BIBLIOTHECA UNIV. JAGELL. CRACOVIENSIS
392750

2233/II III S. 17

392750
Mag St Bi III

747

NOUVEAU
GRAND DICTIONNAIRE
De
M.L' ABBE' DANET
FRANCOIS, LATIN,
&
POLONOIS
Enrichi des mellieurs Françons de parler.

AVEC DES NOTES
DE CRITIQUE & de GRAMMAIRE
Sur Ces Trois Langues
TOME SECOND
JMPRIME'

I. S.

F

P. Nicodemi Karwowski 1769. 24. Martii Aparat. fl. 38.
Nunc accessit Josephus VARSOVIE Peculiat hoviis pretio fl. 38-4=8.
Anno 1776

Dans l'imprimerie Royalle de la Republique
AUX
Ecolles Pieuses
L'année M.DCC.XLV.

BIBLIOTEKA ROMANA SANGUSZKI

NOWY
WIELKI DYKCYONARZ
JMći: X. DANETA OPATA
FRANCUSKI, ŁACINSKI,
y
POLSKI

Obfituiący w náylepſze ſpoſoby mowięnia

Z OBSERWACYAMI
KRYTYKI y GRAMMATYKI

w Każdym z Tych Trzech Języków.

TOM DRUGI
WYDANY

w WARSZAWIE
w Drukarni J.K.Mći: y Rzpltey
Kollegium WW. XX. Scholarum Piarum
Roku P[illegible]iego 1745.

392750
III-2
Bibl. Jag. 1956/57 KZ 379
Podh.

F, Sixiéme lettre de l'Alphabet, & la quatriéme des Conſonnes. On prononce *effe*, & ſa prononciation s'eſtand aux mots qui viennent du Grec, qui commencent par un *ph*, dont quelques un s'écrivent aujourd'huy par *F* ſimplement, comme *Frénesie*, *Fantaiſie*, *Fiole*, *Filtre*. F. Szoſta litera Obiecadła Czwarta z dwoygłoſnych. Wymawia ſię w francuſkim *effe*, w polſkim *ef*. y piſzą ſię przez nię ſłowa wſzyſtkie pochodzące z greckiego, ktore ſię w greckim piſzą przez *ph*, á niektore piſzą ſię włacińſkim y w francuſkim przez f ſamo iáko Frenetyk. Fántazya. Czary ná ziednanie miłości &c.

Covarruvias dit que cette lettre eſt celle que les Grecs appelloient *Digamma Æolicum*, parce qu'elle eſtoit formée de deux Gamma, l'un ſur l'autre, F; & ajoute que l'Empereur Claude voulût que la lettre Ⅎ renverſée ſervît d'un V conſonne; ce qui s'eſt conſervé encore en quelques vieilles inſcriptions, comme *Serⅎus*, *Ⅎale*. Kowarruwias Autor powiada że tę literę Grecy zwali Digamma, to ieſt podwoyne *g* greckie iedno na drugim; F: y przydaie że Klaudyuſz Ceſarz poſtanowił áby litera Ⅎ wywrocona ſłużyła miaſto litery *v*. co ſię ieſzcze záchowuie w niektorych dawnych napiſach łacińſkich Serⅎus, Ⅎale, *ſługa byway zdrow*

Dauſquius en ſon traité de l'Orthographe ſoûtient que cette lettre a eſté inventée par l'Empereur Claude, & qu'elle a eſté inconnuë aux anciens Romains. Dawſkiuſz w ſwoiey kśięgze o Ortografii utrzymuie to, że tá iltera ieſt znaleziona od Klaudyuſza Ceſarza, y że iey przedtym nie znano w Rzymie.

La lettre F chez les Latins ſignifioit en nombre quarante, & quand on mettoit un titre deſſus, elle ſignifioit quarante mille. Litera F. w Łacińſkim znáczyła liczbę 40 á z kreſką nápiſana znáczyła 40000.

FA, (*Note de Muſique, c'eſt le quatriéme ton en montant dans la table de Gamme*, Ut, Re, Mi, Fa.) FA Nuta Muzyki, czwarty głos w porządku, Nut, Ut, Re, Mi, Fa.

FABLE, ſubſt. f. (*Fiction d'un entretien de deux*, ou *de pluſieurs animaux*, ou *de choſes inanimées, dont on tire quelque moralité*, ou *plaiſanterie*.) Fabela. Fabella. *Cic. Phæd.* Apologus. *Cic.* BAYKA, zmyślona rozmowa bydląt álbo zwierząt między ſobą lub rzeczy bezduſznych z przyſtoſowaniem iákim tego do náuki obyczaiow ludzkich, álbo żártu iákiego. Powieść zmyślona o czym baśń.

L'unique but des fables, eſt de corriger les mœurs. Nihil aliud quicquam quæritur per fabulas, quàm ut corrigatur error mortalium. *Phæd.* Szczegulny cel báiek ieſt obyczaiow náprawa.

Les fables ont deux avantages, dont l'un eſt de divertir l'eſprit, & l'autre de donner de ſages conſeils pour le reglement de la vie. Duplex fabularum dos eſt, quòd riſum movent, & quòd prudenti conſilio vitam monent. *Phæd.* Bayki dwa maią pożytki z ktorych ieden ieſt rozrywkę uczynić co do myśli, drugi zdrowe przeſtrogi dáwać co do życia. **Il y en a qui trouvent à redire que dans les fables on faſſe parler non ſeulement les beſtes, mais encore les arbres; mais que ces perſonnes ſe ſouviennent, que ce n'eſt qu'un jeu d'eſprit*. Quidam criminari volunt, quòd in fabulis non tantùm feræ, ſed etiam arbores loquantur; meminerint nos fictis jocari fabulis. *Phæd.* * Niektorzy ſą co ganią, że w baykach częſtokroć mowę przydawaią nie tylko zwierzętom, álе y drzewom, Lecz ci niech uważaią że to tylko ieſt ieden wybieg y rozrywka umyſłu ludzkiego.

FABLE ſe dit auſſi (*de la fiction, qui ſert de ſujet au Poëme épique ou dramatique & aux Romans*.) Fabula. *Plaut. Ter.* BAYKA w łacińſkim ſię mowi ieſzcze o fikcyach dowcipnych ktore ſię zá fundament biorą wierſzow poważnych, y toż ſię bierze zá zmyślone iákie hiſtorye y powieści. **Ainſi on nomme les Comédies de ces Auteurs* Fabulas; *d'où vient qu'on dit* Agere, *ou* peragere, *ou* exhibere fabulas. *Plaut. Repreſenter une Comédie*. * Ták też Komedye álbo Akty publiczne, wyprawowane ná teatrach zowią Báykami w łacińſkim, ſkąd też mowią wyprawić baykę; to ieſt komedyą iáką.

FABLE ſe dit abſolument, pour (*Vn conte faux qu'on fait à plaiſir*.) Fabula, æ, fœm BAYKA to álbo bśnie to; mowi ſię ieſzcze, o tym kiedy kto co powie álbo doniesie komu zmyśliwſzy to ſobie, álbo ná żart.

* *Les Dieux des Payens n'eſtoient que des Fables*. Dii paganorum fabulæ. *Cic.* * Bogowie Pogań y Boginie niebyły tylko iedne Báyki.

Qui fait, ou *conte des fables*. Fabularum inventor, *ou* narrator. WYNALEZCA rożnych baiek co rożne bayki w myśli ſwoiey wynayduie y ſtwarza. * (*Suetone dit* Fabulator, *pour celuy qui entretient agréablement une compagnie*.) * Ten co rozrywkę y zábáwkę umie uczynić w poſiedzeniach co umie zábawić kompanią y má co powiedzieć w poſiedzeniach.

FABLES *que tout cela, Ce ne ſont que des menſonges*. Fabulæ. Meræ nugæ. *Plaut.* Bayki to wſzyſtko fraſzki y ſzalbierſtwa báśnie ſzczere, plotki, brzednie.

ON DIT proverbialement, *Je ſuis la fable du peuple*, pour dire *Je ſuis tourné en ridicule & mépriſé*. Jam fabulæ ſumus. *Ter.* Sumus jam in fabulis. *Suet.* PRZYSŁOWIE francuſkie: wzięli mię ſobie wſzyſcy zá báykę, wſzyſcy mię wzięli ná ięzyki, tylko o mnie pomieśćie całym mowa. **Devenir la fable & lariſée du peuple*. Fieri fabulam omni populo. *Hor.* * Poyść ná ięzyki ná gadki łuzkie ſię podać ná pośmiech y urąganie ludzkie poyść.

FABRICATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui fabrique & qui fait quelque choſe*.) Fabricator. *Quint.* SZTUKMAYSTER, ſztuki w ſobie máiący ſztuczny Fabrykuiący. Ten co knuie copotaiemnie, y wyrabia fabrykuie.

(Ce mot ne ſe dit gueres qu'en raillant, & ſe prend preſque toûjours en mauvaiſe part de ceux qui font de la fauſſe monnoye ou quelque ſupercherie, comme, Ulyſſe fut le fabricateur de cette ſupercherie, *Doli fabricator Vlyſſes. Virg.*) To ſię nie mowi chyba ná żart, á prawie záwſze ſię bierze ná złą ſtronę o tych zwłaſzcza co monetę falſzuią álbo zdradę iáką knuią: Náprzykład Ulyſſes tę zdradę uknował ſfabrykował, on był tey zdrady ſprawcą.

FABRICATION, ſubſt. f. (*L'action de fabriquer, qui ne ſe dit gueres que de la monnoye*.) Fabricatio, onis, f. Fabrica, æ, f. *Cic.* FABRYKOWANIE robienie czego, to w francuſkim ſię niemowi tylko o robieniu pieniędzy, álе w polſkim fabrykowanie bierze ſię w złły ſpoſob o wſzelkim podeyſciu y chytrym czego knowaniu.

FABRIQUE, ſubſt f. (*L'action de fabriquer des étoffes*, ou *les métaux*.) Fabrica *Cic.* WYRABIANIE roznych materyi, ſukien, kruſzcow, álbo warſztaty gdzie to wyrabiaią.

La fabrique de l'airain & du fer. Æris & ferri fabrica. *Cic.* Moſiężna álbo miedziana huta, kuźnia, hamernia, kotlarſki warſztat. **La fabrique des étoffes*. Pannorum fabrica, *ou* textura, æ, æ, f. Textum, i, neut. *Warſztat gdzie ſukna robią, álbo ſukiennica; warſztat też inſzych iákich kolwiek materyi, Fábryka iedwabnych materyi &c.

FABRIQUE ſignifie auſſi; (*Le revenu affecté à l'entretien d'une Egliſe paroiſſiale & du ſervice qui s'y dit*.) Æs votivum. *Suet.* DOCHOD Kościelny náznaczony ná kościelną fabrykę, porządek, ochędożkę, y potrzeby Kościelne, iáko ná światło, aparat &c.

ON DIT proverbialement, (*parlant de deux fripons*. (*Qu'Ils ſont d'une meſme fabrique*. Duo nebulones æquè nequâ, in eodem ludo edocti. *Plaut.* Ejuſdem farinæ homines. MOWIĄ przyſłowiem francuſkim o dwoch ſzalbierzach hultaiach, Jedney fabryki ludzie, iednego warſztatu iednego Cechu, iedna torba, ſwoi wſzyſcy, znáią ſię z ſobą, iednego pytla, iednego gatunku obadwa.

FABRIQUE', m. FABRIQUE'E, f. Fabricatus, a, um. *dans le ſens propre & figuré*. ROBIONY WYROBIONY wyſtawiony zbudowany ſfabrykowany, ták w właſnym iako y nie właſnym rozumieniu.

On croit que les Cyclopes ont fabriqué le foudre de Jupiter ſur le mont Etna. Fulmen fabricatos eſſe Jovi Cyclopas in Ætnâ putant. *Cic.* Mniemaią że Cyklopowie robili, hartowali piorun Jowiſzowi ná gorze Etnie.

Les foudres fabriquez par les mains des Cyclopes. Fulmina manibus Cyclopum fabricata. *Ovid.* Pioruny ręką Cyklopow robione.

FABRIQUER, V. act. (*Travailler à faire certains ouvrages, comme de la monnoye, des vaſes, & des étoffes*.) Fabricare. Fabricari, depon. *Cic.* ROBIC wyrabiać co naprzykład pieniądze bić, náczynia wyrabiać, ſukna materye robić.

Fabriquer de la monnoye. Cudere nummos. Pieniądze bić.

FABRIQUER *un navire*, (*le baſtir*.) Naves fabricari *Tacit.*

OKRĘT ſtatek budować. *Vne épée. Gladium fabricari. Cic. *Szpady miecze ſzable robić. *Fabriquer des étoffes. Pannos fabricare. Tibul. *Máterye wyrabiać. *Fabriquer une baſtilique. Baſilicam texere. Cic. *Kościoł ſtawiać. *Vn vaiſſeau. Navigium texere. Plin. * Okręt wyſtawiać. *Des filets. Plagas texere. Cic. *Siatki ſieci ſieciarſtwo robić. *Fabriquer en cire. In ceris fingere. Cicer. * Z woſku wyrabiać odlewać.

FABRIQUE ſe dit figurement, pour *Inventer, faire, controuver une biſtoire fauſſe, quelque calomine.* Fabricare & fabricari falſum quidpiam. Fingere. SFABRYKOWAC niewłaśnie. Zmyślić udać wyczcić ſobie baykę potwarz.

Fabriquer une calomnie. Fingere calumniam. Potwarz zmyślić. *Quelque tromperie contre quelqu'un. Fingere fabricam ad aliquem. Ter. *Szalbierſtwem narabiać pod ſtępem iść przeciw komu. *Toutes ſortes d'infamies contre le premier venu. Quælibet opprobria in quemvis fingere. Hor. *Każdego oſzkalować udać, zeſromocić, ochydzić.

FABULEUX, m FABULEUSE, f adject. (*Faux, inventé à plaiſir.*) Fabuloſus. Fictus. Fictitius. Commentitius. BAIECZNY BAIECZNA, zmyślony, udany.

L'biſtoire fabuleuſe, l'biſtoire profane des ſiécles, où ont veſcu les faux Dieux des Payens. Hiſtoria fabularis, fœm. Hiſtorya zmyślona baieczna, o tych wiekach w ktorych żyli fałſzywi Bogowie Pogan.

Ce qu'il y a de fabuleux, ou *Ce qui reſſent la fable dans une narration.* Fabuloſitas, atis, f *Plin.* Bayka co zmyślonego udanego przydanego dla udania, wymyſł w mowie albo powieści iakicy baieczney.

FABULEUX, ou *Conteur de fables.* Fabularum narrator, oris, m. BAY, Báiarz, baiacz, baykarz, co bayki prawi.

FABULEUSEMENT, adv. (*D'une maniere fabuleuſe, d'un air qui reſſent la fable.*) Fabuloſe. adv. BAIECZNIE, co ná baykę poſzło.

FAçADE, ſubſt. f. (*on prononce* faſſade.) (*La partie exterieure*, ou *le frontiſpice d'un grand baſtiment.*) Frons, *genit.* frontis, f. *Vitr.* FACYATA Domu przodek, przednia ſtrona Gmachu, z przodu od przodu ze dwora; Czoło.

FACE, ſubſt. (*La premiere choſe que les corps repreſentent à nos yeux.*) Facies, *genit.* faciei, f. TWARZ poſtać, pozor ſtrona z ktorey ſię rzeczy naypierwey wydaią y pokazuią.

FACE ſe dit auſſi (*de la partie de devant d'un baſtiment, qui ſe preſente à nos yeux.*) Facies. fœm. Front. *Virg.* PRZODEK ſam, czoło ſamo Domu, ze dwora ſtrona.

Sa maiſon fait face à la mer de Toſcane. Illius domus proſpectat, *ou* proſpicit Tuſcum mare. *Phæd.* Domu iego przod ieſt obrocony był ná Morze Toſkańſkie. *La muraille avoit trente pieds de face de chaque coſté.* Murus patebat quoquò versùs pedes triginta. *Cæſ.* *Muru ſto łokci było z każdey ſtrony, albo każdey ściany.

EACE ſignifie auſſi (*Le viſage.*) Facies. Vultus, Os. *Cic.* TWARZ oblicze.

(Ce mot ne s'employe en cette ſignification, ſi ce n'eſt lors qu'on parle q'un viſage majeſtueux, comme d'un Dieu, d'un Héros ou d'un Roy, ſelon M. Ménage.) To ſłowo Francuſkie *face* kiedy znaczy oblicze, nie mowi ſię w tym wyrażeniu chyba mowiąc o wſpaniałym iákim obliczu, iáko oblicze Boſkie, oblicze Krolewſkie &c.

Les bienheureux verront Dieu face à face. Beati Deum videbunt facie ad faciem. Swięci, Błogoſławieni widzieć będą Boga twarz w twarz. *Les Cherubins ſe voilent la face devant la majeſté de Dieu.* Cherubin alis ſe ſe obtegunt, *ou* velant faciem, coram Deo. Cherubinowie twarz ſwoię zaſłaniaią przed obliczem Majeſtatu Boſkiego. *Regarder quelqu'un en face.* Alicujus os intueri. *Cæſ.* Convertere os in aliquem. *Cic.* *Patrzać komu w twarz, patrzać na kogo. *Il luy a reproché en face.* Id illi coram exprobravit, *ou* objecit. *Cicer.* *wymowił mu to w oczy, w twarz w obec. *N'inſulter perſonne en face.* Nulli os lædere. *Ter.* *Nikogo obecnie nie obrażać, w oczach iego właſnych go nieurażać. *Je luy ay reſiſté en face.* Illi præſenti reſtiti. *Cic.* *Oczywiście iawniem ſię mu ſprzeciwił. * *A la face de toute la terre.* In omnium conſpectu. Coram omnibus. *Cic.* Palam & publice. *Cic.* *W oczach w obecności wſzyſtkich, przed wſzyſtkiemi obecnie, przed całym światem w obec.

FACE ſe dit figurément (*des affaires, & du coſté par où on les enviſage.*) Facies. Species. *STRONA z iákiey ſtrony kto co bierze álbo udaie, uważa y tłumaczy. *Donner une face avantageuſe aux affaires, les bien tourner, leur donner un bon tour.* Rei alicujus ſpeciem eximiam inducere. *Plin.* *Rzecz dobrze udać obrocić, wykierować ſzczęśliwie y z pożytkiem. *Donner une face avantageuſe à ſa conduite, la faire paroiſtre bonne & honneſte.* Suam agendi rationem probare omnibus. *Dobre imię ſobie ſprawić, zalecenie y powagę ſobie u wſzyſtkich ziednać.

ON LE DIT auſſi (*de l'eſtat & de la ſituation où ſe trouvent les affaires publiques.*) Facies. fœm. TWARZ álbo poſtać ſię mowi o Państwie iákim, w iakim ſtanie ſię znayduią intereſſa publiczne. *Jamais face de guerre civile ne fut plus effroiable.* Nunquam atrocior armorum civilium fuit facies. *Tacit.* Nigdy okropnieyſza niebyła woyny domowey poſtać. *La face des choſes eſtoit bien changée, toutes les affaires avoient bien changé de face.* Magna erat rerum facta commutatio, nunc alia ratio erat omnium rerum. *Cæſ. Cic.* *Wſzyſtkich rzeczy poſtać bardzo ſię była odmieniła, inſzy pozor wſzyſtko ſię poodmieniało. *Il faudra voir quelle face prendront les affaires.* Quæ futuræ ſint inclinationes rerum & temporum videndum. *Cic.* *Trzeba będzie obaczyć (álbo) patrzać iáką poſtać rzeczy wezmą ná iaką ſię ſtronę obrocą y podadzą. *La face de la ville eſtoit changée.* Immutata erat urbis facies. *Saluſt.* * Inſza cale w mieście rzczy poſtać.

EN TERME de guerre on dit, *Faire face à l'ennemi.* Converti ad hoſtem eique obſiſtere. Convertere ſigna in hoſtem. *Cæſ.* NIEUSTĘPOWAC z placu nieprzyiacielowi, mocno ſię ucierać y w ręcz ſię potykać z nieprzyiacielem tyłu nie podawać.

ON DIT proverbialement, *Face d'homme fait vertu*, pour dire que *Les ouvriers travaillent mieux on preſence du maiſtre.* Servi ſubjecti oculis domini fiunt operoſiores. PRZYSŁOWIE; Oko Państkie y obecność do wſzyſtkiego prędzey záchęca (*álbo*) Pod okiem ſwoim naylepiey mieć wſzyſtko co do kogo należy, náylepiey ſobie ſamemu doyrzeć dopilnować wſzyſtkiego, nieſpuſzczaiąc ná cudze oczy, álbo ſtaranie y pilność.

FACE'CIE, ſubſt. f. vieux mot. (*Plaiſanterie, qui divertit & qui fait rire.*) Facetiæ. ZARTY mowy żartobliwe na rozweſelenie y uciechę Faceycye; ſtare ſłowo.

FACE'CIEUX, maſc. FACE'CIEUSE, fœm. adject. (*Plaiſant, divertiſſant, bouffon, qui divertit.*) Facetus. Feſtivus *Cic.* ZARTOBLIWY weſoły śmieſzny weſołek. *Vn homme facetieux.* Homo facetus, *ou* facetoſus. *Cic.* *Człowiek uciesżny śmieſzny.

FACE'CIEUSEMENT, adv. (*D'une maniere facécieuſe & divertiſſante.*) Facetè. adv. *Cic.* UCIESZNIE żartobliwie śmieſznie.

(Ces mots ont vieilli.) Te ſłowa Francuſkie ſię zeſtarzały, y wyſzły z zwyczaiu.

FACETTE, ſubſt. f. (*Petite face*, ou *ſuperficie d'un corps taillé à pluſieurs angles.*) Facies, ici, fœm. GRANIA boki, ſtrony. *Vn diamant taillé à facettes.* Adamas multiplici facie. *Dyament rznięty w grania, graniaſty.

FACIENDE, (*on prononce* faciande.) ſubſt. f. qui ne ſe dit qu'en mauvaiſe part, (*d'une compagnie de meſchantes gens & de filous.*) Ad fraudationem unanimes & callidi, Ejuſdem farinæ homines. JEDNEY robotki, y ſprawki ludzie hultaie, iedna torba.

FACILE, adject. m. & f. (*Aiſé, qui ne donne point de peine.*) Facilis & hoc facile, adject. *Cic.* ŁATWY nie trudny nie ciężki łacny.

Facile à croire. Facile ad credendum. *Cic.* Łatwe do wierzenia. *A entendre.* Facile ad intelligendum. *Quint.* *Łatwe do poięcia do zrozumienia. *A faire* Facile factu. *Plaut.* *Łatwe do uczynienią do zrobienia. *A dire.* Facile dictu. *Ter.* *Łatwe do mowienia do wymowienia. *A broyer.* Facile tritu *Plin* *Łatwe do tarcia do zmięſzania. *A trouver.* Facile inventu. *Cicer.* *Łatwe do znalezienia.

FACILE, (*Aiſé, qui n'eſt point embarraſſé.*) Facilis. Planus. Expeditus. ŁATWY ſnadny nietrudny proſty niepowikłany niepomięſzany nieprzykry.

Vn chemin facile. Via facilis & plana. *Plaut.* Expeditum iter. *Cic.* Droga łatwa rowna proſta.

Vn eſprit aiſé, facile, qui n'eſt point goſné ni embarraſſé. Ingenium facile & expeditum. Rozum dowcip rozwiązany iaſny prędki poiętny nie pomięſzany. *Vn diſcours facile, coulant.* Oratio lenis & fluens. *Cic.* *Mowa łatwa wolna płynąca.

Vne récompenſe plus facile. Expeditior remuneratio. *Cic.* Nadgroda prędſza łatwieyſza. *Vn onguent très facile à faire.* Expeditiſſimum unguentum. *Plin.* *Maść bardzo łatwa do zrobienia.

FACILE, (*Aiſé, accommodant.*) Facilis & hoc facile. Commodus, a, um. ŁATWY łaſkawy łagodny wdzięczny przyiemny miły przychylny przyiacielſki wygodny chętny nie ſprzeciwny. *Vn pere facile & accommodant.* Pater facilis & commodus. *Ter.* *Ociec ku dzieciom ſwoim łaſkawy. *Des mœurs faciles.* Facillimi mores. *Obyczaie wdzięczne przyiemne. *Qui a les mœurs faciles, avec qui on peut bien vivre.* Homo facilis & commodus. Qui eſt facillimus moribus. *Cic. Ter.* *Obyczaiow przyiemnych wdzięcznych, miły do pożycia. *Se montrer facile.* Facilem ſe præbere. *Cic:* *Pokazywać ſię łatwym, nieprzeciwnym.

FACILE, (*Qui ſe laiſſe aiſement gagner, à qui on fait faire tout ce que l'on veut.*) Mollis in obſequium & facilis rogantibus. *Ovid.* ŁATWY miętki skłonny powolny. *Facile pour le mal.* Cereus in vitium flecti. *Hor.* *Qui eſt comme une cire molle, à qui on donne telle figure qu'on veut.* *Skłonny na złe y łatwy, iák woſk da z ſiebie ulepić co zechceſz.

FACILEMENT, adv. (*D'une maniere facile, aiſément.*) Facilè. Faciliùs, *plus facilement.* Facillimè, *fort facilement. Cic.* Facilitèr. *Vitr.* Nullo negotio. abl. expeditè. adv. *Cic.* ŁATWO łatwiey, náyłatwiey, bardzo łatwo łatwiuſieńko.

FACILITE', ſubſt f. (*Diſpoſition qu'on trouve dans les choſes pour les faire & pour les entendre.*) Facilitas, atis, f. *Cic.* SNADNOOSC co do poymowania álbo dokazania czego.

Facilité d'agir. Agendi, *ou* in agendo facilitas. *Cic.* Łatwość w czynieniu zręczność ſprawność. *Apporter des facilitez dans les affaires.* Modos, *ou* vias faciles in tractandis negotiis adhibere. *Ułatwić traktowanie intereſſow. *Les Commentaires donnent bien de la facilité pour entendre les Autheurs.* Interpretationes, *ou* commentaria, multùm facilitatis conferunt ad ſcriptorum intelligentiam. *ou* multum juvant ad mentem Auctorum erruendam. *Komentarze, tłomacze wielce ułatwiaią zrozumienie Autorow.

FACILITE' *d'eſprit, de génie, de mœurs, de ſtile.* Facilitas, *ou* facultas ingenii, morum, ſtili. Facilitas ſermonis. *Cic.* SNADNOSC poięcia, dowcipu poietność, bystrość rozumu, umyſłu ſpoſobność, obyczaiow zgodliwość piſania ſnadność. *Il avoit la facilité de pouvoir haranguer en Latin & Grec, meſme ſur le champ.* Latinæ Græcæque linguæ in orando promtus & facilis ad extemporalitatem uſque *Suet.* *Miał łatwość mow miewania po łacinie y po grecku do razu náwet nie gotuiąc ſię. *Il a une grand facilité de s'expliquer, Il s'explique aiſément.* Facilis & expeditus eſt ad dicendum. *Cic.* *Bardzo z wielką łatwością mowi, wyraża ſię dobrze, y ſnadno go mowiącego zrozumieć.

Qui a une facilité naturelle à dire & à parler. Natura ad dicendum ſolutus, facilis & expeditus. *Cic.* Snadność przyrodzoną maiący mowienia y wymowienia.

FACILITE', (*Trop grande complaiſance*, ou *bonté.*) Facilitas, atis, f. ŁASKAWOSC łagodność dobroć zbyteczna. *Abuſer de la trop grande facilité d'une perſonne, s'en prévaloir.* Abuti immoderatè facilitate alicujus. *Cicer.* *Na złe zażyć zbyteczney łaſkawości czyiey ku ſobie. *Ma trop grande facilité vous perd.* Malè te docet mea facilitas. *Ter.* *Dobroć moia zbyteczna cię pſuie.

FACILITER, V. act. (*Rendre facile, en levant les obſtacles.*) Rem aliquam facilem reddere, *ou* efficere. Explanare. *Cic.* Expedire act. accuſ. *Cic.* UŁATWIAC rzeczy iakie uprzątaiąc trudności. *Il détacha de la cavalerie, pour luy faciliter les chemins.* Immiſit, *ou* præmiſit equites, qui iter expeditius facerent. *Cæſ.* *Wyſłał przodem, wyprawił iezdnych przodem, dla ułatwienia drog (álbo) przechodow.

DANS LE FIGURE', on dit *Faciliter un Auteur*, (*En rendre l'intelligence facile.*) Explanare Auctorem. NIEWŁASNIE ułatwiać Autora iákiego, co do poięcia y zrozumienia. *Il m'a facilité le chemin pour arriver aux honneurs* Mihi viam ad honores expeditiorem fecit. Viam aperuit, *ou* patefecit ad honores. *Cic.* *Ułatwił mi uprzątnął mi utorował otworzył mi droge do ſzczęścia do honorow.

Il vous facilitera toutes choſes. Tibi omnia explanabit, *ou* expediet *Cic.* Wſzyſtko ci on ułatwi. *Il s'eſt facilité un moyen d'augmenter ſes richeſſes.* Sibi viam patefecit ad opes amplificandas *Cic.* *Utorował ſobie pewną drogę do fortuny do przyczynienia doſtatkow.

FAçON, (*on prononce* faſſon.) ſubſt. f. (*Figure*, ou *forme qu'on donne aux choſes.*) Forma. Figura *Cic.* KSZTAŁT poſtać iáką rzeczom ktorym daiemy. *La façon d'un habit.* Figurata totius veſtis compoſitio. *Kroy ſukni iákim kroiem ieſt zrobiona, álbo ná iaki kroy, robota icy iaką robotą, co za robota.

FAçON (*qu'on donne aux terres & aux vignes.*) Cultura, æ; f. Cultio, onis, fœm. *Colum.* UPRAWIANIE pol winnic. *Donner une premiere façon à un champ.* Proſcindere agrum. *Pokładanie ugorow álbo też dobywanie pol, ále bardziey podorowka pierwſza. *Et une troiſiéme façon.* Tertiare agrum. *Colum.* *Przeorywać rolą odwracać radlić uwlec.

FAçON, (*L'extérieur, la mine.*) Forma, æ, f. Facies, ici, f. *Cic.* KSZTAŁT poſtać oſoba pozor. *Vn jeune homme de bonne façon, de bonne mine, qui a un extérieur avantageux.* Liberali facie adoleſcens. Eximiâ, *ou* bonâ formâ. Ingenui vultûs. *Cicer. Terent.* *Piękna oſoba, wzroſtu pięknego y urody. *Je n'ay point veu de femme qui eût plus mauvaiſe façon q'elle.* Improbiorem nunquam vidi mulieris faciem *Plaut.* *Niewidziałem nigdy brzydſzey kobiety.

FAçON (*La main*, ou *le travail de l'ouvrir.*) Operæ pretium, ii, n. Artificium. Opificium, ii. neut. *Cic.* KSZTAŁT robota ręka czyia z pod czyiey ręki co wyſzło. *Vne ſtatuë d'un travail ſingulier & de la façon de Phidias.* Simulachrum ſingulari opere, artificioque Phidiæ perfectum. *Cic.* *Posąg oſoba, roboty oſobliwey Fidiaſzowey ręki. *J'ay veu un ouvrage de ſa façon* Vidi opus ab ipſo elaboratum. *Widziałem robotę iego. *Vn chandelier d'une façon antique & fait avec beaucoup d'art.* Candelabrum opere antiquo, & ſummâ arte perfectum. *Cic.* *Lichtarz ſtaroświecką robotą bardzo miſterny.

FAçON, (*Ce que l'on donne pour la main de l'ouvrier, pour ſa peine.*) Manupretium. Operæ merces. ROBOTA to co ſię płaci od roboty Rzemieślnikowi.

Fourniſſez l'or & moy je payeray la façon. Cedo aurum, ego manupretium dabo. *Plaut.* Day ty złoto, á ia od roboty zapłace.

FAçON, (*Maniere d'agir & de dire les choſes.*) Ratio, onis, f. Modus, i, m. *Cic Ter.* Spoſob poczynania ſobie czynienia mowienia. *Je ne puis aſſez admirer vos façons de faire* Veſtram nequeo ſatis mirari rationem. *Ter.* *Nie mogę ſię doſyć wydziwić temu iák ſobie poczynaſz (álbo iak ſobie poczynacie. *Après que j'ay changé de façon d'agir, il en a changé.* Poſtquam mea immutata eſt ratio, hanc mutavit. *Ter.* *Jakem ia ſobie zaczął inaczey poczynać y on też ſię odmienił. *S'engager dans une certaine façon de vivre.* Implicari certo genere curſuque vivendi. *Cic.* *Wdać ſię w pewny iáki ſpoſob życia. *Ce n'eſt pas la ma façon, ni mes manieres.* Non eſt hæc mea agendi ratio. *Nie umiem nie zwykłem tak ſobie poczynać. *C'eſt ſa façon, ce ſont ſes manieres, il agit ainſi.* Sic eſt illius ratio. Sic eſt ingeni-um. *Cic. Ter.* *Ták toon poczyna ſobie iego to zwyczay. *Cet homme là a des façons de faire, & des manieres qui ne me reviennent point, & qui me heurtent terriblement.* Hic mihi non placet, meque graviter offendit ſuis agendi modis. *Ten człowiek ták ſobie poczyna że mi ſię cale nie podoba y bardzo mię to obchodzi. *Laiſſez moy vivre à ma façon, à ma maniere.* Sine meo me vivere modo. *Ter.* *Day mi pokoy niech ſobie czynie niech żyię iák mi ſię podoba.

ON DIT (*d'une femme qui vit de ſes proſtitutions.*) qu'*Elle vit de ſes façons.* Corpus alit coopore. Facit quæſtum corpore. *Plaut.* NIERZĄDNICA pospolita każdemu powolna żyie z niecnoty.

A LA FAçON *des beſtes.* In modum pecorum, Beſtiarum ritu, *ou* more. *Cic.* Po Beſtyalſku iák beſtye.

A la façon de ennemis. Hoſtilem in modum. *Liv.* Po nieprzyiacielſku.

DE TELLE & *telle façon.* Ita. Tali & tali modo. TYM y tym ſpoſobem. *Il ne faut pas fermer de telle façon ſes coffres, que la liberalité ne les puiſſe ouvrir; & il ne faut pas auſſi les tenir tellement ouverts, que tout le monde y mette la main.* Nec ita claudenda eſt res familiaris, ut eam benignitas aperire non poſſit; nec ita reſeranda, ut pateat omnibus. *Cic.* *Nie trzeba tak zámykać ſzkatuły áby ſzczodrobliwość do niey otworzyć niemogła, áni iey ták otwierać áby każdy kto tylko chce w niey rękę umoczył.

Les choſes vont tantoſt d'une façon & tantoſt d'une autre, ainſi il ſe faut conſoler de tout, car ce qui n'arrive pas aujour-

jourd'huy arrivera demain, ainſi ſe paſſe la vie. Modò ſic, modò ſic, quod hodie non eſt, cras erit, ſic vita trahitur. *Petr.* Rzeczy raz tak drugi raz tak idą rożnie ſię wiedzie ná świecie záczym ná wſzyſtko trzeba być gotowym bo co dziś ſię nie ſtało iutro ſię ſtać może tak idzie tryb życia náſzego.

DE CETTE FAÇON, (*Ainſi.*) Hoc modo. Hac ratione. Hoc pacto. abl. Sic. Ita. adv. *Cicer.* W TEN ſpoſob tak tákim ſpoſobem tym ſpoſobem.

DE *quelle façon, de quelle maniere, Comment.* Quomodo. Quomodo. Quâ ratione. Quo pacto. Quonam pacto. alb. Qui. *Cic.* Jákim ſpoſobem, iák, po iákiemu. **Ils ne ſe ſoucient pas de quelle façon ils s'expriment.* Quemadmodum dicant, ipſi minimè laborant. *Cicer.* *Niedbaią o to po iakiemu mowią.

EN *quelque façon.* Quodam modo. Quoquo modo. abl. JAKOKOLWIEK bądź, iákoſzkolwiek, iákimkolwiek ſpoſobem.

EN *pluſieurs façons, en pluſieurs manieres,* ou *de pluſieurs manieres.* Multis, *ou* pluribus modis. abl. Multifariàm adv. *Cic.* ROZMAICIE rożnemi ſpoſobami z rożnych miar kilką ſpoſobami **Exprimer,* ou *dire une choſe en pluſieurs façons,* ou *de pluſieurs manieres.* Aliquid pluribus modis exprimere, *ou* enunciare. Aliis atque aliis verbis dicere. *Cic.* *Wymowić wyrazić rzecz iáką kilka razy, co raz w inſzy ſpoſob, inſzym á inſzym ſpoſobem.

EN *toutes les façons.* Omni modo. *Plin.* Omnibus modis. abl. *Ter* WE wſzyſtkich ſpoſobach, wſzyſtkiemi ſpoſobami, wſzelkim ſpoſobem.

EN *aucune façon, Nullement, Point du tout.* Nullo modo. Nullà ratione. Nullo pacto. abl. Neutiquam. adv. *Cic.* ZADNYM ſpoſobem, żadną miarą.

FAÇON ſe dit auſſi (*des manieres d'agir embarraſſées & pleines de céremonies incommodes & geſtuantes.*) Inſulſæ & nimium religioſæ agendi rationes, f. pl. CEREMONIE niepotrzebne y uprzykrzone korowody w poczynaniu ſobie z ludźmi. **A quoy bon toutes ces façons?* Quorſum iſtæ inſulſæ rationes? *Cóż to po tych wſzyſtkich korowodach.

Sans façon, Point de façon, Laiſſez là toutes les façons. Mitte, *ou* miſſos fac, *ou* apage, importunos iſtos agendi modos. Bez ceremonii, day pokoy tym korowodom. **Mon ſentiment fut, que ſans faire tant de façons, il falloit agir par les voyes de la juſtice.* Negavi circuitu agendum, ſed planè civili jure dimicandum. *Petr.* *Moie zdanie było áby dawſzy pokoy tym wſzyſtkim korowodom poyść ſobie drogą ſprawiedliwości, poſtąpić ſobie prawem udać ſię do prawa. **Je ne fais point de façon avec vous, j'agis ſans façon, & tout bonnement & ſimplement avec vous.* Liberè & familiariter, *ou* ſimpliciter tecum ago. *Cic.* *Po proſtu y ſzczerze ſobie idę z tobą poufale bez korowodow. **Je hay les façons & les cerémonies.* Odi prorsùs nimiam illam & cæremoniarum plenam urbanitatem. *Cierpieć nie mogę wſzyſtkich tych korowodow **Ecrivez moy ſans façon ſans me donner la ligne & ſans les autres cérémonies qu'on obſerve, quand on écrit à des perſonnes de diſtinction.* Familiariter, nec honore præfato ad me ſcribe. *Piſz do mnie po proſtu áni odſtępuiąc z początku ná kilka wierſzy, áni inſzych ceremonii nieprzeſtrzegaiąc, które przeſtrzegać zwykli piſząc do oſob iákich wielkiey powagi. **C'eſt un homme à façons, qui fait des façons.* Importunè urbanus. *Wielki ceremoniat z niego, kortezyant; uprzykrzony ſwemi korowodami ktoremi narabia.

Il n'y a que Galba qui brigue ſans faire tant de façons. Prenſat unus Galba ſine fuco & fallaciis. *Cic.* Jeden tylko Galbo zábiega y ſtara ſię bez tych ſztuk y korowodow.

FAIRE *façon d'une choſe,* (*s'en cacher, en faire miſtere.*) Rem aliquam tacere. *Terent.* Premere aliquid ſilentio. *Cic.* TAIC ſię z czym, kryć, ſię nie wydawać ſię z czym mieć ſwoie taiemnice. **Il fait façon de tout.* Tacita omnia tanquam myſteria tenet. *Tacit.* *Zewſzyſtkim ſię tai wſzyſtko chce mieć pod taiemnicą. **Je ne fais point façon de cela, je ne m'en cache point.* Illud apertè, nec diſſimulanter ago. *Nie taię ſię z tym nie chowam nie kryię ſię z tym.

DE FAÇON *que,* (*Conjonction qui ſert à tirer une conſequence, qui ſignifie, De maniere que.*) Adeò ut. Ita ut. *Cic.* TAK dalece że, wnoſząc co z czego.

FAÇONNER, (*on prononce* faſſonner.) V. act. (*Donner à un ouvrage ſa façon, ſa figure, ſes ornements.*) Formare. Figurare. Concinnare. Polire. act. acc. KSZTAŁTOWAC wykształtować uformować zrobić wyrobić co, wyſtawić co

ze wſzyſtkim, wygotować. **Façonner un habit.* Concinnare veſtem. *Plaut.* *Wyrobić ſuknie zrobić, uſzyć y wygotować ze wſzyſtkim. **Des peaux.* Pelles concinnare. *Plin.* *Wyprawiać ſkory. **Façonner au tour.* Facere torno. *Plin.* *Toczyć utoczyć tokarską robotą wyrobić wytoczyć. **Des arbuſtes aux ciſeaux, y tailler diverſes figures.* Topiariam facere. *Cic.* *Wyſtrzygać drzewka álbo krzewie nożycami ná rożne kſztałty w ogrodzie ſpalerować. **Façonner des terres.* Terram colere. *Uprawiać role grunta wyprawiać ſprawiać rolą. **Vn jardin.* Hortum inſtruere. *Cic.* *Ogrod w porządku dobrym trzymać, robić koło ogrodu.

Vn ouvrage façonné. Figuratum opus. *Cic.* Wyrabiane náczynia. **Des étoffes façonnées d'or & d'argent.* Auro & argento panni illuſi, m. plur. (*Virgile a dit* veſtes auro illuſæ, *Des habits façonnez, brochez d'or.*) *Materye wyrabiane złotem ſrebrem wyſzywane, matery tkane złotem.

FAÇONNER ſe dit figurément (*de l'eſprit & des mœurs.*) Figurare. Fingere. Formare. Inſtituere. acc. *Cic.* WYPOLEROWAC wycwiczyć co do rozumu dowcipu náuk. **Façonner un enfant, le dreſſer, le faire, luy donner des inſtructions & des regles de conduite.* Puerum formare, *ou* inſormare. Figurare os pueri. *Hor.* Fingere, ou inſtruere, *ou* inſtituere, *ou* erudire puerum. *Cic.* *Dać ćwiczenie dobre dziecięciu co do náuk y obyczajow, wychowanie dać młodemu

Façonner quelqu'un à ſon humeur, le faire à ſon humeur. Formare aliquem in ſuos mores. *Liv.* Fingere aliquem ex ſuâ naturâ. *Cic.* Wyćwiczyć ſobie kogo przerobić go ná ſwoie kopyto *przysłowie Polskie potoczne.*

SE FAÇONNER, (*Se faire, ſe dreſſer.*) Foremari. Fingi. Excoli. Expoliri. Erudiri. paſſ. Se excolere. Se expolire. *Cic.* POLORU ná bierać uformować ſię wyćwiczyć ſię. **Il s'eſt bien façonné a la cour.* In aulâ mores ſuos excoluit, *ou* expolivit. *Pięknego poloru nábrał u dworu.

Se façonner à une choſe, (*S'y faire, s'y accouſtumer.*) In re aliquâ aſſue ſcere. In re aliquâ erudiri. Przywykać do czego, náwykać czego, wprawować ſię w co, w uczać ſię, wzwyczaiać ſię. **Il s'eſt bien façonné dans ſon employ.* In ſuo munere bene eruditus eſt. *Wprawiony należycie w urzędzie ſwoim, wprawił ſię dobrze w ſwóy urząd.

FAÇONNER, neut. ſe dit (*de ceux, qui dans les affaires cachent, dégu ſent leurs penſées, leurs ſentimens.*) Tacere, (eo, es, tacui, tacitum.) Silentio premere, (premo, is, preſſi, preſſum.) Diſſimulare, (lo, as, avi, atum.) act. acc. *Cicer.* KRYC ſię z czym niewydaiąc ſię ſzczerze przed kim. **Que n'avouëz-vous la choſe de bonne foy, pourquoy façonnez-vous avec moy?* Quin bonâ fide. rem fatearis, quid tergiverſaris, quid diſſimulas? *Czemu mi ſię nieprzyznaſz niezwierzyſz, czego ſię przedemną kryieſz.

FAÇONNER ſe dit encore (*de ceux qui font des cérémonies & des compliments incommodes, & embarraſſant.*) Nimias in agendo urbanitates putidiùs confectari: CEREMONIAMI aż do uprzykrzenia nárabiać, korowody ſtroić.

FAÇONNIER, m. FACONNIERE, f. (*Celuy & celle qui fait trop de façons.*) Nimius officiorum urbanitatis conſectator, *genit.* nimii conſectatoris, m. *parlant d'un homme.* *Mimia conſectatrix officiorum urbanitatis, *genit.* nimiæ conſectatricis, f. *parlant d'une femme.* CEREMONIAT CEREMONIATKA, pełen pełna korowodow

(Mot du diſcours familier.) Słowo Francuſkie potoczne.

FACOND, m. FACONDE, fœm. adject. peu en uſage. WYMOWNY, WYMOWNA, ſłowo w Francuſkim nieużywane.

FACTEUR, ſubſt. maſc. (*Commiſſionaire de Marchand.*) Inſtitor, oris, maſc *Liv.* FAKTOR, ſprawca Kupiecki, álbo inſzych intereſſow zlecenie maiący, koreſpondent kupiecki &c.

FACTEUR *d'orgues,* (*Ouvrier qui fait tous les jeux de l'orgue.*) Organi pneumatici factor, oris, maſc. ORGANISTA co robi organy całe y organiſtwo.

FACTEUR, ſe dit auſſi (*de celuy qui tient le bureau regiſtres des Meſſagers.*) Scriptuarius. *Feſt.* PISARZ piſarek na komorze expedycyą piſzący, urzędnik kancelaryi iákiey podpiſuiący expedycye, z właſzcza gońcom y poſſannikom iákim umyślnie wyprawionym.

FACTICE, adject. m. & f. (*Qui eſt fait par art, qui n'eſt point naturel.*) Factitius, a, um. *Plin.* ROBIONY kunſztem nieprzyrodzony nieprawdziwy wymyślony. **Vn mot factice, (c'eſt un mot qui n'eſt pas de la langue ordinaire, mais fait exprès*

exprès pour bien exprimer ſa penſée.) Factitium verbum. *Słowo wymyślone niezwyczayne w ięzyku, ále wynalezione umyślnie dla wyrażenia czego.

FACTIEUX, m FACTIEUSE, f. adject. (*Qui forme des factions, & des partis dans un Eſtat.*) Factioſus. *Saluſt.* Seditioſus. *Cic.* FAKCYANT buntownik nieſpokoyna głowa zamięſzania y roſterki czyniący nieſpokoyny człowiek w Państwie iákim.

FACTION, ſubſt. f. (*Service de ſimple ſoldat pour faire ſentinelle.*) *Eſtre en faction.* In ſtatione eſſe. Excubare. Vigilias, *ou* excubias, *ou* ſtationem agere. *Cæſ. Liv. Ovid.* WARTA, ſłużba, powinność proſtego żołnierza; być ná powinności ná warcie ná ſłużbie.

FACTION, (*Parti, cabale.*) Factio, onis, f. *Cæſ.* FAKCYA iáká ná ſtrony rozrożnionych. ** S'eſtant fait de là pluſieurs factions dans la ville,* ou *pluſieurs partis s'eſtant formez.* Hinc conſpiratis factionum partibus. *Phæd.* *Kiedy z tąd kilka fakcyi y ſtron w mieście powſtało uroſſo.

FACTOTON, *ou* FACTOTUM, ſubſt. maſc. mot bas & populaire, qui ſe dit (*d'un homme qui ſe meſle & s'intrigue de tout dans une maiſon.*) *C'eſt ſon factoton.* Ta panta illius eſt. Totum fac. *Petr.* SŁOWO proſte y pośpolite, wiernek czyi, kochanek, trzecie oko, co wſzyſtko czyni y wſzyſtkiem włada u kogo, co wſzyſtko u kogo álbo nád kim może y dokazuie, przez ktorego wſzyſtkiego dokazać.

FACTUM, (*on prononce* facton.) ſubſt. maſc. (*Mémoire imprimé,* ou *manuſcrit pour l'inſtruction d'un procès,* ou *pour la juſtification d'un accuſé.*) Scriptum in quo momenta cauſæ exponuntur. Rei alicujus purgatio, *ou* defenſio, onis, f. PORZĄDNE opiſanie ſprawy dla informacyi Sędziom y Patronom. *Status kauzy:* kauza ſprawa ſądowa wypiſana porządnie ná obwinienie, álbo obronę ſtrony.

(Quoique ce mot ſoit Latin en notre langue, on luy donne une S. au plurier, *Factums.*) To ſłowo lub ieſt łacińſkie w Francuſkim, iednakże w więkſzey liczbie piſze ſię z literą S. ná końcu.

FACTURE, ſubſt. fœm. (*Eſtat des marchandiſes & le prix qu'un facteur envoye à ſon maiſtre.*) Mercimoniorum ſpecies & pretium. REJESTR kupiecki ktory ſobie kupcy między ſobą poſyłaią z wyrażeniem towarow y ich ceny.

FACTURE, (*La fabrique des étoffes*) Panni textura, æ, fœm. *Plin.* ROBOTA rożnych materyi ſukien iáką robotą.

FACULTE', ſubſt. f. (*Facilité, puiſſance d'agir.*) Facilitas. Facultas, atis, f. *Cic.* MOC władza ſpoſobność czynienia y dokazania czego. **Pleût à Dieu que j'euſſe la faculté de cela.* Utinam eſſet facultatis meæ. *Cic.* ou *que je le puiſſe faire.* *Dałby to Bog áby to w mocy moiey było, áby mi ſię to udało. **Je n'ay point la faculté de me venger.* Vindictæ nulla mihi eſt facultas. *Nie mam ſpoſobu zemſzczenia ſię.

FACULTE', (*Certaine vertu qui eſt dans les ſimples.*) Virtus, utis, fœm. Facultas, atis, fœm. MOCY y ſkutki ziół proſtych. **Il y a une faculté,* ou *une vertu ſecrete dans les choſes.* Facultas ſecreta in rebus ineſt. *Lucr.* *Jeſt iákaś moc ſkryta w rzeczach.

FACULTEZ au plurier, (*ſe dit des biens & des richeſſes, que poſſede un particulier.*) Facultates, arum, fœm. plur. Opes, *genit.* opum, f. plur. *Cic.* BOGACTWA maiętności dobra. **Ses facultez ſont modiques.* Modicus facultatibus. *Chudopacholſkiey ieſt fortuny.

FACULTEZ dans les Univerſitez, (*ſont les corps differents, qui les compoſent.*) Totum Univerſitatis corpus, *genit.* totius corporis, neut. NAUKI Walne z ktorych złożona ieſt cała iáka Akademia.

(L'Univerſité de Paris eſt compoſée de quatre Facultez, ſçavoir, des Arts; de Theologie; de Droit Canon & Civil; & de Medecine.) Paryſka Akademia złożona ieſt z czterech náuk Walnych, to ieſt Kunſztow wyzwolonych, Teologii, Prawa oboyga Duchownego y świeckiego, y Medycyny.

FADAISES, ſubſt. fœm. plur. (*Choſe fade & de néant, bagatelles, niaiſerie.*) Fatuitas. Inſulſitas. Ineptiæ. plur. *Cic.* Nenia. *Hor.* BZDURY bayki fraſzki błażeńſtwa, głupſtwa, ni to ni-owo.

Dire des fadaiſes. Fatuari. dep. *Sen.* Ineptias loqui. dep. Ineptire. neut. *Ter.* Bzdurzyć bzdury prawić fraſzki ni to ni owo gadać baiać.

FADE, adject. maſc. & fœm. (*Inſipide, qui n'a point de goût, en parlant d'une viande mal appreſtée.*) Fatuus. Inſulſus. Inſipidus. NIE ſmaczny, nie dobry do ſmaku nie do-

brze ná gotowane co do potraw zle zaprawne.

Vne chair fade. Caro iners, *genit.* carnis inertis, fœm. Caro ſaporis expers. Caro ſine ſapore. Nullius ſaporis caro. Inſuavis, & hoc inſuave, Injucundus, Ingratus.) Malè conditus cibus, *Vne viande fade,* ou *des-agréable au goût* Potrawa nieſmaczna, zła, niedobra do ſmaku nieprzyiemna do iedzenia nie miła niewdzięczna nieprzyiemna.

FADE ſe dit figurément (*de l'eſprit & d'un diſcours qui eſt ſans ſel, ſans agrément & ſans élevation.*) NIESMACZNY co do dyſkurſu y rozumu o mowie nieprzyiemney y rozumie niedoſzłym lub niedoſkonałym. **Il a l'eſprit fade.* Inſulſum eſt ipſi ingenium. Habet ingenium inſulſum. *Plaut.* *Proſtaczek z niego, dubiel; głupiec rozumu bardzo uniżonego. **Je n'ay rien veu de plus fade que ſa converſation.* Nihil vidi ejus colloquio iuſulſius. *Nie widziałem nic nieprzyiemnieyſzego iák iego konwerſacya.

ON DIT auſſi, *Vne beauté fade,* (*qui n'a point d'éclat, ni de vivacité.*) Fatua pulchritudo. Languida forma, æ, f. MOWIĄ też uroda podła. **Vne couleur fade.* Color langueſcens, *genit.* coloris langueſcentis, m. Surdus color. *Plin.* *Kolor nieżywy, blady, podły.

FADEUR, ſubſt. fœm. (*Inſipidité au goût.*) Fatuus ſapor, *genit.* fatui ſaporis, maſc. NIESMAK przykrość.

ON DIT figurément, FADEUR, (*dans la mine, dans les manieres.*) Injucunditas, atis, fœm. *Cicer.* NIEPRZYIEMNOSC niewdzięczność przykrość co do ſkładu, urody, y obyczaiow.

FAGOT, ſubſt. maſc. (*Faiſceau de menu bois à brûler.*) Virgultorum faſcis, is, maſc. Faſciculus, i, m. *Cæſ.* PĘK pęczek wiązka drewek do palenia. **Vn fagot de paille.* Stramentorum faſcis. *Cæſ.* *Pęk ſłomy. **Prendre l'air d'un fagot.* Se tantiſper ad ignem admovere. Camino luculento uti. *Cic.* *Grzać ſię przy ogniu, przybliżyć ſię do ognia dla ciepła, dla zagrzania ſię ſtać przy kominie.

ON DIT figurément, *Conter des fagots, des ſottiſes.* Fabulas narrare. BAIAC bayki bzdury prawić. **Tout cela, fagots, Ce ſont des fagots, ou des contes à dormir debout.* Fabulæ. Gerræ *Ter.* *Bayki to wſzyſtko; iákby ſię konie bodły

FAGOTAGE, ſubſt. m. (*L'action de faire des fagots.*) Faſciculorum è virgultis compacto, onis, fœm. WIĄZANIE drewek w wiązki, w pęki, w ſnopki.

FAGOTER, V. act. (*Mettre du menu bois en fagots.*) Faſces, *ou* faſciculos virgultorum compingere. WIĄZAC wiązki pęczki drewek.

FAGOTER ſe dit figurément (*des choſes faites mal-proprement.*) Inconcinnè & ineptè res componere, (pono, is, poſui, itum.) KLECIC co iak tak. **Fagoter un accommodement, accomoder une affaire tellement quellement.* Rem utcunque componere. *Sklecić iák ták zgodę iáką.

QUI *faits des fagots, Vn* FAGOTEUR. Faſcium è virgultis compactor, oris, m STROZ chłop ten co drewka w wiąſki wiąże drobno porąbane, ten co drewka przedaie, álbo wozi drobno porąbane y na wiązki przedaie.

FAGOUE, ſubſt. fœm. (*Glandes qui ſont ſous la gorge des animaux, des beufs & des cochons.*) Glandium, ii, neut. *Plaut.* PODOZORZE wieprzowe wołowe.

FAGUENAS, ſubſt. m (*Odeur fade, pourrie & corrumpuë, comme la ſenteur d'un pied de Meſſager, & d'un Hoſpital.*) Odor teter, *genit.* tetri odoris, maſc. *Colum.* TRUD ſmrod ſmrodliwy bardzo y odrazaiący fetor iáko od nog niektorym oſobom, álbo z potu ludzkiego parkot, álbo z ſzpitala chorych trud. **Elle ſent le faguenas, (parlant d'une fille,* ou *d'une femme.*) Graviter ſpirat. Tetrum odorem ſpirat. *Colum.* Virus redolet. Acer eſt illius halitus. *Trudem parkotem śmierdzi, parkotem śmierdząca.

FAIANCE, (*Ville epiſcopale d'Italie dans la Romagne.*) Faventia. (*en Italien* Faenza.) FAWENCYA Miaſto z Biſkupſtwem Włoſkie w Romanii, po Włoſku Faenca.

FAILLIR, V. neut. (*Manquer, faire une faute.*) Errare. Deerrare. Peccare. Delinquere. Labi. Offendere. *Cicer.* ZBŁĄDZIC pobłądzić zmylić upaść zgrzeſzyć wykroczyć w czym przewinić.

S'il vient à faillir, ce ſera pour luy, & non pas pour vous. Si quid peccat, ſibI, non tibi peccat. *Ter.* Si quid offenderit, ſibi totum, nihil tibi offenderit. *Cic.* Jeżeli w czym zbłądzi ſobie zbłądzi, nie tobie.

FAILLIR, (*Manquer.*) *Le cœur luy faut, luy a failly, luy a manqué.* Deficit ipſum anima. Dereliquit ipſum anima.

Celſ.

Celſ. Animo malè eſt. *Plaut.* ZBŁĄDZIC chybić upaść pomylić, pokawić omdlać ſiły go uſzły odeſzły. **Le cœur luy a failli, le courrage luy a manqué, il n'a pas eu aſſez de force & de courage.* Defuit ipſi animus. *Cicer.* Abfuit ipſi animus. *Plaut.* *Serce odwagę ochotę ſtracił. **Il n'a pas failli d'un mot.* Ne verbo lapſus eſt. Ne verbo titubavit. *Nie pomylił ſię áni w ſłowku. **Ce mur a failli par les fondemens.* Hic murus à fundamento corruit. *Ta ściana od fundamentow uſzła, ryſuie ſię upada, ſłabieie.

Il a failli ce marché. Abiit res ab illo. *Cic.* Chybił tego targu, omięſzkał go. **Cette fille a failli.* Hæc virgo poſuit pudorem, *ou* pudicitiam. *Ter. A manqué, s' eſt laiſſée abuſer.* *Panna ta pokawiła, zwieść ſię dała. **Cét Auteur a failli en beaucoup d'endroits.* Hic ſcriptor multis in locis lapſus eſt, *ou* erravit. *Ten Autor w wielu rzeczach pokawił pobłądził pomylił ſię.

Il n'a pas failli de ſon propre mouvement, c'eſt l'amour qui l'a aveuglé. Non ſuâpte ſponte erravit, ſed amor illius pectus obſcuravit. *Plaut.* Pobłądził ále nie z złości, bo go miłość záślepiła. **Si veus euſſiez failli d'une ſyllabe.* Si unam peccaviſſes ſyllabam. *Cic.* *Gdybyś był pobłądził choć w ſyllabie iedney. **C'eſt une affaire failli,* ou *manquée.* Occiſa res eſt. *Plaut.* *Już to przepadło iuż ſię to nie wroci, iuż to zá ſięcią.

FAILLIR, (*Manquer, parlant d'un Marchand qui manque à payer les lettres de change, ce qui eſt une eſpece de banqueroute.*) Creditoribus decoquere. *Cic.* NIE ſtawic ſię w ſłowie, nie oddać ná termin według karty długu záciągnionego, co ieſt nie iáko bankretować.

ON DIT, *Nous faillſmes,* ou *nous manquaſmes d'eſtre tuez, peu s'en fallut.* Non multum abfuit, quin occideremur. *Liv.* Propè factum eſt, ut occideremur. Propius nihil factum eſt, quàm ut occideremur. *Cicer.* Tantum non interemti ſumus. *Suet.* MOWIĄ O włoſek żeśmy nie zginęli, ledwieśmy uſkrobali uciekli.

ON DIT ironiquement, *Je ne manqueray pas d'y faillir,* pour dire, *Je ne feray rien de tout cela.* Non faciam. MOWIĄ żartem iá temu żeby nic z tego nie było. Potrafie iá że nic z tego nie będzie.

TANT S'EN FAUT, phraſe adverbiale, (*Bien loin, qui eſt oppoſé à au contraire.*) comme *Tant s'en faut qu'un Chrétien doive haïr ſon ennemi; qu'au contraire il doit l'aimer & luy faire du bien.* Tantùm abeſt ut Chriſtianus odiſſe inimicum; quin & illum amare, & illi benefacere debeat. NIE tylko, mało ná tym ále też nádto ieſzcze. Nie tylko Chrześcianinowi nie godzi ſię mieć w nienawiści nieprzyiaciela, ale też y owſzem kochać go powinien y dobrze mu czynić.

PEU S'EN FAUT, autre phraſe adverbiale. *Peu s'en faut que l'ouvrage ne ſoit achevé.* Penè Iliud opus perfectum eſt & abſolutum. Illud opus laborat in fine. *Petr.* JUZ nie wiele iuż mało co chybi álbo nie doſtaie do końca roboty. **Peu s'en eſt fallu,* ou *falli qu'il n'ait eſté tué.* Parùm abfuit quin occiſus fuerit, (abeſt, aberat, abfuit.) imperf. *O trochę o włoſek go nie zábito.

FAILLITE, ſubſt. fœm. terme de marchand, (*c'eſt une eſpece de banqueroute, lorſque ſans fraude & par impuiſſance arrivée par incendie, guerre, perte de vaiſſeau,* ou *par la faute de ſes debiteurs, il ne ſe trouve plus ſolvable.*) *Faire faillite.* Argentariam diſſolvere. *Cicer.* Cedere foro. FALICTWO nie ſtawienie ſię w ſłowie ná czas z przypadku iákiego iáko kiedy kupiec dla ognia, álbo woyny, álbo utonienia ſtatku, álbo dla záwodu inſzych dłużnikow ſwoich niemoże zápłacić, falitem zoſtanie. **Il a fait faillite, & je le croy engagé juſques aux oreilles,* ou *par deſſus la teſte, ce n'eſt pas ſa faute, mais de ſes valets qui l'ont pillé.* Malè vacillavit, non puto illum capillos liberos habere, nec ſuâ culpâ, ſed ſervi omnie ad ſe fecerunt. *Petr.* *Falitem zoſtał, y rozumiem zábrnął w długi po uſzy, álbo po nád głowę, nie on temu iednak winien ále czeladź co go kradła.

FAIM, (*on prononce* fain.) ſubſt. fœm. (*Appétit, envie de manger.*) Fames. fœm. *Cic.* Eſuries. *Cal. ad Cic.* Eſuritio. f. *Catul.* ŁAKNIENIE, chcenie ſię ieść, głodność.

Avoir faim. Eſurire. *Plaut.* Fame laborare. *Cic.* Chcieć ſię ieść, łaknąć.

Qui a grand' faim. Inſanè eſuriens, entis, omn. gen. Eſurio, onis, m. *Plaut.* Ktoremu ſię ſrodze okrutnie ieść chce. ** Qui a ſouvent faim, Qui eſt toûjours affame.* Eſuritor, oris, m. *Mart.* Famelicus, i, maſc. *Plaut.* Pater eſuritionum. *Ca-*

tul. *Ktoremu ſię uſtawicznie ieść chce nienaſycony zawſze głodzien.

Appaiſer la groſſe faim. Iratum ventrem placere. *Horat.* Uſpokoić głodność ſwoię, podieść trochę. **Chaſſer la faim.* Pellere, *ou* depellere, *ou* compeſcere famem. *Cic.* *Pozbyć głodu náieść ſię. **Endurer aiſément la faim.* Facilè eſurire. *Plaut.* Famem ferre. *Catul.* Tolerare, *ou* pati famem. *Ovid.* *Wytrzymać łatwo głod wytrwać nie iádſzy, być trwałym ná głod. **La faim le tient au fond de l'eſtomac.* Adhæſit homini fames ad infimum ventrem. *Plaut.* *Natkany głodem, wymorzony.

MOURIR *de faim,* (*en s'abſtenant de manger.*) Fame abſumi, *ou* conſumi. Confici fame. Mori fame. UMIERAC od głodu, mrzeć głod niedoiadaiąc umyślnie álbo z niedoſtatku.

Se laiſſer mourir de faim, ou *faute de manger.* Inediâ conſumi, *ou* abſumi. Inediâ mori. *Cic Suet.* Inediâ vitam finire. *Plin.* A vita per inediam diſcedere. *Cicer.* Głodem ſię morzyć álbo umorzyć ſię dobrowolnie niechcąc ieść áni żádnego wziąć poſiłku umyślnie. ** Faire mourir quelqu'un de faim, luy oſtant les aliments.* Aliquem fame necare, *on* ſuffocare. *Cic.* *Umorzyć kogo głodem.

Mourir de faim, Avoir grand' faim, Eſtre fort affamé. Fame exſtimulari. Fame labore. neut. *Colum.* Eſurire. neut. *Plaut.* Ledwie tchnąć ledwie żyć od głodu, bardzo być głodnym. **Faire mourir quelqu'un de faim, ne luy donnant point ſuffiſament à manger.* Torquere aliquem fame. *Phæd.* *Morzyć kogo głodem bardzo mu ſkąpo ieść daiąc żałuiąc mu iedzenia, trapić go głodem. **Se laiſſer mourir de faim, en s'eſpargant le vivre par avarice.* Suo ſe victu defraudare. *Liv.* Genium ſuum defraudare. *Ter.* *Głod mrzeć ſamemu ſobie żałuiąc z ſkępſtwa.

Faim ſe dit figurément (*des richeſſes & des honneurs, dont on eſt alteré & qu'on deſire poſſeder.*) Fames, is, fœm. W FRANCUSKIM głod co do bogactw y doſtoieńſtw, w Polſkim chciwość pragnienie nienaſycone doſtatkow, ambicya honorow zábieganie nieporządne doſtoieńſtw. **A quoy la faim inſotiable des richeſſes n'oblige t-elle point les hommes?* Quid non mortalia pectora cogis, auri ſacra fames? *Virg.* *Do czegoſz nie przywodzi ludzi niezbędna chciwość złota.

LA FAIM *des louanges & des honneurs.* Immenſa laudum, honorumque cupido. *Cic.* ZĄDZA chwały y ſławy.

FAINE, ſubſt. fœm. (*Le fruit du heſtre, qui eſt une eſpece de gland.*) Glans fagea. BUKIEW Bukwiany owoc.

FAINEANT, m. FAINEANTE, fœm. adject. (*Qui ne fait rien.*) Ineris. omn. gen. Ignavus. *Cic.* Ceſſator m. *Hor. Colum.* Segnis & hoc ſegne, adject. *Cic.* Deſidioſus. *Auct. ad Heren.* Deſes. *Liv.* LEN, Leniuch, gnuśny, nikczemny, prużniak. **Devenir faineant.* Languori ceſidiæque ſe dedere. *Cic.* *Zgnuśnieć, gnuſności y leniſtwu ſię podać.

FAINEANTISE, ſubſt. fœm. (*oiſiveté.*) Inertia. Deſidia. Ignavia. Ceſſatio. Segnitia. Segnities. *Cicer.* LENISTWO, gnuſność, nikczemność prożniactwo.

FAIRE, V. act. (*Créer, produire.*) Facere. Conficere. Efficere. Creare. Gignere. *Cicer.* CZYNIC wyprowadzać ſtwarzać.

FAIRE ſe dit auſſi (*des cauſes ſecondes, qui produiſent & qui engendrent.*) Facere. Producere. Gignere. *Cic.* CZYNIC zrobić wydawać z ſiebie co do przyczyn powtornych ktore z ſiebie wydaią y wyprowadzaią ſkutki ſwoie przez rodzenie. **Cét homme a fait un garçon à ſa femme.* Hic gravidam puero, *ou* filio fecit uxorem. *Plaut.* Uxorem gravidam reddidit. *Lucr.* *Ten mąż zrobił chłopca żonie ſwey.

ON DIT reciproquement, *Cette femme a fait un fils à ſon mary.* Uxor produxit filium marito. WZAIEMNIE mowią ta Białogłowa urodziła ſyna mężowi ſwemu.

FAIRE ſignifie pareillement, *Travailler, conſtruire.* Facere. Coponere. Conficere. Fabricare. *Cicer.* CZYNIC znaczy ieſzcze wyſtawiać ſtawiać robić. **Faire un pont.* Pontem facere. *Cæſ.* *Wyſtawiać moſt (álbo) moſt wyſtawić. **Vn tableau.* Tabulam. *Obraz wyſtawić wymalować. **Vne ſtatuë.* Statuam. *Cic.* *Statuę Oſobę poſąg wyſtawić. **Des pots de terre.* Componere pocula de luto. *Tibul.* *Garki gliniane robic. **Vn baſtiment.* Ædificium facere, *ou* ſtruere, *ou* conſtruera. Ædificare. *Cicer.* *Budynek wyſtawić. **Du drap,* ou *de la toile.* Pannum aut telam facere, *ou* texere. *Plin.* *Sukno płotno &c. robić. **Il a acheté de la)laine pour ſe faire faire un manteau qui ſoit bien chaud, & une veſte pour l'hi-*

ver. Emit lanam unde ſibi conficiatur pallium calidum, & tunicæ hibernæ bonæ, ne algeat. *Plaut.* *Kupił wełny áby ſobie dał zrobić odzienie ciepły y ſuknią ná zimę ſpodnią.

ON DIT auſſi en ce ſens, *Faire,* pour *façonner quelque ouvrage.*) Facere. Fingere. Formare. W TYM rozumieniu robić zá wyrabiać. ** Faire une ſtatuë de bronze,* ou *de marbre.* Ex ære, *ou* ex marmore aliquem ducere. *Virg.* Exducere æra ſpirantia. *Robić odlewać oſobę poſąg moſiężny (álbo) z moſiądzu. **Faire une ſtatuë de bronze parlante.* Imagines ſpirantes marmore aut ære fingere. *Wyrobić oſobę z moſiądzu właśnie iák żywą. **Faire de cire.* E cerâ fingere. *Cic.* *Robić wyrabiać z woſku. **Faire quelqu'un en cire.* In ceris imaginem alicujus fingere. *Cicer.* *Z woſku obraz czyi odlać.

Dinocrate ſit le mont Athos en forme d'un homme, qui tient de ſa main gauche une grande ville, & en ſa droite une grande coupe qui reçoit les eaux de cette montagne, pour les verſer dans la mer. Dinocrates Athon mintem formavit in ſtatuæ virilis figuram, cujus manu lævâ deſignavit ampliſſimæ urbis mœnia, dextrâ paternam, quæ excipiebat aquas omnium fluviorum, qui ſunt in eo monte, ut inde in mare profunderentur. *Vitr.* Dynokrates wyrobił gorę Atos nákſztałt człowieka trzymaiącego w lewey ręce wielkie miaſto, á w prawey wielką czaſzę w ktorą wpadały wody z tey gory, áby z tamtąd w morze ſpadały.

FAIRE, (*Compoſer.*) ſe dit auſſi (*en parlant des choſes ſpirituelles & des ouvrages d'eſprit.*) Facere. Conficere. Componere. Scribere. Conſcribere. act. acc. Elucubrare. act. acc. & Elucubrari. dep. acc. *Cic. Colum.* Texere. act. acc. *Cic.* ROBIC piſać co, co do náuk kſiąg piſm iákich. ** Faire un diſcours, le compoſer.* Facere orationem. *Zrobić nápiſać mowę. ** Faire un diſcours, le prononcer.* Habere orationem. *Cic.* *Mieć mowę iaką publiczną. **On eût fait de tous deux un grand Prince, en oſtant leurs vices & ne leur laiſſant que leurs vertu.* Egregium & illis principatûs temperamentum, ſi demtis utriuſque vitiis, ſolæ virtutes miſcerentur. *Tacit.* *Z obudwoch mogłby doſkonałego iednego wielkiego wyſtawić Monarchę, odiąwſzy ich wady á ſame tylko ich cnoty pobrawſzy, y połączywſzy.

FAIRE, (*Agir, executer.*) Facere. Agere. act. acc. *Cic.* ZROBIC uczynić ſprawić co. **J'ay mal fait, j'ay agi ſottement de luy avoir confié ma bourſe, il s'en ſera allé ſans doute boire dans quelque cabaret.* Nimis ſtulte feci, cùm marſupium illi cum argento concredidi, immerſit ſe aliquò in ganeum. *Plaut.* *Zlem zrobił, głupiem ſobie poſtąpił (álbo) głupiem to uczynił żem mu oddał pieniądze moie w ręce, pewnie poſzedł gdzie pić na goſpodę. **C'eſt une meſme choſe de ne rien faire, que de n'eſtre point au monde ſelon moy.* Qui nihil agit, eſſe omninò mihi non videtur. *Jednaſz to rzecz umnie, nie nie robić, co y nie być náświecie. **Il n'y a rien que je ne faſſe, & que je ne doive faire pour l'amour de vous.* Tui causâ omnia tum cupio, tum etiam debeo. *Cic.* *Niemaſz nic takiego czegobym niegotow y niepowinien uczynić dla przyſługi twoiey. **Il eſt impoſſible de faire deux choſes à la fois.* Duas res ſimul exequi haud facile eſt. (*Ce qu'on peut exprimer par ce Proverbe Latin tiré de Plaute.* Simul flare & ſorbere haud facile eſt. *Plaut. Souffler & avaller en meſme temps.*) *Niepodobna razem dwie rzeczy robić. Co ſię też może tym przyſłowiem z Łacińſkiego wyrazić, niepodobna razem dmuchać y połykać

Il a fait tout ce que pouvoit exiger de luy la liaiſon & l'amitié, qui eſtoit entre nous. Ille certè in omnibus rebus ſatis noſtræ conjunctioni, amorique fecit. *Cic.* Wſzyſtko uczynił co tylko po nim przyiaźń náſza y krewność wyciągała.

C'eſt la premiere choſe que je veux faire. Huic rei præverti volo. *Plaut.* To ieſt naypierwſza rzecz ktorą myślę uczynić.

Je puis dire avec vérité que ce que vous faites, vous le faites de vous meſme, ſans avoir beſoin du conſeil de qui que ce ſoit. Veriſſimè poſſum reſpondere, te quæ facis, tuo judicio & tuâ ſponte facere, nec cujuſquam egere conſilio. *Cic.* Mogę mowić po prawdzie że co tylko czyniſz z ſiebie ſamego czyniſz niepotrzebuiąc od nikogo áni rady áni pomocy

La pauvreté oblige à tout faire & à tout ſouffrir. Paupertas cogit quidlibet facere aut pati. *Hor.* Ubostwo niedoſtatek y potrzeba wſzyſtko znoſić wſzyſtko czynić każe.

FAIRE *des affaires, du mal à quelqu'un.* Moleſtiam, malum alicui facere, *ou* faceſſere, *ou* creare, *ou* exhibere. *Cic.*

NAROBIC komu biedy, licha, kłopotu, kłotni.

Ne chagrinez point les gens de lettres, de peur qu'à leur tour ils ne vous faſſent plus de chagrin. Noli moleſtus eſſe omninò litteris, ne tibi majorem exhibeant moleſtiam. *Phæd.* Niezádzieray z mądremi, żeby ci licha nie nárobili.

Si je ne luy fais tout le mal que je pourray, dites après cela que je ſuis le plus laſche de tous les hommes. Si non fecero ei malè, me eſſe dicito ignaviſſimum. *Plaut.* Jeżeli mu nie wyrządzę co tylko będę mogł wyrządzić złości, niech mię maią zá naywiększego nikczemnika.

S'il ne vivoit pas bien avec vous, je vous prierois de luy faire tout le mal que vous pourriez. Ni eſſet tibi benevolens, tecum orarem, ut ei quod poſſes mali faceres. *Plaut.* Gdyby z tobą dobrze nie żył, profiłbym cię ábyś mu co náywiększe złości wyrządzał.

Je ne ſçay ce que vous luy avez fait, mais il eſt fort en colere. Quid illi feceris, neſcio, verùm graviſſimè tibi ſuccenſet, *ou* tibi eſt iratus. Quânam in re illum læſeris ignoro, ſed in te graviter eſt commotus, *ou* offenſus, *ou* infenſus. Niewiem coś mu zrobił, ále ieſt w wielkim bardzo gniewie (albo) ſtraſznie ſię gniewa ná ciebie.

Je ne vous ai jamais fait aucun mal, ou *rien fait.* Nihil in te commerui. Nihil tibi feci. Injuriam tibi non feci. Nihil de te malè meritus ſum. Nihil erga te commeritum ſum. *Ter. Plaut.* Nigdym ci nic złego nie uczynił. **Je ne vous ay rien fait pour eſtre en colere contre moy.* Nihil in te cammiſi, cur mihi irafcaris, *ou* propter quod debeas mihi ſuccenſere. *Cic.* Nihil habes quod in me ſtomacheris. *Cic. Plaut.* *Nicem ci nie uczynił o cobyś ſię ták gniewał na mnie. **Je n'ay rien fait qui me deut attirer un ſemblable traitement de voſtre part.* De te neque re neque verbis merui, ut faceres, quod facis. *Plaut.* *Nie czuię ſię nie znam ſię do niczego przez cobym ná tę niechęć y nie łaſkę ſobie zárobił u ciebie.

N'AVOIR *que faire, N'avoir pas beſoin.* comme *On n'a que faire de blanc ni de vermillon, ni d'autre fard à cet âge.* Non iſtam ætatem oportet pigmentum ullum attingere neque ceruſſam, neque purpuriſſum, neque aliam offuciam. *Plaut.* NIC po czym co ſię ná nic nie przyda czego iuż cale nie potrzeba; (náprzykład) Już w tym wieku nic po bielidłach, nic po rumienidłach. *N'avoir que faire du ſervice de quelqu'un.* Aliquo non egere. Alicuius operâ opus non habere. Nic mi po twoich uſługach, (álbo) po twoiey przyſłudze, nie potrzebuię obeydę ſię bez niey. **Je n'ay que faire de deux valets, je n'en ay que trop de toy.* Mihi quidem une te, plus etiam eſt, quàm volo. *Plaut.* *Nic mi po dwoch ſługach, y ciebie iednego názbyt. **Elle m'a dit qu'elle n'avoit que faire d'elle.* Negavit ejus operam ſe morari. *Plaut.* *Powiedziała mi że iey nie po niey, że iey nie potrzebuie.

N'y avoir rien à faire auprès de quelqu'un. comme *Il n'y a rien à faire pour les voleurs chez nous.* Apud nos nihil eſt quæſtui furibus. *Plaut.* Nie mieć nic do czynienia kędy álbo u kogo (náprzykład) nie maią u nás złodzieie co do czynienia. **Il n'y a rien à faire aux ſervices des grands, Il n'y a point de fortune à faire.* Servire principibus nihil lucri eſt. Apud Principes ſervire nihil inde lucri. *Niemaſz teraz u Panow co do czynienia, nic nie wſkoraſz, niczego ſię nie doſłużyſz.

Il n'y a rien à faire ſur cette marchandiſe, Il n'y a rien à gagner. Nullum faciendum lucrum ex hac merce. Nihil lucri faciendum ex hac mercè. Ná tym towarze nie maſz cale zárobku. **Il n'y a rien à faire aujourd'huy, que pour ces gens là, Il n'y a qu'eux qui faſſent fortune & qui s' avancent aujourd'huy dans le monde.* Hi ſoli hoc tempore diteſcunt, *ou* augentur, *ou* amplificantur divitiis & honoribus. His unis arridet, *ou* blanditur fortuna. Sinu blando illos fovet fortuna. *Nie maſz temi czaſy ſzczęścia tylko dla takich ludzi.

SE FAIRE, (*Se former, ſe façonner*) Se formare. Se fingere. Se perpolire. *Cic.* POLORU nábierać wprawiać ſię wykrzeſać ſię uformować ſię doſkonale. **Il s'eſt bien fait depuis qu'il eſt à la Cour.* Ex quo aulam frequentat, ſe multum perpolivit. Provinciales agendi rationes exuit, politioreſque induit. Agreſtes & inconcinnos ſuos mores excoluit & expolivit. ex quo aulam ingreſſus eſt. *Doſkonale ſię uformował od tego czaſu iák ieſt u Dworu. **Il s'eſt fait de luy meſme.* Ex ſe natus eſt. *Tacit.* Suo labore & induſtriâ emerſit. *Juv.* Ad magnas opes & honores emerſit. Proprio marte ſe erexit. *Sam ſię przez ſiebie wypolerował uroſł wyſzedł ná człeka. **Se*

faire

faire aux grandes entrepriſes. Ad magnas res ſe accomodare, *ou* ſe fingere, *ou* ſe proferre. *Wprawiać ſię ſpoſobić ſię do wielkich y poważnych ſpraw y rzeczy.

SE FAIRE, *Se façonner, (s'accouſtumer ſoit au bien ou au mal.)* Se formare. Se accommodare. Se fingere. act. Aſſuefcere Conſuefcere neut. *avec le datif.* WPRAWOWAC ſię wciągac ſię w złe lub dobre, przyzwyczaiać ſię, náwykać.

Il eſt fait, ou *Il s'eſt fait au travail, à la peine.* Aſſuetus eſt labode, pœnâ *Cic.* Náwykł do pracy, przywykł do pracy do trudu y niewczaſu. **A la douleur.* Conſuevit dolori. *Plin. Juv.* *Do żalu **Il s'eſt fait avec luy.* Illi conſuevit. *Ter.* *Przywykł przyzwyczaił ſię do niego. **Il eſt fait à la pluye & au ſoleil.* Patiens eſt imbris & ſolis. *Hor.* *Przywykł do upałow ſłonecznych y do ſłoty y niepogody. **A toutes les incommoditez.* Patiens omnis incommodi. *Colum.* *Do wſzyſtkich niewczaſow. **Se faire à l'eſtude.* Accõmodare animum litteris Accõmodare operã ſtudio litterarũ. *Suet.* Curam litteris accommodare. *Quint.* *Przywykać do náuk **Se faire à l'obéiſſance.* Conſueſcere parere aliis *Cic.* *Przywykać do poſłuſzności do poſłuſzeńſtwa do podległości **Je n'ay pû me faire à ſes manieres, Je n'ay pû m'y accouſtumer.* Ad illius agendi rationes fingere me, *ou* flectere animum, non potui. *Nie mogłem przywyknąć do iego obyczaiow, nie mogłem ſię zgodzic z humorem iego. **Il s'eſt fait à ſon badinage.* Ad nutum illius circumfertur. *Ná żarty ſię iego podał, przywykł do iego żartow. **Vous en ferez tout ce que vous voudrez, comme d'une terre molle.* Ut argillâ quidvis imitaberis udâ. *Hor.* *Wſzyſtko co chceſz z niego iák z woſku iák z gliny ulepiſz.

FAIRE *quelque choſe en quelque art,* ou *ſcience, y faire du profit.* Aliquid efficere in arte aliquâ, in ſtudiis. *Quint.* Profectus facere in arte. POSTĄPIC, dokazać czego w nánce w kunſzcie iákim.

FAIRE, (*Finir*) *Cela vaut fait.* Tibi effectum dabo. *Ter.* Factum reddam. ZROBIC ſkończyć, to iuż ieſt iák zrobione, to ták trzeba mieć iákby ſię iuż ſtało miey to zá zrobione.

On n'a j' amais fait avec luy, pour dire *Il ne finit point.* Nunquam finem facit. Sermoni nunquam finem facit. *Plaut.* Nigdy nie maſz końca z nim, to ieſt: nic nie kończy. **Ce n'eſt jamais fait avec luy, il demande toûjours, il n'eſt jamais content.* Nunquam ipſi feceris ſatis, amplius rogat, *ou* petit, *ou* poſtulat. *Nie trafiſz z nim do końca, odpowiedz mo ſto razy, ieſzcze on ſię pyta.

FAIRE (*avec la particule m ſe devant & ſuivi d'un Verbe*) comme *Il ne fait que badiner, Il badine toûjours.* Nihil aliud quàm nugatur. Ineptias agit. TO ſłowo Francuſkie *Faire* z tą partykułą *que* położone zá ktorą náſtępuie ſłowo w ſpoſobie nieokryślonym to ieſt w infinitywie znáczy w Polſkim *tylko;* náprzykład: Tylko ſobie żartuie przedrwiwa **Il ne fait que courir jour & nuit.* Cunctando totus huic dies perit. *Tylko biega dzień y noc. **Il ne fait que d'arriver, Il arrive maintenant.* Modò advenit. Modò venit. *Tylko co przyiechał, dopiero teraz przyiechał ſtanął.

FAIRE *pour quelqu'un,* (*Eſtre pour luy.*) comme *Cette raiſon fait pour moy, me favoriſe.* Hæc ratio mihi favet, *ou* ſuffragatur. Hæc ratio à me facit. *Plaut.* BYC zá kim zá czyią ſtroną, náprzykład: Tá racya ieſt zámną nie przeciwko mnie. **En faiſant ſemblant de faire pour moy, vous faites pour vous.* Tu meam rem ſimulas agere, tuam agis. *Plaut.* *Niby pokazuiąc że ieſteś zá mną, ſam widzę ieſteś zá ſobą.

Il ſera plus pour nous qu'on ne penſe. Officio vincet ſpes noſtras. *Cic* Więcey uczyni dla nas, (álbo) bardziey zá nami będzie, niż ſię ſpodziewaſz, niż kto rozumi.

Faire tout pour le bien public, n'avoir en veuë que le bien public. Conſulere in publicum. Sudere tantùm publicæ utilitati. Omnia conferre ad bonum publicum. *Cicer.* Czynić wſzyſtko dla dobra poſpolitego, nie mieć zá cel tylko ſame dobro powſzechne.

FAIRE *pour quelqu'un, faire ſa charge, ſon employ au lieu & a la place de luy.* Partes alicujus agere. ROBIC zá kogo powinność, iego odprawować zá niego. **Faites pour moy aujourd'huy, & je feray demain pour vous.* Hodie tu partes meas, cras ego tuas agam. Vicariam tibi operam præſtabo in hunc diem, tu cras mutuam reddes. *Odpraw zrob dziś zámnie, iá iutro zá ciebie odprawię odbędę zrobię.

**Il fait pour moy, il exerce ma charge, mes fonctions.* Meum munus obit, *ou* exercet *Cic.* *Odprawuie robi zámnie urząd záſtępuie za mnie czyni ná mieyſcu moim.

Il fait beaucoup de vent. Ventus eſt vehemens. Wielki potężny wiatr. **Il fait beau temps.* Cœlum eſt ſerenum. *Pogoda piękny ieſt czas.

FAIRE, (*Contrefaire, faire ſemblant.*) Simulare. Fingere Mentiri. Præ ſe ferre. acc. CZYNIC ſię udawać pokazować niby co ná pozor zmyślać ſię.

Faire le joyeux, le triſte, le malade. Lætitiam, triſtitiam, morbum ſimulare, *ou* præ ſe ferre. Zmyślać ſię weſołym, ſmutnym chorym. **Il fait l'homme de conſequence, il taille du grand.* Videtur quantivis eſſe pretii. *Ter.* *Udaie ſię zá coś záchego powagę ſtroi, zákrawa ná Pana. **Faire l'homme de bien.* Viri boni ſpebiem præ ſe ferre. *Udawać ſię zá coś poczciwego.

FAIRE *croire quelque choſe à quelqu'un, la luy perſuader.* Perſuadere alicui aliquid eſſe. *Cic.* W MOWIC w kogo co żeby uwierzył.

A qui pourrons-nous faire croire ce que nous dirons? Quis habebit dicentibus fidem? *Petr. B* W kogoż w mowiemy to o czym powiadamy, kto temu uwierzy, kto da temu wiarę.

FAIRE s'employe encore dans ces expreſſions familieres & de converſation, dont nous rapporterons icy les plus uſitées. TO ſłowo *Faire* w Francuſkim ieſzcze y w tych náſtępuiących expreſſyach potocznych ſię bierze ktore tu zwyczayniey ſzeſię kładą náſtępuiące.

CE N'EST *rien faire que de luy envoyer un homme inconnu.* Nihil eſt, ignorum ad illum mittere. *Plaut.* NA nic ſię to nie zda poſłać do niego kogo nieznaiomego. **Auſſitôt dit, auſſitôt fait.* Dictum, factum. Dictum ac factum *Ter.* *Rzekł y ſtało ſię. **Ce qui eſt fait, eſt fait.* Quod factum eſt, infectum eſſe nequit, *ou* infectum fieri non poteſt. *Plaut.* *Co ſię ſtało iuż ſię ſtało. **Prenez qu'il n'y ait rien de fait.* Omnia pro infecto ſint *Liv.* *Mieymy zá to że ſię ieſzcze nic nie ſtało, daymy to że ſię ieſzcze nie ſtało. **Ce n'eſt rien faire, ſi l'on ne bat le fer tandis qu'il eſt chaud.* Nihil eſt, niſi dum caletur, hoc agitur *Ter.* *Nic nie zrobiſz ieżeli żelaza niekuieſz poki ieſt gorące. **Tout eſt fait, il ne reſte plus rien à faire.* Facta, tranſacta omnia. *Ter.* *Już wſzyſtko ſię ſtało, iuż niemaſz nic do czynienia. **Il ſe fait fort de cela.* Id ſe facturum recepit. Id ſe perfecturum recipit. *Cic.* *Podeymuie ſię rego bierze to ná ſiebie dokazać. **Y a-t-il tant à faire d'oſter ces araignées?* Tollere hæc aranea, quantum laboris eſt? *Phæd.* *Wielkaſz to rzecz te paięczyny omieść, ochędożyć oprzątnąć. **C'en eſt fait, allez vous en?* Actum eſt, licet, *ou* i, licet. *Plaut.* *Stało ſię idź, idź gdzie ſię podoba. **Je cherche un homme fait comme celuy-là.* Ad iſtam faciem virum quero. *Plaut.* *Szukam człowieka tákiego. **Nous n'avons point veu d'homme fait comme vous dites.* Nullum iſtâ facie, ut prædicas, vidimus. *Plaut.* *Niewidzieliśmy człowieka podobnego o iákim powiadaſz. **Il eſt fait tout comme moy.* Meam imaginem poſſidet. Imago eſt ejus in me. *Plaut.* *Podobien ieſt cale do mnie. **C'eſt une affaire faite, il n'en faut plus parler.* Sed acta ne agamus. *Cicer.* *Stało ſię darmo o tymgadać. **Il fait tout ce qu'il veut faire.* Imitatur cuncta, quæ videt. *Wſzyſtko dokaże co ukogo obaczy. **Faire plus qu'on ne peut Aller au delà de ſes forces.* Extendere ſe ſupra vires. *Liv.* *Czynić robić podeymować ſię więcey nád ſiły ſwoie. **Chacun fait ce qu'il peut.* Quiſque edit, quod poteſt. *Plaut.* *Każdy czyni co może według możności ſwoiey **Je luy feray voir qui je ſuis,* ou *à qui il ſe joüe.* Sentiet qui vit ſim. *Ter.* Sentiet quem attentârit. *Phæd.* *Pokażę iá mu, nauczę iá go z kim ma do czynienia z kim zágrawa. **Qu'ay-je a faire de cela?* Quid iſtud ad me attinet? Quid mea refert? *Ter.* Quid adme? *A co mi do tego co mi po tym. **Combien faites-vous ce livre?* Quanti facit, *ou* indicas hunc librum? *Wiele ceniſz (álbo) czyniſz tę kſięgę.

Ils ont tant fait, qu'ils ont obtenu ce qu'ils demandoient. Expugnatam eſt ab illis, ut voti compotes fuerint. *Liv.* Ták profili, ták nálegali, ták ſię uprzykrzali, że ſwego dokazali.

Vous aurez fort à faire, ſi vous avez à plaider contre luy. Sudabis multùm, ſi cum illo incœptas homine. *Terent.* Będzieſz miał wiele do czynienia, ieżeli z nim poydzieſz w prawo.

C'EST *fait de moy, Je ſuis perdu.* Actum eſt de me. *Cic.* Perii. *Ter.* Corium perdidi. Actum eſt de collo meo. *Plaut.* PRZEPADŁO wſzyſtko, zginąłem. **Qu'en fera-t-on?* Quid de illo fiet. *Coż ſię z nim (álbo) z tym ſtanie, co z nim uczynią? co z tego będzie.

Il a fait avec moy, nous ne ſommes plus bien enſemble. la paille

paille eſt rompuë, (comme l'on parle vulgairement.) Nihil mihi cum illo ampliùs. Kwita z przyiáźni, rozerwaliśmy z ſobą, iuż rozbrat między námi.

C'EST *à faire à Fabius.* Eſt Fabii, *avec un Infinitif enſuite.* FABIUSZOWA to rzecz (*z Infinitywem náſtępuiącym.*)

C'EST *à faire à vous.* Tuum eſt. *avec un Infinitif enſuite.* TWOIA to rzecz ná ciebie koley teraz, ty maſz teraz (*z Infinitywem náſtępuiącym.*)

FAIRE FAIRE *une lettre, un diſcours & autre choſe par un autre.* Formare epiſtolam, *ou* orationem alieno ingenio. *Suet.* KAZAC zrobić co przez kogo, (náprzykład) mowę liſt nápiſać.

FAIRE FAIRE *des ſouliers, un habit* &c. Jubere facere, *ou* conficere calceos aut veſtem. KAZAC zrobić trzewiki, ſuknię. **Il s'eſt fait faire,* ou *Il a fait faire des ſouliers.* Calceos ſibi facere juſſit. *Kazał ſobie trzewiki zrobić.

(Le Verbe *Faire* eſt le plus eſtendu de la Langue Françoiſe, & a encore une infinité de ſignifications, ſoit qu'il ſoit joint aux noms, ou aux Verbes. On prendra donc la peine de les chercher par le mot avec lequel il ſera joint: comme. To ſłowo *Faire* w Francuſkim náyobſzerniey ſię bierze, y ma ieſzcze prawie nieſkończone inſze rozumienia czyli z názwiſkami, czyli z ſłowami ſię łączy, ktorych ſzukać każdy zechce pod ſłowami z ktoremi ſię łączy, (náprzykład.)

FAIRE *le bec à quelqu'un. Voyez* BEC (SZUKAY pod ſłowem *Bec.*) Rozumieć ſię z kim nábechtać kogo, ná mowić go y ná uczyć iák ma mowić co odpowiedzieć, co czynić, iák ſtanąć, iák ſobie poſtąpić, náſtroić mu minę, fantazyą humor, dutki mu nádąć.

FAIRE *l'amour* &c. *Voyez* AMOUR. (SZUKAY pod ſłowem *Amour* Kochać ſię, zálecać ſię Biáłychgłow patrzyć.

Il ſe dit encore en pluſieurs façons proverbiales, qu'on trouvera dans leur ordre, comme. Mowi ſię ieſzcze y bierze rozmaicie przyſłowiem co też znáydzieſz w ſwoim porządku iáko.

FAIRE *bonne mine à mauvais jeu,* ſous MINE. CHOC bieda przecię hoc (obacz pod ſłowem *Mine.*

Lorſque le Verbe *Faire* eſt joint à un Infinitif François, il ſignifie *Faire en ſorte que, pouſſer, exciter &c.* & alors il s'exprime en Latin par *Facere ut* avec un Subjonctif: comme Kiedy to ſłowo *Faire* w Francuſkim kładzie ſię z náſtępuiącym infinitywem znáczy: czynić ſprawować *to że* á wyraża ſię w łacińſkim przez *ſubjonctif,* w Polſkim przez *że* y z werbem náſtępuiącym w indykatywie náprzykład.

Voſtre honneſteté me fait implorer vôtre ſecours. Tua humanitas facit ut tuam opem implorem. Łáſkawość twoia ſprawuie że wzywam w tym pomocy twoiey.

Ou bien ce verbe ſignifie *Commander qu'on faſſe,* & s'exprime par *Jubere, Imperare:* ou il ſignifie, *Avoir ſoin qu'on faſſe,* & s'exprime par *Curare.* Et l'on met un Infinitif après ces Verbes; comme. Albo też znáczy kazać co czynić, y kładzie ſię z Infinitywem, iáko.

Le Roy a fait baſtir une citadelle. Rex juſſit arcem ædificare. Krol kazał wyſtawić fortecę.

FAIT, m. FAITE, f. part. paſſ. Factus. Effectus. ZROBIONY ZROBIONA.

On dit au figuré dans les manieres ſuivantes. Mowią niewłaśnie ſpoſobami náſtępuiącymi.

Vn homme fait. Vir confirmatâ ætate. *Cic.* Człowiek doſkonały zewſzyſtkim. **Vn eſprit fait.* Subactum ingenium. *Cic.* *Rozum doſkonały. **Il a l'eſprit bien fait & bien tourné.* Eſt benè ingeniatus. *Plaut.* *Dowcipu ieſt doſkonałego, ma rozum pięknego obrotu.

Vn jeune homme bien-fait de corps & bien tourné, fait au tour. Adoleſcens pulcherrimâ ſpecie & magnâ dignitate prædituſ. *Cic.* Totus teres atque rotundus. *Hor.* Młodzieniec pięknej urody y ſkładu. **Vn ouvrage bien fait,* ou comme l'on parle dans le familier, *fait à peindre.* Graphicum opus, *genit.* graphici operis, n. *Plaut.* Opus perfectum & omni ex parte abſolutum. *Cic.* *Rzecz piękney przedniey roboty, przednie zrobiona malować by go (álbo) iák odmalował.

Je ſuis ainſi fait, C'eſt mon humeur. Sic ſum. Sic eſt ingenium. *Ter.* Táki to iá ieſtem, ten ieſt moy humor.

FAIT, (*Propre, né pour une choſe.*) Ad aliquid factus, *ou* natus, *ou* aptus, *ou* accommodatus. *Cic.* PRZYZWOITY zgodny, ſpoſobny, zrobiony do czego álbo ná co. **Les verres ſont faits pour la joye.* Nati in uſum lætitiæ ſcyphi. *Hor.*

*Kielichy ſą dla ochoty zrobione. **Fait pour joüer & pour rire.* Factus ad ludum & ad jocum. *Cic.* *Zártobliwy, śmieſzny, weſoły. **Il ſoûtient que les loix ne ſont point faites pour luy,* Jura negat ſibi eſſe nata. *Hor.* *Przytym ſię upiera że prawa nie dlá niego ſą poſtanowione. **Fait pour le crime.* Accommodatus ad flagitia. *Cic.* *Sprawny do wſzelkich nieenot. **Nous ſommes faits pour avoir toûjours du mal.* Nati ſumus in miſeriam ſempiternam. *Cic.* Nati ſumus ferendis miſeriis. *Ter.* *Ná to urodzeni abyśmy záwſze co do zgryźienia mieli. **Il eſt fait pour les grandes choſes.* Ad omnia ſumma natus. *Cic.* *Do wielkich rzeczy urodzony ſpoſobny zgodny. **Pour les lettres, pour la gloire.* Litteris natus, laudi, ad laudem, ad gloriam. *Cic.* *Urodzony do nauk, do ſławy.

Qui eſt tout fait pour ruiner les gens. Inſtructus pulchrè ad perniciem aliorum. *Ter.* Ná zgubę ludzką wydany ſtworzony.

FAIT, (*Accouſtumé à une choſe.*) Ad aliquid factus, *ou* exercitatus, a, um. Re aliquâ, *ou* alicujus rei aſſuetus, *ou* aſſuefactus, a, um. *Liv. Cic.* PRZYWYKŁY zwyczayny do czego. **Fait au travail, au menſonge.* Labore, mendacio aſſuetus. *Cic.* *Zwyczayny do pracy do kłamſtw.

FAIT, *ou* LE FAIT ſubſt. m. (*Action particuliere.*) Factum, i, neut. *Cic.* UCZYNEK ſprawa.

Vne queſtion de fait. Facti, *ou* de facto quæſtio. *Cic.* Sprawa o Uczynek iáki o wiolencyą czy ſię co ſtało álbo co ſię ſtało.

Le fait eſt certain, eſt conſtant. Certa eſt facti fides. *Ovid.* Dowiedziono komu czego, Dowodna ieſt rzecz że ſię to ták má. **On eſt d'accord du fait.* De facto convenit. *Cic.* *Wſzyſcy ſię zgadzaią ná to że ták ieſt. **Il a eſté pris ſur le fait,* ou *en flagrant delict.* Manifeſtò tenetur. *Plaut.* In manifeſto ſcelere deprehenſus eſt. *Cic.* *Záſtano go álbo złápano go ná uczynku.

Prendre le fait & cauſe d'une perſonne. Ad caſum alicujus accedere. *Cic.* Wziąć ná ſię ſprawę y ſtronę czyią.

FAIT, (*Mé ier.*) *Il n'entend rien au fait de la guerre.* In re bellicâ, *ou* in re militaris, admodum aut omninò rudis. *Cic.* RZEMIESŁO Kunſzt náuká iáká co należy do czego álbo komu. Cále ſię nie zná nic ná woyſkowym trybie. **Ce n'eſt pas ſon fait que de faire des vers.* Aptus non eſt, ad pangendos verſus, *ou* pangendis verſibus. *Nie iego to głowy piſać wierſze. **C'eſt plus le fait d'une femme de qualité.* Iſtud matronæ magis eſt conducibile. *Plaut.* *To bárdziey przyſłoi poważney Mátronie, (álbo) záczney iákiey Dámie.

Ce valet n'eſt pas voſtre fait, ne vous eſt point propre, ne vous convient pas. Iſte ſervus ex uſu tuo non eſt. *Ter.* Aptus non eſt tuo ſervitio. Ten ſługa nie zda ſię dlá ciebie, nie ci po nim, nie dlá ciebie to człowiek, ſługa, &c.

ON DIT proverbialement, *Donner le fait à quelqu'un,* pour dire *Se venger de quelque injure,* ou *inſulte (ſoit par des coups de main) Il a ſon fait.* Habet, *Il en tient.* MOWIĄ przyſłowiem Dáć komu zá ſwoie, má zá ſwoie. **(Soit par quelque raillerie piquante.) Donner le fait à quelqu'un.* Retundere, *ou* reprimere dicta alicujus. *Wziął odebrał zá ſwoie, oddać zá ſwoie dáć komu do wtenu, Trzyma, Trzymay że coś złápał, czy to żartami ſłownemi, czy razami.

FAITS au plurier ſignifient (*des actions héroiques, de belles actions.*) Facta. Geſta, orum, n. plur. Facinora, orum, n. pl. (*on ajoute quelquefois avec ces mots, les Adjectifs,* præclara, illuſtria facinora.) CZYNY w większey liczbie, Dzieła chwalebne ſławne odważne Bohaterſkie, Rycerſkie záćne wiekopomne nieśmiertelne ſprawy.

FAITS *& Articles (ſe diſent dans le Barreau.)* Articuloſa factorum commemoratio. Punkt ſprawy co do prawa, *Kategorye.*

Receu en ſes faits juſtificatifs. Reus ad diluenda crimina admiſſus. *Cic.* Cui poteſtas facta eſt diluendi crimen. PRZYPUSZCZONO go do emundowania ſię do wywodow prawnych.

FAIT *à fait, à meſure, à proportion ſde l'ouvrage.* Pro ratâ portione. CO raz zá każdą częścią roboty

DE FAIT, adverb. (*En effet, effectivement.*) Reverà. Et certè. adverb. ZAISTE záprawdę w rzeczy ſamey.

SI FAIT, dans le bas ſtile. (*Pardonnez-moy, excuſez-moy.*) Imò. Quinimò. adv. Jowſzem, ták ieſt, (w francuſkim, *J owſzem ſi fait* podło ſię mowi, politycznicy ſię mowi pardonnez-moy przepraſzam, zá pozwoleniem: w polſkim iednak lepicy mowić: *y owßem* ániżeli zá pozwoleniem.

TOUT-à-FAIT, (*Entierement.*) Prorsùs. Penitùs. Omninò. adv.

adv. *Cicer.* WCALE, CALE ták ieſt, zápewne.

FAIS, ſubſt.m. (*Fardeau.*) Onus. *Cic.* CIĘZAR tłomok pákiet iáki, pęk. **Ce baſtiment a pris ſon fais.* Illud ædificiũ cepit ſedimentum. *Plin.* *Ten Budynek dobrze oſiadł.

ON DIT au figuré, *Tout le fais de la guerre tomba ſur cette province.* Circa provinciam iſtam tota belli moles fuit. *Flor. Rom.* MOWIĄ *niewłaśnie* wſzyſtek ciężar woyny obalił ſię ná tę Prowincyą. **Il a ſeul tout le fais de cette famille, Il en a toute la charge.* Totam ille ſolus ſuſtentat, *ou* alit familiam. *Ter.* *Ná ſamey iego głowie wſzyſtek Dom y goſpodarſtwo polega, on o wſzyſtkich myśli y ſtarać ſię zá wſzyſtkich y ná wſzyſtkich muſi.

Succomber, ou *plier ſous le fais.* Oneri cedere. *Plin.* Sub onere concidere. *Liv.* Succumbere oneri. *Liv.* Upadać pod ciężarem, oſſabieć, uſtawać pod nim.

FAISABLE, adject. m. & f. (*Qu'on peut faire.*) Quod fieri poteſt. Facilis & hoc facile, adject. *Cic.* CO zrobić można, co uczynić można.

FAISAN, ſubſt m. (*Oiſeau domeſtique & ſauvage, qui vit dans les bois & parmi les bruyeres.*) Phaſianus. *Plin.* BAZANT ptak dziki, y chowany ktory żyie y lęże ſię w leſiech y krzewinach.

FAISANNE, ſubſt. f. (*La femelle du faiſan.*) Phaſiana. *Plin.* BAZANTKA ſamica.

FAISANDERIE, f. (*Lieu où l'on nourrit des faiſans.*) Chors phaſianorum. *Var.* BAZANTARNIA mieyſce gdzie trzymaią y chowaią bazanty, ſadz ná Bázanty.

FAISANDIER, ſubſt.m. (*Qui éleve des faiſans.*) Phaſianorum nutritor. *Suet.* Phaſianarius. *Paul-Juriſ.* BAZANTARNIK co koło bażantow chodzi, y o nich má ſtaranie.

FAISANDEAU, ſubſt. maſc. (*Le petit d'un faiſan, un jeune faiſan.*) Pullus Phaſianus. BAZANTEK mały młody

FAISEUR, maſc. FAISEUSE, fœm. adject. mot bas. *Artiſan, qui fait quelque ouvrage.*) Factor. Fictor. Fabricator, oris, maſc. Artifex. Opifex. *Cicer.* ROBOTNIK, ROBOTNICA, ten co robi co, rzemieślnik.

FAISEUR *d'images*, ou *de figures.* Plaſtes. *Plin.* Fictor. *Cic.* FORMIERZ co obrazy álbo oſobki z woſku gipſu gliny &c, wyrabia lub wyciſka. * *Faiſeur de luths.* Plectropœus. *Lutniſta co lutnie robi.

FAISEUR *de nouvelles.* Famigerator. *Plaut.* NOWINIARZ co wieści rożne y nowiny rozſiewa.

FAISEUR *de requeſtes*, ou *de placets.* Libello, onis, maſc. *Bud.* TEN co ſuppliki piſze.

FAISEUR *de vers* ſe dit par mépris (*d'un méchant Poëte.*) Verſificator. *Quit.* RYMOPIS mowi ſię przez wzgardę o ladaiakim wierſzopiſu.

FAISEUR *de loix.* Fictor legum. *Plaut.* PRAWODAWCA, praw tworca.

FAISCEAU, (*prononcez* feſſau,) ſubſt. maſc. (*Paquet*, ou *fagot de pluſieurs choſes.*) Faſcis. Faſciculus. Faſcellus. *Plin.* PĘK, wiązań, ſnop ſnopek czego.

LES FAISCEAUX *Romains.* Faſces. *en ce ſens. Cicer.* FASCES Rzymſkie urzędnicze.

(On en portoit douze devant les Conſuls. C'eſtoient des verges liées autour de haches, que les Licteurs portoient devant les Magiſtrats Romains, dont ils puniſſoient les criminels. *I, Lictor, expedi virgas, fari:* c'eſt à dire *Allez, Licteur, déliez les verges, coupez la teſte.* C'eſtoit la ſentence que les Magiſtrats prononçoient pour faire juſtice.)

Noſzono przed Konſulami to ieſt Náywyżſzą Radą Rzymſką dwanaście pękow rozg álbo prętow czyli palcatow związánych w kupę o koło Berdyſza wſzrodku będącego lub Topora iákiego. Ktory Ceklarze noſili przed Náywyżſzym Urzędem Rzymſkim, y ktoremi karano winowaycow, Dekret zaś Urzędu ſkazuiąc kogo ná karę był w te ſłowa wyrażony: *Idź Ceklarzu rozwiąż pręty, utnij ſyię, álbo łeb utnij.*

FAISTE, *on prononce* FAÎTE, ſubſt. maſc. (*Le ſommet, le haut d'une maiſon, le comble.*) Faſtigium. Culmen. *Cic. Liv.* SCZYT wierzch nákrycie dach domoſtwa álbo fabryki iákiey wierzchołek.

ON DIT figurément, *Il eſt monté au faiſte*, ou *au comble des honneurs.* Faſtigium tenet inter homines. *Plin-Jun.* Honoribus ampliſſimis decoratus, *ou* ornatus eſt. *Cic. NIEWŁAŚNIE* też mowią ſtánął ná ſamym wierzchołku godności, to ieſt ná náywyżſzym ſzczęścia y honorow ſtopniu.

Précipiter quelqu'un du faiſte de la gloire, dans le dernier des abaiſſements. De faſtigio dignitatis præcipitem aliquem

dare, *ou* detrudere, *ou* agere. Ex altiſſimo dignitatis gradu aliquem præcipitare. *Cicer.* Zephnąć kogo ſtrącić go z náywyżſzego ſtopnia ſzczęścia, w náygłębſzą przepaść poniżenia

FAISTIERE, *on prononce* FAÎTIERE, ſubſt.fœm. (*Tuile creuſe qu'on met ſur le faiſte d'une maiſon.*) Imbrex, icis, m. *Plin.* GĄSIORY ná wierzch dla zamknięcia dachu.

FALAISE, (*Ville de la baſſe Normandie.*) Falæſa, *ou* Faleſia. FALEZA Miaſto niżſzey Normandyi.

Qui eſt de Falaiſe. Falæſeus, *ou* Faleſius, a, um. Z Fależy, Falezanin, Falczanka.

FALLACE, ſubſt. f. vieux mot & hors d'uſage. (*Tromperie, ſupercherie.*) Fallacia. *Cic.* FAŁSZ zdrada chytrość oſzukanie obłuda záwod.

FALLACIEUX, m. FALLACIEUSE, f. mot vieux & hors d'uſage. (*Trompeur.*) Fallax. *Cicer.* FAŁSZYWY obłudny záwodny.

FALLOIR, (*Inſtnitif du Verbe impersonnel*, IL FAUT, *Il a fallu.*) Oportere. MUSIEC infinityw od tego ſłowa w trzeciey tylko oſobie mowiącego ſie: *Trzeba* potrzeba.

Il Faut s'exprime encore fort ſouvent en Latin, par le Participe en *dus*, avec le Verbe Subſtantif *Sum*: comme. Potrzeba to ſłowo w łacińſkim bardzo często ſię wyraża przez *partycyp* kończący ſię ná *Dus* z tym ſłowem *mam;* w Polſkim záś infinityw ſię kładzie przy tych ſłowach trzeba, potrzeba, álbo mam maſz náprzykład.

Il faut aimer Dieu. Amandus eſt Deus. Trzeba kochać Boga. **Il faut aimer la vertu, & fuir le vice.* Amanda eſt virtus, fugiendum vitium. *Trzeba ſię kochać w cnocie álbo kochać cnotę, ſtrzedz ſię wyſtępku. **Il faut que je faſſe cela.* Hoc mihi eſt faciendum. *Trzeba mi to uczynić, *álbo* muſzę to uczynić.

Il faut faire le bien contre le mal. Bonum pro malo rependendum. Trzeba oddawáć dobre zá złe. **Il faudra de l'argent pour ce baſtiment.* Multum pecuniæ impendendum erit in iſtud ædificium. *Trzeba będzie pieniędzy ná tę fabrykę. **C'eſt un faire le faut, C'eſt une neceſſité abſoluë de faire cela.* Iſtud facere neceſſe eſt. *Terent.* *Potrzeba koniecznie muſiſz.

Il faut étudier. Studendum eſt. Trzeba ſię uczyć.

PLUS *qu'il ne faut.* Plus æquo. *Cic.* Plus ſatis. Pluſquàm ſatis. *Ter.* Supra modum. *Liv.* Extra, *ou* ultra, *ou* præter modum. *Cic.* NADTO, więcey niż potrzeba.

IL S'EN FAUT, TANT S'EN FAUT, *viennent du verbe* FAILLIR. DALEKO od tego.

FALOT, ſubſt.m. (*Eſpece de lanterne qu'on porte au bout d'un baſton.*) FAX, *genit.* facis, f. Denſum funale coruſcis lampadibus, n. *Ovid.* LATARNIA ręczna ná rękoieści wyſoko podnieſiona.

FALOT ſe dit au figuré (*d'un homme ridicule, qui ſert de jouët aux autres,*) Inſulſus homo, *genit.* inſulſi hominis, m. *Cic.* Qui omnibus eſt deriſui. Qui ſe deridendum omnibus præbet. Qui ludos facit. *Terent.* BŁAZEN ktorego wſzyſcy wyśmiewaią y ieden drugiemu podaie.

FALOURDE, ſubſt. fœm. (*Gros fagot fait de perches coupées*, ou *de rondins liez par les deux bouts.*) Faſcis lignorum colligatorum, *genit.* faſcis, maſc. SNOP Tyczy związanych w kupę u końcow.

FALSIFICATEUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui falſifie des drogues.*) Qui adulteratur aromata. FAŁSZUIĄCY korzenie y inſze rzeczy Fałſerz.

FALSICICATEUR, *un Fauſſaire*, (*qui contrefait une ſignature*, ou *quelque acte en juſtice.*) Falſarius, ii, m. *Suet.* FAŁSZERZ co fałſzuie rękę czyią podpiſy zápiſy, pieniądze &c.

FALSIFCATION, ſubſt. fœm. *des drogues.* Adulterata aromata. FALSZOWANIE rzeczy.

FALSIFICATION *de quelque acte judiciaire.* Alicujus actûs depravatio, onis, fœm. FAŁSZOWANIE kſiąg prawnych papierow &c.

FALSIFIER, V. act. (*Altérer des drogues, des liqueurs.*) Aromata, *ou* liquores depravare, *ou* adulterare & adulterari. FAŁSZOWAC korzenie, trunki &c. **Des marchandiſes falſifiées.* Adulteratæ, *ou* depravatæ merces. * Towary ſfałſzowane.

FALSIFIER *un acte en juſtice*, (*comme un teſtament, en tout.*) Supponere, *ou* ſubjicere falſa teſtamenta. *Cic.* SFAŁSZOWAC zápis kſięgi teſtament cale fałſzywy zá prawdziwy udać podemknąć. **Si ce n'eſt qu'en partie.* Adulterare & adulte-

ulterari teſtamentum. Corrumpere, *ou* depravare teſtamentum. *Albo też w części iákiey lub punkcie iákim przerobić ſfałſzować.

FAMAGOUSTE, *ou* FAMAGOSTE, (*Ville de l'Iſle de Chypre, avec un bon port, & Eveſche ſuffragant de Nicoſie.*) Fama Auguſta, æ, fœm. FAMAGUSTA Miaſto Wyſpy Cypru z dobrym portem y biſkupſtwem Sufraganią Nikozyi.

FAMELIQUE, adject. m. & f. (*Qui eſt affamé.*) Famelicus. *Ter. Plaut.* GŁODNY.

FAMEUX, maſc. FAMEUSE, fœm. adject. (*Qui eſt en réputation ſoit bonne*, ou *mauvaiſe.*) Famoſus (*qui ſe dit en bien & en mal.*) Celebris & hoc celebre, adject Clarus. Nobilis & hoc nobile. Famâ inclitus. *Cic.* SŁAWNY záwołany w czym ták co do dobrey iáko y złey ſławy.

L'adjectif *Famoſus* ſe prend bien plus ſouvent en mauvaiſe part, pour un Infame, dans les meilleurs Auteurs. *Fameux* w Francuſkim ſławny zárowno ſię bierze ná dobrą y ná złą ſtronę; *Famoſus* ſławny w łacińſkim bardziey ſię ná złą ſtronę niż ná dobrą bierze; *Sławny* záś w Polſkim o dobrey tylko ſławie y ná dobrą tylko ſtronę ſię mowi á nie ná złą chyba przez żart, ále kiedy co ſzczerze á nie dla żártu mowiemy to ſię ſławny nie mowi ná złą ſtronę ále ráczey nieſławny, náprzykład żártem ſię mowi ſławny złodziey, ſławna nierządnica, ále kiedy co ſzczerze y w poważney mowie iákiey to mowić trzeba nieſławny ow ten álbo tá &c.

FAMILIER, maſc. FAMILIERE, fœm. adject. (*Celuy qui vit avec un autre en grande privauté, & comme s'il eſtoit de ſa famille.*) Familiaris & hoc familiare, adject *Cicer.* POUFAŁY przyiáciel podufała przyiaciołka z kroremi ściſłą kto ma przyiáźń zá chowanie y poufale ſobie poczyna.

Vn diſcours, un entretien familier. Sermo familiaris. *Cic.* Mowa poufała rozmowa rozmawianie między ſobą potoczne dyſkurs poſpolity potoczna mowa.

Mon plus familier ami. Meus intimus familiaris. Mihi familiariſſimus *Cic.* Moy uprzeymy poufały przyiaciel. **Eſtre des amis familiers d'une perſonne.* In familiaribus alicujus eſſe *Cic.* Aliquo familiariter uti. *Cic.* *Być z liczby czyich przyiaciołł poufałych poufale z kim żyć mieć wielką z nim przyiáźń záchowanie oſobliwe.

FAMILIER ſe dit (*des choſes que nous avons ſi bien appriſes, que nous nous en ſervons ſans peine*) Familiaris & hoc familiare. Conſuetus, a, um. ZWYCZAYNY, Zwyczayna, do czego kto uſtawiczności przywykł ták że mu ſię to w zwyczay powſzechny obrociło, y czyni álbo záżywa tego bez wſzelkiey trudności y owſzem z wſzelką łatwością.

Il s'eſt rendu le Latin ſi familier, qu'il ſemble que ce ſoit ſa langue naturelle. Adeò expeditè loquitur linguam Latinam, ut conſuetam illi eſſe linguam facilè crederes. Ták ſię wzwyczaił w język łacińſki iż ſię zdaie iákoby to był język iego właſny przyrodzony.

FAMILIEREMENT, adv. (*Avec familiarité, ſans façon.*) Familiariter. Familiariùs. Familiariſſimè. adv. *Cicer.* POUFALE po domowemu, bez ceremonii.

FAMILIARISER, (*on prononce l's comme un z dans ce mot.*) (*Rendre quelqu'un familier, l'apprivoiſer*) Cicurare aliquem. *Var.* Familiarem aliquem efficere. SPRZYIAZNIC kogo álbo ſprzyiáźnić ſię oznáć kogo między ludźmi.

SE FAMILIARISER, V. neut. (*Se rendre familier.*) Familiariter cum aliquo agere. SPRZYIAZNIC ſię oznáć ſię z kim.

SE FAMILIARISER, (*S'accouſtumer avec quelqu'un*, ou *à une choſe.*) Aſſueſcere. Conſueſcere. neut. PRZYWYKNĄC przyzwyczaić ſię do kogo álbo do czego. **Se familiariſer avec la goutte, s'accouſtumer à la ſouffrir.* Conſuescere podagræ doloribus. *Plin.* *Przyzwyczaić ſię przywyknąć do pedogry. **Avec la mort, avec la penſée de la mort.* Conſueſcere morti. *Cic.* *Przyzwyczaiać ſię do śmierci, przywykać do śmierci do myślenia częſtego o śmierci.

SE FAMILIARISER *avec quelque Auteur*, (*Se le rendre familier, le poſſeder parfaitement.*) Auctorem aliquem in numerato habere. UMIEC ná pamięć Autora iákiego.

FAMILIARITE', ſubſt. f. (*Privauté, accès libre qu'on a chez quelqu'un, avec lequel on vit ſans façon*) Familiaritas, atis, fœm. *Cic.* PRZYIAZN poufałość uprzeyma y ściſła z kim konfidencya.

FAMILIARITE', (*Amitié particuliere & intime qu'on a avec quelqu'un.*) Familiaritas. Conſuetudo. Uſus. Neceſſitudo Conjunctio. *Cic.* PRZYIAZN z kim uprzeyma oſobliwa.

Ce

Avoir bien de la familiarité avec quelqu'un. Uti aliquo familiariſſimè. In intimis alicujus eſſe. *Cicer.* Mieć wielką przyiáźń z kim.

FAMILLE, ſubſt. fœm. (*Vne maiſon compoſée des enfans & des domeſtiques.*) Familia, æ, fœm *Cic.* FAMILIA Domowa biorąc to razem zá wſzyſtkich w iednym domu ták dzieci iáko y czeladź. **Je vois toute voſtre famille troublée d'une maniere ſurprenante.* Totam miris modis video turbatam familiam. *Plaut.* *Widzę wſzyſtkich domowych twoich dziwnie pomieſzanych, ſtrwożonych. **Eſope compoſoit toute la famille de ſon maiſtre, il n'avoit que luy de domeſtique.* Æſopus hero ſolus erat tota familia. *Phæd.* *Ezop ieden był zá wſzyſtkę czeladź u Pana ſwego, tego tylko iednego miał z domowych.

UN PERE *de famille.* Pater-familiàs, *genit.* patris-familiàs. GOSPODARZ Pán w domu. **On dit mieux.* Pater familiæ. *Cic. ou* Pater familiarum *qui eſt de Saluſte* *W łacińſkim lepiey ſię mowi. **Pater-familie* goſpodarz niżeli *pater familias.*

UNE MERE *de famille.* Mater familiàs, *ou* familiæ, fœm. *Cic.* GOSPODYNI, Pani w domu.

UN FILS *de faille.* Filius familiàs, *ou* familiæ, *ou* familiarum, m. *Liv.* PANICZ ſyn Pańſki goſpodarſki ſyn. **Vne fille de famille.* Filia familiàs, *ou* familiæ, fœm. *Cic. Liv.* *Corka Panna goſpodarſka.

FAMILIE ſe prend generalement, pour *tous les parens.* Cognati. Propinqui, orum, m. pl. *Cic.* FAMILIA ogolnie ſię mowi o wſzyſtkich krewnych y należących do powinowactwa lub krewności.

ON ENTEND auſſi par le mot de FAMILLE, *Vne maiſon noble & ancienne race.* Familia. Gens. Genus. Domus. *Cicer.* FAMILIA też znáczy Dom záćny y dawny. **Il eſt de fort bonne famille.* Ampliſſimâ familiâ natus. *Cic.* *Bardzo godnego záćnego ieſt Domu. **Il eſt d'une famille illuſtre, mais malheureuſe.* Multâ claritudine generis, ſed improsperâ. *Tacit.* *Jeſt záćnego Domu ale nieſzczęśliwego. **Il n'eſt pas d'une famille ancienne.* Novus eſt homo. *Tacit.* *Niedawnego domu. **S'allier avec une famille noble*, (*parlant d'une fille qui épouſe quelque riche parti.*) Nubere in familiam claram. *Skoligować ſię, ſkrewnić ſię, poſtanowić ſię w domu iákim záćnym. **Si l'on parle d'un jeune homme, on dira.* Ducere virginem illuſtri ortam familiâ. *Jeżeli o kawalerze rzecz y ożenić ſię záćnie z záćną damą w záćnym domu.

FAMINE, ſubſt. fœm. (*Diſette generale de fruits & de bled.*) Fames, is, fœm. *Cic.* GŁOD karyſtia powſzechna.

Cauſer une famine dans une ville. Famem inferre, *ou* importare civitati. *Cic.* Ogłodzić miaſto, głod w mieście ſprawić. **Nous avons la famine.* Inceſſit nobis fames. *Colum.* *Mamy głod.

FAN, ſubſt maſc. *comme il ſe prononce, quoy qu'on écrive* FAON, ſubſt. maſc. (*Le petit d'une biche.*) Hinnulus, *ou* Hinnuleus, i, maſc. *Har. Plin.* JELONEK młody piſze ſię w Francuſkim *Faon* á mowi *Fan.*

FANAL, ſubſt. maſc. (*Feu allumé ſur de hautes tours, pour ſervir de guides aux vaiſſeaux ſur mer.*) Fax. *Var.* Phanalium. LATARNIA morſka álbo kagańce zápalone ná wyſokich wieżach dla podrożnych żegluiących po morzu.

Faire fanal, (*en terme de marine.*) Facem præferre. Zápalać kagańce latarnie morſkie.

FANATIQUE, adject. maſc. & fœm. (*Viſionnaire.*) Fanaticus. Cerritus. *Cic. Plaut.* SZALONY náthchniony dziwnym duchem ná zmyſłach rułzony.

(Les Latins appelloient *Cerriti*, les Extravagants qui s'imaginoient avoir veu la Déeſſe Cérès.) Łáciińnicy názywali *cerriti* tych dziwakow co ſobie iákieś widzenia y obiaśnienia marzyli oſobliwie Bogini Cerery obiawienie.

FANER, V. act. (*Eſtendre l'herbe d'un pré fauché, en la remuant que la fourche.*) Fenum ſectum furcillis movere inſolandum. Fenum inſolare. act. *Colum.* PRZETRZĄSAC przewracać przerabiać widłami ſiano ná pokoſie leżące áby ſchło przerzucać ſiano.

L'ACTION *de faner le foin*; ou FANAGE, ſubſt. m. Feni inſolatio. f. PRZETRZĄSANIE Wietrzenie y przeſuſzanie ſiana ná ſłońcu odwracanie widłami.

SE FANER, V. neut. (*Se ſécher, ſe flétrir, parlant des fleurs.*) Flacceſcere. Marceſcere. *Plin.* SCHNĄC Więdnąć pſować ſię mowiąc o kwiatach.

FANER ſe dit figurément *de la beauté & du teint, qui ſe*

paſſe

paſſe & ſe flétrit. WIĘDNĄC w francuſkim mowi ſię co do urody ktora zczaſem miia y przechodzi. **Sa beauté eſt fanée.* Oris decor & color evanuit. Piękność uroda przeſzła ominęła ſpełzła zniknęła, zeſzła. **Vne femme fanée.* Floris extincti mulier. *Petr.* *Biáłogłowa zeſtarzała ktorey uroda zeſzła.

FANEUR, m. FANEUSE, f. adject. (*Celuy, ou celle qui fane le foin.*) Qui, *ou* quæ fenum inſolat. Qui, *ou* quæ fenum inſolandum movet. KOŁO przeſuſzania y przewracania ſiana robiący.

FAN-FAN, m. & f. (*Mot de tendreſſe pour mon petit enfant.*) Mi parvulus, *terme populaire. Au Vocatif,* Mi parvule. Deliciolæ noſtræ. *Cic.* MOIE dziecko, moie mámute, moia pociecho, pieſzcząc ſię z dzieckiem maleńkim ná rękU, ſłowo poſpolite.

FANFARE, ſubſt. f. (*Bruit,* ou *concert d'inſtruments militaires, comme de trompettes, clairons* &c.) Taratantara, *mot indeclinable, fait pour exprimer le ſon d'une trompette, dont ſe ſert Ennius.* Tubarum ſonus. Tubarum ſonus. Tubarum ſonitus *Cic.* MUZYKA z hałaſem wielkim iáko trąby wáltorny woienne y inſzych podobnych inſtrumentow ſzurma

FANFARE, ſignifie figurément, *Vne vaine oſtentation,* ou *grande réjoüiſſance.* PROZNA chluba,álbo wielka ochota z muzyką trąbami y ogłoſką publiczną. **Ces noces ſe firent avec grandes fanfares.* Cum oſtentatione ac læto ſtrepitu nuptiæ factæ ſunt. *To weſele bárdzo głośne było odprawiło ſię z wielkim koſztem muzykami y ochotami wielkiemi

FANFARON, ſubſt. m. (*Vn homme leger & hableur, qui promet plus qu'il ne peut faire, & qui ſe vante fauſſement de mille belles actions, & de qui la valeur eſt toute ſur la langue.*) Glorioſus. Thaſo, Pyrgopolynices. m. *Plaut.* CHEŁPLIWY darmochwał, ſtorzypięta, chwaliburſa co ſię przechwala, y więcey niż zná y może ſobie przyznaie, Junak, Bohatyr.

Faire le fanfaron. Verbis jactare virtutem. *Phæd.* Jactare, *ou* oſtentare ſe. Przechwalać ſię. **Il fait le fanfaron.* Jactator eſt. *Hor.* *Przechwala ſię, chwali ſię.

FANFARONADE, ſubſt. f. (*Action de fanfaron.*) Jactantia. f. Oſtentatio. f. Venditatio. *Cæſ. Cic.* CHEŁPLIWOSC cheſpienie ſię pokazowanie ſię, prożna chluba.

Laiſſez là toutes ces fanfaronades. Conde linguam futilem. *Phæd.* Mitte magnificas iſtas & glorioſas oſtentationes, *ou* jactationes. Dáy pokoy poniechay tey wſzyſtkiey cheſpliwości.

FANGE, ſubſt. f. (*Boüe de campagne, qu'on trouve dans les terres graſſes & lieux humides.*) Lutum. Cœnum, i, n. Limus, i, m. *Phæd.* BAGNO, Jł, błoto w polu ná mieyſcach tłuſtych y mokrych.

FANGEUX, m. FANGEUSE, f. (*Boueux, plein defange.*) Lutoſus, a, um. *Colum.* BAGNISTY, Jłowaty,

FANON, ſubſt. m. *La peau qui pend ſous la gorge d'un beuf.*) Palearia, ium, n. plur. *Var. Colum.* PODGARDŁEK wołowy, ſkora obwieſiſta.

FANON, (*Manipule, dont les Preſtres ſe ſervent à la Meſſe.*) Manipulus. MANIPULARZ, náręcznik, ſtroy Káplański do Mſzy.

FANTAISIE, (*prononcez* fantéſie.) ſubſt. f. (*Faculté de l'ame, qui forme les fantoſmes,* ou *les images des choſes.*) Imaginandi vis, *genit.* vis, f. Vis animi imaginum fictrix, *genit.* vis fictricis, f. FANTAZYA, ſiła álbo zmyſł wnętrzny u ludzi zwierząt y bydląt ktory rożne wyobrażenia rzeczy ſobie tworzy.

FANTAISIES au plurier, (*Viſions, reveries.*) Viſum, *Cic.* Viſio. f. Phantaſma. FANTAZYE obraz ná fantazyi zdanie uprzątnione w myśli, báśnie: rożne rzeczy ná myśl y do głowy przychodzące.

Qui a pluſieurs fantaiſies. Inſomnioſus. *Cat.* Ktoremu ſię częſto co przyśniwa, Dziwak.

FANTAISIE, (*Volonté, caprice de faire les choſes & de les vouloir.*) Prolubium. *Ter.* Animus. *Ter.* FANTAZYA chętka biorąca do czego ochota.

Deſpechez vous, tandis que cette fantaiſie le tient. Matura, dum lubido eadem hæc manet. *Ter.* Spieſz ſię poki go tá chętka álbo ochota nie ominie. **Faire, vivre à ſa fantaiſie.* Ingenio ſuo frui. *Ter.* Suo remigio rem gerere. *Plaut.* *Czynić, poſtępować ſobie żyć według woli według ſwoiey fantazyi. **N'obeir qu'à ſa fantaiſie.* Non parere niſi ex lubidine. *Tacit.* *Nieſłuchać nikogo tylko właſney ſwoiey fantazyi. **Se mettre une choſe en fantaiſie,* ou *dans la fantaiſie.* Inducere ſibi aliquid in animum. *Cic.* *Uprzątnąć ſobie co w głowie w myśli, w fantazyi ſwoiey, álbo uprzątnąć ułożyć ſobie iáką fantazyą. **Il luy eſt venu en fantaiſie.* Cupido eum inceſſit. *Cic.* *Przyſzło mu do głowy, fantazya go wzięła.

A MA FANTAISIE, ou *Selon ma fantaiſie.* Meo arbitratu. Meâ voluntate. Meo remigio. abl. PO MOIEMU według woli, upodobania, myśli fantazyi moiey: ták iák mi ſię zdaie, y podoba.

FANTASQUE, adject. maſc. & fœm. (*Capricieux, bourru, qui a des manieres & une humeur extraordinaire.*) Moroſus, a, um. *Cic.* DZIWAK niedogodliwy, cudaczek ſprzeciwny zrzędny **Humeur fantaſque.* Moroſitas, atis, f *Cic.* *Humoru przyrodzenia dziwackiego, dziwaczący, wydziwiaiący, zrzędny.

FANTASQUEMENT, adv. (*D'une maniere fantaſque.*) Morosè aev. *Cic.* DZIWACZNIE, po dziwacku zrzędnie.

FANTASQUEMENT, (*Groteſquement.*) Montrificè, adv. DZIWACKO po grubiańſku po proſtemu.

FANTASSIN, ſubſt. maſc. (*Soldat d'infanterie, qui eſt de pied.*) Pedes. maſc. *Cæſ.* PIECHUR, piechotny pieſzy żołnierz.

FANTASTIQUE, adjeſt. maſc. & fœm. (*Imaginaire.*) Imaginarius *Liv.* ZMYSŁONY wymyślony wymyślny.

FANTOSME, *ou* PHANTOSME, (*on prononce* FANTÔME.) ſubſt. maſc. (*Spectre.*) Phantaſma. *Plin-Jun.* Larva umbratilis, fœm. *Plaut.* Simulachra caſſa & inania. *Ovid.* POTWORA, widok, ſtrach nocny, mara, obłuda.

ON DIT au figuré, *Il ſe met mille fantoſmes dans l'eſprit.* Mille ſpecies ſibi fingit. *Hor.* MARZY mu ſię tyſiąc rzeczy w głowie, tyſiąc cudownych rzeczy ſobie w głowie wyćci, marzy mu ſię, roią mu ſię w głowie dziwactwa.

ON DIT encore *d'une perſonne maigre & décharnée.*) *Ce n'eſt plus qu'un fantoſme.* Larva tantùm umbratilis. Species cum exornatis oſſibus. *Plaut.* Lamia, fœm. *Petr.* MOWIĄ ieſzcze o chudym bardzo, chodzi iák mara iák śmierć, tylko goſtkora á kości, tylko go poſtać tylko go cień.

ON DIT pareillement (*d'une choſe qui a dégéneré, qui n'eſt plus dans le luſtre & l'éclat qu'elle avoit autrefois.*) *Ce n'eſt plus qu'un fantoſme d'honneur.* Vanus & inanis honor. MOWIĄ ieſzcze o rzeczy iákiey ktora cale prawie zginęła minęła, y upadła, álbo że iuż nie ieſt w tym wigorze mocy y pozorze w iákim była przedtym iuż to tylko poſtać cień ſławy, powagi wolności &c.

FAONNER, V. neut. (*qui ſe dit des bieches qui mettent bas leur petits.*) Fœtum, *ou* partum edere. *Colum.* KOCIC ſię co do ſarn ktore młode ſwoie wydaią.

FAQUIN, ſubſt. maſc. (*Homme de la lie du peuple, vil & mépriſable.*) Fatuus & inſulſus homo. Homo infimus. Homo nihili. *Cicer. Plaut.* Trioboli homo. *Plaut.* GRONDAŁ, grondaliſko, człowiek podły nikczemny.

FAQUIN, (*Fantoſme,* ou *un homme de bois qui ſert aux exercices du manége.*) Hippodromi larva verſatilis. BAŁWAN poſąg oſoba wyſtawiona robiona z drzewa w Rycerſkiey ſzkole.

FARCE, ſubſt. fœm. (*Meſlange de viandes hachées, dont on farcit des volailles.*) Farcimen. Fartum. Intritus cibus. *Phæd.* SIEKANIE, nádzienie do potraw.

FARCE ſe dit auſſi (*de ces petites facéties des Charlatans & des Joueurs des marionettes.*) Facetiæ. Scurrilitas. Scurriles joci. Ludicrum. FIGLE, żarty, ſzalbierſtwa, Ciarlatanow, kuglarzow, Maryonetki.

FACEES dans les Comédies, (*Des bouffonneries qui divertiſſent le public.*) Mimici joci, orum, maſc. plur. *Cicer.* KOMEDYE Sceny żartobliwe śmieſzne. **Jouër des farces.* Atellanam facere. *Petr.* Hiſtrioniam agere. *Tacit.* Komedye śmieſzne wyprawować.

FARCEUR, ſubſt. maſc. (*Qui joue la farce.*) Hiſtrio. Ludio, onis, maſc. *Cic. Liv.* ZARTY śmiechy blazgonienia, komedyantſkie kuglarſtwa, **Le maiſtre des Farceurs.* Imperator hiſtrionicus, *Plaut.* *Starſzy kuglarſki. **Le métier, la profeſſion de farceur.* Ars ludicra, *genit.* artis ludicræ, fœm. *Quint.* *Zycie kuglarſkie.

FARCIN, ſubſt. m. (*Maladie qui vient aux beufs.*) Scabies bubula. SWIERZB bydląt. **Qui vient aux chevaux.* Scabies equina, *genit.* ſcabiei equinæ, fœm. *Swierzb końſki.

FARCINEUX, maſc. FARCINEUSE, fœm. (*Qui a le farcin.*) Scabioſus. *Colum.* SWIERZB maiący co do bydląt parſzywe bydlę.

FARCIR, V. act. (*Remplir de farce.*) Farcire. Effarcire. Infarcire. *Plin. Cæſ.* NADZIEWAC, nátkać.

Vn ventricule farci de coriandre. Fartus ventriculus coriandro. *Plin.* Máciek kiſzka z kolędrą nádziewana, nátkana.

Farcir ſon eſtomac de viandes, le remplir, le charger de viandes. Cibis complere, *ou* farcire ſtomachum. Eſcâ ſe replere. *Phæd.* Nátkać brzuch, náładować brzuch, obieść ſię.

ON DIT figurément, *Facir un diſcours d'injures.* Orationem conviciis aſpergere. NATKAC nápełnić mowę całą obelgami, zelżywościemi. **Tout Paris eſt farci,* ou *rempli d'étrangers.* Referta, *ou* plena eſt Lutetia extraneorum, *ou* extraneis. *Cicer.* *Paryż nátkany, nádziany, nápełniony, ieſt cudzoziemcami.

FARD, ſubſt. maſc. (*Pommade,* ou *autre drogue qu'on met ſur le viſage, pour l'embellir.*) Fucus. Pigmentum. Offucia, æ, fœm. *Plaut.* MALOWIDŁO ſłoyki dla muſkania y malowania urody.

(On peut encore ſe ſervir de *Ceruſſa, æ, f.* qui eſt du Blanc d'Eſpagne, dont on ſe ſert pour ſe blanchir: & de *Purpuriſſum.* qui eſt un vermillon dont les Dames relevent leur grand blanc, qui eſt fade pour l'ordinaire.) Toż ſamo ſnidło bielidło dla wyblechowania cery y Barwiczka dla przydania rumieńca zbytniey białości cery ktora zwyczaynie ieſt bardzo przykra y niewdzięczna.

Elle a les jouës couvertes de fard, ou *de vermillon.* Habet genas purpuriſſatas *Plaut.* Ufarbowała ſię umalowała. *Lorſque vous demandez du fard pour mettre ſur voſtre viſage, c'eſt demander à blanchir l'yvoire avec de l'encre, car le blanc d'Eſpagne eſt noir en comparaiſon.* Poſtulas ceruſſam, ut malas oblinas, unâ operâ ebur atramento candefacere poſtulas. *Plaut.* *Kiedy mowiz áby ci bielidło podano, to ieſt czernidłem malować alabaſtr, bo y ten ſam niewyrowna twoiey białości.

FARD ſignifie au figuré, *Artifice, déguiſement,* (*dont on ſe ſert pour déguiſer une choſe.*) Fucus, maſc. Pigmentum Offuciæ, f. pl. *Plaut.* SZTUKI udania ſzalbierſtwo oſzukanie, omamienie.

FARDEAU, (*on prononce* fardeau.) ſubſt maſc. (*Poids, charge qu'on porte.*) Onus oneris, neut. Faſcis. *Petr.* CIĘZAR iuki kramik ná plecach tłomoczki. ** Il portoit n'agueres des fardeaux ſur ſon coû pour vendre.* Modò collo ſuo circumferebat onera venalia. *Petr.* Bajulabat modò farcinas. *Petr.* * Niedawno iuki ná ſobie noſił, towar kramik ná plecach dzwigał na przedaż.

FARDEAU figurément, pour *Tout ce qui fait de la peine à l'eſprit.* Onus, n. CIĘZAR, ciężkość, przykrość **La ſervitude eſt un fardeau fort lourd à ceux, qui n'y ſont pas accouſtumez.* Servitus onus eſt omninò grave inſuetis. *Phæd.* * Niewola wielki ieſt ciężar nieświadomym nieprzywykłym do niey.

C'eſt un fardeau beaucoup moins peſant à une femme de faire le mal que le bien. Mulieri nimiò malè facere levius onus eſt, quam benè. *Plaut.* Łżeyſza to rzecz białogłowie zle uczynić niżeli dobrze, ciężey ieſt niewieście dobrze niż zle co zrobić. **C'eſt une choſe bien peſante, qu'un fardeau de quatrevingts ans.* Anni octoginta mala merx tergo. Octoginta anni onus eſt grave. *Plaut.* *Wielki to ciężar lat ośmdzieſiąt dzwigać.

FARDE', maſc. FARDE'E, fœm. part. paſſ. & adject. (*Qui a mis du fard en general.*) Fucatus. Fuco illitus. *Cic. Plaut.* MALOWANY, MALOWANA, co do twarzy. **Si c'eſt avec du blanc, on dira* Ceruſſatus, a, um; *Bielidłem. **Si c'eſt avec du rouge,* ou *vermillon, on dira.* Purpuriſſatus, *ou* rubricâ intinctus, a, um. *Plaut.* *Farbiczką álbo barwiczką. **Vn viſage fardé.* Facies medicamine attrita, *ou* infecta. *Petr.* *Twarz malowana. **Elle a les joues fardées & le corps enduit de cire.* Buccas rubricâ, cerâ omne corpus ſibi intinxit. *Plaut.* *Farbowane lice woſkowana ſkora. **Plus je la regarde, plus elle me paroiſt fardée, Ce n'eſt qu'artifice.* Quò magis illam aſpecto, tam magis eſt nimbata & nugæ meræ. *Plaut.* *Im dłużey ſię iey przypatruię tym bardziey mi ſię wydaie że ſię maluie ſame to ſą widzę figle y ſztuki.

FARDE', (*Qui n'eſt point naturel.*) Fucatus. Fucoſus. Fictus, a, um. *Cic.* MALOWNY, zmyślony nieprawdziwy, nieſzczery. **Des amitiez fardées.* Fucoſæ amicitiæ. *Cicer.* *Przyiáźni zmyślone malowane. **Des mots qui ne ſont point fardez.* Infucata verba. *Petr.* *Słowa niezmyślone. **Leur marchandiſe n'eſt point fardée.* Merces ſine fuco geſtant. *Hor.* *Towar bez przyſady dobry niefarbowany.

FARDER, V. act. (*Mettre du fard, ſoit du blanc d'Eſpagne, ſoit du rouge.*) Fucare, (co, as, avi, atum.) act. acc. Fuco illinere, (lino, is, levi, illitum.) act. acc. *Cicer.* FARBOWAC ſię bielidłem, lub barwiczką. **Farder le viſage avec le blanc.* Incretare faciem *Petr.* Cretâ, *ou* ceruſsâ illinere, *ou* oblinere. *Plaut.* *Bielidło kłaść ná twarz. **Farder ſes jouës de rouge.* Rubricâ buccas intingere. *Plaut.* *Barwiczkę kłaść ná lice. **Il ne faut point vous farder à l'âge où vous eſtes.* Non iſtam tuam ætatem oportet pigmentum ullum attingere. *Plaut.* *Jużci ſię w tym wieku farbować ná nic nieprzyda, cale nic po bielidle nic po rumienidle.

FARDER au figuré, pour *Deguiſer.* Fucare. Expolire. *Plin.* MALOWAC, zmyślać, udawać. **Farder les choſes, (comme les Maquignons font leurs chevaux.*) Mangonizare. *Farbować rzeczy ták iáko Grecy farbuią konie, kuśnierze futra kopcą álbo farbuią. **Comme les Frippiers leurs bardes,* Interpolare. act. acc. *Cic.* *Tandetnicy ſwoie towary udaią y rożnie odnawiaią.

C'eſt faire injure à la verité, que de la vouloir farder. Veritati facit injuriam, quiſquis eam ceruſsâ fucoque oblinit. *P. Coſſ.* Krzywdzi prawdę kto ią maluie pięknieyſzą y udatnieyſzą czyni. **Farder ſa prononciation en bégayant.* Verba balba ferire annoſo palato. *Hor.* *Udawać ſobie mowę zmyślaiąc ią y wdzięczące ſię z nią.

Qui farde une cauſe, qui la déguiſe. Cauſæ concinnator, oris, m. *Vlp.* Ten ktory ſprawę iáką álbo rzecz iáką udaie.

FARFOVILLER, V. act. (*Fouiller confuſément.*) Permiſcere, (ſceo, es, ſcui, ſtum.) act. acc. POMIĘSZAC pokłocić.

FARIBOLES, ſubſt. fœm. plur. (*Pluſieurs choſes vaines, qui ne méritent aucune conſideration.*) Nugæ, Ineptiæ. plur. *Cic.* FRASZKI bayki rzeczy niegodne uwagi.

FARINE, ſubſt. fœm. (*Bled moulu.*) Farina, æ, f. *Cicer.* MĄKA zboże iákie mielone.

La pure farine, ou *la fleur de froment.* Simila, æ, fœm. Similago, inis, fœm. *Plin.* Pollen, *genit.* pollinis, neut. *Cat.* Mąka przednia ſama nayprzednieyſza ſam kwiat mąki.

Farine bluttée. Cribro decuſſa farina. *Perſ.* Mąka pytlowana, ná pytel puſzczana mąka. ** Farine d'avoine.* Farina avenacea. *Plin.* *Mąka owſiana. **Farine de feves.* Lomentum, i, neut. *Mart.* *Mąka bobowa. **Folle farine, qui s'attache aux parois des moulins.* Pollen, *genit.* pollinis, neut. *Colum.* *Stochmal mąka co ſię po ścianach y ſkrzyniach we młynie wieſza. **Farine d'orge ſéchée au feu.* Polenta, æ, fœm. *Var. (dont les Anciens faiſoient de la fromentée.)* *Sſod ſuſzony ná laſach; álbo ná piecu ná piwo.

ON DIT au figuré, *Des gens de meſme farine, Gens propres à mal faire.* Homin es accomodati ad flagitia. Qui ſunt eiuſdem farinæ. PRZYSŁOWIE, ludzie iednego pytla, hultaie ladaco iedna torba.

FARINEUX, maſc. FARINEUSE, fœm. Qui ne ſe dit que dans cette expreſſion, *Dartre farineuſe, qui en ſe ſéchant laiſſe une craſſe blanche qui reſſemble à de la farine.*) Lichen farinarius, *genit.* lichenis farinarii, maſc. *Plin.* LISZAY, krosty plamy liſzaiowate.

FARINIER, ſubſt. mnſc. (*Qui apporte de la farine pour vendre.*) Farinarius, ii, maſc. Pollintor, oris, maſc. *Plin. & Caton.* MĄCZARZ, co mąkę ná przedaż wozi.

FAROUCHE, adject. maſc. & fœm. (*Sauvage, difficile à apprivoiſer.*) Ferus. Immanſuetus, a, um. *Cic.* DZIKI, nieugłaſkany.

FAROUCHE, (*Cruel, feroce.*) Ferox, ocis, omn. gen. Immanis & hoc immane, adject. Sævus. Ferus, a, um. *Cicer.* DZIKI, Okrutny, krwawy, tyran.

Vn homme farouche, qui eſt d'une humeur ſombre, & retirée, ennemi des divertiſſemens. Homo auſterus, *ou* ſeverus. *Cic* Człowiek dziki, oſobny, nieludek nieludek.

Ils ont des mœurs & des couſtumes plus farouches & plus cruelles qu'aucun barbare, & que les animaux qui vivent de proye. Moribus ritibuſque efferatioribus, quàm ulli barbari, imò quàm rapaciſſimæ belluæ, uruntur. *Liv.* Większą małą dzikość w ſobie niż zwierzęta álbo ptaſtwo drapieżne.

Vn eſprit farouche. Ferum & immanſuetum ingenium. *Ovid.* Umyſł dziki. **Vn regard farouche.* Ferox & immanis aſpectus. *Weyrzenie, poyrzenie dzikie. **Il a quelque choſe de farouche dans la mine.* Eſt fero ac duro aſpectu. *Coś ma dzikiego z twarzy y poyrzenia okrutny ná weyrzenie. *Eſt truci aſpectu. *Hor. Il a la mine farouche.* *Dzikiey ieſt poſtaci, twarzy, pozoru dzikiego. okrutnego, ponurego.

FASCE, ſubſt. fœm. terme d'Architecture, (*qui ſe dit des friſes & des trois bandes qui compoſent l'Architrave.*) Faſcia, æ, fœm. *Plin.* GZEMS gzemſowanie w budowaniu nád kolumnanmi wciąż idącemi.

FASCHE', (*prononcez* FÀCHE',) maſc. FASCHE'E, f. part. paſſ. & adject. (*Qui eſt en colere contre quelqu'un.*) Alicui iratus, *ou* offenſus, a, um. Ab aliquo alienus. *Cic.* ROZGNIEWANY, ROZGNIEWANA, zágniewany, gniewny, gniewaiący ſię.

FASCHE', (*Mari, affligé d'une choſe.*) Dolens, entis, omn. gen. de re aliquâ, *ou* aliquid. Ægrè ferens, entis, omn. gen. aliquid. ZAŁOSNY bo'ciący ná co álbo o co.

FASCHER, *prononcez* FÀCHER, V. act. (*Choquer, offenſer quelqu'un*, ou *le faire faſcher, l'irriter, le mettre en colere.*) Alicui ſtomachum movere, (veo, es, movi, motum.) *ou* facere, (faclo, facis, feci, factum.) act. *Cicer.* Odioſum & moleſtum eſſe alicui. Exhibere, *ou* facere alicui moleſtiam. *Cic.* Aliquem odiis exercere, (eo, es, exercui, exercitum.) act. *Cic.* GNIEWAC, rozgniewać urażać obrażać kogo.

SE FASCHER *contre quelqu'un, ſe mettre en colere contre luy.* Alicui iraſci, *ou* ſuccenſere ſuccenſeo, es, ſui. GNIEWAC ſię rozgniewać ſię ná kogo. **Se faſcher aiſement, ſe mettre encolere.* Iram in promptu gerere. *Plaut.* *Prędko ſię rozgniewać.

Eſtre faſché, ou *marri d'une choſe.* Aliquâ re, *ou* de aliquâ re, *ou* aliquid dolere. *Cic. Plaut,* Być záſmutnym ná co.

Voſtre pere n'eſt plus faſché contre vous. Tibi placidus, *ou* placatus eſt pater. *Plaut.* Tibi non eſt iratus ampliùs pater. *Cic.* Już ſię ocieć niegniewa ná ciebie. **Il ſe faſche de rien*, ou *pour rien.* De nihilo iraſcitur. *Plaut.* *Rozgniewa ſię o lada rzecz o nic o lada co.

SE EASCHER, (*Se chagriner*, ou *eſtre faſché & chagrin d'une choſe.*) Aliquid ægrè, *ou* graviter, *ou* moleſtè ferre. Indignè pati. dep. *Cic.* GNIEWAC ſię gryść ſię oco obrażać ſię być o co urażonym mieć co zá złe.

J'ay quelque choſe dans l'eſprit qui me faſche, & qui fait que je n'ay pas bien repoſé cette nuit. Aliquid meo animo ægrè eſt, neque hac nocte quievi ſatis ex meâ ſententiâ. *Plaut.* Coś mam y czuię iákąś niepokoyność w ſobie ktora mi ſpoczynku niedaie w nocy, ſpać mi nie daie ſen mi odeymuie. **Je ſuis faſché tout de bon.* Doleo ex animo. Dolet hoc cordi meo. *Plaut.* *Doprawdy ſię gniewam, cale ſię gniewam. **Il faut pou de choſe pour le faſcher.* Facile fit illi quòd doleat. *Ter.* *Niewiele mu trzeba áby go rozgniewać. **Ce n'eſt pas tant la perte qui me faſche, que la négligence d'un méchant valet.* Non tam jactura me movet, *ou* tangit, quàm negligentia nequiſſimi ſervi. *Petr.* *Nie ták mię ſzkoda boli, nie idzie mi o ſzkodę ále o niedbalſtwo ſłużących. **Ne vous faſchez pas de ce que je vous diray.* Sine offenſione accipias, quod dixero. *Cicer.* *Niegnieway ſię o to co ci powiem. **Tout le faſche.* Stomachatur omnia. *Cic.* *Każda rzecz, náymnieyſza rzecz go rozgniewa. *Si vous continuez à me faſcher.* Si porro odioſi eſſe pergitis. *Ter.* *Jeżeli mię daley gniewać będzieſz ieśli mię gniewać nie przeſtanieſz. **Vous me faſchez, vous m'importunez.* Odioſus es mihi. *Plaut.* *Gniewaſz mię, urazaſz mię, przykrzyſz mi ſię.

FASCHERIE, (*prononcez* FÀCHERIE.) ſubſt. f. (*Chagrin, déplaiſir.*) Moleſtia. Dividia. Ægrimonia, æ, fœm. Offenſio. Offenſiuncula, æ, fœm. Ægrum, i, neut. *Cic. Plaut.* GNIEW przykrość nieprzyiemność uraza. **Cauſer de la faſcherie à quelqu'nn, luy donner quelque faſcherie.* Moleſtiam alicui exhibere. Alicui ægrum facere. *Cic. Plaut.* *Przykrość złość komu zádawać czynić. **Ces lettres m'ont cauſé cette faſcherie.* Aſperſit hoc mihi moleſtiæ hæc epiſtola. *Cic.* *Te liſty mi tę przykrość dolegliwość przyniosły. **Se laiſſer aller à la faſcherie.* Dedere ſe totum ægritudini. *Cic.* *Cale ſię puścić ſię w gniew rozgniewać, obrazać ſię cale.

FASHEUX, (*prononcez* FÀCHEUSE, m. FASCHEUSE. f. adject. (*Qui fait de la peine, qui donne du chagrin.*) Moleſtus. Odioſus. Importunus. Incommodus. Acerbus. Gravis & hoc grave. adject. *Cic. Plaut.* PRZYKRY UPRZYKRZONY NAPRZYKRONY niezbyty ciężki, zrzędny, zły.

Il eſt d'une humeur faſcheuſe. In eo eſt morum acerbitas, *ou* moleſtia. Moleſtis eſt & odioſis moribus. Jeſt humoru przykrego naprzykrzonego zgryźliwy zrzędny człowiek. **Les femmes qui ont du bien ſont d'ordinaire faſcheuſe, & veulent que leurs maris leur obéiſſent.* Mulieres dote fretæ, feroces ſunt, & viros ſuos ſibi ſubſervire poſtulant. *Białogłowy poważne ſą ciężkie y zrzędne y chcą żeby im mężowie poſłuſznemi byli, chcą mieć gorę nád mężami. **Il luy dit des paroles faſcheuſes.* Illum gravibus, *ou* aſparis verbis appellavis. Aſperè inceſſit, inclementer illi dixit. *Cic. Plaut.* *Przykre ſłowa mu powiedział, ſłowami go przykremi zelżył, obraził.

Nous recevons tous les jours quelque nouvelle faſcheuſe. Aliquid quotidie acerbi atque incommodi nuntiatur. *Auct. ad Heren.* Codzień iáką złą nowinę odbieramy. **Il eſt faſcheux.* Grave eſt & acerbum. *Cic.* *Zła to rzecz ciężka, nie dobrze to.

FASCINATION, ſubſt. f. (*Charme qui empeſche qu'on ne voye les choſes comme elles ſont en effet.*) Faſcinatio, onis, f. *Plin.* Incantatio, onis, fœm. *Plin.* OMAMIENIE Urzeczenie zmamienie ſzczarowanie, zwłaſzcza co do oczu że ſię inaczey rzeczy widzą niż ſą w ſobie.

FASCINATION ſe dit figurément (*du trouble des ſens cauſé par quelque violente paſſion, qui nous aveugle.*) Offuſcia, æ, f. *Plaut.* ZMAMIENIE niewłaśnie o paſſyach ná miętnościach.

FASCINE, ſubſt. fem. (*Fagot de menu branchage, dont on ſe ſert dans les armées pour combler quelque foſſé.*) Virgultorum faſcis, is, m. *Hirt.* WICINY, Pęki rozg ktoremi podczas woyny rowy wypełniaią do ſzturmu *Faſyny.*

FASCINER, V. act. (*Faire certains charmes, qui font paroiſtre les choſes à nos yeux autrement qu'elles ne ſont.*) Faſcinare. Incantare. *Virg. Plaut.* MAMIC łudzić omamić oczy że inaczy co zdaie ſię w oczach niż ieſt w ſobie ſzczarować.

Que que Magicien faſcine les yeux de cette femme. Præſtigiator aliquis hanc mulierem fruſtratur. *Plaut.* Czarownik iákiś oczy iey mami.

ON DIT auſſi au figuré, que *Les paſſions nous faſcinent les yeux de l'eſprit.* Cupidines offundunt, *ou* obducunt mentibus caliginem ac tenebras. *Liv. Cic.* MOWIĄ też *niewłaśnie* że paſſye rozum mamią.

FASEOLE, ſubſt f. (*Eſpece de la nature des feves.*) Phaſelus, *ou* Phaſeolus. *Colum.* BOB álbo groch turecki, *faſeole.*

FASTE, ſubſt. m. (*Orgueil apparent, affectation de vanité.*) Faſtus, ûs, m. Jactantia, æ, f. Inanis jactantia. *Ovid. Plin.* Oſtentatio. *Cic.* WYNIOSŁOSC Duma hardość nádętość pycha powierzchownie wydaiąca ſię w chodzeniu mowieniu czynieniu Prożna chluba. Pogarda drugich. Pokazowanie ſię. *Buta* ſtare ſłowo Polſkie.

FASTE ſe prend quelquefois pour *Magnificence, éclat, pompe.* Magnificentia. Pompa. Apparatus. *Cic.* WYNIOSŁOSC w francuſkim bierze ſię czaſem zá wſpaniałość ſerca umyſłu ſpraw okazałość wielkość dzieł.

FASTES, ſubſt. m. & plurier, ſe prend pour (*le Calendrier des Romains, où eſtoient marquez jour par jour leurs feſtes, leurs jeux & leurs cérémonies.*) Faſti, orum, n. pl. *Cic.* KRONIKA dziennaświąt y obrządkow Pogańſkioh u Rzymian. *Kálendarz* dziennik świąt dźień po dźień idących

FASTIDIEUX, m. FASTIDIEUSE, f. adject. (*Dédaigneux, qui ſe rend inſupportable.*) Faſtidioſus. *Cic.* CKLIWY przykry niemiły ſprzeciwny niedogodny nieużyty nieuczynny, wykwintny nieznośny.

(Ce mot a vieilli.) To ſłowo francuſkie zeſtarzało ſię.

FASTUEUX, m. FASTUEUSE, f. adject. (*Qui a beaucoup de faſte & d'oſtentation.*) Faſtoſus, (*& non pas* Faſtuoſos.) *Petr.* WYNIOSŁY dumny co má w ſobie wielką wynioſłość y dumę: po łacinie *faſtoſus* nie *faſtuoſus.*

FASTUEUSEMENT, adv. (*D'une maniere faſtueſe.*) Jactanter. adv. Cum oſtentatione. *Tacit.* DUMNIE, wynioſło, hardo.

FAT, adject. & ſubſt. m. (*Sot, ſans eſprit, qui ne dit que des fadaiſes.*) Fatuus. Inſulſus, a, um. Fungus, i, m. *Terent.* GŁUPI nikczemny podły ládaco błazgoń Dubiel.

(Il ne ſe dit qu'au maſculin.) To ſłowo francuſkie *Fat* nie mowi ſię tylko w męſkim rodzaiu.

FATAL, m. FATALE, f. adject. (*Qui doit arriver néceſſairement par l'ordre des deſtins.*) Fatalis & hoc fatale, adject. *Cic.* WIESZCZY niepochybny nieuchronny z wyrokow y zrządzenia Bożego.

FATAL, (*Malheureux.*) Fatalis & hoc fatale, adj. NIESZCZĘSLIWY. **Une année fatale à la République.* Fatalis annus reipublicæ. *Rok nieſzczęśliwy Rzpltey. **Cela leur fut fatal à l'un & à l'autre.* Fuit illorum utrique fatale. *Cicer.* *To było z nieſzczęściem oboyga.

L'HEURE *fatale, l'heure de la mort.* Fatalis hora, f.

Decretorius dies, *genit.* diei decretorii, m. *Sen.* GODZINA oſtatnia śmierci śmierć.

FATALEMENT, adv. (*D'une maniere fatale.*) Fataliter. adv. *Cic.* NIESZCZĘSLIWIE.

FATALITE', ſubſt. fem. (*Néceſſité d'un évenement dont on ne ſçait point la cauſe.*) Fatum, i, n. Fatalis neceſſitas, *genit.* fatalis neceſſitatis, f. Vis fatalis, f. *Cic.* NIESZCZĘSLIWOSC przypadek nieſpodziewany. **Si c'eſt une fatalité*, ou *un ordre des deſtins que vous releviez de cette maladie.* Si fatum tibi eſt ex hoc morbo convaleſcere. *Cic.* *Czyli przypadkiem czyli wyrokiem powſtanieſz z tey choroby. **Il eſt arrivé par je ne ſçay quelle fatalité.* Neſcio quo fato accidit. *Cicer.* *Trafiło ſię niewiem iákim przypadkiem, nieſzczęściem.

FATIDIQUE, adject. m. & f. (*Qui prophetiſe*, ou *annonce l'ordre des deſtins.*) Fatidicus, a, um. *Cic.* WIESZCZY.

(Mot bas & vieux.) Słowo w francuſkim podłe y ſtare.

FATIGUANT, m. FATIGUANTE, f. (*Qui laſſe, qui fatigue, qui eſt à charge.*) Oneroſus. Moleſtus. Odioſus. Importunus, a, um. *Cic.* CIĘZKI, przykry: trudzący.

FATIGUANT, (*Pénible.*) Operoſus. Laborioſus, a, um. *Plin. Cic.* UPRZYKRZONY, náprzykrzony ciężki.

FATIGUE, ſubſt. fœm. (*Peine du corps, qui laſſe & qui fatigue.*) Fatigatio, Defatigatio, onis, fœm. Labor, oris, m. *Cic.* TRUD, fatyga, utrudzenie praca.

Vn corps fait à la fatigue. Corpus labori duratum. *Liv.* Ciało do trudu, do pracy. **Vn habit de fatigue, dont on ſe ſert quand on travaille.* Veſtimentum operarium, i, neut. *Suknia do pracy.

FATIGUE', maſc. FATIGUE'E, fœm. part. pas. & adj. Eatigatus. Defatigatus, a, um. *Hor. Cic.* SPRACOWANY, ſtrudzony.

Cette promenade m'a bien fatigué, ou *m'a mis ſur les dents*, (*comme l'on parle dans le familier*) Me hæc deambulatio ad languorem dedit. *Terent.* Ta przechadzka mię utrudziła ziadła mię.

FATIGUER, V. act. (*Harceler, laſſer.*) Fatigare, Defatigare. *Cæſ.* Macerare. act. acc. *Flor. Rom.* Eſſe alicui oneri & moleſtiæ. Laceſſere. *Cic.* Laſſare. MORDOWAC, zmordować, utrudzić ſtrudzić.

Ne ſe point fatiguer du travail de l'eſprit, ni du corps. Nec animi nec corporis laboribus defatigari. *Cic.* Niezmordowanym być pracą żádną wnętrzną áni powierzchowną.

FATIGUER, (*Prendre de la peine.*) Laborare, (o, as, avi, atum.) neut. *Cic.* TRUDZIC.

SE FATIGUER. Laboribus ſe frangere. *Cic.* TRUDZIC ſię

Il fatigue beaucoup. Operam patientiſſimus eſt. Operis ac laboris patiens eſt. *Cic. Celſ.* Trudzi bardzo.

FATIGUE' *de tant de maux, il s'endormit.* Tot malis gravatus, in ſomnum lapſus eſt. *Petr.* SPRACOWANY tylą nieſzczęśliwościami zaśnął.

FATRAS, ſubſt. maſc. (*Confuſion de pluſieurs choſes.*) Indigeſta rerum vilium congeries, *genit.* Indigeſtæ congeriei, fœm. KUPA gromada rzeczy.

FATUITE', ſubſt. fœm. (*Sottiſe, ſtupidité.*) Fatuitas, atis, fœm. *Cic.* GŁUPSTWO.

FAU, (*prononcez* fô.) ſubſt. maſc. (*Arbre de haute fuſtaye*, ou FOUTEAU, *Heſtre.*) Fagus, i, fœm. *Virg.* BUK, drzewo bukowe.

FAUCHAGE, ſubſt. maſc. (*L'action de faucher.*) Feniſecium, ii, neut. *Colum.* Fenifecia, æ, fœem. *Var.* SIECZENIE ſiana koſzenie, kośba.

FAUCHER, V. act. (*Coupper les foins & les avoines avec la faux*, ou *la faucille.*) Cædere prata. *Plin.* Fenum demetere ſuccidere. Herbam falcibus deſecare, act. *Colum.* KOSIC ſiano koſę álbo trawe ſierpem ſiec.

La ſaiſon de faucher les prez. Feniſecium, ii, neut. *Plin.* Czas koſzenia, kośba.

FAUCHEUR, ſubſt. maſc. (*Qui coupe les prez & les foins.*) Feniſeca, æ, um. *Plin.* Deſecator, oris, maſc. *Colum.* Fenifex, *genit.* fanificis, *Plin.* KOSIARZ.

FAUCHE'E, ſubſt. fœm. (*La couppe des foins.*) Feniſecia, æ, fœm. *Var.* KOSBA ſian.

FAUCILLE, ſubſt. fœm. (*Inſtrument fait à demi cercle avec lequel on coupe les bleds*, ou *l'herbe.*) Falx meſſoria, *genit.* falcis meſſoriæ, fœm. Falcula, æ, fœm. *Colum.* SIERP do żęcia zboża, álbo trawy rznięcia.

FAUCON, ſubſt. maſc. (*Oiſeau de leurre, qui a le plus*

beau vol.) Falco, onis, m. *Jul-Firm. qui vivoit ſous Conſtantin.* JASTRZĄB.

FAUCON *niais, qui a eſté pris dans l'aire.* Falco in nido captus. JASTRZĄB młody z gniazda.

FAUCON *paſſager*, ou *pelerin.* Falco advena. JASTRZĄB wabny.

FAUCON *gentil.* Falco optimæ indolis. JASTRZĄB Sokoł przedni.

(Il y a des faucons de pluſieurs ſortes; mais ceux-cy ſont les principaux.) Są iáſtrzębie rożne ále te tu wſpomnione są náy przednieyſze.

FAUCONNERIE, ſubſt. fœm. (*L'art de dreſſer les oiſeaux de proye.*) Ars accipitraria, *genit.* artis accipitrariæ, f. Inſtituendorum acciditrum ars, fœm. PTAKOW unoſzenie, wkładanie ptakow.

FAUCONNERIE, (*Lieu où l'on dreſſe des oiſeaux de proye.*) Cella accipitraria, æ, fœm. MIEYSCE gdzie ptaki unoszą, wkładaią.

FAUCONNIER, ſubſt. maſc. (*Qui dreſſe des oiſeaux de proye.*) Qui accipitres curat & inſtituit, PTASZNICZY myśliwiec co wkłáda ptaki.

FAUCONNIERE, ſubſt. fœm. (*Bourſe*, ou *poche de fauconnier.*) Pera, æ, fœm. Sacculus. Viculus, i, m. TAYSTRA ptaſznica.

FAVEUR, ſubſt. fœm. (*Grace, plaiſir qu'on fait à quelqu'un.*) Gratia, æ, fœm. Beneficium, ii, neut. *Cic.* ŁASKA przyiaźń chęć dobroczynność komu świadczona. **Je vous demande cela comme une faveur.* Hoc à re beneficii loco peto. *Cic.* *Proszę cię o to iak o łaskę dla ſiebie. **Si vous luy faites quelque faveur, il en a tres peu de reconnoiſſance.* Si quid benè facias, levior plumâ eſt gratia. *Plaut.* *Jeżeli mu łaskę iáką świadczyſz nieczna on tego.

**Prendre une faveur pour un outrage.* Accipere beneficium in contumeliam. *Ter.* *Łáskę mieć ſobie zá krzywę zá urażę. **Reconnoiſtre une faveur qu'on a receuë.* Meritam officii gratiam alicui perſolvere. *Cic.* *Uznawać łaskę odebraną.

FAVEUR, (*Support, protection,*) Favor, oris, maſc. Gratia. Aura, æ, fœm. CHĘC áffekt ſprzyianie ſkłonność, utrzymywanie záſzczyćanie.

Donner tout à la faveur. Gratiæ ſubſcribere. *Phæd.* omnia gratiæ concedere, *ou* tribuere. *Cic.* Chęcią ſię ſámą uwodzić, iść we wſzyſtkim zá affektem reſpektem &c. **Qui donne à la faveur.* Obnoxius gratiæ animus. *Quint.* *Ktory ſię affektem reſpektem faworem nierządnym uwodzić.

La faveur d'un particulier l'emporte ſur le bien public. Bonum publicum gratiâ privatâ devictum eſt. *Saluſt.* Reſpekea prywatne gorę maią nád dobrem poſpolitym.

La faveur du peuple. Aura popularis. Studium populi. *Cic.* Przyiaźń ludzka wierność, powaga między Bracią, między ſzlachtą, między poſpolſtwem *popularitas.* **Eſtre en faveur auprès d'un Prince.* Apud Principem gratiâ valere. *Liv.* Alicui, *ou* apud aliquem eſſe gratioſum. *Cic.* Elagrare. gratiâ apud aliquem. *Tacit.* *Łaſka Pańſka, mieć łaſkę u Dworu, u Pana. **Vn homme qui a la faveur du peuple.* Auræ popularis homo. *Liv.* *Ten co ma wielką miłość między Bracią, między ſzlachtą, u poſpolſtwa.

Celuy qui prend trop de plaiſir aux faveurs de la fortune, n'en ſupportera jamais les revers. Quem res plus nimio delectavêre ſecundæ, mutatæ quatient. *Hor.* Ten co ſię názbyt kocha w ſzczęściu ſprzyiaiącym, nieznośna mu záwſze być muſi każda ſprzeciwność.

Lettres de faveur. Commendatitiæ litteræ, arum, fœm. plur. *Cic.* Liſt záletny, zálecaiący, ſprzyiaiący.

ON DIT, *Vendre ſes faveurs, (parlant d'une fille qui ſe proſtitué à prix d'argent.*) Sui corporis uſuram pretio facere. Quæſtum accipere. *Ter.* Z NIERZĄDU żyć zá pieniądze.

VENDRE *ſes faveurs, (parlant d'un homme, qui tire du profit du plaiſir qu'il fait aux belles.*) Beneficia vendere. Vendere amplexus. *Petr.* NIERZĄDU patrzący zá pieniądze ſłużący zápieniądze nierządnym białogłowom.

Elle luy accorda les dernieres faveurs. Sui copiam fecit. *Plaut.* Powolną być nierządnie.

ON APPELLE auſſi en mauvaiſe part, *Les faveurs de Venus*, pour dire *Les mauvais maux qu'on contracte par la frequentation du ſexe.* Lues venerea, *genit.* luis venereæ, f. CHOROBY ſzpetne: upominki Wenery, ktore ſię ná ciele przydaią z zbytecznej cieleſności.

EN FAVEUR, *En conſideration, A l'avantage.* In favorem

rem alicujus. Cauſâ, *ou* gratiâ alicujus. *Cic.* Pro aliquo. ZA kim, zá czyią ſtroną ſprzyiaiąc, dla kogo co czynić świadczyć

A LA FAVEUR, comme *Ils firent une ſortie & vinrent à la faveur d'un grand vent mettre le feu à nos ouvrages.* Portis ſe foràs erumpunt, ſecundo magnoque vento operibus ignem inferunt. *Cæſ.* ZA CZEGO, náprzykład zá wiatru zá dnia. Wycieczkę uczynili y zá wielkiego wietru przypadli z ogniem podpaliwſzy roboty náſze y obrony wyſtawione.

De tous ces navires il ne s'en fauva que fort peu qui gagnerent terre à la faveur de la nuit. Perpaucæ ex omni numero naves noctis interventu ad terram pervenerunt. *Cæſ.* Z tych wſzyſtkich okrętow mało ich bardzo nocą do brzegu uſzło.

FAUNE, ſubſt. maſc. (*Sorte de Satyre, monſtre qui vit dans les foreſts.*) Faunus, i, maſc. POTWORA Leśna dziki mąż, leśny Satyr.

FAVORABLE, adject. m. & f. (*Propice, qui favoriſe.*) Favorabilis & hoc favorabile, adject. *Liv.* Propitius. Secundus. Æquus,a,um. *Cic.* SPRZYIAZNY chętny przychylny łaſkawy. *La fortune m'eſt favorable.* Fortuna mecum eſt. *Plaut.* Fortuna mihi eſt propitia. *Cic.* Mihi arridet fortuna. *Szczęście mi ieſt ſprzyiazne, ſprzyiaiące ſprzyia mi ſzczęście *J'eſpere qu'il me ſera favorable.* Hunc mihi propitium ſpero. *Cicer.* *Spodziewam ſię że będzie łaſkawy. *Tout nous eſt favorable.* Omnia ſunt nobis ſecunda & proſpera. Fortuna in omnibus nobis ridet, *ou* blanditur. *Wſzyſtko nám ſprzyia. *Avoir le vent favorable.* Secundis ventis uti. Ventis faventibus navigare. *Ovid.* Secundiſſimo vento curſum tenere. Secundos ventos habere. *Cic.* *Mieć wiatr dobry ſprzyiaiący, dobrze ſłużący. *Je ſouhaite que Dieu vous ſoit favorable dans vos entrepriſes.* Deus benè vortat quod agis. *Ter.* *Niech Pán Bog ſzczęści w zámyſłach.

FAVORABLEMENT, adv. (*En favoriſant.*) Studioſè. Gratioſè. adv. *Cic.* SPRZYIAZNIE łaſkawie życzliwie.

Qui eſt eſcouté favorablement Favorabiliter exauditus. *Quint* Łaſkawie wyſłuchany, miłoſciwie wyſłuchany.

FAVORI *d'un Prince*, maſc. FAVORITE, fœm. adject. *Celuy*, ou *celle qui a les bonnes graces & la faveur d'un Prince.*) Principi, *ou* apud Principem gratioſus,a, um. Gratioſiſſimus, Acceptiſſimus. FAWORYT náymilſzy ulubiony kochanek Páński, wiernek Faworytka kochanka.

(Ces mots ſe diſent pour toutes les choſes, pour leſquelles on a de la prédilection.) Toż ſię mowi o tym wſzyſtkim do czego kto ma ſerce ochotę y chęć oſobliwſzą.

C'eſt un mot favori. Jactatur in primis illud verbum. Słowo to ulubione ukochane náymilſze. **Vn livre favori, celuy dont la lecture nous plaiſt le plus.* Liber cujus in primis lectione delectamur. * Kſiążka ulubiona ukochana ktorą czytać náymiley.

FAVORISER, V. act. (*Faire grace, plaiſir & faveur à quelqu'un, le ſeconder.*) Alicui favere. *Cic.* SPRZYIAC faworyzować komu. **La fortune favoriſe les bons & abandonne les ſuperbes.* Fortuna redit miſeris, & abit ſuperbis. *Horat.* *Szczęście ſprzyia dobrym, opuſzcza hardych. **Il favoriſe les gens d'eſprit, & embraſſe le parti de la nobleſſe.* Favet ingeniis, & nobilitatem amplectitur. *Cicer.* *Sprzyia uczonym ludziom y kocha ſię w ſzlachcie . * *L'envie qui ſe plaiſt à mordre favoriſe toûjours davantage les vertus anciennes, que les preſentes.* Plus vetuſtis favet invidia mordax, quàm bonis præſentibus. *Phæd.* *Zazdrość ktora zębem ſięga każdego przeſzłe cnoty chwali, teraźnieyſzym przygania. **La fortune favoriſe les courageux.* Fortuna fortes adjuvat. *Ter.* Audaces fortuna juvat. *Virg.* *Szczęście ſprzyia odważnym.

FAVORiSER *le parti de quelqu'un.* Fovere, *ou* tutari partes alicujus. *Tacit.* SPRZYIAC dopomagać czyiey ſtronie. **La retraite d'une armée.* Commodiorem ac tutiorem exercitui receptum dare, *Cæſ.* *Dopomoc do uyiścia woyſku. **L'erreur d'autruy.* Favere alicujus errori. *Cic.* *Sprzyiać błędowi cudzemu bronić go utrzymywać.

Il eſpere que quelqu'un le favoriſera dans ſon crime. Sperat ſibi auram poſſe aſſlari in hoc crimine. *Cic.* Spodziewa ſię tuſzy ſobie że mu kto ſprzyiać będzie w tey iego zbrodni.

CELUY *qui favoriſe.* Fautor. *Cicer.* FAUTOR czyi, obrońca ſtrona. **Qui favoriſe la nobleſſe.* Nobilitatis ſtudioſus *Cic.* *Szlachtę utrzymuiący zá ſzlachtą trzymaiący.

Celle qui favoriſe. Fautrix, icis,f. *Cic.* Fautorka ſprzyiazna ſprzyiaiąca utrzymuiąca ſtronę czyia.

FAUS, *il faut écrire* FAUX, *ou* FAULX, ſubſt.f. (*Inſtrument de fer un peu arcué par le bout pour faucher les foins.*) Falx, *genit.* falcis,f. *Cat.* KOSA ſtatek żelazny nákrzywiony ná końcu dla cięcia trawy.

ON DIT proverbialement, *Mettre la faux dans la moiſſon d'autruy, ſe meſler de faire ce qu'un autre doit faire.* Supponere falcem in meſſem alienam. Interponere ſe in aliena negotia. Præſtare, quod ab alio præſtandum eſt. PRZYSŁOWIEM mowią, koſę zápuścić ná cudzą łąkę, wdawać ſię w cudze rzeczy y intereſſa.

FAUS *& mieux* FAUX, maſc. FAUSSE, fœm. adject. (*Qui eſt contraire à la vérité.*) Falſus. Mendax. Fallax. omn. gen. *Cicer.* FAŁSZYWY zmyślony udany omylny oſzukuiący záwodny. **Faux témoin, fauſſe joye.* Falſus teſtis, falſum gaudium. *Cicer.* * Fałſzywy świadek, zmyślona radość.

ON DIT, *Vn eſprit faux, qui juge mal des choſes.* Perverſum, *ou* falſum ingenium. ZAWODNY rozſądek zdanie omylne záwodne zle ſądzące o rzeczach.

Qui dit des choſes fauſſes. Falſidicus. Falſiloquus, a, um. *Plaut.* Fałſzywy, fałſzywie mowiący, kłamca.

Qui jure faux, qui fait un parjure. Falſijurius,a,um. *Plaut.* Krzywoprzyſięśca, fałſzywie przyſięgaiący.

LES FAUX DIEUX, *Les Dieux du Paganiſme.* Falſi dii, orum.m.pl. Dii commentitii, orum,m.pl. *Cic.* FAŁSZYWE Bogi, bałwany.

' FAUX, (*Falſifié, alteré, contrefait, qui n'eſt point naturel.*) Falſus. Adulterinus. Fictus. Corruptus, a, um. *Cicer.* FAŁSZYWY fałſzowany, przyprawny, zmyślony farbowany &c **De fauſſes lettres.* Falſæ & corruptæ litteræ. *Zmyślone liſty fałſzywe. **Fauſſe monnoye.* Adulterini nummi,m.pl. *Cic.* *Fałſzywe pieniądze. **Faux monnoyeur.* Motetæ adulterinos nummos cudit. *Fałſzuiący pieniądze fałſzerz monety.

Fauſſe devotion. Falſa, *ou* ficta pietas, fœm. Fałſzywe zmyślone nábożeńſtwo. **Faux viſage, maſque.* Perſona, æ, fœm. *Twarz zmyślona Maſzkara Maſzkarka. **Fauſſe perruque.* Coma adſcititia,æ, fœm. *Włoſy przyprawne ná głowie, peruka. **Faux devot.* Larvatè pius. *Fałſzywy zmyślony nábożnik. **Faux poids, fauſſe meſure.* Falſum pondus, falſa menſura. *Fałſzywa waga, miara &c.

FAUX eſt auſſi quelquefois ſubſtantif, eſt particulierement en uſage au Palais. *Inſtruire & approfondir le faux.* Falſas tabulas, *ou* falſum perſcrutari. FAŁSZ iſtotne imię zwłaſzcza w prawie, dochodić fałſzu, dowodzić fałſzu. *Inſcription de faux.* Falſi accuſatio, onis, fœm. Zádanie fałſzu urzędownie. **S'inſcrire en faux contre quelqu'un l'accuſer d'avoir dit faux.* Falſi aliquem accuſare, *ou* inſimulare, (*on ſous-entend* crimine.) *Cicer.* *Piſać ſię przeciw komu ná dowiedzenie fałſzu. **S'inſcrire en faux contre quelque écrit, le ſoûtenir faux.* Aliquid falſi arguere. Accuſare tabulas. *Quint.* *Piſać ſię przeciwko iákiemu dokumentowi nápiſanemu fałſz mu záda iąc. *Argumenter faux, uſer de ſophiſmes & de faux raiſonnements.* Falſis argumentationibus uti. Sophiſmata, *ou* ſallaces concluſiunculas, adhibere. *Fałſzywemi zmyślonemi pozornemi racyami y dowodami nárabiać ná wykrętkę iść.

Qui *connoiſt le faux.* Intelligens falſi. *Tacit.* Ten co ſię zna ná fałſzu. **Diſtinguer le faux du vray*, ou *la fauſſeté du menſonge.* Vero falſum diſtinguere. *Hor.* * Rozeznać fałſz od prawdy, prawdę odkłamſtwa. **Accuſer à faux*, ou *fauſſement.* Opprobiis falſis aliquem mordere. *Hor.* Crimine falſo accuſare. Criminari aliquem. * Udawać fałſzywie.

LE FAUX *du corps*, (*L'endroit où les coſtes manquent.*) Pars ea corporis, quâ coſtæ deficiunt. WPOŁ ciała gdzie flabizna między biodrami y zebrami. * *Il prit cette femme par le faux du corps.* Mediam mulierem complectitur. *Ter.* *Wziął ią wpoł. **Prendre quelqu'un à faux du corps.* Medium aliquem arripere. *Liv.* *Wziąć porwać kogo w poł.

ON DIT adverbialement, qu'*Vne colomne porte à faux*, (*quand elle n'eſt pas ſoûtenuë par un appuy convenable.*) Columna non benè, *ou* non rectè fulta. SŁUP źle ſtoiący nie gruntownie podſadzony.

Ce mot *Faux* ſe joint avec pluſieurs autres, marquant toûjours une diſconvenance avec la verité, comme. To ſſowo francuſkie *Faux* Fałſzywy kładzie złączone z wielą inſzych znacząc zawſze zminienie ſię z prawdą, náprzykład.

FAUX-ACCORD, ſubſt. m. (*Faux ton.*) Abſurdus, *ou* abſonus concentus, *genit.* abſoni, *ou* abſurdi concentûs, maſc.

FAŁ-

FAŁSZYWY ton nuta fałſzywa. * *Vn ton faux, qui fait de faux-accords, qui chante faux.* Homo voce abſonus. *Cic.* Qui abſurdè canit. * Fałſet głos zmyślony fiſtuła.

FAUSSE-ALARME, ſubſt.f. (*Epouvante qui prend à une armée, à un peuple, à une ville, qui croit aller eſtre attaqué, cependant il n'en eſt rien.*) Vanus, *ou* falſus terror, *genit.* vani, *ou* falſi terroris,m. TRWOGA ſtrach płonny tchorſtwo niewiedzieć z czego záſtraſzenie bez racyi w Woyſku, między ludem, álbo w mieście iákim obawiaiąc ſię czego á tym czaſem nic z tego niemaſz.

FAUSSE-ATTAQUE, ſubſt. fem. (*Attaque feinte pour attirer toutes les forces de l'ennemi d'un coſté, tandis qu'on l'attaque en effet par un autre endroit.*) Ficta, *ou* mentita impreſſio, *genit.* fictæ, *ou* mentitæ impreſſionis, fœm. FINTA zmyślenie pokazanie iákoby z tey ſtrony nieprzyiaciel miáł uderzyć álbo ſzturm przypuścći y zmierzać gdy tym czaſem z inſzey ſtrony nieſpodzianie nápada.

Faire une fauſſe-attaque. Impreſſionem fictam facere. *Liv.* Fintę uczynić.

FAUX-BOND, ſubſt. maſc. (*Bond que fait une bale, qui ne réjeſchit pas comme elle devroit.*) Falſus reſultus, *genit.* falſi reſultûs,m. NIEPRAWO nieproſto w bok odſkoczenie piły álbo kuli

FAUX BOND ſe dit auſſi *d'une fille quis'eſt laiſſée abuſer.*) *Elle a fait un faux-bond à ſon boneur.* Poſuit pudorem. *Stat.* PRZESKOCZKA, Dzieweczka co ſię dáłá zwieść, Przeſkoczką zoſtała. **Vn ami a fait faux bond à ſon ami, (quand il le trompe & l'abandonne lâchement*) Amicus amicum deſeruit. *Odrwił oſzukał zdradził przyiaciela; chytrze go podſzedł podſtępem z nim poſzedł ſzalbierſko. **Vn marchand fait faux-bond à ſes créanciers, (quand il les abuſe & qu'il leur fait banqueroute.*) Mercator in creditores fruſtrationem injecit. Creditoribus fruſtrationem dat. *Plaut.* *Falit nieſłowny kupiec. Bankret co dłużnikow ſwoich pozawodził.

FAUX-BOURDON, ſubſt. maſc. terme de Muſique, (*qu'on appelle ſimplement Contre-point.*) Rudior muſicorum concentus, *genit.* rudioris concentûs, maſc. BASSY fałſzywe w muzyce Kontratony niezgadzaiące ſię z ſobą.

FAUX BOURG, ſubſt. maſc. (*La partie d'une ville, qui eſt au delà des portes.*) Suburbium,ii,neut. Rus ſuburbanum *genit.* ruris ſuburbani, n. *Hor.* PRZEDMIESCIE mieyſkie.

De faux bourg. Suburbanus, a, um. *Cic.* Z przedmieścia Przedmieśćiowy, ná przedmieściach po przedmieściach

FAUSSE BRAYE, ſubſt. f. terme de Fortification, (*C'eſt une ſeconde muraille*, ou *rempart, qui fait le tour de la place, pour en défendre le foſſé.*) Prætentus mœnibus murus, *genit.* prætenti muri, maſc PODWALE Mur po podwalu mieyſkim dany, około całego miaſta.

FAUX-BRILLANT, ſubſt. m. (*Qui brille fauſſement.*) Falsò nitens. Renidens falsò, entis, omn. gen. *Tacit.* FLUS fałſzywy dyament, ſzkiełko proſte.

FAUX-BRILLANS *dans un diſcours.* Vana & inania orationis lumina, n. pl. PROZNE w Mowie iákiey ſłowka y rzeczy zdobienia.

FAUSSE-COUCHE, ſubſt. f. (*Accouchement qui arrive avant terme par quelque accident.*) Crudum puerperium,ii,n. *Stat.* PORONIENIE niechcąc, wydanie przed czaſem płodu niedoſzłego z iákiego przypadku.

FAUX-DIAMANT, ſubſt. maſc. Falſus adamas, *genit.* falſi adamantis, maſc. FALSET Fałſzywy Dyament, Kamień drogi fałſzywy.

FAUSSES ENSEIGNES, ſ. f. Falſa indicia, *ou* ſigna, orum,n. plur. FAŁSZYWA powieść, źle pokazanie, niedobrze wzięta álbo dana informacya wiadomość.

FAUX FILER, V. act. proprement *Coudre un habit à grands points pour l'eſſayer, avant que de le coudre tout de bon.* Veſtem longiori ductu fili concinnare, (o, as, avi, atum.) act. FASTRZYGOWAC właśnie sfaſtrzygować ſuknią proſtym ſciegiem ſzeroko dlá ſprobowania.

ON DIT figurément, que *Deux perſonnes ſont faux-filées enſemble*, pour dire qu'*Elles ſont liées d'amitié & d'intereſts.* Familiaritate & omnibus rebus ſimul conjuncti, orum, m. plur. *Cic.* SFASTRZYGOWALI ſię z ſobą, mowi ſię *niewłaśnie* o dwoch iákich oſobach ktore ſię ná co zmowią y złączą, álbo ściſłą przyiaźnią do ſiebie przywiążą z ſzyli ſię.

FAUX FRAIS, ſubſt. maſc. plur. (*Ce ſont des frais qui n'entrent point en taxe, & qui ne ſont point allouez.*) Intertrimenta, orum, n. plur. (quæ non cedunt in rationum litis

acceſſionem.) KOSZTY nieprawne, unkoſzta ktorych ſąd nieuznawa w ſprawie.

Il y a beaucoup de faux-frais, qui ne viennent point en taxe. Magna ſunt pecuniæ impendia, quorum calculi non ducuntur in ratione expenſarum ineundâ. *Bud.* Multæ ſiunt impenſæ in litis perſecutione, quas repetere non licet. Jeſt wiele unkoſztow w prawie ktorych iednak nieuznaie ſąd.

FAUX-FRERE, ſubſt. maſc. (*Celuy qui trahit quelqu'un de ſa compagnie.*) Falſus frater, *genit.* falſi fratris, m. Proditor, oris, maſc. FAŁSZYWY Brat, zdrayca domowy.

FAUX-FUYANT, ſubſt. maſc. (*Chemin écarté*, ou *lieu ſecret par où on ſe dérobe pour accourcir ſon chemin*, ou *éviter la rencontre de quelqu'un.*) Viarum flexus, ûs, m. Iter brevius, *genit.* itineris brevioris,n. *Phæd.* Diverticula, orum,n. *Plin.* WYCIECZKI, drozki, ſteczki, uliczki máłe poboczne dlá ſkrocenia progi, y unikaiąc ſpotkania ſię z kim.

ON LE DIT auſſi au figuré (*de ceux qui trouvent quelque échappatoire, quelque ruſe*, ou *chicanne.*) Diverticula, orum, n. plur. Anfractus, ûs, maſc. Suffugia, orum, n. plur. *Quint.* MOWI ſię też *niewłaśnie* wycieczek wybiegow ſzukać, o tych co wykrętami nárabiaią y figluią.

Chercher un faux fuyant à ſes fautes & à ſes fourberies. Diverticulum quærere peccatis, aut dolis. *Plaut.* Wykrętow ſzukać wymowek wyſtępkom ſwoim.

FAUX-GERME, ſubſt.maſc. (*Conception imparfaite d'un enfant.*) Omnibus membris non expreſſus infans. *Cic.* Conceptio imperfecta, *genit.* conceptionis imperfectæ, fœm. FAŁSZYWY płod niedoſkonały niedoſzły niedonoſzony. Pomiot.

FAUSSE-JOYE, ſubſt. f. Falſum gaudium, ii, n. *Ter.* Vanum gaudium, ii, neut. *Hor.* SMIECH zmyślony radość ná pozor zmyślona prożna.

FAUX JOUR, ſubſt. maſc. (*Lumiere ſombre & oblique, qui donne un autre luſtre aux choſes, que celuy qu'elles ont naturellement.*) Lumen non genuinum, *genit.* luminis non genuini, n. Lumen obliquum, *ou* fallens, *genit* luminis obliqui, *ou* fallentis, n. SWIATŁO odſtręczone przyćmione iáko w ſklepach czynią kupcy záſłaniaiąc od przodu dlá przyćmienia, y lepſzego wydawania ſię towarow y ich gatunkow. **On a mis ce tableau à un faux-jour.* Hæc tabula in contrario lumine poſita eſt. Non in bono lumine collocata eſt hæc tabula. *Przeciwko światłu położono álbo záwieſzono ten obraz nie ieſt ná dobrym świetle, nie ná dobrym widoku.

ON DIT figurément, *Donner un faux-jour aux actions de quelqu'un.* Factis alicujus obtrectare, (o, as, avi, atum.) neut. SZPOCIC ſprawy cudze źle ie udawać.

FAUSSE MARCHE, ſubſt. f. (*Marche feinte, qu'on fait pour tromper l'ennemy.*) Simulatum iter, *genit.* ſimulati itineris, n. FINTA w marſzu w ciągnieniu z woyſkiem dlá oſzukania nieprzyiaciela. **Faire une fauſſe marche.* Aliquò iter ſimulare. * Fintę w ciągnieniu z woyſkiem uczynić. **Il fit faire une fauſſe marche à ſon armée.* Simulato itinere progredi jubet exercitum. *Kázał woyſku niby ná pozor w tę ſtronę ſię ruſzyć.

FAUSSE-MONNOYE, ſubſt. f. Nummi adulterini, m. plur. *Cic.* Falſa moneta, æ,fœm. *Mart.* FAŁSZYWA złá moneta pieniądze.

FAUX-MONNOYEUR, ſubſt. maſc. Qui adulterinos nummos cudit. Adulterator monetæ, *genit.* oris, m. *Claud. Satur.* FAŁSZERZ monety.

FAUX-PAS, ſubſt. maſc. (*Vn pas mal aſſuré, qui fait qu'on tombe*, ou *qu'on eſt en danger de tomber.*) Fallens veſtigium, *genit.* fallentis veſtigii, neut. ZŁE ſtąpienie, pośliźnienie ſię, umknienie ſię nogi, uſterknienie ſię, potknienie ſię nogi z niebeſpieczeńſtwem upadku.

Faire un faux-pas. Veſtigio errare & falli. Zle ſtąpić pośliznąc ſię upaść uſterknąć ſię potknąć ſię.

ON DIT auſſi au figuré, *Faire un faux-pas* ou *une fauſſe démarche dans quelque affaire.* In re aliquâ labi, *ou* errare. ZBŁĄDZIC pomylić pokawić w czym potknąć ſię.

FAUSSE-PLEURESIE ſubſt. f. Falſus laterum dolor. *Hor.* Lateralis dolor falſus. *Plin.* FAŁSZYWA pleura choroba z boleniem y kłociem w bokach nákſztáłt pleury.

FAUX-PLI, ſubſt maſc. *Méchant pli qu'on donne à quelque étoffe.*) Improba ruga. Improba plicatura. ZŁOŻENIE złe materyi nie ták iák ſię ſkłada pomarſzczenie pogniecenie.

FAUSSE-PORTE, ſubſt. f. (*Premiere porte d'une ville,*

qui eſt à l'extrémité des faux-bourgs.) Porta ſuburbana, æ, fœm. BRAMA pierwſza od pola ieſzcze nie od ſamego miaſta álbo przedmieśćia pierwſza brama z podwoynych zá ktorą zaraz idzie druga.

Fauſſe porte, (*Secrette iſſuë d'une maiſon*, ou *de quelque chaſteau*) Poſticum, i, n. *Virg.* Pſeudothyrum, i, n. *Vitr.* Drzwi álbo weście y wyście tylne kryte nieznaczne.

FAUX PROPHETE, ſubſt. maſc. Pſeudo-propheta, æ, maſc. FAŁSZYWY Prorok.

FAUX-SEAU, ſubſt. maſc. (*Seau contrefait.*) Falſum, *ou* adulterinum ſignum, i n. *Cic.* PIECZĘC pieczątka ſfałſzowana, zmyślona, fałſzywa.

FAUX SEL, ſubſt. maſc. (*Sel qui n'eſt point gabelé.*) Sal non tributi ſalarii, *genit.* ſalis, m. *ou* n. SOL przemycona.

FAUX SAUNIER, ſubſt. maſc. (*Celuy qui vend du ſel qui n'eſt point gabelé.*) Salarius non tributo ſalario. PRZEMYTNIK co ſol &c. przemyconą przedaie.

FAUX SEMLBANT, ſubſt. maſc. Simulatio. onis, f. ZMYSLANIE udanie pozorne.

FAUX TE'MOIN, ſubſt. maſc. Falſus teſtis, *genit.* falſi teſtis, m. *Juv.* FAŁSZYWY świadek.

FAUX-TE'MOIGNAGE, ſubſt. maſc. Falſum teſtimonium, ii, neut. FASZYWE świadectwo.

FAUX VISAGE, ſubſt. maſc. (*Viſage cotrefait & maſqué.*) Larva. Perſona, æ, f. Larvata facies, *genit.* larvatæ faciei fœm. TWARZ zmyślona Máſzkarka.

FAUSSAIRE ſubſt. maſc. (*Qui fait de faux actes*, ou *qui les a tére.*) Falſarius, ii, m. *Suet.* Falſus ſcriptor, *genit.* falſi ſcriptoris, m. FAŁSZUIĄCY áktá, Kſięgi, dokumenta, &c. **Fauſſaire de teſtaments.* Teſtamentarius, ii, m. Teſtamentarum ſubiector, oris, m. *Cic.* *Fałſzuiący teſtamenta.

FAUSSEMENT, adv. (*Avec fauſſeté.*) Falsè. Falsò. adv. *Plaut. Ter.* FALSZYWIE ſzalbierſko nieprawdziwie.

FAUSSER *ſa parole*, V. act. (*Manquer de foy, de parole.*) Fidem datam, *ou* jusjurandum fallere, (fallo, fallis, feſelli, falſum.) *ou* violare. Fidem frangere, *Cic.* Fidem mutare. *Saluſt.* NIEDOTRZYMAC ſłowa poſzkapić ſię w ſłowie połgać ſię poſzalbierować.

Faire fauſſer la foy à quelqu'un. De fide deducere aliquē. Abducere aliquem à fide. *Cic.* Námowić kogo áby ſłowa niedotrzymał.

Fauſſer compagnie, (*Quitter une perſonne, à qui on auroit promis de l'accompagner.*) Societatem alicui juratam fallere. contra fidem datam ab aliquo diſcedere. Niedotrzymać kompanii obiecawſzy z kim iść álbo iechać, niedotrzymać mu tego.

Fauſſer la foy qu'on a promiſe à ſon mary, (*parlant d'une femme.*) Indormire alienis amplexibus. *Petr.* Fidem datam marito violare. Niedotrzymać wiary małżeńſkiey, mowiąc o żonie ktora inſzych patrzy procz męża właſnego.

FAUSSER *une eſtée*, *une clef.* Enſem, *ou* clauim diſtorquere. SKRZYWIC ſzpadę ſzablę klucz ſkrecić zwichnąć.

FAUSSET, ſubſt. maſc. (*Petite broche de bois, qu'on met aux tonneaux.*) Veruculum doliare, *genit.* veruculi doliaris, neut. CZOPEK luſt, dany u beczek przy ſzpuncie z wierzchu d a oddechu.

FAUSSET, (*Voix aiguë, qui contrefait le deſſus en un concert.*) Vox acutum ſonum ementiens, *genit.* vocis acutum ementientis, f. FALSET głos fiſtuła dyſzkant alt zmyślony.

FAUSSETE', ſubſt. fœm. (*Déguiſement de la vérité.*) Falſitas, atis, fœm. Falſum, i, neut. *Cicer.* FAŁSZ fałſzywość udanie opaczne prawdy. **Un eſprit qui donne dans la fauſſeté.* Acclivis falſis animus. *Horat.* *Skłonny do fałſzu nieſzczery nierzetelny człowiek.

FAUTE, ſubſt. fœm. (*Peché, action faite contre la loy divine & humaine.*) Peccatum. Erratum. Delictum, i, neut. *Cicer.* Culpa Noxa. Noxia, æ, fœm. *Terent.* WINA wyſtępek wykroczenie grzech przeciwko prawu Boſkiemu y ludzkiemu. **Je ſçay que nos fautes nous ont attiré cette diſgrace.* Scio nos noſtris multis peccatis in hanc ærumnam incidiſſe. *Cic.* *Wiem że grechy náſze to nieſzczęście ná nas ściągnęły

Faire des fautes. Peccare. Errare. Delinquere. Culpam, *ou* noxiam, *ou* noxam admittere, *ou* committere. *Cic. Liv. Ter Quint.* Wykraczać przewinić, grzeſzyć.

Les fautes de ma jeuneſſe me font tant de peine, que bien loin d'y retourner, j'ay meſme horreur d'en entendre parler. Tantum mihi dolorem, cruciatumque attulerunt errata ætatis meæ, ut non ſolùm animus à factis, ſed aures quoque à commoratione abhorreant. *Cicer.* Winy młodości moiey táką mi ciężkość czynią że daleko od tego ábym ſię miał do nich wracać, ále náwet y ſłyſzeć mi o nich niemiło. **Vous ne devez pas faire ces ſortes de fautes à voſtre âge.* Vacuum te eſſe decet iis noxiis hac ætate. *Plaut.* *Wtym wieku niemiałbyś tego czynić. **Si l'on fait quelque faute, il arrive je ne ſçay comment, que nous la voyons pluſtôt en autruy, qu'en nous meſmes.* Si quid delinquitur, fit neſcio quomodo ut magis in aliis cernamus, quàm in nobis ipſis. *Cic.* *Prędzey záwſze w kim inſzym winę poſtrzegamy niżeli w ſobie ſamych. **Faire toûjours les meſmes fautes.* Eadem ſemper peccare. *Cic.* Ad eundem lapidem ſemper offendere. Eàdem chordà ſemper oberrare. *Cicer.* *Zawſze w też grzechy wpadać iednież záwſze winy popełniać.

(Ces deux dernieres expreſſions ſont proverbiales en Latin.) Te dwie oſtatnie expreſſye łacińſkie to ieſt: *zawſze ſię o iedenże kamień potknąć; záwſze iednu tańcu tańcować* ſą przyſłowia łacińſkie w tym ſenſie.

On rejette ſur luy la faute de tous les mauvais ſuccès. Omnia minùs proſperè geſta ejus culpæ tribuuntur. *Cornel-Nep.* Ná niego wſzyſtkę winę kładą, zwalaią wſzyſtko ná niego.

Croyez-vous trouver une femme, qui ne faſſe point de faute; Eſt-ce que les hommes n'en font point? Cenſes ne te poſſe reperire ullam mulierem quæ careat culpâ; An quia non delinquunt viri? *Terent.* Chceſz ználeść białogłowę ktorą, żeby niemiała w czym pobłądzić, to pewnie y męſzczyzni niebłądzą? **Perſonne n'eſt exemt de faute, eſtant des hommes & non pas des Dieux.* Nemo noſtrûm non peccat, homines ſumus, non dii. *Petr.* *Záden, (álbo) nikt, nie ieſt bez wady będąc człowiekiem á nie Bogiem.

C'eſt ma faute. Culpa mea eſt. Penes me eſt noxa. *Liv.* Moia to wina, iám temu winien. **Ce n'eſt pas ma faute; toute la faute vient de vous.* In te hæret, *ou* reſidet omnis culpa. *Cicer.* *Nie moia to wina tyś wſzyſtkiemu winien á nie ia. **C'eſt la faute de vos gens, criez-les.* Tui delinquunt, tuos inclama. *Plaut.* *Twoi ludzie winni ná nich hałaſuy ná nich krzycz wołay wrzeſzcz. **Trouver quelqu'un en faute.* Invenire aliquem in culpâ. *Terent.* *Ználeść záſtać kogo ná uczynku. **Eſtre en faute.* Eſſe in culpâ. Teneri in culpâ. *Cic.* In noxiâ eſſe. *Ter.* *Być winnym.

Je fais voir que c'eſt voſtre faute, & non pas celle des Capitaines de vaiſſeaux. Ego culpam non in Navarchis, ſed in te ſuiſſe demonſtro *Cicer.* Pokazuię że to twoia wina á nie ſtarſzych okrętowych.

Les fautes ſont perſonnelles. Sibi quiſque peccat. *Petr.* Winy ſą oſobiſte, właſne oſob.

FAUTE *d'écriture*, ou *d'impreſſion.* Mendum, i, neut. *Cic.* Menda. *Ovid.* MYŁKI omyłki w piſaniu, w drukowaniu.

Qui eſt plein de fautes. Mendoſus. Pełen omyłek.

Toutes ces louanges ont rendu noſtre hiſtoire pleine de fautes. His laudationibus hiſtoria rerum noſtrarum facta eſt mendoſior. *Cic.* Wſzyſtkie te pochwały obrociły ſię nam w przyganę w náganę.

Faire des fautes en écrivant. Mendosè ſcribere. Mylić ſię w piſaniu. **En parlant.* Vitiosè loqui. *Cic.* *W mowieniu. **Ce livre eſt plein de fautes.* Hic liber mendoſus eſt mendoſiſſimè ſcriptus. Mendis totus ſcatet hic liber. *Cic.* *Ta kſiążka ieſt pełna omyłek, zle piſana przepiſana drukowana.

FAUTE, (*Manque, défaite d'une choſe.*) Inopia. Penuria æ, fœm. *Cic.* NIEDOSTATEK ſkąpość karyſtya brak czego, na czym ſchodzi, czego niemaſz.

Pluſieurs meurent faute de Médecins. Defectu medicorum multi pereunt. Wielu ich umiera że im ná doktorach ſchodzi

Il feignit de décamper faute de vivres. Simulavit ſe auguſtiis rei frumentariæ adductum caſtra movere *Cæſ.* Pokazował iákoby miał oboz zwinąć y gdzie indziey ruſzyć dla niedoſtatku żywności. **Il fut obligé de paſſer la nuit dans la place publique faute de maiſon.* Propter inopiam tecti, in foro pernoctavit. *Cic.* *Muſiał ná rynku nocować, że niebyło goſpody gdzieby mogł ſtánąć. **Il y eut beaucoup de bétail qui mourut faute d'eau.* Defectus aquarum ſtragem pecorum morientium dedit. *Liv.* *Wiele bydła pozdychało niemaiąc wody. **Faute d'argent.* Argenti inopia. *Bez pieniędzy niedoſtatek trudność groſza. **De conſeil.* Penuria conſilii. *Cic.* *Schodzi ná radzie.

S'il arrive faute de luy, S'il vient à mourir. Si fortè porierit. Si quid humani illi acciderit. *Cic.* Jeżeliby go nieſtało, Jeżeliby umarł.

ON

ON DIT auſſi, *J'ay de l'argent à voſtre ſervice, ne vous en faites pas faute.* Mihi eſt pecunia, utere ut voles. MOWIĄ też: pieniądze moie álbo ſzkatuła moia ieſt do uſług twoich, nie żáłuy ſobie wolno iey záżyć ná co ſię podoba.

FAUTEUIL, ſubſt. maſc. (*Sorte de chaiſe à bras, fort commode.*) Sella braciata, æ, fœm. KRZESŁO ſtołek z poręczami do ſiedzenia bardzo wygodny.

FAUTEUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui appuye & ſoûtient un mauvais party.*) Fautor, oris, maſc. Suffragator, oris, maſc. *Cic.* OBRONCA poplecznik pomocnik popieracz złey ſtrony, nieſłuſzney ſprawy.

FAUTRICE, ſubſt. fœm. (*Celle qui favoriſe.*) Fautrix, icis, fœm. *Cicer.* POPLECZNICZKA popieraczka.

FAUTIF, maſc. FAUTIVE, fœm. adject. (*Plein de fautes.*) Mendoſus, a, um. Mendoſior & hoc mendoſius; Mendoſiſſimus. *Plin-Jun.*) ZŁY, wady pełen, obłędliwy ladaco. **Symmetrie fautive.* Mendoſa ſymmetria & inconveniens. *Vitr.* *Symetria ladaiaka zła proporcya.

FAUTIF, (*Qui fait des fautes.*) Noxius, a, um. WINNY winowayca grzeſzny co winy popełnia.

FAUVE, ad ect. maſc. & ſœm. (*Qui tire ſur le roux.*) Fulvus, a, um. *Virg.* ZŁOTAWY, żołtogorący rudy rudawy.

Les beſtes fauves, (*comme ſont les daims, les cerfs* &c.) Feræ fulvæ, arum, fœm. plur. Dzikie zwierzęta zwłaſzcza ſierci y maści żołtawey iáko Jelenie &c.

FAYANCE, (*Ville de Provence où on fait de la vaiſſelle de terre fort fine.*) Faventia, æ, fœm. FAIENCYA Miaſto Prowencyi gdzie bardzo przednie farfury z gliny robią.

Vaiſſelle de Fayance. Vaſa fictilia Faventia, neut. plur. Farfury, farfurowe náczynia.

Qui eſt de Fayance. Faventius, a, um. *Sil-Ital.* Ten co ieſt z Faiencyi.

FAYANCIER, ſubſt. maſc. (*Qui vend de la fayance*, ou *qui la fait.*) Figulus faventinus, i, maſc. Vaſorum faventinorum propôla, æ, maſc. FARFURNIK co farfury przedaie, álbo robi.

FE'AL, au plurier FE'AUX, adject. (*Fidele.*) Fidelis & hoc fidele. Fidus, a, um. WIERNY uprzeymie wierny.

(C'eſt un terme de Chancellerie, dont ſe ſert le Roy en adreſſant ſes Lettres à ſes Officiers, *A noſtre amé & féal, A nos amez & féaux.*) Termin Kancellaryi Imieniem Krolewſkim piſząc do poddanych, do urzędnikow &c Uprzeymie nám wiernemu, uprzeymie nám wiernym, uprzeymościom wiernościom waſzym.

FE'BRICITANT, maſc. FE'BRICITANTE, fœm. (*Qui a la fiévre.*) Febricitans, antis, omn. gen. Febriens, entis, omn. gen. *Cornel. Celſ. Colum.* FEBRĘ cierpiący ná Febrę choruiący; ieżeli ná zimno, to ſię w polſkim mowi Febra, ieżeli ná gorąco, to ſię mowi gorączka.

FE'BRIFUGE, ou *Un remede febrifuge*, (*qui fait paſſer la fievre.*) Remedium præſentiſſimum contra febres. FEBRĘ álbo gorączkę odpędzaiący lekarſtwo od Febry, álbo od gorączki.

FE'CALE, adject. fœm. MATIERE FE'CALE, (*Excrément de l'homme.*) Merda. *Hor.* ŁAYNA przez-odbyt człowieczy odchodzące, pługawſto, materya.

FE'COND, maſc. FE'CONDE, fœm. (*Fertile, abondant, qui ſe dit des perſonnes & des choſes.*) Fecundus. Fertilis & hoc fertile. Ferax, acis, omn. gen. Fecundior & hoc fecundius, Fertilior & hoc fertilius, Feracior & hoc feracius; Fecundiſſimus, Fertiliſſimus, a, um. *Cic.* PŁODNY żyzny urodzayny. Co do rzeczy żyiących oſob bydląt zwierząt ptaſząt mowią płodny, co do rzeczy nieżyiących urodzayny żyzny, buyny obfituiący. **La France eſt féconde en hommes & en bled.* Fertilis hominum frugumque Gallia. *Liv.* *Francya obfituiąca ieſt w ludzi y zboża. **Un ſiécle fécond en beaux Arts.*) Ferax bonarum artium ſeculum. *Plin.* *Wiek obfity w kunſzta y náuki. **Une terre féconde en poiſons.* Venenorum ferax terra. *Hor.* *Ziemia buyna w truciznę, w záraźliwe zioła.

FE'COND ſe dit figurément (*de l'eſprit & du temps.*) ZYZNY obfity buyny niewłaśnie co do umyſłu álbo czaſu. **Un eſprit fécond.* Fecundum pectus, neut. Ferax ingenium, *genit.* feracis ingenii, neut. *Cicer.* *Dowcip obfity pełny czego, u ktorego ſię czego nieprzebierze nigdy. **Noſtre ſiécle fécond en crimes a corrumpu les mariages.* Fecunda culpæ ſecula inquinaverunt nuptias. *Horat.* *Wiek náſz obfity w zbrodnie, ſkaził małżeńſtwa.

FE'CONDITE', ſubſt. fœm. (*Fertilité.*) Fecunditas. Fertilitas. Feracitas, atis, fœm. *Cic.* ZYZNOSC płodność buyność obfitość urodzay urodzayność.

Nous donnons la fécondité aux terres en y faiſant couler des ruiſſeaux. Agros fecundamus, *ou* terris fecunditatem damus, rivorum inductionibus. *Virg. Cic.* Urodzayność daiemy grontom ſtrumienie álbo potoki prowadząc. **Donner la fécondité à une femme, la rendre féconde.* Importare fecunditatem fœminæ. *Plin.* *Płodną uczynić białogłowę z niepłodney, pomoc iey do płodności áby rodziła

ON DIT, *La fécondité de l'eſprit.* Benigna ingenii vena. *Hor.* Bonitas ingenii. Fecunditas, atis, fœm. Ferax ingenium. *Cic.* OBFITOSC byſtrość rozumu.

FE'E, ſubſt. fœm. terme qu'on trouve dans les vieux Romans, (*qui ſe dit des femmes ſorcieres & enchantereſſes.*) dica, *ou* fatiloqua, *genit.* mulieris fatidicæ, *ou* fatiloquæ, f. *Cic.* Striges. *Petr.* WIDMY Czarownice Baby wrożki.

FEINDRE, V. act- & neut. (*Tromper par les apparences, faire ſemblant.*) Fingere. Confiingere. Simulare. *Cic.* ZMYSLAC, pokazować ná pozor, pokrywać co udawać.

Il feint ſon jeu, il le cache. Non bonâ fide ludit. *Quint.* Udaie zdobi ſwoią rzecz co inſzego udaie á co inſzego myśli frant, frantoſtwem nárabia. **Vous pourrez feindre cela par vos larmes & par le trouble de voſtre viſage.* Poteris hanc ſimulationem & lacrymis & vultûs ſimulatione obumbrare. *Petr.* *Możeſz to udać y pokryć łzámi y twarzy poſtawą.

Feindre d'eſtre malade. Mentiri morbum. *Petr. B.* Zmyślać ſię chorym czynić ſię chorym

FEINDRE, (*Controuver, inventer.*) Fingere. Confingere. act. acc. Comminiſci. depon. accuſ. *Liv. Cicer.* ZMYSLAC wymyślać wyćcić co ſobie wynáleść.

ON DIT, *Un grand courage ne feint point*, ou *ne craint point de s'expoſer aux dangers.* Magnanimus adire, *ou* ſucire pericula non recuſat, *ou* non reformidat. MOWIĄ; wielkie ſerce ſzczerze ſię ná niebeſpieczeńſtwa wydaie.

ON DIT encore, (*parlant d'un homme qui a eu quelque jambe rompuë, & qui marche encore foiblement.*) *Il n'eſt pas bien guery de ſa bleſſure, il feint encore du pied droit.* Non rectè ſanatus eſt ex vulnere, titubanter figit plantas. MOWIĄ ieſzcze o kim co nogę złamał, y ieſzcze ſłabo chodzi ná nię; Niedobrze go wygoili ieſzcze nápáda náchremuie ná nogę prawą.

FEINT, maſc. FEINTE, fœm. adject. & part. paſſ. *du Verbe* FEINDRE. Fictus. Confictus. Simulatus. Diſſimulatus, a, um. *Cic. Ter.* ZMYSLONY, ZMYSLONA, udany. **Des choſes feintes & imaginaires.* Fictæ & commentitiæ res, fœm. plur. *Cic.* *Rzeczy zmyślone y udania zmyślone udanie fałſzywe y opaczne czego. **Des larmes feintes.* Confictæ lacrymæ. *Ter.* *Łzy zmyślone.

FEINTE, ſubſt. f. (*L'action de feindre.*) Simulatio. Diſſimulatio, onis, fœm. *Cicer.* ZMYSLANIE udawanie czego. **Vſer de feinte.* Simulare, (Jo, as, aui, atum.) act. accuſ. *Fałſzem nárabiać zmyślać udawać.

Il ne vous ſera pas difficile de couvrir cette feinte d'un air triſte, accompagné de que/ques larmes, afin qu'ému de compaſſion il vous accorde voſtre priere. Poteris hanc ſimulationem & lacrymis & vultûs confuſione obumbrare, ut miſericordià permotus indulgeat tibi. *Petr.* Łatwoć będzie pokryć tę rzecz łzami y twarzy poſtawą, áżeby politowaniem wzruſzony, dał ſię uprośić.

FEINTISE, ſubſt. fœm. (*Vieux mot qui ſignifie la meſme choſe que* FEINTE, *& qui ne ſe dit gueres qu'en cette expreſſion.*) *Parlons ſans feintiſe.* Ex animo & ſimpliciter loquamur. *Cicer. FEINTISE* ſtare ſłowo Francuſkie toż co y Feinte udanie &c *Feintiſe* nie mowi ſię tylko w tey expreſſyi: Mowmy ſzczerze bez udania rzetelnie iák rzecz ſama w ſobie ſię ma.

FE'LICITE', ſubſt. fœm. (*Bonheur qui ſatisfait le corps & l'eſprit.*) Felicitas. Beatitas, atis, fœm. Beatitudo, dinis, fœm. *Cicer.* Summum bonum, i, neut. *Cicer.* SZCZĘSCIE ſzczęśliwość lub ciała lub duſzy Błogoſławieńſtwo.

Il n'y a point ici bas de félicité parfaite. Nihil eſt ab omni parte in hac vitâ beatum. *Horat.* Nie maſz ná tym tu świecie doſkonałey ſzczęśliwości. **La félicité des Grands ſeroit bien eſtropiée, s'ils n'avoient point d'admirateurs.* Manca foret Principum felicitas, ni eſſent qui ſuſpicerent. *Szczęściu wielkich Panow wieleby niedoſtawało gdyby mu ſię ludzie niedziwowali. **Ce n'eſt pas une petite félicité*

cité de ne point voir la proſpérité des méchants. Non parùm ad felicitatem valet, ſi improborum felicitates, ſecundaſque res minimè videas. *Cicer.* *Nie maſa to ieſt ſzczęśliwość, nie widzieć ſzczęścia złych ludzi, nie widziec w ſzczęściu złych ludzi. **Mettre toute ſa félicité en des fadaiſes.* Felicitatem ſuam in nugis ponere. *Wſzyſtkę ſwoię ſzczęśliwość pokładać na fraſzkach.

FE'LICITER *quelqu'un d'une choſe*, V. act. (*L'en congratuler.*) Aliquid alicui, *ou* de re aliquâ, *ou* pro re aliquâ gratulari, dep. *Cicer.* WINSZOWAC komu czego. **Je vous félicité de voſtre arrivée.* Gratulor adventum, *ou* de adventu tuo. *Cicer.* *Winſzuięć ſzczęśliwego przyiazdu. **Il la félicité de ſon accouchement.* Quòd aucta ſit liberis illi gratulatur. *Powinſzował iey połogu, ſzczęśliwego rozwiązania. **Je vous félicite & vous félicite tout de bon, n'eſtant pas aſſez impertinent pour vous donner une fauſſe joye.* Graculor tibi vereque gratulor, nec ſum adeò ſtultus, ut te uſurâ falſi gaudii frui velim. *Cicer.* *Winſzuięć, á winſzuięć ſzczerze y z ſerca; nie będąc ták niebaczny ábym ci miał ináczey rzecz udawać, á radością zmyśloną cię łudzić.

**Ils vinrent trouver Céſar pour le fe iciter de ſa victoire.* Ad Cæſarem gratulatum de victoriâ convenerunt. *Cæſ.* *Przyſzli przybyli z powinſzowaniem zwycięſtwa do Cezara.

FELON, ſubſt. maſc. vieux mot & hors d'uſage, (*qui ſe dit d'un Vaſſal qui viole la foy deuë à ſon Seigneur.*) Cliens perfidus, *gent.* clientis perfidi, maſc. Perfidus, a, um. *Cic.* WIAROŁOMNY co wiarę poprzyſiężoną Panu gwałci y niedotrzymuie.

FE'LONIE, ſubſt. fœm. (*Foy du Vaſſal violée.*) Perfidia, æ, fœm. *Cicer.* WIAROŁOMNOSC kryminał poddanego ku Panu.

FE'LOUQUE, ſubſt. f. (*Petit vaiſſeau à fix rames, dont on ſe ſert ſur la mer mediterranée.*) Phaſelus, i, m. *Cic.* OKRĘT mały o ſześciu wioſłach iákich záżywaią ná morzu ſrzodziemnym.

FEMELLE, ſubſt. fœm. (*Le ſexe qui conçoit & qui porte ſon fruit.*) Femina, æ, fœm. Matrix, icis, fœm. *Colum.* SAMICA co do płci ktora rodzi.

Donner la femelle aux maſles. Permittere maribus feminas. *Colum.* Parzyć łączyć ſámki z ſamcami. W Polſkim łączyć ſię mowią co do oſob parzyć ſię, co do bydląt, zwierząt, ptaſtwa o ktorych ſię też mowi ſpuſzczać ptaki do ſiebie, o koniach záś przypuſzczać ogiery do klacz &c.

FE'MININ, m. FE'MININE, f Femineus, a, um. Feminus, a, um. Muliebris & hoc muliebre. adject. *Cic. Quint.* BIAŁOGŁOWSKI niewieści.

FEMME, (*on prononce* ſamme.) ſubſt. fœm. (*La femelle de l'homme, le ſexe feminin.*) Femina, æ, fœm. Mulier, eris, fœm. *Cicer.* BIAŁOGŁOWA niewiaſta co do człowieka płeć żeńſka.

Vne belle femme. Formoſa mulier. Specie lepida mulier. *Plaut.* Speciosa. *Ovid.* Piękna niewiaſta.

Vne femme mariée. Uxor, oris, f. Conjux, ugis, fœm. *Cic.* Mężatka białogłowa.

Cette fille n'eſt pas encore en âge de devenir femme. Puella non eſt ætatis, ut muliebris patientiæ legem poſſit accipere. *Petr.* Non eſt adhuc nubilis virgo. *Liv.* Eſt adhuc cruda viro. Tá Pánienka ieſzcze młoda iść zá mąż.

Vne femme veuve, qui a perdu ſon mary. Ex viro mulier. *Plaut.* Privata viro. *Phæd.* Wdowa, ktora męża pozbyła.

FEMME *d'honneur & de qualité.* Matrona, æ, fœm. Mulier ſtolata, *genit.* mulieris ſtolatæ, fœm. *Horat.* Nobiliſſima feminea, æ, fœm. *Tacit.* MATRONA Poważna zácna Pani.

Femme courageuſe, ou *d'un courage maſle.* Virago, inis, fœm. *Plaut.* Mężyća Białogłowa odważnego ſerca meſtwa wielkiego.

FEMME *qui a eu pluſieurs maris.* Multarum nuptiarum mulier. *Plaut.* BIAŁOGŁOWA co kilku mężow miała.

Femme ſobre & de bon conſeil, qui a une langue dangereuſe, & qui cauſe comme une pie lors qu'elle a la teſte ſur le chevet. Mulier ficca, bonorum conſiliorum, quæ eſt malæ linguæ & pica pulvinaris. *Petr.* Niewiaſta trzeźwa ždrowey rady, tá záś co ma ladaiaki ięzyk prawi iák ſroka kiedy ią ná poduſzcze położą.

Vne femme proſtituée. Scortum. Proſtibulum, i, neut. *Cic. Terent.* Meretrix, icis, fœm. *Cicer.* Nierządnica, małpa.

FEMMES *pleureuſes*, (*qu'on louoit autrefois dans les funérailles des Anciens pour faire des lamentations.*) Præficæ, arum, fœm. plur. Præficæ mulieres. *Plaut.* PŁACZKA wywodnica pogrzebowa iákie przed tym náymowano y zákupowano ná pogrzeby dawnych ábý, nárzekały y płakały nád umarłymi przy pochowaniu.

UNE SAGE-FEMME, ou *Vne accoucheuſe.* Obſtetrix, icis, f. *Ter.* BABA przy rodzeniu niewiaſta.

Vne femme trop addonnée aux hommes. Viroſa mulier, *genit.* viroſæ mulieris, fœm. Białogłowa jurna jurliwa chciwa cieleſności. **Vn homme trop addonné aux femmes.* Mulieroſus, a, um. *Cicer.* *Męſzczyzna jurny jurliwy gorący do kobiet roſpuſtny ſwywolny. **Eſtre addonné aux femmes.* Calere feminis, (caleo, es, calui, *ſans ſupin.*) neut. *Horat.* *Być roſpuſtnym jurnym do cieleſności ſkłonnym.

Prendre une femme, (*ſe marier.*) Uxorem ducere. *Ter.* *ou* accipere. Wziąć żonę ożenić ſię.

A LA FAçON *des femmes*, *En femme*, *Comme une femme.* Muliebriter. adv. *Cicer.* Muliebrem in modum. *Tacit.* JAK niewiaſta, iák kobieta, iák baba.

DE FEMNE, (*qui concerne les femmes.*) Femineus, ea, eum. Femininus, a, um. Muliebris & hoc muliebre, adject, *Cic.* BIAŁOGŁOWSKI niewieści kobiecy.

FEMMELETTE, (*prononcez* famelette.) ſubſt. fœm. (*Petite femme qui n'eſt pas autrement conſiderable.*) Mulierecula, æ, fœm. *Cicer.* KOBIECINA kobietka niewiaſtka podła niewiaſta kobieciſko.

FENAISON, ſubſt. f. (*Le temps où l'on fane les foins.*) Feniſecium, ii, neut *Var.* Feniſecia, æ, fœm. *Colum.* SIANOZECIE ſianobranie kośba.

FENER, *ou* FANER *les foins*, V. act. (*Les couper, les faire.*) Fenum demetere. Pabulum ſecare. *Colum. Cæſ.* SIEC łąki, ciąć kośić, koło ſiana robić, trawę ſiec.

FENER, ou *faner les foins*, (*les remuer avec la fourche, pour les faire ſécher.*) Fenum verſare, (ſo, as, avi, arum.) act. PRZERZUCAC przetrząſac odwracać ſiano dla ſuſzenia

FENDANT, (*prononcez* fandant.) ſubſt. m. (*Vn fanfaron, un faux-brave*, ou FENDEUR *de naſeaux, comme l'on parle populairement.*) Jactator, oris, maſc. *Quint.* Verbis jactans gloriam. *Phæd.* Alter Thraſo. JUNAK, Bohatyr, Rycerz darmochwał, wyſickacz.

FENDRE, (*prononcez* fandre.) V. act. & neut. (*Couper, diviſer en pluſieurs pieces.*) Findere. Diffindere. Diſcindere. *Cic. Ter.* Dividere. ŁUPAC ſzczepać rozłupować rozbiiać. **Fendre du bois avec des coins.* Cuneis lignum ſcindere. *Łupać knować drwa kłodzinę klinami. **Fendre par le milieu.* Diffindere medium, (*on fait accorder* medius, a, um.) *Cat.* *Rozczepać rozłupować przeknować przez ſzrodek rozbiiać wpoł. **Fendre en long.* Diffindere in longitudinem. *Cic.* *Łupać wzdłuż w podłuż przełupać. **Fendre la teſte à quelqu'un d'un coup de baſton.* Caput fuſte aperire. *Juv.* *Rozwalić komu głowę drągiem, rozranić komu głowę kiiem

ON DIT par exaggeration, *La teſte me fend de douleur.* Scinditur, *ou* finditur dolore caput. MOWIĄ przyczyniaiąc głowa mi ſię łupa od bolu. **Le cœur me fend, quand j'entends parler de luy.* Mihi cor finditur, iſtius hominis ubi fit mentio. *Plaut.* *Serce mi ſię pęka, kraie, kiedy onim ſłyſzę.

FENDRE *les airs*, (*parlant des oiſeaux.*) Aera findere. *Ovid.* SZYBOWAC po powietrzu mowiąc o ptaſtwie. **La mer avec ſa flotte.* Claſſe freta findere. *Prop.* *Szybować po morzu okrętami.

FENDRE *la preſſe*, (*Se faire un paſſage à travers la preſſe.*) Confertam turbam perrumpere. Per mediam turbam perrumpere, (rumpo, is, rupi, ruptum.) act. PRZERZNĄC ſię, przeciſnąć ſię przez ludzi, rum ſobie uczynić przez tłum ludzi.

SE FENDRE, (*S'entre-ouvrir, en parlant d'une muraille, d'une voute.*) Rimas agere. *Cic.* ROSPADAC, ſię ryſować ſię mowiąc o ścianie, o ſklepieniu.

Qui eſt aiſé à fendre, *Qui ſe fend aiſément.* Fiſſilis & hoc fiſſile, adject. Szczepny, łupny.

L'action de fendre. Fiſſio, onis, fœm. *Cic.* Łupanie ſzczępanie rozbiianie.

FENDU, (*prononcez* fandu.) m. FENDUë, f. part. paſſ. Fiſus. Diffiſus. *Cic.* ROZŁUPANY, roſpadły, rozſzczepany, roſpadła &c.

FENESTRAGE, (*on prononce* FENêTRAGE.) ſubſt. maſc. (*Terme collectif dont on ſe ſert pour parler de toutes les feneſtres d'un logis.*) Ædium feneſtræ, arum, fœm. plur.

plur. OKNA wſzyſtkie rázem wſpoł wzięte całego gmachu

FENESTRE, (*on prononce* FENêTRE.) ſubſt. f. (*Ouverture qu'on fait dans un baſtiment pour recevoir de l'air & du jour.*) Feneſtra, æ, f. *Cic.* OKNA w budowaniu dla przewietrzenia y światła otwarte zoſtawione w ścianach.

Petite feneſtre. Feneſtella, æ, f. *Colum.* Okienko małe.

Il n'y a point de maiſon plus percée, & où il y ait plus de feneſtres. Nulla eſt domus feneſtratior. *Plaut.* Nie maſz domu gdzieby było więcey okien, więcey światła. **Faire des feneſtres à un logis.* Feneſtrare ædes. Ædibus feneſtras indere. *Plin. Plaut.* *Okna dawać w domoſtwie, w budowaniu w gmachu.

DE FENESTRE. Feneſtralis & hoc feneſtrale, adject. *Ovid.* OKIENNY oknowy do okien należący.

FENIL, ſubſt. m. (*Grenier à foin.*) Fenile, is, n. *Var.* SIENNIK gora, ſchowanie ná ſiáno.

FENOUIL, ſubſt. m. (*Plante & graine qui porte de l'anis.*) Feniculum. Marathrum, i, n. *Plin.* KOPR włoſki ogrodowy.

Fenouil ſauvage. Feniculum erraticum, i, n. Hippomarathrum, i, n. *Plin.* Kopr, dziki, polny.

FENTE, (*prononcez* fante.) ſubſt. f (*Crevaſſe, ouverture.*) Fiſſura. Rima, æ, fœm. *Colum.* Fiſſum, i, neut. ROSPADLINA, Ryſa, ſzpara, ſzczelina.

FE'ODAL, m. FE'ODALE, f. adject. (*Qui appartient au Fief.*) Fiduciarius, a, um. Clientelaris & hoc clientelare, adject. LENNY, do Lenności do mańſtwa należący.

FE'ODALEMENT, adv. (*D'une maniere féodale.*) Fiduciarie. adv. Fiduciario jure. abl. LENOSCIą Lennym prawem.

FER, ſubſt. m. (*Métal qui ſe fond.*) Ferrum, i, n. *Cic.* ZELAZO kruſzeć ktory ſię da pławić.

DE FER, ou *Fait de fer.* Ferreus, a, um. *Cic.* ZELAZNY z żelaza zrobiony.

Qui concerne le fer. Ferrarius, a, um. *Plin.* ZELAZNY do żelaza należący

Mine de fer. Ferraria, æ, f. *Cæſ.* Ferrarium metallum, i, n. *Plin.* Zelazna, Ruda kędy żelazo wykopuią.

Forge de fer. Ferraria fabrica, æ, f. Ferraria officina, æ, f. *Plin.* Zelazna kuźnia kędy żelazo robią.

Ouvrier qui travaille en fer. Ferrarius faber, *genit.* ferrarii fabri, m. *Plin.* Kuźnicy Hutnicy co żelazo robią.

Etincelles qui ſortent du fer quand on le bat chaud. Scricturæ, arum. f. plur. *Plin.* Zędry z żelala roſpalonego iſkry z pod młota ſypiące ſię.

FER *blanc*, (*Fer doux battu & réduit en lames.*) Ferrum ſtanno illitum. BLACHA biała polewana.

FER *d'une lance*, *d'une pique.* Acutum ferrum haſtæ. Mucro ferreus ſpiculi, *genit.* mucronis ferrei, m. Żeleźce od Kopii od Włoczni.

FER *à friſer les cheveux.* Calamiſtrum, tri, neut. *Cic. Var.* ZELAZO do trefienia włoſow.

FER *d'un cheval.* Solea ferrea, æ, f. *Catul.* ZELAZA końſkie, podkowy.

FER *de moulin*, (*qui ſert à tenir la meule.*) Subſcus ferrea, *genit.* ſubſcudis ferreæ, fœm. (quâ mola continentur.) Ferrum utrinque ſecuriclatum. *Vitr.* ZELAZO młyńſkie czop ná ktorym ſię kamień obraca y podnoſi.

Marqué d'un fer chaud. Laminà candente uſtus, a, um. *Hor.* Piątnowany żelazem.

FERS, *ou* CHAISNES. Catenæ, arum, fœm. plur. Vincula, orum, neut, plur. Compedes, dum, fœm. plur. ZELAZA kaydany łańcuchy.

Eſtre dans les fers, ou *chargé de fers*, ou *de chaiſnes de fer.* Eſſe in vinculis. *Plin.* Teneri in compedibus. *Horat.* Być okowany w łańcuah, okuty w káydany.

Mettre quelqu'un dans les fers, (*luy mettre les fers aux pieds & aux mains.*) Aliquem in catenat, *ou* in ferrum, *ou* in vincula conjicere. *Cæſ.* Impingere alicui compedea. *Cicer. Plaut.* Alicujus pedes ferro compedire. *Var.* Okuć kogo w kaydany wſadzić w łańcuch okować ná ręce y ná nogi.

Rompre ſes fers, ou *ſes chaiſnes.* Se ſe ex catenis eximere. *Plaut.* Sibi abrumpere vincula. *Hor.* Rozbić kaydany ſwoie rozkuć ſię z kaydan.

FER ſe dit figurément (*de ce qui a une grande dureté.*) Ainſi les Anciens ont appellé *Le ſiecle de fer*, (*celuy où les hommes eſtoient durs & cruels.*) Seculum ferreum, i, neut. *Ovid.* Durum & inhumanum ſeculum, i, neut. ZELAZNY

żelazo *niewłaśnie* ſię mowi o tym co ieſt bardzo twarde y nieużyte: Ták dawni názywali wiekiem żelaznym ten w ktory ludzie byli okrutni y nieubłagani.

ON DIT auſſi, *Vn cœur de fer*, *Vn cœur dur & impitoyable.* Durum ac ferreum pectus, *genit.* duri ac ferrei pectoris, n. Præcordia ferrea, orum, n. plur. *Ovid.* SERCE żelazne nieużyte nieubłagane.

Il a un corps de fer, *une ſanté de fer*, *Il reſiſte aux plus grandes fatigues, & il a une ſanté à l'épreuve de tout.* Ferreus & patieus laborum. Dura valetudo. *Hor.* Sanitas cornеola. *Petr.* Zdrowia ieſt żelaznego, ciało żelazne trwałe do trudow y do pracy.

ON APPELLOIT autrefois, FER CHAUD, (*le ſerment qu'on faiſoit en Juſtice pour prouver ſon innocence, par le moyen d'un fer chaud, dont il eſt parlé dans la loy Salique.*) Judicium ferri calidi, *ou* candentis. Ferreum judicium. Ferrum judiciale. ZDAWNA názywano *żelazo ogniſte* Przyſięgę ktorą czyniono urzędownie ná dowod ſwoiey niewinności o ktorey przyſiędze prawo Salickie wſpomina, dochodząc prawdy przez roſpalone żelazo.

(Ce qui ſe faiſoit en marchant ſur douze ſocs de charruë ardents, ou en prenant une barre de fer toute rouge, qu'on jettoit par deux ou trois fois. Ces Jugements ont eſté défendus par les Princes.) To záś ſię ták działo to ieſt że boſą nogą chodzić trzeba było po dwunáſtu lemieſzach roſpalonych, álbo też ſzynę ogniſtą kilkarazy w rękę bierąc y rzucaiąc bez obrazy. Tákie ſądy y proby ſą zákazane potym prawami Duchownemi y świeckiemi.

FER ſe dit proverbialement en ces façons de parler, *Mettre les fers au feu*, (*Se mettre en devoir de pourſuivre quelque entrepriſe.*) Accingere ſe ad aliquod negotium. *Liv.* Se operi accingere. *Virg.* ZELAZO przyſłowiem Francuſkim rożnie ſię mowi, *żelazo w ogień włożyć* znáczy przyſłowiem francuſkim záczą̨ć ſzczerze około czego robić zákrzątnąć ſię pilno do czego y zábierać ſię do tego.

ON DIT qu'*Vn homme a toujours quelque fer qui cloche*, pour dire qu'*Il ſe plaint toujours de quelque infirmité.* Fluctant ſemper illius valetudo. Ancipiti, *ou* variâ valetudine conflictatur. Variè valet. *Plaut.* *ZAWSZE mu iáko podkowa dzwoni*: to ieſt záwſze cherla záwſze mu czegoś niedoſtaie.

On bat le fer tandis qu'il eſt chaud. Nihil eſt, niſi dum caletur, *ou* ćalet, hoc agitur. *Ter. Plaut.* Wtedy żelazo bić kiedy ieſt gorące, nieopuſzczać ſpoſobności ále wtedy każdą rzecz czynić kiedy ſię okazya podaie, upatrować ſpoſobności do każdey rzeczy, umieć profitować z okazyi.

LA FERE, (*Ville de picardie dans le Tierache ſur l'Oyſe.*) Fara, æ, fœm. FERRE Miaſto Pikardyiſkie w Powiecie Tierackim nád Izerą.

FERAILLE, ſubſt. fœm. (*Vieux fers.*) Ferramenta vetera, *genit.* ferramentorum veterum, neut. plur. Scruta, orum, neut. plur. *Horat.* ZELAZKA rożne żeleźyſka kawałki ſtárego żelaza pozbierane ſatuczki ſtare rupieci.

Vendre de la vieille feraille. Vendere ſcruta vilia. *Horat.* Przedawać ſtare żelazka, rupieci. **Qui vend de la feraille.* Scrutarius, ii, m. *Lucil.* *Wendetarz kramarz przekupień ſtarych rupieci rozmaitych.

FERENTINO, (*Ville epiſcopale d'Italie dans la Campagne de Rome.*) Ferentinum, i, neut. FERENT álbo Ferentyn Miáſto y Biſkupſtwo Włoſkie w Kámpanii Rzymſkiey.

FERENTO, (*Ancienne ville d'Italie dans l'Etrurie, aujourd'huy ruinée.*) Ferentiæ, arum, f. pl. Ferentium, ii, neut. FERENT dawne miaſto Włoſkie w Etrurii álbo Toſkanii zruinowane.

S. FERIEAU, (*Ville de Gaſtinois ſur la riviere de Loing.*) Sanctus Feraqueus, i, m. FERZO Miaſto Weſtyńſkiego Powiatu we Francyi nád rzeką Lupą.

FE'RIE, ſubſt. fœm. (*on appelloit ainſi chez les anciens Romains les jours de Feſte.*) Feriæ, arum, fœm. plur. SWIĘTA Poganow u Rzymian czyli to uroczyſte czyli nieuroczyſte.

(Il y en avoit de fixes & d'immuables, qu'on appelloit *Statæ* & *Sativæ feriæ*; & d'autres qui eſtoient indiquées de temps en temps par les Pontifes. & qui ſe nommoient *Conceptivæ feriæ:* au contraire parmi nous, le jour de Ferie eſt un jour ouvrier, car le Lundy s'appelle du mot de Férie ſeconde: le Mardy de Férie troiſiéme &c. Bywały inſze tákie święta

u nich ſtałe y nieruchome to ieſt ktore dnia ſwego y czaſu nieodmieniały ále záwſze corocznie tegoż dnia przypadały ſkąd ie názywano: *Swięta nieruchome.* A inſze bywały tylko zápowiedziane pewnych czaſow przez ich kapłanow y wieſzczkow, á zwano ie *Swięta zapowiedne* álbo *ruchome Swięta*: Unás Chrześcian dni powſzednie w ktore żádnego święta niemaſz názywaią Feryą y ták Poniedziałek w łacińſkim zowią *Feria ſecunda* Wtorek *Feria tertia.*

FE'RIR, V. act. vieux verbe qui ſignifie *Frapper.* UDERZYC bić ſtrzelić ſtare ſłowo Francuſkie. **Il a emporté cette place ſans coup férir, ſans combattre.* Urbem cepit, abſque pugnâ, *ou* ſine ullâ vi. *Odebrał tę fortecę, miaſta, doſtać y rázu niewyſtrzeliwſzy z nikim ſię nie potkawſzy.

FE'RU, maſc. FERUë, f. mot burleſque. (*Bleſſé, frappé fortement.*) *Il eſt féru de cette femme, il en eſt frappé, il l'aime éperdument.*) Illius mulieris amore captus, *ou* ſaucius eſt. *Cic.* RANNY zrániony zwłaſzcza *niewłaśnie* zrániony ieſt miłością tey białogłowy kocha ſię w niey ſzalenie.

FERMAGE, ſubſt m. (*Le prix qu'on donne d'une ferme.*) Redemtura, æ, fœm. Pro redemturâ factum pretium, ii, neut. ARENDA wiele arendy kto płaci z dobr arendowanych.

FERME, ſubſt. f. (*Petit domaine de campagne, Métairie, ou héritage, conſiſtant en terres, prez & bois.*) Colonia. Villa, æ, f. Prædium, ii, neut. Ager, *genit.* agri, m. *Cat. Colum.* ARENDA dobra arędowane wieś máiętność folwark dobra wieyſkie z rolami łąkami laſami &c.

Le gouvernement d'une ferme. Villicatio, onis, f. *Colum.* Podſtaroſtwo ná wſi w máiętności Goſpodarowanie.

FERME eſt auſſi, *Un bail à louage, (qu'on fait des héritages, & de toutes de droits & impoſts, moyennant un certain prix.*) Locatio, onis, fœm. ARĘDOWAC dobr máiętności &c. Dziedziczney álbo inſzego iákiego kolwiek prawa ſwego lub cła y czynſzow zá ſummę umowioną.

FERME, (*priſe à ferme.*) Conductio. Redemtio, onis, f. *Cic.* ARENDA zákupowanie naymowanie dobr záſtáwá dobr branie w ardę

Il tenoit toutes les fermes de la République à bon marché. Portoria, reliquaque vectigalia parvo pretio redemta habebat. *Cæſ.* Trzymał wſzyſtkie dobra Rzpltey bardzo tánio.

On a ajugé les fermes du Roy au plus offrant. Regia vectigalia plutimùm licenti redemtori proſtant. Ofiarowano oddano dobra Krolewſkie ná podkup, kto więcey z nich poſtąpi.

Bailler ſes terres à ferme. Fundum ſuum, *ou* agros ſuos locare, *ou* locitare. *Ter.* Conſtituere mercedes prædiorum. Puſzczać dobra arędą álbo záſtawą.

Prendre à ferme. Agros, *ou* fundum conducere. Vectigalia redimere. *Cic.* Trzymać dobra arędą záſtawą podeymować ſię dobr ná arędę, záſtáwę;

FERME, adject. m. &. f. (*Stable, qui eſt difficile à ébranler.*) Firmus, a, um. Stabilis & hoc ſtabile, adject. Valens, entis, omn. gen. Firmior & hoc firmius, Stabilior & hoc ſtabilius, Valentior & hoc valentius: Firmiſſimus, Stabiliſſimus, Valentiſſimus, a, um.) STAŁY mocny niewzruſzony niezachwiany. **Vne ville ferme & ſtable.* Valens & firma civitas. *Cic.* *Miáſto mocne potężne. * *Il a les reins fermes, Il eſt ferme des reins.* Renibus vales. * Lędźwi ieſt mocnych ſilny potężny człowiek, krzepki.

FERME, (*Dur, ſolide.*) Firmus. Durus. Solidus, a, um. STAŁY twardy gruntowny. **Vne terre ferme où l'on n'enfonce point.* Solida terra. *Ovid.* *Gront ziemiá mocna twarda gzie niegrążnie. * *Des chemins fermes.* Dura viarum, n. plur. Viæ duræ, f. plur. *Drogi twarde.

ON DIT qu'*Vne viande eſt ferme ſous la dent*, qu'*Elle eſt dure & difficile à maſcher.* Hic cibus durus reſponſat palato. Hic cibus difficilè manditur. Mięſo álbo iáka kolwiek potrawa twarda co iey ledwie zębami ugryzie.

FERME ſe dit figurement, & ſignifie, *Conſtant, inébranlable, (qui tient bon & qui ne fléchit point.*) Firmus, a, um. Conſtans, antis, omn. gen. *Cic.* STAŁY *niewłaśnie* niewzruſzony co ſię nie łátwo dá nákłonić inaczey; ſtateczny nieodmienny uporny zácięty.

FERME *& qui va droit.* Firmus & rectus. STAŁY y ſzczery. **Ferme à garder ſa parole.* Fidei conſtans. *Tacit.* *Stateczniе dotrzymuiący ſłowa.

Soyez ferme & courageux dans l'adverſité, comme dans la proſperité. Rebus anguſtis & proſperis fortis & animo ſus appare. *Hor.* Bądź ſtatecznym y mocnym ták przeciwnośći iáko y wſzczęśćiu.

Il eſt le ſeul ami, qui ſoit demeuré ferme dans les intéreſts de mon maiſtre, & qui n'a point changé d'eſprit à ſon égard. Hic hero animus firmus reſtitit, neque demutavit animum de firmâ fide. *Plaut.* Ten ieſt ſam ze wſzyſtkich przyiaciół ktory ſtatecznie z Pánem moim trzymáł y nieodmiennie przynim ſtáwáł.

Il eſt ferme dans ſes réſolutions. Eſt vir propoſiti tenax. *Hor.* Animum obfirmat in propoſito. *Plaut.* Se obfirmat in propoſito. *Ter.* Stały ieſt w zámyſłách przedſięwzięty ch.

Tenez ferme, Tenez bon, Ne vous laiſſez point aller. Obfirma te. Ne deſpondeas animum. *Stat. Liv.* Trzymay ſię nieuſtępuy nieday ſię użyć.

Demeurer ferme dans ſon ſentiment, n'en point démordre, y perſiſter. In eâdem ſententiâ ſtare. Perſtare, *ou* conſtare, *ou* perſeverare in ſententiâ. *Cic.* Trzymać ſię mocno zdániá ſwego nieodſtępować odniego nie uſtpować go ſtać przy ſwoim.

ON DIT en terme de guerre, *Faire ferme*, (*Attendre ſon ennemi de pied ferme*, pour dire *avec réſolution & ſans reculer.*) PO Woyſkowemu mowią doſtawać dotrzymować placu. **Ils firent ferme à la porte du camp.* Ab portâ caſtrorum reſti terunt. *Cæſ.* *Doſtáwáli dotrzymowali mocno ná weściu ſamym od obozu. **Il attendirent les ennemis de pied ferme.* Pugnantes loco miuime cedunt. *Plaut.* * Dotrzymywali pola nieprzyiacielowi czekali ſtoiąc ná placu.

FERME *ferm, Allons courage, Donnez vigoureuſement, Ne lâchez point pied.* Mácie virtute eſto, age, age, pedem ne referas. *Plaut.* MOCNO, odważnie, dáley dáley śmiáło, ieſzcze lepiey nużeſz dáley.

FERMEMENT, adv. (*D'une maniere ferme*, ou *avec fermeté.*) Firmè. Audacter. Firmiter. adv. *Plin. Jun. Cic.* ODWAŻNIE mocno ſtátecznie. * *Reſpondre fermement.* Firmè reſpondere. *Plin. Jen.* * Odpowiadać odważnie be-

FERMENT, ſubſt. m. (*Outil de fer.*) *Voyez* FERREMENT. ZELAZNE náczynia rozne.

FERMENT, (*prononcez* fermant.) terme de Phyſique, (*qui ſe dit proprement de tout ce qui peut faire qu'un corps ſe gonfle.*) Fermentum, i, neut. *Plin.* KWAS káżda rzecz ktora ſprawuie to że rzecz iáká kiśnie kwaśnieie, námięka, pulchnienie, burzy ſię &c.

FERMENTATION, (*prononcez* fermantation.) ſubſt. fœm. *Ebulition naturelle*, ou *artificielle des végetaux, qui ſe fait quand leur ſuc s'échauffe par l'action & réaction de leurs ſels, & lorſque leur acide combat contre leur alkali.*) Fermentatio, onis, f. Fermentum, i; n. Fervor, oris, m. KISNIENIE robienie rzeczy wilgotnych lub mokrych kiedy cząſtki oſtre w káżdey rzeczy ſię znáyduiące walczą y roſpieraią ſię z rágodnemi cząſtkami tákże w káżdey rzeczy ſię znáyduiącemi, *Fermentacya*: burzenie ſię.

FERMENTER, (*prononcez* fermanter.) V. act. (*Cauſer la fermentation.*) Fermentare, (to, as, avi, atum.) act. acc. *Col.* BURZYC ſię robić kiśnąć.

Les herbes chaudes ſe fermentent d'elles meſmes. Herbæ calidæ naturâ ſuâ fermenteſcunt. *Plin.* Zioła gorące ſame przez ſię kiſną, robią.

(Terme de Chymie.) Termin chimiczny.

FERMER, V. act. (*Clorre, boucher.*) Claudere, (claudo, is, clauſi, clauſum.) act. acc. *Cic.* ZAMKNĄĆ, dokoła zámknąć otoczyć opaſać, zátkać. **Fermer une porte par dedans au verrouil.* Obſerare intùs oſtium peſſulo, *ou* oſtio peſſulum intùs obdere. *Ter. Plaut.* *Zámknąć drzwi wrota bramę ná záſuwę. **Avec les deux verrouils.* Occludere fores intùs ambobus peſſulis. *Plaut.* *Ná dwie záſuwy.

Toutes les avenuës de ce lieu nous ſont fermés. Ad hunc locum omnis nobis aditus obſtructus eſt. *Cicer.* Wſzyſtkie weyścia do tego mieyſca ſą nám zámknione wſzyſtkie paſſy nám zámknione.

FERMER *les rideaux d'un lit.* Lecti obducere aulæo. ZASŁONY Firanki koło łoſzka záſłonić puścić záſłonić.

Fermer de hayes, de murailles, de clayes. Claudere, *ou* cingere ſepibus, *ou* muris, *ou* textis cratibus. *Cicer. Horat.* Zámknąć, płotami ogrodzić, murem opaſać, parkanem otoczyć, kratami kratą okracić. **Fermer une vigne de hayes pour empeſcher le dégaſt des animaux.* Emunire vites ab injuriâ peborum. *Col.* *Ogrodzić winnicę od bydła, od ſzkody.

Fermer le port, en boucher les avenuës. Exitus portûs impedire. Portus obſtruere. *Cæſ.* Zámknąć port zátkać weyście przyſtęp do portu.

Fermer un paſſage. Obſepire, *ou* intercludere iter. *Cæſ. Liv.* Zámknąć paſſy iákie.

Fermer la porte de ſon cabinet. Obducere oſtium cellæ. *Petr* Zámknąć drzwi od komory, od gabinetu ſwego.

FERMER, (*Joindre enſemble.*) Claudere. ZAMKNĄĆ łącząc do ſiebie. **Fermer les yeux.* Claudere alicui oculos & premere. *Virg.* Zámknąć oczy. **Des playes.* Inducere cicatricem vulneribus. *Celſ.* Perducere vulnera ad cicatricem. *Plin.* *Zámknąć rany. **La playe ſe ferme.* Coit vulnus. Glutinatur, *ou* conglutinatur, *ou* coaleſcit vulnus. *Ovid. Cic.* *Rana ſię zámyka ſchodzi ſię. **Fermer la main.* Manum comprimere. Pugnum facere. *Cicer.* *Zámknąć rękę. **La bouche.* Os comprimere. *Ovid.* *Zámknąć gębę uſta. **Vne lettre.* Epiſtolam complicare. *Cic.* *Zámknąć liſt złożyć liſt złożyć pieczętować, zapieczętować.

FERMER ſe dit auſſi figurément, comme *Fermer le chemin aux ſeditions.* Vias omnes ſeditionum intercludere. *Cic.* ZAMKNĄC niewłaśnie zágrodzić, náprzykład zágrodzić drogę buntom.

Fermer la bouche à quelqu'un, le faire taire, le confondre, de maniere qu'il en ſçache que répendre. Aliquẽ elinguẽ reddere. *Cic.* Linguam alicui occludere. *Ter. ou* præcludere. *Phæd.* Zámknąć komu gębę zátkać mu gębę záwſtydzić go przekonać żeby niemiał co odpowiedzieć. **Par cette réponſe il me ferme la bouche.* Reſponſiones omnes hoc verbo mihi eripit. *Plaut.* *Tą odpowiedzią gębę mi zámknął.

Fermer la bouche à l'impoſture. Obſtruere os calumniatoribus. Coercere, *ou* obterere calumniam. *Cic.* Zámknąć gębę potwarzy, y potwarzom w Polſkim ſię też mowi *zátkać gębę* ále to znáczy co inſzego te ieſt: *podarunkami y upominkami kogo uiąć áby o czym niegadał y niegłoſił czego, álbo ſię o co domawiać przeſtał*; Zámknąć záś gębę komu, znaczy: *Záwſtydzić go ták, y ſkonwinkować prawdą że daley nie ma co mowić ále ná zád to co bluźnił álbo bluzgonił w uſta ſwe brać muſi.*

Il avoit les oreilles fermées à tous les conſeils genereux, & le courage abbattu de débauches. Surdæ ad fortia conſilia aures ipſius, & obruebatur animus deliciis. *Tacit.* Miał uſzy zámknione ná wſzyſtkie chwalebne rady, á umyſł zwątlony roſpuſtami y zbytkami. **Il a les yeux fermez ſur ſes propres défauts, & ne les a couverts que ſur les défauts d'autruy.* Sua lippus pervidet mała, & in amicorum vitiis cernit acutum. *Horat.* *Zámknął oczy ná własne ſwoie defekta, á nie otwiera ich tylko ná cudze.

Il me fut impoſſible de fermer l'œil de toute la nuit. Hac nocte ſomnum non vidi oculis mais. *Plaut.* Ne minium ſomni haurire potui. *Pter.* Okam nie mogł zámknąć przez całą noc.

Fermer les yeux ſur les de ſordres de quelqu'un, Faire ſemblant de ne les point voir, les diſſimuler. Diſſimulare & obſcure ferre alicujus diſſolutos mores. Connivere in alicujus vitiis. *Cicer.* Zámknąć oczy ná co, przeglądać, przebaczać, niewidzieć, nieuważać. **Je ne veux point renouveller la playe qu'a reçeue la République, que le temps a fermée.* Nolo refricare obductam jam Reipublicæ cicatricem. *Cic.* *Niechcę odnáwiać oney rány záduney Rzeczypoſpolitey, ktora iuż záczaſem bliżną záſzła.

ON DIT qu'*Vn marchand a fermé ſa boutique*, ou qu'*Il a quitté le négoce.* E negotiatione ſe removit. Negotiationem depoſuit. Se dẽ negotiatione ſuſtulit. *Petr.* MOWIĄ kupiec ſklep zámknął, kiedy handlu poprzeſtał. **Vn marchand a fermé ſa boutique, il a fait banqueroute.* Conturbavit rationes. *Cic.* *Sklep zámknął kupiec, zbankretował.

ON DIT encore *Le palais eſt fermé, On ne plaide plus.* Ceſſat forum. Juſtitio forum clauſum eſt. Juſtitium edictum eſt. *Cic.* Data eſt vacatio à cauſis. *Cic.* MOWIĄ ieſzcze ſądy zámknięte to ieſt nieſądzą ſię więcey Grod zámknięty

Les claſſes ſont fermes. Intermiſſa ſunt ſtudia. Vacatur à ſtudiis. Szkoły zámknięte nieuczą iuż więcey. **Les atteliers ſont fermez on a défendu de baſtir.* Clauſæ ſunt officiæ, neque ædificari jam licet. *Warſztaty pozámykane nierobią w nich więcey.

FERMER ſe dit quelquefois neutralement, *Cette maiſon ferme bien, on n'a que faire d'apprehender les voleurs.* Benè occluſæ ſunt ædes, nihil timeas à furibus. ZAMYKAC ſię dobrze zámykać dobrze mieć dobre zámknięcie, Ten dom ma dobre zámknięcie nie trzeba ſię tu bać złodzieiow.

FERMETE', ſubſt. fœm. (*Solidité des choſes.*) Firmitas, atis, fœm. *Cæſ.* Soliditas, atis, fœm. *Cic.* MOC trwałość ſtałość gruntowność rzeczy iákich.

ON DIT figurément, *Fermeté d'ame, d'eſprit.* Animi firmitas. Conſtantia, æ, fœm. Firmitudo, dinis, fœm. *Cicer.* STAŁOSC umyſłu męſtwo. **Avoir une fermé d'ame.* Obtinere animi firmitudinem. *Plaut.* *Być umyſłu ſtałego mocnego niezáchwianego niezátrwożonego ſerca. **J'eus beſoin alors de toute ma fermeté, & elle ne me manqua pas.* Tum mihi omni conſtantiâ opus fuit, nec defuit. *Petr.* *Potrzeba mi było ná ten czas wſzyſtkiego męſtwa mego, y nie zeſzło mi ná nim. **Vous avez du cœur, de l'expérience & de la fermeté dans la mauvaiſe fortune comme dans la bonne.* Tibi eſt animus, rerumque prudens & ſecundis temporibus ac dubiis rectus. *Hor.* *Maſz ſerce świadomość, y odwagę ták w złym razie iáko też y w ſzczęściu.

FERMETEURE, ſubſt. fœm. (*Cloſture.*) Clauſtrum, tri, neut. *Plaut.* ZAMKNIĘCIE zámknienie, grodza, ogrodzenie, oparkanienie.

FERMIER, m. FERMIERE, f. (*Celuy*, ou *celle qui tient une terre à ferme.*) Villicus, i, maſc. Villica, æ, fœm. *Plaut Colum.* ARĘDARZ, ARĘDARKA, Dzierzawca, Dzierzawczyna záſtawnik, záſtawnica, co dobra iákie trzyma od kogo w ſummie iákiey kontraktem.

FERMIER, (*Partiſan, homme d'affaire, qui tient les droits du Prince à ferme.*) Publicanus, i, maſc. *Cic.* PISARZE ci co trzymaią komory cła y dochody ſkarbowe, Celnicy, Publikani, náymacze zákupnicy ceł, zup,, gor młynow Poborow publicznych. **Il n'aſpire qu'à eſtre fermier.* Geſtit conducere publica. *Horat.* *Nie ſzuka nie pragnie nic bardziey iáko trzymać ſkarbowe dochody, álbo mieć adminiſtracyą ich trzymać zá ſummę cła y komory. **Eſtre fermier des ports & péages.* Operas in portu dare. *Cicer.* *Być piſarkiem tego ktory trzyma zá ſwoie pieniądze cła komory &c. **Eſtre commis des fermiers des ports.* Operas in ſcripturâ pro magiſtro dare. *Cic.* *Być ſubſtytutem ná komorze cle &c.

FERMO, (*Ville archiepiſcopale de la Marche d'Ancone dans l'Eſtat de l'Egliſe.*) Firmum, i, nrut. Firmium, ii, neut. FERMO Miaſto z Arcybiſkupſtwem w Marchii Ankonitańſkiey Páńſtwa Kościoła Rzymſkiego.

FERMOIR, ſubſt. maſc. (*Crochet pour fermer des livres.*) Uncinus, i, maſc. Eibula, æ, fœm. *Plin.* KLAUZURKI klauzury do kſiążek zámykania.

FEROCE, adject. maſc. & fœm. (*Cruel.*) Ferus. Truculentus, a, um. Immanis & hoc immane, adject. DZIKI okrutny ſrogi.

(Le mot Latin *Ferox* ſignifie dans les bons Auteurs Fier. Inſolent; & l'on ne dit point *Ferox bellua*, pour une Beſte feroce; mais *Crudelis* & *Immanis bellua:* on trouve toutefois, *Ferocem animum* dans Florus Rom. pour *Ferum*; mais cela reſſent le ſiecle corrumpu de la Latinité, & Voſſius fait voir qu'aucun des bons Auteurs n'a parlé ainſi.) W Łácińſkim *Ferox* znáczy hardy wyniośły zuchwały: áni ſię mowi w łácińſkim *Ferox bellua* Dziki okrutny ſrogi zwierz, ále *Crudelis immanis bellua.* Jednákże znáyduiemy *Ferocem animum* Dziki okrutny ſrogi umyſł w Florufie Rzymſkim ále potym znáć wiek zepſowaney łaciny y Woſſyuſz dowodzi że żáden z dobrych Autorow ták nie piſał.

C'eſt un eſprit féroce, un naturel féroce. Ferus & agreſtis homo. Dziki okrutny człowiek ſrogi nieużyty nieubłagany. **Vne nation féroce.* Gens immanſueta atque fara. *Cic.* *Dziki ſrogi náród.

FE'ROCITE', ſubſt. f. (*Naturel cruel.*) Crudelitas. Feritas. Immanitas, atis, f. *Cic. Mart.* DZIKOSC ſrogość wrodzoná przyrodzona okrutność.

(Ce qui ſe dit au prope & au figuré.) To ſię mowi *właśnie* y niewłaśnie.

FERONNERIE, ſubſt. f. (*Lieu où l'on vend & fabrique des ouvrages de fer.*) Ferraria officia, æ, fœm. KOWALSKI wárſztat álbo żelażnikow kramy lub też kowalſka álbo żelażnikow ulica, kowale żeleźnicy, gdzie z żelaza wyrabiaią álbo też żelazo przedaią.

FERRAILLER, V. neut. (*S'exercer continuellement à eſcrimer.*) Rudibus pugnare, *ou* batuere. neut. *Cicer. Plaut.* USTAWICZNIE ná ſzpady ná ſzable ſię wycinać probować.

FERRARE, (*Ville & Duché d'Italie dans l'Eſtat de Egliſe, & ſur les frontieres de l'Eſtat de Veniſe, entre la Mirandole & Comachio.*) Ferraria, æ, f. FERRARZ Miaſto y Xięſtwo Włoſkie w Páńſtwie Kościelnym, ná granicy Páńſtwa Weneckiego między Mirandolą, y Komákio.

FERRAROIS, maſc. (*Qui eſt de de Ferrare.*) Ferrarienſis, is, maſc. FERRAROISE, ſubſt. fœm. (*Celle qui eſt de*

Ferrare.) Ferrarienſis, is, fœm. FERRARCZYK Ferrarka z Ferrarza.

FERRE', máſc. FERRE'E, fœm. (*Garni de fer.*) Ferratus, a, um. *Liv.* OKOWANY żelazem opatrzony, kowany.

FERMENT, ſubſt m (*Tout outil de fer qui ſert à pluſieurs profeſſions.*) Ferramentum, i, n. *Cic.* NACZYNIA ſtátki żelazne wſzelakie y nárzędzia tákieſz.

FERRER *une porte*, V act (*Y mettre le fer neceſſaire.*) Portam ferramentis munire. Inſtruere portam ferro. ZAWIASY haki do drzwi podawać. **Ferrer un cheval.* Equum calceare. *Suet.* Equo ſoleas induere. *Plin.* *Konia kuć podkuć.

ON DIT proverbialement, *Ferrer la mule*, (*quand les valets dérobent leurs Maiſtres ſur ce qu'ils achetent.*) Cum bonâ fide non obſonare. URYWAC ná ſtronę groſzyki kupuiąc co iáko czeladź tárguiąc co ná ſwoię ſtronę. **Plaute à dit.* Semper obſonavi cum fide, *Je n'ay jamais ferré la mule.* *Nigdym ná ſwoię ſtronę nic nie obrocił z pieniędzy Páńſkich

ON DIT qu'*Vn homme eſt bien ferré*, qu'*Il eſt ferré à glace*, pour dire qu'*Il eſt extremement habile & fort ſur la matiere dont il doit diſputer.* Exercitatiſſimus & paratiſſimus ad reſpondendum de re aliquâ. MOWIĄ też kowany ná cztery nogi o człowieku oſtrożnym ná wſzyſtkie ſtrony przezornym ktory ſię w niczym niepośliźnie niepotknie.

ON DIT pareillement, qu'*Vn homme eſt difficile à ferrer*, ou *à chauſſer*, pour dire qu'*Il ne ſe laiſſe pas gouverner comme l'on veut.* Intractabilis eſt. *Sen.* Non facilè tractabilis. *Plin.* MOWIĄ też ciężki bardzo do kowania to ieſt nieda ſię powodować y rządzić ſobą iákby chciano.

ON APPELLE, *Vn chemin ferré*, *Celuy qui eſt pavé & dont le fonds eſt dur.* Stratum iter, *genit.* ſtrati itineris, neut. Via ſtrat, æ, f. *Quint. Liv.* Durá viarum, n. plur. Viæ duræ, fœm. plur. *Claud.* DROGA kowana twarda dobra.

ON DIT figurément, *Vn ſtile dur*, *Vne maniere de s'exprimer dure & mal polie.* Rudis ſtilus. Dicendi ratio dura & inconcinna. MOWA twarda nieprzyiemna przykra. **Qui a un ſtile dur.* Homo aſper & durus oratione. *Cic.* *Człowiek co ma ſtyl przykry nieprzyiemny.

ON DIT proverbialement, *C'eſt un avalleur de charettes ferrées*, *C'eſt un grand mangeur.* Inſignis helluo, *geait.* inſignis helluonis, maſc. W Francuſkim przyſłowie niefie. kowane kary by połknął, to ieſt wyiádacz; wołuby ziadł náſiebie y ieſzczeby máło ná niego.

FERRURE, ſubſt. f. (*Garniture de fer.*) Ferrum, i, neut. Ferramentum, i, n. OKUCIE.

LA FERTE', (*Nom de pluſieurs petites villes de France.*) Firmitas, atis, fœm. FERTE názwiſko kilku miaſteczek Francuſkich.

LA FERTE' *ſur Aube*, (*Ville de France en Champagne, vers les frontieres de la Bourgogne.*) Firmitas ad Albulam. FERTE Miaſteczko nád Albulą ná granicach Burgundii.

FA EERTE' BERNARD, (*Ville de France dans le Maine, ſur la riviere de Huiſne.*) FERTE Bernardow Miaſteczko w Cenomanii nád winą.

LA FERTE' MILON, (*Ville du gouvernement de l'Iſle de France, ſur la petite riviere d'Ourc*, ou *d'Ourcque.*) Firmitas Miloniana. FERTE Milonow Miaſteczko wielkorządow wyſpy Francyi nád urką.

LA FERTE' SOUS JOUARRE, (*Bourg de France dans la Brie Champenoiſe ſur la Marne.*) Firmitas ſubter Jotrum FERTE nád Zwarbą Miaſteczko w Brii Szampańſkiey nád rzeką Marną.

FERTILE, adject. maſc. & fœm. (*Qui raporte & rend beaucoup, en parlant des terres.*) Fertilis & hoc fertile, adject. Ferax, acis, omn. gen. Fecundus, a, um. Uber, *genit.* uberis, omn. gen. *Cic.* Fertilior & hoc fertilius, Feracior & hoc fecundius, Uberior & hoc uberius; Feraciſſimus, Fecundiſſimus, uberrimus, a, um.) URODZAYNY żyzny mowiąc o gruntach. **Vne terre fertile en bled, & plus fertile en vin.* Terra ferax Cerere, *ou* frumento, & uvis multò feracior, *Ovid.* *Grunta urodzayne w zboża, á ieſzcze urodzaynieyſze w wina. **Les terres les plus fertiles de l'Italie.* Fecondiſſimi Italiæ campi. *Tacit.* *Grunta náyurodzaynieyſze we Włoſzech

ON DIT au figuré, *Vn eſprit fertile en inventions.* Artiun fertx ingenium. *Cic.* MOWIĄ niewłaśnie, rozum pełen konceptow wynálazkow. **La Gaule fertile en hommes & en grains.* Gallia hominum, fructumque fertilis. *Liv.* *Francya żyzna w ludzi y zboża.

FERTILISER, V. act. (*Rendre fertile.*) Terram fertilem efficere, (efficio, is, effeci, effectum.) *ou* fecundare, (do, as, avi, atum.) Terris fecunditatem dare. *Cicer.* URODZAYNYM uczynić urodzayność ſprawić.

FERTILITE', ſubſt. f. (*Abondance.*) Fertilitas. Fericitas. Fecunditas. Felicitas, atis, fœm. *Cic. Plin-Jun.* URODZAYNOSC, żyzność, obfitość, urodzay.

FERVENT, maſc. FERVENTE, fœm. (*on prononce* fervant.) (*Qui agit avec ferveur.*) Fervidus, a, um. Ardent, entis, omn. gen. *Cicer.* GORĄCY, w ukropie kąpany prędki.

FERVEUR, ſubſt. fœm. (*Action empreſſée pour faire une choſe.*) Fervor. Ardor, oris, maſc. Arcens ſtudium, *genit.* ardentis ſtudii, neut. *Cicer.* GORĄCOSC prędkość porywczość do czego.

FERULE, ſubſt. fœm. (*Plante.*) Ferula, æ, fœm. *Plin.* ZAPALICZKA ziele.

De ferule, ou *qui reſſemble à cette plante.* Ferulaceus, a, um. Zápaliczkowy, zápaliczce zielu podobny.

FERULE, (*avec quoy on punit les Eſcoliers dans les claſſes.*) Ferula, æ, fœm *Juv.* ŁOPATKA ſzkolna ná dzieci

ON DIT proverbialement & figurément, *Nous avons eſté ſous la ferule*, *Nous avons eſté eſcoliers.* Manum ferulæ ſubduximus. *Juv.* BYLISMY pod ſzkolną karą.

Je ne ſuis plus ſous voſtre ferule, ſous voſtre diſcipline. Jam exceſſit mihi æras ex magiſterio tuo. Jużem nie ieſt pod karą twoią, iużem wyſzedł z pod mocy twoiey z náuki twoiey z pod feruły twoiey.

FESCAMP, (*on prononce* FE'CAN.) (*Abbaye & port de mer en Normandie.*) Fiſcanum, i, neut. FEKAN Miaſto y opactwo w Normandyi.

FESLE', maſc. (*on prononce* FéLE'.) FESLE'E, fœm. part. paſſ. & adject. Rimoſus. Fiſſus, a, um. ROSPADNIONY, potrzaſkany co do náczynia nátłuczony ſpadany nádpadany.

FESLER *un verre* (*ou choſe ſemblable.*) V. act. Vaſi fiſſuram indere, (do, dis, indidi, inditum.) act. NATŁUCZ ſzklankę kieliſzek &c.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme a la teſte feſlée*, pour dire qu'*Il eſt un peu fou.* Cerebro laborat. *Plaut.* MOWIĄ przyſłowiem ma głowę nádpadaną czegoś mu niedoſtaie w głowie, nákſztałt głupi.

FESLURE, *prononcez* FéLURE, ſubſt. f. (*Petite fente*, ou *raye à un verre.*) Fiſſura. Rima, æ, f. NATŁUCZENIE ſpadanie we ſzkle &c

FESSE, ſubſt. f. (*La partie charnuë, qui eſt au derriere de l'homme, ſur laquelle on s'aſſied.*) Clunis, is. *Cic.* ZADEK w ciele u człowieka pośladek ſiedzenie ſtolec.

LES FESSES, (*Le derriere.*) Clunes, ium, m. & f. Nates, ium, f. *Hor.* PUŁZADKI, zádkowe części.

Qui n'a point de feſſes, ou *qui les a plates.* Depygis, is, m. & f. *Horat.* Cui nates graciliores ſunt & attritæ. Połzadkow płaſkich opadłych iák bez zádka. *(*Le contraire eſt* Natibus probè inſtructus, *Qui eſt feſſu*, ou *qui a de groſſes feſſes.*) *Zádka wydatnego, połzadkow wydatnych wypukłych dużych.

ON APPELLE, *Vn* FESSE-MATHIEU, (*Vn uſurier, qui preſte à gros intéreſt.*) Daniſta, æ, m. Dardanarius, ii, m. Fœnerato, oris, m *Plaut. Vlp. Cic.* LICHWIARZ.

FESSER, V. act. (*Fouëtter, donner ſur les feſſes.*) Virgis clunes cædere, (do, dis, cecidi, cæſum.) *ou* verberare, (o, as, avi, atum.) act. *Cic.* OSIEC ociąć orznąć zádek.

FESSEUR, ſubſt. m. (*Qui ſe plaiſt à feſſer.*) Virgator, oris, m. *Plaut.* CO lubi w zádek bić.

FESSIER, ſubſt. m. (*Vne paire de feſſes.*) Clunes, ium, m. & f. *Horat.* ZADCZYSKO zádek.

(Mot bas & populaire.) Słowo podłe pośpolite.

FESTE, (*on prononce* FéTE.) ſubſt. f. (*Solemnité*, ou *réjouïſſance qu'on fait.*) Feſtum, i, n. Dies feſtus, *genit.* diei feſti, m. *Cic. Hor. Ter.* Solemnia, ium, n. plur. *Petr.* SWIĘTO Uroczyſtość álbo ochota ktorą kto czyni y odprawuie.

La feſte, ou *la ſolemnité ayant fini fort tard.* Solemniis (*pour* ſolemnibus) tardiùs finitis. abl. *Petr. B.* Uroczyſtość álbo ochota ſkończywſzy ſię bárdzo pożno.

La feſte d'un village. Paganalia, ium, n. plur. *Ovid.* Swięto wieyſkie ochota wieyſka.

Faire une feſte. Diem feſtum agere. Dies feſtos agitare, *ou* celebrare

celebrare. Swięcić Swięto, Uroczyſtość álbo też ochotę ſprawić. *Se bien divertir un jour de feſte.* Agere feſtum geniaIiter. *Ovid.* *Weſołym być ochotę weſoło odprawować.

Feſtes extraordinaires commandées pour quelque joye ſubite. Imperativæ, *ou* indictæ feriæ. *Cic.* Swięto Uroczyſtość ochota nákázana zápowiedziana.

FAIRE FESTE, ſignifie auſſi (*Careſſer avec empreſſement quelqu'un.*) BYC rádym ochoczym, komu. **Quand ſes amis le viennent voir, il ne ſçait quelle feſte leur faire* Quando amici illum inviſunt, benignitate & munificentiâ illos accipit. * Kiedy mu ſię gość trafi niewypowiedzianym ſpoſobem rád im ieſt w domu u ſiebie.

FAIRE FESTE *d'une choſe*, comme *Il y a long-temps qu'il nous fait feſte d'un repas.* Jam diu eſt, quo nos ſpe convivii ducit. ZAPRASZAC, Już dawno nás upraſza do ſiebie.

ON APPELLE, *Vn* TROUBLE-FESTE, *Vn homme chagrin, qui ſurvient dans une partie de plaiſir, & qui en trouble toute la joye.* Moleſtus lætitiæ interturbator, *ou* perturbator, m. NATRĘT niepokoy przeſzkodnik co ochotę pſuie złym ſwoim humorem álbo nátrętną bytnością.

FESTER, (*prononcez* FéTER.) V. act. & n. (*Faire une feſte.* Feriari, (ferior, aris, atus ſum.) dep. *Cic.* Ferias ac jocos celebrare. *Liv.* Habere ferias. SWIĘCIC święto obchodzić. **Feſter pendant trois jours.* Habere ferias triduum. *Cic.* *Swięcić przez trzy dni. * *Commander qu'on feſte.* Imperare ferias. *Cic. ou* indicere *Liv.* *Nákazać kázáć święcić.

FESTIN, ſubſt. m. (*Grand repas qu'on donne avec cérémonie.*) Convivium. Epulum, i, n. Epulæ, arum, f. plur. OCHOTA uczta, częſtowanie, bánkiet tráktament.

Feſtin fort magnifique. Lautiſſimum convivium. *Plin.* Opiparum convivium. Ochota Bánkiet wielki ſolenny.

Faire des feſtins. Convivia agere, *ou* concelebrare. *Cicer. ou* agitare. *Ovid. ou* facere. *Catul.* Statuere, *ou* celebrare epulas. *Liv.* Extruere menſas. *Cic.* Ochoty, Bánkiety ſprawować.

Faire un feſtin à quel'un. Adhibere aliquem epulis. *Suet.* Dare alicui epulas. *Virg.* Dare alicui epulum. *Hor.* Aliquem apparatis epulis accipere. *Liv.* Accerſere aliquem in convivium. *Ter.* Ochotę ucztę Bánkiet komu ſprawić záprośić kogo do ſiebie ná ucztę ná traktament.

FAIRE *feſtin*, (*Se bien traitter*, *Faire grand'chere.*) Convivari. Epulari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Cicer.* Saturnalia agere. *Petr.* OCHOTOWAC cieſzyć ſię bakietować ſię częſtować

L'action de faire un feſtin. Epulatio, onis, f. *Cic.* OCHOTA ochotowanie.

Celuy qui fait le feſtin, c'eſt à dire *aux dépens de qui il ſe fait.* Convivator, oris, maſc. *Liv.* Ten co częſtuie co ucztę daie goſpodarz ochoty całey.

Celuy qui prépare le feſtin & qui l'aſſaiſonne. Inſtructor, conditorque convivii. *Cicer.* Ten co záſtawia ſtoły y gotuie wſzyſtko co do ochoty y częſtowania należy.

Le Maiſtre, ou *le Roy d'un feſtin*, (*qui y preſcrivoit anciennement la maniere d'y boire & d'y manger.*) Cœnarum magiſter, tri, maſc. *Mart.* Modiperator, oris, maſc. *Var.* Rex vini. Arbiter bibendi, maſc. *Horat.* Rządca Bieſiady, ochoty, Goſpodarz ktory ochoty dodaie częſtuie, y zdrowia kielichami záczyna koleyne rozrządzaiąc

Préparer un feſtin magnifique. Convivium ſplendidè, *ou* magnificè, *ou* opiparè parare, *ou* apparare. Struere convivia. *Tacit.* Inſtruere epulas. *Liv.* Largiùs epulas celebrare. *Liv.* Gotować bankiet ſuto bogato częſtować doſtatkiem wielkim.

DE FESTIN, (*Qui les concerne.*) Epularis & hoc epulare. Convivalis & hoc convivale, adject. *Cicer. Liv.* SŁUZĄCY ochotom ucztom do ochot náleżący.

ON DIT proverbialement, *Il n'eſt feſtin que d'homme chiche.* Hominis p rci, lautiſſimum convivium. PRZYSŁOWIE: Skąpy náywięcey traci, álbo náyſmaczniey ſię ie y piie u ſkąpego, to ieſt że naymiley ieſt każdemu kiedy ſkąpego w czym dobrze záżyie.

FESTINER, V. neut. (*Faire feſtin.*) Convivia agere. BANKIETOWAC ſię, częſtować, ochotkami ſię bawić.

(Ce mot eſt fort bas, & ne dit qu'ironiquement.) Słowo Farncuſkie podłe y nie mowi ſię chyba przez żart.

FESTON, ſubſt. maſc. (*Ornement compoſé de fleurs, de fruits & de feuilles entremeſlées enſemble, qu'on mettoit aux portes des temples, des maiſons*, ou *ſur la teſte des victimes.*) Encarpus, i, m. *Vitr.* florum frondiumque. *genit.* ûs, maſc. FESTONY, wieńce robione, malowane, rznięte, w owoce liście

kwiaty wraz mięſzane iákie daią ná odrzwiach kościołow, domow, páłacow, pokoiow, około ołtarzow między ſłupami filarami, po nád obicia między bretami, álbo też ná głowach y karkach ofiar bydląt y tym podobnych.

FESTOYER, (*prononcez* FéTOYER.) V. act. (*Régaler quelqu'un d'un grand repas, luy faire grand'chere.*) Apparatis epulis aliquem accipere. CZĘSTOWAC kogo znácznie u ſiebie.

Mot bas & du diſcours familier.) Słowo podłe y dyſkurſu potocznego w francuſkim.

FESTU, (*prononcez* FéTU.) ſubſt. maſc. (*Petit brin de paille.*) Feſtuca, æ, fœm. *Colum.* ZDZBŁO, plewa, okruſzyna odrobina ſłomy ſzupinka &c.

FE'TUS, ſubſt. m. terme de Phyſique, (*Enfant qui n'eſt pas encore entiérement formé dans les entrailles de ſa mere, qu'on nomme* EMBRYON.) Subſtantia fœtûs *ſeu* infantis nondum perfecti in utero matris. Embryon, onis, m. PŁOD w żywocie záwięzuiący ſię dopiero, ieſzcze niedoſzły, dopiero ſię poczynaiący. Jeżeli ſkażony płod ieſt w żywocie niedoſzły to w Polſkim zowie ſię *zaśniad*, ieżeli płod niedoſzły ieſt poroniony mowiemy *pomiot* álbo *pomiotek*.

(Terme des Philoſophes.) *Fetus* Francuſkie ſłowo ieſt termin Filozoficzny y doktorſki tylko.

FEU, ſubſt. maſc. (*Element chaud & ſec, qui entre en la compoſition de tous les corps naturels.*) Ignis, is, maſc. igne, *ou* igni,) maſc. *Cic.* OGIEN żywioł ciepły y ſuchy ktory wchodzi w złożenie wſzyſtkich ciał y rzeczy materyalnych przyrodzonych.

L'élément du feu. Liquidus ignis, *genit.* liquidi ignis, maſc. *Virg.* Szczery ogień, niebieſki żywioł, *Element* ognia.

FEU *des yeux.* Flagrantia oculorum, fœm. *Cic.* BLASK iáſność oczu.

Allumer du feu. Faire du feu. Ignem facere. *Cæſ. ou* accendere. *Virg.* Ogień palić, ogień náłożyć.

Il eſt toûjours auprès du feu. Aſſident apud carbones. Záwſze ieſt przy ogniu. **J'ay toûjours bon feu dans ma chambre.* Aſſiduo igne lucet focus meus. * Mam záwſze ciepło dobre u ſiebie w izbie.

Mettre cuire, ou *roſtir de de la viande au feu*, ou ſimplement *Mettre*, ou *coucher au feu.* Apponere carnes ad ignem, *ou* ad Volcani violentiam. *Plaut.* Torrere igni carnes, (torreo, es, torrui, toſtum.) *Ovid.* Przyſtawić do ognia iedzenie do gotowania álbo pieczenia.

PIERRE *à feu*, ou *Pierre à fuſil.* Pyrites, æ, maſc. Pyrites vivus, *genit.* pyritæ vivi, maſc. *Plin.* SKAŁKA krzemień do ſkrzeſania ognia do krzeſiwa. **On fait du feu en battant un caillou contre un autre.* Lapidum conflictu atque tritu elicitur ignis. *Cicer. ou* excutitur. *Plin.* *Kámień o kámień krzeſząc ogień czynią.

Prendre feu. Ignem concipere. *Cic.* Záiąć ſię, zápálić ſię roſpalić ſię, ogniem ſię záiąć.

Eſtre brulé à petit feu. Lento igne torreri, (eor, eris, toſtus ſum.) paſſ. Wolnym ogniem ſię palić, álbo być palonym męczonym.

FEU ſignifie (*Incendie, embraſement.*) Ignis, is, maſc. Ignes, ium, maſc. plur. Incendium, ii, neut. *Cicer.* OGIEN gore, pali ſię zápaliło ſię kędy. **Devenir tout en feu, s'embraſer.* Igneſcere. neut. *Cic.* *Wſzyſtek ſtanąć w ogniu, iák ogień ſię roſpalić, pałać iák ogień.

Mettre le feu à une maiſon, la faire brûler. Ædibus ignem injicere, *ou* ſubjicere, (io, is, jeci, jectum.) Domum aliquam incendere, *ou* inflammare. Tecto faces inſerre. *Cic.* Ogień podłożyć podpalić Dom iáki. **Il mit le feu aux ouvrages.* Ignem operibus intulit. *Cæſ.* *Ogień podłożył pod obrony.

Il menace de mettre tout à ſang dans la ville. Huic urbi ferrum, ignemque minatur. *Cic.* Grozi ogniem y mieczem miaſtu. **Il vangea cette perfidie avec le fer & le feu.* Igne & cædibus hanc perfidiam ultus eſt. *Tacit.* *Zemścił ſię tey zdrady ogniem, y mieczem.

FEU *d'artifice*, ou FEU *de joye.* Ignes artificioſi. Ignes miſſiles. OGNIE kunſztowne. Race &c. tym podobne dla ochoty y weſołości zápalone, igraiące ognie.

FEU GRE'GEOIS, eſt (*un feu dont l'artifice brûle dans l'eau.*) Ignes græci, m. plur. OGIEN przyprawny igraiący ná wodzie y palący ſię.

(Il eſt appelé Gregeois, parceque les Grecs s'en ſont ſervis les premiers.) Zowią te ognie w Francuſkim y łacińſkim ognie greckie, bo ie Grecy náypierwey ználeźli y onych záżywali.

FEU en fait de Marine, ſignifie *Le fanal*, ou *la lanterne, qui eſt ſur la pouppe des vaiſſeaux.* Laterna, æ, fœm. Faces, cum,fœm.pl. *Var.* OGIEN, Latarnia, Kágańce ná okrętach zápalone dla widoku y światła.

ON DIT en guerre, *Aller au feu.* In ignes ruere. MOWIĄ po woyſkowemu, Iść ná ogień nieprzyiacielſki. **Eſſuyer le feu des ennemis.* Ignes ab hoſtibus emiſſos ſuſtinere. Tormentorum ignitorum vim ſuſtinere. *Wytrzymać ogień nieprzyiacielſki.

Les ennemis firent grand feu ſur les noſtres, tirérent quantité de canons & de bombes, boulets rouges, carcaſſes. Hoſtes in noſtros ignes iniecerunt. *Cic.* Hoſtes ignitos globulos in noſtros emiſerunt. Diſploſis tormentis in noſtros detonuerunt hoſtes. Nieprzyiaciel potężny ogień uczynił ná náſzych z armat, bombow, granatow wieńcow. **On fit grand feu de la place.* Ex urbe obſeſsâ igniti globuli emiſſi ſunt. *Potężny ogień wydano z fortecy.

FEU ſe prend pour *Vne Cheminée.* OGIEN w Francuſkim mowi ſię y bierze zá kominy. **Il y a trente feux dans ce logis, trente chambres à cheminée.* Triginta foci ſunt in hiſce ædibus. *Náprzykład ieſt trzydzieści ogniow w tym mieſzkaniu, to ieſt trzydzieści Izb y kominow. **J'ay tous les fours deux feux chez moy.* Duo camini ardent quotidiè apud me. *Mam co dzień u ſiebie dwa ognie, to ieſt dwa piece opalam.

ON DIT auſſi (*des uteníiles qui ſervent dans les cheminées.*) *Vn feu d'argent compoſé d'une grille, de chenets, pelle pincette, & tenailles.* Ignitabulum argento ornatum, i, neut. BLACHA ſrebrna w kominie álbo krata do ognia złáncuſzkami, łopatką tákąż zkleſzczykami y obcąſzkami.

FEU ſe prend auſſi pour *Vn ménage entier & pour une Famille.* DYMY całe. **Il y a tant de feux dans cette ville*, c'eſt à dire *tant de ménages, tant de familles.* In hac urbe tot ſunt familiæ. *Jeſt tyle dymow w tym mieście.

Des exactions par feux, ou *ſur chaque famille.* Exactiones capitum & oſtium. *Cic.* Podatek podymny.

FEUX *celeſtes, (parlant des aſtres.)* Ignes. Aſtrorum ignes *Cicer. Virg.* GWIAZDY ognie ná powietrzne wydaiące ſię pod czas wielkiey ſuſzy,ná powietrzu wieczorem kurzawa ſucha álbo wilgotność z ziemi wyciągniona lipka zápalona ná powietrzu.

FEUX *folets*, ou *des Ardens.* Ignes volatici, *ou* errantes. Cœleſtes faces. *Cic.* LATAWCY ná powietrzni.

ON APPELLE auſſi ſur mer *Le feu S. Elme, (certains feux volants qui ſe voyent autour des maſts & des maneuvres, cauſez par quelques exhalaiſons, qui reſtent après une tempeſte, & qui en préſagent la fin.)* Caſtor & Pollux, *genit* Caſtoris & Pollucis, maſc. *Horat.* ŁUNY po wielkiey náważności ná morzu około maſztu wieſzaiące ſię y o koło robotnikow, pochodzące z exhalacyi iákiey pozoſtałey po ná ważności, znáczące koniec iey.

(Quand il n'en paroiſt qu'un, on l'appelle *Helena*, & c'eſt un ſigne de quelque malheur.) Kiedy ſię tylko iedna táka łuna pokaże zowią ią *Helena* y ieſt znákiem iákiego nieſzczęścia.

FEU *S. Antoine*, ſe dit en Medecine (*d'une maladie fort dangereuſe.*) Ignis ſacer, *genit.* ignis ſacri,m. Lichen,enis,m. OGIEN piekielny.

C'eſtoit une eſpece de dartre qui s'enflammoit au viſage.) Liſzaiec ogniſty zápalaiący ſię ná twarzy.

FEU ſe dit auſſi parmi les lapidaires (*de l'éclat & de la vivacité des pierreries & des diamants.*) Ignis,is,m. Fulgor, oris, maſc. ISKRZĄCY ſię kamień drogi: *brylant* Kámień ogień piękny w ſobie maiący rzucaiący.

FEU ſe dit figurément en choſes ſpirituelles & morales (*de la vivacité de l'eſprit, & du feu des paſſions.*) Ignis, is, m. Igniculus,i,m. Ardor. Fervor,oris,m. Flamma,æ. f. *Cic.* OGIEN o żywości umyſłu, affektow paſſyi.

Vn jeune homme plein de feu, qui a bien du feu. Flagrans juvenis *Tacit.* Ingenio ſervidus. *Ovid.* Młody człowiek, ognia żywości pełen.

Ce poëte n'a point de génie, il n'eut jamais de feu. Hic poeta minimè ingonioſus eſt, nulli in eo igniculi. Wierſzopis zimny bez żywości żádney.

Cét orateur n'a point de feu. Planè frigidus eſt hic orator. *Cic.* Mowca zimny bez ognia bez żywości.

Etouffer le feu de ſon eſprit à force de boire. Mentis calorem vino obruere. *Petr.* Rozum zálać trunkami piiáńſtwem wſzelką żywość dowcipu przytłumić.

Il avoit le viſage & les yeux tout en feu. Vultu & oculis ardeſcebat. *Cic.* Ardebant oculi. *Virg.* Twarz y oczy miał iák ogień. **Il jette feu & flamme.* Ardet & furit. Irá excandeſcit. *Goreie pała gniewa ſię.

Prendre feu pour le moindre mot. Vel levi verbo inflammari. Iras concipere levi verbo. Ignescere. Ardere. Excandeſcere. Ardeſcere in iras. *Cicer.* Zápalić ſię gniewem zá lada ſłowko.

Brûler d'un beau feu, avoir une honneſte paſſion. Non erubeſcendis ignibus aduri, (uror, eris, uſtus ſum.) paſſ. *Hor.* Czyſtym ogniem pałać,czyſtą y przyſtoyną chęcią álbo miłością álbo affektem ſię uwodzić przyſtoynym.

Brûler d'un feu divin, ou *de l'amour de Dieu.* Amore divino inflammari, *ou* accendi, *ou* ardere. Pałać ogniem Boſkim, miłości Boſkiey.

Il faut laiſſer paſſer le feu de la jeuneſſe. Expectandum donec deferbuerit adoleſcentia. *Terent.* Trzeba dać opłonąć młodości.

Après avoir eſteint le feu des paſſions. Omnium cupiditatum ardore reſtincto, abl. *Cicer.* Wygaſiwſzy oſtudziwſzy ogień námiętności.

On a de la peine à ſoutenir le premier feu des François, leur premiere impetuoſité. Primus impetus atque Gallorum ardor vix ſuſtineri poteſt. Pierwſzy ogień impet Francuzow ciężko wytrzymać.

FEU ſe dit auſſi (*des troubles & des ſéditions.*) Fax, *genit.* facis, fœm. Tumultus. Motus, ûs, maſc. *Cicer.* OGIEN pożar zámięſzania, buntu rozruchow. **Il a eſteint le feu de la ſedition.* Seditionem compreſſit. Seditionis faces extinxit. *Zágaſił pożar buntu záymuiący ſię. **Le Royaume eſt en feu.* Bello regnum ardet. *Liv.* *Całe Páńſtwo ieſt w pożárze w ogniu. **Le boutefeu de la guerre.* Fax belli. *Cic. ou* concitator. *Cæſ.* *Pożog woyny.

FEU ſe dit proverbialement en ces façons de parler *C'eſt un feu de paille, (parlant d'une émotion qui dure peu.)* Levis motus factus eſt & unius momenti. OGIEN przyſłowiem w te ſpoſoby náſtępuiący, Słomiany to pożar o iákim hałaśie zgiełku rozruchu krotko trwaiącym.

ON DIT (*de deux perſonnes qui ont une contrarieté d'humeurs*) que *C'eſt le feu & l'eau.* Aqua & ignis. Sibi invicem diſcordes. MOWIĄ o oſobach ſobie całe we wſzyſtkim ſprzeciwnych ieſt to ogień z wodą.

ON DIT (*d'un homme fort pauvre, & ſans aveu.*) qu'*Il n'a ni feu ni lieu, Il n'a aucune retraite pour ſe retirer.* Homo ſine certo lare. Sine certâ ſede. Qui non certum præſepe tenet. *Hor.* MOWIĄ o człowieku bardzo ubogim nieznáiomym y tułaczu, wałkonie błąkaczu, áni dymu áni dachu niemaiący pewnego.

ON DIT que *Le feu ne va point ſans fumée*, pour dire qu'*Il y a toûjours que que choſe de vray dans ce qu'on publie.* Flamma fumo eſt proxima. *Plaut.* MOWIĄ nie będzie ogień bez dymu, to ieſt że nie maſz żádney wieści ktoraby niemiała coś prawdy.

ON DIT, *Faire mourir quelqu'un à petit feu*, (*Le faire long-temps languir pour quelque choſe.*) Aliquem lentis ignibus macerare. PALIC kogo wolnym ogniem okrutną śmiercią z tego świata zgładzić *właśnie* álbo *niewłaśnie* długo go wytrzymywać ná nádziei.

METTRE *les fors au feu*, (*en parlant d'une affaire*, pour dire *Commencer à la remuër*, ou *s'y appliquer vigoureuſement.*) Manum rei admovere, *ou* imponere. *Plin. Ovid.* OGNIA do ſiarki poddać álbo do prochu ognia przyłożyć, záwziętych bardziey podbudzać, záwziętości żárzyć, podniecać.

METTRE *le feu aux étouppes, Mettre le feu aux poudres* Offenſiones accendere. *Tacit.* PODPALAC podżegać kłocących ſię z ſobą ſwary podbudzać.

METTRE *le feu ſous le ventre à quelqu'un*, pour dire *L'exciter, l'encourager à faire quelque choſe, à laquelle il eſtoit déja porté, animer ſa colere, ſa paſſion.* Incendere, *ou* inſtigare aliquem. *Cic. Ter.* Gliſcentem invidiam accendere. *Tacit.* PODBUDZAC podniecać kogo do czego,podżegać go ieſzcze chociaſz iuż y ſam dość prędki ochoczy porywczy do czego.

ON DIT qu'*Vn homme ſe mettroit au feu pour ſon ami* pour dire qu'*Il eſt preſt de le ſervir dans les choſes les plus difficiles.* Corpora animaſque amico addiceret. *Petr.* Paratus ad omnia ſubeunda pro amico diſcrimina. In ignem ſe immitteret pro ſalute amici. Ultimum diſcrimen adiret pro amico.

W

W OGIENBY wſkoczył dla przyiaciela, ſłużyć mu gotow w náytrudnieyſzey potrzebie.

ON DIT auſſi que *Le feu eſt à une marchandiſe*, qu' *On y court comme au feu*, pour dire qu'*Il y a preſſe à l'acheter.* Ad illas merces emendas, quaſi ad incendium accurritur. CZY gore ten towar táki ściſk do niego ták ſię zbiegaią ludzie do niego właśnie iák gdzie gore.

FEU, m. FEUë, f. (*dont on ſe ſert en parlant des défunts, dont la memoire eſt encore aſſez récente.*) Fato functus. *Ovid.* NIEBOSZCZYK, NIEBOSZCZKA o tym co nie dawno umarł.

(Ce mot ſignifie proprement d' *Heureuſe memoire*: To ſłowo Francuſkie właśnie znaczy: *Swiętey pamięci* (álbo) *ſławney pamięci* á piſze ſię w polſkim przez ſame początkowe litery s. p. Swiętey pamięci álbo S. P. ſławney pamięci.

FE'VE, ſubſt fœm. (*Eſpece de légume qui vient en gouſſe comme les pois.*) Faba, æ, f. *Mart.* BOB legumina co ſię ſtrączy y w ſtrączkach rodzi iáko groch.

Petit féve. Fabula,æ,f. *Plaut.* Bob mały, młody Bob.

COSSE, ou *Gouſſe des féves*, (*où elles ſont enfermées.*) Siliqua,æ,f. Fabalis ſiliqua. *Plin.* STRĄK álbo łuſka ſzupina bowa.

Paille de féves. Fabalia, ium, neut. plur. *Colum.* Fabalis ſtipula,fœm. Fabaginum acus, *genit.* fabagini aceris,n. *Cat.* Bobowiny.

Fraiſer des féves, (*En oſter l'écorce*, ou *la peau*) Siliquam fabalem detrahere. *Plin.* Folliculos fabarum ſpoliare. *Petr.* Obierać bob, wyłużać bob odłużać go.

Farine de féves. Lomentum,i, neut. *Plin.* Bobowa mąka bob tarty, rościerany.

FEVEROLLE, ſubſt. f. (*Petite féve.*) Fabula, æ, f. *Plaut.* BOB młody drobny.

FEUILLAGE, ſubſt. m. (*Abondance de feuilles aux arbres, & qui ſont bien de l'ombre.*) Frons, dis, *au ſingulier, ou* Frondes, ium, f. pl. Folia, orum, n. pl. Ramus, i, m. *Cic. Plin.* LISCIE gęſte, Liście cieniſte gáłązki gęſte drzew.

FEUILLAGES *en peinture.* Frondes pictæ. Folia coloribus expreſſa. LISCIE gałązki wieńce málowane. **Feuillages de ſculpture.* Frondes ſculptæ. *Liście gáłązki wieńce rznięte wyrzynane ſnycerską robotą. **De broderie.* Frondes acu pictæ. *Liście gałązki wyſzywane.

FEUILLE, ſubſt. f. (*Le premier verd, que les arbres & les plantes pouſſent au printemps.*) Frons,dis, fœm. Folium, ii, neut. *Plin.* PĄCZKI pierwſze liſtki ktore drzewa puſzczaią z wioſny.

Vne feuille épaiſſe. Folium carnoſum. *Plin.* Liſt gruby miąższy. **Dentelée.* Crenatum *ou* pinnatum. *Plin.* *Liſt labrzyſty ząbkowaty. **Friſée.* Criſpum. *Plin.* *Liſt kręcony kędzierawy. **Pointuë.* Mucronatum. *Plin.* *Liſt kończyſty ſpiczaſty, oſtry ná końcu álbo záoſtrzony.

DE FEUILLE. Frondeus, ea, eum. *Plin.* LISCIANY z Liścia z gałązek.

Les feuilles d'orties piquent. Mordacia ſunt urticis folia. *Plin.* Liście pokrzywiane parzy, kole.

Les feuilles s'ouvrent, ou *s'épanouiſſent au ſoleil.* Oſcitant folia ad ſolem. *Plin.* Liście ſię rozwiia ná ſłońcu.

Jetter, ou *pouſſer des feuilles.* Frondeſcere, (ſco, is, frondui, *ſans ſupin.*) n. Frondem agere. Mittere folia. *Plin.* Exire in folia. *Plin.* Liście wypuſzczać puſzczać liście kwitnąć zázielenić ſię.

QUI *oſte les feuilles des arbres.* Frondator, oris, m. *Virg.* SADOWNIK co obcina liście po drzewach y gáłązki.

L'ACTION *d'oſter les feuilles.* Frondatio, onis,f. *Colum.* OBCINANIE liści okrzeſywanie Drzew.

SEMBLABLE *à des feuilles.* Foliaceus,a, um. LISCIOWY podobień do liścia iák liſt. **Panier à mettre les feuilles.* Fiſcina frondaria, f. *Plin.* *Kofzyk ná liście.

FEUILLE ſe dit auſſi (*des fleurs.*) Folium, ii, n. LISCIE co do kwiatow. **Roſe à cent feuilles.* Roſa centifolia, æ, f. *Plin.* *Roża pełna o ſtu liſtkach.

ON APPELLE, *Vin de deux feuilles, Du vin de deux ans, (parceque la vigne change deux fois de feuilles pendant ces deux années.)* Vinum bimum, i, n. vinum duorum annorum. *Plin.* WINO dwoch letnie w francuſkim zowią wino dwoch liści winnych, bo przez látá dwa razy liście od mienia látoroſl winna. **Vin de quatre feuilles.* Vinum quadrimum, i, n. *Hor.* *Wino Cztero letnie.

ON DIT d'un malade qui languit, qu'*Il s'en ira à la*

chute des feuilles, en automne. Hic æger ſine autumni abiturus eſt quò priores abierunt. *Phæd.* MOWIĄ o chorym niebeſpiecznym, Poydzie z liściem to ieſt umrze w Jeſieni kiedy liście opádá z Drzew.

FEUILLE ſe dit auſſi par extenſion (*des choſes qui ſont plates & fort minces.* comme *Vne feuille de papier.* Chartæ plagula,æ, f. *Plin.* LIST liſtek dáley ieſzcze ſię mowi o rzeczach bárdzo cienkich wietkich y ſubtelnych: iáko, liſt álbo kártá pápieru.

Feuille d'or & d'argent. Bractea, æ, f. Folium aureum & argenteum, n. *Plin.* Złoty liſtek álbo ſrebrny, Złoto álbo ſrebro książkowe, málárſkie.

FEUILLE-MORTE, (*Sorte de couleur.*) *Veſtu d'une camiſole de feuille morte.* Tunicâ veſtitus ruſſeâ. *Petr.* PŁOWY kolor, ubrány w ſuknią płowego koloru.

FEUILLE'E, ſubſt. f. *Vn couvert d'arbres*, ou *de branches*) Umbraculum ex frondoſis arborum ramis. Umbraculum ramoſum, i, n. Rami arborum, m. plur. CIEN pod drzewem, (álbo) chłodnik z gáłązek y liścia.

FEUILLET, ſubſt. m. (*Partie d'une feuille de papier pliée en deux*, ou *en quatre* &c.) Folium, ii, n. KARTA pápieru w poł árkuſza álbo w ćwiartkę złożona.

FEUILLETE', adject. comme *Vn gaſteau feuilleté*, (*qui eſt compoſé de diverſes couches de paſte fort minces les unes ſur les autres.*) Foliacea placenta, æ, f. KOŁACZ przekładany.

FEUILLETER, *de la paſte*, V. act. (*Faire en ſorte en la maniant & la pliant diverſes fois qu'elle s'éleve comme par feuilles.*) Depſere & ſubigere farinam. act. WAŁKOWAC praſować ciaſta.

FEUILLETER *un livre*, (*en tourner les feuillets.*) Evolvere librum, (evolvo, is, evolvi, evolutum.) *ou* pervolutare, (to, as, avi,atum) act. *Cic.* PRZEWRACAC kárty w kſiędze wártować kſięgi.

FEUILLE, ſubſt. f. (*Demi-muid de vin* &c.) Semi-modius, ii, m. POŁ miáry winá. ſzafel wina, álbo konew.

FEUILLU, m. FEUILLUë, f. adject. (*Qui a bien des feuilles.*) Frondoſus, a, um. *Plin.* Folioſus, a, um. (*en parlant des herbes*) *Plin.* LISCIA doſtatek máiący,liściamy okryty, máiſty gáłęziſty.

FEVRIER, ſubſt. m. (*Le ſecond mois de l'année, en la commençant par Janvier.*) Februarius, ii, m. (*on ſous entend* menſis.) *Cic.* LUTY wtory miesiąc w Roku záczynaiąc od Stycznia.

DE FEVRIER. Februarius, a, um. LUTEGO. **Le premier jour de Fevrier.* Calendæ Februariæ, *ou* Februarii, f. pl. *Pierwſzy dzień Lutego.

FEUTRE, ſubſt. m. (*Etoffe faite de poil ou de laine foulée, dont on fait des chapeaux.*) Subcoacta,orum,neut. plur. *Cæſ.* Coactilia, ium, neut. plur. *Vlp.* E coactis lanis pannus. *Plin.* PILSN z ſzerci álbo weſny z ktorey czapki Kápeluſze mágierki &c. robią.

FEZ, (*Ville & Royaume d'Afrique en la partie occidentale de la Barbarie.*) Feſſa,æ,f. FEZA Miáſto Kroleſtwa Afrykańſkiego w záchodniey ſtronie Bárbaryi.

Le Royaume de Fez. Feſſanum regnum, i, n. Kroleſtwo Fezyſkie.

Qui eſt de Fez. Feſſanus, a, um. FAZANIN ten co ieſt z Fezy.

FI FI, (*Interjection pour témoigner le mépris & l'averſion qu'on a pour les perſones & pour les choſes*) Apage. Procul ô procul. FE FE brzydząc ſię czym,álbo kim. **Fi donc, arreſtez vous.* Ab iſtis abſtine, quieſce. *Fe coż to zás, nieprzeſtanieſz tego.

FIAMETTE, ſubſt. f. (*Couleur de flamme.*) Color flammeus, *genit.* coloris flammei, m *Cic.* ZOŁTO czerwony kolor, żołto gorący. **Qui tire ſur cette couleur.* Flammeolus, a, um. *Colum.* *Kolor nákſztałt żołto gorący.

FIANÇAILLES, (*on prononce* fianſailles.) ſubſt. f. plur. (*Promeſſe de Mariage, laquelle ſe fait en face de l'Egliſe*) Sponſalia,plur. ZARĘCZYNY záślubiny, ślub.

Le feſtin des fiançailles. Sponſalia, orum, n. plur. *Cicer.* Ochota ślubna weſele.

Donner, payer le feſtin des fiançailles. Præbere alicui ſponſalia. Częſtować ślub weſele ſprawić.

FIANCER, V. act. (*Promettre ſon fils*, ou *ſa fille en mariage.*) Filium, *ou* filiam ſpondere, *ou* deſpondere alicui, (ſpondeo, es, ſpopondi, ſponſum.) act. *Plant. Cic.* ZARĘCZYC záślubić Corkę, Syná.

FIA.

FIANCER, *(parlant du Preſtre, qui fiance les accordez.)* Sponſalia agere, *ou* celebrare. ŚLUB dáwáć mowiąc o Xiędzu ktory wiąże zrękowanych.

FIANCE, m. FIANCE'E, f. part. paſſ. & adject. Deſponſus & Deſponſatus, *(pour le maſculin.)* *Stat.* Deſponſa & Deſponſata, *(pour le feminin.)* *Cic.* ZARĘCZONY ZARĘCZONA, zrękowany zrękowana.

LE FIANCE'. Sponſus,i,m. *Cic.* PAN młody. **La fiancée.* Sponſa, æ, f. *Cic.* *Pánná młoda do ślubu.

FIBRES, ſubſt. f. pl. terme de Medecine. *(Ce ſont de petits filaments dont les membranes & les chairs ſont entretiſſues.)* Fibræ, arum, f. pl. *Plin.* WNĘTRZNOSCI gorne żyłki drobne po błonkach y ciele powleczone.

ON LE DIT auſſi *des plantes & des arbres.)* Fibræ, arum, f. pl. Capillamenta, orum, n. pl. *Plin.* ZYŁKI ná liściu y drzewie.

FIBREUX, m. FIBREUSE, f. *(Plein de fibres.)* Fibratus, a, um *Plin.* ZYLISTY, ZYŁKOWATY.

FICELLE, ſubſt. f. *(Petite corde deliée.)* Funiculus, i, maſc. *Cic.* SZNURKI cienkie.

FICHE, ſubſt. f. Fibula, æ, f. *Cic.* HAFFTKA, zwora, Rygiel.

FICHER, V. act. *(Enfoncer par la pointe.)* Figere. Defigere. Infigere, (figo,gis, fixum.) Pangere, (go, gis, panxi, pactum.) act. acc. *Cic.* WTYKAC wpychać, wbiiać końcem.

Ficher un poteau en terre. Palum in terram, *ou* in terrâ, *ou* terræ, figere. *Cic. Cæſ.* Pále ubiać wbiiać pále w ziemię. **Ils ſe fichoient des aiguillons dans les pieds ſans y penſer.* Stimulis inopinantes ſe inducbant. *Cæſ.* *Razili ſię ná żeleczach w nogi nieuważnie.

FICHER ſe dit figurement, *(Mettre, faire entrer une choſe dans l'eſprit.)* Aliquid in animis defigere. *Cic.* Affigere aliquid animo. *Quint.* NABIC głowę, czym wbić co komu w głowę. **Ficher les lettres dans la teſte des enfans, leur Imprimer dans l'eſprit.* Affigere litteras pueris. *Quint.* *Wbić náukę w głowę dzieciom. **Les choſes mauvaiſes demeurent fichées dans l'eſprit.* Magis pertinaciter hærent, quæ deteriora ſunt. *Quint.* *Złe rzeczy długo tkwią w głowie.

ON DIT auſſi, *Ficher, arreſter ſa veuë ſur quelqu'un,* ou *ſur une choſe.* Defigere oculos in aliquem. Defixos habere, *ou* tenere oculos. *Cic.* ZASTANOWIC wlepić oczy wzrok w kogo álbo w co. **Il n'a les yeux fichez que ſur luy.* Obtutu hæret defixus in uno. *Virg.* *Nie ma oczu wlepionych tylko ná niego.

FICHU, maſc. FICHUë, fœm. adject. *(Ridicule.)* Ridiculus. Ineptus, a, um. SMIESZNY, Błazeński, ladaiaki, poprostu kiepski.

(Mot bas & populaire.) Słowo proſte y podłe.

FICTION, ſubſt. f. *(Invention des poëtes, qui ſe plaiſent à controuver les choſes.)* Commentum, i, neut. Fabula, æ, f. *Cic.* FIKCYA Inwencya Poetycka, zmyślona rzecz.

FICTION *de perſonnes qu'on introduit dans un diſcours.* Perſonarum introductio, onis, fœm. *Cicer. ou* fictio. *Quint.* ZMYSLONE oſoby w prowadzone w mowie iákiey álbo wierſzach.

Parler du cœur & ſans fiction. Dicere ex animo. *Cicer.* Mowić ſzczerze nie zmyślaiąc.

FIDEI-COMMIS, ſubſt. maſc. terme de Juriſprudence. *(Leg, qu'on fait à quelqu'un à la charge de le remettre à un autre.)* Fidei-commiſſum, i, neut. *Vlp.* POWIERZONA rzecz do rąk, odkazana teſtamentem komu inſzemu.

FIDELE, *ou* FIDELLE, adject. maſc. & fœm. *(Qui garde la foy promiſe.)* Fidelis & hoc fidele. adject. Fidus,a, um. *Cic.* Fidelior & hoc fidelius, Fidior & hoc fidius; *& au Superlatif* Fideliſſimus & Fidiſſimus, a, um.) WIERNY, WIERNA, Wiary dotrzymuiący, dochowuiący wierności.

FIDELLE, ſignifie auſſi *Véritable, qui ne déguiſe point.* Fidelis. Fidus. SZCZERY nie udatny nie ná pozor niezmyślony prawdziwy.

Vn interprete fidelle. Fidus interpres, *genit.* fidei interpretis, maſc. *Horat.* Prawdziwy, wierny ſzczery tłumacz.

ON DIT figurément, *Vne mémoire fidelle.* Bona memoria. Tenax memoria. *Plin. Jun.* PAMIĘC wierna dobra.

FIDELLEMENT, adv. *(Avec fidélité, d'une maniere fidelle.)* Fideliter. adv. Summâ, *ou* optimâ fide, abl. *Cicer.* WIERNIE z wiernością.

FIDE'LITE', ſubſt. fœm. *(Foy, loyauté.)* Fides, *genit.* fidei, fœm. Fidelitas, atis, fœm. *Cicer.* WIERNOSC, Wiara

Sa fidélité branle, ou *chancelle.* Fluitat fides. *Tacit.* Wierność iego ſię chwieie, waży ſię.

Ce jeune homme outre la nobleſſe de ſa naiſſance, & la politeſſe de ſes mœurs, avoit encore une fidélité inviolable à ſon Prince, qu'il ne ſervoit point de la langue ni de ſa plume, mais de ſon bras & de ſon eſpée. Hic adoleſcens ſuper claritatem natalium & elegantiam morum, conſtans fidei erat erga Principem, cui non linguâ aut verbis, ſed manu & armis militabat. *Tacit.* Ten młody człowiek procz zâcnego urodzenia y pięknych przymiotow, miał ieſzcze nieporuſzoną ku Pánu wierność, ktoremu nie uſty áni piorem, ále ręką y bronią ſłużył.

Il n'eſt pas bien riche, mais il a une fidélité inviolable. Haud magnâ cum re, ſed fidei plenus. *Cic. ou* ſed bonæ fidei. *Suet.* Nie bogaty, ále wierności ieſt nie poſzlakowaney nieporuſzoney.

Avoir une fidélité vénale. Addictam habere pretio fidem. *Cic.* Mieć wiarę przedayną.

Faire, ou *preſter ſerment de fidélité au Prince.* Sacramentum dicere Principi. *Tacit.* Poprzyſiądz wierność, przyſięgę wierności uczynić Panu.

Témoigner de la fidélité dans les diſgraces de ſes amis. Fidem in amicorum periculis adhibere. *Cic.* Wierność y ſtateczność oświadczać w nieſzczęściu przyiaciołom.

FIEF, ſubſt. maſc. *(Terre, Seigneurie que tient un Vaſſal de ſon Seigneur, à la charge de luy rendre foy & hommage.)* Prædium beneficiarium, ii, neut. Clientelaris juris prædium, ii, neut. Fundus clientelaris, *genit.* fundi clientelaris, maſc. MANSTWO Lenność Dobra rodowitą Lennością nádane.

FIE'FE', adject. *Vn Officier fiéfé, Vn Sergent fiéjé, (qui dépend d'un fief.)* Fundi clientelaris accenſus,ſi, maſc. PAN Lenny co lennością trzyma á nie dziedzictwem, Urzędnik rodowity co urząd iáki lennym práwem ma ſobie nádany, álbo Officyer rodowity co urząd woyſkowy ma lennym prawem.

ON DIT par maniere d'injure & d'exaggeration, *Vn fripon fiéfé, Vn véritable fripon.* Inſignis notæ nebulo. Nebulo famoſus. Pergraphicus nebulo. Purus-putus nebulo. SZALBIERZ oſzuſt rodowity. **Vn fou fiéfé.* Homo ſtultiſſimus, *ou* inſaniſſimus. *Szaleniec rodowity. **Vn fiéfé affronteur.* Pergraphicus ſycophanta. *Plaut.* *Nápaſtnik náiezdnik kłotnik rodowity.

FIE'FER, V. act. *(Donner un fief à la charge de la foy & hommage.)* Prædium beneficiarum alicui concedere. LENNE prawo mańſtwo nádawać z obowiązkiem wierności y poddańſtwa oddawania.

FIEL, ſubſt. maſc. *(Petite veſicule qui contient une humeur jaune & amere.) Les Médecins l'appellent.* Fellis folliculus, i, maſc. *Cicer. ou* veſicula, æ, fœm. ZOŁC Mieſzek (álbo pęcherzyk w ktorym ieſt żołć w człowieku, bydlęciu, zwierzęciu, ptaſtwie, rybach.

Elle ſert dans l'Homme, à purger le foye & le ſang de la bile, comme la ratte le purge de ſon ſuc mélancholique, & les reins, de ſon humeur ſereuſe: on l'appelle dans les animaux l'*Amer.)* Służy w ludziach do oczyſzczenia wątroby y krwi z gorzkości wſzelkiey, ták iáko śledziona wyciera humory melancholiczne, y nerki z ſkrupiałych humorow chędoży, bydlęcą álbo rybią żołć Francuzi nie zowią *Fiel* żołć; ále *L'amer* gorzkości

Amer comme fiel. Felleus, a, um. Gorzki iák żołć.

FIEL ſignifie figurément en morale, *Haine, averſion, aigreur contre quelqu'un.* Fel, *genit.* fellis, neut. ZOŁC niewłaśnie znaczy nienawiść, niechęć, przykrość przeciwko komu. **Des plaiſanteries pleines de fiel.* Sales ſuffuſi felle. *Ovid.* *Zarty pełne gorzkości przykrości. **Il n'a point de fiel, Il eſt ſans fiel.* Nullo felle cumulatur cor. Leves iras gerit. *Bez żołci człowiek wielkiey dobroci.

FIEL *de terre, (Herbe qu'on nomme la Petite Centaurée.)* Fel terræ, *genit.* fellis terræ, neut. Centaurium. neut. *Plin.* ZIEMNA żołć, goryczka, Centurzya mnieyſza ziele.

FIENT, ſubſt. maſc. *(prononcez* fiant:) *(Fumier pourri.)* Fimus, i, maſc. i, neut. Stercus, *genit.* ſtercoris, neut. *Cicer.* GNOY zgniły, końſki albo bydlęcy náwoz.

(Mot de Payſan.) Chłopſkie ſłowo w Francuſkim.

FIENTE, (*on prononce* fiante.) ſubſt. fœm. *(Excrément, ordure que jettent les animaux.)* Stercus, *genit.* ſtercoris, neut. Fimus, i, maſc. Fimum, i, *Plin.* Oletum. Excrementum,

tum, i, neut. *Cicer. Plin.* Editus, ûs, maſc. *Vlp.* GNOY odbyt bydlęcy. **Fiente de pourceau.* Succerda, æ, fœm. *Feſt* *Swini gnoy. **Fiente de ſouris,* ou *de rats.* Muſcerda, æ, f. *Myſzy gnoy.

FIENTER, (*on prononce* fianter.) V. neut. Stercus egerere, (egero, is, egeſſi, egeſtum.) act. GNOIC gnoy przez odbyt czynić.

(Mot bas & vulgaire.) Słowo podłe proſte.

FIER, V. act. *(Conſier une choſe à quelqu'un.)* Aliquid alicui credere. UFAC poufać komu czego zwierzyć ſię powierzyć.

(Ce mot n'eſt point d'uſage en ce ſens, mais bien *Confier.)* W Francuſkim to ſłowo w tym rozumieniu ſię nie mowi *fier* ále *Confier* ufać powierzyć.

SE FIER *à quelqu'un, en quelqu'un, ſur quelqu'un, en une choſe,* ou *ſur une choſe.* Alicui de re aliquâ fidere, *ou* confidere, (fido, is, fidi, fiſum.) neut. UFAC komu czemu. **On dit* Confidere virtuti. *Cæſ. Se fier ſur ſes forces.* *Ufać ſiłom ſwoim. *In aliquo. *Hirt. ou* aliquâ re. *Cæſ. Se fier en quelqu'un,* ou *en quelque choſe.* *Ufać komu, álbo w kim ufność mieć.

Se fier ſur ſon eſprit, ſur ſes grandes idées. Ingenio fidere & magnis cogitationibus. Fretum eſſe ſolertiâ & cogitationibus. *Vitr.* Ufać rozumowi właſnemu wielkim ſwoim zámyſłom imprezom wyſokim.

Il n'y a rien de plus ridicule, que de ſe fier en choſes importantes au conſeil de ſon ennemi. Nihil eſt levius, quàm auctore hoſte de ſummis rebus conſilium capere. *Cæſ.* Nic niemaſz śmieſznieyſzego, iáko w rzeczach poważnych ufać rádzie nieprzyiácielſkiey y ná niey polegać.

La deſtruction de Sagonte ſervira aux Eſpagnols d'un triſte exemple qui leur apprendra à ne ſe fier jamais à la parole, ni à l'alliance des Romains. Hiſpanis populis lugubre documentum Sagunti ruinæ erunt, ne quis fidei Romanæ aut ſocietati confidat. *Liv.* Zburzenie Saguntu będzie wieczną przeſtrogą y záſoſnym przykładem dla Hiſzpanow iáko przymierzom y obietnicom Rzymian ufać maią.

Je me fieray bien à vous pour de plus grandes choſes. Ad majora tibi fidam. Wierzyłbym ci, poufałbym ci daleko więkſzych rzeczy. **Il ne ſe fioit à aucun d'eux.* In nullo illorum ſibi confidebat. *Hirt.* *Żádnemu z nich nie ufał áni temu áni temu. **Vous ne vous fiez pas beaucoup en moy, à ce que je vois.* Parvam eſſe mihi apud te fidem intelligo. *Ter.* *Nie wiele mam widzę wiary u ciebie, nie ufaſz mi iákoś.

Il faut voir dans la vie, à qui il ſe faut fier, & de qui il ſe faut défier. In omni vitâ conſiderandum eſt, quibus credas, quos caveas; *ou* cui fidas, cui diffidas. *Cic.* Trzeba uważać w tym życiu komu wierzyć, komu ufać, á komu nie.

Tous les hommes ſe fient en la bonté de Dieu, toutefois j'en ay veu pluſieurs, qui ont eſté ſouvent trompez dans cette confiance pour leurs méchancetez. Omnes mortales Deo ſunt freti, ſed tamen ego vidi Deo fretos ſæpè multos decipi ob crimina. *Plaut.* Wſzyſcy ludzie ufaią w dobroci Boſkiey, widziałem iednak wielu co ſię ná tym záwiedli, dla złości ſwoich.

Qui ſe fie trop en ſoy-meſme. Sibi nimium confidens, *ou* præſidens, entis, omn. gen. *Cic.* Ten co názbyt o ſobie wiele trzyma názbyt ſobie ſamemu ufa.

FIER (*on prononce l'r final.*) maſc. FIERE, fœm. adject. *(Hautain, altier.)* Ferox, Præferox, ocis, omn. gen. Protervus. Superbus, a, um. Ferocior & hoc ferocius, Protervior & hoc protervius, Superbior & hoc ſuperbius; Ferociſſimus, Proterviſſimus, Superbiſſimus, a, um. *Cicer.* HARDY HARDA, zuchwały, wyniosły, dumny, dumna w tym ſłowie Francuſkim ná końcu *R* ſię wymawia.

Vn peu fier. Feroculus, a, um. *Hirt.* Przyhardy, przydumny, trochę hardy.

Vn homme extrémement vif & fier de ſon naturel. Homo nimium vehemens feroxque naturâ. *Cic.* Człowiek dziwnie popędliwy, y zuchwały z przyrodzenia ſwego.

La victoire rend un homme plus fier, & moins maitre de luy. Reddit hominem ferocem, impotentioremque victoria. *Cic.* Zwycięſtwo zuchwałym czyni y nieuważnym.

Fier pour ſa beauté Formâ ferox. *Plaut.* Hardy dla urody ſwoiey, co ſię pyſzni z urody ſwoiey. **Voyant que je l'aimois, il en parut plus fier.* Poſtquam ſe amari ſenſit, ſupercilium altiùs ſuſtulit. *Petr.* *Widząc żem go kochał hardzieyſzym ſię ſtał. **Il eſt devenu fier à cauſe du bien, dont il a hérité.*

Quia paululum acceſſit illi pecuniæ, ſublati ſunt animi. *Ter.* *Shardział z fortuny ktora na niego ſpadła.

FIEREMENT, adv. *(Avec fierté.)* Ferociter. Arroganter. Contumaciter. Superbè. adv. HARDO, hardzie, zuchwale. **Il marche fierement.* Superbè incedit, *ou* ſe infert. *Plaut.* *Chodzi ſtąpa z hardością z dumą wielką. **Parler fierement à quelqu'un.* Superbiùs aliquem appellare. *Cicer.* *Mowić hardo zuchwale do kogo.

FIERTE', ſubſt. fœm. *(Arrogance, eſprit hautain.)* Ferocia. Superbia. Arrogantia. Contumacia, æ, f. Ferocitas. Protervitas, atis, f. *Cic. Hor.* HARDOSC zuchwałość wyniosłość umyſłu. **Quittez cette fierté ſi deſagréable.* Pone ingratam ſuperbiam. *Hor.* *Porzuć tę hardość ták obrzydliwą każdemu, tę plugawą wyniosłość twoię y dumę.

FIERTE' en donne purt. *(Air noble.)* Superbia nobilis & non injucunda ferocitas. Libera contumacia à magnitudine animi inducta, non à ſuperbiâ. *Cicer.* POWAGA, poważna poſtawa. **Reprenez cét air de fierté qui vous ſied ſi bien.* Sume ſuperbiam meritis tuis quæſitam. *Hor.* *Wezmiy znowu wroć ſię do tey poważney miny ſwoiey ktora ci ták bardzo przyſtoi.

FIF'VRE, ſubſt. fœm. *Maladie qui vient d'une intempérie chaude & ſéche du ſang & des humeurs, qui ſe fait connoiſtre par une violente agitation du pous, & qui eſt ordinairement précedée du friſſon.)* Febris, is, fœm. *Cicer.* GORĄCZKA choroba pochodząca z niepomierney gorącości y ſuchości krwi y humorow, ktorą poznać z tęgiego bicia pulſow, á zwyczaynie zimnem to ieſt febrą bywa poprzedzona.

Petite fiévre. Febricula, æ, f. *Cic.* Mała gorączka.

Fiévre quotidienne, (qu'on a tous les jours.) Febris quotidiana. *Celſ. ou* amphimerina. *Plin.* Gorączka codzienna. **Fiévre continuë.* Febris continua, *ou* continuata, *ou* continens. *Celſ. ou* aſſidua. *Cic.* *Uſtawiczna gorączka bezprzeſtanna. **Fiévre tierce.* Febris tertiana. *Plin.* *Tercyana przez trzeci dzień ſię wracaiąca trzeciaczka. **Quarte.* Febris quartana, *& mieux* Quartana *ſeul. Cic.* Febris quartis diebus recurrens Intervallata febris biduo media. *Aul-Gel.* Quadrini circuitûs febris. *Plin.* *Kwartana przez czwarty dzień ſię wracaiąca czwartaczka.

Fiévre chaude. Febris ardens. *Celſ.* Gorączka. **Intermittante.* Febris intermittens. Febris quæ intermittit. *Celſ.* *Gorączka nieuſtawiczna przerwana. **Reglée.* Stata febris *Plin.* Febris cujus certus circuitus eſt. Febris cujus reverſio & motus conſtans eſt. *Celſ Cic* *Gorączka iednoſtayna. **Qui n'eſt point reglée.* Febris vaga & inordinata. *Celſ.* *Nieiednoſtayna większa álbo mnieyſza. **Fiévre hétique.* Hectica febris. *Gorączka ſuchotna ſuchoty. **Fiévre maligne & putride.* Febris maligna & putris. *Celſ.* *Máligna. **Fiévre lente.* Lenta febris. *Celſ.* *Gorączka wolna. **Groſſe fiévre.* Gravior, *ou* vehemens febris. *Celſ.* *Gorączka potężna. **Fiévre opiniaſtre & forte.* Querquera febris, *Plaut.* *Gorączka tęga y nieprzeſtanna. **Fiévre contagieuſe, qui ſe gagne.* Febris contagioſa. *Celſ.* *Gorączka záráźliwa przyrzutna.

ACCE'S *de fiévre.* Febris acceſſus, ûs, m. *ou* acceſſio, onis, f. *Plin. Celſ.* PAROXYZM gorączki kiedy bierze chorego.

Le friſſon de la fiévre. Febris horror. *Celſ.* Zimno Febra. **La fin de l'acces.* Febris finis, *ou* deceſſus, ûs, m. *ou* deceſſio, onis, f. *Koniec paroxyzmu. **Relaſche de la fiévre,* ou *intermiſſion.* Febris remiſſio, onis, f. *Celſ.* * Posolgowanie gorączki, álbo opuſzczenie gorączki. **L'ardeur de la fiévre.* Febris ardor. *Plin.* *Upał gorączki. **Les reſtes de la fiévre.* Febris reliquiæ, arum, f. pl. *Celſ.* *Gorączki reſzty oſtatki.

N'avoir point de fiévre. Febri carere, *ou* vacare. *Celſ.* Nie mieć gorączki. **Je n'ay jamais eu la fiévre.* Nunquâ me febris iniit. *Plau.* *Nigdym niemiał gorączki. ** Il n'a plus du tont de fiévre, la fiévre l'a quitté.* Febris ex toto quievit. *Celſ. ou* conquievit, *ou* diſceſſit. *Cic.* Evanuit febris. *Celſ.* Intermittit ex toto febris. *Celſ.* * Już cále nie má gorączki, cále go gorączka opuściła. **Il n'a eu qu'un accès de fiévre.* Semel tantùm febris acceſſit *Celſ.* * Tylko ieden miáł Pároxyzm gorączki. **Auſſi-tôt qu'un malade a eu la fiévre, & qu'il entre dans le chaud, il luy faut donner à boire de l'eau tiede un peu ſalée & le faire vomir.* Cùm primùm æger inhorruit, & ex horrore incaluit, dare oportet potui tepidam aquam ſubſalſam & facere eum vomere. *Celſ.* *Ják prędko chorego po febrze, bierze gorączka, trzeba mu dać záráz wody wolney záſoloney trochy ná zrzucenie.

Eſtre pris, ou *ſaiſi de la fiévre*. Corripi febre. *Plin.* Być zdięty álbo porwany febrą. * *Il a eſté pris*, ou *ſaiſi de la fiévre*. Cepit eum febris. *Plin.* *Febra go porwała. * *Eſtre dans l'ardeur de la fiévre*. Æſtu febrique iactari *Cic.* *Być w náywiękſzym upale gorączki. *Il ne faut donner aucune medécine à un malade, qui eſt dans le fort de la fiévre*. Si ardens febris ægrum extorret, nulla medicamenti danda potio eſt. *Celſ.* *Żádnego lekarſtwa choremu dáwać nietrzeba podczas gorączki gwałtowney. *Il eſt dans la fiévre*. Febris eum occupat. Febris corpus tenet. *Celſ.* Calet febre. *Juv.* *Jeſt w aktualney gorączce ſamey gorączce. *Il eſt tombé de fatigue dans une petite fiévre continuë aſſez faſcheuſe*. Ex labore in febriculam incidit aſſiduam & ſatis moleſtam. *Cicer.* *Z pracy západł w gorączkę lubo nieznáczną ále uſtawiczną, y doſyć uprzykrzoną.

CHASSER, (*Faire en aller la fiévre.*) Depellere febrem. Abigere febres. *Plin.* Deducere febres corpore. *Horat.* Diſcutere, *on* ſubmovere febrem. *Celſ.* ROSPĘDZAC uśmierzać tracić gorączkę, febrę. *Faire venir la fiévre, la donner*. Adducere febres. *Hor.* Afferre febrem. *Cic.* Facere febrem. *Mart.* *Sprawować czynić przynoſić gorączkę, zádawać gorączkę.

La fiévre diminue, eſt ſur ſon déclin. Inclinat ſe febris. Minuitur febris, *on* decreſcit febris, Levatur febris. Remittit ſe febris. Decedit febris. *Celſ.* Uſtępuie gorączka uſtaie. *La fiévre diminue un peu*. Aliquantum minuitur ex febre. *Celſ.* Minuitur aliquid ex febre. *Uſtaie trochę gorączka. *Vne fiévre diminuée*. Tenuata febris. *Celſ.* *Słabſza mnieyſza gorączka. *La fiévre ſemble diminuer, & puis élle augmente*. Minuitur febris, & rursùm intenditur, *on* augetur. *Celſ.* *Zdaie że uſtępuie gorączka, y znowu ſię ſzerzy. *Diminuer, adoucir ſa fievre par le repos & là diette*. Mitigare febrem quiete & abſtinentiâ. *Quint.* *Uśmierzać gorączkę ſpoczynkiem y nie iedząc.

Guérir quelqu'un de la fiévre, la luy faire paſſer, ou *perdre*. Febrem ab aliquo depellere, *on* ſubmovere, *on* tollere. *Celſ.* Liberare aliquem febre. *Plin.* Uzdrowić kogo wyprowadzić kogo z gorączki z febry.

Empeſcher la fiévre de venir. Arcere febres. *Plin.* Stracić mu gorączkę febrę niedopuſzczać gorączki, bronić od gorączki. **La faire venir*. Excitare febriculas. *Celſ.* Movere febres. Incitare febrem. *Celſ.* *Sprawować gorączkę przynoſić ią.

La fiévre finit par les ſueurs. Febrem finiunt ſudores. *Celſ.* Finitur febris ſudore. Gorączka kończy ſię przez poty, (álbo) potami.

La fiévre ſe paſſe. Decedit, *on* definit febris. *Celſ.* Gorączka omiia. **Le redoublement de ſa fiévre eſt tout à fait paſſé* Acceſſio febris ex toto receſſit. *Celſ.* * Już go cale ominęła gorączka cale uſtąpiła gorączka, odeſzła uſtała, opuściła go cale.

Redonner la fiévre à quelqu'un. Alicui febrem reducere. *Hor.* Wprowadzić znowu w gorączkę znowu w gorączkę wpędzić.

La fiévre revient. Revertitur febris. Repetit febris. *Celſ.* Gorączka ſię wraca. **Cela fait revenir la fiévre*. Id febrim reducit. *Hor.* *To wraca gorączkę.

La fiévre eſt ſurvenuë à ſa playe. Supervenit febris vulneri. *Celſ.* Gorączka przydała ſię do rany. **La fiévre s'augmente*. Intenditur, *on* augetur febris *Celſ.* *Mnoży ſię gorączka, tężeie.

La cendre du fiel de grenouilles, eſt bonne pour les fiévres. Prodeſt & febri, *on* in febres, ranarum fellis cinis. *Plin.* Żołć żábia ná proch ſpalona pomocna ieſt ná gorączki.

On s'en ſert avec de la fromentée pour la guériſon des fiévres. Febribus imponitur cum polentâ. *Cicer.* Zażywaią iey w piwie ná gorączki. **Contre l'ardeur de la fiévre*. Contra ardorem febrium. In febris ardoribus. *Plin.* *Przeciwko upałom gorączki.

ON DIT proverbialement, *Il eſt tombé de fiévre en baud mal*, c'eſt à dire *d'un petit malheur dans un plus grand*. Incidit in ſcyllam cupiens vitare charybdim. Ex malo, in aliud pejus incidit. MOWIĄ przyſłowiem: *Wpadł z Febry w gorączkę*. z iednego złego w gorſze.

FIEV'REUX, maſc. FIE'VREUSE, fœm. (*Qui a la fievre*, ou *qui en attend quelque accès*.) Febriens, entis, omn. gen. Febricitans, antis, omn. gen. CHORUIĄCY ná febrę, febrę cierpiący, w febrze zoſtaiący, álbo iey czekaiący.

FIE'VREUX, (*Qui donne la fiévre*. Febrim afferens, *ou*

excitans, *ou* movens, entis, omn. gen. Febriculoſus, a, um. *dans Aul-Gel.* GORĄCZKĘ czyniący ſprawuiący przynoſzący, gorączkę.

FIFRE, ſubſt. m. (*Eſpece de flute Allemande, qui rend un ſon fort aigu, & qui eſt d'uſage parmi les Suiſſes*.) Fiſtula militaris, *ou* bellica, *genit.* fiſtulæ militaris, *ou* bellicæ, fœm. PISZCZAŁKA żołnierſka iákiey náybardziey w záciągu nieiakim záżywaią ſkąd *Fayfrowie* to ieſt Piſzczkowie.

Qui joue du fifre. Fiſtulator bellicus, *genit.* fiſtulatoris bellici, m. *Cic.* Piſzczek *Fayfer*.

Jouer de fifre. Fiſtulà ſonare. Grać ná piſzczałce, (álbo) w piſzczałkę.

FIGER, V. act. (*Condenſer, congeler, arreſter le mouvement des choſes liquides*.) Denſare. Coagulare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Plin.* ZGĘSZCZAC zſiadać, ſpuſzczać, popuſzczać rzeczy mokre rzadkie áby ſię zgęſły, zſiadły ścięły.

SE FIGER. Concreſcere, (ſco, is, crevi, cretum.) n. Coagulari, (or, aris, atus ſum.) paſſ. Coire in denſitatem. GĘŚNIEC ścinać ſię zſiadać ſię. * *Du ſang figé*. Concretus ſanguis. *Ovid. Virg.*, *Krew zſiadła.

FIGUE, ſubſt. f. (*Fruit fort délicat & bon à manger*.) Ficus, ci, *& ſelon quelques-uns* ficûs, m. & fœm. FIGA owoc bardzo delikatny, do iedzenia dobry.

Figue verte, qui n'eſt point encore meure. Groſſus, i, maſc. *Plin.* Groſſulus, i, m. *Var.* Figa niedoyrzała, owoc figowy zielony dopiero ſię wiążący.

Figue ſeche, qui ſe mange le careſme. Arida ficus. *Plaut.* Carica, æ, fœm. Figi ſuche, cukrowe ſuſzone ktore poście iedzą.

Figue fiole, ou *Figue poire*. Ficus pyris magnitudine æmula. *Plin.* Figi gruſzkowe nákſztáłt gruſzek podobieńſtwem y wielkością.

FIGUIER, ſubſt. maſc. Ficus, i, *ou* ûs, maſc. & fœm. Fici arbor, oris, fœm. Ficulnea arbor, fœm. *Cic. Colum.* FIGA, figowe drzewo.

FIGUIER *ſauvage*. Caprificus, i, fœm. *Plin.* FIGA dzika płonna, polna figa, leśna.

DE FIGUIER. Ficulneus, a, um. *Var.* Ficulnus, a, um. *Hor.* FIGOWY, FIGOWA.

FIGUERIE, ſubſt. fœm. (*Lieu planté de figuiers*.) Ficetum, i, neut. *Var.* PŁONNIK figowy, mieyſce kwatera záſadzona figami. figarnia.

FIGURATIF, maſc. FIGURATIVE, fœm. (*Qui repréſente obſcurement*.) Figuram exhibens, entis, omn. gen. WYRAZAIĄCY, wyobrażaiący pod figurą pod cięciem iákiem wyrażaiący pod podobieńſtwem.

FIGURE, ſubſt. fœm. (*Repréſentation de quelque choſe, qui ſe fait*, ou *par des lignes*, ou *par des corps ſolides ſur le papier*, ou *autrement*.) Diagramma, atis, neut. Deformatio, onis, fœm. *Vitr.* Deformatio linearis, *ou* grammica, fœm. FIGURA, Obraz wizerunk, ryſunek, kſztałt forma czyli to kreśląc, czyli oſoby wyrażaiąc ná papierze lub ináczey wylepiaiąc. **Figure de Géometrie*. Schema, atis, neut. *Vitr.* *Figury Matematyczne linie, troygrania, czworgrania. &c.

FIGURE, (*Statuë, quelque corps ſolide*.) Figura. Forma, æ, fœm. Species, iei, fœm. *Cic.* OSOBA, poſąg, figura ſtoiąca, obraz wyobrażenie.

Vne figure de bronze, d'airain. Figura, *ou* ſtatua, *ou* imago ærea, *ou* ex ære. Oſoba ſpiżowa, mośiężna. **De marbre*. Marmorea. *Cic.* *Marmurowa. *(Æs, *genit.* æris, neut. *dans Horace, pour une figure d'airain*, & Marmor, oris, neut. *pour une ſtatuë de marbre dans Plaute*.) * Poſąg kamienna oſoba. *Wſyſtkie te ſłowa Francuſkie ſą iſtotne Imiona w ſpadku rodzącym; ále w polſkim, lepiey ſię wyrażaią przez imiona przydatkowe iáko to oſoba ſpiżowa, niżeli oſoba z ſpiży mośiężna, niż z mośiądzu. &c.*

FIGURE *groteſque*, (*qui avoit une fort grande bouche, & à qui on faiſoit grincer les dents, & à qui l'on donnoit divers mouvemens*.) Manducus, ci, maſc. *Plaut.* OSOBA żárłoka, ſtraſzydło, żárłok poſąg dziwny maſzkara.

Figure groteſque qui railloit les ſpectateurs dans la marche d'un triomphe à Rome. Citeria, æ, fœm. *Plaut. Var.* Swiegotka, klekot klekotka, poſąg wyſtawiony ná widokach publicznych wiazdow, do zbiegaiących ſię ná widowiſko obracaiący ſię rozmaicie iákoby co mowił álbo z nich ſzydził.

FIGURE, (*Spectre*.) Terribilis forma viſa nocturno tempore. *Cicer.* WIDOWISKO ſtraſzydło pokazuiące ſię, poſtać iáka, oſoba.

Pren-

Prendre la figure d'une perſonne. In faciem alicujus ſe vertere. Formam, *ou* imaginem alicujus capere, *ou* ſumere, *ou* gerere, *ou* ferre. *Plaut. Cicer.* Wziąć ná ſiebie poſtać czyią, álbo iáką.

FIGURE *de Rhétorique*, ou *d'Eloquence*. Figura dictionis & locutionis. *Cic.* Schema, atis, neut. *Quint.* Schema, æ, fœm. *Plaut.* Lumina & ornamenta verborum ſententiarumque. *Cicer.* FIGURY kſztałty mowienia Mowcow Kraſomowſkie.

FIGURE ſe dit en morale (*du bon & du mauvais eſtat de la fortune*, ou *des affaires d'une perſonne*.) *Faire figure bonne*, ou *méchante*. Benè, *ou* malè ſtare. *Cic.* FIGURA mowi ſię niewłaśnie co do fortuny znaczney álbo podłey, ſtawiać ſię pokazować ſię dobrze álbo zle, bogato, álbo ubogo, Pańſko álbo po chudopacholſku. **Il a fait autrefois figure dans le monde*. Pulcherrimè ſtetit. *Cicer.* Aliquod nomen decuſque geſſit. *Virg.* Homo inter homines fuit. *Petr.* Faſtigium tenuit inter homines. *Plin-Jun.* *Znáć go było przed tym między ludźmi, czynił figurę ná świecie.

FIGURE, m. FIGURE'E, f. adject. Figuratus, a, um. *Cic.* NIEWŁASNIE w wyrozumieniu niewłaſnym. * *Diſcours figuré*. Oratio figurata, fœm. Schematiſmus, i, maſc. *Quint.* *Mowa niewłaſna kſztałtem iákim pokryta, ozdobiona.

FIGURE'MENT, adv. (*Dans le ſens figuré*.) Per metaphoram. Per tranſlationem. *Quint.* NIEWŁASNIE w wyrozumieniu niewłaſnym.

FIGURE'MENT, (*Par figure, obſcurément*.) Obſcurè. In ænigmate. *Cic.* NIEWŁASNIE, w wyrozumieniu znáczeniu niewłaſnym, pod figurą co mowić niewyraźnie.

FIGURER, V. act. (*Faire des figures*, ou *des repréſentations des choſes*.) Figurare. Delineare. Deformare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cicer.* WYRAZAC wyobrażać ſtawiać kſztałty podobieńſtwa wyobrażenia rzeczy.

FIGURER ſe dit (*en parlant des myſteres & des repréſentations énigmatiques*.) *La Manne dans le deſert figuroit l'Euchariſtie*. Manna in deſerto figura erat Euchariſtiæ. FIGUROWAC znaczyć co do taiemnic y podobieńſtw wiary. Manna ná puſzczy figurowała, znáczyła Náyświętſzy Sákrament. **Les fables des Anciens nous figuroient de belles moralitez*. Fabulæ antiquæ multa morum documenta continebant. Vitam prudenti conſilio monebant fabulæ. *Phæd.* *Fabuły, bayki dawnych, piękne nám znáczyły obyczaiow náuki.

SE FIGURER. (*Repréſenter à ſon imagination*.) Aliquid animo ſibi repræſentare. Sibi aliquid animo, *ou* cogitatione fingere. *Cicec.* WYOBRAZAC ſobie, w myśli ſobie ſtawiać wyſtawiać ſobie w imaginacyi, myślić. **Figurez-vous que vous eſtes ce que je ſuis*. Eum te eſſe finge, qui ego ſum. *Cic.* *Pomyśl ſobie że ieſteś ná mieyſcu moim, że ieſteś mną.

FIL, ſubſt. m. (*Petit corps long & délié*.) Filum, i, Linum, i, n. *Cel.* NIC, ciągła rzecz cienka.

Fil d'or, ou *d'argent*. Filum aureum, *ou* argenteum. Nić złota, álbo ſrebrna.

FIL *qui fait la longueur d'une étoffe tiſſuë*, (*qui les Tiſſerands appellent étain*.) Stamen, inis, neut. *Var.* NIC paſmo w robieniu dzianiu, oſnowa w tkactwie.

FIL *qui fait la largeur d'une étoffe en traverſant celuy qui en fait la longueur*, (*que les Tiſerands appellent trame*.) Subtemen, inis, neut. *Plin.* W ZDŁUZ idąca przędza, wątek nić poprzecz oſnowy záwiedziona: ktorą tkacze poprzecz prowadzą łodką.

FIL, ou *Filet de perles*. Margaritarum filum, li, neut. SZNUREK pereł.

FIL pour *Le tranchant de ce qui coupe*. comme *Faire paſſer les ennemis au fil de l'eſpée*. Hoſtes ad unum ferro interimere, *ou* trucidare, *ou* necare, *ou* occidere. *Cic.* WYCIĄC nieprzyiacioł, wyścinać, wyzábiać.

Donner le fil, ou *le tranchant à un ferrement qui coupe*. Ferrum acuere, (uo, uis, acui, acutum.) *Plin.* Záoſtrzyć náoſtrzyć wecować oſtrze żelaza.

FIL *d'un diſcours*, (*la ſuite d'un diſcours*.) Orationis contextus, ûs, maſc. Filum orationis, neut. *Cicer.* NIEPRZERWANA Mowa.

Reprenons le fil de noſtre diſcours, l'endroit où nous en ſom mes demeurez. Eò unde digreſſi ſumus, revertamur. Wróćmy ſię do przeſzłego dyſkurſu do tego nádczymeśmy przerwali mowę. **Pour reprendre le fil de noſtre diſcours*. Ut ad propoſitum revertamur. *Cicer.* *Ażebyśmy ſię wrocili do tego gdzieśmy mowę przerwali, náczymeśmy ſtáneli.

FIL, comme *Prendre ſon fil en navigeant*. Aliquò curſum dirigere. *Cicer.* CIĄGNĄC proſto dążąc dokąd. **Aller ſelon le fil de l'eau, ſuivre le fil de l'eau*. Recto flumine ferri. *Płynąc proſto dokąd z wodą. *(*Le contraire eſt* Adverſo flumine, *ou* adversâ aquâ vehi, *Aller contre le fil de l'eau, Remonter*.) *Plaut. Cæſ.* *(przeciwna ieſt) płynąć przeciwko wodzie do gory

ON DIT proverbialement, *Conter quelque choſe de fil en aiguille*, pour dire *la conter par ordre & avec toutes les circonſtances*. Ab acià & acu omnia exponere. *Petr.* Remomnem ut facta eſt narrare ordine. *Ter.* JEDNO po drugim porządnie powiadać po nici do kłębka. **Tomber de fil en aiguille*. Ex uno ſermone in alium ſermonem delabi. *Cic.* *Po nici do kłębka przyiść, iedno po drugim, z iednego do drugiego wpadać w mowie.

ON DIT auſſi, *Donner bien du fil à retordre à quelqu'un*, pour *Luy donner bien des affaires faſcheuſes*. Plurimum negotii alicui facere, *ou* exhibere, *ou* conficere, *ou* conflare, *ou* faceſſere. Moleſtis operoſiſque negotiis aliquem implicare. *Cic.* DAC komu doſyć motkow do rozmotania, dać mu dość czynienia, dać do czynienia komu.

FILAGE, ſubſt. m. (*La maniere de filer les laines*, ou *la ſoye*.) Lanificium, ii, neut. *Ter.* Lanicium, ii, neut. *Virg.* PRZĘDZA przędzenie. *Je ne crains perſonne pour le filage*. De lanificio neminem metuo. *Terent.* *Co w przędzy nikogo ſię nie boię, nikomu nie uſtąpię.

FILAMENT, ſubſt. m. (*Menu filet qui compoſe le tiſſu des chairs, des nerfs & des racines*.) Stamina, inum, neut. plur. *Plin.* Fibræ, arum, f. pl. *Plin.* ZYŁY zwierzchnie w ciele, drzewach, ziołach, korzeniach nitki ſplecione między ſobą y wiążące ſię.

FILASSE, ſubſt. f. (*Filaments qu'on tire de certaines plantes, comme du chanvre, du lin & des orties*.) Linum cardinatum, *ou* pexum, *ou* depexum. *Plin.* WŁOKNO ná Lnie konopiach &c. nitki łyczka przędza.

FILE, ſubſt. fœm. (*Longue ſuite des choſes & des perſonnes rangées*.) Ordo, dinis, maſc. *Liv.* Series, iei, fœm. Continuatio ſerieſque rerum, fœm. *Cicer.* CIĄGIEM długim rzeczy idące rozſtawione, álbo prowadzone ſzeregiem przeciągiem.

FILE en terme de guerre, *Serrer les files*. Cogere, *ou* denſare ordines. *Liv.* SEREGI SCISKAC ſkupiać ſzeregi.

Ils marchoient à la file avec quantité de bagage. Longiſſimoagmine maximiſque impedimentis incedebant. *Cæſ.* Szedł ciągnionego długim taborem.

Venir à la file. Longo ordine accedere. Długim táborem ſię ciągnąć, álbo wlec ſię táborem rozwlekło.

FILER, V. act. (*Faire du fil à la quenouille*, ou *au rouët*.) Lanas nere, (neo, nes, nevi, netum.) *Ter.* PRZĄSC kądziel, ná przęślicy, álbo ná kołowrotku.

On file l'or, & on en fait des tiſſus comme de la laine. Aurum netur ac texitur, lanæ modo. *Plin.* Przędą złoto y ciągną iák wełnę.

FILER, (*Aller*, ou *venir à la file*.) Longo ordine, *ou* longo agmine procedere, *ou* incedere. *Virg.* PASMEM ciągiem ſię ciągnąć iść poſtępować. **Il fit filer les ſoldats les uns après les autres, du grand camp dans le petit*. Raros milites ex majoribus caſtris in minora traducit. *Cæſ.* *Ciągiem kazał woyſku iść ieden zá drugim z obozu wielkiego do małego.

ON DIT, *Filer doux*, pour dire *Se taire, obeïr avec ſoûmiſſion devant un plus fort que ſoy*. Submiſſis verbis cum aliquo ſe gerere. UŁOZYC ſię poſkromić ſię, umiarkować umilknąć przed ſtarſzym, przed mocnieyſzym y godnieyſzym nád ſiebie.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme file ſa corde*, pour dire qu'*Il fait de meſchantes actions, qui le feront pendre*. Sibi parat maximam malam crucem. Paſcet in cruce corvos. *Hor.* POSTRONEK ná ſiebie, ná ſzyię ſwoię kręci, zle żyie zárabia ná ſzubienicę.

FILET, ſubſt. maſc. (*Petit fil*.) Filum, i, neut. *Cicer.* NITKA nić. **Par filets*. Filatum, adv. *Lucr.* *Nitkami po nitce.

FILET *de la langue*, (*qui empeſche ſouvent qu'on ne puiſſe parler*.) Vena, æ, fœm. *Plin.* Linguæ vinculum, i, neut. NITECZKA przyrośnienie ięzyka, przeſkadzaiąca wymowie.

FILET ſe dit (*de ce qui eſt menu & délié*.) comme *Cette fontaine ne donne qu'un petit filet d'eau*. Ex hoc fonte, exilis aquula, *ou* rivulus aquæ, ſcaturit, *ou* exilit, *ou* decurrit.

JAK nitka iák niteczka o tym co ieſt bardzo cienkie y ſubtelne, náprzykład zrzodło nitką tylko álbo iák niteczką wodę wypuſzcza.

Vn filet de vinaigre. Aceti rorans ſtilla, *genit.* aceti ſtillæ rorantis, fœm. Kropla kropelka octu, niteczka octu, odrobina, **Mettre un filet de vinaigre.* Subinſtillare acetum. *Apit.* *Odrobię octu wpuścić.

ON DIT, *Faire un filet d'eau*, pour dire *Vriner.* Facere *ou* reddere urinam. *Colum. Plin.* SIKNĄC wodą mowi ſię właśnie co do uryny puſzczania.

ON DIT figurément en ce ſens, *Il n'a qu'un filet de vie, Sa vie ne tient qu'à un filet.* Tenui valetudine. Levi filo pendet illius vita. MOWIĄ też niewłaśnie zdrowie życie iego wiſi álbo ieſt iák ná nitce.

FILETS, *(pour la chaſſe des oiſeaux & des beſtes fauves.)* Retia, ium, neut. plur. *Virg.* Caſſes, ium, maſc. *Prop.* Plagæ, arum. fœm.plur. *Hor.* SIECI, ſiatki, roziazd wniki, ſidła ná ptaki, zwierze, ryby. &c.

FILET *à petites mailles.* Rete tarum. *Virg.* SIEC gęſta odrobnych oczkach. **Agrandes mailles* Rete grandi maculâ. *Colum.* *Sieć rzadka o wielkich okach.

FILET appellé *Toiles, (pour prendre les beſtes fauves.)* Plagæ,arum,f.plur. *Hor.* ROZIAZD poły ſieć ná zwierza.

Faire entrer les ſangliers dans les filets, les y pouſſer. Trudere apros in obſtantes plagas. *Hor.* Náganiać do ſieci, w ſieć wpędzić, wparować.

FILET, nommé *Panneau.* Caſſis,is,m. *Virg.* Indago, igis, fœm. *Virg.* SIATKA, ſidło záſtawione.

FILET, nommé *Piege*, ou *collet.* Tranſenna,æ,fœm. *Plaut* SIDŁO, lep ná ptaki.

On ne tend point de filet à l'Eprevier, ni au Milan. Non rete Accipitri tenditur, non Milvo. *Ter.* Nie záſtawiaią ſieci ná Jaſtrzębia áni ná Sokoła. **Tendre des filets.* Ponere ferisretia. *Záſtawić ſieci. **Donner dans les filets.* In caſſes decidere. *Ovid.* *Wpaść w ſieć uſidlić ſię,złapać ſię.

ON DIT proverbialement, *Donner dans les filets, dans le panneau de quelqu'un*, pour dire *Tomber*, ou *ſe jetter dans le piege qu'il nous a tendu.* Incidere in plagas. Se in plagas conjicere. *Cic.* WPASC komu w ſieć w ſidło *niewłaśnie* ſię mowi o tym co ſię da komu zwieść,oſzukać, złapać podchwycić w czym y podeyść.

ON DIT en termes de chaſſe, *Vn filet de cerf, Filet de ſanglier, la longe du cerf & du ſanglier.* Lumbus cervinus & aprugnus,i,maſc. ZADZIEC udzieć Jeleni, Sarni, dziczyzny pieczenia.

FILETS *à prendre du poiſſon.* Rete, *genit.* retis: *au plurier* retia, ium, n. SIEC ná ryby.

Eſpece de filet, appellé *Seine à prendre du poiſſon.* Everriculum, i, n. *Cic.* Sagena, æ, f. *Manil.* Niewod włok ná ryby.

Vn coup de filet. Retis jactus, ûs,m. Zárzucenie ſieci ráz, zápuſzczenie záprowadzenie ſieci, wyciągnienie ciągnienie ſieci iedno záciągnienie.

ON DIT figurément, *Ce coup de filet eſt preſque infaillible, On ne manque gueres de réüſſir par là.* Raro hæc alea fallit *Horat.* JUZ też teraz to záciągnienie ſieci nie będzie prożne zápewne co wyciągną ułowią.

Il y a des filets où les hommes ſe laiſſent prendre tous jours, on met des appas à ces filets, & quand quelqu'un ſe jette deſſus trop avidement, il ne manque jamais d'y eſtre pris. In ætate hominum plurimæ fiunt tranſennæ, ubi decipiuntur dolis: in eas plerumque eſca imponitur,quam ſi quis avidus poſcit eſcâ avariter decipitur in träſennâ avaritiâ ſuâ. *Plaut.* Są ſideſka ná ktorych ſię codzieńnie ludzie chwytaią, przydaią do nichponętę, á kto ná nie nieoſtrożnie y chciwie wpadnie, zápewne ſię uſidli.

FILEUSE, ſubſt. f. (*Celle qui file de la laine.*) Mulier nens, *genit.* nentis mulieris, f. Quæ net. Quæ nendo vitam tolerat, *Qui gagne ſa vie à filer.* PRZĄDKA, przędka co przędzie, co przędzę robi. *Lanifica, æ,f. *Phæd.* *Co z przędzy robienia żyie

FILIAL, m. FILIALE,f. adject. (*De fils.*) *Amour filial, d'un fils envers un pere.* Amor filii in patrem. SYNOWSKI, SYNOWSKA, miłość Synowſka. **Il l'aime d'un amour filial.* Amat ut patrem. *Kocha go ſynowską miłością ſynowſkim ſercem iák oyca.

FILIATION, ſubſt.f. (*Deſcendance de pere en fils.*) Filiatio, onis, f. SYNOWSTWO.

(Terme de l'Ecole dans les deux Langues.) Termiń ſzkolny teologiczny w tych ięzykach.

FILIERE, ſubſt. f. (*Morceau de fer percé de pluſieurs trous d'inégale grandeur pour tirer l'or* &c.) Lamina forata, *ou* tractilis, f. BLASZCZKA z dziurkami złotnicza do wyciągania złota.

FILIGRANE, ſubſt, m. (*Piece d'orfevrerie travaillée en forme de petits filets.*) Filatim elaboratum opus, n. FILIGRANOWA robota, złotnicka w koronkę, ſiatkę &c.

FILLE, ſubſt. f. *(par rapport au pere & à la mere.)* Filia, æ,f *Cic.* CORKA dziewczyna względem Oyca y matki.

PETITE FILLE, *(par raport au pere & à la mere.)* Filiola, æ, f. *Cic.* CORECZKA dziewczynka względem Oyca y Máłki.

Petite fille, (eu égard au Grand pere & à la Grand'mere.) Neptis, is, f. *Cic.* Wnuczka względem Dziada y Báby.

FILLE *du petit fils*, ou *de la petite fille.* Proneptis, is, fœm. *Cajus-Juris.* PRAWNUCZKA corka z wnuka álbo wnuczki.

PETITE *fille du petit fils*, ou *de la petite fille.* Abneptis, is, f. *Suet.* PRA prawnuczka, Pláſkurzę.

BELLE FILLE, (*la femme du fils à l'égard du pere & de la mere de ce fils.*) Nurus, ûs, f. *Cic.* SYNOWA. ** On l'appelle* BRU. *Zowią ią inaczey Cieść,álbo ſneſzka

BELLE FILLE, (*Fille d'un premier lit.*) Privigna, æ,f. *Cicer.* (*à l'égard de la ſeconde femme.*) PASIERBICA z inſzey mátki.

FILLE, *(par rapport au ſexe, quelque âge qu'elle ait, ſi elle n'eſt point mariée.*) Virgo, *genit.* virginis,f. *Cic.* PANNA dziewka co do płci.

Jeune fille. Puella, æ, f. *Cic.* Adoleſcentula, æ, f. *Ter.* Pánienka dziewczyna młoda,

Fille nubile, qui eſt en âge d'eſtre mariée. Virgo nubilis. *Cic.* Viripotens, entis, f. *Plaut.* Tempeſtiva viro. *Hor.* Matura thoro. *Stat.* Plenis nubilis annis. *Virg.* Matura viro. *Aul-Gel.* Pánná doroſła, ſłuſzna, ktorey czas zá mąż

PETITE FILLE. Puellula,æ,f. *Catul* DZIEWCZYNKA.

DE FILLE, (*eu égard au ſexe.*) Virgineus, a, um. Virginalis & hoc virginale, adject. *Cic.* PANIENSKI, dziewiczy co do płci dziewiczey należy.

A la façon des filles. Puellariter.adv. *Plin. Jun.* Ják, dziewczyna po dziewczęcu.

FILLE DE CHAMBRE. Ancilla cubicularia,æ,f. PANNA Jzdebna ſłużąca, izdebna pokoiowa.

FILLEUL, m. (*Celuy qu'on tient ſur les fonts du Baptiſme.*) Spiritualis,*ou* luſtralis,*ou* luſtricus filiolus, *genit.* ſpiritualis, *ou* luſtrici filioli, m. SYN Chrześny.

FILLEULE, ſubſt. f. (*Celle qu'on tient ſur les fonts baptiſmaux.*) Filiola ſpiritualis, f. CORKA Chrześna.

FILOU, ſubſt. m. (*Tireur de laine, qui vole par adreſſe.*) Levator, m. *Petr.* Æruſcator, oris, m. *Apul.* Sycophanta, æ, m. *Plaut.* SZALBIERZ mátácz, Figlarz, wykrętarz ,pływacz, rzczimieſzek,oſzuſt, filut wierutny złodziey Łotr.

FILOUTERIE, ſubſt f. Sycophantiæ, arum, f. pl. *Plaut.* ŁOTROWSTWO ſzalbierſtwo, Filutowſtwo.

FILOUTER, V. act. (*Voler adroitement.*) Malis artibus corradere pecuniam ab aliquo. Per ſycophantias aliquid ab aliquo auferre. *Plaut.* KRASCcyganić, ſzalbierować, zmykać gładko.

FILS, ſubſt. m. (*A l'égard du pere & de la mere.*) Filius. Natus, i, m. *Cic.* SYN co do Oyca y mátki.

Fils unique. Filius unicus. Filius unigena,m. *Cic.* Jedynak, iedyny ſyn.

PETIT-FILS, (*par rapport au Grand-pare & à la Grande mere.*) Nepos, otis,m. *Cic.* WNUK wnuczek co do Dziada y Báby.

FILS *du petit-fils*, (*à l'égard du Grand-pere & de la Grand'mere.*) Pronepos, otis, m. *Cic.* PRAWNUK prawnuczek.

PETIT-FILS *du petit-fils.* Abnepos, otis, m. *Suet.* PRA prawnuk, pláſkurzę.

BEAU-FILS, (*Fils d'un autre lit.*) Privignus, i, m. PASIERB, Syn inſzego łoża.

FILS NATUREL, (*Qui n'eſt pas né d'un legitime mariage.*) Filius naturalis. Non juſto matrimonio natus. *Suet.* SYN nieprawego łoża- poboczny, bękart.

FILS *de famille.* Filius familiàs, *ou* familiæ, *ou* familiarũ. *Cic. Tacit.* PANICZ Dziedzic Syn Páńſki,Syn Goſpodarſki.

FILS *qui naiſt après la mort de ſon pere.* Poſthumus,i, m. POGROBEK Syn po śmierci oyca urodzony.

FILS *qui reſte ſeul après la mort de ſes parents.* Deſolatus filius. *Plin-Jun.* SIEROTA ſierotka ſyn ſam pozoſtały po śmierci rodzicow.

ON DIT (*d'un jeune homme,*) Qu'*Il fait le beau fils.* Bellulus & politulus vult haberi. MŁODZIK co ſię wdzięczy ſtroyniś mizguń wdzięczniś.

FILTRATION, ſubſt. f. terme de Chymie, (*L'action de filtrer quelque liqueur à travers le drap*, ou *le papier gris,*) Purificatio, onis, f. (quæ fit percolando.) PRZEPUSZCZANIE przecedzenie przez ſukno álbo bibułę ſączenie.

FILTRE, ſubſt.m. (*Breuvage amoureux, qui donne de l'amour.*) Amoris poculum,i, neut. Amatorium,ii, neut. *Plin.* Philtrum,tri,neut. *Ovid.* CZARY ná zádanie miłości zwáfzcza w trunku zádane.

FILTRER, V. act. (*Paſſer par le filtre*, ou *papier brouillard, pour clarifier quelque liqueur.*) Aliquid colare, *ou* percolare, (colo, as, avi, atum.) act. acc. *Plin.* PRZECEDZIC przez cedziworek álbo papier gruby przepuścić dla przeczyſzczenia. **L'eau de mer filtrée par le ſable devient douce.* Aqua marina argillâ percolata dulceſcit. *Plin.* WODA morſka przez piaſek przepuſzczona ſłodką ſię ſtaie.

FIN,ſubſt.f. (*Ce qui termine toutes choſes.*) Finis,is,maſc. KONIEC kres każdey rzeczy.

FIN, (*Borne, limites.*) Meta,æ, fœm. Terminus,i,m. *Cic.* KONIEC kres granica miedza kopiec.

Qui eſt ſans fin, ſans bornes, ſans aucunes limites. Interminatus. Infinitus. Nullis terminis circumſcriptus,a,um. *Cic.* Bez końca bez granic, bez kreſu żádnego. **Il luy a donné un royaume qui n'aura point de fin.* Imperium ſine fine dedit. *Virg.* *Dał mu Panowanie Kroleſtwo ktore końca niema mieć niebędzie.

ON DIT, au figuré, *Mettre fin à une guerre, la finir, la terminer.* Bellum conficere. *Cic. ou* abſolvere. *Tacit.* Imponere finem bello. *Plin-Jun.* KONIEC uczynić woynie zákończyć ią.

Mettre fin à une choſe. Finem alicui rei facere, *ou* conſtituere. *Cic.* Afferre finem alicui rei. *Quint.* Koniec iákiey rzeczy uczynić. **Mettre fin aux injures.* Finem facere malediĉtis. *Terent.* *Koniec uczynić obelgom. **A ſon diſcours.* Sermoni finem facere. * Koniec uczynić mowie. **A une diſpute.* Clauſulam diſputationi imponere. *Colum.* *Koniec uczynić dyſputy. **A ſa malice.* Nequitiæ modum imponere. *Hor.* *Koniec uczynić złości ſwoiey. **Mettre fin à une affaire, la terminer, la finir.* Conficere, *ou* finire rem. *Cicer. Plin-Jun.* *Koniec uczynić ſprawie iákiey zákończyć ią.

FIN, (*Bout, l'extrémité des choſes.*) Finis, maſc. Extremum. Ultimum, i, neut. Extrema pars, *genit* extremæ partis, fœm. Extremitas, atis, fœm. *Cicer.* KONIEC kres oſtatek czego.

La mort eſt la fin de toutes choſes. Extremum omnium, mors. *Cic.* Smierć ieſt koniec wſzyſtkich rzeczy.

Sur la fin de l'hiver. Extremá hyeme. Ná końcu (álbo) ku końcowi zimy. **Sur la fin de l'automne:* Extremo, *ou* definente autumno. abl. *Cic. Tacit.* *Ná końcu Jeſieni.

Il n'y a ni fin, ni commencement à ſon diſcours, ce qu'on exprime proverbialement, *Il n'y a ni rime ni raiſon.* Nec caput, nec pes ſermonis apparet. *Plaut.* Ni końca ni początku nie maſz mowie iego,co ſię też przyſłowiem wyraża,prawi trzy po trzy ni-to ni-owo od pokonu świata.

Il mettoit à la fin de ſa lettre, qu'il avoit un peu de fiévre en écrivant. Erat in extremo, febriculam tum ſe habentem ſcripiſſe. *Cicer.* Piſał ná oſtatku że trochę miał gorączki piſząc.

La fin d'un diſcours. Finis, *ou* concluſio, *ou* clauſula orationis. *Cic.* Koniec mowy.

FIN pour *La mort.* Finis, is, maſc. Mors, *genit.* mortis, fœm. *Cicer. Terent.* KONIEC śmierć zgon życia. **Il tiroit à la fin.* Erat in extremo ſpiritu. *Cicer.* Spiritum finiebat. *Tacit.* Jam fermè erat moriens. Spiritum extremum trahebat. *Phæd.* Expirabat. *Phæd.* *Już ſię miał do zgonu, zábierał ſię ku zgonowi. **Faire une fin honteuſe* Cum ignominiâ & dedecore mori. *Cicer.* *Sromotnie haniebną śmiercią zákończyć. **Il ne fera jamais une bonne fin* Nunquam bonum exitum faciet. *Petr.* *Nigdy ſkonu dobrego, końca dobrego mieć niebędzie. **Sentant ſa fin approcher*, ou *voyant qu'il eſtoit preſt de ſa fin*, ou *qu'il alloit mourir.* Jam fermè moriens. *Phæd.* Cùm mors ſibi inſtaret. *Czuiąc (álbo) widząc ſię być bliſkim końca, śmierci. ** Telle vie, telle fin.* Qualis vita, talis finis, Ut vixit, ſic moritur. * Jákie życie táki koniec.

ON DIT en terme de chaſſe, *Qu'Vn cerf eſt ſur ſes fins, qu'Il eſt aux abbois.* Cervus mediâ jam in morte tenetur. *Virg*, DOGANIAIĄ zwierza ielenia iuż kona iuż mu koniec

FIN, (*But, viſée que chacun a.*) Finis, is, maſc. *Cicer.* KONIEC cel do ktorego kto zmierza. ** C'eſt un homme qui va à ſes fins.* Homo qui propoſitum ſibi finem aſſequi vult. *Ten człowiek záwſze do końca ſobie záłożonego zmierza. **Il n'y a rien qu'il ne faſſe pour venir à ſes fins.* Nihil non molitur, ut propoſitum aſſequatur. *Ná wſzyſtko gotow,nie maſz nic tákiego ná co by ſię nieodważył, áby tylko ſwego dopiąć dokazać. **A quelle fin*,ou *Pour quelle fin, Dans quelle veuë, Pourquoy?* Quem ad finem. Ad quid. Quorsùm? * Ná iáki koniec? do czego? ná co? dla czego?

FIN DE NON RECEVOIR, (*Exceptions qu'on propoſe en Juſtice, par leſquelles ſans entrer dans les moyens du fonds, on ſoutient que le demandeur n'eſt pas recevable en ſa demande.*) Præſcriptio. Exceptio, onis, fœm. *Bud.* ZARZUCENIE przeſzkod prawnych, broniąc ſtronie ſtawania u ſądu, y rozſądzenia ſprawy dla iákiey zárzuconey prawney przeſzkody, náprzykład ſtawaiąc z kondemnatą álbo kondemnatami nie uſpokoionemi áni zágodzonemi, ktore pierwey zágodzić należy, á niżeli do ſprawy o ktorą rzecz przyſtąpić.

FIN *declinatoir, (ce ſont des moyens qu'une partie propoſe, pour ne point plaider en la Juriſdiction où elle eſt aſſignée, & demande ſon renvoy.*) Tranſlatio fori, *genit.* onis,fœm. *EXCEPCYA fori* Obrona prawna niechcąc ſię przed iákim ſądem ſądzić y ſtawać dla prawnych przyczyn; uchrona prawna unikaiąc nieprzyzwoitego ſądu.

FINS, ou *Concluſions du demandeur en Juſtice, (Ce à quoy il conclud.*) Poſtulata, orum, neut. plur. KONKLUZYA ktorą Patron kładzie w ſprawie. **Obtenir ſes fins & concluſions.* Litem & quæ liti cedunt vincere. * Wygrać konkluzyą ſwoię wygrać ſprawę przyſądzoną według konkluzyi przez ſtronę zápiſaney.

Je conclus à ces fins & demande deſſens, dommages & interefts. Itaque pronontiari poſtulo, eoque nomine quod meâ intereſt, id factum non eſſe cum ſumtibus. Táką tedy konkluzyą kładę áby zápłacić unkoſzta ſzkody,y prowizye(álbo) czynſze,

On luy a ajugé ſes fins & concluſions. Quantum petitor libello edidit, tantum ſententia abſtulit. Wygrał ſprawę.

A LA FIN: Tandem. Tandem aliquando. *Cic.* Ad extremum. *Liv.* NAOSTATEK; ná koniec.

ENFIN. Ad extremum. Ad poſtremum. Denique. Tandem *Cic.* NAOSTATEK ná koniec.

FIN,m. FINE, f. adject. (*Qui eſt pur & dépouillé de tout meſlange.*) *Or fin.* Aurum purum putum. Aurum obryzum. *Plin.* SZCZERY czyſty ſamo przez ſię bez przyſady czyſte złoto, ſzczere złoto. **Argent fin.* Argentum puſtulatum. *Mart.* Argentum purum. *Cicer.* Putum argentum. *Juv.* *Srebro ſzczere, brant ſam, ſrebro przednie.

FIN, (*Qui eſt plus excellent en ſon eſpece.*) Elegans,antis, omn. gen. Exquiſitus, a, um. Elegantior & hoc elegantius, Exquiſitior & hoc exquiſitius; Elegantiſſimus, Exquiſitiſſimus, a, um. PRZEDNI wyborny w rodzaiu y gatunku ſwoim. **Vne taille fine.* *Przedni piękny wzroſt.

FIN, (*Délicat, menu, délié.*) Subtilis & hoc ſubtile. adject. Tenuis & hoc tenue. adject. CIENKI, ſubtelny, przedni. **Du drap fin*, Tenuis texturæ pannus. *Sukno cienkie przednie. **Toile fine.* Tela tenuis. *Catul.* *Płotno cienkie przednie. **Poudre fine.* Tenuiſſimus pulvis, *genit.* tenuiſſimi pulveris, m. *Proch proſzek puder cienki.

ON LE DIT auſſi (*des organes des ſens, en cette ſignification.*) Acutus, a, um. Acer, acris, acre adject. Sagax, acis, omn. gen. Subtilis, & hoc ſubtile. adject. Eruditus, a, um. *Cic.* CO DO zmyſłow y ich doſkonałości y ſubtelności mowi ſię też w tym rozumieniu.

Il a le nez fin, pour dire *Il a l'odorat exquis.* Eſt ſagacibus, *ou* acribus naribus. Homo naſi ſagacis. Węchu dobrego ſubtelnego. **Il a l'oreille fine, Il juge bien de la muſique.* Eruditus habet aures. *Ucha dobrego ſubtelnego co nuty y tony dobrze rozeznaie. **Vn gout fin, qui juge bien des ſaveurs.* Eruditum palatum. Palatum ſagax. *Plin.* Palatum

ſubtile. *Horet.* Subtilior gula, fœm. *Colum.* * Smaku delikatnego co dobrze ſądzi o rzeczach do ſmaku należących; ſmaku bardzo dobrego wyśmienitego.

DANS le figuré, *Vn homme qui a le goût*, ou *le diſcernement fort fin.* Homo acutiſſimus. Subtiliſſimus. Intelligentiſſimus Solentiſſimus. Homo judicio peracri, *ou* acerrimo, *ou* ſubtiliſſimo. *Cicer.* CZŁOWIEK ſmaku bardzo dobrego (*niewłaśnie*) to ieſt rozſądku, y rozeznania okażdey rzeczy wielkiego co o wſzyſtkim doſkonale ſądzi. **Vn diſcernement fin.* Judicium ſubtile, *ou* acre, *ou* peracre, *ou* limatum ac intelligens. *Cic.* *Rozſądek dowcip ſubtelny byſtry, rozſądek wyłoki.

Vne raillerie fine. Facetiarum & urbanitatis eximius lepos, *genit.* eximii leporis, m. Urbani ſales, m. pl. Zárt ſubtelny, kterego ſię niekażdy domyśli.

Vne raillerie fine, Vn bon mot plein d'eſprit & de ſens. Dictum argutiſſimum, *ou* facerè & acutè dictum, neut. Zárt piękny ſubtelny z konceptem oſobliwſzym.

Vn fin connoiſſeur en beautez. Egregius formarum ſpectator, m. *Ter.* Wytworny w upatrowaniu urody. **Vn eſprit fin.* Ingenium acutum, *ou* acre, *on* ſubtile. *Cic.* *Dowcip byſtry ciekawy obrotny ſubtelny rozum. **Des yeux fins.* Arguti oculi. *Oczy byſtre, iáſne dobre.

FIN, (*Adroit, ſubtil, ruſé.*) Aſtutus. Verſutus. Cautus. Callidus, a, um. Vafer, fra, frum. *Cicer. Plaut. Terent.* Veterator, oris, maſc. *Plaut.* FRANT obrotny chytry ſubtelny człowiek.

Vn homme fort fin, fort adroit. Mirâ calliditate vir. *Ovid.* Bardzo obrotny y ſubtelny człowiek, obrotu dobrego.

Ils ont l'eſprit fin pour tromper leur maiſtre. Ad heri fraudationem callidum ingenium gerunt. *Plaut.* Francia maią rozum ná oſzukanie Pana. **Tous les hommes ſont fins à leur profit* Omnes homines ad ſuum quæſtum callent *Plaut.* *Każdy ieſt obrotny ná ſtronę własną, każdy ma rozum dla ſiebie, ná ſwoię ſtronęobrot ma każdy.

FIN ſe dit au ſubſtantif, comme *Entendre le fin d'une affaire*, (*En ſçavoir le fin, Entendre ce qu'il y a de plus ſecret & de plus caché.*) Quidquid eſt arcani & occulti in re aliquâ, noſſe. Rem à primis noſſe. Quidquid arcani & abſtruſi eſt in re perſpectum & cognitum habere. WSKROS rzecz ſprawę iáką rozumieć, wiedzieć. **Sçavoir le fin de la Langue.* Linguæ elegantias omnes & lepores apprimè callere. *Doſkonale wſkroś ięzyk iáki umieć, rozumieć treść ięzyka wſzyſtkę.

Voilà le fin de l'affaire. Hæc eſt rei ſumma. In hoc tota cauſa vertitur. Rei grando in hoc vertitur. *Quint.* To ieſt cała rzecz iák ieſt w ſobie; ſama treść rzeczy.

ON DIT, *Il fait le fin avec moy de ſon amour, Il ne m'en fait point confidence.* Suum amorem mihi tacet. Nihil mihi de ſuo amore. TAI ſię przedemną kryie z miłością ſwoią z Intrygami ſwemi

Faire le fin, faire ſemblant de ne vouloir pas une choſe, dont on a grande envie, pour ſe faire prier. Delicias facere. *Plaut.* Niby też to niechcieć pokazować nápozor że niechcemy á z duſzy byśmy radzi.

ON DIT encore qu'*Vn homme a joué au fin*, pour dire qu'*Il a pris le meilleur conſeil.* Tutius & melius conſilium ſequutus eſt. Tutiores partes amplexus eſt. DOBRZE ſobie y mądrze bardzo poradził.

FINAL, maſc. FINALE, fœm. adject. (*Ce qui termine & ce qui borne.*) Ultimus. Extremus, a, um. *Plin.* KONIEC oſtatni, to co kończy, kreſowy, graniczny. * *Vne lettre finale, qui termine un mot.* Ultima verbi littera. *Oſtatniia litera ſłowa iákiego. * *La cauſe finale pour laquelle on fait une choſe.* Cauſa propter quam. * Przyczyna oſtateczna cel dla ktorego kto co czyni, do ktorego zmierza.

FINALEMENT, adv. (*Enfin.*) Denique. NAOSTATEK; ná koniec.

(Cet adverbe n'eſt plus du bel uſage, ſelon M. de Vaugelas.) Ten adwerb *Finalement* iuż nie ieſt w Francuſkim w używaniu, Mowią teraz *à la fin, Enfin* ná koniec.

FINANCE, ſubſt. f. (*Argent.*) Æs, *genit.* æris, neut. Pecunia, æ, f. *Cic.* PIENIĄDZE ſkarb.

FINANCES, *L'argent du Prince.*) Ærarium regium, ii, neut. SKARB Krolewſki.

SUR INTENDANT *des finances.* Summus ſtrarii præfectus, i, maſc. PODSKARBI, álbo Náywyżſzy ſkarbny. **Intendant des finances.* Rei ærariæ præfectus, i, maſc. * Skarbny Piſarz ſkarbowy Náywyżſzy. **Receveurs generaux des Finances.* Ærarii tribunal, orum, maſc. plur. Ærarii quæſtores, orum, maſc. plur. *Tacit.* *Izba ſkarbowá kamera.

FINANCER, V. act. (*Fournir de l'argent.*) Suppeditare pecuniam. Æs præbere. *Cic.* DODAWAC pieniędzy, pieniędzmi rządzić ſzafować pieniądze.

FINANCIER, ſubſt. m. (*Homme qui manie les finances, & qui eſt dans les fermes du Prince.* Publicanus, i, maſc. *Cic.* Rei ærariæ adminiſtrator, oris, m. SKARBOWY człowiek celnik, Piſarz komor celł żupp. *Celnik* iuż ſię nie mowi ále Piſarz ſkarbowy ogolnie o każdym co ſkarbowi ſłuży y iáki ná ſobie ma urząd w ſkarbie.

FINASSER, V. neut. (*Faire le fin.*) Calumniam cum aliquo adhibere. *Cic.* FRANTOWSKO nieſzczerze z kim poczynać obchodzić ſię chytrze.

(Mot du diſcours familier: Quelques-uns veulent que l'on diſe *Fineſſer.*) Słowo mowy potoczney.

FINEMENT, adv. (*D'une maniere fine & delicate.*) Acutè, Elegantèr. Delicatè. Doctè, Callidè. adv. *Cicer.* PIEKNIE gładko oſtrożnie zręcznie ładnie.

FINEMENT, adv. (*Avec fineſſe & ruſe.*) Aſtutè. Cautè. Verſutè. Vafrè. Subdolè. adv. Aſtu. abl. *Cic. Ter.* CHYTRZE zdradziecko ſzalbierſko frantowſko.

FINESSE, ſubſt. fœm. (*Délicateſſe des choſes.*) Tenuitas. Exilitas, atis, fœm. CIENKOSC gibkość ſmagłość czego *ſubtelność.*

La fineſſe d'une étoffe, d'une toile. Pannui tenuitas. Cienkość ſubtelność delikatność materyi płotna. **Vn habit d'une grande fineſſe.* Tunica ralla, æ, fœm. *Plaut.* *Odzienie cienkie co go wſkroś przeyrzeć bardzo cienkie

FINESSE ſe dit figurement en bonne part, (*de toute ce qui eſt de plus fin en quelque ſcience.*) Elegantiæ, arum, f. pl. Lepores, porum, m. pl. Veneres, um, f. pl. *Cic.* SUBTELNOSCI, w dobry ſpoſob w náukách ſkrytości. **Il ſçait toutes les fineſſes de la Langue.* Eleganctas & lepores omnes linguæ alicujus novit. *Zná wſzyſtkie ſubtelności ięzyka iákiego. * *Avoir beaucoup de fineſſe d'eſprit.* Acumine ingenii pollere, *ou* florere, *Cic.* *Dowcipu być byſtrego przenikaiącego.

FINESSE en mauvaiſe part, (*Ruſe, adreſſe, ſubtilité, artifice.*) Auſtus, ûs, m. Aſtutia, æ, f. Calliditas, atis, f. *Cic. Terent.* Verſutia, æ, f. Stropha. Tehna, æ, f. Dolus malus, i, m. *Plaut.* SUBTELNOSCI w zły ſpoſob, chytrości wykręty obroty cherchele ſztuki, figle.

Que de fineſſe où il n'en faut point? Ut cautus es, ubi nihil opus eſt? *Ter.* Jákie ſubtelności ſztuki gdzie nic ponich. **La meilleure fineſſe dans les affaires, c'eſt de n'en point avoir du tout.* Tutior cautio, nullam habere in rebus tractandis. *Náylepſza to ſztuka w káżdey ſprawie, żádemi nie iść ſzukami. **Je connois toutes vos fineſſes.* Non me latent doli tui. *Virg.* Tuas artes probè novi. Saris ſcio technas tuas. *Znám wſzyſtkie ſztuki twoie znám ſię ná frantach. **Inventer quelque fineſſe pour tromper quelqu'un.* Commoliri dolum, *ou* machinam ad aliquem. Conſuere, *ou* ſtruere alicui dolum. *Cic. Plaut.* *Sztukowac, wynaydować ſztuki názdradę czyię. **Pour empeſcher qu'une choſe ne ſe faſſe.* Conari aliquid fallaciæ in re aliquâ, quominùs fiat. *Ter.* *Ná przeſzkodzenie czemu. **Vſer de fineſſe, s'en ſervir.* Procudere dolos. Componere ſallacias. Aliquid contechnari. *Plaut.* *Sztukami nárabiać, iść ſzukami frantowuwem

Il eſt au bout de ſes fineſſes. Aſtutias, *ou* calliditates omnes exhauſit. Finem fecit aſtutiarum, *ou* aſtutiis. Arcywykrętarz, z ſamych ſztuk złożony. * *Je n'y entends point de fineſſe.* Apertè & ſimpliciter ago. Ago ſine dolo malo. * Nie idę żádnemi ſztukami áni cherchelami nárábiam.

ON DIT qu'*Vn homme fait fineſſe*, ou *myſtere de toute.* Cautè & occultè res habet. Celat omnia. WSZYSTKO uniego pod figurami pod taiemnicą

ON DIT ironiquemement, *Vous y entendez fineſſe*, pour dire *Vous n'entendez rien.* Iſta non capis. Nihil intelligis in rebus iſtis. Te iſta fugiunt. MOWIĄ żártem: pátrzayże iáki to frant, mowiąc o iákim proſtaczku co ſię ná niczym nieżna.

ON APPELLE, *Vne fineſſe couſuë de fil blanc*, pour dire *Vne fineſſe groſſiere dont le monde s'apperçoit.* Vitrea aſtutia, æ, f. Rudis & aperta aſtutia, fœm. SZTUKA biáłemi niciami ſzyta, przyſłowie francuſkie zá fortel iáki y ſztukę ktorą wſzyſcy poſtrzegaią y domyślaią.

FINET, m. FINETTE, f adject. (*Celuy, ou celle qui fait le fin.*) Mediocriter callidus, a, um. FRANCISZEK FRANTEK frantka przyfrant.

(Mot du diſcours familier.) Słowo mowy pouſałey y potoczney.

FINI, m. FINIE, f. part. paſſ. & adject. (*Borné, limité.*) Finitus. Definitus. Finibus, *ou* terminis circumſcriptus, a, um. *Cic.* SKONCZONY, OGRANICZONY określony.

FINI, (*terminé, achevé.*) Finitus. Confectus. Compoſitus, a, um. *Cic.* Skonczony ſkończona zákończony zrobiony doſkonały zupełny cáły zewſzyſtkim.

FINI, (*Achevé, parfait, parlant de quelque ouvrage.*) Abſolutus. Perfectus, a, um. *Cic.* DOSKONAŁY ſkończony zupełny ze wſzyſtkim.

FINIR, V. act. (*Mettre fin à quelque choſe, la terminer.*) Finire, (io, is, ivi, itum.) act. acc. Finem alicui rei facere, (cio, is, feci, factum.) *ou* imponere, (pono, is, poſui, poſitum.) act. Concludere, (do, is, ſi, ſum.) Conficere, (ficio, is, feci, fectum.) Componere, (pono, is, poſui, poſitum,) act. acc. *Cic.* Zákończyć co, koniec uczynić iákiey rzeczy ſkończyć.

Finir ſon repas par des meures, ou en mangeant des meures. Prandia finire moris. *Horat.* Kończyć obiad ná murwach.

**Finir avec quelqu'un, n'avoir plus affaire avec luy.* Conficere cum aliquo. *Hor.* * Skończyć z kim niemieć znim więcey nic do czynienia. **Finir une affaire.* Conficere negotium. *Skończyć zákończyć ſprawę iáką. * *Finir la guerre.* Componere, *ou* conficere bellum. *Cic.* *Skończyć zákończyć woynę. **Finir ſon diſcours.* Finem facere ſermoni. *Plaut.* *Sończyć zákończyć mowę. **Il finit ſon diſcours par où il avoit commencé.* Unde exorſa erat oratio, eòdem terminavit. *Zákończył mowę ſwoię ná tym ſamym ná czym y záczął. **Je finiray ma lettre comme j'ay accouſtumé.* Utar cà clauſulâ, quâ ſoleo. Cic. Concludam epiſtolam eo modo, quo ſoleo. Cic. *Kończę liſt moy iákom zwykł.

FINIR *le deuil.* Elugere, (geo, ges, xi, *ſans ſupin.*) neut. *Liv.* SKONCZYC żáłobę.

L'année eſtoit preſque finie. Jam fermè in exitu annus erat. *Liv.* Rok ſię prawie kończył dochodził. **L'affaire ne fut point finie le landemain.* Nec poſtero die res finem invenit. *Liv.* *Sprawa nieſkończyła ſię nazaiutrz.

FINIR, *Se terminer* (*Avoir la meſme terminaiſon.*) Cadere ſimiliter. *Quint.* (*parlant des mots.*) KONCZYC ſię iednakowo ná iedneſz ſylaby ſłowa wychodzące kończące ſię iednakowo.

FINIR, (*Achever, perfectionner, mettre la derniere main à quelque ouvrage de l'art*, ou *l'eſprit.*) Opus aliquod finire, *ou* abſolvere, (vo, is, ſolvi, ſolutum.) *ou* perficere, (cio, is, feci, fectum.) act. *Cic.* Operi ſummam manum imponere, (pono, is, poſui, poſitum.) act. *Plin* SKONCZYC doſkonale zewſzyſtkim wydoſkonalić doſkonale zrobić wyſtawić. **Eſtre achevé.* Recipere ultimam manum. *Petr.* *Doſkonały zewſzyſtkim.

Ce ſtatuaire finit admirablement bien les ongles de ſes ſtatuës, & imite le naturel & la legereté des cheveux. Statuarius ungues ſcitè exprimit, & imitatur capillos molles ære. Ten Formierz bardzo dobrze odlewa paznokcie posągow y włoſow ſubtelność iák żywe y prawdziwe wydaie.

FINIR *ſa vie, ſes jours.* Finire (*ſeul.*) *Tacit.* Finire vitam. *Plin. ou* animam. *Ovid.* SKONCZYC kończyć życie ſwoie dni ſwoie. **Il cherchoit à finir ſes jours plus glorieuſement.* Generoſiùs perire quærebat. *Horat.* *Szukał iákoby chwalebniey dni ſwoie zákończył.

FINIR ſe dit quelquefois abſolument, *Cet homme ne finit point, n'a jamais fait.* Finem nunquam facit. KONCZYC ſkończyć ſamo przez ſię położone, náprzykład, podobnoć nigdy nieſkończy.

FINLAND, (*Province du Royaume de Suede.*) Finonia, æ, f. Finlandia, æ, f. *Plin.* FINLANDYA Prowincya Krolestwa Szwedzkiego.

Le golphe de Finland. Sinus Finnonius, *genit.* ſinûs Finnonii, maſc. Zátoka álbo odnoga morſka Finlandyi.

FIOLE, ſubſt. f. (*Sorte de bouteille de verre.*) Ampulla vitrea, æ, f. Phiala, æ, f. BUTELKA flaſzka ſzklanna ampułka karafinka.

FIRMAMENT, ſubſt, m. (*Le premier & le plus haut des cieux, où les eſtoiles fixes ſont attachées.*) Cœlum ſtellatum, *ou* ſtelliferum, i, n. *Cicer.* Firmamentum, i, neut. FIRMAMENT pierwſze y náywyżſze niebo gwiazdziſte.

FISC, *ou* FISQUE, ſubſt. maſc. (*Le tréſor du Roy & de l'Eſtat.*) Ficus, ci, m. *Tacit.* SKARB Krolewſki, Rzeczypoſpolitey, Państwa, lub miaſta iákiego ſkarb poſpolity.

FISCAL, adject maſc. (*Procureur fiſcal.*) Procurator fiſci, *ou* fiſcalis. *Vlp.* SKARBOWY Piſarz, álbo też Podſkarbi

FISTULE, ſubſt. f. (*C'eſt un ulcere d'où découle du pus.*) Fiſtula, æ, f. *Plin. Celſ.* FISTUŁA fluks ranka w oku w ciele uſtawicznie materyą ciekąca płynąca.

Fiſtule lacrimale, (*qui vient au coin de l'œil.*) Ægilops, opis, m. *Plin.* Fiſtuła w oku płynąca wkąciku oka.

Fiſtule qui vient à l'anus, (mal aujourd'huy fort frequent.) Ani fiſtula, æ, f. Fiſtuła w ſtolcu ktora ſię temi czaſy bardzo częſto przydaie.

FIXATION, ſubſt. f. (*L'action de fixer & de terminer.*) Finitio, onis, f. USTANOWIENIE poſtanowienie zamierzenie kreſu końca.

FIXE, adject. maſc. & fœm. (*Ferme, ſtable, immobile.*) Fixus. Firmus, a, um. Immobilis & hoc immobile, adject. *Cic.* STAŁY nieruchomy nieporuſzony iednoſtayny.

Les eſtoiles fixes. Stellæ inerrantes, *genit.* ſtellarum inerrantium, fœm. plur. *Cicer.* Stellæ fixæ, arum. fœm. plur. *Ovid.* Sidera, quæ ſedibus ſuis inhærent, *ou* quæ loco non moventur. *Cicer.* Gwiazdy nieruchome ſtałe nieobracaiące ſię ſame z oſobna.

FIXE, (*Arreſté, deierminé.*) Fixus. Ratus. Conſtytutus. Certus. Immotus, a, um. POSTANOWIONY uſtanowiony co ſtanęło álbo náczym ſtanęło.

Vn regard fixe. Acer, *ou* fixus oculorum obtutus, maſc. Przypatrowanie ſię mocne wpatrzenie ſię w co pilne

FIXER, V. act. (*Rendre fixe & ſtable.*) Aliquid ſtable efficere. USTANOWIC záſtanowić co álbo poſtanowić.

Fixer le Mercure, ou *le vif argent.* Argenti vivi mobilitatem ſiſtere, *Arreſter ſa fluidité, le rendre ſolide & dur.* Záſtanowić żywe ſrebro zgęścić rzadkość iego áby ſtwardniało.

ON DIT figurément, *Il eſt plus difficile de fixer la bonne fortune, que d'écarter la mauvaiſe.* Difficilius eſt proſperam retinere fortunam, quàm malam amovere. Difficilius proſpera fortuna detinetur, quàm mala depellitur. Difficilius eſt figere proſperam fortunam clavis adamantinis, quàm adverſam detrudere. MOWIĄ *niewłaśnie*, trudnieyſza rzecz uſtatkować álbo uſtanowić ſzczęście, niżeli odwrocić nieſzczęście.

Se fixer à un certain genre de vie. Certum aliquod vitæ genus inſtituere. Poſtanowienie ſobie iákie obrać, poſtanowić ſobie pewny ſpoſob życia, obrać ſobie iáki ſpoſob życia.

Je ſuis fixé à cela. Id fixum animo atque immotum ſedet. *Virg.* Tom ſobie obrał, poſtanowił; ná tym ſtanąłem. **Fixer ſon eſprit à une choſe, l'y retenir.* Rem unicè attendere. *Zátrzymać ſię myślą nád czym, myślą ſię záſtanowić. *Se fixer au bien.* In bono mentem ſtabilire. *Záſtanowić ſię nád czym dobrym.

Se fixer en quelque lieu, Y eſtablir demeure fixe. Stabilem ſedem in aliquo loco ponere, *ou* habere. Poſtanowić ſię gdzie w mieście, álbo kraiu iákim, obrać ſobie mieſzkanie.

FIXER ſignifie amſi, *Préfinir, déterminer un jour, un temps.* Diem, tempus aliquod præfinire. *Cic. ou* conſtituere. NAZNACZYC czas, dzień, mieyſce.

FLACON, ſubſt. maſc. (*Sorte de bouteille à mettre quelque liqueur.*) Lagena, æ, fœm. *Horat.* FLASZA bania bańka.

FLAGELLATION, ſubſt. f. (*La ſouffrance de J. C. lors qu'il fut battu de verges par les Juifs & les Romains.*) Verberatio, onis, fœm. Verberatus, ûs, m. *Cic. Plin.* Verbera, erum, n. pl. *Cic.* BICZOWANIE Taiemnica męki Pańskiey ubiczowania od żydow y Rzymian.

FLAGELLER, V. act. (*Foüetter de verges.*) Verberare. Flagellare, (o, as, avi, atum.) act acc. Verberibus aliquem lacerare. *Mart. Ovid.* Multare aliquem verberibus. UBICZOWAC rozgami ściąć ſkatować.

(Ces mots François ne ſont en uſage qu'en terme de dévotion, lors qu'on parle de la paſſion de N. S. J. C. qui fut dechiré de coups par les cohortes Romaines.) Te ſłowa Francuſkie niemowią ſię tylko co do nábożeńſtwa kiedy mowa ieſt o ſamey męce Pańſkiey ktorego ſkatowali plagami Rothy Rzymſkie.

FLAGEOLET, (*on prononce* ſflajolet) ſubſt maſc (*Eſpece de petite flute, qui rend un ſon clair & agreable.*) Fiſtula, æ, fœm.

fœm. *Cic.* PISZCZAŁKA mała do uczenia ptaszat, álbo też wabik.

Qui joue du flageolet. Fistulator, oris, m. *Cicer.* Ten co ná piszczałce ptaszey grywa.

Jouër du flageolet. Cum fistulâ sonum inflare. *Cic.* Grać ná piszczałce ptaszey.

FLAGORNER, V. n. vieux mot & populaire, qui signifie *Faire de mauvais rapports à son maitre des autres domestiques, pour faire le bon valet.* Multa pessima apud herum de confervis adulatorie deferre, (defero, defers, tuli, latum.)act. *ou* mentiri, (tior, tiris, mentitus sum.) depon. *Phæd.* PLOTKAMI się bawić záuśniczkiem być u Pana dla pod chlebstwa drugich udaiąc przed Panem.

FLAGORNEUR, subst.m. (*Qui fait de mauvais rapports de quelqu'un, pour faire le bon valet.*) Delator adulatorius, *genit.* delatoris adulatorii, masc. ZAUSZNIK, plotka iężor, podchlebca, wiernek, trzecie oko.

FLAGRANT, adject. masc. vieux mot qui n'est d'usage que dans cette expression judiciaire UCZYNEK gorący co się nie mowi tylko w tey prawney expressyi.

Il a esté pris en flagrant delict, ou *sur le fait.* Manifestarius tenetur. *Plaut.* In manifesto scelere fuit deprehensus. Manifestus alicujus sceleris fuit deprehensus. *Plaut.* Złapany ná gorącym uczynku, to iest ná samym uczynku zástany wzięty, uchwycony.

FLAIR *de chiens,* subst m. terme de chasse, (*qui se dit du sentiment des chiens, qui sentent le gibier.*) Odora canum vis *genit.* odoræ canum vis, fœm. *Virg.* WIATR wietrzenie iák psy wietrzą węch o psach się nie mowi zwłaszcza myśliwskim terminem, ále wiatr.

FLAIRER, V.act. (*Sentir par l'odorat.*) Olfacere, (facio, is, feci, factum.) act. acc. Odorari, (or, aris, atus sum.) dep. acc. *Cic. Colum.* WIETRZYC zwietrzyć poczuć co węchem

FLAIRER se dit aussi au neutre, pour *Rendre une odeur.* Olere, (oleo, es, olui, olitum.) neut. *Plin.* PACHNĄC zápach wydawać. **Les roses flairent bon,* ou *rendent une odeur agréable.* Rosæ jucondè olent. *Cic.* Jucundum expirant rosæ odorem. Suavem reddunt rosæ odorem. *Roże pięknie pachną, wdzięczny zápach, wonią z siebie wydaią.

FLAIRER se dit figurément, *Il flaire mon argent.* Olet huic aurum meum. *Plaut.* WIETRZYC *niewłaśnie* wietrzy álbo wącha u mnie pieniędzy pachną mu pieniądze moie

LE FLAIRER, subst. m. (*L'odorat.* Odoratus,ús,m. Olfactus,ús,m. *Cic.* WIATR, węch.

L'ACTION *de flairer.* Odoratio, onis, fœm. *Cicer.* Olfactus,ús, masc. *Plent.* WIETRZENIE wąchanie czucie przez nozdrze.

FLAMAND, m. (*Qui est du Comté de Flandres.*) Belga, æ, masc. *Cæs.* Flander, dri, masc. BELGA z Belgium to iest z Niderlandu Niderlanczyk, z niższych niemiec kraiu z Flandryi.

FLAMANDE, fœm. (*Celle qui est du Comté de Flandres.*) Mulier è Belgia. Belgica mulier, fœm. NIDERLANKA z Flandryi Rodziczka.

La langue Flamande. Lingua belgica, æ, fœm. sermo belgicus, *genit.* sermonis belgici, masc. Język Niderlantski Belgow Holendrow, ięzyk Holenderski

A LA FLAMANDE, (*A la maniere des Flamands.*) Belgico morn, *ou* ritu. abl. PO NIDERLANSKU z Niderlańska.

FLAMBE, subst. f. (*Fleur qui s' appelle autrement* IRIS, *qui a des feuilles semblables au glayeul.*) Iris, idis, fœm. *Plin.* KOSACIEC Kosiac ináczey fiołkowy korzeń liści náksztalt mieczyku.

FLAMBE *bastarde,* (*qu'on appelle* ACORUM *en medecine, & parmi les Apothiquaires.*) Calamus odoratus,i,masc. TATARSKIE ziele.

DE FLAMBE Irinus,a,um. *Plin.* KOSACCOWY.

FLAMBEAU, (*on prononce* flambau.) subst. masc. (*Assemblage de plusieurs grosses meches entourées de cire.*) Fax, *genit.* facis, fœm. Fanale, is, neut. *Cic.* POCHODNIA.

Nous n'avions point la nuit de flambeau pour nous conduire. Nulla fax in præsidio erat, quæ iter aperiret errantibus. *Petr.* Niemieliśmy w nocy pochodni dla prowadzenia. **Il arriva la nuit aux flambeaux.* Luminibus accensis pervenit. *Cæs.* *Przyiechał w nocy z pochodniami. **Marcher aux flambeaux.* Ambulare cum facibus. *Hor.* *Chodzić z pochodniami przy pochodnach.

FLAMBEAU se dit figurément, (*Des personnes qui brillent dans l'Eglise & dans l'Estat par leur science & par leurs ouvrages.*) Lumen, *genit.* luminis, n. *Cic.* POCHODNIA niewłaśnie o osobach słynących y iáśnieiących w Kościele y oyczyznie náuką dziełami pismami.

ON LE DIT aussi en mauvaise part. *Ce séditieux a esté le flambeau qui a allumé la guerre civile.* Seditiosus ille fuit fax belli civilis. *Cicer.* POCHODNIA też się bierze w zły sposob náprzykład ten Buntownik był pochodnią (lepiey) pożogiem zágwią woyny y rosterkow domowych.

ON APPELLE aussi *Les flambeaux de Sainte, Reine* (*certains météores, qui s'enflamment la nuit sur les montagnes voisines de cette Eglise.*) Cœlestes faces, *genit.* facium cœlestium, f. plur. ŁUNY niebieskie w nocy po niektorych gorach się pokazuiące iákoby się co paliło.

ON DIT aussi à l'Actif, *Flamber un cochon* (ou *quelque autre viande qu'on rôtit, y faire tomber quelques goutes de lard qu'on allume & qu'on fait degouter dessus.*) Inflammato, *ou* ardenti, *ou* liquato lardo porculum conspergere & instulare. Lardum liquatum instillare porculo. POLEWAC słoniną rospuszczoną álbo iáką inszą tłustością pieczyste która to tłustość w polewaniu się zápala y ścieka w brytwannę pod pieczyste.

FLAMBER *quelque chose,* (*Le passer par dessus la flamme, pour en ôter le mauvais a r.*) Aliquid ad ignem, *ou* ad flammam purificare. NAD płomieniem co przesuszać.

ON DIT proverbialement & populairement, qu'*Une affaire est flambée,* pour dire qu'*Elle est perduë.* Occisa res est *Plaut.* ZGINĘŁO przepadło. **Un homme est flambé,* pour dire, *Il est perdu & confisqué.* Jam nullus est. Periit. *Plaut.* *Zginął przepadł.

FLAMBOYANT, m. FLAMBOYANTE, f. adject. (*Qui jette des flammes,* ou *qui éclatte comme la flamme.*) Flammas emittens, *ou* fundens, *ou* vibrans, ntis, omn. gen. PŁOMIENIE wyrzucaiący buchaiący buchaiąca wybuchaiący płomieniem wypadaiący.

FLAMBOYER, V. neut. (*Jetter des flammes.*) Flammas emittere, *ou* fundere, *ou* vibrare. Flammas volvere, *ou* eructare. act. WYBUCHAC płomieniem wypadać.

(On ne le dit gueres au propre, que des Volcans ou des grands incendies.) Co się nie mowi *właśnie* chyba o Wolkanie álbo gorach ogniystych, lub też wielkim pożarze.

On voyoit flamboyer le mont Etna de fort loin. Longè procul mons Ætna videbatur volvens flammarum globos, Widzieć było z daleka wybuchaiącą Etnę płomieniem.

ON LE DIT plus souvent au figuré (*de l'éclat des armes poliës.*) *Des espées flamboyantes.* Gladii fulgentes. Arma fulgentia. *Cic. Virg.* SZABLE szpady broń iáśnieiąca błyszcząca się blask żelaza broni szabel, szpad &c.

FLAMBANT, subst. masc. (*Oiseau de montagne, de la grandeur d'un Héron, ayant un plumage cendré & les ailles & les pieds rouges.*) Phœnicopterus, i, masc *Plin.* CZERWONAK álbo czerwonog ptak cudzoziemski po gorach się znayduiący wielkości nákształt czapli nászey, pierza popielatego skrzydeł y nog czerwonych.

FLAMME, subst. fœm. (*La partie la plus subtile du feu, qui s'éleve.*) Flamma, æ, f. *Cic.* PŁOMIEN to czym ogień do gory wybiega.

Petite flamme. Flammula, æ, fœm. *Colum.* Płomieniek płomień mały.

ON DIT figurément. *Les flammes de l'amour.* Amoris flammæ, *ou* ignes. PŁOMIENIE miłości upały miłości.

Brûler des flammes d'un mauvais amour. Flammis amoris turpissimi flagrare, *ou* uri. *Cic.* Sprosnemi płomieniami goreć nieczystey miłości.

ON APPELLE, L'ENFER, *Les flammes éternelles.* Ignes æterni, masc. plur. PIEKŁO płomienie upały wieczne ognie.

FLAMME en termes de Marine, (*est une longue banderolle qu'on arbore aux vergues & aux hunes.*) Flamina, inum, neut. plur. BANDERA długa okrętowa którą daią ná koszach u wierzchu masztu okrętowego.

ON DIT proverbialement, qu'*Un homme jette feu & flammes contre quelqu'un,* pour marquer qu'*Il est fort en colere contre & quelqu'un invective fort contre luy.* Exestuat, *ou* effervescit irâ in aliquem. PŁOMIEN y ogień ná niego rzuca wielkim gniewem y zápalczywością ná niego powstaie.

FLAMMEROLE, subst. fœm. (*Feux folets.*) Ignes fatui, masc. plur. LATAWCY, nocne ognie popowietrzu się pokazuiące.

FLAMMESCHE, *prononcez* FLAMME'CHE, subst. fem. (*Petites bluëttes que rend le bois lors* (*qu'il est enflammé.*) Scintilla, æ, fœm. ISKIERKI po drzewie rospalonym rozchodzące się; zárzewie.

FLAN, subst. masc. (*Sorte de patisserie de village, faite avec des œufs & du lait.*) Placenta ovis & lacte farta, æ, fœm. *Plin.* PLACEK prosty iáiecznik kołacz wieyski.

FLANC, (*on ne prononce point le* c *dans ce mot.*) subst. masc. (*Costé de l'animal, qui se dit principalement des chevaux.*) Ilia, *genit.* ilium, neut. plur. *Horat.* Latus, *genit.* lateris, neut. BOK w ciele bydląt zwłaszcza w koniach.

**Battre des flancs.* Illia ducere. *Horat. ou* trahere. *Plin.* *Robić bokami.

Qui bat des flancs, (parlant d'un cheval qui est poussif.) Illosus, a, um. *Plin.* Robiący bokami dychawiczny.

FLANC signifie en Poësie, *Les entrailles,* ou *le ventre de la mere.* Uterus,i,m. *Cic.* BRZUCH żywot niewieści.

FLANC en termes de guerre, signifie *Le costé d'un bataillon d'une armée.* Latus, *genit.* lateris, neut. *Cæs.* BOK co do woyska uszykowanego skrzydło. **La cavalerie estoit sur le flanc ou sur les ailles.* Equitatus latera cingebat. *Cæs.* *Jazda była ná skrzydłach ná bokach oboygu.

Il craignoit d'estre pris en flanc. Ne quis ab latere impetus fieret, metuebat *Cæs.* Bał się áby nie nápadniono ná niego z boku od skrzydła. **Aucun vaisseau ne présenta le flanc à l'ennemy.* Nulla navis transversa hosti objecta est. *Żáden okręt boku nie podał nieprzyiacielowi. **Il y avoit deux legions sur les flancs, la cinquiéme à la droite, & la vingt & unieme à la gauche.* Sinistrum latus undevicesimani, dextrum quintani clausere. *Tacit.* *Dwa pułki stały ná skrzydłach, piąty ná prawym, á dwudziesty pierwszy ná lewym.

FLANDRE, (*Une des dix-sept Provinces des Pays-bas*) Belgium,ii,n. Fiandria,æ,f. FLANDRYA iedna z siedmnastu Prowincyi Niderlandu to iest niższych niemiec.

DE FLANDRE. Belgicus. Flandricus, a, um. Z FLANDRYI.

FLANELLE, subst. f. (*Etoffe legere de laine.*) Laneus pannus tenuis,i, masc. FLANELA, wełnianka materya.

FLANQUER, V. act. (*Mettre aux costez, les garnir de quelque pieces de fortification.*) Latera munire, (io, is, ivi, itum.) BOKI opatrzyć dać obronę z boku ze stron od skrzydeł. **Il flanqua tout l'ouvrage de tours.* Turres toti operi circumdedit. *Cæs.* *Otoczył zewsząd wieżami szańce. **Ils sont flanquez d'arbres.* Pro vallo ad utrumque latus arbores exstructæ sunt. *Cæs.* *Otoczyli się drzewami zásiekli się ze wszystkich stron.

FLASQUE, adject. masc. & fœm. (*Qui n'a point de force dans les reins, ni dans les jambes.*) Flaccidus, a, um. *Plin.* Victus, a, um. *Horat. Ter.* SŁABY nie tęgi obwisły zwłaszcza co do lędźwi y nog beskosty.

(Mot bas & populaire.) Słowo podłe pospolite.

FLATRER, V. act. (*Marquer d'un fer chaud.* Ferro calido ad caput alicujus litteram affigere. NAPIĘTNOWAC náczechować ná czele rospalonym żelazem znaczyć. **Flatrer un chien, pour empescher qu'il ne soit mordu d'un chien enragé.* Ustulare canem. *Wypalić psu cechę stálą áby mu ukąszenie wściekłego psa nie szkodziło.

FLATTER, V. act. (*Caresser.*) Adulari, (or, aris, atus, sum.) depon. dat. & Adulare *dans Val. Max.* Alicui palpari, (or, aris, atus sum.) dep. & Palpare, act. acc. *Juv.* Palpo percutere aliquem. *Cic. Plaut.* PODCHLEBOWAC chwalić dla przypodobania się przez podchlebstwo co czynić, álbo mowić.

Flatter quelqu'un, luy faire des caresses. Alicui blandiri, (ior, iris, itus sum.) dep. *Cic,* Podchlebować komu podchlebstwa mu czynić.

Ne pensez pas que je dise cela pour vous flatter. Noli putare me hoc auribus tuis dare. *Ci.* Non auribus tuis servio *Cæs.* Non assentatorie tibi id dico. Nie rozumiey żebym to ná podchlebstwo, álbo z podchlebstwa mowił.

SE FLATTER. Sibi assentari, (or, aris, atus sum.) Sibi blandiri. Se multum amare. Sibi plaudere. *Cic.* PODCHLEBOWAC sobie, samemu sobie pobłażać coś sobie przyznawać sobie. **Nous avons beau nous flatter, nous n'avons jamais surmonté les Gaulois en force.* Quàm volumus licèt ipsi nos amemus, nunquam robore Gallos superavimus. *Cic.* *Podchlebstwa áni przyczyniaiąc áni uymuiąc chlebnymy sobie iák chcemy, nigdyśmy francuzow w siłach niezwiciężyli. * *Ne vous flattez de rien.* Nihil tibi assentari velis. *Cic.* *Nic sobie nieprzyznaway, nie chlub się, niepodchlebiay sobie wniczym. * *Qu'Athenes ne se flatte point, nous avons vaincu Xerxès en la personne d'Antiochus.* Ne sibi placeant Athenæ, in Antiocho Xerxem vicimus. *Flor. Rom.* * Niech się nie chlubią Ateny, w Antyochu iednym zwyciężyliśmy sławę Xerxesa. **Il se flatte d'ambitieuse espérances.* Spe grandia præsumit. *Virg.* *Coś wiele sobie zákłada y obiecuie, cieszy się wielkiemi nádzieiami. **Ne vous flattez point je vous prie, sçachez que de ma vie je ne me suis donnée à aucun esclave, & que Dieu me préserve d'aimer jamais des gens sujets à se faire pendere.* Nolo inquit tam valdè placeas, ego adhuc servo nunquam succubui, nec hoc Deus finat, ut amplexus meos in crucem mittam *Petr.* *Darmo się niezawodź nigdym iá niebyła chłopu poddanemu powolną, y Boże mię uchoway ábym się miáłá kochać wiednym wisielcu.

FLATTER *un portrait,* ou *en le faisant plus beau qu'il n'est,* ou *en couvrant les défauts de l'original.* Alicujus imaginem non reddere veritati. *Quint.* Aliquem non verè exprimere, *ou* reddere. *Plin. Jun.* Alicujus imaginem non effingere ad naturam, sed officiis interpolare. POCHLEBIAC máluiąc kogo álbo pięknieyszym go odmalować niż iest, álbo wádę iáką pokryć.

Flatter sa douleur dans la conversation, c'est à dire *l'adoucir, la charmer.* Lenire, *ou* levare dolorem colloquiis. *Cels.* Posłgować ulżywać sobie żálu rozmową. **Je ne trouve rien dans ce livre qui flatte mon esprit.* Nihil mihi arridet, *ou* placet in hoc libro. *Nic niewidzę w tey Księdze coby mi się podobać mogło. * *L'apparence flatte, nous trompe* Species nos decipit, *ou* deludit. *Pozor nás zwodzi y łudzi.

ON DIT proverbialement. *Ne point flatter le dé,* pour dire *Parler franchement d'une affaire, n'en rien déguiser & dire tout ce qui en est.* Rem apertè fateri, nihilque de eâ reticere. *Cic.* SZCZERZE rzetelnie rzecz wyrazić iák iest bez przysady, bez podchlebstwa áni przyczyniaiąc áni uymuiąc

Estre flatté. Blanditiis deliniri, *ou* permulceri. Cieszyć się tuszyć sobie obiecować sobie, pobłażać sobie, uwodzić się y łudzić czym álbo być złudzonym nádzieią iáką.

Qui sçait bien flatter. Ad assentationem eruditus, a, um, *Cic.* Podchlebca Podchlebnik obłudnik co umie złudzić káżdego podchlebstwami.

FLATTERIE, subst. f. (*Caresse.*) Adulatio. Assentatio, onis, f. Assentatiuncula, æ, fœm. *Cic.* PODCHLEBSTWO podchlebstwa. **Une flatterie recherchée* Quæsitior adulatio. *Sacit.* *Podchlebstwo umyślne oczywiste dowodne wytworne.

Il s'est bien mis avant dans la familiarité de vostre frere par ses flatteries. Se blanditiis & assentationibus in fratris tui consuetudinem immersit. *Cic.* Głęboko się wszrubował w serce Brata twego podchlebstwami swemi. * *Il ne reçoit point de lâches flatteries.* Si malè palpêre, recalcitrat. *Hor.* *Podłych pochlebstwo y nikczemnych nielubi.

(C'est une metaphore en Latin prise de ces nobles chevaux, qui souffrent avec plaisir d'estre caressez d'une main delicate & legere, & qui regimbent contre ceux qui les touchent grossierement.) Podobieństwo wzięte od koni przednich które lubią kiedy ich kto głaszcze z lekka y onym posmukuie, á záś wierzgaią y biią kiedy się ich przykro dotknie álbo mocniey kláśnie ręką o nich.

Son esprit estoit aveuglé & corrumpu par de continuelles flatteries. Cæca & corrupta mens erat assiduis adulationibus. *Tacit.* Záślepionym był ustawicznemi podchlebstwy. **Il ne restois plus, que cette sorte de flatterie a mettre en usage.* Ea sola species adulandi supererat. *Tacit.* * Już tylko to iedno zostawało podchlebstwo, tego náostatek niedostawało podchlebstwa. * *Il arresta leur honteuse flatterie.* Inhonestam adulationem compescuit. *Tacit.* * Nikczemne podchlebstwo zgromił. **Se laisser aller à la flatterie.* Labi, *ou* demitti in adulationem. *Tacit.* *Puścić się w podchlebwo wdać się w podchlebstwa.

QUI *resssent,* ou *qui regarde la flatterie.* Adulatorius, a, um. *Tacit.* Assentatorius,a,um. Podchlebny, podchlebstwem trącący.

Par flatterre. Assentatorie. adv. *Cic.* Podchlebnie przez podchlebstwo.

FLATTEUR, subst. m. (*Qui flatte.*) Adulator. Assentator, oris, masc. *Cic.* Palpator, oris, masc. *Plaut.* Palpo, onis,

onis, masc. *Perſ.* PODCHLEBCA záuſznik záuſzniczek. **Pendant qu'un flatteur eſt couché fort a ſon aiſe ſur des tapis de pourpre, les gens de lettres ſont coverts de haillons.* *Gdy záuſznicy po dywanach purpurowych wygodnie ſię wczaſuią ludzie uczeni w łachmanach chodzą.

FLATTEUSE, ſubſt. f. (*Celle qui flatte.*) Adulatrix,icis, f. Blandidica, æ, f. Blanda, æ, f. Quæ blandè palpatur. *Plaut.* PODCHLEBNICA, Podchlebna, záuſzniczka.

FLATUOSITE'S, ſubſt. fem. terme de Médecine, (*Vent, qui ſortent du corps humain par la bouche*, ou *par en bas.*) Flatus, ûs, m. Incluſus ſpiritus, m. WIATRY idące z ciała uſtami, álbo dołem.

FLATUEUX, m. FLATUEUSE, f. (*Venteux.*) Spiritu plenus, a, um. WIATROW pełny wiatry czyniący.

FLEAU, ſubſt. m. (*Inſtrument à abattre le bled.*) Pertica, æ, f. Baculi, orum, masc. pour. *Colum.* Tribulum, i, n. *Virg.* Flagellum,i,n. CEP, do młocenia inſtrument, biiák.

On bat le bled en quelques contrées avec des baſtons, ou *des perches.* Spicæ fuſtibus tunduntur. Spicæ perticis flagellatur quibuſdam in regionibus.*Col.* W niekorych mieyſcach zboża młocą Cepami kiiami prętami.

FLEAU, ou *Le tendon de la vigne dont elle s'attache.* Capreolus, i, m. Viticulum, i, n. Vitis flagellum,i, n, *Cic. Var* Calvicula, æ, f *Cic.* Viticula, æ, f. Crinis, is,m. *Plin.* WITECZKI ktoremi ſię latorośl pnie y wiie.

FLEAU, (*Sorte de balance ſuſpenduë pour peſer le fer*, ou *de gros halots.*) Scapus, i, m. *Vitr.* SZAL kołowrot, przeźmiánowa waga, do ważenia ciężarow y pák wielkich.

LES FLEAUX *des poiſſons.* Brachia, orum, neut. plur. Crines ium, m. plur. *Plin.* SKRZELE rybie,

FLEAU ſe dit figurément (*des choſes qui incommodent, & qui ſont de la peine.*) Ærumna, æ, f. Flagellum, i, n. Crux, *genit.* crucis, f. BICZ plaga *niewłaśnie* urapienie krzyż każdy.

Les maladies ſont autant de fleaux que Dieu nous envoye pour nous ſanctifier. Morbi,ſunt tot Dei flagella,quibus ſanctos nos efficere vult. Choroby ſą to bicze ktore ná nás Bog zeſyła dlá náſzey poprawy. **Cet enfant eſt mon fleau, fait ma peine.* Mihi eſt dividiæ. *Plaut.* Mihi crux eſt. *Bicz to Boży námnie to dziecię ná moie ukaranie moy to krzyż.

FLENSBURG, (*Ville du Royaume de Dannemark dans le Duché de Sleſwich, ſur un Golphe de la mer Baltique.*) Flensburgum, i, n. FLENSPURG Miáſto Duńſkie w Xięſtwie Sleswickim ná odnodze morza Baltyckiego.

FLESCHE, *Prononcez* FLE'CHE, ſubſt f. (*Petite verge de bois armée d'un fer pointu, qui ſe decoche par le moyen d'un arc.*) Sagitta, æ, f. *Cic.* STRZAŁA drzewce z żelescem oſtrym ná końcu ktorą wypuſzczaią z łuku. **Tirer une fléche.* Arcu ſagittam emittere. Arcu ſagittam torquere. *Vitr. Virg.* *Wypuſzczać ſtrałę. * *Percer quelqu'un de coups de fléches* Aliquem configere ſagittâ, *ou* telis. *Liv.* * Rázić kogo ſtrzałami z łuku wypuſzczonemy.

Canne propre à faire des fléches. Sagittarius calamus, i, m. *Plin.* Drzewo dobre do ſtrzał.

ON DIT au figuré, *Il fait fléche de tout bois.* Ex quálibet arte lucrum KAZDĄ rzecz umie ná ſwoię ſtronę obrocić zážyć

Il ne ſçait plus de quel bois faire fléche, Il ne ſçait plus quel métier faire pour vivre. Non habet unde vivat. Nihil eſt ipſi in manu quo vitam toleret. Niewie czego ſię má dáley iąć, gdzie głową uderzyć, wktorą ſię ſtronę udać, co ma począć daley niewie.

FLE'CHE *d'un carroſſe*, (*eſt une groſſe piece de bois qui joint le train de devant à celuy de derriere*) Rhedæ temo,onis, m. STRZAŁA, drąg káreciany iákie przed tym ſpodem dawano łącząc przodek z zádem.

FLE'CHE *d'un arbre*, (*le tronc de l'arbre, la tige.*) Arboris truncus, i, m. PIEN drzewo w ſobie ſamo.

FLE'CHE *de lard*, (*c'eſt toute la piece qu'on léve ſur un des coſtez du cochon.*) Lardi ſuccidia, æ, f. *Var.* POŁEC ſłoniny ieden.

FLECHISSEMENT, *prononcez* FLE'CHISSEMENT, ſubſt. masc. (*L'action de fléchir & de courber une choſe.*) Flexus, ûs, m. *Plaut.* NAGIĘCIE NAGINANIE iákiey rzeczy.

FLE'CHISSEMENT *de la voix.* Vocis flexio, onis, fœm. *Cic.* Vocis flexus,ûs,m. *Quint.* NACHYLENIE rożne głoſu ſpiewaiąc mowiąc głoſu odmiana.

FLESCHIR, *prononcez* FLE'CHIR, V. act. *Plier le genou.* Genu, *on* genua flectere, *ou* inflectere, (cto,is,flexi, flexum.)

Prop. Genua ponere, (pono, is, poſui, poſitum.) ſubmittere, (mitto,is, miſi, miſſum.) act. *Quint. Curt. Plin.* KLĘKAC ná kolana klęknąć.

FLE'CHIR, V. neut. (*Plier ſous quelqu'un.*) Se alicui ſubmittere. act. Alicui cedere, (do, dis, ceſſi, ceſſum.) neut. UNIZYC ſię komu podlegać ulegać mu. * *Tout fléchit ſous ſon autorité*, ou *ſous luy.* Omnia ejus auctoritati cedunt. *Wſzyſtko mu ulegać podlegać muſi.

FLE'CHIR *quelqu'un.* V. act. (*L'adoucir.*) Aliquem, *ou* alicujus animum flectere. *Cic. Ter.* NAKŁONIC kogo ubłagać ułagodzić.

Fléchir Dieu, ou *ſa colere par une humble priere.* Deum infringere. Deum iratum infringere humili precatu. *Stat.* Błagać Boga pokorną modlitwą. **Laiſſez vous fléchir à mes prieres.* Sine te exorem. *Ter.* *Day ſię ubłagać ná prożby moie. **On ne le peut le fléchir.* Flecti non poteſt. *Cic.* *Nie można go ubłagać.

FLESSINGUES, (*Ville des Pays-Bas, dans la Zelande, avec un bon port de mer, a une lieuë de Middelbourg.*) Fleſſinga, æ, fœm. FLESSYNGA Miáſto niżſzych Niemiec w Zelandyi z Portem dobrym o milę od Midelburgu.

FLESTRIR, *prononcez* FLE'TRIR, V. act, (*Oſter le vif, faire perdre l'éclat & la vivacité des choſes.*) Splendorem rebus auferre, (aufero, aufers, abſtuli, ablatum.) Defiorare rem aliquam, (floro,as,avi, atum.) act. NARUSZYC ſkazić zepſuć z gwałcić zmiętoſić zmiąć. **Flétrir une fleur.* Florem flaccidum efficere. *Náruſzyć zmiąć zepſuć kwiatek iá i.

SE FLE'TRIR, (*parlant des herbes & des fleurs.* Flacceſcere, (ſco,is,flaccui. *ſans ſupin.*) Marceſcere, (ſco,is, marcui, *ſans ſupin.*) neut. WIĘDNĄC pſuć ſię gnić co do zioł y rzeczy inſzych.

SE FLE'TRIR, (*parlant du teint, de la beauté.*) Defloreſcere,(ſco,is,deflurui, *ſans ſupin.*) neut. PEŁZNĄC niknąć ginąć co do cery, urody. **La beauté ſe flétrit & ſe paſſe.* Defloreſcit formæ dignitas. *Auct. ad Heren.* Defloruit oris glatia. *Claud.* *Uroda pełznie y miia.

FLE'TRIR *quelqu'un*, ou *ſa réputation* ſe dit au figuré & auſimple, NARUSZYC ſławy czyiey. **Flétrir le front d'un fer chaud.* Affigere ad caput litteram, *Cic.* Liliato cauterio notare alicujus frontem. *Nácechowáćn ápiątnować czoło r ſpalonym żelazem.

FLESTRISSURE, *prononcez* FLE'TRISSURE, ſubſt. f. ne ſe dit guerres qu'au figuré (*de quelque marque d'ignominie.*) Inuſta nota turpitudinis, fœm. *Cicer. Liv.* PIĄTNO cecha ſkaza. **Dans le ſens naturel, on l'exprimeroit par.* Marcor, oris, masc. *Stat.* * W wyrozumieniu właſnym zwiędłość.

FLESTRI, *prononcez* FLE'TRI, masc. FLE'TRIE, fœm. (*en parlant d'une fleur.*) Flaccidus. Languidus, Marcidus, a, um. *Plin. Ovid.* ZWIĘDŁY, ZWIĘDŁA, co do zioł, kwiatow.

Un teint flétri. Color langueſcens, *ou* languidus. *Plin.* Uroda zeſzła zpełzła zwiędła.

FLET, ſubſt. m. (*Petit poiſſon de mer fort plat.*) Hippogloſſum,i,n. PŁASZCZKA rybka morſka.

FLETTE, ſubſt. fœm. (*Petit batteau à paſſer la riviere.*) Cymbula, æ, f. Parva cymba, æ, f. ŁODKA czołnik piatki do przewożenia ſię.

FLEUR, ſubſt. fœm. (*Bouton épanoüi de diverſes couleurs, que pouſſent les arbres & les plantes.*) Flos, *genit.* floris, masc. *Cicer.* KWIAT rozwity z pączka kwitnącego rozwiiaiący ſię w rozmaite kolory ná drzewach y ziołach.

Petite fleur. Floſculus,i, m. *Cic.* Kwiatek kwiateczek.

DE FLEUR. Floreus, a, um. *Cicer.* KWIECISTY kwieciany z kwiecia. **Des chapeaux*, ou *des couronnes de fleurs.* Serta florea, orum, neut. plur. *Wieńce korony álbo czapki z kwiecia.

La fleur des noyers & des coudriers. Nucamenta, orum, n. *Plin.* Kwiat, rzęſa leſzczynowa.

FLEUR *de la farine.* Flos in ſiligine. *Plin.* MĄKA przednia.

LA FLEUR *du vin* Flos vini, *dans Plavte* c'eſt *L'odeur du vin, & ce qu'il y a de plus ſubtil; & dans Pline.* Flos vini, *eſt ce qui paroiſt ſur le vin, lors qu'il eſt au bas, comme de petites flammeſches blanches.* WINO przednie ſama treść y moc wina

FLEUR DE LYS, (*dont on flétrit les voleurs en France.*) Cauterium liliatum, i, neut. PIĄTNO cecha katowſka we Francyi ktorą kat cechuie złoczyńcow ná czele kiedy ich wyświeciaią. **Qui a eu la fleur de Lys.* Stigmaticus, i, masc. *Cicer.* Stigmoſus, a, um. *Plin-Jun.* Literatus, a, um. *Plaut.* Inſcriptus, a, um. *Plin.* * Nápiątnowany wyświecony ſmaganiec.

FLEUR ſe dit au figuré, pour *Ce qui eſt de plus excellent & de meilleur* KWIAT niewłaśnie zá ſam przodek y wybor każdey rzeczy. **La fleur de l'âge.* Flos ætatis. *Terent.* Florens ætas. Integra ætas. *Cicer. Terent.* * Sam kwiat wieku młodości pora. **Une fille qui eſt dans la fleur de ſon âge.* Viridiſſimo flore puella. *Catul.* *Panna w ſamym kwiecie młodości. **Eſtre dans la fleur de ſon âge & de ſa beauté.* Ætate & formâ florere. *Liv.* * Być w ſamym kwiecie wieku y urody.

LA FLEUR *de la nobleſſe, de la jeuneſſe.* Nobilitatis & juventutis flos. *Cicer.* KWIAT młodzi, ſzlacheckiey krwi ſam wybor.

La fleur des Poëtes. Flos Poetarum. *Plaut.* Kwiat czoło Wierſzopiſow. **La fleur & l'élite des troupes.* Flos militum. *Cicer.* *Wybor ſam woyſka. **Il fit avancer la fleur de ſes troupes.* Delectos milites produci jubet. *Cæſ.* *Kázał iść ſamemu wyborowi woyſka całego.

FLEUR *de ſouffre.* Sulphuris flos, *Les parties les plus ſubtiles du ſouffre.* TRESC ſiarczana cząſtki náyſubtelnieyſze ſiarki y naytęższe.

FLEURS *de Rhétorique*, (*les Figures & autres ornements, dont on embellit un diſcours.*) Orationis floſculi, orum, masc. plur. Flores orationis, masc. Ornamenta, orum, neut. plur. Dicendi lepores & elegantiæ. Veneres orationis. *Cicer.* KWIATKI w mowie ozdoby koncepta Figury &c.

LES FLEURS *des filles & des femmes*, (*Les ordinaires.*) Menſes, ium,m,pl. *Plin.* Floures, orum, m pl. Kwiat miesięczny, tok Panieński y Białogłowski miesięczny

A FLEUR, adverb. (*de niveau.*) *Des yeux à fleur de teſte.* Oculi eminentes. *Cic.* NA WIERZCHU rowno zwierzchem oczy wydatne ná wierzchu czoła

L'ouvrage n'eſtoit point encore à fleur d'eau. Opus nondum aquæ faſtigium æquabat. *Cæſ.* Jeſzcze robota niewyſzła była na wierzch wody. **Les fondements eſtoient des-ia à fleur de terre.* Summam ſoli ſuperficiem æquabant fundamenta. Educta erant fundamenta ad ſummam ſoli ſuperficiem. *Już fundamenta były rowno z ziemią ná wierzch ziemi wyſzły.

FLEURDELISER, V. act. (*Marquer quelqu'un d'une fleur de Lys.*) Stigmatis notâ aliquem inurere. act. *Petr.* PIĄTNOWAC cechować kogo.

ON DIT dans le Blaſon, *Un écu fleur deliſé.* Scutum liliatum. Scutum liliis conſerſum, i, n. POLE Herbowne liliowemi kwiatkami znáczone.

FLEURET, ſubſt. m. (*Eſpée à bouton avec laquelle l'on s'exerce à faire des armes.*) Gladius præpilatus, ii, m. FLORET broń z guzikiem ná końcu do czwiczenia ſię w kunſzcie Rycerſkim.

FLEURETTES, ſubſt. f. pl. qui ne ſe dit qu'au figuré, (*de certains petits ornements de langage, & des termes doucereux & flatteurs, dont on ſe ſert pour cajoller les filles.*) Melliti verborum globuli,orum,m.pl. *Petr.* Blandidica verba, orum, neut. pl. *Plaut.* ZALOTNE ſłowka. **Conter des fleurettes à une fille.* Dicere blacditias virgini. *Ovid.* *Zálory czynić koło dziewek.

CONTEUR *de fleurettes.* Blandiloquentulus,i, m. *Plaut.* ZALOTNY, zálotliwy.

FLEURIR, V. n. (*Eſtre*, ou *venir en fleur.*) Florere, (floreo, flores, florui, *ſans ſupin.*) neut. *Cic.* Induere ſe in florem. *Virg.* Floreſcere. neut. Florem emittere. *Plin.* KWITNĄC **La vigne a fleuri.* Vinea floruit. *Winnica okwitła. **Les prez fleuriſſent.* Foreſcunt prata. *Var.* *Łąki kwitną.

FLEURIR ſe dit figurément, pour *Eſtre en vogue, en credit.* Florere & vigere. neut. KWITNĄC niewłaśnie ſłynąć. **Fleurir par ſon eſprit & par ſon éloquence.* Acumine ingenii & dicendi lepore florere. *Cic.* * Kwitnąć rozumem wymową. **Pericles a fleuri en toutes ſortes de vertu.* Omni genere virtutis floruit Pericles. * Perikles kwitnął wſzelkiemi cnotami. **Voſtre équité & la douceur de voſtre eſprit fleurira de plus en plus.* Tua juſtitia & lenitas animi floreſcet quotidiè magnis. *Cic.* *Sprawiedliwość twoia y łaſkawość co raz bardziey á bardziey kwitnąć bedzie.

FLEURI, masc. FLEURIE, fœm. (*Qui eſt en fleur.*) Floridus,a,um. *Catul.* KWITNĄCY okwitły co ieſt w kwieciu.

ON DIT au figuré, *Un ſtile fleuri, Un diſcours fleuri, Un orateur fleuri.* Genus dicendi floridum, Oratio florida, Orator floridus. *Cic. Quint.* MOWA kwitnąca piękna rożnemi udatna ozdobami.

Une fille qui a un teint vif & fleuri. Colore florido puella Florida puella, æ, f. *Plin. Catul.* Pánna cery żywey urody kwitnącey. **Elle eſt plus fleurie qu'un pré.* Prato floridior. *Ovid.* *Kwitnąca iák śliczna łąka.

FLEURISSANT, m. FLEURISSANTE, f. (*Qui fleurit.*) Florens,entis, omn. gen. (*on dit au Comparatif* Florentior & hoc florentius, *& au Superlatif* Florentiſſimus, a, um. *Cic.*) KWITNĄCY, kwitnąca okwitaiąca.

(Ce Participe François ne ſe dit qu'au propre, & FLORISSANT au figuré, *Voyez* FLORISSANT.) Co ſię niemowi w Francuſkim tylko w rozumieniu właſnym á záś w rozumieniu niewłaſnym zámiaſt ſłynący nie mowi ſię *Fleuriſſant* ále *Floriſant* Kwitnący.

FLEURISTE, ſubſt. m. (*Qui eſt curieux en fleurs, qui les cultive & en fait trafic.* Florum curioſus. CIEKAWY kochaięcy ſiá w kwiatach one ſadzący niemie kupczący.

FLEURISTE, ou *Jardinier fleuriſte.* Hortulanus floreus. Florum cultor & propôla, masc. OGRODNIK od kwiatow ſamych.

FLEURY, (*Bourg de France, avec une Abbaye celebre, ſur la rive droite de la Loire dans le Dioceſe d'Orleans.*) Floriacum,ci,n. FLEURI, Floryak miaſteczko Francuſkie z Opactwem ſławnym nad brzegiem po prawey ſtronie rzeki Ligaris w Diecezyi Orleańſkiey. **Il y a auſſi un autre Bourg de meſme nom dans le Duché de Bourgogne ſur la riviere d'Ouſche.* Floriacum in Sequanis. *Jeſt tegoż názwiſka inſze miaſteczko w Xięſtwie Burgundyiſkim nád Okſzą rzeką.

FLEUVE, ſubſt. fœm. (*Abondance*, ou *amas d'eaux douces, qui coulent dans un lit & ſe rendent à la mer.*) Fluvius,ii,m. Flumen, inis,n. Amnis, is,m. *Cic.* RZEKA woda wielka ſłodka.

FLEXIBLE, adject. m. & f. (*Qui fléchit, qui plie.*) Flexibilis & hoc flexibile, adject. Mollis & hoc molle, adject. *Cic.* Lentus,a,um. *Plin.* GIBKI powolny.

ON DIT au figuré, *Une voix fléxible.* Flexible vocis genus. *Cic.* GŁOS powolny ná każdy ton ſkłonny łatwy. **L'âge fléxible.* Flexibilis ætas. *Wiek powolny młody wiek. **Diſcours fléxible.* Flexibilis oratio. *Cic.* *Mowa powolna łatwa.

FLEXIBLE *pour le bien*, (*qu'on tourne aiſément au bien.*) Flexibilis ad bonitatem. *Cic.* POWOLNY ſkłonny ná dobre

FLOCON, ſubſt. m. (*Touffe*, ou *amas de neige, de laine & de ſoye.*) Floccus, ci, masc. *Var.* KOSM Koſmek czego wełny iedwiabiu kłak kłaczek.

Petit floccon. Flocculus, li, m. *Plin.* Koſmek kłaczek czego mały.

FLORENCE, *prononcez* Florance, (*Ville Archiepiſcopale de la Toſcane.*) Florentia, æ, f. FLORENCYA Miáſto z Arcybyſkupſtwem w Toſkanii.

De Florence, ou FLORENTIN, m. FLORENTINE, fem. (*Celuy*, ou *celle qui eſt de Florence.*) Florentinus, a, um. z Florencyi florentczyk. Florentka.

FLORE'S, terme de raillerie qui ne ſe dit qu'en cette phraſe populaire, *Faire florés, Faire de la dépenſe qui éclatte par deſſus celle des autres.* Lautitias facere. *Petr.* PRZEPYCH ſłowo cenzuruiące ktore ſię niemowi tylko w tey expreſſyi, ná przepych ſię przeſadzać nád drugich.

LA FLORIDE, (*Region de l'Amerique ſeptentrionale, & ſur la Mer de Mexique.*) Florida, æ, f. FLORYDA Kray Ameryki Połnocney nád morzem Mexykańſkim.

FLORISSANT, m. FLORISSANTE, f. (*qui ne ſe dit qu'au figuré.*) Florens, entis, omn. gen. Florentior & hoc florentius; Florentiſſimus,a, um.) *Cic.* KWITNĄCY SŁYNĄCY to ſłowo francuſkie niebierze ſię tylko w rozumieniu niewłaſnym.

Porter envie à une fortune floriſſante. Præſtanti florentique fortunæ invidere. *Cic.* Zázdrośćić ſzczęśćia kwitnącego. **Dans un eſtat ſi floriſſant.* Florentiſſimis rebus. abl. *Cæſ.* *W ſtanie kwitnącym.

FLOT, ſubſt. m. (*Eau agitée par les vents qui fait des vagues.*) Fluctus,ûs,m. *Cic.* FALA náwałność woda wiatrami poruſzona burzenie ná wodzie czyniąca.

FLOT ſignifie auſſi *La pointe de la marée*, ou *le flus de la mer*. BURZENIE Morſkie náwałność ná morzu.

Le flot & la marée revenant,il regagna l'Iſle à force de rames. Rursùs commutationem ſecutus, remis contendit, ut inſulam caperet. *Cæſ.* Znowu gdy ſię burzenie morſkie wracało wioſłami potężnie robiąc do wyſpy przypłynął.

FLOT ſe dit au figuré, *Il n'a pû eſtre ſubmergé par les flots de l'adverſité*. Immerſabilis adverſis rerum undis. *Hor.* FALA *niewłaśnie* przeciwność, żádna go fala żádna náwáłność żadna burza pogrążyć nie mogła.

FLOTTANT, m. FLOTTANTE, f. (*Qui flotte.*) Fluitans,antis,omn. gen.*Catul.* PŁYNĄCY CHEŁBAIĄCY ſię.

FLOTTANT ſe dit au figuré, pour dire *Agité çà & là, irréſolu dans les choſes*. Fluctuans. Animo fluctuans, antis, omn. gen. Æſtuans. Dubitatione æſtuans, antis, omn. gen. *Cic.* WAZĄCY ſię, powątpiewaiący, wątpliwy

La pluſpart des hommes ſont flottans entre le bien & le mal. Pars multa hominem narat, modò capeſſens recta, & interdũ pravis obnoxia. *Hor.* Większa część ludzi wáży ſię y chwieie między złym y dobrem.

Mon eſprit eſt flottant. Fluctuat animus. *Plaut.* Fluitans eſt animus. *Cic.* Wáżę ſię myślami.

Vne fortune flottante, & mal-aſſurée. Fluitans fortuna. Vaga volubiliſque fortuna. *Cic.* Szczęśćie wáżące ſię ná dwie ſtrony niepewne.

FLOTTE, ſubſt. f. (*Compagnie de vaiſſeaux ſur mer, armée navale.*) Claſſis, is, f. *Cæſ. Cic.* WOYSKO okrętowe. *Flota* woysko wodne, okręty.

FLOTTER, V. neut. (*Eſtre porté ſur l'eau.*) Fluctuare, (ou, as, avi, atum.) neut. & Fluctuari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Plin.* Flutare, (to, as,avi, atum.) neut.*Cic.* PŁYNĄC wodą ſię puścić álbo ſpuſzczać wodą.

Faire flotter le bois, l'amener par eau. Ratibus ligna traducere, (co, is, xi, ctum.) act. Spuſzczać wodą drzewo, Opuſzczać ie wodą.

Faire flotter ſes cheveux, ou *les laiſſer flotter au gré du vent.* Comas ventis diffundere. *Virg.* Roſpuścić włoſy ná wiatr áby ſię wiewały z wiatrem.

DU BOIS FLOTTE', (*qui eſt venu ſur l'eau.*) Ligna fluctibus, *ou* ratibus devecta. DRZEWO wodą opuſzczone, ſpuſzczone wodą.

FLOTTER ſe dit figurément, (*des agitations de l'eſprit & des irréſolutions qui agitent l'eſprit de coſté & d'autre.*) Fluctuare *ſeul.* Fluctuare animo. *Cic.* WĄTPIC wáżyć ſię myślami tám y ſam nátę y ná tęſtronę. **Les eſprits flottent, ſont flottants.* Fluctuantur incerti animi. *Liv.* *Umyſły ſię wáżą, ieſzcze nic pewnego niemaſz,ieſzcze ſię chwieią iák ná wodzie.

FLOUET,m. FLOUETTE,f. (*Mol, peu robuſte, parlant des corps.*) Fluidus & mollis *Liv.* SŁABY mdły.

(Quelques-uns diſent *Fluet:* L'Academie dit l'un & l'autre. Ce mot eſt bas.) Jnſi mowią w francuſkim *Fluet* nie *flouet*, Akademia y ták y ták tego ſłowa záżywa, ſłowo ieſt proſte potoczne.

FLUER, V. neut. (*Couler.*) Fluere, (fluo, is, xi, xum.) Manare, (o, as, avi, atum.) neut. *Cic.* PŁYNĄC ciec.

(Terme de Chirurgie.) Słowo w francuſkim kunſztu Cyrulickiego.

Des ulceres qui fluent. Manantia ulcera, *genit.* manantiũ ulcerum, n. plur. *Plin.* Rány wrzody płynące ciekące.

FLUIDE, adject. m. & f. (*Coulant, qui coule.*) Fluidus. Fluxus, a, um. *Virg Plin.* PŁYNĄCY ciekący npłynny.

ON DIT, *Vn diſcours fluide*,& mieux *Vn diſcours coulant.* Flues orationis, fœm. *Cic.* MOWA płynąca.

FLUIDITE', ſubſt. f. (*Nature fluide des liqueurs, & de l'air.*) Fluida natura,æ,f. RZADKOSC rzeczy ktore płyną.

FLUS, *ou* FLUX, ſubſt. m. (*Agitation, mouvement reglé des eaux de la mer, qui ſe fait ſouvent deux fois par jour.*) Marini æſtus, *genit.* marinorum æſtuum, m. plur. Maris æſtus, ûs, m. *Cic.* BURZENIE ſię morſkie codzienne to ieſt uſtępowanie y przybywanie fali morſkiey ktore częſtokroć bywa dwakroć ná dzień.

(Les Anciens donnoient deux femmes à Neptune, qui eſt le Dieu de la mer, ſelon leurs fictions; pour figurer le flux & reflux de la mer, Venilia pour le flux, lorſque l'eau eſt pouſſée vers la terre; & Salacia, lorſqu'elle retourne dans la mer.) Dáwni, Neptunowi ktorego zá Boga wodnego mieli przyznawali dwie żony, według báiecznego podania ſwego:

chcąc wyrazić dwoiakie Burzenie ſię morza iednę zwali *Venilia* to ieſt *przebywanie* fali morſkiey y wylanie na ziemię, á drugą zwali *ſalacya* to ieſt *Vſtępowanie* teyże fali y powracanie znowu w morze.

FLUS en Médecine, *eſt un écoulement d'humeurs*, comme *Vn flus de ventre.* Alvi profluvium, ii, n. Ventris fluxio, onis, fœm. Fluor, oris, m. Alvus cita, *genit.* alvi citæ, f. Alvus fluens, *ou* liquida, fœm. *Celſ. Plin.* BIEGUNKA ciekączka żołądka, tok.

Arreſter un flus de ventre. Siſtere alvum. Citam alvum compeſcere, *ou* cohibere, *ou* inhibere *ou* comprimere, *ou* ſupprimere. *Celſ. Plin.* Zátrzymać záſtanowić biegunge.

Il m'a pris un flus de ventre, qui ne s'eſt arreſté que d'aujour d'huy. Me alvi profluvium arripuit, quæ hodie primum videtur conſtitiſſe. *Cic.* Wzięła mię biegunka ktora ſię dopiero dziś zátrzymała. **Qui a ſouvent un flus de ventre.* Quem frequenter cita alvus exercet *Celſ.* *Ten co częſto ná biegunkę západa.

(Ce mot ſe trouve écrit en Grec dans les bonnes Editions de Ciceron.) Dyarya ſłowo ieſt greckie ktore też włacińſkim ięzyku Greckiemi literami ſię piſze, y wyraża w edycyach doſkonałych Cycerona.

FLUS *de ſang*, ou *perte de ſang par le nez & par ailleurs.* Sanguinis profluvium. Fluxio ſanguinis. *Colum.* PŁYNIENIE krwi, krwotok z noſa y inąd. **Arreſter un flus de ſang.* Inhibere, *ou* reprimere ſanguinis profluvium. *Plin. Colum.* *Zátrzymać krwie płynienie, krwawe zbyteczne upławy.

FLUS *de bouche*, autrement apellé *Salivation*, (*qui ſe fait dans les maladies Vénériennes avec le Mercure préparé.*) Humor ſalivoſus, *genit.* humoris ſalivoſi, m. SLINIENIE ſię, cieczenie śliny z uſt (*ſalivacya*) ktorą czynią w chorobach ſzpetnych zádaiąc Merkuryuſz preparowany.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Vn flus de bouche*, ou *de paroles.* Verborum flumen, inis,n. *Cic.* PŁYNIENIE ſłow, płynące ſłowa, wymowa.

FLUXION, ſubſt. fœm. (*Décharge de quelque humeur ſur une partie du corps.*) Deſtillatio. Diſtillatio, onis, fœm. *Celſ.* Fluxio, onis, fœm Epiphora, æ, fœm. *Plin. Cicer.* SPADEK wilgotności humorow w iákiey części ciała. (*deſcens*) katar &c.

Il me mande qu'il a eſté attaqué d'une ſi grande fluxion, qu'il ne peut parler. Tantâ ſe epiphorâ oppreſſum ſcribit, ut loqui non poſſit. *Cic.* Piſze do mnie że ták ná katar západł, że y mowić nie może.

Fluxion ſur la poitrine. Thoracis diſtillatio. *Plin.* Kátar ná pierſi ſpadaiący: (*deſcens*) ſpadły ná pierſi.

FLUXION *ſur les yeux.* Oculorum epiphora. Delacrymatio, onis, fœm. *Plin.* PŁYNIENIE oczu (*deſcens*) ná oczy ſpadły.

Avoir une fluxion ſur les yeux. Epiphorâ laborare. Chorować ná oczy, ná cieczenie, ná płynienie oczu.

Qui a une fluxion, ou *qui y eſt ſujet.* Rheumaticus, a,um. *Plin.* Cieczenie cierpiący katar (*deſcensy* rożne.

FLUSTE, *on prononce* FLUTE, ſubſt. f. (*Inſtrument de Muſique le plus ſimple des inſtrumens à vent.*) Tibia, æ, f. Fiſtula, æ, f. *Cic.* FLET Inſtrument muzyczny, náyproſcieyſzy z inſtrumentow dętych.

Emboucher une flute, ou *jouër de la flute.* Tibiam inflare. Tibiâ canere. Tibiis, *ou* ad tibiam canere. *Ovid.* Grać ná flecie wziąć flet w gębę.

Oſter ſa flute de ſa bouche, & la reprendre enſuite. Eripere ore tibiam, & referre ad labia tibias. *Plaut.* Wyiąć flet z geby, y z nowu go wziąć w gębę

UN JOUEUR *de flute.* Tibicen, inis, m. *Ter.* Fiſtulator, oris,m.*Cic.* GRACZ ná flecie, Flecińſta. **Vn mauvais joueur de flute.* Nimis nihili tibicen. *Plaut.* *Ladaco flecińſta.

JOUEUSE *de flute.* Tibicina, æ, fœm. *Terent.* FLECIŃSCINA.

ON DIT proverbialement, *Ce qui vient de la flute, s'en revva par le tambour*, pour dire que *Les biens mal aquis ne profitent point.* Malè parta, malè dilabuntur. *Hor.* CO LEPTKO przychodzi letko też odchodzi, złe nábycie nie nádaie ſię; przyſłowie Francuſkie nieſie: Co przez piſzczałkę przyſzło, przez bęben odeſzło.

FLUSTER, (*prononcez* FLUTER.) V. n. (*Jouer de la flute.*) Tibiâ canere. GRAC ná piſzczałce na flecie.

Ce mot ne ſe dit que dans l'Ironie. To ſłowo Francuſkie *fluter* nie mowi ſię tylko opacznie, y ná żart.

FLU-

FLUTER, (*Bien boire.*) Egregiè potare. Se invitare pluſculum in cenâ. *Plaut.* ŁYKAC pić potężnie, nápiiać ſię dobrze.

FLEUSTEUR, (*prononcez* FLUTEUR.) ſubſt. maſc. (*Qui joüe de la flute.*) Tibicen, cinis, m. PIIAK, piiaczek.

FLUTEUSE,f. (*Celle qui joue de la flute.*) Tibicina, æ, f. *Ter.* TA co gra fleuścina álbo piiaczka.

(Ces deux mots François ne ſe diſent que par mepris.) Słowa Francuſkie wzgardy, y zniewagi.

FOARRE, ſubſt. maſc. (*Paille de ſeigle*, ou *froment.*) Stramen, inis, neut. Stramentum, i, neut. Fodrum,i, neut. Palea,æ, fœm. *Phæd.* SŁOMA żytna ięczmiena álbo pſzenna, paſza bydlęca.

(Quelques-uns écrivent *Foerre*, & d'autres *Feurre.*) Inſi to ſłowo piſzą *Foerre* á inſi *Feurre.*

FOCILE, ſubſt. maſc. terme d'Anatomie. C'eſt le nom que les Medecins Arabes donnent aux os du bras,qui s'eſtendent depuis le coude, juſques au poignet; (il en eſt de meſme des os de la jambe.) Le focile de deſſous qui eſt le plus long & le plus gros, eſt appellé des Latins *Vlna,æ, f.Cubitus, i,m.* & en François, Grand Focile. Celuy de deſſus, qui eſt le plus court & le plus menu, eſt appellé des Latins *Radius, ii,m.* & en François Petit Focile. KOSC łokciowa goleniowa: ieſt dwie kości łokciowych (toż o goleniowych) to ieſt kość łokciowa większa, niższa dłużſza, y kość łokciowa wyżſza mnieyſza drobnieyſza.

La Jambe eſt compoſée auſſi de deux os; le plus gros eſt appellé des Latins *Tibia,æ, f.* & des François, Grand Focile: le plus petit eſt nommé & des Latins *Sura,æ, f.* & en François, Petit Focile. Goleń tákże złożona ieſt z dwoch kości goleniowych to ieſt kość goleniowa przednia większa, y kość goleniowa mnieyſza.

FOIBLE, adject. maſc. & fœm. (*on prononce* feble.)(*Qui a peu de force, parlant du corps des animaux & de ſes parties.*) Imbecillis. Debilis & hoc, le, adject. Imbecillus. Infirmus. Invalidus, a, um. *Cic.* SŁABY mdły co mało ſił ma mowiąc o bydlętach &c.

Foible des hanches. Debilis lumbis. Słabych biodr. **De la cuiſſe.* Coxâ debilis. *Juv.* *Słaby w biodrach w kłębach

FOIBLE ſe dit au figuré, pour (*Qui a peu de force, parlant des choſes.*) comme SŁABY *niewłaśnie* co do rzeczy nie tęgi nie mocny.

Du vin foible. Infirmi ſaporis vinum. Vinum edentulum, i, n. *Plaut.* Vinum nullarum virium. *Celſ.* Wino słabe. (*Le contraire eſt* Vinum ingentium virium. *Du vin qui a bien de la force.*) **(Przeciwna ieſt)* Wino tęgie, potężne, mocne bardzo.

Il eſt d'une nature, d'une ſanté, ou *d'une complexion foible.* Et naturâ & valetudine imbecillior eſt. Ætate affectâ & infirmis viribus homo. *Cic.* Słabego przyrodzenia, ſił, náturę komplexyi słabey, zdrowia słabego.

Qui ſont d'une foible réſiſtance. Infirmi ad reſiſtendum. Ad repugnandum inertes. *Cic. Plin.* Słabych ſił, do dania odporu, do przeciwienia ſię.

Vn âge foible, *Vne medecine foible.* Ætas imbecilla. *Hor.* Medicina imbecillis. *Cic.* Wiek słaby, lekarſtwo słabe.

FOIBLE ſe dit figurément (*de l'eſprit & de la teſte.*) Ingenium imbecille. *Plin-Jun.* SŁABY niewłaśnie co do rozumu y głowy. **Vne teſte foible.* Infirmum caput. *Horat.* *Słaba głowa. **Il eſt foible dans ſes réſolutions.* Eſt imbecilli homo conſilii. *Cic.* *Słaby nie iednoſtayny w przedſięwzięciach ſwoich.

FOIBLE, comme un ſubſt. maſc. (*Le principal défaut de quelqu'un*, ou *d'une choſe, l'endroit par où on le peut gagner plus aiſement.*) Quâ parte facilè flectitur, *ou* exoratur, *ou* vincitur, *ou* expugnatur. SŁABIZNA w Francuſkim znáczy y bierze ſię *niewłaśnie* zá defekt y wadę czyią á raczey ułomność ktorą do kogo známy, álbo też kto zná do ſiebie ktoredy go záżyć náylepiey y náyprędzey można, czym go ująć &c. **Il faut connoiſtre le fort & le foible de quelqu'un.* Explorandum eſt diligenter,quid quiſque poſſit, quid ve non poſſit. *Trzeba zmiarkować ſiłę każdego y słabość, w czym tęgi w czym słaby. **Je ſçay le fort & le foible de vous raiſons.* Quicquid firmi aut infirmi inſit tuis rationibus, planè mihi perſpectum eſt Quæ ſint validæ argumentationes, quæque infirmæ planè novi. *Znam w czym mocne, w czym też nieudolne są twoie racye, wywody.

Les Princes veulent eſtre flattez, & c'eſt là leur foible.

Volunt adulari Principes, & id illis vitioſum, *ou* & hoc illis vitium. Pánowie w podchlebſtwie ſię kochaią, y ta ieſt ich ułomność, (*álbo*) tá ich wada ieſt

Conoiſtre le foible d'une place. Noſſe quâ parte expugnari urbs facilè poteſt. Wiedzieć z ktorey ſtrony ſłabsza forteca.

Prendre quelqu'un par un foible. Pervincere aliquem, quâ parte infirmus eſt. Tknąć kogo w ſłabiznę w ſedno. **Ayant reconnu mon foible, il en devient plus fier.* Poſtquam ſe amari ſenſit, ſupercilium altiùs ſuſtulit. *Petr.* *Poſtrzegſzy powolność moią hardzieyſzym ſię ſtał,(*álbo*) śmielſzym. W polſkim ſłabizna *właśnie* znaczy mieyſce błony y brzuchowey ſłabizny. Luboć w rozumieniu *niewłaśnym* nákſztałt Fancuſkiey ſignifikacyi mowi ſię: *tknąć kogo w ſłabiznę* to ieſt w to go potrafić w czym ieſt náydotkliwſzy, toż ſamo *trafić go w ſedno*, ále to ſą expreſſye mowy proſtey poſpolitey, y potoczney á nie poważney iákiey mowy; przeciwna záś ieſt w Francuſkim.

ON DIT adverbialement, *Le fort portant le foible*, pour dire *Toutes choſes eſtant compenſées de part & d'autre.* Æquatis hinc & inde partibus. abl. PORACHOWAWSZY wſzyſtko, iedno ná drugie, álbo iedno z drugim miarkuiąc.

FOIBLEMENT, (*prononcez* feblement.) adv. (*D'une maniere foible.*) Imbecilliter. Infirmè. Imbecillìùs. adv. *Cic.* SŁABO mdło, nie tęgo.

FOIBLESSE, (*prononcez* febleſſe.) ſubſt. fœm. (*Manque de force.*) Debilitas. Imbecillitas. Infirmitas, atis, fœm. *Cic.* SŁABOSC mdłość ſił niedużość. **Foibleſſe du corps.* Corporis infirmitas. *Cicer.* *Słabość ciała. **Des yeux.* Oculorum. *Słabość oczu. **De ſanté.* Valetudinis. *Zdrowia słabość. **Foibleſſe de l'enfance.* Puerilis infirmitas. *Quint.* *Słabość dziecinna wieku dziecęczego.

FOIBLESSE *d'eſprit.* Animi debilitas, *ou* infirmitas, atis, fœm. Infirmus animus,i,m.*Cic.* SŁABOSC rozumu rozſądku **D'un raiſonnement.* Argumenti debilitas. *Słabość rozſądku, álbo dowodow wywodow iákich.

FOIBLESSE, (*Evanoüiſſement, pamoiſon.*) Defectio animæ, *ou* animi. *Celſ. Cic.* Animi deliquium, ii, neut. *Plaut.* SŁABOSC mdłość zemdlenie co do zdrowia mdłości ná padaiące, álbo biiące ná kogo. **Il eſt tombé en foibleſſe.* Anima eum defecit.*Celſ.* *Zemdlał mdłości ná niego uderzyły mdłości go nápadły.

FOIN, ſubſt. maſc. (*Herbe des prez qu'on fauche.*) Fenum, (*mieux que* fœnum.) i, neut. *Colum.* SIANO trawa ná łące koſzona.

UNE MEULE, ou *Vn meulon de foin.* Feni meta, æ, f. *Colum.* KOPA ſiana, álbo ſtog. **Foin de l'arriere ſaiſon*, ou *Du regain.* Fenum cordum, neut. *Colum.* *Potraw.

DU SAIN FOIN. Fenum græcum,i, neut. *Colum.* BOZA trawka, krzyżyczki, fengrek ziele.

Coupper, ou *faucher le foin.* Fenum ſecare, *ou* ſubſecare, (seco, at, ſecui, ſectum.) *Var.* Falce demetere fenum. Ciąć álbo kośić ſiano,ſiec kośić łąki.

Remuer le foin avec la fourche pour le faner & ſécher. Furcillis fenum verſare. *Var.* Przewracać odwracać ſiano widłami.

ON DIT *Faire les foins*, pour dire *Les coupper.* Secare prata. ROBIC ſiano około ſianożęcia robić.

DE FOIN. Feneus,a, um. *Cic.* Z SIANA ſienny.

FOIRE, ſubſt.f. (*Marché plus celebre qu'à l'ordinaire, où s'aſſemblement pluſieurs marchands pour vendre & pour acheter.*) Nundinæ, arum,f. plur. Emporium,ii,n. *Cic.* Nundinarium forum, i, neut. *Plin.* JARMARK ziachanie ſię roczne kupcow ná mieyſce iákie z towarami.

DE LA FOIRE, (*Touchant la foire.*) Nundanarius,a, um. *Plin.* Nundinalis & hoc nundinale, adject. *Plaut.* JARMARKOWY.

Etablir une foire. Nundinas inſtituere. *Plin-Jun.* Poſtanowić iármarki, náznáczyć iármark.

Demander le droit de foire ſur ſes terres. Jus nundinarium in prædia ſua petere. *Suet.* Proſić o wydanie o pozwolenie iarmarkow w dobrach ſwoich

ON DIT proverbialement, *S'entendre comme larrons en foire, Eſtre liez d'une grande intelligence.* De compacto rem gerere. *Terent.* MOWIĄ: znaią ſię iák cygani ná iármarku, álbo po proſtu: *iák łyſe kobyły*: to ieſt znáią ſię dobrze z ſobą y rozumieią ſię z ſobą.

FOIRE en termes de Medecine, ſignifie *Le cours de ventre* Cita alvus, *genit.* citæ alvi, fœm. *Celſ.* Alvi reſolutio, onis,

ſœm. BIEGUNKA, bieganie częſte ná ſtolec, chodzenie.

FOIRE eſt auſſi *L'excrement liquide, qui ſort dans le cours de ventre.* Foria, orum, n plur. *Nom.* (qui ſignifie *Des excrements preſque tout liquides, qui ne ſont que des reſtes d'une nourriture mal digerée.*) RZADKI ſtolec odchodzący ſamą prawie wodą śliną znák nieſtrawności żołądka.

FOIRER, V. neut. (*Jetter des excrements liquides.*) Reddere alvum liquidam. *Celſ.* RZADKI ſtolec mieć, rzadkim ſtolcem biegać chodzić.

FOIREUX, maſc. FOIREUSE, ſœm. (*Celuy & celle qui rend ſes excrements liquides.*) Foriolus, *pour le maſculin;* Foriola, *pour le feminin.* Qui, *ou* quæ ventris eſt ſolutioris. TEN álbo TA co często biega często ná ſtolec chodzi rzadko biegaiąc ſral ſrala.

FOIS, ſubſt f. Qui marque la réiteration des actions & des temps où elles ont eſté faites. *Primâ vice, Secundâ vice, Tribus vicibus.* RAZ co do ſpraw, zábaw, czaſu.

Vne fois. Semel. *Raz ieden. *Deux fois.* Bis. *Dwa razy (álbo) dwa kroć. *Trois fois.* Ter. *Trzy razy trzy kroć. *Quatre fois* Quater. *Cztery razy. *Cinq fois.* Quinquies. *Pięć razy. *Six fois.* Sexies. *Sześć razy. *Septfois.* Septies *Siedm razy. *Huit fois.* Octies. *Ośm razy. *Neuf fois.* Novies. Dziewięć razy. *Dix fois.* Decies. *Dziesięć razy. *Onze fois.* Undecies. *Jedenaście razy. *Douze fois.* Duodecies. *Dwanaście razy. *Treize fois.* Tredecies. *Trzynaście razy. *Quatorze fois.* Quatuordecies. *Czternaście razy. *Quinze fois.* Quindecies. *Piętnaście razy. *Seize fois.* Sexdecies, *ou* Sedecies. *Szeſnaście razy. *Dix-ſept fois.* Decies & ſepties. *Siedemnaście razy. *Dix-huit fois.* Decies & Octies. * Ośmnaście razy. *Dix-neuf fois.* Decies & novies. *Dziewiętnaście razy. *Vingt fois.* Vicies. *Dwadzieścia razy. *Vingt & une fois.* Vicies & ſemel. *Dwadzieścia y ieden razy. *Vingt-deux fois.* Vicies & bis. adv. *&c.* *Dwadzieścia y dwa razy.

LA PREMIERE FOIS. Primò. *La ſeconde foit.* Secundò, *ou* Deinde. PIERWSZY raz drugi ráz, powtore. * *La troiſieme fois.* Tertio. *Trzeci ráz po trzecie. * *La quatriéme fois.* Quartò. *Czwarty raz po Czwarte. **La cinquiéme fois.* Quintò. *Piąty ráz po piąte. **La ſixiéme fois.* Sextò. adv. *&c.* *Szoſty ráz, po ſzoſte.

POUR LA PREMIERE FOIS. Primùm. PIERWSZEGO rázu zá pierwſzym rázem, pierwſzą rázą. **Pour la ſeconde fois.* Iterum. * Podrugi ráz, powtore zádrugą rázą. **Pour la troiſiéme fois.* Tertiùm. * Potrzeci raz &c. **Pour la quatriéme fois.* Quartùm. *Po czwarty raz, &c. * *Pour la cinquiéme fois.* Quintùm. * *Pour la ſixiéme fois.* Sextum. adv. *&c.* *Po ſzoſte po ſzoſty ráz.

Conſul pour la premiere fois. Primùm Conſul. Konſul naywyſzy Rádzca po pierwſze. * *Pour la ſecondefois.* Iterùm Conſul. *Po wtore, **Pour la troiſiéme fois.* Tertiùm Conſul. *Liv.* Tertiò Conſul. *Plin. Jun.* *Po trzecie. **Pour la quatriéme fois.* Quartum Conſul. * Po czwarte. * *Pour la ſixiéme & ſeptiéme fois.* Sextùm & ſeptimum Conſul. * Po ſzoſte, y po ſiodme.

UNE AUTREFOIS, (*En un autre temps.*) Aliàs. adv. *Cic.* INSZYM rázem, inſzego rázu, czaſu, potym Inſzym czaſem. **Nous parlerons de cela une autrefois, en un autre temps, en une autre occaſion.* Sed de hoc aliàs. * O tym potym mowić będziemy inſzego czaſu.

UNE AUTREFOIS, *Vne ſeconde fois, Derechef.* Iterũ. Rurſum, *ou* Rurſùs. adv. *Cic.* DRUGI ráz, znowu.

AUTREFOIS, *Au temps paſſé.* Olim. Quondam. Aliquando. adv. *Cic.* NIEGDYS przed tym zdáwna.

QUELQUEFOIS. Aliàs. *Cic.* CZASEM.

Vous accordez facilement ce qu'on vous demande, Vous ne vous faites pas prier deux fois. Cùm facilè exorari, tùm ſemel exorari ſoles. *Cic.* Uczynny ieſteś niedaſz ſię dwa rázy prosić, do razu cię uprosić.

DE FOIS A AUTRE, *De temps en temps.* Identidem. *Cic.* Subinde. adv. *Suet.* CZASAMI, kiedy nickiedy, podczas.

PLUSIEURS FOIS, *Souvent.* Sæpè. Sæpiùs. Sæpiſſimè. Crebrò. adv. *Cic.* WIELE rázy kilka rázy, kilka kroć.

UNE FOIS AUTANT. Alterum tantum, *genit.* alterius tanti, n. JESZCZE ráz tyle, tyle drugie. **Quand meſme il faudroit perdre une fois autant.* Imò etiamſi alterum tantum perdendum eſt. *Plaut.* *Gdy by też tyle drugie ſtracić. **Je te rendray mille fois autant, ſi je vis.* Sexcenta tanta reddam, ſi vivo, tibi. *Plaut.* * Oddam ci tyſiąc rázy tyle bylebym pożył.

Je me porte deux fois mieux que je ne faiſois auparavant. Bis tantò valeo quàm valui priùs. *Plaut.* Dwá rázym zdrowſzy niż przed tym. * *Ce champ aura porté cette année deux fois autant, que le fonds.* Ille ager reddiderit eo anno bis tantum, quàm fundus. *Var.* * To pole dwarazy mu więcey przyniosło tego roku nád ſumę ktorą dał.

Il porte trois fois moins, ou *rend trois fois moins que ce qu'on y ſeme.* Tribus tantis minùs reddit, quàm obſeveris. *Plau.* Ledwie ſię trzecia część wroci tego co ſię wyſieie.

TANT DE FOIS, *Si ſouvent.* Toties. Tám ſæpè adv. *Cic.* TYLE rázy ták wiele rázy tyle kroć.

TOUTES LES FOIS. Quoties. Jle rázy ile kroć. **Toutes les fois que vous m'avez attaqué, je vous ay reſiſté par mes ſeules forces.* Quotieſcunque me petiſti, per me tibi obſtiti. *Cic.* *Jle rázyś námnie ſię porwał mnie záczepił własnemi ſiłami memi odporem ci uczynił ſamem ci wyſtarczył záwſze

CETTE FOIS. *Pour cette fois.* TEN ráz ná ten ráz ieden. * *Je vous pardonne pour cette fois.* Tib nunc ignoſco quidem. *Dáruięci ten ráz.

Ce m'eſt aſſez d'avoir eſté trompé une fois. Satis ſum ſemel deceptus. *Plaut.* Doſyć to dáć ſię ráz oſzukać, odrwić.

Il ne luy faut pas dire une choſe deux fois, tant il eſt prompt à obéïr. Semel illi dixiſſe ſat eſt, adeò promptus ad obſequiũ. Nie trzeba mu dwá rázy mowić wlot poſłuſzny do razu

Je vous le dis une bonne fois pour tout. Semel dixiſſe ſat habeas. Sat tibi ſit. Powiadam ci ráz ná záwſze.

LA PREMIERE FOIS *que.* Cùm primùm. ZARAZ iák tylko.

C'eſt la premiemiere fois que. Nunc primùm. Pierwſzy raz ieſt, iák.

POUR LA DERNIERE FOIS. Poſtremùm. adv, *Ter.* OSTATNI ráz.

A LA FOIS, *Enſemble.* Simul. adv. RAZEM, wráz.

FOISON, ſubſt. f. nom indéclinable qui veut dire *Abondance de quelque choſe.* Copia. Abundantia, æ, f. Ubertas, f. *Cic.* OBFITOSC żyzność moc wielka czego doſtatek hurmem moc czego ſiła.

A FOISON. Affatim. OBFICIE, kupą, bogato doſtatkiem. **Servir des viandes à foiſon,* ou *en abondance.* Ampliter apponere in cenâ. *Plaut.* *Záſtawiać ſtoły doſtatkiem wielkim,

FOISONNER, V. neut. (*Abonder.*) Abondare, (do, as, avi, atum.) neut. DOSTATKIEM mieć czego obrodzić. **Le bled foiſonne.* Abundat triticulum. Magna tritici eſt abundantia, *ou* copia. *Urodzaie wielkie chleba dość obrodziło znacznie tego roku wielka żyzność.

(Mot bas & populaire.) Słowo francuſkie proſte y podłe.

FOL, *on prononce* Foû, m. FOLLE, f. (*Qui a perdu l'eſprit, qui eſt inſenſé.*) Inſanus. Stultus. Fatuus, Veſanus, a, um. Amens. Demens, entis, omn. gen. Deſipiens. Inſipiens, entis, omn. gen. Qui ſuæ mentis non eſt. *Celſ.* SZALONY Szalona rozumu pomięſzanego głupi co rozum ſtracił.

Fol, qui a perdu l'eſprit. Mente captus. Delirus, a, um. Delirans, antis, omn gen. Szalony bez mozgi.

Cette réponſe n'eſt point d'un fou. Haud pro inſano verbũ mihi reſpondet. *Plaut.* Tá odpowiedź nie ieſt szalonego, álbo głupiego.

On trouve par tout des fous. Stultorum plena ſunt omnia. *Cic.* Wſzędzie pełno szalonych.

ESTRE FOU. Inſanire, (io, is, ivi, itum.) Deſipere, (deſipio, is, deſipui, *ſans ſupin.*) Dementire, (tio, is, ivi, itum.) neut. *Lucr.* SZALEC Szaleńſtwa czynić.

Ils diſent que je ſuis fou, ils me veulent faire paſſer pour fou, & ils le ſont eux-meſmes. Inſanire me aiunt, ultrò cùm ipſi inſaniant. *Plaut.* Powiadaią żem ieſt szalony, máią mię udaią mię zá szalonego, áni ſámi oſzaleli.

Il eſt devenu fou du mauvais traittement qu'il a receu. Inſanit ex injuriâ. *Ter.* Oſzalał od biedy.

N'eſtre fou qu'en paroles. Deſipere intra verba. *Celſ.* Szaleć w ſamych tylko słowach. **C'eſt eſtre fou de faire mal ſes affaires.* Malè rem gerere, inſanire eſt. * Zle ſwoie intereſsa odbywać, ieſt to szaleć.

Faire devenir fou une perſonne en luy faiſant de la peine. Stultum, *ou* inſanum aliquem verbis ſuis concinnare. *Plaut.* Adigere aliquem ad inſaniam. *Cic.* Do szaleńſtwa kogo przywodzić rożne mu złości wyrządzaiąc.

FOU ſignifie quelquefois *Folaſtre, plaiſant, enjoué.* Facetus. Laſcivus, a, um. *Cic.* Sannio, onis, m. *Cic.* Scurra, æ, m. *Plaut.* SZALONY znáczy czaſem weſoły ſwywolny śmieſzny.

FOU ſignifie auſſi *Vn mal-aviſé, imprudent.* Stultus. Inſanus. Demens. *Cic.* SZALONY znaczy też nieuważny płochy lekomyślny nierozsądny nieroſtropny.

Vous eſtes bien fou pour voſtre âge & pour une teſte griſe. Stultus es, adversùm ætatem & capitis canitudinem, *ou* præter ætatem & canitiem. *Plaut.* Szaloniuteńkiś chocieś ſtary y ſiwy.

FOU ſe dit encore (*des paſſions violentes & outrées qu'on a pour les choſes.*) comme *Il eſt fou de cette feme.* Miſerè amat hanc mulierem. *Ter.*. Deperit, *ou* efflictim amat hanc mulierem. Inſanit præ illius amore. *Plaut.* Illius amore inſanit. *Hor.* ODURZAŁ w głowę záſzedł od iákiey paſſyi náprzykład ſzalcie dlá tey niewiaſty, ſzalenie ſię w niey kocha.

FOLASTRE, (*prononcez* FOLÂTRE.) adject. m. & f. (*Qui a l'humeur plaiſante & badine.*) Facetus. Facetoſus. Laſcivus, a, um. *Cic.* SZALONY weſoły żártobliwy ſwywolny.

FOLASTRER, (*prononcez* FOLÂTRER.) V.n. (*Faire le folaſtre.*) Laſcivire, (vio, is, ivi, itum.) neut. Scurrari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Ovid. Hor.* SZALEC ſwywolować igrać &c.

FOLASTRERIES, (*prononcez* FOLÂTRERIES.) ſubſt. f. plur. (*Badineries.*) Facetiæ, arum, f. pl. Scurriles joci, *genit.* ſcurrilium jocorum, maſc. plur. *Cic.* SZALENSTWA ſwywolne, igraſzki.

(Mot bas & d'un rare uſage.) Słowo podłe w francuſkim y rzadko uzywane.

FOLIE, ſubſt. f. (*Aliénation d'eſprit,* ou *Manque de raiſon.*) Stultitia. Inſania. Inſipientia. Amentia. Dementia, æ, f. *Cic.* Mentis alienatio, onis, fœm. *Plin.* Mentis valetudo, inis, f. *Suet.* Inſanitas, atis, fœm. *Cic.* SZALENSTWO od chodzenie od rozumu.

Vne légere folie. Levis inſania. *Hor.* Krotkie ſzaleńſtwo.

La folie le tient. Hunc verſat demenria. *Horat.* Szaleństwo go trzyma. **Guerir la folie de quelqu'un.* Solvere aliquem dementiâ. *Horat.* *Uzdrowić zleczyć czyie ſaleńſtwo.

FOLIE ſignifie auſſi, *Temerité, impertinence.* Dementia. Stultitia. In ſania, æ, f. *Cic.* SZALENSTWO płochość nieuwaga głupſtwo.

Quelle folie à vous, de ne pas appréhender de confier voſtre vie, à celuy à qui perſonne n'a voulu confier ſes pieds pour les chauſſer? Quantæ putatis vos dementiæ, qui capita veſtra non dubitatis illi credere, cui calceandos nemo commiſit pedes? *Phæd.* Co zá ſzaleńſtwo powierzyć życie ſwoie y zdrowie temu, ktoremu żaden obuwać ſobie nog nigdyby nie pozwolił (álbo) botowby mu nie dał ſobie wytrzeć.

C'eſt une folie d'avoir les yeux ouverts ſur les défauts des autres, & d'oublier les ſiens propres. Eſt ſtultitiæ proprium, alionm vitia cernere, obliviſci ſuorum. *Cic.* Szaleństwo to ieſt mieć oczy otwarte ná cudze niedoſkonałości, á zámykać ie ná własne ſwoie.

Faire une double folie. Bis ſtultè facere. *Ter.* Dwoiakie głupſtwo uczynić.

FOLIES au plurier ſignifient, *Mots divertiſſants, des plaiſanteries pour faire rire.* Facetiæ. Ineptiæ, arum, f. plur. *Cic.* GŁUPSTWA żárty błázeństwa w większey liczbie słowa y mowy śmieſzne nie ſwego czaſu. **Laiſſez là toutes ces folies.* Omitte iſtas ineptias. *Dáy pokoy tym wſzyſtkim szaleństwom. **On fait bien des folies dans ſa jeuneſſe.* Multa fiunt inſana in juventute. * Wiele szaleństwa czyniemy w młodości.

FOLIE veut dire auſſi *Vne paſſion dominante.* Inſania, æ, f. Amor inſanus. *genit.* amoris inſani, m. *Cic.* MIŁOSC álbo inſza paſſya szalona gwałtowna. * *Aimer une fille à la folie.* Differri cupidine virginis. *Plaut.* *Kochać ſię szalenie w Pánnie iákiey.

ON DIT auſſi *La folie du monde, du ſiecle,* pour marquer *Le goûts extravagant des gens du monde.* Stultitia hujus ſeculi, f. SZALENSTWO światowe dziwactwa oſobświatowych,

ON DIT (*d'une fille qui ne s'eſt jamais abandonnée.*) qu' *Elle n'a jamais fait folie de ſon corps.* Nunquam ſe vulgavit. Nunquam corpus vulgavit *Plaut.* Poczciwa Pánienka, nigdy ſię szaleństwa żádnego niedopuściła.

FOLIGNI, *ou* FOLIGNO, (*Ville d'Italie dans l'Ombrie, ou Duché de Spolette.*) Fulginium & Fullinium, ii, neut.

FOLINI álbo Fulgin Miáſto włoſkie w Umbryi Xięſtwa Spoletańſkiego.

FOLIO, ſubſt. m. terme de Palais, qui ſignifie *feuille.* ON DIT, *Folio recto.* Pagina recta. *Folio verſo, le revers ou la ſeconde page du feuillet,* Averſa pagina, æ, f. KARTA cáłá arkuſzowa ná karcie tey á tey ná karcie z pierwſzey ſtrony, ná kárcie z drugiey ſtrony

ON APPELLE auſſi *Livres in folio,* (*qui ſont ſelon toute l'étenduë de la feuille.*) Libri in folio. KSIĘGA *in folio* ná całym arkuſzu robiona arkuſzowa (Polſkie przyſłowie też niefie potocznie przez urąganie *Błazen in folio* to ieſt ná całym arkuſzu iákiego większego niemaſz.)

FOLLEMENT, adv. (*Avec folie.*) Stultè. Inſipienter. Dementer. adv. *Cic.* GŁUPIE szalenie.

FOLLET, *ou* POIL FOLLET, ſubſt. m. (*La barbe qui commence à poindre aux jeunes gens à quatorze ans, qui eſt comme une eſpece de duvet.*) Lanugo, inis, fœm. *Virg.* MECH meſzek pierwſzy ktorym ſię poſiewa broda záraſtaiącym młodzikom w Czernaſtym roku nákſztałt mchu ſypiącego ſię.

ESPRIT FOLLET, (*Sorte d'eſprit, qui infeſte certains lieux, pendant la nuit, faiſant plus de peur que de mal.*) Lemures nocturni, *genit.* lemurum nocturnorum, m. pli. Larvæ nocturnæ, arum, f. pl. STRACHY nocne ná niektorych mieyſcach przeszkody więcey ſtrachu niż szkody czyniące.

Vous vous moquez des eſprits follets. Nocturnos lemures rides. *Hor.* Nieboiſz ſię ſtrachow, drwiſz ſobie z ſtrachow.

FEUX FOLLETS, (*Certaines exhalaiſons onctueuſes qui s'enflament dans l'air.*) Fatui ignes & errantes, *gens.* fatuorum ignium & errantium, m. plur. LATAWIEC łuny zapálone iákoby iſkry ſypiące ná powietrze exalacye lipkie.

FOLLICULE, ſubſt. m. terme de Medecine, (*Certaine pellicule qui contient le fiel.*) Folliculus, i, maſc. *Plin.* WOREK w ktorym żołć ieſt w bydlęciu káżdym &c.

FOMENTATION, (*prononcez* fomentation.) ſubſt. fem. (*Toutes choſes qui peuvent appaiſer & adoucir les maux, cataplaſmes, linges chauds, huiles.*) Fomentum, i, n. *Celſ.* Fomentatio, onis, f. *Vlp.* NAPARZANIE káżda rzecz przyłożona álbo czyniona dlá pofolgowania y ulgi bolu iákiego ná ciele iáko plaſtry, nácierania ſmárowania chuſt ciepłych przywiania obłożenia &c.

FOMENTER, (*prononcez* fomanter.) V. act. (*Faire des fomentations pour ſoulager quelque partie du corps affligée.*) Fovere, (veo, es, fovi, fotum) act. acc. *Celſ.* NACIERAC náſmarać náparzyć przywinąć co od bolu iákiego. **Fomenter une playe avec de l'huile.* Fovere vulnus oleo. *Virg.* *Náſmarować ránę oliwą.

FOMENTER, ſignifie auſſi *Nourrir, entretenir.* Fovere. *Plaut.* PODNIECAC podżegać podbudzać. * *Fomenter la guerre.* Bellum fovere. *Cic.* *Podbudzać podniecać podżegać woynę. **Fomenter, entretenir un amour.* Amorem fovere. *Cic.* *Podniecać miłość.

FONCER, V. act. *mettre un fond à un tonneau.* Dolio fundum inducere, (co, is, xi &tum.) act. DNO wprawić do beczki.

ON DIT vulgairement, *Foncer de l'argent, en fournir.* Pecuniam ſuppeditare, (to, as, avi, atum.) *ou* præbere, (eo, es, bui, bitum.) *ou* præſtare, (to, as, præſtiti, præſtitum. act. *Cic.* DODAWAC pieniędzy

FONCIER, m. FONCIERE, f. *Concernant le fond.*) comme *Vn ſeigneur foncier, à qui la rente fonciere eſt deuë.* Fundi, *ou* ſoli ſupremus dominus, i, maſc. DZIEDZICZNY Pán ktoremu czynſzuią z dobr z placu z gruntow iákich.

Juſtice fonciere. Fundi alicujus juriſdictio, onis, f. Urząd własny ſąd juryſdykcya.

Rente fonciere aſſignée ſur quelque fonds d'héritage. Solarium, ii, n. *Vlp.* (*on ſous-entend* vectigal.) Dochod czynſz interſſ prowizya od ſummy z dobr álbo ná dobrach zápiſana.

FONCTION, ſubſt. f. (*L'act on de l'agent, qui fait une choſe à quoy il eſt deſtiné.*) Functio, onis, f. Munus, eris, n. *Cic.* SPRAWA zábáwa powinność urząd ſprawowanie ſię y ſwoiey powinności czynienie.

Il fait bien toutes ſes fonctions naturelles. Ad munera naturæ validus eſt. *Liv.* Dobrze ie piie, trawi, &c.

Je m'apperçois depuis quelques jours que mon ventre ne fait pas bien ſes fonctions, & quand je conſulte les Medecins la deſſus, ils ne ſçavent où ils en ſont. A multis jam diebus venter

venter mihi non reſpondet, nec medici ſe inveniunt. *Petr.*

Od kilku dni miarkuię że żołądek moy nie dobrze trawi, á kiedy ſię radzę wtym Doktorow niewiedzą co náto odpowiedzieć.

FONCTION *de quelque charge.* Munus, eris, n. Officium, ii, n. Officii partes, ium, f. pl. *Cic.* SPRAWOWANIĘ czynienie Urzędu iákiego pełnienie Funkcyi ſwoiey Funkcya Urząd powinność.

S'acquitter de ſes fonctions, les remplir toutes. Munus ſuum, *ou* officii ſui partes, implere. *Plin-Jun.* Facere ſuum officium. Fungi officium, *ou* officio. *Plaut. Ter.* Pełnić wſzyſtkie powinności ſwoie. **Voyez* ACQUITTER. *Urząd ſwoy doſkonale odprawować.

FOND, *ou* FONDS, ſubſt.m. (*La partie la plus baſſe des choſes.*) Fundus, i, m. *Cic.* Ima pars, *genit.* imæ partis, f. *Plin.* Imum, i, n. *Vitr.* DNO ſam ſpodek rzeczy iákich. **Le fond d'un tonneau.* Imum, dolii. * Dno ubeczki. **De la mer.* Fundus maris. *Virg. Plin.* Vadum, i, n. * Dno grunt w morzu. **Les corps morts tout nouvellement vont au fond; mais eſtant remplis d'eau, ils s'élevent ſur l'eau.* Recentia cadevera ad vadum labuntur, intumeſcentia attolluntur. *Plin.* *Trupy świeże ná dno idą ále iák wody nabierą w ſiebie wypływaią ná wierzch wody. * *Le fond d'une foſſe.* Imum ſcrobis ſolum. Imus ſcrobs. Imus ſcrobis, maſc. *Colum.* *Dno rowu kopanego grunt ſam. * *D'un eſtang.* Solum ſtagni. *Colum.* *Stawu. * *D'une caverne.* Intimus, *ou* intima ſpecus, m. & f. Spelunca ultima, æ, f. *Jaſkini. **Ils diſent que la mer eſt fort profonde, & qu'on n'en trouve point le fond.* Immenſam altitudinem maris trahunt, vadis nunquam repertis *Plin.* *Powiadaią że morze ieſt bezdenne y niezgruntowane.

Foſſe à fond de cuve. Foſſa directis lateribus. *Cæſ.* Row proſto w głąb brany.

FOND *de cale,* (*la partie la plus baſſe d'un vaiſſeau.*) Ima navis, *genit.* imæ navis, f. Infimum navis tabulatum, i, n. DNO ſpadek okrętu ná ktorym okręt ábo ſtatek ſtoi.

Leurs vaiſſeaux avoient le fond plus plat. Carinæ erant planiores *Cæſ.* STATKI ich miáły dná płaſzczeyſze.

Couler à fond un vaiſſeau. Navem deprimere, *ou* demergere. *Ovid. Plin. ou* ſupperimere. *Juſt.* Topić ná dno pogrążyć okręt ſtatek.

Couler à fond, Aller à fond, s'enfoncer dans l'eau. Sidere. neut. *Cornel-Nep.* Tonąć grążnąć ná dno poyść.

ON DIT figurément, *Couler quelqu'un à fond, le perdre entierement.* Peſſumdare aliquem. Evertere aliquem bonis, *ou* fortunis. *Cic.* UTOPIC pogorążyć kogo ná dno zgubić go zewſzyſtkim y ná wſzyſtkim.

Renverſer une maiſon de fond en comble. Domum funditùs diruere, *ou* evertere. *Cic.* Zgruntu do gory nogami Dom wywrocić.

FOND, (*Extremité des choſes.*) DNO koniec oſtatki czego **Du fond de l'Arabie.* Ex penitiſſimâ Arabiâ. *Z głębokiey Arabii. **Au fond de la foreſt* In imâ ſilvâ. *Z głębokiey puſtyni

Il s'eſt allé cacher au fond de la Macedoine. Abdidit ſe in intimam Macedoniam. *Cic.* Schował ſię y uſzedł ná ſam koniec macedonii.

FOND ſignifie quelque fois abſolument. *Profondeur.* Głąb głębokość.

FOND, (*Lieu bas & enfoncé, vallée.*) Loca ima, orum, n. pl. Vallis, is, f. *Plin.* GŁĘBINA dolina padoł.

Les vignes qui ſont dans les fonds, ou *dans les bas réſiſtent mieux à la gelée.* Vites poſitæ in imis locis, vallibus, non facilè lædunturà frigore. Winnice ktore ſą ná dolinach beſpiecznieyſze ſą od zimna y mrozow.

Ce bourg eſt ſitué dans un fond, dans un bas. Hic pagus in valle poſitus, *ou* ſitus eſt. *Cæſ.* Miaſteczko położone leżące w dolinie.

FOND ſe dit auſſi, (*de ce qui ſert de baſe & de fondement.*) comme GRUNT fundament tło.

FOND *d'une étoffe.* Panni textura, æ, f. GRUNT tło materyi iákiey. **Une étoffe à fond d'argent, ſemée de fleurs d'or* Pannus texturâ argenteâ, floribus aureis interſtinctus. *Materya w kwiaty złote ná tle ſrebrnym.

Velours à la Turque, à fond blanc Pannus ex bombyce candidâ, alterâ parte villoſus, foliis opere Turcico intextis variatus. Akſamit Turecki w kwiaty ná tle biáłym. * *Les couleurs ſont plus fortes, quand elles ſont appliquées ſur un fond ſolide.* Colores cò validiores, quò ſolidum corpus cui inhærent, illos penitùs imbibit. *Farby ſą trwalſze ná gruncie mocnym dawane.

FOND, (*Fondement qu'on eſtablit ſur les perſonnes & ſur les choſes.*) Fiducia, æ. f. Spes, *genit.* ſpei, f. *Cic.* GRUNT záſadzona nákim nádzieia, álbo zaſadzenie ſię nákim nádzieią położenie. * *Il ne faut pas faire fond ſur la fortune qui nous vit,* ou *ſur les careſſes de la fortune.* Nihil ponendum eſt in fortunâ blandiente. *Cic.* *Nie trzeba ſię záſadzać ná ſzczęściu podchlebnym y ſprzyiaiącym.

Faire fond ſur ſes biens, ſur ſon courage, ſur ſa force, ſur la ſtabilité de la fortune. Bonis ſuis confidere, virtuti, corporis firmitatis & ſtabilitati fortunæ. *Cic. Cæſ.* Záſadzać ſię ná dobrach ſwoich, ná męſtwie, ſile y odwadze ſwoiey ná ſtateczności ſzczęścia ſwego. **Il ne faiſoit fond ſur aucun d'eux.* In nullo illorum ſibi confidebat. *Ná żádnym znich ſię nie zaſadzał, nie dowierzał nieufał żádnemu.

On ne peut faire aucun fond ſur ſa parole. Fide nullà eſt. Parva illi debet eſſe fides apud omnes. *Plaut. Ter.* Nie można ſię záſadzać ná ſłowie iego. **Ne faites point trop de fond ſur la blancheur de voſtre teint.* Nimiùm ne crede colori. *Virg.* *Nieufay urodzie y płci piękney biáłości.

FONDS, ſubſt. m. (*La ſuperficie de la terre d'un heritage, fonds de terre.*) Fundus, i, m. *Cic.* Ager, *genit.* agri, m. GRUNT ziemia pole włość. **Un grand fonds.* Latifundium, ii, neut. *Var.* *Wielka włość obſzerne grunta. **Un fort bon fonds & d'une grande eſtenduë.* Optimus, maximuſque fundus. *Celſ.* *Grunta bárdzo dobre y obſzerne. **Un mauvais fonds de terre.* Fundus mendax & ſpem agricolarum fallens. *Petr.* *Ládaco grunt.

FONDS ſignifie auſſi *Proprieté, & eſt oppoſé à Uſufruit,* comme *Il n'a point le fonds de cette tere, Il n'en a que l'uſufruit.* Non dominium mancipiumque illius prædii, verùm uſus tantùm penes illum eſt. DZIEDZICTWO właſne nie dziedzictwem áni właſnością ále tylko záſtawnym lub dożywotnim práwem lub arędownym trzyma máiętność.

FONDS ſe dit quelquefois (*de l'argent amaſſé & deſtiné à certaine choſes.*) PIENIĄDZE ſumy gotowizna. **Il n'y a point de fonds à l'Eſpargne.* Nihil eſt pecuniæ in ærario. *Nie maſz pieniędzy w ſkarbie.

Voſtre fonds n'en diminuera pas. De ſummâ nihil decedet *Ter.* Nieubędzie ci nic kapitału przez to. **Je fais un fonds pour cela.* Ad id pecuniam ago, *ou* facio, *ou* congero. *Cicer.* *Zbieram funduſz ná to, ſummę ná to ſkładam.

Un fonds de deniers pour le payement des troupes. Ærarium militare, *genit.* ærarii militaris, neut. *Suet.* Æs militare, neut. *Aſcon-Phæd.* Funduſz ná záppłatę woyſka.

FONDS ſe dit auſſi (*de toutes les marchandiſes d'un marchand.*) Mercimonia, orum n. pl. SKLEP cały wſzyſtek towar kupca iákiego. **Ce marchand a quitté le négoce & a vendu ſon fonds.* Suſtulit ſe de negotiatione ille mercator, & omne mercimonium vendidit. *Ten kupiec handlu poprzeſtał przedał ſklep, wyprzedał ſię ze wſzyſtkim.

FONDS ſe dit figurément en cette ſignification, (*de l'eſprit & des ſciences, du bien & du mal.*) Car on dit *Un fonds d'eſprit. Un fonds de ſageſſe. Un fonds de probité.* Summum ingenium, neut. Summa ſapientia, fœm. Summa bróbitas, fœm. *Cicer.* WYSOKI rozum, dowcip: Wyſoka mądrość cnota. **Il a un bon fonds d'eſprit.* Eſt ipſi vena ingenii benigna. *Horat.* *Gruntownego ieſt ywybornego rozumu dowcipu.

C'eſt un grand fonds de ſcience & d'eſprit. Omni doctrinâ & ingenio inſtructiſſimus. *Cic.* Náuki y rozumu bardzo wyſokiego. **Elle avoit un fonds de beauté à toutes fortes d'épreuves, & rien ne pouvoit l'effacer.* Vis boni in ipsâ inerat formâ, & nihil poterat illam extinguere. *Ter.* *Urody ták wyborney y trwałey że iey nic náruſzyć niemogło.

Il a un fonds de malice, qu'on ne ſçauroit corriger. Ita naturâ improbè malus eſt, ut ad frugem emendari aut corrigi non poſſit. Ták wielkiey ieſt złości że iey żádnym ſpoſobem poprawić niemożna. **Voſtre frere a un grand fonds de pareſſe.* Multæ eſt inertiæ & ſegnitiæ frater tuus Inertiſſimus, *ou* deſidioſiſſimus eſt & deſidiæ plenus frater tuus. *Wielki leń leniwiec ieſt twoy brat.

Il a un mauvais fonds de ſanté. Morboſus eſt. *Petr.* Infirmâ valetudine fluctuat. *Valer. Max.* Eſt variæ valetudinis. Ægra eſt illi & infirma valetudo. Chorowity ſłabego zdrowia.

Il eſt grand parleur, mais il a le fonds bon. Linguoſus eſt; verùm naturâ eſt optimus. Gada wiele, iednakże dobry człowiek ieſt w rzeczy ſamey.

Je

Je connois ſon fonds, je le connois à fonds, ou *juſques dans le fonds de l'ame.* Penitùs, *ou* medulitùs illum novi. Intùs & in cute novi illum. Perſpectam planè & cognitam illius mentem habeo. Perſpecta & cognita mihi eſt illius indoles. Znám go wſkroś z gruntu ná wylot go znám.

AU FONDS, *A fonds, dans le fonds.* DO GRUNTU, z gruntu, gruntownie. **Examiner les choſes à fonds, Entrer dans le fonds des choſes, Pénétrer le fonds des choſes.* Res penitùs expendere, *ou* perpendere, (do, dis,di, ſum.) Scrutari, *ou* Perſcrutari, (tor,aris,atus ſum.) dep. acc. Demittere ſe in res. act. Intrare, *ou* deſcendere in res. *Cic.* *Uważać rzecz z gruntu przeniknąć do gruntu, gruntownie rzecz iáką zważyć, zmiarkować. **Traitter une matiere à fonds.* Materiam aliquam plenius, *ou* copioſiſſimè tractare. *Quint.* *Obſzernie z gruntu o czym nápiſać.

Il ſçait les choſes à fonds. Res penitùs cognitas & perſpectas habet. *Cic.* Wie każdą rzecz gruntownie, z gruntu każdey rzeczy wiadomy, wſzyſtkich rzeczy świadomy.

Venons au fonds de l'affaire, examinons l'affaire à fonds. Rem penitùs diſcutiamus, *ou* excutiamus. *Cic.* Rem altiùs, *ou* à radicibus rimemur. Podámy wnidámy głębiey w rzecz zważmy ią do gruntu.

AU FOND, *Dans le fond, ce n'eſt qu'une bagatelle, un rien.* Re quidem ipsâ, *ou* revera, nihili res eſt, *ou* nihil eſt. W RZECZY ſamey fraſzka ni to ni owo.

DU FOND *du cœur.* Ex animo. *Cic.* Ex intimo pectore. *Catul.* Z DUSZE z ſerca całego.

FONDAMENTAL, (*prononcez* fondamantal.) maſc. FONDAMENTALE, fœm. adject. (*Qui ſert de fondement.*) Id quo aliquid nititur. Fundamemtum, i, neut. GRUNTOWY gruntowna grunt rzeczy iákiey ná czym ſię záſadza, fundument czego.

La loy fondamentale du Royaume. Lex Regni præcipua. Lex quæ eſt regni veluti fundamentum. Lex quâ veluti fundamento nititur, *ou* ſtabilitur imperium. Prawo fundamentalne gruntowne prawo Kroleſtwa (álbo) Rzeczypoſpolitey.

FONDATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui fonde des villes* &c.) Fundator. Conditor. Creator, oris, m. *Flor. Rom. Virg. Cic.* FUNDATOR co zákłada miaſta &c. **Romulus eſt le fondateur de Rome.* Romulus urbis Romæ creator, *ou* conditor. *Romulus fundator Miaſta Rzymſkiego.

FONDATRICE, ſubſt.f. (*Celle qui fonde.*) Creatrix, icis, f. *Cic.* FUNDATORKA ta co zákłada.

FONDATION, ſubſt. f. (*Partie d'un baſtiment qui eſt au deſſus du rez de chauſſée.*) Fundatio, onis, f. *Vitr.* Fundamen,inis,n. Fundamentum,i,n. *Cic.* ZAŁOZENIE zákładanie część fabryki wychodząca od gruntu rowno z ziemią. **Deſtuit La fondation de Rome.* Ab urbe conditâ. *Cic.* *Od záłożenia Rzymu.

Un héritage chargé de quelque fondation, Prædium ſacris quibuſdam aſtrictum & alligatum. Dobra obciążone funduſzami, náktorych fundacye iákie ſą zápiſane.

FONDEMENT, ſubſt. m. (*Maſſe de pierres qui va juſques au rez de chauſſée, pour ſoûtenir quelque edifice.*) Fundamentum, i, n. Fundamen, inis, n. Fundatio. Subſtructio, f. *Vitr.* FUNDAMENTA w budowaniu ſtawianiu murowaniu rowno z ziemią wychodzące do odſadzki.

Creuſer, faire les fondements d'un édifice. Fundamenta fodere, *ou* ponere, *ou* agere, *ou* jacere. *Vitr.* Fundamenta, *ou* fundationes fodere. *Vitr.* Subſtruere fundamentum. *Cicer.* Kopać fundamenta brać fundamenta ná Kościoł ná fabrykę iáką.

Jetter les fondements d'un édifice. Ædificii fundamenta jacere, *ou* agere. Zákładać fundamenta pierwſze.

FONDEMENT ſe dit au figuré (*du commencement des Royaumes, des villes.*) Fundamentum Initium, ii, n. *Cic.* ZAŁOZENIE *niewłaśnie* co do początku Kroleſtw miaſt.

IL SE DIT auſſi des choſes ſpirituelles, *La pieté eſt le fondement de toutes les vertus.* Virtutum omnium fundamentum pietas. POBOZNOSC ieſt fundamentem, grunt wſzyſtkich cnot. **La foy eſt le fondement & la baſe de la juſtice.* Juſtitiæ fundamentum fides. *Cic.* * Wiara ieſt fundamentem y grunt uſprawiedliwienia.

Jetter les fondements d'une République. Jacere Reipublicæ fundamenta. *Cicer.* Zakładać początki fundamenra iakiey Rzeczypoſpolitey.

FONDEMENT ſe dit (*d'une aſſurance qu'on a ſur quelqu'un,* ou *ſur une choſe.*) Fiducia, æ, f. Spes, *genit.* ſpei, f. *Cic.* FUNDAMENT pewność ná ktorey kto záſadza ſię w rzeczy iákiey nádzieia otucha. **Il ne faut pas faire grand fondement,* ou *grand fond ſur ſes paroles, il ne fait jamais rien de ce qu'il dit.* Illius verbis non eſt hadenda fides, nunquam exolvit fidem. *Plaut. ou* nunquam exhibet vocis fidem. *Phæd.* *Nie trzeba ſię bardzo fundować, záſadzać ná ſłowach iego, nigdy tego nie czyni co mowi.

FONDEMENT, (*Apparence ſolide.*) *Ce bruit eſt ſans fondement.* Vagus eſt rumor & ſine auctore. *Cic.* FUNDAMENT podobieńſtwo, Tá wieść ieſt bez fundamentu

FONDEMENT *dans le corps humain.* Sedes, *genit.* ſedis, fœm. *Plin.* STOLEC w ciele ludzkim, odbytowa dziura

La chute de fondement. Sedis procidentia, æ, fœm. Sedes procidua, *genit.* ſedis prociduæ, fœm. *Plin.* Wydęcie ſtolca wypukłość, choroba kiedy ſię kto wyſiądzie y ſtolec mu wypuści ſię z mieyſca ſwego.

FONDER, V. act. (*Baſtir les fondements d'un édifice.*) Fundare, (do, as, avi, atum.) act. acc. *Virg. Plaut.* Ædificii fundamenta ponere, (pono, is, poſui, poſitum.) *ou* agere, (ago, agis,egi, actum.) *ou* jacere, (jo,is,jeci, jactum.) *ou* facere, (facio, is, feci, factum.) *ou* locare, (co, as, avi, atum.) *ou* ſtruere, (ſtruo, is, xi, ſtum.) act. *Vstr. Plaut.* FUNDOWAC zákładać fabrykę iáką budowanie &c.

FONDER, (*Eſtablir, édifier.*) Fundare. Ædificare. Inſtituere, (uo, uis, ui, utum.) Ponere. Stabilire, (io, is, ivi, itum.) FUNDOWAC ſtawiać wyſtawiać poſtanawiać. **Fonder une République, un Royaume.* Rempublicam, Regnum ædificare. Stabilire, *ou* jacere fundamenta Reipublicæ. *Cic.* *Fundować Páńſtwo iákie Rzeczpoſpolitą zákładać.

Un Empire fondé avec de grandes fatigues. Magnis laboribus fundatum imperium. *Cic.* Páńſtwo wielką pracą záłożone, wyſtawione.

FONDER ſignifie auſſi, (*Baſtir & donner des fonds, des revenus pour faire une choſe.* Ædificare. Inſtituere. act.acc. FUNDOWAC zákładać funduſz dochod náznáczyć zápiſać opatrzyć dochodami. **Fonder un College.* Inſtituere Collegium, & illi aſſignare annuos reditus. *Fundować Kolejum iákie zgromadzenie publiczne. **Vne Meſſe.* Sacrum inſtituere aſſignatis quibuſdam reditibus. *Fundować Mſzą S.

FONDER ſe dit figurément, *Il ne faut fonder ſon eſpérance qu'en Dieu ſeul.* In Deo omnis ſpes ponenda. FUNDOWAC zákładać *niewłaśnie,* Nie trzeba fundować nádziei tylko w ſamym Pánu Boga. **Se fonder ſur l'équité de ſa cauſe de ſon bon droit.* Confidere cauſæ. *Cic.* *Fundować ſię záſadzać ſię ná ſprawiedliwości, ná prawie ná ſłuſzności. **Je ſuis fondé en équité.* Æquo de bono nitor. *Quint.* *Funduię ſię ná ſłuſzności.

La divination, ou *l'art de deviner, n'eſt fondé qu'en conjecteurs.* Nititur in conjecturâ divinatio. *Cic.* Wrożba wieſzczbiarſtwo ná ſamych funduie ſię domyſłach.

FONDERIE, ſubſt. f. (*on prononce* fonderie.) (*Lieu où l'on fait fondre les métaux.*) Officina æraria, æ, f. *Où l'on fond l'airain,* ou *le cuivre. Plin.* HUTA gdzie kruſzce pławią, Hamernia gdzie miedź robią. *Ferrea fabrica, æ, f. *Où l'on forge le fer.* *Kuźnica gdzie żelazo.

FONDERIE, (*L'art de fondre les métaux.*) Liquandi, *ou* liquefaciendi æris ars, *genit.* artis, fœm. *ou* artificium, ii, neut. LUDWISARSTWO, hutnictwo Kuźnictwo kunſzt odlewania pławienia robienia kruſzcow żelaza między &c.

FONDEUR, ſubſt. m. (*Ouvrier qui ſçait l'art de fondre les métaux.*) Liquandi, *on* liquefaciendi metalli artifex, *genit.* artificis, m. Fuſor æramentarius, *genit.* fuſoris æramentarii, m. LUDWISARZ, hutnik kuźnik co do kruſzcow.

FONDOIR, ſubſt.m. (*Lieu où let bouchers font leur ſuif.*) Officina, ubi liquatur ſebum, *ou* ubi fit ſebi fuſura. ŁOIOWNIA mieyſce gdzie rzeźnicy Łoy wytapiaią ſzlachtuż.

FONDRE *les métaux,* V. act. (*Les rendre liquides.*) Metalla liquare, (quo, as, avi, atum.) *ou* liquefacere, (facio, is, feci, factum.) act. PŁAWIC kruſzce, przetapiać ie, roſpuſzczać.

FONDRE, *ou* Se FONDRE, n Liqueſcere, (ſco, is,) n. Liquari, (quor, aris, atus, ſum.) Liquefieri, (fio, fis, factus ſum.) paſſ. Liqui, (liquor, eris.) paſſ. *Virg. Plin.* ROSPUSZCZAC ſię, topnieć, roſpływać ſię.

De l'arirain fondu. Æra liquefacta. *Cic.* Miedź roſtopiona płynąca.

La cire fond, ou *ſe fonde au feu.* Cera igni liqueſcit, *ou* liqua-

liquatur, *ou* intabeſcit. *Ovid.* Woſk topnieie, álbo topi ſię od ognia. **Les humeurs fondent*, ou *ſe fondent.* Humores liquantur. *Humory ſpadaią. **Les néges fondent.* Nives liquantur. *Mart.* *Sniegi topnieią.

FONDRE, *Faire couleur, & entrer de dans.* Illiquefacere. *Cic.* WTOPIC wmięſzać otopić wlewać.

FONDRE ſe dit figurément pour *Perdre de ſa graiſſe, & ſon embonpoint, diminuer.* Tabere, (beo, es,bui, *ſans ſupin.*) & Tabeſcere, (ſco.) n. TOPNIEC niſzczeć ſchnąć, opadać z ciała. **Les corps fondent.* Corpora tabent. *Ovid.* *Ciało opada, ſchnie, niſzczeie, marnieie, taie.

Fondre de douleur & de miſere. Dolore ac miſeriâ tabeſcere. *Terent.* Marnieć niſzczeć od frafunku od nędzy. **Du regret de quelqu'un.* Deſiderio alicujus tabeſcere. *Cic.* *Od żalu po kim.

Mon cœur ſe fond peu à peu comme du ſel dans l'eau. Cor guttatim tabeſcit, quaſi in aquam ſalem indideris. *Plaut.* Serce we mnie niſzczeie powoli iák ſol w wodzie.

LE *Ciel fond tout en pluye.* Ruit cœlum imbribus. *Mart.* NIEBO całe ſię rozpłynęło rozlało ná deſzcz całe niebo puściło.

Fondre en larmes. In lacrymas effundi, (dor, eris, effuſus ſum.) *Tacit.* Lacrymis confici, (cior, ceris, fectus ſum.) paſſ. *Cic.* Effusè lacrymari, (mor, aris,atus ſum.) dep. *Cic.* Extillare lacrymis, (o,as, avi, atum.) neut. *Terent.* Rozlewać ſię roſpływać ſię we łzy.

Je fondois en larmes, & les ſanglots que je pouſſois penſérent me ſuffoquer. Inundavêre pectus lacrymæ, gemituſque ſuſpirio tectus animam mihi penè ſubmovit. *Petr.* Rozlewałem ſię we łzy, á łkania y w zdychania ledwie mię nie zádusiły.

Il eſt fondu dans les délices, dans les voluptez, les plaiſirs. Diffluit, *ou* perfluit deliciis ac voluptatibus. Liqueſcit deliciis. *Cic.* Wylany utopiony w uciechach, roſkoſzy, y zbytkach.

ON DIT auſſi qu' *Vne maiſon noble eſt fonduë*, pour dire qu' *Elle eſt éteinte*, qu' *Il ne reſte aucun de cette famille.* Nobilis âlla familia extincta eſt,*ou* periit. Nullus eſt ex illâ familii ſuperſtes. ZESZEDŁ ten dom familia wygaſła, iuż icy nieſtało. **Tous ſes grands biens ſont fondus.* Res amplæ illius perierunt. Periit ad re. *Cic. Plaut.* *Wſzyſtkie te wielkie dobra zuniknęły ſtopniały iák śnieg zniſzczały.

FONDRE ſignifie, *Se jetter avec impétuoſité ſur quelqu'un.* In aliquem ruere, *ou* irruere, (ruo, ruis, rui, rutum.) Impetum in aliquem facere, (io, is, feci factum.) act. In aliquem incurrere, (curro, is, incurri, incurſum.) neut. *Cicer. Tacit. Cæſ.* RZUCIC ſię w paść z impetem nátarczywie nákogo. **Ils fondirent auſſi-tôt ſur eux l'eſpée à la main.* Diſtrictis gladiis in eos impetum fecerunt. *Cæſ.* *Wpadli záraz ná nich z ſzablami, z mieczami, z ſzpadami.

Ils vinrent fondre avec toutes leurs forces ſur la queuë, ou *ſur l'arriere garde.* Totâ vi in noviſſimos incurrêre *pour* incurrerunt. *Tacit.* Wpadli wſzyſtkiemi ſiłami ná odwod, ná zádnią ſtraż.

Toute cette compagnie eſt venuë fondre chez moy, ne vous ayant point trouvé. Illorum hominum turba, te non invento,ad me diverterunt. Cała ta kompania zwaliła do mnie niezáſtawſzy cię u ſiebie w domu.

FONDRE, (*parlant des oiſeaux qui viennent fondre d'enhaut ſur quelque proye.*) Librare ſe ex alto ſuprà prædam. Deorsùm ferri in prædam. WPADAC padac mowiąc o ptaſtwie drapieżnym z gory biiącym ná obłow iáki.

ON DIT en ce ſens figurément, *Voyez de toutes parts les tempeſtes, qui viennent fondre ſur nous.* Circumſpicite procellas, quæ nobis impendent. *Cicer.* MOWIĄ w tym rozumieniu *niewłaśnie* obacz iák wiele náwałności zewſząd ná nás biie. **Des montagnes de maux ſont preſtes à fondre ſur vos teſtes* In vos imminent montes mali. *Plaut.* In Vos multa mala impendent. *Ter.* *Gory prawie nieſzczęścia ná was ſię walą ná głowy waſze.

Ses creanciers ſont venus fondre ſur luy tout à la fois. Creditores ſimul in bona & fortunas illius impetum fecerunt. *Cic.* Wſzyſcy dłużnicy rázem ná niego ſpadli.

Voila un nuage bien épais, on ne ſçait où il ira fondre. En atra nubes, quò ſe ſcindet, ignoratur. Wielka to chmura, niewiedzieć gdzie ſię obroci gdzie ſpadnie.

On couve des haines ſecretes, on ne ſçait point ſur qui elles iront fondre. Odia coquuntur, quò, *ou* in quem tandem eruptura ſint neſcitur. Gniewy záwzięttości ſkrycie warzą, ná kogo ſpadną niewiemy, álbo nidwiedzieć.

ON DIT en proverbe, *Il eſt temps de fondre la cloche, Il faut achever & finir une affaire.* Jam tempus eſt rem abſolvere, *ou* perficere. PRZYSŁOWIE Francuſkie czas też iuż ten dzwon odlać, czas iuż tę rzecz tę kłotnią &c. ſkończyć.

FONDRIERE, ſubſt. fœm. (*Lieu creux où la terre s'eſt fonduë & abyſmée.*) Cœnoſus gurges, *genit.* cœnoſi gurgitis, m. Limoſa vorago, *genit.* limoſæ voraginis, f. DOŁ bíoco kałuża droga wybita błotem załazła łacha.

FONDRILLES, ſubſt. fœm. plurier. (*Ordures qu'on trouve dans les vaiſſeaux mal rinſez.*) Recrementa, orum, neut. plur. *Plin.* PLUGASTWA, prochy: drozdze śnieciá oſiadaiąca ná dnie náczynia iákiego niewymytego zle ochędożonego.

FONDU, maſc. FONDUË, fœm. part. paſſ. adject. Liquatus. Liquefactus, a, um. TOPIONY roſtopiony roſtopiona.

De l'or fondu. Aurum fuſile, *genit.* ouri fuſilis, n. *Ovid.* Złoto roſtopione topione płynące lane, odlewane.

FONTAINE, ſubſt. f. (*Source d'eau vive qui ſort de la terre.*) Fons, *genit.* fontis, m. *Cicer.* ZRZODŁO krynica wody żywey wychodząca z ziemi.

FONTAINE *qu'on met aux tonneaux, pour en tirer le vin.* Epiſtomium,ii, neut. *Vitr* RURKA Wprawiona álbo kurek w ſzrubowany w beczkę dla toczenia wina &c.

FONTAINE, (*Vaiſſeau de cuivre à mettre de l'eau pour un logis.*) Vas aquarium, *genit.* vaſis aquarii, neut. STATEK Náczynie wodne do wody gdzie nálewaię wodę dla wygody domowey, wanienka miedziana, nálewka, ſzafliká, miednica umywalnik &c.

DE FONTAINE. Fontanus, a, um. *Colum.* Fontalis, & hoc fontale, adject. *Plaut.* KRYNICZNY zdroiowy.

FONTAINE *dont l'eau a un goût de fer.* Ferruginei fontis fons. *Plin.* ZRZODŁO ktorego woda minerą ſię odáie.

FONTAINE BLEAU, (*Maiſon Royale ainſi nommée à cauſe des belles eaux qui y ſont.*) Fons Bellaqueus, *genit.* Fontis Bellaquei, maſc. Fons Blaudi (*d'un certain chien qui y venoit toûjours boire, appellé* BLAU.) FONTENBLO, Pałac Krolewſki od wod y Fontan pięknych tam ſię znáydaiących názwany czyli od pſa ktorego zwano *blo*, co tám záwſze pić chodził

FONTARABIE, (*Ville d'Eſpagne, dans le pays de Guipuſcoa, très-bien fortifiée, à l'embouchure de la riviere de Bidaſſoa ſur les frontieres de France.*) Ocaſopolis, is, fœm. FONTARABIA Miaſto Hiſzpanow w Gwipuſkoi obronne,nad uściem rzeki Bidaſſoa ná granicach Francuſkich.

FONTE, ſubſt. fœm. (*L'action de fondre les métaux.*) Fuſura, æ, fœm. *Plin.* PŁAWIC kruſzce odlewać z kruſzcu.

Jetter en fonte une ſtatuë. Statuam ex ære fundere. *Plin.* Oſobę z kruſzcu lać, odlewać.

FONTE, (*Métal fondu.*) Æs fuſile, *genit.* æris fuſilis,n. KRUSZEC płynący

De fonte. Ex ære. Odlewany z kruſzcu moſiądzu ſpiży miedzi &c.

FONTENAY-LE-COMTE, (*Ville capitale du Bas Poitou, ſituée ſur la Vendée.*) Fontenæum, æi, neut. FONTENE Miaſto głowne Niżſzego Piktawu nád Wendą rzeką.

FONTENIER, *ou* FONTAINIER, ſubſt. maſc. (*Celuy qui a ſoin des eaux des fontaines.*) Aquilex, egis, maſc. *Plin.* Aquarum curator, oris, maſc. WODNY urząd, wodniczy, woziwoda, rurmiſtrz.

FONTEVREAUD, (*Abbaye de Filles en Anjou.*) Fons Eberaldi, maſc. OPACTWO Panien w Andegaweńſkim.

FONTS, ſubſt. maſc. plurier. (*Grand vaiſſeau de pierre*, ou *de marbre, ſur lequel l'on baptiſe les enfants.*) Fontes ſacri, *genit.* fontium ſacrorum, maſc. plur. CHRZCIELNICA Kamienna marmurowa &c. gdzie dzieciom Chrzeſt S. daią.

FOR, ſubſt. maſc. vieux terme dogmatique, qui ſignifie *Juriſdiction, Tribunal.* Forum, i, neut. *FORVM* mieyſce ſądu ſąd własny Juryſdykcya własna przyzwoita ſłowo Francuſkie ſtaroświeckie po náſzemu grod własny, ziemſtwo własne &c.

FORAIN, maſc. FORAINE, fœm. (*Qui eſt de dehors.*) Externus. Extraneus, a, um. *Plin.* OBCY, OBCA, niedomowy cudzy ſkąd inąd.

ON

ON APPELLE, *Traite foraine,*(*le tranſport des marchandiſes hors d'une province*, ou *d'un royaume.*) Mercium extra fines provinciæ, *ou* regni deportatio, onis, f. *ou* evectus, ûs,m. *Cic.* TOWARY zágraniczne.

ON DIT proverbialement, *Des Alibi forains, de meſchantes excuſes qu'on donne.* Diverticula, orum, neut. plur. Anfractus,ûs,m. *Quint.* RACYE prożne ni-to ni-owo.

FORÇAT, ſubſt. maſc. (*on prononce* forſat.) (*Galérien, qui eſt condamné aux galeres.*) Ad remos datus, i, m. *Suet.* Remex, *genit.* remigis, maſc. *Cic.* NIEWOLNIK okrętowy ná galery ſkazany oddany ná galery oſądzony, wzięty: Braniec okrętowy.

FORCE, ſubſt. fœm. (*Vne des quatre Vertus qu'on nomme Cardinales.*) Fortitudo, inis, f. *Cic.* MĘSTWO iedna z czterech Cnot głownych.

FORCE, (*Vigueur.*) Vis, *genit.* vis, fœm. Vires, ium, fœm. plur. Robur, *genit.* roboris, neut. Nervi, orum, maſc. plur. *Plin.* Corporis firmitas, atis, fœm. *Cic.* MOC ſiła władza potęga.

La force dans les mains. Vis manibus. *Cic.* Moc w ręku.

**La force de l'âge.* Robur ætatis. *Quint.* * Silny wiek pora ſama wieku.

Avoir de la force, ou *des forces.* Valere viribus. Mieć ſiły moc być ſilnym. **On a moins de force à ces âges-là.* Minus roboris ſubeſt illis ætatibus. *Celſ.* *Ubywa ſiły mocy w tym wieku w tych leciech.

Conſerver ſa force, ou *ſes forces.* Tueri vires. *Celſ.* *Záchować ſiły ſwoie. **Les modérer.* Temperare vires. *Quint.* *Miarkować umiarkować ſiły ſwoie. **Les reprendre.* Recipere vires. *Celſ. ou* nervos. *Petr. B.* *Wrocić ſię do ſił. **Les perdre.* Vires amittere. *Plaut.* *Stracić ſiły. **Rétablir ſes forces par le vin*, ou *en beuvant du vin.* Reſtituere vires per vinum. *Celſ.* *Poſilić ſię winem trunkiem. **En mangeant.* Revocare vires victu. *Virg.* Recreare vires cibo. *Lucr.* **Jedzeniem. *Ayant repris ſes forces par la nourriture & par le ſommeil.* Recuperatis cibo ſomnoque viribus. *Tacit.* *Poſiliwszy ſię iedzeniem, y ſnem. **Les viandes nous donnent des forces, nous prenons des forces en prenant de la nourriture* Cibis vires nobis ſuffundimus. *Var.* * Jedzenie poſila człowieka. **Il a bien de la force de corps.* Maximis eſt corporis viribus. *Cic.* *Wielką potężną ma ſiłę ſilny człowiek potężny mocny.

Recouvrer ſes forces. Redire ad vires. *Petr.* Wrocic ſię powrocić do ſił. **Manquer de force.* Nervis deſtitui. *Petr. B.* Deficì viribus. *Quint.* Laborare vitio virium. *Quint.* *Upaść ná ſiłach ſpaść z ſił.

FORCE ſe dit (*de l'acrimonie, qui eſt dans les choſes naturelles, comme dans le vinaigre, la moutarde.*) Acritudo, inis,fœm. *Vitr.* MOC tęgość octu, muſztardy.

FORCE, (*Violence.*) Vis, *genit.* vis, f. violentia, æ, f. MOC gwałt, ſiła ſiłowanie, mus.

Prendre une fille à force, ou *de force*, ou *par force.* Comprimere virginem. *Plaut.* Afferre vim virgini. *Cic.* Per vim ſtuprare. *Cic.* Porwać pánnę gwałtem, zgwałcić pánnę.

La force qui n'eſt point accompagnée de prudence, tombe d'elle-meſme. Vis conſilii expers, ruit mole ſuâ. *Hor.* Moc potęga bez uwagi ſama ſię gubi y traci.

On ne peut rien contre la force ſans la force. Fieri contra vim ſine vi nihil poteſt. *Cic.* Przeciwko mocy, bez mocy, nie niemożna.

Contraindre par force & par menaces. Cogere vi & minis. *Cic.* Przymuſić mocą groźbą.

S'y pris ſix places de force, ou *à force ouverte.* Sex oppida vi oppugnando cepi. *Vat. ad Cic.* Odebrałem mocą álbo przez moc ſześć fortec otwartą ſiłą. ** On a levé par force de grandes ſommes d'argent.* Magna pecunia per vim coacta eſt. *Cic* *Gwałtem zebrano wielkie pieniądze.

ON DIT dans cette ſignification en terme de Marine, *Faire force de voiles, Se ſervir de toutes les voiles.* Pandere, *ou* dare omnia velaventis. WSZYSTKIE żągle rozwinąwſzy pędzić płynąć. **Faire force de rames, Obliger les forçats à ramer de toutes leurs forces.* Omnibus viribus remos impellere. *Cic.* * Wſzyſtkiemi wioſłami potężnie robić.

FORCE, (*Vertu, efficacité.*) Vis Virtus, utis, f. Faculras, atis, f. Effectus, ûs, m. *Cic. Celſ.* MOC ſkuteczność ſiła cnota.

La force du froid. Vis frigoris. *Cic.* Moc zimna. ** Des maladies.* Morborum vis. *Tacit.* *Siła chorob. **D'une médecine.* Medicinæ vis. * Moc tęgość lekarſtw. **Du venin, du poiſon.* Veneni vis. *Cic.* *Truciany iádu moc gwałtowność.

Vne herbe qui n'a nulle force, nulle vertu. Invalida herba medica, æ, f. *Colum.* Ziele żádney mocy w ſobie niemaiące.

Cette herbe a la force de rafraiſchir. Vim refrigeratoriam habet hæc herba. *Plin.* To ziele oziębia máy moc oziębiaiącą. **Le vin perd ſa force par la gelée.* Stupet ad frigus natura vini. *Plin.* Vina frigore evaneſcunt. *Wino traci moc przez mroz.

FORCE, (*Puiſſance, énergie.*) Vis. *Cic.* MOC wyraźliwość wyrażność ſłow. **La force des mots, d'un diſcours.* Vis verbum, vis orationis. *Cic.* * Mowy dyſkurſu iákiego mocne ſłowa.

Vous ne voyez pas la force de ce mot. Hoc verbum quid valeat, non vides. *Cic.* Nie widziſz iák mocne iák wyraźne to ſłowo.

Tout ce qu'il compoſe eſt ſans force. Quidquid componit, eſt ſine nervis., *Hor.* Wſzyſtko co piſze żádney mocy w ſobie nie ma.

**Il n'y a point d'homme de ſa force, de la force de ſon eſprit dans le barreau.* Nemo illi par in foro. Nemo cum illo comparandus, *ou* conferendus. *Nie maſz ták mocnego Pátrona w prawie w Trybunale w sądach.

Des vers d'une grande force. Sublimes verſus. *Hor.* Wierſze mocne. **La force d'un raiſonnement.* Vis argumenti. *Cic.* *Moc dowodow racyi wywodow.

Il s'en faut bien que ces peux orateurs ſoient de meſme force. Utriuſque oratoris longè diſpar eſt eloquentia. Wiele nie doſtaie áby ten mowca wyrownał tamtemu, áby ták mocno mowił iák támten.

FORCES au plurier, pour *Des troupes.* Magnæ & firmæ copiæ, arum, f.pl. *Cic.* SIŁY w większey liczbie woyſka potęga moc.

Il amaſſa, ou *aſſembla de grandes forces.* Ingentes copias collegit,*ou* coegit. *Cæſ. ou* comparavit. *Cic.* Zebrał wielkie ſiły

Il marcha contre luy avec toutes ſes forces. Cum ingentibus copiis ad eum ivit, *ou* profectus eſt. Szedł przeciw niemu ze wſzyſtką ſiłą ze wſzyſtkiemi ſiłami ſwemi.

FORCE, comme adj. indeclin. (*Beaucoup quantité.*) Vis, fœm. Copia,æ,f. Multus. Plurimus, a, um. MOC ſiłę czego wiele mnoſtwo, wielka moc czego.

Force bled, beaucoup de bled. Magna frumenti vis. *Cæſ.* Magnus, *ou* maximus frumenti numerus. *Cicer.* MOC wielka zboża. **Force d'or & argent.* Magna vis auri & argenti. * Moc ſrebra y złota. **Force beufs, Force moutons.* Multi boves, Plurimi verveces. *Moc wołow baranow.

A FORCE, adv. WSZYSTKO uſtawicznie bez przeſtanku. **A force d'eſtudier on devient ſçavant.* Studii aſſiduitate paratur eruditio. *Wſzyſtko ſię ucząc ſtaie ſię człowiek uczonym. *On jette ſouvent des larmes à force de rire.* Riſus interdum lacrymas exprimit. *Płacz ſię uda wſzyſtko ſię śmiejąc. **Obtenir une choſe à force de prieres.* Multis precibus aliquid impetrare, *ou* exorare. *Otrzymać náoſtatek wſzyſtko ſię przykrząc żebrząc y ſkwiercząc.

A force de travail. Aſſiduo labore. abl. Od uſtawiczney pracy roboty. **A force de lire.* Aſſiduâ lectione. abl. *Od uſtawicznego czytania. **A force de rire.* Præ riſu. *Od uſtawicznego śmiechu.

FORCE, m. FORCE'E. f. part. paſſ. (*Contraint.*) Coactus, a,um. PRZYMUSZONY, przymuſzona.

FORCE'MENT, advverb. (*D'une maniere forcée.*) Per vim. Vi. abl. GWAŁTEM z przymuſu, przymuſzeniem, przez mus.

(Mot rare dans l'uſage.) Słowo rzadko używane.

FORCENE', *Voyez* FORESNE'. PRZYNIEWOLONY PRZYNIEWOLONA.

FORCER, V. act. (*Emporter quelque choſe en faiſant effort*, ou *violence.*) comme *Forcer une ville, une forteresſe.* Urbem, arcem expugnare, (o, as, avi, atum.) *Cæſ.* Oppidum vi oppugnando capere, (io, is, cepi, captum.) *Var. ad Cicer.* PRZYMUSIC gwałtem ſiłą mocą czego dokazać álbo doſtać zniewolić: iáko ſiłą dobyć miaſta fortecy.

Elle entreprit de forcer l'opiniaſtreté de ſa maiſtreſſe. Expugnare cœpit Dominæ pertinaciam. *Petr.* Záczęła przymuſzać przyniewalać uporczywość Pani ſwoiey.

FORCER *quelqu'un à nous donner de l'argent.* Expugnare alicui aurum. *Plaut.* Aurum ab aliquo extorquere.

PRZYMUSIC kogo áby dał pieniędzy wymuſić wymierzić ná kim pieniądze.

FORCER, (*Contrainde,obliger quêlqu'nn par force à faire une choſe.*) Cogere, (cogo, is, coegi, coactum.) *ou* impellere, (pello, is, impuli, impglſum.) act. aliquem ad aliquid. *Plaut. Virg. ou* ut aliquid faciat. *Terent. Plaut.* PRZYMUSIC przyniewolić kogo do czego. **Forcer à pleurer*, ou *à repandre des larmes.* Cogere aliquem ad lacrymas. *Plaut.* *Przymuſić przywodzić do płaczu,do łeż,łzy wyciſnąć z oczu **Au combat.* Cogere ad prælia. *Do ſpotkania ſię, do bitwy.

**Forcer quelqu'un de revenir.* Cogere aliquem ut redeat. *Terent.* *Przymuſić kogo áby ſię wrocił do powrotu, wrocić go gwałtem.

FORCER *une fille*, (*Luy faire violence pour jouïr de ſes embraſſements*) Vim afferre virgini *Cicer.* Pudorem virgini extorquere. *Petr.* Pudicitiam virgini per vim expugnare. *Cicer.* Per vim ſtuprare virginem. *Plaut.* PRZYMUSIC Pánnę do uczynku,przyniewolić zniewolić ią zgwałcić, gwałt iey uczynić.

La pauvreté nous force à tout faire & à tout ſouffrir. Paupertas cogit nos quidlibet facere aut pati. *Hor.* Uboſtwo do wſzyſtkiego przymuſi, przyniewoli, przywiedzie, wiele czynić wiele cierpieć muſi kto ubogi.

L'avarice force les hommes à toutes ſortes de méchancetez Ad quodvis maleficium homines impellit avaritia. *Auct. ad Heren.* Quid non mortalia pectora cogis auri ſacra fames? *Virg.* Łakomſtwo do wſzelkiey złości przywodzi ludzi.

Forcer l'inclination d'une perſonne. Libidini alicujus adverſari. *Terent.* Zmocować złą ſkłonność czyią przezwyciężyć. **Forcer ſon naturel.* Vim ſuo genio facere. Belligerare cum geniis ſuis. *Plaut.* * Gwałt ſobie y przyrodzeniu właſnemu czynić.

ON DIT en termes de chaſſe, *Forcer un cerf*, (*Le prendre à la courſe & à force de chiens.*) Ad incitas cervum adducere, (*on ſous entend* lineas.) DOupadłey goniąc zmordować zwierza, ielenia &c.

ON DIT encore, *Forcer un cheval.* pour dire *Le pouſſer au delà de ſes forces.* Concitare equum ſupra vires. PRZEPĘDZIC konia nád ſiłę go przegnać.

FORCER *une clef*, ou *une ſerrure.* Clavem, *ou* ſerram depravare, (vo, as, avi, atum.) *ou* contorquere, (queo, ques, torſi, tortum.) act. DOBYWAC zámknięcie iákie gwałtem wyłomać klucz, zámek ſiłować zmocować.

FORCER ſe dit figurément en morale, comme *Forcer ſon eſprit, ſon genie.* Torquere ſpiritum. *Phæd.* PRZYMUSZAC gwałtem niewłaśnie co do obyczaiow męczyć mordować przynukać ſwoy umyſł rozum ſwoy zniewolić. **Forcer le ſens d'un Auteur.* Senſum ſcriptoris detorquere, *ou* depravare, *ou* deflectere. *Sens Authora iákiego gwałtownie do iákiego rozumienia nákręcić.

Le ſens qu'on donne à ces mots eſt bien forcé, c'eſt à dire qu'*Il n'eſt nullement naturel, mais tiré de loin, & comme par les cheveux.* Tribuitur his verbis ſenſus minimè nativus, *ou* longè accerſitus, *ou* longè petitus. Wyrozumienie w ktorym tłumaczą te ſłowa ieſt bardzo przykre y nágłe, właśnie iák zá włoſy ciągnął.

FORCES, ſubſt. fœm. (*Eſpece de gros ciſeaux à tondre des draps.*) Forfices, icum,f. Forcipes, ipum, maſc. & fœm. *ſelon Prinſcien. Colum.* NOZYCE ſukiennikow Poſtrzygaczow do poſtrzygania ſukna.

FORCLORRE, V. act. terme du Palais, (*Faire commandement à une partie de ſe defondre dans un certain temps, à faute de quoy on luy déclare qu'il n'y ſera plus receu.*) Jus experiundi aut poſtulandi aditum intercludere. ROK záwity wydać ná ſtawienie ſię do rozſądzenia pod przepadkiem ſprawy, y utratą dalſzych obron.

Eſtre forclos. Proferendi inſtrumenti facultate excludi. Być przez kontumacyą oſądzony kondemnatę mieć ná ſobie.

FORCLUSION, ſubſt. f. *Procès jugé par forcluſion.* Lis judicata ſecundùm præſentem, altero litigatore inſtrumenta non proferente. *Bud.* OSĄDZENIE ſkazanie przez kontumacyą kondemnata.

FOREST, (*on prononce* FORéT.) ſubſt.f. (*Grande eſtenduë de terre couverte de bois.*) Silva, æ, fœm. Nemus, *genit.* nemoris,n. Saltus, ûs, maſc. *Cicer.* LAS Bor gay puſzcza.

Foreſt où il y a des arbres de diverſes eſpeces, plantez ſans ordre. Barbarica ſilva. *Colum.* Las proſty, Leſiſko: gdzie rożne drzewa roſną.

PETITE FOREST. Silva, æ, fœm. *Colum.* LASEK nie wielki.

DE FOREST, (*Qui concerne les foreſts.*) Silveſtris & hoc ſilveſtre, adject. Silvaticus, a, um. *Plin.* Nemorenſis & hoc nemorenſe. adject. *Liv.* LESNY Borowy Gaiowy.

MAISTRE *des eaux & foreſts.* Curator aquarum & ſilvarum. WODNICZY y Leśniczy urząd.

FORESTIER, ſubſt, m. (*Qui garde les foreſts.*) Saltuarius,ii,m. *Petr.* Nemoris cuſtos, odis, m. LEŚNICZY Gaiowy do pilnowania laſow.

FORET,ſubſt.m. (*Inſtrument à percer un tonneau.*) Terebella, æ, fœm. *Plin.* SWIDER do przewiercenia beczek.

FORFAIT, vieux mot, ſubſt. maſc. (*Crime, méchante, action.*) Scelus, *genit.*ſceleris.n.*Cic.* ZBRODNIA, kryminał uczynek zły niepoczciwy.

FORFANTE, ſubſt. maſc. (*terme injurieux, emprunté de l'Italien* FORFANTE, *qui ſignifie* MARAUT, *Coquin, ſcélerat.*) Homo nequiſſimus, *genit.* hominis nequiſſimi, neut. Ventoſus, *ou* faſtoſus homo. *Petr.* FURFANT termin z Włoſkiego obelżywy toż ſamo co oſzuſt ſzalbierz niecnota nic dobrego Filut.

FORFANTERIE, ſubſt. fœm. (*Action de forfante.*)Ventoſa loquacitas, *genit.* ventoſæ loquacitatis, fœm. *Petr.* FURFANTFRYA oſzuſtowſka ſprawa.

FORGE, ſubſt. fœm. (*Lieu où l'on travaille le fer & où l'on fond*) Forgia, iæ, fœm. *mot de la baſſe latinité.* Fabrica ferraria, æ, fœm. *Plin.* KUZNICA gdzie koło żelaza robią warſztat kuźnikow kowalow miecznikow

Maiſtre de forge. Qui fabricæ ferrariæ præeſt. Kuźnik kowal &c.

Eau de forge, (*dans laquelle on eſteint le fer.*) Ferraria aqua, f. *Plin.* Aqua è ferrario fabro. *Celſ.* Woda Layſtrowa z Layſtroku gdzie kowal żelazo roſpalone ſtudzi.

FORGE, (*Fourneau où l'on travaille le fer.*) Ferraria, æ,f. *Plin.* KUMIN kowalſki, huta kuźnicka

FORGER, V. act. (*Battre le fer ſur l'enclume.*) Fabricare, (co, as, avi, atum.) act. & Fabricari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Cic.* Fabreſacere. act. acc. *Plaut.* KOWAC żelazo ná kowadle.

Forger des armes, les travailler. Laborare, *ou* procudere arma. *Stat.* Robić oręże miecze ſzable ſzpady wyrabiać.

FORGER ſe dit figurement, *Forger des mots.* Nomina procudere. *Hor.* Verba fabricari, *ou* fabricare, *ou* fingere. *Cic* SŁOWA wynaydować wymyślać.

FORGER ſe dit figurément pour *Feindre, inventer, controuver.*) Fabricari Comminiſci,(cor,eris,commentus ſum.) dep. acc. Fingere. Confingere, (go,gis,finxi, fictum.) Cudere, (do dis, cudi, cuſus.) act. acc. *Cic.Cæſ. Plaut.* WYMYSLAC zmyślać.

Forger une accuſation, un menſonge. Conflare alicui accuſationem, mendacium. *Cic.* Zmyślić potwarz ná kogo kłamſtwo iákie.

Se forger de vains ſcrupules. Vanas ſibi religiones fingere. *Cæſ.* Skrupuły ſobie prożne czynić.

FORGERON,ſubſt.m. (*Ouvrier qui travaille à forger le fer.*) Faber ferrarius, *genit.* fabri ferrarii, maſc. *Plaut.* KOWAL, kowalczyk, kuźnik.

Que les forgerons ſont heureux d'eſtre toûjours près du feu & d'avoir toûjours chaud. Fortunati ſunt ferrarii fabri, qui apud carbones aſſident, ſemperque calent. *Plaut.* SZCZĘŚLIWI kowale że záwſze ſą przy ogniu y ciepło maią.

FORGEUR, ſubſt.m. (*Celuy qui forge.*) Faber, bri, maſc. KOWAL kuźnik.

ON DIT au figuré FORGEUR *de mots.* Verborum architectus, i, m. *Cic.* TEN co ſłowa wynayduie, kuie wymyśla *Forgeur de nouvelles.* Rumorum fictor, oris, maſc. *Nowiny, formy kancellaryi. *Forme de l'acte de la capitulation.* Deditionis formula *Liv.* *Forma poddania miaſta opiſana

dep. *Cicer.* OBRAZAC ſię urażać ſię czym.

FORMALISTE, adject. m. & fœm. (*Qui s'attache trop aux formalitez.*) Formularius, ii, m. Formularum exactor moleſtus, m. PRAKTYK podły co ſię ná ſłowkach nie ná rzeczy záſadza.

FORMALISTE ſe dit auſſi(*d'un homme trop cérémonieux & façonnier, avec lequel on ne peut vivre naturellement, ni franchement.*) Nimius, *ou* moleſtus officiorum exactor, maſc. (*Suetone dit* Latini ſermonis moleſtiſſimus exactor.)[1] CEREMONIAT wielki z ktorym niewiedzieć iák ſobie poſtąpić co wſzyſtko komplementami nárabia, nie ziewnie bez ceremonii y komplementu.

FORMALITE', ſubſt. fœm. (*Regle preſcrite pour faire des procedures judiciaires.*) Juris formula, *genit.* juris formulæ, fœm. PRAWNE Formuły, opiſane Terminy prawne

Perdre ſon procès pour avoir manqué aux formalitez. Actione c formulâ cadere. Przegrać ſprawę dla terminow prawnych niezáchowanych, choć też ſłuſzną y ſprawiedliwą.

FORMALITE' ſe dit auſſi (*d'un certain ordre & bienſeance qu'on garde avec les perſonnes ſelon leur rang.*) Officiorum norma, *ou* formula, æ, fœm. POLITYKA maniera dobra obyczayność, przeſtrzeganie we wſzyſtkim tego co komu należy, y przyſtoi.

C'eſt un homme à formalitez. Moleſtiſſimus eſt in exigendis officiis.Officiorum exactor nimius. Ceremoniat zbyteczny náprzykrzony wytworny człowiek.

FORMATION, ſubſt. f. (*Du corps humain.*) Conformatio. Conſtructio. Compoſitio, onis, f. *Cic.* UŁOŻENIE poſtawa złożenie ciała ludzkiego formowanie kſztáłtowanie ſkład, wiązanie ſię.

FORMATRICE, ſubſt. f. comme *La vertu formatrice.* Vis effingens, *ou* fictrix,fœm. MOC kſztáłtuiąca, ſkładaiąca, układaiąca formuiąca.

FORME, ſubſt. fœm. terme de Phyſique, (*C'eſt le ſecond principe, qui eſtant joint à la matiere compoſe tous les corps naturels.*) Forma, æ, fœm. *Cicer.* FORMA iſtotna część z ktorey bierze iſtotę każda rzecz materyalna, y ktora z materyą złączona ſkłada y ſtanowi wſzyſtkie rzeczy cieleſne to ieſt z ciała iáko z materyi, y z Formy iáko z iſtoty złożone.

L'ame raiſſonnable eſt la forme de l'homme. Anima rationalis hominis forma. Duch rozumny ieſt Forma człowieka przez ktorą z ciałem złączoną człowiek ieſt człowiekiem w iſtocie ſwoiey Ludzkiey.

FORME, (*Figure exterieure.*) Figura,æ,f. Species, iei,f. Speciesformæ,f. *Cic.* Forma kſztáłt powierzchowny, model, figura poſtać pozor.

FORME, (*Moule des choſes.*) Forma, æ, f. *Plin.* FORMA garncarſka formierſka. **La forme des cordonniers.* Suторum formæ, æ,f. *ou* modulus,i, maſc. *Hor.* *Forma kopyto ſzewſkie. **Des formes d'yvoire.* Formæ eburneæ. *Quint.* *Oſobki kſztáłty ſłoniowey kości.

FORME, (*Ordre, conſtitution.*) Forma. Formula,æ,fœm. *Cicer.* FORMA ſpoſob uſtawa poſtanowienie porządek. **Prendre la forme d'une Monarchie.* In regni formam venire. Habere formam & ſpeciem regni. * Wziąć ſobie formę rządow Páńſtwa iákiego.

La ville prit une nouvelle forme. Immutata eſt urbis facies. *Cæſ.* Miaſto inſzą formę inſzy rząd wzięło.

Vn argument en forme. Ex regulis dialecticæ argumentum. Dowod porządny.

FORME, (*Maniere, regle.*) Forma. Norma. Formula, æ, fœm. *Quint.* Ratio, onis, fœm. *Cicer.* FORMA ſpoſob przyzwoity, prawo, Tryb.

Donner une forme, ou *une maniere de bien dire.* Dare formam loquendi. *Quint.* Dare formulam dicendi. *Cicer.* Dać podać ſpoſob mowienia dobrze.

Garder toûjours une meſme forme, ou *une meſme maniere de vivre.* Eandem ſemper vivendi rationem teneri,*ou* ſequi. *Cic.* Záwſze iedenże tryb życia záchować.

Par forme de divertiſſement. Animi causâ, *ou* gratiâ. abl. *Cic.* Przez rozrywkę dla rozrywki.

FORME,(*Formalité qu'on obſerve dans les actes judiciaires,ou dans les capitulations.*)Forma Formula,æ,f.STYL prawny, formy kancellaryi. **La forme de l'acte de la capitulation.* Deditionis formula *Liv.* *Forma poddania miaſta opiſana *Manquer contre la forme*, *Ne pas garder les formes dans une procedure.* Cadere formulâ.Excidere formulâ.*Sen.Suet.* *Nie

przeſtrzegać nie záchować formy opiſanego porzątku w czym.

Vn teſtament fait dans toutes les formes. Juſtum teſtamentum,i,neut.*Vlp.* Teſtament ważny nápiſanyporządnie formą należytą.

Eſtre condamné ſans aucune forme de procès. Causâ indictâ damnari. *Cicer.* Bez záchowania prawnych ſtopniow y terminow być oſądzonym. **La forme emporte le fond.* Formularum ratio cauſæ momentum inclinat. *Ná formy y terminy, funduſzu ſamego nieſtanie.

FORME, (*Sorte de banc long & étroit à s'aſſeoir.*) Scamnum, i, neut. Sedile, lis, neut. *Cicer.* FORMY Łáwki do ſiedzenia.

FORMEL, maſc. FORMELLE, fœm. FORMALNY, FORMALNA, właſny iſtotny. **La cauſe formelle.* Cauſa formalis, *come l'on parle parmi les Philoſophes.* *Przyczyna formalna właſna iſtotna.

FORMEL, (*Exprès.*) WŁASNY wyraźny umyślny. **Ce ſont les termes formels de la loy.* Sunt ipſiſſima verba legis. Propria ſunt verba legis. *Te ſą ſłowa właſne prawa

Leur condamnation eſt écrite en termes formels dans la loy. Eos lex diſtinctè, *ou* apertè condemnat. Prawo wyraźnemi ſłowy ich zgromiło potępiło.

FORMELLEMENT, adv. (*En termes formels.*) Apertè. Clarè. Expreſsè. Diſtinctè. Præcisè. adv. *Cic.* WŁASNIE wyraźnie formalnie.

UN ENFANT *bien formé*, (*qui a tous ſes membres.*) Omnibus membris expreſſus infans. *Quint.* DZIECIĘ należycie uformowane ze wſzyſtkiemi członkami.

FORMER, V. act. (*Donner une forme*, ou *une figure aux choſes.*) Formare. Figurare, (o,as,avi, atum.) act. acc. *Cic.* FORMOWAC uformować wyrabiać wykſztáłtować.

Lors que les pouſſins ſe forment dans l'œuf. Cùm animantur ova & in ſpeciem volucrum conformantur. *Colum.* Kiedy ſię kurczęta w iáiu záwięzują.

FORMER *un ſiége*, en termes de guerre, (*C'eſt faire des lignes de circonvallation, ſe diſpoſer à attaquer la place dans les formes.*) Cingere urbem obſidione. *Virg.* OBLĘŻENIE miaſta iákiego zákładać,formować opaſywać miaſto,linie y ſzańce ſypać dla ſzturmu przypuſzczenia.

Former une armée, ou *un corps d'armée.* Conficere exercitum. *Cicer.* Woyſko zbierać ſpiſywać. **Vne conſpiration.* Facere conjurationem.*Cic.* *Knować ſpiſki, robić.

FORMER ſe dit figurément, comme *Former des deſſeins au deſſus de ſa portée*, ou *au deſſus de ſoy.* Verſare, *ou* agitare ſecum conſilia ſupra vires. Fatigare animum minorem æternis conſiliis. *Hor.* Sadzić ſię nád ſiły ſwoie zámyślać co nád ſiły ſwoie,imprezy ſobie y układy czynić nád przemożenie ſwoie, w głowie ſobie co rościć.

Pourquoy la vie eſtant ſi courte formons-nous de ſi grands deſſeins? Quid jaculamur grandia tam brevi ævo? *Hor.* Czemuż ſobie ták wielkie imprezy rościemy w głowie, życie náſze będąc ták krotkie. **Il ſe forme des difficultez où il n'y en a point.* Quærit difficultates, ubi nullæ ſunt. Nodum in ſcirpo quærit. *Terent.* *Rości ſobie iákieś trudności, tám gdzie żádney nie maſz.

(Cette derniere expreſſion eſt proverbiale & ſignifie, *Chercher un neud dans un jonc.*) Tá oſtatnia łacińſka expreſſya ieſt przyſłowie łacińſkie y znáczy, ſzukać ſęka w ſitowiu.

FORMER ſignifie encore *Dreſſer, faconner, inſtruire.* Formare. Conformare. Informare, (o, as,avi, atum.) Fingere, (go, gis, finxi, fictum.) Inſtituere, (uo, uis, ui, utum.) Figurare, (o,as,avi,atum.)act.acc. *Cic.* FORMOWAC ćwiczyć wprawować w co wuczać wkładać w co.

Je l'ay formé à mon humeur. Hunc in meos mores formavi. *Liv.* Wycwiczyłem wyuczyłem go ſobie według myśli humoru fantazyi moiey: *Wycwiczyłem go ſobie ná ſwoie kopyto* Przyſłowie polſkie poroczne w tym ſenſie.

On forme la jeuneſſe à l'honneſteté par les belles lettres. Ætas peurilis artibus ad humanitatem informatur. *Cic.* Formuie ſię młodź do cnoty przez náuki. * *Il ſe faut former dès l'enfance aux plus penibles exercices.* Teneræ mentes juventutis aſperioribus ſtudiis formandæ ſunt. *Hor.* *Trzeba ſię w prawować od młodości do náyprzykrzeyſzych trudow. **Former l'eſprit au gouſt des bonnes choſes.* Animum rebus optimis aſſueſcere. *Cic.* *Wprawować umyſł do dobrego. * *Former un enfant, luy apprendre à parler.* Figurare os pueri. *Hor.* *Cwiczenie dáć dziecięciu,uczyć go mowić &c.

Se former ſur quelqu'un, ſur ſes mœurs, le prendre pour modele,

modele, l'imiter. Se in alicujus mores formare. *Liv.* Exempla alicujus ſequi. *Cic.* Kopiować kogo ná ſiebie. Jego obyczaie maniery, wziąć go zá model przeymować go ná ſiebie do náśladowania.*Vous formiez vos inclinations ſur les miennes.* Meo de ſtudio, ſtudia erant veſtra. *Plaut.* *Skłonności twoie formuieſz według moich.

QUI FORME, (*Qui dreſſe les mœurs.*) Morum formator, oris, m *Colum.* TEN co formuie obyczaie.

Qui forme l' eſprit. Formator animi. *Colum.* Ten co formuie umyſł.

FORMER *ſon oppoſition à une choſe.* Alicui rei intercedere. *Cic.* PRZESZKADZAC ſprzeciwiać ſię czemu bronić niedopuſzczać czego niepozwalać ná co.

FORMIDABLE, adject. m. & f. (*Redoutable.*) Formidabilis & hoc formidabile. Formidandus, a, um. *Cic.* Formidoloſus, a, um. *Saluſt.* STRASZNY ogromny ſtraſzliwy.

FORMULAIRE, ſub. m. (*Ecrit qui contient la forme du ſerment qu'on doit faire.*) Formula, æ, f. Formularum codex, dicis, m. FORMA Rotha przyſięgi.

Qui ſçait la maniere dont on doit dreſſer les actes formulaires. Formularius, ii, m. *Quint.* Káncelaryſta ten co formę prawną podać y ſpiſać umie.

FORMULE, ſubſt. f. (*Certains termes employez dans les actes judiciaires.*) Formula, æ, f. *Cic.* FORMUŁY formy prawne niektore zwyczaiem wprowadzone bez ktorych ákta były by nieważne. * *Les formules d'un teſtament.* Teſtamenti formulæ, arum, f. plur. *Cic.* *Formy formuły Teſtamentowe.

FORNICATEUR, ſubſt. m. (*Qui a habitude avec des filles.*) Scortator, oris, m *Cic.* NIERZĄDNIK roſpuſty cielesney patrzący ze płcią wolną.

FORNICATION, ſubſt. f. (*Le peché de luxure qui ſe commet par deux perſonnes libres.*) Stuprum, pri, n. *Plaut.* NIERZĄD grzech cielesności ſprawa cielesna zgrzechem wolnego zwolą. Porubſtwo náłożnictwo.

FORSENE', m. FORSENE'E, f. adject. (*Qui eſt emporté d'amour, de colere*, ou *d'une autre paſſion juſqu'à en perdre le ſens & la raiſon.*) Veſanus. Furibundus, a, um. *Cic.* Lymphatus, a, um. *Hor.* Lyphaticus, a, um. *Plin.* Non potens mentis, omn. gen. *Sen.* Non mentis, *ou* animi compos. *Liv. Terent.* ODURZONY ſzálony miłością gniewem lub inſzą Paſſyą prawie iákby ſzaleiący w miłości, wściekły w gniewie zápamiętały.

FORT, m. FORTE, f. adject. (*Qui eſt de taille & de complexion robuſte, qui a les nerfs vigoureux & bien bandez.*) Fortis & hoc forte. Validus. Robuſtus, a, um. Valens, entis, omn gen. *Cic.* MOCNY ſilny duży potężny co do oſoby.

FORT ſe dit auſſi dans les choſes inanimeés, (*de ce qui eſt ſolide & peut ſoûtenir de peſants fardeaux.*) Validus, a, um. MOCNY potężny co do rzeczy nieżyiących iáko. * *Vne poutre de ſapin eſt forte pour porter une grande charge.* Valida pondus ſuſtinere abies. *Plin.* * Słupy podwaliny, bálki; przycieſie mocne pod ciężar.

Vne ville forte par ſes murailles. Urbs muris valida. *Liv.* Miáſto mocne wmurach forteca potężna. * *Il faut de forts arcs-boutans pour appuyer une voute.* Opus eſt validiſſimis criſmis, ut fulciatur camera. * Trzeba mocnych oporow dlá utrzymania ſklepienia, mocne dawać opory.

FORT ſe dit pareillement (*de ce qui eſt difficile à cultiver, à tranſer, à prendre.*) GRUNT tęgi ciężki iák opoka. **Les terres fortes ſont difficiles à cultiver.* Arva pinguia difficiliùs arantur. * Role tęgie iłowate ciężkie ſą do uprawiania. **Cette montagne eſt forte à monter.* Mons ille aſcenſu haud facilis eſt. Mons ille aſcenſu difficilius ſuperatur. *Gora ciężka do wyiechania na nię. **Vne ville ſituée dans un endroit mareſcageux eſt forte d'aſſiette.* Urbs paluſtris ſitu eſt valida. *Miaſto między bagnami błotami leżące mocnego ieſt położenia.

FORT ſe dit encore (*des puiſſances qui ſe forment par l'aſſemblage de pluſieurs choſes.*) Validus. Fortis. MOCNY w wielorakie rzeczy. **Fort en amis & en crédit, Qui a bien des amis & du crédit.* Valens amicis & gratiâ. *Cic.* Potens amicorum & gratiæ, *ou avec l'Ablatif.* * Mocny w przyiacioł w powagę co ma wiele przyiacioł y powagi. **Fort en troupes, en armes* Copiis validus. *Tacit.* Armis potens. *Virg.* *Mocny w ludzi w woyſka. **Fort en infanterie.* Pedite valens. *Tacit.* *Mocny w piechoty.

FORT ſe dit auſſi relativement (*de ce qui exede ce qui eſt juſte & raiſonnable*) MOCNY nád miarę y ſłuſzności większey. **La meſure de Paris eſt plus forte que celle de Chartres*, c'eſt à dire *eſt plus grande.* Menſura Pariſina, amplior eſt Carnotenſi. *Miara Paryſka większa ieſt niżeli Karnuteńſka. **Cette ſomme eſt trop forte, (lors qu'elle eſt exceſſive, qu'on ne la peut pas payer.)* Illa ſumma nimia eſt. Illa ſumma ſolvi non poteſt. *Mocna to ſumma tęgie to pieniądze názbyt wielka ſuma ktorą dać ciężko y ſiła ſię zdaie

FORT ſe dit figurément (*en choſes ſpirituelles & morales.*) Valens Validus. Robuſtus. Fortis. *Cic.* MOCNY Męſzczyzna. **Vn homme fort, un brave hommme, vaillant & intrépide, qui a l'ame bien faite, qui n'a point les foibleſſes des autres hommes.* Vir fortis. Vir acris animi magnique. Robuſtus animus. *Cic.* Animi validus. *Tacit.* Incredibili animi robore ſeptus. Vir celſus & rectus. Vir impavidus, *ou* imperturbatus. *Cic. Sen.* Animi excelſi atque invicti magnitudine ac robore præſtans. Vir fortis ad pericula. *Cic.* *Mężny ſerca męſtwa wielkiego nie uſtraſzony wielkiego ſerca y umyſłu nie podłego animuſzu człowiek.

ESPRIT *fort*, (*eſt un homme, qui eſt bien guéri des opinions populaires fondées ſur la préoccupation.*) Ingenium fortius adversùs vulgi opiniones. Vir fortis & erectus ſupra vulgi opiniones. UMYSŁ nie uwodzący ſię pośpolitym mniemaniem áni z pośpolſtwem y gminem ludzi ſądzący o rzeczach człowiek rozſądku niepośpolitego y rozumienia, co nie ieſt uprzedzony mniemaniem pośpolitych ludzi.

ON LE DIT quelquefois en mauvaiſe part, (*d'un libertin.*) *C'eſt un eſprit fort, Il fait l'eſprit fort, Pour paroitre ſage, il blâme le ciel meſme* TOZ ſię bierze czaſem wzły ſpoſob o roſpuſtniku bezbożnym: Coś nád ludzi rozumie, człowiek bez wiary bez Relii ktory ſobie Reliią według ſwego widzimi ſię y zdania tłumaczy przyimuie odrzuca wierzy co chce rozum ſwoy przeſadza nád wiarę o wſzytkim wątpi wſzyſtko ſzpoci y nicuie więcey rozumi niż zdrowy rozum rozumieć każe ná ſwoim ſię tylko zdaniu záſadziwſzy.

ON DIT auſſi, *Eſtre fort dans une ſcience, en un art, (quand on y eſt habile, quand on a de l'avantage ſur les autres.)* Valere in aliquâ arte *Mart.* MOWIĄ też być tęgim lepſzym w nauce iákiey, nád inſzych **Qui eſt plus fort qu'un autre dans un art.* Arte aliquâ induſtrior alio. Peritior artis alicujus, *ou* arte aliquâ. *Lepiey nád drugiego w kunſzcie iákim. **Il eſt fort dans l'hiſtoire, C'eſt ſon fort que l'hiſtoire.* Valet in hiſtoriâ. *Mocny tęgi w hiſtoryi biegły, to iego talent ieſt. **Cet eſcolier eſt un des forts de ſa claſſe.* Hic ſcholaſticus inter primos ſuæ ſcholæ numeratur. Eſt inter primos ſcholæ. *Ten ſtudent ieſt ieden z náylepſzych w ſzkole. **Il eſt fort en Phyſique.* In Phyſicis multùm valet. *Mocny tęgi w Filozofii dobry filozof. **Il eſt fort à la paulme.* Pilæ luſoriæ ſcientiſſimus eſt. *Mocny potężny gracz w piłę. **Cét Avocat eſt fort en raiſons*, ou *en raiſonnements.* Hic patronus pluriùm rationibus & argumentis valet. *Mocny dobry Patron w racye.

ON DIT, *Cette expreſſion eſt forte*, ou *fort vive.* Hæc elocutio vivida eſt. TA Expreſſya ieſt mocna, tęga żywa. *Quint.*

Vn fort raiſonnement. Valentius argumentum. *Quint.* Firmum argumentum ad probandum. *Cicer.* Racye wywody mocne.

ON LE DIT auſſi (*d'une aigre repartie.*) *Cela eſt trop fort, ce diſcours eſt un peu fort, cette injure eſt forte.* Verba paulò aſperiora, *ou* duriora. TOZ o odpowiedzi przykrey: Mocna przykra oſtra od powiedź, przykra uraża. **Il luy a dit des choſes un peu fortes, pour le ramener à ſon devoir.* Illum verbis paulò aſperioribus inceſſit, *ou* increpavit. Hunc paulò inclementiùs appellavit, ut ad officium revocaret. *Cic.* *Mocno z nim y bez obłazu mowił, áby go do powinności przywieść. **Cette maniere d'agir eſt un peu forte.* Hæc paulò aſperior agendi ratio. Przykro ſobie poczyna.

FORT ſe dit (*de ce qui eſt touffu & eſpais.*) *Ce taillis eſt des ja fort, il eſt preſt à mettre en couppe.* Hæc ſilva cædua eſt. MOCNY tęki las gęſty gay co ſię godzi do ścinania.

FORT ſe dit auſſi (*de ce qui a une agitation violente.*) Vehemens, entis, omn. gen. Fortior & hoc fortius. MOCNY gwałtowny. **Le feu eſt le plus fort de tous les élements.* Omnium elementorum valentior & potentior ignis. *Ogień ieſt naygwałtownieyſzy ze wſzyſtkich elementow.

Le vent eſt trop fort, il faut caler les violes. Ventus eſt valentior, *ou* vehementior, ſubducenda ſunt vela. *Wiatr ieſt gwał-

gwałtowny bardzo mocny trzeba żągle pozwiiać. **Vne forte pluye nous menace.* Vehemens imber nobis imminet. *Mocny potężny deſzcz nám grozi. **Le froid a eſté fort cét hiver.* Hac hieme frigus fuit acre. *Mocna była zima tęga tego roku.

FORT, (*Qui agit par ſes qualitez.*) MOCNY tęgi z właſności ſwoicy. **Vne haleine forte, qui eſt puante, qui bleſſe l'odorat.* Spiritus acer. *Petr.* Gravis halitus, m. *Colum.* *Tęgi oddech, thnienie śmierdzące z uſt czyich komu z uſt cuchnie cuchnienie, czucie uſt. **Vne odeur forte.* Gravis odor. *Plin.* *Zápach tęgi. **Du vinaigre trop fort.* Mordaciſſimum acetum. *Perſ.* *Ocet bardzo tęgi. **Vne médecine trop forte.* Medicamen valentius quàm par eſt. *Lekarſtwo badzo mocne

FORT a encore pluſieurs Significations, ſelon les mots auxquels on le joint. MOCNY w Francuſkim rozmaicie ſię ieſzcze bierze y rozumie, według ſłow z ktoremi ſię kładzie y łączy.

SE FAIRE FORT *de quelqu'un*, (*S'appuier de ſa protection, de ſon crédit* &c.) Alicujus præſidio, *ou* auctoritate, *ou* gratiâ confidere, neut. *Cic.* POLEGAC mocno ná protekcyi powadze, obronie czyiey.

Faire fort ſur la prudence de quelqu'un. Multum in prudentiâ alicujus ponere. *Cic.* Mocno y wiele polegać ná Roſtropności y uwadze czyiey. **Je me fais fort de vous donner ſatisfaction ſur l'affaire d'Alaxandrie.* De Alexandrinâ re tãum habeo polliceri me tibi ſatisfacturum. *Cic.* *Biorę to ná ſiebie że ci zádoſyć uczynię względem intereſſu Alexandryiſkiego.

Je m'en fais fort, je m'en charge. Spondeo, in meque recipio. *Cic.* Nie boię ſię, ważę ſię ná to, biorę to ná ſię, ſłuburę ręczę że dokażę, odważam ſię.

Il ſe tient fort à cauſe de la protection du Prince. Ferox eſt præſidio Principis. *Hor.* Mocno ſię trzyma ufaiąc w łaſkę Páńſką.

Il fit fort là-deſſus, Il appuya davantage là-deſſus. In hoc inſtitit. *Quint.* In hoc multus fuit. Pluribus verbis in hoc immoratus eſt. Mocno ſię ná tym záſadził, záſadził ſię ná tym bardzo.

AU PLUS FORT *du combat.* Dum pugnatur acerrimè. *Cæſ.* W NAYWIĘKSZYM boiu. **Il ſe jetta au plus fort des ennemis.* In conferentiſſimos hoſtes irrupit. *Cicer. ou* ſe immiſit. * Skoczył w náygęſtſzy tłum nieprzyiacioł gdzie náywiększa była zgraia.

Au fort de l'eſté. Adultâ æſtate. *Tacit.* Maximis caloribus, *ou* ardoribus. *Cic.* W náytęższe lato, *Au fort de l'hiver.* Adultâ hieme. Maximo frigore. abl. *Tacit.* *W náytęższą zimę.

Au fort de la douleur. In medio dolore. (Medius, a, um.) *Cic.* Ubi dolor vehementer urget. *Celſ.* In impetu doloris. *Cic.* W náytęższym bolu. **Au fort du mal.* Cùm inſummo incremento morbus eſt. *W náytęższey chorobie.

A PLUS FORTE *raiſon.* Multò magis. *Cicer.* DALEKO bardziey.

LE FORT *de l'eau.* Quâ parte fluminis æſtus rapidus eſt. SAM wart wody. **Le fort de l'âge.* Ætas adulta. *Sama pora wieku lat. **Le fort d'un bois, l'endroit le plus épais & le plus touffu.* Opaca, *ou* ſilvæ condenſa, orum, neut plur. *Sama gęſtwa, náygłębſzy las.

FORT *des beſtes*, ſubſt. maſc. (*L'endroit d'un bois où elles ſe retirent.*) Ferrarum cubile, is, neut. Latibulum, i, neut. *Cic.* Ferrarum luſtra, orum, neut. pl. KNIEIA gęſtwa gdzie ſię zwierz chowa.

FORT, (*Forteresſe.*) Arx, *genit.* arcis, f. *Cæſ.* TWIERDZA Forteca Zámek.

Forts, (qu'on dreſſe pour garder quelque porte, ou *quelque paſſage.*) Caſtella. Propugnacula, orum, neut. plur. *Cæſ.* FORTECA wał obwod zwod wieża parkan ſzaniec baſzta w murach.

Il fit dreſſer vingt-quatre forts, qui enformoient quinze milles pas. Caſtellis viginti quatuor effectis quindecim millia paſſuum circuitu amplexus eſt. *Cæſ.* Dwadzieścia cztery Baſzte wyſtawił dokoła ná piętnaście tyſięcy krokow opaſanie dawſzy.

Chaſſer quelqu'un de ſon fort. De turbare aliquem de propugnaculis *Plaut.* Wypędzić kogo z ſzańcow z wałow z twierdzy z fortecy.

ON DIT au figuré, *Entrer dans le fort de ſa cauſe.* Ingredi in arcem cauſæ. *Cic.* WNISC w rzecz ſamą, w ſamę treść ſprawy rzeczy iákiey.

ON DIT encore, *Il aura fort à faire, s'il plaide contre luy.* Multùm ſudabit, ſi cũ illo incœperat. *Ter.* BĘDZIE miał mocno do czynienia ieżeli ſię z nim prawować zechce ieżeli z nim zácznie

FORT, adverbe, (*Beaucoup*) Valdè. Benè. Impensè. Magnoperè. Maximoperè. Admodum. Etiam atque etiam. Vehementer. Egregiè. Benè. adv. *Cic. Ter.* BARDZO.

Fort agréable au public. Invulgus egregiè gratus. *Cicer.* Gratiſſimus, *ou* Pergratus invulgus. Bardzo miły wſzyſtkim poſpolicie.

Des ferrements fort bien faits. Egregiè facta ferramenta. *Plin.* Żeleſca álbo żelaza bardzo dobrze zrobione. **Cela eſt fort au deſſus de vous.* Id longè vires tuas excedit, *ou* ſuperat. Illud eſt valdè ſupra vires. *To ieſt bardzo nád ſiły twoie, nád ſtan kondycyą twoię. **Je voudrois fort que.* Maximè equidem vellem, ut. *Bardzobym rażeby

J'eſtime fort que vous approuviez ma fermeté d'eſprit, & l'action que j'ay faite. Per enim magni exiſtimo tibi firmitudinem animi noſtri & factum probari. *Cic.* Bardzo ſię cieſzę że mi ſtałość umyſłu mego chwaliſz, y to com uczynił. **Plaire fort à quelqu'un.* Egregiè alicui placere. *Cicer.* *Bardzo ſię komu podobać.

Parler fort & ferme à quelqu'un. Loqui cum aliquo vehementer. *Cic.* Mocno ſurowo oſtro z kim mowić.

Vn diſcours fort long. Sermo benè longus. Mowa bardzo długa. **Vne lettre fort longue.* Litteræ benè longæ. *Liſt bardzo długi. **Qui eſt fort ſçavant en droit.* Juris benè peritus. *Cic.* *Bardzo uczony, biegły w prawie.

Homme fort ingenieux & fort ſubtil. Homo perargutus, *ou* peracutus. Peracutiſſimus. Człowiek bardzo dowcipny y ſubtelny.

Il y a fort peu de temps que nous nous connoiſſons. Hæc nupera inter nos notitia admodum eſt. *Ter.* Bardzo krotki ieſt czas iák ſię známy.

J'ay reconnu qu'il vous eſtoit fort affectionné. Ipſum intellexi eſſe perſtudioſum tui. *Cic.* Poznałem że ci ieſt bardzo ſprzyiaiący przychilny.

Il m'a ſemblé fort eſtrange, que vous luy ayez accordé cela Per mihi mirum viſum eſt, te hoc illi conceſſiſſe. *Cic.* Bardzo mi ſię to dziwno zdało żeś mu to pozwolił

Vous me ferez un fort grand plaiſir, ou *vous m'obligerez fort.* Per mihi, per, inquam, mihi gratum feceris. *Cicer.* Wielką mi łaſkę uczyniſz, rzecz mi bardzo wdzięczną y przyiemną uczyniſz.

SI FORT, (*Tellement.*) Adeò. adv. TAK bardzo, ták ſrodze, tak dalece.

FORTEMENT, adv. (*Avec force.*) Validè. Fortiter. Vehementer, adv. *Cic.* MOCNO potężnie ſilnie.

FORTERESSE, ſubſt. fœm. Arx, *genit.* arcis, fœm. *Cic.* FORTECA.

FORTIFICATION, ſubſt fœm. (*L'art de fortifier les places.*) Ars muniendi urbs, *genit.* artis, fœm. Ars muniendarum urbium. KUNSZT náuka o obronieniu miaſt y opatrzeniu obron mieyſkich, *Fortifikacya.* **Il entend les fortifications, Il ſçait la fortification.* Novit artem muniendarum & firmandarum urbium contra hoſtium impetus. *Rozumie ſię ná fortyfikacyach, Uczył ſię fortyfikacyi, umie fortyfikacyą.

FORTIFICATION ſe dit (*des ouvrages dont on fortifie une place.*) Munitio, onis, fœm. Munimentum, i, neut. *Cicer. Liv.* OBRONY mury baſzty ſzańce rowy &c. około fortecy dan fortyfikacye.

Faire des ouvrages & des fortifications à l'entour d'une ville. Operibus, munitionibuſque urbem ſepire. *Cic.* Fortyfikacye dawać w około miaſta.

FORTIFIANT, maſc. FORTIFIANTE, fœm. (*Qui fortifie.*) Corroborans, antis, omn. gen. *Cicer.* UMACNIAIĄCY, UMACNIAIĄCA Zmacniaiący zmacniaiąca poſilaiący, poſilaiąca.

FORTIFIER, V. act. (*Rendre plus fort, donner de la force.*) Fortificare. *Plaut.* Firmare. Confirmare. Roborare. Corroborare, (o, as, avi, atum.) act. acc *Cic.* UMACNIAC poſilać.

Fortifier par le travail les corps des jeunes hommes. Labore firmare corpora juvenum. *Cic.* Umacniać pracą ciała młodych ludzi.

Il avoit fortifié de longue main ſon corps contre les venins. Adversùm venena multis antea medicaminibus corpus firmaverat. *Plin. Jun.* Uzbroił ſię y umobnił przez długi czas przeciwko truciźnie, wprawuiąc ſię w nię powoli áby mu nigdy nieſzkodziła.

La voix ſe fortifie avec l'âge. Ætate vox firmatur. Se corroborat vox. *Cic.* Głos tężeie mocnieyſzym ſię ſtaie z laty

Il ſe fortifie & devient homme. Se corroborat & vir fit inter viros. *Cic.* Mocy nábywa, mężnieie, rośnie, y człowiekiem ſtuſznym ſię ſtaie.

Fortifier l'eſtomac, les entrailles. Corroborare ſtomachum, inteſtina. *Plin Celſ.* Umacniać żołądek wnętrzności poſilać. **Ce malade ſe fortifie, ſe fortifie de jour en jour.* Hic æger magis in dies convaleſcit. *Cicer.* *Ten chory co raz bardziey á bardziey przychodzi do ſiebie do ſił.

FORTIFIER, (*Munir de fortifications.*) Firmare. Munire, (io, is, ivi, itum) act. acc. *Cic.* FORTYFIKOWAC obronami miaſto opatrzyć. **On leur a donné la charge de fortifier les murailles & les tours.*) His datum eſt negotium, ut muros turresque firmarent. *Liv.* *Zlecono tym urząd fortyfikowania, opatrowania murow y wież (álbo) baſztow.

Fortifier ſon camp. Caſtra munire. *Cæſ.* Opatrzyć oboz ze wſzyſtkich ſtron zaſſonić.

FORTIFIER ſe dit en ce ſens au figurê, (*Soûtenir.*) Firmare. Confirmare. Durare. Roborare. Corroborare. act. acc. *Cic.* UMACNIAC być mocnego ſerca dobrego y odważnego, álbo też komu ſerca dodawać ochoty ſił. **Fortifiez vous, & vous reſervez pour une meilleure fortune.* Durate, & voſmet rebus ſecundis ſervate. *Virg.* *Umacniay ſię bądź ſerca dobrego, á choway ſię ná lepſze czaſy.

Voſtre vertu n'a pas beſoin d'eſtre fortifiée par mes diſcours & ma fortune ne me permet pas de fortifier les autres, m'ayant réduit en un eſtat, où tout me manque. Neque enim conſolatione noſtrâ egebat virtus tua, neque erat mea fortuna, ut cui omnia deeſſent, alterum confirmarem. *Cicer.* Cnota odwaga twoia y dzielność niepotrzebuie moiey porady, áni też moia fortuna niepozwala mi ábym drugim radził, będąc ſam ná wſzyſtkim podupadły.

Ils ont fortifié la conjuration, en ne la voulant point croire. Conjurationem naſcentem non credendo corroborarunt. *Cic.* Záczynaiący ſię ſpiſek bunt zmocnili niewierzaiąc.

Il s'eſt fortifié contre tous les évenemens. Confirmavit ſe ad omnia. *Cic.* Uzbroił ſię ná wſzyſtkie przypadki.

Se fortifier dans ſa réſolution. Se confirmare in propoſito. *Cic.* Umacniać ſię utwierdzać ſię wprzedſięwzięciu.

Fortifier quelqu'un dans les lettres. Fulcire aliquem literis *Cic.* Umacniać kogo coraz gruntowniey w náukach.

FORTUIT, maſc. FORTUITE, fœm. adject. (*Qui ſe fait & qui arrive par hazard.*) Fortuitus, a, um. *Cicer.* PRZYPADKOWY, PRZYPADKOWA, co ſię przypadkiem trafia.

FORTUITEMENT, adv. (*Par hazard.*) Fortuitu. Fortuitò. Fortè. adv. Forte fortunâ. abl. *Cic.* PRZYPADKIEM ſzczęściem.

FORTUNE, ſubſt. fœm. (*C'eſtoit une Divinité payenne qu'on faiſoir la maiſtreſſe de tous les évenemens extraordinaires, au lieu que c'eſt un effet de la Providence divine, qui agit par des voyes inconnuës, & qui ſont au deſſus de le prudence humaine.* Fortuna Dea credita eſt antiquis, domina rerum. FORTUNA Bogini pogan Pani wſzyſtkich trafunkowych przypadkow; co raczey ieſt ſkutkiem Boſkiey opatrzności y zrządzenia Bożego, ktore ſzrodkami y drogami niepoiętemi każdą rzecz kieruie y ſporządza do końca ſwego, a drogi iey y ſrzodki przechodzą rozum ludzki. **Elle avoit un temple à Rome.* *Miała Fortuna Kościoł ſwoy w Rzymie.

EN CE SENS, on dit, *Sacrifier à la fortune.* Habere fortunam reverenter. *Auſ.* Libare, *ou* lirare fortunæ. KŁANIAC ſię ſzczęściu.

Les Anciens nous ont repreſenté la Fortune comme une Déeſſe, ayant un pied ſur une rouë pour marquer ſon inconſtance Starzy fortunę Boginią malowali ſtoiącą ná kole, wyrażaiąc nieſtateczność iey.

ON APPELLE *Fortune* aujourd'huy, (*ce qui arrive de bien & de mal à quelqu'un.*) Fortuna, æ, f. Sors, *genit.* ſortis, f. Caſus, ûs, m. *Cic.* Fors, *genit.* fortis, f. *Hor.* SZCZĘSCIE to co ſię komu pomyślnie trafi álbo niepomyślnie Fortuna pomyślna; nieſzczęście, nie powodzenie, niefortuna złá niepomyślna dola. **Ce n'eſt pas la fortune aveugle, mais la divine Providence qui regle toutes les avantures de noſtre vie* Nutu Dei, non cæco caſu & nos & noſtra reguntur. *Plaut.* *Nie ślepa fortuna, ále Boſkie zrządzenie y opatrzność rządzi przypadkami życia ludzkiego.

Il faut eſtre égal dans la bonne & dans la mauvaiſe fortune, Il faut avoir une ame égale, ou *une égalité d'ame dans la mauvaiſe fortune comme dans la bonne. Il faut ſupporter également la mauvaiſe comme la bonne fortune.* Ferenda eſt pulcherrimè ſecunda fortuna, æquè adverſa. *Cic.* Æqua mens ſervari debet. in rebus arduis non ſecùs ac bonis. *Hor.* W-ſzęściu y w nieſzczęściu być trzeba iednoſtaynym iednoſtaynego ſerca, umyſłu.

Comme la vie eſt fort diverſe, la fortune change en peu de temps: nous nous ſouvenons qu'il eſtoit riche, & que nous eſtions pauvres; mais la rouë de la fortune a tourné. Varia vita eſt, actutùm ſolent fortunæ mutari: nos eum divitem meminimus, atque iſte, pauperes nos (*on ſous-entend* meminit;) vertit ſe fortuna viciſſim. *Plaut.* Ják to bywa ná tym świecie, y ſzczęście rożnie ſię odmienia, pámiętamy w ſzczęściu y doſtatkach á on nás w nędzy y uboſtwie, ále ſię koło ſzczęścia inaczey obrociło.

La fortune tantoſt favorable aux uns & tantoſt aux autres, fait paſſer les honneurs d'une main en une autre. Fortuna nunc uni, nunc aliis benigna, tranſmutat incertos honores. *Hor.* Szczęście ſprzyiaiąc ráz temu, á temu drugi ráz z rąk do rąk przenoſi doſtoięńſtwa.

Si la fortune veut demeurer avec moy, j'en ſuis content; ma ſi elle bat des aiſles pour ſe retirer, je luy rends ſans peine tout ce qu'elle m'a donné; & m'enveloppant de ma propre vertu, je ne demande qu'une honeſte pauvreté. Laudo manentem fortunam; ſi celeres quatit pennas, reſigno quæ dedit, & meâ me virtute involvo, probamque pauperiem quæro. *Hor.* Jeżeli chce ſzczęście umnie ſię zábáwić zgodą ná to, ále ieżeli też ſkrzydłem ſwoim unoſić ſię precz zechce, wracam mu z ochotą to wſzyſtko co mi dáło, á przy włáſney tylko zoſtawſzy ſię cnocie, nie pragnę tylko poczciwego uboſtwa. **La fortune eſt fort changée.* Jam verterat ſe fortuna. *Liv.* *Szczęście ſię było odmieniło.

Lorſque la fortune nous eſt contraire, il la faut corriger par la prudence. Si non omnia cadunt ſecunda, induſtria eſt ſublevanda fortuna. *Cæſ.* Kiedy nam ſzczęście ieſt przeciwne trzeba ie poprawić rozumem.

Il ne parut ni eſtonné, ni tranſporté de ſa bonne fortune. Nullum turbati aut exultantis animi motum prodidit. *Tacit.* Ani ſię zdziwił, áni ſię uradował ſzczęściu ſwemu.

Nous nous parlons l'un à l'autre à cœur ouvert, mais nos courtiſans ne parlent pas tant à nous, qu'à noſtre fortune. Ego ac tu ſimpliciſſimè inter nos loquimur, cæteri libentiùs cum noſtrâ fortuna, quàm nobiſcum. *Tacit.* My do ſiebie ſercem otwartym y ſzczerym mowiemy, ále náſi Pánowie dworzanie nie z námi ále z ſzczęściem náſzym rozmawiaią.

Si-tôt que la fortune nous eſt contraire, nos amis nous abandonnent. Ubi ſimul res inclinata eſt, amici de medio. (*on ſous-entend* recedunt, abeunt.) *Petr.* Simul ac fortuna dilapſa eſt, devolant omnes. *Autl. ad Heren.* Niech ſię ſzczęściu noga powinie, odſtępuią przyiaciele.

Il n'y a rien de ſi rude que d'avoir un rang élevé & la fortune baſſe. Graviſſimum eſt, cùm ſuperior factus ſis ordine, inferiorem eſſe fortunaâ. *Cic.* Niemaſz nic ciężſzego iáko ná ſtopniu być wyſokim á fortuny podłey y uniżoney.

Je ſuis perſuadé que ſelon que la fortune nous eſt favorable ou contraire, nous ſommes humbles ou fiers. Hoc ſic eſt, ut puto, omnibus nobis, ut res dant ſe ſe, ita magni atque humiles ſumus. *Ter.* Káżdy hardzieie w ſzczęściu korzy ſię w nieſzczęściu.

Je ſouffriray mon mauvais deſtin avec bien de la conſtance, juſques à ce que la fortune rougiſſe elle meſme de ſon injuſtice. Fatale exitium corde durato feram criminis ſui pudeat. *Phæd.* Cierpieć będę y znoſić wyroki moie y loſy ſtatecznie, áż ſię ſama fortuna záwſtydzi nieſłuſzności ſwoiey.

J'eſtime la fortune trop légere pour n'eſtre pas briſée par un eſprit ferme, comme le flots contre un rocher. Exiſtimo fortunam levem & imbecillam ab animo firmo & gravi, tanquam fluctum è ſaxo, frangi oportere. *Cic.* Letka ieſt fortuna ták mniemam że ſię o mężny y ſtateczny umyſł roztrącić powinna, iák fala o ſkałę.

Vous eſtes dans une haute élevation, & ſi la fortune vous y a accompagné, voſtre vertu vous y a conduit. Omnia ſumma conſequutus es comite fortunâ, virtute duce. *Cic.* Fortuna ſuffragante res maximas conſequutus es, ſed non ſine tuâ virtute. *Cic.* Wyſzedłes ná ten wyſoki ſtopień kędy cię wiodła fortuna, ále ſama doprowadziła cnota y poſłużyła.

Il ne doit ſa fortune qu'à ſoy meſme. Sibi uni fortunam debet. Ortus eſt à ſe. Ex ſe nixus aſcendit *Cic.* Sibi ipſi finxit fortunam. *Plaut.* Nikomu niewinien ſzczęścia ſwego procz ſobie ſamemu.

La fortune luy eſt contraire, luy donne à dos. Fortuna contra eum dat. *Tacit.* Fortuna ipſi adverſatur. Fortunam adverſam adhuc tulit. *Cicer.* Przeciwne mu ieſt ſzczęście, tyłem mu ſię ſtawia. **Sa bonne & ſa mauvaiſe fortune l'ont rendu également illuſtre.* Vir ſecundis adverſiſque juxtà famoſus. *Tacit.* *Sławny ſzczęściem y nieſzczęściem. **Envers de ſa bonne fortune.* Dulci fortunâ ebrius. *Hor.* *Zá-pamiętały zápominaiący ſię w ſzczęściu. *Décheoir,* ou *tomber d'une haute fortune,* ou *d'une haute élevation de fortune, dans la derniere baſſeſſe.* Ab excitatâ fortunâ ad inclinatam & propè jacentem deſcifcere. *Cic.* *Wypaść z ſzczęścia z wyſokiego ſtopnia upaść niſko.

Il a paſſé ſa vie avec plus de réputation que de fortune. Explevit vitam meliorem famâ quàm fortunâ. *Tacit.* Z większą ſławą niż ſzczęściem życie przebył.

C'eſt ait un vray fils de la fortune entre les mains duquel le plomb devenoit or. Planè fortunæ filius, in cujus manu plumbum aurum fiebat. *Petr.* Prawdziwy kochanek fortuny, u ktorego ſię ołow w ręku złotem ſtawał.

Pouſſer ſa fortune loin. In majus provehi. *Hor.* Pomnażać ſię bárdzo w ſzczęściu, umieć ſzczęścia ſwego záżyć. **Ménager ſa fortune, n'en pas abuſer.* Dexteriùs uti fortunâ. *Hor.* *Szanować ſzczęście ſwoie, oſtrożnie ſię z nim obchodzić.

FORTUNE, (*Richeſſes, biens.*) Fortunæ, arum, f pl. Res, genit. rerum, f. pl. *Cic. Ter.* FORTUNA Bogactwa doſtatki dobra.

La mal-propreté accompagne d'ordinaire les mauvaiſes fortunes. Immundas fortunas ſqualor ſequirur. *Plaut.* Uboſtwo z nieochędoſtwem párą chodzi. **Vous ne ferez jamais fortune à quelqu'un.* Ad magnas opes ducere aliquem *Petr.* Amplificare aliquem fortunis, *ou* opibus. *Cic.* * Do wielkiey fortuny kogo przyprowadzić.

Il n'a guerres d'eſperance de faire fortune. Spes amplificandæ fortunæ illi eſt fractior. *Cic.* Zdeſperowany bez nádziei prawie zoſtaie nie maſz podobieńſtwa áby miał kiedy przyiść do fortuny. **Croyez-vous que la fortune ſera toûjours à voſtre porte, ou qu'elle vous ſera toûjours favorable.* Non rectæ tibi ſemper erunt res. *Horat.* *Rozumieſz że fortuna záwſze przede drzwiami twemi ſtać będzie, y że ci ſzczęście záwſze będzie ſprzyiać. **Qui a fait fortune.* Fortunæ muneribus dives, ou auctus. Amplificatus fortunis ac opibus. *Cic.* *Przyſzedł do fortuny. **Faire fortune.* Fortunæ commoda nanciſci, ou adipiſci. dep. *Przyiść do fortuny.

Diſgraces de la fortune, ou *Revers de fortune.* Res adverſæ, genit. rerum adverſarum, f. pl. Nie fortuny nieſzczęście, odmiana ſzczęścia.

Remettre ſa fortune en meilleur eſtat. Ad meliorem ſtatum fortunam ſuam revocare. Fortunam perditam reſtituere. *Cic.* Poſtawić ſzczęście ſwoie ná lepſzych nogach.

FORTUNE ſignifie *Avantage, profit, utilité,* car on dit fort bien. FORTUNA pożytek zyſk korzyść. **Il ny a pas grando fortune à faire chez les grands.* Apud divites parva admodùm aut nulla ſpes eſt melioris fortunæ, *ou* fortunæ amplificandæ, *ou* fortunæ amplioris. *Nie wiele teraz zyſka wſkoła u Panow.

FORTUNE, (*Danger, peril,* &c.) Periculum, i, neut. Tempeſtas, atis, fœm. Procella, æ, fœm. *Cicer.* NIEBESPIECZENSTWO, los, nieſzczęście. **Noſtre vaiſſeau eſt échoué par une fortune de mer.* Noſtra návis alliſa eſt vi tempeſtatis. *Virg.* * Rozbił ſię nas okręt w niebeſpieczeńſtwie ná morzu.

Courir une meſme fortune. Coirem ſocietatem vel periculi vel laboris. *Cic.* Być w tymże, w iednymże niebeſpieczeńſtwie. **Courir fortune,* on *hafard de la vie* Vitæ periculum adire, *ou* ſubire. In diſcrimen vitæ vocari. *Cic.* *Być w niebeſpieczeńſtwie życia. **Meſter ſa fortune avec celle d'un criminel.* Periculà ſua miſcere cum ſorte damnati. *Tacit.* *Wdawać ſię w niebeſpieczeńſtwo zginienia.

ON DIT, *Railler quelqu'un de ſes bonnes fortunes, & louër ſa bonne mine.* De venere alicui propitiâ cavillari aliquem, & laudare formam & elegantiam. *Petr.* ZARTOWAC z kogo że ma ſzczęście do kobiet, y że ſię im podoba z oſoby.

ON DIT proverbialement, *Faire contre fortune bon cœur.* Adversùs malam fortunam animum ſuum obfirmare. Obſiſtere & repugnare fortunæ magnitudine animi. *Cicer.* W ZŁYM razie w nieſzczęściu ſerca nietracić.

FORTUNE', maſc. FORTUNE'E, fœm. (*Heureux, à qui tout réuſſit.*) Fortunas, a, um. Felix, icis, omn. gen. Fortunatior & hoc fortunatius, Felicior & hoc felicius; Fortunatiſſimus, Feliciſſimus, a, um.) SZCZĘSLIWY, SZCZĘSLIWA ktoremu ſię wſzyſtko wiedzie.

(Ce mot François eſt plus rare en proſe qu'en vers.) *Fortuné* ſzczęśliwy w Francuſkim mowi ſię częściey w wierſzu niżeli w mowie inſzey, ktora ieſt nie wierſzem gdzie ſię raczey mowi *Heureux.*

LES ISLES FORTUNE'ES, *ou* LES CANARIES. Fortunatæ inſulæ, arum, fœm. pl. WYSPY Kánaryiſkie ſzczęśliwe názwane.

Ce ſont ſept Iſles à l'occident de l'Afrique tres fertiles & tres abondantes. Il y a un Eveſché à Canarie, & les habitans y ſont bons Catholiques.) Jeſt to ſiedm Wyſp ná záchodniey ſtronie Afryki bardzo żyzne y urodzayne, ieſt tamże Biſkupſtwo Kanaryiſkie, y obywatele ſą dobrzy Katolicy

FOSSANA, (*Ville de Piémont ſous la Metropole de Turin, ſituée entre Saluces & Mondovi.*) Foſſanum, i, neut. FOSSANA Miaſto Pedemontu pod Metropolią Turyńſką zoſtaiące leży między Xięſtwem Saluckim y Mondowi.

FOSSE, ſubſt. f. (*Creux dans la terre.*) Foſſa, æ, f. Scrobs, genit. ſcrobis. Scrobis, is, m. & fœm. *Cic. Colum.* FOSSA row doł w ziemi kopany kopany.

PETITE FOSSE. Scrobiculus, i, m. Foſſula, æ, f. *Colum.* ROWEK dołek.

Petite foſſe, ou *rigole, (pour faire écouler les eaux des terres.*) Incile, lis, neut. *Colum.* Brozda rowek do ściągania wody z pol dla ścieku.

Faire, ou *creuſer des foſſes.* Scrobes facere, *ou* fodere. *Col-Cæſ.* Ducere foſſam, *ou* perducere. *Cæſ. ou* percutere. *Plin.* Kopać rowy, brać rowy w ziemi.

FOSSE *à enterrer les morts.* Foſſa, æ, f. Fovea ſepulchralis Scrobs *dans Martial.* GRUBA, mogiła na trupy. **Vieillard qui eſt ſur le bord de ſa foſſe.* Capularis ſenex. Senex Acherunticus, *genit.* ſenis capularis, *ou* acheruntici, m. *Plaut.* *Starzec co iuż nád mogiłą ſtoi, iedno nogą w grobie.

FOSSE *où l'eau s'arreſte.* Lacuna, æ, f. *Virg.* DOŁ ściek ná wodę loch gdzie woda ścieka gdzie ſię zbiera woda. **Rempli de foſſes.* Lacunoſus, a, um. *Cicer.* * Pełen dołow lochow.

Faire des foſſes pour planter des oliviers. Scrobes oleis invertere. *Cat.* Brać rowy ná ſadzenie oliwnikow.

FOSSE *à mettre du poiſſon.* Foſſa piſcaria. DOŁ ſadzawka wybrana ná ryby.

FOSSE', ſubſt. m. (*Ouverture de terre creuſe.*) Foſſa, æ. f. *Cæſ.* Foſſarum, i, n. *Plin.* FOSSA row okop. **Il fit tirer un foſſé à fonds de cuve.* Foſſam directis lateribus duxit. *Cæſ.* *Kazał rowy proſto w gąb do koła dawać.

FOSSILE, adject. m. & fœm. (*Qui ſe tire de la terre en creuſant.*) Foſſilis & hoc foſſile, adject. *Plin. Var.* KOPANY z ziemie kopana co z ziemi wykopuią.

FOSSOIER, V. act. (*Fouir.*) Fodere, (dio, is, fodi, foſſum.) act. acc. *Cic.* KOPAC ryć w ziemi álbo ziemie.

FOSSOIEUR, ſubſt. m. (*Qui fouit & fait des foſſes.*) Foſſor, oris, m. KOPACZ grubarz.

(Ce mot ne ſe dit que de celuy qui fait des foſſes pour enterrer les corps des défeunts; *Humator, oris, m. Foſſarius, ii, m. Veſpillo, onis.* Mart.) Kopacz grabarz właśnie ſię nie mowi tylko o tych co zákopuią trupow ciała w ziemi.

FOSSOMBRONE, (*Ville d'Italie dans l'Ombrie ſur la riviere de Metro.*) Forum Sempronii, n. FOSSOMBRONA Miaſto Włoſkie w Umbryi nád rzeką Metro.

FOUCIGNY, *ou* FAUSSIGNY, (*Province de Savoye avec titre de Baronie*) Fociniacum, i, neut. Fauciniacenſis tractus, m. FOSYNI Prowincya Sabaudyi z tytułem Baronii.

FOUDRE, ſubſt, m. & fœm. Fulmen, *genit.* fulminis, n. *Cic* PIORUN.

(Quelques-uns veulent qu'il ſoit Feminin au propre, & Maſculin au figuré.) To ſłowo w Francuſkim rodzaiu bia-

łogłowſkiego w rozumieniu właſnym á męſkiego w niewłaſnym według niektorych.

Qui a eſté frappé du foudre, ou *de la foudre*. Ictus fulmine. *Liv.* Sideratus, a, um. Tactus fulmine. Piorunem uderzony rażony.

Lancer la foudre. Fulminare, (o, as, avi, atum.) neut. Fulmen jacere, *ou* emittere. *Cicer. Ovid.* Piorunem uderzyć rzucić piorunem, pioruny ciſkać rzucać. **Craindre les coups de foudre*. Ictus fulminum extimeſcere. *Cicer.* *Bać ſię piorunu.

ON DIT au figuré, *Les deux Scipions ont eſté des foudres de guerre*. Gemini Scipiadæ duo fulmina belli fuerunt. *Virg.* Imperii noſtri duo fulmina Scipiones. *Cicer.* OBADWAY Scypionowie byli iák dwa pioruny w Woyſku.

L'air dont il prononca cela fut pour moy un coup de foudre. Fulminatus hac pronuntiatione. *Petr.* Ják piorunem do mnie przemowił, przeraził mię tym ſłowem iák piorunem.

DE FOUDRE. Fulmineus, a, um. *Cic. Horat.* PIORUNOWY, PIORUNOWA.

FOUDROYANT, maſc. FOUDROYANTE, f. part. act. (*Qui foudroye*.) Fulminans, antis, omn. gen. PIORUNUIĄCY, Piorunuiąca.

Jetter, lancer des regards foudroyants. Oculis fulminare, (o, as, avi, atum.) neut. *Prop.* Rzucać pioruny z oczu y błyſkawice.

Des paroles foudroyantes. Verborum fulmina. *Cic.* Słowa iák piorun piorunuiące.

FOUDROYER, V. act. (*Lancer la foudre*.) Fulminare, (o, as, avi, atum.) *Ovid.* Fulmine ferire, *ou* percutere. act. acc. *Plin. Hor.* PIORUNOWAC piorunem bić zábiiać, ciſkać pioruny rzuca piorunami.

FOUDROYER ſe dit figurément (*d'une ville qu'on bat en ruine à coups de canons*.) Tormentis bellicis verberare, *ou* diſsicere urbem, *ou* muros urbis. SZTURMEM Miaſto burzyć, walić miaſto burząc, ognia dawać do miaſta.

FOUDROYER ſe dit en ſignification neutre (*d'une perſonne qui s'emporte de colere*.) Fulminare. Tonare. neut. PIORUNOWAC grzmot czynić w gniewie zápalczywości.

FOUET, ſubſt. m. Flagrum, gri, n. *Liv.* Flagellum, i, n. *Virg.* Verber, eris, n. BICZ kanczug.

La loy Porcia a exemté du fouet les citoyens Romains. Virgas amovit ab omnium civium romanorum corpore lex Porcia. *Cicer.* Prawo Porcyuſzowe wyięło obywatela Rzymſkiego od plag, od ſmagania.

Digne du fouet, (*Qui merite le fouet*, ou *d'eſtre fouetté*.) Scuticâ dignus. *Hor.* Verbero, onis, m. Maſtigia, æ, m. Verberabiliſſimus, a, um. *Plaut.* Godzien plag ſmaganiec.

FOUETTER, V. act. ou *Faire aller les chevaux avec le fouet*. Verbere agere equos. BICZEM Konie poganiać.

Fouetter un enfant, le punir du fouet. Puerum accipere verberibus. Cædere, *ou* caſtigare, *ou* coercere, *ou* verberare, *ou* multare virgis puerum. *Cic.* Plagi dać dziecięciu ſkarać go rozgą, dyſcypliną, lub inaczey plagami, ociąć, orznąć.

Eſtre tout preſt d'eſtre fouetté. Stare ad verbera. *Ovid.* Stać gotowym ná plagi.

Il a eſté fouetté au pied de la potence. Cæſus fuit virginis ſub furcâ. *Plaut.* Smagano go bito go pod ſzubienicą.

Fouetter quelqu'un tout ſon ſaoul. Virgis aliquem ad faſtidium, *ou* ad ſatietatem verberare. *Plaut. Hor.* Orznąć kogo do zmordowania ſię.

Qui aime bien à fouetter. Plagoſus, a, um. *Horat.* Co rad plagi daie, rad ſię drugiemi poćwicza.

FOUETTER ſe dit auſſi *d'un vent & de la pluye, qui cinglent par le viſage & qui le battent*.) *Le vent fouette dans le viſage*. Ventus verberat faciem. *Plin.* TNIE w oczy ſiecze wiatr deſzcz, ſzaruga záwierucha. **Un pays fouetté de la greſle*. Regio verberata grandine *Hor.* *Kray gradem zbity.

ON APPELLE en terme de Fleuriſte, *Une tulipe fouettée*, (*quand elle eſt marquée de petites rayes rouges*.) Variata, *ou* virgata tulipa, æ, f. TULIPAN w prążki czerwone.

FOUETTEUR, ſubſt. m. (*Qui a la fonction de fouetter*.) Virgator, oris, m. *Plaut.* SIEPACZ.

FOUGADE, ſubſt. fœm. (*Petite mine, ou fourneau pour faire ſauter une muraille*.) Cuniculus, i, maſc. PODKOP mina podkopana dla wyſadzenia ściany murow &c.

FOUGERE *mieux que* FEUGERE, ſubſt. f. (*Petite herbe qui croiſt dans les bois*.) Filix, icis, fœm. *Virg.* PAPROC ziele.

UNE FOUGERAYE, ſubſt. f. (*Lieu où il croiſt bien de la fougere*.) Filictum, ći, neut. *Colum.* PAPROCINA mieyſce gdzie wiele paproci rośnie.

FOUGUE, ſubſt. f. (*Boutade impetueuſe, Emportement de gens courageux, chauds & bileux*.) Impetus, ûs, maſc. Animi ardor, oris, m. *Cic.* GORĄCZKA popędliwość porywczość ludzi odważnych, álbo też gorących á gniewliwych. **Arreſter les fougues de quelqu'un*. Alicujus impetum reprimere, ardoremque reſtinguere. Alicujus impetum retardare, *ou* frangere. *Cic.* *Wſtrzymać popędliwość czyie pohamować.

FOUGUE ſe dit figurément (*de la verve & de l'enthouſiſme des Poëtes*.) Impetus, ûs, m. Furor, oris, m. *Cicer.* OCHOTA do Wierſzow piſania bioráca.

FOUGUEUX, m. FOUGUEUSE, f. adject. (*Impetueux*.) Impetuoſus. Violentus, a, um. *Plin. Cicer.* Vehemens, entis, omn. gen. Ardens, entis, omn. gen. *Cicer.* POPĘDLIWY gorączka choleryk, nietykany niedotkliwy.

Un cheval fougueux. Equus in furorem præceps. Equus aſper. Koń nárowiſty.

FOUILLE, ſubſt. fœm. (*L'action de fouiller*.) Terræ foſſio, onis, f. *Colum.* KOPANIE rycie grzebanie ſzukanie gmeranie w ziemi.

FOUILLE-MERDE, ſubſt. m. (*Eſcarbot, inſecte, qui vit de fiente & d'ordures*.) Scarabæus, æi, m. *Plin.* KROWKA robak co gnoiem y w gnoiu żyie.

FOUILLER, V. act. *Creuſer la terre, &c.*) Fodere, fodio, is, fodi, foſſum) act. acc. KOPAC ryć ziemię. **Fouiller la terre, pour en tirer de l'argent*. Fodere argentum. *Liv.* *Kopać ſrebro w ziemi. **De la pierre*. Fodere lapides. *Kopać kamienie wykopywać dobywać.

FOUILLER *quelqu'un, (pour voir s'il a de l'argent, ou des lettres*.) Aliquem ſcrutari, (tor, atus, ſum.) dep. *ou* excutere, (cutio, is, cuſſi, cuſſum.) act. *Cic.* SZUKAC u kogo pieniędzy macać go trząść go. **On fouille les meſſagers, & on les retient*. Excutiuntur & retinentur tabellarii. *Cicer.* *Trzęſą poſſańcow y przytrzymuią. **Fouiller dans les caſſettes des Dames*. Perſcrutari arculas muliebres. *Cic.* *Plądrować po ſzkatułkach Pań: y Panien. **Il fouilla dans ſa poche & en tira de l'argent*. Immiſit manum in perulam & argentum traxit *Plaut.* *Szukał w kieſzeni ſwoiey, y dobył pieniędzy.

FOUILLER ſe dit figurément, pour *Chercher avec grand ſoin, & découvrir quelque choſe*. Scrutari. Perſcrutari. Rimari. dep. acc. *Cic. Phæd.* Excutere aliquid. *Cic.* SZUKAC ſzperać z pilnością czego ſzperać ſzlakować mácać roſtrząſać ſzukać z wielkim ſtáraniem y z pracą czego dochodzić.

Cherchez dans voſtre eſprit. Excute intelligentiam tuam. *Cic.* Szukay w głowie ſwoiey.

FOUILLER, (*Approfundir un menſonge*.) Rimari ſubtiliter mendacium à radicibus. *Phæd.* DOCHODZIC kłamſtwa mácać prawdy.

ON DIT auſſi, *Fouiller les tombeaux*, pour dire *Rechercher les actions des morts*. Inurere dolorem cineri atque oſſibus alicujus. *Cic.* SZUKAC ſzperać po grobach *niewiaſnie* Umarłych ludzi po śmierci ſprawy opiſywać zwłaſzcza złe.

FOUINE, ſubſt. f. (*Petit animal ſauvage aſſez ſemblable à la belette*.) Domeſtica, *ou* villatica martes, *genit.* martis domeſticæ, *ou* villaticæ, f. *Mart.* Muſtela major, *genit.* muſtelæ majoris, f. *Plin.* Fenaria muſtela, æ, f. TCHORZ.

FOUIR, V. act. (*Creuſer la terre*.) Terram fodere, (fodio, fodis, fodi, foſſum) act. *Ter.* KOPAC ziemię ryć.

Fouir à l'entour. Circumfodere. *Colum.* Kopać w koło okopywać. **Fouir fort avant*. Perfodere. *Colum.* Kopać bardzo głęboko, wgłąb brać.

FOUISSEMENT, ſubſt. maſc. (*L'action de fouir*.) Foſſio, onis, f Foſſura, æ, f. *Colum.* KOPANIE.

FOULE, ſubſt. fem. (*Multitude de perſonnes qui s'empreſſent en un meſme lieu*. Turba, æ, f. Frequentia, æ, f. Multitudo, inis. f. Concurſus, ûs, m. *Cic.* TŁUM ſrzeſza ludzi mnoſtwo ciſnących ſię ná iedno mieyſce.

Tout le peuple ſortit en foule au devant de luy. Effunduntur cives ex urbe obviam illi. Effundit ſe civitas. *Cic.* Tłumem wſzyſtek lud wyſzedł przeciwko niemu.

Il ſortit en public une foule de femmes. Effudit ſe in publicum maxima mulierum frequentium frequentia. *Liv.* Wyſzedł ná ulicę tłum niewiaſt.

Venir en foule. Affluere. *Liv.* Tłumem ſię zbiegać kupami. **Ecarter la foule*. Submovere turbam. *Cic.* *Oddalić tłum rum czynić.

La

nouveauté du ſpectale fit écarter la foule. Novitas populum avertit. *Vitr.* Nowe widowiſko tłum uprzątnęło. **La foule s'éclaircit*. Rareſcit turba. *Stat.* *Tłum ludzi ſię przerzedza rozchodzą ſię. **Se meſler dans la foule*, ou *parmi la foule*. Inſerere ſe turbæ. *Ovid.* * Wmięſzać ſię w tłum w kupę ludzi. **Se tirer de la foule*. Expedire ſe ex turbâ. *Ter.* *Wyciſnąć ſię z między kupy ludzi, z tłumu.

En foule. Magno concurſu. abl. Tłumem, wielkim, kupami.

ON DIT figurément, qu' *Un homme s'eſt tiré de la foule*, pour dire q' *Il s'eſt ſignalé au deſſus des autres*. Se ſupra cæteros eximium, *ou* ſpectabilem fecit. WSŁAWIC ſię nád gmin y tłum poſpolity.

FOULE ſignifie auſſi, *Surcharge, oppreſſion*. UCISNIENIE wniwecz obrocenie zniſzczenie potłumienie. ** Cét impoſt va à la foule du peuple*. Iſtud vectigal eſt oneri civibus. *Liv.* *Ten podatek ieſt ná zniſzczenie ludu ná potłumienie.

FOULER, V. act. (*Preſſer une choſe*.) Calcare. Conculcare. Proculcare, (co, as, avi, atum.) Pedibus proterere, (tero, is, trivi, tritum.) *ou* premere, (premo, is, preſſi, preſſum.) act. acc. *Cic.* Peſſum premere. act. accuſ. DEPTAC nogami podeptać potłumić. ** Fouler la vendange*, ou *les raiſins*. Calcare uvas. *Cat.* *Deptać tłoczyć wino grona wydeptywać wino. ** Fouler des draps*. Pannos ſtipare. *Virg. ou* preſſare. *Plaut.* *Praſować tłoczyć ubiiać ſukno. **Un chapeau*. Stipare pileum. *Kápeluſze tłoczyć ubiiać poſtrzygać.

SE FOULER, *ſe bleſſer, offenſer quelque partie de ſon corps*. Vexare, (xo, as, avi, atum.) act. acc. Calcare ſibi aliquâ parte corporis *Plin.* UDERZYC ſię o co obrazić ſobie część ciáłá uciſnąć ię uſkrzynąć zá tretować podb

Un cheval ſe foule en marchant s'il n'eſt ferré. Equus in longiori itinere ſine calceatu fatiſcit. *Plin.* Koń ſię zátretuie podbiia kiedy nie ieſt kowany.

FOULER *le peuple, l'opprimer d'impoſts*. Populum tributis opprimere, *ou* obruere, *ou* exhaurire. UCISKAC lud podatkami.

FOULER *aux pieds* ſe dit figurément pour *Mepriſer*. Calcare. act. acc. *Ovid.* ZDEPTAC podeptać *niewłaſne* wzgardzić. ** La conſtume foule aux pieds le ſacré & le profane*. Mores rapiunt ſacrum & profanum. *Plaut.* *Zwyczay święte y świeckie prawo depce. **Fouler les honneurs aux pieds*. Excelſo magnoque animo deſpicere ac contemnere honores. *Cic.* *Podeptać nogami godności wzgardzić godonościami.

ON DIT proverbialement, *Faire fouler la paille à un priſonnier*, pour dire *le mettre au cachot où il couchera ſur la paille*. Detrudere, *ou* compignere aliquem in partem carceris interiorem & tenebroſiorem. DAC do więzienia wſadzić do turmy.

FOULERIE, ſubſt. f. *Lieu où l'on foule*.) Calcatorium, ii, n. *Plaud.* TRETOWANIA tłokarnia do tłoczenia deptania mieyſce, niby deptalnia.

FOULON, ſubſt. m. (*Ouvrier qui foule les draps*.) Fullo, onis, m. *Plaut.* TŁOKARZ ſukiennik.

DE FOULON Fullonius, *ou* Fullonicus, a, um. *Plin. Plaut.*

FARBIERZ ſukiennik co ſukna wyrabia pilśniarz. ** Le métier de foulon*. Fullonica, *ou* fullonia, æ, f. *Plaut.* (*on ſous-entend* Ars.) *Farbierſtwo kunſzt farbierſki Pilśniarſtwo.

L'herbe à foulon, (*Herbe fort bonne à laver & à amolir les laines*.) Radicula, æ, f. Lanaria herba, æ, fœm. Mydelnik ziele farbierſkie zwłaſzcza tkaczow y ſukiennikow do czyſzczenia, y miękczenia wełny.

FOULOIR, ſubſt. m. (*Lieu où les chapeliers & les bonnetiers foulent leurs ouvrages*.) Fullonica, *ou* Fullonia officina, æ, f. Fullonica, orum, n. plur. *Ulp.* FARBIERNIA ſoluſz farbiernia ſtaroświecka barwiernia kutnerownia pralnia wſłownia pilſiarnia.

FOULQUE, ſubſt. m. (*Poule d'eau d'un plumage noir*.) Fulica, f. *Virg.* Fulix, icis, f. *Cic.* ŁYSZKA ptak kokoſz wodna pierza czarnego.

FOULURE, ſubſt. f. (*Bleſſure qui vient de quelque effort, ou de quelque coup*.) Vexatio Obliſio, onis, f. STARCIE ſkorki uderzenie ſię o co zátret końſki i obrażenie.

FOUR, ſubſt. m. (*Lieu où l'on fait cuire*.) Furnus. Clibanus, i, m. *Plin.* PIEC do pieczywa.

FOUR *à chaux*, (*où l'on fait cuire la pierre de chaux*.) Calcaria fornax, *genit.* calariæ fornacis, f. *Plin.* PIEC wapienny, huta wapienna.

ON APPELLE, *Piéces de four, (certaines piéces de patiſſerie, comme les gaſteaux, tartes & pompelins*.) Placenta, æ,

f. *Hor.* PIECZYSTE ciaſto od pieca iáko kołacze torty pierogi.

FOURBE, ſubſt. f. (*Tromperie, déguiſement de la vérité fait avec addreſſe*.) Fallacia. Sycophantia, æ, f. Dolus, i, m. *Cic. Plaut.* SZAŁBIERSWO faſſz oſzukanie zdrada.

FOURBE, adject. m. & f. *Un homme fourbe, Une femme fourbe*, (*Trompeur avec addreſſe & diſſimulation*.) Fallax, acis, omn. gen. Fraudulentus, a, um. *Cic.* Planus, a, um. *Petr.* SZALBIERZ oſzuſt ſzalbierka kſztałtnie oſzukuiący oſzukuiący máraczka.

UN FOURBE. Vafer & verſipellis. Veterator, oris, maſc. Sycophanta, æ, maſc. Planus. Homo duplex. Aliud loquens, (aliud ſentiens. Homo fallax & eruditus artificio ſimulationis. Homo multiplici ac tortuoſo ingenio. Inſignis fraudum artifex, *ou* architectus. *Cic.* SZALBIERZ oſzuſt maracz.

Un eſprit fourbe. Ingenium multiplex ac tortuoſum. Innium ad fallendum paratum. *Cic.* Umyſł chytry, człowiek chytry nieſzczery.

Agir en fourbe. Fallaciter, *ou* ſubdolè *ou* ſimulatè agere. Szalbierſko ſobie poſtępować.

ON DIT proverbialement, *A fourbe fourbe & demi*. Syri adversùs Phœnices. FRANT ná franta táki ná tákiego.

FOURBER *quelqu'un*, V. act. (*Le tromper*.) Fallaciis aliquem circumvenire, *ou* decipere. Alicui fucum facere. *Cicer.* Aliquem fraude fallere. *Plaut.* ODRWIC oſzalbierować kogo oſzukać oſzwabić.

FOURBERIE, ſubſt. fœm. (*Tromperie*.) Fallacia. Sycophantia, æ, fœm. *Cicer.* SZALBIERSTWO matactwo oſzukanie zdrada. **Couvrir, déguiſer ſes fourberies*. Nubem objicere fraudibes. *Hor.* *Pokrywać zdrady ſzalbierſtwa ſwoie.

FOUBIR, V. act. (*Laver, nettoyer de la vaiſſelle, la rendre polie & luiſante*.) Eluere, (eluo, is, elui, elutum.) Tergere, (go, gis, terſi, terſum.) *Plaut.* Polire. Expolire, (io, is, ivi, itum.) act. acc. Dare aljquid in ſplendorem. *Plaut.* WYCHĘDOZYC cynę ſrebro polerować náczynia y ſtatki kuchenne wyſzorować wymyć wywarzyć glanſować.

Fourbir des armes. Arma tergere. *Liv. ou* polire. *Stat.* Glanſować polerować broń. **La vaiſſelle*. Eluere vaſa, *ou* vaſcula. *Plaut.* *Náczynie ſtołowe chędożyć.

FOURBISSEUR, ſubſt. maſc. (*Qui fourbit des armes*.) Armorum politor, oris, maſc. *Catul.* PŁATNERZ co broń chędoży oſtrzy y poleruie.

FOURBISSURE, ſubſt. fœm. (*L'action de fourbir*.) Politura, æ, fœm. *Plin.* CHĘDOZENIE Polerowanie wecowanie.

FOURBU, *mieux que* FORBU, maſc. FOURBUE, fœm. adject. (*parlant d'un cheval, à qui les nerfs ſont devenus roides*.) Vexatus, a, um. KON ochwat, albo záſtrzał maiący w nogach ná nogi upadły z ochwatu.

FOURCHE, ſubſt. f. (*Long baſton qui a deux pointes par en haut*.) Furca, æ, f. *Hor.* WIDŁY.

FOURCHE *patibulaire*, (*qu'on ſa ſoit porter autrefois aux criminels*.) Furca, æ, f. *Plaut.* SZUBIENICA.

Qui porte ſa fourche, ou *ſa potence*, *Un pendard*. Furcifer, eri, m. *Plaut.* Szubienicznik wiſielec.

FOURCHE *à mettre les gerbes dans la charette*. Merga, æ, fœm. *Colum.* WIDŁY do układania ſnopow ná woz.

ON DIT, *Faire paſſer des ſoldats ſous la fourche*. Mittere milites ſub jugum. *Cæſ.* W NIEWOLĄ branie woyſk záwoiowanych

PETITE FOURCHE. Furcilla, fœm. *Var.* WIDEŁKI małe ſoſzki.

SE FOURCHER *en parlant*. Titubante linguâ loqui. POTKLIWIE mowić ięzykiem bełkotać plątać ſię ięzykiem w mowieniu záiąkać ſię.

FOURCHETTE, ſubſt. f. (*dont on ſe ſert à table*.) Fuſcina, æ f. *Cic.* WIDELCE ſtołowe do iedzenia.

FOURCHON, ſubſt maſc. (*dent de la fourche*.) Furcæ dens, entis, maſc. Furcæ cornu, neut. ROG koniec ieden u wideł

FOURCHU, maſc. FOURCHUë, fœm. adject. ſe dit proprement (*d'une choſe qui a comme deux cornes*.) Bifidus. Bifurcus Biſulcus, a, um. *Plin.* ROSOCHATY rozdwoiony iák widły.

Bétail qui a le pied fourchu. Bifidæ, *ou* biſulcæ ungulæ pecus *genit.* pecoris, neut. BYDŁO co kopyto dwoi, dzieli ná dwoie.

Chemin fourchu. Bivium, ii, n. *Virg.* Bifidum iter, *genit.* bi-

bifidi itineris, neut. *Val-Flac.* Droga ná dwie ſtrony ſię dzieląca rozſtaie, rozſtayna droga.

FOURGON, ſubſt. maſc. (*Chariot leger à quatre roues, pour porter des hardes & des proviſions de bouchs à la campagne.*) Vehiculum ferendis obſoniis aptum, n. WOZ Kuchenny żołnierſki, Kuchnia.

FOURGON, (*Inſtrument à oſter la braiſe d'un four.*) Rutabulum, i, neut. *Colum.* OZOG pogrzebacz, pogrzebaczka kopyść.

FOURGONNER, V. act. (*Tiſonner, détiſer le feu ſous prétexte de le refaire d'une autre façon.*) Ignes diſturbare. ROZGRZEBAC rozrzucać ogień miaſto poprawienia.

(Mot bas & populaire.) Słowo Francuſkie podłe.

FOURMI, ſubſt. f. (*Petit inſecte.*) Formica,æ,f. *Cic. Phæd.* MROWKA, owad drobny.

DE FOURMI. Formicinus,a,um. *Plrut.* MROWKOWY Mrowczany. *Movet formicinum gradum. *Plaut. Il marche à pas de fourmi.* *Chodzi kręci ſię iák mrowka.

Qui eſt rempli de fourmis. Formicoſus,a, um. *Plin.* Mrowiſty, mrowiſka mrowek pełny.

FOURMILLANT, maſc. FOURMILLANTE, fœm. Formicans, antis, omn. gen. *Plin.* SYPIĄCY ſię gęſto iák mrowki.

FOURMILLEMENT, ſubſt. maſc. (*Demangeaiſon que l'on ſent en quelque partie du corps comme ſi elle eſtoit couverte de fourmis.*) Formicatio, onis, fœm. *Plin.* TARNIENIE Mrowiſko ktore kto ná ciele czuie iákoby po nim mrowki biegały.

FOURMILLER, V. n. (*qui ſe dit d'une grande multitude de petits animaux, qui a quelque reſſemblance à une fourmiliere.*) ROBACTWO ſię ſypie. *Les ulceres fourmillent de vers.* Ulcera ſcatent vermibus. *Colum.* * Wrzody robactwa pełne. *Cette ruë fourmilloit de peuple.* Hæc platea hominum multitudine referta erat, *ou* circumfluebat. *Ulica pełna ludzi iák mrowek.

FOURMILLIERE, ſubſt. fœm. (*Gros tas de fourmis.*) FORMICARUM cubile,is,n. Formicarum foramina, inum, neut. plur. MROWISKO Mrowie gniazdo ſiedliſko mrowie kupa mrowek.

FOURMILLIERE *de vers.* Vermium multitudo, inis, f. MROWISKO robactwa rożnego.

FOURNAISE, ſubſt. fœm. (*Lieu où l'on allume un grand feu.*) Fornax,acis, fœm. *Cic.* PIEC Huta gdzie wielki ogień palą.

Petite fournaiſe. Fornacula, æ, fœm. *Juv. Vitr.* Piecyk mały.

FOURNEAU, (*on prononce* fournô.) ſubſt. maſc. (*Eſpece de petit four.*) Fornax, acis, fœm. Caminus, i, maſc. *Plin.* PIEC piecyk kumin. *Petit fourneau.* Fornacula, æ, fœm. *Vitr* Piecyk mały.

FOURNEAU en guerre, (*que fait le mineur pour faire ſauter un mur.*) Fornax, acis, f. Fornacula, æ,f. DYMNIK podkopany pod mury do wyſadzenia murow.

FOURNE'E, ſubſt. fœm. (*Le pain qui emplit le four à chaque fois qu'on le chauffe.*) Panes fornacei, *genit.* panum furnaceorum, maſc. plurier. *Plin.* PIECZYWO iedno chleba ieden piec pełny chleba zá każdym pieczeniem.

FOURNIL, ſubſt m. (*Le lieu où eſt le four dans un logis.*) Furnile, is, n. PIEKARNIA piekarniſko gdzie piec piekarniany Izba piekarniana w domu.

FOURNIER, ſubſt. m. (*Celuy qui met dans le four.*) Furnatius,ii, maſc. *Vlp.* PIEKARZ co w piec wſadza pieczywo. *Faire le métier de fournier.* Furnariam exercere. *Suet.* *Piekarſtwo robić, piekarſtwem ſię bawić.

FOURNIR, V. act. (*Donner, livrer.*) Miniſtrare. Subminiſtrare. Suppeditare. Præbere, (beo,es,bui, bitum.) act. acc. *Cic. Ter.* * DODAWAC ſzaſować. **Il fournit à la dépenſe.* Sumtus ſuppediat, *ou* ſuggerit, *ou* præbet. *Cic. Ter.* * Koſztu dodaie wydatek trzyma, koſzt łoży.

Il a de quoy fournir à cette dépenſe. Habet unde. *Petr.* Ma o czym koſzt łożyć ná to.

La mer nous fournit de quoy vivre. Mare ſuggerit, *ou* præſtat, *ou* præbet nobis cibos. *Stat.* Captamus cibum è mari. *Plaut.* Morze dodaie nám żywności. **Cette montagne fournit ſuffiſamment de quoy vivre.* Sufficit hic mons alimentis hominum. *Liv.* *Tá gora dodaie doſyć żywności.

Ces aventures vous fourniront une belle diverſité, qui charme & qui a de grands attraits pour les lecteurs. Multam iſti caſus tibi varietatem in ſcribendo ſuppeditabunt planam cuiuſdam voluptatis, quæ vehementer animos hominum retinet. *Cic.* Te przypadki podadzą ci rozmaite uwagi zabawiaiące y rozrywkę czyniące czytaiącemu.

La ville eſtoit fournie de longue main de tout ce qui eſtoit neceſſaire pour la defenſe. Erant antiquitùs in oppido omnium rerum ad bellum apparatus. *Cic.* Miaſto od dawnego czaſu było opatrzone we wſzyſtko co tylko náleżydo obrony.

Deux Conſuls ne pouvoient fournir à tant de guerres. Duo Conſules tot ſimul bella obire nequibant. *Liv.* Dwoch Konſulow wyſtarczyć niemogło tylu woynom.

FOURNIR ſe dit au figuré, (*en choſes ſpirituelles.*) Suggerere, (gero,is, geſſi, geſtum.) Suppeditare, (o,as,avi,atum.) Suppetere, (to,is, ivi, itum.) act. acc. *Cic.* DODAWAC wynaydować doſtarczać wynaydować.

Fournir à l'eſprit pluſieurs honneſtes recréations. Honeſtas cogitationes animo ſuggerere. *Cic.* Dodawać wynaydować umyſłowi rożne rozrywki. **Sa parole ne pouvoit fournir à ſon grand cœur.* Lingua non ſuppetebat animo. *Liv.* *Słowa nie wyſtarczały wſpaniałości ſerca iego. **Je ne puis plus fournir au travail.* Non queo labori ſuppeditare. *Plaut.* *Już niewyſtarczę pracy niezdołam. **Fournir de matiere à ſes vices.* Materiam criminibus ſuis ſuggerere. *Liv.* *Dodawać coraz okazyi zbytkom wyſtępkom ſwoim. **Fournir des raiſons pour ſoûtenir un ſentiment.* Rationes alicui ſententiæ ſuggerere. *Dodawać racyi ná utrzymanie czego.

FOURNIR *des ſoldats à la place de ceux qui ſont morts.* Succenturiare milites. *Plaut.* DODAWAC żołnierzy ná mieyſce pobitych.

FOURNIR ſignifie encore, *Achever ſa carriere, ou ſa vie.* Finem vitæ implere feliciter. *Tacit.* Spatium vitæ feliciter decurrere. *Ovid.* SKONCZYC życie.

FOURNI, maſc. FOURNIE, fœm. part. paſſ. & adject. Inſtructus, a, um. OPATRZONY, OPATRZONA, porządnie we wſzyſtko.

Vne maiſon fournie de toutes choſes, où rien ne manque. Apparata domus, inſtructa omnibus rebus. *Cic.* Dom we wſzyſtko porządny gdzie ná niczym nieſchodzi.

QUI *eſt bien fourni de ſes parties. Qui a un gros membre.* Mutoniatus,a, um. Vaſatus. Penitiſſimus,a, um. *Plaut.* PORZĄDNY w członek.

Vn diſcours bien fourni, rempli de belles penſées. Oratio locupleſ, conſperſa verborum ſententiarumque floribus. *Cic.* Mowa piękna doſkonała wewſzyſtkim.

FOURNISSEUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui fournit.*) Præbitor, oris, maſc. *Cic.* DAWCA ſzafarz dodawca Goſpodarz.

FOURNISSEMENT, ſubſt. maſc. (*L'action de fournir.*) Suppeditio, onis, f. *Cic.* DODAWANIE ſzaſowanie.

FOURNITURE, ſubſt. fœm. (*L'action de fournir.* Suppeditatio, onis, fœm. *Vlp. Cicer.* DODAWANIE ſzafunek wydatek.

FOURRAGE, ſubſt. maſc. (*Paille, herbe ſeche qui ſert à nourrir le bétail.*) Pabulum, i, neut. Pabulatio, onis, fœm. *Cicer.* PASTWA obrok bydlęcy ſłoma trawa ſucha. **Aller au fourrage.* Pabulari, (or, aris, atus ſum.) depon. *Cæſ.* Pabulatum prodire. *Plaut.* Pabulatum proficiſci. *Cicer.* Ire pabulatum. *Jechać ná páſzą dla paſzy ná prowiant.

FOURRAGER, V. act. (*Conſumer les pailles d'une metairie.*) (Pabula conſumere, (ſumo, is, ſumſi, ſumtum.) act. PASC paſać wypaſać paſtwę trawić ſolwarkową.

FOURRAGER en terme de guerre, ſignifie *Aller chercher du fourrage.* Ire pabulatum. *Cicer.* JECHAC dla paſzy wyprawy dla obrokow y paſzy wyſłane od woyſka ná prowiant.

FOURRAGER ſignifie encore, *Ravager, piller, ruiner un pays, y mettre tout en deſordre.* Agros populari, *ou* depopulari, (or, aris, atus ſum.) depon. *Cicer.* Agros populando nudare, (do, as, avi, atum.) act. *Liv.* PLĄDROWAC Kray zewſzyſtkim wniwecz obrocić puſtoſzyć rabować.

Lors que nos troupes s'écartoient pour fourrager. Cùm noſtri milites vaſtandi prædandique cauſâ ſe in agros liberiùs effunderent. *Cæſ.* Gdy ſię náſi ná rabunek y grabież rozbiegli.

FOURRAGEUR, ſubſt. maſc. (*Qui va au fourrage.*) Pabulator, oris, maſc. *Cæſ.* WYPRAWNY dla paſzy podiazd.

FOURREAU, (*on prononce* fourrô.) ſubſt. maſc. mot general qui ſe dit (*de ce qui couvre les habits & les chauſſes, & choſes ſemblables.*) Involucrum. Integumentum, i, neut. POKROWIEC ogolnie co z wierzchu iáką rzecz pokrywa dla ſchowania.

FOURREAU *d'eſpée.* Vagina,æ, fœm. *Plin.* POCHWY od ſzabli ſzpady &c.

FOURRE', maſc. FOURRE'E, fœm. part. paſſ. & adject. *Voyez* FOURRER. FUTREM podſzyty podſzyta.

ON DIT au figuré, *Vne paix fourrée, fauſſe, déguiſée.* Subdola, *ou* ſimulata pax. Infida pax. *Liv.* Involutum bellum nomine pacis. *Cicer.* POKOY podſzywany niepewny fałſzywy zmyślony.

FOURRER, V. act. (*Mettre dedans, faire entrer.*) Immittere, (mitto, is, miſi, miſſum.) Inſerere, (ſero, is, ſerui, ſertum.) Indere, (indo, dis, indidi, inditum.) Inferre, (fero, fers, intuli, illatum.) Inſertare, (to, as, avi, atum.) act acc. *Cicer. Plaut.* WETKNĄC wephać wścibić wewnątrz wſadzić ſchać w co włożyć wrazić.

Fourrer ſon argent dans la paille, l'y cacher. In paleam pecuniam ſuam immittere, *ou* abſtrudere. Włożyć pieniądze w ſłomę wścibić ie w ſłomę. *Il y en a qui fourent dans le goſier des eſprits trempez d'huile.* Sunt qui ſpicas madefactas oleo faucibus inſerant. *Colum.* *Są co kłoſy zmaczane w oliwie wpuſzczaią wſadzaią w gardło. **Fourrer de la viande dans la bouche des petits enfans.* Eſcas infantibus pueris in os inſerere. *Cic.* *Karmić dziecię áby iadło, kłaść mu wgębę tkać mu wgębę.

FOURRER, *Faire entrer, introduire quelqu'un dans quelque affaire, dans quelque lieu.* Immitere. Intromittere. Introducere. Intrudere. *Plaut. Cæſ.* WTRĄCIC kogo wmięſzać go w co w kłotnię w ſprawę iáką.

SE FOURRER, ou *ſe gliſſer dans un lieu, comme à la dérobée.* Inferre ſe, *ou* introdare ſe in aliquem locum. Aliquò irrepere, *ou* ſubrepere, (po, pis, pſi, ptum.) Se intrudere. WEMKNĄC ſię dokąd ábo gdzie nieznacznie gładko, ſię wślizgnąć iákoby ukradkiem.

Il ſe fourre chez les Grands. Inſinuat ſe in Principum domos. *Cic.* Umie ſię wemknąć do Pánow.

SE FOURRER, (*Se meſler dans une converſation.*) Inſinuare ſe in aliquorum ſermonem. *Cic.* Immiſcere ſe colloquiis. *Liv.* WMIĘSZAC ſię wdać ſię wdyſkurs w rzecz.

Se fourrer dans une guerre. Immiſcere ſe alicui bello. *Liv. ou ſe inſerere. Ovid.* Wmięſzać ſię wdáć ſię w woynę.

Se fourrer dans un procès. Liti ſe offerre. *Vlp.* Wdáć ſię w prawo wkłotnią.

SE FOURRER ſignifie encore, *Se cacher.* Abſcondere ſe, (condo, is, condidi, conditum.) Se abſtrudere, (do, is, ſi, ſum.) Se occultare, (to, as, avi, atum.) *Cic.* SCHOWAC ſię ſkryć ſię.

FOURRER ſignifie pareillement, *Garnir de fourrure.* Pelliculare, (lo, as, avi, atum.) act. acc. *Colum.* Pelles ſubſuere, (ſuo, ſuis, ſui, ſutum.) act. dat. *Hor.* Uti pellibus & ſpolliis ferarum. FUTREM podſzywać

Se garnir contre le froid d'une robe fourrée. Uti pellibus contra frigus. Pellibus hirſutis arcere mala frigora. Opatrzyć ſię futrem názimę ná zimno.

ON DIT en ce ſens au figure, *Vn innocent fourré de malice.* Vervex ſycophanta. BARANEK wilkiem podſzyty niewiniątko ná pozor w ſamey rzeczy bultay wierutny.

FOURRER ſe dit figurément. *On ne ſçauroit luy rien fourrer dans l'eſprit, luy rien mettre dans la teſte, tant il eſt ſtupide.* Nihil in illius animum poteſt immitti, adeò durâ eſt cervice. NIEMOZNA mu nic wetkać wgłowę ták ieſt tępy.

Je ne ſçay qui luy a fourré cette opinion dans la teſte, on en peut la luy oſter. Quis hunc illâ opinione infecerit neſcio, evelli ex illius animo non poteſt. *Cic.* Niewiem kto mu tym zdaniem nábił głowę, niemożna mu tego z głowy wyiąć.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme fourre ſon nez par tout*, qu'*Il ſe veut meſler de tout.* Se omnibus rebus admiſcet. Magnus eſt ardelio. WSZĘDZIE ſwoy nos wścibi wſzędzie ſię wrazi.

FOURREUR, ſubſt. m. *Qui vend des fourrures.*) Pellio, onis, m. *Plaut.* KUSZNIERZ kupiec futer co futra przedaie futrami kupczy.

FOURRIE, ſubſt. m. (*Officier qui va marquer les logis pour le Prince, & pour ſa ſuite, lorſqu'il va en campagne.*) Hoſpitii regii & familiæ deſignator, oris, m. Aſſignandorum hoſpitiorum Magiſter, tri, m. *ſelon Lampridius.* Menſor, oris, m. *ſelon Végece.* STANOWNICZY woyſkowy, obozowy.

FOURRIERE, ſubſt. f. (*Lieu deſtiné à fourrer le bois dans la maiſon du Roy.*) Lignarium regium, ii, neut. DRWALNIA.

Officier de Fourriere, qui a ſoin de fournir le bois. Regius lignator, *genit.* regii lignatoris, m. Starſzy nád Drwalnią, *Derewniczy.*

Chef de Fourriere. Regiorum lignatorum præfectus, i, maſc. Derewniczy nádworny.

FOURRURE, ſubſt. f. (*Garniture de peaux.*) Villoſæ pelles. *genit* villoſarum pellium, f. plur. FUTRO.

FOURVOYMENT, ſubſt. maſc. (*Egarement du chemin.*) Erratio, onis, f. *Ter.* ZBŁĄDZENIE obłąkanie ſię zdrogi ziechanie.

SE FOURVOYER, V. act. (*S'égarer du chemin.*) Itinere deerrare, (erro, as, avi, atum.) Viâ excedere, (cedo,is, ceſſi, ceſſum.) Decitnare de viâ, (o, as, avi, atum.) neut. *Cic.* ZBŁĄDZIC obłąkać ſię ziechać zdrogi.

Il y a moins à ſe fourvoyer. Minor eſt erratio. *Ter.* Mniey má błądzić, do błądzenia mniey mu będzie.

FOUTEAU, (*on prononce* foutô.) ſubſt. m. (*Arbre de haute futaye, appellé Heſtre.*) Fagus, gi, fœm. *Virg.* BUK buczyna bukowe drzewo.

FOY, ſubſt. f. (*Don de Dieu qui nous fait croire les véritez de l'Evangile.*) Fides, *genit* fidei, f. WIARA Dár Boży ktorym oświeceni wierzemy y wyznawamy prawdy wiary S. Ewanielii.

(C'eſt la premiere des trois Vertus Theologales.) Pierwſza cnota ze trzech Teologicznych.

Faire une profeſſion de foy. Profiteri fidem. Czynić profeſsyą wiáry, wyznanie wiary uczynić.

FOY HUMINE, (*eſt la créance qu'on donne aux paroles humaines.*) Fides humana. WIARA ludzka iáko ludzkim powieściom między ſobą ludzie wierzaią.

FOY, (*F delité, parole qu'on garde religieuſement.*) Fides, ei, f. *Cic.* WIARA ſłowność poczciwość rzetelność. **Il n'y a guerres de bonne foy dans noſtre ſiecle.* Noſtra ætas non multùm fidei gerit. *Plaut.* *Mało co ſzczerości y rzetelności znaleść wieku náſzego.

Il eſt de bonne foy. Fidei eſt bonæ. *Plaut.* Godna mu wiara rzetelny ſłowny poczciwy. **Il achete de bonne foy.* Emit bonâ fide. *Plaut.* *Kupił poczciwie ſumnieniem dobrym.

Ils ſe donnérent réciproquement leur foy & leur parole. Inter ſe dant fidem. *Cæſ.* Słowo y wiarę ſobie wzaiemnie dali. **Vn auteur digne de foy.* Juratiſſimus auctor, m. *Plin.* Locupletiſſimus auctor. *Cic.* *Autor wiary godny.

Agir de bonne foy, n'entendre point de fineſſe dans les affaires. Ex bonâ fide & ſimpliciter agere. Ex æquo bono agere. *Cic.* Jść ſobie poproſtu ſzczerze iák poczciwość każe bez figlow, y cherchelow.

Eſtre ſans foy, ſans parole, n'avoir point de foy. Nullâ fide eſſe. Bez wiary, bez ſumnienia, bez poczciwości. **Il eſt de mauvaiſe foy.* Subleſtâ eſt fide. *Plaut.* *Podeyrzaney ieſt wiary niemaſz komu wierzać.

Vſer de mauvaiſe foy. Uti fide lenoniâ, *ou* pœnicâ. Sztukami nárabiać, nieſzczerze iść, nierzetelnie ſobie poſtępować

Donner ſa foy, ſa parole. Fidem dare & polliceri. Fidem aſtringere. *Ter.* Dać ſłowo y wiarę.

Garder la foy qu'on a donnée. Fidem alicui datam præſtare: Dotrzymać ſłowa dochować wiary. *(*Le contraire eſt*, In fide non ſtare; Fidem non præſtare, *ou* non ſervare. *Cic. Ne pas garder ſa foy, ſa parole.*) *Przeciwna ieſt Nie dotrzymać wiary, ſłowa danego. **Fauſſer ſa foy violer ſa foy.* Fidem violare, *ou* fallere, *ou* frangere. *Cic.* *Zgwałcić wiarę złamać.

Je vous engage ma foy que cela ſera. Do fidem ita futurum. *Terent.* Spondeo tibi & in me recipio. *Terent.* Daię ci ſłowo moie ná to że to będzie.

Faire fauſſer ſa foy à quelqu'un. Aliquem à fide abducere. *Cic.* Przywieść kogo do wiarołomſtwa.

Ajoûter foy à quelqu'un, à ſes paroles. Alicui fidem habere. *Cic. Petr.* Alicui credere. *Plaut.* Wierzać komu ſłowom czyim wierzać ufać. *(*Le contraire eſt*, Fidem alicui derogare. *Cic. N'ajoûter point de foy à quelqu'un.*) *Przeciwna ieſt Cale niewierzać komu, áni iego ſłowom nie ufać.

Empeſcher qu'on n'ajoûte foy à quelqu'un. Detrahere, *ou* auferre alicui fidem. *Quint. ou* demere. *Tacit.* Przeſkadzać zábraniać żeby komu wierzono. **L'on n'ajoûte point foy aux grands prometteurs.* Multa fidem promiſſa levant. *Hor.* *Tym co wiele obiecuią zwyczaynie niedowierzaią. **Je crains que*

vous n'ajoûtez plus de foy aux autres qu'à vous meſme. Vereor ne cui de te plus quàm tibi credas. *Hoa.* *Boię ſię żebyś bardziey niewierzył drugim niż ſobie ſamemu.

EN BONNE *foy.* Certè. adv. PRAWDZIWIE zápewne pod poczciwością. **De bonne foy.* Ingenuè. adv. *Po proſtu *A la bonne foy.* Bonâ fide. abl. * Po proſtu ſzczerze.

ON DIT, *Laiſſer un homme ſur ſa bonne foy, l'abandonner à ſa conduite.* Hominem ſui arbitrii facere. *Suet.* ZOSTAWIC kogo w proſtocie iego áby ták czynił iák czyni nie pokazuiąc mu w tym co ieſt złego w czym go on ſam nie widzi, álbo też puścić go ná wolą ſwoią niech czyni niech robi co chce iák mu ſię zdaie y widzi.

FOY *& hommage.* Fides & obſequium. WIERNOSC y poddańſtwo. **Rendre foy & hommage à quelqu'un.* Fidem & obſequium alicui præſtare. *Wierność y poddańſtwo komu oddawać.

FOYE, ſubſt.m. (*Partie noble de l'animal où l'on pretend que ſe fait la ſanguification.*) Jecur, *genit.* jecoris. *Cicer* ou jecinoris,neut. *Celſ.* Hepar, *genit.* hepatos,neut. WĄTROBA przednia część wnętrzna zwierząt y bydląt gdzie mniemaią że ſię krew robi

Petit foye. Jecuſculum, i, neut. *Cic.* Wątrobka.

Maladie du foye. Morbus hepatarius. *Plaut.* Morbus hepaticus *Celſ.* Wątroby choroba.

Il eſt malade du foye. Hunc agitat morbus hepatarius. *Plaut.* Hepaticus eſt. *Plin.* Choruie ná wątrobę.

Il ſont des douleurs de foye. Illius cruciatur jecur. *Plaut.* Czuie, cierpi, bolenie wątroby.

Il a des chaleurs de foye. Bilis urit jecur. *Hor.* Cierpi zapalenie wątroby.

ON DIT auſſi au figuré, *Il a des chaleurs de foye*, pour *Il eſt emporté de colere.* Siccum jecur ardet irà. *Juv.* Fervens difficil bile tumet jecur. *Horat.* Irà efferveſcit. *Cicer.* GORĄCZKA gniewliwy popędliwy żołądkuie ſię często gniewa ſię.

FOYER, ſubſt. maſc. (*L'âtre de la cheminée d'une chambre où l'on fait du feu.*) Focus, i, maſc. *Cic.* KUMIN ogniſko.

ON APPELLE, *Les Dieux du foyer, Les Dieux Penates des anciens.* Dii Penates. BOGOWIE domowi.

FRACAS, ſubſt. maſc. (*Bruit éclatant.*) Fragor, oris, m. Gravis fragrr. *Ovid.* ZGIEŁK, hałas, trzask. wrzask, plask, grzmot, łoſkot.

FRACAS, (*Briſement des choſes qui ſe fait avec grand bruit.*) Violenta rerum cum horrendo fragore fractura, æ, f. Ruina,æ,f. *Cicer.* TRZASK Łąm rzeczy z hałaſem ſię łomiących. W Polſkim rozmaicie ſię mowi łomot trzask co do drew. Brzęk co do krużcow ſzkła, glinianych ſtatkow, gruchot co do ſkorup orzechow kości.

FAIRE *grand fracas, grand bruit, grand éclat pour peu de choſe.* Levi de re turbas excitare, *ou* excire. *Quint. Plaut.* HAŁAS zgiełk czynić o rzecz małą o ladaco.

Cela a demeuré quatre ou cinq mois ſans fracas de part & d'autre. Non niſi poſt quatuor aut quinque menſes, res palam erupit & hominum ſermonibus iactata eſt. Było to bez hałaſu z obu ſtron kilka miesięcy cicho było.

FRACASSER, V. act. (*Briſer, rompre.*) Magnâ vi & horrendo fragore frangere, (go, gis, fregi; fractum.) Confringere. Perfringere. act. acc. *Cæſ.* ZTRZASKAC złamać ſtłuc zbić.

Ayans la prouë fracaſſée. Perfracto. *Cæſ.* Zbiwſzy náprzodek okrętu.

FRACTION, ſubſt.f. (*Rupture.*) Fractura, æ, fœm. *Plin.* ZŁĄMANIE ſtrzaskanie zgruchotanie.

FRACTION (*en Arithmetique & en Geometrie.*) Numerorum particulæ, *La fraction des nombres.* Particulæ menſurarum, *La fraction des meſures.* ŁĄMANIE liczby ná cząſtki, połcząſtki. Łamanie wagi rachuiąc ná ćwierci połćwierci &c.

FRAGILE, adject. m. & f. (*Qui ſe briſe aiſément.*) Fragilis & hoc fragile, adject Fragilior & hoc fragilius; Fragiliſſimus,a, um.) *Cic.* SŁABY ułomny.

FRAGILE ſe dit figurément en ce ſens, (*des biens caduques & periſſables, comme des honneurs* &c.) Fragilis. Caducus. Fluxus,a,um. *Cic.* DOBRA znikome upłynne światowe przemiiaiące dobra marne.

FRAGILE ſe dit auſſi (*de ce qui eſt foible, & qui tombe aiſément.*) SŁABY ułomny upadkowi podległy. **La femme*

eſt plus fragile que l'homme. Fragilior homine mulier. *Białogłowa ułomnieyſza ſłabſza ieſt y ſkłonnieyſza do upadku niż męſzczyzna.

FRAGILITE', ſubſt.f. (*Qualité de ce qui eſt fragile.*) Fragilitas, atis,f. *Plin.* SŁABOSC ułomność.

FRAGILITE' ſe dit auſſi (*de la caducité & de la foibleſſe des choſes de la terre.*) Fragilitas rerum humanarum. UŁOMNOSC znikomość nikczemność rzeczy ziemſkich. *Imbecillitas & fragillitas generis humani, *La fragilité de l'homme* *Słabość ułomność ludzka.

FRAGMENT, ſubſtantif. maſc. (*Petit éclat d'une choſe rompuë & fracaſſée.*) Fragmentum, i, nent. Fragmentum, inis, neut. *Cicer. Virg.* UŁOMEK czego, okruſzyna, trzaſka ſkorupa ſzkiełko

FRAGMENT ſe dit au figuré (*des morceaux de quelque ouvrage de l'eſprit.*) Fragmenta, orum,n. plur. KAWAŁKI co do piſm kſiąg kawałkami wychodzących.

FRAIS, m. FRAICHE,ſ. adiect. (*Qui n'eſt point chaud.*) Frigidus, a, um. Frigidior & hoc frigidius; Frigidiſſimus, a, um.) ZIMNY, ZIMNA, świeży świeża.

De l'eau fraiche qui vient d'eſtre puiſée, & qui eſt fort froide Quàm recentiſſimi frigoris aqua. *Colum.* Woda świeża dopiero wyciągniona ze ſtudni zimna.

Boire frais. Frigidis potionibus uti. Pić ná zimno. **Aimer à boire frais.* Frigidis potionibus delectari. *Lubić pić ná zimno (álbo) piiać zimno,z lodu.* **Il rompt de la glace dans ſon verre, afin de boire plus frais.* Rigorem potionis ſuæ renovat fractâ inſuper glacie. *Sen.* *Łąmie lod w ſzkleńcę áby ná zimno pił.

Il n'eſt rien de ſi pernicieux que de boire frais, lors qu'on eſt en ſueur d'avoir travaillé. Ex labore ſudanti frigida potio perniciоſiſſima eſt. *Celſ.* Nic niebeſpiecznieyſzego iáko zimno pić zápociwſzy y zágrzawſzy od roboty.

EAU *fraiche, qui ne fait que d'eſtre puiſée.* Aqua recens è puteo, *ou* è fonte. WODA świeża dopiero wyciągniona

PAIN *frais*, ou *fraichement fait.* Panis recens, *genit.* panis recentis,maſc. SWIEZY chleb świeżo pieczony. **Oeuf frais.* Ovum recens. *Jayca świeże (álbo) iaie świeże. **Fromage frais.* Caſeus muſteus. *Ser świeży twarog. **Beurre frais.* Butyrum recens. *Plin.* *Maſło świeże. **Des lettres toutes fraiches.* Litteræ recentiſſimæ. *Cic.* *Listy świeże.

Du vin frais, qui ne fait que d'eſtre tiré du tonneau. Vinum è dolio recens. Wino świeże dopiero ce z beczki. *Sen.*

FRAIS, (*qui a de la fraicheur.*) Frigidus, a, um. CHŁODNY zdrowy. **Matinée fraiche.* Matutinum frigus, *genit.* matutini frigoris, neut. *Poranek chłodny. **Les matinées ſont fraiches en Automne.* Matutinis temporibus frigus eſt Autumno *Celſ.* *Poranki chłodne w Jeſieni. **Il n'y a point de lieu plus frais, ni plus agréable.* Nihil alſius, nihil amœnius hoc loco. * Nie maſz mieyſca chłodnieyſzego, áni milſzego przyiemnieyſzego.

TOUT FRAIS, *Tout nouveau.* Recens novus, *genit.* recentis novi. maſc. SWIEZUSIENKI. **Il eſt tout frais*, ou *tout fraichement arrivé de la province.* E provinciâ recens. *Cic.* *Fryc udworu nie otarty nie ochroſtany nowotny. **De fraiche memoire.* Recentiore memoriâ. *Cicer.* * Zá świeżey pamięci, nie dawno bliżſzych wiekow czaſow lat. **La choſe eſtant encore toute fraiche.* Re adhuc recenti. abl. *Cicer.* *Rzecz ieſzcze będąc świeżuſieńka niedawna. **Ils avoient de la peine à ſoûtenir le choc des ſoldats qui venoient tout frais au combat.* Non facilè recentes atque integros milites ſuſtinebant. *Cæſ.* * Nie mogli ſtrzymać nátarczywości woyſk świeżo przychodzących do boiu.

Il envoyoit des ſoldats frais, à la place de ceux qui eſtoient las. Integros milites deſeſſis ſubmittebat. *Cæſ.* Posyłał świeże woyſka ná mieyſce zmordowanych.

ON DIT auſſi en ce ſens, *Il a le teint frais & repoſé.* Eſt illi color vultûs vivus, verus ac floridus. CERA zdrowa czerſtwa piękna. **Il eſt frais comme un jeune homme, Il a le teint d'un jeune homme.* Vivido ac juvenili eſt vultu. *Cery pięknej zdrowey iákby odmłodniał.

FRAIS, (*Qui n'eſt point ſalé, parlant des viandes*) *Viande fraiche.* Caro recens nondum ſale conſperſa. MĘSO świeże nie ſolone.

FRAIS eſt quelquefois ſubſtantif, & ſignifie *Un air doux & rafraichiſſant.* Frigus, *gen.* frigoris,n. *Virg.* CHŁOD POWIETRZE pomiarkowane y chłodne. **Prendre le frais.* Captare frigus. *Virg.* Umbras arborum, *vel.* auræ refrigerationem,

tionem, captare *Colum.* *Chłod brać chłodzić ſię ná wietrze.

FRAIS au plurier, ſubſt. m. (*Ce qui ſe dépenſe pour une choſe.*) Impenſa,æ,f. Sumtus,ûs,m. Impendium,ii, neut. *Cic.* KOSZT wydatek ná co nákłady.

A grands frais. Magno ſumtu. Ingentibus impenſis. ablat. *Cic. Liv.* Wielkim koſztem nákładami wielkiemi. *(*Le contraire* Minimo, *ou* exiguo ſumtu. abl. *Cicer. A peu de frais.*) *Małym koſztem.

Faire des frais exceſſifs. Extra modum ſumtu prodire. *Cic.* Wielkie nákłady zbyteczne koſzta czynić prowadzić. **Faire des frais pour une affaire.* In rem ſumtum facere. Pecunias impendere in aliquod negotium. Impenſas inrem agere, *ou* impendere, *ou* inſumere. *Cic.* *Nákłady łożyć ná iáką ſprawę.

Faire des frais à quelqu'un. Sumtibus litis obnoxium aliquem reddere. Koſzty komu czynić, do koſztu przywodzić.

Mettre quelqu'un en frais. Sumtum alicui afferre. *Cicer.* Do koſztu kogo przywodzić.

Il s'eſt mis en frais, Il a fait des frais pour l'amour de moy. Meâ cauſâ ſumtus fecit. *Plaut.* W koſzty wſzedł dla mnie koſzty czynił. **Il eſt de grands frais*, ou *d'une grande dépenſe* Multarum impenſarum homo. Impendioſus eſt. *Plaut.* *Wydatny wiele wydaiący niepomiarkowany w wydatku.

Les frais d'un procès. Litis impendia, orum, neut. plur. Unkoſzta prawne. **Il a fait les frais du procès, Il les a fournis.* Sumtus in litem dedit, *ou* ſuppeditavit. *Łożył unkoſzta prawne ná prawo łożył.

Il ſe fait beaucoup de frais dans un procès, qui n'entrent point en taxe. Magna ſunt pecuniæ intertrimenta, quorum calculi non ducuntur in rationem impenſarum. *Bud.* Wiele ieſt koſztow ná prawo, ktore w unkoſzta prawne nie rachuią ſię nie wchodzą.

FRAISCHEMENT, adv. (*on prononce* FRAICHEMENT.) (*Au frais.*) Frigidariâ cellâ iſtud reconde, *Mettez cela fraichement.* NA CHŁODZIE, ſchoway to ná chłodzie wſtaw poſtaw ná chłodzie, wyſtaw ná chłod.

FRAICHEMENT, (*Recemment.*) Recèns *comme un adverbe*, Recentiùs, & Recentiſſimè. SWIEZO.

FRAISCHEUR, (*prononcez* FRAICHEUR.) ſubſt. fœm. (*Le frais.*) Frigus, *genit.* frigoris, neut. *Virg.* CHŁOD. **Eſtre à la fraicheur.* Sedere ad frigus. *Być ná chłodzie. **Chercher la fraicheur.* Captare frigus. *Szukać chłodu.

FRAÎCHEUR ſe dit (*du teint d'une perſonne.*) PIĘKNOSC czerſtwość co do cery. **Cette femme a encore de la fraicheur ſon âge.* Mulier iſta vivido ac florido eſt colore. *Ta Białogłowa ieſzbze ma dość czerſtwą cerę ná lata ſwoie.

FRAISE, ſubſt. fem (*Petit fruit rouge.* ou *blanc.*) Fraga, orum,n.pl. POZIOMKA iágoda, Poziomki.

FRAISE *de veau*, (*eſt la peau, ou membrane, qui ſoûtient & enveloppe les inteſtins dun veau.*) Vitulinum omentum,i,neut. KRESKI cielence.

FRAISE ſe dit en ce ſens, pour *Une ſorte de collet à l'uſage des Eſpagnols & des cent Suiſſes du Roy.* Corrugatum ſocale, *genit.* corrugati ſocalis, n. KRYZY trefione z płotna kołnierze trefiony koło ſzyi ſtroy Hiſzpanow, y Szwaycarow.

FRAISE en terme de guerre, (*eſt une eſpece de fortification faite de pieux pointus qu'on fiche dans les retranchements.*) Vallus, i, maſc. Vallum, i, neut. *Cæſ.* PALOWANIE, Pale bite wkoło dla obrony y zámknięcia mieyſca iákiego, *Paliſady.*

FRAISER *un retranchement*, V. act. Vallo cingere, *ou* munire. act. acc *Cæſ.* PALOWANIE dać koło ſzańca.

FRAISER *à la maniere d'une fraiſe*, (*Pliſſer.*) Corrugare, (go, as, avi, atum.) act. acc. *Plin.* FAŁDOWAC iák kryzy, w kryzy dawać.

FRAISER *des feves*, (*Leur oſter la peau.*) Fabas putaminibus purgare. *Petr.* ODŁUZAC groch bob z łuſki álbo z łuſki dobywać.

FRAISIER, ſubſt. m. (*Arbriſſeau qui produit les fraiſes.*) Fragum,i,n. POZIOMKI krzaczek poziomkowy.

FRAISQUE, ſubſt. fœm. (*Peinture à fraiſque.*) Udum tectorium, ii, neut. *Vitr.* MALOWANIE *a freſk* názwane to ieſt bez oleiu farbami wodnemi. **Peindre à fraiſque.* Udo tectorio colores inducere. *Vitr.* *Malować farbami wodnemi.

FRAMBOISE, ſubſt. f. (*Fruit qui croiſt ſur un arbriſſeau épineux, fort agréable au gouſt.*) Morum Idæum, i, n MALINA maliny Jeżyny iágody na krzewiu oſciſtym roſnące przyiemne do ſmaku.

FRAMBOISER, V. act. (*Mettre des framboiſes dans des liqueurs.*) Moris Idæis condire liquores. MALINAMI záprawiać, malenniki robić.

FRAMBOISIER, ſubſt. m. (*Petit arbriſſeau épineux qui porte les framboiſes.*) Rukus Idæus, i, m. MALINOWA Jeżyna krzew krzak malinowy.

FRANC, m. FRANCHE, f. adiect. (*Qui n'eſt point ſauvage, qui eſt cultivé.*) Sativus. Cultus,a, um. *Plin. Cic.* SADZONY przeſadzany ſadowy nie dziki.

FRANC, (*Libre, exemt.*) Liber, libera, liberum. Immunis & hoc immune, ariect. WOLNY. **Franc de la milice*, ou *d'aller à la guerre.* Militiâ immunis. *Liv.* Immunis belli. *Virg.* *Wolny od ſłużby od wyprawy woienney. **Les terres qui ſont franches ſont plus eſtimées que celles qui ſont chargées.* Libera prædia meliore jure ſunt, quàm ſerva. *Cic.* *Dobra wolne ſą drożſze niżeli podległe podatkom publicznym y ciężarom.

Des terres tenuës en franc-aleu. Agri immunes. Dobra wolne, grunta wolne ſwobodne.

Je ſuis demeuré franc & quitte. Omni ære alieno ſolutus, *ou* diſſolutus ſum. *Cic.* Zoſtałem wolny y czyſty bez długow.

Vendre un heritage franc & quitte de tout charge. Fundû liberum, omnique noxâ ſolulum vendere. *Bud.* Przedać dobra czyſte y wolne ſwobodną ſubſtancyą zbyć.

FRANC, (*Exemt.*) *Franc de toute ambition, d'avarice.* Liber ab ambitione, ab avaritiâ. (*ou* ambitione *ſans prétoſtion, ou* ambitionis *au genitif.*) *Cic. Plaut.* WOLNY od ambicyi wſzelkiey.

FRANC, (*Libre, ouvert, ſincere, qui dit librement ce qu'il penſe.*) Apertus. Sincerus. Ingenuus, a, um. WOLNY otworzyſty otwarty ſzczery rzetelny. **Un cœur franc.* Apertî pectus. *ic.* *Serce otwarte rzetelne prawdziwe. **Des gens francs.* Aperti & ſinceri homines. *Ludzie ſzczerzy prawdziwi rzetelni. **Sa maniere d'agir eſt franche & ingenuë.* Liberè ac ſincerè agit. *Cic.* * Poſtępuie ſobie wolno rzetelnie beſpiecznie prawdziwie ſzczerze, po proſtu.

Je vous parle franc, ou *franchement.* Sincerè tecum loquor. *Cic.* Szczerze mowię po proſtu. **Il me dit tout franc qu'il n'avoit pas beſoin de moy.* Mihi ultrò negavit meam ſe morari operam. *Plaut.* *Powiedział mi okrągło y po proſtu że mię nieporzebuie.

FRANC-ARBITRE, ſubſt. maſc. Liberum arbitrium, ii, neut. *Liv.* WOLNA WOLA ludzka.

FRANC ARCHER, (*Archer qui eſtoit exemt du guet & des tailles.*) Sagittarius vigiliæ ac ſubſidiorum immunis. WOLNY Boiar zołnierz ktory ma wolność od warty y podatkow innych powinności.

ON DIT auſſi, (*parlant d'une femme hardie en paroles.*) *C'eſt un franc-archer.* Mulier audax & proterva. WYUZDANA białogłowa w ſłowa niewyparzona gęba.

FRANC FIEF, ſubſt. maſc. (*Fief tenu par des gens de franche condition*) Prædium nobile in manu ingenui. DOBRA ſzlacheckie ziemſkie ktore ſama tylko ſzlachta trzyma y trzymać może.

FRANC, ſubſt. maſc. ſignifie (*Piece d'argent, qui valoit tantoſt XVI. ſols & tantoſt XX. ſols.*) Francus argenteus, i, m. Libella & libra francica, æ, fœm. ZŁOTY moneta rozmaitego waloru y ceny; we francyi váży czaſem 16. czaſem dwadzieścia ich groſzy támtecznych, groſz ich uczyni nieſpełna náſze dwa groſze; złoty náſz polſki trzydzieści groſzy ſzelągami, álbo połkopy groſzy. Czechowie zowią *ßeſtdeſatnik* graycarow, francuzi dwoiako zowią złoty, to ieſt álbo *franc.* álbo livre.

(On ne dit point en François *Un franc, Deux francs, Trois francs*, pour dire *Une livre, Deux livres, Trois livres.* On dit bien *Quatre francs.* ou *Quatre livres. Cinq francs* n'eſt point d'uſage, mais *Cent ſols*, ou *Cinq livres. Six francs* ſe dit, *Sept francs, Huit francs. Neuf francs, Dix francs* & au deſſus. On ne dit pas *Vingt & un francs*, mais bien *Vingt & une livres, Vingt deux francs, Vingt-deux livres, Vingt trois francs, Vingt-trois livres* &c. iuſques à trente. On ne dit pas *Trente & un francs*, mais *Trente & une livres: Trente-deux francs, Trente-deux livres*, & le reſte iuſques à quarante. On ne dit pas *Quarante & un francs*, mais *Quarante & une livres.* On dit *Quarante deux francs* & *Quarante-deux livres*, iuſques à cinquante & un. On ne dit point *Cinquante & un francs*, mais *Cinquante & une livres, Cinquante deux francs, Cinquante deux livres* iuſques à ſoixante & un. On ne dit pas *Soixante & un francs*, mais bien *Soixante & une*

livres, Soixante & deux livres, Soixante & quatre livres, Soixante & ſix, Soixante & ſept, Soixante & huit, Soixante & neuf livres, Quatre-vingts francs. On me dit point *Quatre vingts & un francs*, mais *Quatre-vingt une livres* &c. juſques à cent. On ne dit point *Cent & un francs*, mais *Cent une livres*, &c.) Nie mowią záś po francuſku *un franc* ieden złoty *deux francs* dwa złote, *trois francs* trzy złote, ále *une livre, deux livre, trois livre* ieden złoty, dwa złote, trzy złote. A záś cztery złote dobrze ſię mowi *quatre francs*, álbo *quatre livres* Pięć złotych nie mowi ſię *cinq francs*, ále *Cent ſols* iákoby ſto groſzy ich támecznych. Mowią *ſix francs* ſześć złotych *ſept francs* ſiedm złotych. *huit francs* oſm złotych *neuf francs* Dziewięć złotych. *Dix francs* dzieſięć złotych y ták dáley áż do dwudzieſtu. Ale znowu nie mowią *Vingt & un franc* ále *Vingt & une livres* dwadzieścia y ieden złoty y ták dáley aż do trzydzieſttu, gdzie znowu mowią *Trente francs* trzydzieści złotych nie *tente livres* ále záś znowu nie mowią *trente & un francs* ále *trente & une livres* Trzydzieści y ieden złoty, á dáley áż do czterdzieści tym że ſpoſobem ſię mowi álbo *francs* álbo *livre* aż dopiędzieſiąt, ſześćdzieſiąt ſiedmdzieſiąt oſmdzieſiąt ták żeby dzieſiątki ſame przez to ſłowo *livres* przydane do liczby dzieſiątka wyrazać, á záś dzieſiątek y ieden nigdy przez to ſłowo *franc* nie mowią; náprzykład nie *ſoix ſante & un francs* ále *ſoixante & une livre* ſześćdzieſiąt y ieden złotych y ták dáley áż do ſto gdzie ſię tákże nie mowi *Cent & un francs* ále *Cent & une livres* ſto y ieden złotych &c.

LA FRANCE, (*Royaume le plus floiſſant, le plus riche, le plus peuplé & le plus civiliſé de toute l'Europe.*) Gallia, æ, f. Francia, æ, f. Galliæ, arum, f. plur. FRACYA Kroleſtwo náybogatſze náyludnieyſze y náypolerownieyſze wcáley Europie.

(Paris eſt la capitale de ce Royaume.) Páryż ſtołeczne głowne miáſto całego Páńſtwa.

L'ISLE *de France, Pays qui eſt compris entre les riviere de Seine, de Marne, d'Oiſe & d'Aisne,* (*dont S. Denis eſt la capitale.*) Franciæ provincia, æ, f. WYSPA álbo Prowincya Francyi Kráy wſzyſtek ktory leży między Rzekami ſenną, Márną Ezą y Eną Miáſto St. Deni ieſt głowne tego Kraiu.

DE FRANCE. Gallicus, a, um. FRANCUSKI.

FRANC-FORT *ſur le Mein,* (*Ville imperiale d'Allemagne dans la Fraaconie.*) Francofurtum, i, n. Francofordia, æ, f. FRANKFORT nád Menem Miáſto Ceſarſkie Niemieckie w Fránkonii.

FRANC FORT *ſur l'Oder,* (*Ville d'Allemagne dans le Marquiſat de Brandeburg.*) Francfurtũad Oderã. FRANKFORT nád Odrą Miáſto niemieckie w Márgrabſtwie Brandeburſkim.

LA FRANCHE-COMTE', (*Province de l'Europe, dont Dole ſur le Doux eſt la capitale.*) Sequanorum tractus, ûs, maſc. Burgundiæ comitatus, ûs, maſc. HRABSTWO Burgundyiſkie, álbo Sekwanowie, Prowincya Europy ktorey Miáſto Dol nád Duzą rzeką ieſt ſtolica.

FRANCHEMENT, adv. (*Librement.*) Liberè. Audacter. adv. *Cic.* BESPIECZNIE wolno śmiáło.

FRANCHEMENT, (*Bonnement, ingenuement.*) Apertè. Sincerè, Ingenuè. adv. *Cic.* SZCZERZE po proſtu.

FRANCHIR, V. act. (*Sauter, paſſer paſſer par deſſus en ſautant.*) Tranſilire, (lio, lis, tranſilui, tranſultum.) Saltu, *ou* ſcenſu ſuperare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Saltu ſe tranſmittere, (mitto, is, miſi, miſſum.) act. *Plaut. Liv. Colum.* PRZESKOCZYC przebyć ſkoczywſzy przez co przeprawić ſię ſkoczywſzy.

Après que nous euſmes franchi les mareſts & les bois où nous eſtions ſerrez, nous rangeaſmes noſtre armée en bataille. Poſtquam anguſtias paludis & ſilvarum tranſivimus, acies eſt inſtructa à nobis. *Cic.* Przebywſzy błota y láſy gdzieśmy byli ſciśnieni uſzykowaliśmy woyſko do boiu. * *Franchiſſant la muraille, ils ſe rendent maiſtres des trois camps.* Munitionẽ tranſgreſſi, trinis caſtris potiuntur. *Cæſ.* * Przeſkoczywſzy przez mury trzy obozy opanowali

FRANCHIR ſe dit au figuré (*d'une difficulté qui ſe preſente, & ſur laquelle on paſſe.*) Perrumpere difficultatem, (rumpo, rumpis, rupi, ruptum.) Superare. Frangere, (frango, is, fregi, fractum) act. accuſ. *Cic.* PRZEBYC trudność iáką zwyciężyć przewyższyć przełamać.

FRANCHIR *le pas,* pour dire *Se reſoudre à quelue entre-*

priſe difficile, après y avoir meurement déliberé. Audere aliquid. *Plaut.* ODWAZYC ſię ná co długo ſię námyśliwſzy, puścić ſię ná co.

Franchir un mot, c'eſt à dire *le bon mot qui conclut une affaire,* ou *quelque marché.* Addere verbum, pod caput aſt. Oſtatnie ſłowo powiedzieć docieraiąc targu odczego co niebędzie, álbo nád co kto więcey nie poſtąpi.

FRANCHIR *un mot, Dire quelque parole injurieuſe.* Addere aliquod contumelioſum verbum. WYPUSCIC ſłowko ládáiakie. **Il franchit le mot, il l'appella putain.* Auſus eſt vocare illam meretricem. *Wymowił ſię z ſłowkiem názwáłą Máłpą niepoczciwą táką á táką.

FRANCHIR *les limites de la raiſon & de la bienſéance.* Fines rationis & honeſtatis tranſcendere, *ou* tranſilire. Finẽ & modum rationis & honeſtatis tranſire. *Cic.* NAD to co rozum y przyſtoyność káże ſobie pozwolić.

FRANCHISE, ſubſt. fem. (*Liberté ſincere dans ſes paroles ſes actions.*) Libertas. Ingenitas, atis, f. *Cic.* SZCZEROSC rzetelność w ſłowach y poſtępowaniu ſobie. **Il me parla avec franchiſe.* Liberè & ſincerè mecum loquutus eſt. *Cic.* *Mowił zemną ſzczerze.

FRANCHISE, (*Lieu de franchiſe, aſyle.*) Aſylum, i, n. Loci alicujus libertas, & immunitas, atis, f. *Cic.* WOLA, mieyſce wolności, ſwoboda mieyſce ucieczki dlá beſpieczeńſtwa mieyſce święte ktorego gwałcić nie godzi áni gwałtem zniego brać nikogo.

FRANÇOIS, (*on prononce* franſois.) m. FRANÇOISE, f. (*De France, appartenant à la France.*) Francicus. Gallicus, a, um. FRANCUSKI, FRANCUSKA. **La Langue Françoiſe.* Francica, *ou* Gallica lingua, æ, f. *Język francuſki.

A LA FRANÇOISE. Gallorum, *ou* Francorum more. abl. Z FRANCUSKA po francuſku.

FRANÇOIS, ſubſt. m. (*Natif du Royaume de France.*) Gallus, i, m. Francus, i, m. FRANCUZ urodzony.

FRANÇOISE, (*Native du Royaume de France.*) Galla, æ, fœm, FRANCUSKA urodzona.

Parler bon François, ou *Parler bien François.* Gallicè planè loqui. Mowić dobrze po francuſku. **Traduire de Latin en François.* Gallicæ conſuetudini tradere latinum ſermonẽ. Vertere Latinum in Gallicum ſermonem. De Latinis, *ou* ex Latinis multa vertere Gallicè. *Quint. Cic.* * Tłumaczyć ná francuſkie po francuſku z łacińſkiego

ON DIT adverbialement, *En bon François,* pour dire *Franchement, vous n'y entendez rien.* Nihil planè in his rebus intelligis. PO proſtu nie znáſz ſię ná tym mowiąc po proſtu. **Il luy a dit en bon François qu'il eſtoit un méchant fripon.* Hunc apertè nec diſſimulanter pergraphicum nebulonem dixit. *Powiedział mu po proſtu że z niego nic dobrego.

Je luy ay parlé François, je me ſuis expliqué nettement avec luy. Apertè egi cum illo, & nihil circuitione uſus ſum. Po proſtum ſię znim rozmowił, powiedziałem mu po proſtu &c.

FRANCOLIN, ſubſt. m. (*Oiſeau, eſpece de faiſan des Alpes, gros comme le faiſan ordinaire, qui a la creſte jaune avec une barbe de plumes ſous le col, & qui eſt moucheté de noir & de blanc.*) Attagen, enis, m. *Plin.* Attagena, æ, f. *Mart.* PARDWA Dzika kokoſzka.

FRANCONIE, *Grande Province d'Allemagne, & un des Cercles de l'Empire.*) Franconia, æ, f. FRANKONIA Wielka Prowincya Niemiecka y ieden z okręgow álbo kołkow Páńſtwa Rzymſkiego.

FRANGE, ſubſt. f. (*Ornement de ſoye,* ou *de fil d'or, qu'on met au bas des habits.*) Fimbria, æ, f. *Plin.* STRZĘPKI frandzle około kraiu ſzat &c. dawane dla ſtroiu iedwabne złote.

FRANGE', maſc. FRANGE'E, fœm. (*Orné d'une frange.*) Fimbriatus, a, um. *Suet.* W FRANDZLE álbo z frandzlami zrobiony.

FRANGER *un habit,* V. act. (*Y coudre une frange.*) Fimbriá veſtem ornare. OBSZYC w koło ſuknią frandzle dawać do koła u ſukni.

A LA FRANQUETTE, (*Franchement.*) Ingenuè. Liberè. adv. *Cicer.* POPROSTU bez obłazu ſzczerze rubaſznie. (Maniere de parler adverbiale & populaire.) Spoſob mowienia poſpolity.

FRAPPEMENT *des mains,* ſubſt. maſc. Manuum percuſſio, onis, fœm. *ou* percuſſus, ûs, maſc. *Plin.* KLASKANIE rękami biiąc ręka w rękę.

FRAPPER, V. act. (*Battre, donner des coups.*) Verberare, (o,

(o, as, avi atum.) Cædere, (do, dis, cecidi, cæſum.) Percutere, (io, is, cuſſi, cuſſum.) Ferire, (ferio, is.) *Cicer.* BIC uderzyć.

FRAPPER *d'un baſton ſur la teſte.* Incutere ſcipionem in caput alicujus. *Liv.* UDERZYC kiiem po głowie. **Frapper la terre du pied.* Incutere pedem terræ. *Quint.* *Bić nogą w ziemię.

Frapper à la porte. Oſtium, *ou* fores, *ou* januam pulſare, *ou* pultare, (o, as, avi, atum.) *Plaut. Ter.* Fores ferire. *Plaut.* Fores percutere. *Plin.* KOŁATAC ſtukać do drzwi do wrot, do bramy pukać.

FRAPPER *de mains,* V. neut. *Battre des mains,* (*en ſigne qu'on approuve & qu'on applaudit à une choſe,* ou *à quelqu'un.*) Plaudere manibus. Applaudere, *ou* Applodere, (plaudo, is, plauſi, plauſum.) neut. *Plaut.* KLASKAC wręce álbo rękami ná znák pochwalenia czego. **Battre des pieds.* Supplodere. *Plaut.* *Nogami tupać.

FRAPPER *monnoye, Battre monnoye.* Signare nummum. *Cic.* Percutere, *ou* ferire pecunias. *Plin.* BIC pieniądze, pieniądze robić.

FRAPPER ſe dit auſſi (*des grandes maladies & des malheurs qui nous attaquent.*) *Eſtre frappé du tonnerre.* Fulmine percuti. *Cic. De la nielle.* Sidere percuti. *Mart.* UDERZYC bić co do nieſzczęśliwych przypadkow, iáko nieſzczęście biie ná kogo. Być uderzony piorunem piorun uderzył w niego trzaſł. Trzaſniony piorunem, záraza padła ná zboża &c.

Il y en eut deux ou trois qui furent frappez de peſte. Unum aut alterum peſtis perculit. *Colum.* Dwoch álbo trzech było zárażonych powietrzem.

FRAPPER, au figuré, (*Faire impreſſion ſur l'eſprit.*) Percutere. Percellere, (percello, is, perculi, perculſum.) Movere. Permovere, (moveo, es, movi, motum.) act. acc, *Cic. Ter.* PRZERAZIC.

Cela me frappa auſſi-tôt l'eſprit. Id animum illicò percuſſit. *Ter. ou* perculit. *Cicer.* To mię záraz tknęło przeraziło. **L'horreur de ce ſpectacle frappa les ſoldats.* Atrocitatis aſpectus perculit milites. *Tacit.* *Okropność tego widoku przeraziła woyſko. *Il fut frappé de cette nouvelle, comme d'un coup de foudre.* Hoc nuntio tanquam ictu fulminis perculſus fuit. *Przeraziła go ta nowina iák piorun, iák piorunem przeſtraszony.

Ce raiſonnement frappe peu. Hæc ratio parùm movet, *ou* parùm afficit. Te wywody y racye máło co dokazuią.

ON DIT encore, *Ils ſont frappez à meſme coin,* pour dire qu'*Ils ont les meſmes inclinations,* qu'*Ils ne valent pas mieux l'un que l'autre.* Pares naturâ & ingenio. Małe ingeniati ambo. JEDNEGO bicia, iednego ſtępla ludzie iedna torba, iedna burſa, ieden wart oſmnaście drugi dwadzieścia bez dwoch.

FRASQUE, ſubſt fœm. (*Malice,* ou *infidelité qu'on fait à quelqu'un pour le jouër.*) Dolus malus, i, maſc. *Terent.* ZDRADA złość oſzukanie nieſzczerość podſtęp chytrość. **Il m'a fait une fraſque.* Me luſit, *ou* deluſit dolo malo. *Terent.* Me circumduxit per dolum malum. *Zdradę mi knuie zdradę ná mnie robi, zdradą chytrze zemną poſtąpił.

FRATERNEL, maſc. FRATELNELLE, fœm. (*De frere.*) Fraternus, a, um. *Cicer.* BRATERSKI, BRATERSKA. **Amour fratelnel.* Fraternus amor. *Cicer.* * Miłość braterſka.

FRATERNELLEMENT, adv. (*En frere, comme frere.*) Fraternè, adv. *Cic.* PO BRATERSKU.

FRATERNITE', ſubſt. fœm. (*L'union des freres.*) Fraternitas, atis, fœm. *Quint.* Amor fraternus, *genit.* amoris fraterni, maſc. *Cic.* BRATOIEMSTWO, Pobratyńſtwo, bratanie ſię, Bractwo.

FRATRICIDE, ſubſt. maſc. (*Meurtre d'un frere.*) Fratricidium, ii, neut. BRATOBOYSTWO. **Meurtrier de ſon frere.* Fratricida, æ, m. *Cic.* *Bratoboyca.

FRAUDE, ſubſt. fœm. (*Tromperie cachée & ſubtile.*) Fraus, *genit.* fraudis, fœm. Fraudum; fraudium.) Fraudatio, onis, fœm. *Cicer.* ZDRADA, chytrość, podeyście, ſztuka, oſzukanie.

FRAUDER, V. act. (*Tromper quelqu'un, luy faire du tort.*) Fraudare, (do, as, avi, atum.) act. acc. *Plaut.* Fraudem alicui inferre. *Liv.* Struere fraudem alicui. *Sen.* Injicere aliquem in fraudem. *Plaut.* ZDRADZIC, ukrzywdzić oſzczerbić oſzukać kogo.

FRAUDULEUX, maſc. FRAUDULEUSE, fœm. adject. (*Qui fait fraude.*) Fraudulentuſ, a, um. *Cic.* ZDRADLIWY, ZDRADLIWA.

FRAUDULEUSEMENT, adverb. (*D'une maniere fraudulenſe.*) Fraudulenter. adverb. *Colum.* ZDRADLIWIE chytrze.

FRAULER, V. act. (*Toucher legerement & ſuperficiellement.*) Radere aliquid, (rado, is, raſi, raſum.) Leviter tangere, (go, gis, tetigi, tactum.) act. DOTYKAC ſię zwolna czego.

FRAY, ſubſt. maſc. (*Les œufs des poiſſons, & meſme le menu poiſſon qui en eſt provenu.*) Piſcium ſoboles, is, fœm. *ou* propago, ginis, fœm. OWIESEK drobne rybki dopiero z ikry wychodzące álbo też ikra ná wodzie w ktorey ſię wiążą, tarło tarliſko rybie.

FRAYE, ſubſt. fœm. (*Le temps du coït,* ou *de la génération des poiſſons.*) Piſcium coitio, onis, fœm. *ou* affrictus, ûs, maſc. *Plin.* TARLISKO ryb czas kiedy ſię ryby trą.

FRAYER, V. act. & neut. ſe dit abſolument, (*en parlant de la jonction des poiſſons pour la génération.*) comme *Les poiſſons frayent au printemps pour produire.* Piſces verno tempore affricantur, ut ſoboleſcant. RYBY ſię trą ná wioſnę.

FRAYER en terme de Venerie, ſe dit (*des cerfs qui frottent leur bois contre les arbres pour le faire tomber.*) Caput fricare arbore ut cornua abjiciantur. RONIC co do Jelenia ktory rogi roni o drzewo trąc áby mu odmłodniały.

FRAYER ſignifie encore, *Toucher doucement à une choſe.* Stringere. Diſtringere, (go, gis, ſtrinxi, ſtrictum.) act. acc. OTRZEC ſię o co po lekku. **Pour peu qu'on fraye à cette muraille, on ſalit tout ſon habit.* Si vel minimùm raditur hic paries, maculatur, *ou* inquinatur, *ou* ſordeſcit veſtis. * Byle ſię otrzeć o tę ścianę záraz ſię ſuknia uſmaruie.

FRAYER *le chemin, une route,* (*Y paſſer ſouvent, la rendre pratiquable.*) Iter terere, (tero, is, trivi, tritum, *ou* ſternere, (ſterno, is, ſtravi, ſtratum.) *ou* aperire, (io, is, aperui, apertum.) act. *Cic.* TOROWAC drogę, wyiezdzać ią często iádąc po niey.

FRAYER ſe dit au figuré, comme *Jules Céſar fraya le chemin à Auguſte pour monter ſur le thrône.* Julius Cæſar viam ad ſummum imperium pateſecit, *ou* ſecit, *ou* ſtravit Auguſto. *Cic. Lucr.* TOROWAC *niewłaśnie* iáko, Juliuſz utorował drogę Auguſtowi do tronu.

Il m'a frayé le chemin à voſtre connoiſſance. Aditum ad cognitionem tuam mihi pateſecit. *Cicer.* Utorował mi drogę do znaiomości twoiey.

La vertu n'aſpire qu'à ſe frayer des routes nouvelles. Virtus negatà tentat in viâ. *Hor.* Cnota nie ciągnie do niczego tylko do torowania ſobie coraz drog nowych.

FRAYEUR, ſubſtantif. fœm. (*Grande peur qui vient ſubitement.*) Pavor. Terror. Horror, oris, maſc. Formido, inis, fœm. *Cicer.* STRACH nágły przelęknienie przeſtraſzenie.

Avoir frayeur. Horrere, (eo, es, horrui. *Virg.* Horreſcere. Exhorreſcere, (ſco.) neut. *Cicer.* ZLĘKNĄC ſię ſtrachem być zdięty. **J'ay frayeur en vous le racontant.* Horreſco referens. *Virg.* * Strach mię bierze kiedy ci to powiadam.

Donner, ou *faire frayeur à quelqu'un.* Alicui pavorem incutere, *ou* facere, *ou* injicere, *ou* inferre, *on* offerre. *Cic. Cæſ. Liv.* Terrere. Perterrefacere. act. acc. *Cic.* PRZESTRASZYC kogo náſtraſzyć.

FREDAINE, *ou* FREDEINE, ſubſt. fœm. (*Action folle & emportée.*) Noxia, æ, f. *Cic.* GŁUPSTWO ſzaleńſtwo nieuwaga ktorą kto czyni.

FREDON, ſubſt. maſc. (*Modulation,* ou *promte variation de la voix,* ou *des ſons.*) Vocum frequentamenta, orum, neut. plur. *Aul-Gel.* Modulatus, ûs, maſc. Sonus. inflexo ſpiritu variatus, i, maſc. *Plin.* NUTY nucenie brzmienie muzyki głoſy.

FREDONNER, V. n. (*Faire des fredons & roulements de la voix en chantant.*) Frequentamenta varia incinere. *Aul-Gel.* Vocem cantando vibrare. Modulatum inflexo frequentiùs ſpiritu vibrare. NUCIC ſobie.

FRE'GATE, ſubſtantif. fœm. (*Sorte de vaiſſeau ſur mer pour aller à la découverte des ennemis.*) Celox, ocis, fœm. *Liv.* Speculatorium navigium, ii, neut. Aphractum, i, neut. *Cic.* CZAYKI Statki woienne podiazdowe ná morzu.

FREIN, ſubſtantif. maſc. (*Fer qui ſe met dans la bouche du cheval pour la tenir ſujette.*) Frenum, *mieux que* Frænum, i, neut. Frena, neut. *ou* Freni, orum. maſc. *Cicer.* UZDA uzdeczka wędzidło munſztuk kawecan ná konia ná

Q okieźnanie *Maſcher,*

Maſcher, ou *ronger ſon frein*, *prendre le frein aux dents*. Frenum mordere. (*Ciceron prend cette expreſſion au figuré.*) Gryść wędzidła wziąć ná kieł.

FREIN ſe dit au figuré dans ces expreſſions ſuivantes, *Donner un frein à quelqu'un*, *le retenir*, *l'arreſter*. Frenos alicui adhibere, *ou* injicere. *Cic. Hor.* OKIEŁŹNAC kogo poſkromić go áby nie brykał y wiele ſobie niapozwalał.

Donner un frein à ſes plaiſirs. Frenare ac domare voluptates. *Cic.* Pohamować pomiarkować ſię w uciechach roſkoſzach *Vne licence nouvelle rompit le frein de l'ancienne diſcipline*. Licentia priſtinum ſolvit frenum. *Phæd.* * Nowa roſpuſta dawney karności rozerwała wędzidło.

ON LE DIT auſſi en mauvaiſe part, *Il prit le frein aux dents*, *Il s'emporta*. Excanduit. *Petr.* WZIĄŁ ná kieł, rozhukał ſię.

Ronger ſon frein, *cacher ſon reſſentiment*, ou *ſon dépit*. Coquere iras. *Sil Ital.* Premere corde dolorem. *Virg.* Gryść ſię w ſobie złość w ſobie potaiemnie warzyć.

UN HOMME *qui eſt ſans frein*, *& emporté de colere & de cupidité*. Effrenatus libidine aut iracundiâ. *Cic.* CZŁOWIEK rozkieł́znany wyuzdany ná wſzelką roſpuſtę y złość.

FRELATFR, (*& non pas* farlater.) V. act. (*Meſler*, *ſophiſtiquer quelque liqueur*, *en alterer la qualité naturelle.*) Infuſcare, (o,as,avi, atum.) act. acc. *Colum.* MIĘSZAC kłocić przyprawiać co do trunkow.

(Il ſe dit particulierement du vin.) Mowi ſię zwłaſzcza co do wina.

FRE'MIR, V. neut. (*Commencer à ſe mouvoir & à bouillonner.*) Bullire, (io, is, ivi, itum.) *Celſ. Apit.* Fervere, (eo, es, ſerbui, *ſans ſupin.*) neut. *Plin.* ZAWIERAC záczynać ſię gotować.

FRE'MIR ſe dit figurément en morale (*des paſſions de l'ame*, *qui donnent de l'émotion & de la crainte.*) Fremere, (o, is, fremui, fremitum.) neut. *Cicer.* Perſtringi, *ou* perfundi horrore. *Liv.* GNIEWAC ſię, dąść ſię, gniewać ſię w ſobie wſzyſtek nie mogąc czego cierpieć álbo też mięſzać ſię wſzyſtek od ſtrachu,

ON LE DIT auſſi (*de la mer*, *quand elle commence de s'egiter.*) *la Mer frémit*. Mare exaſperatur. Tremulum fit mare. *Ovid.* MORZE ſię burzy ſzumieć záczyna, ſzumieie.

La terre frémit. Infremit, *ou* fremit terra. Ziemia ſię wzruſza. **Les vents frémiſſent*. Fremunt venti. *Ovid.* *Wiatry ſzumią ſzum powſtaie wicher.

FRE'MISSEMENT, ſubſt. m. (*Tremblement qu'on ſent dans les membres*, *qui précede le friſſon de la fiévre.*) Horror. Tremor, oris, m. *Celſ.* OGRASZKA przed frebrą bieraca.

FRE'MISSEMENT ſe dit auſſi (*d'un mouvement inſenſible*, *qui ſe fait dans chaque partie des corps naturels.*) Fremitus, ûs, m. *Cic.* WEZDRGNIENIE ſię w ktoreykolwiek częśći ciáła nieſpodzianie przypadaiące. **Le frémiſſement de la mer.* Maris fremitus, ûs, m. *Cic.* *Szum morſki.

FRE'MISSEMENT ſe dit encore au figuré (*du premier trouble & agitation que donnent les paſſions*, *comme la douleur*, *la colere.*) Fremitus, ûs, m. *Val-Flac.* Horror, oris, m. STRACH okropność biorąca.

FRE'QUENCE, (*on prononce* frécance.) ſubſt. fem. vieux mot. (*Multitude*, *beaucoup de quelque choſe.*) Frequentia, æ, f. *Cic.* WIELOSC, mnoſtwo czego, gęstość.

FRE'QUEMMENT, (*on prononce* frécammant.) adv. (*Fort ſouvent.*) Frequenter. adv. Sæpè-sæpiùs. adv. *Cic.* CZĘSTO częſtokroć.

FRE'QUENTATIO, (*on prononce* frécantation.) ſubſt. f. (*Hantiſe.*) Junctacum aliquo conſuetudo, *genit.* junctæ conſuetudinis, f. *Cic.* UCZĘSZCZANIE ponowienie powtorzenie częſte czego.

FRE'QUENT, m. FRE'QUENTE, f. (*on prononce* frécant.) (*Qui ſe fait d'ordinaire & ſouvent.*) Frequens, entis, omn. gen *Cic.* CZĘSTY.

FRE'QUENTE', m. FRE'QUENTE'E, f. (*on prononce* frécanté.) (*en pralant d'un lieu où il y a bien du monde.*) Celeber, m. celebris, m. & f. celebre, n. Frequens, entis, omn. gen. Celebrior & hoc celebrius, Frequentior & hoc frequentius. Celeberrimus, Frequentiſſimus, a, um.) CZĘSTY CZĘSTA Ludny Ludna mowiąc o mieyſcu gdzie ſię wiele ludzi ſchodzi, ſławny. *(*Le contraire eſt* Locus infrequens, *Vn lieu qui n'eſt point frequenté.*) *(Przeciwna ieſt) mieyſce bezludné, odludne gdzie noga ludzka niepoſtanie, puſte oſobne mieyſce ná uſtroniu dáleko od ludzi.

FRE'QUENTER, (*on prononce* frécanter.) V. act. (*Hanter*, *venir ſouvent en un lieu.*) Frequentare, (o,as,avi, atu.) act. acc. *Saluſt.* UCZĘSZCZAC bywać częſto. **Fréquenter quelqu'un.* Aliquo plurimum uti, (utor, uteris, uſus ſum.) dep. *Cic.* *Uczęſzczać do kogo bywać ukogo.

Fréquenter les marchez. Mercatus concelebrare. *Plin.* Uczęſzczać ná iármárki, ná tárgi ieździwać zieżdzać ſię.

FRERE, ſubſt. maſc. (*Qui eſt ſorti d'un meſme pere & d'une meſme mere.*) Frater, tris, m. *Ter. Cic.* BRAT z iednego Oyca y Mátki pochodzący.

FRERES *conſanguins*, (*qui ont ſeulement le meſme pere.*) Fratres uno patre, aliâ matre. *Plaut* BRACIA przyrodni iednegoſz Oyca ále inſzey matki.

FRERES *uterins*, (*qui ont une meſme mere, & un autre pere.*) Fratres uterini, *ou* ex eodem utero. *Juſtin.* BRACIA rodzeni z iedney matki ále z inſzego Oyca. Poł bracia iedney matki oyca inſzego.

FRERES *jumeaux*, (*Freres nez de la meſme ventrée.*) Fratres gemini. *Plaut.* BLIZNIACY.

FRERE *de lait*, (*qui a tetté un meſme lait.*) Frater collactaneus. BRACISZEK ſpoł wychowaniec.

MON PETIT FRERE. Frater minimus natu. BRAT náymłodſzy. **Mon jeune frere.* Frater minor natu. *Brat młodſzy. * *Mon frere aiſné.* Frater maximus natu. *Brat ſtarſzy.

FRERE *du mari*. Levir, viri, m. *Modeſt.* DZIEWIERZ Brát męża względem żony.

LE FRERE *de la mere*. Avunculus, i, m. *Cic.* WUY Brát mátki względem dzieci.

LE FRERE *du pere*. Patruus, ui, m. *Cic. Hor.* STRYI Brát oyca względem dzieci.

FRERE *lai*, ou *Frere laïque* (*dans un convent.*) Frater laïcus. LAIK Láiczek Brát zákonny w klaſztorach.

EN FRERE, (*Fraternellement.*) Fraternè. adv. *Cic.* PO BRATERSKU iák Brácia.

FRESAYE, ſubſt. f. (*Oiſeau de nuit de la groſſeur d'un cocq.*) *On l'appelle auſſi* EFFRAYE, (*à cauſe de ſon cri effroiable.*) Strix, *genit.* ſtrigis, fœm. *Plin.* Caprimulgus, gi, m. SOWA Łężna, puhacz nocny.

FRESLE, (*prononcez* FRêLE.) adject. m. & f. (*Fort fragile & caſſant.*) Fragilis & hoc fragile, adj. Caducus, a, um. *Cic.* UŁOMNY.

FRESLON, (*prononcez* FRêLON.) ſubſtantif. maſc. (*Groſſe mouche ſauvage.*) Crabro, onis, m. *Plin.* CHRZĄSZCZ Chrabąſzcz.

FRESNE, (*prononcez* FRêNE.) ſubſt. maſc. (*Arbre de haute fuſtaye.*) Fraxinus, i, fœm. *Horat.* JESION drzewo Jeſionowe.

DE FRESNE. Fraxinus & Fraxineus, a, um. *Virg. Ovid.* JESIONOWY z Jeſionu.

FRESSURE, ſubſt. fœm. (*Les entrailles des animaux*, *comme le mou*, *le foye.*) Exta, orum, neut. plur. *Plin.* WNĘTRZNOSCI gorne w pierſiach w każdym zwierzęciu y bydlęciu iáko płuca, wątroba.

FRET, ſubſtantif. maſc. (*Le prix qu'on paye pour voiturer les marchandiſes par eau.*) Naulum, i, neut. *Juv.* Navis conductio, onis, fœm. PRZEWOZNE záplata od przewożnego ná wodzie, przewożnego álbo od przewozu za przewoz tyle &c.

FRETILLEMENT, ſubſt. maſc. (*Remuement continuel.*) Motus inquies, *genit.* motûs inquietis, maſc. Incompoſitus motus, maſc. WIERCENIE ſię kręcenie uſtawiczne.

FRETILLER, V. neut. (*Remuër toûjours*, *ne ſe tenir jamais en place*, *ni dans une meſme ſituation.*) Mobilitari, (or, aris, atus ſum.) paſſ. *Lucr.* Continuo & inquieto motu cieri, *ou* moveri & agitari. *Cicer.* WIERCIC ſię kręcić ſię nie poſtać ná mieyſcu nie zábawić, wiercioch, wiercioſzek kręcioſzka.

FRETIN, ſubſt. maſc. (*Rebut des marchandiſes & de choſes ſemblables.*) Quiſquiliæ, arum, fœm. plur. Rerum viliſſima quæque. GAŁGANY wybierki reſzty brak oſtatni towarow &c. **Ciceron a dit au figuré.* Quiſquiliæ hominum, *Gens de neant*, *de la racaille*. *Gałgany náypodleyſi ludzie odmiot ludzi.

FRETTER, V. act. (*Louër*, ou *donner à louage un vaiſſeau pour voiturer.*) Exportandis mercibus navem conducere, (eo, is, duxi, ductum.) act. NAYMOWAC ſtatku ná ſpławienie ſpuſzczenie przewiezienie wodą czego.

(C'eſt

(C'eſt le proprietaire ou le maiſtre du navire qui frette; & celuy qui le prend à louage, eſt celuy qui affrette.) Ten co iego własny ieſt ſtatek náymuie go komu, á ten co go náymuie, zákupuie go náymuie u kogo.

FRIABLE, adjectif. maſc. & fœm. (*Aiſé à mettre en poudre.*) Friabilis & hoc friabile, adject. *Plin.* KRUCHY miętki.

FRIAND, maſc. FRIANDE, f. (*Celuy & celle qui aime les bons morceaux & qui ſont délicats.*) Exquiſitiſſimorum ciborum cupidus. Mollicularum eſcarum cupidus. *Plaut.* Cupediarum, *ou* cupediorum avidus, a, um. ŁAKOTLIWY, ŁAKOTLIWA, łakotki lubiący.

FRIAND, (*parlant des choſes.*) Delicatus. Exquiſitus, a, um. ŁAKOTLIWY ſmaczny. **Il a le goût friand.* Delicatum eſt illi palatum *Má ſmak łakotliwy wymyślnego ſmaku

FRIANDER, V. n. mot bas & popalaire. (*Eſtre friand.*) Catillare, (o,as,avi, atum.) neut. *Plaut.* Ligurire, (io,is,ivi, itum.) neut. *Plaut.* POLIZOWAC łakotek patrzyć.

FRIANDISE, ſubſt. fœm. (*L'amour qu'on a pour let choſes délicates*; *& ces choſes meſmes.*) Cupedia, æ, fœm. Cupedia, orum, neut. plur. Deliciæ popinales, *genit.* deliciarum popinalium, fœm. pl. Molliculæ eſcæ, arum, fœm. pl. *Plaut.* ŁAKOTLIWOSC chciwość do łakotek przyſmakow, y ſame przyſmaki łakotki.

QUI VEND *des friandiſes*. Cupedinarius, ii, m. *Ter.* Piſtor dulciarius, *genit.* piſtoris dulciarii, m. *Mart.* ŁAKOTNIK co łakotki przedaie.

FRIBOURG, (*Ville capitale du Briſgaw en Allemagne.*) Friburgum, i, neut. FRIBURG Miaſto głowne Bryzgawſkiego kraiu w Niemczech.

FRIBOURG, (*Ville de Suiſſe ſur la riviere de Sana.*) Friburgum in Helvetiis, n. FRIBURG Miaſto Szwaycarſkie nád Sana.

FRICASSE'E, ſubſt. fœm. (*Mets cuit dans une poële, & aſſaiſonné.*) Pulmentum, i, neut. POTRAWKA ſmażona duſzona. **De poulets.* Pulmentum ex pullis. *Potrawka z kurcząt. **De veau.* Ex vitulinâ carne. * Potrawka z cielęciny Frykas.

FRICASSER, V. act. (*Cuire dans une poële avec aſſaiſonnement.*) Frigere, (frigo, gis, frixi, frictum *mieux que* frixum.) act. acc. *Celſ.* ZAPRAWIAC potrawę potrawkę gotować Frykas.

Des poulets fricaſſez. Pulli fricti. Kurczęta ná frykas ná potrawkę dane. **Du veau fricaſſé.* Vitulina caro fricta. *Cielęcina ná frykas, ná potrawkę dana.

FRICASSER ſignifie figurément, *Conſumer ſes biens en débauches*, *& par mauvais ménage*. Bona ſua abligurire, (io, is, ivi, itum,) *Terent.* Eluere rem patriam. Oblimare, *ou* decoquere bona. *Plaut. Ter.* UTRACIC zmarnować wſzyſtko ſwoie marnie utracić.

FRICASSER, *Manger l'argent d'autruy*. Alicujus argentum conficere, *ou* dilapidare. *Ter.* UTRACIC zmarnować cudzc, przepić przeczęſtować przehulać.

Qui fricaſſe tout, *qui mange tout ſon bien*. Gurges & voragopatrimonii, (*genit.* gurgitis & voraginis.) Patrimonii decoctor, oris, maſc. *Cicer.* Lucro, onis, maſc. *Suet.* Aſotus, i, maſc. *Cicer.* Everſor, oris, maſc. *Caj. Juriſ.* Conturbator macelli. *Mart.* Popino, onis, maſc. *Suet. Horat.* Helluo, onis, maſc. *Mart.* UTRATNIK marnotrawca hultay.

FRICASSEUR, ſubſt. m. (*Apprentif cuiſinier*, *qui ne tient encore que la queuë de la poële.*) Puer coqui, *genit.* pueri, m. KUCHTA kuchcik uczeń chłopiec kucharſki co dopiero rądel álbo panew zá ucho trzyma.

FRICHE, ſubſt. f. (*Champ qui n'eſt point cultivé.*) Ager incultus, *genit.* agri inculti, maſc. Incultum ſolum, i, n. Terra cultu vacans, *genit.* terræ cultu vacantis, fœm. *Cic.* UGOR; puſtka rola puſtuiąca odłog.

Eſtre en friche. Cultu vacare. *Cic.* Ugorować ugorem odłogiem leżyć.

ON DIT auſſi au figuré, *Il ne faut pas laiſſer un eſprit en friche*, *Il le faut cultiver*. Colendum & ſubigendum eſt ingenium. NIE TRZEBA ugorować dać rozumowi, nie trzeba zoſtawiać dowcipu odłogiem.

FRICTION, ſubſt. fœm. (*L'action de frotter une partie malade.*) Frictio, onis, fœm. Frictus, ûs, maſc. *Celſ. Juv.* Fricatio, onis, fœm. *Colum.* DRAPANIE, zdrapanie, ścieranie. **Se ſervir de frictions.* Adhibere frictionem. *Celſ.* *Kazać ſię zdrapać ścierać.

FRILLEUX, m. FRILLEUSE, f. adject. (*Fort ſenſible au froid.*) Alſioſus, a, um. *Plin.* ZIMNY, ZIMNA nie cierpiący, nie trwały ná zimno.

FRIMATS, ſubſt. maſc. plurier. (*Air eſpais & congelé*, *qui s'attache aux arbres & aux cheveux.*) Canæ pruinæ, arum, fœm. plur. *Horat.* Denſa & gelida pruina, æ, fœm. SRZON mgła gęsta wieſzaiąca ſię podrzewach gałęziach y włoſach.

FRINGANT, maſc. FRINGANTE, fœm. adject. (*Eveillé*, *qui s'agite continuellement*, *qui eſt toûjours en action*, *qui a toûjours un pied en l'air.*) Petulans, antis, omn. gen. Acer, acris, acre. WIERCIOCH kręcioch co nigdy ſpokoynie nie poſtoi.

FRINGUER, V. act. (*Remuër*, *agiter.*) Il ne ſe dit que pour *Fringuer un verre*, *le rinſer*, *jetter de l'eau par deſſus en le remuant*, *pour le rendre plus net*. Scyphum aquâ irrorare, (o, as, avi, atum.) act. WYPŁOKAC wymyć wodą popłokać ſzklenicę.

FRIOUL, *ou* FRIULI, (*Province d'Italie dans les Eſtats de la République de Veniſe.*) Foro-Julium, ii, n. Foro-Julienſis Provincia, f. Ager Foro-Julienſis, m. FRYUL Prowincya Włoſka, w Państwie Weneckim.

FRIOUL, (*Citta di Friuli*, *Ville capitale du Frioul.*) Forum-Julii, neut. FRYUL Miaſto głowne tey Prowincyi.

FRIPPER, V. act. (*Vſer*, *gaſter quelque habit en y faiſant des plis & des rides.*) Vexare. Rugare, (o, as, avi, atum.) act. acc. POMIĘTOSIC pognieść ſuknią.

FRIPPER ſignifie auſſi parmi le peuple, *Diſſiper ſon bien en débauche*. Bona ſua abligurire. *Ter.* *Voyez* DISSIPER, *Manger ſon bien*. UTRACIC zmarnować przehulać przepić przezalecać &c. dobra ſwoie.

FRIPPER ſe dit auſſi (*des Auteurs plagiaires qui prennent les penſées des autres.*) Pennis aliorum ſe exornare. Aliorum ſcripta prædari, (or, aris, atus ſum.) *Phæd.* KRASC porywać zwłaſzcza co do cudzych piſm y ſenſow.

ON DIT, (*d'un eſcolier qui s'abſente des claſſes.*) qu'*Il frippe*. Abeſt à ſcholis. Fugit, *ou* vitat ſcholas. *Quint.* STUDENT co ze ſzkoły ucieka nie rad ſię uczy waguie ſię.

FRIPPERIE, ſubſt. fœm. (*Négoce qu'on fait de vieux habits*, *de vieilles hardes.*) Veteramentariæ ars, *genit.* veteramentariæ artis, fœm. Ars interpolandi veſtes. TANDETARSTWO przedawanie noſzenie ná przedaż ſtarzyzn rożnych.

FRIPPERIE, (*Lieu à Paris où l'on vend de vieux habits & de vieux meubles.*) Interpolatorum inſula, æ, fœm. Scrutarium, ii, neut. TANDETA gdzie rożne ſtarzyzny ná przedaż maią.

ON DIT proverbialement, *Se jetter*, ou *ſe mettre ſur la friperie d'une perſonne*. Vellicare aliquem. Duris ſermonibus verberare. WZIĄC ſobie kogo ná obroty żártami przycinkami &c.

FRIPPIER, ſubſt. maſc. (*Qui regratte & vend de vieilles hardes.*) Interpolator, oris, m. Qui promercales veſtes vendit. Veteramentarius, ii, m. TANDECIARZ Tandetarz co ſtarzyzny odnawia y przedaie.

Faire le metier de frippier. Officinas promercalium veſtium exercere. *Suet.* Tandeciarſtwem ſię bawić.

FRIPPIERE, ſubſt. f. (*Celle qui vend de vieilles hardes.*) Interpolatrix, icis, f. *Pompon.* TANDECIARKA.

FRIPPON, *ou* FRIPON, maſc. FRIPONNE, fœm. adject. & ſubſt. (*Qui dérobe ſecretement*, *qui taſche à tromper ceux qui ont affaire à luy*, *qui fait des gains illicites au jeu*, ou *dans le négoce*, *& qui eſt ſans honneur & ſans bonne foy.*) Nebulo, onis, m. *Cic.* HULTAY ſzalbierz oſzuſt, ſmyk, złodziey złodzieyka nic dobrego filut wierutny.

FRIPON ſe dit auſſi (*d'un jenne homme débauché.*) Adoleſcens nequam. Nequior & hoc nequius. Nequiſſimus, a, um. *Cic.* HULTAY opoy roſpuſtnik zálotnik &c.

UNE FRIPONNE (en ce ſens.) Mulier nequam. Improba mulier. *Cic.* NIECNOTA ladaco kobieta hultayka.

FRIPON eſt quelquefois (*un terme de cajolerie.*) NIECNOTA czaſem ſię żartem mowi. **Cette fille a des yeux fripons*, ou *qui reſpirent la débauche*. Illices, *ou* illicebroſos habet oculos. *Plaut.* *Tá dziewka, Panna, ma oczy ladaco powabne ſwywolne.

C'eſt un tour de fripon, *Vne action de fripon*, *Cela eſt fripon*. Illud fraudulentum eſt & nebulonis. Niecnotliwy uczynek.

FRIPPONNER, *ou* FRIPONNER, V. act. (*Voler*, *tromper*, *eſcro-*

eſcroquer.) Per fallaciam, *ou* malis artibus, auferre aliquid ab aliquo. *Ter.* OSZUKAC kogo w czym wydrzeć komu co przez oſzukanie ſztucznie, niepoczciwie. **Deux valets Syriens entrerent dans la ſale à deſſein de fripponner une houteille de vin.* Duo Syri expilaturi lagenam, triclinium intrarunt. *Petr.* *Dwoch ſług Syryiſkich weſzło do ſali chcąc zemknąć parę flaſz wina.

FRIPONNER ſignifie auſſi *Se débaucher, ne pas faire ſon devoir.* HULTAIC ſię. **Cét eſcolier ne fait que fripponner au lieu d'eſtudier.* Hic ſcholaſticus per deſidiam abutitur tempore, cùm ſtudere deberet. *Ten ſtudent tylko ſię hultai miaſto tego żeby miał w ſzkole bywać.

FRIPPONNERIE, *ou* FRIPONNERIE, ſubſt. f. (*Trait de fripon.*) Nebulonis fraus, dis, f. HULTAYSTWO ſzalbierſtwo figle zdradziectwo.

FRIPONNERIE, (*Action de fripon, d'un débauché.*) Nebulonis nequitia, æ, fœm. HULTAYSKI obrot figiel, ſztuka.

FRIQUET, ſubſt m. (*Eſpece de petit moineau qui ſe plaiſt ſur les noyers.*) Paſſerculus, i, maſc. (qui nucibus delectatur.) WROBLIK co w leſzczynie rad ſiada.

FRIQUET, (*Vtenſile de cuiſine lqui eſt pat & percé comme écumoire.*) Rutrum frictorium, i, neut. PATELNIA dziurawa do ſmażenia, iak warząchew do ſzumowania.

FRIRE, V. act. (*Faire cuire dans une poële.*) Frigere, (frigo, is, frixi, frictum & frixum.) act acc. *Ceſ. Plin.* SMAZYC dusić.

Frit à l'huile. Frictum ex oleo. Smażony w oliwie.

FRIRE ſe dit proverbialement dans ces façons de parler. *Je n'ay plus de quoy frire, Je n'ay plus rien.* Flavi me bonis omnibus. *Plaut. Plin.* Decoxi bona. JUZ nic nie mam iużem wſzyſtko ſtracił.

ON DIT populairement, *Il n'y a rien à frire chez nous,* pour dire *Il n'y a rien à prendre.* Apud nos nihil eſt quæſtui furibus. NIE MASZ u nas co wziąć. **Il n'y a rien à manger.* Nihil eſt obſonii domi apud nos. *Plaut.* *Nie maſz co w gębę włożyć.

ON DIT encore populairement, *Vn homme eſt frit,* pour dire *Il eſt perdu, Il n'a plus d'eſperance de reſtablir ſes affaires.* Acciſæ, *ou* occiſæ ſunt res illius. Periit funditùs. *Cicer.* PRZEPADŁ zginął.

FRISE, (*Grand pays qu'on diviſe en deux, en Friſe occidentale, qui eſt une des Provinces unies des Pays-Bas, dont la ville de Leeuwarde eſt la capitale; & en Friſe orientale, qui eſt une Province d'Allemagne dans la Weſtphalie, dont Embden eſt la capitale.*) Friſia occidentalis & Friſia orientalis, fœm. FRYZYA Wielki kray ktory ná dwoie dzielą, to ieſt Fryzya záchodnia ktora ieſt iedną z ſiedmnaſtu Prowincyi ſprzymierzonych, Holenderſkich álbo niższych Niemcow á miaſto iey głowne ieſt Leward: y Fryzya wſchodnia Prowincya Niemiecka w Weſtſalii ktorey ſtołeczne miaſto ieſt *Embden.*

Qui eſt de Friſe. Friſius, a, um. *Tacit.* Fryz z Fryzyi.

FRISE, ſubſt. f. en architecture, (*C'eſt la partie de l'entablement qui eſt entre l'architrave & la corniche.*) Zophorus, i, m. *Vitr.* CZĘSC pokładu pokrycia.

FRISE, (*Sorte de drap friſé.*) Criſpatus pannus, i, maſc. KUTNER Sukno nie poſtrzygane, kutnerowane ſukno.

FRISE', maſc. FRISE'E, fœm. Criſpatus. Criſpus, a, um. *Plin.* KRĘCONY kędzierzawy kędzierzawa.

Des cheveux friſez naturellement. Crines ingenio ſuo flexi. *Petr.* *Włoſy ſame przez ſię kręcone kędzierzawe.

Des cheveux friſez aux fers. Vibrati crines calido ferro. *Virg.* *Włoſy żelazem trefione.

FRISER, V. act. (*Rendre creſpu.*) Criſpare, (po, as, avi, atum.) act. acc. TREFIC. **Friſer des cheveux avec le fer.* Calamiſtro convertere, *ou* criſpare comam. *Petr.* Vibrare ferro crines. *Virg.* Uſtulare crines candente ferro. *Pacuv.* Componere, *ou* diſtinguere crines in cincinnos doctâ manu. *Tibul. Sen.* *Trefić włoſy żelaſkiem. **Friſer les cheveux par étages* Frangere comam in gradus. *Quint.* * Trefić piętrami włoſy piętrzyć włoſy. **En boucles.* In cincinnos. *Trefić włoſy w pierścionki.

FRISER ſignifie encore, (*Approcher de bien près.*) PO SKURZE poyść, ſkorkę tylko zdraſnąć omknąć. **Ce coup n'a fait que friſer la peau.* Hic ictus ſummam cutem ſtrinxit. *Ten raz tylko co ſkorkę mu zdraſnął. **Le vent friſe l'eau.* Ventus ſummam aquam verberat. *Wiatr wodę ſtrzępi.

FRISSON, ſubſt. m. (*Tremblement qui précede la fiévre.*) Horror, oris, m. *Ceſ.* Frigus, *genit.* frigoris, n. *Petr.* ZIMNO zimnica febra trząśca.

Le friſſon le prend. Inhorreſcit. *Ceſ.* Zimno go bierze.

Il m'a pris un ſi grand friſſon que j'apprehendois la fiévre tierce. Tam periculoſo inhorrui frigore, ut tertianæ impetum timerem. *Petr.* Takie mnie zimno wzięło żem ſię febry obawiał.

Il a le friſſon, Il eſt dans le friſſon. Horror membra illius quatit. *Virg.* Zimnicę ma ná febrę choruie.

FRISSON ſe dit auſſi (*du tremblement que les paſſions inſpirent, & ſur-tout de celles qui viennent d'une cauſe froide, comme la peur.*) Horror. Pavor. Terror, oris, m. Formido, inis, f. *Cic.* STRACH ograzka okropność boiaźń.

FRISSONNEMENT, ſubſt. m. Horror, Pavor, oris, maſc. LĘKANIE ſię ſtrach drżenie.

FRISSONNER, V. neut. (*Avoir le friſſon.*) Horrere, (eo, es, horrui, *ſans ſupin.*) neut. *Cicer.* LĘKAC ſię drżeć od ſtrachu.

FRISSONNER, (*Trembler de froid.*) Frigutire, (tio, is, ivi, itum.) n. *Plaut.* DRZEC od zimna.

FRISSONNER, (*Trembler de peur.*) Horrere. neut. Horrore perfundi, (or, eris, perfuſus ſum.) paſſ. DRZEC z boiaźni z lękania ſię.

FRISURE, ſubſt. f. (*Maniere de friſer.*) Cinnus. Cincinnus, i, m. *Plaut. Cic.* TREFIENIE ſpoſob trefienia włoſow.

FRIT, maſc. FRITE, f. part. paſſ. de FRIRE. Frixus, *ou* Frictus, a, um. SMAZONY, SMAZONA.

FRITURE, ſubſt. f. (*Chair frite.*) Caro frixa, *ou* fricta. Piſcis frictus, *ou* frixus. SMAZENINA, ſmażone, ſmażona potrawa mięſo.

FRIVOLE, adject. m. & f. (*Qui n'eſt d'aucune valeur, qui n'a rien de ſolide.*) Frivolus, a, um. Futilis & hoc futile, adject. *Plin.* PŁONNY, prożny, lekomyślny, łádaco, nic nieważący. **Des choſes frivoles.* Futilia & Frivola. *Aul. Gel.* * Rzeczy prozne nic nieważące, * *Vn diſcours frivole,* Frivolus ſermo. *Aucl. ad Heren.* *Mowa prożna. **Pour ſoutenir vne accuſé ſur des choſes legeres & frivoles, & la plus part fauſſes.* Levibus aut frivolis & manifeſtò falſis reum incuſare. *Quint.* *Pieniać kogo o lekkie rzeczy prożne, á częſtokroć fałſzywe.

FROC, ſubſt. (*Habit de moines, dont ils couvrent leur teſte.*) Cucullus, i, m. KAPTUR mnieyſzy ktory ná głowę wdziewaią. **Qui a un froc.* Cucullatus, a, um. * Okapturzony co má álbo noſi káptur.

Jetter le froc aux ortiés, ſaçon de parler burleſque & triale, *Quitter le monachiſme.* Exuere cuculum. Deponere, *ou* abjicere vitam ſolitariam. Zrzucić káptur w pokrzywy go ciſnąć, ſpoſob mowienia wfrancuſkim potoczny y żártowny, wyſtąpić z Kláſztoru porzucić Zákon.

FROID, ſubſt. m. (*L'Oppoſition à la Chaleur.*) Frigus, goris, n. *Cic.* Algor, oris, m. *Saluſt.* ZIMNO co ieſt przeciwne ciepło.

Avoir froid. Frigere, (geo, es, frigui, & frixi, *ſans ſupin.*) Algere, (eo, es, alſi, *ſans ſupin.*) neut. *Cic.* Zimno komu ieſt.

Eſtre tranſi de froid. Aſtringi frigore. *Plin-Jun.* Wikroś być zimnem przeięty przerażony.

Eſtre pris du froid. Excipi frigore. *Ceſ.* Zimnym być ządięty. **Il eſt malade d'avoir eu froid à la teſte.* Condoluit tentatum caput frigore. *Horat.* *Choruie z oziębienia głowy. **Chaſſer le froid, s'en garantir.* Depellere, *ou* diſſollvere frigus. *Hor.* Arcere frigus. *Ovid.* Defendere ſe à frigore. *Virg.* *Zimno wypędzić, opatrzyć ſię od zimna (álbo) ná zimno. **Eviter le froid.* Vitare frigus. *Virg.* *Strzedz ſię zimna. **Il fait fort froid.* Frigus eſt vehemens. Vehementer hiemat. *Colum.* *Bárdzo ieſt zimno. **Il fait froid la nuit & le matin.* Veſpertinis atque matutinis horis frigus eſt. *Ceſ.* *Zimno bywa w nocy y zrana. **Se précautionner contre le froid.* Cavere frigore. *Ovid.* *Opatrzyć ſię ná zimno. * *Prendre du froid.* Contrahere frigus. *Virg.* *Ziębnąć, oziębić ſię, naziębnąć przeziębnąć.

Supporter la violence du froid, ou *le grand froid.* Vim frigoris ſuſtinere, *ou* perferre. *Cic.* Wytrzymać zimno, mroz tęgi, wytrwać. **Le froid nous vient voir, Le froid ſe fait ſentir.* Frigus ingruit, *ou* imminet, *ou* impendet. *Cic.* *Zimno (álbo) zima mroz do náś záwitáł, iuż ſię czuć daie záczyna.

LE FROID, ou LE FRISSON. Horror, oris, m. *Cic.* ZIMNO frebra.

ON DI au figuré, *Il y a du froid entre eux.* Sunt rixæ inter illos. *Ter.* Simultas, *ou* friguſculum eſt inter illos. *Vſp.* *NIEWAASNIE* oſtygli ku ſobie, poroznili ſię niechęci do ſiebie máią, zniechęcili ſię ku ſobie.

FRO.

FROID, m. FROIDE, f. adject. (*Privé de chaleur.*) Frigidus. Algidus, a, um. *Cic.* Frigidior & hoc frigidius, Alſior & hoc alſius, Frigidiſſimus, a, um.) ZIMNY, ZIMNA.

Qui eſt bien froid, ou *extrémement froid.* Perfrigidus. Frigidiſſimus. Gelidus. *Cic.* Prægelidus. *Liv.* Præfrigidus. *Plin.* Algidus, a, um. *Catul.* Bárdzo zimny. * *Eau froide.* Aqua frigida, Frigida, *ſeul. Plaut.* *Woda zimna. **Vn air froid.* Aura frigida. *Prop.* *Powietrze zimne, zimno ná dworze.

ON DIT figurément, *Vn diſcours froid, Vn orateur froid, Vne pointe froide, Vne raiſon froide qui n'a rien qui pique & qui éveille l'eſprit, qui émeuve les paſſions.* Frigida oratio. *Cic.* Frigidum acumen. *Quint.* Affectatio frigida & penè puerilis. *Quint.* MOWIEMY *niewłaśnie* mowa zimna, oziębła, mowca zimny oziębły, racya zimna niemocna nieporuszaiąca, nic w ſobie ſkutecznego nie maiąca, koncept zimny. **Les railleries eſtudiées ſont ordinairement froides,* c'eſt à dire *N'ont point de grace.* Ridicula domo allata, plerumque ſunt frigida. *Cic.* *Zárty przymuſzone zwyczaynie ſą zimne bezſkuteczne, żádney przyiemności w ſobie niemaią.

FROID ſe dit auſſi (*de ce qui a peu de mouvement.*) Frigidus. Lentus, a, um. ZIMNY oziębły nierzeźwy nie ochotny.

Vn froid ami, qui ſert peu. Frigidus amicus, & iners operâ. Przyiaciel zimny niepożyteczny. W Polſkim też zowie ſię oziec zimny mátka zimna oyczym álbo mácocha.

Il m'a receu avec une m ne fort froide. Auſteriùs me excepit. *Cic.* Zimno mię bárdzo przyiął.

Il a un froid qui glace. Frigido & auſtero ſuo vultu urit homines. Człowiek oſtry ſurowy nieprzyiemny nieprzyſtępny przykry áż zimno od niego.

Ils ſe regardent froid, ou *avec indifference, (parlant de deux amis qui ſont brouillez.)* Frigido & inimico vultu ſe invicem aſpiciunt. *Plat.* Pátrzą ná ſiebie niechętnie oziębłe oſtygle.

Prenez garde que vos amis ne vous faſſent froid. Vide ſis ne amicorum tuorum limina frigeſcant. Pátrz ábyś do przyiaciół uczęſzczał, áby nie oſtygli ku tobie.

ON DIT encore en ce ſens, *Battre froid, faire froid à quelqu'un,* pour dire *Luy faire mauvais accueil, Luy témoigner peu de ſatisfaction de le voir.* Minùs amanter, *ou* minùs amicè, *ou* haud familiariter, aliquem habere. Frigidè, adverſique animis aliquem accipere, *ou* excipere. ZIMNO kogo przyiąć nie z wielką chęcią nie bardzo chętnie z nim ſię obchodzić.

FROID, (*Poſé, ſerieux, tranquille, qui n'eſt point emporté.*) Sedatus. Placidus, Tranquillus, a, um. *Cic. virg.* ZIMNY Flegmatyk, człowiek uważny niepopędliwy ſpokoyny powolny niegorączka.

Il luy répondit d'un ſens froid, ou *d'un ſens raſſis,* ou *d'un ſang froid.* Sedato corde, *ou* ſedatis animis, *ou* ſedatè, illi respondit. *Cic. Virg.* Odpowiedział mu ſpokoynie bez paſſyi.

FROID ſe dit (*des paſſions ſubites qui glacent le ſang dans les veines*) *A cette nouvelle il demeura froid & tout conſterné.* Hoc nuntio fuit horrore perculſus. Frigidior hieme Gallicâ ſtetit. *Petr.* ZIMNO otrętwienie okrzepłość co do affektow ludzkich ná tę nowinę ſtrętwiał okrzepł ſkościał.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme ſouffle le froid & le chaud d'une meſme bouche.* Uno eodemque ore calidum & frigidum flat. Modò laudat, modò vituperat. *Il loue & blaſme la meſme choſe.* Z IEDNEY gęby y ciepło y zimno y chwały bluźni toż ſamó.

A FROID, (*Sans feu.*) *Battre du fer à froid,* c'eſt à dire, *Le forger ſur l'enclume ſans le faire chauffer.* Ferrum non poſſis mollitum igne tundere. NA ZIMNO bez ognia. Kować żelazo ná zimno, bić ie ná zimno bez ognia. **Vne liqueur infuſée à froid.* Infuſus liquor abſque igne, non ſuppoſitis ignibus. *Nálane ná zimno.

ON DIT proverbialement, & populairement; *Il n'y a rien de plus froid que l'atre,* pour dire qu'*En une maiſon, on ne ſait point de cuiſine.* Nihil eſt cocti domi. Nihil prandii eſt. ZAWSZE kuchnia zimna w tym domu, po náſzemu zawſze ſies ná kuchni leży.

ON DIT qu'*Vn homme ne trouve rien de trop chaud ni de trop froid,* pour dire que *C'eſt un goinfre, qui trouve tout bon.* Omnia illius ſtomacho placent. Omnia ſapiunt palato. OBZARTUCH żarłok obżerca nic go w gębę nie parzy. **Froides mains, chaudes amours.* Frigidæ manus, amoris indicium. *Parceque la chaleur de dehors rentre en de dans, quand on eſt bien amoureux.*) * Zimne ręce ſerce gorące gdy ciepło, powierzchowne wewnątrz ſię zbiega do ſerca kiedy kto ſię bardzo zápali miłością.

FROIDEMENT, adv. (*En ſentant bien du froid.*) Frigidè. adv. ZIMNO bardzo.

FROIDEMENT, (*Tranquillement, ſans s'émouvoir.*) Sedatè. Placidè. Tranquillè. adv. *Cic.* ZIMNO ſpokoynie bez wzruſzenia ſię popędliwością.

FROIDEMENT, (*Avec froideur, d'une maniere froide.*) Haud familiariter. Parùm amanter, *ou* amicè. Haud hilari ingenio lepidoque. *Plaut. Voyez* FROID. ZIMNO oziębłe nie chętnie.

FROIDEUR, ſubſt. fœm. (*Qualité de ce qui eſt froid.*) Frigus, goris, neut. *Cicer.* ZIMNOSC zimno właſność rzeczy zimnych.

FROIDEUR ſe dit au figuré (*du ralentiſſement qui arrive entre le mari & la femme, & entre les amis.*) Remiſſio, onis, fœm. *Cic.* Friguſculum, i, n. Friviculum *ſelon quelques-uns,* i, n. *Vlp.* OZIĘBŁOSC *niewłaśnie* ſię mowi o oſtygnieniu y porożnieniu ſtadła między ſobą y przyiacioł. **Il y a de la froideur entre le mari & la femme.* Friguſculum intercedit inter conjuges. *Porożnienie iákieś ieſt między niemi między mężem y żoną.

Témoigner de la froideur à quelqu'un, luy battre, ou *luy faire froid.* Oziębłość niechęć do kogo pokazować. **D'où vient voſtre froideur pour moy?* Unde tam frigidè, & animo adverſo mecum agis? *Skądże ta do mnie twoia niechęć.

FROIDIR, V. n. (*Perdre ſa chaleur.*) Frigeſcere, (ſco.) n. *Cat.* ZIĘBNĄC ſtygnąć.

FROIDIR, V. act. (*Cauſer du froid.*) Frigefacere, (io, is, feci, factum.) act. ZIĘBIC oziębiać chłodzić oſtudzić. **Le marbre froidit les mains,* Marmor frigefacit manus. *Marmor ziębi ręce.

FROIDURE, ſubſt. f. (*Temps froid.*) Frigus, goris, n. *Tacit.* ZIMNO czas zimny.

FROIDUREUX, maſc. FROIDUREUSE, fœm. adject. (*Frileux, qui craint le froid.*) Alſioſus, a, um. *Plin.* Frigidulus, a, um. *Catul.* ZIMNY, ZIMNA nielubiący, ná zimno nie trwały oziębły.

FROISSEMENT, ſubſt. m. (*Action par la quelle on briſe & on froiſſe.*) Fractura, æ, fœm. *Plin.* Contuſio, onis, f. *Plin.* TŁUCZENIE ſtłuczenie nátłuczenie.

FROISSER, V. act. (*Briſer, mettre en pieces.*) Confringere, (go, gis, fregi, fractum.) Contundere, (tundo, is, tudi tusum.) act. acc *Cic Plaut.* TŁUC ſtłuc ná ſztuki porłuc.

FROISSER *quelqu'un de coups de baſton.* Fuſtibus malè aliquem contundere. *Plaut.* ST ŁUC Zbić kogo kiimi. **Je ſuis tout froiſſé de coups.* Ictibus contritus, *ou* confractus ſum. *Wſzyſtkiem kiimi zbity. **Les vaiſſeaux ſe froiſſerent les uns contre les autres* Naves inter ſe colliſæ ſunt. *Ceſ.* *Naczynia ſię tłuką o ſiebie iedno o drugie.

FROMAGE, ſubſt. maſc. (*Lait caillé, ſeché & dure.*) Caſeus. ei, maſc. Preſſum lac, *genit.* preſſi lactis, neut. *Virg.* SER.

Fromage mon. Caſeus mollis. *Plin.* Ser miętki twarog.

Fromage frais fait. Caſeus recens, & muſteus. *Plin.* Ser świeży mokry. **Fromage qui a bien des yeux,* ou *des trous.* Caſeus oculatus, *ou* pumicoſus, *ou* fiſtulatus. *Colum. Plin.* *Ser z oczami dziurkowaty.

Faire des fromages. Premere caſeum. *Virg. ou* figurare. *Plin.* Sery robić, kraianki &c.

FROMAGER, ſubſt. m. (*Qui vend du fromage.*) Caſearius, ii, m. TEN co ſery przedaie.

FROMENT, (*on prononce* fromant.) ſubſt. maſc. (*Bled froment qui eſt le meilleur & le plus gros de tous les bleds, & qui fait la farine la plus blanche.*) Triticum, ci, neut. Far, *genit.* farris, neut. Far adoreum, neut. Siligo, inis, fœm. *Plin.* PSZENICA náyprzednieyſze zboże z ktorego mąka náypiekniey ſza.

Pain de froment. Farreus panis. *Colum.* Chleb pſzenny.

DE FROMENT Triticeus. Farreus Siligineus, a, um. *Colum. Plin.* PSZENNY pſzeniczny.

FROMENTE'E, (*prononcez* fromantée.) ſubſt, fœm. (*Sorte de breuvage que les Anciens faiſoient d'épautre, ou de froment.*) Alica, æ, fœm. *Plaut.* Polenta, æ, fœm. Pulticula triticea, æ, fœm. *Catul.* NAPOY ktory dawni robili z ſzpełty (to ieſt) z orkiſzu álbo z pſzenicy nákſztałt piwa álbo cienkuſzu lub też tyzanny.

FRON-

FRONCEMENT, ſubſt.m. (*L'action de ſe rider le front.*) Contractio, onis, f. Frontis contractio. *Cic.* ZMARSZCZENIE czoła. **Froncement des ſourcils.* Superciliorum contractio. *Cic.* *Zmarſzczenie brwi.

FRONCER *un habit, du linge*, V. act. Veſtem, linteum in rugas cogere, *ou* detrahere. Striare veſtem. *Apul.* Rugas veſtibus inducere. *Tibul.* Rugare veſtem. *Plaut.* ZMARSZYC zmarſzczyć pomiąć pognieść ſzaty chuſty.

FRONCER, *Rider le fiond*, ou *le ſourcil.* Frontem, *ou* ſupercilium contrahere. *Cic.* Caperare frontem. *Var.* Ducere vultum. *Mart.* ZMARSZYC czoło zmarſzczyć ſię.

FRONCEURE, (*prononcez* fronſure.) ſubſt. fœm. (*L'action de faire des plis à un habit.*) Ruga, æ, fœm. MARSZCZENIE ſkładanie faldowanie.

FRONCLE, ſubſt. m. (*Sorte de tumeur qui aboutit en pointe & qu'on nomme Cloud.*) Furunculus, i, m. *Celſ.* KROSTA ſzyſzka w ciele.

FRONDE, ſubſt f. (*Inſtrument fait de cordes à jetter des pierres.* Funda, æ, fœm. *Cic.* PROCA do ciſkania kamieni.

Le panier de la fronde, ou *le milieu où on met la pierre.* Scutale, is, neut. *Liv.* PROCY łoże mieyſce gdzie kamień álbo kulę zákładaią.

Les bras de la fronde. Habena, æ, f. Funale, lis, n. *Liv.* Procy náwiązanie.

FRONDE, (*Ligue*, ou *un parti contre le miniſtere de France en* 1648.) Factio, onis, f. *Phæd.* PROCA we Francyi názwaną pewny ſpiſek uczyniony w roku 1648. przeciwko rządom y náywyżſzemy Miniſtrowi ná ten czas będącemu to ieſt przeciw Mazaryniemu.

FRONDER, V. act. (*Jetter des pierres avec la fronde.*) Fundâ lapides jacere, (jacio, jacis, jeci, jactum.) act. Z PROCY bić z procy ciſkać.

Il luy fronda à la teſte une cruche de grès qui eſtoit vuide, & le bleſſa au front. Urceolum fictilem in caput illius jaculatus ſolvit frontem. *Petr.* Ciſnął mu o głowę dzban gliniany prożny y ranił go w czoło.

ON DIT au figuré. *Fronder le gouvernement, le blaſmer, y trouver à redire.* Regni adminiſtrationem culpare, *ou* vituperare, *ou* objurgare, *ou* oblatrare, *ou* allatrare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cicer. Liv.* Detrectare, *ou* obtrectare aliquid, *ou* alicui rei, (to, as, avi, atum.) *Cicer.* PRZYGANIAC rządom y tym co rząd prowadzą w Państwie iákim, zle mowić o rządcach.

Fronder une opinion, la rejetter, la contredire. Opinionem rejicere, (io, is, rejeci, rejectum.) Impugnare: *ou* impetere opinionem, (gno, as, avi, atum: impeto, is, ivi, itum.) act. Opinionem, *ou* opinioni contradicere. Opinioni obſiſtere, (obſiſto, is, obſtiti, obſtitum.) n. *Cic.* Sprzeciwiać zdaniu, iść náprzeciwko wkontr zdaniu iákiemu.

FRONDEUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui jette des pierres avec la fronde.*) Funditor, oris, maſc. *Cæſ.* PROCZCNIK Procarz co procą ciſka.

FRONDEUR ſe dit auſſi (*de ceux qui ont ſuivi le parti de la Fronde en France, contre le miniſtre du Cardinal Mazarin en* 1649.) Detrectator, *ou* obtrectator adminiſtrationis regni. KONFEDERACI ſpiſkowi buntownicy malkontenci przeciwko rządom y rządcy ná ow czas we Francyi Kardynáłowi Mazaryniemu w roku 1649.

FRONDEURS ſe dit generalement (*de ceux qui blaſment, & qui trouvent à redire à quelque choſe.*) Detrectatores. Obtrectatores. KRYTYCY ogolnie przyganiacze co każdey rzeczy przyganiaią.

FRONT, ſubſt. m. (*Le haut du viſage, la partie qui eſt au deſſus des yeux.*) Frons, *genit.* frontis, fœm. *Cic.* CZOŁO przodek ſam głowny, część przednia oblicza nád oczami.

Un petit front. Frons minima. *Petr.* Frons tenuis. *Hor.* Czoła małego. **Elles diminuoient leurs fronts avec des bandelettes.* Imminuebant frontes nimbis. *Arnob.* *Małe ſobie czołko czyniły ſcięgaczkami.

Un front ridé. Rugoſa frons. Caperata, *ou* corrugata frons. *Plaut.* Striata, *ou* contracta frons. *Apul.* Czoło zmarſzczone **Un front rechigné, chagrin.* Sollicita frons. *Hor. ou* triſtis. *Tibul. ou* matutina. *Mart.* *Czoło ponure ſmutne záſępione gniewliwe. **Sans pudeur.* Inverecunda frons. *Quint. ou* expudorata. *Petr.* *Czoło bez wſtydu.

Il n'a point de front, il eſt ſans front, ſans pudeur. Frons eſt illi expudorata. *Petr.* Frons illi periit. *Perſ.* Frontem perfricuit. *Quint.* Bez czoła, bez wſtydu.

Qui a un grand front. Fronto, onis, maſc. *Cic.* Czołowaty czoła wielkiego wydatnego.

FRONT, (*Impudence, effronterie.*) Frons. *Cicer.* NIEWSTYD zuchwałość beſpieczeńſtwo fromota. **De quel front oſe-t-il l'aborder?* Quâ fronte, quo vultu illum aggredi audet? *Jákim czołem iáką odwagą śmieć do niego zbliżyć.

Avoir le front, Oſer. Audere, (audo, es, auſus ſum. neut.) *acc.* ou *un infin.* Smieć odważyć ſię.

ON DIT en ce ſens, *Cét homme a un front d'airain, Il eſt impudent, hardi, Il ne ſe deferre point.* Os impudens. *Ter.* Graphicè impudens. NIEWSTYD bez czoła człowiek.

FRONT, (*Face, le devant.*) Frons. CZOŁO przod od przodu z przodu. **Il donna plus de front que de hauteur à ſes battaillons.* Copias ſuas ſic explicavit, ut à fronte latiores eſſent. *Cæſ.* *Wlinią od czoła uſzykował woyſko w tyle prawie nic niebyło. **Il commença d'eſtendre ſa cavalerie ſur un grand front.* Suos equites exporrigere cœpit in longitudinem. *Hirt.* *Záczął iezdnych długo w linią ſzykować. **Il commanda à ſon armée de s'eſtendre ſur un grand front.* Jubet aciem in longitudinem maximam porrigi. *Cæſ.* *Kazał ſię woyſku w linią ſzykować. **Les Romains ſont obligez de faire front de tous coſtez.* Romani converſa ſigna bipartito intulerunt. *Cæſ.* *Rzymianie muſzą ſię ſtawiać z każdey ſtrony. **Marcher de front.* Æqualibus frontibus incedere. *Cæſ.* *Iść proſto czoło w czoło. **Il avoit placé les cuiraſſiers au front de la bataille.* In fronte ſtatuerat ferratos. *Tacit.* *Poſtawił Pancernych álbo huſſaryą ná czele.

DE FRONT, *A la fois, enſemble.* Uno ordine. abl. RAZEM wedle ſiebie iedno przy drugim

DE FRONT, *Par devant.* A fronte. OD CZOŁA z przodu

DEUX CHEVAUX *attelez de front.* Bigæ, arum, fœm. plur. PARA koni. **Quatre chevaux attelez de front.* Quadrigæ, arum, fœm. plur. *Cic.* *Cztery konie wraz od czoła ieden przy drugim záprzężone.

FRONTEAU, *ou* FRONTAL, ſubſt. m. dans l'architecture, (*Fronton qu'on met au deſſus des portes.*) Frontale, lis, n. *Plin.* CZOŁOWY kamień ſzczyt náde drzwiami dla ozdoby od wierzchu dany.

C'EST auſſi, *Un remede ſec qu'on applique ſur le front avec un bandeau contre le mal de teſte.* Remedium adversus capitis dolores. PLASTR przywiniony ná czoło y głowę od bolenia głowy.

FRONTIERE, ſubſt. fœm. (*Extremité du Royaume.*) Fines, ium, maſc. plur. Confinium, ii, neut. Confinia, orum, neut. plur. (*dat.* confiniis & confinibus.) *Cic.* GRANICE Państwa iákiego.

Les frontieres d'un pays. Regionis fines, *ou* extremitates. *Cic.* Granice kraiu.

FRONTIGNAN, (*Petite ville du bas Languedoc, fameuſe pour ſes bons vins muſcats.*) Frontiniacum, i, n. FRONTINIAN miaſteczko niżſzey Okcytanii ſławne winami przednicy muſzkateli.

FRONTISPICE, ſubſt. m. (*La face d'un baſtiment qui ſe preſente de front aux yeux.*) Ædificii frons, ontis, fœm. *Vitr.* CZOŁO domu przednia ściana od przodu od ulicy Facyata. **On a dit* Fortiſpicium, ii, neut. *dans la baſſe latinité*, quaſi frontis hominis inſpectio.)

(Le mot de *Frontiſpice* eſtoit beaucoup plus uſité autrefois en Architecture, qu'il ne l'eſt mainteant; on dit ſa place *Face & Portail.*) W Francuſkim przedtym facyatę zwano *Frontiſpice*, teraz zowią *Face & Portail.*

ON DIT, *Le frontiſpice d'un livre, La premiere page.* Frons, ontis, f. CZOŁO pierwſza karta kſięgi.

FRONTON, ſubſt. maſc. (*Ornement d'Architecture, qu'on met au deſſus des portes.*) Faſtigium, ii, neut. SZCZYT náde drzwiami czołowy kamień.

FROTTEMENT, ſubſt. maſc. (*Action par laquelle deux corps ſe frottent.*) Affrictus. Attritus, ûs, m. *Plin.* CZOŁHANIE tarcie iedney rzeczy o drugą.

FROTTEMENT, (*Onction de quelque remede.*) Frictio. Fricatio. Circumlitio, onis, f. *Celſ.* NATARCIE náſmarowanie czym lekarſtwem iákim.

FROTTER *l'un contre l'autre*, V. act. Fricare. *Plaut.* Defricare. Confricare, (frico, as, fricavi, *ou* fricui, fricatum, *ou* frictum.) act. acc. *Colum.* CZOCHAC trzeć iedno o drugie

Frotter ſa gencive. Gengivam defricare. *Catul.* Náciérać náſmarować działſa álbo też zetrzeć wytrzeć wychędożyć.

Laiſſez moy manger mon pain frotté d'ail. Sine me alliato fungi fortunas meas. *Plaut.* Day mi pokoy niech ziem ſwoy kawałek chleba nátarty czoſnkiem.

On fait paſſer les petits bourgeons qui viennent au viſage, en les frottant tous les jours de ſa ſalive à jeun. Leves papulæ, ſi jejunâ ſalivâ quotidie defricantur, ſanеſcunt. *Celſ.* Trądzik krośtki ktore ſię ná twarzy przydaią nácieraiąc ie codzień śliną na czczo. **L'eſcume de la mer oſte les verruës en les frottant avec.* Spuma marina affrictu verrucas tollit. *Plin.* *Piana morſka traci brodawki nácieraiąc nią.

FROTTER, (*Oindre.*) Fricare. Perfricare. Linere. Illinere, (lino, is, levi, litum.) Inficere, (io, is, infeci, infectum.) act. aliquid re aliquâ. *Cic. Petr.* NAMASCIC náſmarować. **Frotter le corps d'huile.* Fricare corpus oleo. *Mart.* *Námaścić náſmarować ciało oliwą maścią.

On frotte cela d'une graiſſe tiede, ou *de vin.* Tepenti adipe vel vino liniuntur. *Colum.* Nácieraią to tłuſtością roſpuſzczoną wolno.

Frotter les paupieres de quelque leniment par deſſous. Suffricare palpebras medicamento. *Celſ.* Nátrzeć nápuścić powieki od ſpodu iákim lekarſtwem folguiącym. **Il frotta les teſſes de poiſon.* Infecit pocula veneno. *Virg.* *Nátarł nápuścił czarki trucizną.

SE FROTTER *à quelque choſe*, ou *contre quelque choſe.* Se alicui rei affricare, *ou* atterere. *Plaut.* CZOCHAC ſię o co tarać ſię. **Les aſnes ſe frottent contre les eſpines.* Aſini ſe ſpinctis atterunt. **Oſły ſię tárzaią po cierniu po oſtach. *Les anguilles ſe froittent aux rochers*, ou *contre les rochers.* Anguillæ ſe ſcopulis atterunt. *Plin.* *Węgorze trą ſię o ſkały.

FROTTER, (*Battre.*) Verberare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* SMAROWAC bić ołoić.

Frotter quelqu'un en diable, ou *comme un miſerable.* Egregiè mulcare. *Petr.* Náſmarować ścierać bić kogo ołoić go zle dyabły. ** Il a eſté frotté en diable.* Egregiè vapulavit. *Ołoili go obili iák dyabła. **Je luy frotteray le viſage avec des manequins à mettre du poiſſon.* Verberabo os ſcirpiculis piſcariis. *Plaut.* *Obiię mu pyſk więcierzem.

FROTTER *doucement.* Tractim trangere. *Plaut.* SCIERAC lekko.

SE FROTTER ſe dit en ce ſens au figuré (*de ceux qui en attaquent d'autres, ſoit pour les combattre, ſoit pour diſputer.*) ZETREC ſię z ſobą o co. **Il n'oſe plus ſe frotter à luy.* Cũ illo contendere, *ou* concertare, *ou* congredi non audet. Illũ attentare, *ou* rem habere cum illo, non audet. *Nie śmie iuż ſię znim zetrzeć.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme s'eſt frotté au pilier*, pour dire qu'*Il a eu commerce & liaiſon avec certaine cabole de gens qui l'ont dreſſé à leur maniere.* Quibuſdã ſe applicuit, qui eum inverterunt. Uſum conſociavit cum quibuſdam qui ingenium illius immutarunt moribus. Societatem cum quibuſdam facit, immutatus eſt, *ou* alius factus eſt. WDAC ſię z kim ná ſwoie licho.

ON DIT auſſi qu'*Vne mule frotte l'autre*, ou qu'*Vne main frotte l'autre.* Manus manum lavat. *Petr.* Mulus mulũ fricat. RĘKA rękę ociera drapie iedno drugiemu pomaga.

FROTTEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui frotte.*) Tractator, oris, m. SCIERACZ poſługacz álbo poſługaczka do ściérania ciáłá. **Frotteuſe.* Tractatrix, icis, f. *Plaut.* * Scieraczka co ściéra chuſtami ciało dlá otwarcia porow y zdrowia.

(Les Romains avoient pris des hommes & des femmes pour cét uſage, qu'ils appelloient *Tractatores & Tractatrices.* On peut voir Martial Epig. LXXXII. du Livre III.) Rzymianie mieli poſługaczow y poſługaczki od tego iáko widzieć w Márcyaliſie wierſzu LXXXII. Kśięgi. III.

FROTTOIR, ſubſt. m. (*Linge*, ou *eſtamine qui ſert à frotter.*) Penicillus & Peniculus, i, m. Penicillum & Peniculũ, i, n. Sudarium, ii, n. *Suet.* Quo ſudorem extergimus (in balneo aut in æſtu.) PYTELEK álbo chuſta do ſcierania ciała ścieraiąca chuſta, álbo ſzmata płát ná konie do ścierania.

FRUCTIFIER, V. neut. (*Porter du fruit.*) Fructum ferre. *Plin.* OWOC rodzić obrodzić obradzać owocem. ** Ce champ eſt fort fertile, il fructifie beaucoup, il rapporte bien du fruit.* Feraciſſimus eſt ille ager, ibi arbores multos fructus creant. *Quint.* *Bárdzo urodzayny grunt pole.

FRUCTUEUX, m. FRUCTUEUSE, f. adject. (*Qui eſt fertile.*) Ferax, acis, omn. gen. Feracior & hoc feracius; Feraciſſimus, a, um.) UZYTECZNY urodzayny żyzny.

FRUCTUEUX, (*Utile, profitable.*) Fructuoſus, a, um. Utilis & hoc utile. adject. *Cic.* POZYTECZNY wygodny

La medecine eſt un art bien fructueux, & où l'on gagne beaucoup. Fructuoſiſſima ars, medicina. *Plin.* Náuka lekarſtwa ieſt bárdzo pożyteczna, wielki pożytek przynoſząca.

FRUCTUESEMENT, adv. (*D'une maniere fructueuſe.*) Utiliter. adv. POZYTECZNIE.

FRUGAL, m. FRUGALE, f. adject. (*Sobre, tempérant.*) Frugalis & hoc frugalę. Frugalior & hoc frugalius; Frugaliſſimus, a, um.) *Cic.* SKROMNY Pomiarkowany, w życiu wſtrzemięźliwy.

Il eſt fort frugal. Frugaliſſimus eſt. Homo frugi ac ſobrius. *Cic.* Zyie bárdzo ſkromnie. **Vne vie frugale.* Vita frugi ac ſobria. *Cic.* *Zycie ſkromne pomiarkowane w iedzeniu, nápoiu.

FRUGALEMENT, adv. (*Sobrement, avec tempérance.*) Sobriè & frugaliter adv. *Plaut.* SKROMNIE oſtrożnie z pomiarkowaniem pomiernie, z miárą.

FRUGALITE', ſubſt. f. (*Sobrieté, meſnagement ſur le boire & le manger.*) Frugalitas, atis, f. *Cic.* SKROMNOSC wżyciu oſtrożność miárá.

ERUIT, ſubſt.m. (*pris en general pour tout ce que la terre produit.*) Fructus, ûs, m. *Cic.* (Fructui *dans Terence, au genitif.*) OWOC wſzelaki ogolnie urodzay.

LES FRUITS *de la terre*, (*qui conſiſtent en bleds & en légumes.*) Fruges, gum, f. pl.) URODAIE ziemi iáko zbożá iárzyny leguminy.

LES FRUITS *des arbres* Fructus, uum, m. plur. *Cic.* O, WOCE drzew.

LES FRUITS *des arbres, qui ſont tendres & menus*, (*comme pommes, poires, ceriſes, figues.* &c.) Baccæarborum, *genit.* baccarum, f. pl. *Cic.* Poma, orum, n. pl. *Cic. Colum.* JAGODY drzew drobnieyſze owoce iáko iábłka, gruſzki, wiſznie, figi &c.

LES FRUITS *à écailles*, (*comme noix, amandes* &c.) Nuces, cum, f. plur. *Plin.* OWOC w łupinie iáko orzechy, migdały.

ABONDANT *en fruit, où il y a beaucoup de fruit*, (*en parlant d'un lieu, d'un pays.*) Pomoſus, a, um. *Colum.* Kray urodzayny żyzny obfity w owoce wſzelakie.

Des fruits meurs. Mitia, *ou* matura poma. *Hor.* Owoc doyrzały. **Des fruits précoces.* Præcoqua poma. *Owoc ranny wczeſny przed czaſem. ** Des fruits communs.* Gregalia poma. *Sen.* * Owoce proſte poſpolite. ** Des fruits pierreux.* Lapidoſa poma. *Colum.* *Owoce zwerowate w ktorych ſię wewnątrz zwer twardy záwiia.

Cueillir des fruits. Carpere poma. *Virg.* Detrahere arboribus poma. *Tibul.* Zrywać owoce obierać owoce z drzewa.

Vne année abondante en fruits. Annus pomis exuberans. *Virg.* Rok obfity w owoce urodzayny.

FRUIT, (*Le deſſert, qu'on ſert à la fin du repas, qui conſiſte ordinairement en fruits.*) Secunda menſa, æ, f. *Petr.* Bellaria, orum, n. plur. *Plaut.* OWOCE wety ſtołowe.

ON DIT, *On a ſervi le fruit, On en eſt au fruit.* Ab ovo ad mala jam perventum eſt. JUZ owoce dáno iuż u wetow ſiedzą iuż wety u ſtołu.

ON DIT ironiquement & par un terme de mépris, *Le beau fruit de nature, qui ſe moque des autres?* Bellum pomum, qui alios rideat? *Petr.* MOWIĄ przez poſmiech. Jákimi łádny owoc co ſię z inſzych urąga.

FRUIT, (*Portée de l'animal.*) Fetus. Partus, ûs, m. & *quelquefois* fructus, ûs, m. *Plin.* OCIELENIE, okocenie co do owiec, ozrebienie co do koni, oproſzenie co do świń, oſzczenienie co do pſow &c.

ON DIT au figuré, *Les fruits, les productions de l'eſprit.* Fetus animi. *Cic.* OWCE umyſłu głowy rozumu ludzkiego.

FRUIT, (*Profit, utilité.*) Fructus, ûs, m. Utilitas, atis, f. Emolumentum, i, n. *Cic. Ter.*. OWOC pożytek zyſk. **Tout le fruit que je retire de mon travail, c'eſt de m'eſtre rendu odieux.* Hunc fructum pro labore ab iis fero odium. *Ter.* *Wſzyſtek zyſk z pracy moicy mám ſamą nienáwiść **Il n'a retiré aucun fruit de ſes eſtudes.* Nullum ex litteris fructum percepit. *Cic.* * Zádnego pożytku z náuk ſwoich niema żádnego pożytku poſtępku nie uczynił w náukach.

FRUITERIE, ſubſt. f. (*Lieu où l'on ſerre les fruits.*) Cella fructaria, æ, f. *Colum.* Oporotheca, æ, f. *Var.* Pomarium, ii, n. *Plin.* SCHOWANIE ná owoce wſzelakie Figarnia Pomarańczarnia, ſkład ſchowanie owocnica

FRUITIER, adject. m. *ou* JARDIN FRUITIER Pomarium, ii, neut. SAD ogrod owocorodny. **Arbre fruitier.*

Arbor frugifera, fœm. (frugifer,era, erum.) Pomus,i,f. *Plin. Tibul*, *Szczep rodzący owoce.

FRUITIER, ſubſt. maſc. (*Celuy qui vend du fruit.*) Pomarius, ii, maſc. *Hor.* OWOCNIK owocow przekupień co owoce przedaie.

FRUITIERE, ſubſt. f. Pomaria, æ,f. OWOCNICA przekupka co owoce przedaie.

FRUSTRE', m. FRUSTRE'E, f. (*Decu, trompé.*) Deceptus. Fruſtratus, a, um. *Ter.* OMYLONY, OMYLONA, oſzukany záwiedziony.

FRUSTRER, V act. (*Tromper quelqu'un, en le privant de ſes prétenſions.*) Re aliquâ aliquem fraudare, *ou* defraudare, *ou* fruſtrare, (o, as, avi, atum.) act. *Cic. Ter.* Fruſtrà habere aliquem *Plaut.* OMYLIC oſzukać záwieść kogo,záwod uczynić komu.

Fruſtrer quelqu'un de ſon attente. Fruſtrari expectationem alicujus. *Plin-Jun.* Omylić kogo oſzukać w nádziei.

J'ay eſté ſouvent fruſtré par cette eſpérance. Jam ſæpiùs me hæc ſpes fruſtrata eſt. *Ter.* Częſtokroć mię tá nadzieia zwodziła.

Eſtre fruſtré de ſon eſperance. A ſpe fruſtrari. *Feneſt.* Decidere ſpe, *ou* à ſpe, *ou* de ſpe. *Cic.* Być omylonym ná nadziei ſwoiey,

Fruſtrer les ſoldats de leur paye. Fraudare ſtipendium militum. *Cæſ.* Záwodzić woyſko w płacy. **Ses créanciers.* Creditores ſuos fraudere. *Cic.* *Dłużnikow. **Qui fruſtre ſes créanciers.* Creditorum fraudator. *Cic.* *Zwodnik dłużnikow.

FUGITIF, m. FUGITIVE, f. (*Qui s'enfuit.*) Fugitivus, a, um *Plaut. Hor.* Fugax,a, omn, gen. *Hor.* ZBIEGŁY, ZBIEGŁA, uciekaiący zbieg.

FUIARD, ſubſt. m. (*Qui s'enfuit du combat.*) Fugiens, entis,omn gen *Liv.* ZBIEG Dezertor woyſka.

FUIR, (*Se mettre à fuir, prendre la fuite.*) Fugere. Aufugere Diffugere Perfugere, (fugio,is,fugi, fugitum.)act.acc. Fugæ *ou* in fugam ſe dare, *ou* ſe conjicere, *ou* ſe conferre. *Cæſ.* Fugam capere, *ou* capeſſere. *Cæſ Liv.* In fugam convertere ſe *Liv.* Commendare ſe fugæ. *Hirt.* Mandare ſe fugæ. *Cæſ.* Penetrare ſe in fugam. *Plaut.* In pedes ſe conjicere, *ou* ſe dare. *Ter.* Abire fugâ. *Virg.* UCIEKAC uchodzić.

Lorſque le jour fut venu, on vit que les ennemis avoient fui. Lux hoſtium fugam aperuit. *Liv.* Ják dzień ſię pokazał poſtrzeżono że nieprzyiaciel uſzedł.

Faire fuir quelqu'un. Injicere alicui fugam. *Plaut.* Agere, *ou* avertere aliquem in fugam. *Liv.* Disjicere aliquem in fugam. *Tacit.* Dare aliquem in fugam. *Cæſ.* Spłoszyć kogo ſpędzić.

Donner le moyen de fuir, faciliter la fuite. Dare alicui fugam. *Virg.* Aperire fugam. *Claud* Pomoc komu do ucieczki.

Penſer, ſonger à fuir. Fugam meditari. *Colum. ou* moliri. *Virg.* Myślić o ucieczce iákby uciec. **Empeſcher quel' qu de fuir* Alicui fugam intercludere. *Cæſ. ou* claudere. *Liv.* *Niedać komu uciekać.

FUIR, (*Taſcher d'éviter une choſe.*) Fugere. Defugere. Effugere. Refugere. Vitare. Evitare. declinare, (o, as, avi, atum) act. acc. *Cic.* UCIEKAC od czego unikać ſtrzedz ſię chronić ſię od czego. **Fuir les mauvais traittemens de la fortune.* Injurias fortunæ defugere. *Cic.* *Chronić ſię unikać nieſzczęścia. **Chacun fuit cet employ, s'en retire, taſche de l'eviter.* Fugitant omnes hanc provinciam. *Plaut.* *Każdy od tego unika, wſzyſcy tego urzędu tey funkcyi ſię ſtrzegą od niey uciekaią.

Il faut aller bien loin pour ſe fuir ſoy-meſme. Longè fugit, qui ſuos fugit ſe fugit. *Horat. Petr.* Daleko trzeba chodzić żeby ſiebie ſamego uniknąć.

FUIR en termes de Palais ſe dit pour *Tergiverſer, differer, éloigner le jugement d'un procès par diverſes chicannes.* Tergiverſari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Cic.* Cauſas morando innectere, (cto, is, nexui, nexum.) *Virg.* Cauſas alias atque alias comminiſci, (niſcor, eris, commentus ſum.) Diem ex die ducere. Variis fruſtrationibus litis curriculum morari. Diem ex die ducere *ou* proferre. *Cic.* OCIĄGAC ſię wykrętow ſzukać, wykrętami nárabiać.

FUITE, ſubſt.fœm. (*L'action de fuir.*) Fuga,æ,fœm. *Cic.* UCIECZKA uciekanie. **Il eſt en fuite.* Eſt in fugâ. *Cicer.* *Ucieka uciekł.

METTRE *en fuite.* Fugare, (go, as, avi, atum.) act. acc. In fugam agere, *ou* conjicere,*ou* vertere. *Cic. Liv.* SPĘDZIC roſpędzić ſpłoszyć rozegnać. **Prendre la fuite.* Capere, *ou* capeſſere fugam. *Cicer. Cæſ.* *Uciekać. **Se ſauver à la fuite.* Fugâ ſalutem petere *Cæſ. Voyez* FUIR. *Uchodzić uciekaiąc

FUITE ſe dit en choſes morales, comme *La fuite des honneurs.* Honorum fuga. *Liv.* CHRONIENIE ſię godności unikanie honorow doſtoieńſtw. **Du travail.* Laboris. *Cicer.* *Chronienie ſię pracy uciekanie od roboty. **De la douleur.* Dolorum. *Cic.* *Unikanie od przykrości boleści żalu. **De la lumiere.* Lucis. *Qnint.* *Chronienie ſię światła.

FUITES,(*Eſchapatoires.* Tergiverſatio,onis,f. WYBIEGI wykręty. **Retarder le jugement d'un procès par pluſieurs fuites & délays.* Cauſæ judicium variis fruſtrationibus prolatare, *ou* remorari. *Tacit. Cic.* *Zwłoki czynić w prawie rożnemi wybiegami.

FUITE, (*Défaite mauvaiſe excuſe.*) Ficta, *ou* ſimulata excuſatio, fœm. WYBIEK wymowka płonna pozorne racye prożne.

FULDE, (*Ville & celebre Abbaye d'Allemagne, dans le pays de Heuſſe ſur la riviere de Fuld.*) Fulda,æ, fœm. FULDA ſławne Opactwo Niemieckie w Heſſyi nád Fuldą rzeką.

FULIGINEUX, m. FULIGINEUSE, f. adject. terme de Médecine. (*Qui excite des vapeurs.*) Vapores ſuſcitans, antis, omn. gen. *Vitr.* Vaporifer, era, erum. *Stat.* WAPORY dymy wiatry czyniący.

FLUMINANT, maſc. FULMINANTE, fœm. Fulminans, antis, omn. gen. *Horat.* PIORUNUIĄCY, PIORUNUĄCA, hałaſuiący.

FULMINER, V. neut. (*Eſtre en colere, jetter feu & flamme, comme l'on parle familier.*) Debacchari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Ter.* PIORUNOWAC kląć hałaſować.

Fulminer contre quelqu'un, Peſter contre luy. Debacchari in aliquem, *ou* contra aliquem. Graves in aliquem minas jactare. In aliquem minis horrendis intonare. Pioruny na kogo rzucać nárzekać przeklinać.

FULMINER *une excommunication contre quelqu'un,* V. act. *la prononcer publiquement contre luy.* Diris devovere aliquem, *ou* caput alicujus. *Ovid.* Diris agere aliquem. *Horat.* WYKLINAC kogo klątwę ná niego wydać ogłośić ią.

FUMANT, m. FUMANTE, f. part. & adject. Fumans, antis, omn. gen. *Catul.* Fumidus,a,um. *Ovid.* KURZĄCY Kurząca dymiący ſię.

ON DIT figurément, *Il eſt fumant de colere.* Irâ æſtuat. Inflammatus eſt furoribus. *Cic.* KURZY ſię dymem gniew z niego.

FUME'E, ſubſt. f. (*Humidité du bois qui s'exhale en vapeurs.*) Fumus,i, maſc. *Cic.* DYM z drzewa gdy ſię palić zaczyna.

Jetter, ou *rendre bien de la fumée, faire de la fumée.* Fumare, (o, as, avi, atum.) neut. *Cicer.* Dymić ſię bardzo dym wielki czynić.

FUME'E *des viandes.* Fumus & nidor, maſc. ZAPACH kuchenny ſwąd dym z tłuſtością zmięſzany od potraw. **Je ſens la fumée de la cuiſine.* Olfacio nidorem culinæ. *Mart.* *Dym z kuchni tłuſtością ſię oddaiący.

I ne lumiere eſteinte bleſſe l'odorat par ſa fumée. Lumen extinctum offendit nares odore. *Luer.* Swieca zgaſzona obraża węch ſwądem ſwoim. **Il ſoupe tous les jours à la fumée.* In odorem cœnat quotidie. *Plaut.* Wieczerza codzień przy dymie.

LA FUME'E *du vin nouveau.* Æſtus muſtulentus, *genit.* æſtûs muſtulenti, m. DYMEK wina młodego.

Les fumées du vin me ſont montées à la teſte. Vini vaporibus ictum eſt caput. *Petr.* Wino do głowy idzie.

Qui fait, ou *qui rend de la fumée, qui fume.* Fumoſus. Fumidus,a,um. *Cat.* Dym wydaiący wypuſzczaiący dymiący ſię dymem ſię kurzący.

FUME'E ſe dit figurément (*des choſes vaines, & qui ne ſont point ſolides.*) Fumus,i, maſc. DYM prożność marność znikomość. **Toutes les grandeurs du monde paſſent & ne ſont que de la fumée.* Fugaces ſunt dignitates, & nihil niſi fumus. *Wſzyſtkie okazałości światowe przemiiaią y nikną z dymem **Il y a bien des vendeurs de fumée à la cour.* Multi in aulâ fumum vendunt. *U dworu ieſt wiele podchlebcow ſzalbierzow co dymem kupczą. **Se repaiſtre de fumée.* Vanis & inanibus rebus paſci. *Prożnemi myślami y nádzieiami ſię uwodzić. **Tous ces beaux diſcours de vertu s'en ſont allez en fumée.* Præclari iſti de virtute ſermones in fumum abierunt. *Wſzyſtkie owe piękne dyſkurſy o cnocie z dymem poſzły.

S'en aller en fumée, s'évanouir diſparoiſtre. Evaneſcere, (ſco,

(ſco,is, evanui, *ſans ſupin.*)n. *Cic.* Z Dymem poſzło zniknęło zniſzczało.

FUME'E ſe dit en morale (*de la colere & des troubles de l'eſprit.*) *Il faiſoit le mauvais, mais on luy a bien rabaiſſé ſes fumées.* Minas intentabat, ſed illius furores repreſſi ſunt, *ou* illius ira repreſſa eſt. GNIEWNOSC zrzędzenie, Począł ſię gniewać grozić y odkazować,ále go uſkromiono uſpokoiono.

Les fumées de la colere montent à la teſte. Accedunt ferox capiti. *Hor.* Gniew ſię burzy idzie dogłowy.

FUME'E ſe dit prend auſſi pour *Vn bruit ſourd.* DYM wiadomość potaiemna wiatr. **Cette entrepriſe n'a pû eſtre tenuë ſi ſecrette, que les ennemis n'en ayent eu la fumée.* Adeò non potuit iſtud conſiliũ abſcondi, quin hoſtibus ſuboluerit. NIEMOGŁO to być ták ſkrycie, áby dym nieprzyiecioł o tym niezáleciał aby wiatr o tym nie doſzedł.

FUME'ES en terme de Venerie, ſignifie *La fiente des beſtes rouſſes, comme des cerfs, des biches,* &c. Fimum, i, n. Fimus,i, m. Stercus, *genit.* ſtercoris, neut. *Plin.* SLAD trop bobki Jelenie Sarnie.

FUME', m. FUME'E, f. part. paſſ. adject. (*Qu'on a mis ſecher à la fumée.*) Infumatus. Fumoſus,a,um. WĘDZONY WĘDZONA, w dymie w kominie. **Vn jambon fumé.* Perna fumoſa. *Hor.* *Szynka wędzona. **Vne andouille fumée.* Hilla infumata. *Plaut.* *Kiełbaſa wędzona álbo kiſzka.

Des portraits enfumez, ou *noircis à la fumée.* Fumoſæ imagines, f. pl. *Cic.* Obrazy okopcone ſtare.

FUME', (*Ou l'on a répandu bien du fumier.*) Stercoratus. Stercore ſatiatus,a,um. Stercoroſus,a,um.*Colum.* GNOIONY náwozem ugnoiony nágnoiony uprawny.

Vne terre bien fumée. Stercoroſum,*ou* ſtercoratiſſimum ſolum,i,n. *Colum.* Grunt gnoyny, uprawny.

FUMER, V. n. (*Pouſſer, rendre de la fumée.*) Fumare, (o, as, avi, atum,) n. *Cic.* KURZYC ſię dymić ſię. **Il fume fort dans cette chambre.* Illud conclave fumo ulurimo infestatur. *Kurzy ſię bardzo w tey izbie.

FUMER, V.act. (*Expoſer à la fumée certaines viandes.*) Infumare. Fumigare, (o, as, avi, atum.) act. acc. WĘDZIC w dymie w kominie. **Fumer du beuf, un jambon.* Carnem bubulam, pernam infumare. *Plaut.* Fumo ſiccare, *ou* ſoporare, (o,as,avi, atum.) act. acc. *Wędzić mięſo wołowe, wędzić ſzynki.

FUMER,(*Prendre du tabac en fumée.*) Expirare tabacum, (o,as,avi,atum.) act. KURZYC tytuń.

FUMER, (*Faire fumer les autels des parfums d'Arabie.*) Fumifigare altaria odore Arabico. *Plaut.* Ture vaporare aras. *Virg.* KADZIC w Kościele kadzidłem, kadzić po Ołtarzach. **Les autels fument.* Altaria fumant. *Virg.* *Ná Ołtarzach kadzidło ſię pali Ołtarze ſię kadzą

ON DIT figurément,(*d'un homme fort en colere.*) *Il fume.* Fumat. Æſtuat. Irâ incenditur. Excandeſcit. *Cic.* GNIEWA ſię aż ſię kurzy złość z niego.

FUMER *les terres,*(*Y répandre du fumier pour les engraiſſer.*) Agros ſtercorare, (coro, as, avi, atum.) Stercore ſatiare agros,act. Fimo agros pabulari,(or,aris,atus ſum.)dep. *Colum.* GNOIC náwozić pola grunta.

L'action de fumer les terres. Stercoratio, onis, f. *Colum.* Gnoienie náwoz náwożenie rol.

FUMET, ſubſt. maſc. (*Certaine petite odeur ou fumée qui prend au nez, quand on flaire le vin,* ou *le gibier.*) Odor, oris, maſc. Amina,æ, fœm. *Phæd.* WIATR Dymek z wina z zwierzyny.

FUMETERRE, ſubſt. fœm. (*Herbe médecinale.*) Capnos, i, maſc. *Plin.* Fumaria, æ, fœm. Pes gallinaceus, *genit.* pedis gallinacei, maſc. *Plin.* RUTA polna, kokorzycz ziele.

FUMEUX, m. FUMEUSE, f. (*Qui jette, qui rend de la fumée.*) Fumeus. Fumoſus, a, um. *Cat. Val. Max.* DYMIĄCY ſię dymem przechodzący.

Vin fumeux qui envoye bien des fumées, ou *des vapeurs à la teſte.* Vinum vaporiferum, *ou* vapidum. Fumoſum vinum Wino dymek mocny maiące piane wino.

FUMIER, ſubſt.m. (*Excremens des beſtiaux.*) Fimus,i,m. & f.Fimum, i, n. Stercus, *genit.* ſtercoris, n. GNOY łayno plugaſtwo.

FUMIER *de pigeon.* Fimus columbinus. GNOY gołębi.

**De brebis.* Ovillus. *Owcze bobki. **De poule.* Gallinaceus. *Gnoy kokoſzy. **De cheval.* Caballinus. *Plin.* *Gnoy końſki. **D'aſne.* Aſininus. *Plin.* *Gnoy oſli.

Foſſe à fumier, (*dans les baſſe-cours, où l'on met pourrir le*

fumier.) Fimetum,i,n. Sterquilinium,ii, neut. *Plin. Colum.* Gnoiowſko.

FUMIGATION, ſubſt. fœm. (*L'action de parfumer une maiſon, une chambre, pour en chaſſer le mauvais air.*) Suffitus, ûs, maſc. *Plin.* Sufficio, onis, fœm. *Colum.* Suffimentum, i, neut. *Cic.* Suffimen, inis, neut. *Ovid.* KDDZENIE kurzenie dla wykadzenia.

Faire des fumigations. Fumificare, (o,as,avi, atum.) Suffire odoribus, (ſuffio, is, ivi, itum.) act. acc. Kadzić kurzyć wykurzać.

FUNAMBULE, *& mieux* UN DANSEUR DE CORDES,m. Funambulus, uli, m. *Ter.* POWROZ obiegun kuglarz figlarz.

FUNEBRE, adject. m. f. (*Qui appartient aux funérailles & aux cérémonies des enterremens.*) Funereus, a, um. Funebris & hoc funebre. adject. *Cic. Mart.* POGRZEBOWY do pogrzebu náleżący.

Pompe funebre. Funebris pompa, *genit.* funebris pompæ, f. *Quint.* Exequiarum pompa. *Cic.* Solemne funeris. Solemnia funerum. *Tacit.* Funebria juſta, n. pl. *Liv.* Proceſſya pogrzebowa ákt pogrzebowy.

ORAISON FUNEBRE. Laudatio funebris. Mortui laudatio. *Quint. Cic.* MOWA pogrzebowa.

SACRIFICE *funebre, qu'on fait à l'enterrement.* Sacra funebria, n. pl. *Ovid.* OFIARA nábożeńſtwo pogrzebowe.

Feſtin funebre. Epulum funebre. *Cicer.* Epuli funebris. *Cic.* Obiad uczta pogrzebowa ſtypa.

Faire l'oraiſon funebre de quelqu'un. Mortui laudes oratione proſequi. Orationem in alicujus funere habere. Orationem funebrem habere. Mieć mowę ná czyim pogrzebie.

FUNE'RAILLES, ſubſt. f. plur. (*Cérémonies qui ſe font aux morts.*) Funus, *genit* funeris, n. Exequiæ, arum,f.plur. *Cic.* Juſta exequialia, *genit.* juſtorum exequialium, n. plur. *Stat.* POGRZEB exekwie obrządki pogrzebowe.

Faire des funérailles. Alicui funus facere. Juſta alicui facere, *ou* ſolvere. *Cic.* Alicui parentare. *Cic.* Funus alicujus celebrare, *ou* concelebrare. *Plin. Liv.* Juſta funera conficere. *Cæſ.* Aliquem funerare. *Suet.* Pogrzeb komu czynić pogrzeb ſprawować. **Il luy fit des funérailles comme à un Roy.* Propè regio extulit funere. *Suet.* * Pogrzeb mu Krolewſki ſprawił.

Aſſiſter aux funérailles de quelqu'un. Alicujus exſequias funeris proſequi, *ou* cohoneſtare. *Cic.* Alicujus funus deducere, *ou* comitari. *Plin.* In funus alicujus prodire. *Ter.* Aſſyſtować pogrzebowi czyiemu, ſłużyć komu ná pogrzebie uſługę komu pogrzebową oddać.

DES FUNE'RAILLES, (*Touchant les funérailles.*) Funebris & hoc funebre, adject. *Cic.* Funeralitus, a, um, *dans le Digeſte.* Funerarius,a, um, *Vlp.* POGRZEBNY, pogrzebowy,śmiertelny,żáłobny.

FUNERAIRE, adject.m. & f. *Les frais funéraires.* Funeratiæ impenſæ, arum, f. plur. *Vlp.* KOSZTA pogrzebowe,wydatek pogrzebowy.

Procès pour eſtre payé des frais funeraires. Funeraria actio. *Vlp.* Prawo o koſzta pogrzebowe.

FUNESTE, adject. m. & f. (*Malheureux.*) Funeſtus,a, um.*Cic.* NIESZCZĘSLIWY żáłoſny ſtraſzny. **Des noces funeſtes,* ou *malheureuſes.* Funeſtæ nuptiæ.*Liv.* *Weſele nieſzczęśliwe.**Vn préſage funeſte.* Funeſtum omen.*Prop.* *Znak nieſzczęśliwy. ** Faire une choſe ayant les préſages funeſtes.* Funeſtis ominibus aliquid agere.*Cic.* *Poczynać co znáki y przeſtrogi máiąc nieſzczęśliwe.

FUNESTEMENT, adv. (*Malheureuſement.*) Infeliciter. adv. *Liv.* NIESZCZĘSLIWIE.

FURET, ſubſt. m. (*Petit animal dont on ſe ſert à la chaſſe du lapieu.*) Viverra, æ, f. *Plin.* ŁASICA leśna.

ON APPELLE, *Vn homme curieux qui cherche & qui furete par tout,Vn furet.*) Curioſus rerũ alienarum ſcrutator,m. CIEKAWY wścibſki wſzędzie błyſki co wſzędzie nos wrazi.

FURETER, V. neut. (*Chaſſer au lapin avec le furet.*) Cuniculos viverrâ indagare. act. POLOWAC ná króliki z łáſicą.

FURETER, ſe dit plus ordinairement au figuré, pour *Chercher curieuſement & avec grande exactitude quelque choſe.* Aliquid ſcrutari, *ou* perſcrutari, (or, aris, atus ſum.) dep. acc. Aliquid perquirere, *ou* indagare.*Cic.* SZUKAC ſperać z wielką pilnością czego.

FUREUR, ſubſt. f. (*Emportement violent cauſé par un dére-*

dereglement de cerveau & des entrailles, qui fume à la teſte.) Furor, oris, m. *Cic.* Rabies, iei, f. SZALENSTWO ſzkodliwe popędliwe wſcieczenie wściekłość od rozumu odeyście. **Eſtre en fureur.* Furere, (furo, furis.) *Cic.* * Być wſzaleńſtwie oſzaleć. * *Entre en fureur.* Furore corripi. In furorē agi. *Wpadać wſzalenſtwo záczynać ſaleć. * *Il prend à cét homme des excès de fureur ſi violents, qu'on eſt contraint de le lier.* Efferato adeò & impotenti furore accenditur, ut vinculis illum retineri oporteat. * Wtakie ſzaleńſtwo wpada że go wiązać trzeba.

FUREUR ſe dit en morale (*de la colere, lors qu'elle eſt violente & demeſurée, & qu'elle jette les hommes dans des excès.*) Furor, m. Rabies, f. Iræ furentis impetus, ûs, m. *Cic. Phæd.* SZALENSTWO gniew zbyteczny áż do zápámiętania ſię. **Il eſt tranſporté de fureur.* Ira furorque mentem illius præcipitat. *Virg.* * Wielką złością ieſt zdięty. **Sa fureur eſt appaiſée.* Conſedit ejus furor. *Cic.* * Uſpokoił ſię w złości ſwoicy. **Ne pouvant retenir plus long-temps la fureur de ſa colere,* ou *ſon emportement.* Iræ furentis impetum non ſuſtinens. *Phæd.* *Niemogąc dłużey wſtrzymać gniewu ſtraſznego álbo złości okrutney.

ON LE DIT auſſi (*de la fureur des animaux farouches, comme des lions* &c.) Furor, m. Rabies, f. WSCIEKŁOSC dzikość záźrtość ſrogość lwow y dzikich zwierząt.

FUREUR ſe dit pareillement (*des orages, des tempeſtes, des vents & de la mer.*) Tempeſtatum, ventorum, maris rabies, f. *Hor.* SZUM hałas náwałność. **La fureur d'une populace émuë eſt à craindre.* Commotæ plebis rabies pertimeſcenda. Furor plebis pertimeſcendus. *Zawzięłość ludu zbuntowanego obawiać ſię trzeba.

FUREUR ſe dit auſſi (*de toutes les paſſions qui nous font agir avec de grands emportemens.*) Furor, m. Inſania. Veſania, æ, f. Furioſa rerum cupido, fœm. Furioſus impetus, maſc. *Cic. Ovid.* SZALENSTWO mania o wſzyſtkich Paſſyach gwałtownych. **Son amour eſt une fureur.* Veſanus eſt illius amor. *Catul.* *Miłość ſzalona go do manii przywodzi.

Il a la fureur du jeu, ou *le jeu eſt ſa fureur.* Inſanè ludo indulget. Ad inſaniam ludum concupiſcit. *Cic.* Gracz ſzalony lubi grę ſzalenie bez pamięci. **Il a de la fureur pour cette femme, il l'aime juſques à la fureur.* Ad inſaniam illam deperit mulierem. Inſane illam amat. Inſanit illius amore. Amoribus illius mulieris inſanit. *Plin. Hor.* *Kocha ſię ſzalenie bez pamięci w tey oſobie.

FUREUR ſe dit enfin (*des violents mouvemens de l'ame, & des enthouſiaſmes qui la mettent hors d'elle meſme; ainſi on dit que les Prophetes ont eſté animez d'une fureur divine, & les Poëtes de la fureur d'Apollon.*) Furor, maſc. Mens vi quâdam divinâ concitata. *Cicer.* DUCH wieſzczy Prorocki Rymotworſki.

FURIBOND, m. FURIBONDE, f. (*Tranſporté de fureur.*) Furens, entis, omn. gen. *Cic.* Furibundus, a, um. *Hor.* SZALEJĄCY złośliwy bez pamięci.

FURIE, ſubſt. f. (*Paſſions violente de l'ame, qui la tranſportent hors d'elle-meſme, & en ce ſens c'eſt la meſme choſe que fureur.*) Furor, oris, m. Furens ac violentus impetus, *genit.* furentis ac violenti impetûs, m. FURYA gwałtowna paſſya tòż ſamo co ſzaleńſtwo.

Eſtre en furie, Eſtre tranſporté de furie. Furiis agi, (agor, ezis, actus ſum.) Furiatâ mente ferri, (ferror, ferris, latus ſum.) Inflammari, *ou* agitari furoribus, (or. aris, atus ſum.) *Cic* Tolli in furias. *(paſſifs.) *Stat.* Furya go porwała opanowała.

FURIE ſe dit (*de tout ce qui ſe fait avec ardeur, promptitude, courage, impétuoſé.*) Furor, maſc. Impetus furioſus, m. FURYA popędliwość nágłość ſpieſzność gwałtowność.

Manger avec furie. Avidè, *ou* in ſanè vorare cibos. Jeść okrutnie gwałtownie bez pamięci. **Se jetter de furie ſur quelqu'un.* Furoſo impetu in aliquem irruere. Aliquem invadere *Cic.* *Rzucić ſię z Furyą ná kogo porwać ſię do kogo

FURIE ſe dit (*des choſes inanimées.*) comme *La furie des vents.* Ventorum vis, *genit.* vis, fœm. *ou* violentia, æ, f. Venti furentes, *genit.* Ventorum furentium, maſc pl *Cic. Plin.* Ventorum rabies, iei, fœm. *Ovid.* FURYA co do rzeczy nieżyjących Furya wiatrow gwałtowność wichrn. **La furie des vagues.* Inſanus motus fluctum, m. *Gwałtowność impetu fali náwałność.

FURIES au plurier, (*Certaines Divinitez infernales, que les Poëtes ont imaginé punir les criminelles, ce qui n'eſt autre*

choſe que les remords de la conſcience dont les impies ſont bourrelez.) Furiæ, arum, fœm. pl. *Cic.* Eumenides, idum. fœm. pl. Diræ, arum, f. pl. *Plaut.* FURYE Piekielne Boginie Jędzy o ktorych powiadali Poetowie że męczą y trapią złych: co nic inſzego nie ieſt tylko zgryzienie ſumnienia, ktore bezbożnych dręczy.

(Ils en mettoient trois, Alecto, Megæra & Tiſiphone. On ler armoit de ſouets, les cheveux entortillez de ſerpents, & des flambeaux à leurs mains. Rachowali ich trzy ktore názywali *Alekto, Megera, Tyzyfona.* Malowano ich z biczami w ręku, y pochodniami, włoſy maiąc ſplecione wężami.

Neron après avoir fait mourir ſa mere ne put ſupporter les remords de ſa conſcience, il a avoué ſouvent qu'il eſtoit tourmenté de l'ombre de ſa mere, & des feux & des ſouets des furies. Sceleris conſcientiam Nero nunquam ferre potuit, ſæpè confeſſus exagitari ſe maternâ ſpecie, & verberibus ac furiarum tædis ardentibus. *Suet.* Neron zábiwſzy matkę nie mogł daley znieść zgryżliwości ſumnienia, wſzyſtko za nim cień matki zábitey chodził, pokoiu mu niedaiąc á Furye pochodniami y plagami ſwemi uſtawicznie mu dokuczały.

Vous voyez dans les fables que ceux qui ont commis des impietez ſont agitez des feux des furies, mais ſçachez que ces furies ne ſont autres que les remords de leur conſcience qui les tourmentent, & qui les rongent. Videtis in fabulis eos qui aliquid impiè commiſ-runt, agitari & perterreri furiarum tædis ardentibus, ſed ſuæ conſcientiæ animi terrent, hæ ſunt furiæ, quæ dies nocteſque vexant atque agitant. *Cic.* Słyſzeliście z baiek że ci co ſię zbrodni dopuſzczaią od iákichſi furyi ogniem y plagami uſtawicznie ſą dręczeni, ále wiedzcie że te furye nic inſzego nie ſą tylko właſnego ſumnienia drzęczenie ktore złych trapi y pokoiu nigdy nieda.

ON DIT figurément (*d'une meſchante femme.*) que *C'eſt une vraie furie d'enfer.* Revera Megæra. MOWIĄ: niewiaśnie o złey białogłowie: Właſna furya piekielna Megera Jedna.

FURIEUX, maſc. FURIEUSE, fœm. adject. (*Qui eſt en furie.*) Furioſus. Veſanus. Lymphatus. *Cicer. Horat.* Lymphaticus. *Plin.* Cerritus, a, um. *Plaut.* SZALONY, SZALONA.

FURIEUX, (*Emporté violemment.*) Furioſus, a, um. Furens, entis, omn. gen. ZŁOSLIWY bez pamięci záiadły. **Devenir furieux de plus en plus.* Ingraveſcere furore. *Cic.* *Co raz ſię gorſzym á gorſzym ſtawać.

FURIEUX, (*Exceſſif.*) Inſanus, a, um. SZALONY zbytnie wielki ſtraſzny okrutny. **Un furieux froid.* Inſanum frigus. Frigus immodicum. * Okrutne zimno. **De furieux édifices.* Inſanæ ſubſtructiones. *Plin.* *Straſzne gmachy. **Qui a une furieuſe faim.* Inſanè eſuriens. *Plaut.* *Okrutny głod okrutnie ſię ieść chcieć.

FURIEUSEMENT, adv. (*Beaucoup, extraordinairement.*) Inſanè. adv. Inſanùm *comme un adverbe.* SZALENIE bardzo zbytecznie nád zámiar nádzwyczay niewypowiedzianie okrutnie. **Cela eſt furieuſement bon.* Illud inſanùm, *ou* inſanè bonum eſt. *Plaut.* *To ieſt ſrode dobre. **Cette femme eſt furieuſement laide.* Inſanè deformis mulier. Improbiſſimâ facie mulier. *Tá białogłowa ſrodze ſzpetna.

FURTIF, maſc. FURTIWE, fœm. adjæct. (*Dérobé, pris en cachette.*) Furtivus, a, um. *Cic.* KRADZIONY, KRADZIONA, pokątny.

FURTIF, (*Clandeſtin.*) Furtivus. Clandeſtinus, a, um. *Cic.* KRYOMY po kryomu pokątny.

FURTIVEMENT, adv. (*Clandeſtinement, à la dérobée.*) Furtim. Furtivè. adv. *Plau.* KRADZIONYM ſpoſobem: po kryomu pokątnie.

FUSEAU, ſubſt. maſc. (*Morceau de bois tourné au rond, qui ſert à filer & à tordre le fil.*) Fuſus, i, m. *Plin.* WRZECIONO.

FUSE'E, ſubſt. fœm. (*Fil entortillé autour d'un fuſeau.*) Filum fuſo circumvolutum, i, n. NICI przędza ná wrzeciono zwiana.

FUSE'E *de poudre à canon.* Tubulus nitrato pulvere. RACA. **Fuſée volante.* Tubulus nitrato fartus pulvere, qui in altum fertur. *Raca lataiąca biegaiąca igraiąca.

FUSIBLE, adject. m. & f. (*Qui peut eſtre fondu.*) Fuſilis, & hoc fuſile. *Colum.* ODLEWANY co ſię da topić pławić.

FUSIL, (*on prononce* fuſi.) ſubſt. m. (*Morceau d'acier qui ſert à faire du feu, en le battant avec un caillou.*) Igniarium, ii, neut. *Plin.* Ignitabulum, i, n. *Solin.* KRZESIWO żelaſko ſtal do krzeſania ognia ſkałką.

Pierre

Pierre à fuſil Pyrites, æ, maſc. *Plin,* Krzemień krzemyk.

FUSIL, (*Arme à feu qui s'allume par le moyen d'une pierre à fuſil, qui donne ſur un baſſinet rempli de poudre fine.*) Fiſtula quæ igniarii ope emittitur. FUZYA ſtrzelba ogniſta z ktorey ſtrzelaią ſpuściwſzy kurek o dekiel y zápaliwſzy proch ſuchy ná panewce podſypany.

FUSILIER, ſubſt. m. (*Qui eſt armé d'un fuſil.*) Fiſtulâ ferreâ & ignitâ inſtructus, *ou* armatus, i, m. STRZELEC co z ſtrzelbą chodzi żołnierz.

FUSION, ſubſt. fœm. (*La fonte des métaux.*) Fuſio, onis, fœm. Fuſura, æ, f. *Cic. Plin.* TOPIENIE pławienia odlewanie kruſzcow.

FUST, (*on prononce* FÛT.) ſubſt. maſc. (*La champe, le baſton d'une pique,* ou *de quelque autre aime que ce ſoit.*) Haſtile, lis, n. *Cic.* DRZEWCE tulcia od kopii włoczni y tym podobney broni.

FUSTAILLE, (*on prononce* FUTAILLE.) ſubſt f. (*Vaiſſeau à mettre le vin.*) Dolium ex aſſeribus compactum, i, n. KUFA ná wino beczka okſeſt baryła bukład.

FUSTAYE, (*on prononce* FÛTAYE.) ſubſt. f. (*Grand bois.*) Silva, æ, f. *Cic.* LAS wielki wyſokie drzewo w leſie.

FUSTE', (*on prononce* FÛTE'.) m. FÛTE'E, f. (*Ruſé.*) Catus, a, um. *Cic.* FRANT ćwik ſzpak.

(Terme bas & populaire.) Słowo podłe poſpolite.

FUSTE'E, (*on prononce* FÛTE'E.) ſubſt. fœm. (*Certaine compoſition de ſcieure de bois & de colle, dont les menuiſiers rempliſſent les défauts des bois qu'ils travaillent.*) Scobis glutino mixta, *genit* ſcobis glutino mixtæ, fœm. KLINIKI ktore ſtolarze wprawuią ná kley záprawuiąc mieyſca niektore w drzewie tarcicach &c.

FUSTE, ſubſt. f. (*Vaiſſeau de bas bord à rames.*) Phaſelus, i, m. *Cic.* Liburnica, æ, f. Lembus, i, m. *Cic.* ŁODZ, Bat, ſtatek mały do przeprawy z wioſłami.

FUSTIGATION, ſubſt. fœm. (*L'action de fuſtiger,* ou *de fouetter.*) Verberatio, onis, fœm. *Cic.* SMAGANIE, wyſmaganie.

FUSTIGER, V. act. Mot bas. (*Fouetter.*) Fuſtibus cædere, *ou* verberare. act. acc. SMAGAC wyſmagać.

FUTAINE, ſubſt. f. (*Etoffe faite de fil & de coton.*) Pannus xylinus, i, maſc. BARCHAN materya z wełny y nici robiona.

FUTILE, adject. maſc. & fœm. Mot bas. (*De néant, qui n'eſt point conſidérable.*) Futilis & hoc futile, adject. *Cicer.* PODŁY ładaco nic dorzeczy, błahy ſłowo w Francuſkim podłe, błazeński.

FUTILITE', ſubſt. f. Mot vulgaire. (*Qualité de ce qui eſt futile & de nulle valeur.*) Futilitas, atis, f. *Cic.* LADAIAKI nikczemny błazeńſtwo.

FUTUR, maſc. FUTURE, fœm. (*Qui doit arriver.*) Futurus, a, um. Venturus, a, um. *Cic,* PRZYSZŁY co ma być dopiero.

Prévoyant le futur, ou *l'avenir.* Futuri haud ignarus. Upatruiący z daleka to co ma być przezorny ná przeſzłe rzeczy.

FUYARD, m. FUYARDE, f. *Voyez* FUYARD. ZBIEG zbiegły zbiegła.

* * * \

Qui preſte ſur gages. Pigneratitius creditor, *genit.* Pigneratitii creditoris, m. *Vlp.* Ten co pożycza na záſtaw záſtawnik.

GAGE ſe dit auſſi (*du défi qu'on fait de quelque choſe.*) Pignus, oris, n. *Virg.* ZAKŁAD záſtaw o co.

Je donne, je mets cette geniſſe en gage, Je gage cette geniſſe, dites ce que vous voulez mettre contre. Depono hanc vitulam, dic quo mecum pignore certes. *Virg.* Dam ſtawię tę krowę, záłożę ſię o tę krowę iáłowicę, á ty o co.

GAGE ſe dit pareillement (*des témoignages d'amitié.*) Pignus, neut. Monumentum, ii, neut. Indicium, ii, neut. Teſtificatio, onis, f. *Cic.* ZADATEK záſtaw zákład co do przyiaźni.

Les meres portoient leurs enfans comme de doux gages de leur amour. Dulcia ſolicitæ geſtabant pignora matres. *Ovid.* Matki noſiły dzieci ſwoie iáko ſłodkie záſtawy miłości. **Ciceron appelle Brutus, le gage de la liberté du P. R.* P.R. libertatis pignus Brutum vocat Cicero. *Cyceron názywał Brutuſa záſtawem wolności ludu Rzymſkiego. **Laiſſer à quelqu'un des gages de ſon affection.* Amoris monumentum & pignus alicui dare. *Cic.* *Zoſtawić, álbo dać komu załady, zádatki miłości, przyiaźni, chęci, łaſkawości ſwoiey.

ON DIT familiérement *Qu'Vn homme eſt demeuré pour les gages*, pour dire qu'*Il a eſté retenu à payer l'écot pour les autres.* Pro aliis ſymbolum dedit. *Ter.* PRZYSŁOWIEM ſię mowi: Zoſtał ná záſtaw, záſtawem zá kogo, to ieſt áby záplacił, lub záſtąpił zá kogo inſzego. **Les ſoldats ont laſché le pied, & les officiers ſont demeurez pour les gages.* Milites terga verterunt, duces interfecti ſunt. *Zołnierze pouciekali, á officyerowie, zánich ná zákład zoſtali.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme eſt caſſé aux gages*, pour dire qu'*Il n'eſt plus en crédit*, qu'*On ne ſe ſert plus de luy.* Gratia illius diſſiluit. *Hor.* Non eſt amplius in gratiâ. *Cic.* STRACIŁ łaſkę, kredyt, imię y ſławę.

GAGER, V. act. & neut. (*Donner des gages pour rendre ſervice.*) Aliquem mercede conducere. *Cic.* NA ZADATEK komu dawać, Zádatki ná rękę podawać náymuiąc do czego.

GAGER, (*Donner des gages, mettre en gage ſur quelque conteſtation.*) Dare pignus cum aliquo. Pignore certare, *ou* contendere, *Virg. Phæd.* Sponſionem facere cum aliquo. *Plin. Suet.* ZAKŁADAC ſię o co z kim. **Je gage tout ce qu'il vous plaira.* Contendo tecum quovis pignore. *Phæd.* Certo quovis pignore. *Virg.* *Gotowem ſię záłożyć o co chceſz, ſtawię co chceſz, záłożę ſię o co ſię podoba.

Je gage cinquante écus contre vous que l'affaire ne réuſſira point. Sponſionem tecum facio nummùm quinquaginta, quòd res iſta nunquam ſub manus tibi ſuccedet. *Plaut.* Nummos quinquaginta tibi ſpondeo, *ou* nummos quinquaginta numerabo, res iſta tibi feliciter ſucceſſerit. Stawie pięćdziesiąt talerow że z tego nic nie będzie.

GAGEURE, (*prononcez* gajure.) ſubſt. fœm. (*L'argent, ou les gages qu'on a parié ſur quelque conteſtation.*) Sponſio, onis, fœm. *Cicer. Suet.* Pignus, *geni.* pignoris, neut. *Virg.* ZAKŁAD o co.

Faire une gageure, Parier avec quelqu'un. Sponſionem facere cum aliquo. *Plin.* Zákładać ſię o co z kim. **Provoquer quelqu'un à faire une gageure.* Sponſione aliquem laceſſere. *Cic.* *Wyzywać kogo o zákład iść o zakład. **Gagner une gageure.* Sponſione vincere. *Cic.* *Wygrać zákład.

GAGISTE, ſubſt. maſc. (*Qui gagne des gages.*) Mercede conductus, i, m. ZADATKOWY, náięty ná zádatek, zádatkiem zmowiony.

GAGNANT, maſc. GAGNANTE, fœm. part. act. Lucrans, antis, omn. gen. *Cic.* WYGRAIĄCY, WYGRAIĄCA, zyſkuiący.

GAGNER, V. act. & neut. (*Faire du gain.*) Quæſtum, *ou* lucrum facere. Aliquid lucrifacere, *ou* lucrari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Cic.* WYGRAWAC wygrać zyſkować. **Il gagne toujours, il eſt toujours en gain.* Lucrum perenne illi ſemper ſuppetit. *Plaut.* *Záwſze uſtawicznie zyſkuie wygraie. **Faire gagner continuellement quelqu'un.* Lucrum obiicere alicui. Bono & perpetuo lucro auctare aliquẽ. Afficere aliquem lætis lucris. *Plaut.* *Zyſk záwſze komu czynić záwſze mu dać wygrać.

Il y a bien à gagner à cela Permagna ex eâ re pecunia confici poteſt. *Cic.* Ná tym wielki zyſk ieſt.

Gagner ſa vie à quelque profeſſion, ou meſtier. Arte aliquâ ſuſtinere, *ou* ſuſtentare vitam, *ou ſimplement* Suſtentare ſe. *Cic. Petr.* Zyć o czym, o iákim rzemieśle álbo kunſzcie życie ſwoie prowadzić z czego. **Gagner ſa vie à travailler en laine & en toile.* Lanâ ac telâ victum quæritare. *Ter.* *Zyć z przędzy

z płotna robienia. **A chanter.* Vocem in quæſtũ conferre. *Cic.* *Z ſpiewania. **Ayant beaucoup gagné à cela.* Hoc genere quæſtûs poſtquam locuples factus eſt. *Phæd.* *Wiele ná tym zyſkawſzy zárobiwſzy. **Gagner aiſément ſa vie.* Facilè quærere victum. *Ter.* *Łatwo ſię pożywić, letkim chlebem żyć letko chleba zárabiać.

GAGNER, (*Obtenir, vaincre, ſurmonter.*) Vincere, (vinco, is, vici, victum.) Superare, (o, as, avi, atum.) Tenere. Obtinere, (eo, es, nui, tentum.) act. acc. Aſſequi. Conſequi, (quor, queris, ſequutus ſum.) dep. acc. *Cicer.* WYGRAC zwyciężyć otrzymać pozyſkać.

Gagner ſon procès, ſa cauſe. Cauſam tenere, *on* obtinere. *Cic.* Vincere, *ou* auferre litem. *Plaut.* Wygrać ſprawę ſwoię **La victoire.* Victoriam conſequi, *ou* adipiſci, *ou* obtinere. *Cic. ou* referre. *Cæſ.* Potiri hoſtium. *Plaut.* Ab hoſte victoriam reportare. *Zwycięſtwo otrzymać. **Gagner au jeu.* Vincere. *Cicer.* *Wygrać we grze. **Ils avoient gagné pluſieurs batailles.* Plurima prælia ſecunda fecerant. *Cæſ.* *Wygrał był w kilku potrzebach á kilka zwycięſtw otrzymał. **Nous vous avons gagné en une choſe.* Uno te vicimus. *Cic.* *W iednym, (álbo) w iedney rzeczy zwyciężyliśmy cię. **Il eſt né pour gagner l'amitié des perſonnes.* Vir demerendis hominibus genitus eſt. *Vel. Patercul.* *Urodził ſię właśnie do tego, áby przyiaźń ludzką pozyſkiwał. **Il ſuccombe, le voilà gagné par une ſeule parole.* Labaſcit, victus uno verbo. *Ter.* *Zwyciężony, lada ſłowem go zmięſzać, przekonać przerobić.

Gagner les bonnes graces, ou *l'amitié de quelqu'un.* Alicujus amicitiam, *ou* benevolentiam ſibi conciliare, *ou* demereri. Gratiam apud aliquem inire. *Cic.* Benevolentiam hominum ſibi adjungere. *Cic.* Pozyſkać łaſkę przyiaźń czyią.

Il luy a gagné en trois coups de dez dix écus. Terno teſſerarum jactu decem ab eo nummos abſtulit. Vicit decem nummos terno teſſerarum jactu. Wygrał na nim trzy razy rzuciwſzy kości dziesięć talerow.

GAGNER *quelqu'un,* (*Se rendre maiſtre de ſon eſprit & de ſes bonnes graces, par ſes complaiſances, par ſes flatteries & par ſes bienfaits.*) Obſequiis, adulationibus, beneficiis alicere, *ou* capere homines. Sibi adjungere, *ou* demereri, *ou* devincire homines. *Cic. Plaut.* Suos facere homines. *Terent.* POZYSKAC ſobie u kogo łaſkę, przerobić kogo ná ſwoię ſtronę przyſługami, podchlebſtwy, dobrodzieyſtwy. **Ne pouvoir rien gagner ſur quelqu'un,* ou *ſur ſon eſprit.* Nihil ab aliquo obtinere, *ou* exorare poſſe. Nihil pervincere, *ou* evincere inſtando. Precibus nihil poſſe. *Cic. Liv.* *Niemoże nic dokazać ná kim. **Je gagne peu à peu l'affection du petit peuple.* Paulatim plebem facio meam. *Terent.* *Powoli ſobie przyiacioł między ludźmi czynię. **Il avoit gagné le cœur des ſoldats par ſa taille & ſa bonne mine, outre qu'il avoit le parler prompt & la démarche fiere.* Decorâ juventâ, corpore ingens, cito ſermone, erecto inceſſu ſtudia militum illexerat. *Tacit.* *Przyiaźń y miłość ſobie u woyſka uczynił urodą, oſobą y tym że beſpiecznie mowił, á śmiało poſtępował. **Il le gagna par ſa jeuneſſe, par la dépenſe, & par la qualité de favory de l'Empereur.* Eum pellexit juventâ & luxu, & quia flagrantiſſimus in amicitiâ Principis habebatur. *Tacit.* *Pociągnął go ná ſwoię ſtronę młodością ſwoią nie żáłuiąc koſztu, y że go znali zá pierwſzego w łaſce Páńſkiey. **J'ay enfin gagné ſur ſon eſprit qu'il ne ſe mettroit point en colere contre vous.* Tandem impetravi, ut ne quid tibi ſuccenſeret. *Plaut.* *Iużem tedy to na nim dokazał że ſię ná ciebie gniewać nie będzie. **Gagner ſur quelqu'un qu'il ceſſe d'eſtre triſte.* Exorare triſtitiam alicujus. *Plin-Jun.* *Dokazać ná kim tego, żeby ſię ſmucić przeſtał. **J'ay gagné ſur moy d'applaudir à tout.* Imperavi egomet mihi omnia aſſentari. *Ter.* *Tegom dokazał ná ſobie że każdey rzeczy potakuię, ná wſzyſtko przyzwalam, wſzyſtko chwalę, niczemu ſię nieprzeciwię. **Gagner quelqu'un par argent.* Delinire aliquem pretio. *Przekupić kogo.

Gagner à ſoy l'eſprit de quelqu'un. Animum alicujus conciliare ſibi. *Liv.* Łáſkę ſerce, affekt czyi ſobie pozyſkać.

SE LAISSER GAGNER *aux prieres, à la faveur.* Precibus aut gratiæ cedere. *Brut. ad Cic.* Subſcribere gratiæ. *Phæd.* USTĄPIC prośbom, námowom, przyiaźni dać ſię użyć. **Qui ne ſe laiſſe point gagner par or ni par argent.* Non exorabilis auro. *Hor.* *Ten co ſię áni ſrebrem, áni złotem użyć nie da. **Vn peuple facile, & qui ſe laiſſe gagner.* Facilis populus & exorabilis. *Cic.* *Narod álbo poſpolſtwo ktorego łatwo użyć. *Taſcher de gagner les bonnes graces d'une perſonne.* Gratiam alicujus aucupari, (por, aris, atus ſum.) dep. *Cic.* Benevolentiam captare. *Auct. ad Heren.* Starać ſię o łaſkę czyią o pozyſkanie u kogo łaſki.

GAGNER, (*Avoir, emporter, obtenir, profiter.*) *Gagner toutes les voix, tous les ſuffrages.* Suffragiorum puncta ferre. *Horat.* Cuncta auferre ſuffragia. *Cic.* MIEC wſzyſtkie głoſy wſzyſtkie kreſki po ſobie. **Que gagnerez-vous avec des gens qui n'entendent ni droit ni raiſon,* ou comme l'on parle dans le familier, *Qui n'entendent ni rime ni raiſon?* Quid cum illis agas, qui neque jus, neque bonũ atque æquum ſciunt? *Ter.* *Cóż dokażeſz co wſkoraſz co zrobiſz z tákiemi ktorzy áni prawa áni rozumu nie znaią, nieſłuchaią ſzalonemi. **L'affaire s'eſt bien paſſée, on a gagné ſoixante eſtendarts.* Res bene geſta eſt, ſigna ſexaginta relata ſunt. *Cic.* *Dobrze ſię powiedło, udało, ſześćdziesiąt chorągwi zábrano. **Vous ne gagnerez rien.* Nugas magnas egeris. *Plaut.* Nihil promoveris. *Ter.* Oleum & opèram perdideris. *Nic nie dokażeſz, nic nie wſkoraſz.

ON DIT en termes de marine, *Gagner le deſſus du vent,* pour dire *Prendre l'avantage du vent ſur ſon ennemi.* Ventis ſecundis uti contra hoſtem. MOWIĄ terminem woyny okrętowey mieć wiatr nád nieprzyiacielem, to ieſt lepſzym wiatrem ſię obrocić ná nieprzyiacielſkie okręty mieć wiatr po ſobie ná morzu ná potrzebie okrętowey. **Si ma recommandation & ſa probité luy procurent voſtre eſtime, il croira avoir tout gagné.* Si meâ commendatione & ſuâ probitate aſſequutus erit, ut benè de ſe exiſtimes, omnia ſe adeptum arbitrabitur. *Cic.* *Jeżeli moie zálecenie, y iego właſna godność pozyſkaią mu twoię łaſkę zá naywiększe ſzczęście to ſobie mieć będzie. **Vous ne gagnez rien par vos plaintes, & vous redoublez vos peines que vous devriez diminuer par voſtre prudence.* Querelis tuis quotidianis nihil proficis, & duplicas ſolicitudines, quas elevare tua te prudentia poſtulat. *Cicer.* *Nic nie wſkoraſz narzekaiąc y lamentuiąc, y owſzem przyczyniaſz ſobie ciężkości, ktorcybyś ſobie umnieyſzyć powinien uwagą.

DONNER *cauſe gagnée,* ou *gain de cauſe à ſes adverſaires.* Cauſam tradere adverſariis. *Ter.* DAC wygraną nád ſobą, uſtąpić wygraney. **Je vous donne gagné.* Viciſti, tibi do manus. Palmam tibi do. Defero, *ou* tibi cedo. *Cic. Plaut.* *Uſtępuię wygraney, daię zá wygraną.

GAGNER *un lieu,* (*Y arriver, s'y rendre.*) Aliquò accedere. Aliquò ſe conferre. Locum aliquem petere. *Cæſ. Cic.* DOSTAC ſię ná mieyſce iákie, wniść gdzie doſtać ſię kędy, przybyć dokąd, dobrać ſię.

Il gagna avec trois légions le rendez-vous qu'il avoit donné à ſes vaiſſeaux. Eum locum petiit cum tribus legionibus, quò naves appelli juſſerat. *Cæſ.* Doſtał ſię z trzema pułkami ná mieyſce kędy okrętom ſwoim ſtawać kazał.

Ils gagnerent terre à force de rames. Strenuè navigando ad terram appulerunt. Dobrali ſię do lądu mocno robiąc wioſłami. *Les legions n'eurent pas pluſtôt gagné la plaine, qu'ils tournerent teſte contre l'ennemy.* Legiones ubi primùm planitiem attigerunt, infeſtis contra hoſtes ſignis conſtiterunt. *Cæſ.* *Ledwie co pułki dobrali ſię do rowniny záraz ſię obrociły czołem do nieprzyiaciela. **Taſchants de gagner leurs vaiſſeaux à la nage.* Multi adnantes navibus. *Liv.* *Wielu wpław ſzpieſząc do okrętow.

GAGNER *un lieu,* (*S'en ſaiſir, s'en emparer, s'en rendre maiſtre.*) Loco, *ou* loci, *ou* locum potiri, (tior, iris, itus ſum.) dep. *Cic. Plaut.* Locum tenere, *ou* expugnare, *ou* occupare. act. *Cic. Cæſ.* DOSTAC ſię dokąd, dobrać ſię do mieyſca iákiego kędy, doſtać, dobyć.

GAGNER *au pied,* (*S'enfuir.*) Fugere. Aufugere, (fugio, is, fugi, gitum.) neut. In pedes ſe dare, *ou* ſe conjicere, *ou* ſe conferre. Dare ſe fugæ, *ou* in fugam. *Cic. Plaut. Ter.* In fugam ſe conferre. *Cic.* UCIEKAC *Nożka Pan* polſkie przyſłowie.

GAGNER *pays,* (*Avancer ſon voyage, cheminer toûjours, ſans s'amuſer.*) Iter accelerare, *ou* properare. Iter pergere. *Cic. Ter.* JECHAC, ſpieſpyć, poſpieſzać w drodze.

GAGNER, ou *Prendre le devant,* ou *les devants.* Antecedere. Præcedere, (do, dis, ceſſi, ceſſum.) neun. Præcurrere (curro, is, præcurri, curſum.) n. *Cic.* POSPIESZAC przodem bieżyć przodem, przed kim, ubiegać.

Gagner temps, ou *le temps,* ou *du temps, Faire diligence.* Compendium temporis facere. *Plaut.* Ubiegać czas. **J'ay fait cela pour gagner du temps.* Hoc egi compendium temporis ſequens. *Colum.* *Uczyniłem to abym mogł czas ubieżyć.

GAGNER *du temps, Vſer de remiſes & de longueurs.* Tempus ducere. Procraſtinare. *Cicer.* CZAS pozyſkać odkładaiąc zwłaczaiąc.

GAGNER ſe dit auſſi en contre-ſens. (*des deſavantages qui arrivent à la pourſuite des choſes.*) comme *Tu ne gagneras rien icy que des coups.* Tu niſi malum hinc fruniſci nihil potes. *Plaut.* Lumbifragium hinc auferes. *Plaut.* Infortunium feres. *Ter.* WSKORAC dokazać wygrać wprzeciwnym rozumieniu, náprzykład wſkorał że dokazał, nátrząſaiąc ſię y urągaiąc, wſkoraſz ty tu kiiem poboku.

Gagner la fiévre, ou *quelque autre maladie.* Febrem, *ou* aliquem morbum contrahere. *Plin-Jun.* Facere morbum. *Celſ.* Zárazić ſię chorobą doſtać frebry lub inſzey choroby.

GAGNER, (*Se répandre.*) Pervadere. Serpere. neut. *Cic.* Pervagari. dep. *Plin-Jun.* SZERZYC ſię rozchodźić ſię. **L'ulcere gagne bien avant,* ou *eſt fort profond.* Ulcus altiùs ſerpit, *ou* deſcendit. *Celſ.* *Wrzod ſię głęboko rozchodzi daleko bardzo ſię ſzerzy.

Le feu avoit gagné les maiſons à la faveur du vent. Ad proximas domos pervaſerat incendium vi ventorum. Ogień ſię ſzerzył okolicznie zá wiatrem. **Le feu ayant pris à la cuiſine, les flammes qui s'eſpandoient de tous coſtez, commençoient des-ja à gagner le toit.* Arſerat culina, & jam vaga flamma dilapſo Vulcano ſummum tectum lambere probarat. *Hor.* *Ogień záiąwſzy ſię w kuchni, płomień wſzędzie ſię ſzerząc iuż y dachu doſtawał.

Vne douleur a gagné tous ſes membres, ou *ſe répand dans tous ſes membres.* Dolor omnia membra pervagatur. *Plin-Jun.* Boleść, bol opanował wſzyſtkie ciało.

Les ſoldats qui avoient plus d'expérience ſe laiſſoient gagner peu à peu à la frayeur. Milites qui magnum in re militari uſum habebant, timore paulatim perturbabantur. *Cæſ.* Zołnierzy co náyodważnieyſzych powoli coraz ſtrach opanował. **Cette opinion a gagné les eſprits.* Pervaſit hæc opinio per animos hominum. *Cic.* *To zdanie wſzyſtkich opanowało

ON DIT proverbialement, *Gagner le taiblis, la compagne, la guerite, S'enfuir. Voyez* GAGNER *au pied, cy-deſſus.* Se fugæ, *ou* ſe in fugam dare. In pedes ſe dare. *Cic.* USKROBAC, uciec, wnogi, obacz wyżey: *Nożka Pan.*

GAGNE-DENIER, ſubſt. maſc. (*Qui ſe loue à porter des fardeaux çà & là, pour peu de choſe.*) Mercenarius, ii, maſc. Gerulus. Bajulus, i, m. *Cic.* DRĄŻNIK.

GAGNE PAIN, ſubſt. m. (*Tout ce qui ſert à donner du pain & à vivre à une perſonne.*) *Ce meſtier eſt non gagne-pain, il me donne à vivre.* Hæc ars habet panem. *Petr.* Hæc ars cibos ſuppediat. *Cic.* Hac arte vita toleratur. TO MOY CHLEB, moie pożywienie tym álbo z tego żyie.

GAGNEUR, ſubſt. maſc. (*Qui a gagné.*) Lucrator, oris, m. WYGRAWACZ wygrawca ten co wygrał ſtrona wygrana.

GAGUY, ſubſt. fœm. terme populaire (*qui ſe dit d'une femme belle & agréable, qui a un peu trop d'embonpoint.*) Paulò habitior, oris, f. *Ter.* TŁUSTOCHA Białogłowa pięknа ále trochy zbyt ciała maiąca.

GAIETTE, (*Ville & port de mer du Royaume de Naples.*) Caieta, æ, f. *Cic.* GAIETA Miaſto y Port morſki Kroleſtwa Neapolitańſkiego.

Qui eſt de Gaiette. Caietanus, i, maſc. Gaietanin ten co ieſt rodem z Gaiety. *Caietana, æ, fœm. *pour celle qui eſt de Gaiette.* *Ta co ieſt z Gaiety

GAILLARD, m. GAILLARDE, f. (*Gay, enioué, qui ne demande qu'a rire.*) Feſtivus. Lætus, a, um. Hilaris & hoc hilare, adject. *Cic.* Hilarus, a, um. *Ter.* WESOŁY ochoczy radości y śmiechu tylko patrzący.

ON LE DIT auſſi (*des choſes licencieuſes & trop libres.*) *Vne hiſtoire un peu gaillarde.*) Subobſcena hiſtoria, æ, f. *Cicer.* TOZ ſię mowi o powieściach beſpieczniey ſzych y nieprzyſtoynych, hiſtoryika trochę weſoła, tłuſta powieść.

GAILLARDEMENT, adv. (*Joyeuſement.*) Hilarè. Jocosè. Feſtivè. Hilariter. adv. *Cic.* WESOŁO ucieſznie żartownie.

GAILLARDISE, ſubſt. fœm. (*Gayeté.*) Hilaritas. Feſtivitas, atis, fœm. *Cicer.* WESOŁOSC ucieſzność żartowność.

Par gaillardiſe. Animi causâ. abl. *Cic.* Przez żart przez śmiech, dla śmiechu żartem.

GAIN, ſubſt. m. (*Profit, avantage qu'on tire de ſon négoce, & de ſon ſçavoir faire.*) Lucrum, cri, n. *Cic.* Lucris, cri, m. *Plaut.* Quæſtus, ûs, m. *Cic.* ZYSK pożytek zárobek, z handlu lub ſpoſobu iákiego.

Vn petit gain. Lucellum, i, n. *Hor.* Zyſk mały nie wielki zárobek; zárobeczek.

Faire de la dépenſe à proportion de ſon gain. Pro quæſtu ſuo ſumtum facere. *Horat.* Pięđzią ſię mierzać *(przyſłowie polſkie)* wydatek ſwoy według dochodu miarkować.

**Préferrer le gain au ſommeil.* Lucrum ſopori & quieti præponere *Plaut.* *Niedoſypiać dla zyſku iakiego.

Qui apporte un grand gain, ou *profit.* Lucroſus. Quæſtuoſus,aum. Lucroſior & hoc lucroſius, Quæſtuoſior & hoc quæſtuoſius; Lucruoſiſſimus, Quæſtuoſiſſimus,a, um.) Zyſkowny zyſk znáczny przynoſzący.

C'eſt un grand gain pour moy de n' avoir plus à ſouffrir un homme ſi pernicieux à ſa patrie. Id ego in lucris pono, non ferre hominem peſtilentiorem patriæ ſuæ.*Cic.* Wielki to zyſk dla mnie wielka korzyść, nie mieć iuż nád głową człeka ták ſzkodliwego Oyczyźnie.

Donner gain de cauſe à quelqu'un. Cauſam alicui tradere, *ou* concedere. *Cic. Ter.* Adjudicare alicui cauſam. *Cic.* Dać komu wygraną nád ſobą, *dać komu gorę nád ſobą* (przyſłowie polſkie.)

Il faut ſouvent peu de choſe pour cauſer le gain d'une bataille. Vel levi ſæpè de causâ victoria obtinetur. Mało czaſem,nie bardzo wiele potrzeba dla wygrania potrzeby.

GAINE, ſubſt. fœm. (*Eſtuy de couteau.*) Vagina. Theca, æ, fœm. *Cicer.* POCHWY, pochewki, ſztuciec puzdro pokrowiec.

(Ce mot ſe diſoit anciennement des eſpées, au lieu qu'on dit maintenant un Fourreau d'eſpée.) To ſłowo Francuſkie mowiło ſię przedtym co do ſzpad, teraz ſię mowi *Fourreau* pochwy,

Petite gaine. Vaginula, æ, fœm. *Plin.* Pochewki małe.

GAINIER, ſubſt. maſc. (*Qui fait des eſtuis & des gaines pour mettre des couteaux & choſes ſemblables.*) Thecarius. Vaginarius, ii, maſc. *& mieux.* Vaginarum, *ou* thecarum opifex, *genit* opificis,m. MIECZNIK co pochwy do mieczow robi, Szpadnik

GALAMMENT, adv. (*D'un air galant, d'une façon galante.*) Lepidè. Eleganter. Venuſtè. Concinnè. Decorè.adv. *Cic.* PIĘKNIE przyiemnie ludzko grzecznie.

GALANT, m. GALANTE,f. adject. (*Se dit d'un homme & d'une femme qui a l'air de la cour,les manieres agréables, qui taſche de plaire & particulierement au beau ſexe.*) Lepidus. Feſtivus. Facetus,a,um. Elegans, antis, omn. gen. Vir omni urbanitate limatus. In omni re concinnus, *ou* perfectus, *ou* politus. In omni genere ſermonis atque humanitatis perfectus, a, um. In quo ineſt lepos quidam facetiæque ingenuo homine non indignæ. *Cicer.* GRZECZNY, GRZECZNA, mowi ſię o męſzczyznie álbo białogłowie pięknych y dworſkich obyczaiow á zwłaſzcza o tym co ſię płci zálecać ſtara. **Il devient galant.* Exornat ſe lepidis moribus. *Plaut.* *Grzecznieie, grzecznym ſię ſtać.

GALANT *homme,(Qui a de la civilité,de la bonne grace.)* Urbanus homo. Affluens omni lepore ac venuſtate. Scitus homo. *Cic.* GRZECZNY Ludzki przyiemny miły.

Lettre galante. Literæ ſale humanitatis ſparſæ.Litteræ plenæ humanitatis, ſalis, ſuavitatis, leporis. Litteræ concinnæ, feſtivæ, elegantes. *Cic.* Liſt bardzo piękny ludzkości y przyiemności pełny.

ON DIT au feminin, *Vne femme galante, qui ſçait vivre, qui ſçait bien choiſir & recevoir ſon monde.* Feſtiva mulier & elegans. BIAŁOGŁOWA grzeczna ochotna znáiąca ſię ná ludziach.

GALANT, ſubſt. maſc. (*Amant qui ſe donne tout entier à la recherche & au ſervice d'une maitreſſe.*) Procus, ci,maſc. *Cicer.* GALANT, Zálotnik co ſię cale utopił w białogłowie iákiey

GALANT ſe dit auſſi en mauvaiſe part, (*de celuy qui entretient une femme,*ou *une fille avec laquelle il a un commerce illicite.*) Amator,oris,maſc. Amaſius,ii,m. Adulter,eri,m.*Cic.* TOZ ſamo nierządnik co ſię z białogłową álbo dziewką iáką nierządnie trzyma y chowa.

GALAND, ou *Ruban.* Vitta.Tænia,æ,f.*Virg.* WSTĘGA.

ON APPELLE *Vn verd galant, Vn jeune homme vigoureux, qui eſt propre à faire l'amour* Salax amator, *genit.* ſalacis amatoris, m. *Petr.* MŁODZIK do kobiet iák zápalił.

ON APPELLE *Vn colera morbus,Vn trouſſe galant,(parce qu'en peu de temps cette maladie emporte ſon homme,* Quia brevi hoc morbo perciti conficiuntur.) CHOROBA ſzpetna, záraźliwa,

GALANTERIE, ſubſt.f. (*Maniere polie & enjoüe.*) Feſtivitas. Urbanitas, atis, fœm. Elegantiæ, arum, fœm. plur. GRZECZNOSC ludzkość polityka maniera obyczayność.

GALANTERIE ſe dit auſſi (*de l'attache qu'on a à courtiſer les dames, & il ſe prend en bonne & en mauvaiſe part.*) Amatio, onis, fœm *Plaut.* GALANTERYA, zalotliwość iurność do białogłow: chciwość do kobiet záchowanie z niewiaſtami co ſię tak w dobry iáko y wzły ſpoſob mowi.**Avoir quelque galanterie avec des femmes mariées.* Tangere nuptas. *Hor.* *Mieć záchowanie z mężátkami.

ON DIT,*Gagner quelque galanterie avec une femme,* pour dire *Quelque petite faveur de Venus, qui demande des remedes.* Ex re veneâ aliquid mali nanciſci, (ſcor, eris, nactus ſum.) depon. ZARAZIC ſię ſzpetną chorobą od niewiaſt,od wſzeteczeńſtwa galanterykinábyć ná aptekę zárobić

GALANTISER, V. act. mot bas *Courtiſer les dames.* Comem eſſe & urbanum erga mulieres. *Cic. ou* in mulieres. *Hor.* NIEWIAST, kobietek pátrzyć.

GALANTISER, *la femme d'autruy, (en mauvaiſe part.)* Alienam mulierem attrectare amatoriis blandimentis. Attentare pudicitiam mulieris. *Plaut.* PATRZAC żon cudzych.

GALATES, (*Les habitans de Galatie.*) Gallo-Græci, orum, m. pl. *Liv.* GAŁATOWIE obywatele Gáłacyi.

GALATIE, (*Ancienne Province d'Aſie.*) Gallo-Græcia, æ, f. *Plin* GAŁAC dáwna Prowincya Azyi.

GALBANUM, ſubſt. maſc. terme de Pharmacie, (*Gomme d'une odeur forte & puante.*) *Il a le même nom en latin,* Galbanum, i, n. *Suet.* GAŁBAN guma bárdzo tęgiego y przeciwnego zápáchu, oleick ſmrodliwy; ſok gálbanowy.

ON DIT populairement & proverbialement. *C'eſt un donneur de galbanum, c'eſt un homme qui en donne à garder, qui promet plus de pain que de beurre.* Largitor & prodigus linguâ, re autem párùm efficax. *Cic.* Largus promiſſis. PRZYŁOWIE: Dá on ci chleba, Dáłże mi chleba , zákádzi on tobie áż ci nos ſpuchnie.

GALE, ſubſt. f. (*Maladie du cuir qui vient d'une pituite ſalée, & qui le pourrit.*) Scabies, ici,f. *Celſ.* SWIERZB; parchy ná ciele ciało toczące.

La gale le mange, ou *le ronge.* Scabies illum rodit. *Celſ. ou* urget. *Hor. ou* tentat. *Virg.* Swierzb go toczy.

Avoir la gale. Scabie,*ou* ex ſcabie laborare. Mieć świerzb, párchy.

GALEUX, m. GALEUSE, f. adject. (*Qui a la gale.*) Scabioſus, a, um *Plin.* Scaber, bra, brum. *Colum.* PARSZYWY PARSZYWA, párchaty.

GALEASSE, ſubſt. f. (*Batiment de bas bord long & à rames.*) Triremis, is, f. *Liv.* GALAR ſtatek o płaſkich brzegach długi y o wioſłach.

GALEFRETIER, ſubſt. m. (*Homme de néant, qui n'a ni feu, ni lieu.*) Homo nauci, *ou* nihili,maſc. *Plaut.* GAŁGAN człowiek, powſinoga, hołyś; włoczęga.

(On ne s'en ſert qu'en termes de mépris, & pour faire injure. Nie mowi ſię tylko ná wzgardę y przez żelżywość.)

GALER, V. act. (*Gratter aux endroits où il demange.*) Scabere, (ſcabo, is, bi, *ſans ſupin.*) aſt. acc. DRAPAC ſię. **Galer ſa teſte* Caput ſcabere. *Hor.* *Drapać ſię wgłowę.

Se galer. Aliquam ſui corporis partem ſcabere. Drapać ſię pociele gdzie świerzbi.

GALERE, ſubſt. f. (*Vaiſſeau à rames de 23. à 30. bancs de chaque coſté, & de 4. 5. ou 6 rameurs à chaque banc.*) Bitemis. Tritemis. Quadriremis,is, f. Longa novis,f. SZKUTA, Galer cudzoziemſki wioſłowy o 23. álbo 30. ławkach a o 4. 5. álbo 6. robotnikach ná każdey ławce.

Condamner quelqu'un aux galeres, l'envoyer aux galeres. Ad remum dare aliquem. *Suet.* Remo publicæ triremis affigere hominem. *Val-Max.* Oſądzić ſkazać kogo ná Galery.

Le Commandant d'une galere. Trierachus, chi, maſc. *Cic.* Szkutnik ſtarſzy nád galerami.

Le Général des Galeres. Longarum navium prætor, oris, m. Generał urzędnik ſtarſzy náywyższy nád galerami.

ON DIT proverbialement, *Vogue la galere*, pour dire *Se laiſſe aller les choſes au haſard.* Cuncta fortunæ permitto. Fors viderit. Sed hoc fortuna viderit. *Cic.* NIECH idzie niech płynie iák chce (przyſłowie)

GALERIE, ſubſt. f. (*Lieu long & couvert où l'on ſe promene*) Potricus, ûs, f. *Cic.* GALERYA mieyſce do przechadzki Przyſionek długi kryty. Ganek.

Petite galerie couverte. Porticula,æ,f.*Cic.* Máłá galeryika, Gánek mały.

Galerie à deux rangs de piliers. Porticus duplex. *Vitr.* Gánek Gáleryika o dwoch rzędach ſłupow. **A trois rangs.* Porticus triplex. *Suet.* *O trzech rzędach ſłupow,

GALERIE *de peintures.* Pinacotheca,æ,f.*Vitr.* GANEK w obrazy dany malowany.

GALERIE, *découverte.* Hypæthrum, i, n. Hypæthra, æ, f. Hypæthra deambulatio, f. *Vitr.* Subdiale, is, n. *Plin.* GANEK otwarty bez dachu.

GALERIE *couverte large & ſpatieuſe, où l'on s'exerçoit à la lutte.* Xyſtus,i,m. *Vitr.* GANEK záwodniczy, plac kryty ſzeroki do zápaſkow.

GALERIE *d'une cour en façon de cloiſtre.* Periſtylium, ii, n. Periſtylum, i, n. *Cic.* GANEK do koła idący z filarami y zámknięciem w koło.

Vne galerie fermée de tous les coſtez. Cryptoporticus, ûs, f. *Plin Jun.* Gánek podziemny, Pieczara. Sklep podziemny zewſząd kryty.

GALE'RIEN, ſubſt. maſc. (*Forçat,condamné aux galeres.*) Ad remos datus. *Suet.* Remex, *genit.* remigis,m. NIEWOLNIK ná galerach; ſkazany ná galery, álbo gwałtem wzięty ná gálery, braniec y ná nich robiący.

GALERNE. ſubſt. f. ou *Vent de galerne*, (*Vent froid qui ſouffle entre l'Aquilon & l'Orient, Nord-d'Eſt.*) Cæcias, æ, maſc *Plin.* WIATR wſchodowy poboczny ná połnocy poboczny pułnocnemu wſchodowiec.

GALET, ſubſt m. (*Jeu où l'on pouſſe un palet ſur une table.*) Lapillorum ludus, i, m. GRA.

GALETAS, ſubſt. m. (*Chambre lambriſſée qui touche à la couverture d'un logis.*) Tegulis proxima contignatio,f. Cenaculum, li, n. *Vitr.*GANEK wyſoko dany zwyſtawą áż pod ſam dach domoſtwa gora poddaſze.

Le peuple s'eſtant accru, il fut néceſſaire d'habiter les galetas, ou *le haut des maiſons, les édifices n'ayant auparavant qu'un étage.* Aucto in modum populo, neceſſe fuit in cenaculis habitare, nam antea unius tantum contignationis erant ædificia. *Vitr.* Gdy ludzi przybywało muſieli po pod dachami po gorach ſię mieścić gdyż zdawna domy o iednym tylko piętrze bywały.

St.GAL, (*Ville & Abbaye ſouveraine en Suiſſe.*) Fanum Sancti Galli. S. GAL. Opactwo ſamo władne y Miáſto w Szwaycaryi.

(L'Abbé prend titre de Prince de l'Empire.) Opat támeczny má Tytuł Xiążęcia Páńſtwa Rzymſkiego.

GALICE, (*Province d'Eſpagne, dont Compoſtele eſt la capitale, autrefois un Royaume.*) Gallæcia,æ, fœm.*Plin.* GALICYA Prowincya Hiſzpanii ktorey ſtołeczne Miáſto ieſt Kompoſtella, przedtym było Kroleſtwem,

Ceux de Galice. Gallæci, orum, m. plur. *Plin.* Gálicyanie z galicyi.

LA GALILE'E, (*Pays de la Paleſtine, en la partie ſeptentrionale de la Judée.*) Galilæa, æ, fœm. *Plin.* GALILEA Kráy Páleſtyny w ſtronie połnocney Judzkiey ziemi.

GALILE'EN, ſubſt. maſc. (*Celuy qui eſt de Galilée.*) Galilæus, æi, maſc. GALILEYCZYK z galilei.

GALILE'ENNE, f. (*Celle qui eſt de Galilée.*) Galilæa, læ, fœm. GALILEYKA tá co ieſt z galilei.

GALIMAFRE'E, ſubſt. f. (*Ragouſt compoſé de pluſieurs reſtes de diverſes viandes*) Diverſorum ciborum miſcellanea, orum, neut. plur. BIGOS potrawa zroznych oſtatkow pozoſtałych.

GALIMATHIAS, ſubſt. m. (*Diſcours embrouillé & confus où l'on ne comprend rien, rempli de paroles pompeuſes, & vuides de ſens.*) Voces rerum inopes & nugæ canoræ. *Hor.* Frigidi & leves ac futiles ſenſus in verba numerosè poſita incluſi. Verborum ſonitus inanis, nullâ ſubjectâ ſententiâ vel ſcientiâ. Oratio cui res non ſubeſt. *Cic.* MOWA ni to ni owo z ſłow dziwnych y ſenſu nie maiących złożona pomięſzana nie zrozumiana.

GALION, ſubſt. m. (*Grand vaiſſeau de guerre rond & de haut bord à voiles ſeulement.*) Gaulus mejor, *ou* amplio, *genit.* gauli majoris, *ou* amplioris, maſc. OKRĘT woienny wielki głęboki z wyſokiemi brzegami okrągły idący żáglami ſamemi. Galion rzeczony.

GALLES, *que les Anglois nomment* WALES, (*Pays & Principauté d'Angleterre.*) Wallia, æ, f. GALLIS Kray y Xięſtwo w Anglii.

GALLICANE, *on dit* L'EGLISE GALLICANE, ou *l'Egliſe de France.* Eccleſiâ Gallicana, æ, f. KOSCIOŁ Fran-

cuſki, Duchowieńſtwo Francuſkie náuka ich y prawa ktore mi ſię rządzą, y trzymaią.

LES LIBERTEZ *de l'Egliſe Gallicane fondées ſur les anciens Canons.* Immunitates Eccleſiæ Galjicanæ,f.plur. WOLNOSCI y prawa Kościoła y Duchowieńſtwa Francuſkiego záſadzaiące ſię ná dawnych uſtawach kościelnych.

GALLICISME, ſubſt. m. (*Phraſe*, ou *expreſſion particuliere à la langue Françoiſe.*) Gallicæ linguæ gloſſema, atis, n. FRANCUZCZYZNA expreſſya iáká francuſkiego ięzyka właſna: náprzykład

(*Cét homme eſt ſur ſa bouche*, C'eſt un Galliciſme, pour dire *Il eſt fort gourmand.*) *Tylko go gęba* w Francuzczyźnie znaczy Człowieka bardzo obżartego, w polſzczyźnie záś cale co inſzego znaczy to ieſt tego ktory tylko gębą dokazuie.

DE GALLICO, adv. proverbe François eſcorché du Latin, qui veut dire (*A l'impourveu, ſur le champ.*) De improviſo. Ex improviſo. Extemplo. *Cicer.* NIEUWAZNIE do razu nie myśląc bez uwagi.

GALLIPOLI, (*Ville d'Italie ſur le Golphe d'Otrante, dans le pays des anciens Salentins, avec Eveſché ſuffragant d'Otrante.*) Gallipolis, is, f. GALLIPOLI Miáſto włoſkie nád zatoką Otrantu w kraiu dawnych Salentynow z Biſkupſtwem Suffragnią Otrantſkiego Arcybiſkupſtwa

GALLIPOLI, (*Bras de S. Georges, Détroit des Dardanelles*, ou *l'Helleſpont.*) Helleſpontus, i, m. GALLIPOLI morſka odnoga ták rzeczona Dardanelle.

GALLOCHE, ſubſt. f. (*Sorte de chauſſure.*) Gallicæ, arum, f. plur. *Cic.* Calopodium, ii, n. ŁYSTCIANKI pewne obuwie ná nogi.

GALON, ſubſt. maſc. (*Ruban fort & épais, qui ſert à border.*) Limbus,i,m. GALON do bramowania obſzywania.

GALONNER, V. act. (*Border d'un galon.*) Limbum ſubſuere, (ſuo, uis, ui, utum,) act. dat. *Hor.* GALONEM bramować gálonować gálony dawać po brzegach y ſzwach.

Vn habit galonné, où il y a pluſieurs galons deſſus couſus. Veſtis variata limbis. Suknia zgalonami ſuknia galonowana.

GALOP, ſub. m. (*Allure d'un cheval qui court.*) Incitatus equi curſus, *genit.* incitati curſûs,m. Properus curſus. Citus, *ou* celer curſus, m. GALOP kſus końſki chod.

ON DIT proverbialemen, qu'*Vn homme va le grand galop à l'hoſpital*, pour dire qu'*Il ſe ruine.* Ad mendicitatem ſe detudit. *Plaut.* PRZYSŁOWIE francuſkie wielkim galopem (álbo) w czwał kłuſem bieży do ſzpitala, o utratniku

ON DIT auſſi (*d'un homme qui va mourir, Il s'en va le grand galop, il court à la mort.*) Ad mortem properat.*Tacit.* JUZ mu ná ſchyłku iuż ſię má do śmierci.

GALOPER, V. neut. (*Aller le galop, Aller au galop.*) Equi curſu incitatiſſimo ferri. paſſ. KŁUSEM kłuſkiem iechać.

ON DIT *Faire galoper quelqu'un*, (*Luy donner à bien courir pour quelque affaire.*) Exercere aliquem.*Ter.* WZIĄC kogo ná obroty.

GALOPER *quelqu'un*, act. (*luy faire de la peine en le harcelant, & eſtant toûjours à ſes trouſſes.*) Aliquem inſectari, dep. *ou* urgere, *ou* vexare, *ou* exagitare. act. *Cic. Plaut.* PRZESLADOWAC kogo nigdy mu pokoiu niedać.

GALOPIN, ſubſt. m. (*Petit marmiton, qui ſert à la cuiſine.*) Puer cauponius, i, m.*Plau.* CIURA kuchcik chłopiec kuchenny podły poſługacz.

GALOPIN, (*Petite meſure de vin qu'on donne aux Eſcoliers à leur desjeuné.*) Semi-hemina, æ, fem. CZARECZKA wina hauſt ná śniadanie.

GAMACHES, ſubſt. f. (*Couverture de toile dont on ſe couvre les jambes, pour conſerver ſes bas.*)Ocreæ lineæ,arum, f. plur. KAMASZE płocienne obuwie ná nogę dlá ochrony pończochow ná golenice obow ná nogi podrożny,żołnierſki.

GAMBADE, ſubſt. f. (*Saut.*) Jactatio, onis, fœm. Saltus, ûs, m. SKOK ſzerokie ſkoczenie przeſkoczenie.

ON DIT proverbialement, *Payer en gambades, ne point payer du tout.* Creditorem fraudare. NIEPŁACIC.

GAMBADER, V. neut. (*Faire des gambades.*) Sublata in orbem crura jactare. act. SKAKAC.

GAMELLE, ſubſt. fem. terme de Marine, (*Panier d'oſier fort ſerré, où l'on ſerre le potage, ſur les vaiſſeaux.*) Camellc, æ, f. *Ovid.* SZPIZARKA okrętowa zeglarſka torebka.

GAMME, ſubſt. f. terme de Muſique, (*C'eſt une table ſur laquelle on apprend à entonner juſte les notes de Muſique.*) Notarum muſicarum tabula, æ, fœm. TABLICA do uczenia ſię ſpiewać z not gołkami popiſana.

ON DIT

ON DIT proverbialement, *Il luy a bien chanté ſa gamme, Il l'a bien querellé, & repris aigrement.* Acerbiſſimè, *ou* acerbiſſimis verbis, illum obiurgavit, *ou* increpavit. Aſperioribus verbis illum inſectatus, *ou* inſequutus eſt. Illum inclamavit. *Plaut.* ZASPIEWAŁ mu o złym zá kominem, ná trzeſzczał mu głowę na hałaſował náłáiał mu ſię.

GAND, (*Ville des Pays-Bas, capitale du Comté de Flandres, ſituée auprès de trois rivieres, l'Eſcaut, le Lys & la Live.*) Gandavum, i, n. GANDAW Miáſto niższych niemiec ſtołeczne Hrabſtwa Flandryi przy trzech rzekach leżące.

Qui eſt de Gand. Gandavenſis & hoc Gandavenſe. adject. Gandawenczyk z gandawu.

GANDIE, (*Ville & Duché d'Eſpagne, dans le Royaume de Valence.*) Gandia, æ, f. GANDYA Miáſto y Xięſtwo Hiſzpanii w Kroleſtwie walencyi.

LE GANGE, (*Fleuve des Indes, dont la largeur eſt de deux milles, juſques à cinq milles, qui prend ſa ſource dans le mont d'Alanguer, vers les frontieres de Tartarie, & ſe décharge dans le Golphe de Bengala.*) Ganges, is, m. *Plaut.* GANGES rzeka w Jndyach ſzerokości ná dwie ná trzy á mieyſcami ná pięć mil pochodząca z gory Alangwer ku granicom Tartaryi á wpada w odnogę morską Bengala rzeczoną.

Du Gange. Gangeticus, a, um. *Colum.* Gángeſowy.

GANGRENE, *ou* CANGRENE, ſubſt. f. (*Maladie des chairs par la deſtitution de la chaleur naturelle.*) Gangræ, æ, f. *Celſ.* OGIEN piekielny, gangrena w ciele.

GANGRENE', m. GANGRENE'E, f. Gangrænâ vitiatus, a, um. *Celſ.* GANGRENĄ zárażony zárażona w co ſię wdaie gangrena.

ON DIT figurément, *Vne conſcience gangrenée*, ou *corrompuë*. Conſcientia corrupta, *ou* vitiata. SUMNIENIE zárażone iák gangreną zepſute.

GANIF, *ou* CANIF, ſubſt. maſc. (*Petit couteau à tailler des plumes pour écrire.*) Cultellus. Scalpellus, i, m. Scalpellum, i, n. SCYZORYK nożyk do pior.

GANSE, ſubſt. fem, (*Petit cordon qui tient lieu de boutonniere.*) Nodus, i, m. Nexus, ûs, m. Anſula, æ, fœm. PĘTLICA taśemka do zápinania miáſto guzika

GANT, ſubſt. maſc. (*qui ſert à couvrir les mains & les doige.*) Manicæ, arum, fœm.plur. Manum tegumentum, i, n. *Plin-Jun.* Digitalia, ium, n. plur. *Var.* RĘKAWICA palczaſta álbo bez palcow nárękę.

GANTELETS *de fer*, ſubſt. m. plur. Digitalia ferrea, *genit.* digitalium ferreorum, n. plur. RĘKAWICA zbroyna żelazna.

GANTIER, ſubſt. m. (*Qui fait des gant.*) Digitalium, *ou* manicarum opifex, icis, m. RĘKAWICZNIK co rękawice robi rzemielnik.

SE GANTER, V. act. (*Mettre des gants.*) Digitalia induere. act. RĘKAWICE brać ná ręce wdziewać.

Ces gants gantent bien. Digitalia aptè conveniunt ad manum. Te rękawice przypadaią dobrze ná rękę.

GANTS DE NOSTRE DAME, ſubſt. m. (*Herbe & fleur.*) Digitalis, is, fœm. ROZCHODNIK ziele·

GAP, (*Ville du Dauphiné, capitale du Gapençois, avec Eveſché ſuffragant d'Aix.*) Vapincum, i, n. Vapincenſium urbs, f. GAP. Miáſto Delfinatu, ſtołeczne Gapanatu Prowincyi z Biſkupſtwem Sufraganią Arcybiſkupſtwa Akwenſkiego.

GAPENÇOIS, ſubſt. mæſc (*Le pays de Gap.*) Vapincenſis ager. m. GAPINAT Prowincya Gapeńſka.

GARAMANTES, (*Peuples de Lybye en Afrique, où eſt préſentement le Royaume de Borno, dans la Nigritie.*) Garamantes, tum, m. plur. GARAMANTOWIE Národ Libiyſki w Afryce gdzie teraz Kroleſtwo Borno názwane w Nigricyi.

GARÇE, ſubſt. f. (*Fille, ou femme de mauvaiſe vie qui court les garçons.*) Secutuleia, æ, f. Lupa, æ, f. Diobolaris meretrix, *genit.* diobolaris meretricis, fœm. *Plaut.* Nierządnica, Máłpa, Dziewka álbo białogłowa wſzeteczna co zá męſzczyznami biega tłuk.

GARÇON, (*on prouonce* garſon.) ſubſt. maſc. (*Enfant maſle.*) Mas, *genit.* maris, m. *Cic.* Maſculus, i, m. *Phæd.* CHŁOPIEC dziecię płci męſkiey. * *Elle eſt accouchée d'un garçon.* Marem peperit. *Ovid.* *Zległa chłopca, powiła chłopca.

Petit garçon, Jeune enfant maſle. Puer, *genit.* pueri, m. *Cic.* Puerulus, i, m. Puſio, onis, maſc. *Cic. Suet.* Chłopięć chłopię pacholę dziecię. **Jeune garçon eſt qui hors de l'enfance.* Adoleſcentulus, i, m. Adoleſcens, entis, gen. *Młodzieniec Młodzik wyroſtek Młodzian.

GARÇON, (*Parlant d'un homme qui n'eſt point marié.*) Cœlebs, *genit.* cœlibis, maſc. *Quint.* Cœlebs muliere. *Plaut.* MŁODZIAN nie żonaty.

Il a réſolu de demeurer toûjours garçon, ou *de ne ſe point marier.* Vitam cælibem ducere conſtituit. Uxorem nuquam vult habere. *Ter.* Obrał ſobie ſtan Młodzieńſki, bez żeńſki.

ON DIT, *Mener une vie de garçon, une vie libre & douce.* Clementem vitam & liberam ſequi. *Ter.* ZYC ſobie wolno ſwobodnie.

GARÇON, (*Serviteur, valet à tout faire, & particuliérement quand il eſt à ſervir, & ſans porter les couleurs.*) Puer, *genit.* pueri, m. *Hor.* Servus. Famulus, i, m. Miniſter, tri, m. *Cic.* CHŁOPIEC poſługacz do wſzyſtkiego, proſty chłopięć pacholik

GARÇON *de la chambre,* (*Qui eſt deſtiné aux menus ſervices de la chambre.*) Puer cubicularius, i, m. (*Garçon de cuiſine.*) Puer coquinarius, i, maſc. CHŁOPIEC izdebny pokoiowiec, chłopczyk chłopiec kuchen-ny kuchta kuchcik.

GARÇON *de boutique,* (*chez les marchands & artiſans.*) Puer & miniſter in alicujus artificis officinâ. Puer qui officiſam & venalem præſtat operam alicui opifici. Opera, æ, f. & Operæ, arum, f. plur. CHŁOPIEC Kupiecki ſklepowy kramarczyk kupczyk.

ON DIT, *Faire le meſchant garçon.* pour dire *Menacer & vouloir tout tuër.* Interminari vitam. *Plaut.* Debacchari. *Ter.* ZŁYM być gniewać ſię dąſać ſię odkazować odgrażać grozić ſię zabić.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme ſe fait beau garçon, (quand il mange ſon bien & qu'il ſe met dans la débauche.*) Stringere malâ ingluvie rem. *Hor.* HULTAIC ſię w marnotrawſtwo ſię puścić.

GARSONNIERE, (*on prononce* garſonniere.) ſubſt. fœm. (*Qui ſuit les garçons & ſe plaiſt avec eux.*) Secutuleia, æ, f. *Petr.* Quæ maribus delectatur. HULTAYKA wſzeteczница maſpa, nierządna niewiaſta, co zá chłopami biega, tłuk &c.

(Mot bas & populaire.) Słowo proſte y podłe.

GARDE, ſubſt. f. (*Conſervation des choſes.*) Conſervario, onis. f. Conditio, onis, f. (*du verbe* condere.) *Cic.* CHOWANIE ſchowanie rzeczy.

Des vins qui ſont de garde, qui ſe conſervent long-temps. Vina quæ vetuſtatem ferunt. *Cicer.* Vina quæ annos ferunt. *Quint.* Wina długiego chowania ktore ſię długo chować dadzą. *(*Le contraire eſt* Vina fugientia. *Cicer. Qui ne ſont point de garde.*)* Przeciwna ieſt: Wina nię dochowania co ſię pſuią, długo chować niedadzą. **Des fruits qui ne ſont point de garde.*) Fugacia poma, n.pl. *Plin.* *Owoce co ſię chować nie dadzą co ſię nie zdadzą ná długie chowanie nie trwałe ná chowanie owoce.

Il y a des vins qui ſont de garde, ſans avoir beſoin d'eſtre frelatés. Quædam vina perennantur ſine condimento. *Colum.* Są wina ktore długo ſię chowaią bez wſzelkiey przyprawy.

GARDE, (*Protection.*) Tutela. Clientela, æ. fœm. Præſidium, ii, neut. *Cicer.* ZASZCZYT ochrona obrona y protekcya.

Eſtre ſous la garde & protection de quelqu'un. In alicujus tutelâ eſſe. *Cicer.* Być w prorekcyi czyiey pod zászczytem czyim.

Se mettre ſous la garde d'une perſonne, ou *à l'ombre de ſa protection.* In alicujus fidem & clientelam ſe recipere. *Cicer.* Se commendare in clientelam & fidem. *Ter.* Uciekać ſię pod obronę pod zászczyt czyi.

GARDE, (*Sentinelle de nuit & de jour.*) Excubiæ, arum, fœm. plur. *Cicer.* (*De nuit ſeulement.* Vigiliæ, arum, fœm. plur.) Statio, onis, fœm. Cuſtodiæ, arum, fœm plur. *Cicer. Cæſ.* WARTA czata ſtraża dzienna álbo nocna czata nocna tylko.

Eſtre de garde, ou *faire la garde de nuit & de jour.* Excubare, (bo, as, ui, itum.) Excubias & vigilias agere. *Ovid. Cic.* Być ná warcie dzienney nocney. **Tant la nuit que le jour,* Stationem agere. *Tacit.* Eſſe in ſtatione. *Cæſ.*) *Dzień y noc być ná warcie

Ceux qui font la garde, ou *qui ſont de garde & la nuit & le jour.* Excubitores, orum, m. plur. Warty dzienne y nocne. *(*La nuit ſeulement,* Vigiles, lum, m. plur. Vigiliæ, arum, fœm.plur. *Cic. Cæſ.* Cuſtodes, odum, maſc.plur. *Cicer.* *Czaty nocne tylko.

Comme il vit qu'on avoit relaſché la garde des murailles, il fit auſſi relaſcher la garde de ſon coſté. Cùm paulò incautiùs cuſtodias in muro diſpoſitas videt, ſuos quoque languidiùs in opere verſari juſſit. *Cæſ.* Obaczywſzy że zluzowano warty z murow, zluzował też warty z ſwoiey ſtrony.

Entrer en garde, ou *monter la garde.* Stationem, *ou* vigilias inire. *Tacit.* Jść ná wartę wartę záwodzić.

Poſer la garde. Excubias, *ou* excubitores in ſtatione collocare. In ſtationem deducere cuſtodes. Stawiać warty, roſtawiać warty.

Deſcendre la grande. De ſtatione decedere. Sprowadzać wartę názad.

Ils faiſoient garde la nuit tour à tour à la porte de chambre du Roy. Excubabant ſervatis noctium vicibus ad limen regii cubiculi. Koleyno wartę odprawiali dzień y noc przed pokoiem Krolewſkim pilnowali. **L'un eſtoit de garde une nuit, & l'autre une autre.* Alius aliâ nocte excubabat. *Quint-Curt.* *Jeden wartę czynił, iiedney nocy drugi, drugiey nocy, *La garde eſtoit desja changée.* Jam alii in ſtationem ſucceſſerant. *Quint-Curt.* *Już ſię warta była odmieniła zluzowali ſię byli ná wárcie.

GARDE, ſubſt. maſc. (*Qui garde en general quelque choſe.*) Cuſtos, odis, com. gen. *Cic.* STROZ ten co ogolnie czego ſtrzeże, pilnuie, Dozorca.

Donner des gardes à quelqu'un. Apponere alicui cuſtodes. Aſſervare aliquem cuſtodiis. *Cic.* Warte przydać komu. **Mettre des gardes aux ports.* Cuſtodes ad portus ponere. *Liv.* *Stawiać warty u portow.

UNE GARDE MALADE, (*Celuy qui garde un malade.*) Ægroti cuſtos, maſc. TEN co chorych pilnuie. **Vne garde-malade.* Ægroti cuſtos, fœm. *Tá co chorych pilnuie.

UN GARDE-MEUBLE, (*Qui a ſoin des meubles d'une garde maiſon*) Supellectícarius, ii, n. TEN co ſzat pilnuie y inżego wſzelkiego ſprzętu Podſkarbi, ſzatny, Burgrabia, dozorca łamuzu.

UN GARDE MEUBLE, (*Le lieu où ſert les meubles.*) Cella ſupellecticaria, æ, f. Receſſus ſupellecticarius, m. *Petr.* SKARBIEC, Lamuz, ſchowania mieyſce ſchowanie.

UN GARDE-BOIS. Salutarius, ii, m. *Pomp.* GAJOWY Leśniczy.

GARDE *de la Bibliotheque du Roy.* Qui tractat bibliothecam regiam. *Cic.* DOZORCA Bibliotheki Krolewſkiey, Podſkarbi kſiąg.

GARDE *du Tréſon Royal.* Ærarii regii cuſtos, odis, maſc. PODDSKAKBI nádworny Krolewſki.

GARDE *des Chartres.* Tabulorum cuſtos, m. KANCLERZ álbo Sekretarz Koronny, álbo Metrykant.

LES GARDES *des ſix Corps des marchands.* Cuſtodes, odum, m. pl. STARSI Kupieccy.

Vn GARDE *chaſſe.* Cuſtos venaticus. WARTY polowe

Vn garde coſte. Orarum maritimarum cuſtos. Czaty warty portowe lądowe.

Vn garde des ſeaux. Sigillorum regiorum cuſtos. Pieczętarz Kanclerz.

Vn garde vaiſſelle chez le Roy, (*qui a ſoin de la vaiſſelle d'or & d'argent.*) Auri & argenti facti cuſtos. Stolnik Koronny ſtarſzy nád ſtołową ſłużbą Krolewſką kredencerz.

UN GARDE DU CORPS, ou *Vn Garde du Roy.* Latro, onis, m. *Plaut.* Stipator corporis Regis. *Cic.* WARTA pokoiowa, ofoby Krolewſkiey pilnuiąca. Gwardya.

COMPAGNIE *des Gardes du Corps.* Latronum cohors, tis, f. CHORĄGIEW warty pokoiowey, chorągiew Gwardyi.

CAPITAINE *des Gardes du Corps.* Latronum, *ou* ſtipatorum præfectus, i, m. KAPITAN gwardyi.

Il a eſté dix ans dans les Gardes du Roy. In latrocinatu regio fuit annos decem. *Plaut.* Dziesięć lat był przy gwardyi.

REGIMENT *des Gardes Françoiſes.* Prætorianorum legio Gallicana. REGIMENT álbo Pułk gwardyi Francuſkiey.

REGIMENT *des Gardes Suiſſes.* Prætorianorum legio Helvetiana. REGIMENT álbo Pułk gwardyi Szwaycarow.

COLONEL *du Regiment des Gardes.* Prætorianæ legionis præfectus, i, m. PUŁKPWNIK gwardyi.

CAPITAINE *aux Gardes.* Prætorianus centurio, onis, m. KAPITAN Gwardyi.

Compagnie aux Gardes. Prætoriana cohors, *genit.* prætorianæ cohortis, f. CHORĄGIEW gwardyi.

GARDE ſe dit auſſi (*des lieux qui ſert à la conſervation des choſes.*) SCHOWANIE rozmaite ná rzezy rożne. **Vn garde-manger,* (*lieu où l'on ſerre les viandes.*) Penarium. Carnarium, ii, neut. *Plaut.* Penaria, *ou* penuaria cella, æ, fœm. *Suet. Cicer.* Promtuaria cella, æ, fœm. *Plaut.* Promtuarium, ii, neut. *Cat.* *Spiżarnia ná rożne żywności. Mięſiarnia, ſzafarnia.

UNE GARDE-ROBE, (*lieu à ſerrer les habits.*) Veſtiarium, ii, n. SCHOWANIE ſkarbiec ná ſzaty, ſzatnica.

Grand maiſtre de la garde-robe chez le Roy. Summus veſtimentorum regiorum præfectus, i, m. Starſzy ſzatny Krolewſki.

Maiſtre de la garde-robe. Veſtiſpicus, ci, m. *Plaut.* Szatny, ſzatniczy.

Valet de garde-robe. A veſtem *on ſous-entend* ſervus.) Szatny proſty ſługa do ubierania od ſzat ſługa.

ON APPELLE, *La garde-robe, tous les Officiers qui y ſervent.* Qui ſunt à veſte *ou* ad veſtem. SZATNIA wſzyſcy ſłudzy od ſzat y do ſtroiu iákokolwiek náleżący.

ON LE DIT auſſi (*de tous les habits qui compoſent la garde-robe.*) SZATNIA ſzatnica. **Le Roy a une belle garde-robe & bien fournie.* Pretioſa ſunt Regni veſtimeuta, & multa. Veſtiarium eſt regi amplum & pretioſum, pretioſis veſtimentis refertum. *Krol má piękną bardzo ſzatnią, bogatą, porządną.

ON APPELLE encore *Garde-robe,* (*une chaiſe percée pour les grands beſoins de la vie.*) Sella familiaris, *genit.* ſellæ familiaris, f. *Var.* STOLEC do ſiadania ná potrzebę przyrodzoną, urynał.

Aller à la garde-robe. Ad laſanum ire. *Petr.* Chodzić álbo iść ná ſtolec.

GARDE-FOU, ſubſt. maſc. (*Parapet ſur les ponts, barriere pour empeſcher qu'on ne tombe.*) Lorica, æ, fœm. PORĘCZE ná moſtach po bokach dla beſpieczeńſtwa. (*Si le garde-fou eſt de pierre.*) Poręcze kamienne. **S'il eſt de bois.* Repagulum, i, n. *Poręcze drewniane.

GARDE BOUTIQUE, (*Marchandiſe frippée & hors de mode qu'on ne ſçauroit vendre.*) Mala merx & invendibilis, *genit.* malæ mercis & inventibilis, f. *Plaut.* TOWAR ladaco oſtatki reſzty niepokupny towar.

GARDE, fœm. eſt auſſi un terme d'eſcrime, & on dit *Eſtre en garde & ſe mettre en garde,* pour dire *Se mettre en poſture pour ſe défendre de ſon ennemi les armes à la main.* Se aptè componere ad dimicandum cum hoſte. MIEY Pilność, patrz, ſtrzez ſię, termin ſzkoły rycerſkiey ucząc ſię bronią robić, y záſtawiać od razu.

ON DIT dans les ſales d'armes, *En garde, en garde,* pour dire *Mettez vous en garde.* Aptè te ad arma compone. Compone ad præliandum gradum. *Petr.* STRZEZ ſię ſtrzez ſię patrz, miey ſię ná pilności ná oſtrożności, w tymże ſzkoły rycerſkiey kunſzcie.

IL E'VITE *tous les pieges & ſe tient toûjours en garde contre les attaques de ſes ennemi.* Fugit inſidias, & nulli obdit apertum latus. *Hor.* OSTROZNY ná wſzyſtkie ſtrony.

GARDE *d'une eſpée.* Capulus, (*mieux que* Capulum.) i, m. *Virg.* RĘKOIESC gifes u ſzabli ſzpady &c.

GARDE, (*Précaution qu'on prend pour ſe défendre, & ſe mettre à l'abry des fourberies.*) Cautio, onis, fœm. *Cicer.* OSTROZNOSC. **Eſtre,* ou *ſe tenir ſur ſes gardes, prendre garde à ſoy.* Sibi cavere, *ou* præcavere, (veo, es, cavi, cautum.) Animo excubare. Vigilare, (o, as, avi, atum.) neut. *Cicer.* *Mieć ſię ná oſtrożności ſtrzedz ſię. **Se donner de garde de quelqu'un.* Aliquem cavere. *Cicer.* Ab aliquo ſibi cavere. *Terent.* *Strzedz ſię kogo mieć ſię ná oſtrożności od kogo.

Les conſuls avertirent le Roy qu'il prît garde, qu'il ſe donnaſt de garde qu'on ne l'empoiſonnat. Conſules regem monuerunt, à veneno ut caveret. *Cicer.* RADNI Panowie przeſtrzegali Krola, áby ſię miał na oſtrożności od trucizny.

Qui n'eſt point ſur ſes gardes. Incautus, a, um. *Cic.* Nieoſtrożny, niebaczny.

GARDE, (*Conſideration.*) Conſideratio. Animadverſio, onis, f. *Cic.* UWAGA baczność pilność.

Prendre garde à une choſe. Aliquid advertere, *ou* animadvertere. Attendere aliquid, *ou* ad aliquid. Obſervare aliquid. *Cic.* Przeſtrzegać czego, dać baczność ná co.

Il faut prendre garde à bien des choſes de peur de faillir.

Multa ſunt circumſpicienda ne offindas. *Cicer.* Trzeba wiele rzeczy przeſtrzegać áby niepokawić nie pobłądzić. **Prenez bien garde à ce qué vous faites.* Vide etiam atque etiam, & conſidera quid agas. *Cic.* *Patrzayże pilno co czyniſz.

Tout cela ſe fit ſans qu'il y prit garde. Omnia illo imprudente facta ſunt. Wſzyſtko to ſię działo á on nic niepoſtrzegał.

N'AVOIR GARDE, *Eſtre éloigné de faire une choſe.* NIE BAC ſię nieobawiać ſię o nic. **Il n'a garde de ſe laiſſer tromper, Il ne ſe laiſſera pas tromper.* Cautior eſt, quàm ut ſibi fucum facere patiatur. *Nie boi ſię nie oſzukaią go, nieda ſię on oſzukać. **Il n'a garde d'avoir commis ce crime.* Longè abeſt, *ou* abhorret ab hoc crimine. Procul alienus eſt ab hoc ſcelere. *Cicer.* Alienum ingenio ſuo ſcelus. *Plaut.* *Nie boi ſię nie uczynił on tego nie czuie ſię do tego.

GARDER, V. act. (*Défendre, conſerver, préſerver, garentir.*) Defendre, (do, dis, di, ſum.) Servare. Aſſervare. Conſervare, (vo, as, avi, atum.) act. acc. Tutari, (or, aris, atus ſum.) dep. acc. *Cicer. Virg.* ZACHOWAC bronić ochronić pilnować ſtrzedz. **Garder les troupeaux du grand chaud,* ou *des grandes chaleurs.* Solſtitium pecori defendere. *Virg.* *Gdzie przed wielkim gorącem ſchronić záprowadzić do cienia trzodę. **Les chevres.* Æſtatem defendere capellis. *Horat.* Nimios ſolis ardores capellis defendere. *Cic.* *Kozy.

Cette herbe garde les habits des vers. Veſtes à tineis defendit hæc herba. *Pliu.* To ziele záchownie ſuknie od molow. **Garder du vin pour l'arriere ſaiſon.* Servare vinum in veſtitatem. *Colum.* *Chować wino ná bezrok ná ſtarość. **Garder des fruits..* Fructus mandare vetuſtati. *Cic.* *Chować owoce. **Garder une ville du pillage.* Urbem à vaſtatione defendere. *Planc. Cicer.* *Záchować miaſto od rabunku. **Garder de la viande en la ſalant.* Aſſervare ſale carnes. *Plin.* *Mięſo ſolić ná chowanie.

GARDER *un malade,* ou *une accouchée, Avoir ſoin de les ſolliciter & de pourvoir à leurs beſoins.* Ægrum, *ou* puerperam curare & ſuppeditare illis neceſſaria. PILNOWAC chorego, álbo położnicy.

GARDER, (*Conſerver, retenir, reſerver.*) Servare. Conſervare. Cuſtodire, (io, is, ivi, itum.) Tenere. Retinere, (neo, nes, nui, tentum.) act. acc. SCHOWAC záchować utrzymać zátrzymać. **Garder une couſtume.* Morem cuſtodire. *Plin.* Servare, *ou* tenere morem. *Phæd. Horat. ou* conſuetudinem. *Cic.* *Záchowywać zwyczay iáki. **Sa gravité.* Gravitatem retinere *Cicer.* *Powagę ſkromność ſwoię záchować utrzymywać. **Ses amis.* Amicos ſervare. *Hor.* *Przyiácioł ſwoich. **Le ſouvenir d'une choſe.* Memoriam alicujus rei retinere. *Cic.* *Pamięć czego. **L'equité.* Animi rectum ſervare. * Słuſzność ſprawiedliwość. **De la modération dans la mauvaiſe fortune.* Æquam mentem in rebus arduis ſervare. *Hor* *Pomiarkowanie w nieſzczęściu.

C'eſt un prodigue qui ne ſçauroit rien garder. Prodigius eſt, omnia profundit, nihil retinere poteſt. Marnotrawnik to, co nic nie utrzyma.

Son eſtomac eſt ſi foible qu'il ne ſçauroit garder aucun aliment. Adeò imbecilli eſt ſtomacho, ut cibos reſpuat, *ou* ejiciat, *ou* depellat de pectore. Ták ſłabego ieſt żołądka, że nic ſtrzymać nie może.

Gardez cela pour l'amour de moy. Hoc habe, *ou* hoc habeas, *ou* id ſerva ac tene tibi, amoris mei cauſâ. *Plaut.* Choway to dla miłości moiey.

GARDER ſe dit figurément (*des choſes ſpirituelles & morales.*) Servare. Tenere. *Cicer.* CHOWAC dotrzymać co do rzeczy duchownych y obyczaynych. **Garder ſa parole. ſa promeſſe, ſon honneur.* Servare fidem. In fide ſtare. *Cicer.* Fide ſtare. *Liv.* Servare, *ou* tenere promiſſum. Stare promiſſis. *Cicer.* *Chować dotrzymać trzymać ſłowo ſwoie, obietnice, poczciwość ſwoię. **Garder le ſilence, le ſecret.* Ora tenere. *Cic.* Se intra ſilentium tenere, ſe in ſilentio. *Plin-Jun.* Silentium tenere. *Liv.* Arcanum ſervare. *Chować ſekret milczenie. **Sa maniere de faire.* Inſtitutum tenere. *Cic.* *Zwyczay ſwoy záchować. **La médiocrité.* Mediocritatem, *ou* medium tenere. *Cic. ou* cuſtodire. *Plin-Jun.* *Pomiarkowanie záchować.

SE GARDER, (*S'empeſcher de faire une choſe.*) Se tenere, *ou* continera. A re aliquâ acſtinere. *Cic.* STRZEDZ ſię záchować ſię od czego utrzymać ſię niedopuſzczać ſię warować ſię. **Se garder de rire.* Riſum tenere, *ou* continere. *Cic.* *Utrzymać ſię od śmiechu. **De corrompre les juges.* Manus in judicio

abſtinere. *Cicer.* *Od korrupcyi w ſądach. **De boire & de manger.* Abſtinere potione & cibo. *Colum.* * Od nápoiu y iedzenia. **Il ordonna qu'on ſe gardaſt de tuer & de brûler.* Ut à cædibus & ab incendiis parceretur edixit. *Liv.* *Kázał przeſtrzegać ſtrzedz ſię áby nie zábiano, áni palono. **Se garder d'eſtre outrage.* Defenſare ſe injuriâ. *Plaut.* * Strzedz ſię obelgi. **Gardez vous bien de faire cela.* Cave ne iſtud facias, *ou* feceris. Vide ne feceris. *Cicer.* *Strzeż ſię pilnie tego Boże cię uchoway tego.

GARDER *quelqu'un en priſon.* Aſſervare aliquem in carcerem. *Liv.* TRZYMAC kogo & więzieniu. **Eſtre gardé, Avoir des gardes.* Aſſervari cuſtodiis. *Plaut.* *Być pod wartą

EN DONNER *à garder à quelqu'un,* (*Luy en impoſer, luy en faire accroire.*) Verba dare alicui. Os alicui ſublinere. *Plaut.* ODRWIC kogo oſzukać zwieść go udać mu co. **Ce n'eſt pas à moy qu'on en donne à garder.* Non mihi nugari poteſt. *Plaut.* *Nie ná ſwegoś dudka trafił, nie oſzukaſz mnie

ON DIT, *Garder une maladie fort long-temps.* Diu morbum tenere. CHOROWAC długo. **Il a gardé la fiévre deux ans.* Febris hunc habuit, *ou* tenuit, *ou* detinuit per duos annos. *Gorączkę álbo frebrę miał przez dwa lata, dwa lata go frebra trzymała.

ON DIT encore, *Garder le lit, gar der la chambre,* pour dire *Ne point ſortir du lit ni de la chambre pour cauſe de maladie & de quelque infirmité.* Tenere, *ou* detineri, *ou* affigi lecto. In lecto jecere. *Cicer.* LEZYC nie wychodzić z izby, z łożka dla zdrowia. **Il me dit que vous gardiez le lit à cauſe que vous aviez mal aux jambes.* Dixit te in lecto eſſe, quòd ex pedibus laborares. *Cicer.* *Powiedział mi że ſię łożkiem bawiſz dla bolenia nog. **Il garde le lit pour quelque accident.* Caſus aliquis hunc lecto affixit. *Horat.* *Łożkiem ſię bawi dla czegoś. **Il garde la chambre depuis huit jours.* Octo abhinc diebus cubiculo ſe continet. *Plin.* *Nie wychodzi nigdzie z izby od ośmiu dni, od tygodnia.

ON DIT dans le familier, *Dieu vous gard,* pour dire *Bon jour.* Salve. Salvus ſis. *Cicer.* BOZE prowadź, ſzczęść boże, pomaga Bog, dobry dzień

GARDER ſe dit proverbialement en ces façons de parler, *Quand chacun ſe meſle de ſon metier les vaches ſont bien gardées.* Cùm quiſque eam quam novit artem exercet, in tuto ſunt omnia. ZACHOWAC przyſłowiem: Kiedy każdy czyni co do niego należy wſzyſtko dobrze idzie. **Garder une poire pour la ſoif,* c'eſt à dire *Epargner quelque choſe pour la néceſſité.* Feſto die ſi quid prodegeris, profeſto egere liceat, niſi peperceris. *Plaut.* Ad dubia tempora aliquid quæſiti reſervandum eſt. *Schować gruſzkę iáką od pragnienia to ieſt záchować co od potrzeby oglądać ſię ná dalſze. **Il luy en a bien donné à garder.* Mirificè, *ou* egregiè illi impoſuit, *ou* verba dedit. *Cic. Ter.* *Ładnie go odrwił oſzukał, udałże mu rzecz ſwoię!

Je la luy garde bonne, pour dire *J'attends quelque bonne occaſion de me vanger de luy.* Probè illum ulciſcar, ubi erit occaſio. Nie daruię mu tego nie poydzie mu to tak ná ſucho.

GARDIEN, m. GARDIENNE, f. adject. (*Qui garde une choſe.*) Cuſtos, odis, com. gen. *Cic.* STROZ ten álbo ta co ſtrzeże czego co ieſt ná ſtroży.

Gardien d'un dépoſt. Sequeſter, tri, *ou* tris, maſc. *Petr. Modeſt.* Stroż zákładnik ktoremu zá ręce co daią chować.

GARDIEN, *chez les Capucins,* (*c'eſt le Superieur du Convent.*) Cuſtos ſodalitati Franciſcani. GWARDYAN Starſzy Kapucyńſki lub inſzego Klaſztoru S. Franciſzka

GARDON, ſubſt. m. (*Petit poiſſon de riviere.*) Gardo, *ou* Gardio, onis, m. SLIZ śliżyk ryba mała rzeczna czyli okley.

GARE, terme adverbial, (*Cri pour obliger les gens de ſe retirer & de faire place.*) Secedite. Date locum. Abſcedite. *Plaut.* Recedite. STZEZ ſię wara, wara, czyniąc rum.

GARE, (*Prenez garde à vous.*) Cavete vobis. WARA miey ſię ná oſtrożności przeſtrzegaiąc.

ON DIT proverbialement en ce ſens, *Frapper ſans dire gare.* Non monitum offendere, *ou* ferire. (*on fait accorder* Monitus, a, um.) BIC bez obłazu; nápaſtować kogo niespodzianie nápaścią ná kogo uderzyć.

GARENCE, (*on prononce* garance.) ſubſt. f. (*Racine pour teindre en rouge.*) Sandix, *ou* Sandyx, icis, f. *Plin.* Rubia, æ, f. *Plin.* SZARŁAT ziele do farbowania.

GARENCER, (*on prononce* garancer.) V. act. (*Teindre avec de la garence.*) Rubiâ inficere, (io, is, infeci, infectum.) act. acc. SZARŁATEM farbować.

GA-

GARENNE, ſubſt. f. (*Petit boit,* ou *bruyeres où il y a des lapins.*) Leporarium, ii, n. *Var.* Vivarium. *Colum.* Roborarium, ii, n. *Publ. Scip. apud Gel.* ZWIERZYNIEC ná drobne zwięrzęta iáko kroliki &c.

GARENNIER, ſubſt. maſc. (*Qui a ſoin d'une garenne.*) Leporarii, *ou* roborarii cuſtos, maſc. TEN co zwierzyńca pilnuie drobnych zwierząt.

GARENT, *on prononce* GARANT, m. GARENTE, fœm. adject. (*Qui eſt obligé à la garentie d'une choſe venduë.*) Auctor, oris, maſc. *Cicer.* OBRONCA, Záſtępca, Iśćieć, ktory ná ſiebie co bierze utrzymać záſtępować y żyścić wprzedaży *Ewiktor:* W przymierzach walnych *Gwarant:* nie polſkie ſłowo. Właśniey w Polſkim *Záſtępca Iśćiec* do żyiſzczenia obowięzuiący ſię **Avoir un bon garent.* Auctorem idoneum habere. *Cicer.* Mieć dobrego záſtępcę *Ekwitora Gwaranta. Acheter d'un mauvais garent.* Malo auctore aliquid emere. *Cic.* *Nábyć od złego *Ekwitora.*

ON DIT au figuré, *Le ſage ne ſe doit rendre garent que de ſa faute.* Nihil eſt ſepientis præſtare niſi culpam. *Cicer.* PRZYSŁOWIE. Mądry nie piſze ſię záſtępcą (*Ekwitorem*) tylko właſney winy y ſzkody.

Nous devons eſtre garents non ſeulement de nos actions, mais encore de nos paroles. Non modò facta, ſed etiam dicta omnia nobis præſtanda ſunt. *Cicer.* Powinniśmy ſię ſtawić y żyścić nie tylko w uczynku, ále y w ſłowach.

Il y a des choſes dont je ne me ſçaurois rendre garent, comme des rapports qu'on pourra faire de ce que j'auray dit, & avec quel eſprit on prendra ces rapports.) Quod quiſque me dixiſſe dicat, aut quomodo ille accipiat, præſtare non poſſum *Cic.* Są tákie rzeczy zá ktore ſię piſać nie mogę, iáko to zá doniesienie y tłumaczenie ſłow moich.

GARENTIE, *on prononce* GARANTIE, ſubſt. fœm. (*L'action de maintenir une perſonne dans la poſſeſſion de ce qu'on luy a vendu,* ou *cedé.*) Auctoritas, atis, fœm. *Cicer.* GWARANCYA, (albo) GARANCYA. Ewikcya záſtępowanie piſanie ſię ná obronę y warunek Ewikcyą czego iáko to przedaży: uſtąpienia &c. **Appeller quelqu'un en garentie, (comme l'on parle au palais.*) Auctorem rei emtæ in jus appellare. *Pozwać kogo o Ewikcyą.

GARENTIR, *on prononce* GARANTIR, V. act. (*Fournir, faire valoir une choſe cedée,* ou *venduë.*) Præſtare aliquid, (præſto, as, ſtiti, titum.) act. acc. *Cicer.* Sartam ac tectam auctoritatem ac venditionem præſtare. *Bud.* EWIKTOREM warunkiem záſtępcą obronczą ſię piſać.

Promettre, garentir une choſe. Nexu ſe obligare. Præſtare aliquid. Piſać ſię ná beſpieczeńſtwo.

Faites l'affaire, je vous garantiray de l'évenement. Hoc negotium conficere, eventum præſtabo. Ty uczyń, á ia ci obwaruię beſpieczeńſtwo, iá wſzyſtko záſtąpię.

GARENTIR, (*Garder, préſerver,*) Tueri, (eor, eris, tuitus ſum.) Tutari, (or, aris, atus ſum.) depon. acc. Defendere, (do, dis, di, ſum.) act. acc. *Cic.* BRONIC, záſzczycać, záſtąpić zá co y utrzymywać co. **Garentir quelqu'un d'une injuſte.* Defendere alicui injuriam. *Cic.* *Bronić kogo od nápaści.

Garentir quelqu'un de toutes ſortes de dangers. Servare, *ou* præſtare aliquem incolumem ab omni periculo. *Cic. Hor.* Bronić kogo y záſtępować beſpieczeńſtwo mu czynić od wſzelkiego niebeſpieczeńſtwa. **On ſe garentit du froid en faiſant bon feu.* Frigus diſſolvitur, dum ligna ſuper foco large reponuntur. *Hor.* Frigus expellitur camino luculento. *Ogień dobry czyniąc beſpieczny każdy ieſt od zimna. **Se garentir d'un danger.* Se præſtare, *ou* ſervare ſe integrum & incolumem à periculo. *Ubeſpieczyć ſię upewnić ſię záſłonić ſię od niebeſpieczeńſtwa iákiego. **Il les exhorte de ſe garentir du ſupplice, & les autres de l'infamie.* Hortatur ut ſe ipſos morti eximat, alios infamiæ. *Tacit.* *Jednych áby uſzli kary, drugich áby uniknęli nieſławy y ochydy upomina.

SE GARER, V. act. (*Se garentir.*) mot bas & populaire. (*Se mettre à l'abry & à couvert de ce qui pourroit incommoder.*) Servare ſe *ou* præſtare ſe integrum & incolumem ab aliquo incommodo. Se expedire. Se liberare. *Cic.* USTRZEDZ ſię, ochronić, ſchronić ſię warować ſię.

GARGARIZER *ſa bouche,* V. act. (*Se laver la bouche avec quelque liqueur.*) Gargarizare, (zo, as, avi, atum.) neut. ou act. acc *Celſ.* PŁOKAC wymywać uſta.

GARGARISME, ſubſt. m. (*L'action de gargariſer.*) Gargarizatio, onis, fœm. Gargarizatus, ûs, maſc. *Plin.* PŁOKANIE uſt.

GARGOTTE, ſubſt. fœm. (*Meſchante auberge mal propre où l'on va prendre ſes repas à juſte prix.*) Immunda, *ou* uncta popina, æ, fœm. *Horat.* KARCZMISKO puſte niewygodne, chata zgniłka ſpruchniałka gościniec ladaiáki podróżnemu ná popas álbo nocleg przypadaiący giełda garkuchnia.

Aller prendre ſes repas à la gargotte. Popinari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Jul. Capit.* Chodziwać ná obiady do giełdy do garkuchni.

GARGOTTIER, ſubſt. m. (*Qui fait gargotte.*) Immundus popino, *genit.* immundi popinonis, m. *Suet. Hor.* GARKUCHNIK prosty co garkuchnią trzyma.

GARGOUILLE, ſubſt. fœm. (*Groſſe goutiere de pierre pour faire écouler les eaux de deſſus les grands bâtiments.*) Colliquiæ, arum, fœm. pl. *Colum.* Impluvium, ii, neut. *Plaut.* RYNNA dla ſpadku wody.

GARIGLIANO, (*Riviere d'Italie, qui diviſe la terre de Labour, de la Campagne de Rome, & ſe jette dans la mer de Toſcane près les ruines de Minturne.*) Liris, is, m. *Cic.* GARILIANO rzeka włoſka dzieląca terra laworę od Kámpanii Rzymſkiey wpadaiąca w morze Toſkańſkie pod obalinami Minturny.

GARNEMENT, ſubſt. m. (*Fripon.*) Ganeo. Nebulo, onis, maſc. HULTAY, hultayka Nierządnik.

GARNI, m. GARNIE, f. part. paſſ. & adject. *Voyez.* GARNIR. OPATRZONY OPATRZONA, przybrany, przyſtroiony oporządzony.

GARNIR, V. act. (*Munir de ce qui eſt néceſſaire.*) Munire, (io, is, ivi, itum.) Inſtruere, (uo, uis, xi, ctum.) act. aliquid re aliquâ, *Cic.* OPORZĄDZIC opatrzyć przybrać. **Garnir une ville de munitions de guerre & de vivres.* Urbē commeatu inſtruere. * Oporządzić opatrzyć miáſto murami obronami żywnościami, ** Garnir une maiſon.* Domum inſtruere. *Cic.* *Dom oporządzić w potrzebne ruchomości opatrzyć. **Vne maiſon, une chambre garnie, un lit garni.* Domus inſtructa, cubiculum inſtructum, lectus inſtructus. *Dom ſprzętem opatrzony, łoſzko przybrane.

SE GARNIR *contre froid.* Munire ſe à frigore. *Colum.* OPATRZYC ſię názimno. * *Se garnir de fourrure.* Pellibus veſtibus munire ſe. *Opatrzyć ſię futrami, wfutra.

GARNIR ſignifie *Orner, ajuſter.* Inſtruere. Ornare. (o, as, avi, atum.) act. acc. PRZYBRAC przyſtroić. * *Garnir un habit de rubans.* Vittis veſtem inſtruere, *ou* ornare. *Przybrać ſuknią wſtęgami.

ON DIT auſſi, *Garnir des chaiſes, y mettre de la bourre,* ou *du crin.* Tomento cathedras infarcire. *Suet.* STOŁKI wyściełać pilśnią włoſiami.

ON DIT encore (*d'une homme fort riche.*) *Il a la bourſe bien garnie.* Benè nummatus eſt. *Plaut.* Nummos habet in loculis. MOWIĄ o pieniężnym, má worek dobrze opatrzony.

Son croc eſt toûjours bien garni, pour dire *Sa cuiſine eſt bonne, Il fait bonne chere.* Ipſi obſoniorum affatim eſt. Pięknie żyie doſtatkiem wielkim, ſtoł zawſzepiękny tryma.

GARNISON, ſub. f. (*L's ſonne comme un z.*) (*Corps de ſoldats qu'on met dans une place pour la défendre.*) Præſidiū, ii, n. *Cæſ.* *Garnizon oſada fortecy ludźmi dla obrony, zołnierz oſadzony. **Envoyer,* ou *mettre garniſon das une place.* Arcem aliquam, *ou* oppidum præſidio firmare, *ou* munire. *Cic.* In aliquo appido præſidium imponere. *Liv.* Introducere præſidium in oppidum. *Cæſ. ou* collocare. *Cæſ. ou* conſtituere. *Cic.* *Fortecę ludźmi oſadzać, żołnierzem oſadzać zámki. * *Le Roy a mis garniſon dans toutes les places.* Arces omns præſidiis regiis tenentur. *Liv.* *Krol po oſadzał wſzyſtkie fortece. **Recevoir garniſon.* Accipere præſidium. *Liv.* * Przyiąć oſadę. **Tirer, faire ſortir la garniſon d'un lieu.* De loco præſidia depucere. *Cic.* *Wyprowazadzać oſady, zołnierzy ná oſadzie będących z fortecy wyprowadzać.

LA GARNISON, ou *Les ſoldats de la garniſon.* Milites præſidiarii, *genit.* militum præſidiariorum, maſc. plur. *Liv.* ZOŁNIERZ oſadzony, forteczny, álbo fortecowy zamkowy.

GARNITURE, ſubſt. f. qui ſe dit (*des meubles & aſſortimens néceſſaires à pluſieurs, choſes, pour s'en ſervir,* ou *pour les orner.*) Inſtrumentum. Ornamentum, i, neut. Inſtructus Ornatus, ûs, m. *Cic.* PZRYBRANIE ſprzęt oprawa opatrzenie oſada. **Vne garniture de chambre, qui comprend la tapiſſerie & les meubles néceſſaires.* Inſtrumentum & ornamentum cubiculi, n. *Cic.* *Sprzęt przybranie Jzby to ieſt obicia y inſze

ſze ruchome ſprzęty. *Garniture d'habit.* Veſtis ornamentũ. *Potrzeby do ſukni. *Vne garniture de rubans.* Vittarum & lemniſcorum ornatus, ûs, maſc. Vittæ, *ou* Tæniæ, arum, f, pl. *Wſtęgi do ſtroiu. * De pierreries.* Ornatus gemmeus, *genit.* ornatûs gemmei,m. Gemmæ, arum,f. plur. *Kleynoty do ſtroiu.

GARONNE, *Fleuve de France* Garumna. GARONNA rzeka Francyi.

GARROT, ſubſt. maſc. (*La jonction des épaules de l'encolure & des crins d'un cheval.*) Armus, i, m. *Horat.* ŁOPATKA.

GARROTTER, V. act. (*Lier fortement un paquet, en tournant la corde avec un garrot,* ou *baſton.*) Aliquid vinculis arctiſſimis, *ou* firmiter, conſtringere, (go, gis, ſtrinxi, ſtrictum.) act. *Plant.* GURTOWAC mocno wiązać krępować kneblować.

GAROUAGE, ſubſt. m.lmot bas & populaire, pour ſignifier *Vn mauvais lieu.* Ganea, æ, f. Fornix, icis, m. & f. *Plaut.* DOM nierządny, burdel.

Il eſt allé en garouage. Deſcendit. *Hor.* Poſzedł do małp, do burdelu do nierządnego domu. * *Parce que ces ſortes de mauvais lieux eſtoient ſous-terrains, & pour cela Horace a dit* Deſcendere, *pour y aller.*) Lupanar in gredi. * Bywały burdele u dawnych w ſklepach podziemnych.

GASCHE, (*on prononce* Gâche.) ſubſt.f. (*Morceau de fer où entre le peſne d'une ſerrure.*) Peſſuli receptaculum, i,n. SŁUSAK u zamku.

GASCHE ſignifie *Vne rame, un aviron.* Palmula, æ,fœm. Remus, i, m. *Plin.* WIOSŁO laſka do robienia ná wodzie rudel, rączka, ſtyrownyk. Styr.

GASCHER, (*on prononce* GâCHER.) V. act. (*Tirer un bateau avec des avirons,* ou *des rames.*) Ratem conto, *ou* remis ſubigere, (go, gis, ſubegi, ſubactum.) act. *Virg.* ROBIC wioſłami láſkami.

GASCHER ſignifie auſſi, (*Jetter de l'eau ſur quelque matiere pulveriſée.*) *Gaſcher du plaſtre.* Gypſum aquâ diluere, (uo, is, lui, lutum.) *ou* ſubigere. TWORZYC uprawiać roſtwarzać co, tworzyć wapno.

GASCHIS, (*on prononce* GâCHIS.) ſubſt. m. (*Lieu où on a répandu de l'eau qui le rend ſale,* ou *bourbeux.*) Cœnoſus locus, i, m. BŁOCKO mokrość, bágno mokradlá, wodą zlane mieyſce.

GASCOGNE, (*Province de France, la troiſiéme Aquitaine.*) Vaſconia, æ, f. GASKONIA, Prowincya Francyi trzecia Aquitania.

(La vraye & propre Gaſcogne eſt renfermée entre l'Armagnac, le Bearn & le Condomois.) Sámá przez ſię Gaſkonia zámyka wſobie Bearnią, Armaniak, y Kondomeyſkie Xięſtwo.

GASCON, *on prononce* gaſcon.) ſubſt. m. (*Qui eſt de Gaſcogne.*) Vaſco, onis, m. GASKON z gaſkonii.

DE GASCOGNE. Vaſconicus, a, um. GASKONSKI.

GASCON ſe dit auſſi (*d'un fanfaron, hableur.*) Jactantior, oris, m. *Hor.* GASKON, Chwaliburſa, Junák.

GASCONNADE, ſubſt. f. (*Venterie, eſtentation.*) Inanis jactatio, *genit.* inanis jactationis, f. PROZNA chluba. **Faire des gaſconnades.* Se jactare magnificè. Verbis jactare gloriam. *Phæd.* *Prożną chlubą nárabiać.

GASCONISME, ſubſt. m. (*Phraſe Gaſconne,* ou *façon de parler qui vient de Gaſcogne.*) Vaſconiſmus, i, m. Gloſſema vaſconicum, *genit.* gloſſematis vaſconici, neut. GASKONSKA mowa.

GASCONNER, V. act. (*Voler adroitement quelque choſe.*) Catè & furtim aliquid furari, (or, aris, atus ſum. Dexterius furari.dep.SYMK zemknąć co gładko,ukraść kſztałtnie zmyſzkować grypſać.

GASPILLER, V. act. mot bas & populaire, (*Diſſiper ſon bien en des choſes vaines & inutiles.*) Suum prudigere, (go, gis, prodegi, *ſans ſupin.*) *Plaut.* Profundere, (do, dis, fudi, fuſum.) act. acc. *Cic.* Patrimonium, *ou* fortunas ſuas, obligurire, (io, is, ivi, itum.) Diſſipararem ſuam. MARNOTRAWIC marnować.

GASTEAU, (*on prononce* GâTEAU.) ſubſt. m. (*Patiſſerie faite avec du beurre & des œufs.*) Placenta, æ, f. Scribilita, æ, f. Scribilita, æ, f. *Hor. Plaut.* Libum, i, neut. *Var.* Libus, i, m. *Non.* KOŁACZ placek wſzelaki, ciaſto z máſłem y iáiámi.

Une maiſon où il y a des gaſteaux à vendre. Domus plena

libus venalibus. *Juv.* Mieyſce gdzie kołacze przedaią.

Gaſteau feuilleté, (*qui ſe leve par feuilles.*) Placenta foliacea, æ, f. Kołacz placek w liſtki ſię dzielący, **Gaſteau roullé, ſur lequel on répand, en le faiſant cuire, de petits morceaux de fromage, qui forment deſſus comme de petits grains,* ou *puſtules.* Placenta puſtulata, æ, fœm. *Placek z ſerem, (álbo) ſerem z wierzchu potrząſony. **Gaſteau mollet.* Placenta mollis, f. *Pierog placek miętki,

Qui fait des gaſteaux. Libarius,ii, m. Ten co placki robi.

GASTEAU *de miel.* Favus mellis, *genit.* favi, maſc. *Cic.* PLASTR miodu.

ON DIT proverbialement, *Avoir part au gaſteau, Partager avec un autre le gain d'une affaire.* Rei alicujus emolumentum cum aliquo partiri, *ou* dividere. *Tacit.* DZIELIC ſię z kim, należeć do działu iákiego.

GASTER, (*on prononce* GâTER.) V. act. (*Ruiner, détruire.*) Vaſtare. Devaſtare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Populari. Depopulari, (or, aris, atus ſum.) depon. acc. *Cic. Liv,* Vaſtationem, *ou* vaſtitatem alicui regioni inferre. *Cic.* PSOWAC niſzczyć, burzyć.

GASTER, (*Corrompre, rendre mauvais.*) Corrumpere, (po, pis, rupi, ruptum.) Depravare. Vitiare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* PSOWAC, gnoić.

Gaſter une beſogne. Depravare opus. Pſowoć rzecz iaką. **Le diſner ſe gaſte.* Prandum corrumpitur. *Ter.* * Obiad ſię pſuie. **Les œufs ſe gaſtent.* Ova vitiantur. *Plin.* *Jáyca ſię pſuią, **Tout le poumon eſt gaſté.* Pulmo totus afficitur. *Colum.* *Płuca wſzyſtkie ſą zepſowane, * *Gaſter & corrompre le gouſt.* Infuſcare ſaporem. *Colum.* * Pſować ſmak. * *Les pluyes ont gaſté le chemin.* Factum imbriiter corruptius. *Hor.* Aſſiduis imbribus viæ deteriores factæ ſunt. *Deſzcze popſowały drogi.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Gaſter un enfant, Gâter ſon eſprit, ſes mœurs.* Animum & mores pueri corrumpere, *ou* depravare *Cic.* PSOWAC gorſzyć dziecię, pſować gorſzyć umyſł iego obyczaie. * *Vous le gaſtez par vos complaiſances.* Nimiâ euâ indulgentiâ pravus factus eſt. Nimiâ tuâ indulgentiâ illum corrumpis. * Pſuieſz go dobrocią ſwoią. **Le trop grand bien gaſte les gens.* Nimiæ rerum omnium copiæ depravant homines. *Cicer.* * Zbyteczne ſzczęście fortuna pſuie ludzi.

Il a bien gaſté du bien depuis un an. Ab anno rem familiarem proddegit. *Plaut.* Dużo nádſzarzał fortuny od roku.

GASTER, (*Salir.*) Inquinare, (o, as, avi, atum.) Inficere, (io, is, infeci, infectum.) Depravare. Devenuſtare. Deturpare. Fædare. Spurcare. Deformare, (o, as, avi, atũ.) act.acc. *Cic* PSOWAC ſzpecić ſpaſkudzić, ſplugawić ſplamić **Il a gaſté ſon habit avec de l'huile.* Veſtem oleo infecit, *ou* inquinavit. *Spaſkudził ſukninę oliwą, tłuſtością. **Vne couleur artificielle peut fort bien gaſter le corps, mais non pas le changer.* Color arte compoſitus, inquinat corpus, non mutat. *Petr.* *Farba przyſadna może ſplamować urodę ále iey nie náprawi. **Les mauvaiſes mœurs gaſtent plus l'eſprit, que la bouë ne fait les habits.* Pulchrũ ornatũ turpes mores pejus cœno collinunt. *Plaut.* *Złe obyczaie bardziey ſzpecą ſerce niżeli błoto ſukienie. **Les pedants gaſtent l'eſprit des eſcoliers.* Umbratici doctores ingenia ſcholaſticorum delent. *Petr.* *Zakowie náuczyciele prości pſuią dowcip uczniow ſwoich. **Gaſter l'eſprit d'une perſonne par de fauſſes opinions* Inficere animum alicujus opinionum pravitate. *Liv. ou* falſis opinionibus. *Zarazić umyſł czyi falſzywemi rozumieniami. **Gaſter une affaire.* Negotium aliquod invertere. *Cic.* *Zepſować interes rzecz.

ON DIT, *Gaſter le métier,* (*Faire trop bon marché de ſa peine,* ou *de ſa marchandiſe.*) Artem aliquam proiicere & vilem facere. WPOŁ dármo álbo cale dármo zbywać towar.

LE GASTINOIS, (*on prononce* GâTINOIS.) (*Pays de France dans le gouvernement general d'Orleans: Montargis ſur la riviere d'Oüaine eſt la capitale de cette Province.*) Vaſtinium, ii, neut. GASTYNSKIE (álbo) wáſtyńſkie kraina Francyi wielkorządow Orleańſkiech, Montargu nád Owaną ieſt ſtołeczne miaſto tey Prowincyi.

GAUCHE, adject. m. & f. (*Qui eſt oppoſé au coſté droit.*) Siniſter, tra, trum, Lævus, a, um. LEWY przeciwna ſtrona prawey.

La main gauche. Siniſtra, *ou* Læva, Lewa ręka.

A GAUCHE, (*Du coſté gauche, en tirant vers la gauche.*) Ad lævam. Siniſtro versùm. *Cæſ.* PO lewey ręce, po lewey ſtronie, z lewego boku, ſtrony.

GAU-

GAUCHE, (*Qui n'eſt pas droit.*) Pravus. Depravatus. Contortus, a, um. *Lucr.* KRZYWY nie prosty.

Il a la taille gauche & mauſſade. Prawá eſt & vegrandi ſtaturâ. Krzywy y niezgrabney ſtatury.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Vn eſprit gauche.* Pravum nec rectum ingenium. Contortum ingenium. ROZUM, zdanie, umyſł przeciwny opaczny.

GAUCHER, ſubſt. m. (*Qui ſe ſert de la main gache.*) Qui ſiniſtrâ, *ou* lævâ utitur. Scæva, æ, maſc. *Vlp.* MANKUT.

GAUCHIR, V. neut. (*Se détourner d'un coup, l'éviter en gauchiſſant.*) Petitionis conjectas parvâ quadam declinatione effugere. Declinare ictus. CHYBIC uchylić ſię uſtrzedz ſię uniknąć, uchyliwſzy ſię ná bok.

GAUCHIR ſe dit figurément pour *N'aller pas droit, biaiſer.* Non rectum ſequi, (ſequor, eris, ſequutus ſum.) Non rectum animi ſervare. *Hor.* KRĘCIC ſię, wykręcać wykrętami narabiać.

Faire gauchir quelqu'un. Aliquem de recto curſu depellere. *Hor.* A recto deflectere aliquem. *Cic.* Pſować kogo, baſamucić go.

GAUFFRE, ſubſt. f. (*Sorte de menuë patiſſerie cuite entre deux fers gauvez par dedans.*) Cruſtulum teſſellatum, i, n. CIASTO kratkowe.

GAVION, ſubſt. m. (*Goſier aux animaux.*) Fauces, ciũ, f. pl *Ter.* GARDŁO grdyca.

GAULE, ſubſt. f. (*Grande perche menuë, avec laquelle on abbat les noix & les fruits en Normandie.*) Virga, æ, f. *Ovid.* Pertica, æ, f. *Var.* KIY, láſka, tyka do obiania owocow lub orzechow.

(C'eſt auſſi une houſſine qui ſert à manier un cheval.) Trzepaczka ná konia.

GAULE, *ou* LES GAULES. Gallia,æ,f. *Cæſ.* FRANCYA.

DE LA GAULE, ou *Qui concerne la Gaule.* Gallicus. Gallicanus,a,um. *Cic.* FRANCUZKI co do Francyi należy.

GAULER, V. act. (*Abbattre des fruits avec la gaule.*) Nuces, *ou* poma perticâ decutere, (io, is, decuſſi, decuſſum.) *ou* deiicere. (io,is, jeci, jectum.) act. accuſ. OTRZĄSAC obiiać owoce.

GAULOIS, maſc. GAULOISE, fœm. adject. (*Qui habite la Gaule,* ou *les Gaule.*) Gallus, i, maſc. Galla, æ, fœm. *Cicer. Liv.* FRANCUZ, FRANCUZKA, obywatel; álbo rodak Francyi.

ON DIT, *C'eſt un bon Gaulois,* pour dire *Vn homme franc & de cette probité d'autrefois.* Bonus eſt vir & ſimplex ac antiquæ probitatis. POCZCIWY ſtaroświecki człowiek.

LE VIEUX GAULOIS, (*La vieille langue Françoiſe.*) Vetus lingua gallica, fœm. STARY Język Francuſki ſtara Francuſczyzna (*ſtaro Polſczyzna.*

GAUPE, ſubſt. fœm. (*Mauſſade & ſalope, parlant d'une ſervante.*) Serva ſqualida & deformis. Sordidiſſima ſerva, fœm. Quaſillaria ſordididiſſima, fœm. *Petr.* LADACO zła dziewka niezgrabna nieochludna.

GAUSSER, V. act. (*Railler, ſe moquer.*) Jocari. Cavillari, (or, aris, atus ſum.) depen. acc. *Cicer.* ZARTOWAC drwić ſobie. **Gauſſer quelqu'un, le railler.* Cavillari, *ou* ridere, *ou* irridere aliquem. *Liv. Terent.* * Zartować, drwić z kogo.

GAUSSERIE, ſubſt.f. mot bas. (*Raillerie.*) Jocatio, onis, fœm. *Cic.* ZARTY drwiny.

GAUSSEUR, ſubſt m. (*Railleur.*) Cavillator. Joculator. oris,m. *Cic.* ZARTOWNIK śmieſzek.

(Mot bas & du peuple.) Słowo podłe y pospolite.

GAY, m. GAYE, f. adject. (*Joyeux, gaillard.*) Hilarus,a, um *Ter.* Hilaris & hoc hilare, adject. Lætus, a, um. *Cicer.* WESOŁY, rad ochoczy.

Vn pen gay. Hilarulus,a,um. *Cic.* Przyweſelſzy.

GAYAC, ſubſt.m. (*Bois des Indes fort eſtimé, & qui a une grande dureté & peſanteur.*) Gayacum, i,n. GAIAK drzewo Indyiſkie przednie twarde y wagi wielkiey.

GAYEMENT, (*on prononce* gaymant.) adv. (*Joyeuſement.*) Hilarè. Læsè. Hilariter. adv. Hilarem in modum. *Cic.* WESOŁO.

GAYETE', (*on prononce* gayté.) ſubſt. fœm. (*Jove.*) Hilaritas, aris, fœm. Lætitia, æ, fœm. *Cicer.* WESOŁOSC radość ochota.

De gayeté de cœur, Exprès, A deſſein. Datâ, *ou* deditâ operâ abl. Ex animo. *Plaut.* Z rádości ſerca, z ochoty, umyślnie, chętnie z ſerca.

W

GAZE, ſubſt. fœm. (*Etoffe fort claire & tranſparente.*) Gazatum. GAZA.

Vn habit de gaze. Coa veſtis. (*parce qu'on faiſoit cette étoffe dans l'Iſle de Co.*) *Horat.* Vitrea toga. Gazowa ſzata przezroczyſta zewſząd.

Eſt-il poſſible qu'une femme mariée porte des habits de gaze, & qu'elle paroiſſe comme nuë ſous un habit ſi clair? Æquum ne eſt induere nuptam ventum textilem, œ palàm proſtare nudam in nebulâ lineâ. *Publ. Syr.* Czy moznaſz to żeby ná gołym ciele mężatka nośić miała odzienie gazowe y właśnie iákoby nágą ſię ſtáwiała w ták lekkim odzieniu.

GAZELLE, ſubſt. fœm. (*Animal de la grandeur d'un chevreuil, de poil fauve.*) Dorcas, adis, fœm. *Mart.* DZIKA koza.

GAZETTE, ſubſt. f. (*Nouvelles écrites,* ou *imprimées.*) Gazeta,æ,f. *on mieux* Nuntii publici, orum, maſc. plur. GAZETA Nowiny piſane, álbo drukowane.

ON APPELLE figurément *Gazette* (*Vne femme qui eſt grande cauſeuſe, & qui rapporte toutes les nouvelles.*) Pica pulvinaris, *genit.* picæ pulvinaris, fœm. *Petr.* Loquutulia mulier. *Plaut.* Nuntiorum auceps mulier, quæ geſtit omnes ſcire à furno lacuque reduentes. BIAŁOGŁOWA plotka gadatliwa świegotka.

GAZETTIER, ſubſt. maſc. (*Celuy qui fait la gazette ſur les memoires qu'on luy envoye.*) Exoticorum nuntiorum & noſtratium ſcriptor, oris, m. GAZETNIK Gazeciarz Nowiniarz ten co nowiny ſicie układa y rozſyła.

ON APPELLE auſſi *Gazetier,* (*Colporteur qui debite la gazette par les ruës.*) Famigerator, oris, maſc. Nuntiorum per urbem gerulus, i, maſc. NOWINIARZ plotka co z powieściami y nowinami chodzi y roznoſi po mieście.

GAZON, ſubſt m. (*Motte de terre couverte d'herbe.*) Ceſpes,itis,m. *Cic.* MURAWA.

DE GAZON. Ceſpititius, a, um. *Plin-Jun* MURAWOWY, Murawiany, murawą wyſłany.

GAZONNER, V. act. (*Reveſtir de gazon.*) Ceſpite contegere. act. acc. MURAWĄ wyścielać, okładać murawą.

GAZOUILLEMENT, ou *le* GAZOUILLIS *des oiſeaux,* maſc. (*leur ramage.*) Avium cantus, ûs, maſc. *Horat.* Garrulus cantus avium, maſc. SZCZEBIETANIE ptaſtwa.

GAZOUILLEMENT *d'un ruiſſeau,* (*Petit bruit qu'il fait en ſerpentant parmi les cailloux.*) Garrulus rivus,i,m. *Ovid.* Lene rivi murmur, *genit.* lenis murmuris,n. Lenis rivi ſurſurrus, *genit.* lenis ſuſurri, m. SZEMRANIE ſzum ſzmer rzeki wody po kamykach.

GAZOUILLER, V. neut. (*parlant des oiſeaux qui chantent leur ramage.*) Suaviter garrire, (io, is, ivi, itum.) *ou* canere, (cano, is, ceciui, cantum.) neut. SZCZEBIETANIE ſpiewanie ptaſtwa.

GAZOUILLER, (*on parlant d'un ruiſſeau.*) Suſurrare, (o, as, avi, atum.) neut. *Virg.* Levem ſuſurrum edere. act. SZUMIEIE rzeka ſzeleſzczy.

GEANT, ſubſt. m. (*Homme d'une taille exceſſive & demeſuré.*) Gigans, antis,m *Cic.* OLBRZYM.

DE GEANT, *ou* GIGANTESQUE, adject. Giganteus, ea, eum. *Ovid.* OLBRZYM olbrzymſki.

ON APPELLE maintenant *Geant & Geante,* (mieux que *Geanne.*) (*un homme,* ou *une femme, qui eſt d'une taille extraordinaire.*) Enormis ſtaturæ homo, *ou* mulier. Coloſſea, *ou* gigantea ſtatura. OLBRZYM, Olbrzymka wzroſtu Olbrzymiego.

GEAY, (*on prononce* jè.) ſubſt. m. (*Oiſeau d'un plumage bigarré, rouge, bleu, blanc, noir & gris.*) Pica glandaria,æ,f. SROKA leśna rożnego pierza.

GEINDRE, V. neut. terme populaire, qui ſignifie (*Se plaindre d'une façon languiſſante d'un mal qu'on ſouffre, ſans connoiſtre en quelle partie il eſt.*) Queritari, (or, aris, atus ſum.) dep. Gemiſcere, (ſco, is, mui, *ſans ſupin.* neut. STĘKAC ná bol iáki ále niewiedząc w ktorey części ciała.

GELE'E, ſubſt. fœm. (*Froid exceſſif, qui arreſte le mouvement des choſes liquides.*) Gelu, neut. *indéclinable.* Gelicidium,ii,n. *Colum.* Frigus inſanum, *genit.* frigoris inſani, n. MROZ zmarznienie.

Nous aurons de la gelée. Erit frigus. Będziemy mieli mroz

GELE'E *blanche.* Pruina, æ, fœm. *Cicer.* MROZ biały.

Sujet aux gelées blanches. Pruinoſus,a,um. Mrozom białym podlegaiący.

GELE'E *de viandes,* ou *de fruits.* Jus è cardibus elixis, *ou* è fructi-

fructibus, concretum, *on* gelatum, *ou* glaciatum, *genit.* juris concreti, *ou* gelati, *ou* glaciati,n. GALARETA wszelaka z mięsa z owocow.

GELE', masc. GELE'E, fœm. part. pass. *Voyez* GFLER ZMARZŁY, ZMARZŁA, zlodowaciały. **Je suis gelé de froid, Je n'en puis plus de froid.* Affligor frigore. *Colum.* Laboro frigore. *Plin.* Torus algeo. *Plaut.* *Wszystkem przemarzł od zimna, ledwie wytrzymam.

GELER, pris activement, (*Glacer, causer un grand froid.*) Congelare, (lo, as, avi, atum,) act. acc. *Cic.* MARZNĄC. **Quand la Bise souffle elle gele les rivieres.* Flans Aquilo congelat amnes. Aquilone consistunt amnes. *Kiedy z północy wieie rzeki marzną. **Il a bien gelé cette nuit.* Multum, *ou* acriter gelavit hac nocte. *Dobry był mroz tey nocy.

GELER, ou SE GELER, pris passivement, (*Estre gelé.*) Gelari. Congelari, (or, aris, atus sum.) pass. *Juv. Colum.* Gelascere. Congelascere. (sco, is.) *Plin.* Gelu durari. *Aul-Gel.* MARZNĄC ziębić się z ziębnąć. **La roupie gele*, ou *se gele au bout du nez.* Stiria pendens naso gelascit. *Sopel marznie u nosa.

Les vignes & les fruits ont esté gelez. Vites & poma gelidis pruinis tacta fuernnt. Winnice y owoce wymarzły. **On ne les coupe point qu'il n'ait gelé.* Non antè demetuntur quàm geleverit. *Nie żną nie zbieraią ich chyba po mrozach.

GELER se dit figurément (*d'un accueil froid & glaçant.*) *La mine froide & renfrognée de cét homme gele*, ou *glace ceux qui ont affaire à luy.* Ad illius hominis frigidam & contractam frontem frigent homines quibuscum res est. ZIMNO nieprzyiemnie ludzi przyimuie do siebie odraża od siebie.

GELINE, subst. fœm. (*Poulette.*) Gallina,æ, fœm. *Hor.* KOKOSZKA.

GELINOTTE. subst. f. (*Poularde.*) Gallina altilis, fœm. *Mart.* KOKOSZKA chowana karmna,

GELINOTTE *de bois*, (*Poulette sauvage.*) Gallina silvestris,f. KOKOSZKA leśna iarzębka.

GEMBLOURS, (*Petite ville des Pays-Bas dans le Brabant.*) Gemblacum, i, n. JEMBLAK miasteczko Brabancyi.

GEMEAU, masc. GEMELLE, fœm. adject. (*Né d'une mesme ventrée.*) Geminus. Gemellus, a, um. BLIZNIAK, BLIZNIACZKA. **Frere gemeau.* Frater gemellus. *Plaut.* *Brat bliźniak. **Sœur gemelle.* Soror gemella, fœm. *Plau.* *Siostra bliźniaczka.

(On prononce maintenant JUMEAU.) Bliźniacy.

LES GEMEAUX, (*Signe celeste qui est le troisiéme que parcourt le Soleil.*) *on le nomme.* Gemini, orum, masc plur. BLIZNIĘTA Znak Niebieski trzeci w ktory słońce wchodzi.

GE'MIR, V.n. (*Se plaindre tristement & languissamment.*) Gemere. Ingemere, (gemo, is, gemui, gemitum.) Gemiscere. Ingemiscere, (sco, is,) neut. *Cicer. Claud.* JĘCZYC żałośnie stękać.

GE'MIR se dit figurément *Les Romains gémissoient sous Néron.* Romani ingemiscebant sub Nerone. RZYMIANIE ięczeli pod Neronem,albo za Neroná. **Gemir le sous fais des tributs.* Onere tributorum opprimi *Cicer.* *Jęczyć pod iarzmem podatkow ciężkich. **Gémir de ses propres malheurs, les déplorer.* Ingemere propriis malis. *Ovid.* * Opłakiwać nieszczęście swoie. **Gemissant*, ou *déplorant en eux mesmes le triste changement de la fortune.* Tacitè gementes tristem fortunæ vicem. *Phæd.* *Opłakuiąc między sobą żałosną odmianą szczęścia swego. **Tout gemit sous les armes du plus violent & du plus emporté qu'on ait jamais veu.* Impotentissimi atque intemperantissimi armis oppressa sunt omnia. *Cic.* *Wszystko ięczy pod władzą y zbroyną siłą náywiększego gwałtownika, y okrutnika niewidanego.

GE'MISSEMENT, subst. m. (*Cri plaintif.*) Gemitus, ûs, m. *Cic.* JĘCZENIE, ięk stękanie.

Pousser des gémissements. Dare gemitus. Edere gemitus. *Ovid.* Ducere gemitus. *Virg.* Jęczenia wydawać.

GENCIVE, (*on prononce* jancive.) subst. fœm. (*Chair ferme & immobile où les dents sont enchassées.*) Gengiva, æ, fœm. *Plin.* DZIĄSŁA w ktorych zęby są zasadzone. **Nettoyer*, ou *frotter les gencives.* Defricare gengivam. *Stat.* *Chędożyć czyścić dziasła.

GENDARME, (*prononcez* jandarme.) subst m. (*Homme de cheval armé de toutes pieces.*) Cataphractus eques, *genit.* cataphracti equitis, m. Gravis armaturæ eques, m. HUSARZ żołnierz, zbroyny mąż, kiriśnik wszytek żelezie.

GENDARME se dit aussi (*de toutes sortes de gens de guerre.*) Miles, *genit.* militis,m. ZOŁNIERZ wszelaki.

GENDARMER, *on prononce* jandarmer.) V. neut. qui ne s'employe qu'avec le pronom personnel, & signifie *Se mettre en peine de quelque chose, s'en effrayer, s'en tourmenter.* Re aliquâ turbari, *ou* perturbari, *ou* torqueri. pass. *Cicer.* MIĘSZAC się trwożyć się.

GENDARMERIE, (*on prononce* jandarmerie.) subst. fœm. (*La cavalerie de la maison du Roy,*) Equitatus regius, *genit.* regii equitatûs,m. (*on peut ajoûter* gravis armaturæ.) JAZDA żołnierstwo nádworne.

GENDRE, (*on prononce* jandre.) subst. masc. terme relatif. (*Beau-fils, celuy qui a épousé la fille d'un autre.*) Gener, eri,m. *Ter. Cic.* ZIĘC.

ON DIT proverbialement, *Faire d'une fille deux gendres*, *Promettre une mesme chose à deux personnes.* De eâdem virgine duos parieres dealbare. *Cicer.* Beneficio uno ac eodem duplicem inire gratiam. PRZYSŁOWIE Francuskie, nádzieię dnę corkę dwoch zięciow zmawiać, iednę rzecz dwom razem obiecać, (*Polskie przysłowie nieste*) zá ieden ogon dwie froki łapać.

GE'NE'ALOGIE, subst. fœm. (*Histoire sommaire des parentés*, ou *alliances d'une maison illustre*, ou *de quelque famille.*) Genus, *genit.* generis,n. Progenies, iei, f. Prosapia,æ, fœm. Gentilitas, atis, f. *Cicer. Ter.* RODOWITOSCI domu opisanie *Jenalogia.*

S'il vous avoit laissé bien du bien, vous seriez le premier à nous faire vostre généalogie depuis vostre ayeul & vostre bisayeul. Si talentûm reliquisset decem, primus esses memoriter progeniem tuam ab avo atquæ atavo proferre. *Ter.* Gdyby ci był wiele fortuny zostawił, pierwszyby był do opisania Jenalogii od dziadow pradziadow.

GE'NE'ALOGIQUE, adject. masc. & fœm. (*Qui concerne la généalogie.*) Ad generis descriptionem pertinens, entis, omn. gen, RODOWITY do rodowitości do parentreli należący.

Arbre généalogique. Stemma, atis, neut. Zebranie krotkie Jenealogii drzewo Familii.

GE'NE'ALOGISTE, subst. masc. (*Qui fait des généalogies.*) Genealogus, i, masc. *Cicer.* TEN co w rodowitości domow pisze.

GE'NE'RAL, m. GE'NE'RALE, f. adject. (*Universel.*) Generalis & hoc generale. Universalis & hoc le, adject. Universus,a,um. POWSZECHNY, ogolny.

Tous les hommes en général. Humani generis universitas, atis,f. *Cic.* Wszyscy powszechnie ludzie.

EN GE'NE'RAL, (*Généralement.*) In universum. *Plin.* POWSZECHNIE ogolnie.

L'HOSPITAL GE'NE'RAL, (*Lieu où l'on renferme les pauvres.*) Hospitium publicum pauperum, *genit.* hospitii publici pauperum, neut. SZPITAL powszechny dla wszystkich.

Vn GE'NE'RAL *d'armée*, (*qui commande une armée.*) Exercitus dux, *genit.* ducis, masc. Imperator. Prætor, oris, m. Belli imperator & administrator, masc. Qui præest exercitui. *Cic.* HETMAN wodz woyska. **On le fit général d'armée, On luy en donna le commandement.* Summa belli administratio illi permittitur. *Cæs.* *Został Hetmanem, uczyniono go Hetmanem.

GE'NE'RAL *des galeres.* Navium longarum prætor. Classis ductor, oris,m. HETMAN woysk wodnych. Admirał.

GE'NE'RAL *d'Ordre.* Generalis magister, m. Qui præest toti sodalitati. JENERAŁ Zákonu.

GE'NE'RALEMENT, adv. (*En général.*) Generatim, Generaliter. adv. In univarsum. POSPOLICIE powszechnie

GE'NE'RALAT, subst. masc. (*La charge d'un Général d'Ordre.*) Sodalitati præfectura,æ, fœm. JENERALSTWO Zákonne, Urząd nád całym Zákonem, Starszeństwo.

GE'NE'RALITE', subst. fœm. (*Vniversalite.*) Universitas, atis, f. WSZYSTKIE Stany álbo osoby mieysca cechu zgromadzenia iákiego; ogolnie wszyscy.

GE'NE'RATIF, masc. GE'NE'RATIVE, f. comme *La faculté générative*, ou *la puissance d'engendrer.* Fetifica facultas *genit.* fetificæ facultatis,f. PŁODNOSC moc płodzenia, płodzenia ile w ludziach y bydłętach.

GE'NE'RATION, subst. f. (*L'action de produire & d'engendrer.*) Generatio. Probreatio, onis, f. Genitura, æ, f. *Cic. Plin.* PŁODZENIE rodzenie.

GE'-

GE'NE'REUX, masc. GE'NE'REUSE, fœm. adject. (*Qui a l'ame grande & noble.*) Generosus, a, um. Magnanimus, a, um. Generosior, & hoc generosius, Generosissimus, a, um.) *Cic.* ZACNY Szlachetny wspaniały, pański szczodry

GE'NE'REUX, (*Brave vaillant.*) Fortis & hoc forte. adject. Animosus,a, um. *Cic.* ODWAZNY, Męski Rycerski.

Il a un frere fort généreux, ardent pour ses amis, liberal jusques à la profusion, qui se traitte bien. Frater ejus fortis fuit, amicus amico, manu unctâ, plenâ mensâ. *Petr.* Miał Brata serca pięknego, przyiacielskiego dla przyiacioł, ludzkości wielkiey uczciciela w domu wielkiego.

GE'NE'REUX, (*Libéral, magnifique.*) Benignus. Beneficus. Munificus,a,um. Liberalis & hoc liberale. adject. *Voyez* LIBE'RAL. HOYNY, szczodry, dobroczynny.

GE'NE'REUSEMENT, adv. (*D'une façon noble.*) Generosè. Generosius. adv. *Cicer. Horat.* PAŃSKO zácnie wspaniale.

GE'NE'REUSEMENT, (*Vaillamment.*) Fortiter. Animosè. Strenuè. adv. *Cic.* ODWAZNIE mężnie.

GE'NE'REUSEMENT, (*Libéralement.*) Benignè. Beneficè. Benignius. Beneficentissimè. Liberalitèt. adv. *Cicer.* HOYNIE szczodrze Pańsko.

GE'NE'RIQUE, adject. (*Qui appartient au genre.*) Genericus, a, um. OGOLNY powszechny.

GE'NE'ROSITE', subst. fœm. (*Grandeur*, ou *noblesse d'ame.*) Generositas. Magnanimitas, atis, fœm. Generosa indoles, *genit.* generosæ indolis, fœm. *Cicer.* WSPANIAŁOSC umysłu.

GE'NE'ROSITE', (*Courage.*) Generosa virtus, *genit.* generosæ virtutis; *ou* Virtus, *genit. Cicer.* ODWAGA męstwo serca.

GE'NE'ROSITE, (*Libéralité.*) Liberalitas, atis, f. Benignitas,atis,f. Beneficentia. Munificentia,æ, fœm. *Cic.* HOYNOSC szczodrobliwość.

GENES, *ou* GENNES, (*Ville & République d'Italie sur la mer méditerranée.*) Genua, æ, f. (*Ceux du pays l'appellent* Genova.) JENUA Miasto y Rzeczpospolita Włoska.

QUI *est de Genes.* Genuensis, & hoc Genuense. adject. JENUENCZYK.

MER *de Gens.* Mare Ligusticum, *genit*, maris Ligustici, neut. MORZE Jenueńskie.

GE'NESE, subst. f. (*Le premier Livre de la Bible*, ou *de la création du monde, où l'histoire des premiers Patriarches est décrite.*) Genesis, is, *ou* eos, fœm. KSIĘGA rodzaiu pierwsza Biblii to iest pisma Swiętego od stworzenia świata w ktorey iest Historya pierwszych Patryarchow to iest oycow y przodkow narodu ludzkiego.

GENEST, *ou* GENÊT, subst. masc. (*Arbuste qui fleurit jaune dans les garennes*) Genista, æ, fœm. *Plin.* Spartum, is, neut. *Liv.* JANOWIEC, Zarnowiec, Lubeźna Włoska, niektora ziele.

DE GENEST. Sparteus,a,um. *Cat.* JANOWCOWY.

Lieu où il croist bien du genest. Spartarium, ii, neut. *Plin.* Janowiecczyzna gdzie ianowcu wiele się rodzi.

GENET *d'Espagne.* Equus Hispanus, i,n. Mannus Iberus, i,m. KON Zmudzinek Hiszpański.

GENEVE, (*Ville des anciens Allobroges sur les frontieres de Savoye, située sur le Rhosne; elle se gouverne en façon de République.*) Geneva,æ, fœm. GENEWA Miasto dawnych Allobrogow nád Rhonem ná granicach Sabaudyi rządzi się iák Rzeczpospolita.

LE LAC *de Geneve*, ou *de Leman.* Lacus Lemanus, *genit.* lacûs Lemani, m. *Cæs.* JEZIORO zátoka morska Genewy.

GENEVOIS, masc. GENEVOISE, fœm. (*Celuy*, ou *celle qui est de Geneve.*) Genevensis & hoc Genevense. adject. GENEWEYCZYK, GENEWEYKA, rodzic, álbo rodziczka z Genewy.

GENEVRE, *& mieux* GENIEVRE, subst. masc. (*Arbrisseau d'un bois odoriférant, qui porte une graine médecinale.*) Juniperus, i, f. *Plin.* JAŁOWIEC krzak ná ktorym Jałowiec się rodzi.

GENEVRIER, subst. masc. (*Arbrisseau qui porte la graine de genievre.*) Juniperus,i, f. CHROSCINA álbo y mieysce gdzie wiele Jáłowcu się rodzi. **Graine de genievre.* Juniperæ bacca,æ, fœm. *Jałowiec owoc ziarka iáłowcowe.

GE'NIE, subst. m. (*Bon*, ou *mauvais Démon, que les Anciens disoient accompagner les grands hommes.*) Genius, ii,m. *Cic.* ANIOŁ zły álbo dobry, Bostwo, Duch, moc wyższa iáko dawni o tym trzymali że przy wielkich ludziach Duch iákiś wyższy y moc záwsze była.

GE'NIE se dit dans le Christianisme (*des bons Anges qui accompagnent les hommes*, ou *qui sont donnez aux Estats.*) Genius, ii, masc. Genii, iorum, masc. plur. *& ou trouve* geniis *& genios dans Plaute.*) POCHRZESCIANSKU są to Aniołowie strożowie z zrządzenia Boskiego ludziom y Państwom przydani.

GE'NIE se dit aussi (*de l'esprit & du talent naturel qu'on a pour une chose.*) Genius,ii,m. Ingenium, ii,n. Dotes ingenii, *genit.* dotum, f. plur. *Cic. Plaut.* DOWCIP skłonność chęć poiętność wrodzona doczego.

C'est un rare génie. Ingenio divino est. *Cicer.* Osobliwy, wysoki, rzadki, wielki dowcip. **Je connois vostre excellent génie, je sçay que ce n'est pas de vostre propre mouvement que vous avez failli, mais que c'est l'amour qui vous a aveuglé.* Pernovi peritum admodùm tuum ingenium, scio te sponte non tuâpte errasse, sed amorem tibi pectus obscurare. *Plaut.* *Znam wysoki twoy rozum y wiem żeś nieumyślnie pobłądził, ále cię miłość nwiedła. **Je rends graces à Dieu de m'avoir donné un petit génie, & de m'avoir fait d'humeur à parler peu.* Dii benè fecerunt, quòd me inopis, *ou* pusilli animi fecerunt, & rarò pauca loquentis. *Dzięknię Bogu że mię ták szczupłem dowcipem obdarzył, y że mi nie dał wiele gadać.

Il a bien du génie, ou *du naturel pour les lettres.* Natus est litteris. *Cic.* Wielki ma dowcip skłonność, poiętność do náuk.

Tromper son génie, ou *son inclination.* Defraudare suum genium. *Ter.* Martwić się.

Combattre son génie, ses inclinations. Belligerare cum geniis suis. *Ter.* Sprzeciwiać się skłonności swoiey y żądzy.

GE'NISSE, subst. f. (*Jeune vache, qui n'a point encore esté saillie.*) Juvenca,æ,f. *Virg.* Junix,icis,fœm. *Pers.* CIOŁACZKA iáłowiczka co się ieszcze niegoniła.

GE'NITAL, m. GE'NITALE,f. (*Qui appartient à la génération.*) Genitalis & hoc genitale. adject. *Plin.* RODZENIU płudzeniu służący.

Les parties génitales aux animaux, qui servent pour la génération. Partes genitales, ium,f pl. Genitalia, ium,n pl. *Lucr. Plin.* Członki náturalne przyrodzeniu płodzeniu służące.

GE'NITIF, subst. m. terme da Grammaire. (*Second Cas des Noms.*) Genitivus, vi, m. (*on sous-entend* Casus.) RODZĄCY spadek.

GE'NITOIRES, subst. masc. plur. (*Les testicules.*) Testes, ium, masc. *Plin.* JADRA u zwierząt bydląt &c.

GENOIS, m. GENOISE, fœm. (*Celuy*, ou *celle qui est de Genes.*) Genuensis,& hoc Genuense. adject. JENUENCZYK JENUENKA.

GENOU, subst. m. (*on dit au plurier* GENOUX.) (*La partis de l'animal, où finit la cuisse, & où commence la jambe.*) Genu. Genua, um, ibus) n. *Cic.* KOLANO część w ciele gdzie się kończy udo á záczyna noga y goleń.

Se mettre à genoux. Genua submittere. Poplites flectere. *Plin.* Klęknąć ná kolana upaść. **Se mettre à genoux devant quelqu'un.* Alicui ad pedes, *ou* ad pedes alicuius, se abjicere. Ad genua alicujus advolvi, *ou* provolvi, (volvor, eris, volutus sum.) pass. *ou* se provolvere. Ad pedes alicujos accedere. *Cic. Liv.* *Klęknąć klękać przed kim.

Se tenir à genoux. Astre in genua. *Plaut.* Klęczyć, klęcząc zostawać klęczkiem ná klęczkach być.

ON DIT au figuré, *Il n'a point plié, ni fléchi les genoux devant la fortune, Il ne l'a point adorée, Il n'a point esté à l'adoration de la fortune.* Non subjecit se fortunæ blandienti. Non submisit se fortunæ. Fortunæ vexilla non submisit. *Stat.* NIE klęknął nie kłaniał się przed fortuną przed szczęściem światowym.

GENOUILLERE, subst. f. (*Armure des genoux, ce qui les conserve.*) Ganualia, ium, n.pl. *Colum.* NAKOLANKA podkolanek, wezgłowek podkolana.

GENRE, (*on prononce* janre.) subst. masc. terme de Logique, (*Nature universelle, qui contient sous soy les especes.*) Genus, *genit.* gen-ris, neut. *Cic.* RODZAY co ma pod sobą rożne gatunki.

ON DIT particulierement, *Le Genre Humain* pour signifier *Tous les hommes, Toute la nature humaine*, (*quoi qu'il n'ait sous soy que des individus.*) Humabum, *ou* hominum genus. *Cic.* RODZAY ludzki wszystek ktory pod sobą nie

ma tylko wſzczególności wſzyſtkie oſoby ludzkie.

GENRE *des Noms*,(*La nature des Noms en Grammaire.*) Genus, neut. *Quint.* RODZAY Imion Nazwiſk ſłow co do Grammatyki.

GENRE, (*Eſpece, ſorte.*) Genus. RODZAY Spoſob. **Vn genre d'éloquence ſerré & poli.* Preſſum limatumque dicendi genus. *Spoſob mowy przyſtoyny, y nierozwlekły. **A trois genres d'éloquence, le genre demonſtratif, déliberatif, & judicaire.* Genus demonſtrativum, deliberativum, judiciale. *Troiaki ieſt rodzay mowy, chwalący, Radny, y ſądowy.

Ses lettres ſont d'un mauvais genre. Malo litterarum genere utitur. Złe ladaiako piſze liſty. **Se choiſir un genre de vie.* Ætatis degendæ genus ſibi conſtituere. *Cicer.* *Obrać ſobie ſpoſob ſtan życia.

GENRE ſignifie quelquefois *Profeſſion.* KUNSZT. **Cét ouvrier eſt habile en ſon genre*,ou *en la profeſſion qu'il exerce.* Hic artifex eſt artis, *ou* arte, *ou* ad artem peritus quam exercet. *Ten Rzemieślnik ieſt doſkonały w kunſzcie ſwoim.

GENT, ſubſt. f. *prononcez* jant. (*Nation.*) Gens, *genit.* gentis,f. NAROD, Kray.

(Mot vieux & burleſque.) W Francuſkim Geant ieſt ſłowo ſtare y komedyine á mowi ſię *Nation* Národ.

GENS, (*prononcez* jáns.) ſubſt. maſc. plur. (*Peuples & nations.*) Gentes, ium, fœm. plur. *Cicer.* NARODY rożne.

Le droit des gens. Jus gentium, *genit.* juris gentium, n, Prawo narodow.

GENS ſe dit (*des aſſemblées qui ſont un corps.*) comme *Des gens d'Egliſe.* Sacricolæ, arum, m. pl. *Tacit.* LUDZIE oſoby ſtanu kondycyi iákiey álbo profeſſyi naprzykład ludzie oſoby ſtanu duchownego oſoby, duchowne, Duchowni, Duchowienſtwo. **Gens de robe.* Gens togata, Togati homines. *Łudzić radni oſoby radne ſtanu radnego. **Gens de guerre.* Milites, itum, m. pl. *Cic.* *Łudzić woyſkowi. *Gens de pied, l'infanterie.* Pedites, itum, m. pl. *Cæſ.* Peditatus, ûs, m. *Cic.* *Piechota. **Gens de cheval, la Cavalerie.* Equites, itum,m. pl. Equitatus, ûs, maſc. *Jazda. **Gens qui combattent ſur mer.* Claſſiarii,orum,m. plur. *Cæſ.* *Woyſko okrętowe ná morzu. **Gens de trait, (qui tirent des fléches.)* Sagittarii, orum, m. plur. *Strzelcy. **Ils ſont meilleurs gens de trait.* Miſſilibus ſagittis meliores ſunt. *Cæſ.* *Strzelcy znich lepſi.

GENS *du Roy*, (*dans les Parlements & les Préſidiaux, le Procureur Général & les Avocat Généraux*, autrement *le Parquet.*) Regii juris cognitores, *genit.* cognitorum, m.plur. SĘDZIOWIE nádworni Parlamentowi. **Les Gens tenants les Cours de Parlement.* Senatores in curiâ, *genit.* Senatorum, m.pl. *Cic.* *Sędziowie głowni Parlamentowi.

(Le mot de *Gens*, eſt Maſculin, quand l'Adjectif le ſuit, & il eſt Féminin quand il le précede, comme Ce ſont des gens réſolus, Il y a de certaines gens; Gens qui ſont bien ſots, & De ſottes gens.) To ſłowo *Gens* (ludzie oſoby) w francuſkim zawſze ieſt rodzaiu męſkiego kiedy Adiektyw ponim następuie, ále kiedy ſię pierwey przednim kładzie adiektyw, to zawſze ieſt rodzaiu biáłogłowſkiego, náprzykład ſą to *ludzie odważni. Są pewne oſoby. Ludzie głupi Głupie ludzie.*

GENS ſignifie *Vne certaine diviſion de perſonnes diſtinguées ſelon leur profeſſion & ſelon leurs bonnes & mauvaiſes qualitez.* LUDZIE Oſoby iákie znáczne w czym ták co do złego iáko y co do dobrego. * *Des gens de lettres.* Viri litterati. Litterati *ſeul.* Viri mercuriale, m. pl. *Phæd. Hor.* Studiisac doctrinis dediti. *Cic.* *Ludzie uczeni. **Gens de bien, de probité.* Viri probi ac ſainct, m. plur. *Cic.* * Ludzie poczciwi cnotliwi.**Gens de cœur,Gens hardis.* Viri fortes & animoſi Viri audaces,m.pl. *Cic.* *Ludzie ſerca dobrego odważni.

GENS *de métier.* Opifices ac tabernarii. RZEMIEŚLNICZEGO ſtanu ludzie, **Gens de peine, portefaix.* Ærumnoſi, orum, maſc. plur. *Petr.* * Drążnicy pacholcy. **Gens de négoce.* Negotiatores. Mercatores. *Cicer.* * Handlownicy. **Gens d'affaire.* Negotioſi. *Cic.* *Ludzie kupieccy. **Gens de Cour, qui hantent la Cour*, ou *qui y ſont par leurs emplois.* Aulici, orum, m. pl. * Dworſcy dworem ſię bawiący dworu pilnuáiący ludzie dworowi ſłużący. **Gens de ville qui demeurent à la ville.* Urbani homines. In urbe viventes. *Cic. Hor.* *Mieyſcy ludzie. **Gens de village.* Ruricolæ, arum, m. pl. Agreſtes, ium,m. plur. Ruſtici, orum, maſc. plur. *Wieſcy ludzie wieśniacy.

ON APPELLE, *Des gens de ſac & de corde, Des ſcélérats, qui méritent les derniers ſupplices, d'eſtre couſus dans un ſac & d'eſtre jettez dans la mer*, ou *d'eſtre pendus.* Cruciarii, o-

rum, m.pl. *Petr.* Furciféri, orum, m.plur. *Ter.* WISIELCY, ſzubienicnicy, co nie warci tylko ná gáłaź ná ſzubienicę powieſzać.

ON DIT, *Je me connois en gens.* In dijudicandis hominum ingeniis rudis non ſum. ZNAM ſię ná ludziach.

GENS, (*Ceux qui ſont de noſtre parti, qui combattent pour nous.*) Noſtri, orum, m pl. Noſtri milites. NASI LUDZIE z náſzey ſtrony przynas známi trzymaiący. * *Nos gens laſchérent le pied.* Noſtri receſſerunt. *Cæſ.* *Naſi uciekli.

GENS, *ou* GENS *de livrées*, pour *Nos domeſtiques, nos valets.* Mei. Tui. Sui, orum, m. pl. Pueri. Servi, orum, m. plur. *Cic.* LUDZIE ſłudzy czeladź czeladka. **Il n'avoit aucun de ſes gens avec luy*, ou *Aucun des ſiens n'eſtoit avec luy.* Nullus ex ſuis erat cum illo. *Niemiał nikogo z ludzi ſwoich z ſobą. * *Vous apprendrez de vos gens.* Ex tuis cognoſces. *Cic.* *Dowieſz ſię od ludzi ſwoich.

ON DIT proverbialement, *C'eſt ſe moquer des gens, Il ſe moque de nous.* Irridet nos. Nos habet in ridiculo. ZARTUIE ſobie znas, Jeſt to drwić ſobie z ludzi.

ON DIT, *Il n'y a ni beſtes, ni gens*, pour dire qu'*Vn lieu eſt déſert.* Nemo homo eſt. Nemo quiſquam. *Ter.* ANI człeka ani pſa niemaſz puſtki.

Fines gens ſe meſlent de ſes affaires, (*en parlant d'un homme habile.*) Recoctus eſt. Ludzie ſię widzę w to wdaią mowiąc o kim ſłuſznym w co ſię udawaiący.

GENTIANE, (*prononcez* jantiane.) ſubſt. f. (*Herbe médeninale.*) Gentiana, æ, f. *Plin.* JENCYANNA noſtrzyk, tyrlicz ziele.

GENTIL, ſubſt. m. (*Payen, qui adore les Faux-Dieux.*) Deorum cultor, oris, m. *Hor.* Paganus, i, m. POGANIN.

GENTIL, m. GENTILLE, f. (*Beau, joli, mignon.*) Bellus. Bellulus. Lepidus. Politulus, a, um. *Cic.* (*On dit* Belliſſimus *au Superlatif, dans Plaute.*) PIĘKNY GRZECZNY miły ładny.

GENTILLASTRE, (*on prononce* jantillâtre.) ſubſt. m. (*Petit gentil-homme d'une nouvelle nobleſſe & d'ontenſe.*) Homo novæ & dubiæ nobilitatis. SZLACHTURA ſzlachetka.

GENTIL-HOMME, (*prononcez* jantillome.) ſubſt. m. (*Home noble d extraction.*) Nobilis, is, m. Nobili genere natus. *Cic*, Vir altæ nobilitatis. *Ovid.* SZLACHCIC záchnego urodzenia.

GENTIL-HOMME *de la chambre du Roy.* Nobilis cubicularius, *genit.* nobilis cubicularii, m. POKOIOWY Krolewſki, pokoiowiec u Krola.

GENTIL-HOMME *ſervant*, (*qui ſert & qui coupe les viendes chez le Roy.*) Nobilis adminiſter & ſciſſor regiorum obſoniorum. SŁUGA pokoiowy.

GENTIL-HOMME *ordinaire chez le Roy*, (*qui reçoit les ordres du Prince & qu'il envoye çà & là.*) Nobilis à regiis mandatis. POKOIOWY nadworny u Krola.

GENTILHOMMIERE, (*on prononce* jantillomiere.) ſubſt. f. (*Petite maiſon d'un gentil-homme de village.*) Nobilis alicujus villa, æ, f. DWOR ſzlachecki.

GENTILITÉ, (*on prononce* jantilité.) ſubſt. fem. (*Le paganiſme.*) Geſilitas, atis, f. *Lact.* Inanium deorum cultus, ûs, m. POGANSTWO.

GENTILLESSE, (*on prononce* jantilleſſe.) ſubſt. f. (*Ce qui eſt gentil & agréable.*) Feſtivitas, atis, f. Lepor, oris, maſc. *Cic.* GRZECZNOSC ludzkość przyiemność. **Cette femme a beaucoup de gentilleſſe.* Multum lepida, *ou* feſtiva eſt hæc mulier. *Tá Biáłogłowa wielkiey ieſt grzeczności. **Il ne paroiſt plus aucun veſtige de l'ancienne gentilleſſe depuis le meſlange des eſtrangers.* Exquo in urbem noſtram infuſo eſt peregriuitas; nullum veteris leporis veſtigium apparet. *Już áni śladu żadnego nie zaſtáło ſtarożytney ludzkości iak ſię namięſzało cudzoziemcow.

GENTILLESSES *des mœurs.* Morum feſtivitas. Lepidi, *ou* feſtivi mores. GRZECZNOSC przyiemność obyczaiow ochota.

GENTILLESSES *d'eſprit.* Argutiæ,arum, f. pl. Acumina, inum,n.pl. *Cic.* WESOŁOSC rozrywka umyſłu. * *Je viois de la gentilleſſe de ſes reparties.* Reſponſionum acumina rideham. *Smiałem ſię z weſołych Jego y dowcipnych odpowiedzi.

GENTILLESSES, (*Certains petits ouvraget qu'on donne ordinairement aux eufans pour les amuſer.*) Elegantia artis opuſcula, *genit.* elegantium opuſculorum, n, plur. Crepundia, orum, n. plur. *Cic. Plaut.* CZACZKA dziedzinne dla zabawienia dzieci.

GEN-

GENTIMENT, adv. (*prononcez* jantimant.) (*D'une maniere gentille.*) Venuſtè. Eleganter. adv. GRZECZNIE ładnie pięknie.

(Cet Adverbe eſt du ſtile bas.) Słowo francuſkie proſtego ſtylu.

GE'NUFLE'XION, ſubſt. f. (*Fléchiſſement des genoux.*) Genuum flexio, onis, f. Genuum flexus, ûs, m, *Plin.* KLĘKANIE uklęknienie poklękanie.

GE'OGRAPHE, ſubſt. m. (*Celuy qui ſçait bien la géographie*, ou *qui traite de la ſituation de la terre.*) Qui terram deſcribit. Qui de ſitu terræ ſcribit. Geographus, maſc. (*mot grec.*) KRAIOPIS co ſię zna o opiſaniu y położeniu Kraiow

GE'OGRAPHIE, ſubſt. f. (*Deſcription de la terre.*) Geographia, æ, f. Deſcriptio terræ, *Cic.* OPISANIE Kraiow y rożnych części Swiata. *Geografia.*

GE'OGRAPHIQUE, adject. m. & f. (*Qui appartient à la Géographie.*) Ad geographiam pdrtines, entis, omn. gen. Geographicus, a, um. GEOGRAFICZNY do o piſania Kraiow należący.

GE'OLAGE, (*on prononce* jolage.) ſubſt. m. (*Droit qu'on paye aux Geoliers pour l'entrée & la ſortie des priſons.*) Carcerarium tributum, i, n. TARASOWE zapłata warcie wchodząc y wychodząc z więzienia.

GEOLE, (*on prononce* jole.) ſubſt. f. (*Priſon.*) Carcer, eris, m. Cuſtodia, æ, f. *Cic.* TARASS kierat, więzienie turma.

GE'OLIER, (*on prononce* jolier.) ſubſt.m.(*Qui garde les priſons.*) Carcerarius, ii, m. Carceris cuſtos, odis, maſc. *Hor.* Ergaſtularius,ii m. *Colum.* KIERATNIK więźniow pilnuiący álbo Tárasowy Urzędnik ſtarſzy nád tarasem y więźniami.

GE'OMETRE, ſubſt.m. (*Qui entend la géometrie.*) Geometres.æ,m. *Cic.* JEOMETRA co ſię ná Jeometryi rozumie Mierniczy: Miernik.

GE'OMETRIE, ſubſt. fœm. (*La ſcience de meſurer la terre.*) Geometria, æ, fœm. *Cicer.* Geometrica ſcientia, æ, fœm. *Plin.* Geometrice, es, fœm. *Plin.* JEOMETRYA Miernicka náuka rozmierzania pol gruntow granic. **Apprendre la géometrie.* Geometrica diſcere. *Cicer.* Geometriam diſcere. *Sen.* *Uczyć ſię miernickiey náuki.

GEOMETRIQUE, adject. (*Qui appartient à la géometrie.*) Geometricus,a,um. *Cic.* MIERNICKI mierniczy.

GE'OMETRIQUEMENT, adv. (*Selon les regles de la Géometrie.*) Ex geometricis rationibus. WEDŁUG náuki y opiſania Miernickiey náuki. *Aliquem refellere. *Cic. Réfuter quelqu'un géometriquement.* *Dać komu do wtenu.

GE'ORGIE, (*Grand pays de l'Aſie près de la mer noire.*) Georgia,æ, fœm. JEORGIA Kray wielki Azyi bliſko morza czarnego.

GE'ORGIEN, maſc. (*Celuy qui eſt de la Géorgie.*) Georgianus, i, maſc. JEORGIANIN.

GE'ORGIENNE,f. (*Celle qui eſt de la Géorgie.*) Georgiana, æ, fœm. GEORGIANKA.

LES GE'ORGIQUES *de Virgile*, ſubſt. fœm. plur. (*Les quatre livres que ce Poëte a compoſés de l'Agriculture.*) Georgica, orum, neut. plur. Georgicum carmen, ueut. *Colum.* WIERSZE o Goſpodarſtwie.

GERBE, ſubſt. fœm. (*Aſſemblage de pluſieurs javelles, ou épis de bled.*) Defecti frumenti faſcis, is, maſc. SNOP z wielu kłoſow y garści.

Pluſieurs gerbes engerbées les unes ſur les autres. Faſcium frumenti ſtrues, is,f. KOPY ſnopy w kopy układane álbo w pachy w ſtodole.

GERCE, ſubſt. fœm. (*Vermine qui ronge les habits & les livres.*)Teredo,inis,f. *Plin.* MOL co ſuknie kſięgi pſuie toczy

GERCER, V. act. (*Cauſer une petite fente*, ou *crevaſſe aux levers & au viſage.*) Labia ſcindere, *ou* findere variis rimis. ROSPADANIE wargi, uſt, rąk. **Avoir les mains & les levres gercées.* Fiſſas habere manus fiſſaque labia. *Mieć wargi y ręce popadane porysowane.

GERÇURE, (*on prononce* gerſure.) ſubſt. fœm. (*Crevaſſe. de froid.*) Fiſſus, ûs, maſc. *Cic.* Fiſſum,i,neut. *Celſ.* Fiſſura Rima,æ, fœm. *Colum.* POPADANIE ſię od zimna rąk twarzy &c.

GE'RER, V. act. *une affaire*, (*La manier, la conduire.*) Rem aliquam gerere, (gero, is, geſſi geſtum.) *ou* tractare, *ou* adminiſtrare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* CZYNIC co ſprawować co.

GERFAUT, ſubſt. fœm. (*Oiſeau de proye & de leurre.*)

Gyrofalcus,i, maſc. Æſalon, onis,maſc. KROGULEC ptak drapieżny y do polowania.

GERGENTI, (*prononcez* gerjanti.) (*Ville de Sicile.*) Agrigentum, n. *Cic.* ZERZANT Miaſto Scylii Agrygent.

GERMAIN, *Couſin Germain*, *Voyez* COUSIN. WUIECZNY álbo ſtryieczny rodzony.

GERMAINS, (*Les anciens habitans du pays qu'on appelle Allemagne.*) Germani, orum,m.plur. *Cæſ.* NIEMCY národ.

GERMANDRE'E, ſubſt.f. (*Herbe medecinale & fébrifuge.*) Triſſago,ginis,f. Chamædrys, yos, f. *Plin.* OZANKA Ziele przeciwko febrze.

GERMANIE, ſubſt. f&m. (*Pays d'Allemagne, qui s'appellent anciennement ainſi.*) Germania, æ, f. *Cæſ.* NIEMCY Kráy Nieniecki.

DE GERMANIE, ou *Qui concerne la Germanie.* Germanicus, a, um. *Ovid.* Germanicianus, a, um. *Suet.* NIEMIECKI.

GERME, ſubſt. maſc. (*Ce que jette la ſemence d'une plante, lors qu'elle commence à pouſſer.*) Germen, inis, neut. *Plin.* RODZENIE puſzczanie ſię z naſienia łatorośłka,kieſek.

Production du germe. Germinatio,onis,f. *Colum.* Wypuſzczanie z korzenia z náſienia łatorośli roſzczki

Vn œuf ſans germe. Irritum ovum.t,n. Cynoſurum ovum, i,n. *Plin.* Jáię niepłodne, czcze.

FAUX GERME ſe dit ſeulement (*des femmes qui au lieu de concevoir un enfant n'ont produit qu'une mole*, ou *maſſe informe de chair.*) Mola, æ, f. *Plin.* ZASNIAD w żywocie, dziwny płod, niedonoſzony.

GERMER, V. neut. (*Pouſſer de hors cette partie de la ſemence dont ſe produit la plante.*) Germinare. Egerminare. Progerminare, (o,as,avi, atum.)n. *Plin. Colum.* PUSZCZAC wypuſzczać co do drzewek zboż łatorośli.

GESIER, ſubſt. maſc. *Quelques-uns diſent.* GISER, *& le peuple* JUZIER, (*Partie charnuë qui ſe trouve dans la pluſpart des oiſeaux en façon de Biſſac.*) Gigerium, ii, neu. *Non.* Avium ſtomachus, chi, maſc. PĘPEK, żołądek w ptaſtwie nákſztáłt ſakiewek

GESIR, vieux V. neut. qui ſignifioit autrefois *Eſtre couché*,il ne ſe dit que des morts.LEŻYC ſpoczywać co do umarłych. **Cy giſt, icy repoſe.* Hic jacet. Hic ſitus eſt. *Tu leży tu ſpoczywa &c.

(Ce qu'on met aux Inſcriptions tumulaires.) Nápis nágrobkow.

ON LE DIT au figuré (*du point où conſiſte la difficulté d'une affaire.*) TU álbo ná tym záwiſła rzecz iáka. **Toute la queſtion giſt en cela, conſiſte en cela.* In hoc totius rei cardo vertitur. *Cic.* *Ná tym záwiſła záſtanowiona ná tym ſtoi rzecz.

GESNANS, (*prononcez* GéNANT.) m. GESNANTE, fœm. (*Qui fait de la peine, qui geſne.*) Moleſtus. Incommodus,a,um. Gravis & hoc grave, adject. *Cic.* PRZYKRY trudny przeciwny przymuſzaiący.

ON DIT au figuré, *Souvent la grandeur eſt geſnante.* Nonnunquam gravis eſt & importuna dignitas. WIELKI ſtan wyſoki ſtan wielka przykrość ciężkość.

GESNE, (*prononcez* GéNE.) ſubſt. fœm. (*Torture qu'on donne à un criminel pour tirer de luy la verité.*) Tormentum i, n. Eruciatus, ûs, m. *Cic.* TORTURY, Męka, Męczenie Złoczyńcow, áby prawdy doyść.

ON DIT, *Donner la geſne à ſon eſprit.* Torquere ſe, *ou* ingenium ſuum. *Phæd.* Se cruciare. Se excruciare. *Terent.* MORDOWAC męczyć ſię męczyć ſobie rozum.

GESNE', (*prononcez* GéNE'.) maſc. GENE'E, fœm. part. poſſ. & adject. *Voyez* GESNER. PRZYMUSZONY, PRZYMUSZONA.

ON DIT au figuré, *Vn homme geſné, qui a une contenance geſnée & contrainte.* Homo vultu, habitu motuque corporis ad naturam parùm accommodatus. CZŁOWIEK przymuſzony ktory ſobie wolno poſtąpić niemoże nierozgarniony. **Vn eſprit geſné.* Arctatus, *ou* arctus animus. *Myśl ſtrapiona zákłucony umyſł zatrudniony. **Avoir un ſtile geſné.* Anguſtè dicere. *Cic.* *Mowa niegładka trudna.

GESNER, (*prononcez* GéNER.) V. act. (*Donner la geſne à un criminel.*) Torquere, (queo, ques, ſi, tum.) Cruciare. (o, as, avi, atum.) act. acc. TORTUROWAC męczyć złoczyńcę ciągnąć áby prawdę powiedział.

(Ce mot n'eſt pas du beł uſage en ce ſens.) Tego ſłowa Francuſkiego nie ładnie záżywaią w tym rozumieniu.

GE-

GESNER, (*Tourmenter le corps & l'eſprit.*) Torquere. Cruciare. *Cic. Ter.* TRAPIC mordować ciało, umyſł, męczyć dręczyć.

GESNER ſignifie auſſi, *Contraindre.* Coarctare. Anguſtare, (o,as,avi,atum.) act.acc. *Cic.* PRZYMUSZAC ſiłować mocować.

Mon habit me geſne, Je ſuis geſné dans mon habit. Veſtis me arcte habes. Wtey ſukni chodzę iák przymyſłony, przykro mi w tey ſukni álbo że ciaſna álbo ináczey zle y nie wygodnie zrobiona. **Nous ſommes geſnez dans ce logis, Nous n'y ſommes point au large.* Arcte & anguſtè habitamus. Anguſtè nos habemus. *Cic.* *Ciaſno nam tu w tym mięſzkaniu ściśnieni ieſteśmy iák śledzie.

ON DIT au figuré, *La ſterilité du ſujet geſne mon eſprit.* Exigua materia animi mei impetum frenat. *Pbæd.* SZCZUPŁOSC materyi nie daie ſię ſzerzyć umyſłowi. **Ne vous geſnez point.* Commodo tuo id fiat. *Nie czyń ſobie ciężko czyń ſobie y poczynay iák u ſiebie według upodobania ſwego bez ceremonii. **Sa converſation me geſne, m'incommede.* Colloquium illius mihi eſt moleſtum & grave. * Przykro mi go ſłuchać nie lubie z nim gadać. **Tout eſt geſné en luy, Il n'eſt point naturel.* Nihil in illo nec naturale, nec liberum. * Wſzyſtko czyni z iákiemiś wymyſłami nie náturalnie nie czyni ále wſzyſtko wytwornie wymyślnie.

GESTE, ſubſt. maſc. (*Mouvement du corps, qui ſe fait non pas pour changer, de lieu, mais pour ſignifier quelque choſe.*) Geſtus,ûs, maſc. *Cic.* JEST rozmaity ktory czyniemy rękami w mowieniu chcąc co wyrazić.

Son geſte eſt trop eſtudié pour un Orateur. Motus & geſtus plus artis habet, quàm eſt oratori ſatis. *Cicer.* Jeſt ſobie formuie wytwornie. **Faire un geſte.* Agere geſtum. * Czynić jeſt iáki. **Le faire mal.* In geſtu peccare. *Cic.* *Zle jeſty czynić. **Le faire des épaules.* Agere geſtum humeris. *Cic.* *Ramionami jeſty czynić. **Compoſer, regler ſon geſte, comme pour danſer.* Componere geſtum ad modum ſaltationis. *Quint.* *Układać jeſty iák do tańcu. **Contrefaire le geſte d'une perſonne.* Imitari geſtum alicujus. *Lucr.* *Podrzeźniać komu, jeſta czyie pokazować. **J'entends par geſtes ce que vous voulez dire.* Intelligo de geſtu quid reſpondeas. *Cic.* *Rozumiem przez jeſty przez znáki co chceſz mowić znam ná migi. **Ne ſçavoir pas regler ſon geſte.* Geſtum neſcire. *Cicer.* *Nieumieć jeſtu żadnego gładko uczynić.

LA BEAUTE' *du geſte.* Geſtûs,venuſtas, atis, fœm. *Auct. ad Heren.* GŁADKI piękny jeſt.

Qui fait bien des geſtes. Geſtuoſus,a,um, *Aul-Gell.* Ten co gładko pięknie Jeſt czyni.

Qui repreſente les choſes par geſtes ſur le théatre. Geſticulator, oris, maſc. *Celum.* Kuglarz. **Celle qui repreſente les les choſes par geſtes.* Geſticularia, æ, f. *Aul-Gel.* *Kuglarka co ná migi jeſtami ſamemi, co wyraża.

GESTES au plurier eſt uń vieux mot dont on ſe ſervoit autrefois (*en parlant des actions des grands hommes.*) Geſta, orum, n. pl. *Cic.* CZYNY ſprawy dzieła ſławne wielkich ludzi ſłowo w Francuſkim ſtaroświeckie.

GESTICULATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui fait trop de geſtes.*) Geſtuoſus, a, um. *Aul-Gell.* JESTAMI nárabiający.

GESTICULATION, ſubſtantif. fœm. (*L'action de geſticuler.*) Geſticulatio, onis, fœm. JESTAMI nárabianie. **Mouvement frequent des mains* &c. Numeroſus geſtus, *genit.* numeroſi geſtûs, maſc. *Ovid.* *Częſte rękami ráz tą drugi raz tą po żákowemu ruſzenie w mowie.

GESTION, ſubſt. fœm. (*L'action de gerer, adminiſtration des choſes.*) Geſtio, onis, fœm. *Cicer.* SPRAWOWANIE urzędu ſpraw iákich.

GETES, (*Peuples de l'ancienne Dacie.*) Getæ, arum, m. plur. GETOWIE Tatarzy álbo Wołochy.

GETIQUE, adject. m. & fœm. (*Qui concerne les Getes.*) Geticus,a,um. *Ovid.* TATARSKI Krymſki.

GE'TULIE, (*Grand pays d'Afrique où eſt aujourd'huy le Biledulgerid.*) Getulia, æ,f. GETULIA Wielki kray Afryki gdzie teraz ieſt Biledulgeryd.

GE'TULIENS, (*Peuples de Gétulie.*) Getuli, orum,maſc. plur. *Hor.* GETULIANIE Getulczykowie Národ getulii.

DE GE'TULIE. Getulus, a, um. *Virg.* Getulicus, a, um. *Juv.* GETULIYCZYK.

LE GEVAUDAN, (*Païs des Cevenes.*) Gabalium, ii, n. ZEWODAN Kray Cewenny we Francyi.

Les peuples du Gevaudan. Gabali, orum, maſc. plur. *Cæſ.* ZEWODANIE obywatele támeczni.

GEX, (*Ville entre la Breſſe & la Suiſſe.*) Geſſia, æ, fœm. ZE Miáſto Francuſkie między Breſſyą y Szwaycaryą.

GIBEUX, maſc. GIBEUSE, fœm. adjectif. terme de Medecine, qui ſignifie *Boſſu.* Gibboſus, a, um. *Celſ.* GARBATY, GARBATA, w Francuſkim terminem Doktorſkim mowi ſię *Gibbeux* garbaty ále poſpolicie mowi ſię *Boſſu.*

GIBECIERE, ſubſt f. (*Sorte de bourſe qu'on pendoit à ſon coſté.*) Aſcopera, æ, fœm. *Suet.* Marſupiuum, ii, n. *Plaut.* Mantica, æ, fœm. *Hor.* TAYSTRA do záwieſzania ná ſobie nákſztałt kieſzeni wiſzącey z boku przez ramię.

(Ce mot n'eſt plus d'uſage en François, que pour dire la Gibeciere des faiſeurs de tours de paſſe paſſe, *Gibiciaria*, mot de la baſſe latinité,de *Gibus*, Boſſu.) To ſłowo w Francuſkim wyſzło z zwyczaiu chyba mowiąc o rzezimieſzkach.

GIBET, ſubſt. m. (*Potence où l'on pend les criminels.*) Infelix arbor. *genit.* infelicis arboris, *Liv.* Infelix lignum, *genit.* infelicis ligni, n. *Sen.* Patibulum, i, n. *Saluſt.* Gabalus & Gabalum, i, m. & neut. *Var.* SZUBIENICA.

(On doit faire difficulté de mettre *Crux* pour un Gibet, depuis que Conſtantin abolit le ſuplice de la Croix, par reſpect pour J. C. qui y avoit eſté attache.) Przedtym ſzubienicę názywano Krzyżem ále Konſtantyn Wielki zniosł ten ſpoſob tracenia Złoczyncow przez krzyż ná ktorym Zbawiciel był dla zbawienia náſzego zawieszony.

Vn reſte de gibet, Vn meſchant homme. Diſcipulus crucis, Contubernalis crucis *Plaut.* Oſſa crucis. *Petr.* Corvorú cibaria, *Petr.* Wiſiceléc, oberwaniec od ſzubienicy ladaco wierutnie.

Attacher quelqu'un au gibet. Aliquem infelici arbore ſuſpendere. *Liv.* Suffigere, *ou* affigere cruci. *Cic. Petr. ou* in cruce. *Horat.* Wieſzać kogo, obwieſić.

GIBIER, ſubſt. m. (*Venaiſon qu'on prend à la chaſſe.*) Venatio,onis,f. *Liv.* Præda venatoria,æ,f. Caro ferina, *genit.* carnis ferinæ,f. *Saluſt.* GIBIER, (*comme perdrix,cailles* &c.) Aucupium,ii,n. *Sen.* ZWIERZYNA iáko kuropatwa przepiorka.

Il vit de gibier. Venatu vivit. *Plaut.* Zyie zwierzyną.

GIBLET, ſubſt. m. (*Eſpece de petit foret qui a ſeulement une pointe.*) Terebullum, i, n. SWIDEREK dowiercenia z końcem oſtrym.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme a un coup de giblet*, pour dire qu'*Il eſt un peu fou.* Cerebro laborat. *Plaut.* Putidilum eſt ipſi cerebrum. *Hor.* NIESTATEK wiercioch płochy nieſtatecżny człowiek.

GYBOYER, vieux verbe neut. (*Chaſſer au gibier.*) Venari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Plin.* POLOWAC polowaniem ſię bawić, ſłowo francuſkie ſtare.

GIBOYEUR, ſubſt. m. (*Chaſſeur.*) Venator, oris, m. MYSLIWIEC ſtrzelec, álbo też myśliwy.

(Vieux mot & hors d'uſage.) Stare ſłowo Francuſkie wyſzłe z zwyczaiu.

GIBOULE'E, ſubſt. f. (*Petite pluye froide, qui tombe à pluſieurs repriſes.*) Nimbus, i, m. *Virg.* MGŁA ſrzon deſzczyk zimny pokilkarazy przepadaiący.

GIBRALTAR, (*Ville d'Eſpagne en Andalouſie, & fameux détroit entre l'Europe & l'Afrique, par où le grand Ocean ſe jette dans la Mediterranée entre deux montagnes, dont l'une qui eſt du coſté d'Eſpagne s'appelloit anciennement Calpe; & l'autre qui eſt du coſté d'Afrique ſe nommoit* Abila.) Freto Gaditanum, *ou* Herculeum.i,n. ZYBRALTAR Miáſto Hiſzpańſkie w Andaluzyi ſławne morze ciaſne, (álbo) koryto morſkie dzielące Europę y Afrykę, ktoredy Ocean, to ieſt morze wielkie świat otaczaiące wpada między dwie ma gorami w morze ſrzodziemne to ieſt w morze Europeyſkie, wſrzod naſzego świata leżące, z tych gor iedną ktora ieſt od Hiſzpanii zdawna nazywano *Kalpe*, á drugą od Afryki zwano *Abila.*

GIGANTESQUE, adject. m. & f. (*Qui tient du géant.*) Giganteus, a, um. Enormis & hoc enorme. Immanis & hoc immane, adject. *Claut. Cic.* OLBRZYMSKI, olbrzymi, olbrzymowaty.

GIGANTOMACHIE, ſubſt. f. (*Combat des géants contre les Dieux, ſelon la fable.*) Gigantum prælium, lii, n. OLBRZYMOW woyna przeciwko niebu według baiecznych powieści.

GIGOT *de mouton*, ſubſt. m. Vervecis femur, *genit.* femoris, neut. ŁOPATKA záđniá ſkopowa, udzieć ſkopowy.

GINGEMBRE, (*prononcez* jiniambre.) ſubſt. m. (*Eſpece d'épicerie.*) Zimgiberi, *ou* Zingiberi, n. (*indeclinable.*) *Plin.* JMBIER korzenie pewne do záprawy potraw.

GIN-

GINGUET, ſubſt. m. (*Du petit vin.*) Villum, i, n. *Plau.* WININA winko lura.

GIOVENAZO, (*Ville du Royaume de Naples dans la terre de Bari.*) Juvenacium, ii, n. DZIOWENADZO Miáſto Neapolitańſkie w Bareńſkim.

GIRANDOLE, ſubſt. f. (*Chandelier compoſé de pluſieurs branches, qui aboutit en pointe, & qu'on met ſur des guéridons.*) Girandula,æ,f. *mot de la baſſe latinité.* LUSTR z kilkunaſtu lichtarzy w piramidę złożonych zrobiony ſtawiany ktory ſtawiaią ná gierydonach w pokoiach dla światła.

GIROFLE, ſubſt. m. (*Arbre aromatique qui porte ſon fruit en grappe, ce fruit eſt en forme de cloud.*) Cariophyllum, i, neut. GWOZDZIKOWE Drzewko korzenne ná ktorym gwoździki ſię rodzą gronami.

GIROFLE'E, ſubſt. f. (*Fleur qui ſe cultive dans les jardins.*) Leucoion, & Leuccium, ii, n. *Colum.* LEWKONIA Kwiat chowany w ogrodach.

GIRON, ſubſt. m. vieux mot pour dire *Le ſein.* Gremium, ii, n. Sinus, ûs, m. *Cic.* ŁONO ſłowo ſtare francuſkie.

GIROUETTE, ſubſt. f. (*Plaque de fer blanc, qui eſt mobile ſur un pivot,qu'on met ſur les pavillons pour voir de quel coſté le vent ſouffle.*) Pinnula index ventorum, *genit.* pinnulæ indicis ventorum, f. Bractea verſatilis, *ou* mobilis ad omnem auram, f. CHORĄGIEWKA ná dachach obracaiąca dla poznania z ktorey ſtrony wiatr ſię obraca, kurek &c.

GIROUETTE ſe dit figurément en morale (*d'une perſonne qui a la teſte legere, & qui tourne à tout.*) Mobilis ad omnem auram. Mobilis animo. *Cic.* NIESTATEK zá lada wioniem wiatru odmienny letkomyślny.

GISORS, (*Ville de Normandie ſur la petite riviere d'Epte.*) Giſorium ii,n. Cæſorti & Cæſarum, ii, n. ZYZOR Miáſto Normandyi, nad potoczkiem Eptą.

GISANT, m. GISANTE, f. Jacens, entis, omn. gen. LEŻĄCY LEŻĄCA.

GISTE, (*prononcez* GiTE.) ſubſt. m. (*Lieu où l'on couche en voyage.*) Diverſorium, ii, neut. Manſio, onis, f. Diverſoria taberna, æ, f. *Plaut.* Diverticulum, i, neut. *Terent,* GOSCIENIEC nocleg ſtancya ná nocleg w drodze.

GISTE, (*Le repaire des beſtes fauves.*) Luſtra, orum, n. pl. *Virg.* Cubile, lis, n. *Cic.* KNIEIE Łożyſka zwierza dzikiego.

GISTER, (*prononcez* GiTER.) V. neut. Diverſari, (or, aris, atus ſum.)dep. *Cic.* STANĄC gdzie w drodze zwłácza noclegem.

(Ce Verbe, parlant des hommes n'eſt pas du bel uſage, & ne ſe dit qu'en ſe moquant; mais on le dit fort bien des beſtes ſuavage. *Cubant feræ, Deliteſcunt cubilibus feræ.* Colum. Cic.) To ſłowo francuſkie *gîter* nie dobrze ſię mowi co do ludzi chyba na żart y przez śmiech, ále ſię bardzo dobrze mowi o zwierzu dzikim y Łożyſkach Jego.

GIVRE, ſubſt. f. (*Eſpece de verglas qui s'attache aux arbres & aux cheveux.*) Nivalis glacies, *genit.* nivalis glaciei, f. MROZ biáły zimie chytaiący ſię drzewa y włoſow.

GLACE, ſubſt. f. (*Eau glacée.*) Glacies, iei,f. *Cic.* LOD, woda zámarzła, rzeka ſtoiąca.

Boire à la glace, Boire fort frais. Vinum glacie refrigeratum bibere. Frigidum bibere. Pić z lodu bardzo zimno, pesſus. *Ovid.* SERCE nie użyte,nieczułe, oziębłe lodowate.

ON DIT au figuré, *Vn cœur de glace.* Frigidum glacie

L'abord de cét homme eſt tout de glace, eſt froid comme glace. Nihil illo homine alſius. *Cic.* Przyſtęp do niego nieprzyiemny iák lod odraża odſiebie.

ON DIT proverbialement (*d'un homme qui a le friſſon, ou qui ſe meurt.*) qu'*Il eſt froid comme glace.* Planè friget, ou alget. ZIMNY iák lod o choruiącym ná frebrę, álbo konaiącym.

ON DIT auſſi qu'*Vn homme eſt ferré à glace*, pour dire qu'*Il eſt fort ſur quelque matiere.* De re aliquâ reſpondere & vincere paratus. NA CZTERY nogi kowany, Oſtrożny pewny niezawodny

ROMPRE *la glace*, pour dire *Vaincre les premieres difficultez qui ſe preſentent.* Perrumpere primas difficultates. Facere viam ad aliquid. Alicui viam aperire. PIERWSZY lod złamać, pierwſze trudności uprzątnąć.

GLACE *de miroir.* Speculum, i,n. SZKŁO zwierciadłowe wielka Taffla do zwierciadeł.

GLACE', m. GLACE'E, f. (*Converti en glace.*) Glaciatus,a,um. *Plin.*ZLODOWACIAŁY Zmárzły zamarzły w lod obrocony.

GLACER, V. act. (*Faire glacer*, ou *convertir de l'eau en glace.*) Aquam glaciare, (o, as, avi, atum.) act. *Hor.* WODĘ mrozić áby ſię w lod obrociła.

SE GLACER. Glaciari, (or, aris, atus ſum.) paſſ. *Plin. Les rivieres ſont glacées, ſont priſes.* Flumina gelu conſtiterunt. *Hor.* MARZNĄC rzeki poſtawały, ſtanęły.

GLACER ſe dit figurément en ces phraſes, *Son abord glace les gens.* Frigent homines ad illius congreſſum. PRZYKRY odrażaiący ludzi od ſiebie. **Je ſuis glacé de ne rien faire.* Congelor otio. *Cic.* *Uziąbłem od prożnowania. **Ce diſcours nous glaça le ſang dans les veines.* Uterque noſtrûm tam inexpectato ſermone amiſimus ſanguinem. *Petr.* * Potrętwieliśmy ná tę mowę. **Vne vieille femme glace ſon mary.* Congelat uxor anus vieum ſuum. *Mart.* * Od ſtarey báby krzepnie, ziębnie, marżnie małżonek.

ON DIT auſſi *Glacer des fruits, Y faire comme une crouſte par deſſus comme de la glace.* Glaciare fructus. W CUKRZE frukta ſmażyć dáiąc ná nie ſkorupkę z Cukru nákſztałt lodowey ſkorki liſniącą.

ON DIT figurément, *Il a un eſprit glacé*, pour dire *Vn eſprit froid & ſterile.* Torpet illius ingenium. Eſt ingenio torpido ac ſterili. TĘPEGO umyſłu nieżywego dowcipu. **La peur luy a glacé le ſang dans les veines.* Torpuit meut. *Liv.* Sanguis gelidus formidine diriguit. *Virg.* * Krew mu ſię ścieła w żytach od ſtrachu.

GLACIAL, maſc. GLACIALE, fœm. (*Qui eſt glacé.*) Glacialis & hoc glaciale, adject. *Sen.* LODOWATY, LODOWATA. **La mer*, ou *l'Ocean glacial.* Oceanus glacialis. *Juv.* *Morze lodowate, morze połnocne.

GLACIERE, ſubſt fœm. (*Lieu ſous-terre où l'on conſerve de la glace.*) Cella glacialis, *genit.* cellæ glacialis, fœm Cella in quâ aſſervatur glacies in æſtatem. LODOWNIA Schowanie ná lod pod ziemią.

GLACIS, ſubſt. maſc. (*Pente douce & inſenſible.*) Declivis planicies, *genit.* declivis planitiei, f. POCHDZISTOSC pol, pagorkow rowny ſpadek.

GLAÇON, (*on prononce* glaſſon.) ſubſt. maſc. (*Morceau de glace.*) Glaciei fruſtum, ti, neut. SOPLE lodowate.

GLADIATEUR, ſubſt. m. (*Qui combattoit à Rome dans les ſpectacles.*) Gladiator, oris, maſc. *Cic.* SZERMIERZ ná igrzyſkach poiedynkuiący wyſiekacz.

Donner un combat de gladiateur. Dare gladiatores. *Petr.* Szermierſkie Igrzyſko wyſtawić.

DE GLADIATEUR. Gladiatorius, a, um. *Cicer.* SZERMIERSKI. **Combat de gladiateur.* Gladiatoria pugna, æ, fœm. *Cic.* *Igrzyſko ſzermierſkie, Igrzyſko poiedynkuiących

GLAIRE *d un œuf*, (*prononcez* GLÈRE.) ſubſtantif.fœm. (*Le blanc d'œuf.*) Ovi albumen, inis, neut. Ovi albus liquor, *gonit.* albi liquoris, maſc. *Plin.* BIAŁEK od iaia.

GLAIRE, (*Humeur viſqueuſe & gluante qu'on jette par les ſelles & par les urines.*) Glutinoſus humor, *genit.* glutinoſi humoris, m. LIPKA wilgoć śliniąca ſię zwłaſzcza rzadka materya lipka odchodząca przez ſtolec álbo przez urynę.

GLAIREUX,m.GLAIREUSE,f.adject. Glutinoſus,a,um. *Plin.* LIPKI śliniący ſię.

GLAISE, (*prononcez* glêſe.) ſubſt.f. (*Terre graſſe.*) Argilla,æ,f. *Cic.* GLINA.

GLAIVE, (*prononcez* glêve.) ſubſt. m. vieux mot mot & hors d'uſage, qui ſe diſoit autrefois (*de toute ſorte d'armes tranchantes.*)Gladius,ii,m. *Cic.* MIECZ Multan

GLAND, ſubſt. m. (*Fruit du cheſne.*) Glans quernea, *ou* querna. *genit.* glandis quernææ, *ou* żuernæ, fœm. ZOŁĄDZ dębowa. **Glaud d'yeuſe*, ou *de cheſne verd.* Glans ilignea. *Colum.* *Zołądź Więzowa Ilmowa, álbo więzożołdowa. **Gland de heſtre.* Glans fagea. *Plin.* *Zołądź bukowa bukiew owoc.

Arbre qui porte du gland. Arbor glandifera, f. *Cic.* (Glandifer,era,erum.) Zołędziorodne drzewo.

Foreſt d'arbres qui porte du gland. Glandiria ſilva, f. *Var.* (Glandarius,a, um.) Las żołędziorodny.

GLANDE, ſubſt. f. (*Tumeur un peu dure dans le corps des animaux en general.*) Glandula, æ, fœm. GRUCZOŁY w ciele wſzélakie, guzy záſkorne porozmaitych częściach ciáła roſnące.

Glandes qui ſont au cou de l'homme. Tonſillæ, arum,f. plur. Glandulæ, arum,f.plur. *Celſ.* Slinne iágody w uściech, mandle guziki wgardle przyrodzone u ludzi nákſztałt migdałow.

GLANDES *de pourceau.* Glandulæ, fœm. plur. *Celſ.*

Glandium,ii,neut. *Plaut.* GRUCZOŁY u świn y wieprzow

GLANDULEUX, masc. GLANDULEUSE, fœm. (*Plein de glandes.*) Glandulosus,a, um. *Colum.* GRUCZOŁOWATY, GRUCZOŁOWATA.

GLANDULE, subst.f. (*Petite glande.*) Glandula,æ,fœm. GRUCZOŁEK mały.

GLANE, subst. fœm. (*Eſpis qu'on ramaſſe dans un champ après les moiſſonneurs.*) Spicilegium, ii, neut. *Var.* KŁOSY pozostałe ktore zbieraią ubodzy po polach po zniwie.

GLANER, V. act. (*Amaſſer les eſpis que les moiſſonneurs ont laiſſez.*) Spicas à meſſoribus relictas legere, (lego, gis, legi, legum.) act. KŁOSY pozostałe zbierać.

GLANEUR, subst. masc. (*Celuy qui ramaſſe les eſpis laiſſez dans un champ.*) Qui ſpicas derelictas legit. TEN co kłosy pozostałe zbiera po zniwach.

GLANEUSE, subst. f. (*Celle qui glane.*) Quæ ſpicas derelictas legit. TA co kłosy pozostałe zbiera.

GLAPIR, V. neut. (*Faire un cri aigre & perçant comme les renards.*) Gannire, (gannio, is, ii, itum.) neut. *Terent.* SKOMLEC Szczekać wyć.

GLAPISSEMENT, subst.m. (*Cri aigre & perçant.*) Gannitus,ûs,m. *Plin.* SKOMLENIE wycie.

GLAS, subst. masc. vieux mot. (*Son de cloche qu'on tinte, lors qu'une perſonne vient d'expirer,* ou *qu'elle eſt à l'agonie.*) Campanæ claogor, oris, masc. DZWONIENIE umarłemu albo konaiącemu.

GLAUCOMA, subst. masc. terme de medecine, (*C'eſt une maladie des yeux, lorſque l'humeur cryſtalline devient d'une couleur verdoyante,* ou *azurée.*) Glaucoma, atis, neut. Glaucoma, æ, fœm. Glaucomatum, i, neut. *Plaut. Plin.* KATARAKTA oka zayście, modrzeniec ná oku choroba.

GLAYEUL, subst. masc. (*Herbe & fleur qu'on nomme Flambe,* ou *Iris.*) Gladiolus, i, *Plin.* Iris, idis, fœm. *Plin.* MIECZYK Kosaciec ziele, ostrzysz kwiat.

GLISSADE, subst. fœm. (*L'action de faire un faux pas.*) Labens in lubrico loco veſtigium, *genit.* labentis veſtigsi,neut. POSLIZNIENIE śliźnienie ślizganie. **Faire une gliſſade.* Labente veſtigio per lubricum ferri. *Poślizną się ślizgać się. W Polskim iest przysłowie y znaczy co pokawić.

GLISSANT, masc. GLISSANTE, fœm. (*Qui fait faire de faux pas.*) Lubricus, a, um. Veſtigium fallens, entis, omn. gen. *Cicer.* SLISKI. **Vn chemin gliſſant.* Via lubrica. *Prop.* *Droga śliska oślizła droga.

ON DIT au figuré, *C'eſt un pas bien gliſſant.* Illud lubricum eſt. *Tacit.* SLISKO niebeſpieczno.

GLISSER *ſur la glace avec adreſſe & avec art,* V. neut. Labente ex arte veſtigio per glaciem ferri, (feror, ferris, latus ſum.) paſſ. *ou* decurrere, (curro, is, decurri & decucurri, decurſum.) neut. Glaciatum ſtadium perniciter emetiri, (ior, iris, emenſus ſum.) dep. SLIZGAC się po lodzie umyślnie sztuką.

GLISSER, (*Faire une gliſſade, un faux pas.*) Fallente veſtigio in loco lubrico labi, (bor, beris, lapſus ſum. dep. *Cic.* POSLIZNĄĆ się niechcąc.

Des pierres les faiſoient gliſſer. Lubrica ſaxa fallebans veſtigium. *Quint Curt.* Kamienie im się umykały pod nogami y ná nich się potykali, uślizgowali.

GLISSER, V. act. *Fourrer, faire entrer, fourrer adroitement une choſe dans une autre, ſans qu'on s'en apperçoive, ni qu'on le ſente.*) Demittere, *ou* immittere, (to, is, miſi, miſſum.) Inſerere, (ſero, is, ſerui, ſertum.) Inſinuare, (uo,as, avi, atum.) act. aliquid in aliquid. *Cic.* WEMKNĄĆ Wetknąć wrazić iedno w drugie gładko że się áni poſtrzeże. **Il gliſſa la main dans ſon ſein.* Demiſit manum in ſinum. *Petr.* *Wemknął rękę swoię do pierśi iey. **Il a gliſſé ſa main dans ma poche.* Inſeruit, *ou* immiſit manum in peram. *Wemknął mi się z ręką do kieszeni.

GLISSER, (*Faire entrer, introduire ſans qu'on s'en apperçoive adroitement, inſenſiblement.*) Inſerere. Inferre. Infinuare. act. acc. WEMKNĄĆ kształtnie nieznacznie co wrazić. **Il a gliſſé cette clauſe dans ce contract.* Iſtam clauſulam in hunc contractum, *ou* conventum inſernit. *Wemknął wraził tę klauzulę w kontrak, proste przysłowie niesie. *Łatkę wſadzić wyżyć.*

GLISSER *une autorité,* ou *quelque louange dens ſon diſcours.* Inſerere, *ou* includere aliquam auctoritatem aut laudem in orationem, *ou* orationi. *Cic.* PRZYTOCZYC świadectwo iákie álbo pochwałę w mowię swoiey.

GLI. GLO.

Ayant gliſſé dans ſon diſcours qu'il eût ſouhaitté voir l'Aſie Cùm mihi in ſermone injeciſſet ſe velle Aſiam videre. *Cicer.* Dotknąwszy y to w mowie że życzyłby sobie widzieć Azyą dawszy się y z tym słyszeć.

Faire gliſſer l'ambition parmi les hommes. Indubere ambitionem inter homines. *Cic.* Wprowadzać nieznacznie ambicyo między ludźmi.

SE GLISSER *dans un lieu.* Inferre ſe in aliquem locum. WEMKNĄĆ się wsunąć się dokąd. **Dans l'amitié d'une perſonne par adreſſe.* Ad amicitiam alicujus adrepere. *Var. ou* ſubrepere. *Col. Cic.* Inſinuare ſe ad alicujus amicitiam. *Plaut.* *Wemknąć się wprzyiaźń czyią gładko kształtnie sztuką. **Dans ſon eſprit.* Adrepere animo alicujus. *Tacit.* *Wmyśl się czyią wemknąć w uwagę w poważenie. **Il s'eſt gliſſé beaucoup de fauſſes opinions dans les eſprits.* Irreſperunt in animos hominum pravæ opiniones. Per animos hominum multæ pravæ opiniones pervaſerunt. *Cicer.* *Wiele się opacznego rozumienia w umyśl ludzki wemknęło.

GLISSER, V. neut. *ſur une choſe,* (*Y paſſer légerement.*) Leviter aliquid ſtringere, *ou* attingere, *ou* percurrere. *Sil. Ital. Cic.* DOTKNĄĆ czego letko gładko minąć co nie zastanawiaiąc się ná czym ledwie dotknąć czego.

ON DIT proverbialement, *C'eſt à vous à gliſſer, C'eſt à voſtre tour.* Tuæ ſunt vices. NA ciebie koley.

GLISSOIRE, subst. fœm. (*Lieu où l'on gliſſe par divertiſſement.*) Locus lubricus, i, masc. Sradium lubricum, ii, neut. SLIZGAWKA, publiczne do śliżgania się mieyſce dla rozrywki.

GLOBE, subst. m. (*Corps ſolide & rond.*) Globus,i,m. *Cic.* KULA Okręg.

GLOBE *de la terre,* ou *Le globe terreſtre.* Globus terreſtris, *ou* terræ. *Cic.* OKRĄG ziemi.

LE GLOBE *celeſte, Le globe des eſtoiles.* Globus cœleſtis. Stellarum globus. *Cic.* OKRĄG Niebieski.

Petit globe, ou *Globule.* Globulus,i, masc. *Plin.* Okrężek krążek okrąg mały.

GLOCESTER, (*Ville & Comté d'Angleterre proche du pays de Galles.*) Glocestria, *ou* Glovernir,æ, fœm. GLOCESTER Miasto y Hrabstwo Angielskie bliśko kraiu Xięstwa Gallis álbo wallis.

GLOIRE, subst. fœm. (*La majeſté de Dieu, la veuë de ſa puiſſance.*) Gloria, æ, fœm. Majeſtas divina, *genit.* maſtatis divinæ, fœm. CHWAŁA Maieſtat Boski oglądanie Boga.

GLOIRE, (*qu'on retire de ſes belles actions.*) Gloria. *Cic.* SŁAWA pochodząca z záchnych spraw swoich. **On dit auſſi* Amplitudo, onis, fœm. Claritas, atis, fœm. Splendor, oris, masc. Nominis splendor, masc. *Cic.* *Imię wielkie.

La gloire attache à ſon char éclatant le roturier, auſſi bien que le noble. Curru fulgente conſrictos trahit gloria, non minùs ignotos generoſis. *Hor.* Sława záprząga do przeświętney karocy swoicy ták podłych iáko y náyzácnieyszych ludzi.

(Les Anciens faiſoient une Divinité de la Gloire.) Starzy Sławę mieli zá Boginią

Celuy qui a plus de vertu mérite auſſi plus de gloire. Is maximè gloriâ excellit, qui virtute plurimùm præſtat. *Cic.* Ten co ma więcey cnot większey też sławy godzien.

La carriere de l'honneur eſt ouverte à toutes ſortes de perſonnes, & la gloire eſt le prix de la vertu, & non pas de la naiſſance. Cunctis pater honoris via, & non generi tribuitur gloria, ſed virtuti. *Phæd.* Do sławy w zawod się puścić każdemu wolno, otwarte do niey każdemu pole, y wielkie Imię idzie zá cnotą nie zá urodzeniem. **La gloire accompagne toûjours la vertu, comme l'ombre fait le corps.* Sequitur gloria virtutem tanquam umbra. *Cicer.* *Sława chodzi zá cnotą iák cień zá ciałem. **S'efforcer d'avoir une gloire immortelle.* Niti ad gloriam immortalem. *Cicer.* *Starać się o sławę nieśmiertelną.

Acquerir de la gloire. Voyez ACQUERIR. Nábywać sławy.

Qui eſt tout environné de gloire. Circumfluens gloriâ. *Cic.* Wszystek otoczony sławą. **Comblé de gloire.* Cumulatus, *ou* cumulatior gloriâ. *Syt sławy, pełen sławy. **Cupide, deſireux de gloire.* Cupidus, *ou* avidier gloriæ. *Cicer.* *Chciwy sławy. **Qui n'a acquis aucune gloire dans les armes.* Inglorius militiæ. *Tacit.* *Żádney sławy nie nábył ná woynie w woysku w boiu.

GLO-

GLO.

GLOIRE, (*Superbe, orgueil.*) Oſtentatio, onis, fœm. Gloria. Superbia, æ, fœm. *Cicer.* CHLUBA buta hardość Duma. **Vaine gloire.* Ventoſa & inanis gloria. *virg.* *Próżna chwała.

Faire gloire d'une choſe, S'en glorifier, s'en vanter, en tirer vanité. Aliquid, *ou* de re aliquâ, *ou* in re eliquâ, *ou* ob rem aliquam gloriari, (or, aris, atus ſam.) dep. *Cic.* Chlubić się z czego, chełpić się, chwalić się.

GLORIEUX, m. GLORIEUSE, fœm. (*Qui jouït de la gloire dans le Ciel.*) Gloriæ cœleſtis, (*ou* luminis gloriæ) particeps, *genit.* participis. com. gen. BŁOGOSŁAWIONY Niebieskiey chwały záżywaiący.

GLORIEUX, (*Qui s'eſt acquis de la gloire par ſes belles actions, & par ſon mérite.*) Glorioſus,a,um. Glorioſior & hoc glorioſius; Glorioſiſſimus, a, um. *Cic.* Illuſtris & hoc illuſtre, Illuſtrior & hoc illuſtrius, Illuſtriſſimus, a, um. SŁAWNY co wielkiey sławy nábył między ludźmi.

GLORIEUX, (*Vain, ſuperbe orgueilleux.*) Glorioſus. Plenus gloriarum. *Plaut.* Jactantior & hoc jactantius, adject. *Phæd.* PYSZNY hardy dumny storzypięta.

GLORIEUX *comme je vous connois, vous aimez mieux eſtre conſulté par Céſar, que d'eſtre enrichi par luy.* Quæ tua eſt gloria, puto te malle à Cæſare conſuli, quàm inaurari. *Cic.* TAKA iest w dobie duma że wolisz áby się Cesarz wszystkim ciebie rádził y dokładał, niżeli żeby cię zbogacił.

GLORIEUSEMENT, adv. (*Avec honeur, d'une maniere glorieuſe.*) Glorioſè. Glorioſiùs. Glorioſiſſimè. adv. *Cic.* CHWALEBNIE zácnie sławnie.

GLORIFICATION, subst. f. qui se dit (*de la glorie que Dieu donne à ſes élus après leur mort.*) Æteroæ gloriæ participatio, onis, f. UWIELBIENIE ktore Bog wybranym swoim daie po tym życiu.

GLORIFIER, V. act. (*Admettre à la glorie éternelle.*) Æternâ & immortali gloriâ aliquem donare, *ou* afficere. act. UWIELBIC przyiąć do chwały wiekuistey.

GLORIFIER, (*Honorer, donner des loüanges.*) Aliquem laudare, *ou* collaudare. *Cic.* SŁAWIC rossawiać chwalić.

SE GLORIFIER *d'une choſe.* Aliquâre, *ou* de re aliquâ, *ou* in re aliquâ, *ou* ob rem aliquam gloriari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Cic.* SZCZYCIC się czym chlubić się z czego.

Se glorifier de la grandeur de ſes anceſtres. Nominibus veterum gloriari. Chlubić się zacnością przodkow swoich. **De ſes belles actions.* De suis rebus geſtis gloriari. *Cic.* *Z zacnych spraw dzieł swoich. **Se glorifier des biens qui ne ſont point à nous.* Gloriari alienis bonis. *Phæd.* *Chlubić się y szczycić z tego co nie nasze własne.

SE GLORIFIER, (*Tirer vanité d'une choſe.*) Jactare ſe. Se efferre. Magnificè ſe circumſpicere. *Cic.* Aliquid oſtentare, *ou* venditare. *Cic.* CHLUBIC się wynosić z czego.

GLOSE, subst. f. (*Simple interpretation des paroles d'un Auteur.*) Scriptoris interpretatio, onis, f. *Quint.* GŁOSSA proste tłomaczenie słow czyich álbo textu iákiego Autora.

GLOSER, V. act. (*Interpreter le texte d'un Auteur.*) Explicare, (o,avi, *ou* ui,atum, *ou* itum.) act.acc *Cic.* GLOSOWAC tłomaczenie przypisać do textu iakiego Autora.

GLOSER *les actions & les paroles d'autruy, les critiquer, leur donner une mauvaiſe interprétation, un mauvais ſens.*) Perperàm, *ou* perverſe actiones, *ou* dicta alicujus interpretari. *Liv. Plaut.* Carpere. Culpare. Vituperare. Reprehendere. act. acc. *Cic.* GLOSSOWAC słowa y sprawy ludzkie onym przyganiać uwłaczać opacznie ie sobie brać y tłomaczyć.

GLOSEUR, subst. m. (*Qui gloſe, qui critique les actions & les paroles d'autruy.*) Vituperator. Reprehenſor, oris, m. *Cic.* PRZYGANIACZ spraw y słow cudzych.

(Mot bas & familier.) Słowo w francuskim proste y podłe.

GLOSSATEUR, subst. m. (*Interprete du texte d'un Auteur.*) Scriptoris alicujus interpres, etis, m. TŁOMACZ textu Autora iakiego wykładacz.

GLOSSAIRE, subst. m. (*Dictionnaire ſervant à l'explication des mots obſcurs d'une Langue.* Gloſſarium, ii, n. WYKŁAD słow trudnych więzyku iakim.

GLOSSER, *ou* GLOUSSER, V. neut. (*Ce qui ſe dit des poules qui veulent pondre,* ou *qui conduiſent leurs poulets.*) Glocire, (io, is, ivi, itum.) n. *Colum.* GDAKAC o kurach które gdakaią gdy się nosić maią álbo kurczęta wodzą.

GLOUTERON, subst. m. (*Herbe dont il y a deux ſortes.*)

Le grand glouteron, ou *la grande bardane.* Perſonata, æ, f. ŁOPION większy. **Le petit glouteron.* Xanthium, ii, n. *Plin.* *Łopion mnieyszy álbo świni rzep.

GLOUTON, masc. GLOUTONNE, fem. (*Goulu, gourmand.*) Gluto, onis, m. *Perſ.* Guloſus, a, um. *Mart.* Vorax, acis, omn. gen. *Cic.* Manducus, i, m. *Plaut.* Mando, onis, m. *Var.* OBZARTUCH, Obżarty żarłok.

GLOUTONNEMENT, adv. (*D'une maniere gloutonne.*) Guloſè. adv. *Colum.* OBZARTO.

GLOUTONNIE, subst. f. (*Avidité de manger.*) Gula, æ, f. Ingluvies, iei, f. *Plin. Ter.* OBZARTOSC obżarstwo żarliwość.

(Mot bas & populaire.) Słowo proste potoczne.

GLU, subst. f. (*Compoſition viſqueuſe.*) Viſcus, i, m. Viſcum, i, n. *Plaut. Plin.* LEP ná ptaki.

Prendre des oiſeaux à la glu. Virgâ viſcatâ fallere volucres. *Ovid.* Sequaci viſco corripere aves. *Val. Flac.* Aves fallere viſco. *Virg.* Chwytać ptaki ná lep. **Je ſuis pris à la glu.* In viſco in hæreſco. *Cic.* *Złapałem się ná lep.

GLUANT, m. GLUANTE, fem. (*Qui eſt viſqueux & qui s'attache.*) Glutinoſus, a, um. *Plin.* Tenax, acis, omn. *Ovid.* LIPKI LEPNĄCY chwytaiący się.

Vne humeur gluante, Vn ſuc gluant. Lentor, oris, m. *Plin.* LIPKOSC.

GLUAU, subst. m. (*Petite branche enduite de glu.*) Virga viſcata, æ, f. LEP ná ptaki zastawiony.

SE GLUER, V. neut. (*s'Attacher aux mains, parlant de ce qui eſt gluant & viſqueux.*) Adhæreſcere. In hæreſcere. *Cic.* LIPNĄĆ lepić się chwytać się rąk &c. **Cela ſe glue & tient aux doigts.* Ad digitos lenteſcis. *Virg.* *To lipnie álbo lepnie do palcow.

GLUER, V. act. (*Frotter de glu.*) Viſcare, (o, as, avi, atum.) act. Viſco illinere, (lino, is, lini, *ou* levi, litum.) act.acc. NACIERAC námázywać lep nálepiać

GLUE', m. GLUE'E, f. Viſcatus, a, um. LIPKI LIPNĄCY.

GNESNE, (*Ville Archiepiſcopale & primatiale de toute la Pologne.*) Gneſna, æ, f. GNIEZO Miásto Arcybiskupstwo y Prymasowstwo ná całą Polskę.

DE GNESNE. Gneſnenſis & hoc Gneſnenſe. adject. GNIEZNINSKI.

GNOMON *de cadrans,* subst. masc. INDEX pręt zegara słonecznego

GOA, (*Ville Archiepiſcopale dans le Royaume de Viſapur, en la preſqu'Iſle de deça le Gange, Séjour ordinaire du Vice-roy des Indes Orientales pour les Portugais.*) Goa, æ, fœm. GOA Miasto Arcybiskupstwo w Indyach w Krolestwie Wizápur ná Wyspie z tę stronę Gangesu, Mieszkanie zwyczayne Wice Krola Indyi Oryentalnych Portugalskiego.

DE GOA. Goanus,a,um. Z GOI.

GOBELET, subst. masc. (*Taſſe qui ſert à boire, ordinairement de figure ronde ſans pattes ni anſes.*) Culullus, i, masc. Calix, icis, masc. Poculum, i, neut. *Horat. Cicer.* CZARKA Kubek szklanny do picia okrągły bez spodku álbo stawidła y bez uszu.

CHEF DE GOBELET *chez le Roy,* (*Celuy qui donne à boire.*) Primus apud Regem à cyathis, *ou* à lagenâ. Podczaszy nádworny Trukczaszy.

GOBELET se prend pour *Le lieu où l'on fournit le pain & le vin au Roy.* Cella vinaria & panaria, æ, fœm. Cella ex quâ vinum & panis præstatur mensæ regiæ. KREDENS.

GOBELETS *de joueurs de paſſe paſſe.* Acetæbula, orum, neut. plur. *Sen.* SZALBIERZ wyłżygrosz wyłżykubek co pod kubek gra dla oszukania, kubek kuglarski dla gry.

Joueur de gobelets. Præstigiator, oris, masc. *Plaut.* Acetabularius, ii, masc. *Sen.* KUGLARZ wyłżykubek gracz.

GOBELOTER, V. neut. mot bas & populaire, pour dire *Boire ſouvent & à petits coups redoublez.* Potitare, (o, as, avi, atum.) *Plaut.* Iteratis & exiguis hauſtibus potare, (o, as, avi, atum, neut. POPIIAC łyktufić słowo proste y podłe.

GOBER, V. act. terme populaire, pour dire *Avaller tout d'un coup.* Glutire, (io,is,ivi,itum.) Vorare, (o.as,avi,atum.) act. acc. *Juv.* POŁKNĄĆ pochłonąć w pysk pochwycić y razem połknąć łyknąć łykać.

Gober un verre de vin. Haurire vini pateram. *Liv.* Łykać kilisźki, łyknąć szklenicę.

ON DIT figurément, *Il gobe tout ce qu'on luy dit.* Quid.

quid illi dixeris, avidè arripit. NIEWŁASNIE: Połknie on to wſzyſtko co mu tylko powieſz ſtrawi on to ſtrawnego żołądka.

SE GOBERGER, V n. terme bas & populaire, *Se moquer, ſe divertir de quelqu'un.* Adunco naſo ſuſpendere aliquem. *Hor.* Irridere aliquem. *Cic.* ZARTOWAC ſobie żarty ſobie z kogo ſtroić ſłowo podłe w Francuſkim.

SE GOBERGER, (*Se bien divertir au jeu & à faire bonne chere.*) Sibi benè facere. *Plaut.* UCIESZYC ſię należycie uczęſtować uochotować.

Il ſe gobrege comme il faut, Il ſe divertit à nos dépens. Sibi de noſtro corio ludos facit. Rád ſobie cieſzy ſię ochotki ſobie czyni zna naſz worek.

GODELUREAU, ſubſt m. terme bas. (*Jeune pimpant & fanfaron, qui ſe pique de galanterie & de bonnes fortunes auprès du ſexe.*) Bellulus. Bellatulus. Politulus, a, um. *Plaut.* GAGATEK galant fryerz, gach do kobietek nowy, co ſię z ſącześcia ſwego do płci chlubi.

GODENOT, ſubſt. maſc. (*Petite figure groteſque, marionette dont on amuſe le peuple.*) Sigillum antomatum, i, neut. OSOBKI rożne ſamoruſzne ná ſprężynach chodzące maryonetkami zowią.

ON DIT (*d'un viſage fort laid.*) *C'eſt un vray gedenot*, ou *un viſage de godenot.* Pithecium. Spinturnicium, ii, neut. *Plaut.* WŁASNA poczwara maſzkara brzydota koczkodan.

GODET, ſubſt. maſc. (*Petit vaiſſeau rond de terre pour boire.*) Samiolum potorium, i, n. *Plaut.* KUFELEK gliniany okrągły do picia.

GOGAILLE, ſubſt. fœm. mot bas & populaire, (*Grand'chere, bombance.*) *Faire gogaille.* Saturnalia agere. *Petr.* Bacchanalia vivere. ROZGARDYASZ zbytek ley przeley ſłowo podłe proſte.

A GOGO, adverbe qui ſe dit (*des choſes qu'on a en abondance.*) Affatim, adv. POTY po dziurki doſtatkiem hukiem. **Il a tout à gogo.* Omnia ſunt illi affatim. *Ma wſzyſtkiego hukiem doſtatkiem. **Les riches vivent à gogo.* Divites facillimè ſe agunt. *Ter.* *Bogaci doſtatkiem wielkim żyią.

GOGUENARD, m. GOGUENARDE, f. (*Railleur.*) Irriſor, oris, m. *Phæd.* Joculator, oris, maſc. Facetus, a, um. *Cic.* Jocoſus, a, um. Hilaris & hoc hilare. *Cic.* ZARTOWNIK żártobliwy ſmieſzny Trefniś.

(Mot du diſcours familier.) Słowo podłe mowy proſtey.

GOGUENARDER, V. neut. (*Plaiſanter, railler, dire le mot rire.*) Delicias facere. *Plaut.* Jocari, (or, aris, atus ſum.) dep. ZARTAMI ſię bawić przedrwiwać prawić co śmieſznego dla rozrywki trefnictwem ſię bawić błaznować. **Il goguenarda beaucoup ſur ſon viſage.* In faciem multa jocatus. *Hor.* *Na żártował ſię z twarzy iego. **Il voulut railler les balafrez.* Dicta voluit in ſtigmoſos jaculari. *Petr.* *Chciał przedrwiwać żartować ſobie z kreſowatych.

(Mot de converſation.) Słowo potoczney mowy.

GOGUENARDERIE, ſubſt. fœm. (*Plaiſanterie, mots pour rire.*) Jocoſa dicta. Verba jocoſa, *ou* facetiſſima, orum, neut plur. *Petr.* Jocatio, onis, f. *Cic.* ZARTY powieści śmieſzne ná żárt dla uciechy.

GOGUETTES, ſubſt. fœm. plur. (*Plaiſanteries, propos pour faire rire.*) Ridiculi joci, orum, maſc. plur. Jocularia, ium, neut pl. *Plaut.* ZARCIKI powieści hiſtoryiki śmieſzne dla uciechy.

ON DIT populairement & proverbialement, *Chanter goguettes à quelqu'un, luy dire des ſottiſes & des impertinences.* Convicari alicui, (or, aris, atus ſum.) Convicium alicui dicere *ou* facere. *Plaut. Ter.* Conviciis aliquem proſcindere. *Plin.* ZASPIEWAC komu o dyable zákominem, iáko potocznym mowią przyſłowiem.

GOINFRE, ſubſt. m. (*Goulu, gourmand, qui ne ſe plaiſt qu'à table & à faire bonne chere.*) Helluo, onis, m. Vorax, acis, omn. gen. *Cic.* ZARŁOK hulaka obżartuch.

GOINFRER, V. neut. (*Faire des actions de goinfre.*) Helluari, (nor, aris, atus ſum.) depon. OBZARTUCHOWAC hulać.

(Mot bas & populaire.) Słowo proſte.

Goinfrer le bien de ſes peres. Malâ ingluvie ſtringere, *ou* oblimare rem patriam. *Hor. Plaut.* Przehulać fortunę przodkow ſwoich.

GOINFRERIE, ſubſt. f. (*L'action de goinfrer.*) Helluatio, onis, f. *Cic.* HULANIE.

GOITRE, *ou* GOUÊTRE, ſubſt. fœm. (*Tumeur qui vient ſous la gorge, écrouëlles.*) Struma, æ, fœm. *Celſ.* GRUCZOŁY choroba mandle ociekłe. **Il eſt incommodé des goitres.* Malè eum habet ſtruma. *Celſ.* *Choruie ná gruczoły.

GOITREUX, maſc. GOITREUSE, fœm. (*Qui a des écrouëlles.*) Strumoſus, a, um. *Juv.* Strumaticus, a, um. *Jul. Firm.* Gutturoſus, a, um. *Vlp.* GRUCZOŁOWATY co ná gruczoły choruie wołowaty.

(Mot bas.) Słowo proſte w Francuſkim.

GOLPHE, *ou* GOLFE, ſubſt. maſc. (*Eſtenduë de mer qui entre dans les terres.*) Sinus, ûs, maſc. *Cic.* ZATOKA wylewa morſka, odnoga morſka wpadaiąca ſię między dwoma z obu ſtron lądami.

Le Golphe de Veniſe. Adriæ, *ou* Adriaticus ſinus. *Horat.* Mare Adriaticum. *Liv.* Zátoka odnoga Wenecka morze Weneckie Adryatyckie.

GOMME, ſubſt. fœm. (*Suc viſqueux qui ſort des arbres.*) Gummi, neut. GUMA żywica rozmaita z drzew ſłojowatych ſię ſącąca.

GOMMER, V. act. (*Enduire*, ou *frotter de gomme.*) Aliquid gummi linere, *ou* oblinere, *ou* perlinere. GUMOWAC gumą ná puſzczać.

Gommer quelque liqueur, Y meſler de la gomme. Gummum alicui liquori immiſcere. Gumowac likwory gumą ie záprawiać.

L'action de gommer. Gummitio, onis, fœm. *Colum.* Gumowanie.

GOMMEUX, maſc. GOMMEUSE, fœm. (*Abondant en gomme.*) Gummoſus, a, um. *Plin.* GUMOWATY SŁOIOWATY.

GOND, ſubſt. m. (*Pivot ſur lequel une choſe roule.*) Cardo, inis, m. *Plant.* ZAWIASY záwiaſa biegun ná ktorym ſię co obraca hak záwiaſowy.

ON DIT proverbialement & figurément, *Mettre l'eſprit de quelqu'un hors des gonds, luy faire perdre la raiſon, le demonter.* Aſenſu mentis, *ou* à ratione abſtrahere, *ou* abducere aliquem. Mentem è ſuâ ſede dimovere. *Cicer.* Deturbare, *ou* dejecere aliquem de mente. *Plaut.* ZMIESZAC kogo rozumu y głowę zákłucić *Cela m'a mis hors des gonds.* Metrantiverſum hæc res abſtulit. *Plaut.* *To mię do oſtatniey przywiedło to mi głowę cale zákłuciło zmieſzało do reſzty.

GONDOLE, ſubſt f. (*Eſpece de vaiſſeau long & étroit, qui ne va qu'à rames.*) Cymba, æ, f. *Cicer.* Cymbula, f. *Plin-Jun.* GUNDUŁA łodź ná kanale morſkim.

GONDOLE, (*Vaiſſeau à boire, fait à la façon des gondoles dont ſe ſervent les Venitiens.*) Cymbium, ii, neut. *Virg.* CZARKA do picia.

GONDOLIER, ſubſt. m. (*Qui conduit des gondoles ſur les canaux de Veniſe.*) Cymbæ ductor, oris, m. *ou* magiſter, tri, m. *Juv.* Barkanierowie Przewoźnicy ná kanałach Weneckich.

GONFANON, ſubſt. maſc. (*Sorte d'étendart, ou de banniere à fanons, ou pieces pendantes.*) Vexillum, i, n. *Caſ.* CHORĄGIEW ſtaroświecka iákie teraz w Kościołach tylko bywaią z ſztukami wiſzącemi udoſu.

GONFANONIER, ſubſt. fœm. (*Qui porte le gonfanon.*) Vexillarius, ii, maſc. *Liv.* CHORĄŻY co chorągiew ſtaroświecką noſi.

GONFLE', maſc. GONFLE'E, fœm. part. & adject. Tumefactus, a, um. WZDĘTY roſpieraniem iákim nádęty. **Eſtant gonflé de ſon vent qu'il retenoit, il ſe mit à eſternuer par trois fois.* Collectione ſpiritûs plenus ter ſternutavit. *Petr.* *Gdy go wiatry potężnie wſparły ktore ſię w nim zámknęły kichanie go po trzykroć nápadło.

GONFLER dans un ſens actif. (*Enfler.*) Tumefacere, (io, is, feci, factum.) act. accuſ. *Ovid.* WZDYMAC roſpierać.

SE GONFLER. Tumeſcere, (ſco, ſcis, tumui, *ſans ſupin.*) neut. ODYMAC ſię roſpierać ſię. **Eſtre fort gonflé.* Vaſtitûs tumere. *Celſ.* *Wzdáć ſię nábrzmieć.

ON DIT au figuré, *Eſtre gonflé*, ou *bouffi d'orgueil.* Tumere. Superbiâ tumere. *Horat.* ODYMAC ſię nádętym być od pychy.

GONORRHEE, ſubſtantif. fœm. terme de Medecine, (*Flux de ſemence involontaire, ſans delectation & ſans erection de la verge.*) Seminis profluvium, ii, neut. Genitale profluvium. Nimia ſeminis profuſio ſine venere, fœm. PŁYNIENIE ciała plugawe náſieniem przyrodzonym, bez winy nád wolą, y bez wzruſzenia członka choroba plugawa.

GORET, ſubſt. maſc. (*Petit cochon de lait.*) Porcellus lactens, *genit.* porcelli lactentis, maſc. *Var.* PROSIĘ ſſące.

GORGE, ſubſtantif. fœm. (*Partie interieure & la plus profonde de la boucher.*) Fauces, ium, fœm. plur. *Plin.* Guttur, uris, n. *Autrefois* maſc. GARDŁO gardziel.

J'ay mal à la gorge. Ægræ ſunt mihi fauces. *Perſ.* Boli mię gardło.

Prendre quelqu'un à la gorge. Favces alicujus interpremere. *Plaut.* Elidere alicujus fauces. *Ovid.* Dufić kogo zágardło pochwycić go porwać go zá gardło.

Tenir quelqu'un à la gorge. Strangulare alicujus fauces. *Ceſ.* Trzymać kogo zá gardło dufić go zá gardło trzymaiący. **Vn os eſtoit reſté dans la gorge du loup.* Os devoratum fauce hærebat lupi. *Phæd.* *Kość ſię iedna oparła była wilkowi w gardle.

Couper la gorge à quelqu'un. Alicui fauces frangere. Jugulum alicujus petere. *Quint. ou* ferire. Aliquem jugulare. *Virg.* Szyię komu poderznąć gardło mu poderznąć.

RENDRE *gorge, Vomir, jetter ce qu'on a mangé.*) Vomere. Evomere, (vomo, is, vomui, vomitum.) act. acc. & n. ZRZUCAC womitować niezdrow być wracać gardłem.

GORGE ſe dit figurément & proverbialement en ce ſagons de parler, *Prendre un homme à la gorge, (Luy mettre le poignard ſous la gorge, pour l'obliger à faire une choſe.*) Intentare alicui necem. Intercipere alicujus fauces. Premere ad aliquid faciendum. Vi & minis extorquere aliquid ad aliquo. GARDŁO niewłaśnie y przyſłowiem ſię mowi wte ſpoſoby. Duſzą gardłem nalegać ná kogo wymuſzać co ná nim zá kark za leb brać.

Couper la gorge à quelqu'un, pour dire *Luy faire un préjudice notable, qui le ruine & le met en eſtat de mourir de faim.* Jugulare aliquem. *Cic.* Zárznąć kogo, dokuczyć mu co żywego zárznąłeś mię.

Mettre le pied ſur la gorge à quelqu'un pour l'opprimer. Aliquem opprimere. *Cic.* Náſtąpić ná gardło komu wniwecz go obrocić w Francuſkim, ále w Polſkim náſtępować ná gardło znáczy ſtać ná życie komu áby go ſtracono.

ON DIT, *Faire rendre gorge à quelqu'un, l'obliger de quelque façon que ce ſoit à rendre ce qu'il a pris*, Vi, *ou* minis malè partam pecuniam exprimere, *ou* extorquere. PRZYCISNĄC kogo áby koniecznie oddał co winien wrocił co wziął. **Il rendit gorge, il rendit l'argent qu'il avoit pris.* Argentum ablatum egurgitavit, *ou* evomuit. *Plaut.* *Wrocić muſiał co ná ſwoię ſtronę obrocił.

ON DIT, *Rire à gorge deployée*, pour dire *Rire de toute ſa force.* Tollere, *ou* ſuſtollere cachinnum. *Horat. Cic* Ridere quidquid eſt domi cacchinnorum. *Cotul.* SMIAC ſię potężnie áż boki bolą ze wſzyſtkiey mocy. **Faire rire quelqu'un à gorge déployée.* Risu deducere alicujus rictum. *Hor.* *Przywodzić kogo do wielkieg ſmaku.

ON APPELLE, *Vn coupe-gorge*, (*Vn lieu à l'écart, où l'on vole & l'on tuë.*) Locus internecinus, i, maſc. Locus cædibus viatorum infeſtus, i, m. MIEYSCE rozboiow rozboy.

ON DIT encore, *Vn coupe-gorge, (parlant d'une hoſtellerie, où on eſt rançonné, & où l'on eſt fort cherement.*) Diverſorium ubi julantur homines, dum ab illis nimium æris exigitur. ROZBOY zdzierſtwo karczemne gdzie od goſpody ſtraſznie zdzieraią.

GORGE ſignifie en termes de Fauconnerie, *Le jabot où l'oiſeau met ſa mangeaille.* Ingluvies, iei, fœm. Rumen, genit. ruminis, neut. *Colum. Feſt.* GARDŁO u ptaka gdzie żer wpuſzcza.

GORGE ſe dit (*du ſein des filles & des femmes.*) Pectus, *genit.* pectoris, neut. Sinus, ûs, maſc *Terent.* Mammæ, arum. fœm. plur. *Cicer.* PIERSI białogłowſkie ſzyia z pierſiami u niewiaſt y panien. **Vne fille qui a une belle gorge.* Virgo pulchro pectore. *Virg.* *Panna piękną ſzyię piękne pierſi maiąca. **Qui a bien de la gorge*, ou *du ſein.* Mammoſa mulier. *Luer.* Mammis eum grandibus mulier. *Arnob.* *Pierſiſta pierſi wydatnych, álbo też pierſiſta odukała wielkich cycow niewiaſta, álbo wielkich wymion krowa, koza &c.

GORGE, (*Lieu eſtroit & ſerré entre des montagnes.*) Fauces, ium, fœm. plur. *Cæſ.* CIASNOSCI, ciaſne mieyſca wąwozy wądoły między gurami do prześcia y przeprawy ciaſne y trudne.

GORGE'E, ſubſt. f. (*Ce qui peut tenir de liqueur dans la bouche.*) Hauſtus, ûs, m. *Ovid.* ŁYK ieden, hauſt, co może razem zmieścić ſię y ſtrzymać w gębie. **Boire à petites gorgées.* Exiguis hauſtibus bibere. *Popiiać ſobie powoli.

SE GORGER, V. act. (*Se remplir de viande & de vin juſques au neud de la gorge, boire & manger avec excès.*) Se cibis & vino obruere, (uo, is, obrui, obrutum.) Se ingurgitare; *ſeul, ou* Ingurgitare ſe cibis & vino, (o, as, avi, atum.) act. *Cic.* OBEZRZEC ſię opić obieść podziurki zbytek w nápoiu y iedzeniu czynić.

ON DIT au figuré, *Se gorger de biens, de plaiſirs.* Se complere, *ou* ſe replere, *ou* ſe implere bonis, voluptatibus, (pleo, es, evi, etum.) act. *Cic.* Cumulari bonis, voluptatibus. paſſ. NASYCIC ſię dobrami roſkoſzami.

GORGERETTE, ſubſt. fœm. (*Linge dont les femmes couvrent leurs gorges.*) Mamillare, is, n. Pectoralis faſcia, *genit.* faſciæ pectoralis, f. Strophium, ii, n. *Mart.* CHUSTKA ná ſzyię zákładka ná záſłonienie pierſi.

GOSIER, ſubſt. m. (*Conduit par où paſſent les alimens, de la bouche à l'eſtomac.*) Guttur, uris, n. Gula, æ, f. Jugulus, i, m. Jugulum, i, n. *Cic. Quint.* GARDŁO ktoredy iedzenie y nápoy do żołądka idzie.

DES GOSIERS *pavez, (qui mangent beaucoup.)* Majores maxillæ, *genit.* majorum maxillarum, f. plur. *Petr.* GARDŁO nienaſycone brukowane.

GOTHS, (*Peuples ſeptentrionnaux.*) Gothi, orum, m. pl. GOTOWIE národ Połnocny.

GOTHIE, qu'on nomme GOTHLAND, (*Province de Suéde ſur la mer Baltique.*) Gothlandia, æ, f. Gothia, æ, f. GOTYA Gotlandya Gotſka ziemia álbo Kroleſtwo Prowińcya teraz ſzwecyi nád morzem Baltyckim.

GOTHIQUE, adject. m. & f. Gothicus, a, um. GOTYCKI Gotſki.

GOUDRON, ſubſt. m. (*Compoſition de poix.*) Prix, *genit.* picis, f. *Cic.* SMOŁA gęſta żywica przepuſzczana przez Ogień.

GOUDRONNER, V. act. Pice illinere. act. acc. NASMALAC ſmołą żywicą nápuſzczać polewać záſmalać záleważać ſmołą.

GOUFFRE, ſubſt. m. (*Lieu extrémement profond.*) Gurges, *genit.* gurgitis, m. *Plin.* Vorago, ginis, f. *Cic.* WART niezgruntowana głębia wir przepaść.

Plein de gouffres. Voraginoſus, a, um. *Hirt.* Wirowaty przepaściſty.

ON DIT au figuré, *Vn gouffre de malheurs.* Malorum gurges & vorago. PRZEPASC nieſzczęśliwości.

Vn gouffre de vices. Vitiorum gurges, m. Przepaść wyſtępkow nieprawości złości. **De biens.* Vorago patrimonii, f. *Cic.* *Przepaść dobr fortun.

GOUGE, ſubſt. f. (*Inſtrument à creuſer l'yvoire, qui ſert aux tablettiers ébeniſtes.*) Cæſa, æ, f. *Var.* DŁUTO do wyrabiania z kości ſłoniowey ſłużące tym co tábliczki robią kościane lub Hebanowe.

GOUJAT, ſubſt. m. (*Valet de ſoldats dans les armées.*) Calo, onis, m. *Cic.* Cacula militatis, *genit.* caculæ militatis, m. *Plaut.* Lixa, æ, m. *Liv.* CIURA pacholik halaſtra woyſkowy.

GOUINE, ſubſt. f. (*Femme*, ou *fille proſtituée, coureuſe de Pont-neuf.*) Scortum, i, n. Proſtibulum, i, n. *Plaut.* NIERZĄDNICA białogłowa publiczna komunica tſuk.

GOUJON, ſubſt. m. (*Petite poiſſon de riviere qui a le dos large.*) Gobio, onis, m. *Colum.* Gobius, ii, m. *Mart.* KIEŁB kiełbik ryba.

GOULU, m. GOULUE, f. adject. (*Qui mange avec avidité, gourmand. qui eſt aſpre ſur ſa bouche.*) Cibi avidus, a, um. *Ter.* Guloſus, a, um. *Mart.* Gulo, onis, m. Ciborum voraciſſimus, a, um. ŁAKOMY obżarty co łakomo chciwie ie.

GOULUMENT, adv. (*Avec avidité.*) Guloſè. Avidè. adv. *Colum. Ovid.* ŁAKOMO chciwie.

GOUPILLE, ſubſt. f. (*Petite clavette.*) Acicula, æ, f, SZPILKA drociki.

GOUPILLON, ſubſt. (*Inſtrument à jetter de l'eau benite.*) Aſpergillum, i, n. Aſperſorium, ii, n. KROPIDŁO do kropienia wodą święconą.

GOURDI, m. GOURDIE, f. adject. (*Qui eſt roide & ſans mouvement.*) Torpidus, a, um. *Liv.* Gurdus, a, um. *Quint.* Stupidus, a, um. MARTWY MARTWA zmartwiały. **Des membres gourdis.* Stupida membra. * Członki martwe zdrętwiałe.

GOURDE, ſubſt. f. (*Courge qu'on remplit de vin*, &c.) Cucurbita, æ, f. *Plin.* TYKWA náczynie ktore nápełniaią winem lub inſzym likworem.

GOURDIN, ſubſt. m. (*Gros baſton fort court.*) Fuſtis, is, m. *Hor. Plaut.* FASULEC kiy do faſowania walec iáki.

GOURGANDINE, ſubſt. f. (*Femme de mauvaiſe vie, coureuſe,*) Meretrix, icis, f. Lupa, æ, f. *Plaut.* NIERZĄDNICA wſzetecznica.

GOURMADE, ſubſt. f, (*Coups de poing.*) Pugni ictus, uum. m. plur. PIĘSCIĄ uderzenie.

GOUMAND, m. GOURMANDE, f. adject. (*Goulu.*) Gulæ, deditus, a, um. Vorax, acis, omn. gen. Guloſus, a, um. ŁAKOMY obżarty.

GOURMANDER *quelqu'un*, V. act. (*Le mal-traitter de paroles, luy dire des injures.*) Aliquem duriùs inclamare. Inclementiùs habere aliquem. Tractare, *ou* accipere aliquem indihnius. *Cic.* ZBESZTAC z łaiać ſfukać z hałaſować kogo z błotem zmięſzać ſkarczyć ſłowami żelżywemi.

GOURMANDER *ſes paſſions*, ſe dit au figuré, pour *Les reprimer, les aſſujettir.* Reſponſare cupidinibus. *Hor.* Frenare libidines. KARCZYC námiętności ſwoie uſkramiać ie.

GOURMANDISE, ſubſt. f. (*Avidité.*) Gula, æ, f. *Plin.* Ingluvies, iei, f. *Ter.* Venter, tris, m. *Plin.* OBZARSTWO niewſtrzemięzliwość w iedzeniu y nápoiu.

La gourmandiſe luy a cauſé toutes ces miſeres. Venter creavit illi hrs miſerias. *Plaut.* Obżarſtwo do tego wſzyſtkiego go przywiedſo.

GOURME, ſubſt, f. (*Mauvaiſe humeur corrumpuë, qui ſort aux jeunes chevaux & aux enfans.*) Putris pituita, *genit.* putris pituitæ, f. NOSACIZNA materya idąca przez nozdrze młodym koniom álbo też y dzieciom.

GOURMER, V. act. mot bas & populaire, (*Battre à coups de poing.*) Pugnis cædere, *ou* conſcindere, *ou* contundere, *ou* incurſare aliquem. Ingerere, *ou* impingere alicui pugnos. *Cic. Plaut.* PIĘSCIAMI zbić zwalić pięściami.

SE GOURMER, *Se battre à coups de poing, comme des crocheteurs.*) Pugnis decertare, neut. BIC ſię pięściami iák chłopi.

GOURMET, ſubſt. m. (*Qui gouſte bien le vin, qui en connoiſt la qua ité.*) Naturæ vini intelligens, entis, omn. gen Qui cenſuram vini facit. *Plin.* SMAKU dobrego znaiący ſię na winie y iego gatunkach.

GOURMETTE, ſubſt. f. (*Chaiſnon de fer ſerrant le mors de la bride d'un cheval.*) Freni catenula, æ, f. ŁANCUSZEK u wędzideł u munſztuka.

GOUSSE, ſubſt. f. (*Envelope qui couvre les féves & les pois,* &c.) Siliqua, æ, f. *Virg.* ŁUPINA czyli ſtrąki w ktorych grochy boby ſię wiążą y zámykaią.

Gouſſe d'ail. Allii ſtiea, æ, f. *Colum.* Głowka czoſnku, álbo ząbek ieden w głowce.

Pouſſer des gouſſes. Siliquari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Plin.* Strączyć ſię wiązać ſię w ſtrączki, álbo w głowki.

GOUSSES ſe dit en Architecture, (*de certaines moulures & ornements, qui ſont du chapiteau Ionique.*) Encarpi, orũ, m. plur *Vitr* BINDA málarſką, mularſką, álbo ſnicerſką robotą w Architekturze ſſupow porządku Jonickiego kwieciá owocow, pełna.

GOUSSET, ſubſt. m. (*Petite bourſe qu'on attache au haut-de-chauſſes.*) Parva crumena, æ, f. WOREK, woreczek mały, kieſka pieniężna mieſzek upaſa.

ON DIT au figuré, *Il a le gouſſet bien garni.* Benè nummatus eſt. *Plaut.* Má worek dobry mieſzek porządny doſtatek pieniędzy.

GOUSSET ſignifie, *L'aiſſelle & la mauvaiſe odeur qui en ſort.* Et on dit, *Il ſent le gouſſet,* ou *le bouquint.* Hircum olet. Gravis hircus cubat in alis hirſutis. *Hor.* PARKOT park człowieczy, ſkąd mowią parkotem trąci.

GOUST, *prononcez* GOûT, ſubſt. m. (*Le ſens par lequel nous jugeons des ſaveurs.*) Guſtus. Guſtatus, ûs, m. *Cic.* SMAK ZMYSŁ.

GOUST, (*Saveur qui eſt dans les choſes*) Sapor, oris, m. Guſtatus, ûs, m. *Phæd. Cic.* SMAK iáki wczym.

Des fruits qui ont un gouſt agréable & qui ſentent bon. Pomorum non guſtatus ſolum jucundus, ſed etiam odoratus. *Cic.* Owoce ſmaku wdzięcznego y zápachu.

Le fromage qu'on fait prendre avec de petites branches de figuier eſt fort agréeble au gouſt. Caſeus fici ramulis glaciatus, jucundiſſimè ſapit. *Colum.* Ser tworzony gałąſkami figowemi bardzo ieſt ſmaczny.

Des viandes qui ont du gouſt. Acres, acutique cibi. *Plin. Jun.* Korzennego ſamku potrawy.*(*Le contraire eſt* Cibi ingrati ſaporis, *Des viandes d'un goût deſagréable.*) *Przykrego ſmaku potrawy iák trawa.

Les œufs longs ont meilleur gouſt que les ronds, Longa quibus facies ovis erit, ſucci melioris ſunt, rotundis, *Hor.* Jayca podługowate, ſmaczniey ſze ſą niż okrągłe.

Si le vin n'eſt pas à voſtre gouſt, je vous en donneray d'autre. Si vinum ad ſalivam non facit, *ou* ſi non placet, demutabo. *Petr.* Jeżeli wino nie do ſmaku, dam inſzego. **Il ne trouve aucune viande à ſon gouſt, il ne trouve rien de bon.* Omnes cibos damnat. *Petr.* * Nic ſobie do ſmaku znaleść nie może.

Je ne prends point de gouſt à ce que je mange chez moy. Non me juvat quod edo domi. *Plaut.* Nie ſmakuie mi nic co iem uſiebie.

Vne eau qui a un gouſt de fer, qui ſent le fer. Ferruginei ſaporis aqua. *Plin.* Woda ktora ſię ſmakiem oddaie iákby ze lazem zaprawiona, álbo ſtalą.

Vn gouſt vineux. Vinoſus ſapor. *Plin.* Smak minny. **Du vin qui a un gouſt de terroir.* Vinum indigenæ ſaporis. *Wino ziemią ſię oddaiące gruntem trącące.

Les vaiſſeaux d'airain eſtant eſtamez perdent le gouſt d'airain. Stannum illitum vaſis æreis compoſcit æruginis virus. *Plin.* Miedziane naczynia pobielane nie trącą miedzią.

Il a perdu le gouſt, Il a le gouſt déprave. Ei non ſapit palatum. *Cic.* Torpet ei palatum. Exſurdarum habet palatum. *Horat.* Smak ſtracił, ſmak mu ſię popſował.

Les plaiſirs du gouſt. Voluptates quæ ſapore percipiuntur. *Cic.* Uciechy ſmaku, cym ſię ſmak cieſzy.

GOUST ſe dit figurément (*des jugements qu'on fait des perſonnes & des choſes.*) SMAK zdanie rozeznanie rozsądek o rzeczach. **Il n'y a pas un vers de bon gouſt dans ce poëme.* In hoc poëmate ne carnem quidem ſani coloris eniter. *Petr.* *Zadnego wiersza dobrego nie maſz w tym całym Rytmie.

Avoir du gouſt pour les choſes. Sapere, (ſapio, is, ſapii, *ou* ſapivi, *& plus ordinairement* ſapui; *ſans ſupin.*) Sentire, (io, is, ſenſi, ſenſum.) act. acc. Mieć ſmak upodobanie ochotę do czego álbo w czym. **Il a du gouſt pour les fables ingenieuſement controuvées.* Arte fictas fabulas ſentit animus. *Phæd.* *Ma upodobanie do baiek dowcipnie wynalezionych. **Il a le goût délicat pour les ouvrages de l'art.* Judicium eſt illi ſubtile videndis artibus. *Hor.* *Delikatnego ieſt ſmaku rozeznania w rzeczach do iákiego kunſztu należących. **Il a du gouſt pour les lettres.* Suavitate litterarum ducitur, *ou* trahitur. * Má upodobanie ochotę do nauk. * *Il a du gouſt pour les vers.* Sentit vim carminis. *Phæd.* *Ma ochotę upodobanie do wierſzy. **Vous connoiſſez le gouſt de Céſar.* Quibus rebus Cæſar gaudeat, *ou* capiatur, tenes. *Cic.* *Wierſz ſmak upodobanie Cezara. **Il n'eſt pas au gouſt des beaux eſprits du ſiecle, il ne leur revient pas.* Minùs aptus eſt acutis naribus. *Hor.* *Nie podoba ſię ludziom uczonym rozumnym wieku tego. *(*Le contraire* Illi viro eſt ingenium amœnum & temporis illius auribus accommodatum. *Tacit. Il a l'eſprit agréable, & au gouſt du ſiecle.*) *(Przeciwnie) Właśnie dowcip do ſmaku wieku ſwego przypadaiący. **Si tout ce qu'enſeignent les maiſtres n'eſt du gouſt des eſcoliers, comme dit Ciceron, leurs claſſes deviendront deſertes.* Ni doctores dixerint quæ adoleſcentuli probent, ut ait Cicero, ſoli in ſcholis reliquentur. *Petr.* *Jeżeli to czego náucaią náuczyciele uczniom nie przypada do ſmaku, ſami ſobie w ſzkołach zoſtaną y ſami bez uczniow ſiedzieć będą mowi Cyceron. **Voſtre diſcours n'eſt pas du gouſt du public.* Tuus ſermo non eſt publici ſaporis. *Petr.* * Mowa twoia nie do ſmaku wſzyſtkim. **Donner du gouſt à quelqu'un pour l'éloquence, Faire naiſtre à quelqu'un le gouſt de l'éloquence.* Accendere aliquem ad eloquenaiam. Movere alicui eloquentiæ amorem. *Smak ochotę chęć wzbudzić do wymowy. **C'eſt un homme de bon gouſt, qui a le bon gouſt,* ou *le gouſt bon.* Eſt limari & exquiſiti judicii. Eſt exquiſitiſſimi judicii. *Człowiek to ieſt rozeznany rozsądny, ſmaku dobrego we wſzyſtkim.

Il faut ſe remettre en gouſt de ce que Ciceron appelloit de ſon temps l'Atticiſme Latin. Ille latinus atticiſmus ex intervallo eſt reguſtandus. *Cic.* Trzeba ſię czaſem wprawiać do tego co Cyceron názywa attycyzmem to ieſt krotkością álbo zwięzłością łaciny.

Prendre gouſt, ou *du gouſt aux choſes.* Re aliquâ delectari, (or, aris, atus ſum.) paſſ. *Cicer.* Wprawiać ſię w co álbo do czego. **Il ne prend gouſt à rien.* Nullâ re delectatur, *ou* afficitur, *ou* movetur, *ou* tenetur. *Cic.* *Do niczego ſię nie ma nie zábiera nie wprawuie.

GOU-

GOUSTER, (*on prononce* GOûTER.) V. act. (*Connoiſtre de la qualité des ſaveurs.*) Noſſe ſapores, (noſco, is, novi, notum.) *ou* ſentire, (ſentio, is, ſenſi, ſenſum.) act. *Plin.* SMAKOWAC koſztować probować ſmaku.

GOUSTER, (*Eſſayer, taſter.*) Guſtare. Deguſtare. Prægustare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* POSMAKOWAC ſprobować czego. **Gouſter le vin,* ou *au vin.* Deguſtare vinum. *Cat.* Prægustare vinum, *ou* vini pocula. *Juv.* Cenſuram vini facere. *Plin.* Pitiſſare. *Ter.* *Probować koſztować wina.

GOUSTER ſe dit figurément, (*Eſſayer des choſes & des perſonnes.*) Guſtare, Deguſtare act. acc. *Cic.* SPROBOWAC zażyć ſkoſztować niewłaśnie co do oſob y rzeczy. **Vn eſprit qui n'eſt pas d'accord avec ſoy meſme ne peut gouſter aucun plaiſir ſolide.*) Animus à ſe ipſo diſſidens, ſecumque diſcordans, guſtare nullam partem poteſt liquidæ voluptatis. *Cicer.* *Umyſł nie iednoſtayny żádnego gruntownego ukontentowania mieć nie może. **De toutes les vertus de ſon beau-pere, il ne guſta rien tant que la liberté.* E moribus ſoceri ſui, nihil æque ac libertatem hauſit. *Tacit.* *Ze wſzyſtkich cnot oyca ſwego wolność mu náybardziey záſmakowała. **Céſar gouſtoit avec plaiſir le fruit de ſa douceur & de ſa clemence.* Magnum fructum ſuæ lenitatis ac clementiæ Cæſar ferebat. *Cæſ.* *Cezar zażywał z ukontentowaniem łaſkawości y dobroci ſwoiey owocow. **Si-tôt que la raiſon luy eſt venuë, il a gouſté de tres grandes amertumes, & eſſuyé de grandes diſgraces.* Cùm primùm ſapere cœpit, acerbiſſimos dolores miſeriaſque percepit. *Cicer.* *Ledwie co do rozumu przyſzedł gorzkości y wiele nieſzczęśliwości zażył. **Ne gouſter aucun plaiſir.* Nullâ voluptate frui. Nullâ re delectari. *Cicer.* *Żadnego upodobania żádney nie zażyć uciechy.

GOUSTER *quelqu'un*, (*L'éprouver.*) Odorari & deguſtare aliquem. *Cic.* MIEC upodobanie w kim. **Je gouſte bien voſtre frere.* Tuus frater ſapit multùm ad genium meum. *Plaut.* *Mam wielkie upodobanie do brata twego. **Gouſter l'eſprit de quelqu'un, ſes ſentiments.* Deguſtare mentem alicujus ſenſumque *Cic.* *Nákłaniać ſię do zdania czyiego przypadać ná nie. **Gouſter les diſcours & les raiſons de quelqu'un,* Guſtare ſermonem alicujus & probare rationes. *Cic.* *Przypadać ná racye y ná mowę czyią. **Gouſter un genre de vie, une profeſſion.* Deguſtare aliquam vitam, *ou* artem. *Obrać ſobie álbo ſprobować ſtanu iákiego życia. **En gouſter tant ſoit peu.* Primis, *ou* primoribus labris aliquam artem guſtare, *ou* attingere, *ou* libare, *ou* delibare. *Cic.* *Trochę ſkoſztować. **Gouſter bien les paroles de quelqu'un,* Admittere verba alicujus in pectus, *ou* in ſe. Brać ſobie do głowy w uwagę do ſerca ſłowa czyie.

ON DIT, *Il a gouſté avec cette fille les plaiſirs d'une jouïſſance entiere.* Huic virgini abſtulit coitum plenum. *Petr.* ZAZYŁ tey oſoby do woli, álbo dała mu ſię użyć do woli.

GOUSTER, *ou* LE GOUSTE', ſubſt. m. (*Petit repas que l'on fait entre le diſner & le ſouper.*) Guſtus, ûs, m. Guſtatio, onis, f. Guſtarium, ii, n. *Petr. Hor.* Merenda, æ, fœm. *Plaut.* PODWIECZOREK.

(Les mots *Guſtatio*, & *Guſtarium*, ſignifient proprement un petit Repas leger que les Anciens Romains prenoient le matin; car le Diſner leur eſtoit inconnu, ils ne connoiſſoient que le Souper, ſi ce n'eſtoit dans quelque débauche, car d'ordinaire ils ne mangeoient qu'un peu de pain ſouvent fec, ou ils y ajoûtoient quelques raiſins, des noiſettes & du miel. L'heure de ce Déjeuner n'eſtoit pas toûjours la meſme; les uns déjeunoient à la ſeconde ou à la quatriéme heure du jour, ce qui répond a nos huit & dix heures du matin; les autres à la ſixieme, c'eſt à dire à midy, & enfin à la huitiéme, c'eſt à dire à deux heures. Et ces trois differences de temps ont produit inſenſiblemenr les trois Repas que l'on fait ordinairement parmi nous, qui ſont le Déjeuner, le Diſner & le Gouſter.) To ſłowo łacińſkie *Guſtatio* álbo *Guſtarium* znaczy właśnie śniadanie lekkie ktore Rzymianie dawni zrana czynili, gdyż zdawna ludzie nie znali obiadu, ále tylko wieczerze iádali chyba przy ochotach iákich, ále zwyczaynie zrana nie iádali tylko chleba kawałek ſuchego álbo też z gronami rodzenkami, orzechami, álbo z miodem. Czas y godzina tego śniadania nie iednakowa była u wſzyſtkich, gdyż iedni ie iádali o wtorey álbo czwartey ná całym zegarze, to ieſt około oſmey, álbo dziewiątey godzinie náſzey ná połzegarzu, inſi o ſzoſtey dnia godzinie co wychodzi ná náſze południe, á inſi o oſmey to ieſt o náſzey drugiey godzinie po południu á ta rożnica godzin zá czaſem wprowadziła zwyczay że trzy razy iádaią ná dzień teraz to ieſt śniadanie, obiad, y podwieczorek.

GOUTTE, ſubſt. fœm. (*Parcelle d'eau,* ou *de quelque autre liqueur.*) Gutta, æ, fœm. *Cic.* KROPLA wody álbo inſzego likworu. **Goutte qui tombe de deſſus un toit,* ou *d'un alambic.* Stilla, Stiria, æ, fœm. *Vitr.* *Kropla ktora z dachu kapie.

Petite goutte. Guttula, æ, fœm. *Plaut.* Kropelka.

GOUTTE *à goutte.* Guttatim. adv. *Plaut.* KROPLAMI kropla zá kroplą po kropli. **Qui tombe goutte à goutt, (parlant d'une liqueur.*) Stillatitius, a, um. *Plin.* * Co kapie kroplami.

Mette de l'huile goutte à goutte. Inſtillare oleum. *Cicer.* Pokroplce oliwy wpuſzczać.

GOUTTE ſe dit hyperboliquement (*de ce qui eſt en petite quantité.*) KROPELKA proſzek odrobina mało czego bardzo. **Je n'ay d'aujourd'huy bû une goutte de vin.* In os ego meum hodiè vini guttam non indidi. *Plaut.* Y kropli wina dziś nie piłem w uściech nie miałem. **Je n'ay pas une goutte de ſang dans mes veines.* Guttam haud habeo ſanguinis in venis. *Plaut.* *Y kropelki krwi w żyłach w ſobie niemam.

ON DIT, *Ils ſe reſſemblent comme deux gouttes de lait,* ou *deux gouttes d'eau, de ſorte qu'à les voir, on ne ſçauroit les connoiſtre.* Non minùs ſimiles, quàm lacti lac conſeras, aut aquam aquæ, ut hos ſi videas, non queas internoſcere. *Plaut.* PODOBNI do ſiebie iák dwie krople wody iedna z drugą.

MERE-GOUTTE, (*Vin qui ſort de la cuve, avant qu'on ait foulé la vendange.*) Lixivium vinum, i, neut. Vinum, i, neut. *Colum.* WINO bez tłoczenia z iágod ciekące treść ſamo treść.

GOUTTE, *Maladie des jointures en general.*) Articulorum dolor, oris, m. *Cic.* Articularius morbus, i, m. *Colum.* Articularis morbus, m. *Plin.* CHOROBA ſtawowa, łamanie w ſtawach ogolnie wſzelaka.

La goutte aux mains. Chiragra, æ, fœm. *Celſ.* Choroba w ſtawach rąk Chiragra łamanie w ſtawach ręku. **Aux pieds.* Podagra, æ, fœm. *Cic.* *Podagra łamanie w ſtawach nog.

Avoir la goutte, ou *les gouttes.* Habere dolores articulorum. *Cic.* Chorować ná łamanie w ſtawach, miewać tákie łamanie **Eſtre grandement travaillé,* ou *tourmenté de la goutte, Avoir fort la goutte aux pieds.* Ardere, *ou* cruciari podagræ doloribus. *(Si c'eſt des mains, on dira* chiragræ.) *Cic.* Conflictari gravi morbo pedum. *Suet.* *Potężnie być udręczonym łamaniem w ſtawach rąk álbo nog chiragrą, álbo podagrą.

Qui a la goutte aux pieds. Podager, gri, maſc. *Claud.* Podagroſus. Podagricus, i, maſc. *Plin. Plaut.* Podagryk.

Des gouttes nouées, (ſi c'eſt aux mains, on dira Lapidoſa, *ou* nodoſa chiragra. *Perſ.* (*Si c'eſt aux pieds, on dira* Nodoſa podagra. *Ovid.*) Dna, łupanie rwanie w ſtawiech w nogach goleniach ręku.

La goutte l'a pris. Incidit in podagram. *Suet.* Podagra go nápadła.

GOUTTE SCIATIQUE, (*Celle qui vient à la jointure des cuiſſes à l'endroit de l'os qu'on appelle en Anatomie Iſchoin.*) Dolor iſchiadicus, *genit.* doloris iſchiadici, maſc. Iſchias, adis, fœm. *Plin.* SCIATYKA łupanie rwanie w biodrowych kościach záczynaiące w paſie czaſem od kości kuprzaſtey y oſtatnich pacierzy właśnie, Dna. **Qui a une goutte ſciatique.* Iſchiacus, a, um. *Cat.* *Ná dnę choruiący, dnę cierpiący.

GOUTTE CRAMPE. Spaſmus, i, m. Spaſma, atis, n. Convulſio, *ou* rigor nervorum, *genit.* convulſionis, *ou* rigoris nervorum. KURCZ.

GOUTTE, adverbe négatif qui ſignifie *Point du tout* comme *Ne voir goutte, Ne point voir du tout.* Nihil videre, (deo, es, vidi, viſum.) Cæcutire, (io, is, ivi, itum.) neut. *Var.* NIC cale áni náymnieyſzey rzeczy nic cale niewidzieć. *Je ne vois quaſi goutte.* Parùm oculi mei proſpiciunt. *Plaut.* *Prawie nic niewidzę.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Ne voir goutte à une choſe, n'y connoiſtre rien.*) Nihil videre, *ou* nihil intelligere in re aliqua. Caligare ad rem. *Plin.* NIE widzę nic cale nie rozumiem, niepoymuię.

Le ſens de ſes harangues eſt ſi obſcur, que le plus ſouvent on n'y voit goutte. Ipſius conciones ita multas habent obſcuras, abditaſque ſententias, vix ut intelligantur. *Cic.* Ták powikła nym ſenſem częſtokroć mowi że go cale nić áni zrozumieć.

GOUTTEUX, m. GOUTTEUSE, f. adject. (*Qui a la goutte.*) Articularius,a, um. Arthriticus,a,um. PODAGRYK PODAGRYCZKA.

GOUTTIERE, ſubſt. fœm. (*Canal pour faire couler les eaux de la pluye deſſus toits.*) Stillicidium, ii, neut. *Cicer.* Deliquiæ, arum, fœm. plur. *Vitr.* RYNNA dla ſpadku wody dyſzczowey.

GOUVERNAIL, ſubſt. maſc. (*Ce qui ſert à gouverner ſur mer un navire,*ou *quelque grand bateau ſur le rivieres.*) Clavus,vi,m. Gubernaculum,i,n.*Cic.* STYR okrętowy na morzu ſtatkowy ná wielkich rzekach rudel.

GOUVERNAIL ſe dit figurement en morale, *Eſtre aſſis au gouvernail.* Aſſidere gubernaculis. *Plin. Jun.* STYR niewłaśnie co do rządow kierować ſtyrem rządy prowadzić w Państwie iákim. **Prendre le gouvernail d'un Royaume en main.* Accedere ad regni gubernacula. *Cicer.* *Wziąć ſtyr Krolеſtwa, obiąć rządy. **Quitter le gouvernail,* ou *la conduite des affaires.* A gubernaculis recedere, *Cicer.* *Umknąć od ſtyru oddalić ſię od ſpraw publicznych. **Oſter des mains du Senat le gouvernail de la République.* Dejicere, *ou* repellere Senatum à Reipublicæ gubernaculis. *Cicer.* *Od ſtyru y rządow Rzpltey odſtrychnąć Senat.

GOUVERNANTE, ſubſt. f. (*La femme du Gouverneur d'une Province.*)Gubernatoris uxor,f. RZĄDCZYNA Rządcy ſtarоſty w kraiu iákim żona ſtarоścina.

GOUVERNANTE *d'enfans.* Puerorum educatrix, icis, f. *Colum.* Moderatrix. Retrix. icis, f. OCHMISTRZYNIA co do dzieci.

GOUVERNANTE *d'un homme veuf,*ou *d'un vieux garçon,* (*qui a ſoin de luy & de ſon ménage.*) Gubernatrix & adminiſtra,f. PODSTAROSCINA goſpodyni wdowca álbo też młodziana w bez żeńſtwie żyiącego goſpodarſtwo prowadząca

GOUVERNEMENT, ſubſt. m. (*Adminiſtration, conduite en general.*) Adminiſtratio. Gubernatio, onis, f. *Cic.* Regimen, inis,n. Imperium,ii, neut. GUBERNATORYA rządy wielko rządy ſtaroſtwo ogolnie.

GOUVERNEMENT *d'une Province, Vne Province qu'on a à gouverner.* Provincia,æ,fœm. URZĄD Gubernatorya wielkorządy Prowincyi iákiey cáłey. **Avoir le gouvernement d'une Province.* Provinciam cum imperio obtinere. Provinciæ præeſſe. *Cicer.* Adminiſtrare provinciam. Habere provinciam. *Cic.* *Urząd mieć ná ſobie zwierzchności nád całym kraiem iákim zleconey wielkorządcą być. **Se démettre du gouvernement d une Province.* Deponere provinciam. *Cic.* *Złożyc urząd z ſiebie ſkończyć ſwoy urząd.

GOUVERNER, V. act. (*Commender, regir avec puiſſance & autorité un empire, un royaume.*) Summo cum imperio adminiſtrare, *ou* gubernare, (o, as, avi, atum.) *ou* regere, (rego, gis, rexi, rectum.) act. accuſ. *Cic.* Summam rerum adminiſtrare *Cic.* RZĄDZIC Pánować Páńſtwem iákim władać Kroleſtwem rządzić.

Gouverner une République. Rempublicam gerere, (gero, geris, geſſi, geſtum.) Rempublicam, adminiſtrare, *ou* gubernare. Clavum Reipublicæ tenere. Gubernacula Reipublicæ tractare. Ad Reipublicæ gubernacula ſedere. *Cic.* Rządzić Rzeczą poſpolitą Rzpltą ſprawować.

Gouverner une Province. Provinciam adminiſtrare. Rządzić Prowincyą. **Gouverner une affaire, la conduire.* Negotium aliquod gubernare, *ou* adminiſtrare, *ou* curare, *ou* gerere. *Rządcą być poſtanowionym Prowincyi iákiey.

Gouverner un navire. Navim gubernare. Navis clavum regere. *Virg* Styrować okrętem. **Gouverner une famille.* Adminiſtrare familiam. *Cic.* *Rządzić domem goſpodarować w domu.

Gourerner un jeune Prince. Adoleſcentulum Principem gubernare, *ou* moderari, *ou* educare, *ou* inſtituere, *ou* informare. *Cic.* Dyrekcyą mieć Páná panięcia iákiego co do wychowania obyczaiow y nauki.

ON DIT figurément, *Gouverner quelqu'un, Avoir du credit & de l'autorité ſur ſon eſprit, en eſtre le maiſtre.* Habere imperium in aliquem. Aliquem regere. *Cic.* RZĄDIC kim mieć powagę uniego wſzyſtko mogąc nadnim co ſię tylko podoba. **Je le gouverne comme je veux.* Utor illo, ex voluntate, *ou* ut volo. *Plaut.* *Czynię znim co chcę ulepię z niego co zechcę. **Il eſt gouverné par ſa femme, Sa femme le gouverne, le tourne comme elle veut.* Eſt uxori ſuæ morigerus. Imperio uxoris paret. Vir eſt uxorius. Ad nutum & arbitratum uxoris flectitur, *ou* regitur. * Zona nim rządzi obraca go ſobie iákiey ſię podoba. **Vn homme qui ne ſe gouverne que par luy-meſme.* Homo ſui arbitrii, ſeque uno contentus. *Człowiek uparty co ſam ſobą tylko rządzi nikogo nieſłucha áni ſię nikogo nieradzi tylko ſiebie ſamego,wſzyſtko według ſwoiey głowy czyni.

SE GOUVERNER, (*Se conduire, ſe comporter ſagement dans un employ.*) Gerere ſe rectè in aliquo munere. Rectè adminiſtrare aliquod munus. *Cic.* ROZUMNIE roſtropnie bacznie y uważnie ſię rządzić ná urzędzie iákim godnie ſię ſprawować.

Se gouverner ſelon le temps, ſelon l'occaſion. Pro tempore & pro re conſilium capere. Servire tempori. *Cæſ. Cic.* Rządzić ſię według czaſu y okoliczności.

Se gouverner ſoy-meſme, ou *gouverner ſon eſprit.* Semetipſum, *ou* animum ſuum regere. *Cic.* Sam ſobą rządzić.

Qui gouverne bien ſes affaires, Qui conduit bien ſa barque. Sui negotii benè gerens. *Cic.* Dobrze ſię rządzący dobrze ſwoy ſtatek ſwoię łodź ſtyruiący przyſłowie francuſkie.

GOUVERNEUR, ſubſt. maſc. (*Qui gouverner les perſonnes & les choſes.*) Miniſter, tri, maſc. Miniſtrator. Adminiſtrator. Gubernator, oris, m. *Cic. Quint.* RZĄDCA Pán Gubernator.

GOUVERNEUR *de Province.* Provinciæ præfectus, i, m. Gubernator. Rector, oris, m. *Cic. Suet.* Imperator provinciæ. *Petr.* Qui provinciæ præeſt. RZĄDCA Gubernator Prowincyi. **Faire quelqu'un gouverneur d'une province.* Aliquem provinciæ præficere, *ou* præponere. *Cic.* *Poſtanowić uczynić kogo gubernatorem.

Gouverneur d'une ville. Urbis gubernator. *Tacit.* Rex urbis. *Phæd.* Gubernator w mieśćie.

GOUVERNEUR *d'un Prince.* Rector Principis juventæ. *Tacit.* Moderator. Rex, *genit.* regis, m. *Hor.* Principis, nutritius *Cæſ. ou* educator. *Tacit.* DYREKTOR Gubernator Ochmiſtrz Pánięcia iákiego.

GRABAT, ſubſt. m. vieux mot, qui ſignifie *Vn lit ſans rideaux.* Grabatus, i, m. *Cic,* POSCIEL poſſanie łoſzko, Barłog poſſanie proſte nieporządne.

ON DIT en burleſque, qu'*Vn homme eſt ſur le grabat,* pour dire qu'*Il eſt retenu au lit.* Detinetur lecto. MOWIĄ żártownie leży ná barłogu ſwoim ná łożku pośćielą ſię bawi.

GRABUGE, ſubſt. m. vieux mot qui ſignifie *Debat, Différent domeſtique.* Rixæ, Iræ, arum, f. pl. *Ter.* KŁOTNIE roſterki hałaſy w domu.

GRACE, ſubſt. fem. (*Le don de la grace que Dieu nous donne gratuitement, pour faire le bien & pour fuir le mal.*) Gratia, æ, f. Dei donum, *ou* beneficium, i, neut. ŁASKA dár Boży ktory nam Bog dáie bez záſług náſzych dlá chronienia ſię złego y czynienia dobrego.

ON APPELLE auſſi *Les graces du Ciel, tous les biens du corps & de l'eſprit, & de la fortune dont nous ſommes redevables à la Providence.* Dei dona, *ou* beneficia, n. plur. ŁASKĄ Boską też zowiemy wſzyſtkie tálenta y dary przyrodzone co dociała y co do duſzy ktoreśmy winni opatrzności Boſkiey.

Dieu m'en faſſe la grace. Faxit Deus! Utinam! Day mi to Pánie Boże Dáy mi Pánie tę łaſkę.

Nous avous graces à Dieu de quoy faire cette dépenſe. Eſt Diis gratia unde hæc fiant. *Ter.* Mámy z łaſki Bożey oczym.

Avec la grace de Dieu, Dieu aidant. Deo favente. Deo juvante. Deo propitio.abl. Zá łáſką zá pomocą Boſką. **(Les anciens payens diſoient* Diis faventibus. abl.) Dawni Pogánie przyſłowie mieli.

GRACE, (*Faveur, bienfait, plaiſir.*) Gratia, æ, f. Beneficium, ii, neut. ŁASKA Dobrodzieyſtwo ſwiadczone.

Il m'a fait bien des graces. Multa beneficia in me contulit. Me multis beneficiis oneravit, *ou* cumulavit. De me benè meritus eſt. *Cic.* Wiele mi łáſk uczynił wyświadczył.

Ils croyent me faire une grace. Se mihi gratificari putant. *Cic.* Rozumieią że mi wielką łáſkę czynią.

BONNES-GRACES, (*La faveur, l'amitié, la protection.*) Gratia. Benevolentia. Amicitia, æ, fœm. *Cic.* ŁASKA záſzczyt ochrona Protekcya przyiaźń.

Eſtre dans les bonnes graces d'une perſonne, Avoir ſon amitié. Eſſe in gratiâ cum aliquo. *Cic.* Mieć łaſkę affekt ukogo, **Je ſuis bien avant dans ſes bonnes graces.* In magnâ gratiâ ſum apud illum. Mihi cum illo magna eſt gratia. *Cic.* *Bárdzo wielką mám łaſkę u niego.

Acquérir,

Acquérir, gagner, obtenir les bonnes graces d'une perſonne. Gratiam inire ab aliquo. *Cic. ou* apud aliquem. *Liv. ou* cum aliquo. *Cic.* Alicujus gratiam ſibi conciliare. *Cic.* Pozyſkać łaſkę u kogo czyią. **Conſerver les bonnes graces de quelqu'un.* Gratiam alicujus tenere. *Cic.* *Záchować ſzanować łaſkę czyią. **Mettre quelqu'un dans les bonnes graces d'un autre.* Aliquem apud alium in gratiâ ponere. *Cic.* * Wprowadzić kogo w łaſkę w przyiaźń czyią. **Se mettre aux bonnes graces de quelqu'un par des careſſes & par des preſents.* Se in alicujus amicitiam blanditiis ac muneribus inſinuare. *Cicer.* *Wniść w łaſkę czyią w kręcić ſię przez podchlebſtwo y podarunek. **Perdre les bonnes graces d'une famille.* Ex aliquâ familiâ planè excidere. *Plaut.* *Stracić łaſkę w domu iákim. **Je deſire avoir vos bonnes graces.* Cupio tuam gratiam. *Plaut.* *Szukam łaſki u ciebie o affekt twoy ſię ſtaram

Remettre quelqu'un dans les bonnes graces d'un autre. Aliquem in alterius gratiam reducere,*ou* reſtituere. *Cic.* Przywrocić kogo do łaſki do przyiaźni zkim. **Je n'ay jamais pû regagner ſes bonnes graces.* In gratiam cum illo redire non potui. *Cic.* Nigdy nie mogłem ſię przywrocić do iego łaſki.

GRACE, (*Pardon qu'on fait à quelqu'un.*) Gratia. Venia æ, fœm. *Cic.* ŁASKA darowanie komu winy odpuſzczenie.

Demander la grace d'un criminel. Veniam orare, *ou* petere pro ſonte. *Cicer.* Profić o łaſkę winowaycy oſądzonemu. **Obtenir ſa grace.* Impetrare veniam pro illo. *Tacit.* *Otrzymać łaſkę y uwolnienie.

Nous le priaſmes de luy faire grace. Deprecati ſumus, ut remitteret illi pœnam. *Petr. ou* Ut gratiam delicti faceret. *Saluſt., ou* ut illum pœnæ eriperet. *Petr. ou* ut impunitatem illi daret. *Cic.* Proſiliśmy o łaſkę zá nim áby mu darowano.

GRACE, (*Adreſſe, dexterité, à faire & a dire les choſes.*) Gratia,æ,f. Venuſtas. Dignitas, atis, fœm. *Cic. Hor.* ŁASKA przyiemność ſkładność zręczność wdzięk, wdzięczność w czynieniu czego álbo mowięniu.

Bonne grace à parler. Sermonis gratia. *Hor.* Sermonis lepor, *ou* lepos,oris,m. *Cic.* Przyiemność mowy. **Diſcours qui a de la grace.* Sermo venuſtus,*ou* elegans,*ou* concinnus,*ou* politus,a,um. *Cic.* *Mowa piękna przyiemna.

Dire, parler avec grace, Avoir l'action belle. Cum venuſtate & dignitate agere. Venuſtè dicere. *Cic.* Mowić pięknie **Vn homme qui a bonne grace,* ou *qui a de la grace en toutes choſes, qui fait tout avec grace.* Homo affluens omni lepore ac venuſtate. *Człowiek ktoremu wſzyſtko przyſtoyno co czyni,co mowi. **Geſte, mouvement du corps qui a de la grace.* Geſtus, motus corporis venuſtus. *Cic.* *Jeſt poruſzenie każde ciała z przyiemnością y wdziękiem uczynione.

Vous ne trouverez pas un ſeul homme, qui à ſon âge ait ſi bonne grace en toutes choſes, que luy. Qui ſit hoc ætatis non invenies alterum lepidiorem ad omnia. *Plaut.* Nieznaydziesz ezłeka ktoremuby w tym wieku ták wſzyſtko przyſtało iák iemu. **Il fait un conte de bonne grace.* Fabellam lepidè narrat. *Każdą rzecz ktorą powiada miło go ſłuchać miły wdzięczny zábawny w poſiędzeniu. **Il raille de bonne grace.* Non invenuſtè, nec illepidè jocatur. Magnus eſt illi in jocando lepos. *Cic.* *Zártuie przyiemnie.

Rendre les graces & les beautez à un Auteur qu'on traduit. Veneres & lepores auctori reddere. W przekładaniu w tłomaczeniu Autora przyiemność uważać.

Mauvaiſe grace. Ruſticitas, atis, f. Invenuſta, *ou* illepida agendi ratio, *genit.* illepidæ. *ou* invenuſtæ agendi rationis, f. Nie przyiemność nie zgrabność nie ſkładność nie zręczność nie przyſtoyno mu &c.

Qui a mauvaiſe grace à parler, qui parle mal, qui n'a pas la parole en main, (*comme l'on dit dans le familier.*) Infacundus, a, um. Infacundior & hoc infacundius; Infacundiſſimus,a,um.)Homo inconditus,*ou* invenuſtus,*ou* inconcinnus in dicendo. Qui inconcinnè, *ou* illepidè, *ou* inconditè, *ou* invenuſtè dicit ac loquitur. Nieprzyſtoyno mu mowić.

On auroit mauvaiſe grace de demander des choſes injuſtes à des perſonnes remplies d'équité; & l'on ſeroit auſſi déraiſonnable de penſer obtenir des choſes juſtes des gens qui ne connoiſſent point de juſtice. Injuſta ab juſtis impetrare, non decet; juſta autem ab injuſtis petere, inſipientia eſt, quippe iniqui jus ignorant. *Plaut.* Nieprzyſtoynoby to było wyciągać co nieſłuſznego od oſob pełnych ſprawiedliwości, ále y to byłoby przeciwko rozumowi od tych ſpodziewać ſię ſprawiedliwości ktorzy żádney ſprawiedliwości nie znaią.

Vrayment vous avez bonne grace de vous moquer de moy? Tu ſanè lepidus es qui me irrideas? Właśnie ci też to przyſtoyno żartować ze mnie moy ładny iák ci ſobie ze mnie zartuieſz.

GRACE, (*Reconnoiſſance d'un bienfait, remerciment, actions de grace que l'on rend pour un bienfait receu.*) Gratiæ, arum, fœm. plur. Gratiarum actio, onis, fœm. plur. Grates, fœm. plur. *Cic.* WDZIĘCZNOSC zá łaſkę zá dobrodzieyſtwo podziękowanie.

Rendre graces à quelqu'un, le remercier. Alicui pro beneficio gratias agere. Alicui grates agere, *ou* rependere. *Cicer. Liv.* Ingentes, miras, *ou* juſtiſſimas,*ou* incredibiles,*on* ſingulares, mirificas agere gratias alicui, *ou* apud aliquem. *Cic. Ter.* Dziękować podziękować zá co komu.

Je vous rends graces de voſtre ſouper. De cenâ facio gratiam. *Plaut.* Dziękuię uniżenie zá obiad zá wieczerzą. **Vous me faites plaiſir, je vous rends graces.* Benè vocas, jam gratia eſt. *Plaut.* *Wdzięczną mi bardzo rzecz czyniſz dziękuię.

DE GRACE ſe dit(*à l'égard des particuliers & des égaux.*) Velim & ambo, (*qu'on met entre deux parentheſes.*) PROSZĘ mowi ſię między rożnemi oſobami poufale proſzę! álе proſzę!

(Souvent il ne s'exprime point en Latin, & c'eſt une maniere de parler civile dans noſtre Langue.) Jeſt to polityczny ſpoſob mowieuia w Francuſkim.

*Je vous prie (de grace) de luy faire bon accueil, Obligez moy de luy faire bon accueil.*Comiter (amabo,*ou* velim) illum excipias. *Cic.* Proſzę o tę łaſkę przyimiy go łaſkawie wdzięcznie wielce mię obligować będzieſz ieżeli mu ſię chętnie przyiemnie y łaſkawie ſtawiſz.

Il m'a fait la grace de me venir voir, Il m'a honoré de ſa viſite. Me inviſit. Uczynił mi tę łaſkę że był umnie, w Polſkim ſię mowi przyzwoiciey miałem to ſzczęście.

(Ce terme de civilité en noſtre Langue ne ſe rend point en Latin.) W łacińſkim nie idzie ten ſpoſob mowienia.

LES GRACES, (*Trois Divinitez fabuleuſes qu'on peignoit toûjours nuës, & qu'on feignoit eſtre de la ſuite de Venus.*) Gratiæ, arum, fœm. plur. *Var.* Charites, itum, fœm. plur. (*mot Grec.*) ŁASKI Trzy Boginie baieczne ktore záwſze malowano nágie y powiadano że do Faucymeru Wenuſowego náleżą.

ON DIT qu'*Vn homme n'a point ſacrifié aux Graces,*pour dire qu'*Il eſt groſſier,* & qu'*Il ne fait rien de bonne grace.* Ruſticus & invenuſtus. NIEZGRABNY niezręczny nic mu nie przyſtoi.

GRACIEUX, maſc. GRACIEUSE, fœm. adject. (*Qui a de l'agrément, de la politeſſe, de la civilité.*) Blandus. Gratus,a,um. *Plaut.* Comis & hoc come. *Cic.* ŁASKAWY miły wdzięczny, przyiemny.

Vous eſtes peu gracieux, c'eſt voſtre grand défaut. Parùm blandus es, vitium tibi iſtud maximum. *Plaut.* Nie maſz w ſobie żádney łaſkáwości żádney przyiemności tá twoia náywiększa wada.

Il a un accueil gracieux. Blandè & comiter quemque accepit. Eſt ad illum acceſſus blandus & comis. Cale nie przyſtępny nie ludzki.

(Mot du diſcours familier.) Słowo dyſkurſu poufałego.

GRACIEUSEMENT, adv. (*Honneſtement, civilement.*) Blandè. Comiter. *Cic.* Blanditer. adverb. *Plaut.* WDZIĘCZNIE ludzko łaſkawie przyiemnie.

(Mot familier) Słowo poufałości.

GRACIEUSER, V. act. (*Recevoir honneſtement.*) ŁASKAWIE przyiąć łaſkawie ſię ſtawić łaſkawość oświadczyc.

(Ce verbe ne ſe dit guere.) To ſłowo prawie mało ieſt w używaniu.

GRACIEUSETE', ſubſt. f. (*Petite preſent qu'on donne à des gens qui ont rendu quelque ſervice.*) Gratificatio, onis, f. Munuſculum,i,n.*Cic.* NAGRODA w nágrodę rzecz dana zá iáką przyſługę wdzięczność.

(Mot bas & populaire.) Francuſkie ſłowo proſte potoczne

GRACILITE', ſubſt.f. terme de Médecine, pour marquer *La qualité d'une voix greſle, telle que celle des femmes & des chaſtrez.* Vocis exilitas, atis, fœm. *Quint.* Vox exilis, *genit.* vocis exilis, fœm. *Plin.* GŁOS cienki iáko białogłowſki y trzebieńcow.

GRADATION, ſubſt.f. (*L'élevation qu'on acquiert petit à petit, & comme par degrez.*) Gradus,ûs,m. *Cic.* STOPNIAMI po ſtopniach idąc.

Monter aux honneurs par gradation, & mieux *par degrez.*

Aſcendere, *ou* pervenire per gradus, *ou* gradatim ad honores. *Cicer.* Przychodzić do honorow ſtopniami, po ſtopniach, przez ſtopnie porządnie idąc.

(Mot rare en ce ſens.) W Francuſkim ſłowo rzadko używane w tym rozumieniu.

GRADATION, figuré de Rhétorique, (*Lorſqu'on apporte des preuves qui montent par degrez.*) Gradatio, onis, fœm. *Auct. ad Heren.* KSZTAŁT mowy u mowcow ſtopniami poſtępuiąc od náyniżſzego do náywyżſzego.

GRADE, ſubſt. maſc. (*Elevation à un degré d'honneur.*) Gradus,ûs,maſc. Ordo, *genit.* ordinis, maſc. *Liv. Cic.* STOPIEN godności.

(Ce mot ne ſe dit que dans les Uniuerſitez, encore meſme le mot de Dearé eſt plus d'uſage, *Prendre des Grades*, ou *des Degrez dans les Vniverſitez.* To ſłowo Francuſkie nie mowi ſię chyba w Akademiach o promocyach przez graduſy doktorſkie y to częściey ſię mowi ſtopień *Degré* niżeli Gradus.

GRADIN, ſubſt. maſc. (*Petite marche.*) Gradus,ûs, maſc. GRADUS y Stopień pod nogi dla wniścia y doſtania czego wyſoko.

GRADUE', ſubſt. maſc. (*Celuy qui a des de grez dans les Vniverſitez.*) Qui gradum magiſterii adeptus eſt. Graduatus, i, maſc. GRADUAT Promata Perſona w Akademiach.

GRADUER, V. act. (*Conferer des degrez à quelqu'un.*) Ad gradum magiſterii aliquem efferre. Donare aliquem gradu magiſterii. Donare alicui gradum magiſterii. PROMOWOWAC kogo ná gradus iáki Doktorſki w Akademiach.

GRADUEL, ſubſt. m. (*Livre de chant, qui contient des verſets qu'on chante après l'Epitre.*) Graduale, is, n. (*mot conſacré.*) GRADUAŁ Kśięga Kościelna churowa.

GRAIN, ſubſt. m. (*Petite corps*, ou *parcelle d'un corps pulveriſé.*) Granum, i, n *Plin.* ZIARKO Ziárno.

GRAIN *de froment, d'orge, de ſeigle, d'avoine.* Granum tritici, hordei, ſiliginis, avenæ. *Cic.* ZIARNO przenicy ięczmienia żyta, owſa.

GRAIN *de raiſin, Pepin.* Acinus, i, m. Acinus vinaceus. *Cic.* Acinum, i, n. Granum, i, n. *Colum.* ZIARKA winne.

GRAINS *de grenade.* Grana punica, orum,n. plur. *Ovid.* ZIARKA iábłkowe granatow. **Grains qui ſont la figue.* Fici grana. *Cic.* *Ziarko figowe. **Grain d'encens.* Turis mica, æ, f. *Plin.* *Ziarka kadzidłowe. **Grain de ſel.* Salis mica, *ou* grumus. *Plin.* *Soli odrobina. **Vn grain d'or.* Mica auri. *Lucr.* *Złota odrobina.

GRAIN ſe dit (*de l'abondance de toutes ſortes de bleds.*) Frumentum,i, n. Copia frumenti, æ, f. URODZAY **Il y aura bien du grain cette année, Cette année ſera abondante en grains.* Erit hoc anno frumenti copia. * Będzie dobry urodzay dołtatek zboża w tym roku. **Il luy doit tous les ans un muid de grain.* Singulis annis modium tritici ipſi præſtare tenetur. *Co rok mu powinien dawać korzecz zboża.

GRAIN ſignifie *Le plus petit des poids*, (*dont on ſe ſert pour peſer.*) Mica, æ, f. *Lucr.* GRAN *es.* naymnieyſza waga w ważeniu.

(Il en faut trois pour faire une obole.) Trzy eſy álbo grana trzeba ná iednę babkę álbo ſzeląg.

GRAIN ſe dit figurement en cette ſignification, *Cét homme n'a pas un grain d'eſprit, Vn grain de bon ſens.* Nihil eſt in illo neque ingenii, neque ſensûs. ZIARKO okruſzyna niewłaśnie Ten człowiek ná odrobinę ná okruſzynę rozumu niema.

Il n'y a pas un grain de ſel dans tout cét ouvrage. Nihil ſalis in eſt in hoc opere. Żádnego guſtu nie ma w ſobie ten uczynek.

(Mot du diſcours familier.) Słowo dyſkurſu poufałego.

ON DIT proverbialement (*d'un homme qui eſt un peu fou.*) *Il eſt leger d'un grain.* Deſipit nonnunquam. Cerebro aliquando laborat. SZALUNIUSIENKI, má ná trzy grana ná kilka eſow dziwactwa w ſobie dziwaczek.

Il eſt leger de deux grains, (parlant d'un homme qui eſt tout à fait coupé, & de qui on a oſté les teſticules.) Exſectus eſt. *Lucan.* Trzebieniec ktorego cále wyrznięto.

ON DIT encore, qu'*Vn homme eſt dans le grain*, pourdire qu'*Il eſt en un poſte où il peut faire fortune & amaſſer bien du bien.* In curſu eſt ad fortunas ampliſſimas. *Horat.* WPADŁ, w dobry byt, może przyiść do czego.

(Expreſſions familieres.) Expreſſye potoczne.

GRAINE, ſubſt. f. (*Semence que produiſent les plantes & les arbres.*) Semen, *gerit.* ſeminis, n. *Cic.* NASIENIE drzew

y zioł. **Monter en graine.* Exire, *ou* abire in ſemen. *Plin.* *Wychodzić w náſienie.

GRAINETIER, ſubſt. maſc. (*Celuy qui vend des grains.*) Seminarius, ii, m. (*on trouve dans un ancien marbre* Seminaria, æ, f. *pour une Grainetiere, celle qui vend des grains & du grain.*) Qui ſemina cuiuſvis generis & grana vendit. TEN co náſiona má ná przedaż,ta co naſiona má ná przedaż co naſionami handluie.

GRAIſSE, ſubſt. f. (*La partie onctueuſe de l'animal.*) Adeps, *genit.* adipis, maſc. *dans Pline*, & feminin *dans Columelle.* Pinguedo, ĭnis, f. *Virg.* Pingue, *genit.* Pinguis. Pinguitudo, dinis, f. *Var. Celſ.* TŁUSTOSC ſadło w bydlęciu, człowieku, zwierzętach łoy.

Oſter la graiſſe, (*Dégraiſſer.*) Adipes detrahere. *Plin.* *Quiaut.* Uiąć ſadła odebrać ſadło tłuſtość łoy &c.

Qui eſt chargé de graiſſe, ou *de cuiſine*, (*comme l'on parle dans la familier.*) Obeſus, a, um. *Suet.* Obeſiſſimus, a, um. *Plin.* Otyły.

GRAISSE ſe dit figurément (*de tout ce qu'il y a de meilleur dans les choſes.*) CO náylepſze co naylepſzego w czym ſię znáyduie. **Les fermiers ont emporté toute la graiſſe de cette feme.* Publicani omne lucrum ex hoc portorio abſtulerunt. Quidquid erat opimum, *ou* opimitatem, ex hoc portorio detraxerunt publicani. *Arendarze co naylepſze pozabierali.

On ne fait rien qu'à graiſſe d'argent, ou *qu'à force d'argent.* Nihil fit niſi multâ pecuniâ. Nie dokażeſz nic chyba ręce ſmaruiąc to ieſt chyba przez pieniądze.

GRAISSER, V. act. (*Frotter de graiſſe.*) Adipe ungere, go,gis,xi, ctum.) act. acc. NASMAROWAC tłuſtością.

Il y a de vieilles femmes ſans dents, qui ſe graiſſent depommade, & qui cachent les défauts de leur corps avec le fard. Vetulæ edentulæ ſe unguentis unctitant, & vitia corporis fucо occulunt. *Plin.* Są tákie Babki ktore y zęba niemaią á przecię ſię muſzczą ſmaruią farbuią áby ſwoie defekta pokryć.

GRAISSER, (*Salir de graiſſe.*) Adipe inquinare, *ou* ſpurcare, (o,as,avi, atum.) act. acc. UTŁUSCIC tłuſtością ſplugawić zmazać.

ON DIT proverbialement & populairement, *Graiſſer la patte d'un Juge*, (*Luy donner de l'argent pour le corrompre.*) Pecuniâ corrumpere judicem. *Cic.* PRZYSŁOWIEM proſtym mowią ſmarować ręce ſędziemu Korupcyą go uymować ſobie.

GRAMMAIRE, ſubſt. f. (*Art qui enſeigne à décliner les Noms, à coujuguer les Verbes, & à conſtruire les parties de l'oraiſon.*) Grammatica, æ, f. Grammatice,es, f. Ars grammatica, *genit.* artis grammaticæ, f. *Cic. Quint.* GRAMATYKA náuka rozmaitego nákłania ſłow w iákim języku y zgadania między ſobą y wſzyſtkich części wchodzących w mowę y onę ſkadaiących porządnego y należytego wyrażenia.

GRAMMAIRE, (*Livre qui contient les regles de la Grammaire.*) Liber grammatices, m. Grammatic a, orum, n. plur. *Quint.* GRAMATYKA Kśiąſzka o teynauce pitzącа.

Ceux-là ſe trompent fort, (dit Quintilien) qui ſe moquent de la Grammaire comme d'un art, qui n'a rien que de bas & de mépriſable: puiſqu'eſtant à l'égard de l'Eloquence, ce qu'eſt le fondement à l'égard d'un édifice, ſi elle n'eſt ſolidement eſtablie dans l'eſprit, tout ce qu'on y mettra, tombera bien-toſt par terre. Minus ſunt ferendi, qui hanc artem tenuem ac jejunam cavillantur, quæ niſi futuro oratori ſundamenta fideliter jecerit, quidquid ſuperſtruxeris, corruet. *Quint.* Mylą ſię mowi (Kwintylian) ci ktorzy grammatykę ſobie lekce ważą iáko podłą y niſką náukę; ponieważ ona ieſt iáko fundamentem Kraſomowſkiey náuki, á ieżeli ten ſundament niedobrze będzie założony, wſzyſtko coby dáley wyſtawić kto chciał obali ſię łatwo

GRAMMAIRIEN, ſubſtantif. maſc. (*Qui ſçait & enſeigne la Grammaire.*) Grammaticus, i, maſc. Grammatiſta,æ, maſc. *Suet.* GRAMATYK umieiący álbo uczący Gramatyki.

GRAMMATICAL, maſc. GRAMMATICALE, fœm. (*Qui appartient à la Grammaire.*) Grammaticus, a, um, *Quint.* GRAMATYCKI náleżący de Gramatyki.

GRAMMATICALEMENT, adverb. (*Selon les regles de la Grammaire.*) Grammaticè. adverb. *Cicer.* PO GRAMATYCKU.

GRAMONT, (*Abbaye celebre & Chef d'Ordre dans le Dioceſe de Limoges.*) Grandimontium,ii,neut. GRAMONT Opa-

Opactwo głowne Zákonne w Diecezyi Lemowickiey.

GRAND, m. GRANDE, f. adject. terme de comparaiſon, (*Qui a plus d'extenſion qu'une autre choſe.*) Magnus, a, um. Major, & hoc majus; Maximus,a,um.) Amplus, a, um. Amplior & hoc amplius; Ampliſſimus, a, um.) Grandis & hoc grande. Grandior & hoc grandius; Grandiſſimus,a, um.) *Cic.* WIELKI, WIELKA, co do długości wyſokości obſzerności.

Devenir grand, Grandir, croiſtre. Grandeſcere,(ſco.) neut. *Plin.* Rość wzroſtu nábywać pomnażać ſię co do wzroſtu.

Qu'elles ſont devenuës grandes de petites qu'elles eſtoient! Quantæ è quantulis ſunt factæ! *Plaut.* O iák wielkie ſtały ſię z tyluśkich, z maluśkich.

GRAND, *Enorme en grandeur, fort haut.*) Immanis & hoc immane. Enormis & hoc enorme. Ingens, entis, omn. gen. Vegrandis & hoc vegrande, *ou* Prægrandis. Immanior & hoc Immaniſſimus. *Cic.* WYSOKI, wielgoſz długoſz wielkie chłopiſko.

Vn grand homme, de grande taille, de haute ſtature. Eminentis, *ou* proceræ, *ou* celſæ, *ou* altæ, *ou* ingentis, *ou* ſublimis ſtaturæ homo. Præcipuæ ſtaturæ vir. *Colum.* Wyſokiego wzroſtu niezmiernego wzroſtu oſoba.

GRAND ſe dit par exaggération (*ſoit en bonne ou mauvaiſe part.*) Magnus. Inſanus,a, um. Grandis. Ingens. Summus. *Cic.* WIELKI tak co do złego iáko y co do dobrego.

Vn grand vent. Ingens, *ou* magnus, *ou* vehemens ventus. *Colum. Cic.* Wiatr wielki. **Vn grand Prince.* Magnus Princeps. *Wielki Pan Monarcha. **Grand en éloquence.* Eloquio ingens. *Stat.* *Wielki mowca. **Vne grande maiſon.* Magna & ampla comus. *Cic.* *Wielki gmach. **Vne grande armée.* Magnus,*ou* permagnus, *ou* ampliſſimus exercitus. *Cic.* *Wielkie woyſko. **Vn grand vin, Du vin excellent, exquis.* Vinum generoſius. Vinum ingentium virium. *Celſ.* *Potężne przednie bardzo wino. **De grandes affaires.* Ampla,*ou* ampliſſima negotia. *Cicer.* *Wielkie ſprawy intereſſa. **Vne grande ſomme d'argent.* Magna & grandis pecunia. Magna pecuniæ ſumma. *Wielka ſumma, wielkie pieniądze. **De grandes richeſſes.* Ingentes divitiæ. Magnæ, *on* ſumæ, *ou* maximæ opes. *Cic.* *Wielkie Bogactwa. **De grands mots.* Grandia verba. Verborum granditas. *Wielkie ſłowa. **Ils ſe ſervoient de grands mots.* Verbis grandes erant. *Cic.* *Wielkie poważne wyſokie ſłowa mowili wyſokiemi ſłowami mowili. **Vn grand genre d'éloquence.* Dicendi genus grandius. *Cicer.* *Wyſoka wymowa. **Vn grand fourbe.* Magnus veterator, *ou* ſycophanta, maſc. *Plaut* *Wielki ſzalbierz arcyſzalbierz. **Vn grand fripon.* Magnus nebulo. Inſignis nebulo. *Wielki oſzuſt niecnota.

GRAND ſe dit figurément, *Illuſtre.* Magnus. Eximius, a, um. Illuſtris. Inſignis, & hoc e: Illuſtrior & hoc illuſtrius, Inſignior & hoc inſignius; Illuſtriſſimus, a, um.) WIELKI niewłaśnie znaczy ſławny.

Vn grand eſprit, Vn grand homme, Vn grand genie. Magnus vir. Magnus homo. Eximium,*ou* præſtans ingenium. *Cic.* Wielka głowa, Wielki człowiek, Wielki rozum.

Vne grande ame, Vn grand cœur. Magnus animus. Ingentis ſpiritûs vir. Ingens animus. Wielkiego umyſłu ſerca wſpaniałego.

C'eſt un grand perſonnage conſtitué en dignité. Homo magiſtus & dignitoſus. *Petr.* Wielki to człowiek ná tym ſtopniu godności.

Il eſt plus grand que ſa réputation. Eſt famâ major. Przewyższa przechodzi większy ieſt nád ſławę ſwoię.

Il n'a rien de grand que ſa fortune. Magnus fortunâ, non animo. Nic w ſobie nie ma wielkiego procz ſzczęścia ſwego.

LES GRANDS, (*Les Princes, les perſonnes de qualité.*) Principes, pum, m. pl. Viri principes. Homines principes. Optimates, tum, m.pl. *Cic.* WIELCY ludzie Panowie zácni przedniego ſtanu oſoby.

Les Grands d'un Royaume. Regni proceres, *ou* ſummates, *ou* optimates Summates viri. *Plaut.* Przedni Panowie w Państwie iákim náypierwſi.

Les Grands d'une ville. Civitatis primi, *ou* principes, *ou* optimates. Przedni w mieście.

Les grandes Dames, les Dames de qualité. Summates matronæ. *Plaut.* Pánie, Wielkie Panie.

SI GRAND *que, Auſſi grand que.* Tantus, quantus,a,um. TYLI ták wielki.

Marius eut une ſi grande autorité, un ſi grand crédit, qu'il défendit cette cauſe en peu de paroles. Tanta auctoritas in

Caio Mario fuit, ut paucis illi verbis cauſam illam defenderit. *Cic.* Táka, ták wielka była powaga Máryuſza że tylą tylko ſłowami tę rzecz obronił.

Tant de ſi grandes choſes. Tot tantæque res. Tam multæ res atque tantæ. Tyle ták wiele.

ON APPELLE, *Les Grands jours, La Juſtice qui ſe rend dans les Provinces par des Commiſſaires députez du Parlement* Conventus, ûs,m. *Cic.* SĄDY Roczki, Sądy głowne.

Tenir les grands jours. Conventus agere, *ou* celebrare. *Cæſ. Cicer.* Sądy ſądźić, roczki głowne trzymać odprawować.

GRAND ſe dit (*de pluſieurs charges qui ont la prééminence des autres.*) comme, *Grand-Maiſtre de la Maiſon du Roy.* Regiæ domûs ſummus adminiſtrator. WIELKI co do urzędow rożnych nád inne przednieyſzych Marſzałek nadworny. **Grand Ecuyer*, ou *M. le Grand* (*tout court*) Summus ſcutifer. *Koniuſzy Wielki. * *Grand-Veneur.* Summus rei venatoriæ prefectus. * Łowczy Wielki. **Grand Chambelan.* Summus Camerarius. *Liv.* *Podkomorzy wielki. * *Grand tranchant.* Summus ſciſſor. *Krayczy Wielki. **Grand maiſtre de cérémonies.* Maximus deſignator. Marſzałek Wielki **Grand Aumoſnier.* Summus ab eleemoſynis regis. * Wielki Jałmużnik.

ON APPELLE auſſi (*dans les ordres de Chevalerie.*) *Le Grand-Maiſtre de Malthe.* Summus Magiſter. W ZAKONACH Kawalerſkich, Wielki Miniſter Zákonu Maltańſkiego. **Les Chevaliers Grand croix.* Equites Melitenſium proceres. *Kawalerowie Maltańſcy Krzyża wielkiego.

GRAND ſe dit pareillement (*des titres d'honneur que l'on donne à quelques Princes.*) *Le Grand Turc, Le Grand Seigneur.* Magnus Turcarum Imperator. WIELKI co do tytułow niektorych Xiążąt: Wielki Sołtan Turecki, Padyſza. **Le Grand Viſir dans l'Empire Othoman, Le premier Miniſtre de la Porte.* Summus imperii Turcici adminiſter. * Weyzyr Wielki w Turczech pierwſzy Miniſter u Porty. **Le Grand Mogol.* Magnus Mogulum imperator. *Moguł Wielki. **Le Grand chan de Tartarie.* Tartarorum magnus imperator. *Wielki Han Tatarſki. **Le Grand Duc de Moſcovie.* Summus Muſcovitarũ dux. *Wielki Xiążę Kniaź Cár Moſkiewſki. **Le Grand Duc de Florence.* Sũmus Florentinorũ dux. *Wielki Xiąże Florentſki. **Alexandre le Grand.* Alexander magnus. *Alexander Wielki. **Louis le Grand.* Ludovicus Magnus. *Ludwik Wielki. **La Grande Egliſe.* Templum primarium. Ædes decumana. *Fara, przedni Kościoł.

GRAND, ſe dit par extenſion. *La Grand'-Chambre du Parlement*, pour dire *La premiere Chambre du Parlement où l'on tient les audiences.* Decuria Primanorum. Magnum Tribunal. Auditorium primarium. Prima claſſis curia. Auditorium laqueati tecti & inaurati. IZBA Sala wielka ſądow walnych.

GRAND-PERE, GRAND'MERE, *Voyez* PERE, MERE &c. DZIAD BABA co do rodzeńſtwa.

ON DIT, *De grand matin, De bon matin.* Multo, *ou* ſummo mane. *Cicer.* Benè manè. adv. *Plaut.* RANUSIENKO rano bardzo.

GRANDELET, maſc. GRANDELETTE, f. (*Qui commence à devenir grand.* Grandiuſculus, a, um. *Ter.* Grandiculus,a,um. *Plaut.* WYROSTEK podroſtek, wyroſtka podroſtka.

GRANDEMENT, adv. (*Avec grandeur & magnificence.*) Magnificè. Ampliter. adv. *Cic.* WSPANIALE ząćnie.

GRANDEMENT, (*Beaucoup.*) Multùm. Valdè. Magnoperè. adv. *Cic.* WIELCE bardzo.

GRANDEUR, ſubſt, fœm. (*Quantité, eſtenduë.*) Magnitudo. Amplitudo, inis, fœm. *Cic.* WIELKOSC wyſokość wzroſt.

Vn homme d'une bonne grandeur. Commodâ ſtaturâ homo. *Plaut.* Człowiek wzroſtu dobrego. **Grandeur du corps.* Magnitudo corporis. *Cæſ.* Amplitudo. *Plin.* *Wzroſt co do oſoby.

Grandeur de certains animaux, (*comme des Eléphans.*) Moles, llis, f. Vaſtitas, atis, f. *Colum.* Machyna wielkość co do bydląt y zwierząt náprzykład Słoń.

GRANDEUR ſe dit au figuré (*des choſes ſpirituelles & morales.*) *Vne grandeur d'ame.* Animi magnitudo, *ou* amplitudo. *Cic.* WIELKOSC wſpaniałość ſerca umyſłu.

Il refuſe, il rejette les preſens par grandeur d'ame. Rejicit alto vultu dona. *Horat.* Podarunkami datkiem gardzi wſpaniałym ſercem.

Il mépriſe les richeſſes par grandeur d'ame. Divinitas excelſo

celſo animo magnoque deſpicit. *Cic.* Bogactwa zá nic waży wſpaniałością umyſłu.

LES GRANDEURS *du monde, Les grandeurs humaines, les dignitez, les honneurs.* Amplitudo & dignitas, honores. *Cic.* WIELKOSCI okazałości prożności światowe.

Abbaiſſez voſtre grandeur juſques à moy. Salvâ tuâ magnitudine deſcende princeps ad meas cutas. *Plin-Jun.* Uchyl powagi twoiey aż kuminie y intereſſom moim.

Il mépriſe toutes les grandeurs du monde. Deſpicit ac pro nihilo putat humana omnia. *Cic.* Gardzi wſzyſtkiemi okazałościami ziemſkiemi.

Ce Prince a un air de grandeur, qui éblouit. Eſt in illo Prince dignitas & amplitudo, quæ præſtringit oculos. *Cicer.* Wielkiey powagi wſpaniałości y majeſtatu Monarcha.

ON DIT encore comme un titre d'honneur, *Voſtre Grandeur,* (*lorſqu'on parle & qu'on écrit à quelque grand Seigneur.*) Tua Amplitudo. JASNIE Wielmożny WMP. Dobrodziey, Jaśnie Wielmożna WMP. Dobrodzieyka.

GRANDIR, V.n. (*Devenir grand, croiſtre.*) Grandeſcere, (ſco.) Adoleſcere, (ſco.)n. ROSC urość.

Grandir extraordinairement. In nimiam magnitudinem excedere. *Celſ.* Znácznie rość, prędko urość.

GRAND-MERCY, (*on prononce* grammercy.) ſubſt. maſc. (*Actions de graces.*) Gratiarum actio, fœm. BOG záphać dziękuię.

Grand mercy, Je vous remercie. Gratias ago. Dziękuię Bog zapłać dziękuię uniżenie. **Cela ne me coûte qu'un grand-mercy.* Id gratias habui. To mię koſztuie iedno Bog záphać.

GRANGE, ſubſt. f. (*Lieu à ſerrer du bled.*) Horreum, ei, n. *Var.* STODOŁA gumno.

GRAPIN, ſubſt. m. (*Harpon de fer à accrocher les vaiſſeaux.*) Harpago, onis, m. *Cæſ.* HAK ſtatkowy okrętowy lub iákikolwiek inny do chwytania.

Jetter un grapin pour accrocher un vaiſſeau. Navem harpagare, (go, gas, avi, atum.) act. *Plaut.* Hákami álbo hakiem ſtarki chwytać.

GRAPPE, ſubſt. f. (*Fruit de pluſieurs arbres, comme de la vigne, du ſureau, du lierre.*) Racemus, i, m. GRONA owoc rozmaitego drzewa zwłaſzcza iáko to winnych latorośli, bzu, bluſzczu.

Grappe de raiſin. Uva, æ, f. Racemus, i, m. *Cic. Hor.* Grono winne.

Qui porte des grappes en abondance, Qui a beaucoup de grappes. Racemoſus, a, um. *Plin.* Gronowaty gron wiele maiący.

Qui porte des grappes, comme des grappes de raiſin. Racematur, a, um Gron winnych wiele maiący.

ON DIT proverbialement, *Mordre à la grappe,* (*lorſqu'on fait quelque diſcours qui plaiſt,* ou *qu'on propoſe quelque affaire, qui eſt agréable.*) Ninimá voluptate geſtire, (io, is, ivi, *ou* ii, itum.) n. ZACZĄĆ co, wkroczyć w co kſztáłtnie gładko przyiemnie zaſmakować co ſobie.

GRAPILLER, V, n. (*Ramaſſer les grappes que les vendangeurs ont laiſſées en vendangeant.*) Sublegere racemos, *ou* uvas relictas. ZBIERAC gronka po zbieraniu wina pozoſtałe.

GRAPPILLON, ſubſt. m. (*Petite grappe.*) Racemulus, i, maſc. GRONO gronko.

GRAS, m. GRASSE, f. (*Qui eſt chargé de graiſſe, plein de graiſſe.*) Pinguis & hoc pingue. Obeſus, a, um. Opimus. Craſſus, a, um. *Hor. Plin. Cic.* Pinguior & hoc pinguius, Obeſior & hoc obeſius, Opimior & hoc opimius, Craſſior & hoc craſſius; Pinguiſſimus, Obeſiſſimus, Craſſiſſimus, a, um.) TŁUSTY otyły tłuſta otyła.

Du lard gras. Lardum pingue. *Hor.* Połeć tłuſty ſłonina tłuſta. **Des agneaux gras.* Agni pingues. *Baranki iagnięta tłuſte. **Des beufs gras.* Boves opimi. *Var.* Woły tłuſte karmne. **Vn ventre fort gras.* Obeſiſſimus venter. *Plin.* *Brzuch tłuſty.

GRAS, (*en parlant des choſes onctueuſes.*) Pinguis & hoc pingue. TŁUSTY mięſiſty **Du vin gras.* Merű pingue. *Hor.* *Wino mięſiſte tłuſte. **De l'huile graſſe.* Olivum pingue. *Stat.* *Oliwa tłuſta.

GRAS ſe dit abſolument (*de la chair, & eſt oppoſé à Maigre.*) ainſi on dit *Faire gras, Manger de la viande.* Carne veſci, dep. Z MIĘSEM, ieść z mięſem nie być poſtem.

LES JOURS GRAS, *le Mardy gras.* Hilaria, orum, neut. plur. Hilariorum dies, quibus carnibus veſci licet. MIĘSNE dni, tłuſty Wtorek.

GRAS ſe dit auſſi (*des terres & des paſturages.*) Pinguis & hoc pingue. Craſſus, a, um. Opimus, a, um. *Cic. Hor.* (*car on dit* Arva pinguia. Campi pingues *Horat.* Arer opimus. *Cic.* Aava opima. *Virg. Des terres graſſes.*) TŁUSTY grunt, tłuſte grunta. *Pabula pinguia. *Des paſturages gras. Colum.* *Paſtwiſka tłuſte dobre.

GRAS ſe dit figurément pour *Riche, abondant en bien.* Dives, *genit.* divitis, omn gen Opimus, a, um. *Cic.* BOGATY. **Il eſt fort gras.* Divitiſſimus eſt. *Cic.* *Wielki bogacz. **Il eſt entré dans une affaire graſſe où il s'eſt enrichi, ou il s'eſt bien fait le nez (comme l'on parle populairement.)* Negotium ſuſcepit, ubi divitat ſe multùm. Aliquod negotium tractavit, unde ſuit illi quæſtus copioſiſſimus. *Wſzedł winteres táki gdzie ſobie dobrze ręce náſmarował.

GRAS ſe dit (*des choſes où il y a une eſpece de graiſſe cauſée par la mal-proprete.*) *Vn habit gras.* Sordidâ illuvie obſita vetis. Situ ac pædore veſtis inquinata. NIECZYSTY niechędożny niechluiowaty zafolowany ſplamowany.

GRAS ſe dit en ce ſens (*des ſaletez & des obſcénitez dans les paroles.*) Obſcenus, a, um. Feſcenninus, a, um. Nupetus, a, um. *Cicer. Horat.* SŁOWA tłuſte nieprzyſtoyne plugawe. **Des paroles graſſes.* Obſcena, *ou* Feſcennina verba. *Słowa tłuſte. **Des vers gras, ſales, & remplis d'obſcénitez.* Feſcennini verſus. *Horat.* *Wiersze tłuſte nieprzyſtoyne

CAUSE GRASSE, (*eſt une cauſe qui ſe plaidoit autrefois à la Baſoche du Palais, par les Clercs des Procureurs, remplie de pluſieurs paroles ſales & ſcandaleuſes.*) Cauſa Feſcennina. Cauſæ quæ hilaribus agebantur. SPRAWA tłuſta mowa ſprośna bezecna.

GRAS ſe met comme un ſubſtantif. TŁUSTE. **Serves moy de ce beuf, mais je ne veux point du gras.* Appone mihi bubulam (*on ſous entend* carnem) ſed macram velo, non pinguem. *Proſzę o ſztukę mięſa, ále niechcę tłuſtego.

Du gras de beufs. Pingue bovis. Tłuſtość tłuſte mięſo wołowi łoy.

GRAS *de la jambe,* (*c'eſt l'endroit de la jambe le plus charnu, qu'on appelle le molet de la jambe.*) Sura, æ, f. *Virg.* ŁYST mięſiſty, pęga n nogi.

GRAS s'employe proverbialement en ces phraſes. *On tuera le veau gras à ſon arrivé.* Advenienti opima dabitur cena. BĘDĄ mu radzi iák przyiedzie.

Vous n'en ſerez pas plus gras, Vous n'en ſerez pas plus riche, ni plus pauvre. Nō tibi meli⁹ erit. Nō crisbeatior, neque pauperior. Id nec ditabit te, nec pauperabit. Nie utyiesz ztego niezbogacisz ſięnic ci z tego áni przybędzie áni ubędzie.

Il a dormi la graſſe matinée, ou *bien avant dans le jour.* Ad multam diem, *ou* lucem ſtertuit. In multam diem ſtertuit. *Horat.* Długo ná dzień ſpał.

Il eſt devenu gras comme un moine. Obeſiſſimus factus eſt, Utył iák mnich, iák wieprz w karmniku.

TERRE *graſſe, Argille à faire des pots de terre.* Argilla, æ, f *Cic.* GLINA.

De terre graſſe Argillaceus, a, um. Gliniany.

GRASSE, *ou* GRACE, (*Ville épiſcopale de la baſſe Provence.*) Graſſa, æ, f. GRASS Miáſto z Biſkupſtwem niżiey Prowincyi we Francyi.

DE GRASSE Graſſenſis, & hoc ſe, adject. Z GRASSY.

GRASSEMENT, adv. (*Largement.*) Amplè. Ampliter. Largiter. adv. HOYNIE ſzczodrobliwie doſtatnie.

GRASSET, maſc. GRASSETTE, fœm. (*Vn peu gras.*) Subpinguis & hoc ſubdingue. *Plin.* PRZYTŁUSTSZY PRZYTŁUSTSZA.

GRASSEYER, V. neut. (*Parler gras.*) Balbutire. neut. SZEPLUNIC wmowie.

GRASSOUILLET, m. GRASSOUILLETTE, f. adject. *Le meſme que.* GRASSET. PRZYTŁUSTSZY PRZYTŁUSTSZA Tłuſtoch Tłuſtocha.

GRATELLE, ſubſt. fœm. (*Maladie du cuir, qui fait que le ſang piquote, & que le chair demange.*) Imperigo, ginis, fœm. *Plin.* Pruritus, ûs, maſc. *Plin.* Prurigo, ginis, fœm. *Colum.* Aſperitas ſummæ cutis cum levi pruritu, fœm. Scalpurigo, ginis, fœm. *Solin.* SWIERZB choroba.

GRATELLEUX, m. GRATELLEUSE, f. (*Celuy, ou celle qui a la gratélle.*) Impetigine, *ou* prurigine laborans, antis, omn. gen. SWIERZB maiący maiąca ná świerzb choruiący.

GRATIFICATION, ſubſt. fœm. (*Don, préſent, liberalité qu'on fait par reconnoiſſance.*) Gratificatio, onis, fœm. Donum, i, neut. Liberalitas, atis, fœm. UPOMINEK podarunek.

GRATIFIER, V. act. (*Faire une liberalité,* ou *gratification à quelqu'un.*) Alicui gratificari, (or, aris. atus ſum.) dep. Aliquem aliquo munere, *ou* dono remunerari. depon. *Cicer.* Dona alicui rependere. *Stat.* UPOMINKOWAC obdarować kogo podarunkami.

GRATIS, adverbe en François, ce mot eſt purement Latin, & ſignifie *Par grace, ſans qu'il en couſte rien.* Gratis. adv. Nullo impendio. abl. Sine mercede. DARMO bez koſztu ſłowo łacińſkie w Francuſkim wzięte zá zwyczayne.

GRATITUDE, ſubſtantif. fœm. (*Témoignage de reconnoiſſance qu'on a d'un bienfait,* ou *de quelque ſervice rendu.*) Grata animi ſignificatio, fœm. Gratus animus, i, maſc. Grata beneficii memoria, æ, fœm. *Cicer.* WDZIĘCZNOSC obowiązek.

Il a bien de la gratitude. Gratus eſt ac beneficii memor. Wielce ieſt wdzięczny.

GRATTER, *ou* SE GRATTER, V. act. & neut. Se ſcabere, (bo, bis. bi, *ſan ſupin*) act. acc. & neut. *Hor.* DRAPAC, drapać ſię ſkrobać ſię. **Se gratter la teſte,* ou *Gratter ſa teſte.* Caput ſcabere, *ou* ſcalpere. *Hor. Juv.* *Skrobać ſię drapać ſię w głowę. **Gratter la terre avec les ongles.* Terram unguibus ſcalpere. *Horat.* Ungulis terram ſcalpturire. *Plaut.* *Drapać ziemię pazurami. **Le corbeau gratte la terre.* Radit terram corvus. *Kruk ziemię grzebie ryie. Przysłowie polſkie podrapać ſię w głowę álbo poſkrobać ſię záfrasować ſię.

GRATTER ſe dit chez le Roy, pour *Frapper à la porte.* Incutere pollicem limini Regis, *ou* foribus regiis, *comme a dit Pline.* Scalpere digito ad fores regias. KOŁATAC do drzwi pokoiu Krolewſkiego.

GRATTER ſignifie auſſi *Ratiſſer du parchemin,* ou *du cuivre.* Radere, (rado, is, raſi, raſum.) act. acc. SKROBAC gładzić papier pargamin &c.

ON DIT parmi les Marchands de vin, *Ce vin gratte.* Illud vinum ad ſalivam facit. *Petr.* Palato ſapit illud vinum. Titillat palatum illud vinum. MIĘDZY winiarzami, (álbo) u winarzow ſię mowi, wino ſzczypiące, o winie dobrym korzennym.

GRATTER ſe dit proverbialement en ces façons de parler. *Trop parler nuit, trop gratter cuit.* Nimium loqui, nocere; nimium ſcalpere, urit. PRZESKROBAC przyſłowiem, nád to ſobie pozwalać.

S'il n'a pas dequoy, qu'il en gratte. Si non eſt unde habeat, extricet. Jeżeli niema oczym niech ſię poſtara niech pomyśli o ſobie niech urwie álbo udrze gdzie może gdzie mu ſię uda niech udrapnie.

ON DIT *Gratter quelqu'un où il luy demange,* (*quand on flatte ſa paſſion dominante.*) Reare aliquem, (beo, as, avi, atum.) act. *Ter.* PODCHLEBIAC komu, podrápać go gdzie go świerzbizá żyć go támgdzie náylepiey.

ON DIT encore, *Qui ſe ſent galleux, qu'il ſe gratte,* (*parlant de ceux qui prennent pour eux quelque reproche, qui eſt dit en general.*) Rapiat ad ſe, quiſquis voluerit, quod eſt commune omnium. *Phæd.* KTO parſzywy niech ſię drapie, o tych ce ſię urażaią o co w mowie iákiey. Polſkie w tym rozumieniu przyſłowie nieſie, Uderz w ſtoł to ſię nożyce odezwą, álbo kto w piecu lega, ozogiem máca.

ON DIT auſſi qu'*Vn aſne gratte l'autre,* (*quand deux perſonnes de peu de mérite ſa louangent l'un l'autre.*) Aſinus aſinum fricat. Manus manum lavat. *Petr.* KOBYŁA kobyłę liże, táki tákiego chwali.

GRATTECUL, *ou* GRATTECU, ſubſt. m. (*Le fruit de l'eglantier.*) Cynorhodon, i. n. ROZA polna, Owoc roży polney.

GRATTERON, ſubſt. m. (*Sorte de plante.*) Aprine, es, f. *Plin.* OSTRYCA ziele.

GRATTOIR, ſubſt. maſc. (*Petit outil de Graveur, qui ſert à gratter le cuivre.*) Scalprum, pri, neut. Dłotko do chędożenia blachy u ſztycharzów.

GRATS *ou* GRETS, (*Ville capitale de Stirie en Allemagne.*) Græcia, æ, f. GRAC Miáſto ſtołeczne Styrii w Niemczech.

GRATUIT, m. GRATUITE, f. adject. (*Qui ſe fait ſans veuë d'intereſt, ou de récompenſe.*) Gratuitus, a, um. *Cic.* Z ŁASKI, dármo.

GRATUITEMENT, adv. (*D'une maniere gratuite*) Gratis. Gratuitò. adv. Sine ullâ ſpe mercedis. *Cic.* Z ŁASKI, dármo.

GRAVE, adject. m. & f. (*Peſant.*) Gravis & hoc grave. adject. *Cic.* CIĘZKI ważny.

GRAVE, (*Conſiderable, parlant des crimes.*) Gravis & hoc grave. CIĘZKI co do winy wyſtępku, wielki. **Vne cauſe grave.* Gravis cauſa. *Sprawa wielka poważna.

ON APPELLE, *Vn auteur grave, Celuy qui a du poids & de l'autorité & dont le ſentiment peſe.* Auctor gravis & plurimæ auctoritatis. *Plin.* ZOWIĄ Author poważny ktory ma powagę y ktorego zdanie ieſt przeważne.

GRAVE, (*ſerieux, poſé.*) Vir gravis. *Cic.* POWAZNY ſtateczny.

ACCENT *grave,* en grammaire (*ſe dit d'un accent qui ſe marque ainſi, & eſt oppoſé à l'aigu.*) Accentus gravis. Tenor gravis, m. *Quint.* AKCENT znáczek ważny co do gromatki wpiſaniu, Kreſka odlew wyrażona ták, przeciwny Akcent wyraźnemu álbo krykliwemu.

Vn ſon grave. Sonus gravis. *Quint.* Głos nuta poważna, Baſſ.

GRAVE, (*Ville du Duché de Brabant.*) Gravia, æ, fœm. GRAW Miáſto Xięſtwa Brabancyi.

GRAVE', m. GRAVE'E, f. part. paſſ. Scalptus. Sculptus. Inſculptus. Inciſus, a, um. RYSOWANY, rznięty ſztychowany ſztychowana.

GRAVELLE, ſubſt. f, (*Maladie des reins & de la veſſie, cauſée par quelque gravier qui s'y forme, & qui y ſéjourne.*) Calculus, i, m. *Plin.* KAMIEN, gruzełek choroba wnerkach y pęcherzu pochodząca z piaſku y mułu zweru támże wtych częściach ſię czyniącego, y zoſtaiącego.

GRAVELEUX, m, GRAVELEUSE, f. (*Sujet à la gravelle.*) Calculoſus, a, um. *Plin. Celſ.* KAMIEN cierpiący.

GRAVELEUX, (*parlant d'une terre.*) Glareoſus, a, um. *Colum.* ZIEMIA grunt piaſczyſty zwerowaty.

GRAVELINES, (*Ville des Pays-Bas en Flandres, ſur la rieviere d'Aa entre Calais & Dunkerque.*) Gravelina, *ou* Gravelinga, æ, f. GRAWELINGA Miáſto Flandryi między kalezym y Dunkierką.

GRAVEMENT, adv. (*Avec gravité.*) Multâ cum gravitate. *Cic.* Graviter. adv. POWAZNIE.

GRAVER, V act. (*Tailler, inciſer les métaux.*) Scalpere, (po, pis, pſi, ptum.) Sculpere. Inſculpere, (po, pis, pſi, ptum.) Incidere, (cido, is, di, ſum.) act. acc. *Ovid. Hor. Cic.* SZTYCHOWAC, Ryſować, rzezać wyrzynać na kruſzcach. **Graver ſur la pierre.* Saxo inſculpere. *Hor.* *Rznąć ná kamieniu. **Sur l'airain, ſur le bronze.* Incidere in ære, *ou* in as. *Cic. Liv.* *Ná miedzi, ná ſpiży. * **Sur le marbre.* Marmori incidere. *Suet.* *Ná Marmurze. **Sur l'or, ſur l'argent.* Cælare auro, *ou* in auro, argento, *ou* in argento. *Cic. Virg.* *Ná złocie, ná ſrebrze.

Graver des deviſes ſur des coupes. Craterem cælare longo argumento. *Ovid.* Ryſować wyrzynać rznąć litery nápiſy ná czarach. **Des fleuves & des animaux.* Cælare flumina, beſtias in vaſis. *Ovid.* *Rznąć wyrzynać ſztychować rzeki, bydlęta, zwierzęta. **Des avantures amoureuſes ſur des vaſes.* Libidines in pocula cælare. *Plin.* *Rzeczy miłoſne ſzpetne ná náczyniach ſztychować.

Son nom eſtoit gravé en groſſes lettres ſur la baſe de la ſtatuë. Inciſum erat grandibus literis nomen in baſi. *Cic.* Jego Jmię było wielkiemi literami ryſowane ryte rznięte ná ſpodku oſoby.

Il fit graver ſur ſon ſepulchre, qu'il eſtoit premier Médecin du Prince. Monumento ſuo Iatronocen Principis ſe inſcripſit. *Plin.* Ná nagrobku ſwoim wyryſować kazał że był náypierwſzym Doktorem Páná, Krola, Monarchy.

GRAVER ſe dit au figuré, pour *Se mettre une choſe fortement dans l'eſprit.* Aliquid in animo infigere, *ou* inſculpere. *Cic.* WYRYSOWAC wyryć ſobie co w myśli w pamięci.

Cette verité qu'il y a des Dieux, eſt gravée dans tous les eſprits. In animis omnium quaſi inſculptum eſt, eſſe Deos. *Cic.* Tá prawda, Jeſt Bog; wyryta ieſt ná umyśle każdego.

Les belles actions des Héros ſont gravées ſur des monuments publics & éternels. Præclara heroüm geſta inciſa & inſculpta ſunt publicis æterniſque monumentis. *Cic.* Sławne dzieła wielkich ludzi wyryte ſą w publiczney wſzyſtkich y nieśmirtelney pamięci.

GRAVEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui grave des images, ſoit en taille douce, ſoit ſur le bois.*) Scalptor, oris, m. *Plin.* SZTYCHARZ, Ryſownik ſnycerz. *Cælator, oris, m. (*ſe dit d'un Graveur ſur l'or & ſur l'argent.*) *Ten co ná złocie álbo ſrebrze wyrzyna ryſuie ſztychuie.

GRAVEURE, (*prononcez* GRAVÛRE.) ſubſt. fem. (*L'action de graver.*) Scalptura, æ, f. Sculptura. RZNIĘCIE ryſowanie ſztychowanie. *Cælatura, æ, f. (*pour l'or & l'argent.*) *Sztychowanie ná złocie &c.

Vne graveure trop enfoncée, trop profonde rompit la lame, qui eſtoit trop mince. Cælatura altior rupit tenuem laminam. *Quint.* Rznięcie bardzo głębokie cienką blnchę wſkroś przeſzło.

GRAVIER, ſubſt. m. (*Gros ſable*) Glarea, æ, f. *Cic.* PIASEK gruby, zwer.

Plein de gravier. Glareoſus, a, um. *Colum.* Zwerowaty, piaſczyſty

ON APPELLE auſſi *Gravier*, (*le ſediment qui ſe trouve dans l'urine.*) Sabulum, i, n. MUŁ piáſczyſty w urynie.

GRAVIR, V. neut. (*Grimper en ſe traiſnant.*) Repere. Adrepere. Prorepere, (po, pis, repſi, reptum.) Reptare, (o, as, avi, atum.) neut. *Var. Plin.* CZOŁGAC ſię.

GRAVITE', ſubſt. f. (*Peſanteur.*) Gravitas, atis, fæm. Pondus, eris, neut. CZIĘZAR ciężkość.

GRAVITE' ſe dit figurément (*d'une contenance grave & ſerieuſe.*) Gravitas. Severitas, atis, ſ. *Cic.* POWAGA ſtatek.

Tenir ſa gravité. Tenere, ou ſervare gravitatem, *Cic.* Zachować powagę ſwoię ſtatek ſwoy.

On voyit paroiſtre une certaine gravité ſur ſon viſage. Triſtis ſeveritas inerat in vultu. *Ter.* Powaga ſię wydawała ná obliczu ná twarzy Jego.

Vn homme qui ne tient point ſa gravité. Communis ac remiſſus vir. *Suet.* Człowiek lekomyślny nieſtatek.

GRAVOISI, ſubſt. m. (*les Maçons diſent* GRAVAS.) (*Menuës démolitions de baſtiment.*) Rudera, erum, n. pl. *Vitr.* OBALINY łomaniny budynku Rumy ſztuki walące ſię álbo umyślnie łámane.

GRE', ſubſt. m. (*Bonne volonté.*) Bona voluntas, fœm. DOBROWOLNOSC.

De ſon bon gré, De ſa bonne volonté, De luy-meſme. Suâ ſponte. ábl. Ultrò. adv. *Cic.* Dodrowolnie, ſamochcąc, ſam z ſiebie z ochoty właſney.

De gré à gré. Mutuo conſenſu. Mutuâ voluntate. Mutuis animis. abl. *Cic.* Dobrowolnie wzaiemnie.

Contre mon gré, Malgré moy. Meis ingratis, *ou* ingrátiis. Me invito ac reluctante. abl. *Plaut.* Præter meam libidinem. *Plaut.* Animis ddverſis. abl. *Tacit.* Niechcąc poniewolnie.

A MON GRE', *Selon moy.* Meo quidem judicio. WEDŁUG mnie, iák mi ſięzdaie, iák rozumiem. **Ce diſcours ne peut pas eſtre au gré de tout le monde.* Hæc oratio placere, *ou* probari omnibus non poteſt. *To ſię niemoże podobać każdemu.

GRE' ſe dit figurément (*de pluſieurs choſes.*) comme *Naviger au gré des vents.* Ire ventis. *Hor.* Ferri ventis. ZA, o wielu rzeczach: Płynąc zá wiatrami, iák wiátr nieſie.

SçAVOIR *gré*, ou *bon gré à quelqu'un d'une choſe.* Bonam gratiam alicui habere. *Plaut.* Multùm aliquem amare de re aliquâ. *Ter.* MIEC zá dobre zá złe. **Je vous ſçay bon gré de la réponſe que vous avez faire à Octavius.* Multùm te amo quòd reſpondiſti Octavio. *Cic.* *Bardzo ci dziękuię żeś ták odpowiedział Oktawiuſzowi.

Ils ne ſçavent gueres de gré du plaiſir qu'un leur fair. Si quid illis benè facias, levior plumâ eſt gratia. *Plaut.* Nie znaią ſię ná łaſce, ná dobrodzieyſtwie.

Qu'on ne me ſçache pas mauvais gré, ſi je dis. Abſit à verbo injuria, ſi dixero. *Liv.* Niech mi nikt nie ma zá złe że powiem, że rzeknę, że mowię.

Je me ſçay bon gré de n'avoir pas fait amitié avec cét homme. Mihi gratulor, *ou* plurimùm me amo, quod amicitiam cum illo homine non cujunxi, *ou* non canjunxerim. *Cic.* Bardzo ſię cieſzę z tego żem nie zábrał przyiáźni z tym człowiekiem.

GREC, m. GRECQUE, *ou* GREQUE, f. adject. (*Celuy, ou celle qui eſt de Grece.*) Græcus, a, um. Graius, a, um. *Cicer.* GREK, Greczyn Greczynka z grecyi rodem.

La langue Grecque. Lingua Greca. Język grecki. **Caton apprit le Grec*, ou *la langue Grecque en ſa vieilleſſe.* Cato litteras Græcas in ſenectute didicit. *Cicer.* *Káto języka Greckiego ná ſtarość ſię uczył.

Ne ſçavoir point le Grec. Neſcire Græcè. Nie umieć po grecku. **Le contraire eſt* Scire Græcè. *Cicer.*) *Umieć po grecku.

Il a quitté le Grec, ou *les lettres Grecques, pour s'appliquer aux Latines.* Jam Græculis calcem impegit, & Latinas cœpit non malè appetere. *Petr.* (*on ſous-entend* litteris, & litteras.) Greckiego języka odſtąpił á udał ſię do łaciny. **Il a quelque teinture du Grec.* Litterulus Græcis imdutus eſt. *Hor.* *Trochę coś po grecku umie.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme eſt Grec dans une affaire, dans une ſcience,* (*quand il en connoiſt le fonds.*) Alicujus negotii, *ou* ſcientiæ gnarus. Rei alicujus, *ou* ſcientiæ ſciens. *Cic.* GRUNTOWNIE wſkroś rzecz iáką álbo nauką rozumie wie, umie, zna ſię ná tym dobrze.

Ce n'eſt pas un grand Grec, (*quand il eſt ignorant & peu induſtrieux.*) Parùm, *ou* non admodum artis alicujus peritus, *ou* intelligens. Nie bardzo ſię przeuczył: nie wielki mędrek z niego.

ON DIT auſſi communément, *Paſſez, c'eſt du Grec.* Transeat, Græcum eſt. MOWIĄ też poſpolicie o rzeczy nie zrozmianey, Dać temu pokoy minąć to, coś to po grecku.

LA GRECE, (*Pays qui comprenoit l'Achaie, le Peloponneſe, les Iſles de la mer Egée & la mer d'Ionie.*) Græcia, æ, fœm. *Cic.* GRECYA Kray ktory w ſobie miał Achaią, Peloponez morze Chwaleńſkie, y morze białe.

La grands Grece. Gagna Græcia. Wielka Grecya. (On appelloit de ce nom la Campanie, la Pouille ou l'Apulie, le Pays des Brutiens & la Lucanie; áſcauſe de la grande multitudine des Grecs qui vinrent y habiter.) Ták zwano we Włoſzech Kampanią Apulią, Abrucyą y Lukanią, dla tego że tam wielkie mnoſtwo grekow oſiadło.

GREDIN, ſubſt. m. (*Gueux.*) Bliteus, ei, m. *Plaut.* GELPIEC nikczemnik zmindak.

(Mot bas & populaire.) Słowo podłe proſte.

GREDINE, ſubſt. f. (*Gueuſe.*) Blitea, æ, f. ZMINDACZKA ſzurgot.

ON LE DIT auſſi (*des avares qui vivent avec meſquinerie.*) Sordibus, a, um. *Plaut.* Toż ſłowo zmindak mowi ſię o ſknerowatych co mizernie żyią ſobie ſamym żałuiąc.

GREDINERIE, ſubſt. f. (*Meſquinerie.*) Sordes, ium, f. pl. ZMINDACTWO ſknerowatość ſknerſtwo.

Blaſmant ſa gredinerine. Incuſans ejus ſordes. *Quint.* Przyganiaiąc iego ſknerſtwu.

GREFFE, ſubſt. fœm. (*Scion d'arbre qu'on ente ſur un autre.*) Surculus. Calamus, i, maſc. *Plin.* ZRAZ do ſzczepienia.

GREFFER, V act. *Enter un arbre, y inſerer des greffes.*) Surculum, *ou* calamum arbori inſerere, (ſero, ſeris, ſerui, ſertum, *ou* ſevi, ſitum.) In arborem inſerere. *Colum.* Arborem inſerere. *Virg.* SZCZEPIC drzewka. **Vn arbre greffé ſur un autre.* Arbor alteri inſita. *Szczepy drzewka ſzczepione.

GREFFE, ſubſt. maſc. (*Depoſt public où l'on garde les arreſts & les autres actes de juſtice.*) Tabularium, ii, n. Tabulæ publicæ, arum, fœm pl. Acta publica, orum, neut. pl. *Cic.* GROD Kancelarya gdzie ſię ynayduią akta y kſięgi publiczne. Akta. Kſięgi.

Mettre, ou *enregiſtrer au greffe.* In acta, *ou* in tabulas publicas, referre, *ou* inſcribere aliquid. *Cicer.* Podać do kſięg wpiſać w kſięgi do akt podać.

GREFFIER, ſubſt. maſc. (*Qui tient un greffe.*) Scriba, æ, maſc. Tabularius. Actuarius, ii, maſc. *Cic. Hor.* PISARZ grodzki co kſięgami záwiaduie.

GREFFIER *du civil.* Recuperetorii judicii ſcriba. PISARZ grodzki ziemſki &c. **Greffier du criminel.* Rerum capitalium ſcriba. *Piſarz woytowſki.

Greffier de la géole, (*celuy qui tient le regiſtre des priſonniers.*) Commentarienſis, is, m. *Paul. Juriſ.* Piſarz kieratowy co więźniow ma rejeſtr.

GRELE, *Voyez* GRESLE. GRAD.

GRELOT, ſubſt, maſc. (*Petite boule creuſe qui contient quelque petit corps, qui eſtant agité rend un ſon.*) Crotalum, li, n. GRZEGOTKA.

GRELOTTER *de froid,* V. n. (*mot populaire.*) Crepitare dentibus. neut. *Plaut.* DZWONIC zębami od zimna drzeć bardzo.

GRENADE, ſubſt. f. (*Fruit rempli de petits pepins rouges & acides.*) Malum granatum, *ou* punicum, i, neut. *Colum.* GRANATOWE iabłko.

GRENADE, (*Boule de fer fort aigre,* ou *de verre, qu'on remplit d'artifice.*) Globulus ignitus, *ou* ignibus fetus, maſc. Granatum ignitum, i, n. GRANATY kule ogniſte do zápalania y ciſkania.

GRENADE, (*Royaume de Grenade en Eſpagne.*) Regnũ Granatenſe, *ou* Granatum, n. GRANADA Kroleſtwo w Hiſzpanii

GRENADE, *Ville d'Eſpagne.*) Granata, æ, f. GRANADA Miaſto Hiſzpańſkie.

Qui eſt de Grenade. Granatenſis, com. gen. Ten co ieſt z Grananady, Granateński, Granateńczyk.

GRENADE, (*Gros bourg de Languedoc ſur la Garonne, trois lieuës au deſſous de Toulouſe.*) Granatum, i, neut. GRANADA Miaſteczko znaczne w Landocyi nád Garonną trzymile pod Tolozą.

GRENADIER, ſubſt. m. (*Arbre qui porte des grénades.*) Malus punica, *genit.* mali punicæ, f. GRANATOWE Drzewo, co iábłka granaty rodzi.

GRENADIER dans les armées, (*qui jette des grenades à la main*) Ignitorum globulorum jaculator, oris, maſc. GRANADYEROWIE żołnierze, do wyrzucania, y zápalania granatow.

GRENAT, ſubſt. m. (*Pierre prétieuſe d'un rouge de grenade.*) Granatum, i, n. Carbunculus, li, m. *Plin.* GRANAD Kamień drogi karbunkuł.

GRENE', m. GRENE'E, f. *Voyez* GRENER. ZIARNISTY, ZIARNISTA.

GRENER, V. neut. (*Monter en graine, produire de la graine.*) Semen ferre, *ou* reddere. In ſemen exire, *ou* abire. *Plin.* W ZIARNA ſię wiązać kłośić ſię.

GRENETIER, m. GRENETIERE, fœm. (*Qui vend des graines.*) Seminum propola, æ, com. gen. TEN co zbożem wźelakim handluie. *Granatarius, ii, m. *mot de la baſſe latinité*, pour ſignifier *Vn Officier qui a l'intendance des grains.* *Starſzy nád żywnościami.

GRENETIS, ſubſt. m. (*Bordure des monnoyes en forme de petits grains.*) Granorum ordo, *ou* circulus, (*gnit.* ordinis, *ou* circuli.) m. OBWODKA około monety robioney w menicy nie obrzynaney ieſzcze obrączka.

GRENIER *à mettre du bled,* ſubſt. maſc. Granarium, ii, neut. Horreum, ei, neut. *Var. Colum.* SZPICHLERZ do ſypania zboża.

Grenier à foin. Fenile, lis, neut. *Colum.* Gora ná ſiano álbo ſtodoła.

Grenier à ſel. Horreum ſalarium, neut. Szopa na ſkładanie ſoli.

GRENOBLE, (*Ville ſur l'Izere, capitale du Dauphiné, & une des plus polies du Royaume.*) Gratianopolis, lis, fœm. (*c'eſt le* Cularo *des anciens, & l'*Acuſium *de Ptolemée.*) GRENOBL Miaſto ſtołeczne Delfinatu iedno z nayprzednieyſzych Kroleſtwa Franzuſkiego.

Qui eſt de Grenoble. Gratianopolitanus, a, um. Z Grenoblu rodem.

GRENOUILLE, ſubſt. fœm. (*Inſecte qui vit dans les marais.*) Rana, æ, fœm *Phæd.* ZABA. **Petite grenouille.* Ranunculus, li, m. *Żábka.

Grenouille de buiſſons & de baillers, (*qui eſt venimeuſe.*) Rubeta, æ, fœm. Ropucha, żaba iádowita.

GRENOUILLER, V. neut. (*Yvrogner en beuvotant demi-ſetier à demi-ſetier dans des cabarets borgnes*) Popinari, (or, aris, atus ſum.) depon. *Jul. Capit.* HULAC pić po karczmach, kwaterka zá kwaterką nápiiać ſię.

Faire le cri des grenouilles. Coaxare. neut. *Suet.* Skrzeczeć zábi głos.

(Mot bas & populaire.) Słowo proſte

GRENOUILLERIE, ſubſt. f. (*Marais où il y a quantité de grenouilles.*) Palus, udis, fœm. *Phæd.* Lacuna ranis abundans, f. BAGNO gdzie żab wiele.

GRENU, m. GRENUË, f. (*Chargé de grains.*) Granoſus, a, um. *Plin.* ZIARNISTY.

GRE'S, (*Ville capitale de Stirie en Allemagne.*) Grajacum, ci, neut. *Voyez* GRATS. GRAC Miaſto głowne Styryi w Niemczech.

GRE'S, ſubſt. m. *quelques-uns écrivent* GRAIS, (*Pierre dure & griſe à faire du pavé.*) Silex, *genit.* ſilicis, f. *Virg.* Saxum ſilex, *genit.* ſaxi ſilicis, n. *Liv.* KAMIENIE krzemienie do brukowania.

GRESSERIE, ſubſt. f. (*Carriere de grès.*) Lapicidina ſiliceа, æ, f. GORA gdzie kamienie krzemienie kopią.

GRESIL, ſubſt, m. (*Brouë qui gaſte les vignes.*) Pruinæ, æ, f. *Cic.* SZRZON mokradła pſuiąca winnice.

GRESILLE', m. GRESILLE'E, f. (*Racorni, roſti.*) To-

ſtus, a, um. *Colum.* OPALONY, opieczony.

GRESLE, (*prononcez* GRÉLE.) adject. maſc. & fœm. (*Qui eſt menu, délié.*) Exilis. Gracilis. Tenuis & hoc tenue, adject. *Cic. Ovid.* CIENKI ſubtelny.

Il a les jambes fort greſles, ou *fort menuës.* Eſt ipſii nimia crurum tenuitas. *Phæd.* Laſko nogi, cienkich nog.

Il eſt d'une taille greſle & menuë. Summa eſt ipſi corporit gracilitas. *Cic.* Cienkiego ſtanu.

GRESLE, (*Aigu, parlant des ſons & de la voix.*) Exilis & hoc exile. *Plin.* PRZYKRY krzykliwy.

GRESLE, ſubſt. fœm. (*Méteore fait d'une eau condenſée dans l'air.*) Grando, inis, fœm. *Plin.* GRAD.

Il tombe de la greſle. Salit, *ou* cadit grando. *Cicer. Virg.* Grad pada.

Des vignes battuës de la greſle. Vites verberatæ grandine. *Horat.* Winnice gradem zbite ſtłuczone.

Sujet à la greſle. Grandinoſus, a, um. *Colum.* Gradziſty gradowi podległy.

ON DIT au figuré, *Vne greſle de fleches.* Ferrea ſeges telorum, *genit.* ferreæ ſegetis telorum, fœm. STRZAŁY iáko grad lecące.

Digne d'une greſle de coups. Verbero, onis, maſc. *Plaut.* Wart kiymi być zbity.

Jetter une greſle de pierres. Lapidationes facere. *Cicer.* Kamienie iáko grad ſypać gradobicie.

GRESLER, V. act. (*Frapper de la greſle.*) Verberare grandine, (o, as, avi, atum.) act. acc. GRAD puſzczać gradem bić. **Cet orage a greſlé les vignes.* Hic turbo contudit vites grandine. Hic turbo flagellavit, *ou* verberavit vineas. *Horat.* *Grad nawalny porłukł winnice.

GRESLER, neut. *Il greſle, Il tombe de la greſle,* (*mis imperſonnellement.*) Grandinat. Degrandinat. Grando cadit, *ou* ſalit. *Cic.* GRAD pada.

ON DIT au figuré, *Cet homme eſt greſlé,* pour dire *Quelque malheur l'a fort incommodé.* Afflixit, *ou* pauperavit hunc calamitas. *Cic. Plaut.* CZŁOWIEK nieſzczęściem iákim wniwecz obrocony.

GREVE, ſubſt. f. (*Place unie & ſablonneuſe au rivage de la mer.*) Arenoſum, *genit.* arenoſi littoris, neut. *Virg.* LĄD piaſczyſty, piaſki brzegowe ná przyſtępie do rzek morza

GREVE, *Le gros ſable qui eſt ſur le rivage.*) Arena. Glarea, æ, f. *Virg.* PIASEK gruby po nád brzegami rzecznemi.

GREVE, (*Place publique & port de la riviere de Seine à Parris.*) Gravia, æ, f. PLAC publiczny tracenia zwłaſzcza żydow w Páryżu, y ląd álbo portrzeki Senny támże.

GREVER, V. act. vieux mot & hors du bel uſage, (*Faire de la peine, peſer.*) Gravare, (o, as, avi, atum.) act. acc. CIĘZYC ciężkość czynić ſtare ſłowo francuſkie. **Ce travail ne vous grevera point, ne vous ſera point de peine.* Nec te labor iſte gravabit. *Virg.* * Ta praca, zábawa, robota, ciężka przykra ci niebędzie

GRIEF, m. GRIEVE, f. adject. (*Grand, douloureux.*) Gravis & hoc grave. *Cic.* CIĘSZKI, wielki, żáłoſny przykry.

Vne grieve maladie. Gravis morbus *Cic.* Ciężka choroba.

**Vn crime grief.* Grave crimen. *Quint.* *Ciężki grzech zbrodnia wielka.

LES GRIEFS *en juriſprudence,* (*Les plaintes qu'on fait en juſtice des torts qu'on a recus.*) Querela. Querimoniæ, arum, f. pl. KRZYWDY ktorey kto prawem dochodzi. **Donner des griefs.* Commentarium querimoniarum edere. *Podać do ſądu krzywdy ſwoie.

GRIEF, m. (*Tort.*) Jactura, æ, f. Damnum, ni, neut. KRZYWDA ciężkość ukrzywdzenie. * *Reparer le grief.* Damnum ſarcire. *Colum.* *Nádgrodzić nádgradzać krzywdy.

GRIESCHE, *prononcez* GRIÈCHE, adj. m. & f. (*Rude, piquant.*) Aſpera, aſpera, aſperum. *Plin.* OSTRY chropawy Párzący, kolący.

Ortie grieſche. Urtica mordax, *genit.* urticæ mordacis, f. *Ovid.* Pokrzywa parząca.

PIE *grieſche.* Pica loquax, *genit.* picæ loquacis, f. *Mart.* SROKA ſkrzekliwa.

ON APPELLE *Vne femme criarde, Vne pie griſche.* Pica garrula. Clamuſa mulier. *Mart.* BIAŁOGŁOWA halaśliwa zrzędna

GRIEVEMENT, adv. Graviter. Gravius. Graviſſimè. adv. *Cic.* CIĘSZKO, ſzkaradnie.

GRIEVETE', ſubſt. f. (*Atrocité, ou la grandeur d'un crime.*)

crime.) Attrocitas, atis, f. *Cic.* CIĘSZKOSC ſzkaradność wyſtępku iakiego.

Grieveté d'une maladie. Morbi gravitas. Ciężkość choroby iákiey.

GRIFFE, ſubſt. f. (*Ongle d'une beſte raviſſante.*) Falcula, æ, f. Unguis, m. Unguis falcatus, *genit.* unguis falcati, m. *Cic.* PAZURY, Szpony drapieżnego ptaka, álbo zwierza.

GRIFFON, ſubſt. m. (*Oiſeau de proye ſemblable à l'argle.*) Gryps, *genit.* gryphis, m. *Virg.* Gryphus, i, maſc. *Plin.* GRYFF ptak Orłowi podobny.

GRIFFONAGE, ſubſt. m. (*Mauveiſe écriture qu'on ne peut lire.*) Litteræ malè exaratæ, arum, f. pl. GRYZMOLENIE ládaiakie piſanie.

GRIFFONNER, V. act. (*Ecrire mal.*) Malè ſcribere. Malè litteras exarare. GRYZMOLIC.

GRIFFONNER ſe dit auſſi pour *Tracer groſſierement un portrait ſur le papier.* Aliquam imaginem rudibus lineamentis deformare. NAKRYSLIC po proſtu náryſować co ná papierze.

GRIGNON, ſubſt. m. (*Morceau de pain du coſté de la croûte.*) Cruſtulum panis, *geni.* li, ñ. SKORKA chleba.

GRIGOTER, V. act. (*Manger un grignon*, ou *de la croûte.*) Cruſtulum panis rodere, (do, dis, roſi, roſum.) act. SKORKĘ chleba ieść gruchocąc, ſchrupać ſkorkę chleba.

(Mot bas & du diſcours familier.) Słowo francuſkie proſte mowy potoczney.

GRIGOU, ſubſt. m. (*Meſquin, ſordide. qui vit ſeul & comme un miſerable.*) Blitcus & ſiccus, *ou* ſordidus, i, m. *Plaut.* SKNERA zmiudak, ſkąpiec.

(Mot bas & populaire.) Słowo proſte.

GRIL, (*on prononce* gri.) ſubſt. m. (*Vtencile de cuiſine à faire roſtir ſur les charbons.*) Craticula, æ, fœm. *Mart.* ROSZT, ſtatek kuchenny do pieczenia, álbo przypiekania.

GRILLAN, m. GRILLANTE, f. (*Gliſſant.*) Lubricus, a, um. *Cic* SLISKI SLISKA.

GRILLE, ſubſt. f. (*Barreau defer*, ou *de bois.*) Clathri, orum, m. pl. Clathra, orum, n. pl. *Colum.* KRATA żelazna, álbo drzewniana.

GRILLER, V act. (*Fermer d'une grille.*) Clathrare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Colum.* KRACIC, kratę dáwáć dlá zamknięcia.

Vne feneſtre grillée. Feneſtra clatharata, æ, f. Okno kraciane, kracone z kratą okno.

GRILLER, (*Faire roſtir ſur un gril.*) Craticulâ torrere, (eo, es, torrui, toſtum) act. acc PRZYPIEKAC ná roſzcie. **Les bleds ſont tout grillés de la trop grande ardeur du ſoleil.* Segetes toſtæ ſunt nimiis ſolis ardoribus. * Wſzyſtkie zboża ſpalone ſą od gorąca, od upałow wielkich. * *Il s'eſt grillé les doigts.* Aſſavit ſibi digitos. *Przypiekł ſparzył ſobie palce.

GRILLER, neut. pour *Gliſſer.* ne ſe dit pas dans le beau ſtile SLIZAC ſię, ślizną ć ſię, uśliznąc ſię nie mowi ſię to ſłowo w Francuſkim w pięknym ſtylu.

GRYLLON, ſubſt. m. (*Inſecte tout noir de la figure d'un hanneton, qui ſe plaiſt dans les lieux chauds.*) Gryllus, li, m. *Plin.* SWIERCZ, świerk.

(Quelques uns l'appellent *Grillet*, d'autres *Grillot:* les Boulangers & le petit peuple le nomment *Greſillon.*) Inſi zowią *Grillet* świerk, inſi *grillot* świercz. Piekarze, y proſtactwo názywaią *greſilon* świerk.

GRIMACE, ſubſt. fœm. (*Contorſion de la bouche*, ou *du viſage*) Oris depravatio, *ou* diſtortio, onis, f. *Cic.* SKRZYWIENIE twarzy ſkrziwienie ſię wykrzywianie gęby.

Faire la grimace, ou *des grimaces.* Os diſtorquere, (queo, ques, torſi, tortum.) *Ter.* Krzywić ſię wykrzywiać ſię. **Faire diverſes grimaces de la bouche.* Os exquiſitis modis ducere. *Quint. ou* diſtorquere. *Tacit.* * Rozmaite wykrzywiania czynić dziwnie ſię krzywić.

GRIMACE ſignifie figurément, *Feinte, hypocriſie.* Vultus ſimulatus, *genit.* vultûs ſimulati, m. WYMYSŁ zmyślanie udanie zmyślone pokazowanie czego ná pozor. **Contrefaiſant le triſte par grimace.* Vultu in mœſtitiam compoſito. *Tacit.* *Zmyślaiąc żal y ſmutek pokazuiąc zmyślony.

ON DIT, *Faire la grimace à quelqu'un, Luy faire la mine, luy faire une mine froide.* Contractâ fronte ac duro vultu aliquem accipere, *ou* excipere. SLRZYWIC ſię ná kogo, ſkrzywioną twarzą nie mile kogo y niewdzięcznie przyiąć

GRIMACER, V. neut. (*Faire des grimaces.*) Diſtorquere os, (queo, ques, torſi, tortum.) act. *Cic.* KRZYWIC ſię wykrzywiać gębę.

GRIMACER, (*N'agir pas franchement.*) Diſſimulanter agere. UDAWAC rzecz ináczey, udawać ſwoie, nieſzczerze iść z kim.

GRIMACIER, m. GRIMACIERE, f. (*Celuy & celle qui fait des grimaces*) Qui, *ou* quæ os diſtorquet. KRZYWOSZ, KRZYWOSZKA ten álbo ta co ſię wykrzywia co ſię krzywi wykrzywia wymyśla. Wymyślny, Wymyślna.

GRIMAUD, ſubſt. m. terme injurieux. (*dont les grands eſcoliers ſe ſervent pour injurier les petits.*) Puſio, onis, maſc. *Cic.* ZAK, zaczek mały.

GRIMOIRE, ſubſt. m. (*Livre de magie*) Libellus magicus, i, m. KSIEGI czarownickie, charakternickie piſmo niezrozumiane.

GRIMOIRE eſt auſſi *Vn livre*, ou *un écrit obſcur où l'on n'entend rien.* Voces rerum inopet & nugæ canoræ. *Horat.* DZIWNE Charaktery niezrozumiane.

GRIMPEMENT, ſubſt. m. (*L'action de grimper.*) Reptatus, ûs, maſc. *Plin.* CZOŁGANIE ſię, zwłaſzcza do góry czołgaiąc ſię ná ręku y nogach ſię pnąć.

GRIMPER, V. neut. (*Gravir, monter en un lieu.*) Repere. Adrepere, (po, pis, repſi, reptum.) neut. *Var.* Reptare, (o, as, avi, atum.) n. *Plaut.* Reptatu aſcendere. *Plin.* PNĄC ſię czołgać ſię wſpinać ſię leść drapać ſię dokąd.

Vn ſinge taſchoit d'grimper à un nid d'hirondelle. Ad hirundininum nidum viſa eſt ſimia admoliri, ut aſcenſionem faceret. *Plaut.* Máłpa ſię wſpinała do gniazda iaſkołek.

GRINCEMENT, ſubſt. maſc. (*Action qui fait faire un ſon des dents, les unes contre les autres.*) Dentium ſtridor, oris, maſc. *ou* Crepitus, ûs, maſc. *Cicer.* ZGRZYTANIE zębami.

GRINCER, *les dents*, V. act. Stridere dentibus, (eo, es, *ou* ſtrido, is, ſtridi, *ſans ſupin.*) neut. Frendere. Infrendere dentibus, (eo, es, dui, freſſum.) neut. *Plaut.* ZGRZYTAĆ zębami ſzczękać zębami.

GRINGOTTER, V. neut. (*Fredonner à voix baſſe & non articulée, pour prendre le ton & chanter quelque air.*) Frigultire, (io, is, itum.) neut. NUCIC ſobie nutę iáką y pieśń przypominaiąc.

GRIOTTE, ſubſt. fœm. (*Groſſe ceriſe à courte queue, plus douce que les autres, & qui tire ſur le noir.*) Dulcia cerraſa, *genit.* dulcium ceraſorum, neut. plur. WISZNIE wielkie ſutowe czarne Trześnie.

GRIOTTIER, ſubſt. maſc. (*Arbre qui porte des griottes.*) Dulcis ceraſus, *genit.* dulcis ceraſi, fœm. *Prop.* WISZNIA łutowych wiſen drzewo Trześni.

GRIPPER, V. act. (*Prendre, ravir avec rapacité.*) Rapere, (io, is, rapui, raptum.) act. Furari, (or, aris, atus ſum. dep. Furaces habere manus. *Plaut.* PORWAC Zemknąć.

(Mot bas) Słowo proſte.

GRIS, m. GRISE, f. adject. & *quelquefois* ſubſtantif. (*Couleur entre le blanc & le noir.*) Leucophæus, a, um. *Virg.* SZARY, SZARA, kolor.

Gris de fer. Ferrugineus color. Ferreus color. *Plin.* Stalowy.

Gris de cendre Color cinereus, *ou* cineraceus. *Plin.* Popielaty

Gris de ſouris. Color. murinus. *Colum.* Myſzaty.

Gris minime. Cervinus color. Łoſiowaty bury

Veſtu de gris. Leucophæatus, a, um. Leucophæâ veſte indutus. *Mart.* Szaro ubrany.

CHEVEUX *gris.* Cani, orum, m. pl. Cani capilli, orum, m. pl. *Cic.* SIWE włoſy, ſiwizna.

PETIT GRIS, (*Fourrure faite de peaux d'une eſpece de rats*, ou *d'eſcureuils, qui ſe trouvent dans les pays ſeptentrionnaux.*) Muſtela leucophæa, æ, fœm. Vellus leucophæum. POPIELICE. **Vne robe de petit gris.* Veſtis ex vellere leucophæo. *Sák popielicowy, bſam popielic.

ON APPELLE, *Vn temps gris, Vn temps froid & obſcur.* Frigus opacum, *genit.* frigoris opaci, neut. *Virg.* Pallidum frigus. *Stat.* CZAS pochmurny poſępna pogoda zimna wilgotna.

ON DIT, *Faire griſe mine à quelqu'un, Luy faire mauvais viſage.*) Auſterè, *ou* auſtero vultu aliquem accipere. MARSZCZYC ſię ná kogo, krzywić ſię ná kogo niechętnie.

GRISAILLE, ſubſt. f. (*Peinture de blanc meſlé de gris-clair-obſcur.*) Color cinereus dilutior. E cineraceo color albeſcens. MALOWANIE ſzare ſiwawe.

GRISASTRE, *ou* GRISÂTRE, adject. m. & fœm, (*Tirant ſur le gris.*) Ad leucopgæum accedens. entis omn. gen. Leucophæo proximus, a, um. SZARAWY.

GRISETTE, ſubſt. f. (*Petit habit d'une étoffe griſe.*) Veſtis leucophæa, fœm. GRYZETA ſuknia ſzara odzienie ſzarzyzna,

GRISETTE, (*Fille*, ou *femme qui eſt habillée d'une griſette.*) Leucophæata, æ, f. SZARKA Panna, álbo matrona w ſzarzyznie chodząca dewotka.

GRISON, m. GRISONNE, fœm. (*Celuy*, ou *celle dont les cheveux commencent à blanchir.*) Canus, a, um. *Horat.* SIWIEC Siwka co ſiwieie álbo záczyna ſiwieć. **Je cherche un homme qui eſt griſon comme vous.* Quæro hominem ad iſtam albitudinem. *Plaut.* *Szukam tákiego ſiwawego iák ty.

GRISON ſe prend pour *Vn aſne.* Aſinus, i, maſc. *Cicer.* OSIEŁ.

GRISONNER, V. neut. (*Commencer à blanchir.*) Canescere, (ſco, is,) Canere. (eo, es, canui, *ſans ſupin.*) Albeſcere & Albere, (beo, bes, bui, *ſans ſupin.*) neut. *Cic.* SIWIEC záczynać ſiwieć wpolſkim mowią poproſtu ſzpakowacieć.

GRISONS, (*Peuples voiſins & conférez des Suiſſes.*) Rhæti, orum, m. pl. Rhæti alpini, orum, m. pl. GRYZONOWIE narod ſąſiedzki, y ſprzymierzony z Szwayczarami.

Le pays des Griſons. Rhætia, æ, f. Gyzonow Kray.

DES GRISONS, *Touchant les Griſons.* Rhæticus, a, um. GRYZONSKI,

GRIVE, ſubſt, f. (*Petit oiſeau tavelé de blanc & de jaune.*) Turdus, i, m, *Hor.* SZPAK.

GRIVELE', m. GRIVELE'E, fœm. adject. (*Taſcheté de blanc & de noir.*) Albo & atro colore variegatus, a, um. Gilvo & ferugineo colore varius, a, um. CĘTKOWANY, CĘTKOWANA Szpakowaty.

GRIVELER, V. n. (*Faire de petits profits ſecrets & illicites dans quelque employ.*) Furtis occultis quæſtum facere. Ad quæſtum illicitum provinciâ aliquâ abuti. *Cic.* Privatos homines depeculari, *ou* compilare. *Cic.* ZMYKAC ná ſwoięſtro nę, ſmyknąć co pokryomu ná ſwoię ſtronę zmyſzkować ukraść.

(Mot bas) Słowo podłe.

GRIVELLERIES, ſubſt. f. plur. (*Gains, profits illicites qu'on fait dans quelque employ.*) Furtivus & illibaralis quæſtus, *genit.* furtivi & illiberalis quæſtûs, maſc. Compilatio, onis, fœm. Peculatus, ûs, maſc. *Cicer.* MYSZKOWANIE zmyſzkowanie czego kradzieſz.

(Mot bas & populaire) Słowo podłe proſte.

GRIVELEUR, ſubſt. maſc. (*Qui fait des profits illicites.*) Peculator. Depeculator. Alienæ pecuniæ averſor, oris, maſc. *Cic.* SMYK, Złodziey co pokryomy kradnie.

GROGNER, V. neut. (*qui ſe dit au propre des pourceaux.*) Grunnire, (io, is, ivi, itum.) neut. *Plin.* KWICZYC co ſię o świniach y wieprzach właśnie mowi.

GROGNEMENT, ſubſt. maſc. (*Cri des pourceaux.*) Grunnitus, ûs, maſc. *Cic.* Stridor, oris, maſc. KWIK kwiczenie wieprzow charchanie.

GROGNEUR, maſc. GROGNEUSE, fœm. adject. (*Qui grogne, qui murmure entre ſes dents*) Muſſans. Muſſitans, entis, omn. gen. *Ter.* MRUK mrukliwy mrukliwa co ſobie pod noſem mruczy y mamrze.

(Mot bas.) Słowo podłe.

GROLLE, (*Ville de Hollande dans le quartier de Zutphen.*) Grolla, æ, fœm. GROLLA Miaſto Holenderſkie w Kantonie Zutfen.

GROMMELER, terme bas, V. neut. (*Murmurer ſecrettement entre ſes dents.*) Mutire, (io, is, ivi, itum.) Muſſare, (o, as, avi, atum.) neut. *Phæd. Ter.* MRUCZEC, ſzemrać pomrukiwać pod noſem.

GRONDEMENT, ſubſt. maſc. (*L'action de gronder.*) Murmur, uris, neut. *Virg.* ŁAIANIE hałaſowanie.

GRONDER, V. neut. (*Murmurer.*) *On peut ſe ſervir des Verbes.* Mutire, Muſſare & Murmurare. ŁAIAC hałaſować.

Gronder contre quelqu'un. Adversùs aliquem murmurare, *ou* muſſare. *Ovid.* Łáiać ná kogo.

GRONDER *quelqu'un*, V. act. (*Le reprendre aigrement.*) Durius, *ou* aſperiùs, *ou* verbis aſperioribus, aliquem increpare, *ou* reprehendere. *Cicer.* ŁAIAC kogo, komu, oſtro go ſłowy ſtrofować.

ON DIT, *Le tonnerre gronde.* Cœlum tonitru contremit. *Cic.* Murmur edit cœlum. PIORUN grzmi hałaſuie.

GRONDERIE, ſubſt. f. (*L'action de gronder.*) Obmurmuratio, onis, f. ŁAIANIE hałaſowanie.

(Mot bas.) Słowo w Francuſkim proſte.

GRONDEUR, m. GRONDEUSE, f. (*Qui eſt de mauvaiſe humeur.*) Moroſus. Severus. Tetricus, a, um. *Cicer. Colum.* HAŁASNIK zrzędny zrzędna hałaśnica gniewliwy.

GRONINGUE, (*Ville de la Seigneurie de même nom.*) Groninga, æ, fœm. *Le pays de Groningue.* Groningia, æ, fœm. GRONING Miaſto Páńſtwa tegoż Imienia. Kray Prowincya Groningi.

GROS, m. GROSSE, f. adject. (*Qui eſt eſtendu en largeur & en groſſeur.*) Craſſus, a, um. Amplus, a, um. Craſſior & hoc craſſius. Amplior & hoc amplius; Craſſiſſimus, Ampliſſimus, a, um. *Cic.*) GRUBY, GRUBA, miąższy. **Vn homme gros*, ou *un gros homme.* homo craſſus. *Ter.* Corpulentus. *Cicer.* *Człowiek gruby co do oſoby. **Vne groſſe robe.* Craſſa toga. *Hor.* *Suknia gruba co do materyi. **De gros fil.* Craſſa toga filum. *Cic.* Z grubey nici.

ON DIT, *Vne femme groſſe*, (*qui eſt enceinte.*) Gravida mulier. *Ter.* Mulier quæ ventrem fert. *Liv. ou* quæ partum fert. *Plin.* DZIEWKA álbo Matrona ciężarna, ogrubiała.

**Je ne me ſuis jamais apperceu qu'elle fut groſſe.* Uterum illi nunquam ego extumere ſenſi. *Plaut.* Nigdym niepoſtrzegł żeby była ciężarną (álbo) w ciąży.

GROS, (*Oppoſé à petit.*) *De gros yeux, des yeux à fleur de de teſte.* Oculi eminentes. *Cic.* WIELKI Oczy wielkie, wypukłe, wydatne, niezápadłe. **Vne groſſe voix.* Grandis & plena vox. *Cicer.* *Głos wielki álbo gruby. **De groſſes lettres.* Grandes litteræ. *Plaut.* Quadratæ litteræ. *Petr.* *Wielkie litery znaczne. **Vne groſſe ville.* Magna & ingens urbs. *Wielkie Miaſto. **Vne groſſe riviere.* Magnum flumen. *Hor.* *Wielka rzeka (álbo) wezbrana. **Vne groſſe fievre.* Magna febris. *Celſ.* *Wielka gorączka. **Vne groſſe armée.* Ingens, *ou* numeroſus exercitus. *Wielkie woysko znaczne.

ON DIT, *Il eſt gros & gras.* Pugilicè & athleticè valet. *Plaut.* POTĘZNY y mocny. **De venir gros & gras.* Craſſeſcere. *Plin.* *Mężnieć nabierać ſił y ciała.

ON DIT qu'*Vn homme a le cœur gros*, pour dire qu'*Il a le cœur plein de dépit & de colere.* Tumet illius jecur. Totus eſt in fermento. *Plaut.* ZŁY gniewny ledwie ſię ferce wnim nierozſadzi.

ON DIT auſſi, *Avoir de groſſes paroles avec quelqu'un*, pour dire *Le quereller fort & ferme.* Verbis amaris aliquem inceſſere. Jurgari, *ou* jurgare verbis aſperioribus cum aliquo. *Ter. Phæd.* PRZEMOWIC ſię z kim ſłowami przykremi uráźliwemi; Złaiać kogo zbłotem go zmięſzać.

EN TERMES de marine, on appelle *Vn gros temps, Vn pemps de mer*, ou *un orage.* Procella, æ, f. *Hor.* NAWAŁNOSC fala ná wodzie ná morzu burza. * *Il s'éleva un gros temps.* Inceſſit procella. *Col.* * Powſtała była wielka burza náwałność, fala.

Mettre ſon argent à la groſſe avanture, (comme l'on parle dans le commerce.) *Le riſquer ſur mer.* Fortunas ſuas mari credere, *ou* committere. Dać pieniądze ná zárobek ná okręt morſki, ná Statek.

GROS, ſubſt. m. (*Vn amas de troupes, qui marchent de compagnie.*) Agmen, *genit.* agminis, n. *Quint-Curt.* HUFIEC Pułk woyſka razem idącego. * *Vn gros de cavalerie.* Equitum turma. *Pułk iezdnych (álbo) iázdy. * *Le gros de l'armée.* Exercitûs ſumma, æ, f. *Cæſ.* *Sama Woyſka wſzyſtka potęga *korpus.*

Le gros des affaires, Summa rerum. *Cic.* Treść ſama rzeczy iakiey álbo ſprawy.

GROS, c'eſt auſſi *La huitiéme partie d'une once.* Groſſus, i, maſc. GROSZ. oſma część uncyi, rozmaity według rozności Kraiu, u nas waży dwa kraycary niemieckie.

EN GROS, adv. (*Sommairement, ſans entrer dans le détail.*) *Raconter en gros.* Summatim res perſtringere, *ou* attingere, *ou* narrare. RYCZAŁTEM cáłkiem kupą zewſzyſtkimi, krotko

Vendre en gros. Acervatim vendere. Przedawać całkiem.

TOUT EN GROS, *Il ne ſe trouva que deux perſonnes tout en gros, qui furent de ce ſentiment.* Duo ad ſummum ita ſenſerunt. ZE WSZYSTKIM nie znalazło ſię zewſzyſtkim tylko dwie oſoby zdania tego.

(Expreſſion baſſe en noſtre langue) Expreſſya podła w francuſkim.

GROS ſe dit proverbialement, *Parler à quelqu'un des groſſes dent.*, pour dire *Luy parler fortement & en colere.* Acerbè, *ou* graviter aliquem increpare, *ou* objurgare, *Cic.* GRUBY grubo przyſłowiem: Grubo dokogo mowić grubemi ſłowami uráźliwemi złaiać.

TOUCHER *la groſſe corde.* Tangere ulcus. *Ter.* TKNĄC w ſedno. **Rafaiſchir une choſe qui déplaiſt.* * Przypomnieć co przykreego.

J'e ſuis gros de vous voir, j'en brûle d'envie. Ardeo te videre. *Plin. Jun.* Gorąco pragnę bardzo bym rád cię widział.

FAIRE *le gros dos, S'enfler d'orgueil & de venité.* Intumeſcere. Se ſe efferre. *Cic.* Faſtum facere. *Petr.* ODYMAC ſię pyſznić ſię.

GROS ſignifie quelquefois *Riche, Un gros marchand.* Mercator ditiſſimus. WIELKI znaczny bogaty, bogaty kupiec znaczny.

Un gros partiſan. Ditiſſimus publicanus. Znaczny zakupnik. **Il eſt mort une groſſe teſte, quelque perſonne riche.* Dives aliquis leto datus eſt. *Ktoś znaczny umarł.

GROS-BEC, ſubſt. m. (*Petit oiſeau, eſpece de pinçon.*) Fringilla, æ, f. *Plin.* ZIĘBA ptak.

GROSEILLE, ſubſt. f. (*Petit fruit rouge, qui eſt acide.*) Groſſulariæ acinus i, m. PORZECZKA owoc iágody czerwone kwaſkowaty.

GROSELIER *blanc*, ſubſt. m. (*Arbriſſeau.*) Groſſularia, æ, f PORZECZKI krzak porzeczek białych.

Groſſelier rouge. Groſſularia rubra, æ, f. Krzak porzeczek czerwonych.

LA GROSSE *d'un contract*, (*Expedition en parchemin des contracts & des ſentences.*) Authentica tabula, æ, fœm. EXTRAKT kontraktu iákiego Autentyk oryginał.

UNE GROSSE *de boutons*, (*Douze duzaines de boutons.*) Globuli duodecies duodeni. PACZKA guzikow dwanaście Tuzinow guzikow.

GROSSESSE, ſubſt. f. (*Eſtat d'une femme groſſe d'enfant.* Graviditas, atis, f. *Cic.* CIĄŻA Ciężarność białogłowy dzieckiem chodzącey.

Elle eachoit ſa groſſeſſe le plus qu'il luy eſtoit poſſible, de peur qu'il ne luy fît prendre des remedes pour ſe délivrer avant terme, & faire perir ſon fruit. Celabat graviditatem, metuebatque ne ſibi perſuaderet, ùt abortioni operam daret, puerumque necaret. *Plaut.* Kryła ſię z ciężarem ſwoim ile możności, áby iey nie zádano lekarſtw iákich truiących płod y poronienie przed czaſem czyniących.

Ménagez vous, vous eſtes ſur la fin de voſtre groſſeſſe. Imperce tibi, menſes jam tibi exactos vides. *Plaut.* Ostrożnie ſobie poczynay iużeś ná czaſie.

Elle eſt déſ ivrée depuis peu de ſa groſſeſſe. Puerperio cubat. *Plaut.* Nie dawno rozwiązaną zoſtała.

GROSSEUR, ſubſt. f. (*Eſtenduë, amplitude des corps.*) Craſſitudo, dinis, f. *Cæſ.* Amplitudo, inis, f. *Plin.* GRUBOSC miąższość czego w grubſz wielkość.

La groſſeur d'un tronc d'arbre. Trunci vaſtitas *Colum.* Grubość pnia drzewa iákiego. **Des pieux de groſſeur de la cuiſſe.* Stipites feminis craſſitudine. *Cæſ.* *Pieńki pale grube iák udo ludzkie.

Des pilules de groſſeur d'une feve. Carapotia, ad noſtræ fabæ magnitudinem, *ou* quæ fabæ magnitadinem habent. *Celſ.* Pigułki wielkości iáko bob, álbo groch wielki.

GROSSIER, maſc. GROSSIERE, f. adject. (*Eſpais, qui a beaucoup de groſſeur.*) Craſſus, a, um. Craſſior & hoc craſſius; Craſſiſſimus, a, um.) GRUBY, GRUBA. **Un mur groſſier.* Craſſus paries. *Cat.* *Sciana gruba.

ON DIT, *Un air groſſier, épais.* Craſſum cœlum, Craſſus aer. Pingue & concretum cœlum. *Cic.* POWIETRZE grube ciężkie.

GROSSIER ſe dit auſſi (*des ouvrages de l'art, qui ſont travaillez groſſierement.*) Rudis & hoc rude. Impolitus, a, um. Infabrè factus, a, um. *Cic.* GRUBA proſta robota.

ON DIT figurément en ce ſens, *Un eſprit groſſier, lourd.* Ingenium pingue. *Ovid.* Ingenium rude. *Hor.* Forma ingenii impolita & planè rudis. *Cic.* DOWCIP umyſł podły, prosty.

Il a les mœurs groſſieres. Ruſticis, *ou* agreſtibus eſt moribus. Eſt rudibus & invenſtis moribus. Obyczaiow ieſt grubiańſkich. **Il a les manieres d'agir groſſieres.* Rudis eſt ipſi & agreſtis agendi ratio. *Poczyna ſobie grubiańſko.

Nous voyons qu'en quelques pays les eſprits y ſont plus groſſiers à cauſe de l'air. In quibuſdam regionibus contingere videmus hebetia ut ſint hominum ingenia, propter cœli pleniorem naturam, *ou* quod in caſſiſſimâ mundi regione collocata ſint. *Cic.* W niektorych kraiach widziemy że y umyſły ſą bardziey grube dlá powietrza ciężkości y grubości.

GROSSIER, ou *Un marchand groſſier*, (*qui fait le gros, qui ne vend qu'en gros.*) Mercator qui multa ſimul, acervatim, *ou* ſemel vendit. Mercator ſolidarius, *genit.* mercatoris ſolidarii, m. *Bud.* CAŁOWNIK kupiec co całkiem przedaie nie po części.

GROSSIEREMENT, adv. (*D'une façon groſſiere & imparfaite.*) Pingui, *ou* craſsâ minervâ. abl. *Colum.* GRUBO po proſtu.

GROSSIEREMENT, (*Sans grace, d'une façon mauſſade.*) Impolitè. Incultè. Inconditè. Ruſticè. adv. *Cic.* GRUBO proſtacko po partacku.

GROSSIERETE', ſubſt. f. (*Qualité de ce qui eſt mal poli, & groſſierement travaillé.*) Alicujus operir impolitia, æ, f. *Aul-Gell.* Craſſitudo, inis, f. GRUBOTA proſtota.

GROSSIERETE' *de l'air.* Aëris craſſitudo. GRUBOSC powietrza cię zkość.

GROSSIERETE', (*Ruſticité dans l'eſprit, dans les mœurs & dans les façons d'agir.*) Ruſticitas, atis, f. *Ovid. Plin.* Ruſtici mores, *genit.* ruſticorum, m. pl *Cic.* Ruſtica & inconcinna agendi ratio, fœm. GRUBOSC umyſłu proſtota rozumu.

GROSSIR, pris activement, (*Augmenter.*) Augere, (eo, es, auxi, auctum.) act. acc. *ou* grandiores reddere ſpecies. *Cic.* PRZYCZYNIAC przymnażać. **Le miroir groſſit les objets, les fait paroiſtre plus gros.* Hoc ſpeculum res objectas auget & amplificat. *To zwierciadło przyczynia widokow większe okażaliże pokazuie rzeczy niż ią w ſobie. **Les neiges avo ent tellement groſſi ce fleuve qu'on ne le pouvoit paſſer à gué.* Flumen ex nivibus creverat, ut omninò vado tranſiri non poſſe videretur. *Cæſ.* *Tak wezbrała rzeka od śniegow że ią wbrod przeciechać niepodobna.

GROSSIR en ſignification neutre, (*Croiſtre en groſſeur, parlant des arbres & des plantes.*) In craſſitudinem excrefcere, *ou* augeſcere. In craſſitudinem exire, Craſſeſcere. neut. GRUBIEC co do drzew y ziół rość. **Le raiſin groſſit par le ſuc de la terre, & par la chaleur de ſoleil.* Uva & ſucco terræ, & calore ſalis auge cit *Cic.* *Jágody winne y grona rośną z wilgoci ziemi, y gorącości ſłonca. ** Sa voix eſt groſſie.* Vox illius plenior facta eſt. *Głos mu zgrubiał.

Il faut tordre toutes les feuilles & les coucher en terre, afin que les teſtes groſſiſſent. Omnem viridem ſuperficiem interquere & interram proſternere conveniet, quò vaſtiora capita fiant. *Colum.* (*Il parle en cet endroit d'une ſorte d'ail.*) Lepiej trzeba ukręcać y wdeptywać wziemię áby głowy roſły większe; mowi w tym mieyſcu kolumela o pewnym gatunku Czoſnku.

Noſtre armée groſſit tous les jours. Exercitus noſter creſcit in dies. Numeroſior in dies fit exercitus. Przybywa woyſka naſzego codzień.

GROSSISSEMENT, ſubſt. m. (*L'action de groſſir une choſe.*) Amplificatio, onis, f. PRZYCZYNIANIE przydawanie.

GROSSOYER, V. act. (*Mettre en groſſe quelque acte de Juſtice.*) Lucalentius deſcribere. act. acc WYPISYWAC co z Aktow.

GROTTE, ſubſt. f. (*Caverne.*) Spelunca, æ, f. Specus, ûs, m. *Hor. Liv* Specus, n. JAMA iáſkinia ſkała,

GROTTESQUE, ſubſt. f. (*Figure capricieuſe de peintre & de graveur, qui a quelque choſe de ridicule, d'extravagant & de monſtrueux, telles que ſont les grottes de Calot graveur.*) Miſcella, *ou* miſcellanea formarum informium pictura, æ, f. POTWORY rznięte wyrabiane malowane. **Vitruve appelle les grot eſques.* Monſtra potiùs, quàm ex rebus finitis imagines ceræ. * Witruw to nazywa Potwory y dziwactwa nie obrazy.

(Il nous en donne une deſcription. On peint, dit, il, des roſeaux au lieu de colomnes; & au deſſus de cer roſeaux, des colomnes cannelées, & des harpons avec des feuillages tout au ſommet, pluſieurs rejettons qui naiſſent de leur racines, fuquoy l'on voit des marmouſets aſſis ſans aucon ordre, ou bien des fleurs au bout de ces rejettons avec de petites ſtatuës à demi corps, qui ſemblent naiſtre du milieu de ces fleurs, & quelques unes des teſtes d'hommes, & les autres de beſtes. *Pro columnis, inquit, ſtatuuntur calami, pro faſtigiis harpaginetuli ſtriati cum criſpis foliis & volutis, ſupra faſtigia earum ſurgentes ex radicibus arium volutis colliculi teneri plures, habentes in ſe ſine ratione ſedentia ſigilla, non minus etiam ex colliculis flores dimidiata habentes ex ſe exeuntia ſigilla, alia humanis, alia beſtiarum capitibus ſimilia.* Vitr.) Y daie ich

ich pewne opiſanie náprzykład maluią Trzciny miaſto ſłupow, á nátrzcinach ſłupy fugowane haki z liściami y gałęziami ná wierzchu, á nowe gałąſki znich się puſzczaiące od dołu á ná nich ſiedzące mormule bez porządku, álbo też daią kwiaty od wierzchu tych látorośli á z kwiatow wychodzące ośobki po pas ktore się zdadzą iákoky się urodziły ztych kwiatow á iedne znich z głowami ludzkiemi, inſze z bydlęcemi lub zwierzęcemi.

DES PENSE'ES *groteſques.* Abſurda ingenii commenta, orum, n. pl. Somnia. Deliramenta, orum, n. plur. *Plaut.* SZALENSTWA dziwackie myśli.

GROTTESQUE, *adject.* ſe dit figurément (*de ce qui eſt bizarre, extravagant & ridicule dans les perſonnes, dans les habits, dans les diſcours, & dans l'eſprit.*) Monſtroſus, Monſtrificus. Ridiculus. Ridendus, a, um. *Cic. Plin.* DZIWACTWA wſzelakie co do Oſob, ſzat, mow, myśli. **Des figures groteſques.* Effigies monſtrificæ. *Plin.* *Dziwackie obrazy poſągi oſoby. *Il eſt groteſque, Il a un eſprit groteſque.* Ridiculus ingenio. Abſurdus ingenio. *Dziwak dziwaczy.

GROTTESQUEMENT, adv. (*D'une maniere groteſque.*) Ridiculè. adv. Ridendum in modum. DZIWACKO dziwnie.

GROUILLER, ſe dit abſolument ou au neutre pour *Abonder, eſtre plein*, & ſe prend toûjours en mauvaiſe part. SYPAC ſię zwłaſzcza co do mrowiſka y mowi ſię w złý ſpoſob. **Il grouille de vers, de poux.* Scatet vermibus, pediculis, *Colum.* *Sypią ſię wſzy robacy iák mrowie.

(Mot bas & populaire.) Słowo podłe y proſte.

SE GROUILLER, (*Se remuer.*) RUSZAC ſię. **Il eſt entrepris de ſes membres, il ne peut grouiller,* ou *ſe grouiller.* Membris captus eſt, movere ſe non poteſt. *Nie może władnąć ſobą áni ſię ruſzy. **Si tu grouilles tant ſoit peu.* Si tantillum movearis. *Jeno ſię ruſz.

GROUIN, *ou* GROIN, ſubſt. m. (*Le muſeau d'un proc.*) Suis roſtrum, tri, neut. *Plin.* RYIKO świnie, pyſk.

GROUPPE, ſubſt. maſc. (*Amas de figures d'un tableau.*) Figurarum globus, i, maſc. MALOWANIE obraz zbierany oſob wiele maiący.

GRUAU, ſubſt. maſc. (*Farine d'avoine mouluë groſſierement, dont on a ſeparé le gros ſon.*) Polenta, æ, fœm. *Plaut.* ZUR mąka żurowa owſiana wyſiana gruca.

GRUE, ſubſt. fœm. (*Gros oiſeau de paſſage, qui a le col fort long.*) Grus, *genit.* gruis: *ou* Gruis, is. ZORAW ptak o długiey ſzyi.

GRUË ſe dit au figuré (*de ceux qui ſont ſtupides,* ou *aiſez à tromper.*) Gurdus. Stolidus. Bardus, a, um. *Quint. Plaut.* ZORAW álbo Bocian, mowi ſię o tym co ieſt głupi y ktoremu zwieść łatwo.

GRUË, (*Machine a élever de groſſes pierres.*) Grus, f. *Vitr.* ZORAW dźwigon do podnoſzenia ciężarow álbo ciągnienia wody.

ON DIT proverbialement qu'*Un homme a un coû de gruë, (quand il l'a bien long.)* Habet colli longitudinem. Eſt illi colli longitudo. MA ſzyię długą iák bocian.

ON DIT auſſi qu'*Un homme fait le pied de gruë, (quand il eſt long-temps debout, & qu'il attend.)* Stat pede in uno. *Hor.* CZEKA ſtoi długo z nogi ná nogę przeſtępuiąc iák bocian álbo żoraw.

GRUERIE, ſubſt. f. (*Petite juriſdiction où ſe font les rapports des moindres délits commis dans les bois.* Saltuaria juriſdictio, *genit.* ſaltuaiæ juriſdictionis, fœm. LESNICTWO urząd nád ſprawami gajowemi leśniczemi &c.

GRUGER, V. act. (*Réduire en petites parcelles des choſes dures & ſeches.*) Friare, (frio, as, avi, atum.) *Plin.* Terere. Conterere. (tero, is, trivi, tritum.) Molere, (lo, is, molui, molitum.) act. acc. *Cic.* ZETRZEC zmiąć ſkruszyć.

GRUGER ſignifie ſimplement parmi le peuple, *Manger beaucoup.* Multùm mandere, (do, is, di, ſum.) act. ZRZEC ieść wiele nágruchotać znacznie czego iedząc. **Il a des valets qui grugent bien.* Sunt illi ſervi validi manducones. *Má czeladź co dobrze gruchotaią co potężnie żrą.

GRUMEAU ſubſt. m. (*Partie du ſang, du lait,* ou *d'autre liqueur, qui ſe caille & s'épaiſſit.*) Grumus, i, maſc. *Colum.* ZSIADŁOSC krupienie ſię.

GRUYER, ſubſt. maſc. (*Officier ſubalterne, qui juge en premiere inſtance des délits & malverſations, qui ſe commettent dans les foreſts.*) Saltuarius judex, *genit.* ſaltuarii judicis, m. LESNICZY urząd nad laſami.

GUADALAVIAR, (*Fleuve d'Eſpagne ſur lequel eſt ſituée la ville de Valence.*) Duria, æ, m. & f. GWADALAVIAR Rzęka Hiſzpańſka nád krorą ieſt Walencya Miaſto.

GUADALQUIVIR, (*Fleuve d'Eſpagne ſur lequel ſont ſituées les villes de Cordouë, de Seville* &c.) Bætis, is, m. *Plin.* GWADALKIWER Rzeka Hiſzpańſka nád ktorą ſą Miaſta Korduba, y Sewilia &c.

GUADIANA, (*Fleuve d'Eſpagne ſur lequel eſt ſituée la ville de Meride.*) Anas, æ, *ou* atis, m. *Pomp. Mel.* GWADYANA Rzeka Hiſzpańſka nád ktorą ieſt miaſto Merydа

GUADIX, (*Ville d'Eſpagne dans le Royaume de Grenade.*) Guadicium, ii, n. Guadicia, æ, f. WADYX Miaſto Hiſzpańſkie, w Kroleſtwie Granateńſkim.

GUARDA, (*Ville du Royaume de Portugal, en la Province de Beïra.*) Guardia, æ, f. GWARDA Miaſto Portugalſkie w Prowincyi Beirze.

GUARDIA *Alferes.* Guardia Alferia, (*Ville du Royaume de Naples dans le Comté de Moliſe.*) GUARDYA Alferez, Miaſto Neapolitańſkie w Hrabſtwie Molizy.

GUASTELLE *ſur le Pô, en Lombardie.* Guaſtalla & Vaſtalla, æ, f. (*Ville & Duché d'Italie, dans l'Eſtat de Mantouë.*) GUASTALLA albo Waſtalla nád rzeką Po Miaſto Włoſkie w Montuańſkim Xięſtwie.

GUE', ſubſt. maſc. (*Lieu où on peut paſſer une riviere à gué.*) Vadum, i, neut. *Cæſ.* BROD gdzie rzękę przeyść álbo przeiechać można w brod.

Paſſée une riviere à gué. Flumen vado tranſire. *Cæſ.* W brod przeiechać przeprawić rzekę.

ON DIT figurément, *Souder le gué d'une affaire, Taſcher de découvrir adroitement le ſentiment de ceux dont on a beſoin pour la faire reüſſir.* Tentare ad rem aliquâ animos. SZUKAC brodu *nieuſtannie* upatrywać pilno y wymacać tych przez ktorych czego dokazać ſię może. Polſkie przyſłowie *w brod* doſtatkiem hoynie wſzyſtkiego co do ochot.

GUE'ABLE, adject. m. & f. (*Où l'on peut paſſer à gué, parlant d'une riviere.*) Vadoſus, a, um. ZBRODZONY gdzie zbrodzić można mowiąc o rzekach. **Le Roſne eſt gué'able en quelques endroits.* Rhodanus vedoſus eſt nonnullis in locis. Rhodanus vado tranſiri poteſt. *Cæſ.* *Rodan zbrodzić w brod przeiechać można w kilku mieyſcach.

GUEDER, V. act. terme populaire, pour dire *Saouler, remplir de viandes, faire bien manger.* Saturare, (o, as, avi, atum.) Cibis replere. act. acc. WBROD wſzyſtkiego wielkim doſtatkiem uczęſtować być rad komu wbrod wſzyſtkiego dodać.

GUELDRES, (*Ville, & Duché des dix ſept Provinces des Pays-Bas.*) Gueldria, æ, f. Gelduba, æ, f. *Tacit.* GELDR álbo Geldrya Miaſto y Xięſtwo iedno z ſiedmnaſtu Prowincyi niższych niemiec.

GUENILLE, ſubſt. f. (*Habit déchiré & tombant par lambeaux.*) Pannoſa veſtis, *genit.* veſtis pannoſæ, fœm. Sciſſa & ſordida veſtis, f. Pannucia, æ, f. *Petr.* Mendici ſpolium, lii, neut. *Petr.* GAŁGAN ſuknia podarta y ſztukami wiſząca opadaiącą płatkami.

ON LE DIT auſſi (*de ces meſmes lambeaux détachez & de toutes ſortes de vieux haillons.*) Lacinia, æ, f. Cento, onis, m. *Petr.* GAŁGANY płarki ſtare łachmany.

GUENILLON, ſubſt. maſc. (*Vieux lambeau de linge,* ou *d'étoffe.*) Lacinia, æ, f. Cento, onis. m. *Petr.* GAŁGANKI płatki kawałki.

GUENIPPE, ſubſt. fœm. (*Gueuſe, mal-propre, femme,* ou *fille de mauvaiſe vie.*) Spurca, æ, f. *Petr.* Mulier libidinoſa, *genit.* mulieris libidinoſæ, f. *Petr.* MAŁPA hultayka ladaco dziewka, nierządnica, Tłuk.

(Mot bas & injurieux.) Słowo podłe urażliwe.

GUENON, ſubſt. f. (*Petit ſinge femelle.* Cercopithecus, i, m. *Plin.* MAŁPECZKA mała, ſamiczka kocię małpię koczkodanek.

ON APPELLE auſſi *Guenon,* (*une vieille femme qui eſt laide.*) KOCZKODANEM też zowią ſtárą białogłowę brzytką.

Cette guenon eſt venuë icy faire parade de ſa carcaſſe avec ſes beaux habits. Illud clutinum pecus advenit huc cum exornatis oſſibus. *Plaut.* Ten koczkodan tu przyſzedł ſwoim ſię ścierwem popiſywać uſtroiwſzy ſię.

C'eſt une vraye guenon auprès d'elle. Hæc præ illâ pithecium eſt & ſpinturnicium. *Plaut.* Tá przy támtey właſny koczkodan.

GUE'-

GUE'RE, *ou* GUE'RES, adv. (*Peu.*) Parùm. Non multùm. Haud multùm. MAŁO co prawie nic. **Il n'y a guéres d'orateurs.* Eſt oratorum paucitas. *Cicer.* *Mało co ieſt mowcow.

(Quand après ce mot *Guéres* ſuit un Subſtantif du Singulier, on le met au Genitif, *Parùm vini*, Guéres de vin. Si ce Subſtantif eſt du Pluries, on exprimera *Guéres* par *Pauci, a, æ*, qu'on fait accorder avec ce Subſtantif, *Pauci oratores*, Gueres d'Orateurs. Kiedy po tym ſłowie Francuſkim *Guéres mało co*; náſtępuie Subſtantyw álbo imię iſtotne w liczbie poiedynczey wyraża ſię to w ſpadku rodzącym: *mało wina.* A ieżeli to imię iſtotne ieſt w więkſzey liczbie w Francuſkim to, w łacińſkim zgadzaią adwerb iák adiektyw z tym Subſtantywem, náprzykład; *Rzadcy mowcowie.* Ale w Polſkim iednakowo ſię wyraża przez Genityw czyli mnieyſzy czyli więkſzy liczby náprzykład mało wina mało mowcow pięknie ſię iednak w poiedyńczey liczbie mowi miaſto liczby więkſzey w Polſkim : *Rzadki mowca* miaſto, *mało mowcow.*

Qui n'eſt guére riche. Parùm locuples. *Hor.* Non admodum dives. Máło co maiący chudy pachołek. **La paix ne dura guéres.* Non diu pax fuit, *on* manſit. *Liv.* *Pokoy mało co trwał nie długo.

Il mourut n'ayant guéres moins de quatre-vingts ans. Paulò minùs octogeſimo anno mortuus eſt, *ou* deceſſit. *Plin-Jun.* Umarł mało co mniey maiąc od lat ośmdzieſiąt.

Ne ſe porter guéres bien. Minùs bellè ſe habere. *Cicer.* Nie bardzo ſię mieć dobrze co do zdrowia: Toż ſię mowi niewłaśnie w Polſkim co do fortuny y dobrego mienia.

N'A GUE'RES, (*Dernierement, Il n'y a pas long-temps.*) Non ita pridem. Nuper. Nuperrimè. adv. *Cic.* NIE DAWNO dopiero nie dawno.

(Mot bas & populaire.) Słowo w Francuſkim proſte poſpolite.

GUE'RET, ſubſt. m. (*Terre qu'on laiſſe repoſer, & qu'on laboure pour y ſemer du grain.*) Vervactum, i, n. *Var.* Novalis ager, *genit.* novalis agri, m. Novale ſolum, *genit.* novalis ſoli, n. *Virg. Var.* ODŁOG ugor pole odłogiem leżące dla ſpoczynku.

GUE'RIDON, ſubſt. m. (*Eſpece de colomne ſur laquelle on poſe des flambeaux.*) Colomella ſuſtinendo candelabro. *genit.* æ, fœm. GERYDON pod lichtarze ſtołowe podſtawniki w pokoiach.

GUE'RIR, V. act. (*Panſer un malade, luy rendre la ſanté.*) Curare. Emendare. Sanare. Conſanare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic. Var.* Sanum aliquem facere. Alicui ſanitatem reddere, *ou* reſtituere. Aliquem ſanitati reſtituere. *Cicer. Plin.* UZDROWIC wyleczyć wykurować poratować ná zdrowiu.

Guérir quelqu'un par la ſaignée. Sangvinis detractione aliquē curare. Uleczyć poratować kogo názdrowiu puſzczaniem krwi. **Par des remedes.* Medicaminibus. *Quint. Cci.* *Braniem dawaniem lekarſtw.

Guérir une maladie. Morbo facere medicinam, *Plaut.* Morbum emendare. *Petr.* *Zleczyć iáką chorobę wyprowadzić z choroby, wyleczyć.

On guérit la ſurdité en mettant dans les oreilles du creſſon pilé. Gravitas aurium emendatur naſturtio trito impoſito auribus. *Plin.* Głuchotę leczą kładąc w uſzy rzezuchę tłuczoną.

Il ſe guérit. Conſaneſcit. Convaleſcit. Ad ſanitatem venit. *Celſ. Cic. Phæd.* Przychodzi do ſiebie do zdrowia.

Il tomba malade d'une maladie dont il ne guérit point. In morbum incidit, ex quo non convaluit. *Cic.* Západł chorobą z ktorey więcey niepowſtał.

Je ſuis bien aiſe que vous ſoyez parfaitement guéri. Valetudinem tuam jam confirmatam eſſe à veteri morbo, gaudeo. *Cicert.* Cieſzę ſię żeś zupełnie do zdrowia przyſzedł.

GUE'RIR ſe dit au figuré, (*de l'eſprit & des chagrins.*) Sanare. act. acc. ZLECZYC *niewłaśnie* co do umyſłu żalu frаſunkow.

On peut bien guérir le corps, mais non pas les eſprits malades. Corpora czrari poſſunt, animorum medicina nulla eſt. *Cic.* Zleczyć może uzdrowić ciało, ále umyſłu nie zleczyſz nieuzdrowiſz

Un nouvel enteſtement m'a guéri du premier. Novus morbus veterem mihi emovit. *Horat.* Nowa fantazya ná przeſzłą mię uzdrowiła.

Vous vous empreſſez de guérir voſtre mal d'yeux, & vous differez des années entieres à remedier à celuy de voſtre ame. Quæ oculos lædunt feſtinas demere, quid animum, (*on ſous-entend* lædit) differs in annum curandi tempus. *Hor.* Wielce ſię ſtaraſz o uzdrowienie oczu chorych, á rok od roku odkładaſz zleczenie umyſłu ſwego.

Il apporta toutes les raiſons dont on ſe ſert d'ordinaire pour guérir les eſprits accablez d'une pareille douleur. Adhibuit rationes omnes quibus exulceratæ mentes ad ſanitatem revocantur. *Pert. Cic.* Wſzyſtkie racye przywodził ktorych zwyczaynie záżywamy dla uśmierzenia żalu w takowych przypadkach.

Se guérir de l'amour des voluptez. Exuere voluptates. Servitio voluptatum exire. Porzucić poprzeſtać kochania ſwywoli roſpuſty.

GUE'RISON, ſubſt. f. (*Recouvrement de la ſanté.*) Sanatio, onis, f. *Cic.* UZDROWIENIE zdrowia przywrocenie przyiście do zdrowia.

Quelques mois ſe paſſerent juſques à une parfaite guériſon. Aliquot menſes tranſeunt, dum ad ſanitatem venit curatio. *Phæd.* Kilka miesięcy wyſzło do doſkonałego uzdrowienia do zupełnego wyścia z choroby.

GUE'RISSABLE, adject. m. & fœm. (*Qui ſe peut guérir.*) Sanabilis & hoc ſanabile. *Cic.* CO ſię da uleczyć, co może być uleczony uzdrowiony.

GUE'RITE, ſubſt. f. (*Echauguette.*) Specula, æ, fœm. *Cic.* STRAZNICA.

GUERRE, ſubſt. f. (*Different, querelle entre les Etats.*) Bellum, i, neut. *Cic.* WOYNA kłotnia roſtyrki między Państwami.

Guerre civile entre les citoyens & les peuples d'un meſme Rogaume. Bellum civile, *ou* civicum. Motus civicus, *genit.* motûs civiċi, m *Cic. Hor.* Woyna domowa.

Guerre eſtrangere. Externum bellum. *Cicer.* Woyna poſtronna.

Guerre inteſtine, (qui eſt au dedans d'un Royaume,) Bellum inteſtinum. *Cic.* Woyna wnętrzna.

Ils ont toûjours la guerre avec les Allemands. Semper cum Germanis bellam gerunt. *Cæſ.* Záwſze maią woynę z Niemcami.

Aller a la guerre. Ad bellum proficiſci, *ou* ire. Jechać ná woynę.

Déclarer la guerre à quelqu'un. Alicui bellum indicere, *ou* denunciare. *Ovid. Cic.* Clarigare bellum. *Cic.* Wypowiadać woynę.

Entretenir, fomenter, nourrir la guerre. Bellum alere, *ou* fovere. *Liv. Virg.* Podniecać pobudzać żárzyć woynę uprawiać woienny.

Faire la guerre. Bellum facere, *en* guerre. *Cic.* Woynę czynić. **Faire la guerre à quelqu'un.* Bellum alicui inferre, *ou* facere. Bellum alicui incutere. *Hor.* Intendere bellum in aliquem. *Liv.* Petere aliquem bello. *Virg.* Bellare cum aliquo. *Cic.* *Woiować bić ná kogo.

Faire la guerre pour quelqu'un. Navare bellum alicui. *Tacit.* Woiować walczyć z kim.

Aſſoupir une guerre. Opprimere bellum. *Liv.* Uśmierzyć woynę. **Exciter la guerre.* Commovere bellum. *Cicer.* *Wznieconcitare. *Cæſ.* Excitare, *ou* movere bellum. *Virg.* cać woynę, wſzczynać woynę.

Prolonger une guerre. Ducere bellum. *Tacit.* Extendere, *ou* protelare, *ou* proferre bellum. *Tacit.* Pociągnąć przedłużyć woynę.

Menacer quelqu'un de luy faire la guerre. Intentare alicui arma. *Liv.* Grozić komu woyną.

ON DIT figurément, *Déclarer la guerre à ſon ventre, aux voluptez.* Bellum indicere ventri. *Hor.* voluptatibus. *Cic.* NIEWŁASNIE ſię mowi woynę wypowiedzić brzuchowi ſwemu obżarſtwu zbytkum roſpuście.

ON DIT encore, *Faire la guerre à quelqu'un.* Aliquid alicui per jocum objicere, *ou* exprobare. *Cic.* WOIOWAC kogo czym zárzucaiąc mu co żártem.

GUERRE, ou *Le métier, la ſcience de la guerre.* Bellica, i, neut. Militia, æ, f. Res, *ou* ſcientia militatis, f. *Cic. Liv.* Arma, orum, n. pl. *Liv.* WOYNA ſztuka woyſkowa rzecmieſſo nauka kunſzt woienny.

Experimenté en guerre. Expertus belli. *Tacit.* Expertus bello & armis. *Virg.* Gnarus militiæ. *Tacit.* Swiadomy woyny biegły znaiący ſię ná woynie.

Exercé & endurci au métier de la guerre. Subactus & duratus bellis. *Liv.* Cwiczony wyćwiczony y przyuczony do woyny. **Vaillant en guerre.* Acerrimus armis. Armis egregius. *Virg.* *Waleczny w boiu. Zołnierz dobry. **Né pour la guerre.* Natus bellis. *Cic. ou* ad bella *Liv.* *Urodzony do boiu, do woyny.

Apprendre la guerre, ou *le métier de la guerre.* Rem militarem diſcere. *Cic.* Diſcere militare. *Plin.* Uczyć ſię trybu woiennego.

Apprendre la guerre, ou *faire la guerre ſont quelqu'un.* Subſignis alicujus militare. *Liv.* Stipendia mereri ſub aliquo. *Cæſ. Cic.* Przyuczać ſię do woyny pod kim.

Qui eſt en âge d'aller à la guerre, ou *de porter les armes.* Militiæ maturus. *Liv.* Ad arma maturus. *Sil-Ital.* Sposobnego wieku do woyny do noſzenia broni y nią robienia. **Leur vertu s'eſt fait connoiſtre en paix & en guerre.* Horum virtus fuit domi, militiæque cognita. *Cic.* *Zaſłyneła ich cnota w boiu y wpokoiu.

GUERRE, (*Oppoſition naturelle, antipathie, qui eſt entre les animaux.*) Bellum, i, neut. Inimicitia, æ, f *Cic.* WOYNA wrodzona między zwierzętami álbo bydlętami przeciwność iednego do drugiego.

Il y a une guerre naturelle entre le milan & le corbeau. Milvo eſt quoddam naturale bellum cum corvo. *Cic.* Woyna wrodzona y przeciwność ieſt między kanią y krukiem.

GUERRE ſe dit auſſi (*des différents qui naiſſent entre des familles & des particuliers.*) Inimicitiæ, arum, f. pl. Bella. Diſſidia, orum, n. pl. *Cic.* WOYNA kłotnie roſterki domowe między domami y oſobami iákiemi niechęci.

GENS *de guerre, des ſoldats.* Milites, itum, m. plur. WOYSKO ludzie woyſkowi zołnierze. * *Lever des gens de guerre.* Milites legere, *ou* colligere, *ou* conſcribere, *ou* legere *Cic. Cæſ.* *Spiſywać woysko.

GUERRE ſe dit proverbialement, *Faire la guerre à l'œil, Prendre des réſolutions ſur le champ à meſure que les occaſions ſe préſentent.* Pro tempore & pro re conſilium capere. *Cæſ.* Cum re præſenti deliberare. *Quint.* In ipſo negotio conſilium capere. *Cæſ.* WNET ſobie poradzić nie długo myśląc do razu ſię odważyć ná tę álbo owęſtronę.

DE GUERRE. Bellicus, a, um. WOIENNY woyſkowy. **Un navire de guerre, Un vaiſſeau de guerre,* Navis bellica. *Prop.* *Okręt woienny. **Un homme de guerre.* * Człowiek woyſkowy zołnierſki; Zołnierz. Woiownik.

GUERRIER, ſubſt. m. (*Qui aime la guerre.*) Bellator, oris, m. Vir rei militaris ſtrenuus, *ou* clarus. Bellicoſus, a, um. *Cic. Liv.* WOIOWNIK zołnierz Bohatyr.

UNE GUERRIERE, f. Bellatrix, icis, f. *Virg.* ODWAŻNEGO Zołnierſkiego ſerca Matrona.

GRAND GUERRIER, *Un grand homme de guerre.* Vir rei militaris gloriâ clarus, *ou* inſigis. WOIOWNIK, Zołnierz wielki.

GUEDE, *prononcez* GUèDE, ſubſt. f. (*Paſtel, herbe propre aux teinturiers.*) Guaſtum, *ou* Guaſdum, i, n. *Plin.* FARBOWNIK śniło, álbo Urzet, ziele farbierſkie.

GUEPE, (*prononcez* GUèPE.) ſubſt. f. (*Groſſe mouche aſſez ſemblable à une abeille.*) Veſpa, æ, f. *Phæd.* OSA mucha wielka ziadliwa podobna pszczole.

GUESTRES, *prononcez* GUèTRES, ſubſt. f. (*Bas de païſan faits de groſſe toille.*) Sculponeæ, arum, f. plur. *Cat.* Perones, onum, m. *Juv.* CHODAKI kurpie ná nogi czyli łyſciańki álbo ſkornie ná nogi do obuwania dla potrzeby álbo ochrony pończoch.

Qui a des gueſtres. Sculponeatus, a, um. *Var.* W chodakach, kurpiach ſkorniach chodzący w ſkornie ubrany.

GUET, ſubſt. m. (*Garde qu'on fait pour découvrir,* ou *pour ſurprendre quelqu'un*) Specula, æ, f. Excubatio, onis, f. Excubitus, ûs, m, Speculatus, ûs, m. *Cic. Plin. Val-Mar.* STRAZ czata zaſadzka.

Eſtre au guet. In ſpeculis eſſe. *Cic.* Być na czacie czatować, czatę odprawiac.

GUET, (*Sentinelle.*) Excubitor. Speculator, oris, m. *Cæſ.* Excubiæ. Vigiliæ, arum, f. pl. Vigiles, ilum, m. pl. *Cic.* Vigiles excubiæ, *ou* Vigilium excubiæ, *ou* Vigilium excubiæ, f. plur. CZATA warta ſtraż.

Eſtre au guet, Faire le guet. Excubare, (bo, abas, ui, itũ.) n. Excubias agere. *Cæſ.* Obire vigilias. Ad cuſtodiam vigilare. STAC ná czacie ná warcie ná ſtraży być. **Faire le guet aux portes.* Excubare pro portis. *Liv. ou* ante fores. *Tibul.* ou ad limen. *Liv.* *Stać ná warcie u wrot u Bram wbramach wartę czynić * *Au port, ſur le port.* Ad portum. *Cæſ.* * Ná brzegach lądach, portach. **Sur les murailles.* In muris. *Liv.* *Ná murach.

LE GUET, (*Les Archers du guet.*) Vigiles, m. pl. Vigiles nocturni. STRAZ nocna, Runty warty nocne obchodzące wnocy dlá beſpieczeńſtwa y pilnuiące. **Le guet à pied.* Vigiles pedeſtres. * Runty pieſze. * *Le guet à cheval.* Vigiles equeſtres. Equeſtres excubiæ. *Runty warty konne.

LE CHEVALIER *du guet.* Præfectus vigilium. STARSZY Runtowy.

LE MOT *du guet,* (*Parole qui ſert de ſignal pour diſcerner l'ami de l'ennemi.*) Teſſera, æ, f. Teſſera militaris. *Liv.* Signum, i, neut. *Cæſ.* PAROL haſło wydane dlá rozeznania przyiaciela od nieprzyiaciela między woyſkiem.

Donner le mot du guet. Teſſeram, *ou* ſignum dare. Wydać haſło. **Demander le mot du guet.* Teſſeram, *ou* ſignum rogare. * Miey haſło, pytać ſię o haſło. * *Dire le mot du guet.* Teſſeram reddere, *ou* enuntiare. *Dáć haſło.

Qui porte le mot du guet. Teſſerarius, ii, m. *Suet.* Ten co haſło roznoſi.

GUET-APPENS, (*prononcez* guetappans.) ſubſt. m. (*Deſſein prémedité de faire une choſe.*) UMYSŁNIE z umyſłu. **Des embuſches dreſſées de guet appens,* ou *de deſſein prémedité.* Inſidiæ conſulto & deditâ operâ ſtructæ, *ou* meditatæ. *Zaſadzki zumyſłu uczynione.

Meurtre commis de guet-appens. Cædes meditata. Zaboyſtwo umyślne, z zaſadzką ná to umyślną.

GUETTER, V. act. (*Eſpier, obſerver les actions & les démarches de quequ'un.*) Obſervare, (vo, as, avi, atum.) Ex inſidiis ſervare aliquem. Ex inſidiis aucupari aliquem. *Cic.* CZATOWAC ſtrzedz pilnować upatrywać cudze poſtępki ſprawy.

GUEULE, ſubſt. f. (*Ouverture par où les animaux prennent leurs aliments.*) Gula, æ, f. *Plin.* PYSK trąba u bydląt y zwierząt.

(Il ne ſe dit point au propre de l'homme, du cheval, ni des oiſeaux; mais ſeulement des animaux à quatre pieds, & des poiſſons qui ſont grands & voraces) w Francuſkim Pyſk, niemowi ſię o człowieku koniu áni o ptaſtwie, ále tylko o bydle y zwierzu czwornogim, y o Rybach wielkich á żárłocznych.

GUEULE ſe dit par deriſion (*de la bouche des perſonnes malfaites, criardes & bableuſes.*) Gula, æ, f. Rictus, ûs, m. Rictus oris, m. PYSK przez urąganie ſię mowi, o Oſobach brzydkich hałaśliwych y gadatliwych. **Il a la gueule fenduë juſques aux oreilles.* Eſt ipſi os ad aures uſque reſciſſum. Eſt ipſi rictus ad aures dehiſcens. *Plin.* * Pyſk má niepohamowany po obie uſzy otwarty. **Gueule béante.* Patulus rictus, *Ovid.* *Pyſk roſtwarty.

GUEULE ſe dit par extenſion (*de pluſieurs ouvertures.*) CZELUSCIE u pieca. **La gueule du four.* Furni os. Præfurnium, ii, n. *Czeluście. **La gueule d'un ſac.* Sacculi os. *Jux.* *Wor z wierzchu wierzch woru.

GUEULE ſignifie au figuré, *Gloutonnie, intemperance dans le boire & dans le manger.* Gula, æ, f. *Suet.* PYSK nienaſycony, za obżartego. **Il eſt aſſre à ſa gueule.* Gulæ deditus eſt, *Tylko go pyſk: w francuſkim znaczy obżartego w polſkim chwali burſę co tylko ięzykiem nárabia y gębą do kazuie.

(Mot bas & populaire.) Słowo proſte y poſpolite.

GUEULE ſe dit proverbialement dans ces expeſſions populaires. *Il eſt fort en gueule, Il crie fort haut & eſt impudent en paroles.* Tonat & petulantiſſimis verbis lædit unumquemque. *Saluſt.* TYLKO go gęba gębą tylko dokazuie niewyparzony pyſk, gęba.

ON DIT auſſi, *Avoir la gueule morte, la gueule demiſe, (lors qu'on eſt couvert de confuſion, & qu'on eſt triſte de quelque accident faſcheux qui nous eſt arrivé.)* Obmuteſcere. Non audere mutire. STULIC pyſk ſchować pazurki upokorzyć ſię uſkromić ſię wziąć po pyſku

ON DIT encore qu'*Un homme eſt venu la gueule enfarinée, (quand il eſt accouru en quelque lieu pour avoir part à quelque bonne fortune.)* Cupidè advolavit. *Phæd.* PRZYPADŁ z wielką chciwościądokąd z gotową gębą przybiegł.

ON APPELLE *Des mots de gueule, (des mots de crocheteurs, des paroles ſales & obſcénes.)* Dicta, *ou* verba obſcena, orum, n. plur. *Ovid.* SŁOWA brzydkie chłopſkie grondalow właſne kárczemne plugawe parobcze.

GUEULE'E, ſubſt. f. (*Paroles ſales & obſcénes.*) Spurca, *ou* feſcennina, *ou* nupta, *ou* obſcena verba, orum, n. plur. SŁOWA ſproſne niewſtydliwe wſzeteczne.

Qui dit des gueulées. Spurcidicus, i, m. *Plaut.* Co ſłowa plugawe wſzeteczne prawi.

GUEUX, m. GUEUSE, f. adject. (*Qui demande l'aumoſne.*) Mendicus, i, m. Seſtertiarius homo. *Petr.* Mendicabulum, i, n. *Plaut.* ZEBRAK UBOGI żebraczka dziad, Bábá.

Tout gueux qu'il eſt il m'eſt agréable, le Roy plaiſt à ſa Reine. Ille meus mihi mendicus, ſuus Rex Reginæ placet. *Plaut.* Chociażci żebrak przecięmi ieſt miły. Krol Krolowey á Babie dziad miły.

Le Roy des gueux, Vn maiſtre gueux. Alpha penulatorũ. *Mart.* Żebraczyſzko mizerak odartus Hołyś.

GUEUSE ſe prend auſſi pour *Vne coureuſe & une proſtituée.* Matella, æ, f. *Petr.* (proprement *Vn pot de chambre.*) WSZETECZNA nierządnica ladaco kobieta máłpiſko tłuk w Francuſkim názywaią. *Vrynał ſzczak.*

GUEUSE, ſubſt. f. terme de fondeur, (*Groſſe piece de fer.*) Porca, æ, f. BREŁA duża ſztuka odlewana ſtkiba.

GUEUSER, V. act. (*Mendier, demander l'aumoſne.*) Mendicare. n. Stipem rogare, (o, as, avi, atum.) act. *Juv.* ZEBRAC chodzić po żebraninie,

GREUSERIE, ſubſt. f. (*Mendicité.*) Mendicitas, aris, f. *Cic* ZEBRANINA żebractwo nędzarſtwo.

C'eſt une gueuſerie, C'eſt peu de choſe. Parva res eſt, nulliuſque pretii. Fraſzka to brydnie ni to ni owo.

GUIBRAY, (*Fauxbourg de la ville de Falaiſe en Normandie, fameux par une Foire qui s'y tient tous les ans.*) Gibræum, æi, n. GIBRE Przedmieście iedno miaſta Falczy w Normandyi ſławne iarmarkami corocznemi.

GUICHET, ſubſt. maſc. (*Petite porte.*) Oſtiolum, i, neut. *Colum.* Portula, æ, fœm. *Liv.* Foricula, æ, f. *Var.* FORTKA drzwiczki małe.

GUICHETIER, ſubſt. m. (*Valet d'un geolier.*) Carcerarius ſervus, i, m. SŁUGA kieratowy.

GUIDE, ſubſt. m. (*Conducteur.*) Dux, *genit.* ducis, maſc. Ductor, oris, maſc. Præmonſtrator, oris, maſc. *Cic. Ter. Petr.* WODZ przewodnik.

GUIDE, ſubſt. fœm. (*Cordon, ou longe de cuir, qui ſert aux cochers à guider leurs chevaux.*) Lorum, i, n. *Ovid.* LEYCE do prowadzenia koni.

GUIDER, V. act. (*Conduire, mener.*) Ducere, (o, is, duxi, ductum.) act. acc. Præmonſtrare alicui viam, (o, as, avi, atum.) act. *Cic.* PRZEPROWADZIC przewodnikiem być.

GUIDON, ſubſt. m. (*Drapeau, eſtendart d'une compagnie de cavalerie.*) Vexillum equeſtre, *genit.* equeſtris vexilli, n. PROPORZEC chorągiew znák chorągwiany iezdnych.

GUIDON, (*Celuy qui porte l'eſtendart, dans la cavalerie.*) Equeſter vexillarius, *genit.* equeſtris vexillarii, maſc. PROPORNIK ten co chorągiew noſi pod iázdą.

LA GUIENNE, (*Province de France que nous appellons* AQUITAINE.) Aquitania, æ, fœm. GWIENNA Akwitania Prowincya Francyi.

GUIGNE, ſubſt. fœm. (*Eſpece de ceriſe plus groſſe que la commune.*) Ceraſum craſſius, *genit* ceraſi craſſioris, n. WISZNIE wielkie obdłużne trześnie poſpolicie.

GUIGNER, V. act. (*Regarder du coin de l'œil.*) Limis oculis aſpicere, *ou* intueri. acc. *Plin.* Z OKA patrzyć álbo świdrem patrzyć.

GUIGNER, *ou* GUINIER, ſubſt. m. (*Arbre qui porte les guignes.*) Ceraſus dulcis, *genit.* ceraſi dulcis, f. TRZESNIA drzewo trześniowe,

GUIGNON, ſubſt. m. (*Malheur, diſgrace.*) Malum. Infortunium, i, neut. *Plaut.* NIESZCZĘSCIE kłopot fraſunek bieda.

Tais toy, tu cherches guignon. Tace, re malâ mactari cupis. *Plaut.* Ciſzey bo biedy ſzukaſz.

(Mot bas & vulgaire.) Słowo proſte y poſpolite.

GUILLE'E, ſubſt. f. (*Pluye ſoudaine & de peu de durée.*) Nimbus, i, maſc. *Virg* DESCZ nieſpodziany nagły á máło co trwaiący náwałnica.

GUILLEDIN, ſubſt. maſc. (*Cheval d'Angleterre viſte à la courſe.*) Aſturco, onis, m. *Petr* PODIEZDEK koń prędki lecki do biegania.

GUILLEDOU, ſubſt. m. (*Mauvais lieu, lieu de débauche.*) Lupanar, aris, n. Lupanarium, ii, n. *Petr. Plaut.* GIEŁDA Burdel, dom nie rządny czerwona baſzta.

(Terme burleſque.) Słowo komiczne w Francuſkim.

GUIMAUVE, ſubſt. f. (*Herbe medecinale.*) Althæa, æ, f. *Plin.* SŁAZ ziele. **Guimauve ſauvage.* Alcea, æ, f. *Plin.* *Słaz dziki ziele.

GUIMPE, ſubſt. fœm. (*Morceau de toile dont les Religieuſes couvrent leur ſein.*) Pectorale amictorium, *genit* pectoralis amictorii, neut. ZAKŁADKA chuſta ná pierſiu Zakonnic.

GUINDER, V. act. (*Elever en haut.*) Tollere. Attollere, (tollo, is, ſuſtuli, ſublatum.) act. acc. *Cæſ.* In ſublime extollere. *Hirt.* DZWIGAC windować do gory podnoſić. **Ils guinderent le toit de la tour avec des engins.* Turris rectum prehenſionibus tollere cœperunt. *Cæſ.* *Podnoſili dach na wieży dzwigonami podwazyli go drągami.

ON DIT au figure, *Guinder ſon eſprit*, ou *Se guinder l'eſprit.* Torquere ſe. Torquere ingenium ſuum. *Phæd.* PODNOSIC ſię álbo unoſić ſię daleko myślami.

Vne penſée guindée, Vn diſcours guindé & enflé, hors de commun. Turgida oratio, quæ non naturali pulchritudine exſurgit. *Petr.* Myśl wyſoka á prożna, Mowa wyſoka nieſpolita dziwna.

Des paroles guindées. Ventoſa & enormis loquacitas. *Petr.* Słowa wytworne dziwne.

LA GUINE'E, (*Region de l'Afrique moderne.*) Guinea, æ, fœm. GWINEA Kray Afryki nowcy.

GUIRLANDE, ſubſt. f. (*Ornement de teſte, fait ordinairement de fleurs.*) Sertum, i, n. Florent, *ou* floridum ſertum. Sertum è floribus. *Virg. Tibul.* WIENIEC zwyczayny z kwiecia z zioł.

GUISE, (*prononcez* guize.) (*Ville de Picardie.*) Guiſia, æ, fœm. GWIZYA Miaſto Pikardyi.

GUISE, ſubſt. f. (*Maniere*, ou *façon d'agir.*) Agendi ratio, onis, fœm. Nutus, ûs, maſc. Voluntas, atis, fœm. Arbitratus, ûs, maſc. Arbitrium, ii, neut. *Cicer.* KSZTAŁT ſpoſob iáko y ná iaki kſztaſt co ieſt álbo co ſię dzieie.

Chacun vit à ſa guiſe, ou *à ſa maniere.* Suo quiſque modo vivit. Suo nutu & arbitrio quiſque ſe gerit. Każdy żyie czy ni iák mu ſię widzi iák mu ſię podoba według kſztaſtu ſwego.

(Expreſſion populaire.) Spoſob mowienia poſpolity.

EN GUISE, (*A la façon*, ou *au lieu de.*) NAKSZTAŁT, zá miaſt ná mieyſce czego.

En guiſe de pain. Pro pane. Panis loco. Zá miaſt chleba miaſto chlebá.

GUITARRE, *ou* GUITARRE, ſubſt. f. (*Sorte d'inſtrument à cordes.*) Cithara, æ, f. *Hor.* LUTNIA.

GUY, ſubſt. maſc. (*Arbriſſeau qui croiſt ſur divers arbres, comme ſur le cheſne, ſur le pommier.*) Viſcum, ci, neut. *Cæſ.* JEMIOŁA porożnych drzewach ſię wieſzaiąca zwłaſzcza po dębinie iábłoniach &c.

GYMNOSOPHISTES, ſubſt. maſc. (*Anciens Philoſophes Indiens.*) Gymnoſophiſtæ, arum, m. pl. *Plin.* SEKTA ſtarych Filozoſow w Indyi.

GYROUETTE, *Voyez* GIROUETTE. CHORĄGIEWKA Kurek ná dachu.

* * * \

umieiętność świadomość. *Il a bien de l'habileté, ou du ſçavoir.* Inſtructior doctrinis. Homo abundanti doctrinâ. *Cic.* Multæ doctrinæ homo. *Wielkiey ieſt umieiętności, biegłości náuki.

HABILITER, V. act. (*Rendre quelqu'un capable & habile de faire* ou *de recevoir quelque choſe.*) Habilem & idoneum aliquem facere *ou* reddere *ou* efficere ad aliquid. SPOSOBIC kogo do czego ſpoſobnym uczynić.

Vn baſtard eſt habilité à eſtre preſtre par un mariage ſubſequent. Spurius ad ſacerdotium habilis & idoneus efficitur, per ſubſequens matrimonium. Bękart do ſtanu Kapłańſkiego ſpoſobnym ſię ſtaie, przez małżeńſtwo náſtępuiące między Rodzicami.

HABILLE. maſc. HABILLEE, fœm. (*Veſtu,*) Veſtitus. Indutus. Veſte indutus, a, um. *Voyez* HABILLER. UBRANY, UBRANA, odziany.

HABILEMENT, ſubſt. m. (*Veſtement en general, tout ce qui ſert à couvrir l'homme.*) Veſtimentum, i,n. Veſtitus,ûs, m. Indumentum. Ornamentum,i,n. Veſtis,is,f. *Cic.* UBIOR ſtroy odzienie ſzaty ſuknie.

Habilement comique ou *de comédien.* Ornamentum ſcenicum. Stroy komedyantſki. **De femme.* Mulieris *ou* muliebre ornamentum. *Stroy białogłowſki. **De nautonnier.* Nauclericus ornatus, m. *Plaut.* *Stroy żeglarſki Filozowſki.

HABILLEMENT *de teſte,* (*Bonnet.*) Capitis tegmen, inis neut. STROY ná głowę czapka. **Caſque.* Galea, æ, f. *Cic.* *Przyłbica ſzyſzak.

HABILLEMENT, V. act. (*Veſtir, donner un habit, donner de quoy s'habiller.*) Aliquem veſtire, (io,is,ivi, itum.) *Cicer.* Alicui veſtitum dare *ou* præbere. UBRAC ubierać ſtroić ſłużyć do ſtroiu.

Vous l'habillez trop bien, Vous le faites trop brave. Veſtitu nimio indulges. *Ter.* Nazbyt go dobrze noſiſz, ná hardą go wſadzaſz.

HABILLER *quelqu'un, Luy mettre ſes habits.*) Alicui veſtem induere. Aliquem veſte induere, (dno,duis,dui,dutum.) act. *Plaut. Ter.* UBIERAC kogo.

S'habiller ſoy meſme. Veſtem induere. *Ter.* Induere ſibi veſtem. *Plaut.* Induere ſe veſte. abl. *Ter.* Amiciri, (ior,iris, amictus ſum.) paſſ. *Petr.B.* Ubierać ſię.

Il s'habille bien n'ayant qu'un ſeul habit. Unis veſtimentis lautus eſt. *Cicer.* Záwſze ſię dobrze noſi chociaſz niema tylko iednę ſuknie.

HABILLER *quelqu'un,* (*Luy faire ſes habits, comme les tailleurs.*) Veſtes alicujus concinnare, (o, as, avi, atum.) *ou* conficere, (io,is, feci, fectum.) act. *Plaut.* SUKNIE ná kogo robić.

Ce tailleur habile bien. Scitè & venuſtè veſtes conficit iſte ſarcinator. Ten krawiec dobrze ſuknie robi.

HABILLER ſe dit en terme de cuiſine, (*Donner la premiere préparation aux viandes & au poiſſon.*) Purgare. Depurgare. Exenterare, (o,as,avi, atum.) act.acc. *Plaut. Petr.* OPRAWIAC oparzyć oſkubać z pierza wyprawić wypatroſzyć ſprawić co do kuchenney uſługi.

Habiller un cochon. Exenterare porcum. *Petr.* Wieprza ſprawić. **Vn veau, en oſter la peau, les tripes.* Vitulum deglubere, & eviſcerare *ou* exenterare. *Cielę oprawić ſkorę z niego zdeymuiąc y flaki &c.

Du poiſſon, le laver, en oſter les tripailles. Exenterare *ou* purgare, *ou* de purgare piſces. *Ter. Plaut.* Sprawiać ryby.

ON DIT auſſi, *Habiller du chanvre,* (*quand on le paſſe par le ſeran.*) Cannabim contundere & purgare. MĘDLIC konopie.

HABIT, ſubſt.m. (*Ce qui ſert à couvrir.*) Habitus, ûs, m. *Quint.* Veſtis,is,f. Veſtimentum,i, neut. Ornatus,ûs,m. *Cic.* Veſtitus,ûs. m. *Cic.* SUKNIE ſzata odzienie ſtroy ubior.

Habit de deuil. Veſtis lugubris. Veſtimentum funebre. Veſtis atra *ou* pulla. *Cic.* Amiculum nigellum. *Var.* Żałoba ſuknie żałobne.

Habit en broderie. Veſtis acu picta *ou* Phrygia. *Plin.* Suknie haftowane. **Habit de ſoye.* Veſtis bombycina *ou* ſerica. *Suknie iedwabne. **Habit de pourpre, rouge, d'écarlate.* Veſtis purpurea *ou* oſtrina. *Prop. ou* conchyliata. *Plin. ou* Tyria. *Virg. ou* perſuſa oſtro. *Plin.* *Suknia Purpurowa, ſzarłat.

Habit fourré. Veſtis pellita. *Prop. ou* pellicea. *Paul. Jurisc.* Suknia z futrem, futrem podſzyta futrzana.

Habit de table avec le quel les anciens mangeoient. Veſtis cœnatoria,æ, fœm. Cœnatorium,ii, neut. *Mart.* Suknia ſtołowa ſtaroświecka w ktorey do ſtołu ſiadali. **Habit de nuit.* Nocturna veſtis. *Hor.* *Suknia nocna ſypialna. **Habit de femme.* Veſtis muliebris. Veſtitus muliebris. *Cic.* *Suknia białogłowſka.

Habit de berger. Habitus paſtoralis. Suknia Paſterek y Paſterzow Paſtuſza. **Habit de cérémonie.* Habitus ſolemnis. *Suknia poważna do ſtroiu od święta.

Changer d'habit avec qelqu'un. Permutare habitum cum aliquo. *Quint.* Mutare veſtem. *Plat.* Mieniać ſię ná ſuknie z kim.

Il évita la cruauté du Roy en changeant d'habit. Crudelitatem Regis veſtitûs mutatione vitavit. *Cicer.* Uſzedł okrucieńſtwa Krolewſkiego przebrawſzy ſię w inſze ſuknie.

Comme je ſuis tout mouillé, je vous prie de me recevoir chez vous, & prellez moy un habit qui ſoit ſec, pendant que le mien ſechera. Ornatus ut ſum veſtimentis uvidis, recipe me in tectum, & da mihi veſtimenti aliquid aridi, dum mea arefcunt. *Plaut.* Wſzyſtkiem zmokł proſzę cię przyimi mię do ſiebie y każ mi dać iáką ſuknię poki moie niewyſchną.

HABITABLE, adject. m. & fœm. (*Qu'on peut habiter.*) Habitabilis & hoc habitabile,adject. GDZIE mięſzkaią mięſzkać mogą. **Le contraire eſt* Inhabitabilis, *qui n'eſt point habitable.*) *Cic.* *Gdzie nie mięſzkaią mieſzkać nie mogą.

HABITANT, maſc. HABITANTE, fœm. (*Celuy & celle qui habite un lieu.*) Alicujus loci incola,æ, com. gen. *Cicer.* Habitator, oris, maſc. *Cic.* MIESZKANCY obywatele.

Habitant d'une ville. Oppidanus,i,m. *Cæſ.* Mieſzczanie obywatele miaſta.

HABITATION, ſubſt. f. (*Lieu où l'on demeure.*) Habitatio, onis, fœm. Domicilium,ii, neut. Domus,ûs, fœm. *Cic.* MIESZKANIE.

AVOIR *une habitation charnelle avec une fille,* (*la connoiſtre.*) Rem habere cum aliquâ virgine. *Plaut. Ter.* Virginem cognoſcere. *Ovid.* MIEC záchowanie cieleſne z oſobą iáką, z nią mięſzkać ná wiarę.

HABITER, V.act. (*Demeurer en un lieu.*) In aliquo loco habitare. Aliquem locum inhabitare, (o,as,avi, atum.) Colere. Incolere, (lo,lis, colui, colum.) act. acc. Habere, (eo,es, ui.) act acc. *Cic. Saluſt.* MIĘSZKAC gdzie.

Vn lieu habité. Locus incolis frequens. Mieyſce nie puſte oſadzone obywatelow doſyć maiące.

HABITER *avec une femme,* ſignifie auſſi en mauvaiſe part, *La connoiſtre charnellement.* Habere rem cum muliere. *Ter.* Cum aliquâ muliere conſueſcere. *Cicer.* MIĘSZKAC z oſobą iáką nierządnie.

HABITUDE, ſubſt.f. c'eſt en phyſique, *Le temperament, la complexion du corps humain.* Corporis habitudo,inis,fœm. Conſtitutio, onis, fœm. *Terent. Cicer.* Habitus,ûs, maſc. *Cæſ.* POSTAWA, poſtanowienie ciała komplexya.

HABITUDE ſignifie en morale, *Accouſtumance à une choſe.* Aſſuetudo, conſuetudo, inis, fœm. *Tacit. Cic.* Habitus, ûs, maſc. *Quint.* NAŁOG zwyczay náwyknienie czego náwykanie.

Se défaire de ſes anciennes habitudes, les changer. Immutare ingenium moribus. *Plaut.* *Odwykuąć ſwych ſtarych zwyczaiow.

Il s'eſt défait de ſes aneiennes habitudes. Ægrotant in illo artes antiquæ, nec illas ſervat. *Plaut.* Odwyknął náłogow dawnych poprzeſtał.

Vne vieille habitude paſſe en nature, ou *eſt comme une autre nature.* Vetus conſuetudo, naturæ vim obtinet. *Cic.* Náłog rowna ſię przyrodzeniu, záſtarzały náłog obraca ſię w przyrodzenie.

Contracter de mauvaiſes habitudes. Pravos mores imbuere *ou* imbibere. *Cic.* Nawykać złego.

HABITUDE, (*Familiarité, connoiſſance particuliere, accès.*) Conſuetudo, inis, fœm. Uſus, ûs, maſc. Familiaritas, fœm. *Cicer.* ZACHOWANIE dobre znáiomość przyiaźń ſzczegulna.

Ils ont grande habitude enſemble. Multâ conſuetudine conjuncti inter ſe. Magnus uſus inter illos intercedit. *Cicer.* Maią wielkie záchowanie z ſobą.

Il a bien de l'habitude chez ce magiſtrat. Apud illum magiſtratum domeſticus eſt ipſi uſus & conſuetudo. *Cicer.* Ma wielkie záchowanie z tym Panem.

ON DIT auſſi, *Avoir habitude avec une femme,* (*la connoiſtre charnellement.*) Cum aliquâ muliere conſueſcere. *Plaut.*

Plaut. MOWIĄ też mieć náłog z náłożnicą. **Avoir habitude avec des ſcelerats.* Cum flagitioſis conſuetudines jungere. In conſuetudinem flagitioſorum ſe dare. *Cic.* Cum ſacinorvſis uſum rerum conſociare. *Phæd.* *Wdawać ſię z hultaiami y zniemi ſię ſpołkować.

Vn amour d'habitude. Conſuetus amor. *Terent.* Miłość zwykła.

HABITUEL, m. HABITUELLE, fœm. adject. (*terme de Theologie.*) Habitualis & hoc habituale, adlect. (*mot conſacré en cette ſignification.*) ZWYCZAYNY, ZWACZAYNA, Náprzykład. **La grace habituelle qu'on reçoit au Bapteſme.* Gratia habitualis. *Łaſka zwyczayna poświęcaiąca ktorą ná Chrzcie odbieramy **Peché habituel,* ou *peché d'habitude.* Peccatum conſuetum. *Grzech z náłogu náłożony grzech.

Maladie habituelle. Morbus inveteratus,& frequenti lapſu contractus. Choroba zwyczayna wrodzona uſtawiczna.

HABITUER *quelqu'un à une choſe,* V. act. (*L'y faire.*) Aliquem aliquâ re aſſuefacere. *Cic.* WZWYCZAIAC wprawiać kogo w co.

S'HABITUER *à une choſe.* Aliquâ re aſſueſcere *ou* conſueſcere, (ſco,is, ſuevi, ſuetum.) WZWYCZAIAC ſię wprawiać ſię w co, do czego. **A la douleur.* Conſueſcere dolori. *Wzwyczaiać ſię do żalu.

Aux menſonges. Aſſueſcere mendaciis *ou* mentiri. *Cicer.* Do kłamſtwa.

S'HABITUER, (*Venir demeurer ſouvent en un lieu.*) Alicubi *ou* in aliquo loco ſedem, domicilium ponere *ou* figere *ou* collocare *ou* ſtabilire. *Cic.* UCZĘSZCZAC rozeznać ſię często gdzie bywaiąc.

Il eſt venu s'habituer dans ce voiſinage. Commigravit huic viciniæ. *Terent.* Przenioſł ſię ná mięſzkanie w ſąſiedztwo bliſkie.

REMARQUEZ que tous les mots dont l'H eſt aſpirée, ſont diſtinguez par une étoile: comme. UZYWAY ſłowa gdzie ieſt gwiazdka przy literze *H* że ſię *H* w nich wyraźnie mocno tchnąc w Francuſkim wymawia á nie ieſt niknące.

*HABLER, V.neut. (*Mentir hardiment, parler trop de ce qu'on ne ſçait pas, promettre plus qu'on ne peut tenir,*) Addere & affingere mendaciter multa rebus. *Cæſ.* Ad oſtentationem multa mentiri, (ior, iris, itus ſum.) Mendaciter fabulari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Liv.* GĘBĄ dokazować udawać ſwoie &c.

*HABLEUR, ſubſt.maſc. (*Grand menteur, grand parleur, grand prometteur.*) Nugivendus, di, maſc. Nugax, acis,maſc. Inanium promiſſorum largus, a, um. *Plaut.* Fabulator, oris, maſc. *Suet.* DARMOCHWAŁ tylko gęba ſzalbierz oſzuſt.

*HABLEUSE, ſubſt.f. (*Celle qui hable.*) Nugivenda, æ, f. SZALBIERKA, łgarka.

*HABLERIE, ſubſt. fœm. (*Vanterie, exaggeration.*) Magnidicum mendacium, ii, n. *Plaut.* CHLUBA prożna udawanie gębowanie.

Je vay preſté l'oreille à vos hableries. Auſcultavi tuis magnidicis mendaciis. *Plaut.* Náſłuchałem ſię iuż tych ſzalbierſtw twoich.

*HACHE, ſubſt. f. (*Eſpece de cognée à manche court.*) Aſcia. Dolabra, æ, f. Securis,is, fœm. *Cic.* TOPOR, Toporek ſiekiera o krotkiem toporzyſku.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme a un coup de hache,* pour dire qu'*Il eſt un peu ſoû,* qu'*Il a le cerveau bleſſé.* Infelix eſt cerebri. Putidum cerebrum habet. *Hor.* W GŁOWĘ cięty álbo poſtrzelony, ſzalony.

PETITE HACHE. Securicula. Dolabella, æ, fœm. *Colum.* TOPOREK ſiekierka.

*HACHER, V. act. (*Tailler avec une hache en parties fort menuës.*) Concidere minurim. Minutè, *ou* minutatim concidere,(do,dis.di,ſum.) *ou* conſecare, (co,as, ſecui,ſectum.) *ou* ſcare. act. acc. *Colum. Var.* RĄBAC toporem ciąć porąbać drobno pociąć poſiekać.

Je te hacheray menu comme chair en paſte. Offatim te conficiam *ou* concipilabo. *Plaut.*. Porąbie cię ná bigos.

HACHER en terme de graveur & de doreur, ſe dit (*de pluſieurs traits qu'on trace pour faire les ombres d'un deſſin.*) Ducere lineas. *Plin.* RYSOWAC lenie dawać malować.

HACHETTE, ſubſt.f. (*Eſpece de marteau tranchant d'un coſté, à l'uſage des tonneliers.*) Aſcia,æ,f. *Plin.* TOPOREK Bednarſki.

*HACHEURE, *ou* HACHûRE, ſubſt. fem. (*Trait qu'on trace ſur une planche de cuivre.*) Linea, æ, fœm. RYSA nazzynanie, nárznięcie ryſowanie rznięcie.

*HACHIS, ſubſt. m. (*Viandes hachées bien menu.*) Minutal, alis, n. *Juv.* Cibus intritus, i, m. *Phæd.* BIGOSS potrawa. **Il luy ſervit une bouteille pleine de hachis.* Cibo intrito plenam lagenam illi poſuit. *Phæd.* *Poſtawił przed nim bánię pełną bigoſu.

*HAGARD, m. HAGARDE, f. adject. *Qui a quelque choſe de rude, de menaçant & de furieux dans le viſage* ou *dans les yeux.* Ferus. Truculentus, a, um. Terribili & hoc teribile, adject. Trux, *genit.* trucis, omn. gen, *Plaut. Cic.* DZIKI nieogłaſkany ſtraſzny okropnego weyrzenia.

*HAÏ, m. HAÏE, f. *Voyez* HAÏR. Inviſus, a, um. *avec un dutif.* Inviſior & goc inviſius. Inviſiſſimus, a, m. *Cic.* NIENAWISTNY niechętny nienawidzony wniewiaśći miány

*HAILLON, ſubſt. m. (*Lambeau de linge* ou *de drap uſé.*) Panniculus detritus & lacer, *gen.* panniculi detriti & laceri, m. GAŁGAN łata káwałki płatki ſtare wytarte. **Couvert de haillons.* Pannoſus. *Cic.* Pannuceus. Pannuceus, a, um. *Perſ.* Pannis obſitus, a, um. *Ter.* *Gałganami odziany.

*LE HAINAUT, (*Comté & l'une des dix-ſept Provinces.*) Hannonia, æ, f. HANONIA Hrabſtwo y Prowincya iedna z ſiedmnaſtu niższych niemiec.

*HAINE, (*prononcez* hêne.) ſubſt. fem. (*Paſſion de l'ame, qui nous porte à vouloir du mal à noſtre prochain, & à luy en procurer.*) Odium, ii, n. *Cic.* NIENAWISC niechęć ktorą zle życzemy y ná złość czyniemy bliźniemu náſzemu. **Vne haine ouverte, Vne haine declarée.* Nudum *ou* apertũ odium, *Stat.* *Nienawiść iáwna oczywiſta. *(*Le contraire eſt* Occultum *ou* occluſum odium.) *Cic.* *Vne haine cachée, couverte.* *(Preciwna ieſt) nienawiść ſkryta **Vne haine mortelle, capitale.* Odium capitale *ou* internecinum. *Cic. Apul.* *Nienawiść głowna. **Vne haine implacable, inexorable.* Inexorable odium. *Juv. ou* inexorabile. *Ovid.* * Nieupamiętana nieubłagana nienawiść. **Qui eſt à couvert de la haine.* Securus odii. *Tacit.* *Bespieczny od nienawiści ktory ſię nienawiśći gniewu &c. nieboi, o niego nie ſtoi.

Avoir une haine mortelle contre quelqu'un. Odiſſe aliquẽ, *Voyez* HAÏR. Gniew, zawziętość, niechęć główną mieć do kogo.

Nous avons une haine implacable pour les grands hommes, quand ils ſont vivants, & par un effet horrible de l'envie nous ne ceſſons de les regretter après leur mort. Virtutem odimus incolumem, ſublatam ex oculis invidi quærimus. *Hor.* Wielkich ludzi zá żywota prześladuiemy, po śmierci żáłuiemy.

S'attirer la haine de quelqu'un. Incendere in ſe odia. Irruere in odia alicujus. *Cic.* Gniew czyi ná ſiebie ściągnąć, zárobić ſobie ná gniew, niechęć, urazę u kogo. * *Encourir la haine de tout le monde.* In odium omnibus venire. In odium omnium incurrere. *Cicer.* * Paść poyść ná nienawiść u wſzyſtkich;ſtać ſię u wſzyſtkich nienawiſtnym.

ON DIT, *La haine du vice, des voluptez.* Odium vitii, voluptatum. *Cic.* NIENAWISC wyſtępkow, nie lubić pieſzczoty, roſkoſzy.

Avoir de la haine & de la mauvaiſe volonté contre quelqu'un. Animo & voluntate diffidere ab aliquo. *Cic,* Mieć nienawiść złe ſerce do kogo. **Faire éclater* ou *paroiſtre une haine cachée.* Effundere occultum odium. *Cic.* * Wydać ſię z potaiemną niechęcią ſwoią.

HAINE ſe dit auſſi (*de l'antipathie & de l'averſion qu'on a pour les choſes.*) Odium, ii, n. NIENAWISC zá niechęć wſtręt przyrodzony do czego. * *Il a de la haine pour les roſes,* & mieux *de l'averſion.* Roſæ ſunt illi graves & odioſæ. *Cic.* *Má niechęć do roży, lepicy má wſtręt od tego. * *Il a de la haine pour l'eſude.* Averſus eſt à Muſis. *Cicer.* * Ma wſtręt do náuk. **Pour les plaiſirs charnels.* Averſut à venereis amoribus. *Colum.* *Wſtręt od cieleſności od lubieżności. **Pour les femmes.* Oſor mulierum. *Plaut,* * Wſtręt od kobiet. * *Pour la marchandiſe.* Averſus mercaturis. *Hor.* *Wſtręt od Kupiectwa ku handlu.

EN HAINE ſe dit adverbialement, *Par vangeance.* In odium. *Cic.* PRZEZ niechęć, przez złość ná zemſtę.

*HAIR, V. act. *Avoir de la haine contre quelqu'un, luy ſouhaiter* ou *luy procurer du mal.*) Aliquem odiſſe. In aliquem odium habere. *Cic.* NIENAWIEDZIC kogo zle mu życzyć zle mu czynić. Niefprzyiać komu.

HAÏR *mortellement quelqu'un.* Odio capitali habere aliquem. Odium capitale gerere adversùs aliquem. Odio capitali odiſſe aliquem. NIENAWIEDZIC kogo śmiertelnie.

Eſtre haï de tout le monde. Odio eſſe apud omnes. In

odio esse omnibus. *Cic.* Być w nienawiści u całego świata, u wszystkich. **Estre haï des ennemis, & mépriſé des alliez.* Odio laborare apud hostes, & contemtus esse inter socios. *Liv.* * Być w nienáwiści u nieprzyiacoł, á w poniewierce y pogardzie u przyiacioł.

Je ne hay ou *Je ne hais rientant que luy.* Neminem pejùs odi, quàm illum. *Plaut.* Nic mi nie iest nieznośnieyszego przeciwnieyszego nie przyiemnieyszego nád niego.

Faire haïr quelqu'un, luy attirer la haine. Conciare odiù in aliquem. Struere *ou* importare odium alicui. *Cic. Hor.* Incendere odia in aliquem. *Cic.* Nienawiści nábawić kogo.

Se haïr mutuellement. Mutuo odio flagrare. neut. *Plin.* Wzaiemnie się nienawiedzić.

HAÏR se dit (*des antipathies & des averſions qu'on a pour les choſes.*) Odisse. acc. NIELUBIC wstręt mieć od czego z przyrodzenia. **Les mélancoliques haïſſent ceux qui ſont enjouez ; & les enjouëz ne pouvent ſouffrir les mélancoliques.* Oderunt hilarem tristes, & jocosi tristem. *Hor.* *Smutni nie lubią wesołych, á weseli y rozrywkę wsobie máiący, smutnych nienawidzą. **Le refus des récréations fait haïr l'eſtude.* Negatæ oblectationes odium studiorum faciunt. *Quint.* *Niedopuszczanie bronienie rozrywki, przykre czyni náuki y od nich odraża.

Je trouve que d'aimer les gens qui nous haïſſent, c'eſt faire une double faute, on prend une peine inutile, & on ne fait que les incommoder. Qui amat illum cui odio ipsus est, bis facere stultè duco, laborem inanem ipsus capit, & illis molestiam affert. *Ter.* (ipsus *pour* ipse.) Ten co się z przyiaźnią oświadcza temu, ktory go nie lubi: dwoiaką pracę niepotrzebnie podeymuie, bo y sobie y támtemu ciężkość czyni.

Qui hait les richeſſes. Exosus opes. *Stat.* Gradzący Bogactwami, zá dostatkami się nie uwodzący.

*HAIRE, (*prononcez* hère.) subst. f. (*Petit veſtement tiſſu de crin, en forme de corps de chemiſe.*) Cilicium ii, n. Setis horrens subucula, *genit.* setias horrentis subuculæ, f. WŁOSIENNICA ná ciało.

*HAISSABLE, adject. m. & f. (*Qui eſt digne de haine.*) Odio dignus,a, um. *Cic.* GODNY wielkiey nienawiści.

*HALBRAN, *ou* HALLEBRAN, subst. m. (*Petit canard ſauvage.*) Anaticula fera, æ, f. CYRANKA máłá káczka wodna.

HAL, (*Ville du Cercle de la Haute Saxe.*) Halla,æ,fœm.

HALA Miásto Cyrkułu wyższey Sáxonii.

*HALE, (*prononcez* HÀLE.) subst. masc. (*Qualité chaude & ſeche, qui eſt dans l'air, & qui noircit & gaſte le viſage.* Solis æstus, ûs, masc. *ou* ardor, oris, masc. *Cicer.* OGORZELIZNA. Upał od ktorego ogorzenie przydaie się ná twarzy.

Le hâle eſt grand. Ardens est aër. Sole accensus est aër. Gorącość wielka, upał wielki iest.

Cela garde du hâle. Id defendit solis ardore. *Cic.* To broni od ogorzelizny od ogorzałości.

*HALE, m. (*prononcez* HÀLE.) m. HÀLE'E, fem. Æstu deustus. Solis ardore infuscatus, a, um. Sole coloratus, a, um. *Sen. Voyez* HALER. OGORZAŁY OGORZAŁA ná słońcu.

*HALEBARDE, subst. f. (*Sorte d'arme offenſive, a une hampe avec un fer au bout.*) Hasta securiclata, æ, f. (*cet Adjectif eſt de Vitruve.*) BERDYSZ,álabarda.

*HALEBARDIER, subst. m. (*Qui porte une halabarde.*) Satelles *ou* miles hastâ securiclatâ armatus. Spiculator, oris, m. *Liv.* Doryphorus, i, m. *Cic.* ALABARDNIK.

HALEINE, (*prononcez* haléne) subst. f. (*Air que pouſſent les poumons quand on reſpire.*) Anima, æ, f. Spiritus. Halitus. Anhelitus, ûs, m. *Cic.* DECH oddech ktorym tchniemy.

Mauvaiſe haleine ou *puante.* Anima fetida, *ou* quæ fetet. *Plaut.* Graveolentia halitûs, f. Gravis halitus, m. *Plin.* Oris gravitas, atis, f. *Colum.* Oddech ciężki śmierdzący trud z gęby. * (*Le contraire eſt* Anima suavis & oris suavis, *Vne haleine douce.*) *Plaut. Plin.* *Przeciwna iest; oddech wdzięczny zdrowy. **Il a l'haleine mauvaiſe.* Anima illius fetet. Inest illi oris fetor, *ou* oris gravitas. Fetidum emittit hilitû. Olidum emittit spiritum. Inest illi oris graveolentia. * Ciężki má oddech, czuć mu z gęby. **Il eſt à jeun & a l'haleine mauvaiſe.* Jejunitatis plenus est, animâque fetidâ. *Plaut.* Spiritus jejunio macer,& graveolens. *Petr.* *Y náczczo iest y czuć mu z ust. **Faire bonne haleine, Rendre l'haleine douce.*

Jucundiorem halitum facere. Commodare halitum. *Plin.* *Wdzięczny oddech sprawować.

HALEINE se dit auſſi (*d'une force particuliere des poumons, lorsqu'ils n'ont pas beſoin ſouvent de reprendre haleine.*) *Prendre haleine* Spiritum *ou* animam ducere. *Cic.* WYDECH tchnienie odetchnienie mocne piersi y boki kiedy kto długo mowić iednym tchem y wytrzymać może nieodetchnąwszy **Laiſſez moy prendre haleine.* Sine respirem. Sine recipiam anhelitum. *Plaut.* *Niechsobie odetchnę.

Je ſuis tout hors d'haleine d'avoir couru. Ex cursu fusus anhelitum duco. *Plaut.* Tchu w sobie nie czuię.

Retenir ſon haleine. Animam comprimere. *Ter.* ou tenere. *Ovid.* Zatrzymać w sobie Dech.**Ne pouvant plus retenir ſon haleine, il eſternua par trois fois d'une telle force, qu'il fit branler tout le lit.* Collectione spiritûs plenus, ter continuo sternutavit,ut grabatû concuteret. *Petr.* *Niemogąc dáley tchu w sobie trzymać kichnął po trzy razy ták potężnie że się wszystkie łożko z nim zátrzęsło. * *Courir à perte d'haleine, à ne pouvoir plus reſpirer.* Ad interclusionem animæ currere. *Cicer.* *Biegać co tchu poki tchu stanie. **Il m'a mis hors d'haleine.* Mihi movit anhelitus. *Cicer.* *Zmordował mię cále żem ledwie tchnął. * *Sans prendre haleine* ou *ſon vent.* Sine interspiratione. *Plin.* *Bez odetchnienia.

COURTE-HALEINE, (*Difficulté de reſpirer.*) Spiritûs angustiæ, arum, f. pl, *Cic.* Anhelation, onis, fœm. *Plin.* DUSZNOSC Dychawiczność dychawica.

Qui a la courte-haleine. Cujus spiritus est angustior. *Cic.* Anheltor, oris, m. Suspirtiosus, a, um. *Plin.* Dychawiczny.

HALEINE s'employe auſſi pour ſignifier *Tout de ſuite, Sans ſe repoſer, Sans intermiſſion.* Uno spiritu. Uno ac continuato spiritu Continenti *ou* non intermisso spiritu. abl. *Cic.* BEZ odetchu, wciąż, bez spoczynku iednym tchem.

Vne periode qu'on peut dire tout d'une haleine. Complexio verborum, quæ volvi potest uno spiritu. *Cic.* Peryod ktory iednym tchem mowić można. **Laponctuation dont nous nous ſervons en écrivant, vient de ce que nous perdons haleine.* Clausula atque interpuncta, animæ interclusio atque angustiæ spiritûs attulerunt. *Cic.* * Komy, y punkta w pisaniu z tąd pochodzą że wciąż mowiąc álbo czytaiąc tchu by nám nie stawało.

HALEINE se dit encore en ce ſens *un ouvrage d'une longue haleine, & que l'on travaille long-temps*) NIE ná krotki czas tá robota ná długą się to zanosi. * *C'eſt une affaire d'une longue haleine.* Operosa res est, longique examinis, *Praca to nie krotkiego zawodu.

HALEINE, (*Repos qu'on prend après quelque grand travail.*) Laboris intermissio. Cessatio à labore, *genit.* onis, f. *Cic.* WYTCHNIENIE spoczynek wypocznienie po pracy iákiey wielkiey.

Donner haleine aux forcats. Remigibus intermissionem facere à labore. *Cic.* Dáć wytchnąć niewolnikom robiącym wioślami ná statkach. **Prendre un peu d'haleine dans un long travail.* Intermittere tempus à labore. *Cæs.* *Wytchnąć trochę y wypocząć sobie w długiey iákiey pracy.

HALEINE,(*Train,exercice.*) comme *Il faut toûjours tenir les chevaux en haleine.* Continenter equi sunt exercendi. ROBOTA. Trzeba záwsze trzymać konie w robocie iákiey áby záwsze co kolwiek robiły dlá zdrowia.

Je ne ſuis point en haleine de faire des vers, je ne ſuis point dans l'exercice d'en faire. Desuevi condere *ou* facere versus. Dawnom iuż czego nierobił náprzykład wierszow nie pisáły odwykłem zápomniałem. **Se remettre en haleine de faire des vers.* Desueta carmina usurpare. *Liv.* *Znowu się wprawować wco, náprzykład w pisanie wierszy.

ON DIT, *Tenir quelqu'un en haleine, Le faire attendre longtemps,Le repaiſtre de vaines eſpérances.* Aliquem habere solicitum. Suspensum detinere *ou* ducere aliquem. *Cic.* TRZYMAC kogo długo ná rzeczy, wytrzymać go nádzieią kármić. **Il veut tenir longtemps en haleine ceux qui luy ont fait de la peine.* Vult diutiùs illos habere solicitos à quibus diuturnioribus molestiis fuit conflictatus. *Cic.* * Chce wytrzymywać długo tych ktorzy go obrazili.

HALEINE se dit auſſi (*des odeurs qui ſe répandent dans l'air.*) Anima. Aura, æ, f. Odor, oris, m. WONIA zápach rozchodzący się po powietrzu, * *Les fleurs rendent une douce haleine, qui parfume tout l'air.* Ex floribus afflantur suavitates odorum, *ou* suavitates odorum. *Kwiaty wdzięczną wonią wydaią ktorą cáłe powietrze záprawuią. **Il vient une mauvaiſe haleine*

haleine de ce privé. Ex hac latrinâ teter odor emittitur. Grave spirat hæc latrina. * Smrod ciężki idzie ztego wychodka.

HALENE'E, subst. f. (*Air qui ſort par la reſpiration.*) Halitus, ûs,m. *Cic.* TCHNIENIE para.

Il m'a donné une vilaine halenée. Faucibus exundavit gravis halitus. *Perſ.* Eructavit mihi in os gravem halitum. Tchnął że ná mnie tchem bárdzo brzydkim.

HALENER, V, act. terme de Venerie, (*Sentir le gibier.*) Odorari feras, (odoror, aris, atus sum.) depon. *Plaut.* CZUC dymkiem dymek oddawać iák zwierzyna.

ON LE DIT au figuré, *Il a halené mon tréſor, Il l'a ſenti.* Thesaurum meum odoratus est. MOWIĄ *niewłaśnie* zwąchał poczuł zwietrzył moie pieniądze.

Eſtre halené du ſouffle des ſerpents. Afflari à serpentibus. *Colum.* Być zárażony tchem wężow.

*HALER, (*prononcez* HÀLER.) V. act. (*Secher les chemins.*) Siccare *ou* exsiccare *ou* arefacer itinera. SUSZYC drogi zwłaszcza wiatrem gorącym słonecznym.

HÀLER se dit auſſi (*de la chaleur, qui brûle & qui noircit le teint.*) Cutem adurere, (uro, is, ussi, ustum.) act. Infuscare, (co, as, avi, atum.) act. acc. Fuscum aliquem reddere. act. (*on fait accorder* Fuscus, a, um.) *Ovid.* OGORZEC ogorzelinę sprawować.

HALER, *Animer les chiens contre quelqu'un.*) Canes in aliquem instigare. *Petr.* SZCZUC psy ná kogo, poszczwać psy ná kogo.

HALER ſignifie encore, *Bander la corde que tirent les chevaux, qui remontent les bateaux ſur les rivieres.* Cymbam *ou* naviculam fune contentâ ducere *ou* trahere- HOLOWAC statek ciągnąć do gory.

HALETER, V.n. (*Jetter ſouvent ſon haleine.*) Crebriùs spiritum ducere. Trahere crebrum spiritum. PIERSIAMI robić, dyszeć.

HALICARNASSE, (*Ancienne ville de Carie.*) Halicarnassus, si, f. *Cic.* HALIKARNASS Miasto dawne Karyiskie.

D'HALICARNASSE, Halicarnassæus,a,um. *Cic.* Halicarnassensis & hoc Halicarnassense, adject. *Liv.* Z HALIKARNASSU.

*HALLE, (*prononcez* Halle.) subst. f. (*Place publique à Paris où l'on vend toutes ſortes de danrées.*) Rerum venalium forum, ri, n. Macellum,i,n. RYNEK Paryski wszelkie iátki.

La halle au poiſſon où l'on vend le poiſſon. Forum piscarium.*Var.* Rynek Rybacki, Rybaki, gdzie Ryby przedaią, iátki Rybne.

La halle à la marée. Forum cetarium. Játki rybne suchych ryb álbo więdlych.

La halle du vin. Forum vinarium. *Var.* Játki winne tłoczarnia.

La halle aux poirées & aux legumes. Forum olitorium. *Liv.* Játki álbo Rynek zielony.

La halle au bled. Forum frumentarium. Targowisko Rynek gdzie zboże mąki siana &c. przedaią.

*HALLIER, subst. m. (*Buiſſon.*) Dumus,i,m. CIERNIE ściernie krzewie, krzewina.

Plein de halliers. Dumosus,a, um. Ciernisty krzewisty.

Vn lieu plein de halliers. Dumetum, ti. neut. *Cic.* Mieysce pełne krzewiny.

*HALTE,adv.(*C'eſt une eſpece de pauſe que font les troupes dans la marche.*) HALT spoczynek stanienie woyska w ciągnieniu będącego. **Les troupes firent halte en cet endroit:* Turmæ ibi substiterunt. *Voyez* ALTE. WOYSKO tam stanęło ná spocznienie.

HAMADRYADES, subst. fœm. plur. (*Divinitez fabuleuſes parmi les Payens, qu'ils faiſoient préſider aux foreſts, & eſtre enfermées ſous les écorces des cheſnes.*) Hamadryades, adum, fœm. plur. Nemorum nymphæ, arum, fœm. pl. *Ovid.* BOGINIE baieczne leśne u Pogan ktore nád drzewami miały władzą y pod korą drzew mięszkały zwłaszcza pod korą dembową.

HAM, (*Ville hanſéatique au Comté de Mark en Weſtphalie.*) Hamum, i, n. HAM Miasto Anzeatyckie w Hrabstwie Marki w Westfalii.

(Il y a auſſi une ville en Picardie, qui porte le meſme nom, & qu'on appelle en Latin *Hametum, i, n.*) Miasto też iest tegoż imienia w Pikardyi.

HAMBOURG, (*Ville impériale & hanſéatique dans la*

baſſe Saxe.) Hamburgum, i, neut. Hammeburgum, i, neut. HAMBURG Miasto w Cesarstwie Anzeatyckie w niższey Saxonii.

(Elle est ſituée ſur l'Elbe,& fort celebre pour ſon négoce.) Położone iest nád Elbą sławne handlami.

*HAMEAU, subst. m. (*Petit village, qui dépend d'un autre.*) Viculus,i,m. Villula,æ, fœm. *Cicer.* FOLWARCZEK do Wsi iákiey bliskiey należącey.

HAMEÇON, (*on prononce* hameson.) subst. m. (*Petit fer crochu & pointu par le bout à prendre du poiſſon.*) Hamus, i, masa. *Horat.* Hamus piscarius, i, masc. *Plaut.* WĘDA ná ryby.

Qui peſche à l'hameçon. Hamiota,æ, m. *Plaut.* Wędkarz ten co wędki robi przedaie, álbo też rybak co wędką robi.

Peſche qui ſe fait à l'hameçon. Hamatilis piscatus, *genit.* hamatilis piscatûs,m. *Plaut.* Łowienie ryb wędą.

Le poiſſon mord volontiers à l'hameçon. Occultum ad hamum piscis decurrit. Hamum vorat piscis. Ryba wędę rada chwyta.

ON DIT figurément, *Il eſt à moy, Il mord à l'hameçon.* Meus est, hamum vorat. *Plaut.* NIEWŁASNIE mam go na wędzie, złapałem go,moy iest.

*HAMPE, subst. f. (*Le manche d'une halebarde, d'une javeline.*)Hastile,is,n. *Virg.* TOPORZYSKO rękoieść tuleia

*HANAP, subst. masc. vieux mot. (*Vaiſſeau, taſſe pour boire.*) Cantharus. DZBAN Dzbanek Kufel konewka do picia náczynie kusz.

HANAW, (*Ville & Comté de l'Empire dans la Vétéravie en Allemagne.*) Hanovia, æ, fœm. HANOW Miasto y Hrabstwo Cesarstwa Niemieckiego w Weterawii Niemczech.

*HANCHE, subst. fœm. (*Partie du corps humain, qui eſt entre les dernieres coſtes & la cuiſſe.*) Coxa, æ, fœm. Coxendix, icis, fœm. *Suet.* BIODRA Biodrowy staw kęby część w ciele ludzkim między ostatnim żebrem y uden zewnątrz. **Cette fille n'a point de hanches & a le nez grand.* Hæc virgo depygis est, & nasuta. *Hor.* proprement *Elle n'a point de feſſes.* *Tá Panna kębow niema á nosa iest wielkiego, właśnie iák bez zádka.

*HANCHE *d'un haut bois,* (*Languette.*) Lingula,æ,fœm. JĘZYCZEK w instrumencie do grania zwłaszcza u oboicy.

*HANNETON, subst. m. (*Sorte d'eſcarbot volant, qui fait du bruit avec ſes aiſles.*) Scarabeus stridulus, i, masc. CHRZĄSZCZ Chrzabąsz, szarańcza.

*HANGART, subst. masc. (*Toit incliné en appentis, pour mettre à couvert les caroſſes.*) Angarium, ii, neut. SZOPA poddasze.

HANICROCHE, subst. m. terme populaire, qui signifie *Vn accroc, un retardement qui arrive en quelque affaire par quelque difficulté qu'on fait naiſtre.* Ansa, æ, fœm. Mora, æ, fœm. *Plaut.* ZACZEPKA, zwłoka ná czym się co zátrzymuie przeszkoda záwada.

Il cherche quelque hanicroche pour rompre le marché. Quærit ansam, infectum ut faciat. *Plaut.* Szuka záczepki okazyiki przeszkody áby się zrzucić z targu.

*HANSE, subst. f. vieux mot qui signifioit autrefois *Alliance, ſocieté de pluſieurs villes pour entretenir le commerce en ſeureté;* on ne le dit plus qu'en cette phrase, *La hanſe Teutonique, qui eſt une ſocieté de marchands de pluſieurs villes libres d'Allemagne.* Mercatorum fœdus sociale, *genit.* fœderis socialis, neut. *Liv.* Societas Teutonica, fœm. ANZA słowo stare, Sprzymierzenie się miast dla handlow y bespieczeństwa. Co teraz się nie mowi tylko o sprzymierzeniu miast Niemieckich Wolnych między kupcami; przymierze zobopolne maiących co do Handlow y bespieczeństwa:skąd się zowią miasta Anzeatyckie, miasta Sprzymierzone.

Villes hanſéatiques. Urbes. Teutonicæ societate inter se conjunctæ, commercii *ou* negotiationis causâ. Miasta Anzeatyckie.

*HANTER, V. act. (*Fréquenter, eſtre ſouvent en la compagnie de quelqu'un.*) Aliquem frequentare,(o,as,avi,atum.) act. *Sallust.* Aliquo plurimùm uti, (utor, eris, usus sum.) dep. Frequentem esse cum aliquo. *Cicer.* Alicui consuescere. neut. *Terent. ou* cum aliquo. *Plaut.* UCZĘSZCZAC bywać chodziwać.

Commencer de hanter le barreau. Attingere forum. *Cicer.* Zácząć chodzić do kancellaryi, stawać w sprawach.

Frequenter un lieu, y venir ſouvent. Frequentare *ou* celebrare locum aliquem. *Cic.* Uczęszczać dokąd bywać często

HAN-

*HANTE, ſubſt. fœm. (*Frequentation.*) Conſuetudo, inis, fœm. Uſus quotidianus, *genit.* uſûs quotidiani, maſc. Frequens uſus. Congreſſus quotidianus, maſc. *Cic.* UCZĘSZCZANIE, bywanie.

*HAPPELOURDE, ſubſt. fœm. (*Fauſſe pierre, faux diamant.*) Falſa gemma, æ, fœm. FALSET Kamień faſſżywy Flus.

ON APPELLE auſſi *Vne happe'lourde*, (*Vne perſonne dont la mine eſt trompeuſe, qui a belle apparence, & qui n'eſt rien en effet, eſtant ſans eſprit & ſans conduite.*) Pulchra ſpecies, cerebrum non habens. *Phæd.* Hominis ſtatua, non homo. Vervecca ſtatua. *Plaut. Petr.* FLUSEM też zowią álbo falſerem człowieka co ſię coś widzi ná pozor á w rzeczy ſamey niemaſz nic.

*HAPPER, V. act. *Se jetter bruſquement & avidement ſur une choſe pour la prendre.*) Avidè arripere, (io, is, arripui, arreptum.) act acc. Prehendere, (do, dis, di, ſum.) act. acc. CAPNĄĆ rzucić ſię ná co áby prędko porwać chapnąć.

(Mot burleſque.) Słowo proſte komedyine.

*HAQUENE'E, ſubſt. f. (*Cheval qui va l'amble.*) Aſturco, onis, m. *Cic.* CZŁAPACZEK.

*HARANG, ſubſt. m. (*prononcez* HARAN.) (*Poiſſon de mer.*) Halex. SLEDZ Ryba morſka.

Harang frai, (*comme il ſort de la mer.*) Halex recens. Sledź świeży z morza proſto.

Harang ſoret. Halex infumatus, *ou* in fumo ſiccatus, maſc. Sledź wędzony.

*HARANGERE, ſubſt. fœm. (*Celle qui vend du poiſſon de mer.*) Cetaria, æ, fœm. SLEDZIARKA co śledzie przedaie przekupka ryb ſłonych morſkich.

ON DIT au figuré (*d'une femme inſolente, & qui dit des injures haſſes.*) *C'eſt une harangere.*) Mulier proterva & maledica. Protervæ & maledicæ linguæ mulier, fœm. O BIAŁOGŁOWIE ſwarliwey y ſłowa proſte nieućciwe maiącey, mowiemy: Baba przekupka.

*HARANGUE, ſubſt. f. (*Diſcours d'éloquence qu'on fait en public.*) Oratio, onis, f. Concio, onis, f. *Cic. Liv.* MOWA poważna publiczna.

Petite ou *courte harangue.* Oratituncula, æ, f. Mowa krotka publiczna. *Si on la fait au peuple, on dira* Conciuncula, æ, f. *Cic.* *Mowa do ludzi do pośpolſtwa zgromadzonego kázánie.

Qui concerne les harangues. Concionalis & hoc concionale, adject. *Quint.* Concionatorius, a, um. *Aul-Gell.* Do mow należący.

Harangue funebre, Oraiſon funebre. Oratio *ou* laudatio funebris, f. *Quint.* Mowa pogrzebowa żáłobna. **Faire une harangue.* Orationem habere. * Mieć mowę. * *Faire faire une harangue par quelqu'un.* Formare orationem alieno ingenio. *Suet.* *Kázáć komu mieć mowę.

*HARANGUER, V. act. (*Faire une harangue au peuple.*) Ad populum dicere. Populo *ou* ad populum verba facere. Orationem *ou* concionem habere. Apud populum concionari. *Cic. Cæſ.* MOWIC mieć mowę publiczną.

HARANGUER *ſur quelque ſujet.* De re aliquâ concionari, (or, aris, atus ſum.) Dicere. Orationem habere. *Cicer.* MOWIC, mieć mowę publiczną w iakiey máteryi.

*HARANGUEUR, ſubſt. m. Orator. Concionator, oris, m *Cic.* MOWCA.

*HARAS, ſubſt. máſc. (*Troupe de juments & de chevaux entiers, pour faire race.*) Equarum armentum, i, neut. STADO ogierow y klaczy dlá rozmnożenia.

*HARASSE, m. HARASSE'E, f. (*Las de travail.*) Fatigatus. Defatigatus. Labore fractus *ou* debilitatus, a, um. *Cic.* Deſeſſus, a, um. *Plaut.* SPRACOWANY STRUDZONY zrobiony zerwany odpracy zwątlony.

*HARASSER *quelqu'un*, V. act. (*Le fatiguer, le laſſer à force de travail.*) Aliquem labore frangere, (go, gis, fregi, fractum.) *Cic* Aliquem fatigare *ou* defatigare, (o, as, avi, atum.) act. *Cæſ.* SPRACOWAC zmordować zerwać kogo pracą.

Je ſuis haraſſé juſques dans la mouelle des os. Omnibus medullis deſeſſus ſum. *Catul.* Zmordowałem ſię ſpracowałem ſię wniwecz aż mię boki bolą. * *Des troupes haraſſées.* Copiæ deſeſſæ. * Woyſko ſtrudzone zbiedzone ſpracowane.

*HARASSEMENT, ſubſt. m. (*Fatigue, laſſitude.*) Fatigatio. Defatigatio, onis, f. *Cic. Cæſ.* ZMORDOWANIE ſtrudzenie.

*HARCELER, V. act. (*Incommoder, fatiguer quelqu'un par de continuelles attaques, des reprimandes, des reproches.*) Verbis, maledictis, jurgiis, objurgationibus aliquem laceſſere, (ſo, is, ivi, itum.) Vexare. Defatigare. (o, as, avi, atum.) Inceſſere, (o, is, ivi, itum.) Provocare. Irritare, (o, as, avi, tum.) act. acc. Inſectari, (or, aris, atus ſum.) dep. acc. *Cic. Liv.* NAPASTOWAC, nápadać pazesładować pokoiu niemić zuchwałość śmiałość czyią.

Avez-vous bien eu la hardieſſe de me demander cela? Ausus es hoc me rogare? *Cic.* Y śmiałżeś mię o to prosić, śmiałeś mi o to mowić.

HARDIESSE ſe dit par modeſtie & civilité, (*lors qu'on écrit à quelqu'un, qui eſt beaucoup au deſſus de nous.*) *Excuſez ſi j'ay pris la hardieſſe* ou *la liberté de vous écrire.* Excuſatum me habeas velim, ſi ſumſerim hoc mihi ut ad te ſcriberem, *ou* ſi ad te litteras dederim. *Cic.* SMIAŁOSC mowi ſię przez politykę, ludzkość y ſkromność, piſząc do kogo bardzo zácnego, y godnieyſzego náprzykład; Ráczyſz mi Wmć dárować tę śmiałość ktorą ſobie pozwalam piſząc &c.

HARDILLON, ſubſt. m. (*Pointe d'une boucle.*) Fibula, æ, f. *Virg.* TRZPIEN u przęczki do zápinania.

*HARDIMENT, adv. (*Courageuſement.*) Magno animo. abl. Fortiter. Audacter. adv. *Cic.* ODWAZNIE śmiało.

HARDIMENT, (*Librement.*) Audacter. Liberè. Fidenter. adv. *Cic.* SMIAŁO beſpiecznie wolno.

HARDIMENT, *juſques à l'excès.* Audaciſſimè. Confidentiſſimè. Audacter. adv. *Cic.* ZUCHWALE názbyt beſpiecznie, zbyt śmiało.

HARICOT, ſubſt. m. (*Eſpece de fèves qu'on mange avec la gouſſe, lors qu'elle eſt encore tendre.*) Phaſelus, i, m. *dans les bons Auteurs.* BOB álbo groch Turecki; fazoli ktory iedzą gotowany y kraiany w ſtrąkach kiedy ieſt młody.

HARICOT eſt auſſi *Vne ſorte de hachis avec du mouton coupé par petits morceaux, & qu'on aſſaiſonne avec des navets & des marrons.* Pulmentum vervecinum cum rapis & caſtaneis, pipere ſaporatum, neut. POTRAWA z Baraniny gotowaney z rzepą y kaſztanami.

*HARIDELLE, ſubſt. f. (*Cheval élancé & fort maigre.*) Strigoſus equus, i, m. Strigoſum jumentum, i, n. *Liv.* HETKA chude ſzkapſko mizerne. Koń bárdzo chudy ſpracowany.

HARLEM, (*Ville de Weſt-friſe.*) Harlemum, i, neut. HARLEM Miáſto Weſt-Fryzyi.

(Elle eſt ſituée ſur la riviere de Sparen en Holande.) Leży nád rzeką ſzparen názwaną w Holandyi.

HARLEQUIN, ſubſt. m. (*Farceur, baladin.*) Mimus, i, m. Sannio, onis, m. *Cic.* OSOBA śmieſzna Komedyina. Hárlekin.

HARLINGUE *ou* HARLINGEN, (*Ville de la Friſe occidentale.*) Harlinga, æ, f. HARLING Miáſto Fryzyi zachodniey.

HARMONIE, ſubſt. fem. (*Accord des ſons* ou *des voix.*) Concentus, ûs, m. Harmonia, æ, f. *Cic.* Diſſimilium vocũ concordia, æ, f. *Quint.* HARMONIA wdzięk inſtrumentow głoſow.

HARMONIE ſe dit auſſi figurément (*des choſes qui ont de l'union, & qui tendent à une meſme fin.*) Concordia, æ, f. Conſpiratio, onis, f. *Cic.* ZGODA Harmonia iednoſtayność.

HARMONIEUX, m. HARMONIEUSE, f. adject. (*Muſical.*) Harmonicus, a, um. *Cic.* ZGODNY ZGODNA iednoſtayny.

Pythagore a cru que les diverſes parties du monde faiſoient un concert harmonieux. Pythagoras exiſtimavit ad harmoniã canere mundum. *Cic.* Pitagoras Filozof trzymał że części świata zgodną między ſobą wydaią Harmonią.

HARMONIEUSEMETT, adv. (*Avec harmonie.*) Modulatè. adv. *Cic.* ZGODNIE iednoſtaynie,

*HARNACHE', m. HARNACHE'E, f. Stratus, a, um. *Liv.* Ornatu inſtructus, a, um. *Plin.* UBRANY UBRANA uſtroiony co do konia.

*HARNACHER *un cheval*, V. act. (*Le couvrir d'une ſelle & de ſangles.*) Equum ſuo ornatu inſternere *ou* inſtruere. Equum ſtratis adornare. act. USTROIC ubrać konie zwyczaynym ſtroiem ná konie przyzwoitym iáko ſiędzienie rząd &c.

*HARNOIS, ſubſt. m. vieux mot qui ſignifioit autrefois *La cuiraſſe, le caſque & tout l'équipage d'un cavalier peſamment armé.* Gravis armatura, f. *Cæſ.* PORZĄDEK żołnierſki wſzelki porządek ná konia y człeka iáko zbroia Pancerz ſiędzenie &c.

cui fiduciam. *Cæſ. Tacit.* Dodáć ſerca odwagi komu.

ON LE DIT encore en cette phraſe, *Il a endoſſé le harnois, Il eſt allé à la guerre.* Arma ſumſit *ou* induit. *Virg.* Militatum abiit. Profectus eſt in militiam. *Cic.* WSIADŁ ná koń; poiachał na woynę.

ON LE DIT encore figurément (*de la milice & de la robe, dans le diſcours familier.*) *Il a endoſſé le harnois, Il s'eſt fait de robe, Il s'eſt fait Conſeiller.* Munus ſenatorium iniit. Senator factus eſt. WSZEDŁ w ſtan iáki, świecki álbo duchowny.

HARNOIS ſignifie *Selle, colliers, brides* &c. (*qu'on met ſur les chevaux pour tirer.*) Equi ſtrata, orum, n. pl. UBIOR ſtroy ná konia luźnego ſiodłą ná wozowego ſzory, ſzle lece.

*HARO, mot de Normandie, (*C'eſt un cri qu'on fait lors qu'on trouve ſa partie, & qu'on la veut mener devant le juge; car alors elle eſt obligée de ſuivre celuy qui a crié* HARO *ſur elle.*) Queritatio, onis, f. Imploratio, onis, f. *Tacit.* ROK pozew uſtny, álbo łapay łapay.

Crier haro ou ſimplement *Haro, haro.* Queritari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Tacit.* Fidem publicam implorare, (o, as, avi, atum.) Rok wydać uſtny, pozew wydać, álbo łápay, łapak wołać, ná ſchwytanie kogo.

*HARODER *quelqu'un*, V. act. terme bas & vulgaire, (*Tourmenter quelqu'un, crier ſans ceſſe après luy, luy faire ſans ceſſe des reprimandes & des reproches.*) Laceſſere. Vexare. Exagitare. act. acc. Inceſſere aliquem protervis verbis ac reprehenſionibus. act. PRZESLADOWAC kogo uſtawicznie zá nim wołać pokoiu mu niedaiąc trzeſzczeć mu nad głową.

*HARPE, ſubſt. f. (*Inſtrument de muſique à cordes, de figure triangulaire.*) Harpa, æ, f. *Fortunat.* Lyra, æ, f. Cithara, æ, f. ARFA Inſtrument do grania.

*HARPEAU, *ou* HARPON, ſubſt. m. (*Grapin à quatre bras, qui ſert à accrocher des vaiſſeaux qui combattent ſur mer, lors qu'ils viennent à l'abordage.*) Harpago, onis. m. *Cæſ.* HAK morſki do chwytania okrętow, Rączka.

*HARPER, V. act. vieux mot qui ſignifie *Prendre avec les griffes.* Harpagare. act. acc. *Plaut.* CHWYTAC pázurami.

SE HARPER, (*Se prendre aux chevaux & à la barbe.*) Arripere aliquem barbâ, & capillis. SZAMOTAC ſię ſzarpać ſię tárgać ſię tárgańca zá brody zá łby z ſobą chodzić.

(Expreſſion baſſe & populaire.) Słowa podłe proſte.

*HARPIES, ſubſt. ſem. pl. (*Oiſeaux fabuleux, qui avoient ſelon les Poëtes un viſage de femme, & les pieds & les mains crochuës.*) Harpyiæ, arum, f. pl. *Virg.* Monſtra rapacia & obſcœna. HARPIE potwory dziwne o ktorych Poetowie baią że miáły Poſtać białogłow á ręce y nogi z pazurami y ſzponami iák gryfy.

ON DIT proverbialement (*d'une femme ſort avare.*) qu' *Elle eſt une vraye harpie.* Mulier harpyia & rapax, *genit.* mulieris harpyiæ & rapacis, f. MOWIĄ przyſłowiem o Białogłowie ſtraſznie chciwey; właſna Harpia.

*HART *autrefois* ſubſt. m. & *maintenant* feminin. vieux mot qui ſignifie *Le lien d'un fagot.* Vinculum, i, n. Ligamen, inis, n. *Colum.* WIC do wiązania czego ſłowo ſtare francuſkie.

HART ſe prend auſſi pour *La corde d'un pendu, & pour le ſupplice meſme.* POWROZ ſtryczek ná ſzyię. **Ils ſe rendirent la hart au cou.* Colla reſti vincti ſe dediderunt. *Poddali ſię powrozy ſobie ná ſzyię záłożywſzy. **Cela eſt défendu ſous peine de la hart, ſous peine d'eſtre pendu.* Id capitali pœnâ vetitu eſt. *To zákázáne ieſt pod ſzubienicą pod obwieſzeniem ktoby ſię ważył pod ſtryczkiem.

HARUSPICE, ſubſt. m. (*Qui devine l'avenir par la conſideration des entrailles des animaux.*) Haruſpex, *genit.* picis. m. *Cic.* WIESZCZEK z trzew bydlęcych co powiadaiący y poznaiący. Zábobon.

L'Art de deviner par la conſidération des antrailles. Haruſpicina, æ, f. *Cic.* Haruſpicium, ii, n. *Catul.* Wieſzcza nauka poznawania znakow z trzew. Zábobon.

*HASARD, *ou* HAZARD, ſubſtantif. maſc. (*Cas fortuit.*) Caſus, ûs, maſc. Fortuna, æ, fœm. Sors, *genit.* ſortis, fœm. Fors fortuna, fœm. *Cicer.* PRZYPADEK, trafunek, ſzczęście traf

Si cét avantage luy eſtoit arrivé par haſard, je le feliciterois ſimplement, mais ç'a eſté un effet de la grandeur de ſon courage & de ſon eſprit. Hoc ſi illi fortunâ quàdam contigiſſet,

ſet, gratularer felicitati, ſed contigit magnitudine animi, tum etiam ingenii. *Cicer.* To gdyby mu ſię ſzczęściem było trafiło winſzowałbym mu ſzczęścia, ale to wſpaniałości umyſłu, y wielkości ſerca iego ieſt ſkutek.

Il n'y eut perſonne qui ne priſt les premieres armes que le haſard luy offrit. Nemo fuit, qui telum, quod cuique ſors offerebat, non arripuerit. *Cic.* Każdy ſię do broni brał iáká mu ſzczęściem w ręce wpadła.

Comment peut-on avoir quelque préſſentiment de ce qui arrive par haſard? Quomodo id quod fit cæco caſu & volubilitate fortunæ, præſentiri poteſt? *Cic.* Czy możnaſz ſię domyślić álbo przeczuwać to, co ſię właśnie ſzczęściem iákim lub przypadkiem trafić może.

Par hazard. Fortuitò. Fortuitu. adv. *Cicer.* Szczęściem przypadkiem.

HASARD, *arrive ce qui pourra.* Judice fortunâ cadat alea. *Petr.* Jacta eſt alea. *Suet.* NA SZCZĘSCIE; bądź co bądź.

A TOUT *haſard, quelque choſe qu'il arrive.* Quemcunque ſors tulerit caſum. *Cic.* Utcunque erit. Utcunque ceciderit. *Liv.* NA SZCZĘSCIE.

CE QUI *ſe fait* ou *qui arrive par haſard.* Fortuitus, a, um. *Cicer.* PRZYPADKOWY co ſzczęściem y z przypadku bywa.

Qui dépend du haſard. In fortunâ poſitus, a, um. *Cic.* To co záwiſło od ſzczęścia.

*HASARD, (*Danger, riſque.*) Caſus, ûs, m. Periculum, i, n. Diſcrimen, inis, n. Alea, æ, f. *Cic.* SZCZĘSCIE los niebeſpieczeńſtwo.

Se mettre au haſard de vaincre ou *d'eſtre vaincu, courir riſque de vaincre* ou *d'eſtre vaincu.* Extremam belli aleam experiri, aut vincere aut vinci. *Cic.* Indubiam ſervitii, imperique aleam ire *Liv.* Podać ſię ná niebeſpieczeńſtwo ná los wygraney, álbo przegraney.

Il a couru mille haſards. Mille pericula adiit *ou* ſubiit. Ná tyſiączne ſię podał, y puścił niebeſpieczeńſtwa.

Il a mis ſa vie au haſard pour vous, Il s'eſt mis au haſard pour vous. In capiiis diſcrimen tui ipſius causâ venit. *Cicer.* Życie ſwoie y zdrowie ná los podał zá ciebie.

JEUX *de haſard.* Alea, æ, fœm. *Cic.* GRY Loſowe Koſterſkie.

Qui joue aux jeux de haſard. Aleator, oris, m. *Cic.* Aleo, onis, m *Feſt.* Koſtera.

Touchant les jeux de haſard. Aleatorius, a, um. *Cic.* Koſterſki, do koſterſtwa należący.

*HASARDER, *ou* HAZARDER, V. act. (*Riſquer, mettre au haſard.*) In diſcrimen *ou* in periculum adducere, (co, cis, xi, ctum.) *ou* offerre, (offero, offers, obtuli, oblatum.) act. acc. *Cicer.* PODAC ná los, ná ſzczęście, ná niebeſpieczeńſtwo.

Haſarder tout. Fortunæ ſe, ſuaque omnia committere, (to, tis, miſi, miſſum.) In diſcrimen ſe ſuaque adducere. *Cic.* Utinam experiri aleam *Hor.* Wſzyſtko łożyć ná los podać.

Haſarder ſa vie, ou *Se haſarder pour quelqu'un, Se mettre au haſard de perdre la vie pour quelqu'un.* Pro aliquo capitis *ou* mortis *ou* vitæ periculum adire *ou* ſubire, (eo, is, ii, *ou* ivi, itum.) In periculum capitis atque in vitæ diſcrimen ſe inferre, (infero, intuli, illatum.) Pro aliquo ſe mortis periculo offerre *ou* committere. Salutem ſuam in diſcrimen offerre. *Cicer.* Podać ſię w niebeſpieczeńſtwo zdrowia y życia zá kim, dla kogo.

SE HASARDER, (*S'expoſer au haſard, tenter fortune* ou *la fortune.*) Fortunam tentare, ac periclitari. *Cic.* Dare ſe in caſum. *Liv.* Incertam adire fortunam. Aleam adire. *Sen.* Fortunæ ſe committere. *Cæſ.* PUSCIC ſię ná ſzczęście, ná los ſzczęścia.

Se haſarder de voyager, de ſe mettre ſur mer. Itineri ſe committere, navigationi. *Cic.* Puścić ſię ná morze ná wiatry

ON DIT proverbialement, *Haſarder le paquet,* pour dire *Mettre une choſe au haſard après avoir long-temps balancé.* Fortunæ aliquid committere *ou* permittere *ou* dare. *Cicer.* Odważyć rzecz álbo puścić co ná ſzczęście długo myślawſzy.

*HASARDEUX, maſc. HASARDEUSE, fœm. adject. (*Qui dépend du haſard.*) Fortuitus, a, um. *Cic.* TRAFUNKOWY do ſzczęścia należący

HASARDEUX, (*dangereux, périlleux.*) Periculoſus, a, um. Periculoſior & hoc periculoſius; Periculoſiſſimus, a, um.) *Cic.* NIEBESPIECZNY nie pewny wątpliwy.

HASARDEUX, (*qui haſarde, qui riſque.*) Qui fortunam

experitur. *Cæſ.* Qui ultima *ou* extrema experitur. *Liv. Saluſt.* Qui tentat fortunam & periclitatur. *Cicer.* NA LOS ſzczęścia puſzczony wydany, álbo ná los y ſzczęście ſię puſzczaiący.

HASE, ſubſt. fœm. (*La femelle d'un lapin* ou *d'un lievre.*) Cuniculi *ou* leporis femina, æ, fœm. SAMICA Záiąca álbo Krolika.

*HAST, ſubſtantif. maſc. vieux mot. (*Toute ſorte d'armes offenſive qui a un manche.*) Haſtile, is, n. *Virg.* DRZEWCE od kopii y wſzelakiey broni z ućięciem, iáko oſzczep, włocznia &c.

*HASTE, (*on prononce* HÂTE.) ſubſt. f. (*Empreſſement, diligence, précipitation.*) Feſtinatio. Properatio, onis, f. *Cic.* Properatia, æ, f. *Saluſt.* SPIESZNOSC poſpieſzanie, pilność, uſilność pośpiech.

A LA HASTE, *En ſe haſtant, ſe preſſant, faiſant diligence.* Feſtinè. *Cic.* Properè. Feſtinanter. *Cic.* Properanter. *Lucr.* Feſtinatò. *Plin.* Maturatè. adv. *Liv.* Feſtinantiùs. *Plin.* (Præproperè. *Liv.* Nimiùm feſtinanter. *Cic.* Præfeſtinè. adv. *Plaut. Trop. à la haſte.*) SPIESZNIE pośpieſzaiąc prędko ná prędce nágle.

Vne trop grande haſte. Præpropera feſtinatio, *genit.* præproperæ feſtinationis, f. *Cic.* Zbytnia ſpieſzność prędkość porywczość nágłość.

Ouvrage fait à la haſte. Approperatum opus, neut. Robota ná prędce nágle

Lettre écrite à la haſte. Plena feſtinationis epiſtola. *Cicer.* Listy piſane ná prędce nágle.

Départ fait à la haſte. Præceps profectio. Subitus diſceſſus, maſc. *Cic.* Odiazd wyiazd ná prędce nieſpodzianie nágły.

J'ay écrit cecy à la haſte. Hæc feſtinans *ou* raptim *ou* properans ſcripſit. *Cic.* Nápiſałem to ná prędce.

Il fait tout à la haſte. Quicquid agit, properat omnia. *Plaut.* Wſzyſtko ná prędce nágle robi.

Vas-t-en, ſi tu as haſte. I ſane, ſi quid feſtinas magis. *Plaut.* Idź-że kiedy ci ſię ſpieſzy, kiedy ci pilno.

Tu n'as pas haſte, ni moy auſſi. Tibi ſubiri nihil eſt, rantundem mihi. *Plaut.* Nie ſpieſzy nám ſię, áni tobie áni mnie nic nie nagli: *nád karkiem nám nikt nie ſtoi.* Polſkie przyſłowie.

*HASTE, maſc. HASTE'E, fem. partt adject. *Voyez* HASTER. PRĘDKI PRĘDKA ná prędce.

*HASTER, *proconcez* HÂTER, V. act. (*Avancer.*) Properare. Feſtinre, (o, as, avi, atum.) act. acc. POSPIESZAC.

SE HASTER. Properare. Maturare. Feſtinare. Appropare neut. *Cic.* Feſtinationem adhibere. *Colum.* POSPIESZAC ſię ſpieſzyć ſię.

Il ſe faut haſter. Properator *ou* maturato eſt opus. *Cic. Liv.* Trzeba ſię ſpieſzyć poſpieſzać.

S'il n'euſt haſté ſa mort. Niſi voluntariam mortem properaviſſet. Niſi mortem in ſe feſtinaviſſet. *Tacit.* Gdyby ſobie był śmierci niepoſpieſzył.

Se haſter d'achever un ouvrage. Maturare opus. *Liv.* Spieſzyć ſię z dokończeniem czego. * *D'exécuter quelque meſchante action.* Approperare ad cogitatum facienus. *Cic.* *Spieſzyć z wykonaniem złey iákiey ſprawki robotki. *amaſſer des biens pour un indigne héritier.* Pecuniam indigno heredi properare. *Hor.* * Z zbieraniem ná niegodnego Dziedzica.

Il pouvoit eſtre déſait, ſi l'on ſe fuſt haſté. Opprimi potuit, ſi celeritas adhibita eſſet. *Cic.* Mogli go byli znieść gdyby ſię byli poſpieſzyli.

On ne ſe haſte point de marier les filles. Nec virgines feſtinantur. *Tacit.* Nieſpieſzą ſię z pannami zá mąż.

HASTER *le pas, Doubler le pas, ſe preſſer d'aller.* Gradum *ou* iter accclerare. *Liv. Cæſ.* Gradum approperare. *Plaut.* POSPIESZAC idąc iść prędko ſpieſzno wſkok rażno.

Si je prens un baſton, je te haſteray bien d'aller. Si fuſtem cepero, teſtudinem iſtum grandibo gradum. *Plaut.* Ják wezmę kija poydzieſz mnie ty tu prędzey.

Haſtez-vous. Feſtina. Amove abs te moram. *Plaut.* Movete ocyùs, *Ter.* Spieſz ſię poſpieſzaycie ſpiesz ſię.

ON DIT proverbialement, *Haſter quelqu'un d'aller, Luy faire faire ſon devoir.* Ad officium ſuum cogere aliquem. NAGLIC ſtać nádkim aby ſię poſpieſzał.

*HASTEUR, ſubſt. m. (*Officier chez le Roy, qui a ſoin de faire roſtir les viandes.*) Inſtigator, oris, m. *Papin.* Qui urget aſſas carnes. TEN co w kuchni Krolewſki dogląda pieczy-

pieczyſtego y ſtoi nad nim áby ſię dobrze y prędko piekło.

*HASTIF, m. HASTIVE, f. adject. (*Précoce, qui vient de bonne heure* ou *avant le temps.*) Præcox, ocis, omn. gen. Præcoquis & hoc præcoque. adj. Præcoquus, a, um. Præmaturus, a, um. *Mart. Colum.* WCZESNY RANY, ſkwapliwy.

ON DIT au figuré, *Vn eſprit haſtif.* Præcox ingenium. *Quint.* DOWCIP rozum przed láty wcześny rany.

HASTIVEMENT, adv. (*ávec haſte.*) Feſtinanter. Diligenter. adv. SPIESZNIE ſkwapliwie.

*HAVE, apject. m. & f. (*Affreux, défait, par une longue maladie, & par l'abſtinence.*) Horridus, a, um. Macilentus, a, um. Cujus ſunt macilentæ malæ. *Plat.* WYSCHŁY zmizerniały wynędzony wyſuſzony chorobą wywiędły zmarniały, poſtami wynifzczony.

*HAVIR, V. act, (*Faire cuire à un trop grand feu.*) Adurere, (uro, is, uſſi, uſtum.) act. acc. PRZYPALIC w gotowaniu ognia zbyt do dawſzy.

*HAVRE, ſubſt. m. (*Port de mer.*) Portus, ûs, maſc. *Cic.* PORT morſki przyſtęp ląd wiazd.

LE HAVRE *de Grace,* (*Ville & port de mer en Normandie, à l'embouchure de la Seine.*) Gratiæ portus, ûs, m. PORTOWE Miáſto w Normandyi ná Uſcim Senny.

*HAUSSE COU, ſubſt. m. (*Piece de fer dorée que les Officiers du regiment des Gardes mettent à leur col.*) Pelta collo ſubjecta, æ, f. (*à cauſe qu'il eſt fait comme un petit boucher.*) BLACHA z orłem lub herbem pozłociſtym Krolewſkim ktorą ná pierſiach officyerowie w Woyſku noſzą.

*HAUSSEMENT, ſubſt. m. (*Elevation d'une choſe.*) Sublatio, onis, f. *Plin.* PODNOSZENIE czego.

Le hauſſement de la voix. Vocis contentio *ou* intentio. *Quint.* Podnoſzenie głoſu.

*HAUSSER, V. act. (*Elever, lever en haut.*) Tollere, (tollo, is, ſuſtuli, ſublatum.) act. accuſ. *Cicer.* PODNOSIC do gory dzwigać.

Hauſſer un baſtiment. Ædificium in altitudinem extollere. *Cæſ. ou* tollere altiùs. *Cic.* Podnoſić ścian murow domu budowania wyżey wywodzić

HAUSSER ſe dit abſolument & avec le pronom perſonnel *La riviere hauſſe, croiſt.* Fluvius creſcit *ou* tumeſcit. WODA Rzeka wzbiera podnoſi ſię przybywa.

Il ſe hauſſe ſur le bout de ſes pieds, pour paroiſtre plus grand Erigit ſe in digitos, ut procerior ſit. Podnoſi ſię ná palcach áby ſię wyższym wydawał.

HAUSSER ſignifie auſſi *Augmenter.* Augere, (geo, es, xi, ctum.) act. acc. *Plin.* PRZYCZYNIAC podnoſić przydawać

Hauſſer la paye des ſoldats. Augere vectigalia belli. *Cæſ.* *Podnoſić płacy woyſku.

Faire hauſſer le prix des vivres. Annonam incendere *ou* excandefacere. *Var.* Rerum venalium pretia augere. *Plin.* Podnoſić ceny żywności w gorę wbić cenę.

Le prix eſt bien hauſſé. Plurimum pretio acceſſit. *Colum.* Targi do gory poſzły.

ON DIT auſſi, *Le temps ſe hauſſe après une grande pluye.* Serenatur cœlum. *Virg.* Fugantur *ou* diſpelluntur nubes. Facies cœli fit ſerenior. Fit cœlum ſerenum ex turbido dic. *Liv.* CZAS ſię wypogadza po deſzczu wielkim.

HAUSSER *la voix.* Attollere *ou* tollere *ou* extollere *ou* intendere vocem. *Quint. Cicer.* PODNIESC álbo podnoſić głoſu.

HAUSSER ſe dit proverbialement en ces phraſes, *C'eſt un homme qui ne ſe baiſſe, ni ne ſe hauſſe,* (*qui eſt tranquille, qui ne s'émeut & ne s'inquiéte de rien.*) Liquidus & tranquillus eſt ipſi animus. *Plaut.* Nullâ re movetur *ou* turbatur *ou* afficitur. JEDNOSTAYNEGO umyſłu nic go nie záſmuci nie zmięſza áni też rádością nieuwiedzie niedba o nic.

ON DIT auſſi (*de celuy à qui il eſt venu quelque bonne fortune. Cela luy a bien hauſſé le cœur.* Sublati ſunt illius animi. Proſperâ furtunâ elatus eſt. *Ter.* TO mu ſerca ochoty fantazyi humoru dodało, *to mu bembenka podbiło* przyſłowie polſkie ná hardo wſadziło.

ON DIT (*des gens qui ont bien beu,*) qu'*Ils ont hauſſé le coude,* qu'*Ils ont hauſſé le temps.* Diem potando produxerunt. DZIEN przepili doleli noſa.

*HAUT, maſc. HAUTE, fæm. adject. (*Elevé en hauteur.*) Altus Celſus. Excelſus. Editus, a, um. Sublimis & hoc ſublime. Procerus, a, um. *Cic.* Altior & hoc altius, Celſior & hoc celſius, Editior & hoc editius, Sublimior & hoc ſublimius,

Procerior & hoc procerius; Altiſſimus, Excellentiſſimus, Editiſſimus, Procertiſſimus, a, um. *Cic.*) WYSOKI, WYSOKA, wzwyſz podniesiony.

Vne montagne fort haute. Mons in altitudinem ingentem editus. *Liv.* Gora bardzo wyſoka.

Vn homme fort haut de ſtature, qui a la taille haute. Homo altiſſimus *ou* proceriſſimus. *Colum. Plin.* Człowiek bardzo wyſoki wzroſtu wielkiego.

Il porte des ſouliers un peu hauts. Calceamentis altiuſculis utitur. *Suet.* Chodzi ná wyſokich trzewikach.

Il marche, ou *il porte la teſte haute.* Celsâ cervice eminet. *Phæd.* Sublimi & elato capite incedit. *Colum.* Wyſoko głowę do gory noſi.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Il marche* ou *il va par-tout la teſte haute* ou *levée, il ne craint point qu'on lui faſſe aucun reproche.* Conſcientiâ rectè factorum erectus, nihil probri reformidat, *ou* nequid ſibi probri objiciatur, non reformidat. CHODZI wſzędzie śmiało y beſpiecznie ſobie nie záwſtydzi ſię áni obawia áby mu kto co zadał.

HAUT ſe dit pour *Profond, creux.* WYSOKI zá miaſt głęboki. **La riviere eſt bien haute en cét endroit.* Altus eſt fluvius eo loci. *Cic.* *Rzeka w tym mieyſcu ieſt bardzo wyſoka to ieſt wielka tu głębizna.

La haute mer. Altum mare. Altum (*mis ſeul*) i, n. *Virg.* Głębia morſka.

Cingler en haute mer, en pleine mer. In altum vela dare. *Virg.* Navigare in altum. *Saluſt.* Puścić ſię ná ſamę głębią.

La marée eſt haute. Ex alto ſe æſtus incitavit. *Cæſ.* Burza, Fala morſka nawałność wielka.

HAUT ſe dit auſſi (*de ce qui a quelque degré d'excellence & d'élevation par deſſus les autres.*) comme *Il eſt dans une haute fortune.* In altiſſimo fortunæ gradu poſitus eſt. WYSOKI co do ſtopnia zácności nád inſzych wyſoka fortuna. **Il a pouſſé ſa fortune au plus haut point où elle pouvoit aller.* Ad ſummum apicem fortuuam ſuam promovit. *Wyſzedł ná náywyższy ſtopień ſzczęścia wygorował.

Il eſt dans une haute réputation. Vir famâ illuſtris. Multi nominis vir. *Hor.* Ingentis nominis vir. *Liv.* Wyſokiey ieſt reputacyi.

Ce Capitaine a fait une haute poltronerie d'avoir livré les Enſeignes aux ennemis. Indignum & ignavum ſanè facinus admiſit, qui vexilla hoſtibus tradiderit. Ten wodz oſtatnie tchorſtwo popełnił chorągwie oddawſzy nieprzyiacielowi.

Vn crime d'une haute trahiſon. Perduellionis crimen. *Cic.* Zbrodnia przeciw Maieſtatowi głowna.

HAUT ſe dit auſſi (*des ſaveurs piquantes & relevées.*) *Cette ſauſſe eſt de trop haut goust.* Iſtud embámma nimis ſalſum eſt & piperatum, *ou* eſt nimii ſaporis. PRZYPRAWA przeſadzona názbyt ſolą lub inſzym korzeniem.

HAUT au figuré, *Grand, élevé, ſublime,* (*qui ſe dit de l'eſprit & du diſcours.*) Altus. Excelſus. Magnus. Elatus. Summus, a, um. Sublimis & hoc ſublime. adject. *Cicer. Quint. Horat.* WYSOKI niewłaśnie co do dyſkurſu mowy konceptu

Vn ſtile haut & élevé. Genus dicendi grandius. Magnificum dicendi genus, neut. *Cic.* Styl wyſoki gorny.

Qui a le cœur haut. Magnus & altus vir. *Cic.* Serca wyſokiego y umyſłu gornego.

Haut & puiſſant ſeigneur. Vir potens & dives. *Phæd.* Altiſſimus princeps. *Claud.* Pan wielki.

HAUT, (*qui eſt oppoſé à bas, & qui eſt moins conſiderable.*) WYSOKI co do mieyſca wyższego. **Donner le haut du pavé à quelqu'un, Luy donner la droite, Prendre le coſté du ruiſſeau* ou *le bas bout.* Dare álicui manum *ou* locum ſuperiorem. Decedere alicui de viâ. *Petr.* *Dać wyższe mieyſce komu, prawą rękę, Uſtąpić wyższego mieyſca á niższe wziąć ſobie.

Il eſt au haut-bout, Il a le haut-bout. Accumbit ſuperior. *Plaut.* Ma wyższe pierwſze mieyſce.

HAUT, (*Enflé.*) *L'eau eſt haute, la riviere eſt haute.* Fluvius altè tumet, *ou* altus eſt. WYSOKI wezbrany, woda rzeka przybrała.

Les eaux ne ſont plus ſi hautes. Detument *ou* detumeſcunt aquæ. Woda iuż nie ták wielka, iuż opadła.

L'argent eſt haut. Pecuniæ pretium magnum habet. Auctum eſt pecuniæ pretium. Wyſoko idą pieniądze.

HAUT mis comme un ſubſt. maſc. qui ſe dit (*du ſommet d'une choſe.*) Altum, i, neut. Suprema *ou* ſuperior pars, *genit.* partis ſupremæ *ou* ſuperioris, f. *Cic.* WIERZCH gora wierzchołek dach, wyższe piętro.

Le haut du logis. Faſtigium *ou* culmen domûs, n. Gora álbo dach domu.

Tout le haut du logis eſt vuide, n'eſt point habité, comme vous ſçavez. Tota domus ſuperior vacat, ut tu ſcis. *Cic.* Wſzyſtka gora ieſt próżna to ieſt wyżſze piętro.

Il y a bien du haut & du bas dans ce pays. Montana *ou* montoſa eſt illa regio. *Plin.* Wiele gor y wiele dołow w tym kraiu.

EN ASTROLOGIE on appelle, *Le haut du Ciel, Le Zenith* ou *point vertical, (oppoſé au Bas du Ciel, qui eſt le Nadir,* ou *celuy que nous avons ſous nos pieds.)* Vertex cœli, *genit.* verticis, maſc. BIEGUN oś Niebieſka álbo punkty niebieſkie gorny y dolny ná ktorych álbo około ktorych okrąg świata ſię obraca.

Le haut du jour, le temps où le ſoleil eſt le plus ardent & le plus proche de nous. Meridianus ſol, maſc. *Plin.* Medium diei, n. Multum diei, n. Æſtus diei, m. *Plaut.* Samo południe álbo ku południowi.

Le ſoleil eſtoit des-ja fort haut. Jam diei multum erat. Multa dies erat. *Plaut.* Już ſłońce było bardzo wyſoko.

Il eſt haut, Il s'en va midy. Appetit meridies. *Plaut.* Inclinat meridies. *Hor.* Już daleko nádzień, iuż ſię ma ku południowi.

HAUT s'employe adverbialement en pluſieurs phraſes, on dit qu'*Vn homme parle fort haut, (non ſeulement pour le ton de ſes paroles; mais auſſi pour dire qu'il parle fort hardiment & d'un ton menaçant.)* Proterve & minaciter loquitur. Imperioſus eſt. *Plaut.* Faſtum facit. *Plaut.* WYSOKO przyſłowie: *wyſoko mowić* nie tylko głośno ále też hardo zuchwale dumnie.

ON DIT qu'*Vn homme le porte haut,* pour dire qu'*Il fait l'homme de qualité.* Effert ſe magnificè. *Ter.* WYSOKO wiele o ſobie rozumie.

Il taille de haut. Magno ſe exiſtimat. *Suet.* Se imperioſè *ou* inſolentius effert. *Cic.* Perſonam nobilis ſumit. Wyſoko ſobie poczyna coś ná wyſoko zákrawa. *(*Pline a dit* Magiſtri perſonam ſumere. *Faire le maiſtre, l'entendu.)* *Coś ſobie po Pańſku poſtępuie.

Faire les choſes haut à la main, ou *de haute lute, avec empire.* Omnia pro imperio agere. *Liv.* Gornie ſobie poczynać

Traitter les gens de haut en bas, avec mépris. Arroganter & contemtim deſpicere homines. Faſtum hominibus facere. *Petr.* Deſpicatum aliqnem habere. *Plaut. Ter.* Zá nic ſobie nikogo niemieć wſzyſtkich kalwakować.

Le prendre ſur un ton plus haut. Supercilium altiùs tollere. *Petr.* Violentiùs clamare. Wziąć ná wyżſzą notę, ſurowiey ſobie y inaczey poſtąpić.

Il va haut & bas, ou *par haut & par bas, (ce qui eſt dit d'une perſonne qui a un dévoyement & qui vomit.)* Vomit, & fluit ipſi alvus. *Celſ.* Diſſolutione ſtomachi & alvi profluvio laborat. Chodzi biega y gorą y dołem y ſtolcem y womitami

ON DIT, *Ce chemin va haut & bas, Il n'eſt point uni.* Surſùm, deorsùm tendit hæc via. Y gorą y dołem iázda nierowna droga.

Reprendre les choſes de plus haut. Altiùs res repetere. *Cic.* TROCHĘ wyżey rzecz wziąć zácząć co od końca od początku ſamego od ſzczątku.

TOUT *haut. Publiquement, hautement.* Pálàm & apertè. adv. GŁOSNO iawnie publicznie.

Il ſe dit tout haut mon parent, il ne s'en cache point. Affinem ſe meum eſſe palàm profitetur. Se mihi cognatum eſſe dicit. *Ter.* Głośno ſię opowiada krewnym moim nie tai ſię z tym.

TOUT *haut, A haute voix.* Contentâ & elatâ voce. Clarâ, ſummâ & altâ voce abl. *Cic. Hor.* GŁOSNO wgłos.

HAUT ſe dit proverbialement, *Il a des hauts & des bas, Il a des inégalitez d'humeur.* Nihil æquale eſt illi. Nullus eſt ſic impar ſibi. *Hor.* W GŁOWIE y wyſoko y niſko nieiednoſtayny nieſtatek.

Il a le cœur haut & la fortune baſſe. Altus animo, fortunâ infimus. *Voyez* CœUR. *Huczno buczno choć w pięty zimno,* Fantazya gorna ále dzięgi niepotemu.

ON DIT qu'*Vn homme eſt tombé de ſon haut,* pour dire qu'*Il a eſté fort eſtonné & ſurpris d'une choſe.* Ad rei novitatem, *ou* rei novitate, ſtupet *ou* obſtupeſcit. *Ovid. Horat.* BARDZO ſię y niewypowiedzianie zádziwił zdumiał padł iák długi od ſtrachu od podziwienia.

Il eſt haut a la main, Il eſt fort prompt à frapper. Promtior eſt manu & iraſci celer. *Liv. Hor.* Ad vim promtus. *Cicer.* Prędko uderzy popędliwy gorączka.

Je n'entends non plus cela que du haut Allemand. Illud planè non intelligo. Nihil in iſtis rebus intelligo. Hoc ab intelligentiâ ſenſuque meo planè disjunctum eſt. *Cic.* Nie rozumiem tego iák Niemieckiego kazania.

J'euſſe fait mon petit paquet, & haut le pied. Aliquid convaſaſſem, meque in pedes protinùs conjeciſſem *ou* dediſſem. *Ter.* Ułożyłbym był ſwoie manatki, y hayda w nogi.

Ce banqueroutier a fait haut le corps, il s'en eſt fuy. Hic conturbator aufugit, *ou* dedit ſe in pedes. Uciekł zbankrutowawſzy.

ON DIT qu'*Vn homme eſt haut en couleur,* pour dire qu'*Il eſt fort rouge de viſage.* Coloratam habet frontem. *Plaut.* Eſt vultu rubicundo. WYSOKIEY cery bardzo czerwony ćwikowaty.

MAISTRE *des hautes œuvres,* ſignifie *Le bourreau* Carnifex, ficis, m. *Plaut.* Tortor, oris, m. *Hor.* Carnifex & tortor. *Cic.* KAT. Miſtrz w mieście.

MAISTRE *des baſſes œuvres, (Gadouart, qui cure les privez.)* Latrinarum curator, oris, maſc. Foricarum purgator, oris, maſc. SŁUGA mieyſki do chędożenia prewetow.

*HAUT-BOIS, ſubſt. m. *(Inſtrument à vent, fait comme une grande flute.)* Tibia major, *genit.* tibiæ maioris, fœm. OBOIA Inſtrument muzyki.

HAUT-BOIS, *(Celui qui joue de cét inſtrument.)* Tibicen, cinis, m. OBOISTA: Muzykant.

ON APPELLE, *Les hautes claſſes au College, (qui ſont la Rhétorique & la Philoſophie.)* Scholæ ſuperiores, *genit.* ſcholarum ſuperiorum, f. plur. WYZSZE Szkoły Retoryka, Filozofia &c.

ON DIT *au jeu, Les hautes cartes, (comme ſont les peintures* &c. Folia luſoria ſuperiora, n. plur. WYSOKIE karty głowne wegrze ſtarſze matadory.

ON APPELLE *en guerre, Hauts officiers, les Generaux d'armée, les Lieutenants generaux* &c. Duces *ou* præfecti. Principes exercitûs. *Quin.-Curt.* W WOYSKU wyżſi oficyerowie ſtarſzyzna wyżſza ſztabowi.

ON APPELLE *en fait d'habits, Haut de chauſſes, (qui fait une partie de l'habillement de l'homme.)* Bracæ *ou* Braccæ, arum, fœm. plur. *Voyez* CHAUSSES. UBIOR Spodnie męſkie.

ON DIT un ce ſens au figuré, *Vne femme porte le haut de chauſſes,* pour exprimer *Vne femme imperieuſe, & qui commande à ſon mari, au lieu d'obeir comme elle le doit.* Vir conjux imperat. Imperioſa viro mulier. Non morigera mulier, ut decet. Virgo regens virum. *Plaut.* BIAŁOGŁOWA rządziocha co ſobie męża záwoiowała, *Ta mąż, á ten zaś żona*

*HAUTAIN, maſc. HAUTAINE, fœm. adject. *(Fier, arrogant, altier.)* Ferox, ocis, omn. gen. Protervus, a, um. Arrogans, antis, omn. gen. Imperioſus, a, um. *Cic. Horat.* Ferocior & hoc ferocius, Protervior & hoc protervius, Arrogantior & hoc arrogantius. Ferociſſimus, Proterviſſimus, Arrogantiſſimus, a, um. WYNIOSŁY, WYNIOSŁA, wyſokiego humoru fantazyi dumney: pyſzny pyſzna zuchwały.

Vn eſprit hautain, une humeur hautaine. Ferocia, æ, f. *Cic.* Umyſłu gornego nádętego zuchwałego.

Vn homme trop hautain, trop altier. Nimium vehemens feroxque naturâ homo. *Cicer.* Dumny człowiek zuchwały hardy.

*HAUTEMENT, adv. *(Ouvertement, à la veue de tout le monde, librement, ſans crainte.)* Apertè. Palàm. Liberè. Audacter. adv. *Cic.* GŁOSNO iáwnie przed wſzyſtkiemi.

HAUTEMENT, *(Hardiment, avec fierté.)* Ferociter. Protervè. Arroganter. adv. HARDO, dumnie, wyniośle, gorno.

*HAUTESSE, ſubſt. f. *(Titre d'honneur qu'on donne aux Empereurs d'Orient.)* Celſitudo, dinis. fœm. SOŁTANSKA Mć Tytuł Ceſarzow Tureckich.

*HAUTEUR, ſubſt. fœm. *(Elevation.)* Altitudo, inis, fœm. Proceritas, atis, fœm. *Cicer. Colum.* WYSOKOSC, wyż.

La hauteur d'un arbre. Altitudo *ou* proceritas arboris. *Plin. Colum.* Wyſokość drzewe.

HAUTEUR, *(Eminence, lieu élevé.)* Tumulus, i, maſc. Locus editior, *genit.* loci editioris, maſc. ZWYSZKA pagorek gorka.

Il y avoit dans une grande plaine un hauteur aſſez conſiderable dont il s'empera. Planities erat magna, & in eâ tumulus terreus ſatis grandis quem occupavit. *Cæſ.* W wielkiey rowninie była gorka dość znaczna ktorą poſiadł.

HAUTEUR ſe dit figurément en morale, *Vne grande hauteur d'ame.* Altitudo animi. *Cic.* WYSOKOSC wſpaniałość umyſłu, álbo też Duma hardość wynioſłość.

HAUTEUR ſe dit encore *(de l'autorité qu'on a ſur quelqu'un, & de la maniere dure dont on le traite.)* *Traitter quelqu'un avec hauteur.* Proterve *ou* ferociter *ou* arroganter aliquem habere ſummo jure agere cum aliquo. *Cicer.* POSTĘPOWAC ſobie z kim gorno z wynioſłością z powagą powagi nád kim y mocy záżyć oſtro go trzymać.

Il veut tout emporter de hauteur. Omnia pro imperio ſummit *ou* arrogat. Wſzyſtko chce mocą y powagą dokazać.

Je ne m'accommode point de ſes hauteurs, Je n'aime point ſes hauteurs. Elationes illius & arrogantia mihi non placent. Faſtus illius ſuparbi ac procaces non mihi conveniunt. Nie lubię tych fantazyi tych powag y wynioſłości.

Peindre quelqu'un de ſa hauteur, en grand. Aliquem, quantus quantus eſt in ſe, pingere. Całą oſobę malować nie wpoł ale zupełnie wielki obraz.

HAUT-MAL, ſubſt. m. *(Le mal caduc.)* Morbus comitialis, *genit.* morbi comitialis, m. *Plaut.* WIELKA choroba. *Qui tombe du haut-mal.* Homo comitialis, m. *Plaut.* Wielką chorobę cierpiący.

*HAYE, ſubſt. fœm. *(Cloiſon de plantes vives.)* Sepes, *genit.* ſepis, fœm. *Virg.* Sepes naturalis. Viva ſepes, fœm. *Var.* Septum *ou* ſapimentum naturale, *Var.* PŁOT opłocenie.

Clorre ou *fermer un pré d'une haye, l'entourer.* Sepem circumdare prato. Pratum ſepe claudere. *Col.* Pratum ſepire, (io, is, ſepſi, ſeptum.) act. Oplocić płotem opaſać dokoła zámknąć ogrodzić.

HAYE, *(Rang de ſoldats.)* Militum ordo, inis, maſc. SZEREG żołnierzy w linią ſtoiących.

Eſtre en haye. Stare longo ordine. Stać w linią długiem ſzeregiem.

Il marchoit au milieu d'une double haye de ſoldats. Inter ordinem militum medius incedebat. Chodził ſrzodkiem między dwoma ſzeregami woyſka.

LA HAYE, *(Vne des agréables villes des Pays-Bas en Hollande.)* Haga Comitum, *genit.* æ, f. HAGA Miaſto znaypięknieyſzych Holenderſkich.

(Elle eſtoit autrefois le Séjour des Comtes de Hollande, ſa ſituation eſt à une lieuë de la mer entre Leyden & Delft.) W Hadze była niegdyś Sołeczna rezydencya Hrabiow Holandyi, ieſt to miaſto milę od morza między Leydą, y Delftem.

*HE', *(Interjection qui exprime la plainte, l'admiration & les autres mouvemens de l'ame.)* Ah. ACH, Hey wyrażenie żalu y innych podobnych żalowi affektow lub z niego pochodzących.

HE', *ne vous mettez pas tant en colere.* Ah, ne ſævi tantopere. *Ter.* HEY nie gnieway ſię ták bardzo. *'Hé, laiſſez la toutes ces injures.* Ah, mitte malè loqui. *Ter.* Hey poprzeſtań doſyć tego tych wſzyſtkich obelg.

HEAUME, ſubſt. m. *(Ancienne armure de teſte.)* Galea, æ, fœm. *Virg.* SZYSZAK.

Qui porte un beaume. Galeatus, a, um. W Szyſzak ubrany

Rue de la Heaumerie à Paris, (où l'on fait des caſques.) Via galearia, æ, f. Ulica ſzyſzakowa w Paryżu gdzie ſzyſzaki robią, Płatnerſka ulica.

HEBERGER *quelqu'un,* V. act. *(Le loger en paſſant.)* Tectum alicui præbere. *Hor.* Recipere aliquem tecto. *Plaut.* PRZYIĄĆ gościną kogc

(Mot bas & du diſcours familier.) Słowo w Francuſkim podłe mowy potoczney.

HE'BE'TE', maſc. HE'BE'TE'E, fœm. *(Stupide.)* Hebes, etis, omn. gen. Stolidus. Stupidus, a, um. *Cic.* BEZ rozumu głupi odurzały odurzała.

HE'BETER, V. act. *(Rendre comme beſte & ſtupide.)* Hebetare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Hebetem ac ſtupidum aliquem reddere. *Plin.* ODURZYC głupim uczynić

HEBRAIQUE, adject. m. & fœm. *(Qui concerne les Hébreux.)* Hebraicus, a, um. HEBRAYSKI, HEBRAYSKA, Zydowſki.

HE'BREU, adject. Hebræus. a, um. ZYDOWSKI Hebrayſki Zyd.

L'HE'BREU ou *la langue Hébraïque.* Hebraïca lingua, æ, fœm. ZYDOWSKI Hebrayſki ięzyk, pożydowſku mowa.

HE'CATOMBE, ſubſt. f. *(Sacrifice de cent victimes.)* Hecatombe, es, f. *Juv.* OFIARA walna ſtu ofiar, ſetna rzeź ná ofiarę.

HEILDERBEG, *(Ville de Suaube en Allemagne.)* Heidelberga, æ, f. HEIDELBERG Miáſto Szwabſkie w Niemczech.

*HELAS, *(Interjection, pour témoigner de la douleur & du repentir.* (Heu, *qui veut le nominatif, l'accuſatif,* ou *le vocatif.* AH nieſtytyſz affekt żalu. *Helas! où eſt l'ancienne fidélité.* Heu pietas, heu priſca fides! *Virg.* *Ah gdzieſz pobożność y gdzie dawna wiara. *Helas queje ſuis miſerable!* Heu me miſerum! *Cic.* *Ach mnie mizernemu.

HE'LICON, ſubſt. m. *(Mont de Beocie, proche de Thebes les Poëtes on dit que c'eſtoit le ſéjour d'Apollon & des Muſes.)* Helicon, onis, m. Mons Muſis ſacer & Apollini, m. HELIKON gora Beocyi bliſko miáſta Tebańſkiego Poetowie powiadali że tám przeſiadał Apollo z Muzami.

Du mont Hélicon. Heliconius, a, um. Helikońſki z helikonu gory.

HE'LIOTROPE, ſubſt. m. *(Herbe ſolaire dont la fleur repréſente un Soleil.)* Heliotropioum, ii, n. *Plin.* SŁONECZNIK kwiat.

HELLEBORE, ſubſt. m. *(Plante médecinale, qui ſert à purger le cerveau & la mélancolie atrabilaire.)* Helleborum, i, n. *Catul,* Veratrum, tri, n. *Plin.* Helleborum, i, m. *Plin.* CIEMIERZYCA ziele od ſzaleńſtwa.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme a beſoin d'Hellebore, (parlant d'un fou mélancolique.)* Helleboro opus babet, naviget Anticyram. *Horat.* TRZEBA mu Ciemierzycą głowę obłożyć, mowią przyſłowiem o melankoliku pomięſzanego rozumu.

HELLESPONT, *(Le Détroit de Gallipoli.)* Helleſpontus, i, m. *De l'Helleſpont.* Helleſponticus, a, um. Helleſpontius a, um. MORZE Carogrockie koryto morſkie, morze korytem ciaſno idące pod Carogrodem.

HEMATITE, ſubſt. f. *(Pierre ſanguine.)* Hæmatites, æ, m. *Plin.* KRWAWNIK kámień.

HE'ME'TIQUE, ou *Vin hémétique.* Vinum vomitoriũ, i, n. Vomitionem movens, entis, omn. gen. *Plin.* WINO zaprawne álbo też wſzelaki inſzy trunek ná womit.

HEMICYCLE, ou *Demi cercle,* ſubſt. maſc. Hemicyclus, cli, m. *Cic.* POŁ okręgu, obręcz; poł obręczy.

HE'MINE, ſubſt. f. *(Petite meſure chez les Anciens, qui eſtoit la moitié du Setier Romain.)* Hemina, æ, f. *Perſ. (mot Grec.)* POŁ kwaterek.

HEMISPHERE, ſubſt. f. *(La moitié d'une Sphere.)* Hemiſpharium, ii, n. *Vitr.* POŁOKRĘGU.

HEMISTICHE, ſubſt. m. *(La moitié d'un vers.)* Hemiſtichus, i, m. *(mot Grec.)* POŁWIERSZA.

HE'MORRAGIE, ſubſt. f. *(Perte de ſang par le nez* ou *par le fondement,* ou *par quelque autre partie du corps.)* Sanguinis profluvium, ii, n. *ou* fluxio, onis, f. *Colum. Plin. ou* profuſio, onis, f. *Celſ.* KRWOTOK choroba.

HE'MORRHOIDES, ſubſt. f. plur. *(Maladie qui vient au fondement par une trop grande abondance du ſang mélancolique & aduſte.)* Hæmorrhoides, idum, f. plur. *Celſ.* Oravenarum tanquam capitulis quibuſdam turgentia, quæ ſæpè ſanguinem fundunt, n. pl. *Celſ.* HEMOROIDY choroba zwłaſzcza w ſtolcu przez otworzenie żyłek y ich płynienie.

HE'MORRHOISSE, ſubſt. f. *(Celle qui a des hémorrhoïdes.)* Hæmorrhoïdibus laboranss antis, f. BIAŁOGŁOWA krwią płynąca, krwotok cierpiąca.

*HENNIR, *(prononcez.* hanir.) V. neut. *(Faire des henniſſements, comme les chevaux.)* Hinnire, (io, is, ivi, itum.) neut. *Quint.* Edere hinnitus. *Ovid.* RZEC iáko konie rżą.

*HENNISSEMENT, *(prononcez* heniſſemant.) ſubſt. maſc. *(Cri des chevaux.)* Hinnitus, ûs, m. *Virg.* RZENIE.

HE'PATIQUE, adject. m. & f. *(Qui concerne le foye.)* Hepatarius, a, um. *Plaut.* Hepaticus, a, um. *Celſ.* WĄTROBNY Płucny.

Maladie hépatique, Maladie du foye. Morbus hepaticus. *Celſ. ou* hepatarius. *Plaut.* Wątroby chorobę cierpiący. *Flux hépatique.* Fluxus hepaticus. *Odchodzenie wątroby ſtolcem. ſztukami. *Herbe hépatique.* Hepatica, æ, f. *Płucnik wątrobnik ziele troianek.

HEPTAGONE, adject. *(Qui a ſept angles.)* Heptagonus, a, um.

a, mu. Heptagonicus, a, um. *Hygin.* O SIEDMIU węgłach fiedmgrani.

HERACLE'E, (*Ville de Thrace.*) Urbs Herculis. HERAKLEA Miáſto Tracyi.

(Il y a pluſieurs Villes de ce nom; *Heraclea, ea, f.*) Wiele ieſt Miáſt tego imienia.

*HE'RAUT, ſubſt. m. *Héraut d'armes, (pour dénoncer la guerre* ou *la paix.*) Fetialis,is, maſc. Caduceator,oris,m. *Cic.* HERLOD Poſeł do nieprzyiaciela opokoy álbo o woynę

Le droit des Hérauts d'armes. Jus fetiale, *genit.* juris feciale, *genit.* juris fecialis,neut. Prawo poſelſkie Herlodowe.

HERBAGE, ſubſt. m. nom collectif, qui ſignifie *Toutes ſortes d'herbes & de racines.* Olus, *genit.* oleris, n. *Horat.* JARZYNA wſzelaka ogrodowe warzywo.

Souper d'herbages ou *de légumes.* Cœnare olus. *Hor.* Warzną żyć warzywem ſamym.

HERBAGE ſignifie anſſi *Les prez où il croiſt de l'herbe en abondance.* Herba pratenſis, *genit.* herbæ pratenſis, f. Gramen, inis, neut. ŁĄKI buyne gdzie trawy doſtatek.

Il y a des cuiſiniers, qui ſervent des prairies toutes entieres dans des plats, & prennent ceux qui ſont invitez à table pour des beufs, tant ils leur donnent d'herbages. Coqui condita prata in patinis proferunt, boves convivas faciunt, herbaſque oggerunt. *Plaut.* Są tacy kucharze co tylko ſamemi ziołami ſtoły zaſtawiaią, á ſiedzących u ſtołu maią zá woły álbo konie iákobby ſamą trawą żyli.

HERBE, ſubſt. f. (*que pouſſe la terre.*) Herba, æ, f. TRAWA z ziemi wychodząca. * *Herbes médecinales, (qui ont bien de la vertu.*) Herbæ operoſæ, *ou* potentes, *ou* medicæ. *Ovid. Virg.* *Zioła lekarſkie zdrowe.

Lieu où il croiſt bien de l'herbe. Herbifer, fera, ferum. Trawiſte chwaśćiſte mieyſce. * *Où il y a bien de l'herbe.* Herboſus, um. * Gdzie wiele trawy. * *De couleur d'herbe.* Herbeus. Herbidus, a, um. *Plaut. Plin.* *Trawiaſty zielony.

ON DIT *Mettre un cheval à l'herbe, ne luy faire manger que de l'herbe.* Herbam equo depaſcendam dare. KONIA, konie ná trawę puścić, áby tylko ſamą trawą żyły.

HERBE ſe met proverbialement en ces phraſes, *Couper l'herbe ſous le pied à quelqu'un,* pour dire *Le ſupplanter, profiter d'un avantage, qu'il avoit pris ſoin de ſe ménager.* Præripere alicui lucrum, quod ſibi quis paraverat. DOŁKI podkim kopać podeyść kogo chytrze podſtępem go zażyć.

Manger ſon bled en herbe ou *en verd,* pour dire *le manger avant qu'il ſoit venu.* Depaſcere rem ſuam ante tempus. To francuſkie przyſłowie wychodzi ná polſkie: Jeżcze weſna ná baranie, á iuż owczarz piie, co ſię mowi o utratniku, ieſzcze nie záſieie á już ziádł.

Employer toutes les herbes de la S. Jean pour la guériſon d'une maladie, (y employer tous les remedes imaginables.) Remedia omnia adhibere, ad aliquod malum ſanadum. Wſzyſtkę aptykę zieść, dlá uzdrowienia.

HERBIERE, ſubſt. f. (*Celle qui vend des herbes.*) Herbaria,æ,f *Plin.* KOBIETY co zioła noſzą przekupki baby.

HERBORISER, V. neut. (*Aller chercher des herbes médecinales*) Medicas herbas quærere *ou* perquirere. ZIOŁA zbierać lekarſkie.

La connoiſſance des herbes ou *des ſimples.* Ars herbaria, *genit.* artis herbariæ, f. Znanie ſię ná ziołach.

HERBORISTE, adject. m. & f. (*Qui vend des herbes médecinales* ou *des ſimples.*) Herbarius, ii,m. TEN co zioła lekarſkie świeże przedaie. *(Herbaria, æ, f. Quæ agreſte olus vendit. *Petr. parlant d'une femme.*) *Tá co zioła świeże lekarſkie przedaie.

HERBU, m. HERBUë, f. (*Qui eſt fort garni d'herbes.*) Herboſus, a, um, Herbidus, a, um. *Plin.* ZIELISTY ZIELISTA, Trawiaſty, trawiaſta.

HE'RE'DITAIRE. adject, m. & f. (*Qui vient par ſucceſſion.*) Hereditarius, a, um. *Cic.* DZIEDZICZNY.

HE'RE'DITAIREMENT, adv. (*Par droit de ſucceſſion.*) Jure hereditario. abl. DZIEDZICZNIE.

HE'RE'DITE', ſubſt. f. (*Succeſſion.*) Hereditas, atis,fœm. *Cic.* DZIEDZICTWO.

HEREFORD *ſur la Wye,* (*Ville & province d'Angleterre.*) Herdfordia, æ, f. ERFORD Miáſto y Prowincya Angielſka.

ME'RE'SIARQUE, ſubſt. m. (*L'auteur d'une héréſie,* ou *d'une ſentiment contre les choſes délarées de foy.*) Hæreſis alicujus architectus & propugnator, maſc. *ou* auctor & inventor, oris, m. KACERNIK álbo kacermiſtrz, głowa nauki błędney w wierze.

HE'RESIE, ſubſt. f. (*Erreur dans les choſes de la foy avec un attachement opiniaſtre contre la créance de toute l'Egliſe.*) Hæreſis pertinax, *genit.* hæreſis pertinacis, f. Error pertinax in rebus fidei, maſc. KACERSTWO błąd w wierze herezya.

HE'RE'TIQUE, adject. m. & f. (*Qui appartient à l'héréſie.*) Hæreticus, a, um. (*mot conſacré.*) KACERSKI heretycki.

*HEREUX, adj. maſc. mot qui n'eſt d'uſage qu'en cette expreſſion. OKROPNO to ſię w francuſkim niemowi proctey náſtępuiącey expreſſyi. * *Il fait hereux* ou *un temps hereux, (qui fait hériſſer le poil de froid.*) Acerbum & frigidum tempus. * Okropno ná dworze zimno przykro áż ſkora wzdryga ná człeku.

*HERGNE, ſubſt. f. (*Maladie cauſée par une deſcente de boyaux dans le ſcroton,* ou *dans les bourſes.*) Hernia, æ, f. Ramex, micis, m. *Celſ. Plaut.* KIŁA choroba puchlina macherzyny, álbo iądrow wypuklina. * *J'ay gagné une hergne* ou *une deſcente à courir pour voſtre ſervice.* Rupi mihi cursando ramices, tui causâ. *Plaut.* * Kiły doſtałem dlá przyſługi twoiey od biegania.

Qui a une hergne ou *deſcente.* Herniоſus, a, um. Ramicoſus, a, um. *Plin.* Kiłowaty wypukły.

HERGNEUX, m. HERGNEUSE, fem. (*on prononce* HARGNEUX.) adject. (*Qui eſt de mauvaiſe humeur, impatient, chagrin comme un homme affligé d'une deſcente de boyaux.*) Moroſus & difficilis, m. *Cic.* ZŁY ZRĄDNY ZRZĘDNA.

*HE'RISSE, m. HE'RISSE'E, f. (*A qui les cheveux,* ou *les poils dreſſent d'horreur & de crainte.*) Horrens,entis, omnigen. *Voyez.* HE'RISSER. NAIEZONY NAIEZONA iczony ſię od ſtrachu, włoſy wſtaią ſkora ciało ſię wzdryga. *Vne poule hériſſée.* Horrentibus plumis hirta gallina, *Colum.* Kokoſz naieżona nie weſoła opuſzona.

*HE'RISSER, V. act. (*Dreſſer de peur* ou *d'horreur les cheveux, les poils.*) Arrigere, (arrigo, gis, arrexi, arrectum.) act. acc. *Virg.* NAIEZAC, Jeżyć od ſtrachu.

Pendant voſtre récit mes cheveux ſe ſont hériſſez à la teſte, parceque je ſçay que vous ne contez pas des fables, & que vous n'eſtes point hableur. Dum hæc narrares, mihi pili inhorruerunt, quia ſcio nihil nugarum te narrare, & minimè linguoſum eſſe. *Petr.* Gdyś to powiadał włoſymi nágłowie wſtawały od ſtrachu bo wiem że żadnych báiek nie powiadasz nigdy.

SE HE'RISSER, (*Se dreſſer, en parlant des cheveux & du poil.*) Arrigi. Subrigi, (gor, eris, rectus ſum.) paſſ. *On peut ſe ſervir auſſi avec Pline & Petrone du Verbe* Horrere, Horreſcere *avec Virgile, & d'*Inhoreſcere, (Horreſco referens, Horreſcere *avec Virgile, & d'*Inhoreſcere, (Horreſco referens, *Les cheveux me dreſſent en faiſant ce récit.*) WZDRYGAC ſię włoſy ná głowie wſtaią od ſtrachu ſkora ciało ſię wzdryga włoſy mi ná głowie ſtawaią o tym powiadaiąc.

ON DIT au figuré, *Vn diſcours hériſſé de pointes.*) Aſpera & horrida acculeis oratio. Hirta aculeis oratio. MOWA ustawicznemi uſzczypkami iák Jeż ná ieżona, mowa Jeżowata.

*HERISSON, ſubſt. m. (*Animal armé de pointes, qui lui tiennent lieu de poils,*) Herinaceus *ou* Erinaceus (*ſans aſpiration*) ei, maſc. *Plin.* Hericius *ou* Ericius, ii, m. *Var.* Heres *ou* Eres, *genit.* Eris, m. Echinus, i, m. JEZ zwierz kolcami uzbroione ościsłe.

HE'RISSON eſt auſſi (*un poiſſon de mer, dont l'écaille eſt toute couverte de pointes, & qui marche en ſe roulant.*) Hericius marinus,i,m. JEZ morſki ryba iák ież oſci po wierzchu miasto łuſkwy maiąca.

HE'RISSON ou *Cheval de Friſe,*en termes de fortification, (*Sorte de barriere faite d'une poutre armée de fer ou de pieux de bois ferrez par le bout, qu'on met aux paſſages & à des brechez, pour arreſter des troupes.*) Hericius, ii,m. *Cæſ.* KOBYLENIE oſękowato dane broniąc przyſtępu.

HE'RITAGE, ſubſt. m. (*Succeſſion.*) Hereditas, atis, f. (*qui fait au Genitif plurier* Hereditarium *dans Juſtin.*) DZIEDZICTWO ſucceſſya.

HE'RITAGE ſe dit plus particulierement, (*des fonds de terre & des maiſons.*) Heredium. Heredíolum. Prædium, i, neut. Hereditas, atis, f. *Cic. Var. Colum.* DOBRA dziedziczne ſtoiące. *On ne tient aujour d'huy compte des heritages.* Jacent nunc pretia prædiorum. *Cic.* *Zánic teraz dobra.

Qui a bien des héritages. Prædiatus, a, um. *Apul.* Prædiis locuples, etis,m. Máiętny wiele dobr maiętności maiący.

Il n'a pour tout héritage de ſes peres qu'un grand nom. Habet ſolùm à parentibus magnum nomen. Wſzyſtkie Dziedzictwo Jego y maiętność Oyczyſta, wielkie Jmię.

HE'RITER, V. act. (*Entrer en jouiſſance d'une ſucceſſion.*) Adire hereditatem alicujus, (adeo, adis, adivi & adii, aditum.) *ou* accipere, (io, is, cepi, ceptum.) *ou* attingere, (go, gi, attigi, *ſans ſupin.*) *ou* cernere, (cerno, is, crevi cretum.) act. ODZIEDZICZYC Dziedzictwem odebrać. *(*De la vient* Cretio, onis, f. *L'action de ſe porter pour héritier en un certain temps, & avec certaines formalitez.*) *Cic. Quint.* *Ztąd ſię mowi dochodzić dziedzictwa wyſiadać poſſeſyą. * *Il a hérité.* Obvenit illi hereditas. *Cic.* Accepit hereditatem. *Petr.* *Dziedzictwem wziął.

HE'RITER ſe dit en choſes morales, *Il a hérité de la ſageſſe de ſon pere.* Habet à patre quòd ſit ſapiens. DZIEDZICEM ſię ſtał oycowſkiey mądrości doſkonałości. *Il a hérité de ſes défauts, de ſes infirmitez.* Habet *ou* accepit ab illo vitia, infirmitates. *Dziedzictwem ná niego ſpadły ułomności niedołężności y choroby.

HE'RITIER, ſubſt. m. HE'RITIERE, fem. (*Qui hérite d'un autre.*) Heres, edis, m. & f. *Cic.* DZIEDZIC DZIEDZICZKA.

(Ces mots *Heres &c.* ſans diphthongue ſont mieux écrites, que *Hæres &c.* qu'on trouve dans la pluſpart des Dictionnaires.) Dziedzić dziedziczka w łacińſkim lepiey ſię piſze Heres przez e proſte aniżeli przez æ dwoygłoſne.

Se porter héritier ou *pour héritier, Prendre la qualité d'héritier.*Cernere alicujus hereditatem. Heredem agere. Agere ſe pro herede. *Cic.* Zá Dziedzica ſię udawać Dziedzicem ſię czynić.

Faire quelqu'un héritier de ſes biens par teſtament. Teſtamento aliquem heredem bonorum facere, *ou* ſcribere, *ou* inſtituere, *ou* relinquere. *Cic.* Dziedzicem kogo przez teſtament uczynić.

Il le fit ſon héritier ou *ſon légataire univerſel en mourant.* Hunc heredem omnibus bonis inſtituit. *Plin.* Adoptavit illum in divitias ſuas, cùm diem obiit. *Plaut.* Fecit heredem ex aſſe. *Cic.* Dziedzicem powſzechnym y ogolnym przez teſtament poſtanowił całey ſubſtancyi.

Faire quelqu'un héritier des onze parts de ſes biens. Ex deunce,facere aliquem heredem. Dziedzicem kogo poſtanowić iedenaſtu części ſubſtancyi ſwoiey.

HE'RITIER *ſubſtitué.* Secundarius heres. *Horat.* DZIEDZIC powtorny ieżeliby pierwſzego nie ſtało.

Héritier conſidencier. Heres fiduciarius. *Jabol.* Dziedzic powiernY, odpadłego dzie dzictwa naſtępca

ON DIT figurément qu'*Vn homme eſt héritier du nom & de la gloire de ſes anceſtres.* Aviti nominis & avitæ gloriæ heres. *Ovid.* Qui reſert paternam gloriam. DZIEDZIC Oyczyſtego imienia y ſławy przodkow ſwoich.

HERMANSTAT, (*Ville capitale de Tranſilvanie, ſituée ſur la petite riviere de Cibin.*) Cibinium, ii, n. CYBIN álbo Hermanſztad Miáſto ſtołeczne Siedmiogrodzkiey ziemi.

HERMAPHRODITE, ſubſt. maſc. (*Fils de Mercure & de Vénus ſelon la fable, qui naquit avec les deux ſexes.*)Hermaphroditus,i, maſc. Mercurii & Veneris filius, qui fuit amborum ſexûs. MIĘSZANIEC oboiey płci płod zrodzony z członkami płci oboiey męſkiey y białogłowſkiey

HERMAPHRODITE, (*Vn homme* ou *une femme qui a les deux ſexes.*) Hermaphroditus, i, m. Androgynus,i, maſc. Ambigui *ou* utriuſque ſexûs homo. *Apul.* MĘSZCZYZNA lub Białogłowa z członkami przyrodzonemi płci oboiey.

HERMETIQUEMENT, adv. (*parlant d'un vaiſſeau bouché exactement.*)Hermeticè,adv. (*terme de Chymie.*) NASMALANY záſmalony ſmołą álbo woſkiem oblepiony y opatrzony z wierzchu dla zátkania zewſząd áby nic nie wiecrzało.

HERMINE, ſubſt. fœm. (*Petit animal dont le poil eſt fort blanc, aſſez ſemblable à une belette.*) Muſtulea alba,æ,fœm. GRONOSTAY Zwierz.

HERMINE eſt auſſi *La peau de ces animaux, dont on fait des fourrures.* Pelles Armenicæ,*genit.*pellium Armenicarum, fœm. plur. Pelles muſtelinæ albæ, fœm.pl. GRONOSTAY futro gronaſtaiowe

HERMITAGE, ſubſt. maſc. (*La cabane d'un hermite.*) Hominis ſolitarii caſa *ou* caſula, æ, f. PUSTELNIK mięſkanie puſtelnika.

HERMITAGE, (*Lieu ſolitaire où l'on ſe retire.*) Solitudo,inis.f. PUSTYNIA mieyſce oſobne.

HERMITE, ſubſt. m. (*Solitaire, qui vit ſeul dans quelque lieu écarté.*) Solitarius,ii,m. Solitudinis incola,æ, maſc. *ou* cultor,oris,m. *ou* amator, oris,m. PUSTELNIK człowiek ná oſobności żyiący.

HERMODACTE, ſubſt. fœm. (*Plante appellée, La Mort aux chiens.*) Bulbus agreſtis, *genit.* bulbi agreſtis, m. *Ruel.* SZAFRAN dziki.

HE'ROINE, ſubſt.fœm. (*Fille* ou *femme qui a des vertus de Héros, qui a fait quelque action héroïque.*) Herois, idis, f. *Stat.* Heroina,æ, fœm. *Prop.* HEROINA ſławna Matrona.

HE'ROIQUE, adject.m. & fœm. (*Qui appartient au héros.*) Heroicus, a, um. *Cic.* HEROICZNY dzielny ſławny kawalerſki.

Les temps héroiques, les ſiecles héroiques où vivoient les héros. Heroicæ ætates. *Cic.* Wieki Bohatyrſkie gdzie ſami Bohatyrowie y wielcy ludzie ſię rodzili.

ON DIT (*d'un homme illuſtre.*) qu'*Il fait des actions héroiques.* Heroica *ou* illuſtria facit facinora. HEROICZNE dzieła ſławne y wiekopomne czyni.

Action héroique. Factum heroe dignum. Factum præclarum atque divinum. Illuſtre & præclarum facinus. Dzieło ſławne wiekopomne.

Vertu héroique. Virtus clara & inſignis, *ou* eximia & excellens. *Cic.* Cnota Heroiczna.

HEROÏQUE ſe dit auſſi en poëſie (*des poëmes où l'on fait la deſcription de quelque action* ou *entrepriſe extraordinaire.*) Heroi carminis opus, n Epicum poema, *gen.* epici poematis, n.*Cic.* WIERSZE opiſuiące dzieła ſławne.

Vers héroique. Verſus heroicus *ou* herous. *Cic.* Wierſz heroiczny poważny poważne czyny opiewaiący.

Poëte héroique. Epicus poeta, *genit.* epici poetæ, m. *Cic.* (*comme Virgile.*) Wierſzopiſz tákich wierſzy poważnych.

*HE'RON, ſubſt. maſc. (*Grand oiſeau ſauvage, qui vit de poiſſon.*) Ardea, eæ, fœm. *Virg.* CZAPLA ptak co rybami żyie.

*HE'RONNEAU,ſubſt.m.(*Petit d'un héron.*) Ardeola,æ, fœm. CZAPLĘ młode od czapli.

*HE'RONIERE, ſubſt. f. (*Lieu où les hérons font leurs petits.*) Ardeæ cubile, lis, n. GNIAZDO Czaple.

*HEROS, ſubſt.m. (*Perſonne relevée en mérite, & digne du Ciel, dont les Anciens faiſoient des Demi-Dieux.*) Heros, ois,m. *Cic.* BOHATYR Kawaler Wielki, człowiek Nieba godzien ktorych dawni mieli zá Poł Bogow.

ON APPELLE auſſi *Héros,* (*un grand homme, qui a fait des actions belles & généreuſes.*) Vir ſummâ & divinâ virtute præditus. ZWYCIĘZSCA, Wielki Kawaler, Wielki człowiek.

DE HE'ROS. Heroicus. Herous, a, um. *Cic.* ZWYCIĘSKI Heroiczny.

La grandeur d'ame d'un Héros, ou L'HEROÏSME. Heroica fortitudo,f. Wielkość ſerca Heroicznego umyſłu ducha ſerca.

(On peut remarquer que quoique dans le mot *Héros* l'H ſoit aſpirée, elle ne l'eſt cependant pas dans ſes dérivez,comme dans *Héroïne, Héroïque* &c.) W tym tylko ſłowie *Heros* Bohatyr ta litera *H* w Francuſkim ieſt mocno tchniona, ále w ſłowie *Heroine,* Geroina, *Heroique,* heroiczny ieſt nikąca y niewyrażna.

HERPES, ſubſt. f.pl. (*Ardeur* ou *inflammation, qui cauſe une aſpreté du cuir par le moyen d'une longue ſuite de bourgeons, qui le rongent.*) Herpes, morbus eſt, ignis ſacri ſpecies, in quo ardor cutim ſerpentibus minimis puſtulis exaſperat & urit per artus repens, (*genit.* herpetis, m.) WRZOD krosty ogniſte pomykaiące ſię po ciele y one pożeraiące, nákſztaſt ognia piekielnego.

(Il y en a une autre eſpece, qui eſt corroſive, parceque ces boutons enflamment & ulcerent le cuir, *Eſt alia ſpecies exedens & depaſcens ulcus, quæ ſerpendo celeriter uſque ad oſſa corpus vorat.* Celſ.) Wrzod iadowity ciało trawiący do kości.

*HERSE, ſubſt. f. (*Inſtrument de bois à renverſer les terres ſur les grains après avoir ſemé.*) Occa,æ,f. *Colum.* BRONA do záwłoczenia roli poſianey.

HERSE *ſarraſine* ou *cataracte* (*en termes de fortification.*) Porta cataracta, æ, fœm. *Liv.* Cataracta *ſeul* fœm. Hericius, ii, maſc. *Cæſ.* KRATA żelazna dla obrony.

Il y avoit une herſe devant la porte où l'on ſe défendit quelque

que temps. Erat obiectus portis hericius, hic pauliſper eſt pugnatum. *Cæſ.* Była krata przed bramą gdzie ſię czas nie iaki bronili.

*HERSEMENT, ſubſt. m. (*L'action de herſer.*) Occatio, onis, f. *Plin.* WŁOCZENIE roli poſianey.

*HERSER, V. act. (*Donner la derniere façon à une terre, en y faiſant paſſer la herſe, après que les grains ſont ſemez.*) Occare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Colum.* Cratire, (io, is, ivi, itum.) act. acc. *Plin.* WŁOCZYC rolą poſianą bronować.

Celuy qui herſe. Occator, oris, m. *Plaut.* Broniarz, broniarczyk.

HESDIN, (*Ville des Pays-Bas, dans l'Artois, ſur la riviere de Canche, vers les frontieres de Picardie.*) Heſdinum, i, n. Heſdina, æ, f. HESDIN Miaſto Niderlandu w Artezyiſkim nád káncą ku granicom Pikardyi.

*HE'SITER, V. neur. (*Balancer à faire une choſe, eſtre incertain* ou *irréſolu.*) Hærere, (eo, es, hæſi, hæſum.) Hæſitare. Dubitare, (o, as, avi, atum.) neut. Habere ambiguum. *Cic.* CHWIAC ſię ważyć ſię myślami powątpiwać.

Je n'ay pas héſité le moins du monde, & j'ay envoyé auſſitôt vers vous. Ego non habui ambiguum, & ſtatim ad te miſi. *Cic.* Nie wątpiłem y ná moment, álem zaraz przecziwko tobie wyſłał. *Ce ſripon héſitoit ne ſçachant de quel coſté tourner.* Hærebat nebulo, & quò ſe verteret, non habebat. *Cic.* *Záiąkał ſię ten łotr ten nic dobrego mięſzał ſię, y nie wiedział kędy ſię obrocić.

HE'SITER, (*s'arreſter en parlant, comme font ceux, à qui la mémoire manque.*) Hærere. Hæſitare. *Cic.* ZAIĄKAC ſię iąkać powtarzać co do mowy zwłaſzcza z zápomnienia ſtawać w mowie. *Qui héſite en liſant.* Offenſator in legendo. *Quint.* *Zaiąkaiący ſię ſtawaiący w czytaniu dla nieumieiętności.

Il héſitoit de temps en temps, & avoit recourt à ſon papier. Hæſitabat identidem, & ad codicem recurrebat ceſpitante memoriâ. *Coſſ.* Stawał co raz y do karty patrzał.

HESSE ou HESSEN, (*Pays d'Allemagne, qu'on diviſe en deux Landgraviats.*) Haſſia, *genit* æ, f. HESSY Albo HESSEN Kray niemiecki ktory ſię dzieli ná dwa Langrawiaty. (L'un eſt aux environs des Rivieres d'Eder & de Lochn; & l'autre aux environs de Werre & de Fulde. Marpurg ſur le Lochn eſt la capitale du premier; Caſſel ſur la Fulde, eſt la capitale du ſecond.) Jeden z tych landgrawiatow ieſt około Rzek Eder, y Lon á drugi około Werry, y Fuldy, Marpurg nád Loną ieſt ſtołeczne pierwſzego, Káſſel nád Fuldą ieſt ſtołeczne drugiego.

*HESTRE, (*on prononce* HÊTRE.) ſubſt. maſc. (*Arbre de haute fûtaye.*) Fagus, gi, f. *Virg.* Fagus, ûs, f. (*dans le meſme* in Culice.) BUK buczyna kukowe drzewo.

DE HESTRE. Fageus. Faginus, a, um. *Plin. Virg.* Fagineus, a, um. *Ovid.* BUKOWY.

HE'TE'ROCLITE, adject. teme de Grammaire, qui ſe dit (*des mots dont la déclinaiſon ne ſuit pas, les regles ordinaires.*) Heteroclitus, a, um. SŁOWA mieniące ſpadek iáki y inaczey ſię w nim wymawiaiące niż w pierwſzym.

LES HE'TE'ROCLITES, (*les Noms Irréguliers.*) Heteroclita, orum, n. plur. SŁOWA takie odmienne.

ON APPELLE dans le diſcours familier *Vn homme héteroclite*, (*qui ne vit pas comme les autres, qui eſt fantaſque & bourru dans ſes manieres.*) Qui ab aliis diverſos mores, *ou* diverſas agendi rationes, habet. Ab aliis totus diverſus & diſſimilis. *Cic.* DZIWAK odludek fantáſtyk niedogodny.

HE'TE'RODOXE, adject. (*Contraire aux ſentimens de la Religion.*) Heterodoxus, a, um. (*mot conſacré.*) BŁĘDLIWEY álbo inſzey opaczney wiary.

HEUR, ſubſt. maſc. vieux mot. (*Rencontre avantageuſe*, pour dire *Bonheur.*) SZCZĘSCIE. * IL NE SE DIT que populairement & proverbialement, *Il n'y a qu'heur* ou *malheur en ce monde.* Omnia humana aut proſpera aut adverſa. *NA tym świecie niemaſz nic tylko dobre y złe; ſzczęśćie álbo nieſzczęśćie, cetno, álbo licho. *Il a plus d'heur que de ſcience.* Rerum eventu, quàm induſtriâ fortunatior *ou* beatior. *Nie ták dowciepny y biegły w rzeczach iák ſzczęśliwy, ſzczęśćiem bardziey niż radą y rozumem dokazuie.

HEURE, ſubſt. f. (*La vingt-quatriéme partie du jour civil.*) Hora, æ, f. *Cic.* GODZINA dwudzieſta czwarta część dnia poſpolitego.

Demi-heure. Semi-hora, æ, f. Dimidiata hora, æ, f. Poł godziny.

Vne heure & demie. Seſqui-hora, æ, f. Hora & dimidia.

Plin. Una hora cum dimidiâ, *ou* cum dimidiâ parte. *Var.* Półtory godziny. *Plus d'une heure, une heure & plus ou davantage.* Hora & ampliùs. *Cic.* * Więcey niż godzina, godzina y coś więcey.

Quelle heure eſt-il ? Quota hora eſt ? *Hor.* A ktora ieſt ? ktora godzina. *Il eſt ſix heures à cette horloge, elle marque ſix heures.* Sexta hora in hóc horologio deſcribitur. * Szoſta ieſt ná tym zegarze. * *Vne heure eſt ſonnée, Il eſt une heure ſonnée.* Hora prima audita eſt. *Pierwſza wybiła, pierwſzą bił zegar. * *Vous n'oublierez pas de placer une horloge dans le milieu, dont le quadran ſera diſpoſé d'une maniere, que celuy qui regardera l'heure, ne pourra s'empeſcher de lire mon nom.* Horologium in medio, ut quiſquis horas inſpiciet, velit, nolit, nomen meum legat. *Petr.* * Poſtawiſz zegar we frzodku ktorego kompas ták położyſz áby każdy co ſpoyrzy ktora godzina rad nie rad Imię moie czytał.

Sur les neuf heures ou *environ.* Horâ fermè nonâ. *Cæſ.* Circiter *ou* circa horam nonam. Około dziewiąty ná dziewiątą.

HEURE ſe dit auſſi (*d'un temps.*) Hora, æ, f. Temps, *genit.* temporis, n. *Cic.* GODZINA czas.

Je trouvois les heures longues, ou *le temps long, en vous attendant.* Horæ quibus te expectabam, longæ videbantur. *Cic.* Godziny mi ſię długie ſtawały czas mi ſię przykrzył na ciebie czekaiąc.

Ne vous éloignez pas veu l'heure qu'il eſt. Ut tempus eſt dici, vide-ſis, ne abeas longiùs. *Ter.* Nie odchodź nie oddalay ſię widziſz ktora godzina że iuż pożno.

A l'heure qu'il faut. Tempori. *Plaut.* Tempore. *Cic.* In tempore. *Liv.* In ipſo tempore. *Ter.* W ſam czas właśnie iák potrzeba.

De meilleure heure. Temporiùs. *Colum.* Maturiùs, adv. *Cic.* Wcześniey raniey.

SUR L'HEURE, *A l'heure meſme.* In ipſo temporis articulo. *Cic.* Extemplo, adv. W TENZE ſam czas o tey godzinie.

A HEURE *induë.* Intempeſtivè. adv. Alieno tempore, abl. *Cic.* NIERYCHŁO pożno.

A CETTE HEURE, *Préſentement.* Nunc. Jam. TERAZ tego czaſu tey godziny.

Je ſeray icy à l'heure. Jam jam adero. Jam reverter. Mox adero. Mox rediero. *Plaut. Terent.* Będę nie długo ná ſam czas powrocę.

Je vous prendray dans vos heures perduës, dans le temps que vous n'aurez rien à faire. Horis ſubciſivis te utar, *ou* te conveniam. Będę u ciebie wolnych godzin nie zábáwnych.

Cette affaire luy a bien fait paſſer de mauvaiſes heures, de mauvais moments. Hæc res illum habuit anxium & ſollicitum. To go ſtrapiło záfraſowało ſturbowało, To mu nie ná czas nie ná rękę ſię ſtało.

Ce mariage luy a donné quelques mauvaiſes heures, à cauſe de l'engagement qu'il avec cette eſtrangere. Nonnihil illi moleſtæ fuerunt hæ nuptiæ, propter hujuſce hoſpitæ conſuetudinem. *Ter.* To weſele nie ná czas mu było dla tego że ſię w inſzey cudzoziemce kochał.

HEURE ſe dit auſſi (*d'un temps préfix & déterminé,*) comme *J'ay pris heure avec mon Avocat.* Dixi horam cum patrono meo. GODZINA o czaſie pewnym mám godzinę naznaczoną álbo náznaczyłem godzinę Patronowi.

Je vous ay attendu deux groſſes heures, ou *deux heures d'horloge.* Te per duas horas integras præſtolatus ſum. Całe dwie potężne godziny czekałem ciebie.

HEURE ſe dit encore (*d'un temps incertain.*) GODZINA o czaſie niepewnym.

Cette femme n'attend que l'heure d'accoucher. Mulieri jam proxima paritudo appetit. *Plaut.* Ta białogłowa godziny tylko czeka co godzina ieſt ná czaſie.

Je n'attends que l'heure qu'on apporte la nouvelle de ſa mort. Nuntium de illius morte in ſingulas horas expecto. Nie czekam tylko co godzina wiadomości o śmierci iego.

HEURES au plurier ſe dit dans l'Egliſe (*de certaine prieres qu'on recite à certaines heures du jour.*) Horæ diurnæ, arum, f. plur. Diurnæ preces, *gen.* diurnarum precum, f. pl. GODZINY pacierze kapłańſkie Kościelne.

ON DIT auſſi *Des livres d'heures*, (*dans leſquels ſont contenuës les prieres qu'on recite chaque jour.*) Liber precum, m. Preces, *genit.* cum, fœm. pl. GODZINY kapłańſkie Godzinki kſiąſzki nábożeńſtwa.

HEURE ſe dit adverbialement en ces façons de parler.

En hiver les jours n'ont point d'heures. Dies brumæ breviſſimi. ZIMIE ledwie godzina ieſt dnia.

ON DIT (*d'un homme bourru & inégal.*) qu'*Il a de bonnes & de mauvaiſes heures.* Modò hilaris, modò triſtis. O DZIWAKU mowią ma on ſwoie godziny godzinami Płanetami ſię mieni wnet dobry wnet zły

ON APPELLE, *L'heure du Berger*, (*l'occaſion favorable de faire une choſe, qu'on ne trouve plus, quand on l'a une fois manquée.*) Commoda *ou* opportuna rei gerendæ occaſio, fœm. *Auct. ad Heren.* DOBRA pora, dobry czas ſpoſobność pogoda do czego.

Se ſervir de l'heure du Berger. Oblatam occaſionem tenere. *Cic.* Arripere occaſionem. *Liv. ou* occupare. *Phæd. ou* præripere. Upatrywać pory, pilnować czaſu ſpoſobności nieopuſzczać.

A LA BONNE *heure.* Feliciter. Opportunè. Auſpicatò. adv. Bono omine. Optimis avibus. Liquido auſpicio. Avi ſiniſtrâ. abl. *Cicer. Horat.* SZCZĘSLIWIE, chwała bogu, dobrze.

(Cette derniere expreſſion vient de ce que les oiſeaux qui paroiſſoient à la gauche, eſtoient chez les Anciens d'un heureux préſage, parceque c'eſtoit du coſté de l'orient, les Augures ayant toûjours le viſage tourné au midy.) Tá oſtatnia expreſſya łacińſka ſtąd pochodzi że ptaſtwo pokazuiące ſię z lewey ſtrony były ſzczęśliwego znamienia y wrożby, u dawnych zábobonnych wieſzczkow, ile że to ſtrona była od wſchodu ſłońca, ponieważ wieſzczkowie ſtawali záwſze y obracali ſię twarzą ná południe.

*Juſqu'à cette heure. Adhuc. adv. Aż dotąd do tych czas. *Tout à l'heure. Mox. adv. *Záraz wnet. *A toute heure. Omni tempore. abl. * Każdego czaſu każdey godziny. *De bonne heure. Mature. *Wcześnie rano.

De meilleure heure. Maturiùs. Wcześniey. *De trop bonne heure. Præmaturè. adv. * Bardzo rano. *A heure induë. Intempeſtivè. adv. *Czaſu nieprzyzwoitego pożno w noc. *D'heure en heure. In horas. *Od godziny do godziny co godzina. *A heures perduës. Horis ſubſecivis. abl. * Wolnego czaſu.

Je n'ay point d'argent pour l'heure, pour le preſent. Nunc pecuniâ careo. Nie mam pieniędzy ná ten czas, teraz.

HEUREUSEMENT, adverb. (*Avec bonheur.*) Feliciter. Fauſtè. Proſperè. Fortunatè. adverb. *Cicer.* SZCZĘSLIWIE szczęściem.

Je vous rencontre fort heureuſement. In ipſo tempore mihi advenis. *Ter.* Szczęściem właśnie cię potykam napadam.

Je prie Dieu de faire réüſſir heureuſement ce deſſein à l'avantage du peuple. Deum precor uti conſilium iſtud populo proſperet *ou* fortunet. *Liv.* Feliciter ſuccedat populo. Day Boże ſzczęśliwie dla ludu wſzyſtkiego.

HEUREUX, (*on prononce* heureux.) m. HEUREUSE, f. adj. (*Qui a du bonheur.*) Felix, icis, omn. gen. Fortunatus. Beatus, a, um. Felicior & hoc felicius & hoc fortunatius, Beatior & hoc beatius. Feliciſſimus, Fortunatiſſimus, Beatiſſimus, a, um. *Cic.* Fauſtior & hoc fauſtius. Fauſtiſſimus, a, um.) Proſper, era, erum. SZCZĘSLIWY, Szczęśliwa.

C'eſt ſans raiſon qu'on appelle heureux celuy, qui poſſede beaucoup de biens: ce beau nom n'eſt deu, qu'à celuy qui ſçait ſe ſervir ſagement des préſents de Dieu, & qui ſouffre tranquillement la dure pauvreté. Poſſidentem multa non rectè beatum vocaveris; rectiùs occupat nomen beati, qui Dei muneribus ſapienter utitur, & callet duram pati pauperiem. *Hor.* Niefluſznie ſzczęśliwym zowiemy tego ktory ma doſtatkow y fortun wiele; To piękne imie ſłuſznieymáleży temu ktory umie z pomiarkowaniem darow Boſkich záżyć, y przykry znoſić niedoſtatek.

Heureux celuy à qui Dieu d'une main ménagere a donné ce qui ſuffit pour vivre. Illi benè eſt, *ou* Felix ille, cui Deus parcâ manu obtulit, quod ſatis eſt. *Hor.* Szczęśliwy ten komu Bog oſzczędną ręką dał to o czym wyſtarczyć może.

Il eſt difficile de trouver un homme qui puiſſe dire avoir veſcu heureux, & qui content des années qu'il a paſſées, ſorte de la vie, comme on ſort de table, après s'eſtre raſſaſié. Hit ut raro reperias, qui ſe beatum vixiſſe dicat, & contentus exacto vitæ tempore cedat, uti conviva ſatur. *Hor.* Trudno o człeka ktoryby ſobie przyznał że życie przepędził w ſzczęściu, y ktoryby kontent z lat ktore przeżył z tego życia odchodził ták iáko kto od ſtołu odchodzi ſyt y náiadſzy ſię.

Heureux de tout point. Ab omni parte beatus. *Hor.* Szczę-

śliwy ze wſzech miar. *Nous cherchons à vivre heureux par mer & par terre.* Navibus atque quadrigis petimus benè vivere. *Hor.* *Szuka mi ſzczęścia lądem y morzem pieſzo y konno. *Celuy la eſt heureux, qui ſe fait ſage aux deſpens d'autruy.* Feliciter ſapit, qui alieno periculo ſapit. *Plaut.* *Ten ſzczęśliwy kto z cudzego nieſzczęścia oſtrożności ſię uczy. *Eſtre le plus heureux du monde.* In cœlo eſſe. *Cic.* *Być náyſzczęśliwſzym ná świecie ze wſzyſtkich.

HEUREUX, (*Chanceux, à qui le hazard eſt favorable, que la fortune favoriſe.*) Felix. Fortunatus. SZCZĘSLIWY ktoremu ſię dobrze powodzi.

Vn homme heureux en bonnes fortunes. Ad caſuæ, fortunamque felix vir. *Cic.* Szczęśliwie mu ſię wſzyſtko wiedzie.

Il n'eſt pas heureux en amis, car on ne reconnoiſt point les graces qu'il fait. Ille parùm in amicis felix, nemo unquam illi parem gratiam refert. *Petr.* Nie wiedą mu ſię przyiaciele, bo nie znaią tych łaſk ktore świadczy.

Vn homme heureux en femme, & en enfans. Felix & natis & conjuge. *Ovid.* Szczęśliwy żoną y dziatkami.

Il me railla de mes bonnes fortunes. De venere mihi propitiâ cavillatus eſt. *Pert.* Przymawiał mi żartem o ſzczęściu moim do kobiet.

HEUREUX ſe dit figurément (*en choſes morales & ſpirituelles.*) Felix. Beatus. Benignus, a, um. SZCZĘSLIWY obyczaynie.

Heureux en inventions. In adinveniendis beatus & ſolers. Szczęśliwy w inwencye w wynalaſki ſpoſobow.

Vne mémoire heureuſe. Bona memoria. *Cic. ou* egregia. *Tacit.* Szczęśliwa pamięć.

Vn évenement heureux. Felix exitus. *Lucr. ou* fortunatus. *Cic.* Szczęśliwy przypadek.

Vn mariage heureux. Fortunatum conjugium. *Ovid.* Szczęśliwe małżeńſtwo ſtadło ożenienie.

Vne maiſon heureuſe. Fortunata domus. *Prop.* Szczęśliwy Dom.

Vn eſprit plus heureux que l'art. Ingenium arte fortunatius. *Hor.* Dowcip ſzczęśliwſzy niżeli kunſzt.

HEUREUX ſe dit encore (*de ce qu'on croit avoir eſté cauſe de quelque bonheur*, ou *de quelque avantage.*) SZCZĘSLIWY pomyślny ſzczęście czyniący przynoſzący ſprawuiący

Jupiter & Mars ſont des Planetes heureuſes. Jupiter & Mars ſunt amica ſidera. *Horat. ou* benigna ſidera. Jowiſz y Mars ſą Płanety ſzczęśliwe.

Il eſt né ſous une heureuſe planete. Amico natus ſidere. Dextro ſidere editus. *Stat.* Urodził ſię pod znakiem ſzczęśliwym.

*HEURT, ſubſt. maſc. (*Choc de deux corps, qui ſont en mouvement, & qui ſe rencontrent.*) Conflictio. Colliſio, onis, fœm. Conflictus. Colliſus, ûs, m. *Cic.* UDERZENIE trącenie ſię álbo ſtarcie otarcie iedney rzeczy o drugą.

*HEURTER, V. act. (*Frapper contre quelque choſe.*) Offendere, (do, dis, di, ſum.) Allidere, (do, dis, ſi, ſum.) act. UDERZYC záwadzić trącić o co.

Heurter le pied contre quelque choſe. Pedem ad aliquid. *Cic. Cæſ.* Záwadzić trącić nogą o co.

HEURTER *contre une pierre.* Offendere ad lapidem. In lapidem impingere. Illidere pedem lapidi. UDERZYC potknąć ſią o kamień.

Il heurta ſon vaiſſeau contre les rochers, Alliſit navem ad ſcopulos. *Cæſ.* Roſtrącił álbo uderzył okrętem o ſkałę.

Il ſe heurta le coude contre un tiſon allumé. Vexavit ſibi cubitum ſtipite ardenti. *Petr. ou* offendit ad ſtipitem. *Cic.* Uderzył ſię łokciem o głownię roſpaloną.

Se heurter la teſte, ou *Heurter ſa teſte contre la muraille.* Impingere caput parieti. *Plin-Jun.* Uderzyć głową o ścianę głowę ſobie ſtłuc o mur.

Les bœufs ſe heurent de leurs cornes. Arietes inter ſe cornibus incurſant. *Plin. ou* adverſis frontibus concurrunt. *Mart.* Kozły rogami ſię trącaią biią igraią.

HEURTER ſignifie en ce ſens, *Choquer, offenſer.* Offendere. act. acc. OBRAZIC urazić.

Ils ont heurté les gens de bien, en voulant défendre Pompée. In Pompeio defendendo bonorum animos offenderunt. *Cicer.* Obrazili ludzi poczciwych chcąc bronić ſtrony Pompeiuſzowey.

Cette doctrine me heurte terriblement. Illa doctrina me plurimùm offendit, *ou* non mediocriter me lædit. Tá nauka to zdanie to rozumienie mię ſtraſznie obraża.

HEURTER *à une porte, y frapper.* Oſtium pulſare *ou* pulſare. *Plaut.* Percutere fores *ou* pultare. *Ter.* KOŁATAC do drzwi do wrot.

Il a heurté à la porte à grands coups de pied. Fores graviter pultavit. Calcibus fores inſultavit. *Plaut.* Kołatał bił potężnie nogami we wrota we drzwi.

Qui a heurté ſi fort à noſtre porte? Quiſnam pepulit tam graviter fores? *Plaut.* Kto tam ták puka ták bardro kołace tłucze we drzwi.

ON DIT auſſi par maniere de civilité, *J'ay eſté pluſieurs fois heurter à voſtre porte*, pour dire *J'ay eſté pluſieurs fois pour avoir l'honneur de vous voir.* Te ſæpiùs adii. Ivi ad te ſæpiùs. MOWIĄ też przez ludzkość kilka razy kołatałem do WMci do drzwi iego, chciałem kilka razy mieć to ſzczęście kłaniać w Domu.

*HEURTOIR, ſubſt. maſc. *Voyez* MARTEAU *d'une porte.* MŁOT do kołatania we wrota we drzwi.

HEXAGONE, terme de Geométrie, ſubſt. maſc. (*Figure de ſix angles* ou *de ſix coſtez.*) Hexagonus, a, um. *Colum.* Sexanguus, a, um. *Plin.* O SZESCIU graniach ſześć graniaſty. **Vne figure hexagone.* Hexagonum, i, n. *Cic.* *Figura o ſześciu grdniach.

HEXAMENTRE, ſubſt. maſc. (*Vers hexametre*, c'eſt à dire *de ſix pieds, Dactiles & Spondées.*) Hexameter, tra, trum. Herous, a, um. *Cic.* Heroicus, a, um. *Quint.* (*on ſous-entend* verſus.) WIERSZ.

HIBERNIE, (*Vne des Iſles de la mer Britanique.*) Hibernia, æ, f. HIBERNIA wyſpa Brytannii.

HIBERNOISE, (*qui eſt d'Hibernie.*) Hibernus, i, m. HIBERNANIE.

HIBERNOIS, (*celle qui eſt d'Hibernie.*) Hiberna, æ, f. TA co ieſt rodem z Hibernii.

*HIBOU, ſubſt. m. (*Oiſeau de nuit.*) Bubo, onis, maſc. SOWA ſężna.

*HIDEUX, m. HIDEUSE, f. adject. (*Laid, affreux.*) Horridus. Aſpectu horridus, a, um. *Cic.* STRASZNY brzydki ſproſny okropny.

*HIE, ſubſt. f. (*Inſtrument avec quoy l'on enfonce les pavez.*) Fiſtuca, æ, f. *Vitr.* Pavicula, æ, f. *Colum.* BABA do ubiiania bruku taran brukowy.

Enfoncer avec la hie. Fiſtucare, (co, as, avi, atum.) act. acc. *Plin.* Ubiiać bábą.

HIEBLE, ſubſt. f. (*Plante aſſez ſemblable au ſureau, qui porte des grappes d'un petit fruit rouge.* (Ebulum, i, n. Ebulus, i, m. *Plin.* HEBD, drzewo hebdowe.

HIER, adverbe de temps, (*La veille du jour où l'on eſt.*) Heri. adv. Heſterno *on* heſternâ die. abl. *Cic.* WCZORAY.

D'HIER, *Du jour d'hier.* Heſternus, a, um. *Cic.* WCZORAYSZY.

AVANT-HIER. Nudius-tertius. adv. *Cic.* PRZED wczoray onegday. **Hier an ſoir.* Heri veſperi. *Cic.* WCZORAY w wieczor wieczorem wczoray

HIERARCHIE, *ou* JE'RARCHIE, ſubſt. f. terme de Theologie, (*Subordination entre les Chœurs des Anges.*) Hierarchia, æ, f. (*mot conſacré & grec.*) JERARCHIA chorow Anielſkich porządek.

HIERARCHIE, *Subordination dans l'Ordre Eccleſiaſtique.*) Hierarchia, æ, f. (*mot Grec conſacré.*) Ordo, inis, m. JERARCHIA ſtanow w Kośćiele S. porządek.

HIERARCHIQUE, adject. Hierarchicus, a, um. JERARCHICZNY.

HIERES, (*Petite ville ſur les coſtes de Provence.*) Olbia, æ, fœm. Miáſteczko Prowencyi.

Les Iſles d'Hieres. Inſulæ Olbienſes, f. plur. Wyſpy tám że od tego maiſteczka názwane.

HIEROGLYPHE, *ou* JE'ROGLYPHE, ſubſt. m. (*Figure* ou *ſymbole myſtérieux, dont ſe ſervoient les Egyptiens à envelopper tous les ſecrets de leur Theologie.*) Symbolum hieroglyphicum, i. n, Litteræ hieroglyphicæ, arum, f. pl. (Errant notæ volucrum, ferarum) *dont parle Tacite:* primi, inquit, Ægyptii per figuras animalium ſenſus mentis effingebant. TAIEMNE malowanie: o czym mowi Tacyt. * *Les Egyptiens furent les premiers qui enveloperent ſous des figures d'animaux leurs penſées.* * Pierwſi byli Egipcyanie ktorzy pod rożnemi zwierząt y inſzych rzeczy poſtaciami myśli ſwoie wyrażali.

HIEROGLIPHIQUE, adject. Hieroglyphicus, a, um. TAIEMNY miſterny.

HIERUSALEM, *ou* JE'RUSALEM, (*Ville capitale de la Judée, où ſe ſont operez les grands myſteres de la Religion Chrétienne.*) Hieroſolima *ou* Jeroſolima, æ, f. Hieroſolyma, orum, n. pl. *Plin.* JEROZOLIMA JERUZALEM Miáſto głowne Zydowſkiey ziemi gdzie ſię wyſokie tájemnice wiary S. odprawiły.

HILDESHEIM, (*Ville d'Allemagne dans la baſſe Saxe ſur la riviere d'Immerſte.*) Hildeſia, æ, f. Hildesheimum, i, neut. JLDSEM Miáſto niemieckie w niżſzey ſaxonii nád rzeką Jmreſt.

HIPPOCENTAURE, (*prononcez* hippoſantôre.) ſubſt. maſc. (*Monſtre fabuleux qui eſtoit demi homme & demi cheval.*) Hippocentaurus, i, m. MIĘSZANIEC poł człeka poł konia połwora.

HIPPOCRAS, ſubſt. m. (*Vin aromatizé de canelle & de ſucre.*) Clarea, eæ, f. *Wend.* Vinum aromatites, *genit.* vini aromatitæ, n. KLARET wino záprawne Cynamonem y cukrem.

HIPPODROME, ſubſt. m *Lieu où l'on exerçoit les chevaux à la courſe.*) Hippodromus, i, m. *Plaut.* MIEYSCE gonitwy biegania ná koniech, záwod.

HIPPOMANES, ſubſt. m. (*venin fameux chez les Anciens, qui entroit dans la compoſition des philtres amoureux.*) Hippomanes. *nom indéclinable & neutre.* SZALEY ſzkapi, czuzna ktorey ná czary miłoſne zádawano.

(Pline dit que c'eſt une caroncule noire qui eſt à la teſte d'un poulain naiſſant, que la mere luy mange ſi-tôt qu'il eſt né, *Amoris veneficium natum in fronte pulli, quod edito partu feta ſtatim devorat.* Columelle nous apprend que c'eſt un venin qui coule de la partie naturelle de la cavale, dans le temps qu'elle eſt en chaleur, *Virus ex equarum inguinibus diſtillans, quo tempore in amoris feruntur furorem.* Plinius powiada że to ma być brodawka zrzebięca ná czele z ktorą ſię zrzebię rodzi y záraz mu ią klacz ugryza. Kolumela zaś powiada że to ieſt pſota odchodząca z nátury klaczy, kiedy ſię klacz gzi.

HIPPONE, (*Ville d'Afrique dans le Royaume d'Alger, dont S. Auguſtin fut Eveſque.*) Hippo regius, *genit.* hipponis regii. HIPONA Miaſto Afryki w Kroleſtwie Algeryiſkim gdzie S. Auguſtin był Biſkupem.

HIPPOTAME, ſubſt. maſc. (*Cheval de riviere qui ſe trouve dans le Nil.*) Hippotamus, i, maſc. KON wodny, morſki iákie ſię konie w Nilowey rzce znayduią.

(Il a le pied fourchu, dit Pline, comme le beuf: il a le dos & les crins de cheval, & les dents de ſanglier, mais moins trauchantes, *Vngulas habet bubulas, ſubam & dorſum equino ſimile, dentes apri.* Plin.) Ma mieć kopyto rozdwoione iák u wołu (powiada Pliniuſz,) grzywę y ſzerść końſką, kły iák u odyńca ále nie ták oſtre.

HIRONDELLE, ſubſt. f. (*Oiſeau de paſſage qui aime les pays chauds.*) Hirundo, dinis, f. *Cic.* JASKOŁKA ptak.

D'HIRONDELLE. Hirundininus, um. *Plaut.* JASKOŁCZY.

HIROQUOIS, ſubſt. m. (*Qui eſt d'un canton de Canada.*) Hiroquæus, æi, m. Z KANADY rodem. * HIROQUOISE, f. (*Celle qui eſt de ce canton.*) Hiroquæa, æ, f. TA co ieſt z Kana dyrodem.

HISPAHAM, (*Ville capitale de la Perſe.*) Hiſpahamum, i, neut. ISPAHAN Miáſto perſkie ſtołeczne Perſyi.

HISTOIRE, ſubſt. f. (*Narration veritable & ſuivie, enchaiſnée de pluſieurs évenemens arrivez.*) Hiſtoria, æ, f. *Cic.* HISTORYA Opiſanie rożnych rzeczy porządne y powieści o tym co ſię gdzie iák y kiedy ſtało.

L'hiſtoire, dit Ciceron, eſt le témoin des temps, la lumiere de la vérité, la vie de la memoire, la maitreſſe de la vie, & la meſſagere de l'antiquité. Hiſtoria vocatur à Cicerone, teſtis temporum, lux veritatis, vita memoriæ, magiſtra vitæ, nuntia vetuſtatis. *Cic.* Hiſtorya (powiada Cyceron) ieſt świadkiem przeſzłych wiekow, pochodnią prawdy, życie pamięci ludzkiey, życia ludzkiego miſtrzyni, ſtarożytności do nas poſelſtwo.

Hiſtoire des choſes arrivées ſelon l'ordre des temps. Deſcriptiones temporum. *Cic.* Hiſtoryi opiſanie według porządku czaſow, **Eſcrire l'hiſtoire.*) Hiſtoriam rerum ſcribere, *ou* condere, *ou* perſcribere. Res geſtas literis mandare. *Cic.* *Piſać Hiſtoryą.

HISTOIRE ſe dit (*des avantures particulieres qui arrivent aux perſonnes.*) Eventûs ſingularis expoſitio *ou* narratio, onis, f. Enarratio hiſtoriarum, f Hiſtoriæ, arum, f. pl. *Plaut.*

HISTORYA o oſobliwych iákich przypadkach czyich. **Je ſçay toute l'hiſtoire de ſa vie*, pour dire *toutes ſes avantures, tout ce qu'il a fait comme il a paſſé ſa vie.* Vitæ illius hiſtorias bene novi. Quæ illi acciderunt in vitâ apprimè ſcio. Varii vitæ illius eventus mihi noti ſunt. * Wiem całą iego hiſtoryą całe życie iego co czyni co mu ſię przytrafić kiedy mogło. * *Il nous a compté une hiſtoire plaiſante & récréative d'un certain provincial.* Provincialis alicujus hiſtoriam hilarem & jocularem nobis retulit. * Powiedział nám śmieſzną y bárdzo ucieſzną hiſtoryą, powieść o iednym z Prowencyi człowieku.

HISTOIRE dans les Tapiſſeries, (*d'un tableau, ce qui y eſt repreſenté.*) Textilis picturæ argumentum, ti, n. Tabellæ argumentum, ti, n. SZPALERY Hiſtorye ná obiciach ná ſzpalerach wyſzywane.

ON DIT, *Ce ſont bien des hiſtoires que tout cela, Ce ſont bien des choſes à la foi.* Multa ſunt quæ noſtulas. MOWIĄ kupa to tu hiſtoryi, kupa tego razem.

L'hiſtoire ſe dit, pour exprimer, *C'eſt le bruit commun, On le conte ainſi.* Narratur. Fertur. Dicitur. Hiſtorya powiada, ták niefie ták powiedaią ták ſłychać.

HISTORIAL, m. HISTORIALE, f. adject. (*Qui contient quelque point d'hiſtoire.*) Hiſtorialis & hoc hiſtoriale, adject. *Plin.* HISTORYCZNY hiſtoryczna.

HISTORIEN, ſubſt, m. (*Celuy qui a recueilli les hiſtoires ou les actions des ſiecles paſſez.*) Hiſtoricus, ci, m. *Cic.* HISTORYK Dziciopis.

HISTORIER, V. act. (*Embellir, orner.*) Ornare. Simulacris diſtinguere. act. acc. PRZYOZDOBIC hiſtoryikami iákiemi málowanemi álbo rzniętemi przyſtroić przybrać.

HISTORIETTE. ſubſt. f. (*Petite hiſtoire meſlée de fictions.*) Hiſtoria fabularis, *genit.* hiſtoriæ fabularis, fœm. *Suet.* HISTORYIKA powiaſtka báieczka.

HISTORIOGRAPHE, ſubſt. m. (*Qui écrit actuellement l'hiſtoire.*) Hiſtoriæ ſcriptor, oris, m. *Cic.* Actuarius, ii, m. *Petr.* HISTORYK Dzieciopis.

HISTORIQUE, adject. m. & fœm. Hiſtoricus, a, um. *Cic.* HISTORYCZNY. **Le ſtile hiſtorique.* Genus hiſtoricum. *Cic.* *Styl hiſtoryczny.

HISTORIQUEMENT, adv. Hiſtorico genere. abl. *Cic.* Hiſtoricè, adv. *Quint.* HISTORYCZNIE po Hiſtorycku.

HISTRION, ſubſt. maſc. (*Farceur* ou *bouffon.*) Hiſtorio, onis, m. Ludio, onis, m. *Liv.* KUGLARZ Figlarz Błazen, Treſniś.

HIVER, ſubſt. maſc. (*Vne des quatre ſaiſons de l'année, qui eſt la plus froide & la plus rude à paſſer.*) Hiems, (*mieux que hyems.*) *gen.* hiemis, f. *Cic.* Hiemale *ou* hibernum tempus, *genit.* hiemalis *ou* hiberni temporis, n. Annus hibernus, i, maſc. *Hor.* ZIMA iedna z czterech roku części náyoſtrzeyſza nayprzykrzeyſza.

Vn jour d'hiver. Hiemalis dies, fœm. *Cic.* Dzień zimowy.

**Vn froid d'hiver.* Brumale frigus. *Zimno zimowe.

Il fait un temps d'hiver. Dies hiemat. Tempus hiemat. *Plin.* Pora zimowa.

Il eſt faſcheux de ſe mettre ſur mer l'hiver ou *en hiuer* Hiberna *ou* hiemalis navigatio odioſa eſt. *Cic.* Ciężko ſię zimie ná morze puſzczać.

L'hiver s'adoucit. Miteſcit hiems. *Liv.* Solvitur acris hiems. *Hor.* Hiems ſe remittit. *Tibul.* Zima łagodnieie.

L'hiver eſtoit ſur la fin, & le printemps approchoit. Hiems jam præcipitavarat, & ver jam appetebat *Cæſ.* Zima ſię miała ku końcowi á wioſna zbliżała náſtępowała.

Paſſer l'hiver en quelque lieu. Alicubi hiemare *ou* hibernare, (o, as, avi, atum.) n. *Cic.* Przezimować kędy.

QUARTIER *d'hiver*, (*où l'on met les ſoldats pendant l'hiver pour ſe rafraiſchir.*) Hiberna *ou* hibernacula, orum, neut. plur. *Cic.* *Cæſ.* ZIMOWE ſtanowiſka dla woyſka, leże zimowiſko.

Eſtre en quartier d'hiver. In hibernis eſſe. *Cic.* Być ná zimowych ſtanowiſkach ná leży.

Envoyer les troupes ou *mettre les troupes en quartier d'hiver.* Mittere cohortes. Dimittere in hiberna exercitum. *Cic.* In hibernis legiones collocare. *Poll. ad Cicer.* Wyſyłać wyprawiać woyſko ná leże ná zimowiſka ná zimowanie.

D'HIVER. Hiemalis & hoc hiemale, adject. Hibernus, a, um. Brumalis & hoc brumale, adject. *Cicer.* ZIMOWY.

**Vn appartement d'hiver.* Hibernum cubiculum. *Cic.* Hiber-

naculum. i, neut. *Plin-Jun.* *Zimowe pokoie do ſtania ná zimę.

HIVERNER, V. n. (*Paſſer l'hiver.*) Hiemare. Hibernare, (o, as, avi, atum.) n. *Cic.* ZIMOWAC.

S'HIVERNER, act. (*S'expoſer au froid, pour s'y endurcir & s'y accouſtumer.*) Vim hiemalem experiri *ou* perferre. *Cic.* Colligere frigus. *Hor.* PRZYUCZAC ſię przywykać do zimna

HO, interjection, (*qui ſert à appeller & à admirer, & en ce cas elle ſe redouble quelquefois.*) HO Hey hola wołaiąc kogo.

Ho, ho, Vous voila d'ja venu. Heus, heus, tu jam adea! Ho ho iużeś to przyſzedł.

HOBREAU, ſubſt. maſc. (*Oiſeau de leurre qui prend de petis oiſeaux.*) Pygargus, i, m. *Plin.* ORZEŁ mnieyſzy orlik krogulec.

HOBREAU, (*Petit gentil homme de campagne qui eſt pauvre, & qui va manger chez ſes voiſins.*) Pauperculus nobilis, maſc. SZLACHETKA Szlachtura.

HOC, ſubſt. m. (*Jeu de cartes mélé du piquet & du brelan; parce qu'il y a ſix cartes qui ſont hoc & aſſurées.*) GRA pewna Francuſka w karty.

ON DIT proverbialement, *Cela m'eſt hoc*, pour dire *Je ſuis aſſuré d'avoir cette ſucceſſion, de gagner ce procès.* Hoc in mundo eſt mihi. *Plaut.* To mam zá wygraną.

*HOCHE, ſubſt. f. (*Entailleure qu'on met ſur une regle de bois pour marquer une choſe.*) Crena, æ, f. *Plin.* KARB dla znaczenia czego nakarbowanie nárzynanie.

*HOCHEMENT, ſubſt. m. (*Mouvement dédaigneux qu'on fait de la teſte.*) Capitis quaſſus *ou* boncuſſus, ûs, maſc. KIWNIENIE głową czym pogardzaiąc.

*HOCHE-QUEUE, ſubſt. maſc. (*Petit oiſſeau qui remuë toûjours la queue.*) Motacilla, æ, f. *Var.* PLISZKA ptaſzek maſy co uſtawicznie ogonem ruſza.

*HOCHER, V. act. (*Secoüer, branſler.*) Quatere, (tio, tis, quaſſi, quaſſum.) Quaſſare, (o, as, avi, atum.) Concutere, tio, is, cuſſi, cuſſum.) act. acc. STRZĄSNĄC ruſzyć kiwnąć. **Hocher les arbres pour en faire tomber le fruit.* Quatere *ou* concutere arbores. *Plin.* *Trząſanie drzew dla owocow zbierania.

ON LE DIT proprement (*du mouvement de la teſte qu'on leve en haut & dédaigneuſement, pour montrer qu'on ne veut point une choſe.*) Quaſſare caput. *Val-Flacc. Plaut.* ou concutere. *Ovid.* Commovere caput. *Petr.* Abnuere *ou* abnutare aliquid. *Virg. Cic.* WŁASNIE ſię mowi o kiwnieniu trząśnieniu głową pokazuiąc że o co nie ſtoiemy niedbamy.

HOCHER *la bride à quelqu'un*, ſe dit figurément pour *Sonder les ſentimens de quelqu'un, l'inviter à ſe déclarer ſur quelque choſe.* Mentem alicujus concutere. *Val-Flacc.* Teutare & exquirere alicujus mentem *ou* voluntatem de re aliquâ. Perſcrutari, (or, aris, atus ſum.) dep. acc. CUGLE ruſzwć *niewłaśnie*: To ieſt wyrozumieć co zdaleka z kogo.

*HOCHET, ſubſt. m. (*Petit jouët d'enfant à la mammelle, garni de petits grelots.*) Crepitaculum puerile, *genit.* crepitaculi puerilis, neut. *Quint.* Crepundia, orum. neut. pl. *Plaut.* CZACZKO dziecinne gralka zábawba dla dzieci u pierſi będących brzækadła.

HOIR, ſubſt. m. terme de pratique, (*Enfant heritier.*) Heres, edis, maſc. *Cic.* DZIEDZIC.

HOIRIE, ſubſt. f. (*Succeſſion.*) Hereditas, atis, fœm. *Cic.* (*mot de Droit.*) DZIEDZICTWO, Słowo Francuſkie prawne

*HOLA, adverbe qui ſignifie, *Il ſuffit, Arreſtez vous.* Ohe jam ſatis eſt. *Plaut.* HOLA doſyć tego.

ON LE MET quelquefois ſubſtantivement, *Mettre le hola ou les holas, Appaiſer quelque querelle* ou *quelque batterie.* Iras & altercationes dirimere. Sedare rixas *ou* diſcordias. *Cic.* USPOKOIC co.

HOLA eſt quelquefois une interjection, (*qui ſert pour appeller des valets.*) Hola. Ho. Heus. Heus tu. *Ter.* HOLA ieſt tám kto wołaiąc ná czeladź.

HOLANDE, (*Province la plus conſiderable des Provinces unies Pays-Bas, avec titre de Comté.*) Batavia Batavicum, i. neut. HOLANDYA Prowincya náyznacznieyſza między prowincyami ſprzymierzonemi Niſzſzych niemiec ma tytuł Hrabſtwa.

LES ESTATS *de Holande.* Belgium Batavicum, i, n. STANY Holenderſkie,

*HOLLANDOIS, ſubſt. m. (*Qui eſt natif de Hollande.*) Batavus. Hollandus, i, m. HOLENDER z Holandyi rodem.

HOLLANDOISE, f. (*Celle qui eſt de Hollande.*) Batava, æ, fœm. HOLENDERKA.

HOLANDE ou *Toile de Hollande.* Tela Batavica,æ, fœm. PŁOTNO holenderſkie. **Drap d'Hollande.* Pannus Batavicus. Sukno holenderſkie. **Fromage de Hollande.* Caſeus Batavicus. *Ser holenderſki.

HOLOCAUSTE, ſubſt. maſc. (*Sacrifice où l'on conſumoit toute la victime.*) Holocauſtum,i,n. (*Mot conſacré dans l'Ecriture Sainte,*) OFIARA zupełna całopalona.

HOLSACE, *ou* HOISTEIN, (*Province d'Allemagne dans la baſſe Saxe, dont les villes principales ſont Lubek & Hambourg.*) Holſatia, æ, fœm. HOLZACYA álbo Holſztyńſkie Państwo. Prowincya Niemiecka w niższey Saxonii ktorey miaſta przednie ſą Lubek y Hamburg.

HOMBRE, ſubſt. m. (*Sorte de jeu de cartes, appellé en Eſpagnol le jeu de l'Homme.*) Hominis ludus,i,m. L'OMBR gra pewna Francuſka w karty, Hiſzpani zowią gra męſka.

HOMELIE, ſubſt. fœm. (*Diſcours familier ſur quelque Evangile.*) Homilia,æ,fœm. HOMILIA mowa z wykładem proſtym Ewangelii.

HOMICIDE, ſubſt. maſc. (*Meurtre d'une perſonne.*) Homicidium,ii, neut. *Cic.* ZABOYSTWO mężoboyſtwo. **Commettre un homicide.* Homicidium facere. *Quint,* *Popełnić záboyſtwo.

HOMICIDE,(*Meurtrier.*)Homicida,æ,m. *Quint.*ZABOYCA mężoboyca.

ON DIT au figuré qu'*Vn homme eſt homicide de luy meſme,* (*quand il ruine ſa ſanté par des débanches du corps & de l'eſprit.*) Sui ipſius homicida, affert ſibi mortem potationibus voluptatibus, *ou* affiduis ſtudiis. ZABOYCA ſiebie ſamego kiedy kto zdrowie y rozum ſobie traci y pſuie roſpuſtą cielesnoſcią piiaństwem.

HOMMAGE, ſubſt. maſc. (*Soûmiſſon, reſpect.*) Homagium. PODDANSTWO uniżoność pokłon,

Rendre foy & hommage à quelqu'un. Apud aliquem hominium *ou* clientelam profiteri. Wierność y poddeństwo komu oddać.

Exiger foy & hommage de quelqu'un. Hominii *ou* clientelæ profeſſionem ab aliquo exigere. Wierności y poddaństwa pokłonu od kogo wyciągać

HOMMART, ſubſt. m. (*Groſſe écreviſſe de mer.*) Aſtacus ci,m. *Plin,* RAK morſki wielki.

HOMMASSE, adj. f. (*Femme groſſiere.*) Virago,inis,fœm. KOBIECISKO proſte, koſtur matroniſzcze.

HOMME, ſubſt.m. (*Qui a la nature humaine, homme & femme en général.*) Homo, *genit.* hominis. m. CZŁOWIEK ogolnie co ma w ſobie przyrodzenie ludzkie czyli to męſzczyzna czy białogłowa.

(Quoique ce Nom convienne à l'un & à l'autre ſexe dans ſa ſignification, on ne le trouve jamais avec un Adjectif Féminin dans ſa conſtruction, car on ne dira pas *Homo mala* pour une meſchante femme. Lubo to ſłowo Człowiek co do rozumienia znaczy płeć ták męską iáko białogłowſką bo ták o męſzczyznie iáko y o białogłowie ſię rozumie że ieſt człowiekiem, á toli iednak nigdy ſię w żadnym ięzyku nie mowi z artykułem, álbo adiektywem rodzaiu białogłowſkiego ná przykład nie mowi ſię człowiek zła, ále zła niewiaſta.

L'HOMME, (*diſtingué d'avec la femme.*) Homo, inis,m. Vir, *genit.* viri,m *Cic.* CZŁOWIEK właśnie męſzczyzna.

LES HOMMES, (*Le genre humain.*) Homines, inum, m. plur. Mortules, ium,m.pl. Humanum genus, *genit.* humani generis,n. Humana gens, *genit.* humanæ gentis,f. *Cic.* Mortalitas, atis,f. *Plin.* LUDZIE národ ludzki.

Je ſuis homme & ſuiet aux foibleſſes humaines. Homo ſum & nihil humani à me alienum puto. *Ter.* Człowiek ieſtem ludzkim ułomnościm podległy.

Autant d'hommes, autant d'avis. Quod homines, totidem ſententiæ *Cic.* Ile ludzi tyle rozumow, ile głow tyle zdania **Vn combat d'homme à homme.* Singulare certamen, *genit.* ſingularis certaminis, n. Pugna ſingularis, f. *Macrob.* *Poiedynek bitwa ſam ná ſam.

Il a tué ſon homme, ou *ſon adverſaire.* Hominem *ou* ſuum adverſarium occidit. Zábił ſwego przeciwnika.

UN PETIT *homme.* Homunculus,i,m. Homulus,i,m. Homuncio,onis,m. *Cic.* Fruſtum hominis,ti,neut. CZŁOWIECZEK człowieczyna chłopina.

UNE FEMME appelle *ſon mari, Son homme.* Vir. ZONA názywa mężem prziaciela ſwego. **Elle eſt en peine de ſon homme, de ſon mary.* De ſuo viro eſt anxia. *Ter.* *Turbuie ſię o męża ſwego, o chłopa ſwego.

(Ce qui n'eſt d'uſage que parmi le vulgaire.) To ſię w Francuſkim nie mowi chyba między poſpolſtwem.

HOMME, (*par rapport à ſes bonnes* ou *mauvaiſes qualitez naturelles ou acquiſes.*) Vir Homo. CZŁOWIEK co do złych álbo dobrych przymiotow przyrodzonych albo nábytych.

Vn homme de bien, Vn honneſte homme. Vir bonus. Vir *ou* homo probus. Homo frugi. Homo bonæ frugis. Integer homo & ſanctus *Cic.* Człowiek poczciwy wielkiey záchnośći. **Vn homme integre & ſans vices.* Vitæ integer & ſceleris purus. *Cic.* *Człowiek wielkiey poczciwości bez ále bez wady **Vn homme juſte & ferme dans ſes réſolutions.* Juſtus vir & propoſiti tenax. *Horat.* *Człowiek ſprawiedliwy, y ſtały w przedſięwzięciach. **Vn homme ſimple, & qui eſt ſans malice,* Homo minimè malus & ſimplex animi. *Cic.* *Człowiek ſzczery bez zdrady bez cherchelu.

C'eſt le premier homme de tous les ſiécles & de toutes les nations. Vir omnium ſeculorum & gentium facilè princeps. *Cic.* Człowiek náypierwſzy prawie we wſzyſtkich kraiach y wiekach.

Vn homme qui a un eſprit agreable & poli. Ingenii jucundi & elegantis vir. *Quint.* Człowiek miły przyiemny.

C'eſt un homme qui a de l'eſprit, qui eſt ſage & ſans intereſt, & qui outre cela eſt laborieux & fort adroit. Ingenioſus eſt, prudens & ab omni cupiditate remotiſſimus, præterea magni laboris, ſummæque induſtriæ. *Cic.* Człowiek rozumny, roſtropny uważny, bez chciwości procz tego pracowity y ſprawny.

Vn homme ou une ame de boüe, un meſchant homme. Impurus *ou* luteus homo Homo nequam *ou* nequiſſimus *ou* ſceleſtiſſimus. *Plaut.* Człowiek podły nikczemny wielkie ladaco

Je n'ay jamais eſté homme de bien, & ne le ſeray jamais, ne vous y attendez pas. Nunquam fui bonæ frugi, neque ero unquam, ne tu in ſpem ponas me benæ frugi fore. *Plaut.* Nigdym niebył poczciwym człekiem, áni będę nieſpodziewáy ſię tego nigdy

HOMME, (*par rapport à ſa profeſſion.*) *Vn homme de guerre.* Vir bellator. CZŁOWIEK co do ſtanu y kondycyi. Człowiek rycerſki. woyſkowi ludzie. **Vn homme de mer, qui a le pied marin* Homo maritimus. *Człowiek morſki. **Vn homme de fortune.* Novus homo. Fortunæ filius. **Człowiek* nowy nowy Szlachcic nowy Panek Moſpanck. **Homme de robe.* Homo togatus, *ou* Togatus *ſeul.* *Człowiek Radny. **Homme de journée, de travail, de peine.* Operarius homo. **Człowiek do náięcia robotnik,drążnik náiemny *Homme de lettres.* Vir litteratus, *ou* Litteratus *ſeul Cic.* *Człowiek uczony náukami ſię bawiący.

HOMME *de cabinet, Homme d'eſtude.* Vir multi conſilii & prudentiæ. Vir ſtudiis deditus. *Cic.* CZŁOWIEK kſięgami nauką ſię bawiący. **Homme d'expédiens.* Vir expediti conſilii & viarum. *Człowiek obrotny do rady. **Homme d'accommodent.* Homo amicabilis compoſitionis ac concordiæ. *Człowiek zgodliwy. **Homme d'execution, Homme de main.* Homo ſtrenuus & manu promtus. *Saluſt.* *Człowiek prędki odważny do dokazania álbo zrobienia czego.

HOMME ſe dit encore (*par rapport à la ſervitude & la dépendance d'un autre.*) Homo. CZŁOWIEK ludzie co do służby y podległości. **Mon homme, Mon valet, Mon domeſtique.* Homo meus. Puer, *genit.* pueri, m. Servus, vi. maſc. *Moy człowiek moy ſługa moi domowi. **Homme de chambre.* Cubicularius, ii, maſc. *Cic.* Servus à cubiculo. *Izdebny ſługa ſzatny.

ON DIT ironiquement, *ô l'home de bien!* ô bone vir! *Ter.* ZARTEM Moią o iáki grzeczny! o iák poczciwy.

HOMME dans les expreſſions ſuivantes. *Il eſt homme à vous abandonner.* Is eſt qui te deſerat. GOTOWIUSIENKI cię odſtąpić táki to ieſt człowiek. **C'eſt un homme à tout faire pour de l'argent.* Quidvis faciet, nummis præſentibus. Venalis eſt & ad omne facinus paratus & audox. * Ná wſzyſtko gotow tylko mu zápłać.

Je ne ſuis pas homme à vous mentir. Non is ſum, qui tibi mentiar. Nie ieſtem táki ábym ci miał co zełgać.

ON DIT proverbialement, *L'homme propoſe & Dieu diſpoſe.* Magna ſibi proponit homo, verùm aliter deſtinat Deus. Magnis cogitationibus pectora implet mortales, ſed facit Deus ut à deſtinatione ſuâ longè jaceant. *Petr.* Sunt multa magnarum cogitationum vota *in* animis hominum, quæ Deus irrita facit. PRZYSŁOWIEM mowią człowiek zákłada á Bog tym włada.

ON

ON DIT, *Tant vaut l'homme, Tant vaut ſa terre.* Qualis homo, talis præſtatur ager. *(par imitation de Phédre,* Quale caput, talis præſtatur ſapor.) MOWIĄ też iáki Pán táki kram: iáki goſpodarz táka wieś.

UN HOMME *d'honneur, n'a que ſa parole.* Eſt honeſti viri ſervare *ou* præſtare fidem. CZŁOWIEK poczciwy ſłowa ſwego náybardziey przeſtrzega.

ON DIT, *Face d'homme fait vertu,* pour dire que *Les ouvriers travaillent mieux en preſence du maitre.* Strenuiùs *ou* impenſiùs laborant operarii, ubi dominus adeſt. PANSKIE oko tuczy konia, przyſłowie Francuſkie ná to wychodzące że pod okiem y zá dozorem dobrym każda rzecz lepiey idzie.

On ne ſçait quel homme vous eſtes, on ne vous connoiſt point, ni voſtre humeur, ni vos inclinations. Omnes te ignorant, neſciunt te omnes, qui ſis. *Plaut.* Nemo novit ingenium tuum, neque mores. *Ter. Plaut.* Niewiedzieć co zá człowiek áni ſię da poznać czego chce do czego ma ſkłonność.

C'eſt un homme baſti de la ſorte. Sic homo eſt. *Ter.* Táki to człowiek, tákiego układu.

DE L'HOMME, (*Appartenant à l'homme.*) Humanus, a, um. Virilis & hoc virile. adject. *Cic.* LUDZKI.

Avoir la figure d'un homme. Humaną ſpecie & figurą eſſe. *Cic.* Mieć poſtać ludzką.

Vn habit d'homme. Veſtis virilis. Suknia męſka odzienie męſkie ubior. **Vne voix d'homme.* Vox virilis. *Cic.* *Głos męſki ludzki.

EN HOMME *de cœur.* Viriliter. Fortiter. adv. *Cic.* PO Kawalerſku ſercem męſkim odważnym.

HOMOLOGATION, ſubſt. fœm.(*Approbation en Juſtice d'un acte particulier.*) Rei actæ auctoritate publicâ comprobatio, onis, fœm. PODANIE do akt tranſakcyi prywatney piſma iákiego kart kontraktow w aktach y przed kſięgami żeznánie.

HOMOLOGUER, V. act. (*Faire confirmer quelque acte particulier en Juſtice.*) Rem actam auctoritate publicâ comprobare. *Cicer.* Ratum aliquid habere. PODAC do Aktow wpiſáć w Akta zeznać urzędownie przed kſięgemi w kſięgi zapiſáć.

HOMONYME, adject. maſc. & fœm. (*Qui a le meſme nom, terme de Dialectique.*) Homonymus, a, um. *Quint.* TEGOSZ Imienia.

*HONGRE, adject.m. (*Cheval hongre* ou *coupé.*) Canterius,ii,m. *Cic.* WAŁACH Koń.

*HONGRIE, (*Royaume de la Turquie en Europe, dont Bude eſt la ville capitale.*) Hungaria, æ, f. WĘGRY Krolewſwo w Europie ktorego ſtołeczne miaſto Buda, álbo Budzin.

DE HONGRIE. Hungaricus,a,um. WĘGIERSKI.

*HONGROIS, ſubſt.m. (*Qui eſt de Hongrie.*) Hungarus,i, maſc. WĘGRZYN.

*HONGROISE, (*celle qui eſt de Hongrie.*) Hungara, æ, f. WĘGIERKA.

HONNESTE, adj. m. & f. (*on prononce* HONNèTE,) (*Qui a de l'honneur* ou *qui en mérite.*) Honeſtus, a, um. *Cic.* Honeſtior & hoc honeſtius. Honneſtiſſimus, a, um.) POCZCIWY poczciwa zácny przyſtoyny poważny.

Vn honneſte homme, Vn homme d'honneur Homo *ou* vir honeſtus. *Cic.* POCZCIWY człowiek.

Vn honneſte jeune homme. Honeſtus *ou* honeſtiſſimus adoleſcens. Ingenus, a, um. Grzeczny poczciwy Młodzian. **Ce n'eſt point là agir en honneſte homme.* Id non eſt officium liberi hominis *Ter.* * Nieprzyſtoynego to człeka ták czynić.

HONNESTE, (*Chaſte, pudique.*) Caſtus. Pudicus, a, um. Pudentiſſimus, a, um. Pudicior & hoc pudicius. Pudiciſſimus *Ovid.* POCZCIWY czyſty wſtydu przeſtrzegaiący.

HONNESTE, (*Civil, courtois.*) Comis & hoc com, adj. Urbanus. Humanus, a, um. Comior & hoc comius, Urbanior & hoc urbanius, Humanior & hoc humanius; Comiſſimus, Urbaniſſimus, Humaniſſimus, a, um. POCZCIWY zácny ludzki ochotny grzeczny.

HONNESTE, (*Officieux.*) Officioſus, a, um. *Cic.* LUDZKI przyiemny obowięzuiący chętny. ** Voſtre procedé eſt tres honneſte & tres obligeant.* Tua ratio plena humanitas eſt & officii. *Twoy proceder ieſt pełen ludkośi y obowięzuiący ſobie ludźi. ** Il a des manieres honneſtes.* Eſt illius agendi ratio comis & honeſtas. *Wielkiey człowiek grzeczności. *Il s'eſt enrichi par des voyes honeſtes.* Rem ſuam auxit honeſtis rationibus *Cic.* Przyſzedł do fortuny przyſtoynemi drogami

HONNESTEMENT, (*on prononce* HONNèTEMENT.)

adv. (*Honorablement, avec honneur.*) Honeſtè. adv. *Cicer.* POCZCIWIE.

HONNESTEMENTE', (*Civilement.*)Humanè. Officioſè. Humaniter. Comitèr. Liberolitèr. adv. *Cic. Var.* LUDZKO przyſtoynie ochotnie.

HONNESTEMENT, (*Pudiquement, chaſtement.*) Pudicè. *Ovid.* Pudenter. Integerè. adv. *Cic.* PRZYSTOYNIE ſkromnie poczciwie czyſto.

HONNESTET', (*on prononce* HONNèTETE'.) ſubſt. f. (*Ce qui eſt honneſte, oppoſé à ce qui eſt honteux.*) Honeſtas, atis, f. Honeſtum, i, n. Integritas, atis, f. *Cic.* POCZCIWOSC przyſtoyność.

Il eſt de l'honneſteté. Bonis moribus *ou* honeſtis convenit. *Juſt.* Poczciwego to rzecz.

Il a les mœurs remplies d'honneſteté. Illius mores ad venuſtatem *ou* honeſtatem valent. *Plaut.* Pełnychieſt poczciwośći obyczaiow.

HONNESTETE', (*Civilité, maniere d'agir civile.*) Comitas, Urbanitas, atis, f. *Cic.* GRZECZNOSC ludzkość. **Il a beaucoup d'honneſteté, & ſes mœurs ſont fort agréables & fort polies.* Vir ſingulari humanitate & ſuaviſſimis moribus excultus *ou* expolitus. *Cic.* Eſt honneſtis & officioſis moribus. Singularis eſt in eo humanitas *ou* comitas *ou* morum ſuavitas. *Wielkiey grzeczności y przyiemnych bárdzo obyczaiow.

Il n'a d'honneſteté pour perſonne. Aſper & durus eſt erga unumquemque. Grubian na nikogo nieuważa.

Il m'a fait bien des honneſtetez. Me multo honore honeſtavit. *Plaut.* Me ſummâ comitate, *ou* me comiter, excepit. *Plaut. Suet.* Wielką mi ludzkość oświadczył. **Il m'a traitté avec toute l'honneſteté poſſible.* In me comis & officioſus fuit. *Cic.* *Przyiął mię z wſzelką ludzkością.

HONNESTETE', (*Pudeur.*) Pudor, oris, m. Pudicitia, æ, f. Caſtitas, atis, f, *Cic.* POCZCIWOSC wſtyd.

HONNESTETE', (*Préſent.*) Corollarium, ii, n. PODARUNEK upominek. **Faire une honneſteté à quelqu'un,* (*Luy faire quelque petit preſent pour quelque ſervice rendu.*) Remunerare aliquem. Dona alicui rependere. *Stat.* Remunerari aliquem corollario. *Podarunek iáki komu uczynić upominkować go czym záwdzięczaiąc iáką przyſługę.

HONNEUR, ſubſt. m. (*Témoignage d'eſtime & de reſpect qu'on rend a quelqu'un.*) Honor *ou* Honos,oris,m. *Cic.* POSZANOWANIE Uczciwość. **Je n'appelle pas honneur celuy qu'on fait dans l'eſperance de quelque ſervice; mais celuy qu'on accorde aux grans hommes pour les ſervices qu'ils ont rendus.* Is honos mihi videri ſolet, qui non propter ſpem futuri beneficii, ſed propter magna merita claris viris defertur. *Cic.* *Nie to ieſt cześć kłaniać ſię komu y szanować wnadzieię iákiey nádgrody, ále to oddawaść cześć náleżytą temu kto tego godzien.

Le veritable honneur conſiſte en la vertu, qui tire ſon plus grand ornément des ſervices qu'on rend à la Republique. Rerum decus in virtute poſitum eſt, quæ maximè illuſtratur magnis in Republicam meritis. *Cic.* Prawdziwa cześć ieſt cnota ktora zalecenie ſwoie náywiększe bierze z zaſług ku Rzeczypoſpolitey.

Ce qu'on peut appeller veritablement honneur, n'eſt pas une amorce paſſagere, afin d'engager pour un temps à bien faire, mais le prix d'une vertu qui ne ſe dement point. Is, qui verè appellari poteſt honos, non invitamentum ad tempus, ſed perpetuæ virtutis præmium. *Cic.* Prawdziwa cześć y ſława nie ieſt zachęceniem iákim ábyná czas tylko iáki dobrze czynić ále nágrodą y pobudką cnoty nieuſtanną.

Faire de grands honneurs à quelqu'un après ſa mort. Effundere honores in mortuum. *Cic.* Wielką cześć komu oddawać po śmierci.

Faire honeur à quelqu'un. Facere alicui honorem. *Cic.* Honeſtiorem honore facere aliquem. *Plaut.* Cześć komu uczynić. **Se faire honneur d'une choſe.* Aliquid honori ſibi ducere. *Saluſt. ou* laudi. *Ter.* Aliquid de ſe glorioſiùs prædicare *Cic.* *Szczycić ſię czym.

Les anciens ſe faiſoient honneur de l'agriculture. Antiquis fuit gloriæ cura ruſticationis. *Colum.* Starzy y dawni ludzie zaſzczyt ſobie czynili z goſpodarſtwa. ** Il fait honneur aux ſiens.* Honori eſt ſuis. *Cic.* *Záſzczyt ſwoim czyni.

Il me fait beaucoup d'honneur, Il me traitte avec beaucoup d'honneur. Me honorificentiſſimè habet. *Cic.* Wielką cześć wyrządza wielką mi uczciwość oświadcza.

Eſtre en grand honneur. Eſſe magnum in honorem. *Ter.*

Eſſe

Eſſe in honore. *Cic.* Być w wielkim honorze.

Porter grand honneur & reſpect a quelqu'un. Aliquem obſervar & venerari. Multo honore aliquem colere. Habere aliquem in honore alicui reverentiam. *Plin-Jun.* Oświadczać komu wielkie poſzanowanie, być dla kogo zwielkim poſzanowaniem.

HONNEUR, (*Gloire, réputation, eſtime.*) Honor, oris, m. Gloria, æ, f. Fama, æ, f. Decus, *genit* decoris, neut. *Cic.* HONOR, ſława.

C'eſt un homme jaloux de ſon honneur, de ſa réputation. Famæ curioſus. Famæ haud incurioſus. Człowiek delikatny o ſławę ſwoię niedotkliwy.

ON DIT au contraire *Vn homme ſaoul d'honneur, Vn homme ſans honneur, qui n'a aucun ſoin de ſa réputation.* Non parcens famæ *Ter.* Abhorens famam. *Plau.* Famæ incurioſus. Qui eſt famæ attriæ *ou* projectæ. Inglorius atque ignobilis. *Cic.* CZŁOWIEK niedbaiący oſławę. Syt ſławy wzły ſpoſob bez wſtydu.

La carriere de l'honneur eſt ouverte à toutes ſortes de perſonnes. Cunctis patet honoris via. *Phæd,* Zawod do ſławy każdemu otwarty.

Il s'eſt acquis des honneurs immortels par cette victoire. Æternos honores ſibi hac victoriâ peperit. Nieśmiertelney ſławy nabył przez to zwycięſtwo.

Bleſſer l'honneur d'une perſonne. Alicujus famam lædere. *Cic. ou* inquinare. *Liv.* Sławy czyiey dotknąć obrazić.

Faire réparation d'honneur à quelqu'un. Inuſtam alicujus famæ labem detergere *ou* abſtergere. *Cic.* Sławę komu przywrocić.

Oſter l'honneur à une perſonne, Dire de luy des choſes qui le diffament. Eripere alicui laudis conſcientiam. Extinguere *ou* obliterare famam. *Liv. Voyez* RE'PUTATION. Sławę komu wziąć obelżyć w mowie.

Perdre quelqu'un d'honneur, de réputation. Atterere alicujus famam. *Saluſt. ou* lacerare. *Cic. ou* obuere *ou* premiere. *Tacit.* Zgubić kogo ná ſławie.

Soûtenir l'honneur d'une perſonne. Famam alicujus tueri. *Cic.* Utrzymywać czyią ſławę bronić.

LE POINT *d'honneur,* (*en quoy conſiſte le vray honneur.*) Id in quo verus honor conſiſtit. PUNKT honoru ná czym prawdziwy honor y ſława ſię záſadza.

Il s'agit du point d'honneur. Agitur honor, *ou* fama, *ou* exiſtimation, *ou* de honore. *Cic.* Jdzie tu o Punkt honoru. **Il y va de vôtre honneur.* Periclirarur tuus honos. Veritur in periculo tuus honnos & tua fama. *Jdzie tu rzecz o honor twoy.

Les differens touchant le point d'honneur ont cauſé de grandes inimitiez entre les meilleurs amis. Ex honoris certamine, inimicitiæ maximæ ſæpè inter amiciſſimos extiterunt. *Cic.* Kłotnie o punkt honoru náywiękſze niechęci poczyniły między naylepſzemi przyiaciołmi.

Il eſt ſorti de cette affaire avec honneur. Hoc negotium glorioſiſſimè *ou* feliciter confecit. Wyſzedł z tego z honorem.

Vous luy avez donné l'honneur ou *la gloire d'avoir mis l'armée en fuite.* Vos illi fugati exercitûs dediſtis decus. *Liv.* Przyznałeś mu tę ſławę że roſpędził rozegnał woyſko nieprzyiacielſkie, że ie ſpędził z placu.

HONNEURS, (*Dignitez.*) Honores, orum, m. plur. Dignitates, atum, f. pl. *Cic.* HONOR y godność.

Acquerir des honneurs. Honores aſſequi *ou* adipiſci. *Cic.* Przyść do honorow doſtąpić godności.

Elever quelqu'un aux honneurs. Tollere aliquem honoribus. *Cic.* Impertire aliquem honoribus. *Plaut.* Ampliſſimis honoribus decorare aliquem. *Cic.* Wynieść go ná godności.

Admettre aux honneurs le roturier comme le noble. In commune vocare honores. *Liv.* Przypuſzczać do honorow ták proſtey kondycyi ludzi, iáko y ſzlachtę.

HONNEUR, (*Pudicité, pudeur.*) Pudicitia, æ, fœm. *Cic.* HONOR wſtyd cnota poczciwość. * *Elle eſt fille d'honneur.* Pudica eſt & integra virgo. *Terent.* * Poczciwa panienka álbo Dámá.

Attenter à l'honneur d'une fille. Attentare pudicitiam virginis. *Plin.* Kuſić ſię o honor o poczciwość pánienki iákiey. **Je n'ay jamais fait tort à ſon honneur.* Huic virgini nunquam vim attuli. *Plaut.* Ame pudica eſt illa virgo. *Ter.* *Nigdym iey wſtydu nietknął.

Oſter, ravir l'honneur à une fille. Eripere pudicitiam virgini *Cic.* Vitium afferre virgini. *Plaut.* Wydrzeć wſtyd Pánience iákiey zgwałcić.

Reparer l'honneur d'une fille, Mettre ſon honeur à couvert en l'épouſant. In famiam virgini illatam, ducendo farcire. Vitiatam à ſe virginem ducere *Cæſ.* Pokryć poczciwie ſromotę wſtyd oſoby iákiey wziąwſzy ią zá żonę.

Elle eſt ſans honneur. Vicat pudore. *Ovid.* Hujus pudoris dignitas proſcripta eſt. *Petr.* Niepoczciwa, táká á táka.

HONNEUR s'employe en noſtre langue dans pluſieurs expreſſions civiles & polies, (*lors qu'on traitte avec des perſonnes qui ſont au deſſus de nous; mais on ne les exprime point en Latin.*) comme *Aller recevoir l'honneur des commandemens de quelqu'un.* Adire aliquem, ſi quid velit. *Cic.* HONOR ſię w francuſkim mowi wielorakim ſpoſobem zwłaſzcza przez reſpekt ludzi y oſob godnieyſzych, w łacińſkim ſię to niewiraża, ále w polſkim prawie wchodzi w zwyczay rownie z francuſkiemi expreſſyami mowią náprzykład. Jśćáby mieć honor odbierać roſkazy czyie.

Il m'a fait l'honneur de m'écrire, de me rendre viſite, il m'a honoré de ſes lettres, ou *de ſa viſité.* Ad me ſcripſit, me viſit. Uczynił mi honor piſać domnie, być umnie.

Si vous venez diſner chez moy, vous me ferez honneur & plaiſir, ou *vous me ferez bien de l'honneur & bien du plaiſir.* Si apud me pranſum veneris, id mihi perhonorificum & gratiſſimum. Honor mi uczyniſz ieżeli raczyſz zieść umnie.

Je l'ay accompagné par honneur juſques à ſon carroſſe. Hunc ad rhedam uſque proſequutus ſum. Miáłem honor ſłużyć mu áż do kárety. Jednakże náturalniey w polſkim mowi ſię, Jeżeli mi co roſkazać ráczyſz: álbo ieżeli czego nie roſkażeſz: miałem to ſzczęście odebrać piſanie iego, mieć go uſiebie wdomu ieść znim ſłużyć mu &c.

ON DIT ironiquement, *Il a fait un bel honneur à ſa famille en trahiſſant ſon Prince.* Egregium enimvcrò decus ſuæ addidit familiæ, cùm Regem ſuum prodidit. MOWIĄ náuráganie, piękny honor uczynił Imieniowi ſwemu tą akcyą zdradziecką.

ON DIT, *Sauf voſtre honneur, Sauf voſtre reſpect, (quand on veut reprendre ou dire des choſes deſobligeantes à quelqu'un.*) Honore dicto. *Plin.* Præfato honore. *Cic.* Salvo tuo honore. abl. Honos auribut ſit habitus. *Quint-Curt.* MOWIĄ też przepraſzam, niech to nieuraża niech niegniewa &c. niech to będzie bez náruſzenia łaſki kiedy kto ma co nieprzyiemnego komu mowić.

ON appelle HONNEURS, *Certaines cérémonies qu'on obſerve en recevant des viſites, & en donnant à manger,* Honores. m. pl. Civilia officia, n. pl. OCHOTA uczciwość.

Il fait tres bien les honneurs de chez luy. Civilibus officiis rectè apud ſe fungitur. Wielki uczciciel u ſiebie w domu. **Il oublie les honneurs d'un repas qu'il donne en paroiſſant faſcheux.* Oblitus officii menſæ, quam humanitate ponit, contumeliâ tollit. *Petr.* *Pięknie ieść dał á coś gościom nie rad nie ochotny nie weſoł.

HONNEURS *funébres, (ſont les pompes & les autres cérémonies qui ſe pratiquent aux enterremens des grands.*) Funebris pompa, *genit.* funebris pompæ, f. *Quint.* Pararus funebris, maſc. *Tacit.* Funebria juſta, *genit.* funebrium juſtorum, neut. plur. *Liv.* USŁUGA pogrzebowa, wyprowadzenie ciała poważnie z koſztem y innemi apparencyami.

HONORABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui merite qu'on luy faſſe de l'honneur & qu'on le reſpecte.*) Honorabilis & hoc honorabile, *Liv.* Honorandus, a, um. *Cicer.* Honore dignus. Venerandus, a, um. *Cic.* POWAZNY záceny godny.

HONORABLE, (*Qui apporte de l'honneur.*) Honorus. Honorificus, a, um. Honorificentior & hoc honorificentius. Honorificentiſſimus, a, um. *Cic. Tacit.* POWAGĘ ſławę czyniący ſławny

Cela luy eſt honorable. Hoc illi eſt honorificum. Hoc illi eſt honori. Hoc illi glorioſum eſt. *Cic.* To mu ſławę czyni y ozdobę.

HONORABLE, (*Plein d'honneur.*) Honoratus, a, um. *Liv.* ZACNY. **Vne ancienne famille & honorable.* Vetus & honorata familia. *Suet.* *Dawny Dom y pełen záchności.

HONORABLEMENT, adv. (*Avec honneur.*) Honorifice. adv. *Cic.* ZACNIE Poważnie godnie.

HONORAIRE, adject. m. & fœm. (*Qui eſt par honneur.*) Honorarius, a, um. SŁAWNY. **Conſeiller honoraire, qui a vingt ans de ſervice.* Senator honorarius. *Radny ſławny ktory dwadzieścia ma lat uſług y ktoremu tylko tytuł Radnego dla honoru zoſtawiony. **Vn tombeau honoraire dreſſé en l'honneur d'un défunt.* Honorarius tumulus. *Suet.* *Nágrobek poważny dla ſławy wyſtawiony.

HONORAIRE, comme un ſubſt. m. (*Le ſalaire qu'on donne aux Medecins & aux Avocats.*) Honorarium, ii, n. *Cic.* HONORARIUM Upominek Doktorowi y Patronowi udárodza.

HONORER, V. act. (*Reſpecter quelqu'un, avoir de la vénération pour luy.*) Aliquem colere, (colo, colis, colui, cultum.) act. Venerari, (or, aris, atus ſum.) dep. acc. *Cic.* Habere aliquem præcipuo honore. *Cæſ. ou* in honore. *Cicer.* Aliquem obſervare, (o, as, avi, atum.) act. *ou* revereri, eor, eris, reveritus ſum.) acp. *Cic.* CZCIC ſzanować poważać kogo.

HONORER *quelqu'un,* (*luy faire* ou *luy rendre de l'honneur.*) Aliquem honorare, (o, as, avi, atum.) Honorem alicui tribuere, (uo, uis, ui, utum.) *ou* habere, (eo, cs, ui, itum.) Aliquem honore afficere, (io, is, feci, fectum.) act. *Cic.* CZESC uczciwość poſzanowanie komu czynić.

Honorer les funérailles de quelqu'un. Exequias alicujus cohoneſtare. *Cic.* Znáydować ſię ná uſłudze oſtatniey ná pogrzebowey uſłudze czyiey.

Tout le monde l'honore. Maximo eſt in honore apud omnes Omnibus eſt honori. *Cic.* Cały świat go poważa wſzyſcy mu ſię kłaniaią. **Ils ſont honorez de ce nom parmi nous.* Apud nos hoc nomine dignantur. *Tacit.* *To imię maią między námi; takim ich imieniem raczymy.

HONOREZ *moy de vos commandemens,* (*maniere civile de parler à des gens au deſſus de ſoy, qui ne ſe rend point en Latin.*) Si quid eſt quod me facere velis, jube *ou* impera. Si quid vis impera, me paratum habebis. *Cicer.* NIECH mam ſzczęście odbierać roſkazy.

Il m'a honoré de ſa confidence. Me conſcium & participem ſuorum conſiliorum fecit. *Cicer.* Pozwolił mi ſzczęścia znáiomości ſwoiey poufałości przyſtępu poufale do ſiebie. **Ceux à qui il avoit fait l'honneur de communiquer ſes deſſeins.*) Quos ſui conſilii participes habuerat. *Cæſ.* *Ci ktorym raczył ſię zwierzyć z imprezami ſwemi álbo ktorym raczył powierzyć myśli ſwoich y zámyſłow.

*HONTE, ſubſt fœm. (*Paſſion qui excite du trouble dans l'ame par le danger de ſouffrir quelque confuſion & le mépris des hommes.*) Pudor, oris, maſc. Verecundia, æ, fœm. *Cicer.* WSTYD ſromota hańba.

(Ce mot ſe prend en bonne & en mauvaiſe part.) To ſię bierze ná dobrą y złą ſtronę.

Avoir honte, Rougir de honte. Verecundiari (or, aris, atus, ſum.) dep. Erubeſcere, (ſco, is, bui, *ſans ſupin.*) neut. Pudore affici, (ior, ceris, affectus ſum.) paſſ. Pudere, (pudet, puduit *ou* puditum eſt.) Wſtydzić ſię od wſtydu iák we krwi ſtanąć.

Je commence à avoir honte de n'avoir pas étudié. Incipit me pudere non ſtuduiſſe. Wſtydzić ſię poczynam wſtyd mię bierze żem ſię nie uczył.

J'ay honte qu'eſtant le premier dans mon eſtime, vous ne ſoyez pas le plus grand dans mon empire. Rubori mihi eſt, quod præcipuus exiſtimatione, nondum fortunâ antecellis. *Tacit.* Żál mi y wſtyd mię tego że będąc náywiękſzym w poważeniu moim, nie ieſteś naypierwſzym w Państwie moim.

Ils n'ont point de honte, lors qu'ils en devroient avoir, & ils en ont quand il n'en eſt point neceſſaire. Cùm nihil refert, eos pudet; ubi pudendum eſt, (*ou* cùm opus eſt ut pudeat,) ibi pudor deſerit. *Plaut.* Illic ubi nihil opus eſt, ibi verentur, hic ubi opus eſt, non verentur. *Ter.* Tám ſię wſtydzą gdzie nie trzeba, á gdzie trzeba y gdzieby náleżało tám wſtydu nie znaią.

Avoir honte des malheurs d'autruy. Erubeſcere malis alterius. *Ovid.* Wſtydzić ſię nieſzczęścia cudzego. **De ſe présenter devant quelqu'un.* Erubeſcere ora alicujus. *Cic.* *Wſtydzić ſię ſtanąć przed kim

Avoir honte de ſa fortune, en rougir. Fortunæ erubeſcere. *Quint-Curt.* Wſtydzić ſię ſtanu ſwego.

Il y a des perſonnes qui n'ont point de honte de leurs infamies Sunt homines quos infamiæ non pudeat. *Cic.* Są tacy co ſię nie wſtydu ſwego niewſtydzą. * *J'ay honte de dire quelque mot ſale en ſa préſence.* Pudet dicere hoc præſente verbum turpe. *Ter.* *Wſtyd mię ſłowo nieprzyſtoyne wymowić przed nim.

Faire honte à quelqu'un, (*le faire rougir.*) Alicui pudorem incutere. *Hor.* Ferire frontem alicujus. *Cic.* Suffundere aliquem pudore *ou* rubore. *Ovid.* Záwſtydzić kogo ſkonfundować wſtyd mu uczynić.

ON DIT familierement, (*parlant d'un effronté qui ne rougit de rien.*) *Il a toute honte beuë.* Depoſuit *ou* poſuit pudorem omnem. *Hor.* Nihil hunc pudet. *Ter.* Os perfricuit.

Cicer. Frontem, *ou* faciem perfricuit. *Mart.* Attritâ de illius fronte ejectus eſt rubor. *Juv.* Eſt expudoratæ frontis. *Petr.* WSTYD ſtracił pſu oczy przedał.

ON DIT, (*en parlant d'un meſchant homme.*) *C'eſt la honte de ſon ſiecle.* Sui ſeculi dedecus & opprobrium. *Cicer.* SROMOTA wieku y kraiu ſwego álbo domu.

HONTE ſe dit auſſi (*en parlant des inégalitez qui ſe trouvent dans les choſes.*) *Elle a la taille belle, mais ſon viſage luy fait honte.* Eliganti eſt ſtaturâ, ſed vultu turpi. STANU pięknego ále ią twarz ſzpeci chydzi.

*HONTEUX, maſc. HONTEUSE, fœm. adject. (*Qui a honte.*) Verecundus. Pudibundus, a, um. *Cic. Plin.* Pudens, entis, omn gen, Verecundior & hoc verecundius, pudentior & hoc pudentius. Verecundiſſimus, Pudentiſſimus, a, um.) *Cic,* WSTYDZĄCY ſię WSTYDZĄCA záwſtydzony

J'ay eſté ſi honteux que je n'ay oſé le voir. Clauſit pudor meus conſuetudinem illius. *Cicer.* Tákem był záwſtydzony żem ſię y pokazać nie śmiał álbo żem nie śmiał y widzieć ſię z nim.

Vn eſprit honteux. Pudens animus. *Ter.* Wſtydliwy boiażliwy.

Il ne faut point eſtre honteux à table. Verecundari apud menſam non decet. *Plaut.* Nie trzeba ſię wſtydzić ieść u ſtołu.

*HONTEUX, (*dont on a honte.*) Pudendus. Probroſus, Fœdus, a, um, Turpis & hoc turpe. adject. Probroſior & hoc probroſius, Fœdior & hec fœdius, Turpior & hoc turpius. Probroſiſſimus, Fœdiſſimus, Turpiſſimus, a, um.) *Cic.* SROMOTNY wſtydliwy ſproſny.

Il eſt honteux de dire. Dictu pudendum eſt. Verecundum eſt dicere. *Quint.* Sromota to mowić.

Vne fuite honteuſe. Ignominioſa *ou* turpis fuga. *Cic.* Ucieczka ſromotna.

Faire une fin honteuſe. Cum ignominia ac dedecore mori. *Cic.* Sromotnie zákończyć.

ON APPELLE, *Les parties naturelles de l'homme & de la femme, Les parties honteuſes* (*que la pudeur veut qu'on couvre.*) Fars pudibunda, fœm. Pudenda. Verenda, orum, nent. plin. *Cicer.* WSTYD zowią ſię członki przyrodzone ludzkie u męſzczyzny y białogłowy ktore obnażać ſromota. Członek męſki, członek białogłowſki wſtydliwy.

ON LE DIT auſſi (*d'un homme infame.*) *C'eſt la partie honteuſe de ſa famille.* Hic opprobrium eſt & familiæ dedecus. O WIERUTNYM hultaiu mowią ſromota Domu ſwego.

*HONTEUSEMENT, adv. (*Avec ignominie, avec deshonneur.*) Ignominioſe. Turpiter. adv. Cum dedecore. Cum probro Cum ignominiâ. *Cic.* SROMOTNIE żelżywie.

*HOQUET, ſubſt m. (*Sanglot, ſoupir involontaire, qui ſe fait par quelque vapeur* ou *déreglement d'eſtomac.*) Singultus, ûs, m. Suſpirium, ii, neut *Stat.* Suſpiratus, ûs, m. *Ovid.* SZCZKAWKA.

Avoir le hoquet. Singultire, (tio, tis, tivi, gultum.) neut. Szczkawkę mieć.

Exciter le hoquet. Ciere ſingultus. *Catul.* Szkawkę czynić ſprawować ſzczkawkę.

HOQUET ſe dit auſſi (*des derniers ſoupirs d'un homme mourant.*) Singultus, ûs, m. Extremum ſuſpirium, ii, n. *Stat.* KONAC ſkonanie.

Avoir le hoquet, Eſtre à la mort. Singultare animam. *Stat.* Extremos ſpiritus trahere. *Phæd.* Efflare animam. *Cic.* Oſtatnim tchem, ducha oddać.

*HOQUETON, ſubſt. m. (*Eſpece de ſaye* ou *de caſaque.*) Sagum, gi, n. Paludamentum, i, n. *Cic.* KOLET łofica.

HOQUETON, (*Celuy qui en eſt veſtu.*) Sagatus. Paludatus, a, um. KOLETNIK co w kolecie ubrany chodzi.

HORAIRE, adj. terme de gnomonique, (*Qui concerne les heures.*) Horarius, a, um. GODZINNY.

HORIZON, ſubſt. m. (*Cercle qui termine & diſtingue cette partie du monde que nous voyons, de celle que nous ne voyons pas, diviſant l'hemiſphere ſuperieur d'avec l'inferieur.*) Horizon, ontis. m. *Vitr. Manil.* Finiens, entis, m. Orisfiniens, m. *Cic.* Finitor, oris, m. *Sen.* Orbis, qui cœlum quaſi medium dividit, & noſtrum aſpectum definit. *Cic.* KRAY świata gdzie kto z mieyſca wyſokiego iák náydaley okiem záſiągnąć a daley oka zápuścić niemożna. Horyzont kray widoczny.

HORIZONTAL, m. HORIZONTALE, f. adj. (*De l'horizon.*) Horizonti *ou* finieti circulo ad libellam reſpondens, entis, omn. gen. HORYZONTALNY iák okiem tylko rzucić y zaſiągnąć może proſto wlinią ieduo wdrugie.

HORIZONTALEMENT, adv. (*D'une ſituation horizontale.*) Situ horizonti ad libellam reſpondente. ablat. HORYZONTALNIE proſto iedno w drugie.

HOROLOGE, ſubſt, f. (*Machine automate, qui ſert à meſurer le temps, & à marquer les heurés.*) Horologium, ii, n. *Cic.* ZEGAR idący.

Horloge à rouës. Horologium rotatum. Zegar z kołami do nakręcenia. **Horloge d'eau.* Horologium ex aquâ. Clepſydra, æ, fœm. *Vitr. Cic.* *Zegar wodny ciekący wodą, klepſydra wodna. **Horloge de ſable.* Horologium exarenâ.*Zegar piaſkowy klepſydra zwyczayna. **Horloge à pendule.* Oſcillatorium horologium. *Zegarek pektoralik zegar wiſzący Tarcza &c. **Horloge ſolaire* ou *Cadran au ſoleil.* Horologiũ ſolarium. *Plin.* Sciothericum horologium. *Plin.* Solarium. *ſeul, Cic.* *Zegar ſłoneczny kompas.

La montre ou *le cadran d'une horloge qui marque les heurés.* Horarum index, *genit.* indicis, m. *ou* tabula, æ, f. Tarcza zegarowa ná ktorey godziny **L'aiguille d'une horloge.* Horarum index mobilis, *ou* virga tranſversa. * Języczek zegarkowy Index. **Le ſtile d'une horloge ſolaire.* Gnomon, onis, m. *Vitr.* Umbræ indagator, oris, m. *Vitr.* *Pręt kompaſowy od ktorego cien ná godziny pada.

L'art de faire des horloges ſolaires. Gnomonice, es, f. *Vitr.* Náuka zegarow ſłonecznych to ieſt kompaſow robienia. **Qui gouverne une horloge.* Horologii moderator *ou* rector, orls, m. *Zegarmiſtrz zegarem záwiaduiący.

HORLOGER, *mieux qu'* HORLOGEUR, ſubſt. m. (*Faiſeur d'horloges.*) Horologiorum opifex, *genit.* opificis, m. *ou* faber, bri, m. *ou* fabricator, oris, m. ZEGARNIK tenco zegary robi.

HORMIS, *ou* HORSMIS, adv. (*Excepté.*) Extra. Præter *avec un accuſatif.* PROCZ, wyiąwſzy. **Tous horſmis* ou *excepté luy* Omnes præter illum. *Wſzyſcy procz (álbo) wyiąwſzy iego.

HORNE, *ou* HORN, (*Ville des Pays-Bas dans la Nort-Hollande, ſi nóe ſur la mer avec un bon port.*) Horna, æ, fœm. HORNA Miaſto w holandyi nád morzem z portem dobrym.

HOROSCOPE, ſubſt. maſc: (*Le degré de l'aſcendant, qui préſide à la naiſſance, & dont on tire des prédictions de la fortune d'une perſonne.*) Hora genitalis, *genit.* horæ genitalis, f. *Tacit.* Genitura, æ, f. *Suet.* Prædictio & notatio cujuſque vitæ ex natali die. *Cic.* GWIAZD położenie ná niebie czaſu národzenia czyiego, konſtelacya, Gwiazda żywotoſprawna z ktorey o ſzczęściu y wſzelakim powodzeniu dziecięcia ktore ſię pod táką konſtelacyą y gwiazdą rodzi rokuią.

Tirer l'horoſcope de quelqu'un. Conjicere alicui ſutura ex ſidere natali, *ou* ex ſidere quo aſcendente natus eſt, *ou* ex ſidere quod erat in aſcenſu. Opiſać komu powodzenie życia z konſtelacyi národzenia, figurę komu erygować.

Nos horoſcopes ſont admirablement ſemblables. Incredibili modo conſentit aſtrum utrumque. *Horat.* Certo fœdere dies conſentiunt & ab uno ſidere ducuntur. *Perſ.* Pod iednąśmy właśnie gwiazdą rodzili.

TIREUR *d'horoſcope*, (*Aſtrologue judiciaire.*) Genetchliacus, i, m. *Aul Gel.* Horoſcopus, i, m. *Perſ.* Mathematicus, ci, m. *Juv. Tacit.* Chaldæus, æi, maſc. *Cic.* GWIAZDARZ co figury wyſtawia y opiſuie życia powodzenie z gwiazd położenia przy narodzeniu, praktykarz z gwiazd zábobonny.

La ſcience des tireurs d'horoſcopes. Genethliologia, æ, fœm. *Vitr.* Praktyka wrożba wieſzczba z gwiazd náuka praktykarſka.

HORREUR, ſubſt. fœm. (*Paſſion violente de l'ame qui la fait fremir.*) Horror, oris, maſc. *Cic.* STRACH obrzydliwość obrzydzenie okropność.

AVOIR *horreur*, *Avoir en horreur*, *Eſtre ſaiſi d'horreur.* Horrere, (horreo, es, ui, *ſans ſupin.*) Horreſcere. neut. *Virg. Cic.* MIEC w obrzydliwości lękać ſię ſtrachać ſię.

Tibere avoit horreur de luy en ſa vieilleſſe, car il avoit le viſage couperosé & ſouvent chargé d'emplaſtres. In ſenectute corporis habitus pudori erat Tiberio, quippe ulceroſa faciesac medicaminibus interſtincta. *Tacit.* Tyberyuſz Ceſarz ná ſtarość ſam ſobie obrzydł, twarz maiąc z kancerowaną y záplaſtrowaną,

Avoir horreur de la pauvreté Pauperiem horrere. *Horat.* Lękać ſię ubóſtwa álbo brzydzić ſię nim. **De ſon crime* Horrere crimen. Deteſtari *ou* execrari crimen. *Cic.* Brzydzić ſię grzechem zbrodnią ſwoią.

HORRIBLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui fait l'orreur à voir & à entendre.*) Horribilis & hoc horribile. adject. Horrendus. Horrificus, a, um. *Cicer.* STRASZNY ſtraſzliwy krorego ſtrach widzieć ſtrach ſłyſzeć brzydko ná niego patrzyć o nim ſłyſzeć ſtrach czyniący.

HORRIBLE ſe dit auſſi par exaggeration (*d'une choſe exceſſive.*) Inſuctus. Immen us. Infinitus, a, um. *Cic.* STRASZNY ſkaradny okrutny. **Il fait une dépenſe horrible.* Infinitos ſumtus facit. *Straſzny koſzt prowadzi nieſkończony.

HORRIBLEMENT, adv. (*D'une maniere horrible.* Horribilem *ou* horrendum in modum. STRASZNIE ſproźnie brzydko ſromotnie,

HORRIBLEMENT, (*Exceſſivement.*) Inſanè. Immenſè. Extra modum. *Cic* STRASZNIE ſzkaradnie.

*HORS, (*Préposition.*) Extra. ZA. **Hors le Royaume.* Extra regnum. *Zá granicą. **Souper hors de la maiſon* ou *Souper de hors.* Foris cœnare. *Plin.* *Jadać nie wdomu gdzieindziey iadać. **Hors de danger.* Extra periculum. *Cic.* *Wyſzedł z niebeſpieczeńſtwa.

Qui eſt hors de ſoy ou *de ſon bon ſens.* Qui ſuæ mentis compos non eſt. *Cic.* Animi impos. *Plaut.* Qui impotenti eſt animo. *Ter.* Qui apud ſe non eſt. *Petr.* Niecznie ſię od złości od żalu &c.

Qui eſt hors d'eſperance d'avoir quelque choſe. Cui alicujus rei obtinendæ ſpes omnis abſciſſa eſt. *Liv.* Straconcy nádziei, bez nádziei.

HORS *de prix.* Extra pretium. *Plaut.* NIEOSZACOWANY

Il eſt hors de page. Exceſſit illi ætas ex magiſterio. *Plaut.* Exceſſit ex ephebis *Ter.* Już z chłopięcych lat wyſzedł. **Il eſt hors d'inſulte.* Clauſus *ou* tutus ab omni injuriâ. *Beſpieczny od nápaści.

Cela eſt hors de ſaiſon. Intempeſtivè illud fit. Nie według czaſu.

HORS, (*Horſmis, excepté.*) Ertra. Præter. WYIĄWSZY, procz oprocz. **Hors l'homme.* Præter hominem. *Proczczłeka. **Hors un* ou *deux pour le plus.* Excepto uno aut ad ſummum altero. *Cic.* *Procz iednego álbo dwoch náywięcey.

(Lorſque *Hors* ſignifie *Hormis*, on luy donne un Accuſatif en noſtre Langue; mais lors qu'il ſignifie *Dehors*, on luy donne ordinairement un Genitif.) Tá partykuła *hors* Francuſka kiedy znaczy wyiąwſzy w Francuſkim kładzie ſię z *Akuzatywem*, kiedy záś znáczy procz kładzie ſię w tymże języku z *Genitywem.*

HOSPICE, ſubſt, m (*Lieu où l'on retire les étrangers.*) Hoſpitium, ii, neut. *Cic.* GOSPODA Gościniec dom Gościnny.

HOSPITAL, (*on prononce* HôPITAL.) ſubſt. maſc. (*Lieu où l'on retire les pauvres malades.*) Publica pauperum domus, *genit.* publicæ pauperum domûs, fœm. Valetudinarium publicum, i, neut. *Colum. Sen.* SZPITAL ná ubogie dom.

HOSPITAL *pour les pelerins & eſtrangers.* Publica hoſpitalis pauperum advenarum domus. Publicum advenarum hoſpitium, neut. GOSPODA dom ná pielgrzymy, y ubogie podrożne.

ON DIT figurément, *Envoyer quelqu'un à l'hoſpital, le ruiner.* Evertere aliquem bonis omnibus ac fortunis. *Cicer.* DO ſzpitala kogo wyprawić, *niewłaśnie* w niwecz go obrocić y ná wſzyſtkim zruinować.

Il ne me reſte plus que d'aller à l'hoſpital. Mihi ad mantiſcam *ou* ad raſtros res rediit. *Plaut. Ter.* Już nie mam co czynić chyba do ſzpitala ſię udać.

HOSPITALIER, maſc. HOSPITALIERE, fœm. (*Celuy ou celle qui reçoit les pauvres paſſants.*) Hoſpes, *genit.* hoſpitis, maſc. Hoſpitalis homo. *Cic.* Hoſpita *ou* hoſpitalis mulier, fœm. *pour une femme.* GOSCINNY, GOSCINNA, Goſpodyni, Goſpodynia.

HOSPITALITE', ſubſt. f. (*Charité qu'on exerce envers les paſſants & les voyageurs, en leur donnant le couvert & à manger.*) Hoſpitalitas, atis, fœm. *Cicer.* GOSCINNOSC ludzkość ochota wygoda gościnnym podrożnym gościom zwłaſzcza ubogim cnota.

Donner ou *faire l'hoſpitalité à quelqu'un.* Excipere aliquem hoſpitio. *Ovid.* Gościnność ludzkość ochotę gościowi zwłaſzcza podrożnemu pielgrzymowi ubogiemu oświadczyć.

HOSTE, (*on prononce* HôTE.) ſubſt. m. (*Qui reçoit chez luy ſes amis gratuitement & liberalement.*) Hoſpes, *genit.* hoſpitis, m. *Cic.* GOSPODARZ ochotny rad w domu.

HOSTE, (*Celuy qui eſt receu liberalement chez quelque amy.*) Hoſpes, *genit.* hoſpitis, m. *Cic.* GOSC.

HOSTE, (*Hoſtelier qui loge pour de l'argent.*) Caupo, onis, maſc.

maſc. Stabularius, ii, maſc. *Sen.* GOSCINNY Goſpodarz kaczmarz auſternik.

HOSTE, (*Celuy qui eſt logé dans une hoſtelerie.*) Diverſor, oris, maſc. *Cic.* Hoſpes, *genit.* hoſpitis, m. *Sen.* GOSC podrożny w gościeńcu ſtoiący nocuiący popaſuiący.

HOSTEL, (*on prononce* HôTEL.) ſubſt. m. (*Maiſon des Princes & des Grands Seigneurs.*) Ædes, *genit.* ædium, f. pl. Domus, ûs, f. *Cic.* PAŁAC Dwor mieſzkanie Pańſkie.

HOSTEL *de ville*, Baſilica, æ, f. *Cic.* RATUSZ.

HOSTEL-*Dieu*, (*Hoſpital où l'on reçoit & où l'on panſe les malades.*) Domus Dei, f. Commune veletudinarium pauperibus curandis, n. Noſocomium, ii, n. *mot grec.* SZPITAL publiczny dla chorych.

HOSTEL *des Invalides*, (*Maiſon royale conſtruite à Paris, où l'on retire les Officiers & les Soldats qui ne peuvent plus ſervir à cauſe de leurs bleſſures.*) Taberna meritoria, æ, f. *Cic.* STRACONYCH żołnierzy w Paryżu ſzpital.

HOSTEL, (*Maiſon garnie où demeurent les eſtrangers qui ſont de qualité.*) Hoſpitium meritorium, ii, neut. DOM dla gościa porządny y przybrany zwłaſzcza dla znacznych oſob podrożnych.

MAISTRE *d'hoſtel chez les Princes.* Tricliniarches, chæ, maſc. *Petr.* Structor. Obſonatot, oris m. *Petr. Plaut.* (*parce que chez les Grands, les Maitres d'hoſtel vont à la proviſion & ſervent ſur table.*) MARSZAŁEK Dworu co rząd u Pánow nád ludźmi we wſzyſtkim wiedzie.

HOSTELERIE, (*on prononce* HôTELERIE.) ſubſt. f. (*Lieu ou l'on loge les paſſants & les voyageurs.*) Diverſorium, ii, n. Caupona, æ, fœm. *Cic.* Taberna diverſoria, æ, fœm. *Plaut.* Stabulum, i, neut. *Petr. Plaut.* Diverticulum, i, neut. *Ter* Hoſpitium, ii, neut. *Hor.* GOSCINIEC zwyczayny dlapodrożnych.

Petite hoſtelerie. Diverſoriolum, i, neut. Cauponula, æ, fœm. *Cic.* Modicum hoſpitium, ii, neut, *Plaut.* Karczemka.

Aller loger à l'hoſtelerie. Ad cauponam divertere. *Cic.* In tabernam diverſoriam divertere. Stanąć w karczmie. **Je m'arreſteray dans l'hoſtelerie la plus commode.* Requieſcam in peropportuno diverſorio. *Cicer.* *Stanę w karczmie náywygodnieyſzey bardzo wygodney.

Eſtre logé à l'hoſtelerie. In cauponâ diverſari. *Cic.* Stać w karczmie.

HOSTELIER, (*on prononce* HôTELIER.) ſubſt. m. (*Celuy qui tient hoſtelerie.*) Diverſitor, oris, maſc. *Petr.* Stabularius, ii, maſc. *Sen.* Caupo, onis, maſc. *Horat.* GOSPODARZ gościnny kaczmarz.

HOSTELIERE, ſubſt. f. (*Hôteſſe.*) Hoſpita, æ, f. *Cic.* Copa, æ, f. *Virg.* GOSPODYNI gościnna kaczmarka.

HOSTESSE, (*prononcez* HôTESSE.) ſubſt. fœm. (*Celle qui donne à loger.*) Hoſpita, æ, fœm. *Cicer.* GOSPODYNI Gościnna kaczmarka.

HOSTIE, ſubſt. fœm. (*Victime qu'on immoloit en ſacrifice aux Divinitez payennes.*) Hoſtia, æ, fœm. *Cic.* OFIARA bydlę ná ofiarę.

HOSTIE dans la Religion ſe dit (*de la perſonne du Verbe incarné, qui aeſté immolé comme une hoſtie pure pour le ſalut des hommes.*) Hoſtia. Victima, æ, f. OFIARA w wierze S. mowi ſię o ſobie Słowa Przedwiecznego. ktora była ofiarowana iáko niewinna ofiara dla ludzkiego zbawienia. Hoſtya też w Polſkim ſię zowie ta ktorą we mſzy S. ofiaruią kapłani poświęcaią y pożywaią ná wyobrażenie y pamiątkę ofiary krzyżowey.

HOSTILEMENT, adv. (*D'une maniere ennemie.*) Hoſtiliter. adv. Hoſtilem in modum. *Cic.* PO Nieprzyiacielſku.

HOSTILITE', ſubſt. f. (*Action d'ennemi.*) Hoſtilitas, atis, fœm. *Sen.* Hoſtile odium, *genit.* hoſtilis odii, neut. *Cic.* Vis hoſtilis, fœm. Hoſtilia, ium, neut. pl. *Tacit.* NIEPRZYIACIELSKIE záczepki nápaści przykrości.

Annibal défendit qu'on ne fiſt aucun acte d'hoſtilité ſur les terres de Fabius. Ab agro Fabii ferrum, ignem, vim omnem hoſtium abſtinere juſſit Annibal. *Liv.* Anibal zákazał, áby żádney ſzkody przykrości krzywdy cięſzkości nie czynić w dobrach Fabiuſzowych.

**Faire des actes d'hoſtilité.* Facere hoſtilia. *Tacit.* *Po nieprzyiacielſku záczepki czynić.

*HOTTE, ſubſt. fœm. (*Sorte de pannier d'oſier qu'on porte ſur le dos.*) Sporta doſſuaria, æ, f. Corbis doſſuaria, fœm. Corbis ad dorſum accommodata, fœm. KOSZ wielki ktory ná plecach noſzą.

*HOTTE'E, ſubſt. f. *Hottée de raiſins.* Corbis doſſuaria plena vinaceis raecemis. KOSZ gron winnych. **De fruits.* Corbis plena pomis. *Kosz owocow.

*HOTTEUR, m. HOTTEUSE, f. (*Celuy ou celle qui porte la hotte.*) Bajulus doſſuarius, i, maſc. TEN álbo ta co kosz ná ſobie dzwiga y z koſzem ná plecach hodzi. *Qui circumfert ſportam doſſuariam, (*on dira* quæ *parlant d'une hotteuſe.*) *Przekupka kosz ná plecach noſząca.

*HOUBLON, ſubſt. m. (*Plante qui fleurit en maniere de grappe, & dont on ſe ſert à faire de la bierre.*) Lupus ſalictarius. i, m. *Plin.* CHMIEL, do piwa.

*HOUBLONNIERE, ſubſt. f. (*Lieu où croiſt du houblon.*) Salictarium, ii, neut. Campus in quo ſeritur lupus ſalictarius. CHMIELNIK.

HOUDAN, (*Petite ville du gouvernement de l'Iſle de France ſur la riviere de Vegre, vers les frontieres de la Beauce.*) Hodanum, i, n. HUDAN miaſteczko Francuſkie.

*HOUE, ſubſt. fœm. (*Inſtrument de vigneron, pointu par le bout, à becher la terre, & particulierement la vigne.*) Ligo, onis, m. *Colum.* MOTYKA do kopania ziemi zwłaſzcza do okopywania winnic.

HOUE *à deux cornes* ou *fourches.* Paſtinum, i, n. *Colum.* Bidens, entis, m. KOPACZ.

*HOUER *la vigne.* V. act. Vineam ligone fodere, (io, is, fodi, foſſum.) Paſtinare terram. *Colum.* Verſare ſolum bidente. *Tibul.* OKOPYWAC Winnice.

Qui houë la terre. Paſtinator, oris, máſc. *Colum.* Kopacz kopaiący ziemię.

L'action de houër. Paſtinatio, onis, f. Paſtinatus, ûs, m. *Plin.* Kopanie okopywanie.

*HOULETTE, ſubſt. fœm. (*Baſton de berger avec lequel il conduit ſon troupeau.*) Pedum, i, neut. *Virg.* LASKA paſtuſza kiy koſtur.

*HOUMART, ſubſt. m. (*Sorte de poiſſon de mer.*) Cammarus, i, m. *Plin.* RAK morſki.

*HOUPPE, ſubſt. fœm. (*Touffe de ſoye qu'on met au haut des bonnets.*) Apex ſericus, *genit.* apicis ſerici, maſc. *Virg.* KUTAS iedwabny ná czapce.

*HOUPPELANDE, ſubſt. f. (*Cappe* ou *manteau à l'uſage des bergers & des voyageurs, pour ſe garentir de la pluye.*) Penula, æ, f. OPONCZA od deſzczu. *Penula ſcortea. *Mart.* (*parce qu'on les faiſoit anciennement de cuir.*) *Opończa ſkorzana iákie z dawna robiono. *Penula gauſapina. *Mart.* (*parce qu'on les faiſoit d'une étoffe fort groſſiere.*) *Opończa habowa.

*HOURDER *une muraille*, V. act. (*La maçonner groſſierement.*) Ruderare parietem. act. *Vitr.* ZAFRAWIAC ścianę pierwſzy tynk dawać.

(Terme des Maçons.) Termin mularſki.

*HOUSPILLER *quelqu'un* (terme bas.) V. act. (*Tirailler quelqu'un, le preſſer fort, en ſorte que ſes habits ſoient dechirez* ou *chiffonnez.*) Succuſſare & vexare aliquem. act. SZARPAC targać kogo zá ſuknie ciągnąc.

*HOUSSE, ſubſt. fœm. *Ce qui ſert a couvrir un lit* ou *des chaiſes.*) Stragulum, i, neut. Stragula, æ. f. POKROWIEC ná łoſzko krzeſła ſtołki.

Houſſe de cheval. Equi ſtragulum, i, neut. Dera ná konia álbo dek.

*HOUSSER, V. act. (*Nettoyer avec un houſſoir* ou *un balay.*) Situm detergere *ou* detergere. act. *Plin.* CHĘDOZYC trzepać trzepaczką. **Houſſer une maiſon.* Tollere aranea & ſordes ab ædibus. act. *Phæd.* *Chędożyć ściany o miatać.

*HOUSSINE, ſubſt. f. (*Gaule, branche délice de houx.*) Virgula, æ, f. *Virg.* ROZGA wić cienka.

*HOUSSOIR, ſubſt. m. (*Balay emmanché d'une perche* ou *long manche, propre à houſſer les tapiſſeries* &c.) Scopæ, arum, f. pl. *Hor.* TRZEPACZKA álbo ſzczotka pokoiowa ná laſce wſadzona do omiatania obicia &c.

HOUTARDE, ſubſt. f. (*Oiſeau de la groſſeur d'un dindon, dont la chair eſt fort délicate: on en prend en Champagne.*) Otis, idis, f. *Plin.* DROP ptak dziki wielkości Indyka.

*HOUX, ſubſt. maſc. (*Arbre toûjours verd, & qui a les feuilles fort piquantes.*) Aquifolium. ii, n. Aquifolia, æ, f. *Plin.* WIĘZOZOŁD oſtrokrzew.

*HOYAU, ſubſt. maſc. (*Inſtrument avec quoy on fouit la terre, outil de pionnier.*) Ligo, onis, maſc. *Hor.* MOTYKA.

*HUCHE, ſubſt. f. (*Eſpece de coffre à paitrir la paſte pour faire le pain.*) Mactra, æ, f. *Petr.* DZIEZA do roſczynienia ciaſta ná chleb.

*HUCHER, V. act. vieux mot & hors d'uſage, qui ſignifie

Appeller quelqu'un tout haut. Vocare *ou* inclamare aliquem. (o,as,avi, atum.) act. *Plaut.* WOŁAC kogo ná głos zá nim wołaiąc ſłowo ſtare Francuſkie y wyſźie z zwyczaiu.

*HUE'E, ſubſt f. (*Cri confus d'une multitude qui ſe moque de quelqu'un.*) Conclamatio. Vociferatio, onis, f. Inconditus turbæ aliquem exſibilantis clamor, *genit.* inconditi clamoris maſc Convicium, ii, neut. *Ter.* SZYDZENIE wyſzydzenie.

*HUER *quelqu'un*, V. act. (*Le pourſuivre en criant après luy & le ſifflant.*) Conviciis & ſibilis conſectari aliquem. Inſequi *ou* verberare conviciis os alicujus. Clamore convicioque jactare aliquem *Cic.* Proſcindere aliquem conviciis. *Plin.* Pipulo aliquem differre. *Plaut.* SZYDZIC wyſzydzić z kogo wołać zá nim ſzydząc y wyśmiewaiąc.

HUESCA, (*Ville Epiſcopale du Royaume d'Arragon, ſur la riviere d'Iſuela.*) Oſca Illergetum, *genit.* æ, fœm. OSKA Miáſto y Biſkupſtwo w Aragonii nádrzeką tegoż imięnia.

*HUET, *ou* HULOT, ſubſt. m. (*Oiſeau de nuit, de plumage cendré, tavelé de noir, & aux yeux noirs.*) Ulula, æ, f. *Plaut.* PUSZCZYK Puhacz ſowa.

*HUGUENOT, m. HUGUENOTTE, f. (*Celuy & celle qui ſuit la doctrine de Calvin l'hereſiarque.*) Calvini ſectator, oris, m. Calvinianis erroribus imbutus *ou* infectus, a, um. Calvini diſcipulus, i, m. HUGONOT HUGONOTKA kalwin, Kálwinka.

*HUGUENOTISME, ſubſt. m. (*Secte de Calvin.*) Calviniana ſecta, æ, f. KLWINSKA ſekta.

HUILE, ſubſt. f. (*En general ſoit d'olive, de noix* &c.) Oleum,ei,n. *Cic.* OLIWA z Oliwnikow oley álbo oleiek.

Huile d'olives. Oleum *ou* Oliwum, i, n. *Plaut. Hor.* Oliwa z Oliwnikow. * *Huile de noix.* Oleum caryinum, i, neut. *Plin.* *Oleiek orzechowy. **Huile d'amandes.* Oleum amygdalinum, i, neut. *Plin.* *Oley oleiek migdałowy. **Huile de baume.* Oleum balſaminum, i, n. *Plin.* *Oleiek bálſamowy. **Huile de cedre.* Cedrelæon, i, n. *Plin.* * Oleiek Cedrowy, **Huile roſat.* Oleum roſaceum *ou* rhodinum, i, neut. *Plin* *Oleiek rożowy U nas procz tych oleykow záżywaią miáſto oleiu oliwnego ktory tu ſię nierodzi, Oley lniany, konopny, makowy, bukwiany.

HUILE *vierge, (la premier huile que l'on tire ſans la preſſer.*) Oleum primæ notæ *ou* primæ preſſuræ. *Colum.* OLIWA álbo oley przedni ſam ſię przez ſię ſączący bez tłoczenia, **Le plus pur de l'huile* Flos eloi. *Náy przedniey ſza oliwa álbo oley treść **Huile d'un gout merveilleux.* Egregii ſaporis oleū. *Colum.* *Oliwa oley dziwnie ſmaczny dobry, ſmaku wyśmienitego.

HUILE, (*dont ſe frottoient anciennement les Athletes avant que de combattre, pour donner moins de priſe à leur adverſaire, & ſe rendre les membres plus ſouples.*) Ceroma, atis, n. *Plin.* MASC zápaśnikow.

PRESSUREUR *d'huile.* Factor, oris, m. *Cat.* Olearius. *Petr.* OLEYNIK oleynik co oley álbo oliwę robi. **Ce qu'on tire d'huile à une fois.* Factus, ûs, maſc. *Var.* * To co ſię zá iednym tłoczeniem álbo wybiciem oleiu zrobi. **Lieu où l'on ſerre l'huile.* Cella olearia, æ, f. *Cic.* *Schowanie ná oliwę lub oley. **Vaſe à mettre l'huile.* Olearia vaſa, orum, n. pl. *Colum.* *Statki ná oley álbo oliwne. **La lie de l'huile* Fex, *gen.* fecis, f. Amurca, æ, fœm. *Colum.* *Fuz drozdze oliwne.

Remettre de l'huile dans une lampe qui va s'eſteindre. Inſtillare oleum lumini. *Cic.* Lucernis occidentibus inſtillare oleum. *Petr.* Dolewać lámpy oliwą áby niegaſła. **N'y ayant plus d'huile dans les lampes, elles alloient s'eſteindre.* Lucernæ humore defectæ extremum lumen ſpargebant. *Petr.* *Gdy nie ſtawało oleiu w lampach, gaſnęły.

ON DIT proverbialement & figurément, *Cét ouvrage ſent bien l'huile*, pour dire qu'*Il a eſté bien travaillé la nuit & le jour.* Elucubratum *ou* elaboratum opus, *genit.* elucubrati *ou* elaborati operis, neut. *Cic.* NIEWŁASNIE: Kágankiem álbo święcą traci tá praca robota, to ieſt że nocą przy świecy doſiadaiąc robiona.

Jetter de l'huile dans le feu, Animer davantage un homme qui eſt en colere. Oleum addere camino. *Hor.* Inſtigare incenſum. *Ter.* Oleiu do ognia przylewać, podbudzać rozgniewanego.

Perdre ſon huile, ſa peine, ſon travail Oleum & operam perdere. *Cic.* Prożno czas y ſłowa tracić.

ON DIT, (*de celuy qui meurt par une défaillance de nature.*) *Il n'y a plus d'huile dans la lampe.* Vitalis humor *ou* calor hunc deficit. ZGASŁ umarł.

HUILER, V. act. (*Enduire ou frotter d'huile.*) Oleo ungere, (go, gis, unxi, unctum.) act. acc. *Hor.* OLEIEM náſmarować nátrzeć ſkropić nápuścić.

HUILER, *Aſſaiſonner des choux d'huile.* Bono oleo caules ungere. *Hor.* Inſtillare oleum caulibus. OLEIEM záprawić okrašić omaścić kapuſtę.

HUILEUX, m. HUILEUSE, f. (*Qui rend beaucoup d'huile.*) Oleoſus, a, um. *Plin.* OLEYNY tłuſty.

HUILIER, ſubſt. m. (*Faiſeur ou vendeur d'huile.*) Factor, oris, m. *Cat.* Olearius, ii, m. *Plaut. Petr. Colum.* LEIARZ Oleiarka przekupień álbo przekupka oleiu.

HUIS, ſubſt. m. vieux mot qui ſignifie *Une porte.* Oſtium, ii, n. *Cic.* DRZWI odrzwi.

ON DIT au palais, *A huis clos, Les portes fermées.* Occluſis foribus. abl. DRZWI zámknąwſzy: zábiwſzy drzwi.

HUISSIER, ſubſt. m. (*Celuy qui garde la porte chez les Princes.*) ODZWIERNY pokoiowy. * *Huiſſier du cabinet du Roy.* Qui eſt ab oſtio conclavis regii. *Odrzwierny Krolewſki.

HUISSIER, *dans les Compagnies de Judicature & des Univerſitez, qui marche devant les Magiſtrats, & qui fait faire ſilences.*) Apparitor, oris, maſc. *Cic.* CEKLARZ, woźny, Sepient Akademicki.

HUISSIER, (*Sergent.*) Accenſus, i, m. *Liv.* DZIESIĄTNIK Kápral.

HUISTRE *a l'écaille*, (*on prononce* HUITRE.) ſubſt. f. (*Certain petit poiſſon de mer, enfermé entre deux écailles.*) Oſtrea, eæ, f. *Cic.* Oſtreum, ei, n. *Juv. & mieux* Oſtrea, eorum, n. pl. OSTRYGA malż morſki w ſkorupie.

Abondant enhuiſtres. Oſtreoſus, a, um. Oſtryg wiele maiący.

Reſervoir où les anciens nourriſſoient des huitres. Oſtrearium vivarium, ii, n. Oſtrearia piſcina, æ, fœm. *Plin.* Sádá ná oſtrygi gdzie dawni, oſtrygi żywili y chowali.

HUIT, (*Nom de nombre indéclinable.*) Octo, *indecl.* Octoni, æ, a. *Cic.* OSM liczba.

(Les Romains le marquoient ainſi VIII. & les Arabes 8.) Rzymską liczbą piſze ſię ták VIII. proſtą ták 8.

Pendant ou durant huit mois. Octo menſibus. abl. Octo menſes. acc. Per octo menſes. Octonis menſibus. abl. *Plin.* Przez Ośm miesięcy.

Sur les huit heures. Circiter horam octavam. *Hor.* Około Ośmy ná ośmą.

HUIT *à la fois.* Octo ſimul. OSM razem.

HUIT FOIS *autant.* Octuplus, pla, plum. OSM rázy tyle. * *Lors qu'ils eurent huit fois autant de revenu qu'ils avoient eu au commencement, ils firent un treſor public.* Octuplicato cenſu, ærarium fecerunt. *Liv.* * Gdy mieli Ośm rázy tyle dochodu, ile z początku, záłożyli (álbo) poſtanowili ſkárb publiczny.

DE HUIT. Octonarius, a, um. *Plin.* OSMY.

HUIT FOIS. Octies. adv. *Cic.* OSM rázy. * *Huit cens.* Octingenti, tæ, ta. *Cic.* (*le chiffre Romain,* DCCC. *l'Arabe* 800.) *Huit cens fois.* Octingenties. adv. *Aſcon. Pedian.* *Ośm ſet: liczbą rzymſką DCCC proſtą 800. Ośm ſet razy, Ośm ſet kroć.

HUIT CENTIESME, ou *le dernier de huit cens.* Octingenteſimus, a, um. *Cic.* OSM ſetny.

HUIT MILLE. Octies mille, omn. gen. *indecl.* Octo millia, (*genit.* millium.) n. pl. (*le chiffre Romain,* VIII. M. *ou* VIII. clo. *l'Arabe* 8000.) OSM TYSIĘCY liczbą rzymſką VIII M. álbo VIII. clo. Arabſką. 800.

HUIT *mille fois.* Octies millies, adv. OSM tyſięcy razy.

LE HUIT MILLIESME, ou *le dernier de huit mille.* Octies-milleſimus, a, um. OSM tyſięczny.

HUITAINE, ſubſt. f. (*L'eſpace de huit jours.*) Octo dierum ſpatium, ii, n. OSM dni tydzień.

Dans la huitaine. Intra octo dies. Intra octo dierum ſpatium. W ośm dni w tydzień.

HUITIESME, (*on prononce* HUITIE'ME.) adject. Octavus, a, um. *Cic.* OSMY. **Il a eſté fait Conſul pour la huitieſme fois.* Octavum conſulatum gerit. Numeratur octavus eius conſulatus. * Po Ośmy raz obrany ná urząd náywyższy Rzdziecki.

HUITRE, *Voyez* HUISTRE *comme on l'écrit.* OSTRYGA

HULL, (*Ville d'Angleterre dans la province d'Yorck, à l'embouchure de la riviere de Humber.*) Hullum, i, n. Petautia, æ, f. HULL. Miáſto Angielſkie.

HUM

HUMAIN, m. HUMAINE, f. adject. (*Qui appartient à la nature de l'homme.*) Humanus, a, um. LUDZKI Człowieczy.

La nature humaine, La genre humain. Natura humana, f. Genus humanum, n. *Cic.* Natura národ ludzki Rodzay plemię ludzkie.

HUMAIN, (*Doux, tendre, compatiſſant, civil, qui a de l'humanité.*) Humanus, a, um. Comis & hoc come. (*on dit au Comparatif.* Humanior & hoc humanius, Comior & hoc comius; *& au Superlatif* Humaniſſimus, Comiſſimus, a, um.) *Cic.* LUDZKI łáſkawy chętny przyiemny ochotny.

Eſtre toujours fort humain & fort honneſte. Humanitati ſuæ conſtare. *Cic.* Być zawſze bárdzo łáſkawym y ludzkim.

LES HUMAINS, (*les hommes.*) Homines, um, m. pl. Humanum genus, n. *Cic.* LUDZIE.

LES LETRES *humaines*, (*Les belles lettres dont il n'y a que les hommes qui ſoient capables.*) Sudia humanitatis, *genit.* orum, n. pl. Litteræ, arum, f. pl. *Cic.* Politior humanitas, *genit.* politioris humanitatis, f, *Cic.* NAUKI poważne ludzkie.

HUMAINEMENT, adv. (*A la façon des hommes.*) Humano more *ou* ritu. abl. Hominum more. abl. *dans Terence.* PO ludzku iák ludzie.

HUMAINEMENT, adv. (*Avec douceur, avec bien de l'humanité.*) Humanè. Humaniter. adv. *Cic.* LUDZKO łaſkawie przyiemni.

HUMANIZER *quelqu'un*, V. act. (*Le rendre doux & traittable.*) Humanum & facilem aliquem reddere. Tribuere alicui humanitatem. Informare aliquem ad humanitatem. Aliquem hominem reddere. *Cic.* OCHROSTAC kogo ludzkim go uczynić, y do ludzkości przywieść.

s'HUMANIZER, (*S'adoucir, ſe rendre plus traittable.*) Se facilem & humanum præbere. Commodioribus moribus fieri. OCHROSTAC ſię między ludzmi.

HUMANISTE, ſubſt. m. (*Celuy qui ſçait les humanitez & belles lettres.*) Humanitatis litteris eruditus, a, um. *Cicer.* STARSZYCH ſzkoł y náuk poważnieyſzych biegły.

HUMANITE', ſubſt. f. (*La nature humaine.*) Humanitas, atis, fœm. Natura humana, æ, fœm. *Cic.* NATURA ludzka przyrodzenie ludzkie.

HUMANITE', (*Douceur, tendreſſe.*) Humanitas. Lenitas, atis, f. LUDZKOSC łaſkawość. **Avoir de l'humanité.* Habere humanitatem *Cic.* *Mieć ludzkość. **Il manque d'humanité.* Deeſt illi humanitas. * Nie ma nie zna ludzkości. **Céſar a toujours bien de l'humanité* ou *de la bonté pour nous.* Obtinemus ipſius Cæſaris ſummam erga nos humanitatem. *Cic.* *Cezar záwſze wielką nam łaſkawość oświadcza.

LES HUMANITE'S au plurier, (*Les lettres humaines, les belles lettres.*) Humanitas, atis, fœm, Humanitatis ſtudia, orum, neut. plur. Artes liberales, inm, fœm. plur. Litteræ, arum, fœm plur. *Cic.* WYZSZE poważnieyſze náuki.

HUMBLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui s'eſtime peu, qui ſouffre volontiers les mépris.*) Sui deſpiciens, entis, omn. gen. *Cic.* Humilis & hoc humile. Homo humilis ac demiſſus. POKORNY co o ſobie mało trzyma y znoſi wzgardę.

HUMBLE, (*Modeſte, qui eſt ſans arrogance ni fierté.*) Modeſtus, a, um. Non elatus, nec inflatus. POKORNY ſkromny bez hardości y dumy.

ESTRE *humble*, (*S'eſtimer peu, avoir de bas ſentimens de ſoy.*) Submiſſiùs ſe gerere. Humiliter ac demiſsè de ſe ſentire. *Cic.* Se contemnere ac deſpicere. *Cicer.* POKORNYM być niſko o ſobie trzymać.

Faire une humble priere à quelqu'un. Suppliciter aliquem rogare. Alicui ſubmiſsè ſupplicare. *Cic.* Pokornie kogo proſić pokorną prożbę mu czynić.

Je viens vous faire une tres-humble priere. Ad te ſupplex accedo. Suppliciter te oro. Przychodzę z pokorną prożbą moią

HUMBLEMENT, adv. (*Avec humilité.*) Humiliter. Demiſsè. adv. *Cic.* POKORNIE z pokorą.

HUMECTE', maſc. HUMECTE'E, fœm. part. adject. *Voyez* HUMECTER. ODWILZONY, ODWILZONA.

HUMECTER. V. act. (*Rendre moite & humide.*) Humectare, (o,as,avi, atum.) act. acc. Madefacer, (facio,is,feci,factum.) act. acc. *Virg.* ODWILZYC.

HUMER, V. act. (*Avaler en retirant ſon vent.*) Sorbere. Exſorbere, (beo, bes, bui, ptum.) act. acc. *Plaut. Hor.* SARKNAC co gębą, połknąć.

HUMEUR, ſubſt. fœm. (*Subſtance fluide dont les parties ſont en mouvement.*) Humor, oris, m. *Cic.* WILGOTNOSC wilgość wilgoć.

Humeur corrumpuë. Corruptus humor. *Quiut.* Wilgotność zła zepſowana. **Humeur pituiteuſe.* Pituitous humor. *Wilgoć flagmiſta. **Humeur gluante.* Lentus humor. Lentor, oris, m. *Plin.* *Wilgoć ljpka.

Qui a bien des humeurs. Homo redundans, m. *Cic.* Człowiek wiele wilgotności zbytniey maiący.

HUMEUR ſe dit auſſi (*du tempemperament, qui vient du meſlange des qualitez qui ſont dans l'homme.*) ainſi on dit qu'*Vn homme eſt d'une humeur bilieuſe & colerique, en qui la bile prédomine.* Biliosus, a, um. HUMOR komplexya poſtawa ciała ludzkiego z pomięſzania y niepomiarkowania czterech przymiorow ciała ludzkiego: ták mowiemy człowiek komplexyi koleryczney w ktorym żołć gorę bierze nad inſzemi przymiotami. **D'une humeur atrabilaire.* Atrâ bili percitus. *Człowiek maniiak. **D'une humeur phlegmatique & pituiteuſe, en qui la pituite domine.* Pituitoſus, a, um. Phlegmaticus, a, um. *Człowiek flegmatyk w ktorym flegma gorę ma **D'une humeur ſanguine, en qui le ſang domine.* Melancholicus, a, um. *Cic.* *Człowiek krwiſty w ktorym krew gorę ma nád inſze humory.

HUMEUR ſe dit en morale (*des paſſions qui s'emauvent en nous ſelon le mouvement de ces quatre humeurs.*) Mores, *genit.* morum, maſc plue. Ingenium, ii, neut. Natura, æ, f. Indoles, *genit*, indolis, fœm. Animus, i, m. *Cic.* HUMOR co do obyczaiow.

Vn homme de bonne humeur, d'une humeur enjouée, folaſtre Homo lepidis ac feſtivis moribus. Człowiek humoru weſołego trzpiotowaty ſzalony. **Vne femme galante & de fort belle humeur.* Luculenta mulier ac feſtiva. *Plaut.* *Białogłowa grzeczna weſoła pięknego humoru.

Il eſt de mon humeur. Cum moribus & naturâ illius congruo. *Cicer.* Conveniunt noſtri mores. *Ter.* Nobis convenit. *Petr.* Moiego ieſt humoru.

Je connois l'humeur des femmes, quand vous voulez une choſe, elles ne le veulent pas, & quand vous ne le voulez pas, elles en meurent d'envie. Novi ingenium mulierum, nolunt ubi velis, ubi nolis, capiunt ultrò. *Plaut.* Znám ſię ná białogłowach, ten ieſt ich humor ktidy chcesz czego to tedy nie chcą, kiedy nie chcesz dziwnie żądaią.

C'eſt ſon humeur. Sic eſt. *Ter.* Tali eſt indole. Sic eſt ipſius indoles. Ita eſt illius ingenium. *Plaut.* Ita homo eſt. *Terent.* Ten ieſt iego humor, tákiego ieſt humoru.

Je ſuis bien aiſe que vous ſoyez dans voſtre belle humeur, dans voſtre humeur agréable & railleuſe. Te hilari animo eſſe & prompto ad jocandum valdè me juvat. *Cic.* Cieſzę ſię żeś ieſt w ſwoim pięknym y weſołym humorze.

Se faire à l'humeur d'autrui, S'accommoder, s'accouſtumer à ſon humeur. Fingere ſe ad mores alterius. Congruere cum alterius moribus. *Ter.* Cedere moribus alterius. *Hor.* Congruere in morem alterius. *Liv.* Ut ſunt mores alicujus, ita morem gerere. *Plaut.* Przyzwyczaiać ſię do cudzey fantazyi, humoru.

Chacun a ſon humeur. Suis quiſque fingitur moribus. *Cic.* Każdy człowiek ma ſwoy humor.

Mettre quelqu'un en bonne humeur ou *de bonne humeur.* Aliquem à ſeveritate ad hilaritatem traducere. *Cic.* Aliquem hilarem facere *ou* reddere. *Ter.* Rozruchać kogo rozweſelić.

Mettez vous en belle humeur pour les nôces de voſtre fils. Hilarium te fac nuptiis gnati. *Ter.* Bądź weſoł y dobrego humoru ná weſele ſyna ſwego. **Mettez vous en bonne humeur.* Exorna te lepidis moribus. *Plaut.* Exporrige frontem. *Tar.* *Bądź weſoł.

Vn homme d'une humeur commode. Homo commodis & facillimis moribus. Człowiek przyiemny. **D'une humeur incommode & difficile.* Morosis & difficillimis moribus. *Cic.* *Nie przyiemny przykry ſprzeciwny niedogodliwy.

D'une humeur entreprenante & hardie. Inſuſcipiendis audax. Magnis auſis promtus. *Tacit.* Człowiek śmiały zuchwały. **D'une humeur changeante & volage.* Mobiliſſimus ingenio. *Tacit.* Levis homo. *Plaut.* *Nieſtateczny płochy lekomyślny. **D'une humeur emportée & colere.* Fervidus ingenio. *Ovid.* *Gniewliwy popędliwy. **D'une humeur douce & paiſible.* Leni animo & quieto. Oleo tranquillior. *Plaut* *Spokoyny łaſkawy.

Voila quelle eſt mon humeur, je veux maintenunt une choſe, & je ne la veux plus un moment après. Ita mihi ingenia ſunt, quod lubet, non lubet jam id continuò. *Plaut.* Ten ieſt moy humor dopiero chcę, dopiero niechcę tá ieſt moia fantazya.

Faire violence à ſon humeur, Se contraindre. Cum genio ſuo belligerare. *Plaut.* Sibi imperare. Humorowi ſwemu ſię ſprzeciwiać, ſobie ſamemu y własney ſkłonności gwałt czynić

Mettre quelqu'un en mauvaiſe humeur. Alicui ſtomachum *ou* bilem movere. *Cic.* Stomachari aliquem. Wzły humor w prowadzić kogo rozgniewać go.

Il eſt en mauvaiſe humeur contre moy, Il boude contre moy. Turget mihi. *Plaut.* Totus eſt in fermento. *Petr.* Gniewa ſię ná mnie, dąſa ſię ná mnie.

(Expreſſion baſſe & populaire.) Spoſob mowienia podły y poſpolity.

Supporter la mauvaiſe humeur d'un amy. Amici intemperiem ferre. *Cic.* Znoſić unoſić kogo, znoſić przyiaciela w złym humorze będącego.

Je ne ſuis pas d'humeur à me donner tant de peine. Non is ſum, qui tantum laboris impendam *ou* capiam. Nie podoba mi ſię to, niechcę ſobie tyle dać pracy, nic mi potey fatydze.

Il eſt d'humeur à le faire, ſi vous n'y prenez garde. Faciet, niſi caveas. *Ter.* Gotow ieſt to uczynić ieżeli nie zábieżyſz.

HUMIDE, adj. m & f. (*Qui a de l'humidité.*) Humidus. WILGOTNY.

Un peu humide. Humidulus, a, um. *Ovid.* Wilgotniawy.

Qui rend humide. Humificus, a, um. *Plin.* Wilgocący.

HUMIDE *radical*, ſubſt. maſc. (*Humeur viviſiante, qui a la vertu d'entretenir la vie dans l'homme.*) Vivus calor, *genit.* vivi caloris, maſc. Humor vim habens in ſe vitalem. Humor vitalis, maſc. WILGOC pomiarkowana ożywiaiąca wilgoć gruntowna żywa, ktorą człowiek życie co do ciała.

HUMIDEMENT, adv. In humido loco. *Var.* WILGOTNO.

HUMIDITE', ſubſt. f. (*Qualité qui rend humide.*) Humor, oris, maſc *Cicer.* WILGOC wilgotność. **Les ſaules aiment l'humidité.* Salices gaudent uliginoſâ terrâ. * Wierzby wilgoć lubią.

Des lieux où il y a beaucoup d'humidité, qui ſont fort humides, nuiſent à la pluſpart des hommes. Loca humida nocent quàm plurimis. Mieyſca wilgotne ſzkodzą zdrowiu.

HUMILIANT, m. HUMILIANTE, f. (*Qui humilie, qui abbaiſſe l'orgueil.*) Superbiam deprimens, entis, omn. gen. Arrogantiæ comprimendæ idoneus, a, um. UPOKARZAIĄCY, Upokarzaiąca, poniżaiący.

Un métier bas & humiliant. Ars humilis & abiecta. *Cicer.* Rzemieſſo podłe pokorne. **Un office bas & humiliant.* Vile & abiectum miniſterium. *Urząd podły pokorny.

HUMILIATION, ſubſt. f. (*Abbaiſſement de ſoy-même.*) Voluntaria ſui demiſſio, *genit.* voluntariæ demiſſionis, fœm. UPOKORZENIE ſię.

HUMILIATION en ſignification paſſive, (*qui nous vient d'ailleurs.*) Inuſtum infamiæ dedecus, *genit.* inuſti dedecoris, neut. Inuſta turpitudinis nota, æ, f. UPOKORZENIE poniżenie od kogo álbo ſkąd pochodzące.

HUMILIER *quelqu'un*, V. act. (*Le rabbaiſſer, ou rabbatre ſon orgueil.*) Alicujus ſuperbiam *ou* arrogantiam frangere, (go, gis, fregi, fractum.) *ou* contundere, (do, dis, tudi, tuſum.) act. Altiores alicujus ſpiritus comprimere, (primo, is, preſſi, preſſum.) Arrogantiam alicujus reprimere. Aliquem deprimere. act. UPOKORZYC kogo poniżyć poſkromić.

S'HUMILIER, (*Devenir humble, quitter ſon orgueil.*) Superbiam abijcere *ou* ponere. UPOKORZYC ſię. **Dire quelque choſe pour s'humilier.* Aliquid ſe minuendi causâ dicere. *Powiedzieć co ná upokorzenie ſwoie.

S'Humilier devant quelqu'un, ſe jettant à ſes pieds, Paroiſtre devant luy en poſture de ſuppliant. Se ad pedes alicujus abjicere. *Voyez* SE JETTER A SES PIEDS. Upokorzyć ſię przedkim upaść mu do nog uniżyć mu ſię.

Il s'eſt humilié juſques aux fonctions les plus baſſes de la maiſon. Ad viliſſima quæque miniſteria ſe abjecit. Uniżył ſię áż do náyniższych poſług domowych.

HUMILITE', ſubſt. fœm. (*Vertu oppoſée à l'orgueil, qui nous porte à nous abbaiſſer en vûe de noſtre baſſeſſe & de nos imperfections.*) Humilitas, atis, f&m. POKORA cnota pokory uniżoność.

HUMILITE', (*Sentiment modeſte qu'on a de ſoy même.*) Modeſtia, æ, f. *Cic.* POKORA ſkromne o ſobie rozumienie.

Il repréſente ces choſes avec l'humilité poſſible. Hæc quàm poteſt demiſſiſſimè atque ſubjectiſſimè exponis. *Cæſ.* Wyraża to z pokorą iák może náywiększą.

*HUNE, ſubſt. f. (*Cage ou guerite ronde en faillie au haut du maſt d'un navire.*) Carcheſium, ii, neut. *Catul.* MASZTOWY wierzch koſz.

*HUPPE, (*ou* PUPUE.) ſubſt. f. *Oiſeau.*) Upupa, æ, f. *Plin.* DUDEK ptak.

*HUPPE, *Aigrette que quelques oiſeaux portent ſur la teſte.*) Plumea criſta, æ, f. *Plin.* Apex, *gen.* apicis, maſc. *Plin.* CZUB kita ná głowie u ptaſtwa niektorego.

*HUPPE', m. HUPPE E, f. (*Qui a une huppe ſur la teſte.*) Criſtatus, a, um. *Plin.* Plumis criſtatus, a, um. CZUBATY CZUBATA.

*HURE, ſubſt. f. (*La teſte d'un ſanglier & des autres beſtes mortes.*) Aprugnum caput, *genit.* aprugni capitis, n. *Plin.* GŁOWA łeb Dzika lub inſzego zwierza zábitego.

(On le dit auſſi d'un ſaumon, d'un brochet &c.) Tymże názwiſkiem w francuſkim zowią głowę ſuma ſzczupaka y wſzelkiey ryby wielkiey.

*HURLEMENT *ou* HEURLEMENT, ſubſt. m. (*Grand cri des loups & des chiens.*) Ululatus, ûs, m. *Plin.* WYCIE pſow wilkow.

IL SE DIT auſſi (*des grands cris des femmes dans quelque grand malheur.*) Femineus ululatus, m. *Virg.* Mulierbris vociferatio, f. *Auct. ad Heren.* Vociferatus, ûs, m. *Plin.* TOZ ſię mowi o wielkim nárzekaniu y krzyku białychgłow w nieſzczęściu iákim wielkim.

*HURLER, *ou* HEURLER, V. neut. (*Faire des hurlements.*) Ululare, (o, as, avi, atum.) n. *Virg,* WYC.

HURLER, (*Faire de grads cris ſemblables aux hurlements des loup.*) Ululare. n. Vociferari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Virg.* WYC iák wilcy.

*HURLU-BERLU, adv. populaire, qui ſignifie *Inconſidérément.* Inconſideratè. adv. NIEUWAZNIE płochoſłąp cap ſłowo poſpolite proſte.

Qui eſt hurlu-berlu. Incogitans, antis, omn. gen. *Terent.* NIEUWAZNY płochy.

*HUTTE, ſubſt. f. (*Petit logement fait à la haſte pour ſe mettre à l'abry du mauvais temps.*) Straminea caſa, æ, f. *Ovid.* BUDA ze ſłomy álbo gáłęzi ná prędce, ſzałaſz kuczka.

Petit hutte. Caſula, æ, f. *Plin.* Budka kuczka.

*HUTTER, V. act. *Se hutter, comme on fait dans un camp.*) Facere caſas ſine atte. Caſas ædificare. *Quint. Plin.* BUDOWAC ſałaſze iáko w obozie czynią.

HUY, (*Ville & forteresse dans l'Evêché de Liege ſur la Meuſe.*) Huum *ou* Huyum & Huyonum, i, neut. HUY Miáſto y forteca niższych niemiec w Biſkupſtwie Leodiſkim nád Mozą rzeką.

HYACINTHE, ſubſt. f. (*Plante & fleur odoriférante.*) Hyacinthus, i, m. *Virg.* JACYNT márcowy kwiat. * *C'eſt auſſi une pierre précieuſe de la couleur de cette fleur.* *Jácynt kamien drogi modrey bárwy.

De couleur d'hyacinthe. Hyacinthinus, a, um. Jacinthinus, a, um. Jacintowy kolor lawendowy.

HYADES, ſubſt. f. pl. (*Ce ſont ſept étoiles fameuſes chez les Poëtes, qui amenent toûjours de la pluye.*) Hyades, adum, f. pl. *Ovid.* GWIAZDY Báby ná niebie ſiedm ich ieſt y záwſze deſzcz przynoſzą.

HYÆNE, ſubſt. f. (*Animal farouche dont parle Pline.*) Hyæna, æ, f. *Plin.* HIENA zwierz dziki drapieżny oktorym piſze Pliniuſz.

(C'eſt un animal des plus ſales & des plus immondes, ne vivant que de charogne, & tirant hors de terre les corps morts, pour les devorer.) Jeſt to zwierzę náyſprośnieyſze y náyplugawſze ktore nie żyie tylko trupami, y z ziemi ie wygrzebuie áby ie pozrzeć.

HYDASPE, (*Fleuve des Indes.*) Hydaſpes, æ, m. *Horat.* HIDASP rzeka Indyiſka.

HYDRAULIQUE, ſubſt. f. (*Science qui enſeigne la conduite des eaux, & le moyen de les élever.*) Hydraulice, es, f. *Vitr.* NAUKA wodna kunſzt iáko ſię obeyść z wodą iáko ią podnoſić y prowadzić miſternie.

HYDRE, ſubſt. f. (*Serpent d'eau.*) Hydrus, dri, m. *Plin.* WĄŻ wodny.

HYDRE *à ſept teſtes (qu'Hercule tua.*) Hydra, æ, f. *Virg.* HIDRA Smok o ſiedmiu łbach ktorego zábił Herkules.

HYDRIE, ſubſt. fœm. (*Grande cruche à mettre de l'eau, d'uſage autrefois parmi les Juifs, pour faire leurs purifications.*) Hydra, æ, f. WODNY ſtatek, wiadro, ſtągiew wanna ceber.

(il

(Il ne ſe dit en noſtre langue, qu'en parlant des cruches où J.C. changea l'eau en vin aux nôces de cana.) Stągwie w Polſkim á záś *Hydrie* w Francuſkim mowi ſię tylko o tych ſtatkach w ktorych Chryſtus Pán wodę w wino przemienił w Kanie Galileyſkiey ná godach.

HYDROCELE, ſubſt. fœm. (*Maladie des bourſes enflées par une fluxion de ſeroſitez.*) Hydrocele, es, fœm. (*mot Grec.*) *Mart.* KIŁA choroba męcherzyny, álbo iądrek wypuklina.

Qui a une hydrocele. Hydrocelicus, i, m. *Plin.* Hydrocele laborans, antis, omn. gen. Kiłowaty.

HYDROGRAPHIE, ſubſt. f. (*Deſcription de l'eau.*) Hydrographia, æ, f. *mot Grec.* Aquarum deſcriptio, onis, f. OPISANIE wod.

HYDROMANTIE, ſubſt. fœm. (*Divination qui ſe fait par le moyen de l'eau.*) Hydromantia, æ, fœm. (*mot Grec.*) WROZBA wieszczba wodna wrożąc co przez wodę álbo zwody

HYDROMEL, ſubſt. maſc. (*Sorte de breuvage fait avec de l'eau & du miel.*) Hydromeli, *indeclin.* Aqua mulſa, æ, fœm. Promulns, idis, fœm. *Cicer.* MIOD pity, ſyta miod ſycony.

HYDROPIQUE, adject. maſc. & fœm. (*Qui eſt enflé d'une eau entre cuir & chair.*) Hydropicus, a, um. Hydrops, opis, maſc. *Horat.* PUCHLINĘ cierpiący opuchły. **L'hydropique ne peut jamais éteindre la ſoif qui le tourmente, à moins que d'ôter la cauſe du mal.* Hydrops ſibi indulgens creſcit, neque ſitim pellit, ni venis fugerit cauſa morbi. *Hor.* *Puchlinę cierpiący nigdy nie może ugaſić pragnienia poki przyczyny złego nie pozbędzie. **N'eſt-il point hydropique?* Num aqua intercus eum tenet? *Plaut.* *Czy nie ma puchliny

HYDROPISIE, ſubſt fœm. (*Maladie d'une eau entre cuir & chair.*) Hydrops, opis, maſc. *Celſ.* Hydropiſis, is, fœm. *Plin.* Aqua intercus, *genit.* aquæ intercutis, fœm. *Cic.* Aquoſus languor, *genit.* aquoſi languoris, maſc. *Hor.* PUCHLINA choroba wodna.

HYMEN, *ou* HYMENE'E, ſubſt. m. (*Divinité fabuleuſe des Payens, qui préſidoit aux mariages.*) Hymenæus, æi, m. *Ter.* HYMENEUSZ Weſelny Bożek.

(Il ſe prend pour le Mariage & pour les Nôces.) Bierze ſię zá weſele ſamo y zá ślub małżeńſki.

HYMEN, (*Petite peau que quelques Anatomiſtes diſent eſtre dans le col de la matrice des filles.*) Tumica virginitatis cuſtos, *genit.* tunicæ virginitatis cuſtodis, f. BŁONKA cnotości dziewictwa znák u anátomiſtow.

HYMNE, ſubſt. f. *mieux que* m. (*Louange en vers à la louange de Dieu* ou *de ſes Saints.*) Hymnus, i, maſc. *Mart.* HYMN Pieśń ná chwałę Boſką, álbo SS.

HYPERBOLE, ſubſt. fœm. (*Figure de Rhétorique qui augmente* ou *qui diminue la verité des choſes.*) Hyperbole, es, f. *Cic.* Superlatio, onis, f. *Auct. ad Heren.* UDANIE czego nádmiar przyczyniaiąc álbo umnieyſzaiąc.

HYPOCAUSTE, ſubſt. maſc. (*Lieu ſous-terrain où il y a un fourneau pour échauffer les bains.*) Hypocauſtum, i, neut. Vaporarium, ii, neut. *Vitr.* IZBA nápalona ſpodem, dla ciepła puſzczania do innych izb nád nią wyſtawionych lub też do łażien.

HYPOCONDRE, ſubſt. maſc. (*Chaque partie ſuperieure du bas ventre.*) Hypocondria, orum, neut. pl. SŁABIZNA, brzuchowa ſłabizna.

HYPOCONDRYAQUE, adject. m. & f. (*Qui eſt travaillé des vapeurs qui s'élevent des hypocondres, & qui troublent le cerveau.*) Atrâ bile percitus, a, um. *Plin.* Cerritus, a, um. *Hor.* HIPOKONDRYK dziwaczek ná chypokondryą choruiący.

HYPOCRISIE, ſubſt. fœm. (*Deguiſement, fiction en matiere de Religion.*) Fucata virtutis ſpecies, *genit.* fucatæ ſpeciei, fœm. Ficta *ou* ſimulata probitas, fœm. Larva pietas, fœm. Hypocriſis, is, f. (*mot Grec.*) NIESZCZEROSC obłuda zmyślone nábożeńſtwo.

HYPOCRITE, ſubſt. maſc. & fœm. (*qui ſe dit de l'homme & de la femme, faux devot, fauſſe devote.*) Pietatis *ou* probitatis ſimulator, oris, m. OBŁUDNIK Obłudnica znayśloncy pobożności.

HYPOTHEQUE, ſubſt. f. (*Charge qui ſe met ſur des biens immeubles.*) Hypotheca, æ, fœm. *Cic.* Pignus, *genit.* pignoris, neut. ZASTAW pieniądze dane ná záſtaw ná dobra ſtoiące.

HYPOTHEQUER, V. act. (*Charger, engager un fonds.*) Fundum pignori opponere. *Ter.* Fundum oppignerare. act, *Cic.* PUSCIC dobra záſtawą dać ná záſtaw dobra

HYPOTHESE, ſubſt. fœm. (*Suppoſition.*) Hypotheſis, is. fœm. (*mot Grec.*) Cauſa, æ, fœm. RZECZ mniemana iákoby była.

HYPOTHETIQUE, adject. (*Conditionnel.*) Hypotheticus, a, um. *Boëce.* MNIEMANY iákoby co było.

Une propoſition hypothetique. Ciceron l'appelle en un mot. Connexum, i, n. Conjunctio, onis, f. Connexum ſeu propoſitio hypothetica. Conjunctio (pro ut Cicero propoſitionem hypotheticam appellat.) Propozycya domniemana o tym co nie ieſt w rzeczy ſamey, kładąc iákoby było.

HYPOTHETIQUEMENT, adv, comme *S'énoncer hypothetiquement, Faire des propoſitions hypothétiques.* Uti conjunctionibus, *ou* connexis hypotheticis, *ou* enuntiationibus hypotheticis Adhibere propoſitiones hypotheticas. MOWIC oboiętnie na dwie ſtrony.

HYRCANIE, (*Province de l'ancien Royaume des Perſes.*) Hyrcania, æ, f. *Cic.* HIRKANIA Prowincya Perſyi

D'HYRCANIE. Hyrcanus, a, um. *Plin.* Z HIRKANII rodem.

HYSSOPE, ſubſt. f. (*Herbe odoriférante.*) Hyſſopum, i, n. IZOP. **Vin d'hyſſope.* Vinum hyſſopites, *genit.* vini hyſſopitæ, n. *Plin.* *Izopowe wino przyprawne Izopem.

HYVER, *Voyez & écrivez* HIVER, *&c.* ZIMA.

* * * \

JAEN, (*Ville d'Eſpagne dans l'Andalouſie.*) Giennium, ii, n. Gienna, æ, f JEN Miaſto Hiſzpańſkie w Andaluzyi.

JAFFA, (*Ville maritime de la Paleſtine, aujourd'huy ruinée, dont il ne reſte qu'un port & quelques maiſons.*) Joppe, es, f. JAFFA álbo Joppa Miaſto pomorſkie álbo po nádmorſkie Paleſtyny dziś cale ſpuſtoſzone niemaiąc tylko Port y kilka domow.

JAILLIR, V. n. (*qui ne ſe dit que des choſes liquides, qui ſont pouſſées en quelque lieu avec violence.*) Salire, (ſalio, is, ſalii *ou* ſalui, ſaltum.) Exilire, (lio, is, lii *ou* lui, exultum.) n. *Cic.* WYPADAC wytryſkać co do rzeczy mokrych z impetem wypadaiących, y biiących.

UNE FONTAINE JALLISSANTE. Fons ſaliens *ou* exiliens, m. ZRZODŁO biiące wytryſkuiące.

JAIS, *ou* JAYET, ſubſt. m. (*Mineral ou pierre foſſile fort noire, dont on fait des colliers & des boutons, & qui reçoit un beau poly.*) Gagates, æ, m. *Plin.* GAGATEK kamień z ktorego robią ná ſzyię ſznurki y manele ná ręce, y guzy do zapinánia á da ſię pięknie polerować.

JALAP, ſubſt. m. term de Pharmacie, (*C'eſt une plante qui croiſt dans la nouvelle Eſpagne, fort purgative.*) Jalapa, æ, f. Vera *ou* mirabilis peruviana, æ, f. SAŁAPA ziele aptekarſkie bardzo purguiące.

JALOUX, m. JALOUSE, f. adject. (*Envieux, concurrent.*) Zelotypus, a, um. *Quint.* Invidus. Invidioſus, a, um. *Cic. Ovid.* Æmulus, a, um Æmulator, oris, m. *Cic.* ZAZDROSNY chciwy ZAZDROSCIWY. **Themiſtocle eſtoit jaloux de la gloire de Miltiade* Themiſtocles gloriæ Miltiadis erat invidus. *Cic.* *Temiſtokles zázdrościwy był ſławy Milcyadeſa.

Eſtre jaloux. Æmulari, (or, aris, atus ſum.) dep. Przeſadzać ſię ná przepych ſię ſadzić álbo też niewiara.

JALOUX ſe dit particulierement en matiere d'amour, (*de celuy qui craint qu'un rival ne partage avec luy le cœur de ſa femme, ou d'une femme qui craint que ſon mary n'ait qelque attache pour une autre.*) Zelotypus, a, um. *Petr. Juv.* ZAZDROSC záwiść máżeńſka podeyrzliwość.

JALOUX ſe dit (*à l'égard de quelque autre paſſion.*) *Jaloux de ſa réputation.* Famæ ſtudioſus. ZARLIWY niedotkliwy co do ſławey własney. **Les trois Déeſſes jalouſes de la beauté.* Deæ lividantes, *genit.* Dearum lividantium, f. pl. Æmulæ de pulchritudine. *Petr.* *Trzy Boginie zarliwie przeſadzaiące ſię między ſobą o urodę y iedna drugiey nieuſtępuiące. **Un Prince jaloux de ſon autorité.* Princeps tuendæ auctoritatis ſtudioſus. *Pán o Powagę ſwoię zárliwy.

JALOUSIE, ſubſt. f. (*Paſſion de l'ame, qui naiſt d'un trop grand amour pour une perſonne.*) Zelotypia, æ, f. *Petr.* ZAZDROSC poderzliwość niewiara.

Il a de la jalouſie de ſa femme, Il en eſt jaloux, Il craint qu'elle n'ait une galanterie. Alienis amoribus ſuſpectam habet uxorem. Niewierza żonie podeyrzliwy ieſt o iey poczciwość áby gachow iákich nie miała. **Cette femme a de la jalouſie de ſon mary.* Pellicatu ſuſpectum habet virum. Hæc mulier in alienâ virgine ſuſpectum habet virum. *Suet.* *Niewierza mężowi podeyrzliwa áby inſzych nie patrzał.

JALOUSIE, (*Envie baſſe du bonheur & des belle qualitez de quelqu'un.*) Zelotypia. Invidia, æ, f. *Juv. Cic.* Æmulatio, onis, f. *Suet.* Invidentia, æ, f. *Cic.* ZAZDROSC podła záwiść ſzczęśćia y dobra cudzego.

Quoique Tibere n'eût aucun ſujet de haïr Aruntius, toutefois ſa réputation & ſes grandes qualitez luy donnoient de la jalouſie. Quanquam Tiberio nulla vetus in Aruntium ira, ſed divitem & promptum artibus egregiis & pari famâ publicè ſuſpectabat. *Tacit.* Lubo Tyberyuſz żádney niemiał przyczyny nie chęci do Aruncyuſza iednakże, muſiawa y cnota iego była niemiła.

ON DIT qu'*Une armée en campagne tient pluſieurs villes en jalouſie.* Expeditus exercitus, multas urbes anxias & ſolicitas habet. WOYSKO w polu, kilkanaśćie miáſt w podeyrzeniu.

Une forteresſe bien munie donne de la jalouſie à pluſieurs Princes. Arx munitiſſima, multos principes ſolicitos habet. Forteca obronna ſą ſiadom zázdrość czyni.

JALOUSIE, (*Treillis de feneſtre.*) Tranſeuna, æ, f. *Cic.* Feneſtra cancellata, æ, f. Feneſtra viminibus clathrata, æ, f. OKNO kracone kratki przed oknami.

JAMAIS, adverbe de temps (*qui ſe dit du temps paſſé, & de l'avenir.*) Nunquam, Unquam. *Cic.* NIGDY co do przeſzłego czaſu y przyſzłego.

Jamais il ne m'eſt venu en penſée de vous demander cela qu'à préſent. Illud mihi antè hoc tempus nunquam in mentem venit à te requirere *Cic.* Nigdy mi to ná myśl nieprzyſzło, profić cię o to dopiero teraz.

Donnez vous de garde de me dire jamais cela. Cave poſthac unquam iſtud verbum ex te audiam. *Ter.* Pátrzayże żebyś mi nigdy tego niewymowił żebym od ciebie nigdy więcey tego nieſłyſzał.

Cette maiſon eſt auſſi frequentée que jamais. Hæc domus celebratur ut cùm maximè. *Cic.* Pełny ieſt ten dom záwſze iák nigdy bardziey.

A JAMAIS, *Pour jamais.* In perpetuum. *Cic.* In æternum *Pliu.* NA záwſze ná wieki.

JAMAIS pris ſubſtantivement, *Vn jamais, Vne éternité.* Ævum. Æternum, i, n. *Cic.* WIECZNOSC wieczne nigdy.

JAMBAGE, ſubſt. m. (*Conſtruction de maçonnerie, qui ſert à ſoûtenir une porte,* &c.) Anta, æ, f. Antæ, arum, f. pl. *Vitr.* Poſtis, is, m. *Cic.* PODWOIE u drzwi ze dworu.

JAMBE, ſubſt. f. (*Ce qui ſoûtient le corps de l'homme.*) Crus, *genit.* cruris, n. *Cic.* GOLEN noga ná czym wſzystkie ciało ſtoi.

(La jambe a deux os, dont le plus grand ſe nomme le grand Focile, *Tibia, æ, f.* Le moindre s'appelle le petit Focile, en Latin *Fibula, æ, f.* Le gras ou le mollet de la jambe ſe nomme *Sura, æ, f.* Ces mots ſe prennent chez les Poëtes pour la jambe meſme, comme dans Phedre *Dextram fregit tibiam,* il ſe rompit la jambe droite.) Noga ma dwie kości większa ſię zowie kość goleniowa przednia większa, druga kość goleniowa mnieyſza zátym tyłu idzie łyſt álbo pęga miękſza u nogi, co ſię u Poetow bierze zá całą nogę ktorakolwiek z tych części w wierſzu złomał goleń prawą.

Petite jambe. Cruſulum, i, n. *Mart.* Máła goleń.

Qui a les jambes tortuës. Qui diſtortis eſt cruribus. *Hor.* Varus, a, um. *Plen.* Loripes, edis, m. *Juv.* Krzywych goleni, krzywo-nogi, ſzporawy.

Qui a les jambes tournées en dehors. Valhus, a, um. *Plaut.* Wykrzywionych goleni, ſkleſłych goleni iák żáka.

Qui a les jambes tournées en dedans. Vatius, a, um. *Var.* Szpotawy.

Qui marche les jambes trop ouvertes, qui les écarquille trop. Compernis, is, com. gen. Qui divaricatis cruribus incedit. *Plaut.* Krzywo nogi co chodzi roſkraczony.

ON DIT en menaçant, qu'*On rompra bras & jambes à quelqu'un.* Suffringentur ipſi crura & brachia. *Cic.* Egregiè mulcabitur. *Petr.* MOWIĄ grożąc ręce y nogi ci połuką.

ON DIT en ce ſens au figuré, que *Les juges ont compé bras & jambes à une partie en jugeant.* Judicio peſſimis modis hunc habuerunt judices. Illum peſſundârunt. Deartuarunt illius ropes *Plaut.* WNIWECZ go ſąd obrocił.

JAMBE *de force,* (*Chaiſne ou rang de pierres de taille qu'on fait dans un mur, pour luy donner de la fermeté.*) Orthoſtatæ, arum, m. plur. Proſtas *ou* Paraſtas, adis, f. *Vitr.* KAŁNIE w MUROWANIU nárożne.

JAMBE ſe dit proverbialemeut en ces façons de parler, *Jetter le chat aux jambes de quelqu'un, luy donner, luy attribuer quelque meſchante action, l'en charger, en rejetter la faute ſur luy.* Derivare *ou* inclinare *ou* transferre crimen in aliquem. *Cic. Plaut.* NOGI przyſłowiem. Rzucić komu kota ná nogi zwalić ná niego co przykrego y złego. Wpolſkim przyſłowie nieſie rzuć kota ná łęp, on pádnie ná nogi, o tym co mu nic niezaſzkodzi y umie ſię wykręcić ze wſzyſtkiego.

Donner le croc en jambe à quelqu'un (dans le ſens naturel,) *Le faire tomber en luy tendant le pied.* Supplantere aliquem. *Cic.* & dans le ſens figuré il ſe dit pour *Supplanter quelqu'un, luy couper l'herbe ſous le pied, luy faire manquer quelque bonne affaire & avantageuſe.* Dolis ac fallaciis à lucroſo negotio, *ou* à requæſtuosâ rejicere *ou* removere aliquem. Podſtawić nogę komu áby upadł niewłaśnie znáczy podeyść go chytrze.

Faire ſelon la jambe, le pied. Suo ſe modulo ac pede metiri. *Hor.* Według nogi krok czynić, nád ſiły ſwoie ſię nie kasać.

Prendre ſes jambes à ſon coû, partir pour quelque meſſage. Se itineri accingere. Se viæ committer. *Hor.* Se in pedes dare. *Ter.* Wziąć nogi zá pas wybrać ſię w drogę dokąd.

IAMBIQUE, adject qu'on prononce de quatre ſyllabes. (*Concernant l'iambe.*) Lambicus, a, um. *Cic.* WIERSZA rodzay pewny.

Vers

Vers Iambique, (*compoſé de pieds Iambes.*) Verſus Iambicus. *Cic.* Tož ſamo wierſzow rodzay pewny.

JAMBON, ſubſt. m. (*Cuiſſe ou épaule d'un cochon.*) Perna, æ, f. *Plaut.* Petaſo, *ou* Petaſo, onis, m. *Mart. Var.* SZYNKA. *Vn jambon en paſte,* Cruſtulata perna. *Spart.* Szynka w paſztecie.

JANE, ſubſt. f. (*Piece de bois qui fait le cerele d'une roue.*) Canthus, i, m. *Perſ.* DZWONA do koł.

JANVIER, ſubſt. m. *Le mois de Janvier,* (*Premier mois de l'année ſelon nous.*) Januarius, ii, (*on ſous-entend* menſis.) m. STYCZEN mieſiąc pierwſzy roku po náſzemu.

JAPON, ſubſt. maſc. (*Iſles & Empire de l'Aſie moderne, dans l'Ocean Oriental.*) Japonia, æ, f. JAPONIA wyſpa y Państwo Azyi ná morzu wſchodowym.

DU JAPON. Japonicus, a, um. JAPONSKI.

JAPONNOIS, ſubſt. m. (*Qui eſt né au Japon.*) Japo, onis, maſc. IAPONCZYK rodem.

JAPONNOISE, f. (*Celle qui eſt née au Japon.*) Japonia, æ, f. JAPONKA rodem.

JAPPEMENT, ſubſt, m, (*L'aboy des chiens.*) Latratus, ûs, m. *Virg.* SZCZEKANIE pſow.

JAPPER, V. neut. (*Abboyer, parlant des chiens.*) Latrare, (o, as, aviatum.) n. *Cic.* SZCZEKAC mowiąć co do pſow. Wpolſkim ſię tož mowi przez obelgę y żelżywości o ludziach między. proſtactwem poſpolicie.

JAQUETTE, ſubſt. f. (*Robe d'enfant.*) Toga, æ, f. FURKO dziecinny ubior z rękawami. ** Priſe pour une Caſaque ſans manches.* Sagulium, i, n. *Kataka bez rękawow.

JARDIN, ſubſt. m. (*Terre cultivée & plantée pour ſe promener.*) Hortus, i, m *Cic.* OGROD. **Jardin à fleurs.* Hortus halans floribus *Virg.* *Ogrod ná kwiaty. ** Jardin potager.* Hortus olitorius. *Ogrod ná wárzywo. **Jardin planté d'arbres fruitiers.* Hortus, i, m. Viridarium, ii, neut *Colum.* *Ogrod sadzony drzewami owocorodnemi ſzczepami Sad. **Jardin ſur les feneſtres.* Hortus in in feneſtris. *Ogrod kracony. **Jardin ſur des voutes.* Hortus penſilis. *Plin.* *Ogrod ſzpalerowany piętrowany.

DE JARDIN, ou *Qui croiſt dans les Jardins.* Hortenſis & hoc hortenſe, adject. Hortenſius, a, um. *Plin.* OGRODOWY.

Dreſſer un jardin. Hortum inſtruere. *Cic.* Zákładać ogrod. **Le planter.* Inſerere hortos. *Colum.* Parare *ou* præparare hortum. *Cicer.* * Záſadzać oyrod. ** Se divertir ſeul dans ſes jardins.* In hortis ſe ſine interpellatoribus oblectare. *Cicer.* *Cieſzyć ſię ſami w ogrodzie.

JARDINAGE, ſubſt. m. (*L'art de cultiver les jardins.*) Hortorum cultura, æ, f. Cultus, ûs, m. *Cic.* OGRODNICTWO ogrodniczy kunſzt. ** Il entend le jardinage.* Hortorum culturæ ſciens eſt. *Zná ſię ná ogrodnictwie. **Il aime le jardinage.* Hortorum culturâ delectatur. *Kocha ſię w ogrodnictwie.

JARDINER, V. neut. (*Travailler au jardin.*) Hortum colere, (lo, lis, colui, cultum.) act. *Virg.* Ogrodnictwem ſię bawić.

JARDINET, ſubſt. m. (*Petit jardin.*) Hortulus, li, m. OGRODEK máły ogrodeczek.

JARDINIER, ſubſt. m. (*Celuy qui cultive un jardin.*) Hortorum cultor, oris, m. OGRODNIK.

JARDINIER *fleuriſte,* (*qui ne cultive que des fleurs.*) Florum cultor. OGRODNIK od kwiatow ſamych co ſame kwiaty ſadzi. **Jardinier maréchar,* (*qui cultive les legumes.*) Olitor, oris, m. *Cic.* *Ogrodnik od warzyw.

JARDINIERE *fleuriſte.* Florum cultrix, icis, f. OGRODNICZKA od kwiatow. **Jardiniere maréchere.* Olerum cultrix, f. *Ogrodniczka od warzyw.

JARGON, ſubſt. m. (*Langage vicieux & corrompu ou qui n'eſt pas intelligible, patois, langage groſſier, & de la populace.*) Plebeius *ou* ruſticanus ſermo, m. Plebeium & agreſte loquendi genus, n. Inexplanatus ſermo, m. PROSTA mowa proſtaczka.

JARRET, ſubſt. m. (*La jointure du genou.*) Poples, *genit.* poplitis, m. *Cic.* CZASZKA podkolanek.

ON APPELLE, *Vn coupe-jarrets, un Meurtrier, Aſſaſſin.* Sicarius, ii, m, *Cic.* Morderca zboyca łotr záſadnik co ſię ná kogo záſadziwſzy zábiia zdradą z kąta.

JARRETIERE, *ou* JARTIERE, ſubſt. fem (*Ce avec quoy on lie les bas de chauſſes.*) Periſcelis, idis, fœm. *Hor.* PODWIĄSKA.

*ORDRE *de la jarretiere,* (*en Angleterre.*) Periſcelidis ordo equeſter, *genit.* ordinis equeſtris, m. ORDER podwiązkowy w Anglii.

(Les Chevaliers qui ont cet ordre en Angleterre, aportent une jarretiere bleuë à la jambe gauche, avec cette deviſe *Honni ſois qui mal y penſe,* en mémoire d'une jarretiere qu'Edouard III. ramaſſa à la Comteſſe de Salisburi, qui l'avoit laiſſé tomber en danſant.) KAWALEROWIE orderu tego noſzą podwiązkę niebieſką u lewey nogi z tą *dewizą Honi ſoit qui mal y penſe Niech przepadnie kto źle myśli.* Ná pamiątkę podwiąski Graffowey Salisburi ktora iey upadſzy w táńcu od Edwarda III. Krola była pedniesiona.

JASER, V. neut. (*Parler beaucoup & dire des niaiſeries.*) Garrire, (io, is, ivi, itum.) neut. *Cic.* Nugas garrire *ou* dicere. *Plaut.* Argutari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Plaut.* PLESC prawić gadać blazgonić lada co.

JASER, (*Parler indiſcretement des choſes qu'on doit tenir ſecretes.*) Aliquid temerè effutire, (io, is, ivi, itum. Garrire. Deblaterare. *Plaut.* PLOTKI trząść roznośić

JASEUR, ſubſt. m. (*Qui jaſe.*) Garrulus, i, maſc. Blatero, onis, m. *Aul-Gell.* GADUŁA plotka blazgon.

JASEUSE, f. Garrula, æ, f. *Cic.* TOZ ſamo obiałogłowie gadatliwey mowiącświegotka.

JASMIN, ſubſt. m. (*Arbriſſeau qui fleurit blanc.*) Gelſiminum, i, neut. DZIELSIMIN.

Jaſmin commun. Gelſiminum commune. Dzielſimin proſty. **Jaſmin d'Eſpagne qui porte des fleurs, & plus larges & plus odoriférantes.* Gelſiminum Hiſpanum. *Dzielſimin cudzo ziemſki hiſzpańſki.

JASPE, ſubſt. m. (*Pierre précieuſe de diverſes eſpeces & de diverſes couleurs.*) Jaſpis, idis, f. (*de trois ſyllabes, les Grecs n'ayant point d'j conſonne.*) ASPISZ Jáſpiſz kámień drogi wieloraki.

DE JASPE. Iaſpideus, a, um. *Plin.* IASPIZOWY.

JASPER, V. act. (*Faire de couleur de jaſpe.*) Colorem iaſpideum alicui rei inducere. JASPIZOWAC polor y glanć iáſpizowy dawać.

JATTE, ſubſt f. (*Vaiſſeau rond creuſé d'un morceau de bois.*) Gabata, æ, f. *Mart.* KRUPKA.

JAVARIN, *ou* RAAB, (*Forteresſe de Hongrie.*) Javarinum, i, n. Arrabo, onis, f. IAWARYN forteca węgierſka.

JAVELLE, ſubſt. f. (*Faiſceau.*) Faſcis, is, m. *Plin.* SNOP.

JAVELLER, V. act. (*Mettre le bled en javelles.*) Spicas in manipulos componere. act. WIĄZAC w ſnopy zboże.

JAVELINE, ſubſt, f. (*Demi-pique.*) Haſta, æ, f. DARDA włoczenka, krotka Spiſſa.

JAVELOT, ſubſt. m. (*Sorte d'armes que les ſoldats lançoient anciennement.*) Filum, i, n. *Cæſ.* Spiculum, i, n. *Cic.* GROT. pocisk.

JAUGE, ſubſt. f, (*Verge de fer ou de bois, marquée de lignes en travers, pour meſurer les tonneaux.*) Virga ferrea *ou* lignea ad exploranda dolia, f. MIARA do wymierzania beczek y ich pełności.

JAUGER *les tonneaux,* V. act. (*Voir avec la jauge combien un vaiſſeau tient de vin.*) Virgâ ferreâ explorare dolii modum WYMIERZAC beczki czy pełne miarą w puſzc zoną w nie.

JAUGEUR, ſubſt. m. (*Officier de Ville qui jauge les tonneaux.*) Doliorum probator *ou* explorator, oris, m. URZĄD Mierniczy Miernik.

JAUNASTRE, (*on prononce* JAUNâTRE.) adject. m. & f. (*Qui tire ſur le jaune.*) Subflavus, a, um. *Suet.* ZOŁTAWY, ZOŁTAWA.

JAUNE, adject. m. & fœm. (*comme les bleds lors qu'ils ſont meurs, le ſable, le miel.*) Flavus, a, um. *Virg.* ZOŁTY, ZOŁTA ſłomiany.

JAUNE *clair,* (*comme les pommes de coin, le ſouffre* &c.) Luteus, a, um. *Plin. Ovid.* ZOŁTY pigwowy ſiarczyſty

JAUNE, (*comme le ſaffran.*) Croceus. Luteus, a, um. ZOŁTY Zołto gorący.

Vn peu jaune. Luteolus, a, um. Zołtawy płowy. **Vn peu jaune, Tirant ſur le roux.*) Subrufus. Subflavus. Subrutilus, a, um *Plin.* *Zołtawy rudy rudawy.

LE JAUNE *d'un œuf.* Ovi vitellus, li, m. *Hor.* Ovi luteum, ci, n. *Liv.* ZOŁTEK od iaia.

ON DIT d'une perſonne qu'*Elle eſt jaune comme du ſaffran* ou *comme un coin,* (*lors que la bile paroiſt répanduë ſur ſon viſage.*) Eſt illi vultus flavâ bili fuffuſus. ZOŁTY iák

wosk iák pigwa iák szafran o cerze chorowitey od żołtaczki.

ON DIT aussi, *Faire voir le bec-jaune à quelqu'un, Voyez* BEC. ZADRWIC z kogo.

JAUNIR, V.n. (*Teindre en jaune.*) Luteo inficere, (cio, is, infeci, infectum.) act. acc. FARBOWAC żołto, żołcić żołto dawać co do koloru.

JAUNIR, V. n. (*Devenir jaune.*) Flavescere, (sco,is, *sans pret. ni supin.*) n. *Colum.* ZOŁKNĄC żołknieć

JAUNISE, subst. f. (*Maladie qui rend jaune, & qui vient d'un épanchement de bile répanduë entre cuir & chair.*) Morbus regius *ou* arquatus, i, m. *Hor. Celſ.* ZOŁTACZKA choroba.

* *Qui a la jauniſſe* ou *les paſles couleurs.* Ictericus. Arquatus, a,um. *Celſ. Hor.* Żołtaczkę cierpiący.

ICELUY, m. ICELLE, fœm. (*Pronom relatif.*) Is, ea, id. TEN TA.

ICHNOGRAPHIE, subst. f. (*Deſſein du plan d'un edifice.*) Ichnographia,æ,f. (*mot Grec.*) *Vitr.* Deſcriptio ædificii,fœm. RYSUNEK Domu.

ICHNEUMON, subst. masc. *Animal qui naiſt en Egypte, qu'on appelle un rat d'Inde, de la groſſeur d'un chat.*) Ichneumon,onis, m. (*mot Grec.*) Mus Indicus, *genit.* muris indici, m. *Plin.* SZCZUR Indyiski.

ICY, (*Adverbe qui marque le lieu où l'on eſt, & qui répond aux quatre Queſtions de lien,* Quò, Ubi, Unde, Quà.) TU Tutay co do mieysca y pytania dokąd? ktorędy? gdzie? skąd?

ICY, *En ce lieu,* (*avec mouvement.*) Huc, Illuc, Istuc. In hunc locum. TU do tąd.

ICY, (*ſans mouvement.*) Hic, Illic, Istic. In hoc loco. TU w tym mieyscu.

D'ICY, *De ce lieu.* Hinc, Illinc, Istinc. Ex hoc loco. STĄD.

PAR ICY. Hac, Illac, Istac. Per hunc locum. TĘDY.

ICY est aussi adverbe de temps. OD TĄD. **D'icy a quelques jours, A quelques jours d'icy.* Intra aliquot dies. *Zá kilka dni od dzisiay od tąd.**D'icy a quelque temps, A quelque temps d'icy.* Intra aliquod tempus. *Od tąd zá iáki czas.

JUSQUES *icy, Juſques à ce lieu.* Huc usque. POTY aż ná to mieysce.

JUSQUES *icy, Juſques à cette heure.* Ad hoc tempus. Usque ad huc. Hactenus. *Cic. Quint.* POTY áż do tego czasu.

IDA, (*Le mont Ida dans la Troade.*) Ida, æ, f. Mons Ida. *Virg.* IDA Gora Troadzie.

IDEE', subst. f. chez les Philoſophes se prend pour *Vne image éternelle ſur laquelle toutes choſes ont eſte formées.* Idea, æ, f. Species, seu rei forma, quæ etsi non cernitur, mente tamen concipitur, ut ait Cicero.) f. Exemplar,aris,n. Insita in animis rerum informatio, *genit.* insitæ informationis, f. *Cic.* WYOBRAZENIE kształt ná ktory wszystko iest postanowione.

L'idée du plaiſir m'a diverti long-temps. In umbrâ voluptatis diutiùs lusi. *Petr.* Obraz wyobrażenie ukontentowania długo mię cieszyło.

IDFE' se dit (*des connoiſſances que l'eſprit acquiert par l'aſſemblage de pluſieurs choſes.*) Species,iei,f. *Cic.* Species & forma rerum impressa & quasi signata in animo, f. *Cic.* MYSL poięcie poznanie rzeczy znáiomość pámięć wyobrażenie.

IDE'E, signifie quelquefois *Viſion, imagination,* comme *Cét homme n'eſt riche qu'en idée, en imagination.*) Umbraticus dives, *genit.* umbratici divitis, masc. IMPREZY imaginacye sny márzenie się, Temu człekowi wszystko się coś marzy: Tylko mu się marzy że iest Pánem że bogaty.

La pluſpart des hommes ſe ſont des idées en l'air. Vanæ finguntur species à plerisque hominibus. *Hor.* Wiele iest ludzi co sobie prożnemi myślami záprzątaią imaginacye.

IDIOME, subst. m. (*Langage propre de chaque pays.*) Propria cujusque regionis lingua, æ,f. Idioma, atis, n. *eſt un mot Grec.* MOWA własna każdego kraiu Język.

IDIOT, m. IDIOTE, f. adject. & *quelquefois* subst. antif; car on dit *Vn idiot, une idiote.* Idiota, æ, illiteratus. Imperitus, a, um. *Cic.* Verbex,ecis,com.gen. *Petr.* PROSTACZEK, PROSTACZKA.

IDOLATRE, adject. m. & fœm. (*Qui adore les idoles & les fauſſes Divinitez.*) Deorum cultor,oris, masc. BAŁWOCHWALCA.

LES IDOLATRES, *les Payens.* Ethnici,orum,m.pl. Gentiles, ium, m. pl. *dans les Saints Peres.* Fictorum numinum cultui addicti, orum,m.pl. Deorum cultores, *Hor.* BAŁWOCHWALCY poganie.

IDOLATRE se dit aussi (*de celuy qui aime avec trop de paſſion quelque créature* ou *quelque choſe.*) Immodico & impotenti amore alicujus flagrans, antis, omn. gen. BAŁWOCHWALCA w Francuskim się mowi o tym co się szalenie w czym zákocha y zátopi.

Il eſt idolatre de ſa femme & de ſes enfans. Immodico *ou* insano conjugis ac liberorum amore flagrat. Ardet amans conjugem ac liberos. Zona iego y dzieci iest iego bałwanek ktoremu się kłania.

Il eſt idolatre de l'antiquité, des richeſſes, des livres, des voluptez. Furiosus *ou* insanus est cupitor antiquitatis, divitiarum, librorum, voluptatum est cupientissimus. Insanus est amator antiquitatis, voluptatum, *&c.* Kocha się szalenie w starożytnościach, w bogactwach, w księgach, w roskoszach starożwieczczyznie, w bogactwach, w roskoszach

IDOLATRER, V. act. (*Adorer une creature comme un Dieu.*) Creaturam aliquam habere *ou* colere ut Deum. BAŁWOCHWALSTWO czynić kłaniać się stworzeniu iák Bogu

ON DIT aussi qu'*Vne mere idolatre ſon mari, ſes enfans.* Mater insanit amore viri, & liberorum. MATKA szalenie się kocha w mężu w dzieciach záślepienie się kocha.

IDOLATRIE, subst. f. (*Culte, adoration des Faux-Dieux.*) Profanorum simulacrorum cultus, ûs, m. *Cic.* Deorum adoratio, onis, f. *Plin.* ZASLEPIENIE Bałwochwalskie, Bałwochwalstwo.

Il aime ſa femme juſques à l'idolatrie. Uxorem suam amat ad insaniam. Szalenie záślepienie się kocha w żonie swoiey.

IDOLE, subst. f. (*Creature, ouvrage fait de la main des hommes, qu'on adore, & à qui l'on rend les honneurs qui ne ſont deus qu'a Dieu ſeul.*) Idolum,i,n. Simulacrum, cri, neut. BEŁWAN. **Adorer les idoles.* Deos *ou* simulacra Deorum colere *ou* adorare. Honores divinos statuæ tribuere. *Kłaniać się bałwanom.

IDOLE est aussi *L'objet d'une paſſion violente,* comme *C'eſt ſon idole, C'eſt ſon Dieu.* Hunc Deum facit. Hunc habet pro Deo. Illum desiderat. Illum somniat. De illo cogitat. Illum sperat. *Ter.* Hunc solum in oculis gestat. *Ter.* BAŁWAN Bałwanek co do passyi gwałtowney zákochanie, Jego to Bałwanek, Jego Bożek.

IDOLE se dit figurément (*de celuy qui n'a point d'eſprit, & qui paroiſt comme une ſtatuë.*) Infans statua, *genit.* infantis statuæ, f. *Hor.* BAŁWAN głupi iák Posąg.

IDUME'E, (*Pays de la Syrie.*) Idumæa, æ, f. *Plin.* IDUMEA Kray Syryiski.

IDUME'EN, m. IDUME'ENNE, f. (*Celuy & celle qui eſt d'Idumée.*) Idumæus, a, um. *Virg.* IDUMCZYK.

IDYLLE, subst. m. *ſelon M. Furetiere,* & f. *ſelon M. De. ſtreaux,* (*Sorte de petit poëme qui contient des deſcriptions & des narrations de quelques avantures agreables.*) Idyllium, ii, neut. *Auſon.* WIERSZ ładny krotki uciesżuy.

JE, (*Pronom primitif de la premiere perſonne.*) Ego, *genit.* mei, *dat.* mihi, *l'accuſ.* me. JA.

JET, subst. m. (*Mouvement de quelque corps pouſſé avec violence.*) Jactus, ûs, m. WYTRYSNIENIE Tryśnienie ciśnienie rzucenie. **Cette maiſon n'eſt qu'a un jet de pierre de la ville.* Domus illa non ultra jactum lapidis abest ab urbe. *Ten dom nie iest tylko ná rzucenie kamienia od miasta.

JET se dit (*de ce que la nature pouſſe dehors dans les plantes & dans les arbres.*) Festuca, æ, f. *Colum.* Surculus, li, masc. *Quint.* Pullus, li, m. *Plin.* Talea, æ, f. *Plin.* PUSZCZANIE co do drzew gałązek zboż. **Pouſſer, jetter des jets.* Surculos emittere. *Cic.* *Puszcza gałązki pączki kiełek.

Oſter les jets ou *les rejettons des arbres.* Surculare arbores. *Colum.* Okrzesywać drzewo obcinać kastrować.

JET se dit (*des abeilles, qui ſont des eſſains.*) Examen, *genit.* examinis, neut. *Virg.* ROY pszczoł młodych.

JET se dit encore (*du mouvement des eaux, qui ſont élevées en l'air.*) Aqua in sublime saliens, *genit.* aquæ salientis, f. *Cic.* WODY biiące w gore wytryskuiące.

JET, (*Calcul, ſupputation.*) Calculus,i, masc. *Colum.* RACHUNEK liczba.

JET, (*Coup de filet pour la peſche.*) Retis jactus. *Val-Max.* ZARZUCENIE sieci.

ON DIT chez les Fondeurs, *Vne ſtatuë d'un beau jet* (*quand elle eſt bien venuë, & que la fonte a bien reüſſi.*) Statua eleganter fusa, æ, f. SZCSĘSLIWIE odlana osoba rzecz co do Ludwisarstwa.

JETTE'E, subst. f. (*Digue qu'on fait dans la mer à force d'y jetter des pierres & de la puzolane.*) Moles, lis, fœm. *Cic.*

TAMA bita w rzece dla odwrocenia wartu.

Faire des jettées. Jacere moles. *Cic.* Tamy bić.

JETTER, V. act. (*Lancer, darder, pouſſer loin avec des machines de jet.*) Jacere. Conjicere. Projicere. act. acc. *Cic.* WYRZUCAC daleko.

Jetter à l'entour. Circumjicere. Rozrucać do koła. **Par deſſus.* Superjacere *ou* Superjicere *ou* Superinjicere. *Cic.* *Narzucać zgory zwierzchu. **çà & là.* Disijcere. Spargere. *Virg.* *Tam y sam rzucać rozrucać.

Jetter des pierres à quelqu'un. Alicui lapides impingere, (go, gis, pegi, pactum.) *Phæd.* Lapidibus aliquem petere *ou* appetere. *Cic.* Rzucząć kámieniami nákogo. * *Jetter une choſe à la teſte,* ou *au viſage de quelqu'un.* Aliquid in caput *ou* in oculos impingere *ou* compingere. *Plaut.* In vultum alicujus aliquid conjicere. *Prop.* In alicujus caput aliquid jacularì. *Petr.* *Rzucić co komu o łep. **Il s'efforça de luy jetter le verre qu'il tenoit à la main.* In hunc conatus est scyphum de manu jacere. *Liv.* *Chciał szklenicą rzucić ná niego. **Jetter l'ancre.* Jacere anchoras. *Liv.* *Kotwicę rzucić.

JETTER, (*Renverſer, abbattre, demolir.*) Diruere, (ruo, is, rui, rutum.) Deturbare. Demoliri. Evertere, tis. *Cic.* ZRZUCAC obalać walić wywracać.

Jetter quelqu'un par terre, (*le renverſer.*) Humi *ou* ad terram aliquem sternere *ou* prosternere. *Hor. Plaut.* Obalić kogo o ziemię. **Jetter du haut en bas, précipiter.* Præcipitem aliquem agere. *Zwalić zrzucić zgory strącić ná łep.

Jetter l'œil hors de la teſte. Oculum alicui excludere. *Plaut.* ou exculpere. *Ter.* ou excutere *ou* exturbare. *Plaut.* Cko komu wybić.

JETTER, (*Pouſſer hors de ſoy, produire.*) Fundere. Efundere. Profundere. Mittere. Emittere. Producere. Ejicere. Agere. act. acc. *Cic.* &c. WYRZUCAC z siebie wydawać wypuszczać. **Jetter des racines.* Mittere radices. *Colum.* *Korzenie puszczać. * *Des branches.* Profundere palmites. *Colum.* *Gałązki wypuszczać látorośle puszczać. * *Des eſpis.* Spicas edere. *Colum.* *Kłosy wypuszczać kłosić się. **Des ſourcees.* Scaturire, (io, is, ivi, itum.) *Zrodła wydawać. * *Des fleurs.* Fundere flores. *Virg.* *Kwiat wydawać kwitnąc.

JETTER *dehors, Répandre, verſer.* Ejicere. Eructare. Infundere. Mittere. Emittere. act. acc. *Cic.* WYLAC wyrzucić.

Jetter un pot de chambre ſur la teſte de quelqu'un. Matellam *ou* matulam unam aquæ alicui infudere in caput. *Plaut.* Wylać komu urynał ná głowę.

Jetter quelqu'un hors d'eſperance. Deturbare aliquem ex spe. *Cic.* Nádzieię komu stracić. * *Jetter quelqu'un hors de ſes biens.* De fortunis aliquem deturbare. *Cic.* *Wyrzucić kogo z dobr wypędzić.

JETTER *du ſang meurtri.* Emanare saniem. *Plin.* Vomere *ou* emittere ore sanguinem. ROPĘ wydawać, ropa się leie toczy. **Le mont Gibel jette des feux.* Ignium globos emittit mons Ætna. Erumpunt ex Ætnâ monte flammarum globuli. *Gora wezuwiusz ogień z siebie wyrzuca, ogniem wybucha. **Ce lac jette une odeur empeſtée* ou *l'exhale.* Eructat hic lacus pestilentem odorem. *Var.* * To iezioro zárazliwy z siebie smrod wydaie. **La triſteſſe fait jetter des larmes.* Tristitia cogit ad lacrymas. *Plaut.* Tristitia movet *ou* elicit lacrymas. *Quint. Plaut.* *Od smutku łzy się cisną. **Cette fontaine jette de l'eau ſans ceſſe.* Aquas perennes fundit hic fons. *To zrodło ustawicznie wybiia.

SE JETTER, (*Se rendre, ſe décharger, tomber dans, parlant des rivieres.*) comme *l'Ocean Atlantique ſe jette dans la mer interieure.* Atlanticus Oceanus diffunditur in maria interiora. *Plin.* WPADAC mowiąc o rzekach: Ocean w głębsze morza wpada.

SE JETTER *au milieu des ennemis.* Immittere se medios in hostes. *Cic.* WPASC w posrzodek nieprzyiacioł. **Au plus fort des ennemis.* In confertissimos hostes. *Liv.* *W sam tłum gdzie náywięcy y náywiększa siła nieprzyiacoł.

Se jetter ſur quelqu'un. In aliquem irruere. Impetum facere. Incurrere. Incumbere. *Cic.* Wpaść ná kogo rzucić się ná niego, **Se jetter ſur l'ennemi à brides abbattuës.* Effusissimis habenis hostem invadere. *Liv.* * Puścić się rzucić się ná nieprzyiaciela we wszystkim pędzie. * *Ils ſe ſont jettez dans l'eſquif demi-morts de peur.* De navi timidi dissiluerunt in scapham. *Plaut.* *Skoczyli w łodzie ná poły umarli. **Il ſe jetta à ſon coû & le baiſa un million de fois ſans qu'il s'en deffendiſt.* Cervicem ejus invasit, & non repugnanti innumerabilia oscula dedit. Conjecit se in collum ejus, & mille lusit basiis, *ou* & spissavit basia. *Petr.* * Rzucił się mu ná szyię y tysiącznie go ucáłował. **Se voulant jetter ſur luy, il ſe retira.* Cùm vellet in eum impetum facere, repressit iram. *Phæd.* *Umknął się widząc że się chciał zrucić ná niego. * *Il s'eſt jetté dehors.* Proripuit se foràs. *Plaut.* * Wypadł ná dwor. **Se jetter aux pieds de quelqu'un.* Se ad pedes alicujus abjicere. *Cic. ou* se projicer. *Cæſ.* *Upaść komu do nog. **Il s'eſt jetté promtement la dedans.* Intrò se dedit. *Plaut.* Corripuit se intrò. *Ter.* *Wpadł tám prędko.

JETTER, (*Poſer les fondemens d'un édifice.*) Jacere *ou* ponere *ou* agere *ou* subsstruere fundamenta. *Quint. Cic. Plaut.* ZAKŁADAC fundamenta.

JETTER *ſa teſte, (parlant d'un cerf qui quitte ſon bois.*) Ramosa ponere cornua. RONIC rog mowiąc o Jeleniu.

JETTER *une ſtatuë en bronze.* Statuam ex ære fundere. *Plin.* ODLEWAC osobę posąg ze spiży

JETTER se dit figurément en pluſieurs façons de parler, comme *Jetter ſon manteau ſur ſes épaules, le mettre.* In colbum pallium conjicere. *Plaut.* Humerum onerare pallio. *Ter.* RZUCIC wrzucić ieszcze się rozmaicie inaczey mowi y bierze; náprzykład wrzucić co ná siebie suknią płaszcz.

Jetter un ſort ſur une famille. Incantare familiam aliquam Aliquid mali objicere familiæ malâ manu. *Plaut.* Oczarować dom iáki.

Jetter l'épouvante par-tout. Ubique terrorem incutere *ou* injicere. *Cæſ.* Terrores jacere. *Cic.* Rzucić strach y pogrom wszędzie puścić.

Jetter ſon premier feu. Effundere primum impetum. *Liv* Wyrzucić pierwszy ogień pierwszą zápalczywość. **Sa colere ſur quelqu'un.* Iram effundere in aliquem. Omne acerbitatis virus in aliquem evomere. *Cic. Ter.* *Wyrzucić gniew swoy ná kogo. **Des ſemences de révolte dans les eſprits.* Rebellionis semina in animis ingerere. *Bunty czynić bunt siać między ludźmi.

Jetter la famine dans une ville. Famem urbi inferre. *Cic.* Wprawić wgłod przyprawić o głod miasto ogłodzić ie. **Quelqu'un dans le déſeſpoir.* Aliquem in desperationem adducere. Afferre alicui desperationem. *Cæſ.* *Do rospaczy przywieść. **Jetter quelqu'un dans quelque ſcrupule.* Afferre alicui religionem. *Cic.* *Wprowadzić kogo w wątpliwości y zgryzliwości sumnienia. **Quelqu'un dans l'embarras.* In tricas aliquem conjicere. *Plaut.* *W kłotnie. **Dans de meſchants procès.* Litibus atris aliquem implicare. *Horat.* *Wprawo y pieniactwo. **Son amitié m'a jetté dans ce mauvais parti.* Illius amicitia me in hanc perditam causam impositi. *Cicer.* *Przyiaźń iego mię ná tę złą stronę pociągnęła, w to wprowadziła.

Jetter quelqu'un dans la naſſe, L'engager dans quelque meſchante affaire. Inducere aliquem in laqueos. Conjiccre aliquem in plagas. Irretire aliquem. *Cicer.* Wpędzić kogo w sieć w nieszczęście iákie.

Jetter de la poudre aux yeux, Impoſer à quelqu'un. Oculis pulverem offundere. *Petr.* Fucum alicui facere. *Cic.* Alicui egregiè imponere. *Cic.* Subducere aliquem dictis. *Ter.* Oczy komu mydlić, tumany mu w oczy puszczać.

JETTER *le chat aux jambes à quelqu'un,* pour dire *l'accuſer & le rendre reſponſable d'une faute que les autres ont faite.* Aliorum culpam in aliquem transferre. Alterius culpâ aliquem obruere. *Voyez* CHAT. ZWALIC wszystko ná kogo áby sam odpowiadał zá drugich.

Jetter une faute ſur quelqu'un. Culpam in aliquem impingere. *Plaut.* Zwalić co ná kogo, składać co ná niego.

Jetter quelque mot en paſſant contre quelqu'un. Jacere verbum aliquod contumeliosum in aliquem. *Liv.* Emittere aculeos in aliquem. *Cic.* Mittere ridiculum in aliquem. *Cic.* Słowkiem wypaść ná kogo nie uważnie nie ostrożnie álbo też umyślnie słowkiem się iákim wymowić.

Jetter la pierre a quelqu'un, Le blaſmer, l'accuſer d'une choſe. Culpam in aliquem transferre *ou* derivare. *Cic.* Kámień ná kogo rzucić *niewłaśnie* udać go w czym obwinić o co, ná niego co złożyć.

Jetter des pierres dans un jardin, où l'on a cueilli des fleurs, Dire du mal de quelqu'un, après en avoir dit du bien. Quantùm laudibus aliquem extuleris, tantùm ei detrahere. Elevare *ou* deterere laudes alicujus. *Horat.* Y ciepło y zimno z iednocy gęby y biie y głaszcze y chwali y gani.

Se jetter à la teſte de quelqu'un. Se ultrò alicui largiri. *Plaut.* Wpaść w ręce komu samo-chcąc.

SE JETTER *dans quelque parti, L'embraſſer, le ſuivre,* Partes aliquas amplecti. POYSC zá iáką ſtroną udać ſię ná iáką ſtronę złączyć ſią z kim.

Rien ne me peut jetter dans un autre parti. In aliam partem trahere me nihil poteſt. *Cic.* Nic mię ná inſzą ſtronę nie pociągnie.

Se jetter volontairement dans la ſervitude. In voluntariam ruere ſervitutem. *Tacit.* Lecieć ſamo-chcąc w niewolą.

Se jetter teſte baiſſée ou *à corps perdu,* (comme l'on parle dans le familier,) *dans les intereſts de quelqu'un.* Rebus alicujus toto animo, totiſque viribus favere. Y duſzą y ciałem oślep zá cudzemi iść Intereſſami.

Se jetter dans les lettres. Aſſerere ſe ſtudiis. *Plin-Jun.* Conferre ſe ad ſtudia. *Suet.* Abdere ſe litteris *ou* in litteras. *Cic.* Utopić ſię w náukach.

Se jetter dans les plaiſirs, dans les voluptes. Immittere ſe in voluptates. *Liv.* Dedere ſe libidinibus. Se conſtringendum voluptatibus tradere. *Cic.* Utopić ſię w roſkoſzach w uciechach. **Se jetter dans le plaiſir.* Dedere ſe delectationi. *Utopić ſię w delicyach. *(*Le contraire eſt* Dedere ſe angoribus. *Cic. Se jetter dans le chagrin.*) (*Przeciwna záś) Utopić ſię w żalach w ſmutku.

Se jetter ſur la fripperie de quelqu'un, (comme l'on parle familierement, *L'outrager de fait* ou *de paroles.* Contumeliosè verbis, *ou* convitio, verberare aliquem. *Cic.* Convicia alicui. *Petr.* Contameliosè lædere aliquem. *Cic.* Facere alicui convicium. *Ter.* Ingerere convitia alicui. *Hor.* Wpaść ná kogo ſłowy zelżywemi wſiąść ná kogo iáko poſpolicie mowią.

ON DIT au contraire, *Se jetter ſur les louanges de quelqu'un.* Laudes alicujus dicere. *Virg. ou* celebrare. *Cic.* MOWIĄ też wpaść w chwały czyie, puścić ſię w czyie pochwały

Perſonne ne s'eſt jamais jetté dans le trop grande propreté au delà de ſon bien, qu'il n'en ait receu quelque notable préjudice. Nec quiſquam ſtuduit nimiæ elegantiæ, præter quàm res ſua patitur, ſine grandi malo. *Plaut.* Nikt ſię nigdy nie odważył ná większą ochędoſzkę y porządki nád ſtan ſwoy áby zá to fortuna iego odpowiedzieć znácznie nie miała.

Se jetter dons la bagatelle. Nugas *ou* inania ſectari. Puścić w fraſzki wdać ſię w brednie w płochość w nieſtatek.

ON DIT proverbialement, *Du port il m'a jetté dans la tempeſte.* Me ad ſcopulum è tranquillo intulit. *Ter.* MOWIĄ przyſłowiem złądu wyrzucił mię ná falę.

Jetter le manche après la coignée, (lors qu'on deſeſpere d'une affaire, & qu'on a du dépit de ce que les commencemens n'ont point eſté heureux.) Deſpondere animo *ou* animum in medio negotio cujus initium non proſperè ceſſit. Straciwſzy ſickierę y toporzyſko precz porzucić zdeſperować o czym dla iákiego Powodzenia.

Jetter de l'huile ſur le feu, pour *Animer davantagu ceux qui ſont en colere.* Oleum addere camino. *Hor.* Inſtigare iratum. *Ter.* Oleiem ogień zálewać, pobudzać ieſzcze bardziey gniewy zawziętości.

ON DIT encore (*d'un malheureux, qui eſt ſans appuy ni ſupport.*) *Tout le monde luy jette la pierre.* Omnes hunc petunt. WSZYSCY ná niego biią krakaią każdy ná niego kamieniem rzuca.

Jetter un os à quelqu'un, luy faire part d'un profit, pour l'empeſcher d'y mettre obſtacle. Partem lucri alicui objicere, ne rem aliquam interpellet. Objecto lucro præcludere alicui linguam. Kość iáką komu zoſtawić (álbo) podrzucić, poddać padetknąć mu co áby nieprzeſzkadzał rzeczy iákiey.

ON DIT, *Le dez en eſt jetté, Cela eſt réſolu, arrive ce qui pourra.* Jacta eſt alea. *Suet.* JUZ kość rzucona, iuż koſtka podſa ſtało ſię bodź cobądź.

JETTER *du feu, Briller,* (*comme font les diamants.*) Fulgere Splendere. Splendeſcere. OGIEN rzucać iſkrzyć ſię iako dyamenty.

JETTER, (*Calculer, compter avec des jettons.*) Calculis ſummam aliquam ſubducere. RACHOWAC liczyć liczmanami ſztonami.

JETTON, ſubſt. m. (*Petite piece de métal pour calculer.*) Calculus. Nummulus. *Plin.* LICZMANY, ſztony, kamienie do rachowania.

ON DIT, *Vn jetton,* ou *Vn jet d'abeilles, Vn eſſain.* Examen apum. ROY ieden pſzczoł.

JEU, ſubſt. m. (*Ce qui eſt oppoſé à ſérieux; qui ſe fait & ſe dit par divertiſſement & pour rire.*) Jocus, i, m, Ludus, i, m. *Cic.*

ZART ná żart co, żartem. **Je ne ſçay ſi ce qu'il dit eſt par jeu* ou *ſerieuſement.* Joco-ne an ſeriò illa dicat, neſcio. *Ter.* *Niewiem czy to co mowi żartem ieſt czy do prawdy. **Tout ce que ſon frere a fait n'eſt qu'un jeu au prix de ſes emportement.* Ludum jocumque dices, quidquid egit frater, præut hujus rabies. *Ter.* *Wſzyſtko co brat iego porobił fraſzka to ieſzcze porownawſzy z złością tego.

JEU, (*Divertiſſement.*) Ludus, di, maſc. *Cic.* Luſus, ûs, m. *Quint. Phæd.* Luſio, onis, f. *Cic.* GRA: zábawa.

JEU *des oſſelets.* Talarius ludus. Talorum ludus. *Cic.* GRA w bierki. **Jeu de dez.* Teſſerarum ludus. Alea, cæ, f. *Cic.* Luſus aleæ. *Suet.* *Gra w kości. **Jeu du palet.* Ludus diſci. Diſcus, ci, maſc. *Hor.* *Kamień álbo kamienie gra. **Jeu de la paûme,* ou *La paûme.* Ludus pilæ. Pila, æ, fœm. *Gra w piłę. **Le jeu de la paûme n'eſt pas bon à ceux qui ont mal aux yeux, & qui ont l'ſtomac mauvais.* Pilâ ludere, inimicum lippis & crudis. *Horat.* *Gra w piłę nie ſłuży kaprawym chorym ná oczy, y zły żołądek maiącym. **Jeu de Dames,* ou *Les Dames.* Scruporum duodecim luſus, ûs, m. *Gra w Arcaby. **D'échecs* Latrunculorum ludus, i, maſc. Latrunculi, orum, m. plur. *W Szachy. **Jeu de cloche-pied.* Aſcoliaſmus, i, m. Empuſæ *ou* aſcoliaſmi luſus, ûs, m. *Skakanie ná iedney nodze gra. **Jeu de balon.* Follis luſus, ûs, m. Follis, is, m. *Gra w piłę. **Jeu de la pierrette.* Ocellatum, i, n. *Suet.* *Gra w kamyki. **Jeu du ricochet.* Epoſtraciſmus, i, m. *Gra w ſkorupki. **Jeu de l'eſcarpolette.* Oſcillum, i, m. Luſus puerilis, quo religatis de tigno arboreque funibus in aere librati jactantur. *Gra w kołyſkę kołyſanie ſię ná ſznurze.

JEUX *de hazard.* Alea, cæ, f. KOSTERSKA gra. **Jeu de hazard, qui dure toute la nuit.* Alea pernox. *Koſterſtwo całonocne. **Jeu de cartes.* Folia luſoria, orum, n. pl. Chartulæ luſoriæ, arum, f. pl. *Kart gra karty kartownictwo.

Il y a des jeux qui peuvent ſervir à éveiller l'eſprit des enfant. Sunt nonnulli acuendis puerorum ingeniis non inutiles luſus. *Quint.* Są gry ſłużące do záoſtrzenia dowcipu w dzieciach.

Les enfans ſe plaiſent à des jeux, qui leur donnent meſme de la peine. Pueri luſionibus vel laborioſis delectantur. *Cicer.* Dzieci maią upodobanie w grach chociaſzby ſię też w nich y umordowali.

JEU pour *Le lieu où l'on joue à quelque jeu que ce ſoit.* Ludus, i, m. *Cic.* Forum aleatorium, i, n. *Liv.* GRA mieyſce ná gry iákie.

LE JEU *de la paume.* Pilæ ludis, i, m. Sphæromachia, æ, f. *Sen. Stat.* Pilaris luſio, f. *Stat,* MIEYSCE do grania piły.

Jeu de paume, (*où l'on joue à la paume.*) Sphæriſterium, ii, n. *Suet. Plin.* Toż ſamo mieyſce do piły grania.

JEU ſe prend auſſi pour *L'argent qu'on joue.* Pecunia, æ, f. Argentum, i, n. GRA ſię mowi y o pieniądzach ktore w grę ſtawiaią. **Mettez au jeu.* Appone pecuniam. *Staw do gry. **Il joue gros jeu,* c'eſt à dire *Beaucoup d'argent.* Impenſus ludo certat. * Gra wielkie gry wyſoko bogato. **Il a mis ſon manteau au jeu, & moy mon anneau.* Oppoſuit pignori palium, ego verò annulum. *Stawił płaſzcz ſwoy á ia pierścień.

JEU ſe dit encore pour *Vne partie de jeu.* Luſio, onis, f. *Cic.* GRA o iednym wygraniu lub graniu. **J'ay gagné un jeu, j'ay un jeu.* Unam ego luſionem vici. *Wygrałem grę iedną. **Nous ſommes à deux de jeu.* Toties ego vici, quoties tu. *Rowna gra żáden znas áni wygrał áni przegrał.

JEUX au plurier ſe dit (*des ſpectacles, des repreſentations publiques qui ſe faiſoient chez les Anciens.*) comme *Les jeux Olympiques* (*en Grece.*) Ludi Olympici. JGRZYSKA widowiſka dawnych publiczne, iáko Igrzyſka olimpiackie zá wodnicze. **Les jeux Pythiques,* (*en l'honneur d'Apollon, qui tua le ſerpent Python.*) Ludi Apollinares Pythia, orum, n. pl. *Igryſka Apolinowe ná cześć Apolina y zábicia ſmoka. **Les Nemées,* (*en memoire du jeune Archemore.*) Ludi Nemeenſes. *Igrzyſka Nemeyſkie ná cześć młodego Archomora. **Les jeux Iſthmiques,* (*en l'honneur de Neptune, qu'on celebroit à Corinthe.*) Iſthimici ludi. *Igrzyſka Koryńſkie krore ná morzu Ciaſnym pod koryntem odprawowano ná cześć Neptuna. **Chez les Romains, Les jeux du Cirque.* Ludi Circenſes. *Jgrzyſka ſzrankowe u Rzymian.

(Les Auteurs anciens reconnoiſſoient trois ſortes de jeux, qu'ils nommoient *Courſes, Combats, Spectacles.* Les premiers s'appelloient *Ludi equeſtres* ou *Curules,* qui eſtoient des courſes qui ſe faiſoient dans le Cirque dedié au Soleil & à Neptune. Les ſeconds s'appelloient *Agonales* ou *Gymnici,* qui

qui eſtoient les combats & les luttes, tant des hommes que des beſtes, qui ſe faiſoient dans l'Amphithéatre, dedié à Mars & à Diane. Les troiſiemes s'appelloient *Scenici, Poëtici, Muſici;* c'eſtoient des Tragedies, Comédies & Balets, qui ſe repréſentoient ſur les theatres dediés à Venus, à Bacchus, à Apollon, & à Minerve) Troiákie igrzyſka bywały u dawnych to ieſt. *Zamodnicze, zapaſnicze, y widokow.* Pierwſze zwano Igrzyſka Rycerſkie konne álbo y wozowe, á były to gonitwy w zawod ná placu ofiarowanym ſłońcu y Neptunowi. Drugie były, Paſſowania ſię ták ludzi z ludzmi iáko y zwierząt álbo y bydląt między ſobą lub też z ludzmi, á to ſię czyniły ná placu widoku poświęconym Marſowi, y Dyanie. Trzecie ſię zwały ſceny, Rytmy. Muzyki głoſy, á były Tragedye, Komedye, koncerty Tańce; ná placu widoku poświęconym Wenerze, Báchuſa, Apolinowi, y Minerwie.

Célebrer, donner ou *faire des jeux.* Ludos facere *ou* committere *Cic. ou* edere. *Tacit. ou* celebrare. *Slin. ou* inſtituere, *Quint.* Igrzyſka wyprawiać obchodzić.

QUI CONCERNE *le jeu.* Luſorius, a, um. *Plaut.* GRALNY, do gry należący.

ON DIT figurément, *Donner beau jeu à ſon ennemi, Luy donner les facilitez d'attaque, & les occaſions de faire de la peine.* Facilem anſam *ou* occaſionem adverſario dare *ou* præbere. MOWIĄ *niewłaśnie* Dáć do wtenu komu dogodzić mu, álbo mu dokuczyć.

ON DIT qu'*Vn homme jou bien ſon jeu,* qu'*Il couvre bien ſon jeu,* (*quand il eſt diſſimulé, lors qu'il cache bien ſes deſſeins.*) Hic homo ſcitè ſua conſilia tegit ac velat. *Cic.* Cautè ludit ludum ſuum, UDAIE dobrze ſwoią rzecz frant.

Il fait jouër ſon jeu par un autre, (*quand il agit par un tierce perſonne.*) Commodat illi alter manum ſuam. Kto inſzy gra zá niego, przez kogo inſzego wyrabia ſwoię rzecz.

L'on connoiſt ſon jeu, pour dire *Sa maniere d'agir, ſes ruſes, ſes fineſſes.* Doli, fallaciæ illius facilè intelliguntur. Doloſus illius animus benè intelligitur. *Terent. ou* facilè deprehenditur. Znáią ſię ludzie ná tey grze, znáią go ludzie wiedzą co zác co wart.

ON DIT auſſi par maniere de menace, *Alors vous verez beau jeu.* Tunc turbæ fient. *Ter.* NA ten czas obaczyſz iáka to gra będzie grożąc komu. *Sa cauſe eſt mauvaiſe, C'eſt ſon jeu de chicaner pour jouir cependant.* Cauſa illius deplorata eſt, vitilitigare multæ artis eſt, ut bona interim poſſideat Causâ deploratâ, vafri eſt vitilitigatoris protrahere litem, ut bonis controverſis potiatur. *Ládáco ſprawę má ále iego to gra kłocić ſię áby tym czaſem w ręku trzymał.

ON DIT proverbialement, *Faire bonne mine à mauvais jeu, Cacher, diſſimuler le mauvais eſtat de ſes affaires.* Spem vultu ſimulare. Diſſimulare vultu res ſuas acciſas. CHOC bieda to Hoc; niepokazować powierzchu po ſobie ſwoiego nieſzczęśćia.

Le jeu ne vant pas la chandelle, (parlant d'une affaire qui apporte très-peu de profit, dont les dépenſes qu'il faut faire ſurpaſſent le profit qu'on en retire.) Plus impendii, quàm ex inde lucri (*on ſous-entend* percipias.) plus impendas in rem iſtâ, quàm lucrifacias. Niewarta gra ſwiecy, francuſkie przyſłowie, to ieſt żál ſię bože y koſztu y czaſu ná to łożyć z czego ſię nigdy niewroci.

Tirer ſon epingle du jeu, (*lors qu'on ſe tire d'un affaire ſans qu'il en coute.*) Salvis rebus ſuis ex re aliquâ evadere. Wyniść z czego ſzczęśliwie bez ſzkody.

JEUDY, ſubſt. m. (*Le quatriéme jour de la ſemaine.*) Dies jovis, *genit.* dici jovis, m. CZWARTEK dzień Czwarty w Tygodniu.

A JEUN, *A cœur jeun,* (*on prononce* à jun.) adv. (*Sans avoir rien mangé.*) Jejunus. Impranſus, a, um. *Celſ. Plaut.* NACZCZO nic niciadſzy. ** La ſalive d'un homme qui eſt à jeun.* Jejuna faliva. Iejuni oris ſaliva. *Colum. Plaut.* * Slina náczczo.

Je ſuis odrinairement à jeun, quand je vais ſouper, & je mange d'une grande force depuis le commencemens du repas juſques au dernier mets, Integram famem ad ovum affero, ſum edaciſſimus, & ad aſſum vitulinum opera perducitur. *Cic.* Já zwyczaynie głodny idę ná wieczerzą y iem filno od pierwſzey potrawy áż do oſtatniey.

JEUNE, adject. m. & f. *Vn jeune homme, Vne jeune fille,* (*qui eſt dans ſon premier âge.*) Juvenis & hoc juvene, adject. MŁODY młoda w pierwſzym ieſzcze y młodym wieku. *Vn enfant tout jeune.* Teneræ adhuc ætatis puer. Tener

puer *Cic.* *Młodziuchne dziecię młodzik młodzieniaſzek. **Vne fille extremement jeune.* Teneræ ætatis puella, æ, f. * Młodziuchna Pánienka, Dziewczynka.

FORT *jeune, qui eſt au dela de* 14. & 15. *ant.* Adoleſcentulus peradoleſcentulus, a, um. Peradoleſcens. Admodum adoleſcens, entis, m. *Cornel-Nep. Cic.* MŁODZIUCHNY młodziuchna co ieſzcze niema lat czternaſtu, piętnaſtu.

JEUNE HOMME *depuis quinze ans juſques à vingt-cinq.* Juvenis. Adoleſcens, entis, m. *Cic.* MŁODZIENIEC od lat piętnaſtu áż do dwudzieſtu piąciu.

JEUNE HOMME, (*depuis vingt-cinq juſques atrente, & meſme juſques à quarante-cinq.*) Juvenis. Adoleſcens. *Cic. Plaut. Saluſt.* MŁODZIENIEC od lat dwudzieſtu piąciu áż do trzydzieſtu y też áż do czterdzieſtu piąciu

PLUS JEUNE, (*au Comparatif.*) Minor natu. *Cic.* Junior, *& quelquefois* Adoleſcentior. MŁODSZY wiekiem w latach.

LE PLUS JEUNE *de tous ces gens là.* Ex his omnibus natu minimus. NAYMŁODSZY ze wſzyſtkich.

(Que ſi l'on parle de deux perſonnes, il faut employer le Comparntif, *Fratrum natu minor,* Le plus jeune de deux freres: *Fratrum natu minimus,* Le plus jeune de tous.) Náymłodſzy między bracią.

JEUNE, (*Qui eſt en âge de puberté, qui a quatorze ans.*) Pubes, eris, maſc. & fœm. MŁODY doraſtaiący doraſtaiący. *(*Le contraire eſt* Impubis, bis, *ou* beris, m. & fœm. *Plin. Cic Qui n'eſt pas en âge depuberte.*) *Gołowąs młodzik chłopiec, dziewczyna.

DE JEUNES *cerfs.* Juniores cervi, m. MŁODE Jelonki. **De jeunes oiſeaux.* Juvencæ aves. *Plin.* *Młodě ptaki. **Vn jeune arbre.* Novella arbor. *Młode drzewka, drzewa młode ſzczepy.

EN JEUNE *homme, Comme un jeune homme, Comme font les jeunes gens.* Juveniliter. Ut adoleſcens. *Cic.* PO młodemu

D'UN JEUNE *homme, De jeune homme.* Juvenilis & hoc juvenile, adject. *Cic.* MŁODZIENSKI młody młodego człeka. **La force d'un jeune homme.* Juvenile robur, *genit.* juvenilis roboris, n. *Colum.* *Siła młodego człeka.

JEUNESSE, ſubſt. f. (*Le bas âge, la tendre jeuneſſe des enfans.*) Tenera ætas, *genit.* teneræ ætatis, f. Juvenalis ætas, f. *Cic.* MŁODOSC wiek pierwſzy dziecieńſtwo. **De jeuneſſe, Dès le bas âge.* A tenero. A teneris annis. Ab juventâ. *Cic.* *Od młodości.

JEUNESSE, (*Adoleſcence depuis l'âge de quatorze juſques à vingt- cinq ans.*) Adoleſcentia, æ, f, Pubes ætas, f. *Cic. Liv.* MŁODOSC młodzieńſki dziewiczy wiek od ośmnaſtego roku áż do dwudzieſtego piątego.

JEUNESSE, (*depuis vingt-cinq ans juſques à trente* ou *quarante.*) Juventus, utis, f. Florens ætas, *genit.* florentis ætatis, f. *Cic.* Juventa, æ, f. *Plin.* Integra ætas. *Ter.* MŁODOSC pora wieku od dwudzieſtego piątego roku do trzydzieſtego lub czterdzieſtego.

LA JEUNESSE ou *Les jeunes gens.* Juventus, utis, f. *Cic* MŁODZ. **Le ſenat luy avoit mis entre les mains toute la jeuneſſe de l'Italie.* Senatus omnem Italiæ pubem ei commiſerat. *Cic.* *Senat w ręce mu oddał wſzyſtkę młodź Włoſką. **La jeuneſſe eſt ſujette à des maladies violentes.* Acutis morbis adoleſcentia patet. *Celſ.* *Młodź ſkłonna ieſt do chorob gwałtownych. **Je pardonne cela à votre jeuneſſe.* Iſtud adoleſcentiæ tuæ condono. *Daruię to młodości twoiey.

DE LA JEUNESSE. Juvenilis & hoc juvenile. *Quint.* Juvenalis & hoc Iuvenale. *Suet.* MŁODZIENSKI, młodości, młodych.

LA DE'ESSE *de la jeuneſſe, Divinité payenne.* Juventa, æ, f. *Hor.* BOGINI młodości, młodych u Pogan.

JEUSNE, (*on prononce* JEúNE.) ſubſt. m. (*Certains jours où l'on ne fait qu'un repas, & abſtinence de certaines viandes.*) Jejunium. *Liv.* Feriæ eſuriales. *Plaut.* POST dni pewne wſtrzemięzliwości od iedzenia y potraw niektorych.

Ordonner un jeuſne. Inſtituere jejunium. *Liv.* Indicere jejunia. *Horat.* Náznaczyć nákazać poſt, zápowiedzieć poſt **Rompre ſon jeuſne.* Solvere jejunium. *Ovid.* *Złomać poſt. **Le garder.* Servare jejunium. *Záchować poſt.

JEUSNER, V. n. (*Faire abſtinence.* Agere jejunium. Feriàs eſuriales agere. act. POSCIC.

JEUSNER, (*Eſtre quelque temps ſans manger, Faire diette.*) Vacare cibo. *Celſ.* Abſtinere cibo. *Colum.* Se cibo abſtinere. *Cæſ.* POSTEM być, nie ieść czas iáki.

Les medecins l'ont tué à force de le faire jeuſner. Hunc me-

medici inediâ necarunt *(pour* necaverunt.) *Petr. ou* ſuſtulerunt. Doktorowie go umorzyli broniąc mu iedzenia.

JEUSNER, (*Manque de pluſieurs choſes.*) Multis rebus carere *on* privari *ou* egere *ou* indigere. BYC z poſtem o niedoſtatku wſzelakim rożnych potrzeb.

JEUSNEUR, (*prononcez* JEûNEUR.) ſubſt.m. JEUNEUSE, f. (*Qui jeûne.*) Jejunii tolerans *ou* patiens, ntis, omn. gen. POSTAMI uſtawicznemi ſię bawiący bawiąca.

IF, ſubſt.m. (*Grand arbre qui eſt toûjours verd.*) Taxus, i, f.*Plin.* CIS drzewo záwſze zielone.

D'IF. Taxeus a,um. *Stat.* CISOWY.

IGNARE, adject m. & f. (*Qui n'a point de lettres, qui eſt ignorant.*) Ignarus,a, um. *Cic.* NIEUK proſtak niewiadomy. (Vieux mot, & qui ne ſe dit qu'en raillant.) Stare ſłowo Francuſkie niemowiące ſię procz żartem.

IGNE',m. IGNE'E, fem. (*Qui tient de la nature du feu.*) Igneus,ea,eum *Cic.* OGNISTY ogień w ſobie maiący, gorący

IGNOMINIE, ſubſt. f. (*Infamie, des honneur.*) Ignominia. Infamia,æ,f. Dedecus, *genit.* dedecoris,n. *Cic.* ZELZYWOSC, hańba, ochyda, ſromota wſtyd.

Couvrir quelqu'un ou *le charger d'ignominie.* Afficere aliquem ignominiâ. *Cic.* Inferre alicui ignominiam. *Liv.* Notare aliquem ignominiâ. *Quint.* Inurere alicui ignominiam. *Cic.* Okryć kogo wſtydem ſromoty.

On luy fit toutes les ignominies imaginables. Omnibus ignominiis fuit appetitus. *Cicer.* Wſzyſtkie mu zelżywości iákie pomyślić można wyrządzano.

IGNOMINIEUX, m. IGNOMINIEUSE,f. Ignominioſus, a,um *Hor.* ZELZYWY ſromotny haniebny.

IGNOMINIEUSEMENT, adv. (*Avec ignominie.*) Cum ignominiâ & dedecore. ZELZYWIE ſromotnie.

IGNORAMMENT, adv. (*Sans ſçavoir.*) Inſcienter.adv. *Cic* NIEWIADOMIE niewiedząc.

IGNORANCE, ſubſt. f (*Défaut de ſcience.*) Ignorantia. Inſcitia. Imperitia, æ, f. *Cicer. Quint.* Ignorantia litterarum. NIEWIADOMOSC nieumieiętność.

IGNORANCE, (*Manque de connoiſſance de ce qui ſe paſſe.*) Ignoratio,onis,f.Ignorantia,æ,f.*Cic.* NIEWIADOMOSC nieświadomość rzeczy.

IGNORANT,m. IGNORANTE,f. (*Qui ne ſçait rien,qui eſt ſans lettres, ſans ſcience.*) Ignarus. Indoctus. Imperitus. Inerditus. Illiteratus, a, um. Rudis & hoc rude, adject. *Cic.* NIEWIADOMY proſtak nieumiciętny.

C'eſt un parfait ignorant. Homo omnis eruditionis expers atque ignarus. Omnium litterarum expers. Homo ſine litteris. Homo illitteratus.*Cic.* Doſkonały zewſzyſtkim proſtak.

EN IGNORANT, *Comme un ignorant.* Indoctè. Inſcitè. Imperitè.adv. POPROSTACKU z prosta.

IGNORANT, (*Qui ne ſçait pas les choſes.*) Ignarus. Inſcius. Ignorans, antis, omn. gen. *Cic.* NIESWIADOMY niebiegły niewiadomy rzeczy, proſtak w rzeczach.

Je ſuis ignorant de ce que l'on fait. Ignarus ſum quid agatur. *Cic.* Calem niewiadomy ieſt tego co czynią y robią.

Il n'eſt pas ſi ignorant des affaires dumonde qu'il ſçache que &c.) Non eſt tam imperitus rerum, quin ſciat. *Cæſ.* Nie ták ieſt nie świadom co ſię dzieie ná świecie, żeby nie wiedział.

Qui n'eſt ignorant de rien. Nullâ in re peregrinus atque hoſpes. Rerum omnium ſcientiſſimus. *Cicer.* Nie maſz nic czegoby niewiedział świadom biegły we wſzyſtkim.

IGNORER, V. act. (*Ne ſçavoir pas une choſe.*) Ignorare. Neſcire. *Cic.* NIEWIEDZIEC czego álbo o czym.

Je n'ignore point, Je ſçay bien. Non ignoro. Non me latet *ou* fugit *ou* præterit. Non clam me eſt. Non ſum neſcius. *Cic.* Wiem dobrze nie tayno mi ieſt.

IL,m. ELLE,f. *au ſingulier.* (ILS,m.ELLES,f. *au plurier.*) (*Pronom relatif.*) Ille,illa,illud, *genit.* illius, *dat.* illi. Is,ea, id, *genit.* ejus, *dat.* ei. *Cic.* ON, ONA w liczbie mnieyſzey. Oni one w liczbie większey.

(IL ne s'exprime point en Latin avec certains Verbes qu'on eſtime communément impersonnels, comme Il faut,*Oportet;* Il nege, *Ningit*, non plus que tres ſouvent aux troiſiémes perſonnes des Verbes, comme Il aime, *Amat*, Il enſeigne, *Docet.* ARTYKUŁ w Francuſkim dokłada ſię do wſzyſtkich ſłow,w łacińſkim záś y w Polſkim nigdzie ſię przy ſłowach dla ſamego wyrażenia oſoby niekładzie, náprzykład, mowiemy: Potrzeba, są niegdzie,kocha, uczy nie on, ona kocha, on,ona uczy.

IL Y A, façon de parler dont on uſe ſi ſouvent, & qui ſe

rend ordinairement en Latin par les troiſiémes perſonnes du verbe *Sum*,comme. JEST álbo są.

Il y a ou *Il eſt une fontaine d'eau douce à Syracuſe.* Syracuſis eſt fons aquæ dulcis. *Cicer.* Jeſt pewne zrzodło ſłodkiey wody w Syrakuziech. **Il y a de certaines rencontres où il eſt plus avantageux de perdre, que de gagner.* Eſt ubi damnum præſtet facere, quàm lucrum. *Plaut.* *Jeſt wiele tákich okazyi, álbo są tákie okazye gdzie większy zyſk przegrać niżeli wygrać. **Il y a trente trois ans qu'il eſt mort.* Ejus à morte hic tertius & trigeſimus eſt annus. *Cic.* *Trzydziesci y trzy lat ieſt iák umarł.

Il n'y a que vous & moy qui ſçachions cela. Nemo id ſcit præter me & te. *Plaut.* Id ego & tu ſoli ſcimus. Nie masz tylko ty y iá cobyśmy o tym wiedzieli. **Il n'y a rien que manque.* Nihil deeſt;*ou bien* Nihil eſt quod deſit. *Ná niczym nie ſchodzi, nie maſz nic ná czymby ſchodziło.

IL N'Y A *qu'un an que, Depuis un an ſeulement.* Uno abhinc anno. abl. ROK dopiero ieſt temu iáko, nie maſa nád rok iáko.

ILLADE, ſubſt.f. (*Poëme d'Homere où il décrit la guerre de Troye.*) Ilias, adis, f. *Cicer.* WIERSZE Homera o woynie Troiańſkiey.

ILLIAQUE, adject. *Maladie iliaque* ou autrement *Volvulus, Iliacus morbus*, (*Obſtruction des inteſtins greſles, qui ferme tellement le paſſage des excremens, qu'on les rend par la bouche en vomiſſant.*) Illiacus morbus,i,m. CHOROBA gryzienia w żołądku y zámknięcia kiszeczek drobnych ták że ſię odbyt gorą uſtami wraca, Iliaka.

*Qui eſt tourmementé de cette maladie.*Illioſus,a, um. Choruiący ná Iliakę.

ILLEGITIME, adject. m. & f. (*Qui eſt contre les loix.*) Non legitimus,a, um *Cic.* NIEPRAWNY, nieprawna.

Un enfant illégitime. Filius nothus i,m. *Quint.* Non juſto matrimonio natus. Non juſtâ uxore natus. Nieprawego łoża. **Un mariage illégitime.* Nuptiæ non legitimæ. *Cic,* Incestæ nuptiæ, f. pl. *Nieprawe małżeńſtwo.

ILLE'GITIMEMENT, adv. (*D'une maniere illegitime.*) Non legitimè. Non juſtè. adv. *Cic.* NIEPRAWNIE niegodziwie.

ILLICITE, adject. m. & f. (*Qui n'eſt pas permis.*) Illicitus,a,um. *Cic.* NIEGODZIWY.

ILLICITEMENT, adv. (*D'une maniere illicite.*) Illicitè, adv. *Vlp.* Contra fas. Contra jus faſque. Contra quàm fas eſt. *Cic.* NIE ták iák ſię godzi.

ILLUMINATION, ſubſt. f. (*L'action d'illuminer d'éclairer.*) Illuſtratio,onis,f.*Cic.* OBIASNIENIE.

ILLUMINATION *ou* ILLUMINATIONS, (*Lampes ou lumieres qu'on allume la nuit dans des réjouiſſances publiques.*) Lumina, inum, neut. pl. ILLUMINACYE ognie pochodnie lampy światła palone w nocy dla oświadczenia ochoty. **Il y eut des illuminations dans la foreſt.* Nemus luminibus clarnit. *Tacit.*Facibus nemus arſit. *Illuminacye były ognia y światła palono w gaiu.

ILLUMINER, V. act. (*Diſſiper les tenebris de l'obſcurité par pluſieurs lumieres.*) Illuminare. Illaſtrare. act. acc. *Cicer.* Inferre lumen. *Quint.* Præbere lumen.act.dat.*Ovid.* OSWIECIC obiaśnić,roziaśnić, záświecić.

ILLUMINER ſe dit figurément pour *Eclairer l'ame, l'eſprit.* Illuminare. act. acc. Ptæbere *ou* præferre lumen *ou* lucem menti. *Cic.* OSWIECIC co do umyſłu.

ON DIT, *Un illuminé, Un phanatique, Viſionnaire.* Lymphatus,a,um. *Hor* Phanaticus, *ou* Fanaticus i,m.*Cic.* OBŁĘKANY zmamiony, zwiedziony, błędnym mnieniamym odarzony.

ILLUSION, ſubſt.f. (*Fauſſe apparence, erreur.*) Fanaticus error, *genit.* fanatici erroris. maſc. Inſania, æ, fœm. *Horat.* Inane & fallax viſum, *genit.* inanis & fallacis viſi, neut. BŁĄD oſzukanie zmąmienie. **Il eſt tombé dans l'illuſion.* Hunc ludit error. *Horat.* *Wpadł w błąd. **Une aimable illuſion trompe mes ſens.* Ludit me amabilis inſania. *Horat.* *Wdzięcznemi zmyſły mam oſzukanie.

ILLUSION, (*Preſtiges, mauvais artifices des démons.*) Præſtigiæ, arum. fœm. plur. Malæ dæmonum artes, *genit.* malarum artium, fœm. plur. OMAMIENIE czary ſzatańſkie.

ILLUSIORE, adject. maſc. & fœm. (*Qui trompe ou qui ſert à tromper.*) Fallax, acis, omn.gen. *Cic.* OSZUKUIĄCY mamiący.

IL-

ILLUSTRATION, ſubſt. f. (*Embelliſſement.*) Exornatio, onis,f.*Cic.* PRZYOZDOBIENIE.

ILLUSTRE, adject. m. & fœm. *& quelquefois* ſubſtantif, (*Conſidérable par ſa naiſſance* ou *par ſes belles qualitez.*) Illuſtris & hoc illuſtre. Inſignis & hoc inſigne. Clarus. Conſpicuus. *Cic.* JASNIE Wielmożny ſławny záchy z urodzenia álbo przymiotow znácznych.

Illuſtre dans la bonne, comme dans la mauvaiſe fortune. Vir fecundis adverſiſque famoſus. *Tacit,* Sławny w ſzczęściu y w nieſzczęściu. **Il s'eſt rendu illuſtre des ſon bas âge par les ſciences & les beaux arts.* Studiis & artibus à pueritiâ floruit *Sławił záraz od młodych lat náuką y konſztami. **Il ſe rendit fort illuſtre par ſa maniere d'enſeigner.* Docendi genere maximè inclaruit. *Suet.* *Wſławił ſię przez ſpoſob nauczania. **Il eſtoit moins illuſtre du coſté de ſa mere,quoique d'honneſte famille.* Maternum genus impar, nec tamen indecorum. *Tacit.* *Nie tak záchnego był rodu z ſtrony matki, lubo iednak przyſtoynego. **Rendre quelqu'un illuſtre.* Nomen alicujus illuſtrare. *Wſławić kogo. **Illuſtre pour ſa fidelité.* Fide inſignis. *Tacit.* *Sławny wiernością.

ILLUSTRER, (*Orner par le diſcours.*) Aliquid oratione illuſtrare. *Cic.* PRZYOZDOBIC mową.

ILLYRIE, (*Pays de l'ancienne Europe, le long de la mer Adriatique.*) Illyria, æ, fœm. Illyris, idis, fœm. Illyricum, ci, neut. *Plin.* (*c'eſt aujourd'huy* L'ESCLAVONIE.) ILLIRYK Kray dawney Europy po nád morzem Adryatyckim, dziś ſłowacy.

ILLYRIENS, ou *les peuples d'Illirye.* Illyrici, orum, m. plur. ILLIRYCY Słowacy.

IMAGE, ſubſt. f. (*Portrait, repréſentation d'une choſe.*) Imago, inis,f. Effigies, iei,f. Simulacrum,cri,n.*Cic.* OBRAZ wyrażenie wyobrażenie czego.

(Ce mot ne ſe dit pas des Statuës, ni des Portraits des hommes, mais ſeulement parlant des Saints: car on ne dit pas bien l'Image du Roi, lors qu'il eſt peint dans un tableau; mais le Portrait du Roy,& s'il eſt taillé de ſculpture ou jetté en fonte, on dit la Statuë du Roy, & non pas ſon Image.) To ſłowo w Francuſkim nie mowi o inszych rzeczach procz Swiętych, nie mowiemy w Francuſkim obraz Krolewſki ále *portret* ieżeli malowany á ieżeli odlewany álbo rznięty to ſię mowi oſoba, Posąg nie obraz.

Petite image. Imaguncula,æ,f.*Suet.* Obrazek mały.

Image en peinture. Picta imago. *Cic.* Pictum ſimulacrum. *Cic.* Obraz malowany.

Image en boſſe. Statua,æ,f. Signum, i, neut. Oſoba posąg. *Image en taille douce.* Imago ſcalpturæ elegantioris typo expreſſa. *Koperſztych rznięty ná blasze. **Image toute d'une couleur.* Monochroma, atis,m. Monochromatea imago. Monochromatos imago, fœm. *Plin. Virg.* *Malowanie iedną farbą.

IMAGE ſe dit auſſi (*des deſcriptions & des printures qu'on fait des choſes.*) Imago. *Cic.* OBRAZ wzor wizerunk. **Une image de l'ancienne frugalité.* Imago priſcæ frugalitatis. *Plin. Jun.* *Obraz ſtarożytney ſkromności, **De la liberté.* Libertatis imago. *Tacit.* *Obraz wolności. **De l'éloquence.* Eloquentiæ imago. *Quint.* *Obraz wymowy. **L'image de l'eſprit.* Effigies ingenii. *Liv.* *Obraz umyſłu.

Le fils eſt l'image de l'humanité & de la probité du pere. Effigies humanitatis & probitatis patris filius. *Cic.* Syn ieſt to obraz ludzkości y poczciwości oycowſkiey.

Se repréſenter l'image d'une choſe. Effingere *ou* repræſentare ſibi imaginem rei alicujus. *Quint.* Wyſtawić ſobie obraz z czego.

Les images viennent en foule dans l'eſprit. Irrumpunt imagines in animos. *Cic.* Wyobrażenia tłumem ná myśl przychodzą.

La comedie nous repréſente les mœurs de chacun, eſt une image de la vie civile. Comœdia effictos mores noſtros, expreſſamque imaginem vitæ quotidianæ exhibet. *Cic.* Komedya wyraża nam obyczaie każdego y ieſt iednym obrazem pożycia ludzkiego.

IMAGER, ſubſt. maſc. (*Qui fait & vend des images.*) Imaginum ſcalptor, & propôla, maſc. OBRAZNIK co obrazy robi y przedaie.

IMAGINABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qu'on peut s'imaginer.*) Id quod animo fingi poteſt. Cujus ſpeciem animo ac cogitatione effingere *ou* efformare poſſumus. *Cic.* CO tylko pomyślić można.**Il n'y a point de méchanceté imaginable, que cet homme n'ait faite.* Fingi maleficium nullum poteſt, quo iſte ſe non contaminârit. *Cicer.* (*pour* contaminaverit.) *Nie maſz tákiey złości o ktoreyby pomyślić można ktorey ten człowiek nieuczynił.

IMAGINAIRE, adject.m. & f. (*Qui n'eſt que dans l'imagination.*) Imaginarius,a,um. *Liv.* WYMYSLNY zmyślony nieprawdziwy prożny co tylko ſię w myśli ludzkiey poiawia. **Vn honneur imaginaire.* Honor imaginarius. *Sen.* Honoris umbra. *Tacit.* Falſus honor. *Hor.* Falſæ gloriæ umbra. *Cic.* *Honor zmyślony prożny.

IMAGINATIF, maſc. IMAGINATIVE, f. adject. (*Qui s'imagine facilement bien des choſes, qui ne ſont pas en effet.*) Qui inania multa & falſa animo fingit. Imaginoſus, a, um. *Catul.* HIMERYK co ſobie rożne rzeczy w głowie uroi, co nigdy niebyło w rzeczy ſamey.

L'IMAGINATIFE, ſubſt.f.(*Faculté de l'ame par laquelle elle ſe repréſente les objets.*) Vis imaginandi, *genit.* vis, fœm. IMAGINATYWA zmyſł wnętrzny w ktorym ſię nám wyobrażenia rożne ſtawiaią.

IMAGINATION, ſubſt. f. (*La faculté imaginative de l'ame.*) Vis imaginandi, f. Facultas animæ quæ rerum imagines effiingit. Animus rerum ſpecies effingens,m. TOZ ſamo imaginacya imaginatywa.

IMAGINATION, (*L'action de l'imaginative par laquelle les images des choſes ſe forment dans l'eſprit.*) Imaginatio, onis, f. Species rerum animo informata, *genit.* ſpeciei infortæ,f. IMAGINACYE wyobrażenie iákie w myśli.

La nouveauté des objets frappe l'imagination. Novitate rerum mens percellitur. Nowość rzeczy w myśl w chodzi y wbiia ſię.

Sallir l'imagination. Spurcare *ou* inquinare mentem. Sromocić ſplugawić imaginacyą myśl. **La moindre parole deshonneſte bleſſe une imagination délicate.* Turpia mentem offendunt. *Naymnieyſze ſłowo nieprzyſtoyne obraża delikatną myśl.

IMAGINATION, (*Viſion, chimere.*) Viſio, onis, fœm. Mentis deliratio, onis, fœm. IMAGINACYA przywidzenie ſię. **Il eſt malade d'imagination.* Opinione æger eſt. *Choruie w imaginacyą uroił ſobie w głowie,przywidziało mu ſię y choruie. **C'eſt une imagination, une pure reſverie.* Hæc mera eſt animi aberrantis deliratio. *Iſtorne to bayki y wymyſły.

IMAGINER, V. act. (*Former l'image d'une choſe dans ſon eſprit.*) Alicujus imaginem animo concipere, (io, is, cepi, ceptum.) *Quint.* Aliquid animo & cogitatione fingere *ou* effingere. *Cic.* IMAGINOWAC myślić wyobrażać ſobie co w myśli.

IMAGINEZ-*vous que vous eſtes un autre moy-meſme.* Eum te eſſe finge, qui ego ſum.*Cic.* MYSL że ieſteś mną, że ieſteś ná mieyſcu moim. **S'imaginer que tous les hommes nous reſſemblent.* Fingere ex ſuâ naturâ ceteros. *Cic.* *Myślic ſobie że wſzyſcy nám są podobni. **Il ne faut pas que vous vous imaginiez en pouvoir venir à bout.* Ne credideris id te poſſe perficere. *Niemyśl o tym żebyś miał w tym trafić do końca.

IMBECILLE, adject. maſc. & f. (*Foible, ſans force ni vigueur.*) Imbecillis, & hoc imbecille, adject. Infirmus. Imbecillus. SŁABY niedołężny.

ON DIT, *Vn eſprit imbécille*, ou *Vn imbécille* (abſolument.) Imbecille ingenium. *Plin-Jun.* Infirmus animi. *Cic. On donne des tuteurs aux imbécilles.* Tutores dantur naturâ imbecillioribus. *Cicer.* SŁABY umyſł niedoſkonały rozum, przydaią opiekunow ludziom niedoſkonałego rozumu.

IMBE'CILLITE', ſubſt. f. (*Foibleſſe qui ſe dit du corps & de l'eſprit.*) Imbecillitas, Infirmitas, atis, f. *Cic.* SŁABOSC ták co do ciała, iáko y co do rozumu.

IMBIBER, V. neut. qui ne ſe dit gueres qu'avec le pronom *Se*, tant à l'actif qu'au paſſif (*de ce qui boit & de l'humidité qui s'inſinue dans quelque corps.*) comme *L'éponge s'imbibe aiſément de toutes les liqueurs.* Spongia facilè bibit liquores, *ou* facilè intingitur liquoribus. NABRAC wſiebie nápoić ſię czym, náſiąknąć czym ták iáko gębka náſiąka łatwo y nábiera w ſiebie.

IMBU, m. IMBUë, f. (*Abbreuvé de quelque liqueur.*) Imbutus aliquo liquore. NAPOIONY náſiąkły czym, przeſzły czym.

IL SE DIT mieux au figuré, *Vn eſprit imbu de quelque opinion.* Animus aliquâ opinione imbutus. *Cic.* LEPIEY ſię y pięknicy mowi *niewłaśnie:* Umyſł zdaniem iakiem nápo-

iony. **Il n'a pas l'ame imbuë de la véritable vertu.* Animũ bonis artibus non imbuit. *Tacit.* * Nie przeſzedł mu umyſł ná napoiony umyſł iego prawdziwą cnotą.

IMITABLE, adject. m. & f. (*Qu'on peut imiter.*) Imitabilis & hoc imitabile. adject. *Cic.* CO náśladować można.

IMITATEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui imite un autre en des choſes louables.* Imitator, oris, m. Æmulus, a, um. *Cic.* NASLADOWCA náśladuiący rzeczy chwalebnych.

IMITATEUR, (*Qui imite & qui contrefait un autre.*) Imitator, m. *Cic.* PODRZEZNIAIĄCY komu, rzecz iáką wyrażaiący podrzeźniaiąc.

IMITATION, ſubſt. f. (*Emulation par laquelle nous taſchons de faire auſſi-bien qu'un autre.*) Imitatio. Æmulatio, onis, f. *Cic.* NASLADOWANIE chwalebnie. * *J'ay fait cela à voſtre imitation.* Hoc feci, tui imitatione. *Plin. ou* ad tuum exemplum. *Ter.* * Uczyniłem to przykładem twoim náśladuiąc ciebie.

IMITATION, (*L'action d'imiter & de contrefaire un autre.*) Imitatio. PODRZEZNIANIE drugich.

IMITATRICE, ſubſt ſęm. Imitatrix, icis, f. *Cic.* Æmula, æ, f NASLADOWNICA.

IMITE', m. IMITE'E, f. adject. part. (*Contrefait, copié.*) Effictus, a, um. Imitatione expreſſus. *Cic. Quint.* NASLADOWANY NASLADOWANA z inſzego przeięty.

IMITER, V. act (*Copier un original.*) Imitari, (or, aris, atus ſum.) dep. acc. *Cic.* Aliquem imitando effingere *ou* exprimere. act. Aliquem imitatione conſequi *ou* aſſequi. dep. *Cic* PRZEYMOWAC co z czego inſzego przemalować przekopiować.

Les Barbares imitoient nos ouvrages. Barbari opera noſtra imitabantur. *Cæſ.* Nieprzyiaciele przeymowali roboty náſze ſzańce &c.

Le perroquet imite le parler des hommes. Pſittacus ſermones hominis imitatur. *Plin.* Pápuga náśladuie mowy ludzkie.

IMITER ſe dit auſſi dans la morale, *Suivre les exemples du bien & du mal.* Imitari. Æmulari. depon. *Cic.* NASLADOWAC co do przykładu, iść zá pozykładem złym álbo dobrym. **Il a fallu qu'ils ſe ſoient imitez eux-meſmes.* Ipſi ſibi imitandi fuerunt. *Cic.* * Sámi ſobie przykładem być ſami ſobie przykład dawać muſieli. **Se propoſer quelqu'un à imiter.* Aliquem ſibi ad imitandum proponere. *Cic.* *Wziąć ſobie kogo zá przykład.

IMMACULE', maſc. IMMACULE'E, f. (*Qui eſt ſans tâche.*) Omnis labis & maculæ expers, ertis, omn. gen. Intemeratus. Illibatus, a, um. *Virg. Colum.* NIEPOKALANY NIEPOKALANA bez zmazy.

IMMANENT, (*on prononce* immanant.) m. IMMANENTE, f. terme des Theologiens. *Action immanente, (qui eſt différente de celle qu'on appelle tranſitoire, & qui paſſe.*) Actio in ipsâ causâ manens, ex quâ oritur *ou* in quâ fit. SPRAWA wnętrzna rożna od tey co ieſt przechodząca álbo żewnętrzna y powierzchowna.

IMMANQUABLE, (*prononcez* immancable.) adject. m. & f. (*Aſſuré, qui ne peut manquer d'arriver.*) Certus. Certò futurus. a, um. *Cic.* NIEUCHYBNY, nieuchybna; pewny co chybić nie może.

IMMANQUABLEMENT, (*on prononce* immancablemant.) adv. (*Certainement.*) Certò. Haud dubiè. adv. *Cic.* NIEUCHYBNIE zápewnie

IMMATE'RIEL, maſc. IMMATE'RIELLE, f. (*Qui eſt ſans matiere.*) Materiæ expers, ertis, omn. gen. Ab omni materiâ ſecretus, a, um. *Cic.* BEZ ciała y przyſad iego.

IMMATRICULE, ſubſt. f. (*Enregiſtrement de ſon nom dans quelque regiſtre.*) Nominis ſui in album relatio, onis, f. WPISANIE czego w kśięgi w Reieſtra.

IMMATRICULER, V. act. (*Enregiſtrer, inſcrire le nom de quelqu'un au nombre de ceux qui compoſent quelque compagnie.*) Aliquem in album referre, (refero, refes, retuli, relatum.) act. *Liv.* WPISAC w Kśięgi.

IMME'DIAT, m. IMME'DIATE, f. (*Qui ſuit un autre ſans interruption.*) Proximus, a, um. *Cic.* BLISKO zaraz tuż náſtępuiący podle.

IMME'DIATEMENT adv (*Sans interruption.*) Proximè. adv. *Cic.* Nullâ re intercedente. abl. BLISKO záráz zátym. **J'eſtois immédiatement après luy.* Proximè illum ſedebam. *Cic.* *Záraz zá nim przy nim podle ſiedziałem, byłem, ſtałem. **Immédiatement après les feſtes.* Sub dies feſtos. Statim poſt dies feſtos. *Záraz po świętach.

IMME'MORIAL, m. IMME'MORIALE, f. (*Depuis le long-temps, qu'on en a perdu la mémoire.*) Omni hominum memoriâ antiquior, m. & f. antiquius, neut, *genit.* oris, *tous les genres.* NIEPAMIĘTNY ták dawno że y pámięci temu niemaſz.

DE TEMPS *immémorial, De tout temps.* Ex omni ætatum memoriâ. *Cic.* Omnibus retro ſæculis. abl. OD pamięci od pamiętnych czaſow od wiekow niepamiętnych.

IMMENSE, (*on prononce* immanſe) adject. m. & f. (*Qui ne peut eſtre meſuré.*) Immenſus. Infinitus, a, um. *Cic.* NIEZMIERNY niezmierzony niezmierna.

ON DIT auſſi, *Un travail immenſe, extraordinaire.* Immenſus *ou* infinitus labor. PRACA niezmierzona wielka bez miary. **Un deſir immenſe des louanges.* Immenſa laudum cupido. *Virg.* *Chciwość chwały niezmierna.

IMMENSITE', (*on prononce* immanſité,) ſubſt. fem. (*Infinité.*) Immenſitas, atis, f. *Cic.* NIEZMIERNOSC.

IMMERSION, ſubſt. f. (*L'action de plonger.*) Immerſio, onis, f. PONURZENIE, zánurzenie.

IMMEUBLE, ſubſt. maſc. *ou* BIENS IMMEUBLES, (*comme les maiſons & les autres fonds de terre.*) Res non moventes, *genit.* rerum non moventium, f. plur. *Liv.* DOBRA nieruchome ſtoiące dobra, Domoſtwa gronta.

S'IMMISCER, V. neut. (*Se meſler dans les affaires d'autrui.*) Se rebus alienis immiſcere, (eo, es, miſcui, mixtum.) act. *Voyez* SE MESLER. MIĘSZAC ſię wdawać ſię w co.

IMMISE'RICORDIEUX, m. IMMISE'RICORDIEUSE, f. adject. (*Qui eſt ſans miſericorde.*) Immiſericors, ordis, omn. gen. *Cic.* NIEMIŁOSIERNY NIEMIŁOSIERNA.

IMMOBILE, adject. m. & f. (*Qui ne ſe peut remuer.*) Immobilis & hoc immobile, adject. *Cic.* Immotus, a, um. *Plin.* NIERUCHOMY, co ieſt iák wryty ruſzyć niemoże. **Ils demeurent long temps immobiles ſe regardant l'un l'autre.* Steterunt diu mutuâ admiratione defixi. *Flor.* *Stali długo nieruchomi wmieyſcu iák wryci ieden ná drugiego patrząc.

Tibere démeuroit immobile à tous ces diſcours, réſolu de ne point abandonner la capitale, de peur de ſe perdre avec la République. Immotum adversùs eos ſermones fixumque fuit Tiberio, non omittere caput rerum, ne ſe Remque publicam in caſum daret. *Tacit.* Tyberyuſz ná to wſzystko ſtał iák wryty nie wzruſzony obawiaiąc ſię áby ſprawy y Rzpltey nie zgubił. **La crainte me rend immobile.* Terrore torpeo. *Plaut.* *Od Boiaźni ſtoię iák wryty.

IMMOBILE ſe dit auſſi figurément (*d'un homme & inébranlable dans les divers accidens de la fortune.*) Immobilis & hoc immobile Immotus. Imperterritus, a, um. *Cic.* NIEPORUSZONY ſtały ſtateczny niewzruſzony.

Plus immobile que les rochers. Scopulis immobilior. *Ovid.* Stalszy y bardziey niewzruſzony niż opoki.

FESTES IMMOBILES, (*qui ſont fixées à certains jours.*) Feſti *ou* ſolemnes dies ſtatis ac certis tempotibus celebrandi. SWIĘTA nieruchome, iednego dnia rok od roku przypadaiące.

IMMOBILITE' ſe dit auſſi (*de la conſtance & de la fermeté de l'eſprit que rien ne peut ébranler.*) Inconcuſſa animi ſtabilitas *ou* firmitas *ou* firmitudo, f. *Cic.* STAŁOSC trwałość ſtateczność umyſłu nieporuſzona.

IMMODE'RE', m. IMMODE'RE'E, f. (*Qui ne garde aucune meſure, in modération.*) Immoderatus. Immoderatus, a, um. *Cic.* Immodicus, a, um. *Colum.* NIEPOMIARKOWANY NIEPOMIARKOWANA. * *Des mœurs immoderées.* Immodeſti mores. *Plaut.* *Obyczaie niepomiárkowane. **Immoderé dans les plaiſirs du corps.* Immodicus libidinis. *Colum.* *Niepomiarkowany w uciechach ciała y roſpuście. **S'emporter en des paroles immoderées.* Efferri immoderatione verborum. *Cic.* *Niepomiarkowanemi uwodzić ſię ſłowami.

IMMODERATION, ſubſt. f. (*Défaut de modération.*) Immoderatio, onis, f. *Cic.* Immodeſtia, æ, fœm. *Plaut.* NIEPOMIARKOWANIE w ſobie.

IMMODEREMENT, adv. (*Sans modération.*) Immoderatè. Immodeſtè, Immodicè. adv. NIEPOMIARKOWANIE, bez pomiarkowania. **Supporter immoderément la proſpérité.* Immoderatè ferre res ſecundas. *Cic.* * W ſzczęściu ſwoim nie umieć ſię miarkować.

JMMODESTE. adject. m. f. (*Qui ne garde aucune modeſtie, ni bienſéance,*) Immodeſtus. Inverecundus, a, um. Indecenter *ou* indecorè ſe gerens, entis, omn, gen. *Cic.* NIESKROMNY, co ſkromności żádney nie chowa, nie przeſtrzegaiący ſkromności.

JMM.

IMMODESTEMEMENT, adv. (*D'une maniere immodeſte.*) Immodeſtè. Inverecunde, Indecenter. adv. *Cic.* NIESKROMNIE.

IMMODESTIE, ſubſt. f. (*Action contre la bienſeance.*) Immodeſtia, æ, f. *Plaut.* Mores incompoſiti, *genit*, morum incompoſitorum, m. plur. Inverecundi mores. *Cic.* NIESKROMNOSC.

IMMOLATEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui répandoit certaine paſte entre les cornes de la victime avant que de l'égorger.*) Immolator, oris, m. *Cic.* OFIARUIĄCY.

IMMOLATION, ſubſt. f (*L'action d'immoler.*) Farre molito & ſale conſperſio, onis, f. Immolatio, onis, f. *Cicer.* OFIAROWANIE

IMMOLER, V. act. (*Repandre une certaine paſte de farine & de ſel ſur la teſte de la victime avant que de l'égorger.*) Farre molito & ſale hoſtiam perſperſam ſacrificare *ou* immolare *ou* mactare, (o, as, avi, atum.) act *Cic.* OFIAROWAC.

IMMOLER ſe dit figurement, comme *S'immoler pour ſa patrie, ſe ſacrifier.* Se & caput ſuum pro patria devovere. OFIAROWAC *niewłaśnie*: Ofiarować ſię dla oyczyzny. **Immoler quelqu'un à ſa vengeance.* Parentare injuriæ ſuæ alicujus ſanguine. *Petr.* * Ofiarować kogo zemście ſwoiey, wydać go dlá zemſty ſwoiey. * *Il s'eſt immolé à la risée publique.* Omnibus fuit deridiculo. Se deridendum præbuit *ou* dedit. *Wydał ſię ná pośmiech ludzki. **Céſar a immolé, a ſacrifié tout ſon reſentiment au ſalut de la Republique.* Omnes Cæſar inimicitias Reipublicæ condonavit. *Cic.* *Cezar wſzyſtkę ſwoię krzywdę y zemſtę dárował oyczyźnie.

IMMONDE, adject. m. & f. (*Qui eſt impur, qui a contracté quelque ſouillure*) Immundus, a, um. *Ter. Plaut.* NIECZYSTY, bezecny, plugawy.

IMMONDICES, ſubſt. f. plur. (*Ordures.*) Sordes, ium, f. pl. Purgamenta, orum, n. pl. *Liv.* NIECZYSTOSCI, plugaſtwa.

IMMORTALISER, V. act. (*Rendre immortel.*) Immortalitatem *ou* æternitatem alicui donare. Immortalitati aliquẽ commendare *ou* conſecrare. Alicujus memoria immortalem reddere. *Cic.* NIESMIERTELNYM uczynić.

S'IMMORTALISER, (*Se rendre immortel par des actions ou par quelque ouvrage.*) Æternam famam condere ingenio ſuo. *Phæd.* Ampliſſimis monumentis memoriam nominis ſui commendare *ou* conſecrare. *Cic.* Sibi æternum facere nomen. NIESMIERTELNYM ſię uczynić. **En rendant les autres immortels il s'eſt immortaliſé luy-même.* Aliorum immortalitati proſpexit & ſuæ. Aliorum & ſuæ, pariter immortalitati proſpexit. *Inſzych nieśmiertelnemi czyniąc, ſobie ná nieśmiertelność zárobił.

IMMORTALITE', ſubſt. f. (*Eternité.*) Immortalitas. atis, f. *Cic.* NIESMIERTELNOSC. wiekuiſtość, wieczność.

IMMORTEL, m. IMMORTELLE, f. adject. (*Qui doit durer dans toute l'éternité*) Immortalis, m. & f. & hoc immortale, adject. *Cic* NIESMIERTELNY, NIESMIERTELNA. **Il n'y a que Dieu qui ſoit immortel.* Deus ſolus immortalis. *Hor.* *Bog tylko ſam ieſt nieśmiertelny.

IMMORTEL ſe dit abuſivement (*des choſes qui doivent durer pendant tous les ſiecles dans la mémoire des hommes.*) Immortalis. NIESMIERTELNY *niewłaśnie* o tym co trwać má wiekuiście. **Se rendre immortel.* Aſſerere ſe à mortalitate, *ou* ab injuriâ oblivionis *Plin-Jun.* * Nieśmiertelność ſobie záſłużyć. **Des actions immortelles.* Facinora immortalia. *Czyny, dźiła, ſprawy nieśmiertelne. * *Des ouvrages immortels* Opera immortalia. *Plaut. Liv.* * Dźiła piſma nieśmiertelne.

IMMORTELLE, ſubſt f. (*Sorte de plante.*) Elichriſum, i, n. WROTYCZ ziele.

IMMORTIFICATION, ſubſt. f. (*Action par laquelle on ſe flatte trop, trop grande complaiſance & trop de délicateſſe qu'on a pour ſon corps.*) Nimia in ſe indulgentia, æ, fœm Animus ſibi blandiens, indulgenſque plus ſatis, maſc. Nimius ſui amor, m. Obſequium & indulgentia corporis. *Cic.* NIEUMARTWIENIE.

IMMORTIFIE', m. IMMORTIFIE'E, f. (*Qui ſe flatte trop, qui donne trop à ſon corps.*) Sibi nimium indulgens, entis, omn. gen Qui obſequium animo ſumit. *Plaut.* NIEUMARTWIONY, Nieumartwiona.

IMMUABLE, adject. m. & fœm. (*Qui ne change point, qui n'eſt point ſujet au changement.*) Immutabilis & hoc immutabile, adject. *Cicer.* NIEPORUSZONY, Nieporuſzona, ſtateczny ſtały nieodmienny.

ON DIT (*d'un homme ferme & conſtant.*) *C'eſt un eſprit immuable* Immotus animus. *Cic.* UMYSŁ ſtały niewzruſzony nieodmienny.

IMMUNITE', ſubſt. f (*Exemtion.*) Immunitas, atis, f. *Cic.* WOLNOSC przywiley prawo.

IMMUTABILITE', ſubſt. f. (*Eſt at immuable.*) Immutabilitas, atis, f. *Cic* NIEODMIENNOSC.

IMOLA, (*Ville epiſcopale de la Romagne dans l'Etat Eccleſiaſtique.*) Forum Cornelii. Forum Syllæ, *genit.* fori, neut. IMOLA Miaſto z Biſkupſtwem w Páńſtwie Kościoła Rzymſkiego.

D'IMOLA. Foro-cornelienſis & hoc Foro-cornelienſe, adject. Z IMOLI.

On prononce l'*M* dans les mots ſuivans comme une *N*, ainſi *Impair, Inpalpable* &c,) W náſtępuiących ſłowach francuſkich wymawia ſię *M* właśnie iáko *N* álbo iáko *Ę* polſkie.

IMPAIR, adject. m. & fœm. comme *Nombre impair.* Numerus impar, *genit.* numeri imparis, m. *Cic.* NIEDOPARY, nieparzyſty, licho.

IMPALPABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut toucher.*) Quod manu tangi & attrectari non poteſt. NIEDOTYKALNY ktorego dotknąć nie można.

IMPARDONNABLE, adject. m. & f. (*Qui ne ſe peut pardonner.*) Non condonandus. Non remittendus, a, um. *Cic.* Nullâ veniâ dignus, a, um. Quod remitti & condonari non poteſt. NIEODPUSZCZONY, nieodpuſzczona.

IMPARFAIT, m. IMPARFAITE, fœm. (*Qui n'eſt point achevé.*) Imperfectus. Non abſolutus, a, um. *Cicer.* NIEDOSKONAŁY, niedoſkonała, niedokończony. **Ouvrage imparfait.* Opus imperfectum ac rude. Non perfectum neque abſolutum opus. *Niedoſkonała rzecz.

ON DIT, *Un homme imparfait, (qui a des défauts, des imperfections.*) Vitioſus, a, um. *Hor.* CZŁOWIEK niedoſkonały niedoſkonałości maiący.

IMPARFAITEMENT, adv. (*D'une maniere imparfaite.*) Non perfectè Non abſolutè. adv. *Cic.* NIEDOSKONALE.

IMPASSIBILITE', ſubſt f. (*Exemtion des ſouffrances.*) Dolorum immunitas, atis, f. NIECIERPIĘTLIWOSC, właſność niecierpliwości.

IMPASSIBLE, adject maſc. & fœm. (*Exemt de douleur.*) Nulli dolori obnoxius, a, um. Omnis mali & doloris immunis & hoc immune, adject. NIECIERPIĘTLIWY.

IMPATIEMMENT, (*on prononce* inpatiamant.) adv. (*Avec impatience.*) Impatienter. *Plin-Jun.* Intoleranter. intolerantiùs. intolerantiſſimè. adv. *Cic.* Iniquo animo. abl. Moleſtè. adv. *Cic.* NIECIERPLIWIE.

IMPATIENCE, (*on prononce* impatiance.) ſubſt. fœm. (*Le vice contraire à la patience, qui nous fait impatienter dans nos maux.*) Impatientia, æ, fœm. *Plin.* Motus animi ægrè aliquid ferentis, m. NIECIERPLIWOSC.

Il ne faut point avoir tant d'impatience, quand il nous arrive des accidents qne noſtre prévoyance ne nous peut faire éviter. Neque tam graviter eos caſus feramus, quos nullo conſilio vitare poſſumus. *Cic.* Nietrzeba być ták niecierpliwym kiedy ſię nám co trafi czego náſza przezorność ubieżyć nie może.

IMPATIENCE, (*Deſir, paſſion qu'on a.*) Cupiditas, atis, fœm. Deſiderium, ii, neut. *Cic.* NIECIERPLIWOSC chęć niecierpliwa. **Je ſuis dans l'impatience de vous entendre.* Sum tui audiendi cupidus. *Cicer.* *Niecierpliwie pragnę cię ſłuchać, mam niecierpliwość ſłuchania cię. **Il a eſté dans une grande impatience de me voir.* Nihil ſibi fuit longius, quàm ut me videret. *Cic.* *Niecierpliwie mię pragnął widzieć.

IMPATIENT, (*on prononce* inpatiant.) maſc. IMPATIENTE, f. (*Qui ne peut rien ſouffrir.*) Impatiens, entis, omn. gen. NIECIERPLIWY co nic cierpieć nie może.

Impatient d'attendre. Moræ impatiens. Niemaiący cierpliwości czekać, niecierpliwy, niewytrwały.

IMPATIENTER, (*on prononce* inpatianter.) V. act. (*Faire perdre patience à quelqu'un.*) Patientiam alicujus abrumpere (po, pis, rupi, ruptum.) act. *Tacit*, ZNIECIERPLIWIC kogo, do niecierpliwości go przywieść.

S'IMPATIENTER *dans le mal.* Impatienter *ou* ægrè ac iniquo animo ferre malum aliquod, (fero, fers, tuli, latum.) act. BYC niecierpliwym w złym razie zniecierpliwić ſię.

S'impatienter d'attendre. Impatienter ac iniquo animo ferre moras. Sprzykrzyć ſobie, zniecierpliwić ſię czekaiąc.

IMPE'CCABLE, adject. maſc. & f. (*Qui ne peut pécher.*)

Impec-

Impeccabilis & hoc le, adject. *Aul Gel.* Peccatis haud obnoxius,a,um. BEZGRZESZNY co grzeszyć nie umie.

IMPE'CCABILITE', subst. f. (*Impuiſſance de ne pouvoir pécher.*) Peccandi immunitas, atis, f. BEZGRZESZNOSC.

IMPE'CUNIEUX, m. IMPE'CUNIEUSE, f. (*Qui n'eſt pas pécunieux, qui n'a pas bien de l'argent.*) Minimè pecuniosus *ou* peculiatus *ou* peculiosus, a, um. *Cicer. Plaut.* BEZPIENIĘŻNY, Bezpieniężna.

IMPE'CUNIOSITE', subst.f. *Défaut, manque d'argent.*) Rei pecuniariæ inopia,æ,f. BEZPIENIĘŻNOSC.

(Mots nouveaux dont s'eſt ſervi le ſçavant M.Nicole dans ſes Eſſais de Morale.) Słowo nowe Francuſkie.

IMPE'NE'TRABLE,adject.m, & f. (*Qu'on ne peut pénétrer.*) Impenetrabilis & hoc le. adject. *Liv.* NIEPRZEBYTY, nieprzebity.

ON DIT, *Vn eſprit impénétrable*, au figuré, *Vn homme fort caché, qu'on ne ſçauroit pénétrer, fort couvert.* Tectiſſimus homo. Tectiſſimum ingenium. *Cic.* SKRYTY człowiek niedościgły nieprzenikniony.

IMPE'NITENCE, (*on prononce* impénitance.) ſubſt.fœm. (*Endurciſſement de cœur qui fait qu'on demeure dans le vice.*) Obſtinatior peccandi, nec pœnitendi voluntas, *genit.* obſtinationis voluntatis, f. NIEUPAMIĘTANIE oſtateczna niepokuta.

IMPE'NITENT, (*on prononce* inpénitant.) IMPE'NITENTE, f. (*Endurci, obſtiné dans ſon péché.*) Ille cujus voluntas obſtinatior eſt & in peccato obfirmatior. (*Ciceron dit* in iracundiâ.) *ſi l'on parle d'une femme, on dira* illa. NIEPOKUTUIĄCY zátwardziały w grzechu.

IMPE'RATIF, m. IMPERATIVE, f. *Vn ton impératif, Vn ton de commandement.* Vox imperans, *genit.* vocis imperantis, f Vox imperativa *ou* imperoſa, f. ROZKAZUIĄCY, nákazuiący.

(Ce Mode a eſté pris ſouvent pour un troiſiéme Futur, à l'imitation ſans doute des Hébreux, qui l'appellent Futur premier: Et en effet le commandement ne peut eſtre que pour l'avenir, comme dans l'Ecriture Sainte, *Fiant filii ejus orphani* pour *fient:* Et le Futur eſt ſouvent employe pour l'impératif, *Non occides, Non furaberis,* dans les Commandemens de Dieu; & pareillement dans les profanes *Ciceronem puerum curabilis & amabis,* pour *cura & ama. Sed valebis, meaque negotia curabis, meque ante brumam expectabis. Cic.* pour *vale, cura, expecta.*) Spoſob mowienia nákazuiący y każdy roſkaż ieſt ná czas przyſzły, y dla tego ſpoſob mowienia tákowy ieſt záwſze w czaſie przyſzłym lubo ſię zdaie być mowa w czaſie teraznieyſzym, náprzykład niech będą dzieci iego ſierotami, álbo też: kochay: ſtaray ſię: pilnuy.

IMPE'RATRICE, ſubſt. fem. (*La femme de l'Empereur.*) Imperatrix, icis, f. CESARZOWA.

IMPERCEPTIBLE, adject. m. & f. (*Qui ne s'apperçoit point & ne tombe point ſous les ſens.*) Sub ſenſum oculorum non cadens, entis,omn. gen. Quod videndi ſenſu percipi non poteſt. OKIEM ani zmyſłem żádnym niepoięty nieznaczny.

IMPERCETTIBLEMENT, adv. (*D'une maniere inſenſible*) Nemine ſentiente. Nemine advertente. NIEZNACZNIE. **Nous vieilliſſons imperceptiblement.* Tacitis annis ſeneſcimus. Senectus nobis incautis obrepit. *Hor.* * Nieznacznie ſię ſtarzeiemy.

IMPERFECTION, ſubſt. f. ((*Défaut.*) Vitium, ii,neut. *Cic.* NIEDOSKONAŁOSC.

IMPE'RIAL, maſc. IMPE'RIALE, f. adject. (*D'Empereur,* ou *qui concerne un Empereur.*) Imperatorius, a, um. CESARSKI CESARSKA. **Sa Majeſté Imperiale,* ou *l'Empereur.* Imperatoria Majeſtas, *genit.* Imperatoriæ Majeſtatis, f, Imperator, oris, m. *Jego Ceſarſka Mość. **L'armée impériale.* Imperatorius exercitus. Imperatoris exercitus. *Woyſko Ceſarſkie.

LES IMPE'RIAUX, (*Les ſoldats de l'armée de l'Empereur.*) Imperatoris milites. Ceſariani milites. CESARSCY ludzie zołnierze.

VILLES *Imperales,* (*Villes libres de l'Empire, qui payent un certain tribut tous les ans à l'Empereur.*) Urbes liberæ Germaniæ, aliquid tributi pendentes Imperatori. (*on peut dire* Urbes liberæ Germaniæ & tributariæ Imperatori.) MIASTA Ceſarſkie wolne miáſta ktore pewny podatek corok płacą do ſkarbu Ceſarſkiego.

IMPE'RIALE, ſubſt. fem. (*Fleur qui eſt comme une couronne.*) Lilium perſicum,i,n. JMPERYAŁ kwiat nákształt korony Ceſarſkiey.

IMPE'RIEUX, m. IMPERIEUSE, f. (*Hautain, qui commande avec hauteur & orgueil.*) Imperioſus, a, um. *Cic.* Imperioſior & hoc imperioſius; Imperioſiſſimus, a, um.) *Cic.* HARDY, wynioſły, dumny roſkazuiący.

Vne maitreſſe impérieuſe. Dura domina & imperioſa. *Cic.* Páni dumna,wynioſła, harda.**Vne famille fort impérieuſe & fort ſupérbe.* Imperioſiſſima & ſuperbiſſima familia. *Liv.* *Dom hardy wynioſły,dumny.

IMPE'RIEUSEMENT, adv. (*D'une maniere impérieuſe.*) Superbiùs. Ferociùs. adv. *Cic.* HARDO dumno.

IMPERTINEMMENT, (*on prononce* impertinamant.) adv. (*Mal à propos, d'une maniere ſotte & extravagante.*) Abſurdè. Ineptè. Inſulsè. adv. *Cic.* NIEDORZECZY niedorzeczy, głupie.

IMPERTINENCE, (*on prononce* inpertinance.) ſubſt. f. (*Action* ou *parole ſotte & déraiſonnable.*) Inſulſitas, atis, f. Ineptiæ, arum, f. pl. Inepta & inſulſa verba, orum, n. pl. *Cic.* GŁUPSTWO co do uczynku álbo ſłowa iákiego. **Pourquoy vous amuſez-vous à dire ces importinences?* Cur ad iſtas ineptias abis? *Cic.* * Czemu takie głupſtwo prawiſz. **Je ne puis plus ſouffrir vos impertinences & vos rodomontades.* Tuas ineptias & magnifica verba ampliùs ferre non poſſum.*Ter.* *Głupſtwa twego iuż więcey cierpić niemogę. **Je connoiſſois fort bien vos impertinences.* Inſulſitatem tuam bene noram *Cic.* *Znałem iá dobrze głupſtwa twoie.

IMPERTINENT, (*prononcez* inpertinant.) m. IMPERTINENTE, f. (*Sot, ridicule.*) Abſurdus. Inſulſus, Ineptus, a,um. *Cic.* GŁUPI, błazen, ni to ni owo.

IMPE'TRABLE, adj. m. & f. (*Qu'on peut obtenir.*) Impetrabilis & hoc le, adject. *Liv.* CO można otrzymać.

IMPE'TRATION, ſubſt.fem. (*Obtention de quelque grace.*) Impetratio, onis, f. *Cic.* OTRZYMANIE ziednanie czego.

IMPE'TRER, V. act. (*Obtenir.*) Impetrare. Exorare, (o, as, avi, atum) Auferre, (auféro, aufers, abſtuli, ablatũ,) *Cic.* act. OTRZYMAC co ziednać.

IMPE'TUEUX, m. IMPE'TUEUSE, f.) *Violent, rapide dans ſon mouvement.*) Impetuoſus. Violentus. Validus, a, um. Vehemens, entis, omn. gen. *Cic.* JMPETYCZNY IMPETYCZNA popędliwy gwałtowny, porywczy.

Vn veut impétueux. Ventus vehemens.*Cic.* Wiatr wicher gwałtowny.

ON DIT figurément, (*d'un homme d'un naturel violent.*) *Il eſt impetueux.* Homo vehemens & violentus. *Cic.* CZŁOWIEK popędliwy gwałtowny.

IMPE'TUEUSEMENT, adv. (*D'une maniere impétueuſe.*) Violenter Vehementer. adv. Magno *ou* violenti impetu. abl. *Cic.* POPĘDLIWIE gwałtownie.

IMPETUOSITE', ſubſt. f. (*Mouvement violent.*) Impetus, ûs, m. Violentia, æ, f. *Cic. Plin.* POPĘDLIWOSC.

IMPIE, adject. m. & f. (*Libertin, qui n'a point de pieté.*) Impius, a, um. (*on trouve le Superlatif* Impiiſſimus *dans Martial.*) NIEZBOZNY bezbożny,bezbożna.

IMPIETE', ſubſt.f. (*Irréligion.*) Impietas,atis,f.*Cic.* NIEZBOZNOSC bezbożność.**L'impieté eſt ſi grande aujourd'huy qu'on ne penſe plus que le Ciel ſoit Ciel, & qu'on eſtime moins Dieu que rien.* Impietas nunc viget, nemo enim cœlum putat, & nemo Deum pili facit. *Petr.* *Ták wielka ieſt teraz czaſy bezbożność że iuż y nieba nie maią zá niebo, y Bog zá nic u ludzi.

IMPITOYABLE,adject.m.& f.(*Qui eſt ſans pitié.*)Immiſericors, ordis, omn. gen. Durus, Ferreus. Inhumanus,a, um. Inclemens, entis, omn. gen. *Cic. Liv.* Nihil miſerans, antis, omn.gen. *Hor.* NIELUTOSCIWY bez lutości.

IMPITOYABLEMENT, adv. (*Sans pitié.*) Immiſericorditer.Inclementer. Durè inhumanè.*Cic.* Duriter.adv. *Ter.* NIELUTOSCIWIE.

IMPLACABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut appaiſer, ni adoucir.*) Implacabilis & hoc le, adject. *Cic.* NIEUBŁAGANY nieukoiony. **Les Maiſtres les plus cruels & les plus implacables s'adouciſſent, quands ils voyent que le repentir ramene ceux qui ont fait quelque faute.* Sævi & implacabiles domini crudelitatem ſuam impediunt, ſi quando errantes pœnitentia reduxit. *Petr.* *Pánowie by też náyfrożſi y nieubłagani przecięſz miękczeią kiedy widzą pokutę w tych ktorzy ſię obłąkali.

IMPLACABLEMENT, adv. (*Sans miſericorde.*) Implacabiliter. adv. implacabiliùs. adv. *Tacit.* NIEUBŁAGANIE bez miłoſierdzia.

IMPLICITE, adject. maſc. & fœm. (*Sous-entendu, compris tacitement.*) Tacitus, a, um. DOMNIEMANY dorozumiany co choć nie ieſt wyraźnie iednakże ſię w czym tai y zámyka. **(Le Théologiens diſent, Vne foy implicite.* Fides implicita.) *Ták Teologowie zowią wierzać co niewyraźnie.

IMPLICITEMENT, adv. (*D'une maniere implicite, & qui n'eſt pas claire.*) Tacitè.adv. NIEWYRAZNIE.

IMPLIQUER, V. act. (*Engager, comprendre quelqu'un, l'embarraſſer dans une affaire, dans quelque accuſation.*) Re aliquâ aliquem implicare, (o,as,ui,*ou* avi, atum *ou* itum.) Irretire, (tio, is, ivi, itum.) Illaqueare, (eo,as, avi, atum.) act. *Cic.* WDAC kogo w co w mięſzać go, włożyć. **Impliquer quelqu'un dans quelques crimes.* Aliquibus criminibus aliquem admiſcere, (ſceo, es, miſcui, miſtum & mixtum.) act. *Wkładać w co złego, w mięſzać go, obwinić go y udać w czym.

IMPLORER,V.act. (*Reclamer ſecours, aſſiſtance de quelqu'un.*) Aliquem implorare. Alicujus auxilium implorare & expoſcere *ou* flagitare. Implorare & appellare aliquem, (o,as, avi,atum.) *Cic.* Ab aliquo opem *ou* auxilium peterè,(peto,is, petii, petitum.) *ou* expoſcere, (poſco, is, popoſci, poſcitum.) act. WZYWAC pomocy.

IMPOLITESSE, ſubſt. f. (*Ce qui eſt contraire à la politeſſe.*) Ruſticitas. inurbanitas, atis,f. GRUBIANSTWO.

IMPORTANCE, ſubſt. f. (*Mérite, conſidération d'une choſe.*) Rei alicujus magnitudo, inis,f. Momentum,i,n. Pondus, *genit.* ponderis, n. *Cic.* WAZNOSC wielkość rzeczy. **Vne affaire d'importance, Vne grande affaire.* Magna res. Res maximi momenti. *Rzecz wielkiey wagi, powagi, uwagi ważności.

Cela eſt d'une très-grande importance ou *de la derniere importance.* Illud eſt maximi ponderis ac momenti. *Cic.* To ieſt wielkiey wagi rzecz náywiększey uwagi. **Eſtimer une choſe de peu d'importance.* Aliquid levi momento æſtimare. *Cæſ.* *Mało co ſobie rzeczy iąką ważyć.

IL FAIT *l'homme d'importance.* Videtur eſſe quantivis pretii. *Ter.* Se facit hominem magnificum. *Plaut.* MA ſię zá coś, udaie ſię zá coś.

IMPORTANT,m. IMPORTANTE,f. (*Qui eſt de conſequence.*) Magnus, a, um. Quod eſt magni momenti *ou* magni ponderis. *Cic.* WIELKIEY wagi, uwagi powagi. **Ce qu'il y a de plus important dans les affaires, eſt de ſçavoir, ſi Dieu nous eſt favorable ou contraire.* Rerum humanarum maximum momentum eſt, quàm propitio rem, quàm adverſo agamus Deo. (*Tite Live met* Diis.) *To rzecz ieſt náywiększey dla nas uwagi wiedzieć ieżeli ieſteśmy w łaſce Bożey, álbo w gniewie. **Il eſt fort important.*Permagni intereſt. *Cic.* *Bardzo wiele ná tym náleży.

IMPORTER, V.neut. (*Eſtre de conſidération* ou *de conſequence.*) Intereſſe, (intereſt, interfuit.) Referre, refert, retulit.) NA CZYM wiele náleży.

Il importe beaucoup pour mon fils Ciceron ou pluſtoſt pour moy ou pour nous deux, que je le ſurprenne quand il eſtudie. Magni intereſt Ciceronis, vel meâ potiùs, vel utriuſque, me intervenire diſcenti. *Cic.* Wiele ná tym náleży ſynowi memu lub też mnie ſamemu á raczey nam oboygu áżebym nápadł często ná niego kiedy ſię uczy. **Il importe beaucoup & pour vous & pour moy que vous vous portiez bien.* Et tuâ & meâ maximè intereſt, te rectè valere. *Wiele y mnie y tobie ná tym náleży áżebyś był zdrowym. **Il ſemble qu'il leur importoit plus qu'a luy.* Hoc illorum magis, quàm ſuâ refelliſſe videtur. *Saluſt.* *Zdaie ſię że więcey im ná tym náleżało niż iemu. **Que m'importe cela, Quel intereſt ay-je de ſçavoir ce que font les Perſes.* Quid id ad me *ou* ad meam rem refert, Perſæ quid rerum gerant? *Plaut.* *Co mnie do tego co mi ná tym náleży co ſię u Perſow dzieie.

IMPORTUN, m. IMPORTUNE,f. adject. (*Incommode.*) Importunus. Moleſtus. Odioſus, a, um. Gravis & hoc grave. adject. *Cic. Ter.* Importunior & hoc importunius, Moleſtior & hoc moleſtius, Odioſior & hoc odioſius, Gravior & hoc gravius importuniſſimus, Moleſtiſſimus, Odioſiſſimus, Graviſſimus,a, um.) *Cic,* PRZYKRY niezbyty.

IMPORTUN, m. IMPORTUNE'MENT, adv. (*D'une maniere importune.*) Moleſtè, importunè, Odiosè. adv. *Cic. Plaut.* NIE WEDŁUG czaſu przykro niezbycie.

IMPORTUNER *quelqu'un,* V.act. (*Se rendre importun.*) Moleſtum & odioſum eſſe alicui. Gravem & moleſtum eſſe alicui. *Cic.* PRZYKRZYC ſię náleżycie. **Importuner quelqu'un par lettres.* Obſtrepere alicui litteris. *Cic.* *Przykrzyć ſię liſtami.

IMPORTUNITE', ſubſt. f. (*Action qui importune.*) Importunitas, atis, f. Moleſtia, æ,f. *Cicer. Ter.* PRZYKROSC niezbytość.

IMPOSER, V. act. (*Mettre quelque charge deſſus.*) Aliquod onus alicui *ou* in aliquem imponere, (pono, is, poſui, poſitum.) act.*Cic. Plaut.* NAŁOZYC, nákładać.

IMPOSER *un tribut ſur les peuples.* Aliquid tributi populis imponere. imperare populis tributum. *Cic.* NAKŁADAC podatki. **Impoſer une peine, une amande.* Imponere *ou* irrogare *ou* adſcribere pœnam *ou* mulctam. *Quint.Cic. Liv.* *Náznaczyć karę winę grzywny. ** Impoſer un nom a quelqu'un.* Indere alicui nomen. *Plaut. ou* imponere. *Plin.* *Imię komu dać, mianować go.

IMPOSER *ſilence,* (*Faire taire*) Silentium alicui imponere *Suet. ou* injungere. Aliquem ſilere jubere. *Cic.* MILCZENIE nákazać.

Impoſer un crime à quelqu'un. Alicui falſum crimen objicere. *Cic.* Zádać komu zbrodnią iáką.

IMPOSER *à quelqu'un,* (*Luy en faire accroire, le tromper.*) Alicui imponere. *Cicer.* Clitellas alicui imponere, *Luy donner un baſt comme à une beſte.* UDAWAC co przed kim oſzukiwać go, oſiodłać go ſobie iák oſła. **Impoſer aux oreilles de quelqu'un.* Inſidias auribus facere. *Petr.* *Udać co przed kim.

IMPOSITION, ſubſt.f. (*Taxe, impoſt.*) Tributum,i,neut. Vectigal, alis, neut. Vectigaliorum & Vectigalium. PODATEK pobor.

IMPOSSIBILITE', ſubſt. f. (*Ce qui ne peut eſtre fait.*) Quod poſſibile non eſt. Quod fieri nullo modo poteſt. NIEMOZNOSC.

IMPOSSIBLE, adject. m. & f. (*Qui n'eſt pas poſſible, qui ne peut eſtre fait.*) Impoſſibilis & hoc le, adject. *Quint.* Id quod fieri non poteſt. Sic inopes ab amicis & exiſtimatione ſunt, ut mihi videatur non eſſe. NIEPODOBIENSTWO.

Rien ne luy eſt impoſſible, quand il veut. Mirum eſt quàm efficiat id quod incubuit. *Plin.* Nie maſz u niego nic niepodobnego kiedy chce.

Je feray l'impoſſible pour obtenir cela. Nihil non faciam, ut id aſſequar. Omnes adhibebo machinas id ut impetrem. Uczynię wſzyſtko co tylko będę mogł, y niepodobne rzeczy uczynię ábym tylko ſwego doſzedł.

IMPOST, (*prononcez* IMPöT.) ſubſt. m. (*Charge qu'on impoſe ſur le peuple.*) Tributum, i,n. PODATEK. **Mettre un impoſt.* Tributum imponere *ou* imperare *ou* indicere. *Cic. Plaut. Liv.* *Nákazać podatek. **Lever des impoſts.* Tributum exigere. *Cic.* *Wybierać podatek.

Qui leve des impoſts. Tributorum coactor *ou* exactor, oris, m.*Cic.Cæſ.* Poborcá co podatki wybiera.

IMPOSTE,ſubſt.f. (*Eſpece de corniche ſur laquelle on poſe une voute.*) Incumba, æ, f. *Vitr.* KOSZ ſklepowy.

IMPOSTEUR, ſubſt. maſc. (*Fourbe, qui impoſe aux gens.*) Impoſitor,oris,m. *Vlp.* Fraudulentus. Planus, i,m. Bilingvis, gvis,maſc. *Cic. Phæd.* Sykophanta,æ,m. *Plaut.* SZALBIERZ oſzuſt matacz.

IMPOSTURE, ſubſt.fœm. (*Fourberie, tromperie.*) Fraus, *genit.* fraudis,f. Dolus malus, i,m. Fallacia. Sycophantia,æ,f. *Cic.* SZALBIERSTWO matactwo.

IMPOTENT, (*prononcez* inpotant.) m. IMPOTENTE, fœm. (*Perclus de ſes membres.*) Mutilus,a,um. NIEDOŁĘGA ſłaby, niemocny, nieduży.

IMPOURVEU, *ou* A L'IMPOURVEU, adv. (*Avec ſurpriſe.*) Ex improviſo. NIESPODZIANIE.

IMPRATICABLE, adject.m. & f. (*Chemins impraticables à cauſe des pluyes continuelles,* (*Chemins rompus, par où on ne peut paſſer.*) Inexplicabiles viæ continuis imbribus.*Liv.* NIEPODOBNE drogi do przeiechania.

IMPRECATION, ſubſt f. (*Souhait qu'on fait qu'il arrive du mal à quelqu'un, malediction, injures pleines de malédictions qu'on fait contre luy.*) Dira precatio *ou* deprecatio *ou* exſecratio,f. *Plin. Cic.* Diræ, arum, f.pl. *Hor.* Diræ deteſtationes, f.pl. *Suet.* PRZEKLINANIE przekłęctwo, klnięcie kogo.

Faire de imprécations contre quelqu'un. Diris agere aliquem. *Hor.* Diris deteſtationibus inceſſere aliquem. Defigere ali-

aliquem diris deteſtationibus. *Suet.* Execrari & invocare furias alicui. *Liv.* Execratione aliquem devincire. *Cic.* Execrationem obteſtationemque in aliquem componere. *Liv.* Alicui mala *ou* malè precari. *Cic.* Diras alicui imprecari. *Tacit.* Przeklinać kląć, klnąć.

IMPRENABLE, adject. m. & f. (*en parlant d'une choſe.*) Inexpugnabilis & hoc le, adject. *Liv.* NIEDOBYTY. **Vne ville imprenable.* Urbs quæ expugnari non poteſt. *Cic.* *Forteca niedobyta, miaſto niedobyte.

IMPRESSION, ſubſt. fœm. (*Marque qui demeure ſur une choſe preſſée par une autre.*) Nota impreſſa, æ, fœm. Veſtigium impreſſum, i, neut. CECHA znák, nácechowanie naznaczenie.

IMPRESSION ſe dit (*des qualitez qu'une choſe communique à une autre, quand elle agit ſur elle.*) SKUTKU iákiego dokazanie. **Les aſtres ſont des impreſſions ſur les corps.* Sidera agunt in corpora. Corpora afficiuntur ſideribus. *Planety ſkutkow ſwoich dokazuią nád ciałem.

IMPRESSION *d'un livre*, (*L'action de l'imprimer.*) Impreſſio, onis, fœm. DRUKOWANIE kſięgi. **Si l'on parle de l'édition du livre, on dira.* Editio, onis, f. *Quint.* *Wydanie kſięgi.

IMPRESSION ſe dit figurément, *Ce diſcours a fait quelque impreſſion ſur l'eſprit des auditeurs.* Hac oratione audientium animi affecti ſunt. *Sen.* TA mowa uczyniła ſkutek iákiś w umyſłach ſłuchaczow. **Ces paroles firent ſi peu d'impreſſion ſur eux, que peu s'en falut qu'ils n'outrageaſſent leurs députez.* Hæc dicta adeo nihil moverunt quemquam eorum, ut legati propè violati ſunt. *Liv.* *Te ſłowa ták mało ſkutku ſprawiły że ledwie ſię nieporwali ná poſłow. **Les objets ridicules ne font ſur l'ame qu'une impreſſion paſſagere.* Ridicula leviter tantum tangunt *ou* perſtringunt animum. *Widowiſka śmieſzne przemiiaiący tylko ſkutek ſprawuią w umyſłach. **On a donné à cét homme de mauvaiſes impreſſions de vous.* Hic de vobis malam opinionem animo imbibit. *Cicer.* *Zle cię mano przed nami. **Vn jeune homme qui n'a plus de gouverneur eſt promt à recevoir l'impreſſion des vices, & à s'emporter contre ceux qui luy donnent des avis.* Juvenis remoto cuſtode cereus eſt in vitium flecti, & monitoribus aſper. *Hor.* *Młody człowiek iuż niemaiący Rządcy ſkłonny bardzo ieſt do náwyknienia złego, y gniewa ſię ná tych co mu iákie przeſtrogi daią.

IMPRE'VEU, máſc. IMPRE'VEUë, fœm. (*Qui ſurprend, qui arrive ſans qu'on y ait penſé*) Improviſus, a, um. (*On dit au Comparatif* Improviſior & hoc improviſius.) *Cicer.* NIESPODZIEWANY.

IMPRIME', m. IMPRIME'E, f. (*en parlant de quelque marque*) Impreſſus, a, um. *Cic.* NAZNACZONY nápiątnowany nácechowany.

**Vn livre imprimé*, Liber typis impreſſus. Wydrukowany, kſięga wydrukowana.

IMPRIMER *une choſe ſur une autre*, V. act. aliquid imprimere, (mo, is, preſſi, preſſum.) act. WYRAZNIE wypiątnować wyciſnąć co ná czym. **Imprimer ſon cachet ſur de la cire.* Cerâ ſigillum imprimere. *Cic.* *Wyciſnąć pieczątkę ſwoię ná woſku. **Imprimer un livre*, (*parlant de l'Imprimeur*) Librum imprimere. Opus aliquod chartis, *ou* in chartas imprimere. Subjecto prelo typis imprimere. *Drukować kſiąſzkę w prafie ią wyrabiać. **Imprimer un livre* ou *le faire imprimer*, (*parant d'un Auteur.*) Librum edere *ou* emittere *ou* vulgare *ou* publicare *Cicer. Quint. Plin.* *Drukować kſiąſzkę wydać do druku, podać mowiąc co do Autora.

IMPRIMER *une toile*, (*Préparer le fond d'un tableau avec quelque couche de peinture.*) Telam primis coloribus imbuere, (uo, uis, ui, utum) act. GRUNTOWAC płotno do malowania obrazu iákiego.

ON DIT au figuré, *Imprimer une choſe dans l'eſprit.* Animo, *ou* in animo, *ou* in animos aliquid imprimere. *Cic. Plin. Jun.* WYRAZIC wypiątnować co w umyśle. **La nature a imprimé dans nos eſprits une connoiſſance de Dieu.* Notionem Dei impreſſit in omnium animis natura. *Cic.* *Samo przyrodzenie wyraziło w umyśle ludzkim y wyryło uznanie Boga. **Ce la imprime plus de reſpect & d'obéiſſance dans les eſprits* Hoc populus ad reverentiam & obſequium magis provocat. *To tym więkſze uſzanowanie y poſłuſzeńſtwo ſprawuie w umyſłach. **Imprimer dans le cœur des jeunes gens l'amour de la vertu & la crainie de l'infamie.* Imprimere in animis adoleſcentium amorem virtutis & timorem infamiæ. *Wpoić w

ſerce młodych miłość cnoty, y boiaźń ochyd. **Cét affront luy demeurera long-temps imprimé dans ſa mémoire.* Hæc injuria diu infixa erit illius memoriæ. *Liv.* *Ta krzywda długo mu będzie w pamięci tkwiała. **Les phantoſmes s'impriment dans l'eſprit.* Viſa in animos imprimuntur. *Cicer.* *Wyobrażenia rożne y widoki w umyśle ſię wyrażaią. **Imprimer de la douleur dans l'eſprit de quelqu'un.* Inurere dolorem animo alicujus. *Cic.* *Zál komu ná ſercu ſprawić.

IMPRIMERIE, ſubſt. f. (*L'art d'imprimer.*) Typographia, æ, f. Ars typographica, *genit* artis typographicæ, fœm. DRUKARSI Kunſzt, Drukarka, Drukarſka náuka.

IMPRIMERIE, (*Le lieu où l'on imprime.*) Officina typographica, æ, fœm Typographeum, *ou* Typographium, i, neut. DRUKARNIA miey ce gdzie drukuią.

IMPRIMEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui imprime.*) Typographus, i, m. Librarius, ii, m. DRUKARZ.

(*Librarius* eſtoit du temps de Ciceron celuy qui copioit les livres, avant l'uſage de l'Imprimerie. *Librarius* Księgarz álbo Piſarz był ten zá czaſow Cycerona ktory kſięgi przepiſywał, iáko przedtym był zwyczay niżeli Drukarnie wynaleziono.

IMPROBABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut prouver.*) Improbabilis & hoc le adject. NIEDOWODNY niedowiedziony, czego niedowiedzie. *(Alia ſunt probabilia, alia improbabilia. *Cic* *Il y a des choſes probables, & d'autres qui ne le ſont pas.*) *Są takie rzeczy ktorych dowieść można, są też takie ktorych nikt niedowiedzie.

IMPROPRE, adject m. & f. (*Qui n'eſt pas propre, qui ne convient point à une choſe.*) Improprius, a, um. *Quint.* Non proprius, a, um *Cic.* NIEWŁASNY nieprzyzwoity, niestużący rzeczy iákiey.

IMPROPREMENT, adv. (*D'une maniere non convenable.*) Improprie adv. *Piin.* NIEWŁASNIE.

IMPROPRIETE, ſubſt. f. (*Qualité de ce qui n'eſt pas propre*) Improprii vitium, ii, n. *Quint.* NIEWŁASNOSC nieprzyzwoitość.

IMPROVISTE, *ou* A L'IMPROVISTE ſe dit adverbialement (*de ce qui arrive ſans qu'on s'y atende.*) Improviſo. adv. De *ou* ex improviſo. *Cic.* Improviſò. adv. *Plaut.* Ex inopinato. Repentè. adv. Derepentè. *Cic.* NIESPODZIANIE.

IMPROUVER *une choſe*, V. act. (*La déſapprouver.*) Improbare Damnare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cæſ. Cic.* PANU co nie pochwalić, zganić, náganić

IMPRUDENCE, (*ou prononce* inprudance.) ſubſt. f. (*Manque ou défaut déprudence.*) Imprudentia, æ. f. *Aul Gel.* Inconſiderantia, æ, f. *Suet.* Inconſiderata *ou* inconſulta ratio, f. Animi cæcitas, *ou* temeritas, atis, f. *Cic.* NIEUWAGA niebaczność nierozſądek nierozum.

IMPRUDENCE, (*Ignorance, erreur.*) Imprudentia, æ, f. *Cic. Ter.* NIEROSTROPNOSC błąd nieuwaga niewiadomość *Pécher par imprudence.* Peccare imprudentiâ. *Ter.* *Grzeſzyć z niewiadomości przez nieoſtrożność.

IMPRUDENT, (*on prononce* inprudaut.) m. IMPRUDENTE, f. adject. *Qui n'a point de prudence, inconſidéré.*) Inconſiderans, antis, omn. gen. Inconſideratus. Inconſultus. Temerarius, a, um NIEROZSĄDNY nieuważny niebacany.

IMPRUDENT, (*Mal aviſé, qui peche par inadvertance.*) Imprudens, entis, omn gen. *Ter.* Nieuważny, nieoſtrożny grzeſzący z niepoſtrzeżenia ſię.

IMPRUDEMMENT, (*on prononce* inprudamant.) adv (*Avec imprudence*) Imprudenter. Inconſultè. Inconſideratè. Inconſultò. adv. *Cic.* NIEBACZNIE nieuważnie, nierozſądnie.

IMPUDEMMENT, (*on prononce* inpudamant.) adv. (*Effrontément.*) Impudenter. adv. *Cic* Sine verecundiâ. BEZ wſtydnie, niewſtydliwie.

IMPUDENCE, (*onprononce* inpudance.) ſubſt. f. (*Effronterie.*) Impudentia, æ, f. *Cic.* Os, *genit* oris, n. *Cic.* Durum os. *Ter.* Prædurum os. *Quint* Os impudens *Ter.* NIEWSTYD Sromota, bezecność, niewſtydliwość, Bezwſtydność. *Vous connoiſſez l'impudence du perſonnage.* Noſtis os hominis. *Cic.* Swiadoma ieſt niewſtydliwośc tey oſoby.

IMPUDENT, (*on prononce* inpudant.) m. IMPUDANTE, f. adject. (*Effronté.*) Impudens, entis, omn. gen. Inverecundus. a, um. *Cic.* Inverecunda frons. *Quint.* NIEWSTYDLIWY, wſtydu niemaiący. **Eſtre impudent.* Frontem perfricuiſſe. *Cic.* Ore duriſſimo eſſe. Os ferreum habere. *Bez

*Bez wſtydu być bez czoła pſu oczy przedać: (*przyſłowie polſkie.*)

IMPUDICITE', ſubſt. f. (*Vice oppoſé à la pudicité.*) Impudicitia, æ, f. *Quint.* NIEWSTYDLIWOSC grzech niewſtyd, przeciwny cnocie wſtydu. **Vn homme ſouillé de toutes ſortes d'impudicitez.* Adoleſcens omni libidine impurus. *Petr.* *Człowiek wſzelkim nieczyſty niewſtydem.

IMPUDIQUE, adject. m, & f. (*Impur.*) Impudicus. Impurus, a, um. *Cic.* NIEWSTYDLIWY nieczyſty. **Des paroles impudiques.* Obſcœna verba, Verborum obſcenitas, atis. f. *Cic.* *Słowa niewſtydliwe.

IMPUDIQUEMENT, adv. (*D'une maniere impudique.*) Parùm pudicè. *Ovid.* Obſcenè. adv. *Cic.* NIEWSTYDLIWIE nieczyſto.

IMPUGNER, V. act. (*Combattre un ſentiment, une doctrine.*) Impugnare, (o, as, avi, atum.) act. accuſ. *Cæſ.* NASTĘPOWAC ná co ſprzeciwiaiąc ſię walczyć bić przeciwić ſię.

IMPUISSANCE, ſubſt. f. (*Manque de force.*) Impotentia, æ, f. Infirmitas. Imbecillitas, atis, f. *Cic.* NIEMOC ſłabość niedużość ſił. **Il eſtoit* ou *il ſe trouvoit dans l'impuiſſance de les ſecourir.* Illis opem ferre non poterat. Illis venire inſuppetias non poterat. *Niemogł właśnie ich ratować.

IMPUISSANCE *de pouvoir engendrer.* Invalentia generandi. *Aul-Gel.* Niemożność nieſpoſobność do ſtanu małżeńſkiego.

IMPUISSANT, m. IMPUISSANTE, f. adject. (*Qui eſt foible.*) Impotens, entis, omn. gen. (*on dit au Comparatif.* Impotentior & hoc impotentius, *&* *au Superlatif.* Imtentiſſimus, a, um.) Infirmus. Imbecillus, a, um. *Cic. Voyez* FOIBLE. SŁABY SŁABA.

IMPUISANT, *Vn homme impuiſſant, qui ne peut engendrer.* Ad generationem invalidus, i, m. *Liv.* NIESPOSOBNY do małżeńſtwa.

IMPULSIF, m. IMPULSIVE, f. (*Qui pouſſe, qui donne un mouvement.*) Impellens, entis, omn. gen. WZRUSZAIĄCY Porußzaiący nápędzaiący pobudzaiący.

IMPULSION, ſubſt. f. (*L'action de pouſſer, monvement impulſif.*) Impulſio, onis, f. Impulſus, ûs, maſc. *Cic.* Wzruſzenie pobudka popchnięcie popęd.

IMPUNEMENT, adv. (*Sans punition.*) Impunè. *Cic.* Impunitùs, Impuniſſimè. adv. *Plaut.* BEZ Kary.

IMPUNITE', ſubſt. f. (*Manque de punition.*) Imponitas, atis, f. *Cic.* BEZKARNOSC. **L'eſſerance de l'impunité eſt un grand attrait pour pecher.* Spes impunitatis maxima peccandi illecebra. *Cic.* *Beſkarności nádzieia wielki to pochowab do grzeſzenia.

IMPUNI, maſc. IMPUNIE, f. part. paſſ. Impunitus, a, um. Inultus, a, um. *Cic.* Impunitior & hoc impunitius. *Hor.* NIESKARANY Nieſkarana bez kary. **Laiſſer un crime impuni.* Crimen aliquod inultum. impunitumque relinquere. *Puścić grzech bez kary. **Vne injure.* Injuriam inultam impunitamque dimittere. *Cic.* *Krzywdę. **Il ne demeurera pas impuni, ſi je vis.* Haud inultum feret, ſi vivo. *Ter.* *Nie uydzie kary bylem pozył: nie poydzie mu to ná ſucho.

IMPUR, m. IMPURE, fœm. (*Qui n'eſt pas net ni purifié, parlant des métaux qu'on tire de la terre.*) Non purus. Non defecatus, a, um. Spurcitiâ miſtus, a, um. NIECHĘDOGI nieoleorowany mowiąc o kruſzcach y kamieniach ktore z ziemi kopią prosty.

IMPUR, (*Impudique.*) Impurus, a, um. Impudicus, a, um. Impurior & hoc impurius, Impudicior & hoc impudicius, Impudiciſſimus, a, um. *Cic.* NIECZYSTY ſromotny niewſtydliwy fromotnik.

IMPURETE', ſubſt. f. (*en parlant des metaux.*) Spurcitia, æ, f. *Plin.* ZUZEL wſzelaki odchodzący od kruſzcow pławionych. **L'impureté de l'or.* Scoria, æ, f. *Plin.* *Zuzel od złota.

IMPURETE', (*Impudicité.*) Impuritas, atis, f. Impudicitia, æ, f. *Cic.* NIECZYSTSC niewſtydliwość.

IMPUTER, V. act. (*Attribuer une faute à quelqu'un.*) Alicui culpam imputare, (to, as, avi, atum.) act. *Plin. Quint.* PRZYPISOWAC winę, winować przyczytać co komu w zły ſpoſob przyznać.

Imputer une choſe à folie. Vertere *ou* dare aliquid ſtultitiæ. *Cic.* Przyznać co ſzaleńſtwu głupſtwu czyiemu. **Cela ſe doit imputer au génie de ſon temps.* Id vitio ætatis dari debet. *Przynać to czaſowi zwyczaiom.

INACCESSIBLE, adject. maſc. & fœm. (*Où l'on ne peut approcher.*) Inacceſſus, a, um. *Plin.* NIEDOSTĘPNE mieyſce iákie nieprzyſtępne.

Vn lieu inacceſſible. Locus inacceſſus *ou* invius. *Plin.* Locus impervius. *Tacit.* Locus ad quem omnis aditus obſtructus eſt. Locus ex omni aditu clauſus. Locus ad quem nullus aditus patet. *Cic.* Mieyſce niedoſtępne nieprzyſtępne.

ON DIT, (*parlant d'une perſonne.*) *Il eſt inacceſſible, on ne ſçauroit l'aborder.* Nullus ad eum acceſſus *ou* aditus patet. *Cic.* MOWIĄ też o ludziach niedoſtępny nieprzyſtępny nieprzychęcaiący do ſiebie

INACCOSTABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui eſt de difficile accès, Avec qui on a de la peine à faire converſation.*) Inſociabilis & hoc inſociabile. *Liv.* Qui auſteris & aſperis moribus homines à congreſſu ſuo abſterret. TOZ SAMO nieprzyſtępny człowiek nieludzki nieprzyiacielſki nie Towarzyſki.

INACCOUTUME', m. INACCOûTUME'E, f. (*Qu'on n'a pas couſtume de faire.*) Inſuetus. Inſolitus. Inuſitatus, a, um. *Cic.* Inaſſuetus, a, um. *Ovid.* NIEZWYCZAYNY nizwykły. **Vne maniere de parler inaccoutumée.* Inſolita ratio dicendi. *Cicer.* Inſolitum eloquium. *Hor.* *Sposob mowięnia niezwyczayny.

INACTION. ſubſt. f. (*Ceſſation d'action.*) Deſidia. Inertia, æ, f. *Plin.* PROZNOWANIE.

INADVERTANCE, ſubſt. f. (*Manque de ſoin & de reflexion.*) Imprudentia, æ, f. *Cic.* NIEOSTROZNOSC nieuwaga

INALIENABLE, adject. m. & f. (*Qui ne ſe peut aliéner.*) Quod alienari non poteſt. CZEGO oddalić pozbyć zbyć niemożna niepozbyty.

INALLIABLE, adject. m. & f. (*Qui ne ſe peu allier, parlant des métaux.*) Quod jungi *ou* miſceri *ou* commiſceri non poteſt. CO ſię nie może łączyć z drugim zwłaſzcza co do kruſzcow.

INANIME', m. INANIME'E, f. (*Qui n'eſt point animé.*) Inanimus. Inanimatus, a, um. *Cic.* NIEZYWY bezdußny co nie żyie y ducha niema.

ON DIT figurément, *Vne beauté inanimée, Vne beauté fade, qui n'a point un air vif.* Forma languida nec vivida. URODA nie żywa co niema żywości przy urodzie.

INANITION, ſubſt. f. (*foibleſſe cauſée par defaut de nourriture.*) Inanitas, atis, f. Inanimentum, i, n. *Plaut.* CZCZOSC. **Mes boyaux crient d'inanition.* Inteſtina mea inanitate murmurant. *Wnętrzności wemnie ſię odżywaią krzyczą od czczości.

INAPPLICATION, ſubſt. f. (*Défaut d'application, & d'attention aux choſes*) Nulla applicatio. Nulla attentio, f. *Cic.* NIEPILNOSC niedbalſtwo niedbałość.

Il à une inapplication à toutes choſes. Nihil attendit. Non attendit animo *ou* animum ad omnia. *Cic.* Niepilność w nim wierutna we wſzyſtkim.

INAPPLIQUE', maſc. INAPPLIQUE'E, fœm. part. adject. (*Qui n'eſt point appliqué.*) Non attentus, a, um. NIE PILNY Niepilna.

INATTENTION, ſubſt. f. mot qui commence à eſtre en uſage, *voyez* INADVERTANCE. NIEUWAGA nieoſtrożność; ſłowo francuſkie w zwyczay nowo wprowadzone zá ſłowo *inadvertance.*

INAUGURATION, ſabſt. f. (*Cérémonie qui ſe pratique aux Sacres des Roys, à l'imination des cérémonies qu'on faiſoit en entrant dans le College des Augures.*) Augurales cæremoniæ, *genit.* auguralium cæremoniarum, f. pl. INAUGURACYA ná Kroleſtwo, obwieſzczenie Pána nowego y oſadzenie ná Tronie.

INCAGUER, V. act. (*Défier quelqu'un*) *Je t'incague.* Te apolactizo. (*Plaute ſe ſert de ce mot Grec*, qui ſignifie *Eloigner en ruant, comme font les chevaux.*) ZADAIĘ ci to że tego niedokażeſz drwię z tego.

(Mot bas & du diſcvurs familier.) Proſte odkazywanie komu.

INCAPABLE, adject. m. & fœm. (*Qui n'eſt point capable d'une choſe.*) Ad aliquid minimè idoneus. Minimè aptus, a, um. *Cic.* NIESPOSOBNY niewart czego. **Il eſtoit incapable des premieres dignitez à cauſe de ſon bas âge.* Nondum honorum capax ætas erat. *Tacit.* Munera caſpeſſere non poterat propter ætatem. *Niefpoſobny był do pierwſzych urzędow dla wieku młodziuchnego. **Ma douleur eſt incapable de toute conſolation.* Eſt inconſolabilis dolor meus. *Ovid.* *Zál moy żádney nieprzyimuie pociechy, ieſt nád wſzelką pociechę.

INCAPABLE, (*Ignorant.*) Ignarus, a, um. Iners, ertis, omn. gen. *Cic.* NIESPOSOBNY proſtak niewiadomy.

INCAPACITE', ſubſt. f. (*Inſuffiſance, ignorance.*) Imperitia,

tia,æ,f. *Cic.* NIESPOSOBNOSC do czego. **Il a de l'incapacité des lettres.* Non eſt idoneus litteris. Non eſt aptus ad litteras. *Cic.* *Niеſpoſobny do náuk.

INCARNAT, *ou* INCARNADIN,m. (*De couleur de chair* ou *de roſe.*) Roſeus, ea, eum. INKARNAT kolor cieliſta barwa álbo rożowa.

On dit rarement au feminin *Incarnate* & *Incarnadine.*) Te ſłowa francuſkie rzadko ſię biorą w rodzaiu białogłowſkim

INCARNATION, ſubſt. f. (*Le grand Myſtere de la Religion Chrétienne, un Dieu fait homme.*) Incarnatio, onis, f. (*mot conſacré.*) Divinæ atque humanæ naturæ conſociatio, onis, f. WCIELENIE. Taiemnica wielka wiary Katolickiey Bog ſtaiący ſię człowiekiem ſłowo poświęcone.

S'INCARNER, V.n.p. (*Prendre chair humaine, comme a fait le Fils de Dieu.*) Carnem humanam ſumere *ou* aſſumere. Humanam naturam induere. act. WCIELIC ſię wziąć ná ſię ciało ludzkie.

S'INCARNER, terme de Chirurgie, (*parlant d'une playe qui ſe remplit de chair.*) INKARNACYA termin Cerulicki dziwe mięſo. * *La playe s'incarne.* Impletur *ou* expletur vulnus. *Celſ.* (*on peut y aujouter l'ablatif* carne.) *Rána dziwem mięſem zárasta.

INCARTADE, ſubſt. fœm. *Brauade inſolente.*) BURDA. **Faire une incartade à quelqu'un.* Alicui inſultare. *Liv. ou* aliquem. *Saluſt. ou* in aliquem. *Cic.* *Stroić burdy, burdy czynić.

(Mot du diſcours familier.) Słowo potoczney mowy.

INCENDIEAIRE, (*prononcez* inſanediere.)ſubſt.m.(*Qui ment le feu.*) Incendiarius,ii, m. *Quint.* ZAPALACZ zápalaiący, ozog pozog.

INCENDIE, (*prononcez* inſandie.) ſubſt. m. (*Embraſement.*) Incendium,ii,n. Incenſio,onis,f. *Cic.* POZAR, ogien, gore. **Exciter un incendie, mettre le feu en quelque lieu.* Excitare *ou* facere incendium. *Cic.* *Zapalić podpalić. **L'eſteindre.* Reſtinguere incendium. *Cic.* Compeſcere incendium. *Plin Jun.* *Gaſić ratować. **L'incendie s'arreſta le ſixiéme jour au cas de la montagne.* Ad imum montis finis incendio factus eſt *Tacit.* *Ogień ſzoſtego dnia uſtał pod gorą.

INCERTAIN,m. INCERTAINE,f. (*Douteux.*) Incertus. Dubius,a, um. Anceps, *genit.* ancipitis,omn.gen. *Cic.* Incertior & hoc incertius. Inceritiſſimus,a, um. NIEPEWNY wątpliwy oboiętny. **Le temps eſt incertain, tantoſt il pleut & tantoſt il fait beau.* Dubium tempus eſt, modò pluit, modò ſudum eſt tempus. *Pogoda niepewna nieſtateczna pora wnet deſzcz wnet ſię czas wyiaśni.

INCERTAIN ſe dit (*d'un homme qui délibere, & qui ne ſçait à quoy ſe déterminer.*) Incertus *ou* incertus animi. Anceps animi *ou* animo. Suſpenſus. Dubius. *Cic. Ter.* NIEPEWNY o tym ſię waży ieſzcze,y niepoſtanowił u ſiebie co ma czynić álbo nie czynić.

Je ſuis beaucoup plus incertain qu'auparavant. Incertior multò ſum, quàm dudum. *Ter.* Bardzieyem ieſzcze niepewny niż przedtym.

INCERTAIN *de l'avenir.* Futuri ambiguus. *Tacit.* NIEPEWNY o tym co będzie. **Il eſt incertain, on ne ſçait point au vray combien noſtre vie ſera longue.* Incertum eſt, quàm longa noſtrûm cujuſque vita futura ſit. *Cic.* *Niepewna dłużość życia iák długo kto pożyć może.

INCERTAINEMENT, adv. (*D'une maniere incertaine.*) Incertò adv. *Plaut.* In incertum. *Liv.* Non certò. adv. *Cic.* NIEPEWNIE pod wątpliwością.

INCERTITUDE, ſubſt. fœm. (*Doute, inconſtance.*) Incertum, i, neut. *Tacit.* Animi fluctuatio, onis, fœm. *Liv.* NIEPEWNOSC ważenie ſię. **L'incertitude de la guerre.* Incertum belli,neut. *Tacit.* *Niepewność wygraney ná woynie.

Je ſuis dans l'incertitude de ce que je feray. incertus ſum, quid ſim facturus *ou* quid agam. *Ter.* Jeſzcze ſam niewiem co mam czynić.

Tenir quelqu'un dans l'incertitude. Aliquem de re aliqua ſuſpenſum tenere *Cic.* Trzymać kogo ná rzeczy.

INCESSAMMENT, adv. (*Sans délay.*) Sine morâ. Sine ullâ morâ. Sine cunctatione. Abjectà omni cunctatione. abl. *Cic.* ZARAZ bez odwłoki.

INCESSAMMENT, (*Sans ceſſe, ſans diſcontinuer.*) Indeſinenter. Aſſiduè. adv. *Cic. Var.* NIEUSTANNIE bez przeſtanku.

INCESTE, ſubſt. m. (*Crime commis avec ſes proches.*) In-

ceſtus, ûs, m. Inceſtum, i, n. *Cic. Hor.* KAZIRODZTWO. **Commettre inceſte.* Inceſto flagitio pollui. *Cicer.* Committere inceſtum. *Quint.* *Kazirodztwo popełnić.

Commettre un inceſte avec ſa fille. Inceſtare filiam. *Tacit.* Kazirodztwo z corką własną.

INCESTUEUX, m. INCESTUEUSE,f. (*Concernant l'inceſte.*) Inceſtus,a, um. KADZIRODZCA. **Des nôces inceſtueuſes.* Inceſtæ nuptiæ. *Tacit.* *Slub kazirodzki.

INCESTUEUSEMENT, adv. *D'une maniere inceſtueuſe.*) Inceſtè. adv. *Lucr.* POKAZIRODZKU.

INCIDEMMENT, (*on prononce* iucidamant.) adv. (*Par connexité.*)Conſequenter. adv. *Vlp.* ZA TYM zá czym.

INCIDENT, (*on prononce* incidant.) ſubſt. m. (*Accident qui ſurvient.*) Caſus qui incidit, *genit.* ûs, maſc. *Cic.* PRZYPADEK.

INCIDENT, ſe dit auſſi en droit (*d'une nouvelle démande qu'on forme en un procès.*) Liticula ſubnata,æ,f. Appendicula, æ,f. Cauſæ acceſſio, onis, fœm. Appendix, icis,f. SPRAWKA obrony wymowki ochrony prawne ktoremi ſię kto broni aby w ſprawie ſię nie rozſądzić ále coraz nowe á nowe przeſzkody wynayduie.

INCIRCONCIS,adject.m. (*Qui n'eſt point circoncis.*)Non recutitus,a,um. *Mart.* NIEOBRZEZANY.

INCISER, V.act. (*Tailler, couper, faire une inciſion.*) Incidere, (do,cidi,ciſum.) act.acc. *Plin.* RZNĄĆ nárzynać przerzynać.

INCISION, ſubſt.f. (*L'action d'inciſer.*) Inciſio,onis,fœm. *Colum.* Incisura,æ,f. *Plin.* RZNIĘCIE przerznięcie.

INCITER, V act. (*Pouſſer, porter quelqu'un à une choſe.*) Aliquem ad aliquid excitare *ou* incitare *ou* inflammare *ou* ex-ſtimulare *ou* inſtigare, (o, as, avi, atum.) act. *Cic. Ter.* Alquem ad aliquid adhortari. dep. *Cic.* POBUDZAC kogo do czego podbudzać námawiać.

Qui incite. Impulſor. Adhortator,oris,m. *Cic.* Ten co pobudza kogo podbudza zwodza.

INCIVIL, m. INCIVILE,f. adject. (*Qui n'eſt point civil, ni honneſte.*) Inurbanus. Ruſticus. Ruſticanus,a, um. Agreſtis & hoc agreſte, adject. *Cic.* Moribus incompoſitus. *Quint.* In quo nulla urbanitas, nullaque comitas. NIEGRZECZNY nieprzyſtoyny grubiański proſty.

INCIVIL, (*en parlant des choſes.*) Inurbanus. inconcinnus. Ruſticanus Ruſticus, a, um. *Cic.* Agreſtis & hoc agreſte. NIEGRZECZNA nieprzyſtoyna rzecz proſtactwo.

Un peu incivil. Subagreſtis & hoc ſubagreſte. Ruſticus, a, um. *Cic.* Trochę grubiańſko grubianek.

INCIVILEMENT,adv. (*Avec incivilité.*) Inurbanè. Ruſticè. *Cicer.* inciviliùs. *Suet.* inconcinniter. adv. *Aul-Gel.* GRUBIANSKO nieprzyſtoynie grubo.

INCIVILITE',ſubſt. f. (*Groſſiereté.*) Inurbanitas. Ruſticitas, atis, f. Ruſtiai mores, *genit.* ruſticorum morum, m.pl. *Cic.* GRUBIANSTWO.

INCLINANT, m. INCLINANTE, f. (*Qui incline, qui panche.*) Inclinans, antis, omn gen. Propendens, entis, omn. gen. Propenſus,a, um. *Cic.* NACHYLONY nákłoniony wiszący ſkłaniaiący ſię.

INCLINATION, ſubſt.f. (*Mouvement des corps qui s'inclinent & ſe baiſſent.*) Inclinatio. inflexio, onis,f. *Quint. Cic.* NAKŁONIENIE náchylenie.

INCLINATION ſe dit figurément, (*des affections de l'ame, Pente naturelle qu'on a aux choſes & pour les perſonnes.*) Inclinatio voluntatis· Propenſio,onis,f. Proclivitas,atis, fœm. *Ter. Cic.* Studium, ii,n. Amor, oris,m. *Cic.* SKŁONNOSC ochota przyrodzona do oſob lub rzeczy iákich. **Mon eſprit a quitté les inclinations de l'enfance.* Animus meus amotus eſt puerili ſtudio. *Plaut.* *Porzuciłem dziecinne ſkłonności. **Il y a des perſonnes dont on ne ſçauroit connoiſtre ni l'eſprit, ni les inclinations.* Sunt quorum ingenia atque animi noſci non poſſunt. *Plaut.* *Są tákie oſoby ktorych ſkłonności áni umyſłu nigdy niezrozumieć. **Il ne faut jamais louër ſes inclinations, ni blaſmer celles des autres.* Nunquam tua ſtudia laudabis, aut aliena reprehendes *Horat.* *Własnych ſkłonności lub zwyczaiow nigdy niechwal, cudzych niegań. **Autant d'hommes, autant de differentes inclinations.* Quot capitum vivunt, totidem ſtudiorum. *Horat.* *Ile ludzi tyle roznych ſkłonności. **Si vous ſurmontez vos inclinations, pluſtôt que d'en eſtre ſurmonté, vous aurez de la joye.* Tu ſi animum vicisti, potius quàm animus te, eſt quòd gaudeas. *Plaut.* *Cieſz ſię ieżeli ty ſwoie ſkłonności á nie one ciebie zwyciężyły. **Combattre ſes*

ſes inclinations. Belligerare cum genio ſuo. Cum animo depugnare. *Plaut.* *Sprzeciwiać ſię ſkłonnościom żądzom ſwoim. **Vous aviez les meſmes inclinations que moy.* Meo de ſtudio ſtudia erant omnia tua. *Plaut.* *Jedna była obudwoch nás ſkłonność. **C'eſt à moy à connoiſtre* ou *à eſtudier vos inclinations, & d'employer tous mes ſoins à prévenir vos volontez.* Noviſſe mores me tuos meditatè decet, curamque adhibere, ut prævelim, quæ tu velis. *Plaut.* *Moia to rzecz przeſtrzegać we wſzyſtkim ſkinienia y woli twoiey. **Toutes ſes inclinations ſont belles.* Omnes illius mores ad venuſtatem valent. Benè ingeniatus eſt. *Plaut.* *Wſzyſtkie iego ſkłonności ſą piękne chwalebne. **Cela eſt tout à fait contre mon inclination.* Illud maximè alienum eſt ab ingenio meo. *Plaut.* *To cale ieſt z wſtrętem moim, przeciw myśli y chęci ſwoiey. **Poſſéder une choſe contre ſon inclination.* Aliquid moribus ſuis alienum tenere. *Phæd.* *Trzymać co przeciwko woli y myśli ſwoiey.

Il n'a point d'inclination pour les lettres. Non ducitur ſtudio litterarum. *Cic.* Niema ochoty do nauk.

AVOIR *de l'inclination pour quelqu'un.* Propendere in aliquem. Voluntatis inclinatione propendere in aliquem *Cic.* MIEC chęć ſkłonność do kogo. **Nous l'aimons d'inclination.* In eum eſt voluntas noſtra propenſior. *Cicer.* *Kochamy go przez ſkłonność ſerca.

INCLINATION ſe prend quelquefois pour *L'objet aimé.* KOCHANIE czaſem ſię bierze zá rzecz álbo oſobę ktorą kto kocha. **C'eſt mon inclination, Je l'aime.* Agapa eſt. *Petr.* Amor meus. Pondus meum. *Moie to kochanie moia miłość.

PAR INCLINATION, *Volontiers, de bon gré.*) Propensè. adv. *Cic.* Propenſo animo,abl. *Liv.* OCHOTNIE z chęcią z ſerca.

INCLINER ſe dit auſſi (*des mouvemens du corps humain.*) NAKŁONIC ſkłonić co do ciała ludzkiego. **Incliner la teſte, la baiſſer, la pancher.* Inclinare caput. Nutare caput. *Nákłonić ſkłonić ſchylić głowę.

S'*incliner devant quelqu'un, Se baiſſer par reſpect devant lui.* Se alicui ſubmittere. *Cic.* Schylić ſię, ſkłonić ſię komu.

INCLINER, V neut. ſe dit figurément pour *Pancher plus d'un coſté que d'un autre, Avoir plus de panchant.* Inclinare, (o,as,avi,atum.) Propendere ad aliquid. neut. *Cic.* NAKŁANIAC niewłaśnie ná iednę ſtronę bardziez niż ná drugą mieć ſkłonność. **Ils inclinoient à la paix.* Ad pacem inclinabant. *Cic.* *Nákłaniali do pokoiu. **Ils inclinent beaucoup pour ce conſeil.* In hoc conſilium maximè inclinant. *Liv.* *Nákłaniali ſię nákłonili ſię ſkłaniaią bardzo wſzyſcy do tey rady. **Comme il y a des naturels plus ſujets à de certaines maladies, il y a auſſi des eſprits qui inclinent davantage pour certains vices.* Ut natura ad aliquem morbum proclivior, ſic animus alius ad alia vitia propenſior. *Cic.* *Jáko ſą komplexye ſkłonnieyſze do pewnych chorob; ták też ſą umyſły pewne ſkłonnieyſze do pewnych wyſtępkow. **Ce Prince incline à la douceur.* Ad benitatem propenſus eſt hic Princeps. *Ten Pán ſkłonność pokazuie do łaſkawości. **On doit incliner davantage pour les miſerables.* Propenſior eſſe debet benignitas in calamitoſos. *Cic.* *Większa ſkłonność być ma ku nieſzczęśliwym.

INCLUS,m. INCLUSE, fœm. (*Enfermé.*) Incluſus,a,um. *Plin.* ZAMKNIONY, Zámknіona záklęty.

INCLUSIVEMENT, adv. (*D'une maniere qui enferme.*) Incluſivè. adv. ZAMKNĄWSZY.

INCOMBUSTIBLE, adject. m. & f. (*Qui ne ſe conſume point dans le feu.*) Quod igne non abſumitur. NIESPALONY, ogniem nieuſzkodzony, niezgorzyſty. **Un lin incombuſtible.* Asbeſtinum,i,n. (Asbeſtinus,a,um.) *Len niezgorzyſty.

INCOMMODE, adject.maſc. f. (*Qui n'eſt point commode, qui fait de la peine.*) Incommodus. Moleſtus, Odioſus,a,um. Importunus,a,um. *Cic. Ter.* PRZYKRY, PRZYKRA, uprzykrzony.

N'eſtre point incommode dans un feſtin. Apud convivas incommoditate abſtinere. *Plaut.* Nieprzykrzyć ſię ná iákiey ochocie. **Perſonne ne le voulut recevoir, à cauſe de ſon eſprit incommode.* Propter importunitatem animi nemo recipere eum tecto voluit. *Cic.* *Nikt niechciał z nim przeſtawać dla iego humoru niedogodliwego.

Que vous eſtes incommode! Odioſus es! Odioſe facis! *Ter.* O iákżeś przykry. **Vous eſtes incommode, allez y voir.* Molleſtus es, viſe ſi lubet. *Plaut.* *Już mi ſię ſprzykrzyłeś, idźże ſam kiedy chcesz.

INCOMMODEMENT,adv. (*D'une maniere incommode.*) Incommodè adv. *Cicer.* PRZYKRO z náprzykrzeniem z przykrzeniem.

INCOMMODE', maſc. INCOMMODE'E,f. part. adject. (*A qui on fait de l'incommodité.*) Incommodo affectus, a, um. *Cic.* TEN ktoremu ieſt przykro, ktoremu ſię przykrość dzieie

INCOMMODE', (*Qui a quelque incommodité corporelle, qui ne ſe porte pas bien.*) Qui incommodâ eſt valetudine. *Cic.* SŁABY chory niezdrow.

INCOMMODE', (*Qui n'a pas bien de quoy, qui eſt mal dans ſes affaires.*) Cui res familiaris valdè exigua eſt. Quem res deficit. Inops, *genit.* inopis,m. *Cic.* Cui res eſt anguſta domi. *Hor.* Qui non facillimè ſe agit. *Ter.* UBOGI niedoſtatni ktoremu ſchodzi náczym.

INCOMMODER *quelqu'un*, V. act. (*Luy cauſer de l'incommodité.*) Alicui incommodare, (do, as, avi, atum.) Alicui incommodum dare *ou* importare *ou* ferre *ou* parere, (pario,is, peperi partum.) *Cic.* PRZYKRZYC ſię komu przykrość mu czynić náprzykrzać ſię. **Ce voyage vous à fort incommodé.* Tibi hoc incommodum evenit iter. *Terent.* *Tá droga ci ſię bardzo náprzykrzyła. **Nous fuſmes incommodez au dernier point des tempeſtes & de la ſentiine du vaiſſeau.* Conflictati fuimus tempeſtatibus & ſentinæ vitiis. *Cæſ.* *Náprzykrzyły ſię nam do żywego záwieruchy y ſtek okrętowy. **Il eſtoit incommodé de la cavalerie ennemie.* Hoſtium equitatu laborabat. *Cięſzka mu była iázda nieprzyiácielſka. **Il étoit incommodé du fourrage.* Pabulatione premebatur. *Cæſ.* *Cięſzka mu była żywność, pożywienie cięſzko mu o żywność było.

ESTRE *incommodé, Eſtre indiſpoſé, Avoir quelque indiſpoſition corporelle.* Incommodâ eſſe valetudine. Aliquo morbo laborare. Conflictari adversâ valetudine. *Cic.* CHOROWAC być ſłabym. **Je ſuis incommodé des maux de reins.* Laboro è renibus. *Cic.* Tentantur renes morbo acuto. *Hor.* *Chorunię ná krzyże. **Je ſuis incommodé de la pituite.* Pituita mihi moleſta eſt. *Chorunię ná flegmę ná katar. **De la veuë.* Parùm proſpicio. *Plaut.* *Chorunię ná oczy. **De l'oreille.* Hebetibus ſum auribus *Cic.* *Chorunię ná uſzy.

S'INCOMMODER, ou *Eſtre incommodé, N'eſtre pas à ſon aiſe.* KOMU z trudnością z cięſzkością co przychodzi. **Il s'eſt incommodé pour eſtablir ſes enfans.* Pauperavit ſe, *ou* impedivit ſe, ut benè collocaret filios. *Plaut.* *Cięſzkość ſobie uczynił áby dzieci ſwoie poſtanowił roſporządził. **L'année précedente avoit beaucoup incommodé les laboureurs, mais la ſuivante les a entierement ruinez.* Labefactarat vehementer aratores jam ſuperior annus, proximus verò funditùs evertit. *Cic.* *Cięſzki był rok przeſzły goſpodarzom, ále teraznieyſzy zewſzyſtkim ich wniwecz obrocił.

INCOMMODITE', ſubſt. f. (*Peine, fatigue, qu'on ſouffre.*) Incommoditas, atis, f. Incommodum, i, n. *Cic.* PRZYKROSC, niewczas, niewygoda. **On ſouffre bien des incommodez dans les voyages.* Itinera multis incommodis ſunt obnoxia. *W drodze wiele niewczaſu záżyć przychodzi.

INCOMMODITE', (*pour ce qui qui eſt de la ſanté.*) Incommoda valetugo,f. Valetudinis incommodum.n. Invaletudo, inis. f. *Cic.* PRZYKROSC ſłabość co do zdrowia. **Les vieillards ſont aſſiegez de pluſieurs incommoditez, y ſont ſujets.* Multa mala ſenes circumveniunt. *Hor.* *Starzy wielu ſłabościom ſą podlegli. **Trouver un remede à ſes incommoditez.* Medicinam reperire incommodis. *Cic.* *Znaleść lekarſtwo ná ſłabości ſwoie.

INCOMMODITE', (*Pauvreté.*) Res anguſta, *genit.* rei anguſtæ,f. PRZYKROSC niedoſtatek ubóſtwo..

INCOMMUNICABLE, adject. m. & f. (*Qui ne ſe peut communiquer.*) Diſſociabilis & hoc le, adject. CO nie może ſię łączyć znoſić z ſobą. **La mer rouge eſt incommunicable avec la mer mediterranée.* Mare rubrum diſſociabile eſt cum mediterraneo. *Morze czerwone łączyć ſię niemoże z ſrodziemnym.

INCOMPARABLE, adject,m. & fœm. (*Qui n'a point de pareil.*) Incomparabilis & hoc le. Non comparandus. Non conferendus,a,um. NIEPOROWNANY,rownego niemaiący

C'eſt un homme incomparable. Cum hoc homine nemo æquiparari *ou* conferri poteſt. Huic parem reperias neminem. *Cicer.* Człowiek nieporownany.

INCOMPARABLEMENT,adv. (*Sans comparaiſon.*)Longè. Multùm. adv. (Multò *devant les Comparatifs, comme* Multò major, *Beaucoup plus grand.*) NIEPOROWNANIE, bez porownania więkſzey.

INCOMPATIBILITE', ſubſt. f. (*Nature differente, contrarieté de deux choſes, qui ne peuvent compatir ou eſtre enſemble.*) Naturæ diſcrepantia, æ, f. Diſcrepans natura, *genit.*

naturæ discrepantis, f. Natura dissociabilis, f. *Hor.* SCIERPIEC się z sobą niemogący áni pomieścić, niezgodność raeczy

INCOMPATIBLE, adject. m. & f. (*Qui ne peut se joindre ni s'accorder avec un autre.*) Insociabilis. Dissociabilis & hoc le *Plin. Hor.* NIEPOMIESZCZONY niemogący się ścierpieć z sobą zgodzić się razem z sobą niezgodny **Des humeurs incompatibles.* Mores dissimiles *ou* diversi *ou* dissociabiles Mores qui non congruunt *ou* non conveniunt. **Niezgodne umysły obyczaie niezgodne. *La sagesse est incompatible avec cét âge.* Sapientia non cadit in hanc ætatem. *Cic.* *Rozum się z tym wiekiem pomieścić zgodzić nie może.

Vous avez trouvé le secret de joindre dans vos discours deux choses incompatibles, la gravité & la galanterie. Tua oratio consequi mihi videtur illam societatem gravitatis cum humanitate. *Cic.* Ználazłeś sposób pomieścić dwie rzeczy niepomieszczone to iest powagę zgrzecznością y wesołością.

ON DIT, *Le froid & le chaud sont deux choses incompatibles.* Calor & frigus simul esse *ou* stare non possunt. CIEPŁO y zimno te dwie rzeczy zgodzić się z sobą nie mogą.

INCOMPETENCE, (*on prononce* incompetance.) subst. f. (*Défaut d'une legitime autorité dans un juge.*) Non legitima potestas, *genit.* non legitimæ potestatis, f. NIEPRZYZWOITOSC co do wieku y spraw publicznych; Zádawać nieprzyzwoitość wieku, bronić się nią: przytaczać wieku nieprzyzwoitość. **Alléguer incompetence de juge.* Judicem non legitimum ejurare. *Bronić się nieprzyzwoitością sądu álbo Sędziego nieprzyzwoitego.

INCOMPETENT, (*prononcez* incompetant.) m. INCOMPETENTE, f. NIEPRZYZWOITY, NIEPRZYZWOITA. **Juge incompetent.* Non legitimus judex. *Sędzia nieprzyzwoity.

INCOMPREHENSIBLE, (*prononcez* incomprehansible.) adject. m. & f. (*Qu'on ne peut comprendre.*) Incomprehensibilis & hoc le, adject. *Cicer.* NIEPOJĘTY, NIEPOJĘTA. **Cela est tout à fait incompréhensible aux ignorans.* Id ab imperitis comprehendi non potest. Illud est ab imperitorum intelligentiâ, sensuque disjunctum. Illud in imperitorum intellgentiam non cadit. *Cicer.* *Ta rzecz cale iest niepojęta prostakom.

INCONCEVABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut concevoir.*) Quod concipi non potest. NIEPOJĘTY *toż samo.*

INCONGRUITE', sbst. f. (*Faute contre la Grammaire, mauvaise façon de parler.*) Incongruens sermo, *genit.* incongruentis sermonis, m. *Plin.* ZŁA mowa.

INCONGRUITE' se dit figuréments *(des fautes qu'on fait contre l'honnêteté & la bienséance.)* Asperitas agrestis & inconcinna, *genit* asperitatis agrestis & inconcinnæ, f. *Horat.* NIEPRZYSTOYNOSC iáká y nieprzyzwoitość w czynieniu czego. Nieprzystoynie się sprawować nie ták iák przystoi.

C'est une grande incongruité de ne pas saluer ceux qui nous saluent. Est agrestis asperitatis & inconcinnæ, non resalutare salutantes. *Cicer.* Wielka to nieprzystoyność nie ukłonić się tym ktorzy się nám kłaniaią.

INCONNU, m. INCONNUë, f. (*Qui n'est point connu.*) Incognitus. Ignotus, a, um. *Cicer.* Ignotior & hoc ignotius; Ignotissimus, a, um. *Liv Quint.* NIEZNAIOMY, NIEZNAIOMA. **Inconnu dans le public.* Ignotus in vulgus. *Cic.* *Nieznaiomy ludziom. **Cette nation estoit d'autant plus inconnuë qu'elle estoit éloignée.* Longinqua eoque ignotior gens erat. *Liv.* * Ten národ tym bardziey był nieznaiomy, im odleglejszy.

INCONNU, (*Qu'on ne connoist point.*) Ignotus, a, um. *Il se mit à faire la médicine dans un lieu où il estoit inconnu, où on ne le connoissoit point.* Cœpit facere medicinam ignoto loco. *Phæd.* NIEZNANY ktorego nieznaią: Jął się robić lekarstwa ná takim mieyscu gdzie go nieznano.

INCONSIDERATION, subst. fœm. (*Imprudence.*) Inconsiderantia. Imprudentia, æ, fœm. *Cic.* NIEUWAGA letkomyślność.

INCONSIDE'RE', m. INCONSIDE'RE'E, f. (*Imprudent, estourdi.*) Inconsiderans, antis, omn gen. Imprudens, entis, omn. gen *Cic.* NIEUWAZNY letkomyślny płochy.

INCONSIDE'RE'MENT, adv. (*Avec imprudence.*) Inconsiderate. Imprudenter. adv. *Cic.* NIEUWAZNIE płocho letkomyślnie.

INCONSOLABLE, adject m. & f. (*Qui ne peut estre consolé.*) Inconsolabilis & hoc le, adject. *Ovid.* Non consolabilis, & hoc non consolabile, adject. *Cicer.* NIEUKOIONY nieutulony w żalu pociechy żádney nieprzyimuiący.

INCONSOLABLEMENT, adv. (*D'une maniere inconsolable.*) Inconsolabiliter, adv. *Hor.* NIEUTULENIE bez pociechy.

INCONSTAMMENT, adv. (*D'une maniere inconstante.*) Inconstanter. adv. *Cic.* NIESTATECZNIE.

INCONSTANCE, subst. fœm. (*Legereté.*) Inconstantia, æ, fœm. Leviaas. Instabilitas, atis, fœm. *Cic.* NIESTATECZNOSC.

L'inconstance de la fortune. Fortunæ volubilitas *ou* inconstantia, fœm. Fortuna instabilis *ou* volubilis, f. *Cic.* NIESTATECZNOSC fortuny.

Il n'y a rien de plus honteux que l'inconstance & la légereté. Nihil est inconstantiâ, & levitate turpius. *Cicer.* Nic sromotnieyszego niemasz iáko niestatek y płochość.

INCONSTANT, m INCONSTANTE, fœm. (*Léger, qui change aisément.*) Inconstans, antis, omn. gen, Levis & hoc leve. Instabilis & hoc le, adject. *Cic. Ter.* NIESTATECZNY płochy.

INCONTESTABLE, adject. m, & f. (*Qui ne peut estre contesté ni révoqué en doute.*) Indubitatus. Minimè dubius, a, um. Non controversus a, um. *Cic.* De quo nulla est controversia. *Cic.* NIEOMYLNY niezáwodny niewątpliwy.

INCONTESTABLEMENT, adv. (*Sans contestation.*) Sine ullâ controversiâ. *Cic.* Indubitanter. *Plin.* Indubitatè. *Liv.* Certò. Certissimè. adv. *Cic.* NIEWĄTPLIWIE.

INCONTINENCE, (*on prononce* incontinance.) subst. f. (*Défaut de retenuë, excès dans les plaisirs de la chair, ou de manger.*) Incontinentia. Intemperantia, æ, f. *Cicer.* NIEPOWSCIĄGLIWOSC niewstrzemięzliwość.

INCNOTINENT, (*on prononce* incontinant.) masc. INCONTINENTE, f. (*Qui n'est point retenu dans les plaisirs.*) Incontinens, entis, omn. gen. Intemperans, antis, omn. gen. NIEPOWSCIĄGLIWY, Niepowściągliwa.

INCONTINENT, adv. de temps, (*Sur l'heure, dans un moment, aussi tôt.*) Statim. Continuò. Illicò. Confestim, adv. Sine morâ. Extemplò. adv. E vestigio. *Cic.* WNET wlot w tym punkcie záraz.

INCONTINENT *que.* Statim ut. Statim ac. Statim atque. Simul ac Simul atque. Ut primùm. *Cic.* (*avec l'Indicatif.*) WNET záraz iák tylko.

INCONVENIENT, (*on prononce* inconveniant.) subst. m. (*Difficulté qui se presente.*) Incommodum. Malum, i, neut. TRUDNOSC przefzkoda.

On remedioit à un inconvenient par un autre. Præsenti malo aliis malis remedia dabantur. *Cæs.* Jedną trudność drugą trudnością uprzątano. **Il y a encore un inconvenient dans l'affaire.* In hoc negotio accedit illud incommodum, quòd. *Cic.* *Jest ieszcze iedna trudność w tey rzeczy.

INCORPORATION, subst. f. (*Vnion, meslange de diverses choses.*) Rerum diversarum mistura, æ, f. Coagmentatio, onis, f. *Cic.* INKORPOROWAC wprawić złączyć pomięszać iedno z drugim.

INCORPORATION, (*Reception de quelqu'un dans un corps* ou *quelque compagnie.*) Cooptatio, onis, f. *Cic.* PRZYIĘCIE przyłączenie do czego do iákiego zgromadzenia, połspolitości kompanii, policzenie między.

INCORPOREL, m INCORPORELLE, f. (*Qui n'a point de corps.*) Incorporalis & hec le, adject. *Quint.* Incorporeus, a, um. *Aut-Gel.* Corporis expers, entis, omn. gen. *Cic.* CIAŁA niemaiący.

INCORPORER, V. act. (*Mesler plusieurs choses ensemble, n'en faire qu'un corps.*) Multa in unum corpus redigere, (igo, igis, degi, dactum.) Cogere, (go, gis, coegi, coactum.) act. Concorporare. act. acc. *Plin.* POMIĘSZAC złączyć do kupy wraz zmięszać. **Ces choses s'incorporent ensemble.* Hæ res in unum corpus coalescunt. *Te rzeczy się z sobą mięszaią łączą inkorporuią.

INCORPORER *quelqu'un dans une compagnie.* Aliquem aggregare. In aliquam societatem cooptare, (o, as, avi, atum.) act. *Cic.* PRZYIĄC kogo do zgromadzenia iákiego do iákiey kompanii, wpisać, przyłączyć, policzyć między.

INCORRIGIBLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut corriger.*) Inemendabilis & hoc bile, adject. *Quint.* NIEPOPRAWIONY niepoprawny bez poprawy. **Il est incorrigible.* Hic adfrugem corrigi non potest. *Plaut.* *Bez nádziei poprawy, niepodobna żeby się poprawił.

INCORROMPU, m. INCORROMPUë, fœm. (*Qui n'est point corrompu, entier.*) Incorruptus, a, um. Integer, gra, grum. *Cic.* NIENARUSZONY, nieskażony nieskażytelny.

Vn Juge incorruptible. Judex incorruptus & integer. *Cic.* Candidus judex. *Horat.* Sędzia nieprzedarowany nieprzekupiony.

INCORRUPTION, subst. f. (*Vertu qui empesche d'estre corrompu.*) Vis putredini resistens. Vis putredinem arcens. Contra omnia vitia materia incorrupta, æ, fœm. NIESKAZYTELNOSC.

INCREDIBILITE', subst. fœm. (*Ce qui fait qu'on ne peut croire une chose.*) Quod non facit fidem. NIEPODOBIENSTWO do wierzenia.

INCRE'DULE, adject. masc. & fœm. (*Qui ne veut rien croire.*) Incredulus, a, um. *Hor.* NIEWIERNY niedowiarek co nic wierzać niechce.

INCRE'DULITE', subst. f. (*Difficulté de croire.*) Incredulitas, atis, f. *Mart. Jurisc.* NIEDOWIARSTWO.

INCRE'E, m. INCRE'E'E, f. (*Qui n'a point eu de commencement.*) Increatus, a, um. NIESTWORZONY, NIESTWORZONA bez początku.

(Ce nom se donne au VERBE, que l'on appelle la SAGESSE INCRE'E'E.) To się właśnie się mowi *o SŁOWIEWCIELONYM* ktore zowiemy *Mądrością przedwieczną niestworzoną.*

INCROYABLE, adject. m. & fœm. (*Qui n'est point vraysemblable.*) Incredibilis & hoc bile. *Cicer.* NIEPODOBNA niepodobne co do wierzenia. **Cela est incroyable.* Illud abhorret à fide. *Liv.* Id fidem nullam habet. Id fide caret. Id excedit fidem. *Cic. Ovid.* Fidei est absonum. *Liv.* *To iest niepodobna. **Incroyable à dire.* Incredibile memoratu. *Salust.* *Niepodobna wymowić. **A entendre.* Auditu. *Cic.* *Niepodobna wysłuchać słyszeć wierzyć niepodobna.

ON DIT figurément, *Prendre un plaisir incroyable à une chose.* Delectari incredibiliter re aliquâ. *Cicer.* NIEPODOBNA iák się to podoba iákie w tym upodobanie iák lubi. **Acquérir une éloquence incroyable.* Eloquentiam incredibilem consequi. *Cic.* *Nábyć wymowy większey nád wszelkie podobieństwo.

INCRUSTATION, subst. f. (*Revestement d'une muraille de marbre* ou *de choses semblables.*) Incrustatio, onis, f. *Bud.* POBIELANIE Tynkowanie, sadzenie ścian, powlekanie.

INCRUSTER, V. act. (*Revestir une muraille en dedans de plusieurs incrustations.*) Incrustare parietem, (o, as, avi, atum.) act. *Var.* POBIELAC Tynkować wysadzać ściany czym.

INCUBE, subst. m. (*Démon qu'on s'imagine venir sur nous la nuit pendant le sommeil.*) Incubus, masc. Dæmon insultor, genit. dæmonis insultoris, m. NASIADACZ duszenie nocne mora czart przeklęty gussa y omamienie czarownic y czarownikow Latawiec.

C'EST aussi *Vne Maladie*, ou *une oppression d'estomac, (si grande, qu'il semble qu'on étouffe, & qu'on ne puisse respirer, ce qui arrive de réplétion ou d'indigestion.*) Suppressio nocturna, *genit.* suppressionis nocturnæ, fœm. *Plin.* Suffocatio quædam, vocis spiritusque meatum intercipiens, fœm. (Hic morbus causam habet ex repletione & cruditate, qui quiescentes videtur invadere, ac pondere suo pressos gravare.) MORA duszenie nocne choroba przydaiąca się z niestrawności álbo pełności zbytniey.

INCULQUER, V. act. (*Faire entrer une chose dans l'esprit, en la répetant souvent.*) Aliquid alicui *ou* auribus alicujus inculcare, (o, as, avi, atum.) Inculcare animis. act. acc. *Cic.* NABIIAC czym głowę pamięć myśl często powtarzaiąc.

INCULTE, adject. masc. & fœm. (*Qui n'est point cultivé.*) Incultus, a, um. *Cic.* PUSTY zániedbany nieorany nieosadny

INCURABLE, adject. masc. & fœm. (*Qui ne se peut guérir.*) Insanabilis, & hoc le, adject. *Cicer.* Immedicabilis & hoc bile, adject. *Virg.* NIEULECZONY niezgoiony. **Cette maladie est incurable.* Hic morbus insanabilis est. Hic morbus non admittit curationem. *Celf.* *Jest to choroba nieuleczona.

L'HOSPITAL *des Incurables à Paris.* Insanabilium hospitium, tii, n. SZPITAL chorych nieuleczonych co choruią na choroby nieuleczone y od-wszystkich odstąpione.

INCURSION, subst. fœm. (*Course qu'on fait sur les terres des ennemis.*) Incursio, onis, fœm. *Cæs.* *Voyez* COURSE. NAIAZDY podiazdy.

INDE, m. (*Fleuve qui à donné le nom à ce grand Pays, qu'on appelle les Indes.*) Indus, i, m. *Cic.* IND Rzeka od ktorey się cały kray wielki Indya zowie.

LES INDES, f. (*Grand pays dans l'Asie.*) India, æ, fœm. *Cic.* INDYA Kray, Państwo wielkie w Azyi.

DES INDES. Indicus, a, um. INDYISKI,

INDE, subst masc. (*Couleur dont se servent les Peintres.*) Indicum, i, n. *Plin.* INDYCH Farba.

INDE'CEMMENT, (*prononcez* indessamant.) adv. (*D'une maniere indécente.*) Indecenter. Indecentius. *Plaut.* Indecorè. adv. *Cic.* NIEPRZYSTOYNIE szpetnie.

INDECE'NCE, (*on prononce* indessance.) subst. f. (*Qui est contraire à la bienséance.*) Indecorum, i, n. indecora ratio, *genit.* indecoræ rationis, f. NIEPRZYSTOYNOSC przeciwko przystoyności y skromności.

INDE'CENT, (*on prononce* indessant.) m. INDE'CENTE, fœm. *Qui est contre le devoir & l'honnêteté.*) Indecens, entis, omn gen. Indecorus, a, um. *Mart.* (Indecentior & hoc indecentius. Indecentissimus, a, um. *Sen.*) NIEPRZYSTOYNOSC rzecz nieprzystoyna plugawa.

INDE'CIS, m. INDE'CISE, fœm. (*Qui n'est pas décidé.*) indecisus, a, um. NIEROSPRAWIONY nieugodzony niezákończony niedecydowany.

INDE'CLINABLE, (*Inévitable.*) *Voyez* INE'VITABLE. NIEUCHRONNY nieustrzeżony.

INDE'FINI, masc. INDE'FINIE, f. (*Indéterminé, incertain.*) Non definitus, a, um. *Cic.* NIEROSPRAWIONY niedokończony nieustanowiony.

INDE'FINIMENT, adv. (*D'une maniere indéterminée.*) Non definitè. adv. *Cic.* NIEWYRAZNIE ni ták ni sak.

INDE'LE'BILE, adject. (*Inéffaçable.*) Indelebilis & hoc bile, adject. *Ovid.* NIEZMAZANY niezgluzowany niezátarty nigdy.

INDEMNISER, (*on prononce* indamnisér.) V. act. (*Promettre à quelqu'un de le garentir des pertes qu'il pourroit soufrir en faisant plaisir,* ou *le dédomager en effet de celles qui luy sont arrivées.*) Alicui damnum præstare, (sto, stas, præstiti, præstitum.) act. *Cic.* Alicui cavere damni infecti, (caveo, es, cavi, cautum.) neur. *Plaut.* Damni infecti promittere. *Cic.* Præstare aliquem indemnem. act. (*on fait accorder* Indemnis.) *Vlp.* ZASTĄPIC szkody nádgrodzić ie álbo się ofiarować one nádgrodzić warować szkody.

INDEMNITN', (*on prononce* indamnité.) subst. f. (*Acte par lequel on promet de garentir quelqu'un d'une perte qu'il peut faire.*) Damni præstatio, onis fœm. Indemnitas, atis, *Papin.* WARUNEK szkod.

INDE'PENDANCE, (*on prononce* indépandance.) subst. f. (*Liberté d'agir.*) Summa libertas, *genit.* summæ libertatis, f. Arbitrium, ii, n. Voluntas, atis, f. *Cic.* NIEPODLEGŁOSC wolność nikomu niepodlegaiąca nieznaiąc nikogo nád sobą swoboda. ** Vivre dans l'indépendance.* Ad suum non ad aliorum arbitrium vivere. Vivere arbitratu suo. *Cic.* *Żyć w swobodzie wszelakiey bez podległości. **Il est dans l'indépendance de la fortune.* Extra fortunæ aleam positus est. Non pendet ex fortunâ. * niepodległy fortunie.

INDE'PENDANT, (*prononcez* indépandant.) m. INDE'PENDANTE, f. (*Libre.*) Qui sui juris est & potestatis. Nulli subjectus, a, um. Ab omni dominatione liber, era, erum. *Cic.* SWOBODNY wolny niepodległy nikomu.

INDE'PENDEMMENT, (*prononcez* indépandamant.) adv. (*Avec liberté.*) Cum summâ libertate. Cum potestate vivendi ut velis. SWOBODNIE. ** Il vit indépendemment, Il est indépendant.* Sui juris est & mancipii. *Cic.* Nulli subjectus est. *Zyie swobodnie.

INDE'TERMINE', m. INDE'TERMINE'E, f. (*Douteux, incertain, en parlant des choses.*) Incertus. Dubius, a, um. *Cic.* WĄTPLIWY WĄTPLIWA niepewny mowiąc co do rzeczy.

INDE'TERMINE', (*parlant d'un homme irrésolu.*) Incertus. Suspensus. Dubius, a, um. *Cic.* Animi pendens. Hærens, entis, omn, gen. Anceps, *ou* Anceps animus, *genit.* ancipitis, omn. gen. Animo fluctuans, antis, omn. gen. *Voyez* IRRE'SOLU. WĄTPLIWY wątpiący chwieiący się ważący się nie pewny mowiąc co do osob.

INDE'TERMINE'MENT, (*D'une maniere non déterminée.*) Incertè. Dubiè. adv. *Cic.* WĄTPLIWIE.

INDEU, *ou* INDU, m. INDUë f. dans cette expression. *A heure induë.* Intempestivè. adv. *Cic.* NIENALEZYTY należyta, godziny nienależytey pożno.

INDE'VOT, m. INDE'VOTE, f. (*Qui n'a point de dévotion.*) Parùm pius, a, um. Irreligiosus,a, um. Parcus Dei cultor, m. NIENABOZNY NIEPOBOZNY.

INDE'VOTEMENT, adv. (*D'une maniere indévote.*) Parùm piè. Irreligiosè adv. NIENABOZNIE, niepobożnie.

INDE'VOTION, subst. f. (*Manque de dévotion.*) Parcus Dei cultus, *genit.* parci cultûs,m. *Cic.* Irreligiosus Dei cultus, m. NIENABOZNOSC niepobożność. *Indevotio, onis, f. *eſt d'Vſnien.* Parcum pietatis ac religionis ſtudium, ii, n. NIDNABOZENSTWO bezbozność.

INDEX, subst. masc. (*Le ſecond doigt de la main, celuy d'après le pouce qui nous ſert à montrer quelque choſe.*) Index digitus, *genit.* digiti indicis, masc. *Hor.* PALEC ſkazuiący wtory u ręki ktorym co pokazuiemy,

INDEX, (*Table d'un livre.*) Index, *genit.* indicis, m. *Cic.* REJESTR w Księdze zebrany z początku álbo ná końcu.

INDICATION, subst. f. (*Signe qui indique & fait connoiſtre une choſe.*) Indicium,ii,n. Signum, ii,n. *Cic.* ZNAK lic czego. **Ces battemens extraordinaires des arteres ſont une indication de la fiévre.* Frequens arteriarum pulſus ſunt indices febris. *Plin.* *Te bicie niezwyczayne pulſow ſą znakiem gorączki.

INDICE, subst. m. (*Signe, marque.*) Indicium, ii,n. *Cic.* ZNAK. **On trouva après ſa mort des indices & toutes les marques du poiſon.* Indicia & veſtigia omnia veneni in illius mortui corpus fuerunt. *Cic.* *Pokazały ſię śmierci podobieńſtwa y wſzelkie znaki trucizny.

INDICE, ou *la table d'un livre.* Libri index, icis, m. REJESTR księgi iákiey Index.

INDICIBLE, adject. m. & f. (*Qui ne ſe peut dire, ni exprimer.*) Ineffabilis & hoc le, adject. *Plin.* NIEWYPOWIEDZIANY niewymowny.

INDICTION, subst. f. (*Epoque.*) Indictio, onis,f. *Voyez* EPOQUE. ZAPOWIEDZ co piętnaście lat.

INDIEN, m. (*Qui eſt natif des Indes.*) Indus, i,m. *Plin.* JNDYANIN rodem z indyi.

INDIENNE, f. (*Qui eſt native des Indes.*) Inda, æ, f. Ex Indiâ orta, æ, f. JNDYANKA.

INDIENNE, (*Etoffe faite aux Indes.*) Pannus Indicus, i, m. JNDYISKA máterya.

INDIENNE, (*Robe de chambre* ou *manteau fait de l'étoffe des Indes.*) Stola Indica, æ, f. JNDYIKA ſtroy pewny zwłaſzcza ſzata ſypialna robiona z Jndyiſkiey materyi.

INDIFFE'REMMENT, (*on prononce* indifféramant.) adv. (*Sans choix, avec indifférence.*) Indifferenter. *Quint.* Indiſcriminatim adv. *Var.* Sine ullo delectu. *Var.* BEZ braku wſzelako bez uwagi.

INDIFFERENCE, (*on prononce* indifférance.) ſubſt. fem. (*Diſpoſition d'eſprit, qui rend indifférent à tout.*) Animus in nullam partem propendens, *genit.* animi propendentis, m. OBOSTRONNOSC umyſłu ná wſzelaką ſtronę czy na tę czy ná tę iednoſtaynie gotowego y nic nieuważaiącego.

Le peuple témoigna beaucoup d'indifférence à ſa mort. Occiſum populus indifferenter tulit. *Suet.* Poſpolſtwo cale nieuważało niedbało o śmierć Jego.

Avoir de l'indifference pour les intereſts de quelqu'un Circa res alicujus eſſe indifferentem. Niedbać o czyie Intereſa. **Il a de l'indifférence pour mes intereſts,* Res meas curat indifferenter. Satagit rerum mearum. * Niedba o moie Intereſa. **J'ay beaucoup d'indiference pour luy.* In illum ſum negligens *Cic.* Hic mihi non eſt cordi. *Hor. Cic.* Illius ſum negligens. *Tacit.* *Niedbam o niego.

INDIFFE'RENT, (*on prononce* indifférant.) masc. INDIFFE'RENTE,f. adject. (*Qui a de l'indifférence.*) Indifferens, entis, omn. gen. *Suet.* NIEDBAIĄCY o co mniey ſobie co uważaiący. **Il eſt indifférent de ce qu'il mange.* Indifferens eſt. Circa victum indifferens. * Niedba coby iádł co zieść to zieść. **Il eſt indifférent pour tous les divertiſſemens, Il ne s'en ſoucie pas* Nullis vitæ oblectamentis ducitur *ou* tangitur *ou* movetur.*Niedba ożadne ochotyrozrywki.**Eſtre indifférent pour une choſe au pour autre, N'avoir pas plus d'inclination pour l'une que pour l'autre* In neutram partem inclinatione volnutatis propendere. In neutram partę propenſo animo eſſe. In neutram partem moveri. *Cic.* *Niedbać o co na obie ſtrony być gotuwym, **Je ſuis fort indifférent pour cela, Cela m'eſt fort indifférent, J'ay beaucoup d'indifférence pour cela, Je*

ne m'en mets gueres en peine. Id ſuſque déque habeo. *Plant.* Per me iſta pedibus trahuntur. *Cic.* * Cale mi to za rowno zá iedno czy ták czy tak będzie niedbam o to.

Prenez-le comme il vous plaira,cela m'eſt indifférent. Quâ in partem accipias, non laboro, *ou* non curo. Bierz ſobie y tłumacz iák chceſz obroć to ſobie iák ſię będzie podobało niedbam o to nieſtoię wſzyſtk mito zá iedno.

ON DIT en morale, *Vne choſe indifférente*, (*qui n'eſt ni bonne ni mauvaiſe.*) Res indifferens. *Cic.* Co do obyczaiow mowiemy rzecz oboiętna, áni zła áni dobra.

Il n'y a point d'actions humaines indifferentes parmi les hommes, qui doivent rapporter tout à Dieu. Nulla eſt actio humana indifferens inter Chriſtianos, qui tenentur referre omnia ad Deum. Niemaſz żádney ſprawy áni rzeczy oboiętney między ludzmi zwłaſzcza chrześcianami ktorzy wſzyſtko do Boga obracać y kierować powinni.

INDIGENCE, (*on prononce* indijance.) ſubſt. fem. (*Diſette.*) Indigentia, æ, f. *Cic.* NIEDOSTATEK potrzeba.

INDIGENT, (*on prononce* indijant.) m. INDIGENTE, f. Egens, Indigens, entis, gen. *Cic.* Indigus. Egenus, a, um. *Plin.* POTRZEBNY potrzebna niedoſtatek cierpiący.

(Ce mot eſt bas dans noſtre Langue.) Słowo proſte w Francuſkim.

INDIGESTE, adject. m. & f. (*Qui ne ſe digére pas aiſément, parlant des viandes.*) Crudus, a, um. *Fur.* Non concoctus, a, um NIESTRAWNY ciężki do ſtrawienia.

INDIGESTION, subſt. f. (*Crudité d'eſtomac.*) Crudi-atis, f. *Cic.* NIESTRAWNOSC żołądka. **Il eſt mort d'une indigeſtion.* Mortuum hunc habemus à cruditate. *Cic.* * Umarł z nieſtrawności żołądka.

INDINATION, subſt f. (*Dépit, vraye colere.*) Indignatio, onis, f. *Cic.* GNIEW złczery. **S'attirer l'indignation de quelqu'un*, ou *encourir ſon indignation.* Concitare *ou* convertere *ou* movere in ſe alicujus indignationem. In offenſionem alicujus incurrere *Cic.* Subire alicujus offenſionem. *Vatr.* *Zárobić ſobie ná gniew u kogo wpaść w niełaſkę. **Cela excite mon indignation.* Id mihi ſtomachum movet. *Cicer.* *To wemnie gniew wzbudza to mię do gniewu przywodzi. **Son indignation parut.* Erupit illius indignatio. *Quint.* *Gniew ſię ná nim wydał, pokazał.

INDIGNE, adject. m. & f. (*Qui n'eſt pas digne, qui ne mérite pas quelque faveur.*)Indignus,a,um. Indignior & hoc indignius,Indigniſſimus,a,um.) *Cic.* NIEGODNY niegodnik niegodzien czego nie wart. **Il eſt indigne de voſtre amitié.* Tuâ amicitiâ indignus eſt. *Cic.* *Nie godzien przyiaźni twoiey. **Faire quelque choſe indigne de ſoy.* Indignum ſe facere aliquid. *Hor.* *Czynić co przeciwko godności ſwoiey, co niegodnego ſiebie.

C'eſt une choſe indigne, ou *Il eſt indigne.* Indignum eſt. Niegodna to rzecz niezdobi cię to.

INDIGNEMENT, adv. (*D'une maniere indigne.*) Indignum in modum *Liv.* Indignè adv. *Cic.* NIEGODNIE.

INDIGNE', m. INDIGNE'E, f. (*Emu d'indignation.*) Indignans, antis, omn. gen. *Ovid.* Stomachans, antis, omn. gen. *Cic.* Indignabundus, a, um. *Liv.* ROZGNIEWANY ZAGNIEWANY gniewem zdięty wzruſzony.

S'INDIGNER, V. neut. (*Entrer en indignation.*) Indignari. Stomachari, (or, aris, atus ſum.) depon. *Cic.* GNIEWAC ſię rozgniewać ſię gniewem ſię uwodzić.

Faire indigner quelqu'un, (le faire entrer en indignation.) Indignationem *ou* ſtomachum movere alicui. *Liv. Cic.* Rozgniewać kogo do gniewu do złości przywieść.

INDIGNITE', ſubſt. f. (*Défaut de mérite.*) Indignitas, atis, f. *Cic.* NIEGODNOSC podłość.

INDIGNITE', (*La grandeur & la noirceur d'un crime.*) Indignitas. Atrocitas, atis, f. *Quint. Cic.* SZKARADNOSC ſprośność zbrodni iákiey. **Augmenter l'indignité d'une action.* Atrocitatrem alicujus facti augere ſzkaradność uczynku iákiego udawać przyczyniaiąc.

INDIGNITE' ſignifie encore, *Affront, contumélie.* Indignitas,atis,f Contumelia, æ,f. *Phæd.* OCHYDA żelżywość.

**J'ay eſſuyé toute l'indignité & toute la peine qu'il y a à ſouffrir pour vous pouvoir voir.* Omnem adeundi & te conveniendi indignitatem & moleſtiam pertuli. *Cic.* Wſzyſtkę zelżywość y przykrość wytrzymałem ktorą znoſić trzeba tym ktorzy ſię z tobą widzieć chcą. * *Ils luy firent mille indignitez.* Hunc inquinarunt omni contumeliâ. *Phæd.* *Tyſiączne zelżywości mu czynili.

INDIGO, ſubſt. masc. (*Plante que les Anciens n'ont pas bien connuë, comme Pline l'avouë.*) Indicum, ci, neut. JNDYCH: ziele niedobrze ſtarym znaiome Farbownik.

(Pline croit que c'eſt une écume de roſeaux, qui s'attache avec un limon, qui eſt noire quand on la broye, & qui fait un beau bleu meſlé de pourpre, quand on la délaye.) Plinius trzyma że to ieſt piana trzcinna ktora ſię zmułem wiąże y czarna ieſt kiedy ią trze, ále roſprawiona czyni farbę bardzo piękną błękitną, y purpurową.

INDIQUER, V. (*Faire connoiſtre par quelque marque.*) Indicare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* OZNAYMIC opowiedzić donieść.

INDIRECT, m. INDIRECTE, f. adject. (*Oblique.*) Indirectus. Obliquus, a, um. *Quint.Cic.* KRZYWY nieprosty ukośny z boku.

INDIRECTEMENT, adv. (*D'une maniere indirecte.*) Obliquè. adv. *Cic.* KRZYWO ukośnie z boku.

INDISCIPLINABLE, adject. m. & f. (*Incapable de diſcipline, & des ſciences.*) Indocilis & hoc indocile, adject. *Cic.* Ad præcepta alicujus diſciplinæ ingenium minimè capax, *genit.* ingenii minimè capacis, neut. *Ovid.* NIEPOIĘTNY uparty krnąbrny do cwiczenia żadnego niespoſobny.

INDISCRET, m. INDISCRETTE, f. adject. (*Qui n'a point de diſcretion, ni de retenuë.*) Inconſideratus. Inconſultus. Temerarius, a, um. *Cic.* NIEUWAZNY natrętny uprzykrzony niebaczny.

INDISCRE'TEMENT, adv. (*Sans diſcrétion.*) Inconſideratè. Inconſultò. adv. *Cic.* NIEUWAGA natrętność niebaczność niedyſkrecya.

INDISCRE'TION, ſubſt. f. (*Imprudence.*) Inconſiderantia, æ,f. Temeritas,atis,f Immodeſtia,æ,f. *Cic. Plaut.* Natrętność.

INDISPENSABLE, (*prononcez* indiſpanſable.) adj. m. & f. (*Qui eſt d'une neceſſité abſoluë, dont on ne ſe peut diſpenſer en aucune façon.*) Neſſarius, a, um. *Cic.* Inevitabilis & hoc le. *Ovid.* NIEUCHRONNY nieuchybny niepochybny bez pochyby co chybić nie może ále być koniecznie muſi.

INDISPENSABLEMENT, (*prononcez* indiſpanſablement.) adv (*Neceſſairement.*) Neceſſariò. adv. *Cic.* NIEUCHYBNIE koniecznie. **Je m'acquitteray indiſpenſablement de mon devoir.* Officio meo aſſiduè faciam ſatis. Partes officii mei ſedulò adimplebo. Quod erit mei muneris & officii indefinenter præſtabo. Non perfunctoriè faciam officium meum. *Cic. Plaut.* *Nieuchybnie uczynię powinność moię, niechybię tego com powinien, powinności moiey niazawiodę.

INDISPOSE', m. INDISPOSE'E, f. part. adject. (*Mal diſpoſé envers quelqu'un, mal intentionné pour luy.*) Malè affectus. Malé animatus erga aliquem. *Cic.* Alienus aliquo, NIEPRZYCHYLNY NIECHĘTNY nieprzyiazny komu.

Vous m'écrivez de ramener les eſprits, ſi quelqu'un eſt indiſpoſé contre vous. Scribis, ſi cujus animus in te eſt offenſior, à me recolligi oportere *Cic.* Piſzeſz mi ábym ci ziednał ſerca y affekta ieżeliby kto był niechętny y mniey przyiazny.

INDISPOSE', (*A l'égard du corps, qui a quelque indiſpoſition corporelle.*) Qui incommodâ aut infirmâ eſt valetudine. Malè affectus. Infirmâ valetudine affectus. *Cic.* SŁABY niezdrowy co do ciała złe ſię czuiący,

**J'ay eſté un peu indiſpoſé, mais mon indiſpoſition eſt ceſſée.* Minùs bellè me habui, ſed jam convalui. *Cic.* Trochęm ſię miał ále to minęło. **Il me vint voir le lendemain, eſtant encore indiſpoſé.* Poſtridie illi ad me venit, nondum ſatis firmo corpore. *Cic.* *Przyszedł názaiutrz widzieć ſię zemną złe ſię ieszcze maiąc.

INDISPOSER *quelqu'un à l'endroit d'un autre*, V. act. (*L'éloigner de luy.*) Aliquem ab altero alienare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* Inconciliare aliquem alteri. act. *Plaut.* NIEPRZYIACIOŁ komu czynić, niechętnych mu nárobić, zniechęcić kogo do kogo. * *Ce Prince a indiſpoſé tous les eſprits de ſes ſujets en ſon endroit.* Omnium ſuorum voluntates abſe. Princeps alienavit. *Cic.* *Wszyſtkich ſobie poddanych ten Pan nie chętnych uczynił.

INDISPOSITION, subſt. f. (*Alteration de la ſanté.*) Invaletudo. Infirma valetudo, inis, f. *Cic.* Invalentia, æ, f. *Aul Gel.* SŁABOSC zdrowia, niezdrowie. **Eſtre retenu par quelque indiſpoſition.* Valetudine impediri. *Cic.* * Słabość zdrowia niepozwala. **Il ſent quelque ſorte d'indiſpoſition.* Quodam valetudinis genere tentatur *Cic.* *Czuie ſię ſłabym słabość go iákaś bierze. **Mon indiſpoſition qui m'avoit quitté, m'a repris.* Incommoda valetudo quâ jam emerſeram, meta-

net. *Cic.* *Słabość mię owa znowu nápada ktora iuż była odeszła.

INDISSOLUBLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut diſſoudre, ni rompre.*) Indiſſolubilis & hoc le, adject. Indiſſolutus, a, um. *Cic.* NIEROZIĘTNY nierozdzielny.

INDISSOLUBLEMENT, adv. Nodo Indiſſolubili. *Plin.* Vinculo arctiſſimo. abl. NIEROZIĘTNIE nierozdzielnie.

INDISSOLUBILITE', ſubſt. f. comme *L'indiſſolubilité du mariage, qui ne ſe peut rompre.* Matrimonium indiſſolutum. NIEROZIĘTNOSC związek máłżeńſtwa nierozdzielny nierozerwany ktorego targać y rozwieść niemożna.

INDISTINCT, m. INDISTINCTE, f. adject. (*Qui d'eſt point diſtingué, confus, obſcur.*) Indiſtinctus, a, um. *Quint.* NIEROZŁOZONY nie wyraźny pomięszany.

INDISTINCTEMENT, ad (*Sans diſtinction.*) Indiſtinctè. Confuſè. adv. *Aul Gel.Cic.* POMIĘSZANIE nierozdzielnie.

INDIVIDU, ſubſt m. (*Vn particulier de chaque eſpece.*) Individuum, dui, n *terme de l'Ecole, ou* Singuli, æ, a. *Cic.* JEDEN káżdy z oſobna.

ONDIT en ſe raillant de quelqu'un, qu'*Il a bien ſoin de ſon individu, de ſa perſonne.* Curat ſe molliter. *Plaut.* Curat cuticulam ſuam. *Hor.* MA wielkie ſtaranie o ſobie, to ſię w francuſkim mowi ná żárt, y wpolſkim mowić ſię może przez żárt má wielkie ſtaranie o ſwoiey perſonie.

INDIVIDUEL, m. INDIVIDUELLE, f. adject. (*Qui concerne les individus.*) Individuus,a,um. *Cic.* Z OSOBNA OSOBNY. **Vne difference individuelle* ou *de chaque particulier.* Differentia individua *ou* ſingularis *chez les Philoſophes.* *Rożność iſtotnia z oſobna káżdy rzeczy.

INDIVIS qui ſe dit adverbialement, *Par indivis.* Indiviſè. adv. *Aſcon-Ped.* NIEROZDIELNIE.

INDIVISIBLE, adject. m. & f. (*Qui ne ſe peut diviſer.*) Inſecabilis & hoc le, adject. *Quint.* Individuus, ua, uum. *Cic.* NIEROZDZIELNY.

INDIVISIBLEMENT, adv. (*D'une manier indiviſible.*) Inſecabiliter adv NIEROZDZIELNIE.

INDOCILE, adject m. & f. (*Intraittable.*) Indocilis & hoc le, adject. *Cic.* NIEPOIĘTNY nieużyty.

INDOCILITE', ſubſt. f. (*Mauvais naturel & reveſche, à qui on ne peut rien apprendre.*) Nulla docilitas, *genit.* nullus docilitatis, f. *Cic.* Natura aſpera, nullus ſcientiæ capax, f. NIEPIĘTNOSC tępość umyſłu.

INDOLENCE, (*on prononce* indolance.) ſubſt. f. (*Inſenſibilité, qui fait qu'on n'eſt touché de rien.*) Indolentia, æ, f. *Cic.* NIECZUŁOSC nieczucie.

INDOLENT, (*prononcez* indolant.) m. INDOLENTE, f. adject. (*Qui n'eſt touché de rien dans la vie, que rien n'afflige.*) Qui non indolet malis hujus vitæ. Qui nullo caſu commovetur *ou* afficitur *ou* percellitur. *Ovid. Cic.* NIECZUŁĄCY nic, ktorego w życiu nic nie dolega, nie dotyka nád niczym nie ubolewa o nic niedba.

INDOMTABLE, *ou* INDOMPTABLE, (*on prononce* indontable.) adject. m. & f. (*Qui ne peut eſtre dompté.*) Indomitus, a, um. *Liv.* Indomabilis & hoc le, adject. *Plaut.* NIEZWYCIĘZONY, nieuhamowany, nieukrocony, nieuśmierzony nieuskromiony niepodbity.

INDOMPTE', (*prononcez* indonté.) m. INDOMPTE'E, fem. (*Qu'on n'a pas dompté.*) Indomitus, a, um. *Horat.* NIEZWYCIĘZONY niezwoiowany nieuśmierzony.

INDU, *Voyez* INDEU. NIEPOWINNY nienależyty nienależyta.

INDUBITABE, adject.m. & f. (*Dont on ne ſçauroit douter.*) Indubitabilis & hoc indubitabile. *Quint.* Indubitatus, a, um. *Plin.* Minimè dubius, a,um. *Cic.* NIEWĄTPLIWY pewny.

INDUBITABLEMENT, adv. Indubitanter. *Plin.* Sine dubio. *Cic.* Non dubiè. *Plin-Jun.* Procul dubio. *Sen.* BEZ wątpienia.

INDUCTION, subſt. f. (*Conſequence qu'on tire d'une choſe.*) Inductio, onis, f. *Quint.* WNOSZENIE iedney rzeczy z drugiey,

(C'eſt une Figure de Rhétorique.) Wywodzenie przykładow podobieńſtwo.

INDUCTION, *Perſuaſion. Voyez.* PERSUASION. ZWIEDZENIE namowa.

INDUIRE, V. act. (*Tirer une conſequence d'un principe.*) Ex principiis aliquid inferre. act. WNOSIC co z czego.

INDUIRE, (*Porter, pouſſer à une choſe, la perſuader.*)

Ad aliquid aliquem inducere *ou* adducere, (duco, is, xi, act.) *Cic. Ter.* ZWIESC námowić ná co wprowadzić. **Il a eſté induit par l'argent à cela.* Ad id pecuniâ fuit inductus. *Cic.* *Dáć ſię námowić ná to zá pieniądze.

INDULGENCE, (*on prononce* induljance.) ſubſt. f. *Facilité à pardonner, inclination à excuſer les fautes.*) Indulgentia, æ, f. Facilitas, atis, f. *Cic. Terent.* POBŁAZANIE przepuſzczanie, Łáſkawość, popuſzczanie łatwość.

Je veux avoir de l'indulgence pour mon fils, & qu'il prenne quelque divertiſſiment. Ego dare ludum meo gnato inſtitui, ut animo obſequium ſumere poſſit. *Plaut.* Chcę coś popuścić ſynowi memu, y pozwolić mu iákiey rozrywki.

INDULGENCE dans le langage de l'Egliſe ſignifie *l'Abregement du temps de l'ancienne pénitence, qu'on faiſoit pour certains péchez, à la ſollicitation & pridere des Confeſſeurs du ſaint nom de Jeſus Chriſt.* Indulgentia, æ, f. Remiſſio. Relaxatio, onis, f. ODPUST Kościelny znaczy ſkrocenie áibo też znieſienie kárania zá grzechy y powinney pokuty, iáka była zwyczayna ná początkach Kościoła prawowiernego Chryſtuſowego.

AVEC INDULGENCE. Indulgenter. adv. *Cic.* ŁASKAWIE łágodnie z pobłázaniem.

INDULGENT, (*prononcez* Induljant.) maſc. INDULGENTE, fem. (*Qui a de l'indulgence.*) Indulgens, entis, omn. gen. *Terent.* POBŁAZAIĄCY POBŁAZAIĄCA łáſkawy. **Un pere trop indulgent à ſon fils.* Pater nimis indulgens in filium. *Ter.* *Ociec z bytecznie pobłazaiący ſynowi. **Eſtre indulgent pour les defauts de ſes amis.* Peccatis amicorum indulgere. *Hor.* * Łáſkawie przebaczać niedoſkonałości przyiaciół ſwoich.

INDUSTRIE, ſubſt. f. (*Adreſſe à faire les choſes.*) Induſtria. Solertia, æ, f. PRZEMYSŁ, dowcip, ſprawność obrot.

INDUSTRIEUX, m. INDUSTRIEUSE, f. adject. (*Qui a de l'induſtrie.*) Induſtrius, a, um. Solers *ou* Solers, ertis, omn. gen. Induſtrior & hoc induſtrius, Solertior & hoc ſolertior & hoc ſolertius. Solertiſſimus, Maximè induſtrius, a, um.) SPRAWNY, dowcipny, przemyślny obrotny.

INDUSTRIEUSEMENT, adv. (*Avec induſtrie.*) Induſtriè *ou* induſtriùs. Solerter adv. *Cic.* DOWCIPNIE gładko ſprawnie obrotnie.

INE'BRANLABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut ébranler.*) Inconcuſſus, a, um. *Stat. Sen.* NIEWZRUSZONY nieporuſzony, ſtały.

La fidelité des eſclaves fut inébranlable dans les tourments. Contumax adversùs tormenta fuit ſervorum fides. *Tacit.* Wiara niewolnikow nieporuſzona była żádnemi mękami.

INE'FFABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut dire, ni exprimer.* Ineffabilis, Inenarabilis & hoc bile, adject. *Plin.* NIEWYPOWIEDZIANY, niewymowny.

INEFFACABLE, (*on prononce* ineffaſable.) adject. m. & fœm. (*Qu'on ne peut effacer.*) Indelebilis & hoc le, adject. *Ovid.* NIEZGLUZOWANY nigdy niezmazany.

INE'GAL, m. INE'GALE, f. adject. (*Qui n'eſt pas égal, ni pareil.*) Inæqualis & hoc le, adject. *Hor.* Impar. Diſpar, *genit.* aris, omn. gen. *Cic.* Diſparilis & hoc le, adject. *Var.* NIEROWNY nieiednakowy. **Un pous inégal, qui bat inégalement.* Inæquabilis venarum percuſſus, maſc. *Plin.* *Puls nieiednakowy nierownie biiący.

INE'GAL, (*Qui n'eſt pas uni.*) Inæquabilis & hoc le, adject. *Var.* NIEROWNY niegładki.

INE'GAL ſe dit figurément, pour *Un eſprit qui a des bas, qui n'a point un eſprit uni.* Inæqualis & impar ſibi. *Hor.* NIEIEDNOSTAYNEGO umyſłu dziwak. **Il n'y avoit rien de ſi inégal que ſon eſprit, car tantoſt il approuvoit un conſeil, & tantoſt il ſuivoit ſon naturel.* Nihil tam inæquale ſibi, nam modò ad conſilium revertebatur modò ad naturam. *Petr.* *Nic nieſtatecznieyſzego nád iego umyſł dopiero ſzedł zá radą wnet znowu zá ſwoim nárowem.

INE'GALEMENT, adv. (*D'une maniere inégale.*) Inæqualiter. *Liv.* Inæquabiliter. *Var.* Impariter. *Hor.* Diſpariliter. adv. *Var.* NIEROWNIE nieiednakowo.

INE'GALITE', ſubſt. f. (*Difference.*) Inæqualitas, atis, f. *Colum.* NIEROWNOSC.

ON DIT, *Une inégalité d'eſprit, d'humeur.* Impar & inæqualis animus. Sibi impar animus. Nieiednoſtayność umyſłu.

INE'NARRABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut ni dire, ni raconter.*) Inenarrabilis & hoc le, adject. *Plin.* Infandus, a, um. *Virg.* NIEWYPOWIEDZIANY niewymowny.

INEPTE, adject. maſc. & f. (*Qui n'eſt point propre à une choſe.*) Ad aliquid ineptus, a, um. *Cic.* Ineptior & hoc inepcius. Ineptiſſimus, a, um. *Cic.* NIC do rzeczy.

INEPTIE, ſubſt. f. (*Impertinence, ſot diſcours & ridicule.*) Ineptia, æ, f. Ineptiæ, arum, f. pl. *Ter.* NIC do rzeczy mowa głupia nieuważna.

INE'PUISABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qu'on ne peut épuiſer ni tarir.*) Inexhauſtus, a, um. *Virg.* NIEWYCZERPANY nieprzebrany.

ON DIT figurément, *Un ſcience inépuiſable, Un fonds d'eſprit inépuiſable.* Immenſa & inexhauſta ſcientia, æ, f. Immenſum ingenium, i, n. *NIEWŁASNIE* mowią rozum nieprzebrany niezgruntowany

INESPERE', m. INESPE'RE'E, f. (*Qu'on n'eſpere point.*) Inſperatus, a, um. *Cic.* NIESPODZIEWANY.

INESTIMABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui eſt de grande valeur.*) Inæſtimabilis & hoc le, adject. *Cic.* NIEOSZACOWANY.

INE'VIDENT, (*prononcez* inévidant.) maſc. INE'VIDENTE, fœm. (*Qui n'eſt point clair ni évident.*) Non evidens, entis, omn. gen. Minimè perſpicuus, a, um. *Cic.* NIEOCZYWISTY nieiawny niewyraźny.

INE'VITABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qu'on ne ſçauroit éviter.*) Inevitabilis & hoc le, adj. *Plin.* NIEUCHRONNY

INEXCUSABLE, adj. m. & f. (*Qui n'a point d'excuſe.*) Inexcuſabilis & hoc le, adject. *Ovid.* BEZ wymowki.

INEXECUTION, ſubſt. f. (*Défaut d'execution.*) Nulla executio, *genit.* nullius executionis, f. *Tacit.* BEZSKUTECZNOSC nieprzywiedzenie do ſkutku.

INEXORABLE, adject maſc. & fœm. (*Qui eſt inflexible, qui ne ſe laiſſe point fléchir.*) Inexorabilis & hoc le, adject. *Cic.* Non exorabilis. *Hor.* Non lenis precibus. *Hor.* NIEŁAGANY.

INEXPE'RIENCE, (*on prononce* inexpériance.) ſubſt. f. (*Defaut d'experience.*) Experientiæ defectus, ûs, maſc. NIESWIADOMOSC.

INEXPE'RIMENTE', maſc. INEXPE'RIMENTE'E, f. (*Qui n'a point d'expérience.*) Inexpertus, a, um. *Hor.* NIESWIADOMY, nieświadoma.

INEXPIABLE, adject. m. & fœm. (*Qui ne ſe peut expier.*) Inexpiabilis & hoc le, adject. *Cic.* NIEZGŁADZONY czego zgładzić niemożna.

INEXPLICABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui ne ſe peut expliquer.*) Inexplicabilis & hoc le, adject. Inenodabilis & hoc le, adject. *Cic.* NIEWYPOWIEDZIANY ſłowami niewymowiony.

INEXRRIMABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qu'on ne peut exprimer.*) Quod exprimi non poteſt. NIEWYPOWIEDZIANY.

INEXPUGNABLE, adj. m. & f. (*Qu'on ne peut vaincre ni ſurmonter.*) Inexpugnabilis & hoc lo, adject. *Liv. cicer.* NIEDOBYTY niezwyciężony potężny.

INEXSTINGUIBLE, adject. m. & fœm. (*Qui ne ſe peut eſteindre.*) Inextinctus, a, um. *Ovid.* Quod reſtingui non poteſt. NIEZGASŁY niewygaſły.

INFALLIBILITE', ſubſt. fœm. (*Caractere de l'Egliſe univerſelle dans les choſes qu'elle déclare eſtre de foy, fondée ſur l'Evangile & ſur la Tradition.*) Inconcuſſa fides Petri, *genit.* inconcuſſæ fidei Petri, fœm. *Cic.* (*On dit* Infallibilitas, atis, f. *dans les Auteurs Eccleſi-ſtiques,*) NIEZAWODNOSC Przymiot y Przywiley Kościoła prawowiernego Chryſtuſowego, niezawodności w tym wſzyſtkim cokolwiek do wiary zá Artykuł podaie, funduiąc ſię ná Ewangelii y podaniu uſtawicznym.

INFAILLIBLE, adject. m. & f. (*Qui ne ſe peut tromper, comme l'Egliſe univerſelle dans les déciſions de foy.*) Omnis eroris expers, ertis, omn. gen. NIEZAWODNY co błądzić niemoże iáko Kościoł prawowiernych ſtanowiąc co zá áryykuł wiary.

INFAILLIBLE, (*Aſſuré, qui ne manque point d'arriver.*) Certus. Minimè dubius. Certiſſimus, a, um. *Cic.* NIEZAWODNY co niechybi ále pewnie będzie.

Un remede infaillible, qui ne manque point de faire ſon effet. Remedium efficax, *genit.* remedii efficacis, omn. gen. *Celſ.* Lekarſtwo niezawodne doświadczone.

INFAILLIBLLEMENT, adv. (*Certainement.*) Certò. Certiſſimè. adv. *Cic.* ZAPEWNE bez wątpienia niezawodnie.

INFAMANT, maſc. INFAMANTE, mem. (*Qui déshonore.*) Infamans, antis, omn. gen. *Stat.* Indecorus, a, um. *Liv.* Infamiam inferens, entis, omn. gen. OŁAWIAIĄCY obelżywy chydzący fromotny.

INFAME, adject. m. & f. (*Qui eſt ſans honneur, décrié, perdu de reputation.*) Infamis & hoc infame, adject. Omni dedecore infamis. Famoſus, a, um. *Cic.* NIEPOCZCIWY bez czci y ſławy. **Devenir infame.* In infamiam accedere. *Plaut.* *Stać ſię bez czci y ſławy. **Rendre quelqu'un infame.* Infamem aliquem facere. *Ter.* Aliquem infamare. *Quint.* Infamiam alicui inferre *ou* inurere. *Cic.* *Osławić kogo z ſławy wyzuć. **Se rendre infame pour jamais.* Infamiam ſempiternam ſubire. *Cic.* *Sławę ſtracić ná wieki.

INFAME, (*Sordide, parlant de certaines profeſſions de la vie.*) Sordidus, a, um. *Cic.* PODŁY wzgardzony ſromotny bezecny mowiąc zwłaſzcza oniektorych profeſyach wżyciu ludzkim.

UN LIEU INFAME, *Un mauvais lieu, Un lieu de proſtitution.* Hanea, ex, f. Proſtibulum, i, n. Stabulum nequitiæ, *genit.* li, n. *Plaut. Petr.* NIEPOCZCIWE mieyſce Burdel Dom nierządny.

INFAMIE, ſubſt. f. (*Déshoneur.*) Infamia. Ignominia, æ, f. Dedecus, oris, n. *Cic.* NIESŁAWA ochyda fromota. **Se tirer d'infamie.* Levare ſe *ou* liberare infamiâ. *Cic.* *Oczyścić ſię z ochydy, wybrnąć z nieſławy, **Tomber dans la meſme infamie.* In eandem accedere infamiam. *Plaut.* *Wpaść w tęſz ochydę, fromotę, **C'eſtoit une infamie, & non pas un honneur d'eſtre eſleu après Vitellius.* A contumeliâ, quàm à laude propius fuit poſt Vitellium eligi. *Tacit.* *Sromota to była y wſtyd, á nieſława po Witeliuſzu być obranym.

INFAMIE ſe dit (*des paroles injurieuſes, & des affronts qu'on fait eſſuyer à une perſonne.*) Turpia dicta, *genit.* turpium dictorum, n. plur. Contumelia, æ, f. ZELŻYWOSCI co do ſłow y uczynkow lżąc kogo y fromocąc. **Il n'y a point d'infamie, que tu ne ſois capable de faire pour remplir ta panſe.* E flammâ petere te cibum poſſe arbitror. *Ter.* pour dire, *Niemaſz tey fromoty ktorey byś ſię niepodiął byleś tylko kąłdun náp chał. * Je ſuis ſeur que tu irois enlever les viandes du milieu du bucher, pour te ſaouler.* * Z ſtuſa byś porwał w ogień byś wſkoczył ábyco zieść.

(Maniere de parler venuë de ce que, quand on brûloit anciennement les corps à Rome, on jettoit dans le bucher du pain & des viandes; & le plus grand affront, qu'on pouvoit faire à une perſonne, c'eſtoit de luy reprocher qu'elle eſtoit capable d'enlever ces viandes du milieu des flammes: auſſi le Poëte Lucile voulant donner le caractere du plus infame qui ſut au monde, luy dit, *Mordicùs petere aurum è cæno, è flammâ cibum*, qu'il iroit prendre à belles dents de l'argent du milieu d'un bourbier, & des viandes du milieu des flammes.) Spoſob mowienia z tąd pochodzący iż kiedy ciała umarłych u dawnych palono ná ſtuſie rzucano zniemi ná ſtus chleb y rożne iedzenie, y náywiększa zelżywość ktorą kto mogł komu zádać, było kiedy mu zádał że ze ſtuſa porywał coby ziádł, ſkąd też Poeta Lucyli chcąc wyrazić człowieka náyniepoczciwſzego y fromotnika wierutnego náświecie powiada onim że z kloaki by pieniądze zębami wybierał, y ze ſtuſa by porywał do ziedzenia.

INFANT, m. INEANTE, f. adject. (*Titre d'honneur qu'on donne à quelques Enfans de Princes.*) Infans, antis, m. & f. *INFANT. INFANTA* Tytuł niektorych Krolewicow y Krolewnych.

(Ce qui eſt d'uſage en Eſpagne & en Portugal.) To ieſt oſobliwie w zwyczaiu w Hiſzpanii, y Portugalii.

INFANTERIE, ſubſt. f. (*Troupes de gens de pied.*) Pedites, itum, m. plur. *Cæſ.* Peditatus, ûs, m. Peditum *ou* peſtres copiæ, f. plur. *Cic.* PIECHOTA *Infanterya.*

INFATIGABLE, adject. m & f (*Qui ne ſe laſſe point.*) Infatigabilis & hoc infatigabile, adject. *Plin.* Indefeſſus, a, um. *Sen.* Invictus à labore, a, um. *Cic.* Indefatigabilis & hoc le, adject. *Sen.* NIESPRACOWANY niezmordowany.

INFATIGABLEMENT, adv. (*Sans ſe laiſſer.*) Infatigabili *ou* improbo labore. abl. NIESPRACOWANIE.

INFATUER, V. act & *le plus ſouvent* neutre. (*Coëffer, & prévenir quelqu'un.*) Infatuare. Faſcinare, (o, as, avi, atum.) act acc. *Cic.* ZBAŁAMUCIC kogo zmamić z rozumu wywieść. **Il l'a infatué.* Infatuavit illum. Præoccupavit illius animum. Illi præripuit mentem. *Zmamił go zbałamucił. **Il s'eſt infatué de cette opinion.* Imbuit mentem illius hæc opinio. *Cic.* Hanc opinionem imbibit animo. *Plin.* *Głowę ſobie záprzątnął nábił tym ſobie głowę.

Se laiſſer infatuer par quelqu'un. Infatuandum *ou* ducendum ſe alicui permittere. Dać ſię zá nos wodzić komu y zbałamucić.

INFE'COND, m. INFE'CONDE, fœm. adject. (*Qui n'eſt point fécond, mais ſtérile.*) Infecundus, a, um. Sterilis & hoc ſterile. adject. *Plin.* NIEURODZAYNY co do rzeczy nieżyiących, niepłodny co do żyiących.

INFE'CONDITE', ſubſt. f. (*Sterilité.*) Infecunditas. Sterilitas, atis, f. *Colum.* NIEURODZAYNOSC niepłodność.

INFECT, maſc. INFECTE, fœm. (*Puant, gaſté, corrompu.*) Fetidus. Putidus, a, um. Olens, entis, omn. gen. *Cic. Hor.* Gravè *ou* malè olens. *Cic.* SMRODLIWY zarażliwy.

INFECTE', m. INFECTE'E, fœm. *Voyez* INFECIER. ZARAZONY zárażona.

INFECTER, V. act. (*Faire ſentir mauvais, communiquer ſa puanteur & ſa corruption.*) Infeſtare, (o, as, avi, atum.) *Virg.* Tetro odore inficere, (io, is, feci, fectum.) act. acc. *Plin.* ZARAZIC ſmrodem iákim. **Infecter quelqu'un par de ſales baiſers.* Inquinare aliquem olidiſſimis baſiis. *Plin.* *Zárazić kogo ſzpetnym całowaniem. **Un corps infecté par de mauvais remedes.* Affectum malis medicamentis corpus. *Celſ.* *Ciało zárażone ladaiakiemi lekarſtwami. **L'air eſt infecté.* Aer eſt tabificus *ou* peſtilens. *Cic.* *Powietrze zárażone. **Un lieu infecté de peſte.* Locus peſte infeſtus. *Miey ce zápowietrzone. **Il infectoit les chemins d'un bruit & d'une odeur fort puante en levant de temps en temps la jambe.* Tollebat ſubinde altiùs pedem & ſtrepitu obſcœno ſimul atque odore replebat viam. *Petr.* *Coraz nogę podnoſił á trzeſzczeniem ſmrodliwym drogę wſzyſtkę ktorędy ſzedł zárażał.

INFECTER ſe dit figurément (*de ce qui gaſte & corrompt l'eſprit & les mœurs.*) Inficere aliquem pravis moribus, *ou* opinionum pravitate. *Liv. Cic.* ZARAZIC co do umyſłu y obyczaiow.

L'amour empreſſé du gain a infecté les eſprits comme une rouille. Cura peculi, (*ou* peculii) ut ærugo imbuit *ou* infecit animos. *Horat.* Chciwość zyſku pozarażała umyſły ludzkie y iák rdza iáka ná nie padła. **Il n'y a pas longtemps, que cette enfleure de ſtyle & ce flux prodigieux de paroles ont infecté comme une influence maligne l'eſprit des jeunes gens, qui avoient du genie pour les lettres.* Nuper ventoſa iſthæc & enormis loquacitas animos juvenum ad magna ſurgentium, velut peſtilenti quodam ſidere afflavit. *Petr.* *Niedawno ieſt iáko tá nádętość ſtylu y dziwnie płynące ſłowa záraziły dowcipy młodych ludzi do nauk ſpoſobiących ſię. **Infecter de ſuperſtition les eſprits des ignorans.* Rudes animos infeſtare ſuperſtitione. *Colum.* *Zábobonami proſtákow zárazić, zbałamucić.

INFECTION, ſubſt f (*Puanteur, mauvaiſe odeur.*) Fetor oris, m. *Colum.* Teter odor, *genit.* tetri odoris. maſc. Feditas, atis, f. *Hor Sen.* SMROD záraza, trud.

INFE'LICITE', ſubſt. f. (*Malheur, diſgrace.*) Infelicitas, atis, f. *Cic.* NIESZCZĘSLIWOSC.

INFE'RER, V. act. (*Induire, tirer quelque conſequence.*) Aliquid ex alio inferre, (infero, infers, intuli, illatum.) Colligere, (go, gis, legi, lectum.) Efficere, (io, is, feci, effectum.) act. WNOSIC co z czego.

On infére de la, que &c, Inde infertur *ou* colligitur. Inde colligere eſt. *Cic.* Wnoszą to ztąd że.

INFE'RIEUR, maſc INFE'RIEURE, fœm. adject. (*Qui eſt au deſſous.*) Inferior & hoc inferius. *Cic.* SPODNI dolny niższy.

INFE'RIEUR, ſe dit figurément en choſes morales. NIZSZY *niewłaśnie* co do obyczaiow. **Il eſt inférieur en tout.* Omnibus rebus inferior. *Niższy we wſzyſtkim. **Il n'eſt point inférieur à ſon pere au fait de la guerre.* Belli laude non inferior parre. *Cic.* *Nieuſtąpił w niczym oycu ſwemu co do Rycerſkiego kunſztu y dzieła. **Inferieur en honneur & en vertu.* Virtute & honore minor. *Horat.* *Niższy w honorze y cnocie.

INFE'RIORITE', ſ (*Dégré inférieur.*) Gradus inferieur, *genit.* gradûs inferioris, m. NISKOSC.

IDFERNAL, maſc INFERNALE, fœm. (*D'en bas ou de l'Enfer.*) Infernus, a, um. *Liv. Hor.* PODZIEMNY Piekielny.

Les Dieux infernaux, les Dieux d'en bas. Dii inferni. Dii inferi, orum, m. pl. *Liv.* Bogowie podziemni Piekielni Bogowie Pogan.

INFERTILE, adject. m. & fœm. (*Qui eſt ſtérile, qui ne produit rien.*) Infecundus,a,um. Sterilis & hoc ſterile, adject. *Stat. Colum* Parùm ferax, acis, omn. gen. *Cic.* NIEURODZAYNY niczyzny czczy płonny.

INFERTILITE', ſubſt.f. (*Stérilité.*) Sterilitas. Infecunditas,atis,fœm. *Cic. Colum.* NIEURODZAY nieurodzayność

INFESTE',m. INFESTE'E, fœm. (*Vne maiſon infeſtée de Lutins.*) Domus ſpectrorum terriculis infamis *ou* infeſta. STRACHY nápaſtuiące (Dom w ktorym ſtrachy panuią: nápaſtuią.)

INFESTER *un pays par des courſes continuelles*, V. act. Infeſtam habere regionem aliquam frequentiſſimis excurſionibus. Divexare *ou* infeſtare aliquam regionem. act. *Plin.* NAPADAC kray uſtawicznemi nápaſtuiąc podiazdami, nápadaniem.

INFIDE'LITE', ſubſt. fœm. (*Mauvaiſe foy.*) Mala *ou* perverſa fides, *genit.* malæ *ou* perverſæ fidei, f. NIEWIERNOSC bez wiary.

La pluſpart des hommes ont veſcu dans l'infidélité. Plerique hominum à varâ fide alieni vixerunt. Wielka część ludzi żyli bez wiary.

INFIDE'LITE', (*Manque de fidélité.*) Infidelitas, atis, f. Perfidia, æ, f *Cic.* NIEWIERNOSC zdrada. **Combien il ſe commet d'infidelités parmi les amis!* Quantæ infidelitates in amicis! *Cic.* *O iák wiele zdrad między przyiaciołami.

INFIDELE, *ou* INFIDELLE, (*& jamais* infidel.) adject. maſc. & fœm. (*Qui manque de fidelité.*) Infidus,a,um. Perfidus,a,um. Infidelis & hoc infidele, adject. *Cic.* NIEWIERNY bez wiary, álbo bez wiernoſci: w Francuſkim nigdy ſię nie piſze *infidel* ále *infidele*, w męſkim rodzaiu á *infidelle* w białogłowſkim.

LES INFIDELES, *les Payens qui n'ont pas la foy du vray Dieu.* A verâ fide alieni, m. pl. *ou* extorres. NIEWIERNI Poganie.

INFIDELEMENT, adv. (*Avec infidelité.*) Infideliter. Perfidiosè. adv. *Cic.* Mala fide. abl. NIEWIERNIE.

INFINI, maſc. INFINIE, fœm. (*Qui n'a ni commencement, ni fin.*) Infinitus,a,um. *Cic.* NIESKONCZONY początku y końca niemaiący.

INFINI, (*Indéterminé, indefinits.*) Indefiniuts, a, um. NIESKONCZONY bez końca y miary. * *Vn pouvoir infini, ſans bornes, ſans limitation.* Poteſtas immenſa, *genit.* poteſtatis immenſæ, f. *Władza moc nieſkończona.

INFINI, (*Innombrable, ſans nombre,*) Innumerus. Infinitus, a, um NIESKONCZONY niezmierny niezliczony. **Je vous ay des obligations infinies.* Innumeris beneficiis tibi obſtrictus *ou* devinctus fem. *Cic.* *Mám ci nieſkończone *obligacye* obowiązki.

INFINI comme un ſubſt. m. (*Ce qui eſt ſans bornes.*) Infinitum, i, n. *Cela ſe peut couper* ou *diviſer à l'infini.* Infinitè ſecari aut dividi poſſunt. *Cic.* RZECZ bez końca, to dzielić można bez końca.

A L'INFINI. Ad infinitum. In infinitum. BEZ końca.

INFINIMENT, adv. (*D'une maniere infinie.*) Infinitè. adv. *Cic.* NIESKONCZENIE.

INFINIMENT ſe dit pour *Beaucoup.* Multùm. Plurimùm. Infinitò. adv. *Plin.* NIESKONCZENIE bárdziey.

Tout ce qui croiſt dans l'Iſle de Candie eſt infiniment meilleur, que ce qui croiſt ailleurs. Quidquid in Cretâ naſcitur, infinitò præſtat cæteris alibi genitis *Plin.* Wſzyſtko co ſię w Kándyi rodzi nieſkończenie lepſze ieſt nád to co gdzie indziey. **Il a de l'eſprit infiniment, Il a beaucoup d'eſprit* ou *bien de l'eſprit.* Præſtanti *ou* eximio pollet ingenio. *Cicer.* *Nieſkończenie má piękny rozum: w Polſkim mowią w tym rozumieniu ſrodze, haniebnie,ſtraſznie ále niezdaie ſię to tym ktorzy ucho y doweip byſtrzeyſzy maiąc przenikaią rozumienie właſne y przyzwoite tych ſłow ſrodze haniebnie &c. Náprzykład ſrodze ſtraſznie rozumny hániebnie grzeczny, gdyż ſię to zdaie iák by kto mowił ſromotnie grzeczny.

INFINITE', ſubſt. f. (*Nombre infini, multitude infinie.*) Infinitas. Innumerabilitas, atis, f. Infinita multitudo, f. Infinitus numerus, i, m. *Cic.* NIESKONCZONA moc czego wielka liczba mnoſtwo.

Vne infinité de perſonnes. Homines innumeri *ou* innumerabiles, m. pl. *Cic.* Nieſkończona moc oſob ludzi.

INFINITIF, ſubſt. m. (*Mode & terme de Grammaire,qui ſert à conjuguer les Verbes, & qui ne marque aucun temps précis.*) Infinitivus, i, maſc. *INFINITYW* termin gramatyki.

INFIRME, adject. m. & f. (*Valétudinaire, qui a peu de ſanté.*) Infirmus, a, um. Valetudinarius, a, um. Infirmior & hoc infirmius, mus, a, um.) *Cic.* Qui eſt infirmâ valetudine. *Cic.* SŁABY chorowity.

ON LE DIT auſſi (*de l'eſprit.*) *Il eſt plus infirme de l'eſprit que du corps.* Mente minùs validus eſt, quàm toto corpore. *Hor.* SŁABSZY ná rozumie niż ná ciele. **L'eſprit des enfants eſt infirme.* Pueri infirmum gerunt animum. *Terent.* *Słaby ieſt u dzieci rozum.

INFIRMER, V. act. (*Caſſaer une ſentence.*) Sententiam infirmare *ou* tollere *ou* reſcindere. *Cic. Ter.* OSŁABIC náwerężyć.

ON DIT, *Infirmer, affoiblir les témoins.* Infirmare teſtes. Infirmare teſtium fidem. *Cic.* OSŁABIC świadkow, świadectwa.

INFIRMERIE, ſubſt. f. (*Lieu où l'on met les malades Communau ez.*) Valetudinatium, ii, neut. *Colum.* *INFIRMARYA* Jzba dlá chorych.

INFIRMIER, ſubſt. m. (*Qui a ſoin des malades dans l'infirmerie.*) Valetudinarius, ii, m. *Caliſt.* Qui curat ægros, Qui curam ægrorum gerit. *INFIRMARZ* ſłużący chorym w Klaſztorach.

INFIRMIERE, (*Celle qui a ſoin des malades dans les monaſteres de filles.*) Valetudinaria, æ, f. *INFIRMARKA* ſłużąca chorym.

INFIRMITE', ſubſt. f. (*Foibleſſe.*) Infirmitas, atis, f. *Cic.* SŁABOSC. **Infirmité des yeux, de la veuë.* Oculorum infirmitas. *Plin-Jun.* *Słabość oczu.

INFIRMITE', (*Mauvaiſe ſanté.*) Valetudinis infirmitas, atis, f. Infirma valetudo, *genit.* infirmæ valetudinis, f. *Cicer.* SŁABOSC choroba. **L'homme eſt ſujet à bien des infirmités.* Multis malis *ou* incomodis cruciatur *ou* vexatur homo. *Cicer.* *Człowiek ieſt podległy wielu chorobom.

INFIRMITE, (*Fragilité.*) Humanæ fragilitatis, *genit.* fragilitatum humanarum, f. pl. SŁABOSC ułomność.

INFLAMMATION, ſubſt. f. (*Feu qui arrive à quelque tumeur,* ou *fluxion qui s'enflamme.*) Inflammatio, onis, f. *Celſ.* ZAPALENIE inflamacya ogień w ranie wrzodzie.* *Arreſter, oſter, l'inflammation.* Levare *ou* reprimere inflammationes. *Celſ.* *Oddalić ogień wyprowadzić ogień z rany. **Uſtez inflammation diminuë.* Remittit ſe inflammatio. *Celſ.* *Uſtąpuie ogień umnieyſza ſię. **Il n'y a plus du-tout d'inflammation.* Inflammatio ex toto conquieſcit. *Celſ.* *Już całe ognia niemaſz w ranie.

INFLEXIBLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut fléchir ni ployer.*) Inflexibilis & hoc le, adject. *Plin-Jun.* NIEUZYTY niezgięty.

INFLE'XIBLE, (*Inéxorable, qui ne ſe laiſſe point fléchir pra prieres.*) Inexorabilis & hoc le,adject. NIEUBŁAGANY nieuproſzony.

INFLE'XIBLE au figuré, (*Qui ne plie point, qui demeure ferme & inébranlable dans ſes réſolutions.*) Firmus & ſtabilis, tenaxque propoſiti, m. Quem nunquam à re aliquâ dimoveas. *Cic. Hor.* NIEPORUSZONY ſtały nieodmienny w przedſięwzięciach.

Il a une ame inflexible à toutes les diſgraces de la fortune. Nullis injuriis fortunæ movetur *ou* concutitur *ou* percellitur. *Cic.* Nieporuſzony żadnemi przeciwnościami.

INFLE'XION *de la voix*, ſubſt.fem. Vocis inflexio,onis, f. Vocis flexus, ûs, m. *Quint.* NACHYLENIE rozmaitè głoſu.

INFLIGER, (terme de palais.) V.act. (*parlant des peines que les loix ordonnent contre les coupables.*) Infligere, (go, gis, xi, ctum.) act. acc. *Cic.* ZADAC karanie náznaczyć ſkarać ná co.

INFLUENCE, (*on prononce* influance.) ſubſt.f. (*Vertu des aſtres* ou *des cieux qui influe ſur les corps ſublunaires.*) Siderum vis, *genit.* vis, fœm. *Sen.* Cœli defluvium,ii, neut. *Plin.* SKUTKI Płanet.

L'air fait paſſer ſur la terre l'influence des aſtres. Aer vim ſiderum in terrena transfundit. *Sen.* Przez powietrze Płanety ſkutki ſwoie ſpuſzczaią ná ziemſkie rzeczy. **C'eſt par l'influence de ce cercle que toutes les ſemences deviennent en lait.* Hujus circuli defluvio fata cuncta lacteſcunt. *Plin.* *Ta ſkutkiem tey ſfery każde náſienie w mleko ſię roſpływa. **Les corps celeſtes beaucoup d'influences de la lune, qui contribuent à la nourriture & à l'accroiſſement des animaux.* Multa manant & fluunt à lunâ quibus & animantes alantur augeſcantque. *Cic.* *Wiele ſkutkow ſpływa od Xiężyca ſłużących do żywnoſci y pomnożenia wzroſtu zwierząt.

INFLUENCE *des vertus.* Allapſus. Illapſus, ûs, maſc. SKUTKI ſpływaiące ſpadaiące.

INFLUER, V. act. (*Couler en quelque lieu,* ou *vers quelque lieu, en parlant des eſprits & des vertus naturelles dans les corps des animaux.*) Influere, (fluo, is,vi, xum.) n. Illabi, (bor, beris, illapſus ſum.) depon. WPADAC ſpadać ſpływać co do ſkutkow iákich.

INFLUER, V. act. comme *Le cerveau n'influe point la vertu motive aux muſcles.* Cerebrũ vim motricẽ non immittit in muſculos. NIE ſpływaią od muzgu poruſzenia w muſzkuły

INFORMATION, ſubſt. fœm. (*Enqueſte, recherche.*) Inquiſitio. Quæſtio, onis,fœm. *Cic.* INKWIZYCYA. **Faire information contre quelqu'un.* Anquirere *ou* inquirere de aliquo. *Cicer.* *Inkwizycye wywodzić wyprowadzać ná kogo. **Ordonner qu'information ſera faite.* Quæſtionem decernere. Decernere ut legibus quæratur. *Cic.* *Odeſłać rzecz ná inkwizycyą náznáczyć Inkwizycyą.

LES CHARGES *& informations,* (*en matiere criminelle.*) Reorum elogia & teſtimonia, orum, neut pl. WYZNANIE świadkow y przekonanie złoczyńcow świadkami y świadectwy.

INFORME, adject m. & f. (*Qui n'a point de forme.*) Informis & hoc informe, adject. *Auct. ad Heren.* BEZ kſztáłtu

INFORME, (*Qui n'eſt pas encore achevé, qui n'a pas reçeu la forme qu'il doit avoir.* Nondum abſolutus, a, um. PROSTY nieſkształtny.

INFORMER, V. act. ſignifie dans la langage ordinaire, *Faire connoiſtre, apprendre.* Edocere, (eo,es,cui, ctum.) Erudire,(dio,is,ivi,itum.) Commonere, (eo,es,ui,itum.)act. *INFORMOWAC* uwiadomić w czym oczym cznaymić dać znać. **Il l'a informé luy meſme de ſon malheur, de ſa diſgrace.* Hunc infortunium ſuum edocuit. Sam go *informował* uwiadomił o nieſzczęściu ſwoim.

S'INFORMER, V. neut. pl. (*S'enquerir, s'enqueſter des choſes.*) Quærere aliquid ab aliquo. *Cæſ.* *ou* de aliquo *ou* ex aliquo, (quæro,is, ſivi, ſitum.) act. Percontari aliquem de re aliquâ, (tor, aris. atus ſum.) dep. *Quint. Horat.* Aliquid aliquem percuntari. *Plaute;* *ou* aliquid ex alio. *Cic. Plaut.* Scifcirari aliquid ex alio, (tor,aris,atus ſum.) dep. *Cic. INFORMOWAC ſię* dowiadywać ſię dowiedzieć ſię wywiedzieć.* *Nous nous informons les uns des autres.* *Dowiaduiemy ſię iedni od drugich, álbo wywiaduiemy ſię. **Ne vous informez point du lendemain.* Quid ſit cras, fuge quærere. *Hor.* *Nie pytay ſię o iutro.

INFORMER, (*Faire une information contre quelqu'un.*) In aliquem quærere *ou* inquirere. *Cic.* INKWIZYCYĄ nákogo wywodzić. **Il s'eſt informé de ſa vie.* In illius vitam inquiſivit. *Liv.* *Wywiadował ſię o życiu iego. **Informer d'un crime.* Quæſtionem habere *ou* inſtituere de crimine. *Cic.* *Inkwizycyą czynić o zbrodni iákiey. **Demander qu'ou informe.*) Quæſtionem poſtulare. *Liv.* *Proſić o inkwizycyą.

INFORTUNE, ſubſt. fœm. (*Malheur, accident.*) Infortunium, ii, neut. Calamitas, atis, fœm. Gravis *ou* acerbus caſus, *genit.* gravis *ou* acerbi casûs, maſc. *Cic.* NIESZCZĘSCIE. **Cauſer quelque infortune.* Mactare aliquem infortunio. *Ter.* Do nieſzczęścia kogo przywieść.

INFORTUNE', maſc. INFORTUNE'E, fœm. (*Malheureux.*) Infortunatus. Calamitoſus, a, um. Infelix, icis, omn. gen. Miſer, era, erum. *Cic.* NIESZCZĘSLIWY, NIESZCZĘSLIWA.

INFRACTEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui enfreint, qui rompt quelque loy,* ou *quelque traitté.*) Legum violator *ou* contortor, oris,m. Legirupa,æ,m. Legirupio,onis, maſc. *Ter. Plaut.* PRAWOŁAMCA wiarołomca.

Eſtre infracteur des loix. Leges perfringere *ou* perrumpere. *Cic.* Prawołamcą ſię ſtać.

INFRACTION, ſubſt.fœm. (*d'une loy, d'un traitté.* Violatio, onis, fœm. PRAWOŁAMSTWO łamanie prawa. przeſtępſtwo przymierza.

INFRUCTUEUSEMENT, adv, (*Sans aucun fruit, ni utilité.*) Nullâ ſpe mercedis *ou* præmii. Nullo fructu. Nullâ utilitate. abl. Sine ullo emolumento. NIEPOZYTECZNIE bez wżelkiego pożytku daremnie.

INFRUCTUEUX, maſc. INFRUCTUEUSE, fœm. adject. (*Qui ne rapporte aucun fruit.*) Infructuoſus, a, um. Sterilis & hoc ſterile, adject. *Colum. Phæd.* NIEPOZYTECZNY, NIEPOZYTECZNA.

INFRUCTUEUX ſe dit figurément (*de ce qui ne rapporte aucune utilité.*) Sterilis & hoc ſterile, adiect. Infructuoſus,a, um. *Plin-Jun.* Ineptus, a, um. *Plin-Jun.* NIEPOZYTECZNY *niewłaśnie* prożny daremny.

INFULES, ſubſt. f. pl. (*Les ornemens des Pontifes.*) Infulæ, arum, f. pl. *Tacit.* JNFUŁY Paſtorały Biſkupie ozdoby y znaki.

INFUSER, V. act. *ou Faire infuſer quelque drogue dans l'eau* ou *quelque autre choſe.* Aliquid medicamenti in aquâ *ou* inaquam macerare, (o, as, avi, atum.) act. *Cat.* NALAC záłać moczyć co w wodzie.

INFUSER ſe dit auſſi (*des vertus ou des vices que la nature a répandus* ou *verſés dans nos ames.*) Virtutes *ou* vitia in animos infundere, (do, dis, fudi, fuſum.) Virtutes *ou* vitia inſerere, (inſero, is, ſerui, ſertum: *ou* inſero, is, ſevi, itum) act. *Hor.* WLEWAC cnoty álbo wady.

INFUS,m. INFUSE,f. (*Répandu dedans.*) Infuſus, Animo *ou* menti inditus. WLANY WLANA. **L'ame infuſe dans le corps.* Mens infuſa per artus. *Duch wlany w ciało.

INFUSION, ſubſt. f. comme *Vne infuſion de rhubarbe. Du ſené & de la rhubarbe infuſée dans quelque liqueur.* Folia orientalia & rheum barbarum macerata,n.pl. TRUNEK lekarſtwo zioła dlá lekarſtwa námoczone, iáko to ſenes Rabarbarbarum.

L'INFUSION *de la grace dans nos ames.* In animas noſtras gratiæ infuſio, onis, f. WLANIE łaſki ná duſzę.

INGE'NIEUR, ſubſt. m. ce mot ſe dit en general pour *Vn machiniſte, qui fait toutes ſortes de machines.* Machinator, oris, m. Machinarius, ii, n. *Liv. Paul-Furiſc.* (*Suetone ſe ſert du mot* Mechanicus, ci, m.) JNDZINIER wſzelakich ſztuk miſtrz.

INGE'NIEUR (*en guerre.*) Inventor ac machinator bellicorum tormentorum operumque, maſc. *Suet.* Machinarũ bellicarum peritus artifex, m. JNDZINIER woyſkowy.

L'art des ingenieurs. Ars machinalis, is, f. Machinatio, onis, f. *Plin. Vitr.* Sztuk miſtrzoſtwo indzinierſtwo.

INGE'NIEUX,m. INGE'NIEUSE, f. (*Qui a de l'invention & de l'eſprit, qui a du genie & de l'art, inventif.*) Induſtrius. Navus, a, um. Ingenioſus, a, um. Solers, ertis, omn. gen. Ingenioſior & hoc ingenioſius, Solertior & hoc ſolertius. Induſtrior & hoc induſtrius. Ingenioſiſſimus, a,um.) *Cic.* DOWCIPNY dowcipna. **Ils ſont ingenieux à contrefaire ce qu'ils ont veu.* Sunt ad omnia imitanda, atque efficienda aptiſſimi. *Cæſ.* *Dowcipni wyrazić to wſzyſtko co obaczą.

INGE'NIEUX, (*Fait avec eſprit.*) Ingenioſus, a, um. *Cic.* DOWCIPNIE co uczynoino.

ING'ENIEUSEMENT, adv. (*Avec eſprit.*) Ingenioſè. Solerter. adv. Argutè. Acutè. adv. *Cic.* DOWCIPNIE.

INGE'NU, m. INGE'NUë, f. Ingenuus, a, um. WOLNEGO urodzenia wolny wolnością rodowitą ozdobiony ſzlachcic rodowity.

(Parmi les Latins le mot *Ingenuus* eſtoit celuy qui n'eſtoit point eſtranger, qui eſtoit de condition libre & originaire du pays. Nous nous en ſervons auſſi pour marquer Une perſonne candide, ſimple, qui dit naïvement ce qu'il penſe, *Ingenuus, Candidus, Simplex*; mais on en abuſe lorſqu'on le detourne en mauviſe part, & qu'on qualifie de ſot & de niais, celuy qui eſt ingenu, qui dit les choſes comme il les penſe.) To ſłowo *ingenuus* włacińſkim znaczy rodowitość ſzlachectwa w francuſkim záś *ingenu* znaczy ſzczerość y ſzczerego człowieka ktory ſobie ſzczerze y po proſtu idzie bez ſztuk y wykrętow iednakże niebierze ſię że proſtaczka.

INGE'NUMENT, adv. (*Avec ingénuité.*) Ingenuè. Apertè adv. *Cic.* SZCZERZE prawdziwie rzetelnie.

INGE'NUITE', ſubſt. f. (*Sincerité.franchiſe.*) Ingenuitas, atis, f. *Cic.* SZCZEROSC rzetelność.

Il fait paroiſtre une grande probité & beaucoup d'ingénuité. Præ ſe fert probitatem quandam & ingenuitatem. *Cic.* Pokazuie po ſobie wielką poczciwość y ſzczerość.

S'INGE'RER, V. neut. p. (*Se meſler, s'intriguer d'une choſe, qui ne nous regarde point.*) Ultrò ſe alicui negotio immiſcere, (eo,es, miſcui, miſtum,) Se in aliquod negotium inferre, (fero, fers, intuli, illatum.) Se intrudere, *ou* ſe obtrudere, (do, dis, truſum.) Se interponere, (pono, is, poſui, poſitum.) act *Cic. Liv.* WDAWAC ſię mięſzać ſię w co do nas nienależy.

INGOLSTAD, (*Ville du Duché de Baviere en Allemagne ſur*

fur le Danube.) Ingolſtadium, ii, n. INGOLSTAD Miáſto Xięſtwa Bawarſkiego nád Dunaiem.

INGRAT, m. INGRATE, f. (*Meconnoiſſant, qui n'a point de reconnoiſſance d'un bienfait.*) Ingratus, a, um. Beneficii alicujus immemor, oris, omn. gen. *Cic.* Ingratus in aliquem *ou* adverſus aliquem. NIEWDZIĘCZNY niewdzięcznik, niewdzięcznica. **Ingrat envers une perſonne.* Adversùs alicujus beneficia ingratus. *Niewdzięczny łaſki czyiey.

INGRAT ſe dit (*des terres, & des travaux qui n'apportent point de profit.*) Sterilis & hoc ſterile. Ingratus, a, um. *Ovid.* NIEURÓDZAYNY nie zyzny niewdzięczny.

INGRATITUDE, ſubſt. fem. (*Méconnoiſſance des bienfaits.*) Ingratus animus, i, m. Ingrati animi vitium, ii, n. Ingrati animi crimen, inis, n. *Cic.* NIEWDZIĘCZNOSC.

INGREDIENT, (*on prononce* ingrediant.) ſubſt. m. (*Ce qui entre dans la compoſition de quelque remede* ou *de quelque ragouſt.*) Condimenta, orum, n. pl. Conditio, onis, f. Conditura, æ, f. *Colum.* PRZYPRAWY zaprawy *ingredyencye.*

INHABILE, adject m. & f. (*Mal-propre pour une choſe, qui n'y eſt point propre.*) Ad aliquid inhabilis & hoc le, (*au Comparatif* Inhabilior & hoc inhabilius; *& au Superlatif* Inhabiliſſimus, a, um.) *Liv.* Alicui rei faciendæ inhabilis. *Col.* Minimè aptus, a, um, alicui rei *ou* ad rem aliquam. *Plin. Cic.* NIESPOSOBNY co ſię niezda do czego.

Rendre quelqu'un inhabile pour la génération. In venerem aliquem frangere. *Petr.* Nieſpoſobnym kogo uczynić do małżeńſtwa do ſprawy máłżeńſkiey.

INHABILITE', ſubſt f. (*Ignorance.*) Imperitia, æ, fœm. Nulla habilitas, *genit.* nullius habilitatis, fœm. NIESPOSOBNOSC nieświadomość nieumieiętność.

INHABITABLE, adject. m. & f. (*Où l'on ne peut habiter.*) Inhacitabilis & hoc le, adject. *Cic.* Inhoſpitalis & hoc le, adject. *Hor* NIEOSADNY.

INHIBITION, ſubſt. f. (*Défenſe.*) Interdictum, cti, n. *Cic.* ZAKAZ zákazanie. * *Faire inhibition & défenſe.* Vetare & prohibere aliquid fieri. *Cæſ.* *Zákazać.

INHOSPITALITE', ſubſt. f. (*Mauvais traittement qu'on fait à ſes hôtes.*) Inhoſpitalitas, atis, fœm. *Cic.* NIEGOSCINNOSC nieludzkość zle z gościem obchodzenie ſię.

INHUMAIN, m. INHUMAINE, f. (*Qui eſt cruel, & ſans humanité.*) Inhumanus, a, um, (*qui fait au Comparatif* Inhumaniſſimus, a, um.) *Cic.* NIELUDZKI OKRUTNY okrutna.

INHUMAINEMENT, adv. (*Cruellement, d'une maniere inhumaine.*) Inhumaniter. *Cic.* Inhumanè. adv. *Ter.* OKRUTNIE.

INHUMANITE', ſubſt. f. (*Cruauté.*) Inhumanitas, atis, f. *Cic.* OKRUTNOSC okrucieńſtwo. **Convaincre quelqu'un d'inhumanité.* Convincere aliquem inhumanitatis. *Cic.* *Przekonać kogo o okrucieńſtwo.

INHUMATION, ſubſt. fem. (*Action de donner la ſépulture à un corps mort.* Mortui alicujus humatio, onis, f. *Cic.* (*on peut dire auſſi* Compoſitio, onis, f. *car on dit* Componere aliquem. *Hor.*) POGRZEB pochowanie umarłego.

INHUMER, V. act. (*Enterrer un corps, le mettre en terre.*) Corpus humare *ou* inhumare, (humo, as, avi, atum.) *Plin.* POCHOWAC pogrześć pogrzeb uczynić. * Corpus componere. *Hor.* proprement *l'ajuſter ſur le bucher pour le faire brûler, comme on faiſoit les corps anciennement. Voyez* ENTERRER. *Złożyć ciało przyſtoynie do pochowania.

INJECTION, ſubſt. f. (*Liqueur qu'on fait entrer dans quelque partie du corps avec la ſeringue.*) Injectio, onis. f. Injectus, ûs, m. *Quint. Plin.* WRZUCENIE, wlanie, ſtrzykanie płokanie wpuſzczenie enema.

INIMAGINABLE, adject m. & f. (*Qu'on ne ſçauroit imaginer,*) Quod fingi non poteſt. Quod mentem ſubire non poteſt. *Cic.* CZEGO áni pomyślić niepodobna.

INIMITABLE, adject m & f (*Qu'on ne peut imiter.*) Inimitabilis & hoc le, adject. *Quint.* CZEGO náśladować dokazać zárowno niepodobna.

INIMITIE', ſubſt. f. (*Averſion, haine qu'on a contre quelqu'un.*) Inimicitiæ, arum, f. plur. *Cic.* Simultas, atis, f. *Cic.* NIECHĘC nienawiść niechętność záwiść záyście záwziętość nieprzyiáźń. **Il y a de l'inimitié entre eux.* Sunt inimicitiæ inter eos *Ter.* *Nieprzyiáźń ieſt między niemi. * *S'attirer l'inimitié de quelqu'un.* Capere *ou* ſuſcipere *ou* ſubire *ou* incurrere alicujus inimicitias in ſe. *Ter. Cic.* * Zaciągnąć ściągnąć ná ſiebie nieprzyiáźń czyią, zniechęcić znieprzyiaźnić ſobie kogo.

ININTELLIGIBLE, adject. maſc. & fœm. (*Qu'on ne peut entendre.*) Quod intelligi non poteſt. NIEZROZUMIANY niepoięty.

INJONCTION, ſubſt. fœm. (*Commandement fait ſous des peines.*) Edictio, onis, fœm. *Cic.* NAKAZANIE pod karą.

INIQUE, adject. maſc. & fœm. (*Injuſte.*) Iniquus, a, um. (*on dit au Comparatif* Iniquior & hoc iniquius; *& au Superlatif* Iniquiſſimus, a, um.) *Cic.* NIEPRAWY niepraw krzywy nieſłuſzny.

INIQUEMENT, adv. (*Injuſtement.*) Iniquè. Iniquiùs, iniquiſſimè. adv. *Cic.* NIESŁUSZNIE.

INIQUITE', ſubſt. f. (*Ce qui eſt oppoſé à l'équité.*) Iniquitas, atis, f. *Cic.* NIESŁUSZNOSC.

INIQUITE' dans le langage de l'Egliſe, ſignifie *Injuſtice commiſe contre la loy de Dieu, crime.* Iniquitates, atum, fœm. plur. Scelus, *genit.* ſceleris, neut. NIEPRAWOSC grzech przeciwko Bogu zbrodnia.

INITIAL, m. INITIALE, fœm. adject. *Une lettre initiale, Grande lettre* (*qui ſe met au commencement d'un mot.*) Maxima littera. Grandis littera. Littera majuſcula, æ, fœm. POCZĄTKOWY, Początkowa litera początkowa wielka ktora ſię ná początku kładzie.

INITIATION, ſubſt. fœm. (*Introduction dans les myſteres de quelque Religion.*) Initia *ou* Initiamenta, orum, neut. plur. NAUKA Chrześciańſka náuczanie przyprawianie do wiary.

INITIE', m. INITIE'E, f. (*Qu'on inſtruit des myſteres d'une Religion.*) Sacris initiatus, a, um. *Quint.* PRZYPRAWIONY do wiary do święcenia iákiego.

INITIER, *quelqu'un*, V. act. (*Inſtruire des myſteres d'une Religion, qu'on veut embraſſer.*) Aliquem ſacris initiare, (as, avi, atum.) act. *Quint* PRZYPRAWIAC do święcenia do taiemnic wiary Swiętey lub też inſzey Sekty do ktorey ſię kto ſpoſobi.

INJURE, ſubſt. fœm. (*Parole dite pour offenſer quelqu'un.*) Contumelia, æ, fœm. Convicium. Maledictum, i, neut. Vox contumelioſa, *genit.* vocis contumelioſæ, fœm. SŁOWA urażliwe, zelżywe przykre, potwarz. **Dire des injures à quelqu'un.* Dicere alicui contumelias. Malè loqui alicui. *Ter.* Dicere alicui convicium *Plaut. Voyez* INJURIER *cy-après.* *Słowa urazliwe ladaiakie komu mowić.

Ne me dites point d'injures. Mitte malè loqui. Abſtine maledictis. *Cic. Ter.* Nie łay mi, nie mow mi tákich ſłow.

Qui dit des injures. Conviciator, oris, m. *Cic.* Potwarca, łżyciel potwarliwy. **Rendre injure pour injure.* Regere convicia. *Hor.* *Oddać odpowiedzieć ſłowo zá ſłowo.

INJURE, (*Tort, injuſtice qu'on fait à quelqu'un.* Injuria, æ, fœm. *Cic.* KRZYWDA nieſłuſznuść nieſprawiedliwość.

Faire injure à quelqu'un qui ne le mérite point. Immerenti facere injuriam. *Ter.* Niewinnemu krzywdę czynić. **C'eſt faire injure à la vérité que de la vouloir farder.* Veritati facit injuriam, quiſquis eam ceruſsà fucoque oblinit. *Cæſ.* *Krzywdę czyni prawdzie kto ią udaie ſtroi, farbuie zdobi. **Vous me faites injure de me croire capable de cela.* Injurius es mihi, qui de me id ſuſpiceris. *Krzywdę mi czynisz ták o mnie rozumieiąc.

Agir contre quelqu'un pour raiſon d'injures. Agere contra aliquem injuriarum. Prawować ſię o krzywdy. **J'ay action contre vous pour l'injure que vous me faites.* Una eſt mihi tecum injuria. *Ter.* *Mam álbo będę miał ſprawę z robą o tę krzywdę ktorą mi czyni z. **Condamner quelqu'un pour raiſon d'injures.* Damnare aliquem injuriarum. *Cic.* *Osądzić kogo y ſkazać ná nágrodzenie krzywd.

INJURE au ſingulier & au plurier. *Injures du temps & de la fortune.* Injuriæ, arum, f. plur. Cœli intemperiæ, arum, f. plur. *Cat.* Intemperies, iei. f. Intemperantia, æ, f. *Colum.* Inclementia, æ, f. *Virg.* PRZYKROSC czaſu ſzczęścia, pory, pogody.

INJURIER *quelqu'un*, V. act. (*Luy dire des injures, l'outrager de paroles, & de maledictions.*) Convicium alicui facere *ou* dicere. *Cic. Plaut.* Conviciis proſcindere. *Plin.* Convicia alicui ingerere. *Hor. Cic.* LZYC kogo ſłowami przykremi obrazić.

INJURIEUSEMENT, adv. (*Outrageuſement.*) Contumelioſè. *Cic.* Injuriosè. adv. ZELZYWIE.

INJURIEUX, m. INJURIEUSE, f. (*Outrageux.*) Contumelioſus, a, um. *Cic.* ZELZYWY ZELZYWA.

INJURIEUX, (*Qui dit des injures.*) injurioſus, a, um. Injurius, a, um. *Cic. Plaut.* LZĄCY Potwarca.

INJUSTE, adject. m. & f. (*Qui n'eſt pas juſte, qui eſt contraire à la juſtice.*) Injuſtus. Iniquus, um. Injurius, a, um. *Cic.* NIESPRAWIEDLIWY. * *C'eſt une choſe injuſte d'acheter quelque choſe d'une perſonne contre ſon gré.* Ab invito emere injurioſum eſt. *Cicer.* *Rzecz to nieſprawiedliwa kupować cood kogo przeciwko woli iego.

INJUSTEMENT, adv. (*Avec injuſtice.*) Injuſtè. Injuriosè. Iniquè. adv. Injuriâ. abl. Contra fas. *Cic.* NIESPRAWIEDLIWIE nieſłuſznie.

IEJUSTICE, ſubſt. f. (*Vice contraire à la juſtice.*) Injuſtitia, æ, f. Iniquitas, atis, f. *Cic.* NIESPRAWIEDLIWOSC krzywda nieſłuſzność. **Faire injuſtice à quelqu'un.* Alicui facere injuriam. *Cic.* *Nieſpawiedliwość krzywdę komu czynić. **Elles ont beſoin de voſtre ſecours, on leur fait une injuſtice horible contre toute ſorte de droit, & on les maltraitte indignement.* Tui indigentes ſunt auxilii, his enim adversù jus inſignitè injuria facta eſt & indignitè injuria facta eſt & indignè afflictantur. *Plaut.* *Potrzebuią y wzywaią pomocy twoiey, ſtrasżna ſię im krzywda dzieie przeciwko wſzelkiey ſłuſzności, y niegodnie ſię zniemi źle obchodzą.

ON DIT auſſi par maniere de compliment, *Je vous prie de ne me pas faire l'injuſtice de croire que je vous aye oublié.* Ne tibi perſuadeas me tui eſſe oblitum. MOWIĄ też przez komplement, proſzę mi tey krzywdy nieczynić ábym miáł zápomnieć powinney &c.

INNOCEMMENT, (*on prononce* inoſſamant.) adv. (*Sans crime, ſans malice, ſans aucun mauvais deſſein.*) Citra ſcelus Sine dolo malo. NIEWINNIE nic złego áni opacznego niemyśląc nieuważnie. **Il a dit cela innocemment.* Hoc verbum imprudenti excidit. *Cic.* *Rzekł to niewinnie nieuważnie. **Il a fait cela innocemment.* Id fecit ſine dolo malo. *Uczynił to niewinnie nieuważnie.

INNOCENCE, (*on prononce* inoſſance.) ſubſt. f. (*Habitude de l'ame, qui ne fait point de mal, & qui ne veut nuire à perſonne.*) Innocentia, æ, fœm. *Cicer.* NIEWINNOSC proſtota ſzczerość.

INNOCENCE, (*Pureté de l'ame, intégrité dans ſa vie & dans ſes mœurs.*) Innocentia, æ, f. Integritas, atis, fœm. *Cic.* NIEWINNOSC czyſtość ſerca. **S'obliger à garder ſon innocence.* Sibi legem innocentiæ indicere. *Cic.* *Obowiązać ſię do chowania y przeſtrzegania niewinności ſwoiey.

INNOCENT, (*on prononce* inoſſant.) m. INNOCENTE, fœm. Innocens, entis, omn. gen. Innoxius, a, um. Integer. Vitæ integer, gra, grum. Innocuus, a, um. NIEWINNY, NIEWINNA proſty nieuważny.

INNOCENT *d'une faute*, (*Qui n'eſt point coupable.*) Infons. A culpâ remotus, a, um. *Cic.* NIEWINNY w czym nie czniący ſię do czego.

Eſtre innocent d'un crime. Culpâ carere. *Cicer. ou* vacare. *Quint.* Niewinny grzechu.

INNOCENT ſe dit auſſi (*d'un niais.*) infans, antis, m. Vervex *ou* Berbex. *Plaut Petr.* NIEWINNIĄTKO, proſtaczek nieuważny w francuſkim, ále wpolſkim bierze ſię przeciwnym rozumieniem urągaiąc ſię z kogo iákie niewinniątko!

INNOCENT, (*Simple comme un enfant.*) Verâ ſimplicitate bonus. *Mart.* PROSTACZEK Dubiel dziecka.

INNOMBRABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne ſçauroit nombrer.*) Innumerabilis le. Innumerus. *Cic.* NIEZLICZONY niezliczona niezrachowany.

INNOMBRABLEMENT, adv. (*Sans nombre.*) Innumerabiliter. adv. *Lucr.* NIEZLICZENIE bez liczby.

INNOVATEUR, ſubſt. m. (*Qui cherche à innover.*) Novis rebus ſtudens. *Cic.* NOWYCH rzeczy rozruchow y odmian chciwy.

INNOVATION, ſubſt. f. (*Changement de quelque coutume, & introduction d'une nouvelle.*) Immutatio. *Cic.* ODMIANA w rzeczach obyczaiach y rządach.

INNOVER, V. act. (*Introduire quelque coutume, & changer l'ancienne.*) Novos mores inducere *ou* introducere. *Cic.* NOWE obyczaie y odmiany wprowadzać.

INOBSERVATION, ſubſt. f. (*Inexécution des loix.*) Legum *ou* fœderum neglectio, onis, f. NIECHOWANIE praw zániedbanie.

INONDATION, ſubſt. f. (*Débordement des rivieres qui ſe débordent.*) Eluvio, onis, f. *Cic.* POWODZ wylewanie wod rzek.

INONDER, V. act. (*Noyer* ou *couvrir tout un pays d'un déluge d'eaux.*) Regionem aliquam inundare. *Liv.* ZALAC wodą zátopić zábrać powodzią kray iáki álbo mieyſce.

INONDER ſe dit figurément (*des peuples & des armées, qui ſe débordent, qui viennent en foule dans un pays.*) Irrumpere in aliquam regionem. *Cic.* WOYSKA obce y národy całe Páńſtwo okryły opanowały.

ON LE DIT encore des choſes, *Les vices ont inondé Rome ſous les Empereurs.* Multa vitiria invaſerunt Romam ſub Imperatoribus. *Cic.* NIEPRAWOSC niecnory gorę w Rzymie wzięły y wſzyſtek Rzym opanowały zá Ceſarzow. **Diverſes héréſies ont inondé l'Angleterre.* Multi errores Angliam infecerunt *ou* invaſerunt. * Kácerſtwa rożne opanowały Anglią

INOPINE', m. INOPINE'E, f. adject. (*Qui arrive inopinément, & ſans qu'on s'y attende.*) Inopinatus. Nec opinatus. Improviſus. *Cic.* NIESPODZIANY NIESPODZIANA nád ſpodziewanie nád mniemanie.

INOPINE'MENT, adv. (*Sans qu'on s'y attende*) Inopinatè, Inopinatò. Præter opinionem. *Liv. Cicer.* NIESPODZIANIE.

INOUI, m. INOUIE, f (*Dont on n'a point entendu parler.*) Inauditus, a, um. *Cic.* NIESŁYCHANY nigdy.

INPROMPTU, *ou* UN INPROMPTU, ſubſt. m. terme Latin, qui a paſſé en François pour ſignifier, *Un ouvrage fait ſur le champ.* Z KOPYTA do razu nágle ná prętce. **C'eſt un impromptu.* Extemporalis oratio, f. *Quint.* *To ieſt náprętce zrobione nápiſane mowa do razu niemyśląc.

INQUIET, m. INQUIETTE, f. adject. (*Qui eſt troublé agité de ſoins.*) Inquies Inquietus. *Saluſt Liv.* Solicitus *ou* Sollicitus. *Cic.* NIESPOKOYNY, Nieſpokoyna troſkliwy.

Des eſprits inquiets & remuans. Inquieta ingenia & in res novas avida. *Liv.* Umyſły nieſpokoyne y odmian nowych pragnące. **Il a l'eſprit inquiet & entreprenant* Inquies animo & occaſionum haud ſegnis. *Tacit.* *Umyſłu ieſt nieſpokoynego, y ſpoſobności wſzelkiey chwytaiącego ſię. **J'apprends que vous eſtes inquiet, & que le medecin dit que c'eſt ce qui vous fait mal.* Audio te animo angi, & medicum dicere ex eo te laborare. *Cic.* *Dowiaduię ſię żeś ieſt nieſpokoyny że ſię troſkaſz, á Doktor powiada że to ieſt co ci ſzkodzi. **Un eſprit inquiet pour la gloire.* Anxius gloriæ animus. *Liv.* *Umyſł troſkliwy o ſławę nieſpokoyny

INQUIETER, V. act. (*Chagriner, faire de la peine.*) Inquietare. *Quint.* Aliquem habere *ou* tenere ſolicitum *ou* anxium. *Cic. Plaut.* act. acc POKOIU niedać náprzykrzać ſię uprzykrzać ſię kłocić. **Ma beauté m'inquiete.* Forma me ſolicitum habet. *Plaut.* *Uroda mię moia troſkliwą czyni. **Je ſuis faſché qu'on vous inquiete, touchant la ſucceſſion de voſtre grand' mere.* Te de prædio aviæ exerceri moleſtè fero. *Cic.* *Żal mi że cię kłocą o Babiznę: o ſukceſſyą po Babie.

Il s'inquiete de tout. Omnia habent hunc anxium & ſolicitum. O wſzyſtko ſię troſzcze frafuie kłoci.

INQUIETUDE, ſubſt. fœm (*Peine d'eſprit, chagrin, qui trouble le repos.*) Solicitudo *ou* ſollicitudo. *Liv.* Cura. Angor. *Cic.* NIESPOKOYNOSC, troſka, frafunek, kłopot.

Eſtre agité de diverſes inquiétudes. Magnis curarum undis fluctuari. *Catul.* Magno curarum æſtu jactari. *Virg* Rożnemi nieſpokoynym być troſkami. **Nous paſſons les jours & les nuits en de perpetuelles inquiétudes.* Solliciti ſumus dies ac noctes. *Plaut.* *Dni y nocy pędziemy w uſtawicznych niepokoiach. **Il eſt rempli d'inquiétudes dans la bonne fortune, & plus réſolu dans la mauvaiſe.* Rebus proſperis incertus, & inter adversa melior. Rebus proſperis ambiguus *ou* anxius, & in proſperis conſtantior. *Tacit.* *Wſzczęściu ſię mięſza, w nieſzczęściu odważny. **Combien de peines & d'inquiétudes me donne mon fils?* Quantâ curâ & ſollicitudine me afficit gnatus! *Ter.* *Ják mię troſkliwym czyni ſyn y nieſpokoynym. **Oſtez moy de l'inquiétude où je ſuis.* Diſſolve jam me. *Plaut.* *Uwolniy mię iuż z tych faſołow y troſkow.

INQUISITEUR, ſubſt. m. (*Officier du Tribunal de l'Inquiſition.*) Inquiſitior. INKWIZYTOR Sędzia urzędu Inkwizylyi kacerſkiey.

(Ce mot eſt de Ciceron, pour celuy qui recherche & examine la vie des perſonnes: & c'eſt ce que ſont les Inquiſiteurs dans les Paijs où ce Tribunal eſt eſtabli.) To ſłowo łacińſkie *Inquiſitor* u Cycerona znaczy tego ktory podſtrzega życia y ſpraw ludzkich: y toż czynią Inkwizytorowie w tych Páńſtwach kędy ten urząd ieſt paſtanowiony.

INQUISITION, ſubſt f. (*Enqueſte, information.*) Inquiſitio. INKWIZYCYA wywiadowanie ſię badanie podſtrzeganie.

(On ne ſe ſert de ce mot en noſtre Langue, que dans les

Pays où ce Tribunal eſt eſtabili; car nous diſons *Perquiſition, Faire une perquiſition*, & non pas *Inquiſition*.) W Francuſkim to ſłowo *inquiſition* ſzczegulnie znaczy urząd duchowny w niektorych Państwach wyſadzony dla dochodzenia złakowania kacerſkiey złości, á zaś inkwizycya zá wywiadowanie ſię proſte czego w Francuſkim ieſt *perquiſition, information* w Polſkim *Inkwizycye* w większey liczbie znáczy właśnie urzędowne dochodzenie ſprawy iákiey prawney w Francuſkim *Information* dla informowania ſądu.

INQUISITION pour *Les inquiſiteurs*, ou *les juges qui compoſent ce Tribunal*. Quæſitores, inquiſitores. Quæſitorum collegium. *Cic.* INKWIZYCYA ſąd urząd przeciwko kacerſtwom wyſadzony.

INSATIABILITE', ſubſt. f. Inſatiabilis. *Cic.* NIENASYCONA Chciwość,

INSATIABLE, adject maſc. & fœm. (*Qu'on ne peut raſſaſier.*) Inſatiabilis. Inſatiabilis. Inexplebilis & hoc le. *Cicer.* NIENASYCONY, NIENASYCONA. *(*Ces Adjectifs ſe diſent auſſi au figuré, car on dit* Inſatiabilis animus. *Liv. Un eſprit inſatiable.*) *Niewłaśnie chęć umyſł nienáſycony.

INSATIABLEMENT, adv. Inſaturabiliter. Inſatiabiliter. adv. *Cic. Plin.* NIENASYCENIE bez ſytu.

INSCEU, (*prononcez* INSçU.) qui ſe dit adverbialement, *A mon inſceu, ſans que j'en aye rien ſceu.* Inſciente me. Me ignaro. Me inſcio. *Cic.* BEZ moiey wiadomości bez wiedzy.

INSCRIPTION, ſubſt. f. (*Titre qu'on écrit* ou *qu'on grave ſur le marbre* ou *ſur l'airain.*) Inſcriptio. Epigramma. *Cic.* NAPIS iáki dawny piſany lub ryty ná kamieniu miedzi blaſze karcie &c.

INSCRIPTION *de faux*, terme de Palais, (*lors qu'on ſoûtient quelque acte eſtre faux.*) Scripti in causâ falſi accuſatio. WPIS záđaiąc fałſz prawny termin.

INSCRIRE, V. act. (*Ecrire dans quelque regiſtre.*) Nomen alicujus inſcribere. *Cic.* WPISAC w rejeſtr iáki.

S'INSCRIRE, *Faire écrire ſon nom.* Dare alicui nomen ſuum inſcribendum *ou* deſcribendum. WPISAC ſię imię ſwoie dać wpiſać.

S'INSCRIRE *en faux contre quelque acte.* Aliquid falſi arguere, falſum eſſe dicere *ou* aſſerere. WPISAC ſię w rejeſtr iáki prawny ná fałſzu dowodzenie.*Accuſer quelqu'un d'avoir dit faux.* Edito nomine aliquem falſi accuſare *ou* arceſſere. *Cic.* *Zádać komu fałſz.

INSECTE, ſubſt. m. (*Vermine.*) Inſectum. *Plin.* ROBACTWO przewięźiſte owad.

INSENSE', (*prononcez* inſanſé.) maſc. INSENSE'E, fœm. adject. (*Fou.*) Inſanus. Malè ſanus. Amens. Demens. Mente captus. *Cic. Ter.* GŁUPI ſzalony bez zmyſłow.

INSENSIBLE, (*prononcez* inſanſible.) adject. m. & fœm. (*Qui eſt privé de l'uſage des ſens.*) Senſu carens, entis, omn. gen. Sensûs expers. *Cic.* NIECZUŁY co nie czuie, czucia w ſobie niemaiący, bez czucia bez zmyſłu będący.

Je ne ſuis pas encore tout à fait inſenſible aux plaiſirs. Necdum exarui ex amœnis rebus & voluptariis. *Plaut.* Jeſzczem nie ták zupełnie nie czuły ná roſkoſzy.

INSENSIBLE, (*Qui ne tombe pas ſous les ſens.*) Inſenſibilis & hoc le. *Aul-Gel.* Quod nullo ſenſu percipi poteſt. Inſenſilis & hoc le. *Lucr.* NIECZUŁY co go nie czuć.

INSENSIBLE, (*Qui n'eſt touché de rien.*) Immiſericors, ordis, omn. gen. Durus. Inhumanus. Ferreus, a, um. *Cicer.* Qui nullâ re movetur *ou* afficitur *ou* tangitur. *Cic.* NIECZUIĄCY ktorego nic niedotyka niewzruſzony nie ludzki nieluſtościwy.

J'ay appris par mes diſgraces à n'eſtre point inſenſible aux diſgraces des autres. Miſeriam expertus, diſco miſeris ſuccurrere *Virg.* Náuczyłam ſię z własnych utrapienia, niebyć nieczułym ná cudze nieſzczęśliwości.

INSENSIBLEMENT, (*prononcez* inſanſiblemant.) adv. (*D'une maniere inſenſible.*) Senſim. adv. Sine ſenſu. NIEZNACZNIE powoli.

INSE'PARABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui ne ſe peut ſéparer.*) Quod ſeparari *ou* disjungi *ou* diſtrahi *ou* divelli non poteſt. NIEROZDZIELNY.

INSE'PARABLE ſe dit auſſi (*de deux amis qui ſont toûjours enſemble.*) Comes individuus *ou* aſſiduus, *genit.* comitis individui *ou* aſſidui, m. *Cic.* NIEROZDZIELNA ſtora liga para przyiaźń.

INSE'PARABLEMENT, adv. NIEROZDZIELNIE.*Ils ſont inſéparablement unis.* A ſe invicem disjungi nequeunt. *Nierozdzielenie ſą złączeni.

INSE'RER, V. act. (*Faire entrer délicatement une choſe dans une autre.*) Inſerere. immittere. *Liv. Plaut.* WPRAWIC gładko iedno w drugie wſadzić włożyć.

Inſérer quelque hiſtoire dans un ouvrage. Inſerere *ou* interponere aliquam hiſtoriam in aliquo opere. *Cicer. Phad.* Włożyć hiſtoryą iaką w mowie w piſaniu w księgę &c.

INSERTION, ſubſt. f. comme *Les diverſes inſertions des nerfs qui ſont enlacez les uns dans les autres.* Nervorum implicatio. *Cic.* Powikłanie żył w ciele między ſobą związanych

INSIGNE, adject. m. & f. (*Remarquable, excellent, qui ſe fait diſtinguer des autres.*) Inſignis & hoc inſigne, adject. *Cic.* ZNACZNY znakomity.

INSINUANT, maſc. INSINUANTE, fœm. (*Qui s'inſinuë dans les eſprits.*) In animos hominum facilè influens. *Cic.* WKRADAIĄCY ſię wpadaiący przypadaiący do ſerca.

INSINUATION, ſubſt. f. (*Maniere artificieuſe de gagner la bienveillance des auditeurs.*) Inſinuatio. Oratio quâdam diſſimulatione & circuitione obſcurè ſubiens auditoris animum. *Cic.* ZIEDNANIE ſobie ſłuchacza.

C'eſt une figure de Rhetorique.) Kſztáłt mowy Kraſomowſkiey.

INSINUATION, (*Enregiſtrement.*) Alicujus rei in publicas tabulas relatio, onis, f. PODANIE do Akt wpiſanie w księgi inſerowanie ingroſſowanie.

INSINUER, V. act. (*Couler, faire entrer doucement, & ſans qu'on s'en apperçoive, une choſe dans l'eſprit.*) Aliquid animis hominum inſtillare. *Horat. Quint.* NAPOMKNĄĆ komu co nieznacznie oſtrożnie námienić oczym.

(Horace a dit *Præceptum inſtillare auriculis*: on le trouve auſſi dans le ſens naturel, Répándre, faire entrer goute à goute, *Senſim inſtillatus humor.* Quint.) Wpuſczać kapkami puſczać kapka zá kapką kropla zá kroplą ſączyć.

S'inſinuer dans l'amitié d'une perſonne, gagner ſon amitié par addreſſe. In amicitiam *ou* in familiaritatem alicujus irrepere, *ou* ſe inſinuare. act. *Plaut. Cic.* Zálecać ſię w przyiaźń ludzką przyiacioł ſobie czynić. *S'inſinuer dans les cœurs.* Hominum animos ſubire. *Serca pozyſkać ludzkie.

INSINUER, *Enregiſtrer quelque acte.* Inpublicas tabulas inſtrumentum aliquod referre. *Liv.* W KSIĘGI wpiſać ingroſſować inſerować.

INSIPIDE, adject m. & f. (*Fade, qui n'a rien de piquant ou d'acide.*) Saporis expers, ertis, omn. gen. Sapore carens. NIESMACZNY nieprzyiemny ſmaku niemaiący.

Une viande inſipide. Cibus nullius ſaporis, In quo nullus eſt ſapor. Potrawa nieſmaczna.

INSIPIDE ſe dit au figuré, (*des choſes, où il n'y a point de ſel ni aucune pointe d'eſprit.*) Fatuus. inſulſus. inſipidus, a, um. *Ter. Aul-Gell.* NIESMACZNO co do piſm mow niewłaśnie. *C'eſt un eſprit inſipide.* Inſulſum eſt ingenium. *Plaut.* *Dowcip nieſmaczny nieprzyiemny głupi.

INSIPIDITE', ſubſt fœm. (*Gouſt inſipide.*) Guſtus hebes, *genit.* guſtûs hebetis, maſc. NIESMACZNOSC co do potraw y ſmaku.

INSIPIDITE *d'un ouvrage d'eſprit.* Inſulſitas, atis, f. *Cic.* NIESMAK co do dowcipu mowy piſania.

INSISTER, V. neut. (*Demander avec inſtance, preſſer fort, ne ſe point relaſcher de quelque prétenſion.*) In petione alicujus rei perſeverare *ou* perſiſtere *ou* pertendere. n. *Liv. Cic.* USADZIC ſię ná co opierać ſię uprzeć ſię nálegać nápierać ſię domagać ſię.

INSISTER *fort ſur une choſe.* Alicui rei *ou* in re aliquâ inſiſtere, neut. *Cic.* USADZIC ſię bardzo ná co, ná czym, domagać ſię mocno czego.

INSOCIABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui n'eſt pas ſociable, avec qui on ne peut avoir de ſocieté.*) Inſociabilis. *Liv.* NIETOWARZYSKI niezgodny odludek. *Il eſt d'une humeur inſociable.* Inſociabilis eſt omnibus. *Liv.* *Humoru iest odludnego.

INSOLEMMENT, (*on prononce* inſolamant.) adv. (*Avec inſolence.*) Inſolenter. Arroganter. Superbè. Ferociter. adv. *Cic.* HARDO zuchwale pyszno.

INSOLEMMENT, (*Sans reſpect, ſans retenuë effrontément.*) Inſolenter. Petulanter. Protervè Procaciter. adv. *Cic. Ter.* ZUCHWALE bez wſtydu roſpuſtnie.

INSOLENCE, (*on prononce* inſolance.) ſubſt. f. (*Arrogance, fierté.*) Inſolentia. Arrogantia. Superbia. Ferotia. *Cic.* HARDOSC buta duma.

INSOLENCE, (*Façon d'agir* ou *de parler inſolente ſans retenuë & pleine d'effronterie.*) Inſolentia. Petulentia. Protervitas. Procacitas. *Cic.* ZUCHWAŁOSC nieſkromność niewſtyd śmiałość bez wſtydu.

INSOLENT, (*prononcez* inſolant.) m. INSOLENTE, f. (*Arrogant, fier.*) Inſolens. Arrogans. *Cicer. Liv.* HARDY hardy dumny byſtry.

INSOLENT, (*Qui eſt ſans reſpect.*) Inſolens. Protervus. Petulans Procax. *Cic.* SMIAŁY zuchwały beſpieczny názbyt

Il eſt inſolent en injures. Immodicus linguâ. *Tacit.* Zuchwały w ſłowach. *Les ames baſſes ſont inſolentes dans la bonne fortune, & conſternées dans la mauvaiſe.* Demiſſi & abjecti animi, ut proſperas res, ſic adverſas immoderate ferre. *Cicer.* *Podłe umyſły w ſzczęściu hardzieią w nieſzczęściu truchleią.

Comme les Bourgeois ſont inſolents dans la proſpérité, ils s'eſtoient railiez d'eux.) Ut ſunt procacia urbanæ plebis ingenia, petulantibus jurgiis illuſerant *Tacit.* Jáko to mieſzczanſkowie hardzieią w ſzczęściu, urągali ſię z nich. *Il eſt devenu ſi inſolent, qu'on ne le peut plus ſupporter.* Tantos ſpiritus, tantamque arrogantiam ſumſit, ut ferendus non videatur *Cæſ.* Eò proceſſit inſolentiæ, ut nullo modo ſit ferendus. * Ták zhardział że to iuż rzecz ieſt nieznośna.

INSOLVABLE, adject maſc. & fœm. (*Qui ne peut payer ce qu'il doit.*) Qui ſolvendo non eſt. *Cic.* CO niema ſkąd zápłacić ſtracony.

INSOMNIE, ſubſt. f. (*Difficulté de pouvoir s'endormir.*) Inſomnia, æ, fœm. *Ter.* Vigiliæ, arum, fœm plur. NIESPANIE ſnu ſtracenie. *L'eau dans laquelle on a fait bouillir des choux eſte l'inſomnie.* Vigilias tollit decocta aqua braſſica. *Plin.* *Kapuſta warzona w wodzie ieſt dobra od nieſpania. *Cauſer une inſomnie.* Inſomnia facere *Plin.* * Sen tracić nieſpanie czynić. *Qui eſt ſujet aux inſomnies.* Inſomnioſus, a, um. *Cat.* *Skłonny do ſnu ſtracenia do nieſpania.

INSOUTENABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qu'on ne peut défendre, ni ſoûtenir.*) Quod defendi non poteſt. PRZYCZYM ſię utrzymać niepodobna. *Cette opinion eſt inſoutenable.* Hæc opinio defendi non poteſt. *Przytym zdaniu, álbo tego zdania utrzymać niemożna.

INSPECTEUR, ſubſt. maſc. (*Qui a veuë* ou *inſpection ſur les perſonnes & ſur les choſes.*) Inſpector, oris, m. *Plin.* DOZORCA.

INSPECTION, ſubſt f. (*Attache de la veuë ſur une choſe.*) Inſpectio, f. Intuitus. *Quint Plin.* DOZOR przypatrowanie ſię upatrowanie. *Avoir inſpection ſur quelque ouvrage.* Alicui operi attendere. *Plaut Plin-Jun.* *Mieć dozor nad robotą iáką. *Avoir inſpection ſur quelqu'un.* Inſpicere homines, *ou* vitas hominum. *Plin-Jun. Ter.* *Mieć dozor nád kim.

INSPIRATION, ſubſt. f. (*Lumiere celeſte, mouvement qui vient de Dieu, qui excite & qui donne la force de faire le bien & de fuir le mal.*) Divinus afflatus, *genit* divini afflatûs, m. Cœleſtis mentis inſtinctus, *genit.* cœleſtis inſtinctûs, m. *Cicer.* NATCHNIENIE wnętrzne pobudka do dobrego wiedząca odwodząca od złego.

Prédire l'avenir par une inſpiration divine. Inſtinctu afflatuque divino futura prænuntiare *Cic.* Przyszłe rzeczy opowiadać z natchnienia Boskiego.

INSPIRER, V. act. (*Mettre dans l'ame certaines connoiſſances & certains mouvemens.*) Afflatu divino mentem alicujus concitare *Cic.* Aliquid alicui inſpirare, (o,a, avi, atum.) act. NATCHNĄĆ oświecić poruszyć wnętrznie. *Eſtre inſpiré de Dieu.* Divino ſpiritu afflari *ou* concitari. paſſ. *Cicer.* *Być natchnionym od Boga.

INSPIRER ſignifie auſſi, *Eſtre cauſe d'une choſe, Exciter à la faire.* Inſpirare aliquid alicui. Aliquem ad aliquid incitare *ou* concitare. *Cic.* POBUDZIC wzbudzić kogo do czego námowić prywieść. *L'âge leur inſpirera cette paſſion aſſez tôt.* Ætas illos ſatis acuet. *Ter.* *Sam wiek ich do tego pobudzi dość prędko. *Elle inſpira bien tôt à ce jeune homme ſa témerité.* Celeriter adoleſcentem ſuæ temeritatis implevit. *Liv.* *Przywiodła wprawiła prędko tego młodzieńca w ſwoią nierozmyślność y płochość.

ON DIT encore qu' *Un Avocat doit inſpirer la compaſſion dans le cœur des juges, doit les animer, les porter à la compaſſion.* Debet orator commendare miſericordiam judici. *Quint.* Debet orator adducere *ou* inducere judicem ad miſericordiam Debet orator movere judici miſericordiam. *Cic.* PATRON politowanie w ſędziow ſercach wzbudzić powinien, do politowánia ſędziow przywieść.

INSPRUK, (*Ville capitale du Tirol ſur l'Inn.*) Oenipons, *genit.* Oenipontum. INSPRUK Miaſto głowne ſtołeczne Tyrolu nád rzeką Inną.

Qui eſt d'Inſpurk. Oenipontanus. Z Inſpruku.

INSTABILITE', ſubſt. fœm. (*Inconſtance.*) Inſtabilitas. *Plin.* NIESTATECZNOSC lekkość płochość. *Ce ſont de grands exemples de l'inſtabilité de la fortune, qui éleve les uns & abaiſſe les autres.* Magna documenta inſtabilis fortunæ ſumma & ima miſcentis. *Tacit.* *Wielkie to przykłady nieſtateczności ſzczęścia ktore iednych wynoſi á drugich poniża.

INSTALLATION, ſubſt. f. (*L'action d'inſtaller quelqu'un dans quelque charge.*) Actus quo quis in aliquo munere conſtituitur, *ou* quo in alterius locum alius ſufficitur. *Var. ad Cicer.* OSADZENIE poſtanowienie kogo ná mieyſcu ná urzędzie ná mieyſcu czyim.

INSTALLER *quelqu'un dans une charge*, V. act. Aliquem in aliquo munere conſtituere. *Cic.* OSADZIC kogo ná urzędzie.

Inſtaller quelqu'un en la place d'un autre. Aliquem in alterius locum ſufficere *Liv. ou* ſubſtituere. *Cic.* Oſadzić kogo ná mieyſce inſzego.

INSTAMMENT, adv. (*Avec inſtance.*) Etiam atque etiam. Impensè adv. Majorem in modum. Enixè. *Cic.* USILNIE bardzo uſilnie wielce.

INSTANCE, ſubſt fem. (*Preſſante pourſuite de ce qu'on deſire obtenir.*) Contentio Efflagitatio, onis, f, Efflagitatus, ûs, m. *Cic.* USILNOSC uſilna prożba.

A mon inſtance. Me flagitante. Me efflagitante. Efflagitatu meo. abl. *Cic.* Zá uſilną prożbą ná moię prożbę przyczynę.

Faire inſtance, preſſer, pourſuivre. Inſtare. Urgere ut aliquid fiat. *Cic.* Contendere. Uſilnie nálegać oco. * *Il faiſoit inſtance pour demeurer en Gaule.* Omnibus precibus contendebat ut in Galliâ relinqueretur. *Cæſ.* * Uſilnie ſię ſtarał, proſił áby go we Francyi zoſtawiono.

INSTANCE, (*Objection par laquelle on preſſe une dificulté.*) Id quod objicitur. NALEGANIE nácieranie.

INSTANCE en terme du Barreau ſignifie *Un procès qui eſt pendant.* Actio, onis, f. Cauſa, æ, f. SPRAWA w ſądzie iákim ná terminie záwieſzona. * *L'inſtance eſt perie.* Periit cauſa. *Cic.* *Termin upadł.

INSTANT, m. INSTANTE, f. (*Preſſant fortement.*) NALEGAIĄCY NACIERAIĄCY mocno oco. * *Des inſtantes prieres.* Enixæ preces, *genit.* enixarum precum, f. pl. Vehemens obſecratio *ou* obteſtatio, f. * Mocne uſilne prożby. *Inſtante ſollicitation.* Aſſidua & acris ſollicitation, ſœm. *Mocne uſilne námowy náleganie.

INSTANT, ſubſt. m. (*Moment de temps.*) Temporis momentum, i, n. *ou* punctum, i, n. *Cic.* MOMENT punkt czaſu. * *Chaque moment.* Singulis momentis. Unoquoque momento. abl. *Cic.* *Káżdego momentu co moment.

A l'inſtant, Au meſme inſtant, Dans le meſme inſtant. In ipſo temporis articulo. Eodem puncto temporis. Eodem momento abl. *Cic. Ter.* Wtym punkcie, wtenże punkt, wtenże ſam moment.

Dans un inſtant. Intra exiguum momentum. *Sen.* Momento. abl. *Liv.* Zá moment, w momencie.

A L'INSTAR, terme Latin qui ſe dit adverbialement en ces façons de parler. NAKSZTAŁT. *On a crée de nouveaux Officiers à l'inſtar des anciens.* Novi magiſtratus creati ſunt, inſtar antiquorum. * Poſtanowiono Urzędnikow nákſztałt przeſzłych.

INSTAURATION, ſubſt. f. (*Rétabliſſement.*) Inſtauratio, onis, f. *Cic.* Inſtitutio, onis, f. *Cic.* ODNOWIENIE ponowienie, záczęcie, przywrocenie. *Le courage de Judas Machabée parut à l'inſtauration de Jeruſalem.* Judæ Machabæi virtus enituit maximè in inſtaurando templo Jeruſalem. *Odwaga męſtwo Machabeuſza pokazało ſię zá przywroceniem Kościoła y Jerozolimy.

INSTIGATION, ſubſt f. (*L'action de pouſſer & d'animer quelqu'un à une choſe.*) Inſtigatio. onis, f. *Auct. ad Heren.* PODBUDZANIE podmawianie podbudzanie.

INSTIGATEUR, ſubſt. m. (*Qui pouſſe & qui anime à une choſe.*) Inſtigator, oris, m. *Pap.* Impulſor, oris, m. *Ter.* Inſtinctor, oris, m. *Tacit.* PODSZCZUWACZ podmawiacz podbudzca pokuſa Juſtygator.

INSTIGATRICE, ſubſt. f. Concitatrix, icis, fœm. *Plin.* PODSZCZUWACZKA podbudzicielka inſtygatorka.

INSTILLER, V. act. (*Laiſſer tomber goute à goute.*) Inſtilare, (o, as, avi, atum.) act. acc. SĄCZYC kroplami.

(Mot d'un rare uſage.) Słowo Francuſkie rzadkie wużywaniu.

INSTINCT, ſubſt. m (*Sagacité naturelle qu'ont les animaux pour ſe conduire & rechercher ce qui leur eſt propre.*) Inſtinctus, ûs, m. *Cic.* Naturæ ductus, quo aguntur animantes. vis inſita, *genit*, vis inſitæ, f. impreſſa animantibus à naturâ incitatio *ou* permotio, fœm. NATCHNIENIE pochop przyrodzony bydląt y zwierząt do tego co im ieſt z przyrodzenia ich przyzwoite.

INSTITUER, V. act. (*Fonder, eſtablir.*) Inſtituere. Conſtituere. *Cic.* POSTANOWIC założyć. **Inſtituer un tuteur à des enfans orphelins.* Tutorem filiorum orbitati inſtituere. *Cic.* *Poſtanowić náznaczyć opiekuna ſierotom máłym. **Des jeux, des feſtes* Inſtituere ludos. Dies feſtos. *Quint. Cicer.* *Poſtanowić Jgrzyſka święta ochoty. **Des magiſtrats.* Creare magiſtratus. *Cicer.* *Poſtanowić urzędy.

INSTITUER *quelqu'un ſon héritier* ou *ſon légataire univerſel.* Heredem aliquem ex aſſe inſtituere. *Plin-Jun.* POSTANOWIC kogo dziedzicem wſzyſtko mu zápiſawſzy.

INSTITUT, ſubſt. m (*Regle qui préſcrit un certain genre de vie.*) Vitæ quoddam inſtitutum, n. POSTANOWIENIE ſtan życia Reguła Zákon.

INSTITUTS, ſubſt. m. au plurier. (*Livre qui contient les Principes du Droit Romain, & qui compoſe le derniere partie du Corps de Droit.*) Inſtitutiones. pl. Inſtituta, n pl. *Cic.* KSIĘGA prawa świeckiego Rzymſkiego iedna ze czterech z ktorych ieſt złożone wſzyſtkie Prawo świeckie ná zwana *Inſtitucye.*

(On les appelle Inſtituts de Juſtinien, parce qu'ils ont eſté faits du temps de cét Empereur par les ſoins de Trébonien en quatre livres. Zowią Jnſtitucye Juſtyniana bo zá tego Cesarza zá ſtaraniem Trebonianina Uczonego w prawie człowieka są zebrane w czery Księgi.

INSTITUTEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui inſtituë, qu eſtablit une choſe.*) Inſtitutor. Ten co poſtanawia zákłada.

INSTITUTION, ſubſt. f. (*Etabliſſement de quelque ſocieté, de feſtes & cérémonies.*) Conſtitutio. *Cic.* POSTANOWIENIE założenie czego.

INSTRUCTIF, m. INSTRUCTIVE, f. (*Qui eſt propre pour enſeigner.*) Ad docendum aptus *ou* accommodatus *ou* idoneus, a, um. NAUKĘ w ſwobie máiący zámykaiący náukę.

Un diſcours fort inſtructif. Oratio documentis abundans. Mowa wiele náuk w ſobie zámykaiąca bardzo uczona rozumna

INSTRUCTION, ſubſt. f. (*L'action d'inſtruire.*) Inſtitutio, onis, f. *Cic.* NAUKA nauczanie.

INSTRUCTION, (*Preceptes, enſeignement.*) Præceptum. Documentum. Præceptiones. *Cic.* NAUKA Opiſanie

INSTRUCTIONS, (*qu'on donne a un Ambaſſadeur pour négocier la paix.*) Mandatum, i, n. JNSTRUKCYE Poſłowi względem poſelſtwa punkta ktore mu są zlecone **Donner des inſtructions à quelqu'un, touchant quelque grande affaire.* Dare alicui mandata de magnis rebus. *Cic.* Inſtruere aliquem mandatis. *Liv.* *Jnſtrukcye potrzebne dać kumu w ſprawie iákiey wielkiey. * *Suivre ſes inſtructions.* Facere mandata. *Quint.* Quod eſt in mandatis exequi. *Cic.* * Przeſtrzegać inſtrukcyi ſwoiey y oney ſię trzymać.

INSTRUCTION *d'un procès.* Litis ordinatio, onis, f. SPRAWY porządkiem opiſanie do ſądu

INSTRUIRE *quelqu'un.* V. act. (*L'enſeigner, comme les maiſtres font leurs diſciples.*) Aliquem docere. Inſtituere. Erudire. UCZYC náuczać.

Se faire inſtruire par quelqu'un. Dare ſe in alicujus diſciplinam. Se dare docendum. *Cic.* Se inſtituendum dare *ou* tradere. Oddać ſię w náukę komu. **Il eſt inſtruit par nature & par art à cacher ſes ſentimens.* Ad diſſimulationem naturâ & arte factus eſt. *Tacit.* *Náuczył ſię y z przyrodzenia y z umyſłu pokrywać myśli ſwoie.

Elles ont eſté toutes inſtruites à mal faire dans la meſme eſcole. In eodem ludo doctæ ſunt omnes ad malitiam. *Terent.* Wſzyſtkie w iedney ſzkole ſię uczyły złe broić.

INSTRUIRE, (*Donner des inſtructions.*) Præcepta *ou* mandata alicui dare. *Cic.* JNSTRUKCYE dać poſłowi &c. zlecić.

Nous avons donné plus d'inſtructions de bouche à noſtre Lieutenant, à deſſein qu'elles fuſſent plus ſecretes, & nous plus aſſurés Plura verbo, quàm ſcripturâ mandata dedimus, ut te-

ctiùs ad vos perferrentur, & nos eſſemus tutiores. *Cic.* Więcéyśmy uſtnie zlecili námieſtnikowi náſzemu ták dla ſekretu większego iáko też y pewności náſzey.

INSTRUIRE *un procès*, (*En faire ou dreſſer les procédures.*) Litem inſtruere. *Cic.* SPRAWĘ porządnie ułożoną ſpiſać. *Statum Kauzy* zowiemy.

INSTRUIT, m. INSTRUITE, f. (*Enſeigné.*) Doctus. Inſtructus. Eruditus. *Cic.* NAUCZONY NAUCZONA wyuczony wiadomy. **Inſtruit dans la diſcipline des Stoïques,* Ex Stoïcorum diſciplinâ doctus. *Cic.* *Wyuczony w ſzkole ſtoickow. **Inſtruit à mépriſer la mort.* Inſtructus ad mortem contemnendam. *Cic.* *Náuczony niebać ſię śmierci ále ią ſobie lekce ważyć. **Mieux inſtruit de la philoſophie, du droit civil & de l'hiſtoire.* Inſtructior à philoſophiâ, à jure civili & ab hiſtoriâ. *Cic.* *Biegły w Filozofii, prawie świeckim, y Hiſtorii. **Inſtruit à mal faire.* Ad malitiam doctus. *Plaut.* *Wycwiczony w złym.

INSTRUMENT, (*on prononce* inſtrumant.) ſubſt. m. (*Outil qui ſert à quelque art* ou *ſcience.*) Inſtrumentum. *Cic.* INSTRUMENTA do rożnych kunſztow y Rzemiołł Służące ſtatki narzędzia

Les inſtruments ou *les ontils qui ſervent à l'agriculture.* Inſtrumenta ruſtica. *Var.* Jnſtrumenta ſtatki goſpodarſkie rolne.

Inſtruments des vaiſſeaux. Navis armamenta. plur. *Plin.* Jnſtrumenta ſtatki okrętowe do porządku okrętow należące.

LES INSTRUMENTS *dans la muſique*, (*comme l'orgue, le luth*, &c.) Inſtrumenta Muſica. JNSTRUMENTA muzyczne.

JOUEUR *d'inſtrumens*, (en général.) Qui muſicis organis canit. MUZYKANT ná inſtrumentach rożnych graiący. Jnſtrumentaliſta.

Joueur d'inſtrumens à cordes. Fidicen. *Cic.* * Skrzypek baſetliſta, Lutniſta Cytrzyſta Arfiſta Cymbaliſta Klawikordziſta &c. co gra ná iákim inſtrumencie ſtrony máiącym. *JOUEUSE *d'inſtrumens à cordes.* Fidicina. *Ter.* *Tá co gra ná iákim inſtrumencie náwiązanym ſtronami Lutniścina &c.

FAISEUR *d'inſtrumens de muſique.* Muſicorum inſtrumentorum opifex ou artifex. SKRZYPEK, lutniſta, Arfiſta &c. ten co iákie inſtrumenta robi.

INSTRUMENT ſignifie encore au Palais, *Vn acte public qu'on produit en juſtice* Inſtrumentum litis. *Suet.* JNSTRUMENT dokument papier muniment.

INSTRUMENT ſe dit au figuré, *Cette perte a ſervi d'inſtrument à ſa fortune.* Hac clade in altum ſublatus eſt. JNSTRUMENT *niewłaśnie* pomoc, Tá ſtrata to nieſzczęście iáko ſzkoda była mu pomocą inſtrumentem do ſzczęścia dálszego.) *Cic.*

INSRUMENTER, V. n. (*prononcez* inſtrumanter.) dit parmi les ſergents, pour *Faire des actes de judicature.* Scribere inſtrumenta. abl. JNSTRUMENTA Exemplary wypiſy munimenta prawne ſpiſywać układać wpiſywać.

INSUFFISAMMENT, adv. (*D'une maniere qui n'eſt pas ſuffiſante.*) Non ſufficienter. adv. *Vlp.* NIEDOSTATECZNIE.

INSUFFISANCE, ſubſt. f. (*Incapacité.*) Inſcitia. Imperitia. NIEDOSTATECZNSC nieſpoſobność niezgodność.

INSUFFISANT, m. INSUFFISATE, adject. (*Qui ne ſuffit point.*) Non ſufficiens. NIEDOSTATECZNY nieſpoſobny niezgodny.

INSUFFISANT, (*Ignorant*) Inſcius. Imperitus, *Cic.* NIEDOSTATECZNY niezgodny do czego proſtak nieświadomy.

INSULAIRE, adject. m. & f. (*Des Iſles.*) Inſularis. *Plin.* ZWYSPY wyſpowy.

INSULTE, ſubſt. fœm. (*Outrage, affront qu'on fait à quelqu'un.*) Inſultatio, onis, fœm. *Quint.* Ludibrium, neu. *Cicer.* Probrum, bri, *Plaut.* SYDERSTWO urąganie złe. nie. **Faire une inſulte à quelqu'un de gayeté de cœur.* Ultro probris aliquem afficere. *Plaut. Cic.* *Niewinnie umyślnie ſobie z kogo ſzydzić łżyć go.

INSULTER *quelqu'un*, V. act. (*Se moquer de lui, lui faire inſulte,*) Alicui *ou* aliquem inſultare. *Liv. Sallu.* SZYDZIC z koko ſzyderſtwo zniego ſtroić urągać ſię. * *Inſulter à la miſere d'autuy.* Inſultare malis. *Stat.* * Urągać ſię z nędzy cudzey. **N'inſultez point à nos miſeres.* Noli ſuggillare miſerias noſtras. *Petr.* Noli illudere noſtris miſeriis, *Cic.* *Nieurągay ſię z biedy náſzey. **A ma réputation.* Detrimento exiſtimationi meæ. *Cic.* *Nie paſtw ſię nád imieniem moim, nád ſławą moią. **On inſulta meſme à leur mort.* Peremtis ludibria

ludibria addita. *Tacit.* *Urągano ſię náwet paſtwiono ſię nád umarłemi poich śmierci.**Il eſtoit accuſé d'avoir inſulté avec mépris au corps du general.* Ducis corpus illuſiſſe dicebatur. *Tacit.* *Obwiniono go że ſię urągał y paſtwił nád trupem Hetmana. **Inſulté par des railleries piquantes.* Aſperis facetiis illuſus. *Tacit.* *Wyſzydzony uſzczypliwemi zártami.

Il avoit inſulté inſolemment les aigles & nos enſeignes, il s'en eſtoit raillé. Signis & aquilis per ſuperbiam illuſerat. *Tacit.* Urągał ſię y zuchwale ſzydził z znakow y chorągwi náſzych.

INSULTER *une place*, (*La prendre d'emblée.*) Primo impetu urbem expugnare. *Cæſ.* NAIAZDEM zá pierwſzym ſzturmem miáſto odebrać wpaść w nieprzez rumy y obaliny.

INSUPPORTABLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne ſçauroit ſupporter.*) Intolerabilis. Intolerandus. *Cic.* NIEZNOSNY nieznoſna.

Vne douleur inſupportable. Dolor impatibilis. *Cic.* Bol nieznoſny. **It eſt inſupportable aux autres, & à charge à luy-meſme.* Sibi & aliis eſt oneri. *Liv.* *Jnſzym nieznoſny, ſobie ciężki.

Vn froid inſupportable. Intolerabile frigus. *Cic.* Zimno nieznoſne. **Vn hiver inſupportable.* Hiems intoleranda. *Liv.* *Zima nieznoſna. * *Vne cruauté inſupportable.* Intoleranda ſævitia *Liv.* *Okrucieństwo nieznośne.

INSUPPORTABLEMENT, adverb Inrolerabiliter. Odioſè. Intoleranter. adv. *Cic.* NIEZNOSNIE.

INSURMONTABLE, adject. m. & fem. (*Qu'on ne peut vaincre ni ſurmonter.*) Inſuperabilis Inexuperabilis. NIEZWYCIĘZONY nieprzebyty.

INTARISSABLE, adj. m. & f. (*Qu'on ne peut tarir.*) Inexhauſtus. *Virg.* NIEPRZEBRANY niewyſychaiący.

INTE'GRE, adject. m. & f. (*Entier, qui n'a point eſté violé.*) Integer. SZCZERY poczciwy nienaruſzony nietykany. **Vn homme integre & ſans vice* Integer vitæ & ſceleris purus. *Hor.* *Człowiek poczciwości nienaruſzoney.

INTE'GRITE', ſubſt. f. (*Probité, innocence.*) Integritas. Vitæ integritas. *Cic.* CAŁOSC niewinność poczciwość.

INTELLECT, ſubſt. m. (*Faculté de l'ame qu'on appelle entendement.*) Mens, *genit.* mentis, f. Intelligentia, æ, f. *Cic.* ROZUM.

(Terme des Philoſophes.) Termin filozoficzny francuſki.

INTELLECTUEL, m. INTELLECTUELLE, f adject. comme *L'ame intellectuelle.* Animus intelligens, *genit.* animi intelligentis, m. ROZUMNY ROZUMNA, Duſza, rozumna.

Vertu intellectulle. Virtus ad intelligentiam pertinens. Cnoty do rozumu należące náprzykład Roſtropność.

INTELLIGENCE, (*prononcez* intellijance) ſubſt. f. (*Faculté intellectuelle.*) Animus intelligentis, m. Intellectus, ûs, m *Cic.* DOWCIP poiętność.

INTELLIGENCE, (*La connoiſſance des choſes de la nature.*) Intelligentia, æ, f. Cognitio, onis, f. *Cic.* POIĘCIE rzeczy przyrodzonych.

Cela paſſe fort l'intelligence des ignorants, eſt beaucoup au deſſus de leur intelligence Id ab intelligentiâ ſenſuque imperitorum longiſſimè disjunctum eſt. *Cic.* To ieſt nád poięcie prostych ludzi.

INTELLIGENCE ſignifie, *Vnion, amitié, concorde.* Concordia, æ, f. Conjunctio. Conſpiratio. Conſenſio. Conſenſus. *Cic.* POROZUMIENIE ſię między ſobą zgoda iedność.

**Il vit dans une parfaite intelligence avec moy.* Mecum concordiſſimè *ou* conjunctiſſimè vivit. *Cicer.* *Zyie w zupełney iedności przyiaźni ze mną.

Eſtes vous en bonne intelligence? Vos rediiſtis in cnncordiam? Jam ne pax eſt inter vos? *Plaut.* Pogodziliście ſię iuż ſobą poiednaliście ſię. **Il nous a remis en bonne intelligence.* Nos reduxit in gratiam. *Cic.* Redegit nos in gratiam. *Ter.* *Poiednał nás pogodził między námi.

MAUVAISE INTELLIGENCE, (*qui arrive entre des amis.*) Mala gratia, æ, f. Diſcordia, æ, f. Diſſidium, ii. n. Diſſenſio, onis, f. Rixa, æ, *Cic.* POROZNIENIE ſię między ſobą przyiacioł. **Ils ne ſont plus en bonne intelligence.* Non ſunt ampliùs concordiſſimi. Amoris conſpiratione non conſentiunt. Rixæ ſunt inter eos. *Cic. Ter.* *Już ſię poroznili między ſobą. **Mettre deux amis en mauvaiſe intelligence.* Diſcordiam inter amicos inducere. *Cic.* * Poroźnić ſkłocić ludzi między ſobą.

INTELLIGENCE, (*Correſpondance qu'on a avec des aſſo-*

ciez dans les pays eſtrangers pour raiſon du commerce.) Commercium. Societatis coitio. *Paul Juriſ.* KORRESPONDENCYE kupieckie w cudzych kraiach z obcemi względem handlow.

INTELLIGENCE, (*que les Princes ont dans les Royaumes eſtrangers.*) *Evoir intelligence avec l'ennemi.* Occulum cum hoſte conſiliorum bommunicationem habere. Clandeſtinum cum hoſte habere commercium. POROZUMIENIE ſzpiegi ktorych Monarchowie y ludzie wielcy w Państwie iákim máią w obcych Kroleſtwach. Miec porozumienie z nieprzyiacielem. **Ils ont des intelligences par tout.* Iſti habent ubique terrarum certos homines ſuorum conſiliorum conſcios *ou* particeps. *Maią wſzędy ſzpiegow y porozumienia. **Former des intelligences dans une place.* Conſpirationem conflare cum arcis cuſtodibus. *Porozumieć ſię z oſadą w fortecy będącą.

INTELLIGENCE ſe dit auſſi en mauvaiſe part, (*d'une cabale ſecrete & de la colluſion des parties, qui tend à nuire à autruy.*) Coitio. Colluſio, onis, f. POROZUMIENIE zmowa między ſtronami ná ſzkodę cudzą *kondykt.* **Ils ſont tous d'intelligence dans cette affaire.* Omnes de compacto rem gerunt *Ter.* *Wſzyſcy zmownie idą w tey ſprawie námowili ſię ſprawa námowna.

Qui eſt d'intelligence avec un autre. Colluſor, oris, m. *Cic.* Zmownie idący z drugim ná ſzkodę czyią.

INTELLIGENT, (*prononcez* intellijant.) maſc. INTELLIGENTE, f. (*Qui a la faculté de comprendre & d'entendre.*) Intelligens & rationis capax. POYMUIĄCY dowcipny rozumny.

INTELLIGENT, (*Sçavant, connoiſſeur.*) Intelligens Doctus. Peritus, a, um. Doctus & intelligens. *Cic.* ROZUMNY biegły świadomy. **Intelligent dans les inclinations du Prince* Intelligens Principis. *Plin-Jun.* *Biegły przezorny chęci y myśli Páńskich. **Dans toutes ſortes de voluptez.* Intelligens generis voluptatum. *Cic.* *Swiadomy wſzelkich roſkoſzy. **Intelligent dans le droit public & particulier.* Peritus & privati juris & publici. *Plin-Jun.* * Biegły w prawie wſzelakim. **Fort intelligent dans le métier de la guerre.* Petitiſſimus homo belligerandi. *Cic.* *Bardzo świadomy konſztu woiennego **Il eſt intelligent dans ces choſes.* In his rebus intelligens. *Cic.* *Biegły przezorny w tych rzeczach.

INTELLIGIBLE, adject. m. & f. (*Qu'on peut entendre* ou *comprendre.*) Quod intelligi poteſt. WYROZUMIAŁA rzecz zrozumiana do zrozumięnia.

INTELLIGIBLE, (*Facile à entendre, qui eſt clair, évident.*) Perſpicuus. Clarus, Evidens. *Cic.* JASNY wyraźny oczywiſty. **Vne voix intelligible.* Clara & alta vox. *Głos wyraźny.

INTELLIGIBLEMENT, adv. (*D'une maniere intelligible.*) Planè. Perſpicuè. *Cic.* Intelligenter. *Plin.* Diiucidè. adv. *Cic.* WYRAZNIE iáśnie do zrozumienia.

INTEMPERANCE, (*prononcez* intanperance.) ſubſt. f. (*Déréglement, excès dans le boire, dans le manger & dans les autres paſſions*) Intemperantia. Immodeſtia, æ, fœm. Immoderatio, onis, fœm. *Cicer.* NIEWSTRZEMIĘZLIWOSC w trunkach iedzeniu y inſzych zbytkach. **L'intemperance de la langue.* Immoderatio linguæ, f. *Cic.* *Nieutrzymanie niepohamowanie nieſkromność ięzyka niepowściągliwość.

Avec intempérance. Intemperanter. Intemperatè. Immoderatè adv. *Cic.* Niewſtrzemięźliwie niepowściągliwie.

INTEMPE'RANT, (*prononcez* intanperant) maſc. INTEMPE'RANTE, f. (*Exceſſif, outré, qui eſt ſans retenuë.*) Intemperans, antis omn. gen. Immodeſtus. Immodicus. NIEWSTRZEMIĘZLIWY, Niewſtrzemięźliwa zbytki czyniący żadnego pomiarkowania w niczym niemaiący niepowściągliwy.

INTEMPE'RIE, (*on prononce* intanpérie.) ſubſt. fœm. (*Défaut d'un juſte tempéramens & des qualitez requiſes aux eſtres naturels.*) Intemperies. *Liv.* NIEPOMIARKOWANIE właſności rzeczom przyrodzonym przyzwoitych.

L'intemperie de l'air, mauvaiſe diſpoſition qui en quelquefois dans l'air. Cœli intemperies. *olum.* Cœli gravitas. Cœli aſpiratio gravis & peſtilens. *Cic* Niepomiarkowanie powietrza niezdrowe powietrze niebo niezdrowe záraza zarażliwość powietrza.

L'intemperie des humeurs. Humorum intemperies. *Celſ.* Niepomiarkowanie humorow.

INTENDANCE, *on prononce* intandance.) ſubſt. fœm. (*Commiſſion, pouvoir qu'on donne à quelqu'un d'ordonner & d'avoir*

d'avoir l'inſpection ſur certaines affaires.) Proviucia,æ,ſ. *Cic.* URZĄD zlecony zwierzchność ſtaroſtwo.

INTENDANCE *de juſtice.* Rci judiciariæ præfectura, æ,f. NAYWYZSZY Dozorca ſprawiedliwości.

INTENDANCE *des finances.* Ærarii *ou* rei æratiæ præfectura. NAYWYZSZY Podſkarbi.

INTENDANCE *de la marine.* Maritima præfectura, æ, f. NAYWYZSZY okrętowy Admirał.

L'INTENDANCE *de police.* Ædilitir præfectura. NAYWYZSZY Dozorca porządku dobrego w mieście lub w Páńſtwie. * *Intendance des baſtimens.* Ædificiorum præfectura. *Náywyżſzy budowniczy.

INTENDANT, (*prononcez* intandant.) ſubſt. maſc. (*Officier qui eſt envoyé dans les Provinces, pour y rendre la juſtice & y eſtre l'Homme du Roy.*) Præfectus, i, maſc. STAROSTA náywyżſzy w iákim kraiu ná mieyſcu Krola. **Intendant de juſtice.* Juris dicendi arbiter. *Sędzia głowny.

INTENDANT *des vivres.* Præfectus annonæ, maſc. *Liv.* NAYWYZSZY dozorca ſtarſzy nád żywnościami.

INTENDANT *de police.* Agoranomus, i, m. *Plaut.* Præfectus ædilis, m. NAYWYZSZY dozorca porządku dobrego.

INTENDANT *des jeux de la lutte,* (*chez les Romains.*) Brabeutes, tæ, m. *Suet.* NAYWYZSZY Igrzyſk y zápaſkow ſprawca. Starſzy nád igrzyſkami publicznemi u Rzymian.

INTENDANT ſe dit auſſi,(*de celuy qui a ſoin des affaires domeſtiques de quelque Prince* ou *de quelque perſonne de condition.*) Diſpanſator, oris, m. *Petr. Tacit.* Rerum domeſticarum procurator, oris, m. Qui procurat alicujus negotia. *Cic.* Impoſitus rei familiari. *Tacit.* MARSZAŁEK Podſkarbi ná dworach Panow Ochmiſtrz.

INTENDANT *des plaiſirs du Prince.* A voluptatibus Principis. *Suet.* Aſſumptus voluptatum & elegantiæ arbiter, maſc. *Tacit.* OCHMISTRZ rozrywek uciech zábáwek Páńſkich.

INTENDANTE, (*on prononce* intandante.) ſubſt. fœm. (*Celle qui a l'intendance d'une choſe.*) Miniſtra, træ, fœm. OCHMISTRZYNI.

INTENDANTE, (*Femme d'un Intendant de Province.*) Præfecti provinciæ uxor, oris,f. STAROSCINA wielkrzrządczyna żona wielkorządcy *Gubernatorka.*

INTENTER, V.act. (*Faire un procès à quelqu'un.*) Alicui litem intendere. *Cic.* POZWAC kogo do prawa, do prawa kogo pociągnąć,wprawo z nim poyść. **Intenter une action en juſtice pour raiſon d'injures.* Actionem injuriarum alicui intendere. *Cic.* *Pozwać kogo o krzywdy.

INTENTION, ſubſt. fœm. (*Fin qu'on ſe propoſe, deſſein, volonté.*) Conſilium, ii, neut. Mens, *genit,* mentis, fœm. Animus, i, maſc. *Cic.* INTENCYA cel, koniec zámierzony, wola, zámyſł. **Si vous luy parlez, il vous dira quelles ſont mes intentions.* Cum eo ſi loquutus eris, inteiliges, quid fieri velim. *Cic.* *Jeżeli ſię z nim rozmowiſz on opowie iáka ieſt myśl y wola moia. **Mon intention en faiſant mon teſtament a eſté de vous faire mon héritier.* Hac mente, *ou* eo conſilio, teſtamentum meum feci, qui eſſes meus heres. *Cic.* *Tá była myśl moia czyniąc teſtament, abym cię dziedzicem moim poſtanowił. **Dire ſon intention à quelqu'un.* Alicui ſuum conſilium *ou* mentem ſuam aperire *ou* patefacere. *Wyrazić komu myśl y wolą ſwoię co chcemy.

Je n'ay rien fait qu'a bonne intention. Optimo animo omnia feci. *Cic.* Nic-em nieczynił tylko dobrą intencyą.

INTENTIONE', m. INTENTIONE'E, f. (*Bien ou mal diſpoſé pour quelqu'un.*) Benè aut malè affectus *ou* animatus erga aliquem. *Cicer.* CHĘTNY álbo niechętny ſprzyiázny nieprzyiażny chętna niechętna przyiazna nieprzyiazna.

INTERCALAIRE, adject. maſc. & fœm. (*Qui eſt inſeré dans un autre.*) Intercalaris. inſtitius. inſerrus. *Cic.* PRZYBYSZOWY przybycień wſtawiony przybywaiący do inſzych, álbo między inſze.

Des vers intercalaires. Verſus intercalares *ou* inſtitii. *Serv.* Wiersz wmieſzany wſadzony między drugie.

JOUR *intercalaire.* Dies intercalaris. *Cic.* DZIEN przybycień, przybywaiący, przybyſz.

(C'eſt un jour qui eſt inſeré entre deux autres,lequel pour cette raiſon eſtoit publié à haute voix par les Pontifes à qui cela appartenoit. L'année où arrivoit cette intercalation s'appelloit année intercalaire, & le mois pareillement, qui eſtoit toûjours le mois de Fevrier: ce qui ſe faiſoit de quatre ans en quatre ans, à cauſe des ſix heures ou environ que le

Soleil employe à faire ſon cours au delà des 365. jours, qui compoſent les Années ordinaires. Jeſt to dzień przybywaiący między dwiema dniami ktory ogłaſzali Arcy-wieſzczkowie Pogańſcy w głos go otrębuiąc z urzędu ſwego, A rok w ktory ten dzień przybywa názywaią przybyſzowym, iáko też y Miesiąc,ktory záwſze bywał miesiąc Luty. To záś przypadało w cztery lata á to dla godzin prawie ſześciu przez ktore ſłońce bieg ſwoy co rok odprawnie nád dni 365. ktore w roku zwyczaynie rachuiemy.

INTERCALATION, ſubſt, f. (*D'un jours dans l'année biſſextile.*) Intercalatio, onis, f. (*Cette intercalation arriva le 24. du mois de Février, que les Romains appelloient Bis ſexto* Calendas Martias.) PRZYBYSZ dzień w Roku przeſtępnym álbo przybyſzowym bywa to zawſze 24. Lutego w ktorym roku przeſtępnym Rzymianie ráchowali dwa razy ſzosty dzień przez zaczęciem marca miesiąca.

INTERCALER, V. act. (*Inſerer une choſe dans une autre.*) Intercalare. Inſerere. WKŁADAC władzać pomiędzy.

INTERCEDER, V. neut. (*Prier pour quelqu'un, employer ſa faveur & ſon credit pour luy procurer une grace ou quelque avantage.*) Pro aliquo deprecari. *Cic.* PROSIC zakim wſtawiać ſię.

Interceder pour un criminel, Demander grace pour luy. Deprecari ſupplicium *ou* pœnam alicujus. *Cic.* Prośić zá Oczdzonym winowaycą, odpraſzać go od ſtracenia od kary.

INTERCEPTER, V. act. (*Surprendre quelques lettres ou paquets des ennemis par où on découvre leurs deſſeins.*) Intercipere. Przeymować liſty nieprzyiacioł dla ięzyka álbo wiadomości y odkrycia ich zámyſłow.

Des lettres interceptées. Litteræ interceptæ. *Cic.* Liſty przecięte.

INTERCESSEUR, ſubſt. maſc. (*Qui intercede pour quelqu'un.*) Deprecator. *Cic.* PRZYCZYNCA.

INTERCESSION, ſubſt. f. (*Priere.*) Deprecatio. Preces. *Cic.* PRZYCZYNA prośba.

INTERDICTION, ſubſt. f. (*Défenſe, prohibition.*) Interdictio. *Cic.* ZAKAZ zákazanie.

On prononce ordinairement une interdiction contre ceux qui gouvernent mal leur bien. Malè rem gerentibus, paternis bonis interdici ſolet. *Cic.* Zle ſię rządzącym zwyczaynie zakazuią dobrami rządzić.

INTERDICTION, (*Suſpenſion de ſes fonctions.*) Sacrorum interdictio. (*Parlant d'un Preſtre.*) ZAKAZ zábronienie czynienia powinności ſwoich y ſtanu ſwego lub urzędu przyzwoitych, iáko naprzykład káplańſkich.

INTERDIRE, V. act. (*Défendre de faire une choſe.*) Aliquid *ou* aliquâ re alicui interdicere. ZAKAZAC zábronić.

INTERDIRE *une perſonne de ſes fonctions,* (*par voye de Cenſure Eccleſiaſtique.*) Sacris alicui interdicerdicere. A munere exercendo aliquem reperlere. act. ZAKAZAC sprawowania ſwoich powinności przyzwoitych Cenzurami Kościelnemi.

**Interdire un magiſtrat.* Magiſtratui officio interdicere. *Zakazać urzędu komu. * *Interdire quelqu'un du maniment de ſon bien.* A re gerendâ aliquem removere *ou* repellere. *Cic.* *Zákazać zábronić komu ſprawowania y rządzenia ſię dobrami ſwemi zákazáć dobr właſnych, odſądzić od dobr ſprawowania.

INTERDIT, m. INTERDITE, f. (*Défendu, prohibé.*) Interdictus. Prohibitus, a, um. *Cic.* ZAKAZANY ZAKAZANA, zábroniony.

Vn Officier interdit de ſes fonctions. Magiſtratus ab exercendo officio remotus. Pod zákazem urzędownym świeckim zoſtaiący. **Vn Eccleſiaſtique interdit.* A ſacris remotus. Sacrorum interdictione multatus. * Pod zákazem urzędownym duchownym będący.

INTERDIT, (*A qui on a oſté le maniment de ſon bien.*) Qui rerum ſuarum adminiſtratione excidit. ODSĄDZONY od ſprawowania dobr właſnych.

INTERDIT, (*Eſtonné, frappé d'un ſubit eſtonnement.*) Attonitus. Stupefactus, a, um. Stupens, entis, omn. gen. *Cic.* WRYTY zádumiały zápamiętały zdrętwiały przelękły. **Je ſuis demeuré tout interdit à cette nouvelle.* Hoc nuntio rotus obſtupui. Stupidus timore obmutui. *Cic.* Hoc nuntio perculſus obmutui. *Stanąłem iák wryty ná tę wiadomość nátę nowinę. **Vne choſe ſi énorme les eſtonna tellement qu'ils demeurerent tout interdits.* Stupor omnes admiratione rei tam atrocis defixit. *Liv.* *Rzecz ták ſzkaradna ták ich zátrwożyła że ſtanęli iák wryci.

INT.

INTERESSE', m. INTE'RESSE'E, f. (*Qui a intereſt à une choſe.*) Cujus intereſt. NALEZĄCY do czego wchodzący w co wdaiący ſię wmięſzany. **Vous n'eſtes point intereſſé à cela.* Tuâ non intereſt. Tua res non agitur. *Cic.* *Wto nie wchodziſz nienależyſz do tego.

INTE'RESSE', (*Attaché à ſes intereſts, qui cherche ſes propres intéreſts.*) Qui omnia ſuâ causâ facit. *Sen.* PRZYWIĄZANY do ſwoich pożytkow, upatruiący chciwy pożytku y zyſky właſnego. *Intereſſowany Człowiek.

LES INTE'RESSEZ, (*Les Partiſans,* ou *gens d'affaires.*) Publicani, orum, m. pl. *Cic.* NAYMACZE zákupnicy dobr poſpolitych gor, ceł, mytt, zupp, młynow.

INTE'RESSER, V. act. (*Engager quelqu'un par ſon intereſt propre à ſoûtenir & à faire quelque affaire.*) Spe lucri aliquem ad aliquid adducere *ou* allicere. WDAC kogo w co.

INTERESSER *quelqu'un dans ſon parti.* In ſuas partes trahere aliquem ſpe præmii. *Tacit.* WDAC kogo zá ſobą zá ſwoię ſtronę go przerobić.

Intéreſſer ſa conſcience. A rectâ conſcienriâ diſcedere. *Cic.* Wdać ſumnienie ſwoie.

S'INTE'RESSER *pour quelqu'un,* (*Prendre ſes intéreſts.*) Omnibus ſtudiis aliquem complecti. *Cic.* WDAWAC ſię zá kim.

INTE'REST, (*prononcez* INTE'RéT.) ſubſt. m. (*Avantage, utilité.*) Utilitas, atis,f. Commodum, i, neut. POZYTEK Potrzeba (*Intereſſ.*) zyſk. **Vous parlez contre vos intéreſts.* Adversùs rem tuam loqueris. *Plaut.* * Mowiſz przeciwko ſobie ſamemu. **Puiſque mon intéreſt s'accommode avec le voſtre, c'eſt folie à vous de n'y pas entrer.* Si id tibi etiam prodeſt, te non facere, inſcitia eſt *Ter.* * Ponieważ moy pożytek (*Intereſſ.*) z twoim ſię zgadza ſzaleńſtwo to tákieś ieſt że zemną nie wchodziſz. **Je ſuis dans les intéreſts de voſtre famille avant que vous fuſſiez né.* Ego neceſſitudinem conſtitutam habui cum domo tuâ, antequam tu natus es. *Cicer.* *Sługą przyiacielem byłem Domu twego pierwey niżelis ſię urodził ná świat. **Il eſtoit de voſtre vertu de faire peu d'eſtat de vos intereſts, & d'eſtre davantage en peine de ceux de la République.* Erat tuæ virtutis in minimis res tuas ponere, & vehementiùs de republicâ laborare. *Cic.* * Do cnoty to twoiey należáło máło dbać ná pożytki właſne á więcey ſobie ważyć dobro Rzpltey. **L'opinion d'Appius l'emporta par la cabale de ceux qui ne regardoient que leurs propres intéreſts.* Factione reſpectuque rerum privatarum Appius vicit. *Liv.* *Zdanie Appiego gorę wzięło zá fakcyą tych ktorzy ná właſny ſwoy pożytek ná ſwoie koło ciągnęli.

La veritable amitié ne cherche point ſes intéreſts. Vera amicitia gratuita eſt. *Cic. ou* nihil de ſuis commodis, utilitatibuſque quærit, *ou* nihil omninò ſuâ cauſâ facit. Prawdziwa przyiáźń nie ſzuka pożytku właſnego. **Il eſt fort important pour voſtre intéreſt & le mien, que je vous aille trouver.* Utriuſque noſtrûm magni intereſt, ut te conveniam. *Cic.* *Wiele nam tym należy y twemu y memu pożytkowi ábym był u ciebie. **Tout ce que je fais en cette affaire, ce n'eſt que pour mon intereſt, je ne regarde que mon intéreſt dans cette affaire.* Quidquid in hac re facio, in facio maximè meâ causâ. *Ter.* Wſzyſtko co czynię nie czynię tylko dla mego pożytku właſnego, pożytku tylko ſwego w tym upatruię.

Porter les intereſts de quelqu'un, Eſtre dans ſes intéreſts, les favoriſer. Alicui ſtudere. Alicni inſervire. Alicujus commodis inſervire. *Cicer.* Utrzymywać czyie intereſſa onym sprzyiać onc promowować onych pilnować. **Vous faites ſemblant de ménager mes intéreſts, & vous ménagez les voſtres.* Tu meam rem ſimulas agere, tu tuam agis. *Plaut.* *Niby moie intereſſa promowuieſz á ty ſwoich pilnuieſz bardziey.

INTE'RESTS, (*Ce qu'on prend, ce qu'on donne par deſſus le capital d'une ſomme preſtée* ou *empruntée.*) Uſura. Fœnus. INTERESS czynſz prowizya pieniężna z pożytku álbo od ſummy lichwa.

Les intereſts ne courent plus. Uſuræ conſiſtunt. *Cic.* Prowizye nie idą.

Donner, preſter de l'argent à intéres. Occupare pecuniam alicui *ou* apud aliquem. Pecuniam alicui fœnore dare. *Cicer.* Dawać pieniądze ná prowizyą pożyczać ná lichwę. **Vous donnez preſté* ou *donné à ce jeune homme de l'argent à gros intereſts, après avoir pris des aſſurances de luy.* Pecuniam adolescentulo grandi fœnore, fiduciâ acceptâ, occupaviſti. *Cic.* *Wielką nád ſłuſzność prowizyą záłożyłeś mu wziąwſzy ieſzcze nádto od niego záſtawy. **Prendre de l'argent à intéreſts.* Pecuniam ſumere fœnore. Nummos accipere fœnore. *Ter. Plaut.* *Brać ná iuteresſ. **Payer les intéreſts.* Uſuras pendere *ou* ſolvere *ou* præſtare. *Cic.* *Płacić prowizye. **Faire payer à quelqu'un les intéreſts de l'argent preſté.* Ab aliquo uſuras *ou* fœnus mutuæ pecuniæ exigere. *Cic.* *Kázać oddać zápłacić prowizye przez dekret.

INTERJETTER *appel d'un jugement d'un juge inferieur & ſubalterne,* V. act. Ad ſuperiorem judicem provocare. DO Wyżſzego Sędziego od niżſzego apelacyą záłożyć ſprawę wyprowadzić wyżey.

INTE'RIEUR, m. INTE'RIEURE, f. (*Qui eſt au dedans.*) Interior, m. & f. & hoc interius, n. intimus, a, um. *Cic.* WEWNĘTRZNY wnętrzny.

Dans l'intérieur de la maiſon. In interiore parte ædium. In intimis ædibus. *Cic.* Wewnątrz w domu.

ON DIT au figuré, *Vne vie intérieure, qui eſt toute recueillie en Dieu.* Vita iuterior & cum Deo abſcondita. WEWNĘTRZNE życie duchowne Bogomyślne.

Les mouvemens intérieurs de l'ame. Intimi animi motus, *genit.* intimorum motuum, m. plur. Wewnętrzne poruſzenia ná umyśle

L'HOMME *intérieur & ſpirituel.* Qui intùs *ou* interiùs ſpiritu Dei agitur. Homo interior. CZŁOWIEK wewnętrzny duchowny.

(Mots d'uſage dans le langage de devotion.) Expreſſya bogomyślnych.

INTERIEUREMENT, adv. (*Au dedans.*) Intùs. adv. *Cic.* WEWNĄTRZ wewnętrznie wnętrznie.

PAR INTERIM, adv. terme emprunté du Latin qui ſignifie *En attendant, cependant.* Interim. adv. *Cicer.* TYM czaſem.

INTERLIGNE, ſubſt f. (*Ce qui ſe met entre deux lignes.*) Verba inter duas lineas interjecta. GLOSSY ſłow kilka wpiſanych między dwiema wierſzami.

INTERLINIAIRE, adject m. & f. *Vne gloſe interliniaire.* Interjecta verſibus interpretatio, *ienit.* interjectæ interpretationis, f. GŁOSSA między wierſzami.

INTERLOCUTION. ſubſt. f. (*Pourparler entre pluſieurs.*) Mutua inter aliquos collocutio. NAMOWA rozmowy mowiących między ſobą dlá námowy.

INTERMEDE, ſubſt. m. (*Piece de théatre qui ſe repreſente entre les actes de la piéce.*) Quod inter actus fabulæ intermedium & interjectum eſt. JNTERMEDIUM część áktu ſceny między Aktami wyprawuiąca ſię.

INTERMISSION, ſubſt. f. (*Diſcontinuation.*) Intermiſſio, onis, f. *Cic.* PRZERWANIE opuſzczenie. **Sans intermiſſion.* Sine ullâ intermiſſione. *Cic.* Sine intermiſſu. *Plin.* Indeſinenter. adv. *Var.* *Nieprzerwanie.

INTERMITTENT, (*prononcez* intermittant.) m. INTERMETTENTE, f. (*Qui ceſſe parintervalles.*) Intervallatus, a, um. *Aul-Gel.* PRZERYWANY ná czas uſtaiący na przemiany.

Vn pouls intermittent, (*Qui ceſſe de battre par intervalles.*) Intervallatus arteriarum pulſus. Puls przerywany uſtawaiący na czás y niebiiący. **Fiévre intermittente,* (*qui n'eſt point continuë.*) Intervallata febris. *Aul-Gel.* *Gorączka ná przemiany przerywana.

INTERNE, adject. m. & f. (*Qui eſt au dedans.*) Inteſtinus, a, um. *Cic.* WNĘTRZNY wewnętrzny.

INTERPELLATION, ſubſt. f. (*Sommation, commandement de repondre à ce ſur quoy l'on interroge.*) Interpellatio, onis, f. *Cic.* PYTANIE kogo oſtre z wyciąganiem odpowiedzi y przerywaiąc mu mowę.

(Terme du Palais.) Francuſki termin prawny.

INTERPELLER, V. act. (*Sommer une perſonne de répondre en juſtice.*) Interpellare. *Valer. Max.* PYTAC kogo náſtępuiąc ná niego áby ſię záraz ſprawił z czego y odpowiedział.

(Terme du Plais.) Termin prawny.

INTERPOSER, V. act. *Mettre entre doux.*) WKŁADAC między wſadzać znaydować ſię wpoſrzodku między. **L'air s'obſcurcit quand une nuée eſt interpoſée* ou *ſe met entre le ſoleil & nous.* Dies obſcuratur interpoſitu nobis inter nos & ſolem. *Pogoda ſępieie ná dworze kiedy ſię mgła álbo chmura znáyduie między ſłońcem y między námi.

INTERPOSER ſe dit auſſi (*des perſonnes qu'on produit pour cacher quelque intrigue.*) Interponere,(pono,is,poſui,poſitum.)act. *Cic.* WDAWAC układać oſoby w co dlá dokazania

nieznacznie. *Par perſonne interpoſée* Per interpoſitam perſonam. *Vlp.* *Przez Oſoby umyślnie wdane náſadzone.

INTERPOSER *ſon autorité*, (*S'entre mettre pour terminer quelque different.*) Suam auctoritatem inaliquâ re interponere. *Cicec.* WŁOZYC powagę ſwoię w co wmięſzać wdać. **Il leur dit que ce n'eſtoit point à eux d'interpoſer leur jugement ſur ce que Rome & toute l'Italie avoient decidé.* Neque ſibi judicium, ait, ſumturos contra atque omnis Italia populuſque Romanus judicaviſſet. *Cæſ.* *Rzekł im że to nie do nich należy wdawać ſię w roſtrząſanie tego co Rzym y Włochy całe poſtanowiły.

INTERPOSITION, ſubſt. fœm. (*Situation d'un corps entre deux autres.*) Interpoſitus, ûs, maſc. Interjectus, ûs, maſc. *Cicer.* WŁOZENIE wſadzenie między. **La lune ſe trouvant directement oppoſée au ſoleil s'éclipſe tout d'un coup par l'interpoſition du globe de la terre.* Luna cùm eſt è regione ſolis, interpoſitu interjectuque terræ, repentè deficit. *Cicer.* *Kſiężyc ile rázy proſto przeciwko ſłońcu ſię znayduie cmi ſię záraz dla záchodzącego między Słońcem y Kſiężycem okręgu ziemi,

INTERPOSITION *de perſonnes*, (*des perſonnes interpoſées.*) Perſonarum interpoſitio, onis, f. *Cic.* OSOBY ná ſadzone wdane umyślnie nieznacznie.

INTERPRE'TATION, ſubſt. fœm. (*Explication.*) Interpræratio. Explanatio. Explicatio. WYKŁAD tłomaczenie

INTERPRETE, ſubſt. maſc. (*Qui explique une choſe, qui la donne à entendre.*) Interpres. Explanator. Explicator. *Cic.* TŁOMACZ wykładacz

INTERPRETE ſignifie quelquefois *Prophete, devin, qui expliquoit aux Payens les ſonges & les prodiges.* Conjector & interpres portentorum. *Cic.* WIESZCZEK wrożek.

Les Augures eſtoient les interpretes de Jupiter. Interpretes & internuntii Jovis, Augures. *Cicer.* Wroſzkowie byli wieſzczkami Jowiſza. **Faire la charge* ou *la fonction d'interprete.* Fungi munere interpreris. *Cic.* *Wrożbą wieſzczbą ſię bawić (*álbo też*) być tłomaczem.

INTERPRETE ſignifie *Marque, ſigne.* Indicium, ii, neut. TŁOMACZ znák. **Les ſoupirs ſont les interpretes d'une grande douleur.* Suſpirta magni doloris indicia. *Cic.* *Wzdychania są tłomacze wielkiego żalu.

INTERPRETER, V. act. (*Faire entendre une choſe obſcure.*) Interpretari. Explanare. Explicare, (o,as,avi, atum.) act. acc. *Cic.* TŁOMCZYC wykładać wyłożyć do zrozumienia. **Interpreter une loy ſelon l'équité.* Explicare legem ex æquitate. *Tłomaczyć prawo według ſłuſzności. **On interpreta ainſi ce ſonge.* Ita illud ſomnium interpretarum eſt. *Cic.* *Ták tłomaczono ten ſen. **Interpreter une choſe diverſement.* Indiverſum aliquid interpretari. *Quint.* *Rożnie co tłomaczyć. **A ſon avantage.* In rem ſuam aliquid interpretari. Rapere aliquid ad ſe. *Ná ſwoię ſtronę **Il y avoit quelque choſe dans ſes harangues qu'on pouvoit interpreter au deſavantage de Vitellius.* Interpretabantur quædam ex orationibus ejus contumelioſa in Vitellium. *Tacit.* *Coś było w mowie iego co ſię mogło opacznie rozumieć ná ſtronę Witeliuſza. **Il interprete tout à mal* ou *de travers.* Omnia accipit in contumeliam. *Phæd.* In malam partem omnia accipit *ou* interpretator. Preparàm *ou* perversè cuncta interpretatur. *Plaut. Ter.* *Wſzyſtko opacznie bierze y tłomaczy. *(*Le contraire* Græco animo, *ou* in mitiorem partem omnia interpretari. *Interpreter, prendre tout en bonne part.*) *Wſzyſtko ná dobrą ſtronę ſobie brać tłomaczyć obracać.

INTERREGNE, ſubſt. m. (*Temps auquel un Royaume eſt vacant.*) ITERREGNUM wakuiące Kroleſtwo bez Krola czas od śmierci krola zeſzłego áż do wybrania ná Tron nowego.

Celuy qui gouvernoit pendant un interregne, un Regent. Interrex, regnos, m. *Cic.* Wice Krol. Wice Rey, namieſtnik zá Krola rządzący Páńſtwem podczas interregnum.

INTERROGATIF, m. INTERROGATIVE, f. (*Qui interroge.*) Interrogans, antis, omn. gen. PYTAIĄCY, PYTALNY pytalna.

INTERROGATEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui interroge, qui queſtionne.*) Inquiſitor, oris, m. *Plin.* Curioſus percontator. PYTAIĄCY Bádacz ciekawy.

INTERROGATION, ſubſt. f. (*L'action d'interroger.*) Interrogatio. Percontatio, onis, f. *Cic.* PYTANIE. **Une interrogation captieuſe.* Captioſa interrogatio. *Plin.* *Pytanie chytre, podchwytliwe.

Petite ou *courte interrogation.* Interrogatiuncula, æ, fœm. *Cic.* Krotkie pytanie.

Repondre aux interrogations qu'on nous fait. Ad interrogata reſpondere. *Cic.* Odpowiadać ná pytanie zádane.

Par interrogation. Interrogativè. adv. *Aſcon-Ped.* Pytaiąc ſię przez pytanie ſpoſobem pytanym.

INTERROGATOIRE, ſubſt. m. (*Ce ſur quoy l'on interroge.*) Interrogatſm, i, n. *Cic.* PYTANIA punkta do ſpowiedzi ſię podane.

INTERROGE', maſc. INTERROGE'E, fœm. part. adject. SPYTANY, SPYTANA.

INTERROGER *quelqu'un*, V. act. Aliquem de re aliquâ interrogare, percontari. Aliquid abaliquo quærere. *Cic.* PYTAC ſię ſpytać ſię o co kogo.

INTERROMPRE, V. act. (*Rompre un deſſein qui eſtoit à demi executé.*) Abrumpere *ou* interrumpre rem inchoatam. *Cic.* PRZERWAC co roſpoczętego. **Interrompre quelqu'un lors qu'il parle.* Aliquem obloqui. *Plaut.* *Przerywać komu mowę. **Les ſoldats l'interrompoient à tout propos.* Crebrò dicentem milites interpellabant. *Cæſ.* *Woyſko mu przerywało mowę co ſłowo co raz.

INTERROMPRE, (*Troubler, amuſer mal à propos quelqu'un dans ſon travail.*) Lævo tempore aliquem interpellare. *Hor.* ROZRYWAC kogo w robocie rozerwanie przerywáq przeſzkodę mu czynić.

INTERROMPRE *le cours de ſes eſtudes.* Feriari à ſtudiis. *Cicer.* PRZERWAC ſobie náuki. **J'auray ſoin d'engager Cratippus dans ce voyage, afin que vous ne croyiez pas qu'il interrompe le cours de ſes eſtudes.* Illud mihi erit curæ, ut Cratippus unà cum eo ſit, ne putes ferintum illum ab illis ſtudiis futurum *Cic.* *Námowię Kratyppa w tę drogę z nim, ábyś nierozumiał że ſobie opoźnienie y przerywkę czynić w náukach ſwoich **Perſonne ne m'interrompt dans mes eſtudes.* Sine interpellatione inſtudiis verſor. Nemo me avocat à ſtudiis. *Cic.* *Nikt mi nie przeſzkadza w náukach moich

Qui interrompt quelqu'un quand il parle. Alteri obloquutor, *ou* oblocutor, oris, maſc. *Plaut.* Ten co przerywa mowę komu.

INTERRUPTION, ſubſt. fœm. (*Diſcontinuation.*) Interruptio, onis, f. Ceſſatio, onis, fœm. Intermiſſus, ûs, m. *Cic. Plin.* PRZERWANIE.

Sans interruption. Sine ullâ intermiſſione. *Cic.* Sine intermiſſu. *Plin* Non interruptè. *Cic.* Indeſinenter. adv. *Var.* Nieprzerwanie bez uſtanku.

INTERSTICE, ſubſt. maſc. terme de droit qui ſe dit (*des intervalles de temps, qui eſt reglé par les loix canoniques, pour parvenir aux Ordres ſacres.*) Interſtitium, ii, neut. *Macrob.* Intervallum, i, maſc. *Cicer.* CZAS od czaſu iednego do drugiego chwila co ſię nie dzieie iedno po drugim rázem y iednego czaſu, ále chwilami y czas pewny wytrzymaiąc od iednego do drugiego náprzykład czas záchodzić maiący według uſtaw Kościelnych od iednego do drugiego święcenia Kapłańſkiego

INTERVALLE, ſubſt. maſc. (*Diſtance, eſpace qui eſt entre deux extremitez.*) Intervallum, i, neut *Cicer.* MIEYSCE czas między iednym á drugim. **Les petites douleurs donnent bien des intervalles de repos.* Parvi dolores multa habent requietis intervalla. *Cicer.* *Małe boleści daią doſyć czaſu do ſpoczynku.

PAR INTERVALLES. Per intervalla. *Plin.* Intervallis. *Cicer.* CZASAMI. **Sans aucun intervalle.* Ne intervallo quidem facto. *Liv.* *Bez uſtanku bez wytchnienia bez przeſtanku.

INTERVENANT, maſc. INTERVENANTE, f. (*Qui intervient.*) Interveniens, entis, omn. gen. NADCHODZĄCY wpadaiący.

INTERVENIR, V. neut. (*Venir incidamment, ſurvenir.*) Intervenire. *Ter. Cicer.* NADEYSC nieſpodzianie wpaść na co. **Il intervint, on dit mieux, Il ſurvint comme on comptoit l'argent.* Ut numerabatur fortè argentum, homo intervenit de improviſo. *Ter.* *Nádſzedł właśnie iák liczono pieniądze.

INTERVENIR *dans un procès, (Y entrer, ſe rendre partie.*) Accedere ad cauſam. *Cic.* INTERWENIENCYĄ uczynić w ſprawie iákiey piſać ſię przez indykcyą: przez wdawanie ſię.

Il eſt intervenu pour accommoder l'affaire. Ad diſcordias componendas acceſſit. Wdał ſię dla ugodzenia ſprawy.

INTERVENTION, (*prononcez* intervantion) ſubſt. f. (*L'action d'intervenir.*) Ad cauſam acceſſio, onis, f. INTERWENCYA indykcya do ſprawy.

INTESTAT, maſc. INTESTATE, fœm. (*Celuy* ou *celle qui meurs ſans avoir fait de teſtament.*) Inteſtabilis & hoc le. *Vlp.* BEZ Teſtamentu bez dyſpozycyi umieraiący. **Il eſt mort inteſtat.* Inteſtatus abiit. *Cicer.* *Umarł teſtamentu nieczyniwſzy.

INTESTIN, maſc. INTESTINE, fœm. (*Qui eſt en dedans.*) Inteſtinus, a, um. *Liv.* WEWNĘTRZNY, WEWNĘTRZNA, domowy. **Vne guerre inteſtine.* Bellum inteſtinum *ou* domeſticum. *Cic.* *Woyna wewnętrzna, domowa woyna.

INTESTIN, ſubſt. m. (*Boyau, qui eſt un corps long & rond, qui va depuis le ventricule juſques à l'Anus, faiſant pluſieurs tours & retours.*) Inteſtinum, i, neut. Inteſtinus, i, maſc. *Plin.* KISZKA ielito powſzechnie w człowieku y bydlęciu ciągnące ſię y wiiące od żołądka áż do ſtolca y odbytu.

(L'Inteſtin, quoique continu ſe diviſe en ſix, *Duodenum, Jejunum, Colon, Ileon, Cæcum* & *Rectum*: on les appelle en general, *Inteſtina, orum, n. plur. Interanea, eorum, neut. plur.* Les trois premiers s'appellent les Inteſtins greſles, *Inteſtina, tenuia*: & les trois derniers, *Inteſtina lata*, Les gros inteſtins. *Ceſ.*) Jelita lubo są ciągłe y nieprzerwane iednakże ſię dzielą ná ſześciorakie ktore są kiſzka álbo ielito cienkie, kiſzka, kolkowa gdzie kolka choroba bywa miąſzſza tłuſta, kiſzka cecza, ſłabizna, kiſzka kątna álbo kątne ielito, y kiſzka oſtnia dolna odbytowa albo ſtolcowa, pierwſze trzy názywaią kiſzeczki drobne, á drugie trzy ielita álbo kiſzki miąſzſze wſzyſtkie iednym ſłowem zowiem po polſku Trzewa wnętrznośći, á drobne zowiemy flaki.

INTIMATION, ſubſt. fœm. terme de Palais, (*Dénonciation, ſignification.*) Denunciatio, onis, fœm. OBWIESZCZENIE ogłoſzenie obwołanie otrąbienie.

INTIME, adject. m. & f. (*Interieur.*) Il ne ſe dit point en cette ſignification. WNĘTRZNY, WNĘTRZNA, Wewnętrzny w Francuſkim nie mowi ſię *intime* w tym rozumieniu.

INTIME, *amy particulier & du fond du cœur.* Intimus, a, um. *Cic.* UPRZEYMY wnętrzny.

**Il eſt mon intime, Il eſt mon amy particulier.* intimus ſum illi. In intimis meis eſt. *Cic.* *Uprzeymy moy przyiaciel.

INTIMEMENT, adv. (*D'une maniere très intime.*) Intimè, adv. Ex animo. *Cic.* UPRZEYMIE.

INTIMER, V. act. (*Signifier, déclarer à quelqu'un une choſe par écrit.*) Aliquid alicui denunciare, (o,as,avi, atum.) *Cic.* DONIESC oznáymić obwieścić. **Faire intimer ſa partie en cauſe d'appel.* Provocato provocationem denunciare. *Wydać ſtronie pozwy do ſądu wyższego prozekucye terminy. **Intimare eſt de Martianus Capella.* *Intymować pozwy.

ON DIT auſſi, *Intimer un juge en ſon propre & privé nom, quand on l'accuſe d'avoir prévariqué.*) Diem Judici dicere ob rem iniquè judicatam. ZAPOZWAC ſąd onieſprawiedliwość.

L'INTIME' Provocatus. POZWANY ſtrona obwiniona. **Congé donné à l'intimé contre l'appellant, faute de faire plaider ſon appel.* Eremodicium datum ſecundùm provocatum contra provocatorem actionem ſuam detrectantem. *Wzdanie ſtrony wniebytności.

(Façons de parler judiciaires.) Terminy prawne.

INTIMIDE', maſc. INTIMIDE'E, f. *Voyez* INTIMIDER. ZASTRASZONY, Záſtraſzona, uſtraſzony.

INTIMIDER *quelqu'un*, V. act. (*Luy faire peur, l'empeſcher de faire quelque choſe.*) Terrere. Abſterrere. Deterrere. Perterrere, aliquem à re faciendâ. *Cic.* ZASTRASZYC kogo uſtraſzyć odſtraſzyć.

INTITULATION, ſubſt. f. (*Inſcription, qui ſert de titre.*) Inſcriptio, onis, f. NAPIS, tytuł.

INTITULER *un livre*, V. act. (*Luy donner un titre.*) Librum inſcribere *Cic.* NAPIS tytuł dać.

INTOLE'RABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qu'on ne peut ſouffrir.*) Intolerabilis. Intolerandus. NIEZNOSNY.

INTOLE'RABLEMENT, adv. (*D'une maniere qui n'eſt point ſupportable.*) Intoleranter. Intolerantiùs. Intolerantiſſimè, adv. *Cic.* NIEZNOSNIE.

INTONATION, ſubſt. f. (*L'action d'entonner un Pſeaume.*) Intonatio, onis, f. INTONOWANIE Pieśni pſalmu záczęcie tonu.

INTRAITTABLE, adject. m. & fœm. (*Qui n'eſt point accommodant.*) Intractabilis & hoc le. *Sen.* Immanſuetus, a, um. *Cic.* NIEUZYTY, nieużyta.

INTRE'PIDE, adject. maſc. & fœm. (*Qui n'a point de peur, qui ne craint rien.*) Intrepidus. Impavidus. Expers metus. *Plaut.* NIEUSTRASZONY, NIEUSTRASZONA, erca nieuſtraſzonego.

INTRE'PIDITE', ſubſt. fœm. (*Hardieſſe, aſſurance.*) Animus interpidus *ou* impavidus, i, maſc. MĘSTWO odwaga.

INTRIGUE, ſubſt. fœm. (*Menée ſecrette, pratique pour faire réuſſir quelque deſſein.*) Clandeſtinum callidumque conſilium, i, neut. Occultæ artes, *genit.* occultarum artium. fœm. plur. *Cicer.* Vaframentum, i, neut. *Var.* (*Ce mot ſe prend en bonne & en mauvaiſe part.*) ZABIEGI zábieganie chwytanie intrygi ſztuki chytre y potaiemne wyrabianie przerabianie: zábiegi zábieganie wyrabianie mowi ſię ták w dobry iáko w zły ſpoſob. *Machinatio, onis, fœm. Machinæ, arum, fœm, plur. Fallaciæ, arum, fœm. plur. Doli, orum, maſc. plur. (*Ces mots ſe prennent pour de mauvaiſes intrigues.*) *(*Ale*) intrygi ſztuki chytre fortele w zły tylko ſpoſob ſię mowi.

Il ſçait toutes les intrigues du cabinet. Secretorum Regis conſiliorum particeps & ſocius. Wſzyſtkie intrygi y taiemnice dworu ſą mu wiadome.

Conduire bien une intrigue. Suſceptum negotium callidè & verſutè adminiſtrare. Rem ſuſceptam, callido conſilio perſequi, Intrygę dobrze prowadzić oſtrożnie. **Faire des intrigues* Occulto artificio res miſcere. Quædam occultè moliri *ou* machinari *ou* ſtruere. *Zábiegać intrygi rożne robić kłocić mięſzać.

Démeſler une intrigue, ou *ſe démeſler d'une intrigue.* Negotium implicatum occultis artibus expedire *ou* enodare. Odkryć intrygę doyść táiemnych rad y zábiegow. **Découvrir une intrigue.* Occultas artes *ou* machinationes retexere *ou* retegere *ou* detexere. *Odkryć wydać ſztuki y zábiegi potaiemne.

UN HOMME *d'intrigue.* Homo ad negotia impedienda & expedienda doctus *ou* callidus, a, um. CZŁOWIEK zábiegły przebiegły fortelny.

INTRIGUE, (*Adreſſe.*) Acumen, inis, n. Ineuſtria, æ, fœm. ZABIEG ſztuka fortel. **Nous ſortiſmes d'affaire par l'intrigue de voſtre frere.* Fratris tui acumine fuimus expliciti. *Petr.* *Wyſliśmy z tego ſztuką obrotem brata twego

INTRIGUE ſignifie, *Vne ſimple intelligence qu'on a avec quelqu'un.* INTRYGA porozumienie porozumiewanie ſię między ſobą proſte. **Il y a une intrigue ſecrette avec les Magiſtrats.* Occulta coitio facta eſt cum Magiſtratibus. *Cic.* *Ma on ſwoie porozumienie ſkryte z ſtarſzyną.

INTRIGUE, (*Affaire.*) INTRYGA kłopot ſtaranie. **Voilà mon procès jugé, je ſuis maintenant hors d'intrigue, hors d'affaire.* Lis mea dijudicata, jam evaſi ex judicio. *Już tedy ſprawę moię oſądzono iużem wſzyſtkiego zbył z głowy.

L'INTRIGUE *d'une piece de Théatre.* Tragœdiæ *ou* Comœdiæ nodus, i, maſc. INTRYGA Komedyi całey; punkt: do czego zmierza y ná czym ſię kończy.

Le dénouement de l'intrigue d'une piece de Théatre. Nodi explicatio, onis, f. Rozwiązanie punktu celnego komedyi.

INTRIGANT, m. INTRIGANTE, f. (*Qui ſe fourre partout, & qui fait ſes affaires avec addreſſe.*) Factioſus, a, um. *Plaut.* Ardelio, onis, m. *Phæd.* CZŁOWIEK nátrętny nátręt wścibſki wdawaiący ſię zábiegły y ſwoie wyrabiaiący ſprawnie

S'INTRIGUER, V. neut. plur. (*Se fourrer par tout, ſe meſler de tout, pour chercher à faire fortune.*) Se inferre. Se introdare gerendis negotiis. Se immiſcere *ou* ſe admiſcere *ou* ſe intricare negotiis. WDAWAC ſię mięſzać ſię do każdey rzeczy dla tentowani ſzczęścia.

ON DIT auſſi, *Il eſt fort intrigué dans le crime du péculat.* Crimine repetundarum hæret. *Tacit.* BARDZO ieſt wmięſzany w kradzież dobr Rzeczypoſpolitey.

INTRIGUER, V. act. (*Embrouiller, embarraſſer une affaire.*) Rem intricare *ou* implicare. *Cic.* POMIĘSZAC powikłać pokłocić.

INTRODUCTEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui introduit quelqu'un chez un autre.*) Is per quem datur admiſſio ad aliquem URZĘDNIK do wprowadzenia Podkomorzy.

INTRODUCTEUR *des Ambaſſadeurs chez les Princes.* Admittendis ad Regem Legatis præpoſitus PODKOMORZY wprowadzaiący Poſłow do Audyencyi Krolewſkiey.

INTRODUCTION, ſubſt, fœm. (*L'action d introduire.*) Introductio, onis, f. *Cic.* Admiſſio, onis, fœm. *Sen.* WPROWADZANIE.

INTRODUIRE *une perſonne*, V. act. (*Luy donner entrée.*) Aliquem introducere. *Cæſ.* WPROWADZIC kogo weyście mu ſprawić álbo wiazd.

INTRODUIRE *une couſtume.* Conſuetudinem introducere *Cic.*

Cic. Morem inducere. *Plin-Jun.* Novos ritus inducere. *Tacit.* WPROWADZAC zwyczay.

INTRODUIRE *quelqu'un dans un dialogue*, (*le faire parler.*) Perſonam aliquam inducere in ſermonem. *Cicer.* WPROWADZIC kogo mowiącego iákoby mowił.

INTRUS, m. INTRUSE, fœm. Obreptus,a, um. WŁAZ *intruz* ten co ukradkiem wchodźi wmyka ſię wkrada ſię.

Il s'eſt intrus, il eſt entré dans cette charge par des voyez illégitimes. Munus illud iniit contra leges. Wkradł ſię do tego urzędu przez ſpoſoby niegodziwe. **Par force.* Per vim munus illud occupavit. *Przez gwałt gwałtem. **Par la faveur.* Gratiâ & auctoritate munus illud adeptus eſt *ou* obtinuit. *Przez łaſkę.

S'INTRURE *dans quelque charge* ou *dans quelque bénéfice*, V. n.p. (*Y entrer ou par addreſſe ou par violence, ou par faveur.*) Obrepere *ou* irrepere ad magiſtratum blandis artibus. WKRASC ſię wemknąć ſię do urzędu iákiego álbo beneficyi Kościelnych. *Gratiâ *ou* per vim obtinere aliquod ſacerdotium, *Obtenir par faveur* ou *par force un benefice.* *Doſtąpić lub z łaſki lub gwałtem Biſkupſtwa, Plebanii Kanonii &c.

INTRUSION, ſubſt fœm. *L'action de s'introduire contre le droit ou la forme dans quelque charge.*) Obreptio, onis, fœm. *Vlp.* WKRADANIE ſię kaſzenie ſią ſadzenie ſię przeciw prawu ná urząd iáki świecki lub duchowny.

INVAINCU, maſc. INVAINCUë, fœm. (*Qui n'a jamais eſté vaincu.*) Invictus, a, um. NIEZWYCIĘZONY, NIEZWYCIĘZONA.

INVÄLIDE, adject. m. & f. (*Qui n'a plus de force, qui ne peut plus ſervir, ſoit à la guerre ou autrement.*) Invalidus. Infirmus, a,um. *Liv.* SŁABY chory niezpoſobny do ſłużby woyſkowey lub ináczey.

LES INVALIDES ou *Soldats invalides.* Invalidi milites. *Liv.* ZOŁNIERZE chorzy ſkaleczeni wyſłużeni.

L'HOSTEL *des invalides*, (*où ſont logez & nourris les officiers & les ſoldats eſtropiez au ſervice du Roy.*) Invalidorum militum hoſpitium, tii,n. Taberna meritoria,æ,f. SZPITAL we Francyi żołnierzy ſkaleczonych ná uſſudze Krolewſkiey gdzie ich podeymuię do śmierci.

INVALIDE ſe dit auſſi (*des actes de Juſtice qui ſont informes, & qui ne ſont d'aucune autorité.*) Irritus. Nullus, a, um. NIEWAZNY. **Vn teſtament invalide.* Irritum ac nullum teſtamentum. *Cic.* *Teſtament nieważny.

INVALIDITE', ſubſt. f. (*d'un acte en Juſtice.*) Invalentia,æ,f. *Aul-Gel.* NIEWAZNOSC.

Il a ſoutenu l'invalidité du teſtament. Irritum & nullum eſſe teſtamentum contendit. Stawał dowodząc nieważności teſtamentu.

INVARIABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui ne varie point, qui ne change point.*) Immutabilis, & hoc le. *Cic.* NIEODMIENNY.

La fortune eſt invariable pour luy, Elle ne change point à ſon égard. Illius causâ fortuna non mutat. *Liv.* Non recedit ab eo fortuna. *Virg.* Fortunâ immutabili *ou* perpetuâ utitur. Szczęście dla niego ieſt nieodmienne.

Il eſt invariable dans ſes ſentimens. Non mutat ſententiam *Ter.* Nieodmienny w przedſięwzięciu ſwoim w zámyſłach ſwoich.

INVASION, ſubſt.f.(*L'action d'envahir.* Occupatio,onis, f. *Cic.* NAYSCIE náchodzenie náiazd.

INVECTIVE, ſubſt f. (*Répréhenſion faite avec aigreur & des paroles piquantes.*) Acerrima alicujus reprehenſio *ou* infectatio *on* objurgatio, f. *Cic.* STROFOWANIE karczenie złaianie ſłowami oſtremi.

Il s'eſt emporté en des invectives contre luy. In eum vehementer invectus eſt. *Cic.* Rozgniewał ſię ná niego y ſłowami popędliwemi go złaiał.

INVECTIVER, V. n. (*Déclamer, s'emporter en invectives contre quelqu'un.*) In aliquem invehi, (vehor, veheris, vectus ſum.) paſſ. Acerbè *ou* aſperè inſectari aliquem, (or, aris, atus ſum) dep. Maledictis,*ou* verbis aſperioribus, in aliquem ferri, (ferror, ferris, latus ſum.) paſſ. Inclementiùs in aliquem dicere, (dico, is, dixi, dictum.) dihiſcere in aliquem *Cic.* ŁAIAC haſáſować.

INVENTAIRE, (*on prononce* invantaire.) ſubſt. maſc. (*Dénombrement des meubles,& autres choſes miſes par écrit.*) Index,icis,m. Recenſio. Recognitio,onis,f. *Cic.* Inventorium ii, neut. *eſt d Vlpien.* INWENTARZ ſpiſanie ſprzętu ſtatkow &c. Rejeſtr rzeczy.

Faire inventaire des meubles ou *des livres de quelqu'un.* Supellectilis alicujus *ou* librorum indicem deſcribere. Supellectilem *ou* libros alicujus recognoſcere *ou* recenſere. SPISAC inwentarz.

INVENTAIRE *de production*, (*Catalogue des pieces produites au procès.*) Index inſtrumentorum litis. SPISANIE y ułożenie porządne papierow do ſprawy.

INVENTE', (*prononcez* invanté.)m. INVENTE'E,ſœm. (*Trouvé en réfléchiſſant.*) Repertus. Excogitatus. Inventus,a, um. *Cic.* WYNALEZIONY wymyślony.

INVENTE', (*Controuvé, forgé, fait à plaiſir.*) Fictus. Confictus. Commentitius,a,um. *Cic.* WYMYSLONY.

INVENTER, (*prononcez* invanter.) V. act. (*Trouver une choſe le premier.*) Invenire. Adinvenire, (io, is, veni, ventum.) Excogitare, (o as, avi, atum.) *Cic.* Reperire, (io, is, reperi, repertum) act. acc. *Plin.* WYNALESC co náy pierwey.

INVENTER, (*Controuver.*) Aliquid comminiſci, (cor, ceris, commentus ſum.) dep. acc. Fingere. Confingere,go,is, finxi, fictum.) act. acc. *Cic.* WYMYSLIC co. **Inventer des ſujets de diſſenſion.* Fingere cauſas ad diſcordiam. *Wymyślać ſzukać okazyi kłotni. **Il inventa des raiſons pour ne rien donner.* Fingit cauſas ne det. *Ter.* *Wynaydował racye áby nic niedać.

INVENTEUR, (*prononcez* invanteur.) ſubſt. maſc. (*Qui invente* ou *qui a inventé quelque ſcience.* Inventor. Reperator. Excogitator, oris, maſc. *Cicer. Quint.* WYNALESCA Autor.

INVENTEUR, (*Qui invente des fauſſetez.*) Fictor, oris, m. *Plaut.* KŁAMCA ſzalbierz.

INVENTRICE, (*on prononce* ſubſt. fœm. Inventrix,icis, fœm. WYNALEZICIELKA. **La ville d'Athenes eſt l'inventrice des ſciences.* Inventrices doctrinarum Athenæ. *Cic.* *Ateńſkie miaſto naypierwey wynalazło náuki.

INVENTRICE, (*Celle qui invente & controuve quelque choſe de mauvais.*) Fictrix, icis, f. *Cic.* SZALBIERKA mataczka bałamutnica.

INVENTIF, (*prononcez* invantif.) m. INVENTIVE, f. (*Qui a de l'eſprit pour inventer.*) Ingenioſus, a,um. Ad excogitandum acutus, a, um. *Cic.* Qui animo ſolerti res novas excogitat. *Liv.* DOWCIPNY przemyślny. ** La flaterie eſt plus inventive que la vérité.* Ingenioſior eſt ad excogitandum adulatio, veritate. *Plin-Jun.* * Podchlebſtwo dowcipnieyſze ieſt w wynalaſkach niż prawda.

INVENTION, (*on prononce* invantion.) ſubſt.f. (*L'action d'inventer.*) Inventio. Excogitatio, onis, f. *Cic.* WYNALAZEK. **Les fables ſont de l'invention d'Eſope.* Materiam fabularum reperit *ou* primus excogitavit Æſopus. *Báyki ſą wynalazek Ezopa. ** Il a des inventions merveilleuſes pour dérober.* Mira quædam excogitat genera furandi *Cic.* *Dziwne má ſpoſoby y wynalazki do kradzieży. **La façon de ranger une armée & le mot du guet ſont de l'invention de Palamede.* Ordinem exercitûs & teſſeras Palamedes invenit. *Plin.* *Szykowanie woyſka y wydawanie haſła wynalazkiem ſą Palameda.

INVENTION, (*Choſe controuvée.*) Commentum, i, neut. *Cic.* WYNALAZEK wymyſł.

INVENTION. (*La choſe meſme inventée.*) Inventum, i, neut *Cic.* WYNALAZEK rzecz wynaleziona.

INVENTION, (*Adreſſe, artifice.*) Ars, *genit.* artis, f. Machina, æ, fœm. SPOSOB ſztuka wynalazek wymyſł.

Je me ſers de toutes ſortes d'inventions pour retenir ce jeune homme. Omnes adhibeo mahinas ad tenendum hunc adoleſcentem. *Brut.ad Cic.* Zażywam wſzelkich ſpoſobow dla utrzymania tego młodzieńca.

INVENTORIER , (*prononcez* invantorier.) terme de pratique, V. act. (*Deſcrire dans un inventaire.*) *Voyez* FAIRE INVENTAIRE. JNWENTARZ ſpiſywać.

INVESTIR, V. act. (*Conferer à quelqu'un le titre d'un fief, luy en donner l'inveſtiture.*) Aliquem mittere in poſſeſſionem fiduciam alicujus fundi, *chez les Juriſconſultes.* Beneficiario ſuo prædium poſſidendum ex formulâ tradere. NADAG Oſadzić ná dobra świeckie lub duchowne kogo zurzędu y mocy ſwoiey.

INVESTIR *une place*, (*La fermer de tous coſtez pour l'empeſcher de recevoir ni du ſecours, ni des vivres.*) Urbem *ou* arcem circumſidere *ou* circumſedere, (ſedeo, es, sedi, ſeſſum,) act. *Cic.* Copiis cingere, (go, is, cinxi, cinctum.) act. acc.

Liv. OPASAC oblężeniem miáſto fortecę obledz niedopuſzczaiąc pomocy y żywność. **Inveſtir une armée, l'entourer.* Circumvenire exercitum. *Flor R.* * Opaſać otoczyć woyſko. **Il commanda à la cavalerie de l'aile droite de les inveſtir.* Jubet equites à dextro cornu invadere. *Plaut.* *Kázał Jazdzie z prawego ſkrzydła ſkoczyć y opaſać otoczyć ich.

Quatre galers furent inveſties, mais elles, ſe démélerent par leur adreſſe en preſentant toûjours la proüe. Quatuor naves circumſiſtunt, ſuſtinent illæ, atque, arte, ſolertiâque ſe explicant ſemper venientibus adverſæ. *Cæſ.* Cztery galery były otoczone ále wyſzły ſprawnie záwſze ſię przodkami ſtawiaiąc

INVESTITURE ſubſt. f. (*L'action d'inveſtir* ou *de mettre en poſſeſſion.*) In poſſeſſionem inductio, onis, fœm. JNWESTYTURA Oſadzenie ná máiętność ná dobra ná Páństwo &c.

INVE'TE'RE', m. INVE'TE'RE'E, f. adj. (*Envieilli.*) Inveteratus, a,um.*Cic.* ZASTARZAŁY. **Vn mal invéteré.* Inveteratum malum. *Cic.* * Złe, zaſtarzała choroba. ** Si la maladie devient inveterée.* Si inveteraverit morbus. *Colum.* *Jeżli ſię choroba záſtarzeie. ** Vne coſtume eſt inveterée.* Inveteravit conſuetudo. *Cæſ.* * Náłog zwyczay ieſt záſtarzały. ** Cette opinion eſt inveterée dans les eſprits.* Inſedit penitùs in animis hominum & inveteravit hæc opinio. *Cicer.* *Rozumienie mniemanie dawne záſtarzałe.

INVINCIBLE, adject.m. & fem. (*Qui ne peut eſtre vaincu, Invictus, a, um. Cic.* Inſuperabilis. Inexpugnabilis & hoc le. *Quint.* NIEZWYCIĘZONY niezwyciężoná. **Des preuves invincibles.* Inexpugnabiles probationes. *Quint.* * Dowody niezbite.

INVINCIBLEMENT, adv. (*D'une maniere invincible.*) Certiſſimè. Evidentiſſimè. adv. *Cic.* NIEZWYCIĘZIENIE.

INVIOLABLE, adject.maſc. & f. (*Qui ne peut eſtre violé.*) Inviolatus. Sacroſanctus, a, um. *Cic.* SWIĘTY nietykany którego gwałcić áni tknąć niegodzi ſię.

INVIOLABLEMENT, adv. Inviolatè. adv. *Cic.* Sanctè. Religioſè. adv. SWIĄTOBLIWIE cále nienaruſzenie.

INVISIBLE, adject. m. & f. (*Qu'on ne peut voir.*) Invisibilis & hoc le, adject. *Cæſ.* Non aſpectabilis & hoc le. Sub oculos *ou* ſub aſpectum non cadens, entis. omn. gen. *Cic.* Senſum omnem oculorum, *ou* obtutum, effugiens, entis,omn. gen. NIEWIDOMY.

INVISIBLEMENT , adv. (*D'une maniere inviſible.*) Modo invisibili.abl. Ita ut nemo videat. NIEWIDOMIE.

INVITATION, ſubſt. f. (*L'action d'inviter* ou *de convier quelqu'un à une choſe.*) Ad aliquid invitatio,onis,f. *Cic.* Invitatus, ûs, m. ZAPRASZANIE námawianie.

INVITE', m. INVITE'E, f. *Voyez* INVITER. ZAPROSZONY Záproſzona.

INVITER, V. act. (*Attirer, porter quelqu'un à une choſe.*) Aliquem ad aliquid iuvitare *ou* allectare, *ou* vocare, (o, as, avi, atum.) Allicere, (io, is, allexi, allectum.) act. acc. ZAPRASZAC kogo ná co námawiać.

INVITER, (*Prier quelqu'un à diſner.*) Ad prandium alicujus invitare ou vocare. *Cic.* ZAPRASZAC kogo ná obiad záprasząć gości. **A loger, à venir loger chez ſoy, à y prendre un appartement.* Invitare aliquem in hoſpitium. *Cic ou* hoſpitio. *Liv.* Invitare aliquem tecto & domo. *Cic.* * Záprasząć do ſiebie ná mieſzkanie ná wſtąpienie. **Inviter à boire.* Invitare aliquem poculis. *Plaut.* *Ná piiatykę. ** Je vous prie à ſouper.* R. *Je ſuis invité ailleurs, je vous en remercie, & je ne vous en ay pas moins d'obligation.* Cœnabis apud me. R. Vocata eſt opera nunc quidem , tam graria eſt. *Plaut.* *Proſzę ná wieczerzą. R. Jużem gdzie indziey proſzony dziękuię, y obligowany ieſtem.

INVOCATION, ſubſt. fœm. (*L'action d'invoquer quelqu'un.*) Invocatio. *Quint.* Imploratio,onis,fœm. *Cic.* WZYWANIE kogo.

INVOCATION *des démons*, (*que font les Magiciens.*) Devotio, onis, f. *Suet.* Carmen devotorium, *genit.* carminis devotorii,n. *Liv.* WZYWANIE czartow.

INVOLONTAIRE, adject. m. & f. (*Qui ſe fait par force & contre la volonté.*) Non voluntarius, a, um. *Cic.* PONIEWOLNY, poniewolna niedobrowolny

INVOLONTAIREMENT, adv. (*Sans le vouloir.*) Præter voluntatem. Non voluntariè Non voluntariò. *Cæſ.* Invite. adv. *Cic.* PONIEWOLNIE.

INVOQUER, V.act. (*Réclamer le ſecours de quelqu'un.*) Invocare. act acc. Invocare aliquem in auxilium. Appellare.

Implorare, (o, as, avi, atum.) act. act. acc. *Cic.* WZYWAC kogo ná pomoc.

INUSITE', m. INUSITE'E, f. (*Qui n'eſt point dans l'uſage.*) Inuſitatus, a, um. *Cic.* NIEZWYCZAYNY, niezwyczayna. **Se ſervir, employer des mots inuſitez.* Inuſitatis verbis uti. *Cic.* *Záżywać ſłow niezwyczaynych.

INUTILE, adject. m. & f. (*Qui ne ſert de rien.*) Inutilis & hoc le. *Phæd.* Ad nullam rem utilis. Inanis & hoc inane, adject. *Cic.* NIEPOTRZEBNY niepożyteczny.

INUTILEMENT, adv. (*En vain, d'une maniere inutile.*) Inutiliter. Fruſtrà. In caſsùm. adv. *Cic.* NIEPOTRZEBNIE prożno niepożytecznie.

INUTILITE', ſubſt.f. (*Ce qui ne ſert de rien.*) Inutilitas, atis,f. *Cic.* NIEPOZYTECZNOSC prożność.

LES INUTILITEZ *de la vie, le temps perdu en badineries & en ſottiſes.* Ineptiæ. Nugæ, arum,f.pl. *Cic.* PROZNOTY fraſzki życia tego y ná nich czas daremnie ſtracony prożności

INVULNERABLE, adject. maſc. & f. (*Qui ne peut eſtre bleſſé.* Invulneratus, a, um. *Cicer.* proprement *Celuy qui n'a point eſté bleſſé.* NIE zraniony ktorego ranić niemożna álbo też ktory niebył raniony bez rány. **On dira donc* Qui vulnerari non poteſt, *parlant d'un homme qui eſt invulnérable.* *Ktorego zranić niemożna.

JOIGNANT, Prépoſition. (*Auprès, tout proche.*) Juxta. Juxtim. Propè. Propter. Secundùm. *Prépoſitions qui gouvernent l'Accuſatif.* PRZY WEDLE bliſko około. **Joignant le chemin.* Juxta viam. *Cicer. Suet.* * Bliſko drogi przy drodze

JOIGNANT, maſc. JOIGNANTE, fœm. (*Attenant, tout auprès.*) Proximus. Contiguus. Conterminus. Propinquus, a, um. Confinis & hoc confine, adject. Stykaiący ſię tuż záraz. **Deux maiſons joignantes, qui ſe touchent.* Ædes contiguæ *ou* proximæ. *Dwa domy ſtykaiący ſię. **Vn champ joignant un autre ou tenant à un autre.* Confinis ager. *Liv.* *Pole iedno záraz wedle drugiego graniczące ſtykaiący ſię z drugim. **Vne nation joignante les Indes.* Contermina gens Indis. *Plin.* *Národ ſtykaiący ſię z Indyą. **Il eſt tout joignant l'Ethiopie.* Æthiopiæ confinis. *Graniczący ſtykaiący ſię z Murzyńską ziemią

JOINDRE, V. act. (*Vnir diverſes choſes les unes avec les autres.*) Diverſa jungere *ou* conjungere, (go, gis, xi, ctum.) Copulare, (o,as,avi, atum.) *Cic.* Connectere, (cto, ctis, nexi, nexum) act. acc. *Cic,* ŁĄCZYC rozne rzeczy rázem z ſobą.

ON DIT en ce ſens au figuré. *Joindre l'honneſteté avec la volupté, l'amitié avec le plaiſir.* Honeſtatem cum voluptate, amicitiam copulare *ou* connectere. *Cic.* MOWIĄ w tym rozumieniu *niewłaśnie* łączyć przyſtoyność z uciechą przyiaźń z ukontentowaniem. **Il joignit un grand ſçavoir & un grand génie à l'habileté qu'il avoit dans le metier de la guerre.* Ad belli laudem, doctrinæ & ingenii gloriam adjecit. *Cic.* *Wielką náukę y wielki dowcip łączył z doſkonałością w kunſzcie woiennym. **Vne grande modeſtie eſtoit jointe à une grande bonté.* Ad modeſtiam ſingularem eximia pulchritudo accedebat. *Cic.* *Wielka ſkromność z wielką dobrocią złączona.

JOINDRE, (*Vnir deux rivieres enſemble* ou *deux armées*, ou *une province à quelque Royaume* &c.) Jungere. Conjungere. Connectere. Committere. act. acc. ZŁĄCZYC dwie rzeki.dwa woyſka, przyłączyć kray iáki do Páństwa. **Joindre la Saone à la Moſelle.* Connectere Moſellam atque Ararim. *Tacit.* * Złączyć Sekwanę z Mozą. **Joindre deux armées enſemble.* Duos exercitus in unum congregare. *Cic.* *Złączyć dwa woyſka z ſobą. **Il s'eſt joint aux autres troupes.* Alteris copiis ſe conjunxit. *Liv.* * Złączył ſię z inſzemi woyſkami z woyſkiem. **Joindre la fin avec le commencement.* Contexere extrema primis. *Łączyć koniec z początkiem. **Qui a joint la Gaule ulterieure à l'Empire Romain.* Ulterioris Galliæ adjunctor, oris, maſc. *Cic.* *Ktory przyłączył Francyą z tamtę ſtronę gor do Páńſtwa Rzymſkiego.

SE JOINDRE *à quelqu'un*, (*S'unir à luy d'amitié, faire ſocieté avec luy*) Se ad aliquem jungere. Sibi aliquem, *ou* ſe alicui, in amicitiam adjungere *ou* conjungere. *Cic.* Coire *ou* inire ſocietatẽ cũ aliquo Societate alicui jungi. Se cum aliquo congregare. *Cic.* ŁĄCZYC ſię z kim przyiaźnią społecznością społkować ſię z kim. **Eſtre joint par l'amitié & le droit d'hoſpitalité.* Conjungi hoſpitio & amicitiâ. *Cic.* *Być złączony przyiáźnią y prawem gościnności. **Se joindre étroitement à quelqu'un, S'attacher entierement à luy.* Agglutinare ſe alicui *Plaut* *Ściśle uprzeymie ſię do kogo przywiązać z kim złączyć.

SE JOINDRE *à quelqu'un, Prendre ſon parti, Epouſer ſes intereſts.* Ad aliquem ſe adjungere. Se ad alicujus rationes adjungere. In partes alicujus tranſire. Amplecti partes alicujus. *Cicer.* ZŁĄCZYC ſię z kim trzymać zá ſtroną iego. **Se joindre au procès, Y entrer.* In cauſam deſcendere. Adjungere e ad alicujus cauſam. Se ad cauſam applicare. *Cic* *Wnić w prawo przyſzyć ſię do prawa.

JOINDRE *quelqu'un en marchant, l'attraper.* Aſſequi *ou* conſequi aliquem. dep. *Cic.* ZŁĄCZYC ſię z kim w drodze dociągnąć do niego ziechać ſię. **Il le joignit ſur le ſoir.* Ad veſperam hunc conſequutus eſt. *Cic.* *Ziechał ſię z nim koło wieczora.

ON DIT abſolument, *Joignez, ajoutez à cela.* Ad hæc. Adde ad hæc. PRZYDAY do tego y to.

JOINT, m. JOINTE, f. adject. part. Junctus. Cunjunctus. Copulatus, a, um. *dans le ſens propre & figuré.* ZŁĄCZONY Złączoła właśnie y niewłaśnie.

Des poutres jointes enſemble. Trabes compactiles. *Vitr.* Balki dyle złączone między ſobą.

JOINT *par mariage*, ou *d'amitié.* Junctus matrimonio, amicitiâ. ZŁĄCZONY małżeńſtwem lub przyiaźnią.

JOINT QUE, *Outre que, (particule conjunctive qui ſert de tranſition.)* Accedit quod *Cicer.* Adde quòd. *Hor.* PROCZ ieſzcze że, oprocz.

JOINTURE, ſubſt. fœm. (*Ce qui joint deux choſes.* Junctura, æ, f. Commiſſura, æ, f. *Plin. Cic.* ZŁĄCZENIE ſpoienie ſtawy w ciele.

LES JOINTURES *des doigts.* Digitorum commiſſuræ, f. Articuli, orum, maſc. pl. *Plin.* SPOIENIE ſtawy w palcach.

JOLI, m. JOLIE, f. adject. (*Beau, agréable par ſa gentileſſe, par ſes rares arties & par ſes manieres enjouées.*) Bellus. Bellulus. Bellatulus. Scitus. Scitulus. Lepidus. Venuſtus. Venuſtulus, a, um. *Cic. Plaut. Ter.* Pulchellus, a, um. *Cic.* GRZECZNY miły przyiemny weſoły.

Vous eſtes trop joli. Nimium ſcitè ſcitus es. *Plaut.* Bardzoś to grzeczny.

JOLIE *femme, Vne femme qui a de la beauté, de l'agrément, de l'eſprit, de la raiſon & un vray mérite.* Scitula mulier. Omnibus ſimulacris emendatior. *Plaut. Petr.* Eximia forma & ingenio. PIĘKNA grzeczna urodziwa Białogłowa.

JOLI ſe dit ironiquement, *Vous vous eſtes fait joli garçon par vos debauches!* Tu te exornatum dediſti perpotationibus tuis! GRZECZNYS przeciwnie y żartuiąc, á grzecznyś bardzoś pięknie ſię hultaił.

JOLIMENT, adv. (*Gentiment.*) Lepidè. Bellè. Venuſtè. Lepidulè. Scitè. Concinnè, adv. *Cic. Plaut.* PIĘKNIE ładnie. **Des vers joliment faits.* Verſus ſcitè, *ou* venuſtè facti. *Wierſze ładnie nápiſane.

JONC, *(prononcez* jon.) ſubſt. m. (*Herbe qui croiſt dans les marais.*) Juncus. Scirpus, i, maſc. *Virg. Terent.* SIT ziele chwaſt.

Sorte de jonc triangulaire, (qu'on appelle du Souchet.) Cyperus, i, m. *Plin.* Oſtryż wonny.

DE JONC, ou *Fait de jonc.* Juncinus. Junceus. Scirpeus, a, um. *Plin. Colum. Plaut.* Z SITOWIA ſitowy. **Vn panier de jonc.* Spora juncea. *Colum.* *Koſzyk z ſitowia koſz.

Délié ou *menu comme un jonc.* Junceus. *Ter.* Juncinus, a, um. *Var.* Cienki iák ſitowie.

Lieu rempli de joncs. Juncoſus, a, um. *Ovid.* Sitowiſko mieyſce ſitowia pełne.

UNE JONCHAYE, ſubſt. f. Juncetum, i, n. *Var.* SITOWISKO miey ce.

JONC *marin.* Juncus marinus, i, m. SIT morſki. **Jonc mariſc.* Mariſcum, i, n. *Támaryſzki. **Jonc odorant.* Juncus odoratus. *Sit ſitowie oſtre, oſtryż wonny.

JONCHE'E, ſubſt. f. (*Herbe & fleurs qu'on répand ſur la terre.*) Herbæ, arum, fœm. pl. Flores conſperſi, *genit.* florum conſperſorum, maſc. pl. ZIELE y kwiatki ktore poſypuią po ziemi rożne náprzykład Tátarſkie ziele &c.

JONCHER, V. act. (*Répandre des herbes & des fleurs ſur la terre*) Herbis & floribus humum ſpargere *ou* conſpergere *ou* conſternere. act. *Cic.* ZIELEM potrząſać ziemię.

JONCTION, ſubſt. fœm. (*L'action de joindre.*) Junctio. Conjunctio, onis, f. *Cic.* ZŁĄCZENIE. **Jonction de deux armées.* Alterius exercitûs ad alterum adjunctio *ou* acceſſio, onis, f. *Złączenie woyſk.

JONCTION *de deux rivieres.* Duorum fluviorum confluens, entis, m. *Plin.* ZŁĄCZENIE Rzek.

IONIE, (*Province d'Aſie.*) Ionia, æ, f. JONIA Prowincya Azyi.

IONIEN, m. IONIENNE, fœm. *ou* IONIQUE. adject. (*d'Ionie.*) Ionicus, a, um. Ionius, a, um. *Hor.* Z JONY rodem Jońſki Jońſka.

JONQUILLE, ſubſt. fœm. (*Fleur fort agréable qui vient d'oignon.*) Narciſſus. Iberus, i, m. Junquilla, æ, fœm. NARCYSS kwiat wdzięczny z korzenia cybulaſtego.

JOUAILLIER, ſubſt. m. (*Qui vend des perles & des diamants.*) Gemmarius, ii, maſc. Gemmarum mango, onis, m. Elegantiorum operum ac gemmarum mercator, oris, maſc. JUBILER co kamienie drogie przedaie.

JOUBARBE, ſubſt. fœm. (*Herbe medecinale.*) Sedum magnum, i, neut. Sempervivum majus, *genit.* ſempervivi majoris, neut. Digitellus. Oculus, i, m. *Plin.* ROZCHODNIK wielki ziele.

PETITE JOUBARBE qu'on appelle *Joubarbe de vignes* Craſſula minor, *genit* craſſulæ minoris, f. Vermicularis, is, f. ROSCHODNIK mnieyſzy roiownik.

JOUE, ſubſt. f. (*Partie du viſage de l'homme au deſſous des yeux.*) Gena. Mala, æ, f. *Cic.* LICE policzek część oka.

**Il a les joués creuſes.* Malis eſt macilentis. *Plaut.* *Chudy ná twarzy lica západłego.

Donner ſur la joué à quelqu'un, Luy donner un ſoufflet, Alapam ou colaphum alicui ducere *ou* incutere *ou* impingere *ou* infligere. *Plaut. Ter.* Dać komu w gębę pogębek policzek wyciąć.

COUCHER *quelqu'un en joué, Le viſer.* Collineare haſtam *ou* ſagittam in aliquem. ZMIERZAC do kogo.

ON DIT au figuré, *Coucher une choſe en joué.* Aſpirare ad aliquid. Aliquid appetere *ou* concupiſcere. Studio voluntatis ferri in aliquid. *Cic.* ZMIERZAC do czego.

ON DIT proverbialement & populairement, (*d'un homme qui a mangé ſon bien en débauches.*) qu'*Il s'en eſt donné par les joués.* Abligurivit bona ſua. *Ter.* DAŁ ſobie po pyſku. (*przyſłowie*) Sam ſię wniwecz obrocił.

JOUER, V. act. *&* n. (*Badiner, ſe divertir à quelque jeu.*) Ludere, (ludo, is, luſum.) *Cic.* Ludo operam dare. *Plaut.* Ludere ludum. *Ter.* GRAC báwić ſię.

Jouër avec quelqu'un. Cum aliquo colludere. *Cic.* Alicui colludere. *Hor.* Grać z kim.

JOUËR *à des jeux de hazard.* Aleâ ludere. *Cic.* Aleam ludere, *Suet.* GRAC w gry kośterſkie. **Il m'invita à jouër aux jeux de hazard.* Provocavit me in aleam ut ego ludam. *Plaut.* *Záprosił mię w kości. **Jouër aux dez.* Ludere tesseris. *Grać w kośtki. **A la paume.* Pilâ. *Grać w piłę. **A pair ou à non.* Par impar. *Horat.* * Grać Czerno czy licho. **Jouër à la moure* Micare digitis. Micare in tenebris. *Petr.* *Grać ná migi. **Aux noix.* Nucibus. *Phæd.* *Ggrać w orzechy. **Aux oſſelets.* Talis. *Grać w Arcaby. **A la pierrette.* Ocellatis. *Suet.* *Grać w kamyki.

Jouër quelque choſe, (comme de l'argent, du vin &c.) In aliquid ludere. Grać w co w pieniądze opieniądze o wino. **Il jouoit peu & avec circonſpection ou en ſe tenant ſur ſes gardes.* Parcè cuſtoditeque ludebat. *Plin.* * Grał oſtrożni. y nie o wielką rzecz máiąc ſię ná oſtrożności. **Il a joué autant d'buy tout l'argent qui luy reſtoit, & l'a perdu.* In ludum contulit iſte, quidquid pecuniæ reliquum ſuit, perdidit que. *Wſzyſtkie dziś pieniądze ſtawił ktore miáł y przegrał ie. **Il a joué tout ſon argent.* In ludum omnem ſuam pecuniam effudit. *Wſzyſtkie pieniądze ſwoie przegrał. ** Il jouoit à chaque coup de dez un écu d'or.* In ſingulos teſſerarum jactus nummum aureum deponebat. *Grał ná káżde rzucenie kości po czerwonemu złotemu.

JOUËR *continuellement, les nuits & les jours.* Totos dies & noctes ludere, forumque aleatorium calfacere. *Suet.* Ducere dies & noctes ludo. *Suet.* GRAC uſtawicznie dzień y noc.

Jouër tant que la nuit eſt longue. Æquare ludum noctibus. *Virg.* Ludere aleam pernoctem. *Juv.* Grać całą noc iák długa noc.

JOUËR, *Toucher des inſtrumens à cordes, (comme du luth.)* Fidibus canere, (cano, is, cecini, cantum.) *Cic.* GRAC ná inſtrumentach **Jouër un air qui charme.* Dicere modos quibus aures applicentur. *Hor.* *Grać bárdzo piękny koncert notę Tánieć. **Aprendre à jouer des inſtrumens.* Diſcere fidibus. *Cic.* *Uczyć ſię grać ná inſtrumentach.

Sçavoir jouër des inſtrumens. Scire fidibus, (*on sous-entend* canere.) *Ter.* Umieć grać ná Jnſtrumentach náſtrzypeach.

Jouër des inſtrumens à vent, comme *Jouër des orgues, Toucher de l'orgue.* Pulſare organa. Grać ná Trąbach y inſzych inſtrumentach dętych iáko ná Organach. **De la flute.* Tibia *ou* tibiis canere. *Cic.* *Ná Flecie.

JOUËR *quelqu'un,* (*Se mocquer de luy, le prendre pour duppe.*) Aliquem ludere *ou* deludere *ou* ludificari. *Cic.* Aliquem ludos facere. *Plaut.* Habere aliquem ludibrio. *Cicer.* Alicui os ſublinere *ou* deludificare. *Plaut.* DRWIC z kogo dworować żártowac zniego Jgrzyſko ſobie z niego ſtroić.

Jouër une piece à quelqu'un. Deludere aliquem dolis. Fingere fallaciam. Technam facere ad aliquem. Fallaciam facere alicui. *Ter.* Sztukę komu wyrządzić. ** Je n'ay jamais veu un homme jouér plus plaiſament.* Nunquam hominem quem. quam vidi ludificari magis facetè. *Plaut.* *Nie widziałem nikogo nigdy ktoryby ták ucieſznie żártował. ** Penſez-vous que nous ſoyons gens,* ou *des gens à eſtre jouez de la ſorte?* Adeone vobis videmur idonei, in quibus ſic illudatis. *Terent.* *Rozumieſz że z ſię damy odrwić álbo że dámy z ſiebie ták żártować. **On vous a joué comme il faut.* Tibi os ſublitum eſt planè & probè. *Plaut.* *Odrwiono cię náleżycie.

ON DIT d'un particulier qu'*Il joue à ſe perdre, à ſe faire tuer.* In vitæ diſcrimen ſe infert. Mortis periculum adit *ou* ſubit. In vitæ periculum ſe infert. DO-IGRA ſię on czego nieſzczęśia iákiego. **Vous jouez à vous perdre.* In periculo eſt tua ſalus. Periclitatur tua ſalus. *Nie żartuy ſobie z tego nie żárt to tu zginieſz. ** J'ay joué à me faire aſſommer.* Scapulas fermè perdidi. *Terent.* * Doigrałem ſię aż mię ledwie nieubito. **Il joue à tout perdre.* Rem in extremum diſcrimen adducit. *Cic.* *Odważył ſię gdyby też wſzyſtko ſtracić przyſzło, gra do oſtatniey.

ON DIT d'une coquette, qu'*Elle joué de la prunelle,* pour dire qu'*Elle taſche à ſe faire des amants.* Oculis venatur viros. *Phæd.* UMIZGA ſię oczami, igra oczami do gachow.

ON DIT, *Jouër ſur le luxe des habits des femmes.* Nimios mulierum ornatus irridere. ZARTOWAC z ſtroiow zbytnich białogłowſkich. **Jouër, plaiſanter ſur les perſonnes chauves.* Dictis in calvos jaculari, (or, aris, atus ſum. *Petr.* *Żártować z łyſych. **Jouër ſur les mots.* Ludere in verbis. *Podchwytywać w ſłowach ſłowo iedno zá drugie ná ucieche biorąc y ná żárt tłumacząc.

JOUËR, (*Repréſenter une comédie.*) Agere fabulam. *Cic.* Komedyą udawać odprawować. **Jouër le premier rôle.* Primas partes agere. *Ter.* *Nápierwſzą oſobę mieć ná komedyi do udania. ** Jouër bien ſon rôle.* Scitè agere *ou* ſuſtinere perſonam ſuam. *Bárdzo dobrze udać oſobę ná komedyi.

ON DIT, *Je joue icy un fort meſchant perſonage, Je fais une mauvaiſe figure.* Indignam ſanè perſonam hicgero. CZY nie tu nieſzczęście wnieſło ná licho moie, nie po moich to tu plecach rzecz nic tu pomnie, nie uda mi ſię tu nic dobrego bie wſkoram tu nic.

ON DIT en ce ſens eu figuré (*d'un hypocrite d'un tartuffe.*) qu'*Il joue la comédie.* Aliam fert perſonam. Fabulam agit. OSZCZERCA oſzuſt hipokryta ſzalbierz udaie ſwoią rzecz zdobi ią iák może.

EN TERMES de Méchaniques & d'Hydrauliques on dit, *Faire jouër les machines.* Movere *ou* ciere machinas. MACHINY iákie y ſztuki poruſzyć áby grały.

Cette machine jouë d'elle meſme. Cietur & agitatur motu ſuo hæc machina. *Cic.* Tá ſztuka gra ſama przez ſię.

Toute l'artillerie joua, On fit jouër toute l'artillerie. Omnia tormenta bellica diſploſa ſunt. Ze wſzyſtkich armat y ſztuk ognia dano.

Les eaux jouent. Aquæ ſaliunt. Wody igraią. **Le Roy fit jouër les eaux de ſes jardins.* Juſſit Rex recludi omnes aquarum latices in hortis. Juſſit Rex fontes omnes hortorum aperiri. *Krol kazał áby wſzyſtkie fontanny grały.

JOUËR ſe dit figurément & proverbialement, *Jouër à quitte & au double, Hazarder tout.* Ultima experiri. *Liv.* ODWAZYC ſię ná oſtatnią lub żyſk lub ſtrata.

JOUËR *des gobelets* ſe dit non ſeulement au propre, mais auſſi au figuré, *Vſer de ſoupleſſes & d'artifice pour tromper quelqu'un.* Alicui tenebras & caliginem offundere. *Cic. Liv.* Officiis aliquem decipere. ZACHODZIC ſztuką ná kogo áby ſwego dokazać.

JOUËR *des couteaux, Se battre.* Ad pugnam, *ou* ad cultros venire. *Hor.* BIC ſię.

ON DIT populairement, qu'*Vn homme eſt parent du Roy David,* qu'*Il joué de la harpe.* qu'*Il joué de la poche* ou *de la griffe,* pour dire qu'*Il eſt ſuiet à dérober.* Harpax eſt. Furaces habet manus. *Plaut* ZŁODZIEY, Arfiſta z niego chapliwy ruchliwy.

(Expreſſion baſſe & populaire.) Expreſſya proſta potoczna

ON DIT, (*de celuy à qui on a fait débourſer de l'argent.*) qu'*On luy a fait jouër du pouce.* Multa ab ipſo pecunia extorta eſt. OSZWABIONO go.

(Expreſſion vulgaire.) Expreſſya proſta.

JOUËR *à bute-hors, Taſcher de débuſquer quelqu'un d'un employ.* Collegam *ou* æmulum ſupplantare *ou* depellere *ou* dimovere de dignitatis gradu *ou* de loco. *Cic.* Ufiłować kogo wyſadzić z urzędu.

SE JOUËR, *S'attaquer à quelqu'un,* comme *Je luy apprendray à qui il ſe joué.* Sentiet quem attentârit. *Phæd.* ZACZEPIAC, nauczę ia go kogo to on záczepia z kim ma do czynienia z kim to on záigrywa.

Se jouër à ſon maiſtre, S'attaquer à un plus fort que ſoy. Valentiorẽ ſe laceſſere. Záigrawać z mocnieyſzym nád ſiebie

SE JOUËR *en parlant* ou *en faiſant une choſe,* (*La faire aiſement & en ſe divertiſſant.*) IGRAIĄC co robić łatwo y bez trudności. **Il vient à bout de toutes choſes en ſe jouant.* Ludibundus omnia perficit. *Cic.* *Wſzyſtkiego dokazuie prawie iák igraiąc. **Il eſt parvenu aux honneurs en ſe jouant, ſans peine.* Ad honores nullo negotio pervenit. *Cic.* *Przyſzedł do godności iákby igraiąc.

JOUËT, *ou* JOUËTS, ſubſt. m. (*Bijoux avec lequel on amuſe un enfant.*) Crepundia, iorum, n. pl. *Plaut.* CZACZKO gralki dziecinne dla zábawy.

JOUËR ſe dit figurément (*des perſonnes dont on ſe joue.*) Ludibrium, ii, n. *Plaut.* POSMIEWISKO igrzyſko z kogo.

Eſtre le jouet de quelqu'un, Luy ſervir de jouët. Ludibrio eſſe alicui. *Cic.* Alicui haberi ludibrio. *Ter.* Pośmiewiſkiem igrzyſkiem być czyiem.

On le traiſnoit pour ſervir de jouët. In ludibrium trahebatur. *Tacit.* Ciągniono go ná pośmiewiſko. **J'eſpere vivre à preſent d'une maniere, à n'eſtre plus le jouët de perſonne.* Nunc ſpero me ſic vivere, ut nemini jocus ſim. *Petr.* *Ták ſię ſpodziewam żyć od-tąd że nie będę u nikogo igrzyſkiem.

Ayant eſté toute la nuit le jouët des vents & des flots, nous avons eſté ce matin jettez ſur le rivage à demi-morts. Nos ventis fluctibuſque jactati, exemplis plurimis miſeri, vix hodie ad littus pertulit ventus exanimatos. *Plaut.* Całą noc paſſuiąc ſię ciſkani wiátrami y falami ná oſtatek dziś rano wyrzuceni byliśmy ná ten ląd poł żywi.

JOUEUR, ſubſt. m. (*Qui joue aux jeux de hazard.*) Aleator, oris, m. *Cic.* GRACZ koſtera kartownik.

Joueur d'inſtruments à cordes. Fidicen, cinis, m. *Cic.* Cithariſta, æ, m. Citharœdus, di, m. *Hor.* Skrzypek, Lutniſta, Arfiſta, Cymbaliſta, Baſetliſta &c. wſzelki muzykant graiący ná inſtrumentach ſtronámi náwiązanych Bandurzyſta &c.

JOUEUR *de flute, de haut bois.* Tibicen, cinis, m. Choraules, æ, m. *Mart.* FLECISTA, oboiſta, Surmacz.

JOUEUR *de gobelets* ou *de tours de paſſe-paſſe.* Ventilator. Præſtigiator, oris, m. *Plaut. Quint.* Pilarius, ii, m. *Quint.* SZALBIERZ oſzuſt matacz.

JOUEUR *de farce.* Mimus, i, m. *Cic.* KUGLARZ.

JOUEUR *de comédies.* Scenicus, i, maſc. Actor ſcenicus, Actor comicus. *Quint.* KOMEDYANT.

JOUEUSE, ſubſt. f. (*Vne femme qui joue, qui aime le jeu.*) Mulier aleæ dedita *ou* ſtudioſa, f. Quam alea decoquit. *Perſ.* GRACZKA Kartownica.

(Ce mot n'eſt d'ordinaire d'uſage qu'en mauvaiſe part, pour une femme qui a la paſſion & la rage du jeu, qui joue continuellement.) To ſłowo nie bierze ſię nigdy áni mowi chyba w zły ſpoſob, o Białeygłowie maiącey wielkie przywiązanie do gry.

JOUEUSE *d'inſtruments à cordes,* on dit mieux *Qui montre, qui enſeigne à jouër des inſtrumens à cordes.* Quæ docet fidibus. *Cic. Ter.* Citharíſtria, æ, f. *Ter.* TA co uczy grać ná inſtrumentach náwiązanych; myzykantka.

Joueuſe de flutte, mot de mépris, & on dit mieux *Vne femme qui montre, qui enſeigne à jouër de la flute.* Tibicina, æ, fœm. Ambubaia. *Horat.* FLECISCINA co uczy grać ná flecie toż w Francuſkim znaczy piiaczkę.

JOUFFLU, m. JOUFFLUë f. adject. (*Qui a de groſſes joués pendantes.*) Bocculentus; a, um. Qui eſt malis plenioribus. *Plaut.* GĘBATY pyſkaty.

(Mot bas.) Słowo podłe.

JOUG, ſubſt.m. (*Piece de bois qui ſert à atteler les bœufs à la charruë.*) Jugum,i, neut. *Cic.* JARZMO w ktore woły wprzęgaią. **Mettre le joug aux bœufs.* Boves jungere. *Virg.* Boum cornibus jugum illigare. *Záprządz woły w iárzmo záłożyć. **Oſter le joug aux bœufs, les délier.* Boves disjungere. *Fuv.* Bobus jugum demere. *Hor.* *Rozprządz wyłożyć woły z iárzma. **Vn bœuf qui ſouffre volontiers le joug.* Jugatorius bos, *genit.* bovis jugatorii, maſc. *Var.* *Woł sprzężayny do iárzma nieſprzeciwny. *(*Le contraire eſt* Bos jugum detractans, *Vn bœuf rétif, qui ne peut ſouffrir le joug.*) *Woł nieſprzężny do iárzma sprzeciwny niewprawny.

JOUG, (*Supplice ignominieux des anciens, c'eſtoit deux javelots plantez en terre, & un autre deſſus, ſous leſquels on faiſoit paſſer les armées vaincuës, pour marque d'ignominie.*) Jugum,i, neut. JARZMO. Soſzki żołnierſkie sromotne kara u dawnych. Były dwie dzidy utknione w ziemi á trzecia ná nich zwierzchu poprzecz leżąca y pod te soſzki przechodzić muſiały woyſka záwoiowane ná znák sromoty y ochydy. **Faire paſſer ſous le joug.* Sub jugum mittete. *Cæſ.* *Pod iárzmo poddać podbić. **Paſſer ſous le joug.* Abire ſub jugum. *Liv.* Jugum ſubire *ou* accipere. *Cicer.* *Pod iárzmo podeyść **Tout fit joug d'abord, Tout plia ſous ſon joug.* Omnes dedunt ſe in ditionem atque in illius arbitratum. *Plaut.* *Wszyſtko záraz poszło pod iárzmo. **Secouër le joug de la ſervitude.* Jugum ſervitutis à ſe depellere. *Cic.* Jugum ſervitutis exuere. *Tacit.* *Zrzucić iárzmo niewoli z ſiebie.

JOVIAL, m. JOVIALE, f. (*Qui eſt gay, plaiſant, qui a toujours le mot pour rire.*) Hilaris & hoc hilare, adject. Feſtivus, a, um. Hilaris & jocoſus. *Horat.* WESOŁY żártobliwy miły co ma záwſze co powiedzieć w posiedzeniu.

JOUIR, V. n. (*Poſſeder une choſe, en avoir la jouiſſance, en eſtre le maiſtre.*) Re aliquâ *ou* rem frui. ZAZYWAC iákiey rzeczy mieć ią w mocy. *Patria potitur commoda. *Il jouït des avantages d'un pere.* *Záżywa oycowſkiey władzy powagi. **Permettez leur qu'ils jouïſſent de mon bien.* Mea bona utantur, ſine *Ter* *Day im zażyć dobr moich niech dobr moich záżyią. **Si vous faites la choſe proprement, j'en jouïray plus long-temps.* Si citò rem perages, uſus fiet longior, & fruar diutiùs. *Phæd.* *Jeżeli prędko wyświadczysz łaskę twoię dłużey icy záżyię. **Jouïſſez en repos du preſent, ſans vous promettre l'avenir.* Carpe diem, quàm minimùm credulus poſtero *Hor.* *Uzyway tego co teraz Bog dał, á o przyszłym sobie nie tusz. **Jouïr d'une fauſſe joye.* Uſurâ falſi gaudii frui. *Cic.* *Uwodzić się fałszywą radością.

JOUïR ſignifie, *Avoir la jouïſſance entiere & la compagnie charnelle d'une femme* ou *d'une fille.* Uſuram corporis mulieris capere. *Plaut.* Capere uxorem uſurariam. *Plaut.* Virgini auferre coitum plenum. *Petr.* CIELESNOSC płodzić.

JOUISSANCE, ſubſt.f. (*Poſſeſſion.*) Poſſeſſio, onis, f. *Cic.* DZIERZAWA Poſſeſſya záżywanie y mienie czego. **Il luy a oſté la jouïſſance de ſa maiſon & de ſa terre.* Hunc evertit ædibus & agro. *Plaut.* *Odiął mu mieszkanie y maiętność.

JOUïSSANCE, (*Vſage, uſufruit*) Uſus. Uſusfructus, ûs, m. (*L'un & l'autre ſe décline.*) *Cic.* ZAZYWANIE czego bez właſności.

JOUR, ſubſt. m. (*Durée de vingt-quatre heures, pendant que le ſoleil fait le tour de la terre, & c'eſt ce qu'on appelle le jour naturel.*) Dies, *genit.* diei, f. *Cic.* DZIEN zwyczayny o dwudziestu czterech godzinach.

Les Aſtronomes commencent à compter le jour naturel depuis Midy Iuſques à l'autre Midy. Les Caldéens & les Egyptiens depuis le lever du Soleil. Les Italiens depuis ſon coucher, les François & preſque toutes les autres Nations depuis Minuit.) Gwiazdarze Astrologowie záczynaią dzień zwyczayny przyrodzony ráchować od południa do południa. Cháldeyczykowie y Egipcyanie od wschodu słońca, Włoszy, od záchodu. Francuzi y prawie wszystkie inſze národy od północy.

JOUR, (*Clarté du ſoleil.* Dies, *genit.* diei, m. Lux, *genit.* lucis, f. *Cic.* DZIEN widno.

Il fait jour, Il eſt jour. Lucet. Illucet. *Cic. Liv.* Jam dies eſt. *Plaut.* Już dzień ieſt iuż dnieie świta. **Il commence à faire jour.* Lucesćit. Dilucesćit. *Cicer.* * Dnieie świta. **Avant le jour.* Ante lucem. Antequam luceret. *Cicer.* *Przedednem. **Ce qui ſe fait avant le jour.* Antelucanus, a, um. *Cic.* *Co się przede dniem robi.

Au point du jour ou *A la pointe du jour.* Diluculo. Primo diluculo. Primâ luce. abl. Cum primâ luce. *Cic. Terent.* Ná świcie ná świtaniu.

DE JOUR, *Pendant de jour.* Luce. Luci. De die. *Quint. Curt.* Interdiu. *Ter.* ZA DNIA.

Il eſt déja grand jour. Dici jam multum eſt. *Plaut.* Już dzień wielki.

Le jour eſtant bien avancé. Multo die. *Cæſ.* Multâ luce. *Tacit.* Alto adhuc meridie. abl. *Plaut.* Gdy iuż było daleko ná dzień. **Il fait encore grand jour.* Multum dici ſupereſt. *Jeszcze dnia dosyć ieszcze bardzo widno ieszcze dzień ieſt wielki. **Nous arrivaſmes de grand jour.* Multo ante noctem, *ou* Lucente adhuc die, *ou* Alto adhuc die, advenimus. *Plaut.* *Przyiechaliśmy ieszcze dnia dosyć było dobrze za dnia. **Sur la fin* ou *ſur le declin du jour.* Veſperaſcente die. Flexo in veſperam die. *Tacit.* Præcipiti jam die. *Liv.* *Ná schyłku dnia przed wieczorem.

Le jour baiſſe, decline, eſt ſur ſa fin. Inclinat ſe ſol. Declinat dies. Declinat dies in veſperum. *Cic. Colum.* Dies mortitur. *Plaut.* Abit dies *ou* ſol. *Catul. Plaut.* Dzień się chyli ná schyłku dzień ma się ku nocy.

En plein jour. Luce palam. *Cic.* W środ sam dnia. **Dormir juſques au jour.* Dormire in lucem. *Horat.* *Spać áż do dnia.

Vn jour de beau temps. Dies loculentus *ou* lepidus. *Plaut.* Dies apricus. *Colum.* Inſolatus dies. *Colum.* Dzień piękny, pogodny wesoły iásny. **Jour ſombre.* Subnubilus dies. *Cæſ.* *Dzień pochmurny smutny

Jour que tenoit le Senat, (*où il traittoit des affaires de la République.*) Dies Senatûs. Dies cognitionis. Dzień radny ktorego záſiadali w radzie. **Il ne ſouffrit point qu'on parlaſt d'autre choſe le premier jour du Senat, que des derniers devoient qu'on devoit rendre à Céſar.* Nihil primo Senatûs die agi paſſus eſt, niſi de ſupremis *Tacit.* *Pierwszego dnia radnego niepozwalał o niczym mowić procz o złożeniu pogrzebu Cezára.

LE JOUR *que le Conſul commandoit ou eſtoit en fonction.* Dies imperii. (*Ils commandoient tour à tour.*) DZIEN Sądowy w ktory koleyno Konsulowie to ieſt náywyżsi Rádni w Rzymie záſiadali y sądzili.

Les jours ſont longs. Sunt longi ſoles. *Virg.* Dni są długie wielkie. *(*Le contraire*, Sunt arcti ſoles, *Stat.* Eſt dici brevitas. *Cic. Les jours ſont courts.*) *(Przeciwnie) dni są małe krotkie.

Marcher jour & nuit. Diem ac noctem ire. *Liv.* Iter nocte & die continuare. *Cæſ.* Noctem diei conjungere, neque iter intermittere. *Cæſ.* Chodzić iechać dzień y noc.

Travailler jour & nuit. Diu noctuque laborare. *Salluſt.* Diem ac noctem, *ou* diem noctemque, laborare. *Cic.* Robić dzień y noc.

JOUR *entier*, (*qui comprend le jour & la nuit.*) Dies ſolidus. CAŁY dzień maiący w sobie dzień y noc.

De jour en jour, De jour à autre. In dies. In dies ſingulos. *Cic.* Co dzień ode dnia do dnia. **J'attendois de jour à autre pour réſoudre ce qu'il faudroit faire.* Diem ex die expectabam, ut ſtatuerem, quid eſſet faciendum. *Cicer.* *Czekałem ode dnia dnia ażebym postanowił co trzeba czynić.

Au jour la journée. In diem. Ná dzień. ** Tous les jours.* Quotidiè. adv. *Co dzień. **De deux jours en deux jours.* Altero quoque die. abl. *Co drugi dzień.

L'ESPACE *d'un jour* Diurnum ſpatium, n. PRZEZ dzień álbo ná dzień ieden. **De deux jours.* Biduum, dui, n. *Przez dwa dni. **De trois jours.* Triduum, dui, neut. *Cic.* *Przez trzy dni. **De quatre jours.* Quatriduum, dui, neut. *Cic.* *Przez cztery dni. **De cinq jours.* Spatium dierum quinque, & ainſi *du reſte.* *Przez pięć dni y ták daley. **C'eſt un chagrin de deux* ou *trois jours.* Bidui aut tridui eſt hæc ſollicitudo. *Ter.* *Jeſt to żal turbacya, ná dwa dni álbo ná trzy. **Il a eu quelques mauvais jours.* Fuit illi ægrè aliquod dies. *Ter.* *Miał się zle zle mu było kilka dni.

On ne peut ſe promettre que Dieu ajoute le jour de demain à celuy d'aujourd'huy. Quis ſcit an Deus adjiciat hodiernæ dici craſtina tempora. *Hor.* Obiecywać sobie nie można że dzień iutrzeyszy do dzisieyszego Bog przyda, iutra sobie obiecywać nikt nie może. **Vivre au jour le jour.* In horam vivere. *Cic.* *Żyć ná dzień. **Vn ouvrage de pluſieurs jours.* Dierum multorum opus. *Cic,* *Robota ná kilka dni.

Il a demeuré trois jours ſans manger. Inediam tulit triduum. *Cic.* Przez trzydni był nic nie iedząc. **Elle a demeuré quelques jours ſans manger.* Aliquot dierum abſtinentiâ ſiecabit opus meum. *Cic.* *Nigdy to moie pisanie tá moia práca świata nie ogląda ná świat nie wynidzie.

Il a demeuré cinq jours ſans boire ni manger. Quinque dies aquam in os ſuum non conjecit, non micam panis. *Petr.* *Pięć dni był nie iedząc áni piiąc. **Il y a juſtement cent jours qu'il eſt mort.* Centeſima lux eſt ab illius interitu. *Cic.* *Prawie sto dni iák umarł. **Vne navigation de quatre jours.* Quatridui navigatio, onis, f. *Plin.* *Żeglowanie Zegluga ná cztery dni czterech dni.

DANS *peu de jours.* Intra paucos dies. *Liv.* In diebus paucis. *Ter.* W KILKA dni. **Dixi fois le jour.* Decies die. *Plaut.* *Dziesięć razy ná dzień. **Il y a trois jours, quatre jours, cinq jours que je vous envoyay une lettre.* Nudius tertius, nudius quartus, nudius quintus, dedi ad te epiſtolam. *Cicer.* *Jeſt czy dni, cztery dni, pięć dni iákom dociebie pisał.

AU PREMIER *jour.* Prope diem. *Terent.* LADA dzień. **Depuis trente jours, Il y a trente jours.* Abhinc triginta dies. Abhinc triginta dies. *Cic.* *Od Trzydziestu dni.

Le jour de devant. Pridie. Onegday zá wczoray. **Le jour d'après.* Poſtridie. *Názaiutrz po iutrze.

UN JOUR, (*pour le temps paſſé & pour l'avenir.*) Olim Quondam. Aliquando. *Cicer.* KIEDYS ták zá przeszły czas, iáko y zá przyszły. **Le jour viendra que* &c. Erit tempus, quo. Illucéſcet aliquando dies, quo. *Cic.* *Przyidzie ten dzień kiedyś że,

UN JOUR *de criſe.* Dies criticus. *Celſ.* DZIEN niebeſpieczny zły nieszczęśliwy.

Vn jour de feſte. Feſtum, i, neut. Dies feſtus, *genit.* diei feſti, maſc. *Cicer. Horat.* Dzień uroczysty. **Jour ouvrier.* Dies profeſta. * Dzień powszedni robotni. **Jours des Treſpaſſez.* Feralia, ium *ou* iorum, n. plur. Feralis dies. *Dzień zádusżny.

JOURS *caniculaires*, JOUR *du mardy gras*, *Voyez* CANICULAIRES, & CARESME *prenant.* DNI Kanikuły: Dzień *ostowtorkowy.

JOURS pour *Le temps de la vie*, & pour *la vie meſme.* Dies. Ætas, atis, fœm. Vita, æ, fœm. *Cic.* DZIEN dni, zá całe życie. **Il cherchoit à finir ſes jours plus glorieuſement.* Quærebas glorioſiùs perire. *Hor.* *Szukał iákoby dni swoie z większą sławą zákończył. **Je ſuis ſur la fin de mes jours.* Mihi ætas acta fermè eſt. *Plaut.* Jam morti eſt vita propior. *Phæd.* *Jeſtem ná schyłku dni moich. **Celuy qui eſt né malheureux paſſe ſes jours bien triſtement.* Qui natus eſt infelix, vitam infelicem decurrit. *Phæd.* *Ten co się nieszczęśliwie urodzi nieszczęśliwe y smutne dni pędzi. **Qui n'a point d'amour, n'a point de beaux jours.* Certè is nihil eſt, qui nihil amat. *Plaut.* *Kto się nie kocha nie zna dni dobrych ná świecie.

Avancer ſes jours. Mortem anticipare. *Suet.* Mortem properare. *Tacit.* Dni sobie skrocić; śmierć sobie pospieszyć.

DE *nos jours* ou *de noſtre temps.* Noſtrà memoriâ. *Suet.* NASZEGO wieku, nászych lat.

JOUR *préfix* ou *nommé*, *Jour pris.* Dies. Dies dicta *ou* conſtituta. DZIEN pewny umowiony poſtanowiony náznaczony. **J'ay pris jour avec luy.* Conſtitui diem cum illo. *Cic.* *Dzień em sobie z nim umowił náznáczył. **Payer a jour nommé.* Ad diem pecuniam ſolvere. Ad diem dictam ſolvere. *Zapłacić ná dzień náznaczony. **Vôtre frere vint au jour & au temps qu'il avoit dit.* Frater tuus ad conſtitutam diem tempuſque venit. *Cic.* *Brat twoy tego dnia y czasu iáko był powiedział przyiechał.

JOUR qui ſe dit (*de la diverſe diſpoſition des objets, pour recevoir la lumiere.*) Lumen, *ganit.* luminis, neut. SWIATŁO widok. **Mettre un tableau dans ſon jour.* Tabulam benè pictam in bono lumine collocare. *Cicer.* *Obraz ná dobrym świetle wystawić záwiesić.

Oſter le jour ou *la venë à quelqu'un.* Luminibus alicujus obſtruere. Swiatło komu záſłonić od światła mu záſtępować.

Donner du jour à un baſtiment, Le bien percer. Ædes fenestris illuſtrare. Feneſtras indere domui. *Plaut.* Dać dosyć świata domowi okna náleżycie dla widoku w domu podawać

Il n'y a point de jour dans ce logis. On n'y voit goute. Caligant ædes. *Fuv.* Parùm luminis hæ ædes admittunt. *Ovid.* Ciemno w tym domu światła niemasz nic w nim niewidać. **On voit le jour à travers ſon corps.* Exta inſpicere in ſole, etiam vivo, licet. *Plaut.* *Przeyrzyć go wskroś.

JOUR se dit figurément en ce ſens, *Mettre un livre au jour, Le mettre en lumiere.* Librum edere. In lucem librum edere *ou* divulgare. *Cic. ou* vulgare. *Quint. ou* publicare. *Plin. Jun.* Librum emittere. *Quint.* WYDAC księgę iáką na świat. **Jamais mon ouvrage ne verra le jour.* Nunquam exibit opus meum. *Cic.* *Nigdy to moie pisanie tá moia práca świata nie ogląda ná świat nie wynidzie.

Donner jour à une penſée, la faire paroiſtre. Lucem afferre alicui ſententiæ. Plurimum luminis afferre ſententiæ. *Cicer.* Obiaśnić myśl iáką wyraźnieyszemi słowy. **Cette diviſion a donne jour à mon diſcours.* Hac partitione dilucidior facta eſt oratio. *Cic.* *To podzielenie ná punkta obiaśniło mowę moię. **Mettre une penſée dans tout ſon jour.* Sententiam omnibus numeris explicare. *Cicer.* * Ják náywyraźniey wselkie obiaśnienie dáć myśli iákiey.

JOUR, (*Ouverture qui ſe rencontre dans ce qui n'eſt pas bien joint.*) Rima. Rimula, æ, f. *Cic. Petr.* SZPARA ryſa skałka rospadlina. ** Ces cloiſons ont du jour.* Hæc clauſtra rimas agunt. Rimis diducta ſunt hæc clauſtra. *Petr.* *Te przepierzenie się rozstąpiło mieyscami przeziera, álbo przeyrzeć ie mieyscami. **Remplir les jours.* Rimas explere. *Cicer.* *Dziury szpary rospadliny záprawiać, utykać dziury.

JOUR se dit figurement en cette ſignification, *Sije trouve le moindre jour à défendre vos biens, je n'y manqueray point.* Si quis mihi erit aditus de tuis fortunis agendis, tibi non defero, *ou* opera mea non deſiderabitur. *Cic.* JEZELI iáki kolwiek sposob postrzegę ochronienia dobr twoich tego nieomieszkam.

Se faire jour l'eſpée à la main. Ferro iter ſibi aperire. *Saluſt.* Sibi viam aperire *ou* patefacere *ou* ſternere. *Cic.* Drogę sobie y przeyscie żelazem szablą mieczem otworzyć. **Faire jour dans un eſcardon ennemi, l'ouvrir & le rompre.* Aciē trajicere *ou* transmittere. Ordines diducere. Laxare agmen. Interſcindere *ou* interrúpere *ou* perúpere aciē *ou* agmen. *Cic. Claud.* *Przełamać szyki nieprzyiacielskie przebić się przez woyska.

C'eſt une affaire où je ne vois point de jour, où il n'y a aucun jour. Huic negotio nullam rimam invenio. *Plaut.* Jeſt to sprawa, (rzecz) w ktorey iá zdanego sposobu, drogi niewidzę. **Donner jour, Donner occaſion à une révolte.* Aperire *ou* præbere occaſionem rebellionis. *Liv.* *Podać pochop drogę do buntu.

DONNER *vn mauvais jour, un mauvais ſens aux actions d'autruy.* Virtutes alicujus invertere. *Hor.* Actiones alicujus perperàm interpretari. OPACZNIE tłumaczyć sprawy cudze.

ON DIT (*d'un Officier qui fait ſa charge.*) *Il eſt aujourd'huy de jour.* Obeundi muneris vices illius occurrunt. Dziś dzień iego służby, dziś ná niego koley ná wártę lub inszą służbę zwłaszcza co do urzędnikow iákich woyskowych lub nádwornych. **Le malheur tomba ſur ceux de Reims, qui eſtoient de jour.* Mala ſors incidit Remis, quibus illa dies fungendi muneris obvenerat. *Cæſ.* *Nieszczęście pádło ná Remensow ná ktorych przypadł dzień służby.

BON JOUR. Ave. Salve. Salvus ſis. DOBRY Dzień.

JOUR se dit proverbialement, *Se mettre à tous les jours.* Vulgare ſe. Se ipſum largiri. Se profundere. *Cic. Liv. Plaut.* Non ſe eximium facere. POSPOLITOWAC się szarzać się. **Il ne faut pas mettre ſes amis à tous les jours, les employer à chaque bout de champ pour la moindre perſonne.* Non sæpiùs nec vulgariter utendū eſt operâ amicorū. *Nietrzeba przyiácioł swoich szarzać wdaiąc ich záraz zá láda Osobą y okazyą.

LES GRANDS JOURS, (*Juges extraordinaires qu'on envoye de temps en temps dans les Provinces, pour faire la recherche & la punition des violences faites au peuple par les Nobles, & des concuſſions des gens de juſtice.*) Conventus juridici, *genit.* conventuum juridicorum, m. pl. GŁOWNE komisarskie, ná uznanie krzywd urzędowych ktore możnieyśi słabszym lub urzędnicy skarbowi czynią poddanym. **Tenir les grands jours.* Forum *ou* conventus agere. *Sądy głowne komisarskie odprawować.

JOURS *de Palais*, (*qu'on entre au Palais, qu'on plaide.*) Dies faſti, *genit.* dierum faſtorum, m. plur. (Dies nefaſti, *Les jours qu'on n'y entre point.*) DZIEN sądow kiedy ná sądach záſiadaią; Dni niesądowe niesądowny dzień w ktory Ratusze grody sądy wákuią.

JOURDAIN, ſubſt. m. (*Fleuve de la Paleſtine.*) Jordanis, is, m. *Plin.* JORDAN Rzeka Páleſtyny.

JOURNAL, ſubſt. maſc. (*Papier journal, livre où l'on marque ce qui arrive chaque jour.*) Ephemeris, idis, f. *Cic.* Diarium, ii, n. *Hor.* Rerum diurnarum commentarius, ii, m. *Suet.* Diurna, orum, n. pl. *Tacit.* DZIENNIK opisanie spraw y przypadkow codziennych. (*Dyaryuſz.*)

JOURNALIER, m. JOURNALIERE, f. adject. (*De chaque jour.*) Diurnus, a, um. *Cic.* CODZIENNY POWSZECHNY.

JOURNALIER pour *Vn homme de journée.* NAIĘTY robotnik ná dzień náiemnik.

JOURNALIER ſe dit (*de ce qui eſt tantoſt d'une façon & tantoſt de l'autre.*) comme *Les armes ſont journalieres, tantoſt on à de l'avantage, & tantoſt du deſavantage.* Com munes ſunt belli caſus. Mars eſt communis. Incertus eſt exitus & anceps fortuna belli. *Cic. Cæſ.* NIESTATECZNY odmienny codzień inakſzy ſzczęście woienne codzień ieſt inakſze dziś ſię powiedzie, a iutro inaczey.

ON DIT (*d'un homme.*) qu'*Il eſt journalier*, en ce ſens pour dire que *Son eſprit n'eſt pas toûjours égal, ni dans la meſme ſituation.* Homo non ſibi conſtat. Aliâ die alius eſt. Eſt ſibi inæqualis. CZŁOWIEK nieſtateczny odmienny dziwaczny dopiero ták dopiero iuż inaczy.

JOURNE'E, ſubſt. f. (*Durée d'un jour artificiel, Le temps que le ſoleil éclaire l'horizon.*) Dies. DZIEŃ przeciąg dnia od wſchodu do záchodu ſłońca. **Vne belle journée.* Dies luculentus *ou* lepidus. *Dzień weſoły piękny.

Paſſer les journées à boire. Totos dies perpotare. *Cic.* Przepiać dni całe **A ronfler.* Stertere totos die. *Hor.* *Przeſpać przechrapać przegnić cáły dzień.

JOURNE'E, ſe dit, pour *Vn jour de quelque bataille ſignalée & remarquable.* comme *La journée d'Actium* (*où Ceſar gagna la bataille contre Antoine.*) Prælium Actiacum *ou* apud Actium. Pugna Actiaca. *Hor* DZIEN potrzeba ſprawa znaczna y pámiętna iáko potrzeba Akcyacka gdzie Cezar przeciwko Antoniuſzowi wygrał. **La journée de Cannes*, (*où Annibal défit les Romains.*) Cannenſis pugna, f. *Cic.*. *Potrzeba Kánneńſka gdzie Annibal znioſł Rzymſkie woyſka. (Wpolſkim mowi ſię poproſtu *Akcyacka*, *Kanneńſka*, *Chocimſka*, *Wideńſka &c.*

UN HOMME *de journée*, (*qui travaille à la journée.*) Opera, æ, f. *Hor.* Operæ, arum, f. pl. *Cic.* Operarius, ii, m. *Plin.* Homo operarius. *Cic.* NAIEMNIK robotnik náięty y zgodzony ná dzień.

JOURNE'E, (*La paye qu'on donne jour.*) Merces diurna, *genit.* mercedis diurnæ, f. Diurnum pretium, i, n. *Cic.* ZAPŁATA dzienna wedſug umowy y ugody. **Loüer un homme à la journée, Le prendre à journée.* Diurnâ mercede aliquem conducere. *Hor.* * Náiąć człowieka chłopa robotnika ná dzień. **Payer la journée à un homme de travail.* Operario diurnam mercedem perſolvere. * Płacić zá dzien náiemnikowi robotnikom.

JOURNE'E, (*Le chemin qu'on peut faire par jour.*) Diurnum iter, *genit.*. diurni itineris, neut. Unius diei iter. *Cic.* DZIEN drogi wiele drogi ná dzień uyść álbo uiechać można.

Il avoit deja fait pluſieur journées de chemin. Jam progreſſus erat multarum dierum viam. *Cic.* Już kilka dni drogi odprawił. **Il fit faire de grandes journées à ſon armée.* Maximis intineribus jubet progredi exercitum. *Cæſ.* *Nágle kázał iść Woyſku w márśie będącemu. * *S'avancer, marcher à grandes journées.* Magnis itineribus progredi *ou* ſe extendere. *Cæſ.* *Poſpieſzać w márſzu wiele drogi ná dzień czynić. **Il le ſuivit a petites journées.* Minoribus itineribus illum ſubſequutus eſt. *Cæſ.* * Szedł zá nim márſzem letkim powoli.

JOURNELLEMENT, adv. (*Chaque jour.*) Quotidiè. adv. Singulis diebus. abl. *Cic.* CODZIENNIE co dzień káżdego dnia.

JOUSTER, (*on prenonce* JOûTER.) V. neut. (*Combattre à cheval avec la lance pour ſe divertir.*) Haſtis ludicris ex equis pugnare. BIEGAC z kopią ná koniu dla wprawowania ſię.

JOUSTE, (*on prononce* JOûTE.) ſubſt. f. (*Combat a cheval avec la lance.*) Puræ haſtæ certamen, inis, neut. BIEGANIE wprawowanie ſię z kopią ná koniu.

JOUVENCEAU, (*on prononce* jouvanſau.) ſubſt. m. (*Vn jeune homme.*) Juvenis, is, m. MŁODZIK gołowąs.

(Ce mot eſt bas & ironique.) Słowo podłe y wzgardliwe.

JOYAUX, ſubſt. m. (*Bijoux, bagues, diaments.* &c.) Gemmæ, arum, f. plur. Mundus muliebris, *genit.* mundi muliebris, m. Uniones, onum, m. pl. *Phæd.* (*on a dit* Jocalia, iorum *dans la baſſe Latinité.*) KLENOTY, pierścienie kámienie drogie, dyamenty.

JOYE, ſubſt. f. (*Emotion de l'ame qui cauſe une dilatation de cœur à la veuë de quelque plaiſir.*) Lætitia, æ, f. Gaudium, ii, n. *Cic. Ter.* WESOŁOSC rádość. **Avoir de la joye, Eſtre* ou *nager dans la joye.* Lætari, (or, aris, atus ſum.) dep. Gaudere, (deo, es, gaviſus ſum.) neut. *Cieszyć ſię opływać w radości.

Eſtre ravi ou *tranſporté de joye.* Gaudiis exultare. Lætitiâ efferri. Gaudio triúphare. Omnibus lætitiis incedere. *Cic. Dan.* wnie ſię bardzo cieszyć. **Faire nager quelqu'un dans la joye.* Aliquem delibutum gaudio reddere. *Ter.* * Nápełnić kogo obfitą rádością. * *Combler quelqu'un de joye.* Cumulare aliquem gaudio. *Cic.* Hilaritate aliquem perfundere. *Phæd.* Omni gaudio explere animum alicujus. * Nápełnić rádością wełelem. **Eſtre comble de joye.* Omnibus lætitiis lætum eſſe. *Cic.* *Być nápełniony rádością, pełen rádości. **Donner bien de la joye à quelqu'un.* Lætitiam alicui facere. Dare alicui lætitiam. Afficere aliquem gaudio. Omni gaudio explere. *Wielką rádość komu uczynić bárdzo go uwełelić.

Ils ſont paroiſtre leur joye ſur leurs viſages, On voit leur joye peinte ſur leur viſage. In eorum oculis hilaritudo eſt. *Plaut.* Declarant vultu gaudia. *Catul.* Rádość ſię wydaie na twarzy ich w oczach ich.

Se laiſſer aller à la joye. Indulgere gaudio. *Plin. Jun.* Dare ſe jucunditati. *Cic.* Uwieść ſię uwodzić ſię rádością ukontentowaniem. **Reſſentir une grande joye.* Mirâ lætitiâ perfundi. Summâ lætitiâ affici. *Cic.* *Uczuć rádość wielką. **Retenir ſa joye.* Lætitiam exultantem comprimere. *Cic.* *Utrzymać radość wełele ſwoie.

FILLE DE JOYE, *Fille de mauvaiſe vie.* Prpſtibulum, i, n. Meretrix, icis, f. *Plaut. Cic.* NIERZĄDNICA.

JOYEUX, maſc. JOYEUSE, fœm. adject. (*Qui a de la joye, Qui eſt dans la joye.*) Lætus. Hilarus, a, um. Hilaris & hoc hilare. *Cicer.* WESOŁY, WESOŁA, rad cieszący ſię. **Je ſuis tout joyeux de ce que mes preſents ont eſté agreables.* Totus gaudeo *ou* lætor mea dona deamata & accepta fuiſſe. *Plaut.* *Cale ſię cieszę że upominki moie były przyiemnie wdzięcznie przyięte.

JOYEUSEMENT, adv. (*Avec joye.*) Lætè. Hilarè. *Cic.* Hilariter. adv. *Auct. ad Heren.* Hilari animo. abl. *Cic.* Cum lætitiâ. WESOŁO z radością z ochotą.

IRASCIBLE, adject. m. & f. ON DIT, *L'appetit iraſcible*, (*Terme des Philoſophes.*) Pars animi in quâ irarum ardor exiſtit. GNIEWLIWA część ná umyśle.

IRE, ſubſt. f. (*Colere.*) Ira, æ, f. GNIEW.

(Ce mot eſt vieux, & hors d'uſage, ſi ce n'eſt dans le burleſque, & en Theologie, pour un des ſept péchez capitaux.) Słowo Francuſkie ſtaroświeckie wyſzłe z zwyczaiu y nie mowi ſię chyba w wierſzach komedyinych, y katechizmie zá jeden z ſiedmiu grzechow głownych.

IRIS, ſubſt. fœm. (*L'Arc-en-ciel qui ſe fait par réflexion de la lumiere dans une nuée pluvieuſe.*) Iris, idis. fœm. *Virg.* Arcus *ſeul, ou* Arcus cœleſtis, maſc. *Cic.* TĘCZA ná niebie pokazuiąca ſię przez odbicie światła o mgłę dzdzystą.

IRIS, (*Racine odoriférante.*) Iris, idis, fœm. *Plin.* KOSACIEC ziele korzeń fiołkowy. **Iris de Florence.* Iris Hetruſca. *Kośaciec Florentſki *Iris de Portugal.* Iris Luſitana. *Kośaciec Luzytańſki dwa kroć kwitnący.

D'IRIS, ou *Fait d'iris.* Irinus, a, um. *Plin.* KOSACCOWY

IRLANDE, (*Iſle de l'Europe en la mer Océane, dont Dublin eſt la capitale.*) Hibernia. Juverna, æ. f. IRLANDYA Wyſpa ná morzu Oceanie ktorey Dublin ieſt ſtołeczne miaſto inaczey Hibernia należy do Anglikow.

IRLANDOIS, m. IRLANDOISE, f. (*Celuy ou celle qui eſt d'Irlande.*) Hibernus, i, m. Hiberna, æ, fœm. IRLANDCZYK Irlandka rodem.

IRONIE, ſubſt. f. (*Figure de Rhétorique, dont on ſe ſert pour railler & inſulter une perſonne.*) Ironia, æ, fœm. Illusio, onis, fœm. *Quint.* UDANIE przez żart mowa na żart urągánie.

IRONIQUEMENT, adv. (*Par ironie.*) Ironicè. adv. *Aſcon-Ped.* NA ZART przez żart z pośmiewiſkiem iákim niby urągaiąc ſię.

IRONIQUE, adject. m. & f. URĄGAIĄCY wyśmiewaiący. **Vn diſcours ironique.* Sermo ironiâ diſſimulantiaque plenus, m. *Mowa wyśmiana y urągaina pełna.

IRRADIATION, ſubſt f. (*L'action du Soleil qui darde ſes rayons.* Radiorum ſolis immiſſio, onis, f. PROMIENI ſłonecznych wypuſzczenie oświecenie wpuſzczenie

IRRAISONNABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui eſt privé de raiſon.*) Irrationalis & hoc le, adject. *Sen.* Rationis expers. Rationis non particeps. *Cic.* NIEROZUMNY bez rozumny.

IRRE'CONCILIABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qu'on ne peut réconcilier, ni raccommoder.*) Implacabilis. Inexorabilis. Inexpiabilis & hoc le adject. *Cicer.* NIEUBŁAGANY nieprzebłagany.

Il eſt toit d'un naturel d'autant plus irréconciliable que ſa haine & ſa colere eſtoient plus cachées. Quò obſcurior ira & natura, eò irrevocabilior. *Tacit.* Tym bardziey nieubłagany im ſkrytſzego gniewu.

IRRECONCILIABLEMENT, adv. Implacabiliter. adv. *Tacit.* Citra ſpem reconciliandæ gratiæ. NIEUBŁAGANIE nieupemiętanie co do złości.

IRRE'FRAGABLE, adject. m. & f. (*Certain, aſſuré, qu'on ne peut démentir.*) Certiſſimus. Locupletiſſimus, a, um. *Cicer.* NIEZBITY oczywiſty iáwny.

IRRE'GULARITE', ſubſt. fœm. (*Faute contre les regles.*) Peccatum adversùs leges. NIEPRAWNOSC nieporządność.

IRRE'GULARITE', (*Défaut, qualité de ce qui eſt contre les regles.*) Deformitas. Pravitas, atis, f. *Cic.* NIEPORZĄDEK przeciwko opiſanemu porządkowi.

IRRE'GULARITE' *canonique*, (*Empeſchement qui rend un homme incapable de recevoir & d'exercer les ordres.*) Id quo quis fit inhabilis ad ſacros ordines ſuſcipiendos & exercendos. Irregularitas, atis, fœm. *mot conſacre.* NIESPOSOBNOSC do urzędu Kapłańſkiego y iego powinności duchownych ſprawowania álbo y przyięcia święcenia.

IRRE'GULARITE' *dans les mœurs.* Morum pravitas *ou* deformitas. Abnormes mores, *genit.* morum abnormium, m. plur. ZŁE obyczaie.

IRRE'GULIER, maſc. IRRE'GULIERE, fœm. adject. (*Qui eſt contre les regles.*) Abnormis & hoc me, adject. NIEPORZĄDNY zdrożny. **Vne piece de théatre irréguliere, qui n'eſt point dans les regles du théatre.* Fabula, quæ ultra leges tendit opus. *Hor.* *Komedya álbo Trajedya niewedług opiſanego porządku.

ON DIT au figuré, *Vn corps irrégulier*, (*qui n'eſt pas d'une bonne conformation*) Corpus non benè conformatum *ou* conſtitutum. POSTAWA ciała nieſkładna.

Vn eſprit irrégulier ou *hétéroclite, Eſprit mal fait.* Abnormis animus. *Hor.* Umyſł dziwaczny.

Irrégulier dans ſa vie, dans ſes mœurs. Abnormis moribus & vitâ. Dziwaczny w życiu y obyczaiow nieporządnych.

IRRE'GULIER, *qui a encouru l'irrégularité.* Inhabilis ad ſuſcipiendos & exercendos ſacros ordines. Irregularis (*dans le langage de l'Egliſe.*) TEN co wpadł w nieſpoſobność Kapłáństwa ſprawowania lub przyięcia święcenia.

IRRE'GULIEREMENT, adv. (*D'une maniere irréguliere.*) Contra leges & regulas. NIEPORZĄDNIE.

IRRELIGIEUX, maſc. IRRELIGIEUSE, fœm. (*Qui n'a point ou peu de religion, ni de pieté.*) Parcus Dei cultor. Irreligioſus. Impius, a, um. *Liv. Cic.* BEZBOZNY, BEZBOZNA, niepobożny.

IRRELIGION, ſubſt. f. (*Manque de religion & de pieté.*) Impietas, atis, f. NIEZBOZNOSC.

IRRE'ME'DIABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui eſt ſans remede.*) Irremediabilis & hoc le, adject. *Plin.* NIEULECZONY ná co lekarſtwa niemaſz.

IRRE'ME'DIABLEMENT, adv. Sic ut mederi non poſſit. NIEULECZENIE bez wſzelkiego lekarſtwa.

IRRE'MISSIBLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui ne peut eſtre pardonné.*) Inexpiabilis & hoc le, adject. Cui nullus reſſus eſt veniæ locus. NIEODPUSZCZONY nieprzepuſzczony czego odpuścić niemożna.

IRRE'MISSIBLEMENT, adv. (*Sans remiſſion.*) Citra ullam veniæ ſpem. Sine ullâ veniæ ſpe, BEZ odpuſzczenia.

IRRE'PARABLE, adject. m. & f. (*Qui ne ſe peut réparer.*) Irreparabilis & hoc bile, adject. Quod ſarciri *ou* reparari non poteſt. NIEPOWETOWANY nienadgrodzony. **Vne faute irréparable.* Culpa quæ ſarciri *ou* reparari non poteſt. *Szkoda nienadgrodzona.

IRRE'PARABLEMENT, adv. Sic ut ſarciri *ou* reparari *ou* reſtitui non poſſit. NIEPOWETOWANIE nienadgrodzenie.

IRRE'PRE'HENSIBLE, adject. maſc. & fœm. (*En qui il n'y a rien à réprendre.*) Inculpatus. Irreprehenſus, a, um. *Ovid.* In quo nihil jure *ou* meritò reprehendas. Juſtâ reprehenſione carens, entis, omn. gen. *Cicer.* NIENAGANNY, Nienaganna.

IRREPROCHABLE, adject. maſc. & fœm. (*A qui on ne peut rien reprocher.*) Omni vitio & reprehenſione carens, entis, omn. gen. NIENAGANNY nieprzyganny.

Vn homme d'une vie irreprochable. Integer vitæ ſceleriſque purus. *Horat.* Vir ſanctiſſimus. Vir inculpatæ vitæ. *Phæd.* Człowiek życia nienágannego.

Vn témoin irreprochable. Teſtis locupletiſſimus. Teſtis integer & incorruptus. Teſtis graviſſimus. Swiadek nienaganny ktoremu niemaſz co zarzucić.

IRRE'SOLU, maſc. IRRE'SOLUë, fœm. (*Qui ne ſçait ce qu'il doit faire, incertain.*) Dubius. Incertus, a, um. Anceps, *genit.* ancipitis, omn. gen. Fluctuans. Dubitans, antis, omn. gen. *Cic.* WĄTPLIWY niepewny. **Mon voyage eſt encore irréſolu.* Incertum eſt adhuc meum iter. * Jeſzcze to moia droga niepewna.

Eſtre irréſolu. Animi pendere *ou* fluctuare *ou* dubitare *ou* hæſitaoe. *Cic.* Animo fluctuare. *Liv.* Animo fluctuari. *Quint. Curt.* Być wątpliwym.

IRRE'SOLUTION, ſubſt. f. (*Doute, incertitude d'eſprit, qui ne ſçauroit ſe déterminer au choix d'un party.*) Animi fluctuatio *ou* hæſitatio *ou* dubitatio, onis, f. *Cic.* Animus incertus & fluctuans. *Liv.* WĄTPLIWOSC ważenie ſię ná obie ſtrony. **L'irréſolution dans laquelle je ſuis m'empeſche de pouvoir former aucun deſſein.* Pectore conſiſtere nihil conſilii poteſt, ita incertus feror. *Ter.* *W tákiey wątpliwości zoſtaię że nic u ſiebie poſtanowić nie mogę.

**Pendant que vous eſtes dans ces irréſolutions, dix mois ſe ſont écoulez.* Dum hæc dubitas, menſes abierunt decem. *Terent.* *Już to dziesięć miesięcy upłynęło iákeś w tych wątpliwościach

IRRE'SOLUMENT, adv. (*D'une maniere irréſoluë.*) Dubitanter. adv. *Cicer.* NIEPEWNIE pod wątpliwością wątpliwie.

IRRE'VE'REMMENT, (*on prononce* irrévéramant.) adv. (*Sans révérence, ſans aucun reſpect.*) Irreverenter. adv. *Plin. Jun.* Sine reverentiâ. Inſolenter. Imprudenter. adv. BEZ poſzanowania z nieuſzanowaniem.

IRRE'VE'RENCE, (*on prononce* irrévérance.) ſubſt. fœm. (*Manque de reſpect.*) Irreverentia, æ, f. *Tacit.* (*on pourra ſe ſervir d'*Impudentia *ſelon les occaſions.*) NIEUSZANOWANIE zuchwałość.

IRRE'VE'RENT, m. IRRE'VE'RENTE, fœm. (*Qui n'a point de reſpect.*) Reverentiâ carens, entis, omn. gen. NIESZANUIĄCY bez poſzanowania.

IRRE'VOCABLE, adject. m. & f. (*Qui ne ſe peut révoquer.*) Immutabilis & hoc le, adject. Irrevocacilis & hoc bile. *Plin.* Firmus. Fixus. Ratus. Stabilis & hoc le. *Cicer.* NIEODWOŁANY, Nieodwołana.

IRRE'VOCABLEMENT, adv. Firmiſſimè. Certiſſimè. adv. BEZ odwołania.

IRRISION, ſubſt. f. (*Moquerie.*) Irriſio, onis, f. *Cic.* WYSMIANIE wyſzydzenie.

IRRITATION, ſubſt f. (*Ce qui irrite quelque mal.*) Irritatio, onis, f. DRAZNIENIE rozdrażnienie.

IRRITE', m. IRRITE'E, f. part. adj. *Voyez* IRRITER, ROZDRAZNIONY zdrazniony.

IRRITER *quelqu'un*, V. act. (*L'aigrir, l'animer, l'enflammer contre un autre.*) Aliquem irritare *ou* inſtigare *ou* inſtimulare, (o, as, avi, atum.) *ou* accendere, (do, is, di, ſum.) *ou* aſperare, (o, as, avi, atum.) act. *Cic. Ter.* Iratum aliquem alteri facere. *Cic.* DRAZNIC kogo rozdraznić pobudzać ná kogo.

Eſtre irrité contre quelqu'un. Offenſum *ou* ſuccenſum *ou* iratum eſſe alicui. *Cic.* Turgere alicui. *Plaut.* Być rozgniewanym ná kogo.

Il eſt nouvellement irrité contre vous. Recenti irâ in te fertur. *Tacit.* Znowu ieſt rozgniewany ná ciebie.

Vn eſprit qui s'irrite aiſément. Irritabilis animus. *Cicer.* Gniewny łatwy do rozgniewania skłonny.

IRRUPTION, ſubſt. f. (*Courſe qui ſe fait à main armée dans un pays ennemi.*) Irruptio, onis, f. *Cic.* WPADNIENIE w kray nieprzyiacielſki nápadanie náiazdy nieprzyiacielſkie. **Faire irruption* ou *une irruption dans le pays ennemi, Y entrer à main armée.* Irruptionem facere in hoſtium fines. Irrumpere in hoſtium fines. *Cicer.* *Wpaść w kray nieprzyiacielſki w niść mocą zbroyną ręką.

ISABELLE, adject. m. & fœm. *ou* COULEUR ISABELLE, (*Qui participe du blanc & du jaune, & qui eſt d'un jaune bien lavé.*) Color melinus ſubalbidus, *genit.* coloris melini ſubalbidi, m. IZABELOWY kolor, Pigwowa maść.

ISLE, (*prononcez* île.) ſubſt. f. (*Terre qui eſt environnée d'eau de tous les coſtez.*) Inſula, æ, f. *Cic.* WYSPA wodą zewſząd oblana ziemia.

D'ISLE. Inſularis & hoc re. *Plin.* WYSPOWY wyſepny.

ISOLE, m. ISOLE'E, f. part. *du verbe actif inuſité* ISOLER. (*Qui ne touche point à un autre, parlant d'un Baſtiment* ou *d'une Colomne.*) Nullà ex parte circumfultus. SAMO przez ſię bez wſparcia áni żádney podpory ſtoiący

(C'eſt un terme d'Architecture.) Termin Francuſki Architektury.

ISPAHAN, (*Ville d'Aſie, capitale du Royaume de Perſe.*) Hiſpaham *ou* Hecatompylos, i, f. Aſpahamum, i, neut. JSPAHAN Miáſto Azyi głowne Krolеſtwa Perſkiego.

ISSU, m. ISSUë, f. (*Qui ſe dit en généalogie de ceux qui ſont nez ou deſcendus de tels & tels.*) Ortus. Oriundus, a, um. *Cic.* ZRODZONY SPŁODZONY pochodzący od kogo co do rodziny. **Il eſt iſſu de bas lieu, Il eſt d'une baſſe extraction & d'une naiſſance obſcure.* Loco obſcuro, tenuique fortunâ ortus. *Liv.* *Pochodzi z proſtego rodu niſkiego podłego urodzenia.

ISSUE, ſubſt f. (*Endroit par où l'on peut ſortir.*) Abitus. Exitus, ûs, m. *Cic.* WYSCIE przyście weyście przeyście przechody.

Fermer les iſſuës. Abitus ſepire. *Tacit.* Wſzyſtkie weyścia y przyścia paſſy zámknąć.

ISSUë, comme *A l'iſſuë du diſner, Au ſortir du diſner.* A prandio. Poſt prandium. Ab exitu prandii. KONIEC ná końcu obiadu gdy máią wſtawać od ſtołu. * *A l'iſſuë du ſouper.* A cœnâ. *Ná wſtawaniu od ſtołu ná końcu wieczerzy.

ISSUë ſe dit auſſi (*des extremitez & des entrailles des animaux qui ſe mangent.*) Extrema animalium, n. pl. Inteſtina, orum, n. pl. PODROBKI rożne ták wnętrznośći iáko y powierzchownych części zwierząt y ptaſtwa ktore ſię iedzą w potrawach iáko ſkrzydełka nożki grzebyki pępki &c. * Lactes agninæ, *gen.* lactium agninarum, f. pl. *Vne iſſuë d'agneau.* *Mleczka iágnięce.

ISSUë, (*Evenement bon* ou *mauvais.*) Exitus. Eventus. Succeſſus, m. Finis, is, m. *Cicer.* PRZYPADEK iáki zły álbo dobry.

Nous avons eu bonne iſſuë de noſtre affaire. Ad optatos exitus res noſtra deducta eſt. Feliciter nobis ceſſit negotium. Ad manus res iſta nobis ſucceſſit. Contigit rebus noſtris proſper exitus. *Cicer. Hor.* Szczęśliwie, ná koniec ſzczęśliwy nám wyſzła ſprawa rzecz intereſ &c. **Avoir quelque iſſuë funeſte.* Exitialem exitum habere. *Cicer.* *Mieć koniec nieſzczęśliwy wyniść ná zły nieſzczęśliwy koniec.

ISTHME, ſubſt. m. (*Petite langue de terre qui joint deux continents.*) Iſthmus, i. m. *Plin.* MIĘDZY morze ziemi plac wąſki między dwiema morzami.

ISTRIE, (*Province d'Italie dans l'Eſtat de Veniſe.*) Iſtria, æ, f. *Plin.* JSTRYA Prowincya Włoſka w Páńſtwie weneckim.

Les peuples d'Iſtrie. Iſtri, orum, m. pl. *Plin.* Jſtrowie Jſtryanie.

ITALIE, (*Pays de l'Europe ſur la mer mediterranée, qui appartient à pluſieurs petits Princes.*) Italia, æ, f. *autrefois* Heſperia. OEnotria. Saturnia. Auſonia, æ, f. WŁOCHY kráy Europy nád morzem ſrodziemnym należący do rożnych Kśiążąt y Pánow.

D'ITALIE. Italicus, a, um. *Cicer.* WŁOSKI z włoch.

ITALIEN, m. ITALIENNE, f. (*Celuy* ou *celle qui eſt d'Italie.*) Italius, i, m. Italin, æ, f. *Cic.* WŁOCH WŁOSZKA.

La langue Italienne. Lingua Italica. Mowa włoſka.

ITHAQUE, (*Petite Iſle de la mer d'Ionie, pays d'Ulyſſe.*) Ithaca, æ, f. *Cic.* JTAKA Wyſpka morza Greckiego Oyczyzna Uliſſeſa.

ITE'RATIF, m. ITE'RATIVE, f. (*Réiteré.*) Iteratus, a, um. *Plaut.* POWTORZONY Powtorzona.

ITINE'RAIRE, ſubſt. m. (*Guide de voyageurs.*) Itinerarium, ii, n. *Anton. Auguſt.* PODROZNY.

JUBE, ſubſt. f. (*Criniere d'un Lion.*) Juba, æ, f. Grzywa.

JUBE', ſubſt. m. (*Tribune dans nos Egliſees où l'on chante l'Evangile pour eſtre entendu du peuple.*) Odeum, ei. *Vitr.* Pulpitum, i, n. PULPIT Kośćielny ná ktorym kładą kśięgi do ſpiewania.

JUBILE', ſubſt. m. (*Cérémonie eccleſiaſtique qui ſe fait pour obtenir la remiſſion de ſes pechez, moyennant certaines pratiques de devotion ordonnées par l'Egliſe.*) Jubileus, ei, m. JUBILEUSZ miłośćiwe lato ná odpuſzczenie grzechow ták co do winy iáko y co do kárania doczeſnego zá wypełnieniem pewnych kondycyi.

JUC. JUD. JUG.

(Il a eſté eſtabli à l'imitation du Jubilé de la Loy Judaique, par le Pape Boniface VIII. l'an 1300. en faveur de ceux qui iroient *ad limina Apoſtolorum,* viſiter le tombeau des ſaints Apoſtres.) Poſtanowił ten Jubileuſz ná wzor Jubileuſzu ſtarozakonnego prawa, Papież Bonifacyuſz VIII. Roku, 1300. dlá tych ktorzy by odwiedzili kośćioł SS. Apoſtołow Piotra y Páwła y grob tych SS. Apoſtołow.

SE JUCHER, V. neut. (*parlant des poules qui ſe perchent pour repoſer la nuit.*) Inſidere, (deo, es, inſedi, inſeſſum.) n. *Colum.* SIADAC ná grzędy iáko czynią kury ná noc.

JUDAS, ſubſt. m. (*Le traiſtre Aoſtre, qui livra J. C. aux Juifs pour trente deniers.*) Judas traditor, *genit* Judæ traditoris, m. JUDASZ zdrayca Apoſtoł ktory wydał żydom Chryſtuſa zá trzydzieści ſrebrnych.

ON EMPLOYE ce mot en pluſieurs façons de parler ſamilieres & proverbiales, *Il eſt traiſtre comme Judas, C'eſt un vray Judas.* Alter proditor ut Judas. ZAZYWAIĄ tego słowa rozmaicie w mowie potoczney náprzykład mowiemy: *Właſny Judaſz* chytry zdrayca. **Vn baiſer de Judas,* (*Careſſes trompeuſes dont on ſe ſert pour trahir quelqu'un.*) Infidum *ou* perfidioſum, i, n. Subdolæ & infidæ blanditiæ, arum, f. plur. **Pocałowanie Judaſzowſkie,* podchlebſtwa ná odwienie oſzukanie.

ON APPELLE parmi le peuple, *Bran de Judas, (des taches de rouſſeur qui viennent au viſage de ceux qui ont ordinairement le poil roux ardent, comme Judas.*) Lenticulæ, arum, f. pl. *Celſ* PIEGI plamy żołte potrarzy zwłaſzcza rudawych.

JUDAIQUE, adject. m. & f. (*Qui appartient aux Juifs.*) Judaicus, a, um *Cic.* ZYDOWSKI, Zydowſka, żydow.

JUDAIZER, V. neut. (*Suivre les cérémonies des Juifs.*) Ritus Judaicos ſequi. Z ZYDAMI trzymać obrządki ich y zwyczaie záchowuięc.

JUDAISME, ſubſt. maſc. (*L'ancienne religion des Juifs.*) Judæorum religio, onis, f. ZYDOWSKIE Zábobony.

JUDAÏSME,, (*oppoſé au Chriſtianiſme.*) Judaica ſuperſtitio, *genit.* Judaicæ ſuperſtitionis, f. *Quint.* ZYDOWSKIE niedowiarſtwo ſekta zábobony żydowſkie.

JUDAÏSME, (*Les couſtumes & les cérémonies des Juifs.*) Judaici ritus, *genit* judaicorum rituum, m. pl. Judaiſmus, i, m. OBRZĄDKI zwyczeie y nábożeńſtwa żybowſkie.

JUDE'E, ſubſt. f. (*Province de la Paleſtine, dont la capitale eſt Jeruſalem.*) Judæa, æ, fœm. ZYDOWSKA Judzka Kraina.

JUDICATIF, maſc. JUDICATIVE, fœm. (*La faculté judicative, dans l'entendement, à qui il appartient de juger des choſes.*) Judicandi vis *ou* facultas, f. ROZSĄDEK rozeznanie ná umyśle

JUDICATURE, ſubſt. f. (*L'office de juge.*) Judiciarium munus, *genit.* judiciarii muneris, neut. SĘSTWO.

Exercer la judicature. Judicis officio fungi. Sędſtwo ſędzki urząd ſprawować.

JUDICIAIRE, adject. m. & f. (*Qui appartient à la juſtice.*) Judiciarius, a, um. Judicialis & hoc le. *Cic.* SĘSKI ſądowy urzędowny.

JUDICIEL, adject. maſc. (*Le genre judiciel* ou *judiciaire, (terme de Rhetorique.*) Genus judiciale, *ou* forenſe *ou* concertatorium, *genit* generis judicialis *ou* forenſis *ou* concertatorii, neut. *Cicer.* RODZAY mow w prawie ſtawiących ludzi mowy prawne.

JUDICIEUSEMENT, adv. (*Avec jugement & ſageſſe.*) Prudenter. Sapienter. Conſultè. adv. *Cic. Plaut.* ROZSĄDNIE bacznie uważnie.

JUDICIEUX, maſc. JUDICIEUSE, fœm. (*Senſé, qui a du jugement, aviſé, de bon ſens.*) Vir acri judicio. Prudens. Sapiens, entis, omn. gen. Conſideratus, a, um. *Cic.* ROZSĄDNY, baczny, uważny.

Vn diſcours judicieux, ſenſé, ſage. Oratio ſapiens *ou* prudens. Oratio prudentiæ plena. *Cic.* Mowa rozsądna powáżna godna wſzelkiey uwagi.

JUGE, ſubſt. maſc. (*Qui juge, qui porte ſon jugement ſur quoy que ce ſoit.*) Judex, *genit.* judicis, maſc. *Cic.* SĘDZIA.

Vn bon juge, qui ſçait bien juger des choſes. Æquus æſtimator, & judex rerum. Æſtimator doctus & intelligens. *Cic.* comme qui diroit *Vn bon connoiſſeur.* Człowiek rozeznany rozeznania wſzelkiego ktory dobrze o rzeczach ſądzi

JUGE *d'office.* Judex, m. *Cic.* SĘDZIA urzędowny.

Juge ſouverain, (qui juge en dernier reſſort.) Summus *ou* ſupremus judex, Sędzia náywyżſzy.

JUG.

JUGE *ſubalterne* ou *inferieur.* Judex inferior. SĘDZIA niżſzy.

JUGE *civil.* Civilium negotiorum *ou* rerum judex. SĘDZIA ſpraw potocznych.

JUGE *criminel.* Quæſitor, oris, m. Rerum capitalium prætor, Quæſitorum criminalium quæſitor, oris, maſc. *Aſcon-Ped.* SĘDZIA ſpraw głownych.

JUGE *délegué* ou *commis.* Recuperator, oris, m. *Cic.* SĘDZIA do iákiey ſprawy z oſobna náznaczony zeſſany náznaczony Grod ziemſtwo komiſſarz.

FAIRE *l'office de juge, Exercer la judicature.* Judicia exercere. SĄDZIC.

Vn bon juge, Vn juge intégre & incorruptible. Judex integer *ou* incorruptus *ou* ſanctiſſimus *ou* æquiſſimus. *Cic.* Sędzia ſprawiedliwy nieprzedarowany. **Vn juge qui ſe laiſſe corrompre par argent.* Nummarius judex. *Cic.* *Sędzia przekupiony przedarowany. **Vn juge qui donne tout à la faveur.* Judex qui gratiæ ſubſcribit. *Terent.* Judex gratiæ obnoxius. *Quint.* SĘDZIA zá przyiaźnią y łaską cudzą ſię uwodzący.

Etablir un juge. Judicem conſtituere. *Cic.* Poſtanowić ſędziego. **Prendre quelqu'un pour juge d'un différent.* De controverſiá judicem ſumere. *Cic. ou* capere. *Plaut. Liv.* *Obrać wziąć ſobie kogo zá ſędziego.

JUGEMENT, ſubſt. m. (*Faculté de l'ame qui nous fait juger des choſes.*) Judicandi vis, *genit.* vis, *ou* facultas, atis, f. ROZSĄDEK co do rozumu ná umyśle ſiła.

Vn homme de jugement, qui a bien du jugement. Vir acri judicio. *Quint.* Człowiek wielkiego rozſądku. **Il a le jugement bon, Il a encore bon jugement.* Eſt adhuc mentis ſuæ, *ou* ſanæ & integræ mentis, compos. Adhuc apud ſe eſt, *(parlant d'un homme extrememnt vieux,* ou *qui eſt fort malade.)* *Jeſzcze ieſt przy dobrym rozeznaniu przyzmyſſach, mowiąc o człowieku bardzo ſtarym, álbo bardzo chorym.

JUGEMENT, (*que l'on fait des choſes.*) Judicium, ii, n. Sententia, æ, fœm. Exiſtimatio, onis, fœm. ZDANIE ſądzenie o czym.

Suſpendre ſon jugement. Aſſenſum *ou* judicium *ou* aſſenſionem ſuſtinere *ou* cohibere *ou* retinere. Se ab omni aſſenſu ſuſtinere. *Cic.* Záwieſić zdanie ſwoie.

Faire ou porter jugement de l'eſprit de quelqu'un. Judicium ferre *ou* facere de alicujus ingenio. *Cic.* Dać zdanie ſwoie o czyim rozumie.

S'arreſter au jugement de quelqu'un. Stare alicujus judicio. *Cic.* Przeſtawać ná czyim zdaniu.

C'eſt mon jugement. Sic cenſeo. Sic ſentio. To ieſt moie zdanie, ták mi ſię zdaie.

A mon jugement, Solon mon jugement, A mon avis, Selon moy. Meo judicio. Meà ſententiâ. abl. *Cicer.* Według mnie według mego rozumienia.

JUGEMENT temeraire, (*qu'on porte des perſonnes.*) Temerarium judicium, ii, neut. POSĄDZANIE lekomyślne o drugich.

Faire un jugement temeraire. Præceps ac temerarium de aliquo judicium ferre *ou* habere. Temerè ac præcipitanter de aliquo judicare. Posądzać lekomyślnie.

JUGEMENT, (*Sentence qu'un juge prononce ſur quelque different.*) Judicium; ii, neut. Sententia, æ, f. Judicatum, i, n. *Cicer.* DEKRET ſentencya ſąd w ſprawie iákiey. **Appeller quelqu'un en jugement, La faire venir devant le juge.*) Aliquem in judicium *ou* in jus vocare *ou* adducere. Arceſſere aliquem judicio. *Cic.* *Pozwać do ſądu.

Aſſiſter au jugement. Adeſſe *ou* intereſſe judicio *ou* ad judicium. *Cic.* Być ná ſądach záſiadać znáydować ſię u ſądow.

Donner un jugement de mort contre quelqu'un. Conſtituere capitis judicium in aliquem. *Cic.* Oſądzić ſkazać ná śmierć ná gardło. **Rendre un jugement.* Reddere *ou* dare *ou* dictare judicium. Ferre ſententiam. *Ter. Cicer.* *Sądzić oſądzić ſentencyą wydać

JUGER, V. act. (*Exercer ſon jugement à connoiſtre & diſcerner le bon du mauvais, le vray d'avec le faux.*) De re aliquâ judicare, (o, as, avi, atum.) Judicium ferre, (ferro, ſers, tuli, latum.) *Cic.* Judicium facere, (io, is, feci, factum.) SĄDZIC o rzeczach rozeznaiąc złe od dobrego fałſz op prawdy.

Le peuple ne juge preſque de rien ſuivant la vérité, mais ſelon l'opinion d'autruy. Vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa æſtimat. *Cic.* Poſpolſtwo gmin proſty prawie o niczym nie ſądzi według prawdy ále według cudzego mnienia.

Juger de quelqu'un par ſoy meſme. Animum alicujus ex animo ſuo ſpectare. *Terent.* Ex ſuo ingenio mores alicujus probare. Judicare aliquem ex ingenio ſuo. *Plaut. Ter.* Sądzić o kim z ſiebie ſamgo. **Il ne faut pas juger des choſes ſur le rapport de la renommée.* Non ex rumore de rebus ſtatuendum eſt. *Tacit.* *Nie trzeba ſądzić o rzeczach według powieści rozgłoſzoney.

JUGER, (*Prononcer un jugement.*) De lite *ou* de causâ judicare *ou* ſtatuere. *Cic.* SĄDZIC oſądzić, *Dekret ferować.*

Faire juger une affaire deux fois. De eâdem re bis judicium adipiſci. *Terent.* Dwa razy ná iednę ſprawę ſąd otrzymać. **Il a jugé cette affaire en ma faveur.* Litem iſtam ſecundùm me diremit. *Cic.* *Oſądził tę ſprawę ná moię ſtronę.

JUGER ſe dit proverbialement, *Il en juge comme un aveugle des couleurs.* De re iſtâ ut cæus de coloribus judicat. SĄDZIC *(przyſłowiem)* ſądzi o tym iák ślepy o farbie. **Juger à la boule-veuë, au haſard.* Judicare rem ut ut eſt. *Sądzić *perfas & nefas* iák ták, ni to ni owo. **Juger ſur l'étiquete du ſac, ſans avoir examiné les pieces.* Judicare ſecundùm titulum, non perpenſis litis inſtrumentis. *Sądzić według worka nie według prawa y dokumentow, zá tą ſtroną ktora lepiey zápłaci, nie zá tą ktora lepſze ma prawo.

JUGULAIRE, adject. m. & f. *Les veines jugulaires, (qui montent à la gorge, & qui viennent du rameau axillaire.*) Juguli venæ, arum, f. pl. ZYŁY karkowe gardłowe.

JUIF, m. JUIVE, f. (*Qui eſt de Judée.*) Judæus, æi, m. Judæa, æ, f. *pour une femme Juive.* ZYD, ZYDOWKA.

JUIVERIE, ſubſt. f. (*L'endroit où les Juifs démeurent dans les villes.*) Judaica platea, æ, f. ZYDOWSKA ulica miaſto gdzie mięſzkaią w miaſtach żydzi.

JUILLET, ſubſt. m. (*Le ſeptiéme mois de l'année à compter depuis Janvier.*) Julius, ii, m. (*on ſous-entend* menſis.) LIPIEC Mieſiąc ſiodmy w Roku od Stycznia rachuiąc.

(Il s'appelloit anciennement *Quintilis* le cinquiéme mois de l'Année, en commençant à Mars, comme les anciens Romains.) Názywał ſię Piątym álbo Piętakowym zdawna záczynaiąc od Marca ták iáko Rzymianie záczynali.

JUIN, ſubſt. m. (*Le ſixiéme mois de l'année, à commencer à Janvier, & le quatriéme en commençant à Mars.*) Junius, ii, maſc. CZERWIEC mieſiąc ſzoſty w Roku od Stycznia á czwarty od Márca.

JUJUBE, ſubſt. f. (*Menu fruit qui reſſemble à la cornouille.*) Ziziphum, i, n. *Colum.* JUJUBA owoc.

JUJUBIER, ſubſt. m. (*Arbre qui porte les jujubes.*) Ziziphus i, f. *Colum.* JUJUBA drzewo.

JULEP, *ou* JULLET, ſubſt. maſc. (*Potion douce & agréable qu'on donne aux malades, pour provoquer le ſommeil & pour les rafraiſchir dans l'ardeur de la fiévre.*) Dulcicula potio, *genit.* dulciculæ potionis, fœm. Julepus, i, maſc. ULEPEK dla chorego.

JULIERS, (*Ville forte d'Allemagne, ſituée ſur la riviere de Roovre, capitale du Duché de meſme nom apartenant au Duc de Neubourg.*) Juliacum, i, neut. JULIA Miaſto Niemieckie głowne Xięſtwa tegoż Imienia náleżące do Xiążęcia Neyburſkiego.

De Juliers. Juliacenſis & hoc ſe. Z JULII.

JUMEAU, m. JUMELLE, f *Voyez* GEMEAU. BLIZNIĘ Bliźniaczka Bliźnięta.

JUMENT, (*prononcez* jumant.) ſubſt. f. (*La femelle du cheval,* ou *Vne cavale.*) Equa, æ, f. *Hor.* KLACZ.

IVOIRE, *Voyez* YVOIRE. SŁONIOWA Kość.

JUPITER, ſubſt. maſc. (*Aſtre benin que les Aſtrologues nomment la grande fortune.*) Jupiter, *gnit.* jovis, maſc. (*L'on diſoit autrefois* Jovis hujus Jovis.) JOWISZ Planeta łaſkawy

JUPPE, ſubſt. f. (*Habillement de femme depuis les hanches juſqu'en bas.*) Supparum inferius, *genit.* ſuppari inferioris, n. SPODNICA ſtroy białogłowſki od biodr aż do ziemi. *JUPPON, ſubſt. m. (*Petite juppe de deſſous.*) Supparum interius. *SPODNICZKA ſpodnia.

IVRAYE, *Voyez* YVRAYE. KĄKOL.

JURE' *en quelque art & meſtier que ce ſoit,* ſubſt. m. Juratus, i, m. PRZYSIĘŻNY przyſięgły wſzelako.

JUREEMENT, ſubſt. m. (*Affirmation qu'on fait d'une choſe en prenant Dieu à temoin.*) Juramentum, i, n. Jusjurandum, *genit.* jusjurandi. n. PRZYSIĘGA twierdząc co zwezwaniem náświadectwo Imięnia Bożego.

JUREMENT ſe dit auſſi (*des paroles d'emportement & des blaſphemes qu'on prononce dans la colere.*) Imprecationes.

Exe-

Execrationes. Deteſtationes, onum, f. pl. *Cic.* BLUZNIERSTWA przekleństwa hałasy w gniewie.

JURER, V. act. & neut. (*Prandre Dieu à témoin de la verité qu'on dit.*) Jurare, (o,as, avi, atum.) neut. Jurejurare. *Liv.* Dejerare. *Ter.* PRZYSIĘGAC biorąc ná świadectwo Boga. **Jurer ſur les autels.* Jurare aras. *Hor.* *Przyſięgać przed Ołtarzem.

JURER *faux.* Falſum jurare. Vaniſſimum jusjurandum jurare. *Cic.* KRZYWO przyſięgać. **Jurer en ſa conſcience.* Jurare ex animi ſui ſententiâ. *Cic.* *Záprzyſiądz ſię ná ſumienie. **Il jura en termes formels, qu'il nous vengeroit d'une telle brutalité.* Jurat verbis conceptiſſimis ſe nos vindicaturum de tam libidinoſo impetu. *Petr. B.* *Wyraźnemi ſłowy przyſiągł że ſię zemści zá tę ſromotę náſzę.

JURER ſe dit auſſi (*des blaſphemes & des éxécrations qu'on profére contre Dieu & contre les perſonnes dans quelque emportement de colere.*) Multa maledicta in Deum proferre *ou* vomere *ou* congerere. act. Verbis atrocioribus inſectari aliquem, dep. Maledictis differre aliquem. *Plaut.* PRZEKLINAC, klnąć, złorzeczyć, bluźnić.

IVRESSE, *voyez* YVRESSE, &c. PIIANSTWO.

JUREUR, ſubſt.m. (*Qui blaſpheme.*) Maledicus conviciator, *genit.* maledici conviciatoris, maſc. *Cic.* Dejerans, antis, omn gen BLUZNIERCA Przeblinacz.

(On dit *Jureuſe* pour une femme, *Maledica mulier.*) Bluźnierka zła białogłowa klnąca.

JURIDIQUE, adject. maſc. & fœm. (*Qui eſt ſelon les formes de la juſtice.*) Quod eſt ſecundùm normam juris. Ex judiciorum formulis. PRAWNY, Prawna.

JURIDIQUEMENT, adv. (*Selon les formes de la juſtice.*) Ex jure. Judiciorum formulis. *Cicer.* Ex præſcripto juris. PRAWNIE.

JURISCONSULTE, ſubſt. maſc. (*Sçavant en droit, qui en a eſcrit, & que l'on conſulte ſur l'interprétation des loix.*) Juriſconſultus, i, maſc. Juriſperitus, i, maſc. Juris & legum peritus, i, maſc. *Cicer. Horat.* PRAWNY uczony biegły w prawie.

JURISDICTION, (*on prononce* Juridiction.) ſubſt. fœm. Juriſdictio, onis, fœm. *Cicer.* JURYSDYKCYA zwierzchność ſąd władza urząd. **Cette affaire eſt de ma juriſdiction.* Res vertitur in meo foro. *Plaut.* *To do moiey należy Juriſdykcyi.

**Entreprendre ſur la juriſdiction de quelqu'un.* Uſurpare juriſdictionem alterius. (*& par un Proverbe Latin* Ponere falcem in meſſem alienam, *Mettre ſa faux dans la moiſſon d'autruy, Entreprendre ſur luy.*) *Wdawać ſię w cudze prawo y juriſdykcyą á przyſłowiem łacińſkim pomknąć ſię koſą ná cudzą pszenicę. **Je ne ſuis point de voſtre juriſdiction.* Tui juris non ſum, neque poteſtatis. *Nie należę do Juriſdykcyi twoiey.

ON DIT au figuré, *Il a toûjours eſté permis de parler de ceux que la mort a mis hors de la juriſdiction de la flatterie & de la haine.* Licuit ſemper ſermonem habere de iſis, citra adulationem & invidiam poſitis. *Tacit.* ZAWSZE wolno było o tych mowić ktorych śmierć ták od podchlebſtwa iáko y od záwiści wyłączyła, to ieſt o umarłych ktorych po śmierci áni podchlebſtwo nie tyka, áni złość ni czyia nie obraża.

JURISPRUDENCE, (*on prononce* juriſprudance.) ſubſt. f. (*Science du droit.*) Juriſprudentia, æ, f. *Vlp.* Prudentia juris. Juris ſcientia, æ, f. *Cic.* NAUKA prawa. Práwo.

JURISTE, ſubſt. m. *le meſme que* JURISCONSULTE. PRAWNY człowiek biegły w prawie.

JVROGNE, *Voyez.* YVROGNE. PIIAK Piiánica.

JUS, ſubſt. m. (*Suc* ou *liqueur qu'on exprime des viandes* ou *des fleurs.*) Succus, i, m. JUS, *genit.* juris, neut. SOK ſoczyſtość miázga.

Vne viande qui a bien dujus, Vne viande ſucculente. Cibus jurulentus, ti, m. Cibus ſuccoſus, & nutritivus, i,m. *Petr. B.* Mięſo ſoczyſte.

JUSQUE, *ou* JUSQUES, (*Prépoſition qui marque le lieu & le temps.*) Uſque. AZ po, áż do. **Juſques à Rome.* Uſque Romam uſque. *Aż do Rzymu.

JUSQUES ICY, *Juſques à cet endroit.* Uſque ad hunc locum. *Cic.* Huc uſque. *Plin.* Aż poty. **Juſqu'à préſent.* Hactenùs. adv. *Aż dotąd.

Juſques au delà des Alpes. Trans Alpes uſque. *Cic.* Aż po za gory Alpes.

Depuis le Janicule juſques au temple d'Apollon. Uſque à Janiculo ad ædem Appollinis. Od odzwiernego Boſzka áż do Apollinowego Kościoła.

Juſques au dernier jour d'Aouſt, ou *Juſques au jour devant les Calendes de Septembre.* Uſque ad pridiè Calendas Septembis. *Cic.* Aż do oſtatniego dnia Sierpnia.

JUSQUES *à quant.* Quouſque. *Cic.* Uſquequò. *Mart.* A POKISZ.

JUSQUES *aux oreilles.* Aurium tenùs. *Quint.* PO uſzy.

**Juſques à la bouche.* Ore tenùs. *Tacit.* *Po gębę po uſta.

Juſques au vif. Vivo tenùs. *Colum.* Do żywego.

JUSQUIAME, ſubſt. f. (*Herbe qu'on nomme la Mortau pores.*) Hyoſciamus, i, m. Hyoſciamum, i, n. *Plin.* Herba Apollinaris. Faba ſuilla, æ, fœm. *Plin.* BIELUN ziele ſzaley.

JUSSION, ſubſt. f. (*Commandement.*) Juſſum, i, neut. Juſſus,ûs, m. *Plaut.* ROZKAZ nákaz przykaz.

JUSTE, adject. m. & f. (*Equitable.*) Juſtus. Æquus, a, um. *Cic.* SPRAWIEDLIWY prawy ſłuſzny.

Ce que vous dites eſt juſte. Æqua & juſta dicis. *Cic.* To co mowiſz rzecz ieſt ſłuſzna. **Ce que vous demandez eſt juſte & raiſonnable.* Jus & æquum poſtulas. *Ter.* Jus bonumque oras. Jus merum oras. *Plaut.* *To o co proſiſz rzecz ieſt ſprawiedliwa y ſłuſzna.

JUSTE, (*Convenable, propre.*) Juſtus, a,um. Congruens. Conveniens, entis, omn. gen. Habilis & hoc le. Aptus, a, um. *Cic.* PRAWIE przyzwoity przyſtoyny należyty.

Cét habit m'eſt juſte. Hæc veſtis mihi aptè convenit. Hæc veſtis habilis eſt ad corpus. Tá ſuknia prawie dobrze ná mnie zrobiona. **Ce ſoulier n'eſt point juſte à mon pied.* Calceus iſte laxus eſt. Calceus iſte pede major eſt. *Hor.* *Ten trzewik mie dobry ná nogę moię.

ON DIT au figuré, *Vn eſprit juſte, qui ne dit que ce qu'il faut dire.* Accuratum & rectum ingenium. *Cic.* ROZUM umyſł człowiek rozsądny báczny.

Parler juſte ou *avec juſteſſe.* Aptè & perbenè loqui. Rozumnie y rozsądnie mowić. **Vn diſcours juſte.* Accurata oratio, neque redundans, neque excurrens. *Cic.* *Mowa bacząca rozsądna.

Le compte eſt juſte. Convenit numerus. *Ter.* Dobry właśnie rachunek, ráchunek prawie wychodzący.

AU JUSTE. Certò. PRAWIE cále zá pewnie doſkonale właśnie. **Je ne vous puis bien dire au juſte combien ils eſtoient.* Quot fuerint certò dicere non poſſum. *Niemogę prawie powiedzieć wiele ich było,

JUSTE-AU-CORPS, ſubſt. m. (*Eſſiece d'habillement, qui n'eſt pas trop ample, & qui eſt juſte au corps.*) Veſtis *ou* tunica aſtrictior, *genit.* veſtis *ou* tunicæ aſtrictioris, fœm. WIERZCHNIA ſuknia ſtroiu cudzoziemſkiego niemieckiego lub francuſkiego *żuſtokor* zowią.

JUSTEMENT, adv. (*Avec juſtice.*) Juſtè. adv. Jure. abl. Meritò. adv. *Cic.* SPRAWIEDLIWIE ſłuſznie.

JUSTEMENT, (*Préciſément.*) comme *Il eſt arrivé juſtement comme on parloit de luy.* Eo ipſo tempore advenit, quo mentio de eo injecta erat. WŁASNIE prawie Właśnie nádszedł nádiechał kiedy o nim mowiono.

Voila juſtement mon compte, toute la ſomme y eſt, il n'y manque pas un double. Nummorum convenit numerus. Summæ ne teruncius quidem abeſt *ou* deeſt. Właśnie prawie mi rachunek wychodzi zewszyſtkim.

JUSTEMENT *vous avez deviné.* Rem acu tetigiſti, ſic eſt. *Plaut.* WŁASNIES zgadł trafiłeś.

ON DIT ironiquement, *Juſtement, c'eſt bien cela.* Scilicet quidem! MOWIĄ żártem właśnie to,á toć prawie zgadłeś

JUSTESSE, ſubſt. fem. (*Proportion, rapport que les parties d'un tout ont entre elles.*) Apta partium compoſitio, genit. aptæ compoſitionis, f. Condecentia, æ, f. *Cic.* PRZYSTOYNOSC przyzwoitość propozycya

Avec juſteſſe. Aptè. Concinnè. Compoſitè. adv. *Cicer.* Przyſtoynie przyzwoicie.

Ce diſcours a toute la juſteſſe qu'on ſçauroit deſirer. Hæc oratio ita accurata eſt, ut nihil redundet, nihil que nimis excurrat. Hæc oratio ſuis omnibus numeris & partibus explera cumulata eſt, nihil ut ſuprà. Tá mowa ze wszyſtkim ieſt przyzwoita.

JUSTICE. ſubſt.f. (*Vertu qui nous fait rendre à chacun ce qui luy appartient.*) Juſtitia, æ,f. *Cic.* SPRAWIEDLIWOSC cnota przez ktorą oddaiemy każdemu to co iego ieſt y iemu należy. **Faire juſtice à quelqu'un, Luy rendre ce qui luy appartient.* Jus ſuum alicui tribuere. *Auct. ad Heren.* Suum alicui tribuere. *Cic.* *Sprawiedliwość komu czynić.

JUSTICE, (*Equité.*) Æquitas,atis,fœm. *Cic.* SPRAWIEDLIWA ſłuſzna ſłuſzność.

Ils penſent avoir la juſtice de leur coſté. Sua in causâ putant habere æquum & bonum, quod defendant. *Cic.* Rozumieią że maią ſłuſzność po ſobie. **J'ay la juſtice de mon coſté.* A me jus ſtat. *Liv.* *Mam ſprawiedliwość po ſobie, ſłuſzność po ſobie.

Vous me faites juſtice de ne douter point du zele que j'ay pour le bien public. De animo meo erga Rempublicam benè facis quòd non dubitas. *Cic.* Sprawiedliwość mi czynisz niewątpiąc o pilności moiey około dobra poſpolitego. **Je vous loue, & je vous fais juſtice en cela.* Meritò ac jure laudo te. *Cic.* *Chwalę cię y ſprawiedliwie y ſłuſznie to czynię.

Avec juſtice, Juſtement. Juſtè. adv. Jure. abl. Meritò. adv. Jure & merito. Merito & jure. abl. *Cic.* Szłuſznie ſprawiedliwie.

Exercer, adminiſtrer la juſtice. Jus dicere. Judicia exercere. *Cic.* Sądzić czynić ſprawiedliwość. **Taſcher de corrompre la juſtice.* Judiciorum corrumptelam moliri. *Cic.* *Uſiłować náruſzyć ſprawiedliwość.

Il n'y a point de juſtice dans la ville. Jacent judicia. Leges ſilent. Frigent judicia omnia. *Cic.* Niemaſz ſprawiedliwości w mieście.

Mettre quelqu'un en juſtice. Aliquem in jus vocare *ou* deducere. Aliquem in judicium vocare *ou* producere. *Cic.* Oddać kogo do ſądu lub pozwać do ſądu oddać do ſądu.

Mettre quelqu'un entre les mains de la juſtice, l'abandonner à la juſtice Severitati judiciorum aliquem permittere. Judicibus puniendum aliquem tradere. Oddać kogo do ſądu. **Pourſuivre quelqu'un en juſtice.* Aliquem judicio perſequi. *Cic.* *Dochodzić kogo prawem. **Vendre la juſtice.* Venalia habere judicia. Venalem habere juriſdictionem. *Cic.* *Przedawać ſprawiedliwość mieć ią ná przedaż

HAUTE JUSTICE, (*Droit de juger à mort les criminels.*) Jus *ou* poteſtas vitæ & necis. GŁOWNY ſąd náywyższy.

**Moyenne juſtice*, (*Droit de mettre en priſon & de condamner à l'amande.*) Jus carceris & multæ. *Sąd potoczny ná wſadzenie y ſkaranie grzywnami. *BASSE *juſtice*, (*Droit qu'on a d'arreſter un homme ſur ſes terres. & le condamner à quelques legeres peines.*) Jus prehenſionis & levioris pœnæ. *Urząd maiący moc wſadzenia y ſkazania ná grzywny.

ON DIT, *On fait aujourd'huy juſtice*, (*On pend ou l'on rompt des criminels.*) Extremo ſupplicio ſontes hodie afficiuntur *ou* plectuntur. DZIS tracą złoczyńcę.

LES GENS *de juſte.* Judices, icum, maſc. plur. Qui judicia exercent. Qui præſunt judiciis. SĘDZIOWIE urzędnicy urzędowi ludzie.

JUSTIFICATIF, m. JUSTIFICATIVE, f. (*Qui ſert à juſtifier quelqu'un.*) Innocentiam alicujus probans, antis, omn. gen. WYWODOWI prawnemu ſłużący.

Les pieces juſtificatives d'une demande. Inſtrumenta, quæ fidem petitionis alicujus faciunt. Papiery dokumenta prawne.

JUSTIFICATION, ſubſt.fœm. (*Preuve de la verité d'un fait qu'on a avancé.*) Probatio, onis, fœm. *Cicer.* DOWOD prawny.

JUSTIFICATION, (*Action par laquelle on ſe juſtifie innocent d'un crime dont on nous charge.*) Purgatio, onis, fœm. Criminis depulſio *ou* remotio,onis,f. *Cic.* OBRONY dowodzenie ſwoiey niewinności. **Il ne voulut pas nous écouter ſur voſtre juſtification.*) Noluit ille in defenſionem veſtram aures præbere. *Petr. B.* *Niechciał ſłuchać wywodow twoiey niewinności obron twoich.

JUSTIFIER, V. act. (*Prouver, faire voir la verité de ce qu'on a avancé.*) Probare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cicer.* DOWODZIC czego pokazać dowodnie dowodami wywieść. **Il n'y avoit rien que je ſouhaitaſſe tant que de trouver les occaſions de vous juſtifier ma reconnoiſſance, & de la randre publique.* Nihil mihi fuit optatius, quàm ut primùm abs te ipſo, deinde à cæteris omnibus, quàm gratiſſimus erga te eſſem cognoſceres. *Cic.* *Niczegom bardziey nieżyczył, iáko znaleść okazyą gdziebym ci mogł pokazać wdzięczność moię y oney iawne dać dowody.

JUSTIFIER *quelqu'un*, (*L'abſoudre de quelque accuſation.*) Aliquem de re aliquâ purgare. Culpam ab aliquo removere *ou* depellere. *Cic.* BRONIC kogo niewinności iego dowodzić obſtawać przy niewinności.

SE JUSTIFIER *devant quelqu'un.* Purgare ſe alicui *ou* apud aliquem de re aliquâ. *Ter.* Demoliri culpam de ſe. *Plaut.* Amovere à ſe culpam. Crimen diluere. *Cic. Ter.* WYWODZIC ſię komu uſprawiedliwiać mu ſię wymierzyć mu ią. **Il m'a écrit qu'il s'eſt juſtifié de cala auprès de vous.* De hoc purgatum ſe tibi, ſcribit eſſe. *Cicer.* *Nápiſał do mnie że ci ſię z tego wywiodł. **Je me ſuis juſtifié, & enſuite nous avons fait la paix.* Habui expurgationem, & facta eſt pax. *Plaut.* *Wywiodłem mu ſię, y zgoda między nami ſtanęła.

La fortune vous a juſtifié de ce honteux ſoupçon. Fortuna te à turpiſſimâ ſuſpicione dimiſit. *Petr.* Szczęściem eś ſię wyſzedł z ták ſromotnego podeyrzenia.

LE JUTLAND, *ou* LA JUTLANDE, (*Preſqu'ille du Royaume de Danemark.*) Jutia,æ, f. JUDLAND wyſep wodą nieobeſzły, Duńſkiego Kroleſtwa Jutlandya, Jucya Prowincya Duńſka.

K.

K.

K'Lettre conſonne & la dixiéme de l'Alphabet, ſa pronontiation eſt *Ka.* K, litera dwoygłośna w obiecadle dziesiąta wymawia ſię *Ka.*

K, eſt auſſi une lettre numerale, qui ſignifioit 250, & cent cinquante mille lors qu'on la marque deſſus d'un tiret. K, znaczy też liczbę 250. á z linijką pociągnioną ná wierzchu znaczy ſto pięćdziesiąt tyſięcy.

KALENDES, ſubſt. fœm. plur. (*Les premiers jours des mois chez les Romains.*) Kalendæ *ou* Calendæ, arum, fœm. plur. *Voyez* CALENDES. PIERWSZY dzień każdego miesiąca u Rzymian.

KAMINIEK, (*Ville de Pologne, & la capitale de la haute Podolie.*) Kamenecia, æ, f. Kamienicum, i,n. KAMIENIEC Podolſki głowne miaſto Podola w Polſzcze.

KEMPEN, *ou* KAMPENLAND, *Comté du Brabant.*) Kampania, æ, f. KEMP Hrabſtwo w Brabancyi.

KEMPTEN, (*Ville d'Allemagne en Suabe.*) Kampodunum,i,n. KEMPT Miaſto Niemieckie w Swewii.

KENT, (*Comté du Royaume d'Angleterre, dont la capitale eſt Cantorbery.*) Kantium, ii, n. KENT Hrabſtwo w Anglii ktorego głowne miaſto Kęty.

KESSL, (*Ville du haut quartier de Gueldres.*) Menapiorum caſtellum, li,n. KASSEL Miaſto wyższey Geldryi.

KIBURG, (*Ville de Suiſſe dans le canton de Zurich.*) Kiburgium,ii, neut. KIBURG Miaſto Szwaycarſkie w Powiecie Curyk.

KIEL, (*Ville du Royaume de Danemark dans le Duché de Holſtein.*) Kilonium, ii,n. KIEL Miaſto Kroleſtwa Duńſkiego w Xięſtwia Holſtyńſkim.

KIL, (*Riviere proche de Treves.*) Gelbis, is,m. KIL Rzeka bliſko Trydentu.

KIOW, (*Ville de Pologne dans la baſſe Volhynie.*) Kiovia, æ, f. KIJOW Miaſto Polſkie ná Wołhyniu niższym.

KOLDINGUEN, (*Ville de Danemark dans le Jutland.*) Koldinga, æ, fœm. KOLDYNK Miaſto Duńſkie w Jutlandyi.

KONISBERG, (*Ville de la Pruſſe Ducale.*) Konisbergia, æ,f. Mons Regius, *genit.* Montis Regii, m. KROLEWIEC Miaſto Pruſkie Brandeburſkie.

KONITZ, (*Ville de Pologne dans la Pruſſe Ducale.*) Konitia, æ,f. KONICZ Miaſto Pruſkie Brandeburſkie.

KORSUM, (*Ville de Pologne dans l'Vkraine.*) Korſuma, æ, f. KORSUN Miaſto Polſkie ná Ukrainie.

KOSPERBERG, (*Ville de Suede dans la province de Geſtricie.*) Kuprimontium,ii, n. KOSPERBERG Miaſto Szwedzkie w Beſtrycii.

KRAINBURG, (*Ville d'Allemagne dans la Carniole.*)Karnioburgium,ii,neut. KRĘBURG Miasto Niemieckie w Karnioli.

KREMPE, (*Ville d'Holsace.*) Krempa,æ,f. KRĘPE Miasto Holzacyi.

KREMS, (*Ville d'Autriche sur le Danube.*) Krempsa, æ,f. Kremisium, ii, n. KREMS álbo Kremiz Miasto Rakuskie nád Dunaiem.

* * * \

Laie, c'eſt à dire *dans la foreſt*. Sanctus Germanus, *ou* Sanctus germanus in Laiâ. LAS dawną Francuzczyzną czyli Bor ſkąd do tych czas zowią Kościoł y Opactwo S. Germana w Boru.

LAIE eſt auſſi *La femelle d'un ſanglier*. Sus nemoris cultrix, *genit.* ſuis nemoris cultricis, f *Phæd.* Scrofa, æ,f. DZIKA Swinia ſamica.

LAINAGE, ſubſt. maſc. (*Trafic* ou *marchandiſe de laine.*) Lanarium negotium,ii,n. WEŁNĄ kupczenie handlowanie weł̨niarſtwo.

LAINE, ſubſt. fœm. (*Poil* ou *toiſon des moutons.*) Lana, æ,f. Vellus, *genit.* velleris, n. *Cic. Ovid.* WEŁNA z owiec baranow runa.

La laine ou *la toiſon qu'on tire tous les ans des troupeaux de beſtes à laine.* Lanificium, ii,n. *Virg.* Weł̨na ktorą co rok ſtrzygą z owiec? Poſtrzyżyny ſtrzyżenie owiec.

DE LAINE. Laneus, ea, um. *Cic.* WEŁNIANY, WEŁNIANA.

L'ACTION *de travailler en laine.* Lanificium, ii, n. *Col.* PRZĘDZENIE weł̨ny.

QUI *travaille en laine.* Lanarius, ii, maſc. *Plaut.* (*on peut ſe ſervir de ce mot pour exprimer* UN LAINIER, *qui vend des laines à Paris.*) WEŁNIARZ ten co robi z weł̨ny álbo weł̨ną kupczy.

ON DIT, *Il a des pieds de laine, quand il faut nous ſecourir* Pedes lanatos habet, quando nobis eſt ſuccurrendũ. *Petr.* (c'eſt à dire *Il nous ſecourt foiblement & lentement.*) PRZYSŁOWIE Francuſkie ma nogi weł̨niane kiedy nám trzeba przybyć ná ratunek, ſłaba nam z niego pomoc iák ná ráku ſpieſzy.

LAINE *lavée.* Lana lota. *Vlp.* WDEŁNA wymoczona. **Cardée.* Lana pexa *ou* pectita. *Plin.* * Weł̨na czeſana wybiana. **Laine avec la craſſe & la ſueur de l'animal* ou *laine graſſe.* Succida lana, æ,f. *Juv.* Vellus ſuccidum, *genit.* velleris ſuccidi.n. *Mart.* * Weł̨na nie ochędożona. * *Laine filée.* Lana neta. *Vlp.* * Weł̨na robiona przędziona. **Laine teinte.* Medicata lana fuco. *Hor.* Lana tincta murice. *Ovid.* *Weł̨na farbowana.

Filer de la laine. Trahere lanam. *Juv. ou* facere *Lucr. ou* ducere *ou* excolere. *Ovid.* Prząść weł̨nę.

Faire des pelotons de laine, (*la devider par pelotons.*) Lanam glomerare in orbes. *Ovid.* Zwiiać weł̨nę ná kłębki. **Carder de la laine.* Carminare *ou* carpere lanam. *Virg. ou* pectere. *Wybiiać weł̨nę czesać weł̨nę.

ON DIT proverbialement, qu'*Un homme ſe laiſſe tondre la laine ſur le dos,* (*lors qu'il eſt doux & qu'il ſouffre ſans rien dire qu'on le maltraitte & qu'on le pille.*) Se tondendum auro permittit. Se compilari patienter ſinit. *Plaut. Phæd.* KOŁY ſobie ná głowie ciosać by pozwolił człowiek dobry miętki nie ſprzeciwny.

A la verité la colere ne me monte pas fort viſte à la teſte, mais on ſe fait tort de ſe laiſſer ainſi tondre la laine ſur le dos, ou *d'eſtre trop endurant.* Non herculè ſoleo citò ſervere, ſed in molli carne vermes naſcuntur. *Petr.* Luboć mię gniew nie ták łatwo bierze, iednakze nie dam ſobie kołow ná głowie ciosać.

Façon de parler latine proverbiale.) Przyſłowie.

LAINEUX, m. LAINEUSE, f. adject. (*Qui a bien de la laine.*) Lanoſus, a,um. *Colum.* WEŁNISTY, Weł̨niſta weł̨ny ſiłę ná ſobie maiący.

Beſtes laineuſes ou *à laine.* Lanatæ oves. *Plin.* Pecudes lanigeræ. *Virg.* Pecus lanare. Weł̨niſte bydlę owce &c.

LAINIER, ſubſt.m. *Voyez ſur.* LAINE. WEŁNIARZ.

LAIQUE, adject. m. & f. (*Séculier, qui n'a aucun degré de cléricature.*) Laicus, ci, maſc. *Tertul. Bud.* LAIK świecka oſoba żadnego ſtopnia święcenia niemaiąca. **Les laiques.* Populi, orum, m. pl. *Ludzie świeccy

Laisard. Lacerty
Laisarde. Lacerta

LAISSER, V. act. (*Quitter, abandonner.*) Linquere. Derelinquere. Relinquere, (quo, quis, liqui, lictum.) Deſerere, (sero, is, deſerui, deſertum.) *Cicer.* Dimittere. Omittere, (mitto,is, miſi, miſſum.) act. acc. *Cic. Ter.* Pro derelicto rem habere. *Cic.* PORZUCIC zoſtawić opuścić.

Laiſſer la compagnie des meſchants, ſe départir d'avec eux. Demigrare ab improbis *Cic.* Nullius rei uſum conſociare cum malefico, *ou* cum improbis. *Phæd.* PORZUCIC złą kompanią od nich ſię odłączyć. **Laiſſer eſchapper l'occaſion de bien faire.* Occaſionem *ou* facultatem rei gerendæ emittere. *Cæſ.* *Chybić opuścić okazyą do uczynienia czego dobrego. **Vne entrepriſe.* Conatu deſiſtere. *Cic.* *Porzucić imprezę, **Laiſ-*

ſez tout cela, & ne ſongez qu'à reſtablir voſtre ſanté. Omnia iſta depone, & corpori ſervi. *Cic.* Miſſa hæc face (*pour* fac) & valetudinem cura diligenter. *Cicer.* *Porzuć to wszystko á nie myśl tylko o poratowaniu zdrowia własnego.

Il a laiſſé ſon manteau pour les gages. Arrhaboni reliquit pallium. *Ter.* Zoſtawił płaszcz ná zástaw.

Se laiſſer aller tout entier à ſa douleur, & à ſon reſſentiment Omni animi impetu dolori & iracundiæ parere, *ou* ſe ſine abripi. *Cicer. Voyez* S'ABANDONNER. Puścić cale cugle żálowi złości.

Se laiſſer aller à la flatterie. Labi in adulationem, (labor, eris, lapſus ſum.) depon. *Tacit.* Puścić ſię w podchlebſtwa uwodzić ſię podchlebſtwami. **Se laiſſer aller à l'ambition.* In ambitionem flectere animum. *Tacit.* *Uwodzić ſię unoſić ſię wynioſłością.

LAISSER, (*Permettere, donner la liberté de dire ou de faire quelque choſe.*) Permittere, (to,tis, miſi, miſſum.) Sinere, (fino,is,fivi *ſans ſupin.*) act acc. *Cic.* POZWOLIC co mowić, czynić dać mowić, czynić. **Laiſſez moy vivre à ma mode, à ma maniere.* Sine meo vivere modo. *Ter.* *Niechay sobie żyie po moiemu iák mi ſię widzi. **Laiſſez moy aller, permettez que je m'en aille,* Mitte me. Omitte me. Miſſum face (*pour* fac) *Ter.* * Nie trzymay mię pozwol mi odeyść niech odiadę.

ON DIT abſolument, **Je vous laiſſe puiſque vous le voulez* ou *Je vous laiſſe aller ſans vous reconduire.* Mitto te quando ita vis. ZOSTAWUIĘ daię ná wolą twoią niewyprowadzam ponieważ nie chcesz nie każesz. **Laiſſez moy un peu reprendre mes eſprits.* Sine ad me uti redeam. *Ter.* *Day mi trochę czaſu niech ſię obaczę niech ſobie wytchnę. **Ne ſortez point encore, laiſſez moy voir ſi on ne nous a point dreſſé quelque embuſche.* Cohibete vos intra limen, finite me proſpectare priùs, ni uſpiam ſint inſidiæ. *Plaut.* *Nie wychodź ieſzcze niech wprzod obaczę ieżeli niemasz ná nas iákiey zásádzki.

Les loix de la guerre laiſſent la liberté au vainqueur de traiter les vaincus comme il luy plaiſt. Jus eſt belli, ut qui vicerint, quemadmodum vellent, iis quos vicíſſent, imperarent. *Cæſ.* Prawem woyny wolno zwycięſcy z zwyciężonemi czynić co ſię podoba. **Je ne vous laiſſeray point ſans louanges dans mes ouvrages.* Non ego te meis chartis inornatum dabo. *Hor.* Nomen tuum chartis meis vivet. *Phæd.* * Nie będzieſz bez chwały w księgach moich. **Je vous laiſſe à penſer, ſi vous laiſſeriez faire cela à voſtre fils.* Sineres verò tu tuum hoc facere? *Ter.* *Dáię to ná rozłądek twoy czybyś ták pozwolił czynić synowi ſwemu.

LAISSER *entrer quelqu'un dans ſon logis.* Aliquem in ædes admittere. *Cic.* PUSCIC kogo do domu. **Le froid.* Admittere frigus. *Puścić zimno, * *Le jour.* Diem. *Celſ. Plin. Jun.* *Światło, * *Laiſſer faire de ſoy tout ce que l'on veut.* Abutendum ſe permittere alicui. *Suet.* *Pozwolić y dać z ſobą czynić wszystko co ſię podobá.

LAISSER, (*Omettre, ne pas dire, paſſer ſous ſilence.*) Omittere. Prætermittere. Silentio præterire. act. acc. *Cic.* OPUSCIC puścić minąc zámilczyć.

LAISSER, (*Donner, abandonner.*) Dare. Relinquere. Dáć puścić zoſtawić (álbo) zápiſać.

Il m'a laiſſé ſa maiſon en mourant par ſon teſtament. Ædes ſuas moriens legavit *ou* reliquit mihi teſtamento. *Cic.* Zápiſał mi Dom ſwoy teſtamentem. * *Il a laiſſé cent mille écus en mourant, & tout argent comptant.* Reliquit dum obiit ſolidûm centum, *ou* centena millia nummorum, & omnia in nummis habuit. *Petr.* *Zoſtawił ſtotyſięcy Talerow umierając gotowego groſza. **Je vous laiſſe cette terre pour cent piſtoles.* Habe tibi centum nummis hunc agrum. *Plaut.* *Puſzczam ci ten gurnt zá ſto Czerwonych złotych. **Il ne luy a laiſſé par ſon teſtament que les larmes & le deſeſpoir.* Nihil ſibi ab eo legatum, præter plorare. *Nie zapiſał mu áni zoſtawił nic teſtamentem procz łez y roſpaczy.

NE LAiSSER POINT *de faire une choſe, la continuer,* comme *Ne laiſſez point toûjours de faire ce que vous faites de crainte qu'il ne change de ſentiment.* Nec tu eâ causâ mineris hæc quæ facis, ne is mutet ſententiam. Ne deſinas facere quæ tu facis, *ou* nihilò ſeciò deſinas facere quæ facis, ne consilium mutet. ROBIC ſwoie nieprzeſtaiąc czyń co czyniłeś aby on nie odmienił woli.

De quelque maniere qu'il m'ait traitté, je ne laiſſe pas toûjours de l'aimer. Ut ut erga me meritus eſt, mihi adhuc eſt cordi. *Plaut.* Chocci mi też rożnie zaſkurzył poſtaremu go iá kocham.

Vn eſprit préparé à tout évenement, ne laiſſe pas d'eſtre plein d'eſperance dans la mauvaiſe fortune, comme de crainte dans la bonne. Pectus benè præparatum alteram ſortem ſperat infeſtis, & ſecundis rebus metuit. *Hor.* Umyſł ná wszyſtkie gotowy przypadki, áni w złym rázie nie odſtrada nádziey, áni w ſzczęściu nie ieſt bez boiáźni. **Je ne laiſſeray pas de l'écarter d'icy.* Hunc tamen amovebo. *Ter.* *Przecięſz ia go ſtąd oddalę. **On ne laiſſera pas de porter tout à l'heure un enfant devant cette porte.* Nihilo ſecius mox deferent puerum huc ante oſtium. *Ter.* *Záraz tu przededrzwi dziecko przyniosą.

LAISSER *un mauvais goût.* Ingratum ſaporem relinquere. ODDAWAC ſię; ſmak nieprzyiemny po ſobie zoſtawić. **Ce vin laiſſe un déboire, un mauvais goût après qu'on l'a beu.* Iſtud vinum ingratum ſaporem poſt ſe relinquit. *To wino czymſi przykrym ſmakiem iákimſi złym y dziwnym ſię oddaie. **Il a laiſſé un monument de ſon audace, dont on parlera éternellement.* Monimentum æternum audaciæ ſuæ reliquit in ſermone hominum. *Cic.* *Zoſtawił po ſobie pamiątkę odwagi y męſtwa ſwego o ktorey nigdy mowić nieprzeſtaną.

Les ennemis ont laiſſé dix mille hommes ſur la place, pour dire *Dix mille hommes ont eſté tuez & ſont demeurez ſur la place.* Hoſtes ad decem millia cæſi fuerunt. *Lvi.* Nieprzyiaciele zoſtawili dziesięć tyſięcy ſwoich ná placu to ieſt że padło ná placu dziesięć tyſięcy z ſtrony nieprzyiacielſkiey.

La douleur, & la fiévre l'ont laiſſé. Hunc dolor, febriſque dimiſit. *Celſ.* Bol y gorączka go opuściła omineła.

LAISSER ALLER, comme *Ce malade laiſſe tout aller ſous luy.* Hic æger neſcit alvum continere, *ou* continere *ſenl.* Ægro nihil ſentienti alvus fluit. TEN chory wszystko pod ſiebie puſzcza robi.

Il s'eſt laiſſé mourir. Vivere deſiit. Abiit è vivis. Reliquit vitam. *Cic.* Umarł.

LAISSER ſe dit proverbialement en ces phraſes, *Se laiſſer mener par le nez.* Ductari fruſtrà. Verbis ductari. *Plaut. Voyez* NEZ. DAC ſię zá nos wodzić.

LAISSEZ *le monde comme il eſt.* Sine quiſque ſuo arbitratu vivat. ZOSTAWIC ludzi iák ſą dać pokoy ludziom.

Se laiſſer manger la laine ſur le dos. Voyez LAINE. Dać ſobie kozy ciosać ná głowie.

LAIT, ſubſt m. (*Aliment que la nature prépare dans les mammelles des femmes & dans les tettes des animaux, pour nourrir leurs petits.*) Lac, *genit.* lactis, n. *Cic.* MLEKO pokarm z przyrodzenia będący w pierſiach białychgłow, y cyckach bydląt dla wykarmienia małych.

Nos eſclaves ſont hommes comme nous, nous avons tous bû du même lait. Servi homines ſunt, & æquè unum lactem biberunt. *Petr. Plaut.* Poddani náſi ták ſą ludzie iáko y my wſzyſcy iednakowo pierſią wykarmieni ieſteśmy.

Lait de femme. Lac humanum *Plin.* Mleko pokarm białogłowſki. **Lait de vache.* Lac bubulum *ou* vaccinum, n. *Plin.* *Mleko krowie, **D'aſneſſe.* Aſininum. * Mleko ośle. * *De chevre.* Caprinum. *Mleko kozie. **De chameau.* Camelinũ. *Mleko wielbłądze. * *De truye.* Suillum. * Mleko świnie. **De brebis.* Ovillum. *Colum.* *Mleko owcze.

Le premier lait qui vient aux accouchées. Coloſtrum, tri, n. *Mart.* Coloſtra, æ, f. Siara pierwſzy pokarm po połogu.

Cet enfant a eſté nourri tout d'un lait, c'eſt à dire *Il n'a eu qu'une nourrice.* Uno eodemque lacte nutritus infautulus. To dziecie iedne tylko pierśi ſſało iedna go mámka wykarmiła.

FRERE DE LAIT, (*qui a eté une meſme nourrice.*) Collactaneus,ei,m. *Vlp.* WSPOŁWYCHOWANIEC. **Sœur de lait.* Collactanea, ex, fœm. *Wſpoł-wychowanica.

DE LAIT, (*Qui eſt de lait.*) Lacteus,a,um. *Tibul.* MLECZNY MLECZNA. **Blanc comme du lait.* Lacteus, a,um. *Catul.* *Biáły iák mleko.

COCHON *de lait.* Porcus lactens, *genit.* porci lactentis, m. *Var.* PROSIĘ. * *Veau de lait.* Vitulus lactens *Ovid.* *Cielę ośyſek, **Vache à lait, qu'on nourrit pour avoir du lait.* Lactaria bos, *genit.* Lactaria bos, *genit.* lactariæ bovis, f. *Krowa doyna

PETIT LAIT, (*Ce qu'il y a de ſereux dans le lait.*) Serũ, i, neut. SERWATKA od mleka.

LAIT *de figuier.* Lac ficulnum, *genit.* lactis ficulni, neut. MLEKO figowe.

Herbe qui a du lait. Lactaria herba, *Plin.* Wilczy mlecz ziele.

Devenir en lait, s'y changer. Lacteſcere. *Cic.* W mleko ſię obracać, **Vivre de lait.* Vitam lacte tolerare. *Plin.* *Zyć mlekiem ſamym.

ON DIT figurement, *Succer une erreur avec le lait,* ou *dés ſon bas âge.* Cum lacte nutricis errorem aliquem ſugere, (go,gis, xi, ctum.) *Cic.* RAZEM z mlekiem wyſſać błąd iáki

ON DIT proverbialement, *Il a avallé cet affront doux comme lait, ſans en dire mot, ſans s'en reſſentir.*) Hanc contumeliam hauſit ſuſtinuitque tacitus. Hanc injuriam concoxit. *Petr.* POŁKNĄŁ tę konfuzyą ſwoię iák mleko.

ON DIT, *Faire une vache a lait d'une affaire,* (*quand on la tire en longueur pour en avoir davantage de profit.*) Rem proferre *ou* producere quæſtús gratiá. ZWŁOCZYC rzec dlá ſwego pożytku.

ON DIT qu'*Vn homme a une dent de lait contre un autre,* (*quand il luy en veut depuis fort long temps.*) Jam dudum male vult illi. A longo tempore illi offenſus eſt. *Suet.* DAWNĄ záwziętość má do niego.

LAITAGE, ſubſt. m. (*Ce qui ſe fait de lait, comme le beurre, le formage,* &c.) Lactentia *mieux que* Lactantia,ium, n. pl. *Celſ.* Lacticinia, orum, n. pl. Lac, *genit.* lactis, n. *Cæſ.* NABIAŁ mleczywo wſzelakie iáko to máſło ſer &c. **Ils ne vivent que de laitage & de la chair de leurs troupeaux.* Victus eorum in lacte, caſeo, & carne pecoris conſiſtit. *Cæſ.* *Zyią ſamym nábiałem y mięſem trzod ſwoich.

LAITANCE, ou LAITE *des poiſſons,* ſubſt, f. Lactes ium, f. pl. *Plin.* MLECZAK rybie.

LAITE', m. LAITE'E, f. (*parlant des poiſons*) Lacteam habens in ventre pulpnm. Lactarius, a, um. MLECZAK co do ryb.

LAITIERE, ſubſt. ſem. (*Celle qui va par les ruës criant du lait.*) Lactaria,æ, f. Quæ venale lac clamitat. PRZEKUPKAco mleko przedaie.

LAITERIE, ſubſt. f. (*Le lieu dans les métairies où l'on ſerre le lait.*) Lactaria cella, æ, f. PIWNICA komora ſchowanie ná mleczywo w ſolwarku.

LAITERON, ſubſt. m. (*Sorte d'herbe qui rend beaucoup de lait.*) Sonchus, chi, m *Plin.* MLECZ oſtry ziele.

LAITUE, ſubſt. f. (*Herbe potagere.*) Lactuca, æ, f. *Plin.* SAŁATA ziele. **Laituë ſauvage.* Lactuca ſilvatica *ou* caprina, æ, f. *Plin.* *Sałata dzika. * *Laituë pommée.* Lactuca capitata. *Sałata głowiaſta. **Laituë creſpée.* Lactuca criſpa. *Plin.* *Sałata kędzierzawa. **Laituë qui ne monte point encore.* Lactuca ſeſſilis *ou* ſedens. *Mart.* * Sałata drobna dopiero wychodząca.

Les laituës ſont bonnes pour laſcher le ventre & faire aller à la ſelle. Lactucæ ventri movendo utiles ſunt. *Plin.* Sałata ſłuży do láxowania y ſtolcow pobudzenia.

LAMBEAU, ſubſt. m. (*Morceau d'une étoffe vile & déchirée.*) Segmentum, i, n. Reciſa panni particula, æ, fœm. Lacinia, æ, f GAŁGANY kawałki ſztuczki płatki.

LAMBEL, ſubſt. m. (*Briſure de l'écu dans le blaſon.*) Tænia, tranſverſa in ſcuti capite. BINDA u wierſzchu tarczy w herbie.

LAMBESE *ou* LAMBESCE, (*Ville d'Afrique dans le Royaume de Conſtantinople, ſoûmis à Tunis.*) Lambeſe, ſes, f. Lampæſa, æ, f. (ad fluvium Ampſagam.) LAMBEZA Miaſto Afryki w Páńſtwie Konſtantynopolitańſkim podległe Tunizowi.

(On y a tenu un Concile en 240. compoſé de 90. Eveſques.) Był tam Zbor Kościelny w Roku 240. złożony z 90. Biſkupow

LAMBINER, V. neut. bas & populaire, (*Agir lentement.*) Lentè agere. n. Nugari. Cunctari. dep. BAWIC ſię błaznować gnieść ſię guzdrać ſię ſłowo podłe.

LAMBOURDE, ſubſt. f. terme de Charpenterie. (*Piece de bois qui ſert à ſoutenir un Parquet.*) Laquearium, ii, n. Tigillum, i, n. ŁATA zerdź.

LAMBREQUINS, ſubſt. m. pl. (*Des volants d'étoffe, qui deſcendent d'un caſque & ſervent d'ornement.*) Laciniæ fluentes ex galeâ. Lemniſci, orum, m. plur. *Plin.* BINDY opuſzczone końce kitayka wſtęgi wiſzące od ſzyſzaka dla ſtroiu.

LAMBRIS, ſubſt. m. (*Ornement de menuiſerie dont on reveſt les murailles d'une ſalle.*) Materiaria incruſtatio *ou* contabulatio, *genit.* materiariæ incruſtationis, f Opus inteſtinum, *genit.* operis inteſtini, n, *Vitr.* POWLEKANIE ścian robotą ſtolarſką ſnycerſką &c.

LAMBRIS *d'un plancher.* Laquear, aris, neut. (*qui fait à l'Ablatif* Laqueari, *& au Genitif plurier* Laquearium.) *Hor.*

Lacunar, aris, neut. *Cicer.* TŁO ſtrop wytworny futrowany podſiebicie futrowanie.

LAMBRISSE',m. LAMBRISSE'E,f. (*Qui a un lambris.*) Laqueatus,a,um. *Voyez* LAMBRISSER. PODWLEKANY futrowany robotą ſnycerſką ſtolarſką.

LAMBRISSER, V. act. (*Couvrir d'un lambris.*) Veſtire parietes tabulis. *Cic.* Contabulare muros intrinſecùs. Inteſtinum opus facere. Inteſtino opere incruſtare *ou* veſtire parietes Lacunare. act. acc. (*qui eſt d Ovide.*) POWLEKAC futrować ściany.

LAMBRUCHE. ſubſt. fœm. (*Eſpece de vigne ſauvage.*) Labruſca, æ, fœm. *Virg.*. Vitis labruſca, f. AGREST macica winna dzika płonua.

Grappe de lambruche. Labruſce uva, æ,f. Gałązka agreſtowa álbo macicy dzikiey. **La fleur du lambruche.* OEnanthe, es, f *Plin.* Kwiat winny dziki.

LAME, ſubſt.f. (*Piece de quelque metal plate & de diverſes longueurs.*) Lamna *ou* Lamina,æ,f. *Cic. Hor. Vitr.* GŁOWNIA żelazna álbo blaſzka.

Petite lame. Lamella, æ, f. *Sen.* Głowienka żelazna lub blaſzka.

LAMENTABLE, (*on prononce* lamantable.) adject. m. & fœm. (*Déplorable, qui mérite d'eſtre pleuré.*) Lamentabilis & hoc lamentabile,adject. *Liv.* Luctuoſus,a,um.*Cic.* OPŁAKANY, Opłakana godny opłakania.

LAMENTABLEMENT, (*on prononce* lamantablemant.) adv. Lamentabili voce. *Cic.* Lamentabili modo. ablat. ZAŁOSNIE.

LAMENTATION, (*on prononce* lamantetion.) ſubſt. fœm. (*Triſteſſe qui éclate en pleintes & gémiſſemens.*) Lamentatio, onis. fœm. Lamentum, i, neut. *Cicer.* Comploratio, onis, fœm. Comploratus, ûs, maſc. Næniæ, arum, fœm. plur. Threni, orum, maſc. plur. Leſſus, ûs, maſc. *Cic. Plaut.* PŁACZ żałość lament ięczenie wzdychanie ryki.

Se laiſſer aller, ou *s'abandonner aux pleurs, & à faire des lamentations comme une femme.* Muliebriter lamentis ſe lacrymiſque dedere. *Cic.* Puścić ſię w płacz lamenta ſzlochanie ryczenie iák baba.

SE LAMNTER, (*on prononce* ſe lamanter.) neut. plur. (*S'emporter en plaintes.*) Lamentari, Lamentari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Ter.* Plorare. Deplorare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* Delamentari. dep. *Ovid.* PŁAKAC lamentować opłakiwać. **J'ay veu une fille qui ſe lamentoit beaucoup de la mort de ſa mere.* Vidi virginem matrem ſuam lamentari mortuam. *Ter.* *Widziałem Pannę ſtraſznie opłakuiącą śmierć matki ſwoiey.

LAMIE, ſubſt. fœm. (*Monſtre marin ſi extraordinairement grand qu'on en a veu qui peſoient juſques a quatre mille.*) Canis carcharias, *genit.* canis carchariæ, maſc. *Plin.* PIES morſki potwora ták wielka że widziano tákie ktore ważyły do czterech tyſięcy funtow.

ON APPELLE auſſi LAMIES, (*ſortes de démons* ou *ſorcieres, qui dévoroient les enfans.*) Lamiæ, arum, fœm. plur. Mulieres veneficæ, *genit.* mulierum veneficarum, fœm. plur. ſtriges, igum, fœm. Lemures, urum,m.pl. *Hor. Petr. Plaut.* STRZYGI Jędzy Czarownice.

LAMPE,ſubſt.fœm. (*Vaiſſeau où l'on brule de l'huile pour éclairer.*) Lucerna,æ f. Lychnus,i,m *Cic.* Lampas, adis,fœm. LAMPA oliwna łoiowa &c. dla świecenia.

LAMPE *de cabinet* ou *de chambre.* Lucerna cubicularia. *Mart.* LAMPA pokoiowa ná noc.

LAMPE *a une méche* ou *à un lumignon.* Lucerna ſimplex, *genit.* lucernæ ſimplicis, f. *Mart.* KAGANEK. **Lampe à deux méches.* Lucerna bilychnis. *Petr.* * Lampa o dwoch knotach.

LAMPEDOUSE, (*Iſle de la mer Méditerranée vers les coſtes d' Afrique, dépendante de l'Iſle de Malthe.*) Lampedoſa Lipaduſa. Lipeduſa, æ, fœm. LEMPEDOZA Wyſpa morza ſrzodziemnego ku Afryce należąca do Malty.

LAMPE'E, ſubſt fœm. *Vn grand verre de vin pur, qui eſt comme une lampe pleine*) comme *Cependant les lampées de vin voloient à la ronde* Volabant inter hæc potationes meracæ. *Petr.* LAMPECZKI winne kielichy: tymczaſem kielichy ſzły do koła.

LAMPER, V.n. mot bas & populaire, (*Boire de grandes razades de vin pur.*) Magnis hauſtibus ſiccare pocula. Haurire vini pocula. Cyathos *ou* calices ſiccare. *Hor.* ŁYKAC pić wielkiemi kielichami grdłoſzyć ſłowo podłe.

LAMPERON, ſubſt. m. (*Le petit tuyau,* ou *la languette qui tient la méche dans une lampe.*) Ellychnii alveolus; i,m. RYNIENKA w kaganku gdzie ſię knotek trzyma.

LAMPROYE, ſubſt. f. (*Poiſſon de mer de la figure d'une anguille, qui ſe peſche auſſi dans les rivieres*) Lampreda, æ, f. MINOG ryba. *(*Si elle eſt de riviere,* Muſtela fluviatilis,) *Mientuz Piſkorz rzeczny.

LAMPSAQUE, (*Ville de Myſie qu'on appelle aujourd'hui* LAMPSCÓ, *ſituée ſur le bras de S. George,* ou *la Cherſonnese Thracienne.*) Pityuſa,æ, fœm. Lampſacus,i,m. & fœm. *Plin.* LAMPSAK Miaſto.

DE LAMPSAQUE. Lampſacenus,a, um. *Cicer.* Z LAMPSAKU rodem.

LANCASTRE, (*Ville & Comté d'Angleterre.*) Lancaſtria, æ,fœm. LANKASTR Miaſto Anglii.

LANCE, ſubſt f.(*Sorte d'arme d'un homme à cheval, faite d'un bois long & pointu ferré par le bout.*) Lancea,æ,fœm. *Quint Curt.* WŁOCZNIA. **Armé d'une lance.* Lanceâ armatus. *Włocznią uzbroiony.

LANCER, V. act. (*Jetter avec effort.*) Jaculari, (culor, aris, atus ſum.) dep. acc. Mittere.Emittere. Immittere,(mitto,is, miſi, miſſum) Torquere. Intorquere, (queo,ques,rere, tortum) Jacere, (cio, cis, jeci, jactum.) Conjicere, (cio, cis, jeci, jectum.) Lancinare, (o,as,avi,atum.) act.acc. *Cic. Plin.* RZUCAC ciſkać mocno.

ON DIT, *Lancer le cerf,* (*Le faire ſortir de ſon fort.*) Cervum è cubili exigere, (exigo,gis,exegi, exactum.) E latibulis cervum excitare, (o, as, avi, atum.) *Phæd. ou* excire, (cio, is, ivi, itum) act. *Liv.* WYRUSZYC z kniei zwierza Jelenia.

SE LANCER, (*Se jetter au milieu* ou *de dans avec impetuoſité.*) Irruere, (irruo, ruis, irrui, *ſans ſupin.*) Irrumpere, (rumpo,pis,rupi,ruptum)Immittere ſe *ou* Se conjicere. RZUCIC ſię gdzie wſkoczyć między.

LANCER ſe dit figurément en morale, pour *Pouſſer avec ardeur des vœux & des prieres au Ciel.* Vota & preces emittere *ou* profundere in cœlum. In vota effundi. *Tacit.* PUSZCZAC wzdychanie gorące ku Niebu.

CEUX *qui lançoient des pierres en guerres.* Libratores, rotum, m. pl. *Tacit.* PROCNICY co zproc kamienie rzucali na woynie.

LANCETTE, ſubſt.f. (*Petit inſtrument de chirurgien, fort pointu, qui ſert à ſaigner & à ouvrir quelque tumeur.*) Lanceola, æ,f. Scalpellus, i,m. Scalpellum,i,n. *Celſ. Cic.* LANCETA puſzczadło nożyk cyrulicki. **Si l'on a peur en enfonçant la lancette, on ne fait qu'effleurer la peau, & l'on n'ouvre point la veine.* Si timide ſcalpellus dimittitur, ſummam cutem lacerat, neque venam incidit. *Celſ.* *Jeżeli ſię Cerulik zlęknie puſzczaiąc lancetę, ſkorkę tylko rozedrze zwierzchu a żyły nieotworzy.

LANDE, *ou* LES LANDES, ſubſt. fœm. (*Terres ſablonneuſes & ſteriles, qui ne portent que des bruyeres & des buiſſons*) Sabuloſa loca ac dumis horrida. Dumetis & myricis abundantia, neut. pl. PIASKI mieyſca puſte iałowe wrzoſy.

LANDEAU, (*on prononce* LANDAU.) (*Ville impériale d'Allemagne dans la baſſe Alſace, ſituée ſur la riviere de Quiche, à trois lieuës en decà du Rhin.*) Landavia, æ, fœm. LANDAW Miaſto Niemieckie w niżſzey Alzacyi nád Kiey-ſzą rzeką o trzy mile zá Renem.

LANDIER, ſubſt. maſc. vieux mot. (*Chenet à ſoûtenir le bois qu'on met au feu.*) Subex focarius, *genit.* ſubicis focarii, maſc. Eulcrum focarium, i, neut. *Bud.* WILKI do komina pod drewka.

LANDI, ſubſt. maſc. (*Foire qui ſe tient tous les ans à S. Denis en Franc à la S. Barnabé.*) Nundinæ Sandionyſiacæ, arum,f pl. JARMARK pewny we Francyi.

LANDGRAVE *de Heſſe,* (*Prince du Landgraviat de Heſſe.*) Dux Haſſiæ. Comes Haſſiæ. LANDGRAFF Xiąże Haſſyi.

LANDREUX,m. LANDREUSE,f. mot bas & tout à fait populaire, (*Qui eſt langoureux, qui a toujours quelque infirmité.*) Languidus,a, um. *Cic.* CHERLAK, Cherlacza żołchlizna wſzyſtko choruiący

LANGAGE, ſubſt. maſc. (*La langue* ou *l'idiome qu'on parle dans chaque pays.*) Lingua. æ, f. *Cic.* MOWA kraiu każdego własna.

Peuples qui ont un langage & des mœurs differentes, ou *des peuples differents de langage & de mœurs.* Diſſonæ ſermone gentes & moribus. *Liv.* Narody obyczaiow rożnych y ięzykow.

**Ils ont un different langage & des mœurs differentes.* Linguâ, moribuſque inter ſe differunt. *Cæſ.* *Obyczaiami ſię rożnią y ięzykami.

LANGAGE, (*Façon de s'énoncer.*) Sermo,onis,m. Oratio, onis,f. *Cic.* MOWA ſpoſob mowienia.

Pureté du langage. Purus ſermo. Incorrupta ſermonis integritas,f. Czyſtość mowienia wymowy ięzyka.

Beauté du langage. Orationis elegantia. Veneres *ou* lepores orationis. Venuſtas orationis. *Cic.* Piękność wymowy ięzyka wybor.

Il ne faut pas eſperer que la beauté du langage ſubſiſte toûjours, & que la grace des mots ſoit à l'épreuve des ſiecles; la pluſpart des mots qui ſont desja morts renaiſtront encore,& une infinité de ceux qui ſont maintenant en vogue tomberont dans l'oubli, ſi l'uſage qui eſt le maiſtre ſouverain des langues l'ordonne ainſi. Nedum ſermonum ſtabit honos & vivax gratiâ; multa renaſcentur, quæ jam ceciderunt, & cadent vocabula, quæ nunc ſunt in honore, ſi volet uſus, quem penes & arbitrium & loquendi norma. *Hor.* Nie trzeba ſię tego ſpodziewać żeby to co ſię zowie pięknym ięzykiem mowić miało trwać iednakowo záwſze, y że ſłowa wdzięczne y wyborne wiekować będą, gdyż wiele tych ſłow ktore ſię zeſtarzały y wyſzły z mody wrocą ſię znowu, y wielka liczba tych ktorych teraz záżywamy poydą w zápomnienie, ieżeli zwyczay ktorego ieſt náywyżſza w tym władza ták roſkaże.

Avoir le langage en main, parler aiſément. Facultatem in dicendo habere *Plin. Jun.* Promptum eſſe linguâ. Mowić łatwo bez trudności.

Vous me tenez un autre langage, maintenant que je n' ay plus rien. Aliam nunc mihi orationem ſpoliato prædicas. *Plaut* Inaczey teraz zemnę mowiſz kiedy iuż nic niemam.

LANGE, ſubſt.m. au ſingulier, *ou* LANGES au plurier, (*dont quoy on emmaillotte les petits enfans, qui ſont à la mammelle.*) Faſcia *au ſingulier, ou* Faſciæ, arum, fœm. plur. POWIAKI do powiiania dzieci u pierſi będących.

LANGOUSTE, ſubſt. f. (*Petit inſecte volant & fort en jambes: on l'appelle autrement* SAUTERELLE.) Locuſta, æ, fœm. SZARANCZA konik polny.

LANGOUSTE *de mer,* (*Poiſſon que quelques-uns appellent* DRAGON *marin.*) Hippocampus, i, maſc. *Plin.* KONIK morſki,

LANGOUSTE eſt auſſi *Vne eſpece d'écreviſſe de mer.* Locuſta cancri ſpecies. Carabus, i, m. Aſtacus ſaxatilis, m. *Plin.* RAK morſki.

LANGUE, ſubſt. f. (*Cette partie de la bouche qui ſert au gouſt & à la parole.*) Lingua, guæ, f. *Cicer.* JĘZYK w gębie ktorym koſztuiemy y mowiemy.

Qui a la langue graſſe. Qui eſt inexplanatæ linguæ. *Plin.* Języka ſzepliwego nie dobrze wymawiaiącego.

Arracher la langue à quelqu'un. Elinguare aliquem. *Plaut.* Avellere alicui linguam. *Cicer.* Abſcindere linguam. *Plaut.* Wyciągnąć język komu wyrznąć wywlec wyrwać.

Couper la langue é quelqu'un. Alicui linguam reſecare *ou* excidere *ou* præcidere. *Ovid. Cic.* Wyrznąć ięzyk komu.

Tirer la langue. Exerere linguam. *Plin. ou* proferre. *Plaut.* Wyciągnąć wywieść język ná kogo.

Qui a trois langues. Trilinguis & hoc trilingue, adject. *Horat.* (*Il parle du chien Cerbere gardien des enfers, ſelon la Fable.*) O Trzech ięzykach co ma trzy ięzyki mowiąc o pſie piekielnym baiecznym nezwanym Cerber.

LANGUE ſe dit figurément en ces phraſes ſuivantes, *Il a la langue bien longue.* Linguax eſt futilis homo. *Ter.* Blatero, onis m. *Aul. Gel.* DŁUGIEGO bardzo ięzyka.

C'eſt une meſchante langue, Elle dit du mal de tout le monde Eſt malæ linguæ. *Petr.* Ladaco ięzyk każdego obmowi o-faczeka gęba zła niepoczciwa.

Je l'avois tout à l'heure ſur le bout de la langue ou *ſur le bord des levres.* Modo verſabatur mihi in labiis primoribus. *Plaut.* Natabat in ore. Dopierom go miał ná końcu ięzyka dopiero uſieńko mi był ná końcu ięzyka.

La langue luy a fourché, il a laſché une parole contre ſon intention. Effluxit *ou* excidit illi imprudenti *ou* incogitanti verbum. Język mu ſię poślizną wymowił co tákowego czego nie myślał mowić.

Il a la langue bien penduë, ou *la langue à commandent.* Celeri & exercitâ eſt linguâ. *Cic.* Sprawnego ięzyka wymowny nie ma wrzodu ná ięzyku.

Il a la langue liée, il n'oſeroit rien dire. Aſtricta eſt ipſi

lingua mercede. *Cic.* Ma ięzyk iák ſkrępowany nie śmie nic powiedzieć wymowić.

Donner du plat de la langue à quelqu'un,(l'Enjoler.) Blandè alicui palpari. Aliquem palpo percutere. *Plaut.* Podchlebſtwa komu prawić.

Il ne peut tenir ou *retenir ſa langue, Il ne ſçauroit s'empeſcher de parler.* Linguam tenere *ou* continere non poteſt. Linguæ ſuæ moderari nequit. *Plaut.* Tacere non poteſt. *Cic.* Nie może utrzymać ięzyka uſtawicznie gada.

Il avoit l'eſprit leger & une tres mauvaiſe langue. Multæ fuit levitatis & immoderatæ linguæ. *Suet.* Umyſłu był płochego y ięzyka bardzo ladaiakiego.

ON DIT, *Prendre langue de quelqu'un, S'informer, s'enquerir de luy d'une choſe.* Aliquem de re aliquâ, *ou* aliquid ex aliquo percontari *ou* ſciſciteri, (or, aris, atus ſum.) depon. *Cic.* WZIĄĆ ięzyka od kogo wypytać ſię wywiedzieć ſię dowiedzieć ſię o czym.

LANGUE pour *le langage.* Lingua,æ,f. Sermo,onis,m. *Cic.* JĘZYK mowa.

Sçavoir les langues. Linguas ſcire. *Plaut.* Umieć ięzyki. **Il ſçait les deux langues, la Grecque & la Latine.* Doctus ſermonis utriuſque, linguæ Græcæ & Latinæ. *Obadwa umie ięzyki Grecki y Łaciński.

Les fineſſes, les beautez d'une langue, les delicateſſes. Linguæ lepores, orum,m pl. Dicendi veneres, erum, f.pl. Venuſtaſtes,atum,f pl.Elegantiæ,arum,f. plur. *Cic.* Ozdoby wybor ſłow ięzyka iákiego.

Pauvreté d'une langue. Linguæ egeſtas, atis,f. Inopia, æ,f. *Lucr.* Ubogi ięzyk w ſłowa,niedoſtatek ſłow w ięzyku iákim.

La Langue Latine eſt plus abondante que la Langue Grecque. Lingua Latina non modò non inops, ſed Græcâ locupletior. *Cic.* Język Łaciński nietylko nie ieſt uboższy ále obfitſzy bogatſzy ieſt w ſłowa niżeli Grecki.

LANGUE ſe dit (*de ce qui a quelque reſſemblance avec la langue.*) comme *Vne langue de terre, Pointe qui s'avance dans la mer.* Lingua, æ, f. Lingua in mare excurrens. *Liv. Plin.* ZIEMIA klinem zábiegaiąca w morze klin morſki.

LANGUE *de cerf,* (*Herbe.*) Lingua cervina, æ, f. *Plin.* JELENI ięzyk ziele,

LANGUE *de chien,* (*Herbe.*) Lingua canina, æ, f. Cynogloſſos, i, f. *Plin.* PSIE ięzyczki ziele.

LANGUE *de bouc,* (*Herbe qui eſt de la Bugloſſe ſauvage.*) Alcibiacum, *genit.* i, n. MIEDUNKA wielka.

(Ce nom vient de celuy d'Alcibius qui en a découvert les proprietez contre les morſures de viperes.) Ziele pomocne od ukąſienia zmii.

LANGUE *de beuf,* (*Herbe.*) Aſplenum, i, neut. *Plin.* STONOGOWIEC (*álbo*) wołowy ięzyk ziele.

LANGUETTE, ſubſt. f. (*Ce qui eſt fais en forme de petite langue.*) Lingula, æ, f. *Feſt.* JĘZYCZEK co nákſztáłt ięzyczka zrobione.

LANGUETTE *d'une balance.* Examen, inis, n. *Virg.* Języczek u ſzal.

LANGUEUR, ſubſt. f. (*Abbatement des forces du corps.*) Languor, guoris, m. *Cic.* Marcor, oris, maſc. *Celſ.* SŁABOSC oſłabienie ſił mdłość.

Tomber en langueur ou *dans la langueur.* Langueſcere, (ſco, is, langui, *ſans Supin.*) neut *Cic.* Wpaść w ſłabość w mdłość.

LANGUIER, ſubſt. m. (*Partie d'un cochon, qui contient la langue, la gorge* &c.) Lingua ſuilla,æ,fœm. JĘZYK wieprzowy ze wſzyſtkim.

LANGUIR, V. neut. (*Eſtre languiſſant* ou *en langueur.*) Languere, (gueo, gues,langui, *ſans ſupin.*) neut. SŁABIEC.

Faire languir quel'qu'un dans les ſupplices. Lento cruciatu aliquem torquere, (queo, ques, torſi, tortum.) *Cic.* Wytrzymywać kogo ná mękach. **Ne me faites pas languir.* Conficе me. *Horat.* *Dobiy mię nie męcz ták długo.

Les pauvres languiſſent de froid & de faim. Pauperes frigore & fame torquentur. *Phæd. ou* pereunt *ou* languent *ou* conficiuntur. *Cic.* Ubodzy głodem y zimnem udręczeni.

Faire languir quelqu'un en luy faiſant attendre une choſe trop long-temps. Longiore morâ tædium alicui afferre. Aliquem producere. Wytrzymywać kogo ná nádzieię.

LANGUIR ſe dit auſſi (*des choſes qui ne ſont pas dans leurs forces ordinaire ni dans leur activité.*) Languere. Frigere. neut.*Cic. Ter.* SŁABIEC uſtawać. **L'abſence du ſoleil fait languir toute la nature.* Languet *ou* tabeſcit omnis na-

tura, dû ſol abeſt. *Zá nieprzytomnością záodległością ſłońca wſzelkie przyrodzenie ſłabieie uſtaie.

Cet attelier languit, il n'y a pas la moitié des ouvriers d'ordinaire. Friget officina. Ten warſztat upada máło co ná nim robią y połowy rzemieślnika niema ná nim co bywało. **Le palais languit, on n'y fait plus rien.* Frigent judicia omnia. *Cicer.* *Sądy grody Káncelarye proznuią nie ma z wnich co do czynienia. **Il ne languiſſoit pas dans les délices ni dans la pareſſe.* Non deliciis, non deſidiâ torpeſcebat. *Nie uſtawał w roſkoſzach y gnuſności.

Lors que la converſa ion vient à languir. Ubi friget ſermo. *Ter.* Gdy konwerſacya uſtawa. **L'amour languit ſans la bonne chere.* Sine Cerere & Baccho friget Venus. *Ter.* *Miłość ogłodzie uſtaie.

ON DIT qu'*Vne piece de théatre languit.* (*lors qu'elle n'affectionne pas aſſez vivement les ſpectateurs.*) Friget fabula, nec ſatis afficit ſpectatores. OZIĘBŁA Trajedia komedya ozięble udana kiedy ſłuchacza nie porusza.

LANGUISSAMMENT, adv, (*D'une maniere languiſſante.*) Languidè. adv. *Cæſ.* SŁABO mdło ozięble.

LANGUISSANT, m. LANGUISSANTE, f. adject. Languidus, a, um. Languens, entis, omn. gen. (*on dit au Comparatif* Languidior & hoc languidius; *& au ſuperlatif* Languidiſſimus, a, um.) SŁABY Mdły uſtaiący.

Devenir languiſſant. Langueſcere. *Cic.* Słábieć uſtawać.

Les ſoldats languiſſants de leurs bleſſures, prient qu'on les acheve. Milites, vulneribus jam jam morientes, *ou* vulneribus confecti languentes, conficiantur rogant. Żołnierze uſtawaiący od ran proszą áby ich dobiano.

Sentant encore ſon eſtomac tout languiſſant d'avoir trop mangé le jour de devant. Marceſcente adhuc ſtomacho, pridiani cibi onere. *Suet.* Czuiąc wielką ſłabość żołądka od zbytniego iedzenia wczorayſzego.

ON DIT au figuré, *Vn ſtile languiſſant, Des vers languiſſants.* Stilus languidus, Verſus languidi *ou* inertes. *Horat.* MOWA mdła wierſze mdłe bez żywości.

LANIER, ſubſt. m. (*Oiſeau de proye, eſpece de faucon de leurre.*) Accipiter, quem Galli vocant *Lanerium.* Æſalo *ſignifie un* EMERILLON, *&* Auſterias *ou* AUTOUR. JASTRZĄB Kobus. Sokoł krogulec.

LANIERE, ſubſt. f. (*Courroye de cuir.*) Lorum tenue, *genit.* lori tenuis, n. Ligula, æ, f. *Plaut. Juv.* RZEMIEN.

LANTERNE, ſubſt. f. (*Eſpece de boëte où l'on enferme de la lumiere pour ſe conduire, de peur du vent.*) Laterna, æ, f. *Cic.* LATARNIA od wiatru.

Où vas-tu avec ta lanterne? Quò ambulas tu, qui Vulcanum in cornu concluſum geris? *Plaut.* Gdzie idzieſz z tą twoią latarnią.

Qui porte une lanterne. Laternarius, ii, m. *Cicer.* (*on peut auſſi ſe ſervir de ce mot, pour* UN FAISEUR *de lanternes,* Laternarum opifex.) Ten co latarnie noſi Ten co látarnie robi.

LANTERNIER ſe dit (*d'un homme badin, qui s'amuſe à la bagatelle.*) Nugax, acis, m. *Petr.* BLAZGON ni to ni owo człowiek co ſię ladaczym bawi ná fraſzkach czas trawi.

LANTERNER, V. act. (*Fatiguer, importuner quelqu'un par des diſours & des entretiens ſots & ridicules.*) Offendere aliquem nugis. *Hor.* BLAZGONIC ládaco prawić.

(Mot bas & populaire.) Słowo proſte potoczne.

LANTERNER, V. n. (*parlant d'un homme qui ne va point au ſolide, qui ne s'amuſe qu'à des minuties.*) Nugari. dep Nugis. detineri. paſſ. BŁAZNOWAC ſzpaczkować błazenkować.

LAODICE'E, (*Ville de l'Aſie Mineure.*) Laodicea, eæ, f. *Cic.* LAODYCYA Miaſto Azyi mnieyſzey.

DE LAODICE'E. Laodicenſis & hoc ſe, adject. Laodicenus, a, um. *Cic.* LAODYCENSKI.

LAON, (*on prononce* LAN *Ville Epiſcopale de Picardie.*) Laudunum, i, n LAN Miaſto y Biſkupſtwo Pikardyi.

DE LAON. Laudunenſis & hoc ſe, adject. Laudunæus, a, um. LAONSKI.

LAPIDAIRE, ſubſt. maſc. (*Celuy qui taille des diamants.*) Gemmarum *ou* gemmarius lapicida. Gemmarum polio, onis, Gemmarum ſcalptor, m. KAMIENIARZ drogich Kamieni Jubiler wyprawiacz

LAPIDATION, ſubſt f. (*L'action de lapider.*) Lapidatio, onis, fœm. *Cicer.* KAMIENOWANIE

LAPIDER, V. act. (*Accabler de pierres, faire mourir à coups de pierres.*) Lapidare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Quint.*

Lapidibus aliquem obruere, (ruo, ruis, rui, rutum.) act. *Cic.* KAMIENOWAC ukamienować.

LAPIN, ſubſt. m. (*Petit animal ſauvage.*) Cuniculus, li, m. *Var.* KROLIK.

LAPINE, ſubſt. f. (*La femelle du lapin.*) Cuniculus femina KROLIKA Samica.

LAPINIERE, *ou* GARENNE, ſubſt. f. Leporarium. Vivarium, ii, n. *Colum.* SCHOWANIE dla krolikow ſadz ná nich.

LAPIS, ſubſt. maſc. (*Eſpece de pierre précieuſe bleuë, meſlée de filets d or.*) Cyaneus, ei, maſc. LAZUR modrek kamień Turkuz.

LA LAPONIE, (*Pays contigu au Royaume de Suede.*) Laponia, æ, f. LAPONIA Kray pobliſki Szwecyi.

LES LAPONS, (*Peuples de cette Province.*) Lapones, onum, m. pl. LAPONOWIE.

LAPPER, V. n (*Boire à la maniere des chiens.*) Lambere, (bo, bis, lambi, *ſans ſupin.*) n. *ou* act. acc. CHLEPAC łákać pſy pią.

LAPREAU, *ou* LAPREAU, ſubſt m. (*Vn jeune lapin.*) Teneri cuniculus, *genit.* teneri cuniculi, maſc. KROLICZEK młody.

LAPS, ſubſt. m. (*Eſpece de temps écoulé.*) Temporis decurſus, ûs, m. CZAS upadły przeſzły.

LAQUAIS, ſubſt m. (*Valet.*) Pediſequus, qui, m. Servus à pedibus Qui eſt à pedibus. Puer, *genis.* pueri, m. *Cic. Plaut.* LOKAY piechur ſztafir.

LAQUE, ſubſt. f. (*Eſpece de gomme de couleur rouge, dont on fait la cire d'Eſpagne.*) Lacca, æ, f. LAKA guma czerwona z ktorey robią woſk do pieczętowaniá liſtow.

LAQUELLE, (*le feminin du pronom* LEQUEL.) Quæ, *genit.* cujus, *dat.* cui. KTORA.

LARCIN, ſubſt m. (*L'action de derober.*) Furtum, i, neut. KRADZIEŻ. **Faire un larcin.* Furtum facere. *Cic.* Alligare ſe *ou* aſtringere ſe furti. *Cicer.* *Krádzież popełnić złodzieyſtwo.

Qui eſt enclin au larcin. Furax, acis, omn. gen. *Cic. Cha.* pliwy ruchliwy ſkłonny do kradzieży rad kradnący złodziey, ſmyk.

Inclination qu'on a au larcin. Furacitas, atis, f. *Cic. Cha.* ſkłonność ochodka do kradzieży.

LARCIN, (*la choſe derobée.*) Res furtiva, *genit.* rei furtivæ, fœm *Quint.* Res furto ſublata, fœm. KRADZIEŻ rzecz kradziona

LARD, ſubſt. m. (*Le gras de la chair du porc.*) Lardum, i, *Cic.* Laridum, di, n. *Plaut.* SŁONINA.

DU PETIT LARD, *qui eſt entrelardé.* Lardum ſatis pingue. *Hor.* WIEPRZOWINA.

LARDER *des viandes,* V. act. (*Les piquer de lard.*) Lardo configere carnes, act. SZPIKOWAC mięſo ſłoniną.

LARDER ſe dit auſſi pour *Percer.* STRZAŁĄ ránić przeſzyć náſzpikować. **Larder de fléches.* Configere ſagittis. *Cic.* *Strzałą przeſzyć przeſtrzelić.

Cet deux ſoldats ſe ſont lardez de leurs eſpées. Se in vicem gladiis transfixerunt. Poprzebiiali ſię obadwa.

ON APPELLE, *Vne collation lardée, où l'on ſert viande & fruit tout enſemble.* Cenula in quâ carnes cum pomis apponuntur. KOLACYA o iednym daniu y záſtawieniu gdzie razem y potrawy owoce y wety daią. **On ſervit une collation lardée.* Appoſitæ ſunt carnes cum pomis in cenulâ. *Zaſtawiono kolacią rázem z wetami y potrawami.

LARDOIRE, ſubſt. f. (*Inſtrument à larder les viandes.*) Acus, quâ carnes lardo configuntur, *genit.* acûs, f. SZPILKA kucharſka do ſzpikowania ſzpikulec.

LARDON, ſubſt m. (*Petit morceau de lard, dont on larde les viandes.*) Exile lardi ſegmen, *genit.* exilis lardi ſegminis, neut KAWAŁKI ſłoniny do ſzpikowania pokraiane.

ON DIT proverbialement, *Donner à chacun ſon lardon,* pour dire *Luy donner quelque borcard.* Quemque jocoſo dicto notare. Cavillum in aliquem jactare *ou* jacere. KAZDEMU dać do wtenu każdemu w nos każdemu po iednemu.

RARE, ſubſt. m. (*Dieu domeſtique* ou *Dieu du foyer des payens.*) Lar, *genit,* Laris, maſc. BOZEK progowy domowy u Pogan domowy Bożek.

Les dieux Lares. Lares, ium, maſc. pl. *Cic. au* larum, *dans Varron.* Bożkowie domowi progowi.

LARGE, adject. maſc. & f. (*Ample, eſtendu.*) Latus, a, um. Spacioſus. Amplus, a, um. Latior & hoc latius, Spacioſior, & hoc ſpacioſius, Amplior & hoc amplius. Latiſſimus, ſpacioſiſſimus, Ampliſſimus, a, um. *Cic.* SZEROKI obſzerny rościągły

LARGE, (*Ample, qui n'eſt point étroit.*) Amplus. Largus. Laxus, a, um. Largior & hoc largius, Laxior & hoc laxius. Largiſſimus, Laxiſſimus, a, um.) *Cic. Hor.* SZEROKI przeſtrony nie ciaſny.

**Vn ſoulier large.* Laxus calceus. *Hor.* *Trzewik ſzeroki przeſtrony

Mon pourpoint m'eſt trop large. Nimis laxus eſt thorax meus. Nimiâ eſt laxitate thorax meus. Kawtan ſzeroki ſuknia ná mnie przeſtrona ſzeroka.

ON DIT figurément, *Vn homme large,* (*qui donne beaucoup.*) Homo largus. *Cic.* Donare largus. *Hor.* CZŁOWIEK ſzczodry hoyny. **Perſonne ne donne plus largement que luy.* Nemo dat largiùs. *Ter.* *Nikt hoyniey nie daie iáko on.

Il eſt large de ſa peine, Il n'en eſt point chiche. Largus operâ ſuâ. *Plaut.* Nie żáłuie pracy, fatygi nie lituie.

Il eſt large du bien d'autruy & chiche du ſien. De alieno largus, de ſuo parcus. Largitor de alieno, de ſuo parcus. *Plaut.* Szczodry z cudzego ſkąpy z ſwoiego.

ON DIT encore, *Il a une morale large, Sa morale eſt large.* De moribus laxè ſentit. Mores illius ſunt laxi, neque arcti. SUMIENIA przeſtronnego, beſpiecznego przeſtronnego zdania y rozumienia ieſt względem obyczaiow.

LARGE ſe met auſſi comme un ſubſtantif, *Il s'eſt voulu loger au large.* Laxè voluit habitare. *Cic.* CHCIAŁ ſzerzey przeſtrzeniey mięſzkać.

ON DIT ſur mer, *Prendre le large, Prendre la pleine mer.* Altum tenere. In altum navigare. *Saluſt.* PUSCIC ſię ná ſamo morze ná ſzerokość ná głąb.

ON DIT auſſi (*d'un homme qui s'échappe d'une priſon.*) *Il a pris le large.* Se in fugam dedit *ou* conjecit. *Cic.* UCIEKŁ uſzedł doſtał ſię ná przeſtronność.

ON DIT proverbialement, *Faire du cuir d'autruy large courroye,* pour *Faire profuſion du bien d'autruy, le meſnager mal.* Alieni prodigus. De alieno largus. SZEROKIE ſztuki kraiać z cudzego, rzemięnia cudzego nie przeſtrzegać nie ſzanować nie ochraniać.

LARGEMENT, adv. (*Avec profuſion.*) Largè. Largiùs. Largiſſimè. adv. Liberaliter. *Cic.* Prolixè. adv. *Ter.* Amplius. *Plaut.* Effuſè. adv. HOYNIE ſzczodrze.

Boire plus largement dans un feſtin Vino largiùs epulas celebrare. *Liv.* Wina dodawać pić znaczniey ná iakiey ochocie.

LARGESSE, ſubſt. f. (*Don, libéralité.*) Largitas. Liberalitas, atis, fœm. Largitio, onis, f. *Cic.* HOYNOSC ſzczodrobliwość.

LARGESSE, (*que les Roys font à leurs ſujets de quelques pieces d'argent.*) Miſſilia, ium, neut. pl. *Suet.* PIENIĄDZE między ludzi rzucane od Krolow.

LARGESSE (*d'un General d'armée à ſes ſoldats.*) Donativum, vi, n. *Suet.* DONATYWA Largicya woyſkowa.

Faire des largeſſes. Largè, effuſeque donare. *Cic.* Largitionem *ou* largitiones facere. HOYNIE udarować uczęſtować.

Regagner l'amitié des ſoldats par des largeſſes. Largitione redimere militum voluntates. *Cæſ.* Odzyſkać miłość woyſka datkiem largicyami.

Faire largeſſe du bien d'autruy. Elargiri de alieno. *Liv.* Niczałować cudzego ſzafować cudzym.

LARGEUR, ſubſt. f. (*Eſtenduë.*) Latitudo, inis, f. *Cic.* Laxitas, atis, f. *Colum.* SZEROKOSC przeſtronność. **La largeur des ruës ou des chemins.* Viarum laxitas. *Colum.* *Szerokość ulic drog.

LE LARGUE, pour LE LARGE, terme de marine. *Voyez* LARGE. NA GŁĄB ná ſrzodek

LARGUER ſe dit ſur mer, pour *Prendre le large. Voyez* LARGE. BRAC ſię ná ſrzodek ná głąb.

LARIGOT, ſubſt. m. (*Eſpece de flute champeſtre.*) Fiſtula ruſtica, æ, f. FUIARA paſtuſza proſta piſzczałka.

(A l'imitation de laquelle on a compoſé un jeu entier de l'orgue tuyaux ouverts.) Wzor z tey biorąc całe organy ſą z piſzczałek o iednym otwarciu.

ON DIT proverbialement & populairement, *Boire à tire larigot, Boire avec excès.* Tollere majora vini pocula. *Juv.* Egregiè bibere. Se beare vino. Uti largiore vino. *Hor.* PIC do upadłey. **Tingomenas facere. *Petr.* (*débauche où l'on boit juſques à verſer le vin à terre.*) *Ley rozley rozgardyaſz ſtroić.

LARME, ſubſt. f. (*Eau qui ſort du coin de l'œil par la compreſſion des glandes lacrymales.*) Lacryma, æ, f. *Cic.* ŁZA z oczu płynąca. **La moindre larme.* Lacrymula, æ, f. *Ter.* *Náymnieyſza łezka.

La moindre larme qu'il verſera en frottant ſes yeux appaiſera ſon pere. Una lacrymula, quam terendo oculos exprimet, reſtinguet patrem. *Ter.* Náymnieyſza łezka ktorą umyślnie trąc ſobie oczy wypuści uſpokoi oyca.

Des larmes répanduës ſans ſujet. Abhorrentes lacrymæ. *Liv.* Łzy bez przyczyny wylane. **Voila le ſujet de vos larmes.* Hinc illæ tuæ lacrymæ. *Ter.* *Otoż to przyczyna łez twoich

Jetter, répandre, verſer des larmes. Lacrymare, (o, as, avi, atum.) n. Lacrymari, (or, aris, atus ſum.) dep. Lacrymas effundere *ou* profundere, (do, dis, fudi, ſuſum.) act. Łzy wylewać.

Fondre en larmes. Effundi in lacrymas, (dor, eris, fuſus ſum.) paſſ. *Tacit.* Rozlać ſię we łzy topnieć we łzy.

Donner des larmes à la mort d'une perſonne. Dare morti alicujus lacrymas. *Quint.* Łzami oblać śmierć czyią. **Retenir ſes larmes, S'empeſcher de pleurer.* Tenere *ou* continere *ou* cohibere lacrymas. *Cicer.* *Utrzymać łzy wſtrzymać ie. **Tirer les larmes des yeux à quelqu'un,* (*le faire pleurer.*) Lacrymas alicui ciere *ou* excire *ou* movere *ou* excutere. *Cicer. Plaut.* *Wyciſnąć łzy komu z oczu do łez pobudzić. **Auſſitôt les larmes luy tombent des yeux, comme à un enfant.* Homini illicò cadunt lacrymæ, quaſi puero. *Ter.* *Záraz mu łzy z oczu idą iák dziecięciu.

Les larmes leur ſortoient à tous de joye. Manabant omnibus gaudio lacrymæ. *Liv.* Præ lætitiâ omnibus præſiliebant lacrymæ. *Plaut.* Wſzyſtkim ſię łzy ciſnęły z oczu od radości

Rire aux larmes ou juſques aux larmes. Uſque ad lacrymas ridere. *Petr.* Smiać aż do upłakania ſię.

ON APPELE proverbialement, *Des larmes de crocodile, des larmes feintes & déguiſées.* Malignæ & ementitæ lacrymæ. ŁZY Krokodylo&e zmyślone. **Pleurer quelqu'un avec des larmes de crocodile.* Maligne aliquem plorare. *Petr.* *Płakać kogo łzami krokodylowemi.

LARMIER, ſubſt. maſc. terme de Maſſonterie, qui ſe dit (*de cette avance,* ou *petite corniche qui eſt au haut du toit.*) Coronis, idis, fœm. *Vitr.* Projectura, æ, fœm. Lorica teſtacea, æ, fœm. *Vitr.* GRZBIET ná dachu zgąſiorem dany.

LARRON, ſubſt. maſc. (*Qui dérobe le bien d'autruy en cachette, Coupeur de bourſe.*) Fur, *genit.* furis, m. ZŁODZIEY Rzezimieſzek.

Larron de jour. Fur diurnus. *Cicer.* *Złodziey co w dzień kradnie. **De nuit.* Fur nocturnus. *Cic.* *Nocny złodziey.

PETIT LARRON. Furunculus, li, m. *Cic.* Clepta, æ, maſc. *Plaut.* ZŁODZIEY małych rzeczy.

DE LARRON, (*où ſe tiennent les larrons.*) Furinus, a, um. *Plaut.* ZŁODZIEYSKI.

LARRONNESSE, ſubſt. f. (*Celle qui dérobe.*) Fur mulier *genit.* furis mulieris, f. Mulier furandi peritiſſima *ou* callidiſſima, fœm. ZŁODZIEYKA.

LARTA, (*Ville d'Epire* ou *d'Albanie.*) Ambracia, æ, fœm. LARTA Miaſto Epiru w Albanii.

LE GOLPHE *de Larta.* Sinus Ambracius, *genit.* ſinûs Ambracyi, m. ODNOGA zátoka Larteńſka.

LAS, m. LASSE, f. (*Fatigué.*) Feſſus. Defeſſus. Defatigatus. *Cic.* Fatigatus. *Horat.* Laſſus. *Ter.* Delaſſus, a, um. *Ovid.* ZMORDOWANY, Zmordowana umordowany

Las d'avoir marché. De viâ feſſus. Itinere deffeſſus. *Cicer.* Laſſus de viâ. *Plaut.* Zmordowany chodzeniem

Las d'avoir travaille. Laſſus opere faciundo. *Plaut.* Zmordowany od roboty. **D'avoir porté de l'eau.* Defeſſus ab gerundâ aquâ. *Plaut.* *Od noſzenia wody. **D'avoir pleuré.* Plorando feſſus. *Cic.* *Od płaczu.

Je ſuis las juſques dans la moëlle des os. Omnibus medullis defeſſus ſum. *Catul.* Zmordowałem ſię áż do kości, áż do ſzpikuw ſamych, wniweczem ſię zmordował.

Je ſuis las du monde & fatigué des affaires. Me ſatietas hominum & negotii odium cepit. *Ter.* Już mi ſię świat náprzykrzył y te kłotnie światowe.

Il eſt las de vivre. Satias vitæ illum tenet. *Plin.* Naturam explexit ſatietati vivendi. *Cicer.* Sprzykrzyło mu ſię życie. **Il eſt las de ſa femme.* Satias eum cepit amoris in uxore. *Liv.* *Sprzykrzyła mu ſię żoua.

Cela fait que je ſuis las de vivre. Hæ res vitæ me ſaturant *Plaut.* To czyni że mi ſię przykrzy że mi ciężkie y ſame życie.

Il eſt las d'eſtre à ſon aiſe. Præſenti felicitate laſſus. *Petr.* Sprzykrzyło mu ſię ná dobrym mieyſcu dobre bycie w czas,

Je ne ſuis jamais las ni de la ville, ni des champs; car ſi-tôt que l'ennui commence à me prendre en un lieu, je vais à l'autre. Neque agri neque urbis odium unquam me percipit; ubi ſeżias fieri cepit, commuto locum. *Ter.* Nieſprzykrzy mi ſię nigdy áni miaſto áni wieś bo iák mię tęſkność bierze záraz ſię zmieyſca ná mieyſce przeieżdzam.

Je ne veux point que vous ailliez à Rome, que le monde ne ſoit las de parler. Te nolo, niſi ipſe rumor jam raucus erit factus, Romam venire. *Cic.* Niechcę żebyś iechał do Rzymu poki ſię ludziom nienáprzykrzy mowić o tobie.

LASCHE, (*on prononce* LÂCHE) adject. m. & f. (*Qui n'eſt pas tendu, ni bandé.* Laxus. Retenſus. Laxatus, a, um. *Plin. Phæd.* Laxior & hoc laxius, Laxstior & hoc laxatius, Retenſior & hoc retenſius, Laxiſſimus, Laxatiſſimus, a, um.) WOLNY ſpuſzczony nie nápięty, nie tęgi. **Vne membrane plus laſche, moins tenduë.* Membrana laxatior. *Plin.* *Błonka wolna nie wyciągniona.

LASCHE ſignifie auſſi *Foible, pareſſeux, incapable de travail.* Segnis & hoc ſegne. Iners, omn. gen. Ignavus, a,um. Negligens, entis, omn. gen. Sednior & hoc ſegnius, Inertior & hoc inertius, Ignavior & hoc ignavius, Negligentior & hoc negligentius; Ignaviſſimus, Inertiſſimus, Negligentiſſimus, a, um. GNUSNY leniwy.

LASCHE, (*Poltron, timide, qui n'a pas de cœur.*) Ignavus. Timidus, a, um. Imbellis & hoc imbelle. Homo nullius animi. *Cic.* Timidior & hoc timidius; & Timidiſſimus. TCHORZ boiaźliwy ſerca niemaiący y odwagi. **Vn courage laſche.* Inſtrenus animus. *Ter.* *Serce tchorzowate.

LASCHE, (*Qui n'eſt pas ferme, qui mollit en certaines occaſions, où il faudroit avoir de la fermeté.*) Remiſſus,a,um. Remiſſior & hoc remiſſius. *Cic.* MIĘTKI powolny nieodważny tám gdzieby náleżało mężnie y odważnie náſtąpić.

LASCHE, (*Qui fait des baſſeſſes & des actions indignes d'un homme d'honneur.*) Inhoneſtus, a, um. Qui facit aliquid libero homine indignum. PODŁY nikczemny.

ON DIT d'un homme, *Il a le ventre laſche il eſt lache du ventre.* Eſt profluenti alvo. Cita eſt ipſi alvus. *Celſ.* ZOŁĄDKA wolnego ſłabego niewſtrzymałego biegunkę maiący.

LASCHEMENT, (*prononcez* LÂCHEMENT.) adverb. (*Sans courage*) Ignavè. *Cic.* Ignaviter. adv. *Hirt. ad Cicer.* BOIAZLIWIE Tchorzowato nieśmiało.

LASCHEMENT, (*Mollement, en molliſſant,*) Remiſsè *ou* Remiſſiùs. adv. *Cic.* MIĘTKO powolnie nieodważnie.

Faire une choſe laſchement & par manierie d'acquit. Perfunctoriè *ou* defunctoriè aliquid agere. *Vlp.* Niedbale co czynić byle zbyć.

Ils alloient laſchement à la guerre, Ils faiſoient la guerre fort laſchement. Segni fungebantur mtlitiâ. *Liv.* Niedbale woiowali.

LASCHER, (*prononcez* LÂCHER.) V. act. (*Tenir laſche, laiſſer aller.*) Laxare, (o, as, avi, atum) Demittere. Remittere, (to, tis, miſi, miſſum) act. acc. SPUSCIC pofolgować, **Laſcher la corde, les chaiſnes.* Laxare *ou* remittere funem. vincula. *Spuścić pofolgować ſznura kaydanow łańcuchow. **Laſcher un arc.* Remittere *ou* retendere arcum. *Ovid.* *Spuścić łuk. ** Laſcher les écluſes.* Laxare aquarum repagula. *Lucan.* *Spuścić upusty.

ON DIT auſſi en ce ſens, *Laſcher de l'eau,* c'eſt à dire *Piſſer.* Facere *ou* reddere urinam. *Colum.* Veſicam exonerare. *Petr.* PUSCIC wodę upuścić wody co do potrzeby przyrodzoney. **Aller laſcher de l'eau,* Aquam petere. *Petr.* Ire mictum. *Iść z wodą ná potrzebę przyrodzoną, ná dwor máły.

LASCHER *l'aiguillette,* pour dire honneſtement, *Aller à la garde-robe,* ou *à ſes grands beſoins.* Alvum exonerare. *Cic.* Ire cacatum. Receſſum petere. ISC ná dwor wielki.

LASCHER pour *Laiſſer aller,* comme *Laſcher les priſonniers, Les laiſſer aller.* E cuſtodiâ, *ou* è vinculis captivos emittere *Cic.* A vinculis laxare. *Claud.* PUSCIC wypuścić więźniow uwolnić.

Laſcher des mains, Laiſſer échapper. E manibus *ou* de manibus emittere. *Liv. Cic.* Puścić upuścić wypuścić z rąk.

LASCHER *de la cavalerie ſur l'ennemy.* Equites in hoſtem emittere. *Liv.* PUSCIC iazdę ná nieprzyiaciela. **Les chiens après les beſtes.* Immittere canes in feras *ou* in feris. *Virg.* *Puścić pſy zá zwierzem. **Laſcher les vents.* Incutere vim ventis. *Virg.* *Puszczać wiatry. **Laſcher un vent du corps.* Flatum *ou* crepitum emittere. *Puszczać wiatry przyrodzone. **Laſcher la bride à un cheval.* Equo habenas remittere *ou*

permittere. *Cic.* Equo dare habenas. Frena equo remittere. *Ovid.* *Puścić cugle. **Laſcher le ventre.* Ciere *ou* citare alvum. *Celſ* *Poruſzać żołądek ſtolec.

ON DIT figurément en ce ſens, *Laſcher la bride à ſes paſſions, à ſes convoitiſes.* Se libidinibus permittere. Frenes remittere libidinibus. Se conſtringendum libidinibus tradere. PUSCIC cugle namiętnościom ſwoim.

Je luy ay laſché un peu la bride, je ne le tiens point tant de court qu'auparavant. Remiſſiùs hunc habeo, feci illi copiam vivendi liberiùs. Hunc non ita contentè nec arctè habeo ut priùs. Trochę mu cugle puściłem nie trzymam go iák krotko ná wodzy iák przedtym.

LASCHER ſignifie encore *Décocher, tirer.* *PUSCIC wyſtrzelić. **Il laſcha contre luy une volée de canon.* Emiſit in illum tormenta bellica. *Strzelił do niego z armacy.

LASCHER ſe dit figurément en ces manieres ſuivantes de parler, *Laſcher une parole.* Vocem emittere. *Plin.* PUSCIC niewłaśnie: Puścić ſłowko. **De ſou droit.* De ſun jure remittere. *Cic.* *Upuścić uſtąpić co z prawa ſwego.

LASCHER *priſe.* Prædam dimittere. *Phæd. ou* dimittere è manibus. *Cæſ.* WYPUSCIC co z ręku.

Faire laſcher priſe à quelqu'un, luy oſter ce qu'il à pris, &c. liqvid de *ou* è manibus eripere *ou* extorquere. *Plaut.* Wydrzeć komu co z rąk z garści.

LASCHER *pied,* ou *Laſcher le pied, ſe retirer, fuir.* Pedem referre. *Cæſ.* USTĄPIC uciekać.

Laſcher pied, Ne point pourſuivre ce qu'on a entrepris. Ab incœpto deſiſtere. *Virg.* Ustąpić poprzestać czego.

Faire laſcher pied à quelqu'un. Ab incœpto aliquem dimovere *ou* deterrere. *Hor. Cic.* Przymuſić kogo áby ustąpił poprzestał zániechał.

LASCHETE', ſubſt. f. (*Défaut de courage.*) Ignavia, æ, f. Timiditas, atis, f. TCHORSTWO.

LASCHETE', (*Vice oppoſé à la généroſité, & qui fait faire des des baſſeſſes.*) Inhoneſta & turpis animi abjectio, fœm. PODŁOSC nikczemność.

LASCHETE', (*Action laſche, qu'on ne fait point avec honneur.*) Flagitium,ii,n. Indignum facinus, *genit.* indigni facinoris, neut. *Cic. Ter.* NIEGODNOSC ſromota brzydkość obrzydłość ſproſność

LASCIF,m LASCIVE,f. adject. (*Deshonneſte, impudique,*) Laſcivus, a, um. Laſcivior & hoc laſcivius. *Hor.*) Salax, acis, omn. gen. Salacior & hoc ſalacius. Salaciſſimus,a,um. *Petr.*) ROSPUSTNY, ſwywolny, jurny, pſotliwy cielesny nieczysty wſzeteczny. **Plus laſcif qu'un bouc* ou *qu'un moineau au printemps.* Hœdo laſcivior. *Ovid* Vernis paſſeribus ſalacior. *Petr.* *Jurnieyſzy nád kozła lub nád wrobla ná wioſnę. **Des vers laſcifs.* Laſciva carmina. *Ovid.* *Wiersze ſprzeczne.

LASCIVEMENT, adv. (*D'une maniere laſcive & deshonneſte.*) Turpiter. Inhoneſtè. adv. *Ter.* ROSPUSTNIE ſwywolnie iurliwie.

LASCIVETE', ſubſt. f. (*Inclination à la luxure.*) Laſcivia, æ, f. Salacitas, atis, f. Petulantia,æ,f. *Cic. Plin.* ROSPUSTA cielesność iurność ſkłonność do wſzeteczności.

LASSE',m. LASSE'E,f. Laſſatus(a,um. Laſſus,a,um. Feſſus, Defeſſus,a,um. *Voyez* LAS & LASSER. ZMORDOWANY zmordowana co do ſił.

LASSANT, m. LASSANTE, f. (*Qui laſſe, qui fatigue,*) Moleſtus, a, um. *Cic.* MORDUIĄCY, MORDUIĄCA, co do ſił.

LASSER, V. act. (*Cauſer de la laſſitude, épuiſer les forces,*) Fatigare. Defatigare. Laſſare. Delaſſare, (o, as, avi, atum,) act. acc. *Cic. Hor.* MORDOWAC ná ſiłach. **Cette promenade m'a fort laſſé.*) Hæc deambulatio me ad languorem dedit. *Ter.* *Tá przechadzka mię dużo zmordowała.

SE LASSER. Fatigari. Defatigari, (or,aris,atus ſum.) dep. *Cic. Liv. Ter.* Defatiſci, (ſcor, eris, defeſſus ſum.) dep. *Cic.* Fatigare *ou* defatigare ſe. act. *Ter.* Laſſeſcere. neut. *Plin.* Laſſari. paſſ. *Plin.* ZMORDOWAC ſię.

Il n'y a point de travaux de corps ou d'eſprit qui ſoient capables de vous laſſer. Tu nec corporis nec animi laboribus defatigaris. *Cic.* Nie maſz pracy coby cię zmordować mogła ták co do ciała iáko y co do umyſłu. **Tibere ni les accuſateurs ne ſe laſſoient point* Non Tiberius, non accuſatores fatiſcebant. *Tacit.* *Ani okrutny Tyberyuſz áni potwarcy niezmordowani nieuſtawali. **Nous nous ſommes laſſez tous deux, luy de me battre, & moy d'eſtre battu.* Ego vapulando, ille verberando, uſque

uſque ambo defeſſi ſumus. *Ter.* *Obadwaśmy ſię zmordowali obiema ſię nám uprzykrzyło on biiąc á iá będąc bity.

Eſtre laſſé d'une choſe, En eſtre las, en eſtre ſoû, (*comme l'on dit dans le familier*) Defatigari ſatietate rei álicujus. *Cic.* Już mi ſię też to uprzykrzyło.

Je ne me laſſeray point de tenter toutes les voyes pour accomplir ce que je vous ay promis. Neque defetiſcar uſque adeò experiri, donec id quod pollicitus ſum, effecero. *Terent.* Nie uprzykrzy mi ſię wſzyſtkich ſpoſobow zażyć wſzyſtkich drog ſprobować, ábym ci dotrzymał com obiecał. **On ſe laſſe de faire toûjours bonne chere.* Immarceſcunt epulæ petitæ ſine fine. *Hor.* *Uprzykrzą ſię uſtawiczne ochoty. **On ſe laſſe de tout.* Omnium rerum ſit ſatietas. *Cicer.* * Każda ſię rzecz ná oſtatek uprzykrzy. **Il s'eſt bien-tôt laſſé de luy.* Ille citò fuit gravis & moleſtus. *Cic.* *Prędko go ſobie uprzykrzył.

LASSITUDE, ſubſt. f. (*Fatigue.*) Laſſitudo, inis,f. Defatigatio, Fatigatio,onis,f. *Cic. Colum.* ZMORDOWANIE. **Je ſens une laſſitude dans tous mes membres.* Omnia membra laſſitudo tenet. Laſſitudo medullam perbibit. *Plaut.* *Zmordowałem ſię wſzyſtek. **Il eſt demi mort d'avoir couru & de laſſitude.* Curſu & laſſitudine exanimatus eſt. *Ter.* *Prawie iákby wpoł nie żywod biegania y zmordowania. **Les forces s'épuiſent de laſſitude.* Effluunt vires laſſitudine. *Liv.* *Siły uſtaią od zmrdowania. **Oſter la laſſitude.* Exigere laſſitudinem è corpore. *Plaut.* *Spocząć wypocząć ſpoczynek uczynić.

LATIN,m. LATINE,f. adject. (*Qui eſt du pays qu'on appelloit autrefois le Latium* ou *qui concerne ce pays & les habitans.*) Latinus, a, um. Latinienſis & hoc ſe. *Cic.* Latius, a, um. ŁACINSKI.

LE PAYS LATIN. Latium, ii,n. Ager Latinienſis. *Cicer.* ŁACINSKI Kray.

LE LATIN, (*La Langue Latine.*) Latina lingua, æ,f. Latinitas, atis, f. *Cic.* Latialis ſermo,m. *Plin.* Romanus ſermo, m. *Quint.* ŁACINA Łacińſki ięzyk.

La pureté de la Langue Latine. Incorrupta Latini ſermonis integritas,f. *Cic.* Czyſtość ięzyka łacińſkiego ſzczerość łaciny

**Parler Latin, le ſçavoir & le traduire en François.* cherchez PARLER &c. *Mowić po łacinie umieć ten ięzyk mowić y tłomaczyć.

LATINITE', ſubſt. f. (*Langage Latin.*) Latinitas, atis, f. Latinus ſermo,m. *Cic.* ŁACINA.

Les mots de la bonne latinité, lors que la Langue Latine n'eſtoit point corrumpue. Verba puræ & integræ latinitatis. *Cic.* Słowa dobrey łaciny kiedy ieſzcze ięzyka łacińſkiego nie zepſowano. **Au contraire on dit* Verba corruptæ & depravatæ latinitatis, (*depuis que le Latin a commencé à ſe corrompre, du temps d'Auguſtule & des Viſigoths.*) *Przeciwnie mowią słowa zepſowaney łaciny od czaſow Auguſta y Wizygotow.

LATINIZER *un mot,* V. act. (*Faire paſſer un mot d'une autre Langue pour Latin.*) Vocabulum aliquod peregrinum, Latinum facere. SŁOWA inſzych ięzykow ná łacińſkie przerabiać.

LATITUDE, ſubſt. f. terme de Géographie. (*C'eſt la diſtance de l'Equateur au zenith* ou *point vertical.*) Latitudo, inis,f. SZEROKOSC u Geometrow znáczy odległość wzwyſz y nádoł w okręgu świata biorąc od koła álbo paſa Niebieſkiego porownania dnia znocą ktory zowią *Ekwatorem* w gorę aż do punktu połnocnego oſi Niebieſkiey názwanego *Zenith*; nádoł záś aż do punktu teyże oſi Niebieſkiey południowego ktory zowią *Nadir*

LATIUM, (*Campagna di Roma; Païs des Latins, Contrée d'Italie qui s'eſtend depuis le Tibre juſques à la riviere de Garigliano, appellée Liris.*) Latium, ii, n. *Cic.* Ager Latius, *genit.* agri Latii, m. *Plin. Ovid.* LACYUM Kray niegdyś Łacynow Kray Włoſki ciągnący ſię od Tybru aż do rzeki Garyliano názwaney Liris.

LATRIE, ſubſt. fœm. (*Culte qui n'appartient qu'à Dieu.*) Latria, æ, f. Cultus ſuli Deo debitus,m. POKŁON Bogu ſamemu náleżący.

LATRINE, ſubſt. f. (*Privé.*) Latrina,æ,f. Forica,æ, fœm. *Vitr.* WYCHODEK.

LATTE, ſubſt f. (*Bois d'ouvrage fort mince, coupé de longueur, qu'on met ſous les tuiles.*) Regula, æ, f. *Vitr.* ŁATY poddachowkę rznięte. **Couvrir de lattes.* Regulis tegere. *Łacić, łaty dawać przybiiać.

LATTER, V. act. *Voyez* Couvrir de LATTES. ŁACIC, Łaty dawać pod dach.

LAVAGE, ſubſt. m. (*Action de laver.*) *le meſme que* LAVEMENT. MYCIE Pranie.

LAVAL, (*Ville du bas Maine ſur la riviere de Mayenne.*) Vallis Guidonis, f. Lavallum, i, n. LAWAL Miaſto Menu niżſzego nad Maienną.

LAVANDE, ſubſt. f. (*Herbe odoriférante qui fleurit.*) Lavendula,æ.f. Nardus Celtica, *genit.* nardi Celticæ,f. Saliuncá, æ,f. *Plin.* LAWENDA Ziele.

LAVANDIER, ſubſt. maſc. (*Celuy qui lave & blanchit le linge.*) Lixa,æ,com gen. *Liv.* PRACZ ten co pierze.

(C'eſtoit ceux qui ſuivoient les armées, & qui avoient ſoin de blanchir le linge des ſoldats. *Lavandarius,ii,m.* eſt un mot de la baſſe Latinité.) Byli u dawnych ci co ſzli zá woyſkiem y chuſty pierali.

LAVANDIERE, ſubſt. f. (*Celle qui blanchit le linge.*) Lixa mulier, *gen.* lixæ mulieris, f. Lavandaria,æ,f. *mot de la baſſe Latinité.* Quæ linrea publica mercede abluit. PRACZKA.

LAVAUR, (*Ville Epiſcopale de Languedoc, ſur la riviere d'Agouſt.*) Vaurum,i, neut. LAWAOR Miaſto y Biſkupſtwo Okcytanii nád rzeką Agoſtą.

LAUBACH, (*Ville d'Allemagne, capitale de la Carniole.*) Lubiacum, ci,n. Lubiana, æ,f. LAUBACH Miaſto Niemieckie ſtołeczne Karnioli.

LAVE', m. LAVE'E, f. part adj. Lotus. Lautus. Ablutus. Elutus. Lavatus,a,um. *Cic.* Umyty,umyta,zmyty pomytywyprany.

Vne couleur lavée. Dilutus color, *genit.* diluti coloris, m. Dilutior,m. *Plin.* Farba rozczyniona.

LAVELLO, (*Ville du Royaume de Naples en la Baſilicate.*) Labellum *ou* Lavellum, i, n. LAWELLO Miáſto Kroleſtwa Neapolitańſkiego w Bazylikadzie.

LAVEMENT, ſubſt. m. (*L'action de laver.*) Lavatio,onis, f. *Var.* MYCIE pranie pomywanie.

LAVEMENT, (*Remede qui ſe prend par le fondement.*) Clyſter, eris,m. *Plin.* Anatina,æ, fœm. *Petr.* KRYSTERA Enema ſtolcem dane lekarſtwo.

Donner un lavement d'eau. Dare aquam in alvum. *Celſ.* Dać kryſterę z ſamey wody.

Je hay beaucoup les medecins qui m' ordonnent ſouvent des lavemens. Odi peſſimè medicos, qui mihi jubent ſæpè anatinam parari. *Petr.* Nie lubię ſtraſznie tych doktorow ktorzy mi często ktyſtery náznaczaią.

LAVEMONDE, (*Ville de Carinthie en Allemagne.*) Lavenmunda, æ,f. Oſtium Laventi, n. LAWMUNDA Miaſto Karyntyi w Niemczech.

LAVER, V. act. (*Nettoyer avec de l'eau.*) Abluere, Eluere. Colluere. Diluere, (uo, uis, ui, utum.) act. acc. *Cic. Celſ.* Lavare, (lavo,vas,lavi, lotum *ou* lautum *ou* lavatum.) act. acc. MYC wymyć umyć zmyć wodą spłokać.

Donnez à laver. Aquá manibus (*on ſous-entend* cedo.) Præbere *ou* dare aquam manibus. *Plaut.* Dać wody do umywania ſię

Les uns nous donnoient à laver avec de l'eau de neige, les autres nous laverent les pieds & nettoyerent nos ongles avec beaucoup d'adreſſe. Alii aquam nivatam in manus infuderuut, alii ad pedes, ac paronychia cum ingenti ſubtilitate tollebant *Petr.* Jedni nam dali wody z śniegu roſpuſzczoney do umycia ná nogi, á drudzy nám nogi myli y paznokcie ochędożyli bardzo zręcznie.

Laver une playe. Eluere *ou* abluere vulnus. *Cic.* Wymyć ranę. **De la vaiſſelle.* Vaſcula eluere. Eluere patinas. *Plaut.* *Pomyć pomywać náczynie.

Se laver la bouche, ou *ſe rincer la bouche avec de l'eau froide.* Fovere os multâ aquâ frigidâ. *Celſ.* Wymywać wypłokać ſobie uſta wodą świeżą zimną. **Se laver la bouche & les dents.* Os & dentes coluere. *Celſ.* *Uſta ſobie y żęby wymywać.

LAVER ſe dit figurément, *Effacer, nettoyer.* Lavare. Diluere. Eluere. Abluere.act.acc. *Cic.* ZMYC niewłaśnie ſpłokać znieść. **Laver une faute.* Lavare peccatum. *Ter.* *Zmyć winę. **Laver les taches de ſes brigandages dans le ſang des alliez.* Eluere maculas furſorum, ſociorum ſanguine. *Spłokać nieſławę ſwoich łotroſtw, we krwi ſpołłotrow ſwoich. **Les ordures de ſa vie & les taches de ſon ame.* Eluere vitæ ſordes & animi labes. *Cic.* *Zmyć ſproſności życia y zmazy ſummiętnia ſwego. **Il s'eſt bien lavé du crime dont on l'accuſoit.* Diluit crimen cujus infimulabatur. Purgavit ſe crimine. *Cic.* *Należycię ſię wywiodł z zbrodni ktorą mu zárzucono. **Tant qu'il vivra il aura cette tache, & rien ne la peut laver que la mort.* Quandiu vivet, habebit ſtigmam, nec illam niſi orcus delebit *Nie zátrze nigdy tey plamy ná ſobie pokąd tylko żyć będzie chyba śmiercią ſamą. **Vous croyez laver voſtre faute dans vos pleurs, mais je mettray ſi bien le*

ſen aux étoupes que vous ne pourrez l'eſteindre quand vous fondriez tout en pleurs. Venias mihi precibus lavatum peccatum tuum, ego illum dictis ita tibi incenſum dabo, ut ne extinguas lacrymis, ſi extillaveris *Ter.* *Rozumieſz że winę tę twoię obmyieſz łzami, ále iá go ták podzárzę ná ciebie że tego ognia nieugaſiſz choć byś ſię wſzyſtek we łzy rozlał.

ON DIT encore au figuré, *Laver la teſte à quelqu'un, Luy faire une verte réprimande* ou *une bonne mercuriale.* Aliquem aceto perfundere. *Hor.* Verbis aſperioribus aliquem increpare *ou* caſtigare. *Cic.* MOWIĄ ieſzcze: zmyć głowę komu, wyłaiać go wybeſztać zbuzować.

ON DIT proverbialement, *A laver la teſte d'un aſne, on n'y perd que la leſſive,* pour dire qu'*Il eſt inutile de faire des leçons à celuy qui n'eſt pas capable d'en profiter.* Fruſtrà ſurdum moneas. GROCH ná ścianę rzucać niepotrzebny záwod czynić prożno ſłowa y czas tracić.

ON DIT auſſi, qu'*On ſe lave les mains d'une affaire,* (*lors qu'on taſche de ſe mettre à couvert des reproches du mauvais ſuccès qu'elle pourroit avoir, par alluſion à la cérémonie que fit Pilate qu'on preſſa de condamner J. C.*) Quidquid eveniet, manus innoxias eſſe volo. UMYWAC ręce od czego, ſkładaiąc z ſiębie winę iáką ná kogo inſzego, ták iáko Piłat kiedy miał ná śmierć ſkazać Chryſtuſa ręce umył od tego.

LAVERNE, ſubſt. f. Lavena, æ, fœm. *Hor.* LAWERNA Bogini u Pogan.

(C'eſtoit la Patronne des voleurs, & la meſme que l'on adoroit en Grece ſous le nom de *Paracidica* Elle avoit un Temple & un petit bois fort obſcur dans la voye Salaria. Elle ne favoriſoit pas ſeulement les Voleurs, mais auſſi tous ceux qui vouloient que leurs deſſeins ne fuſſent pas découverts: auſſi avoit elle plus d'adorateurs que tous les Dieux enſemble.) Była to Bogini obronicielka y ucieczka wſzyſtkich złodzieiow ſzalbierzow, oſzuſtow, obłudnikow, Miała u Pogan bliſko Rzymu ſwoy kościoł, y gaik ciemny bardzo, ná drodze Salarya názwaney, á nie tylko była Patronką złodzieiow ále y tych wſzyſtkich co chcieli ábý co pokryć żeby ſię ich zámyſły niewſtydy niewydały, iákoſz miała więccy do ſiebie nábożnych niż wſzyſcy inſi wraz Bogowie.

LAVETTE, ſubſt. fœm. (*Petit torchon qui ſert à laver la vaiſſelle.*) Peniculus, i. m. KISC do pomywania.

LAVEURE, (*prononcez* LAVÛRE.) ſubſt. f. (*Eau dont on s'eſt ſervi à laver.*) Lotura, æ, f. *Plin.* POMYIE.

LAVOIR, ſubſt. m. (*Lieu propre à laver.*) Lavacrum, cri, n. *Claud.* POMYWALNIA pomywalnik ſzaflik drybus náczynie wſzelkie do pomywania wanna balia pralnia ſzynkwas

LAVOIR *à laver les mains dans les Communautes.* Malluvium, ii, n. *Feſt.* LAWATERZ do umywania ſię w zgromadzeniach.

LAUREOLE, ſubſt f, (*Eſpece de laurier*) Chamæ daphne, es, f. WILCZE ŁYKO ziele liściem Bobkowemu podobne.

LAURIER, ſubſt. maſc. (*Arbre qui eſt toûjours verd, & des branches du quel on couronnoit les victorieux.*) Laurus, i, fœm. *Cicer.* Laurus, ûs, fœm. *Horat.* LAUR Bobkowe drzewo záwſze zielone z ktorego gałązek wieńce robiono zwycięſcom.

COURONNE *de laurier.* Laurea, eæ, f. *Cic.* Laurea corona. *Liv.* WIENIEC Laurowy, Laur.

Vn lieu planté de lauriers. Lauretum, i, n. *Plin.* Locus lauris conſitus, i, m. Laurowy ogrodek ſad laurowy.

COURONNE' *de laurier.* Loureatus, a, um. LAUREM uwieńczony. *Des lettres enveloppées de laurier.* Laureatæ litteræ. *Cic.* *Liſty uwięczone laurem.

(Cela ſe partiqvoit parmi les Romains; car lors qu'un Général d'armée avoit remporté quelque victoire, il en donnoit avis au Senat par des Lettres enveloppées de lauries.) To ſię praktykowało, u Rzymian bo ile razy wodz iáki zwycięſtwo iákie otrzymał nád nieprzyiáciołmi záraz liſty otym do Senátu poſyłano w laurowe gałąſki uwięczone.

Qui porte des lauriers. Lanrifer, era, erum. *Plin. Mart.* Laur noſzący ná głowie.

DE LAURIER. Laureus. Laurinus, a, um. *Ovid. Plin.* LAUROWY.

LAURIER-ROSE. Rhododaphne, es, f. *Plin.* PŁOCHOWIEC chrościna liście dłużſze niż Bobkowe maiąca rożowego kwiatu.

LAUSANE, (*Ville de Suiſſe à huit lieuës do Geneve, Capitale du Pays de Vaud, dans le canton de Berne, avec un Eveſchè, dont l'Eveſque reſide maintenant à Fribourg.*) Lau-

ſanna, æ, f. LOZONA Miaſto Szwaycarſkie ośm mil od Genewy głowne Waldeńſkiego Powiatu, w Kantonie Bernenſkim z Biſkupſtwem ále Biſkup támeczny teraz w Fryburgu mieſzka.

LAXATIF, m. LAXATIVE, f. (*Qui à la vertu de laſcher le ventre.*) Alvum ſolvens *ou* ciens *ou* movens *ou* liquans *ou* reſolvens, entis, omn, gen. *Plin. Celſ.* LAXUIĄCY, Laxuiąca poruſzaiący.

LAY, m. LAYE, f. adject. *Voyez* LAÏQUE. LAIK świecki żadnego święccnia nie maiący.

LAYE, ſubſt. fœm. (*Truye ſauvage.*) Sus memoris culturæ *genit.* ſuis nemoris cultricis, fœm. *Phæd.* Sus fera, *genit.* ſuis feræ, fœm. DZIKA Swinia.

LAYETTE, ſubſt. f. (*Petite caſſette.*) Capſa, æ, f. *Cic.* Capſula, æ, f. *Catul.* Scrinium, ii, n. *Hor.* SZKATUŁKA Szkatułeczka pudełko ſkrzyneczka.

LAYETTIER, ſubſt. maſc. (*Qui fait des layettes.*) Capſarius opifex, icis, m. TEN co ſzkatułki ſkrzyneczki robi ſkrzynkarz.

LAZARET, ſubſt. m. (*Hoſpital en Italie où l'on enferme les peſtiferez ou ceux qui viennent des lieux où il y a de la peſte.*) Valetudinarum, ii, n. LAZARET ſpital we wſiołzek kędy zámykaią zápowietrzonych, lub tych co z cudzych kraiow kędy mieyſca ſą zápowietrzone przyieżdżaią.

LE, (*Article Maſculin, qui ne s'exprime point en Latin non plus que le Feminin* LA, *devant les Noms Subſtantifs.*) Ten Tá artykuły męſkich y Biáłogłoſwſkich názwiſk ktore ſię w francuſkim kładą z ſubſtantywami ále w łacińſkim y polſkim ich niekładą iáko. *Męſzczyzna* Biáłogłowa. *Le livre.* Liber. *Kſięga. *La femme.* Femina. *Białogłowa.

(Ce meſme Article ſe met ſouvent auſſi devant les Adjectifs & ne s'exprime point, comme *Les pauvres, les mechans* on ſous-entend le ſubſtantif *hommes.*) Też Artykuł kładą ſię w Francuſkim przed adjektywami czaſem ále nie w Polſkim: przykład, ubodzy, źli

Quand Le eſt Pronom on l'exprime en Latin par *Is, Ea, Id,* ou *Ille, Illa, Illud.* Kiedy ten Artykuł francuſki jeſt Pronomem lub relatywem to ſię w łacińſkim wyraża przez *Is Ea Id ille, Illa Illud.* á wpolſkim przez *On, Go, One, Je.*

Je vous ay promis un livre, vous l'aurez demain. Librum tibi promiſi, cras habebis (*on ſous-entend* illum *fort élegamment.*) Obiecałem ci kśiążkę iutro ią mieć będzieſz. *Si vous eſtes riche, il l'eſt auſſi.* Si dives es; eſt & ipſe dives. *Jeżeli ty bogaty, y on też má ſię dobrze.

LEBUSSE, (*Ville d'Allemagne ſur l'Oder, dans les Eſtats de Brandeburg.*) Lebuſſa, æ, f. LIBUSSA Miáſto Niemieckie nád odrą w Brandeburgii.

LECCE, *ou* LECCI, (*Ville du Royaume de Naples en la terre d'Otrante.*) Aletium, ii, n. LEKCE Miáſto Neapolſkie w Ziemi Otrante.

Qui eſt de Lecce. Aletinus, a, um. Lekceński lekcenczyk z lekcy rodem.

LECK. (*Fleuve Holande ou pluſtôt un bras du Rhin qui paſſe par Wyck, & ſe décharge vers Roterdam dans la Meuſe.*) Lecca, æ, m. Leccus, i, m. Foſſa Corbulonis, *genit.* æ, f. LEK rzeka Holandyi araczey odnoga Renu idąca przez Wik á wpadaiąca w Mozę ku Roterdamie.

Leck, *Fleuve d'Allemagne entre la Suabe & la Baviere.*) Lecus, i, maſc. LEK Rzeka niemiecka między Szwabami, y Bawarvą.

LECHEFRITE, ſubſt. f. (*Vtencile de cuiſine à recevoir la graiſſe qui découle des viandes qu'on rôtit.*) Vaſculum in quo ſtillans adeps ex toſtis carnibus excipitur. Receptaculum ſtillantis adipis ex carnibus ad ignem appoſitis. BRYTFANNA pod pieczenią.

LECHER, *Voyez* LESHER. LIZAC.

LEÇON, (*on prononce* leſſon.) ſubſt. f. (*Ce qu'un maiſtre donne a apprendre par jour à ſes diſciples.*) Diſcendi opera diurnum diſcipulis præſcriptum, i, n. Ediſcenda, orum, n. pl. *Quint.* LEKCYA to co ſię codziennie záda ie do uczenia.

Je ne ſçay pas bien ma leçon. Ediſcenda memoriter non ſatis teneo. Nie umiem dobrze lekcyi.

Je ſçay preſque ma leçon. Ferè memoriâ teneo, quod juſſus ſum ediſcere. Práwie umiem lekcyą.

LEÇON, (*qu'un maiſtre explique à ſes eſcoliers, ou l'explication qu'il en fait.*) Prælectio, onis, fœm. *Quint.* LEKCYA to co náuczyciel czyta y przekłada uczniom.

LEÇON, (*Ce qu'un Profeſſeur dicte chaque fois à ſes diſciples.*) Dictata, orum, n. pl. *Quint.* LEKCYA to co piać ná każdy raz daie náuczyciel. *Eſcrire la leçon ſous un profeſſeur.* Dictata à profeſſore excipere. *Pisać lekcye pod kim.

LEÇON, (*Enſeignement, inſtruction.*) Præceptio, onis, f. Præceptum, i, n. *Cic.* NAUKA náuczanie.

Vous voulez m'apprendre une choſe dont je fais leçon aux autres. Tu id docere me vis, quod alios doceo. Doctiorem te doces. Chceſz mię uczyć tego o czym iá inſzym lekcye daię *Sont-ce la les leçons que vous donnez à la jeuneſſe?* Hæc eſt igitur tua diſciplina? Sic inſtituis adoleſcentes? *Cic.* Talià inſtillas præcepta auribus adoleſcentum? *Teſz to ſą piękne náuki y lekcye ktore daieſz młodym.

LEÇON ſe dit encore (*des corrections & des remontrances des ſuperieurs à leurs inferieurs.* Animadverſio. Caſtigatio. Reprehenſio, onis, f. LEKCYA ſtrofowanie karczenie. *Je luy feray ſa leçon d'une belle maniere.* Hunc aſperè commonebo. Scitè hunc coſtigabo. *Dam iá mu lekcyą náleżycie náuczę iá go, uſłyſzy on odemnie.

LEÇON ſe dit (*d'un ordre précis qu'on donne à quelqu'un d'agir d'une telle maniere.*) comme *Donner ſa leçon à un juge par écrit, luy preſcrire comme il doit juger.* Judici præire, quid de causâ judicare debet. *Cic.* Voce præire judici quid judicare debeat. OPISANIE Inſtrukcya Sędziemu Poſſow iako ſię ma ſprawić iák ſobie poſtępić.

LECTEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui lit.*) Lector, oris, maſc. *Cic.* CZYTACZ ten co czyta, czytelnik.

LECTEUR, (*qui fait l'office de lecteur auprès des grands.*) Anagnoſtes, æ, m. *Cic.* CZYTELNIK u Pánow Człowiek od czytania.

LECTEUR *en Theologie.* Theologus Doctor *ou* Profeſſor, oris, m. LEKTOR Náuczyciel w Theologii, Teolog.

LECTURE, ſubſt. fem. (*L'action de lire.*) Lectio, onis, f. *Cic.* CZYTANIE.

Lecture qui ſe fait tout haut. Recitatio, onis, f. Czytanie głośno.

Faire la lecture de quelque écrit. Aliquod ſcriptum legere. Czytać piſanie iákie. *ſi on le fait haut.* Recitare aliquod ſcriptum. *Cic.* *Czytać głośno.

La lecture des Poëtes. Poëtarum evolutio, onis. f. *Cicer.* Czytanie Poëtow.

Petite lecture. Lectiuncula, æ, f. Máłe krotkie czytanie. *Il employe les matinées à de petites lectures.* Matutina tempora lectiunculis conſumit. *Cic.* *Poranki trawi ná krotkich czytaniach.

Vn homme d'une grande lecture, (*qui a beaucoup lû.*) Homo qui multa legit, & pervolutavit. *Cic.* Człowiek ktory wiele czytał wielkiego czytania

Il aime la lecture. Eſt in illo aviditas legendi. *Cic.* Kocha ſię w czytaniu.

Il a beaucoup de lecture. Multâ lectione exercitus eſt. *Aul-Gel.* Homo multæ eruditionis. *Cic.* Wiele bárdzo czytał.

LEEWARDEN, (*Ville de l'Eſt-Friſe,* ou *Friſe orientale.*) Leovardia, æ, f. Leovardum, i, n. LEWARDEN Miáſto Fryzyi wſchodniey.

LEGAL, m. LEGALE, f. (*Qui aime la juſtice & la fait à tous.*) Æquus, æqua, æqnum. Æquabilis & hoc le. *Cicer. Tacit.* SPRAWIEDLIWY wſzyſtkim ſprawiedliwość czyniący.

LE'GALEMENT, adv. (*D'une maniere légale, ſelon les loix & la raiſon.*) Æquè & juſtè. adv. SPRAWIEDLIWIE według praw y ſłuſznośći.

LE'GALISATION, ſub. t. f. (*Acte autoriſé par un témoignage public.*) Inſtrumentum auctoritate publicâ munitum, i, n. AUTHENTYKOWANIE, podanie do urzędu dlá ſwiadectwa przyznanie urzędowne.

LEGALISER, V. act. (*Rendre un acte authentique par un témoignage public.*) Fidem ſcripto facere auctoritate publicâ. AUTHETYKOWAC Autentycznie wypiſać y wydać z Kśiąg lub podpieczęcią y świadectwem urzędownie podpiſanym

LE'GALITE, ſubſt. f. (*Equité.*) Æquitas, atis, f. *Cicer.* SŁUSZNA przyczyna.

LE'GAT, ſubſt. m. (*Ambaſſadeur que le Pape comme Prince temporel tient dans les Cours des Teſtes Couronnées.*) Pontificius Legatus, i, m. POSEŁ Legat Papieſki u Poſtronnych Dworow.

LE'GATAIRE, adject. m. & f. (*Celuy* ou *celle à qui on fait un legs par teſtament.*) Legatarius, a, um. (*mot du Droit.*)

Heres ex aliquà parte. TEN, tá, komu teſtamentem co od kazano. *Légataire univerſel.* Heres ex aſſe. * Dziedzce.

LE'GATION, ſubſt. f. (*Envoy d'un Pape.*) Legatio, onis, f. LEGACYA Poſelſtwo Papieſkie.

LE'GENDE, (*on prononce* léjande.) ſubſt. fem. (*Inſcription des médailles & des monnoyes.*) Numiſmatis *ou* nummi inſcriptio, onis, f. NAPIS iáki ná medalach lub pieniężiądzach.

LE'GER, m. LE'GE'RE, f. adject. (*Qui n'eſt point peſant.*) Levis & hoc leve, Levior & hoc levius; Leviſſimus, a, um. *Plin.* LETKI LETKA nie ciężki.

Vne monnoye légére. Nummus plus juſto levior. Letki pieniądz moneta nieważny.

LE'GER ſe dit figurément en cette ſignification, pour *Ce qui n'eſt pas conſiderable.* Levis & hoc leve. LETKI (*nieważnie*) niewielkiey godno uwagi. * *Vne douleur légére.* Levis dolor. *Cic.* *Letki bol. * *Vne playe légére.* Vulnus leve. *Ovid.* *Letka máłá ráná. **De légéres eſpérance.* Spes leves. *Hor.* *Małe nádzieie.

LE'GER, (*Agile, diſpos.*) Levis & hoc leve. Agilis & hoc agile, Agilior & hoc agilius; Agillimus, a, um. *Hor.* LETKI prędki ſprawny.

ON DIT en ce ſens, *Soldats armez à la légére* Equites leviter armati. Equitatus levis armaturæ, Velites, itum, m. pl. *Cæſ.* LETKI zołnierz.

UN CHEVAU-LEGER ou *Vn cavalier armé à la légére.* Eques leviter armatus *ou* levis armaturæ. LETKA iázda.

Les chevaux-légers. Equites leviter armati. Equites levis armaturæ. Letka káwalerya.

LE'GER, (*Inconſtant, volage.*) Levis. Mobilis. LETKI płochy nieſtatek. **Vn homme léger.* Levis homo & inconſtans. Homo mobilis. Homo mobili animo. *Cic.* *Nieſtatek. **Des enfans légers & inconſtans.* Sententiâ levi pueri. *Ter.* *Dzieci płoche letkomyślne.

Vn peu leger. Leviculus, a, um. *Cic.* Trochy letkomyślny.

ON DIT, *Croire de léger.* Temerè credere. Præbere ſe credulum. *Cic.* Illicò aliquid credere. *Ter.* ŁATWO wierzyć łada czemu. **Qui croit de léger.* Credulus, a, um. *Cic.* *Łatwo wierzący.

ON DIT, *Faire une choſe à le légére, & comme par maniere d'aquit.* Facere aliquid levi ac molli brachio. *Cicer.* LETKO co y byle zbyć robić.

Eſtre vêtu à la légére en voyageant. Æſtivè veſtiri. Letko być ubrany w drodze. **Qui eſt chargé à la légére en voyageant.* Æſtivè viaticatus, a, um. *Plant.* *Letko ſię w drogę wybrać.

(On mettoit autrefois au bas des épitaphes ce ſouhait. Nie gdyś ná nágrobkach pod nápiſem kładziono te ſłowa.

QUE *la terre luy puiſſe eſtre légére,* pour dire qu'*Il puiſſe repoſer en paix.* Sit ipſi terra levis. Oſſa illius benè quieſcant *Petr.* NIECH mu ziemia nie cięży, niech go letko dzwiga y letko nákrvie, niech ſpoczywa ſpokoynie.

LE'GE'REMENT, adv. (*Avec légéreté.*) LETKO z lekkością. **Marcher légérement.* Levi pede incedere. *Letko chodzić.

LE'GE'REMENT, (*Peu conſiderablement.*) comme *Légérement bleſſé.* Leviter ſaucius, a, um. LETKO niebardzo, letko raniony.

LE'GE'REMENT, (*Par maniere d'acquit.*) Indiligenter. Negligenter. Molli *ou* levi brachio. *Cic.* LETKO byle zbyć.

LE'GE'REMENT, (*Superficiellement, & comme en paſſant.*) Leviter. Strictim. adv. LETKO mimo-iázdem.

Je ne veux toucher que légérement chaque choſe. In animo eſt leviter tranſire, ac tantummodo perſtringere unamquamque rem. *Cicer.* Niechcę tylko letko dotknąć każdey rzeczy

Je paſſe légérement ces choſes, qu'on pourroit beaucoup étendre. Quæ dici poſſunt copioſè, breviter à me ſtrictim que dicuntur. *Cic.* Krotko odbywam te rzeczy ktore by można nieſkończenie rozwodzić.

LE'GE'RETE', ſubſt. fœm. (*Qualité oppoſée à la peſanteur.*) Levitas, atis, fœm. *Plin.* LETKOSC co nie ma ciężaru w ſobie.

LE'GE'RETE', (*Agilité.*) Agilitas, atis, f. *Liv.* LETKOSC chybkość raźność prędkość.

LE'GE'RETE', (*Inconſtance.*) Levitas. Mobilitas, atis, f. Inconſtantia, æ, f. *Cic.* LETKOSC płochość nieſtateczność. **Faire paroiſtre ſa légéreté.* Se levem concinnare. *Plaut.* Se

levem oſtendere. *Cic.* *Pokazać letkość ſwoię. **Je n'attendois pas que vous fiſſiez paroiſtre pour moy tant de légéreté.* Te tam mobili in me eſſe animo non putabam. *Cic.* *Nieſpodziewałem ſię żebyś miał tyle ku mnie letkomyślności pokazać. **Je ay cru qu'on ne m'accuſeroit pas de légéreté, ſi je changeois d'avis en quelque point.* Non putavi famam inconſtantiæ mihi pertimeſcendam, ſi quibuſdam in ſententiis paulùm me immutaſſem. *Cic.* *Rozumiałem że mi zá letkość nie poczytaią ieżeli w iakim punkcie zdanie ſwoie odmienię. **Ce n'eſt pas par légéreté que je prends la plume pour vous eſcrire, mais pour des raiſons ſolides.* Non levitas mihi, ſed certa ratio dedit cauſam ſcribendi. *Phæd.* *Nie letko myślnie biorę pioro ábym piſał do ciebie, ále z wielu racyi gruntownych.

LE'GE'RETE', (*Facilité à croire.*) Credulitas, atis, f. *Cic.* LETKOWIERNOSC prętkość w uwierzeniu.

LE'GION, ſubſt f. (*Eſpece de Regiment* ou *de petit corps de ſoldats dont les armées Romaines eſtoient compoſées.*) Legio, onis, f. *Cic.* PUŁK partya woyſka

(Une Légion eſtoit pour l'ordinaire compoſée de ſix mille hommes commandez par un Lieutenánt. On la diviſoit en dix cohortes de ſix cens hommes chacune, & chaque Cohorte diviſée en ſix Compagnies, dont le Chef s'appelloit Tribun, & celuy de la Compagnie, Centurion.) Pułk u Rzymian miał zwyczaynie ſześć tyſięcy ludzi pod komendą Námieſtnika, dzielono Pułki zwyczaynie ná Roty, álbo Huffce po ſześć ſet ludzi każdy Huffiec, á każda Rota álbo Huffiec miał w ſobie ſześć Kompanii álbo Chorągwi Huffce były pod Komendą Rotmiſtrzow, a Chorągwie pod kommendą Setnikow.

LE'GIONNAIRE, adject. m. & f. (*De la légion.*) Legionarius, a, um. TEGO álbo tego Pułku. **Soldats de la légion.* Legionarii milites. *Cæſ.* *Zołnierz tego pułku pułkowy.

LEGISLATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui fait des loix.*) Legiſlator, oris, maſc. Lator *ou* ſcriptor legis. *Cic.* Legum lator. *Liv.* Lator legum. *Quint.* PRAWODAWCA co Prawo ſtanowi, Zákonodawca.

LE'GISTE, ſubſt. m. (*Docteur ès loix qui les enſeigne & qui les explique.*) Leguleius, ei, m. *Cic.* Legum juriſque peritus, i, maſc. *Hor.* PRAWNY biegły w prawie uczony ktory uczy prawa y one tłumaczy.

LE'GITIMATION, ſubſt. f. (*Action par laquelle on légitime des enfans baſtards.*) Adoptio. Cooptatio, onis, f. (*on peut ajouter*, in ingenuorũ jus & numerũ.) PRAWNE przyznawanie dzieci nieprawego łoża przyznanie uczciwego urodzenia

LE'GITIME, adject. m. & f. (*Qui eſt ſelon les loix divines & humaines.*) Legitimus. Juſtus, a, um *Cic.* PRAWNY ſłuſzny według opiſania praw Boſkich y ludzkich porządny. **Vn mariage légitime.* Legitimæ nuptiæ, arum, fœm. plur. *Małżeńſtwo ważne porządne. **Vne femme légitime.* Uxor legitima. *Mart.* *Zona prawa właſna. **Des enfans légitimes.* Legitimi liberi, orum, maſc. pl. Juſtâ uxore nati. *Cic.* *Dzieci prawego łoża przywrocić do urodzenia uczciwego.

LE'GITIME ſe met comme un ſubſtantif feminin, (*La part qui eſt deuë aux enfans légitimes dans les biens de leurs peres & meres.*) Legitima portio, *genit.* legitimæ portionis, f. CZĘSC prawem przyzwoita dzieciom z dobr oyczyſtych y macierzyſtych.

LE'GITIMEMENT, adv. (*Suivant les loix, ſelon la raiſon & l'équité.*) Juſtè & legitimè, adv. *Cic.* SŁUSZNIE prawnie przyzwoicie.

LE'GITIMER *un enfant baſtard*, V. act. Nothum paternæ hereditatis jure donare. In partem bonorum paternorum adſciſcere *ou* adſcribere ſpurium. PRZYZNAWAC uczciwe urodzenie dzieciom nie prawego łoża.

LEGNANO, (*Ville forte d'Italie dans le Veronnois.*) Leviacum, ii, n. LENANIO Miaſto obronne Włoſkie w Weroneńſkim.

LEGS, (*prononcez* les.) ſubſt. m. (*Ce qu'on legue à quelqu'un par teſtament.*) Legatum, i, n. *Cic.* ODKAZANA rzecz teſtamentem zápiſy (*Legacye.*)

LEGUER, V. act. (*Donner, laiſſer par teſtament quelque choſe à quelqu'un.*) Aliquid alicui teſtamento legare, (o, as, avi, atum.) Teſtamento aliquid alicui relinquere, (linquo, linquis, liqui, lictum.) act. *Cic.* ODKAZAC zápiſać teſtamentem (*Legować*) co komu.

LE'GUME, ſubſt. maſc. (*Mot general qui ſignifie racines, plantes qui ſe cueillent avec la main.*) Legumen, inis, n. Olus, oleris, n. *Cic.* Terrâ nata, orum, neut. pl. *Cic.* LEGUMINY warzywa wſzelkie.

Pendant qu'ils veulent relever les legumes en les aſſaiſonnant. Dum volunt terrâ nata in honorem adducere optimis condimentis. *Cicer.* Chcąc ſmacznieyſze uczynić leguminy przyprawami.

LEICESTER, (*Comté & Ville au milieu de l'Angleterre, près de la riviere de Stoure.*) Liceſtria *ou* Legeceſtria, æ, fœm. LEYCESTER Hrabſtwo y Miaſto we ſrzodku Anglii bliſko rzeki Stury.

LEICTOURE, LAICTOURE, LECTOURE, *ou* LETOURE (*Ville du pays de Lomagne en Gaſcogne ſur le Gers.*) Lactora, Lectora, æ, f. Lactorium. Lectorium, ii, n. Civitas Lactoratium, fœm. LEKTUR Miaſto Lomanii w Gaſkonii nád Zerą rzeką.

LEIDE, *ou* LEIDEN, (*Ville du Comté de Hollande.*) Lugdunum Batavorum, *gen.* Lugduni Batavorum, neut. LEIDA Miaſto Hrabſtwa Holandyi.

LEINSTER, *ou* LENQUESTER, (*Vne des quatre principales parties de l'Irlande Orientale.*) Languinia, æ, f. LINKSTER iedna z czterech części przednich Irlandyi Wſchodniey.

LEIPSICK, (*Fort grande Ville de Miſnie, Province de la haute Saxe ſur le Pleis, avec Univerſité.*) Lipſia, æ, f. LIPSK wielkie bardzo miaſto Miſnii, Prowincyi wyżſzey Saxonii nád Pleiſą z Akademią.

LEMAN, ou *Le lac de Geneve* ou *de Lauſane.* Lacus Lemanus, *genit.* lacûs Lemani, m. *Cæſ.* ODNOGA morſka Geneweyſka, álbo iezioro Geneweyſkie.

LEMNOS, (*Iſle & l'une des Cyclades.*) Lemnos, i, f. *Virg.* WYSPA Lemnos, iedna z Wyſep ktore ſię zdadzą iákoby pływaiące y chełbiące ſię ná morzu.

LEMNIENNE, (*Epithete qu'on donne à la terre ſigillée, qui croiſt dans l'Iſle de Lemnos.*) Terra Lemnia. Lemnia rubrica, æ, f. RUBRYKA ziemia álbo Glina z Wyſpy Lemnos.

LENDE, (*prononcez* lande.) ſubſt. f. (*Ordures qui viennent dans la teſte.*) Lens, dis, fœm. Lendes, ium, fœm. pl. *Plin.* GNIDY w głowie.

(Quoique ce mot doive s'écrire *Lende*, la pluſpart le prononcent *Lente.*) Poſpolicie po Francuſku mowią y piſzą *Lente* gnida.

LENDEMAIN, (*on prononce* landemain.) ſubſt. m. (*Le jour d'après, Le jour ſuivant.*) Dies poſterus, m. *ou* Dies poſtera, fœm. *genit.* diei poſteri *ou* poſteræ. *Cic.* Po-IUTRZE. **Il différa, il remit au lendemain.* In poſterum diem diſtulit. *Odłożył poiutrze álbo do iutra. **Il demeura là le lendemain.* Ibi poſterum diem commoratus eſt. *Cic.* *Zoſtał tam do iutra áż názáiutrz przez dzień iutrzeyſzy, názaiutrzni.

LE LENDEMAIN, (*quand on veut marquer que quelque choſe s'eſt faite le jour qui ſuit un autre immediatement.*) Poſtridie *ſeul ou* Poſtridie huius diei. Poſtero die, abl. *Cic.* NAZAIUTRZ záraz.

Philotime me rendit cette lettre le lendemain qu'il l'eut reçuë. Eam epiſtolam Philotimus, poſtridie quàm acceperat, reddidit. *Cic.* Oddał mi liſt názaiutrz iák go odebrał.

ON DIT, *Vn lendemain de nôces*, (*Feſtin qui ſe fait le lendemain des nôces.*) Repotia, orum, n. pl. *Hor.* POPRAWINY po weſelu ochota názáiutrz

LE'NITIF, ſubſt. m. (*Remede adouciſſant & réſolutif.*) Lenimentum, ti, n. Remedium dolores leniens, n. UŚMIERZAIĄCE lekarſtwo folguiące,

ON DIT au figuré, *Vne grande fortune eſt un doux lénitif à nos malheurs.* Ampla fortuna, miſeriarum eſt dulce lenimen *ou* lenimentum. *Hor.* WIELKIE ſzczęście utrapienia ludzkiego wielka folga.

Ce ſont la les lénitifs des plus grandes afflictions. Hæc ſunt ſolatia, hæc fomenta magnorum dolorum. *Cic.* Te to ſą pociechy naywiększych nieſzczęśliwości.

LENS, (*Ville des Pays-Bas en Artois, ſur la petite riviere de Souchets à cinq lieuës d'Arras.*) Nemetacum. Lendium. Lentium, i, n. Lenenſe Caſtrum, *genit.* Lenenſis Caſtri, neut. LEND Miaſto Niderlándu w Artezyi nád potokiem Sufflet názwanym o pięć mil od Arras.

LENT, (*prononcez* lant.) m. LENTE, f. adject. (*Qui a de la lenteur.*) Lentus. Tardus, a, um. *Cic.* Lentior & hoc lentius, Tardior & hoc tardius. Lentiſſimus, Tardiſſimus, a, um. *Cic.* POWOLNY opieszały liniwy.

Vn peu lent. Lentulus. Tardiuſculus, a, um. *Cic. Ter.* Prayleniwy.

Vn fleuve dont le cours eſt extrémement lent, qui coule lentement. Flumen incredibili lenitate. *Cæſ.* Rzeka bardzo powoli idąca.

PIE'VRE *lente.* Lenta febris. *Cælſ.* GORĄCZKA wolna. **Vn pouls lent, qui bat lentement.* Lentus venarum *ou* arteriarum pulſus, m. *Puls ſłaby nierychły.

ON DIT auſſi *Vn remede lent. Vn poiſon lent*, (*quand l'effet deſon action ne paroiſt qu'après quelque temps.*) Lentum remedium *ou* venenum. LEKARSTWO powolne trucizna powolna nierychło ſwoy ſkutek ſprawuiąca.

LENT ſe dit au figuré, comme *Cét homme eſt lent*, ou *a l'eſprit lent.* Tardum *ou* lentum ingenium. Ingenio cunctatior. *Liv.* CZŁOWIEK powolny gnuśny ciaſtoch gniotek.

Le plus grand défaut de noſtre amy eſt d'eſtre lent en tout ce qu'il fait, & en cela il eſt fort contraire à mon humeur. Id amico vitium maximum eſt, quod nimis tardus eſt, & adversùm animi mei ſententiam. *Plaut.* Náywiększa w tym iego wada że wſzyſtko mu ſię powoli dzieie, á w tym mi ieſt bardzo przeciwny.

Lent par nature & par l'âge. Naturâ & ſenectute cunctator, oris, m. *Tacit.* Z Przyrodzenia y przez ſam wiek powolny nieſkwapliwy.

Si un homme eſt un peu lent, nous ne manquons pas de dire auſſi-tôt qu'il eſt bien peſant & bien chargé de cuiſine. Tardo, pinguis cognomen demus. *Hor.* Jeżeli kto ieſt powolny mowięmy záraz że ſię obiadł y ruſzyć ſię niemoże.

LENTEMENT, (*on prononce* lantemant.) adverb. (*Avec lenteur.*) Lentè Tardè. Lentiùs, Tardiùs. Lentiſſimè, Tardiſſimè. *Cic.* POWOLI pomalusku opieszale leniwo. **Qui parle lentement.* In dicendo lentus. *Cic.* *Powoli mowiący.

ON DIT au figuré, *Vne affaire qui va lentement.* Lentum negotium. *Cic.* SPRAWA powoli idąca iák ná raku.

LENTEUR, (*on prononce* lantenr.) ſubſt. f. (*Défaut d'activité.*) Lentitudo. Tarditudo, inis, f. Tarditas, atis, f. Tarditas & cunctatio, f. *Cic.* OPIESZAŁOSC leniwość gnuſność powolność.

LENTEUR *d'eſprit.* Tarditas ingenii, f. *Cic.* TĘPOSC rozumu niepoiętność.

La lenteur eſt bonne dans le conſeil, & l'activité dans l'execution. In conſiliis tarditas, in agendo celeritas. (*on ſous-entend* juvat *ou* prodeſt.) Trzeba być nieſkwapliwym w radzie, á predkim w wykonaniu,

LENTILLE, (*on prononce* lantille.) ſubſt. f. (*Eſpece de légume.*) Lens, tis, f. *Virg.* Lenticula, æ, f. SOCZEWICA. (M. Menage veut qu'on prononce *Nantille* avec les Pariſiens.) Inſi po paryſku mowią *Nantille* ſoczewica.

LENTILLES ou *Petitites taches de rouſſeur qui viennent au viſage.* Lentigo, inis, fœm. Lenticulæ, arum, fœm. plur. PIEGI po twarzy y po ciele.

LENTISQUE, (*on prononce* Lantiſque.) ſubſt. m. (*Arbriſſeau qui produit le maſtic.*) Lentiſcus, ci, fœm. *Colum.* MASTYKOWE drzewo.

De lentiſque. Lentiſcinus, a, um. *Plin.* Máſtykowy.

Terre où croiſt le lentiſque. Lentiſciferus, a, um. Grunt gdzie Máſtykowe drzewa roſną.

LEON, (*Ancien Royaume des Eſpagnes.*) Legionenſe regnum, *genit.* Legionenſis regni, n. LEON Legion Krolewo dáwne Hiſzpańſkie.

LEON, (*Ville capitale du Royaume de Leon en Eſpagne.*) Legio Germanica, *genit.* Legionis Germanicæ, fœm. LEON, Legion Miáſto głowne Kroleſtwa Legionu.

LE'ON, ou S. PAUL DE LE'ON, (*Ville de Bretagne avec un Eveſché.*) Leona, æ, f. Leonum, i, neut. Civitas Oſismorum LEON Miáſto Bretanii z Biſkupſtwem.

S. LE'ON, (*Ville Epiſcopale d'Italie dans le Duché d'Urbin.*) Leopolis, is, fœm. LION Miáſto Włoſkie w Xięſtwie Urbinateńſkim.

LE'ONIN, m. LE'ONINE, fem. (*Qui vient du lion.*) Leoninus, a, um. LWI, LWIA.

VERS LEONINS, (*Vers Latins dans l'hemiſtiche & la fin vers.*) Verſus Leonini, m. pl. WIERSZE pewne z kadencyą we ſrzodku y ná końcu.

LEOPARD, ſubſt. m. (*Beſte farouche & cruelle.*) Pardus, i, m. (*Pline & Solin diſent* Leonum genus ex pardis generatum.) LAMPARD zwierz dziki okrutny.

LE'PANTE, (*Ville de Grece en Achaïe.*) Neopactus, i, Naupactum, i, n. (*Ceux du Pays l'appellent* Epactos, i, f.) LEPANT Miáſto Greckie w Achaiey.

DE LE'PANTE, Naupacteus, a, um. *Ovid.* Z LEPANTU.

GOLPHE *de Lépante.* Sinus Naupacteus, *genit.* ſinûs Naupactei, m. ODNOGA morſka Lepantu odnoga Grecka.

LE'PRE, ſubſt. f. (*Maladie contagieuſe.*) Lepra, æ, f. & *mieux* Lepræ, arum, f. pl. *Plin.* Fera ſcabies, *genit.* feræ ſcabiei, f. *Celſ.* Mala ſcabies. *Hor.* Elephantiaſis, is, f. (*mot Grec.*) *Plin.* TRĄD záraźliwa choroba.

LE'PREUX, m. LEPREUSE, f. Leproſus, a, um. Lepris affectus, a, um. TRĘDOWATY TRĘDOWATA.

LE'PROSERIE *ou* MALADRERIE, ſubſt. f. (*Hoſpital où on logeoit anciennement les lepreux.*) Leproſorum valetudinarum, ii, n. SZPITAL dlá chorych trędowatych.

LEQUEL, (*Pronom Maſculin.*) Qui, quæ, quod, *genit.* cujus, *dat.* cui. KTORY.

LEQUEL dans l'interrogation, (*Lors qu'on ne parle que de deux ſeulement, on ſe ſervira d'*Uter, Utra, Utrum.) Ktory pytaiąc ſię. **On ne ſçait lequel des deux a dreſſé des embuſches à l'autre.* Uter utri inſidias fecerit, incertum eſt. *Cic.* *Niewiedzieć ktory ktoremu záſadzki uczynił. * *Choiſiſſez lequel des deux vous voudrez.* Utrumlibet elige. *Cic.* *Obierz ktory zedwoch chceſz.

Avec lequel. Quî cum. *Cic.* Cum quo. *Cornel-Nep*, Quocum. *Cic.* Z ktorym.

LERICE', (*Petite ville d'Italie ſur la Coſte de Genes, renommée pour ſes embarquemens.*) Portus Ericis, *genit.* portûs, m. PORT Leryki w ſtronach Genueńſkich ſławny.

LERIDA, (*Ville d'Eſpagne en Catalogne ſur la Segre.*) Ilerda, æ, f. JLERD Miáſto Hiſzpańſkie w Kátalonii nád Segrą.

LERINS, (*Deux Iſles de la mer Mediterranée ſur la Coté de Provence. La plus grande s'appelloit autrefois* Lero; *aujour d'huy* ISLE *de Sainte Marguerite: la plus petite* Planaſia *ou* Larina, ISLE *de Saint Honorat.*) WYSPY LERYNSKIE ná morzu ſrzodziemnym Francuſkie w Prowencyi dwie ſą wielka y mała.

LERNE, (*Mareſt celebre dans la Fable, à cauſe de l'Hydre à ſept teſtes que tua Hercule.*) Lernæ, es, f. Lerna, æ, f. *Plin.* LERNEYSKIE Bágno, ſmocze legowiſko według báiek gdzie Herkules zábił Hudrę o ſiedmiu głowach.

DE LERN. Lernæus, æa, æum. *Ovid.*

LESCAR, (*Ville de Bearn ſur la petite riviere de Gave.*) Laſcura, æ, f. LESKAR Miáſto Bearnu nád rzeczką Gáwą.

LESCHER, (*on prononce* LE'CHER.) V. act. (*Sucer avec la Langue.*) Lingere. Delingere, (go, is, linxi, linctum.) Lambere, (bo, bis, bi, *ſans ſupin.*) LIZAC wylizać ięzykiem co zebrać.

LESCIVE, *ou* LESSIVE, *ou* LEXIVE, ſubſt. (*Cendre qui a bouilli dans l'eau avec quoy on nettoye le linge.*) Lixivia, æ, f. Lixivium, ii, n. *Colum.* ŁUG z popiołu warzony do chuſt. **Faire la leſcive.* Lixiviam facere, *Colum.* *Ług robić.

LESCIVER, V. act. (*Blanchir avec de la leſcive.*) Lixivio lavare. act. azc. PRAC z ługu.

Cenres leſcivées. Cinis lixivius. *Plin.* Popioł z ktorego ług zlano zcedzono.

LE'SINE, ſubſt. f. (*Eſpargne ſordide & outrée.*) Nimia *ou* ſordida parcitas, *genit* nimiæ *ou* ſordidæ parcitatis, fœm. SKĘPSTWO ſknerſtwo zmindactwo.

LE'SINER, V. n. (*Eſpargne ſordidement.*) Circumcidere impenſas, *ou* aliquid ex impenſis. act. *Phæd.* SKĄPIEC.

LESE, *ou* LEZE, *qui ſe joint avec* MaJESTE', *Vn crime de leze-Majeſté*, (*à l'égard de Dieu & du Souverain.*) Majeſtatis imminutæ crimen, inis, n. *Suet. ou ſimplement* Majeſtatis crimen. Læſæ Majeſtatis crimen. Perduellio, onis, f. *Cic.* *Voyez* LEZE'. KRYMINAŁ głowny przeciwko Maieſtatowi lub Rzeczypoſpolitey y Stanom iey.

Eſtre accuſé du crime de leze-Majeſté. Majeſtatis accuſari (*on ſous-entend* crimine.) *Cic.* Być obwinionym o kryminały głowne przeciw Majeſtatowi. **Qui eſt accuſé du crime de leze-Majeſtate.* Majeſtatis reus. *Cicer.* Poſtulatus majeſtatis. *Tacit.* *Winien álbo obwiniony przeciwko Maieſtatowi zbrodzień.

LESION, ſubſt. f. (*Bleſſure, offenſe.*) Sautiatio, onis, f. Offenſa, æ, f. Vulnus, eris, n. *Voyez* LEZION. OBRAZENIE rażenie zranienie.

LESSE, ſubſt. f. (*Longue corde qui ſert à conduire des chiens de chaſſe.*) Lorum, i, n. *Sen. Trag.* Habenæ, arum, f plur *Cic.* SMYCZ ná pſy. **Tenir un limier en leſſe.* Umbrum canem loro tenere. *Sen. Targ.* *Trzymać mięſzańca kądla ná ſmyczy.

LESSINES, (*Ville des Pays-Bas dans le Hainant ſur le Denter.*

Denter.) Leſſina, æ, fœm. LESSYN Miaſto Niderlandu nád Dendrą.

LESSIVE, *Voyez* LESCIVE *cy-deſſus.* ŁUG warzony z popiołem.

LEST, ſubſt. maſc. (*C'eſt une quantité de ſable* ou *de greve miſe à fonds de cale, pour faire entrer un vaiſſeau dans l'eau.*) Saburra, æ, fœm. *Liv.* ŁADUNEK ſzkutny okrętowy piaſek gruby zwer.

Vn vaiſſeau leſté. Navis ſaburrata, *genit.* navis ſaburratæ, fœm. (*mot de marine*) Okręt ſztuka ładowna piaſkiem.

LESTE, adject. m. & fœm. (*Qui eſt en bon équipage, qui eſt brave & tout a fait propre.*) Lectus, a, um. Concinnus & elegans. Venuſtus, a, um. *Cic.* PORZĄDNY ſprawny ochoczy darſki.

Vn femme bien leſte, bien propre, bien accommodée. Lectiſſima mulier. *Cicer.* Benè lauta *ou* terſa mulier. Ornatu ficta mulier. *Plaut.* Białogłowa gładka ſtroyna ładna.

Son train eſt fort leſte, pour dire, *ſes domeſtiques.* Familia ſpecioſior *ou* lautior. *Sen.* Pacholſtwo czeladź dwor piękny ſudánno czyſto paradno.

LESTE, (*Diſtos.*) Expeditus. Promtus *ou* Promptus, a, um. *Cic.* SPRAWNY ſpoſobny rączy ochotny prędki. **Il mena avec luy cent ſoldats des plus leſtes.* Secum milites expeditiores centum duxit. *Wziął z ſobą ſto ludzi co náyſprawnieyſzych y prędkich.

LESTEMENT, adv. (*Proprement*) Concinnè. Elegant-ter. Venuſtè. adv. *Cic.* SPRAWNIE darſko pięknie.

LETHARGIE, ſubſt. f. (*Maladie aſſoupiſſante, qui procéde d'une intempérie de cerveau*) Marcor & inexpugnabilis dormiendi neceſſitas, (*genit.* marcoris, m. & neceſſitatis, f.) *Celſ.* Lethargus, i, m. Lethargia, æ, fœm. *Plin.* Veternus, ni, maſc. LETARG ſzpiączka uſtawiczna choroba pochodząca z złego pomiarkowania mozgu.

Qui eſt tombé en léthargie. Gravi *ou* grandi lethargo preſſus *ou* oppreſſus, a, um. *Quint. Hor.* Wpadł w letarg.

ON DIT figurément, *Il eſt dans une eſpece de léthargie d'eſprit & de corps.* Torpet animo & corpore. *Hor.* JAKBY letargiem opanowany ták co do umyſłu iáko y co do zmyſłow **Vne laſche pareſſe m'a jetté dans une léthargie profonde.* Mollis inertia diffudit oblivionem imis ſenſibus. *Hor.* *Gnuśne eniſtwo mię w letarg właśnie wprawiło.

LETHARGIQUE, adject. m. & f. (*Qui concerne la léthargie.*) Lethargicus, a, um. Veternoſus, a, um. *Plin.* LETARGOWY, Letargowa niemoc

LETINES, (*Palais près de Binch en Hainaut, du Dioceſe de Cambray.*) Leſtinæ *ou* Letinæ, arum, f. pl. LETIN Pałac w Diecezyi Kambrezyiſkiey

LETON *ou* LAITON, ſubſt. m. (*Sorte de cuivre jaune.*) Orichalcum, ci, n. *Cic.* MOSIĄDZ.

Fait de léton. Factum ex orichalco. Moſiądzowy z moſiądzu

LETTRE, ſubſt f. (*Figure, caractere, trait de plume, dont l'aſſemblage fait connoiſtre les penſées de l'ame.*) Littera, æ, f. *Cic.* LITERA litery piſane piorem z ktorych ſą złożone ſylaby y ſłowa ktoremi wyrażamy myśli naſze.

Grande lettre, ou *Lettre majuſcule* Grandis *ou* grandior *ou* maxima littera. Litery większe wielkie litery. *(*Le contraire eſt* Minutæ litteræ.) *Cicer. De petites lettres, Des lettres menuës.* Litterulæ minutæ. *Cicer.* *Przeciwnie ieſt, Litery mnieyſze małe litery drobne.

Lettre uſée, & qu'on a peine à lire. Littera fugiens *ou* exoleſcens. Littera quæ vetuſtate cedit. Litery wyrobione wyta-te zátarte przytarte ktore ztrudnością przeczytać. **Lettres bien formées.* Litteræ compoſitiſſimæ. *Cic.* *Litery piękne wyraźne.

LES LETTRES *de l'Alphabet.* Prima litterarum elementa, n. pl. *Quint.* LITERY obiecadła.

Les eſpines qu'il y a à apprendre les lettres. Moleſtiæ elementorum, f. pl. *Quint.* Trudności w uczeniu ſię obiecadła y czytania.

Appeller ou *épeler les lettres.* Appellare litteras. Sylabizować ſkładać litery.

Il nous fit de grandes lettres ſur le front. Implevit frontes ingentibus litteris. *Petr.* Wielkie nam litery ná czele porobił.

LETTRE, (*L'écriture, la façon particuliere d'écrire de chacun.*) Manus, ûs, f. Character, eris, m. *Cic.* RĘKA Piſmo. **Je connois ſa lettre, ſon écriture* ou *ſa main.* Novi manum ejus. *Cic.* *Znam rękę iego piſmo iego. **Voſtre lettre approche fort de la ſienne, eſt aſſez ſemblable à la ſienne.* Manus tua accedit propè ad illius manum. *Cic.* *Ręka twoia bardzo podobna do iego ręki.

LETTRE, (*Epiſtre qu'on écrit à ſes amis.*) Litteræ, arum, fœm. plur. Epiſtola, æ, f. *Cic.* LITERA liſt piſanie przyiacielſkie.

Vne petite lettre, un billet. Litterulæ, arum, f. pl. *Cic.* Epiſtolium, ii, n. *Catul.* Liſtek liſteczek kartka. **J'ay écrit ce petit mot de lettre.* Hoc litterularum exaravi. *Cic.* *Napiſałem te kilka liter te kilka ſłow tę kartkę.

Il m'a écrit une ſeule lettre. Unas litteras, *ou* unam epiſtolam, ad me ſcripſit. *Cicer.* Jeden tylko ſzczegulnie liſt do mnie piſał. **J'ay receu deux de vos lettres, l'une datée du cinquiéme d'Avril; & l'autre qui me ſembloit plus fraiſche, n'avoit point de datte, eſtoit ſans datte.* Redditæ ſunt mihi a te epiſtolæ duæ, earum in alterâ dies erat aſcripta Nonarum Aprilium; in alterâ, quæ mihi recentior videbatur, dies non erat. *Cic.* *Odebrałem dwa liſty twoie ieden piątego Kwietnia piſany, á drugi bez dnia, bez wyrażenia daty ále zdawał mi ſię poźnieyſzy. **Vos lettres où tout l'art de la Rhetorique eſt, & dont le langage eſt très pur, ſont pleines du ſel & de l'urbanité Romaine, & de marques de tendreſſe & d'affection. Epiſtolæ tuæ, quæ ſunt omnes Rhetorum, purè loquuntur, cum humanitatis ſale ſparſæ, tùm inſignes amoris noris. *Liſty twoie pełne ludzkości y pięknie bardzo piſane z wſzelkim oświadczeniem affektu y uprzeymości. **Il prit des lettres de ſes amis pour les premiers & les plus qualifiez de la Cour, afin d'avoir un accès plus facile.* Is ab amicis tulit ad primores ordines & purpuratos litteras, ut aditus haberet faciliores. *Vitr.* *Pobrał liſty od przyiacioł do pierwſzych y przednieyſzych oſob u dworu dla łatwieyſzego przyſtępu

LETTRES *de conſolation.* Conſolatoriæ litteræ. LIST ciężący w nieſzczęściu y żalu. **De recommandation.* Commendatitiæ litteræ. *Cicer.* *Liſt zálecaiący do łaſki. **Des lettres pleines de feu & vives.* Ardentes litteræ. *Liſt żywy y gorący. **Des lettres piquantes.* Aculeatæ litteræ. *Liſt uſzczypliwy. **Des lettres injurieuſes.* Contumelioſæ *ou* atroces litteræ. *Cic.* *Liſt urażliwy. **Lettres d'amour.* Amatoriæ litteræ. Amatoriè ſcripta epiſtola. *Cic.* *Liſt miłoſny záloſny.

LETTRE *de change.* Nummaria teſſera, æ, f. *Suet.* Collybut, bi, m. *Cic.* LIST wexlowy ná zámianę pieniędzy wexel. **Je ſejourneray quelques jours à Rome pour me faire payer d'une lettre de change.* Perpaucos dies ero Romæ, dum pecunia accipitur, quæ mihi ex publicâ permutatione debetur. *Cic.* *Zabawię kilka dni w Rzymie czekaiąc ná wexel.

LETTRE *de cachet.* Diploma, atis, n. *Cic.* UNIWERSAŁ liſt Krolewſki edykt pod pieczęcią reſkrypt.

ON DIT en Chancellerie, *Lettres Royaux.* Regium diploma *ou* edictum, neut. PRZYWILEIE Krolewſkie álbo uniwerſały. **Lettre d'évocation.* Diploma cauſarum tranſlativum. *Liſt ſprawe iáką do ſiebie odwołuiący. **Lettre de remiſſion.* Diploma veniale. *Liſt uwalniaiący przywracaiący &c. **Lettre de maiſtriſe.* Litteræ magiſterii in aliquâ arte. *Patent ná Doktorſtwo.

Cacheter, décacheter, Ouvrir une lettre, cherchez par CACHETER, *&c.* Zápieczętować odpieczętować liſt.

LETTRES, *ou* LES BELLES LETTRES, (*Les lettres humaines.*) Humanitas, atis, f. Humanitas politior, f. Humanitatis ſtudia, orum, n. pl. Studium doctrinæ atque humanitatis. Artes quæ ad humanitatem pertinent. Litteræ, arum, f. pl. Studium litterarum, n. Artes liberales, *genit.* artium liberalium, f. pl. *Cic.* NAUKI wyzwolone piękne ćwiczenia dla poloru umyſłu ludzkiego.

UN HOMME *de lettres, Qui a des lettres.* Vir litteratus. Humanitate politus. *Cic.* CZŁOWIEK uczony náukami ſię bawiący. *(*Le contraire eſt* Vir illiteratus; Vir nullus litteris. *Cic.* *Vn homme qui n'a point de lettres.*) *Człowiek proſty żadney náuki niemaiący.

Les lettres ſont un tréſor, & un métier, qui ne meurt jamais, & ſi voſtre couſin n'eût rien appris, il ſeroit mort de faim. Litteræ theſaurus eſt, & artificium quod nunquam moritur; & si nihil didiciſſet tuus cognatus, famem à labris non abegiſſet, *ou* fame periiſſet. *Petr.* Náuki ſą ſkarbem y konſztem nigdy nieuſtaiącym, y krewny twoy gdyby ſię był nie uczył dawno by umarł od głodu.

Qui ſe plaiſt aux belles lettres, qui les aime. Qui humanitatis ſtudia colit. Qui cum muſis delectatur. Kochaiący ſię w náukach. *(*On dit au contraire* Averſus à Muſis; Alienus à litteris,

litteris, *Ennemi des lettres.*) *Cic.* *Nielubiący náuk przeciwny náukom wſtręt od nich maiący.

Vn homme qui aime les gens de lettres. Mæcenatianus, a, um. *Petr.* Alter Mæcenas, (*par alluſion à ce fameux Mécénas du temps d'Auguſte, qui favoriſoit les gens de lettres.*) Litteratorum ſtudioſus. Kochaiący ſię w uczonych ludziach ſławny był zá czaſow Auguſta *Mecenas* ludzi uczonych Dobrodziey.

ON DIT, *Prendre les choſes à la lettre, & n'entrer point dans le ſens.* Res ad verbum, non ad ſenſum accipere. *Cicer.* BRAĆ rzecy po proſtu po wierzchownie co do ſłow nie co do ſenſu.

Prendre les choſes au pied de la lettre ou *a la rigueur.* Omnia in contumeliam accipere *ou* rapere. Omnia perperàm interpretari. *Cic.* Brać rzeczy poproſtu ſurowo.

LETTRE', m. LETTRE'E, f, (*Qui a des lettres.*) Litteratus, a, um. Litteris imbutus, a, um. *Cic.* UCZONY, UCZONA, Literat.

LETTRINE, ſubſt. f. terme d'Imprimeur. (*Lettre.*) Littera, æ, f. LITERA Drukarſka odlewana.

LEVAIN, ſubſt. maſc. (*Acide* ou *chaleur interne qui fait lever & formenter les corps.*) Fermentum, i, n. *Plin.* Kwas żádány rzeczom áby ſię ruſzyły y roſły.

Pain fait avec du levain. Fermentatus pains. *Celſ.* Chleb kwaſzony. *(*On dit au contraire* Panis ſine fermento? Panis non fermentatus. *Celſ. Du pain ſans levain.*) *Chleb niekwaſzony Praśnik.

LEVAIN ſe dit au figuré & en morale (*de l'inclination au mal, qui vient de la nature corrompuë, & qui reſte dans les baptiſez après leur Bapteſme.*) Fomes peccati, *genit.* fomitis peccati, m. Incentivum peccati, n. (*ce mot eſt de Pline le Jeune.*) PODNIETA przyrodzona do złego żágiew pożądliwości złey, skłonność w ludziach pozoſtała po grzechu pierworodnym y po chrzcie S. do złego

ON LE DIT auſſi (*des paſſions, & ſur-tout de la haine.*) *Ils ont beau paroiſtre amis, il leur reſte toûjours du levain dans le cœur.* Amici videntur, aliquid fermenti gerunt in pectore. Choć ſię pokazuią przyiaciołmi przecięſz w ſercu iákąś záwſze niechęć maią do ſiebie.

Cét argent fut à proprement parler le levin de toutes les ribeſſes que j'amaſſay depuis. Hoc fuit peculii mei fermentum. *Petr.* Te pieniądze były początkiem dalſzych wſzyſtkich zbiorow moich.

LE LE VANT, L'ORIENT, ſubſt. m. Oriens, entis, m. (*On ſous-entend* ſol.) WSCHOD Słońca.

Du coſté du levant. Ab oriente. Ab ortu. *Cic.* Od wſchodu

LES LEVANS, (*Les peuples du Levant*, ou *qui ſont au levant du ſoleil.*) Populi orientis, m. pl. *Cic.* (*On dit mieux les* ORIENTAUX.) WSCHODOWE kraie, ludzie národy.

LEUCATE, (*Forteresſe de Languedoc.*) Leucata, æ, f. LEWKATA Forteca Okcytanii.

LEVE'E, ſubſt. f. (*Chauſſée élevée pour retenir les eaux.*) Moles, lis, f. *Cic.* Agger, eris, m. *Virg.* Moles oppoſita fluctibus GROBLA Táma do wody.

LEVE'E *de deniers.* Pecuniarum exactio, onis, f. *Cic.* Argentaria coactio, *genit.* argentariæ coactionis, f. *Suet.* WYBIERANIE podatkow Pobor.

LEVE'E *de ſoldats, de troupes.* Milites conſcripti, *genit.* militum conſcriptorum, m. pl. Militum delectus, ûs, m. *Cæſ.* ZBIERANIE żołnierzy woyſk ſpiſywanie Popis.

Faire des levées de ſoldats. Legere *ou* colligere milites. *Cic.* Habere militum delectum. *Cæſ.* Spiſywać żołnierzy.

LEVE'E *d'un ſiege de devant une ville.* Ab obſidione diſceſſio, onis, f. *ou* diſceſſus, ûs, m. ODSTĄPIENIE od oblężenia.

ON DIT proverbialement *Levée de bouclier*, (*Entrepriſe inutile.*) Incœptum, ſpecie præclarum, ſed irrito conatu, *ou* ſed vanum & inutile. PORWANIE ſię bez ſkutku.

Faire une levée de bouclier. Magnum & præclarum aliquod opus aggredi, ſed irrito conatu. PORWAC ſię (*Przyſłowie Polſkie*) Porwać ſię iák lew uſtać iák mucha bez ſkutku.

LEVE', *ou* LE LEVER, ſubſt. m. (*L'heure qu'on ſe leve du lit.*) Tempus quo ſurgimus è lecto, *genit.* temporis, neut. WSTAWANIE zrana godzina ná wſtawaniu.

Se trouver au levé du Prince. Adeſſe ſurgenti è lecto Principi. Bywać u Krola ná wſtawaniu.

Lorſque le lever eſt fait, je me mets à l'eſtude. Ubi ſalutatio matutina defluxit, litteris me involvo. *Cic.* Wſtawſzy záraz záſiadam do nánk.

LE LEVER *du Soleil.* Solis ortus *ou* exortus, ûs, m. *Cic.* WSCHOD ſłońca.

LEVER *en haut*, V. act. (*Hauſſer.*) Tollere, (tollo, is, ſuſtuli, ſublatum.) Extollere, (tollo, is, extuli, elatum.) Levare. Levare in ſublime. Altè extollere. *Cic.* Attollere. PODNOSIC do gory.

Il leva la main ſur luy & le frappa au viſage. Intendit illi manus & os verberavit. *Cic.* Podnioſł rękę ná niego, y w gębę uderzył.

LEVER *la teſte.* Caput efferre. *Phæd.* Erigere caput. *Luer.* Extollere caput. *Cic.* (*pour le ſens propre & figuré.*) *ou* Supercilium altius tollere. *Petr.* PODNOSIC głowę ták w właſnym rozumieniu iáko też y wniewłaſnym.

Se lever de terre. Attollere ſe à terrâ. *Plin.* Humo ſe tollere. *Ovid.* Podnieść ſię z ziemi od ziemi.

LEVER ſe dit auſſi (*à l'égard de la ſituation des perſonnes & des choſes, quand elles ſe dreſſent & ſe tiennent debout, après avoir eſté à genoux, ou aſſiſes.*) Snrgere. Aſſurgere. Conſurgere, (go, gis, ſurrexi, ſurrectum.) n. Se erigere, (erigo, gis, erexi, erectum.) act. *Cic.* PODNIESC ſię podnoſić ſię wſtawać co do oſob y rzeczy ktore powſtaią y ſtoiąc ſię trzymaią w przod klęczawſzy ſiedziawſzy, álbo leżawſzy.

Se lever de ſon ſiege. De ſellâ, *ou* ſellâ ſurgere. *Cic. Saluſt.* Wſtać z mieyſca z krzeſła ſwego. **De ſon lit.* Surgere è lecto. *Cic.* *Z łoſzka. **De table.* De menſâ ſurgere. *Cic.* *Od ſtołu.

Se lever par honneur, (*lorſque quelqu'un ſurvient.*) Alicui venienti aſſurgere in veneratione alicujus. *Plin. Jun.* Powſtać dlá czci y uſzanowania wſtać przedkim.

LEVER ſignifie auſſi *Oſter, emporter.* Tollere. Auferre. ZDIĄĆ zebrać. **Lever le premier ſervice.* Primam menſam auferre *ou* removere. *Plaut-Virg.* *Zdiąć pierſze dánie ze ſtołu zebrać. **Il commanda de lever la table.* Menſam tolli jubet. *Cic.* *Kázáł zbierać ze ſtołu.

Lever le premier appareil d'une playe. Primum vulneri medicamentum tollere. Zdiąć pierwſzy plaſter z rany dlá odmiany. **L'écorce des arbres.* Decorticare arbores. *Zbierać zdeymować korę z drzewa.

LEVER veut dire encore *Coupper, détacher, lever une aiſle de chapon.* Caponis alam abſcindere. ODKROIC ſkrzydło od kápłona.

LEVER *un habit chez un marchaad*, ou *lever du drap pour faire un habit.* Pannum inveſtem à mercatore emere. Quærere pannum, veſtis conficiendæ causâ. WZIĄĆ ſukna ná ſuknią u kupca wziąć ná ſuknie u kupca.

LEVER ſignifie de plus, *Oſter, effacer.* Tollere. Delere. (deleo, es, evi, etum.) Detrahere, (ho, his, xi, ctum.) Eradere, (do, is, ſi, ſum.) WYSKROBAC wymazać wygluzować.

Lever une écriture de deſſus un papier. Scripturam è chartâ tollere *ou* eradere *ou* auferre. Wymazać, wygluzować, wyſkrobać, zmazać, zetrzeć, piſanie iákie.

LEVER, veut dire, *Récueillir, emporter les fruits d'un héritage.* Colligere, (ligo, is, legi, lectum.) Percipere, (cipio, is, cepi, ceptum.) act. acc. *Cic.* WYBIERAC zbierać odbierać dziedzictwo. **Lever la diſme.* Colligere decimas. *Wybierać dziesięcinę wytykać.

LEVER, neut. pour dire *S'enfler.* ROBIC ruſzać ſię ná kadzi ná dzieży. **La paſte leve.* Farina fermento ſubacta intumeſcit. *Ciaſto ſię ruſza.

Faire lever la paſte. Fermentare farinam. *Colum.* Zádawać ciaſtu áby roſło. **Se lever, (parlant de la paſte.*) Fermenteſcere. neut. *Plin.* *Ciaſto rośnie ná dzieży.

ON DIT en guerre, *Lever le ſiege, le blocus d'une place.* Urbis obſidionem ſolvere Urbem obſidione ſolvere. *Cicer.* Obſidione urbis abſiſtere. *Liv.* Obſidium ſolvere. *Tacit.* ODSTĄPIC od oblężenia. **Faire lever le ſiege de devant une place.* Eximere urbem obſidione. *Plin.* Urbem obſidione liberare. *Cicer.* *Odſtąpić od oblężenia. **Lever le camp, Lever le piquet, décamper.* Vaſa colligere. *Cæſ.* Movere caſtra. *Virg.* Diſcedere ex loco. *Ruſzyć z obozem, oboz zwinąć.

ON DIT auſſi *Lever la garde, la ſentinelle.* Deducere vigiliam. Tradere vigiliam alteri militi. WARTĘ odmieniać luzować. **On a levé les gardes.* Solutæ ſunt vigiliæ. Abitum eſt à vigiliis. De vigiliis deducti ſunt milites. *Od-

mieniono wartę. *Lever l'eſtendart. Attollere ſignum. Plaut. *Podnieść chorągiew.

LEVER *des troupes, une armée,* (*La mettre ſur pied, enroler des ſoldats.*) Milites legere *ou* colligere *ou* conſcribere. Habere *ou* inſtituere militum delectum. *Cic. Cæſ.* ZACIĄGI czynić, woysko, ludzi ſpiſywać werbować.

ON DIT ſur mer, *Lever, l'ancre,* pour dire *Partir d'un port.* Solvere anchoras. *Cic.* Vellere anchoram. *Liv.* Præcidere anchoras. KOTWICĘ rwſzyć odwinąć od lądu.

EN Géometrie on dit, *Lever le plan d'une ville,* pour dire, *En tracer la repréſentation.* Ichnographiam urbis delineare. RYSUNEK miaſta uczynić, położenie miaſta iákiego odryſować.

EN TERMES de chaſſe, on dit *Faire lever le gibier, Le faire partir.* E latibulis feras excitare. *Phæd.* Excitare & agitare feras. *Cicer.* RUSZYC zwierza z gęſtwy, z kniei, z mieyſca.

EN Aſtronomie, on dit que *Le ſoleil ſe leve,* (*quand il paroiſt ſur noſtre horizon.*) Sol oritur *ou* ſurgit. *Cic.* SŁONCE wſtaie wſchodzi. **Se lever,* (*parlant des vents.*) Surgere. Conſurgere. Inſurgere.n. *Virg. Hor.* Naſci depon. *Cic.* *Wiatry powſtaią.

EN Agriculture, on dit *Lever des guerets,* (*quand on donne le premier labour aux terres, qui ont eſté quelque temps à ſe repoſer.*) Vertere agrum *ou* glebas. *Plin. Lucr.* ODWRACAC rolą pokładać ugor podorywać. **On dit* en ſignification neutre, *Les blets levent,* (*quand ils commencent à ſortir de terre.*) Segetes ſurgunt. *Colum.* *Zboże wſchodzi kiedy ſię zaczyna pokazywać z ziemi.

EN TERMES de pratique, on dit *Lever un corps mort, Vn enfant expoſé.* Tollere cadaver, puerum expoſititium. *Terent.* TRUPA podnieść do pochowania, podrzutka wziąć. **Lever une ſentence* ou *quelque autre acte de juſtice,* pour dire *S'en faire délivrer une groſſe* ou *une expedition.* Aliquam ſententiam ſibi exſcribendam curare. Aliquod judicium exſcribendum curare. *Dekreta pápiery z kſiąg wyimować urzędownie wypiſywać.

LEVER *la main,* (*quand on fait ſerment pour aſſurer la verité d'une choſe*) Manum ad ſacramentum attollere, *ou* tollere. PODNIESC palce do gory dla przyſięgi.

La Cour s'eſt levée devant l'heur. Senatus concilium dimiſit ante horam, *La Cour a levé le ſiege devant le temps de l'audience.* Seſſyą ſolwowano wcześnie.

LEVER *une charge vacante,* (*quand on l'achete & qu'on s'en fait pourvoir.*) Vacuum aliquod munus capeſſere *ou* capere. KUPIC urząd wakuiący.

ON DIT, *Lever un ménage,* pour dire *Se pourvoir de tout ce qui eſt neceſſaire pour tenir ménage.* Supellectilem inſtituere. Domum inſtruere. *Plaut.* W GOSPODARSKIE ſtatki y potrzeby ſię ſporządzać. **Lever boutique.* Officinam *ou* tabernam inſtituere. *Cic.* *Kram ſklep záłożyć. **Lever un marché* Mercatum inſtituere. *Cic.* *Targ záłożyć.

LEVER ſe dit en choſes ſpirituelles, *Oſter, chaſſer.* ODDALIC wyiąć. **Lever de l'eſprit un ſoupçon, un ſcrupule, le luy oſter, l'en guérir.* Suſpicionem *ou* ſcrupulum alicui tollere. *Liv. Plin. ou* evellere. *Plin-Jun.* *Wyiąć z głowy ſkrupuł iáki rozumienie porozumienie podeyrzenie iákie. **Lever quelque difficulté.* Exorbere difficultatem aliquam. *Cicer. ou* infringere *ou* perrumpere *Plin.* *Uprzątnąć trudność iáką. **Lever une difficulté.* Tollere difficultatem. *Cic.* *Uprzątnąć trudność.

ON DIT qu'*Vn homme n'oſe lever les yeux de honte, de confuſion.* Præ pudore oculos attollere non audet. Erubeſcit tollere oculos. NIESMIE oczu podnieść od wſtydu.

ON DIT, *Oſer lever les yeux ſur une dame de qualité, la regarder avec convoitiſe.* Adjicere oculos in feminam primariam. *Plaut.* SMIEC wſzetecznym weyrzeniem oczy ná zacną iáką matronę podnieść.

ON DIT dans l'Egliſe, *Lever un enfant ſur les fonts de Bapteſme,* pour dire, *Le tenir, en eſtre le parein.* Tollere *ou* ſuſcipere puerum ex fonte baptiſmatis. TRZYMAC do chrztu dziecię

LEVER ſe dit proverbialemt & populairement, *Il marche la teſte levée, Il ne craint rien, Il ne craint aucun reproche.* Gelsá cervice eminet. *Phæd.* Celſus & erectus inter homines amambulat, nihil probri reformidans. Capite aperto ambulat. *Petr.* NIEDBA o nic nieboi ſię niczego.

LEVER *la creſte* ou *les cornes contre quelqu'un.* Oculos

tollere contra aliquem. *Lucr.* Cornua tollere in aliquem *Hor.* Obvertere alicui cornua. *Plaut.* Se in aliquem erigere. Inſurgere altiùs. *Quint.* NAIEZYC ſią ná kogo, zęby mu pokazać pazurkow dobyć hardzieć shukać ſię.

Se lever en pieds, S'emporter de colere. Excandeſcere. *Petr.* Irá efferri. *Cic.* Gniewem ſię uwodzić.

LEVER *le maſque,* (*Découvrir ſon reſſentiment, ſa colere, ſa haine qu'on avoit cachez contre quelqu'un.*) Proderе iram, odium in aliquem. *Quint. ou* detegere *ou* retegere. *Plaut. Horat.* Profiteri *ou* proferre odium in aliquem. ZDIĄC maſzkarkę wydać ſię z czym ná wierzch náiaw náprzykład złość niechęć ktorą kto miał do kogo y onę pokrywał.

Il a enfin levé le maſque, Il ne diſſimule plus. Evolutus eſt tandem integumentis diſſimulationis. Diſſimulatos mores indicavit, (*par imitation de Terence.*) Náoſtatek wydał ſię.

Il a levé le maſque, Il n'a plus de honte, Il eſt devenu effronté. Pudorem poſuit. Expudoratæ, frontis factus eſt. *Mart. Petr.* Wſtyd czoło ſtracił pſu oczy przedał.

ON DIT qu'*Vn homme a levé le lievre,* qu'*Il a donné le branle à une affaire.* Rem incœptavit *ou* commovit. Przyłowie Francuſkie ruſzył záiąca to ieſt on był pierwſzym początkiem do czego.

Il a levé le lievre, Il a donné quelque avis, dont les autres ont tiré le profit. Aliis leporem excitavit. *Petr.* Rem oſtendit quæ aliis multùm lucri, nihil ſibi, (*on ſous-entend facit.*) Toż przyſłowie ruſzył záiąca znaczy tego ktory drugim czego nágali, á ſam żadnego zsąd nie ma pożytku.

LEVER *le menton à quelqu'un, L'aider en ſes affaires.* Mentum alicui tollere. *Petr.* Illi ſubvenire & opitulari. *Cic.* DOPOMOC komu do czego w czym.

ON DIT (*d'une fille qui s'eſt laiſſée abuſer, & qui eſt groſſe.*) que *Son tablier leve.* Uterus virgini tumet. *Suet.* Vitiati ventris tumeſcunt pondera. *Ovid.* MOWIĄ o oſobie ktora ſię dała zwieść ná złe, Fartuch ſię icy podnoſi.

ON DIT, *Prendre un homme au pied levé, luy faire faire quelque choſe ſur le champ, ſans luy donner le temps de ſe reconnoiſtre.* In ipſo articulo aliquem occupare. NAGLE ná kogo napaść nie dać mu ſię rozmyślić záżyć go zkopyta nie ſpodzianie.

LEVEURE, (*rononcez* LEVûRE.) ſubſt. f. (*Ce qu'on leve de deſſus une fleche de lard.*) Lardi præſegmen, inis, n. PAS ſłoniny karwaſz.

LEVEURE *de biere,* (*qu'on met dans le pain & dans la patiſſerie.*) Cerviſiæ ſpuma, æ, f. *Fæx.* DROZDZE ktore zádaią piwu y ciaſtu.

LEVEURE, (*Levain.*) *Voyez* LEVAIN. KWAS drożdże

LEVIER, ſubſt m. (*Baſton qui ſert à lever des fardeaux.*) Vectis, is, m. *Cic.* DRĄG do dzwigania lewar wozowy.

LEVIS, ou PONT LEVIS, ſubſt. m. (*Pont qui ſe leve & s'abaiſſe.*) Pons arrectarius, *genit.* pontis arrectarii, m. Pons qui ductariis catenis artollitur ac deprimitur. ZWOD moſt co ſię ſpuſzcza y podnoſi.

LEVITE, ſubſt. m. (*Sacrificateur Hebreu.*) Levita, æ, m. LEWITA.

(Ce nom leur a eſté donnè, parce qu'ils eſtoient de la Tribu de Levi.) Lewitowie Duchowni Starozákonni ták názwani iż byli wybierani z pokolenia Lewi.

LEVITIQUE, ſubſt. m. (*Le troiſiéme des cinq Livres de Moyſe*) Leviticus, i, m. LEWITYCKI Kſięgi Lewityckie trzecie kſięgi Piſma Swiętego z piąciu Moyżeſzowych ſtarego Teſtamentu.

(Ce Livre eſt ainſi appellé, parce qu'il traite principalement des Cérémonies des Sacrificateurs ou Levites.) Ták názwana Kſięga że oſobliwie piſze o obrządkach y powinności Duchownych Lewitow Starozákonnych.

LEUR, pronom poſſeſſif ſe rend pour l'ordinaire en Latin par le Genitif Plurier des pronoms, *Is, Ea, Id. Hic, Hæc, Hoc* ou par *Ille, Illa, Illud.* ICH onych.

Leur orgueil eſt inſupportable. Illorum intolerabilis eſt ſuperbia. Ich wynioſłość hardość zuchwałość ieſt nieznośna.

Mais quand *Leur* ſe rapporte au Nominatif qui précede le Mot defini, ou à l'Accuſatif qui va devant un Infinitif, on le ſert alors de *Suus, Sua, Suum.* Kiedy *Leur* w Francuſkim kładzie ſię przed Nominatywem lub Akuzátywem to ſię w Polſkim nie wyraża przez *Ich,* (*álbo*) *onych,* ále przez *ſiwoy, ſwoia, ſwoie.* náprzykład.

Pluſieurs aiment leurs propres défauts, parce qu'ils ne les connoiſſent pas. Sua multi amant vitia, quia non ſatis norunt. Wielu ſię kocha w ſwoich niedoſkonałościach bo ich nie znaią do ſiebie.

(*Leur

(*Leur* prend en François une *s* à la fin, quand il eſt ſuivi d'un Nom du Plurier auquel il ſe raporte; mais quand il eſt ſuivi d'un Nom du Singulier, il ne prend point d'*s*, non plus que quand il eſt ſuivi d'un Verbe, ſans Nom auquel il ſe raporte: comme *Leur ſageſſe, Leurs talens, Je leur ay donné.*) To ſłowo *Leur* w Francuſkim piſze ſię *Leurs* z literą *s.* ná końcu kiedy ſię kładzie przed imieniem większey liczby á piſze ſię zaś *Leur* bez *s.* ná końcu kiedy ieſt z imięniem mnieyſzey liczby, y ile razy kładzie ſię *z werbami* náprzykład. *Ich Mądrość rozum ich, Ich doſkonałość ich przymioty, dałem im.*

LEVRAUT, ſubſt. maſc. (*Jeune lievre.*) Lepuſculus, i, m. *Cic.* Junior lepus, *genit.* junioris leporis, m. ZAIĄCZEK młody.

LEVRE, ſubſt. f. (*Le bord de l'ouverture de la boucha.*) Labrum, bri, n. *Cic.* Labium, ii, n. *Ter.* WARGA.

Petite levre. Labellum, i, n. *Cic.* Warga małęka.

La levre de deſſus. Labrum ſuperius. *Cæſ.* Warga zwierzchnia. **La levre de deſſous.* Labrum inferius. *Warga ſpodnia.

Qui a de groſſes levres. Bucculentus. Buccoſus, a, um. *Plaut. Hor.* Labroſus, a, um. *Lucr.* Labeo, conis, m. *Plin.* Wargaty.

ON DIT figurément qu'*Vn homme a le cœur ſur ſes levres,* pour dire qu'*Il eſt franc & qu'il parle ſans déguiſement.* Apertum pectus gerit *ou* habet. *Cic.* Apertus eſt ſimplex homo. *Cic.* SZCZERY rzetelny prawdziwy nieobłudny.

Il a la mort ſur les levres ou *entre les dents,* pour dire *Il eſt prés de ſa fin.* Jam jam agit *ou* efflat animam. Eſt cadaverosâ facie. *Ter Plaut.* Kona iuż prawie iuż mu duſza ná wargach ná ramieniu.

Je l'avois tout à l'heure ſur le bord des levres ou *ſur le bout de la langue.* In labiis primoribus verſabatur modò. *Ter.* Hærebat mihi in ſummis labiis, ſed devoravi, & excidit mihi. *Plaut.* Miałem go dopiero ná końcu ięzyka.

ON DIT, *Il rit du bout des levres* ou *d'un rire forcé.* Ridet riſu Sardonio. SMIEIE ſię wpoł z płaczem śmieie ſię niechęąc.

LEVRETTE, ſubſt. f. (*Chienne de chaſſe.*) Vertagus feming, *genit.* vertagi feminæ. CHARCICA Charciczka.

LEVRIER, ſubſt. m. (*Chien de chaſſe.*) Vertagus, gi, maſc. *Mart.* CHART.

LEVRON, ſubſt. m. (*Jeune levrier.*) Junior vertagus, m. SZCZENIĘ charcię młode.

LEURRE, ſubſt. m. (terme de Fauconnerie.) Accipitris illicium, cii, neut. WAB neta ná ptaka.

(C'eſt un morceau de cuir rouge garni de bec, d'ongles & d'aiſles, pendu à une leſſe, dont on ſe ſert pour reclamer l'oiſeau.) Jeſt to na berle záwieſzona ná ſznureku ſkorka czerwona z kapturkiem pyſkiem ſzponami ſkrzydłami ktorey záżywaią wabiąc ptaka názad y wołaiąc.

LEURRE ſe dit figurément (*des appas trompeurs qui nous attirent.*) Illicium, ii, n. Illicebræ, arum, f. pl. *Cic.* POWABY ponęty zdradliwe ktore nás pociągaią.

LEURRER, V. act. (*Duire un oiſeau au leurre,* ou *y appeller l'oiſeau, qui de ſon gré ne revient pas ſur le poing, ſans y eſtre convié par le leurre qu'on jette en l'air.*) Accipitrem illicio aſſuefacere. act. WABIC wołać ptaka ná rękę rzucaiąc mu wabia ná powietrze do gory wprawiać ptaka u berła.

LEURRER ſe dit figurément, pour *Tromper par de belles apparences.* Aliquem allicere *ou* illicere, (io, is, allexi, allectum.) In fraudem *ou* in malum allicere. Fucum alicui facere. *Cic.* ZWODZIC chytrze pięknemi ſłowami złudzić.

LEZARD, ſubſt. maſc. (*Sorte de petit Animal verd & à quatre pieds.*) Lacertus, ti, m. *Hor.* JASZCZURKA gadzina zielona o czterech nogach.

LEZARDE, ſubſt. f. (*La femelle d'un lézard.*) Lacerta, æ, f. *Ovid.* JASZCZURKA Samica.

LE'ZE *qui ne ſe dit qu'en cette phraſe,* CRIME *de leze Majeſté divine & humaine envers Dieu, & envers ſon Prince.* Majeſtatis crimen, inis, n. Læſæ *ou* imminutæ majeſtatis crimen. *Suet.* Perduellio, onis, f. *Cic.* OBRAZONEGO Majeſtatu Bożego y ludzkiego kryminał zbrodnia głowna.

Eſtre accuſé du crime de leze Majeſté. Majeſtatis accuſari *ou* poſtulari, (*on ſous-entend* crimine.) Być obwiniony o kryminał głowny.

LE'ZE, m. LE'ZE'E, f. (*Qui eſt bleſſé en quelque choſe.*) Læſus. Incommodo affectus, a, um. OBRAZONY, OBRAZONA, urażony.

LE'ZE'R, V. act. (*Porter dommage & préjudice à quel-*

qu'un.) Lædere aliquem. Damnum alicui dare. *Ter.* Damno alicui eſſe. *Plin.* Detrimentum alicui inferre. *Cic.* OBRAZIC urazić uſzkodzić ukrzywdzić. **Je ſuis leze en cela.* In hoc damnum patior. *Cic.* In hoc detrimentum accipio. *Cæſ.* *Ukrzywdzony w tym ieſtem, krzywdę w tym mam.

LE'ZION, ſubſt. f. (*Perte, dommage.*) Damnum. Detrimentum, i, neut. *Cicer.* Læſio, onis, fœm. OBRAZA krzywda ſzkoda.

LIAISON, ſubſt. fem. (*Connexion, union des corps joints enſemble.*) Connexio. Conjugatio. Colligatio, onis, f. *Vitr. Cic.* Nexus. Connexus, ûs, m. *Ovid.* Vinctura, æ, f. *Plin.* ZWIĄZEK społeczność wiązanie złączenie ſpoienie.

Laiſon d'une muraille. Suffrenatio, onis, f. *Plin.* Ankrowanie ściany.

LIAISON ſe dit figurément, comme *La liaiſon des mots.* Verborum conjugatio *ou* conjuctio. *Cic. Quint. ou* commiſſura, æ, f, *ou* junctura, æ, f. *Quint.* ZŁĄCZENIE ſkładanie ſkładność ſłow.

Liaiſon d'un diſcours. Orationis contextus & continuatio. *Quint.* SKŁADNOSC mowy.

Son diſcours eſt ſans liaiſon, n'a aucune liaiſon. Diſſoluta eſt illius oratio. Sermo illius non cohæret. *Cic.* Mowa iego cale nieſkładna żadney ſkładności w ſobie niema niewiąże ſię iedno dodrugiego.

LIAISON, (*Amitié étroite & engagement qui eſt entre les perſonnes.*) Conjunctio & familiaritas. *Cic.* PRZYIAZN porozumienie ściſła przyiaźń między iákiemi oſobami.

Il y a une grande liaiſon entre eux, ils ont des liaiſons entre eux. Maxima inter illos intercedit amicitiæ conjunctio. *Cic.* Máią ściſłą przyiaźń między ſobą.

Il prit ſecretement des liaiſons avec les premiers de la ville. Cum principibus civitatis, quàm occultiſſimè conſiliorum ſocietatem iniit. Po kryomu ſciſłe przyiaźni zábrał z przednieyſzemi w mieście.

LIARD, ſubſt. m. (*Petite monnoye qui vaut trois doniers.*) Teruncius, ii, m. *Cic.* Francici aſſis quadrans, antis, m. Pieniążek trzecia część groſza francuſkiego.

LIASSE, ſubſt. f. (*Pluſieurs papiers liez enſemble d'une corde.*) Faciculus, li, m. PLIK, pęk, papierow związanych do kupy

LIBATION, ſubſt. fem. (*Sorte de ſacrifice en uſage parmi les Payens, qu'on faiſoit aux Dieux, en épanchant du vin & autre liqueur en leur honneur à la fin du repas.*) Libatio, onis, f. *Cic.* Libamen, inis, nout. Libamentum, i, n. *Stat.* WYLANIE ofiara Pogańſka rzeczy mokrych.

LIBELLE, ſubſt. m. (*Sorte d'écrit contenant des injures & des reproches.*) Libellus famoſus, i, m. Famoſum epigramma, *genit* famoſi epigrammatis, neut. *Suet.* PASZKWIL.

LIBELLER *un exploit,* V. act. (*Expliquer une demande qu'on fait en juſtice.*) Inſcribere *ou* apponere rationes petitionis alicui libello. Citare aliquem vadimonio libellato. In jus vocare, ſimulque judicium per viatorem dictare. WYPISAC ſumaryuſze do ſprawy.

LIBE'RAL, m. LIBE'RALE, fem. adject. (*Qui donne avec jugement & raiſon, qui n'eſt ni prodigue ni avare.*) Liberalis & hoc liberale, adject. Beneficus. Bencficus, a, um. Donare largus *ou* munificus. Liberalior & hoc liberalius, Benignior & hoc benignius, Donare largior & hoc largius, Munificentior & hoc munificentius. Liberaliſſimus, Benigniſſimus, Largiſſimus, Munificentiſſimus, a, um. SZCZODROBLIWY SZCZODROBLIWA.

Il eſt liberal en paroles, mais ſans effet. Beneficus eſt oratione, ad rem autẽ auxilium emortuum. Linguâ factioſus, iners operâ. *Plaut.* Szczodry w ſłowa bez ſkutku. **Vn naturel libéral.* Prolixa & benefica natura. *Cic.* *Szczodrego humoru.

Il eſt naturellement fort libéral du bien d'autruy, & fort menager du ſien. Naturâ ſemper ad largiendum ex alieno, ſui reſtrictior. *Cic.* Szczodry bardzo z cudzego, ſkąpy ze ſwego. **Qui n'eſt point libéral.* Immunificus, a, um. *Plaut.* *Skąpy nie ſzczodry.

LIBE'RAL ARBITRE, ou *Le libre arbitre.* Liberum arbitrium, ii, n. Libera voluntas, *genit.* liberæ voluntatis, fœm. WOLONA wola wolność przyrodzona w człowieku.

LES ARTS LIBE'RAUX, *les beaux Arts,* (*comme la peinture* &c.) Artes liberales & ingenuo homine dignæ. Ingenuæ diſciplinæ. Artium ingenuarum, f. plur. NAUKI kunſzty wyzwolone.

Qui enſeigne les arts libéraux. Liberalium artium magiſter. Doctor,oris,m. Náuczyciel nauk wyzwolonych.

LIBE'RALEMENT, adv. (*Avec libéralité.*) Liberaliter. Benigné ac liberaliter. Munificè & largè. Prolixè. Liberaliùs, Largiùs, Benigniùs, Munificentiùs. Prolixiùs; & Liberaliſſimè, Largiſſimè, Munificentiſſimè &c. *Cicer.* SZCZODRZE szczodrobliwie hoynie obficie.

LIBE'RALITE', ſubſt.f. (*Vertu morale entre la prodigalité & l'avarice*) Liberalitas. Benignitas. Largitas, atis,f. Beneficentia. Munificencia,æ,f. *Cic. Ter.* SZCZODROBLIWOSC cnota obyczayna ſrzodek trzymaiąca między rozrutnością y ſkępſtwem.

Il a uſé de libéralité envers luy. Benignè illi fecit. *Cic.* Szczodrobliwości ku niemu záżył hoynie mu ſię ſtawił. **Il a fait de grandes libéralitez.* Prolixè *ou* effusè, largéque donavit *Wiele ſzczodrobliwości oświadczył bardzo ſię hoynie pokazał.

Vous avez toujours reſſenti les effets de ma libéralité. Nunquam ſenſiſti benignitatem meam in te claudier *pour* claudi. *Ter.* Záwſze doznał ſkutkow ſzczodrobliwości moiey.

LIBE'RATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui délivre quelqu'un d'eſclavage, de priſon* &c.) Liberator, oris, maſc. *Cic.* ZBAWCA wybawca z niewoli z więzienia z nieſzczęścia.

LIBE'RATRICE, ſubſt f. (*Celle qui délivre.*) Quæ liberat. WYBAWICIELKA ta co wybawia zbawczyna.

SE LIBE'RER, V. act. (*Se délivrer de quelqu'un* ou *d'une choſe.*) Se ab aliquo *ou* à re aliquâ expedire,(dio,is,ivi,itum.) act. UWOLNIC ſię zbyć ſię pozbawić ſię czego álbo kogo.

Se libérer de ſes dettes en payant. Expedire nomina ſua. *Cic.* Æs alienum diſſolvere. Exire ære alieno. Liberare ſe ære alieno. *Cic.* Uwalniać ſię z długow upłácaiąc.

LIBERTE', ſubſt. f. (*Eſtat naturel de l'homme dans lequel il exerce tous les mouvemens de ſa volonté.*) Libertas, atis, fœm. WOLNOSC ſwobodney woli ludzkiey.

(Elle eſt beaucoup affoiblie dans l'homme depuis le peché, principalement pour faire le bien.) Bárdzo ieſt oſſabiona w człowieku wolna wola zwłaſzcza co do dobrego po grzechu.

LIBERTE', (*Pouvoir d'agir* ou *de ne pas agir.*) Libertas, atis, f. Libera poteſtas agendi ut velis. *Hor.* WOLNOSC czynić álbo nie czynić iák ſię podoba. **La liberté eſt morte.* Expiravit libertas. *Plin-Jun.* *Wolność ſkonała zginęła. **Je ne voudrois pas regner* ou *acheter un Royaume aux dépens de ma liberté.* Regnare nolo, ut non ſim liber mihi. *Phæd.* *Niechciałbym utracić wolności ſwoiey zá cańe kroleſtwo.

La crainte a oſté au ſenat la liberté de bien juger. Liberũ ſenatûs judicium propter metum non fuit. *Cic.* Boiaźń odięła Senatowi beſpieczeńſtwo wolnego ſądzenia.

LIBERTE', *Pouvoir de faire une choſe.*) Poteſtas. Facultas, atis,f. Copia,æ,f *Cic.* WOLNOSC moc pozwolenie czynienia czego.

Donnez moy la liberté de jouër devant vous cette comédie ſans eſtre interrompu. Date poteſtatem mihi, ſtatariam agere ut liceat per ſilentium. *Ter.* Pozwol mi przed ſobą tę komedyą odprawić nieprzerywaiąc. **Nous avons la liberté de ſortir du logis.* Copia eſt ut pedem efferamus ex ædibus. *Plaut.* *Mamy pozwolenie wyniść z domu.

LIBERTE', (*Licence qu'on ſe donne de faire les choſes.*) Libertas, atis, f. Licentia, æ, f. *Cic.* POZWOLENIE ktore kto ſobie ſam daie śmiałość beſpieczeńſtwo poważenie ſię. **Les Poëtes ſe donnent trop de liberté dans leurs poëſies.* Poetæ verborum licentiâ ſunt liberiores. *Cicer.* * Poetowie ſobie wiele wolności pozwalaią w wierſzu. **Il s'eſt donné quelque liberté, mais il a pris ſoin de ne rien faire qui pût bleſſer ſa réputation.* Vixit liberiùs, ſed cavit maximè,ne aliquid ſibi eſſet infamiæ. *Ter.* *Pozwolił ſobie trochę, ále záwſze przeſtrzegał áby nic niebyło z ochydą dla niego.

LIBERTE', (*oppoſé à la ſervitude, à la captivité.*) Libertas. *Cic.* WONNOSC przeciwna niewoli. **Donner la liberté à un eſclave, le mettre en liberté, le faire libre.* Concedere *ou* dare ſervo libertatem. Servum manu mittere. *Cicer.* Manu emittere. *Liv.* E ſervo facere aliquem liberum. *Ter.* Ad pileum *ou* ad libertatem vocare. Eximere in libertatem. *Liv.* *Darować wolnością niewolnika wypuścić go ná wolność.

Donner la liberté à un gladiateur, l'exemter de plus combattre. Rude donare gladiatorem. *Hor.* Darować wolnością wyſłużonego w Igrzyſku ſzermierſkim, uwalniaiąc go od dalſzych utarczek y poiedynkow igrzyſkowych. **Il a a liberté.* Rudem meruit. *Mart.* *Darowany wolnością.

(On luy donnoit une baguette mal polie, en le mettant en liberté.) Dawano mu kii proſty ná znak uwolnienia od ſtawania więcey ná igrzyſkowym placu poiedynkow.

Donner la liberté à un priſonnier, Le mettre en liberté, l'élargir des priſons. Carcere aliquem liberare. De carcere emittere. E cuſtodià educere. *(ſi c'eſt par force, on dira* Aliquem eripere ex cuſtodiâ. *Cic.* Wyzwolić więźnia z więzienia wziąć odbić. go wypuścić, álbo gwałtem z więzienia wziąć odbić.

Se mettre en liberté. Se in libertatem vindicare. *Cic.* Ná wolność ſię wybić.

LIBERTE ſe dit (*d'un ſimple compliment qu'on fait à une perſonne ſuperieure à qui on dit quelque choſe de fort & de trop libre.*) comme *J'ay pris la liberté de vous écrire, de vous aller voir, de vous avertir* &c.Sumſi hoc mihi ut ad te ſcriberem ut te inviſerem, monerem *&c.* BESPIECZENSTWO, śmiałość, poważenie ſię expreſſya czci y poſzanowania mowiąc lub piſząc do oſob zácnych y wyżſzych nád ſiebie, naprzykład: Poważam ſię piſać, náwiedzieć, przeſtrzedz, dać znać. **J'ay pris la liberté de vous écrire ces choſes un peu franchement.* Hæc ad te liberiùs ſcripſi. * Poważyłem ſię nápiſać ci to poufale.

LIBERTEZ, (*Certainez privautez qu'on prend avec le ſexe.*) Licentior agendi ratio, *genit.* licentioris agendi rationis, f. BESPIECZENSTWO ktore kto ſobie pozwala względem białychgłow nieſkromnie y nádto ſobie z niemi poczynaiąc przeciw uczciwości.

LIBERTEZ *de l'Egliſe Gallicane,* (*qui ne ſont autres choſe que le droit commun & canonique fondé ſur les Canons des Conciles œcumeniques, qu'on ſuit en France à la rigueur & dans toute ſa pureté.*) Eccleſiæ Gallicanæ libertates & immunitates, atum,f. plur. WOLNOSC Przywileie Kościoła Francuſkiego z dawnych praw y uſtaw kościelnych ktoremi ſię támeczne we Francyi Duchowieńſtwo rządzi.

LIBERTIN, ſubſt, m. (*Licencieux, trop libre.*) Homo juſtò licentior *ou* liberior. ROSPUSTNY Swywolny.

LIBERTIN, (*Débauché, parlant des mœurs.*) Homo diſſolutus ac profligatus. Homo nequam. Diſcinctus nepos, maſc. *Cic.* ROSPUSTNYCH obyczaiow.

LIBERTIN en matiere de Réligion, (*Qui ſe raille de la Religion & de ſes myſteres.*) Parcus religionis cultor, *genit.* parci cultoris, maſc. Irriſor *ou* contemtor religionis, m. Qui Religionem jocum riſumque facit. *Petr.* Liber Religionis animus. *Liv.* BEZBOZNY wiarę ſobie wżart obracaiący.

LIBERTINE, ſubſt.f. Mulier juſto licentior. Mulier vitæ & morum licentior. ROSPUSTNICA.

LIBERTINAGE,ſubſt.m.(*Trop grande liberté,* ou *licence.*) Licentia,æ,f. Immoderata *ou* effrena libertas ac licentia. *Cic.* Profligata vita,æ,f. ROSPUSTA.

LIBITINE, (*Divinité adorée à Rome, qui y avoit un temple où l'on fourniſſoit les choſes neceſſaires aux funerailles des morts.*) Libitina, æ,f. *Hor.* LIBITYNA Bogini Pogan w ktorey Kościele brano rzeczy potrzebne ná pogrzeby.

De là eſt venu le reproche que fait Phedre à un homme fort avare, qui retranchoit dans ſon teſtament la Depenſe des funerailles, pour ne point faire gagner la déeſſe Libitine. Z tąd przymowka u Fedra ná iednego wielkiego ſknerę ktory Teſtamentem zákazał áby ná pogrzeb iego żádnego kosztu nieczyniono áby ſię po nim żádna puścizna Libytynie niedoſtała.

LIBITINAIRE, ſubſt. m. (*Celuy qui avoit ſoin de fournir les choſes néceſſaires aux funerailles, comme aujourd'huy nos Crieurs.*)Libitinarius,ii,m.*Vlp.*GRUBARZ ſługa do pochowania ciał należący iáko to do oporządzenia Trupa złożenia y ſpuſzczenia wdoł ſą mieyſcami Płaczki wywodnice &c.kopacz

LIBRAIRE, ſubſt. ma c. (*Qui vend des livres,*) Librarius, ii, m. *Sen.* Bibliopóla, æ, m. *Quint.* KSIĘZNIK, księgarz co księgi przedaie oprawuie Jutroligator.

Vne LIBRAIRE, (*Femme de Libraire.*) Bibliopólæ uxor, oris, fœm. KSIĘZNICZKA, księżnika żona Introligatorka.

BOUTIQUE *de Libraire.* Libraire taberna, æ, f. *Cicer.* KRAMIK ſklepik księżnika.

LIBRAIRIE, ſubſt. f. (*Profeſſion de Libraire.*) Res libraria, *genit.* rei librariæ, f. Librorum commercium, cii, n. Negotium librarium, ii, n. KSIĘZNICTWO Introligatorſtwo.

LIBRATION, ſubſt. f. (*L'action de mettre en équilibre.*) Libratio, onis, f. *Vitr.* WAZENIE branie ná wagę.

LIBRE, adject. m. & f. (*Qui fait ce qu'il veut.*) Liber,

libera, liberum. Qui ſuæ ſpontis eſt. *Celſ.* WOLNY wolna.

Libre, ou *de condition libre.* Ingenuus, ua, um.*Cic.* Wolnego urodzenia ſtanu.

LIBRE, (*Qui n'eſt point eſclave de qui que ce ſoit, ni même de ſes paſſions.*) Liber. Qui nulli ſervit. WOLNY co do ſtanu y ſumnienia. ** Il n'y a que le ſage & celuy qui commande à ſes paſſions qu'on puiſſe dire libre.* Sapiens, & ſibi imperioſus, ſolus liber. *Hor.* * Sam tylko rozumny człowiek paſſyami ſwoiemi władnący wolnym ſię názywać może.

Je te feray libre dans peu de jours. Liberum tibi faciam caput cis paucos dies. *Plaut.* Faciam ut è ſervo ſis liber mihi. *Ter.* Wolnością cię daruię zá kilka dni. **Avoir l'eſprit libre.* Animo liquido ſolutoque *ou* defecato eſſe. *Plaut. Cic.* *Mieć głowę wolną.

Eſtre libre, N'avoir point d'affaires. Vacare à negotiis. *Phæd.* Negotiis vacuum eſſe.*Cic.* Niebyć zábáwnym.

LIBRE, (*Permis.*) Liber, libera, leberum. Quod licet *ou* licitum eſt. *Plaut.* WOLNY pozwolony.

ON DIT, *Le commerce eſt libre avec la Hollande.* Cum Batavis commercium liberum eſt WOLNE społkowanie,znoszenie ſię handel wolny ieſt z Holendrami. **Les chemins ſont libres de voleurs.* Libera ſunt itinera à prædonibus. *Wolne ſą drogiod rozboynikow. **La mer eſt libre.* Non eſt infeſtum mare piratis. *Wolne beſpieczeńſtwo ná morzu

ON DIT encore qu'*Vn homme eſt libre dans ſes paroles* ou *libre en paroles.* Verbis ſolutior. Dictis procacior. WOLNY beſpieczny w mowie w ięzyku. **Il n'a jamais dit de ſa vie une parole trop libre.* Dictum petulans nullum in vitâ protulit. *Cic.* *Słowa nigdy beſpieczneyſzego nieſkromnego nie wymowił wżyciu ſwoim.

Se rendre trop libre & trop familier avec les grands. Cum ſummis juſtò liberiùs & familiariùs agere. Bardzo ſobie beſpiecznie z Panami poczynać.

LIBREMENT, adv. (*Avec liberté, ſans contrainte.*) Liberè. Liberiùs. Liberrimè. adv. *Cic.* WOLNO beſpiecznie poufale.

Trop librement, Avec trop de liberté. Licentiùs. Juſtò liberiùs. adv. Bardzo nad to poufale śmiało beſpiecznie.

LICE, ſubſt.f. (*Carriere où l'on court dans quelque réjouiſſance publique.*) Curriculum, li, n. *Hor.* ZAWOD mieyſce plac gonitwy.

LICE *où l'on court à cheval.* Hippodromus,i,maſc. *Plaut.* PLAC gonitwy záwod do biegania ná koniech.

LICE *où l'court à pied.* Stadium, ii,n. *Cic.* ZAWOD pieſzo bieżących do mety ſię ubiegaiących.

ON DIT, *Des tapiſſeries de haute-lice.* Supremi licii aulæum,æi,n. SZPALEROWE obicia.

LICENCE, (*on prononce* liſſance.) ſubſt. f. (*Permiſſion.*) Poteſtas, atis, f. Venia, æ, f. Licentia,æ,f. *Cic.* POZWOLENIE pozwoleńſtwo.

LICENCE, (*Trop grande liberté.*) Licentia, æ, f. Libertas Immoderatas Effuſa *ou* liberior licentia. *Liv.* BESPIECZENSTWOśmiałość zbyteczna roſpuſta ſwywola. **La licence perd tous les hommes.* Deteriores omnes ſumus licentiâ. *Ter.* *Swywola wſzyſtkich ludzi gubi. **Il réprima la licence qui s'eſtendoit trop.* Vaganti licentiæ frena injecit. *Hor.* *Poſkromił ſwywolą ſzerzącą ſię. **Donner trop de licence à quelqu'un.* Nimium alicui indulgere *ou* permittere *ou* concedere. *Terent. Liv.* *Pozwalać komu ſiłę nád to. **Arreſter la trop grande licence des mœurs.* Diſſolutos mores compeſcere. *Phæd.* *Roſpuſtne obyczaie poſkromić pohamować.

LICENCE, (*dans les Vniverſitez.*) Licentiæ curſus, ûs,m. ou curriculum,i,n. LICENCYAT w Akademiach.

LICENCIE', (*prononcez* liſſancié.) ſubſt. m. (*Qui a fait ſa licence,* ou *qui a des licences*) Qui licentiæ gradum adeptus eſt. (*mots d'uſage.*) LICENCYAT toż ſamo.

LICENCIEMENT, (*on prononce* liſſanſimant.) ſubſt. m. (*Lors qu'on congédie les troupes.*) Militum miſſio, onis, fœm. ZWINIENIE woyſka odprawienie woyſka żołnierzy.

LICENCIER, (*on prononce* liſſanſier.) V. act. (*Donner le dégré de licence.*) Licentiæ gradum alicui concedere. act. LICENCYATEM w Akademii uczynić Promotem zrobić.

LICENCIER *des troupes,* (*les renvoyer, les congédier.*) Milites dimittere. Milite. miſſos facere. *Cic.* ODPRAWIC woyſko żołnierza.

SE LICENCIER, (*Prendre trop de liberté.*) Licentiùs agere; licentiori vitæ ſe dare. Diſſolutè vivere. POZWOLIC ſobie. **Il s'eſt licencié dans toutes ſortes de deſordres.* Diſſolutiori vitæ, *ou* omni intemperantiæ, ſe addixit. *Cic.* *Pozwolił ſobie puścić ſię ná wſzelki nierząd roſpuſtę.

LICENCIEUSEMENT, adv. (*on prononce* liſſancieuſemant.) *D'une maniere trop libre.*) Licenter. Licentiùs. Diſſolutè. Diſſolutiùs. adv. *Cic.* BESPIECZNIE odważnie śmiało názbyt roſpuſtnie.

LICENCIEUX,m. LICENCIEUSE,f. (*on prononce* liſſancieux.) *Trop libre dans les mœurs*) Diſſolutus, a, um. (*au Comparatif* Diſſolutior & hoc diſſolutius, *& au Superlatif* Diſſolutiſſimus,a,um.)*Cic.* Licentioſus,a,um. *Tacit.* ROSPUSTNY, Roſpuſtna.

Vneu vie licencieuſe. Vita licentior. *Val. Max.* Zycie roſpuſtne.

LICHFIELD, (*Ville d'Angleterre dans le Comté de Safford.*)Lichfeldia,æ,f. LISZFIELD Miaſto Angielſkie.

LICITE, adj. m. & f. (*Permis.*) Licitus,a, um. *Cic.* POZWOLONY, godziwy.

LICITEMENT, adv. (*D'une maniere licite & permiſe.*) Licitò. *Solin.* Salvis legibus. GODZIWIE. **On peut faire cela licitement.* Illud fieri licet *ou* licitum eſt. * Wolno to czynić.

LICORNE, ſubſt. f. (*Animal qui a une longue corne au milieu du front.*) Monoceros, otis,f. *Solin.* JEDNOROZIEC

LICOU, *ou* LICOL, ſubſt. m. (*Avec quoy on attache les chevaux.*) Capiſtrum, tri,n. *Virg.* UZDZIENICA ná konie.

Mettre un licou. Capiſtrare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Uzdzienicę włożyć.

LICTEUR, ſubſt.m.(*Huiſſie qui portoit une hache environnée de faiſceaux de verges devans les Conſuls Romains.*) Lictor, oris,m. *Cic.* SIEPACZ oprawca ſługa urzędowy Ceklarz co z berdyſzem w pręty y rozgi obwinionym chodził przed Konſulem to ieſt náywyżſzym Radnym Reymſkim.

LIE, ſubſt. f. (*Ce qui ſe trouve de plus épais au fond d'un vaſe, après qu'on en tiré la liqueur.*) Fex (*mieux que* fæx,) *genit.* fecis, f. Craſſamen, inis, n. Craſſamentum, i,n. *Colum.* FUZ Drożdze lagier to co ſię ná ſpodzie uſiada w ſtatku ściągnąwſzy likwor.

Lie d'huile. Amurca,æ,f. *Virg.* Fuz z oliwy oleiu &c.

Du vin ſous tiré, qu'on a oſté de deſſus ſa lie. Vinum defecatum, *ou* à ſecibus eliquatum. Vinum purgatum *ou* expurgatum,i,n. *Colum.* Wino ściągnione z lagru.

Vin où il y a bien de la lie. Feculentum vinum. *Plin.* Wino wiele lagru maiące.

LIE ſe dit figurément, pour *La populace.* MOTŁOCH pospolſtwo zgraia rzeſza tłum proſtactwo. **La lie du peuple.* Fex civitatis. Infima fex populi. Plebeia fex. Quiſquiliæ urbis, arum. *Cicer.* *Naypodleyſzy gmin śmiecie kanalia, hultayſtwo.

LIE',m. LIE'E,f Part.adj. (*Attaché.*) Ligatus. Vinctus, a, um. *Voyez* LIER. ZWIĄZANY, Związana, przywiązany.

LIEGE, ſubſt. m. (*Arbre fort poreux & fort leger.*) Suber, eris. neut. *Plin.* KOREK korkowe drzewo letkie porowate.

DE LIEGE, Subereus,a,um. *Colum.* KORKOWY.

LIEGE,(*Ville épiſcopale de la baſſe Allemagne ſur la Meuſe*) Leodicum, i, n. (*& non pas* Leodium.) LEODYA Miaſto y Biſkupſtwo niższych Niemiec nád Mozą.

LE LIEGE, ou *le pays de Liege.* Leodicenſis ager, *genit.* Leodicenſis agri, m. Leodicenſis tractus,m. LEODYA Kray Leodyiſki.

LIE'GEOIS,m. LIE'GEOISE, fœm. (*Qui eſt de la ville de Liege.*) Leodicenſis & hoc ſe. LEODYIANIE

LIEN, ſubſt.m. (*Tout ce qui ſert à lier.*) Vinculum, li,n. *& par Syncope* Vinclum, i, n. *Colum. Cic.* Ligamen, inis, n. *Colum.* POWROZ poſtronek ſtryczek ſznur łyko wić &c. każda rzecz do przywiązania ſłużąca.

ON DIT au figuré, *Les liens de l'amitié.* Amicitiæ vincula. *Cic.* ZWIĄZKI przyiaźni. **Les liens du mariage.*Connubialia vincula. *Stat.* Jugalia vincula. *Virg.* *Związek małżeńſki.

LIENS au plurier ſe dit pour *Vne priſon, & pour les fers qu'on met aux priſonniers,* comme *Eſtre dans les liens. Eſtre priſonnier.* In vinculis eſſe. *Plin.* WIĘZY dyby kaydany więzienie; zoſtawać w dybach być w więzieniu w więzach. **Tenir quelqu'un dans les liens.* Aliquem habere in vinculis. *Trzymać kogo w więzieniu. **Oſter les liens à quelqu'un, le mettre en liberté, le délivrer de priſon.* Abrumpere alicui vincula. *Quint. Hor.* *Uwolnić kogo z więzow oſwobodzić z niewoli z więzienia z tarasu uwolnić.

LIENTERIE, (*prononcez* lianterié.) ſubſt. f. (*Eſpece de flux de-ventre, lors qu'on rend les aliments tout crus & ſans eſtre digerés.*) Inteſtinorum levitas, atis,f. *Celſ.* Cruda alvus, *genit.* crudæ alvi,f. *Cat.* BIEGUNKA choroba gdy kto biega częſto y ſtolcem oddaie wſzyſtko nic nie trawiąc.

LIENTERIQUE, adject. m. & f. Lientericus,a, um. *Plin.* BIEGUNKĘ cierpiący.

LIER, V. act. (*Attacher, joindre enſemble avec quelque lien.*) Ligare. Alligare. Deligare. Colligare, (ligo, as, avi, atum.) Vincere, (io,is, vinxi, vinctum.) Conſtringere, (go, gis, ſtrinxi, ſtrictum.) Nectere, (necto, is, nexui, nexum.) Connectere. act. acc. *Celſ. Ter.* WIĄZAC związać zwięzywać podwiązać.

Lier quelqu'un pieds & mains comme une beſte. Aliquem quadrupedem conſtringere. *Ter.* Związać kogo zá ręce y zá nogi.

LIER. (*Attacher enſemble.*) Jugare. Conjugare. Colligare. Copulare. Connectere. Innectere. act. acc. *Celſ. Terent.* WIĄZAC iedno z drugim do kupy.

Lier la vigne aux arbres, ou *à des échalats.* Adjugare vitem. *Plin.* Vitem palis adligare. *Tibul.* Podwiązywać winnicę kracić wino.

Lier à l'entour. Circumligare. Circumvincire. Obwiązać do koła. **Lier par derriere.* Revincire. * Związać w tył z tyłu. **Lier par deſſus.* Superalligare. Superillig are. *Związać ugory. **Lier par deſſous.* Subnectere. Subligare. act. acc. *Colum.* *Przywiązać związać od ſpodu.

LIER ſignifie auſſi *Captiver, oſter la liberté du mouvement du corps.* comme *La peur me lie la langue.* Timor præcludit linguam *Phæd.* Lingua metu hæret *Ter.* Timor præpedit dicta linguæ. *Plaut.* WIĄZAC krępować boiaźń krępuie mi ięzyk.

Si vous voulez empeſcher quelqu'un de s'enfuir, il le faut lier par la bonne chere, ou *par le bec*, (*comme l'on parle populairement*) Si qui rectè aſſervare velis ne aufugiat, vinciri hunc decet eſca atque potione. *Plaut.* Apud menſam plenam hominem roſtro deligere oportet. *Plaut.* Chceſzli aby kto nieuſzedł przywiąż go zá gębę to ieſt chlebem go przytrzymay.

Quand je fus en ſa preſence ma timidité naturelle me lia ſi bien la langue que je ne pus dire que fort peu de paroles entre-coupées. Ut veni coram ſingultim loquutus pauca, nam infans pudor prohibebat. *Hor.* Stanąwſzy przed nim boiaźń moia przyrodzona ták mię zdięła y ięzyk związáła żem zá ledwie kilka ſłow, y to przekęſuiąc mogł przemowić.

L'ACTION *de lier.* Alligatio, onis, f. *Col.* Religatio. *Cic.* WIĄZANIE.

QUI *lie.* Alligator, oris,m. *Colum.* TEN co wiąże.

LIER ſe dit figurément, (*Joindre.*) Jugare. Copulare, (o, as,avi, atum) Jungere. Conjungere, (go, is, xi, ctum. *Colum.* Nectere Connectere, (cto, is, xui, xum.) Contexere, (xo, is, xui, xtum.) *Cicer.* WIĄZAC *niemżanie* Łączyć ſpaiać ſkładać. **Lier des mots. Cic.* Copulando verba jungere. Nectere. verba. *Cic.* *Łączyć ſłowa. **Lier la fin d'un diſcours avec le commencement.* Contexere extrema orationis cum primis. *Cic.* *Łączyć koniec mowy z początkiem. **Vn diſcours bien lié.* Juncta *ou* cohærens oratio. *Cic.* *Mowa pięknie złączona dobrze złożona związana.

Lier amitié, ou *faire amitié avec quelqu'un.* Jungere *ou* conjungere amicitiam cum aliquo *Voyez* AMITIE'. Przyiaźń zábrać z kim.

Rien ne lie plus étroitement les perſonnes enſemble, que d'avoir les meſmes inclinations. Similitudo morum valet ad conjungendas amicitias. Nihil eſt copulatius, quàm morum ſimilitudo. *Cic.* Nic ták dobrze nie wiąże ludzi do ſiebie iáko iednakowe między niemi ſkłonności. **Cette rencontre me lia beaucoup avec luy.* Hæc res me valdè illi adjunxit. *Ten trefunek przypadek bardzo mnie do niego przywiązał. **Ils ſont liez d'intéreſt, & de parenté* Rebus & propinquitate inter ſe conjuncti ſunt. *Cic.* *Złączeni ſą z ſobą krewnością y intereſſami.

LIER *quelqu'un, en luy faiſant du bien, ou par des récompenſes.* Aliquem alligare *ou* devincire ſibi beneficiis aut præmiis. *Cic.*. Adjungere ſibi aliquem beneficio. *Ter.* OBOWIĄZAC kogo datkiem podarumkiem nádgrodą.

LIER *commerce, correſpondance avec quelqu'un.* Commercium cum aliquo inſtituere. Uſum alicujus rei conſociare cum aliquo. *Phæd.* SPOŁKOWAC ſię z kim koreſpondować z kim

LIER *converſation avec quelqu'un.* Sermonem inſtituere cum aliquo. venire. In ſermonem. *Cic. Voyez* CONVERSATION. WDAC ſię w konwerſacyą z kim.

LIER *une partie de plaiſir avec quelqn' un.* Coire ſimul de aliquâ oblectatione. *Ter.* ZMOWIC námowić ſię między ſobą ná ochotę iáką. **Nous avons lié une partie de chaſſe pour demain.* Conſtituimus inter nos ut in diem craſtinũ iremus venatum. *Umowiliśmy ſię z ſobą iechać iutro ná polowanie. **Il a lié avec voſtre amy une partie de promenade pour cette après-diſnée.* Conſtitui cum tuo amico, ut ambulationem pomeridianam conficeremus. *Cic.* *Umowiłem ſię z przyiacielem twoim ná przechadzkę przeiazdzkę dziś po południu.

LIERRE, ſubſt. maſc. (*Plante reptile qui s'attache aux murailles & aux arbres.*) Hedera,æ,f. *Hor.* BLUSZCZ ziele Hebd.

DE LIERRE. Hederaceus, a, um. *Cat.* BLUSZCZOWY Hebdowy. **Vn vaſe de lierre.* Hederaceum vas. *Cat.* *Hebdowe náczynie. **Feuille de lierre.* Hederaceum folium. *Plin.* *Bluſzczowe liście. **Graine de lierre.* Hederæ acinus,i, maſc. *Plin.* *Hebdowe náſienie. **Grappe de lierre.* Corymbus, bi, maſc. *Virg.* Hederæ racemus, i,m. *Virg.* *Bluſzczowe iągody may bluſzczowy.

Où il croiſt beaucoup de lierre, (*on parlant de quelque lieu ou pays.*) Hederoſus, a, um. *Prop.* Mieyſce gdzie wiele bluſzczu roſnie.

LIERRE *terreſtre*, (*qui croiſt bas & rempant.*) Helix,icis, f. *Plin.* BLUSZCZYK máły co ſię tylko poziemi pnie á nie do gory po drzewach álbo murach.

LIEU, ſubſt. m. (*Ce qui contient quelque corps.*) Locus, i, m. Loci, m. plur. *ou* luca, orum, n. pl. *Cic.* MIEYSCE iákie.

EN *ce lieu, Icy, au lieu où je ſuis.* (*En ſignification de repos.*) Hic. Hoc loco. NA tym tu mieyſcu w tym mieyſcu. *Huc. In hunc locum, (*en ſignification de mouvement.*) * Ná to tu mieyſce.

AU LIEU ou *Dans le lieu où vous eſtes, Là où vous eſtes*, (*en ſignification de repos.*) Iſtic. *Voyez* Là. NA tym mieyſcu gdzie ieſteś tám gdzie ieſteś. Tám.

AU MESME *lieu, Dans le meſme lieu*, (*en ſignification de repos.*) Ibidem. In eodem loco. *Cic.* NA tym że mieyſcu *(En ſignification de mouvement*) Eodem. *Cæſ.* In eundem locum. *Cic.* *Ná toż ſamo mieyſce.

DU *meſme lieu, Du meſme endroit*, (*avec les Verbes Venir, Retourner, Sortir, S'en aller.*) Indidem. adv. ab *ou* ex eodem loco. Z TEGOSZ mieyſca przychodzić, przyieżdzać, powracać wychodzić wyieżdzać odchodzić odieżdzać.

EN *quelque lieu*, (*ſans mouvement.*) Alicubi. Uſpiam, Ná iákimſi mieyſcu. **En quelque lieu*, (*avec mouvement.*) Aliquò Quopiam. adv. *Ter.* *Ná iakieś mieyſce.

DE *quelque lieu*, (*avec les Verbes, Venir, S'en aller, Partir, Envoyer.*) Alicunde. adv. *Cic.* Ex aliquo loco. SKĄD zmieyſca iákiego, przyiść, odeyść wyiechać, wyſłać.

EN *quelque lieu que ce ſoit*, (*ſans mouvement*) Ubicunque. Ubicunque gentium. Ubi ubi vis. Ubi ubi. *Cic. Terent.* Gdziekolwiek kędykolwiek wſzędzie. **Et avec mouvement, on dit.* Quocunque Quò quò *Dokądkolwiek.

EN *aucun lieu, En nul lieu, Nulle part*, (*ſans mouvement.*) Nuſquam. Nullbi. *Virr.* Nigdzie, nikędy.

Je ne trouve mon frere en aucun lieu. Fratrem nuſquam invenio gentium. *Ter.* Nieznayduię nikędy brata mego.

EN *tout lieu, Par-tout*, (*ſans mouvement.*) Ubique. Ubique gentium *ou* terrarum. Wſzędzie.

Il n'eſt point de lieu où elle ne ſe trouve, Elle ſe trouve partout. Hæc nuſquam non eſt. Niemaſz mieyſca gdzieby iey nie było.

SE PORTER *ſur les lieux, Aller* ou *venir ſur les lieux pour juger d'une choſe.* In rem præſentem venire. *Cic.* Jechać iść ná ſamo mieyſce ábý obaczyć uznać oſądzić.

Il eſtoit ſur les lieux, Il eſtoit preſent, Il l'a veu. Interfuit & præſens vidit. Fuit illic in re præſenti. *Cic. Plaut.* Był ná tym ſamym mieyſcu przytomny widział był tám obecny.

LIEU, (*Pays, contrée.*) Locus,i, maſc. MIEYSCE, Kray. **Lieu mareſcageux.* Locus paluſtris. *Cæſ.* *Mieyſce błotniſte Bagna Igniączki, **Pierreux.* Calculoſus. *Colum.* *Mieyſce ſkaliſte kamieniſte, krzemieniſte. **Haut & bas.* Clivoſus. *Colum.* *Mieyſca nie rowne gorzyſte y ſpadziſte z gory na doł. **Plein de bois, Couvert de boid.* Nemoroſus. *Ovid.* Redimitus ſilvis. *Mieyſce pełne borow laſow ſamemi borami.

ON APPELLE abſolument, LES LIEUX ou *Lieux de commodité, où l'on va à ſes grands beſoins.* Seceſſus, ûs, m. *Mart.* Fortcæ, arum,f.pl. *Var.* MIEYSCA od potrzeby wychodki, komorki.

LES VILAINS LIEUX, *Les lieux de proſtitution, Les Bordels.* Lupanar, ris,n. Stabulum,i,n. Fornix,icis,m. *Plaut. Hor.* Ganca,eæ, fœm. *Petr.* MIEYSCA ſzpetne podeyrzane, Burdele domy nierządne, Zántuzy, Gieſdy.

LIEU, (*Naiſſance, origine.*) Locus, i, m. URODZENIE. **Qui eſt né de bas lieu* ou *qui eſt d'une baſſe extraction.* Infimo ou obſcuro loco nátus. Ignobili *ou* humile loco ortus. *Cic.* Podłego niſkiego urodzenia.

LIEU, (*Endroit* ou *paſſage de quelque Auteur.*) Locus,i,m. MIEYSCE wierſz punkt z Autora iákiego. **Terence a pris ce lieu ou cét endroit de Diphile pour ſes Adelphes.* Eum Diphili locum ſumpſit ſibi Terentius in Adelphos. *Prolog. Ter.* *To mieyſce wziął Terencyuſz z Dyfila w ſwoich Adelfach

Ce lieu eſt fort difficile. Hic locus habet difficultatis plurimum. Salebroſus & ſcabroſus eſt locus. To mieyſce w Autorze ieſt bardzo trudne.

LIEU, (*Sujet, occaſion*) Locus,i, maſc. Anſa,æ, fœm. *Ter. Il n'y a plus lieu de s'endormir.* Nihil loci eſt ſegnitiæ. *Ter.* MIEYSCE czas przyczyna iuż niemaſz czaſu uſypiać ſię zániedbywać zwłoczyć odkładać. **Il ne laiſſa aucun lieu, il ne donna aucun lieu aux médiſants dans une ville ſi ſoupçonneuſe & ſi médiſante.* In tam ſuſpiciosâ ac maledicâ civitate locum ſermoni obtrectatorum non reliquit. *Cicer.* * W mieście ták pełnym obmowiſk, żadney obmowiſkom nie dał przyczyny.

Vous n'avez pas lieu de vous emporter contre moy. Non eſt cur in me exardeſcas *ou* excandeſcas. *Petr.* Niemaſz zá co ná mnie ſię zápalczywością uwodzić.

Vous n'avez pas lieu d'eſtre en colere contre moy. Non eſt cauſa cur mihi iratus ſis. Niemaſz zá co gniewać ſię ná mnie.

LIEU, (*Place, rang.*) Locus, i, m. MIEYSCE pierwſze. **Donner à quelqu'un le premier lieu, le premier rang.* Primas alicui deferre, (*on ſous-entend* partes.) Priores partes alicui tribuere. *Cic.* *Dać komu pierwſze mieyſce.

Il l'a mis en mon lieu & place. Hunc in meum locum ſuffecit. *Liv.* Poſtanowił go ná mieyſcu moim. **Il a fait ma charge au lieu de moy.* Meas vices geſſit. Functus eſt meâ vice. Præſtitit *ou* reddidit meam vicem. *Cic.* *Zá mnie powinność moię uczynił odprawił.

LIEU, (*Vigueur, force, autorité.*) MIEYSCE moc ſkuteczność. **Les prieres n'ont plus de lieu.* Locus preci non eſt relictus *Ter.* *Już prośby mieyſca mocy niemaią. **Les loix ont encore lieu, elles ont encore de la force & de la vigueur.* Vigent adhuc leges. *Cic.* *Jeſzcze prawa iákąkolwiek moc maią

LIEU dans ces manieres de parler. *Il me tient lieu de pere.* Mihi eſt patris loco, *ou* pro patre. JEST mi ná mieyſcu oyca zá oyca go mam zá oyca mi ſtanie. **Cette maiſon me tient lieu de dix mille écus.* Habeo mihi hafce ædes decies mille nummis. *Ten dom zá dziesięć tyſięcy talerow mi ſtoi.

AU LIEU *de*, (*Pour, En la place.*) Loco, *avec un genitif.* MIASTO zá miaſt ná mieyſce. **On l'a mis priſonnier au lieu d'autre.* In vincula alterius loco *ou* pro alio conjectus eſt **Wſadzono go zá miaſt inſzego. **Ils mangent des racines au lieu de pain.* Radicibus pro pane veſcuntur. Illis ſunt radices pro pane. **Jedzą korzonki miaſto chleba.*

AU LIEU *que*, pour *Tant s'en faut, Bien loin.* MIASTO żeby á zaś. **Vn ſoldat laſche & timide périt ſouvent ſans eſtre bleſſé; au lieu qu'un brave ne ſouffre rien de ſemblable.* Ignavus miles & timidus perit nonnunquam etiam integrò corpore, cùm illi qui ſtetit nihil tale evenit. *Cic.* *Tchorz ladaiaki pachołek ginie częſtokroć y bez rany á zaś ſerca odważnego ludzie ſą bez ſzkody.

Il joue au lieu d'étudier. Ludit cùm deberet ſtudere. Gra miaſto żeby ſię uczył.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme n'a ni feu ni lieu*, pour dire qu'*Il eſt vagabond & ſans domicile.* Homo ſine foco & ſine lare. *Voyez* FEU. TUŁACZ błąkacz po wſi-noga i mieyſca ni przytulenia niemaiący.

LIEUE, ſubſt. f. (*Certaine meſure de chemin de mille cinq cent pas Geométriques.*) Leuca,æ,f. *Am. Marcel.* MILA pewny wymiar drogi maiący w ſobie tyſiąc pięćſet krokow Geometrycznych. (*każdy krok táki Geometryczny ma w ſobie pięć ſtop zwyczaynych, á każda ſtopa ſześnaście calow.*)

(Ce mot veut dire *Candida atque Alba*, parceque les lieues eſtoient anciennement marquées de certaines pierres blanches, qu'on mettoit ſur les grands chemins: delà vient qu'on a dit

Ad primum, ad ſecundum, ad tertium lapidem ab urbe, A une, deux ou trois lieuëx de la ville. On ſe ſert aujourd' huy de *Paſſus, ûs, m.* exprimant le nombre, comme *Mille paſſus*, ou *Duo millia paſſuum*, ſuivant le nombre; ou des mots *Milliare* ou *Milliarium*, diſant par exemple, *Vnum milliare, Duo milliaria &c.* S. Jeroſme ſur le 3. chap. du Prophete Joel nous dit, *Nec mirum ſi unaquæque gens certa viarum ſpatia ſuis appellet nominibus & Latini mille Paſſus, & Galli Leucas, & Perſæ Paraſangas & Raſtes univerſa Germania, atque in ſingulis nominibus diverſa menſura ſit.* Ainſi les Latins ſe ſervent du mot *Paſſus*, & les Gaulois do mot *Leucæ*: comme le témoigne encore Ammian Marcellin, *Non millenis Paſſibus, ſed Leucis itinera metiuntur.*) Mile niegdyś znáczono kamieniami ſkąd też mówią o kamień, o dwa, o trzy od miaſta, to ieſt o milę o dwie, o trzy. Záżywaią też ſłowa krokow náprzykład tyſiąc krokow, dwa tyſiące krokow zámiaſt o milę o dwie Włoſi zwłaſzcza y łacinnicy mówią krokow. Francuzi mil. Perſowie ſtay trzydzieści. Niemcy Raſty zowią. (*Vnas Milæ Polſka krokow cztery tyſiące to ieſt ſtay 32. álbo włoſkie mil 4. mila Ruſka Podolſka krokow pięć tyſięcy to ieſt ſtay 40. álbo mil 5. włoſkich.*) *Moſkwa wierſzty zowie.*)

LIEVRE, ſubſt. m. (*Animal qu'on chaſſe avec des chiens dans les plaines.*) Lepus, *genit.* leporis, maſc. *Hor.* ZAIĄC.

La femelle d'un lievre, (*qu'on appelle une Heze.*) Lepus ſemina, *genit.* leporis feminæ,f. Samica záiąca.

DE LIEVRE. Leporinus,a,um. *Var.* ZAIĘCZY.

Vn pare où il y a bien des lievres, des lapins & autres beſtes fauves. Leporarium,ii,n. *Var.* Zwierzyniec záięczy.

LIEUTENANCE, ſubſt. fœm. (*La charge* ou *la dignité de Lieutenant dans une armée.*) Legati munus, neris, n. Legatio,onis, fœm. *Cic.* NAMIESTNICTWO w Woyſku Regimentarſtwo

LIEUTENANCE *d'une Compagnie.* Subcenturionis munus,eris, neut. NAMIESTNICTWO u Chorągwi Komenda

LIEUTENANCE *de Roy*, (*dans quelque Province.*) Regia Provinciæ præfectura, æ,f. ADMINISTRATORYA Gubernatorya Imieniem Krolewſkim y ná mieyſcu Krolewſkim Wielkorządy Prowincyi iákiey.

LIEUTENANT, ſubſt.m. (*Celuy qui commande une armée en l'abſence du Général.*) Legatus,i,m. *Cic.* NAMIESTNIK Generalny Regimentarz ná mieyſcu Hetmańſkim komendę maiący.

LIEUTENANT *d'une Compagnie.* Subcenturio,onis,maſc. *Liv.* NAMIESTNIK Chorągwiany przy Chorągwi.

LIEUTENANT *de Roy*, (*dans une Province.*) Regins Provinciæ præfectus, i, m. ADMINISTRATOR Gubernator ná mieyſce Krola w kraiu.

LIEUTENANT *général*, (*dans quelque ſiege de Juſtice.*) Prætor,oris,m. Primarius Prætor, m. SĘDZIA náywyżſzy ná mieyſce Krola záſiadaiący.

LIEUTENANT PARTICULIER. Secundariæ vicis Prætor. SĘDZIA niżſzy.

LIEUTENANT CRIMINEL. Capitalium rerum Prætor. Criminum queſitor, oris, m. SĘDZIA głowny kryminalnych ſpraw.

LIEUTENANT CIVIL. Ordinariæ cognitionis judex,icis, m. Prætor orbanus,m. SĘDZIA potocznych ſpraw.

LIEUTENANT GENERAL *de Police.* Urbicus prætor. Rerum urbanarum prætor. Curator urbis & annonæ. NAYWYZSZY dobrego porządku dozorca.

LIGAMENT, m. *ou* LIGATURE, f. (*Lien, ce qui ſert à lier.*) Ligamen, inis, n. *Colum.* Vinctura, æ, f. *Celſ.* ZWIĄZANIE węzeł.

LIGNE, ſubſt.f. terme de Géometrie, (*Vne quantité eſtenduë en long.*) Linea, eæ, f. *Cic.* LINIA wzdłuż pociągniona kreſka.

Lingne droite. Linea recta. Linia proſta w zdłuż. **Ligne perpendiculaire.* Linea ad perpendiculum ducta *ou* exacta. Cathetus, i,f. *Linia z gory ná doł idąca iáko pion ſpuſzczony ná doł proſto. **Ligne ſpirale.* Spira,æ,f Linea ſic in orbem coacta ut in ſe ſe non redeat, (*c'eſt Vne ligne courbe, qui part de ſon centre, & s'en éloigne à proportion qu'elle tourne en haut.*) *Linia w kołko w okrąg dana krzywo w obłąk dana linia w ktorey końce ſię nie ſchodzą.

PETITE LIGNE. Lineola,æ,f. *Hygin.* LINIYKA.

Qui ſe fait avec des lignes. Linearis & hoc lineare. *Plin.* Liniami w linie dany.

LIGNE ou *Cordeau de Charpentier.* Linea, eæ,f. Perpendi-

cułum, i, n. *Cic.* PION Ciefielski ná ſznurku Mularſki modła &c. **Tirer une muraille à la ligne* ou *au cordeau.* Ad lineam ducere parietem. *Pionem mierzać proſtować ścianę. **Marquer du bois avec des lignes.* Lignum lineare *Cat.* *Pod ſznur drzewo brać do obrabiania. **Se ſervir de la ligne & du cordeau.* Perpendiculo & lineâ uti. *Cic.* *Pionu zażywać według modły według prawidła co robić.

LIGNE en terme d'Aſtronomie & de Géographie, ſe dit par excellence(*de la ligne équinoctiale* ou *de l'Equateur.*)Circulus æquinoctialis,m. *Hygin.* OKRĄG pas połnocny Linia ná Niebie.

LIGNE *de terre* ou *horizontale*, (*qui repreſente le niveau dela campagne.*) Linea horizonti, *ou* ſinienti circulo, ad libellam reſpondens. LINIA horizontalna iák daleko okiem záſięgnąć mozna.

LIGNE *d'écriture.* Verſus, ûs,m. WIERSZ Linia piſząc. **Petite ligne d'écriture.* Verſiculus, li, maſc. *Cic.* *Wierſzyk krotki.

LIGNE en termes de peſche, (*C'eſt une ficelle de crin* ou *de corde avec un hameçon au bout.*) Linea hamata, æ, f. Hamus (*mis ſeul.*) i,m *Plin.* Seta,æ,f. *Mart.* WĘDA rybacka *Peſcher à la ligne.* Ducere piſcem hamo. *Ovid.* Wędą ryby łowić

LIGNE en terme de Chiromancie, (*les traits* ou *inciſures qui ſont marquez dans les mains.*) Inciſuræ, arum, f. pl. *Plin.* LINIE ná ręku według náuki Chiromancyi.

LIGNE *de bataillo*, ou *Ordre de bataille*,(*la diſpoſition dans laquelle on arrange les troupes pour combattre.*) Acies, iei, f. *Cæſ. Cic.* SZYKI woyſka uſtawionego do boiu liniami.

Il rangea ou *il mit ſon armée ſous trois lignes.* Triplicem aciem inſtruxit. *Cæſ.* Uſzykował woysko ná trzy linie. **Il marcha avec ſes légions ſous trois lignes droit au camp des ennemis.* Triplici inſtructâ acie uſque ad caſtra hoſtium acceſſit. *Cæſ.* *Szedł z woyskiem we trzy linie uſzykowanym proſto ku obozowi nieprzyiacielſkiemu.

LIGNE en termes de Fortification, (*Travail fait de terres remuées avec un foſſe & un parapet pour défendre un camp.*) Foſſæ, arum, fœm. pl. *Cæſ.* LINIE co do obozu wały ſzańce okopy.

LIGNES *de circonvallation*, (*Foſſez couverts de parapets qu'on fait autour d'une ville.*) Foſſæ circunductæ, fœm. plur. SZANCE oſzańcowanie miaſta.

LIGNES *de communication*, (*par où on communique d'un camp à l'autre.*)Foſſæ per quas ab uno propugnaculo ad aliud, patet iter. Linea quibus itur ab uno propugnaculo, ad aliud. LINIE dla kommunikacyi od obozu iednego do drugiego prowadzone.

LIGNE *de compte*, en termes de Finance, (*ſont les articles qu'on couche dans un compte*) Rationum linea, æ,f. RACHUNKI Rejeſtra. **Mettre en lignes de compte* In rationem referre. Inferre rationibus *Suet.* *W rachunki wpiſać.

ON DIT figurément en ce ſens, *Je mettray en lignes de compte*, ou *Je mettray ſur mon compte tous les ſervices que vous luy rendrez.* Tua in illum officia, ut in me collata numerabo, *ou* tibi accepta referam. *Cic.* NA SWOY Rejeſtr wpiſzę cokolwiek dla niego uczyniſz wyświadczyſz.

LIGNE en termes de Généalogie (*eſt une ſuite de parens deſcendants d'une meſme ſouche.*) Directus limes, *genit.* directi limitis,m. Recta linea,æ,f. LINIA krewności Parenteli rodowitości proſto idącey.

Il deſcend en droite ligne de ce Roy. Ab illo Rege directo limite *ou* ordine genus ducit. *Tacit.* Idzie pochodzi proſtą linią od tego á tego Krola.

Ligne collaterale. Linea tranſverſa, æ, fœm. *Paul-Juriſc.* Linia poboczna z boku krewność.

Heritier en ligne collaterale. Heres tranſverſarius, maſc. Dziedzic z poboczney linii z ſtryiecznych cioteczných wuiecznych.

LIGNE'E, ſubſt. f. (*Enfans, deſcendans.*) Proles. Soboles, is,f *Cic.* POTOMSTWO rod.

LIGNE'E ſe prend auſſi pour *Toute la race & la famille.* Stirps. *gen.* ſtirpis, f. Genus, *gen.* generis, n. *Cic.* Proſapia, æ, f. *Cic.* ROD rodowitość.

LIGNITZ, (*Ville d'Allemagne en Siléſie.*) Lignitia, æ, fœm. LIGNICA Miáſto Niemieckie w śląsku.

LIGUE, ſubſt. f. (*Traitté de confédération qui ſe fait entre pluſieurs.*) Societas, atis, f. Coitio, f. Fœdus, eris, n.*Cic.* LIGA związek ſpiſek ſprzyſiężenie ſię.

Ils firent ligue enſemble avec ſerment. Inter ſe fidem & jusjurandum dederunt. *Cæſ.* SPRZISIĘGLI ſię między ſobą.

LIGUE en mauvaiſe part, (*Cabale, faction.*) Factio, onis, f. *Cæſ. Phæd.* LIGA SPISEK w zły ſpoſob fakcya. **S'eſtant fait pluſieurs ligues.* Hinc conſpiratis factionum partibus, abl. *Phæd.* *Kilka ſpiſkow ſtanąwſzy.

LIGUER, V. act. (*Aſſembler, unir enſemble.*) Conſociare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* ŁĄCZYC ſpyſywać ſprzyięgać kupić.

SE LIGUER, (*Faire ligue.*) Societatem conflare cum aliquo. Coire in fœdera. Pangere cum aliquo ſocietatem. Facere *ou* inire, ferire fœdus cum alquo. *Cic.* ŁĄCZYC ſię ſpiſywać ſię ſprzyſięgać ſię.

LIGUEUR, ſubſt. m. (*Cabaliſte, factieux.*) Factioſus, Seditioſus, a, um. *Saluſt. Cic.* SPISKI czyniący fakcye rozruchy nieſpokoyny.

LIGURIE, (*Pays d'Italie qui contient la riviere de Gene, & une bonne partie de la Gaule Ciſalpine.*) Liguria, æ, f. *Plin* LIGURYA Kray włoſki.

LILAS, ſubſt. m. (*Arbre qui porte des fleurs ſemblables à celles du Troëſne.*) Liliacum, ci, n. Perſarum liguſtrum, tri, n. LIGUSTR krzewina.

LILLE Inſula, æ, fœm. LILL Wyſpa.

(Ville de Pays-Bas en Flandre ſur la Deulle, Capitale de la Frandre Gallicane: elle eſtoit autrefois environnée de divers mareſcages qui ont eſté deſſechez par les François.) Miáſto niderlandu we Flandrii nád Dwellą ſtołeczne Flandryi Fracuſkiey otoczona przedtym zewſząd Bągnami ktore Francuzi oſuſzyli.

LILLE, (*Ville de Provence dans le Comtat Venaiſſin, à ſix lieues d'Avignon.*) Inſula, æ, f. LILL Miáſto w Prowencyi ſześć mil od Awenionu.

LILLEBONNE, *ou* ILEBONNE, (*Ville de Normandie autrefois capitale du pays de Caux dans le Dioceſe de Roüen.*) Juliobona, æ, f. Juliaboa, æ, f. JLBONA Miáſto Normandyi.

LILLO, (*Forteresſe des Pays-Bas ſur l'Eſcaut, proche d'Anvers aux Hollandois.*) Lillola, æ, f. LILL. Forteca Niderlandu nád Skáldą niedaleko Antwerpu należąca do Holendrow.

LIMA, *ou* LOS-REYES, (*Ville de l'Amerique, capitale du Perou pour l'Eſpagne.*) Lima, æ, f. LIMA Miáſto Ameryki w kroleſtwie Perwańſkim ſtołeczne.

LIMA, (*Riviere du Portugal.*) Limia, æ, m. *& f. Pomp. Mel.* LIMA Rzeka w Portugalii.

LIMAçON, (*on prononce* limaſſon.) ſubſt. m. (*Eſcargot.*) Limax, acis, m. & f. *Colum.* Cochlea, æ, f. *Cic.* SLIMAK. Máłż ſkorupiaſty.

LIMAGNE, ſubſt. f. (*Pays de la baſſe Auvergne, fort beau & fort fertile le long de l'Allier.*) Limania, æ, fœm. LIMANIA kray Awerwii.

LIMALLE, ſubſt.f. (*Menuë pouſſiere que la ſcie ou la lime fait tomber des métaux.*) Scobis, is, fœm. *Celſ.* OPIŁKI od piłowania kruſzcow odchodzące.

LIMANDE, ſubſt. f. (*Poiſſon de la figue des Carrelets.*) Solea, eæ, f. CERTA ryba.

LIMBES, ſubſt. m. Limbus, i, m. Inferi, orum, m. pl. OTCHŁAN.

(C'eſt un terme de Theologie, qui ſignifie le lieu où étoient les Ames des Saints, & où J. C. deſcendit après ſa mort & avant ſa reſurrection: il ſe prend auſſi pour le lieu où ſont les ames des Efans mort ſans Baptême.) Mieyſce gdzie były zátrzymane Duſze Oycow SS. y gdzie Chryſtus Pán ſtápił przed Zmartwywſtaniem. Otchłań też ſię bierze zá mieyſce dziatek bez chrztu umieraiących.

LIMBOURG, (*Ville de Flandre, capitale du Duché qui en porte le nom, au Roy d'Eſpagne.*) Limburgum, gi, n. (*Elle eſt tuée entre Liege & Juliers.*) LEMBURG Miáſto Flandrii głowne Xięſtwa tegoſz Jmienia.

LIME, ſubſt. f. (*Outil ſervant à polir les métaux.*) Lima, æ, f. *Var.* Scobina, æ, f. *Plin.* PILNIK do piłowania kruſzcow.

LIME ſe dit figurement (*des ouvrages d'eſprit qui ſont vaillez.*) Lima, æ, f. *Hor.* POPRAWIANE z pilnością y uwagą mow liſtow piſm kſiąg.

On n'a pas encore paſſé la lime ſur mes ouvrages. Ultima lima defuit meis ſcriptis. *Ovid.* (*On ne leur a pas encore donné le dernier coup de lime.*) Jeſzcze te piſma moie nieprzeyrzane, doſkonale nie poprawne.

L'amour eſt une lime qui uſe peu à peu les défauts d'eſprit. Ingeniorum vitia amore deteruntur, ut levi limâ. Amor ingeniorum vitia limat. Amor excolit ingenia & mores. Miłość powoli y z lekka poprawuie w umyśle ludzkim wſzelke wady.

LIMER, V. act. (*Polir avec la lime.*) Limare, (o, as, avi, atum.) Limà deterere *ou* proterere, (tero, is, trivi, tritum.) act. acc. *Plin.* PIŁOWAC piłką chędożyć.

LIMER ſe dit figurément pour *Polir.* Limare. Elimare. *Cic.* Caſtigare ad perfectum unguem. act. accuſ. *Hor.* POPRAWIAC co do piſm, mow, wierſzy, gładzić, wygładzić.

Il a un diſcours fort limé & fin. Oratione maximè limatus & ſubtilis. *Cic.* Mowę má bardzo wyborną.

Les ouvrages des Grecs ſont plus limez, mais il y a plus de force dans ceux des Latins. In Græcis operibus plus limæ, in Latinis plus ſanguinis videtur fuiſſe. *Vel-Paterc.* Piſma grekow maią więcey poloru, ále Łácińſkie ſą mocnieyſze y poważnieyſze. **C'eſt une peine pour les Poëtes de limer leurs ouvrages.* Offendit Poëtas limæ labor. *Hor.* * Náywiękſza praca ieſt Poetom ſwoie wierſze gładzić y poprawiać.

LIMERICK, (*Ville & Comté d'Irlande.*) Limericum, ci, neut. LIMERYK Miáſto y Hrabſtwo Jrlandyi.

LIMEURE, ſubſt. f. *Voyez* LIMAILLE. OPIŁKI to co odchodzi piłuiąc kruſzce.

LIMIER, ſubſt. m. (*Gros chien de chaſſe qui ſert à queſter le cerf, & à le lancer hors de ſon fort.*) Canis indagator, *gen.* canis indagatoris, m. OGAR pies myśliwſki.

LIMINAIRE, adject. qui ſe dit dans cette expreſſion, *Une epiſtre liminaire* ou *qu'on met au commencement d'un ouvrage.* Epiſtola alicui libro præpoſita *ou* præfixa, æ, f. *ou* quæ ad libri limen præfigitur. PRZEDMOWA ná początku księgi.

LIMITATION, ſubſt. f. (*L'action de limiter & de fixer une choſe*) Limitatio, onis, f. *Colum.* OKRESLENIE czego y opiſanie ograniczenie.

LIMITE', m. LIMITE'E,f. (*Borné, fini.*) Finitus. Definitus. Finibus circumſcriptus, a, um. *Cic.* OKRESLONY OGRANICZONY.

Une ſcience limitée, bornée. Cancellis circumſcripta ſcientia. *Cic.* Náuka ograniczona.

La langue Latine eſt fort limitée. Lingua Latina exiguis finibus continetur. *Cic.* Język łaciński ieſt bárdzo ograniczony.

LIMITER, V. act. (*Borner.*) Aliquid terminis circumſcribere. Finibus deſcribere, (bo, bis, pſi, ptum.) Finire. Definire, (nio, is, ivi, itum.) act. acc. *Cic.* OKRESLIC ograniczyć co.

SE LIMITER, (*Se borner.*) Sibi fines *ou* terminos conſtituere. *Cic.* GRANICĘ ſobie ſamemu założyć.

LIMITROPHE, adject. m. & f. (*Qui eſt voiſin & ſur les limites d'une Province.*) Conterminus. Finitimus,a,um. Confinis & hoc confine. *Cic.* POGRANICZNY ograniczę będący ſąſiecki.

LIMITES, ſubſt. f.pl. (*Bornes.*) Limites, itum,m. pl. Fines, ium, maſc. plur. Termini, orum, maſc. plur. *Ter. Cic.* GRANICE.

Oſter les limites. Reſcindere limites. *Stat.* Ruſzyć granice zepſować granicę kopce rozrzućić.

Avoir un droit ſans limites, Ne point donner de limites à ſon droit. Nullis terminis circumſcribere aut definire jus ſuum. *Cic.* Mieć prawo nieograniczone prawo bez granic.

LIMOGES, (*Ville de Guyenne ſur la Vienne, capitale du Limouſin.*) Lemovicum, i, n. *Cæſ.* Lemovicæ, arum, f. plur. Auguſtoritum.i,n. LIMOZ Lemowik Miáſto Gyenny Stołeczne Prowincyi Lemowiku

DE LIMOGES. Lemovicenſis & hoc Lemovicenſe. Z LIMOZY

LIMON, ſubſt. m. (*Terre détrempée, vaſe d'un étang.*) Limus i,m. *Phæd.* MUŁ muliſko w rzece.

LIMON, (*Eſpece de citron*) Malum limonium,i,n.Malum citreum *ou* hetruſcum,i,n. LIMONIE.

LIMON, *ou* TIMON *d'une charrette*, (*Les deux principales pieces de bois.*) Temo, onis,m. *Phæd.* DYSZEL.

LIMONNADE, ſubſt. f. (*Breuvage rafraichiſſant fait du jus de limons & de ſucre.*) Ex limoniorum ſuccis confecta potio, *genit.* potionis confectæ, fœm. Sorbitiuncula ex limoniis, *genit.*æ,f. TRUNEK chłodzący z ſoku cytryn wyciśnionych y z cukru záprawny (*Limonada.*)

LIMONNADIER, ſubſt. m. (*Celuy qui vend de la limonnade.*) Sorbitiuncularum citrearum propola, æ, f. CUKIERNIK ten co robi y przedaie Limonadę.

LIMONNEUX, maſc. LIMONNEUSE, fœm. (*Bourbeux, fangux*) Limoſus,a,um. *Colum.* MULISTY błotniſty

LIMONNIER, ſobſt. m. (*Vn cheval limonnier, qui eſt attelé au limon de la charrette.*) Equus ad temonem, m. KON Dyſzlowy.

LIMONNIER, arbre, (*Qui porte des limons.*) Malus limonia *ou* hetruſca, *genit.* mali limoniæ *ou* hetruſcæ, fœm. DRZEWO Limoniowe.

LE LIMOUSIN, (*Province de Guyenne, diviſée en haut & en bas; l'un au Nord-oueſt de la Vezere, l'autre à ſon Sud-eſt, dont Limoges ſur la Vienne eſt la capitale.*) Limovicenſis ager, *genit.* agri Lemovicenſis, m. Lemovicenſis provincia, f. Lemovicium, ii, n. LEMOWIK Prowincya Gyenny dzieli ſię ná dwoie to ieſt ná wyższy y niższy ieden od Nordu Wezeru drugi od wſchodu tegoż, Limoż álbo Lemowik ieſt ſtołeczne nad Winną.

LIMOUSIN, (*Qui eſt natif de Limoges.*) Lemovix, icis, m. *Cæſ.* LEMOWIK urodzony z Lemowiku miaſta lub Prowincyi.

LIMPIDE, adject. maſc. & fœm. (*Clair & net, parlant des eaux.*) Limpidus, a, um. *Colum.* CZYSTY woda zrzodło czyſte.

LIMPIDITE', ſubſt.fœm. (*Clarté des eaux des fontaines.*) Limpitudo, inis, f. *Plin.* CZYSTOSC wod zrzodeł.

LIN, ſubſt. m. (*Plante dont on fait du fil & de la toile.*) Linum,i,n. *Plin.* LEN z ktorego przędzę robią.

Pline fait mention de trois ſortes de Lin, l'un nommé *Linum vivum* ou *asbeſtinum*, du Lin incombuſtible, qui ne ſe conſume point dans le feu; l'autre appellé *Linum byſſinum*, qui eſtoit extremement fin; & le troiſiéme ſe nommoit *Carbaſus* qui croiſſoit en Eſpagne.) Pliniuſz Len troiaki wſpomina to ieſt pierwſzy Asbeſtowy niezgorzyſty ktoremu ogień nieſzkodzi, drugi Len biſſiorowy bardzo przedni y cienki, trzeci zwyczayny z ktorego płotna robią. (*Pierwſzy len nie ieſt ſiany ále właśnie ieſt kopany z ſkały iedney názwaney Asbeſt w Węgrzech z ktorey robią ſzmaty chuſty y karty niezgorzyſte od ognia nieuſzkodzone.*)

Du lin cru, qui n'eſt point façonné. Linum crudum,i, ncut. *Celſ.* Len ſurowy nie międlony niewyrobiony nieprzędziony.

Qui eſt de lin. Lineus, a, um. *Plin.* Lniany. **Qui eſt de fin lin.* Ex tenuiſſimo lino confectus.a,um. *Lniany przedni.

LINCEUL, ſubſt. maſc. (*Drap de lin dont on couvre les lits pour coucher.*) Lecti linteum, ei, neut. PRZESCIERADŁO zwyczayne ná poſłanie. **Pour enſevelir les morts.* Sindon, onis, fœm. *Mart.* *Prześcieradło śmiertelne na trupa pochowanie.

LINE'AMENT, ſubſt. m. (*Trait du viſage.*) Lineamentum,i,n. *Cic. LINEAMENTA* ſkład twarzy.

LINGE, ſubſt. maſc. (*Piece de toile de lin.*) Linteum, ei, neut. Lintea, eorum, neut. plur. *Celſ.* PŁOTNO, chuſta, ſzmata. **Prens un linge & eſſuye tes mains.* Linteum cape & exterge tibi manus. *Plaut.* * Wezmiy chuſtę á utrzyi ſobie ręce.

Trafiquer en linge Negotiationem lineariam exercere. *Ulp.* Kupczyć płotnem przedawać płotno.

Vn petit linge. Linteolum, i,n. *Plaut.* Chuſta mała ſzmata kawałek chuſty.

Qui eſt de linge. Linteus,a,um. *Cic.* Płocienny.

Couvert d'un linge. Linteatus,a, um. *Liv.* Chuſtą płachtą prześcieradłem odziany.

LINGER, ſubſt m. (*Qui fait,trafique de linge & de toile.*) Linteo, onis, m. *Plaut.* PŁOCIENNIK co przedaie płotno.

LINGERE, (*Celle qui vend du linge & de la toile.*) Linteria, *ou* linearia, æ, f. PŁOCIENNICA Płocienniczka co przedaie płotno.

LINGERE, (*Celle qui fait du linge.*) Mulier linteæ veſtis, opifex, icis, f. PŁOCIENNICZKA co robi płotno Tkaczka.

LINGERIE, ſubſt. f. (*Le trafic de linge.*) Negotiatio linteria,f. PŁOCIENNICTWO handel płocienny.

LINGERIE, (*lieu où l'on travaille en linge.*) Officina linteria, æ,f. TKARNIA gdzie płotno robią. Tkacki warſztat.

RUE *de la Lingerie*, (*où ſe tiennent les Lingeres.*) Vicus lintearius,i,m. ULICA Płociennikow.

LINGOT, ſubſt. maſc. (*De l'or* ou *de l'argent en maſſe.*)

Auri maſſa, æ,f. Maſſula, æ,f. ZŁOTO Srebro w ſztukach w cegiełkach topione nierobione.

LINIMENT,ſubſt m. (*Remede topique dont on frotte quelque partie du corps.*) Litura, æ,f. *Colum* Illitus, ûs, m. *Plin.* SMAROWANIE.

LINON, ſubſt. maſc. (*Toile de lin fort fine & fort claire.*) Linum byſſinum, i, n. BISIOR rąbek,cienkie bardzo płotno.

LINOTE, ſubſt f. (*Petit oiſeau qui chante agréablement.*) Linaria,æ,f. CZECZOTKA Ptak.

LINTEAU, ſubſt. maſc. terme d'Architecture. (*Piece de bois qu'on met au deſſus d'une porte, oppoſée à Seuil.*) Antepagmentum ſuperius, *genit.* antepagmenti ſuperioris, neut. ODRZWI Wierzchowne ná przeciw progu.

LINTZ, (*Ville d'allemagne en la haute Autriche, ſur le Danube.*) Lincium, ii,n. LINC Miaſto Niemieckie w wyżſzey Auſtryi nád Dunaiem.

LION, ſubſt. m. (*Beſte farouche, fort cruelle.*) Leo, onis, m. *Plin* LEW Zwierz okrutny.

LION, (*Signe celeſte, & l'un des douze Signes du Zodiaque, & le cinquiéme depuis* ARIES.) Leo, onis, maſc. *Plin.* LEW znák Niebieſki ieden z dwunaſtu paſa Niebieſkiego piąty po baranie.

Sous le Lion naiſſent les grands mangeurs, & les gens impérienx. In Leone cataphagæ naſcuntur & imperioſi. *Petr.* Podełwem rodzą ſię wielcy wyiadacze y hardzi ludźie.

DE LION. Leoninus,a,um. *Plin.* LWI. **La figure d'un Lion.* Leonina ſpecies. *Var.* *Poſtać Lwia.

LIONCEAU, ſubſt. m. (*Le petit d'une lionne.*) Leonis catulus,li,m. *Lucr.* LEWEK młody.

LIONNE, ſubſt. f. (*La femelle d'un lion.*) Lea, æ, f. Leo femina, *genit.* leonis feminæ,f. *Plaut.* LWICA.

ON DIT proverbialement *A l'ongle on connoiſt le lion.* Ex ungue, Leonem (*on ſous-entend* deprehendes, pour dire qu'*on juge des choſes par un échantillon.*) ZNAC Lwa z pazura (*przyſłowie*) że ſądziemy z pozoru o rzeczach, álbo też że z iednego znaku probę bierzemy o wſzyſtkim.

C'eſt l'ordinaire des peuples de paroiſtre chez eux auſſi braves que des lions, & d'eſtre auſſi laſches que des renards, lors qu'ils en ſont éloignez. Nunc populus eſt domi leones, foras vulpes. *Petr.* Zwyczayná to ieſt ukażdego národu w domu ſię frożyć iák lew, á zá granicąſtawać iák muchy.

ON DIT auſſi (*d'un fanfaron, qui ſe g orifie à tort & à faux.*) *C'eſt un aſne couvert de la peau du lion.* Gloriarum plenior ſine virtute. *Plaut.* TYLKO go gęba: Serdyt á nie duż. Lew thorzem podſzyty.

LIPARI, (*La principale des ſept Iſles Eoliennes proche la Sicile.*) Lipare, æ, f. *Plin.* LIPARA pierwſza y nayprzednieyſza Wyſpa z ſiedmiu Eolickich w Sycylii.

(Les ſept Iſles de Lipari ſe nomment en general, *Inſulæ Æoliæ* ou *Vulcania* ou *Liparæorum inſulæ.*) Wſzyſtkie te ſiedm Wyſpy Eoliyſkie zowią ſię Wyſpy Liparyiſkie.

LIPPE, ſubſt. f (*Groſſe levre qui ſort.*) Labrum eminens, omn gen. WARGA wyſtawaiąca álbo umyślnie wyſtawiona ná kogo.

Faire la lippe ou *la moue à quelqu'un* Alicui turgere. *Plaut* Wargę ná kogo wyſtawić wykrzywiać ſię.

LIPPE, (*Ville & Comté d'Allemagne dans la Weſtphalie.*) Lupplia,æ,f. Lupia, æ, f. LIPA Miaſto y Hrabſtwo Niemieckie w Weſtfalii.

LIPPE, (*Riviere ſur laquelle la ville de meſme nom eſt ſituée.*) Lupias, *ou* Lupia, æ, m. LIPA Rzeka nád ktorą też miaſto támże położone.

LIPPE'E, ſubſt. f. (*Franche lippée.*) Menſa gratuita, æ, f. OBIAD darmo. **Chercheur de franches lippées.* Gratuitarum menſarum aſſecla,æ, maſc. Paraſitus,i,m. *Patrzać gdzie ſię z komina kurzy.

LIPSTAT, (*Ville ſur la riviere de Lippe, dans le Comté de la Marck.*) Lupia, æ, f. LIPSTAD Miaſto nád Lipą rzeką w Hrabſtwie Marchii.

LIQUE'FACTION, (*on prononce* likefaction) ſubſt fœm. (*Fonte de la cire & de choſes ſemblables.*) Liquamen, inis, n. *Colum.* TOPIENIE roſtopienie ſtopienie roſpuſzczanie ná gorącu ná ogniu woſku y tym podobnych rzeczy.

LIQUE'FIER, (*on prononce* likefier.) V. act. (*Rendre liquide, fondre.*) Aliquid liquefacere, facio, facis,feci, factum.) *Catul.* Liquare, (o,as, avi, atum.) act. *Lucan.* TOPIC roſtapiać roſpuścić.

SE LIQUE'FIER, (*Se fondre.*) Liquefieri, (fio, fis, factus

ſum.) *Cic.* Liquari,(or,aris,atus ſum.) paſſ. *Plin.* Liqueſcere, (ſco, *ſans préterit ni ſupin.*) n. TOPNIEC roſpuſzczać ſię.

LIQUEUR, (*on prononce* likeur.) ſubſt.fœm.(*Corps fluide.*) Liquor, oris,m. *Cic.* LIKWOR rzadkie rzeczy mokre.

DES LIQUEURS, (*Diverſes boiſſons ſoit naturelles, comme les vins, muſcat & d'Eſpagne; ſoit artificielles, comme les ratafiats &c.*) Liquores medicati, *genit.* liquorum medicatorum, m.pl. Medicata frugibus pocula, orum, n. pl. Potiones medicatæ, *genit.* potionum medicatarum,f.pl. LIKWORY trunki rożne ták przyrodzone,náprzykład wino,muſzkatela, iáko też y robione iáko wodki rożne.

LIQUIDE, (*on prononce* likide.) adject.m. & f. (*Coulant.*) Liquidus, a, um. *Hor.* Fluidus,a,um. *Virg.* Liquidior & hoc liquidius, Fluidior & hoc fluidius Liquidiſſimus, Fluidiſſimus á,um.) RZADKI płynący

LIQUIDE ſe dit figurément en choſes morales, (*des biens qui ſont clairs & ſans conteſtation.*) Liquidus, a,um. Expeditus. *Cic* CZYSTY czyſte dobra czyſty groſz pewny.

LIQUIDER *une affaire*, (*on prononce* likider.) V.act. (*L'expédier.*) Aliquod negotium expedire, (dio,is,ivi,itum.) act. ODPRAWIC rzecz iáką wyrachować

LIQUIDER *les dépens d'un procès à une certaine ſomme.* Litis impendia certâ pecuniæ ſummâ expendere atque æſtimare. WYRACHOWAC koſzta prawne.

LIQUIDITE', (*on prononce* likiditė.) ſubſt.f. (*Qualité des corps liquides.*) Liquiditas, atis, fœm. (*mot de Philoſophie.*) RZADKOSC

LIRE, V.act. Legere, (lego,is,legi, lectum.) act. acc. *Cic.* CZYTAC.

LIRE, pour dire *Eſtudier en liſant.* Legere. Volvere. Evolvere, (vo, is, volvi, volutum.) Perlegerę. act. acc. *Cicer.* CZYTAC Uczyć ſię.

Lire ſouvent. Lectitare, (o,as, avi, atum.) *Cic.* Czytywać **Lire un livre tout entier.* Perlegere librum. *Cic.* *Czytać przeczytać kſięgę całą. **Employer ſon temps à lire les poëtes* ou *à la lecture des poëtes.* In poetis evolendis, *ou* in poetarum lectione, tempus conſumere, infumere operam. *Cic.* *Trawić czas ná czytaniu Poetow Wierſzy.

On ne lit plus ſon livre, mais on le ſçait par cœur. Non eſt in manibus illius liber, at hæret mentibus. *Hor.* Już nie czyta ále ná pamięć umieią kſięgę. **Lire nuit & jour les Auteurs* Diurnâ & nocturnâ manu verſare ſcriptores. *Cicer.* *Czytać Autorow dzień y noc.

LIRON, *ou* LOIR, ſubſt. m. (*Rat des Alpes.*) Glis, *genit.* gliris,m. *Plin.* SZCZUR.

LIS, (*Riviere des Pays-Bas, qui prend ſa ſource dans l'Artois, paſſe à Gand où elle ſe jette dans l'Eſcaut.*) Legia, æ, m. & fœm. LIZA Rzeka Niderlandu wypadaiąca z Artezyi przechodząca przez Gandaw, á wpadaiąca w Skaldę.

LISBONNE, (*Ville capitale de Portugal.*) Olyſſippo ubi Uliſſippo,onis,f. *Plin. Pomp. Mel.* LISBONA Miaſto ſtołeczne Portugalii.

DE LISBONNE. Olyſſipponenſis & hoc ſe. *Plin.* Z LISBONY.

LISERON, *ou* LISER, ſubſt.m. (*Herbe qui porte des fleurs faites en petites cloches.*) Convolvolus, i, m. *Plin.* POWOY ziele.

LISET, ſubſt. maſc. (*Eſpece de ver qui ronge le bourgeon de la vigne.*) Volucra, æ, fœm. *Colum.* Involvolus, li, maſc. *Plaut.* Volvox, ocis, Convolvolus, i, maſc. GĄSENICA winna.

LISIBLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui peut eſtre leu.*) Legibilis & hoc le. *Vlp.* Quod legi poteſt. CZYTELNY wyczytelny.

LISIBLEMENT, adv. (*D'une maniere liſible.*) Legibili modo. abl. CZYTELNIE wyczytelnie.

LISIERE, ſubſt. fœm. (*Le bord d'une étoffe, ce qui borne ſa largeur de deux coſtez.*) Panni limes, *genit.* limitis, maſc. Extremus pannus, i, maſc. BRZEG krayka ſzlak u materyi u ſukien z obu końcow.

ON DIT áuſſi ce mot pour *Les frontieres d'un Royaume*, ou pour *les bornes d'un champ.* Limites, itum, maſc. plur. Fines, ium, maſc. plur. *Stat. Lucr.* KRAY granica kraiu Państwa &c.

LISSE', m. LISSE'E, f. (*Poli.*) Levigatus, a, um. Levis & hoc leve *Plin.* POLEROWNY, glanſowny.

LISSER, V. act. (*Polir en liſſant.*) Levigare, (go, as avi, atum.) act. acc. *Plin.* Levare, (o,as,avi, atum.) Polire, (lio, is, ivi, itum.) act. acc. *Cieer. Ovid.* POLEROWAC glanſować chędożyć.

LISTE, ſubſt. fœm. (*Catalogue qui contient les noms de pluſieurs perſonnes.*) Catalogus, gi, maſc. Index, icis, m. *Cic.* REJESTR Oſob.

LISTEL, ou LISTEAU, ſubſt. maſc. (*Petite bande qui ſert d'ornement en Architecture.*) Vitta, æ, fœm. *Vitr.* LISTEWKA.

IL SE DIT encore (*d'une bande noire qu'on met de hors & de dans les Egliſes chargée d'Armoiries, lors qu'un Seigneur de Paroiſſe meurt.*) Vitta lugubris,f. TABLICA wywieſzona pogrzebowa przed Kościołem z Herbami Kolatora.

LIT, ſubſt. maſc. (*Couche où l'on dort.*) Lectus,i,m. Cubile,lis,n. *Cic.* Lectus cubicularis, m. *Cic.* ŁOSZKO legowiſko poſłanie do ſpania.

Un petit lit. Lectulus, li, m. Poſłanie łożebzko.

UN LIT *de repos.* Grabatus, i,m. *Cic.* POSCIEL poſłanie.

**Lit de ſangle.* Lectus loris ſubtentus. *Cat.* *Łoſzko z paſami

Un bois de lit, ou *chalis.* Lecti lignea compages, *genit.* ligneæ compagis,f. ŁOZKO drewniane.

Les pieds du lit. Lecti pedes, *genit.* pedum, maſc.plur. *Ter.* Nogi od łożka.

LIT *de plume.* Plumea culcita, æ, f. (*& non pas* culcitra.) PIERZYNA Pierznik pościel.

Un lit garni. Lectus inſtructus,i,m. *ou* omni ſupellectili inſtructus. Łożko ubrane ze wſzyſtkim.

Eſtre au lit, Eſtre couché. In lecto eſſe *ou* cubare. *Cic. ou* Cubare in lecto. *Plaut.* Acquieſcere lecto. *Catul.* Być w łoſzku leżeć.

Eſtre au lit, Tenir le lit, Garder le lit (parlant d'un malade.) In lecto jacere. Lecto teneri *ou* detineri. *Cic.* Łożkiem ſię bawić leżyć chorować.

M'imaginant eſtre au lit de la mort, j'attendu ſa venu avec tranquillité. Veluti lecto funebri aptatus, expecto mortem jam non moleſtam. *Petr.* Myśląc że ieſtem ná łożu śmiertelnym czekam śmierci z wielką ſpokoynością.

Se mettre au lit. Imponere corpus lecto. *Quint.* Thalamis ſe componere. *Virg.* Lectum petere. *Petr.* Kłaść ſię do łoſzka ſpać.

Mettre un malade au lit. Ægrum collocare in cubili. *Cic.* Położyć chorego do łoſzka.

LITS, (*ſur quoy les anciens ſe couchoient pour prendre leurs repas dans les ſales à manger.*) Lecti tricliniares, *genit.* lectorum tricliniarum, maſc. pl. *Plin.* Diſcubitorii lecti,orum, maſc. pl. ŁOSZKA ſtołowe iádalne około ſtołow ſtawiane łoſzka czyli kanapy u dawnych ná ktorych legali do iádania.

QUI DRESSE *des lits pour manger.* Lectiſterniator, oris, m. *Ter.* TEN co łoża uſtawiał około ſtołu do iedzenia. **On peut auſſi employer ce mot* pour *Celuy qui fait un lit pour coucher:* & Lectum ſternere *pour faire un lit.*) * Znaczy teraz znaczy tego co łoſzka robi do ſpania.

LIT ſe dit figurément pour *Le mariage.* Lectus ſocialis. *Thalamus*, i, m. Torus, i, m. *Virg.* ŁOZE też znaczy małżeńſtwo.

Ayant eſté marié deux fois, il eut un fils du premier lit, & point du ſecond. Cùm bis conjugium iniiſſet, ex priore conjuge natus eſt ei filius, ex poſteriore nullus. Cùm duas uxores duxiſſet unum ex alterâ filium ſuſcepit, nullum ex alterâ. Z pierwſzego łoża miał ſyna z drugiego żadnego dziecięcia.

Les enfans d'un premier lit. Primi conjugii liberi. Dzieci pierwſzego łoża, **Les enfans du ſecond lit.* Secundi conjugii liberi. *Dzieci drugiego łoża.

Souiller ſon lit, (parlant d'une femme qui ne garde pas la fidelité à ſon mary.) Temerare lectum ſuum. *Ovid.* Lædere thalamos *Sen.* Łoże zgwałcić, zmazać, o niedochowaniu wiary małżeńſkiey.

ON DIT figurément, qu'*Vn homme eſt mort au lit d'honneur.* Glorioſe occubuit, *ou* morte occubuit. *Cic. ou* morti occubuit *Virg.* Glorioſam mortem occubuit. *Suet.* UMARŁ ná godności ná urzędzie, ſławną śmiercią zeſzedł.

LIT pour *Le lieu où ſe retirent les beſtes fauves ſe repoſer.* Cubile, is, n. *Phæd.* ŁOZE łożyſko zwierza dzikiego legowiſko w knici.

LIT, (*Canal d'uneriviere.*) Alveus, ei, m. *Virg.* Canalis, is, m. *Plin.* ŁOZE rzeki, Kánał, row, koryto ktorym płynie Rzeka tok.

LIT *de pierres*, ou *Aſſiſes depierres.* Coria, orum, n. plur. *Vitr.* WARSZTA kamieni cegły &c.

LITANIES, ſubſt. f. (*Formule de prieres qui s'adreſſent à J. C. & aux Saints, pour implorer leur ſecours dans quelque calamité.*) Litaniæ, arum, f. pl. Supplicationes, onum, f. pl. *Cic.* LITANIE nábożeńſtwo,

LITHARGE, ſubſt. f. (*Ecume d'argent.*) Argenti ſcoria *ou* ſpuma, æ, f. Argyritis, idis, f. *Plin.* SREBRNA piana. **Litharge d'or.* Chryſitis, idis, f. *Plin.* Auri ſpuma, f. *Złota piana. **Litharge de plomb.* Molybditis, idis, f. Spuma plumbi, f. *Plin.* *Ołowiana piana,

LITIERE, ſubſt. f. (*Où l'on ſe fait porter par des hommes ou par des mulets*) Lectica, æ, f. *Cic.* LEKTYKA wozek noſzony od dwoch ludzi álbo od dwoch mułow lub oſłow. **Porter quelqu'un en litiere.* Geſtare aliquem lecticâ. *Horat.* *Nośić kogo w lektyce. **On le mit dans une litiere.* Inditur lecticæ. *Tacit.* *Wſadzono go do lektyki, * *Aller en litiere, Se faire porter en litiere*, Lecticâ ferri *ou* geſtari, Lecticâ iter facere. *Cic.* *Kázáć ſię zánieść álbo nośić w lektyce.

Petite litiere. Lecticula, æ, f. *Suet.* Lektyka máłá.

LITIERE *portée par ſix hommes.* Hexaphorum,i, n. LEKTYKA noſzona przez ſześciu ludzi. * *Par huit.* Octophorum, i, n. *Mart. Cic.* *Przez ośmiu. * *Qui mene une litiere.* Lecticarius, ii, m. *Suet.* * Człowiek do noſzenia lektyki pachołek.

LITIERE, (*Paille qu'on met la nuit ſous les chevaux pour les coucher.*) Stramentum, i, n. *Phæd* Subſtramen, inis, n. *Var.* SŁOMA pod konie ná noc poſłanie dlá koni.

Faire la litiere aux chevaux. Stipulam equis ſubſternere. *Cat.* Podścielać pod konie.

La litiere manque aux chevaux. Equis deſunt ſtramenta. *Phæd.* Niemaſz co pod konie poſłać.

LITIERE ſe dit figurément en cette ſignification, comme *Faire litiere de ſon bien, le prodiguer.* Bona ſua profundere *ou* dilapidare. *Cic. ou* prodigere. *Plaut.* Tracić fortunę márnować trwonić.

LITIGE, ſubſt. m. (*Procès, conteſtation en juſtice.*) Litigium, ii, n. *Plaut.* Prawo kłotnia.

LITIGIEUX, m. LITIGIEUSE, f. (*Qui eſt conteſté, qui eſt en litige.*) Litigioſus. Controverſioſus, a, um. *Suet. Cic.* KŁOTLIWA rzecz o ktorą prawo mieć trzeba.

LITRE, ſubſtant. m. (*Ceinture peinte de noir autour d'une Egliſe avec les Armoiries.*) Cingulus atro colore pictus in circuitu templi cum gentilitiis inſignibus, m. Vitta *ou* zona lugubris cum gentilitiis inſignibus, f. *V.* LISTEL. PAS dokoła w kościele dany z Herbami zwłaſzcza Fundatorow y Dobrodzieiow ná ich pogrzebach.

LITRON, ſubſtant. m. (*Petite meſure ronde qui contient la ſeiziéme partie du boiſſeau de Paris.*) Litrum, i, neut. Modii decima ſexta pars, f. SZESNASTA część miáry Páryſkiey, miárka.

DEMI-LITRON. Hemilitrum, tri, n. POŁMIARKI.

LITTE'RAL, m. LITTE'RALE, f. adject. (*Qui eſt ſuivant la lettre.*) comme *Le ſens littéral.* Nativus & proprius verborum ſenſus,m. Nativa verborum ſignificatio, onis,fœm. WYROZUMIENIE właſne co do litery.

LITTE'RALEMENT, adv. (*Selon la lettre* ou *A la lettre.*) Secundùm proprium ac genuinum verborum ſenſum. POPROSTU co do litery.

LITTIE'RATURE, ſubſt. (*Doctrine, connoiſſance profonde des lettres.*) Litteratura,æ,f. Reconditior doctrina *ou* eruditio, *gen.* reconditioris doctrinæ *ou* eruditionis,f. *Cic.* NAUKA wyſoka. **Il avoit beaucoup de littérature* ou *de lettres.*) Vir multâ & variâ eruditione repletus. *Cic.* *Wielkiey náuki człowiek.

LITHVANIE, (*Province de Pologne, qui porte le titre de grand Duché.*) Lithuania, æ, f. LITWA Prowincya Wielkie Xięſtwo.

De Lithvanie. Lithuanus, a, um. Litwin Litewſki.

LITUGIE, ſubſt. f. (*Cérémonie particuliere de l'Eliſe Grecque pour le ſervice divin.*) Liturgia, æ, f. (*mot conſacré.*) SŁUŻBA Mſza Ruſka.

LIVADIE, (*Provincie de la Turquie en Europe.*) Livadia, æ, f. LIWAD Prowincya Turecka w Europie.

LIVERDUN, (*Ville de Lorraine ſur la Moſelle entre Nancy & Toul.*) Liverdunum, i, n. LIWERDON Miáſto Lotaryngii nád Mozelą między Nánſy, y Tul leżące.

LIVESCHE, (*prononncez* LIVĕCHE.) (*Herbe.*) Smyrnių, ii, n. *Plin.* DZIEGIEL ziele.

LIVIDE, adject. m. & f. (*De couleur plombée, comme un viſage meurtri.*) Lividus,a,um. *Hor.* Livens, entis,omn gen. *Ovid.* SINY.

Couleur livide ou *plombée*. Livor, oris, m. *Auct. ad Heren.* Color lividus. Siność.

Eſtre livide. Livere, (eo, es, *ſans préterit ni ſupin.*) neut. *Ovid.* Sinieć

Devenir livide. Liviſcere, ſco.) *ſant préterit ni ſupin.*) Livorem contrahere. *Colum.* Z SINIEC.

LIVONIE, (*Province du Royaume de Suede.*) Livonia,æ,f. JNFLANTY Prowincya ſzwecyi niegdyś do Polſki należąca

Les peuples de Livonie Livones, onum, m. Jnflantczykowie.

LIVRE, ſubſt. m. (*Ouvrage imprimé qu'on lit.*) Liber, bri, m. Volumen, inis, n. Codex, icis, m. *Cic.* KSIĘGA drukiem wydana.

Qui a bien des livres, ou *beaucoup de livres*. Qui habet bonam copiam librorum. *Hor.* Kśiąg wiele máiący.

Vn livre du mépris de la mort, & un autre de la pacience dans les douleurs. Liber de contemnendâ morte, & alter de tolerandis doloribus. *Cic.* Kśięga iedna o gotowości ná śmierć, inſza o cierpliwości w bolach.

Des livres de droit. Libri rubricati, m. pl. *Petr.* Kśięgi prawne.

FAIRE, *compoſer un livre*. Conficere *ou* componere *ou* ſcribere librum. *Cic.* PISAC, kázać piſać kśięgę.

Divulguer un livre, le rendre public, le mettre en lumiere. Emittere librum. Edere *ou* vulgare librum. Wydać Kśięgę.

Dédier un livre à quelqu'un. Alicui librum dedicare. *Phæd.* Inſcribere librů alicujus nomine. *Quint.* PrzypiſaćKśięgę komu wydać pod Jmieniem czyiem. **Donner un livre ſur quelque matiere*. Edere librum de re aliquâ. Dare libellos de re aliquâ. *Quint.* *Wydać nápiſać kśięgę w materyi iákiey. **Il eſt toûjours ſur les livres, il eſtudie continuellement*. Chartis impalleſcit. Inſeneſcit libris. *Horat.* In ſtudio litterarum aſſiduè verſatur *Cic.* *Záwſze w kśięgach ſiedzi uſtawicznie ſię uczy. **Il aime les livres*. Libris delectatur. In litteris omne tempus inſumit. *Cic.* *Kocha ſię w kśięgach.

LIVRE, (*Regiſtre d'un marchand.*) Liber, bri, m. *Voyez* REGISTRE. KSIĘGI Rejeſtr kupiecki.

LIVRE, ſubſt. f. (*Poids de douze onces, comme celle des Romains; ou de ſeize onces comme la noſtre.*) Libra,æ, f. *Hor.* Pondo. FUNT waga dwanaſtu uncyi według rzymian ſześnaſtu według Francuzow. (*V nas Konſtytucya Roku* 1565. *Káże áby funt każdy ważył* 16. *łotow álbo* 48. *ſkoycy. Łot zas waży poł uncyi, uncya má w ſobie Dragm* 8. *Dragma waży trzy ſkoyce, álbo ſkrupuły, ſkrupuł każdy waptekach* 20. *ziarn pſzenicy dobrey przednicy, w inſzych towarach* 25. *ziarn álbo też* 26.)

Vne livre. Pondo unum. Funt ieden. **Cent livres*, Centum pondo. *Funtow ſto.

Vne couronne d'or du poids d'une livre. Corona aurea libræ pondo. Korona złota funt ważąca.

DEMI-LIVRE. Selibra, æ, f. *Liv.* Połfonta. **Vne livre & demie*. Seſqui-libra, æ, f. *Połtora funta.

DU POIDS *d'une livre*. Libræ pondo. Libralis & hoc le. Librarius, a, um. *Colum.* WAGI fontowey. **Du poids de deux livres*. Libris & hoc librile. Adject. Trilibris & hoc bre *Hor.* *Wagi dwu funtowey. **De quatre livres*. Quadrilibris & hoc bre. *Plaut* *Wagi czterech funtowey. **De cinq livres*. Quinqueiibraris & hoc le. *Colum.* *Wagi pięć funtow.

LE POIDS *de cent livres*, ou *Vn quintal* Centonarium pondus, *genit.* centenarii ponderis, n. *Plin.* Centum pondo. Centum pondium, *gen.* centum pondii, n. *Plaut.* CETNAR ſto funtow właśnie, ſtofuncie, (*według ſtatutu powinno ſtofuncie ważyć u nas pięć kamieni ſkąd też kwintalem zowią: to ieſt kamień álе według konſtytucyi teyże* 1565. *má mieć w ſobie* 32. *funty,*) *według zygrotyntońſki konſtytucyi Cetnar* 100. *funtow waży*. **De deux cens livres* ou *de deux quintaux*. Ducenarium pondus. *Plin.* *Dwa cetnary dwu Cetnarowy. **De trois cens livres*. Tricenarium pondus. *Var.* *Trzy Cetnary. **De quatre cens livres*. Quadringenarium pondus. *Liv.* * Cztery Cetnary. **De cinq cens livres*. Quingenarium pondus. *Liv.* *Pięć cetnarow. **De ſix cens livres*. Sexcenarium pondus. *Caſ.* Sześć Cetnarow. **De ſept cens livres*. Septingenarium pondus *Var.* *Siedm Cetnarow. **De huit cens livres*. Octingenarium pondus. *Var.* * Ośm Cetnarow. ** De neuf cens livres*. Pondus nongentarum librarum. *Dziewięć Cetnarow. **De mille livres*, ou *Vn millier*. Milliarium pondus. *Var.* *Dziesięć Cetnarow, Tyſiąc funtow.

LIVRE'E, ſubſt. f. (*On entend par ce mot certains habits avec des galons de diverſes couleurs, qui marquent le train & les domeſtiques de quelque perſonne de qualité*. Alicujus familiæ inſignia, ium, n. plur. *Virg.* BARWA tym ſłowem znaczą ſię ſuknie y ſtroy rożnego koloru dworu zacnych oſob. Skąd wirgiliuſz mowi o Troianach. Mutemus clypeos, Danaûmque inſignia nobis. Aptemus. *Changeons d'armes, & prenons la livrée* ou *les habillemens des Grecs*. Odmienny tarcze, Bárwę weźmy ná ſię Grekow.

Les gens de livrée, les pages, les laquais &c. Familia, æ, fœm. *Phæd.* Ludzie do Barwy barwiani iáko Paziowie álbo Jzdebni Pokoiowi, lokaie &c. Dwor.

LIVRE'E ſe dit d'une *Diſtribution qui ſe fait chaque jour ou tous les ans à quelques Officiers pour leur ſubſiſtance, de pain, de vin & de viande*. Sportula, æ, f. Annonariæ ſpecies, *genit.* annonariarum ſpecierum, f. pl. *Veg.* Cibariæ ſportulæ, arum, f. pl. PŁACA żołnierſka rocznia ná konia ná ſiebie ná Pácholika czeladź. *Traktament* żołd.

LIVRER, V. act. (*Mettre entre les mains, donner.*) Aliquid alicui tradere, (do, dis, didi, ditum.) Dare, (do, das, dedi, datum.) Tradere in manus. Dare in manus *ou* in poteſtatum. *Cicer.* WYDAC w ręce, Dáć w ręce oddáć w ręce.

Livrer quelqu'un pour eſclave. Addicere aliquem in ſervitutem. *Liv. ou* ſervituti. *Cæſ.* Dare in ſervitutem. *Ter.* Oddać kogo zá niewolnika. **Il l'a livré entre les mains de ſon ennemy*. Hunc hoſti prodidit. Deditionem illius hoſti fecit. *Cic.* *Oddał go wydał w ręce nieprzyiaciołom.

Se livrer à l'ennemy. Dedere ſe hoſtibus. *Cæſ.* In dictionem & arbitrium hoſtium ſe dedere. *Plaut.* Oddać ſię nieprzyiacielowi poddać ſię mu.

LIVRER *quelqu'un au ſupplice*. Dedere aliquem in ſupplicium. *Liv.* ODDAC wydać kogo ná ſtracenie.

Livrer la ville à l'ennemy. Hoſti urbem tradere. Oddać miáſto nieprzyiacielowi. **La livrer au pillage*. Tradere urbem ad diripiendum, *ou* urbem diripiendam. *Cic.* *Oddać miáſto nárabunek.

ON DIT auſſi *Livrer un aſſaut*. Oppugnationem urbi inferre. Urbem oppugnare. *Cicer.* PRZYPUSCIC wydać ſzturm. **Livre bataille*. Prælium committere. *Cæſ.* Prælium *ou* certamen conſerere. *Liv.* Dare prælia. *Virg.* *Wydać bitwę.

LIVRER, (*Fournir ce qu'on a entrepris de faire.*) Opus aliquid præſtare, (præſto, as, præſtiti, præſtitum.) Præbere, (eo, es, præbui, itum.) act. *Cic.* ODDAC robotę gotową.

LIVRET, ſubſt. maſc. (*Petit livre.*) Libellus, i, maſc. KSIĄŻECZKA.

LIVRON, (*Ville de Dauphiné.*) Libro, onis, f. Lubronium, ii, n. LIWRON Miáſto Delfinatu.

LOBE, ſubſt. m. (*Les lobes du foye, du poumon, c'eſt à dire Les extremitez de ces parties du corps humain.*) Fibræ, arum, f. pl. *Celſ.* ZYŁY wątrobne płucne álbo brzegi.

LOCAL, m. LOCALE, f. adject. comme *Vn mouvement local, (qui ſe fait dans un lieu.)* Motus in loco. MIEYSCOWY MIEYSCOWA rzecz ruſzenie ná mieyſcu. ** D'un lieu en un autre*. Motus ex uno loco, in alterum. ** Ruſzenie z mieyſca ná mieyſce.

Couſtume locale qui eſt ordinaire en un lieu. Mos alicujus loci, *genit* moris, m. Zwyczaie mieyſc iákich właſne.

LOCALEMENT, adv. comme *Se mouvoir localement ou dans un lieu*. Moveri in loco. RUSZAC ſię ná mieyſcu. **D'un lieu à un autre*. Moveri ex uno loco ad *ou* in alterum. **Ruſzyć ſię z mieyſca ná mieyſce.

LOCATAIRE, ſubſt. m. (*Celuy à qui on loue une maiſon.*) Inquilinus, i, maſc. Qui in conductitiis ædibus habitat. Ædium conductor, oris, m. *Cic.* NAIEMNIK Komornik Arendarz kontraktem trzymaiący mieſzkanie iákie.

LOCHE, ſubſt. f. (*Petit poiſſon de riviere de la groſſeur d'un éperlan.*) Apua cobitis, *genit.* apuæ cobitis, fœm. ŚLIZ ryba drobna śliżyk.

LOCHES, (*Ville de Touraine ſur l'Indre.*) Lochiæ, arum, f. pl. Lochia, æ, f. LOSZ Miáſto Tureny nád Jndrą.

LOCRIENS, (*Anciens peuples de l'Achaïe.*) Locri, orum, m. pl. *Cic.* LOKROWIE dáwny národ Achái.

Le pays des Locriens. Locris, idis, f. LOKRYISKI kray.

LOCUTION, ſubſt. f. (*Façon de parler.*) Locutio, onis, f. *Cic.* MOWA mowienie wymowa.

Mot d'un rare uſage. Słowo w francuſkim rzadko używane.

LODEVE, (*Ville épiſcopale de Languedoc ſur la petite riviere Lergue*. Forum Neronis, *genit.* fori Neronis, n. *Plin.* Luteva, æ, f. *ſelon Iſidore*. LODEW Miáſto y Biſkupſtwo okcytanii nád rzeczką lergą.

Qui eſt de Lodeve. Lutevenſis & hoc ſe. Z lodewa rodem.

LODI, (*Ville Epiſcopale d'Italie.*) Laus-Pompeii, *genit.* Laudis-Pompeii, f. LODI miaſto y Biſkupſtwo we włoſzech.

LODS ET VENTES, (*Droit que prend un Seigneur en cas de la vente d'un héritage ſur le fond de ſon fief.*) Comprobatæ emptionis ac venditionis alicujus fundi pretium, ii, n, MANSTWO Pánu náywyżſzemu dochod z przedaży dziedzicewa w Páńſtwie właſnym ſwoim.

LOGE, ſubſt. f. (*Cabane.*) Caſa, æ, f. Tugurium, ii, n. *Cic. Virg.* Mapalia, orum, neut. plur. *Plin.* CHATA Mieſzkanie chałupa.

PETITE LOGE. Caſula, æ, f. Tuguriolum, li, neut. *Plin.* CHAŁUPKA.

LOGEABLE, (*on prononce* lojable.) adject. m. & f. (*Où l'on peut loger.*) Habitabilis & hoc li. *Plin.* WYGODNE do mieſzkania gdzie ſtanąć wygodnie można.

Vne maiſon fort logeable, fort ſpacieuſe.) Laxæ & amplæ ædes. *Cic.* Dom bardzo wygodny do ſtania.

LOGEMENT, ſubſt. maſc. (*Lieu où on loge.*) Habitatio, onis, f. *Cic.* MIESZKANIE ſtancya.

LOGEMENT *pour les ſurvenans*. Hoſpitium, ii, n. *Petr.* GOSPODA mieſzkanie dlá gości ſtancye dlá przeieżdżaiących.

Il m'a accommodé de ſon logement. Accommodavit mihi de habitatione. *Cic.* Uſtąpił mi ſtancyi ſwoiey.

Il prend ſon logement chez moy. Habitat apud me, *ou* in domo meâ. *Cic.* Diverſatur apud me. In domo meâ diverſatur. *Plaut.* Stawa u mnie.

LOGER, V. act. & neut. (*Occuper, habiter quelque lieu.*) Alicubi habitare, (tu, as, avi, atum.) Habere, (habeo, es, habui, habitum.) MIESZKIWAC ſtawać kędy.

Eſtre bien logé, Eſtre logé au large. Benè habitare. Habitare laxè. *Cic.* Wygodnie dobrze mieſzkać. **Le contraire eſt* Arctè habitare, *Eſtre logé à l'étroit*. *Zle niewygodnie ſtać.

Il eſt venu loger dans le voiſinage. Commigravit huic viciniæ. *Ter.* Przenioſł ſię tu w ſąſiedztwo.

LOGER *chez quelqu'un en faiſant voyage, Prendre logement chez luy*. In alicujus domo *ou* apud aliquem diverſari. *Cic.* Hoſpitari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Sen.* STANĄC gośpodą u kogo w drodze.

Aller loger chez quelqu'un. Ad aliquem diverti in hoſpitium. *Plaut.* Ad hoſpitem divertere. *Cicer.* (*on dit* Diverto & Divertor.) Stanąć u kogo zá iechać dokąd wdrodz.

Loger quelqu'un, Le recevoir dans ſa maiſon. Aliquem hoſpitio excipere *ou* recipere. *Ovid.* Przyiąć kogo, dać mu ſtancyą u ſiebie.

Il le pria d'aller loger chez luy. Hoſpitio invitavit. *Cic.* Illum domum ſuam invitavit. *Cic.* Prosił go áby ſtanął u niego

ON DIT figurément, *Ces grandes eſperances ne logent point dans voſtre cœur*. (Scar.) Non tantas ſpes mente agitas. NIEWŁASNIE mowią: Niepoſtaną ták wielkie nádzieie u ciebie.

LOGICIEN, ſubſt. maſc. (*Qui ſçait la Logique, qui étudie en Logique.*) Dialecticus, ci, maſc. *Cic.* LOGIK co umie co ſię uczy Logiki.

LOGIQUE, ſubſt. f. (*La Science qui enſeigne à raiſonner.*) Logica, æ, f. Dialectica, æ, fœm. LOGIKA náuka: iáko o rzeczach rozmyślać y iedno z drugiego wnośić przez rozum y dowody.

LOGIS, ſubſt. m. (*Maiſon, lieu où on loge.*) Domus, ûs, m. Ædes, ium, f. pl. Habitatio, onis, f. Habitaculum, li, n. Domicilium, ii, n. Ædificium, ii, n. Manſio, onis, f. *Cic. Liv.* MIĘSZKANIE dom gośpoda ſtancya.

S'en aller, ſe retirer au logis. Capeſſere domum. Convertere ſe domum. *Plaut.* Vadere domum. *Ter.* Iść powracać do domu do ſiebie.

Changer de logis. Migrare *ou* demigrare *ou* commutare domos. Przenośić ſię gdzieindziey ná mieſzkanie.

LOGIS, (*Hoſtellerie.*) Diverſorium, ii, n. Diverticulum, li, n *Cic. Liv.* Stabulum, i, n. *Petr.* GOSPODA dom gościnny karczma gościniec.

MARECHAL *des logis chez le Roy*, (*qui va marquer les logis pour le Roy & pour ſa Cour quand il fait voyage.*) Manſor, oris, m. *Veget.* STANOWNICZY Nádworny podrożny.

LOING, (*on prononce* LOIN.) (*Adverbe de lieu & de temps.*) Longè. Procul. adv. *Cic.* DALEKO co do mieyſca y czaſu.

Loin de la maiſon. Longè ab ædibus. *Cic.* Longè à domo. *Liv.* Daleko do domu. **Loin de ſon pays*. Procul patriâ *ou* à patriâ. *Virg.* *Daleko od kraiu ſwego. **Loin de la mer*. Longè à mari. *Ter.* *Daleko od morza.

Il alla bien loin au devant de Céſar. Cæſari obviam longiſſimè proceſſit. *Cicer.* Daleko wyiechał zábiegaiąc drogę Cezarowi

Regarder une choſe de loin. Aliquid procul ſpectare. *Cicer.* Patrzać ná co z daleka. **Venir de loin*. E longinquo venire. *Plin.* *Przychodzić przyiechać zdaleka.

Nous n'allons pas fort loin d'icy. Non imus haud longulè ex hoc loco. *Plaut.* Nie daleko idziemy, iedziemy.

Prévoir de loin ce qui peut arriver. Futuros caſus longè proſpicere. *Cic.* Widzieć z daleka co ma być co ſię ma ſtać.

ON DIT qu'*On voit venir un homme de loin*, (*lors qu'on ſe doute de ce qu'il veut dire.*) Sermonem alicujus præſentire. Occupare quod dicere vult aliquis. WIDZĘ z daleka do czego ciągnie ná co zákrawa czego chce.

ON DIT qu'*Vn homme ira loin*, (*quand il a de belles diſpoſitions naturellement & acquiſes, & qu'il a de bons patrons.*) In majus fortunas ſuas provehet *ou* amplificabit. *Horat.* DALEKO záydzie, maiąc nádzieię okim że urośnie y wynidzie ná wielkiego człowieka: ták dla właſnych pięknych przymiotow przyrodzonych y nabytych, iáko też przez przyiaciół y Dobrodziciow.

Cette affaire nous menera loin, Nous couſtera bien de la peine & de la dépenſe. In labores multos & impenſas res iſta abibit. Ad multas opes procedet. *Plin. Jun.* Tá rzecz daleko nás poprowadzi wiele kośztu wiele pracy záwodu nám uczyni.

Il ne voit pas plus loin que ſon nez. Nihil videt, niſi quod ante pedes. *Cic.* Ledwie przed ſobą widzi.

C'eſt du plus loin qu'il me ſouvienne d'avoir mangé avec luy. Longius quàm meminerim cum illo pranſus ſum. Niepamiętam iák dawno z nim iádłem.

Nous ſommes parens de fort loin. Longiſſimè à me abeſt propinquitate *ou* disjuncti ſumus affinitate. Krewni ſobie z daleka ieſteśmy.

Nous ſommes bien loin de compte, je ne vous dois rien, mais c'eſt vous qui devez. Non convenit inter nos ratio, tu nobis non nos tibi debemus. Dalekośmy ieszcze od liczby ty mnie á nie iá tobie winienem.

Vous dites cela au plus loin de voſtre penſée. Aliud dicis, aliud cogitas. Aliter loqueris, aliter ſentis. Co inszego mowiſz co inszego myślisz.

ON DIT *Cét homme n'ira pas loin, il mourra bien-toſt*. Brevi è vivis abibit. Inſtat illi mors, *ou* imminet. NIE daleko pociągnie nie długo pożyie.

ON DIT en menaçant, *Il ne le portera pas loin*. Non longiùs auferet. Brevi pœnas dabit. NIE długo mu toták ná ſucho uchodzić będzie.

ON DIT au figuré, *Mon eſprit ne peut pas aller plus loin, ne peut pas s'élever davantage*. Ultra *ou* longiù progredi mente non poſſum, *ou* mens non poteſt. *Cic.* DALEY myślą pámięcią rozumem záſięgnąć niemogę.

Mon diſcours a eſté un peu trop loin. Paulò longiùs oratio mea provecta eſt. *Cic.* Trochę ſię dalekom mową unioſł.

Pouſſer les choſes trop loin, les outrer. Ultra leges tendere res. Názbyt dáleko záyść wrzecz ſobą.

Prendre les choſes de loin. Altiùs res repetere. *Cic.* Brać rzeczy z daleka.

LOIN *de nous, voluptez* Procul ſint à nobis voluptates. Valeant voluptates. Apage voluptates. DALEKO odemnie precz roſkoſzy.

LOIN pour *Eloigné*. DALEKO daleki. **Celuy là eſt heureux, qui loin des affaires & exemt de toutes dettes cultive l'héritage de ſes peres*. Beatus ille, qui procul negotiis paterna rura bobus ſuis exercet, ſolutus omni fœnore. *Hor.* * Ten ſzczęśliwy kto daleki od zabaw y kłotni publicznych, y bez długow Oyczyſte grunta uprawia, y rolą ſię właſną bawi.

BIEN LOIN pour *Tant s'en faut s'exprime par* Tantum abeſt ut; *ou par* non modo, ſed etiam: *comme Bien loin que le diſcours ſoit énervé par l'arrangement des mots, il ne peut eſtre ſans cela, que languiſſant*; Tantum abeſt, ut enervetur oratio compoſitione verborum, aliter in eo nec impetus ullus, nec vis eſſe poſſit *ou* ineſſe. *Cic.* DALEKO od tego dáleki dáleka od tego, Dáleko od tego áby porządne ułożenie ſłow miáło oſſabić mowę, y owſzem beztego ułożenie káżda mowa mdła ieſt y bez ſiły. **Bien loin de vous blaſmer, au contraire je*

nous louë. Non modo non te vitupero, ſed *ou* quin etiá laudo. *Daleko o tego żebym ci to miáł ganić, chwalę y owſzem.

DE LOIN. Eminùs, (*le contraire eſt*, Cominus. *De près*,) *ou combattoit tous les jours de loin à coups de fronde*. Quotidiè eminus fundis pugnabatur. *Cæſ.* ZDALEKA (zbliſka.) Bili ię co dzień zdaleka z proc do ſiebie ciſkaiąc.

LOIN A LOIN. Longo intervallo ou longis intervallis. *Liv.* Z DALEKA daleko.

LOINTAIN, ſubſt, m. en terme de peinture, (*Ce qui paroiſt éloigné, & qui eſt en perſpective.*) Receſſus, ûs, maſc. *Cic.* NA dal co do widoku.

LOINTAIN, m. LOINTAINE, f. (*Eloigné.*) Longinquus. Remotus, a, um. *Cic.* DALEKI.

LOIR, ſubſt. m. (*Petit animal qui dort tout l'hiver.*) Glis, *genit.* gliris, m. *Mart.*. SZCZUR dziki co ſpi całą zimę kret.

Lieu où l'on nourriſſoit des loirs. Glirarium, ii, neut. *Var.* Kretowiſko gdzie krety chowano.

LE LOIR, (*Riviere qui ſe jette dans la Sarte un peu au deſſus d'Angers.*) Lædus, i, maſc. LOER Rzeka w padaiąca w Sartę pod Anżer.

LA LOIRE, (*Vn des plus grands fleuves de France, qui paſſe à Orleans, & va juſques à Nantes.*) Ligeris, is, m. *Cæſ.* Liger, eris. m. *Tibul.* LOER iedna znáywiękſzych rzek we Francyi przechodząca przez Orleans áż do Nánty.

LOISIBLE, adject. m. & f. (*Qui eſt permis.*) Licitus, a, um. *Ter.* GODZIWY wolny pozwolony.

LOISIR, ſubſt. m. (*Lors qu'on eſt ſans occupation & qu'on n'a rien à faire*.) Otium, ii, n. *Cic.* WOLNOSC czas kiedy kto ma czas y ieſt niezabawnym.

Vne choſe d'un grand loiſir, qui demande bien du loiſir. Otii plurimi res. *Cic.* Rzecz wiele czaſu potrzebuiąca.

Si vous avez le loiſir, Si vous eſtes de loiſir. Si tibi otium eſt. Si vacas. Si ſit tibi otium. Si vacabis. Si eris otioſus, Si vaces à negotiis. *Cic. Ter. Phæd.* Jeżeli maſz czas, ieżeli ci czas pozwoli.

Il faut que vous ayiez bien du loiſir pour vous meſler des affaires d'autruy, qui ne vous regardent point. Tantum ne tibi eſt à re tuâ otii, alicna ut cures, quæ nihil ad te attinent? *Ter.* Muſiſz mieć bardzo wiele czaſu nádto, muſi ci wiele czaſu zbywać że ſię w cudze intereſſa wdaieſz do ktorych ci cale nic nie należy.

Si voſtre loiſir vous le permet, Si vous eſtes de loiſir. Si tibi videam eſſe operam atque otium. Si animo ſis vacuo. *Plaut. Phæd.* Jeżeli ci czas pozwala ieżeliś nie zábawny niezatrudniony.

Employer bien ſon loiſir. Ponere rectè otia. *Horat.* Czaſu ktory zbywa dobrze zażyć.

LOISIR, (*Temps qu'on accorde à quelqu'un pour faire une choſe*.) Otium. Spatium, ii, n. Tempus, oris, n. *Cic.* CZAS pozwolony komu dlá uczynienia czego.

Donner à quelqu'un le loiſir de rentrer en luy meſme. Alicui ſpatium ad ſe colligendum dare. *Cic.* Dać komu czas rozmyślenia ſię, námyślenia ſię.

Je n'ay pas un moment de loiſir ou *un moment de temps*. Vacui tamporis nihil habeo. *Cic.* Niemam áni momentu roſkurczenia, czaſu wolnego.

LOMBARDIE, *Pays d'Italie qui s'étend au delà & au deçà du Pô*.) Lozgobardia, æ, f. LOMBARDYA Kray Włoſki ciągnący ſię po tę y po tamtę ſtronę rzeki Pó álbe Padus.

LES LOMBARDS. Longobardi, orum, m. pl. LOMBARDOWIE.

LOMBEZ, (*Ville Epiſcopale de Gaſcogne ſur Save.*) Lomberia, *ou* Lomburia, æ, fœm. LOMBEZ Miaſto y Biſkupſtwo Waſkonii nád Sawą,

LONDONDERY, (*Ville d'Irlande en Ultonie.*) Deria, æ, f. Derrium, ii, n. Novum Londinum, i, n. LONDONDRYA Miaſto Irlandyi w Ultonii.

LONDRES, (*Ville capitale d'Angleterre ſur la Tamiſe.*) Londinum, i, n. Londonia, æ, f. LONDYN Miaſto ſtołeczne Anglii nád Tamizą.

DE LONDRES. Londinenſis & hoc ſe. LONDYNSKI z Londynu.

LONG, m. LONGUE, f. adject. (*Qui a des dimenſions & qui eſt eſtendu.*) Longus, a, um. Longior & hoc longius. Longiſſimus. DŁUGI, DŁUGA, ciągły wzdłuſz, toż ſamo wyſoki.

Vne longue pique Longa haſta. *Virg.* Długa Dżyda. **Vne épée fort longue*. Prælongus gladius. *Liv.* *Szpada bardzo

długa. **De longs cheveux*. Prolixus capillus. *Ter.* Promiſſa coma. Promiſſus capillus. *Liv.* Longi crines. *Virg.* *Włoſy bardzo długie. **Vne longue barbe*. Barba longa. *Ovid. ou* prolixa. *Virg. ou* promiſſa. *Liv.* *Broda długa.

Long d'un pied & demi. Seſquipede longus, a, um. *Plin.* Długi ná połtory ſtopy. **Le chemin eſt un peu long*. Longum eſt iter. *Cic.* *Przydłużſza droga.

LONG, (*pour le temps & pour la durée.*) Longus. Diuturnus. Diutinus. Longinquus, a, um. *Cic.* DŁUGI co do czaſu długo bawiący. **Vne longue maladie*. Diutinus *ou* diuturnus *ou* longinquus morbus. *Cicer.* *Długa choroba. **Vne longue guerre*. Bellum diuturnum *ou* diutinum. *Liv.* *Długa woyna

Le temps qu'il nous demande n'eſt pas long. Haud longum orat. *Ter.* Nie o długi czas proſi.

Nous ſommes trop longs, ou *nous demeurons trop long-temps ſur des choſes extrémement claires*. Nimiùm longi ſumus in rebus apertiſſimis. *Cicer. ou* nimiùm immoramur. Bardzo ſię długo bawiemy nád rzeczami oczywiſtemi

De peur d'eſtre trop long. Ne longus ſim. Ne multùs ſim. *Cic.* Abym niebawił.

Nous ſommes trop longs dans nos diſcours. Nimiùm longi ſumus in noſtris ſermonibus. Nimis longo ſermone utimur. *Cic. Plaut.* Długo bawiemy mowami.

Vne longue ſuite de malheurs. Longa malorum ſeries. Nieſzczęśćia długo ſię zá ſobą ciągnące.

LONG eſt quelquefois un ſubſtantif maſculin, comme *Fendre une choſe en long* ou *en longueur*. In longitudinem aliquid diffidere. *Cic.* Wzdłuż przeciąć przełupać wzdłuſz.

Il eſt couché par terre tout de ſon long. Humi jacet porrecto corpore, *ou* toto corpore proſtratus. *Liv.* Leży ná ziemi iák długi.

UNE LONGUE, ou *une ſyllabe longue*. Syllaba longa *ou* producta. *Cic.* SYLLABA długa ktorą przedłuzaią w mowie.

LONG ſe dit adverbialement en pluſieurs phraſes avec l'adjonction des particules *au*, *de*, *le*. DŁUGO. **Il a traité cette matiere fort au long*. Puſiùs iſta tractavit. *Cic.* *Długo ſię z tym y obſzernie rozwodził.

Je vous écriray une autrefois plus au long. Pluribus verbis alias ad te ſcribam. *Cicer.* Inſzym czaſem drugą razą nápiſzę obſzerniey o tym. **Il s'eſtendit fort au long ſur vos louanges*. Multus fuit in te laudando Copiosè laudes tuas dixit. *Obſzernie ſię rozwodził z pochwałami twemi.

A LA LONGUE. (mieux) *à la longueur du temps*. Longiquitate *ou* diuturnitate temporis. *Cic.* ZA CZASEM.

Toutes choſes s'uſent a la longue. Uſu cuncta deteruntur. *Quint.* Res ſiunt uſu deteriores. *Vlp.* Każda rzecz ſię wypotrzebuie záczaſem. **On perd patience à la longue* (mieux) *à la longueur du temps*. Diuturnitate patientia vincitur *ou* abrumpitur. *Ovid. Tacit.* *Zá czaſem y cierpliwości niettaie.

ON DIT, *Nous nous connoiſſons de longue main, Nous nous aimons de longue main* ou *depuis long-temps*. Jam à longo tempore novimus nos inter nos. Vetus eſt inter nos amicitia. *Cic.* ZNAMY ſię nie dopiero, kochamy ſię nie dopiero.

Menager une affaire de longue-main. Rem aliquam à longo tempore tractare. Záchodzić około czego y ſtarać ſię od długiego czaſu.

TIRER *de long*, (*quand on ſe ſauve par la fuite.*) Aufugere. n. UMKNĄC z daleka, uciekać umykać.

TIRER *de long*, *Chicanner pour une choſe*, ou *differer le payement*. Rei moram afferre. Procraſtinare debiti ſolutionem ZWŁOCZYC, kręcić zwłokami nárabiać zwłaſzcza w płaceniu.

ON DIT, *Le long de la mer, Le long du rivage*. Secundùm mare. *Cic.* Secundùm littus. *Plaut.* Po nád morzem, po nád brzegiem. **Ceux qui habitent le long de la mer rouge*. Maris rubri accolæ, m. pl. *Quint-Curt.* *Obywatele po nád morzem czerwonym.

LONG, (*Tardif, lent.*) Lentus. Tardus, a, um. *Cic.* LENIWY, opieſzały, gnuśny, długo bawiący.

Eſtre long à faire une choſe. Aliquid lentè & cunctanter facere. Długo ſię bawić w czynieniu czego. **Il eſt long à venir*. Cunctatur *ou* moratur venire. Veniendi moram facit. Servus venit. *Plaut. Hor.* *Długo ſię bawić nie rychło powracaiąc.

LONG ſe dit proverbialement & populairement en pluſieurs phraſes. *Il en a eu tout du long de l'aulne* ou *tout du long & du large*. Probè admodùm verſatus *ou* vexatus fuit. MIAŁ uſłyſzał doſtał należycie.

Il ſçait le court & le long de l'affaire. Rem apprimè & penitùs novit. Perſpicit qui curſus rei, qui exitus futurus ſit. *Cic.* Wſkroś wie ten intereſs ná pamięć.

C'EST *du pain bien long*, (*lors qu'on parle d'une profeſſion.*) Ars illa diutini laboris eſt, & ſeri fructûs. Ars ex quâ victus ſero parutur. Ars longa, longi fructûs. CIĘSZKI to chleb, mowiąc o profeſſyi iákiey pracowitey á mało co zárobku przynoſzącey.

Vous me donnez le careſme bien long, pour dire *Vous prenez un long terme*. In longum tempus me remittis. Me in longam ducis moram. *Prop.* Me in longum protrahis. Daleko mi bardzo czekać będzie.

Il a les dents bien longues, Il a bien faim, Il y a long-temps qu'il n'a mangé. Jejunis dentibus acer. *Hor.* Dentes illi pruriunt eſuritione. *Plaut.* Głod zámarł nie pamięta kiedy miał chleb w gębie.

Il tire la langue d'un pied de long, (*quand on parle d'un homme qui eſt dans le beſoin.*) Eget & eſurit qvàm maximè. Nie ma co w gębę włożyć, niema czym duſzy poſilić.

ON DIT qu'*Vn homme ne la fera pas longue*, pour dire qu'*Il ne vivra pas long-temps*. Non diu vita ipſi ſuppeset. *Cic.* NIE DŁUGO pożyie, nie daleko pociągnie.

LONG-TEMPS. adv. Diu. Diutiùs. Longùm. *Cic. Virg.* DŁUGO. **Adieu pour long-temps*. Vale longùm. *Virg.* *Pożegnanie ná długo.

Il y a long-temps que je les connois. Jam pridem illum novi Dawno ich znám. **Il n'y a pas long-temps que je vous connois* Hæc inter nos nupera notitia admodum eſt. *Ter.* *Nie dawno cię znám.

LE LONG-TEMPS. Longum *ou* diutinum tempus, *genit.* longi *ou* diutini temporis, neut. *Cic.* DŁUGI Czas.

LONGANIMITE', ſubſt. f. (*Fermeté dans la mauvaiſe, comme dans la bonne fortune.*) Longanimitas, atis, f. Æqua mens, *genit.* æquæ mentis, fœm. *Hor.* JEDNOSTAYNOSC umyſłu ſtałość w ſzczęściu y w nieſzczęściu.

LONGE, ſubſt. f. (*Laniere de cuir.*) Lorum, i, n. Habena, æ, f. *Plin.* RZEMIEN pas rzemienny cienki.

LONGE *de veau*, ſubſt. f. (*C'eſt la partie depuis les coſtes juſques à la queuë.*) Lumbus vitulinus, i, m. ŁOPATKA cięſęca zádnia cwiartka od żeber do ogona.

LONGIS, mot bas & populaire qui ſe dit (*d'un homme & d'une femme qui ſont longs à faire les choſes.*) Lentus. Tardus, a, um. *Cicer.* DŁUGOSZ gniotek co ſię długo bawi w czym.

LONGITUDE, ſubſt. f. terme de Geographie, (*qui ſe dit de la diſtance d'un meridien à l'autre.*) Longitudo, inis, f. *Cic.* DALEKOSC wzdłuż od iednego punktu południowego paſa Niebieſkiego do drugiego.

Les degrez de longitude. Gradus longitudinis. Stopnie dłużgości.

LOLGUEMENT, adv. (*Pendant un long-temps.*) Diu. adv. Longo tempore. abl. DŁUGO.

LONGUET, maſc. LONGUETTE, fœm. (*Vn peu long.*) Longulus, Longiuſculus, a, um. *Cic.* PRZYDŁUZSZY, PRZYDŁUZSZA.

LONGUEUR, ſubſt. f. (*Eſtenduë en long.*) Longitudo, inis, fœm. *Cic.* DŁUGOSC ciągłość wzdłuſz. **La longueur du chemin*. Itineris longitudo. *Cic.* *Długość drogi dalekość.

LONGUEUR, (*en parlant du temps.*) Longitudo. Longinquitas. Diuturnitas, atis, fœm. *Cæſ. Ter.* DŁUGOSC co do czaſu. **La longueur des nuits*. Noctium longitudo. *Cicer.* *Długość nocy. **Du temps*. Temporis diuturnitas. *Cic.* *Długość czaſu.

LONGUEUR, (*Retardement.*) Mora, æ, f. Tarditas, atis, f. *Cic.*. DŁUGOSC zwłoka opożnienie.

Les longueurs & les remiſes ſont faſcheuſes dans les affaires. In rebus tarditas & procraſtinatio odioſa eſt. *Cic.* Zwłoki ſą bardzo przykre w intereſſach. **Tirer les choſes en longueur*. Tempus ducere. Moras nectere *ou* ducere *ou* trahere. *Quint. Virg.* Tarditatem rebus afferre. Injicere moras. *Cic.* *Zwłoczyć rzeczy.

LOPIN, ſubſt. m. terme populaire, (*qui ſignifie un morceau de viande.*) Fruſtrum, i, neut. SZTUKA kawał czego do zieiedzenia

LOQUET, ſubſt. maſc. (*Morceau de fer qui ſe leve & ſe baiſſe pour ouvrir & fermer une porte.*) Peſſulus verſatilis, *genit.* peſſuli verſatilis, m. KLAMKA do otwierznia.

LORETE, *ou* LAURETE, (*Ville d'Italie dans l'Eſtat Ec-*

cleſiaſtique.) Lauretum, i, neut. LORET Miaſto Włoſkie w Państwie Kościelnym.

NOTRE DAME DE LORETE. Virgo Lauretana. *Lieu où la Sainte Virgine eſt honorée*. NAYSWIĘTSZA Pánna Loretańſka mieyſce Swięta.

LORGNER, V. act. (*Regarder de coſté.*) Oculis obliquis aſpicere. *Cic.* ZYZEM pátrzyć świdrem ſzydłem patrzyć.

LORGUES, (*Ville de Province dans le Dioceſe de Frejus.*) Leonas, æ, f. Leonicæ, arum, f. pl. LORG Miáſto Prowencyi Dyceeſyi Frężus.

LORIOT, ſubſt. m. (*Oiſeau d'un verd jaunaſtre de la groſſeur d'un merle.*) Galbulæ, æ, f. *Mart. ou* Galbus, li, m. *Plin.* WILGA czyli żołna ptak.

LORRAINE, (*Duché ſouverain de l'Europe, qui eſt arroſé de la Moſelle & de la Meuſe.*) Lotharingia, æ, fœm. LOTARYNGIA Xięſtwo ſamowładne w Europie ktore oblewaią rzeki Mozela y Moza.

(Elle eſt diviſée en Haute & Baſſe Lorraine: la Haute s'appelle *Moſellana ſuperior*; & la Baſſe *Moſana inferior.*) Dzieli ſię ná wyżſzą y niżſzą wyżſzą od rzeki zowią mozelana, á niżſzą mozana niżſza.

LORRAIN, m. (*Celuy qui eſt de Lorraine.*) Lotcharingus, i, maſc. LOTARYNCZYK rodem z Lotaryngii.

LORRAINE, f. (*Celle qui eſt de Lorraine.*) Lotharinga, æ, fœm. LOTARYNKA tá co ieſt z Lotaringii rodem.

LORS, (*Adverbe qui marque le temps paſſé* ou *futur*, & *ſe joint avec les particules* que, des, pour.) comme *Lors de la bataille, Dans le temps de la bataille*. Sub tempus *ou* ſub horam pugnæ. *Suet.* KIEDY podczas nátenczas záraz, nátenczas kiedy była woyná.

DES LORS, *Dès ce temps*. Ex eo tempore. Tum. Tunc. *Cic.* ZARAZ od tego czaſu kiedy.

POUR LORS, *Alors*. Tum. Tunc. NATENCZAS.

LORSQUE, *Quand*. Cùm. Quum. Quando. Ubi. Poſtquam. NATENCZAS kiedy wtenczas kiedy.

LOSANGE, ſubſt. f. (*Figure à quatre côtez égaux qui a deux angles aigu & deux obtus.*) Quadratum duos acutos iię obtuſos, n. KWADRAT ukoſny o dwoch rogach kończyſtych á odwocq tępych.

LOT, ſubſt. m. (*Portion d'une choſe diviſée en pluſieurs parties.*) Pars, *genit.* partis, f. Portio, onis, fœm. *Cic.* CZĘSC co na kogo przypada los.

Faire les lots ou *les partages d'un heritage*. In partes æquè dividere hereditatem. Erciſcere hereditatem. *Cic.* Dzielic ná części ná loſy dziedzictwo co ná kogo ma przypaść.

LOT, (*Riviere du Rouergue & du Quercy.*) Olda, æ, m. Oldus, i, m. OLDA rzeka Rowergu, y Kwerci.

LOTTERIE, *ou* LOTERIE, ſubſt. f. (*Des billets de lotterie.*) Pittacia, *genit.* pittaciorum, n. pl. *Petr*, LOTERYA kártki. **Ce qui eſtoit écrit ſur les billets*. Apophoreta, orum, n. pl. Ludicra ſchedularum ſortitio, onis, f. *Fanty ná kártkach nápiſane.

(Les Romains pendant les Saturnales faiſoient des Lotteries où l'on tiroit des billets, qui contenoient toutes ſortes de choſes, dont celuy chez qui on mangeoit faiſoit preſent aux conviez.) U Rzymian pod czas zápuſt bywały przy ochotach Loterye, wyciągano kartki ná ktorych rozmaite fanty były nápiſane ktore rozdawał goſpodarz gościom ktorych uśiebie częſtował według kartki iáką kto ſzczęściem wyciągnął.

LOTTIR, *ou* LOIR, V. act. (*Faire des lets,*) Sortiri, (tior, iris, ſortitus ſum.) dep. acc, *Cic.* LOSOWAC LOSEM odbierać dzielić &c.

LOTUS, ſubſt. m. (*Plante médecinale qui croiſt en Egypte.*) Lotus, i, f. *Plin.* KOMONICA ziele.

LOUABLE, adject. m. & f. (*Qui mérite des louanges.*) Laudabilis & hoc le. Laudandus. Laude dignus, a, um. *Cic.* CHWALEBNY, pochwały godny.

LOUABLEMENT, adv. (*D'une maniere louable.*) Laudabiliter. adv. *Cic.* CHWALEBNIE.

(Ce mot n'eſt pas du bel uſage en nôtre Langue.) To ſłowo niedobrze ſię mowi w Francuſkim.

LOUAGE, ſubſt. m. (*L'action de prendre quelque choſe à louage.*) Conductio, onis, f. *Cic.* NAIEM náięcie.

Maiſon à louage, ou *qu'on loue*. Ædes conductitiæ, *genit.* ædium conductitiarum, f. pl. Domus conductitia, f. Dom náiemny do naięcia. **Cheval de louage*. Equus conductitius *ou* meritorius. *Koń do naięcia naiemny koń.

Prendre une maiſon à louage. Ædes *ou* domum conducere. *Cic.*

Cic. Náiąć domu ná mięszkanie.

Qui prend à louage. Conductor, oris, m. *Cic.* Náymuiący **Tenir quelque choſe à louage.* Habere aliquid conducti. *Cic.* *Ná naiem trzymaiący.

CHAMBRE *de louage.* Cenaculum meritorium, neut. *Suet.* IZBA do náięcia.

LOUAGE, (*L'action de donner à louage.*) Locatio, onis, f. *Cicer.* NAYMOWANIE. **Donner à louage.* Locare. *Cicer.* *Náymować komu.

Qui donne à louage. Locator, oris, m. *Plin.* Náymuiący komu.

LOUANGE, ſubſt. fœm. (*Temoignage d'eſtime.*) Laus, *genit.* laudis, fœm. Laudatio, onis, fœm. CHWAŁA, Pochwała.

Donner des louanges à quelqu'un. Tribuere *ou* impertire *ou* concedere *ou* tribuere *ou* contribuere alicui laudem *ou* laudes. *Cic.* Tollere aliquem laudibus, *Hor.* Chwałę komu przyznawać chwały mu dawać.

Nous donnaſmes à ce ſentiment des louanges exceſſives. Hanc ſententiam effuſiſſimis proſequimur laudationibus. *Petr.* Pochwaliliśmy nieſkończenie to zdanie.

Je ne luy ay pas donné la centiéme partie des louanges qu'il méri e. Haud centeſimam partem laudavi, quam ipſe meritus eſt, ut laudetur laudibus. *Plaut.* Setney części pochwał mu nie dałem ná ktore záſłużył ktorych godzien.

Relever les louanges de quelqu'un. In aſtra tollere laudes alicujus. *Cic.* Przyczyniać pochwał czyich.

Les louanges ne ſeyent point bien dans la bouche de celuy qui ſe loue. De illius ore fiunt laudes ſordidæ. *Plaut.* Sordet laus proprio in ore. Nieprzyſtoyna ieſt chwała w uśćiech własnych.

Diminuer les louanges d'une perſonne. Deterere laudes alicujus. *Hor.* Ublizać chwały czyiey.

LOUCHE, adject. m. & f. (*Qui a le regard de travers.*) Strabo, onis, m. Luſcus, a, um. *Mart.* Qui eſt diſtortis ac depravatis oculis. ZYZOWATY rozooki. **Vne femme louche* Luſca mulier. *Biáłogłowa zyzowata.

LOUCHET, ſubſt. m. (*Eſpece de hoyau à fouir la terre.*) Bipalium, ii, n. *Plin.* MOTYKA.

LOUDIER, ſubſt. m. (*Couverture faite de deux étoffes piquées*) Lodix, icis, f. *Juv.* Toral, alis, n. *Juv.* Toraliũ, ii, n. *Hor. Petr.* KOŁDRA.

Petit loudier. Lodicula, æ, f. *Suet.* Kołderka.

LOUDUN, (*Ville du Poitou entre Poitiers & Saumur.*) Juliodunum, i, n. LUDUN Miáſto Pikrawſkie.

DE LOUDUN. Juliodunenſis & hoc ſe. Z LUDUNU.

LOUER, V. act. (*Donner des louanges,*) Laudare. Collaudare. Dilaudare, (do, as, avi, atum.) act. acc. Aliquem laude afficere. Laudibus ornare *ou* efferre *ou* illuſtrare. Alicui laudem tribuere *ou* impertire *ou* concedere. Habere laudes de aliquo. Ferre aliquem laudibus. *Cic.* CHWALIC.

Louër beaucoup, Donner de grandes louanges. Laudibus aliquem cumulare *ou* tollere. Laudibus ad cœlum extollere. Ferre *ou* efferre laudibus in cœlum. *Cicer.* CHWALIC bardzo, wielkie pochwały dawać.

Louër hautement quelqu'un. Canere aliquem. Laudes alicujus canere. *Saluſt.* Chwalić w głos, ná głos chwalić głośno publicznie iáwnie wychwalać ſławić.

Louër quelqu'un en ſa preſence. In ore laudare aliquem. *Terent.* Chwalić w oczy obecnie.

C'eſt une choſe embarraſſante de ſe louër ſoy meſme parce qu'on court riſque d'eſtre accuſé d'arrogance. Impeditum eſt ſe ipſum laudare, ne vitium arrogantiæ ſubſequatur. *Cicer.* Ciężka to rzecz ſiebie ſamego chwalić, bo tákiego. maią zá pyſznego.

Celuy qui eſt bien aiſe d'eſtre loué fauſſement, en eſt ſouvent puny par un honteux repentir. Qui ſe laudari cupit verbis ſubdolis, dat plerumque pœnas turpi pœnitentiâ. *Phæd.* Ten co ſię kocha w chwalbie często ſię tego wſtydzić muſi fromotnie.

J'aime l'hiſtoire de Nevius, qui ne dit pas ſeulement qu'il eſt aiſe d'eſtre loué, mais qu'il veut eſtre loué d'un homme qui mérite luy meſme des louanges. Placet ille Hector Nævianus, qui non tantùm laudari ſe lætatur, ſed addit etiam à laudato viro. *Cic.* Kochamſię w Owym Hektorze oktorym powiada Newiuſz: Ze nie tylko rad ále y chciał być chwalony od tákiego ktory ſam godzien pochwały.

Louër ſes inclinations & blaſmer celles des autres. Sua laudare ſtudia, & aliena reprehendere. *Hor.* Chwalić ſwoie ſkłonności ſprawy cudze ganić.

Indigne d'eſtre loué, Qui ne le merite point. Illaudabilis & hoc le, adject. *Stat.* Niegodzien chwały kto ná nię nie zárabia.

Qui n'a point eſté loué. Illaudatus, a, um. *Stat.* Bez chwały niepochwalony.

Qui loue quelqu'un pour avoir quelque lippée franche. Laudicœnus, i, m. *Plin-Jun.* Podchlebca co ſię liże komu áby ſo dоſtał.

LOUëR ſignifie quelquefois, *Remercier:* comme *je loue Dieu de m'avoir donné une bonne ſanté.* Laudes *ou* graces ago Deo, quod benè valeam. CHWALĘ dziękuie, chwalę Boga że mi dał zdrowie dobre.

LOUëR avec le pronom perſonnel ſignifie *Eſtre ſatisfait, Publier par tout une choſe.* Laudare. Prædicare. CHWALIC ſzczycić ſię wyſławiać. ** Je me loue de ſa liberalité.* Laudo illius munificentiam *ou* liberalitatem. *Wyſławiam hoyność iego, ſzczycę ſię nią. **Il ſe loue fort de vous,* Tua inlum merita laudat *ou* prædicat. *Cicer.* *Bardzo ſię szczyci robą.

LOUëR, (*Donner à louage.*) Locare. Elocare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Operam ſuam alicui locare. NAYMOWAC komu.

Il s'eſt loué pour les jeux. Locavit ſe ad ludos *ou* operam ſuam locavit. *Plaut.* Náiął ſię do igrzyſk.

Je me ſuis loué pour ſervir comme un homme, & non pas comme un cheval. Hominis operas locavi, non caball. *Petr.* Náiąłem ſię ábym robił iáko człowiek a nie iáko koń. **Je me ſuis loué pour un écu.* Nummo conductus ſum. *Plaut.* *Náiąłem ſię zá Talar bity. **Ma peine eſt louée.* Conducta eſt opera mea. *Plaut.* *Jużem náięty ná robotę. **Je me ſuis loué à un boulanger pour tourner la meule.* Ad molas circumagendas operam piſtori locavi. *Aul-Gel.* *Náiąłem ſię piekarzowi do chleba.

LOUëR, (*Prendre à louage.*) Conducere, (co, is, xi, ctum.) act. acc. NAYMNWAC od kogo. **On dit* Conducere navem *ou* navigium. *Plaut. Horat. Louer un vaiſſeau.*) *Náiąć ſtatku ſzkuty &c.

LOUëR ſe dit proverbialement & populairement en ces dhraſes. *Cet homme a des chambres à louër dans ſa teſte,* c'eſt à dire qu' *Il manque de cervelle,* qu' *Il eſt un peu fou.* Homo ille deſipit nonnunquam. Infelix eſt cerebri. Cerebro nonnunquam laborat. *Cic. Horat. ou* putidum eſt ipſi cerebrum, *Plaut.* Ma kilka komorek w głowie do náięcia czegoś mu w głowie niedoſtaie, nie z pełna rozumu.

ON DIT qu'*Vn homme a loué ſon ventré,* pour dire qu'*Il eſt engagé à aller diſner quelque part.* Condixit alicui cœnam. Condixit alcui. *Suet. Cic.* ZAPROSIŁ ſię álbo záprosżony ná obiad do kąd.

(Expreſſion baſſe & populaire.) Expreſſya Francuſka proſta y podła.

LOUEUR *de chambres garnies,* ſubſt. m. Cœnacularius, ii, m. *Qui loue des chambres garnies ou en chambre grande.* Qui cœnaculariam facit *ou* exercet. *Vlp.* TEN co náymuie Jżb: porządnie przybranych.

LOUIS, ſubſt. m. (*Piece de monnoye qui eſt d'argent.*) Nummus aureus, *ou* Nummus argenteus, i, maſc. PiENIĄDZ Francuſki názwany *Lovis* Ludwik ſą ludwiki złote, y srebrne.

LOUP, (*on prononce* lou,) ſubſt. m. (*Gros chien ſauvage.*) Lupus, i, m. *Hor.* WILK.

LOUP *cervier.* Lupus cervarius, i, m. *Plin.* RYS.

LOUP ſe dit proverbialement en ces façons de parler, *La faim chaſſe le loup hors du bois,* pour dire que *La neceſſité contraint les gens de travailler.*) Adigit fames ad laborem. Fames lupum exigit patſtum. WILK. przyſłowiem, wilka głod z laſa wypędzi potrzeba bieda náuczy pracować.

Mettre les gens à la gueule du loup, pour dire *Les expoſer à un peril évident.* Objicere caput alicujus aperto periculo. In apertum periculum aliquem obiicere. *Cic.* Wilkowi wgardło wrzucić podać w oczywiſte niebeſpieczeńſtwo.

CET *homme a veu le loup,* pour dire qu'*Il eſt aguerri & expérimenté.* Uſu rerum exercitus, exercitatus, a, um, reſectus eſt. *Cic. Hor.* NIE Fryc.

DONNER *la brebis à garder au loup,* pour dire *Mettre une choſe en des mains infideles,* Ovem lupo committere. *Ter.* DAC owce ná chowanie wilkowi, oddać co wręcenie pewne.

Quand on parle du loup on en voit la queuë. Lupus in fabulâ. *Ter.* Eccum tibi lupum in ſermone præſens, eſuriens adeſt. *Plaut.* O wilku mowa o wilk wśieci.

TENIR *le loup par les oreilles, quand une affaire qu'on croyoit faite, eſt traverſée par quelque obſtacle.* Auribus lupum tenere. CHWYTAŁ wilka zá uſzy, rozumiał że już dokazał á nic z tego.

MARCHER *à pas de loup.* Suſpenſo gradu ire. *Ter.* STĄPAC oſtrożnie.

ON DIT en chirurgie, *Enfermer le loup dans la bergerie, (quand on laiſſe trop-toſt refermer une playe, ſans l'avoir bien fait ſuppurer.)* Lupum ovili condere. Non ſatis exterſum vulnus conglutinare. *Celſ.* ZAMKNAC wilka w oborze po cyrulicku mowią Francuzi kiedy kto dáie zágoić ſię ránie álbo wrzodowi niewyprowadziwſzy materyi dobrze.

LOUP, (*Poiſſon de mer qu'on appelle Merluë.*) Lupus, i, m. *Plin.* SZCZUKA morſka, wilk morſki ryba.

LOUP GAROUS, (*Certains hommes mélancoliques qui courent la nuit, & qui épouvantent.*) Nocturni *ou* nigri lemures, *genit.* nocturnorum *ou* nigrorum lemurum, m. pl. *Hor.* Homines quos intemperiæ agitant. *Plaut.* WIĘKOŁEK. Człowiek pomięszanych álbo ſzczarowanych zmyſłow ktory ſię ſamemu ſobie w wilka obrocony być zdaie.

LOUP eſt auſſi *Vneeſpece de maladie, qui vient aux jambes, qui eſt un ulcere chancreux.* Corruptius ulcus, *genit.* corruptioris ulceris, n. *Celſ.* KANCER w nogach zepſowanie nog podziurawienie zwrzedziałość.

LOUP, (*Sorte de maſque qui couvre tout le viſage, à l'uſage des dames.*) Perſona. Larva, æ, f. *Phæd. Hor.* MASZKA Mázkara ſtroy potworny maſzkarka.

DE LOUP. Lupinus, a, um. *Cic.* WILCZY.

LOUPPE, ſubſt. f. (*Tumeur contre nature, qui arrive dans quelque partie du corps.*) Ganglion, ii, n. *Plin.* Panus, i, m. *Celſ.* GRUCZOŁY wrzody dymienice żył nádęcie.

LOURD, m. LOURDE, f. adject. (*Qui eſt peſant*) Gravis & hoc grave. *Cic.* Ponderoſus, a, um. *Plin.* CIĘSZKI, CIĘSZKA ważny.

LOURD, (*Peſant, qui n'eſt pas agile.*) Gravis & hoc grave Tardus, a, um *Liv.* CZIĘSZKI niezgrabny.

LOURD ſe dit figurément, (*de ce qui eſt peſant & onéreux.*) comme *Cette dépenſe eſt trop lourde pour moy, elle eſt au deſſus de mon bien & de mon pouvoir.* Iſta impenſa pro re meâ gravior eſt. CIĘSZKI przykry zbyteczny; ciężki to koſzt ná mnie nád ſiły nád możność moię. **Vous avez fait une lourde faute.* Grave eſt iſtud, quod peccaſti. Graviter peccaſti. *Ciężkiś błąd popełnił.

C'eſt un lourd fardeau quatre-vingts ans ſur la teſte. Anni octoginta mala merx & tergo gravis. *Plant.* Wielki to ciężar lat ośmdziesiąt ná głowie.

ON DIT, *Vn eſprit lourd, groſſier, ſtupide.* Tardum ingenium ac hebes *Cic,* DUBIEL głupi proſtak cap

LOURDAUT, ſubſt m. LOURDAUDE, ſubſt f. (*Groſſier, lourd*) Stolidus, Bardus, a, um. Hebes, etis, omn. gen. *Cic.* Stupidus, a, um. GRUBIAN proſtak głupiec.

LOURDEMENT, adv. (*Groſſierement, ſans eſprit.*) Stolidè adv. *Liv.* PO GRUBIANSKU po proſtu brzydko

LOURDISE, ſubſt f. (*Stupidité.*) Stupor, oris, m. Stupiditas, atis, f. *Cic.* GRUBIANSTWO głupſtwo.

LOUSCHE, (*prononcez* LOUCHE.) adject. m. & f. (*Biaiſe, qui regarde de travers.*) Strabo, onis, maſc. Strabus, i, m. *Hor.* ZYZ zyzek zyzowaty.

LOUSCHE ſe dit auſſi (*de ce qui eſt un peu trouble, & qui n'eſt pas tout à fait clair.*) Subobſcurus. Subnubilus, a, um. (*lors qu'on parle du vin & des pierres.*) NIEIASNY nieklarowny nieczyſty nieprzezroczyſty co do y wina kamieni drogich.

LOUSCHER, (*prononcez* LOUCHER) V n. (*Regarder de travers.*) Limis oculis aſpicere act. acc. ZYZEM patrzyć.

LOUTRE, ſubſt, m. & fœm. (*Animal amphibie, qui habite dans l'eau & ſur la terre.*) Lutra, æ, f. *Plin.* BOBR wodno ziemne zwierzę.

LOUVAIN, (*Ville capitale du Brabant, dans les Pays-Bas, ſituë ſur la riviere de Dile à cinq lieuës de Bruxelles.*) Lovanium, ii, n LOWAN Miáſto ſtołeczne Brabancyi niżſzych Niemiec położone nád rzeką Dylą pięć mil od Bruxeli

DE LOUVAIN. Lovanienſis & hoc ſe. Z LOWANIU.

LOUVE, ſubſt. f. (*La femelle du loup.*) Lupa, æ, f. *Liv.* WILCZYCA.

ON APPELLE, *Vne proſtituée à tout venant, une Louve.*

Lupa, æ, fœm. *Plaut.* NIERZĄDNICA, komunica, tłuk.

LOUVE, (*Riviere du Comté de Bourgogne.*) Lupa, æ, m. LUPA Rzeka Hrabſtwa Burgundyi.

LOUVETEAU, ſubſt. m. (*Le petit d'une louve.*) Lupæ catulus, i, m. WILCZĘ wilczek młody.

LOUVETIER, ſubſt. maſc. *Grand Louvetier en France,* (*Officier qui eſt préposé à la chaſſe du loup.*) Luporum venationi præfectus, i, m. Luparius, ii, m. ŁOWCZY Wielki we Francyi.

LOUVETER, V. neut. (*Qui ſe dit de la louve qui fait ſes petits.*) Catulos lupinos edere. act. KOCIC ſię Wiczyca ſię koci.

LOUVIERS, (*Petite ville de Normandie.*) Lupariæ, arum, fœm. plur LUWIE Miaſteczko Normandyi.

LOUVOYER, V. neut. terme de marine, (*Voguer tantoſt d'un coſté & tantoſt de l'autre.*) Modò in hanc, modò in aliam partem navem flectere *ou* detorquere. act. KRĘCIC ſię krążyć po morzu błąkać ſię ráz ná tę drugi raz ná tę ſtronę.

LOUVRE, ſubſt. m. (*Le Palais où habite le Roy.*) Luparа, æ, f. LUWR Pałac Krolewſki w Paryżu.

(Ce mot s'eſt dit premierement de ce Palais magnifique qui eſt à Paris, & du depuis les maiſons où habitent les Rois ont eſté appellées *Louvres.*) Luwrem zwano zrazu ſam tylko ow ſławny Pałac Krolewſki w Paryżu, ále potym każdy Pałac Krolewſki Luwrem zowią.

LOY, ſubſt. f. *on dit au plurier* LES LOIX. Lex, *genit.* legis, f. *Cic.* PRAWO Prawa.

La loy naturelle doit ſervir à corriger les vices & à faire pratiquer la vertu. Legem emendatricem vitiorum eſſe oportet, commendatricemque virtutum. *Cic.* Prawo przyrodzone ſłuży do poprawy wyſtępkow á náśladowania cnoty.

La loy naturelle fait la diſtinction du juſte & de l'injuſte, à laquelle ſe rapportent toutes les loix humaines, qui puniſſent les meſchants & conſervent les bons. Lex eſt juſtorum, injuſtorumque diſtinctio, ad quam leges hominum diriguntur, quæ ſupplicio improbos afficiunt, defenduntac tuentur bonos. *Cic.* Prawo przyrodzone rozeznaie między złym y dobrym á od tego pochodzą wſzyſtkie prawa ludzkie karzące wyſtępnych záchowuiące dobryoh.

La loy eſt une raiſon ſouveraine inſpirée de la nature, qui ordonne ce qu'il faut faire, & defend ce qu'il ne faut pas, nous portant au bien & nous détournent du mal. Lex eſt ratio ſumma inſita à naturâ, quæ jubet ea quæ facienda ſunt, prohibetque contraria, imperans honeſta, prohibens contraria, *ou* ad rectè faciendum impellens, à delicto avocans. *Cic.* Prawo ieſt rozſądek náywyżſzy z przyrodzenia każdemu nádany wiedący do dobrego odwodzący od złego, przykazuiący to co ſię godzi zákazuiąc to czego ſię niegodzi.

LOY ſe dit auſſi (*de la différente police des Eſtats & des peuples, des maximes dont ils ſont convenus,* ou *qu'ils ont reçeuës de leurs Magiſtrats*) Lex, f. Scitum, i, n. *Cic* PRAWA każdego kraiu iákiemi ſię rządzi prawami kray iáki **Les loix de Solon, de Draco.* Leges Solonis, Draconis. *Prawa Solona, Drakona prawodawcow.

Les loix des douze tables, (ſont les anciennes loix des Romains qu'ils envoyerent chercher en Grece par les Decemvirs, & qui ont toûjours ſervi de fondement à leur juriſprudence.) Leges duodecim tabularum. *Cic.* Prawa dwunáſtu tablic ſtarożytne u Rzymian, po ktore oni do Grecyi poſłali ſwoich Dziesięćmężow; á ſprowadziwſzy ie de ſiebie zá fundament ie wzięli wſzyſtkich praw ſwoich náſtępuiących.

La loy ordonne cela. Id lege ſancitum eſt. Prawo ták każe, álbo to każe. **Le loy le defend.* Id lege cautum eſt. *Cic.* *Prawo broni. **La loy n'en dit rien.* Non appellantur hæc in lege. *Cic.* *Prawo nic o tym niedyſponowało nieſtanowiło niepoſtanowiło.

Faire des loix. Leges ſancire *ou* ſcribere *ou* conſcribere *ou* condere *ou* ferre. *Cic. ou* ponere. *Hor. ou* conſtituere. *Cic. ou* figere. *Virg.* Prawa ſtanowić.

Garder & obſerver les loix, y obéir. Leges ſervare *ou* obſervare. Parere *ou* obtemperare legibus. *Cic.* Chować prawa záchowywać.

Eſtre ſujet aux loix. Aſtringi legibus. *Cic. ou* teneri. *Liv.* Być pod prawem, podlegać prawu.

Violer les loix, y contrevenir. Leges violare *ou* perfringere *ou* perrumpere. *Cic.* Gwałcić prawa. **Abolir, caſſer, annuler, abroger une loy.* Abrogare legem *ou* legi. Tollere *ou* reſcindere *ou* antiquare *ou* refigere legem. *Cic. Virg.* *Znosić prawo.

Changer une loy, y faire quelque changement. Derogare legi *ou* de lege. Odmianę iáką uczynić w prawie określić obiaśnić prawo opiſać prawo.

Ajouter à la loy. Subrogare legi. *Vlp. Voyez* ABROGER *une loy.* &c. *Cic.* Przydać co do prawa.

Les loix ſont ſervantes de la couſtume, & les mœurs d'aujourd'huy mettent au pillage les choſes ſacrées & publiques. Leges mori ſerviunt, mores autem rapere properant, quà ſacrum, quà publicum. *Plaut.* Prawa idą zá zwyczaiem, á obyczaie teraźnieyſze wſzyſtko gwałcą święte, y świeckie.

Les loix ne ſanctifient rien aujourd'huy. Nihil hodie ſanctum eſt legibus. *Plaut.* Nic nie maſz ták Swiętego czegoby ſwywola niegwałciła.

Qui vit ſans loy. Exlex, *genit.* exlegis, adj. *Hor.* Bez prawa żyiący.

Violateur des loix ou *infracteur.* Legirupa, æ, m. Legirupio, onis. m. *Plaut.* Gwałciciel praw.

LOY ſe dit encore (*de la domination qui vient d'une victoire remportée, qui donne autorité de commander aux vaincus.*) Lex, f. Conditio, onis, fœm. *Cic.* PRAWO zwycięſcy nád zwyciężonemi, moc władza.

S'impoſer des loix fachceuſes. Imponere ſibi leges duras. *Cic.* Ciężkie ná ſiebie wydać prawo.

ON DIT auſſi, *Negliger les loix* ou *les regles de l'hiſtoire. Cic.* Leges Hiſtoriæ ſcribendæ negligere. *Cic.* NIEZACHOWAC porządku w piſaniu Hiſtoryi.

ON DIT proverbialement, *La néceſſité contraint la loy.* Neceſſitati nulla lex poſita eſt. POTRZEBA łámie prawo gwałci zákon.

C'eſt un meſchant homme, qui n'a ni foy ni loy. Homo nequam, cui nulla lex, & nulla fides. (*on ſous-entend* eſt.) Qui nullâ fide nec nullis legibus tenetur, qui fide nulla eſt. *Plant.* Łádaco człowiek ni czci ni wiary ni prawa nieznaiący.

LOYAL, m. LOYALE, f. adject. (*Fidele, qui vit ſuivant les loix.*) Fidus, a, um. *Voyez* FIDELE. PRAWNY poczciwy, praw.

LOYALEMENT, adv. (*D'une maniere franche & loyale.*) Fidè. Fideliter. adv. *Cic.* PRAWNIE poczciwie godziwie.

LOYAUTE', ſubſt. f. (*Bonne foy, fidelité.*) Fides, *genit.* fidei, f. PRAWNOSC poczciwość rzetelność.

(Ce mot a vieilli dans noſtre Langue.) To ſłowo wyſzło ze zwyczaiu u francuzow.

LOYER, ſubſt. m. (*Prix qu'on donne pour le louage d'une choſe.*) Merces, edis, f. Præmium, ii, neut. Pretium, ii, n. ZAPŁATA pieniądze zá ktore ſię kto zgodził zwłaſzcza komorne. **Payer le loyer de ſa chambre.* Mercedem cellæ dare. *Petr.* *Zápłacić komorne.

LUBECK, (*Grand ville de la baſſe Saxe en Holſace.*) Lubeca, æ, f. LUBEK wielkie miáſto niższey Saxonii w Holzacyi.

(C'eſt la Capitale de toutes les villes Hanſéatiques vers la mer Baltique. Il y a un Eveſque Proteſtant.) Jeſt to ſtołeczne miáſto wſzyſtkich inſzych názwanych Anzeatyczne to ieſt ſprzymierzone po nád morzem Báltyckim. Má Biſkupa Religii Proteſtantſkiey.

Golphe de Lubek dans la mer Baltique. Sinus Lubecenſis, *genit* ſinûs Lubecenſis, m. Zátoka odnoga Morſka Lubeku.

LUBIE, ſubſt. fem. (*Caprice, fantaiſie.*) Libido, inis, fœm. FANTAZYA kryg dziwacka myśl żądza chęć.

(Terme populaire & burleſque.) Termin poſpolity żartowny.

LUBLIN, (*Ville de la haute Pologne.*) Lublinum, i, n. LUBLIN Niáſto máley polſkiey.

LUBRICITE', ſubſt. f. (*Amour brutal & impudique.*) Impudicitia, æ, f. Libido, inis, f. *Cic. Quint.* CIELESNOSC wſzeteczność niepowściągliwość iurność

LUBRIQUE, adject. m. & f. (*Impudique.*) Impudicus. Libidinoſus. Impurus, a, um. *Cic.* CIELESNY wſzeteczny.

LUBRIQUEMENT, adv. (*D'une maniere impudique.*) Libidinosè. adv. *Saluſt.* CIELESNIE wſzetecznie.

(Ces mots ne ſont pas du bel uſage.) Te ſłowa francuſkie nie ſą poważnego zwyczaiu w mowie.

LUCARNE, ſubſt. f. (*Ouverture* ou *feneſtre pratiquée dans le toict d'une meiſon.*) Feneſtella in ipſo tecto, *genit.* æ, f. *Colum.* OKNO dáne z wierzchu w dachu dlá widoku dymniki.

LUCANIE, (*Ancienne province d'Italie, qui faiſoit partie de la grande Grece.*) Lucania, æ, f. LUKANIA dawna prowincya włoſka część dawney Grecyi.

LUCERA, *ou* LUCERIE, (*Ville du Royaume de Naples en la Capitanate avec Eveſché.*) Lucera, æ, fœm. LUCERA Miáſto Kroleſtwa Neapolitańſkiego w Kapitánacie z Biſkupſtwem tegoſz názwiſka.

LUCERNE, (*Ville & Canton des Suiſſes.*) Luceria. Lucerna, æ, f. LUCERNA Miaſto y Kanton Szwaycarſki.

LE LAC *de Lucerne.* Lacus Lucerinus, *genit.* lacûs Lucerini, maſc. JEZIORO Lucerny w Szwaycarii.

LUCKO, (*Ville de Pologne dans la haute Volhinie ſur le Ster.*) Luceoria, æ, f. ŁUCK Miaſto Polſkie ná Woſtrymi nád Sterem.

LUçON, (*on prononce* luſſon.) (*Ville Epiſcopale en Poitou.*) Luciona, æ, f. Lucionum, i, n. LUSON Miaſto y Biſkupſtwo w Piktawſkiem.

DE LUçON. Lucionenſis & hoc ſe. LUSENSKI.

LUCQUES, (*Ville & République d'Italie, en Toſcane avec Eveſché.*) Luca *ou* Lucca, æ, f. LUKA Miaſto y Rzepſta we Włoſzech w Toſkanii z Biſkupſtwem.

DE LUCQUES. Lucenſis & hoc ſe. Z LUKI Lucenſki Lucenczyk.

LUCIFER, ſubſt. m. (*L'étoile du jour.*) Lucifer, eri, m. *Cic.* JUTRZENKA gwiazda záranna.

LUCRATIF, maſc. LUCRATIVE, fœm. (*Qui apporte du gain & du profit.*) Lucroſus. Quæſtuoſus, a, um. *Cic. Ovid.* Lucrativus, a, um. *Quint. Vlp.* ZYSKOWY zyſk przynoſzący pożyteczny.

LUCRE, ſubſt. m. (*Gain, profit.*) Lucrum, cri. n. Quæſtus, ûs, m. *Cic.* KORZYSC zyſk pożytek.

LUETTE, ſubſt. f. (*Eſpece de petite glande ſuſpendue au fond du palais de la bouche.*) Uva, æ, f. *Celſ.* JĘZYCZEK w gębie. **Il a la luëtte enflée.* Tumet illi uva. *Języczek mu nápuchł obrzmiáł. **Elle luy eſt tombé.* Jacet uva. *Plin.* *Języczek mu ſpadł. **Inflammation de la luëtte.* Uvæ inflammatio. *Celſ.* *Języczek mu ſię zápalił.

LUEUR, ſubſt. fœm. (*Splendeur, clarté paſſagere.*) Fulgor, oris, maſc. *Cicer.* Splendor, oris, maſc. *Auct. ad Herenn.* Nitor, oris, maſc. *Lucr.* JASNOSC, Łuna, światło przemiiaiące.

ON DIT au figuré, *J'entrevois quelque lueur d'eſpérance.* Aliquid ſpei affulget. *Liv.* ZAIASNIAŁA mi iákaś nádzieia.

LUGO, (*Ville d'Eſpagne dans le Royaume de Galice avec Eveſché ſuffragant de Compoſtelle.*) Lucus Auguſti, m. Turris Auguſti, f Aræ Sextianæ, arum, f. pl. LUGO Miáſto Hiſzpanii w Kroleſtwie Galicyi z Biſkupſtwem Suffraganią Kompoſteli.

LUGUBRE', adject. m. & f. (*Triſte.*) Lugubris & hoc bre. Luctuoſus, a, um. Flebilis & hoc le. *Cic.* SMUTNY żáłoſny. **Vn chant lugubre.* Cantus flebilis. *Spiewanie żáłoſne ſmutne. **Des airs lugubres.* Modi flebiles. *Hor.* Tony żałoſne ſmutne.

LUGUBREMENT, adv. (*D'une maniere lugubre.*) Lugubrem in modum. Flebiliter. adv. *Cic.* Smutno żałośnie.

LUIRE, V. neut. (*Jetter de la lumiere.*) Lucere. Elucere. Collucere, (eo, es, luxi, *ſans ſupin.*) *Cic.* Fulgere, (eo, es, fulſi *ſans ſupin.*) *Horat* Splendere, (eo, es, ſplenduì, *ſans ſupin.*) n. *Hor.* SWIECIC iáśnieć błyſzczeć światłowydawać.

Luire un peu. Sublucere. *Plin.* Świtać troſzkę świecić.

LUIRE ſe dit auſſi (*des corps polis qui reflechiſſent la lumiere.*) Lucere. Splendere. Refulgere. JASNOSC glanc z ſiebie wydawać.

ON DIT en ce ſens, *Tout luit* ou *reluit dans cette maiſon.* In hiſce ædibus collucent *ou* nitent omnia. *Liv.* WSZYSTKO ſię świeci od bogactw y ochędoſtwa wtym domu.

ON DIT au figuré, *Si on voit luire* ou *paroiſtre quelque eſperance de gain.* Si ſpes aliqua refulſerit nummi. *Perſ.* JEZELI záiáśnieie iáká nádzieia zyſku.

LUISANT, m. LUISANTE, f. (*Qui jette quelque lumiere.*) Lucens, entis, omn. gen. *Virg.* Lucidus, a, um. *Hor.* JASNIEIĄCY świecący ſię, święcący.

Ayez bien ſoin que mon bouclier ſoit plus luiſant, ou brille davantage que les rayons du ſoleil dans un temps ſerein. Cura ut ſplendor ſit clypeo meo clarior quàm ſolis radii, cùm ſudum eſt. *Plaut.* PATRZAYZE żeby mi ſię tarcza bardziey świeciła niż ſłoneczne promienie w náywiększą pogodę.

LUMIERE, ſubſt. f. (*Corps fort ſubtil qui éclaire.*) Lumen, *genit.* luminis, n. Lux, *genit.* lucis. fœm. *Cic.* SWIATŁO.

LUMIERE ſe dit auſſi (*d'une chandelle, d'une lampe, d'un flambeau, & pour tout ce qui ſert à éclairer la nuit.*) Lumen, *genit.*

luminis, n. *Cic. Phæd.* SWIATŁO do świecenia wnocy świecа lampa pochodnia gaganiec &c.

Pendant qu'on cherche de la lumiere. Dum quæritur lumen. *Phæd.* Tym czaſem gdy światła ſzukaią. **Toutes les ruës ſont remplies de lumieres, Il y a des illuminations dans toutes les ruës.* Plateæ collucent luminibus. *Liv.* *Wſzyſtkie ulice ſą obiaśnione światłem rzęſiſto światła pełno świecą po wſzyſtkich ulicach. **Vn voleur alluma une lampe à l'autel de Jupiter, & le pilla enſuite à la faveur de ſa lumiere.* Fur lucernam accendit ex arâ Jovis, ipſumque compilavit ad lumen ſuum. *Phæd.* *Złodziey záświecił lampę przed Jowiſza ołtarzem, y okradł ołtarz.

Apportez moy ou *donnez moy de la lumiere.* Præbe mihi lumen. Perfer ad me lumen *au ſingulier, au plurier on dira* præbete, perferte lumen. Day ſam światła, zá day mi świeć przynieś światła.

LUMIERE ſe prend quelquefois pour *La vie, & pour le temps qu'on jouit de la lumiere du jour;* & l'on dit poétiquement *Dès qu'il eut commencé à voir la lumiere* pour *Des qu'il fut né.* Ex quo editus eſt in lucem. *Sen.* Ex quo in lumînis oras exortus eſt. *Lucr.* OD Urodzenia ſwego.

Vn homme qui mépriſe la lumiere ou *la vie.* Animus lucis contemptor. Oſor luminis. *Virg.* Człowiek niedbaiący o życie. **Se priver de la lumiere* ou *de la vie.* Orbare ſe luce. *Cic.* *Życie ſobie odebrać.

ON DIT preſque en ce meſme ſens, *Mettre un ouvrage en lumiere, luy faire voir le jour.* Opus aliquod edere in lucem. *Voyez* PUBLIER. WYDAC Kſięgę piſanie rzecz iáką ná widok ná świat.

LUMIERE ſe dit auſſi (*d'une petite ouverture par où le feu ou l'air peuvent paſſer.*) Spiraculum, i, n. Meatus, ûs, maſc. Foramen, inis, n. Lumen, inis, n. SZPARA ſzczelina dziura przez ktorą przeyrzyć można ſkałka.

ON DIT auſſi *La lumiere d'un canon & d'une arme à feu.* Meatus tormenti bellici *ou* foramen. ZAPAŁ u działa u ſtrzelby.

LUMIERE en termes de peinture ſe dit (*des jours qui ſont dans un tableau.*) Lumina in picturis, n. pl. SWIATŁO co do obrazow malowania.

LUMIERE ſe dit figurément (*d'une ouverture d'eſprit & de la connoiſſance qu'on a des choſes.*) Lumen, n. Cognitio, onis, fœm. Intelligentia, æ, f *Cic.* SWIATŁO rozumu obiaśnienie. **Vn eſprit plein de lumieres* ou *de connoiſſances,* ou *qui a bien des lumieres.* Homo acutus & perſpicax. Qui abundat rerum reconditarum cognitione. *Cic.* *Umyſł pełen obiaśnienia wiadomości umieiętności náuk wiele maiący.

Le moindre commentaire ſur un Auteur donne bien des lumieres pour le pouvoir entendre. Vel minimæ annotationes plurimum luminis afferunt ad ſcriptoris intelligentiam. Nayniższy wykład Autora iákiego wielce pomaga do iego zrozumienia.

Vous m'avez ſervi de lumiere parmi de ſi grandes tenebres. Vos mihi in tantis tenebris lumen præſtuliſtis. *Cic.* Wy świadem mi ſię ſtaliście, wyście mnie obiaśnili w ták wielkich ciemnościach.

Il n'a aucune lumiere, il n'a point d'ouverture d'eſprit. Parum videt. *Ter.* Proſtak bez náymnieyſzego poloru rozumu y bez nánki.

LUMIERE ſe dit auſſi (*du commencement de preuves.*) OBIASNIENIE co do świadectw dowodow. **Ce temoin nous a donné des lumieres pour convaincre cét accuſé.* Hic teſtis indicium nobis fecit, quo reus criminis manifeſtus fieret. *Ten świadek dał nám obiaśnienia doſyć dla przekonania tego obwinionego.

LUMIERE eſt auſſi *Vn éloge figuré qu'on donne aux grands hommes.* Lumen, n *Cic.* SWIATŁO oyczyzny Rzeczypolitey wielki iáki człowiek w oyczyźnie. ** Après la perte de tant de lumieres parmi les citoyens.* Tot luminaribus *ou* luminibus civitatis extinctis. *Cic.* *Kiedy nám w oyczyznie ták wielkie światła iuż pogasły. **Vos citoyens vous regardent comme une lumiere, qui conſerve l'éclat de ſa probité & de ſa ſageſſe, après que les autres ſont eſteintes.* Cives tui te existimant quaſi lumen aliquod extinctis cæteris, elucere ſanctitatem & prudentiam tuam. *Cic.* * W tobie oyczyzna światło, ſwoie pazdaie upatruie, gdy iey ták wiele inſzych zgaſło.

LUMIGNON, ſubſt. m. (*La meſche d'une lampe.*) Elychnium, ii, n *Plin.* KNOTEK w lampie.

LUMINAIRE, ſubſt m. (*Qui ſert à éclairer.*) Luminare

aris, n. SWIATŁO luminarz. **Dieu a créé deux grands luminaires, l'un pour éclairer le jour, & l'autre la nuit.* Duo magna luminaria creavit Deus, unum ut præeſſet diei, alterum nocti. *Bog ſtworzył dwa wielkie światła ieden dlá obiaśnienia dnia, drugi dlá oświecenia nocy.

LUMINAIRE ſe dit auſſi (*de la cire* ou *des flambeaux qu'on brûle.*) Funalia, ium, n. pl. Funales cerei, *genit.* funalium cereorum, m. pl. SWIATŁO o woſku &c. co ſię pali.

LUMINEUX, m. LUMINEUSE, f. (*Qui éclaire* ou *qui eſt éclairé.*) Luminoſus. Lucidus, a, um. *Cic Hor.* Lucens, entis, omn. gen. *Virg.* JASNY światły widny obiaśniony.

ON APPELLE figurément, *Vn eſprit lumineux* ou *éclairé.* Luminoſum ingenium. Variis luminibus ingenium illuſtre. ROZUM obiaśniony.

L'UN ET L'AUTRE, *Voyez ſur* UN. CZY ten, Czy ten: czy tá, czy ta: czy to, czy támto.

LUNAIRE, adject. m. & f. (*Qui appartient à la Lune.*) Lunaris & hoc re. *Cic.* XIĘZYCOWY.

LUNAISON, ſubſt. f. (*Le cours de la lune chaque mois.*) Menſtruus lunæ curſus, *genit.* menſtrui lunæ curſus, m. *Cic,* BIEG Xiężyca y iego odmiany każdego miesiąca.

LUNATIQUE, m. & f. adject. ON APPELLE decc nom *Celuy ſur qui la lune fait de grandes impreſſions, & dont la melancolie croiſt & décroiſt avec cet aſtre.* Lunaticus, a, um. *Jul-Paul.* Is quem intemperiæ ſecundùm menſtruum lunæ curſum agitant. LUNATYK, Miesięcznik człowiek po miesiącu chodzący, nád ktorym Kſiężyc wiele do kazuie, y ktory ſię zá Kſiężycem mieni, y co kwadra humor w nim zwłaſzcza melankoliczny rośnie y uſtępuie.

LUNDY ſubſt. maſc. (*Le ſecond jour de la ſemaine en comptant le Dimanche.*) Lunæ dies, *genit.* lunæ dici, fœm. PONIEDZIAŁEK wtory dzień w Tygodniu. **(dans les Auteurs Eccleſiaſtiques* Feria ſecunda) *Poniedziałek po niedzieli dzień.

LUNE, ſubſt. f. (*Planete la plus baſſe de toutes & la plus proche de la terre.*) Luna, æ, fœm. *Cicer.* Lunæ ſidus, *genit.* ſideris, neut. Lunare ſidus, n. *Sen.* XIĘZYC, miesiąc, Planeta náyniższy y ziemi náybliższy między wſzyſtkiemi.

Le premier jour de la Lune. Prima luna. Xiężyc pierwſzy Now. **Le deuxiéme.* Secunda luna. *Drugi dzień po nowiu. **Le 3. le 4. le 5. de la Lune.* Tertia, quarta, quinta Luna. *Trzeci, Czwarty, Piąty dzień po nowiu. **Le dernier jour* Extrema luna. *Oſtatni dzień Xiężyca przed nowiem. **Nouvelle lune.* Nova luna. *Cæſ.* Naſcens luna. *Plin.* Novilium, ii, neut. * Now Xiężyca.

Le croiſſant de la lune. Luna creſcens. *Plin.* Pierwſza kwadra.

La pleine lune. Luna plena. Luna pleno orbe. *Plin.* Plenilunium, ii, n. Pełnia Xiężyca.

La conjonction de la Lune & du Soleil. Interlunium, ii, n. Silens luna, *genit.* ſilentis lunæ, fœm. Łunæ coitus, ûs, maſc. Luna cava, æ, fœm. *Plin.* Intermenſtruum, ui, neut. *Var.* Lunæ & Solis concurſus, ûs, maſc. *Celſ.* Intermenſtrua luna, fœm. *Plin.* Intermeſtris luna. *Cat.* Xiężyca záyście álbo podeyście pod ſłońce, złączenie, Xiężyc nieświecący.

La vielle lune, le decours de la lune. Luna ſeneſcens. *Var.* Lunæ ſenium, ii, n. *Plin.* Schod Xiężyca oſtatnia kwadra po pełni.

Au renouveau de la lune. Novâ lunâ abl. *Plin.* O Nowiu ná nowiu.

Au croiſſant de la lune Creſcente lunâ. *Plin.* ou *au premier quartier.* O kwadrze pierwſzey przed pełnią ná kwadrze. **Lors qu'elle paroiſt à la moitié* ou *au ſecond quartier.* Dimidiâ *ou* dividuâ *ou* dimidiatâ lunâ. abl. *Plin.* *Kiedy ſię Xiężyca połowa pokazuie po náſtaniu. **En pleine lune.* Plenilunio. Lunâ plenâ. abl. *O pełni Xiężyca ná pełni. **Au décours de la lune.* Lunâ decreſcente *ou* ſeneſcente. Decedente lunâ. *Plin.* Lunæ ſenio. abl. *Plin. Aul-Gel.* *Ná ſchodzie Xiężyca. **Lorſque la lune eſt conjonction avec le ſoleil.* Interlunio. Silente lunâ. *Plin.* Intermeſtri lunâ. *Cat.* Cùm cœlum eſt ſine lunâ. Noviſſimâ primâ-ve lunâ. *Plin.* *Ná złączeniu Xiężyca z ſłońcem.

Qui eſt fait en demi-lune. Lunatus, a, um. *Plin.* Obłączyſty, koliſty, iák poł Xiężyca.

La lune paroiſt d'abord en croiſſant, puis en demi cercle, & en ſuite en plein, & puis ne paroiſt plus. Luna modò curvata in cornua, modò ſinuata in orbem, immenſa orbe pleno, & repente nulla. *Plin.* Xiężyc zrazu ſię pokazuie ná nowiu záty m ná kwadrze, wnet potym do połowy à náoſtatek ná pełni áż też go náoſtatek y nieznać ná ſchodzie. ON

ON DIT proverbialement & populairement, *Je prendrois auſſi-tôt la lune avec les dents, que de pouvoir faire cela.* Facilius lunam arriperem dentibus, quàm id perficerem. Illud efficere, hoc opus, hic labor eſt. PRZYSŁOWIE Francuſkie niefie: prędzeyby zębami kſiężyca doſtać, niżeli tego dokazáć

Faire un trou à la lune, c'eſt à dire *S'eſchaper furtivement.* Clanculùm excedere, abire clanculum. Uciec ukradkowáć umknąć.

Coucher à l'enſeigne de la lune ou *à la belle eſtoile.* Sub dio morari *Hor.* Spać łypiać nocować ná dworze pod niebem, nie mieć przytulenia.

ON DIT qu'*Vn homme a des lunes*, qu'*Il eſt fantaſque & capricieux.* Lunaticus eſt. Lunæ varietati obnoxius eſt. DZIWAK dziwaczny.

DEMI LUNE, (*Fortification d'une place.*) Lunatum propugnaculum, i, n. Lunata munitio, f. SZANIEC w poł miesiąca dany.

LUNEBOURG, (*Ville hanſeatique & capitale du Duché de Lunebourg, dans le cercle de la baſſe Saxe.*) Luneburgum gi, n. LUNEBURG Miaſto Azearyckie, ſtołeczne Xięſtwa Luneburſkiego w niżſzey Saxonii.

DE LUNEBOURG. Luneburgenſis & hoc ſe. LUNEBURSKI z Luneburga.

LUNETTE, ſubſt. f. (*Inſtrument de verre pour ſoulager la veuë.*) Specillum. Conſpicillum, li, n. *Var.* Vitrum ocularium, vitri ocularii, neut. OKULARY do oczu ná pomoc wzrokowi. **Je ne me ſers point de lunettes, je voy bien ſans lunettes.* Clarè oculis video. *Plaut.* Specillo non utor. *Niepotrzebuię okularow mam wzrok dobry, mogę bez okularow widzieć, nie zażywam okularow.

LUNETTIER, ſubſt. m. (*Qui fait & vend des lunettes.*) Conſpicillorum opifex, *genit.* opificis, maſc. TEN co okulary robi y przedaie.

LUPERCALES, ſubſt. f. pl. (*Feſtes des payens inſtituées en l'honneur du Dieu Pan.*) Lupercalia, ium, n. plur. SWIĘTA roſpuſtne u Pogan, ná część Bożka Leśnego názwanego *Pan* poſtanowione.

(Ces feſtes ſe faiſoient à Rome au mois de Fevrier, & l'on y ſacrifioit un loup à Pan & à Faunus.) Te święta odprawowano u Rzymian w miesiącu Lutym y zábiano ná ten czas wilka ná ofiarę *Pana* y *Fauna* owych Bożkow Leśnych.

LUPIN, ſubſt. m. (*Eſpece de pois ſauvage, légume.*) Lupini ſativi, orum, m. pl. *Mart.* SŁONECZNIK ſtrączyſty bobu podobny.

LUSACE, (*Province à l'Electeur de Saxe, qui à eſté du Royaume de Boheme.*) Luſatia, æ, fœm. LUZACYA Prowinca Elektorſtwa Saſkiego ktora przed tym należała do Czech.

LUSTRALE, adject. fœm. qui ſe dit dans cette phraſe, *Eau luſtrale*, (*qui ſervoit aux cérémonies payennes, & dont ils arroſoient le peuple au commencement de leurs Sacrifices.*) Aqua luſtralis, *genit.* aquæ luſtralis, f. *Ovid.* WODA święcona, bywało to y u Pogan w ich obrządkach záżywanie wody święconey.

LUSTRE, ſubſt. m. (*Brillant qui reſulte des choſes polies.*) Nitor. Splendor, oris, m. *Plin.* LUSR glanc polor iaſność. **Le luſtre du marbre.* Marmoris nitor. *Plin.* *Glans marmurow.

Donner du luſtre à une étoffe. Inducere panno nitorem. *Plin.* Splendorem panno addere *ou* afferre. Dare pannum in ſplendorem. Glancować, luſtru glancu przydawać materyi iákiey.

ON DIT en ce ſens, *Donner du luſtre à ſon diſcours.* Orationi ſplendorem afferre. *Cic.* Orationem variis figurjs illuminare *Cic* OZDOBY okraſy przydawać mowie.

Il eſt le luſtre de noſtre empire. Imperii noſtri ſplendor. *Cic.* On ieſt ozdobą Páńſtwa naſzego.

LUSTRE, (*Chandelier de criſtal qu'on ſuſpend au plancher d'une ſalle*) Cryſtallinum candelabrum, i, n. LUSTR lichtárz z promieniami zwłaſzcza kryſztałowy záwieſzony w poſrzodku.

LUSTRE, (*Terme de cinq années.*) Luſtrum, i, neut. PIĘC lat co piąty rok. **A peine a-t-il atteint ſon cinquieme luſtre*, c'eſt à dire *Vingt cinq ans.* Quintum & vigeſimum ætatis annum vix attigit. *Ledwie przyſzedł do lat dwudzieſtu pięciu

(Expreſſion poëtique.) Expreſſya poetycka łácińſka.

LUSTRE, (*Cérémonie & ſacrifie que faiſoient les Romains après avoir fait la dénombrement du peuple tous les cinq ans.*) Luſtrum, tri, n. *Liv.* CO pięć lat obrządkami Pogan obchodzono.

Achever le luſtre Condere luſtrum. *Liv.* Kończyć piąty rok.

LUSTRER, V. act. (*Donner du luſtre aux étoffes.*) Nitorem pannis inducere. *Plin.* LUSTROWAC glancować polerować materye.

LUSTREUX, m. LUSTREUSE, f. (*Qui a du luſtre.*) Nitens, entis, omn. gen. Nitidus. Splendidus, a, um. Nitidior & hoc nitidius, Splendidior & hoc ſplendidius. Nitidiſſimus, Splendidiſſimus, a, um. *Plin.* LUSTROWNY, LUSTROWNA, glanſowny.

LUTH, ſubſt. maſc. (*Inſtrument à cordes.*) Teſtudo, inis, fœm. Cithara, æ, fœm. Chelys, os, fœm. (*mot greg.*) LUTNIA

Jouër du luth, pincer le luth. Pulſare teſtudinem. Grać ná lutni. **Monter un luth.* Intendere chelyn, *Náſtroić lutnię *Apprendre à jouër du luth.* Teſtudine diſcere. *Uczyć ſię grać ná lutni.

JOUEUR *de luth.* Qui teſtudine canit. Teſtudinem pulſans. Cithariſta, æ, m. Citharœdus, di, maſc. *Cic.* LUTNISTA.

LUTER, V. act. (*Boucher bien un vaiſſeau de terre graſſe.*) Vas aliquod argillà obturare, (o, as, avi, atum.) *ou* obluere, (co, cis, xi, ctum.) act. ZALUTOWAC záprawić zátkać zálepić náczynie.

LUTIN, ſubſt. maſc. (*Eſprit follet.*) Larva, æ, fœm. *Plaut.* STRACH, złe Latawiec.

LUTRIN, ſubſt maſc. (*Pupitre ſur lequel on met les livres d'Egliſe.*) Pluteus, ei, maſc. ŁAWKA Pulpit Kościelny ná kſięgi.

LUTTE, ſubſt. f. (*Sorte de combat d'homme à homme, dans lequel on taſche de renverſer ſon adverſaire.*) Luctatio, onis, fœm. *Cic.* ZAPASLI Páſowanie ſię iednego zdrugim mocuiąc ſię kto kogo obali o ziemię.

S'exercer à la lutte, *Voyez* LUTTER. Jść w zapaśki chodzić zápaſy probuiąc ſię.

LUTTER, V. n. (*Combattre corp à corps, & taſcher de ſe renverſer.*) Luctari. Colluctari, (or, aris, atus ſum.) *Cicer.* PASOWAC ſię z kim kto kogo obali.

On voit les flammes comme lutter enſemble, pour ſortir à l'entrée de la fournaiſe. In ipſo fornacium ore flammæ eluctantur. *Plaut.* Płomienie iákoby ſię paſuią z ſobą dobywaiąc ſię z czeluśći ieden przed drugim.

LUTTEUR, ſubſt. m. (*Qui s'exerce à la lutte.*) Luctator, oris, m. Palæſtrita, æ, m. *Cic.* ZAPASNIK.

LUTTIER, ſubſt. m. *Qui fait des luths.*) Teſtudinum opifex, icis, m. LUTNISTA co lutnie robi.

LUXATION, ſubſt. f. (*Relaſchement de quelques tendons ou ligaments.*) Luxatio, onis, f. WYWINIENIE wywichnienie.

LUXE, ſubſt. m. (*Somptuoſité exceſſive en habits & en équipage.*) Luxus, ûs, m. Luxuria, æ, f. Luxuries, iei, f. *Cic.* ZBYTEK.

Donner dans le luxe. Indulgere luxuriæ. *Suet.* Luxuriare. neut. & Luxuriari. depon. Chwytać ſię zbytkow.

Perſonne n'a jamais donné dans le luxe, ſans ruine ſes affaires. Nemo elegantiæ ſtuduit ſine grandi malo. *Plaut.* Nikt ſię zbytkow niechwycił áby niemiał podupaść.

Qui eſt dans le luxe. Luxurioſus, a, um. W zbytkach żyiący.

LUXEMBOURG, (*prononcez* luxambourg.) (*Ville capitale du Duché de ce nom, qui eſt le ſiége d'un Conſeil ſouverain, ſituée ſur l'Elſe*) Luxemburgũ, gi, n. LUXEMBURG Miáſto leżące nádelſą ſtołeczne Xięſtwa tegoż Jmięnia z Radą głowną.

LE LUXEMBOURG, (*L'une des dix-ſept Provinces des Pays-Bas avec titre de Duché*) Luxemburgenſis ager, *genit.* Luxemburgenſis agri, m. LUXEMBURG iedna z ſiedmnaſtu Prowincyi niżſzych Niemiec.

LUXURE, ſubſt, f. (*Impudicité.*) Voluptatis libido, inis, f. Flagitioſa libido, fem. NIECZYSTOSC wſzeteczeńſtwo.

LUXURIEUX, m. LUXURIEUSE, f. (*Impudique.*) Libidinoſus, a, um. Impudicus, a, um. *Cic.* NIECZYSTY wſzeteczny.

LUY, (*Pronom*) Ille, illia, illud. Is, ea, id. ON, on ſam.

Il eſt extremement content de l'honneur que vous luy faites. Vehementer tuâ ſui memoriâ delectatur. *Cic.* Kontent dziwnie z tych honorow ktore mu czynią.

Il eſtoit entré luy ſecond dans la chambre de ce Prince. In hujus principis cubiculum altero tantùm comitante ingreſſus erat. Wszedł ſamo wtor do Pokoiu Pana.

Il ſe ſauva luy quinzième. Ipſe cum aliis quatuordecim fugâ ſalutem petiit. Sálwował ſię w piętnaſtu ludzi.

LYCAONIE, (*Pays de l'Aſie mineure, on l'appelle à preſent*

ſont COGNI.) Lycaonia, æ, fœm. *Plin.* LICYA kray Azyi mnieyſzey teraz go názywaią. *Koni.*

LYCAONIENS, (*Peuples de Lycaonie.*) Lycaones, onũ, m. pl. *Plin.* LICYANIE ludzie támeczni w Likaonii.

LE LYCE'E, ſubſt. m. (*Lieu où Ariſtote enſeignoit á Athenes.*) Lyceum, ei, n. *Cic.* ARYSTOTELESOWA ſzkoła *Liceum* w Atenach názwana.

LYCIE, (*Pays de l'Aſie mineure aujour d'huy* ARDINELLI.) Lycia, æ, f. *Pomp. Mel.* LICYA kráy Azyi mnieyſzey dziś zowią *Ardinelli.*

LYCIEN, (*Qui eſt de Lycie.*) Lycius, ii, m. LICYANIN z licyi rodem. *LYCIENNE, (*Celle qui eſt de Lycie.*) Lycia, æ, f. *Licyanka.

LYDIE, (*Royaume dans l'Aſie mineure.*) Lydia, æ, fœm. *Cic,* LIDYA Kroleſtwo w Azyi mnieyſzey.

LYDIEN, (*Qui eſt de Lydie.*) Lydus, i, m. LIDYANIN.

*LYDIENNE Lyda, æ, f. *LIDYANKA.

LYNX, ſubſt. m. (*Animal qui a la veuë fort perçante.*) Lynx, cis, f. *Plin.* OSTROWIDZ zwierz oka bardzo byſtrego.

ON DIT figurément, *Il a des yeux de lynx, il a la veuë fort perçante.* Lynceus. Alter lynceus. *Cic.* Lynceis cernit oculis. *Hor.* MOWIEMY *niewłaśnie* Oſtrowidz z niego przez ścianę widzi przenika.

LYON, (*Ville Archiepiſcopale & capitale du Lyonnois ſur le confluans de la Saone & du Rhoſne.*) Lugdunum, i, neut. LUGDUN Miáſto y Arcybiſkupſtwo ſtołeczne Lugduńſkiey okolicy (*albo*) Powiatu nád ściekiem ſekwany y Rodanu.

LE LYONNOIS. Lugdunenſis ager, *genit.* Lugdunenſis agri, m. LUGDUNSKI Powiat Lugduńſka okolica.

LYONNOIS, ſubſt. m. (*Celuy qui eſt de Lyon.*) Lugdunæus, æi, m. z LUGDUNU rodem Lugduńczyk.

LYONNOISE, ſubſt. f. (*Celle qui eſt de Lyon.*) Lugdunæa, ææ, fœm. TA co iſt rodem z Lugdunu.

LYRE, ſubſt. f. (*Sorte d'inſtrument à cordes, dont on a attribué l'invention à Mercure*) Lira, æ, f. *Hor.* SKRZYPCE.

LYRE, (*Signe celeſte.*) Lyra, æ, fœm. *Var.* SKRZYPCE gwiazda ná niebie nákſztałt ſkrzypcow.

LYRIQUE, adject. m. & f. comme *Vers lyriques*, (*qui ſe chantoient ſur la lyre.*) Lyricus, a, um. *Ovid.* WIERSZE pewne ktore wygrawano ná ſkrzypcach y ſpiewano.

Poëte lyrique, (*qui compoſe des Odes.*) Poeta lyricus *Hor. ou* melicus. *Cic.* Wierſzopiſz ſpiewanych wierſzy przy ſkrzypcach

Qui joue de la lyre. Lyreſtes, æ, m. *Plin-Jun.* Lyricen, cinis, m. *ſans autorité* Skrzypek.

LYS, ſubſt. maſc. (*Fleur.*) Lilium, li, neut. *Virg.* LILIA Kwiat.

Lieu planté de Lys. Lilietum, i, n. Liliami ſadzone mieyſce kwatera. **Oignon de lys.* Lilii bulbus, im *Cebula liliowa.

Huile de lys. Oleum lirinum, i, n. *Plin.* Oleum liliaceum. *Pallad.* Oleiek liliowy.

ON DIT figurément, *Donner la fleur de lys à un larron, le marquer d'un fer rouge fleurdeliſé.* Furis ſcapulis infamem notam ferro candenti imprimere *ou* inurere. CECHOWAC nápiątnować złoczyńcę żelazem wypalaiąc cechę ná czele lub indziey ná ciele.

* * * \

dont on ſe ſert pour avancer le ſuccès d'une affaire.) Machinæ, arum, fœm.pl. Machinatio, onis, fœm. Artes, ium,fœm. plur. *Cic.* MACHINY ſztuki figle wykręty zdrady obroty ná dokazánie czego.

MACHINISTE,ſubſt.m.(*Faiſeur de machines, ingenieur.*) Mechanicus,i,m. *Suet.* Machinarius, ii,m. *Paul. Juriſ.* Machinator,oris,m. *Liv.* Machinarum artifex, ficis,m. INDZINIER do ſztuk rożnych wyſtawiania.

MACHINER,V.act.(*Faire des machines.*) ne ſe dit point dans le ſens naturel, pour *Faire quelque machine*: mais bien au figuré. MACHINOWAC co ſię nie mowi tylko niewłaśnie zá miaſt knować.

MACHINER, *Faire agir pluſieurs reſſorts ſecrets pour perdre quelqu'un* ou *pour faire réuſſir quelque affaire.*) Alicui calamitatem machinari, (or, aris, atus ſum.) dep.acc. Struere ac moliri, (ſtruo,is,xi, ctum: molior, iris,itus ſum.) *Cic.* KNOWAC co ná zgubę czyią.

Machiner quelque tromperie. Contechnari aliquid, Conſuere dolos. *Plaut.* Knować zdradę.

MACHOIRE, *Voyez* MASCHOIRE. SZCZĘKA.

MACIS, ſubſt. maſc. (*Fleur de muſcade.*) Macis, is, fœm. KWIAT muſzkatowy.

MACLE, ſubſt. f. terme de blaſon, *Loſange percée.*) Macula,æ,f USZKO pierścionek w tarczy herbowny.

MACLE, (*Fruit d'une herbe marécageuſe de la groſſeur d'une noix.*) Tribulus aquaticus,i,m. ORZECHY wodne.

MACON, (*Ville Epiſcopale de Bourgogne.*) Matiſco,onis,f. Matiſcona,æ,f. MAKON Miaſto y Biſkupſtwo w Burgundyi.

Qui eſt de Macon. Matiſconenſis & hoc ſe. Z Makonu rodem.

MAÇON, ſubſt. m. (*Qui fait des baſtimens.*) *Voyez* MASSON MULARZ.

MACREUSE, ſubſt. f. (*Oiſeau, eſpece de canard marin.*) Anaticula marina,æ,f. KACZKA Morſka.

(Cet oiſeau paſſe pour une eſpece de poiſſon engendré d'un bois pourri des vaiſſeaux, ſelon quelques-uns; mais effectivement il vient d'un œuf comme le reſte des oiſeaux.) Inſi maią to zá rybę, y powiadaią że ſię rodzi z pruchna okrętow zbutwiałych, ále prawdziwſza rzecz ieſt że ſię kluie z iáią ták iáko y inſze ptaſtwo.

MACULATURE, ſubſt. f. *Feuille de papier imprimée qui ſert pour envelopper.*) Folium maculoſum, i, n. MAKULATURY w Drukarni papiery ſłużące do obwiania.

MACULE, ſubſt. f. (*Tâche.*) Macula, æ, f. *Cic.* PLAMA zmaza.

(Vieux mot dans la Langue, qui ne ſe dit qu'en Theologie pour la tache du peché originel.) Stare ſłowo ktore ſię nie mowi tylko o zmazie grzechu pierworodnego.

MACULER, V.act. (*Tâcher.*) Maculare, (o,as,avi,atum.) act.acc. Maculas facere. *Plaut.* ZMAZAC ſplamić.

MADAME, ſubſt f. (*Titre d'honneur qu'on donne aux femmes de qualité.*) Domina, æ, f. JEYMOSC Pani, Tytuł ktory ſię daie dla czci Mátronom ſtanu zácnego.

MADAGASCAR, *ou* S. LAURENS, *aujourd'huy* ISLE DAUPHINE,(*Vne des plus grandes Iſles du monde à l'Orient de l'Afrique.*) Madagaſcaria, æ, f. MADAGASKAR iedna z náywiękſzych ná świecie Wyſep ná wſchodzie Afryki.

MADEMOISELLE, ſubſt.f. (*Titre d'honneur qu'on donne aux filles & aux femmes de ſimples gentils-hommes.*) Domicilla, æ, f. JEYMC Pánna Tytuł ktory ſię daie Pánnom ſtanu Szlacheckiego.

MADERE, (*Iſle de l'Afrique moderne dans l'Ocean occidental.*) Madera,æ,f. MADERA Wyſpa Afryki Oceanu záchodniego.

MADERE, *ou* CAIANE, (*Fleuve de l'Amerique, qui ſe décharge dans celuy des Amazones.*) Madera, æ, fœm. & maſc. MADERA rzeka w Ameryce wpadaiąca w Rzekę Amazońską.

MADRE', m. MADRE'E, fem. (*Qui eſt veiné, qui a comme de petites veines, parlant du bois, comme du noyer* &c.) Undulatus, a, um Criſpus,a, um Criſpans, antis, omn. gen. *Plin.* FLADROWATY, FLADROWATA, drzewo fladrowate ſłoiowate iako náprzykład orzechowe drzewo &c.

MADRE' ſe dit populairement pour *Vn homme fin & adroit.* Aſtutus, a, um. Vafer, fra, frum. Vaterutor, oris, m. *Cicer. Plaut.* FRANT ćwik.

MADRIER, ſubſt. maſc. (*Groſſe planche épaiſſe.*) Axis craſſior, *genit.* axis craſſioris, maſc. Tabula craſſior, fœm. DYL deſka gruba.

MADRID, (*Ville d'Eſpagne en la Caſtille Neuve, ſur la petite riviere de Manzares, & capitale de tout le Royaume, depuis Philippe II.*) Madritum *ou* Madridium in Carperanis, i, n. Matritum, i, n. MADRYT Miaſto Stołeczne całey Hiſzpanii od czaſow Filipa wtorego.

MAFFLE', m. MAFFLE'E, f. mot populaire, (*Qui a le viſage large & plein.*) *Voyez* JOUFFLU. PYSKATY GĘBATY twarzy rozłożyſtey.

MAGAZIN, ſubſt. m. (*Lieu où l'on ſerre les marchandiſes & les proviſions.*) Apotheca, æ, fœ.*Cic.* Repoſitorium, ii, n. *Plin.* SKLEP ſchowanie.

MAGASIN *d'armes.* Armamentarium,ii, n.*Liv.* SKLEP ſchowanie ſtrzelbyarmaty.

MAGASIN *de bled.* Horreum, ei, n. *Cæſ.* SZPICHLERZ ná ſypanie y chowánie zboża.

MAGASIN ou *Arriere-boutique.* Taberna. Cella interior, fœm. SKLEP głębſzy ſchowanie kupieckie.

MARCHAND *en magaſin* ou *Marchand groſſier.* Magnarius, ii, maſc. CAŁOWNIK kupiec.

MAGDEBOURG, (*Ville hanſéatique dans la baſſe Saxe ſur l'Elbe.*) Parthenopolis, is, f. *des Anciens.* MAGDEBURG Miáſto Anzeatyckie w niżſzey Sáxonii nád Elbą. **Aujourd'huy.* Magdeburgum, i, n. *Maydeburg.*

MAGE, ſubſt. m. (*Nom que les Orientaux donnent à leurs Sages, à leurs Philoſophes & à leurs Roys.*) Magus, i, m. *Cic.* MĘDRZEC Mędrcami zowią wſchodowe narody ſwoich Filozofow, ludzi uczonych, y Krolow. * *Les mages prédirent à Cyrus qu'il regneroit trente ans.* Magi Cyrum triginta annos regnaturum prædixerunt *Cic* *Mędrcowie opowiedzieli Cyruſowi że miáł krolować lát trzydzieści. **Aucun ne peut eſtre Roy de Perſe, qu'il n'ait appris auparavant la ſcience des Mages.* Nec quiſquam rex Perſarum poteſt eſſe, qui non ante Magorum diſciplinam, ſcientiamque perceperit.*Cic.* *Niemoże zadnen być Krolem Perſkim poki ſię nie náuczy náuk Mędrcow. **On dit que les Mages perſuaderent à Xerxes de brûler tous les temples de la Grece, parce qu'ils enfermoient les Dieux dans leurs murailles, à qui toutes les choſes devoient eſtre découvertes & libres.* Magis Perſarum auctoribus Xerxes inflammaſſe templa Græciæ dicitur, quòd parietibus includerent Deos, quibus omnia deberent eſſe patentia & libera. *Cic.* * Powiadaią że Mędrcowie porádzili Xerxeſowi áby wſzyſtkie kościoły w Iey Grecyi popalił, ponieważ w nich Bogowie byli iák w zamknięciu,ktorym nic nie ieſt zámknięte,ále wſzyko otwarte y wolne być powinno.

MAGICIEN, ſubſt. m. (*Qui uſe de charme & de ſortileges, un enchanteur.*) Magus, i, m. Veneficus, i, maſc. *Cic.* CZAROWNIK co czarami nárabia Czarnokſięznik.

MAGICIENNE, ſubſt f. (*Enchanteuſe, ſorciere.*) Saga, æ, f. Venefica, æ, f. *Hor. Plaut.* CZAROWNICA.

MAGIE, ſubſt. f. (*Art déteſtable où l'on employe l'invocation des démons.*) Magice, es, f. *Plin.* Ars magica, *genit.* artis magicæ, f. *Cic.* CZARY Czarnokſięſtwo náuka przeklęta wzywania złych duchow y nárabiania czartami.

Il a recours à la magie. Magicas invocat artes. Accingit ſe ad artes magicas. *Virg.* Udaie ſię do czarow.

ON DIT proverbialement, *Cette affaire eſt de la magie noire, on n'y connoiſt rien.* Res obſcurliſſima & intricatiſſima. CZARY iákie, czego całe pojąć niemożna.

MAGIQUE, adjec. m & f. Magicus, a, um. *Cic.* CZARNOKSIĘSKI.

MAGISTER.ſubſt m. (*Maitre d'école de village.*) Magiſter,tri,m. MAYSTER náuczyciel Bákałarz Faracki klechá. (Ce mot eſt plus Latin que François.) To ſłowo nie ieſt Francuſkie ále bárdziey łacińſkie.

MAGISTRAL, maſc. MAGISTRALE, fem. (*Qui tient du maiſtre.*) Magiſtralis & hoc le MAGISTROWSKI należący do mayſtra. * *Vne autorité magiſtrale.* Magiſtri auctoritas, atis, fœm. Auctoritas quæ magiſtrum decet. *Powaga mayſtrowſka.

MAGISTRALEMENT, adv. (*En maiſtre.*) Doctoris aut magiſtri in morem. Po mayſtrowſku.

MAGISTRAT, ſubſt. m. (*Qui exerce quelque magiſtrature.*) Magiſtratus, ûs, m. *Cic.* NA urzędzie iákim będący, Urząd iáki ſprawuiący zwłaſzcza w mieśćie.

Eſtre magiſtrat. Gerere magiſtratum. *Cic.* Agere ſe pro magiſtratu. *Liv.* Poteſtatem gerere. *Cic.* Być ná urzędzie zwłaſzcza mieyſkim, **Faire quelqu'un magiſtrat avant l'âge.* Accelerare magiſtratum. *Tacit.* * Przed laty ná urząd kogo ſadzać.

MAGISTRATURE, ſubſt. f. (*Office de Magiſtrat.*) Magiſtratus, ûs, m. *Cic.* BURMISTRZOWSTWO Rádziectwo.

Prendre une magiſtrature. Capere magiſtratum. *Cic.* Odbierać urząd. **Entrer en magiſtrature* & mieux *en charge.* Inire magiſtratum. *Cic.* Occipere magiſtratum. *Tacit.* *Wſtąpić ná urząd. **Exercer une magiſtrature.* Gerere magiſtratum. *Liv.* Agere ſe pro magiſtratu. *Liv.* Poteſtatem gerere. *Cic.* *Sprawować urząd.

MAGNANIME, adject. m. & f. (*Qui a une grandeur d'ame & du courage, qui l'éleve au deſſus des autres.*) Magnanimus,a,um *Cic.* WSPANIAŁY, mężny, ſerca wielkiego.

MAGNANIMEMENT, adv. (*Avec magnanimité.*) Fortiter. adv. Magno animo. abl. *Cic.* ODWAZNIE śmiale mężnie.

MAGNANIMITE', ſubſt. fem. (*Grandeur d'ame.*) Magnanimitas, atis, f. Animi excelſitas, atis, f. *ou* magnitudo, nis, f. Magnus & excelſus animus, i, m. *Celſ.* WSPANIAŁOSC ſerca meſtwo odwaga ſiła.

MAGNESIE, (*Ville d'Aſie.*) Magneſia, æ, fœm. MAGNEZYA Miáſto Azyi.

MAGNESIE, (*Ville de Lydie.*) Maniſſa, æ, f. Magneſia, æ, fœm. MAGNEZYA Miaſto Lidyi.

MAGNESIE,(*Province de Macédoine avec un promontoire, Capo di S. Georgio.*) Magneſia, æ,f. MAGNEZYA Prowincya macedonii, z Gorą nád morską.

MAGNESIEN, m. (*Qui eſt de Magneſie.*) Magnes, etis, m. *Cic.* Z MAGNEZYI rodem.

MAGNESIENNE, fem. (*Celle qui eſt de Magneſie.*) Magneſſa, æ, f. *Hor.* TA co ieſt z magnezyi rodem.

MAGNE'TIQUE, adject. m. & f. (*Qui appartient à l'aimant.*) Magneticus, a, um.*Claud.* MAGNESOWY do magneſu náleżący.

Les corps magnetiques, (*qui ont la vertu d'attirer comme fait l'aimant.*) Corpora vim attrahendi habentia. Rzecz máguesową własność maiąca, moc do pociągania do ſiebie iáko magnes ciągnie żelazo.

MAGNIFICENCE, (*prononcez* manifiſſance.) ſubſt. fem. (*Appareil, fomptuoſité dans les choſes.*) Magnificentia, æ, f. *Cic.* WSPANIAŁOSC okazałość. **La magnificence des baſtimens.* Ædium magnificentia. *Cic.* * Wſpaniałość ſtruktur gmachow budynkow.

MAGNIFICIER,vieux verbe actif, qui ſignifie, *Louër quelqu'un, l'élever par des louanges.* Magnificare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Plin. Plaut.* SŁAWIC wyſławiać wywyższać kogo, ſtare ſłowo francuſkie.

MAGNIFIQUE, adject. m. & f. (*Splendide, ſomptueux.*) Magnificus. Splendidus, a, um. Splendidior & hoc ſplendidius. Magnificentior & hoc magnificentius. Sumtuoſior & hoc ſumtuoſius. Magnificentiſſimus, Splendidiſſimus, Sumtuoſiſſimus, a, um. *Cic.* WSPANIAŁY Pánſki koſztowny. * *Il eſt trop magnifique,& fait trop de dépenſe.* Extra modū ſumtu & magnificentiâ prodit.*Cic.* *Zbytkuie y koſzt nád to wielki prowadzi.

ON DIT, *Vn ſtile magnifique, grand, relevé, pompeux.* Splendida dicendi ratio, *genit.* ſplendidæ dicendi rationis, f. Genus dicendi magnificum atque præclarum, *genit.* generis dicendi magnifici atque præclari, n. *Cic.* Magniloquentia, æ, fœm. *Cic.* STYL mowienia poważny wſpaniały z wyborem ſłow.

MAGNIFIQUEMENT, adv. (*D'une maniere magnifique & ſomptueuſe.*) Magnificè. Splendidè. Sumtuoſè. adv. (*on dit* Magnificentius & Magnificentiſſimè, Splendidiùs & Splendidiſſimè, Sumtuoſiùs & Sumtuoſiſſimè.) WSPANIALE Pánſko.

MAGOT, *ou* MAGO, ſubſt. m. (*Amas d'argent qu'on cache.*) Theſaurus abditus, i, m.*Phæd.* SZKATUŁY lamuzy ſtarbce zbiory.

(Mot du diſcours familier.) Słowo francuſkie potocznego diſkurſu.

MAGOT, (*Gros ſinge.*) Cercopithecus, i, m.*Plin.* KOCZKODAN małpa wielka.

MAGOT ſe dit figurément en ce ſens (*d'un homme fort difforme & fort laid, qui a un viſage de ſinge.*) Pithecium, ii,n. *Plaut.* Inſignis ad deformitatem. MATOŁKA koczkodan człowiek oſoba urody bardzo potworney.

MAJESTE', ſubſt. f. (*Caractere de grandeur, qui fait révérer les puiſſances.*) Majeſtas. Dignitas, atis, f.*Cic.* MAJESTAT powaga Pánſka Krolow Potentatow ktory ſzanuią ludzie.

EN PARLANT des Roys; on dit *Voſtre Majeſté.* Tua majeſtas. DO KROLOW mowią Majeſtat W.K. Mci:

Sa Majeſté a commandé. Rex *ou* Regina juſſit, (*parlant du Roy* ou *de la Reine.*) Jego Krolewſka Mość kazał, álbo kázáła mowiąc o Krolu álbo Krolowey.

MAJESTE' ſe dit encore (*de diverſes choſes.*) comme *La Majeſté du viſage.* Oris dignitas. WSPANIAŁOSC okazałość urody. **D'un lieu.* Loci majeſtas *ou* dignitas. * Mieyſca iákiego. **D'un diſcours.* Majeſtas orationis *ou* in oratione. *Cic.* *Mowy iákiey.

MAJESTUEUSEMENT, adv. (*Avec majeſté & dignité.*) Cum majeſtate ac dignitate. *Cic.* WSPANIALE poważnie po Pańſku.

MAJESTUEUX, m. MAJESTUEUSE, f. (*Grand,auguſte.*) Majeſtatem *ou* dignitatem habens, entis, omn. gen. Dignitate *ou* majeſtate præditus,a, um. WSPANIAŁY wielki ogromny

MAJEUR, m. MAJEURE, f. (*Plus grand, plus conſidérable qu'un autre.*) Major & hoc majus. WIĘKSZY, Więkſza.

MAJEUR pour dire *Plus âgé. S. Jacques le majeur.* Jacobus major. S JAKUB ſtarſzy.

MAJEUR ſignifie, *Celuy qui eſt en eſtat de gouverner ſon bien, & qui a atteint l'âge de 25. ans.* Qui in tutelam ſuam venit. Qui ſuæ tutelæ factus eſt. *Vlp.* TEN ktory przyſzedł do tego wieku w ktorym iuż z opieki wychodzą.

MAIGRE, (*prononcez* mégre.) adject.m. & f. (*Qui eſt oppoſé à gras.*) Macer, cra, crum. *Virg.* Strigoſus,a, um. *Colum.* CHUDY, CHUDA.

MAIGRE, (*en parlant d'un homme.*) Macilentus, a, um. *Plaut.* Gracilis & hoc le *Celſ.* CHUDY człowiek. * *Il eſt maigre de viſage.* Eſt ore macilento. Eſt macilentis malis. *Plaut.* Macies occupat malas. *Horat.* Macer. *Plaut.* *Chudy chuderlawy ná twarzy.

Il eſt fort maigre, il n'a que la peau & les os. Oſſa atque pellis eſt macritudine. Eſt totus oſſa atque pellis. *Plaut.* Chudy iák ſzczepa tylko go ſkora á kości.

MAIGRE, (*Menu, décharné.*) Gracilis. Exilis & hoc le. *Ovid.* CHUDY cienki, * *Des doigts maigres.* Exiles digiti. *Ovid.* *Palce cienkie iák nitki.

DEVENIR *maigre.* Macereſcere. Emaceſcere, eſco, is, cui, (*ſans ſupin.*) *Celſ.* Macreſcere.*Hor.* Emacreſcere. *Celſ.* Emaciari. *Colum.* CHUDNĄC.

Il s'abſtient de manger juſques à en devenir tout maigre. Cibum non capit uſque in maciem. *Plin.* Nic nie iáda iuż cále wychudł nie iedząc.

Rendre maigre. Emaciare, (o, as,avi, atum.) *Colum.* Macilentum reddere. Ochudzić ſchudzić wychudzić. **Eſtre maigre.* Macere, (eo, es, macui, *ſans ſupin.*) *Plin. ou* macrere, ereo, es, macrui. *Schudnąć być chudym.

JOUR *maigre.* Dies quo abſtinetur carne *ou* à carnibus. DZIEN poſtny. **Nous faiſons* ou *nous mangeons maigre aujourd'huy.* Hodie abſtinemus à carne. *Pośćiemy dziś z poſtem dziś ieſteśmy.

Faire maigre chere ou *mauvaiſe chere.* Parcè ac duriter victitare. Parco victu vitam ſuſtentare *ou* tolerare. Chudo ubogo mizernie iádać.

MAIGRE ſe dit figurément (*de ce qui eſt ſec & affamé.*) comme *Des lettres maigres, qui ne ſont pas bien nourries d'encre.* Exiles litteræ, f pl. CHUDY cienki litery cienkie. *(*Le contraire eſt.* Pinguitudo litterarum.*Cic. Des caracteres bien nourris.*) *Litery piśmo grube.

Vn diſcours maigre, ſec & dur. Exilis oratio ac jejuna. *Cic.* Mowa chuda nieſmaczna nieprzyiemna ſucha.

Vn ſujet maigre, (*quand il eſt ſtérile.*) Genus orationis exile & aridum. Exigua materia, æ, f. *Phæd.* Rzecz bardzo ſucha do mowienia,oktorey prawie niemaſz co powiedzieć.

ON DIT, *Ils ſont en colere pour un maigre ſujet, pour très-peu de choſe.* Levi de causâ iras gerunt. *Ter.* GNIEWAIĄ ſię ná ſiebie o ladaco.

MAIGREMENT, adv, Parcè. Durè. Duriter. adv. *Ter.* SKĄPO chudo ſucho.

MAIGRET, m. MAIGRETTE, f. (*Vn peu maigre.*) Aliquantulùm macer. Macilentus, a, um. CHUDERLAWY CHUDERLAWA.

MAIGREUR, (*prononcez* mégreur.) ſubſt.f. (*Le contraire de l'embonpoint.*) Macror, oris, maſc. *Pacuv.* Macritudo, inis, f. *Plaut.* Macritas, atis, f. *Pallad.* Macies, iei, f. *Cic.* CHUDOSC.

MAIGREUR *des choſes.* Gracilitas. Exilitas, atis, f. *Cic.*

CIENKOSC ſubtelność. * *D'un diſcours.* Exilitas orationis, f. *Cic.* *Suchość mowy.

La maigreur fait retirer la peau. Macies adducit cutem. *Ovid.* Chudość ſkorę marſzczy. **Son viſage eſt d'une extreme maigreur, c'eſt un vray ſquelette.* Macies occupat malas. *Hor.* Horrida macies deformat vultum. *Virg.* * Bárdzo chudy ná twarzy, wygląda iák śmierć.

MAIGRI, m MAIGRIE, f. *Voyez* MAIGRIR. SCHUDŁY SCHUDŁA.

MAIGRIR, V. n. (*Devenir megre.*) Maceſcere *ou* Macreſcere. *Hor Plaut.* CHUDNĄĆ ſchudnąć. **Voyez devenir* MAIGRE. Macie confici paſſ. *Schudnąć. **Il eſt fort maigri.* Corpus macie extabuit. Homo grandi macie torridus eſt. *Cicer.* *Bardzo ſchudł.

MAIGRIR, (*Rendre maigre.*) Tenuare aliquem macie. *Virg* Maciare. act. acc. Macrum facere. CHUDZIC ochudzić,

MAIGUE, ſubſt. f. (*Poiſſon de mer que les Latins nomment,* Umbra marina, æ, f. *& les Italiens* Umbino. KRUK morſki ryba podobna do kaſia ſmaku iák ieſiotr. **Auſone parle d'une Maigue de riviere.* Umbra fluviatilis, f. *Lipien ryba rzeczna.

MAIL, ſubſt. m. au plurier LES MAILS, (*Maillet à manche long, avec lequel on joue au mail.*) Malleus luſorius, i, m. GRA w kulki w Bońki láſka do wydawania bociek.

MAIL, (*Allée battuë & fermée de planches dans laquelle on joue au mail.*) Sphæriſterium in quo truſatili pilâ luditur, *genit.* ſphæriſterii, n. MIEYSCE ná grę w Bońki ocębrowane y wyſłane gładko z tarcic.

LE JEU *du mail.* Ludus quo globi luſorii malleis truduntur. GRA w kulki, Gra Bociek.

MAILLE, ſubſt. f. (*Trou de reſeau.*) Macula, æ, f. *Cicer. Var.* DZIURA w ſieci, oka robione w ſieci,

MAILLE *d'une cotte d'armes.* Hamus. Annulus, m. *Virg.* PIERSCIONKI kolce oka w Pancerzu.

JAQUE, ou *Cotte de mailles.* Lorica hamis conſerta, æ, f. *Virg.* PANCERZ.

MAILLE ou *Tache dans l'œil.* Argema, atis, n, *Plin.* ŁUSKA ná oku, zrzenicy choroba.

MAILLE *de perdreau.* Macula, æ, f. PSTROCINY piorka rożne ni kuropatwie iárzębacizna. * *Vn perdreau maillé.* Perdicis pullus maculis varius. *Koropatwa iarzębata.

MAILLE, (*Petite monnoye de cuivre valant la moitié d'un Denier*) LICZMAN babka ban.

(Ce mot dans Seneque ſignifie la ſeptiéme d'une Æreole.) Siodma część ſzeląga.

ON DIT proverbialement & familierement en ce ſens, *Il n'a pas la maille, Il n'a pas le ſou.* Nihil eſt illi in manu. *Plaut.* Nihil habet in loculis. *Hor.* ZŁĄMANEY bábki nie má nie ma ſzeląga bana.

Je n'en rabbattray pas la maille, pour dire *Je n'en rabbattray rien.* Ne teruncius unus hinc abeſſe poteſt. *Ter.* Szeląga, bábki bana nieuſtąpię.

ON APPELLE, *Vn pince-maill, Vn homme fort attaché à ſes intereſts pour la moindre bagatelle, & qui exige juſques à une maille.* Ad res ſuas nimium plus æquo attentus *ou* avidus. Ad aſſem *ou* ad dupondium aſper exactor. ZMIGROSZ ſknera zmindak wielki ſkąpiec.

ON DIT que *Des gens ont toûjours maille à partir enſemble,* pour dire qu'*Ils ſont en une diſſenſion perpetuelle.* Rixantur ſemper inter ſe Lites ſunt ſemer inter illos. *Plaut.* ZAWSZE coś do ſiebie maią uſtawicznie ſię kłocą.

MAILLET, ſubſt. m. (*Gros marteau de bois.*) Malleus ligneus, i, m. SZLAGA kula drzewiana młot wielki do łupania drew y rozbiania klocow.

MAILLEURE, ſubſt. f. en terme de Fauconnerie, (*Les taches* ou *la varieté des couleurs, qui ſont des mailles ſur les plumes de l'oiſeau de proye.*) Variæ maculæ, f. pl. Varietas, atis, f. JARZĘBACIZNA pſtrociny odmiany ná pierzu ptakow myśliwſkich.

MAILLOT, ſubſt. m. (*Langes dont on enveloppe les enfans.*) Faſciæ, arum, f. pl. Incunabula, orum, n. pl. *Plaut.* Cunæ, arum, f. pl. POWICIE ná dziecię powiiaki.

MAIN, ſubſt. f. (*Partie du corps qui eſt à l'extremité du bras.*) Manus, ûs, f. *Cic.* RĘKA część ciała záczynaiąca ſię tám kędy ſię ramię kończy.

La main droite. Dextera *ou* dextra, (*on ſous-entend* manus.) *Cic.* Ręka prawa. **La main gauche* ou *la gauche.* Siniſtra *ou* læva, æ, f. *Cic.* *Lewa ręka. **A droit, à gauche,* (*à la main droite, à la main gauche.*) Dextrâ, ſiniſtrâ-ve. abl. *Po prawey po lewey ręce.

Main ouverte, eſtenduë. Explicata manus. Extenſaou porrecta manus. *Quint.* Palma, æ, f. *Cicer.* Ręka dłoń otwarta. **Main fermée.* Pugnus, i, m. *Cic.* Compreſſa in pugnum manus. *Quint.* *Ręka dłoń zámknionа pięść.

Fermer la main. Pugnum facere. *Cic.* Rękę zámknąć dłoń ścisnąć w pięść.

QUI *n'a qu'une main.* Unimanus, a, um. *Liv.* O IEDNEY ręce iednoręki. **Qui a cent mains.* Centimanus, a, um. *Virg. Hor.* *Storęki o ſtu rękach.

Lettres écrites de la propre main de quelqu'un. Propriâ alicujus manu litteræ. *Cic.* Ręka własna, piſanie ręką własną.

Je luy ay rendu voſtre lettre en main propre, je l'ay donnée à luy meſme. Tuas litteras dedi ipſi in mánus. *Cic.* Oddałem twoy liſt mu do rąk własnych. **Vn livre écrit à la main.* Liber manu ſcriptus. *Kſięga piſana nie drukiem manuſcrypt.

Vn ouvrage fait a la main ou *de main d'homme.* Opus manufactum, *genit.* operis manufacti, n. Manibus humanis elaboratum opus. *Cic.* Opus factitium. *Plin.* Rzecz ręką ludzką zrobiona. **Vn ouvrage fait de main de maiſtre, par un habile homme.* Opus fabrè factum. *Plaut.* *Wyborney ręki robota.

Tenir la main à un enfant, luy mener la main pour luy apprendre à écrire. Pueri ſcribere diſcentis manum ducere *ou* regere. *Quint.* Prowadzić rękę dziecięciu w piſaniu.

Vn homme a deux mains, (*qui ſe ſert également des deux mains,* ou *qui eſt ambidextre.*) Siniſtrâ perinde utens ac dextrâ. Oboręczny co zárowno prawą y lewą ręką robi.

ON DIT au figuré en ce ſens, *Vn homme à deux mains,* (*qui eſt au poil & à la plume, comme l'on parle familierement.*) Utriuſque Minervæ homo. *Petr.* Y ORĘZEM y piorem dobry wielki człowiek czyli w boiu czyli w pokoiu.

Vn cheval à deux mains, (*qui ſert à monter & à la chaiſe.*) Equus ſeſſilis & curulis. Koń y wierzchowy y wozowy.

UN CHEVAL *de main,* (*qui ſert à monter.*) Equus ſeſſilis. *Ovid* KON wierzchowy.

A MAINS *jointes,* (*avec les verbes Prier, demander.*) Supplicitèr, *ou* intimis ac omnibus precibus orare. Tendere ſupplices manus. *Cic.* RĘCE złożywſzy proſić.

BATTRE *des mains.* Plaudere, *ou* plauſum dare manibus, *Plaut. Ter.* Manu complodere. *Quint.* KLASKAC bić w ręce ná znak pochwały.

Frotter ſes mains l'une contre l'autre. Collidere *ou* conterere manus. *Quint. Petr.* Trzeć ręce zácierać ręką o rękę. **Toucher dans la main.* Manum manu ferire. Dare dextras invicem. *Uderzyć ręka orękę dać ſobie ręce ná co, ieden z drugim.

MAIN ſe dit figurément dans les expreſſions ſuivantes, dont je vas marquer les plus conſidérables. RĘKA *niewſtáśnie* rozmaitym ſpoſobem ſię mowi przednieyſze tu ſię kładą. AVOIR *en main* In manu *ou* in procinctu habere *Cic.* MIEC w ręku mieć pod ręką ná doręczu w mocy. **J'ay en main un habile homme & plein de zele pour voſtre ſervice.* Mihi eſt in manibus vir & præſtantiſſimo ingenio & ſingulari erga te ſtudio. *Cic.* *Mám ná doręczu pogotowiu człeka wyśmienitego, y bardzo przywiązanego do uſług twoich. **J'ay en main une piece pour luy faire de la peine.* Eſt mihi in manu, *ou* Habeo præ manibus, quo illi noceam, *ou* quo negotium faceſſam, *ou* quo duras dem (*on ſous-entend* pœnas.) *Ter.* *Mam pogotowiu ná niego ſpoſob ná wyrządzenie mu ſztuki

AVOIR *la main ſeure, Eſtre ſeur de main, N'eſtre point enclin à dérober.* Furaces manus non habere. PEWNE ręce niepodeyrzane, nie kradnące.

DONNER *la main à une Dame,* (*La mener, luy aider à marcher.*) Ducere matronam manu. *Virg.* PODAC rękę Pani álbo Pánnie iákiey prowadzić ią. **Donner, preſter, tendre la main à quelqu'un, le ſecourir, luy aider.* Auxiliarem manum *ou* operam alicui præbere *ou* præſtare. Aliquem auxilio juvare. *Cic.* *Podać rękę komu wyciągnąć rękę ná pomoc iego. **Ils ſe preſtent la main les uns aux autres.* Mutuò ſe juvant. Mutuas ſibi tradunt operas. *Ter.* *Pomagaią ſobie rąc ią ſię ieden drugiego. **Il vous donne la main pour vous relever de voſtre malheur.* Jacenti tibi dextram porrigit. *Cicer.* *Podaie ci rękę áby cię dzwignąć z nieſzczęścia. **Donner la main à un cheval, luy laſcher la bride.* Equo dare laxas habenas. *Virg.* Remittere habenas equo. *Cicer. ou* fræna. *Ovid.* *Puścić cugle koniowi, wypuścić mu. **Donner la main* (*Faire honneur à quelqu'un, en luy donnant la droite* ou *le haut du pavé.*) Cedere *ou* dare alicui manum. Cedere locum honoratiorem. *Plaut.* *Dać rękę komu náprzykład prawey ręki mu uſtąpić, albo pierwſzego mieyſca dla czci. **Donner les mains à une choſe,* (*Y conſentir, l'approuver.*) Alicui rei aſſentiri, (ior, iris, aſſenſus ſum.) depon. Aliquid probare, (o, as, avi, atum.) *Cicer.* * Przyſtać ná co zgodzić ſię ná co przypaść ná co. **Donner les mains, ſe confeſſer vaincu.* Dedere manus. *Lucr.* Dare manus. *Cic. Ovid.* Tendere manus. *Cæſ.* Palmam *ou* herbam dare *ou* porrigere. *Poddać ſię uſtąpić wygraney, dać zá wygraną, dać ſię zá zwyciężonego.

ESTRE *aux mains, Combattre.* Manus conferere. *Cic* Manibus prælium facere. *Saluſt.* Præliis contendere. *Cæſ.* BIC ſię z ſobą, zerwać ſię z ſobą, potkać ſię.

ESTRE *entre les mains.* MIEC w ręku w mocy, być w ręku. **L'affaire eſt entre vos mains, vous en eſtes le maiſtre.* Hujuſce rei poteſtas omnis in te ſita eſt. *Cic.* *Rzecz w twoich ręku ieſt w twoiey mocy. **La victoire eſt entre vos mains, ou dépend abſolument de vous.* Victoria in tuis manibus eſt. *Liv.* *Wygrana ieſt w ręku twoich maſz zwycięſtwo, maſz wygraną w ręku.

Faire main baſſe ſur les ennemis. Hoſtes internecione cædere. *Liv.* Hoſtes occiſione *ou* occidione occidere. *Cic.* Hoſtes interficere *Cæſ.* W pień wyciąć nieprzyiaciela.

FAIRE *ſa main,* (*Faire quelque profit injuſte dans quelque employ, griveler.*) Provinciâ aliquâ ad quæſtus ſuos abuti. *Cic.* Rem ſuam rapinis augere, *ou* ampliorem facere. NA ſwoię rękę co urwać ná ſwoię ſtronę. **Faire une choſe haute à la main ou de haute lutte.* Pro imperio aliquid agere. *Liv.* GORNO ſobie poczynać, z gory zácząć, mocą ſiłą.

IMPOSER *les mains* (*Donner les ordres ſacrez.*) Imponere alicui manus. Sacris initiare *ou* inaugurare aliquem. SWIĘCIC ná Kapłáńſtwo, święcenie dawać.

ON DIT ironiquement, *Faire impoſition des mains ſur quelqu'un, le battre.* Inferre manus alicui. *Cic.* ZBIC kogo, zwalić, ſtłuc.

LASCHER *la main à quelqu'un, Ne le plus retenir, luy laiſſer faire ce qu'il veut.* Alicui remittere habenas. *Cicer. ou* fræna. *Plin. Jun.* PUSCIC kogo ná wolą popuścić mu powolić mu dać ná wolą. **Laſcher la main, relaſcher du prix d'une choſe.* De pretio aliquid remittere *ou* relaxare. *Cicer.* *Spuścić uſtąpić co ſtargu.

SE LAVER *les mains d'une choſe,* (*Témoigner n'y avoir aucune part, qu'on n'en eſt point reſponſable, qu'on n'y contribue point.*) Manus ſuas rei alicujus immunes præſtare. UMYC ręce od czego oświadczać ſię że w to nie wchodziemy nie wdaiemy ſię odpowiadać zá co niebędziemy. **Il a les mains nettes de ce parricide.* Non eſt affinis iſtius parricidii. Iſtius parricidii *ou* iſto parricidio manus habet immunes. *Niewinien tego zaboyſtwa.

LEVER *les mains au ciel, Avoir recours à Dieu, Implorer ſon ſecours.* Attollere *ou* tendere manus ad cœlum. Vocare Deum in auxilium. *Ovid.* PODNOSIC ręce do Nieba błagać Boga. **Lever la main, Faire ſerment en Juſtice, en levant la main promettant a Dieu de dire vérité.*) Dicere ſacramentum. *Hor.* *Podnieść rękę do gury ná znák przyſięgi przyſięgaiąc urzędownie ná prawdę. **Faire lever la main à quelqu'un.* Adigere aliquem ſacramento. *Cic.* *Kazać komu przyſądz ná co. **Lever la main ſur quelqu'un, le menacer de le frapper.* Intentare manus alicui. *Hirt. ou* in aliquem. *Liv.* *Forwać ſię ná kogo rękę ná kogo podnieść odgrażaiąc mu biciem

LIER *les mains à quelqu'un,* (*l'empeſcher de faire une choſe.*) Vetare, *ou* prohibere aliquem aliquid facere, *ou* ne aliquid faciat. ZWIĄZAC ręce komu *niewłaśnie* niedopuſzczać mu czego czynić. **J'ay les mains liées dans cette affaire, je ne puis pas agir comme je voudrois bien.* Pro nutu & arbitrio meo rem gerere non licet. *Mam w tym ręce związane nie mogę ſobie począć iákobym chciał.

METTRE *la main à l'œuvre.* Manum operi admoxere. *Ovid.* Se operi accingere. *Virg. ou* ad opus. *Liv.* BRUSZYC ſię do czego chwycić ſię czego począć co. **Il faut mettre la main à l'œuvre.* Facto opus eſt. *Ter.* *Trzeba począć czynić **Mettre la derniere main à un ouvrage, le finir.* Summam manum operi imponere. Manum extremam operi ponere. *Plin.* *Skończyć co zewſzyſtkim. **Recevoir la derniere main.* Recipere ultimam manum. *Petr.* *Koniec odebrać. **Mettre quelque choſe en main tierce.* Aliquid apud ſequeſtrem *ou* ſequeſtrum deponere. Sequeſtro aliquid ponere. *Plaut.* *Oddać zá ręce co w trzecie ręce. **Mettre quelqu'un entre les mains d'un autre.* Tradere aliquem in manus. In manum alicujus dare. *Cic.* *Oddać kogo w ręce komu. **Vous avez mal conduit celuy qu'on a mis entre vos mains.* Inconſiliaſti eum, qui tibi mandatus eſt, *ou* qui fidei tuæ commiſſus eſt. *Niedobrześ ſię obſzedł z tym ktorego w ręce oddano. **Certes ce jeune homme eſt mis en mauvaiſes mains.* Ædepol adoleſcens fidei mandatus malæ. *Plaut.* *Záiſte tego młodego w niedobre ręce oddano. **Se mettre entre les mains de quelqu'un.* Se alicui permittere. *Liv.* Seſe alicui committere & illius mandare fidei. *Ter.* *Oddać ſię w ręce czyie.

METTRE *la main à l'encenſoir, Vſurper ſur les droits de l'Egliſe.* Jura divina uſurpare. PORWAC ſię na prawa Duchowne. **Mettre la main à la conſcience.* Excutere ſe. *Ter.* Introſpicere mentem ſuam. *Cic.* *Tknąć ſię w ſumnienie roſtrząſnąć ſumnienie. **J'ay obtenu cela ſans mettre, ſans rien débourſer, ſans aucune dépenſe.* Id habui *ou* obtinui ſine ullo ſumtu. *Dostałem tego, darmo przyſzedłem do tego álbo przyſzło mi to ſamo w ręce ſzelągam ná to nie wydał.

PRENDRE *l'affaire de quelqu'un en main.* Cauſam alicujus ſuſcipere. *Cic. Liv.* WZIĄC ſprawę czyią ná ręce w ręce ſwoię ná porękę ſwoię.

TENDRE *la main,* (*Demander l'aumoſne.*) Aſſem *ou* ſtipem rogare. *Juv.* ZEBRAC rękę wyciągać do iałmużny.

REMETTRE *toûtes choſes entre les mains de quelqu'un.* Omnia alicujus arbitrio permittere. Omnia ad unius arbitrium deferre. *Cic.* Ad unum referre. ODDAC wſzyſtko w ręce czyie.

En venir aux mains. Ad manus vivere. *Liv.* Conſerere manum. Conſerere ſigna. *Cic.* Przyſzło do rąk, do kiiow, do bitwy do potyczki.

MAIN ſe dit en pluſieurs phraſes adverbiales: comme *Cela eſt fait à la main, par colluſion, de complot, d'intelligence.* Compacto, *ou* de compacto, *ou* compoſito, *on* ex compoſito, id factum eſt. To ſię ſtało zmownie námownie porozumiawſzy ſię z ſobą. **Attaquer quelqu'un à main armée,* ou *les armes à la main.* Vi & armis aliquem laceſſere *ou* provocare *ou* petere. *Cic.* *Náſtąpić ná kogo gwałtem, nápaſtować go náchodzić zbroyną ręką. **Vous avez la bale en main.* Tua eſt pila. In foro tuo res agitur. *Plaut.* *W twoich to ręku w twoiey mocy.

De main en main, de l'un à l'autre. Per manus. *Cæſ.* Z rąk do rąk podanie, iákie uſtawiczne od iednych do drugich idące. **De main en main, par tradition.* Per manus. *Quint.* *Przez uſtawiczne podanie. **Avoir des gens en main, à ſa main, à ſa poſte.* Ad manum aliquos habere. *Mieć po gotowiu ludzi.

DE LONGUE *main, Depuis fort long-temps.* Jam à longo tempore. Jam dudum. Z DAWNA niedopiero od dawnego czaſu. **La ville eſtoit fournie de longue main, de tout ce qui eſtoit néceſſaire pour la défenſe.* Erant antiquitùs in oppido omnium rerum ad bellum apparatus. *Cæſ.* * Już dawno w mieście opatrzność była wſzyſtkich potrzeb ná długą obronę. **J'e l'ay éprouvé de longue main.* Multo uſu illum probavi *ou* exploravi *ou* expertus ſum. *Doznałem doświadczyłem go przez czas nie mały

SOUS MAIN, adv. (*Clandeſtinement, à la dérobée.*) Clam. Occulè. Latenter. adv. *Cic.* UKRADKIEM ſkrycie potaiemnie. **Il envoya des gens ſous-main pour eſpier ſa contenance* Clam miſit quoſdam, qui eum explorant. *Cæſ.* *Poſłał ſkrycie dla wyſzpiegowania iák ſię ſtawi dla wyrozumienia go y wypatrzenia. **Ce Juge prend des deux mains* ou *des deux parties.* Ab utráque parte munera accipit judex. *Ten ſędzia z obu rąk bierze, od obudwoch ſtron daie ſię przekupować.

MAIN ſe dit proverbialement dans ces expreſſions. *Il vaut mieux tendre la main, que le cou,* (*Il vaut mieux demander l'aumoſne, que de dérober.*) Præſtat manum porrigere, *ou* rogare ſtipem, quàm rapi in crucem. Longè præſtat mendicare, quàm rapere *ou* furari. RĘKA *przyſłowiem* w náſtępuiące ſpoſoby; mowią Francuzi: *Lepiey rękę wyciągnąć, niż ſzyię.* to ieſt: Lepiey żebrać poczciwie, niż wiſieć ſromotnie. **Il ne va pas ſans ſes mains, il dérobe.* Furaces habet manus. *Plaut.* **Niechodzi bez rąk:* to ieſt trzeba mu ná ręce patrzyć **De marchand à marchand il n'y a que la main,* pour dire qu'*Il leur ſuffit de ſe toucher dans la main pour faire un marché, ſans aucun écrit.* Datis dextris negotiantur inter ſe mercatores. **W kupowaniu ręka ſtoi zá kartę:* to ieſt że tylko

ſobie ręce podadzą targuiąc ſię y targ ſtawa między kupcami y zgoda bez wſzelkiego inſzego opiſania kart kſiąg lub podpiſow. *Mettre le pain à la main de quelqu'un, commencer ſa fortune* Aliquid præ manu alicui dare, quo utatur. *Ter.* *Dać komu w ręce kawałek chleba, być mu początkiem do ſzczęścia do fortuny mu pokazać drogę. *Il a toûjours les mains dans ſa poches, Il eſt toûjours ſans rien faire.* Ab omni opere ceſſat. Deſidem vitam agit. Deſidet totos dies. *Záwſze ręce w zá nádrzu trzyma prożniak nigdy nic nie robi. *Les mains luy demangent*, pour dire qu' *Il a envie de ſe battre.* Geſtinat illi pugni. *Plaut.* *Ręce go świerzbią, bić mu ſię chce. *Il a envie d'écrire* ou *de faire quelque ſatyre.* Maledicos versus in aliquem geſtit ſcribere. Geſtit maledicere alicui versibus *Petr* *Ręce go świerzbią, pioro go świerzbi, ięzyk go świerzbi chce coś ná kogo piſać mowić. *Aller bride en main dans une affaire, s'y conduire ſagement & avec précaution, ne rien précipiter.* Prudenter & cautè rem agere. *Voyez* BRIDE *Poſtępować poczynać ſobie uważnie w czym.

UNE MAIN *lave l'autre.* Manus manum lavat. *Petr.* (*parlant du ſecours mutuel qu'on ſe rend.*) RĘKA rękę myie, noga nogę podpiera, wzaiemna zobopolna pomoc.

ON DIT en droit, *Main levée, Acte qui detruit une ſaiſie.*) ZNIESIENIE areſztu álbo kaduku ná rzeczy iákie położonego y urzędownie wydanego. *Faire ou donner main levée* Manum tollere caduci juris. *Znieść ſkaſować areſzt kaduk wydany ná co. *Demander main levée.* Poſtulare ut manûs injectio ſolvatur, & res à ſequeſtre abeat. *Prosić, iść, grać, prawować ſię, czynić o zniesienie areſztu, lub kaduku wydanego

MAIN MISE, ſubſt. f. (*Saiſie, oppoſée à la main levée.*) Manus à patrono in beneficium ſuum injecta. Manûs injectio. ARESZT, wydanie areſztu, álbo kaduku.

*Main miſe, (*action *de frapper & de battre.*) *Cét homme eſt colere, il uſe ſouvent de main miſe.* Eſt iracundus & gerit procaces manus *Zbicie porwanie ſię nákogo.

MAIN MORTE, ſubſt. f. Manus planè emortua. WYPUSZCZENIE dobr z maiſtwa, nádaiąc wieczyſtość ná dobra Koronne, lub Krolewſkie. *Les gens de main-morte, (*tous *les corps & communautez qui acquierent des heritages qui tombent en main morte, & dont le Seigneur eſt privé des droits caſuels, qui arrivent à chaque mutation.*) Homines manûs planè emortuæ. Homines jugis mancipii. * Zgromadzenia wſzelkie maiące dobra nádane wiecznością.

ON DIT qu'*Un homme n'y va pas de main-morte, (lors qu'il frappe quelqu'un violement.*) Non levi brachio ſed pergraviter verberat. BIE bez obłazu, nie żáłuie ręki.

PREMIERE MAIN ſe dit en terme de négoce, (*quand on achete une choſe de la main de ceux qui l'ont fabriquée* ou *recueillie.*) Ab opifice aliquid emere, non à propolâ. PIERWSZA ręka z pierwſzey ręki kupować co. *Faire valoir une ferme par ſes mains.* Per ſe villicari, (or,atus ſum.) dep. *Plin.* *Trzymać właſne dobra ſam ná ſiebie ſam ná rękę ſwoię nie puſzczaiąc ich nikomu w arędę dzierżawę &c.

MAIN *des elephants, (leurs trompes dont ils prenent leur nourriture.*) Manus elephantis. *Cic.* TRĄBA ſłoniowa pyſk ſłonia.

MAIN *de fer.* Manus ferrea. *Cæſ.* Harpago, gonis, maſc. *Quint-Curt.* RĄCZKA żelazna hak do chwytania ſtatkow.

MAIN *de papier, (qui comprend* 25 *feuilles.*) Chartarum ſcapus, i,m LIBRA papieru o 25 Arkuſzach: (*w Polſkim* Ręka *znaczy y bierze ſię zá ſzczęście y powodzenie*: náprzykład nie ręką mi idzie, nie ná rękę mi to.)

LA MAINE, (*Rivier qui ſort des d'Alençon, & qui traverſe la province du Maine, & ſe jette dans la Loire.*) Meduana, æ, f MEN Rzeka wypadaiąca z gor Alenſonu, przechodząca przez Prowincyą Menu, y wpadaiąca w Ligerę.

LE MAINE, ou *le pays du Maine, (dont les peuples ſe nomment Manceaux, & les femmes Mancelles.*) Cenomanorum tractus, ûs, m Cenomania,æ, f. MEN kray Prowincya Xięſtwo Menu ktorego obywatela zowią ſię Manowie, Manki á obywatelki.

LA VILLE *de Maine.* Meduana, æ, f. MEN Miáſto: tego Xięſtwa: ſtołeczne.

LE DUCHE' *du Maine.* Ducatus Meduanenſis, m. XIĘSTWO Men, álbo Menu.

MAINT, m MAINTE, f. Creber, bra, brum. Multus, a, um CZĘSTY CZĘSTA gęſty gęſta.

(Ce mot n'eſt plus que burleſque, & tout au plus poëtique.)

To ſłowo Francuſkie nie mowi ſię chyba w wierſzu y to żartownie.

MAINTENANT, adverbe de temps, (*Préſentement, à preſent.*) Nunc. Jam. *Cic.* Modò. *Ter.* In præſentiâ. In præſentia. *Cic.* TERAZ.

MAINTEANT, (*En ce temps.*) Nunc. Hoc tempore. *Cic.* TERAZ, w tenczas, wtym czaſie teraz.

MAINTENIR, V. act. (*Défendre, ſoûtenir.*) Tueri, (eueor, eris, tuitus ſum.) Tutari, (or, aris, atus ſum.) depon. acc. Defendere, (do, dis, di, ſum.) Suſtinere, (eo, es, tinui, tentum.) act. acc. *Cic.* TRZYMAC utrzymywać záchować bronić. *Il a maintenu la Republique, & la maintient encore aujourd'huy de ſon propre bien.* Rempublicam patrimonio ſuo tutatus eſt & tutatur. *Cic.* * Utrzymował bronił záſtępował Rzecz poſpolitą właſną fortuną, y dotąd utrzymuie *Se maintenir, ſe ſoûtenir dans un poſte où l'on eſt élevé.* Dignitatis ſuæ gradum tenere *ou* tueri. *Cic.* * Utrzymywać ſię ná urzędzie ná mieyſcu ná ktorym kto wyſadzony. *Il s'eſt maintenu dans la faveur du Prince, malgré ſes envieux.* Gratiam principis invitis malevolis retinuit. *Cic.* *Utrzymał ſię w łaſce Páńſkiey przeciwko záwiſtnym y nieprzyiaciołom ktorzy go w niey zruynować uſiłuią. * *Cet homme ſe maintient bien* Præclarè ſtat vir ille. Ordine ſuo ſtat. *Dobrze ſię rządzi umie ſię utrzymać. *Vous n'ignorez pas ceux par qui j'ay eſté maintenu.* Per quos homines ſteterim non ignoras. *Cic.* *Nie ſą ci tayni ci przez ktorychem ſię utrzymał. *Maintenir quelqu'un en la poſſeſſion d'un héritage.* Retinere aliquem in poſſeſſione alicujus prædii *Cic.* *Utrzymywać kogo utrzymać przy dziedzictwie *Se maintenir en ſanté.* Se incolumem præſtare. *Cic.* *Záchować ſię przy zdrowiu, utrzymywać zdrowie ſwoie.

MAINTENIR, (*Soûtenir la vérité d'une choſe.*) Affirmare *ou* contendere aliquid verum eſſe. UTRZYMYWAC prawdę iáką obſtawać przy niey.

MAINTIEN. ſubſt. m. (*Contenance.*) Status. Habitus, ûs, m. *Cic.* UTRZYMANIE.

MAJOR, ſubſt. m. (*Officier de guerre qui a différentes fonctions & qualitez.*) Major, oris, m. MAJOR Officyer w Woyſku cudzoziemſkiego záciągu.

MAJORITE', ſubſt. (*Age auquel on commence à eſtre maiſtre de ſes droits & de ſon bien.*) Annus plenus & legitimus rei ſuæ gerendæ. Ætas juſta & legitima, fœm. PRZYSCIE do lát, y wyście z opieki, máiąc ſam moc y prawo rządzić ſię ſobą y fortuną ſwoią.

MAJORQUE, (*Iſle & ville de meſme nom ſur la mer méditerranée, & ſur les coſtes d'Eſpagne*) Balearis major, *genit.* Balearis majoris, f. Palma, æ, f. Majorica,æ, f. MAJORYKA wyſpa y miáſto ná morzu ſrzodziemnym w ſtronach Hiſzpanii.

MAIRE, ſubſt. maſc. (*Maiſtre du palais.*) Magiſter palatii, maſc. MARSZAŁEK nádworny.

(C'eſtoit autrefois la premiere dignité du Royaume de France, & le Grand maiſtre de la Maiſon du Roy.) Była to godność przedtym náywyżſza we Francyi u Dworu Krolewſkiego.

MAIRE ſe dit maintenant (*du premier officier des villes, qui préſide aux Eſchevins & aux Conſuls.*) Urbis præfectus, i, m. TERAZ we Francyi *Maire* znaczy Prezydenta álbo Burmiſtrza mieyſce y urząd maiącego nád ławnikami y Ráycami.

MAIRIE, ſubſt. f (*La dignité de Maire.* Palatii regii præfectura, æ, f. MARSZAŁKOWSTWO.

MAIRIE, (*L'office de Maire dans les villes.*) Urbis præfectura. BURMISTRZOWSTWO w miaſtach.

MAIRREIN, ſubſt. maſc. (*Bois coupe pour faire de ſutailles.*) Materia, æ, f. Materies, iei, f. *Cic. Colum.* KLEPKI wątory obrabiane do wſzelakiey bednarſkiey roboty, iáko to beczek kádzi ántałow Barył &c.

MAIS. (*Conjonction cauſative.*) Sed. Verùm. Ac. Aſt. Verò. Autem. ALE, Lecz.

MAISON, ſubſt. f. (*Logis qu'on habite.*) Ædes, ium, f. plur. Domus, ûs, f. *Cic.* DOM, Domoſtwo mięſzkanie.

MAISON *qui a pluſieurs corps de logis.* Domus *ou* ædes multarum regionum. DOM okilku dworkach z oſobna wiednym zámknięciu; Dwor. *Qui a pluſieurs appartemens.* Domus multarum partium. *Dom okilkn mięſzkaniach z Oſobna Pałac. *Qui a pluſieurs étages.* Domus plurium contignationum. *Dom o kilku piętrach, Gmach,

Tout le haut de la maiſon eſt uuide perſonne n'y loge. Tota ſuperior domus vacat. *Cicer.* Cáła gora (*álbo*) wyżſze pięterá żáſe ieſt prożne nikt tám nie ſtoi.

Petite maiſon. Parva domus, f. plur. Ædiculæ, arum, f. plur. *Cic.* Domek máły.

MAISON, *royale.* Ædes regiæ. Domus regia *ou* auguſta. *Cic. Suet.* Palatium. *Cic.* PAŁAC Krolewſki Zámek.

MAISON *ſeule, environnée de ruës de tous coſtez.* Inſula, æ, f. *Cic.* DZIELNICA, udzielny Gmach: Mięſzkanie w koło żadnego bliſko ſiebie niemaiące, ále ze wſzyſtkich ſtron ulice máiące dokoła.

MAISON *de louage.* Conducta *ou* meritoria domus. DOM do náięcia Goſpoda. *Maiſon garnie.* Domus omni inſtructa ſupellectili. *Dom przybrany porządnie ze wſzyſtkim do ſtánia. *Maiſon de plaiſance, Maiſon de campagne, Maiſon des champs.* Domus ruſtica, f. Tecta ſilveſtria,n. plur. Villa, æ, f. *Cic.* Rus, *genit.* ruris, n. *Ter.* *Dwor wieyſki dlá przeiażdzki zwłaſzcza lecie dlá rozrywki. *Vn bourg embelli de pluſieurs maiſons de plaiſance.* Pagus prædiorum amœnitate formoſiſſimus *Petr.B.* * Wioſka przyozdobiona kilką Dworkow dlá przeiażdzki y rozrywki wyſtawionych

Si je ſuis à la maiſon, mon eſprit eſt dehors; & ſi je ſuis dehors, mon eſprit eſt à la maiſon. Si domi ſum, foris eſt animus; ſin foris ſum, animus domi eſt. *Plaut.* Kiedym w Domu myśl moia gdzie indziey, á kiedym gdzie indziey, myśl moia ieſt w domu.

MAISON, (*Vne famille, les domeſtiques.*) Domus, f. Familia, æ,f. DWOR Domowi ſłudzy czeladź Pácholſtwo, ſłużący Dworſcy. *Vn de ſa maiſon, Vn de ſes domeſtiques.* Unus ex ſuis *ou* domeſticis *ou* ex familiâ. *Cic.* *Jeden z ſług z Dworſkich Jego zdomowych. *Toute ſa maiſon ne conſiſtoit qu'en un ſeul domeſtique.* Solus ſervus eſt ipſi familia. *Phæd.* *Wſzyſtek dwor Jego ieden domowy ſługa.

MAISON DE VILLE, pour *Le corps des Officiers qui la compoſent.* Tota curia municipalis. Præfectus & Ædiles. URZĄD mieyſki Rádni Ławnicy, Gminni,

EN CE SENS on appelle, *La maiſon du Roy.* Regia familia. Qui ſunt è domo & è comitatu Regis. DWOR Krolewſki nádworni Dworſcy Krolewſcy.

Cét homme a fait une bonne maiſon, a bien amaſſé du bien. Fortunis locupletavit familiam. *Cic.* Rem familiam benè fecit. Ad multas opes proceſſit. *Plin-Jun.* Rem ſuam conſtabilivit. *Ter.* Dom Familią piękną uczynił ſobie názbierał Dobytkow.

MAISON ſe dit (*D'une race noble, & qui deſcend de perſonnes illuſtres.*) Domus, fœm. Familia. æ, fœm. Genus, *gen.* generis, n. DOM zacny. *Il eſtoit d'une maiſon ancienne & opulente, & d'un eſprit médiocre.* Vetus in familiâ nobilitas, magnæ opes, ipſi medium ingenium. *Tacit.* *Domu zácnego ſtarodawnego bogatego ále umyſłu miernego. *Vne Maiſon ancienne.* Vetuſtis imaginibus familia. *Cic.* *Dom ſtarodawny. *Joindre deux grandes & nobles maiſons enſemble.* Duas magnas & nobiles domos conjungere. *Cic.* *Łączyć dwa zácne y wielkie domy z ſobą. *Il eſt d'une grande maiſon.* Nobili genere natus eſt. Summo genere prognatus. Claris ortus parentibus. *Cicer.* *Jeſt wielkiego domu. *Elle a épouſé un enfant de bonne maiſon.* Nupſit in familiam claram. *Cic.* *Poſzła zá Kawalera zácnego domu.

ON DIT proverbialement, *Vendre une choſe par deſſus les maiſons, La vendre fort cher.* Cariùs multò vendere aliquid. PRZEDAWAC ſtraſznie drogo niewypowiedzianie drogo. *Il en demande par deſſus les maiſons.* Nimiùm poſtulat. *Ter.* *Záczynia, czyni niewypowiedzianie drogo.

MAISONNE'E, ſubſt. fœm. terme populaire, qui ſignifie *Toute une famille* Tota familia, *genit.* totius familiæ, fœm. DOM, Familia domowi wſzyſcy.

MAISONNETTE, ſubſt. f. (*Petite maiſon.*) Ædiculæ, arum, fœm. plur. Parvæ ædes, *genit.* parvarum ædium, fœm. plur Caſa. Caſula,æ, fœm. Mapalia, orum, neut. plur. *Plin.* DOMECZEK domek chatka.

MAISONNETTE ou *Loge à Berger.* Attegiæ, arum, f. pl. *Plin. Jun.* CHAŁUPKA Buda owczarſka.

MAISTRE, (*on prononce* MAÎTRE.) ſubſt. m. (*Seigneur, qui commande.*) Dominus, i, m *Cic.* PAN.

MAISTRE, (*par rapport aux ſerviteurs à qui il commande.*) *Ter.* Dominus, i, m. *Cic.* PAN, Goſpodarz.

DU MAISTRE, (*par rapport aux valets.*) Herilis & hoc *Ter.* Dominicus, a, um. *Petr.* PANSKI Goſpodarſki. *C'eſt le fils de mon maiſtre.* Herilis eſt filius. Heri filius. *Ter.* *Syn Páńſki Goſpodarſki

Qui ſuit ſon maiſtre, (parlant d'un valet.) Heri ſuga, æ, m.

Famulus heriſuga. *Catul.* Zbieg co uciekł od Pána. *Changer de maiſtre.* Dominium mutare. *Var.* *Odmieniać ſię w Pána.

ON DIT proverbialement, *Tel maiſtre, tel valet.* Qualis dominus, talis & ſervus. *Petr.* Dignus domino ſervus. *Plaut.* JAKI Pán taki kram tácy ſłudzy.

MAISTRE, (*Celuy qui enſeigne quelque art* ou *quelque ſcience.*) Magiſter, tri,m. Doctor, oris,m. Præceptor, oris,m. *Cic.* NAUCZYCIEL.

Maiſtre d'école. Ludi-magiſter, tri, m. Magiſter ludi, m. *Cic.* Náuczyciel ſzkoły.

Maiſtre d'éloquence. Dicendi *ou* eloquentiæ magiſter. *Quint.* Dicendi artifex & doctor. *Cic.* Náuczyciel Retoryki. *Maitre de Rhétorique.* Doctor Rhetoricus. *Cic.* Rhetor,oris, maſc. *Quint.* *Náuczyciel Retoryki. *Maiſtre des Langues, qui les enſeigne.* Linguarum doctor. *Náuczyciel ięzykow.

UN SOUS-MAISTRE. Ante-ſcholanus,i,m. *Petr.* LOKAT náięty do dawawania lekcyi ná mieyſce náuczyciela.

MAISTRE ſe dit auſſi (*dans les méchaniques parmi les Artiſans.*) Magiſter,tri,m. Opifex. Artifex, icis, com. gen. *Cic.* MAYSTER co do Rzemieſł rożnych. *Maiſtere cordonnier.* Sutor juratus, *genit.* ſutoris jurati, m. *Mayſter ſzewc.

MAISTRE *des hautes œuvres, (on appelle ainſi le Bourreau.*) Carnifex,icis,m. Tortor,orls,m. MISTRZ Kat.

MAISTRE *des baſſes œuvres,* ou *Cureur de retraits.* Foricarius,ii,m. Curator latrinarum. PRYWETNIK co wychodki chędoży, złotnik nocny. *Maiſtre Boteux, Qui a ſoin d'enlever les boues des villes.* Curator cloacarum & ſordium urbis. *Karownik co błoto śmiecie gnoie po miaſtach z ulic karami wywozi.

Qui *eſt ſon maiſtre* ou *maiſtre de ſes droits, (qui ne dépend de perſonne.*) Qui ſuarum rerum dominus eſt. *Cic.* Qui eſt ſuæ ſpontis. *Celſ.* Qui eſt ſui juris. SAM ſobie Pán. *Eſtre le maiſtre abſolu d'un lieu.* Summum imperium in aliquo loco habere. Summo cum imperio eſſe in aliquo loco. Dominatu ſuo tenere locum aliquem. *Cic.* *Być Pánem ſamowładnym mieyſca iákiego. *Il en a uſé comme d'une choſe dont il eſtoit le maiſtre.* Uſus eſt re iſtâ, pro ſuâ. *Ter.* * Záżył tego (*álbo*) poſtąpił ſobie z tym iáko Pán z rzeczą właſną. *Vouloir eſtre le maiſtre des biens de quelqu'un.* Velle eſſe dominum in bonis alicujus. *Cic.* *Chcieć być Pánem chcieć opanować dobra cudze. *Faire le maiſtre.* Arbitrum rerum agere. Summo pro imperio agere *Cic.* *Pánem ſię robić poczynać ſobie iáko Pán iák w ſwoim właſnym. *Il s'eſt fait le maiſtre & le ſeigneur.* Adeptus eſt rerum. *Tacit.* *Pánem ſię uczynił opanował.

MAISTRE ſe dit figurément en ce ſens, pour *Celuy qui commande à ſes paſſions,* ou *qui domine ſur les eſprits.* Dominus, i, m. PANUIĄCY właſnym námiętnościom ſwoim. *Il eſt le maiſtre de l'eſprit de ſon frere.* Dominatur fratri. *Cicer.* *Opanował zawoiował ſobie brata. *Il eſt le maiſtre de ſes paſſions, il les domine, il n'en n'eſt point maiſtriſé.* Dominatur in affectibus. *Quint.* Sibi imperioſus eſt. Reſponſat ſuis cupidinibus. *Horat.* Scit refrenare cupidines. *Hor.* *Ma ná wodzy paſſye ſwoie nie daie im gory nád ſobą. *Il n'eſt plus maiſtre de ſa colere, Il ne peut plus la retenir.* Iracundiam cohibere *ou* continere *ou* tenere ampliùs non poteſt. Iræ ſuæ moderari nequit. *Cic.* *Nie czuie ſię od złości nie może gniewu w ſobie utrzymać. *Rendez vous le maiſtre de voſtre eſprit, il eſt voſtre tyran, & vous l'eſclave, donnez-luy un frein & le chargez de chaiſnes.* Animum rege, qui niſi paret, imperat, hunc catenâ compeſce. *Hor.* *Weźmiey gorę nád umyſłem twoim nád ſercem twoim y żądzam, inieday ſię im opanować ukroć ie ſkrępuy podday ſobie. *Celuy qui eſt riche eſt le maiſtre de la fortune, il en fait ce qu'il veut.* Quiſquis nummos habet, ſuo arbitrio fortunam temperat. *Petr.* *Bogaty ieſt Pánem ſzczęścia ſwego rządzi nim y powoduie ie iák mu ſię podoba. *Des mouvemens dont on n'eſt plus le maiſtre.* Motus animi impotentes. *Cic.* *Popędliwości ktorych utrzymać y mieć ná wodzy nie możemy.

MAISTRE, (*Qualité qu'on donne à pluſieurs officiers.*) *Grand Maiſtre de la Maiſon du Roy.* Regii palatii Miniſter *ou* Magiſter. STARSZY náywyżſzy iáki Officyaliſta, Marſzałek nádworny. *Grand Maiſtre de l'Artillerie.* Summus machinamentorum bellicorum præfectus. Summus armamentariorum præfectus *Generał Artyleryi náywyżſzy ſtarſzy armaty. *Grand Maiſtre de la Garde robe.* Summus à veſtibus regiis. A ſupellectili ſummus præfectus & magiſter. *Naywyżſzy ſzatny. *Grand Maiſtre des cérémonies.* Rituum & cæremoniarum ſummus moderator. *Podkomorzy Koronny.

MAISTRE D'HOSTEL. Cellarii regii Miniſter, *ou en mot* Tricliniarches, æ, m. *Potr.* PODCZASZY Trukczaſzy. **Maiſtre Queux*, ou *Ecuyer de cuiſine chez le Roy.* Culinarum magiſter. Ferculorum regiorum Archimagirus, i, maſc. *Kuchmiſtrz.

MAISTRE ſe dit auſſi (*de quelques officiers de la robe.*) Magiſter. WIELKI iáki urzędnik álbo Miniſter lub Kanclerz wielki lub Sekretarz Koronny **Maiſtre des Requeſtes.* Libellorum ſupplicũ magiſter A libellis ſupplicibus. *Referendarz Koronny **Maiſtre des Comptes.* Regiarũ rationũ magiſter. A regiis rationibus. *Podſkarbi nádworny **Maiſtre de la Monnoye.* Monetarius,ii,m. *Náywyżſzy Menniczny. **Maiſtre de la chambre aux deniers.* Arcarius, ii, maſc. *Skarbowy. **Maiſtre des poſtes.* Veredariis præfectus. *Generał Pocztmiſtrz.

MAISTRE ſe dit en mauvaiſe part, (*à légard de ceux qui ſe ſignalent par quelque mauvaiſe qualité.*) comme *Vn maiſtre fripon.* Homo omnium nequiſſimus. *Cicer.* HERSZT hultay wierutny. **Maiſtre fourbe.* Egregius ſycophanta, *gen.* egregii ſycophantæ,m. *Herſzt oſzuſtow. **Vn maiſtre voleur.* Trifur, uris,m. *Plaut.* *Herſzt złodziey wierutny wiſielec oberwaniec. **Vn maiſtre empoiſonnuur.* Triveneficus, ci,m. *Terent.* *Łotr zboyca.

MAISTRESSE, (*prononcez* MAÎTRESSE.) ſubſt. fœm. (*d'une maiſon, d'un logis.*) Domina, æ, f. (*qui fait au datif plurier* dominabus.) PANI, Goſpodyni w domu. **Maiſtreſſe*, (*par rapport aux valets.*) Domina. Hera,æ, fœm. *Ter.* *Páni względem ſług.

Vous avez rendu cette femme maitreſſe de vos biens, & c'eſt nourrir une vipere dans voſtre ſein. Hanc mulierem dominam de tuis rebus feciſti, & tu viperam ſub alâ nutricas *Petr.* Uczyniłeś tę białogłowę Pánią dobr ſwoich, y chowaſz żmiię w zánadrzu ſwoim.

MAITRESSE, (*parlant d'une fille qu'un jeune homme recherche en mariage.*) Domina. Amica,æ,f. *Ter.* DAMA Pánna lub wdowa oſoba o ktorą ſię kawaler ſtara w małżeńſtwo. *(*On le dit auſſi de celle qu'on entretient & dont on abuſe.* Amica.) *Metreſa nierządnica z ktorą kto ſię trzyma ná wiarę żyiąc náłożnica

MAITRESSE *d'école, qui enſeigne à lire.*) Magiſtra, æ, f. Ludimagiſtra. MISTRZYNI co dzieci zwłaſzcza Panienki w ſzkole uczy.

LA MAITRESSE *rouë d'une horloge*, (*la principale rouë.*) Horologii rota præcipua. Princeps rota. KOŁO zegarowe wielkie zá ktorym inſze koła ſię ruſzaią y obracaią.

MAISTRISE, (*prononcez* MAÎTRISE.) ſubſt. fœm. (*La qualité de maiſtre.*) Magiſterium, ii, n. *Colum.* MISTRZOSTWO.

MAISTRISER, (*prononcez* MAITRISER.) V. act. (*Se rendre maiſtre de quelqu'un, luy commander avec hauteur.*) Alicui diſtrictè imperare, (o, as, avi, atum.) Dominari alicui *ou* in aliquem, (or, aris,atus ſum.) dep. *Cic.* ZAWOIOWAC ſobie kogo y powodować go według upodobania ſwego. **Maitriſer ſes paſſions.* Imperare cupiditatibus. Reſponſare cupidinibus *Cic Hor.* *Podbić ſobie paſſye ſwoie.

Je n'appelleray pas celuy-là libre qui eſt maitriſé par une femme, à qui elle impoſe des loix, & à qui elle preſcrit, ordonne & défend tout ce que bon luy ſemble. An ille mihi liber, cui mulier imperat, cui leges imponit, jubet, vetat quod jubetur? *Cicer.* Nie mam tego zá wolnego kto ſię dał opanować białogłowie, komu ona prawo daie, y komu ona roſkazuie ták że czynić muſi co tylko ſię iéy żywnie podoba.

MAJUSCULE, ou LETTRE MAJUSCULE, (*Vne grande lettre*) Grandis littera. WIĘKSZA litera w druku w piſaniu

MAL, ſubſt m. (*Qui eſt oppoſé à bien.*) Malum, i, n. *Cic.* ZŁE. **Ceux qui n'ont point fait de mal n'ont rien à craindre* Nihil timent qui nihil commiſerunt. *Cicer.* *Ci co nic złego nieuczynili niemaią ſię czego obawiać. **Les gens de bien s'empeſchent de faire le mal par le ſeul amour de la vertu, & les meſchants ne ſe retiennent de mal faire que par la crainte des ſupplices.* Boni oderunt peccare virtutis amore, mali verò nihil admittunt in ſe pœnæ formidine. *Hor.* *Dobrzy złego ſię ſtrzegą z miłości ku cnocie ále zli złego ſię kaią dla ſamey boiaźni karania. **Ma trop grande facilité vous donne occaſion de mal faire.* Malè te docet mea facilitas multa. *Ter.* *Moia zbytnia dobroć gorſzym cię czyni. **Quel mal ai-je fait?* Quid feci? Quid mali feci? *Cożem złego uczynił. **Il eſt ſçavant à mal faire.* Doctus eſt ad malè faciendum. *Plaut.* *Wyćwiczony ná złe. ** Je comprends dès à preſent le mal que je*

me ſuis fait. Quid mihi fecerim intelligo. *Petr.* * Poymuię iuż iák wiele złego ſobie narobił

MAL, (*Maladie.*) On dit MAUX *au plurier.* Malum, i, neut. Dolor, oris, maſc. Morbus, i, maſc. *Cicer. Celſ.* CHOROBA choroby

Mal d'aventure, (*Apoſtume qui vient aux doigts.*) Tuberculum ſuperficiarium,i,n Zánokcica.

MAL-CADUC, *ou* LE HAUT-MAL. Morbus comitialis, maſc. *Plin.* Caducus morbus, maſc. Major morbus, maſc. *Celſ.* Herculeus morbus, maſc. Sacer morbus, maſc. Lucideifica *ou* ſacra, fœm. *Aurel-Vict.* Morbus ſonticus, maſc. *Plin.* KADUK wielka choroba. **Sujet au mal-caduc, qui tombe du haut-mal.* Qui comitiali morbo afflictatur. *Tacit.* Comitialis homo. *Plin.* *Podległy wielkiey chorobie, cierpiący wielką chorobę, niemoc kadukową, kaduk miewaiący.

MAL *d'eſtomac.* Roſio,onis,f. Reſolutio ſtomachi,f. Acrimonia ſtomachi,f. *Plin.* GRYZIENIE w żołądku rznięcie. **Avoir mal à l'eſtomac, Avoir des maux d'eſtomac.* Laborare ſtomacho. *Cic.* *Cierpieć bolenie żołądka rznięcie. **Il a des maux d'eſtomac.* Cardiacus eſt. *Hor.* *Miewa bolenie żołądka západa ná żołądek.

MAL *de cœur.* Cordolium,ii,n. BOLENIE ſerca niezdrowo. **Mal du foye.* Hepataris morbus. *Plaut.* *Bolenie wątroby. **Mal de coſté.* Dolor laterum. *Hor.* Lateralis dolor, acutus & pungens *Cic.* *Bolenie w bokach kłocie parcie. **Il a un grand mal de coſté & de reins.* Latus & renes morbo acuto tentantur. *Hor.* Acutus lateris dolor & renum illum corripuit. *Cic.* *Wielkie bolenie bokow y w krzyżach cierpi. **Mal de rate.* Lienis morbus. Affectus lienis. * Bolenie śledziony. **Mal de d'yeux.* Valetudo oculorum. *Cicer.* * Bolenie oczu. **Mal de teſte.* Capitis dolor *Cicer.* * Bolenie głowy. **Avoir mal à la teſte.* Habere capitis dolorem. *Quint.* *Mieć bol głowy **Le ſoleil m'a fait mal à la teſte*, ou *J'ay mal à la teſte d'avoir eſté au ſoleil.* Caput mihi à ſole dolet *Plin.* ou condolet. *Tibul.* *Boli mię głowa od ſłońca od przepalenia ná ſłońcu. **Le vent m'a fait mal à la teſte.* Mihi de vento caput miſere condoluit. *Plaut.* *Wiatr mi náwiał głowę zábolała mię głowa od wiatru. **Il ſent de grands maux de teſte continuels.* Præmitur doloribus capitis vehementibus & aſſiduis. *Cic.* *Uſtawicznie ciężkie bolenie głowy czuie. **Cela donne ou cauſe des maux de teſte.* Id movet capitis dolores. *Cic.* *Od tego głowa boli. **Il luy prit tout d'un coup un grand mal de teſte.* Subitus dolor capitis ortus eſt. Hunc ſubitus capitis dolor corripuit. *Celſ.* *Nágle go głowa zábolała nágle ſtrafznie západł nágłowę wielki go bol głowy zdiął náglę.

MAL, (*qu'on a ſur mer, Bondiſſement d'eſtomac, qui fait vomir quand on n'eſt pas accouſtumé d'aller ſur mer.*) Nauſea æ,f. *Plin.* CKLIWOSCI nudności niezdrowie ktore przypada niezwyczaynym ná morzu bywać

MAL *de mere, Suffocation cauſée par la matrice; qui remonte & qui cauſe aux femme un étouffement.*) Uteri ſtrangulatus,ûs,m. Vuloæ ſtrangulatus. *Plin.* Præfocatio matricis, f. *Aurel Vict.* MACICZNY bol choroba duſzenie maciey do gardła idącey biáłogłowom

MAL *de Naples*, (*C'eſt le nom qu'on donne en France à la groſſe vérole, à cauſe que les Fraꝛçois l'apporterent autrefois de Naples.*) On l'appélle *vilain mal, maladie vénérienne.* Lues venerea, *genit.* luis venereæ,fœm. Morbus gallicus,i,m. CHOROBA Neapolitańſka ſzpetna choroba ták názwana że iey Francuzi w Neapolu doſtali.

MAL *d'enfant*, ou *Les douleurs de l'enfantement.* Uteri dolores. *Ter.* BOLE przyrodzeniu dzieci.

Elle eſt en mal d'enfant, Elle eſt dans les douleurs de l'enfantement. Utero illi exortiſunt dolores. *Plaut.* Laborat è puerperio. *Plaut.* Laborat è dolore puerpera. *Ter.* Morduie ſię biedzi ſię dziecięciem, rodzi.

Qui a mal aux pieds, Qui a la goutte. Æger pedibus. *Saluſt. Quint.* Æger pedes. *Aul-Gel.* Qui laborat ex pedibus. *Cic.* Podagricus, i, m. Podagryk.

MAL *contagieux*, (*qui ſe gagne & qui ſe communique.*) Contagium, n. *Virg.* Contagio, onis, f. *Cic.* Contages, is, f. *Lucr.* CHOROBA záraźliwa przyrzutna záraza.

PRENDRE *du mal.* Morbum contrahere *ou* concipere. *Plin. Colum.* ZARAZIC ſię chorobą. ** Je me porte un peu plus mal que de couſtume.* Ego valeo paulò deteriùs, quàm ſoleo. *Cic.* *Gorzey ſię trochę mam niż zwyczaynie. **Se trouver mal.* Malè *ou* graviter ſe habere. *Cic.* * Źle ſię mieć. **Vous me faites mal.* Mihi dolorem facis *ou* moves. *Cic.* *Urażaſz mię.

MAL, (*Malheur, diſgrace, infortune.*) Malum, Infortunium, i, n. Calamitas, atis, f. *Cic.* ZŁE nieſzczęście. ** Tous les maux me ſuivent.* Omnia me mala conſectantur. *Plaut.* *Wſzyſtkie nieſzczęścia zámną idą chodzą. **Vne nuée de maux me menacent.* Tot mihi impendent mala. *Terent.* * Rożne nieſzczęścia wiſzą nádemną. ** Vn mal n'arrive jamais ſeul.* Ad malum, malæ res plurimæ agglutinant ſe. *Ter.* *Nieſzczęście nigdy ſamo iedno niechodzi. **Ajouter mal ſur mal.* Malum adjicere malo. Malum ex alio adjicere. *Nieſzczęśćie do nieſzczęścia przydawać.

MAL ſe dit adverbialement. Malè. Perperam. adv. *Cic.* ZŁE ládaiako. **Il m'en fait mal.* Malè animo eſt. *Ter.* *Źle mi od tego.

Mal morigené. Malè moratus. *Plaut.* Złych obyczaiow. **Mal affectionné envers quelqu'un.* Erga aliquem malè animatus, *ou* malè affectus. *Suet.* *Złego ſerca niechętny komu. **Mal aſſaiſonné.* Malè conditus, a,um. *Hor.* *Źle zgotowany záprawny. **Mal traitté.* Malè acceptus. *Cic.* *Źle przyięty. **Des vers mal faits.* Malè nati verſus. *Hor.* *Wierſze ladaiakie. **Vn plaiſir mal employé.* Malè locatum *ou* poſitum beneficiũ. *Cic.* *Dobrodzieyſtwo przyſługa źle uczyniona.

DONNER ou *mettre mal ſon argent.* Malè credere pecuniam. *Plaut.* DAC pieniądze ſwoie ná niepewne dobra w niepewne ręce pożyczyć. **Dire du mal* ou *parler mal de quelqu'un.* Adversùs aliquem dicere. Inclementer *ou* acerbè in aliquem dicere. Non rectè alicui dicere. *Plaut.* Graviùs in aliquem dicere. Malè loqui alicui. *Ter.* *Źle mowić okim. **On parle mal de vous dans le monde.* Malè tibi dictatur vulgò in ſermonibus. *Plaut.* * Źle o tobie gadaią ludzie. ** Vous le prenez mal.* Non rectè accipis. Perperàm *ou* perversè accipis. *Ter. ou* interpretaris. *Cic.* *Źle bierzeſz, tłomaczyſz, opacznie rozumieſz. **Traitter quelqu'un mal de paroles.* Malè verbis aliquem accipere. *Ter.* Inclementer verbis aliquem accipere. *Plaut.* *Zlemi ſłowy kogo złaiać żelżyć ſłowami. ** Vouloir du mal à quelqu'un.* Malè velle alicui. Malevolum eſſe in aliquem. *Cic.* *Źle komu życzyć. **Il m'a mis mal avec luy.* Mihi illum inconciliavit. *Plaut.* *Pokłocił, porożnił mię z nim. **Ce n'eſt pas mal d'avoir fait ce voyage en vingt & un jours.* Uno & vigeſimo die hoc iter confeciſſe, ſatis ſtrenuè. *Cic.* *Nie źle to odprawić táką drogę we dwadzieścia dni yieden.

MAL ſe dit proverbialement en ces phraſes, *Mal ſur mal, Ce n'eſt pas ſanté.* Malum additum malo non facit ad ſanitatem, *ou* non coducit ſanitati. Mala malis addita non præſtant ſanitatem. ZŁE *(przyſłowiem)* Francuzi mowią źle ná źle nie pomaga do zdrowia. **Tomber de fiévre en chaud mal, pour dire D'un petit accident tomber dans un plus grand.* E minimo malo in aliud majus incidere. Ex Carybdi in Scyllã. *Z Febry wpaść w gorączkę álbo z gorączki letkiey w maligne, z deſzczu trafić pod rynnę.

ON DIT, *Chacun ſent ſon mal.* Suum quiſque ſentit malum. Suum cuique malum, eſt (*on ſous-entend* eſt.) KAZDY ma ſwoiego mola co go gryzie. **De deux maux, il faut éviter le pire*, pour dire *Il faut ſouffrir un petit mal pour en éviter un plus grand.* Hoc ſuſtinete, majus ne veniat malum. *Phæd.* *Ze dwoyga złego obieraiąc mnieyſze wybrać trzeba.

ON DIT qu'*Vn homme eſt mal à cheval*, ou *que ſes affaires vont mal.* Omnia illi ruunt in pejus. Res illius ſublapſæ reſeruntur. Peſſimè illi eſt. Mutantur omnia in pejus. ZLE mu ſię powodzi, nie udaie mu ſię niepowodzi ſię.

MALABATHRUM, ſubſt.m. (*Plante médicinale qui entre dans la compoſition de la thériaque.*) Malabathrum,thri,n. Folium Indicum, i,n. DRYAKIEW polna ziele do dryakwi wchodzące.

MALADE, adject. maſc. & fœm. Æger, ægra, ægrum. Ægrotus, a, um. *Cic. Hor.* CHORY. **Malade d'une grande maladie.* Æger morbo gravi. *Cicer.* *Ciężko chory. **Malade d'une playe.* Æger ex vulnere. *Liv.* *Chory ná ranę. **D'un cours de ventre.* Æger alvi fluore. *Celſ.* *Chory ná biegunkę.

ESTRE MALADE. Ægrotare, (o,as,avi, atum.) Laborare morbo. Afflictari *ou* tentari *ou* conflictari morbo. Afflictari adverſâ *ou* iniquâ valetudine. Ægro corpore eſſe. *Cic.* CHOROWAC. **Eſtre malade au lit.* Decumbere. Lecto teneri *ou* detineri. *Cic.* *Leżyć chorym. **Eſtre malade de la maladie dont on meurt.* Noviſſimâ valetudine conflictari. *Plin-Jun.* *Chorować niebeſpiecznie śmiertelnie ciężko chorować. **Eſtre fort malade, grievement, dangereuſement.* Periculosè ægrotare. Graviter *ou* graviſſimè, *ou* morbo graviſſimo urgeri. *Niebeſpiecznie ciśſzko bardzo chorować.* (*Le contraire eſt* Leviter ægrotare, *Eſtre legerement malade.*) * Nie ciężko letko chorować. **Je n'ay pas eſté malade de corps, mais de l'eſprit.* A morbo valui, ab animo æger fui. *Plaut.* *Nie ná ciele ále ná umyśle chorowałem.

TOMBER ou *venir a eſtre malade.* In morbum cadere *ou* incidere *ou* delabi. *Cic.* In adverſam valetudinem incidere. *Suet.* In morbum conjici. *Plaut.* ZAPASC ná zdrowiu, zá chorować. **Retomber malade.* In morbum de integro incidere. *Cicer.* Corripi adverſâ valetudine. *Tacit.* *Odpaść wchorobę znowu. **Rendre quelqu'un malade, le faire malade.* Morbum alicui afferre. *Plaut.* Adverſam valetudinem alicui creare. *Celſ.* *Przynieść ſprawić chorobę. **Faire le malade.* Simulare *ou* mentiri morbum. Simulare ſe ægrotare. Simulare ægrum. *Liv.* *Zmyślać chorobę.

ON DIT, *Vn vin malade*, (*quand il perd de ſa couleur & de ſa bonté.*) Marcidum vinum. *Stat.* WINO pſuiące ſię.

MALADRERIE, ſubſt. fœm. (*Petit hoſpital fondé pour les malades & pour les lepreux.*) Valetudinarium,ii,neut. *Colum.* SZPITAL ná chorych.

MALADIE, ſubſt. f. (*Déreglement des humeurs du corps.*) Morbus, i,m. Ægrotatio, onis, f. *Cic.* Invaletudo, inis,f. Adverſa valetudo, *genit.* adverſæ valetudinis, f. *Cic. Ter.* CHOROBA niezdrowie.

Maladie populaire qui ſe jette ſur la populace. Morbus palabundus. Morbus qui privatim, ſparſimque ſingulos occupat. Lues, *genit.* luis,f. Morbus fluens, *genit.* morbi fluentis, m. *Lucan.* Morbus cœli. Choroba poſpolita powſzechna panuiąca między ludzmi. **Maladie contagieuſe.* Contagioſus morbus. Contagium, ii,n. *Choroba záráźliwa, záraza. **Maladie cachée.* Cæcus morbus. *Colum.* *Choroba ſkryta. **Maladie opiniaſtre.* Tenax morbus. *Suet.* *Choroba długo trzymaiąca. **Maladie incurable, irrémédiable.* Morbus inſanabilis. *Cic. ou* irremediabilis *Plin.* *Choroba niculeczona. **Maladie dangereuſe.* Periculoſus *ou* anceps morbus. *Suet.* *Choroba niebeſpieczna. **Maladie inveteré'e, aiguë.* Inveteratus morbus. *Celſ.* Morbus acutus & acer. *Plaut.* *Choroba zaſtárzała, przenikliwa.

AVOIR *une maladie.* Occupari *ou* teneri *ou* tentari aliquo morbo. *Cic.* MIEC iáką chorobę. **Eſtre attaqué* ou *pris de maladie.* Corripi morbo. Implicari morbo *ou* in morbum. *Liv.* *Zdięty chorobą. **Gagner* ou *prendre quelque maladie.* Morbum *ou* malum contrahere. *Plin. Cicer.* Concipere morbum. *Colum.* *Zárazić ſię chorobą. **Tomber dans quelque maladie.* Cadere *ou* incidere in morbum. Delabi *ou* incurrere in morbum. *Cicer.* *Zapaść w iáką chorobę. **Retomber dans une maladie*, ou *Retomber* (*mis ſeul.*) In morbum recidere. *Sen.* *Odpaść w chorobę znowu zápaść. **Relever de maladie.* Aſſurgere ex morbo. Convaleſcere ex morbo. Relevari morbo. Recreari è morbo. *Cicer.* Recolligere ſe ex longâ valetudine *Plin.* *Przychodzić do ſiebie dzwigać ſię z choroby. **Sortir, eſchapper d'une maladie.* Evadere ex morbo. Emergere ex incommodâ valetudine. *Cicer.* *Wyniść zchoroby wyſzedł. **Il eſt bien remis de ſa maladie.* Valetudo ipſius confirmata eſt à veteri morbo. Ex morbo convaluit. *Cic.* *Już doſkonale ozdrowiał wyzdrowiał. **Cette maladie m'a pris tout d'un coup.* Mihi derepentè morbus incidit. *Plaut.* Improviſò me morbus oppreſſit. *Cicer.* Repentè me invaſit morbus. *Terent.* *Tá choroba mię nágle wzięła nágle mię nápadła.

Les maladies viennent ou de la corruption du ſang, ou de la ſurabondance de la pituite & de la bile. Cùm ſanguis corruptus eſt, aut pituita redundat, aut bilis in corpore, morbi ægrotationeſque naſcuntur. *Cicer.* Choroby pochodzą álbo z krwi zbytnicy álbo Flegmy álbo żołci. **Cette maladie eſt au deſſus de tous les remedes.* Hic morbus non admittit curationem & vincit medicamenta. *Celſ.* *Tá choroba ieſt nád wſzyſtkie lekarſtwa. **La maladie ira mieux.* Meliùs crit iſti morbo. *Plaut.* * Poprawi ſię tey chorobie temu choremu. **La maladie augmente* ou *s'augmente.* Morbus ingraveſcit *ou* exaſperartur. *Cic.* Amplior factus eſt morbus. Auctus eſt morbus. *Ter.* Morbus aggraveſcit. *Ter.* *Sili wzmaga ſię choroba **Remedier aux maladies.* Auxiliari morbis. *Plin.* Curare morbos. *Quint.* Medicinam facere morbis. *Plaut.* Mederi morbis. *Quint.* Levare morbum. *Pomodz chorobie. **Mourir de maladie.* Perire morbo. *Hor.* Opprimi *ou* extingui morbo. *Cic.* *Umrzeć ná iáką chorobę.

MALADIE ſe dit figurément, *Les maladies de l'ame ſont les convoitiſes inſatiables des richeſſes, de la gloire & des ſales voluptez.* Morbi animi ſunt immenſæ cupiditates & inanes divi-

divitiarum gloriæ, libidinoſarum etiam voluptatum. *Cicer.* CHOROBY ná umyśle ludzkim ſą chciwość nienaſycona doſtatkow chciwość nieporządna ſławy, y pożądliwość wſzeteczných roſkoſzy. **Il a la maladie des liveres.* Inſanit librorum amore. **W Kſięgach ſię wſzyſtek utopił.*

MALADIF, m. MALADIVE, f. adject. (*Qui eſt ſouvent malade & incommodé, Qui a une ſanté fort foible.*) Morboſus. *Plaut.* Morbidus. Valetudinarius, a, um. Infirmus, a, um. *Cat. Celſ.* Qui valetudine eſt infirmâ *ou* incommodâ *ou* tenui. *Cic.* CHOROWITY, CHOROWITA, ſłabego zdrowia. **Il a de l'eſprit & eſt aſſez bien fait de ſa perſonne, mais ſa trop grande ardeur & ſon trop grand ſeu le rend maladif.* Ingenioſus eſt & bono filo, (*id eſt* pulchrâ ſpecie.) etiamſi morboſus. *Petr.* **Ma rozum piękny, y uroda niczego, ále chorowity y ſłabego ieſt zdrowia od zbytniey gnuſności.*

MAL-ADROIT, MAL-ADROITE, fœm. adject. (*Qui manque d'adreſſe.*) Minùs *ou* parùm induſtrius, a, um. Parùm ſolers, ertis, omn. gen. Parùm dexter, tra *ou* tera, trum *ou* terum. Induſtriæ & dexteritatis expers, omn. gen. *Cic.* Induſtrior & hoc induſtrius, Solertior & hoc ſoleritius, Dexterior & hoc dexterius; maximè induſtrius, Solertiſſimus, a, um.) NIEZRĘCZNY, Niezręczna, nie umie nic w rękę wziąć nie umie ſię tknąć niczego niezgrabny.

MAL-ADROITEMENT, adverb, (*D'une maniere mal-adroite.*) Parùm induſtriè *ou* ſolerter. adv. *Cicer.* NIEZRĘCZNIE niezgrabnie.

MAL-ADVENTURE, (*on prononce* MAL-AVANTURE.) ſubſt. f. (*Mauvaiſe rencontre.*) Infortunium, ii, n. Mala ſors, *genit.* malæ ſortis, f. Iniſter caſus, *genit.* iniſtri casûs, maſc. NIESZCZĘŚCIE zła przygoda.

MAL-ADVISE', (*on prononce* MAL-AVISE'.) m. MAL-AVISE'E, f. (*Imprudent.*) Imprudens. Inconſultus. Temerarius. Incautus, a, um. *Cic.* NIEUWAŻNY, Nieuważna, niebaczny nierozſądny nieroſtropny.

MAL-AISE', maſc. MAL-AISE'E, fœm. adject. Difficilis & hoc le, adject, Difficilior & hoc difficilius; Difficiliſſimus, a, um.) *Cic* TRUDNY, Trudna

MAL AISE' *à faire.* Difficile factu. TRUDNY niepodobny do dokazania. **A dire.* Difficile dictu. *Cic.* **Do wymowienia.* **A croire.* Difficile ad fidem. *Liv.* **Do wiary do wierzenia.*

Vn homme mal-aiſé à contenter. Difficilis homo. *Cic.* Niedogodliwy człowiek ktoremu niedogodziſz nigdy. **Vn chemin mal aiſé.* Difficilis via. *Ovid.* **Droga trudna przykra zła*

ON DIT qu'*Vn homme eſt mal-aiſé*, (*lors qu'il doit de tous les coſtez.*) Non facillimè ſe agit. *Ter.* ZADŁUŻONY wſzędzie pełno długow maiący.

MAL AISEMENT, adv. (*Difficilement, avec peine.*) Difficulter. Difficiliter. adv. *Cic.* Z TRUDNA z trudnością niełatwo.

MAL-BASTI, m. MAL-BASTIE, fœm. (*Qui eſt mal fait, parlant d'un baſtiment,* ou *de quelque autre ouvrage.*) Malè conſtructus *ou* ædificatus, a, um. *Plin.* ZLE STAWIANY, zle murowany, zle budowany.

MAL BASTI, (*Mauſſade, parlant des corps.*) Malè compoſitus *ou* conſtitutus. a, um. *Cic* NIEZGRABNY co do urody y ciała poſtawy.

MAL-BASTI, (*Qui ne ſe porte pas bien, qui eſt débiſé.*) Qui malè ſe habet. Cui malè eſt. *Plaut.* NIEZDROWY.

MAL-CONTENT, (*on prononce* malcontant.) m. MAL-CONTETE, f. (*Qui n'eſt pas content de quelqu'un.*) Alicui offenſus. NIE KONTENT, NIE KONTENTA, zły urażony.

MALE'DICTION, ſubſt. fœm. (*Imprécation qu'on fait contre quel-qu'un, luy ſouhaitant du mal.*) Diræ, arum, f. pl. *Cic* Diræ deprecationes, *genit* dirarum deprecationum, f. pl. *Plin* PRZEKLĘCTWO: Przeklinanie. **Donner, charger quelqu'un de maledictions.* Alicui malè *ou* mala precari. *Cic.* Compoſitas diras alicui imprecari. *Tacit.* Diras pœnas alicui imprecari. *Plin* Diris devovere aliquem. *Ovid.* Multa mala alicui ingerere. Execrari aliquem. *Cic. Plaut.* **Przekleſtwy kogo przeklinać klnąć.*

MALE-FAçON, ſubſt. f. (*Défaut qui ſe trouve dans la maniere dont une choſe eſt faite.*) Inconcinnitas, atis, f. NIEPRZYSTOYNOSC nie piękna robota.

MALE'FICE, ſubſt. maſc. (*Sorcelerie.*) Faſcinatio, onis, fœm. *Plin.* Veneficium, ii, neut. *Cic.* CZAROSTWO Czarodzieyſtwo czary.

MALEFICIE, m. MALEFCIE'E, f. Veneficiis & cantationibus devinctus, a, um. Faſciatus, a, um. *Virg. Hor.* SZCLAROWANY, Szczarowana.

MALE FICIE', (*Qui a quelque maladie interne qui luy cauſe de la langueur.*) NIEZDROWY. **Corpus affectum. Liv. Vn corps maleficié.* **Ciało niezdrowe maiący.*

MAL ENCONTRE, ſubſt. f. (*Cas fortuit & deſavantageux.*) Malum, i, n. Mala ſors, *genit.* malæ ſortis, f. *Cæſ.* Infortunium, ii, neut. TRAFUNEK, przypadek nieſzczęśliwy, przygoda. **Chercher quelque mal-encontre.* Mendicare ſibi malum. *Plaut.* **Szukać nieſzczęścia.*

MAL ENCONTREUSEMENT, adv. (*Malheureuſement.*) Infeliciter. adv. *Cic.* NIESZCZĘŚLIWIE.

MAL-ENCONTREUX, m. MAL-ENCONTREUSE, f. adject. Exitialis. Exitiabilis & hoc le. Exitioſus, a, um. *Cic.* NIESZCZĘŚLIWY, Nieſzczęśliwa.

MAL ENTENDU, ſubſt. m. (*Erreur, faute.*) Error, oris, maſc. OMYLENIE omyłka.

MALES GRACES, ſubſt. f. pl. (*Iniviſité.*) Offenſa, æ, fœm. (*on dit mieux* MAUVAISES GRACES.) NIEPRZYIAŹN niechęć.

(Ce mot eſt bas.) Słowo Francuſkie proſte.

MALETOSTE, ſubſt. f. (*on prononce* MALTOTE.) Iniqua exactio, *genit.* iniquæ exactionis, f. Acerbior tributi exactio, f. ZDZIERSTWA ſkarbowe urzędowe uciemiężenia.

MALETOSTIER ſubſt m. (*on prononce* MALTOTIER.) Pecuniarum acerbus exactor, *ganit.* acerbi exactoris, m. *Cic.* ZDZIERCA co zdziera nád ſłuſzność do ſkarbu ná cłach komorach poborach.

MAL FAIRE, V. act. (*Faire du mal.*) Malè *ou* malum facere *Ter* ZLE ROBIC zle czynić zle zrobić.

MAL FAISANT, m. MAL FAISANTE, f. (*Qui ſe plaiſt à mal faire.*) Maleficus. Malignus, a, um. *Cic.* ZŁOŚNIK Złośnica lubiąca dokuczać ludziom zle czynić.

MAL-FAISANT, (*Nuiſible à la ſanté.*) Nocivus, a, um. Nocens, entis, omn. gen. *Cic.* SZKODLIWE zdrowiu.

MAL FAIT, m. MAL-FAITE, f. (*Ce qui ſe dit des perſonnes & des choſes.*) Malè factus, a, um. BRZYDKI plugawy nieprzyſtoyny ták co do ludzi iáko y co do rzeczy.

Vn corps mal-fait & mal-diſpoſé. Corpus mali habitûs, n. *Celſ.* Affectum *ou* pravum corpus, *genit.* affecti *ou* pravi corporis, n. *Liv.* Ciała zła poſtawa niezdrowe pomiarkowanie.

Il eſt mal fait de viſage, Il a le viſage mal-fait. Eſt turpiſſimâ facie. *Phæd.* Deformis *ou* turpis eſt. *Cic.* Brzydki z urody z ſpoyrzenia z twarzy.

ON DIT au figuré, *Vn eſprit mal-fait.* Malè tornatum ingenium. Non rectè ingeniatus. Malè ingeniatus. *Plaut.* NIEDOSKONAŁEGO dziwackiego rozumu u ktorego w głowie źle.

MAL-FAITEUR, ſubſt m. (*Qui a fait du mal.*) Sceleſtus Sceleratus Facinoroſus, a, um *Cic. Plaut.* ZŁOCZYNCA zbrodzień Złodzieyka ladaco Białogłowa ktora kryminał iáki popełniła hultayka.

MAL-FAME', m. MAL-FAME'E, f. adject. vieux mot. (*Qui a mauvaiſe réputation.*) Famoſus, a, um. *Cicer.* OSŁAWIONY złey ſławy człowiek.

MAL GRACIEUX, m. MAL-GRACIEUSE, fœm. adject. (mot du diſcours familier.) (*Incivil, rebutant.*) Inurbanus. Invenuſtus, a, um *Ter.* NIEGRZECZNY, NIEGRZECZNA, odrazaiący od ſiebie nieprzyiemny nieprzyiemna iák odpychaiący od ſiebie.

MALGRE', adverbe & prépoſition, (*Contre le gré & la volonté de quelqu'un.*) Invitè. Ingratiis *ou* Ingratis. *Terent.* NAZŁOSC przeciw myśli y woli y przeciw temu iákby ſobie kto życzył. **Malgré que vous en ayez tous deux.* Vobis invitis, atque amborum ingratiis. *Plaut.* **Ná złość obudwom.* **Je parle de cecy malgré moy.* Invita verſatur oratio. *Cicer.* **Mowię o tym przeciw myśli y woli właſney. **Le ſage ne fait rien malgré luy.* Sapiens nihil facit invitus. *Cicer.* Rozumny człowiek nic nie czyni przeciw woli ſwoiey. **Malgré les remontrances, ſans avoir égard aux remontrances.* Neglectis *ou* non auditis admonitionibus, abl. *Cic.* **Nieważaiąc niedbaiąc ná przeſtrogi y nápomnienia.

MAL-HABILE, adject. m. & f. (*Qui n'a ni adreſſe ni diſpoſition, ni capacité pour une choſe.*) Ineptus. Parùm idoneus alicui rei *ou* ad aliquid. *Quint. Hor.* NIEZDATNY nieſpoſobny do czego niezdarna nieſpoſobna.

MALHEUR, ſubſt. maſc. (*Accident, rencontre faſcheuſe.*) Malum, i, n. Infortunium, ii, n. Infelicitas. Calamitas, atis, f. *Cic.* NIESZCZĘSCIE.

A LA MALHEURE. Malâ avi *ou* alite. Avi adverſâ. abl. *Plaut.* Inauſpicatò. adv. *Cic.* NIESZCZĘŚLIWIE, ná nieſzczęście.

Porter malheur à quelqu'un. Calamitatem alicui afferre. *Cic.* Przynoſić nieſzczęście komu nábawić kogo nieſzczęścia. **Se tirer d'un malheur.* Emergere ex malis. *Ter.* **Wybrnąć z nieſzczęścia. **Je te feray malheur.* Malâ re, *ou* infortunio te mactabo. Auferes à me malum *ou* infortunium. Dabitur tibi malum. *Plaut.* **Nábawię cię nieſzczęścia nábawię cię złego.

MALHEUR *à vous,* Væ tibi. *Ter.* Væ ærati tuæ. NIESZCZĘŚCIE twoie. **Il eſt né à la malheur.* Malè volente genio natus. *Plaut.* **Urodził ſię ná nieſzczęście.

QUI PORTE *malheur.* Inauſpicatus, a, um. *Cic.* NIESZCZĘŚLIWY.

MALHEUR ſe dit proverbialement en ces phraſes. *Le malheur n'eſt pas toûjours à la porte d'un pauvre homme.* Non ſemper egenum perſequitur dura fati miſeria. *Phæd.* NIESZCZĘŚCIE (*przyſłowie*) niezawſze nieſzczęście nie zawſze złe przededrzwiami ubogich ſtoi **Vn malheur ne vient jamais ſeul.* Ad malum malæ res plurimæ ſe aggutinant. *Ter.* **Nieſzczęście nigdy ſamo iedno niechodzi.

MALHEUREUX, m. MALHEUREUSE, f. adject. (*Infortuné.*) Infelix, icis, omn. gen. Calamitoſus. Infortunatus. Ærumnoſus, a, um. Miſer, era, erum. Infelicior & hoc infelicius, Calamitoſior & hoc calamitoſius, Infortunatior & hoc infortunatius, Ærumnoſior & hoc ærumnoſius, Miſerior & hoc miſerius. Infeliciſſimus, Calamitoſiſſimus, Infortunatiſſimus, Miſerrimus, Ærumnoſiſſimus, a, um. NIESZCZĘŚLIWY.

Je ne puis croire qu'il y ait au monde quelqu'un plus malheureux que moy, ni à qui les adverſitez ſoient plus continuelles. Homo miſerior nullus eſt æquè, nec cui adverſa plura ſint ſempiterna. *Plaut.* Nie wierzę żeby był kto na świecie nieſzczęśliwſzy nádemnie ktoryby ták uſtawicznie był w nieſzczęściu. **Il eſt malheureux en tout ce qu'il entreprend.* Nihil illi ſuccedit ſub manus. Non currunt illi quadrata omnia. *Plaut. Petr.* **Nieſzczęśliwy we wſzyſtkim nic mu ſię nie wiedzie. **Je ſuis malheureux en toutes manieres.* Omnibus modis miſer ſum. *Ter.* **Ze wſzech miár ieſtem nieſzczęśliwy.

Faire quelqu'un malheureux. Infelicitare aliquem. *Plaut.* Nieſzczęśliwym uczynić kogo. **Il eſt né ſous une malheureuſe planete.* Infelici ſidere editus eſt. *Stat.* **Urodził pod nieſzczęśliwą planetą.

Tout qu'on eſtime malheureux. Contactus religione dies. *Liv.* Dzień nieſzczęśliwy.

MALHEUREUX ſignifie auſſi *Scélerat.* Sceleſtus. Sceleratus, a, um. *Cic.* NIECNOTA hultay.

MALHEUREUSEMENT, adv. Infeliciter. adv. Infelici quodam fato. abl. Miſerè. adv. *Cic.* NIESZCZĘŚLIWIE.

MALHONNESTE, (*prononcez* MALHONNÊTE.) adj. m. & f. Inhoneſtus. Invenuſtus. Indecorus. Iverecundus, a, um. *Ter. Cic.* NIEUCZCIWIE NIEPRZYSTOYNIE.

Cela eſt fort malhonneſte. Illud turpe eſt & inhoneſtum. *Cic.* To ieſt bardzo rzecz nieuczciwa nieprzyſtoyna.

MALHONNESTEMENT, (*prononcez* MALHONNESTEMENT.) adv. Inhoneſtè. Indecorè. Inurbanè. adv. *Cic.* NIEUCZCIWIE, Nieprzyſtoynie.

MALHONNESTETE', (*prononcez* MALHONNÊTETE'.) ſubſt. f. Invenuſta & inhoneſta agendi ratio, *genit.* inhoneſtæ & invenuſtæ agendi rationis, fœ. NIEUCZCIWOSC, Nieprzyſtoyność.

Il y a de la malhonneſteté à refuſer ſes ſervices à ſes amis. Inhoneſtum eſt & invenuſtum denegare amico ſua officia. Nieprzyſtoyna to rzeczubliżyć przyſługi ſwoim przyiaciołom.

MALICE, ſubſt. f. (*Malignité, meſchanceté.*) Improbitas. Perverſitas, atis, f. *Cic.* Malefica voluntas, *genit.* maleficæ voluntatis, f. *Plin.* Malignitas, atis, fem. *Plaut. Liv.* ZŁOSC.

MALICE, (*Qui employe les ruſes & les tromperies pour nuire à quelqu'un.*) Malitia, æ, f. Verſuta & fallax nocendi ratio, f. *Cic.* ZŁOSC zdrada chytrość chytrość.

QUELQUEFOIS on appelle *Malice,* (*Vn tour que l'on joue en riant.*) Jocoſa fallacia, æ, f. ZŁOSC żártem, żárt. **Faire une malice à quelqu'un.* Aliquem iacosè *ou* iocularitet indificari. Fallere aliquem per jocum. Jocosâ fallaciâ alicui illudere. **Figel ſztukę komu wyrządzić ná żart.

MALICIEUSEMENT, adv. (*Par malice.*) Malitiosè. Malignè. adv. Malignâ mente. abl. *Cic.* ZŁOSLIWIE.

MALICIEUX, m. MALICIEUSE, f. adj. Malignus. Improbus, a, um. *Hor. Cic.* ZŁY ZŁOSLIWY. ** *Le meſme que* *Toż ſamo co.

MALIN, m. MALIGNE, f. adject. (*Enclin à mal faire.*) Malignus. Malevolus, a, um. *Cic.* ZŁOSLIWY ſkłonny do złości złośliwa. **Voila un trait de ſatyre bien malin.* Hic nigræ ſuccus loliginis. Hæc eſt ærugo mera. *Hor.* WIERSZYK wiersz pełny złośliwey przymowki.

MALIN ſe dit auſſi (*des choſes inanimée, qui ſont nuiſibles.*) Malignus. Nocivus. Nocus, a, um. Nocens, entis, omn. gen *Plin. Cic.* SZKODLIWY záraźliwy co do rzeczy nieżyiących **Saturne & Mars ſont des aſtres malins.* Saturnus & Mars maligna ſidera. **Saturnus, y Mars ſą Planety ſzkodliwe. **Il court des fiévres malignes.* Serpunt febres malignæ *ou* noxiæ. **Panuią maligny.

MALIGNEMENT, adv. (*D'une maniere maligne.*) Malignè. adv. *Cic.* ZŁOSLIWIE.

MALIGNITE', ſubſt. f. (*Mauvaiſe qualité.*) Malignitas, atis, fœm. Improbitas. Perverſitas, atis, fœm *Cic.* ZARAZA.

La malignité de l'air. Cœli malitia. *Plin.* Záraza powietrza. ** *Malignité de la fortune.* Fortunæ malignitas. *Plin Jun.* **Złośliwość fortuny. **La malignité du ſiecle.* Incredibilis hominum perverſitas. *Cic.* **Złość ludzi.

MALINES, (*Ville capitale du Duché de Brabant ſur la Dile.*) Mechlinia, æ, f. MALIN. álbo Mechliń Miáſto ſłoſeczne Brabancyi nád Dilą rzeką.

DE MALINES. Mechlinienſis & hoc ſe. Z MECHLINII.

MALINGRE, adject. m. & f. terme populaire qui ſe dit (*des perſonnes qui ne ſont pas en fort bonne ſanté.*) Qui eſt ancipitis *ou* dubiæ valetudinis. Qui varié valet. *Plaut.* SŁABY chyrlawy.

MAL-INTENTIONNE', m. MAL-INTENTIONNE'E, f. (*Qui a mauvaiſe intention* ou *mauvais deſſein.*) Malè affectus erga aliquem, (a, um.) Malè animatus, a, um. *Cicer.* ZLE myślący, zle życzący, zle ſprzyiaiący. Nieżyczliwy.

MALITORNE, adject. m. & f. (*Mal-adroit, gauche à tout ce qu'il fait.*) Malè tornatus, a, um. *Hor.* Iniſter, tra, trum. *Ovid.* NIEZRĘCZNY ktory co tylko w rękę weźmie nic mu nie przyſtoi.

MALLE, ſubſt. f. (*Coffer, valiſe.*) Vidulus, i, m. *Plaut.* Arca, æ, f. *Juv.* KUFER, ſepet.

MALLETTE, ſubſt. f. (*Petite malle.*) Arcula, æ, fœm. *Cic.* KUFEREK, ſepecik.

MALLIER, ſubſt. m. (*Le cheval qui porte la malle.*) Jumentum ſarcinarium, i, n. Equus ſarcinarius, i, maſc. *Cæſ.* KON iuczny, pod iuki.

MAL-MENER, V. act. (*Mal-traitter quelqu'un.*) Malè aliquem accipere. Exagitare *ou* verſare *ou* vexare aliquem. *Cic.* ZLE ſię z kim obchodzić.

MAL-NOURRI, m. MAL-NOURRIE, f. Malè *ou* peſſimis cibis nutritus, a, um. ZLE wiktowany.

MAL-NOURRI, (*Mal élevé.*) Parùm liberaliter educatus. Malè educatus, a, um. *Ter.* ZLE wychowany.

MALOTRU, m. MALOTRUë, f. adject. terme populaire, (*qui ſe dit des gens malfaits & incommodez, ſoit dans leurs perſonnes, ſoit dans les biens de la fortune.*) Fortunæ injuriis vexatus *ou* agitatus, a, um. NIEZGRABNY NIESZCZĘŚLIWY.

MAL-PLAISANT, m. MAL-PLAISANTE, f. adj. (*Qui n'agrée point.*) Ingratus. Injucundus, a, um. *Cic.* NIEPRZYIEMNY Niegrzeczny.

MAL-PROPRE, adject. m. & f. (*Sale, vilain, mauſſade.*) Sordidus. Spurcus. Squallidus, a, um. Turpis & hoc turpe. *Cic. Quint.* NIECZYSTY nieochędożny nieochludny.

MAL-PROPRE ſignifie auſſi, *Celuy qui n'a pas les diſpoſitions & les qualitez requiſes pour réuſſir à une choſe.* Parum aptus *ou* idoneus alicui rei *ou* ad aliquid. Ineptus, a, um. *Cic.* NIESPOSOBNY niepodobny do czego, co ſię niezda do czego

MAL-PROPREMENT, adv. (*Salement.*) Sordidè. Spurcè. Squallidè. adv. *Cic.* NIEOCHLUDNIE.

MAL-PROPRETE', ſubſt. f. (*Saleté.*) Spurcitia, æ, f. Spurcities, iei, f. Squallor, oris, m. *Cic.* Sorditudo, onis, f. *Plaut.* NIEOCHĘDOSTWO nieczyſtość nieochludność.

La mal-propreté ſuit d'ordinaire les mauvaiſes fortune. Immundas fortunas æquum eſt ſquallorem ſequi. *Plaut.* Nieochędoſtwo zwyczaynie idzie zá niedoſtatkiem.

MAL-SAIN, m. MAL-SAINE, fem. adjct. (*Qui n'a point de*

de ſanté ou *qui en a une mauvaiſe.*) Malè ſanus, a,um. Valetudine imbecillus *ou* infirmus, a, um. *Cic.* NIEZDROWY NIEZDROWA.

MAL-SE'ANT,m.MAL-SE'ANTE,f. (*Qui ne ſied point* ou *qui ne convient point.*) Dedecorus,a,um.*Tacit.* NIEPRZYSTOYNY NIEPRYSTOYNA co komu nieprzyſtoi. **Il eſt mal ſéant à une fille d'eſtre effrontée.*Dedecet virginem eſſe inverecundam, *ou* perfrictâ & expudoratâ eſſe fronte. *Petr.* *Nieprzyſtoi Pannie być bez wſtydu bez czoła y ſkromności.

MALTHE, ſubſt. f. *Ciment qui eſtoit un meſlange de plaſtre, de poix, de cire & de graiſſe, dont on ſe ſervoit à la dédicace des temples.*) Maltha,æ,f. *Plin.* KIT mularſki ktory robiono z gipſu ſmoły wosku tłuſtości, ktorego y zażywano przypoświęcaniu kościołow.

MALTHE, (*Iſle de la mer méditerranée ſur les coſtes d' Afrique avec une ville capitale de meſme nom.*) Melita, æ, f. *Cic.* Meliter, es, f. *Ovid.* MALTA Wyſpa ná morzu frzodziemnym ná ſtronach Afryki y miáſto głowne Tegoſz Jmienia.

DE MALTHE. Melitenſis & hoc ſe. Melitæus, a, um. *Plin.* MALTANSKI.

MALTRAITTE', m. MALTRAITTE'E, f. Malè acceptus *ou* exceptus, a, um. *Voyez* MALTRAITTER. ZLE przyięty, zle miány, zle traktowany.

MALTRAITTER, V. act. (*Outrager quelqu'un de paroles* ou *de coups.*) Malè *ou* indignis modis accipere aliquem. Inclementer habere *ou* tractare aliquem. *Terent. Plaut.* Inceſſere aliquem amaris verbis. *Sil. Ital.* Vexare aliquem verbis. *Lucr.* ZLE przyiąć zle mieć zle ſobie z kim poczynać, zle traktować ſłowy razami. **Maltraitter quelqu'un à outrance.* Mularect aliquem, (o, as, avi, atum.) *Petr.* * Straſznie ſię zle z kim obeyść wniwecz obrocić. **Eſtre maltraitté de pluſieurs paroles.* Iniquiſſimis verbis conflictari. *Cic.* *Złemi ſłowy być zelżonym.**Il le maltraitta tout malade qu'il eſtoit.* Ægrum graviſſimis verborum acerbitatibus affecit. *Tacit.* * Złemi ſłowy go złaiáć choć chorego. * *Maltraitter une province par ſon ambition & par ſon avarice.* Ambitioſè avarèque provinciam habere. *Tacit.* Acerbè atque avarè provinciæ imperare. *Liv.* * Wniwecz obrocić kray iáki przez ſwoię Ambicyą y łakomſtwo. * *La tempeſte maltraitta fort les vaiſſeaux qui eſtoient à l'ancre.* Naves quæ ad anchoram erant relictæ tempeſtas afflictavit. *Cæſ.* * Náwałność okręty dużo náp ſowała ktore ſtały ná kotwicach.

ON DIT par maniere de compliment, *Excuſez les maltraittez, pardonnez moy ſi je ne vous ay bien traitté, excuſez la mauvaiſe chere.* Oro veniam dapibus. *Ovid.* PROSZĘ o wybaczenie przepraſzam w czym ſię nie wygodziło.

MALVEILLANCE, vieux mot, ſubſt. f. (*Mauvaiſe volonté.*) Malevolentia, æ, f. *Cic.* NIECHĘC (ſtare ſłowo francuſkie) nieżyczliwość.

MALVEILLANT, m. MALVEILLANTE, f. Malevolens, entis, omn. gen. Malevolus, a, um. *Plaut. Cic.* NIECHĘTNY NIEŻYCZLIWY nieżyczliwa nieprzyiażny.

MALVERSATION, ſubſt. f. (*Prévarication commiſe dans l'exercice d'une charge.*) Prævaricatio, onis, f. Mala rei adminiſtratio, f. *Cic.* ZŁE ſprawowanie urzędu. * *Condamner quelqu'un de malverſation.* Damnare aliquem prævaricationis, (*on ſousentend* crimine.) *Plin-Jun.* *Sądzić o złe ſprawowanie urzędu. **Abſoudre quelqu'un de malverſation.* Abſolvere aliquem de prævaricatione. *Cic.* *Niewinnym kogo uznać z udania o złe ſprawowanie urzędu.

MALVERSER, V. neut. (*Prévariquer en l'excice d'une charge.*) Malè *ou* perversè munus aliquod adminiſtrare *ou* gerere. *Cic.* ZŁE ſprawować urząd.

MALVOISIE, (*Ville de la Morée.*) Malvaſia,æ,f. MAŁWAZ Miáſto Morei.

Vin de Malvaiſie, ou *de la Malvoiſie*, (ſimplement.) Vinum Arviſium, i, n. (*qui croiſt ſur le mont Almiſta dans l'Iſle de Scio.*) Małwazya álbo małmazya wino ktore ſię rodzi ná Gorze Almiſta ná Wyſpie Chio.

MAL-VOULU, maſc. MAL-VOULUë, fœm. (*Qui n'eſt pas bien voulu.*) Inviſus, a, um. *Cic.* NIECHĘTNY, NIECHĘTNA.

MAMMELLE, ſubſt. f. (*Le ſein.*) Mamma,æ, fœm. *Ter. Cic.* Uber, eris, neut, neut. *Virg.* Mamilla,æ,f. *Juv.* PIERS u białychgłow cyc.

Petite mammelle. Mammula, æ,f. *Celſ.* Pierś mała cycek.

Le bout de la mammelle. Papilla, æ, f. *Colum.* Brodawka u pierſi.

Qui a de groſſes mammelles, qui a bien du ſein. Mammoſus, a, um. *Plin.* Cui eſt mammarum ubertas. *Cicer.* Pierſiſta wielkich pierſi.

Vn enfant à la mammelle. Puer lactens, *genit.* pueri lactentis, m. *Plin.* Lacticuloſus,a, um. *Petr.* Dziecię u pierſi.

DE'S *la mammelle, Dès l'enfance.* Ab infante. Ab infantiâ. A cunabulis. Ab incunabulis. A puero. OD DZIECINSTWA. **Je le connois dès la mammelle.* A pueritiâ illum novi. *Ter. Plaut.* *Znám go od dzieciáſtwa.

ON DIT encore figurément (*d'un jeune homme, qui a beſoin d'eſtre corriger ſon maiſtre.*) *Il n'eſt encore qu'à la mammelle, & à peine peut il prononcer* mu *&* ma, *cependant il veut nous enſeigner.* Ille lacticuloſus, nec *mu*, nec *ma*, poteſt pronunciare, *furer.* & tamen argutat. *Petr.* PRZYSŁOWIE: Mędrſze chcą być kurczęta niż kokoſz (*álbo*) ieſzcze mu ſię mleko ná wąſach bieli, á iuż chce więcey nád innych rozumieć.

MAMMON, ſubſt. m. (*Le Dieu des richeſſes, & les richeſſes meſmes.*) Mammona *ou* Mammona, æ, m. & f. MAMONA, Bożek pieniędzy, y ſame pieniędze.

MANANT, ſubſt. m. (*Habitant de la campagne.*) Ruricola,æ,maſc. Ruſticus,i,maſc. *Cic. Colum.* CHŁOP wieśniak.

MANCHE, ſubſt. f. (*Partie d'un habillement qui couvre les bras.*) Manica. Manulea, æ, f. *Virg. Plaut.* RĘKAW u ſukni.

Vne robe à manches. Manuleata veſtis, f. *Plaut. ou* manicata. *Cic.* Suknia z rękawami.

MANCHE *de quelque outil*,ſubſt.m. Manubrium,ii, neut. *Cic.* Capulus,ii,m. *Cic.* RĘKOIEŚC trzonek głowka.

Petit manche. Manubriolum,i,n. *Celſ.* Rękoieść mała trzoneczek mały.

Le manche de la charruë. Stiva, æ, f. *Virg.* Náſad pługowy, kozica, ſtyk.

ON DIT proverbialement en ce ſens, *Jetter le manche après la coignée*, (*Abandonner la pourſuite d'une choſe, parce qu'on y eſt traverſé.*) Deſpondere animum & rem incœptam deſerere. PRZYSŁOWIE Francuſkie, rzucić toporzyſko za ſiekierą, porzucić co dla przeſzkod

ON DIT auſſi qu'*Vn homme branle dans le manche,(quand il eſt irréſolu, & ne ſçait quel party embraſſer.*) Anceps & incertus fertur. Suſpenſus & incertus pendet. In dubio eſt illius animus. *Ter.* CIŻ przyſłowiem mowią Francuzi, obraca ſię álbo chwieie ſię iák nož w trzonku: o człowieku niezdecydowanym y w ſwoich myślach ważącym ſię y chwieiącym.

MANCHE ou LA MANCHE,(*Canal d'Angleterre ou Mer Britannique, qui ſépare l'Angleterre de la France.*) Oceanus Britannicus,i, maſc. MORZE Angielſkie dzielące Anglią od Francyi.

MANCHON, ſubſt. maſc. (*Fourrure pour mettre les mains en hiver.*) Pellita *ou* villoſa manica, æ, f. RĘKAW Futrzany ná zimę.

MANCHETTE, ſubſt. fœm. (*Petit ornement de toile qu'on met au bout des manches.*) Linteus limbus extremæ manicæ aſſutus, i, maſc. MANKIETY u rękawow u koſzul brzegi, frezy.

MANCHOT,m.MANCHOTE,f.(*Qui n'a qu'une main.*) Mancus,a,um. *Cic.* JEDNORĘKI, Jednoręka o iedney tylko ręce będący.

ON DIT proverbialement qu'*Vn homme n'eſt pas manchot* pour dire qu'*Il eſt adroit, il ſçait bien ſes intereſts.* Suarum rerum peritus. *Cic.* NIEDUDEK, umie ſobie poradzić nieda ſię oſzukać nieda ſobie rękawa urwać.

MANDATAIRE, ſubſt. maſc. (*Celuy qui eſt fondé ſur un Reſcrit du Pape.*) Mandatarius, ii, m. MANDATARZ ten komu zleceniem Papieſkim ieſt co poruczono.

MANDE, (*Ville epiſcopale & capitale du Givaudan.*) Mimatum, i.n. Mimate, es, f. MANDA Miáſto z Biſkupſtwem Prowencyi Gewodanu.

DE MANDE. Mimatenſis & hoc ſe. Z MANDY.

MANDEMENT, ſubſt.m. (*Ordre, ordonnance.*) Mandatum. Præſcriptum, i, n. *Saluſt. Cic.* MANDAT wyrok rozkaz ná piſmie ordynans edykt.

MANDE',m.MANDE'E,f. part. adject. (*Envoyé querir.*) Vocatus Accerſitus. Accitus, Acceſſitus, a, um. *Cic.* POSŁAC po kogo, wezwać do ſiebie kogo.

MANDER, V. act. (*Envoyer chercher, faire venir quelqu'un.*) Aliquem vocare, (o, as, avi, atum.) Accire, (cio, is, ivi, itum.) Accerſere *ou* Arceſſere, (ſo, is,ivi, itum.) act. acc. *Cic.* WZYWAC záprazać poſłać po kogo do ſiebie.

Mander

Mander le ban & arriere-ban. Evocare ſingulos ad armo. *Cic.* Wici wydać ná poſpolite ruſzenie.

MANDER,(*Donner ordre à quelqu'un de faire une choſe.*) Imperare. Præcipere. Jubere aliquid alicui. *Cicer.* KAZAC komu co czynić.

MANDER *une choſe*, (*L'eſcrire, la faire ſçavoir.*) Aliquid ad aliquem *ou* alicui ſcribere. *Cic.* Aliquid alicui ſignificare. *Cic.* DONOSIC co komu do wiadomości.

MANDILLE, ſubſt. f. *Caſaque de laquais.*) Penula, æ,f. *Plaut.* KATANKA proſta ſuknia w iákiey chłopi y pacholicy chodzą. **Il a porté la mandille*, (*il a eſté laquais.*) Servivit ſervitutem. *Plaut.* Fuit ſub alapâ. *Petr.* *Niedawno w guni chodził niedawno ſiermięgę zrzucił.

MANDIBULE, ſubſt. f. *Partie de la machoire.*) Mandibula. Maxilla,æ,f. *S. Iſid. Cic.* CZELUSC w gębie, zuchwa, ſzczęka.

MANDIER, *Voyez* MENDIER, *&c.* ZEBRAC.

MANDORE, ſubſt. fœm. (*Inſtrument de muſique à cordes.*) Fidicula,æ, fœm. (*vulgò* Mandora.) BANDURA czyli Lira.

MANDRAGORE, ſubſt. fœm. (*Plante qui aſſoupit & qui cauſe ſouvent la folie & la mort meſme.*) Mandragora, æ, f. *Plin.* POKRZYK ziele uſypiaiące bardzo, á czaſem y do ſzaleńſtwa przywodzące.

MANEGE, ſubſt.m. (*Lieu dans les Academies où l'on apprend les exercices, comme à monter à cheval* &c.) Hippodromus,i,m. *Plaut.* PLAC do nieżdzania záwod koni ſzkoła Rycerſka *Manež.*

MANEGE, (*L'art de dreſſer des chevaux & d'apprendre à les monter.*) Equitandi diſciplina, æ,f. Ars equos domandi & regendi. SZKOŁA Rycerſka wſiadania ná koń nieżdzania y záżycia koni wſzelkiem ſpoſobem. **Apprendre* ou *faire le manege ſous quelqu'un.* Equitandi diſciplinam ab aliquo diſcere. *Uczyć ſię ieżdzić ná koniu.

ON DIT figurément, *Il ſçait bien le manege de la Cour, les manieres de faire des courtiſans.* Callet *ou* novit aulicorum artes. Agendi aulicorum rationes novit. ZNA ſię dobrze ná sztukach Dworſkich. **Je ſuis las de tous ces maneges.* Odi illas agendi rationes. *Już mi ſię te wſzyſtkie ſztuki ſprzykrzyły.

MANEQUIN, ſubſt.m. (*Sorte de panier long tiſſu d'oſier.*) Ciſta viminea,æ,f. KOSZ wielki pleciony zámykany.

MANES, ſubſt. maſc. plur. (*L'ombre* ou *l'ame d'un mort.*) Manes, ium, maſc. plur. *Plaut.* DUSZE Duchy odłączone od ciała.

MANGEABLE, adject. maſc. & fœm. (*prononcez* manjable.) (*Propre à ſervir d'aliment.*) Edulis & hoc le. Veſcus. Eſculentus,a,um. *Cic. Virg.* CO IEŚC można, co ſię da ieść.

MANGEAILLE, (*prononcez* manjaille.) ſubſt. f. (*Nourriture qu'on donne aux animaux.*) Cibatus, ûs,m. *Var.* Cibaria. orum,n.pl. Cibus, i,m. Cibi, orum, m.pl. *Plin.* Conditicia ćibaria, orum, n.pl. *Colum.* JEDZENIE, iádło, karmia dla ptaſtwa y drobiu paſza dla koni y bydła.

MANGEOIRE, (*on prononce* manjoire.) ſubſt.f. (*Auge où mangent les animaux.*) Præſepe,is,n. *Virg.* ZŁOB: Korytko gdzie bydło lub ptaſtwo iáda álbo pia. Iaſſa.

MANGERIE, ſubſt. f. mot bas & populaire. ZARCIE Słowo proſte. **Relever mangerie*, (*Recommencer à manger de plus belle.*) Inſtaurare dapes. *Virg.* Refici in morſus. *Hor.* Reficere convivium. *Petr.* *Zácząć ná nowe ieść wńáylepſzą.

MANGER, V.act. (*Prendre des aliments.*) Edere *ou* Eſſe, (edo,edis *ou* es,edi,eſum.) act. acc. *Plaut. Cic*, Cibum capere, (io,is,cepi; ceptum.) *ou* ſumere, (o,is, ſumſi, ſumtum.) *Plin.* Manducare, (o, as, avi, atum,) Comedere, (do, comedis *ou* comes, comedi, comeſum, *ou* comeſtum *moins uſité.*) act.acc. *Cic*, JEŚC poſilać ſię iedzeniem.

Manger fort goulument, (*Manger la bouche pleine.*) Ambabus malis expletis vorare. Jeść bardzo łakomo. * *Manger juſques aux os.* Carnes ad oſſa uſque peredere. *Plaut.* *Trawić áż do kości. **Manger quelque choſe avec ſon pain.* Ad panem aliquid adhibere. *Cic.* * Cokolwiek przydać iedząc do chleba ſuchego ieść co z chlebem. **Manger une fois le jour.* Aſſumere ſemel die epulas. *Celſ.* *Iádać raz ná dzień.**Manger à la main.* Ex manu veſci, (veſcor,eris, *qui prend ſon preterit du Verbe* edo.) *Ieść rękami. **Manger avec quelqu'un.*Convictum habere cum aliquo. *Colum.* Panem cum aliquo guſtare. *Petr.* *Ieść z kim.

Les hommes mangent des herbes que les beſtes ne voudroient

pas manger. Quas herbas pecudes non edunt, homines edunt. *Plaut.* Ludzie iádaią zioła ktorychby bydło niechciało. **Il mange du pain d'yvraie, pendant que le bled eſt à ſi bon marché.* Lolio victitat, tam vili tritico. *Plaut.* * Jada chleb z koſtrzewy, chociaſz zboże ták tánie. * *Il mangeoit un plat de tripes pour ſon ſouper.* Cœnabat patinas omaſi. *Hor.* * Jádał flaków połmiſek ná wieczor.

Y aura-t-il aſſez à manger pour vous trois, dois-je acheter davantage ? Satin' tribus vobis obſonatum eſt, an obſono amplius ? *Plaut.* Będzieſz tego doſyć ná trzech ieść czy mam po więcey trzeba.**Vous n'y penſez pas,il y a à manger pour dix perſonnes.* Inſanivisti, nam idem hoc hominibus eſt decem. *Plaut.* *Nieuważaſz co záś byłoby tego dlá dzieſięciu.**Apportez à manger pour trois, & voyez qu'il n'y ait ni trop ni trop peu.* Affer obſonium, & vide tribus quod ſit ſatis, neque deficiat, neque ſuperſit. *Plaut.* * Przynieś ná trzy oſoby á miárkuy żeby áni zá wiele było,áni zá máło. **Perſonne ne donne mieux à manger que luy, ni avec plus de profuſion.* Accipit homo nemo meliùs, neque prolixiùs. *Ter.* * Nikt lepiey nie daie ieśc nád niego áni z większym doſtatkiem. **Il mangeoit fort peu, & ſans aucune délicateſſe.* Cibi minimi erat atque vulgaris. *Suet.* *Máło iádał y bez wymyſłow. **Je ne voulut point manger à cauſe que l'eau eſtoit fort mauvaiſe.* Indico bellum ventri propter aquam, quæ erat deterrima. *Hor.* * Niechciałem ieść bo woda bardzo zła była wktorey gotowano. * *Si quelqu'un donne à manger & à boire à un pauvre, il ne luy fait pas plaiſir, car il perd ce qu'il donne & ne fait que prolonger la vie à un miſerable.* De mendico malè meretur, qui ei dat quod edat & bibat, nam & illud quod dat, perdit, & ei producit vitam ad miſeriam. *Plaut.* * Kto daiei ieść y pić ubogiemu, żádney mu łáſki nieczyni, y owſzem traci dármo co daie, y nędzy tylko Jego przyczynia życie mu przedłużaiąc. * *Je n'ay d' aujourd'huy mangé.* Impranſus ego ſum. *Plaut.* *Jeſzczem dziś nic nie iádł. **J'ay plus mangé de paons en ma vie que vous n'avez mangé de pigeonneaux.* Plures pavones confeci, quàm tu pullos columbinos. *Cic.* *Więceyem iá pawi poiádł w życiu moim niżeli ty gołąbkow.

Donner à manger à quelqu'un. Cibum *ou* victum alicui dare *ou* præbere *ou* ſuppeditare. *Var. Cic.* Jeść komu dawać. **Retrancher le manger à un malade.* Deducere *ou* ſubducere cibũ ægro. *Ter.* *Uiąć iedzenia choremu. * *Loger quelqu'un, & luy donner à manger.* Recipere aliquem mensâ, lare, tecto. *Liv.* *Stancyą y ſtoł komu dawać. * *Il mange un morceau pour ne pas demeurer tout le jour l'eſtomac vuide.* Prander non avidè, quantum interpellet inani ventre diem durare. *Horat.* *Je iáki káwałek áby cáły dzień nie był ná czczo. **Faire manger quelqu'un à ſa table.* Communicare aliquem mensâ ſuâ. Adhibere aliquem ad menſam. *Plaut.* *Miewać kogo u ſtołu ſwego kázać komu z ſobą ſiadać do ſtołu. **Se crever de manger.* Se bibis ingurgitare. *Cic.* Cibis diſtendere ventrem. *Plaut.* *Obżerać ſię ieść do roſpuku. **Empeſcher quelqu'un de manger.* In jejunio continere aliquem. *Celſ.* * Nie dawać komu ieść. **Se paſſer aiſément de manger.* Inediam facilè ſuſtinere. *Celſ.* *Obeyść ſię łatwo bez iedzenia. **Donner ordre de préparer à manger.* Officium cœnæ alicui mandare. *Petr.* *Káząć ieść gotować. **Préparer à manger.* Parare cœnam. *Phæd.* Cibum facere. *Plaut.* *Gotować ieść.

Qui eſt bon à manger. Eſculentus, a, um. Edulis, & hoc edule. *Cic. Hor.* Ad veſcendum aptus, a, um. *Cic.* Veſcus, a, um. *Virg.* Dobre ſmaczne do iedzenia.

Vne ſalle à manger, propre pour manger. Cœnaculum, i, n. *Hor.* Cœnatio, onis, f. *Suet.* Jzba pokoy ſala do iádania.

MANGER ſe dit au paſſif, *Les poux mangent les hommes.* Homines pediculi exedunt. JESC gryść toczyć wſzy toczą ludzie. **Les grands ſont mangez des vers, comme le reſte des hommes.* Reges ut cæteri homines à vermibus exeduntur. *Ták Pánow iáko y inſzych ludzi robacy iedzą toczą.

MANGER ſe dit (*du bien qu'on conſume en débauches ou autrement.*) Comedere bona. *Hor.* Conſumere, *ou* decoquere, *ou* devorare *ou* dilapidare bona. *Cic.* Lacerare rem. Prodigere *ou* profundere *ou* abligurie bona. *Cic. Plaut.* (proprement. PRZEIESC zmarnować ſubſtancyą hulaiąc częſtuiąc. **Le manger en friandiſe.*) *Ná łákotkach przeieść.

Il a mangé tout ſon bien, il l'a tout fricaſſé, (*comme l'on parle populairement.*) Elavit ſe bonis ſuis. *Plaut.* Reliqui nihil fecit de bonis ſuis. *Cic.* Przeiadł całą fortunę przehulał iáko poſpolicie mowią. **Manger quelqu'un juſques aux os*, (*comme l'on parle dans le familier.*) Medullitùs aliquem devorare

vorare *ou* conficere. Exhaurire aliquem bonis ſuis. *Zieść kogo z nogami iáko poufale y potocznie mowią. *Manger les bieus de ſes peres & meres.* Abſumere res paternas & maternas. *Hor.* *Przeieść ſubſtancyą przodkow. *Manger le bien de ſes créanciers.* Decoquere creditoribus. *Cic.* *Dłużnikow dobra przieść przemarnować.

Qui a tout mangé ſon bien. Decoctor, oris, m. *Cic.* Gurges & vorago patrimonii. Marnotrawca co fortunę ſwoię przemarnował przehulał.

MANGER ſe dit en ce ſens. *Cét eſcolier ne vent plus manger, taſter, gouſter des ſciences.* Hic ſcholaſticus faſtidit ſtudia & odit. *Hor.* ANI tknąć ſię iuż kſiąſzki niechce cale ſię iuż niechce uczyć. **Il ne vent plus manger ou taſter de la guerre.* Detrectat jam militiam. *Ovid.* *Już mu ſię cale woyny odechciało.

ON DIT, *Vne forge mange bien*, ou *conſume bien du charbon.* Ferraria officina plurimum carbonis abſumit. MOWIEMY Piec Huta kuchnia wiele węgli wiele drew zie.

MANGER ſe dit figurément. (*des ſoins & des chagrins de la vie, qui nous rongent.*) *Les chagrins mangent les hommes.* Ægritudines exedunt homines. *Cic.* Mœrores exedunt conficiuntque animos curis. Curæ exedunt medullas. *Catul.* TRAWIC gryść pożerać co do frasunkow ſmutkow żáłości ſmutek troſka ſtaranie frasunek ludzi trawi pożera.

MANGER *les livres*, (*Les lire continuellement & avec attache.*) Devorare libros. *Cic.* ZIESC poieść kſięgi czytaiąc uſtawicznie. **Manger quelqu'un de careſſes.* Devorare aliquem oſculis ac blanditiis. * Ledwie nie zieść kogo od całowania ściſkania. **Manger l'ame d'une perſonne.* Exſorbere animam alicujus. *Plaut.* * Ledwie Duſze z kogo niewyſſać

MANGER *une ſyllabe*, (*Faire une éliſion.*) Elidere litteram. ZIADAC ſłowa niedomawiać ſylab. **Il mange la moitié de ſes mots, Il ne les articule pas bien.* Vorat litteras *ou* voces. *Cic.* *Ziada większą połowę ſłow niedomawia.

MANGER ſe dit proverbialement dans ces manieres de parler. *Ils ſe mangent le blanc des yeux. Ils ſe déchirent d'injures.* Se invicem conviciis dilacerant. Se invicem proſcindunt. *Cicer.* ZIADAC przyſłowiem w náſtępuiące ſpoſoby. Oczy ſobie wyiadaią lżą ſię ſłowami. **Il a mangé ſon pain blanc le premier.* Benè olim illi fuit, nunc malè eſt. *Náiádł ſię dobrego dośyć, ziádł przednie ziarno teraz niech ſię kontentuie pośladem. **Il a mangée de la vache enragée.* Durè ac parcè vixit. Laborioſam & ærumnoſam vitam toleravit. *Náiadł ſię náſycił ſię złego biedy mizeryi miał do ſytu. **Il ne ſe laiſſera pas manger ni piller.* Non ſinet ſe opprimi, ſe ſuaque ſtremiſſime tuebitur. *Nieda ſobie ſtrzydz ná grzbiecie nieda ſobie kołow nágłowie cioſać. **Manger ſon bled en herbe*, pour dire *Manger ſon revenu, avant qu'il ſoit eſcheu.* Verſuram ab ineunte anno facere. *Ter.* *Zieść ſpaść żyto ſwoie ieſzcze ná pniu ſtoiące, to ieſt dochod ſwoy ſtrawić pierwey niżeli go odbierze zle ſię rządząc.

ON DIT que *L'appetit vient en mangeant.* Appetentia ciborum manducando invitatur. *Plin.* APETYT przychodzi náprawuie ſię iedząc.

AVOIR *en vie de manger.* Eſurire, (eſurio, is, ivi, itum.) n. *Plaut.* CHCIEC ſię ieść.

LE MANGER, *ou* LE MANGE', ſubſt.m. Cibus, i, maſc. JEDZENIE. **Oubliant le manger, il mourut de faim.* Cibi oblitus, fame eſt conſumtus. *Phed.* *Zápomniawſzy iedzenia umarł od głodu. **Il aime tant le jeu, qu'il en perd le boire & le manger.* Adeò aleæ ſtudio tenetur, ut cibis & potione corpus non curet. *Ták ſię zátopił we grze że y o iedzeniu zápomina.

MANGEUR, ſubſt. maſc. (*Ceyluy qui mange.*) Edax, acis, maſc. Edo. Comedo, onis, maſc. Mando, onis, m. *Cic. Var.* ZARŁOK.

Vn grand mangeur, (*Celuy qui mange beacoup.*) Homo multi cibi *ou* maximæ eſcæ. *Cic. Plau.* Edax multi cibi. *Colum.* Wielki zarłok. **Vous avez affaire à un grand mangeur.* Cum homine edaci tibi res eſt. *Cic.* *Maſz do czynienia z wielkim zarłokiem. **Je ne ſuis pas grand mangeur, mais j'aime bien à rire.* Homo ſum non multi cibi, ſed multi joci. *Cic.* *Nierad wiele iadam, ále rád żártuię. *C'eſt un petit mangeur, qui n'aime point les grands repas.* Eſt minimè edax, tum inimicus cœnis ſumtuoſis. *Plaut.* *Mało co iadący nielubi ſtołow wielkich, wiele záſtawiania.

MANGEUSE, ſubſt.f. (*Celle qui mange.*) Edax, acis, f. *Cic.* Eſtrix, icis, f. *Plaut.* ZARŁOCZNA Obzarta.

MANIABLE, adject. maſc & f. (*Qu'on manie aiſément.*) Tractabilis & hoc le. Tractatu facilis & hoc le. *Plaut.* CZEGO ſię tknąć można co można w ręku utrzymać w rękę wziąć.

MANIAQUE, adject. m. & f. (*Furieux, tranſporté hors de ſoy.*) Lymphatus. Furioſus, a, um. *Hor. Cic.* Lymphaticus, a, um. *Liv.* MANIAK wściekły ſzalony.

MANIE, ſubſt. fœm. (*Fureur, tranſport hors de ſoy.*) Furor lymphaticus, *genit.* furoris lympatici, m. (*Ciceron dans le 3. l des Tuſcul.* Græci manian unde appellent, non facile dixerim: eam tamen ipſam diſtinguimus non meliùs, quam illi, hanc enim inſaniam, quæ juncta ſtultitiæ latiùs patet, à furore disjungimus.) MANIA ſzaleńſtwo od rozumu odeyście.

Quelle manie vous tient? Quæ res te agitat? Quæ te intemperiæ tenent? *Plaut.* Co zá ſzaleńſtwo cię bierze, (*álbo*) opanowało. **Il a la manie des tableaux, Il aime les tableaux à la fureur.* Tabularum inſanit amoribus. *Kocha ſię ſzaleńcze w obrazach. **Si-tôt que cette manie le prend, on luy tire du ſang de la teſte.* Ut ſtatim à ſe exit, ſanguis è capite mittitur. *Petr.* *Ják prędko to ſzaleńſtwo go bierze, krew mu zárzą z głowy puſzczaią.

Les profeſſeur ſont contraints aujourd'huy de ſuivre la manie de ceux qu'ils enſeignent, parceque ſi tout ce qu'ils avancent n'eſt au goût de leurs eſcoliees, leurs claſſes demeurent deſertes, comme dit Ciceron. Doctores neceſſe habent hodie cum inſanientibus furere; nam ni dixerint, quæ adoleſcentuli probent, ut ait Cicero, ſoli in ſcholis relinquuntur. *Petr.* Náuczyciele dzis muſzą iść zá nárowem, czyli manią uczniow ſwoich; gdyż ieżeli to czego náuczaią nie zdaie ſię ſłuchaczom; ſami ſię bez uczniow zoſtać muſzą w ſzkole.

MANIEMENT, *ou* MANIMENT, ſubſt.m. (*L'action de toucher & de manier.*) Contrectatio, onis, f. Attrectatus, ûs, m. *Cic.* DOTKNIENIE wzięcie w rękę obięcie chwycenie.

MANIMENT ſe dit auſſi (*du mouvement des parties du corps.*) Motus, ûs, m. CHYBKOSC ruchawość obrotność chybkość ſzybkość rzatkość. **On admire dans les danſeurs de corde le maniment de leurs bras & de leurs jambes.* Stupent homines motus varios membrorum in funambulis. *Dziwuią ſię ludzie chybkości powrozobiegunow, tańcuiących po ſznurze.

MANIMENT *des armes.* Armorum tractatio, onis, f. *Cic.* SPRAWNOSC iáko ſię ſprawić z bronią iák broń wziąć w rękę iák ſię z nią obeyść. **Ils n'apprenent pas des aruſpices le maniment de la flute, mais des muſiciens.* Nec verò ab aruſpicibus accipiunt tibiarum tractationem, ſed à muſicis. *Cic.* *Nie od wieſzczkow ſię uczą grać ná ſurmach, ále od muzykantow.

MANIMENT, (*Adminiſtration, regie.*) Adminiſtratio. Geſtio, onis, f. *Cic.* RZĄD władza moc ſzafunek záwiadowanie. **Avoir le maniment de l'argent.* Pecuniam tractare *ou* adminiſtrare. *Cicer.* *Mieć ſzafunek pieniędzy. **Il eſt après pour le maniment des affaires.* Imminet rebus. *Tacit.* *Stara ſię zábiega áby mu ſię rządy w ręce doſtały. **Se demettre, ſe défaire du maniment des affaires publiques.* Se à negotiis publicis removere. *Cic.* *Oddalić ſię od ſpraw publicznych umknąć ſię od rządow.

Ceux qui avoient le maniment du tréſor public. Quæſtores urbani, *genit.* quæſtorum urbanorum, m.pl. *Cic.* Podſkarbiowie, ſzafunek ſkarbu publicznego maiący záwiaduiący ſkarbem.

ON DIT au figuré, *La maniment des eſprits, (la maniere de les tourner.)* Animorum tractatio, f. OBEYSCIE ſię z ludźmi, ſpoſob z ludźmi ſię obchodzenia.

MANIER, V. act. (*Toucher avec la main.*) Manu tractare *ou* attrectare *ou* contrectare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cicer.* Tangere, (go, gis, tetigi, tactum.) act. acc. *Plin.* RĘKĄ ſię dotykać mieć w ręku trzymać w ręku obracać. **Elle manie des ſerpents pour s'empoiſonner.* Tractavit ſerpentes, ut venenum corpore combiberet. *Hor.* *Wzięła węże w ręce áby ſię otruć. **Manier des livres, les avoir toûjours dans les mains.* Libros verſare. *Hor.* *Mieć kſięgi w ręku zawſze czytać uſtawicznie.

MANIER, (*Régir, adminiſtrer.*) Tractare. Adminiſtrare, (o, as, avi, atum.) Gerere, (gero, geris, geſſi, geſtum.) act. acc. *Cic.* MIEC w ręku rządzić ſzafować záwiadować. **Manier les finances.* Tractare ærarium *ou* pecuniam publicam. *Cic.* *Mieć ſkarb w ręku rządzić ſkarbem ſzafować nim. **Je n'ay point manié d'affaire plus difficile.* Nunquam tractavi rem difficiliorem. *Cicer.* *Nie miałem nigdy w ręku rzeczy trudnieyſzey. **Manier les affaires d'une communauté.* Societatem

gerere. *Cicer.* *Mieć w ręku y ſzafunku ſwoim rzecz pośpolitości, iákiego zgromadzenia, społeczności rzeczami ſprawami záwiadować.

MANIER *une choſe*, (*s'en ſervir adroitement.*) *Il manie ſon corps comme il veut.* Ad nutum corpus movet *ou* verſat. SPRAWNIE ſię z czym obchodzić umieć czego gładko ſprawnie zręcznie záżyć, chybko ſię y ſprawnie obrocić.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Cet orateur manie bien une penſée.* Hic orator ſcitè *ou* egregiè tractat cogitationem. Ten mowca umie pięknie udać myśl iáką y onę wyrazić.

MANIER, (*Gouverner, tourner les eſprits comme l'on veut, & où l'on veut.*) Tractare animos. *Terent.* Regere diétis animos. *Virg.* WŁADNĄC ſercami umyſłami według upodobania.

MANIERE, ſubſt.f. (*Façon, caractere particulier à chacun dans la vie.*) Ratio, onis, f. Modus, i, m. Inſtitutum, i, n. *Cic.* SPOSOB maniera.

Vne maniere de vivre, ou *de vie*, *Vn genre de vie.* Vitæ ratio, f. *ou* genus, n. Vitæ inſtitutum, n. *Cic.* Spoſob tryb życia. **Vne meſme maniere de vivre.* Idem vitæ tenor, m. *Jedenże iednakowyſz ſpoſob tryb iedenże życia. **Voila ma maniere* ou *mes manieres.* Sic eſt vitæ meæ ratio. Sic vitâ inſtituto. *Cic. Ter.* *Ták umnie zwyczay ten moy tryb. **Vne maniere de vie toûjours égale.* Æquabilitas in omni vitâ. Æquabilitas univerſæ vitæ. *Cic.* *Tryb życia záwſze iednoſtayny. **Tenir* ou *avoir une meſme maniere d'agir en tout.* Tenere aliquod inſtitutum in omnibus. *Cic.* *Záwſze ſobie iednym trybem poczynać. **Il a des manieres aiſées, qui plaiſent beaucoup.* Commodis & facillimis eſt moribus. Commodis & lepidiſſimis eſt moribus. *Bardzo miły y grzeczny we wſzyſtkich manierach ſwoich. **Il a des manieres agréables & enjouées dans la converſation.* Multa eſt in illo homine juconditas, & magnus in jocando lepos. Homo eſt affluens omni lepore & venuſtate. Sermonibus ſuis jucundè homines tenet. *Cic.* *Bardzo ieſt miły w poſiedzeniu *Il a des manieres d'agir tout à fait bizarres.* In agendo moroſus eſt & difficilis. *Dziwaczne ma maniery. **Ses manieres ne reviennent pas* ou *ne plaiſent pas à tout le monde.* Non probantur omnibus, nec placent ejus agendi rationes. *Nie każdemu ſię iego podobaią maniery. *Chacun a ſes manieres. Suus cuique mos ſuaque ratio. Suus cuique color proprius. *Phæd.* *Każdy ma ſwoy obyczay. **Cét homme a quelque choſe de rude dans ſes manieres.* In hujuſce moribus ineſt aliquid feri & agreſtis. *Ten człowiek coś ma przykrego w obyczaiach ſwoich. **Je ne puis aſſez admirer vos manieres* ou *voſtre maniere d'agir.* Veſtram nequeo ſatis mirari rationem. *Ter.* *Nie mogę ſię wydziwić obyczaiom twoim.

MANIERE ſe dit auſſi (*de ce caractere particulier dont un ouvrier travaille.*) Modus, i, m. SPOSOB kſztałt. **Voila aſſez la maniere dont Ciceron s'exprime.* Sic ſe exprimit Cicero ou ſic loquitur. *W ten ſpoſob mowi Cyceron. **Il a aſſez la maniere de peindre de Raphael.* Artem pingendi Raphaelis ſatis imitatur. Pingendi rationem Raphaelis ſatis obtinet. Ad manum Raphelis proprè accedit. *Dośyć dochodzi Rafaela ſławnego w malowaniu. **Il a les manieres des teſtes de Titien.* Sic Titius fingebat humana capita. Ad inſtar Titii fingit humana capita. *Głowy oſob wyrabia náksztaſt Tycyana. **Ce poëte a pris la maniere d'Horace de faire des odes.* Pangit odas ut Horatius. *Náksztaſt Horacyuſza wiersze pisze.

MANIERE ſe dit auſſi plus en general. SPOSOB. **De pluſieurs manieres.* Multis modis. Multis rationibus. abl. *Wielorakim ſpoſobem rożnemi ſpoſobami. **Tourner une choſe de pluſieurs manieres, la conſiderer de tous les ſens.* Rem multis modis verſare *ou* volvere. *Uważać rzecz iáką ze wſzyſtkich miar y ſtron.

Je l'ay tourné de toutes les manieres. In omnes partes illum verſavi. Ná wſzyſtkie ſtrony go obracałem. **Il apris la choſe de la maniere qu'il falloit.* Rem rectâ fecum reputavit Ter. *Wziął właśnie rzecz iák należało. **Deux Lettres écrites de la meſme maniere.* Duæ epiſtolæ in eandem rationem ſcriptæ. *Cic. ou* uno exemplo. *Cic.* *Dwa liſty iednakowo piſane.

A LA MANIERE. Inſtar. More. PO. **A la maniere des femmes.* Mulierum more. muliebriter. *Tacit.* *Po białogłowſku.

EN *cette maniere.* Hoc modo. Ad hunc modum. *Cic. Plaut.* PO tákiemu w ten ſpoſob ſpoſobem.

EN *quelque maniere que ce ſoit.* Quoquo modo. Quaquâ ratione. abl. JAKIM kolwiek bądź ſpoſobem.

PAR *cette maniere.* Eo pacto. Eâ ratione. abl. TYM ſpoſobem.

Selon la maniere accouſtumée. More & conſuetudine. abl. Zwyczaynie, ſpoſobem zwyczaynym.

ON DIT proverbialement, *Faire une choſe par maniere d'acquit.* Aliquid agere perfunctorie. *Vlp.* CZYNIC co byle zbyć.

Il a eſté étrillé de la belle maniere. Egregium in modum *ou* egregiè fuit acceptus. Dali mu náleżycie dokuczono mu.

MANIFESTATION, ſubſt. f. (*Découverte d'une choſe.*) Expoſitio, onis, f. *Cic.* OBIAWIENIE wyiawienie odkrycie czego.

Le fils de Dieu fit une manifeſtation de ſa gloire ſur le Tabor. Chriſtus oſtendit *ou* manifeſtam fecit gloriam ſuam in monte Tabor. Syn Boſki obiawienie chwały ſwoiey uczynił na gorze Tabor.

MANIFESTE, adject. m. & f. (*Clair & évident.*) Manifeſtus. Clarus. Perſpicuus. Apertus, a, um. Evidens, entis, omn. gen. Manifeſtior & hoc manifeſtius, Clarior & hoc clarius, perſpicuior & hoc perſpicujus. Apertior & hoc apertior & hoc apertius, Evidentior & hoc evidentius. Manifeſtiſſimus, Clariſſimus, Perſpicuiſſimus, Evidentiſſimus, Apertiſſimus, a, um.) *Cic.* JAWNY widomy oczywiſty.

La choſe eſt manifeſte. Res eſt palàm. *Plaut.* Rzecz ieſt iáwna widoma.

MANIFESTE, ſubſt m. (*Déclaration par écrit pour juſtifier dans le public la maniere d'agir d'un Prince.*) Vulgata facti alicujus defenſio, f. MANIFEST Piſanie wywody ná ſwoię ſtronę y ſpraw ſwoich uſprawiedliwienie.

MANIFESTEMENT, adv. (*Clairement, évidemment.*) Manifeſtè *ou* Manifeſtò. Evidenter. Apertè Perſpicuè. adv. *Cic.* JAWNIE iáśnie oczywiście widomie.

MANIFESTER, V. act. (*Faire voir, découvrir.*) Manifeſtum aliquid facere, *ou* facere palàm. Rem proferre *ou* prodere *ou* oſtendere. *Plin-Jun. Cicer.* In vulgus aliquid edere. OBIAWIC odkryć wyiawić wydać.

SE MANIFESTER, (*Se faire voir.*) Se oſtendere. *Phæd.* Se videndum præbere. OBIAWIC ſię.

MANIGANCE, ſubſt. f. (*Fineſſe, intrigue.*) Fraus, *genite* fraudis, f. Dolus, i, m. ZDRADA figle ſztuki cherchele.

(Terme populaire.) Słowo pośpolite proſte.

MANIPULE, ſubſt. m. (*Poignée d'herbes, tant qu'on en peut prendre avec la main.*) Manipulus, i, m. *Colum.* Manualis faſciculus, *genit.* manualis faſciculi, maſc. *Plin.* GARSC przygarśnie czego.

MANIPULE ſignifioit chez les Anciens Romains, *Vn troupe* ou *compagnie de ſoldats.* Manipulus, i, m. *Cæſ.* Manipulus militum. *Ter.* comme qui diroit, *Vne poignée de gens.* CHORĄGIEW woyſka, garść ludzi.

MANIPULE eſt aujourd'huy, *Vn ornement ſacerdotal, (qu'on porte au bras dans le ſacrifice, qui eſtoient proprement un mouchoir pour eſſuyer les larmes, que les Preſtres repandoient ſur les pecheurs.)* Manipulus, i, maſc. MANIPULARZ náramiennik ſtroy Kapłańſki do Mſzy ná ramię lewe, była właśnie chuſtka do ocierania łez ktore Kapłani wylewali nád grzeſznikami.

MANIVEAU, ſubſt. m. (*Petit panier d'oſier ſur quoy on met de l'eperlan.*) Scirpea, eæ, f. *Ovid.* KOSZYK do záſtawiania kiełbikow.

MANIVELLE, ſubſt. f. (*Manche dont on fait tourner une roüe à la main.*) Manubrium verſatile, *genit.* manubrii verſatilis, n. RĘKOIESC ucho, korba do obracania.

MANNE, ſubſt. f. (*Nourriture miraculeuſe que Dieu fit autrefois tomber du Ciel pour nourrir le peuple Hebreu dans le deſert en façon de coriandre.*) Manna, n. MANNA Cudowna ſpuſzczona z Nieba ludowi Zydowſkiemu ná puſzczy nákſztaſt kolendry.

MANNE, (*Suc qui découle pendant la Canicule, qu'on trouve ſur les frénes dans la Calabre & aux environs de Briançon.*) Micæ turis concuſſu eliſæ, quas Mannam vocamus. Ros Syriacus, *genit.* roris Syriaci, m. (*qui ſe trouve dans Celſe & dans Columelle, & que quelques ſçavants eſtiment eſtre notre Manne.*) MANNA zwyczayna ktorą zbieraią w polach.

MANOEUVRE, ſubſt. m. (*Homme de peine, de travail, qu'on prend à la journée pour ſervir les Maçons.*) Operarius, ii, maſc. Opera, æ, fœm. Operæ, arum, fœm. plur. *Cicer. Plaut.* Mercenarius, ii, maſc. *Petr.* NAIEMNIK Pomocnik do mularki do roboty ná dzień.

MANOEUVRES, subst. f. (*Les cordages qui servent sur mer à manier les voiles.*) Nauticæ operæ, arum, f. plur. ZEGLARSKIE okrętowe sznury do żaglow &c.

MANOEUVRE se dit figurément en ce sens, (*de la conduite qu'on observe dans une affaire.*) *Vous avez fait une belle manœuvre.* Præclarum sanè agendi rationem iniisti. PIĘKNIES sobie począł pięknąś sprawkę zrobił. **Qui a fait toute la manœuvre.* Conditor totius negotii. *Cic.* *Całey tey sprawki Autor, początek.

MANOIR, subst. m. vieux mot pour dire *L'habitation* ou *la demeure d'une personne.* Mansio, onis, f. Domicilium, ii, n. *Cic.* MIĘSZKANIE.

MANOEUVRIER, subst. m. (*Compagnon, Artisan.*) Operarius, ii, m. Conducta opera, æ, f. RZEMIESLNIK robotnik pomocnik náięmnik.

MANQUE, subst m. (*Besoin, necessité.*) Defectus, ûs, m. Inopia, æ, f *Cic.* NIEDOSTATEK potrzeba brak czego, **Manque de conseil.* Inopia consilii. *Cic.* *Brak rady. **D'argent.* Argenti *ou* argentaria inopia. *Plaut.* *Brak pieniędzy. **De bled.* Inopia frumenti *Cæs. D'eau.* Defectus aquarum. *Liv.* *Brak zboża.

MANQUEMENT, subst. m. *Voyez* MANQUE. BRAK niedostatek.

MANQUE, (*Faute.*) Erratum. Peccatum, i, neut. Błąd omyłka pobłądzenie.

MANQUER, V. neut. (*Avoir faute & besoin d'une chose.*) Aliquâ re defici, (ior, eris, defectus sum) & Deficere, (deficio, is, defeci, defectum. *Cic. Cæs. Colum.* NIEMIEC niedostatek czego cierpieć zbywa schodzi braknie czego. **Manquer de forces & de courage.* Viribus & animo deficere. *Cæs. Liv.* * Niemieć sił niestaie sił braknie sił odwagi ochoty. **Manquer de nourriture.* Alimento deficere. *Colum.* * Niestarczyć żywności. **Ils ont manqué de courage dès le commencement.* Defuit illis animus ab initio. *Cic.* *Niestarczyło im ochoty zá ráz ná początku samym. **Ils manquoient des choses necessaires* summis angustiis rerum necessariarum premebantur. *Cæs.* *Niedostawało im potrzeb wszelkich. **Ceux qui desirent beaucop manquent de beaucop de choses, mais un homme n'est point à plaindre qui peut subsister avec le peu que Dieu luy a donné.* Multa desunt multa petentibus, benè est, cui Deus obtulit parcâ manu, quod satis est *Hor* * Wiele tym niedostaie, ktorzy wiele pożądaią, ále temu nic niebraknie ktory ná małym sobie od Boga danym przestaie. **Il ne vous manque rien pour estre heureux, que de pouvoir supporter vostre bonheur.* Beatus, ni unus desit, animus, qui moderatè isthæc ferat. *Ter.* *Nic ci do szczęścia zupełnego niedostaie, tylko ábyś umiał unosić szczęście swoie. **Il ne manquoit ni de soin ni de vigilance principalement dans ses passions.* Non labor aut vigilantia cupienti illi deerat. *Cæs.* * Nie schodziło mu áni ná pilności áni ná staraniu ile wżądzach swoich. **Nous manquons de tout secours & de toute protection, sans qu'il nous reste la moindre espérance.* Auxilii & præsidii viduitas nos tenet, nec ulla specula est, quæ nobis salutem afferat. *Plaut.* *Schodzi nám ná wszystkim Ani nám pomocy, áni nádziei niestáie náymnieyszey. * *Je n'ay pas manqué de courage pour vostre service, mais de force.* Non animus tibi meus, sed vires defuerunt. *Cic.* Non me destituit animus, sed vires *Phæd.* *Nie ná ochocie mi schodziło dlá przysługi twoiey, ále ná siłach. **Le cœur me manque, qu'on me jette de l'eau.* Animo malè est, aquam velim. *Plaut.* *Mdleię, wody! **Je manque de fortune.* Defit mihi fortuna. *Cic.* *Schodzi mi ná szczęściu.

MANQUER, (*Ne pas avoir*) *Il nous manque une histoire en nostre langue.* Abest litteris nostris historia. *Cic.* NIEMIEC Niemamy Historyi w ięzyku násym. * *Cela seul vous manque, & rien plus.* Id abest, aliud nihil abest. *Plaut.* *Tylko też ci tego brak y nic więcey. * *Une femme qui ne manquoit pas d'esprit cachoit son âge par ses ajustemens.* Mulier non rudis annos celabat elegantiâ. *Phæd.* * Białogłowa frant, pokrywała lata swoie stroiami. **Vous ne manquez pas d'esprit, vous avez de la beauté, des richesses, & vous sçavez l'art de vous en servir.* Non tu corpus es sine pectore, tibi Deus formam, tibi divitias dedit, artemque fruendi. *Hor.* * Nie schodzi ci na rozumie, masz y oczym, y umiesz tego zażyć.

Qui manque de conseil Inops consilii *Cic.* Egens consilii. *Plaut.* Ten komu niestaie rady, niemaiący rady. **De secours.* Inops auxilii. *Liv.* *Niemaiący pomocy, bez pomocy. **D'amis.* Ab amicis *ou* amicorum inops. *Cic.* *Bez przyiacoł.

Manquer à quelqu'un au besoin. Necessario tempore aliquê non sublevare. *Cæ* Deesse alicui cùm tempus exigit. Deesse alicui operâ. *Cic.* Nie dáć komu pomocy w potrzebie, ubliżyć rátunku potrzebnego.

Je n'y manqueray pas, lorsque j'en trouveray l'occasion. Haud mihi deero, cùm res ipsa feret. *Hor.* Nie chybię nie omięszkam iák się poda sposobność.

MANQUER, (*Omettre, faillir de faire une chose.*) Deesse, (desum, dees, defui.) OMIĘSZKAC co. **Manquer à son devoir.* Officio suo deesse. Ab officio decedere, (do, dis, cessi, cessum.) n. Officium deserere, (ero, eris, deserui, desertum.) Prætermittere, (to, tis, misi, missum.) act. *Cic- Liv.* *Omięszkać swoiey powinność.

Je ne manqueray pas de faire ce qui est de mon devoir. Quæ erunt mihi partes adimplebo. Partes meæ non desiderabuntur. *Cic.* Nieomięszkam powinności moiey.

Ils ne manquent pas de respect dans les occasions. In loco venerantur. *Terent* Nie ubliżaią czci komu y gdzie należy. **Il ne l'a point fait pour avoir manqué à l'estime ou à l'affection qu'il doit avoir pour vous.* Neque negligentiâ neque odio id fecit tuo. *Terent.* *Nieuczynł tego przezubliżenie powagi y przyiaźni ktoraci powinien. * *J'aime mieux souffrir quelque perte, que de déshonorer nostre famille par quelque meschante action, & de manquer à mon devoir.* Aliquid damni facere malo, quàm opprobramentum aut flagitium inferri domo. *Plaut.* *Wolę szkodę iáką ponieść niż ochydę sobie y domowi uczynić.

MANQUER, (*Faillir.*) *Il n'y a personne, qui ne soit sujet à manquer, car nous sommes hommes & non pas des Dieux.* Nemo nostrûm non peccat, homines sumus, non Dii. *Petr.* POBŁĄDZIC, pokawić upaść. Nie masz nikogo żeby nie pobłądzał iákiemu upadkowi. Ludzieśmy nie Bogowie. **Manquer de parole* ou *à sa parole.* Fidem datam fallere. *Plaut.* Fidem non præstare. *Cic.* Non exhibere vocis fidem. *Phæd.* Deesse promissis. *Cic.* *Niedotrzymać słowa. * *Si nous manquons en quelque chose, ayez la bonté de nous le dire.* Si quid peccatum est à nobis, profer. *Ter.* *Jeżeli wczym pomylemy chciey, racz, nás przestrzedz.

Si j'avois manqué à prononcer la moindre syllabe. Si unam peccavissem syllabam. *Plaut.* Gdybym był iednę syllabę pomylił, opuścił.

MANQUER *son coup*, (*Ne point donner où l'on vise.*) Scopum non attingere Aberrare à scopo. *Cic.* NIETRAFIC. Nieudało się.

MANQUER *son coup*, se dit au figuré, *Ne pas réussir dans ses entreprises.* Propositum non assequi. *Cic.* NIEUDAŁO się chybić.

MANQUER se dit pour *Périr, tomber.* PODUPASC stracić. **Ce marchand a manqué, a fait faillite.* Mercator iste conturbavit suas rationes. *Ter.* *Ten kupiec ledwie podupadł stracił. **Ce bastiment a manqué par le fondement.* Illud ædificium corruit à fundamentis *Cic.* *Ten Dom od fundamentow upadał. **Si ce pere de famille venoit à manquer, s'il venoit faute de luy.* Si quid humanitùs patri illi familiàs accidisset. Si periisset ille pater familiàs. *Cic.* * Gdyby tego Gospodarza w domu niestało, iák tey głowy niestanie.

LE MANS, *ou* LE PAYS DU MANS, (*Province de France entre le Perche & la Touraine.*) Cenomanensis ager ostractus, m. CENOMANOWIE Kray francuski.

LE MANS, (*Ville capitale de cette province.*) Cenomanum, i, n. CENOMAN Miásto głowne Kraiu Cenomanow.

Qui est de la ville du Mans, MANCEU, m. MANCELLE, f. Cenomanus, a, um. Cenomanic Cenomanki.

Qui est du pays du Maine, ou *Manceau & Mancelle.* Cenomanensis & hoc se. Z Cenomanu rodem.

MANTES, (*Ville de l'Isle de France sur la Seine.*) Medunta, æ, f. MANT. Miásto Wyspy Francuskiey nád Senną.

Qui est de Mantes. Medunteus, a, um. Z Mántu rodem.

MANTE, subst. f. (*Sorte de couverture faite de grosse laine.*) Gausape, pis, n. *Plin.* GUNIA sukmana prosta.

MANTEAU, subst. masc. (*on prononce* mantau.) (*Habillement de dessus, ample & large.*) Pallium, ii, n. *Cic.* Penula, æ, f. *Cic.* PŁASZCZ opończa.

(*Mantelum & Mantellum* se trove dans Plaute, mais dans un sens figuré: on s'en peut servir néanmoins, à non sens, dans le nature!.) Płaszczyk.

Manteau long. Pallium talare. Płaszcz długi po kostki álbo do ziemi. **Manteau court.* Pallium breve. *Petit manteau.* Palliolum, i, n. *Cic.* *Płaszcz krotki. Płaszczyk.

MANTEAU *de campagne pour la pluye.* Penula, æ, f. *Hor.* PŁASZCZ, Opończa ná deszcz. **Manteau de ville.* Lacerna, æ, f. *Cic.* *Płaszcz po mieście dla wyścia z domu.

Qui est couvert d'un manteau. Palliatus. Penulatus, a, um. *Cic.* WPŁASZCZ w opończą ubrany.

MANTEAU *royal.* Paludamentum, ti, n. Trabea, eæ, f. *Cic.* PŁASZCZ Krolewski Paludament.

Qui a un manteau royal. Paludatus. Trabeatus, a, um. *Cic.* W Płaszcz krolewski przybrany.

MANTEAU, *à l'usage des femmes.* Palla, æ, f. *Plaut.* Cyclas, adis, f *Virg.* MANTO białogłowskie szata ubior.

MANTEAU se dit figurément (*des couvertures & des prétextes que l'on prend pour couvrir* ou *déguiser les choses.*) Velum, i, n. Mantelum *ou* Mantellum, i, n. *Cic. Plaut.* Prætextus, ûs, m. Prætextum, i, n. *Suet.* PŁASZCZYK niewłaśnie, pozor pokrywaiąć co.

MANTELET, subst. masc. (*Petit manteau de cuir, à l'usage des Pelerins.*) Scortea penula, æ, f. PŁASZCZYK skorzany lub płocienny pielgrzymski mantolet.

MANTELET en termes de fortification, (*C'est un parapet portatif dont se couvrent les pionniers.*) Pluteus, ei, m. Vinea, æ, f. *Cæs.* SZOPA woienna, płot, záktorym idą y pomykaią się woyskowi pod szańce lub pod miásto nieprzyiacielskie.

LE MANTOUAN, ou *le pays de Mantouë.* Mantuanus ager, *genit.* Mantuani agri, m. MANTUANSKIE, Kray mantuy.

MANTOUE, (*Ville de Lombardie en Italie.*) Mantua, æ, f. *De Mantouë.* Mantuanus, a, um. MANTUA Miásto Lombardii we włoszech z Mántui Mántuanin mantuański.

MANUEL, m. MANUELLE, f. (*Qu'on tient en la main.*) Manualis & hoc le. Manuarius, a, um. *Aul-Gel.* RĘCZNY RĘCZNA.

MANUEL comme substantif masculin, (*Petit livre qu'on a souvent en ses mains, qui contient des prieres* ou *quelques instructions abregées.*) Enchiridion, ii, n. *mot Grec.* Promptuarium, ii, n MANUAŁ máłá książeczka do rąk do nabożeństwa ták znaczy w Francuskim; ále unás manuał znáczy Rejestr prosty w ktorym wszystko się w kupę pisze dzień zá dniem.

MANUELLEMENT, adv. (*A la main.*) Ad manum. RĘKĄ rękami.

MANUFACTURE, subst. f. (*Lieu où l'on fabrique des étoffes & autres choses.*) Officina, æ, f. *Cic.* MIEYSCE warsztat rożnych robot zwłaszcza materyi.

MANUFACTURER, V, act. (*Travailler à diverses sortes d'ouvrages.*) Facere *ou* conficere varia opera. act. ROBIC wyrabiać rozmaite roboty (*manufakury*)

MANUFACTURIER, subst. masc. (*Le maistre d'une manufacture.*) Operarius, ii, masc. ROBOTNIK warsztatnik.

MANUMISSION, subst. f. (*Action par la quelle on donne la liberté à un esclave, en le prenant par la main & le congédiant.*) Manumissio, onis, f. *Plin.* (quâ servus mittebatur extra manum seu potestatem heri sui.) WYPUSZCZENIE z niewoli ná wolność niewolnika, dárowanie wolnością.

MANUSCRIT, subst. m. (*Livre écrit à la main.*) Manuscriptus liber, *gen.* manuscripti libri, m. Codex manuscriptus, *gen.* codicis manuscripti, m. RĘKĄ pisana księga (*manuskrypt.*)

MAPPEMONDE, subst. f. (*La délineation de la figure du monde terrestre qu'on trace sur une carte, qui contient deux hemisphères où sont compris le monde ancien, l'Europe, l'Asie & l'Afrique; & le nouveau monde qui contient l'Amerique meridionale & septentrionale.*) Tabula descriptionem totius continens, f, MAPA, Opisanie świata całego ná kárcie maiąca w sobie dwa poł okręgi, ná iednym dáwne części świata álbo dáwny świat to iest Europa Azya Afryka, ná drugim nowy świat to iest sama Ameryka południowa, y północna.

MAQUEREAU, subst. m. (*Poisson de mer qui se mange en Avril & en Juin.*) Scomber, bri, m. RYBA wrzecienica nazwana iádaią ię w kwietniu y czerwcu.

(*Ce poisson est tacheté de bleu & de noir verdâtre.*) Tá ryba centkowana modro y czarno.

MAQUEREAU se dit (*des prostituteurs de la pudicité du sexe.*) Leno, onis, m. Aquariolu, i, m. *Plaut. Ter.* Stupri arbiter, tri, m. *ou* conductor, oris, m. Qui virgines concíliat ad stuprum. Lenunculus, i, m. (*diminutif de* leno.) *Plaut.* RUFIAN kupler nierządnik co nierząd w domu trzyma y

nierządowi cudzemu nadsługuie. Burdelnik.

Faire le métier de maquereau. Lenocinium facere. *Plaut.* Rufiańską się bawić.

MAQUEREAUX au plurier, (*Ce sont des taches qui viennet aux jambes de ceux qui sont trop auprès du feu en hiver.*) Varietates igne factæ, *genit.* varietatum ilne factarum, f. pl. PŁAMY czerwone ná nogach od ognia się przydaiące.

MAQUERELLE, subst. f. (*Celle qui prostitue des filles & des femmes, une entremetteuse.*) Lena, æ, f. *Mart.* Stupri sequestra, æ, f. *Apul.* Conciliatrix, icis, f. *Plaut.* RUFIANKA kuplerka.

MAQUERELLAGE, subst. m. (*La profession de débaucher le sexe.*) Lenocinium, ii, n. *Plaut.* RUFIANSTWO kuplerstwo. **Vivre de maquerellage.* Lenocinio sustentare vitam. *Zyć kuplerstwem. **Faire le maquerellage.* Lenocinari, (or, ais, atus sum.) dep. *Plaut.* Lenocinum facere. *Plaut.* *Kuplerstwem się bawić nierząd w domu trzymać.

MAQUIGNON, subst. masc. (*Qui fait trafic de chevaux, qui les pare & les farde pour les mieux vendre, & pour tromper les acheteurs.*) Equorum mango, onis, masc. *Quint.* Proxeneta, æ, masc. *Mart.* HANDLERZ ná konie szach Grek.

(*Mango* signifie proprement celuy qui achetoit des esclaves, & qui les revendoit les ayant parez & fardez pour en avoir un meilleur debit, comme font aujourd'huy les Maquignons à l'égard des chevaux.) Ludźmi kupczący y przedaiący.

ON APPELLE aussi *Maquignons*, (*Ceux qui font le trafic infame des personnes des deux sexes.*) Leo, onis, masc. *Plaut.* Feles pullaria. *Aus.* Raptor puerorum & corruptor. SODOMCZYK Pśotnik nierząd trzymaiący fromotnik.

MAQUIGNONNE, (*Celle qui prostitue des filles.*) Feles virginalis. *Plaut.* Lena, æ, f. NIERZĄD trzymaiąca bezecnica fromotnica baba.

MAQUIGNONNAGE, subst. m. (*L'adresse de vendre & de refaire des chevaux.*) Mangonium, ii, n. *Plin.* SZACHOSTWO szachowanie w kupczeniu końmi. **On le dit aussi d'un infame trafic de filles & de garçons.* Lenocinium, ii, neut. *Cic.* *Nierządniczy handel Rufiaństwo.

MAQUIGNONNER, V. neut. (*Faire le Maquignon.*) Mangonizare, (o, as, avi, atum.) neut. *Plin.* SZACHOWAC handlować końmi.

MARAIS, *ou* MAREST, subst. masc. (*Terres couvertes d'eau croupissantes.*) Palus, udis, fœm. (*au genitif plurier* paludium *dans Horace*, BAGNO Bajoro.

MARAIS est aussi *Vne terre basse qu'on cultive pour y faire venir des legumes.* Olitoria palus, *genit.* paludis olitoriæ, f. NIZINY ogrody w polach przy nizinach.

MARASTRE, (*prononcez* MARÂTRE.) subst. f. (*Belle mere à l'égard des enfans d'un premier lit.*) Noverca, æ, f. *Cic.* MACOCHA względem pasierbow.

(L'un & l'autre se dit aussi dans les deux Langues d'une mere denaturée.) Macocha zła matka okrutna.

D'UNE MARASTRE. Novercalis & hoc le. *Tacit.* MACOSZYN.

MARAUD, m. MARAUDE, f. adject. terme injurieux, (*Vn gueux, un fripon.*) Impurus, a, um. Magistias, giæ, masc. *Terent. Plaut.* NIECNOTA ladaco hultay urwipołeć słowo zelżywe.

MARAUDEUR, m. (*Soldat qui va à la maraude*, ou *qui se dérobe du camp.*) Erro, onis, m. *Horat.* BŁĄKACZ żołnierz zbieg álbo też rożnie po zdzierstwie wstępuiący co raz się od inszych odrywaiący dla porwania czego.

MARBRE, subst. masc. (*Pierre fort dure & de differentes couleurs.*) Marmor, oris, n. *Cic.* MAMUR Kamień mocny farby rozmaitey.

DE MARBRE. Marmoreus, ea, eum. *Cicer.* MARMUROWY.

Vn temple de marbre. Templum de marmore. *Virg.* Templum marmoreum. Kościoł marmurowy. * *Vne statue de marbre.* Signum marmoreum. Simulacrum è marmore. *Cicer.* *Osoba marmurowa. **Prax tele fameux par des statuës de marbre.* Praxiteles nobilitatus marmore. *Plin.* * Praxyteles sławny Kamieniarz w osobach marmurowych.

CARRIERE *de marbre.* Lapidicina *ou* lapidicina *ou* latumia marmorea, fœm. SZYB marmurowy, gora kamienna.

Pavé de marbre. Pavimentum mrrmoreum. *Cic.* Posadzka marmurowa. **Mortier fait de marbre broyé.* Marmoratum, ti, n. *Var.* *Tynkt marmurowy kit z marmuru tłuczonego y rosprawionego.

Enduit ou *reveſtu de marbre.* Opus tectorium marmoratum. *Var.* Pokryty powleczony marmurem.

MARBRE', maſc. MARBRE'E, fœm. (*Petris de diverſes conleurs enfaçon de marbre.*) In marmoris modum varius, a, um. Marmoroſus, a, um. *Plin.* MARMUROWANY, MARMUROWANA, malowany y wydany w marmur farbami.

MARBRIER, ſubſt. maſc. (*Qui travaille en marbre.*) Marmorarius, ii, maſc. *Sen.* KAMIENIARZ z marmuru robiący.

MARBRURE, ſubſt. fœm. (*L'imitation du marbre.*) Marmoratum, i, neut. MARMUROWANIE nákſztáft marmuru wyrabianie farbami.

MARC, (ou MAR, (*comme l'on prononce.*) ſubſt. m. (*Le poids de huit onces*, ou *une demi-livre.*) Bes, *genit.* beſſis, m. *Var.* OSM uncyi.

MARC, (*Ce qu'il y a de groſſier & de terreſtre dans les herbes après qu'on les a preſſées.*) Feces, *genit.* fecum, fœm. pl. Magma, atis, neut. *Plin.* FUZ z zioł wyciśnionych zioła wyciśnione gąſzcz.

MARC *des raiſins.* Vinacea, orum, neut. plur. Vinacia, orum, neut. plur. *Colum.* WYDEPTANE iágody winne. *Tailler un marc.* Circumcidere vinacea. *Plin.* *Obrzynać obierać iágody przed wydeptaniem. *Mettre le marc ſur le preſſoir.* Uvas prelo exprimendas ſubdere. *Wziąć w praſę iágody wydeptane.

MARCASSIN, ſubſt. maſc. (*Un petit ſanglier.*) Nefrens aper, *genit.* nefrendis apri, maſc. *Var.* Anniculus aper, maſc. Minor percellus, *genit.* minoris porcelli, maſc. *Petr.* DZIDZEK młody.

MARCHAND, ſubſt. maſc. (*Qui vend toutes ſortes de marchandiſes, qui en fait négoce.*) Mercator. Negotiator, oris, maſc. *Cic. Cæſ. Quint.* KUPIEC rożnym towarem handluiący. *Vne Marchande.* Mercatrix, icis, fœm. *Kupcowa.

Marchand boucher. Negotiator artis macellariæ. Rzeznik.

Marchand pelletier ou *marchand fourreur.* Pellio, onis, m. *Plaut.* Kuśnierz. *Marchand de bled.* Frumentarius, ii, m. Frumentarius negotiatior, m. *Plaut. Plin.* *Zytem kupczący. *Marchand de marée.* Cetarius, ii, m. *Hor.* *Rybak. *Marchand forain.* Nundiarius mercator. Nundialis mercator. *Plin.* *Przekupień ná rynku álbo iarmarku. *Marchand groſſier*, (*qui fait le gros.*) Solidarius negotiatior. *Całownik kupiec. *Marchand en magaſin.* Magnarius, ii, m. *Kupiec ſklepowy. *Marchand en détail.* Minutarius negotiatior. *Kupiec náſztukę przedaiący. *Marchand épicier.* Aromatarius, ii, m. *Korzennik. *Marchand fruitier.* Fructuarius, ii, m. *Owoce przedaiący. *Marchand de bois.* Lignarius. *Drzewem handluiący. *Marchand de draps.* Pannorum mercator. *Kupiec Sukiennik.

Il eſt de famille de marchand. Eſt familiæ negotiantis. *Petr* Kupieckiego rodu.

MARCHAND ſe dit auſſi (*de ceux qui achetent.*) Emtor, oris, m. *Hor.* KUPIEC ten co kupuie.

MARCHANDE, ſubſt. f. (*Celle qui achete.*) Emtrix, icis, f. *Modeſt.* KUPUIĄCA.

MARCHANDE, (*Celle qui vend.*) Quæ mercaturam exercet. KUPCOWA.

Appeller, faire venir les marchands. Emtores adducere. *Petr. Hor.* Kázać przyiść kupcom.

Je ne ſuis pas bon marchand d'avoir acheté du bétail. Malè vertit res pecuaria mihi. *Plat.* Nieudaie mi ſię handel bydłem.

MARCHAND, maſc. MARCHANDE, fœm. comme *Un vaiſſeau marchand*, (*qui n'eſt point armé en guerre, & qui ne ſert qu'au tranſport des marchandiſes.*) Vectorum navigium, ii, neut. *Cæſ.* Frumentaria navis, f. STATEK okręt kupiecki nie woienny.

La riviere eſt marchande, (*quand il y a aſſez d'eau pour porter les bateaux chargez de marchandiſe.*) Amnis vectorius, maſc. Woda dobra ná ſtatkow ſpuſzczanie Fryor dobry.

Rendre pluſieurs rivieres marchandes, ou *capables de porter des bateaux chargez de marchandiſes.* Vehemendarum mercium capaces fluvios *ou* amnes efficere *ou* reddere, Wody rzeki ſpoſobne czynić áby ſtatki niemi chodzili.

MARCHANDER, V. act. (*demander le prix de quelque choſe, & taſcher d'en convenir avec le marchand qui vend.*) Mercari, (or, aris, atus ſum.) Nundinari, (or, aris, atus ſum.) dep. acc. Percontari ab aliquo mercis pretium. *Cic.* TARGOWAC. *Il ne faut point tant marchander, la choſe vous coutera autant.* Eo pretio rem non auferes, tanti tibi conſtabit quanti indixi. *Nie trzeba ſię ták wiele targować, od tego nie będzie.

MARCHANDER, V. n. ſignifie auſſi, *Eſtre irréſolu, Balancer entre deux partis, Eſtre dans l'irréſolution.* Hæreo, (eo, es, hæſi, hæſum.) Hæſitare, (o, as, avi, atum.) n. Incerto pede ferri, (feror, ferris, latus ſum.) paſſ. *Hor.* Conſtari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Cicer. Cæſ.* TARGOWAC ſię ważyć ſię ná obie ſtrony. *Les ſoldats marchandoient encore à ſe jetter dans la mer.* Milites adhuc cunctabantur ſe ex navibus proſilire. *Cæſ.* *Zołnierze ważyli ſię ieſzcze czy ſkoczyć w morze. *Il n'a point marchandé ſon ennemi.* Haud cunctanter hoſtem aggreſſus eſt. *Nie długo ſię targował z nieprzyiacielem. *Sans marchander.* Sine cunctatione. *Cic.* Haud cunctanter. *Liv.* Sine morâ. *Planc. ad Cic.* *Niebawiąc bez targu do razu.

MARCHANDISE, ſubſt. f. (*Trafic, négoce.*) Mercatura, æ, f. Negotiatio, onis, f. *Cicer. Sen.* KUPIECTWO. *Faire marchandiſe.* Mercaturam facere. *Cic.* Negotiari, (or, aris, atus ſum.) dep. * Kupiectwem ſię bawić. *Aller en marchandiſe.* Abire ad mercaturam. *Plaut.* Mercatum abire *ou* ire. *Ter.* Avertere ſe in mercatum. *Plaut.* *Udać ſię ná kupiectwem, do kupietwa.

MARCHANDISE ſe dit (*des choſes que l'on vend.*) Merx, *genit.* mercis. *Cic.* Mercimonium, ii, neut. *Plaut.* TOWAR kupno.

Vne moſchante marchandiſe. Improba *ou* mala merx. Zły towar. *(*Le contraire* Proba merx. *Plaut.*) *Vne bonne marchandiſe trouve aiſément des acheteurs.* Proba merx facile emtorem reperit. *Plaut.* *Ná dobry towar łatwo ſie kupiec trafi. *Marchandiſe de débit.* Vendibilis merx. *Pokupny towar. *(*Le contraire* Invendibilis merx. *Plaut.*) *Niepokupny towar ná ktory odbycia niemaſz. *Sa marchandiſe n'eſt point fardée.* Mercē ſine fucis geſtat. *Hor.* *Towar niefałſowany. *Déployer* ou *montrer ſa marchandiſe.* Oſtendere *ou* expedire ſuas merces *Hor. Ovid.* *Towar ſwoy rozłożyć. *Mettre le prix à ſa marchandiſe.* Indicare. act. acc. *Otaxować towar cenę położyć poczemu ieſt y od czego być nie może. *C'eſt à vous la marchandiſe, mettez y le prix.* Tua eſt merx, tua eſt indicatio. *Plaut.* Indica mercem, fac pretium. *Plaut.* *Twoy towar otaxuy go co wart.

ON DIT figurément & proverbialement, *Faire métier & marchandiſe de quelque choſe.* Quæſtui habere aliquid. BAWIC ſię czym. *Il fait métier marchandiſe de medire des plus honneſtes gens.* Quæſtui habet malè loqui de melioribus. *Plaut.* *Bawi ſię ſamemi obmowiſkami, y obnoſzeniem poczciwych ludzi.

MARCHE', ſubſt. m. *Traitté, convention dans le trafic.*) Pactum, i, n. Pactio, onis, f. *Cic.* TARG ſtargowanie zgoda. *Revenir contre un marché, S'en dédire.* Abire ab entione. *Paul-Juriſc.* Ludificari locationem. *Liv.* *Z targu ſię zrazić, niedotrzymać targu, ſłowa wymowionego.

MARCHE', (*Le prix de ce que l'on vend, & de ce que l'on achete.*) Pretium, ii, n. *Cic.* TARG ſtargowanie po temu á po temu. *Arreſter un marché, le fixer.* Alicujus rei certum conſtituere. *Cic.* *Targ ſtanowić po temu. *Donner, laiſſer quelque choſe à bon marché.* Parvo pretio aliquid vendere. *Cicer.* Vili vendere. *Mart.* *Spuścić co pobożnie nie drogo. *Ce n'eſt pas trop cher que trois cens piſtoles, vous avez gagné à ce marché*, ou *c'eſt un marché donné.* Non ædepol trecentis minis id charum eſt, feciſti lucri. *Plaut.* (*On ſous-entend* multum.) *Nie drogo to zá trzyſta czerwonych złotych iák, byś darmo dostał kupiłeś w poł darmo. *Trouver une choſe à grand marché.* Rem aliquam parvo ſibi curare, (*on ſous-entend* pretio.) *Cicer.* *Dostać czego tanio. *Les vivres n'eſtoient guerres à meilleur marché, le prix n'en eſtoit pas beaucoup diminué.* Annona haud multùm laxaverat. *Liv.* *Żywności bynaymniey nie ſtaniały nie ſpadły z ceny. *Durant le temps d'un ſi bon magiſtrat les vivres eſtoient à ſi grand marché, que deux hommes fort affamez n'euſſent pû manger un pain entier qui ne coutoit qu'un ſou; maintenant ils ſont auſſi petits que les yeux d'un beuf.* Tempore optimi edeò magiſtratûs, annona pro luto erat, aſſe panem quem emiſſes, non potuiſtes cum altero devorare, nunc oculum bubulum vidi majorem. *Zá dobrych rządow chleb ták tani bywał żeiedney bułki za groſz we dwoch ludzie zieść nie mogli by też byli náygłodnieyſi, ále teraz większe oko u wolu niż bułka chleba u piekarza. *Quelque cheres que ſoient les choſes, on les a toûjours à bon marché, quand elles ſont neceſſaires.* Quanti quanti, benè emitur, quod neceſſe eſt. *Cic.* *Niechay rzecz będzie y náydroższa, záwſze ieſt tania kiedy iey koniecznie trzeba. *Les vivres qui avoient eſté juſques alors extrémement chers commencerent tout d'un coup à eſtre à grand marché contre l'attente de tout le monde.* Subitò cariſſimam annonam nec opinata vilitas conſecuta eſt. *Cicer.* *Tániość wielka po niezmierney drogości nádſpodziewanie náſtąpiła. *Vendre & acheter à bon marché.* Vili vendere & emere. *Przedawać y kupować nie drogo. *Il eſt allé trouver le marchand, a fait marché de cette terre à trente piſtoles, & a donné des arrhes.* Ad mercatorem devenit, minis triginta ſibi prædium deſtinat, datque arrhabonem. *Plaut.* *Zgodził ſię o grunt zá trzydzieści czerwonych y dał zádatek.

MARCHE' ſe dit figurément en ce ſens, (*de ce qui ne coute gueres à obtenir*) CO nie wiele koſztuie pracy y łatwo przychodzi. *Il a eu bon marché des ennemis, Ils ſe ſont mal défendus.* Nullo negotio hoſtes vicit. *Nie wiele go koſztowało to zwycięſtwo łatwo pokonał nieprzyiacioł bo mu ſię też ledwie bronili. *On a bon marché de la peine des pauvres gens.* Parvo conducitur opera egentium. *Łatwo przychodzi robota ubogich ludzi nie wiele ſtraci ná náiem kto ubogiego náymuie do roboty.

MARCHE', (*Le lieu, la place publique où ſe debitent diverſes choſes.*) Forum, i, n. Forum rerum venalium, neut. *Cic. Salluſt.* Emporium, ii, neut. *Cic.* Mercatus, ûs, m. *Ter.* TARG Rynek mieyſce targu.

Marché où l'on vend toutes ſortes de vivres. Macellum, i, neut. *Cic. Plaut.* Rynek mięśny iátki. *Marché aux poirées où l'on vend les legumes.* Forum olitorium, n. *Liv.* *Rynek zielony kędy iárzyny y wſzelkie ogrodowe rzeczy przedaią. *Marché au fruit.* Forum pomarium. *Rynek gdzie owoce przedaią iábłka gruſzki &c. *Marché* ou *la halle au poiſſon.* Forum piſcarium. *Var.* *Rynek rybny rybaki. *Marché aux beufs. Liv* *Rynek wołowy Targ ná woły. *Marché* ou *la halle au vin.* Forum vinarium. *Var.* *Rynek ná wino winny rynek. *Marché aux cochons.* Forū ſuariū. *Var.* *Tárg ná wieprze. *Marché* ou *la halle au bled.* Forum frumentarium. *Targ ná zboże gdzie ſurami ze zbożem ná przeday záieżdzaią. *Le marché* ou *la halle où l'on vend la marée.* Forum cetarium. *Rybaki gdzie morſkie ſuche ryby przedaią.

JOUR *de marché.* Dies nundinarius, *genit.* diei nundiarii, maſc. Dies nundiarum. *Cic.* TARG, dzień tárgowy. dzień w ktory targi bywaią.

A trois jours de marché. Trinundino. Tertiis nundinis. In trinundinum. *Cicer.* Trzydniowy targ, tárg trzy dni trwaiący.

ON DIT figurément, *Si vous dites la vérité, vous amanderez voſtre marché*, c'eſt à dire, *Vous en ſerez moins puni.* Si eris verax, tuâ ex re facies ex malâ meliuſculam, *ou* tuas res paulò feceris meliuſculas. *Plaut. ou* rem tuam meliorem feceris; *ou* mitiùs tecum agetur atque humaniùs; *ou* pœna erit levior. POPRAWISZ ſobie targu ieżeli prawdę powieſz, lepiey z tobą ſię obeydą, ná lepſze to twoie wyidzie, przyznay ſię nie ták będzieſz karany

MARCHE' ſe dit proverbialement, *Mettre le marché à la main de quelqu'un*, pour dire *Luy donner le choix de conclure une choſe* ou *de la rompre.* Poteſtatem dare alicui probandæ vel improbandæ rei. ODDAC co komu ná wolą. *On n'a jamais bon marché de meſchante marchandiſe.* Improba merx carè ſemper emitur. * Drogo ieſt by też náytaniey kiedy co ieſt ladaco.

MARCHE, ſubſt. f. (*Frontiere, bornes, limites.*) Fines, ium, m. & f. Limites, itum, m. pl. *Cic.* GRANICE.

MARCHE, (*Degré d'un eſcalier.*) Gradus, ûs, maſc. *Cic.* STOPNIE Schody.

MARCHE, (*Route que tient une armée.*) Iter, *genit.* itineris, neut. *Cicer.* MARSZ ciągnienie woyſka ktorędy trakt ſwoy obracaią trakt ſzlak. *Se mettre en marche.* Inceptare iter. *Plaut.* *Puścić ſię w drogę z woyſkiem ciągnąć z woyſkiem. *L'armée eſt en marche du coſté de Modene.* Exercitus dirigit iter ad ad Mutinam. *Planc. ad Cicer.* *Woyſko ciągnie ku Modenie. *En quatre jours de marche.* Quartis caſtris. * Przez cztery dni ciągnąc. *En onze jours de marche il vint ſur l'Euphrate.* Undecimus caſtris pervenit ad Euphratem. *Quint. Curt.* *Przez iedenaście dni ciągnąc przyciągnął do Eufratu. *Faire une fauſſe marche pour ſurprendre l'ennemi.* Aliquò iter ſimulatè intendere *oo* convertere *ou* inſtituere. *Marſz zmyślić dla oſzukania nieprzyiaciela. *Il fit ſonner la marche, & on commanda de plier bagage.* Signum profectionis dari jubet, & vaſa militari more conclamari. *Cæſ.* *Dał znak kazał zátrąbić do ruſzenia w drogę y zwiniono oboz.

MARCHE ſignifie, *La marque* ou *le veſtige.* Veſtigium, ii, n. *Plin.* SLAD.

MARCHE, (*Contrée de pays.*) Regio, onis, fœm. KRAY ſtrona powiat.

LA MARCHE D'ANCONE *en Italie.* Marca *ou* Marchia Anconitana, æ, f. *autrefois* Picenum, i, n. Picentes, tum, m. pl. MARCHIA Ankonitańſka Powiat ták názwany

LA MARCHE TREVISANE, (*Pays dans la Baſſe Lombardie.*) Marca Trevisana, *autrefois* Gallia Togata, æ, fœm. MARCHIA Lombardyi. Trewizana.

LA MARCHE, (*Province de France, avec titre de Comté, entre le Berry & le Limouſin.*) Marchia, æ, f. MARCHIA Prowincya Francyi Hrabſtwo między Berry y Lemowikiem leżące.

MARCHE-PIED, ſubſt. maſc. (*Petite marche qu'on met ſous les pieds pour les ſoûtenir.*) Scabellum, li, n. Suppendaneum, ei, n. *Lact.* PODNOZEK ſtopień pod nogi dla oparcia nog y wygodv.

MARCHER, V. neut. (*aller, cheminer.*) Ambular, (o, as, avi, atum.) Ingredi, (ior, deris, ingreſſus ſum.) Iter *ou* viam ingredi. depon. Incedere. Procedere, (do, is, ceſſi, ceſſum.) neut. Grandi, (ior, deris, greſſus ſum.) depon. *Cicer.* Gradu ire, (eo, is, ivi, itum.) *Plaut.* Viam invadere, (vado, is, vaſi, ſum.) *ou* facere. *Virg.* ISC ciągnąć w podroży chodzić ſtąpać.

Marcher viſte, Preſſer ſes pas. Accelerare gradum. *Liv* Corripere gradum. *Hor.* Acuere gradus. Proferre *ou* promovere gradum. *Stat.* Approperare gradum. *Plaut.* Movere ſe ocyùs. *Ter.* Chodzić prędko zbierać nogi. *Marcher doucement, lentement.* Modico gradu ire. *Plaut.* Lentè *ou* paulatim incedere. *Cæſ.* *Chodzić powoli. *Marcher à grands pas, Faire de grandes enjambées.* Ire grandibus gradibus. *Plaut.* *Stąpać ſzeroko ſzerokie kroki czynić chodząc. *Je te feray bien marcher plus viſte* ou *haſter le pas.* Teſtudineum iſtum tibi grandibo. *Plaut.* *Náuczę iá cię tu prędzey chodzić, popędzę iá ciebie. *Marcher en pas de fourmy.* Formicinum movere gradum. *Plaut.* *Drepcić iák mrowka. *Il faut bien prendre garde de ne pas marcher d'un pas trop lent, comme auſſi avec trop de précipitation.* Cavendum eſt ne tarditatibus utamur in greſſu mollioribus, aut in feſtinationibus ſuſcipiamus nimias celeritates. *Cic.* *Wyſtrzegać ſię należy leniwego bardzo y zbyt prędkiego chodu. *Marcher au devant de quelqu'un.* Obviam alicui procedere. *Cicer.* *Záchodzić komu drogę zábieżeć

MARCHER *à la gauche de quelqu'un.* Latus alicujus claudere *ou* tegere. *Suet.* CHODZIC po lewey ręce czyiey. *Lors qu'il alloit au Capitole, & qu'il en revenoit, il marchoit toûjours à ſa gauche.* In capitolium eunti & inde revertenti, latus illius texit. *Eutrop. ou* lævus inceſſit. *Ile rázy Krol ſzedł do Kapirolu, álbo też powracał z niego, záwſze po lewey ręce iego on ſię znaydował. *Marcher à pied.* Ingredi pedibus. *Cic.* Peditem incedere. *Liv.* Pedibus ambulare. *Plaut.* Pieſzo piechotą chodzić. *Marcher les mains ſur les coſtez.* Subnixis alis ſe inferre. Anfatum ambulare. *Plaut.* *Chodzić wziąwſzy ſię pod boki, podparſzy ſię pod boki rękami. *Marcher avec un baſton.* Adjuvare gradum ſcipione *ou* baculo. *Sen.* *Chodzić o kiiu, o laſce.

MARCHER ſe dit (*des armées qui vont en rang.*) Gradi. Incedere *&ic.* ISC ciągnąć co do woyſka ſzykiem idącego. *Ils marchent ſerrez en ordre de bataille.* Conferti ad pugnam gradiuntur. *Liv.* *Idą porządnie w ſzyki uſzykowani. *Il marcha au ſecours avec ſes légions.* Legiones ſubſidio duxit. *Cæſ.* *Szedł ná pomoc z ſwemi pułkami. *Il marchoit jour & nuit en toute diligence.* Continuum die noctuque iter properabat. *Tacit.* Continuabat iter nocte ac die. *Cæſ.* *Ciągnął ſpieſzył dzień y noc z pilnością. *Marcher de compagnie.* Contollere *ou* conferre gradum cum aliquo. *Plaut.* *Iść razem, chodzić parą. *Marcher toûjours.* Non intermittere iter. *Cæſ.* *Iść záwſze ciągnąć uſtawicznie.

MARCHER *ſur la corde.* Ire per extentum funem. *Hor.* CHODZIC po ſznurze tańcuiąc.

MARCHER, (*Mettre le pied ſur quelque choſe, la fouler aux pieds.*) Terere. Proterere aliquid pedibus, (tero, is, trivi, tritum.)

tritum.) Conculcare. Proculcare, (o, as, avi, atum.) act. acc. CHODZIC, deptać po czymzdeptać co nogami.*Marcher ſur les talons de quelqu'un* Calcĕ alicujus terere.*Virg.* Alicui calces deterere.*Plaut.**Nádeptać kogo. **Marcher à deux pieds ſur le ventre de ſonennemy.* Proterere & conculcare hoſtem.*Cic.*(*On y peut ajouter* pedibus.) Premere hoſtem pedibus *Virg.* *Zdeptać zetrzeć nieprzyiaciela nogami, zdeptać go.

MARCHER ſe dit figurément en choſes morales. *Il marche à la gloire par le chemin de la vertu.* Ad gloriam virtutis viâ graſſatur. *Saluſt.* DĄZY do ſławy drogą cnoty. **Il eſt ſevere, il faut marcher droit devant luy.* Auſterus eſt, rectâ viâ incedat quis ante illum oportet. *Nie trzeba z nim żarto. wać po proſtu z nim poſtępować ſobie trzeba. **Cette affaire marche bien,va bien.* Rectè procedit hoc negotium.Lepidè & ex ſententiâ res procedit. *Plaut.* *Dobrze ta rzecz idzie,udaie ſię. **Tout marche par ordre dans ce logis, tout y eſt bien reglé.* Cuncta intùs domi ordinata ſunt.*Wſzyſtko porządnie idzie w tym domu, wſzyſtko ſię porządnie dzieie.

Quoique vos richeſſes vous faſſent marcher d'un pas ſuperbe, la fortune toutefois n'a point changé voſtre naiſſance. Licet ſuperbus pecuniâ ambules,fortuna tamen non mutavit genus, *Hor.* Chociaſz hardzieieſz dla zbiorow twoich, przecięſz tym ieſteś, czym byłeś, ſzczęście urodzenia nie odmieni.

ON DIT, *Marcher à taſtons dans une affaire,* (*quand elle eſt obſcure & difficile.*) Titubanter in rem ingredi. Caligare in aliquâ re. CHODZIC po omacku w czym,ślepo ſobie poſtępować, álbo oſtrożnie bardzo.

MARCHER ſe dit (*des choſes inanimées.*) Moveri, (eor, eris, motus ſum.) paſſ. RUSZAC ſię obracać ſię co do rzeczy nieżyiących.

Saturne marche le plus lentement de toutes les planettes. Omnium planetarum Saturnus lentiſſimè movetur *ou* graditur. Saturn, między Płanetami náynierychley ſię obraca **Le Rhoſne marche fort rapidement.* Rhodanus citiſſimè fluit. *Rodan bardzo byſtro bieży.

ON DIT, *Marcher à l'immortaliſé, à la gloire.* Immortalitatis gloriam *ou* laudem proſequi. *Cicer.* DĄZYC do nieśmiertelności do ſławy. **Il marche ſur les pas de ſes anceſtres.* Majorum ſuorum veſtigiis inſiſtit *ou* ingreditur. *Cic.* *Idzie śladami, wſtępuie w ślady przodkow.

MARCHER ſe dit proverbialement en cette phraſe. *Quand l'argent marche, tout va bien.* Ubi pecunia abundant, omnia proſperè fluunt. KIEDY pieniądze idą,wſzyſtko idzie dobrze

LE MARCHER, ſubſt. maſc. (*La démarche de quelqu'un.*) Inceſſus, ûs, maſc. CHODZENIE chod czyie iákie. **Vn marcher viſte.* Citus inceſſus. *Saluſt.* * Chod prędki. **Vn marcher efféminé.* Fractus inceſſus. *Quint.* Greſſus delicatus & languidus. *Phæd.* * Chodzi białogłowſki. **Contrefaire le marcher,* & mieux *la démarche de quelqu'un.* Inceſſum alicujus fingere. *Cic. ou* exprimere. *Ovid.* *Podrzeźniać komu w chodzeniu.

Vn grand MARCHEUR, *qui marche bien.* Qui ſtrenuè pedibus incedit. Chodziwy, co wiele y prędko chodzi.

MARCOTTE, ſubſt.f. (*Branche de vigne qu'on couche en terre & qu'on lie lorſqu'elle a racine.*) Malleolſts, i, maſc. *Cicer.* Malleolaris virga, *genit.*malleolaris virræ, fœm.*Colum.* Mergus, i, maſc. *Colum.* LATOROSL ſadzona. * *Coucher une marcotte en terre.* Malleo lum in terram deponere.*Colum.* *Latorośle ſadzone.

MARCOTTER *une vigne,* V. act. Vineam malleolis frequentare *Colum* SADZIC winnicę.

MARDELLE, *ou* MARGELLE, ſubſt. fœm. (*Pierre qu'on met ſur l'embouchure d'un puits.*) Crepido, inis, fœm. *Colum.* Putei margo' ginis,m. BRZEG kamienny z wierzchu wkoło ſtudni gzems.

MARDI, ſubſt. maſc. (*Le ſecond jour de la ſemaine.*) Dies Martis, *genit.* diei Martis, fœm. WTOREK dzień drugi po niedzieli w tygodniu.

LE MARDI GRAS, (*Le dernier jour gras qui précede le Careſme.*) Dies hilariorum. Hilaria, orum, neut. plur.*Mart.* TŁUSTY Wtorek.

MARE'E, ſubſt,f. (*Flus & reflus de la mer.*) Æſtus,ûs,m. Æſtus maris. Æſtus marinus *ou* maritimus,maſc. *Cic.* MORSKIE burzenie podnoſzenie y opadanie przychodzenie y odchodzenie wody ná morzu.

*Lorſque la marée monte.*Æſtu maris creſcente *ou* augeſcente *ou* accedente. abl. Przychodzenie podnoſzenie przybywanie wody ná morzu. **Lorſqu'elle deſcend.*Æſtu decreſcente *ou* decedente. *Plin.* *Odchodzenie opadanie uſtąpienie wody ná morzu. *Cùm ex alto incitat ſe æſtus, cùm minuitur æſtus. *Cæſ. Lorſque la marée monte & lorſqu'elle deſcend.**Gdy woda ná morzu podnoſi ſię przybywa, y gdy uſtępuie.

MARE'E ſignifie auſſi, *Le poiſſon de mer.* Marini piſces, *genit.* marinorum piſcium, maſc. pl. *Colum.* Æquorei piſces. *Ovid.* Pelagii piſces. *Colum.* RYBY morſkie.

Chaſſes-marée, (*qui apportent du poiſſon de mer.*) Qui advehunt piſces marinos quadrupedante canterio. *Plaut.* FURY z rybami morſkiemi.

ON DIT auſſi *Avoir vent & marée,* pour dire *Avoir l'eau & le vent favorables.* Secundo æſtu & ventis ferri. MIEC wodę dobrą donoſną y wiatr w płynieniu ſtatkami. **Il ne faut point aller contre vent & marée.* Dandus eſt lorus fortunæ. *Cicer.* *Nie trzeba przeciw wiatrom y wodzie płynąć.

MARESCAGE, (*on prononce* MARE'CAGE.) ſubſt. m. (*Lieu humide & mareſcageux.*) Locus paluſtris, *genit,* loci paluſtris,m. *Cæſ.* BAGNISKA Baiora ługowiſka.

MARESCAGEUX, maſc. MARESCAGEUSE, fœm.(*on prononce* MARE'CAGEUX.) Paludoſus, a, um. Paluſtris & hoc paluſtre. *Ovid. Cæſ.* BAGNISTY, BAGNISTA.

MARESCHAL, (*on prononce* MARE'CHAL.) ſubſt,maſc. (*Artiſan qui ferre & qui penſe les maladies des chevaux.*) Scalcatum equinarium faber. *genit.* fabri,m. Veterinarius, ii, m. Medicus jumentorum. *Colum. Var.* Equarius medicus. *Val. Max.* KOWAL, Konował.

MARESCHAL, (*Officier de la Couronne en France, qui commande les armées.*) Tribunus celerum. Mareſchallus,i,m. HETMAN Woyſk Francuſkich.

MARESCHAL *de camp.* Præfectus caſtrorum,m. Tribunus militum,m. OBOZNY wielki.

MARESCHAL *des logis.* Militarium hoſqitiorum deſignator primarius, m. STANOWNICZY Woyſkowy.

PREVOST *des Mareſchaux.* Latrunculator; oris, m. *Vip.* WACHMSTRZ nád wartą mieyſką ſtarſzy nád Pachołkami.

MARESCHAUSSE'E, ſubſt. f. (*La juriſdiction des Prevoſts des Mareſchaux.*) Latrunculorum juriſdictio, onis,fœm. WACHMISTRZOSTWO w mieście nád Pachołkami.

LA MARESCHAUSSE'E, (*Les Archers qui vont à la recherche des voleurs.*) Satellites latrunculatoris, maſc. plur. PACHOLCY warta mieyſka.

MAREST, *Voyez* MARAIS. BAGNO Beioługro.

MARGE, ſubſt f. (*Blanc qu'on laiſſe à chaque coſté d'une page.*) Margo, ginis,m. *&* **quelquefois* f. *Var. Ovid.* BRZEGI zoſtawione ná karcie w piſaniu &c.

MARGER, V act. (*Compaſſer les marges.*) Margines aptare. act. BRZEGI robić ſkładać brzegi w papierze.

MARGINAL, m. MARGINALE, fœm. adject. (*Qui eſt en marge.*) *Des notes marginales, à la marge d'un livre.* Notæ ad marginem libri. PO brzegach znaczki, konkordancye dawane w piſaniu, w druku, &c.

MARGUERITE, ſubſt. f. (*Plante qui produit une petite fleur de pluſieurs couleurs.*) Belis, idis, f. *Plin.* STOKROC ziele.

MARGUILLIER, ſubſt. m. (*Qui a ſoin du revenu d'une paroiſſe, à la place du Curé, auquel il en doit rendre compte, comme eſtant le revenu de ſon Egliſe.*) Ædituus, ui, m. Ædicumus,i,m. *Cic.* proprement *Sacriſtain.* KOSCIELNY Prowizor co Kościoł opatruie y dochodami Kościelnemi záwiaduie Zákryſtyan.

MARI, ſubſt. m. (*Epoux.*) Maritus, i,maſc. *Hor.* Conjux, ugis,m. Vir, *genit.* viri, maſc. *Ter.* MĄŻ Małżonek, **Vne femme appelle ſon mari,* Mi vir, *&* **non pas* Meus meritus,) *Mężu moy.

Vne femme qui n'a eu qu'un mari. Mulier uni nupta (*ou ſous-entend* viro.) *Cic.* Tá co nie miała tylko iednego męża. **Qui en a eu deux.* Mulier uni uſurpata duplex cubile. *Liv.* *Co miała dwoch. **Qui en a eu pluſieurs.* Mulier multarum nuptiarum. *Cic.* *Co miała kilku.

Il ſouhaitte paſſionnément eſtre ſon mari. Cupit ſummè illius nuptias. Cupiens ſummè eſt illius nuptiarum. *Plaut.* Życzy iey ſobie bardzo w małżeńſtwo, pragnie iey być mężem.

MARIABLE, adject maſc. & fœm. (*Qui eſt en âge d'eſtre marié.*) Matrimonio maturnus, a, um. LATA maiąca do męścia ná wydaniu. **Parlant d'une fille, on dit* Nubilis, is, f. Plenis jam nubilis annis. *Virg.* *Pánna ná wydaniu dorośla.

MARIAGE, ſubſt. m. (*Societé conjugale entre le mari & la femme.*) Matrimonium, ii, n. Connubium, ii,n. Maritale conjugium, *genit.* maritalis conjugii, n. *Cicer. Colum. Virg.* Nuptiæ, arum,f.pl. *Ter.* MAŁZENSTWO.

Donner ſa fille en mariage. Committere gnatam ſuam alicui uxorem. *Ter.* Nuptui collocare. *Cæſ.* In matrimonium dare. Collocare nuptum. Collocare in matrimonium. *Cicer.* Locare *ou* collocare alicui filiam ſuam. *Cic.* Filiam ſuam nuptum dare. *Plaut. Ter.* Wydać corkę zá mąż. **Promettre ſa fille en mariage à quelqu'un.* Deſpondere *ou* ſpondere alicui filiam. *Terent. ou* deſponſare. *Terent.* *Obiecać corkę komu w małżeńſtwo.

*Prendre une fille en mariage,l'épouſer.*Conjungere ſecum filiam in matrimonium. *Curt.* Accipere in matrimonium. *Tacit.* Ducere in matrimonium. Ducere uxorem. *Cic.* Wziąć Pánnę iáką w małżeńſtwo poiąć zá żonę. **Je vous demande voſtre fille en mariage.* Filiam tuam uxorem mihi poſco.*Cic.* *Proſzę o corkę twoię. **S'allier par un mariage.* Conjungere domum conjugio.*Cic.* Connubio jungere.*Virg.* * Skoligować ſię ſpowinowacić ſię przez małżeńſtwo.

Il ne faut pas tant conſiderer dans les mariages l'égalité des biens de l'un & de l'autre, que l'union des eſprits & des inclinations. Non id videndum conjugum, ut bonis bona, at ut ingenium ingenio congruat & mores moribus. *Ter.* Nie trzeba do ſtanu Małżeńſkiego ták dalece upatrywać rownośći fortuny iák rowności humorow y ſkłonośći.

Avoir de l'averſion & de l'éloignement pour le mariage. A re uxoriâ abhorrere, *ou* à nuptiis, *ou* à ducendâ uxore. *Cic.* Mieć wſtręt do zámęścia, do ożenienia.

Qui eſt né d'un legitione mariage. Natus juſtâ uxore ac certo patre. *Cic.* Urodzony z pocziwego małżeńſtwa.

ENTRE-METTEUR *de mariage,* m. Nuptiarum conciliator, orts, m. *Ter.* SWAT. Druch. Dziewoſząb, Zerżec.

ENTRE-METTEUSE, f. Nuptiarum conciliatrix, icis, fœm. SWATKA Druchna.

MARIAGE, (*Le bien* ou *la dot qu'une femme apporte à ſon mari.*) Dos, *genit.* dotis, f. *Ter.* Marita pecunia, æ, f. *Plaut.* POSAG wiano. **Elle n'a rien en mariage.* Dote caſſa eſt. *Plant.* Uxor ſine dote. *Ter.* * Niema poſagu.

Qui a apporté un gros mariage. Filia dives dote. *Ovid.* Ktora znaczny poſag wniosła. * *Il eſt venu de luy meſme m'offrir ſa fille pour mon fils avec un gros mariage.* Ultroò me venit gnatam ſuam filio meo ut daret cum dote ſummâ. *Ter.* *Sam mi corkę ſwoię ofiarował z znácznym poſagiem.

MARIAGE, ſe dit auſſi (*des ceremonies qui ſe font dans ces occaſions.*) Sponſalia, orum, neut. plur. *Suet.* SLUB záślubiny záręczyny małżeńſkie weſele.

MARIE', m. MARIE'E, f. *Voyez* MARIER. ZONATY, Mężata Mężatka.

Vn nouveau marié, (*Celuy qui eſt nouvellement marié.*) Novus maritus. Novus nuptus.*Ter.* Pán młody, nowożeniec. **Vne nouvelle mariée.* Nova nupta. *Ter.* Nov marita. *Ovid.* *Panna młoda.

Qui n'eſt point marié. Cælebs muliere. *Plaut.* W ſtanie bez żeńſkim żviący, Bez żeniec.

MARIENBOURG, (*Ville capitale de la Pruſſe Ducale en Pologne.*) Mariæburgum, i, n. MALBORK Miáſto głowne Pruſſ Polſkich.

(C'eſt auſſi une Ville des Pays-Bas, ſur les confins du Luxembourg, Marie Reine de Hongrie la fit baſtir l'an 1542. par l'ordre de l'Empereur Charles V. *Mariæburgum.*) Teraz nazwiſka Miáſto niższych niemiec ná granicach Lucemburgu,ktore wyſtawić kázáła Mária Krolowa Węgierſka,Roku 1542. z roſkazu Károla V.

MARIENDAL, (*Petite ville d'Allemagne dans la Franconie.*) Margenthemum. Mergethum, i, n. Mariædomus, i, f. MARIENDAL miáſteczko Frankonii w Niemczech.

MARIER, V. act. (*Engager quelqu'un dans le mariage.*) Maritare, (o, as, avi, atum.) act. accuſ. *Suet.* Aliquem matrimonio jungere *ou* conjungere, (go, gis, junxi, junctum.) act. *Cic.* OZENIC, álbo zá mąż wydać.

MARIER *une fille.* Filiam in matrimonium collocare. Filiam nuptui collocare. *Cic. Ter. Voyez Donner en* MARIAGE. WYDAC Pánnę zá mąż. **Il a marié ſa fille à un riche parti,* Deſpondit filiam in divitias maximas, *ou* dedit in divitias. *Plaut.* *Wydać bogato corkę. **Cette fille a eſté mariée ſans dot.* Ivit in matrimonium ſine dote. *Plaut.* *Poszła zá mąż bez poſagu. **J'ay une grande fille, que je ne puis marier, n'ayant rien à luy donner.* Virginem habeo grandem,

dotę caſſam, illocabilem. *Plaut.* *Mám corkę doroſłą á niemám o czym ią wydać. * *Vne mauvaiſe réputation empeſche ſouvent une fille d'eſtre mariée.* Mala fama facit repudioſas nuptias. *Plaut.* *Zła ſława częſtokroć przeſzkadza Pánnie zá mąż. **Se marier, (parlant d'une fille).* Nubere, (bo, bis, nupſi, nuptum.) neut. alicui *ou* cum aliquo. *Ter.* Ire in matrimonium. *Plaut.* *Jść zá mąż. **Vne fille ſe marie aujourd'huy avec toute ſorte de réputation, pourveu qu'elle ait de l'argent; car alors, il n'y a point de vice auquel on ne s'apprivoiſe.* Cujuſvis modi hodie cum famâ facilè nubitur, dum dos ſit, nullum vitium vitio vertitur. *Plaut.* *Temi czaſy Pánny zá mąż idą záwſze z dobrą ſławą u ludzi, bo byle tylko były pieniądze, ná nic nieuważaią, ludzie.

SE MARIER, (*parlant d'un garçon qui épouſe une fille.*) Uxorem ducere, (duco, is, xi, ctum.) Ducere in matrimoniū. Sibi adjungere uxorem. *Cic.* Conjungere ſibi fœminam matrimonio. *Liv.* ZENIC ſię,ożenić ſię **Il luy a pris envie de ſe marier.* Animum ad uxorem appulit.*Ter.* * Záchciało mu ſię żenić,

Fille qui n'eſt point mariée. Innupta puella, æ, f. Pánna niemężatka. * *Qui eſt en âge d'eſtre mariée.* Filia nubilis. viro. *Virg.* Tempeſtiva viro. *Hor.* *Pánna ná wydaniu doroſła. *(*Le contraire eſt* Cruda viro *ou* marito. *Hor. Qui n'eſt point encore en âge.*) *Niedoroſła Panna dziewczę ktora ſię ieſzcze nie godzi zá mąż.

MARIER ſe dit figurément pour *Allier, joindre enſemble.* Maritare, (o, as, avi, atum.) Jungere. Conjungere. Copulare. Sociare. *Virg. Cic.* ZENIC łączyć z ſobą. **Il a marié la prudence avec l'éloquence.* Prudentiam cum eloquentiâ junxit *ou* ſociavit *ou* copulavit. *Złączył uwagę z wymową. **On ne peut marier le vice avec la vertu.* Vitium cum virtute ſociari nullo modo poteſt Nulla ſocietas eſſe poteſt virtutis cum vitio. *Cic.* *Niepodobna łączyć wyſtępku z cnotą.

MARIN, m. MARINE, f. adject. (*Qui vient de la mer, qui appartient à la mer.*) Marinus, a, um. *Cic.* MORSKI od morza z morza pochodzący, do morza należący.

CARTE *marine* ou *Hydrographique,qui ſert pour tracer les mer* Tabula marina,in quâ delineantur maria MAPPA o Morzach.Opiſanie Morza y wod ná karcie ná okrętowey woynie.

LES DIEUX MARINS. Dii maris Dii æquorei, m. plur. *Ovid.* BOGOWIE Morſcy, Bałwany.

ON DIT qu'*Vn homme à le pied marin,* (*quand il eſt accouſtumé à l'air de la mer.* Nauticus homo, *genit.* nautici hominis m. *Cæſ* Non inſolens maris. Homo innutritus mari. *Plin. Jun.* ZWYCZAYNY przywykły do morza.

LA MARINE, ſubſt. f. (*L'art de naviger, & la ſcience de toue ce qui concerne la navigation.*) Nauticarum rerum ſcientia, æ, f. *Cic.* OKRĘTOWA zeglarſka nauka lub woienna ná morzu.

Il entend bien la marine. Rei navalis *ou* rerum nauticarū peritiſſimus eſt. Zná ſię ná zeglarſtwie.

MARINADE, ſubſt. fœm. (*Ragouſt de poulets* ou *de veau qu'on laiſſe tremper dans une ſauſſe de vinaigre, ſel & poivre* &c.) Pulli *ou* vituli condimento *ou* embammate macerati. MARYNOWANIE marynata Potrawy rożne w occie z ſolą y pieprzem mácerowane.

MARINER, V. act. (*Aſſaiſonner de la viande & du poiſſon, avec vinaigre, ſel, poivre, & leur donner un gout de mer* &c.) Macerare carnes *ou* piſces embammate. MARYNOWAC záprawiać Octem ſolą pieprzem &c. ná chowanie. **Eſtre mariné.* Marinorum piſcium ſaporem accipere, *ou* ſapore imbui. * Być umarynowanym,

MARINIER, ſubſt. m. (*Matelot.*) Nauta, æ, maſc. *Cic.* Navita, æ, m. *Hor. Ter.* Nauclerus, i, maſc. *Plaut.* Zeglarz ſlis morſki maydek.

MARJOLAINE, ſubſt. fem. (*Herbe odoriférante.*) Amararcus, i, m. *ou* Amaracum, i, n. *Plin.* Sampſuchum, i, n. *Colum.* MAIERAN.

DE MARJOLAINE, Amaracinus. Sampſuchinus, á,um. *Plin.* MAJERANOWY. * *Huile de marjolaine.* Oleum amaracinum *ou* ſampſuchinum. *Plin.* * Majeranowy oleiek.

MARJOLAINE *baſtarde,* ou *Origant.* Origanum, i, n. LEBIODKA.

MARIONETTE, ſubſt. f. (*Eſpece de petite ſtatuë qu'on fait mouvoir, marcher & changer meſme de poſture par le moyen de quelques reſorts.*) Sigillum automatum, i, n. Oſcillū, i, neut. *Macrob.* Nervis alienis lignum mobile, *genit.* ligni mobilis, n. *Hor.* OSOBKI ná ſprężynach maryonetki zowią.

Vous qui me commandez, vous obéiſſez auſſi à d'autres, & vous eſtes juſtement comme ces marionettes qui remuent par des reſſorts eſtrangers. Tu qui mihi imperitas, aliis ſervis atque duceris, ut alienis nervis mobile lignum. *Hor.* Wy co roſkazuiecie, podlegli ieſteście inſzych roſkazom właśnie iák owe Oſobki, co ſię ná ſprężynach obracaią y ruchaią,

MARISQUE, ſubſt. f. (*Sorte de groſſes figues qui n'ont point de goût.*) Mariſca, æ, f. FIGA nieſmaczna.

MARITIME, adject. m. & f. (*Qui concerne la mer.*) Maritimus,a,um *Cæſ.* POMORSKI, morſki po nad morſki. **Vn triomphe maritime, pour avoir remporté quelque mer.* Triumphus maritimus. *Flor.* *Zwycięſtwo ná morzu odebrane.

MARLE, (*Ville de Picardie.*) Marla,æ, f. MARL. Miáſto Pikardyiſkie.

MARLY, (*Bourg & Chaſteau Royal.*) Marliacum, i, neut. MARLI miáſteczko y Páłać Krolewſki we Francyi.

MARMAILLE, ſubſt. f. (*Troupe de petits enfans.*) Turba puerilis, *genit.* turbæ puerilis, fœm. GAWIEDZ dzieci kupa.

(Mot bas.) Słowo proſte.

MARMELADE, ſubſt fœm. (*Pâte confite à demi liquide.*) Fructuum conditorum pulpa, æ, fœm. SMAZONE owoce mokre czyli galarety cukrowe.

MARMITE, ſubſt. fœm. (*Pot de fer* ou *de fonte* ou *d'autre métal*) Cacabus *ou* Caccabus, bi, m. *Var.* Chutra *ou* Chytra, æ, fœm *Cat.* Olla, æ, f. *Plaut.* KOCIEŁ żelazny, odlewany, lub inszego kruſzcu, w Polſkim kocieł ieſt z żelaza, á miedziak z miedzi.

ON DIT figurément, *La marmite eſt bonne chez luy, On y fait bonne chere.* Bene cœnatur apud illum. *Hor.* DOBRĄ kuchnią trzyma, ſtoł piękny miewa, dobrze żyie. **Quand la marmite eſt renverſée, & que nos affaires vont mal, les amis nous quittent.* Cùm olla malè fervet, & ubi ſemel inclinata res eſt, amici de medio. *Petr.* (*on fous-entend* abeunt.) *Kiedy ſię ſzczęściu noga powinie przyiaciele od nás ſtronią, przyiaciele ſtołowi odſtępuią nás kiedy kuchnia oſtygnie.

ON DIT proverbialement, *Il fait bouillir la marmite de cette famille, Il fournit la dépenſe & l'entretien de cette famille.* Huic familiæ alimenta ſuppeditat. Hanc ſuſtentat familiam *Ter.* O SWOIM koſzcie trzyma ten dom cały.

MARMITON, ſubſt. m. (*Souillon de cuiſine.*) Vilis culinæ miniſter, *genit.* vilis miniſtri, m. Culinarius miniſter, m. KUCHTA ſmoluch kuchenny kopciuch.

MARMOT, ſubſt m. (*Eſpece de gros ſinge à longue queuë.*) Cercopithecus, i, m. *Plin.* KOCZKODAN Małpa wielka z ogonem długiem.

MARMOT, (*Figure laide & malfaite.* Sphinx, *genit.* ſphingis, f Pithecus *ou* Pithecium, i, n. *Plaut.* POTWORA, Mátołka koczkodan co do urody.

ON DIT en proverbe, *Croquer le marmot,* (*Tracer quelque laide figure en attendant quelqu'un,* ou *Attendre avec impatience.*) Ægrè expectare. CZEKAC z uprzykrzeniem niecierpliwie ná kogo krzywiąc ſię.

MARMOT ſe dit par mépris (*des petits enfans qui ſont toûjours morveux & mal-propres*) Puſio, onis, maſc. SMARKACZ przez pogardę ſię mowi o dzieciach małych zwłaſzcza nieochędożnych nieochludnych, mormul toż ſamo znaczy.

MARMOTE, ſubſt. f. (*Petit animal fort farouche, commun dans les montagnes de Savoye & de Dauphiné, qui dort toûjours.*) Mus montanus, *genit.* muris montani, m. BOBAK Włoſki ktory wſzyſtko ſpi

MARMOTER, V. act. (*Parler entre ſes dents.*) Mutire, (io, is, ivi, itum.) Muſſare, (o, as, avi, atum.) Muſſitare, (o, as, avi, atum.) neut. acc. *Phæd. Plaut.* MAMRZEC pod noſem ſobie.

MARMOUSET, ſubſt. maſc. (*Figure groteſque qu'on voit aux fontaines qui jettent de l'eau.*) Maſti, orum, m. pl. *Vitr.* Tubuli mammati in balneis. Marſvæ, arum, m. pl. Perſonæ *ou* ſigilla è quorum roſtris aqua ſalire ſolet. *Petr.* OSOBKI potworne zwłaſzcza u fontan ktore z gęby wodę puſzczaią

MARMOUTIER, *Abbaye en Touraine.*) Majus Monaſterium, *genit.* Majoris Mrnaſterii, n. OPACTWO w Turenie.

LA MARNE, (*Riviere de France, qui prend ſa ſource au deſſus ſur les frontieres de Lorraine, & qui ſe joint à la Seine à Charemon.*) Matrona, æ, maſc. & f. *Cæſ.* MARNA rzeka Francuſka wypadaiąca od granice Lotaryngii, y w padaiąca w Sennę pod Szarantonem.

MARNE, ſubſt. f. (*Terre graſſe dont on engraiſſe les terres.*) Marga, æ, f. *Plin.* Creta foſſitia, æ, f. *Var.* MARGIEL: czyli ſzlam, nawoz ná pole ziemia czaſna.

MARNER *une terre,* V. act. (*Y répandre de la marne deſſus.*) Margam inſpergere *ou* injicere. Margâ agrum pinguefacere. NAWOZIC ziemię ſzlamem ſprawiać rolą.

MAROC, (*Grand Royaume d'Afrique en Barbarie.*) Marocanum, i, neut. MAROK Kroleſtwo wielkie Afryki w Barbaryi.

MAROC, (*Ville de meſme nom, & la capitale du Royaume.*) Marocum, i, n. Marochium, ii, n. MAROK Miaſto ſtołeczne tegoż Kroleſtwa.

QUI *eſt de Maroc, ou* MAROQUIN. Marochius, a, um. Z MAROKU rodem.

MAROTTE, ſubſt. f. (*Image ridicule que portoit autrefois en main celuy qui faiſoit le fou.*) Ridiculum ſigillum, quod morio præferebat, n. OBRAZEK cudaczek, iákie ſzaleni albo błazniuący w ręku dla pośmiewiſka noſiwaią.

MAROTTE ſe dit auſſi (*d'une paſſion violente, qui cauſe quelque déréglement* ou *quelque eſpece de folie à l'eſprit.*) comme *Chacun a ſa marotte.* Quiſque ſtultitiæ vitio laborat. KAZDY ma ſwoie ále; ſwoie ſzaleńſtwa nikt nie ieſt bez ále.

Porter la marotte, (*Faire rire les autres à ſes dépens.*) Aliis eſſe ludibrio. *Cic.* Podać ſię ná śmiech y drwiny u ludzi.

Porter la marotte ſe dit auſſi (*de ceux qui n'ont que le nom & l'apparence de quelque dignité, tandis qu'un autre en a toute la puiſſance.*) Vacuum & inane nomen gerere. Nomen decuſque ſine re gerere. Być malowanym; mieć tytuł urzędu iákiego ále powaga y rząd przy kim inszym.

Faire porter la marotte à quelqu'un, Se ſervir de ſon nom, & luy faire prendre toute la peine pendant qu'on en tire tout l'avantage.) Alicujus nomine & operâ ad ſuam utilitatem, ad ſuum quæſtum, abuti. *Cicer.* Kim inſzym ſobie orać á ná ſwoią ſtronę brać pożytek.

Faire porter la marotte à quelqu'un, (*Se moquer de luy.*) Aliquem ludos facere. *Plaut.* Aliquem ludere *ou* ludificari. *Ter.* Szydzić drwić z kogo.

MAROUFLE, ſubſt. m. Homo vaſtus & agreſtis. GRĄDAL grądaliſko drąg chłopiſko proſte brzydkie

(Terme injurieux & bas qu'on donne aux gens gros de corps & d'eſprit,) Słowo potworliwe łaiąc.

MARQUE, ſubſt. f. (*Signe, indice, caractere.*) Signum. Indicium, ii, n Nota, æ, fœm. Inſigne, ginis, n. *Cic.* ZNAK. **On trouva ſur ſon corps après ſa mort toutes les marques que les poiſon laiſſe ordinairement.* Omnia quæ ſolent eſſe indicia & veſtiga veneni, in illius mortui corpore fuerunt. *Cic.* *Znaleziono po śmierci ná ciele iego wſzyſtkie znaki trucizny. **Il a receu de luy les marques de la Royauté.* Ab eo regni inſigne accepit *Odebrał od niego ozdoby Krolewſkiey godności.

MARQUE, (*Signe, témoignage*) Inditium. Signum. Argumentum Teſtimonium, ii, neut. Nota, æ, fœm. *Cic.* ZDAK dowod oświadczenie. **Je n'ay que trop de marques de voſtre bonté.* Benignitatem tuam mihi experto prædicas. Dicis id apud eum, qui periculum fecit tuæ benignitatis. *Plaut.* *Nád to mam dowodow dobroci twoiey. **C'a eſté une marque d'un grand courage de n'avoir pas voulu aller ſupplier le victorieux; mais c'en eſt une d'orgueil de mépriſer ſa bonté.* Fuit magni animi, non eſſe ſupplicem victori; ſuperbi eſt, aſpernari ejus liberalitatem. *Cic.* *Znák odwagi y męſtwa nie uniżyć karku zwycięſcy: ále gardzić dobrocią iego y łaſkawością znak to hardości. **La fortune luy a donné de grandes marques de ſon inconſtance.* Levitatis ſuæ fortuna ipſi dedit multa argumenta. *Dało mu ſzczęście wielkie znaki nieſtateczności ſwoiey. **Il a toûjours donné des marques du mépris qu'il faiſoit des folies du peuple.* Documenta ſemper dedit maxima quàm contemneret populares inſanias. *Cic.* *Záwſze oświadczał ſo iáko gardził y lekce ważył poſpolitego gniewu ſzaleńſtwa.

MARQUE *de l'hoſpitalité,* (*Certain ſigne ou médaille que les Romains & les Grecs s'entredonnoient, pour avoir droit de loger les uns chez les autres en voyageant.*) Teſſera hoſpitalitatis, æ, f. Hoſpitalis teſſera, f. *Plaut.* ZADATEK gościnny między podrożnemi zwłaſzcza Rzymianami, y Grekami. **Marque, mereau pour avoir du bled.* Frumentaria teſſera. *Znák lub karta ná zboże. **Pour avoir de l'argent.* Nummaria teſſera. *Suet.* *Ná pieniądze.

MARQUE, (*Caractere des ouvriers avec lequel ils marquent leur beſogne.*) Character, eris, m. *Colum.* Nota, æ, fœm. *Col.* ZNAK cecha ſtępel ná robotach rożnych rzemieślnikow.

MARQUE, (*qu'on imprime ſur quelqu'un.*) Nota, æ, fœm. Stigma, atis, n. *Suet.* Inſcriptio, onis, f. *Sen.* ZNAK Piątno cecha ſromotna wypalona ná kim.

LES MARQUE *noires des coups qu'on a receu ſur ſon corps* Inſignita, orum, n. pl. *Plin.* CIĘGI ſince od pobicia. **Des coups de fouët.* Vibices, cum, f. pl. *Plaut.* *Dęga, pręga, cięga od zlęczenia.

MARQUE, *Vn homme de marque, de conſidération.* Vir multi nominis ac ſplendoris. *Cicer.* Vir clarus & illuſtris. ZNACZNY znakomity człowiek.

MARQUER, V. act. (*Faire une marque.*) Notare. Denotare. Signare. Deſignare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Ad aliquid notam apponere, (pono, is, poſui, poſitum. act. ZNACZYC náznaczyć.

Marquer de la vaiſſelle avec un coin. Vaſis notam typo imprimere. Stęplować, ſtęplem náznaczać zwłaſzcza náczynia. **Marquer un meſchant vers.* Notam ad malum verſum apponere. *Cic.* *Náznaczyć wiersz ladaiaki. **Marquer d'un fer chaud.* Inurere aliquem. *Nácechować, nápiątnować żelazem wypalić znak. **Marquer avec un anneau.* Imprimere ſigilla annulo. *Cic.* *Pieczętować ſygnetem. **Il marqua ſur noſtre front de grandes letters.* Implevit frontes utriusque ingentibus literis. *Petr.* *Wielkie ná czele litery nám powypalał.

MARQUER *quelqu'un d'une note d'infamie.* Deſignare aliquem notâ ignominiæ. *Liv.* NIESŁAWĄ kogo nacznaczyć oſławić wytrąbić nápiątnować.

MARQUER, *Faire voir.*) Notare. Indicare, (o, as, avi, atum.) Oſtendere, (do, is, di, ſum.) act. acc. *Cic.* OZNACZYC oświadczyć pokazać wydać wytknąć. **Mon deſſein n'eſt pas de marquer perſonne en particulier, mais ſeulement de faire voir un tableau des mœurs & de la vie des hommes.* Neque enim notare ſingulos mens eſt mihi, verùm ipſam vitam & mores oſtendere. *Phæd.* *Nie myślę nikogo wytykać w ſzczególności, ále tylko w ogulności ludzkie wady pokazać. **Je vous ay marqué ma volonté par mes lettres.* Tibi meam litteris voluntatem ſignificavi, notam feci. *Cic.* *Oświadczyłem ci wolą moią liſtownie. **Il marque des yeux, ceux de cette compagnie, qu'il veut aſſaſſiner.* Notat & deſignat oculis ad cædem unumquemque noſtrûm. *Cic.* *Oczami ſobie każdego náznacza z nás ná ſtracenie.

MARQUER, V. act. *Diverſifier de pluſieurs couleurs* ou *marques différentes.*) Variare, (o, as, avi, atum.) Diſtinguere, (guo, guis, xi, ctum.) Variis maculis diſtinguere *ou* diſcriminare. act. acc. *Cicer.* PSTRZYC, wyſzywać wyrabiać co w wzory rozmaicie.

MARQUETER ſe dit auſſi (*des ouvrages de l'art, qui ſe font de pieces de rapport.*) Opus aliquod vermiculari, (o, aris, atus ſum.) *Plin.* Vermiculato emblemate aliquid diſtinguere. SADZIC rozmaicie wyſadzać.

MARQUETERIE, ſubſt. fœm. (*Ouvrage fait de pluſieurs pieces de rapport.*) Vermiculatum *ou* Teſſellatum opus. SADZONA robota. **Pavé fait de marqueterie.* Pavimentum teſſelatum. *Suet.* Pavimentum ſectile & teſſellis ſtructum. *Vitr.* *Poſadzka ſadzona wyſadzana podłoga.

Travailler de marqueterie. Vermiculatum opus facere. Sextilibus teſſellis aliquid diſtinguere. Sadzoną robotę robić.

Ouvrier qui travaille de marqueterie. Vermiculati operis artifex, m. Ten co ſadzoną robotę robi rzemieślnik.

MARQUEUR, ſubſt. maſc. (*Qui marque quelque choſe.*) Adnotator, oris, m. *Suet.* TEN co znaczy co Piſarz.

MARQUEUR *des logis,* V. FOURRIER. STANOWICZY co goſpody náznacza roſpiſuie.

MARQUIS, ſubſt. m. (*Titre qu'on donne à celuy qui poſſede une terre conſidérable, qui a pluſieurs villages qui en relevent.*) Marchio, onis. m. MARGRABIA Pán Margrabſtwo maiący.

MARQUISE, ſubſt. f. (*La femme d'un Marquis.* Marchioniſſa, æ, f. MARGRABINA.

MARQUISAT, ſubſt. m. Marchionatus, ûs, m. MARGRABSTWO.

MARRE, ſubſt. f. (*Eau de pluye ramaſſée & croupiſſante.*) Imber collectus, *genit.* imbris collecti, maſc. *Hor.* KAŁUZA doł wody defzczowey ſtek. **Boire de l'eau de marre.* Collectos imbres bibere. *Hor.* Marra, æ, fœm. *Colum.* *Pić ze ſteku ſtek pić.

MARREINE, ſubſt. f. (*Celle qui tient un enfant ſur les fonts de bapteſme.*) Matrina, æ, f. Quaſi altera mater. MATKA Chrzeſtna.

MARRI, maſc. MARRIE, fœm. (*Faſché, qui à du regret d'un choſe.*) Dolens, entis, omn. gen. Graviter *ou* iniquo animo ferens, entis, omn. gen. *Cic.* ZAŁOSNY, ZAŁOSNA, ná co, o co.

Eſtre marry. Dolere, (doleo, es, dolui, dolitum.) n. aliquid *ou* de aliquâ re. Iniquo animo ferre, (ferro, fers, tuli, latum.) act. acc. *Cic.* Záłoſnym być zmartwionym umartwiony czym. **Eſtre marry des malheurs d'autruy, en eſtre touché.* Indolere *ou* Indoleſcere malis alicujus *Ovid.* *Być umartwiony cudzym nieſzczęściem. **Qui eſt marry en ſon cœur* Saucius animo. *Cic.* *Záłoſny ná ſercu żal maiący. **Je ſuis marry de la louange qu'on luy donne.* Laude illius doleo. *Cic.* *Záłoſnym ieſt, ledwie żyię ná te pochwały ktore mu daią

MARRON, ſubſt. m. (*Groſſe chaſtaigne.*) Balanus, i, m. Balanitis, is, f. *Plin.* KASZTANY wielkie.

MARRONNIER, ſubſt. m. (*Arbre qui porte des marrons.*) Arbor balanitis, f. KASZTAN drzewo.

MARROQUIN, ſubſt. maſc. (*Cuir de bouc* ou *de chevre, paſſé en galle, qu'on met de diverſes couleurs.*) Hircinum *ou* caprinum corium concinnatũ, i, m. CAPA ſkora kozłowa groſzkowato ná capę robiona.

MARRUBE, ſubſt. f. (*Plante médecinale, qui croiſt ſur les murailles.*) Marrubium, ii, n. *Plin.* SZANTA biáła, ziele po rumach y ſtarych á puſtych murach roſnące.

MARS, (*Divinité des Anciens Payens, qu'ils faiſoient préſider à la guerre.*) Mars, *gen.* Martis, m, *Cic.* MARS Bożek woyny u Pogan. * Il ſe prend pour *Vn homme de guerre, Vn brave* Bellicoſus, m. Alter Mars, *genit.* alterius martis, m. *Wielki żołnierz kawaler.

MARS, (*La cinquiéme des Planettes, qui eſt entre le Soleil & Jupiter.*) Martis ſtella, æ, f. Jovi proxima ſtella, æ, f. MARS piąty z Planet między ſłońcem y Jowiſzem.

MARS ſignifie auſſi, *Le troiſiéme mois de l'année, ſuivant noſtre maniere de compter.* Martius, ii, m. Menſis Martius. MARZEC miesiąc trzeci w Roku po náſzemu.

(Le mois de Mars eſtoit autrefois le premier, chez les Romains, & l'on en uſe encore ainſi en quelques Supputations Eccleſiaſtiques. Ce n'eſt que depuis l'Edit de Charles IX. de l'an 1564, qu'on a commencé en France à compter l'année par le mois de Janvier, commençant auparavant par le mois de Mars. Les Aſtrologues le mettent auſſi le premier, à cauſe que c'eſt alors que le ſoleil entre dans le Signe *Aries* ou du *Bélier*, par lequel ils commencent à compter les Signes du Zodiaque.) Ten miesiąc Marzec był pierwſzy w Roku u Rzymian co y wniektorych kościelnych liczbach znáyduię ſię. A dopiero od Roku 1564. zá edyktem Károla IX. we Francyi Rok od Stycznia rachować poczęto; ktory záwſze przed tym od marca záczynano: u Gwiazdopiſow ten także ieſt miesiąc pierwſzy w Roku dlá tego że ná tenczas ſłońce w chodzi w znák Bárana od ktorego záczynaią ráchować znáki nieſkie.

MARS, ou *les Mars,* ſignifient *Les menus grains qui ſe ſement en Mars, comme les avoines, les orges, &c.* Martia ſementis, *genit.* Martiæ ſementis, f. *Plin.* JARE ziarno iáry ſiew owſy, ięczmiony &c.

LE CHAMP DE MARS, *à Rome,* (*eſtoit une grande Place entre la Ville & le Tibre, où le Peuple s'aſſembloit pour l'élection de ſes Magiſtrats.*) Campus Martius, i, m. POLE, álbo Plac marſowy w Rzymie było mieyſce w polu między miaſtem y Rzymem kędy ſeymy ſwoie miewał lud Rzymſki dlá obrania ná urzędy náywyżſze oſob ſpoſobnych.

MARSAL, (*Ville de Lorraine, à cinq lieues de Nancy.*) Marſalium, ii, n. MARSAL Miáſto Lotaringii pięć mil od Nanſy.

MARSEILLE, (*Ville de France, & fameux Port de mer ſur la Méditerranée.*) Maſſilia, æ, f. *Cic.* MARSEL Miáſto y ſławny Port morſki we Francyi morza ſrzodziemnego.

DE MARSEILLE. Maſſilienſis & hoc ſe. *Cic.* Z MARSELL

MARSES, (*Anciens Peuples d'Italie dans le pays des Samnites, où eſt aujourd'huy l'Abruzze ulterieure* ou *le Royaume de Naples.*) Marſi, orum, m. pl. MARSOWIE dawny lud we włoſzech w kraiu ſamnitow kędy dziś kray Abruzzo z tamtę ſtronę leżące. álbo kroleſtwo neapolſkie.

MARSILLAC, (*Principauté du Haut-Poitou.*) Marſillacum, i, neut. MARSILAK Xięſtwo wyżſzey Piktawii.

MARSOUIN, ſubſt. m. (*Grand poiſſon de mer.*) Turſio, onis, m. *Plin.* SWINIA morſka ryba.

MARTAGON, ſubſt. maſc. (*Fleur qui n'a point de nom en Latin, le Pere Rapin dans ſon Poëme* de cultu hortorum, *la nomme* Cymbalum, *on pourra ajouter* vulgò Martago.)

MASLESKA złotogłow kwiat, *Cymbalum* łacińskie znáczy Rozłog, álbo Rząſa nie maśleſkę.

MARTEGUES, *ou* MARTIGUES, (*Ville de Provence avec titre de Principauté, ſituée ſur la mer.*) Maritima colonia, æ, f MARTĘGI álbo Mártygi Miáſto Prowencyi we Francyi y Xięſtwo, nád morzem.

MARTE, ſubſt. f. (*Animal dont la fourrure eſt précieuſe.*) Martes, tis, f. *Mart. Voyez* MARTRE. Mármurki Futro przednie drogie.

MARTEAU, (*on prononce* martau.) ſubſt. m. (*Inſtrument qui ſert à battre.*) Maleus, ei, m. *Var.* Martulus *ou* Marculus, i, m. *Plin.* MŁOT.

MARTEAU *d'une porte.* Cantharus, i, m. *Plaut.* Manus extera, *genit.* manûs exteræ, f. *Lucr.* Manulus ferreus, i, m. MŁOTEK ná drzwiach do kołatania.

MARTEAU ſe dit proverbialement, *Il eſt entre le martean & l'enclume*, pour dire qu'*Il eſt entre deux puiſſances qui le tyrannisent.* Inter ſacrum & ſaxum. *Stat. Plaut.* Inter malleum & incudem. MŁOT (*przyſłowiem*) zoſtaie pod młotem, álbo między młotem y kowadłem, z obu ſtron ná niego ciężko

ON DIT auſſi (*d'un homme ferme & conſtant qui réſiſte aux perſecutions.*) *C'eſt un diamant ſous le marteau.* Quaſi dura ſilex aut ſtat Marpeſia cautes. *Virg.* Fluctus malorum hunc impavidum feriunt. STAŁY męſtwa wielkiego y ſerca nienádwątlonego iák dyament pod młotem nieſkruſzony.

MARTEL, ſubſt. maſc. vieux mot qui ſignifioit autrefois *Vn marteau*, & qui ſe dit encore dans cette expreſſions figurée, *Il a martel en teſte*, pour dire *Il a quelque choſe qui l'inquiete & luy fait de la peine.* Aliquid eum pungit *ou* ſtimulat angit. Aliquid illum malè hábet. *Cic.* Id urit illius cerebrum. *Plaut.* COS ma w głowie coś mu weſzło w głowę.

Donner martel en teſte à quelqu'un. Percellere aliquem. Percutere alicujus animum. *Ter.* Aliquem percutere. *Cier.* Dał mu do myślenia.

MARTELER, V. act. (*Battre à coups de marteau.*) Malleis percutere *ou* tundere, (cutio, is, cuſſi, cuſſum: tundo, is, tutudi, tunſum.) act. acc. *Plin.* KUC bić młotami.

MARTELER ſe dit auſſi figurément (*de ce qui fait de la peine.*) Percellere. *Voyez Donner* MARTEL *en teſte.* PRZERAZAC wpaść w głowę nabić głowę.

MARTIAL, m. MARTIALE, f. (*Belliqueux.*) Bellicoſus, a, um. *Cic.* WOIENNY Woyſkowy.

MARTINET, ſubſt. maſc. (*Eſpece de grande hirondelle, qui a la gorge & le ventre blanc, & le dos noir.*) Cypſelus, i, maſc. & fœm. Apus, *genit.* apodis, maſc. & fœm. *Plin.* JERZYK Ptak.

MARTINET veut dire auſſi *Vn petit chand lier plat, a un manche.* Capulare candelabrum, *gen.* capularis candelabri, n. LICHTARZYK płaſki z rączką.

MARTRE, ſubſt. f. (*Animal en forme de groſſe belette* ou *fouine.*) Ictis, idis, f. *Plin.* Muſtela, æ, f. *Plin.* Martes, tis, f. *Mart.* KUNA álbo Wydra.

Les MARTRES ZIBELLINES *ſont nommées autrement Souris de Moſcovie, on let appelle* HERMINES. Muſtela *mieux que* Muſtella, æ, f. SOBOLE, *Hermines* po francuſku co inſzego znaczy nie ſobole ále gronoſtaie.

MARTYR, ſubſt. maſc. MARTYRE, ſubſt. fœm. (*Celuy qui ſouffre la mort pour la loy de J.C.*) Martyr, *genit* martyris, com. gen. (*mot conſacre.*) MĘCZENNIK zá Wiarę Chryſtuſową.

LE MARTYRE, ſubſt. maſc. (*Le ſupplice & la mort meſme que ſouffrent les martirs.*) Martyrium, ii, neut. MĘCZENSTWO.

MARTYRE, (*Tourment.*) Cruciatus, ûs, m. Cruces, um. f. pl. Cruciamentum, ti, n. MĘKA dręczenie.

MARTYRIZER, V. act. (*Faire ſouffrir* ou *endurer le martyre.*) Morte *ou* cruciatu *ou* cruce afficere aliquem. *Cic.* MĘCZYC, umęczyć, zamęczyć dręczyć.

MARTYRIZER, (*Faire ſouffrir, Faire de la peine à une perſonne.*) Cruciare, (o, as, avi, atum.) Torquere, (queo, ques, torſi, tortum.) act. acc. MĘCZYC trapić dręczyć wielką przykrość uczynić. *Il eſt martyriſé de la goute.* Articulorũ doloribus torquetur *ou* uritur *ou* contunditur. Podagra go dręczy męczy łamie morduie łamanie w ſtawach.

MARTYROLOGE, ſubſt. maſc. (*La liſte* ou *la carte où l'on tranſcrit le nom de ceux qui ont ſouffert le martyre.*) Album martyrum, *genit.* albi, n. REJEST Imion Męczenników kiedy y kędy y ktorego dnia y zá czyiego Pánowania y iáką męką zá wiarę umęczeni; księga Kościelna.

MASCARADE, ſubſt. f. (*Troupe de perſonnes maſquées.*) Perſonati homines. Perſonata turba, æ, f. BANDA kompania ludzi w maſzki poſtroionych maſzkary.

Demoerite traittoit le genre humain de maſcarade. Perſonatum genus humanum putabat Democritus. Demokryt miał wſzyſtkich ludzi zá iedne maſzki.

MASCHE, (*on prononce* MâCHE.) ſubſt. fœm. (*Eſpece de plante.*) Valerianella, æ, f. KOZŁKI ziele.

MASCHEFER, (*prononcez* MâCHEFER.) ſubſt. maſc. (*La partie ſouffreuſe du fer, qui ſe melle avec la partie ſouffreuſe du charbon de terre.*) Ferri ſcoria, æ, f. *Plin.* ŻUŻEL od żelaza odchodzący.

MASCHELIERE, (*prononcez* MâCHELIERE.) adject. f. *Les dents maſchelieres*, (*les groſſes dents de la bouche.*) Dentes genuini, *genit* dentium genuinorum, m. pl. Dentes molares, *genit* dentium molarium, m. pl. *Cic.* Dens maxillaris, m. *Plin.* TRZONOWE zęby.

MASCHER, (*prononcez* MâCHER.) V. act. (*Mordre & remordre pluſieurs fois une meſme viande.*) Cibos mandere, (do, dis, di, ſum) *ou* conficere, (io, is, feci, fectum.) *Liv.* Commanducare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* Extenuare cibum dentibus. act. ŻUC między zębami trzymaiąc.

Donner à un enfant les viandes toutes maſchées. Cibos manſos in os pueri inſerere *ou* injicere. *Cic.* Pożute iedzenie dawać dziecięciu ieść.

ON DIT populairement, *Il aime à maſcher, il aime à faire bonne chere.* Opiparis cœnis delectatur. RAD zie dobrze.

MASCHER ſe dit figurément, pour *Ruminer long-temps une choſe avant que de la faire.* Volvere aliquid ſecum *ou* apud ſe. Secum animo *ou* in animo aliquid volutare. *Liv.* Volvere aliquid cum animo. *Saluſt.* Remandere aliquid. *Quint.* UWAZAC rozważać.

ON DIT figurément qu'*Vn homme maſche ou ronge ſon frein*, pour dire qu'*Il endure impatiemment une choſe.* Mandit frenum. Impotenter fert aliquod malum. NIECIERPLIWY niecierpliwie znoſi co. **Quelque mauvais traitement qu'il vous ait fait, il falloit le maſcher ou le ſouffrir ſans dire mot.* Ut ut erit, manſum tamen oportuit. *Ter.* *Trzeba było to zgryść nic nie mowiąc. **Il faut luy donner les choſes toutes maſchées, toutes faites.* Facta & tranſacta omnia illi ſunt reddenda. *Trzeba mu dać rzecz gotową ze wſzyſtkim; Daże mu, pokray że mu, pozuy że mu, y włoż mu do gąbki.

MASCHEMENT, (*prononcez* MâCHEMENT.) ſubſt. maſc. (*L'action de malcher.*) Commanducatus, ûs, maſc. *Plin.* ŻUCIE żwanie.

Vn grand MASCHEUR, ſubſt. m; ſc. (*Qui mange & qui diſne bien.*) Mando. Manduco, onis, maſc. *Var. Plaut.* Wyiadacz żarłok.

MASCHOIRE, (*prononcez* MâCHOIRE.) ſubſt. f. Mala. Maxilla, æ, f. *Plin.* Mandibula, æ, fœm. *Macrob.* SZCZĘKA. **Caſſer la maſchoire.* Malas alicujus edentare. Os occillare. *Plaut.* *Potłuc ſzczęki obić gębę zęby wybić.

ON DIT figurément pour *Exprimer les perſonnes qui font grand'chere. Les grandes Maſchoires font toûjours bonne chere, tandis que le menu peuple ſouffre diſette.* Iſti majores maxillæ ſemper ſaturnalia agunt, dum minutus populus laborat. *Petr.* ZAWSZE uPánow zápuſty. A u ubożſzych záwſze poſt.

ON DIT encore figurément, (*d'un homme groſſier & lourd.*) qu'*il a la maſchoire lourde* ou *peſante*, que *C'eſt une maſchoire d'aſne.* Homo gravis maxillæ & aſininæ. Tardus & bardus homo. *Cic.* GRUBIAN Drągal Drag

MASCHONNER, (*prononcez* MâCHONNER.) V. act. (*Maſcher avec peine & avec difficulté.*) Lentiſſimè & difficulter mandere. *Colum.* (Mot populaire.) LEDWIE mogąc co pożuć záwſze, zuiąc z ciężkością zá ledwie.

MACON, (*prononcez* MâCON.) (*Ville épiſcopale ſur la Saone.*) Matiſco, onis, fœm. Matiſcona. MAKON Miáſto z Biſkupſtwem nád Senną.

LE MACONOIS, (*Le païs d'alentour de la ville de Macon.*) Matiſconenſis ager, *genit.* matiſconenſis agri, maſc. MAKONSKI Powiat.

DE MACON. Matiſconenſis & hoc ſc. Z MAKONU rodem.

MASCULIN, m. MASCULINE, f. Maſculinus, a, um. Virilis & hoc le. *Plin. Quint.* MĘSKI, MĘSKA. LE GENRE *maſculin.*) Maſculinum genus, neut. *Quint.* RODZAY męski co do ſłow. **Nom maſculin.* Nomen maſculinum *ou* virile. *Quint. Var.* *Imię męſkie.

MASETTE, *ou* MAZETTE (*comme on prononce,*) ſubſt. f. (*Cheval ruiné, qui ne ſçauroit plus aller.*) Equus ſtrigoſus, i, m. *Liv. Voyez* ROSSE. (*mot ironique.*) HETKA ſzkapſko mizerne wywłoka ſłowo wyśmiewaiące.

MASLE, adject. m & f. (*Qui eſt du ſexe maſculin, parlant des animaux & de quelques plantes.*) Maſculus, a, nm. Mas, genit. maris, m. *Plin.* SAMIEC ták co do zwierząt iáko y co do zioł niektorych: w polſkim co do ludzi nie mowi ſię przyzwoicie ſamiec lub ſamica ále, męſzczyzna, lub Białogłowa, po proſtu záś chłop álbo dziewka co do dzieci chłopiec dziewczyna, Otrok wtym rozumieniu polſkie ſłowo ſtare wyſzłe ze zwyczaiu, y chyba żartem w potocznym dyſkurſie záżywanc. Zydzi iednak poſpolilie między ſobą męſzczyzny zowią otrokami.

Le maſle & la femelle. Mas & femina. *Plin.* Sámiec y ſamica ſamczyk y ſamicka.

Qui eſt maſle & femelle, (*Qui a les deux ſexes*) Androgynus, i, m. *Voyez* HERMAPHRODITE. MIĘSZANIEC z oboicy płci złożony człowiek.

Donner le maſle à la femelle, (*parlant des animaux.*) Admittere mares in feminas. *Var.* Permittere maribus feminas. *Colum.* Spuſzczać ſamce do ſamic co do ptaſtwa, przypuſzczać záś co do ogierow y klacz ſtadnikow y krow. **Le temps de donner le maſle à la femelle.* Admiſſura, æ, f. *Var.* Admiſſio, onis, f. *Var.* *Przypuſzczanie ogiera, ſtadnika, ſamca.

DEVENIR *maſle.* Maſculeſcere, (ſco, is.) n. *Plin.* MĘŻNIEC doraſtać lat męſkich.

MASLE ſe dit au figuré, pour *Vigoureux.* MĘSKI mężny (*niewłaśnie*) dzielny mocny. **Vn courage maſle.* Virilis animus. *Ter.* *Odwaga męſtwo. **Les eſprits maſles.* Mares animi. *Hor.* *Ulmyſły odważne mężne ſtałe. **Vn diſcours maſle.* Oratio virilis. *Cicer.* *Mowa odważna beſpieczna poważna niepieſzczona. **Vne voix maſle.* Vox viriiis. *Cicer.* *Głos męſki.

MASQUE, ſubſt. m. (*Couverture dont on ſe couvre le viſage pour ſe déguiſer.*) Perſona, æ, f. Larva, æ, f. *Phæd.* MASZKARA maſzkarka ná twarz.

MASQUE ſe dit figurément (*de quelque mauvaiſe excuſe, dont on couvre & dont on déguiſe une meſchante action.*) Tegumentum Integumentum. Involucrum, i, n. Species, iei, f. Tegmen, inis, n. *Cic. Plaut.* MASZKARKA pretext pozor dla udania czego. **Cacher une grande prudence ſous un maſque apparent de folie.* Summam prudentiam ſimulatione ſtultitiæ tegere. *Cic.* *Pokrywać wielką baczność y roſtropność pod maſzkarką ſzaleńſtwa. **Déguiſer, couvrir quelque choſe d'infame, ſous le maſque de l'honneſteté.* Rem turpiſſimam tegere honeſtâ præſcriptione. *Cæſ.* *Pokrywać niecnotę pod maſzkarką poczciwości. **Lever le maſque à quelqu'un, le faire voir tel qu'il eſt, luy oſter le maſque qui le déroboit à la connoiſſance des autres.* Detegere. *Liv.* Retegere. act, acc. *Hor.* Evolvere aliquem ſimulationis ſuæ integumentis. *Cicer.* *Zedrzeć maſzkarkę komu wydać go y pokazać iáki ieſt. **Il a oſté à chacun le maſque qu'ils portoient pour cacher leurs ordures.* Detraxit pellem quâ nitidus quiſque per ora cederet, introrsùm turpis. *Hor.* *Wſzyſtkim maſzkarki pozdzierał ktoremi pokrywali ſromoty ſwoie.

ON DIT encore, *Il a levé le maſque, il debite ouvertement ſes impoſtures.* Apertè mendacia ſua profert ac diſſemulat. Sua mendacia celata hactenus indicat *ou* fert. ZDIĄŁ maſzkarkę iuż nie ſkrycie ále iáwnie ſię z ſwoiemi bałamuctwy popiſuie. **Il a levé le maſque, Il découvre ſon amour qu'il avoit ſi bien caché juſques icy.* Benè hactenùs diſſimulatum & celatum amorem indicavit. *Ter.* * Zdiął maſzkarkę wydał ſię z miłością lub inſzą paſſyą gwałtowną ktorą do tąd pokrywał. **Il a levé le maſque, il ne ménage plus rien.* Nihil erubeſcit. Abrupit diſſimulationem omnem. *Tacit.* *Zdiął maſzkarkę iuż ſię ná nic nie ogląda ná nic nie uważa, iáwnie y bez obłazu ſobie poſtępuie.

ON DIT, *Faire un maſque à quelqu'un, Luy jetter de la boüe au viſage* ou *choſe ſemblable qui le barbouille.* Faciem alicujus luto inquinare; *& dans un ſens métaphorique*, c'eſt *luy Reprocher quelque choſe en face, qui le deshonore parmi le monde.* Probri aliquid objicere alicui, quod eum inquinet apud omnes. *Cic.* BŁOTEM lub czym podobnym oczy komu zápluſnąć (*niewłaśnie záś*) zápluſnąć álbo pluſnąć czym komu w oczy záda mu co w oczy z ochydą iego.

MASQUER, *ou* SE MASQUER, V. n. & act. (*Mettre un maſque.*) Perſonam *ou* larvam induere. Ori *ou* ad os larvam apponere. MASZKARĘ wdziać maſzkarkę włożyć. **J'ay maſqué tout cet hiver*, pour *J'ay eſté en maſque.* Perſonatus hac hyeme choreas celebravi, frequentavi. *Przez całą zimę w maſzkach bywałem.

Qui eſt maſqué. Perſonatus, a, um. *Cic.* W Maſzcze będący.

SE MASQUER, (*parlant d'une femme qui met un maſque* ou *un loup ſur ſon viſage pour conſerver ſon teint.*) Perſonam ad os apponere, *ou* perſonam capiti adjicere. *Plin.* W MASZKARCE chodzić dla ochrony twarzy y płci iáko czynią niektore białogłowy wymyślnice.

SE MASQUER ſe dit métaphoriquement pour *Se déguiſer, ſe couvrir.* Tegere ſe. Obtegere ſe, (tego, is, xi, ctum.) Vultum larvâ in ſui diſſimulationem obtegere, obtendere. *Cic.* POKRYWAC ſię udawać ſię inaczey. **Il faut maſquer ce viſage qui découvriroit voſtre joye.* Gaudia vultum prodentem celare oportet. *Hor. ou* celare vultum ne prodat gaudia. *Hor*, *Náſtroy ſobie twarz nie wydaiąc ſię z radością.

Il n'eſt jamais naturel & toûjours maſqué. Nec eſt apertus, nec ſimplex. *Cic.* Tectus eſt ſemper nec naturalis, eruditus eſt artificio ſimulationis, nec ſe indicat. Záwſze podiakiemiś pozorami rzeczy traktuie nigdy ſzczerze, znikim ſzczerze z każdym pięknie.

MASSA, (*Ville d'Italie dans la terre de Labour, Maſſa di Carrera.*) Maſſa Carreriæ, æ, f. MASSA Miáſto we Włoſzech w Teralawora.

MASSA, *di Sorento.* Maſſa Lubrenſis. MASSA Sorrentu miáſto tamże

MASSA, (*Ville d'Italie dans le Siennois.*) Maſſa Veternenſis, f, MASSA Miáſto tamże w Seneńſkim.

MASSACRE, ſubſt. m. (*Tuerie, boucherie d'hommes.*) Cædes, is, f. Strages, gis, f. *Cic. Liv.* ZABOY, boy, zábiianie ludzi. **Faire un grand maſſacre.* Edere *ou* facere ſtragem. Facere *ou* efficere cædes. *Cic.* *Rzeźba rąbanina.

MASSACRER, V. act. (*Tuer cruellement.*) Trucidare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Virg. Voyez* TUER. ZABIC okrutnie.

MASSE, ſubſt f. (*Corps de matiere condenſée.*) Maſſa, æ, f. *Virg.* MASSA bryła ſztuka czego. **Vne maſſe de fer.* Ferri maſſa, *ou* maſſa ferrea. *Bryła żelaza kruſzcu. **Vne maſſe de chair informe, une mole.* Mola, æ, f. *Plin.* *Záśniad w żywocie niedoſzły płod.

ON DIT en ce ſens au figuré, *C'eſt une maſſe de chair* pour *C'eſt un eſprit lourd & peſant.* Plumbeus ac ſtipes eſt. *Plaut.* Bardum ac tardum ingenium. *Cic.* CZŁOWIEK iák pień, iák w pień dufza wlana.

MASSE, (*monceau.*) Acervus, acervi, maſc. *Voyez* MONCEAU. KUPA gromada.

MASSE *d'armes.* Militaris clava, æ, f. *Plaut.* BUŁAWA buzdygan.

MASSE, (*qu'on porte devant le Roy, & devant Monſieur le Chancelier, Monſieur le Recteur & les autres Chefs des Compagnies de l'Univerſité.*) Clava, Clavula, æ, f. BERŁO Laſka.

MASSE *de heron*, (*Aigrette.*) Ardeolæ albæ criſta, æ, fœm. KITA bogata.

MASSE-PAIN, ſubſt. maſc. (*Petite patiſſerie faite d'amendes pilées avec du ſucre & reduite en maſſe.*) Marſius panis, *genit.* marſii panis, maſc. (*Marcipane* en Italien, c'eſt à dire *Pan del Signor Marco, qui en fut l'inventeur.*) MARCEPAN od niciákiego Marka ktory ták owe cukrowe łakotki pierwſzy wynalazł.

MASSIER, ſubſt. maſc. (*Qui porte la maſſe devant les Magiſtrats.*) Clavator, oris, maſc. *Plaut.* Clavam *ou* clavulam gerens, entis, maſc. TEN co berło álbo laſkę noſi przed urzędnikami pierwſzemi.

MASSIF, maſc. MASSIVE, fœm. adject. (*Solide, qui n'eſt pas creux.*) Solidus, a, um. LANY odlewany niedęty. **Vne ſtatuë d'or maſſif.* Statua ex auro ſolida. *Cicer.* *Oſoba odlewaną ze złota.

MASSIQUE, ou *le Mont Maſſique*, (*Montagne de la Campagnie en Italie.*) Maſſicus mons, *genit.* montis Maſſici, m. MASSYK gora w Kampanii we Włoſzech. **Vin maſſique*, (*qui croiſt ſur cette montagne, qui eſtoit eſtimé des anciens Romains.*) Vinum Maſſicum. Maſſicum, i, neut. *Hor.* *Wino Myſykowe od tey gory nazwane ktore zá przednie miewali

MASSON, *ou* MAçON, ſubſt. maſc. (*Qui entreprend la conſtruction d'un baſtiment.*) Lapidarius. Cæmentarius, ii, maſc. *Mel Juriſc.* Structor, oris, m. *Cic.* MULARZ.

MASSON ſe dit auſſi (*de celuy qui ſe meſle d'un meſtier qu'il n'entend pas, & qui fait mal une beſogne.*) Imperitus opifex *ou* artifex, *genit.* Imperiti opificis, m. PARTACZ.

(Mot du diſcours familier.) Słowo potocznego dyſkursu.

MASSONNER, V. act. (*Baſtir, faire quelque ouvrage de Maſſonnerie.*) Aliquid ſtruere, (ſtruo, is, xi, ctum.) act. acc. *Vorex* BASTIR. MUROWAC ſtawiać wyſtawiać z kamienia z cegły z wapna &c.

MASSONNERIE, ſubſt. f. (*L'art de maſſonner.*) Structa, æ, f. *Vitr.* MULARKA Mularſki kunſzt. **Maſſonnerie maillée dont les joints repreſentent un rezeau.* Reticulatum ſtructuræ genus, n. *Vitr.* *Murowanie w ſiatkę ſiatkowa robota w mularſtwie.

MASSONNERIE *en liaiſon*, (*lorſque les pierres ſont portées les unes ſur les autres.*) Inſertum, i, n. *Vitr.* MUROWANIE warſztwami, ſzychtowanie.

MASSUE, ſubſt. fœm. (*Baſton qui a un bout plus gros que l'autre, & qui fait comme une teſte.*) Clava, æ, fœm. *Cic.* BUZDYGAN, buława, pałka, macuga, wakiera.

MASSUë ſe dit figurément (*d'une violente impreſſion qui ſe fait dans l'ame par quelque accident ſubit.*) Percuſſus, ûs, m. *Plin.* PAŁKą niewłaśnie. *Cette perte a oſté un coup de maſſuë pour luy. Hac clade, quaſi ictu quodam percuſſus *ou* percuſſus fuit. *Tą nowiną iakoby pałką iakoby wekierą wgłowę uderzony, tá nowina go ziadła.

MAST, (*prononcez* mas) ſubſt. m. (*Le grand arbre d'un navire.*) Malus, i, m. *Cic.* MASZT ná okręcie.

MASTER *un vaiſſeau*, (*on prononce* mâter.) V. act. (*Y mettre le maſt.*) Malum erigere. *Virg.* Inſtruere navem malo. MASZTOWAC máſzt przyprawić ná okręcie.

MASTIC, ſubſt. m. (*Eſpece de gomme* ou *de larme qui ſort du lentiſque.*) Maſtiche, es, f. *Colum.* LEPCZYCA lep czyli żywica z chrościny lentyſzka (*álbo*) Lepczycy ſącząca ſię

MASTIC *artificiel*, (*qui ſe fait avec de la chaux & des cailloux, dont on fait le fonds des ciſternes.*) Signinum, i, n. *Vitr.* KIT nábianie tło grunt ktory daią w ſtudniach brukuiąc kámykami drobnemi y wapnem zalewaiąc kituiąc.

MASTIC *noir*, (*dont les lapidaires ſe ſervent pour travailler les pierres fines.*) Lithocolla, æ, f. KITA czarna álbo y lubilerſka do obrabiania kámieni drogich.

MATIN, ſubſt. m. (*Chien maſtin, gros chien de baſſe-cour* ou *de berger.*) Villaticus canis, *genit.* Paſtoralis canis, maſc. *Colum.* PIES kudła owczarſki ſolwarczny dworſki ſtroż.

MATIN, (*parlant d'un homme groſſier & mal baſti de corps & d'eſprit.*) Turpiſſimus homo. *Phæd.* NIEZGRABNY grondaliſko chłopiſko brzydkie.

MATINER, V. act. (*qui ne ſe dit au propre que des belles chiennes, qui ſe laiſſent couvrir par les chiens maſtins.*) PARZYC ſuki przednie z proſtemi pſami. *Cette chienne a eſté maſtinée Canis iſta inita fuit à cane villatico. *Plin.* *Suka ſię parzyła zpſem proſtym zwłaſzcza o przednich ſukach mowiąc z proſtemi pſami.

MATINER ſe dit figurément, pour *Traitter quelqu'un durement.* Duriùs *ou* aſperiùs aliquem exerce *ou* tractare, habere. *Cic Plaut.* (*terme bas.*) SUROWO oſtro przykro ſię z kim obchodzić.

MASTRICHT, (*Ville du Brabant Holandois, enclavée dans l'Eveſché de Liege ſur la Meuſe.*) Obtricum. Trajectum ad Moſam. Trajectum ſuperius, *genit.* Trajecti ſuperioris, n. MASTRYCHT miáſto Brabantu Holenderſkiego leżące w Biſkupſtwie Leodyiſkim nád mozą.

Qui eſt de Maſtricht. Trajectenſis & hoc ſe. Ktory ieſt zmaſtrychtu rodem.

MAZURE, ſubſt. f. (*Petite maiſon mal baſtie, & qui tombe en ruine.*) Parietina, æ, f. *Cic.* PUSTKA domiſzczko walące ſię ládaiakie chałupina.

MAT, m. MATTE, f. (*Qui n'eſt point poli.*) Impolitus, a, um. NIE polerowany niepolerowana gruby proſty nie okrzeſany.

MAT, (*Mot du jeu des Eſchecs, qui veut dire* mort, de l'Eſpagnol Matar, *qui ſignifie* tuer, *& en latin* mactare.) MET. Termin gry ſzachow co naczy koniec śmierć z Hiſzpańſkiego ſłowa *matar* zábiać. *Eſchec & mat, Xecque ſoit matado, c'eſt à dire *Roy ſois mort.* Macto te rege. * *Szach met* Krolowi w tey że grze mowią kiedy iuż Krola ták obſaczą

że gdzie ſię rnſzy wſzędzie ná niego zle wſzędzie go biią. *Szach met* w polſkim przyſłowiem ſię też mowi potocznie y znáczy iuż koniec iuż po wſzyſtkiemu zwłaſzcza w nieiſzeg-ściach znácznych.

MATALONE, *Duché du Royaume de Naples en la terre de Labour.*) Magdalaunum, i, n. MATALONA Xięſtwo w Neapolitańſkim Kroleſtwie w Terra lawora.

MATELAS, ſubſt. m. (*Surquoy l'on couche.*) *S'il eſt de coton, on dira*, Culcita, (*& non pas* culcitra) facta xylina bombyce, *ou* goſſipii lanugine, *genit.* æ, f. MATERAC do leżenia. Materac báweſniany. * *S'il eſt de laine, on dira*, Lanea culcita. *Máterac weſniany. **S'il eſt de bourre*, Fatamento culcita. *Máterać pilſiany, włoſiany.

Qui fait des matelas. Culcitarius, ii, m. Ten co materace robi.

MATELASSER, V. act. (*Garnir des matelas.*) Culcitis farcire, (io, is, farſi, fartum.) act. (*terme de l'art.*) WYSCIEŁAC nápychać materace.

MATELOT, ſubſt. m. (*Marinier.*) Nauta, æ, m. Navita, æ, m. *Cic. Ter.* FLIS zeglarz Maydek okrętowy.

MATELOTE, ſubſt. f. (*Poiſſons préparez à la maniere des Matelots.*) Piſces nautico more conditi, m. pl. RYBY Fliſowſkie po fliſowſku przyprawione ná flis.

MATERA, (*Ville du Royaume de Naples en la terre d'Otrante.*) Mateola, æ, f. MATERA miáſto kroleſtwa Neapolitańſkiego w Ziemi Otrantu.

MATE'RIAUX, (*& point* matereaux.) ſubſt. maſc. plur. (*Tout ce qui ſert pour baſtir.*) Materia, æ, f. Res ad ædificandum neceſſariæ & utiles, ut materia, calx, cæmenta &c. *Ceux qui font quelque édifice ne ſe contentent pas d'amaſſer des materiaux, *ils employent encore la main des ouvriers pour ranger tout cela.* Extruentibus ſatis non eſt ſaxa & materiam congerere, diſponendis etiam iis collocandiſque artificum manus adhibent. *Quint.* * Ci co buduią nieprzeſtaią ná tym że ná-ſprowadzaią rożnych materyałow, ále też y rąk ſpoſobnych Rzemieślnikow záżywaią ná porządne y piękne á kſztałtne tego wſzyſtkiego ułożenie. * *Vne maiſon baſtie de meſchants materiaux.* Ædes malè materiatæ. *Cic.* * Domoſtwo z ládaiákiey materyi.

MATERIAUX ſe dit au figuré, (*de ce qui ſert à compoſer des ouvrages de l'eſprit.*) *Vn Hiſtorien, qui veut écrire l'hiſtoire, doit avoir ſes materiaux* ou *ſes mêmoires tout preſts.* Qui vult navare operam hiſtoriæ ſcribendæ, debet parata habere omnia, *ou* in procinctu habere omnia quæ ipſi conducunt. MATERYA do piſania wſzelaka náprzykład do mow, do wierſzy, do Hiſtoryi gotowa.

MATE'RIEL, m. MATE'RIELLE, f. (*Compoſé de matiere.*) Corporeus, a, um. *Cic.* Corporalis & hoc le, *Sen.* Ex materiâ conſtans, antis, omn. gen. Z CIAŁA Z máteryi złożony. **Qui n'eſt point materiel.* Incorporalis & hoc le. *Sen.* *Bez ciała ciała niemaiący.

MATE'RIEL, (*Groſſier, qui a l'eſprit enfoncé dans la matiere.*) Stolidus & habes. TĘPY niepoiętny. * *Vn eſprit materiel.* Obtuſum & pingue ingenium *ou* ingenium retuſum. *Cic.* *Umyſł tępy niepoiętny grubý.

MATE'RIELLEMENT, adv. (*En égard à la matiere.*) Reſpectu materiæ. POWIERZCHOWNIE materyalnie.

MATERNEL, m. MATERNELLE, f. (*De mere.*) Maternus, a, um. *Cic.* MACIERZYNSKI MACIERZYNSKA. * *Tendreſſe, amour maternel.*) Amor maternus. Charitas materna. Maternus animus. *Cic.* * Miłość macierzyńſka. **La langue maternelle, la langue d'un pays.* Vernacula lingua, (Vernaculus, a, um.) *Język Oyczyſty mácierzyńſki domowy właſny ſwoy ięzyk.

MATERNELLEMENT, adv. (*Comme une mere, en mere.*) Materno animo abl *Cic.* PO Macierzyńſku iák márka.

MATERNITE', ſubſt. fem. (*La qualité de mere.*) Maternum nomen, n. Matris nomen, n. Materna dignitas, f. MACIERZYNSTWO.

MATHE'MATICIEN, ſubſt. maſc. (*Qui ſçait & qui enſeigne les Mathématiques.*) Mathematicus, ci, m. *Cic.* MATEMATYK.

LES MATHE'MATIQUES, *ou* LA MATHE'MATIQUE, ſubſt. f. (*Science qui ſert à connoiſtre les quantitez & les proportions*) Ars mathematica, *genit.* artis mathematicæ, f. *Sen.* MATEMATYKA náuka o wielkościach y proporcyi to ieſt ſkładności lub nieſkładności rzeczy między ſobą.

MATHE'MATIQUEMENT, adv. (*Selon les regles des Mathématiques.*) Certò & evidenter. adv. Juxta regulas mathematicæ. WEDŁUG Mátematyki.

MATIERE, ſubſt. f. (*Ce dequoy l'on fait un ouvrage.*) Materia, æ, f. Materies, iei, f. *Cic.* MATERYA z czego co robią.

La matiere de Rhétorique. Materia rhetorices. *Quint.* Materies oratori ſubjecta, in quâ verſatur Rhetorica. *Cicer.* Materya wymowy.

MATIERE, (*Sujet ſurquoy l'on fait un diſcours.*) Materia Materies, f. Argumentum, i, n. *Cic.* MATERYA mowy ná mowę poważną. **Vne ample matiere ſe prépare pour vos louanges.* Materia campuſque tuis laudibus proſternitur. *Cic.* *Obfizerna pochwał materya gotuie ſię. **Traitter de nouveau une matiére.* Scribere de integro materiam retractaram. *Quint.* *Znowu wziąć przed ſię materyą iaką znowu o niey traktować

MATIERE, (*Occaſion, ſujet.*) Materia, f. Argumentum, i, neut. Res, *genit.* rei, f. Quæſtio onis, f. *Cic.* MATERYA okazya pochop początek rzecz. **Cette injure a fait la matiere d'un gros procès.* Hæc contumelia fecit magnæ litis argumentum *ou* fuit. *Tá uraza była początkiem wielkiego prawa.

MATIERE *fécale*, ſe dit (*Des excrémens qu'on rend par bas.*) Egeries, iei, f. Ciborum onus, oneris, neut. *Solin. Plin.* MATERYA odbytowa łayna.

MATIERE, (*Pus qui s'amaſſe en quelque endroit du corps & qui fait un abſcés.*) Materia, æ, fœm. *Celſ.* MATERYA ropa otok.

ON DIT, *Il n'entend rien en fait de guerre*, ou *en matiere de guerre.* Rudis omninò belli. *Hor.* NIE zna ſię ná woynie **Il entend bien les matieres béneficiales.* Juris canonici ſcientiſſimus *ou* intelligentiſſimus eſt. *Bardzo biegły w prawie duchownym. **En matiere de procès, il faut eſtre vigilant.* In litibus perſequendis vigilantiâ opus eſt. *W prawie trzeba być czuynym nie zaſypiać.

MATIN, ſubſt. maſc. (*Le commencement du jour, le temps de lever.*) Mane. *Cic.* RANO Poranek początek dnia. (Ce mot Latin dégenere ordinairement en adverbe, comme quand Ciceron a dit *Benè manè*, de grand matin. C'eſt neanmoins un nom de ſa nature, comme quand Perſe a dit, *Clarum mane*, & Martial, *ſed mane totum dormis*, vous dormez tout le matin. L'Ablatif eſt dans Columelle, *Sub obſcuro mane*, à la petite pointe du jour; & cet Ablatif ſe termine auſſi en i, *à mani uſque ad veſperam Plaut.* Depuis le matin juſques au ſoir.) Rano często ieſt adwerb: nie Imię, náprzykład bardzo rano iednakże z ſiebie ieſt Imię náprzykład pogodne rano álbo poranek pogodny: całe rano piſz: cały poranek ſpiſz: Szarą poświatą: ieſzcze ſzaro nie dobrze ſię rozwidniło kiedy ſię rozwidnia ná świcie, od rana do wieczora.

Demain matin. Cras mane. *Cicer.* Jutro rano. **Tous les matins.* Quotidie mane. *Cic.* Matutinis omnibus. *Plin.* *Każdego poranku. **Le landemain matin.* Poſtridie mane. *Cic.* Poſtero mane. *Colum.* *Názaiutrz rano.

DU MATIN, Matutinus, a, um. *Cic.* ZRANA. **Le temps du matin.* Matutinum tempus. *Cic.* *Czaſu rannego porankowego z rana.

MATIN ſe dit auſſi (*du temps qui précede le lever du ſoleil.*) Summum mane. *Cic.* RANO przed wſchodem ſłońca. **Il ſe leve de grand matin.* Multo mane, *ou* benè mane ſurgit. *Cic.* *Wſtaie bardzo rano. **Il eſt encore trop matin.* Nimis mane eſt. *Plant.* *Jeſzcze bardzo rano ieſzcze w czas.

MATIN ſignifie quelquefois, *Vn jour incertain*, comme *J'iray diſner chez vous quelqu'un de ces matins.* Aliquo die prandium tibi conveniam. RANO zá czas nie pewny náprzykład będę iádł u ciebie kiedy rano.

MATIN ſe dit proverbialement, *Qui a bon voiſin, a bon matin*, pour dire qu'*On dort en repos*, (*quand on a des voiſins paiſibles.*) Cum quieto vicino tranquillè quieſcis. PORANEK przyſłowiem zwłaſzcza francuſkim kto ma dobrego ſąſiada ma dobry poranek to ieſt ma ſpokoyny ma dobry dzień.

MATINAL, m. MATINALE, fœm. (*Qui ſe leve matin.*) Matutinus, a, um. Qui benè manè ſurgit. *Virg.* RANO wſtaiący ten ktory ſię zwykł poraniać

(Mot populaire.) Słowo proſte poſpolite.

MATINE'E, ſubſt. f. (*L'eſpace du jour depuis le lever du ſoleil juſques à midi.*) Matutinum tempus, n. Matutinæ horæ, fem. pl. *Cic.* PORANEK cały od wſchodu áż do południa. **Dormir la graſſe matinée.* Dormire ad multam lucem. Totum mane dormire. *Mart.* *Spać całe dopołudnie. **Les matinées commencent dés-ja à eſtre fraiſches, & ſe font ſentir à ceux, qui ne ſe ſont pas précautionnez.* Matutina parùm cautos jam mordent frigora. *Hor.* *Poranki záczynaią być chłodne y daią ſię w znaki tym co niedobrze odziani wychodzą.

MATINES, ſubſt. fœm. pl. (*Office de l'Egliſe qu'on dit de grand matin.*) Horæ matutinæ, arum, f. pl. JUTRZNIA godziny Kościelne ktore zrana odprawuią.

(Elles ſe doivent dire la nuit.) Odprawiać ſię maią w nocy

MATINEUX, m. MATINEUSE, f. (*Qui ſe leve matin.*) Matutinus, a, um. *Virg.* RANO wſtaiący wſtaiąca.

(Ce mot François eſt plus uſité que *Matinal.*) W Francuſkim *Matineux* lepiey ſię mowi niżeli *Matinal.*

MATOIS, m. MATOISE, f. adject. (*Ruſé, difficile à eſtre trompé, & adroit à tromper les autres.*) Callidus. Verſutus. Aſtutus. Catus, a, um. Vafer, fra, frum. *Cic. Plaut.* FRANT nieda ſię oſzukać, y drugich oſzukuiący.

MATOISERIE, ſubſt. f. (*Fineſſe.*) Vaframentum, ti, neut. *Val-Max.* Aſtutia, æ, fœm. Calliditas, atis, fœm. *Cic.* FRANTOSTWO.

MATOU, ſubſt m. (*Vn chat maſle.*) Felis mas, *genit.* Felis maris, f. KOT Kociſko.

MATRAS, ſubſt. maſc. (*Vaiſſeau de verre dont ſe ſervent les Chymiſtes. pour diſtiller.*) Ampulla fundo rotundo cum colli longitudine, æ, f. ALEMBIK ſzklanny.

MATRICAIRE, ſubſt. f. (*Herbe medecinale.*) Artemiſia tenuibus foliis, vulgò matricaria, æ, f. Parthenium, ii, n. *Plin.* BYLICA Ziele.

MATRICE, ſubſt. fœm. (*La partie des femelles des animaux où ſe fait la conception & la nourriture du fetus.*) Matrix, icis, fœm. Vulva, æ, fœm. *Colum. Celſ.* Uterus, i, maſc. *Plin.* MACICA żywot niewieści gdzie płod ſię záwięzuie y dochodzi.

MATRICE ſe dit auſſi (*des moules, qui ſervent pour fondre les caracteres de l'Alphabet dans l'imprimerie.*) Matrix, fœm. Archetypum, pi, neut. MATERKA do odlewania liter drukarſkich.

ON DIT figurément, *Vne langue matrice*, ou *Vne langue mere*, (*dont d'autres langues ſont deſcenduës.*) Lingua matrix *ou* primigenia. JĘZYK Matka z ktorego inſze niektore pochodzą.

MATRICULE, ſubſt. fœm. (*Catalogue* ou *liſte des noms de ceux qui jouiſſent des droits des Vniverſitez.*) Nominum album, bi, n. Index, icis, maſc. *Cic. Suet.* METRYKA Rejeſtr Imion w piſanych promotow w Akademiach. U nas Metryka ſię mowi o kſięgach Kościelnych Chrztu świadecznych. Także o kſięgach publicznych Koronnych lub Litewſkich kędy rożne zápiſuią tranſakcye ſkąd też y urząd Metrykanta.

MATRIMONIAL, maſc. MATRIMONIALE, f. (*Qui concerne le mariage.*) Conjugialis & hoc le. *Ovid.* Coniugalis & hoc le. *Sen.* Connubialis & hoc le. *Stat.* MAŁZENSKI, MAŁZENSKA.

MATRONE, ſubſt. f. (*Dame de qualité.*) Matrona, æ, f. *Cic.* MATRONA zácna poważna Białogłowa.

(Il ne ſe dit point en François dans le ſerieux, mais en ralant.) W Francuſkim to ſłowo *matrone* tylko żartuiąc mowi ſię DE *Matrone.* Matronalis & hoc le, adject. *Liv.* DO Matron náleżący matronowy.

MATRONE ſe dit en Juſtice, pour *Vne ſage-femme, Vne accoucheuſe.* Obſtetrix, icis, f. *Ter.* MATRONA Baba ſłużąca do porodzenia położnicom.

MATTER *quelqu'un*, V. act. (*Le laſſer, le fatiguer, luy donner tant de peine, qu'on le reduiſe à faire ce qu'on deſire de luy.* Laceſſere aliquem. Variis modis vexare *ou* frangere alicujus pertinatiam. *Cic.* PRZYMUSIC wymuſić wymierzić co ná kim przełámać go.

Matter des nations, les domter, les aſſujetir. Frangere & domare nationes. *Cic.* Podbiiać národy, zwyciężać.

Matter une maladie & en venir à bout en la gourmandant. Morbum frangere & vincere. *Plin-Jun.* Zwyciężyć chorobę przełamać.

MATTER ſignifie auſſi, *Mortifier, affoiblir ſon corps par des auſtéritez.* Corpus macerare *ou* affligere *ou* caſtigare. Corpus duriter *ou* diriùs habere. *Liv. Cic.* Vexare. PODBIC ſobie ciało oſtrościami.

MATURITE', ſubſt. fœm. (*L'eſtat d'un fruit qui eſt meur.*) Maturitas, atis, f. *Cic.* DOYRZAŁOSC źrałość owocow, zboż.

MATURITE' *de l'âge.* Maturitas ætatis. Matura ætas, f. *Cic.* DOYRZAŁOSC wieku doſkonałość.

ON DIT au figuré, *L'affaire n'eſt pas encore dans ſa maturité, n'eſt pas encore meure.* Nondum eſt maturitas illud faciendi. *Cic* Nondum matura res eſt. *NIEWŁASNIE* Jeſzcze rzecz niedoyrzała, ieſzcze iey nie czas.

MAUDIRE, V. act. (*Faire des imprécations contre quelqu'un, luy ſouhaitter du mal.*) Alicui malè dicere, *ou tout en un mot* Maledicere. Alicui malè *ou* mala precari. Mala imprecari alicui. Dira *ou* diras imprecari. *Cic.* Diris aliquem agere. *Hor.* Deteſtari iram Dei in alicujus caput. *Plin. Jun.* ZŁORZECZYC klnąć przeklinać.

MAUDIT, maſc. MAUDITE, fœm. Sacer, cra, crum. *Plaut.* Execrabilis. Deteſtabilis, & hoc le. PRZEKLĘTY, PRZEKLĘTA.

MAUGRE'ER, terme bas & populaire, V. act. (*Peſter, déteſter contre.*) Exſecrationem in aliquem componere. Deteſtari aliquem. *Cic.* Exſecrationibus uti. **Maugréer ſa vie.* Sibi malum *ou* peſtem exoptare. Se ipſum execrari. PRZEKLINAC kogo narzekać hałaſować łaiać przeklinać życie ſwoie.

MAUPITEUX, m. MAUPITEUSE, f&m. mot bas & du diſcours familier. (*Qui eſt ſans pitié.*) Immiſericors, cordis, com. gen Immitis & hoc immite. Implacabilis, & hoc le. *Cic.* BEZ litości bez miłoſierdzia ſłowo Francuſkie podłe mowy potoczney.

MAURE, adject. m & fœm. *ou* MORESQUE. Æthiops, opis, com. gen. *Ter.* Maurus, adject. *Plin.* MURZYN, MURZYNKA.

ON DIT, *Traitter quelqu'un de Turc à Maure, Agir avec luy dans la derniere rigueur.* Summo jure cum aliquo agere. Nihil ei remittere *ou* condonare. STRASZNIE ſię zle z kim obchodzić iák náygorzey iák iuż gorzey nie można wniwecz go obrocić.

ON DIT encore, *(parlant d'une choſe impoſſible.) C'eſt entreprendre de blanchir un Maure.* Æthiopem lavas *ou* dealbas *Ter.* MURZYNA myć: o rzeczy niepodobney y ná ktorą ſię darmo y prożno ſadzić.

MAURICAUD, maſc. MAURICAUDE, f. (*Qui eſt un peu noir de viſage.*) Subniger, gra, grum. *Plin.* CZARNIAWY, Czarniawa, śniady chabry.

MAURIENNE, (*Vallée d'une fort grande eſtenduë en Savoye, dont la capitale s'appelle S. Jean de Maurienne.*) Mauriana, æ, f. MORYANA wielka dolina w Sabaudyi ktorey głowne miaſto S. Jan Moryańſki.

MAURIAC, (*Ville d'Augverne.*) Mauriana, æ, f. MORYAK Miaſto Alwernii.

MAURITANIE, ſubſt. fœm. (*Grand pays de l'ancienne Afrique.*) Mauritania, æ, f. MAWRYTANIA Kray wielki dawney Afryki.

Qui eſt de Mauritanie. Mauritanus. Mauricus. Maruſius, a, um. *Sil-Ital.* Z Maurytanii Maurytanin.

MAUSOLE'E, ſubſt. maſc. (*Tombeau magnifique qu'Artemiſe femme de Mauſole Roy de Carie luy fit élever.*) Mauſolæum, ei, neut. MAWZOL Grob ſławny ktory Artemizya Krolowa żona Mawzola Krola Karyiſkiego mężowi wyſtawiła.

(De là tous les Tombeaux magnifiques des Grands Hommes s'appellent des Mauſolées, comme fait Suetone, en parlant des Tombeaux des Céſars. *Superbum conditorium.*) Ztąd wſzyſtkie groby y nágrobki wielkich ludzi zowią Mawzolami iáko Swetoniuſz názywa groby Ceſarzow.

MAUSSADE, adject. m. & f. (*Qui n'a point de grace, dégoutant, desagréable.*) Illepidus. Invenuſtus. Inſulſus Inconcinnus, a, um. *Cic.* (*parlant des perſonnes ou des choſes.*) BRZYDKI grubiańſki niezgrabny.

MAUSSADDMENT, adv (*D'une façon mauſſade, ſas grace.*) Invenuſtè. Illipidè. Ineptè. Inſulsè. Inconcinnè. adv. *Cic.* (*mots populaires.*) BRZYDKO grubiańſko plugawo.

MAUVAIS, maſc. MAUVAISE, f. (*Qui eſt opposé à bon.*) Malus pejor & hoc pejus; Peſſimus, a, um.) Improbus, a, um. Improbior & hoc improbius. Improbiſſimus, a, um.) Deter *ou* deterus, a, um. Deterior & hoc deterius; Deterrimus, a, um.) *Cic.* Pravus, a, um. Pravior & hoc pravius; Praviſſimus, a, um.) *Cic.* ZŁY, ZŁA, przeciwny dobremu.

Il faut prendre le bon & le mauvais d'une affaire. Quod rectum, & qud pravum in re eſt, expendendum. Trzeba rzecz ze wſzyſtkich ſtron zważyć, y co złego y co dobrego w niey być może.

Les bons patiſſent pour les mauvais. Boni pro malis plectuntur. Dobrzy cierpią zá złych.

Les temps ſont mauvais. Dura *ou* gravia & aſpera ſunt tempora. *Cic.* Czaſy ſą złe.

MAUVAIS, (*Nuiſible & dangereux.*) Malus. Pravus, Perverſus, a, um. Peruerſior & hoc perverſius; Perverſiſſimus, a, um. Nocivus, a, um. *ou* nocens Nocentior & hoc nocentius; Nocentiſſimus a, um. ZŁY ſzkodliwy niebeſpieczny ladaiaki.

Le ſommeil d'après mydi eſt mauvais pour la ſanté. Non eſt bonus ſomnus de prandio. Somnus pomeridianus ſanitati nocet. Sen po obiedni ſzkodliwy ieſt zdrowiu.

Mauvaiſe ſenteur. Fœditas odoris, atis, f. *Celſ.* Smrod złey zápach

MAUVAIS *au gouſt, de mauvis gouſt.* Inſuavis & hos inſuave, adject. ZŁEGO ſmaku.

Vn oiſeau de mauvais augure. Avis mali ominis. Zły znak nieſzczęśliwy, ptak nieſzczęście złe znaczący.

Trouver mauvais quelque choſe, l'improuver. Aliquid improbare. *Cic.* Mieć co zá złe. **La pluſpart du monde trouve cela mauvais.* Id offendit pleroſque homines. Id apud pleroſque offenſionem habet. *Większa część ludzi maią to zá złe. **Je vous prie de ne pas trouver mauvais ce que je diray.* Te rogo ut accipias ſine offenſione, quod dixero. *Cicer.* *Proszę nie mieć zá złe co powiem.

MAUVAIS ſe dit quelquefois ſubſtantivement. *Il a cela de mauvais, qu'il critique tout.* Id in eo vitii eſt, quòd cuncta carpat. ZŁE iáko *ſubſtantyw:* To ma złego w ſobie ze wſzyſtkiemu przygania. **Il y a du bon & du mauvais dans ſes écrits.* Eſt quod tolerare poſſis in illius ſcriptis. Fluit luto lentus, eſt tamen quod tollere velles. *Horat.* *Jeſt y dobre y złe w piſmach iego znaydzie ſię y dobre y złe.

MAUVAIS ſe dit auſſi adverbialement, *Il ſent mauvais.* Malè *ou* graviter olet. *Cicer.* SMIERDZI cuchnie (*ſłowo to polſkie proſte.*) **Il fait mauvais marcher à cauſe des pluyes continuelles.* Iter factum eſt corruptius ac deterius imbibus aſſiduis. *Cæſ.* *Zle chodzić dla błota y deſzczow uſtawicznych.

MAUVAIS *lieu, Vn bordel.* Lupanar, aris, n. *Quint.* Lupanarium, ii, n. *Vlp.* Luſtra, orum, n. plur. Mala luſtra. *Hor.* Stabulum nequitiæ. n. *Petr.* ZŁE mieyſce nierządny dom burdel, zantuz.

MAUVE, ſubſt. f. (*Herbe médécinale.*) Malva, æ, f. *Hor.* SŁAZ Ziele.

DE MAUVE, (*Semblable à la mauve.*) Malvaceus, a, um. *Plin.* SŁAZOWY.

MAUVAIS, ſubſt maſc. (*Oiſeau de la groſſeur d'un pigeon, qui vole ſur les eaux.*) Malvicius, cii, m. RYBAK ptak.

(On appelle auſſi *Mauvais* ou *Mauviete*, une eſpece de petite Grive, qu'on nomme en Latin *Turdus ruber.*) Drozd czyli Turkawka.

MAXIME, ſubſt. f. (*Principe, axiome.*) Pronunciatum. Effatum, ti, n. Enunciatio, onis, fœm. *Cic.* Sententia, æ, fœm. MAXYMA wyrok iáki poważny oſobliwy ktorym ſię ktoś rządzi y zá nim idzie.

LES MAXIMES ou *Les maniers d'agir.* Inſtituta, orum, n. plur. MAXYMY ktoremi kto ſię rządzi w ſprawach ſwoich. **Former un eſprit par de bonnes maximes.* Formare mentem optimis inſtitutis. *Quint.* *Napoić umyſł maxymami dobremi,

MAXIMES *d'Etat.* Politica præcepta, orum, n. pl. MAXYMY Rządow panowania.

MAY, ſubſt. maſc. (*Le cinquiéme mois de l'année, à compter depuis Janvier.*) Maius, *genit.* Maii, m. Menſis Maius. *Cic* MAY piąty miesiąc rachuiąc od ſtycznia.

MAY, (*Arbre qu'on plante devant la porte d'une perſonne pour luy faire honneur.*) Feſta fronds, *genit.* feſtæ frondis, f. *ou* feſta arbor, feſtæ arboris, fœm. MAY Máiowanie umaić przede drzwiami wrotami.

MAYENCE, (*Ville d'Allemagne ſur le Rhin, dont l'Archeveſque eſt un Electeur de l'Empire.*) Moguntiacum, i, n. *Cic. Tacit.* Magontia. *Eutrop.* Maguntia & Mogunria, æ, f. MOGUNCYA Miáſto Niemieckie nád Renem ktorego Arcybiſkup ieſt Elektorem Państwa Rzymſkieg. Z MOGUNCYI Mogunczyk Mogunrka Moguntſki.

DE MAYENCE. Mogontinus, a, um. *Stat. Fort.*

MAYENNE, ou *la ville de Maine.* Meduana, æ, f. MAIENNA miáſto.

Le Duché de Mayenne. Meduanenſis Ducatus, m. Maienna Xięſtwo.

MAZARINO, (*Place de Sicile, avec titre de Comté, dans la Vallée de Noto*) Mactorium, ii, n. MAZARINO forteca Sycylii y Hrabſtwo támże.

MEACO, (*Ville autrefois capitale du Japon.*) Meacum, ci, n. MEAKO miáſto niegdyś głowne Japonii.

MEANDRE, (*Fleuve d'Aſie dans la grande Phrygie, fameux par ſes détours & retours.*) Meander, dri, m. *Ovid.* MEANDER ſławna rzeka wirami y zakrętami ſwemi Azyi wielkiey w Frygii.

MEAUX, (*Ville Epiſcopale & capitale de la Brie ſur la riviere de Marne.*) Meldæ, arum, f. plur. Meldorum urbs. Jatinum Meldarum, n. MELD miáſto y Biſkupſtwo ſtołeczne Brii nád Marną.

Qui eſt de Meaux. Meldæus, æa, æum. Z meldy meldeński. **Qui eſt du Dioceſe de Meaux.* Meldenſis & hoc ſe. *Meldenczyk.

ME'CE'NAS, ſubſt. maſc. Mæcenas, atis, m. *Hor.* MECENAS Dobrodziey uczonych.

(Nom propre d'un Chevalier Romain favori d'Auguſte, qui aimoit les gens de lettres, & leur faiſoit du bien On a appliqué ce nom depuis pour honnorer toutes les perſonnes qui ont favoriſé les gens de lettres, & ceux qui ont excellé dans les beaux Arts. *Benefici & liberales in literatos.*) Jmię iednego ſzlachcica Rzymſkiego Faworyta Auguſtowego, ktory ſię kochał w ludziach uczonych y czynił im dobrze, to Jmię potym ná pochwałę wzięto tych ktorzy uczonym ludziom dobrze czynią.

ME'CHAMMENT, adv. (*Avec un mauvais deſſein, par méchanceté.*) Malignè. Malitiosè. Maleficiosè. Flagitiosè. Nequiter. Scelerate Sceleſtè. Improbè. *Cic. Plaut. Terent.* ZŁOSLIWIE ze złości.

ME'CHANCETE', ſubſt. f. (*Scélérateſſe, malignité, malice.*) Improbitas. Pravitas. Perverſitas, atis, f. Nequitia. Malitia, æ, f. *Cic.* ZŁOSC niepoczciwość złośliwość.

ME'CHANCETE', (*Vne méchante action.*) Facinus illiberale, *genit.* facinoris illiberalis, n. Scelus, *genit.* ſceleris, n. Flagitium, ii, n *Cic.* ZŁOSC złośliwy uczynek.

ME'CHANIQUE, *ou* LA ME'CHANIQUE, ſubſt. fem. (*prononcez* mécanique.) (*L'art de faire des machines, l'art des ingenieurs qui enſeigne la nature des forces mouvantes.*) Ars mechanica, *gen.* artis mechanicæ, f. Machinalis ſcientia, *gen.* machinalis ſcientiæ, f. *Plin.* NAUKA ſztuk y machinow rożnych wyſtawiania Jndzinierſka nauka.

Qui ſçait les mechaniques. Mechanicus, i, m. *Plin.* Jndzienierſtwo umieiący.

ME'CHANIQUE, adj. m. ſe dit (*des arts bas & rempans, qui ſont oppoſez aux arts liberaux.*) Sordidus, a, um. Humilis & hoc le. Abjectus, a, um. Illiberalis & hoc le, Sordidior & hoc ſordidius, Humilior & hoc humilius, Abjectior & hoc abjectius, Illibetalior & hoc illiberalius; Sordidiſſimus, Humillimus, Abjectiſſimus, Illiberaliſſimus, a, um. *Cicer.* RZEMIOSŁA proſte Kunſzta roboty proſte nie wyzwolone náuki

ME'CHANT, m. ME'CHANTE, f. adject. (*Mauvais, qui eſt dépourveau des bonnes qualitez parlant des choſes.*) Malus. Improbus. Vitioſus, a, um. Pejor & hoc pejus, Improbior & hoc improbius, Vitioſior & hoc vitioſius, Peſſimus, Improbiſſimus, Vitioſiſſimus, a, um. *Cic. Plaut.* ZŁY, ZŁA, ladaco. **Ces poteaux ſont plus méchants que je n'avois cru d'abord, parceque les vers les mangent par le pied.* Hipoſtes multò improbiores ſunt, quàm à primo credidi, quia ambo ab infimo vermes ſecat. *Plaut.* *Te ſłupy gorſze ſą niż rozumiałem zrazu, gdyż ie robactwo toczy od ſpodu. **Vne méchante marchandiſe.* Improba *ou* mala merx. *Plaut.* *Ladaco towar.

ME'CHANT ſe dit auſſi (*des ouvrages d'eſtrit qui ſont mal faits.*) Malus, a, um. ZŁE ladaco co do piſm wierſzy mow kſiąg y inſzych prac umyſłowych. **De méchants vers.* Malus verſus. *Cic.* Verſus malè tornatus. *Hor.* *Wiersze złe wierſzſka ladaco. **Vn méchant livre.* Malus *ou* ineptus liber. *Kſiąſzka kſięga ladaco. *Liber ſcombros & tus metuens. Liber qui defertur in vicum vendentibus tus & odores. *Horat.* *Livre digne de la beurriere ou d'envelopper des épices.* *Kſięga nie warta tylko do korzennika oddać ná uwiianie korzeni po polſku mowią kſięga álbo piſma nie warte co ſię nie zdadzą tylko pod placki. **Méchant poëte.* Malus *ou* ineptus poeta. *Zły Poeta podły wierſzopiſz.

ME'CHANT, *uſé*, (*parlant des choſes.*) Tritus. Obſoletus, a, um. *Hor. Ovid.* ZŁY wytarty wychodzony wyrobiony mowiąco rzeczach.

ME'CHANT, (*Scélerat, vicieux, parlant des Perſonnes.*)

Malus Improbus Sceleratus. Sceleſtus Flagitioſus. Impurus. Nequam Sceleſtior & hoc ſceleſtius, Impurior & hoc impurius, Nequior & hoc nequius, Nequam, Scleſtiſſimus, Impuriſſimus, Nequiſſimus, a, um. *Plaut.* ZŁY niepoczciwy hultay ladaco nic dobrego. **Vous eſtes une méchante beſte.* Mala tu es beſtia. *Plaut.* *Zła beſtya beſtyika zła z ciebie. **Le ſoleil n'a jamais éclairé un plus méchant homme.* Sol ſceleſtiorem nunquam illuxit hominem. *Plaut.* *Niebyło pod ſłońcem nigdy człowieka gorſzego. **C'eſt un méchant homme.* Inſignitè eſt improbus. *Cic.* *Zły człowiek ladaco. **Il n'y eut jamais un ſi méchant homme, ni ſi indigne des bienfaits de Dieu.* Nequior nemo eſt neque indignior, cui Deus beneficiat. *Pleut.* *Nie było nigdy tákie ladaco, y niewarte że to Bog ſtworzył ná świat. **J'ay bien veu de méchants hommes, mais je n'en ay point veu de ſi méchant que vous.* Vidi homines nequam, verùm te neminem deteriorem *Plaut.* *Widziałem dość złych ludzi ale ták złego iák ty nie widziałem. **Il n'eſt méchant qu'en cela.* Nulli aliæ rei eſt improbus. *Plaut.* *W tym tylko iednym zły. **Je ſuis devenu plus méchant par voſtre moyen.* Tuâ ſum operâ factus improbior *ou* nequior. *Plaut.* *Gorſzymem ſię ſtał przez ciebie. **Rendre quelqu'un méchant.* Improbare aliquem. *Plaut.* *Złym kogo uczynić.

ME'CHANT *chemin.* Deterrima via. *Cic.* ZŁA Droga.

ON DIT, *Faire le méchant*, (*Crier, tempeſter, menacer.*) Bacchari. Mirari. Furere. *Plaut. Ter.* ZŁYM być hałaſować krzyczyć łaiać wołać. **Il a beau eſtre méchant, je ſuis trompé, ſ'il ſe fait encore autant battre aujourd'huy.* Quanquam eſt ſceleſtus, non committet hodie unquam iterum ut vapulet. *Terent.* * Niech będzie náygorſzym rozumiem żeby mu ſię dziś chci ło ieſzcze być bitym. **Vous ne ſerez pas ſi méchant que vous dites.* Tu te idem meliùs feceris *Ter.* *Niebędzieſz ták złym iák mowiſz.

ON DIT dans le familier, *Vous eſtes bien méchant de vous eſtre moqué de moy.* Næ tu quidem malus es, qui me ſic irriſeris? CO TO zá złość ták ſobie ze mnie żartować.

ME'CHE, ſubſt. f. (*D'une lampe* ou *d'une chandelle.*) Ellychnium, ii, n. *Plin.* KNOT u ćwiecy álbo w lampie.

ME'CHE *pour les armes à feu.* Stupeus ignis fomes, *genit.* ſtupei ignis fomitis, maſc. Fumiculus lexivio & pulvere tormentario maceratus, i, m. LONT do ſamopałow armat &c.

ON DIT figurément, *Découvrir la méche, Découvrir quelque entrepriſe ſecrette & nuiſible contre quelqu'un, (en faiſant alluſion à la méche dont on fait jouër une mine.*) Conſilium alicui novicium aperire *ou* nudare. *Cicer.* WYSZLAKOWAC wytropić doyść czego odkryć co wydać.

ME'COMPTE, (*prononcez* méconte.) ſubſt m. (*Erreur de calcul en la ſupputation de quelque ſomme.*) Calcularius error, *genit.* calcularii erroris, m. *Modeſt.* Error in ſubducendis calculis. OMYŁKA w ráchunkach.

Il y a du mécompte. Non convenit numerus. *Ter.* Omyłono ſię w rachunku.

SE ME'COMPTER, V. neut. (*prononcez* méconter.) (*Se tromper en ſon calcul*) Malè *ou* perperàm ponere calculum. Errare ſubduceendo calculos, ZLE porachować omylić ſię ná liczbie.

SE ME'COMPTER ſe dit figurément, pour *Se Tromper dans ſes conjectures.* Aberrare conjecturâ *ou* à conjecturâ. *Cic.* ZLE ſię porachować omylić ſię ná liczbie ná ſwoiey nádziei.

ME'CONNOISSABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui eſt tellement changé qu'on ne le peut reconnoiſtre.*) Ita mutatus, ut agnoſci non poſſit. KTOREGO poznać trudnego ták ſię odmienił.

Il eſt tout à fait méconoiſable. Multùm mutatus ab illo, *par imitation de Vingile, ou* ignoratur. *Plaut.* Ani go niepoznáć podobieńſtwa go niema áni podobien do ſiebie.

ME'CONNOISSANCE, ſubſt. f. (*Ingratitude.*) Ingrati animi vitium, ii, n *Cic.* NIEWDZIĘCZNOSC.

ME'CONNOISSANT, m. ME'CONNOISSANTE, fœm. adject (*Qui n'a point de reconnoiſſance, ingrat.*) Ingratus, a, um. Beneficiorum immemor, oris, m. *Cic.* NIEWDZIĘCZNY Niewdzięczna, niewdzięcznik niewdzięcznica.

ME'CONNOISTRE, (*prononcez* ME'CONNOITRE.) V. act. (*Ne connoiſtre pas quelqu'un à cauſe de quelque changement.*) Non agnoſcere, (ſco, is, agnovi, agnitum.) Ignorare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Plaut.* NIEUZNAC niepoznać kogo dla odmiany iákiey

SE ME'CONNOISTRE ſe dit (*d'un aveuglement, qui vient d'orgueil.*) Suæ ſortis oblivíſci, (or, eris, oblitus ſum.) Se igno-

Se ignorare. Suæ conditionis immemorem esse. *Cicer. Plaut.* NIE ZNAC się do siebie hardzieć zaślepionym być od pychy,

ME'CONTENT, (*prononcez* mécontant.) m. ME'CONTENTE, f. adject. (*Qui n'est pas content, qui est mal satisfait.*) Cui satisfactum non est. Minimè re aliquâ contentus, a,um. NIEKONTENT nie w smak mu niekontenta. **Ils sont mécontens de ce que nous vivons.* Illis non satisfacimus, quia vivimus. *Cic.* *Niekontenci są z tego że żyiemy.

LES ME'CONTENS, (*Qui ne peuvent soufrir une maniere de gouverner un estat.*) Indignantes, ium, m.pl. Indignabundi, orum, masc pl. *Liv.* Malè sentientes, ium, masc. plur. MALKONTENCI niekontenci z Dworu z Pánowania z rządow.

Cela est cable de faire beaucoup de mécontens. Ea res multorum animos offendere & alienare potest. *Cic.* To wiele malkontentow nárobić może. **Il estoit mécontent de la charge qu'il lui avoit donnée.* Ferebat graviter illam sibi ab ipso provinciam datam. *Cic.* *Bardzo niekontent był z tego urzędu nád ktorym go posadził.

ME'CONTENTEMENT, (*prononcez* mécontantemant.) subst m. (*Mauvaise satisfaction. déplaisir.*) Offensio, onis, f. Offensa,æ, fœm. *Cic. Quint.* NIEUKONTENTOWANIE, nieupodobanie, niesmak, uraza. **Le mécontentement des grands est dangereux.* Periculosa est potentium offensa. *Quint.* *Nieukontentowanie wielkich ludzi bardzo iest niebespieczne **Si la malice de quelqu'un vous a donné quelque mécontentement*, ou *si vous avez receu quelque mécontentement par la malice des hommes.* Si qua offensicula facta est animi tui perversitate aliquorum. *Cic.* *Jeżeli ci złość ludzka iákie uczyniła nieukontentowanie.

ME'CONTENTER, (*prononcez* mécontanter.) V. act. (*Fascher, donner du déplaisir a quelqu'un.*) In alicujus offensionem incurrere *ou* cadere. *Cic.* Aliquem *ou* alicujus animum offendere. Alicui non satisfacere *ou* non facere satis. *Cicer.* NIEUKONTENTOWAC Obrazić urazić kogo przykrość zádać.

MECREDY, subst. masc. (*Troisiéme jour de la semaine.*) Mercurii dies, *genit.* Mercurii diei, masc. SRZODA Trzeci dzień w tygodniu po niedzieli.

(On écrit aussi fort bien *Mercredy.*) Pisze się dobrze w Francuskim Ták *Mecredy* iáko y *Mercerdy* Srzoda.

ME'DAILLE, subst. f. (*Piece de métal où il y a quelque image gravée pour conserver à la posterité le portrait des grands hommes, ou quelque action memorable.*) Numisma, atis, n *Hor.* METAL medalia odlewana z kruszczu sztuka z obrazem iákim y nápisem dla podania potomności obrazow wielkich ludzi, álbo też pamiątki iákiey.

ME'DAILLE se dit proverbialement en ces façons de parler, *Tournez la médaille, considerez la chose de l'autre costé.* Inverte aversam numismatis partem. Quod rectum erat, inspexisti, jam quod pravum vide. JNACZEY z drugiey strony rzecz wziąć ná uwagę.

ON DIT aussi, *Toute médaille a son revers.* Sua cuique numismati est facies aversa. (*& au figuré.*) Res aliter, atque aliter inspici potest. KAZDA rzecz ná rożne strony sobie brać można każda rzecz ma dwie strony.

ME'DAILLISTE, subst masc. (*Curieux de médailles antiques.*) Qui antiqua numismata queære amat. *Hor.* Numismatum curiosus conquisitor, m. CI CO się kochaią w Medaliach staroświeckich dawnych.

ME'DAILLON, subst m. (*Grande médaille.*) Metallio, onis, fœm. MEDALIA Wielka.

MEDE, adject. masc. & fœm. (*Qui est de médie.*) Medus, a,um. *Hort.* MED z medyi rodem.

ME'DECIN, subst. m. (*Qui entend & exerce la médecine ou la science de guerir les maladies.*) Medicus, i,m. *Cic.* Medens, entis, omn gen. DOKTOR Medyk.

Le premier médecin, (chez les Grands.) Archiater *ou* Archiatrus, tri, m. *Cod. Theod.* Princeps medicus. Náypierwszy doktor nádworny u Krola y wielkich Panow. **Medecin qui pense les malades alitez.* Clinicus, ci, masc. *Doktor chorych złożonych na łożku chorobą. **Médecin à gage.* Anniversarius medicus *Var.* * Doktor płatny ná płacy będący u kogo jurgieltowy

ME'DECINAL, masc. ME'DECINALE, f. (*Qui contient quelque vertu pour la guerison.*) Medicinalis & hoc le. *Cels.* Medicabilis & hoc le. *Colum.* Medicamentosus, a, um. *Cat.* LEKARSKI leczący zdrowy uzdrawiący moc y skutek uzdrowienia maiący. **Des eaux medecinales.* Medicæ aquæ. *Claud.* * Wody Lekarskie Cieplice. **Racine médecinale.* Utilis medendi radix, f. *Ovid.* *Korzenie zioła Lekarskie.

ME'DECINE, subst. f. (*L'art ou la science de guérir les maladies.*) Medecina, æ, f. *Cic.* Ars medica, *genit.* artis medicæ, f. *Tibul* Medentum ars. *Stat.* NAUKA Lekarska Doktorya náuka Doktorska. **Illustre dans la médecine.* Clarus arte medicinæ. *Quint.* *Sławny w medycynie sławny Doktor. *Les escoles de Médecine.* Medicinæ, arum, fœm. pl. *Plaut.* Szkoły doktorskie lekarskie medycyny náuki. **Faire, pratiquer la médecine.* Facere medicinam *Phæd. ou* exercere. *Bawić się doktoryą. **En faire profession.* Profiteri medicinam. *Cic.* *Być doktorem.

ME'DECINE, (*Remede liquide qu'on fait prendre à un malade pour sa guerison.*) Potio, onis, f. *Cic.* Potio medicata. *Quint. Curt.* Potio medica *ou* medicinalis. Medicamentum in poculo dilutum. Medicamentum, ti, n. Medicamen, inss, neut. *Ovid.* LERARSTWO trunek lekarski. **Des paroles qui portent médecine & qui guérissent.* Verba medentia. *Stat.* *Słowa leczące gussa. **Il a employé toute la médecine ou tous les remedes pour remedier à son mal.* Medendæ valetudini nullam opem non adpibuit. *Suet.* *Wszystkie iuż lekarstwa wytrawił ná swoię chorobę. **Donnez luy à prendre la médecine que j'ay ordonnée & en la mesme quantité.* Da illi bibere quod Iussi & quantum imperavi. *Ter.* *Day mu to lekarstwo ktorem opisał y pod tą miarą. * **Prendre médecine.* Sumere potionem *ou* medicinam. *Wziąć lekarstwo, brać lekarstwo. **Qui prépare une médecine.* Medicamentarius, ii, masc. *Plin.* *Gotuiący lekarstwo ten co lekarstwo robi Aptykarz.

ME'DECINER, V. act. (*Donner médecine.*) Medicinam *ou* potionem medicam alicui dare *ou* præbere. LEKARSTWO dawać lekować.

(Mot bas.) Słowo podłe.

SE ME'DECINER *souvent*, on dit mieux *Prendre souvent médecine* Frequentem sibi adhibere medicinam. LEKOWAC się często często lekarstwa bierać.

(Expression basse & populaire.) Prosta y potoczna Expressya Francuska.

ME'DIANE, subst. f. (*Petite veine qui se fait par l'union de la veine céphalique & de la basilique.*) Mediana, æ, fœm. MEDYANNA żyła.

MEDIANOCHE, subst. f. (*Repas qui se fait au milieu de la nuit.*) Comessatio, onis, fœm. Nocturna cœna, æ, fœm. *Plaut.* PODKUREK iedzenie nocne przed północą biesiaduiąc.

ME'DIATEUR, subst. masc. (*Qui ménage les differentes des amis, & qui les reconcilie ensemble.*) Conciliator, oris, m. Compositor, oris, masc. Mediator, oris, masc. *Lact.* JEDNACZ, Roziemca, Pośrzednik, Medyator między stronami dla ugody.

Mediateur de paix. Pacis sequester, tri, masc. *ou* sequestris. *Sen.* Pacis reconciliator, oris, masc. *Liv.* Medyator pokoiu.

MLE'DIATRICE, subst f. Conciliatrix, tricis, f. *Cic.* MEDYATORKA Jednaczka Pośrzedniczka.

ME'DIATION, subst f. (*Entremise de celuy qui accommode des personnes divisées.*) Opera, æ, f. Intercessus, ûs, masc. MEDYACYA, włożenie się między stronami.

ME'DICAMENT, subst. m. (*Remede.*) Medicamentum, Remedium, i, n. Medicamen, inis, n. Medicina, æ, f. *Cic. Plin. Celf.* LEKARSTWO.

ME'DICAMENTER, V. act. (*prononcez* médicamanter.) Medicinam alicui adchibere, facere (*Ciceron le dit au figuré.*) *Plaut.* LEKOWAC kogo leczyć kurować.

(Terme de l'art. *Voyez* Panser quelqu'un.) Opatrywać kogo.

ME'DIE, (*Le pays de Medes, autrefois Royaume.*) Media, æ, f. *Plin.* MEDYA Medowie kray; niegdyś Krolestwo.

MEDINA DEL CAMPO, (*Ville d'Espagne dans Castille la vieille.*) Mathymna campestris, fœm. MEDYNA Kampo Miasto Hiszpańskie w Kastylii starey.

MEDINA CE'LI, (*Ville d'Espagne en la nouvelle Castille.*) Methymna celia, æ, f. MEDYNA Celi Miasto Hiszpańskie w Kastylii nowey

ME'DINA DEL RIO SECO. Methymna ficca. MEDYNA sucha.

MEDINA SIDONIA, (*Ville d'Espagne en Andalousie.*) Asidonia, æ, fœm. MEDYNA Sidońska Miasto Hiszpańskie w Andaluzyi.

MEDINA TALNABI, (*Ville de l'Arabie heureuse sur le fleuve Leakic à trois journées de la mer rouge.*) Methymna Talnabia, æ, fœm. MEDYNA Talnabi Miasto Arabij szczęśliwey nád Rzeką Lekic trzy dni drogi od morza czerwonego.

ME'DIOCRE, adj. m & f. (*Qui tient le milieu entre le trop & le trop peu.*) Mediocris & hoc mediocre. Medius. Modicus, a,um. *Cic.* MIERNY.

ME'DIOCRE se dit au figuré, *de l'esprit, du discours.*) Mediocre *ou* medium ingenium. *Cic. Liv.* SRZEDNI mierny pomiarkowany. **Un discours médiocre.* Oratio mediocris. *Cic.* * Mowa w miarę. **Des défauts médiocres.* Mediocria vitia. *Hor.* *Winy występki wady pomierne.

ME'DIOCREMENT, adverb Mediocriter. Modicè. adv. *Cicer.* POMIERNIE pomiarkowanie, w miarę. **Un homme médiocrement docte.* Mediocriter doctus. *Człowiek miernie uczony w miarę uczony.

ME'DIOCRITE', subst. f. (*Le milieu entre le trop & le trop peu.*) Mediocritas, atis f. *Cic.* MIERNOSC w miarę áni nád to áni omale. **Médiocrité dans les habits.* In vestitu mediocritas. *Cicer.* *Mierność skromność w stroiach. **Dans ses ajustemens.* In cultu modus *ou* mediocritas. *Skromność w szatach.

ME'DIOCRITE' se dit auffi (*de l'esprit.*) Ingenii mediocritas *ou* Ingenium mediocre. *Cic.* MIERNOSC dowcipu.

Je pense qu'une des regles des plus utiles de la vie est de garder la médiocrité en toutes choses. Id arbitror apprimè in vitâ esse utile, ne quid nimis. *Ter.* (*on sous-entend* agas.) Rozumiem że iedna iest rzecz náypotrzebnieysza w życiu, iest przestrzegać we wszystkim pomiarkowania.

ME'DIRE, V. n (*Parler mal de quelqu'un.*) Alicui malè dicere, (co, cis, xi, ctum.) De aliquo detrahere, (ho, his, xi, ctum.) De famâ alicujus detrahere. *Cicer.* Alicui detrahere. *Ovid.* Aliquem maledico dente carpere, (po, pis, psi, ptum.) Aliquem rodere, (do, dis, rosi, rosum.) Petere aliquem atro dente. *Hor.* De aliquo obloqui, (quor, eris, obloquutus sum.) *Plaut.* Mordere aliquem. Contumeliosè aliquem lædere, (do, dis, læsi, læsum.) OBMAWIAC kogo zle o kim mowić za oczy ogadywać obnosić oszczekać.

Médire de quelqu'un en face ou *on sa présence.* Lædere alicui os. *Ter.* Łżyć kogo w oczy szkalować.

Qui médit de tout le monde. Maledicus in omnes. *Quint.* Ktory o wszystkich gada.

ME'DISANCE, subst. f. (*L'action de médire* ou *de parler mal de quelqu'un.*) Maledicentia, æ, f Maledictio. Obtrectatio, onis, f. Maledictum, i, n. *Cic.* OBMOWA obmowisko. **Dire des médisances contre quelqu'un.* Conjicere maledicta in vitam alicujus. *Cic.* Aspergere maculis vitam alicujus. *Cic.* *Obmowiska gadać o kim.

ME'DISANT, m. ME'DISANTE, fœm. Maledicus, a,um. Maledicentior & hoc maledicentius. Maledicentissimus, a, um.) *Plaut. Cic* Obloquutor, oris, masc. *Plaut.* Obtrectator oris, m *Plaut.* OBMOWCA obmowny, obmowna.

ME'DITATIF, m, ME'DITATIVE, f. (*Addonné à la méditation.*) Meditationi addictus, deditus, a,um. ROZMYSLAJĄCY, Rozmyślaiąca Bogomyślny.

ME'DITATION, subst. f. (*L'action de méditer.*) Meditatio. Commentatio, onis, f. *Cic.* MEDYTACYA, rozmyślanie uwaga uważanie Rozważanie.

ME'DITER, V. act. (*S'attacher à la consideration d'une chose.*) Aliquid meditari. Secum meditari. Commentari, (or, aris, atus sum.) dep. acc. Aliquid *ou* de aliquâ re secum attentè cogitare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* ROZMYSLAC rozważać co (*álbo*) o czym.

Méditer des plaisirs. Meditari *ou* architectari voluptates. Myślić o roskoszach. **Méditer dans la paix le dur métier de la guerre* Inter pacis otia arma meditari. *Prop.* *Myślić pod czas o pokoiu, przykrych znoiach woyskowych y trudach

ME'DITER, (*Avoir envie & dessein de faire une chose.*) Aliquid secum meditari *ou* volvere. MYSLIC zámyślać oczym. **Il médite sa fuite.* Meditatur fugam. *Cic.* * Myśli o ucieczkaniu

ME'DITERRANNE'E, *ou* LA ME'DITERRANNE'E *ou* INTERNE. Mare Mediterraneum, *genit.* maris mediterranei, neut. SRZODZIEMNE morze

MEDIUM, subst. m. (*Moyen.*) Medium, ii, n. SRZODEK sposob.

(Terme plus Latin que François) Termin bardziey laciński niz Francuski.

MEDOC, (*Pays de France en Guyenne entre l'Ocean & la Garonne.*) Meduli, orum, m. pl. Medulorum tractus, ûs, m. MEDOK Kray Francyi w Gyennie między morzem y Garonną.

CEUX *de medoc.* Meduli, orum, m. plur. MEDOCZANIE Medoku obywatele.

ME'FIANCE, subst f. (*Défiance d'estre trompé.*) Diffidentia, æ, f. *Voyez* DE'FIANCE, *Cic.* NIE dowierzanie nieufanie niepoufność podeyrzenie boiaźń o oszukanie niewierność.

ME'FIANT, m. ME'FIANTE, f. (*Défiant.*) Suspicios, us, a, um. *Cic. Ter.* Suspicax, acis, omn. gen. *Tacit.* NIEDOWIAREK NIEDOWIERZAIĄCY podeyrzliwy.

SE ME'FIER, *ou* SE DE'FIER, V. neut. Alicui diffidere, (do, dis, diffisus sum.) neut. *Cic. Voyez* DE'FIER. NIEDOWIERZAC NIEUFAC mieć zá podeyrzane.

ME'GARDE, subst f. (*Inadvertance.*) Imprudentia. Incogitantia, æ, f. *Plaut.* Error, oris, m. *Cic.* NIEOSTROZNOSC. **Par mégarde.* Imprudenter. adv. Per imprudentiam. *Cic.* *Przez nieostrożność.

Il faut pardonner à ceux qui nous ont offensé par mégarde. Iis, qui imprudenter læserunt, ignosci convenit. *Cic.* Trzeba tym odpuścić ktorzy przez nieostrożność nás obrazili.

ME'GARE, (*Ville d'Achaye, aujourd'huy un miserable Village.*) Megara, æ, f. Megara, orum, n. plur. *Cicer. Sen.* MEGARA Miásto Achaiey teraz mizerna wioszczyna.

ME'GISSIER, subst. masc. (*Artisan qui prépare les peaux de mouton à la chaux & avec de l'alun.*) Alutarius, ii, m. *Plaut.* ZAMESZNIK co skorki zamsznie.

LA ME'GISSERIE, subst. f. (*L'art de passer les peaux de mouton.*) Alutaria, æ, f. ZAMSZOWANIE Białoskornictwo.

MEILLEUR, (*Comparatif irrégulier de l'adjectif* BON) MEILLEURE, f. Melior & hoc melius; *& au Superlatif* Optimus, a, um *Cic* LEPSZY, LEPSZA.

C'est le meilleur homme que j'aye jamais connu. Optimus hominum homo est. Vir optimus quem ego viderim in vitâ. *Plaut. Ter.* Náylepszy człowiek zewszystkich ktorych znać mogę, nie znałem Lepszego człowieka nád niego. * *C'est le meilleur ami que j'aye.* Nemo illo mihi est amicior. *Cicer.* *Niemam lepszego przyiaciela nád niego.

Il a rendu son affaire un peu meilleure, de mauvaise qu'elle estoit. Rẽ suã fecit ex malâ meliusculã. *Plaut.* Poprawił sobie sprawę trochę. **Vous ne me serez pas meilleur, que je ne le suis à moy-mesme, & je suis assez habile dans ce qui me concerne, & je prends bien garde à moy.* Non mihi eris melior, quàm ego mihi sat sapio, satis in rem, quæ sint meam, conspicio mihi. *Plaut.* * Niebędziesz mi lepszy przyiaciel, niż iá sobie sam iestem, znam swoy interes, y mám nápieczy wszystko co do mnie należy.

MEILLEUR comme un Substantif, comme *Boire du meilleur*, ou *du meilleur vin.* Vinum melioris notæ potare *ou* bibere. LEPSZA náylepsza co náylepsze pić co náylepsze wino.

Vostre meilleur sera de ne point tant criailler devant cette porte Ante ædes non feciſſe erit melius hic convicium. *Ter.* Náylepsza to będzie dlá ciebie żebyś sobie ták nie krzykiwał przed temi drzwiami. **Ce seroit le meilleur parti à prendre.* Optimum id esset. *Tet.* *Toby była náylepsza.

LE MEIN, (*Rivier des Cercles de Franconie du haut & du bas Rhin en Allemagne, qui se jette dans le Rhin auprès de Mayence.*) Mœnus, i, m. *Plin.* MEN rzeka Cyrkułow Frankonii niższego y wyższego Renu w Niemczech wpadaiąca w Ren blisko Moguncyi.

ME'LANCOLIE, subst. f. (*Bile noire, l'une des quatre humeurs qui sont dans le corps des hommes.*) Bilis atra, *genit.* bilis atræ, f. *Hor.* Humor melancholicus, *genit.* humoris melancholici, m. Melancholia, æ, f. *est un mot Grec.* ZOŁC ieden z czterech humorow w ciele ludzkim melankolią zowią ten humor.

ME'LANCOLIE, (*Tristesse profonde causée d'une bile noire* ou *brulée.*) Tristitia. Mœstitia, æ, f. *Cic.* MELANKOLIA smutek żáłość pochodząca z żołci zapalenia. * *Sa maladie vient de mélancolie.* Ex nimiâ mœstitiâ morbum contraxit. *Cic.* *Choroba iego pochodzi z melankolii. * *La mélancolie le ronge.* Illum animi ægritudo exedit *ou* conficit. Cura exedit medullas. *Cic.* Mœror illum lacerat. *Melankolia go trawi.

C'eſt un homme de bonne humeur, qui n'engendre point de mélancolie. Hilari animo eſt, neque naturâ triſti & recondita. *Suet.* *Człowiek to weſoły nie nábiera w ſiebie melankolii. *Il s'eſt jetté ou plongé dans une grande mélancolie.* Summæ ſe triſtitiæ tradidit. *Cic. ou* ſe demerſit. * Wpadł w głęmelankolią.

ME'LANCOLIQUE,adj.m. & f. (*Qui eſt d'un temperrament mélancolique.*) Melancholicus, a, um. *Cic.* MELANKOLICZNY, melankoliczna.

ME'LANCOLIQUE, (*Triſte.*) Melancolicus. Mœſtus, a, um. Triſtis & hoc triſte. *Cic.* MELANKOLICZNY ſmutny pomięſzany.

ME'LANCOLIQUEMENT,adv.(*D'une maniere triſte & mélancolique.*)Mœſtè. adv. MELANKOLICZNIE ſmutno.

ME'LANGE, ſubſt. m. (*Mixtion de pluſieurs choſes*) Admiſtio. Permiſtio, onis, fœm. *Cicer.* Mixtura *ou* Miſtura, æ, f. *Celſ.* MIESZANINA wieli rzeczy razem. **Faire un mélange de pluſieurs jus de viande.* Multa jura confundere. *Plaut* *Mięzanina rożnych polewek mięsnych. **Il n'y a rien de ſi nuiſible à la ſanté, que le mélange de différentes viandes.* Varii cibi nocent plurimùm ſanitati. Nihil ſanitati nocentius quàm ciborum varietas. *Nic ſzkodliwſzego iáko mięſzanie rożnych potraw.

ME'LANGE ſe dit (*de pluſieurs choſes dont il ſe fait comme un corps*) Concretio, onis,f. Miſtura, æ, fœm *Cic. Mart.* POMIĘSZANIE mieſzenina wraz rzeczy rożnych do kupy. **La peinture n'eſt autre choſe qu'un mélange agreable des couleurs.* Pictura nihil eſt aliud, quàm grata colorum temperatio & conſotiatio. Malarſtwo nic inſzego nie ieſt tylko wdzięczne pomięſzanie farb. **La vie eſt un mélange de douleur & de joye.* Totam vitam miſcet dolor & gaudium. *Phæd.* *Zycie ludzkie nic inſzego nie ieſt tylko iedna mięſzanina żałości y radości. **Il y a dans les plus gens de bien un mélange de mal qu'ils tirent de la corruption de la nature.* Znáydnie ſię y w náylepſzych ludziach przymięſzanie iákieyś przyſady zepſowaney nátury. In optimis quibuſque etiamnum ineſt aliquid pravi, quod à naturæ ſuæ pravitate traxerunt. **Il ſe fit dans ce feſtin un étrange mélange de doctrine & d'yvrognerie.* In his epulis confuſa cum ebrietate doctrina proferebatur. *Ná tey ochocie, ná tey uczcie dziwna była náuki y piiáńſtwa mięſzanina.

ME'LANGE *de différents ouvrages d'eſprit.* Miſcellanea, orum, neut. plur. Satura *ou* Satira, æ, fœm. *Var* Farrago, inis, fœm *Juv.* MIĘSZANINA zbieranina rożnych piſm uczonych.

ME'LANGER, V. act. (*Faire un mélange de pluſieurs choſes.*) Miſcere. Permiſcere. Commiſcere, (eo, es, miſcui, miſtum *ou* mixtum.) Confundere, (do,dis, fudi, fuſum.)Conoorporare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cicer. Plaut. Plin.* MIĘSZAC w raz rzeczy rozmaite.

ME'LE', m. ME'LE'E,f. part. adject. Miſtus *ou* Mixtus Commiſtus. Immiſtus. Permiſtus, a, um. *Cic.* MIĘSZANY, Mięſzana, zmięſzany, zmięſzana.

ON DIT au figuré, *C'eſt un homme meſlé de bien & de mal.* Bonis maliſque artibus mixtus. *Tacit.* CZŁOWIEK zmięſzany złożony z dobrego y złego.

Des ouvrages meſlées, Divers ouvrages dont on a fait un corps Miſcellanea, orum, neut plur. (*on ſous-entend* opera.) Mięſzanina, kſiąſzki piſma zbieralne.

ME'LE'E, ſubſt. f. (*en parlant de deux armées qui ſe battent.*) Pugna, æ,f. Certamen, inis, n. *Cic.* BITWA zámięſzanie. **Commencer la mélée.* Certamen inire. *Cicer.* Prælium committere *Cæſ.* *Bitwę zácząć ſprawę potyczkę zácząć. **Se jetter au milieu de la mélée.* Se in mediam aciem inferre *Liv.* Se in medios hoſtes conjicere. Mediis armis ſe immiſcere. *Virg.* Miſcere in aciem. *Liv.* Miſcere ictus. *Tacit.* Miſcere certamina. *Liv.* * Wpaść między bitwę w poſrzodek biących ſię w ſamo zámięſzanie.

ME'LER, *ou* MESLER (*comme l'on écrit.*) V. act. (*Confondre les choſes, les brouiller enſemble.*) Rem re *ou* cum re aliâ Miſcere. Admiſcere. Commiſcere. Permiſcere, (eo, es, miſcui, miſtum *ou* mixtum.) act. acc. MIĘSZAC rzeczy rożne w raz.

ME'LER, (*Embarraſſer.*) MIĘSZAC pomięſzać pomatać rzeczy poplątać zwikłać co.**Méler du fil* ou *de la ſoye* Intricare filum *ou* bombycem. * Nici pomatać. **Les cheveux ſe mélent aiſément, ſi l'on n'a ſoin de les peigner.* Implicantur *ou* innectuntur *ou* intricantur crines, inpectine deducatur.

*Włoſy ſię mataia łatwo kiedy ich nieczeſzą.

ME'LER ſe dit au figuré, comme *Méler la douceur avec la ſévérité.* Lenitatem ſeveritate temperare. MIĘSZAC łágodność z ſurowością. *L'utile avec le délectable.* Utile dulci miſcere. *Hor.* *Pożytek z ucieczyć náprzykład mięſzać łaſkawość z ſurowością. chą. **L'utile avec l'honneſte.* Utilia miſcere honeſtis. *Tacit.* *Pożytek z przyſtoynością. **La triſteſſe avec la joye.* Lætа triſtibus intexere. *Cicer.* *Smutek z rádością. **Meſler ſes larmes avec celles d'un autre* Conlacrymare,(o,as,avi,atum.) neut. *Ter.* Miſcere lacrymas. *Ovid.* *Łzy ſwoie ze łzami inſzych. **Meſler le ſacré avec le prophane.* Sacra profanis miſcere. *Hor.* * Swięte rzeczy z światowemi. **La vérité avec le menſoge.* Veris miſcere falſa. *Sen.* *Prawdę z kłamſtwem.

SE ME'LER, (*de pluſieurs ſortes d'actions & de profeſſions, les exercer, les faire.*) Artes profiteri, (eor,eris, feſſus ſum.) *ou* facere *ou* factitare *ou* exercere *ou* tractare. *Cic. Ter.* MIĘSZAC ſię wdawać ſię w rożne ſprawy y zábawy. *Se méler de médecine* Facere medicinam *Cic ou* factitare. *Quint.* *Wdawać ſię między Doktory. **De faire des comédies.* Artem tractare muſicam *Ter.* *W piſanie y wyprawowanie komedyi. **Que chacun ſe méle de ſon métier.* Quam quiſque norit artem, in hac ſe exerceat *Cic.* Fabri fabrillia tractent. *Horat.* *Niech każdy pilnuie ſwego rzemieſła. **Il s'eſt meſlé autrefois de trafiquer ſur mer.* Affinis fuit olim maritimis negotiis. *Plaut.* *Wdał ſię był w żeglarſtwo y handel wodny.

SE ME'LER *d'affaires.* Tractare publica negotia. *Cic.* Se rebus *ou* negotiis admiſcere. *Ter.* WDAC ſię mięſzać ſię w ſprawy publiczne. **Se méler dans la converſation.* Se immiſcere colloquiis. *Liv* Se dare *ou* ſe inferrre in ſermonem. *Cic.* *Wdać ſię w dyskurs w konwerſacyą w dać ſię między drugich w ich rozmowę w rzecz z niemi. **Se méler d'une affaire.* Se alicui negotio admiſcere. *Ter.* *Wdać ſię w co w rzecz iáką. **Vous ferez mieux à mon avis de ne vous point méler de ce traitté de paix* Sapientius meo quidem judicio facies, ſi te in iſtam pacificationem non interpones. *Cic.* *Lepiey uczyniſz moim zdaniem nie wdaiąc ſię w to przymierze pokoiu. **Ne vous mélez point de mon fils, puiſque je ne me méle point de voſtre* Quando tuum non curo filium, ne meum cura. *Ter.* *Nie mięſzay ſię ty do moich dzieci, ponieważ ia ſię nie mięſzam do twoich *Se méler de ſes affaires.* Agere ſuum negotium. Satagere rerum ſuarum. Non ſe admiſcere rebus alienis. *Ter.* * Pilnowac ſwego ſwoich rzeczy ſwego patrzyć. **Méler quelqu'un dans une accuſation.* Aliquem alicui accuſationi illigare *Liv* Aliquem in crimen trahere *ou* ducere. Vocare *ou* adducere *Cic* *Wdać kogo w co wdać go wmięſzać go w iáką ſkargę: w plotki, w bayki iákie, powołać go.

SE ME'LER, (*Se mettre, s'introduire parmi.*) So inſerere. Se admiſcere. Se immIſcere. Se inſinuare. WMIĘSZAC ſię w co w dać ſię w co **Se méler dans le combat.* Manus miſcere. *Prop.* Dextras conſerere. *Cic.* Mediis armis ſe immiſcere. *Virg* *Wmięſzać ſią w bitwę. **Lors qu'ils ſont mêlés dans les rangs, ils mettent pied à terre, & combattent l'épée à la main.* Cùm ſe inter equitum turmas inſinuaverunt, ex effedis deſiliunt, & pedites præliantur *Cæſ.* *Kiedy ſię pomięſzaią w ſzykach zſiadaią z koni y biią ſię wręcz ſzpadami, rápierami, ſzablami. **Se méler parmi les ennemis.* Immitttere ſe in medios hoſtes. *Liv.* * Wmięſzać ſię między nieprzyiacioł.

Vn homme qui ſe méle de tout. Magnus ardelio, *genit.* magni ardelionis, m *Phæd.* Człowiek wę wſzyſtko ſię wdaiący do wſzyſtkiego ſię mięſzaiący wracaiący ſię.

ME'LESE, ſubſt. fœm. (*Arbre dont le bois reſiſte au feu.*) Larix,icis, maſc. *Virt.* fœm. *dans Pline.* MODRZEW drzewo niezgorzyſte.

Du bois de meleſe. Larignus,a,um. *Vitr.* Modrzewowy.

MELILOT, ſubſt.m. (*Herbe & fleur.*) Melilotos, i, fœm. Meliloton, i, neut. Sertula campana, æ, fœm. *Plin.* Sertа campana,æ, fœm. *Cat.* KOMONICA Noſtrzyk, przytulia, Lipnik ziele.

MELISSE, ſubſt.f. (*Herbe medecinale.*) Apiaſtrum, tri,n. Meliſſophyllon,i,n.*Plin.* PSZCZELNIK ziele.

ME'LIORER *une choſe*, V. act. (*La rendre meilleure.*) Rem meliorare, (o, as, avi, atum.) act. acc. POPRAWIC czego polepſzyć.

ME'LODIE, ſubſt. fœm. (*Melange de ſons agréables, harmonie.*) Melos,n. Fitque repercuſſo dulcior aura ſono. Harmonia,æ,f *Cic.* Concentus, ûs,m. Concentus vocum. Modulatio, onis, f. Modulatus, ûs, m. *Sen.* MELODYA ſpiewanie pienie koncert głoſy wdzięczne.

ME'LODIEUX, maſc. ME'LODIEUSE,f. (*Harmonieux.*) Melicus, a, um. *Cic.* Suavis & hoc ſuave. Harmonicus,a, um. *Plin.* MELODYINY, MELODYINA.

ME'LODIEUSEMENT,adv.(*D'une maniere mélodieuſe.*) Ad harmoniam. Suaviter. MELODYINIE.

MELON, ſubſt. maſc. (*Fruit fort agréable au goût.*) Pepo onis,m. *Plin.* Melo *ou* Melopepo, onis,m. *Pallad.* MELON owoc.

MELONIERE, ſubſt. f. (*Couche de melons.*) Pulvini in quibus pepones creſcunt. INSPEKT grzęda robiona ná melony zágon ſypany.

MELUN, (*Ville de l'Iſle de France, ſur la riviere de Seine.*) Melodunum, i, n. *Cæſ.* MELUN Miaſto Wyſpy Francuſkiey nád Senną.

DE MELUN, (*Qui eſt de la ville de Melun.*) Melodunæus,a,um. Z MELUNU rodem. **De Melun,* (*des environs.*) Melodunenſis & hoc ſe. *Od melunu z okolicy.

MEMBRANE, (*on prononce* mambrane.) ſubſt. f. (*Enveloppe des chairs & autres parties du corps humain.*) Membrana,f. *Cic.* BŁONA, Błonka.

MEMBRANEUX, (*on prononce* mambraneux.) m.MEMBRANEUSE, fœm. Membranaceus,a,um. *Plin.* BŁONKOWATY, Błonkowy.

MEMBRE, (*on prononce* mambre.) ſubſt m. (*Partie du corps humain, comme les pieds, les bras* &c.) Membrum, bri, n. Artus,ûs,m. (*au genitif plurier* Artuum, *dat.* Artubus.)*Cic.* CZŁONEK część ciała ludzkiego noga ramię. **Qui ne s'aide point de ſes membres.* Iners membris *Plin* Captus membris.*Cic.* *Członkami ruſzyć niemogący kaleka ná wſzyſtkie członki. **Vn enfant qui a tous ſes membres, Qui eſt bien formé.* Expreſſus membris infans. *Quint.* *Dziecię zdrowe y doſkonałe członki wſzyſtkie maiące. **Membres mis hors de leur place.* Luxata membra. *Celſ.* Artus elapſi in pravum. *Tacit.* *Członek wybity z mieyſca ſwego wywichniony.

MEMBRE *viril*, (*La verge.*) Membrum genitale, neut. Virga,æ, fœm. Facinum, i,n. Veretrum, tri,n. *Plaut. Suet.* Mentula, æ, f. *Petr.* CZŁONEK ludzki męſki przyrodzony.

MEMBRE das l' Architecture, (*Les diverſes parties d'un baſtiment, ſoit en général des appartemens, ſoit des ornemens, ſoit des ornemens particuliers.*) Membrum, bri,neut. CZĘSCI rozmaite w budowaniu murowaniu, części domu ták ogolnie iáko też y co do ozdob iákich w budowaniu.

MEMBRE ſe dit auſſi en Grammaire (*des parties d'une période.*) Membrum orationis. *Cic.* CZĘSC w mowie peryod punkt.

MEMBRE ſe dit au figuré (*des corps myſtiques & politiques.*) Membrum. CZŁONEK część niewłaśnie co do ciał álbo społeczności duchownie álbo też politycznie wziętych. **Les pauvres ſont les membres de J. C.* Pauperes ſunt Chriſti membra. *Ubodzy ſą członkami Chryſtuſa. **Il eſt membre du Parlement.* Eſt è Senatu. *Należy do urzędu ieſt z liczby oſob ſądowych radnych.

MEMBRU, (*on prononce* manbru.)m. MEMBRUë,fœm. (*Qui a les membres forts & vigoureux.*) Membris valens, entis, omn. gen. MOCNY dzielny potężny filnych członkow.

(Mot bas & populaire.) Słowo proſte potoczne.

MEMBRU, (*Qui eſt bien fourni, qui a un gros membre.*) Mutoniatus,a um. *Plaut.* Vaſatus & majoris peculi.*Lamprid.* CZŁONKOWATY członka wielkiego.

MEMBRURE, (*on prononce* manbrure.) ſubſt. f. (*Vn ais épais de quatre doigts.*) Axis craſſior, *genit.* axis craſſioris, m. DYL deſka gruba ná cztery cale.

ME'ME, (*comme on prononce*) & MESME, *comme l'on écrit.*) *Pronom perſonnel qui étant précedé des Articles Le, La, Les, s'exprime en Latin, par le pronom* Idem, Eadem, Idem, *genit.* ejuſdem, *dat.* eidem &c. *Cic.* TENZE, táż,toż. **C'eſt perſeque la meſme choſe, que cela.* Hoc eſt ferè idem quod illud *ou* atque illud.Idem ac illud. *Ter.* *Prawo iednoſz toż ſamo właśnie. **Je ſuis toûjours le meſme à ſon égard.* Ego iſti nihilò ſum aliter, quà fui. *Ter.* * Záwſze tenże ieſtem iednakowy iednoſtaynie dla niego. **Il ſera toûjours le meſme abſent & preſent.* Præſens, abſenſque idem erit. *Ter.* *Záwſze on tenże będzie czyli przytomny ieſt, czyli nieprzytomny.

EN MESME, *temps, Au meſme temps, Dans le meſme temps.* Uno eodemque tempore. *Cic.* W TENZE czas razem tegoż czaſu w ten ſam czas.

Au meſme lieu,Au meſme endroit (*en ſignification de repos.*) Eodem loco. In eodem loco. Ná tymże mieyſcu w tymże mieyſcu. **En ſignification de mouvement.* Eodem. Eundem. in locum. *Ná toż mieyſce. **Du meſme lieu.* Ex eodem loco. Indidem. *Z tegoż mieyſca.

ME'ME, (*précedé d'un autre Pronom, comme* luy, moy, toy,ſoy,eux,elle & elles, nous & vous.) Ipſe,ipſa, ipſum.*Cic.* TENZE onże ona, on ſam ona ſama. **Je me conſole moy meſme.* Me ipſe conſolor. *Cicer.* *Sam ſię cieſzę. **C'eſt luy-méme.* Ipſe eſt. *Cicer.* Ipſus eſt purus putus. *Plaut.* *On ſam ieſt. **Vn autre luy-meſe*, ou *Vn autre ſoy-méme.* Alter idem. *Cic.* *Drugi właśnie takuſieńki iák on ſam. **J'ay payé moy-meſme cet argent.*Ipſe egomet ſolvi argentum *Ter.* *Já ſam te pieniądze liczyłem. **Vous le ſçavez vous-méme-méme.* Tute ſcis. *Cic.* Tu-te ipſe ſcis *Ter.* *Wieſz ty ſam.

ME'ME, (*conjonction.*) Etiam. Quoque. (*ce dernier ne ſe met dans le diſcours qu'après un mot.*) NAWET ta konjunkcya meme náwet w Franculkim tylko po werbach ſię kładzie. **Je me ſouviens meſme des choſes, dont je ne veux pas me ſouvenir.* Memini etiam quæ nolo. *Pámiętam náwet o tym, oczym niechcę pamiętać.

C'eſt tout de meſme que ſi vous me demandiez pourquoy je vous regarde des deux yeux. Similter idem facis, ac ſi me roges, cur te duobus contuear oculis. *Cic.* Właśnie to iákbyś mię pytał czemu ná cię patrzę obiema oczami.

VEU *méme.* Cùm præſertim. *Cic.* Gdyby też.

ME'MOIRE, ſubſt.f. (*Faculté de l'ame par le moyen de laquelle nous nous ſouvenons des choſes paſſées.*) Memoria,æ,f. *Cic.* PAMIĘC ſiła duſzy ktorą ſobie przypominamy co przeſzłego. **Vne bonne memoire.*Bona memoria.Facilis memoria. *Cic. ou* egregia. *Tacit. ou* tenaciſſima. *Quint. ou* adminiculatior. *Aul-Gel.* *Dobra pamięć.

Avoir bien de la mémoire. Memoriâ vigere *ou* pollere *ou* valere *ou* florere. *Cicer.* Pamięć ſiła duſzy. **J'ay mauvaiſe mémoire* ou *la mémoire mauvaiſe.* Sum malæ memoriæ. *Petr.* Hebeti ſum memoriâ. *Cic.* *Mam złą pamięć. **Je n'ay pas trop bonne mémoire, j'oublie meſme ſouvent mon nom.* Non tam bonæ ſum memoriæ, frequenter etiam nomen meum obliviſcor. *Plaut.* * Nie bardzo dobrą mam pamięć często Imienia ſwego y iák ſię zowię zápominam.**Avoir la memoire chancelante.* Memoriolâ vacillare.*Cic.* (*ou* memoriâ.) *Mieć pamięć ſłabą.

ME'MOIRE. (*Souvenir qu'on garde des choſes.*) Memoria,æ,f. Recordatio,onis,f *Cic* PAMIĘC o czym, pamiątka.

Avoir mémoire d'une choſe, S'en reſſouvenir. In memoriâ rem habere. Memoriâ aliquid tenere. Rei alicujus recordari *ou* meminiſſe. *Cicer.* Pamiętać o czym, mieć co ná pamięci. **La mémoire de ſon nom ira* ou *paſſera dans tous les ſiecles.* Ibit in ſecula illius nomen. Excipient viri illius memoriam conſequentes anni. *Cicer.* Vivet chartis illud nomen. *Phæd.* Nunquam ex animis diſcedet illius memoria. * Pamiątka Imięnia iego poydzie po wſzyſtkie wieki. **On conſervera éternellement la memoire & le ſouvenir de vos bienfaits.*Nunquam veſtrorum in nos beneficiorum memoria ac fàma morietur *ou* extinguetur *ou* ſeneſcet *ou* aboleſcet. *Cic.* *Wieko. wać będzie pamięć dobrodzieyſtw twoich. **Nous n'avions pas encore perdu la memoire de noſtre perte.* Noſtræ cladis memoria nobis nondum aboleverat. *Liv.* *Jeſzcześmy klęſki ſwoiey nie byli zápomnięli. **Il n'en eſt plus de mémoire.* Occidit memoria. Vetuſtate horum memoria abiit. *Cic.* *Już y pamięci nie maſz tego. **Faire paſſer la mémoire de ſon nom à toute la poſtérité.* Adæquare memoriam nominis cum omni poſteritate. *Cicer.* *Podać pamięci pożney potomności Imię ſwoie. **Rendre la memoire de quelqu'un immortelle.* Conſecrare aliquem omnium genere monimentorum. *Nieśmiertelną po wſzyſtkie wieki pamięć komu uczynić, ziednać. **Se remettre une choſe en memoire.* Aliquid memoriâ repetere. In memoriam reducere *ou* redigere. *Cicer.* * Przypominać ſobie co. **Effacer la memoire, rappeller, renouveller la memoire.* *Wygluzowa ćz pamięci, odnowić pamięć, przypomnieć,

DIGNE *de mémoire.* Memorandus,a, um. *Stat.* Memorabilis & hoc le.*Cic.* GODNY pamięci, wart pamięci.

DE ME'MOIRE *d'homme.* Poſt hominum memoriam Ex omni ætatum memoriâ.*Cic.*OD PAMIĘCI ludzkiey iák tylko pamiętać mogą.

ME'MOIRE ſe dit *d'un monument qu'on élève pour conſerver le ſouvenir de quelqu'un* ou *de quelque action ſignalée.*

On dreſſe pour cela des épitaphes où l'on met. Æternæ memoriæ, *ou* In memoriam ſempiternam. *Cic.* PAMIĄTKA znák pamiętny ná pamiątkę oſoby álbo dzieła iákiego wyſtawiona pamiątka iáko nágrobki z nápiſem ná wiekopomną pamięć.

ON DIT que *Les Muſes ſont les filles de mémoire, (parce que ce ſont elles qui tranſmettent à la poſtérité l'hiſtoire des actions dignes d'une memoire éternelle.* Filiæ Mnemoſynæ. *Phæd.* Illæ ſunt (*dit Ciceron, parlant des Muſes,*) quæ æternorum laborum præconium verſibus mandant. POWIADAIĄ o muzach że ſą Corkami pámieci ¡bo wierſzami podaią do wiadomośći potomnych wiekow czyny godne pamięci nieśmiertelney.

MEMOIRE, (*Ecrit ſommaire.*) Liber memorialis, *genit.* libri memorialis, m. *Suet.* Commentarius, rii, m. Commentarium, ii, n. Libellus, i, m. *ſeurl, ou* libellus memorialis, m. *Quint. Suet.* PAMIĘTNE Książeczki Rejeſtr Dziennik.

ME'MOIRES au plurier ſe dit (*des écrit pour ſervir à l'hiſtoire, faits par ceux qui ont eu part aux affaires,* ou *qui en ont eſté les témoins oculaires*) Commentarii, orum, m. pl. Commentaria,orum,n. plur *Cæſ.* PAMIĘTNE piſma zebranie ſłużęce do Hiſtoryi piſane od tych pod ktorych oczami co ſię działo álbo ktorzy ſami w co wchodzili. **Donner des mémoires.* Conficere commentarios rerum. *Cic.* * Pamiętne piſma zbierać.

ME'MORABLE, adiect m. & f. (*Digne de mémoire.*) Memorabilis. Commemorabilis & hoc le. *Cic.* Memorandus. Commemorandus,a, um *Plin.* PAMIĘTNY pámięci godny.

ME'MORATIF, m. ME'MORATIVE, f. (*Qui peut ſe ſouvenir.*) Memor, oris,m. PAMIĘTNY PRZYPOMINAIĄCY.

ME'MORIAL, m. ME'MORIALE, f. (*Touchant la mémoire*) Memorialis & hoc le *Suet.* PAMIĘTNY do pamięci náleżący.

Vn ME'MORIAL,(*qui ſert à l'hiſtoire*)Liber memorialis Commentarius,ii,n. *Cic.* ZEBRANIE pamiętnych rzeczy.

MEMPHIS, (*Ancienne ville de l'Egypte.*) Memphis, is, f. *P in.* MEMFIS dawne miáſto Egiptu.

MENAÇANT, m. MENAÇANTE, f. Minans, antis, omn. gen *Ovid.* GROZĄCY grożny, grożąca groźna. **Des lettres menaçantes* Litteræ minaces *Cic.* *Groźne liſty.

D'un ton menaçant. Minaciter. Minaciùs.adv. *Cic.* Voce minaci. abl *Hor.* Groźno, groźnie, grożąc.

MENACE, ſubſt. f. (*Peur qu'on veut donner à quelqu'un*) Minæ, arum, f pl. Minatiæ, arum, f. pl. *Cic. Plaut.* GROZBA, groźność, grożenie **Des paroles pleines de menaces.* Verba plena minarum. *Hor.* * Słowa pełne groźby.

Faire des menaces à quelque un Intendere alicui minas *Hor.* Grozić komu odgrażać. **Je me moque de vos menaces.* Minacias tuas flocci facio. *Plaut.* *Drwię z twoich pogrożek, z groźb twoich ſię śmicię.

MENACER, V. act. (*Faire des menaces.*) Alicui minari, (or, aris, atus ſum.) dep. Minitare, (o, as, avi, atum.) neut. & Minitari dep. Minas alicui intendere. *Tacit.* GROZIC odgrażać pogrozić. * *On nous a menacé depuis le plus petit juſques au plus grand.* Interminatum eſt nobis à minimo ad maximum *Plaut.* * Wſzyſtkim nám od náymnieyſzego do náywiękſzego pogrożono. **Il menaça la ville de mettre tout à feu & à ſang.* Urbi ferrum flammaque minatus eſt, *ou* ferro flammâque. *Cic.* *Groził miaſtu ogniem y mieczem. **Il ne le menace pas de peu de choſe.* Malum illi haud leve minatur. *Cicer.* *Nie fraſzkami mu grozi. **Menacer de faire mourir quelqu'un.* Mortem alicui minari *ou* minitati. Vitam interminari *Cic Plaut.* *Grozić komu śmiercią.

MENACER,(*Tonner des ſignes de quelque malheur qui eſt proche*) Minari. dep. acc. Portendere. act. acc. *GROZIC obiecywać rokować zle. **Menacer le peuple d'un changement* Commutationem rerum populo portendere. *Odmianą grozić ludowi. * *Les prodiges nous menacent de quelque grand malheur.* Ex oſtentis metus magnorum periculorum portenditur. *Cic.* *Widowiſka nám grożą wielkiem iákimſi nieſzczęściem. **Pluſieurs malheurs nous menacent.* Multa impendent *ou* imminent nobis mala. Nos mala impendent. *Cic. Ter.* *Wiele nieſzczęśliwości nád námi wiſi.

ON DIT, *Il nous menace il y a long-temps d'un grand repas,* ou *Il nous promet de nous donner un grand repas.* Jam diu eſt, ex quo in ſpem opiparæ cœnæ nos vocat. JUZ nám dawno ſię przechwala iákimſi wielkim bankietem náktory nás ma záprośić.

ME'NADES, ſubſt.f (*Les Bacchantes, femmes épriſes de fureur, qui faiſoient des ſacrifices à Bacchus.*) Bacchæ mulieres fœm. plur. MENADY białogłowy ſzaleiące w obrządkach pewnych zá Pogan ná ofiarach ktore czyniono Bachuſowi.

ME'NAGE, ſubſt. m. (*Les meubles & les uteníiles d'une maiſon.*) Inſtrumentum domeſticum, i,n. Domeſtica ſupplex, *genit.* domeſticæ ſupellectilis, f. RUCHOMOSCI ſprzęt domowy goſpodarſki porządek.

Faire le ménage. Domeſticam ſupellectilem inſtruere *ou* diſponere. In ſplendorem dare ſupellectilem. W ſprzęt domowy ſię ſporządzać

ME'NAGE, (*Le bien, le revenu pour la ſubſiſtance d'une famille.*) Res familiaris, *genit.* rei familiaris, f. Bona, orum, nent. plur. Res domeſtica, fœm. DOBRA dochod goſpodarſtwo rząd domowy. **Avoir bien ſoin du ménage.* Curare rem familiarem. Impendere curam rei domeſticæ. Vacare rei domeſticæ. *Phæd Cic.* *Mieć pilne ſtaranie o goſpodarſtwie. **Il n'y a perſonne qui entende mieux le ménage que luy.* Nullus eſt eo induſtrior in adminiſtrandâ re familiari. *Niemaiże nikogo ktoby ſię lepiey znáł ná goſpodarſtwie nad niego. **Il vit avec ménage,il depenſe ſon bien avec économie.* Rem ſuam familiarem prudenter adminiſtrat. *Zyie oſzczędnie rządzi ſię dobrze nie traci. **Il donne tant par mois pour la dépenſe du ménage* Tantum argenti ſingulis menſibus impertit, in famiiiæ ſuæ alimenta. *Tyle daie ná mieſiąc ná rozchod domowy. **S'appliquer au ménage.* Applicare animum ad frugem. *Plaut* *Chwycić ſię goſpodarſtwa, w goſpodarſtwo ſię wprawować wciągać ſię.

MENAGE ſe dit auſſi (*des perſonnes qui compoſent une famille.*)Familia,æ,fœm GOSPODARZ goſpodarſtwo domowi. **Trois ménages ſont logez dans cette maiſon.* Tres familiæ hanc ædes habitant. *Trzech goſpodarzow mięſzka w tym domu

ME'NAGE ſe dit particulierement (*de la maniere de vivre des gens mariez.*) GOSPODARSTWO zgoda pomieſzkanie **Ces deux jeunes gens ſont bon ménage, vivent bien enſemble.* Pax eſt inter hos conjuges. Conjunctiſſimè vivunt inter ſe *To młode ſtadło dobrze ſię rządzi dobre pomieſzkanie ieſt między niemi. **Le contraire eſt,* Iræ ſunt inter virum & uxorem. Inter illos diſſidium eſt. *Ter. Ils ſont mauvais ménage*) *Zle z ſobą mięſzkaią. **Ces deux amis tiennent ménage enſemble.* Duo illi amici convictum habent ſimul. *Colum.* *Ci dway przyiaciele rázem ſię rządzą iedeń koſzt wſpolny prowadzą.

ME'NAGEMENT, ſubſt. maſc. (*Le bon ménage, & le bon uſage qu'on fait des choſes.*) Optima & prudens rerum adminiſtratio *ou* curatio *ou* diſpenſatio *ou* tractatio, onis,fœm. Uſus,ûs,m *Cic. Ter.* OCHRONA czego ſzanowanie náprzykład rzeczy groſza &c.

ME'NAGEMENT, (*Maniere d'agir prudente & circonſpecte avec les perſonnes, & dans les occaſions qui ſe preſentent.*) Prudens & conſiderata agendi ratio. OSTROZNOSC wpoczynaniu ſobie z ludzmi w rożnych podaiących ſię okolicznościach **Il ne garde plus aucun ménagement.* Nihil dum reſpicit. *Pqæd* *Już ná nic nie uważa. **Il n'a plus aucun ménagement pour luy, il ne le ménage plus.* Nihil amplius illum reſpicit. Nullum reſectum habet ad illum. *Cic.* *Już całe żádney uwagi nie ma ná niego.

ME'NAGEMENT, (*Sage & prudente adminiſtration des choſes*) Adminiſtratio Curatio Tractatio Diſpenſatio, onis, fœm. *Cic* RZĄD oſtrożność uwaga przezorność.

ME'NAGER, V. act. & neut. (*Conduire ſon bien, ſa fortune avec prudence & ménagement.*) Diligenter rem familiarem curare *ou* adminiſtrare *ou* diſpenſare *on* tractare, (o, as, avi, atum.) act *Cic.* Rei ſervire. neut. *Plaut.* RZĄDZIC ſię uważnie y przeſtrzegaiąc wſzyſtkiego zwłaſzcza rządzić ſię dobrze fortuną. **Il n'a pas eu toute la prudence qu'il de voit pour ménager ſon bien.* Minùs cautè & cogitatè rem ſuam tractavit. *Plaut.* *Nie zewſzyſtkim ſię dobrze rządził fortuną

ME'NAGER ſe dit figurément (*des autres choſes qu'on ménage ſagemant.*) *Ménager ſa ſanté, ne la point prodiguer.* Valetudini ſervire *ou* deſervire *ou* indulgere. Suſtentare ac tueri valetudinem.*Cic.* Valetudini parcere. OSTROZNIE ſobie poſtępować poczynać z czym ochraniaiąc przeſtrzegaiąc,Przeſtrzegać zdrowia ſwego ſzanować go nie tracić. **Menager le temps.* Diſpenſare tempus. *Aſcon-Ped.* *Przeſtrzegać czaſu ochraniać. **Vous avez mal ménagé vôtre temps, vous avez mal*

pris vos meſures. Non ſat commodè diviſa ſunt temporibus tibi hæc. *Terent.* *Zleś ſwoy czas wziął nie według czaſu. **Menager la fortune avec adreſſe.* Dexteriùs uti fortunâ.*Hor.* *Szanować ſzczęścia oſtrożnie z nim ſobie poczynać.

Je n'ay pas pû ménager le moindre moment ſur mes grandes occupations pour vous aller voir. Ne minimum quidem temporis è ſummis occupationibus eripere potui, ut te inviſerem. Ne momentum ullum temporis dividere potui ex meis occupationibus, qui te inviſerem. Niemogłem y momentu czaſu wolnego wziąć ſobie przed zátrudnieniami wielkiemi, ábym był u ciebie.

Ménager ſon credit, en uſer avec reſerve. Auctoritatem ac gratiam adhibere parciùs ac circumſpectiùs agere. Oſtrożnie powagą ſwoią ſzafować, oſtrożnie iey záżywać, przeſtrzegać iey **Sa réputation.* Famæ parcere. *Terent.* * Przeſtrzegać śmięnia, ſławy ſwoiey

Ménager les Intereſts de ſes amis. Amicorum commodis, utilitatique ſervire. *Cic.* Przeſtrzegać intereſſow przyiacioł ſwoich. **Ménager ſes amis, les employer avec diſcrétion, ne les pas mettre à tous les jours, (omme l'on parle familierement*) Non gravem nec moleſtum eſſe amicis. *Szanować przyiacioł nie ſzarzać niemi zálada okazyą ich wdaiąc iáko potocznie mowią.

Ménager les eſprits du peuple. Plebis animos permulcere ac tractare. *Liv. ou* regere. *Virg.* Ulymować ſobie pośpolſtwo **Ménager la bourſe de ſon ami.* Parcere crumenæ. *Oſzczędzać mięſzka worka przyiacioł ochraniać.

ME'NAGER *une affaire.* Negotium adminiſtrare *ou* gerere *ou* agere diligenter. *Cic.* WŁADNĄC czym rządzić wyrabiać co dokazywać.

Il a menagé l'affaire en deux iours de temps par le miniſtere d'un ſeul eſclave gladiateur. Biduo per unum ſervum, & eum ex gladiatorio ludo confecit totum negotium. *Cic.* Wyrobił rzecz we dwa dni przez pewnego niewolnika ſzermierza

SE ME'NAGER, (*Ménager ſes forces, ſa ſanté*) Sibi parcere. Se reſpicere. *Cicer.* SZANOWAC ſię przeſtrzegać zdrowia ſił, litować ochraniać.

Je n'ay rien ménagé pour le rendre habile homme. Nihil pretio parſi, dum doctus fieret. Ni czegom nie litował ábym go ſłuſznym człowiekiem uczynił. **Ne ménagez rien pour voſtre ſanté.* Sumtui ne parcas ullà in re, quâ ad valetudinem opus ſit *Cicer.* *Nie żáłuy dla zdrowia ſwego. **Ménagez moy quelque place dans ſon amitié.* Mihi in ejus amicitiâ locum aliquem obtine. *Cic.* *Poſtaray ſię wyrob mi uczyń mi mieyſce iákie w przyiaźni w znáiomości iego domieść mię przyiaźni iego **Il a ménagé cette entrevuë.*Curavit,ut in colloquium venirent, *ou* ut conferrent capita. *On ſię poſtarał o te rozmowienie ſię między niemi.

ME'NAGER *le terrain* (*dans le ſens naturel*) c'eſt *Le bien pratiquer.* Solum doctè dividere. ZNAC ſię ná gruntach dobrze plac grunt iáki podzielić pomiarkować

ME'NAGER *le errain* (*dans le figuré.*) *Vſer de ſon bien avec economie* Rem familiarem benè & frugaliter diſpenſare DOBRZE ſię rządzić fortuną z pomiarkowaniem.

ME'NAGER, (*Temperer.*) *Il a tellement ménagé la douceur & la ſévérité, qu'il eſt venu à bout de ſes prétentions.* Sic lenitatem & ſeveritatem temperavit, ut quod animo intendebat, obtinuerit. TAK umiał záżyć dobrze łaſkawości y ſurowości że náoſtatek dopiął ſwego, dokazał czego chciał.

ME'NAGER *les couleurs dans un tableau.*Induſtriè ac peritè colores nectere *ou* adhibere. Temperare ſcitè colores in tabellâ. POMIARKOWAC dobrze farby w malowaniu w obrazie. **La lumiere & l'ombre ſont fort bien ménagées dans ce tableau.* Scitè admodum ac ſolerter lumina & umbræ in hac picturâ temperata ſunt. *Swiatło y cienie dobrze bardzo pomiarkowane ſą w tym obrazie. **Les figures ſont merveilleuſement bien ménagées dans ce diſcours.* Suis locis aptiſſimè hæc oratio figuris mirabiliter eſt ornata *ou* illuſtrata *ou* illuminata. *Mowa w ktorey wſzyſtkie ozdoby wymowy bardzo doſkonale ſą pomiarkowane.

SE ME'NAGER *avec quelqu'un,* (*Vſer de ménagement & de circonſpection en ſon endroit.*) Cum aliquo conſideratiùs & circunſpectiùs agere. OSTROZNIE z kim ſię obchodzić uważać ná kogo. **Il a ſceu ſe ménager auprès du Prince ou dans l'eſprit du Prince.* Fuit induſtrius & ſollers in retinendâ Principis benevolentiâ. *Umiał ſię utrzymać w łaſce Páńſkiey, umiał ſobie co raz daley łaſkę Páńſką dla ſiebie záthuiować. **Cet homme ne ſçait ménager perſonne.* Is homo ne

ſcit quemquam retinere. *Cic.* In omnes acerbus eſt & auſterus. Nemini obſequitur *ou* obſecundat *Ter.* Neminem reſpicit. *Ná nikogo niedba ná nic ná nikogo nieuważa.

ME'NAGER, ſubſt. m. (*Qui entend le ménage.*) Rei familiaris probus admimiſtrator. Peritus & intelligens adminiſtrator *ou* curator, maſc. *Cic.* Homo frui. Homo bonæ frugi. *Plaut.* Frugalis & hoc le. Frugalior & hoc frugalius. Frugaliſſimus,a, um. GOSPODARZ oſzczędny oſtrożny.

Le meilleur ménager de ceux de ſa profeſſion. Frugaliſſimus ſui ordinis. *Cic.* Náylepſzy goſpodarz náyoſzczędnieyſzy z ludzi ſtanu ſwego.

*Ils ſont mauvais ménagers du bien d'autruy, & bons ménagers du leurs.*De alieno negligentes,de ſuo diligentes. *Plin-Jun.* Cudzego nie żáłuią, ſwoie oſzczędzaią.

Il eſt un peu trop ménager. Perparcè nimiùm ſumtum facit. *Ter.* Przyſkępſzy. **Vous apprehendez qu'ils ne ſoient pas aſſez bons ménagers.*Metuis, ne ab re ſint omiſſiores paulo *ou* ne non tam attenti ſint ad rem, quàm ſatis eſt. *Ter.* *Boiſz ſię o niego żeby nie był utratnikiem.

ME'NAGERE, ſubſt. f. Quæ rem familiarem prudenter curat *ou* adminiſtrat *ou* diſpenſat. Mulier frugi. Frugalis mulier. GOSPODARNA Goſpodyni dobra.

ME'NAGERIE, ſubſt. f. *ne ſe dit point en François pour* LE ME'NAGE, *ni pour* L'EPARGNE. NIE ZNACZY to ſłowo w Francuſkim goſpodarſtwo áni oſzczędność ále.

ME'NAGERIE, ſubſt. f. (*Lieu deſtiné où l'on éleve & où l'on nourrit toutes ſortes de beſtiaux, & où l'on fait le ménage de la campagne.*) Palatium pecoroſum, i, neut. *Prop.* Chors pecoroſa, *genit.* chortis pecoroſæ, fœm. *Var.* ZNACZY Folwark gdzie wielkie goſpodarſtwo.

MENDE, (*Ville épiſcopale en Languedoc.*) Mimate, es, f. MAND Miaſto y Biſkupſtwo w Langdockim.

Qui eſt de Mende. Mimatenſis & hoc ſe. Ten ktory ieſt z Mandu rodem

MENDIANT, (*on prononce* mandiant.) maſc. MENDIANTE, fœm. (*Celuy & celle qui demande l'aumoſne.*) Mendicus,a,um. *Cic.* Qui *ou* quæ rogat ſtipem. *Phæd.* ZEBRZĄCY, żebrak, żebrząca żebraczka.

MENDICITE', (*on prononce* mandicité.) ſubſt. f. (*Pauvreté juſques à demander l'aumoſne*) Mendicitas, atis, f. *Cic.* Mendicatio, onis,f *Sen* ZEBRANINA żebractwo uboſtwo. **Eſtre réduit à la mendicité.* Vilem redigi ad aſſem. *Horat.* *Przyiść do żebractwa.**Il ſe haſte de ſe réduire à la mendicité* Ad mendicitatem properat ſe detrudere. *Plaut.* *Spieszy ſię áby do oſtatniego żebractwa przyſzedł. **Se tirer de la mendicité.* Emergere ex mendicitate. *Cicer.* *Wyniść z uboſtwa wybrnąć wydźwignąć ſię z między żebrakow.

MENDIER, (*on prononce* mandier.) V act. & n.(*Gueuſer, demander l'aumone.*) Mendicare, (o,as,avi, atum.) *Juv.* Aſſem *ou* ſtipem rogare. *Phæd.* ZEBRAC z torbą chodzić po iáłmużnie.

MENE'E, ſubſt. f. (*Secrete pratique de gens qui ont conſpiré pour faire réuſſir quelque entrepriſe.*) Clandeſtinum conſilium,ii,n. RADY ſkryte, konſzachty, zdrady ſztuki ſpoſoby podſtępy. **Taſcher de ruiner quelqu'un par de ſecretes menées.* Oppugnare aliquem clandeſtinis conſiliis. *Cic.* *Uſiłować zgubić kogo ſkrytym podſtępem.

MENER, V. act. (*Conduire, guider.*) Ducere. Deducere, (o,is, xi, ctum.) act. acc *Cic.* PROWADZIC, wieść wodzić. **Mener battant une armée juſques aux retranchemens.* Exercitum ad vallum agere. *Cæſ.* *Prowadzić woyſko zbębnami áż pod ſzańce. **Mener paiſtre le bétail.* Pecus ducere *ou* agere *ou* propellere in pabulum. *Cic. ou* exigere paſtum. *Var.* *Prowadzić wyprowadzić bydło w pole ná paſzą. **Le mener boire.* Ad bibendum *ou* ad-aquam pecus appellere. Pecus agere potum. *Var.* *Prowadzić ie do wody.

MENER, (*Conduire, voiturer par charroy ou autrement.*) Vehere. Convehere, (ho, his, vexi, vectum.) act. acc. *Cic.* WIESC wozić

MENER, (*Pourſuivre une perſonne en la mal-traittant & l'opprimant.*) Agere. Agitare. Verſare. act. acc. *Ter.* PRZESLADOWAC wodzić ſobie kogo. **Il nous a mal-menés* ou *mal-traittés.* Durè & acerbè nos habuit. Malè *ou* peſſimis modis habuit *ou* tractavit. *Plin-Jun.* *Zle ſię známi obſzedł. **Je le meneray tambour battant* ou *comme il faut, ſi je vis.* Hunc ego agitabo *ou* verſabo, ſi vivo, probè. *Plaut.* * Powiodę iá go po ſwoiemu inaczey, bylem pożył, náuczę iá go.

MENER ſe dit figurément en ces manieres de parler, &

s'exprime *par les verbes* Agere *ou* Ducere. *Ter.* PROWADZIC wieść. **Vous menez une vie delicieuſe comme il ſied bien à des perſonnes de voſtre âge, faiſant bonne chere & vous divertiſſant.* Muſicè agitis ætatem, ita ut vos decet, vino & victu probè. *Plaut.* Vitam Chiam agitis. *Petr.* *Wiedzieſz ſobie życie weſołe iáko ludziom w tym wieku przyzwoita cieſząc ſię ochotuiąc. (**Les habitans de l'Iſle de Chio eſtoient fort voluptueux.*) (*Obywatele miaſta Chio bardzo wielcy byli roſkoſznicy)

Dès le moment qu'un homme mene une vie reguliere, d'abord ſa maniere d'âgir, qui eſt entierement oppoſée a celle des libertins, luy attire l'averſion, aſtant difficile d'approuver ce qui ne quadre pas à nos ſentimens. Si qui vitiorum omnium inimicus, rectum iter vitæ cœpit inſiſtere, primùm propter morum differentiam odium habet, nemo enim probat diverſa. *Petr* Ják tylko człowiek pomiarkuie ſię y trochy porządniey-ſze życie prowadzić zácznie, záraz ſię to roſpuſtnym niepodoba, bo trudno to chwalić, co ſię nám nie zdaie.

Méner quelqu'un à ſon ſentiment. Dirigere *ou* perducere aliquem ad ſuam opinionem. *M Ant. ad Cic.* Przywieść kogo pociągnąć go ná prowadzić ná ſwoie zdanie, (Przyſłowie polſkie nieſie: Przerobić go ná ſwoie kopyto.

MENER ſe dit encore au figuré (*de la conduite des eſprits & des affaires.*) Rem *ou* negotium agere *ou* tractare *ou* gerere. REY wodzić w czym rządzić prowadzić co powodować. **Mener mal ſes affaires, conduire mal ſa barque. comme l'on parle dans le familier.*) Rem ſuam minùs cogitatè tractare. *Plaut.* *Zle ſię rządzić. **Mener quelqu'un par le nez.* Ducere aliquem. *Cæſ* Ducere aliquem phaleratis dictis. Ducere dolis. *Ter.* Ductare aliquem fruſtrà. *Plaut.* * Wodzić kogo zá nos. **Se laiſſer mener par quelqu'un.*Duci ab aliquo.*Dać ſię zá nos komu wodzić. **Eſtre mené par la récompenſe.*Duci mercede aut præmio. *Cic.* *Uwodzić ſię nádgrodą zyſkiem zápłatą. **Vn bon juge ne ſe doit laiſſer mener ni par l'intereſt, ni par les femmes.* Candidus judex nec pecuniâ nec mulieribus duci debet. *Dobremu ſędziemu áni datkiem áni miłością uwodzić ſię nie trzeba.

ON DIT en ce ſens, qu'*Vn intendant mene toutes les affaires d'une maiſon,& une femme mene tout le ménage.* Agens rem omnem familiarem adminiſtrat & regit, mulier totam familiam regit & moderatur. PODSTAROSCI, Ekonom, wſzyſtkim rządzi w domu, Białogłowa wſzyſtkim rządzi, wſzyſtkie goſpodarſtwo prowadzi.

ON DIT, *Menager grand deuil de la mort d'un Prince.* Ademptum Principem lugere *ou* plangere. ZAŁOBĘ wielką nośić po śmierci Pána. **Mener une grande joye à la nouvelle d'une victoire.* Ingenti lætitiâ efferi ob victoriam. *Cic.* *Radość wielkość czynić z iákiego zwycięſtwa.

ON DIT qu'*Il faut ſe laiſſer aller ſelon que le vent* ou *la fortune nous menent.* Prout dat ventus, exinde velum verti debet. Unde aliquis flatus oſtenditur,vela danda ſunt. Trzeba iść zá wiatrem płynąć zá wiatrem, iák zawieie zá ſzczęściem.

Mener bien du bruit devant une une maiſon, Crier & tempeſter. Ante ædes facere convicium *Ter.* Hałaſować krzyczyć wołać hałas wielki prowadzić przed domem iákim.

MENESTRIER, ſubſt.maſc. (*prononcez* MENÉTRIER.) vieux mot pour *Vn joueur de violon* ou *d'autres inſtrumens à cordes.* Tibicen, inis, maſc. *Plaut.* SKRZYPEK proſty.

MENEUR, ſubſt. maſc. (*Qui mene.*) Ductor, oris, maſc. OD PODAWANIA ręki ſługa, kawaler.

MENIN, ſubſt maſc. MENINE, ſubſt. fœm. (*Mot venu d'Eſpagne, où l'on nomme* Meninos, *c'eſt à dire* Mignons *ou* Favoris *de jeunes enfans de qualité qu'on met auprès des Princes pour eſtre aſſidus à leur faire la cour.*) Principis honorarius cultor, maſc. (*au feminin* Cultrix, icis, fœm.) Puer honorarius, i, maſc. WYCHOWANI ná dworze Krolewſkim y Xiążąt udzielnych.

MENOTTES, ſubſt. f pl. (*Fers qu'on met aux mains des criminels*) Manicæ, arum, f.pl. *Hor.* MANELE Kaydanki ná ręce dybki łańcuſzki.

MENSONGE, (*on prononce* manſonge.) ſubſt m. (*Menterie étudiée*) Mendacium,ii,n, KŁAMSTWO ſzalbierſtwo dobrowolne. **Vn leger* ou *un petit menſonge.* Mendaciunculum, i,n. *Cic.* *Małe kłamſtwo.

Dire un menſonge Dicere mandacium. *Cicer.* Kłamſtwo powiedzieć. **Faire un menſonge.* Facere *ou* conflare *ou* componere mendacium. *Cic.* *Kłamſtwo popełnić. **Je ne ferois pas un menſonge pour tous les biens* ou *pour tout l'or du monde.*

Ut mentiar, mullius patrimonium tanti facio. *Petr.* *Niechciałbym niedopuściłbym ſię kłamſtwa zá wſzyſtkie ſkarby calego świata. **Le menſonge n'eſt pas mon vice, ce n'eſt pas mon vice que de mentir.* Non eſt mentiri, meum. *Ter.* *Nie mam tego do ſiebie ábym miał kłamać.

MENSTRUES, (*on prononce* manſtrues.) ſubſt.f.pl. (*Les ordinaires des femmes.*) Menſtrua, uorum, n. pl. *Celſ.* Menſtrua muliebria,n. Menſtrui curſus,m. plur. *Plin.* MIESIĘCZNY krwotok białogłow miesiące czas białogłoſki.

MENSTRUAL, (*on prononce* manſtruał.) maſc. MENSTRUALE, f. CZAS białogłowſki. **Sang menſtrual.* Sanguis menſtrualis,m *Celſ.* *Choroba miesięczna krwotok

MENTALE, adject. fœm. (*Qui ſe fait dans l'eſprit par la contemplation.*) comme *L'oraiſon mentale.* Mentis oratio, onis, f. UMYSŁOWY bogomyślny, iáko modlitwa umyſłowa rozmyślanie nábożne. **Faire l'oraiſon mentale.* Mente Deum orare. *Rozmyślanie odprawiać.

MENTALEMENT, adv. (*on prononce* mantalemant.) (*Dans l'eſprit.*) Solà mentis cogitatione. abl. MYSLĄ umyſłem.

MENTERIE, (*prononcez* manterie.) ſubſt. fœm. (*Menſonge.*) Mendacium, ii, neut. *Cic.* KŁAMSTWO ſzalbierſtwo łgarſtwo.

(Mot bas.) Słowo proſte podłe.

MENTEUR, (*on prononce* manteur.)ſubſt.m. (*Qui ment, qui fait un menſonge.*) Mendax, acis, com.gen. *Cic.* Vanus,a, um. *Virg.* KŁAMCA Łgarz.

MENTEUSE, ſubſt. f. Mendax, acis, f. *Cic.* ŁGARKA.

MENTHE, (*on prononce* manthe.) ſubſt. fœm. (*Herbe odoriferante.*) Mentha, æ, fœm. *Plin.* MIĘTA. **Menthe ſauvage.* Mentha ſilveſtris,fœm. *Plin.* *Mięta polna ziele.

MENTION, (*on prononce* mantion) ſubſt. f. (*Mémoire ſouvenir des perſonnes & des choſes.*) *Mentio, onis, f. *Cicer.* WSPOMNIENIE wſpominanie. **Faire mention d'une perſonne.* Alicujus *ou* de aliquo mentionem facere *ou* habere.*Cic.* *Wſpomnieć wzmiankę uczynić o kim. **Venir à faire mention.* In aliquam mentionem incidere *Cicer.* * Przyſzło do wzmianki do wſpomnienia. **La loy n'en fait point mention, n'en dit rien.* Hæc non appellantur in lege. *Cicer.* *Prawo o tym nic wſpomina wzmianki nie czyni.

MENTIONNER, (*on prononce* mantionner.) V. act. (*Faire mention.*) Facere *ou* habere mentionem alicujus rei *ou* de re aliquâ. Meminiſſe alicujus. *Cic.* WSPOMNIEC námienić wzmiankę uczynić.

MENTIR, (*on prononce* mantir.) V. neut. (*Faire ou dire un menſonge*) Mentiri, (ior, iris, itus ſum.) dep. Mendacium dicere. *Cic.* KŁAMAC łgać zmyślać. * *Si je ments, je veux que Dieu me puniſſe* Ego ſi mentior, genios meos iratos habeam *Petr.* * Jeżeli łgę zmyślam kłamam niech mię Bog ſkarze. **Il ment comme un arracheur de dents.* Ampliter mentitur. *Plaut.* Eſt Parthis mendatior. *Hor.* * Że oczywiście, wiecrutny ſzalbierz. **Mentir à ſon prejudice.* Adversùm ſe mentiri. *Plaut.* * Nałgać zełgać z ſzkodą właſną. **Mentir pour faire plaiſir à quelqu'un.* Accommodare alicui mendacium. *Cicer.* * Zełgać dla przyſługi czyiey kłamać zmyślić. * *Pour ſon profit.* Mentiri emoluменti ſui causâ. *Cic.* *Zełgać dla pożytku ſwego. * *Faire connoiſtre que l'on ment en changeant de viſage.* Vultu & trepidatione mendacium prodere. *Petr.* *Wydać ſię że kto kłama twarzą miną ſtrachem, **Si je ments, c'eſt mon ordinaire* ou *ma conſtume.* Si dixero mendacium, ſolens meo more fecero. *Plaut.* * Jeżeli łgę zwyczaynie to czynię według ſwego zwyczaiu.

Que me ſerviroit-il dementir? Quid mihi boni ſit, ſi mentiar? *Ter.* Ná co by mi ſię zdało łgać?

A N'EN POINT *mentir,* ou *Pour n'en point mentir, Pour dire la vérité.* Ne mentiar. Verè ut dicam. Ut verum dicã. Ut dicam ex animo quod ſentio. *Cic.* PRAWDĘ mowiąc ſzczerze mowiąc áby nie zełgać. **Sans mentir.* Verè. Profectò adv. *Cic.* *Nie zmyślaiąc prawdziwie ſzczerze mowiąc.

MENTON, ſubſt. m. (*Le bas du viſage.*) Mentum, i, neut. *Cic.* BRODA podbrodek.

MENU, m. MENUë, f. (*Petit.*) Minutus. Minutula, a, um. DROBNY DROBNA. **Des lettres menuës.* Minutæ litteræ. Litterulæ minutæ.*Cic.* *Litery drobne drobne piſanie. **De la monnoye* ou *de la petite monnoye.* Minutum argentum. *Plaut.* *Drobne pieniądze moneta. **Le menu fruit, (comme le bled oppoſé à pois, feves.)* Fruges minutæ, f. pl. *Cic.* *Drobne ziarno náſiona drobne.

MENU comme un ſubſtantif. *Par le menu, en détail.* Singulatim. Singillatim. Particulatim. adv. *Cic.* CZĘŚCIAMI po części po kawałku z oſobna.

MENU comme adverbe. *Hacher menu.* Minuté *ou* minutim interere. POSIEKAC drobno. **Cou-per menu.* Minute ſecare *ou* concidere. *Cat.* *Pokraiać drobno. **Briſer menu.* Minutim comminuere. *Colum.* * Potłuc drobno miáłko ná proch.

MENU, (*Mince, delié.*) Exilis & hoc exile. Tenuis & hoc tenue. CIENKI ſubtelny. **Elle a la taille menuë* ou *délée.* Exili eſt aut exiguâ ſtaturâ. *Subtelnego ſtanu ſtan ma cienki ſubtelny. * *Vne pluye menuë.* Pluvia tenuis. *Virg.* *Deſzcz drobny.

LE MENU *peuple, La populace.* Minutus populus. *Petr.* Plebs, *genit.* plebis, f. Plebecula, *genit.* æ, f. Infima multitudo, f. Vulgus, gi, n. & m. *Cic.* Infima plebs. *Phæd.* POSPOLSTWO.

MENUISERIE, ſubſt. f. (*L'art de Menuiſerie*) Ars operis inteſtini faciendi,f. STOLARSTWO rzemioſło

MENUISERIE, (*Le bois travaillé.*) Inteſtinum opus, *gen.* inteſtini operis, n. *Var.* Ligneum opus elegantius & politius, n. *Vitr.* STOLARSTWO robota ſtolarſka heblowana

MENUISIER, ſubſt. m. Faber operis inteſtini, *gen.* fabri, m. *ou* artifex, ficis, m. Minutarius, ii, m. STOLARZ.

MEON, ſubſt. m. (*Plante médicinale qui entre dans la thériaque*) Anethum tortuoſum, i, n. OLESNIK ziele do dryakwi wchodzące.

ME'OTIDE, *ou* LES PALUS ME'OTIDES, (aujourd'huy *Mer de Zabaque* ou *de Tana.*) Palus Mœotica, *genit.* paludis Mœoticæ, f. Mœotis, idos, & idis, fœm. (*à l'accuſatif* Mœotidem *ou* Mœotida & Mæotin.) MORZE álbo Jezioro Tatarſkie.

MER, (*on prononce l'r.*) ſubſt. f. (*Grand reſervoir de tout l'élement de l'eau, qui environne la terre.*) Mare, *gen.* maris, n. MORZE. * Æquor. Marmor, oris, n. (*qui ſignifie proprement la ſurface de la mer lors qu'elle eſt calme & unie comme un miroir.*) *Morze ſpokoyne. *Altum, i, n. (*pour dire, La pleine mer.*) * Głębokość morza. * Salum, i, n. (*à cauſe de la ſalure de ſes eaux;*) *Męty odmęty piany morſkie.

La mer meditervannée, (qui s'étend entre l'Europe, l'Afrique & l'Aſie.) Mare mediterraneum, *gen.* maris mediterranei, n. Mare internũ, n. Sinus mediterraneus, *gen* ſinùs mediterranei, m. *Plin.* Morze Europeyſkie ſrzodziemne w poſrzodku między Europą Afryką y Azyą płynące.

La mer Oceane, ou *l'Ocean.* Mare oceanum, n.*Cæſ.* Oceanus, i, m. *Cic.* Morze wielkie poſpolite w ktore wſzyſtkie inſze morza y rzeki wpadaią. *Ocean.*

La haute mer ou *la pleine mer.* Altum *ou* apertum mare. *Cic, Liv.* Głębia morſka. Srzod morza.

MER MAJOUR ou LE PONT EUXIN. Mare Euxinũ, neut. Pontus. Pontus Euxinus, *gen.* pontis Euxini, maſc. MORZE czarne.

MER CASPIENNE, *ou* MER DE SALA. Mare Caſpium *ou* Hyrcanum. MORZE Azyańſkie, Chwaleńſkie morze.

MER ROUGE *autrement* ARABIQUE, *ou* VERMEILLE, (*eſt un golphe de la mer Oceane enfermé entre l'Arabie & l'Ethiopie.*) Mare rubrum. MORZE czerwone odnoga álbo zátoka morza wielkiego to ieſt Oceanu między Arabią y murzyńską ziemią. *Mare Erythræum. (*d'un ancien Roy d'Arabie, nommé Erythrus.*) *Toż ſamo morze Czerwone inaczey Erytreyſkie rzeczone od Krola Arabſkiego Erytra.

ON APPELLE, *Port de mer,* (*les villes & les endroits où peuvent aborder les vaiſſeaux.*) Portus, ûs, m. Statio, onis, f. *Cic. Virg.* PORTEM y Portowym miáſtem zowią miáſta y mieyſca kędy okręty wygodnie ſtawać y przylądować mogą.

COSTES ou *rivages de la mer,* (*Toutes les terres qui ſont le long de ſes bords.*) Littora, orum, n. plur. Ora maritima, æ, f. *Cic.* LĄD morſki Brzeg wſzyſtek co ſię ciągnie ponád morzem Reką, lub wodą.

GOLPHES ou *Anſes de mer.* Sinus, ûs, m. *Hor.* ZATOKI morſkie.

ON APPELLE, *Pleine mer & haute mer,* (*celle qui eſt fort éloignée de la terre.*) Altum. Altum mare,neut. Srzodmorza, głębia ſama. **Cingler en pleine mer,Tirer à mer.* Dare vela in altum *Virg.* *Puścić ſię ná głębią.

*Quand le flus arrive,*on dit que *La mer monte;* & on l'appelle *Baſſe mer, quand elle s'en retourne.* Æſtus maritimi accedentes & recedentes. *Cic.* Accedens mare, & recedens. *Plin* Przybywanie wody ná morzu wzbieranie morza. Uſtępowanie morza opadnienie wody morſkiey.

ON DIT que *La mer eſt groſſe,* qu'*Elle eſt enflée, émuë, agitée des vents* ou *de la tempeſte.* Iratum mare. *Hor. ou* procelloſum. *Sen. ou* turgidum *ou* tumultuoſum. *Hor. ou* ſollicitum. *Virg.* MORZE Burzliwe Burza ná morzu náwałność. *(*Le contraire eſt* Mare tranquillum. *Stat. ou* pacatum.*Virg. Vne mer tranquille.*) * Morze ſpokoyne ciſza ná morzu ſpokoyność.

ON APPELLE, *Coup de mer,* (*les violentes agitations des flots, qui battent les vaiſſeaux & le rivage, & ſouvent les renverſe.*) Violenti fluctus maris, m pl. SZTURM morſki kiedy ſię ſale obiiaią o brzegi álbo y o okręty y one wywracaią.

UN HOMME *de mer,* (*Qui habite près de la mer. Qui eſt voiſin de la mer.*) Maritimus, i, m. *Cic.* BLISKO morza mięſzkaiący, nádmorzanie co po nadmorzem; iáko mowiemy nádwiślanie co po nádwiślu mięſzkaią.

ESCUMEUR *de mer,* (*Pirate.*) Pirata, æ, m. Qui infeſtum habet mare. *Cæſ.* MORSKI rozboynik naiezdnik.

MAISTRE *de la mer,* (*qui eſt le plus fort ſurla mer.*) Potentior maris. *Liv.* Qui maria tenet. PANUIĄCY ná morzu, Pánowanie nád morzem maiący, Pán morza.

ALLER, *Se mettre* ou *moncer ſur mer.* Peragrare claſſibus *ou* navibus maria. Pergere per mare. Ambulare maria. *Cic.*Permare iter facere. *Ovid.*Secare *ou* ſulcare mare *Hor Virg* Conſcendere navem *ou* in navem. Navigationi ſe committere. *Cic.* PRZEBYWAC przepłynąć morza lawirować po morzu.

DE MER. Marinus. Maritimus. a, um. *Colum.* MORSKI. **Eau de mer.* Aqua maris. Aqua marina. *Plin.* *Woda morſka.

Combat de mer ou *ſur mer.* Prælium maritimum. Certamen navale, n. *Cocum.* Pugna navalis, f. *Cic.* Woyna okrętowa ná morzu.

MER ſe dit figurément en ces expreſſions, *Nous ſommes dans le monde comme dans une mer orageuſe, agitez par nos paſſions.* Sumus in hac vita quaſi in procelloſo mari effrenatis noſtris libidinibus agitati *ou* jactati. MORZE *niewłaśnie.* Ná tym świecie ieſteśmy iák ná morzu burzliwym rożnych paſſyi náważnościami tám y ſam ciſkani. * *Les ſecrets de Dieu ſont une mer, où l'eſprit de l'homme ſe perd.* Arcana Dei, mare aliquod immenſum, in quo hominis mens immergitur. *Taiemnice Boſkie ſą przepaścią iedną,rozum ich żáden niedoścignie,w nich przepada

ON DIT proverbialement, *Chercher quelqu'un par mer & par terre, le chercher de tous les coſtez* Mari terrâque aliquẽ quærere. *Plaut.* SZUKAC kogo wſzędzie.

MERCENAIRE, adject. m. & f. (*Qui ne fait rien qu'en veuë du gain & par intereſt.*) Mercenarius, a, um JURGIELTNIK iurgieltowy człowiek co nie ſtąpi darmo żeby mu niezapłacić. * *Des témoins mercenaires.* Mercenarii teſtes *Cic.* *Swiadkowie przekupieni iurgieltowi.

MERCENAIRE, (*Homme de journée.*) Mercenairius, ii, m. *Cic. Petr.* Operarius, ii, m. NAIEMNIK robotnik ná dzień náięty.

MERCENAIREMENT,adv. (*D'une maniere mercenaire.*) Lucri ſpe *ou* gratiâ. Przekupionym przedarowanym náiemnym umyſłem nádzieią zyſku.

MERCERIE , ſubſt. f. (*Menuë marchandiſe.*) Minutæ merces, *genit.* minutarum mercium, f. pl. DROBNY towar wſzelki kramarſki.

MERCIER, ſubſt. m. (*Marchand qui vend de la mercerie, comme ruban, fil, ſoye* &c) Minutarum mercium mercator, oris, m. Seplaſiarius, ii, m. KRAMARZ co drobny towar przedaie iáko to táſiemki nici iedwab &c.

ON DIT proverbialement, *Petit mercier, petit panier.*Parvum parva decent. *Hor.* MOWIĄ przyſłowiem iáki Pán táki kram to przyſłowie w Francuſkim inſzy ſens ma niż w Polſkim.

MERCREDY, ſubſt. maſc. (*Le troiſieme jour de la ſemaine.*) Dies Mercurii, *genit.* diei Mercurii,m. SRZODA trzeci dzień w tygodniu

(Il a eſté ainſi nommé à cauſe que la Planete de Mercure y domine dans ſa premiere heure, ſelon l'opinion de ceux qui admettent des heures lunaires.) W Francuſkim y łacińſkim názwany ten dzień od Merkuryuſza dla tego że pierwſza godzina dnia w ten dzień ieſt pod pánowaniem Merkuryuſza

według rozumienia tych co godziny Xiężycowe trzymaią.

MERCURE, ſubſt. maſc. Mercurius, ii, maſc. *Cicer.* MERKURYUSZ.

(C'eſtoit un Dieu fabuleux de l'Antiquité, fils de Jupiter & de Maia, qui preſidoit au negoce & à l'éloquence. C'eſt pour cela que les gens de negoce & les gens de lettres s'appellent *Mercuriales*, maſc. plur. *Horat. Voyez* LE DICT. DES ANTIQ.) Bożek baieczny ſtarożytności Pogańſkiey Syn Jowiſza y Maiey, zwierzchność maiący nád handlami y kraſomowſtwem, ſkąd ludzi uczonych y kupieckich zowią Merkuryuſzowemi ludźmi.

MERCURE, (*La plus petite des planetes, qui fait ſon cours autour du ſoleil.*) Mercurii ſtella, æ, f. Mercurius, ii, maſc. MERKURYUSZ náymnieyſza z Płanet ſiedmiu, bieg ſwoy odprawuiąca około ſłońca.

MERCURE, ou *Le vif argent.* Argentum vivum, i, neut. MERKURYUSZ żywe ſrebro.

MERCURIALE, ſubſt. f. (*Herbe médicinale dont il y a deux eſpeces, l'une maſle appellée* Mercurialis, *& l'autre femelle nommée* Parthenion, ii, n.) SZCZYR ziele dwoiakiego rodzaiu ſamiec y ſamica *Partenium* łacińſkie nie znaczy *ſzczyr* ále marunę.

Mercuriale ſauvage. Braſſica canina. Mercurialis ſilveſtris *Plin.* Bazanka ziele.

MERCURIALE, ſubſt. f. dans les Parlements & dans les Preſidiaux, (*Réprimande qui ſe fait les mercredis après l'ouverture des audiences, où les Gens du Roy exhortent les juges à rendre la juſtice, & blaſment les mauvaiſes procedures, & les chicannes des gens de juſtice.*) Solemnis animadverſio *ou* reprehenſio, fœm. UPOMNIENIA urzędowne ſądowe Tákie upomnienie y ſtrofowania ná każdey audyencyi co Srzoda bywaią w Francuſkich Parlamentach y ſądach głownych: do ſprawiedliwości pobudzaiąc ſędziow, á ſtrofuiąc w nich zły poſtępek w ſądzeniu y ſprawiedliwości czynieniu.

EN CE SENS on dit, *Faire une mercuriale à quelqu'un, (parlant des ſuperieurs à l'égard de leurs inférieurs, lors qu'ils leur font quelque reprimande.*) Verbis objurgare *ou* caſtigare aliquem. *Voyez* REPRIMANDE. STROFOWAC kogo złaiáć, zmyć mu głowę bez ſługu, mowiąc o ſurowym karczeniu y ſtrofowaniu ktore ſtarſi y przełożeni czynią ſwoim podległym.

MERCY, ſubſt. fœm. (*Grace qu'on demande à celuy qu'on a offenſé.*) Venia, æ, f. ODPUSC proſzę. **Je vous crie mercy, je vous demande pardon.* Oro te veniam. *Cicer.* Poſco te veniam. Imploro veniam. *Virg. Cicer.* * Zmiłuy ſię przepuść proſzę.

(Ce mot ſe dit rarement en ce ſens, mais bien dans ces expreſſions ſuivantes: comme. To ſłowo Francuſkie rzadko ſię w tym rozumieniu záżywa, ále záżywaią go w náſtępuiących ſpoſobach iáko.

A LA MERCY. Arbitrio, *avec un genitif.* NA WOLĄ ná ſzczęście ná los co wola. **Se rendre à la mercy du vainqueur, à ſa diſcretion.* Se victori reddere. *Cic.* Victoris arbitrio ſe permittere. *Liv.* In victoris arbitratum ſe dedere. *Cæſ.* *Oddać ſię ná wolą zwycięſcy ná iego pomiarkowanie y dyſkrecyą ná iego łaſkę. **Eſtre expoſé à la mercy des vents.* Furenticus ventis objici. *Wyſtawiony ná impet wſzyſtkich wiatrow.

MERCY ſe joint avec quelques mots qui ſont des adverbes *ou* des ſubſtantifs, comme *Dieu mercy j'ay de quoy fournir à cette dépenſe.* Eſt diis gratiâ, unde hæc fiant. *Ter.* CHWAŁA Bogu, mam z kąd koſzt łożyć. **J'ay bien diſné, Dieu mercy & à vous.* Benè pranſus ſum, Deo & tibi gratiæ. *Dobrzem ſię ná iadł dzięka Bogu y tobie.

GRAND *merci, (parlant à ceux qui nous font du bien.*) Grates *ou* gratias ago. *Cic Plaut.* Gratia tibi. *Plaut.* (*on ſous-entend* ſit.) WIELCE dziękuię.

MERDE, ſubſt. f. (*Excrement de l'homme.*) Merda, æ, f. *Hor* GNOY łayna ſtolec ludzki onoiſte.

ON DIT proverbialement, *Plus on remue la merde, plus elle ſent*, pour dire qu'*Il ne faut point approfondir une affaire où il y a de l'ordure.* Noli movere Camarinam. *(proverbe Latin: c'eſtoit un marais fort puant & fort ſale.*) PRZYSŁOWIE im kto bardziey onoiſte roſciera tym bardziey śmierdzi to ieſt nie trzeba gmerać y ſzperać w tákich rzeczach ktore ſą z ochydą ſwoią. Kamaryna było bagniſko bardzo ſmrodliwe.

MERE, ſubſt. fœm (*Celle qui a engendré.*) Mater, tris, fœm. Genitrix, icis, fœm. Parens, entis, f. MATKA ta co rodziła.

Qui a encore ſon pere & ſa mere. Patrimus & matrimus, a. *Liv.* (*ce qui ſe dit d'un fils & d'une fille.*) Jeſzcze maiący oyca y matkę.

MERE NOURRICE. Mater *ou* Nutrix, fœm. *Plaut.* Quæ puerum nutrit admoto ubere. MAMKA ta co karmi.

MERE *de famille.* Mater familiàs, *genit.* matris familiàs, f. *Cic.* GOSPODYNI

GRAND'MERE, *ou* MERE GRAND, (*Du coſté du pere.*) Avia paterna, æ, f. BABKA z oyca. **Grand' mere, (du coſté maternel.*) Avia materna. *Babka z matki.

BELLE MERE, (*Maraſtre à l'égard des enfans du premier lit.*) Noverca, æ f. *Cic.* MACOCHA.

BELLE MERE, (*à l'égard du mary & de la femme qu'on a épouſé.*) Socrus, ûs, fœm. *Cic.* TESCIA świekra babka żona.

LA GRAND'MERE *de ſa femme.* Magna ſocrus, fœm. TOZ ſamo świekra.

LA SŒUR *de ma mere* ou *ma tante, (du coſté maternel.*) Matertera, æ, f. *Cicer.* CIOTKA ſioſtra matki. **Du coſté du pere.* Amita, æ, f *Cic.* *Stryienka ſioſtra oyca.

Qui a tué ſa mere. Matricida, æ, maſc *Cic.* Záboyca matki. **Le meurtre de ſa mere.* Matricidium, ii, neut. *Cic.* *Záboyſtwo matki.

MERE, (*en parlant des oiſeaux & des autres animaux.*) Mater. *Phæd.* Matrix, icis, f. *Colum.* SAMICA Ptak

MERE, (*à l'égard des arbres & des plantes.*) Mater. Matrix, f *Var. Suet.* SAMICA Drzewo, ziele.

MERE, pour *La matrice, (la partie de la femme où ſe forme le fetus.*) Matrix, f. *Colum.* Vulva, æ, f. MACICA w żywocie białogłowſkim gdzie ſię płod záwięzuie y dochodzi, łożysko

LE MAL *de mere.* Strangulatio vulvæ, f. Srangulatus, ûs, maſc. Vulvæ tormentum, i, neut. *Plin.* MACICZNA choroba duſzenie

LA DURE MERE, mot d'anatomie. (*Membrane qui enveloppe le cerveau.*) Dura mater, *genit.* duræ matris, f. Meninx exterior, *genit.* meningis exterioris, f. BŁONKA mozgowa zwierzchnia.

LA PIE *mere* Pia mater. Meninx interior. BŁONKA mozgowa ſpodnia.

MERE ſe dit auſſi (*des cauſes moralas des vices & des vertus.*) comme *La ſageſſe eſt la mere de tous les biens.* Sapientia omnium bonarum rerum mater. *Cic.* MATKA niepiencia co do obyczaiow cnot y wyſtępkow (náprzykład) właśnie co do obyczaiow cnot y wyſtępkow (náprzykład) Mądrość ieſt to początek wſzelkiego dobrego matka dobr wſzelkich. **La Grece eſt la mere & l'inventrice de toutes les ſciences.* Scientiarum mater Græcia, omnium doctrinarum inventrix. *Cic.* *Grecya matka wſzyſtkich náuk. **La défiance eſt la mere de la ſeureté* Securitatis mater diffidentia. *Oſtrożność matka beſpieczeńſtwa.

MERE-GOUTTE, (*Vin de mere-goutte, le plus pur du vin, qui ſort de la cuve ſans eſtre foulé.*) Vinum protropum, i, n. Muſtum ſponte defluens. *Plin.* WINO przednie treſć wina ſama.

MEREAU, ſubſt. maſc. (*Vne marque qui eſt ordinairement de plomb, qu'on donne aux Chanoines pour marquer leur aſſiſtance à certaines fondations.*) Calculus, i, maſc. *plin.* ZNACZEK ktory rozdaią Kánonikom ná ſwoich powinościach będącym.

ME'RIDA, (*Ville autrefois de Portugal, & maintenant dans la nouvelle Caſtille.*) Emerita, æ, fœm. *Plin.* MERYDA Miaſto przed tym Portugalſkie, teraz nowey Kaſtylii.

ME'RIDIEN, ſubſt. maſc. (*Grand cercle de la ſphere artificielle qui paſſe par les deux poles du monde, & le zenith & le nadir du lieu où l'on ſe trouve.*) Meridianus circulus, i, m. POŁUDNIOWY Pas wielki Sfery przez obiedwie oſi niebieſkie przechodzący, oraz punkt wſchodowy, y połnocny każdego mieyſca gdzie ſię kto znáyduie znayduie.

ME'RIDIENNE, ſubſt. fœm. (*Le repos qu'on prend après avoir diſné.*) Somnus de meridie, maſc. Meridiatio, onis, fœm. *Cic.* POŁUDNIE ſpoczynek południowy. **Faire la meridienne.* Meridiari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Suet. Cæſ.* *Południe odprawować południować.

ME'RIDIONAL, maſc. ME'RIDIONALE, f. (*Du midy.*) Meridianus. Auſtrius, a, um. Auſtralis & hoc le. *Plin. Cicer.* POŁUDNIOWY od południa.

ME'RITE, ſubſt. m. (*Aſſemblage de pluſieurs belles qualitez, qui donne de l'eſtime à une perſonne.*) Meritum, i, neut. *Ter.* Promeritum, i, n. *Plaut.* Dignatio, onis, f. *Tacit.* Virtus, utis, fœm. *Cic.* ZACNOSC godność zebranie wielu pięknych przymiotow w oſobie iákiey.

C'eſt un homme d'un mérite accompli, & qui eſt ſans défaut Ad unguem factus homo. *Hor.* Zácności wielkiey człowiek ze wſzech miar y bez przyſady, bez ále.

Nous conſiderons toûjours voſtre mérite, ſeparé de voſtre fortune. Te non ex fortunâ, ſed è virtute ſemper pendimus. *Cic.* Uważamy záwſze godność twoię nie patrząc ná ſzczęście y fortunę. **Je ne puis rien dire qui ne ſoit fort au deſſus de ton mérite.* Nunquam ita magnificè quidquam dicam, quin virtus tua ſuperet. *Ter.* *Nie mogę nic powiedzieć coby wyrownać mogło godności twoiey. **Voſtre ſeul mérite m'engage à vouloir eſtre voſtre ami.* Tibi me virtus tua amicum facit. *Horat.* * Sama mię godność twoia pociąga ábym ci był przyiacielem. **Il s'eſt fait de la réputation par ſon propre mérite.* Propria virtute, *ou* propriis meritis, ſibi famam confecit. *Sławę ſobie uczynił własną godnością ſwoią. **Il s'eſt fait par là un mérite auprès de vous.* Eo beneficio promeritus eſt ſibi, ut debeas. Eo beneficio voluit à te inire gratiam. *Ter.* *Obowiązał cię ſobie przez to. **Je ne prétends pas me faire un merite de cecy auprès de vous.* Ego haud quaquam poſtulo abs te id gratiæ mihi opponi. *Ter.* *Nie ſzczycę ſię tym przed tobą.

On ne le peut aſſez louër par rapport à ſes mérites. Nunquam ſatis dignè pro virtutibus laudari poteſt. *Cic.* Nie można ſię go náchwalić nie można ſię náſławić godności iego. **Il a peu de mérite & eſt preſt à tout entreprendre pour ſe mettre en crédit.* Modicus dignatione & quoquo facinore properus clarescere *Tacit.* * Mało co wart y gotow ná wſzyſtko áby ſię tylko wſławić. **Cela eſt injuſte de ſe vouloir faire un mérite d'une choſe, que vous avez faite par impuiſſance.* Injurium eſt tibi id laudi ducere, quod tu feciſti inopiâ. *Ter.* *Nie ſłuſzna to rzecz ztąd ſobie záſzyt brać coś uczynił nie mogąc inaczey czynić.

ME'RITER, V, act. & n. (*Eſtre digne.*) Merere Promerere, (eo, es, merui, meritum) act. acc. Mereri Promereri, (eor, eris, meritus ſum.) dep. acc. *Cic. Ter.* ZASŁUGOWAC być godnym záſłużyć.

Mériter des louanges ou *d'eſtre loué.* Mereri laudem. *Cic.* Záſłużyć ná chwałę. **Il a mérité d'etre pendu.* Meritus eſt crucem. *Ter.* Noviſſima exempla eſt meritus. *Tacit.* *Záſłużył ná ſzubienicę. **Je ſçay qu'elle a bien mérité que vous vous ſouveniez d'elle.* Scio hanc meritam eſſe, ut memor eſſes ſui. *Ter.* *Godna tego ábyś o niey pamiętał. **Je n'ay jamais mérité ni par mes actions, ni par mes paroles d'eſtre ainſi traitté de vous.* De te neque re, neque verbis unquam merui, ut faceres quod facis *Plaut.* *Nie záſłużyłem niczym nigdy ná to u ciebie. **La vertu des grands hommes mérite nos imitations, & non pas noſtre envie.* Digna imitatione non invidiâ hominum excellentium virtus *Cic.* *Cnota zácnych y wielkich ludzi náśladować ſię każe nie zaś nienáwidzić **Il n'a pas mérité que vous luy faſſiez un crime de cela.* Haud promeruit, quamobrem illud ipſi vitio verteres. *Plaut.* *Nie záſłużył ná to ábyś mu to miał zá złe. **Récompenſer quelqu'un ſelon ſes merites* ou *comme il l'a mérité.* Meritum præmium alicui perſolvere, *Cic.* *Nádgrodzić komu y oddać według záſług każdego. **Je vous traitteray comme vous le meritez.* Ornatus eris ex tuis virtutibus. *Ter.* (dit ironiquement.) *Potſtąpię ſobie z tobą iákoś godzien. **Il me veut du mal ſans l'avoir mérité.* Nullo meo merito, *ou* immerito meo, à me alienus eſt. *Cic. Plaut.* *Prześladuie mię niewinnie. **J'ay bien mérité cela.* Sic eſt meritum meum. *Ter.* *Samem ſobie winien. **Quia mérité d'eſtre immortel.* Immeritus mori. *Hor.* *Godzien być nieśmiertelnym

Sans l'avoir mérité. Immeritò adv. Niewinnie.

ME'RITOIRE, adject. m. & fœm, Præmio dignus, a, um. ZASŁUGUIĄCY, Záſługuiąca.

MERLAN, ſubſt. m. (*Poiſſon de mer fort commun & de legere digeſtion.*) Aſellus minor, *gen.* aſelli minoris, m. Callarias æ, maſc. *Plin.* SZCZUKA morſka ryba lekka do ſtrawienia

MERLE, ſubſt. m. (*Oiſeau de la groſſeur d'une grive.*) Merula, æ, f. *Cic.* KOS. ptak.

MERLUS, ſubſt. m. (*Poiſſon de mer.*) Aſellus marinus, i, m. Maris lucius, ii, m. SZTOKFISZ.

MERRAIN, ſubſt, m. (*Bois à faire des tonneaux.*) Materia *ou* Materies, æ, *ou* iei, f *Col.* DESKI wątory dna klepki &c. z czego bednarz wyrabia ſtatki.

MERVEILLE, ſubſt. f. (*Choſe merveilleuſe & admirable.*) Mirum, i, n. Res mira, *genit.* rei miræ, f. Miraculum, li, neut. *Liv. Plin.* DZIW Cud ſława. **Faire des merveilles.* Miranda *ou* ſtupenda facere. *Sławne y wiekopomne ſprawy dzieła czynić. * *Dire des merveilles.* Miranda loqui. *Cicer.* *Dziwnie piękne rzeczy mowić.

CE N'EST, *pas merveille. Il n'eſt pas ſurprenant, s'il eſt imprudent.*) Mirum verò, imprudenter ſi facit? *Plaut.* NIE dziw niedziwota nie wielki to cud ieżeli ieſt nie roſtropny. **C'eſt bien merveille, s'il n'a un peu plus beu qu'à l'ordinaire.* Mira ſunt, niſi imbit ſe ſe in cœnâ pluſculum. *Plaut.* *Cud to wielki ieżeli ſię kiedy nád to nie napiie. **Quelle merveille qu'on vous traitte comme vous traittez les autres?* Quid iſtud tam mirum, ſi de te exemplum capit? *Ter.* *Coż zá dziwże z tobą drudzy ták iák ty z drugiemi.

Je vois à merveilles, Je vois tres bien. Clariſſimè oculis video. *Plaut.* Bárdzo dobrze, dziwnie dobrze widzę.

MERVEILLEUSEMENT, adv. Mirè. Mirificè. Mirabiliter. adv. Mirum *ou* mirabilem in modum. *Cicer. Plin.* PRZEDZIWNIE cudownie.

MERVEILLEUX, m MERVEILLEUSE, f. (*Admirable.*) Mirabilis. Admirabilis & hoc le, Mirus. Mirificus, a, um. Mirandus. Stupendus, a, um. Mirabilior, Admirabilior & hoc lius.) *Cic. Ter.* DZIWNY DZIWNA przedziwny cudowny.

C'eſt une choſe merveilleuſe de ce Soſie ſuppoſé. De illo ſubdititio Soſiâ mirum nimis eſt. *Plaut.* Przedziwna to rzecz o tym Sozyuſie mniemanym.

MES dans cette expreſſion populaire, *Il n'en peut mes, Ce n'eſt pas ſa faute.* Nullam de his rebus commeruit culpam. *Ter.* ALE. Nie może ále temu niewinien.

MES, (*Pronom poſſeſſif plurier de la premiere perſonne.*) *Mes livres.* Mei libri. MOIE w większey liczbie. Moie Księgi.

MES-AISE, *ou* MAL-ISE, ſubſt. f. (*Incommodité.*) Incommoditas, atis, f. *Plaut.* NIEWCZAS NIEWCZASY.

(Mot rare dans l'uſage.) Słowo francuſkie rzadko uzywane.

MES-ALLIANCE, ſubſt. f. (*Alliance diſproportionée & inégale.*) Connubium impar, *genit* connubii imparis, neut. NIEROWNE ożenienie co do Kondycyi.

SE MES-ALLIER, V. n. p. (*Prendre une femme* ou *un homme d'inegale condition.*) Imparia connubia coniungere *ou* facere. *Liv.* WZIĄĆ żonę álbo iść zá mąż w nierowney kondycyi.

MESANGE, ſubſt. m. & f. (*Petit oiſeau qui eſt une eſpece de pinſon.*) Ægithalus, li, m. Parùs, i, m. CZECZOTKA ptaſzek

MESANTERE, ſubſt. m. (*Membrane qui envelloppe les menus inteſtins.*) Meſenterium, ii, neut. (*mot grec*) Mediū inteſtinorum in quo lactes involuntur. Tenuiorum inteſtinorum involucrum, i, n. BŁONA kiſzkowa co kiſzki drobne otocza.

MES-ARRIVER, V. neut. (*Tourner mal.*) Malè evenire *ou* accidere. *Cic.* ZLE przypaść zle paść ná złe wyniść. **S'il en mes-arrive, S'il vient à mourir.* Si quid ei humani *ou* humanitùs accidat *ou* acciderit. *Cic.* * Jeżeli co złego ná niego padnie, ieżeli (*albo*) ieśliby umarł.

MES AVENIR, V. neut. *le meſme.* ZLE ſię przytrafić zle ſię udać.

MESCHAMENT, MESHANT *&c. Voyez* MECHAMMENT, ME'CHANT. ZŁOSLIWIE złośliwy.

MES-ESTIMER, V. act. (*Mépriſer, faire peu de cas d'une perſonne* ou *d'une choſe.*) Parvi facere, (facio, ſacis, fecis, factum.) *ou* ducere, (duco, is, duxi, ductum.) act. acc. LEKCE ważyć znieważyć nieuſzanować zá nic ważyć.

MESIERES, (*Ville de Champagne.*) Meſieriæ, arum, fœm. plur. MEZYER miáſto Szampanii.

(Il y en a une autre de meſme nom en Touraine.) Inſze tegoſz Jmienia ieſt w Turenie.

MES-INTELLIGENCE, *on prononce* mes-intellijance.) ſubſt. f. (*Diſſenſion, des-union.*) Diſſenſio, onis, f. Diſſidium, ii, n. NIEUFNOSC niesforność niesfora niezgoda między ſobą. **Il y a de la mes-intelligence entre eux.* Diſſenſio eſt inter illos. In magnâ ſunt diſſenſione. Diſſident inter ſe, *Cic.* *Niezgoda ieſt między niemi

MES-OFFRIR, V act. (*Faire des offres déraiſonnables.*) Minùs offerre quàm par eſt. PODAWAC nie do rzeczy

LA MESOPOTAMIE, (*Pays de l'ancienne Aſie, qui faiſoient une partie de l'Empire des Aſſyriens.*) Meſopotamia, æ, fœm. MEZOPOTAMIA Kray dawney Azyi część Monarchii Aſſyryiſkiey.

(On l'a appellée de ce nom, parce qu'elle eſt entre deux fleuves, l'Euphrate & le Tigre.) Mezopotamią zowią niby kray międzyrzeczny; bo ieſt między dwiema rzekami to ieſt Eufrateſem y Tygrys.

SE MES-PRENDRE, V.n. (*on prononce* méprandre.)(*Se tromper, prendre une choſe pour une autre.*) Errare, (o,as, avi, atum.)n. Allucinari, (or, aris, atus ſum.) Labi, (or, eris, lapſus ſum.) dep.*Cic.* OMYLIC ſię mylić ſię. **Vous vous mesprenez, vous me prenez pour un autre.* Erras de facie, alius ſum **Mylisz ſię zá inſzego mię bierzeſz.

MESPRIS, (*on prononce la premiere s à demi, dans ce mot & dans tous ſes dérivez.*) ſubſt.m. (*Rebut.dédain,témoignage du peu d'eſtime qu'on fait des perſonnes & des choſes.*) Contemtio. Aſpernatio. Deſpicatio,onis,f. Deſpicientia,æ,f. Deſpectus Contemtus, ûs, m *Cic. Plaut.* WZGARDA pogarda pogardzanie lekce ważenie. **Le mépris de la mort.* Mortis contemtio *Cic.* *Wzgarda pogarda śmierci. **Le mépris des choſes du monde.* Rerum humanarum deſpicientia. *Cic.* *Pogarda rzeczy światowych.

Avoir du mépris pour une perſonne ou pour une choſe. Aliquem *ou* rem aliquam contemnere *ou* deſpicere *ou* aſpernari. Habere aliquem deſpicatum *ou* deſpicatui. *Cic. Ter.* Lekce ważyć ſobie iáką rzecz álbo iáką oſobę pogardzać nią mieć ią w pogardzie w poniewierce. **Eſtre dans le dernier meſpris.* Omni contemtu laborare. Eſſe contemtiſſimum *ou* deſpicatiſſimum. *Cic* *Zoſtawać w oſtatniey pogardzie w oſtatniey poniewierce być.

MESPRISABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui mérite peu d'eſtime.*) Contemnendus Diſpiciendus. Spernendus, a, um. *Cic. Plaut.* WZGARDZONY podły wzgardy godny.

MESPRISANT, maſc. MESPRISANTE, fœm. participe act. & adject. Deſpiciens. Contemnus, entis, omn gen. *Cic.* GARDZĄCY pogardzaiący.

MESPRISANT, comme un ſubſtantif. Faſtoſus,a, um. m. *Pers.* Faſtidioſus, a, um. *Cic. Plaut.* Contemtor, oris, maſc. GARDZĄCY gardziciel pyſzny.

(On dit *Faſtoſus* & non pas *Faſtuoſus.*) W Łacińſkim *Faſtoſus* gardziciel nie *Faſtuoſus.*

MESPRISANTE, ſubſt. fœm. Faſtoſa. Faſtidioſa, æ, f. *Ovid. Plaud.* Contemtrix, icis, f. PYSZNA gardząca lekce ważąca drugich.

MESPRISE, ſubſt. fœm. (*Erreur.*) Error, oris,m. Allucinatio, onis, fœm. *Cic.* OMYŁKA omylenie ſię. **Il a fait cette faute par mepriſe.* Per errorem lapſus eſt. *Cic.* *Pobłądził przez omyłkę.

MESPRISE', maſc. MESPRISE'E, fœm. part. & adject. Contemtus. Deſpectus. Spretus, a, um. Contemtior & hoc contemtius, Deſpicatior & hoc deſpicatius. Contemtiſſimus, Deſpicatiſſimus, a, um. *Cicer.* WZGARDZONY, WZGARDZONA.

MESPRISER, (*on prononce* ME'PRISER *en élevant l'*e.) V. act. (*Ne faire point de cas d'une perſonne.*) Contemnere, (o,is, contemſi, contemtum.) Deſpicere, (deſpitio, is, ſpexi, ſpectum.) Spernere, (no,is,is, ſprevi, ſpretum.) act acc *Var.* Aſpernari, (or, aris, atus ſum.) dep. acc. Deſpicatum *ou* deſpicatui aliquem habere, (deſpicatum *eſt un Participe.*) *Cic. Ter.* WZGARDZAC pogardzać kim.

Je ſuis bien aiſe de vous voir mépriſer ſi hautement les choſes de ce monde, & ſi bien armé contre les traits de la fortune Id mihi jucundiſſimum eſt, quòd te præclarè res humanas contemnentem, & optimè contra fortunam paratum armatumque videam. *Cic.* Bardzo ſię cieſzę widząc że ták pogardzaisz te światowe rzeczy, y żeś ſię ták dobrze uzbroił ná wſzelką fortunę. **Si la naiſſance & le mérite ne ſont accompagnez des richeſſes, ils ſont plus mépriſez que l'herbe que la mer jette ſur les bords.* Genus & virtus, ni cum re, eſt algâ vilior *Hor.* *Urodzenie y cnota bez pieniędzy zá wiecheć prosty nieſtoi.

Vous me meſpriſez après m'avoir obligation. Tu me benè merentem tibi habes deſpicatui. *Plaut.* Teraz mną gardziſz ktoremuś tyle powinien.

ESTRE MESPRISE'. Contemni,(or,eris,contemtus ſum.) Deſpici. Sperni, (or,eris, deſpectus *ou* ſpretus ſum.) paſſ.*Cic.* BYC wzgardzonym, w pogardzie zoſtawać.

MESQUIN, maſc. MESQUINE, fœm. (*Avare, chiche, ſordide.*) Sordidus, a, um. Nimis parcus. Illiberalis & hoc le. *Cic.* SKNEROWATY, SKNEROWATA, zmindak ſknera.

MESQUINEMENT, adv. Sordidè. Nimiùm parcè. adv. *Ter.* PO Sknerſku.

MESQUINERIE, ſubſt.fœm. (*Avarice ſordide, chicheté.*) Sordes,ium,f.pl. SKNERSTWO wielkie zmindaſtwo.

MESSAGE, ſubſt. m. (*Commiſſion qu'on donne d'aller dire à un autre quelque choſe.*) Mandatum,i,n. *Cic.* ZLECENIE. **Faire un meſſage de la part de quelqu'un.* Alicujus mandato *ou* juſſu aliquem adire *ou* convenire. *Cic.* *Iść gdzie w poſelſtwie do kogo imieniem czyiem. **Il a bien fait ſon meſſage, il s'en eſt bien acquité.* Rectè mandatum perfecit. Id quod ipſi erat in mandatis, *ou* Quod habebat in mandatis, perfecit. *Dobrze ſię ſprawił dobrze ſwoie poſelſtwo odprawił. **J'ay envoyé mon laquais faire un meſſage chez un de mes amis.* Miſi ſervum ad unum meorum amicorum cum mandatis. *Poſłałem lokaia mego w pewney potrzebie do przyiaciela iednego

MESSAGER,ſubſt.m. (*Qui apporte des nouvelles.*) Nuntius *ou*Nuntius,ii,m.*Cic.*Poſłaniec Goniec z wiadomością iáką.

MESSAGER, (*Qui porte des lettres.*)Tabellarius,ii,m.*Cic. On écrivoit autrefois les lettres ſur des tablettes avant l'uſage du papier.*) Litterarum lator, oris, maſc. *Suet.* POSŁANIEC z nowiną goniec, piſywano przed tym ná tabliczkach wprzod niżeli papier y papiernie wynaleziono.

MESSAGER, ſe dit figurément (*des avant-coureurs & des ſignes de quelque mal à venir.*) Signum Indicium, i, neut. POSEŁKI znaki czego złego poprzedzaiące.

MESSAGERE, ſubſt. f. (*Celle qui apporte des nouvelles.*) Nuntia *ou* Nuncia, æ,f. *Cic.* POSŁANA Poſłanka umyślnie z czym wyprawiona z wiadomością.

MESSAGERE, (*qui porte des paquets.*) Sarcinaria mulier. TANDECIARKA co rzeczy rożne noſi zwłaſzcza ná przedaż

MESSAGERIE, ſubſt. f. Nuntiatus, ûs, maſc. POSŁAſTWO.

MESSAGERIE, (*Le droit de porter les lettres & les paquets.*) Litterarum & ſarcinarum ferendarum provincia, æ, f. POCZTARSTWO.

MESSE, ſubſt. fœm. (*Le ſacrifice non ſanglant de la loy nouvelle, où J. C. s'offre à ſon Pere en ſacrifice pour le ſalut des hommes.*) Sacrum, cri, neut. Sacrificium, ii, neut. *Cicer.* MSZA Swięta Ofiara bez krwawna nowego Zákonu w ktorey ſię Jezus Chryſtus Ofiarą ofiaruie Oycu zá ludzkie zbawienie.

Meſſe de Paroiſſe. Curialia *ou* curiaria ſacra, n. plur. Msza Parafialna.

MESSE *d'une famille*, ou *de la fondation d'une famille.*Sacrum gentile,n. Familiæ ſolemne, is, n. *Suet.* MSZA Fundatorſka fundacyalna z fundacyi ſię odprawuiąca.

Dire la Meſſe,ou *faire le Sacrifice.* Sacra *ou* rem divinam facere *ou* peragere Sacris operari. *Cic.* Mszą odprawiać,mszą mieć. *Facere (*mis ſeul.*) *Virg. Entendre, aſſiſter à la meſſe.* Adeſſe ſacris. *Liv* Obire ſacra. Rei divinæ intereſſe. *Słuchać mszy być ná mszy.

MESSE'ANCE, ſubſt.fœm. (*Maniere qui n'eſt pas ſéante, qui ne convient pas.*) Indecens *ou* indecora agendi ratio, genit. indecentis *ou* indecoræ rationis,f. NIEPRZYSTOYNOŚĆ co do obyczaiow nieprzyſtoynych.

Avec meſſéance. Indecorè. Indecenter. adv. *Plaut.* Nieprzyſtoynie

MESSE'ANT,maſc. MESSE'ANTE, fœm. (*Qui n'eſt pas ſéant.*) Indecens, entis, omn. gen. Indecorus, a, um. *Mart. Sen* NIEPRZYSTOYNY, NIEPRZYSTOYNA, co nieprzyſtoi.

MESSIER, ſubſt. maſc. (*Qui garde la vigne & les moiſſons.*) Vinearum & meſſium cuſtos, odis, m. STROŻ Pszenicy y ſtawa do winnic, żniw.

MESSIEURS, ſubſt. m. plur. (*Titre d'honneur & de compliment, lors qu'on parle à pluſieurs perſonnes.*) Viri ornatiſſimi, orum,maſc.plur. MOSCIWI Pánowie, Mości Pánowie. Moſpanowie.

MESSIN, ou *le pays Meſſin*, (*Le pays d'autour de Metz.*) Mediomatricum tractus,ûs,m. MECKI Powiat

Les peuples du pays Meſſin. Mediomatrices,icum,m.pl.*Cæſ.*

MESSINE, (*Ville archiepiſcopale de la Sicilie moderne.*) Meſſana, æ, fœm. MESSYNA Miaſto y Arcybiſkupſtwo Sycylii.

DE MESSINE. Meſſanenſis & hoc ſc. Z MESSYNY Meſſyński.

MESSIRE, ſubſt. maſc. (*Titre qu'on donne aux gens de qualité.*) Dominus,i,m. WIELMOZNY Mości Dobrodzieiu.

MESTIER, (*prononcez* MêTIER.) ſubſt. maſc. (*Profeſſion qu'on embraſſe.*) Ars, *genit.* artis, fœm. Artificium, ii, neut. *Cicer.* KUNSZT ſtan życia Kondycya rzemioſło iákie. **Homme de meſtier.* Artifex *ou* Opifex,icis,m.*Cic.* *Rzemieślnik. **Ce meſtier eſt ingrat.* Ingratum eſt artificium.*Petr.* *Niepożyteczne niedorobne rzemioſło. **Ce meſtier eſt du pain bien long.* Artificiu iſtud ſerò juvat. *Z ciężkością ná kawałek chleba zárobić ná tym rzemieśle. **Avoir quelque meſtier.* Artificii aliquid habere.*Cic.* *Mieć w ręku iákie rzemioſło umieć ie.**Apprendre quelque meſtier.* Artem aliquam diſcere. *Cic.* *Uczyć ſię iákiego rzemioſła. **Eſtre de quelque métier, Faire quelque métier.* Artem aliquam profiteri *ou* factitare *ou* exercere. *Cicer. Plaut.* *Być iákiego rzemioſła należeć do cechu iákiego rzemieślnikow. **Quitter un meſtier.* Artem omittere. *Hor.* Artem reponere. *Virg. ou* deſinere. *Cic.* *Porzucić rzemioſło. **Montrer un meſtier.* Tradere artem. *Cicer.* *Pokazać uczyć rzemieſła. **Se rendre recommandable dans ſon métier.* Commendare ſe arte ſuâ. *Hor.* *Mieć zálecenie w ſwoim rzemieśle wſławić ſię w nim. **Faire le meſtier de revendeur* ou *de fripier* Officinas promercalium veſtium exercere.*Suet.* *Kramarſtwem przekupſtwem ſię bawić.

Faire le métier de bouffon. Scurrari, (or, aris, atus ſum.) dep. Błaznować zá błazna dworniſia trefniſia być. **Je fais le meſtier de bouffon pour moy, & tu le fais pour le peuple.* Ego ipſe mihi ſcurror, & tu populo. *Horat.* *Já dla ſiebie błaznuię, á ty dla ludu wſzyſtkiego y dla wſzyſtkich

MESTIER *de la guerre.* Armorum ars, *genit.* artis, fœm. *Quint.* Ars *ou* diſciplina bellica,f. *Cic.* RZEMIOSŁO woyſkowe Kunſzt woyſkowy náuka Rycerſka **Il ſcait fort bien le meſtier de la guerre.* Belligerandi peritiſſimus eſt.*Cic.* *Zna ſię bardzo dobrze ná woynie.

MESTIER ſignifie *Néceſſité, beſoin*, comme *Il a bien meſtier d'avoir du bien*, ou *qu'il ait du bien.* Benè illi eſt quòd pecunia ſuperat. DOBRZE, Dobrze mu patrzy z oczu że ma ſię mieć dobrze.

ON DIT proverbialement (*d'un homme,*) qu'*il eſt de tous meſtiers.* Omnium artium homo. Omnis Minervæ homo. DO wſzyſtkiego człowiek.

ON DIT auſſi *Servir d'un plat de ſon meſtier* ou *iouer d'un tour de ſon meſtier, quand on fait quelque tour d'adreſſe.*) Aliquem deludere. Portare alicui fallaciam. *Ter* SWOIą ſztuką zwyczayną zażyć kogo **Ce meſtier ne vaut plus rien, chacun s'en meſle* Omnibus ars promiſcua, neque idcircò lucroſa. *Już z tego żądánego pożytku nie maſz iuż to nic niewarto wſzyſcy ſię do tego rzucili.

MESTIER eſt *Vne eſpece d'oublie tortillée & cuite entre deux fers* Cruſtulum tortile, *genit.* cruſtuli tortilis, n. CIASTO pieczone między dwoma żelazami, Androty czyli krazkowe ciaſto.

MESTRE *de camp*, ſubſt. maſc. (*Chef d'un Regiment de cavalerie.*) Militum *ou* militaris tribunus,i,m. OBOZNY.

MESURABLE, adject. m. & fœm. (*Qu'on peut meſurer.*) Quod metiri poſſumus. POMIERZONY rozmierzony co rozmierzyć, zmierzyć, pomierzyć można.

MESURAGE, ſubſt. maſc. (*L'action de meſurer.*) Menſio, onis, fœm. *Cic.* MIERZANIE Rozmierzanie pomiar.

MESURE, ſubſt. f. (*Ce qui ſert à connoiſtre la grandeur, l'eſtenduë, la quantité de quelque corps.*) Menſura, æ, fœm. *Cicer.* MIARA do rozmierzania mierzania co do wielości lub wielkości rzeczy. **Prendre les meſures du ſoleil & de la terre.* Colligere ſolis ac terræ menſuras. *Quint.* *Brać miarę ſłońca y ziemi. **Des terres.* Inire menſuras agrorum. *Col.* *Mierzać rozmierzać grunta.

MESURE, (*Ce qui ſert à meſurer les choſes liquides & ſeches.*) Modus, modulus, modiolus, i, m. *Cæſ. Vitr.* MIARA do mierzenia rzeczy ſuchych y mokrych.

Le cordonnier a pris la meſure de mon pied pour me faire ſes ſouliers. Sutor pedem menſus eſt, ut mihi conficiat calceos. Szewc mi wziął miarę ná trzewiki. **Prendre les meſures d'un baſtiment.* Ædificii menſuras inire. *Colum.* Metiri ædificium. *Cic.* Metari ædificium. *Liv.* *Rozmierzyć domoſtwo budynek Fabrykę iáką.

MESURE, (*dans la Muſique.*) Modus, i, maſc. Modulatio, onis, fœm. *Cicer.* MIARA w Muzyce takt. **Battre la meſure.* Moderari cantus, numeroſque. *Cicer.* *Dawać takt. **Battre la meſure du doigt & en frappant du pied.* Diſcrimi-nare modum pollicis ſonore aut plauſu pedis. *Hor.* *Dawać takt nogą.

MESURE ſe dit auſſi (*des cadences & des temps qu'on doit obſerver en poëſie & en danſant.*) Numerus. Modus, i, maſc. TAKT w tańcu w wierſzu kadencya. **Si un baladin ſort hors de meſure* ou *de cadence, on le ſiffle.* Extra numerum ſi ſe moveat hiſtrio, exſibilatur. *Cicer.* *Jeżeli kuglarz tańcuiąc takt pomyli záraz go wygwiżdżą wyśmieią. **Donner des meſures à ſon diſcours, à ſes vers.* Orationem *ou* verſus numeris aſtringere. *Cic.* *Porachować y pomiarkować peryody wierſze.

MESURE, (*Médiocrité qu'on garde dans les choſes.*) Modus, i, m. *Cic.* MIARA Pomiarkowanie w rzeczach. **Il fait bon garder des meſures en toutes choſes, car tout ce qui eſt extréme, fait toûjours bien de la peine.* Modus omnibus in rebus habitu optimum eſt, nimia omnia nimiùm exhibent negotium hominibus. *Plaut.* *Dobra rzecz pomiarkowanie zachować we wſzyſtkim bo co nie ieſt w miarę,záwſze ciężkość y przykrość przynoſi.

OUTRE *meſure*, *Plus qu'il ne faut.* Extra *ou* præter *ou* ſupra modum. *Cicer* NAD miarę nád to więcey niż należy niż trzeba niż ſię godzi.

MESURES au plurier ſe dit pour *Certaines regles* ou *manieres d'agir prudentes & ſages dans les affaires & qu'on garde avec les perſonnes.* Modus agendi agendi prudens & conſultus. Agendi ratio prudens. POMIARKOWANIE pomiarkować ſię ſrzodki wziąć co do intereſſow ſprawzámyſłow. **Il faut bien prendre vos meſures pour que l'affaire reuſſie.* Cautè & prudenter tibi eſt agendum, ut lepidè hoc ſuccedat ſub manus. negotium, *ou* ut procedat lepidè ex ſententia. *Plaut.* *Trzeba ci wſzyſtko należycie zmiarkować áby ſię rzecz udała. **Prenez vos meſures, voyez ce que vous avez à faire.* Proſpice id quod providendum eſt. *Cicer.* *Pomiarkuy ſię patrz co maſz czynić. **Alors ne gardant aucunes meſures, il luy fit tous les outrages imaginables.* Tum ille ſibi jam non temperans, omnibus contumeliis illum vexavit. *Cic.* *Ná ten czas iuż bez pomiarkowania wſzelkiego wſzelkie mu obelgi wyrządzał **Il n'y a ni conſeil, ni meſure à prendre dans cette affaire.* Ea res in ſe neque conſilium neque modum habet. *Ter.* *Ani rady áni pomiarkowania iuż w tym niemaſz. **Il faut bien prendre ſes meſures, avant que de rien entreprendre.* Diligens præparatio & cautio in omnibus negotiis eſt adhibenda, priuſquàm aggrediare. *Cicer.* *Trzeba dobrze ſię pomiarkować pierwey niżeli ſię ná co odważyć.

Prendre de fauſſes meſures ou *prendre mal ſes meſures.* Malè rationibus ſuis conſulere *ou* proſpicere. Non circumſpicere animo, non cogitare, quid tempus poſtulet, ſtultè & incautè agere. *Zle ſię po miarkować **Il avoit penſé ſe perdre avec ſon collegue, pour avoir pris de fauſſes meſures.* Improvidè ſe, collegamque penè in præceps dederat. *Liv.* *Mało ſię nie zgubił z kolegą ſwoim zle ſię pomiarkowawſzy. **Il a des meſures à garder avec luy.* Cum illo cautè, rebuſque circumſpectis agendum eſt. *Cic.* *Trzeba mu go ſobie ochraniać ſzanować przeſtrzegrć.

Rompre les meſures de quelqu'un. Omnia alicujus conſilia irrita facere. Diſſolvere *ou* frangere *ou* evertere *ou* diſturbare *ou* eludere conſilia alicujus. *Cicer.* Pomięſzać komu ſzyki. **Voyant toutes ſes meſures rompuës, il prit un autre deſſein.* Ubi intellexit ſua omnia conſilia ad irritum cecidiſſe, aliud cogitavit, aliò animum appulit. *Widząc że mu ſię wſzyſtkie ſzyki pomięſzały inaczey ſię rozmyślił.

ON DIT, *Donner de l'argent au four & à meſure, ſelon le beſoin.* Pecuniam, prout opus eſt, ſuppeditare. *Cic.* DAWAC co raz pieniędzy według potrzeby **L'eau les gagnoit, à meſure qu'ils creuſoient*, ou *en meſme temps qu'ils creuſoient.* Quò altiùs fodiebant, eò aqua illos ſuperabat. *Woda ich zábierała, zálewała, zátapiała co raz im głębiey kopali. **A meſure que vous lirez, j'eſcriray.* Te legente, ſcribam. Dum leges, ſcribam. *Kiedy ty będziesz czytał iá tym czaſem piſać będę co tylko przeczytaſz zaraz iá nápiſze. **A meſure que je travaille.* Pro ut laboro. *Co tylko zrobię.

MESURE', maſc. MESURE'E, fœm. Menſus. Dimenſus. Permenſus,a,um. *Cic. Culum.* Meratus,a,um. *Hor. Voyez* MESURER. POMIERZRONY, POMIERZONA, rozmierzony wymierzony.

MESURER, V. act. (*Connoiſtre la grandeur & l'eſtenduë d'une*

d'une quantité.) Metiri. Demetiri. Emetiri. Permetiri, (ior, iris, mensus sum.) Metari, (or, aris, atus sum.) dep. acc. *Cic.* MIERZAC rozmierzać.

Mesurer l'argent au boisseau. Nummos modio metiri. *Petr. Cic.* Mierzać pieniądze ćwierciami korcami &c. **Nous avons mesuré toutes les galeries.* Omnes porticus commensi sumus. *Plaut.* *Rozmierzyliśmy wszystkie ganki.

Mesurer du bled à quelqu'un. Alicui frumentum admetiri. *Cic.* Mierzać zboże komu.

MESURER *sa voix.* Modulari vocem. *Cic.* GŁOS swoy wprawiać. **Il mesure ses periodes selon la force de son haleine, & non point selon les regles de l'art.* Id quod dicit, spiritu, non arte determinat. *Cic.* * Peryody mowy swoiey miarkuie według tchu, á nie według opisania nauki.

MESURER se dit figurément, *Mesurer toutes choses à son interest.* Omnia quæstu suo, *ou* suis commodis ac emolumentis metiri. *Cic.* MIARKOWAC każdą rzecz wmiarę interessu własnego. **Je mesurois le plaisir des festins par les amis & les propos de table.* Conviviorum delectationem cœtu amicorum & sermonibus metiebar. *Cic.* *Miarkowałem ukontentowanie ochot zprzyiacioł y dyskursow u stołu. **Il y en a qui mesurent leur félicité aux grandeurs & aux richesses, & qui nourris dans la servitude, sont esclaves des voluptez.* Sunt qui potentiâ & divitiis felicitatem metiuntur, & servitute enutriti, voluptatibus toto animo incumbunt. *Cic.* * Są co zakładaią szczęścia swego miárę ná dostoieństwach, y dostatkach, á wniewoli wychowani, zátapiaią się całym umysłem w roskazach.

SE MESURER, pour dire *Se comparer avec un autre.* Se cum alio æquare, (æquo, as, avi, atum.) Se conferre, (fero, fers, contuli, collatum.) act. MIERZAC się z kim rownać się z kim. **Mesurer ses forces avec celles d'un autre.* Periculum virium suarum cum alterius viribus facere & experiri. Periclitari vires suas cum alterius viribus, *ou* uter acrior sit inserre. *Cic.* *Sprobować sił swoich z siłami cudzemi kto lepszy pobiedcę.

ON DIT de *Deux braves qu'ils veulent mesurer leurs espées.* Duo strenui tentare volunt uter alteri viribus præster. DWOCH ludzi odważnych sprobować się z sobą chcą.

ON DIT proverbialement, *Mesurer chacun à son aulne,* pour dire *Juger des vertus & des vices d'autruy par raport à soy.* Alios suo modulo ac pede metiri *Hor.* De se aliorum judicium facere. Suo ex ingenio mores alienos probare *ou* spectare. *Plaut.* KAZDEGO ná swoy łokieć mierzać. Sądzić o drugich według siebie samego.

MESUREUR, subst. masc. (*Qui mesure.*) Mensor, oris, m. *Colum.* MIERNIK ten co mierza rozmierza.

MESUREUR *de bled,* (*Officier sur les ports.*) Qui frumentum modio metitur. Mensor frumentarius. *MIERNIK mierniczy co zboże mierzy ná portach. * *De charbon.* Qui carbones modio metitur. Mensor carbonarius. *Ten co węgle mierza.

MES USER, V. n. (*Vser mal d'une chose, en abuser.*) Re aliquâ abuti, (utor, eris, usus sum.) dep. *Cic.* ZLE zażyć ná złe zażywać czego.

METAIL, *Voyez & escrivez* METAL. KRUSZEC.

METAIRIE, subst. f. (*Maison & fonds de terre à la campagne.*) Prædium, ii, n. Colonia. Villa, æ, fœm. *Cic. Plaut. Jurisc.* FOLWARK wioska.

Petite métairie. Prædiolum, i, n. Villula, æ, f. Folwarczek wioseczka wioszczyna.

METAIRIE, (*La maison où loge le fermier & le maitre.*) Villa, æ, f. (*Si cette maison est propre & bien bastie, on pourra dire* Villa urbana; *Si c'est celle du métayer,* Villa rustica.) *Vne ferme.* FOLWARK. ieżeli sam Pán w nim mięszka zowie się Dwor, ieżeli też podstarości zowią Folwark.

DE METAIRIE. Villaticus, a, um. *Plin.* FOLWARCZNY, folwarkowy. **Chien d'une metairie.* Canis villaticus, *ou* villaris. *Colum. Plin.* *Pies Folwarczny wieyski.

METAL, subst. masc. (*au plurier* METAUX.) (*Mot general qui comprend l'or, l'argent &c.*) Metallum, i, n. *Hor.* KRUSZEC, *w większey liczbie* Kruszce, słowo ogolnie znaczące złoto srebro &c.

DE METAL. Metallicus, a, um. *Plin.* Z KRUSZCU kruszcowy.

Qui tire les métaux du sein de la terre. Metalicus, i, m. *Plin* Gornik kruszcowy rzemieślnik. Rudnik.

Purifier les métaux par le moyen du feu. Excoquere vitiũ

metalli. *Ovid.* Wytapiać krufzce, palić rudę.

METALLIQUE, adject. m. f. comme *Vne terre métallique,* (*d'où l'on tire des métaux.*) Terra metallifera, æ, f. *Sil Ital.* MINEROWA gora ziemia grunt.

METAMORPHOSE, subst. f. (*Changement de figure.*) Metamorphosis. *Ovid.* Transfiguratio, onis, f. *Plin.* Figura *ou* formæ immutatio, onis, f. PRZEMIANA odmiana.

METAMORPHOSE se dit aussi au figuré (*du changement de mœurs & de condition.*) Mutatio, onis, f. *Plin.* PRZEMIANA obyczaiow, stanu.

METAMORPHOSER, V. act. (*Changer quelqu'un de figure.*) Transformare. Transfigurare, (o, as, avi, atum.) act. accus. Figuram alicujus immutare, (o, as, avi, atum.) act. *Virg. Plin.* PRZEMIENIC kogo odmienić w co. **Métamorphoser quelqu'un en beste.* Induere aliquem in vultus ferarum. *Virg.* *Przemienić kogo w bestyą.

SE METAMORPHOSER, (*Changer de figure, se déguiser.*) Versipellem esse. *Petr.* Se transformare. Se transfigurare. *Quint. Ovid.* Mutare *ou* immutare se. *Cic.* PRZEMIENIC się przedzierzgnąć się.

Il fut métamorphosé en loup. Lupus factus est. *Petr.* Przemienił się w wilka.

ON DIT au figuré, *Il est tout métamorphosé, Il est tout autre. Il est tout changé.* Longè alius factus est. Longè immutatus est. Novos mores induit. Sibi ingenium induit novum. *Plin. Liv.* WSZYSTEK się przemienił zgruntu całe się odmienił nie ten cale inszy.

METAPHORE, subst. f. (*Figure qui se fait, quand on transporte un mot de sa propre signification à une autre.*) Metaphora. Translatio, onis, f. *Quint. Cic.* ZAMIANA słow z własnego rozumienia przenosząc słowo do rozumienia nie własnego.

METAPHORIQUE, adj. m. & f. Translatus, a, um. *Cic.* NIEWŁASNY co do słow zámiany y rozumienia.

METAPHORIQUEMENT, adv. Metaphoricè. adv. NIEWŁASNIE co do słow rozumienia.

METAPHYSIQUE, subst. f. (*Partie de la Philosophie, qui considere l'Estre en general pour son objet, Dieu & les Anges.*) Metaphysica, æ, f. (*mot des Philosophes.*) METAFIZYKA náuka bawiąca się około uważenia Jstotności ogolnie, Boga y Anjołow.

(On l'appelle aussi *Theologie naturelle,* qui est comme le trone *ou* la racine de toutes les sciences.) Názywaią tęż náukę Teologią przyrodzoną iákoby zrzodło y grunt wszystkich wyższych nauk, y wiadomości.

ON DIT (*d'une chose abstraite & difficile à concevoir.*) *Cela est bien métaphysique.* Illud à mente abstractum est. To iest coś iák Metafizyka o rzeczy iákiey bárdzo wysokiey y do poięcia niepodobney.

METAPHISIQUEMENT, adv. (*d'une maniere élevée au dessus de la matiere.*) Metaphysicè. Secundùm mentem. PO Metafizykowemu.

METAURE, (*Fleuve d'Ombrie.*) Metaurum flumen, gen. Metauri fluminis, n. *Hor.* Metaurus, i, m. METAWR Rzeka Umbrii we Włoszech.

METAYER, subst. masc. (*Fermier, qui gouverne une métaire.*) Villicus, i, masc. Colonus, i, masc. *Cic.* PODSTAROSCI Gospodarz folwarkowy. **Estre métayer.* Villicari, (or, aris, atus sum.) depon. *Plaut.* *Być ná Podstaroftwie podstaroftować.

METAYERE, subst. f. Villica, æ, f. *Colum.* PODSTAROSCINA Gospodyni ná folwarku.

METELIN, (*Isle de l'Archipel.*) Lesbos, bi, f. *Hor.* m. *Ovid.* MITYLENA Wyspa ná morzu.

DE METELIN, (*Qui est de cette Isle.*) Lesbius, a, um. *Horat.* (*en parlant des personnes & des choses.*) Z MITYLENY rodem co do ludzi. *Lesbous. Lesbiacus, a, um. (*parlant des choses seulement.*) *Mityleńska co do rzeczy.

METELIN, (*Ville principale de cette Isle.*) Mitylenarum, fœm. plur. *Cic.* Mitylene, es, f. *Plin.* MITYLENA Miasto głowne tey Wyspy.

De la ville de Mételin. Mitylenæus, a, um. *Cic.* Mitylenczyk z miasta mityleny rodzic.

METEMPSYCHOSE, (*on prononce* metampsicose.) subst. fœm. (*Transmigration de l'ame d'un corps en un autre, selon l'opinion de Pythagore.*) Animæ ex uno corpore in aliud migratio, onis, fœm. Metempsychosis, is, fœm. (*mot Grec.*) PRZECHODZENIE dusz z ciała do ciała według błędnego rozumienia Pitagorejsa.

METE'ORES, subst. m. (*Corps mixtes imparfaits, qui se forment en l'air des exhalaisons comme la pluye, neigne, le tonnerre, &c.*) Meteora, orum, n. plur. NAPOWIETRZNE rzeczy co się ná powietrzu zrożnych puchow ziemi formuią iáko deszcz śnieg grzmot komety.

METHODE, subst. f. (*L'art de disposer les choses & de traitter les sciences.*) Methodus, i, fœm. *Vitr.* Via, æ, f. Ratio, onis, fœm. *Cic.* PORZĄDEK sposob porządny. **Il y a deux methodes d'enseigner cela.* Hæc res duplicem habet docendi viam. *Cic.* *Dwa są sposoby náuczania tego. **Pour garder quelque méthode en ce discours.* Ut ratione & vi procedat oratio. *Cic.* *Dla záchowania iákiego porządku w tey mowie

METHODIQUE, adject. masc. & fœm. (*Qui se fait avec ordre & méthode.*) Quod viâ certâ & ratione tractatur. PORZĄDNY.

METHODIQUEMENT, adv. (*D'une maniere méthodique.*) Viâ quadam & ratione. abl. viâ certâ, *ou* optimo ordine. Methodicè. adv. *Quint.* PORZĄDNIE.

METIER, *Voyez* MESTIER. RZEMIOSŁO, kunszt, professya.

Vn homme de metier. Artifex *ou* opifex, icis, masc. Rzemieślnik.

METOPE, subst. m. (*Intervalle quarré entre les triglyphes de la frise de l'Ordre Dorique.*) Metopa, æ, f. *Vitr.* Cava columbaria, orum, n. pl. MIĘDZY BALCZE w Architekturze.

METROPOLE, subst. f. (*Ville Metropole.*) Metropolis, is, f. *Spart.* Mater urbium, *genit.* matris urbium, f. Matrices urbes. Caput provinciæ, *dans le Code.* GŁOWNE Miasto stołeczne.

METROPOLITAIN, masc. METROPOLITAINE, fœm. adject. Metropolitanus, a, um. *dans le Condo.* METROPOLIT.

METS, subst. masc. (*Viande qu'on sert sur table,*) Ferculum, i, n. *Hor.* Cibus, i, m. *Cic.* Fericulum, i, n. *Petr.* POTRAWY ná stoł zástawiane

METS, (*Ville.*) *Voyez* METZ MEC Miasto.

METTRE, ce Verbe actif est d'une grande estenduë dans la langue, qui & changede signification selon les mots avec lesquels on le joint. Nous en allons donner les plus remarquables, renvoyant pour le reste aux mots avec lequel on le joint ordinairement. (*METTRE*) To słowo Francuskie bardzo obszernie się bierze, y rozmaicie znaczy w tym ięzyku, insze á insze rozumienia maiąc, według słow z ktoremi się kładzie. Tu się położą záraz znáczniejsze procz insych z ktoremi się to słowo zwyczaynie łączy.

METTRE, (*Poser, establir.*) Ponere, (pono, is, posui, itum.) Locare. Collocare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cicer.* POŁOZYC postawić postanowić.

Mettre en avant. Ponere in medio *ou* in medium. Proferre in medium *ou* in medio. *Cic.* Położyć náprzod. **Mettre à part.* Seponere Seorsum reponere. Segregare, *ou* eximere numero. *Odłożyć ná stronę. **Mettre auprès* ou *contre.* Juxta ponere *ou* apponere *ou* admovere. *Cic.* *Położyć wedle przyłożyć iedno do drugiego. **Mettre dessous.* Supponere. *Plaut. Var.* Subjicere. *Plin.* *Podłożyć. **Mettre dessus.* Imponere. *Cic.* *Położyć ná wierzchu, dać ná wierzch. **Mettre dedans* Intromittere, Immittere, Inducere, Ingerere, Ingerere, Interponere, Inserere, Inferre. *Włożyć wsadzić wrazić wścibić. **Mettre devant les yeux.* Ponere ante oculos. *Plin.* Sub conspectu ponere. *Sen.* Subjicere aliquid oculis. *Liv.* Subjicere sub oculos. *Quint.* Ante oculos. *Cicer.* *Przełożyć (álbo) położyć przed oczy, w oczach, ná oczach. **Mettre de travers.* Ponere aliquid in transversum. *Plin.* *Położyć poprzecz, poprzecznie, krzywo, ukośnie. **De niveau.* Collocare ad libellam. *Vitr.* *Położyć prosto rowno przyłożyć położyć.

METTRE *hors.* Proferre, (fero, fers, tuli, latum.) act. acc. *Phæd.* WYŁOZYC wyścibić. **Mettre la teste hors de l'eau.* Efferre caput undis. *Wyścibić głowę z wody wystawić. **Mettre une armée hors des retranchemens.* Educere castris exercitum. *Cæs. Colum.* *Wyprowadzić woysko z szańcow, z okopow.

ON DIT en ce sens au figuré, *Mettre quelqu'un hors d'esperance, luy faire perdre esperance.* Aliquem spe *ou* ex spe deicere *ou* deturbare. *Cic.* NADZIEIĘ komu stracić. **Hors de son bon sens.* Deturbare aliquem de mente. *Cic.* Exturbare alicujus mentem. *Cic.* *Wyprowadzić go z rozumu. **Mettre le chagrin hors de son esprit.* Exturbare ex animo ægritudinem. *Pla..* *Uprzątnąć żal z myśli wyrugować

METTRE *quelqu'un en la place* ou *à la place d'un autre.* Aliquem in alterius locum supponere *ou* substituere. *Cic. ou* sufficere. *Liv.* Aliquem pro altero substituere. *Cic.* Subjicere aliquem in alterius locum. *Liv.* POSTANOWIC postawić kogo ná mieysce drugiego.

METTRE *en lumiere* ou *au jour qelque ouvrage,* (*L'exposer en public.*) Luci *ou* in lucem edere opus. *Cic.* WYDAC ná świat ná widok księgę iáką, robotę pisanie. **Mon livre ne sera pas si-tôt mis en lumiere.* Non tam citò exibit liber meus. *Cic.* *Księga moia nie ták prędko wyidzie ná świat. **Il a mis un ouvrage au jour, qui répondoit à sa réputation.* Aliquid dignum suo nomine emisit. *Cic.* *Wydał księgę ná świat godną sławy iego. **Je n'ay mis des enfans au monde, que pour en estre privé* ou *pour les perdre.* In orbitatem produxi liberos. *Plaut.* *Niewydałam dzieci ná świat tylko żebym ich była *ou* protulit. **Il a mis son crime en lumiere.* Peccatum extulit *ou* foràs protulit. *Plaut. ou* palam fecit. *Wydał swoią zbrodnią niecnotę.

METTRE *à nud, à decouvert.* Aliquid nudare *ou* evolvere *ou* aperire. Palam facere. *Cic. Plaut.* OBNAZYC co odkryć obiawić.

METTRE *bas, Voyez* Bas. PONIZYC, złożyć spuścić opuścić.

METTRE *fin,* (*Finir, terminer.*) Finem rei imponere *ou* ponere *ou* facere *ou* præscribere. *Cic. Ter. ou* statuere. *Cicer.* POŁOZYC koniec zákończyć. **La nuit mit fin à ce terrible carnage.* Prælium id tandem diremit nox intervenu suo. *Plin.* *Noc koniec uczyniła ták strasżney rzeźbie. **Mettre fin à un different.* Finire *ou* distrahere controversiam. *Cicer.* *Zákończyć niesnaski kłotnie. **A des chagrins.* Curis finem imponere. *Virg.* *Smutkom żalom koniec uczynić.

METTRE *en danger, Voyez* DANGER. WDAC podać w niebespieczeństwo.

METTRE *de hors,* (*Chasser, faire sortir.*) Ejicere. Excludere. Extrudere. *Cic. Plaut.* WYGNAC, wyrzucić ná dwor, wypędzić, wyrugować, wypchnąć, wytrącić. **Mettre quelqu'un hors de ses biens.* Ex possessione aliquem dejicere *ou* dimovere *ou* deturbare. Exturbare aliquem bonis *ou* de fortunis suis *Cic.* *Wyrzucić wypędzić kogo z bobr.

METTRE, (*Employer.*) Ponere. Insumere, (sumo, is, sumpsi, sumptum.) act. acc. *Cic.* ŁOZYC wyłożyć co ná co. **Mettre son temps, ses soins, ses peines à une chose, les y employer.* Ponere *ou* insumere animum, curam, cogitationem, operam in re aliquâ. Tempus & curas ponere. *Cicer.* *Czas swoy staranie trudy ná co łożyć. **Il a mis tout en œuvre, tout en usage pour parvenir à ses fins.* Omnes nervos ætatis, industriæque contendit, suis ut votis potiretur, *ou* ut suorum votorum compos fieret. Omnes nervos & industriam adhibuit *ou* intendit, ut optatum sibi finem adipisceretur. *Wszystko łożył niczego nieżałował, áby swego dokazał.

METTRE *quelqu'un à mort* ou *dans le tombeau,* (*le faire mourir de quelque maniere que ce soit.*) Tollere aliquem ferro *ou* veneno. Dare aliquem morti. *Hor.* O SMIERC kogo przyprawić iákimkolwiek bądź sposobem. **Mettre en pieces une armée, la mettre en deroute.* Delere, Fundere exercitum *ou* copias. *Cæs. Liv.* *Znieść woysko całe ze wszystkim czyli przez wycięcie czyli przez rozsypkę. **Mettre ou jetter quelqu'un sur le carreau.* Fundere corpus humi. *Virg.* Exitio gravi sternere aliquem. Humi sternere aliquem. *Horat.* *Zábić zostawić kogo ná mieyscu, położyć ná placu. **Mettre une ville au sac & au pillage.* Diripere & vastare urbem. *Cic.* *Miasto zrabować y splądrować. **Mettre quelqu'un en terre.* Componere aliquem. *Hor.* Ponere corpus humo. *Ovid.* *Pochować kogo. **Mettre quelqu'un à la besace* ou (*comme l'on dit vulgairement.*) *au breniquet, Le mettre au blanc.* Ad assem, *ou* ad manticam aliquem redigere. *Plaut.* *Wniwecz kogo obrocić zniszczyć ze wszystkim do ostatniey mizeryi przyprawić. **Il a mieux aimé mettre tout en combustion, que de souffrir quelque diminution de son autorité.* Omnia permisceri maluit, quàm imperium dimittere. *Cicer.* *Wolał wszystko zámięszać ániżeli swoiey co ustąpić powagi. **Ils mettent tout sans dessus, dessous.* Quod sursum est, deorsum faciunt. *Petr.* *Wszystko do gory nogami skrzeszem wywracaią. **Mettre quelqu'un aux abboys.* Ad extremum aliquem adducere. *Talit.* *Przywieść kogo do ostatniey. **A bout.* Ad incitas aliquem reducere, (*on sous-entend* lineas.) In summas angustias aliquem adducere. *Cic.* *Wniwecz kogo obrocić (álbo też) do ostatniey niecierpliwości przyprowadzić.

METTRE *en fuite, en desordre, en déroute.* Dare in fugam. Vertere *ou* avertere *ou* agere in fugam. *Liv.* ROSPROSZYC w rossypkę rospędzić. **Se mettre en fuite.* Capere *ou* capessere fugam. *Cæs.* Conferre *ou* conjicere se in fugam. *Cic.* Convertere se in fugam. *Liv.* Mandare se fugæ. Penetrare se in fugam. *Uciekać, puścić się w nogi.

METTRE ou *rejetter sur quelqu'un le blasme ou la haine de la mort d'autruy.* Conferre invidiam mortis alicujus in alterum. *Cic.* ZWALAC winę ná kogo inszego.

METTRE *de l'argent en rente,* (*le faire profiter.*) Nummos ponere in fœnore. *Hor.* Dare fœnori pecuniam. *Cic.* Pecuniam ponere. *Horat.* DAC pieniądze ná czynsz. **Je ne puis trouver personne pour mettre un écu à profit.* Locare argenti nemini nummum queo. *Plaut.* *Nie mogę nikogo znaleść gdziebym grosz iáki dał ná czynsz. **Mettre sou sur sou.* Quadrantes aggerere patrimonio. *Phæd.* *Grosz do grosza zbierać składać zbiiać grosz do grosza.

METTRE, (*Etablir, mettre quelqu'un bien avant dans les bonnes graces de quelqu'un.* Constituere hominem magnâ gratiâ *ou* in magnam gratiam apud alterum. *Cic.* POŁOŻYC ugruntować, położyć kogo dobrze ukogo w łasce przyiaźni. **Se mettre bien avant dans la familiarité d'une personne.* Se in consuetudinem alicujus dare. *Cic.* *Głęboko wniść w poufałość czyią. **Je l'ay mis bien avant dans son esprit.* Hunc insinuavi ad illum *Plaut.* *Do ściffey go poufałości (*álbo*) przyiáźni z nim przyprowadziłem, dobrze głęboko w serce w uwagę iego wprowadziłem go. **Se mettre bien avant dans les bonnes graces d'une personne, se mettre bien avec luy.* Sibi parare multam gratiam apud aliquem. *Liv.* Sibi alicujus gratiam conciliare *Cic.* Inire gratiam ab aliquo. *W ściffą bardzo przyiáźń głęboko z kim záyść. **(Le contraire est* Inconciliare sibi aliquem. Facere sibi aliquem inimicum. *Plaut. Se mettre mal avec luy*) *W zły sposob głęboko z kim záyść náprzykład w kłotnie &c.

Cela les mit fort mal dans les esprits. Hæc res magnam illis offensionem ad omnes attulit. *Cic.* To im straciło powagę reputacyą miłość u ludzi tym sobie u ludzi stracili imię, y miłość.

METTRE *à l'amande.* Imponere *ou* dicere *ou* indicere *ou* irrogare alicui multam. *Plin. Liv.* Multare multâ aliquem. *Cic.* SKAZAC ná grzywny osądzić. **Mettre en justice.* In jus aliquem vocare *ou* deducere. *Cic.* Ad judicem voçare. *Quint.* *Oddać do sądu. **Mettre en prison.* Conjicere in carcerem, in vincula. *Cic.* *Wsadzić do więzienia. **En liberté.* Ad libertatem vocare. *Liv.* Dare alicui libertatem. Vindicare in libertatem *Cic.* *Wypuścić ná wolność.

METTRE *le couvert, Mettre sur table, Servir à manger.* Apponere mensam. *Cicer. Plaut.* Aliquid epulandum mensis apponere. *Virg.* Appositas mensas instruere epulis. *Ovid.* NAGOTOWAC do stołu, dawać ieść ná stoł, zástawiać.

Tout est prest, vous n'avez qu'à vous mettre à table. Cocta sunt, jube ire accubitum. *Plaut.* Wszystko gotowo siadać tylko do stołu.

METTRE *des vaisseaux en mer,* (*Les mettre à flot, comme l'on parle sur mer.*) Trahere naves. *Horat.* ODBIC od brzegu puścić się ná wodę ruszyć od portu od brzegu **Nous nous misnes en mer.* Solvimus, *seul ou* Solvimus è portu. *Cic.* Solvimus naves è portu. *Cæs.* *Ruszyliśmy.

METTRE *quelqu'un en metier en metier, le mettre en apprentissage.* Aliquem artifici *ou* opifici tradere in sua arte erudiendum ODDAC kogo do rzemiosła ná náukę. ** Mettre à la chaisne.* Dare catenis aliquem. *Hor.* * Okuć włańcuchy. Wsadzić do kuny.

ON DIT au palais, *Mettre hors de cour & de procès.* Curiâ & foro & lite eximere. Repellere à lite & à curiâ. Periculo litium aliquem liberare. *Vlp.* UWOLNICod sądu od sprawy od dalszego prawnego processu

METTRE *quelqu'un hors de scrupule* Exolvere aliquem religione *Liv.* UWOLNIC od skrupułu wyprowadzić z skrupułow **Mettre un procès en estat, En achever l'instruction* Litem instruere. *Cic.* *Informacyą w sprawie ze wszystkim wypisać. **Mettre sur une requeste* VIENNE. Libello supplici istud apponere, SISTAT SE *Kázać dekretem komu stanąć osobiście. **Mettre une sentence à execution.* Sententiam exequi. *Cic.* *Dekret do exekucyi przyprowadzić. **Mettre une personne en curatelle pour raison d'imbecillité.* Ad agnatos & gentiles aliquem deducere. *Cic.* *Oddać wkuratelę osobę iáką dlá słabości rozumu, wydać kuratelę ná kogo. ** Mettre une*

procedure au néant, la casser. Inducere *ou* abolere *ou* extinguere *ou* rescindere *ou* circumducere aliquod judicium. *Cicer.* *Skassować proces dekret. ** Mettre en écrit ou par écrit ou sur les registres.* Annotare. In acta mittere. *Colum.* Committere aliquid tabulis. *Cic.* * Podać ná piśmie ná Rejestrze. **Mettre a l'enchere.* Licitari, (or, aris, atus sum.) dep. *Cenę ná podkup wydać. **Mettre le prix aux choses.* Pretium rebus imponere. *Cic. ou* statuere. *Ter.* *Táxę wydać. **C'est à vous marchandise, c'est à vous d'y mettre le prix.* Tua merx est, tua indicatio. *Plaut.* *Twoy to towar otaxuy go sam. **Mettre sa maison à vendre.* Inscribere ædes mercede. *Terent.* *Domostwo mieszkanie ná przedaż wystawić. ** Mettre la vie de quelqu'un à prix.* Addicere sanguinem alicujus. *Cic.* (*on peut ajouter* pretio.) *Ná głowę czyią tákśę wydać. ** Mettre papiers sur table, examiner une affaire au fonds.* Ex instrumentis rem cognoscere ac perpendere. *Cic. ou* discentere. *Położyć dokumenta ná stoł dlá wyexaminowania sprawy iákiey gruntownie. **Mettre en ligne de compte,* pour dire *Mettre en consideration.* Aliquid beneficii loco ducere. *Cic.* *Położyć wrachunkach podać do uwagi.

METTRE *un habit neuf,* (*le vestir.*) Novam vestem induere *ou* sibi induere. WŁOZYC wdziać suknią nową. ** Il sçait se bien mettre, Se bien habiller.* Se benè & elegantem habet. *Pięknie się nosi stroi umie się dobrze ubrać. **Il est toujours bien mis, bien couvert.* Optimè vestitus est. **Záwsze pięknie* się nosi pięknie chodzi. ** Cette femme met tout sur soy.* In se exornandâ omnem pecuniam insumit mulier. In mundo muliebri prodigit pecuniam omnem. *Tá białogłowa wszystkoby ná się rádа włożyła.

ON DIT, *Mettez vostre chapeau, Mettez dessus. Couvrez vous.* Operi caput. Sis operto capite. *Cic.* WŁOZ czapkę wdziy nákryi głowę.

METTRE se dit figurément dans les expressions suivantes, *Mettre dans sa mémoire quelque bienfait.* Memoriæ commendare aliquod beneficium. *Cic. ou* affigere memoriæ. *Quint. ou* in memoriâ habere. *Ter.* WPAMIĘCI chować dobrodziejstwo iákie

METTRE *sous les pieds une iniure, l'oublier, la mettre en oubly, la mettre* (*comme l'on dit familierement*) *au pied de la croix.* Deponere injuriam. Obliviscì injuriæ. Conterere injuriam voluntariâ oblivione. Negligere injurias. *Cic.* ZAPOMNIEC urazy, krzywdy.

METTRE ou *graver dans son esprit.* Imprimere in animo atque in mente. *Cic.* WZIĄC (álbo) brać sobie w głowę. **Je ne me mis point pour lors cela dans l'esprit.* Non admisi tum in animum. *Cic.* *Nie brałem sobie tego ná ten czas w głowę, nieuważałem sobie tego.

METTRE *une chose dans la teste d'une personne.* Inducere aliquid in animum alicujus. *Cic.* Aliquid alicui persuadere. *Ter.* WBIIAC komu co w głowę nábiiać mu głowę czym. **Il s'est mis cela en teste* ou *dans la teste.* Id sibi in animum induxit *Ter.* *Nábił sobie tym głowę. **Se mettre une personne dans l'esprit.* Sibi aliquem in animum instituere. *Ter.* *Nábić sobie głowę osobą iáką kim, záprzątnąć sobie głowę nią.

METTRE *en doute.* In dubio ponere. *Hirp.* Adducere in dubitationem. *Cic. ou* in dubium. *Liv.* PODAWAC w wątpliwość. **En courroux, en colere, en furie.* Admovere alicui iras *Stat.* Incendere aliquem irâ *ou* furore *Plaut.* *Przyprowadzić do gniewu do złości. **Mettre en inimitié, en inquietude, en mauvaise humeur.* Commovere alicui aliorũ inimicitias *ou* sollicitudinem. Sollicitum & anxium aliquem habere. *Cic.* Morosum & difficilem aliquem reddere *ou* efficere. Stomachum alicui movere *Do zawziętości, do pomięszania do złego humoru do złości przywieść.

METTRE *en déliberation, en dispute, en arbitrage, en compromis.* Adducere aliquid in deliberationem. Instituere de re aliquâ deliberationem Adducere in disputationem, *ou* in alterius arbitratum. Compromissum de re aliquâ facere. *Cicer.* PODAC do uwagi, do rozmowy, do rostrząśnienia zbiaiąc dowodami y racyami ná tę stronę y ná tę. Zdać się ná przyiáćiel ná ziednanie. *na kompromiss.*

METTRE *quelqu'un à la raison, luy faire entendre raison.* Ad æquum & bonum adducere *ou* perducere aliquem. Ad bonam mentem aliquem revocare. *Cic.* PRZYPROWADZIC kogo do rozumu.

Je me fais fort de le mettre à la raison, & d'en faire tout ce que je voudray. Magnopere confido illum fore in officio & in

in nostrâ potestate. *Cic.* Biorę to ná siebie że go do rozumu przyprowadzę y dokażę z nim co tylko zechcę. **Se mettre à la raison.* Rationem audire *ou* sequi. *Cicer.* *Dać mieysce rozumowi. **Si vous voulez un peu vous mettre à la raison.* Si tu partem aliquam æqui bonique dixeris. *Ter.* *Byleś tylko chciał dać trochę mieysce rozumowi

METTRE *des airs sur le luth.* Fidibus modos aptare. *Hor.* NOTĘ ná lutni komponować.

SE METTRE, (*S'appliquer à une chose, s'y employer, y travailler.*) Adjicere animum rei *ou* ad rem. *Plaut. Terent.* Se totum in re aliquâ ponere. *Cic.* PRZYŁOZYC się do czego, przykładać się. **Se mettre à l'estude.* Se ad studium conferre. Animum ad studium appellere *ou* adjicere *ou* applicare. *Cic. Ter.* Tempus insumere studiis. *Petr.* *Przyłożyć się do náuk. **Se mettre à bien faire, à estre honneste homme.* Animum ad frugem applicare. *Ter.* Recipere se ad frugem. *Cic.* *Wkładać się wprawiac się do cnoty do grzeczności, do tego aby się stać słusznym poczciwym człowiekiem.

Se mettre en quatre pour quelqu'un, Employer le vert & le sec, (*comme l'on parle familierement.*) *pour luy rendre service* Se in aliquem profundere. *Cic.* Pedibus manibusque conari, ut alicui prosis. *Tar.* Dusząc gardłem ile sił y możności wdawać się zá kim y służyć komu. **Se mettre à faire une chose.* Profscindere aliquem. *Plin.* Obiurgare aliquem. *Cic.* Omnibus modis exagitare *ou* versare aliquem. *Terent.* *Szkalować obmawiać kogo ogadać go, składać się ná niego po słowku. **Les soldats s'estant mis à boire & à faire bonne chere.* Effusi milites in luxum & epulas. *Tacit.* *Gdy się woysko puściło udało w piiatykę y w ochotki.

METTRE *quelqu'un aux champs, Mettre son esprit hors des gonds,* (*Le faire emporter.*) Aliquem iracundiâ efferre. POTĘZNIE kogo rozgniewać, do ostatniego gniewu y złości go przyprowadzić. **Se mettre dans une vraye colere.* Excandescere. *Patr.* *Gniewem się szczerze uwieść.

Je n'y prends ni n'y mets. Mihi istud nec scritur nec metitur. *Plaut. Ani stawiam, ani przegraię,* Nie wdaię się w to nie mi de tego nie mięszam się *umywam ręce od tego.* **Mettre de l'eau dans son vin.* Sibi temperare. *Cic.* Animis temperare. *Liv.* *Pomiarkować się, uhamować się poskromić się. **Mettre le feu aux estouppes* ou *le feu sous le ventre.* Aliquem instigare *ou* incendere. *Ter.* **Ognia do siarki przyłożyć:* podrażać kogo podbudzać go podniecać do czego. **Mettre la charrue devant les beufs.* Omnia præposterè agere. *Voyez* CHARRUË. **Pług do wołow záłożyć* opak wszystko czynić. *woz do koni przyprządz*

Mettre quelqu'un en beaux draps blancs. Ornare aliquem ex suis virtutibus. *Ter.* Graphicè aliquem depingere, *ou* facta alicujus. *Ter.* Dogodzić komu od stop do głowy go oszkalować. **Mettre le tout pour le tout.* Omnia profundere. *Cic.* *Wszystko odważyć wszystko łożyć.

Mettre le cœur au ventre à une personne, l'animer, l'encourager. Animos alicui addere. *Cicer* Dare animos. *Ovid.* Accendere animos. *Quint.* Serce, ochotę, utraconą komu wrocić.

Mettre tout sans dessus dessous. Invertere omnia. Susque, deque habere omnia *Plaut.* Wszystko do gory nogami wywrocić. **Mettre toutes pierres en œuvre.* Omnes terras, omnia maria movere. Omnem movere lapidem. Omnia conari & & experiri. *Cic.* *Wszystkich sposobow zażyć. **Mettre les fers au feu.* Aliquid aggredi *ou* incœptare. *Cic. Ter.* *Rospocząć co. **Mettre sur les dents.* Ad languorem dare aliquem. *Plaut.* *Do ckliwości ostatniey kogo przyprowadzić. **Mettre le pain à la main, Estre cause de la fortune d'une personne.* Ponere initium fortunæ alicujus. *Cic.* Dare initium fortunæ. *Quint.* *Dać komu chleb w ręce podać komu rękę dopomoc mu do kawałka chleba. **Mettre la plume au vent, Hazarder.* Dare aliquid in casum. *Tacit.* *Podać ná szczęście. **Mettre le marché à la main.* Facere alicui potestatem agendi ut libuerit. *Oddać komu ná wolą co sobie obierze. **Mettre quelqu'un au monde, l'élever, luy faire faire fortune.* Aliquem producere. Mentum alicui tollere. *Cic. Petr.* *Pokazáć komu drogę do świata.

ON DIT dans le discours familier. *Mettez vous là, asseyez vous là.* Sede tu hic. SIĄDZ tu. **Je me mettray auprès de vous.* Tibi assidebo. *Siądę przy tobie. **Il le fit mettre au dessus de luy.* Super se illum collocavit. *Suet.* *Posadził go wyżey siebie.

METZ, (*Ville épiscopale sur la Moselle.*) Divodurum, i, n. Metæ, arum, f. plur. *Tacit.* MEC Miasto y Biskupstwo nád Mozellą.

DE METZ Mentensis & hoc se. MECKI Mieceński.

MEUBLE, subst. m. (*Tout ce qui sert à garnir un logis, les ustensiles.*) Supellex, *genit.* supellectilis, fœm. Instrumentum, i, neut. *Cicer.* Domesticum instrumentum, i, n. *Pomp. Jurisc.* SPRZĘT wszelaki statek domowy ruchomości

MEUBLE *de campagne.* Instrumentum rusticum. *Phæd.* STATKI rolne. **De cuisine* Instrumentum coquinarium. *Statki kuchenne. **De chambre.* Ornamenta domûs. Ornamenta cubicularia. *Sprzęt pokojowy.

BIENS MEUBLES. Res moventes *ou* mobiles, *genit.* rerum moventium *ou* mobilium, fœm. plur. *Liv.* RUCHOME dobra.

MEUBLER *une maison,* V. act. Supellectile *ou* supellectili domum instruere *ou* ornare. OPORZĄDZIC porządnie dom sprzętem wszelakim należycie przybrać ubierać pokoie izby.

MEUGLEMENT, subst. m. (*Le cri des beufs.*) Mugitus, ûs, m. *Ovid.* RYK wołowy.

MEUGLER, V. neut. (*Crier comme un beuf.*) Mugire, (io, is, ivi, itum.) neut. *Liv.* Mugitus dare *ou* edere. *Ovid.* RYCZYC.

MEULAN, (*Ville & fort dans une situation tres agréable sur la Seine.*) Mulanchum, i, n. MIASTO y forteca w pięknym bardzo położeniu nád Senną.

MEULE, subst. f. (*Pierre à broyer le bled dans les moulins.*) Mola, æ, f. *Cic.* KAMIEN młyński. **Meule à bras, (qu'on fait tourner avec le bras.*) Mola trusatilis *Aul-Gel.* *Żarna. **Pierre à meules.* Molaris, is, masc. (*on sous-entend.* lapis.) *Kamień młyński.

MEULE *à aiguiser les rasoirs & couteaux.* Cos, *genit.* cotis, f *Plin* OSŁA oseřka kamień do ostrzenia brzytew noży

MEULE *qu'un asne tourne.* Mola asinaria. *Cat.* MŁYN konny.

MEULE *qui tourne par le moyen de l'eau.* Mola aquaria. *Pallad.* MŁYN wodny ná wodzie.

MEULE, *ou* MEULON *de foin,* (*Tas de foin qu'on laisse dans le pré pour secher.*) Fœni meta, æ, f. *Col.* KOPA siana w polu (*álbo*) stog

MEULIERE, subst. f. (*Carriere dont on tire des meules.* Molaris lapidicina, *genit.* molaris lapidicinæ, f. *Plin.* SZYB gdzie kamienie młyńskie kopią y obrabiaią.

MEUR, (*prononcez* MÛR.) m. MEURE, f. adj. (*Qui est en maturité, parlant des fruits.*) Maturus, a, um. *Cicer.* Mitis

& hoc mite. *Virg.* DOYRZAŁY źrzały, doſtały. **Meur avant la ſaiſon.* Præmaturus, a, um. *Col.* Præcox, ocis, omn. gen. *Plin. ou* præcoquus,a,um. *Ranny, wczeſny, przed czaſem doyrzały, wyſtały.

Qui n'eſt pas meur. Immaterus,a,um. Crudus,a,um. Immitis & hoc immite. *Plin.* Niedoyrzały. **Je n'ay pas voulu faire percer cette apoſtume,de crainte qu'elle ne ſoit pas encore meure.* Secari nolui hanc vomicam, ne immatura ſecetur. *Plaut.* *Niechciałem przekłoć, przeciąć tego wrzodu obawiaiąc ſię czyli ſię ieſzcze dobrze wyſtał obrał &c.

MEUR ſe dit en morale (*de l'âge & de l'eſprit.*) *Vn eſprit meur.* Animi *ou* animo maturus. *Virg. Ovid.* DOYRZAŁY co do wieku y rozumu doſkonały. **Vn jugement meur.* Maturum judicium. *Cic.* *Rozſądek doſkonały. **Vne fille meure ou en âge d'eſtre mariée.* Viro matura virgo. Virgo plenæ maturitatis. *Petr.* Virginitas matura toris. *Stat.* *Panna doyrzała ná wydaniu.

MEURE, ſubſt. f. (*Petit fruit noir, qui ſe mange en Automne.*) Morum,i,n. *Hor.* MORWA owoc.

MEURE *ſauvage.* (*qui vient ſur des ronces.*) Mota in ruberis. *Colum.* MORWA polna, Jeżyny.

ON DIT proverbialement, *Autant en dit le renard des meures, (à celuy qui mépriſe une choſe, qu'il ne peut obtenir.)* Nondum matura eſt, nolo acerbam ſumere. *Phæd.* Verbis elevant ea, quæ facere non poſſunt. *Phæd.* NIECHCIAŁA liſzka iábłek,że kwaśne: przyſłowie ná tego ktory powiada że nie ſtoi o co, kiedy nie może tego dopiąć.

MEUREMENR, (*prononcez* MÛREMANT.) (*Avec beaucoup d'attention & de réflexion.*) Maturè. Attentè. Attentiùs. adv. *Cic.* UWAZNIE bacznie rozſądnie.

MEURIER, (*prononcez* MÛRIER.) ſubſt. m. (*Arbre qui porte les meures.*) Morus,i,f. *Virg.* MORWA Drzewo.

MEURIR, (*prononcez* MÛRIR.) V. n. (*Devenir meur.*) Matureſcere. (ſco, ſcis, maturui, *ſans ſupin.*) neut. Maturari, (or,aris,atus ſum.) paſſ. *Plin* Maturitatem aſſequi *ou* capere. *Cic.* Maturitatem trahere. *Colum.* DOYZRZEWAC dochodzić co do owocow zboż &c.

MEURIR ſe dit figurément, *L'âge & la raiſon ont achevé de le meurir.* Ætate & ratione maturitatem eſt aſſequutus. DOYRZAŁEGO wieku y rozumu. **Vn eſprit qui eſt devenu meur en peu de temps.* Ingenium celeriter maturitatem aſſequutum. *Cic.* *Rozum w krotkim czaſie doyrzały doſkonały.

MEURTRE, ſubſt. maſc, (*Homicide.*) Cædes, *genit.* cædis, fœm. Homicidium, ii, neut. Internecio. Trucidatio Interfectio, onis, fœm. *Cicer. Aſcon. Ped.* ZABOYSTWO. **Faire un meurtre.* Cædem facere *ou* patrare *ou* perpetrare *ou* edere *ou* committere. *Cic.* 'Záboyſtwo popełnić, morderſtwo.

ON DIT familierement & par exaggeration, *C'eſt un meurtre d'avoir arraché cét arbre, C'eſt bien dommage.* Eradicaſſe hanc arborem, multo damno fuit. JAKA to ſzkoda, iákie to morderſtwo tákie drzewo wyciąć wykopać. **C'eſt un meurtre de n'avoir fait eſtudier ce jeune homme, qui a tant d'eſprit.* Damnoſum ipſi fuit, non didiciſſe litteras, adeò pollet ingenio, *ou* adeò ingenioſus eſt. *Jaka to ſzkoda że nie aplikowano do náuk tego młodego człowieka ktory ták piękny pokazuie rozum.

MEURTRIER, ſubſt. m. (*Qui fait un meurtre.*) Percuſſor. Interfector, oris, m. Homicida, æ, m. Sicarius,ii,m. *Cic.* ZABOYCA, morderca.

Meurtrier de guet à pens, ou *de propos délibéré* Sicarius meditatus. Percuſſor conſultus,m. *Aul-Gel.* ZABOYCA zdradziecki co zdradziecko zábiia záſadnik.

MEURTRIER, m. MEURTRIERE, f. adject. (*Qui ſe dit des choſes.*) *Vne guerre meurtriere* ou *ſanglante.* Bellum cruentum *ou* funebre. *Hor.* Funeſtum bellum. *Liv.* WOYNA krwawa okrutna.

Les places fortes ſont meurtrieres, on tuë bien du monde devant, lors qu'on les aſſiege. Multorum cædibas expugnantur *ou* conſtant arces munitiſſimæ. Fortece ſą krwawe,krwią oblane kiedy ie dobywaią.

LES MEURTRIERES. (*Petites ouvertures, qu'on fait aux portes & aux murailles des villes, par où l'on tire, & l'on tuë ceux qui les attaquent.*) Aperturæ, arum,f pl. Foramina, um,n.pl. STRZELNICE w murach ścianach.

MEURTRI, m. MEURTRIE,f. adject part. Suggillatus, a, um. Cruore *ou* ſanguine ſuffuſus, a, um. *ou* lividus, a, um. ZBITY ſtłuczony. **Il eſtoit tout meurtri, comme ſi on luy eut donné cent coups d'eſtrivieres.* Corpus totum lividum habebat,

quaſi flagellis cæſum. *Petr.* *Wſzyſtek był zbity iákby muſto plag dano.

MEURTRIR, V. act. (*Noircir de coups.*) Suggillare, (o,as, avi, atum.) act acc. *Plin.* Cruento livore corpus inficere, (io,is, infeci, infectum.) Mulcare, (o,as,avi, atum.) act. acc. *Ter.* ZBIC ſtłuc ſińcami, ſińce porobić.

MEURTRISSEURE, ſubſt. fœm. (*Contuſion.*) Suggillatio, onis,f. Contuſio, onis,f. *Celſ.* Inſignita,orum,n pl. *Plin.* ZBICIE ſtłuczenie ſińce. **Le fromage fraits meſlé avec du miel guérit les meurtriſſures.* Caſeus recens cum melle, ſuggillata emendat, *ou* contuſis medetur. *Ser świeży z miodem dobry ieſt ná ſińce ná ſtłuczenie goi ie.

LA MEUSE, (*Riviere qui paſſe par la Lorraine & par les Pays-Bas.*) Moſa, æ, maſc. *Cæſ.* MOZA Rzeka przechodząca przez Lotaryngią y Niżſze Niemce.

MEUSNIER, (*prononcez* MEUNIER.) ſubſt. maſc. (*Qui mout le bled.*) Molendinarius, ii, m. Molitor, oris, m. Piſtor, oris,m. *Plin.* MŁYNARZ.

MEUSNIERE, ſubſt. fœm. (*Femme d'un meuſnier.*) Molendinaria, æ, fœm. Molitrix, icis, f. Quæ molitrinæ præeſt. MŁYNARKA.

MEUTE *de chiens,* ſubſt. maſc. (*Vne compagnie de chiens courans pour la chaſſe*) Turba canum venaticorum, fœm. Multi canes venatici, maſc. plur. Multus canis venaticus, maſc. *Horat.* PSIARNIA myśliwſtwo pſy ſmycz pſow ſtoia, para. **Il pouſſa les ſangliers dans les toiles avec une meute de chiens.* Multa cane in obſtantes plagas apros detruſit. *Horat.* *Wparował dziki między pory między roziázdy pſami.

MEXICAIN, m. MEXICAINE,f. (*Qui eſt de Mexique.*) Mexicanus,a,um. Z MEXYKU rodem.

MEXICO, (*Ville capitale de la nouvelle Eſpagne dans l'Amérique ſeptentrionale.*) Mexicum,i, neut. MEXYK Miáſto głowne nowey Hiſzpanii w Ameryce połnocney.

ME'XIQUE, (*Autrefois un royaume, & maintenant une grande partie de l'Amérique ſeptentrionale*) Mexicana regio, *genit.* Mexicanæ regionis, f. MEXYKANSKIE Krolelſtwo teraz wielka część Ameryki południowy

MEZIERES, (*Ville de Champagne ſur la Meuſe.*) Maſeria, æ,f. Maceriæ, arum, f.pl. MEZYER Miáſto Szampanii nád Mozą.

MI, (*Particule, qui entre en la compoſition de pluſieurs mots poux marquer la moitie ſeulement,qui ſe met en écrivant avec un tiret* ou *diviſion.*) *Mi-chemin.* Media via, æ, fœm. POŁ, Partykuła ktora łącząc ſię z rożnemi ſłowami znácży połowicę czego á piſze ſię poniey liniika-dzieląc ſłowo z ktorym ſię łączy Poł drogi. **Mi-Aouſt.* Media-Auguſti, (or *ſous-entend* pars) *Poł-Sierpnia. **Mi Mars.* Media-Martii, fœm. *Poł Marca.

(Cette particule Françoiſe rend feminins un nombre de mots maſculins, comme les noms des Mois, *La Mi-Janvier* &c. & avec d'autres elle ſe met ſans Article, en ajoûtant pourtant la Prépoſition *a*, comme *A mi-corps, A mi jambe* &c) Tá partykuła Francuſka odmienia ſłowa rodzaiu męſkiego ná rodzay białogłowſki zwłaſzcza w imionach Miechcow w Francuſkim ięzyku gdzie ſię kładzie artykuł Francuſki białogłowſki, á záś z inſzemi wſzyſtkiemi imionami y ſłowami kiedy ieſt tá partykuła: *mi- poł- w poł-* nie kładzie ſię w Francuſkim żáden artykuł ále tylko propozycya *a do,* náprzykład do w poł-ciała po-pas, do w poł-goleni.

MIAULEMENT, ſubſt. maſc. (*Cri des chats.*) Mia, miá, *mot indeclinable.* Clamor felis, oris felis. m. MIAUCZENIE kotow.

MIAULER, V. n. (*Faire des miaulements.*) Mia clamitare. (*comme les chats.*) MIAUCZYC iáko koty.

MICHE, ſubſt. fœm. terme de College. (*Petit pain qu'on donne aux eſcoliers pour déſjeuner.*) Parvus panis, *genit.* parvi panis. m. SNIADANIE chleba kawałek pomazanka.

MICROSCOPE, ſubſt. maſc. (*Petite lunette avec laquelle l'on voit les choſes les plus petites, par le moyen d'un verre qui groſſit les objets.*) Microſcopium,ii,n. (*mot grec.*) SZKŁO do patrzania przez ktore patrząc roſną rzeczy w oczach, perſpektywa.

MIDDELBOURG, (*Ville capitale de Zelande.*) Metelli caſtrum, i,n. Middeburgum,i,n. MIDELBURG Miáſto głowne Zelandii.

MIDI, ſubſt. maſc. (*Le pole auſtral, & les parties du monde qui ſont de ce coſté-là.*) Meridiana pars mundi, *genit.* meridianæ partis mundi, fœm. *Vitr.* Auſtralis regio, *genit.* Auſtralis regionis, fœm. POŁUDNIE ſtrona świata południowa kędy ſą kraie ná południe.

Qui eſt tourné au midy, qui regarde le midy. Ad meridiem ſpectans. *Cic. ou* in meridiem. *Cat.* Obrocony leżący ná południe ku południowi.

Le vent de midi. Auſter, ſtri, m. *Cic.* Wiatr południowy.

MIDI ſignifie auſſi (*L'élévation du ſoleil, quand il paſſe dans le méridien* ou *le cercle du midi.*) Meridies,iei,fœm. *Cic.* POŁUDNIE czas południa kiedy ſłońce ieſt w ſámym południu. **A midi* ou *Sur le midi.* Meridie. Meridiano tempore. abl. *Cicer.* Meridianis temporibus. abl. Medio de die. *Celſ.* *Ku południowi, o południu. **Il s'en va a midi, Il eſt bientoſt midi.* Appetit jam meridies. *Plaut.* *Już idzie do południa ku południowi dochodzi południe. **Quelque temps après midi.* Inclinato jam die in poſtmeridianum tempus. *Cic.* *Pręko po południu, trochę po południu.

Qui ſe fait avant midi. Antemeridianus, a, um. *Cicer.* PRZEDPOŁUDNIOWY. **Qui ſe fait après midi.* Poſtmeridianus *ou* Pomeridianus, a, um. *Cicer.* *Popołudniowy odpołudnia.

ON DIT proverbialement, *Chercher midi à quatorze heures.* Nodum in ſcirpo quærere. *Ter.* SZUKAC ſam niewiedzieć czego.

MIE, ſubſt.f. (*Le dedans d'un pain.*) Medius panis friatilis, *qui s'émie aiſément.* Medulla panis. OSRZODEK chleba, chleb co ſię da trzeć łatwo nie bardzo świeży.

MA MIE, pour dire *Mon amie* (*mot des petits enfans.*) Mea chariſſima. MOIE dziecię ſłowo pieſzczoty, álbo też affektu.

MIEL, ſubſt.m. (*Suc que font les abeilles.*) Mel, *genit.* melis,n. MIOD w plaſtrach.

DE MIEL Melleus,a,um. *Plin.* Z MIODU.

Fait avec le miel, Où il y a du miel. Mellitus,a, um. *Hor.* Z MIODEM robiony.

Suc qui a le gout du miel. Mellitus ſuccus. *Plin.* Sytka miodem záprawny trunek, miodek.

Mouche à miel. Apis, *genit.* apis, f. *Virg,* Pszczoła.

Royon de miel. Favus,i, m. *Cic.* Plaſtr miodu.

LA RECOLTE *du miel.* Mellatio, onis, fœm. Mellis vindemia, æ, f. *Plin.* PODBIERANIE miodu.

QUI *a le ſoin du miel.* Mellarius, ii, m. Meliturgus, gi, m. *Var.* PASIECZNIK Bártnik.

Vaiſſeaux à mettre & à ſerrer le miel. Vaſa mellaria, orũ, n. plur. *Plin.* Náczynia ná chowanie miodu.

Faire le miel. Mellificare, (o, as,avi, atum.) Mella facere *ou* fingere *ou* conficere. *Sen. Plin.* Miod robić iák pszczoły w ulach robią.

L'action de faire le miel. Mellificium, ii, n. *Var.* Opus mellificum, *genit.* operis mellifici, n. *Col.* Robienie miodu.

Vin miellé. Melitites, æ, m. *Plin.* Słodycz, wino słodkie.

Celuy qui a ſoin de recueillir le miel. Mellarius *ou* Meliturgus, i, m. *Var.* Páśiecznik, Bártnik.

MIELLEUX, m. MIELLEUSE, f. adject. (*Qui tient du miel.*) Melleus, a, um. *Plin.* Mellitus, a, um. *Plin.* NASZTAŁT miodu.

MIEN, m. MIENNE, f. (*Pronom poſſeſſif qui ſe dit de la premiere perſonne au lieu de Mon & de Ma.*) Meus, mea, meum. MOY moia. **Ayez ſoin de vos affaires, & j'auray ſoin des miennes.* Cura res tuas, ego curabo meas. *Ter.* *Patrzy ſwego á iá ſwego patrzać będę. **Je n'ay rien ajouté du mien à ces préceptes.* De meo his præceptis nihil novum apposui. *Plaut.* *Nicem ſwego nie przyłożył do tego opiſania. *W Polſkim ſiwoy ſwoia ſwoie* często y owſzem pięknie ſię kładzie zá *moy moia moie* (náprzykład) nie ſwego niemam miáſto nie mego niemam, Páná ſwego ſzukam Pánu ſwemu ſłużę miáſto mego Pána memu Pánu &c.

MIETTE, ſubſt. fem. (*Petite parcelle d'un tout.*) Mica, æ, f. Exigua particula, æ, f. OKRUSZYNA kruſzyna odrobina.

LES MIETTES, (*ſoit de pain* ou *d'autres choſes, qui tombent de la table, lorſqu'on mange.*) Analecta, orum, n. plur. *Mart.* OKRUSZYNY poiedzeniu ná ſtronę idące odrobiny.

Qui ramaſſe les miettes qui tombent de la table. Analectes, æ, m. *Mart.* Ten co okruſzyny zmiata y zbiera.

MIETTE ſe dit négativement (*en parlant des choſes dont on manque* ou *de celles qui ſont en très petite quantité.*) *Il n'y a pas une miette de pain au logis.* Nihil eſt panis domo. NIEMASZ okruſzyny chleba w domu odrobiny niemaſz. **Ce pauvre demande une miette de pain.* Fruſtulum panis rogat iſt mendicus. *Ten ubogi proſi o odrobinę chleba.

MIE'VRE, adject. m. & f. (*Remuant, éveillé, parlant d'un enfant.*) Alacer, alacris, alacre. adject. ZYWY rzeźwy mowiąc odziecięciu iákim żywości wiele w ſobie maiącym.

(Mot bas & populaire.) Słowo Francuſkie proſte poſpolite.

MIEUX. Melior & hoc melius, adject. (*Comparatif du poſitif* Bonus.) Melius, *genit.* melioris, n. *Cic.* LEPSZY Lepiey.

ESTRE MIEUX, *ſe porter mieux.* Meliùs ſe habere. *Cic.* LEPIEY ſię mieć. **Il commence de ſe porter un peu mieux.* Meliuſculùs eſſe cœpit. Meliuſculè illi eſt. Se habet meliuſculè. *Cic.* *Záczyna trochę lepiey ſię mieć.

J'aimerois mieux avoir cette grandeur d'ame, que toutes les richeſſes de la terre. Hanc malim animi magnitudinem, quàm fortunas omnium. *Cic.* Wołałbym mieć tę wſpaniałość ſerca niż wſzyſtkie ná świecie bogactwa.

Je n'ay jamais eſté mieux, ni à moins de frais. Minore nuſquam benè fui diſpendio. *Plaut.* Nigdym lepiey ſię niemiał, y z mnieyſzym koſztem.

L'affaire va mieux, que je ne penſois. Incipit res meliùs eſſe, quàm putaram Lepiey ſię rzecz udaie niżelim ſię ſpodziewał, nád ſpodziewanie ſię lepiey rzecz idzie. **J'ay fait du mieux que j'ay pû.* Ut potui, feci. Quod potui, præſtiti. Pro viribus elaboravi. Nihil à me, quod quidem potuerim, prætermiſſum eſt. Nihil ego prætermiſi. Rem curavi, quàm optimè potui. *Cic. Plaut.* * Czyniłem iák náylepiey rozumiałem. **Il n'y a perſonne, qui vous puiſſe faire mieux cela que luy.* Ad omnia hæc, magis ex uſu tuo nemo eſt. *Plaut.* *Nikt ci tego lepiey nie zrobi nád niego.

Chacun fait de ſon mieux, pour adoucir mon chagrin. Pro ſe quiſque ſedulò facit quò illam mihi lenirent moleſtiam. *Ter.* Káżdy co może náylepſzego czyni áby moy żál ukoić. **Il vaut bien mieux pour moy.* Multo mihi præſtat. *Daleko mi lepiey ieſt, dáleko to lepſza dlá mnie,

ON DIT adverbialement, *A qui mieux, mieux.* Certatim. adv. *Phæd.* NA wyścigi kto lepiey kto prędzey.

MIGNARD, m. MIGNARDE, f. (*Delicat.*) Elegans, antis, omn. gen. Delicatus, a, um. *Cic.* DELIKAT pieſzczony łádny. * *Elle a une taille mignarde.* Eſt eleganti ſtaturâ. * Stan má łádny. * *Son ſtile eſt fort mignard.* Elegantiſſimo ſtilo utitur. Eſt elegantiori oratione ac ſtilo. *Styl Jego ieſt bárdzo piękny. * *Mignard en paroles.* Blandiloquentulus. *Plaut.* *Pieſzczony wmowie pieſzczone ſłowa, pieſzczoty mowiący. **Vn diſcours mignard.* Blandiloquentia, æ, f. Sermo cultus & elegans. *Cic.* *Mowa ładna pieſzczona.

MIGNARD, (*en parlant d'un enfant, qui ſe plaiſt à eſtre careſſé.*) Blanditiarum amans, antis, omn. gen. PIESZCZOCH dziecię co lubi żeby ſię z nim pieścić.

MIGNARDEMENT, adv. (*D'une maniere mignarde.*) Eleganter. Graphicè. Delicatè ac molliter. ŁADNIE, pięknie pieſzczenie. **Parler mignardement.* Blandè dicere. *Cic.* *Pieſkliwie pieſzczenie mowić.

MIGNARDER, V. act. (*Flatter, traitter avec délicateſſe.*) Delicatè *ou* molliter tractare *ou* habere aliquem. PIESCIC.

(Terme bas & populaire.) Słowo Francuſkie podłe proſte poſpolite.

MIGNARDISE, ſubſt. f. (*Délicateſſe dans l'éducation des enfans.*) Delicata & mollis puerorum inſtitutio, onis, *ou* inſtituendis pueris mollitia, æ, f. PIESZCZOTY w wychowaniu dzieci zwłaſzcza.

MIGNARDISE *d'une langue.* Linguæ veneres *ou* venuſtates, lepores, um, f. plur. Elegantiæ, arum, f. plur. *Cic.* PIEKNOSCI ięzyka iákiego oſobliwości delikatności.

MIGNARDISES ou *les careſſes que les femmes employent pour ſe faire aimer.* Blanditiæ, arum, f. plur. Palpationes, onum, f. plur. *Plaut.* Blandimenta, orum, n. pl. *Plaut.* PIESZCZOTY białogłowſkie, wdzięki, wdzięczenie milenie ſię kobiet áby ich kochano.

MIGNATURE, ſubſt. f. *Voyez* MINIATURE. MINIATURA málowania bárdzo delikatne.

MIGNON, m. MIGNONNE, f. adject. Pulchellus. Venuſtulus, a, um. Elegans, antis, omn. gen. Venuſtus, a,um. MILUCHNY MIŁY. **Vne taille mignonne, un viſage mignon* Elegans ſtatura, elegans vultus. *Stan miluchny, twarz miluchna. **Vn baſtiment mignon, qui n'eſt point groſſier.* Elegans & delicatum ædificium. Ædes graphicæ & elegantes *ou*

cultæ *ou* politæ. *Budowania ładne miluchne. *Vn diſcours fort mignon.* Polita & elegans oratio. Concinna oratio. *Cicer.* *Mowa bardzo wdzięczna przyiemna.

MIGNON ſubſtantif (*ne ſe dit gueres préſentement que dans le diſcours familier en careſſant les enfans.*) MILĘKI Luby niemowi ſię tylko w mowie poufałey potoczney z właſzcza pieſzcząc ſię z dziećmi y to w francuſkim, gdyż w polſkim opacznie znaczy. *Mon mignon.* Deliciæ meæ. Meum corculum. Anime mi. *Moy miły, moy luby, moy milęki. *C'eſt le petit mignon des Dieux.* Pullus Jovi eſt. Solus eſt, quem dii diligunt. *Ter.* *Kochanek to Bogow.

MIGNON, (*Favori de quelqu'un en bonne part*) FAWORYT kochanek. **Il a toûjours eſté ſon mignon.* Hic eximius illi fuit. *Zawſze był iego kochankiem *Il l'a toûjours en pour ſon mignon.* Eximium illum ſemper habuit. *Cic.* Huic in delitiis eſt *Cic.* *Zawſze go zá ſwego miał kochanka.

MIGNON, (*en mauvaiſe part.*) Catamitus puer. Cinædus calamiſtratus, i, m. Alter Ganymedes. *Plaut.* SODOMCZYK ſprośnik niewſtydliwy bezecnik.

MIGNONNEMENT, adv. (*D'une maniere délicate & mignonne*) Concinnè. Lautè Scitè. Eleganter. Venuſtè. adv. *Cic* ŁADNIE pięknie. *Veſtu mignonnement.* Concinnè viſtitus. *Plaut.* *Uſtroiony ładnie.

MIGNONNEMENT, (*Délicatement, avec délicateſſe & molleſſe*) Blandè. Delicatè. Molliter. adv. *Cic.* PIESZCZENIE miękko.

MIGNOTER, V. act. terme bas & populaire. *Voyez* AMIGNOTER. PIESCIC ſłowo francuſkie proſte podłe.

MIGRAINE, (*prononcez* migréne.) ſubſt. f. (*Douleur de teſte fort aiguë, qui n'en afflige qu'une partie.*) Hemicrania, æ, f. (*mot grec.*) Vivus dolor dimidiam capitis partem occupans BOL głowy przeraźliwy w części iedney tylko czuć ſię daiący przykro bardzo *Migrena.*

MIL, *ou* MILLET, ſubſt. maſc. (*Le plus petit de tous les grains.*) Milium, ii, n. *Plin.* PROSO.

MIL, *pour* MILLIE'ME, adject. maſc. (*en la ſupputation des années*) Milleſimus, a, um. TYSIĄC tyſiączny rachuiąc láta. **L'an mil ſix cens.* Annus milleſimus ſexcenteſimus, a, um. *Rok Tyſiąc ſześć ſetny, Tyſiączny ſześć ſetny.

MILAN, ſubſt. maſc. (*Oiſeau de proye.*) Milvus, vi, m. *Cic. Ter.* KANIA.

DE MILAN, (*qui appartient au milan.*) Milvinus, a, um, *Plin.* KANI.

MILAN, (*Ville capitale du Duché de meſme nom en Italie.*) Mediolanum, i, n. *Plin.* MILAN álbo medyolan miáſto ſtołeczne Xięſtwa tegoſz názwiſka.

DE MILAN, Mediolanenſis & hoc Mediolanenſe. MEDYOLANSKI Medyolanin medyolańczyk.

LE MILANEZ, ou *le Duché de Milan.* Inſubria, æ, f. *Liv. Aujourd'hui* Mediolanenſis tractus, m. MEDYOLANSKIE Páńſtwo Xięſtwo powiat.

Les peuples du Milanez. Inſubres, ium, m. pl. *Plin.* Medyolanie obywatele támeczni.

MILET, (*Ville maritime de l'Aſie mineure.*) Miletum, i, n. Miletus, i, f. MILET miáſto nádmorſkie Azyi mnieyſzey.

Qui eſt de Milet. Milefius, a, um. *Quint.* z Miletu rodem.

MILEVE, (*Ville d'Afrique qu'on nomme aujourd'huy Mela.*) Milevis, is, f. MILEW álbo mela miáſto Afryki.

Qui eſt de Mileve. Milevitanus, a, um. z Milewu álbo zmeli rodem.

MILICE, ſubſt f. (*Le fait de la guerre, l'art militaire.*) Militia, æ, f. Res militaris, *genit.* rei militaris, f. *Cic.* Woyna woienna náuka.

MILICE, terme collectif qui ſe dit (*des gens de guerre & de ceux qui font profeſſion des armes.*) Copiæ, arum, f. plur. Milites, itum. maſc. plur. *Cic.* WOYSKO.

La Milice Romaine eſtoit brave & courageuſe. Milites Romani erant fortes ac ſtrenui. Woyſko Rymſkie odważne dzielne Rycerſtwo waleczne.

MILICE ſe dit plus particuliérement (*de la milice d'un pays, qu'on aſſemble pour défendre les coſtes.*) Evocati, orum, m. plur. *Cic.* WOYSKO ludzie kraiu iákiego werbowni dlá obrony ſwoiey właſney.

MILIEU, ſubſt. maſc. (*Ce qui eſt également diſtant des deux extrémitez.*) Medium, ii, n. Media pars, *gen.* Mediæ partis, f. *Cic.* SRZODEK czego.

LE MILIEU *du printemps.* Adultum ver, *gen.* veris adulti, n. SRZOD wiośny. **Le milieu de l'eſté.* Adulta æſtas, *gen.* adultæ æſtatis, f. *Srzod lata. **Le milieu de l'automne.* Autumnus adultus, i, m. *Srzod ieſieni. **Le milieu de l'hiver.* Adulta hiems, *genit.* adultæ hiemis, f. *Ter.* *Srzod zimy.

LE MILIEU *de quelque choſe que ce ſoit.* Medi tullium, ii, n. Umbilicus, i, m. SRZOD czego kolwiek ſam ſrzodek, **Le milieu de la Grece.* Umbilicus Græciæ, (*parce que le nombril fait le milieu du corps de l'homme.*) *Srzodek grecyi ponieważ iest w ſamym ſrzodku ciała.

Il fit ſcier par le milieu du corps pluſieurs perſonnes de qualité. Multos honeſti ordinis medios ſerra diſſecuit. *Cic.* Kazał w poł przez ſrzodek ciała przepiłować wiele Oſob zacnych.

Qui eſt au milieu. Medius, a, um. *Cic.* Srzedni, co iest w ſamym ſrzodku.

Par le milieu. Medius, a, um. Przez ſrzodek przez poł. **Rompre un baſton par le milieu.* Frangere baculum medium. *Złámać w poł kiy láskę drewno.

Au milieu du marché. In medio foro. W ſam ſrzodek rynku. *(*Sans mouvement.* In medium forum. *avec mouvement.*) *W ſamym ſrzodku rynku.

Au milieu de nous. Inter nos. w Poſrzodku między námi.

MILIEU ſe dit figurément. *La vertu conſiſte dans le milieu ou entre deux extrémitez.* Media eſt virtus inter duo extrema. Virtus eſt medium vitiorum reductum utrinque. *Hor.* Srzodek cnota záwſze trzyma między tym co ieſt nád to y co ieſt málo. **Il y a un milieu dans les choſes hors duquel la verité ne ſe trouve point.* Eſt modus in rebus, ultra quem virtus neſcit conſiſtere. *Horat.* *Jeſt iákiś ſrzodek y pomiarkowanie w każdey rzeczy mimo ktorego cnoty niemaſz. **Il fait bon prendre le milieu dans les choſes; toutes les extremitez ſont toûjours bien de la peine.* Modus in omnibus rebus habitu optimum eſt; nimia omnia, nimium ex ſe exhibent hominibus negotium. *Plaut.* *Záwſze to ſłuſzna rzecz miec we wſzyſtkim pomiarkowanie, bez pomiarkowania ſłuſznego każda rzecz ieſt ſzkodliwa

MILIEU ſe dit auſſi (*des moyens & des temperamens qu'on trouve dans les affaires.*) Modus, i, m. Temperamentum, i, n. *Liv.* SRZODKI wynalezione dla dokazania czego.

MILITAIRE, adject. maſc. & fœm. (*Qui concerne la milice.*) Militaris & hoc re. Bellicus, a, um. *Cicer.* WOYSKOWY woienny. *Apprendre l'art militaire.* Scientiam militarem diſcere. *Cicer.* Uczyć ſię woyny woyſkowego rzemieſſa.

La diſcipline militaire. Bellica diſciplina. *Cic.* Karność woyſkowa żołnierſka.

L'Architecture militaire, (*L'art de fortifier les places.*) Architectura militaris f. Architektura woyſkowa.

MILITAIREMENT, adv. (*D'une maniere militaire.*) Militariter adv. *Liv.* PO żołnierſku.

MILLE, ſubſt. maſc. terme d'Arithmétique. (*Dix fois cent.*) Mille. *adjectif plurier indéclinable.* TYSIĄC dzieſięć razy ſto.

(Les Anciennes marquoient ce nombre en chiffre Arabe, ainſi 1000. ou en chiffre Romain de cette maniere CIↃ. ou par un CD. ou par une M ſimple, qui a du rapport avec l'M Gothique.) Dawni piſali tę liczbę proſtą liczbą 1000. álbo Rzymſką w ten ſpoſob *CIↃ* álbo ták *CD* álbo też ták: *M* podobnym ſpoſobem do Gotow piſania.

On dit *Mille equites*, mille cavaliers, *Claſſis mille navium*, une armée de mille voiles; *Mille ſagittarios præmiſit*, il envoya devant mille archers; *an denario emat, quod ſit mille denarium*, n'acheterat-il qu'un denier, ce qui en vaut mille? *Mille modium*, mille boiſſeaux. *Cicer.* *Vt millia paſſuum conficiatis*, pour faire mille pas. *Quadraginta millia ſeſtertium*, quarante mille ſeſterces. *Ibi occiditur mille hominum*, & non pas, *Les mille ſoldats venus d'Italie furent tuez en ce combat*, & de meſme, *Il y en a eu mille de tuez*: où l'on voit encore que ce n'eſt pour marquer les Milles des chemins, écrivant par tout ailleurs, *un mille, dix mille.* Tyſiąc iázdy, tyſiąc iezdnych. Okrętow woiennych tyſiąc. Tyſiąc ſtrzelcow przodem wyprawił Czy zá groſz kupi co tyſiąc warto. Tyſiąc korcy. Abo tyſiąc krokow uczynić. Czterdzieści tyſięcy groſzy czyli pod torakow. Tyſiąc ludzi ktorzy przyśli byli z Włoch, w tey okazyi zginęli. Tyſiąc ich zábito, álbo tyſiąc było zábitych. To też uważać że to ſłowo *mille* w Francuſkim nie piſze ſię a li-

terą *s.* ná końcu chyba kiedy znaczy milę, á wſzędzie gdzieindziey náwet y w większey liczbie piſze ſię bez litery *s.* ná końcu ieden tyſiąc, dzieſięć tyſięcy.

Lorſque *Mil* eſt mis pour *Millieme*, on n'écrit point *Mille*; comme en dattant les années &c. *L'an mil, le numero vingt mil*, &c. Tyſiąc w Francuſkim kiedy znaczy tyſiączny nápr. przykład datę piſząc lat, to ſię nie piſze *millieme* tyſiączny, ani *mille*, ále *Mil* przez ſamo iedno *l.* ná końcu, iáko y liczbę dwadzieścia tyſiący &c.

MILLE ſignifie quelquefois en général *Beaucoup*, au lieu d'un nombre précis, comme. TYSIĄCZNY znaczy pod czas; *bardzo wiele* y liczbę nie pewną, á wielką náprzykład.

**Je vous rends mille & mille actions de graces.* Tibi innumeras ago gratias. Dziękuię potyſiąc á tyſiąc rázy. **J'ay encore mille choſes à vous dire.* Sexcenta ſunt, quæ tibi proferam. *Cic.* *Jeſzcze mam tyſiąc rzeczy powiedzieć ci. **Mille gens ſont de cette opinion.* Sunt innumeri in eâ opinione. *Tyſiączny ták myśli, ták rozumi.

DEUX MILLE. Bis mille; Duo millia. (*Arab.* 2000. *Rom.* IIM.) DWA Tyſiące liczbą proſtą. 2000. Rzymſką IIM. **Trois mille.* Ter mille; Tria millia. (*Arab.* 3000. *Rom.* IIIM.) *Trzy tyſiące, proſtą. 3000. Rzymſką IIIM. **Quatre mille.* Quater mille; Quatuor millia. (*Arab.* 4000. *Rom.* IVM.) *Cztery tyſiące proſtą 4000. Rzymſką. IVM. **Cinq mille.* Quinquies mille; Quinque millia. (*Arab.* 5000. *Rom.* VM.) *Pięć tyſiący proſtą 5000. Rzymſką. VM. **Six mille* Sexies mille; Sex millia. (*Arab.* 6000. *Rom.* VIM.) *Sześć tyſięcy proſtą 6000, Rzymſką. VIM. **Sept mille.* Septies mille; Septem millia. (*Arab.* 7000. *Rom.* VIIM.) **Huit mille.* Octies mille; Octo millia. (*Arab.* 8000. *Rom.* VIIIM.) *Ośm tyſięcy proſtą. 8000. Rzymſką. VIIIM. **Neuf mille.* Novies mille; Novem millia. (*Arab.* 9000. *Rom.* IXM.) *Dziewięć tyſięcy proſtą. 9000. Rzymſką. IXM. **Dix mille.* Decies mille. Decem millia. (*Arab.* 10000. *Rom.* XM.) *Dzieſięć tyſięcy proſtą 10000. Rzymſką. XM.

**Vne gallerie de mille pas.* Porticus milliaria. *Suet.* Porticus mille paſſuum. Ganek ná tyſiąc krokow. **Vn troupeau de mille moutons.* Milliarius grex, *genit.* milliarii gregis, m. *Var.* *Trzoda tyſiąc owiec.

Vn olivier qui porte juſques à mille livres d'huile. Olea milliaria. *Var.* Oliwnik áż do tyſiąca funtow oliwy daiący.

MILLE *fois.* Millies, adv. *Cicer.* TYSIĄC razy. **Deux mille fois.* Bis millies. *Dwa tyſiące razy. **Trois mille fois.* Ter millies. *Trzy tyſięcy razy. **Quatre mille fois.* Quater millies. *Cztery tyſięcy razy. **Cinq mille fois.* Quinque millies. *Pięć tyſięcy razy. **Six mille fois.* Sex millies. *Sześć tyſięcy razy. **Sept mille fois.* Septem milles. *Siedm tyſięcy razy. **Huit mille fois.* Octo millies. *Ośm tyſięcy razy. **Neuf mille fois.* Novem millies. *Dziewięć tyſięcy razy. **Dix mille fois.* Decem millies; *& ainſi des autres.* *Dzieſięć tyſięcy razy, y ták o inſzych.

MILLE, ſubſt. m. (*Vn Mille, Mille pas de chemin.*) Milliarum, ii, n. *Cic.* MILA Drogi.

(Le Mille ou les Milles pas d'Italie, font la meſme choſe que les Milles pas Géomotriques, dont les 250. ſelon M. Samſon font noſtre lieuë commune de France, ou les 600. ſelon M. d'Ablancour ſur Ceſar. Mila Włoſka ieſt tyſiąc ſtop Geometrycznych ktorych krokow 250. ieſt mila zwyczayna Francuſka álbo 600. krokow. **Ad tertium ab urbe lapidem conſedit*, il s'arreſta à trois milles de la ville; les Romains auoient couſtume de marquer les Milles avec des pierres.) *Stanął o trzy mile od miaſta (o ttzy kamienie.) gdyż Rzymianie kamieniami mile znaczyli,

MILLENAIRE, adject. m. & f. (*Qui contient mille.*) Millenarius, a, um. TYSIĄCZNY.

MILLESIME, *voyez* MILLIESME. TYSIĄCZNY tyſiąc krotny.

MILLET, *Voyez* MIL. PROSO.

MILLIASSE, ſubſt. f. (*Grand nombre.*) Ingens numerus, maſc. MILIONOWY Milionow liczba niezliczona.

MILLIESME, (*prononcez* MILLIE'ME.) adject. m. & f. (Terme bas) Termin Francuſki proſty.

MILLIESME, (*prononcez* MILLIE'ME.) adject. m. & f. Milleſimus, a, um. *Cic.* TYSIĄCZNY.

ON DIT indéterminément, *Ce n'eſt pas la milleſme fois que j'ay eu cette penſée.* Plus millies hæc cogitavi. NIE tyſięczny raz tę myśl miałem.

DE MILLE. Milliarius, a, um. *Plin.* Z TYSIĄCCA.

MILLIER, ſubſt. m. (*Le mille des choſes.*) Mille. *adject.*

plur. indéclinable. TYSIĄCE.

A MILLIERS. Turmatim. adv. TYSIĄCAMI kupą.

MILLION, ſubſt, m. (*Dix fois cent mille.*) Decies centum *ou* centena millia nummûm. (*il s'écrit ainſi en chiffre Arabe* 1000000. *Romain* CCCIↃↃↃ.) MILION dzieſięć kroć ſto tyſięcy proſtą liczbą piſze ſię 1000000. Rzymſką CCCIↃↃↃ. **Deux millions.* Vicies centum *ou* centena millia. *Dwa miliony. **Trois millions.* Tricies centena millia. *Trzy miliony. **Quatremillions.* Quadragies centum millia. *Cztery miliony. **Cinq millions.* Quinquagies centum millia. *Pięć milionow. **Six millions.* Sexagies centum millia. *Sześć milionow. **Sept millions.* Septuagies centum millia. *Siedm milionow. **Huit millions.* Octogies centum millia. *Ośm milionow. **Neuf millions.* Nonagies centena millia. *Dziewięć milionow. **Dix millions.* Centies centum millia. *Dzieſięć milionow. **Vingt millions.* Vicies mille millia. *Dwadzieścia milionow. **Trente millions.* Tricies mille millia. *Trzydzieści milionow. **Quarante millions.* Quadragies mille millia. *Czterdzieści milionow. **Cinquante millions.* Quinquagies mille millia. *Pięćdziesiąt milionow. **Soixante millions.* Sexagie, mille millia. *Sześćdziesiąt milionow. **Soixante & dix millions.* Septuagies mille millia. *Siedmdziesiąt milionow. **Quatre-vingts millions.* Octogies mille millia. *Ośmdziesiąt milionow. **Quatre-vingts dix millions.* Nonagies mille millia. *Dziewięćdziesiąt milionow. **Cent millions.* Centies mille millia. *Sto milionow. **Deux cens millions.* Ducenties mille millia. *Dwieście milionow. **Trois cens millions.* Quingenties mille millia. *Trzysta. **Quatre cens millions.* Quadringenties mille millia. *Czterysta. **Cinq cens millions.* Quingenties mille millia. *Pięćset. **Six cens millions.* Sexcenties mille millia. *Sześćset. **Sept cens millions.* Septingenties mille millia. *Siedmset. **Huit cents millions.* Octingenties mille millia. *Ośmset. **Neuf cens millions.* Noningenties mille millia. *Dziewięć set milionow. **Mille millions.* Millies mille millia. *Milion milionow.

MILLE *fois.* Millies. adverb. *Plin.* TYSIĄC razy. **Mille fois*, pour *Tres ſouvent.* *Tyſiąc razy, nie tyſiąc razy, bardzo często y wiele razy. **Je l'ay ouy mille fois.* Plus millies audivi. *Ter.* *Słyſzałem te nie tyſiąc razy.

MILLE-FEUILLE, ſubſt. f. (*Herbe qu'on appelle du Cumin ou Aneth ſauvage.*) Mille-folium, ii, neut. *ou* Myriophyllon, n. *Plin.* TYSIĄCZNIK ziele.

MILLE-GRAINE, ſubſt. f. (*Eſpece d'armoiſe.*) Ambroſia, æ, f. BOZY byt, ziele żábie gronka, poſypek.

MILLE-PERTUIS, ſubſt. m. (*Herbe médecinale.*) Perforata, æ, f. Hypericon, ci, n. *Plin.* WRZOSOWIEC dzwonki Dziurawiec ziele.

MILORD, ſubſt. m. (*Nom de dignité en Angleterre.*) Dynaſta, æ, m. MILORD Przedni Pán w Anglii tytuł godności.

MIMES, ſubſt. f. (*Sorte de poëme rempli de plaiſanteries obſcenes.*) Mimi obſcœna jocantes, *gen.* mimorum obſcœna jocantium. *Ovid.* WIERSZE żártow nieuczciwych pełne.

MINAUDER, V. neut. terme du diſcours familier. *Faire de certains geſtes ou ſe donner de certains airs de viſage.* Ducere os exquiſitis modis. *Quint.* WDZIĘCZYĆ ſię umizgać ſię.

MINAUDERIES, ſubſt. f. pl. Vultus *ou* oris argutiæ, arum, f. pl. oris Diſtorſio. Depravatio, onis, f. *Cic.* Umizgi.

MINCE, adject. m. & f. (*Menu.*) Minutus, a, um. Exiguus, a, um. Exilis & hoc le. Tenuis & hoc tenue. Cienki ſubtelny. **Plus j'écure la broche plus elle devient mince.* Quanto magis detergo veru, atque tenuius fit. *Plaut.* *Jm bardziey ſzoruię rożen tym bardziey cienczeie.

MINCE ſe dit figurément, *Son revenu eſt bien mince, Il a tres peu de revenu.* Exilis eſt ipſi argenti copia. Homo eſt tenuis, *Cic.* Cenſu tenuis. *Horat.* Pecuniâ mediocris, & ſtenuis. *Cic.* Res eſt ipſi anguſta & exigua domi. CIENKO koło niego ubogo. **Vn eſprit mince.* Tenue *ou* exile ingenium. *Cic.* *Rozum podły.

MINE, ſubſt. f. (*Diſpoſition du corps & ſur-tout du viſage, l'extérieur d'une perſonne.*) Facies. Species, iei, f. Forma, æ, f. Vultus, ûs, m. *Cic.* POSTAC uroda kſztaft mina pozor udatność.

Il a la mine d'un homme de bien, d'un honneſte homme. Speciem boni viri præ ſe fert. *Cic.* Zdaie ſię być ſłuſzny poczciwy człowiek. **Ils paroiſſent de bonnes gens à leur mine.* Facies eorum cùm aſpicias, haud mali videntur. *Plaut.* *Pokazuią ſię być dobrzy ludzie. **Il a bonne mine, Il eſt de bonne mine.* Eſt inſignis facie. *Virg.* Eſt formâ honeſtâ & liberali.

Ter. Eſt ſtrenuâ facie. *Petr.* *Urodziwy piękna oſoba. *Il a mauvaiſe mine.* Eſt formâ malâ. Eſt facie improbâ. *Terent. Plaut.* *Brzydki plugawy z urody.

Il a la mine baſſe. Illiberali eſt facie. Podłey urody nikczemney twarzy. *C'eſt un gueux, il en a bien la mine.* Mendicus eſt, & videtur digna forma. *Plaut.* *Hultay z oczu mu to patrzy. *Cet homme paye de mine.* Hic homo prætendit vultum. *Quint.* *Tylko go też uroda. *Il prit une mine fiere* Suſtulit vultum *Petr.* *Hardo ſię ſtawił groźno ſurowo. *Faire bonne mine à quelqu'un, luy montrer un viſage ouvert.* Benigno & aperto vultu aliquem excipere. Blandos vultus alicui offerre. *Tibul.* Molli vultu aliquem reſpicere. *Wdzięcznie kogo y mile przyimować. *Quitter une mine renfrognée.* Exporrigere frontem, & hilarum ſe præbere. *Ter.* *Rozmarſzczyć czoło wyiaśnić, twarz wypogodzić weſelſze pokazać oko. *Il ne faut pas toûjours juger les gens à la mine, car elle trompe ſouvent.* Non de facie dijucandi ſunt homines, nam frons, vultus, oculi perſæpè mentiuntur. *Cic.* *Nie trzeba záwſze z twarzy ſądzić o ludziach, bo ta częſtokroć záwodzi. *Faire mauvaiſe mine.* Ducere vultum. *Mart.* *Skrzywić ſię krzywo ná kogo patrzyć.

BONNE MINE. Forma eximia *ou* egregia. Formæ dignitas Species honeſta & liberalis. *Cic.* Formoſa & illuſtris ſpecies. *Cic.* URODA piękna urodziwy.

MINE ſe dit auſſi (*des geſtes, des contenances & des autres marques extérieures qui font connoiſtre ce qui eſt caché.*) Vultus argutiæ, arum, f. pl Geſtus, ûs, m. *Cic.* JESTA znaki ták z twarzy z oczu iáko mruganie iáko też z rąk náprzykład kiwnienie &c. *Elle ſe mit à faire toutes les mines ou minaudries, dont les perſonnes qui veulent plaire ont accuſtumé de compoſer leur viſage* Omnes vultus tentavit, quos ſolent inter amantes riſus frangere. *Petr.* *Wſzyſtkiemi ſię záczęła wdzięczyć umizgami zwyczanemi tym Oſobom ktore ſię ufiſuią przypodobać komu.

Faire la mine à quelqu'un, luy faire griſe mine, (comme l'on parle familierement.) Luy marquer ſon indignation & ſon mécontentement. Aliquem triſti ac frigido vultu reſpicere aſpicere, accipere. Krzywo ná kogo patrzać pokazać mu twarz groźną ſurową, przykrą: wydaiąc y pokazuiąc ſwoię urazę.

On connoiſt a ſa mine, à ſes yeux qu'il n'a pas bien repoſé. Vultu conjectare licet non benè dormiſſe. Znać ponim że ſię niewyſpał. *Quelque mine qu'il faſſe, il a peur.* Timet, etſi diſſimulet. *Niechay nárabia iák chce fantazyą, przecię on tchorzy, przecię ſię on boi. *Il tient ſon infanterie en bataille ſeulement pour la mine.* Peditatu duntaxat ad ſpeciem utitur. *Cæſ.* *Trzyma woyſko w polu ná pozor tylko.

Faire diverſes mines. Ducere os exquiſitis modis. *Quint.* Rozmaite wykrzywiania czynić.

MINE, *apparence.* (*Ce drole a bien la mine d'aller plus de nuit que de jour.*) Eſt nocturnus lucifuga. *Petr.* POZOR co kto pokazuie po ſobie co znać po nim. Plugawego coś y niedobrego mu z oczu patrzy. *Il a bien la mine d'avaller gayement un verre de vin.* Næ iſte vinum ſæpè exantlavit ſubmerum ſcitiſſimè. *Plaut.* *Coś mu patrzy z oczu że z ochotą rád ſięnápiie

A quis bon tant de mines, dites ce que vous voulez? Ad quid tot vultus argutiæ, dic, quod vis? Což po tych wſzyſtkich fortelach y umizgach powiedz po proſtu czego chceſz.

Il fait mine d'aller en Italie. Fingit ſe, *ou* ſimulat, in Italiam velle properare. Pokazuie że iedzie do Włoch, że ciągnie do Włoch. *En faiſant mine ou ſemblant de me faire du bien vous me faites du mal.* Cùm ſimulas mihi benè facere, malè facis. *Plaut.* *Niby pokazuieſz że mi chceſz ſię przyſłużyć dobrze mi uczynić, á ty mi ná złość robiſz.

ON DIT proverbialement, *Faire bonne mine à mauvais jeu*, pour dire *Cacher, diſſimuler ſon chagrin, ſa peine, le deſordre de ſes affaires.* Fronte & vultu ſimulationem ſuſtinere *Plaut.* Spem vultu ſimulare. Premere corde altum dolorem. POKRYWAC co niewydawać ſię choć bieda to hoc proſte przyſłowie. *On ne connoiſt pas les gens à la mine.* Fronti nulla fides. *Juv.* Frons & vultus perſæpè mentiuntur *Cic.* *Uroda y poſtać częſtokroć oſzukuie, nie z twarzy człeka poznać

MINE, (*Cette partie de la terre où ſe forment les métaux & les minéraux.*) Fodina, æ, f. *Plin* Metallum, i, n. Vena metalli, f. *Virg. Ovid* MINERA gora ſzyb kruſzcowy. *Mine d'argent.* Argenti fodina *Gory ſrebrne. * D'or* Auri fodina. *Plin.* Auraria fodina. *Tacit.* Aurarium metalum, neut.

Plin. *Złote. *Mine d'airain ou de cuivre.* Æris metallũ. Æraria metalla, n. plur. Æraria ſectura, æ, fæm, *Cæſ.* *Miedziane gory. *Mine de plomb.* Plubaria metalla, n. plur. *Plin.* *Ołowne. *Mine de fer.* Ferarium metallum, i, neut. *Plin.* *Zelazne rudy. *Mine de vermillon.* Miniaria, æ, fœm. Miniarium metallum, n. *Plin.* *Ziemia gdzie minią kopią.

Qui travaille aux mines. Metallicus, ci, m. Gornicy co koło kopania kruſzcow robią. *Condamné aux mines.* Damnatus ad metalla. *Skazany ná kopanie w gorach.

MINE en termes de guerre, (*Canal ſouſterrain qu'on conduit ſous quelque forteresſe pour la faire ſauter par le moyen de la poudre à canon.*) Cuniculus, li, m. Suffoſſio, onis, f. *Phæd. Sen.* MINY podſadzone beczki prochu podkopem pod ziemią podłożone dlá wyſadzenia fortec, miáſt, murow &c. *Faire une mine.* Cuniculum agere. *Cic.* Suffodere terram. *Plin.* *Miny podłożyć. *Faire jouër une mine.* Ignes admovere ad cuniculum. *Minami podpalić. *Eventer une mine.* Transverſis cuniculum excipere. *Liv.* *Odkryć podkopy niepryacielſkie minę odkryć.

MINE, (*Couleur qui ſert à peindre.*) Uſta, orum, n. pl. *Vitr.* Minium, ii, n. MINIA farba do malowania.

MINE, (*Meſure de grains, de charbon, de chaux &c.*) Medimnus, i, m. CWIERTNIA miára rzeczy ſuchych iáko to zboż, węgli, wapna.

(Cette meſure contient ſix boiſſeaux.) Má w ſobie ſześć połmiarkow francuſkich, náſzych záś garcy 16.

MINE, (*Piece de monnoye des Anciens, qui peſoit chez les Grecs cent drachmes.*) Mina, æ, f. GRZYWNA Pieniądz u dawnych iáki u grekow ważył ſto drachmow to ieſt ſto uncyi, to ieſt łotow 50.

(Une mine valoit de noſtre monnoye 40 liv. 14. s. 10. d.) Czyniło to ná francuſkie pieniądze 40. liwrow groſzy 14. pięćniążkow 10. to ieſt ponaſzemu Tymff. 54. y ſzoſtak niezpełna. Ale unas grzywna znaczy 45. groſzy zwyczaynych. Ktre co iáſzego ieſt bo ważył złotych 2. y kilka groſzy.

MINER, V. act. (*Faire des mines ſous terre.*) Cuniculos agere, (ago, agis, egi, actum.) Suffodere, (ſodio, fodis, fodi, foſſum.) act. acc. *Tacit.* MINY podkopy czynić podkopywać ſię pod fortece.

MINER ſignifie auſſi *Ruiner, caver. affoiblir peu à peu.* Atterere, (attero, is, attritum.) Subrure, (uo, uis, rui, rutũ.) Cavare, (o, as, avi, atum.) act. acc. PODKOPYWAC oſłabiać powoli

MINER ſe dit auſſi au figuré pour *Affoiblir.* Atterere. Attenuare. Conficere. Frangere. Infringere. RUINOWAC pſować nádwątlać oſłabiać. *Le travail mine les forces & les affoiblit peu à peu.* Labor vires paulatim abſumit *ou* frangit *ou* infringit *ou* coſumit. Laboribus vires abſumuntur *ou* infringuntur *ou* debilitantur. *Cic.* *Praca powoli wątli ſiły y pſuie. *L'eau nous mine & nous affoiblit ſi fort que noſtre cœur ſe fond.* Aqua dentes habet, & cor noſtrum quotidie liquescit. *Petr.* *Woda mdli nás y ſłabi ſrodze.

MINE'RAL, m. MINE'RALE, f. comme *Les eaux minérales.* Aquæ metallicæ. Aquæ medicæ. WODY minerowe kruſzcowe. *Des eaux bitumineuſes qui paſſent par des veines de terre, où il y a du bitume.* Aquæ bituminatæ, f. plur. *Wody kleiowate przez kleiowate mieyſca przechodzące. *Eaux nitreuſes.* Nitroſæ aquæ. *Plin.* *Wody ſaletrzyſte. *Sulphureſes* Aquæ ſulphuratæ. *Wody ſiarczyſte.

MINE'RAL, ſubſt. m. (*Corps foſſile qu'on trouve dans la terre, & qui s'engendre par congélation, on dit au plurier les* MINERAUX.) Mineralia. Foſſilia, ium, n. pl. Metallum, i, neut. MINERA kruſzec kopany z ziemi.

(Les Anciens ne diſtinguoient point les Métaux, des Minéraux, & ils appelloient *Metalla* tout ce qui ſe tiroit des entrailles de la terre.) Dawni nie czynili rożnicy między minerą y kruſzcem, ále wſzyſtko z ziemi wykopane zá iedno kruſzcem názywali.

MINETTE, f. *ou* MINON, ſubſt. m. (*Nom que les enfans donnent aux chats.*) Felis, is, f. KICIA KIZIA iák dzieci kocią zowią.

MINEUR, ſubſt. m. (*Qui fait des mines.*) Foſſor, oris, m. Cuniculorum foſſor, m. TEN co miny podkopuie podkopnik

Attacher le mineur à la muraille. Muro ſubruendo foſſorem admovere *ou* adhibere. Podkopnikow wyprawić pod mury.

MINEUR, maſc. MINEURE, fœm. adject. (*Qui n'a pas encore vingt cinq ans.*) Pupillus, i, maſc. *Cicer.* Qui *ou* quæ pupillari ætate eſt. *Suet.* Qui *ou* quæ per ætatem ſui juris non

non eſt. Qui *ou* quæ in tutelâ eſt. *Cic.* Minor annis XXV. *Bud* NIEDOROSŁYCH lat ktory niedoſzedł lat wyiścia z opieki.

MINHO, *ou* MIGNO, (*Riviere de Galice en Eſpagne.*) Minius, ii, m. *Plin.* MINHO Rzeka Galicyi w Hiſzpanii.

MINIATURE, ſubſt. f. (*Sorte de Peinture qui ſe fait avec la pointe du pinceau & par petits points.*) Pictura quæ tenuibus penicilli punctis non ductibus efficitur, Miniata pictura, æ, f. MINIATURA malowanie bardzo ſubtelne.

MINIATURE, (*Ouvrage de miniature.*) Opus tenuius penicilli punctis pictum. Imago ſubtilibus colorum punctis expreſſa. MINIATURY malowania w miniaturę dane. *Travailler en miniature.* Subtilibus penicilli punctis pingere. *Miniaturą ſię bawić.

MINIERE, ſubſt. fœm. (*Mine d'où l'on tire les métaux.*) Podina, æ, f. Metallum, i, n. *Sen. Plin.* GORA ſzyb minery kruſzcowy. *Condamné aux minieres.* Damnatus ad metalla. *Skazać ná kopanie w gorach.

MINIME, adject. m. & f. (*Sorte de couleur brune tirant ſur la fumée.*) Color è fulvo nigreſcens, *genit.* coloris è fulvo nigreſcentis, m. Bæticus color, *genit.* bætici coloris, maſc. KOLOR Rydzawy rdzawy.

Qui eſt veſtu de minime. Bæticatus, a, um. *Mart.* Szaro rydzawo ubrany, rdzawo.

MINISTERE, ſubſt. maſc. (*Profeſſion, charge, gouvernement.*) Miniſterium, ii, neut. *Virg.* MINISTERIUM Miniſtrowſka godność.

MINISTRE, ſubſt. m. Miniſter. Adminiſter, tri, m. Miniſtrator, oris, m. *Cic.* MINISTER Miniſtrowie pierwſze godności w Państwie iákim.

MINISTRE *d'Eſtat,* (*Qui entre dans l'adminiſtration des affaires de l'Eſtat.*) Regni adminiſter. Publicæ rei adminiſtrator, oris, m. Socius & particeps Reipublicæ. MINISTROWIE pokoiu y woyny u nas Marſzałkowie Kanclerze Podkarbi Hetmani.

ON DIT, *Il fut le miniſtre de ſes convoitiſes, Il le ſervit dans ſes convoitiſes.* Miniſter fuit illius libidinis. *Cic.* Miniſter ac ſatelles cupiditatum. *Cic.* POMOCNIK roſpuſty.

MINISTRE *chez les Religionnaires.* Miniſter Calviniani erroris, m. (*Ce ſont leurs docteurs qui les inſtruiſent.*) MINISTER Heretycki Predykant Fararz.

MINIUM, ſubſt. m. (*Couleur rouge orangé.*) Minium, ii, n. *Plin.* MINIA farba.

MINOIS, ſubſt. maſc. terme bas & populaire, pour dire *La face, la mine, le viſage.* MINA poſtać ſłowo Francuſkie podłe. *J'ay ſon minois & toute ſon eucoulure.* Formam cepi hujus in me & ſtatum. Imago eſt ejus in me. *Plaut.* *Wſzyſtkę minę iego y manierę ná ſiebie przyiąłem.

MINORITE', ſubſt. f. (*Age de mineur.*) Pupillaris ætas, *genit.* pupillaris ætatis, f. *Suet.* WIEK nicdoſzły do lat wyiścia z opieki.

MINORIQUE, (*Iſle d'Eſpagne dans la mer méditerranée.*) Balearis minor, *genit.* Balearis minoris, f. Minorica, æ, fœm. MINORYKA Wyſpa Francuſka ná morzu ſrodziemnym.

MINOT, ſubſt. maſc. (*Meſure de grains qui eſt le quart d'un ſetier, meſure de Paris.*) Trium modiorum menſura, æ, f. *Trois boiſſeaux.* POŁ ćwiertni miara.

MINOTAURE, ſubſt. m. (*Monſtre fabuleux, demi-homme, demi-taureau.*) Minotaurus, i, maſc. *Voyez* LE DICT. DES ANTIQ. POTWORA poł-człeka poł-byka.

MI-NUIT, *ou mieux* MINUIT, ſubſt. maſc. (*Le milieu de la nuit.*) Media nox, *genit.* mediæ noctis, fœm. *Cicer.* POŁ-NOC. *Sur le minuit.* Mediâ nocte. abl. *Cicer.* Sub mediam noctem. *Cæſ.* *Około połnocy, przed połnocą bliſko o połnocy.

MINUTE *de quelque acte,* ſubſt. fœm. Prima perſcriptio, *genit.* primæ perſcriptionis, fœm. *Cic.* PROIEKT iáki nápiſany ná co

MINUTE, (*Certaine petite portion de temps faiſant la ſoixantiéme partie d'une heure.*) Horæ Momentum *ou* punctum (Il ſe dit auſſi (*d'un tres petit eſpace de temps.*) Temporis punctum *ou* momentum, i, n. *Cic.* MINUTA iákich ſześćdziesiąt ſię rachuie w każdą godzinę czas bardzo krotki.

MINUTER *quelque acte.* V. act. Actum perſcribere, (bo, bis, pſi, prum.) act. *Cic.* PIERWSZY projekt piſać na co.

MINUTER, (*Projetter, avoir deſſein.*) Meditari, (or, aris, atus ſum.) dep. acc. *Cic.* Cogitare. *Ter.* PROJEKTOWAC zámyślać.

MINUTIES, ſubſt. fœm. plur. (*Choſes peu conſiderables, ou de petite conſéquence.*) Res minutæ & exiles, *genit.* rerum minutarum, & exilium, fœm. plur. Minuta, orum, neut. pl. Minutæ, arum, fœm. plur. *Sen.* DROBIAZGI fraſzki bayki mała rzecz.

MI PARTI, maſc. MI-PARTIE, fœm. (*Qui eſt diviſé en deux.*) Ex æquo & æqualiter diviſus *ou* partitus, a, um. NA Dwoie ná dwie części rozdzielony rozdwoiony. *Les avis ont eſté mi-partis.* Sententiæ fuerunt æqualiter diviſæ. *Cicer.* *Zdania były rozdwoione.

MIRACLE, ſubſt. maſc. (*Effet ſur naturel.*) Miraculum. Prodigium, ii, n. *Liv.* Effectus præter *ou* ſuprà naturam. *Plin. Jun.* CUD ſkutek y ſprawa nádprzyrodzenie. *Faire des miracles.* Miracula edere *ou* facere, patrare. *Cuda czynić.

MIRACLE, (*Merveille, choſe merveilleuſe.*) Miraculum, i, n. *Plin.* Res mira *ou* admirabilis, f. CUD rzecz oſobliwa przedziwna nádzwyczayna.

A MIRACLE, (*Parfaitement bien.*) Optimè, adverb. *Cic.* Benè admodum. DZIWNIE dobrze.

MIRACULEUX, m. MIRACULEUSE, f. (*Qui ſurpaſſe les forces de la nature.*) Naturæ vires exſuperans, antis, omngen. Prodigioſus, a, um. Miraculi plenus, a, um. CUDOWNY Cudotworny nádprzyrodzony.

MIRACULEUX, (*Qui tient du miracle.*) Miraculo *ou* prodigio ſimilis & hoc ſimile. CUDOWNY co ſię iákoby przez cud dzieie.

MIRACULEUSEMENT, adv. (*Par un miracle.*) miraculo. abl. Non ſine miraculo. Divinâ virtute. abl, Divinitùs. adv. *Cic. Petr.* CUDOWNIE.

MIRER, V. act. (*Viſer droit à un certain point.*) Collineare, (eo, as, avi, atum.) PROSTO do czego zmierzać.

SE MIRER, (*Se regarder dans le miroir.*) In ſpeculo ſe intueri. *Cic.* Se inſpicere. *Phed.* In ſpeculo ſe cernere. *Sen.* Speculum conſulere. *Ovid.* PRZYPATROWAC ſię przeglądać ſię w zwierciedle. *J'aiway ſoin que les ſerviettes ſoient bien blanches, & que vous puiſſez vous mirer dans les plats.* Procurabo ne ſordida mappa corruget nares, & ut lanx oſtendat te tibi. *Plaut.* *Poſtaram ſię żeby obruſy ſerwety były białe, y żebyś ſię mogł przyrzeć w połmiſkach.

MIROIR, ſubſt. m. (*Glace de verre front unie & eſtamée par derriere, qui repreſente les objets qui luy ſont préſentez par le moyen de la reflexion de la lumiere.*) Speculum, i, n. *Cic.* ZWIERCIADŁO zwyczayne ſzklanne kryſztałowe.

MIROIR *plat,* (*qui repreſente les objets tels qu'ils ſont.*) Speculum planum. ZWIERCIADŁO gładkie. *Miroir convexe,* (*celuy qui les repreſente plus petits.*) Speculum rotundum. *Zwierciadło wypukłe. *Miroir concave,* (*qui les repreſente plus gros.*) Speculum concavum. *Zwierciadło wklęſłe. *Miroir ardent.* Speculum, quod adverſum ſolis radiis accendituer. *Szkło zwierciadło palące. *Miroir de la grandeur de tout le corps, où un homme ſe voit tout entier.*) Speculum toti corpori par. *Zwierciadło wielkie ná całą oſobę. *Miroir qui multiplie les objets.* Speculum omne corpus multiplicans. *Zwierciadło dwoiące troiące lub wielorako rzecz iednę wydaiące. *Miroir qui fait paroiſtre monſtrueux les objets qu'on luy préſente.* Speculum monſtrificum. (*tous ces mots ſont de Seneque & de Pline.*) *Zwierciadło potworne co iáko monſtra y potwory wydaie rzeczy inaczey niż ſą w ſobie.

SE REGARDER *au miroir* ou *dans un miroir.* Se inſpicere in ſpeculo. *Phæd.* PRZEGLĄDAC ſię w zwierciedle przyrzeć ſię, *S'ajuſter au miroir.* Componere ſe ad ſpeculum. Ad ſpeculum ſe comere. *Sen.* *Stroić ſię w zwierciedle przed zwierciadłem ſię ubierać. *Donnez moy mon miroir & mon quarré avec tous mes bijoux, je veux me parer.* Cedo mihi ſpeculum & cum ornamentis arculam, ornata ut ſim. *Dáy mi zwierciadło y ſkrzyneczkę z kleynotami będę ſię ſtroić.

ON DIT en morale, *Conſiderer la vie de tous les hommes, comme dans un miroir, & prendre exemple ſur les autres pour ſe conduire.* Inſpicere tanquam in ſpeculum, in vitas hominũ atque ex aliis ſumere ſibi exemplum. *Terent.* PATRZAC zápatrywać ſię ná życie ludzkie iák w zwierciedle y brać dlá ſiebie przeſtrogi do życia. *Tous les hommes ne devroient pas avoir des miroirs pour voir ſimplement leurs viſages, mais pour ſe former à la ſageſſe, ils en auroient auſſi beſoin d'un, où ils puſſent voir leur cœur à découvert avec toutes les paſſions dont il eſt rempli.* Non oris causâ modò æquum eſt homines ſibi habere ſpeculũ, ubi os ſuũ contemplent, ſed quî proſpicere poſſint

poſſint cordis copiam. *Plaut.* *Trzeba by ludziom zwierciadła nie dlá przeglądania y przypátrywania ſię ſobie ná twarzy, ále dlá upatrzenia cnoty y doſkonałości, ytákie by bardzo potrzebne zwierciadło gdzieby każdy mogł widzieć ſerce ſwoie y wſzyſtkie iego námiętności.

MIROITIER, ſubſt. m. (*Artiſan qui fait & qui vend des miroirs & des lunettes.*) Specularius, ii, m. *dans Alciat, ou* ſpeculorum & conſpiciliorum artifex, icis, m. TEN co zwierciadła y okulary przedaie y robi.

MIS, m. MISE, f. participe *du verbe* METTRE. Poſitus. Collocatus, a, um. *Voyez* METTRE. POŁOZONY POŁOZONA.

IL EST *bien mis* ou *bien habillé*. Benè *ou* eleganter veſtitus, a, um. Scitè ornatus. DOBRZE uſtroiony dobrze ubrany ubrana.

MISANTROPE, ſubſt. m. (*Qui a un naturel ſauvage, qui fuit la converſation & la compagnie.*) Hominum oſor, oris, m. Alter Timon, *genit.* alterius Timonis. ODLUDEK dziki co od ludzi ſtroni.

MISE, ſubſt. f. (*Ce qu'on met, ce qu'on dépenſe.*) Expenſum, i, n. Expenſa pecunia, æ, f. WYDATEK nákład koſzt.

Livre de miſe & de recette. Codex expenſi & accepti, *genit.* codicis, m. *Cic.* Rejeſtra wydatku y roſchodu.

La miſe excede la recette, On a plus mis qu'on n'a receu. Tabula expenſi ſuperat tabulam accepti. Wydatek roſchod większy niż dochod.

Cette monnoye n'eſt plus de miſe, n'eſt plus d'uſage, n'a plus de cours. Hæc moneta non ampliùs recipitur, *ou* non eſtam-pliùs in uſu. Już tá moneta nie idzie wytrąbiona.

ON DIT en ce ſens figurément, *Ces raiſons ne ſont plus de miſe, ne ſont plus recevables.* Hæ rationes ſunt improbabiles. *Celſ.* Nihil faciunt ad probationē, *ou* nihil valent hæ rationes. JUZ te rácye nie nieważą iuż ie wytrąbiono.

MISE'RABLE, adject. m & f. (*Qui eſt dans la miſère.*) Miſer, era, erum. Ærumnoſus. Calamitoſus, a, um. *Cic.* Miſerior & hoc miſerius, Ærumnoſior & hoc calamitoſius; *& au Superlatif* Miſerrimus, Calamitoſiſſimus, Ærumnoſiſſimus, a, um. *Cic.* NĘDZNY nędznik mizerak w nędzy mizeryi biedzie uboſtwie niedoſtatku kalectwie zoſtaiący. * *Il n'y a perſonne plus miſerable que moy.* Nemo miſer æquè ac ego. *Ter.* Equis vivit mortalis miſerior? *Plaut.* * Niemaſz nikogo mizernieſzego nademnie. **Je veux eſtre le plus miſérable de tous les hommes, ſi je luy ay jamais rien pris.* Omnium hominum exopto ut fiam miſerorum miſerrimus, ſi huic ſuppilavi *ou* ſubripui quicquam. *Niech zniſzczeię niech ſię w niwecz obroce niech do oſtatniey nędzy przyidę ieżelim mu kiedy co wziął choć ná ſzpilkę. **Rendre quelqu'un miſérable.* Aliquem miſerum habere. Infelicitare aliquem. *Plaut.* *Wniwecz kogo obrocić mizernym go uczynić do mizeryi go przywieść.

ON DIT, (*parlant d'un coquin.*) *C'eſt un miſérable, un malheureux.* Homo nihili. Homo nauci. *Plaut.* HULTAY ladaco wierutne.

MISE'RABLE, (*Meſchant, mauvais.*) Malus. Incommodus, a, um. MIZERNY zły nie użyty. **Un miſérable temps, un mauvais temps.* Malum tempus. *Cic.* *Mizerne lata czaſy złe.

MISE'RABLEMENT, adv. (*D'une maniere pauvre & miſérable.*) Miſerè. Miſeriùs, *plus miſérablement.* Miſerrimè, *fort miſérablement.* Calamitosè. adv. Miſerandum in modum. *Cic.* MIZERNIE nędznie mizerniey náymizerniey.

ON DIT, *Ce poëte compoſe* ou *fait des vers miſérablement.* Malè *ou* durè pangit verſus hic poeta, *ou* duros facit verſus, *ou* malè tornatos reddit incudi, verſus. *Horat.* MIZERNE wierſzyſka piſze ten autor. **Il a découvert miſérablement ſon ſecret.* Infeliciter arcanum ſuum prodidit. *Wydał ſię z ſekretem ná ſwoię złe ná nieſzczęście.

MISE'RE, ſubſt. f. (*Etat miſérable.*) Miſeria, æ, f. Ærumna, æ, fœm. Calamitas, atis, f. *Cic.* MIZERYA nędza bieda. **Accablé de miſéris.* Coopertus miſeriis. *Saluſt.* Ærumnoſus, a, um. *Plaut.* *Mizeryi pełen mizerak. **Toute la miſére eſt pour moy, & toute la joye pour luy.* Miſeriam omnem ego capio, hic potitur gaudia. *Terent.* *Wſzyſtka bieda dla mnie, wſzyſtka roſkoſz dla niego.

MISE'RE ſe dit (*de ce qui fait de la peine.*) Miſeria. MIZERYA nieſzczęście. **C'eſt une grande miſere d'eſtre trop beau.* Nimia eſt miſeria pulchrum eſſe hominem nimis. *Plaut.*

*Y to nieſzczęście wielkie być názbyt pięknym. **C'eſt une miſere d'avoir affaire à luy.* Miſerū eſt cū illo rem habere. *Nieſzczęście kto ma z nim do czynienia.

MISE'RERE, ſubſt. maſc. terme de médecine, (*qui ſe dit d'une maladie, qu'on appelle vulgairement* UN TROUSSE-GALANT, *qui eſt une eſpece de colique, qui eſt dans les inteſtins greſles.*) Acutus intestini tenuioris morbus, i, maſc. ILIAKA choroba ſtołec gardłem obrocony mizerere zowią doktorowie.

MISE'RICORDE, ſubſt. fœm. (*Vertu qui porte à ſoulager les miſeres d'autrui, Pitié compaſſion, Grace, pardon qu'on accorde à un criminel.*) Miſericordia, æ, fœm. *Cic.* MIŁOSIERDZIE litość politowanie. **Implorer la miſericorde de quelqu'un.* Implorare & expoſcere miſericordiam alicujus. Requirere & efflagitare miſericordiam. *Cic.* *Zebrać miłosierdzia, prosić o miłosierdzie. **Faire miſéricorde à quelqu'un.* Alicui impertiri miſericordiam. *Cic.* *Swiadczyć czynić miłosierdzie komu.

Qui eſt ſans miſéricorde. Immiſericors, ordis, omn. gen. *Cicer. Stat.* Bez miłosierdzia, nie miłosierny nielitościwy okrutny. **Qui a un cœur de roche* Cui ſilex in corde. *Tibul.* *Serce iák opoka niewzruſzony żadnym politowaniem.

MISE'RICORDIEUX, m. MISE'RICORDIEUSE, fœm. adject. Miſericors, ordis. Clemens, entis, omn. gen. *Cicer.* MIŁOSIERNY, MIŁOSIERNA. **Un homme doux & miſéricordieux.* Clementiâ & miſericordiâ ſingulari vir. *Cic.* *Człowiek łaskawy y miłosierny.

(Ce mot ne ſe dit gueres qu'en parlant de Dieu.) To ſłowo náywięcey ſię mowi o Bogu.

MISNIE, (*Province d'Allemagne dans la haute Saxe.*) Miſnia, æ, fœm. MISNIA Prowincya Niemiecka w wyższey Saxonii

MISSEL, ſubſt. m. (*Livre qui contient les Prieres que le Preſtre dit en ſacrifiant.*) Miſſale, is, neut. (*mot conſacré.*) MSZAŁ Kſięga Kościelna.

MISSION, ſubſt. f. (*Envoy.*) Miſſio, onis, f. Miſſus, ûs, m. *Cic. Cæſ.* MISSYA Poſelſtwo poſłanie.

MISSIONNAIRE, ſubſt. m. (*Qui va dans les campagnes & dans les pays éloignez annoncer l'Evangile.*) Evangelii ac doctrinæ chriſtianæ præco apud exteras nationes. Miſſus, qui doceat doctrinam Chriſti barbaras gentes. MISSYONARZ z Duchowną Chrześciańſką náuką idący do Wſiow dla opowiadania, lub do Kraiow dalekich między národy grubey niewierne.

MISSIVE, ſubſt. fœm. (*Lettre qu'on envoye.*) Epiſtola, æ, fœm. Litteræ, arum, fœm. plur. *Cic.* LISTY poſyłane. (Mot bas en noſtre langue.) Słowo w Francuſkim podłe.

MISTERE, *Voyez* MYSTERE. TAIEMNICA.

MISTION, *Voyez* MIXTION. MIĘSZANIE zmięſzanie.

MITE, ſubſt. f. (*Petit ver qui naiſt dans le fromage.*) Vermiculus caſeum exedens *ou* rodens, maſc. ROBAK w ſerze a tłuſtości ſię rodzący.

MITAINES, ſubſt. fœm. plur. (*Sorte de gros grands fourrez.*) Manicæ pellitæ arum, f. pl. *Plin.* RĘKAWICZKI białogłowſkie futrzane.

MITHRIDATE, ſubſt. maſc. (*Eſpece d'Antidote contre les poiſons.*) Mithridatis antidotum, i, neut. *Celſ.* ou antidotum mithridaticum. *Plin.* OD TRUCIZNY Lekarſtwo.

(Ce mot vient de Mithridate Roy de Pont, qui avoit rendu ſon corps contre les poiſons par des préſervatifs & antidotes, qu'il ne put jamais s'empoiſonner.) Názwa-nie to lekarſtwo od Mitrydateſa Krola Pontu ktory ták ſię był obwarował przeciwko truciźnie że nigdy niemogł być otruty.

ON DIT ironiquement, *C'eſt un vendeur de mithridate,* (*parlant d'un charlatan qui vend de mauvais remedes.*) Qui vendit antidotum falſo nomine. *Phæd.* Circulator, oris, maſc. *Celſ.* SZALBIERZ oſzuſt co fałſzywe lekarſtwa y apteczki przedaie ciarlatan.

MITIGATION, ſubſt. f. (*Adouciſſement.*) Mitigatio. Temperatio, onis, f. *Cic.* ULŻENIE ulga pofolgowanie. (Mot d'uſage parmi les Medecins, qui diſent la mitigation du poulx, lors, qu'il ne bat plus avec tant de violence.) Słowo francuſkie lekarſkie náprzykład ulżenie pulſu kiedy nietak mocno puls bije.

MITIGER, V. act. (*Adoucir.*) Mitigare, (o, as, avi, atū.) act. acc. Mitificare, (o, as, avi, atū.) *Cic. Plin.* ULŻYC pofolgować.

(Ce Verbe ne ſe dit gueres; on ſe ſert de ſon participe en parlant

parlant de certains Religieux qui ſe ſont Mitigez & qui ont ajouté quelques adouciſſemens à la regle de leur inſtituteur, *Mitigati Religioſi.*) To ſłowo nigdy ſię w francuſkim nie mowi, ále tylko ſię mowi wolnieyſzy wolnieyſza y to o zákonnikach nie ktorych zákonow ktorzy ſobie w regule po folgowali.

MITONNER, V. n. (*Faire cuire* ou *chauffer une choſe à petit feu dans quelque ſauce* ou *liqueur, afin qu'elle en ſoit bien imbibée.*) Aliquid in embamma intingere igne ſuppoſito. DUSIC w gotowaniu wyſadzić podſadzić.

Faire mitonner la ſoupe, la faire bien boüillir, afin que le pain ſoit bien trempé dans le boüillon. Panis offas in jure *ou* in jus madefacere & macerare. Wyſadzić podſadzić potaż áby grzanki dobrze ſię podſadziły w roſole y nábrały go w ſiebie y nápuchły.

Ce verbe eſt auſſi actif, MITTONNER *quelqu'un* ſe dit figurément & familierement, pour dire *Choyer quelqu'un, avoir grand ſoin de luy.* Eximiè & molliter aliquē curare. Wielkie ſtaranie micć okim ochraniać go pieścić wygadzać mu.

MITOYEN, m. MITOYENNE, f. (*Qui eſt au milieu ou entre deux.*) Medius. Intermedius. Interjectus, a, um. *Cic. Vn mur mitoyen.* Intergerinus paries, m. Paries communis utrique domui. *Plin. Ovid.* SRZEDNI poſrzodku będący ściana wſpolna.

MITRAILLE, ſubſt. f. (*Vieilles ferrailles.*) Scruta, orū, neut. plur. *Petr.* (Mot bas.) GAŁGANY Rupiecie Słowo podłe.

MITRE, ſubſt. f. (*Bonnet de cérémonie à l'uſage des Eveſques, des Abbez & des Chanoines de Lyon.*) Mitra, æ, f. *Virg.* INFUŁA Biſkupia Opacca

MITRE', m. MITRE'E, f. (*Qui a droit de porter la mitre.*) Mitrâ inſignitus, a, um. INFUŁAT máiący prawo Infułę noſić.

MITRON, ſubſt. m. (*Garçon boulanger.*) Tirunculus piſtor, m. *ou* Puer piſtorius. PIEKARCZYK.

(On les appelle *Mitrons*, parce qu'autrefois ils portoient des bonnets en forme de mitre.) Przed tym chodziwali w czapkach náksztaſt Infuł piekarczykowie.

MITYLENE, (*Ville de Lesbos.*) Mitylene, es, f. MITYLEN Miáſto Lesbu.

(Elle eſtoit comme la ville de Veniſe ſeparée par pluſieurs canaux, & toute pleine de ponts de pierres blanches.) Było podobne do Wenecyi kanałami rozdzielone y pełne moſtow kamiennych z kamienia białego maiące.

MIXTE, adject. maſc. & fœm. (*Qui eſt meſlé parlant des corps.*) Miſtus. Mixtus, a, um. *Cic. Liv.* CIAŁA y rzeczy z rożnych przymiotow żywiołow złożone.

UN MIXTE ou *un corps mixte.* Mixtum, *genit.* i. n. CIAŁO, álbo rzecz z żywiołow pomięſzanych złożona.

MIXTION, ſubſt. f. (*Meſlange de diverſes choſes.*) Miſtura, æ, fœm. Temperatio, onis, f. *Cic.* ZŁOŻENIE zmięſzanie rożnych rzeczy.

MIXTIONNE', m. MIXTIONNE'E, f. (*Meſlangé.*) Miſtus. Mixtus. Medicatus, a, um. *Cic. Virg.* ZŁOŻONY z rożnych rozmaitych rzeczy z sobą zmięſzanych.

MIXTIONNER, V. act. (*Meſlanger.*) Miſcere, (eo, es, miſcui, miſtum *ou* mixtum.) Medicare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* SKŁADAC mięſzaiąc z wielu rzeczy. **Mixtionner le vin.* Concinnare vinum. *Plin.* Infuſcare vinum. *Plaut.* *Mięſzać kłocić fałſzować trunki, zwłaſzcza wino.

MOBILE, adject. maſc. & fœm. (*Qui eſt ſuſceptible de mouvement.*) Mobilis & hoc le. *Cic.* RUCHOMY ruchawy co ſię ruſzyć może álbo co ruſzyć można.

MOBILE, (*Changeant.*) Moblis homo. *Cic.* Qui eſt mobili animo. *Cic.* ODMIENNY nieſtateczny. **Des yeux mobiles, qui remuent toûjours.* Lubrici & mobiles oculi. *Cic.* Mobilis oculorum petulantia. *Petr.* *Oczy uſtawicznie biegaiące, nieuſtannie oczy igraiące.

ON APPELLE dans le Calendrier, *Vne feſte mobile,* (*qui ne ſe fait pas toûjours à un meſme jour, qui change.*) Feſtum mobile. SWIĘTA ruchome nie záwſze iednego dnia przypadaiące.

EN ASTRONOMIE on appelle, *le premier Mobile,* (*Ciel qu'on s'eſt imaginé au deſſus de tous les autres, & qui leur donne le mouvement.*) Primū movens, *gen.* primi moventis, omn. gen. NIEBO náywyżſzy náypierwey obrot maiące zá ktorym inſze wſzyſtkie niżſze ſię obracaią według mniemania niektorych.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Le premier mobile d'une affaire, celuy qui luy donne le branle & le mouvement.*) Primum agens, *genit.* primi agentis, neut. Rei alicujus auctor, ſuaſor & impulſor. *Ter.* Przywodzca ten ktory wodzi w iákiey ſprawie y ná ktorego ſię wſzyſcy zápatruią y zá iego radą y rządem idą.

MOBILIAIRE, terme de Palais qui ſe dit en general (*des meubles & des biens qui ſe peuvent tranſporter.*) Res mobiles, *genit.* rerum mobilium, f. plur. Res quæ non ſunt ſoli *ou* res moventes. *Liv.* RUCHOMOSCI dobra ſprzęty ruchom.

MOBILITE', ſubſt. f. (*Facilité de ſe mouvoir.*) Mobilitas, atis, f. *Cic.* RUCHAWOSC obrot ruchawość ſzybkość.

Les aſtres ont une grande mobilité. Celerrimâ mobilitate ſunt ſidera. *Cic.* Gwiazdy Nieba Planety wielką ſzybkość maią

Mobilité de la langue. Mobilitas linguæ. *Cicer.* Prędkość języka.

MODE, ſubſt. m. (*Maniere d'Eſtre chez les Philoſophes.*) SPOSOB w iáki ſpoſob co ieſt, iákim ſpoſobem ſię rzecz ma. **Les accidents ſont des modes qui diverſifient les eſtres.* Sunt modi eſſendi & exiſtendi. *Przypadki ſą ktore rozmaitym ſpoſobem rożnią każdą rzecz.

MODE en Logique ſe dit (*des differentes figures des Syllogiſmes.*) Modi ſyllogiſmorum. Modi argumentationum, m. plur. SPOSOB ułożenia dowodow według Loikow.

MODE en Muſique ſe dit (*de la diverſe maniere de chanter.*) Modi in muſicis. (*on trouve dans les Titres des anciennes Comedies.* Modos fecit Flaccus. *Terent. Flaccus a fait la muſique.*) SPOSOB rozmaitych głoſow y tonow według muzyki ton, nota.

MODE en Grammaire ſe dit (*des différentes manieres de conjuguer les Verbes.*) Modi in Grammaticis. *Quint.* SPOSOB rozmaitego nákłaniania ſłow według Grammatyki.

MODE, ſubſt. f. (*Couſtume, la maniere de s'habiller, de parler, de faire quoique ce ſoit.*) Mos, *genit.* moris, m. Modus, i, m. Ratio, onis, fœm. Conſuetudo, inis, fœm. Ritus. Uſus, ûs, maſc. *Cic.* &c. MODA co do ſtroiow, mowienia, czynienia czego; zwyczaiem y z czaſem wnieſiona y odmieniaiąca ſię. **Des mots qui ne ſont plus à la mode, dont on ne ſe ſert plus.* Deſueta verba. *Quint.* Verba obſoleta. *Cic.* Ab uſu remota verba. *Cicer.* *Słowa wyſzłe z mody ktoremi iuż nie mowią ſtaroświeckie ſłowa. **Cette maniere de parler n'eſt plus à la mode.* Hæc loquendi ratio obſolevit, *ou* non eſt jam in uſu. *Już tym ſpoſobem teraz nie mowią nie gadaią. **Qui eſt veſtu à la mode.* Novo more veſtitus. *Modno ubrany ubrana uſtroiony uſtroiona.

Rappeller ou *remettre une mode.* Morem antiquum referre *Suet.* Przywrocić wrocić modę iáką. **Introduire une mode.* Aliquid in morem inducere *ou* perducere. *Cicer.* *Wprowadzać modę. **Il y a long-temps que la mode en eſt paſſée.* Ea res dudum eſſe in uſu deſiit. * Już ta moda dawno minęła. **Se veſtir à la mode.* Uti veſtimentis juxta morem & uſum. *Stroić ſię według mody, modno chodzić.

Changer de mode ou *de maniere d'agir.* Mutare ſuam agendi rationem. Odmienić ſię w czym co do obyczaiow. **Laiſſez moy vivre à ma mode, à ma maniere.* Sine nunc meo me vivere modo. *Ter.* *Day mi pokoy niech ſobie żyię po ſwoiemu. **Chacun fait à ſa mode.* Ad arbitrium ſuum quiſque vivit. Suus cuique mos *ou* ſua cuique agendi ratio. ou *Qu'y ſériez-vous, c'eſt la mode? C'eſt ainſi qu'on agit aujourd'huy.* Quid facias, ſic hodie vivitur, *ou* ſic eſt hominum vita? *Każdy ſobie żyie y poczyna ſobie po ſwoiemu iák mu ſię zdaie, (álbo) Cóż temu poradzić táka to moda, ten ieſt zwyczay, tym trybem rzeczy teraz chodzą.

A LA MODE *des François.* Gallorum more. ablat. PO Francuſku.

MODELLE, ſubſt. maſc. (*Patron artificiel ſur lequel on regle un grand ouvrage.*) Proplaſma, atis, n. Typus, pi, maſc. *Plin* MODEL forma.

MODELLE en peinture, (*Vn homme qui ſe met en differentes attitudes & poſtures.*) Homo qui in varios ſitus ſe componit, ſe fingit. MODEL w malowaniu.

MODELLE ſe dit figurément pour *l'Original, qu'on ſe propoſe à imiter.* Exemplar, aris, neut. Exemplum, i, n. *Cic.* MODEL przykład do naśladowania. **Servir de modelle à quelqu'un.* Alicui exemplo eſſe. *Ter.* Alicui exemplum præbere. *Cic.* *Zá przykład zá model być komu.

MODELLE *des actes* (*en juſtice.*) Formula, æ, f. *Cic.* FORMY prawne Formularze Kancelaryiſkie.

MODELLE *pour écrire des lettres.* Formalis epiſtola,fœm FORMULARZE ná liſty.

MODELLER, V. act. (*Faire un patron* ou *un modelle de quelque choſe*) Typum alicujus operis ducere, fingere. MODEL formę wydać dać model ná co.

MODENE, (*Ville capitale du Duché de ce nom.*) Mutina,æ,fœm. *Plin* MODENA Miaſto głowne Xięſtwa tegoż Imięnia.

Qui eſt de Modene. Mutinenſis & hoc ſe. *Cic.* Z Modeny Modeńczyk.

LE MODENOIS Mutinenſis ager. MODENENSKI Modeński kray.

MODE'RATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui regle, qui conduit.*) Moderator. Temperator, oris, maſc. *Cicer.* RZĄDCA.

MODE'RATRICE, ſubſt f. (*Celle qui regle.*) Moderatrix. Rectrix,icis,f. *Cic* RZĄDCZYNA.

MODE'RATION, ſubſt fœm. (*Remiſſion. adouciſſement.*) Moderatio Remiſſio. Temperatio,onis,f. *Cic.* POMIARKOWANIE łagodność utrzymanie.

MODE'RATION, (*Retenuë.*) Moderatio, onis, f. Modeſtia Temperantia,æ,f *Cic.* POMIARKOWANIE utrzymanie. **Apporter de la modération dans les choſes.* Moderationem *ou* modum in rebus adhibere. *Cicer.* *Pomiarkowanie uczynić w rzeczach. **Il eut bien de la moderation dans cette occaſion.* Moderatè ſe tulit in hac occaſione *ou* ſe geſſit. *Cic.* *Wielkie pomiarkowanie w ſobie pokazał w tey okazyi.**Supporter avec moderation les outrages de la fortune.* Fortunæ modeſtè ferre injurias. *Znoſić z pomiarkowaniem fortuny przypadki. **Comme nous avons eu de la modération dans la proſpérité, nous aurons de la conſtance dans l'adverſité & dans le bouleverſement de l'Eſtat.* Ut illa ſecunda moderatè tulimus, ſic hanc non ſolùm adverſam, ſed funditùs everſam fortunam fortiter ferre debemus. *Cic.* *Jakośmy pomiarkowanie mieli w ſzczęściu náſzym, ták ſtateczność pokazać mamy w tym ſtanie Rzeczypoſpolitey nietylko przeciwnym ále zgruntu wywroconym. **Apporter de la modération à la depenſe.* Sumptibus adhibere modum. *Plin Jun.* *Pomiarkować wydatki **N'avoir aucune modération.* Nihil moderati habere. *Saluſt* *Być bez wſzelkiego pomiarkowania.

MODE'RE', maſc. MODE'E'E, f, Moderatus. Temperatus, a, um *POMIARKOWANY, Pomiarkowana, mierny, mierna **Vne chaleur modérée.* Temperatus *on* remiſſus calor. *Cic* *Ciepło mierne.

MODE'RE', (*Retenu*) Moderatus. Temperatus,a,um *Cic.* POMIARKOWANY ſkromny. **Il y en eut de plus moderez dans leurs avis.* Dixerunt aliqui leniori ſententiâ. *Cæſ.* *Byli drudzy ſkromnieyſi w głoſach y zdaniach

MODE'RER, V. act. (*Arreſter, rendre moins violent.*) Moderare. Temperare, (o,as,avi, atum.) Moderari, (or, aris, atus ſum.) dep acc. *Saluſt. Cic.* MIARKOWAC utrzymać. **Ce cavalier modére l'impetuoſité de ſon cheval avec le mors & la bride.* Hic eques lora frenis continent ſpumantibus *Phæd.* *Ten Jeździec utrzymuie konia wędzidłami, y cuglami. **Le pouls ſe modére à meſure que la fiévre diminue.* Arteriarum pulſus temperatur, cùm deſinit febris. *Puls wolnieie im bardziey goraczka uſtaie

MODE'RER ſe dit figurément (*des paſſions qu'on retient.*) Moderari *ou* temperare animo. *Cic.* Modum rebus imponere. *Plin Jun.* MIARKOWAC utrzymać pohamować paſſye ſwoie powściągnąć ie. **Modérer ſa colere.* Iras temperare. *Virg* Moderari iræ. *Horat.* *Pohamować hamować gniew. **Il le pria de modérer ſa douleur.* Rogat, temperet dolori. *Tacit.* *Prosił go áby ſwoy żal miarkował. **Plus on modera ſon avidité, plus on obtiendra des faveurs du Ciel.* Quanto quiſque ſibi plura negarit, à Diis plura feret. *Hor. (pour* negaverit.) *Im bardziey kto pomiarkuie chciwość ſwoię tym większych łaſk niebieſkich doznawać będzie. **Nous modéraſmes nos éclats de rire en beuvant à petits coups.*) Caſtigamus crebris potiunculis riſum. *Petr.* *Hamowaliśmy ſię w śmiechu co raz potroſze popiiaiąc.

MODE'RE'MENT, adv. (*Avec modération.*) Moderatè. Temperatè. Modeſtè. adv. *Cic.* Z POMIARKOWANIEM. **Faire tout modérément.* Mediocriter facere omnia. *Terent.* *Wſzyſtko z pomiarkowaniem czynić.

MODERNE, maſc & fœm. (*Qui n'eſt pas ancien, qui eſt tout recent.*) Recens, entis, omn. gen. Recentior & hoc recentius. Recentiſſimus, a, um.) *Cicer.* TERAZNIEYSZY świeży. **Les eſcrivains modernes.* Scriptores recentiores, Scriptores noſtri *ou* noſtri ævi. *Piſarze autorowie teraźnieyſi.

MODESTE, adject. m, & f. (*Qui a de la moderation, de la retenuë, de la ſageſſe & de la pudeur.*) Modeſtus. Moderatus,a,um *Cic. Ter.* SKROMNY, Skromna, maiący w ſobie pomiarkowanie utrzymanie baczność, wſtyd.

MODESTE, (*ſoit qu'on parle du viſage & de tout l'extérieur d'une perſonne.*) Modeſtus, a, um. Modeſtior & hoc modeſtius. Modeſtiſſimus,a, um. SKROMNY co do poſtawy twarzy y wſzyſtkiego ciała ułożenia. **Il eſt modeſte dans ſes habits & dans ſes ajuſtemens.* Mediocriter eſt veſtitus. *Terent.* Modicus cultu *ou* in cultu. *Plin-Jun.* *Skromny w ſtroiach.

MODESTEMENT, adv. (*Avec modeſtie.*) Modeſtè. Moderatè. Modicè. adv. *Cic.* SKROMNIE z ſkromnościa. **Il ſe gouverna modeſtement dans une ſi haute élévation.* Modeſtè ſe geſſit in tanta dignitate. *Cic.* *Skromnie ſię rządził na ták wyſokim ſtopniu zoſtaiąc.

MODESTIE, ſubſt. f. (*Moderation, retenuë.*) Modeſtia, æ,f. Moderatio, onis, f. *Cic.* Modeſtia vultûs. *Quint.* Rectaoris ac totius corporis compoſitio. SKROMNOSC utrzymanie *moderacya *C'eſt un homme plein de modeſtie, incorrupte & véritable.* Vir cui ineſt pudor, fides incorrupta, & veritas nuda *Hor.* *Człowiek pełen ſkromności pomiarkowania poczciwości y rzetelności pełny. **Il parla de ſoy avec modeſtie, ſans changer de viſage ni de contenance.* De ſe moderatiùs dixit, nihil in vultu, habituque mutatum. *Tacit.* *Oſobie ſkromnie wſpomniał nic poſtaci áni twarzy nie mieniąc

Agathocles, nonobſtant ſa grande fortune veſcut toûjours dans la modeſtie, & ſe fit ſervir qu'en vaiſſelle de terre, pour ne point oublier ſon origine. Agathocles, licèt ad regis majeſtatem ſublatus, ne oblivionem generis ſui ad inſolentiam induceret, ex fictilibus vaſis cibum capiebat. *Liv.* Agatokles w náywiększym ſzczęściu ſwoim żył záwſze w ſkromności, ná glinianych proſtych náczyniach ſobie nośić kazał, y zá- ſtawiać dla ſiebie, áby nigdy nie zápomniał urodzenia ſwego.

MODICITE', ſubſt fœm. (*Le peu d'ue choſe.*) Modicum, i,n. MAŁO maluczko trochę. **La modicité de ſon revenu.* Res parperculæ *ou* modicæ, fœm. pl. Exiguus ac tenuis cenſus,ûs, maſc. *Hor.* Pauper reditius, ûs, m. *Ovid.* *Trocha intraty małość dochodu

MODIFICATION, ſubſt. fœm. (*Adouciſſement, temperament qu'on apporte aux choſes.*) Modus, i, m. Temperamentum, ti,n. *Cic.* POMIARKOWANIE umiarkowanie temperament w rzeczach.

MODIFIER *une choſe,* (*Apporter quelque modification, adouciſſement.*) Rebus temperamentum *ou* modum adhibere. *Cic. Plin* UMIARKOWAC iáką rzecz.

MODILLON, ſubſt. maſc. terme d'Architecture. (*Petite conſole poſée ſous le plat fond des corniches pour en ſoûtenir les ſaillies.*) Mutulus,i,m. *Var.* Interpenſiva, orum,n. pl. *Vitr.* PRZYPUSTNICE w budowaniu pod krokwami dane dla obdachow wyższych

MODIQUE, maſc. & fœm. (*Qui eſt en petite quantité.*) Modicus,a,um. *Hor Cic.* MAŁO ſkąpo trochę mało co ubogo chudo. **Il a un revenu fort modique.* Facultatibus eſt modicus. *Plin-Jun.* Huic res ſunt paupercule ac modicæ *Plaut.* *Ma intrate bardzo małą dochod ſzczupły.

MODIQUEMENT, adverb. Modicè. Parcè. adv. *Cicer.* SZCZUPŁO ſkąpo ubogo.

MOELLE *ou* MOUëLLE, ſubſt f. (*Subſtance délicate, qui eſt dans les os.*) Medulla,æ,f. *Cic.* SZPIKI w kościach. **Tirer la moëlle des os.* Emedullare. act. acc. *Plin.* *Szpiki dobywać z kości

MOëLLE *de caſſe,* (*ce qu'on tire d'ontueux d'un bâton de caſſe*) Caſſiæ pulpa, æ, f. TRESC rdzeń z drzew mlecz z ziol trzcin kwiatow.

MOëLLE *de ſureau,* (*ce qu'il y a de moëlleux dans le ſureaux.*) Succus *ou* medulla ſambuci SOK treść bzowa.

MOëLLE ſe dit figurément (*de ce qu'il y a de moëlleux & de plus onctueux dans quelque ouvrage.*) Operis alicujus ſuccus i,m. TRESC ſama rzeczy iákiey piſania mowy &c.

MOELLEUX *ou* MOUëLLEUX, m. MOëLLEUSE, f. (*Qui eſt plein de moëlle.*) Succoſus,a,um. Succoſior & hoc ſuccoſius. Succoſiſſimus, a, um. Medullæ plenus, a,um. *Plin.* SZCZYSTY rdzenisty pełny.

MOëLLEUX,(*Doux au manier.* Tactu mollis & hoc molle. *Plin* (Parlant des étoffes.) MIĘTKI co do dotknienia przykry nie oſtry nie uraźliwy.

MOEUF *pour* MODE, (*terme de Grammaire.*) Modus, i, m. *Quint.* SŁOW rożne ſpoſoby co do Gramatyki.

MOEURS, ſubſt. f. plur. (*Habitudes naturelles & acquiſes, ſuivant leſquelles on vit.*) Mores, *genit.* morum, m. pl. *Cic.* OBYCZAIE. ** Il eſt de bonnes mœurs, Il a de bonnes mœurs.* Optimis eſt moribus. Bonè moratus eſt. Lepide eſt ingeniatus. * Dobrych ieſt obyczaiow, dobre ma obyczaie. **Il a les mœurs agréables & beaucoup de politeſſe d'eſprit.* Homo moribus ſuaviſſimis & ſummâ urbanitate. *Plaut.* * Przyiemnych ieſt obyczaiow y wielkiey grzeczności. **Des mœurs commodes & faciles.* Expoſiti mores. *Stat.* Commodi mores. *Cic.* *Zgodliwych obyczaiow. **Prendre des mœurs agréables & commodes.* Exornare ſe lepidis moribus. *Plaut.* *Zgodliwe brać obyczaie. **Il avoit les mœurs douces, & une pudeur de vierge.* Fuit morum leniſſimorum & verecundiæ virginalis. *Suet.* *Obyczaiow był bardzo łaſkawych wdzięcznych, łagodnych, á wſtydliwość w ſobie miáł właśnie Pánieńſką. **Des mœurs changées.* Inverſi mores. *Horat.* *Obyczaie przewrotne zepſowane. **Les mauvaiſes mœurs ont pullulé comme les méchantes herbes, qui croiſſent ſans qu'on les arroſe.* Mores mali, quaſi herba irrigua, ſuccreverunt uberrimè. *Plaut.* * Złe obyczaie ſię zágęśćiły iáko chwaſty ktore ſię rodzą choć ich nie ſieią áni polewaią. ** Les mœurs d'aujourd'huy mettent au pillage, les choſes ſacrées & les publiques.* Mores hodierni rapere properant, quà ſacrum, quà publicum. *Plaut.* *Obyczaie teraźnieyſze y święte y świeckie rzeczy gwałcą. **Les mœurs des courtiſannes, & des honneſtes filles ſont bien differentes.* Divertunt mores virgini, longè ac lupæ. *Plaut.* * Jnſze ſą Pánien obyczaie á inſze ſwywolnic.

MOGOL *ou* L'EMPIRE DU GRAND MOGOL, (*qui comprend la plus grande partie de la Terre Ferme des Indes.*) Mogolum imperium, ii, n. MOGULA wielkiego Państwo máiące w ſobie wielką część Jndyi.

LE GRAND MOGOL, ou *l'Empereur du Mogol.* Mogolum Imperator, oris,m. MOGUL wielki Ceſarz Jndyński. *Les peuples du Mogol.* Mogoles, um,m.pl. Mogule Jndyanie Mogulowie narod.

MOIGNON, ſubſt. m. (*Muſcule.*) Muſculus, li, m. Tori, orum, m. plur. *Cic.* (Terme d'Antomie.) MUSZKUL w ciele ludzkim y zwierzącym Anatomii termin.

MOILON, ſubſt. m. (*Pierre.*) Cæmentum, i, n. Cæmentitium ſaxum, i, n. *Vitr. Cic.* WAPNO czyli kit. **Des fondemens faits de moilon* Cæmentitia fundamenta. *Jabol.* *Fundamenta z wapna z kámieni wapiennych.

MOINDRE, adject.m. & f. (*Qui n'eſt pas ſi grand.*) Minor & hoc minus, *genit* minoris, (*au Superlatif* Minimus, a, um. MNIEYSZY nie ták wielki. **Je ſuis le moindre de tout.* Minimus ſum omnium. *Cic.* * Jeſtem náymnieyſzy ze wſzyſtkich.

MOINE, ſubſt. m. (*Solitaire, qui ſe retire du monde dans des ſolitudes.*) Monachus, chi,m. Solitarius,ii,maſc. MNICH Puſtelnik oſobne od ludzi życie wiedący.

Ils furent appellez à la clericature par le Pape Syrice, dans le beſoin où ſe trouvoit alors l'Egliſe de bons ouvriers pour cultiver la vigne du Seigneur. Ce mot s'eſt eſtendu aujourd'huy à tous les Cenobites, qui vivent en commun dans les Monaſteres, *Cœnobitæ, arum, m. pl.*) Mnichow do święcenia wezwał Syriciuſz Papież á to że ná ten czas potrzeba było gorliwych y świątobliwych około winnicy Chryſtuſowey robotnikow, á dziś ogolnie mnichami zowią wſzyſtkich co w kapturach chodzą zákonnicy y po konwentach mieſzkaią.

MOINE APPELLE, *Moine bourru parmi le peuple,* (*Certain phantoſme qu'on dit courrir les ruës & les cimetieres.*) Lemures, orum, m. pl. *Plaut.* LATAWCY ſtrachy nocne.

MOINEAU, (*on prononce* moinau.) ſubſt. máſc. (*Paſſereau.*) Paſſer, eris, m. Paſſerculus, li, m. *Cic.* WROBEL.

ON DIT proverbialement, *Tirer ſa poudre aux moineaux,* pour dire *Faire de la dépenſe pour rien, & pour une choſe qui ne réuſſira pas.* Multam operam fruſtrà conſumere *Ter.* Oleû & operam perdere. *Terent.* Operam & ſudorem ponere. *Petr.* BAĄKI ſtrzelać nic nie robić ſłuſznego, koſzt y czas ná daremno trawić. Utracać.

MOINERIE, ſubſt f. (*l'Eſtat des Moines,*) Monachiſmus, i, m. MNICHOWSTWO Mniſzy ſtan.

MOINESSE, ſubſt. fem. (terme de mépris, *parlant d'une Religieuſe.*) Monialis, is,f. MNISZKA w Francuſkim ſłowo pogardy.

MOINS, (*Adverbe qui exprime la diminution d'une choſe à l'égard d'une autre.*) Minùs. *Cic.* MNIEY. ** Il eſt moins puiſſant que vous, Il a moins d'amis, Il eſt moins connu.* Minus poteſt quâ tu, minus notus eſt, amicorum hic habet minus. *Tacit.* *Mniey może niżeli ty, mniey ma przyiacioł, mniey znáiomości.

Du ſiecle d'auguſte au Noſtre il n'a gueres moins que deux cens ans. A Cæſare auguſto in ſeculum Noſtrum haud multo minus anni ducenti. *Flor. Rom.* Od wieku Auguſtowego, do naſzego mało co mniey ieſt iák lát dwieśćie.

Il a moins que rien. Illi minùs nihilo eſt. *Ter.* Mniey má niżeli nic.

Beaucoup moins. Multo minus. *Cic.* Dáleko mniey. ** Il a deux ecus moins,* ou *moins de deux ecus.* Duobus nummis minus eſt. *Plaut.* *Má mniey dwiema talerami.

Ce champ porte trois fois moins qu'on y a ſeme. Ager ille tribus tantis minus reddit quam obſeveris. *Plaut.* Ten grunt ledwie trzecią częścią ziárna wracaiący.

Le moins qu'il eſt poſſible. Quam minimum. Ják náymniey można.

J'ay moins de livres que vous. Pauciores libros habeo quâ tu. Pauciores mihi libri ſunt, quàm tibi. Mniey mám kśiąg niżeli ty.

Moins de gens perdront leur procès, lors que vous ſerez leur Avocat. Minùs multi *ou* pauciores te advocato causâ cadent. *Cic.* Mniey będzie ſpraw przegranych kiedy od nich ſtawać będzieſz.

TOUT AU MOINS. Aut certè. Aut ſaltem. *Cic.* PRZYNAYMNIEY, áby przynaymniey.

EN MOINS DE MEN. Minimis momentis. Puncto temporis. abl. *Cic.* Veſtigio temporis. *Cic.* JAK nic.

En moins de vingt jours ou *dans moins.* Minus viginti diebus. Mniey niż zá dni dwadzieśćia.

MOINS eſt quelquefois comme un ſubſtantif, *Il y a du plus & du moins dans cette affaire.* Plus, minuſve ineſt hac in re. NIEZEWSZYSTKIM cale, coś muſi być przecię. ** Il n'en fait ni plus ni moins.* Non plus, minuſve facit. *Ter.* *Niedba náymniey. **Si quelqu'un ſe détourne le moins du monde du droit chemin.* Si quis tantulùm de rectâ regione deflexerit. *Cic.* *Bynaymniey z drogi proſtey kto ziedzie.

AU MOINS, *Du moins, pour le moins.* Saltem. adv. *Cic.* PRZYNAYMNIEY.

A MOIN *que.* Niſi *avec un Subſtantif.* CHYBA że.

NI PLUS *ni moins que ſi.* Perinde ac ſi *avec le Subjonct.* WŁASNIE zá nic, zá iedno to ſobie má iáko &c bynamniey ſobie tego nieważy, nieuważa.

MOINS *Souvent.* Rariùs *Plin.* Minus ſæpè *ou* minus frequenter. MNIEY razy, nie ták często.

MOIS, ſubſt. m. (*Temps que le Soleil met à parcourir un ſigne du Zodiaque, qui fait la douziéme partie de l'année.*) Menſis, is, m. *Cic.* MIESIĄC czas przez ktory ſłonce odprawuie ſwoy bieg w iednym znáku niebieſkim dwanaſta część roku,

L'eſpace d'un mois. Spatium menſtruum, *genit.* ſpatii menſtrui, neut. *Plin. Cic.* Przez ieden miesiąc.

La lune fait en un mois le tour, que le ſoleil ne fait que dans un an. Solis annuam luſtrationē, menſtruo ſpatio luna complet. *Cic.* Xiężyc co miesiąc bieg ſwoy odprawuie ktory ſłońce nie odprawuie tylko co rok.

MOIS *de Janvier.* Menſis Januarius, *genit.* menſis Januarii, maſc. STYCZEN Miesiąc.

L'ouvrage d'un mois. Opus menſtruum. *Cic.* Robota ná cáły miesiąc.

D'UN MOIS, *Qui dure un mois, qui ſe fait & qui ſe dit en un mois.* Menſtruus, a, um. *Cic.* MIESIĘCZNY co ſię przez miesiąc, co miesiąc dzieie.

Deux mois. Bimeſtris & hoc tre. *Cic.* Bimenſis & hoc ſe, *dans Tite Live.* Dwa miesiące. **Trois mois.* Trimeſtris & hoc tre. *Plin.* *Trzy miesiące. ** Quatre mois.* Spatium quatuor menſium. *Cztrey miesiące. **Cinq mois.* Quinque meſtris & hoc tre. *Ver. Plin.* *Pięć miesięcy. ** Six mois.* Semeſtris & hoc tre. *Cic.* * Sześć miesięcy.

Vn mois & demi. Seſqui menſis is, m. *Var.* Puſtora miesiąca.

Mois des filles & des femmes, leurs purgations ordinaires qui leur arrive tous les mois. Menſtrua orum. n. plur. *Celſ.* Menſes, menſium.m. Abundantia feminarum. f. *Plin.* Miesiące czas białogłowſki co miesiąc im przypadaiący.

MOISI. m. MOISIE. f. (*Corrumpu*) Mucidus, mucida,

mucidum. *Juv.* SPLESNIAŁY SPLESNIAŁA.

SE MOISIR V. neut. (*Corrompre*) Muceſcere, ſco. neut. *Plin.* Mucorem Contrahere. *Colum.* PLESNIEC ſpleśnieć opleśnieć.

MOISISSURE ſubſt. f. (*Corruption.*) Mucor, oris, maſc. *Colum.* PLESN ſpleśniałość.

MOISSON, ſubſt. ſem. (*Recolte des grains.*) Meſſis, is, f. *Cic.* ZNIWO. **L'action de faire la moiſſon.* Meſſio, meſſionis, f. *Var.* *Zęcie zbieranie z pola.

Au tems de la moiſſon. Meſſe. abl. Per meſſes. Ná żniwa w żniwa.

Faire la moiſſon. Metere, demetere (to, tis, meſſui meſsũ) act, acc. facere meſſem. *Cæſ. Col.* Ząć zbierać z pola.

ON DIT au figuré *Vne moiſſon de malheurs.* Meſſis malorum. ZNIWO nieſzczęśliwości. * *Degloire.* glorie ſeges. etis, ſem *Cic.* * Zniwo ſławy.

ON DIT proverbialement. *Mettre la faux dans la moiſſon d'autrui, Entreprendre ſur luy.* Mettere ſalcem in meſſem alienam. NA cudze zniwo ſierp puśćić, wdać ſię w cudze co ſobie ná kim przywłaſzczać

MOISSONER. V. act. *Faire la moiſſon. Couper les bleds* Meſſem facere *Col.* Maturam ſegetem demetere *Colum.* Metere. (o, is. meſſui meſſum.) act. acc. *Cæſ.* Frumenta decidere. *Colum.* ZĄC, koło zniwa robić zbierać z pola.

ON DIT au figuré. *Moiſſoner des lauriers, les receuilir.* Lauros demetere Colligere lauros. ZBIERAC Láury palmy zwycięſkie zbierać.

MOISSONEUR ſubſt. maſc. (*Qui moiſſonne.*) Meſſor, oris. *Cic.* ZNIWIARZ robotnik do zniwa.

De moiſſoneur meſſorius meſſeria meſſorium. *Cicer.* Zniwiarſki.

MOITE adject. m & ſem. qui eſt humide humidus. Vividus. Madidus, a, um. *Cic. Plaut. Plin.* Humens. Madens, entis, omn. gen. *Colum. Ovid.* WILGOTNY mokry.

Eſtre moite. Humere, (eo, *ſans préterit ni ſupin.*) Madere, (eo, es, madui, *ſans ſupin.*) n. *Plin.* Wilgotnym być zwilgotnieć.

Devenir moite. Humeſcere, (ſco, ſcis.) *Virg.* Madeſcere, (ſco, is,) n. *Col.* Madefieri, (fio, fis, factus ſum.) paſſ. *Ovid.* Wilgotnieć odwilgnąć. **Qui rend moite.* Humifer, fera, ferum. Humificus, ca, um. *Cic. Plin.* *Wilgoć ſprawuiący.

MOITEUR, ſubſt. ſem. (*Petite humidité*) Madór, oris, maſc. *Saluſt.* Uuor, oris, maſc. *Var.* WILGOC wilgotność.

MOITEUR *de la terre.* Terræ uligo, ginis, ſem. *Var.* LGNIĄCZKI. Muł.Ił, iłowatość ziemi.

MOITEUR *des murailles, (pendant un dégel.)* Parietum aſpergines, ginum,f. plur. *Plin.* WILGOC zámroz po ścianach z mrozu podczas odwilżenia.

MOITIE, ſubſt. f. (*Partie d'un tout diviſé en deux*) Dimidium, ii,n. Dimidia pars, *genit.* dimidiæ partis, ſem. *Cic.* POŁOWA połowica poł czego.

Faire bouillir juſques à la diminution de la moitié. Ad partem dimidiam *ou* ad dimidias partes decoquere. *Apit. Plin.* GOTOWAC aż wpoł do połowy ſię wygotuie.

ESTRE *de moitié avec un autre.* In dimidium ire cum aliquo. SPOŁKOWAC ſię z kim wpoł ná poł z nim trzymać.

Partager un bien par moitié. Bona dividere pro æquâ portione. Dzielić ſię maiętnością ná poł przez połowę. **Donner ſes terres à moitié.* Prædia ſua pro parte fructuum colono committere *ou* locare. *Záſtawić dobra przez połowę.

La moitié moins, ou *Moins de la moitié.* Dimidio minus, *genit.* dimidio minoris, neut. *Plaut. Cicer.* W poł, połową mniey.

Plus de la moitié que l'année précedente. Dimidio ferè pluris, quàm ſuperiore anno. *Cic.* Połową więcey niż roku przeſzłego.

Plus grand de la moitié. Altero tanto maior. *Cic.* Połową większy. **La moitié plus fou.* Dimidio ſtultior. *Cic.* *Połową ſzaleńſzy.

ON DIT dans le familier, *Ma chere moitié*, pour *Ma femme.* Mea pars, *genit.* meæ partis,f. ZONA moia kochana. **Il parle de moy & de ma chere moitié.* Loquitur de me & de meâ parte. *Plaut.* *Gada ná mnie álbo mowi o mnie, y o kochaney żonie moiey. **La moitié de moy meſme ne mourra point.* Magna pars mei vitabit Libitinam. *Hor.* *Nie cały umrę żyć będę w pamięci ludzkiey.

MOITIE' *homme & moitié femme.* Semivir, iri, m. *Virg.* MIĘSZANIEC Hermafrodyt, oboiey płci człowiek.

MOL *ou* MOû, m. MOLLE, f. adject. (*Qui n'eſt par dur.*) Mollis & hoc molle. MIĘTKI MIĘTKA. **Du fromage mol.* Mollis caſeus. *Plaut.* *Ser miętki świeży. **De la cire molle.* Cera mollis. *Cic.* *Wośk miętki. **De la chair molle.* Fluida caro, f. *Plin.* *Mięſo miętkie.

Devenir moû. Molleſcere, (ſco, is.) n. Molliri, (or, iris, itus ſum.) *Cic. Catul.* MIĘKNIEC.

Rendre moû. Mollire, (io, is, ivi, itum.) act. accuſ. *Horat.* Odmiękczać miękczyć.

MOL *ou* MOû au figuré, *Laſche, efféminé, qui n'a point de courage.* Mollis & hoc molle. Malacus. Effeminatus, Flaccidus, a, um. *Cic. Liv.* CZŁOWIEK miętki niewieściuch bez ſerca bez odwagi. **Il eſt moû, & ne merite pas le nom d'homme.* Mollis eſt & parùm vir. *Cic. Quint.* *Bez ſerca człowiek y niewart że ſię męſzczyzną rodził.

ON DIT *le* MOU, *(parlant des poumons d'un beuf & d'un veau.)* Bubulus pulmo, *genit.* pulmonis bubuli, maſc. MIĘTKIE płucá wołowe cielęce letkie.

MOLAIRE, adject. ſcem. *Dent molaire, Groſſe dent.* Dens molaris, m. *ou* molaris, is,m. *Juv.* TRZONOWE zęby ząb trzonowy.

MOLASSE, adject. m. & f. (*Vn peu mou.*) Molliculus, a, um. *Plin.* MIĘTKAWY, przymiętki.

MOLDAVIE, (*Grand pays de l'Europe, qui faiſoit autrefois une partie du Royaume de Hongrie.*) Moldavia, æ, ſcem. MULTANY kray multańſki wielki w Europie niegdyś należący do Krolestwa Węgierſkiego.

MOLE, (*prononcez* MÓLE *en élevant* o.) ſubſt.m. (*Patée de groſſes pierres ou de la pouzollanne dans la mer en forme de digue.*) Molles, is, f. GROBLA kamienna. **Faire une mole aux deux coſtez du port.* Jacere moles ab utroque cornu portûs. *Cic.* *Groble z kamieni z obu lądow z obu ſtron dáwać dla ſporu wody.

MOLE, ſubſt. f. (*Maſſe de chair informé, qui s'engendre dans la matrice des femmes.*) Mola, æ, f. *Plin.* ZASNIAD w żywocie płod niedoſzły záległy w żywocie.

MOLESTER, V. act. *Faire de la peine, tourmenter quelqu'un par des procès & des chicannes.*) Moleſtare. Vexare. Infeſtare. Inquietare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Moleſtiam exhibere, (eo, es, bui, bitum.) act. *Cic. Ovid. Colum.* NAPRZYKRZAC ſię uprzykrzać ſię.

MOLIERE, ſubſt f. (*Carriere de pierres à meules.*) Molaris lapidis latumia, æ, f. SZYB kamienny gory gdzie kamienie młyńſkie kopią.

LES DENTS MOLIERES, (*Les groſſes dents qui écraſent les aliments dans la bouche.*) Molares dentes, ium,maſc.plur. ZĘBY trzonowe.

MOLLEMENT, adv. (*D'une maniere molle & laſche.*) Molliter. Delicatè. adv Mollius, Delicatius. Molliſſimè, Delicatiſſimè. MIĘTKO pieſzczenie nie odważnie nie rzeźwo. **Eſtre couché mollement.* Cubare molliter *ou* mollius. *Leżyć mitęko. **Marcher mollement.* Molliter incedere. *Ovid* Greſſu delicato & languido incedere. *Phæd.* *Chodzić ſtąpać po białogłowſku delikacką.

Il va mollement en beſogne, il travaille laſchement. Levi *ou* molli brachio operatur *ou* agit. Parcè & molliter facit. *Cic.* Leniwo opieſzało robi, powoli mu ſię dzieie.

MOLLESSE, ſubſt. f. (*Qualité qui rend les corps mous.*) Mollitudo, inis, f. Mollities, æ, f. Molities, ei, f. *ou* trouve *dans Ciceron.* Mollitudo in pulmonibus.) MIĘTKOSC.

(*Molleſſe* ſe dit mieux au figuré dans noſtre Langue.) To ſłowo francuſkie lepiey ſię niewłaśnie bierze zá pieſzczotę.

MOLLESSE ſe dit donc fort bien, (*de la delicateſſe du corps & de l'eſprit, d'une vie delicate & voluptueuſe.*) Mollitia. Mollities, & Mollitudo, f. PIESZCZOTA roſkoſz.

Surpaſſer une femme en molleſſe. Vincere mulierem molitiâ. *Horat.* Przechodzić niewiaſty w pieſzczocie,

On n'attendoit pas de la molleſſe de ſa vie, une ſi generuſe réſolution. A molli & effeminato ipſius animo, nihil generoſi ſperabatur. Nieſpodziewano ſię po ták pieſzczonym człowieku ták wielkiey odwagi. * *Je veux me défaire de cette molleſſe, je donne trop à mes plaiſirs.* Ejicienda hæc eſt animi mollities, nimis me indulgeo. *Ter.* *Poprzeſtanę tey pieſzczoty názbyt też wczaſu, wygod, roſkoſzy pozwalam. **Il abandonne ſes devoirs par molleſſe.* Officia ſua deſerit mollitiâ animi. *Cicer.* *Opuſzcza zániedbywa ſwoicy powinności dla zbytnich wczaſow y pieſzczoty.

ON DIT en muſique, *Il ſçait la molleſſe de tous les tons de muſique.* Quid molle, quid tenerum in muſicis, quid flexibile novit. ZNA ſię wyśmienicie ná muzyce.

MOLLET, m. MOLLETTE, f. adject. (*Qui eſt un peu moû, qui n'eſt pas dur.*) Mollis & hoc molle. Molliculus. Mollicellus, a, um. *Plaut. Catul.* MIĘTKAWY MIĘTKAWA pulchny nietwardy. * *Pain mollet.* Panis mollior. *Chleb miętki. **Oeuf mollet, Oeuf à la coque.* *Jáiá miętko gotowane.

MOLLET, ſubſt.m. (*La gras de la jambe.*) Sura, æ, ſcem. *Cic.* PĘGA łyſta u nogi miękiſze.

MOLLETTE, ſubſt, f. (*Pierre à broyer des couleurs ſur le marbre.* Lapis *ou* lapis ſiliceus, ſaxum rotundum quo colores teruntur. KAMIEN málarſki do reśćierania farb.

MOLLETTE *d'éperon.* Orbiculus ſpiculis armatus, i, m. Calcar, aris, n. *Cic.* OSTROGA Oſtrożka.

MOLLIR, V. neut. (*Devenir moû.*) Il ne ſe dit gueres au propre que (*des fruits qui pourriſſent par trop de maturité.*) Putreſcere, (ſco, is, putrui.) neut. *Colum.* MIĘKNIEC miękną w Franceuſkim nie mowi ſię właśnie to ſłowo chyba o owocach pſuiących ſię y nád gniwaiących. * *Le feu mollit le fer.* Ferrum mollit ignis. *Hor. mieux* amollit. *Ogień miękczy żelazo.

MOLLIR ſe dit au figuré (*de ceux qui ne ſont pas fermes dans leurs réſolutions, & qui ſe laiſſent aller.*) Labaſcere, (ſco, is, *ſans préterit ni ſupin*) n. Remiſſiorem eſſe. animo leniore *ou* remiſſiore eſſe. *Cic.* MIĘKNIEC dáć ſię námowić zmiękczyć być łátwym do nákłonienia ſię iák wośk álbo ciáſto dáć z ſiebie ulepić co kto chce, w francuſkim ſię to niemowi tylko na náganę o nieſtatecznym człowieku w myślach ſwoich y przedſięwzięciach. **Il mollit, le voila vaincu par une ſeule parole.* Labaſcit, victus uno verbo. *Ter.* *Już ci wſzyſtek miękniecie ciaſtoch z niego iák trzcina zá láda wionieniem ſię inaczey nákłania. **Vous me ſemblez mollir.* Labare mihi videris. *Cicer.* *Zdaie mi ſię że ſię wáżyſz że inaczey ſię rozmyſlaſz.

MOLISE, (*Ville du Comté de meſme nom, dans le Royaume de Naples.*) Moliſa, æ, f. MOLIZA Miaſto y Hrabſtwo w Krolestwie Neápolitańſkim.

MOLSHEIM, (*Ville de la haute Alſace en Allemagne.*) Molshemium, ii, neut. MOLSEIM Miaſto Alzacyi w Niemczech.

LES MOLUQUES, *ou* LES ISLES MOLUQUES. (*dans la mer des Indes.*) Molucæ, arum, f. pl. MOŁUKI Wyſpy na morzu Indyiſkim.

MOMENT, (*on prononce* momant.) ſubſt. maſc. (*Inſtant, eſpace de temps extrémement court.*) Momentum, i, neut. Temporis punctum, i, neut. *Cicer.* MOMENT punkt czaſu bardzo krotki. **Lors qu'il pouvoit avoir un moment pour eſtre ſeul.* Ubi datum illi erat momentum ſolitudinis. *Ter.* *Kiedy mogł mieć moment iáki wolny ſam dla ſiebie.

EN *un moment.* Momento temporis. Uno puncto temporis, abl. *Liv. Cic.* Veſtigio temporis. abl. *Cæſ.* W momencie iednym, zá moment. **Dans ce moment.* In ipſo articulo temporis. In ipſo veſtigio temporis. *Cæſ.* *W tym momencie.

A tout moment, De moment en moment. Singulis momentis. Uno quoque momento. abl. *Cicer.* *Każdego momentu, co moment.

MOMENT, (*Occaſion.*) MOMENT okazya ſpoſobność. **Je ſçay prendre tous les momens commodes de luy parler.* Commoditatis omnis articulos ſcio. *Plaut.* *Wiem ia kiedy náy/poſobnieyſzy czas, z nim do mowienia.

ON DIT par hyperbole. MOWIĄ nád zámiar. **Je ſuis icy dans un moment.* Brevi hic ero. Jam ego hic adero. *Ter.* *Zá moment tu będę powrocę tu w krotce.

MOMENTANE', maſc. MOMENTANE'E, f. (*prononcez* Momantantanée.) (*Qui ſe fait* ou *qui dure un moment.*) Momentaneus, ea, cum. Brevis & hoc breve. *Cic.* Quod eſt unius momenti. MOMENTOWY momentalny bardzo krotko trwaiący bawiący.

MOMMERIE, ſubſt.f. (*Maſcarade, déguiſement de gens maſquez.*) Perſonatorum hominum turba, æ, ſcem. MASZKI Larwy potwory oſob w maſzkach chodzących.

MOMERIE ſe dit figurément. Ludicra ſimulatio, ſcem. OBŁUDY. **Ces choſes ſont une vraye mommerie dans la Religion.* Ludicra religionum hæc ſunt. *Liv.* *Prawdziwe obłudy pobożności.

MOMMIE, *ou* MUMIE, ſubſt. f. (*Corps embaumé, qu'on*

apporte d'Egipte.) Mummia, æ, f. Humana caro aromatibus condita, ſcem. MUMIA ciała balſamowane ktore z Egiptu przywożą.

MOMMIE *ou* MUMIE, (*Drogue médecinale compoſée de bitume & de poix.*) Piſſaſphaltus, i, ſcem. MUMIA robiona w Aptekach ná lekarſtwo z żywicy y dziekciu.

MON, (*Pronom poſſeſſif maſculin de la prémiere perſonne. Il ſait au feminin*, MA.) Meus, mea, meum. MOY, moia, moie.

MONACAL, maſc. MONACALE, ſcem. (*De moine.*) Quod monachi eſt. Quod ad monachum ſpectat. Monachicus, a, um. *dans les Auteurs Eccleſiaſtiques.* MNISZY Mnichowſki Mniſza Mniechowſka. **Habit monacal.* Monachi veſtimentum *ou* indumentum, i, n. *Stroy ubior mniſzy.

MONACO, *ou* MOURGUES, (*Petite Principauté d'Italie entre Nice & l'Eſtat de Genes.*) Monœcium, ii, n. Herculis Monœci portus, ûs, maſc. MONAKO Xięſtwo małe we Włoſzech między Niceą y Genueńſkim Pańſtwem.

MONARCHIE, ſubſt.f. (*Eſtat ſouverain gouverné par un ſeul homme.*) Imperium, ii, n. Regnum, i, n. *Cic.* MONARCHIA Pańſtwo iedynowładne ſamowładne.

MONARCHIQUE, adj. m. & f. (*Où regne un ſeul ſouverainement.*) *Vn eſtat monarchique.* Summum imperium, i, n. Uni principi ſubjectum. MONARCHICZNY rząd gdzie iedynowładnie ſamowładnie ieden panuie.

MONARQUE, ſubſt. maſc. (*Qui eſt Souverain dans un Royaume, qui y regne ſeul & abſolument.*) Imperator, oris.m. Rex, *genit.* regis, m. Qui ſolus imperat. MONARCHA iedynowładźca, ſamoderzec (z *ruſka.*)

MONASTERE ſubſt. m. (*Couvent, lieu où habitent des moines.*) Monaſterium. Cœnobium, ii, n. MANASTER Konwent Klaſztor Mniſzy.

MONASTIQUE, adject. maſc. & fœm. (*Qui concerne les moines.*) Monaſticus, a, um. Solitarius, a, um. MNISZY Mnichowſki.

MONCEAU, ſubſt.m. (*Amas de pluſieurs choſes entaſſées.*) Acervus, i, m. *Cic.* Congeries, iei, f. *Plin.* Cumulus, i, m. KUPA czego ná kupę kupami gromada.

PAR MONCEAUX. Acervatim. *Col.* Cumulatim. adv. *Var. Faire un monceau.* Acervare. Coacervare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Extruere acervum. Congerere in cumulum. *Plin. Cic.* KUPAMI, kupami układać.

MONDAIN, maſc. MONDAINE, fœm. (*Qui aime le monde, & qui en ſuit les maximes.*) Mundi cupidus, a, um. *ou* amans, antis, omn. gen. Qui mundi illecebris capitur *ou* ducitur. SWIECKI światowy światowa co ſię w świecie kocha.

MONDAIN, (*Vain, glorieux.*) Superbus. Vanus. Faſtoſus, & *non pas* faſtuoſus, a, um. *Mart.* SWIATOWY prożny hardy wyniosły.

MONDANITE', ſubſt. fœm. mot bas. *Voyez* VANITE'. SWIATOWOSC prożność.

MONDE, ſubſt. maſc. (*L'Vnivers, toute cette grande machine que Dieu a crée de rien.*) Mundus, i, maſc. Mundus univerſus, i, maſc. Rerum univerſitas, atis, fœm. *Cic.* SWIAT wſzyſtek cokolwiek Bog ſtworzył z niczego.

MONDE, (*Le Globe de terre que nous habitons.*) Mundus, i, maſc. Terrarum orbis. Orbis terræ, maſc. Terræ, arum, fœm. plur. SWIAT okrąg ziemi ná ktorym ludzie mieſzkaią. **Dieu a fait le monde d'une figure ronde.* Mundum Deus rotundavit. *Cicer.* *Bog świat w okrąg ſtworzył. **Il n'y a rien de plus beau que le monde, rien de plus conſidérable que ſon fondateur.* Mundo nihil pulchrius, neque eius ædificatore præſtantius. *Cic.* *Nic piękniey ſzego niemaſz nád świat, nic godniey ſzego uwagi nád tego ktory go wyſtawił.

MONDE ſe dit (*de la vie preſente & de la vie future.*) Vita præſens. Altera vita, *genit.* alterius vitæ, fœm. Futura vita, æ, fœm. SWIAT o tym y przyſzłym życiu. **Envoyer quelqu'un en l'autre monde.* Ad Acheruntem mittere aliquem. *Plaut.* *Poſłać kogo ná tamten świat. **Je ſuis comme un homme qui vient de l'autre monde.* Non ſecùs eſt, quàm ſi ab Acheronte veniam. *Plaut.* *Właśnie ták ieſtem iák bym ſię z támtego świata wrocił. **Sitôt que nous ſommes venus au monde*, ou *que nous ſommes nez.* Statim atque editi ſumus in lucem *ou* vitam haſimus. *Cicer.* * Jákeśmy tylko ná świat ſię národzili. **Mettre au monde, produire enfanter.* Parere, (pario, is, peperi, partum.) *Wydać ná świat urodzic.

ON DIT en cette ſignification au figuré, *Mettre quelqu'un au monde, l'avancer, le produire, luy faire fortune.* Aliquem pro-

psoducere *Cic.* Hominem aliquem inter homines facere. *Petr.* POKAZAC komu drogę do świata do ludzi.

LES BIENS, (*Les plaiſirs du monde, de la vie.*) Terrena bona, n. pl. Terrenæ voluptates, f pl. Vitæ deliciæ *ou* illecebræ, arum, f pl. *Cic.* DOBRA uciechy światowe życie światowe roſkoſzy.

MONDE ſe dit (*des hommes.*) Homines, um, maſc. plur. Mortales, lium, m. pl. *Cic.* SWIAT ludzie. **Il eſt le meilleur homme du monde.* Optimus hominum eſt hic homo. *Plaut.* *Náylepſzy człowiek między wſzyſtkiemi, ze wſzyſtkich ná świecie. **Lors qu'il eſt dégouſté du monde & des affaires.* Ubi eum ſatias hominum aut negotii cepit. *Terent.* *Kiedy mu ſię świat y zábawy iego uprzykrzą. **Tant que le monde ſera monde, tant qu'il y aura des hommes ſur la terre.* Dum hominum genus erit. *Cic.* Dum erunt homines. *Poki świat światem, poki ludzi ná świecie ſtanie. **A la veuë de tout le monde, devant tout le monde.* In oculis omnium, in ore atque oculis omnium. In omnium conſpectu. Coram omnibus propalam. *Cicer.* *Przed całym światem w oczach wſzyſtkich. **Depuis que le monde eſt monde.* Ex omnibus ſeculis. Ab ævo condito. Poſt homines natos. *Cic.* *Ják świat światem od początku od ſkonu świata. **C'eſt de quoy le monde ſe met bien en peine.* Id populus curat ſcilicet? *Ter.* *Właśnie ludzie o to dbaią.

UN GRAND MONDE, (*Une foule de monde.*) Magna hominum frequentia, æ, f. Multitudo, inis, f. Innumeri homines, innumerorum hominum, m. pl. *Cic.* TŁUM wielki ludzi wielkie mnoſtwo wielka ludność. **Une grande foule de monde le reconduiſit chez luy.* Deductus eſt domum cum maximâ frequentiâ. *Cic.* *Wielka liczba ludzi odprowadzała go do domu wielko kupągo odprowadzano.

ON DIT, *Il y a du monde avec luy,* pour dire *Il y a quelques particuliers, il y a compagnie.* Sunt quidam cum illo, frequentes ſunt cum illo. JEST kroś u niego gośćie ma gości u ſiebie.

MONDE, ſe dit *des domeſtiques & de ceux qui ſont engagez au ſervice de quelqu'un.* Mei *ou* ſui, orum, m pl. Domeſtici, orum, m pl. Familia, æ, f. *Cic.* CZELADZ ſłudzy ludzie domowi. **J'attens mon monde.* Meos expecto. *Czekam ná ludzi ſwoich. **Il attend ſon monde.* Suos præſtolatur. *Czeka ná ſwoich ludzi. **Tout ſon monde accourut à luy.* Ad illum accurrunt ſervi. *Terent* *Wſzyſcy ludzie iego przybiegli zbiegli ſię do niego. **Il a bien du monde à nourrir luy ſeul.* Solus amplam familiam ſuſtentat. *Wielki dwor ma wielką czeladź wiele ludzi ktore ſam żywi.

MONDE ſçavant ou *poli,* (*Les perſonnes de diſtinction par leur ſçavoir & par leur nobleſſe.*) *Les gens de lettres.* Litterati, orum, *ou* viri litterati. *Cic. Phæd.* Mercuriales, mercuriales, *ou* viri mercuriales. *Hor.* LUDZIE uczeni rozumni ſłuſzni záeni urodzeniem náuką.

LE GRAND MONDE, *le beau monde,* (*les gens de qualité.*) Homines clari, primarii. Viri illuſtres. Primates. Principes, nobiles, maſc. plur. *Cic.* LUDZIE Wielcy záeni Páńſtwo. **Il hante le beau monde.* Cum viris primariis aſſiduus eſt. *Uczęſzcza do Pańſtwa między Pańſtwem bywa uſtawicznie.

IL SçAIT *le monde, Il a veu le monde, Il ſçait vivre.* In communi vitâ & vulgari hominum conſuetudine nec hebes nec rudis. *Cic.* Vir noſtrorum hominum urbanitate limatus, qui agendi inter homines rationem & conſuetudinem civilem tenet. *Cic.* ROSPATRZYŁ ſię ná świecie zná ſię ná ludziach wytarł ſię między ludźmi. **Vn homme verſé dans les affaires du monde.* Homo civilium rerum peritus. *Tacit.* *Człowiek intereſſow światowych bardzo świadomy. **Il connoiſt ſon monde.* Callet apprimè urbanam & civilem cum hominibus agendi rationem. Quibus modis cum illo & illo agat, ſcitè novit. *Zná ſię ná ludziach umie ſobie poczynać z ludźmi.

DIRE *adieu au monde, Se retirer du monde, Quitter le monde.* Vale dicere mundo. Nuntium mundo remittere. POZEGNAC ſię z światem oddalić ſię od światowych zábaw.

LE MONDE, (*Les gens du monde, ceux qui en ſuivent les maximes*) Homines profani, maſc. plur. Profanum vulgus, neut. Homines rerum fluxarum ſtudioſi. SWIAT światowi światowncy.

MONDE ſe dit proverbialement, *Il doit à Dieu & au monde.* Animam debet *Ter.* KRYMINALISTA zbrodzień.

Ainſi va le monde. Sic eunt res humanæ. Sic hodie vivitur.

His moribus vivitur. Ita nunc mores. *Ter.* Ták to ſię toczy ná świecie ták rzeczy idą.

Il faut laiſſer dire le monde & bien faire. Bonum ac rectum ſemper cole, de rumoribus vulgi nihil ſollicitus. Benè facias, quod quiſque dicat, ne cura. Niech świat mowi co chce nie uważać ná to co ludzie gadaią byle dobrze czynić. **Il faut laiſſer le monde comme il eſt.* Sine quemque ſuo vivere modo. *Ter.* Liceat ſuo cuique modo vivere, nec mores corrigere vellis. *Dać pokoy ludziom zoſtawić każdego niech ták będzie iákmu ſię zdaie, niech ſię rządzi każdy ják mu ſię podoba. **C'eſt le monde renverſé, que la femme commande au mary.* Præpoſterus atque perverſus ordo eſt, cùm mulier imperitat, *ou* imperat viro. *Swiat opak gdy żona mężem głową ogon rządzi kopią wrzeciono.

MONDE, adject m. & f. (*Pur & net*) Mundus, a, um. Purus, a, um. *Ter.* CZYSTY, chędogi.

(Mot rare dans l'uſage ſi ce n'eſt lors qu'on dit qu'il y avoit dans la loy ancienne des animaux mondes & d'autres immondes.) Słowo w języku Francuſkim rzadkie bowiem chyba mowiąc o zwierzętach czyſtych y nieczyſtych w ſtarym zákonie.

MONDE', maſc. MONDE'E, fœm. (*Nettoyé.*) Mundatus, a, um. CHĘDOZONY, CHĘDOZONA, wywiany co do zboża.

MONDER, V. act *Nettoyer de l'orge.* Hordeum glumis & folliculis eximere *ou* mundare. Purgare, *ou* folliculos hordei ſpoliare. *Petr.* WYWIAC wiać ięczmień.

MONDIFIER, V. act (*Purifier, nettoyer une playe.*) Purgare, (o, as, avi, atum.) Tergere. Detergere, (go, is, ſi, ſum,) act. *Plin. Ovid.* CHĘDOZYC ochędożbć wychędożyć rany. (Terme de Chirurgie.) Termin Francuſki Cyrulicki.

MONDIFCATIF, m. MONDIFICATIVE, fœm. (*Qui mondifie, parlant de certains remedes qu'on met aux playes.*) Purgans. Purificans, antis, omn. gen. CZYSZCZĄCY chędożący w tymże rozumieniu.

(Terme de Chirurgie) Termin Cyrulicki.

MONDONEDO (*Ville d'Eſpagne en Galice avec Eveſché ſuffragant de Compoſtelle.*) Mindonia, æ, f. Glandomirum, i, n. Ocellum (*dans Ptolomée.*) MĄDONED Miaſto Hiſzpanii w Galicyi z Biſkupſtwem Suffraganią Kompoſtelikiego.

MONDOVI, (*Ville d'Italie en Piémont.*) Mons Vici, maſc. Mons Regalis, maſc. MĄDEW Miaſto Włoſkie w Piemoncie.

MONERVINE, (*Ville du Royaume de Naples, avec Eveſché, ſuffragant de Bari.*) Minervium, ii, neut. Mons Orvini, *genit.* montis Orvini, maſc. MONERVIN Miaſto Królestwa Neapolitańſkiego z Biſkupſtwem Suffraganią Barſkiego.

MONE'TAIRE, ſubſt. maſc. (*Qui a l'intendance des monnoyes.*) Monetarius, ii, maſc. SKARBOWI dozorzy ſkarbowych pieniędzy. **Les Trium-virs eſtoient autrefois à Rome les Officiers monétaires.*) Monetales Triumviri erant Romæ. *Trzeymężowie byli niegdyś w Rzymie Urzędnicy ſkarbowi.

MONFELTRO, *ou* MONTEFELTRO, *ou* S. LEON. (*Ville d'Italie dans le Duché d'Vrbin, appartenant au S. Siége, avec Eveſché, ſuffragant d'Vrbin.* Mons Sancti Leonis, maſc. *ou* mons Ferretranus. *Voyez* MONTFERRAT. MONFELTR Miaſto Włoſkie w Xięſtwie Urbińſkim należące do Stolice Apoſtolſkiey z Biſkupſtwem Suffraganią Urbinu.

MONFORT L'AMAURY, (*Petite ville de l'Iſle de France.*) Monfortium Almarici, neut. MĄFORT miaſteczko Wyſpy Francuſkiey.

MONGOMERY, (*Ville & Comté d'Angleterre dans le pays de Galles.*) Mons Gomericus, *genit.* Montis Gomerici, maſc. MĄGOMER Miaſto y Hrabſtwo Anglii w kraiu álbo Prowincyi Gallis.

MONITION, ſubſt. fœm. (*Avertiſſement.*) Monitio. Admonitio, onis, fœm. Monitus, ûs, m. Monitum, i, neut. *Cic.* PRZESTROGA.

(Ce mot eſt d'uſage dans l'Egliſe.) Słowo Francuſkie używane tylko w ſądach Duchownych.

MONLUçON, (*Ville du Bourbonnois ſur la Cher.*) Monluſſonium, ii, n. MĄLUSĄ Miaſto Burbońſkiego nád Szerą.

MONMOUTH, (*Ville & Comté d'Angleterre dans le pays de Galles.*) Monumenthia, æ, f. MĄMUT Miaſto y Hrabſtwo Anglii w Prowincyi Gallis.

MONNOYE, ſubſt. fœm. (*Piece de monnoye marquée au coin & aux armes du Prince.*) Monetá, æ, fœm. *Mart.* Numi *ou* Nummi, orum, maſc. plur. *Cicer.* MONETA pieniądze ogolnie.

Numa Pompilius fit fabriquer de la monnoye de bois & de cuir. Au temps de Saturne & de Janus il n'y avoit que de la monnoye de cuivre, d'où ſont venuës ces expreſſions Latines, *Æs alienum* pour dire *Vne Dette.* Numa Papiel kazał pierwſzy robić monetę drewnianą y ſkorzaną. Zá czaſow Saturna y Januſa nie było inſzey monety procz miedzianey ſkąd w łacińſkim pieniądze wſzelkie ogolnie miedzią zwano ják unas mowią złoto ſrebro, cudze pieniądze długi.

MONNOYE *de bon aloy.* Boni *ou* probi nummi, m. plur. *Cicer. Plaut.* MONETA dobra pieniądze dobre. **(Le contraire eſt* Nummi adulterni, *De la fauſſe monnoye.*) *Fałſzywe złe pieniądze. **Battre monnoye.* Eudere nummos. *Plaut.* Signare argentum. *Cicer.* Nummum percutere *ou* ſignare *ou* cudere *Terent.* Ferire pecuniam. *Plin.* *Pieniądze bić robić ie. **Faire de la fauſſe monnoye.* Adulterinos *ou* plumbeos nummos cudere. *Plaut.* *Pieniądze fałſzywe robić, fałſzować pieniądze.

Le prix des monnoyes change ſi ſouvent que perſonne ne ſçait ce qu'il a vaillant. Jactatur nummus ſic, ut nemo ſcire poſſit, quid in bonis habeat. Ták często ſię walor monety odmienia że częſtokroć nikt niewie poczemu idą piniądze.

MONNOYE, (*Le lieu où on la fabrique.*) Monetalis officina, *genit.* monetalis officinæ, f. MENNICA gdzie pieniądze robią.

LA COUR *des monnoyes,* (*Cour ſouveraine pour le fait des monnoyes.*) Curia monetalis, fœm. SKARBOWA Izba Rada ſkarbowa naywyżſza.

MONNOYE ſe dit (*des menuës eſpece.*) Minuti nummi, orum, m pl. MONETA dobre pieniądze.

ON DIT proverbialement, *Il feroit de la fauſſe monnoye pour luy.* Pro illo ſe profunderet. *Cic. ou* vitam impenderet, capitis periculum adiret. *Cic.* DAŁBY ſię umęczyć zá niego odważyłby ſię ná wſzyſtko dla niego by też ná co náygorſzego.

ON DIT auſſi proverbialement, *Monnoye fait tout, on a toutes choſes avec de l'argent,* ou *qui a de l'argent a des pirouettes,* (*comme l'on parle familierement,*) *Monnoye fait tout.* Quiſquis habet nummos, ſecurè navigat. Dat cenſus honores, cenſus amicitias. *Hor.* PIENIĄDZE wſzyſtkiego dokażą.

MONNOYER, (*Faire de la monnoye.*) ne ſe dit point. MONETĘ robić.

ON DIT bien, *De l'argent monnoyé.* Argentum ſignatum PIENIĄDZE ſtęplowane.

MONNOYEUR, ſubſt. maſc. (*Qui travaille à la monnoye.*) Monetarius, ii, maſc. *dans le Code.* Qui in monetâ publicâ operatur. *Digeſt.* Nummularius & Nummulariolus, i, maſc. *Sen.* MINCARZ co w mennicy koło pieniędzy robi

MONOCEROS, ſubſt. m. (*Poiſſon du genre des Cétacez, qui a une longue corne.*) Monoceros, otis, adj. f. (*mot grec.*) JEDNOROZIEC ryba.

MONOMACHIE, ſubſt. fœm. (*Duel, combat ſingulier d'homme à homme.*) Duellum, i, neut. Bellum ſingulare, *genit.* belli ſingularis, æ, fœm. POIEDYNEK bitwa ieden ná ieden.

MONOMOTAPA, (*Empire de l'Afrique moderne.*) Monomotapa, æ, f. MONOMOTAPA Kroleſtwo Afriki.

MONOPOLE, ſubſt. m. (*Trafic illicite & odieux, qui ſe fait par celuy qui vend ſeul une marchandiſe un prix qu'il luy plaiſt.*) Monopolium, ii, n. *Plin.* SAMOKUPSTWO Handel álbo dzierżenie czego nienawiſtne kiedy kto ſam ieden towarem iákim kupczy álbo robi y cenę zákłada iáka chce.

MONOPOLEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui eſt ſeul à vendre une marchandiſe à tel prix qu'il veut.*) Qui monopolium exercet. SAMOKUPIEC ten co ſam czym handluie y przedaie iák chce.

MONOSYLLABE, adj. m, & f. & ſubſt. m. (*Mot qui n'eſt que d'une ſyllabe.*) Monoſyllabus, a, um. *Quint.* JEDNEY ſylaby ſłowo

MONOTONIE, ſubſt. f. (*Défaut de variation & d'inflexion de la voix de celuy qui prononce un diſcours d'un meſme ton de voix.*) Una quædam ſpiritûs ac ſoni intentio, f. *Quint.* JEDEN głos iednym głoſem mowienie nic nieodmieniaiąc głoſu w mowie poważney zwłaſzcza y publiczney iednym tylko tonem nieprzyiemnie mowiąc.

MONPELLIER, *Voyez* ÆONTPELLIER. MĄPELIER miaſto

MONS, (*Ville capitale du Hainaut.*) Montes, ium, maſc. plur. Montes Hannoniæ, m. pl. MĄS Miaſto głowne Hannonii.

Qui eſt de Mons. Montanus, a, um. Z Mąſu rodem Mąſanin.

MONSEIGNEUR, ſubſt. m. (*Titre d'honneur qu'on donne à des Princes & à de grands Seigneurs.*) *Il ne s'exprime point en Latin, on employe quelquefois les mots.* Dominus, Illuſtriſſimus &c. JASNIE Wielmożny Jaśnie Oświecony Náyiaśnieyſzy Tytuł ktory Panom Xiążętom Krolewicom daią.

(Au plurier on dit *Meſſeigneurs.* Le mot de *Monſeigneur* mis abſolument, eſt la qualité qu'on donne préſentement au Dauphin de France, *Sereniſſimus Delphinus:* avant le regne de Loüis XIV. on diſoit *Monſieur* le Dauphin.) W większey liczbie Jaśnie wielmożni, Jaśnie Oświeceni, Nayiaśnieyſi. W Francuſkim Náyiaśnieyſzy ſamo przez ſię o ſamym tylko Krolewicu náyſtarſzym ſię mowi to ieſt o Dofinie ktorego oni ſamego u dworu zowią *Monſeigneur* przed Panowaniem iednak Ludwika XIV zwano go Jegomością. Dofin Jegomość.

MONSTRE, ſubſt. maſc. (*Qui eſt né contre le cours ordinaire de la nature.*) Monſtrum, i, neut. *Cic. Horat.* Monſtroſus fetus, *genit.* monſtroſi fetûs, maſc. *Luc.* (*& non pas* Monſtruoſus.) POTWORA potwornie urodzony z przyrodzenia

MONSTRE, (*Prodige, quelque choſe de monſtrueux & d'extraordinaire, & qui pronoſtique quelque évenement funeſte.*) Prodigium. Portentum. Monſtrum. Oſtentum, i, n. *Cic. Phæd.* DZIW cud nád zwyczay przyrodzenia. **Eſtant épouvanté par ce ce prodige, il s'en alla tout triſte conſulter les devins.* Monſtro exterritus mœrens currit ad conſulendos hariolos. *Phæd.* *Przeſtraſzony tym cudem poſzedł proſto radzić ſię wieſzczkow.

MONSTRE ſe dit (*de ce qui eſt extraordinairement laid & difforme.*) Monſtrum hominis. Turpiſſimus, a, um. Inſignis ad deformitatem & hoc inſigne. *Phæd. Ter.* POTWORA ſtraſzydło mowi ſię o tym co ieſt dziwnie szpetnego.

MONSTRE ſe dit auſſi (*de ce qui eſt prodigieux en grandeur & en groſſeur.*) Prodigioſus Immenſus, a, um. *Cic.* POTWORA ſtraſzydło ieſzcze ſię mowi o tym co ieſt nádzwyczay wielkie w wielkości grubości. **On ſervoit des monſtres de ſaumons.* Appoſiti ſunt ſalmones immenſæ magnitudinis. *Straſzne łoſoſie dano bardzo wielkie. Szkaradne łoſoſie.

MONSTRE ſe dit figurément (*de ceux qui ont des paſſions vicieuſes & exceſſives.*) STRASZNY, Straſzna, ſzkarada o tym co ma paſſye y wady ſzkaradne. **Néron eſtoit un monſtre de cruauté.* Nero fuit quoddam crudelitatis monſtrum. *Nieron ſzkaradny okrutnik. **Vn monſtre d'avarice, d'impudicité,* Monſtrum avaritiæ, impudicitiæ *ou* libidinoſiſſimus, i, maſc. *Cicer.* *Szkaradny ſkąpiec, niewſtydnik.

MONSTRUEUX, maſc. MONSTRUEUSE, fœm. adiect. (*Qui eſt contre l'ordre de la nature.*) Monſtroſus, Portentoſus, a, um. Prodigioſus, a, um. *Cic* Monſtrificus, a, um. *Plin.* Monſtrifer, fera, ferum. *Lucan.* CUDOWNY dziwny nád zwyczay przyrodzenia.

MONSTRUEUX ſe dit figurément en morale. Monſtroſus. Prodigioſus Immenſus, a, um. Immanis & hoc immane. STRASZNY cudowny dziwny ſzkaradny *niewłaśnie* y co do obyczaiow. **Vn travail monſtrueux.* Immanis *ou* Immenſus. Inſanus labor. *Cicer. Virg.* *Praca ſtraſzna robota ſtraſznie wielka.

MONSTRUEUSEMENT, adv. Monſtroſè. Monſtrificè. adv. *Cic Plin.* CUDOWNIE dziwnie ſtraſznie ſzkaradnie.

Il eſt monſtrueuſement grand. Immanè magnus, a, um. Prodigioſè magnus. Straſznie dziwnie ſzkaradnie wielki.

MONT, ſubſt. m. (*Montagne, lieu élevé.*) Mons, *genit.* montis, m. *Voyez* MONTAGNE. GORA.

DE LÀ *les monts,* (*Au de la des monts.*) Trans montes. Trans alpes. ZA gorami z tamtę ſtronę gor. **Deça les monts* Cis montes. Cis alpes. *Cic. Cæſ.* *Z tę ſtronę gor.

Qui eſt de delà les monts. Tranſmontanus, a, um. *Liv.* Ci co ſą z tę álbo co ieſt z tamtę ſtronę gor. **Qui eſt de deça les monts.* Qui cis montes habitat. *Ci álbo ten co ieſt z tę ſtronę gor.

MONT ſe dit proverbialement & populairement, *Chercher quelqu'un par monts & par eaux,* pour dire *Par tout* ou *en toutes ſortes de lieux.* Terrâ marique aliquem quærere. *Plaut.* GORA przyſłowie ſzukać kogo po gorach y dołach to ieſt wſzędzie. **Il m'a promis monts & merveilles, Il m'a fait*

fait eſperer des monts d'or. Magnos mihi promiſit montes. *Perſ.* Montes aureos pollicitus eſt. *Ter.* Maria, monteſque pollicitus eſt. *Saluſt.* *Złote mi goro obiecował.

ALLER *à mont, En montant, Contre le courant.* Adverſo flumine lembum ſubigere. *Virg.* JSC w gorę ciągnąć ſtatkiem názad do gory podwodą.

PETIT MONT. Collis,is, *ou* parvus mons. GORKA.

MONTAGNARD,m. MONTAGNARDE,f.(*Qui habite les montagnes.*) Montanus,a,um. *Caſ.* Monticola,æ,com.gen. *Ovid.* GORAL, Goralka.

MONTAGNE, ſubſt. f. (*Mont fort élevé.*) Mons, *gen.* montis, m. *Cic.* GORA bardzo wyſoka.

Le haut, le ſommet d'une montagne. Summum montis jugum, i, n *Caſ.* Vertex montis, *gen.* verticis, m. *Cic.* Cacumen montis, *gen.* inis, neut. *Quint-Curt.* Sám wierz gory wierzchołek ſam. *La deſcente d'une mantagne.* Clivus,i,m. *Spadziſtość gory. *Le pied d'une montagne.* Montis radix, icis, fœm. *Cic.* *Podgorą mieyſce, podgorze.

Pays de montagnes. Montana *ou* montoſa regio, *gen.* montanæ *ou* montoſæ regionis, f. *Cic.* Kray gorzyſty gor wiele maiący między ſamemi gorami leżący.

(Ce mot *Montagne* eſt le vray ſynonyme de *Mont*, & cependant il y a des lieux où l'on employe neceſſairement le mot *Montagne* pour *Mont*, & le mot de *Mont* pour *Montagne;* car on ne dit point les *Monts d'Auvergne*, *de Dauphiné*, mais les *Montagnes d'Auvergne & de Dauphiné*, comme au contraire, *les Monts Pyrennées*, & non pas *les Montagnes Pyrennées.*) To ſłowo Francuſkie *Mont* toż właśnie znaczy co y *Montagne* gora, iednakże ſą tákie okazyie gdzie nie możemy mowić po francuſku *Mont* ále *Montagne* mowiąc o gorach. y znowu ſą też tákie gdzie ſię francuſkim niedobrzeby mowiło *Montagne* ále trzeba mowić *Mont* chociaż w tym że rozumieniu. Naprzykład nie mowi ſię *les monts d'auvegne* Gory Alwernii, ále *Montagnes, d'auvergnes*: á záś mowiemy *les Monts Pirenées* nie *Montagnes.* Gory Pirenceyſkie.

Qui erre ſur les montagnes. Montivagus, a, um. *Cic.* Błąkaiący ſię po gorach.

ON DIT au figuré, *Des montagnes de maux ſont preſtes à tomber ſur ma teſte.* In me irruunt montes mali. *Plaut.* *Właśnie całe gory nieſzczęścia ná głowę mi ſię walą. *Vous lancez contre moy des montagnes embraſées qui me brûlent.* Montes tu quidem mali in me ardentes jacis. *Plaut.* *Straſzne ná mnie gory walisz

MONTAGNEUX, m. MONTAGNEUSE, f. Montoſus, a, um. *Voyez* MONTUEUX *plus uſité.* GORZYSTY, GORZYSTA.

MONTAIGU, (*Ville ſituée dans le Bourbonnois.*) Mons Acutus, *genit.* Montis Acuti. maſc. MONTEGU Miáſto w Borboneńſkim.

MONTALTE, (*Ville du Royaume de Naples dans la Calabre ultérieure.*) Uffugium, ii, n. *Liv.* MONTALT Miáſto w Kroleſtwie Neapolitańſkim w Kolabrii.

MONTANT, m, MONTANTE, f. part. act. Aſcendens, entis, omn. gen. JDĄCY do gory wſtępuiący wſtępuiąca wgorę.

LE MONTANT *de la marée.* Marinorum æſtuum acceſſus, ûs, m. *Cic.* PRZYBYWANIE wody burzenie morſkie przychodzące.

UN MONTANT, (*Piece de Charpenterie qu'on met toute droite.*) Aſſer arrectarius, *genit* aſſeris arrectarii,m *Vitr.* SŁUP cieſielſki lub kołodzieyſki garowany do obrabiania drzewa.

MONTARGIS, (*Ville du Gaſtinois ſur le Loir.*) Montargium, ii, n. Mons-Argivus, *genit.* Montis Argivi, m. Mons Argus, *gen.* Montis Argi, m. MONTARZY miáſto Weſtyńſkie nád Legerą.

Qui eſt de Montargis. Montargienſis & hoc Montargienſe. Z Mątarzy rodem.

MONTAUBAN, (*Ville Epiſcopale du Quercy ſur le Tarn.*) Montalbanus, i, m. Mons Albanus *ou* Aurcolus, *gen.* Montis Albani *ou* Aurcoli, m. MĄTOBAN Miáſto y Biſkupſtwo Kadurceńſkie nád Tarną.

DE MONTAUBAN. Montialbanenſis & hoc ſe. z MĄTOBANU.

ON DIT, *Cét homme eſt toûjours bien monté*, ou *monté ſur un bon cheval.* Conſcendit optimos equos. Semper idoneis equis utitur. (*Céſar a dit* Minùs idoneis equis utuntur, *Ils ſont toûjours mal-montés.*) ZAWSZE ná dobrym koniu ieżdzi konia má záwſze bárdzo dobrego, Ládaiakie konie maią.

Vn vaiſſeau monté de cent pieces de canon. Navis centum tormentis bellicis armata. Okręt o ſtu ſztuk Armat. *Toute l'artillerie de la place eſt montée & preſte à tirer.* Omnia tormenta bellica arcis inſtructa ſunt. *Wſzyſtkie działa forteczy zátoczone y gotowe do wypalenia.

MONTE'E, ſubſt. f. (*Lieu qui va en montant.*) Aſcenſus, ûs, m. *Cic.* GORA Gorka gorzyſte mieyſce, gorzyſtość.

MONTE'E ſe dit auſſi *(de l'eſcalier d'un lois par où l'on va aux appartemens.)* Scalæ, arum, f. plur. Gradum, num, m. pl. Gradatio, onis f. *Cic Vitr.* SCHODY na gorę idące. *Vne montée qui eſt en vis.* Scalæ in gyrum aſcenſiles. *Vitr.* *Schody kręcone.

MONTER, V. act. (neutre. Scandere, (ſcando,is, ſcandi, ſcanſum.) Aſcendere. Conſcendere, (do, dis, di, ſum.) neut. *Cic. Caſ.* Aſcenſu ſuperare aliquem locum. *Virg.* Aſcenſionē facere ad locum. JSC do gory.

MONTER, (*Guinder en l'air, élever.*) Tollere. Attollere, (tollo, is, ſuſtuli, ſublatum.) Erigere, (go, gis, exexi, erectum.) act. acc. *Cic.* PODNOSIC do gory windować do gory.

MONTER, (*S'élever, s'enfler, tendre en haut.*) Surgere. Aſſurgere, (go, gis, rexi, rectum.) n. Attolli, (or, eris, latus ſum.) paſſ. PODNOSIC ſię iść w gorę. *Ces édifices montent ou s'élevent inſenſiblement.* Auſſurgunt hæc ædificia leniter *ou* leni clivo. *Fabryki w gorę idą. *Le vin luy a monté à la teſte.* Vinum illi in cerebrum abiit *ou* iit. *Petr.* *Wino mu w głowę poſzło. *Cette odeur monte auſſitôt au nez.* Ad naſum celeriter venit iſte odor. *Plin.* *Ten zápach záraz w nozdrze bije.

La colere ne me monte pas ſi viſte à la teſte, mais on ſe fait fort d'eſtre trop endurant. Non me hercule citò fervere, (*ou ſous entend* ſoleo) ſed in molli carne vermes naſcuntur. *Petr.* Nierad ſię prędko rozgniewam, ále też ſzkoda názbyt być cierpliwym,

MONTER en terme de manege, *Monter à cheval, Apprendre au manege à monter un cheval.* Tenerâ cervice equum docilem fingere *Horat.* Flectere equum. Imperitare equis. *Hor.* WSIADAC ná koń uczyć ſię wſiadać ná konie ieździć na koniu nieżdzać konie. *Il ſçavoit faire des armes & monter à cheval.* Armorum & equitandi erat peritiſſimus. *Suet.* *Umiáł munſtrę y ieździć ná koniu. * *Monter un cheval à cru* ou *à poil.* Nudum & inſtratum equum conſcendere. In equū inſilire. *Wsiąść oklep ná konia. * *Ce cheval ne ſe laiſſe pas monter.* Hic equus ſeſſorem recuſat. *Sen.* * Nie da ná ſiebie wſiadać ten koń

MONTER *la garde chez le Roy, (ſe dit dit des compagnies du Regiment des Gardes, qui montent la garde tous les deux jours au Louvre.)* Excubias, *ou* excubitores deducere *ou* agere ad limina Luparæ. WARTĘ záprowrdzać do Krola.

Monter à l'aſſaut, à la bréche d'une place. Ire ad urbis oppugnationem. Scandere urbis muros. *Virg.* Skoczyć do ſzturmu ná wáły ná mury.

MONTER *une compagnie de cavalerie, (L'équiper de chevaux & d'armes.)* Attribuere equitum turmæ equos & arma. *Caſ.* REKRUTOWAC Kompanią w konie porządki.

Faire monter quelqu'un, le mettre à cheval. Tollere aliquem in equum. *Cic.* Wſadzić kogo ná konia.

MONTER en termes de Marine, (*Monter ſur mer.*) Conſcendere navem. Conſcendere. *Cic.* Æquor navibus conſcendere. *Virg.* WSIADAC ná okręt ná morze. * *Ce vaiſſeau eſt monté par un capitaine Tarentin.* Tarentinus dominus eſt hujus navigii. *Petr.* *Tarenteczyk ieſt Pánem tego okrętu, * *vaiſſeau eſt monté de ſoixante pieces de canon.* Hæc navis, armatur *ou* inſtructa eſt tormentis bellicis ſexaginta, * Okręt obronny ſześćdziesiąt ſztukami Armaty.

ON DIT encore en cette ſignification, *Monter au vent,* pour dire *Gagner le vent, Prendre le deſſus* ou *l'avantage du vent.* Aſſurgentem ventū excipere. Ire ventis ſecundis. *Hor.* Z WIATREM ſię puścić záżyć wiatru zá dobrym ſtyorem.

MONTER dans l'Agrigulture, *La ſeve de l'arbre monte aux branches.* Glutinoſus arboris humor educitur *ou* evocatur ad ramos. *Plin.* MIAZGA drzew bieży do wszystkich gałęzi. * *Les bleds montent en épy.* Frumenta ſpicantur. *Plin.* In ſpicas exeunt frumenta. * Zboża wiążą ſię w kłoſy wypuſzczaią kłoſy, kłoſzą ſię żyta. * *En herbe.* In herbas. *Plin.* *Kiełki wypuſzcza zboże zieleni ſię wychodzi z ziemi. *En graine.* In ſemen. *Ziarno ſię w zbożu wiąże zawięzuie. * *Eu hauteur.* In altitudinem. *Plin.* * Idą zboża w gorę podnoſzą ſię zboża.

MONTER ſe dit dans les Méchaniques (*de pluſieurs machines qu'on monte pour leur donner le mouvement.*) *Monter une harloge, une machine.* Ad motū aptare *ou* inſtruere horologiū *ou* mahinā. Dare motū horologio *ou* machinæ. NAKRĘCIC zegar windować co. *Monter un métier, le diſpoſer pour travailler deſſus.* Machinamentū arti inſerviens aptare *ou* accommodare *ou* inſtruere. *Poſtawić warſztat náſtawić go do roboty. *Monter un lit.* Fulcrum lecti inſtruere. * Poſtawić łoſzko. *Vn luth de cordes.* Fidibus aptare lyram. *Náwiązać lutnią. * *Monter une corde d'un ton.* Intendere lyram uno tono. Nervos lyræ intendere. *Náſtroić iáką ſtrone.

MONTER en Arithmétique, pour dire *Aller à une telle ſomme.* WYNOSIC co do liczby wynoſić, wychodzić ná tyle á tyle. *La dépenſe ne monte* ou *ne va qu'à cent écus.* Centum nummi abeunt duntaxat in ſumtus. *Cic.* * Koſzt nie wynoſi nád ſto Talerow. *Les monts montoient à mille.* Milie in hoc prælio ceciderunt. *Rachowano trupow ná tyſiąc, *Le prix des vaſes de Corinthe eſt monté fort haut.* Corinthiorum vaſorum pretia in immenſum exarſerunt. *Suet.* * Náczynia koryntſkie poſzły bárdzo wgorę. * *Le bled monte tous les jours* ou *enchérit tous les jours.* Excandeſcit frumentum in dies. *Cic.* Frumenti pretium augetur quotidie. *Plin.* *Zboże co raz wgorę idzie.

ON DIT figurément en ce ſens, *Les crimes des hommes* ou *leur malice avoit monté à un tel excès qu'ils attirerent ſur eux le déluge.* Eo impietatis proceſſerant homines, ut diluvio petierint. TAK w gorę poſzła złość ludzka że áż potop ná siebie ſprowadzili.

MONTER ſe dit en choſes morales, (*Eſtre élevé.*) *Monter aux charges, aux honneus.* Aſcendere ad dignitates, ad honores. *Cic* ISC w gorę rość w ſzczęście w godności. *J'avouë que je ne ſuis pas encore monté à ce degré de ſageſſe.* Fateor me ad iſtū ſapientiæ gradum nondum veniſſe. *Cic.* *Przyznaię ieſzcz em nieprzyſzedł do tego ſtopnia uwagi, rozumu, bacznoſci, rozſądu, doſkonałości. *Il luy ſembloit dangereux que la renommée d'un particulier montaſt plus haut que celle du Prince.* Id ſibi maximè formidoloſum privati hominis nomen ſupra Principis attolli. *Tacit.* (*ou ſous-entend* nomen.) *Niebeſpieczna mu ſię to rzecz być zdawała, áby imie iednego partykularnego człeka gorować wyżey miało nád ſławę Pána

MONTEVERDE, (*Ville du Royaume de Naples en la Principauté ultérieure ſur l'Ofante.*) Mons viridis, maſc. MONTEWERDE (*zielona gora*) miáſto Kroleſtwa Neapolitańſkiego.

MONTGIBEL, (*Montagne de Sicile, fameuſe par les feux qu'elle jette de temps en temps.*) Ætna, æ, f. *Plaut. Hor.* MONGIBEL. Etna gora ogniſta w Sycylii.

MONTFERRAT, (*Duché de la Lombardie.*) Mons ferratus, m. *Il eſt ſitué entre le Tanare & le Pô.* MONFERRAT Xięſtwo w Lombardii leżące między rzekami Tánarą y Pádem.

MONTIGNY LE ROY, (*Bourg de Baſſigni en Campagne près de la ſource de la Meuſe.*) Montiniacum regium, i, neut. MOTINIAK miaſteczko Szampanii.

MONT-JOYE, ſubſt. f. (*Enſeigne, terme pour marquer les chemins d'un lieu à un autre.*) Cippus,i,m. Meta,æ, fœm. Acervus Mercurii. Hermes,æ,m. PAL-ZNAK drogi u ſtarych Rzymian y Grekow, iákie też ſą po drogach w Niemczech y u poſtronnych cudzoziemcow pale, ſłupy po drogach znaczące mile y pokazuiące trakty.

(Les anciens Romains élevoient ſur les grands chemins des Hermes *ou* des Statuës de mercure ſans mains & ſans pieds, pour indiquer les chemins.) Dawni Rzymianie wyſtawiali ná drogach poſągi Merkuryuſza po pierſi z głową bez rąk dla oznaczenia drog y traktow.

MONTLEHERI, (*Ville de France à ſix lieuës de Paris.*) Montlheriacum, i, n. MONTELRYAK Miáſto o ſześć mil od Paryża.

MONTPELIER, (*Ville de Languedoc ſur le Lez, avec Eveſché ſuffragant de Narbonne.*) Mons Peſſulus *ou* Peſſulanus, maſc. Mons puellarum, maſc. *ou* Mons peſterius, maſc. MONPELIE Miáſto w Okcytanii z Biſkupſtwem Suffraganią Narboneńską.

MONTSERRAT, ſubſt. maſc. (*Montagne conſacrée à la Sainte Vierge.*) Mons Serratus, m. MONSERRAT Gora y Klaſztor Náyśw: Pannie poświęcona.

MONTRE, ſubſt. f. (*Echantillon de quelque marchandiſe.*) Specimen, inis, n. Indicium, ii, n. *Plaut. Plin.* PROBKA na pokazanie towaru gatunku iákiego gatunek. *La fortune fait montre de ſa puiſſance.* Opes ſuas exercet fortuna. *Liv.* *Fortuna pokazuie ſię z mocą ſwoią okazkę mocy ſwoiey czyni.

MONTRE, (*Apparence, ce qui ſe voit, l'extérieur.*) Species,iei,f. *Cic.* OKAZKA pokazowanie pozor. *Il laiſſa quelques tentes dreſſées pour faire montre d'un camp.* Pauca tabernacula in caſtrorum ſpeciem reliquit. *Liv.* *Zoſtawił kilka namiotow rozbitych ná pozor obozu.

MONTRE ſe dit (*de la platine qui indique tes heures.*) Horarum index, *genit.* indicis, m. ZEGAREK kompas godziny pokazuiący tarcza zegarowa pręt zegarowy.

MONTRE ſe dit auſſi (*d'une petite horloge de poche.*) Horologium manuale, *genit.* horologii manualis,n. ZEGAREK mały pektorał ktory przy ſobie noſzą.

MONTRE *d'une armée, (La reveuë qu'on en fait.)* Exercitûs luſtratio, recenſio *ou* recognitio,onis,f. *Cic.* POPIS okazka luſtracya obiezdzanie woyſka.

MONTRE, (*La paye qu'on donne aux ſoldats le jour de la reveuë.*) Stipendium,ii,n. PŁACA popiſowa popiśne popiſowe woyſka. *Retenir la montre aux ſoldats.* Fraudare militem ſtipendium. *Caſ.* *Zátrzymać płacą woyſku.

MONTRER, V. act. (*Faire voir.*) Monſtrare. Commonſtrare. Demonſtrare. Indicare, (o, as, avi, atum.) Oſtendere, (do, dis, di, ſum.) act. acc. *Cicer.* POKAZAC do widzenia. *Je vous montreray par vives raiſons.* Oſtendam tibi validis argentis. *Pokażę ci żywemi dowodami.

MONTRER, (*Faire connoiſtre, déclarer.*) Oſtendere. Probare. Manifeſtare. Significare. Declarare,(o,as,avi,atum.) act. acc. POKAZAC oświadczyć wyrazić.

MONTRER, (*Enſeigner.*) Docere. Condocefacere. Monſtrare. Commonſtrare. POKAZAC náuczać. *Vn maiſtre d'eſcrime qui apprend les jeunes gens à faire des armes, leur montre de quel pied ils doivent attaquer l'ennemy, & ſe retirer* Laniſta tirones gladiatores condocefacit, quo pede hoſtem petant & quo ſe recipiant. *Caſ.* *Szermierz uczący młodych kawalerow bronią robić pokazuie im ktorym bokiem y kroiem ſię ſtawić przeciwnikowi, ktorym ſię cofnąć. *Montrer le Latin* ou *à jouër du luth.* Docere linguâ Latinâ, decere fidibus. *Cic.* *Náuczać pokazować uczyć po łacinie, uczyć grać ná lutni.

SE MONTRER, (*Se faire voir.*) Oſtendere ſe. Dare ſe in conſpectum. In publicum prodire. (*on dit au contraire* Publico abſtinere; Continere ſe in occulto; Omnium fugere conſpectum; *Ne ſe point montrer.* POKAZOWAC ſię dać ſię widzieć (niepokazywać ſię kryć ſię.) *Montrez voſtre valeur ordinaire, comme ſi vous combattiez ſous les yeux de voſtre général.* Præſtate eandem nobis ducibus virtutem, quam ſæpenumerò imperatori præſtitiſtis. *Caſ.* *Pokażcie to ſerce ktoreście zwykli pokazować w oczach wodza ſwego ſię biiąc. *Montrez vous vaillant & couragenx.* Præbe te ſtrenuum hominem. *Ter.* Præbe te virum. Te virum oſtende. * Pokaſz ſię odważnym y ſtałym. *Se montrer un véritable ami dans les dangers de ſes amis.* Fidem in amicorum periculis adhibere. Præſtare alicui benevolentiam in rebus anguſtis. *Cic.* *Pokazać ſię ſtawić ſię prawdziwym przyiacielem w niebeſpieczeńſtwach. *Se montrer fidelle dans les affaires d'autruy.* Præſtare fidem negotiis alicujus. *Pokazać ſię wiernym w intereſſach cudzych. *Montrez vous tel que vous avez toûjours eſté.* Præſta te eum, qui ſemper fueris. *Cic.* *Pokaſz ſię tákim iákimeś zawſze bywał.

ON DIT proverbialement, *Montrer les dents* ou *les cornes à quelqu'un,* pour dire *Luy reſiſter en face.* Cornua alicui obvertere. *Plaut.* Alicui obſiſtere. Parata tollere cornua. *Hor.* POKAZOWAC zęby komu ſprzeciwiać mu ſię

ON DIT dans le familier, *Montrez moy les talons, Retirez vous.* Obvertite mihi terga. *Virg.* IDZ precz.

MONTUEUX, maſc. MONTUEUSE, fœm. (*Où il y a bien des montagnes.*) Montoſus, (*& non pas* montuoſus.) a, um. *Cicer.* GORZYSTY, GORZYSTA. *Nous nous plaiſons dans les lieux montueux & ſauvages.* Locis montoſis & ſilveſtribus delectamur. *Cic.* *Mamy upodobanie w mieyſcach gorzyſtych y puſzczach dzikich.

MONTURE, ſubſt. f. (*Toute beſte qui ſert à porter un homme.*) Equus. Mulus. Aſinus, i, m. *&c.* KON, Muł, Oſieł, Jazda wſzelka.

MONUMENT, (*prononcez* monument.) ſubſt. m. (*Marque*

publique qu'on laisse à la posterité d'une chose.)Monumentum Monimentum,*i*,n. *Cic.* PAMIĄTKA sławna.

Ce sont la les mouments & les temples que je veux dresser dans vos cœurs, car les ouvrages de marbre & de bronze qu'on éleve à la gloire des Princes sont mépriſez par la poſterité comme leurs ſepulchres, lors qu' elle conda mne leur mémoire. Hæc mihi in animis veſtris templa, hæ pulcherrimæ effigies, & manſuræ; nam quæ ſaxo ſtruuntur, ſi judiciũ poſterorũ in odiũ vertit, pro ſepulchris ſpernuntur. *Tacit.* Te to ſą pamiątki y świątnice ktorebym rad w ſercach waſzych wyſtawił gdyż marmury kamienie y ſpiżowe poſągi ktore wyſtawuią wielkim ludziom dla pamiątki, iáko też y ich nagrobki ſą w pogardzie u potomnych kiedy chydzą ich pamięć. **C'eſt un monument plus durable que l'airain.* Hoc eſt monumentum, ære perennius. *Hor.* *Pamiątka ta trwalſza nád moſiądz y ſpiżowe poſągi.

MONUMENT, (*Sepulchre qu'on éleve à un mort.*) Monumentorum elogia, orum, n. pl. GROB nágrobek.

SE MOQUER *de quelqu'un*, V. neut. Aliquem ridere *ou* deridere *ou* irridere, (eo, es, riſi, riſum.) Aliquem ludere, (o, is, luſi, luſum.) act. *Terent.* Aliquem ludificari *ou* deludificari, (or, aris, atus ſum.) depon. *Cicer.* Illudere alicui. *Virg. ou* in aliquem. *Cicer. ou* aliquem. *Terent.* Ludos aliquem facere. *Plaut.* Deriſui *ou* ludibrio habere aliquem. *Terent. Plaut.* Aliquem naſo adunco ſuſpendere. *Horat.* Albis dentibus aliquem deridere. *Plaut.* ZARTOWAC śmiać ſię z kogo álbo z czego drwić.

Dieu ſe moque des hommes qui veulent porter leur eſprit au delà des bornes qu'il leur a preſcrites. Ridet Deus, ſi mortalis ultra fas, trepidat. *Hor.* Smieie ſię Bog z ludzi ktorzy daley záſięgaią myślą y rozumem nad granice dowcipu ludzkiego zámierzone. **Vous vous moquez de ma mauvaiſe fortune, parce que vous avez du bien.* Bonis tuis rebus, meas res irrides malas. *Plaut.* *Zártuieſz ſobie z chudoby moiey że ſię maſz dobrze żeś Pán.

ESTRE MOQUE'. Derideri. Irrideri, (eor, eris, riſus ſum.) Deludi, (or, eris, luſus ſum.) paſſ. *Cic.* Haberi ludibrio. *Ter.* Irriſui eſſe. In ridiculo haberi. Inurbanitatem facetoſam hominum incurrere. *Cicer.* BYC wyśmiany wyſzydzony wydrwiony. **Vous vous moquez.* Rides. Ludis. Facis delitias. *Cic. Plaut.* *Zartuieſz.

SE FAIRE *moquer de ſoy.* Alicui riſus dare. *Hor.* Ludos præbere. *Ter.* Podać ná żart náśmiech ná pośmiewiſko **Ils perdent leur peine & ſe font moquer d'eux hontenſement.* Et perdunt operam & deridentur turpiter. *Phæd.* *Prożno pracuią y tylko ná śmiech y drwiny ſromotnie ſię podaią. **On s'eſt moqué de luy tout à ſon nez.* Præbuit os ad ludibrium. *Liv.* *W oczy oczywiście z niego ſię nádrwiono. **Se moquer d'une Religion.* Religionem jocum & riſum facere. *Petr.* * Smiać ſię z wiary zá żart ią ſobie mieć. **Si vous faites cela, vous vous ferez moquer de vous.* Id ſi facis, irriſui eris. *Plin.* Ludibrio habeberis id ſi feceris. *Ter.* Ludibrio eris, illud ſi facis. *Cic.* *Jeżeli ſo uczyniſz ná pośmiewiſko ſię podaſz.

SE MOQUER, (*Mépriſer.*) Contemnere, (no, nis, ſi, tum.) act acc. Habere aliquid contemtui. *Cic.* SMIAC ſię z czego lekce ważyć zá nic nie mieć. **Il ſe moque des dangers.* Contemnit *ou* aſpernatur *ou* ſpernit pericula. *Cic.* *Za nic ſobie nie waży niebeſpieczeńſtwa. **Se moquer des menaces.* Irridere minas. *Zá nic ſobie nie mieć grożby, pogrożki

SE MOQUER, ſignifie *Ne pas agir raiſonnablement.* ZARTOWAC drwić nie czynić co iák należy. **C'eſt ſe moquer.* Ridiculum ſanè. *Ter.* Deridiculum eſt. *Liv.* *Żárt to ieſt ieden y drwiny. **C'eſt ſe moquer de la Religion.* Ludibria religionum ſunt hæc. *Liv.* *Jeſt to żartować ſobie z wiary. **C'eſt bien ſe moquer.* Maximas nugas agis. *Plaut.* Derides Nugaris. *Ter.* *Właśnie to ieſt drwić ſobie.

SE MOQUER, (*Ne pas parler ſerieuſement, Vouloir rire.*) Cavillari. Jocari, (or, aris, atus ſum.) dep. Ridere. *Plaut. Ter.* Nugari *Cic.* ZARTOWAC ſobie żártem co mowić czynić nie ſzczerze nie doprawdy. **Vous vous moquaſtes hier parmi les pots & les verres.* Illuſeras heri inter ſcyphos. *Cic.* * Zartowałeś drwiłeś ſobie wczoray między kuflami dzbanami y ſzklenicami. * *Tu crois qu'il ſe moque, il le ſera, ſi tu n'y prends garde.* Tu hunc jocari credis, faciet, niſi caves. *Ter.* *Rozumieſz że żártuie, zrobi on to zapewne ieżeli nie zábieżyſz

Qui ſe moque de tout le monde. Ad omnes deriſor, oris, m. *Hor.* Ten co ſobie drwi ze wſzyſtkich.

Sans ſe moquer. Remoto joco. abl. Nieżartuiąc, bez żartu.

MOQUERIE, ſubſt. f. (*L'action de ſe moquer.*) Irriſio, onis, f. Irriſus. Deriſus, ûs, m. *Plin. Quint.* Ludibrum, i, n. ZARTY drwiny. **Faire une choſe par moquerie ou pour ſe moquer.* Per ludibrium aliquid facere. Per ridiculum. *Cic.* Per deridiculum. *Plaut.* *Zártem ná zárt co uczynić zrobić.

MOQUERIE, (*Raillerie.*) Cavillum, i, n. Jocus, i, maſc. *Cic.* ZARTY śmiechy.

MOQUEUR, ſubſt. m. (*Qui ſe moque.*) Deriſor. Irriſor. Cavillator. Nugator, oris, m. *Cic. Plaut.* ZARTOWNIK náśmiewca. **Qui ſe moque en faiſant des grimaces.* Sannio, onis, m. *Cic.* *Szyderca oſzczerca wydrzeźniacz.

MOQUEUR, (*Railleur.*) Cavillator. Joculator, oris, m. Jocoſus, a, um. *Cic.* SZYDERZ.

MOQUEUSE, ſubſt. f. (*Celle qui raille.*) Jocoſa, æ, f. ZARTOWNICA.

MOQUETTE, ſubſt. f. (*Etoffe de laine, qui ſe travaille à la maniere du velours.*) Pannus heteromallus, i, m. GRAMAT ſukno.

MORAL, m. MORALE, f. (*Qui concerne les mœurs.*) Moralis & hoc morale. *Cic.* OBYCZAYNY do obyczaiow należący. **Tirer un ſens moral d'une fable.* Apologum agere *ou* facere. *Wykład obyczaiom ſłużący iákiey báyki uczynić. **Il eſt fort utile pour la morale.* Multum moribus confert. *Quint.* *Bárdzo pożyteczny obyczaiom.

MORALE ou *la Philoſophie Morale.* Philoſophia moralis *ou* de moribus. *Cic.* Ethica, æ, f. Ethica, orum, n. plur. Philoſophiæ pars quæ de moribus præcipit. FILOZOFIA obyczayna, obyczaiow dobrych náuka.

LES MORALES *d'Ariſtote*, (*Ouvrage où il traitte des mœurs.*) Ariſtotelis moralia, *genit.* ium, n. *Sen.* ARYSTOTELESOWE Xięgi o obyczaiach.

MORALEMENT, adv. comme *Il vit moralement bien.* Sanctè & integrè vivit. *Cic.* DUCHOWNIE poczciwie przyſtoynie życie przyſtoyne wiedzie.

MORALIZER, V. neut. (*Faire des moralitez, tirer quelque inſtruction morale d'une choſe.*) Ex re aliquâ aliquid documenti ad mores formandos, inſtituendoſque eruere. act. MORALIZOWAC co do obyczaiow z czego wziąć przyſtoſować do obyczaiow.

MORALITE', ſubſt. fœm. (*Inſtruction morale.*) Morale documentum, *genit.* moralis documenti, neut. Apologatio, onis, f. *Quint.* PRZYSTOSOWANIE do obyczaiow Duchowna nauka przygana obyczayna.

MORAT, (*Petite ville de Suiſſe dans le Canton de Fribourg.*) Moratum, i, n. Muratum, i, n. MORAT miaſteczko Szwaycarow w Powiecie Fryburg.

MORAU, (*Riviere qui prend ſa ſource en Boheme, & ſe jette dans le Danube en Autriche.*) Morus, i, m. *Plin.* Marus, i, m. *Tacit.* MORAW rzeka poczynaiąca ſię w Czechach á wpadaiąca w Dunay w Auſtryi.

MORAVIE. (*Province unie au Royaume de Boheme.*) Moravia, æ, f. MORAWIA Prowincya złączona do Krolestwa Czeſkiego.

Les peuples de Moravie. Moravi, orum, maſc. plur. Morawczykowie Morawianie.

MORCEAU, ſubſt. maſc. (*Piece ou partie & fragment de quelque choſe.*) Pars, *genit.* partis, f. Particula, æ, f. Fragmentum. Fruſtum, i, n. *Cic.* Bolus, i, m. *Ter.* KAWAŁ kawałek ſztuka czego ſzmat.

Petit morceau de pain. Buccella, æ, f. Fruſtulum, i, n. *Plaut.* Kawałek chleba.

Petit morceau qu'on a coupé d'une choſe.) Reciſamentum, i, neut. *Plin.* Kawałek czego oderznięty okrawek obrzynek.

PAR MORCEAUX. Fruſtatim. Minutatim. *Plin. Cat.* SZTUKAMI kamałami. **Par petits morceaux.* Fruſtillatim. *Plaut.* *Małemi kawałkami.

ON DIR (*d'un homme friand.*) qu'*Il aime les bons morceaux.* Opiparis obſoniis delectatur. Amat cibos exquiſitos. MOWIĄ o łakotliwym. Że lubi ſmaczne kąſki.

Plein de morceaux. Fruſtulentus, a, um. *Plaut.* Szruk pełny łatany z ſamych kawałkow.

MORCEAU ſe dit figurément, (*de ce qui nous reſte de anciens Poëtes & Peintres.*) SZTUKA kawał nie cała rzecz. **Il ne nous reſte que des morceaux de la pluſpart des Poëtes.* Poetarum fragmenta ſuperſunt. * Tylko nám poczęści Xięgi y piſma dawnych Poetow zoſtały. **On voit à Rome de beaux morceaux d'architecture.* Viſuntur Romæ inſignia architecturæ fragmenta. *Widzieć w Rzymie piękne ſztuki Architektury. **Ce tableau eſt un beau morceau.* Egregia ſanè picura. *Ten obraz piękna ieſt ſztuka.

MORCEAU ſe dit proverbialement. *On compte à un homme ſes morceaux, On luy taille, On luy rogne ſes morceaux.* Angustè & arctè ſuppediatur illi victus. RACHUIĄ mu każdy kawałek do gęby ſkąpo ſię bardzo y zrzędnie z nim obchodzą.

MORDANT, m. MORDANTE, f. (*Qui mord.*) Mordax, acis, omn. gen. Mordacior & hoc mordacius. *Phæd.* Mordaciſſimus, a, um. KĄSAIĄCY, Kąſaiąca.

MORDANT ſe dit au figuré, pour *Vn homme qui emporte la piece en parlant de quelqu'un.* Mordax. *Horat.* USZCZYPLIWY ugryzaiący w mowie o drugich zle mowiący.

MORDRE, V. act. (*Happer, ſaiſir avec les dents.*) Mordere, (eo, es, momordi, morſum.) Admordere, (eo, es, admordi, admorſum.) Apprehendere *ou* corripere morſu Demordere. Commordere act. acc. *Plin. Plaut.* KĄSAC ukąſić zębami uchwycić. **Il m'a mordu la main.* Manum mordicùs mihi arripuit. *Plaut.* *Ukąſił mię w rękę. **Il ne feignit de me mordre à la jambe.* Non dubitavit crus meum morſu vexare. *Petr.* *Doprawdy mię w nogę ukąſił.

MORDRE ſe dit (*de la vermine qui pique.*) Pungere, (go, gis, pupugi, punctum.) *Plin.* Vellicare, (o, as, avi, atum.) Mordere. *Phæd.* KĄSAC gryść o wſzelakim robactwie.

Le poiſſon mord à l'hameçon. Piſcis ad hamum decurrit. *Hor.* Piſcis vorat hamum. *Plaut.* Ryba wędę chwyta.

MORDRE ſe dit figurément en morale, pour dire *Attaquer, décbirer quelqu'un* ou *ſa réputation, luy donner quelque coup de dent.* Aliquem mordere. Dente invido mordere. *Cic. Hor.* Rodere & villicare aliquem. *Cic.* KĄSAC niewłaśnie przekęſywać ſzarpać ſzczypać ſławę czyią. **Mordre en riant.* Riſu blando *ou* dentato pungere. *Zártuiąc przekęſywać. **S'il me mord ou s'il me donne quelque coup de dent, je le mordray à mon tour.* Si quis me dente atro petiverit, me remorſurũ feciat. *Hor.* *Jeżeli on mi ięzykiem dotnie, y iá mam ięzyk wębie znaydę co powiedzić. **Il a une femme ſur qui la médiſance ne ſçauroit mordre*, ou *qui eſt à l'épreuve de la médiſance. Ter.* *Zona iego ná ktorą y náygorſzy ięzyk nie má co powiedzieć.

ON DIT, (*d'un homme qui goute fort une affaire qu'on luy propoſe.*) *qu'il mord à l'hameçon.* Hamum vorat. *Plaut.* au figuré. CHWYTA wędę niewłaśnie daie ſię namowić nákłania na namowę &c.

ON DIT auſſi, qu'*Vn homme s'en mordra les pouces.* Dolebit illi poſtea. Huic illud dolebit. *Plaut.* BĘDZIE tego żałował.

MORDU, maſc. MORDUë, fœm. part. paſſ. Morſus. Commorſus. *Plin.* Admorſus. *Prop.* Demorſus, a, um. *Perſ.* UKĄSZONY, Ukąſzona kąſany.

MORE, m. & f. adj. (*Celuy ou celle qui eſt de Mauritanie.*) Maurus, i, m. Maura, æ, f. *Hor. Voyez* MAURE. MAUROWIE z Maurytanii rodem Murzyni.

LA MORE'E *ou* LE PELOPONESE. Peloponneſus, i, m. *Cic.* MOREA Kray Peloponez.

DE LA MORE'E. Peloponneſius. Peloponneſiacus, a, um. *Cic.* Z MOREI z Peloponezu.

MORELLE, ſubſt. f. (*Herbe qui fleurit & produit des grains noirs & gros comme des raiſins.*) Solanum *ou* Solatrum, i, neut. *Plin.* PSINKI Ziele y iágody.

(Il y en a pluſieurs eſpeces, *Solanum hortenſe*, la Morelle de jardin dont la feuille eſt noire & plus large que celle du Baſilic, & cette eſpece eſt bonne à manger. Il y en a une autre nommée, *Solanum Halicacabum*, ou *Veſicaria*, qui produit de petites bourſes rondes & ſemblables à de petites veſſies, qui enferment un bouton, comme un grain de raiſin, & ne vaut rien à manger. Il y en a une autre eſpece qui croît parmi les rochers qu'on appelle *Solanum ſoporiferum*, ou dormitif. Enfin il y a un autre *Solanum furioſum* ou *maniacum*, qui a ſes feuilles comme la Roquette qui rend les gens inſenſez & furieux, & ſi l'on en prend quatre dragmes il fait mourir.) Pſinek wieloraki ieſt rodzay, pierwſze *Pſinki ogrodowe*, liście maią ciemne większe niż Bazylikowe dobre do ieżenia. Drugie *miechunkami albo pęcherzycą* zowią wydaie ſiebie pęcherzyki okrągłe náksztaſt męcherzynek wewnątrz w nich iágoda iáko winna náksztaſt y niezda ſię do iedzenia. Jeſt ieſzcze inſze nazwane *Pſinki ſkalne* álbo *ſpiączki* lub *nocny ziem*, roſną po ſkałach. Náoſtatek ieſt *Szaley wielki* ma liście podobne gorczyczkowym ktorego kto poł łota wypiie do trzeciego dnia od rozumu odchodzi, ále cztery dragmy go wzią wizy śmierć przynoſi.

MORESQUE, ſubſt. f. (*Femme Maure.*) Maura, æ, fœm. MURZYNKA.

MORESQUE ou *Danſe des Mores.* Maurorum ſaltatio, chironomia, fœm. Mauraufia ſaltatio, fœm. MURZYNSKI taniec.

MORESQUE, (*Peinture diverſifiée de fleurs, de feuillages & d'autres figures meſlées.*) Pictura miſtis figuris ſine arte & lege miſta, æ, f. OBRAZ w kwiaty w owoce malowany &c

MORET, (*Petite ville du Gaſtinois.*) Muritta, æ, f. Muritum, i, n. MORET miaſteczko w Waſtińſkim.

MORFIL, ſubſt. m. terme de Coutelier. (*Qui ſe trouve au tranchant d'un inſtrument.*) Acuta ferri acies inæqualis. DROT w oſtrzu ſamym nożow &c.

SE MORFONDRE, V. neut. plur. (*Endurer du froid après avoir du chaud.*) Frigus contrahere, (ho, is, traxi, ctum.) act. A frigore excipi, (or, eris, exceptus ſum.) paſſ. *Celſ.* Frigeſcere. next. *Cæl. ad Cic.* Concipere frigus. act. ZIĘBNĄĆ marznąć krzepnąć.

Le diſné ſe morfond, ſe gaſte. Cœna corrumpitur. *Terent.* Krzepnie iedzenie ſtygnie pſuie ſię.

ON DIT figurément, *On ſe morfond icy à force de ne rien faire.* Hic homines frigent. *Ter.* CZŁOWIEK tu y zmarznie od prożnowania.

Cét ouvrage ſe morfond, on le continuë lentement. Opus frigeſcit. *Quint.* Robota uſtaie, leniwo ſię wlecze.

On ſe morfond à la porte des grands Seigneurs. Ad Magnatum limina frigent homines. Náſtać ſię trzeba przede drzwiami u Panow ná drżeć ná ziębnąć.

MORFONDU, maſc. MORFONDUë, fœm. Alſioſus. Frigidus, a, um. *Horat.* Z ZIĘBŁY, Z ZIĘBŁA, ſkrzepły oſtygły.

Je me ſuis morfondu à vous attendre. Præſtolando te frigus concepi *ou* contraxi. Ażem uziąbł czekaiąc ná ciebie.

MORGUE, ſubſt. f. (*Second guichet dans les priſons où on laiſſe quelque temps ceux qu'on met en priſon, afin que les guichetiers les puiſſent reconnoiſtre.*) Secunda carceris foricula, æ, fœm. OKIENKO w więzieniu lub kieracie przez ktore ná więźnie baczność daie warta y onych rozeznawa.

MORGUE ſe dit figurément (*d'un regard fixe & fier, plein d'orgueil & de dédain.*) Superbum & arrogans os, *genit.* oris ſuperbi & arrogantis, n. *ou* altum ſupercilium. SPOYRZENIE przykre ná kogo z gniewem wyniośłością y wzgardą. **Qui tient ſa morgue.* Superbum vultu faſtidium præferens, entis, omn. gen. *Krzywo z pogardą patrzący. **Qui fait la morgue.* Vultuoſus, a, um. *Przykro krzywo patrzący. **Tenir ſa morgue.* Vultu ſuperbiam *ou* faſtum *ou* ſupercilium *ou* faſtidium præferre. *Krzywo patrzyć z wzgardą ná kogo.

MORGUER, V. act. (*Regarder fixement un priſonnier, afin de le reconnoiſtre.*) Ad faciem aſpicere aliquem. *Plaut.* Aſpectare aliquem. *Cicer.* PRZYPATROWAC więźniowi áby go poznać.

MORGUER ſe dit au figuré, pour *Braver quelqu'un en le regardant fixement & dédaigneuſement.* Truci & immoto vultu aliquem aſpicere *ou* intueri *ou* contueri. Oculis proteruis & faſtidioſis aliquem ſpectare. *Cic.* PRZYKRYM ſurowym weyrzeniem z pośpozycyą ná kogo patrzyć.

MORIBOND, maſc. MORIBONDE, fœm. (*Qui s'en va tout mourant.*) Moribundus, a, um. *Cic.* Moriens, entis, omn. gen. Animam agens, entis, omn. gen. *Cic.* UMIERAIĄCY, Umieraiąca, konaiący.

MORIGENE', maſc MORIGENE'E, fœm. (*Qui a de bonnes mœurs.*) Benè moratus, a, um. *Cicer.* OBYCZAIOW dobrych, dobrego wychowania. *(*Le contraire eſt* Malè moratus, *Mal morigené, Mal élevé.*) *Złych obyczaiow, złego wychowania.

MORIGENER, V. act. (*Inſtruire aux bonnes mœurs.*) Aliquem bonis moribus inſtituere. Alicujus mores effingere *ou* excolere. *Cic. Quint.* DAC wychowaniećwiczenie do dobrego.

MORIENNE, ou LA VALLE'E DE MORIENNE *en Savoye.* Maurionenſis vallis, f. MORIENNA dolina w Sabaudyi.

MORILLE, ſubſt. f. (*Eſpece de champignon fort poreux & rempli de petites cellules en dehors.*) Fungus pumicoſus & cavernoſus, i, m. SMARZE bedłek rodzay.

MORILLON, ſubſt. maſc. (*Raiſain fort doux & fort noir qu'on appelle à Orleans Auvernas, & en Bourgogne, Pineau.*) Nigella uva, æ, f. Mitis & purpurea uva, f. WINO bronatne álbo y czerwone iágody winne ciemno czerwone.

MORION, ſubſt. m. (*Armure de ſoldat, caſque.*) Caſſis, idis, f. *Caſ.* SZYSZAK przyłbica.

MORLAIS, (*Ville & Port de mer en Bretagne.*) Mons Relaxus, *genit.* montis relaxi, masc. MORLE Miasto y port morski w Bretanii.

MORNE, adj. m. & f. (*Triſte, ſombre.*) Moroſus, a, um. Triſtis & hoc triſte. *Cicer.* Mœſtus. Taciturnus,a, um. *Cicer.* ZŁY poſępny ponury.

Vn temps morne & ſombre. Tempus turbidum *ou* nebuloſum. *Cic.* Czas poſępny.

Vn peu morne. Subtriſtis. Submœſtus, a, um. Taciturnulus, a,um. *Apul.* Triſticulus,a, um. *Cic.* Ponurowaty ſmutny.

MORPION, ſubſt. m. (*Vermine qui s'attache aux parties honteuſes.*) Pediculus inguinalis, *genit.* pediculi inguialis,m. MANDOWESZKI.

MORS, ſubſt. maſc. (*Frein qui ſert à retenir un cheval.*) Frenum, i, neut. (*au plurier* Frena, orum, neut. plur. *ou* Freni, orum, maſc. plur.) *Cic.* WĘDZIDŁO munſztuk kawecan uzdeczka.

Eſpece de mors fort rude. Lupi, orum, plur. *Ovid.* Lupata, orum, neut. plur. Lupara frena. *Hor.* Krygi krygowa uzda. **Donner un mors à un cheval.* Dare equo frenum. Cogere equum frenos pati. *Phæd.* *Munſztuk uzdę ná konia włożyć záłożyć uzdę okieźznać. **Oſter le mors.* Frenos equis detrahere. *Liv.* *Zdiąć uzdeczkę wykieźzać.

MORSURE. ſubſt.f. (*Action de mordre.*) Morſus,ûs,maſc. *Cic.* UKĄSZENIE.

Petite ou legere morſure. Morſiuncula, æ, f. *Plaut.* Małe ukąſzenie.

MORT, ſubſt. f. (*dont les Poëtes ont fait une fauſſe divinité, qu'ils repréſentoient comme un Squelette avec une faux & des aiſles noires.*) Mors, *gen.*mortis,f.*Cic.* SMIERC ktorą Poetowie zá Boginią udaią wyſtawuiąc ią iáko kościſtą iáką marę z koſą y ſkrzydłami czarnemi. **La mort nous talonne, eſt à nos trouſſes.* Mors inſtat, urget, *ou* inſequitur. *Smierć w też tropy zá nami chodzi. **La mort n'épargne perſonne, & elle entre auſſi bien dans les Palais des Rois, que dans les chaumieres des pauvres.* Mors æquo pulſat pede pauperum tabernas, regumque turres. *Hor.* *Smierć ná nikogo nie uważa wchodzi ták do pokoiow Krolewſkich iáko y do chat proſtych.

MORT ou *La fin de la vie.* Mors, fœm. Diſceſſus animi à corpore,m. Interitus, ûs,m. Fatum, i,n. Ultimum fatum,i,n. Letum, i,n. Exitium & fati dies. *Cic.* SMIERC koniec zgon życia. **Vne mort comique.* Mimica mors. * Smierć śmieśzna kuglarſka.

La mort eſt la fin de toutes choſes. Extremum omnium rerum, mors. *Cic.* Mors ultima rerum linea. *Hor.* Smierć koniec wſzyſtkiego śmiercią ſię wſzyſtko kończy.

Dieu veut qu'on ſe ſouvienne toûjours de la mort. Ipſe jubet mortis te meminiſſe Deus. *Mart.* Bog ſam chce áby záwſze o śmierci pamiętano. **Tout ce qui reſpire ſur la terre eſt mortel, perſonne n'échappe à la mort, ni grand ni petit, c'eſt pourquoy pendant que vous le pouvez encore, vivez content & ſouvenez vous toûjours combien la vie eſt courte.* Terreſtria vivunt mortales animas ſortita, neque ulla eſt aut magno aut parvo leti fuga. Quocirca vive beatus, vive memor, quàm ſis ævi brevis. *Hor.* * Wſzyſtko co tylko tchnie ná świecie śmiertelne ieſt, nikt ſię śmierci nie wybiega czy mały, czy wielki, záczym poki ieſzcze ſłużą lata żyi weſoł, á pámiętay ná wiek ſwoy krotki. **La mort eſt commune à tous les hommes, & le tombeau eſt noſtre dérniere demeure.* Omni ætati mors eſt communis. *Cic.* Omnium idem exitus, & idem domicilium. *Petr.* *Smierć ieſt poſpolita wſzyſtkim á grob ieſt oſtatnie náſze mieſzkanie. **La mort eſt le plus ſeur remede pour les miſérables.* Nihil eſt morte melius in malis rebus. *Plaut.* * Smierć náylepſze lekarſtwo ná wſzyſtkie nieſzczęścia. **Nous approchons tous les jours de la mort.* Vita noſtra morti propior eſt quotidie. *Phæd.* *Codzień-eśmy bliżſi śmierci. **La mort vous ſurprendra.* Mors te opprimet *Hor.* *Smierć cię záſkoczy nágle. **Se donner la mort.* Sibi afferre damnatas manus *Petr.* Sibi conſciſcere mortem.*Cic.* *Zábić ſię ośmierć ſię przyprawić.

A LA *mort, A l'article de la mort.* In extremo ſpiritu. Sub ipſum funus. *Hor.* PRZY śmierci przy ſkonaniu. * *Il eſtoit à l'article de la mort, lorſque j'écrivois cette lettre.* Cum has litteras ſcripſi, animam agebat. *Cic.* * Już konał kiedym ten liſt piſał.

Le jour de la mort de quelqu'un. Emortualis dies. *Plaut.* Dies obita alicujus. Dzień śmierci czyiey. **Qui eſt à la mort.* Fermè moriens, entis, omn. gen. *Ter.* * Umieraiący konaiący.

MORT ſe dit hyperboliquement (*des douleurs qui conduiſent à la mort* ou *qui font languir long-temps & haïr la vie.*) *Avoir toûjours la goutte, c'eſt mourir d'une longue mort.* Qui podagrâ *ou* podagræ doloribus ſemper laborant, *ou* qui ardent *ou* cruciantur podagræ doloribus, lentâ morte conficiuntur. SMIERC niewłaśnie o kłopotach utrapieniach álbo też chorobach długich á uprzykrzonych, ktore ſię śmierci rownaią y życie czynią nie miłe. Mieć uſtawicznie pedogrę ieſt po długą śmiercią umierać. * *On luy a fait ſouffrir mille morts.* Per omnes mortes animâ dedit. *Virg.* Acerrimis dolorũ morſibus oppreſſus *ou* confectus eſt. * Tyſiąc śmierci wytrzymał wycierpieć muſiał. * *Cette perte luy donne la mort au cœur.* Hac calamitate, *ou* hac clade conficitur illius animus. Cordolium illi facit *Plaut.* *To go zábia tá ſzkoda rowna ſię śmierci. **Il m'a mis à la mort.* Hic me ad mortem dedit. *Plaut.* *Zábiia mię ledwie mię do śmierci nieprzywodzi.

Vous m'avez donné le coup de la mort. Perdidiſti me. *Plaut.* Zábiłeś, mię zgubiłeś mię ſwoią ręką.

MORT ſe dit auſſi (*de la peine qu'on a à faire une choſe.*) *C'eſt la mort que d'avoir a faire à des Avocats.* Plurimi laboris eſt & multæ operæ rem habere cum patronis SMIERC o tym co ciężkość wielką czyni. to ieſt śmierć mieć do czynienia z Pátronami.

ON APPELLE au Palais, *Peine de mort, Sentence de mort.* Pœna capitis. Sententia mortis. OSĄDZENIE ſkazanie ná śmierć ſądownie Dekret ferowany.

A MORT ſe dit adverbialement, *Je le hay à mort.* Odio capitali illum odi. *Cicer.* SMIERTELNIE, okrutnie go nienáwidzę nie lubię pátrzać ná niego nie mogę. **Il a eſté bleſſé à mort.* Mortiferè vulneratus eſt. *Vlp.* * Smiertelnie ranniony pchnięty. **Fugé à mort.* Morti addictus. *Cic. Executé à mort.* Morti *ou* leto datus. *Osądzony ná śmierć ścięty obieſzony &c. ſkázány exekwowany.

MORT, m. MORTE, f. Mortuus. Demortuus. Defunctus. Fato functus. Morte deletus, a, um. *Cic.* UMARŁY UMARŁA. **Mort de faim.* Fame enectus *ou* necatus *ou* conſumptus. *Umarły od głodu. **De la peſte.* A peſte conſumptus. *Plin.* *Powietrzem. * *D'une douleur de coſté.* Dolore lateris conſumptus. *Cic.* *Od parcia w bokach.

Je vous ay cru mort. Mihi tu quidem jam eras mortuus. *Plaut.* Myślałem żeś iuż umarł. **Tenir quelqu'un pour mort.* Habere Aliquem mortuum. *Cic.* * Mieć kogo zá umarłego. **Il luy eſt mort un fils fort ſçavant, & qui promettoit beaucoup.* Elatus eſt ipſi filius juvenis, ingentis eloquentiæ & ſpei. *Ter.* *Umarł mu ſyn bárdzo uczony y wielkiey nádziei.

ON DIT dans quelque accident faſcheux, *Je ſuis mort, Je ſuis perdu, C'eſt fait de moy.* Perii. Occidi. Nullus ſũ. *Plaut. Ter.* Abſumptus ſum. *Plaut.* ZGINĄŁEM przepadłem iuż nic po mnie.

Je ſuis à vous à la mort & à la vie. Devotus tibi ſum & addictus. *Cæſ. Cic.* Twoy ieſtem w życiu y śmierci żyiąc y umieraiąc.

ON DIT proverbialement, *C'eſt parler à un mort, Autant vaudroit parler à un mort.* Verba facis mortuo. Verba fiunt mortuo. *Plaut.* Verba fabulare mortuo. *Plaut.* JAK do ściany gadał iák do pnia mowił iák do umarłego.

LA FESTE *des Morts.* Feralia, orum *ou* ium,n.pl. *Ovid.* ZADUSZNY dzień.

MORTE PAYE, ſubſt. f. (*Soldat qu'on entretient dans les citadelles.*) Stararius miles, *genit.* ſtatarii militis, maſc. ZOŁNIERZ oſadzony w fortecy.

MORTAGNE, (*Ville de Flandres dans le Tournéſis.*) Moritania, æ, f. MORTAJENA Miáſto Flandryi.

MORTAIN, (*Ville de la baſſe Normandie.*) Moretonium, ii, n. MORTEN Miáſto niżśzey Normandii.

MORTAISE, ſubſt. f. (*Trou fait dans l'épaiſſeur du bois où l'on fait entrer un tenon.*) Cavus, i, m. LOCH w drzewie wiercony umyślnie ná wbicie kołka.

MORTALITE', ſubſt. fœm. (*Eſtat, condition ou la nature des choſes mortelles.*) Mortalitas, atis, fœm. *Cicer.* SMIERTELNOSC.

MORTALITE' ſe dit (*des maladies contagieuſes, qui font mourir bien du monde & des animaux.*) Lues, *genit.* luis, f. *Cic.* Peſtilentia,æ,f. Mortiferus morbus, i,m. ZARAZA choroby panniące pomorek.

La peſte a cauſé cette année une grande mortalité. Gravem populis luem ſparſit peſtis. *Sen.* Powietrżem tego roku bardzo wiele ludzi wymarło.

MORTEL, maſc. MORTELLE,fœm. (*Sujet à la mort.*) Mortalis & hoc le. *Cic.* SMIERTELNY, Smiertelna.

MORTEL, (*Qui cauſe la mort.*) Mortalis. Letalis & hoc le. Mortiferus,a, um. Letifer, era, erum. *Cic. Celſ.* SMIERTELNY śmierć ſprawuiący. **Vne maladie mortelle.* Letifer morbus. *Colom.* *Choroba śmiertelna. **Playe mortelle.* Mortiferum vulnus. Plaga mortifera. *Cic.* Letale vulnus. *Virg.* *Rana śmiertelna raz śmiertelny. **Avoir une maladie mortelle.* Mortiferè ægrotare. *Plin Juv.* *Chorować śmiertelnie.

ENNEMI *mortel.* Hoſtis capitalis. *Cicer.* NIEPRZYIACIEL głowny. **Haine mortelle.* Odium capitale. *Cicer.* Immortale odium. *Juv.* *Nienawiść głowna. **Cette nouvelle m'a donné un déplaiſir mortel.* Hoc nuntio graviter fui perculſus. *Tá nowina okrutnie niewypowiedzianie mię ſtrapiła.

LES MORTELS, pour dire *Les hommes.* Mortales, ium, m.pl. *Cic.* SMIERTELNI Ludzie.

MORTELLEMENT, adv. Mortiferè. Letaliter. adverb. *Plin* SMIERTELNIE.

HAÏR *quelqu'un mortellement.* Capitali odio ab aliquo diſſidere. Aliquem acerbè odiſſe. *Cic.* GŁOWNIE kogo nienawidzieć.

MORTIER, ſubſt m. (*Vaiſſeau de diverſe matiere à piller des drogues.*) Mortarium, ii, n. *Plaut.* MOZDZERZ w ktorym rożne rzeczy tłuką.

Petit mortier. Parvum mortarium, i,n. Możdzerzyk.

MORTIER *de chaux & de ſable pour baſtir.* Arenatum,ti, neut Intrita,æ,f. *Plin.* Mortarium, ii,n. *Vitr.* KIT, gruz do tła wapno rozczynione, tynk. połepa.

MORTIER *de bouë* ou *de terre.* Lutum, ti, neut. *Plaut.* POŁEPA z błota z gliny. **Il faut beaucoup de mortier de bouë.* Luto opus eſt multo. *Plaut.* *Trzeba wiele połepy. **Faire du mortier de chaux & de ſable.* Calcem & arenam confundere. *Vitr.* Arenatum ligneis vectibus ſubigere. *Plin.* Concinnare arenatum. *Plaut.* * Roſczyniać wapno z piaſkiem gracuiąc.

Le lieu où l'on fait le mortier, ou *le baſſin.* Mortarium,ii, n.*Plin.* Skrzynia na roſczynianie wapna.

Rabot, ou *inſtrument avec quoy on remuë le mortier.* Rutrum, tri,n. *Vitr.* Graca ktorą roſczyniaią wapno w ſkrzyni.

MORTIER, (*Eſpece de Bonnet que le Chancelier & les Préſident qu'on appelle au Mortier tiennent à leurs mains & mettent ſur leurs teſtes.*) Honorarius cudo, *genit.* honorarii cudonis,maſc. PRZYŁBICA Sęska iákie Kanclerz náywyżſzy y głowni Sędziowie we Francyi ná ſądach záſiadaiąc piaſtuią wreku álbo ná głowie noszą.

MORTIFERE, adject.m. & f. terme do Médecine. (*Qui eſt capable de cauſer la mort.*) Mortiferus,a,um.*Cic.* SMIERTELNY bardzo záraźliwy trucizna.

MORTIFICATION, ſubſt. fœm. *des chairs (ſe dit en Chirurgie.*) Carnium maceratio, onis, fœm. ZMARTWIENIE ciała członkow.

ON DIT au figuré, *Mortification de ſes paſſions.* Domitus, ûs, m. *Cic.* Refrenatio cupiditatum *ou* libidinum, f. *Sen.* Cupiditinis coercitio,f.*Vacit.* UMARTWIENIE námiętności pożądliwiącznienie ich ukrocenie.

MORTIFICATION, (*Certaines peines ou actions de penitence extérieures, par leſquelles on mortifie ſa chair & on afflige ſon corps.*) Corporis afflictationes *ou* vexatianes, onum, fœm. plur. UMARTWIENIA powierzchowne oſtrości y dręczenie ciała.

MORTIFICATION ſe dit auſſi (*des revers de fortune, des rebuffades & autres diſgraces qui arrivent dans la vie.*) Acerbitates, atum, f. plur. Moleſtia, æ,f. Dolor, oris, m. Doloris ſenſus, ûs,m. *Cic.* UMARTWIENIE rożne wſzelakie przygody y przypadki odmienne nieſzczęścia w tym życiu żal, ſmutek, kłopot, utrapienie, dolegliwość niepowodzenie.

Je n'ay pû voir cela ſans recevoir une grande mortification Id ſine acerbiſſimo animi ſenſu ac dolore videre non potui. *Cicer.* Nie mogłem tego widzieć bez wielkiego umartwienia. **Il ne pouvoit jamais m'arriver une plus grande mortification.* Nihil unquam mihi acerbius accidere poterat. *Cic.* *Nie mogło mi ſię nigdy większe umartwienie trafić, nie mogł ná mnie paść ſmutek większy nieſzczęście podkać. **Il me donne ſouvent de grandes mortifications.* Me magnâ moleſtiâ afficit. Me macerat *Ter.* *Częſtokroć mi ſię dziwnie náprzykrzy, nie raz mnie ſrodze utrapi, umartwi.

C'eſt une grande mortification de retourner avec honte en un meſme lieu, d'où l'on eſt ſorti avec honneur. Habet magnum dolorem, unde cum honore diſceſſeris, eòdem cum ignominiâ reverti. *Cic.* Wielkie to umartwienie powracać tam z ochydą ſkądeśmy wyſzli z ſławą.

MORTIFIE', maſc. MORTIFIE'E,f. comme *De la chair mortifiée.* Macerata caro, fœm. Caro mortua. *Celſ.* UMARTWIONY, Umartwiona ciało umartwione.

ON DIT au figuré, *Vn homme mortifié.* Vitæ aſperitate inſignis, m. & f. Qui in edomandi corporis ſtudio totus eſt. CZŁOWIEK wielkiego umartwienia.

MORTIFIER *de la viande,* V. act. Carnes macerare. act. acc. KRUSZYC mięſo áby ſkruſzało.

MORTIFIER, pour *Dompter, affliger ſon corps & ſes ſens par des auſtérités.* Corpus ſuum caſtigare vexare, (o, as, avi, atum.) affligere, (go, gis, xi, ctum.) act. *Cic.* UMARTWIC ciało y zmyſły ſwoie oſtrościami. **Mortifier ſes paſſions, ſes convoitiſes.* Libidines *ou* cupiditates cohibere *ou* refrenare *ou* contundere *ou* coercere. *Cic.* Reſponſare cupidinibus. *Horat.* *Umartwić namiętności pożądliwości ſwoie.

MORTIFIER, (*Cauſer quelque déplaiſir.*) Moleſtiam alicui creare *ou* exhibere. *Ter.* UMARTWIC zmartwić kogo. **Eſtre mortifié.* Angi, (or, eris.) paſſ. *Cicer.* *Być zmartwionym. **Du moins je le mortifieray.* Certè illi moleſtus fuero. *Ter.* Dabo illi dolorem. *Przynaymniey go zmartwię. **Voulez vous bien mortifier cét homme-là?* Vis-ne facere quod huic homini oculi doleant? *Terent.* *Czy chceśzże tego człowieka martwić.

MORTUAIRE, adject. maſc. & fœm. (*Vn extrait mortuaire.*) Apodixis defunctoria. *Petr.* Extractum è mortuorum catalogo, neut. METRYKA umarłych śmiertelna metryka.

Cérémonies mortuaires. Ceremoniæ funebres. Ritus funebres. Pogrzebowe obrządki, obchod żałobny.

MORVAN, (*Petit pays de Bourgogne vers Autun.*) Morvinus tractus,m. MORUNDZKI Powiat Burgundyi ku Auguſtodunie. *Morundia,æ, fœm. *La ville du Pays.* *Morund miaſto tego Powiatu.

MORUE, ſubſt. fœm. (*Poiſſon de mer, qui ſe mange ordinairement ſalé.*) Molva, æ, f. *ru* Morva, æ, f. SZTOKFISZ álbo Dorsz ryba.

MORVE, ſubſt.fœm. (*Pituite épaiſſe, qui ſort parle nez.*) Mucus *ou* Muccus, i, maſc. *Catul.* SMARK, ſmarki, ſmarkociny.

MORVEUX, maſc. MORVEUSE, fœm. Mucoſus, a, um. *Colum.* SMARKACZ ſmarkaty ſmarkata ſmarkaczka.

MOSAIQUE, adject. maſc. & fœm. (*Ouvrage marqueté fait de pluſieurs petites pieces de rapport de diverſes,& figures*) Vermiculatum *ou* teſſellatum *ou* ſegmentatum opus, *genit.* vermiculati *ou* teſſellati *ou* ſegmentati operi; , neut. *Vitr. Suet.* Opus moſivum, *geait.* operis moſivi, neut. MOZAYKOWA robota ſadzenie álbo też malowanie w mozáykę.

MOSAMBIQUE, (*Royaume & ville d'Afrique dans le Zanguebar.*) Moſambicum, i, n. MOZAMBIK Kroleſtwo y miaſto Afryki w Zangebar.

MOSCH, *ou* MOSKA, (*Fleuve de Moſcovie qui ſe jette dans le Volga.*) Moſcus,i,m. MOSKIEWKA álbo Moſkalka rzeka Moſkiewſka wpadaiąca w Wołgę.

MOSCOU, (*Ville capitale de Moſcovie.*) Moſcha *ou* Moſcua,æ,f. MOSKWA Stolica, miaſto ſtołeczne głowne całey Moſkwy.

MOSCOVIE, (*Grande Region de l'Europe* ou *la Ruſſie blanche.*) Ruſſia,æ, fœm. Moſcovia,æ,f. MOSKWA wielkie Państwo Europeyſkie álbo Biała Ruś.

MOSCOVITES, (*Les peuples de Moſcovie.*) Moſcovitæ, arum,m.pl. MOSKWA národ Moſkale.

MOSELLE, ſubſt. f. (*Riviere qui ſe jette dans le Rhin à Coblentz.*) Moſella,æ,m. *Tacit.* MOZELLA rzeka wpadaiąca w Ren pod Kobelnc.

MOSQUE'E, ſubſt. f. (*Temple des Machometans où ils vont faire leurs prieres.*) Machometanorum templum, li, n. MOSKEJA Meczet Machometańſki Turecki Kościoł.

MOT, ſubſt m. (*Vn mot, une parole.*) Verbum, i,n. Vox, *genit.* vocis, f. *Cic.* SŁOWO iedno ſłowko. **Ce mot a cette ſignification* ou *ſignifie cela.* Huic verbo ſubjecta ea notio eſt. *Cic.* *To ſłowo to znaczy tak ſię rozumi

De grands mots. Verba grandia. *Perſ.* Seſquipedalia verba. *Hor.* Słowa wielkie poważne. **Vn mot dit prudemment &*

avec réflexion. Conſideratiſſimum verbum. *Cic.* *Słowo uważnie wymowione. **Mot a deux ententes* Ambiguũ *ou* perplexum verbũ. *Sen.* *Słowo oboiętne oboiakiego rozumienia ná dwie ſtrony. **Des mots barbares & hors d'uſage.* Obſoleta & barbara. Verba inuſitata. *Cic.* *Słowa proſte grubiańſkie ktore nie ſą w zażywaniu. **Des mots injurieux.* Contumelioſa verba. *Quint.* Canina verba. *Ovid.* *Słowo grube zelżywe uraźliwe.

Des mots gras & obſcenes. Nupta verba. *Plaut.* Obſcenæ voces. Słowo ſzpetne wſzeteczne niewſtydliwe ſprośne ſłowa tłuſte.

Choix de mots. Delectus verborum, ûs, maſc. *Cic.* Electio, onis, f. *Quint.* Wybor ſłow.

Faire de nouveaux mots aux choſes. Conſtruere vocabula rerum. *Cic.* Słowa nowe do rzeczy wynaydować.

Je ne luy ay pas dit un mot plus haut que l'autre. Nullum verbum cum illo commutavi. *Ter.* Słowam do niego nieprzemowił ſłowka mu ż dnego niemowiłem nie rzekłem *Je n'ay que ce mot à vous dire.* Unum hoc habeo, (*on ſous-entend* tibi dicere *ou* dicendum) *Ter.* * To tylko iedno ſłowo mam ci powiedzieć *Vn mot ſuffit.* Unum verbum ſat eſt *Ter.* *Dość iedno ſłowko

EN UN MOT. Ut verbo dicam. Ut paucis abſolvam. Uno verbo. abl. *Cicer.* JEDNYM SŁOWEM ſłowem. **Eſcoutez un mot.* Auſculta paucis. *Ter.* *Proſzę o ſłowko (*álbo*) ná ſłowko.

Traduire de mot à mot ou *mot pour mot.* Verbum è verbo exprimere. Verbum pro verbo reddere. *Cic.* Tłomaczyć ſłowo w ſłowo. **Ils iſent volontiers les fables traduites de Grec mot à mot en Latin* Fabellas Latinas ad verbum de Græcis expreſſas non inviti legunt. *Cic.* *Lubią czytać bayki przetłomaczone z Greckiego ſłowo w ſłowo. ~ ~

Ne dire mot d'une choſe, N'en point parler, s'en taire, la paſſer ſous ſilence. De re aliqua tacere *ou* ſilere. Verbum non facere. Aliquid ſilentio præterire *ou* tranſire *ou* prætermittere *Cicer.* Słowka o czym nie mowić nie rzekną nie wſpomnieć o czym. **Si tu es ſage, tu ne diras mot de ce que tu ſçais.* Si ſapis, quod ſcis, neſcis. *Plaut.* * Jeżeliś rozumny ſłowka nikomu nie powieſz o tym co wieſz. **Va-t en ſans dire mot* Tu abi tacitus viam tuam. *Plaut.* *Idź ſłowa nie mowiąc Idź á milcz **Je n'oſe pas à cette heure dire le moindre mot.* Nihil jam murire audeo. *Terent.* Nunc hiſcere omninò non audeo. *Cicer.* * Nieśmiem teraz y ſłowka wymowić, áni ſłowka piſnąć.

BON MOT, *Mot pour rire.* Dictum, i, neut. Dictum ſalſum, i, neut. Jocus, i, maſc. (*au plurier* Joci, orum, maſc. & Joca, orum, neut. plur. *Cic.* Verba plena facetiarum. Facetiæ, arum, f pl. Sales, ium, m. pl. Urbani ſales. *Cic.* ZART **Monts piquants.* Dicteria, orum, n pl *Var.* *Słowa uſzczypliwe. **Vn homme qui a le mot pour rire.* Homo facetus Homo dicax & ſalſus. *Cic.* *Człowiek weſoły żártobliwy ktory ma co powiedzieć.

Dire le mot pour rire, ou *de bons mots.* Dicta dicere. Ridicula mittere *ou* jacere *ou* dicere *ou* cavillari. Jocari. *Cicer.* Żárty rożne do rozweſelenia gadać żartować.

MOT *de guet.* Caſtrenſe verbum, n. *Plin.* Teſſera militaris, *genit.* teſſeræ militaris, f. HASŁO żołnierſkie.

ON DIT figurément en ce ſens, *Ils ſe ſont tous donné le mot comme les vendeurs d'huile dans le Velebre.* Omnes compacto rem gerunt, quaſi in Velabro olearii. *Plaut.* WSZYSCY ſobie dali ſłowo iák przekupki ná rynku, álbo iák oleiarki ná rynku, to ieſt zmowili ſię ná iedno.

MOT ſe dit auſſi dans le commerce (*d'un prix qu'on demande d'une marchandiſe.*) Pretium, ii, n. *Cic.* SŁOWO co do targu. **Il en veut avoir ſon mot, Il n'en veut rien rabbatre.* Pretiũ, quo indicavit mercẽ ſuã, vult auferre *ou* habere. *Słowem nie chce nic uſtąpić od tego zá co cenił. **Prenez le pour le mot que vous en avez dit.* Id habe tuo pretio. *Weź zá to coś podał.

ON DIT, *Prendre les gens au mot, leur donner une marchandiſe pour le prix qu'ils en ont offert.* Pro pretio oblato rem auferre *ou* habere. PRZEDAC nie targniąc ſię dſugo ále towar oddać zá tyle wiele kto zá niego poda.

ON DIT figurément, *Prendre les gens au mot, Les prendre par leurs paroles.* Deſcendere ad conditionem oblatam. *Cic.* TRZYMAC kogo zá ſłowo, uchwycić go zá ſłowo.

ON DIT proverbialement, *S'il ne dit mot, il n'en penſe pas moins.* Si tacet, diſſimulat. NIC ci on nie mowi ále co myśli to myśli.

MOTET, ſubſt. m Muſicus verſus, *genit.* muſici verſûs, m. *Plin.* Breve canticum muſicum, i, n. MOTET ſztuka muzyki krotka

MOTEUR, ſubſt. maſc. (*Qui donne le mouvement & le branle aux choſes.*) Motor, oris, m. *Mart.* SPRAWCA co pierwſzy rzeczy wſzyſtkie porusza y zá ktorego ſprawą bieg rzeczy wſzyſtkich ſię toczy.

MOTEUR ſe dit figurément (*de celuy qui donne le branle à une action.*) Stimulator. Concitator. Impulſor, oris, m. *Cic.* Auctor, oris, maſc. *Cic.* SPRAWCA przyczyna, przyczyńca pochob początek czego.

MOTIF, ſubſt. maſc. (*Ce qui nous meut & nous fait agir.*) Cauſa, æ, fœm. Incitamentum, i, neut. *Cicer.* Ratio, onis, fœm Motus, ûs, maſc. *Cic.* POBUDKA, pochop, dla czego co, przyczyna.

S'il vient à ſçavoir le motif qui m'a fait entreprendre cette affaire, il l'approuvera. Si conſilii mei cauſam rationemque cognoverit, id quod facio probabit. *Cicer.* Ják ſię dowie ilá czegom ſię tego podiął nie zgani mi tego pewnie. **Je vous ay dit les motifs qui m'ont porté à cela.* Audiſti motus conſilii mei. *Jużem ci powiedział przyczyny moie ktore mnie do tego przywiodły. **C'a eſté le ſeul motif qui m'a obligé d'eſcrire ces choſes.* Hæc cauſa me impulit ut hæc litteris mandarem. *Cicer.* * Ta iedna przyczyna była mi do piſania. **La gloire eſt le plus puiſſant motif qui fait qu'on s'expoſe au travail & aux dangers.* Gloria maximum & periculorum incitamentum eſt & laborum. *Cicer.* *Sława naypotężnieyſza pobudka dla ktorey ſię wydaiemy ná prace y niebeſpieczeńſtwa

MOTION, ſubſt f. (*L'action de ſe mouvoir.*) Motio, onis, f. Motus, ûs, m *Cic.* RUSZANIE ſię poruſzanie.

PETITE MOTION, Motiuncula, æ, f. *Sen.* MAŁE RUSZENIE wzruſzenie.

MOTIVE, *la cauſe motive.* V. MOTRICE. POBUDKA

MOTRICE, adject. fœm. comme *La faculté motrice,* (*qui donne le mouvement.*) Facultas movens, *genit.* facultatis moventis, fœm. Virtus movens, fœm. WŁADZA wzruſzai ca.

(Terme des Philoſophes.) Termin Franculki Filozoficki.

MOTTE *de terre* ſubſt. fœm. Gleba, æ, fœm. *Cic* BRYŁA ziemi ſztuka pokład.

PETITE MOTTE, Glebula, æ, f. BRYŁKA mała. **Caſſer* ou *rompre les mottes d'un champ.* Glebas frangere *ou* reſolvere. *Virg.* *Bronować uwlec rolą.

MOU, *Voyez* MOL. MIĘTKI.

MOUCHARD, ſubſt. maſc. (*Eſpion qui prend garde à tout.*) Muſca, æ, f. *Plaut.* SZPIEG podpatruiący podſłuchuiący wścibſki wſzędzieby lſki, mucha. **Ne voila pas de nos mouchards, qui eſpient tout ce que l'on fait.* En circumſpectator, qui obſervat quid rerum geratur *Plaut.* *Otoż czy nie ſzpieg właśnie co wſzyſtkiego podſtrzega.

MOUCHE, ſubſt. f. (*Petit inſecte volant.*) Muſca, æ, f. *Cic.* MUCHA owad lataiący. *MOUCHE *à miel.* Apis, is, fœm. *Virg.* *Pszczoła.

MOUCHE GUESPE. Veſpa, æ, f. *Phæd.* Fucus, i, m. *Virg.* OSA tręd. **Chaſſer aux mouches.* Captare muſcas. *Suet.* *Muchy gonić, łapać, chwytać. **Chaſſer les mouches.* Abigere muſcas. *Cicer.* *Muchy odganiać, oganiać z much. **Un chaſſe mouches, éventail à chaſſer les mouches.* Muſcarium, ii, n. *Mart.* *Oganka od much.

MOUCHE ſe dit figurément (*d'un eſpion.*) Muſca, æ, fœm. *Plaut.* MUCHA ſzpieg w Francuſkim. **Mon pere eſt une fine mouche, on ne ſçauroit rien faire qu'il ne le voye.* Meus pater verè eſt muſca, nihil poteſt clam illum haberi. *Plaut.* Circumſpectator eſt meus pater. *Plaut.* Habet oculos emiſſitios. *Plaut.* *Nie uſtrzeże ſię z niczym przed oycem moim iák przed muchą,

MOUCHE (*que les dames coquettes mettent pour relever le fade de leurs viſages.*) Muſca ſerica, æ, f. MUSZKI robione ktore Białogłowy kładą ná twarz dla upſtrzenia urody.

ON DIT, *Les ennemis tombent dru comme mouches.* Hoſtes crebri cadunt, ut muſcæ æſtate. *Plaut.* NIEPRZYIACIELE padaią gęſto iák muchy.

MOUCHE ſe dit proverbialement en ces manieres de parler, *Faire d'une mouche un elephant,* c'eſt *Hyperboliſer, aggrandir une choſe de néant.* Attollere rem parvam. *Celſ.* MUCHA przyſłowiem, z muchy ſłonia uczynić rzecz nád to udawać.

Faire querelle ſur un pied de mouche. Litigare de lanâ caprinâ, ou de re leviſſimâ. *Petr.* Kłocić ſię o komorzą ſtopę o dzień wczorayſzy ktory minął o nic o lada co o pſią weſnę.

(Proverbe Latin. les chevres n'ont point de laine, mais du poil.) Przyſłowie to ieſt gdyż pſi weſny niemaią ále ſzerć.

ON DIT populairement, qu'*Vn homme gobe des mouches, (lors qu'il perde ſon temps & qu'il niaiſe)* Homo ceſſator, m. *ou* qui ceſſat & oſcitatur. *Cic.* PROZNIAK leniuch muchy tylko chwytać.

Quelle mouche vous a piqué? ou *Pour quoy prenez-vous la mouche? Pourquoy vous faſchez-vous?* Cur excandeſcis? Quis aculeus te pupugit? Což-ci ſię dzieie o co ſię ták gniewaſz co to zá mucha cię ukąśiła, co ci ſię ſtało, což ci to.

MOUCHER, V. act. (*Oſter la morve.*) Emungere, (go, gis, xi, ctum.) act acc. *Plin.* Nares alicujus emungere. WYTRZEC nos, nos ucierać.

MOUCHER *une chandelle.* Emungere candelam. Ellychnium ſuperfluum candelæ decutere *ou* detrahere. UTRZEC Swiecę

SE MOUCHER, Emungere ſe. *Auct. ad Heren.* WYCIERAC nos.

L'action de ſe moucher. Emunctio, onis, f. *Quint.* Wycieranie noſa. **On reprend ceux qui ſe mouchent ſouvent.* Emunctio frequentior in homine reprehenditur *Quint.* *Ganią tym co ſobie często nos wycieraią (w Polſkim ieſt przyſłowie: nos komu utrzeć, poſkromić go záwſtydzić zhanbić ſkonfundować.)

MOUCHER ſe dit proverbialement dans ces façons de parler, *Il eſt ſi fort occupé qu'il n'a pas le loiſir de ſe moucher.* Tot negotiis diſtinetur, ut emungere ſe liberum non ſit. FRANCUSKIM przyſłowiem mowiemy ták zábawny zárudniony, że y noſá utrzeć nie ma czaſu, **Il ne ſe mouche pas du pied.* Recoctus eſt & emunctæ naris. *Nie nogą ſobie nos uciera frant bywalec nie dudek. **Qui ſe ſent morveux ſe mouche.* Rapere ad ſe, quod eſt commune omnium. *Phæd.* **Prendre pour ſoy ce qui eſt dit pour tout le monde.* *Kto ſię umarkał niech ſobie nos utrze; ná złodzieiu czapka gore do ſiebie co brać y ſtoſować poczuwaiąc ſię do czego co do wſzyſtkich ogolnie rzeczono.

MOUCHERON, ſubſt. m. (*Petite mouche.*) Culex, icis, m. *Hor.* KOMOR.

MOUCHET, ſubſt. maſc. (*Oiſeau de proye qui eſt le maſle de l'epervier.*) Muſcetus, i, m. SOKOŁ czyli Krogulec.

MOUCHETER, V. act. (*Semer de petites taches noires.*) Nigris maculis intertingere. Maculis nigris variare *ou* diſtinguere. CENTKOWAC. **Hermine mouchetée.* Pellis murina maculis varia. *Gronoſtaie centkowane. **Vn cheval moucheté.* Equus interſtinctus maculis. *Koń tarantowaty.

MOUCHETTES, ſubſt. f. (*Vtencile qui ſert à moucher la chandelle.*) Forfices, um, quibus ſuperfluum candelæ ellychnium detrahitur. SZCZYPCE do świec ucierania.

MOUCHETURES, ſubſt, fœm. pl. Varietates, um. f. pl. CENTKI centkowanie.

MOUCHEUR, ou *Valet moucheur à la Comédie,* (*qui mouche les chandelles.*) Qui fungos candelæ *ou* ellychnium ſuperfluum candelæ detrahit. PRZYSTAW do ocierania świec, ſługa do świec.

(En Eſpagne c'eſt une fort belle charge, que celle de grand Moucher, on le nomme *Eſpavillador Major.*) W Hiſzpanii ieſt to urząd Koronny, y zowią go; Swieczny wielki.

MOUCHOIR, ſubſt. m. (*Linge pour ſe moucher.*) Sudarium, ii, n. *Suet.* Linteolum quo mucus excipitur. Muccinium, ii, n. *Armoch.* CHUSTKA do noſa do ucierania noſa.

MOUCHOIR *de coû,* (*dont les femmes ſe ſervent.*) Strophium, ii, n. *Catul.* Mamillare, is, neut. *Mart.* CHUSTKA ná ſzyie iáko białogłowy noſzą do záſſaniania ſzyie.

MOUDRE *le bled avec la meule,* V. act. Frumentum molere, (o, is, lui, litum.) *Ter.* Molà conterere, (o, is, trivi, tritum.) act. MLEC mlewo robić mleć ziarno we młynie.

MOULU, maſc. MOLUĕ, fœm. (*Briſé, écraiſé.*) Molitus. Commolitus. Tritus, a, um. *Colum. Plin.* MEŁTY z mienony meſtа zmielona.

Il eſt tout moulu de coups. Ictibus contuſus, a, um, *ou* commitigatus ictibus. *Ter.* Wſzyſtek zbity zmłocony kiymi.

Moulu de coups de poing. Pugnis conciſus. Zbity razámi pięściami ſtłuczony.

MOUE, ſubſt. f. (*Avance des levres en dehors, pour ſe mo-*

quer de quelqu'un.) Fœdus labrorum projectus, m. Fœde projectio, onis, f. WYSTAWIENIE wargi ná kogo wydrzeźniaiąc mu ſię wykrzywianie ſię ná kogo.

Faire la moüe à quelqu'un. Fœdo labrorum projectu aliquem irridere, atque contemnere. Wydrzeźniać ſię ná kogo.

MOUELLE, *Voyez* MOËLLE. SZPIK ſzpiki w kości ch

MOVETTE, ſubſt. fœm. (*Oiſeau, peuple d'eau.*) Gravia, æ, fœm. *Plin.* KULIK álbo Łyſka ptak Kokoſzka wodna

MOUFFLE, ſubſt. f. (*Pluſieurs poulies qui ſe mouvent dans une piece de bois pour multiplier les forces mouvantes.*) Trochlea, æ, f. Rechamus, i, m. *Vitr.* WINDA klub wiele maiąca.

MOUILLAGE, ſubſt. m. terme de marine, (*Abordage, rade de mer.*) Appulſus, ûs, maſc. *Liv.* LĄD przyſtęp okrętowy. **Le mouillage n'eſt pas bon en cet endroit.* Statio carinis *ou* navibus malè ſana. *Virg.* Eò naves turò appelli non poſſunt. *Przyſtęp nie dobry w tym mieyſcu.

MOUILLE', m. MOUILLE'E, f. (*Trempé d'eau.*) Madens, entis, omn. gen. Madidus. Madefactus, Perfuſus. Uvidus, a, um. *Cic. Plaut.* ZMACZANY, Zmaczana, zmokły zmokła. **Tout mouillé de ſueur.* Sudore madens. *Petr.* Sudore multo diffluens. *Phæd* *Wſzyſtek potem zálany.

MOUILLE', (*Arroſé legerement.*) Aſperſus. Conſperſus, a, um. SKROPIONY. **Eſtre mouillé* ou *trempé.* Madere, (eo, es, dui.) Madefieri, (io, is, factus ſum.) *Catul. Plaut.* *Moknąć. **Je ſuis tout mouillé.* Totus madeo. *Plaut.* *Wſzyſtekem zmokł

Eſtre mouillé légérement. Aſpergi. Conſpergi, (or, eris, perſus ſum.) paſſ. *Cic.* Zmoknąć trochę zmoczyć ſię zmoczyć umoczyc.

MOUILLER, V. act. (*Tremper.*) Aliquid *ou* aliquem madefacere, (io, is, feci, factum.) *Virg.* Perfundere, (do, dis, fudi, fuſum.) act. *Cic.* NAMOCZYC námaczać moczyć odmoczyć.

MOUILLER *légérement.* Aſpergere. Conſpergere. *Cicer.* ODMOCZYC trochę.

MOUILLER un terme de marine, ſignifie *Jetter l'ancre.* Ancoras jacere *Liv.* ZAWINĄC w porcie iákim przyſtąpić przyłądować ſię kotwicę zárzucić. **Aller mouiller l'ancre en quelque endroit, y aborder.* Aliquò appelli *ou* aliquò navem appellere, (lo, is, appuli, appulſum.) act. *Cic.* *Záwinąć do portu do łądu iákiego, áby ſtanąć trochę.

MOULE, ſubſt m. (*Creux pour former les figures en bronze* ou *en plaſtre*) Typus, i, m. Forma, æ, f. *Plin.* FORMA gliniana do odlewania czego z kruſzcow.

MOULE ſe dit au figuré, pour *Le modele qu'on ſe propoſe d'imiter.* Exemplum, pli, n. Exemplar, aris, n. *Cic.* MODEL Przykład wzor wizerunk.

MOULES, (*Petit poiſſon de mer à coquille.*) Mutili, orũ, m. pl. *Hor.* MAŁZ morſki ſkorupiaſty pław ruch.

MOULER, V. act. (*Jetter en moule.*) Fundere in formam. V. act. ROBIC w formie z formy wyrabiać. **Mouler des briques* Ducere lateres. *Vitr.* * Cegłę robić formami.

SE MOULER *ſur quelqu'un,* (*Le prendre pour modele.*) Formare ſe in alterius mores. Fingere ſe ex alicujus inſtitutis & moribus. *Cicer.* NA czyi model ſię układać ná iákie ſię podobieńſtwo ná wzor czyi ſię ułożyć przeymować kogo ná ſiebie.

MOULEUR, ſubſt. m. qui ſe dit ſeulement (*des Officiers qui ſont commis ſur les ports pour meſurer le bois aux bourgeois.*) Qui ligna componit in formâ. DRWALE do wymierzania y układania drew w ſtoſy ſążnie ná łądach wyſadzeni.

MOULON, ſubſt. m. (*Machine à moudre les grains.*) Molerina, æ, f. *Cat.* Piſtrinum, i, n. *Plin.* MŁYN,

MOULINS *à bras.* Molæ truſatiles, *genit.* molarum truſatilium, fœm. plur. *Apul.* MŁYN ręczny ktory ręką obracaią korbami. **Moulin à eau.* Molerina cujus molæ aquâ vi verſantur. *Młyn wodny. **Moulin à vent.* Molerina cujus molæ velis & vento verſantur. *Młyn wietrzny wiatrak. **Moulin à huile.* Trapetum, i, neut. Trapetus, i, maſc *Colum. Cat.* *Foluſz ſtępy do wybiania oleiu. Praſa oleiarſka álbo oliwna. **Moulin à ſucre.* Trapetum ad triturandos calamos ſacchari. *Stępa cukrowa młynek żarna. **Moulin à papier.* Cartaceum trapetum. *Młyn Papierniczy Papiernia. **Moulin à foulon.* Fullonica taberna, æ, fœm. *Farbiernia młyn Sukiennikowy czyli praſa.

DE MOULIN. Piſtrinenſis & hoc ſe. *Suet.* Molendiarius,a,um. *Plaut-Juriſc.* MŁYNARSKI młyński.

MOULINS, (*Ville capitale du Bourbonnois ſur l'Allier.*) Molinum,i n. Molina, æ,f. MOLIN Miaſto głowne Borboneńskiego Xięſtwa.

DE MOULINS. Molinenſis & hoc ſe. Z MOLINU rodem.

MOULINET, ſubſt. m. (*Petit moulin que les enfans font tourner au vent.*) Orbiculus verſitalis, m. MŁYNEK dziecięcy co go ſobie dzieci ná wietrze wyſtawuią dla igraſzki.

MOULINET, (*Machine qui ſert à élever des fardeaux.*) Sucula, æ, fœm. *Vitr.* WINDA poprzecznie leżąca. **Se ſier à un moulinet pour élever des fardeaux.* Onera ſuculæ committere. *Vitr.* * Ná ladaczym ſię záſadzać y polegać ták właśnie iákby kto ná młynku álbo wiátraku dzieciannym dał co zemleć, álbo blochem papierowym chciał co windować.

MOULT, adv. vieux mot qui ſignifie *Beaucoup.* Multùm, Magnopere. adv. *Cic.* WIELE, ſtare ſłowo Francuſkie.

MOULU, m. MOULë, *Voyez* MOUDRE. MIELONY, Mielona zmielony mełty.

MOULURE, ſubſt. fœm. (*Ornement d'Architecture.*) Torus, i, maſc. *Vitr.* WYPUKŁOSCI dane w murowaniu y budowaniu.

MOURANT, m. MOURANTE, fœm. (*Moribond, qui ſe meurt.*) Moriens, omn. gen. Moribundus,a,um.*Cic.* UMIERAIĄCY, Umieraiąca.

MOURE, ſubſt. f. (*Jeu où il faut deviner combien celuy contre qui on joue a levé* ou *abbaiſſé de doigts.*) Micantium ludus,i, maſc. GRA w palce zgadywaiąc liczbę. **Jouer à la moure* Micare digitis. *Petr.* *Grać ná migi w palce.

C'eſt un homme droit avec qui l'on eût pû jouer à la moure dans la plus grande obſcurité, ſans craindre aucune ſupercherie. Homo rectus, cum quo audacter poſſes in tenebris micare *Petr.* (*on ſous entend* digitis.) Szczery poczciwy bardzo człowiek po ciemku by z nim mogł grać ná migi.

MOURIR, V. neut. (*en parlant en general de tout ce qui a vie, & qui la peut perdre.*) Mori. Emori. Commori, (morior, moreris, mortuus ſum.) depon. Interire, (eo, is, ii, itum.) Cadere, (cado, is, cecidi, caſum.) neut. Occidere, (do, dis, occidi, occaſum.) neut. *Cicer.* UMIERAC umrzeć.

MOURIR, (*Finir ſes jours* ou *ſa vie en parlant des hommes.*) Mori. *Cicer.* Obire. *Plaut.* Mortem obire. *Cic.* Diem ſuum obire *Sulp. ad Cic.* Obire ſupremum diem. *Plin.* Ebullire animam. *Petr.* Decedere,*ou* De vitâ decedere. De ſtatione vitæ decedere. A vitâ,*ou* ex vitâ diſcedere. E vita cedere, A vita recedere. Vitâ,*ou* à vitâ,*ou* è vita excedere. *Cic.* Emedio excedere. E medio abire. *Ter.* E vita abire. E vita *ou* de vitâ exire. Ex hac vitâ *ou* de vitâ migrare. Ex hominum vitâ demigrare. *Cic.* Vitam cum morte commutare. *Scrv.Sulp.* Vitam finire. *Tacit.* Vitæ finem implere. Supremum diem explere. *Tacit.* Morti *ou* morte *ou* mortem occumbere. Mortem oppetere. *Virg.* Diem extremum morte conficere. *Cicer.* Cadere. *Cic. Caſ.* Explere mortalitatem. *Tacit.* UMRZEC co do ludzi właśnie ſkonać ſkończyć życie dni ſwoie ſkończyć.

Mourir de mort naturelle ou *de ſa belle mort,* (comme l'on parle familierement,) ou *Mourir dans ſon lit.* Mori ſuâ morte. *Sen.* Suâ morte defungi. *Suet.* Mori in ſuo lecto *ou* naturæ ſatisfacere. *Cic.* Umrzeć śmiercią przyrodzoną włożku w pościeli ſpokoynie ná łożu życie ſkończyć. **De maladie.* Morbo abſumi. *Tacit.* Morbo extingui. *Liv.* Morbo perire. *Caſ.* *Umrzeć w chorobie. **De ſes bleſſures.* Ex vulneribus mori. *Poll. ad Cicer.* Concidere vulneribus. *Cic.* *Umrzeć od razow od ran. **De poiſon.* Veneno tolli *ou* necari *ou* occidi. *Cic.* Veneno interimi. *Plin.* *Umrzeć od trucizny. **Mourir de mort ſubite.* Mori ſubitâ morte. *Umrzeć nagle, nagłą śmiercią. **De chagrin.* Mœrore conſumi. *Hor.* *Umrzeć od zgryzoty. **De diſette.* Penuriâ opprimi. *Hor.* *Umrzeć od nędzy uboſtwa niedoſtatku. **De faim.* Inediâ finire vitam. Fame interire. *Hor. Plin.* *Umrzeć od głodu. **De peur.* Timore mori. *Petr.* *Umrzeć od ſtrachu ze ſtrachu.

FAIRE MOURIR *quelqu'un,* (*Le punir de mort.*) Aliquem morte afficere *ou* multare. Morti dare. *Cic.* Ad mortem dare. *Plaut.* Solvere alicui vitam,*ou* aliquem vitâ. *Plaut.* KAZAC kogo ſtracić, ſtracić kogo. **Faire mourir le fils comme le pere pour un meſme crime.* Aggregare filium eodem crimine ad patris interitum. *Cicer.* *Oyca y z ſynem rázem kazáć ſtracić. **Se faire mourir.* Cadere ſuâ manu. Sibi damnatas manus afferre. *Petr.* Violentas manus ſibi afferre.Sibi mortem conſciſcere. *Cicer.* Indemnatum ſpiritum effundere. *Petr.* *Sam ſiebie zábić zgładzić z tego świata.

Faire mourir les herbes. Necare herbas.*Plin.* Suſzyć zioła

SE MOURIR, (*Eſtre preſt de ſa fin.*) Animam agere *ou* edere *ou* efflare *ou* effundere. *Petr. Cic.* Animam *ou* vitam exhalare *Virg. Ovid.* Expirare (*ſeul.*) *Liv.* Extremum ſpiritum effundere *ou* edere. *Cic.* UMIERAC konać.

MOURIR *de faim,* (*Eſtre preſſé de la faim.*) Fame premi, (or,eris,preſſus ſum.) Fame laborare. *Plin. Colum.* LEDWIE nie umrzeć od głodu bardzo ſię ieść chcieć. **S'il n'avoit eſté dié, il mourroit aujourd'huy de faim.* Si non didiciſſet, hodie famem à labris non abigeret. *Petr.* *Gdyby ſię nie był uczył umarłby teraz od głodu niemiałby oczym żyć. **Se laiſſer mourir de faim.* Genium ſuum defraudare. Fraudare ſe victu ſuo. *Ter.* *Poſtami ſię twardemi trapić.

MOURIR *d'amour pour quelqu'un,* (*L'aimer éperdument.*) Demori aliquem. *Plaut.* Perditè *ou* efflictim aliquem amare. Deperire aliquem. *Cic. Ter.* SZALENIE ſię w kim kochać, umierać od kochania.

ON DIT, *Cela me fait mourir, me faſche, me fait de la peine.* Id me angit *ou* cruciat *ou* torquet *ou* enecat. *Ter. Plaut.* TO mię zábiia.

Ces gens me font mourir, tandis qu'ils s'amuſent à vouloir obſerver toutes les cérémonies des nôces. Occidunt me eqidem, dum nimis ſanctas nuptias facere ſtudent. *Ter.* Zábiiają mię właśnie ci ludzie z temi wszyſtkiemi weſelnemi ceremoniami ſwemi. **Ce diſcours me fait mourir, me tuë.* Intermirit me hæc oratio. *Plaut.* *Ledwie żyię ná tę mowę umieram ná to.

QUE *je meure,* ou *Que je puiſſe mourir,* (*ſorte d'imprecation contre ſoy meſme, pour aſſurer une choſe.*) Mourir. Peream. Diſpeream. *Plaut. Ter.* Ita vivam. *Cic.* NIECH umrę bodaybym umarł záraz ieżeli to nie prawda.

Tu me fais mourir. Tu me enecas *ou* occidis. *Ter.* Tu mihi moleſtiſſimus es. Ledwiem żyw ná cię.

Je ſuis mort, C'eſt fait de moy, (*quand on craint beaucoup une choſe.*) Perii. Occidi. Interii. Abſumptus ſum. Nullus ſum. *Ter. Plaut.* Zginąłem, przepadłem, iuż nie pomnie, to mię ziadło.

MOURIR *de rire,* (*Rire avec excès.*) Riſu emori. *Ter.* SMIAC ſię do roſpuku.

Mourir d'envie de voir quelqu'un, Souhaiter fort de le voir. Ardere *ou* flagrare cupiditate aliquem videndi. Pragnąć niezmiernie z kim ſię ſię widzieć. **D'aller à Rome.* Romam videndi. *Pragnąć niezmiernie być w Rzymie. **Je meurs d'envie de voir mon nom celebré dans vos ouvrages.* Ardeo cupiditate incredibili nomen ut meum ſcriptis celebretur, ou tuis chartis vivat. *Phæd.* * Pragnę niezmiernie áby imię moie wſławiło ſię przez piſma twoie.

MOURIR ſe dit figurément, *Mourir à ſes paſſions, au monde, aux plaiſirs.* Suis libidinibus mori. Vale dicere mundo. Deliciis *ou* voluptatibus nuntium remittere. *Cic.* UMIERAC umrzeć pożądliwościom ſwoim, námiętnościom, światu.

ON DIT proverbialement, *Je mourray pluſtôt à la peine que de les abandonner.* Vitam relinquam potiùs, quàm illos deſeram. *Ter.* RACZEY umrzeć obieram niżeli ich odſtąpić.

Qui fait mourir. Letifer, era, erum. *Colum.* Smiertelny śmierć przynoſzący ſprawuiący śmierć.

MOURON, ſubſt m. (*Herbe.*) Anagallis,idis, fœm. *Plin.* KURZYSLEP ziele.

MOUSQUET, ſubſt. m. (*Sorte d'arme à feu.*) Amplioris tubi ſclopetus,i, m. MUSZKIET ſtrzełba, ruſznica, pułhak, árkabuz.

MUSQUETADE, ſubſt. f. (*Coup de mouſquent.*) Sclopeti amplioris ictus, ûs,m. Z MUSZKIETU zábicie uderzenie rażenie z muſzkietu.

MOUSQUETADE, (*Décharge d'un mouſquet.*) Sclopeti amplioris emiſſio, onis, f. Z MUSZKIETOW wyſtrzelenie, ſtrzelanie z muſzkietow ognia danie z nich.

MOUSQUETAIRE, ſubſt. m. (*Soldat armé d'un mouſquet.*) Sclopetarius, ii, m. MUSZKIETNICY Arkabużnicy ſtrzelcy prochowi.

MOUSQUETAIRES, (*Deux compagnies de jeune nobleſſe à cheval,dont les uns s'appellent* MOUSQUETAIRES GRIS, *de la couleur de leurs chevaux.*) Sclopetarii equeſtres leucophæcarii. MUSZKIETNIKOW dwie kompanie młodych ſzlachty we Francyi konne, z ktorych iednę zowią kompania Muſzkietnikow ſiwych y od koni ktore wſzyſcy maią ſiwe. **Et les autres* MOUSQUETAIRES NOIRS. Sclopetarii equeſtres bæticati. (ab equis bæticis, *parce qu'ils montent des chevaux noirs.*) *Druga Kompania Muſzkietnikow karych także od koni tey maści.

MOUSQUETON, ſubſt. maſc. Sclopetus brevioris tubi. SZTUCIEC, krutki muſzkiet puſhak.

MOUSSE, ſubſt. f. (*Eſpece de petite herbe qui croiſt ſur les arbres & ſur les rochers.*) Muſcus, i, maſc. *Virg.* MECH po drzewach y gorach roſnący.

MOUSSE *qui croiſt ſur les heſtres, & qui eſt blanche.* Cani arborum villi, orum, m.pl. *Plin.* MECH biały po drzewach niektorych.

Couvert de mouſſe, Qui a de la mouſſe. Muſcoſus, a, um. *Virg.* Muſco circumlitus,a, um. *Horat.* Mſzyſty mchem obroſty.

Emouſſer les arbres, En oſter la mouſſe. Emuſcare arbores. Muſco arbores purgare, (o,as,avi, atum.) *Col.* Obierać drzewa ze mchu mech odzierać z drzew.

MOUSSE *que fait la biere & le ſavon,* (*Certaine écume blanche qui s'éleve.*) Spuma, æ, f. *Plin.* PIANA ktorą ſię pieni mydło piwo mydliny, piany.

MOUSSER ſe dit en cette ſignification, n. pour *Jetter de la mouſſe.* Spumas agere *ou* reddere *Lucr.* PIENIC ſię w tym rozumieniu burzyć ſię poſiewać ſię.

MOUSSELINE, ſubſt.f. (*Etoffe de linge tres claire.*) Vestis textilis,m. Nebula linea,f. *Petr.* MUSLIN.

MOUSSERON, ſubſt. m. (*Petit champignon tout blanc & rond.*) Parvus boletus,i,m. *Juv.* PIECZARKA.

MOUST, (*ou prononce* mout.) ſubſt.m. (*Vin qui n'a point encore bouilli.*) Muſtum, i, n. *Cic.* MOSZT wino młode co ieſzcze nicrobiło. **Qui eſt fait de mouſt.* Quod eſt è muſto. *Z Moſztu.

MOUSTACHE, ſubſt. f. (*Barbe qu'on laiſſe au deſſus des lévres.*) Labri ſuperioris pili, orum, m. pl. WĄS niegolony zapuſzczony wąs pod noſem.

ON DIT au figuré, *Il ſe vanta d'avoir planté cette forteresſe ſur noſtre mouſtache.* Falsâ opinione gloriatus eſt, quòd prope in noſtris partibus arcem poſuiſſet. *Cæſ. ou* coram nobis, *ou* ante oculos noſtros. PRZECHWALAŁ ſię iákoby zánim miał pod noſem tę ſwoię fortecę wyſtawić.

MOUSTACHE, (*Longs cheveux qu'on laiſſe pendre.*) Promiſſus capillus,i,m. Capillorum cincinnus. i,m. WĄSY dłużgie wiſzące waſiſka.

MOUTARDE, ſubſt. fœm. (*Graine appellée Senevé.*) Sinapi, neut. (*indeclinable.*) *ou* Sinapis,is, fœm GORCZYCA ziarno.

MOUTARDE *de Dijon* ou *d'Angers,* (*qui eſt faite de la graine de moutarde avec du mout de vin.*) Intritum muſto ſinapi, n. Intrita muſto ſinapis, f. MUSZTARDA z gorczycy z winem rozprawioney záprawa.

MOUTARDIER, ſubſt. maſc. (*Petit vaſe à mettre de la moutarde.*) Acetabulam in quo ſinapi reconditur *ou* aſſervatur, n. MUSZTARDNICZKA ná muſztardę náczynie.

MOUTON, ſubſt. m. (*Agneau qu'on chaſtre.*) Vervex, ecis,m *Cic.* BARAN.

De mouton. Barani. **L'épaule de mouton.* Vervecis armus i,m. *Barania łopatka. **Peau de mouton.* Vervecis pellis,f. Verveceus,a,um. Barania ſkora.

MOUTURE, ſubſt. fœm. (*Le ſalaire d'un meuſnier.*) Molitura,æ, fœm. *Plin.* OD MŁYNA záṕłata miarka álbo mieniądze.

ON DIT proverbialement, *Tirer d'un ſac deux motures,* (*Se faire payer deux fois d'une meſme choſe.*) E re unicâ duplex auferre pretium. BRAC po dwie miarki od iednego wora dwa razy ſobie iedno kazać płacić. (w polſkim mowią dwie ſkory drzeć z iednego wołu.)

MOUVANT, m. MOUVANTE, f. (*Qui remue, qui donne le mouvent.*) Movens, entis, omn. gen. RUSZAIĄCY, Ruſzaiąca, poruſzaiący.

MOUVANT, (*pris au paſſif.*) Mobilis & hoc mobile. RUSZAIĄCY,ſię RUSZAIĄCA,ſię. **Du ſable mouvant.* Arenæ mobiles. *Vitr.* * Piaſek kurzący ſię powſtaiąca kurzawa roman z prochow z piaſkow. **Vne tour mouvante.* Turris ambulatoria *ou* ambulatilis. *Vitr.* * Wieża z mieyſca ná mieyſce przenośna.

MOUVEMENT, ſubſt. maſc. (*ou prononce* mouvemant.) Motus, ûs, maſc. Motio, onis, fœm. *Cic.* RUSZENIE poruſzenie.

Dieu a donné le mouvement au Ciel, conformément à ſa nature. Deus motum dedit cælo eum, qui figuræ ejus erat aptiſſimus. *Cicer.* Bog poruſzenie dał Niebu według iego przyrodzenia.

Redonner le mouvement à un membre rompu ou *diſloqué.* Membrum fractum *ou* luxatum reducere ad ſuos uſus. Promovere membrum à luxatione curatum ad ſuos uſus. *Celſ.* Przywrocić do władzy członek iáki álbo część ciała wyłomaną,lub wybitą.

Qui a perdu le mouvement, Qui eſt ſans mouvement. Co ieſt bez wſzelkiego poruſzenia, co wſzyſtkę władzę y poruſzenie utracił co żadną ſiłą áni częścią niewładnie.

MOUVEMENT ſe dit figurément (*de l'ame & de ſes agitations.*) Animi motus, ûs, m. Agitationes. Commotiones, onum, f.pl. *Cic.* PORUSZENIE wzruſzenie wnętrzne co do duſzy y námiętności.

MOUVEMENS, (*Peines, agitations.*) Motus,ûs,m STARANIE zábieg obrot praca uſilność. **Il s'eſt donné du mouvemens, ou de grands mouvemens dans cette affaire.* Omnes adhibuit machinas. Eâ de re multum laboravit. Multa & magna molitus eſt, ut res iſta ſub manus ſuccederet. *Wiele ſtarania y pracy podiął w tey ſprawie. **L'affaire eſt dans un grand mouvement.* Magno res eſt in motu. * Rzecz ieſt w wielkich obrotach. **Vne affaire d'un grand mouvement.* Negotium plurimæ molitionis aut laboris. *Rzecz wielkiey pracy y trudności rzecz pracowita trudna zawiła.

MOUVEMENS ſoit de compaſſion *ou* de colere, (*qu'on excite dans les eſprits.*) Motus. Affectus,uum,m.pl. PORUSZENIE wzbudzenie do żalu do gniewu. **Exciter des mouvemens de compaſſion dans l'eſprit des juges.* Movere *ou* commovere judices ad miſericordiam. *Cic.* *Poruſzyć do żalu do użalenia ſię do politowania ſędziow. **Vos lettres ont excité divers mouvemens dans moy.* Variè ſum affectus tuis litteris. *Cicer.* *Liſty twoie rozmaite we mnie myśli wzbudziły.

MOUVEMENS, (*Troubles, émotions ou émeutes populaires.*) Motus. Motus civicus. Tumultus, ûs, m. *Ci. Hor.* ROZRUCHY bunty niepokoy pospolity rewolucya.

MOUVEMERT, (*Changement de lieu, de ſituation qu'on fait faire à une armée.*) Motus, maſc. Motio. Mutatio, onis, fœm. RUSZENIE ruſzyć ſię co do woyſka według komendy **Pour peu que l'armée ennemie eût fait de mouvement, elle eſtoit obligée de combattre en lieu deſavantageux.* Si tantillum ſe moviſſent hoſtium copiæ, iniquo loco illis pugnandum fuiſſet. *Cæſ.* *Gdyby ſię choć trochę ieſzcze ruſzyło było woyſko nieprzyiacielſkie przyſzło by mu mieć ſprawę w złym bardzo mieyſcu.

Obſerver les mouvemens de ſon ennemi. Hoſtis itinera explorare *ou* obſervare. Motus varios obſervare. Uważać każde poruſzenie woyſka nieprzyiacielſkiego gdzie ſię obroci kędy zámyśla &c. **Il fatigua ſes troupes par les grands mouvemens qu'il leur fit faire.* Magnis itineribus copias, *ou* multa concurſatione, variis motibus defatigavit. *Cæſ.* *Pomordował woyſko uſtawicznym marſzem y ruſzaniem to w tę,to w ową ſtronę.

ON DIT, *De ſon mouvement,* (*de ſon propre mouvement, de ſoy meſme.*) Suâ ſponte. Suapte ſponte. abl. Ultrò. adv. Proprio motu, Nullius impulſu. adv. *Cic.* SAM dobrowolnie z ſiebie ſamego.

MOUVOIR, V. act. (*Faire mouvoir, donner le mouvement.*) Movere, (eo, es, movi, motum.) act. acc. *Cic.* RUSZYC poruſzyć. **Se mouvoir, Se remuer.* Moveri, (eor,eris, motus ſum.) paſſ. *Cic.* *Ruſzyć ſię ruſzać ſię.

MOUVOIR, (*Agiter, faire naiſtre.*) *Les vents leuvent la mer.* Venti tollunt *ou* volvunt mare. *Virg.* Vi ventorum agitatur mare. *Cic.* WZRUSZYC poburzy wiatry wzruſzaią morze. **La bile meut la fievre & le vomiſſement.* Febrem vomitumque bilis movet. *Celſ.* *Zołć cholera pobudza gorączkę y wymioty. *On dit mieux *Emouvoir, exciter.* *Pobudzić wzbudzić poruſzyć wzburzyć.

MOUVOIR ſe dit figurément, pour *Remuer les eſprits, Y exciter divers mouvemens.* Varios motus in animis hominum excitare. Movere animos ad miſericordiam *ou* ad iram. *Cic.* PORUSZYC ſerca umyſły do czego wzbudzić w ſercach w umyſłach co.

MOUVOIR ſe dit auſſi (*des corps politiques.*) *C'eſt l'eſprit de ce miniſtre, qui fait mouvoir toutes choſes.* Illius nutu & cunſiliis cuncta reguntur *ou* moventur. GŁOWA tego Miniſtra wſzyſtkim rządzi wſzyſtkim záwiaduie wſzyſtko kiernie

**Il fait mouvoir toute l'armée.* Ad illius nutũ & imperiũ movetur *ou* agitur exercitus. *Zá iego wolą ſkinieniem całe woyſko idzie.

MOUVOIR, (*Porter, pouſſer à une choſe.*) Movere. Promovere. Excitare. Impellere ad aliquid. *Cic.* POBUDZIC záchęcić przywieść do czego.

MOY, pronõ perſennel de la premiere perſonne, (*qui ſignifie Je dans les verbes.*) Ego, *gen.* mei, *dat.* mihi, *accuſ.* me. JA.

C'eſt moy qui ay fait cela. Is ego ſum qui id feci. Jám to uczynił. **Eſt-ce moy qui ay tempeſté contre vous, ou pluſtôt vous contre moy?* Ego-ne debacchatus ſum in te, an tu in me? *Ter.* *Czy iam na ciebie czy tyś na mnie hałaſował.

Vous eſtes un autre moy meſme, & je ſuis un autre vous meſme, Nous n'avons qu'une ame. Tu es ego, ego tu ſum. Unus animi ſumus. *Plaut.* Já á ty iedno ſerce iedna duſza. **Tout ce qui eſt à vous, eſt à moy; & tout ce qui eſt à moy, vous appartient.* Quod tuum eſt, meum eſt: omne meum, eſt autem tuum *Plaut.* *Wſzyſtko twoie ieſt moie y wzaiemnie wſzyſtko moie ieſt twoie.

C'eſt moy qui me ſuis battu moy meſme. Egomet, memet verberavi. *Plaut.* Jam ſię ſam uderzył. **Il n'y a rien dans cette affaire ni à perdre, ni à gagner pour moy.* Mihi iſtic nec metitur nec ſeritur. *Plaut.* *Ani tu zyſk áni tu ſtrata nie dla mnie to żniwo, mnie to áni płaci, áni traci.

(Proverbe Latin.) Przyſłowie łacińſkie

Ce n'eſt pas à moy de faire cela. Meæ partes non ſunt hæc facere. *Plaut.* Nie moia to rzecz ábym to miał czynić.

IL SE MET ſouvent avec un point admiratif, MOY! *me taire* Egone? taceam. Já! z podziwieniem kto iá! mnie milczeć! iá cicho!

ON DIT auſſi par exaggeration, *Je veux aller moy meſme luy parler* Ipſum egomet alloquar. POYDĘ iá ſam z nim ſię rozmowie nie czekayże żebym ſam mowił o to. **Je n'ay que faire de valet, je me ſers bien moy meſme.* Servo non utor, mihi ipſi ſum ſervus. *Plaut.* *Nie potrzeba mi ſług ſam ſobie uſłużę. **J'ay fait cela de moy meſme, de mon propre genie.* A memet ipſo id feci, *ou* meo marte *ou* meâ minervâ. *Sám ſwoią głową to uczyniłem. **De moy meſme, De mon propre mouvement.* Meâ ſpontè. *Sam dobrowolnie z ochoty ſwoiey.

POUR MOY, *quant à moy, Pour ce qui eſt de moy.* Ego verò, quod ad me attinet *ou* ſpectat. CO do mnie gdyby do mnie co gdybym iá.

MOY, eſt quelquefois ſuperflu dans le diſcours & ne s'exprime point. MI mnie czaſem w mowie cale niepotrzebnie ſię kładzie náprzykład. **Gravez moy cela ainſi.* Hoc ita *ou* ſic inſculpe. *Ták mi to wyryſuy wyſztychuy mi to ták.

MOYEN, ſubſt. m. (*Voye, expedient de faire les choſes.*) Modus, i, m. Ratio, onis, f. Via, æ, f, Copia, æ, f. *Cic. Plaut.* SPOSOB ſrzodek droga ſpoſobność w iáki ſpoſob czym y iákim ſpoſobem co dokazać. **Vous luy avez donné le moyen de devenir plus meſchant.* Qui deterior eſſet, feciſti copiam. *Plaut.* *Dałeś mu ſpoſob áby ſię ſtał gorſzym. **Chercher les moyens de faire une choſe.* Quo modo aliquid fiat quærere. *Szukać ſpoſobu do czego. **De ſe mettre dans les bonnes graces d'une perſonne.* Quærere locum gratiæ apud aliquem. *Szukać ſpoſobu áby przyiść do łaſki u kogo. **De s'elever dans les honneurs.* Honori ſuo vellificari. *Cic.* *Aby urość w godności **Sçavoir connoiſtre tous les moyens d'avoir de l'argent.* Noſſe omnes pecuniæ vias. *Cicer.* *Znáć wſzyſtkie ſpoſoby nábycia pieniędzy. **Nous avons Dieu mercy le moyen d'eſtre utile à nos amis & à nous.* Dei virtute habemus & qui noſmet utamur, & qui aliis comitati ſimus benevolentibus. *Plaut.* *Mamy z łaſki Boſkiey tyle ſpoſobow y ſwoim y ſobie pożytecznie ſię przyſłużyć **Je prendray tous les moyens par leſquels je croiray pouvoir réuſſir dans ce que je ſouhaite.* Omnes vias perſequar, quibus putaſſo ad id quod volumus pervenire poſſe. *Cicer.* *Wſzyſtkich ſpoſobow záżyie ábym ſwego dokazał.

Par quel moyen Quo modo? Quo pacto? Jákim ſpoſobem, ktorędy, iák. **Par mon moyen.* Meâ operâ. Meo beneficio. abl *Przezemnie. **Par ſon moyen.* Per ſe. Illius operâ *ou* beneficio abl. *Przez niego z iego łaſki.

MOYEN, (*Pouvoir, puiſſance.*) MOZNOSC co mozna co podobna podobieńſtwo. **Il n'y a pas moyen de s'empeſcher de rire.* Quis temperet à riſu. Quis riſum teneat. *Y a t-il moyen de vous dire deux mots?* Licet-ne pauca? (*on ſous-entend* dicere.) *Nie można ſię utrzymać od śmiechu; czy

możnaſz czy podobnaſzci áby ſłowko powiedzieć. **De pleurer* A lacrymis. *Cic. Virg.* *Czy możnaſz płakać. **Il n'y a point eu moyen de le détourner de cela.* Ab eo abduci, deduci, dimoveri non potuit. *Cicer.* *Niepodobna było temu przeſzkodzić to odwrocić temu zábieżeć od tego go odwieść.

MOYENS, (*Raiſons qu'on déduit en juſtice pour ſe défendre.* Rationes, onum, f. plur. Argumenta, orum, n. pl. Cauſæ momenta, orum, n. pl. *Cic.* OBRONY dowody prawne dokumenta racye wywody.

MOYENS ſe dit encore (*du bien & des richeſſes qu'on poſſede*) *Avoir bien des moyens.* Multas habere divitias. MIEC o czym, mieć ſkąd. **Je connois ſes moyens, ſes facultez.* Novi illius opes. *Wiem iá dobrze iáka iego ſubſtancya iáka fortuna, iákie ſplendory.

MOYEN, m. MOYENNE, f. adject. (*Médiocre, ni trop grand, ni trop petit.*) Modicus, a, um. Mediocris & hoc mediocre. *Cic.* SRZEDNI SRZEDNIA w ſamę miárę ni wielki ni máły. **Une femme de moyen âge.* Mulier ætatis mediæ. *Phæd.* *Białogłowa ſrzedniego wieku. **Une moyenne grandeur de corps* Statura mediocris, f. *Plaut.* *Srzedniego wzroſtu.

La moyenne region de l'air. Media aëris regio. Medius aë. Powietrze to ktore tłniemy.

MOYENNANT, prépoſition. *Moyennant la grace de Dieu.* Dei gratiâ *ou* auxilio. Deo juvante. abl. ZA. za łaſką Boſką, przyłaſce Bożey.

Il a eu cetteterre, moyennant mille écus. Emit illud prædium mille nummis. Nábył doſtał tey máiętności zá tyſiąc Tálerow.

MOYENNER *un accord, un accomodement,* V. act. (*Trouver les moyens de le faire*) Pacem inter aliquos componere *ou* conciliare. Alicui pacem cum altero componere. *Terent. Plaut. Cic.* WYRABIAC zgodę iáką, poſtarać ſię ſrzodkow ſpoſobow ſzukać dop iednania pogodzenia godzić kogo.

Moyenner une entre veuë. Dare operam ut aliqui in congreſſum *ou* in colloquium veniant. Wyrobić to áby ſię keo z kim widział żeby ſię iákie oſoby z ſobą zeſzły rozmowiły widziały &c. poſtarać ſię o to ſpoſobow zá żyć do tego.

MOYEU, ſubſt. m. (*le jaune d'un œuf.*) Vitellus, i, m. *Cic.* ZOŁTEK w iáiu.

MOYEU *d'une roue.* Modiolus, i, m. *Plaut.* PIASTA u koła,

MUABLE, adject. m. & f. (*Qui peut changer.*) Mutabilis & hoc le. *Cic.* ODMIENNY odmienna. **Il n'y a rien de ſi muable que la fortune.* Nihil mutabilius fortunâ neque inconſtantius. *Cicer.* *Nic ták odmiennego niemaſz iáko ſzczęście.

MUANCE ou *changement de couleurs,* ſubſt. f. Colorum mutatio, onis, f. *Plin.* MIENIONY kolor ſarba mieniona.

MUANCE, (*en muſique.*) Notarum muſicarum mutatio, cùm in aſcenſu, tum in deſcenſu. MIENIONE głoſy tony mienione w muzyce mięſzana fraktowana muzyka.

MUE, ſubſt. f. (*Lieu où l'on enferme la volaille pour l'engraiſſer.*) Saginarium, ii, n. *Var.* SADZ, koiec ná drob do kármienia.

Mettre de la volaille en muë. Aves chortales in ſaginario *ou* in ſaginarium includere. Sádzać dokoyca ná kármienie drobiazg.

MUë *d'une ſerpent,* (*lors qu'il quitte ſa peau.*) Vernatio, onis, f. Exuviæ, arum, f. pl. *Plin Virg.* WYLINA, wężowa ſkora ſtara zwleczona, ktorą ná káżdą wioſnę wąż z ſiebie zrzuca ciſnąć ſię między ciaſnemi ſkałami.

MUë *d'un cerf,* (*lors qu'il quitte ſon bois.*) Cùm cervus mutat, (*ou ſons-entend* cornua.) RONIENIE co do iclenich y bydlęcych rogow.

MUë *de faucon.* Cùm falco mutat, (*on ſous-entend* pennas.) Pierzenie ſię ſokoła iaſtrzębia &c.

MUER, en terme de chaſſe, V. n. (*Changer de peau, de plumes, de poil.*) Vernare, (o, as, avi, atum,) neut. *Plin.* WYLINIEC co do ſkory lub ſzerśći zrzucenia y odmiany ná wioſnę. **Le ſerpent change de peau au printemps.* Vernat anguis. Membranæ corpori obductæ impedimentum exuit anguis. *Plin.* *Wąż linieie co wioſna. **Les oiſeaux muent.* Vernant aves *ou* aviculæ. *Plaut.* *Praſtwo ſię pierzy. **Les cerfs muent.* Vernant cervi cùm amitunt cornua. *Jelenie ronią.

La voix luy a muë. Vox galulaſcit, jam rauca facta eſt. Głos mu ſię mieni grubieie.

MUET, m. MUETTE, (*Qui ne peut parler.*) Mutus, a, um.

Cic. NIEMY NIEMA niemowa co niemoże mowić. **On dit que jamais on n'a trouvé une femme muette.* Nec mutã reperiã eſſe mulierem dicunt in ſeculo ullo. *Plaut.* *Powiadaią że nikt ieſzcze nigdy niewidział niemey białogłowy.

MUET ſe dit auſſi (*d'une perſonne ſi confuſe, qu'elle ne ſçauroit parler.*) Mutus, a, um. Elinguis & hoc elingue. *Cic.* NIEMY wryty záłękniony zmięſzany że ſię ná nim ani ſłowa dopytać. **Il demeura muet & ne ſçut que répondre.* Mutus illicò. *Ter* Obmutuit. *Cic.* *Stanął iák wryty y nie wiedział co przebąknąć náto od powiedzić. **Rendre quelqu'un muet.* Elinguem aliquem reddere. *Cic.* *Oniemić kogo mowę mu odiąć.

MUFFLE, ſubſt. maſc. (*Le muſeau d'un lion, d'un beuf.*) Roſtrum, tri, n. *Plin.* PYSK wołowy paſzcza lwia.

MUGE, ſubſt. m. (*Poiſſon de mer.*) Mugil, ilis, m. *Plin.* GŁOWACZ ryba.

MUGIR, *ou* MEUGLER, V. neut. (*parlant du cri des taureaux & des vaches.*) Mugire, (io, is, ivi *ou* ii, itum.) n. Mugitus edere, (edo, edis, edidi, editum.) act. Dare mugitus. *Auct. ad Her. Ovid.* RYCZEC krowim rykiem.

MUGIR ſe dit au figuré (*du bruit des vents & de la tempeſte.*) WYIĄ wiatry niewłaśnie hałas ſzturm ſzum. *(Mare mugit Africis procellis. *Hor.* *La mer eſt agitée.*) * Náwałności ná morzu panuią.

MUGISSEMENT, *ou* MEUGLEMNT, ſubſt. maſc. Mugitus, ûs, m. *Cic.* WYCIE Ryk ryczenie.

MUGUET, ſubſt. maſc. (*Petite fleur odoriférante qui croiſt dans les vallées.*) Ephemeron, i, n. *Plin.* (*on croit qui c'eſt le Lys des Vallées,* Lilium convalium, *dont il eſt parlé dans l'Ecriture Sainte.*) KONWALIA.

MUGUET, ſubſt. maſc. (*Jenne homme qui a trop de ſoin de s'ajuſter*) Juvenis elegantioris cultûs & munditiarum ſtudioſus. Mundioris cultûs affectator. Venuſtulus amator *ou* politulus. GŁADYSZ młody człowiek co ſię rad ſtroi ſtorzy piętka ſtroyniś mizgoń.

MUGUETTER, V. act. (*Faire le galand auprès des Dames, leur en compter.*) Oculis ac blanditiis venari mulieres *ou* Verborum blanditiis captare. Blandè palpari mulieribus. UMIZGI ſtroić mizdżyć ſię umizgać ſię do kobiet.

ON DIT au figuré, *Ils muguettent mon bien, Ils me cajolent pour avoir mon bien.* Bona mea inhiant. Captant bona mea. *Petr.* PODCHLEBUIĄ mi umizgaią ſię do pieniędzy moich.

(Expreſſion familiere.) Expreſſya potoczna.

MUID *de vin,* ſubſt. m. (*Certaine quantité de vin.*) Dolium, ii, n. Cadus, i, m. *Cic.* Modius vini. *Bud.* BECZKA wina álbo baryłá álbo faſa álbo kádź. **Je vous donne un muid de vin vieux.* Cadum tibi vini veteris propino. *Plaut.* *Dáruię ci Beczkę ſtarego wina. **Un muid de grain.* Modius tritici. *Bud.* *Beczka zboża

(Le Muid de Vin contient 280. Pintes; celuy de Bled, douze Setiers; & celuy de Charbon vingt Mines.) Beczka álbo Faſa wina we francyi trzyma w ſobie 79. garcy naſzych. Miára zboża naſzych garcy. 72. Miára węgli dwadzieścia miarek zwyczaynych.

MULE, ſubſt. f. (*Beſte de ſomme.*) Mula, æ, f. (*on dit mieux* Mulis *au datif plur. que* Mulabus.) *Cic.* BYDLĘ pod ciężary ſzkapa.

ON DIT proverbialement, *Il eſt fantaſque comme une mule.* Cerebroſus eſt. *Hor.* MOWIĄ przyſłowiem, má ſwoie nárowy iák ſzkapa.

MULE, (*Sorte de chauſſure qu'on met dans la chambre pour ſa commodité.*) Mulfei, orum, m. pl. *Plin.* PANTOFLE parynki po domu odwygody.

MULE, (*Mal qui vient derriere les talons pendant le froid.*) Perno, onis, m. Perniunculus, i, m. *Plin.* ODZIĘBIENIE nog pięt.

MULET, ſubſt. m. (*Beſte de ſomme engendrée d'un aſne & d'une cavalle,* ou *d'un cheval & d'une aſneſſe.*) Mulus, i, m. *Cic.* MUŁ bydlę mięſzaniec z oſła y klaczy, lub z konia y oſlicy.

ON DIT figurément, (*d'un homme qu'on accable & qu'on charge extraordinairement.*) *C'eſt un mulet de baſt, On luy fait porter tout ce que l'on veut.* Mulus clitellarius magni oneris eſt, quidquid imponas, vehit. *Plaut.* WAŁĄ ná niego iák ná oſłá iák ná muła co chcą.

ON DIT proverbialement, *Faire garder le mulet à quelqu'un, Le faire long-temps attendre.* Diu aliquem oſcitantẽ & expectantem habere, tenere. WYTRZYMYWAC kogo długo go ná rzeczy trzymać.

DE MULET. Mularis & hoc re. *Colum.* Mulinus, a, um. *Vitr.* MUŁOWY od Mułow do mułow náleżący.

MULET *de mer,* (*poiſſon.*) Mullus, i, m. *Cic.* BARWENA ryba.

Petite mulet de mer. Mullulus, i, maſc, *Cicer.* Barwenka mała.

MULETIER, ſubſt. maſc. (*Qui a ſoin des mulets.*) Mulio, onis, m. *Cic.* MULARZ mułowy co mułow dogląda parobek.

De Muletier. Mulionicus, a, um. *Cic.* Mułowy.

MULON, ſubſt. maſc. (*Monceau de foin* ou *de ſel.*) Feni *ou* ſalis meta, æ, f. KOPA ſiana, kupa ſoli. **Faire des mulons de foin.* Fenum in metas conſtruere. Feni metas facere. *Col.* *Siano w kopy układać.

MULOT, ſubſt. maſc. (*Petit rat de campagne.*) Mus ruſticus, *genit.* muris ruſtici, m. *Hor.* MYSZ polna.

MULTIPLICATION, ſubſt. f. (*L'action de multiplier.*) Multiplicatio, onis, fœm. *Colum.* ROZMNAZANIE, pomnażanie.

MULTIPLICATION, (*en Arithmétique.*) Multiplicatio. *Colum. Plin.* MULTIPLIKACYA co do liczby

MULTIPLICITE', ſubſt. f. (*Quantité redoublée.*) *Multiplicité de ſoins, d'affaires.* Multiplex cura, *genit.* curæ multiplicis, f. Multiplex negotium, neut. WIELORAKOSC rozmaitość ſtarania prac trudow zábaw ſpraw.

MULTIPLIER, V. act. (*Produire pluſieurs fois ſon ſemblable.*) Multiplicare. Propagare. act. accuſ. Stirpem propagare, (o. as, avi, atum.) act. *Cic.* ROZMNAZAC mnożyć ſię rozradzać ſię co do płodności.

Se multiplier, S'augmenter. Augeri, (augeor, eris, auctus ſum.) Multiplicari, or, aris, atus ſum.) paſ. *Ovid.* Rozmnażać ſię przybywać mnożyć ſię co do inſzych rzeczy.

Les ennemis ſe multiplient de jour en jour, Le nombre s'en augmente. Acceſſionem faciunt hoſtes quotidie. *Plaut. ad Cic.* Fit major in dies hoſtiũ numerus. Augentur hoſtes Przybywa przymnaża ſię nieprzyiacioł codzień liczba ich rośnie.

MULTITUDE, ſubſt. f. (*Amas d'un grand nombre de perſonnes & de choſes.*) Multitudo, inis, f. Magnus numerus, i, m. *Cic.* MNOSTWO mnogość.

LA MULTITUDE, (*Le vulgaire, le populace.*) Multitudo, inis, f. Multitudo imperita, f. Vulgus, gi, n. POSPOLSTWO lud proſty.

MUNICK *ſur l'Iſter,* (*Ville capitale du Duché de Baviere.*) Monachium, ii, n. MUNICH nád Jſtrem rzeką Miáſto głowne Báwaryi.

MUNICIPAL, m. MUNICIPALE, f. adject. (*Qui a le droit & le privilege de Citoyen Romain.* Municipalis & hoc le. *Cic.* MIEYSKIE máiący wolne. **Vne ville municipale.* Municipium, ii, n. *Miaſto wolne prawami uprzywileiowane. **Vn droit municipal.* Jus municipale. *Cic.* *Prawo mieyſkie wolne.

Les habitans des villes municipales. Municipales, ium, m. plur. *Cic. ou* municipes, pum, m. pl. Mieſzczanie wolni obywatele miaſt.

MUNIFICENE, (*on prononce* munifiſſance.) ſubſt. fem. (*Liberalité de Roy* ou *liberalité extraordinaire.*) Munificentia, æ, f. *Plin.* SZCZODROBLIWOSC hoyność Hoyność Páńſka,

MUNI, m. MUNIE, f. (*Fortifié.*) Munitus, a, um. *Voyez* MUNIR. Munitior & hoc munitius; Munitiſſimus, a, um. OBRONNY OBRONNA umocniony opatrzony.

MUNIR, V. act (*Fortifier.*) Munire, (io, is, ivi, itum.) Vallare, (o, as, avi, atum.) act. acc *Cic.* UMACNIAC opatrzyć w obronę w moc w beſpieczeńſtwo. **Vne place très-bien munie.* Municiſſimũ opidũ. *Forteca bardzo obronna náleżycie opatrzona.

ON DIT figurément, *Se munir de reſolution dans les grands dangers.* Armare *ou* munire ſe conſtantiâ in periculis. STATECZNOSCIĄ ſię uzbroić w niebeſpieczeńſtwach. **Il faut ſe munir de conſtance contre les aſſauts de la fortune.* Contra fortunæ tela debemus conſtantiâ eſſe ſepti & muniti. *Cicer,* *Trzeba ſię ſtatecznośćią uzbroić ná wſzelkie nátarczywości y odmiany ſzczęśćia. **Avoir un cœur muni de ſageſſe.* Sapientiâ munitũ pectus gerere. *Cic. ou* plenum. *Petr.* *Serce uzbroione roſtropnośćią mądrośćią napełnione.

MUNITIONS, ſubſt. f. plur. (*Proviſions ſoit de bouche ou autrement qu'on met dans une place pour ſe défendre.*) Commeatus, ûs, maſc. *Liv.* ZYWNOSCI y wſzelakich potrzeb opatrzenie w forteey iákiey do obrony. **Munitions de bouche.*

bouche. Cibaria, orum, neut. plur. *Cæſ.* *Zywności opatrzenie. *Munitions de guerre.* Belli inſtrumenta & apparatus. *Cic.* *Prochow kul ołowiu y inſzych do obrony potrzeb opatrzenie.

Il y avoit des munitions dans la place pour trente mille hommes. Erant in arce alimenta ante congeſta, quæ triginta millibus armatorum ſuppeterent. *Petron.* Była opatrzność gotowa w Fortecy ná trzydzieści tyſięcy ludzi.

MUNSTER, (*Ville hanſéatique en Weſtphalie.*) Monaſterium, ii, neut. MUNSTER Miaſto Azeatyckie w Weſtfalii.

(Il y a encore deux Villes de ce nom dans le Pays de Juliers.) Dwa Miaſta tegoſz imienia znayduią ſię w Xięſtwie Julii

MUR, (*Qui eſt en maturité.*) *Voyez* MEUR. DOYRZAŁY doſtały.

MUR, ſubſt. maſc. (*Muraille.*) Murus, i, m. *Cic.* MUR ściana.

De mur. Muralis & hoc le. Murowany z muru.

MUR ſe dit proverbialement & populairement, *Il vaudroit autant ſe battre la teſte contre les murs*, c'eſt à dire qu'*On travaille inutilement.* Inanem ſumis operam. Fruſtrà laboras. *Cic.* Laterem lavas *Ter.* MUR (*przyſłowiem*) iednoſz to ieſt co ścianę głową przebiiać, nie potrzebny záwod y praca.

MURAILLE, ſubſt. f. (*d'une ville, d'une place forte.*) Murus, i, m. Mœnia, ium, *dat.* ibus, n. *Cic.* MURY około fortec około miaſt dla obrony dane.

Muraille d'un édifice. Paries, etis, m. *Virg.* Sciana w budowaniu. *Muraille d'un parc, d'un jardin.* Maceria, æ, f. Maceries, iei, fœm. *Var. Colum.* (*Si elle eſt a chaux & à ſable, on dira* Maceria è calce & cæmentis ædificata: *& ſi elle eſt faite de pierres ſeches* Maceria ſine calce.) *Parkan murowany około zwierzyńca álbo ogroda z cegły y wapna piaſkowanego; ściana w wapno murowana, ściana z kamieni ſamych mur kamienny. *Muraille de brique.* Paries lateritus. *Sciana z cegły. *De moilon* Cæmentitius. *Sciana z wapna y gruzow. *De pierre de taille* E quadrato ſaxo. *Sciana cioſana z cioſanego kamienia. *De pierre en general.* Lapideus *Vitr.* *Z kamieni iákichkolwiek ogolnie ściana. *De terre cuite.* Coctilis *Ovid.* *Sciana ceglana mur ceglany z cegły wypaloney

Muraille qui ſepare deux baſtimens, (muraille mitoyenne.) Paries intergerinus. *Plin.* Paries communis. *Cicnr.* Sciana wſpolna poprzeczna. *Muraille qui ſepare les appartemens.* Paries medianus. *Vitr.* *Sciana przegrodnia izby dzieląca iedne od drugich poprzeczna ściana.

QUI *concerne les murailles.* Muralis & hoc le. *Cæſ.* MUROWY

Murailles à demi-ruinées. Parietinæ, arum, fœm. pl. *Cic.* Obaliny puſtki rozwaliny walące ſię mury.

VOUS *tirerez auſſi toſt de l'huile d'un mur.* Aquam è pumice poſtulas. *Plaut.* PRĘDZEYBYS z krzemienia oley wyciſnąć

(Façon de parler proverbialr.) Spoſob przyſłowia.

MURENE, ſubſt. f. (*Poiſſon aſſez ſemblable à la lamproye.*) Muræna, æ, f *Mart.* WĘGORZ morſki

MURE, ſubſt. fœm. (*Fruit de murier.*) *Voyez* MEURE. MORWA owoc morwowy.

MURIR, *Voyez* MEURIR. DOYRZEWAC dochodzić doſtawać ſię.

MURER *une ville*, V. act. (*La fermer de murailles.*) Cingere muris, (o, gis, xi, ctum.) Circumdare, (do, das, dedi, datum.) Vallare, (o, as, avi, atum.) *Cic. Virg.* Mœnibus ſepire, (io, is, ſepſi, ſeptum.) act. acc. *Cic.* MUREM Miaſto opa ać obmurować.

On ne s'eſtoit pas contenté de fermer les portes, on les avoit encore murées. Nec clauſæ modò portæ, ſed etiam inædificatæ erant. *Liv.* Nie doſyć było zamknąć y zátaraſować bramy ieſzcze ie y pozamurowano.

sMURMURE, ſubſt. maſc. (*Bruit ſourd que fait un ruiſſeau en coulant parmi des cailloux.*) Murmur, uris, neut. Suſurrus, i, maſc. *Virg.* SZUM rzek y potoczkow po kamykach bieżących.

MURMURE, (*Bruit ſourd & confus de pluſieurs perſonnes.*) Murmur, neut. Strepitus. Fremitus, ûs, maſc. *Cic. Virg.* SZEMRANIE gadanie gruchanie między ludźmi

MURMURE, (*Plainte ſecrete de pluſieurs perſonnes.*) Murmur, uris, n. Murmuratio, onis, f. Querela, æ, f. Queſtus, ûs, m. Conqueſtio, onis, fœm. *Cic.* SZEMRANIE mruczenie markotanie.

MURMURER, V. neut. (*Parler ſourdement, ſe plaindre tout bas & entre ſes dents.*) Murmurare. Admurmurare, (o, as, avi, atum.) neut. *Plaut.* Muſſare, (muſſo, as, avi, atum.) Muſſitare, (o, as, avi, atum.) neut. *Ter.* Queri. Conqueri, (or, eris, queſtus ſum.) depon. *Cicer.* SZEMRAC mruczeć markotać.

MUSARAIGNE', ſubſt. fœm. (*Petit animal dont la morſure eſt venimeuſe.*) Mus-araneus, *gen.* muris-aranei, m. *Plin.* MYSZ paięcza ktorey ukąſzenie ieſt iádowite paięczy gad.

MUSARD, maſc. MUSARDE, fœm. terme bas. (*Niaiſe & qui s'amuſe.*) Ceſſator, oris, maſc. Ceſſatrix, icis, fœm. *Plaut* LENIWIEC Gnuśny gnuśna co ſię bawi przy robocie nie ochotny nie ochotna gniotek gniotka.

MUSC, *ou* MUSQUE, ſubſt. maſc. (*Parfum, qui eſt une eſpece de ſang qu'on trouve dans la veſſie d'un animal de meſme nom.*) Moſchus, i, m. PIZMO pachnące z męcherzyny zybetowey dobywane.

MUSCADE, *ou* NOIX MUSCADE. Nux aromatica, *gen.* nucis aromaticæ, f. MUSZKATOWA gałka.

MUSKAT, *ou* RAISIN MUSCAT. Uva apiana, æ, fœm. MUSZKATELA grono.

VIN MUSCAT. Vinum ex apianis uvis. MUSZKATELA wino.

MUSCLE, ſubſt. m. (*Partie qui ſert au mouvement de l'animal, qui eſt compoſée de chair & de nerfs.*) Muſculus. Torus, i, m. *Celſ. Virg.* MUSZKUŁY w ciele zwierzęcym bydlęcym y ludzkim ktore ſprawnią dobrowolne ruſzenie w ciele żyiących rzeczy z ciała złożonych y ducha.

MUSCULEUX, m. MUSCULEUSE, f. (*Plein de muſcles.*) Muſculoſus. Toroſus. Lacertoſus, a, um. *Celſ. Catul. Cicer.* MUSZKOŁOW pełen cieliſty mięſiſty.

MUSE, ſubſt. f. (*Divinités fabuleuſes qui préſidoient aux Arts & aux Sciences.*) Muſa, æ, f. *Cic.* MUZA Bogini baieczna nád náukami y konſztami wſzelkiemi przełożona. *Se divertir avec les muſes, Eſtudier les belles lettres.* Delectare ſe cum muſis *Cic*, *Náukami ſię bawić.

MUSEAU *des animaux*, ſubſt. maſc. Roſtrum, tri, n. *Plin.* PYSZCZEK pyſk nos dziub u ptaka paſzcza pyſk paſzczęka u inſzych beſtyi ryiko u świni.

MUSELIERE, ſubſt. fœm. (*Ce qu'on met à quelques animaux pour les empécher de mordre ou de paître, &c.*) Fiſcella, æ, f. *Cat.* KAPTUR ná pyſk záwięzuiąc pyſk iákiemu bydlęciu áby nie iadło.

MUSER, V. n. terme bas & populaire. (*Niaiſer, s'amuſer.*) Ceſſare, (o, as, avi, atum) *Plaut.* Numerare mapalia. *Petr.* c'eſt à dire, *Compter les enſeignes.* BAWIC ſię prawić pleść trzy potrzy robotę opoźniaiąc poſtawać. *Il muſe quelque part.* Alicubi ceſſat. *Plaut.* *Bawi ſię tam gdzieś.

MUSETTE, ſubſt fœm. (*Inſtrument à vent à l'uſage des bergers.*) Uter ſymphoniacus, *genit.* utris ſymphoniaci, maſc. FUIARKA Fuiara piſzczałka czyli multanki. *Joüeur de muſette.* Utricularius, ii, m. *Suet.* *Ten co na piſzczałce paſtuſzey fuiarze grywa Fuiarzyſta.

MUSICALEMENT, adv. Ad harmoniam. *Cic.* (*Muſicâ ſe trouve dans Plaute en autre ſens, comme* Muſicè vivere. *Faire grand'chere.*) PO muzykantſku z muzyką do ſtołu ſadać po Páńſku.

MUSICIEN, ſubſt. m. (*Qui ſçait la muſique.*) Muſicus, i, m. *Cic* MUZYKANT.

MUSICIENNE, ſubſt. f. Muſica, æ, fœm. *Plin.* MUZYKANTKA

MUSIQUE, ſubſt. f. (*L'art de chanter par le moyen de divers accords.*) Muſica, æ, f. *Cic.* Muſice, es, f. *Quint.* MUZYKA wſzelaka. *(*Qui aime fort la muſique.* Muſicorum perſtudioſus, a, um. *Kochaiący lubiący bardzo muzykę

CONCERT *de muſique.* Concentus, ûs, m. Symphonia, æ, f. KONCERT ſztuka gralna.

LES *notes de muſique.* Notæ muſicæ. *Quint.* NUTY piſane.

Chanter de muſique. Canere ad harmoniam. *Cic.* Spiewać z nut.

LA MUSIQUE *du Roy*, (*Le corps des Muſiciens qui chantent la muſique.*) Muſici, orum, m. pl. Symphoniaci, orum, m. plur. *Cic.* KAPELA Krolewſka,

MAISTRE *de muſique.* Choraules, æ, m. *Petr.* KAPELMISTRZ.

MUSQUER, V. act. (*Parfumer avec du muſc.*) Moſcho odorare *ou* inodorare. act. acc. *Solin.* PIZMEM nátrzeć ná- *Vin* puścić zaprawować upiżmować.

Vn corps muſqué. Differtum corpus odoribus. *Tac.* Pizmowane ciało, pizmowana rzecz iáka.

MUTABILITE', ſubſt. f. (*Inconſtance.*) Mutabilitas, atis, fœm. Inſtabilitas. Levitas, atis, f. *Plin. Cic.*. NIESTATECZNOSC odmienność rzeczy.

MUTATION, ſubſt. fœm. (*Changement.*) Mutatio, onis, f. Inclinatio, onis, fœm. *Cicer.* ODMIANA przemiana rzeczy.

Les mutations & changemens des temps & des choſes. Inclinationes rerum & temporum. *Cic.* Odmiany powietrza y rzeczy.

MUTILATION, ſubſt. fœm. (*Retranchement de quelque membre.*) Detruncatio, onis, f. *Plin.* OBCIĘCIE oderznięcie ucięcie członka iákiego, części ciała okaleczenie.

MUTILE', m. MUTILE'E, f. (*Retranché, coupé.*) Mutilatus, a, um *Liv.* OBCIĘTY urznięty rznięty odcięty.

MUTILER, V. act. (*Couper, retrancher quelque partie.*) Mutilare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Reſecare, (o, as, ſecui, ſectum.) Detruncare, (o, as, avi, atum.) *Liv. Plin.* RZNĄC urznąć odciąć oderznąć uciąć.

MUTIN, m. MUTINE, f. (*Opiniaſtre, qui ſe revolte contre la raiſon.*) Pervicax. Contumax, acis, omn. gen. *Cic. Plin.* UPARTY zuchwały buntowny ſprzeciwny.

MUTIN, (*Séditieux.*) Seditioſus, a, um. *Cic.* BUNTOWNY nieſpokoyny, bunt czyniący, podnoszący, pobudzaiący do buntu.

MUTINER *le menu peuple*, V. act. Seditionibus plebem agitare. *Plin.* BUNTOWAC pospolſtwo. *Adoucir un peuple mutiné.* Populum incitatum mitigare. *Cic.* *Uſpokoić ukoić bunt.

SE MUTINER, (*Refuſer d'obéir, ſe révolter contre ſon devoir & contre ſes ſuperieurs.*) Refragari, (or, aris, atus ſum.) *avec le datif. Cic* Reluctari, dep. *Hor.* Detrectare imperiũ. *Petr.* BUNTOWAC ſię ſprzeciwiać ſię powſtawać przeciwko ſtarszym.

SE MUTINER, (*Faire ſédition.*) Seditionem facere *ou* ſedmovere. *Cic* BUNTOWAC ſię zbuntować ſię ſprzeciwić ſię.

MUTINERIE, ſubſt. f. (*Opiniaſtreté, révolte.*) Pervicacia. Pertinacia, æ, f. *Cic.* BUNT ſprzeciwność.

MUTINERIE, (*Sédition.*) Seditio, onis, f. *Cic.* BUNT upor záciętość ſprzeciwność.

MUTUEL, m. MUTUELE, f. (*Réciproque.*) Mutuus, a, um. *Cic.* WZAIEMNY.

MUTUELLEMENT, adverb. (*Réciproquement.*) Mutuò. Mutuè. Invicem. adv. *Cic.* WZAIEMNIE zobopolnie. *Ils s'aident mutuellement*, ou *Ils s'entre-aidens.* Mutuas operas tradunt. *Ter.* * Pomagaią ſobie wzaiemnie, zobopolnie ſobie ſą pomocą.

MYRRHE, ſubſt. f. (*Arbre & liqueur qui découle de cét arbre dans l'Arabie.*) Myrrha, æ, f. *Plin.* MIRRA drzewo mirrowe y ſok z tego drzewa płynący w Arabii.

MYRRHIS, ſubſt. f. (*Herbe.*) Myrrhis, idis, fœm. *Plin.* MIRNIK Ziele.

MYRTE, ſubſt. maſc. (*Arbriſſeau dont les feuilles ſont odoriférantes.*) Myrtus, i, fœm. *Horat.* MIRTOWE drzewko.

LIEU *planté de myrtes.* Myrtetum, i, maſc. fœm. *Virg.* MIRTOWNIK ſadzone mieyſce

DE MYRTES, *Fait de myrte.* Myrteus, ea, um. MIRTOWY, MIRTOWA. *Vin de myrte.* Vinum myrtites. *Colum.* *Mirtowe wino. *Huile de myrte.* Myrteum *ou* myrtinum oleum, n. *Var. Plin.* *Oleiek mirtowy.

MYSTE'RE, ſubſt. m. (*Choſe cachée & ſecrette.*) Myſterium, ii, n. *Cic.* TAIEMNICA ſkrytość.

Faire myſtere d'une choſe. Aliquid tacitum tanquam myſterium tenere. *Cic.* Kryć ſię z czym w ſekrecie trzymać.

MYSTE'RIEUX, m. MYSTE'RIEUSE, f. (*Qui renferme quelque myſtere.*) Myſticus, a, um. DO TAIEMNIC należący potaiemny ſkryty.

ON DIT, *C'eſt un homme myſterieux*, (*qui fait myſtere de tout.*) Omnia tacita tanquam myſterium tenet. Putidè & pueriliter arcanus. CZŁOWIEK z ſamych taiemnic złożony ſkryty.

MYSTIQUE, adject. m. & f. (*Myſterieux.*) Myſticus, a, um. *Virg.* TAIEMNY.

MYSTIQUEMENT, adv. Myſticè. TAIEMNIE.

MYTHOLOGIE, ſubſt. f. (*L'hiſtoire des Dieux & des Heros de l'Antiquité.*) Mythologia, æ, f. (*mot grec.*) Deorum fabuloſa hiſtoria, narratio. BAYKI powieści Fabuły Poetyckie o Bogach y Boginiach baiecznych.

* * * \

po wierzchu o rzeczach ktore dla swoiey lekości po wierzchu się trzymaią. *La laitnë nage dans l'eſtomac.* Lactuca innatat ſtomacho. *Hor.* *Sałata pływa w żołądku.

NAGER ſe dit figurément, comme *Faire nager quelqu'un dans la joye.* Deliberum gaudio aliquem reddere. *Ter.* PŁYWAC opływać w radości. *Nager dans les voluptez.* Diffluere voluptatibus. *Cic.* *W roſkoſzy opływać.

NAGEOIRES, ſubſt f. plur. (*Aiſlerons des poiſſons, qui leur ſervent à nager.*) Pinnæ, arum, f, pl. *Plin.* SKRZELE rybie.

NAGEUR, ſubſt. m. (*Qui ſçait bien nager.*) Natator, oris, m. PŁYWACZ umieiący dobrze y doſkonale pływać (w polſkim to ſłowo ſię niemowi tylko przeciwnie, o francie figlarzu kłamcy.) *Nageur, plongeon, qui nage entre deux eaux. Urinator, oris, m. *Calliſt.* *Nurek.

N'AGUERERES, adv. (*Il y a peu de temps.*) Non ita pridem. *Cic.* NIEDAWNO.

(Ce mot a vielli.) Słowo to francuſkie zeſtarzało ſię.

NAIADES, ſubſt. f. plur. (*Fauſſes Divinitez que les Païens faiſoient préſider aux fontaines & au fleuves.*) Naiades, dum, f. plur. *Virg.* NAIADY faſſzywe wodne Boginie baieczne.

NAIF, m. NAIVE, f. (*Vray, ſincerè, ingénu.*) Ingenuus. Candidus. Apertus. Sincerus, ra, um. *Cicer.* PRAWDZIWY ſzczery rzetelny proſty.

NAIVETE', ſubſt. f. (*Verité, ingenuité ſimplicité à dire les choſes.*) Nuda veritas, *genit.* nudæ veritatis, f. Simplicitas. Ingenuitas, atis f, Candor, oris, m. *Cic. Ovid.* SZCZEROSC rzetelność ſama prawda.

NAIVEMENT, adv. (*Sincerement, ingenument.*) Simpliciter. Sincerè. Ingenuè. Candidè. adv. Ut fert natura. Ex animo. *Cicer. Terent.* Mente ſimpliciſſimâ & vera fide. *Petr.* SZCZERZE rzetelnie prawdziwie

NAIN, maſc. NAINE, fœm. (*Qui eſt de petite taille.*) Nanus, i, maſc. Pumilio, onis, maſc. Pumilus & Pumilius, a, um. *Colum. Suet. Voyez* NABOT. KARZEŁ, KARLICA.

ARBRES NAINS, *qu'on éleve en buiſſon.* Pumiliones arbores. Arbores coactæ brevitatis. *Plin.* KARŁY drzewa owocorodne ktore poziemi niſko nakſztalt krzakow w karpy wychowuią w ogrodach.

NAISSANCE, ſubſt. f. (*Commencement d'eſtre.*) Nativitas, atis, f Ortus, ûs, m. *Cic.* NARODZENIE urodzenie.

Le jour de la naiſſance. Natalis, is, maſc. (*on ſous-entend* dies.) Natale, is, neut. Natalitium, ii, neut. Dies natalitius, *genit.* diei natalitii, maſc. *Cicer.* Dzień narodzenia święto własne. *Celebrer le jour de ſa naiſſance.* Celebrare natalem ſuum. Dare natalitia *Cic.* Agere diem natalem. *Hor.* *Obchodzić święto narodzenia dzień narodzenia własnego.

ASTRE *qui préſide à la naiſſance*, ou *ſous l'aſcendant duquel nous venons au monde.* Sidus natalitium, *genit.* ſideris natalitii, n. *Cic.* Auſtrum natale, n. *Hor.* PŁANETA gwiazda narodzenia znák ná niebie pod ktorym ſię kto rodzi. *L'heure* ou *le moment de la naiſſance.* Hora natalis. *Horat.* *Godzina y moment narodzenia.

NAISSANCE ſe dit auſſi (*des premieres années de la vie.*) URODZENIE od pierwſzych lat wieku ſwego. *Hercule tua deux ſerpents dès ſa naiſſance.* Vix natus Hercules duos angues compreſſit *ou* eliſit in cunis. *Plaut.* *Herkules zabił dwoch wężow zaraz urodziwſzy ſię. *Il arriva des prodiges à la naiſſance de ce Prince* Multis prodigiis illius Principis ortus fuit illuſtratus. *Cuda niektore ſię pokazały przy narodzeniu tego Pána.

NAISSANCE, (*Origine, commencement.*) Ortus, ûs, m. Initium, ii, n. *Cicer.* URODZENIE początek, pochop. *Cela a donné naiſſance à noſtre amitié.* Ab eo amicitia noſtra ortum habuit. Id inter nos amicitiam fecit. *Cicer.* *To było początkiem naſzey przyiaźni znaiomości naſzey. *Les Grecs ont donné naiſſance à tous les vices.* Genitores omnium vitiorum Græci extiterunt. *Plin.* *Od Grekow początek wſzyſtkich niecnot

NAISSANCE, (*Extraction.*) Natales, lium, n. pl. Genus, *genit* generis, n. *Cic.* URODZENIE Kondycya ſtan. *Il eſt de naiſſance. Il a de la naiſſance.* Natalibus clarus. *Tacit.* Summo loco natus. *Liv.* Nobili genere natus. *Cic.* *Zacnego urodzenia. *(Le contraire eſt.* Homo infima natalium humilitate. Cuius ſunt natales obſcuri. Natalibus obſcuris ortus. Infimo loco natus. *Cicer. Qui n'a point de naiſſance, qui eſt ſans naiſſance.*) *Podłego urodzenia.

Qui eſt d'une baſſe naiſſance & d'une vie infame. Sordidus originis & maleficæ vitæ. *Tacit.* Urodzenia podłego niſkiego y życia ladaiakiego.

NAISSANCE pour marquer (*les vices de la nature.*) Z Urodzenia co do wad rożnych. *Il eſt boſſu de naiſſance.* Natura gibbosus *ou* gibbus eſt. *Garbaty z urodzenia. *Il n'y a perſonne qui ait une plus belle naiſſance pour les affaires que luy.* Nemo eſt à naturâ magis factus *ou* aptior ad res gerendas. *Właśnie do spraw wſzyſtkich ſię urodził urodził ſię do rego.

NAISSANT, m. NAISSANTE, f. part. act. & adject. Naſcens, entis, omn. gen. Exoriens, entis, omn. gen. Ingrediens in lucem *Cic.* RODZĄCY ſię, Rodząca ſię.

En naiſſant, des ſa naiſſance, du ventre de ſa mère. A matre. *Petr.* Statim à nativitate. Záraz od urodzenia od żywota matki.

NAISTRE, (*prononcez* NAÎTRE.) V. n. (*Venir au monde.*) Naſci, (or, eris, natus ſum.) Oriri, (orior, eris, ortus ſum.) Exoriri. dep. Edi in lucem, (edor, eris, editus ſum. paſſ. In vitam indredi, (ior, deris, ingreſſus ſam. dep. *ou* introire, (eo, is, ivi, itum.) n. *Cic.* RODZIC ſię na świat wychodzić ná świat

Ils ne ſont que de naiſtre, (parlant des oiſeaux.) A matre pulli. Recentes à partu. *Var.* Dopiero co ſię urodziły, dopiero co ſię wylęgły, wykluły; co do praſtw dopiero co rez wylęty.

Naiſtre de plus. Adnaſci. *Plin.* Przyrodzić ſię. *Naiſtre parmi.* Internaſci. *Plin.* *Rodzić ſię między. *Naiſtre pieds devant.* In pedes naſci. *Plin.* *Rodzić ſię nogami po dać ſię nogami z żywota wychodząc. *Naiſtre après le teſtament de ſon pere.* Agnaſci. *Cicer.* *Rodzić po teſtamencie od oyca uczynionym. *Qui eſt né après la mort de ſon pere.* Postumus, i, m. *Hor.* *Rodzić po śmierci oyca. Tak urodzony zowie ſię właśnie w polſkim: Pogrobek iż po pochowaniu y pogrzebie oyca ſię rodził.

CEUX *qui naiſſent après nous.* Nepotes, um, m. plur. Posteri, orum, m. pl. Posteritas, atis, f. *Cic.* POTOMKOWIE naſi potomſtwo potomność

NAISTRE, (*Pouſſer, ſortir de terre.*) Naſci. Oriri. dep. Procreari. Gigni, (gignor, eris, genitus ſum.) paſſ. *Cic.* RODZIC ſię z ziemi wychodzić wyraſtać.

FAIRE NAISTRE, (*Cauſer, produire.*) Gignere, (o, is, genui, genitum.) Procreare, (o, as, avi, atum.) Generare. Producere, (co, is, xi, ctum.) act. acc. WZNIECIC ſprawić. *Voſtre vertu a fait naiſtre pour vous dans mon cœur une amitié, que je ne puis vous exprimer.* Tibi me tua virtus fecit amicum *Hor.* *Cnota twoia wzniecіła w ſercu moim miłość niewypowiedzianą.

La nature a fait naiſtre à l'homme le deſir de trouver la vérité. Natura homini cupiditatem ingenuit *ou* ingeneravit veri inveniendi. *Cic.* Samo przyrodzenia wzniecіło w ludziach chęć dochodzenia prawdy. *Faire naiſtre à quelqu'un le deſir de la ville.* Deſiderium urbis alicui incutere. *Hor.* *Wzbudzić w nim pomieſzkania w mieście. *C'eſt une bonne choſe de ne laiſſer naiſtre dans ſon cœur, que des deſirs, que l'on puiſſe contenter, meſme dans la mauvaiſe fortune.* Quàm ſcitum eſt ejuſmodi parare in animo cupiditates, quas, cùm res adverſæ ſint, paulò mederi poſſis. *Wielka to ſzczęśliwość takie w ſercu ſwoim wzniecić chęci ktorymby ſię dogodzić mogło y w ſamym náwet nieſzczęściu.

ON DIT (*d'un homme qui a fait fortune tout d'un coup.*) Qu'*Il eſt né tout en une nuit comme un champignon.* Crevit repentè de nihilò in multas opes. *Petr.* W Francuſkim mowią o człowieku ktory nagle przyſzedł do ſzczęścia wielkiego fortun y godności: *Ze uroſt właśnie iák grzyb iednej nocy.*

ON DIT proverbialement, *Il eſt à naiſtre qu'il m'ait fait le moindre plaiſir en ſa vie.* Nullam adhuc in me benignitatem contulit. *Cic.* Nihil de me benè meritus eſt. JESZCZE mi nigdy nic dobrego nie uczynił. *Je ſuis auſſi innocent de ce crime, que l'enfant qui eſt à naiſtre.* Tam alienus ſum ab hoc crimine, quàm puer nondum natus. *Takem ia winien temu, iák ten co ſię ieſzcze nieurodził.

NAMUR, (*Ville capitale du Comté de ce nom dans les Pays-Bas.*) Namurcum, ci, n. NAMURK Hrabſtwo niższych Niemiec y miaſto głowne tamże.

NANCY, (*Ville capitale du Duché de Lorraine.*) Nanceium, eii, n. NANCY Miaſto ſtołeczne Lotaryngii.

NANTES, (*Ville de Bretagne ſur la Loire & ſur l'Ardre.*) Nannetes, *ou* Namnetes, tum, m. pl. Nannetum Condovicum, ci, neut. NANT álbo Nannet miaſto Bretanii nad Ligerą y Ardrą.

NANTIR, V. act. (*Donner des aſſurances.*) Pignus dare alicui. DAC kártę fanty záſtawy beſpieczeńſtwo czynić.

NANTISSEMENT, ſubſt. m. (*Gage.*) Pignus, *genit.* pignoris, n. ZASTAW, zákład, fant.

NAPHTHE, ſubſt. maſc. (*Eſpece de bitume liquide.*) Naphtha, æ, fœm. *Plin.* KLEY ogniſty mokry rzadki ruda ogniſta.

NAPLES, (*Ville capitale du Royaume de Naples.*) Neapolis, is, f. Parthenope, es, f. *Plin.* NEAPOL Miaſto głowne Kroleſtwa Neapolitańſkiego.

DE NAPLES, *ou* NEAPOLITAIN, maſc. NEAPOLITAINE, fœm. (*Qui eſt de ce Roïaume.*) Neapolitanus, a, um. *Cicer.* Z NEAPOLI NEAPOLITANIN, NEAPOLITANKA.

NAPPE, ſubſt. fœm. (*Linge dont on couvre la table, lorſqu'on mange.*) Linteum quo menſa ſternitur *ou* inſternitur. OBRUSS ná ſtoł do nákrywania do ſtołu.

Mettre la nappe, Mettre le couvert. Menſam linteo ſternere. Nákrywać do ſtołu. *Oſter la nappe, Deſſervir.* Menſam tollere *ou* auferre *ou* removere. *Cic.* *Zbierać ze ſtołu sprzątać zdiąć obruſs. *Il aime bien à voir la nappe miſe.* Lætus eſt ubi videt paratas epulas. *Rad bardzo kiedy widzi obruſs na ſtole.

NAPPE, en termes de Venerie, (*La peau du cerf qu'on eſtend lorſqu'on veut donner la curée aux chiens.*) Pellis cervina, *genit.* pellis cervinæ, fœm. ODPRAWA pſow po myśliwſku.

NARBONNE, (*Ville Archiepiſcopale ſur l'Aude en Languedoc.*) Narbona, æ, fœm. Narbo, onis, maſc. Narbo Martius. *Cicer.* Civitas Atacinorum. Colonia Decumanorum, fœm. NARBONA Miaſto z Biſkupſtwem w Okcytanii.

DE NARBONNE. Narbonenſis & hoc ſe. Z NARBONY

NARCISSE, ſubſt. maſc. (*Fleur qui vient blanche & jaune.*) Narciſſus, i, m. *Virg.* NARCYZ, kwiat dwoiaki, álbo biały, álbo żołty.

DE NARCISSE. Narciſſinus, a, um. *Plin.* NARCYZOWY, Narcyzowa. *Huile de narciſſe.* Narciſſinum oleum, i, neut. *Plin.* *Oleiek narcyzowy.

NARCOTIQUE, adject. maſc. & fœm. terme de Médecine, (*Qui a la vertu aſſoupiſſante* ou *d'endormir.*) Torporem inducens, entis, omn. gen. *Plin.* Soporifer, fera, ferum. *Stat.* USYPIAIĄCY, ſen, ſpanie ſprawuiący.

NARD, ſubſt. maſc. (*Plante qu'on appelle autrement Aſpic d'outre-mer, qui croiſt dans les Indes, dont on fait d'excellent parfum.*) Spica nardi, æ, fœm. *Plin.* SPIKANARD ziele z ktorego kwiatkow Oleiek bardzo pachniący robią ktory wſzyſtkie Zybety, piżma, ambry wonnością ſwoią zdumia.

NARD, (*Excellent parfum.*) Nardus, i, fœm. Nardum, i, neut. *Horat. Plin.* SZPIKANARD oleiek bardzo przedni.

NARD *Celtique*, (*qui vient des Alpes.*) Saliunca, æ, f. *Plin.*

NARDUS gorny, ziele ſkalnik.

DE NARD. Nardinus, a, um. *Plin.* NARDOWY. *Parfum de nard.* Nardinum unguentum. *Plin.* *Oleiek nardowy.

NARGUE, mot populaire, qui ſe dit dans cette expreſſion, *Faire nargue à quelqu'un*, (*Luy inſulter, ſe mocquer de luy.*) Apoſtrizare, (o, as, avi, atum, are.) act. acc. *Petr.* SZYDERSTWO ſtroić, ſzydzić z kogo.

NARINE, ſubſt fœm. (*Ouverture du nez,*) Naris, is. f. *Cic.* Nares, ium. NOS nozdrza w noſie dziurki.

Reſpirer quelque odeur par les narines. Ducere ſuccum naribus. *Cicer.* Odorem trahere naribus. *Phæd.* Wąchać co pachnącego brać zápach iáki przez nozdrza

NARNI, (*Ville d'Italie en Ombrie ſur le fleuve Nera.*) Narnia, æ, f. NARNIA Miaſto Włoſkie w Umbryi.

NARRATIF, m. NARRATIVE, f. (*Qui appartient à la narration.*) Quod ad narrationem ſpectat. OPOWIEDZ opowiadanie.

(NARRATIVE, ſubſt. f. (*La maniere de raconter.*) Narrandi facultas, atis, f. POWIESC.

NARRATION, ſubſt. f. (*L'action de raconter.*) Narratio, onis, f. *Cic.* POWIESC powiadanie. *Petite narration.* Narratiuncula, æ, f. *Quint.* *Powiaſtki.

NARRER, V, act. (*Raconter, faire le recit d'une choſe.*) Narrare, (o, as, avi, arum.) act. acc. *Cic.* POWIADAC opowiadać.

NASEAUX, ſubſt. m.- plur. (*Les narines aux animaux.*)

Nares, ium. *Virg.* NOZDRZA u bydląt ſapki.

NASITORT, ſubſt. m. (*Creſſon.*) Naſturtium, ii, neut. *Cic.* RZEZUCHA.

NASSE, ſubſt f (*Inſtrument fait d'oſier à prendre du poiſſon.*) Naſſa, æ, f. *Cic.* WIĘCIERZ ná ryby.

ON DIT figurément, *Donner dans la naſſe, dans le piege.* Induere ſe in laqueos. *Cic.* Inducere ſe in captiones. *Cicer.* Induere ſe in laqueos. *Cic.* WPASC w więcierz w łapkę w ſidło. *Je ne ſuis pas d'avis de donner la naſſe.* Nunquam ex iſtâ naſsâ eſcam petâ. *Plaut.* *Nie ná mnie to ſidło nie wpadnę iá w nie.

NATAL, m. NATALE, fem. adject. (*Qui regarde la naiſſance.*) Natalis & hoc le. *Nor.* Natalitius, a, um. *Cic.* URODZONY RODOWITY właśno-rodny. Oyczyſty. *Le pays natal.* Patria, æ, f. *Cic.* Solum natale, n. *Ovid.* Patria, æ, f. *Cic.* *Rodowity kray oyczyſty. *L'heure natale* Hora natalis *Hor.* *Godzina urodzenia.

NATIF, m. NATIVE, f. (*Né d'un lieu.*) Natus. Ortus, a, um. *Cic.* RODEM ſkąd. *Il eſtoit natif de Paris, de Rome.* Ortu Pariſinus fuit, civitate Romanus. *Rodem z Paryża, z Rzymu.

(*Né, natif,* eſt une expreſſion populaire & baſſe; on dit mieux *Il eſt de Paris, de Rome, d'Orleans, de Lyon.*) To ſłowo *natif* nie mowi ſię w francuſkim *rodem.* ále tylko bez tego ſłowa *rodem* mowią z Paryża, z Rzymu z *Orleans* z Lugdunu &c.

NATION, ſubſt. f. (*Nom collectif qui ſe dit d'un grand peuple.*) Natio, onis, f. Gens, *genit.* gentis, f. *Cic.* NAROD nacya. *Macedonien de nation.* Natione Macedo. *Plin.* *Rorodem z Macedonii.

NATION ſe dit auſſi dans Ciceron, pour *Une certaine ſorte de gens.* PEWNY Rodzay ludzi. *Il y a à Rome une certaine nation de gens qui font les bons valets.* Eſt ardelionũ quædam Romæ natio. *Phæd.* *Znayduie ſię w Rzymie pewny rodzay ludzi nátrętnych. *Tous les brigueurs de charges, La nation des Brigueurs.* Tota natio candidatorum. *Rodzay ludzi proſzakow co ſię o wſzyſtko ſtaraią o wſzyſtko proſzą co tylko u dworu wakuie.

NATIONNAL, m NATIONNALE, f. (*D'une nation.*) Ad nationem pertinens, entis, omn. gens. OYCZYSTY rodowity. *Les noms nationnaux ou des nations.* Nationum nomina, um. n. plur. *Jmiona názwiska narodow. *Concile national,* (*Aſſemblée des Eveſques d'une nation.*) Concilium nationale, (*mot conſacré.*) *Zbor Synod Národu iákiego z oſobna z gromadzenie duchowieńſtwa y Biſkupow z ſwoim Metropolitą.

NATIVITE', ſubſt. f. (*Naiſſance.*) Nativitas, atis, fœm. Dies natalis, *genit.* diei natalis, m. *Vlp. Val. Flace.* URODZENIE narodzenie.

NATIVITE', (*en Aſtrologie judiciaire.*) Geneſis, is, *ou* eos, fem. Nota mathematicis geneſis, f. *Mart.* Genitura, æ, fœm. *Suet.* Naſcentia, æ, fœm. *Var.* KONSTELACYA narodzenia czyiego aſpekt; godzina narodzenia u Aſtrologow.

NATOLIE, (*Anciennement l'Aſie Mineure, Province de la Turquie en Aſie.*) Aſia Minor, *genit.* Aſiæ Minoris, fœm. NATOLIA Prowincya Azyi Turecka.

NATTE, ſubſt. f. (*Tiſſu fait de jonc* ou *de paille.*) Matta, æ, f. *Ovid.* Teges, etis, f. *Colum.* Storea, æ, f. (Storia *ſelon Voſſius.*) *Caſ.* ROGOZA mata ſłomiana lub ſitowiana, pletnia

PETITE NATTE. Tegeticula, æ, f. ROGOSZKA máta plecionka.

NATTIER, ſubſt. m. (*Qui fait de la natte.*) Mattarum *ou* tegetum *ou* ſtorearum opifex, icis, m. Mattarius, ii, maſc. ROGOZNIK co rogoże, maty robi.

NATTER, V. act. (*Faire couvrir de natte.*) Storeâ tegere, (go, gis, xi, ctum.) act. acc. MATAMI nákrywać.

NATTER *des cheveux.* (*les treſſer.*) Texere crines, (texo, is, xui, xtum.) act. ZAPLATAC włoſy.

NATURALISER, V. act. (*Accorder à un étranger les privileges d'un habitant naturel d'un païs* ou *des Regnicoles, comme l'on parle dans le droit.*) Peregrinum aliquem jure incolarum alicuius regni donare. Alicui impertire incolarum jura. JNDYGENAT dać; do Jndygenatu przypuścić.

ON LE DIT figurément (*des choſes.*) *L'uſage a naturaliſé pluſieurs mots comme Latins.* Uſus multa verba recepit. Uſu recepta ſunt multa verba ut Latina. ZWYCZAY wiele ſłow wprowadził y między oyczyſte przypuścił á zá ſwoie przyiął. *Les vices ſont naturaliſez en nous par la conſtume.* Vitiorum in nobis velut naturam effecit conſuetudo. Conſuetudinee

tudine quaſi innata nobis vitia videntur. *Wyſtępki w nas ſię wradzają zá zwyczaiem zá nałogiem.

NATURALISTE, ſubſt. m. (*Phyſicien, qui s'applique à conſiderer la nature des choſes.*) Phyſicus, i, m. Speculator, venatorque naturæ. Inveſtigator rerum naturalium, *genit.* oris, m. *Cic.* NATURALISTA Filozof co przyrodzenia dochodzi rzeczy wſzelkich.

NATURALISTE, (*Auteur qui traitte des choſes naturelles.*) Naturalis hiſtoriæ ſcriptor, m. NATURALISTA ten co o przyrodzeniu rzeczy wſzelkich piſze.

NATURALITE', ſubſt. fem. (*Lettres de naturalité que le Roy accorde aux étrangers, pour pouvoir jouïr des droits des Regnicoles.*) Regium diploma, quo jus incolarum regni, extraneis conceditur. JNDYGENAT. Przywiley prawo ná Jndygenat.

NATURE, ſubſt. f. (*La maſſe du monde & l'aſſemblage de tous les eſtres*) Natura, æ, f. Rerum natura. Rerum univerſitas, atis, f. *Cic.* PRZYRODZENIE świat ten cały z żywiołami y Jſtotami wſzyſtkiemi y rzeczami. *Natura.*

NATURE, (*qui comprend les eſtres crées & increés.*) Natura, æ, f. PRZYRODZENIE ták ſtworzonych iáko y nieſtworzonych rzeczy. **La nature divine.* Natura divina. *Przyrodzenie Jſtotność Boſka. * *L'humaine.* Humana natura. *Przyrodzenie ludzkie. * *Des Anges.* Angelorum natura. *Anjołow.

NATURE *de chaque eſtre en particulier*, (*Les qualitez naturelles, ce qu'on a de nature, ſoit bien ou mal.*) Natura, æ, f. Ingenium, ii, n. NATURA przyrodzenie każdego z oſobna właſności przyrodzone dobre álbo złe.

NATURE, (*Les parties naturelles des animaux, qui ſervent pour la génération.*) Natura, æ, f. Naturalia, ium, n. pl. *Cic Colum.* Naturale, is, neut. *Celſ.* NATURA członki przyrodzone zwierząt bydląt ludzi.

NATURE, (*Sorte.*) Genus, *genit.* generis, n. *Cic.* GATUNEK rodzay. **Il compoſe d'ordinaire des harangues de cette nature.*) Id genus orationum ſolet ſcribere. *Cic.* * Zwyczaynie on tákie rzeczy piſze.

NATURE ſe dit proverbialement en ces phraſes, *L'accouſtumance eſt une autre nature.* Conſuetudine quaſi altera efficitur *Cic.* NATURA przyrodzenie nálog nawyknienie czego ieſt to drugie przyrodzenie.

NATUREL, m. NATURELLE, f. adject. (*Qui concerne la nature.*) Naturalis & hoc le. *Cic.* PRZYRODZONY PRZYRODZONA. **La loy naturelle.* Lex naturalis. *Cicer.* *Prawo przyrodzone. * *La chaleur naturelle.* Color vitalis. *Cic.* *Ciepło przyrodzone. **L'hiſtoire naturelle.* Hiſtoria naturalis *Plin.* *Hiſtorya o przyrodzeniu rzeczy rożnych.

NATUREL ſe dit auſſi (*de ce qui eſt produit par la nature & eſt oppoſé à factice.*) PRZYRODZONY nie robiony nie wymyślny. * *Vne beauté naturelle.* Naturalis & non fucata forma. *Uroda piękność przyrodzona. **Mouvement naturel.* Motus naturalis. *Poruſzenie wrodzone.

HOMME *naturel.* Homo candidus ac ſimplex. Homo minimè malus. Sine fuco & fallaciis. CZŁOWIEK ſzczery rzetelny.

Se rendre une choſe naturelle. Naturam alicujus rei ſibi facere. *Quint.* Przywyknąć do czego.

NATUREL, (*oppoſé à Legitime.*) comme *Vn fils naturel*, (*qui eſt bâtard.*) Naturalis filius. *Aſcon. Ped. Suet.* Spurius, ii, m Nothus, i, m. BĘKART. **Vne fille naturelle.* Naturalis filia Notha, æ, f. *Quint.* *Bękartka.

NATUREL ſe dit auſſi (*de ce qui eſt libre, aiſé, & point forcé.*) Naturalis. Liber, era, erum. PRZYRODZONY dobrowolny nie przymuſzony. **Cet orateur a l'action belle & naturelle.* In hoc oratore geſtus eſt naturalis & venuſtus. *Przyrodzony má jeſt ten mowca nie przymuſzony. **Son diſcours eſt naturel & fort coulant.* Illius oratio naturalis eſt & liberè fluens. *Wrodzona wymowa nie przymuſzona áni wytworna áni wymyślna ale przez ſię ſama płynąca. * *Les vers de ce Poëte ſont fort naturels.* Hujus Poëtæ verſus ex benignâ & divite ingenii venâ fuſi *ou* nati ſunt. *Wierſz płynący nie przymuſzony.

NATUREL, (*Qui n'eſt point falſifié.*) Naturalis. Non fictus. Non fucatus, a, um. SZCZERY ſamo przez ſię nie faſzowany

NATUREL, ſubſt. m. (*Inclination naturelle de l'homme.*) Natura, æ, f *Cic.* Indoles, is, f. Ingenium, ii, neut. *Cicer.* PRZYRODZENIE ſkłonność wrodzona w ludziach. **Vn bon naturel.* Natura optima. *Cic.* Bonum ingenium. *Ter.* Egregia indoles. *Cic.* *Przyrodzenie dobre. **Doux de ſon naturel.* Naturâ leniſſimus. Natus animo leni. *Cic.* *Przyrodzenia łaſkawego. **Naturel ſombre & melancholique.* Natura triſtis & recondita. *Cicer.* *Przyrodzenie ciche ſkryte ponure. **Mauvais naturel.* Malevolens ingenium. *Plaut.* *Złe ladaiakie przyrodzenie. **Je ne puis point changer de naturel.* Non poſſum immutari. *Ter.* *Nie mogę przyrodzenia odmienić przerobić ſię. **Connoiſtre le naturel d'une perſonne.* Ingenium alicujus noſcere. *Ter.* *Znać przyrodzenie ſkłonności czyie znáć czyią naturę. **Revenir, retourner à ſon naturel.* Immigrare in ingenium. *Plaut.* Ad ingenium redire. Ad ſe & ad ſuos mores redire. *Cicer.* *Wracać do ſwego. **Il ne faut jamais forcer ſon naturel.* Nihil faciendum invitâ Minervâ. *Horat.* Non eſt belligerandum cum genio ſuo. *Plaut.* *Nie trzeba nigdy ſię przymuſzać nad przyrodzenie.

AVOIR *bien du naturel & de la diſpoſition pour une choſe*, comme *Ciceron a plus de naturel que Demoſthene.* Plus in Cicerone naturæ eſt, quàm in Demoſthene. *Quint.* Curæ plus in Cicerone, in Demoſthene naturæ. *Quint.* MIEC wielkę ſpołobność przyrodzoną do czego iáko w Cyceronie więcey przymiotu wrodzonego było do wymowy niż w Demoſthenesie graphicè formam alicujus. *Cic.* Imagines indiſcretæ ſimilitudinis pingere. *Plin.* ZYWY obraz co do podobieńſtwa iákby ná żywego patrzył odmalować.

LES NATURELS *d'un pays*, (*Ceux qui ſont nez d'un pays.*) Indigenæ, arum, com. gen. *Cicer.* RODOWICI urodzeni w iákim kraiu rodacy.

NATURELLEMENT, adverb. (*Par nature.*) Naturaliter. adverb. Naturâ. ablat. *Cic.* Z PRZYRODZENIA náturalnie.

NATURELLEMENT. Secundùm naturam. Naturaliter. *Cicer. Quint.* WEDŁUG przyrodzenia zá przyrodzeniem ſzczerze po proſtu rzetelnie. **Parler fort naturellement.* Secundùm naturam dicere. *Cic.* *Mowić bardzo rzetelnie.

NAVAL, maſc. NAVALE, fœm. (*De mer.*) Navalis & hoc le. *Cicer.* MORSKI okrętowy. **Armée navale*, ou *ſur mer*, *Vne flotte.* Claſſis, is, fœm. *Cæſ.* *Woyſko wodne okrętowe. **Combat naval* ou *ſur mer.* Pugna navalis. *Cic.* Prælium navale. *Quint.* Certamen navale. *Virg.* *Woyna bitwa potyczka okrętowa ná morzu.

LA NAVARRE, (*Royaume en Europe dont la capitale eſt Pampelune.*) Navarra, æ, f. NAWARRA Kroleſtwo którego głowne miaſto Pampelona.

NAVARROIS, m. NAVARROISE, f. (*Qui eſt de la Navarre.*) Navarræus, a, um. NAWARCZYK, Nawarka, z Nawary.

NAUCHER, maſc. vieux mot pour dire *Patron d'un vaiſſeau.* Navarchus, chi. maſc. Navicularius, ii, maſc. Nauclerus, i, maſc. *Cicer. Plaut.* SZYPER Rotman ſtarſzy okrętowy álbo ná ſtatku iákim.

NAVET, ſubſt. m. (*Sorte de racine.*) Napus, i, m. *Colum.* RZEPA.

NAVETIERE, ſubſt. f. (*Champ où on a ſemé des navets.*) Napina, æ, f. *Colum.* RZEPISKO ugor.

NAVETTE, ſubſt. fœm. (*Petite graine qu'on donne aux oiſeaux, & dont on fait de l'huile.*) Napum, i, n. RZEPNIK Rzepnica ſiemię dla ptaſtwa y ná oley.

NAVETTE, (*Outil de tiſſerand.*) Radius, ii, maſc. *Virg.* CZOŁNEK tkacki cewka ktorą nici rozwodzi.

NAVETTE *à mettre de l'anciennes*, (*dont on ſe ſert dans l'Egliſe.*) Cymbum turarium, i, n. ŁODKA ná kadzidło Kościelna.

NAUFRAGE, ſubſt. m. (*Briſement de vaiſſeau ſur mer, qui arrive par la tempeſte & par les écueils.*) Naufragium, ii, neut. *Cic.* POTOP náwy rozbicie zátonienie zálanie pogrążenie ná dno rozbicie okrętu tonienie utonienie zátopienie. **Faire naufrage ſur mer.* Naufragium facere. Naufragio perire. *Cicer.* Navem frangere. *Plaut. Cicer.* *Utonąć ná morzu zátonąć.

NAUFRAGE ſe dit figurément (*du débris de la fortune, du renverſement de ſes affaires.*) Naufragium, ii, neut. *Cicer.* ROZBICIE *niewłaśnie* co do fortuny ſzczęścia powodzenia. **Il y a des gens heureux qui font fortune dans leur naufrage.* Felices multi, qui è naufragio pulchriores, ditioreſque emergunt. *Są ludzie ták ſzczęśliwi że y w upadku ſwoim roſną. *Sa gloire a fait naufrage.* Naufragium gloria fecit. *Cicer.* Stracił zginął ná ſławie.

ON DIT proverbialement, *Faire naufrage au port.* Impingere in portu. *Quint.* U BRZEGU utonąć.

NAVIGABLE, adject. maſc. & fœm. (*qui ſe dit des rivieres ſur leſquelles on peut naviger.*) Navigabilis & hoc le. *Liv.* ZEGLOWNY, ſpuſtny o rzekach mowiąc po ktorych ſtatki y okręty ſpuſzczać można. **Qui n'eſt pas navigable.* Innabilis & hoc le *Liv. Ovid.* * Niezeglowny nieſpuſtny rzeka ktora nie ma donośney wody dla ſtatkow lub okrętow.

NAVIGATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui navige.*) Navigans, antis, omn. gen. ZEGLARZ.

(Mot rare & qui ne ſe dit qu'en raillant.) Słowo Francuſkie nieużywane chyba ná śmiech pływacz.

NAVIGATION, ſubſt. fœm. (*L'action de naviger*) Navigatio, onis, f. *Cic.* ZEGLOWANIE zegluga. **Navigation de long cours.* Longa navigatio. Longinqua navigatio. *Cicer.* *Długa zegluga. **Faire une heureuſe navigation.* Proſperè navigare. Secundum curſum tenere. *Cic.* Proſpero curſu navigare. Secundis ventis curſum tenere. *Cic.* *Szczęśliwie odprawić żegluge.

NAVIGATION, (*La ſcience de la marine.*) Nauticarum rerum ſcientia, æ, f. *Cic.* NAUKA żeglarſka.

NAVIGER, V. neut. (*Aller ſur mer.*) Navigare, (go, as, avi, atum.) neut. *Cic.* Ambulare maria. *Virg.* ZEGLOWAC po morzu.

Naviger heureuſement. Expeditè navigare. Zeglować ſzczęśliwie. **Sans avoir envie de vomir.* Sine nauſeâ. *Cicer.* *Bez nudności y zwiiania ſię ná żołądku.

NAVIRE, ſubſt. m. (*Vaiſſeau.*) Navis, is, f. Navigium, ii, neut. OKRĘT. **Navires qui vont de conſerve* ou *de compagnie.* Confederatæ naves. Sociæ naves. *Okręty ſprzymierzone złączone, ſtowarzyſzonych kilka okrętow razem płynących. **Navire de charge*, ou *Navire marchand.* Navis oneraria. *Cæſ.* *Okręty kupieckie ładowne towarami. **Navires à voiles & à rames.* Actuariæ naves, f. pl. *Cæſ.* Actuaria navigia, n. pl. *Okręty ſtatki o żaglach y wioſłach. **Navire de pirate* ou *d'armateur.* Prædatoria navis. *Liv. ou* piratica. *Quint.* *Okręty barki zboieckie rozboynicze. **Navires qui vont à la découverte.* Navigia ſpeculatoria. *Cæſ.* * Okręty podiazdowe. **Navire de peſcheur.* Navis piſcatoria. Piſcatorium navigium. *Quin.* *Okręty rybołowow morſkich. **Navires à tranſporter des vivres.* Naves annotinæ *ou* frumentariæ. *Cæſ.* *Okręty prowiantowe. **Navire de trois cens tonneaux.* Navis quæ metretas trecentas vehit. *Plaut.* *Okręty ná trzyſta beczek trzymaiące.

Faire, fabriquer, conſtruire des Navires. Ædificare *ou* conſtruere naves. *Cic.* Okręty robić budować okręty. **Equiper un navire.* Armare *ou* adornare navem. *Cæſ. ou* inſtruere. *Virg.* *Oporządzić okręty.

DE NAVIRE Navalis & hoc le. *Cic.* OKRĘTOWY.

NAULAGE, ſubſt m. (*Le prix qu'on paye pour le paſſage au maiſtre d'un vaiſſeau*) Naulum, i, neut. *Juv.* Vectura, æ, fœm. *Petr.* OKRĘTNE przewoźne zápłata od náięcia okrętu álbo mieyſca w nim, dla przeprawy, álbo płynienia do kąd. **Faire le naulage* ou *la profeſſion de mener par mer.* Naviculariâ facere. *Cic.* *Przewoźnikiem być, ſiſem żeglarſką ſię bawyć.

NAUMACHIE, ſubſt. f. (*Spectacle où l'on repreſentoit un combat naval.*) Naumachia, æ, fœm. *Suet.* BITWA woienna morſka lub wodna igrzyſkowym widowiſkiem okazana.

NAVRER, V. act. (*Bleſſer.*) ne ſe dit plus que dans cette phraſe au figuré, *Il a le cœur navré de douleur.* Cor dolore faucium gerit. PRZERAZONY rażony raniony ſłowo to Francuſkie iuż ſię nie mowi procz tey expreſſyi náſtępuiący właśnie: ma ſerce wſkroś przeięte żalem zranione przerażone NAUSE'E, ſubſt. fœm. (*Envie qu'on a de vomir.*) Nauſea, æ, fœm. *Cicer.* CKLIWOSC nudność zwiianie ſię náżołądku chęć do zrzucania. * *Arreſter la nauſée.* Fluentem nauſeam coercere. *Horat.* Inhibere nauſeam. *Plin.* Diſcutere nauſeam. *Colum.* *Uſpokoić ckliwości zwiania nudności.

NAUTONNIER, ſubſt. maſc. (*Matelot.*) Natura, æ, maſc. *Cicer.* Navita, æ, maſc. *Terent.* FLIS Maydek Matlot

NAY, *ou* NE', maſc. NAYE, *ou* NE'E, fœm. part. paſſif *du Verbe* NAISTRE. Natus. Ortus, a, um. *Cicer.* URODZONY, URODZONA, Zrodzony, zrodzona. **Nouveau né.* Recens natus. *Nowo urodzony potomek. **Nés d'une meſme ventrée.* Uno partu editi. Fratres gemini. *Bliźnięta iednym płodem wydani na świat razem z łągu iednego *Aveugle né* Naturâ cæcus *Slepy od urodzenia. **Mort né.* Natu mortuus. *Nieżywy płod.

NAZARDE, ſubſt. fœm. (*Chiquenaude.*) Strictus acutuſque articulus. SZCZUDŁEK, Szczudłka w nos. **Je luy donnay une nazarde.* Stricto acutoque articulo naſum perſi. *Petr.* Talitrum inculi illi. * Dałem mu ſzczudłka w nos.

NAZARETH, (*Ville de Judée.*) Nazarethum, i, neut. NAZARET Miaſto Judzkie.

NAZARE'EN, (*Qui eſt de Nazareth.*) Nazarenus, a, um. NAZARETANIN, Nazaretanka.

NE', (*Qui tire ſa naiſſance de perſonnes illuſtres.*) Patre claro natus *Horat.* URODZONY záchnego urodzenia. **De grand lieu, d'une grande famille.* Natus genere nobili, *ou* ſummo loco ac genere. * Záchie urodzony. **Né ſous une malheureuſe planette.* Malè volente genio natus. *Plaut.* Diis iratis natus. *Phæd.* *Pod nieſzczęśliwą planetą urodzony.

NE', (*Propre pour les choſes.*) Rebus *ou* ad res natus. Urodzony ſpołobny do czego. **Né pour l'éloquence.* Ad dicendi facultatem natus. *Cic.* *Urodzony mowca. **Pour les lettres* Natus litteris. *Cicer.* *Do nauk. **Pour la guerre.* Ad bella natus. *Ovid ou* ad arma. *Cic.* *Urodzony żołnierz. **Je ſuis né pour avoir du mal.* Ingenio egregio natus ſum ad miſeriam. *Ter. ou* ferendis miſeriis. *Ter.* *Nie urodziłem ſię ná świat tylko ná ſamo nieſzczęście. **Vn jeune homme bien né.* Benè ingeniatus adoleſcens. *Plaut.* * Młody człowiek piękney nadziei. **Mal né.* Malè ingeniatus. *Plaut.* *Młody człowiek złey nadziei ktoremu dobre nic patrzy z oczu.

ON DIT proverbialement, qu'*Vn homme eſt né coëffé*, (*quand toutes choſes luy ſuccedent heureuſement.*) Natus felix, cui omnia ſuccedunt ſub manus, quidquid tangit, creſcit. *Petr.* W CZEPCU ſię rodził ſzczęśliwy wewſzyſtkim. **Celuy qui eſt né malheureux, l'eſt encore après ſa mort.* Qui natus infelix, illum poſt obitum perſequitur dura fati miſeria. *Phæd.* *Kto ſię nieſzczęśliwym urodził, ten y po śmierci nie ma pokoiu.

NE, (*Particule négative, qui ſe met d'ordinaire entre le Nominatif & le Verbe.*) Non. Nequaquam. Neutiquam. Haud. NIEMASZ nie ieſt, nie. **Il n'eſt point d'homme au monde ſi ſauvage.* Nemo omnium tam eſt immanis. *Cicer.* *Nie maſa ná świecie ták dzikiego człowieka. **Je ne crois pas qu'il faille que vous l'accompagniez.* Huic te ſocium neutiquam puto eſſe oportere. *Cic.* *Nierozumiem aby potrzeba było żebyś go odprowadzał.

NE, devant *ou* après *Perſonne*, *nul*, *aucun.* Nullus, a, um. *genit.* nullius. *dat.* nulli. NIKT nic nie. **Je ne ſuis d'aucun party.* Nullius partis ſum *Cic.* Nullius partes ſequor. *Żádney ſtrony nie ieſtem. **Je ne veux rien.* Nihil volo. *Nic nie chcę.

NE, devant un Imperatif. *Ne niez pas cela.* Ne nega. *Ter.* NIE zápieray ſię tego. * *Va, ne jure point, je te crois aſſez.* Abi, ne jura, ſatis credo *Plaut.* *Idź day pokoy nieprzyſięgay nieklniy ſię wierzę ci cale. **Ne faites pas tant le mauvais.* Ne ſævi tantopere *Ter.* *Nie ták ſię bardzo dąſay.

NE, (*dans les Interrogations directes ou indirectes.*) Nonne? Nunquid? An ne? *Cic.* A czy nie?

N'y a-t-il rien de nouveau? Nunquidnam novi? *Cic.* (*on ſous-entend*, eſt.) A czy nie maſz nic nowego? **N'y a-t-il perſonne icy?* Nunquid hic eſt aliquis? *Ter.* A czy nie ma tu kogo? **N'y a je pas dit que cela arriveroit?* An non dixi hoc eſſe futurum? *Ter.* *A czy nie mowiłżem że ták będzie. **Vous ne vous appercevez pas qu'on a découvert vos deſſeins?* Patere tua conſilia non ſentis? *Cicer.* *A czy nie widziłż że odkryto twoie zámyſły że ſię wydały twoie imprezy.

Si je ne me trompe. Niſi me animus fallit. *Ter.* Jeżeli ſię nie mylę.

J'ay moins dit que je ne voulois. Minus dixi, quàm volui. *Plaut.* Mniey-em powiedział mniey-em rzekł niż náleżało.

NE'ANT, ſubſt. maſc. (*Le rien.*) Nihilum, i, neut. *Cic.* NIC. **Eſtre réduit dans le néant.* In nihilum interire. *Cicer.* *W niwecz być obrocony. **Toutes choſes viennent du néant, & retournent dans le néant.* Ex nihilo cuncta oriuntur, & in nihilum occidunt *ou* recidunt. *Cicer.* In nihilum omnia intereunt. *Wſzyſtko wyſzło z niczego y w nic ſię obraca.

NE'ANT ſe dit au figuré (*de ce qui eſt peu eſtimé & peu conſidérable.*) *Vn homme de néant.* Homo nihili. *Var.* Homo

mo nullo numero. Nullius pretii. Homo nauci *ou* trioboli. *Cicer. Plaut.* Homo trium caunearum. *Petr.* NIC wart nic dobrego ladaco zánic. **Des choſes de néant.* Res nihili *ou* nullius pretii Gerræ, arum, fœm. plur. *Plaut.* *Ni-to ni-owo ladaco nic warte rzeczy. **Se mettre en colere pour néant pour rien.* De nihilo irasci. Leves iras gerere. *Terent.* *Gniewać ſię o ladaco.

ON DIT au Palais, *Mettre une procedure au néant.* Cognitionem circumducere *ou* reſcindere *ou* inducere. *Cic. Vlp.* SKASSOWAC proceſs. **La Cour a mis l'appellation & ce dont eſt appel au néant.* Acta omnia cauſæ Curia cum provocatione circumſcribenda *ou* inducenda cenſuit. Curia facta inſecta fecit. *Skaſował apellacyą ſąd.

NE'ANTMOINS, (*on prononce & on écrit fort bien* NE'ANMOINS.) (*Adverbe de correction.*) Nihilominùs. Nihilotamen minus. Nihilò ſeciùs. *Caſ.* Tamen. Attamen. *Caſ.* JEDNAKZE, przecięſz, poſtaremu.

NE'BULEUX, m. NE'BULEUSE', f. *(ſe dit du temps & de l'air, lorſqu'il eſt obſcurcy de nuages, qu'il n'eſt pas clair, ni ſerein*) Nebuloſus. Nubilus, a, um. *Plin Cic.* POCHMURNY, Pochmurna pogoda, ná dworze mgliſty czas.

Il fait un temps nébuleux. Nubilat aer. *Var. ou* adnubilat. *Stat* Nebuloſus eſt aer. *Plin.* Mgliſto pochmurno ieſt ná dworze, chmurzy ſię.

NE'CESSAIRE, adj. m. & f. (*Qui arrive néceſſairement.*) Neceſſarius, a, um. *Cic.* KONIECZNY.

Il eſt néceſſaire, Il faut néceſſairement que. Neceſſarium eſt. Neceſſum eſt. Neceſſe eſt. Oportet. *Cic.* POTRZEBA koniecznie trzeba.

NE'CESSAIRE ſignifie auſſi (*dont on a beſoin, & dont on ne ſçauroit ſe paſſer.*) Neceſſarius, a, um. *Cic.* POTRZEBA co tylko ieſt potrzebnego bez czego ſię nie obeydzie.

NE'CESSAIRE, ſubſt. m. *pour* LE BESOIN *de la vie.* Quæ ad victum ſunt neceſſaria. *Cic.* Vitæ neceſſaria, n. pl. Quæ ad uſus vitæ ſunt neceſſaria. *Cic.* POTRZEBY do życia. **Qui a le néceſſaire ne doit rien ſouhaiter davantage.* Cui contigit quod ſatis eſt, hic nihil optet amplius *Hor.* *Kto ma co mu potrzeba do życia, więcey niech nie pragnie.

NE'CESSAIREMENT, adv. (*De néceſſité, par néceſſité.*) Neceſſariò. Neceſſariè. adv. *Cic.* KONIECZNIE.

NE'CESSITE', ſubſt. fœm. (*Cauſe neceſſaire, le deſtin.*) Neceſſitas, atis, fœm. *Cicer.* Dura fati neceſſitas. *Horat.* Fatalis neceſſitas. *Cicer.* POTRZEBA wyrok konieczność zrządzenie nieuchybne.

NE'CESSITE' ſe dit auſſi relativement *ou* conditionnellement, (*Obligation, contrainte.*) Neceſſitas, atis, f. Neceſſitudo, inis, f. *Cic.* POTRZEBA mus przymus. **Obéir à la néceſſité.* Servire neceſſitati. *Cic.* *Słuchać co każą. **La néceſſité me contraint.* Subigit neceſſitas. *Plaut.* Me neceſſitas cogit *Cic.* *Potrzeba mię przymuſza.

NE'CESSITE', (*Beſoin, diſette, pauvreté, indigence.*) Neceſſitas, atis, f. Inopia, æ, f. Egeſtas, atis, f. *Cic.* POTRZEBA niedoſtatek nędza uboſtwo

Il l'a ſecouru dans ſa néceſſité. Multum illius inopiam levavit. *Cicer.* Podał mu rękę w potrzebie. **Il eſt réduit à la derniere néceſſité, Il eſt dans la derniere néceſſité.* Summâ rerum inopiâ premitur *ou* urgetur. Inceſſit eum gravis inopiâ *Saluſt.* In ſummas rerum anguſtias devenit. *Cicer.* *Do oſtatniego uboſtwa przyſzedł.

NE'CESSITEZ au plurier ſe dit dans le familier, (*à l'égard des fonctions naturelles, & du beſoin qu'on a de les ſoulager.*) comme *Aller à ſes néceſſitez* ou *aux grands beſoins.* Ad requiſita naturæ ſecedere. *Saluſt. ou* ire. *Quint.* POTRZEBA co do przyrodzenia, wyprożnienia przyrodzonego, náprzykład Iść ná potrzebę wielką, ná potrzebę mnieyszą ná wielki ná mały ſtolec. **S'il vous vient de plus fortes neceſſitez, il y a un lieu la dehors où tout eſt préparé pour vous recevoir,* c'eſt à dire *de l'eau, une chaiſe percée, & le reſte des petites propretez.* Si quid plus venit, omnia foris parata ſunt; aqua, laſanum, & cætera minutalia. *Petr.* *Jeżeliby ci było potrzeba, ieſt tu mieyſce ze wſzyſtkiemi wygodami, to ieſt woda ſtolec, y inſze mnieyſze ochędoſzki w tey mierze.

DE NE'CESSITE', (*Néceſſairement.*) Neceſſariò. adv. KONIECZNIE.

ON DIT proverbialement, *La neceſſité n'a point de loy, contraint la loy.* Ubi neceſſitas, ibi nulla lex. Datur neceſſitati venia. *Cic.* POTRZEBA nie zna prawa. ** Faire de néceſſité vertu, s'évertuer contre la mauvaiſe fortune.* * z Potrzeby cnotę uczynić.

NE'CESSITER *quelqu'un*, V. act. (*Le contraindre néceſſairement de faire une choſe.*) Aliquem ad aliquid cogere, (go, gis, coëgi, coactum.) *ou* adigere. *Cic.* PRZYMUSZAC kogo.

NE'CESSITEUX, m. NE'CESSITEUSE, f. mot populaire, (*Qui eſt dans le beſoin.*) Egens, entis, omn. gen. Egenus, a, um. Inops, omn. gen. *Cic. Voyez* PAUVRE. POTRZEBUIĄCY, potrzebny potrzebna ubogi uboga.

NE'CROMENCE, *ou* NE'CROMANCIE, ſubſt. f. (*L'art par lequel on communique avec les démons.*) Vaticinatio eorum defunctorum umbris, *genit.* onis, f. Divinatio per mortuos. *Cic.* Umbrarum inferorumque colloquia. *Plin.* Divinatio quæ fit evocatis & conſultis manibus. Necromantia, æ, f. (*mot grec*) CZARY CZAROWNICTWO.

NE'CROMANTIEN, m. NE'CROMANTIENNE, f. Qui *ou* quæ evocat manes defunctorum vitâ. Qui manes *ou* animas mortuorum elicit. Qui animas è ſepulchris excit. *Virg.* Necromanticus, a, um. (*mot grec.*) CZAROWNIK CZAROWNICA.

NECTAR, ſubſt. m. (*Le breuvage des Dieux, ſelon la fable.*) Nectar, aris, n. *Cic.* NEKTAR ſłodycz nápoy niebieſki wedſug baiek.

DE NECTAR. Nectareus, a, um. *Ovid.* NEKTAROWY.

LA NEF *d'une Egliſe.* Navis, fœm. Prior pars templi, fœm. CHOR kościelny.

NEFLE, ſubſt. f. (*Fruit du néflier.*) Meſpilum, i, neut. *Plin.* NIESPLE orzechy wodne.

NEFLIER, ſubſt. m. (*Arbre qui porte des nefles.*) Meſpilus, i, f. *Plin.* NIESPLIK orzech wodny drzewko czyli chruśćina.

NE'GATION, ſubſt. f. (*Action de nier.*) Negatio, onis, f. Negantia, æ, f. *Cic.* PRZECZENIE ſprzeciwianie ſię.

ON DIT (*d'un homme ſevere & rébarbatif.*) qu'*Il a un viſage négatif*, qu'*Il refuſe tout & ne fait aucune grace.* Ingratiâ fronte negat omnia. *Prop.* Adverſus animus gratiæ, *Quint.* SPRZECIWNY człowiek, odraża od ſiebie.

NE'GATIVE, ſubſt. fœm. *L'un eſt pour l'affirmative, & l'autre pour la négative.* Unus ait, alter negat. *Plaut.* JEDEN zá drugi, przeciwko. **Je tiens l'affirmative, & vous la négative.* Aio ego, tu negas. *Cic.* *Ja trzymam zá tą ſtroną, á ty zá przeciwną. **L'opinion commune en demeure à la négative.* Communis opinio negat. * Stawa zá przeciwną ſtroną powſzechnie zdanie. **Il eſt fort ſur la négative.* Negat & pernegat. *Plaut.* *Wzbrania ſię, zápiera ſię przeczy bardzo.

NE'GATIVEMENT, adv. *Il répondit négativement que cela n'eſtoit pas.* Præciſè id negavit *Plaut.* ZAPARŁ ſię.

NE'GE, *ou* NEIGE, ſubſt. f. (*Météore qui ſe forme en la moyenne region de l'air, des vapeurs congelées.*) Nix, gen. nivis, f. *Cic.* (*Pline l'appelle* Aquarum cæleſtium ſpuma, *qui paroiſt poëtique.*) SNIEG napowietrzna rzecz.

Blanc comme nége. Niveus, a, um. Coloris nivei. *Horat.* Biały iák śnieg.

Eau rafraiſchie à la nege. In nive aqua refrigerata. *Plin.* Nivata aqua. *Suet.* Woda w śniegu álbo lodzie chłodzona.

Sez. * *Boire à la nege.* Vinum nive diluere. *Sen.* *Pić z lodu ześniegu.

NE'GER, V. neut. *Il nége, Il a négé, Nous aurons de la nége.* Ningit, Ninxit *Virg.* SNIEG pada padał, będzie śnieg.

NE'GLIGAMMENT, adv. (*on prononce* negligiamant) (*Avec négligence.*) Negligenter. Oſcitanter. adv. *Cic.* NIEDBALE.

NEGLIGENCE, (*prononcez* negligiance.) ſubſt. fem. (*Manque de ſoin, d'application.*) Negligentia. Indiligentia. Inertia, æ, f. *Cic.* Neglectus, ûs, maſc. *Ter.* Incuria, æ, fem. *Cic* NIEDBALSTWO.

A la négligence, Veſtu à la négligence. Negligenter & incurioſè veſtitus. Niedbale ubrany nieuſtroiony.

NE'GLIGENT, (*prononcez* néglijant.) m. NE'GLIGENTE, f. (*Pareſſeux.*) Negligens. Indiligens, entis, omn. gen. Incurioſus, a, um. Negligentior & hoc negligentius, Indiligentior & hoc indiligentius, Incurioſior & hoc incurioſius Negligentiſſimus, a, um. *Cic.* NIEDBAŁY niedbała.

NE'GLIGER, V. act. (*Manquer de ſoin, Ne tenir compte d'une choſe*) Negligere, (go, gis, glexi, glectum.) act. acc. diligenter operatur liberalibus ſtudiis. *Tacit.* * Zániedbywa náuk. **Les eſtudes ſont négligées.* Jacent ſtudia. *Cic.* *Nauki ſą zániedbane. ** Un jardin négligé.* Indiligens hortus, *Plin.* *Ogrod zá niedbany.

SE NE'GLIGER *dans les choſes*, (*Les faire negligeamment.*) Perfunctoriè & negligenter res agere. ZANIEDBYWAC ſię w niedbałſtwo ſię wdać. ** Négliger ſa charge, ſon ſtile, ſon métier, le faire tellement quellement.* Negligenter munus ſuum obire. Stilum exercere. Accurare artem ſuam. * Zániedbywać powinności ſwoiey iáko táko odbywać byle zbyć

ON DIT qu'*Une femme eſt dans ſon négligé*, (*quand elle n'eſt point parée* ou *ajuſtée.*) Nec culta, nec accurata eſt illa mulier. Incuriosè veſtita. Non ſedulò munditer ſe habet. *Plaut.* Invenuſta eſt. Sine munditiâ. Incomta eſt & inornata. *Plaut.* BIAŁOGŁOWA nieuſtroiona, ubrana bez ſtroiu.

NE'GOCE, ſubſt. m. (*Trafic.*) Negotiatio, onis, f. *Cicer.* HANDEL.

NE'GOCIANT, m. NE'GOCIANTE, f. (*Qui négocie.*) Negotiator, oris, m. *Cic.* KUPCZĄCY.

NE'GOCIATION, ſubſt. f. (*L'action, de négocier les affaires d'un Prince* ou *de quelque particulier.*) Negotiorum *ou* rerum alicujus procuratio. Adminiſtratio. Geſtio, onis, f. *Cic.* WYRABIANIE czego.

NE'GOCIER, V n. & act. (*Faire le négoce.*) Negotiari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Cic.* Mercaturam facere. *Ter.* HANDLOWAC.

NE'GOCIER, (*Traitter les affaires publiques & particulieres.*) Res publicas aut privatas gerere *ou* curare *ou* adminiſtrare. *Cic.* WYRABIAC ſprawy publiczne.

LE NEKAR, (*Riviere de Suaube en Allemagne.*) Nicer, ceri, m. Nicrus. Necarus, i, m. NEKAR Rzeka.

NE'NNI, adv. négatif. (*Non*) Non. Minimè. Nequaquam. adv. NIE, nie, nic z tego.

(Il eſt bas, & n'eſt gueres d'uſage que dans la converſation.) Słowo podłe y proſte w francuſkim.

NE'NUPHAR, ſubſt. m. (*Plante marécageuſe, qui croiſt & fleurit dans les étangs*, on l'appelle *Lys d'Eſtang.*) Nymphæa, æ, f. GRZYBIENIE wodne, Lilia wodna, Rdeſt wodny ziele.

NE'PHRE'TIQUE, ſubſt. f. (*Douleur aiguë qu'on reſſent dans les reins.*) Acutus renum morbus, *gen.* acuti renum morbi, m. Renum dolor, oris, maſc. BOL w krzyżach. ** Qui à une néphretique.* Qui ex renibus laborat. *Cic.* Cui renes dolent. *Plaut.* Qui renum morbo tentatur. *Hor.* * Bolenie w krzyżach cierpiący.

NERF, ſubſt. maſc. (*Partie ſpermatique du corps de l'animal.*) Nervus, i, m. *Cic.* ZYŁA ſucha w ciele.

Qui a des douleurs de nerfs. Neuricus, a, um. Cui nervi dolent. *Vitr.* Bol w żyłach ſuchych cierpiący. ** Retréciſſement de nerfs.* Nervorum contractio. *Plin.* Spaſmus, i, maſc. Spaſma, atis, n *Plin.* *Skurczenie żył ſuchych, kurcz.

Qui a les nerfs retirez. Spaſticus, a, um *Plin.* Kurcz cierpiący.

NERF ſe dit au figuré. *Les nerfs de la guerre ſont la cavalerie & l'argent.* Nervi belli ſunt pecunia & equitatus. *Cic.* POTĘGA naywiększa woyſka ſą Jezdni. ** Il a bandé tous les nerfs* ou *toutes les forces de ſon eſprit.* Contendit omnes nervos. *Nátężył wſzyſtkie ſiły rozumu ſwego.

NERVEUX, m. NERVEUSE, f. Nervoſus, a, um. Nervis abundans, antis, omn. gen. Nervis validus, a, um. *Celſ.* ŻYŁOWATY ŻYŁOWATA.

NERVEUX ſe dit auſſi figuré, (*d'un diſcours ſolide, fort.*) Nervoſa oratio *Cic.* MOWA związła mocna potężna dzielna. **Un orateur nerveux.* Nervoſus orator. *Mowca mocny ſkuteczny bardzo dobrze mowiący.

NERPRUN, ſubſt. maſc. (*Eſpece d'arbriſſeau qui porte une graine fort noire & purgative.*) Rhamnus, i, m. TARNKI ołuściana owoc czarny cierpki rodząca.

NET, m NETTE, f. (*Qui n'eſt point ſale.*) Mundus, a, um *Hor.* Mundior & hoc mundius, Mundiſſimus, a, um. CZYSTY CZYSTA chędogi.

NET, (*Propre, qui eſt ſans tache.*) Purus. Nitidus, a, um, Sincerus, a, um. CZYSTO ſię noſzący ochędożnie kołoſiebie ſię trzymaiący. ** Une femme nette.* Nitida fœmina. *Plaut.* Białogłowa czyſto ſię y ochędożnie noſząca.

NET, (*Qui a eſté nettoyé.*) Mundatus. Purgatus, a, um. *Plin.* Mundus, a, um. CZYSTY wychędożony uprzątniony.

NET ſe dit figurément, (*Qui eſt exemt d'une choſe.*) CZYSTY niewinny nieczuiący ſię w czym. ** Je ſuis net là deſſus, Je ne ſuis point coupable de cela.* Hæc culpa procul eſt à me. *Ter.* Non ſum iſtius culpæ affinis *ou* conſcius. *Cic.* *Czyſtym iá od tego. **Sa conduite eſt nette & irréprochable.* Vitæ eſt integer & ſceleris purus. *Hor.* * Czyſtey ſławy niepoſzlakowaney nienaruſzoney reputacyi człowiek.

NET, (*Clair, ſans obſcurité, ſans difficulté.*) Clarus. Perſpicuus. Nitidus. Dilucidus. Luculentus, a, um. *Cic.* CZYSTY iáſny iawny oczywiſty. **Vn diſcours net, Vn eſprit net.* Dilucida oratio Nitidum ingenium. *Mowa iáwna oczywiſta czyſta, rozum czyſty rozwiązany.

Il luy a dit ſon ſentiment clair & net. Quod ipſe ſentiebat clarè & apertè loquutus eſt. Powiedział mu zdanie ſwoie poproſtu bez ogrodki ſzczerze. **Son procedé n'eſt ni net, ni ſincere.* Illius agendi ratio, nec nitida nec ſincera. *Niepoſtępuie ſobie po proſtu, áni ſzczerze nic idzie. **Son bien n'eſt pas net.* Multo ære alieno obſtricta ſunt illius bona. Non dilucida ſunt, nec liquida illius bona. *Dobra záđłużone záwiedzione ſortuna nie czyſta niewolna z długow.

METTRE *au net.* Deſcribere. Exſcribere, (bo, is, pſi, ptum.) act. acc. PRZEPISAC czyſto.

AU NET, *Tout net*, ſe diſent adverbialement, *Nier tout net une choſe.* Præciſè aliquid negare. PO PROSTU: zápierać ſię czego poproſtu. ** Il dit tout net qu'il n'ira pas.* Præciſè negat ſe iturum. *Cic.* *Mowi po proſtu że nie poydzie.

Ses creanciers l'ont mis au net ou *au blanc, luy ont tout enlevé ſon bien.* Debitores hunc ad aſſem *ou* ad inopiam redegerunt. *Ter. ou* illum converrerunt. *Plaut.* Dłużnicy go ogołocili ze wſzyſtkiego zoſtał czyſty iák palec.

NET ſe dit proverbialement, *Il a fait maiſon nette.* Omnem familiam dimiſit. Odprawił wſzyſtkich ſługi dwor cały ſwoy uprzątnął, wſzyſtkich z domu odprawił.

Il a volu avoir le cœur net là-deſſus. Exonerare conſcientiam voluit eâ de re. Chciał mieć ſumnienie w tey mierze wolne czyſte.

NETTEMENT, adv. (*Avec netteté.*) Munditer. adv. *Plaut.* CZYSTO chędogo.

NETTEMENT, (*Clairement.*) Clarè. Dilucidè. Perſpicuè. adv. *Cic.* CZYSTO iáśnie wyraźnie.

NETTETE', ſubſt. f. (*Propreté.*) Munditia, æ, f. Mundities, iei, f. *Cic.* CZYSTOSC ochędoſtwo.

NETTETE' *du langage.* Orationis perſpicuitas, atis, fem. Eloquendi nitor, oris, m. CZYSTOSC mowy. ** Netteté de l'eſprit.* Ingenii perſpicuitas. Ingenii ſplendor, oris, m. *Czyſtość rozumu iáſność przezorność rozſądku doſkonałość.

NETTOYEMENT, ſubſt. maſc. Purgamentum, i. neut. CHĘDOZENIE, uprzątanie, czyſzczenie, okurzanie, mycie, ſzorowanie omietanie z prochow paięczyn, wykurzanie wytrzepowanie, woſkokanie &c.

NETTOYER, V. act. (*Oſter les ordures & la ſaleté.*) Mundare. Emundare, (o, as, avi, atum) act. accuſ. Purgare. Depurgare. Expurgare. act. acc. Tergere. (eo, es, terſi, terſum.) Verrere. Everrere, (ro, is, verri, verſum.) act. accuſ. CHĘDOZYC ogolnie myć omietać ſzorować &c. ** Je veux qu'on nettoye par tout.* Munditias fieri volo. *Plaut.* *Chcę żeby wſzędzie chędożono, poprzątano omiatano &c.

Nettoyer ſes ongles. Purgare ungues. Exſpoliare unguium ſcabritias. *Plin.* Chędożyć paznokcie obrzynać ie obrownać &c.

Nettoyer la vaiſſelle. Vaſa eluere *ou* mundare. *Plin. Cat.* Pomywać naczynie ſtatki.

ON DIT en guerre, *Nettoyer le rempart*, (*en chaſſer tous ceux qui le défendoient.*) Murum defenſoribus nudare. *Cicer.* SPĘDZIC z ſzańcow oſadę. ** Nettoyer la mer de Corſaires.* Mare à prædonibus *ou* piratis nudare *ou* liberare. *Uprzątnąć po Morzu rozboynikow naiedznikow. **Il a nettoyé ſon bien, il l'a debrouillé & débarraſſé.* Obarata ſua bona expedivit. *Oczyścił z długow fortunę ſwoię.

NEUBOURG, (*Ville du cercle de Baviere.*) Neoburgum, i, n. NEYBURG Miáſto Cyrkułu Bawarſkiego.

NEUD, *ou* NOEUD, ſubſt. m. Nodus, i, m. WĘZEŁ. (On prononce *Neu* ſans faire ſonner le *d.*) Mowi ſię Neu w francuſkim niewyrażaiąc d nákońcu.

Petit neud. Nodulus, i, m. Węzełek, **Neud qu'on ne ſçauroit défaire.* Nodus inexplicabilis. *Quint-Curt.* * Węzeł nie rozwiązany ktorego trudno rozwiązać. ** Défaire un neud.* Nodum ſolvere. *Rozwiązać węzeł.

NEUD, (*dans les arbres.*) Nodus, i, maſc. *Colum.* Nodatio, onis, f. *Plin.* SĘK w drzewie.

Pleine de neuds. Nodoſus, a, um. Sękowaty sękowata.

NEUD *aux tuyaux de bled.* Geniculum, i, n. Articulus, i, m. *Plin.* KOLANKO w zbożu. ** Le froment à quatre neuds,*

neuds, & l'orge huit. Genicula tritico ſunt quaterna, hordeo octona *Plin.* *Pſzenica ma cztery kolanka, á Jęczmień oſm.

Qui a des neuds, (en parlant des bleds.) Geniculatus a,um. *Cic.* Kolankowaty.

Les neuds qui viennent au ſarment de la vigne. Articuli,orum, ma. plur. *Cic.* Sęczki kolanka w latoroślach winnych.

ON DIT figurément, *Le neud d'une affaire, (ce qu'il y a de plus important, & en quoy conſiſte tout la difficulté d'une affaire.)* Præcipuum rei caput, n. Id in quo rei cardo vertitur. MOWIĄ *niewłaśnie*: Tu to ſęk; ſama treść rzeczy y trudność náywiększa, ná czym co záwiſſo.

LE NEUD *d'une piece de Theatre.* Fabulæ nodus, i, m. ROZWIĄZANIE Komedii Trajedii koniec na co ná oſtatek rzecz wychodzi y ná czym ſię kończy.

NEVERS, (*Ville epiſcopale & capitale du Nivernois.*) Nivernum, i, n. NEVER Miáſto z Biſkupſtwem głowne w Niwerneyſkim.

DE NEVERS Nivernenſis & hoc ſe. Z NEWERU.

LE NIVERNOIS, Nivernenſis ager, m. NIWERNEYSKIE.

NEVEU, ſubſt maſc. (*Fils du frere* ou *de la ſœur.*) Filius fratris, Filius ſororis. A fratre, *ou* à ſorore filius. SYNOWIEC álbo ſieſtrzeniec

NOS NEVEUX, pour dire NOS DESCENDANTS, Nepotes, tum, m plur. *Plin.* Poſteri, orum, m. plur. *Cic.* WNUKOWIE náſi ci co po nás naſtąpią.

NEUF, (*terme numéral.*) Novem, (*en chiffre Romain on le marque ainſi* IX *en chiffre Arabe* 9.) DZIEWIĘC liczba liczbą Rzymſką piſze ſię IX. proſtą 9. **Le nombre de neuf.* Novenarius numerus. *Var.* *Dziewiąta liczba.

QUI DURE *neuf jours.* Novendialis & hoc le. *Plaut.* DZIEWIĘC dni báwiący trwaiący.

NEUF *fois.* Noves adv. *Var.* DZIEWIĘC kroć, dziewięć razy. **Neuf cens.* Nongenti,æ, a. *Cic.* *Dziewięć ſet. **Neuf cens* Noningenties. adv. *Vitr.* *Dziewięć ſet razy.

NEUF, m. NEUVE, f. (*Qui eſt oppoſé à* VIEUX, *Qui eſt nouvellement fait.*) Novus, a, um. Recens, entis, omn. gen. *Cic* NOWY NOWA.

NEUF ſe dit figurément, (*de celuy qui n'a point d'expérience dans quelque art, & dans les choſes du monde.*) Novus. Imperitus, a, um. Rudis & tiro in re aliquâ *ou* rei alicujus. NOWY nowicyuſz Fryc nie świadom rzeczy.

NEUTRALITE', ſubſt. f. (*L'eſtat de celuy qui ſe tient neutre, qui n'embraſſe aucun party.*) Neutrius partis ſtudium. Animus à partium ſtudio alienus. OBOSTRONNOSC nieutralność umyſł między dwiema ſtronami do żadney nie nakłoniony ále oboiętny y ſrzedni między dwiema, y do ſtron ſię nie wiążący. **Garder la neutralité, Se tenir neutre.* Neutri parti ſtudere *ou* favere. Integrum ab omni parte ſe ſervare. *Cicer.*. *Záchować oboſtronność.

NEUTRE, adject. m. & f. (*Qui n'eſt d'aucun party.*) Medius, a, um. Medius animo. Neutrius partis ſtudioſus, a, um. *Cicer. Vell Paterc. Suet.* OBOSTRONNY áni tey áni tey ſtrony.

NEUVAINE, ſubſt. f. (*De neuf jours.*) Novendialis, & hoc le *Plaut.* NOWENA dziewięć dni,

NEUVIE'ME. Nonus, a, um. *Cicer.* DZIEWIĄTY dziewiąta.

NEZ, ſubſt. maſc. (*Organe externe de l'odorat.*) Naſus, i, maſc. Naſum, i, n. *Plaut.* NOS zmyſł zwierzchni węchu.

Qui a un grand nez. Naſutus, a, um *Horat.* Wielko noſy noſal. * *Nez retrouſſé.* Criſpaus naſus. *Perſ.* * Noſa zadartego mopſowaty noſa podnioſłego. **Nez aquilin, Nez de perroquet.* Aduncus naſus. * Noſa zakrzywionego krzywo nos, garbo-noſy **Nez camus.* Simus naſus. Simo, onis, m. *Plin.* *Noſa wkleſſego płaſko noſy, noſek. * *Nez en pied de marmite, Nez écaché.* Patulus naſus. *Noſa ſzerokiego płaſkato. **Vn nez boutonné, Vn nez de betterave.* Naſus rubidus *ou* tuberoſus. *Nos iák burak czerwony trędowaty. * *Le nez luy coule, Il a la roupie au nez.* Pendet illi ſtiria ab naſo. *Mart.* *Sople mu u noſa wiſzą. **Le poil qui croiſt dans le nez.* Vibriſſæ, arũ, f. plur. *Włoſy w noſie w nozdrzach roſnące. **Arracher le nez à quelqu'un.* Os alicui denaſare. *Plaut.* *Nos ukąſić álbo urznąć komu.

CHIEN *de haut nez.* Canis ſagax, *genit.* ſagacis canis, m. *Cic.* Odorus canis. *Claud.* PIES węchu dobrego co ma wiatr dobry.

NEZ. NI. NIA.

(Les Egyptiens repreſentoient un NEZ, pour marquer un homme ſage & aviſé; d'où ſont venus les mots Latins *Naſutus & emunctæ naris homo,* Un hómme qui a bon nez, qui eſt ſage & prudent.) Egipcyanie malowali Nos chcąc wyrazić człowieka oſtrożnego bacznego rozſądnego y przezornego z kąd przyſłowie: *Jeſt to węchu dobrego człowiek;* to ieſt ma náwſzyſtko oſtrożność nie oſzuka go.

NEZ ſe prend auſſi pour *Tout le viſage.* NOS w ſrancuſkim znáczy toż co w obec w trwarz w oczy. * *Il luy a dit des injures à ſon nez.* Convicio os illius verberavit. *Cic.* Os illius læſit. *Ter.* * Woczy ſię go náſzkalował nalżył. **Il l'eſt laiſſé dire des injures à ſon nez,* ou *en face.* Os ad contumeliam præbuit. *Liv.* Ad malè audiendum os præbuit. *Cic.* *Dał ſobie w oczy náplwáć, nálżyć ſię, náſzkalować do woli dopuścił, wſzyſtko trawiąc w ſobie áni ſię odzywaiąc.

ON DIT en maniere de provebe, *Il n'oſeroit montrer ſon nez, Il n'oſeroit paroiſtre.* Os ſuum populo oſtendere non audet. *Cic.* NIESMIE ſię tám áni ukazać.

Il a toujours le nez ſur les livres, Il lit continuellement. Caput de tabulâ non tollit. *Petr.* Aſſiduam dat operam libris legendis. Uſtawicznie czyta wſzyſtek w Kśiąſzkach.

Il fourre, Il met ſon nez par tout. Vult ſe omnibus negotiis admiſcere *ou* inter ponere *ou* immiſcere. Alienis interfere vult ſecretis. *Petr.* Wſzędzie ſwoy nos wrazi, wſzędzie ſię wśćibi.

Dès que cét Avocat a mis le nez dans un ſac, il voit en quoy conſiſte la difficulté de l'affaire. Ex quo patronus inſtrumenta litis cognovit, in quo res hæreat, ſtatim videt. Pátron iák prędko nos wrazi do ſzatuły, zaraz poſtrzeże czego w ſprawie iákiey niedoſtaie.

NEZ ſe dit proverbialement, *Elle a le nez tourné à la friandiſe, (parlant d'une fille qui eſt de complexion amoureuſe.)* Mollis in Venerem, Libidinoſa virgo. JURNOSC w ſobie ma do jurności do cieleſności ſkłonna. * *Il ſaigne du nez, (quand la timidité ou quelque autre raiſon l'empeſche d'executer une choſe qu'il avoit réſoluë.)* Deſiſtit ab incœpto, Retinet, deſinit. *Boi ſię nie śmie.

ON DIT, *Rire au nez de quelqu'un,* pour dire *Se moquer de luy ouvertemt.* Aliquem irridere. *Ter.* Albis dentibus deridere aliquem. *Plaut.* Aliquem adunco naſo ſuſpendere. *Hor.* DRWIC z kogo w oczy.

Regarder quelqu'un ſous le nez, pour dire *Le morguer, luy inſulter.* Vellere alicui barbam. *Hor.* Łżyć kogo w oczy, nápaſtować go lekce ważąc z pogardą.

Tirer à quelqu'un les vers du nez, Luy tirer adroitement quelque ſecret. Extrahere ſecreta mentis alicui aliquo. Expiſcari ſecreta ex aliquo. *Cicer.* WYCIĄGNĄĆ kogo ná ſłowko.

**Il a eu un pied de nez,* pour dire qu'*Il n'a pû venir à bout d'une choſe,* & qu'*Il a eſté couvert de confuſion.* In illâ re erubuit. *Cicer.* Aeriter rem intendit, verùm cum rubore dimiſit. *Wziął po noſie, nieudało mu ſię, ze wſtydem muſiał odeyść.

Donner du nez en terre, Tomber par terre. Terram *ou* humum petere *ou* ore mordere. *Plaut.* Upaść ná ziemię, obalić ſię.

ON DIT figurémont, *Il a donné du nez en terre.* Prolapſæ ſunt res illius, *ou* peſſum abierunt, *ou* ſuſque deq; abierunt. *Plaut.* Podrwił, ſię podupadł upadł na wſzyſtkim. * *Il s'eſt bien refait le nez, Il a bien racommodé ſes affaires, Il s'eſt bien remis de ſes pertes.* Recorrexit ſibi coſtas. *Petr.* Novis opibus ſe renovavit *ou* ſe refecit. *Poprawił ſię pokrzepił powſtał ná nogi, podzwignął upadłe intereſſa ſwoie ſzkody ſtraty &c. **Il s'eſt bien refait le nez* ou *le corps par la bonne chere.* Corpus ſuum plurimis cibis refecit, *ou* habitius reddidit. *Cicer.* *Odżywił ſię odiadł ſię w dobrym byciu.

ON DIT figurément, *Il a bon nez, il voit, ou prévoit les choſes.* Vir futuri non improvidus. *Liv.* Haud improvidus eſt. *Horat.* Sagaciſſimus homo. *Cicero.* PRZEZORNY baczny zdaleka widzący wiatru węchu dobrego docieka wſzyſtkiego

Il ne voit pas plus loin que ſon nez (expreſſion familiére) Id ſolùm videt, quod eſt ante pedes. *Ter.* Improvidus eſt & Incautus, *Liv.* Proſtaczek głupiec dubiel nieoſtrożny nieprzezorny przed ſobą tylko widzi.

NI (*Conjonction négative.*) Nec. Neque. *Cic.* ANI.

On mépriſe les gens qui ne ſont utiles, ni à eux, ni aux autres. Contemnuntur ii, qui nec ſibi, nec aliis proſunt. Gardzą tákiemi ktorzy áni ſobie áni drugim ná nic ſię nieprzydadzą.

**Il n'a eſté ni condamné in abſolu.* Neque abſolutus, neque damnatus fuit. *Ni ták, ni owak, go odprawiono, áni go ſkazano, áni uwolniono.

NAIS, *Oiſeau niais.* ſubſt. maſc. (*Oiſeau de proyé qu'on prend dans le nid.* Nidari⁹ & Nidaſi⁹ (Mot de la baſſe latinité.) *ou* Avis è nido detractus, maſc. PTAK w gniaździe wzięty do polowania.

NIAIS, m. NIAISE, f. adject. & ſubſt. (ſe dit figurément en Morale) *d'une perſonne ſotte & crédule, qui n'a pas veu le monde, qui eſt tout nouvellement débarqué* comme l'on parle dans le familier) Neſcius, a, um. Stolidus. Inſulſus. Ineptus, a, um. Quaſi à nido pullus, i, maſc. Stultus puerilis. *Plaut.* Novus & quaſi nidularia ſimplicitate prædituſ. GŁUPI GŁUPIA proſtaczek proſtaczka co niebywało między ludźmi dubiel dopiero ſię ziaią wykluł. Kluiek proſtaczek.

ON APPELLE proverbialement & populairement *Vn niais de Sologne, celui qui ſe trompe à ſon profit.* Dormitator, oris, m. *Petr.* OSPALE niedbale około ſiebie y ſwoich Intereſſow chodzący.

NIAISEMENT, adv. *D'une maniere niaiſe, ſottement, en niais,* Inſulsè. Ineptè. Pueriliter. *Cic.* GŁUPIE głupowato.

NIAISER, V. neut. *Faire l'innocent, le niais.* Ineptire, Ineptire, io, is, ivi, (*ſans ſupin*) *Ter.* Ineptias dicere *ou* facere aliquid ineptiarum. *Catul.* BŁAZNOWAC dubielem ſię czynić. **Auſſi, pourquoy venez-vous naiſer avec vos propoſitions d'enfant.* Quid ergo me ſic ludificamini veſtrâ puerili ſententiâ. *Ter.* *Po coż też tákie głupſtwa prawiſz.

NIAISER, *S'amuſer à ne rien faire* ou *à la bagatelle,* Nugari, or, aris, nugatus ſum. *Cic.* Nugas agere. *Plaut.* CZASmi to ni owo ni naczym trawić bawiąc ſię fraſzkami.

NIAISERIE, ſubſt. fem. *Sottiſe, badinerie,* Ineptiæ, æ, fem. (*& mieux*) Ineptiæ, arum, *ou* inſulſitates, tum, fem plur. *Cic.* BŁAZENKOWANIE báianie prawienie ladaczego baraſzkowanie. **Qui ne dit que des niaiſeries.* Inaniloquus, a, um. Nugator, oris, m. *Plaut.* *Baiarz.

NICHE, f. (*Petite malice que font les eſcoliers.*) Jocularia malitia, æ, fem. *ou* jocularium malum, i, n. SZTUKA figel.

NICHE, (*Place qu'on ménage dans l'épaiſſeur d'un mur pour y placer quelque figure.*) Nidus, i, maſc. Loculamentũ, i, neut. *Colum.* Loculus, i, m. *Var.* MIEYSCE framuga komorka przegroda gniazdo alkowa.

NICHE'E, ſubſt. fem. (*Nom collectif qui ſe dit des petits oiſeaux, qui ſe trouvent dans un nid.*) Pullatio, onis, fem. Pullorum fœtura, æ, fem. *Colum.* Nidi, orum, maſc. plur. *Virg.* LĄG, ieden ląg wiele ſię ptaſtwa wylęże zaiednym lągiem.

NICHER, V. neut. (*Se retirer en quelque lieu, y faire ſon nid.*) Nidificare. Struere. Conſtruere nidum. Struo, is, ſtruxi, ſtructum. Nidulari, or, aris, atus ſum. *Plin. Quint. Var. Voyez* FAIRE *ſon nid.* GNIEZDZIC ſię gdzie mieyſce ſobie obráć.

NID, ſubſt. maſc. (*Lieu où les oiſeaux vont pondre & couver leurs œufs.*) Nidus, nidi, maſc. (& quelquefois) Cubile, is, neut. *Cic.* GNIAZDO ptaſze gdzie ſobie ptaki ścielą y noſzą ſię.

Petit nid. Nidulus, li, maſc. *Cic.* Gniazdko maſe.

Faire ſon nid. Struere. Conſtruere. Texere. Fingere *ou* facere nidum. *Quint. Tacit. Plin.* Gniazdo ſobie robić ſłać ſobie noſić ná gniazdo, kwilić ná gniazdo.

NID ſe dit (*d'une retraite où l'on ſe cache, & où l'on ſe met en ſeureté.*) Nidus, i, maſc. Receptaculum, li, neut. *Cic.* (Mot vulgaire en ce ſens.) GNIAZDO niewłaśnie ſchowanie mieyſce ſchronienia ſię beſpieczne pewne.

ON DIT figurément. *Ce jeune homme a trouvé un bon nid,* (pour dire) *Il a épouſé une vieille qui a des écus.* Hic adolescens duxit anum opulentiſſimam *ou* benè nummatam, *ou* ſuccoſſam anum. MOWIĄ (niewłaśnie) dobre ſobie gniazdo poſłał ożenił ſię z ciepłą babką.

ON DIT proverbialement & populairement, *Il croit avoir trouvé la pie au nid,* ou *avoir trouvé quelque occaſion de profiter.* Sperat ſe anſam *ou* occaſionem inveniſſe qui rem benè faciat, *ou* lucrificam ſe occaſionem inveniſſe credit. *Plaut.* ROZUMIE że Páná Boga zá nogi obſapił.

NIECE, ſubſt. fem. terme relatif à oncle & à tante, *celle qui eſt fille du frere* ou *de la ſœur.* Fratris filia, æ, fem. *Cic.* SYNOWICA álbo ſieſtrzenica.

NIELLE, ſubſt. fem. (*Brouillard* ou *Roſée qui gâte les bleds qui ſont encore en lait,* (*lors que le ſoleil vient à poiſtre deſſus.*) Rubigo, *ou* Robigo, ginis, fem. *Virg.* RDZA zaraza padaiąca ná zboże.

NIELLE, (*Mauvaiſe herbe, qui croît parmi les bleds, & qui porte une graine noire.*) Gith. n. indeclinable. *Celſ,* Melanthion, ii, neut. *Plin.* Melanſpermon, i, neut. *Plin.* CZARNUCHA polna między zbożem roſnąca.

NIELLER, (*Les bleds ſont niellés.*) Mala rubigo torruit ſegetes. *Colum.* ZARAZA padła ná zboża. **Les bleds ne ſont point niellés.* Sterilem rubiginem non ſentit ſeges. *Horat.* *Zadna zaraza niepadła ná zboża,

NIEPER, *ou* le boriſthene, ſubſt. maſc. (*Fleuve de Pologne.*) Boryſtenes, æ, maſc. *Plin.* DNIEPR Rzeka Polſka.

NIER, (*Dire qu'une choſe n'eſt pas.*) Aliquid negare, PRZEC zapierać czego.

NIER fort & ferme, *ou* abſolument. Pernegare. *Plaut.* MOCNO zapierać.

NIGAUD, maſc. Nigaude, fem. (*Grand malbati, ſot, impertinent.*) Longurio, onis, maſc. Nugax, acis, maſc. *Petr* Ineptus, a, um. *Cic.* GRONDALISKO, niezgrabne długie chłopiſko czop, dubiel, głupiec. Dziewka iák drąk doniczego.

NIGAUDER, V. neut. (*S'amuſer à la bagatelle, & à des niaiſeries.*) Nugari, or, aris, atus, ſum. Nugas agere. Ineptire. *Cic.* (Mots bas & du peuple.) BŁAZENSTWEM ſię bawić.

NIGAUDERIE, ſubſt. fem. (*Badinerie impertinente, action d'un nigaud*) Nuge, arum, fem. plur. Ineptiæ, arum, fem. plur. *Cic.* (Mot populaire.) BŁAZNOWANIE.

NIL, ſubſt. maſc. (*Fleuve qui traverſe une grande partie de l'Afrique, & qui par ſes débordemens donne la fécondité à l'Egypte.*) Nilus, nili, maſc. *Cic.* NIL Rzeka przechodząca po wielkiey części przez Afrykę, oblewaiąca Egypt y żyznośc ſprawuiąca.

NINIVE, ſubſt. fem. (*Ancienne Ville de l'Aſſyrie.*) Ninive, es, fem. *Ovide l'appelle* Ninus, i, fem. NINIWA dáwne Miáſto Aſyryyſkie.

NIPPES, ſubſt. fem. plur. (terme géneral qui ſe dit *des petits meubles & hardes.*) Scruta, orum, neut. plur. *Petr.* *Rupiecie ſtare ſzmaty manatki gałgany płatki. **Vendre de vieilles nippes.* Scruta expedire. *Petr.* Przedawać ſtare rupiecie ſtare ſzmaty.

NIPPES, (*Bijoux a l'uſage des Dames.*) Mundus muliebris, mundi muliebris, maſc. *Phæd.* Res futiles, & frivolæ, fem. plur. *genit.* rerum futilium & frivolarum. KLENOTY ſtroie Białogłowſkie wyprawá białogłowſka.

NIQUE, ſubſt. fem. (Mot bas & populaire.) *Moquerie, inſulte qu'on fait à quelqu'un par geſte en hauſſant* ou *ſecouant le menton.* Sanna, æ, fem. *Juv.* FIGA figę komu pokazać albo ſię wydrzeczniać ná kogo przez pogardę.

ON DIT *Faire la nique a quelqu'un.* Suſpendere aliquẽ adunco naſo. *Hor. ou* Sannis deridere aliquem. WYDRZEZNIAC ſię ná kogo.

NIQUET, ſubſt. maſc. (Mot bas & populaire.) *Vn rien,* comme *je n'en donnerois pas un niquet, un rien.* Cicum non interduim. *Plaut* Titivilitio non emam. *Plaut.* ZŁAMANA Babka, niedałbym złamaney babki za to niewarto.

NITRE, ſubſt. maſc. (*Sel foſſile & minéral.*) Nitrum, nitri, neut. *Virg.* SALETRA ktorą z ziemi wykopuią.

Le lieu d'où l'on tire le nitre naturel. Nitraria, æ. SALETNA ſzybá Sáletrzane mieyſce.

Où il y a du nitre meſlé. Nitratus, a, um. *Mart. Plin.* z Saletrą zmięſzany.

NITREUX, maſc. Nitreuſe, fem. (*Où il y a du nitre, ou qui en a le goût.*) Nitroſus, ſa, ſum. *Plin.* SALETROWANY Saletrzyſty.

NIVEAU, ſubſt. maſc. (*Inſtrument avec lequel on poſe les pierres horiſontalement.*) Libella, æ, fem. *Vitr.* SRZODWAGA Pion do rownania y miary brania rowney wyſokośći zwłaſzcza w poſadzce brukach &c: **Il eſt de niveau à la ſuperficie de la mer.* Puri librâ cum æquore maris eſt. *Colum.* *Rowno ieſt z morzem * *Les fenêtres de ces châbres ſont tout de niveau.* Horum conclavium feneſtræ ad libellam omnes reſpondent. *Plin.* *Okna tych pokoiow izb &c: wſzyſtkie rowno w linią dane.

NIVELLER, V. act. *Prendre le niveau* ou *la pente d'un terrain* ou *d'une riviére.*) Aquam librare. *Vitr.* Aliquid ad libellam exigere. WAGĘ wziąć pochopu zmierzyć wyſokość

fokość iedney rzeczy z drugą, z właſzcza gruntu z wodą, fundamentow albo murow z ulicą &c: Rychtowanie, ważenie, wyrownanie.

NIVELLEMENT, ſubſt. maſc. (*L'action de niveller l'eau.*)Libratio, *ou* Perlibratio aquæ. f. *Vitr.* WYMIERZANIE wyſokości wody z gruntem albo lądem wody pochopu probowanie,

NIVELLEUR, ſubſt. maſc. *Celui qui nivelle les eaux.* Aquarũ Librator, oris, maſc. *Plin-jun. Vitr.* RURMISTRZ Probierz, Architekt, Geometra.

NOBLE, adject. & quelque fois ſubſt. *Qui eſt oppoſé à roturier.* Nobilis & hoc nobile. SZLACHCIC.

Noble de naiſſance, ou *d'extraction.* Genere nobilis. Natalibus clarus, a, um, *Cic. Liv.* Natalium ſplendore conſpicuus, a, um. *Cic.* SZLACHCIC urodzony rodowity.

Vne terre noble. Nobiliſsimus fundus. Ager immunis, maſc. *Cic.* DOBRA Szlacheckie wolne.

NOBLE ſe dit figurément. (*en choſes ſpirituelles & morales*) Nobilis & hoc nobile. Jlluſtris & hoc illuſtre. Clarus Conſpicuus, a, um.*Cic.* ZACNY zacna.

Il a des ſentimens nobles. Senſus habet nobiles & eximios. Zacne ma Sentymenta myśli y ſerca pięknego wſpaniałego. **Vn eſprit noble* Jlluſtre & eximium ingenium. *Rozum dowćip umyſł zacny Pańſki. **Vn diſcours noble.* Oratio nobilis *Cic.* Mowa wyborna zacna bardzo godna.

LES PARTIES. *nobles du corps humain* comme *le cerveau, le cœur. &c.* Vitales corporum partes. *genit.* Vitalium corporum partium, ſem. Vitales animæ. CZĘSCI w Ciele ludzkim przednie iáko to Mozg. Serce &c:

NOBLEMENT, *Splendiment, magnifiquement, du bel air* Nobiliter, Splendidé. Eximiè. Magnificè. ZACNIE godnie Pańſko

NOBLESSE, ſubſt. fem. (*Extraction noble, oppoſée à une extraction roturière.*) Nobilitas *ou* generis nobilitas,atis, ſem. Claritudo,inis, fem. Genus nobile, generis nobilis. neutr. *Cic.* SZLACHECTWO urodzenie ſzlacheckie rodowitośc.

LA NOBLESSE ou *les Nobles.* Nobiles,lium, maſc. Plur. *ou* Nobilitas,atis, fem. *Cic.* SZLACHTA ludzie Oſoby Szlacheckie.

NOBLESSE ſe dit au figuré (*des qualités excellentes de chaque choſe.*) Nobilitas. Dignitas,atis, fem. *Cic.* ZACNOSC godność wyborność. **La nobleſſe de l' expreſſion.* Elocutionis dignitas. Magnifica & ſplędida elocutio. *Cic.* WYBORNOSC ſłow.

NOCTURNE, adject. maſc. & fem. *De nuit.* Nocturnus, a, um, *Cic.* NOCNY nocna. *Des Viſions nocturnes.* Viſus nocturni. *Cic.* *Nocne mary widowiſka ſtrachy. **Des aſſemblées nocturnes.* Cœtus Nocturni *Tacit.* *Nocne ſchadzki.

NOCES, ſubſt. fem. plur. Nuptiæ,arum, plur. *Cic. Tit.* WESELE, ślub.

DES NOCES. ou *qui concerne les noces.* Nuptialis & hoc nuptiale, is *Cic.* WESELNY ślubny.

FESTIN, *des Noces*(ou ſimplement) *la Noce.* Nuptialis cœna, æ, fem. *Plaut.* Nuptiale convivium, ii, neut. WESELE uczta, weſelny traktament.

FESTIN *du lendemain des noces*, ou *le lendemain* (*ſimplement.*) Repotia, orum, neut. plur. *Hor.* POPRAWINY nazaiutrz po weſelu przenośiny.

SACRIFICE, *des Noces.* Nuptialia ſacra. *Quint.* OFIARY ślubne.

VERS *pour les Noces* ou *une Epithalame.* Carmina nuptialia, neut. plur. *Catul.* WIERSZ godowy weſelny Rythm ślubny (*Panegiryk.*)

FLUTES *qu'on joue aux Noces* Tibiæ nuptiales plur. *Auct ad Her.* MUZYKA weſelna.

NOEL, (*Le jour de Nöel, le jour de la naiſſance de* JESUS CHRIST *ſur la terre.*) Chriſti Domini natalis dies, ei, maſc. BOZE Narodzenie.

NOEL, ſubſt. maſc. *ou des Noëles, Cantiques ſur la Naiſſance du Fils de Dieu.* De Chriſti ortu carmen, inis, neut. *ou* Canticum, ci, neut. ROTUŁY Pieśni o Bożym Narodzeniu Kantyczki.

NOIR, maſc. Noire, ſem. Niger, gra, grum, Ater, atra, atrum. *Cic.* Nigrior & hoc nigrius, *plus noir;* Atrior & hoc atrius. CZARNY Czarna czernieyſzy czernieyſza.

Il l'a renduë plus noire qu'un Ethiopien ou *qu'un charbõ.* Replevit eam atritare, ita ut atrior multo ſit quàm Ægyptius. *Plaut. ou* Tam atram reddit quàm carbo eſt *Ter.* CZERNIEYSZYM go uczynił niż Murzyna.

Il lui a fait le viſage tout noir de coups. Fecit illum totum pugnis ut ſit morulus. *Plaut.* STŁUKŁ mu twarz zbił pięściami po podbiał oczy ſińcami oczernił wſzyſtkiego.

Vu peu noir, Nigricans,antis, omn. gen. *Voyez* Noirâtre. CZARNIAWY.

NOIR *ou* Couleur Noire ſubſt. maſc. Nigrans color, nigrantis coloris, maſc. Ater *ou* niger color, *Ovid.* CZARNA Farba czernidło.

Vetu de noir. Atratus, Pullatus, a, um. *Cic. Suet.* Czarno żałobno ubrany. **Teindre en noir.* Nigro colore aliquid infuſcare, ſco, avi, atum. Inficere, io, is, feci, fectum, act. acc. *Plin.* *Farbować czarno czernic.

Devenir noir. Nigreſcere, ſco, is. *Colum Plin.* Czernieie co.

NOIR, *Sombre, obſcur.* Niger. Ater, tra, trum. *ou* Fuſco a, um. *Cic.* CIEMNY ponury. **Des foreſts noires.* Silvæ nigræ. *Horat.* Atrum nemus. *Virg.* *Bory ciemne okropne. **Des nuées noires.* Atræ nubes. *Virgil.* *Chmury grube gęſte czarne. **Vne nuit noire.* Nox atra. *Virgil.* *Noc ciemna bardzo. **Du pain noir* ou *bis* Panis ater. *Ter.* *Chleb czarny żytny rzany.

NOIR ſe dit en ce ſens au figuré (*parlant d'un homme ſombre & malin.*) Ater homo *ou* niger. *Juv. Catul.* *Człowiek ponury ſkryty złośliwy. **Vne ame noire.* Mala mens, *ou* malus animus. *Ter.* *Umyſł złośliwy chytry niepoczciwy **C'eſt un eſprit noir.* Hic niger eſt- *Hor.* Atra eſt indole ac morosâ. *Człowiek ladaco zdradliwy niecnotliwy. **Cette trahiſon eſt un crime fort noir.* Iſta proditio crimen eſt atrox, atque nefariũ *Zdrada ta, ieſt zbrodnia ſzkaradna. **Il eſt dans ſon humeur noire, dans ſa mauvaiſe humeur, dans ſon humeur chagrine.* Atra bili exagitatus *ou* percitus eſt. *Hor.* Aſper eſt & moroſus. *Cic.* *Złego chumoru poſępnego umyſłu, ſmutny zły.

ON DIT proverbialement, *Il paſſe* ou *il va du blanc au noir, d'une extrémité à l'autre.* Nihil illi mediũ eſt WNET biało wnet czarno u niego dopiero ciepło dopiero zimno.

Je ne ſçai s'il eſt noir ou blanc, je ne le connois point du tout. Utrum ſit albus, an niger, neſcio. Albus, ater ne fuerit, prorſus ignoro. Nieznam go cale.

NOIR *de fumée. Couleur à l'uſage des Peintres.* Fuligo, ginis, ſem. *Plaut,* KOPEC.

NOIR *de Cordoniér.* Atramentum ſutorium, atramenti ſutorii, neut. *Plin.* CZERNIDŁO Szewckie.

NOIRASTRE, adject. maſc. & fem. *qui tire ſur le noir.* Subniger, gra, grum. *Var.* Nigricans, antis, omn. gen. *Plin.* Fuſcus,a, um. *Colum.* Obater,tra, trum. Obniger,gra,grum. *Plin.* CZARNIAWY Sniady chabry.

NOIRCEUR, ſubſt. fem. *Couleur noire.* Nigror,oris maſc. *Celſ.* Nigrities, ei, ſem.*Celſ.* Nigritudo, inis, ſem. Nigritia, æ, ſem *Plin.* Atritas, atis, ſem. *Plaut.* Atror,oris, maſc. *Aul-Gel.* CZARNOSC. **Il a les levres d'une noirceur auſſi affreuſe que celles des Maures.* Atro colore illius labra infecta ſunt ut Æthiopis. *Wargi ma ſtraſznie czarne iák Murzyn.

ON DIT au figuré *La noirceur d'un crime* ou *de quelque méchante action.* Criminis atrocitas,atis, fem. *Cic. ou* Crimen atrox, criminis atrocis. n. *Cic.* SZKARADNOSC zbrodni wyſtępku iakiego ſproſność.

NOIRCIR V. act. (*Rendre noir*, ou *de couleur noire.*)Denigrare, gro, as, avi, atum, act. accuſ. *Plin.* CZERNIĆ poczernić. **Noircir les cheveux, les faire devenir noirs.* Capillũ denigrare, Capillos nigro colore inficere, *ou* nigritiam capillis afferre. *Plin.* *Czernić włoſy.

NOIRCIR, (*Devenir noir.*) Nigreſcere, ſco, *Col.* Nigrum fieri. CZERNIEIE co czarności nabiera.

ON DIT en ce ſens au figuré. *Noircir la reputation d'une perſonne.* Alicujus famam inquinare. *Liv.* Maculis famam alicujus infuſcare, inficere. *Cic. ou* famam obſcurare. OCZERNIC kogo nie właſnie ochydzic oſławić.

NOIRCISSEURE, ſubſt. ſem. *Voyez* Noirceur. CZARNOSC.

NOIR-PRUN, ſubſt. maſc. *Arbriſſeau qui vient dans les hayes, dont le fruit eſt fort purgatif.*) Spina cervina, æ, ſem. *Plin.* SZCZEC morſka, Oſtromlecz; Chruśćina na kszafie bluſzczu przy płotách ſię pnąca, ktorey iagody potężnie ſą purguiące.

NOI-

NOISE, ſubſt. fem. (Mot populaire & bas.) *Different, diſpute.* Rixa, æ, fem. Jurgium. Diſſidium, ii, neut. Altercatio, onis, fem. *Cic.* Lites, Litium, ſem plur. *Ter.* KŁOTNIA Szwar przemawianie ſię ſprzeczka zwada.

Il y a toûjours quelque noiſe entre eux. Sunt ſemper literes inter illos, ſemper altercantur inter ſe. *Liv* Rixantur inter ſe. *Plin.* Sunt rixæ inter illios. *Ter.* ZAWSZE iakaś ſprzeczka między niemi.

NOISETTE, ſubſt. fem. (*Fruit du noiſettier.*)Nux avellana, nucis avellanæ *ou* Avellana Nux Pontica, nucis ponticæ, fem. *Plin.* ORZECHY laſkowe.

NOISETTIER, ſubſt. fem. (*Arbriſſeau qui porte des noiſettes.*) Corylus, coryli, fem. *Virg.* LESZCZYNA.

NOIX, ſubſt. fem. *Fruit du noyer.*) Nux, nucis, fem. Juglans, juglandis. *Cic.* Nux juglans. *Var. Plin.* ORZECH Włoſki Owoc.

PETITE *Noix.* Nucula, æ, fem. *Plin.* ORZESZEK mały.

ECORCE ou *le brou de la noix, le verd qui ſerd aux Teinturiers.* Viridis nucis cortex, icis, maſc. & fem. *on* Pulvinatus nucis calix, icis, maſc SKORA Zielona z orzecha włoſkiego ktorey zażywaią farbierze.

LA COQUE *de la noix.* Ligneum nucis putamen, inis, neut *ou* Putamen (*ſeul.*) ŁUPINA z orzechá Włoſkiego.

L'ENTRE-DEUX *de la noix, le zeſt.* Lignea intercurſans membrana. *Plin.* SKORKA wnętrzna gorzka na orzechu wyłupanym.

LE NOYAU *de la noix.* Nucleus, ei, maſc. *Plin.* JĄDRO w orzechu.

NOIX *creuſe, qui n'a rien dedans* Ventoſa nux, *ou* Nux, inanis ac ſine medulla. *Petr.* ORZECH pusty świſtak dziurawy.

Caſſer une noix. Frangere nucem. *Cic. ou* Conficere. *Plin.* STŁUC orzech, tłuc orzechy, gryść orzechy, łupać orzechy.

Jouër aux noix. Nucibus ludere. *Phæd.* GRAC w orzechy.

ON DIT proverbialement. *Celui qui veut manger la noix doit caſſer le noyau.* Qui è nuce nucleum eſſe vult, frangat nucem. *Plaut.* PRZYSŁOWIE; Kto chce orzechy ieść trzeba ie zgryść álbo potłuc.

NOIX *de Galle* (*Fruit d'un certain cheſne qui ſe nomme Rouvre.*) Galla, æ, f. *Pliu* GALAS Dębowki gałki na inkauſt.

NOIX *muſcate* ou *muſcade, noix aromatique* Nux aromatica, nucis, aromaticæ, fem. MUSZKATOWA Gałká.

NOM, ſubſt. maſc. (*qui eſt diſtingué du verbe, & qui ſert à nommer une choſe.*) Nomen, inis, neut. Vocabulum, li, neut. *Cic.* JMIĘ nazwiſko czego co nie ieſt Verbum co do Gramatyki.

NOM, (*Qui déſigne les perſonnes, & qui ſert a les diſtinguer,*) Nomen, inis, neut. *Cic.* JMIĘ nazwiſko ludzkie iak ſię kto zowie dla rożności.

ON DIT abſolument (*quand on parle à quelqu'un*) *Vôtre nom*, ou *dites votre nom, comment vous appellez-vous* Ede mihi tuum nomen *Ovid.* JAK ſię zowieſz ? iak ći Jmię Jmię.

Appeller quelqu'un par ſon nom. Inclamare aliquem nomine. *Liv.* Nuncupare aliquem ſuo nomine. *Cic.* NAZYWAC kogo po Jmieniu.

Donner un nom à quelqu'un. Imponere alicui nomen. *Quint.* Indere, ponere alicui nomen. *Cic.* Dare alicui nomen. *Virg.* JMIĘ nazwiſko komu dać nazwać go.

Prendre un nom. Inducere ſibi nomen. Aſciſcere ſibi nomen. *Cic.* JMIĘ ſobie iakie wziąc- przywłaſzczyć.

Je ne le connois que de nom. Notus mihi nomine tantum. *Hor.* NIE ZNAM go tylko z Jmienia.

NOM, *Reputation.* Nomen. neut. *Cic. Liv.* *JMIĘ Sława. **Nous avons eu du nom autrefois & de l'honneur.* Nos aliquod & nomen & decus geſſimus. *Virg.* MIELISMY przed tym Jmię y ſłáwę.

Se faire du nom, ſe rendre célebre. Sibi nomen grande facere. *Plaut.* JMIĘ ſobie uczynić wſławić ſię.

NOMBRE, ſubſt. maſc. (*L'objet de l' Arithmétique comporé d'unitez qu'on peut multiplier a l'infini,*) Numerus, numeri, maſc. *Cic.* LICZBA.

Nombre pair & impair. Numerus par & impar, *genit.* Numeri paris & imparis. CETNO licho rowna nie rowna liczba.

LA SCIENCE *des nombres, l' Arithmétique.* Arithmeticæ es, *ou* Arithmetica, æ, fem. *Plin Sen.* Arithmetica, orum, neut. plur. *Cic.* Numeralis ſcientia. NAUKA liczbiarſka Aritmetyka Rachownicza nauka.

NOMBRE *des choſes & des perſonnes.* Hominum numerus. Hominum frequentia, æ, fem. Multitudo, inis, fem. Multi *ou* plurimi homines, maſc. plur. *Cic.* LICZBA co do ludzi y rzeczy mnogośc, mnoſtwo.

Ils ſont en trop grand nombre. Nimis *ou* nimium multi ſunt. *Cic.* WIELKA ICH bárdzo liczba Wiele ich názbyt wielkie mnoſtwo.

Qui eſt ſans nombre ou *innommrable,qu'on ne peut nombrer.* Innumerabilis & hoc innumerabile. adj. *Cic.* NIEZLICZONY Niezliczona, niezrachowany.

PETIT *nombre de perſonnes*, Paucitas hominum, paucitatis, *ou* pauci, paucæ, pauca. *Cic.* MAŁA liczba ludzi.

Nous ne ſommes bons qu'a faire nombre, & propres qu'a manger. Nos numerus ſumus, & fruges conſumere nati *Hor.* NIDOCZEGO chyba do liczby ieſteśmy żeby nas więcey do komputu y do ſtołu rachowano.

Mettre au nombre des Senateurs. Allegere in ordinem Senatorem *Sent.* In Senatores. *Plin.* MIĘDZY Senatory policzyć.

NOMBRE, (*en grammaire,*) *le ſingulier & le plurier*) Numerus, i, maſc- *Quin.* Numerus ſingularis *ou* pluralis *Quint.* Singulus & plurativus numerus. *Aul-Gel* LICZBA co do Gramatyki mnieyſza albo poiedyncza y większa albo wieloraka.

NOMBRE, (*Cadence dans le diſcours & dans les vers.*) Numerus,i, maſc. *Cic.* KADENCYA Syllab y liczba w wierſzu w mowie.

NOMBREUX, m. Nombreuſe, fem. adject. Numeroſus. a, um. Numeroſior & hoc numeroſius. Numeroſiſſimus, a, um. LICZNY ludny

ON DIT *parlant d'un diſcours.* Numeroſa oratio, *ou* numeroſé cadens *Cicer. Vndiſcours nombreux & periodique.* MOWA gładka rowno płynąca,

NOMBRER, (*Compter.*) Numerare, o, as, avi, atum. *Cic* Numerum inire, eo, ii, initum. *Plin.* RACHOWAC.

(Mot de peu d'uſage. *Voyez* Compter.) SŁOWO Francuſkie nie używane.

NOMBRIL, ſubſt. maſc. (*on prononce* nombri.) *Le centre du corps de l'homme par où le fétus ſe nourrit dans le ventre de ſa mere.* Umbilicus, ci, maſc. *Plin.* PĘPEK ſamo centrum y ſrzodek ciałą ludzkiego, ktorędy w żywocie Macierzyńſkim płod pokarm bierze.

Qui a la forme du nombril. Umbilicatus,a, um, *Plin.* PUKLASTY.

NOMENCLATEUR, ſubſt. maſc. *Qui appelle chacun par ſon nom.* Calator, oris, maſc. *Plaut.* Nomenclator, oris, *ou* Nomenculator,oris, maſc. *Cic.* MIANOWNICZY mianownik,

(C'étoit chez les Romains celui qui accompagnoit les perſonnes qui briguoient les charges de la Republique, & qui leur indiquoit les noms des Citoyens, afin de pouvoir avoir leurs ſuffrages dans la brigue des charges de la Republique.) MIANOWNICZY u Rzymian był ten ktory raił ſtaraiącym ſię o Urzędy Jmiona urzędnikow, y oſob do ktorych ſię mieli udawać aby co wſkorali.

NOMINATIF, ſubſt. maſc. *Le premier cas du nom.*(Terme de grammaire.) Nominativus caſus, nominativi casús *ou* caſus nominandi. *Var.* MIANUIĄCY ſpadek co do gramatyki. **Le nominatif plurier.* Caſus multitudinis rectus. *Var.* *Mianuiący ſpadek większey liczby.

NOMINATION, ſubſt fem. (*L'action de nommer.*) Nominatio, onis, fem. *Cic.* MIANOWANIE názywanie.

NOMINATION, (*Le droit qu'on a de nommer à une charge* ou *à quelque bénéfice.*) Jus nominandi ad aliquid munus *ou* beneficium.. MIANOWANIE ná urzędy.

NOMME'MENT adv. (*Particulierement, en particulier.*) Nominatim adv. *Cic.* MIANOWICIE zwłaſzcza oſobliwie.

NOMME'MENT, (*Principalement. Sur tout.*) In primis. Præſertim. *Cic.* MIANOWICIE náybardziey.

NOMMER *quelqu'un*, (*lui donner* ou *impoſer un nom.*) Aliquem *ou* aliquid nominare. Nuncupare. Appellare. Vocare, o, as, avi, atum. *Cic. Plaut.* MIANOWAC kogo Jmię mu nadać.

NOMMER, (*Deſigner quelqu'un à une choſe* ou *pour une choſe.*)

choſe.) Aliquem appellare. Deſignare. *Cic.* MIANOWAC kogo ná co ná urząd. * *Nommer quelqu'un Roy.* Appellare aliquem regem. *Cic.* *Miánować ná kroleſtwo. * *Le nommer Conſul.* Conſulem nuntiare. *Cic.* * Miánować ná Radziecki urząd náywyżſzy.

NONPAREIL, maſc. NONPAREILLE, fem. (*Qui n'a point ſon pareil. Incomparable.*) Incomparabilis & hoc incomparabile, adject. *Plin.* Eximius, a, um. Nulli conferendus, comparandus, a, um. *Cic.* NIEPOROWNANY, NIEPOROWNANA rownego nie znayduiący niemaiący.

NOMPAREILLE, ſubſt. fem. (terme d'Imprimerie.) *qui ſe dit des plus petits caracteres, dont on ſe ſert.* Typi minutiſſimi, orum, maſc. plur. Tenuiſſimæ literæ, arum, fem. plur. NAYMNIEYSZY charakter w drukarniach nád ktory mnieyſzy być niemoże.

NOMPAREILLE, ſubſt. fem. (*Sorte de ruban extrémement étroit.*) Tæaia *ou* Vitta tenuiſſima, æ, fem. WSTĄSZKI Taſiemki wąziuchne nád ktore drobnieyſze być nie mogą.

NON, *Paraticule négative.*) Non minimè verò. *Cic. ou* Minimè. *Saluſt.* NIE.

Dites oüi ou non. Aut aï aut nega. *Plaut* Mow ták álbo nie. * *Eſt ce celui que je cherche ou non ?* Sed itne eſt quam quæro, an non ? *Terent.* *Czy onże ieſt ktorego ſzukam czy nie.

NONAGENAIRE, m. & f. (*Qui a quatre vingt dix ans.*) Nonagenarius, ria, rium. *Plin.* WDZIEWIEDZIESIĄTYM roku ſtarzec.

NONANTE, (Terme d'Arithmètique & d'Aſtronomie.) *Quatre vingt dix.* Nonaginta. (indeclin.) DZIEWIDZIESIĄT.

(*On ne dit pas en Arithmetique* nonante écus, *mais mieux* quatre vingt dix écus) W francuſkim ięzyku *nonante* ráchuiąc u Arythmetykow ſię nie mowi ále mowią *quatre vingt-dix.* dziewięćdziesiąt.

NONANTIESME, ou *le quatre-vingt dixiéme.* Nonageſimus, a, um. (Ce mot ſe dit peu.) DZIEWIĘDZIESIĄTY.

NONCE, ſubſt. m. (*Ambaſſadeur du S Siége dans les Cours des Princes Souverains.*) Legatus Pontificius, li, maſc. NUNCYUSZ Poſeł Papieſki u dworow Chrześciańſkich.

NONCHALUMMENT, adv. (*Négligemment.*) Negligenter. adv. Indiligenter. *Cic. Ter.* Deſidioſè. *Lucr.* Segniter. *Stat.* Perfunctoriè. *Vlp.* NIEDBALE opieſzale leniwo.

NONCHALANCE, ſubſt. f. (*Negligence.*) Negligentia Indiligentia, æ. f. *Cic.* Segnities, ei f *Cic.* Deſidia, æ, f. *Cic.* Segnitia, æ, f. *Ter* NIEDBALSTWO leniwość opieſzałość.

NONCHALANT, Nonchalante, f adj. (*Negligent.*) Negligens. Indiligens, entis, omn. gen. Segnis & hoc ſegne, adject. *Cic.* NIEDBALEC. leniwiec opieſzalec.

NONCIATURE, ſubſt. fem (*L'Ambaſſade d'un Nonce Apoſtolique*) Legati Pontificij munus, eris, neut. NUNCYATURA Poſelſtwo Papieſkie.

NONE, (*Priere qui ſe récite dans l'Egliſe à la neuvieme heure du jour*, c'eſt à dire, *à trois heures, ſelon la maniere de compter le jour Romain* (Nona, æ, f.. (Mot conſacré.) NONA godzina Pacierzy Kapłanſkich.

NONES (*Terme de Calendrier Romain.*) Nonæ, arũ, f. plur. *Cic.* (C'eſtoit le V. jour dans les mois de Janvier, Fevrier, Avril, Juin, Aouſt, Septembre, Novembre, & Decembre, & le VII. dans les mois de Mars, May, Julier & Octobor.) PIĄTY dzień Mieſiąca każdego w Styczniu, Lutym, Kwietniu, Czerwcu, Sierpniu, Wrześniu, Liſtopadzie, y Grudniu á zaś ſiodmy w inſzych mieſiącach to ieſt Marcu Maju, Lipcu, y Pazdzierniku

NONOBSTANT QUE, *Quoique, Bienque.* Licet, Quamvis, Ut. CHOCIAZ iednákże, lubo też Chociażby.

NON VALEUR, ſubſt. fem. .*Dette non exigible par l'inſolvabilité des debiteurs.*) Caſſum & inane nomen, caſſi & inanis nominis. SPADNIENIE zdługow zdobr nád tákſę przeładowanych.

NORD. ſubſt. m. (*Le Vent du Nord*, ou *du Septentrion, la Bize.*) Septentrio, onis, m. *Vitr.* POŁNOC wiatr puńocny

DU NORD ou *du Septentrione* Septentrionalis & hoc ſeptentrionale, adiectiv. OD puńocy.

Vent du Nord. Septentriones venti *ou* ſeptentrionales *Vitr.* WIATR połnocny.

NORMAND, m. Normande, F. (*Qui eſt natif de Normandie.*) Normanus, a, um. NORMAN normani z normanii rodem.

NORMANDIE, ſubſt. f. (*Province Occidentale dans le Royaume de France dont Rouen eſt la capitale.*) Normania, Neuſtria, æ, f. NORMANIA Prowincia Francyi od zachodu ktorey Rotomag ieſt Stołeczne.

NORVEGE, ſubſt. f. (*Roiaume de l' Europe moderne qui appartient -u Roy de Dannemark.*) Norvegia, æ, f. NORWEGIA Kroleſtwo Europy należące do Krola Duńſkiego.

NOS (*Le plurier du pronom Mon & Ma* comme *nos campagnes, nos vignes.*) Noſtri, noſtræ, noſtra. NASZ naſze wioſki waſze winnice.

NOSTRE, (*Pronum poſſeſſif & relatif du plurier de perſonne.*) Noſter, tra, trum. NASZ.

NOSTRE, ſubſt. m. (*Ce qui nous appartient.*) Noſtrum, tri, n NASZE.

Nous y mettrons du noſtre. De noſtro apponemus. Przyłożemy z naſzego; w Polſkim lepicy ſię mowi ze ſwego nie z naſzego.

Nous ſerons toûjours à voſtre ſervice nous & les noſtres. Nos & noſtri tbi ſemper devoti erimus. *Cic.* Záwſześmi gotowi do Uſług twoich my wſzyſcy náſi.

Je donne ce ſoir à ſoupé, voulez-vous eſtre des noſtres? Detur cœna à me, vis conviva adeſſe? Częſtuię dzis będzie wola do nás. *Les noſtres ont défait les ennemis.* Deleti ſunt hoſtes à noſtris. *Naſi znieśli nieprzyiaciela.

NOTA, *Terme latin dont on ſe ſert pour exprimer.* (Remarquez.) Nota. Adverte. *Terme latin dont on ſe ſert pour exprimer.* (Remarque.) Nota. Adverte, *Imperatif des verbes* Noto & Adverto. *Notabene* Przyſłowie w każdym zdaniu trzech ięzykow kiedy co do uwagi podaiemy uważać uważ.

NOTABLE, adject. m. &f. (*Remarquable, Conſidérable.*) Notabilis & hoc notabile, adject. Inſignis & hoc inſigne adj. ZNACZNY znaczna.

UNE NOTABLE *ſomme d'argent.* Pecuniæ ſumma non mediocris, non tenuis. ZNACZNA ſuma pieniędzy.

LES NOTABLES *d'une Ville, d'une Province.* Urbis *ou* Regionis primarii, *ou* principes, m. plur. *ou* Proceres genit. Procerum, *ou* primores, um, maſc. plur. *Liv. Cicer.* ZNACZNIEYSI ludzie w mieście w Kraiu.

NOTABLEMENT, adv. (*D'une façon remarquable.*) Notabiliter. Inſigniter. *Plin. Cic.* ZNACZNIE.

NOTAIRE, ſubſt, m. (*Officiere de Juſtice à qui il appartient de paſſer des obligations, contracts, teſtamens & autres actes, & d'en garder des minutes.*) Tabularius, ii, m. *Tacit.* Libellio, onis, m. *Var.* Tabellio, onis, m. *Vlp.* PISZARZ urzędowy iáko to Piſarz Grodzki ziemſki y inſzych akt.

NOTAMMENT, adv. (*Particuliérement.*) Nominatim, adv. OSOBLIWIE.

NOTE, ſubſt. f. (*Marque.*) Nota, æ, fem. *Cicer.* ZNAK znaczek.

NOTES *de muſique.* Notæ muſicæ, arum, f. pl. *Quint.* NUTY muzykalne z ktorych ſpiewaią lub graią. Solfy piſane.

NOTES, (*Remarques ſur quelque Auteur.*) Notæ, arum, f. Adnotationes. Obſervationes, *gen.* num. m. plur. *Cicer.* UWAGI głozy ná kſięgę iáką, piſma, Authora &c. Podſtrzeganie, przygana, lub wykład.

NOTER, (*Marquer quelque choſe.*) Notare. Adnotare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* NOTOWAC co znaczyć náznaczać poſtrzegać.

ON DIT figurément, *Noter quelqu'un d'infamie.* Aliquē ignominiā notare. *Cic.* OSŁAWIC kogo, oſławą go okryć. *On dit *Vn homme noté.* Notatus infamiā, *ou* maculoſus homo. *Cic.* *Człowiek notowany máiący notę ná ſobie iáką.

NOTIFICATION, ſubſt. f. (*L'action de notifier ou de faire ſçavoir une choſe.*) Denuntiatio. Significatio. Declaratio, onis, f. *Cic.* OZNAYMIENIE obwieſzczenie.

NOTIFIER, (*Déclarer, faire ſçavoir.*) Notificare, (o, as, avi, atum,) *Ovid.* Significare. Declarare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* OZNAYMIC obwieścić.

NOTION, ſubſt. f. (*Idée qu'on ſe forme d'une choſe dans l'eſprit.*) Notio, onis, f. *Cic.* WYOBRAZENIE czego w myśli pierwſze poięcie iákiey rzeczy ktore nám ſię w myśli ſtawia.

Nous avons une notion de la divinité imprimée dans nos eſprits. Informatam Dei notionem in animis noſtris habemus. *Cic.* Wyobrażenie Jſtoty Boſkiey mamy ná umyśle naſzym

NOTOIRE, adject. m. & f. (*Connu, évident*) Notus. Cognitus.

Manifeſtus, a, um. Evidens, entis, omn. gen. *Cicer.* Notorius, a, um. *Paul-Juriſc.* JAWNY publiczny głoſny oczywiſty.

NOTOIREMENT, adv. (*Manifeſtement.*) Manifeſtè. Certò. Evidenter. *Cic.* OCZYWISCIE iawnie.

NOTORIETE', ſubſt. f. (*Connoiſſance que tout le monde a d'une choſe.*) Alicujus rei notitia pervulgata, æ, fæm. JAWNOSC, *Cela eſt de notorieté publique.* Omnibus res nota eſt atque pervulgata. *Cic.* Res eſt manifeſtaria. *Plaut.* * To ieſt iáwno wſzyſtkim publicznie w obec wiadomo.

NOVALLE, (*Terre novalle*, ou *nouvellement defrichée.*) Novalia, novalium, n. plur *Virgil.* Novalis ager, novalis agri, m. NOWINA rola nowo dobyta kopana orana.

NOVATEUR, ſubſt. m. (*Qui aime & qui introduit quelque nouveauté*) Novator, oris, m. Qui nova dogmata *ou* novos ritus introducit, inducit, *ou* invehere nititur. NOWYCH rzeczy odmian pragnący, nowe rzeczy wprowadzaiący Nowak.

NOVATRICE, ſubſt f. (*Celle qui introduit quelque nouveauté ſoit dans la doctrine* ou *dans les mœurs.*) Novatrix, icis, (*ou mieux*) quæ nova dogmata, novos inducit. NOWE rzeczy wprowadzaiąca álbo ſię ich chwytaiąca lub chwytaiąca ták co do wiary iáko y co do obyczaiow.

LES NOVELLES *de Juſtinien.* (*Livre du droit civil.*) Juſtiniani novellæ, arum. f. plur. (*on ſous-entend*) conſtitutiones. USTAWY nowe Juſtiniana. Księga prawna prawa świeckiego.

NOVEMBRE, ſubſt. m (*Le onziéme mois de l'année, à commencer par Janvier.*) November, bris, m. LISTOPAD mieſiąc Nowember iedenaſty w roku ráchuiąc od Stycznia.

NOUE', m. NOUE', f. Nodatus, a, um. *Voyez* NOüER. SKRĘPOWANY SKRĘPOWANA związany.

NOUEMENT *des plantes*, ſubſt. m. Arborum nodatio. Articulatio, onis, f. *Vitr.* SĘKI ſęczki drzew,

NOUER *une choſe, y faire un nœud.* Aliquid nodo aſtringere, (go, gis, xi, ſtrictum.) *Quint-Curt. On noüe les cheveux.* Crines nodantur. *Virg* WIĄZAC wiążą włoſy záwiązać

SE NOüER *en parlant des fruits* Nodari, (or, aris nodatus ſum.) *Cat.* WIĄZAC ſię co do owocow, owoc ſię wiąże.

SE NOüER *parlant des épies de bled.* In articulum ire. *Colum.* KŁOSIC ſię co do zboż.

SE NOüER *parlant de la goutte*, comme *la goutte ſe noüe.* Nodoſa fit chiragra *ou* lapidoſa. *Hor. Perſ.* Concreſcit in lapidem chiragra ZAWIĘZOWAC ſię co do chorob zwłaſzcza podagry chiragry &c.

NOüER, ſe dit figurément *(en parlant de l'amitié & des ſocietez qu'on fait*) Amicitias, ſocietates conjungere, *Cicer.* SPRZYIAZNIC ſię.

NOüER *une partie de plaiſir, de divertiſſement.* Condicere tempus ad ſe oblectandum. ZMOWIC ſię między ſobą ná ochotkę iáką.

NOUER *converſation avec quelqu'un.* Serere colloquia cum aliquo. *Liv. ou* ſermonem. *Plin-Jun.* WNISC w rozmowę z kim, wdać ſię z kim.

NOUEUX, m. NOüESE, f. (*Plein de nœuds.*) Nodoſus, nodoſa, nodoſum. *Ovid.* WĘZŁOWATY SĘKOWATY.

Du bois noüeux ou *plein de nœud.* Robora nodoſa. *Ovid.* Drzewo ſękowate.

NOVICE, adject m. & f. (*Qui eſt encore tout neuf dans les choſes, qui n' a point encore d'expérience.*) In re aliquâ rudis ac tyro. *Cic* FRYC nieświadomy młody.

UN NOVICE, m. UNE NOVICE, f. *dans quelque Ordre Religieux, qui s' éprouvent quelque temps pour voirs'ils pourront en ſoûtenir la regle & les conſtitutions.* Novitius, a, um. NOWICYUSZ w zákonach Probant.

NOVICIAT, ſubſt, m. (*Apprentiſſage que l'on fait de quelque profeſſion.*) Tyrocinium alicuius artis, *ou* profeſſionis. NAUKA u Rzemieślnikow y inſzych konſztow.

Il fait ſon noviciat. Tyrocinium facit monaſticæ diſciplinæ. *Bud.* Jeſt w nauce.

NOVICIAT, ſubſt. m. (*Certain lieu dans les Monaſteres où l'on dreſſe les Novices à un Eſtat religieux.*) Noviciorũ domus, ûs, m. NOWICYAT u Zakonnikow, mieyſce proby.

NOURRICE, ſubſt. f. (*Celle qui alaite un enfant de ſa mammelle, qui lui donne de ſon lait.*) Nutrix, icis, f. *Cic. Ter.* Nutricula, æ, f. *Quint.* Altrix, icis. f *Cic.* Alumna, æ, f. *Var.* MAMKA co dziecię karmi pierſiami.

NOURRICIER, ſubſt. m. Nutritor, oris, m. *Stat.* Nutritius, tii, m. *Colum.* KARMICIEL Piaſtun.

NOURRISSON, ſubſt. m. (*Vn enfant qui eſt en nourrice.*) Alumnus, Alumna. *Cic.* WYCHOWANIEC wychowanica.

NOURRI, m. NOURRIE, f. Altus. Alitus, a, um. *Cic. Val. Max.* Nutritus, a, um. *Ovid.* WYCHOWANY WYCHOWANA. * *Nourri aux champs.* Ruris alumnus. * Wychowany ná wſi. **Dans les foreſts.* Nemorum alumnus. *Wychowany w leſiech.

NOURRIR, V. act. (*Donner la nourriture*) Alere, (alo, alis, altum *ou* alitum.) Nutrire. KARMIC wychować żywić.

Il nourrit lui ſeul toute cette famille. Solusomnem hanc ſuſtentat familiam. *Ter* Sam żywi dom wſzyſtek.

Il a été nourri à mes depens. Meo cibo & ſumptu educatus eſt. *Plaut.* Moim koſztem żył.

Se bien nourrir, ſe bien traitter Se curare molliter *Cic. Plaut.* Zyć pięknie nic żałować ſobie. **Se nourrir d'herbes, de poiſſon.* Herbis, *ou* fluviatili piſce ſuſtinere vitam. *Liv.* *Zyć ziołkami rybami.

NOURRIR, (*Faire des nourritures de beſtiaux.*) Nutrire. Paſcere pecora. *Cic.* KARMIC, páść woły konie &c

NOURRIR ſe dit figurément en ce ſens. (*L'honneur nourrit les beaux arts, & chacun ſe porte à l'eſtude par le deſir de la gloire.*) Honor alit artes, omneſque ad ſtudia gloriæ deſiderio incenduntur. *Cic.* NADGRODA záchęca náuki, y káżdego do nich wiedzie chęć ſławy.

SE NOURRIR *d eſpérance.* Spe paſci. Spe lactare. *Ter.* NADZIEIĄ ſię kármić.

SE NOURRIR *de mélancolie & ſe ronger l'eſprit de chagrin dans la ſolitude, loin de tous les plaiſirs.* Solus nulliſque voluptatibus avocatus mœſtas & malas curas exercere. *Tacit.* MELANCHOLIĄ ſamą ſię trawić gryść ſię w ſobie ſamym ná oſobności daleko od wſzelkich rozrywek y zabaw.

ON DIT qu'*On a nourri un ſerpent dans ſon ſein, quand on a élevé un ingrat qui nous fait de la peine.* Viperam ſub alâ nutricaviſti. *Petr Phæd.* PADALCA álbo źmiię w zanadrzu wychować wypiaſtować; to ieſt niewdzięcznikowi co do brego uczynić dać wychowanie náukę &c.

NOURRISSANT, m. NOURRISSANTE, f. (*Qui nourrit & raſſaſie beaucoup.*) Succoſus. Succiduus, a, um. *Colum. Plaut.* Alibilis & hoc alibile, adj. *Var* Valens, entis, adj. Firmus. Robuſtus, a, um. *Celſ.* SYTNY SYTNA náſycaiący naſycaiąca.

NOURRITURE, ſubſt. fem. (*Aliment qui ſert à nourrir les hommes & les animaux.*) Alimentum, ti, neut. Cibus, cibi, m. *Cic* Cibatus, ûs, m. *Plaut. Var.* (*Ce mot ſe dit de la nourriture des hommes & des animaux*) Pabulum, li, neut. (*ſe dit de la nourriture des animaux qui paiſſent dans ſa ſignification naturelle, & figurément de la nourriture de l'eſprit*) Paſtus, ûs, m *Cic.* ZYWNOSC pokarm obrok ſtrawa. To ſłowo ſtrawa, mowi ſię ták co do ludzi iáko y co do bydląt. Paſza záś względem ſamych bydląt, ták ſię mowi iáko też y obrok. Pokarm zaś lub paſtwa bierze ſię tak w właſnym rozumieniu co do ciała, iáko też y w niewłaſnym.

La mer nous fournit nôtre nourriture ou *de quoi nous nourrir.* Cibum captamus è mari. *Plaut.* Morze nam żywności dodaie.

Fortifier ſon corps en prenant de la nourriture Fulcire. Suſtentare cibis corpus. *Lucr.* Excitare vires largioribus cibis. *Petr.* Posilić ciało pokarmem iákim.

Prendre de la nourriture. Capere. Sumere cibum. *Cic Pl.* Posilać ſię iedzeniem iákim. **Il y avoit deja cinq tours qu'elle n'avoit pris aucune nourriture.* Quintum iam diem ſine alimento traxerat *Petr.* *Już piąty dzień był iáko żadnego pokarmu w uſta nie wzięła.

PRENDRE *nourriture.* ſe dit *des hommes & des animaux qui croiſſent* Adoleſcere, (adoleſco, adolevi, adultum.) *Plin.* Capere incrementum, (capio, cepi, captum.) *Colum.* Incremento augeri *Liv.* ROZRASTAC ſię rośc tyć mężnieć grubieć.

NOURRITURE, *de beſtiaux qu'on fait dans la campagne, & même des enfans à l'egard des nourrices,* (comme *cette nourrice, a fait pluſieurs belles nourritures* ou *a nourri pluſieurs beaux enfans*) Hæc nutricula plures aluit infantes, *ou* mammam dedit multis pueris. *Plin.* WYKARMIENIE Karmienie ták co do bydła iáko y co do ludzi; naprzykład ta Mamka kilkoro pięknych dzieći wykarmiła. **On fait force nourriture en ce pays.* In his regionibus armentorum reliquique pecorum greges paſcuntur. *ou* Pecoroſæ multo ſunt illæ regiones. *Zacny tam bardzo Kray w Paſtwiſka dobre bar-

dzo

dzo obfituiący.

NOURRITURE ſe dit figurément *de l'eſprit.* Pabulum, li, neut. *Cic.* Alimentum, ti, neut. *Ovid.* POSILENIE umyſłu.

La contemplation ſert comme de nourriture à l'eſprit. Animorum ingeniorumque naturale quoddam pabulum, contemplatio *Cic.* Rozmyślanie y Bogomyślność ieſt iákoby iákie pośilenie umyſłu ludzkiego.

Ce qui entretient & ce qui eſt comme la nourriture des vices. Vitiorum alimenta. *Ovid.* Paſtwa y podnieta nieprawości.

DE LA *nourriture, touchant la nourriture.* Alimentarius, a, um. *Cæl. ad Cic.* Cibarius, a, um. *Plaut.* POKARMOWY do pokarmu do pożywienia należący.

NOUS, *Pronom perſonnel.* Nos, *genit.* noſtri *ou* noſtrûm. *Cic.* MY, NAS, co do oſob.

Il nous à oublié. Noſtri oblitus eſt. *Aul-Gel.* Zápomniał nas.

Chacun de nous. Unuſquiſque noſtrûm. *Cic.* Każdy z nas.

Nous déux Uterque noſtrûm *Cic.* My obadwa.

Nous-mêmes. Noſmetipſi, *gen.* noſtrimet ipſorum. *Cic.* My ſami.

Avec nous Nobiſcum. *Cic.* Z nami

NOUVEAU *ou* Nouvel (*devant les ſubſtantifs qui commencent par une voyelle.*) maſc. Nouvelle fem. (*Récent, oppoſé à ancien.*) Novus, nova, novum. Recens, entis, omn, gen *Cic.* NOWY nowa nowotny nowotna w francuſkim niemowią *Nouveau* albo *Nouvel* nowy ile razy naſtępuiący ſubſtantyw zaczyna ſię od litery wokali ſkąd.

(On dit un nouvel aſtre, un nouvel homme, & non pas un noveau aſtre, ni un nouveau homme, quoique ces mots ſoient maſculinis.) Nie mowią *nouveau aſtre* nowa gwiazda, ani *nouveau homme* Nowy człowiek ale *nouvel aſtre &c:*

NOUVEAU Marié *qui eſt marié depuis peu de jours.* Novus maritus *Teren.* Maritus recens. *Plin-Jun.* NOWOZENIEC niedawno ożeniony. **Vne novelle mariée.* Nova nupta, æ, fæm. *Ter.* *Młodka nie dawno za mężem. **Vne nouvelle invention* ou *une choſe nouvellement inventée.* Novitiũ inventum, ti, neut. *Plin.* *Nowy wymyſł nowy wynalazek rzecz dopiero znaleziona. *Nouveau, *frais fait.* Novus Novitius, a, um. Recens, entis, omn. gen. *Cic.* *Swieży nowy nowotny młody.

Vin nouveau. Vinum novum. *Cic.* Vinum novitium. *Plin.* Wino nowe młode. **Fromage nouveau* ou *novellement fait.* (Caſeus recens *Plin.* Ser ſwieży nowy.

NOUVEAU-VENU, (*qui ne fait qui d'arriver.*) Advena æ, maſc Hoſpes, itis, maſc. NOWY przychodzień, gość nowy, Przybyſz nowo przybyły.

NOUVEAU, (*Extraordinaire,*) *comme de nouveaux mots* Nova verba *Horat.* Verba inſolentia. *Cic.* NOWY niezwyczayny, (naprzykład) nowe ſłowa. **Remettre de vieux mots en uſage.* Novare verba *Cic.* Stare ſłowa odnawiać znowu przywracać w zwyczay y w używanie.

NOUVEAU, (*qui eſt neuf dans une choſe.*) Novus, a, um. Rudis in re aliqua ac tyro. *Cic.* NOWY niewiadomy niewiadoma nie świadomy.

DE NOUVEAU, (*Récemment. depuis peu.*) Nove adv. *Anct. ad Heren.* Noviter. *Plin.* Recens. *Liv.* ZNOWU świeżo niedawno nowiuchno.

DE NOUVEAU, (*Derechef.*) Denuò. De integro. *Cic.* ZNOWU powtornie na nowe.

LE NOUVEAU *Monde* pour dire *l' Amerique.* (*parcequ'elle à été nouvellement découverte.*) America, æ, fæm. Novus terrarum orbis. NOWY świat Ameryka część świata nowo wynaleziona.

NOUVEAUTE', *prononcez* novanté. ſubſt. fem. (*Ce qui eſt nouveau.*(Novitas, atis, fem. *Cic.* NOWOSC nowina,

Qui aime la nouveauté. Novitatis cupidus. *Quint.* Rerum novarum ſtudioſus, a, um. *Tacit.* NOWOSCI pragnący w nowości ſię kochaiący.

Surpris ou frappé de la nouveauté de la choſe. Perculſus rei novitate. *Cic.* Przerażony nowością rzeczy zdziwiony zdumiały.

Introduire des nouveautez, Novos mores. *Cic. ou* Nova & recens inventa inducere. *Cic.* Wprowadzać nowości Wznawiać co

NOUVEAUTE', (*Ce qui eſt extraordinaire, & qui ſe fait rarement.*) NOWINA to co zrzadka kiedy ſię przytrafia. **C'eſt nouveaute de vous voir à Athenes.* Quid tu Athenas in-

ſolens. (*on ſous-entend* veniſti.) *Ter.* Oſobliwa to nowina widzieć cię w Atenach.

NOUVELLE, ſubſt, fem. (*Ce qu'on annonce ou ce que l'on fait ſçavoir de nouveau,*) Nuncius *ou* nuntius, ii, maſc. *Cic.* NOWINA wiadomość nowa wieść.

Vous me donnez là une agreablé nouvelle. Ineſt lepos in tuo nuntio, magnum *ou* voluptabilem mihi nuntium affers. *Le contraire eſt.* Acerbum mihi nuntium affers, apportas. *Cic* Wdzięczną przyiemną weſołą mi Nowinę donoſiſz, (Przeciwnie zaś) ſmutną żałoſną nieſzczęśliwą mi nowinę donoſiſz. **Vous m'apportez une fâcheuſe nouvelle. Nous apprenons tous les jours de bonnes nouvelles de l'armée ſans autre garant, que le bruit commun.* Nos de exercitu quotidiè quæ volumus, audimus, ſed adhuc ſine capite, ſine auctore, rumore nuntio. *Cic.* *Co raz dobre nas dochodzą nowiny od woyſka, ale za nie nikt nie ręczy, tylko wieſc ſama poſpolita.

ON DIT en guerre, *Envoyer aux nouvelles des ennemis.* Exploratores ad hoſtes mittere. PO WOYSKOWEMU mowią, wyprawic wyſyłać dla ięzyka, dla wiadomośći o nieprzyiacielu.

ON DIT en maniére de proverbe. *Il y a bien des nouvelles, tout eſt perdu.* Rerum facies immutata eſt, *ou* longè aliæ res ſunt, perimus. de nobis actum eſt prorsùs. SPOSOBEM przyſłowia mowią wiele nowin, kupa rzeczy nowych, wſzyſtko ſię z gruntu wywróciło.

NOUVELEMENT, adv. Recens. adv. *Virg.* Recentiſ. mé *Plin.* SWIEZO.

NOUVELLEMENT, *Il y a peu de temps.* Nuper adv. Nuperrimè non ita pridem. *Cic.* NIEDAWNO.

NOUVELLISTE, ſubſt. maſc. (*Curieux ou debiteur de nouvelles, qui ſe plait à entendre des nouvelles & à en dire.*) Famigerator, oris, maſc. *Plaut.* NOWINIARZ Gazeciarz co wieści zbiera y rozſyła ſieiąc po świecie nowiny co było nie było.

NOYAU, ſubſt. maſc. (*La partie dure & ſolide de certains fruits.*) Nucleus, JĄDRO w łupinie niektorych owocow, Koſtka, peſtka.

NOYE', maſcul. Noyée, femin. *ou* nayè (comme l'on prononce.) UTOPIONY Utopiona.

NOIER *prononcez* nayer, *ſubmerger dans l'eau.* Aliquem mergere. Demergere. Submergere. UTOPIC, zatopić w wodzie.

SE NOYER *volontairement, ſe jetter dans l'eau par deſeſpoir.* Deſperatione mergere ſe in flumen. *Vàr.* UTOPIC ſię z roſpaczy.

SE NOYER *par accident.* Caſu mergi. Submergi. UTONĄC z przypadku.

Noyé dans un gouffre. Cic. Submerſus voraginibus. *Cic.* Ten co utonął ná ſamym warcie.

NOYER, *les campagnes, les inonder.* Agros inundare. *Liv.* POZATAPIAC pola.

NOYER ſe dit figurément, comme *Noyer ſon eſprit dans le vin.* Ingurgitare ingenium poculis. *Apul.* ZATOPIC topić utopić tonąć *niemźaśnie* (iáko) zatopić rozum w piiańſtwie. **Noyer ſon chagrin.* Vino finire triſtitiam. *Hor.* *Zalewać fraſunek trunkami.

Noyé dans la proſperité. Secundis rebus merſus. *Liv.* Zatopiony w roſkoſzach w ſzczęściu opływaiący w nim, Do gruntu pogrążony w długach. **Noyé de dettes.* Ere alieno demerſus, obrutus a, um. *Cic.* *Zánurzony wdługach. **Noyé dans le vin.* Vino obrutus. *Cic.* *Zalány piiańſtwem.

NOYER, ſubſt. maſc. *ou prononce* noyé (*Arbre qui porte des noix.*) Nux, nucis. *Voyez* Noier. ORZECH drzewo Orzechy rodzące.

NUAGE, ſubſt. maſc. (*Nuée fort épaiſſe.*) Nubilum, nubili, neutr. Nubes, is, fem. *Cic.* CHMURA mgła obłoki grube ciemne.

NUANCE, ſubſt. fem, (*Vnion* ou *le ménagement des couleurs dans les etoffes,* ou *dans la peinture.*) Colorum commiſſura, æ, fem. Armoge, es, fem. *Plin.* (*Mot grec.*) MIENIONA farba w materyach rożnych farb wydawanie ſię mieniąc ſię między ſobą iáko mienione kitayki y obrazy.

NUBILE, *Fille qui eſt en âge d'eſtre mariée.*) Nubilis Virgo *Cic.* DOROSŁA Panna na wydaniu.

NUBILEUX, maſc. Nubileuſe, fem. (*Rempli d. nuées, obſcur.*) Nubilus, a, um. *Plin.* POCHMURNY pochmurna poſępny nie pogodny zachmurzony

NUD *ou* Nu, maſc. Nue, fem. (*Quin' eſt point couvert.*) Nudus

Nudus, a, um. *Cic.* GOŁY goła nagi obnażony nic nieodziany.

Mettre quelqu'un tout nu, le dépoüiller. Aliquem Nudare. Denudare, *Cic.* Ogołocić kogo obnażyć obrać lub rozebrać ze wſzyſtkiego.

Aller ou *marcher les pieds nus* ou *nu-pieds.* Nudis pedibus ingredi. Boſo chodzić, boſemi nogami.

Se tenir debout teſte nuë ou *découverte,* ou *ſe tenir découvert.* Stare aperto *ou* nudato capite. *Plin.* Stać z odkrytą głową.

Demi nu, Seminudus, a, um. *Liv.* W poł nagi.

NUD ſe dit. (*des choſes inanimées.*) *Il y avoit dans la Place pluſieurs épées nuës,* c'eſt à dire, *pluſieurs épées tirées.* Erant in foro multi gladii nudi. *ou* diſtricti, *Cic.* GOŁY co do rzeczy nieżyiących, Było kilká Szpad lub ſzabel kilka gołych na dworze, na ulicy, na rynku.

Vne maiſon nuë, qui eſt vuide & ſans meubles. Ædes nudæ & inanes. Gołe ściany w domu nieubrane bez ſprzętu.

NUD ſe dit (*de celui qui n'eſt point armé*) *Les François vont tout nus à l'aſſaut.* Galli nudi ſubeunt opugnationi, Z GOŁEMI rękami bez broni; Francuzi do ſzturmu biegną bez broni ſami ſobą ſzturmuiąc.

NUD ſe dit hyperboliquement (*de ceux qui ont de mauvais habits. qui laiſſent voir pluſieurs endroits de leur corps à nud.*) *Il eſt tout nud* Pannoſus eſt, ac veſte detrita. GOŁY zleodziany odarty, ktoremu boki widać odartus bokami świecący.

NUD ſe dit figurément (*de ce qui eſt naturel & ſans fard*) comme *prêcher la verité toute nuë* Nudam & appertam veritatem proferre. SZCZERĄ ſamą prawdę iſtną opowiadać.

Il m'a découvert ſon cœur à nud. Se mihi totus aperuit, ou aperuit mihi ſuum animum. *Cic.* Odkrył mi ſerce ſwoie iák na dłoni.

Voir à nud le fond du cœur de quelqu'un. Alicujus mentem penitus introſpicere. *Cic.* Wſkroś przenikać do gruntu wiedzieć ſerce y myśli czyie.

NUDITE', ſubſt. fem. (*Vn corps nu.*) Nudum *ou* nudatum corpus, nudi *ou* nudati corporis. NAGOSC ciáła obnażone ciało.

Il montre ſa nudité, ou *la partie de ſon corps que l'honnêteté veut que l'on couvre.* Verenda corporis oſtendit. Obnaża wſtyd obnaża ſię niewſtydliwie co do człowiekow,

NUE, ſubſt. fem. Nubes, is, fem. *Cic.* CHMURA mgła.

NUE'E, ſubſt fem. Nubes, is, fem. *Cic.* MGŁY chmury.

**Les nuées s'amaſſent dans l'air.* Coguntur in cœlo nubes. *Cic.* *Zbieraią ſię chmury, mgły ſię ſchodzą, kupią gromadzą, ná powietrzu, ná niebie.

Il eſt temps que la nuée créve ou *que cette affaire éclate.* Illud tandem erumpat *ou* fiat palam, neceſſe eſt. Czas też żeby ſię ſzydło wykłoło, żeby ſię rzecz wydała ná wierzch; żeby ſię ten wrzod przepękł, ktory ſię ták długo zbierał.

ON DIT par maniére de proverbe. (*Il faute aux nuës quand on lui opiniâtre une choſe.*) Effertur iracundiâ, *ou* excandeſcit, ubi illi obſiſtitur. *Petr. Cic.* SKACZE iák złe kiedy mu ſię bynaymniey kto ſprzeciwi.

Il tombe des nuës, quand quelque choſe de ſubit lui arrive. Totus ſtupet ubi quid novi ac ſubiti accidit Rozumie że ſię świat y niebo obaliło bynaymniey ſię mu co przytrafi.

Il eſt au deſſus des nuës. Se cœlum digito attingere putat. *Cic* Wynoſi ſię ſam w ſobie w myślach ſwoich, chodzi ponad obłokami fantazyą gorną.

Elever quelqu'un juſqu'aux nuës. Ad cœlum aliquem tollere. Efferre. *Hor. Cic. Luy donner bien des louanges.* Laudibus efferre aliquem. *Cic.* Wynoſić pod obłoki, pod niebo, wychwalać go frodze nadzamiar.

NUEMENT, *on prononcez* NUMENT, (*Simplement, naturellement, ſans ornement, & ſans fard.*) Simpliciter. Nudè. Aperte. Sine fuco. Sine ulloartis apparatu. *Cic.* POPROSTU, ſzczerze, bez przyſady, bez ogrodki

NUER *ou* NUANCER *des étoffes,* (*Diſpoſer les couleurs & les unir.*) Colores varios temperatè nectere, MIENIONE maczyć robić.

NUIRE *à quelqu'un,* (*lui porter* ou *cauſer quelque dommage.*) Alicui nocere. *Cic.* SZKODZIC komu.

Les débauches nuiſent à la ſanté. Immodicæ libidines ſanitati nocent. Zbytki ſzkodzą zdrowiu. **Tout nuit & fait de la peine à un malade* Nihil non offendit ægrum. *Każda rzecz ſzkodzi, każda rzecz choremu záwadzi.

NUISIBLE, adject. maſc. & fem. Nocivus. Noxius. Nocuus. Inimicus. Alienus. *Ovid.* SZKODLIWY ſzkodliwa ſzkodzący, ſzkodzien, ſzkodna.

Vne viande nuiſible à l'eſtomac. Alienus cibꝰ ſtomacho. *Celſ.* Potrawa ſzkodliwa żołądkowi. **Le cheval eſt nuiſible aux goutteux.* Equitare podagricis alienũ *Celſ.* *Podagrykom iczdzenie ná koniu ieſt ſzkodliwe.

Cela ne ſera point nuiſible à nos affaires. Non erit illud alienum meis rationibus. *Cic.* To naſzey ſprawie nie zaſzkodzi.

NUIT, ſubſt fem. (*dont les Payens faiſoient une divinité.*) Nox, noctis ſem *Plaut.* NOC Bogini u Pogan.

NUIT, (*Cet eſpace de temps, qui eſt entre le coucher & le lever du Soleil.*) Nox, noctis. fem. NOC czas wſzyſtek między zachodem y wſchodem ſłonca.

Vne nuit claire. Serena nox *Cic.* Noc iáſna widna pogdna. **Nuit obſcure.* Nox çaliginoſa, cœca. *Hor. Virg.* Opaca, operta, ſpiſſa *Petr.* *Noc ciemna.

Il eſt noire nuit. Jam plena nox eſt. *Petr.* Już noc głęboka.

DE NUIT, *la nuit,* Noctu, Nocte. De nocte. *Cic.* Wnocy, Nocą.

Bien avant dans la nuit. Multa nocte, multa de nocte, nocte intempeſta & concubia. *Cic.* Głęboko w noc.

Nuit & jour. De jour & de nuit. Noctu diuque. Nocte & interdiu. *Cic. Ter.* Nocte & interdiu. *Cæſ.* Dzień y noc, dniem y nocą.

A l'entrée de la nuit. Primis noctis tenebris. Prima nocte. *Liv. Cæſ.* Pod noc, ná noc, gdy ſię noc záczyna, ku nocy.

Vers le milieu de la nuit. De media nocte. *Cæſ.* Ku połnocy, wſrzod nocy.

Ils paiſſent juſques à la nuit. Paſcunt quoad contenebravit. *Colum.* Pálą pa aią áż do nocy.

La nuit approche ou *vient.* Nox apperit. Noc nadchodzi, bliſka iuż noc

PASSER *les nuits ſans dormir.* Pervigilare noctem. *Cicer.* NOCY nieſypiać, po całe nocy nieſypiać.

Paſſer les nuits à s'entretenir de choſes & d'autres. Trahere noctem *ou* ducere vario ſermone. *Virg.* Noc ná gadaniu y rozmowach rożnych przeſiedzieć. **Ajoüer.* Ducere noctem ludo. *Virg.* *Ná grze. **Dans les feſtins.* Conviviis noctem conterere. *Cic.* * Ná ochotach częſtowaniu bieſiadach. **A boire.* Vino noctem producere. *Mart.* *Ná piańſtwie. **Dans la joye.* Agere noctem inter gaudia. *Virg.* * Ná krotofilach.

L'ESPACE *de deux nuits.* Binoctium, ii, neut. *Tacit.* PRZEZ dwie nocy **De trois nuits.* Trinoctium, ii, neut *Val. Max. ou* Trinoctiale ſpatium. *Mart.* *Przez trzy nocy.

QUI CONCERNE *la nuit.* Nocturnus, a, um. *Cic.* NOCNY, nocna do nocy należący **Vn voleur de nuit.* Nocturnus fur maſc. *Phæd.* Złodziey co nocnym ſpoſobem żyie. **Oyſeaux de nuit* Aves nocturnæ. *Nocne ptaſt wo. **Les heures de la nuit* Horæ nocturnæ *Cic.* *Godziny nocne.

LES BESOGNES *de nuit.* (*dont les femmes ſe ſervent, lorſqu'elles ſe couchent.*) Veſtes nocturnæ, *ou* nocturna ſupellex. NOCNY STROY białogłowſki gotowalnia nocna, **Vn coffre de nuit,* (*où les femmes ſerrent leurs beſognes de nuit.*) Arcula nocturna. *gen.* æ, fem. *Gotowalniana ſzkanda.

ON DIT abſolument, *Bon ſoir & bonne nuit.* Benè vale & benè quieſce. DOBRA noc.

NUITAMMENT, adv (Mot popnlaire.) *De nuit.* Noctu De noctu. *Cic.* NOCĄ w nocy, po nocy. ſłowo francuſkie proſte (u nas) *o macku* po omacku po ciemku.

NUITTE'E ſubſt fem. (*Le temps d'une nuit.*) Nocturnum ſpatium, ii, neut *Lucr* NOC iedna cała.

NUL, maſc. NULLE, fem, *Aucun.* Nullus, nulla nullũ *genit* nullius *dat* nulli *pour tous les genres* Nullus homo *ou* Nemo, neminis, maſc. *Cic Plaut.* ŻADEN, ŻADNA **Je n'ay nulle affaire, je n'ai point d'affaire.* Nihil mihi eſt negotii, neut. *Cic.* *Żadny zabawy niemam.

NUL, (*Parlant de quelque procedure* ou *de quelque acte judiciaire.*) Nullus, irritus, a, um. ZA NIC, nieważny ſądownie **Rendre nul.* Irritum. aliquid facere, Skaſowac za nie ważne oſądzić.

NULLEMENT, adv. (*en aucune maniere.*) Nullo modo. Nullo pacto *Cic.* ŻADNĄ miarą żadnym ſpoſobem.

NULLEMENT, (*Point du tout.*) Nequaquam. Neutiquã. Haud quaquam. Minimè *Cic.* NIE, nie ták. iák żywo, żadną miarą,

NULLE PART, *en aucun lieu* Nuſquam, Nuſquam gentium. *Cic Ter.* NIGDZIE na żádnym mieyſcu.

NUPTIAL, masc. NUPTIALE, fem. (*Touchant les noces*) Nuptialis & hoc nuptiale. adject. *Cic.* WESELNY ślubny.

NUQUE, subst. fem. (*La nuque du coû.*) Ima colli vertebra æ, fem. KRĘGI w karku

NUREMBERG, (*Ville de Franconie en Allemagne.*) Norimberga, æ, fem. *ou*Noricorum mons. *Elle eſt conſiderable par ſon commerce, par ſes temples magnifiques, par ſes deux foires, & par ſes manufactures.* NIREMBERG Miasto Frankonii w Niemczech sławne handlami,Kościołami,dwoma iarmarkami, y rożnemi robotami.

NUTRITIF, masc. NUTRITIVE fem. (*Qui a la vertu de nourrir.*) Succosus, Firmus, a, um. Valens, Valentior,

Valentiſſimus, a, um. *ou* Alendi vim habens. omn. gen. *Pet.* POSILAIĄCY TUCZĄCY.

NUTRITION. subst. fem. Nutricatio, onis, fem. *Var.* POSILENIE tuczenie rośnienie rozrastanie się.

NYMPHE, (*Divinité fabuleuſe.*) Nympha, æ, f. NIMFA bogini baieczna rzeczona.

NYSSE, (*Ville d' Armenie ſur les confins de la Cappadoce.*) Nyssa, æ, fem. NISSA Miasto Ormiańskie nád granicami Kapadocyi. (*Inſze ieſt tegoż Imienia w Slasku.*

DE NISSE, Nyssenus, a, um. z NISSY Nisseński. *Qui eſt né à Nyſſe.* Nissigena, æ, omn, gen. *Catul.* Z NISSY rodem.

* * * \

OBLIQUE, adject. masc. & fem. (*Qui eſt de bais.*) Obliquus, a, um. *Plin.* KRZYWY, ukośny okośna.

OBLIQUE ſe dit au figuré. (*Des voyes indirectes, des détours dont on ſe ſert pour venir à bout d'une choſe.*) Malæ artes, malarum artium. Sycophantiæ, arum, fem plur. *Cic. Plaut.* SZTUKI obroty lub też wykręty ktorych to zażywa áby ſwego dokazać y dopiąć.

Il a obtenu cette charge par des voyes obliques. Adeptus eſt illud munus malis & obliquis artibus. Przez rożne wykręty wyboie y sztuki dopiął tego urzędu. **C'eſt un homme qui ne va pas droit en beſogne, il a toûjours quelque choſe d'oblique.* Non recta eſt nec ſimplex illius agendi ratio, ſed multiplex & tortuoſa. *Nie ſzczerze áni rzetelnie idzie, záwſze má iákieś wyboie y wybiegi ſwoie záwſze ná ukos y w bok ſtrzela náwiaſem chodzi z ludźmi.

OBLIQUEMENT, *on prononce* OBLIQUEMANT (*d'une maniere oblique.*) Obliquè. *Cic.* In obliquum. *Plin.* UKOŚNIE z ukoſa ná ukos náwiaſem.

OBLIQUITE', ſubſt. f. (*Situation oblique ou de biais.*) Obliquitas, atis, f. *Plin.* UKOS ukośna rzecz.

OMETTRE une choſe (*ne la pas faire.*) Aliquid omittere, prætermittere, (o, is, miſi, miſſum.) OPUSCIC rzecz iáką nie uczynić iey.

OMETTRE, (*Paſſer quelque choſe ſous ſilence.*) Aliquid omittere, prætermittere, *ou* ſilentio præterire. *Cic.* OPUSCIC co zámilczeć o czym.

OMISSION, ſubſt. f. prætermiſſio, onis, fem. *Cic.* OPUSZCZENIE.

OBOLE, ſubſt. f. (*Monnoye de cuivre valant une maille ou deux pites.*) Obolus, i, m. *Ter.* PIENIĄZEK wážący kilka babek.

OBREPTICE, adject. m. & f. (*Choſe obtenuë par ſurpriſe en taiſant une vérité qu'il falloit expoſer.*) Obreptitius, a, um. PODSTĘPEM otrzymana rzecz dlá niewyrażenia dokładnego prawdy.

OBREPTION, ſubſt. fem. (*Surpriſe dont on ſe ſert pour obtenir quelque grace.*) Obreptio, onis, fem. *Vlp.* PODSTĘP niedokładne rzeczy przełożenie ſtaraiąc ſię o co.

(Terme de la Cour Romaine.) Francuſkie terminy y łacińſkie prawne prawa duchownego y Kancelaryi Rzymſkiey.

OBSCE'NE, adject. m. & f. (*Sale, des-honneſte, impudique.*) Obſcenus. Spurcus. Impurus, a, um. *Cic.* NIECZYSTY ſprośny brzydki ſromotny, niewſtydliwy wſzeteczny ſzpetny. **Des paroles oſcénes.* Dicta obſcena. nupta verba. *Plaut. Hor.* *Słowa ſzpetne. **Des vers obſcénes.* Carmina obſcena. *Prop.* *Wiersze ſzpetne.

OBSCENITE', ſubſt. f. obſcenitas, atis, f. *Cic.* NIECZYSTOSC plugaſtwo niewſtydliwość bezecność wſzeteczność.

OBSCUR, m. OBSCURE. f. (*Qui n'eſt pas bien clair.*) Obſcurus. Cæcus. Tenebroſus. Caliginoſus. Tenebricoſus, a, um. *Cic.* CIEMNY CIEMNA nie iaſny niewidny.

OBSCUR ſe dit figurément (*De celui qui eſt d'une naiſſance baſſe, & qui eſt peu connu, car on dit un homme obſcur, ou d'une naiſſance obſcure*) Obſcuro loco *ou* genere natus, ortus. *Cic.* PODŁEGO urodenia.

OBSCUR ſe dit encore figurément (*De ce qui n'eſt pas net, ni intelligible.*) Obſcurus. *Cic.* NIEWYRAZNY niezrozumiany niepoięty.

Un Orateur qui eſt un peu obſcur. Orator ſubobſcurus. *Cic.* Mowca niezrozumiany do poięia trudny.

OBSCURCIR, V. act. (*Rendre obſcur & ſombre.*) Obſcurare. Obumbrare. Inumbrare. Obnubilare. *Cic. Quint.* ZACMIC przycmić zácimiać przycimiać. * *La grandeur de la fortune obſcurcit les lumieres de l'eſprit.* Mentis quaſi luminibus officit altitudo fortunæ. *Cic.* *Wyſokie ſzczęście cmi rozum y światło iego przytłumia.

OBSCURCISSEMENT, ſubſt. masc. *on prononce* OBSCURCISSEMANT, Obſcuratio, onis, fem. *Cic.* CIEMNOSC przyćmienie.

OBSCURE'MENT, adv. (*D'une maniere obſcure & peu intelligible.*) Obſcurè, parum dilucidè, parum perſpicuè, obſcurè & quaſi per nebulam. *Plaut.* NIEWYRAZNIE niezrozumianie nie do poięcia

ON DIT vivre obſcurément. (*Mener une vie obſcure & cachée.*) Obſcuram vitam ducere, trahere. ZYC ſobie prywatnie, prywatne życie prowadzić náuſtroniu.

OBSCURITE', ſubſt f. (*Privation de la lumiere.*) Obſcuritas, Tenebræ. Caligo. *Cic. Virg.* CIEMNO niewidno. **L'obſcurité de la nuit.* Obſcurum noctis, n. *Tacit.* * Ciemność nocy.

OBSCURITE' ſe dit figurément. Obſcuritas. Nox. Tenebræ. Caligo. *Cic.* CIEMNOSC cień (*niewłaśnie*) **Les grands eſprits demeurent ſouvent dans l'obſcurité.* Summa ingenia ſæpè in occulto latent. *Plaut.* *Wyſokie rozumy częſtokroć w cieniu, y nieznane á zárzucone zoſtaią. **L'obſcurité qui ſe trouve dans les livres, nous a ſouvent dégouſté de les lire.* Rejicit nos à libris obſcuritas. *Cic.* *Trudność zrozumienia kſiąg częſtokroć odraza nas od czytania. **Apporter de l'obſcurité aux choſes.* Obſcurare res dicendo. *Cicer.* *Záwikłać ciężkość rzeczy. **La nobleſſe de cette maiſon eſt tombée dans l'obſcurité.* Nobilitas iſtius domûs obſcurior facta eſt. *Domu cały zeszły familia wygaſła.

OBSE'DER, V. act. (*Qui ſe dit naturellement des démons qui tourmentent exterieurement les perſonnes.*) Obſidere *ou* extrinſecùs vexare. OPĘTAC właśnie o czartach ktorzy powierzchownie morduią utrapionych.

OSE'DER ſignifie (*Se rendre maître de l'eſprit de quelqu'un, s'en emparer.*) Alicujus animum obſidere, tentare, occupare, *Cic.* OPĘTAC kogo opanować go ſobie, gorę nád ſercem y umyſłem iego mieć, wodzić go iák chcąc, y według woli ſwoiey. **Les Grands ſe laiſſent obſéder par leurs flatteurs.* Viri principes toti obſidentur ab adulatoribus. *Wielcy Panowie od podchlebcow opanowani bywaią.

OBSE'DER ſignifie encore (*Aſſiéger quelqu'un par ſes importunitez.*) Alicui aſſidere. NIEDAC roſkurczenia wolnego komu, uſtawicznie mu ná karku ſiedzieć nie odſtąpić go do uprzykrzenia nálegaiąc ná niego, iákoby w oblężeniu go trzymać. **Ce Juge eſt obſédé par ſon Client.* Iſte Cliens aſſidet ſemper Judici, illumque urget. Vexat, *ou* illi moleſtus eſt. * Sędzia od nátręta iákoby oblężony zbyć ſię go nie mogący.

OBSE'QUES, ſubſt. f. pl. (*Funerailles ou les Cérémonies des funératles.*) Juſta funebria. Exequiæ. *Cic.* OBCHODZA umarłych. **Faire les obſéques à quelqu'un.* Funus alicui facere. *Cic.* *Obchod żałobny zá kogo ſprawić. **On lui fit des obſéques publiques & une Oraiſon funébre.* Ductæ publicæ exequiæ, & publicè laudatus. *Tacit.* *Obchod mu ze ſkarbu koſztem publicznym ſprawiono, y mowę pogrzebową.

OBSERVANCE, ſubſt. f. (*Obſervation des régles & des conſtitutions d'un Ordre religieux.*) Conſtitutionum obcemperatio. OBSERWANCYA Zákonna przeſtrzeganie uſtaw y Zákonności.

Les obſervances de la Loy ancienne. Veteris legis ritus, m. plur. *ou* Ceremoniæ, arum, fœm pl. Obrządki ſtarozákonne u Zydow

OBSERVATEUR, ſubſt. m. (*Qui obſerve & garde les régles.*) Conſtitutionum, regularum obſervans. PRZESTRZEGAIĄCY ściſło praw y uſtaw.

OBSERVATEUR (*ſignifie auſſi un critique, qui fait des remarques ſur les ouvrages d'eſprit.* Annotator. *Cic.* PODSTRZEGACZ zwłaſzcza piſm y kſiąg cudzych rozumne uwagi dowcipnie y omyłek upatruiący.

OBSERVATION, ſubſt. f. (*Des loix, des conſtitutions.*) Legum cuſtodia. *Cicer.* Obſervatio. *Val. Max.* Legibus obtemperatio. *Cicer.* PRZESTRZEGANIE, záchowanie praw uſtaw.

OBSERVATION ſignifie auſſi (*Action par laquelle on remarque, on obſerve, on fait des experiences.* Obſervatio. Contemplatio. Conſideratio. *Cic.* POSTRZEGANIE, dochodzenie z doświadczenia.

OBSERVATION, *Remarque, critique que l'on fait ſur quelque ouvrage d'eſprit.* Obſervatio. Notatio. *Cic.* Podſtrzeganie przygana podſtrzegaiące poprawuiące kſiąg piſm.

OBSERVATOIRE, ſubſt. masc (*Lieu fort élevé pour obſerver les aſtres.* Turris ſpeculatoria. STRAZNICA wyſoko bardzo wyſtawiona umyślnie dla upatrowania biegu gwiazd y ich obrotow niebieſkich

OBSERVER (*Les loix, les conſtitutions, les coutumes, les garder.*) Servare leges. *Hor.* Obſervare. *Cic.* Cuſtodire. ZACHOWYWAC prawa uſtawy.

OBSERVER, (*Examiner attentivement une choſe, en bien connoiſtre la nature.*) Obſervare. Attendere. Perpendere. UWAZAC dobrze rzecz iáką z gruntu y ze wſzyſtkiemi okolicznościami ią roſtrząſnąć, y oney ſię przypatrzyć.

OBSERVER (*Prendre garde de prés, examiner les choſes & les perſonnes.*) Obſervare. Inſpicere. UWAZAC oſtrożnie każdą rzecz y oſoby. **J'ay envie de l'obſerver.* Mihi in animo eſt ipſum obſervare. *Cic.* * Mam wolą upatrować go y uważać ſzpiegować, oko mieć ná niego

S'obſerver ſoy-même, eſtre ſon propre Eſpion. Inquirere in ſe, atque ſeſe obſervare *Cic.* Upatrywać patrzyć ſzpiegowac ſamego ſiebie mieć oko ná ſiebie

ON DIT proverbialement qu'*un homme obſerve les longues & les breves, les points & les virgules,* pour dire qu'*il eſt extrémement exact & ſcrupuleux.* A per rerum exactor. *Cic. Quint.* SUROWY, oſtry, ciężki, ſkąpy, zrzędny.

OBSESSION, ſubſt f. (*L'action d'obſeder.*) Obſeſſio. Vexatio extrinſecùs à dæmonibus illata. OPĘTANIE od czarta opanowanie.

OBSIDIONAL, m. obſidionale. fœm. (*Couronne obſidionale.*) KORONA lub wieniec odſieczny.

(Qu'on donnoit anciennement chez les Romains à celuy qui avoit dégagé une Armée ou une Ville des ennemis. *Corona obſidionalis ou graminea,* parce qu'elle eſtoit faite de gramen ou des autres herbes qui ſe trouvoient ſur le champ.) (Ktory z dawna dawano u Rzymian temu ktory uwolnił Miaſto od oblężenia nieprzyiacioł, uwita była z murawy y innych zioł w polu około miaſta roſnących.)

OBSTACLE, ſubſtant. masc. (*Empechemeat qu'on trouve à faire réuſſir une choſe.* Obſtaculum. Impedimentum, i, neut. *Plaut. Cicer.* Obex, icis, maſc. *Cic Liv.* PRZESZKODA záwada trudność.

OBSTINATION, ſubſt. f. on prononce (*Oſtination, entêtement, opiniaſtreté.*) Obſtinatio. Pertinacia Pervicacia. *Cic.* UPOR zaciętość uwzięttość ná co myśl krnąbrność.

Avec obſtination. Obſtinatè. *Cæſ.* Upornie uporczywie.

OSTINE', maſc OBSTINE'E, fœm prononcez (*Oſtiné.*) Obſtinatus, a, um Pertinax. Pervicax, acis omn gen. *Cic.* UPORCZYWY krnąbrny.

OBSTINER, *on prononce* OSTINER, V act (*Rendre opiniaſtre.*) Obſtinatum, Pertinacem, Pervicacem aliquem efficere. UPRZEC upartem uczynić.

S'OBSTINER *ou* s'opiniaſtrer. Obſtinare animo *ou* animis. *Liv.* Obfirmare ſe *ou* Animum obfirmare *Ter. Plaut.* UPRZEC ſię uſadzić ſię ná co álbo náczym záſadzać ſię uporznie. **Ils s'eſtoient obſtinez à vaincre ou à mourir.* Obſtinaverant animis, aut vincere aut mori *Liv.* *Uparli ſię ná to żeby lub zwyciężyć lub ginąć. **Ne vous obſtinez point tant.* Ne te tam obfirma. *Ter.* *Nie bądź ták upartym. **La fortune s'obſtine à le perſecuter.* Hunc obſtinatè perſequitur dura fati miſeria. *Phæd.* *Fortuna ſię uparła áby go prześladowała. **Le mal s'obſtine contre les remedes.* Remediis refragatur illud malum. *Choroba wſzelkim lekarſtwom sprzeciwna.

OBSTRUCTIF, m. OBSTRUCTIVE, f (*Qui cauſe des obſtructions.* Quod obſtructiones facit ZATWARDZENIE żołądka ſprawuiący, zátwardzaiący zárwardzaiąca.

OBSTRUCTION, ſubſt. f. (*Empeſchement qui ſe trouve au foye ou à la rate, qui empeſche le cours des humeurs.*) Obſtructio, onis, f. *Cic.* ZATWARDZENIE żołądka trudność ſłolca dla zámulenia y zátkania wątroby lub śledziony.

OBTEMPERER, (*Obéir.*) Obtemperare, (o, as, avi, atum.) *mot d'uſage au Palais.* BYC poſłuſznym termin Francuſki prawny zádoſyć czynić Dekretowi.

OBTENIR, V. act. (*Impetrer ce qu'on ſouhaitte.*) Obtinere. Aſſequi. Conſequi. OTRZYMAC uprośić wyiednać.

ON DIT au Palais, *Obtenir ſes fins & concluſions.* Litem & quæ liti cedunt vincere. Pervincere *Liv.* WYGRAC ſprawę u ſądu. **Qui a obtenu ce qu'il vouloit.* Voti compos. *Sen.* *Ten co ſwego dopiął dokazał.

OBTENTION, ſubſt. f. Impetratio, onis, f. *Cic.* OTRZYMANIE doſtąpienie

OBTENU, m. OBTENUE, f. Obtentus. Aſſecutus. Conſecutus. OTRZYMANY doſtąpiony.

OBTUS, maſc. OBTUSE, fœm. (*Terme de Géometrie.*) *On dit angle obtus.* (*Celui qui a pour meſure un arc plus grand que la moitié d'un demi cercle*) Angulus obtuſus, a, um. WĘGIEŁ grani przytępionych nie oſtro kończyſtych ále z okrągła dany.

OBTUS, *Emouſſé parlant d'un ferrement* Retuſus, a, um. *Plin.* TĘPY, TĘPA, przytępiony co do oſtrza żelaza

ON DIT figurément (*Un eſprit obtus, qui eſt groſſier & comme bouché.*) Obtuſum ingenium. *Cic.* ROZUM tępy.

OBVIER, V. n. (*Aller au devant de quelque mal.*) Occurrere alicui malo, (o, is, occurri, occurſum.) *Cic.* ZABIEZEC złemu. **Il erut qu'il falloit obvier à cela avant toutes choſes.* Huic rei prævertendum exiſtimavit. *Cæſ.* * Rozumiał że temu náypierwey zábiegać należało.

OCCASION, ſubſt. f. Occaſio, onis, f. *Cic.* OKAZYA ſpoſobność.

(Les anciens en faiſoient une Divinité, qu'ils répréſentoient ſous la figure d'un homme chauve par derriere n'ayant qu'une touffe de cheveux par devant. Si vous la prenez lorſqu'elle ſe preſente, vous en joüiſſez, que ſi vous la laiſſez une fois échapper, Jupiter ne la pourroit retenir. *Finxere Antiqui talem effigiem Occaſionis. Calvus comoſa fronte, nudo corpore, quem ſi occuparis, teneas, elapſum ſemel, non ipſe poſſit Jupiter reprehendere.* Phæd.) U dawnych była to Bogini ktorą malowali z tyłu głowy łyſą niemaiącą tylko zprzodu od czoła pukiel włoſow, bo ſpoſobności, iák prędko ſię poda kto chybi, nigdy iey potym iák tył poda to ieſt iák minie nie uścignie.

OCCASION, (*Opportunité. Commodité de faire une choſe.*) Occaſio. f. Opportunitas. OKAZYA ſpoſobność wczeſność do czego.

Chercher, Eſpier l'occaſion. Quærere occaſionem. *Sen.* Caprare occaſionem. *Cic.* Szukać upatrować ſpoſobności.

Embraſſer une occaſion. Amplecti occaſionem. *Cic.* Chwycić ſię ſpoſobności podaney. **Laiſſer paſſer une occaſion.* Prætermittere occaſionem. *Cic.* *Uchybić ſpoſobności.

Trouver une occaſion. Occaſionem nancíſci. *Cæſ.* Znaleść ſpoſobność.

OCCASIOE ſe dit auſſi (*Desrencontres de la guerre.*) Caſus, *gen.* ûs, m *Cic.* OKAZYA co do woyny. Potrzeba bitwa ſprawa potyczka.

OCCASION, ſignifie encore (*Sujet. Cauſe.*) Cauſa, æ, fem. *Cic* OKAZYA przyczyna zaczepka.

Vous avez donné occaſion à Céſar de faire la guerre à ſa patrie Tu Cæſari belli contra patriam inferendi cauſam dediſti. *Cic* Dáſes okazyą Cezarowi że przeciw Rzeczypoſpolitey y oyczyźnie woynę prowadził.

OCCASIONNER, V. neut. (*Donner, Fournir l'occaſion.*) Occaſionem dare. Præbere. *Quint.* NAGODZIC dać okazyą ſpoſobność podać być przyczyną.

OCCIDENT, ſubſt. maſc. (*Vn des quatre points cardinaux du Ciel ou de la Terre, où le Soleil ſe couche.* Occidens, *gen.* Occidentis, omn gen. Pars Occidentalis, partis Occidentalis, f *Cicer.* Záchod ieden z czterech punktow głownych świata kędy ſłońce zapada. Strona záchodnia od záchodu.

OCCIDENT ſe dit figurément pour fin. *L'Empire Romain fut dans ſon Occident dés le quatrieme ſiécle.* A quarto ſæculo imperii Romani occaſus appropinquabat. ZACHOD niewáśnie upadek; záraz od czwartego wieku, ſława Państwa Rzymſkiego miáła ſię ku záchodowi, chyliła ſię do upadku.

OCCIDENTAL. m. OCCIDENTALE, f. (*Qui eſt à l'Occident ou vers l'Occident.*) Occidentalis. ZACHODNI ku záchodowi ná záchod leżący, álbo będący. * *Vent occidental.* Ventus ab occaſu flans. *Plin.* *Wiátr záchodni.

LES PAYS Occidentaux. Obcuntis ſolis partes. *Cicer.* KRAIE záchodne.

OCCULTE, adject. m. & f. (*Secret. Caché, qu'on ne voit pas.*) Occultus. Cæcus, a, um. *Cic.* SKRYTY táiemny potaiemny zákryty.

OCCULTEMENT, adv, (*D'une maniere occulte.*) Occultè SKRYCIE potaiemnie.

OCCUPATION, exercice, (*Ce à quoy on s'occupe dans la vie.*) Occupatio, onis, fem Studia, orum. n. plur. *Cic.* Exercitium, ii, n *Aul-Gel.* ZABAWA wſzelka.

Avoir quelque occupation. Diſtineri aliqua occupatione. *Cic.* Mieć zábawę iáką.

Il a bien de l'occupation & toute differente. Hunc mulcarũ rerum diſtringit varietas. *Phæd.* Wielorakie y rozmaite má zábawy zátrudnienia.

ON DIT (*Donner bien de l'occupation à quelqu'un, lui donner de l'exercice, lui faire de la peine.*) Aliquem exercere, negotiũ alicui faceſſere *ou* exhibere *Cic.* DAC komu do zábawy dáć mu do myślenia nárobić mu wiele złego do czynienia.

OCCUPE', m. occupée, feu. Occupatus, negotiis diſtentus. Diſtrictus, a. um. *Cicer.* ZABAWNY zábawna zátrudniony.

OCCUPER, V. act. (*Remplir un lieu, un eſpace.*) Occupare.

pare. *Cic.* ZABRAC mieysce záftąpić mieysce opanować. **L'air occupe le lieu le plus haut de la region élementaire.* Aer diffunditur per ſublimem ætheris regionem. *Plin.* * Powietrze zábiera mieysce náywyżſze pod niebem.

OCCUPER ſignifie auſſi (*Habiter quelque lieu.*) Locum aliquem tenere. Habitare. Occupare. MIĘSZKAC trzymać. **Il occupoit tout le haut du logis.* Totam domum ſuperiorem habebat. Habitabat. *Wſzyſtkę górę trzymał w domu. **Son armée occupoit toute la plaine.* Tota planities ab illius exercitu tenebatur.*Woyſko iego záſtąpiło wſzyſtkę rowninę.**Occuper un lieu, s'en ſaiſir de vive force.* Occupare. *Phæd. Cic.* *Gwałtem mocą odebrać mieysce iákie.

OCCUPER, (*Donner de l'occupation à une perſonne.*) Alicui laborem. Occupationem dare. Injungere. Imponere. *Cic. Quint.* ZABAWĘ komu dać, dać mu co do roboty zábawiać go.

Je l'ay occupé à eſcrire. Scriptione illum detinui. Bawiłem go piſaniem.

S'OCCUPER, (*S'employer à une choſe.*) Aliqua in re ſe exercere. BAWIC ſię czym zábawiać ſię czym robotą iáką ſię bawić.

Il eſt fort occupé. Vehementer eſt occupatus. Bardzo ieſt zábawny.

Je ne ſuis point occupé, je n'ai rien à faire. Vacuus ſum negotiis. *Cic.* Nie mam nic do czynienia.

OCCURRENCE, prononcez OCCURRANCE, ſubſt. f. Occaſio, onis, fœm. *Cicer.* Occurſus, ûs, maſc. *Plin.* OKAZYA okoliczność záchodząca potrzeba. **Selon l'occurrence, ſelon les occurrences.* Pro ut obveniunt occaſiones. *Cic.* *Według potrzeby.

OCE'AN, ſubſt. maſc. (*La mer qui environne la Terre.*) Oceanus *Horat.* MORZE cały świat to ieſt wſzyſtkę ziemię oblewaiące.

OCE'AN Oriental, Oceanus orientalis. *Océan occidental,* Oceanus occidentalis. *Océan méridional,* Oceanus auſtralis. *Océan Septentrional,* Oceanus ſeptentrionalis *ou* hyperboreus MORZE wſchodowe, Morze záchodnie, Morze południowe, Morze północne.

OCRE, ſubſt. fœm. (*Terre jaune foſſile.*) Ochra, f. *Plin.* GLINKA ziemia żołta bryłki ktore kopią z ziemi.

OCTANTE, (*Nom de nombre pris pour quatre vingts.*) Octoginta. octogeni, octogenæ, octogena. *Liv.* OSMDZIESIĄT.

OCTAVE, ſubſt. fœm. (On appelle ainſi le huitiéme jour aprés certaines Feſtes qu'on celebre avec plus de ſolennité que les autres pendant huit jours.) Octava. OKTAWA Nábożeńſtwo ośmiodniowe.

OCTAVE, (Terme de Muſique.) *Eſpece d'accord, intervalle de huit tons, qui eſt le plus parfait.* Diapaſon *mot grec. Vitr. Ce mot ne ſe decline point eſtant compoſé d'une prépoſition & d'un genitif plurier grec.* BARDZO wyborne tony w Muzyce.

OCTOBRE, ſubſt. m. (*Dixiéme mois de l'année.*) October, bris, m. (*on ſous-entend* Menſis.) *Col.* PAZDZIERNIK dzieſiąty mieſiąc w roku.

OCTOGENAIRE. (*Vu homme octogenaire, qui à quatre-vinge ans.*) Octogenarius, ii, m. *Plin.* STARZEC lat ośmdziekąt maiący, ośmdzieſiąt letni.

OCTOGONE, adject. (*Qui a huit angles. Vne figure octogone* ou *un octogone mis comme un ſubſtantif.*) Octogonus. W OSM węgłow,w ośm grani dany ſtawiany robiony ośmiograniaſty ośmgranie.

OCTROY, ſubſt. m. (*Conceſſion de quelque grece* ou *privilége.*) Conceſſio, onis,f. Conceſſus,ûs,m. *Cic.* PRZYWILEY nádanie łaſki Krolewſkiey.

(Terme de Chancellerie.) Termin Kancelaryi Francuſkiey.

OCTROYER, (*Accorder.*) Aliquid alicui concedere, (do, is, ceſſi, ceſſum.) Condonare, (o,as,avi, atum.)*Cic.* NADAC pozwolić.

OCULAIRE, adject. maſc. & fœm. (*Qui a veu une choſe de ſes yeux.*) Oculatus, a, um. *Plaut.* OCZYWISTY co ná ſwoie oczy widział.

Vn témoin oculaire vaut mieux que dix autres qui ne parlent que par ouy dire. Pluris eſt oculatus teſtis quàm auriti decem. *Plaut.* Jeden świadek oczywiſty więcey waży niż dzieſiąciu co tylko ſłyſzeli.

OCULISTE, ſubſt.maſc. (*Médecin qui traitte les maladies*

des yeux.) Ocularius medicus, i, m. DOKTOR co ná oczy leczy (*Okuliſta.*)

ODER, ſubſt.m. (*Grand fleuve d'Allemagne, qui prend ſa ſource dans la Sileſie, & ſe jette dans la Mer Baltique.*)Odera, æ, m. *on l'appelle encore* Suevus. Viadrus. Guttalus. *Le plus aſſuré eſt* Odera. ODRA Rzeka Niemiecka w Slązku w Morze Baltyckie wpadaiąca.

ODEUR, ſubſt. fœm. (*Senteur bonne ou mauvaiſe en général.*) Odor, oris, maſc. *Cicer. ou* Odos. ZAPACH woniność. **Odeur douce.* Suavis odor. *Virg.* *Zápach wdzięczny przyiemny miły. **Mauvaiſe odeur.* Teter, Inſuavis. Malus odor. *Horat.* * Smrod zły zápach. **Odeur forte & violente.* Excitatiſſimus odor. *Plin.* *Zápach tęgi przykry. **Odeur forte de celui qui eſt à jeun.* Gravis odor. *Cuchnienie z uſt. **Odeur forte de deſſous les aiſſelles qui ſent le bouquin.* Hircus, i,m. *Hor.* *Parkot od potu zwłaſzcza z podpachow od niektorych oſob: ſmrod podpaſzny.

ODEUR des viandes. Nidor,oris,m. (*Odeur de la cuiſine.*) Nidor culinæ. *Cic. Mart.* SWĄD Kuchenny.

ODEURS, (*Parfums qu'un fais bruler.*) Aromata, tum, neut. plur. *Colum. Cicer.* KADZENIE dym wonia kadzidel,

ODEUR, ſe dit figurément (*De la bonne ou mauvaiſe réputation.*) Bona *ou* mala fama. ZŁA lub dobra ſława Imię rozumienie. **Il eſt mort en odeur de Sainteté.* Sanctitis fama confecutus eſt morte ſua. *Umarł w ſławie świątobliwości miany zá Swiętego.

ODIEUX, m. ODIEUSE,f. (*Haiſſable, qui attire la haine & l'averſion*) Odioſus. Inviſus. Invidioſus. *Cicer.* NIENAWISTNY nienawiści wart godzien

Cette domination eſt odieuſe à tout le monde. Hæc dominatio in odio eſt omnibus *ou* apud omnes. *Cic.* PANOWANIE wſzyſtkim nienawiſtne ciężkie.

ODIEUSEMENT, adv. (*En ſens odieux, en un mauvais ſens.*) Odioſè. Malè. Perperam. *Cic.* ZŁE ná złą ſtronę opacznie niechętnie.

ODORAT, ſubſt, m. (*Le ſens du gouſt.*) Odoratus, ûs, m. Odoratio,nis,f. *Plin. Cic.* ZAPACH powonienie zmyſł powonienia.

ODORER, V. act. (*Flairer, ſentir par l'odorat.*) Odorari, (or,aris, atus ſum.) depon. *Plaut.* WĄCHAC czuć przez powonienie

ODORIFE'RANT,m. ODORIFE'RANTE,f. (*Qui ſent bon, qui exhale* ou *rend une bonne odeur, qui rend une odeur agreable.*) Benè *ou* jucundè olens, entis, omn. gen. *Cic. Plin.* PACHNĄCY, Pachnąca, wonny wonna.

OECONOMAT, ſubſt. maſc. *prononcez* ECONOMAT. (*Regie, Gouvernement des biens Eccleſiaſtiques comme des Evêchez & Abbayes.*) Adminiſtratio. Diſpenſatio. Curatio. *Cicer. Quint.* PODSTAROSTWO Rządzenie dobrami Komiſarſtwo.

OECONOME, ſubſt.m. *prononcez* ECONOME.(*Celui qui eſt prépoſé pour régir & ménager un bien Eccleſiaſtique.*) Adminiſtrator. Diſpenſator. Curator. *Cicer.* PODSTAROSCI Rządca Komiſarz Ekonom.

OECONOME,adj.m.& f. qui ſe dit (*d'un homme & d'une femme, prudent, ménager, qui ſçait ſes affaires, ſon bien, ſa dépenſe.*) Vir *ou* mulier frugi, *genit.* viri *ou* mulieris frugi. *Petr. Plaut.* GOSPODARNY, Goſpodarna, oſzczędny Goſpodarz dobry goſpodyni wielka.

OECONOMIE, ſubſt.fœm. (*Ménagement qu'on fait d'un bien.*) Rei familiaris adminiſtratio. *Cicer. Quint.* EKONOMIA ſzafowanie y rządzenie dobrami goſpodarſtwo goſpodarowanie.

OECONOMIE ſignifie quelquefois (*le bel ordre,* ou *la diſpoſition des choſes.*) Ordo, inis,m. Diſpoſitio, onis, f. *Cicer.* PORZĄDEK roſporządzenie dobre czego.

ON DIT auſſi *l'œconomie d'un baſtiment,* (*en parlant de la belle & commode diſpoſition des appartemens.*) Apta & elegans ædium ſtructura, & compoſitio. ROSPORZĄDZENIE dobre z wygodami wſzelkiemi budowania iákiego.

Il entend l'œconomie, ou *le ménage.* Rei familiaris tuendæ peritus eſt. Zná ſię ná goſpodarſtwie.

OECONOMIQUE, adject. m. & f. (*Qui concerne l'œconomie.*) Ad rei familiaris adminiſtrationem pertinens. GOSPODARSKI do goſpodarſtwa náleżący.

LES OECONOMIQUES *d'Ariſtote,* (*les livres où ce Philoſophe traitte de l'œconomie.*) Ariſtotelis œconomica. KSIĘGI Aryſtoteleſowe o Goſpodarſtwie.

OEUF, ſubſt. maſc. *au plurier* on dit OEUFS, *prononcez* EU. (*Corps que les oiſeaux & les poiſſons jettent dehors pour produire leur ſemblable.*) Ovum, ovi, neut. *Cic.* JAIE kurze ptaſze &c. Jkra rybia tarło ryb.

OEUF *qui n'a point de germe.* Ovum ſterile, irritum, hypenemicum. *Plin.* JAIE czcze puſte z ktorego ſię nic niewylęże.

OEUF *abandonné, aprés avoir eſté couvé quelque temps par la poule.* OEUF *clair.* Ovum utinum. JAIE záległe zápartek poczucone iaie.

OEUF *frais.* Ovum recens editum. JAIE świeże proſto od kokoſzy.

OEUF *mollet.* Ovum molle. *Celſ.* JAIE miętko gotowane **Oeuf propre à avaller.* Ovum ſorbile. *Petr. Celſ.* *Jaie miętkie.

Faire des œufs. Ponere ova. *Ovid. Voyez* PONDRE Jáie znieść nośić ſię co do kokoſzy.

OEUVE', m. OEUVE'E, f. (*Qui a des œufs.*) *Vn poiſſon œuvé, qui a des œufs.* Piſcis ova habens, entis, omn. gen. IKRZAK, ryba ikrę w ſobie maiąca.

OEUIL, ſubſt. maſc. (*On dit au plurier.*) YEUX. (*Partie double de la tête de l'animal qui reçoit les impreſſions de la lumiere, & qui produit le ſentimxnt de la veuë.*) Oculus.*Cic.* OKO, oczy obie w głowie człowieczey, bydlęcey, zwierzęcey ktoremi światło bierzemy y widziemy.

Qui n'a qu'un œuil. Altero lumine orbus. *Cic.* Jednooki co iedno tylko oko ma.

Qui les a perdu tous deux. Luminibus orbus. Oculis captus. *Cic.* Slepy ociemniały ná obie oczy. **De beaux yeux.* Venuſti oculi. *Cic.* Nitentes. *Virg.* *Oczy piękne. **De gros yeux à fleur de teſte* Eminentes oculi. *Cicer.* *Oczy wydatne wypukłe wielkie. **Des yeux vifs, brillans, pleins de feu.* Ardentes oculi, acuti, arguti oculi. *Cic.* *Oczy żywości pełne.

Le blanc de l'œuil Albumen. *Plin* Białek w oku.

Le coin de l'œuil. Oculi angulus, li,m. Kąt kącik w oku.

La prunelle de l'œuil Pupilla,æ.f. *Celſ.* Nigrum oculi, *ou* Nigra pars oculi. *Celſ.* Zrzenica w oku.

Les tuniques ou *les pellicules de l'œuil.*Tunicæ.*Celſ.* Membranulæ. *Celſ.* Błonki oka.

La tunique uvée. Tunica uvæ *ou* acino ſimilis. Błonka gronkowata.

L'Aranée Tunica aranceæ ſimilis. Błonka iák paięczynka

La retine. Tunica reticulo ſimilis. Błonka ſiatkowa

*L'Humeur aquée.*Humor aqueus. Humor w oku wodniſty

L'Humeur vitrée. Humor vitreus. Humor twárdſzy.

L'Humeur cryſtalline. Humor Cryſtallinus. Humor przeźroczyſty.

OEUIL ſignifie quelquefois (*La veuë* ou *la maniere de regarder.*) OKO patrzanie poyrzenie. **Donner un coup d'œuil à quelqu'un.* Flectere oculum in aliquem ſtrictim. *Okiem na kogo rzucić.

Regarder quelqu'un de mauvais œuil ou *de travers.* Oculis infeſtis *ou* torsis aliquem intueri. *Cic. Ovid.* Krzywo ná kogo patrzyć.

Le contraire eſt Benevolis, amicis oculis aliquem videre, aſpicere, intueri. *Voir quelqu'un de bon œuil. Le voir volontiers.* Łaſkawie ná kogo patrzyć mile ná niego poglądać.

Avoir l'œuil ſur quelqu'un, l'obſerver, prendre garde à ſa conduite, à ſes déportemens, le veiller. Aliquem obſervare. Cæ. Attendere alicui. *Plin Jun.* Attendere aliquem. Mieć oko ná kogo, pilnować ſtrzedz nád nim.

Avoir l'œuil à tout. Omnia attendere, atque providere. *Cic. Petr.* Mieć oko ná wſzyſtko.

Faire voir une choſe au doigt & à l'œuil, pour dire, *clairement, ſenſiblement.* Rem oculis ſubjicere, *ou* ſub aſpectu ponere. *Cic.* Ná oko co pokazać oczywiście.

Tout le monde a l'œuil ſur vous. Omnium oculi in te ſunt conjecti.*Cæſ.* Wſzyſcy ná ciebie oczy obrocili.wſzyſcy ná ciebie patrzą,ná ciebie ſię zápatruią, máią oko ná ciebie.

ON DIT dans la peinture. *Donner un nouvel œuil à un tableau, un nouvel éclat.* Novum ſplendorem, nitorem picturæ inducere, *ou* addere. *Plin.* ODNOWIC obraz.

AVOIR *l'œuil à tout, prendre garde à tout.* Obſervare omnia, *ou* Cuncta animadvertere. MIEC oko ná wſzyſtko.

PETIT *œuil.* Ocellus, i, m.*Mart.* OCZKO.

D'un coup d'œuil. Uno oculorum conjectu. Intuitu. We mgnieniu oka.

OEUIL *de bœuf, herbe.* Buphthalmos, i,f.*Plin.* WOŁOWE oko ziele.

OEUIL de bœuf, (*Lucarne ronde ſous les couvertures des maiſons pour en éclairer les galetas & les greniers.*) Feneſtella rotunda, æ, fem. DYMNIKI okrągło dane ná dáchach dlá światła.

OEUILLADE *ou* OEILLADE, coup d'œuil, ſubſt. fem. (*Regard.*) oculorum conjectus. *Quint. Plin.* RZUCENIE okiem ſpoyrzenie. **Ils ſe jettoient quelquefois des œuillades a la dérobée* Illi inter ſeſe furtim nonnunquam aſpiciebant. *Cic.* *Rzucali okiem ná ſiebie ukradkiem.

OEUILLIER, adject. fœm. (*Qui ſe dit des deux dents qu'on nomme* dents œuillieres, *parce qu'elles reçoivent quelques rameaux des nerfs qui meuvent l'œil.*) Caninus dens, canini dentis. m. *Plin.* ZĘBY kły, zęby kątne do ktorych ſię żyły od oczu ściągaią.

OEUILLET, ſubſt. maſc. (*Fleur qui fleurit en May.*) Flos caryophylleus, Floris caryophyllei, maſcul. GWOZDZIKI Kwiaty w Maiu kwitnące.

OEUILLET *d'Inde.* Ocellus Indicus, *ou* flos. Indicus. GWOZDZIKI Jndyiſkie pełne.

OEUVRE, (*Action qui eſt produite par quelque agent.*) Opus, eris, *Cic.* SPRAWA dzieło robota uczynek czyn. **Le grand œuvre de la Redemption.* Magnum opus redemptionis. *Wielkie dzieło, wielka ſprawa odkupienia ludzkiego. **Vne bonne œuvre, une ſainte œuvre.* Bonum opus. * Uczynek dobry świątobliwy pobożny.

OEUVRE (pour dire) *Vn ouvrage d'eſprit, livre.* Opus, eris, neut. ROBOTA księga wydana Piſmo. ** J'ai toutes les Oeuvres de Ciceron* Omnia Ciceronis opera, penes me ſunt. *Mám wſzyſtkie kſięgi Cycerona.

ON DIT *Mette la main à l'œuvre.* Opus aggredi. *Virgil.* ZACZĄĆ robotę záwinąć ſię do roboty.

ON APPELLE Maiſtre des baſſes œuvres *Vn cureur de retraits, un gadoüar.*) Latrinarum curator. *Cicer.* PREWETNIK co wychodki chędoży, złotnik nocny.

MAISTRE *des hautes œuvres. Le boureau.* Tortor, oris, m. Carnifex, icis, m. KAT. Miſtrz.

METTRE (*Vn diamant en œuvre.*) Includere & illigare gemmam auro. *Vlp.* OSADZIC dyament.

SE JETTER hors d'œuvre. (*Sortir hors d'œuvre.*) Prominere. Extare. Projici *Vitr.* WYDAC wyſtawić **Vne gallerie hors d'œuvre.* Porticus eminens, promiens *Wyſtawa ganek wyſtawiony. **Les prologues ſont des pieces hors d'œuvre.* Prologi externi ſunt & adventitii. *Przedmowy ſą przydatki ksiąg w księgę ſię ráchować nie máią (*álbo*) w wierſze.

ON DIT au figuré *Mettre tout en œuvre.* Omnes nervos ætatis, induſtriæque intendere. *Cic. Plaut.* WSZELKICH ſpoſobow zá żyć.

ON DIT encore figurément, *Qu'un homme eſt hors d'œuvre,* pour dire *ſurnumeraire.* Extra numerum eſt ille homo, & umbra. PROZNIAK nic potrzebny zbyteczny człowiek.

ON DIT proverbialement, *La fin couronne l'œuvre, & ce n'eſt pas aſſez d'avoir bien veſcu, il faut bien mourir.* Finis coronat opus, nec benè vixiſſe ſat eſt, ſed benè etiam mori oportet. NIE ten co záczął ále ten co dobrze ſkończył godzien pochwały.

Il ne fait œuvre de ſes dix doigts, il ne fait rien du tout. Totus eſt deſidioſus, agit vitam deſidioſè. *Cic. Lucr.* Palcem ſię do niczego nie rusy nic á nic nie robi.

A l'œuvre on connoiſt l'ouvrier. Ex opere artifex dignoſcitur, *ou* Opus artificem probat, indicat. Znáć Rzemieślnika po robocie.

OFFENSANT, m OFFENSANTE, f. *prononcez* offanſant, adject. (*Qui choque, qui nuit, qui bleſſe.*) Contumelioſus Injurioſus,a, um. *Cic.* OBRAZAIĄCY, Obrazaiąca, urażaiący uraźliwy. **Des paroles offenſantes.* Contumelioſa verba, *ou* Contumelioſæ voces. f. *Cic.* *Słowa uraźliwe przykre. **Des lettres offenſantes eſcrites contre quelqu'un.* Contumelioſæ litteræ in aliquem *Cic.* *Liſty uraźliwe.

OFFENSE, *prononcez* OFFANSE, ſubſt. fœm. (*Peché contre Dieu.*) Peccatum. Delictum, ti, neut. *Cic.* OBRAZA Boſka grzech

OFFENSE, (*Déplaiſir qu'on fait à quelqu'un,* ou *qu'on en reçoit.*) Offenſa, injuria,æ,f. Offenſio, onis,f. *Tacit. Cicer.* URAZA bliźnego.

Petite ou *légere offenſe.* Levis injuria, f. Offenſicula, æ, f. *Cic.* Mała uraza.

OFFENSER, *prononcez* OFFANSER, V. act. (*Choquer quelqu'un, luy faire injure.*) Aliquem offendere. *Cic. Horat.*

OBRAZIC, urazić kogo. *Offenſer la réputation de quelqu'un. Lædere alicujus famam. Cic. ou exiſtimationem illius offendere. Cic. *Sławę czyią razić naruſzyć.

S'OFFENSER ou *ſe choquer d'une choſe*. Aliqua re offendi, (dor, eris, offenſus ſum.) *Cicer.* OBRAZAC ſię czym urażać ſię o co mieć zá złe.

ON DIT par maniere de civilité (*Ce qui ſoit dit ſans offenſer les chaſtes oreilles*) Honos auribus ſit habitus *Quint-Curt.* Quod ſalvo tuo honore dictum volo *ou* velim. MOWIEMY przez ludzkość (niech to przyſłoynych uſzu nie obraża) **Je vous prie, ne vous point offenſer de ce que je vous dirais.* Quæſo oroque vos ut accipiatis ſine offenſione, quod dixero. *Cic.* *Proſzę mi nie mieć zá złe że mowię.

OFFENSER *Dieu, pecher contre lui, trangreſſer la loy, & ſes commandemens.* Offendere Deum, *ou* Peccare in Deum. OBRAZIC Pána Boga przeſtąpić prawo Boſkie.

OFFENSIF, maſc OFFENSIVE, fœm. *prononcez* offanſif (*Qui ſert à offenſer.*) comme *les armes offenſives & défenſives, dont on ſe ſert pour attaquer & pour ſe défendre.* Arma ad nocendum, & arma ad tegendum *Cicer.* Tela, *genit.* orum, neut *Cicer* OBRAZAIĄCY, OBRAZAIĄCA: Broń ná obrazę, y ná obronę to ieſt ktorą álbo kogo napaſtuiemy, álbo ſiebie od nápaści broniemy.

OFEERT, maſc. OFFERTE, fœm. adject (*Préſenté.*) Oblatus, oblata, oblatum. *Cæſ. Cicer.* OFIAROWANY, OFIAROWANA.

OFFERTE, ſubſt. fœm. (Terme d'uſage dans noſtre Religion pour dire *l'oblation du pain & du vin dans nos redoutables myſteres.*) Oblata, orum, neut pl. OFERTA obchod Kościelny ná ofiarę *Ofertoryum* we Mſzy.

OFFERTOIRE, ſubſt. fœm. (*Antienne qu'on chante pendant que le peuple va à l'offrande*) Offertorium, rii, neut. (Mot confacré dans l'Egliſe) OFFERTORYUM we Mſzy

OFFICE, ſubſt. maſc. (*Secours ou devoir reciproque de la vie civile.*) Mutua officia, mutuorum officiorum, neut plur. *Cicer.* Beneficium, cii, neut. PRZYSŁUGI uſługi pomoc ochota wzaiemna między ludźmi uczynność życzliwość powinność.

Faire ou rendre un bon office à quelqu'un. Officium in aliquem conferre Bonam operam *ou* amicam alicui navare, præſtare. De aliquo benè mereri *Cic. Ter* PRZYSŁUŻYC ſię komu, przyſługę komu uczynić. **Le contraire eſt* Malè mereri de aliquo. *Cic. Rendre de mauvais offices à aquelqu'un.* *Toż ſię mowi Przyſłużyć ſię komu opacznie w przeciwnym rozumieniu.

Il ne rend point de bons offices pour rien. In nulla opera gratuitus eſt. *Plaut.* Kroku żadnego darmo nie uczyni.

Je ne compte pour rien un bon office, quand il m'eſt rendu contre mon gré. Nullum beneficium id duco eſſe, quod cui facias, non placet. *Plaut.* Niedbam o táką przyſługę ktorą mi kto przeciw woli moiey czyni, dziękuię zá nię.

OFFICE, *Devoir.* (*Ce à quoi l'on eſt obligé pour le deu de ſa charge.*) Officium, ii, n. Munus, eris, neut *Cic.* POWINNOSC obligacya każdego z urzędu y ſtanu właſnego.

Faire ſon office. Facere officium. Fungi officium *ou* officio. Munus ſuum implere. Officia obire *ou* munus. *Plaut. Ter. Cic.* Czynić powinność ſwoię pełnić ią **Le contraire eſt* Deeſſe officio. diſcedere ob officio *Cicer. Ne point faire ſon office.* *Nie czynić powinności ſwoiey.

OFFICE, (*Charge, Magiſtrature*) Officium *ou* Munus. URZĄD powinność. **Faire l'office d'un autre.* Partem alicujus agere. Succedere Vicarium muneri alicujus. *Plin-Jun.* *Cudzą zá kogo inſzego powinność odprawować **Continuer de faire ſon office, ſa charge.* Tenere munus ſuum. *Cicer.* *Kończyć powinność ſwoię urząd ſwoy.

Donner un office à quelqu'un. Præponere aliquem alicui muneri. Dać komu urząd **L'en priver.* Magiſtratu aliquem ſubmovere, pellere. *Cic. Petr.* *Odebrać komu urząd złożyć go z urzędu.

OFFICE ſignifie *le lieu prés de la cuiſine où mangent les principaux domeſtiques, & où l'on ſerre les viandes, & le fruit qu'on deſſert de deſſus la table.* Cella penaria, *ou* promptuaria. *Plaut.* STOŁ ſłużny Izba ſtołowa ſług przedniey-ſzych kędy ze ſtołu Pańſkiego wſzyſtkie dania ſchodzące y zebrane záſtawuią

OFFICES ſe dit au plurier (*des lieux qui ſervent à toutes les beſoins d'une grande maiſon*, comme *la cuiſine, la dépenſe, la ſommelerie.*) Officinæ, arum, fœm. pl. *Colum.* OFICYNY

Domowe iáko kuchnia, ſpiżarnia, Piwnica.

OFFICE, ſignifie encore *le ſacrifice divin qui ſe celebre dans l'Egliſe.* Res divina *ou* ſacra, rei divinæ *ou* ſacræ, fœm. NABOŻENSTWO Kościelne **Aſſiſter à l'office* Adeſſe rei divinæ, *ou* Aſſiſtere divinis. *Horat.* *Być ná nábożeńſtwie.

Faire l'office. Agere rem divinam, *ou* facere Divinæ rei operam dare Res divinas apud Deum agere. *Cic.* Odprawować nábożeńſtwo, *Celebrować.*

OFFICE ſe dit auſſi (*des prieres, que l'on recite en public & en particulier chaque jour.*) Precationes diurnæ, precationum diurnarum. *Quint.* Preces diurnæ, diurnarum precum. *Cic* OFICYUM Godziny Pacierze codzienne.

OFFICIAL, ſubſt m (*Juge d'Egliſe commis par l'Eveſque pour juger des matieres Eccleſiaſtiques.*) Judex in rebus Eccleſiaſticis. OFICYAŁ Sędzia Námieſtnik Biſkupi.

OFFICIALITE', ſubſt f. (*Cour ou Juſtice d'Egliſe.*) Forum Eccleſiaſticum, i, n. KONSYSTORSKI urząd, Sądy Konſyſtorſkie

OFFICIALITE', (*Le lieu où l'Official juge.*) Curia rerum Eccleſiaſticarum. KONSYSTORZ mieyſce ſądow Duchownych Biſkupich.

OFFICIANT, maſc OFFICIANTE, f. (*Celui ou celle qui officie ou qui préſide à l'office dixin*) Qui agit rem divinam *ou* ſacram. *CELEBRANT.* Ten co wielkie nábożeńſtwo odprawuie.

OFFICIER, ſubſt. maſc. Il n'eſt que de trois ſyllabes. (*Qui a un office.* Qui munus aliquod gerit. URZĘDNIK Oficyaliſta.

LES OFFICIERS *d'une maiſon.* Domus alicujus *ou* familiæ miniſtri, orum, m pl URZĘDNICY domowi.

LES GRANDS OFFICIERS *d'une armée.* Duces. Exercitûs præfecti. *Quint. Curt.* GŁOWNI Oficyerowie w woyſku Hetmani Generałowie Pułkownicy, Rotmiſtrze &c.

LES PETITS OFFICIERS *d'une armée.* Prompti. *Luc. ou* Ordinum ductores. Decuriores. (*les Capitaines, les Lieutenautes*) NIŻSI Oficyerowie w woyſku Kapitani, Porucznicy &c

OFFICIERS *de Marine.* Duces & rerum nauticarum præfecti. (comme *ſont l'Amiral, le Vice Amiral, & le Chef d'Eſcadre*) OFICYEROWIE okrętowi Admirał, Pod Admirał, Porucznik podziadzowych ſtarkow.

OFFICIERS *de Ville.* Præfecti urbani. (*ſont les Prevoſts des Marchands, les Echevins & Conſeillers de ville.*) URZĄD Mieyſki, ſtarſi Kupieccy, Ławnicy, Raycy.

OFFICIERS *de la Courrone en France.* Summi in regno Gallorum miniſtri (*ſont le Conneſtable, le grand Eſcuyer.*) URZĘDNICY Koronni we Francyi ſą Konetable y Koniuſzy wielki.

OFFICIERS *de Juſtice, ſont ceux qui ſont pourveus d'office pour rendre la juſtice, ſoit dans le Conſeil, les Parlemens, les Préſidiaux, & autres petites Juſtices* Summi magiſtratus, ſummorum magiſtratuum. maſc. plur. URZĘDNICY Grodowi ci co ná ſobie maią ſęſkie urzędy wyżſzych y niżſzych ſądow álbo y Ziemſtwo.

LES PETITS OFFICIERS *de Juſtice.* Actores in jure, Accenſi, orum. Lictores, lictorum, m. pl *Cic.* SŁUDZY ſądowi, Inſtygatorowie, Woźni, ſiepacze Kaci.

OFFICIERS *dans les Finances.* Præfecti ærarii, præfectorum ærarii maſc. plur. (*ſont le Controlleur general, les Intendans des Finances & le Garde du treſor Royal.*) (Cherchez tous ces mots dans leur ordre) URZĘDNICY ſkarbowi Piſarz náywyżſzy ſkarbowy Superintendenci álbo Piſarz Cełt Komor, Podſkarbi.

OFFICIER, V. n. Il eſt de quatre ſyllabes (*Faire le ſacrifice*) Sacra facere. *ou* Rem divinam facere. Peragere. *Cicer.* CELEBROWAC mieć Nábożeńſtwo wielkie w Kościele.

OFFICIEUX, m. OFFICIEUSE, f adject (*Qui aime à rendre ſervice & à faire plaiſir.*) Officioſus, a, um. *Cic.* LUDZKI, LUDZKA, ochotny grzeczny.

OFFICIEUSEMENT, adv. (*d'une maniere officieuſe & obligeante.*) Officioſè. Officioſiùs & Officioſiſſimè. *Cicer.* LUDZKO ochotnie.

OFFRANDE, ſubſt. fœm. (*Preſent, Don que lon fait.*) Donum, Oblatum. *Cicer. Liv.* OFIARA Kościelna.

OFFRANDE *pour les morts* (*que les payens offroient aux Manes des defunts.*) Inferiæ, arum, f. pl. OFIARA obchod zá umarłych.

OF-

OFFRE, ſubſt. f. (*Ce qu'on donne, ou ce qu'on préſente volontairement.*) Opera alicui oblata. OFIARA uſług, ochota ſłużenia.

Ils luy font offre de leurs ſervices. Suam illis operam pollicentur, deferunt illis ſtudium & laborem. Ofiarowali mu wſzyſtkie uſługi ſwoie.

OFFRE, (*Condition. Prix offert d'une choſe.*) Conditio, onis, fœm. *Cic.* PODANIE czego zá co, podanie kondycyi iákiey

Faire une offre. Conditionem ferre. *Plaut.* PODAC co. **Se départir de l'offre qu'on a fait.* Fugere à conditione. *Cic.* *Słowo dane cofnąć. **Accepter l'offre qu'on nous a fait.* Accipere conditionem. Uti conditione alicujus. *Cic* *Przyiąć podane kondycye **Ne la point accepter.* Reſpuere, repudiare conditionem aliquam. *Cic.* *Nieprzyimować odrzucać.

Obliger quelqu'un à tenir ſes offres. Aſtringere aliquem ſuis conditionibus. *Cic.* Przymuſić kogo áby dotrzymał ſłowa

OFFRANT qui eſt d'uſage dans ces façons de parler du barreau. (*Eſtre le plus offrant & dernier encherisſeur.*) Auctionem vincere ex licitatione PODKUPNIK ten co podkupuie náywięcey podaie zá co. **Adjuger une terre au plus offrant & dernier encherisſeur.* Decreto addicere agrum plurimo licenti. *Vlp.* *Podać dobra ná podkup.

OFFRIR, (*Préſenter.*) Aliquid alicui offerre. Deferre. Offero, ers. obtuli, oblatum.) *Cic. Cæſ.* Ofiarować co komu to ſwięcić oddać.

Je vous offre tout ce qui dépend de moy. Defero tibi quidquid poſſum *Cic* Ofiaruię ci ſię ze wſzyſtkim co tylko być może w mocy moiey.

Il s'eſt offert de luy-même à le ſervir en tout. In omnia ultrò ſuam illi operam obtulit. *Liv.* Sam ſię mu dobrowolnie ofiarował ſłużyć wewſzyſtkim.

S'offrir à la mort pour ſa patrie. Se pro patriâ ad mortem offerre. *Cic Cæſ.* Ofiarować ſię ná śmierć zá oyczyznę

S'OFFRIR, (*Se préſenter, ſe reconirer ſans qu'on y penſe.*) comme (*l'occaſion s'eſt offerte* ou *s'eſt preſentée.*) Se ſe obtulit ou dedit occaſio. *Cicer.* PODAC ſię ſam dobrowolnie podaia ſię okazya.

OFFUSQUER, V. act. (*Cacher, empeſcher la veuë.*) Proſpectum impedire. *Cæſ.* ZACMIC oczy wzrok tłumić przeſzkadzać oczom.

OFFUSQUER ſe dit au figuré *de ce qui cache & empeſche les lumieres de l'eſprit* Menti caliginem offundere. *Cic. Plaut.* ZACMIC rozum umyſł pomięſzać.

Il a toûjours l'eſprit offuſqué des fumées du vin. Illius mens vini vaporibus ſemper obſcuratur, *ou* obruitur vino mentis calor *Petr* Záwſze ma wę záprzątnioną trunkami.

OIGNEMENT, ſubſt. m. (*Action par laquelle on oint, ou on parfume*) Unctio, onis, f. *Cic.* NAMASCZENIE náſmarowanie námazanie.

OIGNÓ, ſubſt. m. (*Plante potagere bulbeuſe.*) Cepa, æ, f. Ce... *ou* Cœpa. *par un* œ. CEBULA.

PETIT OIGNON. Cepula, æ, f *Pallad.* CEBULKA mała

OIGNON *de fleur* comme *de Tulipe, de Jonquilles.* &c. Bulbus, bulbi, maſc *Plin.* CEBULE Kwiatow náſienie iáko Tulipanow Nárcyzow.

OIGNONAYE, ſubſt. fœm. (*Vne terre ſemée d'oignons.*) Cepina, æ, f. *Colum.* CEBULĄ záſiane mieyſce.

OINDRE, V. act. (*Frotter de quelque liqueur graſſe.*) Ungere. Inungere. *Cic. Hor.* NASMAROWAC nátrzeć czym tłuſtym námazać námaścić.

OING, ſubſt maſc. (*Graiſſe de proc qui eſt le long de ſes reins*) Axungia, æ, f. *Plin.* SADŁO wieprzowe.

VIEUX OING (*dont on graiſſe les roues.*) Vetus axungia, veteris axungiæ, fœm. STARE ſadło tłuſtość do ſmarowania oſi.

OISEAU, ſubſt m. Avis, is, f. Volucris, is, f. Ales, itis, m. & f *Cic.* PTAK.

OISILLON, (*Petit oiſeau.*) Avicula, æ, f. *Aul-Gel.* PTASZEK ptaſzyna.

OISEAU *de paſſage.* Avis commeans, antis, f. Vvis peregrina, advena. *Plin.* PTAK poſpolity.

OISEAU *de riviere.* Fluminea volucris. *Ovid.* PTAK rzeczny wodny.

OISEAU *de chaſſe.* (en général.) Accipiter, tris, m. *Plin.* PTAK do polowania.

Voliére, lieu où l'on éleve des oiſeaux. Aviarium, ii, neut.

Colum. Klatka wyſtawiona umyślnie ná ptakow chowanie

La chaſſe aux oiſeaux. Aucupium, ii, n. *Cicer.* Chwytanie ptakow.

Chaſſer aux oiſeaux. Aves captare. *Horat.* Iść ná ptaki.

ON DIT proverbialement qu'*un homme eſt battu de l'oiſeau, quand il luy eſt arrivé pluſieurs diſgraces, qui luy ont abbatu le courage.* Multis malis fractus eſt illius animus. *Cic.* Variis cladibus fuit exagitatus, attritus, conterritus. STRACIŁ ſerce y ánimuſz.

ON DIT qu'*un oiſeau en a dans l'aiſle, quand on luy a caſſé une aiſle d'un coup de fuſil, qui l'empeſche de voler.* Fracta eſt ala. WZIĄŁ po ſkrzydle o poſtrzelonym ptaku. **Ce qui s'applique dans le figuré à ceux dont la ſanté & la fortune ſont ruinées.* Quibus res attritæ ſunt *ou* acciſæ *Petr.* (ou *à celuy qui paſſe cinquante ans, parceque L en chiffre romain vant cinquante.*) Annos qinquaginta natus. *ou* quinquageſimũ artigit. *A Toż ſię mowi niewłaśnie o tych co podupadli czyli ná zdrowiu czyli ná fortunie, wziął po ſkrzydle, iuż ſię to te piorka wypierzyły ktoremi ſię latało o tym ktory ſię zeſtarzeie y pięćdzieſiąt lat minie mowią Francuzi to przyſłowie, *il a dans l'aile*, co właśnie w ich ięzyku tylko ſłuży, bo ieſt mowa oboiętna znácząc liczbą 50. ktora ſię piſze L. liczbą Rzymſką.

OISELIER, ſubſt m. (*Qui prend & qui trafique d'oiſeaux.*) Qui aves educit & vendit. PTAŚZNIK co ptakami handluie kupczy przedaie.

OISELEUR, ſubſt. maſc. (Ce mot ſe dit de celuy, qui n'eſt pas oiſelier de profeſſion; mais qui s'amuſe ſeulement pour ſon plaiſir à chaſſer aux oiſeaux & à les elever.) Auceps, upis, m Aviarius, ii, m. W PTAKACH ſię kochaiący Praźnik.

OISEUX, maſc. OISEUSE, fœm. (*Qui ne fait rien.*) *Voyez* OISIF. PROZNIAK, PROZNIACZKA, prożnuiący prożnuiąca.

Paroles oiſeuſes, inutiles, qui ne ſervent de rien. Verba inania & otioſa. Słowa prożne.

OISIF, m. OISIVE. f. (*Qui ne fait rien, fainéant.*) Deſes, idis, omn gen Deſidioſus, Otioſus. PROZNIAK, Prożniaczka, leń leniuch gnuśny gnuśna.

OISIVETE', ſubſt. f. Deſidia, Socordia, Inertia, æ, f Deſidioſiſſimum otium, ii, n. *Hor. Cic.* PROZNOWANIE gnuſność leniſtwo.

OISIVETE' *en bonne part* pour *un honneſte loiſir*, ou *repos*, Otium, ii, n *Phæd* PROŻNOWANIE nie mieć do czynienia niezábawność ma czas wolny.

OISON, ſubſt. m. Anſerculus, li, m. Anſer, eris, m. *Plin.* GĄSKA młoda.

OLIBAN, ſubſt. m. (*Encens maſle.*) Maſculum thus, *gen.* maſculi thuris n. KADZIDŁO przednie

OLIVAISON, ſubſt f. (*Le temps de l'année où l'on cueille les olives.*) Oleitas, Oliviras, atis, f. *Cat.* Olivarum vindemia, æ, f *Plin.* CZAS zbierania oliwek.

OLIVASTRE *on prononce* OLIVATRE, élevant l'A (*De couleur d'olive*) Quod eſt coloris olivarum, *ou* colore olivarum, colore ſimile olivæ. OLIWKOWY, Kolor.

OLIVE, ſubſt. fœm. Oliva, Olea, Oleæ bacca, æ, fœm. *Colum Cicer.* OLIWNE drzewo lub też oliwki owoc. **Je ter du ſel ſur les olives.* Inſpergere oleam ſale. *Cat.* *Náſalać oliwki ſolić przyprawiać. **Cueillir les olives* Diſtringere, Legere oleas. *Colum.* Decerpere, Colligere olivas. *Plin.* *Zbierać oliwki.

OLIVES *qui ne ſont pas encore bonnes à manger.* Drapæ, arum, *Plin.* OLIWKI niedoyrzałe **Olives longuetes.* Radiolus, li, maſc. *Oliwki podługowate. **Olives vertes.* Pauſia, Pauſea, æ, f. *Colum.* *Oliwki świeże.

Lieu planté d'oliviers, une Olivaye. Olivetum, ti, n. Oletum, ti, n *Cat.* OLIWNIK oliwkami záſadzony.

La recolte des oliues, le temps qu'on les cueille. Olivatio. Zbieranie oliwek.

Qui amaſſe & qui cueille les olives. Legulus, i, maſc. *Cat.* Olivans, antis, m. *Plin.* ROBIĄCY około zbierania oliwek.

HUILE *d'olive.* Olivum, i, n. *Virg.* Oleum, ei, neut. *Cic.* OLIWA.

VAISSEAU *à mettre l'huile d'olive.* Metreta olivaria, æ, f. *Colum.* Olearia ſeria, æ, fœm. *Var.* BANIA ſtárek oliwny.

OLIVIER, ſubſt. maſc. (*Arbre qui porte les olives.*) Olea, Oliva, æ, f. *Cic. Virg.* OLIWNE drzewo.

OLIVIER *ſauvage.* Oleaſter, tri, maſc. *Cicer.* OLIWNE Drzewo dzikie.

D'OLI-

D'OLIVIER, Oleaginus, olegianeus,a,*um*. Olearis & hoc oleare,adj. *Var. Colum.* OLIWNY.

Feuilles ſemblables à celles de l'olivier. Folia oleacea,orum n.pl. *Plin.* Liście podobne oliwnym.

OMBRAGE, ſubſt. maſc. (*Ombre.*) Umbra,æ,fœm. *Cicer.* CIEN.

OMBRAGE *en peinture.* Umbra. *Cicer.* CIENIE w malowaniu.

OMBRAGE ſignifie au figuré, *Defiance, Soupçon* Suſpicio, onis, f. *Cic.* PODEYRZENIE. **Donner de l'ombrage à quelqu'un.* Suſpicionem alicui afferre, movere *Cic.* Podeyrzanym być komu podeyrzenie komu czynić. **Donner ombrage, ſe rendre ſuſpect.* In ſuſpitionem venire *on* vocari. *Cic.* *Być podeyrzanym podać ſię w podeyrzenie.

**Prendre ombrage de quelqu'un.* In ſuſpitionem aliquem vocare *Cic.* *Mieć podeyrzenie okim.

OMBRAGE', (*Lieu ombragé.*) Umbraculum,i, neut. *Cic.* CIENISTE mieyſce, w cieniu.

OMBRAGER, V. act. (*Faire de l'ombre.*) Umbrare, Inumbrare, Obumbrare *Colum Virg* CIEN czynić zácimiać.

OMBRAGEUX, maſc. OMBRAGEUSE, fœm. (*Où il y a bien de l'ombre*) parlant *d'un lieu.* Umbroſus, Opacus, a, um *Horat.* CIENISTY, CIENISTA, cieniſte mieyſce gdzie cienia doſyć.

OMBRAGEUX ſe dit au figuré *des animaux,qui ont peur.* Suſpicax, acis, omn. gen. Suſpiciuſus, a, um. LĘKLIWY pierzchliwy koń lub inſze bydlę.

OMBRAGEUX ſe dit auſſi (*d'un homme défiant à qui tout fait peine*) Suſpicax *ou* ſuſpicioſus homo *Cicer. Tacit.* PODEYRZLIWY człowiek ktory niczemu nieufa niedowierza niedowiarek.

OMBRE, ſubſt.fœm. (*Le lieu où la lumiere eſt affoiblie par l'interpoſition d'un corps opaque.*) Umbra, æ, f. *Cic.* CIEN w cieniu.

OMBRE, ſe dit auſſi (*d'une pleine obſcurité*, comme *de celle de la nuit.*) Umbra, æ, f. Umbræ, arum. Tenebra, f pl. *Hor Virg.* CIEMNOSC iák w nocy.

OMBRE (Ou *le couvert que font les arbres.*) Umbra, æ,f. *on* Opaca locorum, orum,n plur CIEN chłod między drzewami. **Ces jeunes arbres ne font pas aſſes d'ombre en ce lieu.* Nondum ſatis ab his novellis arboribus hic locus opacatur. *Cic* *Młode drzewa cienia doſyć nie czynią

OMBRE ſignifie *l'ame d'un mort qu'on ſe repréſente ſous la figure qu'il avoit eſtant vivant, mais qui eſt une vaine image & ſans corps* Umbra, f Vana imago, vanæ imaginis, fœm. *Plin.* DUSZA Duch widzenie ſtrachy.

OMBRE ſe dit figurément (*de ce qui eſt oppoſé à réel.*) Umbra, ſpecies, ei, f. *Cic. Horat.* CIEN mara prożność wiatr para nic **L'ombre de la verité* Species veri *Horat* *Cień prawdy. **Il pourſuit l'ombre d'une fauſſe gloire.* Falſæ gloriæ umbras ſectatur. *Cicer.* *Ugania ſię zá cieniem ſławy prożney

OMBRE, (*Couleur, apparences.*) Species, Simulatio, fœm. PODOBIENSTWO pozor. **Sous ombre d'amitié* Specie amicitiæ. *Cic.* *Pod pozorem przyiaźni. **Sous ombre de me vouloir rendre ſervice.* Per ſpeciem, Per ſimulationem beneficii, ſimulato officio *Pod pozorem przyſługi.

OMBRE, (*Appuy, protection.*) *Il jouit d'un grand repos à l'ombre de ſa protection.* Illius præſidio & clientela tranquillam vitam ducit, *ou* ſub umbra illius, *ou* illo favente quietè vivit. CIEN zażczyt obrona protekcya, wielkiego zażywa pokoiu pod cieniem obrony iego **Je me ſuis retiré à l'ombre pour éviter ſa fureur.* Furori illius me ſubduxi, ſubtraxi, ſurripui *Cicer.* *Schroniłem ſię ná uſtronie unikaiąc gniewu iego **Ce cacher à l'ombre d'une perſonne.* Sub umbra alicujus deliteſcere *Cic.* *Kryć ſię zá kogo ſchronić ſię pod łaſkę czyią.

OMBRE s'employe hyperboliquement (*pour ſignifier qu'il n'y a point d'apparence.*) *Il n'y a pas la moindre ombre de difficulté à mon affaire,elle eſt ſans difficulté.* Ne minimùm difficultatis quidē eſt in meo negotio PODOBIENSTWO Podobieńſtwa náymnieyſzego trudności nie maſz w mey ſprawie

OMBRES, (*en peinture.*) Umbræ, arum,f. plur. *Cic.* CIENIE w malowaniu.

OMBRE ſe dit proverbialement. (*Il a peur de ſon ombre.*) Umbram timet, metuit. *Cic* CIEN przyſłowiem, cienia ſię ſwego boi. **Tout luy fait ombre.* Omnia tuta timet. *Wſzyſtkiego ſię boi,wſzyſtkiemu niedowierza.

ON DIT *de celui qui accompagne toûjours un autre.* (*Qu'il le ſuit comme l'ombre fait le corps,que c'eſt ſon ombre.*) Quaſi umbra illum ſequitur *Plaut.* CHODZI zá nim iák cień zá ciałem, ſtopą go nieodeydzie.

OMBRER, (*Tracer les ombres d'un tableau.*) Umbras delineare, apponere. CIENIE dawać ná obrazie.

OMELETTE, *Voyez* AMULETTE. Almuletta, æ, fœm. JAIECZNICA

OMOPLATES, ſubſt. fem. (*Mot grec, qui ſe prend en général pour toute l'épaule, neanmoins il ne ſe dit que des os larges des épaules.*) Scoptula opert. *Celſ.* ŁOPATKI.

ON *me hait, je ſuis haï.* In odio ſum. *Cic* Nienawidzą mię nie lubią mię. **On doit craindre toutes choſes.* Omnia ſunt metuenda *Cic.* *Wſzyſtkiego ſię obawiać trzeba **On ne doit pas ſe repentir d'avoir bien fait* Neminem pœnitere debet. *Nie trzeba żałować tego co kto dobrze uczynił **On me vint trouver dans l'Iſle.* Ad me in inſulam ventum eſt. *Cic.* *Przyiechano do mnie ná wyſpę **On n'a parlé que de vous.* Nullus ſermo niſi de te fuit *Cic* *Niemowiono nic o nikim tylko oTobie. **On ſoupçonne pluſieurs perſonnes d'avoir part à ce crime.* Multi ſunt in quos hujus maleficii ſuſpicio cadit. *Cic.* *Ná wielu maią porozumienie że należą do tego kryminału.

ONCE, ſubſt f. *le nom d'un poids.* Uncia, æ, f UNCYA waga pewna.

(C'eſt la huitieſme partie du marc, qui vaut à Paris la ſeiziéme partie d'une livre; à Roüen, la quatorziéme; chez les Anciens Romains, & en Medicine la douziéme) Ośma część grzywny ważąca w Paryżu ſzeſnaſtą część funta; w Rzymagu czternaſtą, u dawnych Rzymian u Doktorow, y unas w Polſzcze uncya ieſt dwunaſta część funta to ieſt dwa łoty.

Par onces. Unciatim. adv. *Plin* Uncyami, **Demi-once.* Semuncia æ, fem *Cic* *Poł uncyi. **Demi once.* Semuncialis & hoc ſemunciale adject Semunciarius, a, um. *Plin. Liv* *Połuncyowy **Vne once & demie.* Seſcuntia, æ, fœm. *Colum* *Półtorey uncyi. **Deux onces.* (*La ſixiéme partie de la Livre Romaine.*) Sextans, antis, maſc *Var. *Dwie uncyi ſzoſta część funta Rzymſkiego. **Huit onces.* Bes, *genit* beſſis, m *Var.* *Ośm uncyi. **Neuf onces.* Dodrans m *Var.* *Dziewięć uncyi. **Dix onces* Dextans. m. *Var.* *Dziesięć uncyi. **Onze onces.* Denx, *gen* deuncis, m. *Var.* *Iedenaście uncyi **Douze onces.* (Ou *la Livre Romaine,*) Libra,*gen.* libræ,f *Hor.* *Dwanaście uncyi funt Rzymſki y naſz

LA SIXIE'ME *partie d'une once.* Sextula, æ, fem *Var.* SZOTA część uncyi kwintel **La quatriéme partie d'une once.* Sicilicus,ci, m. *Colum.* *Czwarta część uncyi. **La huitiéme partie d'une once.* Drachma, æ. f *Plin.* *Ośma część uncyi, **La vingtquatriéme partie d'une once.* Scriptulum, li,n. *Var. ou* Scrupulum *Dwudziesta czwarta część uncyi ſkoyca iedna. **Once à once.* Unciatim.adv. *Plin* *Uncya po uncyi uncyami.

ON DIT proverbialement. (*Il n'a pas une once de bon ſens, d'eſprit, de jugement*, pour dire *qu'il a tres peu.*) Caret planè ſenſu communi. *Hor.* PRZYSŁOWIE; niema na uncyą rozumu, uwagi rozsądku rozeznania.

ONCIALES, (*Lettres onciales. De grandes lettres.*) Literæ unciales WERSAŁY litery wielkie drukarſkie.

ONCLE, ſubſt. maſc. (*Le frere du pere* ou *de la mere.*) Patruus,i,m. (*Oncle paternel.*) Avunculus,i,m. (*Oncle maternel*) *Cic* STRYI álbo Wuy.

ONCTION, ſubſt f. (*L'Action d'oindre.*) Unctio, Inunctio, Perunctio, onis,f *Cic Plin.* Unctura, æ,f. *Cic.* OLEYNY, maśny tłuſtość w ſobie maiący oboiętny.

ONCTUEUX, maſc. OCTUEUSE, fœm. (*Qui renferme quelque humeur graſſe*) Unctuoſus. *Plin.* OLEYNOSC oleiowatość maſność w ſobie maiący.

ONCTUOSITE', ſubſt. f (*Humeur graſſe & onctueuſe.*) Unguen *Plin.* TŁUSTOSC maſność.

ONDE, ſubſt.f. (*Vague, Flot.*) Unda. Fluctus. *Cic.* FALA náwałność.

En ondes. Undatim. *Plin.* Falami.

ONDE',m. ONDE'E,f. (*Fait par ondes.*) Undulatus. *Var. Plin* W WODĘ mieniony wodnowzorzysty.

ONDE'E, ſubſt f (*Pluye ſubite, qui ne dure pas.*) Nimbus. *Cic* DESZCZ nágły wielki burza náwalnica.

ONDOYANR, m. ONDOYANTE, fœm (*Qui fait des ondes.*) Undans. *Virg.* WODNOWZORZYSTY, WODNOWZORZYSTA.

ONDOYER *un enfant*, (*luy jetter de l'eau ſur la teſte & le baptiſer* AU NOM DU PERE, DU FILS, ET DU St. ESPRIT *lorſqu'il eſt preſſé.*) Infantulum aquâ intingere in nomine Patris & Filii & Spiritûs Sancti. CHRZCIC dziecię wodą go tylko polawſzy w Imię Oyca y Syna y Ducha Swiętego á to w nágłey tylko potrzebie bez inſzych obrządkow Kościelnych.

ONE'REUX, m. ONE'REUSE, f. Onerosus, a, um. Gravis & hoc grave, *ou* quod eſt oneri. *Plin. Cic.* CIĘSZKI, Cięższka uciążliwy uciążliwa.

ONGLE, ſubſt maſc. (*Eſpece de corne, qui croiſt au bout des doigts de l'homme.*) Unguis. PAZNOKIEC, pazur.

ONGLE *aux animaux.* Unguis *ou* Ungues, ium *au plurier.* Falculæ, arum. *Ongles des aigles.* KOPYTA ubydląt, Pazury Ptaſtwa ſzpony u Orła, Jáſtrzębia pazury.

Les Rognures des ongles, (*ce qu'on en coupe de temps en temps.*) Unguinum præſegmina. OBRZYNKI od pazurow wyroſłe paznokcie.

Les Ordures qui ſe mettent deſſous. Paronychia. plur. *Petr.* Nieczyſtość chędoſtwo, paznokci zá paznokciami plugaſtwa.

Envie qui vient à la racine des ongles. Raduvia, æ, fœm. Prerygium, ii, neut. *Cicer. Plin* Zádrości około páznokci ſię przydaiące ſkora zádzieraiąca ſię od ſpodu w koło paznokci

Se nettoyer les ongles. Purgare ſibi ungues cultello. *Horat.* Tollere paronychia. *Petr.* Páznokcie ſobie obrzynáć chędożyć.

Ronger ſes ongles. Demere, Ponere, ſubſecare ungues. *Cic. Hor.* Ogryzać ſobie paznokcie.

ONGLE *odorant, qui ſent bon*, ce qui ſe dit (*de la coquille d'un poiſſon des Indes, qui ne ſe nourrit que du* Spica Nardi *qui croiſt dans des marais*) Unguis odoratus. PAZNOKIEC pławi morſki, zwłaſzcza ſkorupa pewney ryby morſkiey ſamą Spikanardą żyiący zápachu bardzo wonnego.

ONGLE ſe dit proverbialement en ces phraſes. (*Rogner les ongles à quelqu'un diminuer ſon credit, ſon autorité*, ou *de ſes profits.*) Alicui de gratia, auctoritate, de commodis detrahere. PAZURKOW komu przytępić przytrzeć uniżyć go ſołkromić go uſpokoić go upokorzyć; rogow mu przytrzeć.

Il a bec & ongles, il ſçait bien ſe défendre, ſi on l'attaque. Petitur, remorſurus *Hor.* Nie da ſię umie ſobie poradzić.

Il a du ſang aux ongles, il a du cœur. Animus eſt illi. *Cic.* Vir eſt *Petr.* Má y on krew w ſobie zna ſię ná ſobie.

ONGLE'E, ſubſt. f. (*Douleur aiguë & piquante qui vient au bout des doigts de f oid.*) Summorum digitorum rigor, oris, maſc. ODZIĘBIENIE palcow od mrozu.

ONGUENT, *on prononce* ONGANT, ſubſt. m. (*Compoſition d'herbes* ou *de gommes propre à oindre quelque partie du corps.*) Unguen. MASC oleiek do ſmarowania z ziol y żywicy przyprawney robiony.

ONGUENT, (*Emplaſtre qu'on met ſur les playes pour les guérir.*) Emplaſtrum,i,n. *Celſ* Medicamentum unguinoſum, i, neut. *Plin.* PLASTER. **Onguent ramolliſſant.* Malagma, atis neut. *Plaſtr miękczący. **Onguent fait avec de la Ceruſe.* Ceratum, i, neut. *Plaſtr woſkowany. Cerot Aptekarſki. **Onguent dont ſe frottoient les lutteurs.* Ceratum, i, neut. *Celſ.* *Maść zápaśnikow ktorą ſię ſmarowali ci co z ſobą zápasy chodzili ná publicznych widokach.

ONOCROTALE, ſubſt. maſc (*Oiſeau de marais, qui a le pied d'Oye & la taille d'un Cygne*) Onocrotalus, i, maſc. BĄK Ptak cudzoziemſki, nogi gęſie maiący, wielkości iáko łabęć.

ONYX, ſubſt f. (*Pierre précieuſe qui eſt une eſpece d'Agathe blanche & noire.*) Onyx. ONICH kamień drogi rodzaiu Agatow czarny y biały.

D'ONYX, Onychinus, a, um. *Plin. Colum.* ONICHOWY z onichu robiony.

ONZE, (*Terme numéral d'une unité jointe à dix.*) Undecim *indéclinable ou* Undeni, æ,a, adject. *Cic. Plin.* JEDENASCIE liczba.

Onze fois. Undecies *Cic.* Jedenaście razy.

Onze cens Undecies centum. Jedenaście set.

Onze mille Undecies mille. Undecim millia. Jedenaście tyſięcy.

ONZIE'ME, (*Adjectif numéral.* maſc. & f. Undecimus,a, um. *Plin* JEDENASTY.

OPACITE', ſubſt f. (*Qualité d'un corps opaque, qui n'eſt point tranſparent.*) Opacitas, opacitatis, f. CIEMNOSC nieprzeźroczyſtość.

OPAQUE, adject. m. & f. (*Qui n'eſt point tranſperent ni diaphane.*) Opacus,a,um. CIEMNY nieprzezroczyſty.

OPERA, ſubſt. maſc. (*Comédie en muſique avec des machines.*) Fabula quæ muſicis modis decantatur, & machinis decoratur. *Cic. OPERA*; Komedya wſzyſtka muzyką grana y ſztukami ozdobiona do oka.

C'eſt un Opera que de luy pouvoir parler. Aditur difficiliùs. Nie maſz ſpoſobu z nim ſię rozmowić trudność to wielka.

OPERATEUR, (*qui monte ſur le théatre dans les places publiques pour vendre de la thériaque* ou *quelque autre drogue.*) Circulator, oris, m. *Celſ.* LEKARZ iármarkowy ciarlatan.

OPE'RATION, ſubſt f qui ſe dit (*des opérations de Chirurgie* comme *de trépaner, de couper un membre* &c.) Operatio medica, onis,æ,fœm. *Celſ.* CERULICKA ſztuka *operacya* około ciała ladakiego cyrulickiemi inſtrumentami iáko przekłocie przerznięcie &c

C'eſt une opération fort difficille & dangereuſe, que de trépaner. Difficillium & periculoſiſſimum calvariam terebrâ forare, perforare. *Celſ.* Cięższka y niebeſpieczna to operacya przewiertywać czaſkę.

ON DIT *les* OPERATIONS *de l'ame raiſonnable.* Animæ rationalis actiones. TRZY ſiły duſzne rozum wola pamięć.

OPE'RATION ſe dit auſſi *de l'action des remedes.* (*Cette médecine a fait ſon operation.*) Valuit illud remedium. *Celſ.* OPERACYE ſkutki lekarſtwa wziętego.

OPE'RER, V. n. (Terme de medecine & de chirurgie.) Operari Agere. OPEROWAC termin lekarſki.

OPE'RER ou *Faire ſon opération* (en parlant *d'un remede.*) Valere adverſus morbum aliquem. OPEROWAC operuie lekarſtwo, ſkuſtek ſwoy czyni.

Ce remede a opéré. Illud remedium valuit adversùs hunc morbum Operowało lekarſtwo.

Il a laiſſé opérer le remede. Paſſus eſt medicamentum venis concipi, *ou* diffundi in venas. *Quint. Curt.* Dał czas lekarſtwu áby operować mogło y rozeszło ſię po żyłach y wnętrznościach.

OPHTHALMIE, ſubſt. fœm. (*Maladie des yeux, qui eſt une inflammation de la membrane conjonctive.*) Lippitudo. *Celſ.* OCZU płynienie zápalenie błonki oka oczna choroba.

OPIATE, ſubſt. fœm. *Confection où il entre de l'opion.*) Opiatum,i, neut. LEKARSTWO, w ktore wchodzi opium to ieſt ſok z maku wycingniony.

SORTE D'OPIATE, *qui ſert à guerir les ulceres des paupieres.* Calliblepharum, i, (*Mot grec.*) *Plin.* OCZNE lekarſtwo.

OPINANT, maſc. OPINANTE f. (*Celuy qui opine* ou *qui dit ſon ſentiment.*) Qui ſententiam dicit. ZDANIE ſwoie wyrażaiący, wotuiący.

OPINER, V. neut. (*Dire ſon ſentiment, ſon avis.*) De re aliquâ ſententiam dicere, ferre. *Quint. Cicer.* ZDANIE dawać, wotować.

OPINER *le premier.* Principatum ſententiæ tenere. *Cic.* ZDANIE PIERWSZY dawać, wotować naypierwiży, przed drugiemi.

OPINER *du bonnet, eſtre de l'avis des autres.* Ire pedibus in aliorum ſententiam. *Cic.* TRZYMAC z drugimi zgadzać ſię ná to co drudzy przed ſobą powiedzieli.

ON OPINE, *on eſt aux opinions.* Dicuntur ſententiæ. *Cæſ.* WOTUIĄ wota w radzie ſię odprawuią.

OPINER *favorab ement pour quelqu'un.* Benè de aliquo conſulere. *Cic.* WOTOWAC zá czyią ſtroną zá kim.

OPINIASTRE, adject maſc. & fœm. *Enteſté, obtiné.* Pertinax. Pervicax. *Cic.* UPARTY uporczywy zacięty krnąbrny.

ON DIT figurément, *Vn travail opiniaſtre.* Labor improbus. USILNA praca uſtawiczna. **Vn combat opiniaſtre.* Certamen pertinax. *Liv.* *Bitwa żwawa y długa. **Maladie opiniaſtre.* Morbus pertinax. *Choroba długa.

OPINIASTRE'MENT *on prononce* OPINIATREMANT (*D'une maniere opiniaſtre.*) Pertinaciter. Planè. *ad Cicer.* Uporczywie upornie.

OPINIASTRER, *on prononce* OPINIATRER *une choſe, la vouloir opiniaſtrément.* Rem aliquam pertendere. *Ter. ou* UPORCZYWIE czego chcieć napierać ſię uſadzić ſię ná co.

Il a opiniaſtré ſon ſentiment. Perſtitit in ſua ſententia. *Cic.* Uparł ſię uſadził ſię ná zdaniu ſwoim.

OPINIASTRETE', *prononcez* OPINIATRETE', ſubſt. f.

Obſtinatio. Pertinatia. Pervicacia. *Tacit. Cic.* UPARTOSC upor.

OPINION, ſubſt. fœm. (*Sentiment de quelqu'un ſur une choſe avis.*) Sententia Opinio. *Cic.* ZDANIE CZYIE zdanie o rzeczy iákiey

C'eſt mon opinion, c'eſt mon ſentiment. Sic ſentio In ea ſum ſententia. *Cicer.* Hæc mea eſt ſententia. *Plaut.* To ieſt moie zdanie, mnie ſię zdaie, widzi, ſądzę rozumiałbym mniemałbym, życzę, życzyłbym

Aller aux opinions, opiner. Dicere ſuam ſententiam. *Quint* Przyſtąpić do głoſow. **On eſt aux opinions.* Dicuntur ſententiæ. *Cæſ.* *Głoſy idą w koło. ** Demander les opinions.* Sententias ſingularim rogare. *Quint.* *Profić o zdanie rady przytomney. **Amener quelqu'un à ſon opinion.* Deducere aliquem in ſuam ſententiam. *Plin jun.* *Nákierować kogo nákłonić do ſwoiego zdania. **Donner ſon opinion par écrit.* Ponere ſuam ſententiam. *Podać zdanie ſwoie na piſmie. **Les opinions eſtant différentes.* Cum ſententiis variaretur. *Liv.* * Kiedy zdania rożne były. **On ſe rangea de cette opinion, on la ſuivit.* Diſceſſum eſt in eam ſententiam. *Cic* *Ná to zdanie wſzyſcy przypadli, poſzli, przytym ſtanęli.

OPINION, (*Sentiment ſur les choſes & ſur les perſonnes.*) Opinio, Sententia, Judicium, Mens. *Cicer.* ZDANIE o ludziach y rzeczach. **Je ſouhaitte que vous quittez volontiers l'opinion dont vous vous eſtes remplis* Opinionem quam comprehendiſtis, eam volo animis libentibus remittatis. *Cic.* Życzę żebyś ſobie to zdanie uprzątnął z głowy. **Inſpirer de nouvelles opinions, & arracher les anciennes.* Inſerere novas opiniones, & inſitas evellere. *Cic.* *Nowemi rzeczami y rozumieniami głowę komu nábijać, á ſtare wybijać z głowy. **J'ay eſté bien trompé dans l'opinion que j'avois conçuë de vous.* Opinio de te multùm me fefellit. *Cic.* *Omyliłem ſię dużo ná zdaniu moim inaczeyem rozumiał o tobie. **Il a conçu une mauvaiſe opinion de vous.* Ille de vobis malam opinionem animo imbibit. *Cicer.* * Podeyrzenie ma złe o tobie niedobrze o tobie rozumie, trzyma, ſądzi. **Nous voyons que le temps a entierement ruiné les fauſſes opinions.* Fictas & vanas opiniones diuturnitate extabuiſſe videmus. *Cic.* *Widziemy że czás zgruntu obalił złe rozumienia.

Avoir bonne ou mauvaiſe opinion de quelqu'un. Benè vel malè de aliquo exiſtimare. *Cicer.* Złe álbo dobrze o kim rozumiec.

OPIUM, ſubſt. maſc. (*Larme ou Suc qui découle des inciſions faites aux teſtes de pavot.*) Opium. Succus papaveris, i, maſc. SOK makowy płynący z główek makowych przerzniętych.

OPOBALSAMUM, ſubſt. m. (*Suc ou Liqueur épaiſſe qui découle pendant la canicule de l'inciſion faite aux branches d'un arbriſſeau nommé* Balſamum.) Opobalſamum, i, n. *Plin.* BALSAMOWY olciek ciekący z drzewa balſamowego zárzniętego w kanikułę.

OPOPONAX, ſubſt. maſc. (*Gomme qui ſort d'une plante ferulacée.*) Opponax, acis, *ou* ſuccus panacis herculei. PANAKOWY ſok.

OPPILATION, ſubſt. f. (*Obſtruction des viſceres & particulierement de la ratte.*) Obſtructio. *Cic.* ZATKANIE zwłaſzcza śledziony zátwardzenie zámulenie.

OPPILER, (*Boucher les conduits par où découlent les humeurs du corps.*) Obſtruere, (o, is, xi, ctum.) (*On trouve dans Ciceron le participe* Oppilatus.) ZATKAC zátykać wnętrznośći zátwardzać zámulać.

OPPORTUN, m. OPPORTUNE, f. (*Favorable, Commode.*) Opportunus. Commodus, a, um. *Cicer.* (*Ce mot ne ſe dit gueres.*) WCZESNY wygodny ſpoſobny ſłowo nieużywane.

OPPORTUNITE', ſubſt. f. (*Temps propre & favorable.*) Opportunitas, atis, f. Commoditas, atis Tempus opportunum, temporis opportuni, n. *Cic.* WCZESNOSC ſpoſobność dobra pora pogoda.

OPPOSANT, m. OPPOSANTE, fœm. (*Celuy & celle qui s'oppoſe.*) Interceſſor, oris. NIEPOZWALAIĄCY, Niepozwalaiąca náprzeciwko ſtawaiący.

OPPOSE' maſc. OPPOSE'E, fœm. part. paſſ. & adject. (*Qui eſt à l'oppoſite, vis-à-vis.*) Oppoſitus, a, um. *Cicer.* NAPRZECIWNY, NAPRZECIWNA, náprzeciwko będący.

OPPOSE, (*Contraire.*) Contrarius, Diverſus, a, um. PRZECIWNY, Sprzeciwny ſprzeciwna **Il vous eſt tout à fait oppoſé.* A te totus eſt diverſus. *Cic.* *Calę ci ieſt przeciwny. **Un eſprit fort oppoſé.* Averſiſſimus animus. *Cicer.* *Człowiek

bardzo ſprzeciwny. **Dire des choſes tout-à-fait oppoſées.* Disjuncta & maximè contraria dicere. *Cic.* *Rzeczy przeciwne powiadać prawić przeciwne rzeczy.

OPPOSER *une choſe à me autre.* Rem rei opponere, (no, is, poſui, itum.) Objicere, (io, is, jeci, jectum.) *Cic.* JEDNĘ rzecz przeciwko drugiey kłaść przyſtoſować.

OPPOSER, (*Objecter.*) Objicere, Opponere. ZADAWAC co ná przeciwko. **Ils lui oppoſent qu'il a eſté à Rome* Romam iviſſe, id illi objiciunt, crimini dant. **Zádaią mu że ięździł do Rzymu.

S'OPPOSER *à quelqu'un.* Obſiſtere, Obſtare alicui. *Cic.* SPRZECIWIAC ſię komu. **Perſonne n'oſa s'oppoſer à ſon ſentiment.* Nemo unus ſententiæ illius contraire auſus eſt. *Tac.* *Nikt nieśmiał ſprzeciwić ſię zdaniu iego áni ieden żaden.

S'OPPOSER, (*Former ſon oppoſition à une choſe.*) Intercedere, (do, dis, ceſſi, ceſſum.) Se interponere alicui rei. SPRZECIWIAC ſię iákiey rzeczy niepozwalaiąc ná nię bronić ezego y obſtawać przeciwko temu. **Il apprehenda que Fuſius ne s'oppoſaſt à la loy.* Veritus eſt ne Fuſius legi intercederet. *Cicer.* * Bał ſię żeby Fuzyuſz nie pozwalał ná to prawo nie kontradykował na nie.

A L'OPPOSITE, adv. (*Vis-à-vis.*) E contrario. Ex adverſo. E conſpectu. *Cic.* In conſpectu. *Virg.* NAPRZECIWKO z przeciwka.

OPPOSITION, ſubſt. fœm. (*Obſtacle, Empeſchement.*) Oppoſitus Objectus, *genit.* ûs, m. *Plin.* Interpoſitus, Interjectus, m. Interpoſitio, onis, f. ZAWADA przeſzkoda záſłąpienie.

L'Eclipſe du Soleil ſe fait par l'oppoſition de la terre. Sol deficit interpoſitu, interjectuque terræ. *Cicer.* Słoneczne zácmienie bywa dla záſłąpienia ziemi.

OPPOSITION, (*L'action de s'oppoſer*) Interceſſio, onis, f. *Cic.* Niepozwalanie ſprzeciwianie ſię. **Faire ou former une oppoſition.* Intercedere. *Cic* *Niepozwalać. **Empeſcher une oppoſition.* Removere interceſſionem. *Cicer.* * Nie dać nie pozwalać. **Fournir ſes moyens & cauſes d'oppoſition.* Interceſſionis cauſas edere. *Obſtawać racyami niepozwalaiąc. **Se deſiſter de ſon oppoſition.* Interceſſionem infectam facere, abire ab interceſſione. *Uſtąpić ſwoiey ſprzeciwności. **Paſſer outre non-obſtant oppoſition.* Interceſſioni non cedere. *Swoie robić nie uważaiąc ná niepozwalanie ná ſprzeciwności.

OPPRESSER, V. act. (*Preſſer fort.*) Premere. Opprimere *Cic.* UCISKAC bardzo. **Ce mal l'oppreſſe, le preſſe beaucoup.* Hoc málo premitur, opprimitur. *Cic.* *Choroba álbo to złe bardzo go uciſka, dolega, ledwie nie uduſi.

OPPRESSER ſignifie au figuré (*Opprimer, impoſer quelque choſe de dur.*) Premere, Opprimere. *Cicer.* PRZYCISKAC ciemiężyć cięſzkość czynić.

OPPRESSION, ſubſt. fœm. (*Etouffement d'eſtomac.*) Suppreſſio, Suffocatio, Strangulatio. *Plin.* DUSZENIE duſznoſć

OPPRESSION, (*L'action d'opprimer quelqu'un.*) Oppreſſio, onis, fœm. *Terent Cicer.* CIEMIĘZENIE. **Il y a long-temps que cette famille eſt dans l'oppreſſion.* Jam dudum jacet illa familia in miſeriis & ærumnis. * Dawno ten dom ieſt uciemiężony dawno upadł.

OPPRIMER *quelqu'un,* (*l'accabler.*) Opprimere. *Horat.* Vexare, (o, as, avi, atum.) CIEMIĘZYC kogo uciemiężyć zniſzczyć zgubić.

Opprimer les innocents ſous de faux prétextes. Fictis de cauſis opprimere innocentes. *Phæd.* Ciemiężyć niewinność pod pozornemi pretextami.

OPPROBRE, ſubſt. maſc. (*Des-honneur.*) Opprobrium. Dedecus *Cicer.* OBELGA zelżywość wſtyd ſromota ochyda.

Eſtre en opprobre à ſa famille. Eſſe familiæ opprobrio, *Ovid.* Być obelgą domu ſwemu, obelgę wſtyd ſromotę czynić domowi ochydę.

OPTER, V. act. (*Choiſir de deux choſes l'une.*) Eligere, ex duobus unum. *Cic.* WYBIERAC ze dwoyga.

OPTION, ſubſt f. (*Choix de deux choſes.*) Optio, onis, f. *Cic* WYBIERANIE ze dwoyga

Donner l'option. Dare, Facere, Permittere optionem. *Cic. Quint.* Dáć ná wolą ná obranie ze dwoyga. ** Vous avez l'option.* Tua eſt optio. *Cicer.* * Daięć ná wolą ná obranie obieray ſobie wolno ſobie obierać co ſię podoba.

OPTIQUE, ſubſt. f. (*Science qui enſeigne de quelle maniere ſe fait la viſion dans l'œil.*) Optice, *genit.* optices, fœm. *Vitr.* NAUKA o perſpektywie, y rozmaitym światła y widoku ſpoſobieniu.

L'-

L'OPTIQUE *ſert à prendre les jours & faire les ouvertures à propos ſelon la diſpoſition du Ciel.* Per opticen in ædificiis lumina ducuntur à certis cœli regionibus. *Vitr.* TA náuka ſłuży do udania widoku ná dal, do wypuſzczenia ná dal oka, lub zbliżaiąc do oka rzeczy, lub oddalaiąc kunſztem, y do dania światła dla obiaśniania gmachow z rożnych ſtron.

OPULENCE, *prononcez* OPULANCE, ſubſt. f. (*Abondance de biês, grande richeſſe.*) Opulentia, æ, f. *Sal.* DOSTATEK obfitość wſzyſtkiego bogactwo.

OPULENT, *prononcez* OPULANT, m. OPULANTE, f. adject. (*Abondant en biens.*) Opulentus. BOGATY Pán maiętny bogata maiętna.

Une ville de grande reputation, qui n'eſt pas moins opulente qu'ancienne. Oppidum multi nominis, plenum bonarum rerum, atque antiquum. *Plaut.* Miaſto ſławne niemniey doſtatkami iáko y dawnością ſłynące.

OPULAMMENT, *prononcez* OPULAMANT. (*Avec opulence.*) Opulenter. adv. *Liv.* DOSTATKIEM wielkim Bogato.

OPUSCULE, ſubſt. m. (*Petit ouvrage ſur divers ſujets.*) Opuſcula, orum n pl. *Plin.* MAŁE Kſiążeczki.

OR, ſubſt m. (*Métal jaune, le plus peſant & le plus ductile de tous les métaux.*) Aurum, ri, n. *Cic.* ZŁOTO kruſzec żołty náyważnieyſzy ze wſzyſtkich kruſzcow, y ktore ſię da náylepiey ciągnąć.

OR *en lingot, qui eſt en maſſe.* Aurum infectum *ou* grave. *Liv. Virg.* ZŁOTO w cegiełkach nie robione złoto.

OR *mis en œuvre* ou *fabriqué.* Aurum factum. ZŁOTO robione.

OR *mat, qui n'a point ſon poli.* Aurum impolitum. ZŁOTO w gruzłach niechędożone.

OR *trait.* Aurum ductile, textile. ZŁOTO ciągnione.

OR *battu.* Internaſile aurum. ZŁOTO w blaſzkach álbo kſiążeczkach lub liſtkach złoto malarſkie.

OR *affiné.* Aurum purum. *Cic.* Obrizum aurum. *Plin.* Aurum putum. *Plaut.* ZŁOTO náyprzednieyſze.

OR *monnoyé.* Aurum ſignatum. *Sen.* Aurei nummi. *Cic. Plaut.* ZŁOTO pieniądze czerwone złote.

MINIERE *d'or.* Aurifodina. Auri venæ. *Lucr.* ZŁOTA gora minera złota.

D'OR, *Une ſtatuë qui eſt d'or maſſif.* Statua ex auro ſolido. ZŁOTY ze złota oſoba odlewana ze złota.

D'OR. Aureus, a, um. ZŁOTY ze złota. **Vaiſſelle d'or ciſelée* Cælatum aurum. *Cic.* * Naczynia, nábiane złotem. **De l'or enrichi de pierres précieuſes.* Gemmatum aurum. *Stat.* *Złoto wyſadzane kamieńmi drogiemi. **Des robes brodées d'or.* Intextæ auro veſtes, *ou* intextum aurum veſtibus. *Ovid.* Illitum aurum veſtibus. *Horat.* *Szaty złotem bramowane.

DE COULEUR *d'or.* Aureus *ou* aurei coloris, Aureolus, a, um. ZŁOTY kolor złotawy.

ON TIT figurément *Un ſiécle d'or.* Sæculum aureum. Aurea ætas. *Hor. NIEWIASNIE*: Wiek złoty. **Un petit livre tout d'or,* pour dire *excellent.* Libellus aureolus, i, maſc. *Cic.* *Kſiążeczka cała złota to ieſt bardzo dobra wyborna.

OR ſe dit proverbialement dans ces expreſſions ſuivantes. *Il vaut ſon peſant d'or, on devroit l'acheter au poids de l'or.* Hunc hominem decet auro expendi. *Plaut. PRZYSŁOWIEM* złotemby go odważyć złotemby go opłacić. **Promettre des monts d'or.* Montes aureos polliceri. *Ter.* *Złote góry obiecywać. **Ce valet vaut de l'or.* Habes ſervum grabicum & quantivis pretii. *Plaut.* *Złoty ſługa (*álbo*) ſługa złoto. **Il eſt tout couſu d'or.* Nummos aureos modio metiuntur *Petr.* *Pełen pieniędzy ze wſzyſtkich ſtron korcami beczkami pieniądze mierzy.

OR Conjunction aſſomptive, (*qui commence la ſeconde propoſition d'un ſyllogiſme*) Atqui. ALE.

OR eſt quelquefois adverbe excitatif (*Orça, Commencons.*) Age. Agedum incipiamus. NUZESZ nuſz tedy náoſtatek.

ORACLE, ſubſt. maſc. (*Réponſe que les Preſtres des faux dieux rendoient, comme ſi les dieux euſſent parlé par leur bouche.*) Oraculum. *Cicer.* WYROKI Bałwanow y ich wieſzczkow.

ORACLE ſe dit (*des paroles humaines qui ont un grand poids ſur les eſprits.*) Oraculum. Effatum, i, n. WYROK poważne ſłowa zdania mowy.

ORAGE, ſubſt. maſc. (*Tempeſte*) Tempeſtas, atis, fœm. Procella, æ, fœm. *Cicer.* NAWAŁNOSC fala burza. **Un*

grand orage s'eſt élevé dans l'air. Horrida tempeſtas cœlum contraxit. *Horat.* *Burza wielka powſtała ná powietrzu wicher ſzturm záwierucha.

ORAGE ſe dit figurément (*d'un malheur paſſager, d'un trouble public ou domeſtique.*) Tempeſtas, Procella, Calamitas, atis, fœm. *Cicer.* BURZE wichry kłotnie domowe niepokoie roſterki záwieruchy.

Tout l'orage tombera ſur moy. In me recidet omnis tempeſtas *ou* omne malum. In me cudetur hæc faba. *Terent.* (Proverbe latin) Wſzyſtka ta burza ná mnie ſię obali.

ORAGEUX, m. ORAGEUSE, f. Procelloſus. *Cic.* Tempeſtuoſus. *Aul. Gel.* Turbulentus, Turbidus, a, um. *Plin. Cic.* BURZLIWY, Burzliwa.

ON DIT au figuré que *cette vie eſt une mer orageuſe, troublée de mille ſoins.* Hæc vita, ut mare procelloſum, curarum fluctibus agitatur. ZYCIE to ludzkie burzliwe iáko morze náwałności y troſkliwości pełne.

ORAISON, ſubſt. f. (*Harangue, Diſcours eſtudié que l'on fait.*) Oratio, Actio, onis, f. *Cic.* MOWA.

(Ce mot eſt rare en ce ſens dans noſtre langue; car on ne dit pas bien: Il a prononcé ou fait une belle oraiſon, mais pluſtoſt un beau diſcours. On le dit pour une oraiſon funébre qu'on prononce aux obſéques des grands Perſonnages, qui contient leur éloge, *Funebris laudatio, onis,* ou *mortui laudatio.* Quint Cic. Comme auſſi pour les oraiſons de Demoſthene & de Ciceron.) W Francuſkim nie mowi ſię *Oraiſon* mowa ále *Diſcours;* iednakże o mowie pogrzebowey mowią *Oraiſon* nie *Diſcours:* iáko też o mowach autorow Demoſteneza y Cycerona &c.

ORAISON (*Priere que l'on fait à Dieu & aux Saints pour avoir leur interceſſion.*) Oratio. Preces. Precatio. *Cicer.* MODLITWA do Páná Boga y SS. Jego o ich przyczynę.

ORANGE, (*Fruit de l'oranger.*) Malum aureum. *Virg.* POMARANCZA.

ORANGE', m. ORANGE'E, f. (*De couleur d'Orange.*) Aureus, *ou* aurei coloris. POMARANCZOWY Kolor.

ORANGER *on prononce* ORANGE', ſubſt. maſc. Malus aurea, mali auræ. Malus aurantia. POMARANCZA drzewo pomarańczowe.

ORATEUR, ſubſt. m. (*Qui entend fort bien la Rhétorique.*) Orator. *Cic.* MOWCA.

L'art oratoire. Inſtitutio oratoria. *Quint.* Náuka wymowy.

ORATOIRE, ſubſt. maſc. (*Lieu particulier dans une maiſon où l'on ſe retire pour prier Dieu.*) Sacellum. *Petr.* Ædicula. *Cic.* KAPLICA. Modlebnia, mieyſce oſobne dla modlenia ſię w domu.

ORATOIREMENT, adv. (*D'une maniere oratoire.*) Oratorię. adv. *Cic.* JAKO mowca, wymownie.

ORBE, ſubſt. m (*Le globe dans lequel ſe meut une planete.*) Orbis. Orbiculus. *Plin.* KOŁO Niebieſkie w ktorym obrot ſwoy ma każdy Planeta (*Sfera,*)

ORBICULAIRE, adject. m. f. (*Qui eſt de figure ronde & ſphérique.*) Orbiculatus. *Var.* OKRĄGŁY.

ORBITE, ſubſt. f. (*La ligne que décrit le centre d'une planette dans le Ciel.*) Orbita. *Virg.* KOLEY obieg ktory wyraża Planeta obrotem ſwoim obchodząc okrąg własny na Niebie.

ORCANETTE, (*Herbe*) Anchuſa, æ, fœm. *Plin.* CZERWONY korzeń, czerwieniec, czerwony wołowy ięzyk ziele.

ORCHESTRE, ſubſt. f. (*Partie d'un théatre où l'on répréſente des Poëmes dramatiques.* On ne le dit aujourd'huy que *du lieu où l'on place la ſymphonie.*) Orcheſtra. *Vitr.* CHOR ná Operach y Komedyach dla muzyki w przodzie od czoła placu widoku dany. (*Orkeſtra.*) to u dawnych mieyſce gdzie wierſze oſob między ſobą rozmawiaiących wyprawiano.

ORD, maſc. ORDE, fœm. (*Sale.*) (Vieux mot dans noſtre langue.) Fœdus, Sordidus *Cic.* PLUGAWY nieczyſty nieochędożny ſtare ſłowo Francuſkie wyſzłe ze zwyczaiu.

ORDINAIRE. adject. maſc. & fœm. (*Accouſtumé.*) Solitus. Conſuetus. uſitatus. *Cicer.* POSPOLITY powſzechny zwyczayny zwykły.

ORDINAIRE, (*commun, qui n'a rien d'extraordinaire, ni qui le diſtingue.*) Communis & hoc commune. *Cic.* ZWYCZAYNY, Zwyczayna nie maiący nic oſobliwego pomierny.

A la maniere ordinaire. More vulgato. *Petr.* Zwyczaynie. zwyczaynym ſpoſobem trybem.

ON APPELLE *Un Courrier ordinaire, celuy qui part reglément*

ment à un certain jour & une certaine heure. Solitus tabellarius, *ou* ſtatis diebus proficiſcens. POCZTA ordynaryina icdnoſtaynie wychodzący Goniec. **Je vous écriray par le premier ordinaire.* Proximo tabellarii die ad te litteras dabo. **Napiſzę ná pierwſzą pocztę. *L'ordinaire eſt arrivé ſans m'apporter de vos lettres.* Venit tabellarius abſque tuis litteris. *Cic.* *Poczta ſtaneła á liſtow mi od ciebie nie przyniosła.

JUGE ORDINAIRE. Judex proprius, m. SĘDZIA właſny poſpolity.

GENTIL-HOMME *ordinaire chez le Roy.* Ordinarius Regis cubicularius,ii,m. POKOIOWY Krolewſki poſpolity.

OFFICIER *ordinaire de la maiſon du Roy.* Domeſticus Regis adminiſter. URZĘDNIK nádworny Krolewſki ludzie nádworni.

ORDINAIRE *dans la juriſprudence canonique* ſignifie *l'Eveſque d'un lieu.* Ordinarius *ou* proprius loci Epiſcopus. BISKUP Ordynaryuſz właſny w prawie Duchownym.

ORDINAIRE ſe dit auſſi ſubſtantivement & abſolument (*de la dépenſe de bouche qu'on fait tous les jours dans une famille.*) Conſuetus ſamiliæ victus,ûs,m. KOSZT ordynarya goſpodarſka co wychodzi ná ſtrawunek codzienny w domu. **Un petit ordinaire.* Tenuis victus *Horat.* *Mała ordynarya wikt pomierny okrągły koſzt mały.

ORDINAIRES ſe dit au plurier (*des purgations des femmes, qui leur arrivent ordinairement tous les mois.*) Menſes, ium,m. *Cic.* NIEWIESCIA choroba mieſięczna

A L'ORDINAIRE, *Pour l'ordinaire, d'ordinaire* ſont des façons de parler adverbiales qui ſignifient la meſme choſe, qu'*Ordinairement.* Plerumque. Perſæpe Ferè. *Cic.* ZWYCZAYNIE podług zwyczaiu.

A MON ORDINAIRE, (*Selon ma couſtume.*) Pro mea conſuetudine. Meo more. Ut conſuevi. *Cicer.* WEDŁUG mego zwyczaiu.

Comme c'eſt l'ordinaire, comme c'eſt la couſtume. Ut aſſolet. Ut mos eſt *Cic.* Ják zwyczay nieſie.

ORDINATION, ſubſt f (*L'action de conférer les ordres.*) Ordinatio, onis, f. In Sacerdotium cooptatio, onis,f. SWIĘCENIE ná Kapłaństwo.

ORDONANCE, ſubſt f. (*Loy, précepte, commandement d'un Souverain.*) Edictum. Præceptum. Præſcriptum,i,neut. Edicto,onis,f *Plaut.* Scitum, i,n. *Cic.* NAKAZ roſkaz uſtawa poſtanowienie prawo.

LES ORDONNANCES ROYAUX. (*On parle ainſi.*) Sanctiones Edictiones regiæ, edictionum regiarum, fœm.pl. USTAWY Krolewſkie.

Garder les ordonnances royaux. Auctoritatem ſanctionum regiarum ſartam & tectam habere. Záchować uſtawy Krolewſkie.

ORDONNANCES & *Arreſts de la Cour* ou *du Parlement.* Edicta. Scita curiæ. Conſulta curiæ. DEKRETA Prawo urzędowne.

ORDONNANCES *d'un medecin.* Medici præſcriptum, i, neut. OPISANIE od Doktora Lekarſkie.

ORDONNANCE *dans la peinture, & dans les armées.* Ordo, inis Diſpoſitio, onis, f Inſtitutio, onis,f. *Cicer. Vitr.* OPISANIE porządku co do Malarſtwa, y woyſka

L'ordre Corinthien n'a point d'ordonnance particuliere pour ſa corniche, ni pour ſes autres ornements. Corinthium genus propriam coronam, reliquorumque ornamentorum non habet inſtitutionem *Vitr.* Porządek ſłupow Koryńſkiego kształtu niema opiſania oſobnego ná gzemſy, y inſze przybrania.

Vne armée en belle ordonnance. Exercitus benè inſtructus. Woyſko w pięknym porządku.

ORDONNANCE, en terme de Finances, (*Vn ordre, mandement de payer une gratification que fait le Prince à quelque particulier.*) Mandatum regium, *ou* à rege. ASSYGNACYE ſkarbowe.

ORDONNE', maſc. ORDONNE'E, fœm. pers. paſſ. (*Mis par ordre.*) Ordinatus. Deſcriptus,a,um. PORZĄDNY Porządna.

Il n'y a rien de mieux ordonné que la nature. Nihil naturâ deſcriptius. *Cic.* Niemaſz nic porządnieyſzego iáko przyrodzenie.

ORDONNER, (*Mettre en ordre, ranger.*) Ordinare, (o, as,avi, atum.) act. acc. *Colum.* Diſponere, Componere, (o,is, ui,itum.) act.acc. *Cic.* Ordinatè diſponere. *Auct. ad Her.* In ordinem digerere, (o,is, geſſi, geſtum) *ou* Res inſtruere,(uo, uis,xi, ctum) *Voyez* ARRANGER. SZYKOWAC porządkiem, porządnie uſtawiać.

ORDONNER,(*Faire quelque ordonnance* en parlant *d'un Roy* ou *d'un Magiſtrat.*) Aliquid edicere, (co, cis, xi, ctum.) Sancire, (io,is, ſanxi, ſanctum & ſancitum.) *autrefois* ſancivi & ſancii Sciſcere, (ſco,is, ſcivi, ſcitum.) Decernere, (no, nis, crevi, cretum.) *Cic.* POSTANOWIC roſkazać nakazać náznaczyć ſtanowić.

ORDONNER, (*Faire, créer un Magiſtrat, un Pontife,un Preſtre.*) Creare. Conſtituere. Inſtituere aliquem Magiſtratum, Pontificem, Sacerdotem Sacerdotio initiare aliquem. *Suet.* SWIĘCIC ná Biſkupſtwo, ná Kapłaństwo, Poſtawić ná urzędzie.

ORDRE, ſubſt. m. (*Diſpoſition, arrangement des choſes.*) Ordo,inis,m. Diſpoſitio. Ordinatio,onis,f *Cic* PORZĄDEK. **J'ay trouvé tout en bon ordre.* Explicata,expeditaque omnia reperi *Cic.* *Wſzyſtkom w dobrym porządku gotowo zaſtał. **Mettre en ordre.* Ordinare, in ordinem adducere, ponere, ſtruere. *Cic.* *Porządek uczynić.

ORDRE, (*Rang.*)Ordo. PORZĄDEK mieyſce **Garder l'ordre.*Ordinem ſervare. *Chować porządek czekać porządku ſwego **Dire ſon avis par ordre* Dicere ſententiam ex ordine. *Cic* *Zdanie ſwoie z mieyſca y porządku ſwego mowić. **Ceſar avoit fait trois ordres de bataille de ſes legions, il les avoit rangé ſous trois lignes.* Acies Cæſaris triplex *on ſous-entend* erat. *Cæſ. ou* Aciem triplicem Cæſar inſtruxerat. *Cezar we trzy ſzyki woyſko ſwoie uſtawił. **Des ſoldats qui marchent, ſans garder d'ordre.* Inordinati, incompoſiti, effuſi milites. *Liv* *Zołnierze woyſko nieporządnie pomięſzano idące. **Sans garder aucun ordre.* Nullo ordine. *Liv.* Confuſè. Perturbatè *Cic.* *Bez náymnieyſzego porządku.

ORDRE ſe dit encore (*de là diſtinction des perſonnes & des corps d'un Eſtat.*) Ordo. STANY w Państwie Krolestwie Rzeczypoſpolitey iákiey. **La Republique Romaine eſtoit compoſée de trois ordres.* Tribus ordinibus conſtabat Reipublica Romana. *Rzeczpoſpolita Rzymſka była ze trzech ſtanow złożona. **L'ordre des Senateurs.* Ordo ſenatorius *Stan Senatorow, Radnych Pánow głownych. **L'ordre des Chevaliers.* Ordo equeſtris. *Stan Szlachecki. **Et l'ordre du peuple* Ordo plebeius. *Cic.* *Y ſtan poſpolſtwa (álbo) gminny.

En France. Il y a trois ordres pareillemont qui compoſent l'Eſtat, ſçavoir *l'Egliſe, la Nobleſſe & le Tiers Eſtat.* Ordo Sacerdotum, Nobilium & plebis. We Francyi trzy ſą ſtany z ktorych złożona ieſt Monarchia: Duchowieńſtwo, Szlachta, y trzeci ſtan poſpolity gminny.

ORDRE, *Certaines Compagnies inſtituées* comme en France *les Ordres du Roy* qui ſont *les Chevaliers de St Eſprit* Equites Torquati On les appelle encore *Chevaliers de l'Ordre,* ou *Cordon bleu Les Chevaliers de St. Jean de Jeruſalem,* aujourd'huy *les Chevaliers de Malthe.* Ordo Militenſium equitum. *Les Chevaliers de St. Lazare.* Equites S. Lazari. ORDERY Kawalerſkie iáko we Francyi Ordery Krolewſkie to ieſt Kawalerowie S Michała y S. Ducha zowią ich ieſzcze Kawalerowie Orderowi, álbo wſtęgi niebieſkiey Kawalerowie Maltańſcy Kawalerowie Swiętego Łazarza &c.

Il y a encore divers ordres ou *communautez Religieuſes* Varii ordines virorum & virginum, *ou* familiæ variæ. Zákony rozmaite ſtany zákonne y zgromadzenia obojey płci.

ORDRE, (*Commandement des Superieurs.*) Juſſum Imperatum. Mandatum Præſcriptum. Præceptum, ti, n *Cicer.* Juſſus, ûs, maſc. ROSKAZY ſtarſzych: wola ich. **Il s'en eſt allé par voſtre ordre* Tuo juſſu abiit. *Cic.* *Wyſzedł poſzedł zá twoim roſkazem. **On ne vous avoit pas donné cet ordre.* Hoc tibi non erat in mandatis, id mandatum non habebas. *Cic* *Niemiałeś tego roſkazu.

ORDRES *Sacrez.* Sacri ordines, ſacrorum ordinum,m pl. SWIĘCENIA Kapłańſkie.

Donner l'Ordre de Prêtriſe. Creare ſacerdotem. Swięcić ná Kapłaństwo.

Prendre l'Ordre de Prêtriſe. Inire ſacerdotium. In ſacerdotium venire. *Cic.* Swięcić ſię ná kapłaństwo.

ORDURE, ſubſt. ſœm. (*Immondices.*) Sordes, ium, fœm. plur. PLUGASTWA śmiecie nieochędoſtwo brud, proch gnoy &c.

ORDURE *qu'on contracte dans les priſons.* Pædor. Squallor, oris,m Situs,ûs,m *Cic.* BRUD nieochędoſtwo zmarnianie więźniow z więzienia.

ORDURES *qui ſortent du corps des Athletes qu'on frotte.* Strigmenta, torum, n. pl. *Celſ.* BRUD z ciała ſię wałkuiący od tarcia.

ORDURE *qui ſort du corp de l'homme.* Excrementum, ti, neut. *Plin.* STOLEC gnoy łayna, odbyt.

Faire ſon ordure. Excrementa *ou* ſimum reddere. *Plin.* Stolec ſwoy czynić, wypróżniać ſię.

ORDURES ſe dit figurément pour *des paroles ſales & obſcénes.* Obſcenitates. Turpia. *Cicer.* PLUGASTWA ſłowa bezeczne ſzpetne.

OREILLE, ſubſt. f. ((*L'organe de l'ouye.*) Auris, *genit.* auris,f,*Cic.* UCHO.

Le bout de l'oreille. Infima auricula, *ou* Auricula *mis ſeul.* Ucha część dolna miętka.

Qui a l'oreille dure, qui entend dur. Aures habet hebetiores. *Cic.* Auribus parùm audit. *Cicer.* Niedoſłyſzący ſłuchu tępego.

Qui a les oreilles pendantes. Flaccus, ci, maſc. *Cicer.* Uſzu obwiſłych.

Les oreilles me cornent, me tintent, je ſens un bourdonnement dans les oreilles. Mihi tinniunt aures. *Cat.* ſonnat. *Celſ.* W uſzach mi dzwoniſzmu dzwonienie czuię wuſzach.

S'approcher de l'oreille d'une perſonne, luy parler à l'oreille. Alicui ad autem accedere. *Cicer.* Dicere aliquid alicui in aurem *Plin* Aures alicujus adire. *Tac.* Zbliżyć ſię do ucha komu do ucha mu mowić.

Crier à l'oreille ou *aux oreilles.* Perſonare aures, obgannire ad aurem. *Cic. Plaut.* Wołać do ucha iák głuchemu.

Dire une choſe tout bas à l'oreille. Aliquid alteri in aurem dicere. Ad aurem aliqui inſuſurrare.*Cicer.* w Ucho, do ucha co komu powiedzieć, mowić.

Bleſſer, choquer les oreilles délicates. Offendere aures delicatas. *Cic.* Obrażać uſzy uczciwe delikatne.

Rompre les oreilles. Obgannire ad aurem. *Ter.* Klektać w uſzy náklektać nátrzeſzczeć.

Je crains que le bruit n'ent vienne à ſes oreilles, & qu'il ne ſe doute de l'affaire. Metuo ne ille exaudiat ſonitum, & ne rem ipſam indaget. *Plaut.* Boię ſię áby tá wieść niedoſzła uſzu iego, y żeby ſię tego nie domyślił.

ON DIT figurément *Fermer les oreilles à la verité.* Claudere aures veritati. *Cicer.* USZY zámknąć przed prawdą. **Preſter l'oreille aux flateurs.* Patefacere aurem aſſentatoribus. *Cic.* * Dać ucho podchlebnikom. ** Aux fables.* Aurem fabulis advertere. *Mart.* *Baykom plotkom. **Aux Poëtes.* Dedere aurem ſuam Poetis. *Cic.* *Dáć ucho wierſzom. **Il faut tout écouter, & ne pas tout croire.* Nihil ſpernat auris, nec tamen ſtatim credat. *Plaut.* *Wſzyſtko wolno ſłuchać ale nietrzeba wſzyſtkiemu wierzyć. **Les Princes doivent avoir les oreilles ouvertes aux plaintes de leurs ſuiets.* Principum aures patere debent ſubditorum querelis. *Cic.* *Panowie maią mieć uſzy otwarte na ſkargi poddanych. ** Cela eſt venu à mes oreilles.* Hoc ad aures meas pervenit, accidit. *Cic.* *Doſzło to uſzu moich.

ON DIT populairement & métaphoriquement que *la gelée & la greſle ont donné ſur l'oreille des fruits.* Gelu & grandine verberatæ fuerunt fruges. MROZ y grad popſował zboża owoce urodzaie (*dał im po uchu.*)

Avoir l'oreille d'un Prince, eſtre écouté favorablement de luy. Molles & faciles apud Principem aditus habere. Mieć ucho Páńſkie mieć łaſkę przyſtęp wiarę u niego

OREILLE ſe dit proverbialement en ces façons de parler, *Les murs ont des oreilles,* pour dire qu'*on a beau parler ſecrettement, & à l'oreille, qu'il y a toujours quelqu'ux qui écoute.* Nihil tam ſecretum, quod non palam fiat. SCIANY uſzy maią, nie uſtrzeże ſię.

ON DIT qu'*un homme ſe fait tirer l'oreille pour faire une choſe, quand il la fait à regret.* Invito ac reluctanti animo aliquid agere, facere. PONIEWOLNIE y z muſem co czynić, bardzo opornie.

ON DIT qu'*un ventre affamé* ou *famelique n'a point d'oreilles.* Jejunus venter non audit verba libenter. *Prop.* GŁOD nieſłucha pięknych námow głod uſzu.

ON DIT encore *Ne m'échauffez pas les oreilles.* Ne me inſtiga. Noli me ira incendere. *Ter.* Ne me irritaſſis. NIE przywodź mię do gniewu.

ON DIT *Il a la puce à l'oreille, eſtre fort alerte.* Arrectas & attentas aures habet, vigilat, experrectus eſt, arrigit aures. PILNY prędki ochoczy rączy.

ON APPELLE d'excellent vin, *vin d'une oreille.* Bonæ notæ vinum. *Colum.* WINO przednie. *Au contraire parlant d'un meſchant vin, on l'appelle *vin de deux oreilles.*

Peſſimæ notæ vinum. *Wino bardzo ladaiakie.

ON DIT qu'*un homme ſecouë les oreilles, qui ne ſe ſoucie pas de ce qu'on luy dit.* Quaſſat caput, admontiones non curat. Admonitionibus nullum locum reliquit. *Cic.* Montioribus aſper. *Hor.* TRZĄSA głową niedba ná to co mu mowią

Faire la ſourdre oreille, ne pas faire ſemblant d'entendre ce qu'on nous dit. Ad monita ſurdum eſſe. Nieſłuchać wrzekomo,nieſłyſzeć.

L'argent luy fait ouvrir les oreilles. Ad ſpem lucri avidas aures habet. Pieniądze mu ſłuch otwieraią.

Il a des dettes par deſſus les oreilles. Ære alieno obrutus, oppreſſus eſt. *Cic.* Capillos liberos non habet. *Petr.* Głęboko zábrnął w długi po uſzy.

Il eſt enfoncé dans les affaires juſqu'aux oreilles. Obruitur negotiorum mole, *ou* magnitudine tanquam fluctu. *Cic.* Zábaw ma co niemiara wyżey głowy.

Avoir les oreilles battues & rebattuës d'une choſe, & autres ſemblables applications du mot *d'oreille,* cherchez-les par *Battus, rebattus.* &c. Mieć uſzy czym nábite y nápakowane często bardzo aż do uprzykrzenia o iednym ſłyſzeć.

OREILLE d'Ours, *Petite fleur printaniere de diverſes couleurs.*) Urſi auricula, æ, f. ŁYSZCZAK ziele ná wioſnę kwitnące rozmaitey farby.

OREILLER *ou* ORILLER, ſubſt. maſc. (*Petit careau rempli de duvet* ou *de plume fine.*) Pulvinar, aris, neut. *Juv.* Pulvinus, ni, maſc. *Plaut.* PODUSZKA pierzem lub puchem nápchana.

ORFE'VRE, ſubſt. m. (*Qui travaille en orfé'vrerie.*) Aurifex. ZŁOTNIK około złotnictwa robiący.

L'ouvroir d'un orfé'vre, le lieu où il travaille. Aurificis taberna, officina. WARSZTAT złotniczy.

ORFE'VRERIE, ou (*pour une prononciation plus douce.*) ORFE'VRIE, ſubſt.f *L'art de travailler en or & en argent.*) Aurificis ars, artis,f. ZŁOONICTWO Kunſzt złotniczy.

ORFE'VRIE, (*Vaiſſelle d'or* ou *d'argent.*) Aurificis opus, eris,n. Aurum & argentum,i,n. ZŁOTA lub ſrebrna ſłużba, ſrebra.

OFRAYE, ſubſt. fœm. (*Oiſeau nocturne & de mauvais augure, qui eſt une eſpece d'Aigle.*) Offifragus, i, maſc. *Plin.* KLESK łomikoſt ptak, brzydki złey wrożby puhacz.

ORGANE, ſubſt. maſc. (*qui ſers dans le corps à recevoir les connoiſſances & les impreſſions des objets.*) Organum. *Quint.* ZMYSŁY zwierzchnie w ciele ſłużące do rozmaitego poięcia rzeczy.

L'ame eſt remuée par de grands organes. Commovetur animus majoribus velut organis. *Quint.* Zmyſły poruſznią umyſł.

L'ame a diverſes diſpoſitions ſelon la diverſité des organes. Afficiuntur animi in adverſum habitum organis. *Quint.* Umyſł ták w ſobie ieſt rozmaicie ułożony, iáko ieſt rożne zmyſłow wnętrznych y zwierzchnich ułożenie, zła lub dobra álbo lepſza *organizacya* ciała zmyſłow y części iego, zwłaſzcza wnętrznych.

ORGANE ſe dit figurément en parlant de ce qui ſert à quelqu'un pour faire une choſe, & qui en eſt comme l'inſtrument. *Il a fait cela par voſtre organe, à voſtre inſtigation, par voſtre moyen.* Te impulſore, te hortante, tuo impulſu id fecit. *Ter.* PRZEZ ciebie zá twoią radą powodem námową to uczynił zażył cię zainſtrument do tego.

Vertu organique. Virtus ab organo pendens. Moc ſiła zmyślna.

ORGANISER, (*Former le corps d'un animal dans le ventre de ſa mere.*) Corpus fingere, effigere, organis aptare. CIAŁO w żywocie układać ſkładać.

ORGANISTE, ſubſt. maſc. ou *Facteur d'orgues.* Pneumaticorum organorum artifex. ORGANISTA co organy robi.

ORGANISTE, (*Celuy qui joüe de l'orgue.*) Organicus cantor, oris, maſc. *ou* organicus. ORGANISTA co gra ná organach. *Organici, orum, maſc. plur. Hydraula, æ, maſc. *ſignifie dans Suetone celuy qui joüe d'une eſpece d'orgue par le moyen de l'eau.* *Organiſta co ná wodnych gra organach.

ORGE, ſubſt. maſc. (*Petit bled qui ſe ſeme en Mars.*) Hordeum, ei,n. *Phæd.* JĘCZMIEN ziarno ktore ná iárzynę ſieią zwioſny. ** Orge monde.* Hordeum glumis exemptum. *Jęczmień.

D'ORGE. Hordeaceur, a, um. *Plin.* JĘCZMIENNY. **Pain d'orge.* Panis hordeaceus,m. *Plin.* *Chleb ięczmienny

ORGIES, ſubſt. fœm. plur. (*Feſtes & Sacrifices qu'on faiſoit en l'honneur de Bacchus ſur les montagnes par des femmes furieuſes qui s'appelloient les Bacchantes.*) Orgia, orgiorum, neut. plur. Bacchi ſacra trieterica, *parcequ'on les faiſoit tous les trois ans.* SWIĘTA ſzalone u Pogan co trzeci rok ná cześć Bachuſa przez niewiaſty ſzaleiące odprawowane.

ORGUE, ſubſt. fœm. *autrefois* maſc. (*Le plus grand & le plus harmonieux des inſtruments de Muſique à vent.*) Organum pneumaticum, i, n. *Vitr.* ORGANY zwyczayne miechamy náciągane.

ORGUE *à eau, qui jouë par le moyen de l'eau.* Organum hydraulicum,i,n. *Vitr.* ORGANY wodne.

LE BUFFET *d'orgue.* Arca, æ,f. *Vitr.* SKRZYNIA fundament organow. **Le Clavier de l'orgue où ſont les touches.* Organi pneumatici pinnæ, arum,f. pl. *Klawiſze. **Les jeux de l'orgue.* Fiſtularũ ordines.* Rury piſzczałki organki uorgan. **Soufflets d'orgue qui donnent du vent.* Folles,iũ,maſc.plur.* Miechy u organ.

ORGUEIL, ſubſt. maſc. (*Arrogance, ſuperbe, ſotte gloire & préſomption*) Superbia. Animi tumor. Inſolentia. Arrogantia. *Cicer. Horat.* PYCHA Hardość duma głupia wyniośłość, nádętość.

ORGUEILLEUX, m. ORGUEILLEUSE, f. (*Superbe.*) Superbus. Arrogans. Tumens. *Cic. Phæd. Tacit.* PYSZNY, Pyſzna, hardy harda dumny nadęty.

ORGUEILLEUSEMENT, (*Avec orgueil.*) Arroganter. adv Superbè. adv. Inſolenter. *Cic.* PYSZNO dumnie hardzie

ORIENT, *on prononce* ORIANT. (*L'endroit du Ciel où le Soleil ſe leve*) *Le levant.* Oriens, entis, omn. gen. *Cicer.* WSCHOD gdzie ſłońce wſchodzi.

ORIENTAL, m. ORIENTALE,f. (*Qui eſt tourné à l'Orient*) Orientalis & hoc orientale. Eous, eoa, eoum. Exortivus, a, um. *Aul. Gel. Plin.* WSCHODNI wſchodowy ná wſchod obrocony, dany náwſchod.

LA MER *Orientale* ou *la Mer d'Orient.* Oceanus eous. MORZE w chodnie.

VENT *Oriental, qui ſouffle de l'Orient.* Ventus ab Oriente ſurgens. WIATR wſchodni wſchodowy wſchodowiec.

LES ORIENTAUX. (*Les Peuples, qui habitent l'Orient.*) Orientis populi, orum,m.pl. WSCHODNIE narody wſchodowi ludzie. **Les Pays Orientaux.* Oræ orientis, orarum orientis,f,pl. *Kraie wſchodowe.

ORIENTER, (*Tourner a l'Orient.*) Vertere aliquid ad Orientem OBROCIC ku wſchodowi.

S'ORIENTER. (*Se tourner du coſté d'Orient.*) Vertere ſe ad Orientem versùs. OBROCIC ſię ku wſchodowi.

ORIFICE, ſubſt. m. (*Ouverture dans de certaines parties du corps.*) Orificium, ii, neut. *Macrob.* Oſtium,ii, neut. *Cic.* OTWOR otwarcie uście w niektorych częściach ciała ták powierzchownych iáko w ſtolcu, &c. iáko y wnętrznych iáko w gardle żyłach &c.

ORIGAN, ſubſt. m. (*Herbe médecinale.*) Origanum, i,n. *Plin.* LEBIOTKA ziele lekarſkie

ORIGINAIRE, adject. m, & f. (*Qui tire ſon origine d'un lieu, quoiqu'il n'en ſoit pas natif.*) Oriundus, a, um. *Liv.* RODEM z kąd,pochodzący.

ORIGINAIREMENT, adv. *Il vient originairement de ce lieu.* Oriundus eſt ex hoc loco. POCHODZI z tego mieyſca

ORIGINAL, m. ORIGINALE,f. (*Premier* ou *Primitif.*) Primigenius, a, um. *Petr.* Primigenus, a, um. *Lucr.* ORYGINAŁ Przedni pierworodny.

Les Langues originales. Linguæ principes *ou* primigeniæ. Języki przednie,náypierwſze,pierworodne ná świecie.

ORIGINAL, ſubſt. maſc. (*Piece origiuale.*) Exemplar, aris, neut *Cicer. Plin.* KSZTAŁT wzor model originał rozmaicie.

ORIGINAL, (*Piece d'écriture dans un procés en original.*) Inſtrumentum archetypum, n. ORYGINAŁ liſtu dokumentu papieru piſma.

Collationner une copie ſur l'original. Conferre & componere deſcriptum cum exemplari & archetypo. Stoſować kopią z oryginałem kontrować.

L'ORIGINAL *d'une lettre.* Litteræ autographæ. *Suet.* ORYGINAŁ liſtu iákiego.

L'ORIGINAL *d'un teſtament.* Authenticæ tabulæ teſtamenti. *Vlp.* ORYGINAŁ teſtamentu.

ORIGINAL *d'un tableau.* Archetypum, pi,n. Exemplar, aris, neut. Exemplum, pli, neut. *Var. Cicer.* ORYGINAŁ obrazu

Ne pas ſuivre l'original. Decidere *ou* labi ab archetypo. *Plin-jun.* Niezgadzać ſię z oryginałem.

ON DIT en ce ſens (*ſçavoir une choſe d'original, la ſçavoir de perſonnes qui la ſçavent de ſource.*) Certo auctore aliquid ſcire. WIEDZIEC iáko rzecz z ſamego mieyſca álbo od ſamych oſob z ktoremi y gdzie ſię ſtało.

ON DIT proverbialement & ironiquement *un Original, parlant d'un homme tout à fait ſingulier & extraordinaire dans ſes manieres.* Inſulſis agendi modis ſingularis, is, maſc. DZIWAK, dla blaiern by go trzeba chować nieuda ſię podobny.

Des badineries originales. Archetypæ nugæ, arum, f. plur. *Mart.* Iſtne błażeństwa.

ORIGINE, ſubſt. f. (*Ce qui eſt le prineipe* ou *la premiere ſource d'une choſe.*) Origo, ginis, fœm. Fons, fontis, m. *Cic.* POCZĄTEK rod pochodzenie.

Tirer ſon origine de quelqu'un ou *de quelque lieu.* Ab ou Ex aliquo ducere, trahere originem. *Quint.* Pochodzić od kogo álbo od iákiego mieyſca.

ORIGINEL, m. ORIGINELLE, f. (*Qu'on a d'origine, qui naiſt avec nous.*) Ingenitus. Ingeneratus. Innatus, a, um. Congenitus. *Cic. Plin.* RODOWITY, Rodowita.

LE PECHE' ORIGINEL ou *le peché d'Origine, que tous les hommes ont tiré d'Adam comme d'un Pere univerſel.* Adami poſteris ingenita peccati macula. Primigenia noxa, f. *Bud.* GRZECH rodowity narodu ludzkiego, grzech pierworodny od Adama.

ORIGINELLEMENT. (*Des l'origine.*) *Pluſieurs mots latins ſont originellement* (& mieux) *originairement grecs.* Multa verba latina, origine græca ſunt. POCHODZĄCY wiele ſłow łacińkich ſą pochodzące z greckiego.

ORME, ſubſt. maſc. (*Arbre de haute futaye.*) Ulmus, i, fœm. *Juv.* WIĄZ, Ilm, Brzoſt drzewo wyſoko roſnące.

D'ORME. Ulmeus, ulmea, ulmeum. *Plaut.* WIĘZOWY Ilmowy Brzoſtowy.

ORMAGE, *ou* ORMOYE, ſubſt. f. (*Lieu planté d'Ormes.*) Ulmarium,ii,n. *Plaut.* WIĘZOWY las Ilmina.

ORMEAU, ſubſt. m. (*Jeune Orme.*) Ulmus, i, f. WIĄZ młody. Brzoſtek.

ORNEMENT, ſubſt. maſc. (*Ce qui ſert à parer & à orner.*) Ornamentum, ti, neut. Ornatus, ûs, m. *Cic.* OZDOBA ſtroy przybranie.

LES ORNEMENTS, *les ajuſtements, les paremens des femmes.* Mundus muliebris. Ornatus muliebris. *Cic.* STROIE białogłowſkie.

ORNEMENTS *& enrichiſſements, qui s'attachent ſur des vaſes* Emblemata, tum, n.pl. *Cic.* PRZYBRANIE rożnych ſtatkow wazow ſztuki przydawane ſadzenia.

Oſter les ornement de deſſus ces vaſes. Avellere. Detrahere emblemata. *Cic.* Odiąć ſztuki od wazow od náczyń.

ORNEMENTS *d'un diſcours.* Oratoria ornamenta dicendi. *Cic.* OZDOBY w mowie.

Se ſervir d'ornements. Adhibere. Adjungere ornamenta. Ozdob przydawać w mowie.

Retrancher tous les ornements. Ambitioſa recidere ornamẽta. *Cic.* Bez zbytnich ozdob mowić bez wytworu y wyboru ſłow

ON DIT qu'*un homme a eſté l'ornement & la lumiere de ſon ſiecle.* Sui ſæculi lumen & ornamentum. *Cic.* O oſobie iákiey mowiomy że był ozdobą záſzczytem wieku lub kraiu ſwego.

ORNER, (*Embellir.*) Ornare. Exornare. Illuſtrare. Decorare. PRZYBRAC przyozdobić.

ORNIERE, ſubſt. fœm. (*La marqueque les roués laiſſent ſur la terre.*) Orbita, æ, f. *Cic.* SLAD tor, ktory koła czynią po drodze, koley.

ORPHEE', (*Poëte ſi habile dans la Muſique, qu'il a paſſé dans l'Antiquité pour le Fils de Calliope & d'Apollon.*) Orpheus,ei,m. *Phæd.* ORFEUSZ ták ſławny wierſzopiſz że go zá ſyna ſamego Apolina y Kaliopy miano.

ORPHELIN, m. ORPHELINE, f. (*Celuy & celle qui n'a ny pere, ny mere.*) Utroque parente orbus, orbatus, a, um. *Quint.* SIERCTA ták co do męſkiey płci iáko y białogłowſkiey bez oyca y matki.

ORPIN *ou* ORPIMENT, ſubſt. maſc. (*Minéral jaune tirant ſur le brun.*) Auripigmentum, i, n. *Plin.* SANDARAKA, farba cynobrowata, złotokoſt *auripigment.*

ORPIN, (*Plante médecinale & aſtringente.*) Craſſula, æ, fœm.

fœm. Telephium, ii, n. *Plin.* WRONIE maſło ziele bardzo zátwardzaiące.

ORTEIL, ſubſt. m. (*Doigt des pieds.*) Pedis digitus, ti,m. PALEC u nog. **Le gros orteil.* Pollex,icis,m. *Plin.* *Wielki palec u nogi.

ORTHODOXE, adject. maſc. & fœm. (*Qui a de juſtes ſentiments de la Foy.*) Orthodoxus. Qui rectè de fide ſentit. PRAWOWIERNY.

ORTHOGRAPHE, ſubſt. fœm. (*La maniere de bien écrire les mots d'une langue.*) Orthographia, æ, fœm. *Quint.* ORTOGRAFIA, ſpoſob piſania przyzwoicie y dobrze.

ORTOGRAPHIE, ſubſt.fœm. (*Repréſentation élevée du corps d'un baſtiment.*) Orthographia, æ, f. *Virt.* (*Mot grec.*) RYSUNEK budynku iákiego wyſtawiony.

ORTHOGRAPHIER, (*Bien écrire les mots d'une langue.*) Scitè verba linguæ ſcribere PISAC dobrze według ortografii, ſłowa wkażdym ięzyku.

ORTIE, ſubſt. f. (*Herbe dont la feuille eſt piquante.*) Urtica,æ,f. *Plin.*

ORTIE *blanche, qui ne pique point.* Urtica mortua. POKRYWA biała nie parząca.

ORTIE *griefche.* Urtica mordax, urticæ mordacis,f. *Plin.* POKRYWA czarna parząca.

ORTOLAN, *Voyez* HORTOLAN. ORTOLAN Ptak.

ORVIETAN, ſubſt m. (*Antidote* ou *Contrepoiſon.*) Antidotum,ti,n. *Phæd.* Oropitum, i,n. *parceque celuy qui vint le premier debiter cét antidote à Paris, eſtoit d'Orviette en Italie.* ORWIETAN Lekarſtwo przednie od trucizny ták názwane iż ten ktory go pierwſzy wynalazł był rodem z Orwietu we Włoſzech.

ORVIETTE, (*Ville de l'Eſtat Eccleſiaſtique.*) Oropitum. Urbiventum *ou* Herbanum, n. ORWIET Miaſto Włoſkie Páńſtwa Kościelnego.

OS, ſubſt. m. (*Partie ſolide des animaux, qui ſoutient tout le corps.*) Os, oſſis, neut. *Cic.* KOSCI w ciele części ktoremi wſzyſtkie ciało ſię trzyma y ſtoi.

PETIT Os. Parvum oſſiculum,i, neut. *Plin.* KOSC mała kośtka.

Decharner les os. Detegere oſſa. *Quint.* Kości obierać z ciała z mięſa.

Remettre un os démis ou *diſloqué.* Os fractum in ſuam ſedem reponere, excitare, compellere, collocare. *Celſ.* Kość z mieyſca ruſzoną wbić názad wprawić ná ſwoie mieyſce wyminioną wybitą álbo też tylko ruſzoną kość.

Oſter les os, deſoſſer. Exoſſare, (o,as,avi, atum.) act. accuſ. *Ter.* Kości wybierać wybrać kości z kości obrać.

D'Os. Oſſeus, oſſea, oſſeum. *Colum.* Z KOSCI kościany kościana.

ON DIT parlant *d'un homme extrémement maigre. Qu'il n'a que la peau & les os.* Oſſa atque pellis totus eſt. *Plaut.* MOWIEMY o człowieku bardzo chudym; tylko go ſkora á kości.

Os ſe dit proverbialement en ces manieres de parler. *Il ne ſera pas vieux os, il ne vivra pas long-temps.* Hic homo non erit vitalis. *Hor.* Nie zeſtarzeią ſię kości w nim, nie długo żyć będzie.

Jetter un os à la gueule de quelqu'un, luy donner quelque choſe pour le faire taire. Muneribus alicui linguam præcludere. *Phæd.* Rzucić komu koſtkę iáką dla zábawy dać mu co áby mu gębę zátkać, niech nie gada.

Donner un os à ronger à quelqu'un, pour dire *luy faire des affaires, qui l'empeſchent de nous nuire.* Faceſſere alicui negotium ne noceat, *ou* remorari aliquem. *Cic.* Dać komu kość do zgryzienia, nárobić mu licha złego áby on nam go nie nárobił.

Les Procureurs rongent les parties juſques aux os. Actores rodunt clientes medullitùs, *ou* Exugunt penitùs. Pátronowie ſtrony wniwecz obracaią obiadaią ie áż do kośći.

OSCHE, ſubſt.f. (*Petite entaille qu'on fait au bois.*) Crena, æ, f. *Plin.* NARZYNANIE, wrąb karb, karbowanie nárznięcie.

OSCHER *un arbre, le ſecouër pour en faire tomber les fruits.*) Excutere arborem, ſuccutere. *Colum.* OTRZĄSAC drzewa, dzrzewo trząść áby opadały owoce.

OSEILLE, *Voyez* OZEILLE. SZCZAW.

OSER, (*Avoir la hardieſſe.*) Audere, (co, es, auſus ſum. *ſans ſupin.*) *Cic.* SMIEC odważyć ſię.

OSE', m. OSE'E, f. (*Audacieux. Entreprenant.*) Audens, entis, omn. gen. Audax, acis, omn. gen. *Cicer.* SMIAŁY, beſpieczny beſpieczna.

OSEROYE ou OSERAYE, (*Lieu planté d'oſiers.*) Locus viminibus conſitus, i,m. SZCZAWNIK ſzczawiem mieyſce záſiane.

OSIER, ſubſt. maſc. Vimen, inis, neut. *Var.* PRĄCIE rokicina wić.

D'OSIER. Vimineus,a,um. PRĄCIANY z prącia wiciany wiciana. **Des paniers d'oſier.* Viminei qualli. *Colum.* *Koſze prąciane. **Des clayes d'oſier.* Crates vimineæ. *Virg.* *Kratki do okien prąciane.

OSSELET, ſubſt. m. (*Petit os.*) Oſſiculum,i, neut. *Plin.* KOSTECZKI koſtki drobne.

OSSELET *avec quoy l'on jouë.* Tali, orum, neut.pl. KOSTKI do gry.

Jouër aux oſſelets. Talis ludere *ou* aſtragalis. *Suet.* Grać koſtki álbo w koſtki.

OSSEMENTS, ſubſt. maſc.pl. Oſſa, oſſium, neut. pl. *Cic.* KOSCISTOSC.

OSSU, m. OSSUE, f. (*Qui a les os gros.*) Magnis oſſibus conſtans, antis, omn. gen. (Mot bas & populaire.) KOSCISTY, Kościſta.

OSTAGE, *prononcez* OTAGE, ſubſt. m. (*Perſonnes que deux parties ennemies ſe donnent reciproquement pour aſſurance de leur fidelité.*) Obſes, idis, maſc. *Cæſ.* ZASTAW oſoby ná záſtaw dla beſpieczeńſtwa dane.

Donner des oſtages. Dare obſides. Záſtawy dać. **En donner pour la ſeureté de l'argent qu'on a promis.* Cavere obſidibus de pecunia. *Cæſ.* *Záſtaw dáć rękoymią ſtawić zá pieniądze.

OSTENTATION, ſubſt. fœm. (*Grande vanité.*) Oſtentatio, onis, fœm. *Cæſ. Cicer.* CHLUBA prożna przechwalanie ſię

OSTEOLOGIE, ſubſt. f. (*La connoiſſance particuliere des os du corps humain*) Oſteologia. Oſſium corporis cognitio. NAUKA o kościach w ciele ludzkim.

OSTE', maſc. OSTE'E, fœm. WYIĘTY, WYIĘTA, wyiąwſzy.

OSTER *prononcez* OTER faiſant l'O long. (*Tranſporter une choſe d'un lieu à un autre.*) Aliquid ex loco tollere, (lo, lis, ſuſtuli, ſublatum.) Auferre, (ro, abſtuli, ablatum.) WYIĄC przenieść z mieyſca ná mieyſce wynieść.

OSTER *d'un lieu, ſe retirer.* Auferre ſe. Subtrahere ſe. Se amoliri. *Cic. Ter.* PRZENIESC ſię z kąd wynieść ſię.

OSTER *quelqu'un du monde, le faire mourir.* Tollere aliquem. *Plaut.* De medio, ex medio tollere *on* ex rerum natura. *Cic.* ZABIC kogo ſprzątnąć go ze świata.

OSTER *quelque choſe à quelqu'un, la luy enlever ſoiu de force* ou *par adreſſe.* Aliquid ab aliquo auferre, eripere. Aliquid alicui demere, adimere, detrahere. *Cicer.* Vi *ou* thecnis. WZIĄC co komu ſprzątnąć mu co kſztałtem lub mocą.

OSTER, (*Retrancher, diminner.*) Tollere. Demere. Detrahere. *Cic.* ODIĄC odebrać umnieyſzyć uiąć. **Il faut luy oſter entierement le vin.* Circumcidendum eſt illi vinum totum. *Celſ.* *Trzeba mu cale wina zábronić uiąć zákazać.

OSTER ſe dit figurémens pour *enlever, ravir, oſter l'honneur à une fille.* Depudicare virginem. *Plaut.* Devirginare. *Petr.* Vitium virgini inferre. *Terent.* ODEBRAC gwałtem pozbawić obebrać wziąć wſtyd Pánnie. **Oſter l'honneur à quelqu'un, ſa réputation.* Detrahere alicui honorem & famam, demere. *Liv.* *Sławy komu uymować uiąć. **Il luy a oſté toute pudeur.* Deturbavit illi verecundiam. *Plaut.* *Ośmielił go ná wſzelkie złe y niewſtyd. **On ne ſçauroit luy oſter cette opinion de l'eſprit.* Hæc opinio detrahi, evelli non poteſt ex illius animo, dimoveri non poteſt ab hac opinione. *Nie można mu tego odradzić wybić wyiąć zgłowy tego ſobie nieda.

ON DIT proverbialement & populairement. *Il oſte à St. Pierre pour donner à St. Paul.* Ab aliis eripit, quod aliis largiatur. *Cic.* Alium ſpoliat, alium ut ditet. TU zdziera á tam daie, ziednego zedrze drugiemu daie; Kościoł odarł,á pokrył dzwonicę.

ON DIT en terme de civilité. *Oſter ſon chapeau à quelqu'un, le ſaluer, luy faire compliment.* Deducere alicui galerum. Adaperire alicui caput. ODKRYC głowę zdiąć czapkę kapeluſz przed kim.

OSTRACISME, ſubſt.m. (*Banniſſement chez les Grecs qui duroit dix ans.*) Oſtraciſmus, i, m. WYGNANIE dziesięcioletne kara w Rzeczypoſpolitey Greckiey.

(Cet exil n'eſtoit point deshonnorable, parceque ce n'eſtoit point pour crime; mais dans l'apprehenſion d'une trop grande puiſſance.) *Corn. Nep.* To wygnanie nie było u nich oſtawiaiące, gdyż nie bywało náznaczane zá żaden kryminał ále tylko dla podeyrzenia zbyt wielkiey mocy oſob iákich w powagę przyiacioły y pieniądze ſię wbiiaiących; lub Familii iákich nád inne ſię wzmagaiących dla utrzymania ſzlacheckiey rowności.

OU, (*Conjunction disjonctive & alternative.*) Vel. Aut. Ve. Plus minuſve. *Plus ou moins.* ALBO lub tez, mniey álbo więcey.

Où ſe met ſouvent pour *le pronom relatif fort élegamment.* Gdzie kędy w ktorey w ktorych. **Vous voiez l'eſtat où je ſuis*, pour *dans le quel je ſuis.* Quo in ſtatu ſim vides. *Cicer.* *Widziſz w iákim ſtanie ieſtem.

Où *Adverbe de lieu, qu'on marque d'un accent grave pour le diſtinguer d'*ou *Conjonction.* Gdzie co do mieyſca.

Où *qui marque le lieu où l'on eſt.* Ubi eſt? *Où eſt-il?* Gdzie ieſt kędy ieſt.

Où *qui marque le lieu où l'on va.* Quò vadit. *Où va-t-il.* Gdzie idzie dokąd idzie.

Où *qui marque le lieu d'où l'on vient.* Unde venit. *D'où vient il.* Skąd idzie przychodzi.

Où *qui marque le lieu par où l'on paſſe.* Quà tranſiit? *Par où eſt il paſſé?* Ktorędy idzie.

Je le preſſay de me répondre où il eſtoit, & qui il eſtoit, d'où il eſtoit. Ego inſtiti ut mihi reſponderet, ubi ille eſſet; quis eſſet; unde eſſet *Cic.* Nálegałem ná niego áby mi powiedział kędy bywał, kto ieſt y ſkąd ſię wziął.

OVALE ou *uno ſignre ovale.* Ovata figura, ovatus, a, um. *ou* Ovi figura. OKRĄGŁY podługowaro iák iáie.

OUATE. ſubſt fœm. (*Sorte de Co'on, qui ſe trouve ſur la coque des vers à ſoye.*) Tomentum ſericum, i, n. PUCH iedwabny meſzek ná ſkorupce iedwabnych robaczkow.

OVATION, ſubſt. fœm. (*Petit triomphe chez les Romains, qui ſe faiſoit à pied, & quelquefois a cheval avec une couronne de Myrthe ſur la teſte.* Ovatio, onis, f. TRYUMF mały u Rzymian ktory pieſzo lub konno odprawowano z koroną wieńcem mirtowym ná głowie.

OUBLI *ou* OUBLY, ſubſt. maſc. Oblivio. Oblivium. *Horat.* ZAPOMNIENIE zápamiętanie przepomnienie niepamięć.

Mettre en oubli. Dare oblivioni aliquid. *Liv.* Puścić w zápomnienie.

Eſtre mis en oubli. Venire inoblivionem. Być w zápomnieniu zoſtawać w niepamięci.

OUBLIANCE, ſubſt. f. (*Manque de mémoire.*) Oblivio ZAPAMIĘTYWAC ſię niepamięć zápamiętywanie ſię.

(Ce mot a vieilli dans la langue & ne ſe dit point par ceux qui parlent purement. *Voyez* OUBLI.) To ſłowo zeſtarzało ſię w Francuſkim y nie mowi ſię między temi co czyſto y doſkonale mowią.

OUBLIE ſubſt. f. (*Patiſſerie faite entre deux fers ſur le feu aevc de la farine, du miel* ou *du ſucre.*) Cruſtulũ. OPŁATKI z cukrem lub miodem między dwiema żelazami pieczone.

Vne main d'oublies, autant d'oublies qu'on en prend avec la main. Cruſtulum manipulus. Garść opłatkow kopa.

OUBLIEUR *ou* OUBLIEUX, (*Qui crie le ſoir des oublies par la Ville*) Cruſtulorum *ou* Nebularum mellitarum clamitator, oris, maſc. OPŁATNIK co z opłatkami chodzi y one przedaie po mieście.

OUBLIE', maſc. OUBLIE'E, fœm. part. paſſ. ZAPOMNIANY, Zápomniana.

OUBLIER, V. act. (*Perdre la mêmoire d'une choſe, ne s'en ſouvenir plus.*) Oblivíſci. Oblitus generis ſui *ou* genus ſuum. *Qui a oublié ſa naiſſance.* ZAPOMNIEC co o czym o kim kogo Zápomniawſzy urodzenia ſwego

J'avois oublié ces choſes. Mihi iſta exciderant, effluxerant. *Cic.* Zápomniałem był o tych rzeczach, te rzeczy.

J'ai oublié cela, ou *cela m'eſt eſchappé de la mêmoire.* Illud cecidit meâ memoriâ. *Cic.* Wypadło mi to z pamięci.

Oublier les injures qu'on nous fait. Injurias oblivione conterere. Zápominać uraz krzywd niepamiętać.

Pour l'amour de quelqu'un. Alicujus cauſa concedere injurias. *Cic.* Dla miłości czyiey.

Oublier ſes malheurs. Obliviſci malorum. *Hor.* Zápomnieć nieſzczęścia. **Son chagrin.* Demittere curam ex animo. *Cic.* Żálu zápomnieć.

OUBLIER, (*Manquer à ce qu'on doit à ſoy-meſme, & à autruy.*) ZAPOMINAC ſię w tym cośmy komu powinni. **Vous m'avez bien oublié.* Cepiſtis noſtri oblivio, mei memoriam amiſiſti. *Cicer.* *Bardzoś mię widzę zápomniał. **Je me ſuis oublié moy meſme.* Oblitus ſum mei. *Terent.* *Zápomniałem ſam o ſobie. **Vous vous oubliez, vous perdez le reſpect.* Non te reſpicis, honoris qui mihi debetur, oblitus es. ZAPOMINASZ ſię, niewieſz coś komu powinien.

OBLIER, (*Obmettre, néglier.*) Obmittere. Prætermittere. (to, tis, miſi, miſſum.) Præterire, (eo, is, ivi, itum.) ZAPOMNIEC zániedbać zániechać opuścić. **Il n'a rien oublié pour faire bien élever ſes enfans.* Nihil prætermiſit, ut liberi ſui bene inſtituerentur. *Nic nie opuścił żeby dać dobre dzieciom ſwoim wychowanie.

OUBLIEUX, m. OUBLIEUSE, f. Obliviоſus, a, um. *Cic.* ZAPAMIĘTAŁY, Zápamiętała bez pamięci zápominaiący ſię.

OUEST *ou* LE COUCHANT (*L'occident.*) Occidens, entis, *ou ſous entend.* Sol. ZACHOD.

LE VENT *d'Oueſt.* Zephyrus, ii, m. WIATR záchodni.

OUI, *Vovez* OUY. TAK ieſt.

OUIE, ſubſt. f. (*La faculté d'oüir.*) Auditus, ûs, m. Audiendi ſenſus, ûs, m. *Cic.* SŁUCH.

Il a l'oüie fort bonne. Solerti eſt auditu. *Plin.* Słuch ma bardzo dobry. **Il l'a dure.* Habet gravitatem auditûs *ou* Surdaſter eſt *Plin.* *Nie dobry ma ſłuch tępy niedoſłyszy.

LES OUIES *des poiſſons.* Branchiæ, arum, fœm. pl. *Plin.* SKRZELE u ryb oſkrzele.

OUIR, V act. & neut. (*Recevoir quelque ſon dans l'oreille.*) Audire. *Cic.* SŁYSZEC ſłuchać.

N'OUIR *guéres clair.* Parùm auribus audire. *Cat.* NIEDOSŁYSZEC.

OUIR *toûjours parler d'une choſe.* De eadem re audire. *Ter.* ZAWSZE o iednym ſłyſzeć.

OUIR, (*Exaucer quelqu'un.*) Audire. *Cic.* Audire alicujus preces. *Cic* WYSŁUCHAC kogo.

OUI-DIRE Audire Auditione accipere. *Cic.* SŁYCHAC powiadaią. **Je l'ay oui-dire.* Audivi dibere. *Var.* Auditione accipi *Cicer.* *Słyszałem o tym. **Dire une nouvelle par oui dire* Audito, auditione. *Powiedzieć nowinę iáką z ſłyſzenia. **Je n'en ſçai rien que par oui-dire.* Nihil præter auditum habeo. *Cicer.* *Nie wiem nic o tym chyba z iednego ſłyſzenia. *Rumorem auctorem habeo. *Je ne le ſçai que par le bruit public.* *Niewiem chyba z ſamey powieści ludzkiey.

OURAGAN, ſubſt. maſc. (*Tempeſte violente, qui s'éleve ſur mer & ſur terre, par la contrarieté des vents.*) Procellоſa tempeſtas. *Sil Ital.* NAWAŁNOSC wielka y gwałtowna fala burza ná morzu y ná ziemi od wichrow przeciwnych panuiących.

OURDIR, V. act. (*Diſpoſer & arranger les fils pour faire de la toile*) Telam ordiri. Texere. *Plin.* (Terme des Tiſſerants) ROZWODZIC paſma ná warſztacie tkackim dla płotna robienia.

OURDIR ſe dit figurément (*Ourdir une trahiſon, la commencer, en jetter comme les fondements.*) Architectari proditionem, meditari, machinari, ordiri. ZACZĄC zdradę co roſpoczynać złego.

OURQUE, ſubſt f. (*Monſtre* ou *Poiſſon de mer.*) Orca, æ, fœm. *Plin.* BANIA (álbo) Beczka morſka ryba.

OURQUE, (*Petit baſtiment ſur mer de figure ronde à l'uſage des Eſpagnols.*) Orca, æ, f. *Var.* BANIA ſtátek niewielki morſki okrągły iákich zázywaią Hiſzpani.

OURS, ſubſt. m. Urſus, i, m. *Hor.* NIEDZWIEDZ.

OURSE, (*La femelle de l'Ours.*) Urſa, æ, f. *Virg.* NIEDZWIEDZICA ſamica niedzwiedzia.

OURSON, (*Le petit d'un Ours.*) Urſulus, i, maſc. NIEDZWIADEK niedzwiędzię małe.

D'OURS. Urſinus, urſina, urſinum. *Colum.* NIEDZWIEDZI Niedzwiedzia.

OURSE en terme d'Aſtronomie ſe dit de deux conſtellations voiſines du Pole Artique. *La petite Ourſe qui comprend ſept Eſtoiles, qu'on appelle le Chariot.* Urſa minor, *ou* Cynoſura, æ, fœm. *Ovid.* Arctos minor, i, maſc. *La grande Ourſe compoſée de cinquante ſix Eſtoiles.* Urſa major, urſæ majoris, *Ovid.* Helice, es, Arctos major, i, majoris. *Hygin. Cicer. in Arat.* GWIAZDY żeglarſkie ná niebie woz niebieſki; gwiazda morza.

OUTARDE, ſubſt. fœm. (*Oiſeau de la groſſeur d'un gros chapon fort délicat à manger.*) Otis, otidis, f. *Plin.* DROP ptak dziki.

OUTIL, ſubſt. maſc. (*Mot général qui ſignifie les divers inſtruments dont ſe ſervent les Artiſans pour travailler.*) Inſtrumentum. *Sen.* Ferramenta. *Petr. Liv.* NARZĘDZIE wſzelakie y ſtatki rzemieśnikow.

OUTRAGE, ſubſt. maſc. (*Affront ſenſible & cruel, grande injure.*) Contumelia. Injuria. Opprobrium. ZELZYWOSC obelga krzywda z oſtawą żelżywość.

OUTRAGES *de paroles.* Convitium tii, neut. *Cic. Plaut.* SŁOWA żelżywe oſtawa.

OUTRAGER, V. act. (*Dire des injures & des paroles outrageuſes à quelqu'un, luy faire des outrages.*) Alicui contumeliam imponere. *Cicer.* Facere alicui convitium. *Terent.* LZYC kogo ſłowami. **Outrager quelqu'un en face.* Verberare convitio os alicujus. *Cic.* *Lżyć kogo w oczy.

OUTRAGEANT, maſc. OUTRAGEANTE, fœm. Contumelioſus. Convitiator, oris, maſc. *Cic.* ZELZYWY obelżywy lżyciel.

OUTRAGEUX, m. OUTRAGEUSE, f. Contumelioſus. Injurioſus, a, um. *Cic.* LZĄCY, LZĄCA.

OUTRAGEUSEMENT, adv (*D'une maniere outrageuſe.*) Contumelioſe. *Cic.* ZELZYWIE.

A OUTRANGE, comme *Ils ſe battirent à outrance.* Sine miſſione pugnaverunt. CIĘSZKO nieuſtannie bez uſtanku okrutnie ſtraſznie potężnie ſrodze ſię bili. **Perſécuter quelqu'un à outrance.* Infeſtiſſimè. Infeſto animo aliquem vexare. *Ciężko niewypowiedzianie ſrodze kogo prześladować. **Un combat à outrance* Pugna ſine miſſione, *ou* ultrà modum. *Bitwa ciężka ſroga bez uſtanku krwawa bitwa.

OUTRE, ſubſt. m. (*Peau de bouc préparée, dans laquelle on envoye des liqueurs.*) Uter, tris, m *au genitif plurier* utrium. *Plin.* KOZA náczynie z oliwą lub inszym likworem.

DES OUTRES *où l on met du vin.* Utres vinarii. *Apul.* KOZY bukłady ná wino ſkorami kozłowemi powlekane.

OUTRE, (*Prépoſition de lieu*, qui ſignifie *au delà.*) Trans Ultra. *avec l'accuſatif.* ZA, po za.

Qui eſt d'outre mer, qui vient d'outre mer. Tranſmarinus, a, um. *Quint.* Z zá morza, zá morſki.

OUTRE CELA, (*Par deſſus.*) Præter. Præterea. PROCZ tego, oprocz tego mimo to

OUTRE (*qui ſert de tranſition dans le diſcours.*) Præter. Præterea. Adde quod. NADTO. **Je vous dis en outre.* Addo quod Addo præterea. Adjice, quod. Huc adde. *Sen. Liv.* *Mowię, rzekę nád to

OUTRE MER, ſubſt maſc. (*Nom que les Peintres donnent au bleu d'Azur fait du* Lapis lazuli.) Cæruleus color, coloris cærulei, m. LAZUROWA farba zámorſka malarſka.

OUTRE-MESURE (*Avec excez. deraiſonnablement.*) Ultra. Prætermodum. *Cic. Ter.* NAD miarę niezmiernie bez miary.

OUTRE-PASSER, (*Paſſer au delà des bornes preſcrites.*) Prætergredi. Tranſgredi fines *ou* terminos. *Cicer.* Excedere terminum quem quiſque propoſuerit ſibi. *Phæd.* PRZESTĄPIC opiſane ſobie granice.

OUTRER, (*Porter les choſes trop loin, & au delà des bornes*) Ultra leges tendere opus. *Horat.* NADTO názbyt zbyteczuie.

Il outre toutes ſes penſées. Nihil penſi aut moderati habet. *Saluſt.* Nimius in omnibus. Wſzyſtkie myśli iego ſą nád zámiar. **Son ſtile eſt outré.* Stilus illius nimis redundat. *Mowa wytworna nád zámiar. **Cette métaphore eſt outrée.* Nimia eſt illa metaphora, turgida & enormis. *Petr.* Nimio major eſt illa metaphora. *Quint.* *Przyrownanie do czego nád podobieńſtwo. **Vous outrez tout, & vous paſſez d'une extremité à l'autre, vous eſtes ou trop libéral*, ou *trop ménager.* Vehemens es nimis in utramque partem, in largitate nimia aut parſimoniâ. *Ter.* * Nic wmiarę wſzyſtko álbo nád to álbo názbyt mało.

OUTRER ſignifie, (*Piquer juſques au vif, faire un ſanglant affront.*) Exulcerare, exacerbare aliquem. *Cicer.* ROZDRAŹNIC kogo y mocno obrázić okrutnie go rozgniewać.

OUVERT, m OUVERTE, f (*d'ont l'entrée eſt libre.*) Apertus. Pateſactus. Reſeratus. Recluſus. Patens. *Cic.* OTWARTY, otwarta, wolnego przeyścia weyście otwarte.

ON DIT (*Vne Ville ouverte,*) *qui n'eſt point fortifiée.* Urbs aperta & nullis munita propugnaculis. MIASTO otwarte zewſzad, żadnego zámknięcia áni wałow niemaiące.

ON DIT (*Vn bataillon ouvert,*) *quand il eſt percé & rompu* Acies dehiſcens. *Tacit. Liv.* SZYK otwarty ſzyki otwarte rzadkie rozerwane pomięſzane.

ON APPELLE (*tenir table ouverte,*) *quand on donne à diſner à ceux qui viennent.* Rectam cœnam dare venientibus. *Plaut.* STOŁ otwarty trzymać dla wſzyſtkich kto ſię trafi.

OUVERT ſe dit au figuré (*Pour un homme franc & ſincere qui a le cœur ſur les levres, qui n'eſt point caché ni diſſimulé.*) Apertus homo. Apertum pectus. Animus apertus & ſimplex. *Cic.* OTWARTY Człowiek otwartego ſerca umyſłu ſzczery rzetelny co w uściech to y w ſercu maiący.

Vn eſprit ouvert pour les ſciences, qui a de la diſpoſition & de l'ouverture. Aptus ingenium ſcientiis. *Ovid.* Promptum ingenium ad ſcientias. Rozum otwarty dowcip rozwiązany poiętność wielka do náuk.

Parler à cœur ouvert, ſans aucun déguiſement. Apertè, aperto animo, ex animo, candidè, nec diſſimulanter loqui. Szczerym otwartym ſercem mowić bez zdrady.

Expliquer le grec à livre ouvert. Scriptores grecos ad aperturam libri interpretari. Ułatwiac kſięgi greckie do zrozumienia ie wykładać tłomaczyć, (*álbo też*) z otwartey kſięgi tłomaczyć ná pamięć do razu tłomaczyć.

OUVERTEMENT, adv. (*D'une maniere ouverte & ſincére.*) Apertè Palam & apertè. Nec diſſimulanter. OTWARCIE otworzyście ſzczerze po proſtu.

OUVERTURE', ſubſt. f. (*L'action d'ouvrir.*) Apertio, onis, f. *Var.* OTWIERANIE otworzenie otwarcie. **Je me ſuis trouvé à l'ouverture du paquet de vos lettres.* Tum interfui cum litteræ tuæ apertæ ſunt. *Byłem przy otwarciu liſtow twoich

OUVERTURE, (*Jour qu'on donne à un édifice.*) Apertura, æ, f. Feneſtræ, arum, f. pl. *Vitr.* OKNA światło widok w domu.

OUVERTURE *de la bouche.* Oris hiatus. Rictus, ûs, m. *Cic. Mart.* OTWARCIE uſt.

OUVERTURE *de la terre*, (*lors qu'elle s'ouvre & ſe fend de ſechereſſe.*) Terræ, *on* telluris hiatus. Terræ labes. diſceſſio terræ. *Cic.* OTWARCIE ziemi rozſtąpienie.

OUVERTURE, (*Playe.*) Plaga. Vulnus. RANA dziura.

**Faire une trop grande ouverture de la veine.* Nimio hiatu incidere venam. Intercidere. Pertundere. (*Ces Verbes ſont de Cic. & de Plin.*) *Wielką ránę uczynić w żyle.

OUVERTURE, (*Fente, crevaſſe qui arrive aux baſtiments.*) Hiatus, maſcul. Rima, æ, f. *Plin.* ROSPADLINY Ryſy w budowaniu w ścianach ſkałki ſzpary.

ON DIT auſſi *Ouverture de la tranchée.* Valli & foſſæ dejectus, ûs, m. Valli apertio, onis, f ROZWALENIE roſkopanie wałow ſzancow dobywanie przypuſzczenie zaczęcie ſzturmu.

OUVERTURE ſe dit figurément dans les mots ſuivants. *L'ouverture des Claſſes.* Scholarum inſtauratio. ZACZĘCIE ſzkoł. **Du Palais.* Inſtauratio judiciorum. *Záczęcie zágaienie ſądow Trybunału &c. **Du Concile.* Concilii inchoatio. Inceptio, onis, f. *Zágaienie záczęcie zboru kościelnego.

OUVERTURE, (*Jour à faire les choſes.*) Aditus, ûs, m. Anſa, æ, Via, æ, f. Occaſio, onis, f. SPOSOBNOSC okazya dokazania uczynienia czego.

Je ne vois point d'ouverture ou *de jour à cette affaire.* Nullus patet ad eam rem aditus. Niewidzę żádney ſpoſobności do tego przyſtępu żádnego niewidzę.

OUVERTURE, (*Aptitude, diſpoſition d'eſprit pour les choſes*) SPOSOBNOSC Człowieka do czego ſprawność obrot biegłość rozum. **Il a bien* ou *beaucoup d'ouverture pour les ſciences.* Aptum eſt illi ingenium ad ſcientias, *ou* ingenio, & ſolertiâ incredibili pollet ad ſcientias comparandas, natus eſt ad ſcientias, natus eſt litteris. *Cic.* * Wielką ma ſpoſobność do náuk. **Il a de l'ouverture pour toutes les grandes choſes.* Ad omnia ſumma natus. *Cic.* *Biegłość ſpoſobność w nim do wſzyſtkich wielkich rzeczy. **Il eſt inventif, & a de belles ouvertures d'eſprit.* Ingenioſus eſt, & in excogitando ſolers. *Cic.* *Dowcipu obrotu ſprawności biegłości wielkiey.

OUVERTURE *de cœur*, (*Franchiſe avec la quelle on découvre ſon ame.*) Apertum pectus, pectoris aperti, neut. *Cic.* SZCZEROSC rzetelność.

OUVRABLE, adi. (*Jour ouvrable, jour de travail.*) Dies profeſtus, Diei profeſti, m. *Tacit. Voyez* OUVRIER. DZIEN robotny powſzedni dzień.

OUVRAGE, ſubſt m. Terme général qui ſe dit *De toutes les productions de la nature, de l'art & de l'eſprit.* Opus, operis, neut. *Cic.* ROBOTA dźiło ſprawa wſzelaka ták dowcipu ludzkiego iáko y kunſztow y ſamego przyrodzenia.

Faire un ouvrage. Facere opus. *Colum.* Robić co około roboty iákiey, **Le commencer.* Inchorare. *Stat.* *Zácząć robotę. **Avoir entre les mains un grand ouvrage à faire.* Habere magnum opus iu manibus. *Cicer.* *Mieć w ręku wielką robotę wiele do roboty mieć. **Polir un ouvrage.* Limare opus aliquod politiùs. *Cic.* *Poprawiać gładzić polerować przeglądać robotę iáką do poprawy.

OUVRE', m. OUVRE'E, f. (*Linge ouvre* ou *ouvragé.*) Linteum opere vario diſtinctum, lintei diſtincti, n. WYSZYWANY haftowany.

OUVRIER, ſubſt. m. (*Artiſan, qui travaille des mains.*) Artifex, opifex, icis, maſc. Officiatur, oris, m. *Vitr.* ROBOTNIK rzemieślnik.

OUVRIER *qui ſe loue à la journée.* Operarius, ii, m. *Cicer.* ROBOTNIK náiemnik ná dzień.

Ouvrier en ſoye. Sericarius, ii, m. *Firm.* Szmuklerz álbo pasamonnik. **Ouvrier en yvoire.* Faber eburarius, ii, m. (Dans les anciennes inſcriptions.) *Rzemieślnik co z kości ſłoniowy robi tokarz. **Ouvrier de vaiſſeau.* Faber navalis. *Cieśla co okręty buduie rzemieślnik okrętowy.

JOUR OUVRIER, (*jour de travail.*) Profeſtus dies. *Plaut. Horat.* Negotioſus dies. *Tacit.* DZIEN powszedni robotny dzień.

OUVRIERE, ſubſt. fœm. Artifex, operaria, æ, fœm. ROBOTNICA ſzwaczka &c. Wſzelakie roboty y rzemioſła robiąca.

OUVRIR, V. act. & neut. (*Donner libre entrée* ou *paſſage.*) Aperire. Adaperire, (io, is, perui, pertum.) Pandere, (do, dis, pandi, paſſum & panſum.) Patefacere, Reſerare, Laxare, (o, as, avi, atum.) Recludere, (do, dis, cluſi, cluſum) *Cicer.* OTWORZYC puścić przepuścić wolne przeście dać. **Il n'y avoit perſonne, qui oſaſt ſeulement ouvrir la bouche.* Ne hiſcere quiſquam audebat. *Liv.* *Niebyło nikogo coby śmiał przynaymniey otworzyć gębę. **Ouvrir des lettres* Aperire, reſignare litteras. *Cic.* *Otwierać liſty.

S'OUVRIR, (*Se fendre, ſe créver.*) Hiſcere, rimas agere, dehiſcere. OTWORZYC ſię roſpadnąć ſię. **La terre s'ouvre.* Hiat tellus. *Ziemia ſię otwiera roſpada ſię. **Le mur s'ouvre.* Murus rimas agit. * Sciana ſię rysuie. **Les fleurs s'ouvrent au Soleil.* Oſcitant flores ad ſolem. *Plin.* Aperiuntur flores. *Kwiaty ſię ná ſłońcu rozwiiaią.

OUVRIR, (*Entamér, ſéparer ce qui eſtoit joint.*) Dilatare. Divaricare. Diſtender. Diducere. Aperire. *Cic.* OTWORZYC roſprzeſtrzenić rozwalić rozłożyć roſpuścić, roſkraczyć roſczoſnąć przekłoć. **Ouvrir un abſcés.* Abſceſſum, *ou* vomicum aperire, ſecare. *Plaut. Celſ.* *Otworzyć wrzod. **Ouvrir la veine.* Abſcindere venam, exolvere. *Tacit.* Ferire. *Celſ.* Incidere. *Cic.* Pertundere. *Juv.* *Otworzyć żyłę. **Ouvrir fort la bouche.* Diducere, *ou* diſtendere rictum. *Quint. Hor.* *Otwierać bardzo uſta. **Ouvrir les jambes, les écarter.* Divaricare crura. *Cic.* *Rozłożyć nogi roſkraczyć ie. **Il ouvrit ſon armée pour donner paſſage à l'ennemi.* Aperuit mediam aciem venienti ex adverſo hoſti. *Liv.* *Roſprzeſtrzenił otworzył szyki swoie dla przeyścia nieprzyiacielowi.

S'OUVRIR ſe dit figurément en ce ſens, (*S'ouvrir ſur une choſe, dire ſon ſentiment, ſa penſée, s'en expliquer.*) Sententiam ſuam de re aliqua explicare, aperire. *Cic.* OTWORZYC ſię z czym wydać ſię, myśl swoię zdanie swoie wyrazić **Il ne s'eſt ouvert de ſon deſſein à perſonne.* Clauſa omnibus habuit ſua conſilia. *Cicer.* *Nikomu ſię z imprezą swoią nie-

otworzył. **Cette expreſſion ouvre la penſée davantage, & donne plus de jour.* Hac elocutione mens clariùs elucet, enitescit. *Cic.* *Tá expressya otwiera bardziey myśl, y onę obiáśnia **Ouvrir une large porte à la calomnie.* Feneſtram patefacere ad calumniam. *Ter.* *Otworzyć drogę wrota potwarzom y potwarcom. **Ouvrir les moyens de faire une choſe.* Aperire. Pandere viam alicui rei faciendæ. *Liv.* *Podać sposob do czego. **Ouvrir les oreilles aux flateurs.* Patefacere aures aſſentatoribus. *Cic.* *Otworzyć uszy na podchlebstwa.

S'OUVRIR *un paſſage l'épée à la main.* Sibi ferro iter aperire. *Saluſt.* OTWORZYC ſobie drogę szablą uczynić ſobie rum y przeyście żelazem. **Ce pont leur ouvre tout le pays qui eſt au delà du fleuve.* Ponte illo loca trans flumen ipſis patent. *Cæſ.* *Ten moſt otwiera im y odſłania wſzyſtek kray zá rzeką.

J'ay ouvert le promier un chemin dans un pays inconnu, & je n'ay point marché par des routes frayées. Poſui liberá veſtigia princeps per vacuum, nec aliena preſſi meo pede. *Hor.* (*en un ſens figuré.*) Pierwszym iá drogę do tego otworzył áni iey nikt przedemną nie przetorował.

ON DIT (*ouvrir ſa bourſe à ſes amis, leur preſter de l'argent.*) Re juvare amicos, *ou* bonis ſuis. OTWVRZYC ſzkatułę dla przyiacioł wygodzić im pieniędzy. **Ouvrir les bras à ſon ami, le recevoir dans ſon malheur.* Fractum malis amicum benignè excipere. *Przyiąć kogo ochotnie roſpięremi rękami otwartemi rękami go czekać. **Ouvrir les oreilles à une propoſition.* Aure non aversâ audire aliquam conditionem. *Tibul.* *Ucho nákłonić ná iáką propozycyą. **Ouvrir les yeux ſortir de l'aveuglement où l'on eſt.* Aperire oculos, agnoſcere veritatem, errorem ſuum. *Otworzyć oczy wyniść z ślepoty z záślepienia iákiego.

OUVRIR *un avis* Dicere prærogativam ſententiam. ZDANIE iákie y radę pierwszą dać. **Ouvrir une aſſemblée.* Concionem aperire, inchoare, inſtaurare. *Cic. Liv.* *Zágaić poſiedzenie radę ſchadzkę ſeym ziazd &c. **Ouvrir la campagne par une bataille.* Prælio expeditionem inchoare. *Zácząć wyprawę woienną kampanią od czego.

OUVROIR, ſubſt. m. (*Lieu où l'on travaille.*) Officina, æ, f. *Cic.* WARSZTAT gdzie robią izby do roboty.

OUY, (*Adverbe affirmatif.*) Etiam. Ita. *Cicer. Ter.* TAK ták ieſt.

Le ouy & le non ſont entre mes mains. Eſt, atque non eſt, mihi in manu. *Plaut.* Ták álbo nie ták ieſt w ręku moich.

Dites ouy, ou non. Vel ai vel nega, *ou* proin tu aias, vel neges. *Plaut.* Powiedz ták álbo nie ták. **Il dit tantoſt ouy, & tantoſt non.* Modò eit, modò negat. *Ter.* *Ráz ták mowi drugi ráz ináczey.

OXYCRAT, ſubſt. m. (*Lotion de vinaigre & d'eau.*) Poſca, æ, f. *Plin.* OCET z wodą nápoy álbo płokanie.

OYE, ſubſt. fœm. (*Oiſeau domeſtique.*) Anſer, eris, m. *Cic.* Gęś ptak domowy.

OYE *ſauvage.* Ferus anſer. *Cic.* GĘS dzika.

Vne jeune Oye. Anſerculus, li, m. *Colum.* GĄSKA młoda.

D'OYE. Anſerinus, a, um. *Plin.* GĘSI od gęsi gęsia gąsię

OOSEAU. *Voyez* OISEAU, PTAK.

OYSON, ſubſt. m. Anſerculus, li, m. *Colum.* GĄSIĘ.

OZEILLE, ſubſt. f. (*Herbe potagére & medécinale.*) Oxalis, is, f. Oxylapathum, i, n. Ruwex, icis, m. *Plin.* SZCZAW.

OZEILLE *ſauvage.* Cantherium lapathum, i, neut. *Plin.* DZIKI Szczaw.

* * * \

ciwna záś zły chleb nieſmaczny. *Pain de munition. Panis caſtrenſis. *Suchary obozowe. *Pain d'eſpice. Panis mellitus *Piernik chleb piernikarſki.

PAIN ſe dit (*de pluſieurs choſes qu'on reduit en maſſe.*) Maſſa,æ,*Virg. Pain de ſucre.*Sacchari maſſa *ou* meta. GŁOWA Cukru. *Pain de cire. Ceræ maſſa. *Krąg woſku.

PAIN *de bougie.* Fili cerati maſſa. STOCZEK.

PETIT PAIN, (*Petite maſſe.*) Maſſula,æ, *Colum.* BUŁECZKA chleba

PANIER *à mettre le pain.* Panarium, ii,n. KOSZ chlebowy ná chleb koſz *Petit Panier où l'on porte le pain. Panariolum, li, neut. *Juv.* *Koſzyk mały ná chleb.

PAIN ſe dit auſſi généralement (*de toute ſorte de nourriture.*) Alimentum, nutrimentum. *Cic.* Nutricium,ii,n.*Sen.* CHLEB o wſzelakim pożywieniu. *Cet homme travaille nuit & jour pour avoir du pain. Operatur dies ac noctes, ut ſe ſuſtentet. *Dzień y noc robi pracuie ná kawałek chleba. *Ce métier eſt ſon gagne-pain. Hac arte, hoc artificio vitam alit, ſuſtinet, ſuſtentam. Illud artificium dat illi panem. *Petr.* *Z tego tylko rzemieſła żyie. *Cette femme eſt fort leſte, & elle n'a pas du pain. Lauta eſt admodum, *ou* ſplendidò veſtita illa mulier, & vix tolerat vitam. *Ta biało głowa pięknie ſię ſtroi á niema co w gębę włożyć. *Il eſt reduit a demander ſon pain. Rogat victum, *Phæd.* *Zebrać muſi kawałka chleba

ON DIT qu'*Vn homme a mangé du pain d'autrui.* Alieno cibo paſtus eſt,Edit alienum cibum.*Plaut.* CUDZEGO chleba ſię náiadł. *Mettre le pain à la main de quelqu'un, eſtre cauſe de ſa fortune. Aliquid alicui præ manu dare unde utatur.*Ter.* *Dać komu chleb w ręce, dać mu ſpoſob do życia do ſzczęścia.

Oſter le pain de la main. Panem eripere de manibus. Spoliare aliquem fortunis. Wydrzeć komu cleb z ręku fortunę mu wziąć.

Il a du pain cuit, c'eſt-à-dire, *il a du bien acquis.* Utitur cibis ante quæſitis. *Hor.* Ma ſię dobrze, ciepło ſiedzi.

Ils promettent plus de beurre que de pain Plura pollicentur, quàm præſtant. Więcey obiecuią niż daią.

PAIN *de pourceau,* ou PAIN *de terre.* (*Herbe.*) Rapum, pi,n. panis porcinus, is, m. Cyclaminus, i,f. *Plin.* GDUŁA ziemna, świniak. świnini chleb ziele.

PAIN *de Cocu,* (*Petite herbe.*) *autrement appellée Alleluya & des Medecins,* Trifolium acetoſum, ii, n. *Plin.* SZCZAWIK záięczy ſzcaw ziele.

PAIR (Terme d'Arithmetique.) *Vn nombre pair.* Numerus par, paris numeri m. *Le contraire.* Numerus impar. *Vn nombre impair.*PARA do pary. Przeciwnie mowiemy nie do pary.

ON DIT en ce ſens Pair & non pair, (*qui eſt une ſorte de jeu où l'on donne à deviner ſi le nombre des choſes cachées dans la main eſt pair* ou *non.*) Par, impar *Suet. Joüer à pair & à non.* Ludere par impar. *Hor.* CETNO czy licho cetno álbo licho gra. Grać w cetno czy licho.

PAIR, *égal,* (*qu'on peut comparer.*) Par, paris, adject. *Cic.* ROWNY, rowna. *Aller de pair ou d'égal avec quelqu'un.* Aliquem æquare. *Liv.* Æquari cum aliquo. *Caſ.* Alicui exæquari. *Liv.* Æquare ſe cum alio. *Cicer.* * Zárowno ſobie z kim poczynać poſtępować rowniać ſię komu.

Vouloir aller de pair avec quelqu'on, qui eſt au deſſus de nous. Secum ſuperiore æquare, exæquare. *Cic. Liv.* Rownać ſię komu, ná przepych Iść z kim.

Traitter de pair à compagnon,ou d'égal. Æquo & pari jure cum aliquo agere. *Tacit.* Kumać ſię z kim bratać ſię.

PAIR ſe dit par excellence. (De douze grands Seigneurs de la Cour de France, qu'on appelle Pairs de France) Duodecim primi *ou* patricii Franciæ. DWUNASTU przednich Pánow we Francyi ktorych rownemi zowią.

(Il y a ſix Ducs Pairs qui ſont: L'Archeveſque de Reims, les Eveſques de Langres & de Laon. Les Ducs de Bourgogne, de Normandie & de Guienne. Les Comtes & Pairs, ſont les Eveſques de Beauvais,de Châlons ſur Marne & de Noyon Les Comtes de Flandre, de Champagne, & de Toulouſe. *Par Franciæ.*) Sześciu ieſt we Francyi Xiążąt Rownych to ieſt Arcybiſkup Remſki, Biſkupi Langru, y Laonu Xiąże Burgundyiſki, Normandyi, y Gyenny. Sześciu też Hrabiow Rownych to ieſt Biſkupi Bowe; ſzalą y Noią. Hrabiowie Flandryi, Szampanii, y Tolozy

ON DIT proverbialement qu'*Vn homme s'eſt tiré du pair,* ou *hors de pair,* pour dire, (*il s'eſt élevé au deſſus des autres.*)

Longè *aliis eximius ac præſtans. Cic.* NAD rowność wyroſł wygorował nád inſzych.

Qu'un homme s'eſt tiré du pair, quand il eſt ſorti ſain & ſauf d'une affaire épineuſe. Se exolvit à re periculoſa. Evaſit ſalvus & incolumis. Wyſzedł wybrnął ſzczęśliwie.

PAIRE, (Terme collectif.) *Deux choſes pareilles. (Vne paire de pigeons.)* Par columbarum. *Ovid. Vne paire de bœufs* Jugum bonum. *Cicer.* PARA dwoyka. Para gołębi. Para wołow.

PAIRIE, ſubſt f. (*La dignité de Pair de France.*) Patriciatus,ûs,m. *ou* Paris Franciæ dignitas. ROWNOSC godność przednich náypierwſzych Pánow we Francyi.

PAISIBLE, adject. maſc. & fœm. (*Tranquille, qui eſt en paix.* Placidus. Tranquillus. Sedatus. Quietus. SPOKOYNY, Spokoyna.

PAISIBLE ſe dit auſſi en ſignification active de celuy (*qui aime la paix & le repos.*) Pacis ſtudioſus, a, um. Pacificus,a, um. Pacis amans. *Cic.* POKOY kochaiący cichy.

ON DIT auſſi (*Vne mer paiſible.*) PPlacidum. Pacatum mare. *Cic.* MORZE ſpokoyne ciche.

L'air paiſible, lorſque le vent ſouffle point. Aer pacatus,quietus. *Virg.* Aeris pacati, quieti. Powietrze ſpokoyne ciche.

Dormir d'un repos paiſible. Dormire tranquillè. Dormire in utramvis aurem *ou* in utrumvis oculum. *Ter. Plaut.* Spać ſpokoynie beſpiecznie ná obie uſzy.

PAISIBLEMENT, adverb. Tranquillè. Tranquillo ac ſedato animo. Sedato corde. *Cicer. Virg.* SPOKOYNIE cicho ſpokoynym umyſłem.

PAISSANT,m. PAISSANTE, fœm. (*Qui paiſt.*) Paſcens. PASĄCY, paſąca co paſie.

PAISTRE, *prononcez* PAITRE. Paſcere. Compaſcere. Depaſcere. PASC ſpaść wypaść.

PAISTRE ſouvent. Paſcitare, (o,as,avi, atum.)*Var.* CZĘSTO popaſać paść nápaſać. *Mener paiſtre le bétail.* Paſtum propellere pecus, propellere in pabulum. Abigere pecus *Liv. Var.* Exigere paſtum. *Var.* *Wypędzić wyprowadzić bydło ná paſzą. *Faire paiſtre un bled qui eſt trop fort.* Impaſcere ſegetem. *Var.* * Puſzczać bydło w zboże zbyt gęſte dla wypaſzenia.

ON DIT figurément qu'*Vn homme ſe paiſt, ſe repaiſt de vent, de chimeres* ou *d'imaginations.* Vanis rebus, *ou* inanibus figmentis paſcitur. PASIE ſię prożnemi nádzieiami. *Il vouloit paiſtre ſes yeux de ſon tourment & comme en fouler & en raſſaſier ſon eſprit.* Ejus cruciatu paſcere oculos animumque exſaturare volebat. *Cicer.* * Jego męką y udręczeniem chciał oczy ſwoie nápaść y umyſł náſycić.

ON DIT (*Il l'envoyera paiſtre avec ſon beau préſent, il l'envoyra promener.*) Quatietur cum dono foras. *Ter. ou* Extrudetur.Ejicietur foras. KAZE mu poyść w on, y z iego ſadnym upominkiem.

(Expreſſions populaire & familiere.) Expreſſya potoczna poſpolita.

PAISTRIR, V. act. (*Faire de la paſte avec de la farine.*) Depſere. Subigere farinam. *Colum.* MIĘSIC mięſzać ciaſto robić z mąki y wody, rozczyniać záczyniać ná chleb.

PAISTRIR *de la terre graſſe.* Argillam ſubigere. *Vitr.* MIĘSIC deptać glinę. *Du pain paiſtri.* Panis depſtitius.*Cat. ou* depſticus. *Chleba bochenki álbo bułki z ciaſta robione ſurowe ieſzcze.

PAITRISSEMENT, ſubſt. m. (*L'action de paiſtrir.*) Subactus,ûs,m. *Plin.* MIĘSIENIE deptanie roſczynianie.

PAIX, (*Tranquillité publique dans les Royaumes & parmi les peuples.*) Pax. POKOY w Państwach między národami y ludem.

Vne fauſſe paix, une paix fourrée. Pax ficta, ſimulata, fallax, infida, *ou* Bellum pacis nomine involutum. Pokoy zmyślony, podſzyty zdradą.

Avoir la paix, eſtre en paix, joüir de la paix. Pacem habere. In pace eſſe. Pace uti. A bellis vacare. *Cic.* Mieć Pokoy zážywać, pokoiu. *Donner la paix.* Pacem dare. *Cicer.* *Pokoiem darować. *Faire la paix.* Facere. Conficere. Pangere pacem. Bellum componere. *Cic.* *Pokoy uczynić sprawić. *Cimenter la paix.* Coagmentare pacem. *Cicer.* *Pokoy kleić. *Donner l'eſperance d'une fauſſe paix.*Devolvi ad ſpem inanem pacis. *Cic.* *Nádzieią prożną pokoiu uwodzić.

PAIX, (*Tranquillité parmi les particuliers, qui eſt oppoſée à procés, diviſion, diſſenſion.*) Pax. Tranquilliras,atis,f. Concordia, æ,f. POKOY z oſobna zobopolny między ludźmi bez pra-

prawa bez kłotni bez roſterkow między ſobą żyiącemi co do oſob. *Faire la paix entre les amis.* In priſtinam concordiam reducere amicos. Conciliare. Reconciliare pacem inter amicos Componere amicos. *Cic. Hor.* *Pokoy uczynić między przyiaciołmi. *Je le priay que nous fiſſions la paix enſemble.* Rogavi, ut reverteresur in gratiam mecum. *Petr.* *Proſiłem go áby nás między ſobą pogodził. * *Il l'a remis en paix avec ſon pere, il a fait ſa paix avec ſon pere.* Animum illius recollegit patri. Animum patris ipſi reconciliavit. *Cic.* *Pokoy uczynił z oycem pogodzili ſię z oycem. *Je veux faire la paix de mon pere avec ma mere.* Pacem componi volo, meo patri, cum matre. *Plaut.* *Chcę pogodzić oyca mego z matką.

PAIX, (*Repos d'eſprit qu'on a en ſoy-meſme.*) Pax. Tranquillitas. Otium, tii,n. *Cic.* POKOY u ſiebie ſamego w myślach żądzach ſtaraniach uſpokoienie. *Si je fuſſe demeuré en paix, rien ne ſeroit arrivé de mal.* Si quieviſſem nihil eveniſſet mali. *Ter.* *Gdybym był ſpokoynie ſiedział niebyłoby nic złego. *Il ne peut avoir ſon eſprit en paix.* Tranquillo eſſe animo non poteſt. *Nie może w pokoiu ſiedzieć niechce pokoiu mieć. *Laiſſez-moy en paix, laiſſez-moy en repos.* Omittte me. *Ter.* *Day mi pokoy.

PAIX ſe dit auſſi par maniére de ſouhait & de benediction, *Allez en paix, Dieu vous conduiſe.* Pax tibi ſit. *ou* Adſit tibi Deus. POKOY życząc komu zbywaiąc go. Idź z Pánem Bogiem wpokoiu. *Il eſt mort, Dieu luy faſſe paix.* Mortuus eſt, ſit illi pax, oſſa illius benè quieſcant. *Plaut. Petr.* *Umarł niech odpoczywa z Bogiem w pokoiu.

ON DIT abſolument *Paix, paix, qu'on faſſe ſilence, qu'on ſe taiſe.* Pax ſit. Silete. Favete linguis. CICHO cicho uſpokoycie ſię.

PAL *ou* PAU, ſubſt. maſc. (*Piece de bois longue & taillée en pointe*) Palus. Paxillus,i, m.*Colum.* PAL Pale do wbiania.

PALAIS, ſubſt. maſc. (*Nom qu'on donne aux maiſons des Roys & des Princes.*) Palatium. *Suet.* Domus regia *ou* Regia. *Ovid.* Domus Auguſta. Baſilica. PAŁAC Krolewſki Pańſkie mięſzkanie.

LE PALAIS *à Paris, où l'on rend la juſtice.* Forum, fori, neut. *Cic.* Curia. Baſilica, æ, fem. *Vitr.* RATUSZ; ſądowy Pałac grod Páryſki.

L'*Vſage du Palais.* Uſus forenſis.*Cic.* Zwyczaie ſądu. *Le ſtile du Palais.* Genus dicendi forenſe. Ratio forenſis, fem. *Quint.* *Styl ſądowy grodzki. *Homme de Palais.* Homo forenſis. *Quint.* *Człowiek grodzki do ſądu do urzędu należący ſędzia lub Piſarz lub Pátron, lub Káncelarzyſtowie. *Robe de Palais.* Viſtimentum forenſe. *Col. Suet.* *Stroy urzędowy ſądowy. *Marchand du Palais.* Mercator palatinus *ou* baſilicanus, maſc. *Kupiec zámkowy pałacowy.

PALAIS ſe dit auſſi *d'une maiſon ſuperbe & magnifique.* Domus ſuperba & magnifica, *ou* domus auguſta. PAŁAC gmach Páńſki wſpaniały Fábryka ſtruktura koſztowna.

PALAIS *de la bouche.* Palatum, i, neut. *Hor.* Palatus, i, maſc *Cic.* PODNIEBIENIE w uśćiech.

Il a le palais fin ou *le gouſt fin, il juge bien de la bonté des viandes.* Palatum eſt ipſi ſagax *ou* ſubtile.*Hor.* Smaku przedniego ieſt má ſmak bárdzo delikatny zná ſię ná potrawach.

PALATIN, ſubſt. maſc. (*Nom general & commun, qu'on donnoit à ceux qui avoient quelque charge au Palais des Princes.*) Palatinus, i, maſc. RADNY Xiąże ſędzia Pałacowy nádworny,

(Mais aujourd'huy ce mot ſe prend pour un Prince d'Allemagne, qui ſa un Palatinat ; parce qu'autrefois les Empereurs envoyoient des Seigneurs de leur Palais comme Juges pour corriger les abus que les Juges commetoient en rendant la juſtice dans les Provinces de Saxe, de Baviere, de Franconie & du Rhin, qui ont eſté tous appellez Palatinats. *Comites palatini, comitum palatinorum, maſc. plur.* parce qu'ils eſtoient de la Cour & de la ſuite de l'Empereur.) Jeſt to tytuł iednego z Xiążąt Rzeſzy niemieckiey Gdyż przedtym Ceſarze Poſyłali ktorego z Radnych Pánow lub Xiążąt ſwoich nádwornyc do Prowincyi Saſkiey Bawarſkiey Frankońſkiey, y Ryńſkiey, iáko ſędziow dlá poprawienia ſądow y to co z kluby ſprawiedliwości wſądzeniu ſpraw w tych tám kráiách wypadło ktore też z tąd zwano Xięſtwami nádwornemi od tych ſądow nádwornych.

PALATINAT, ſubſt. maſc. (*Prov nce poſſedée par un Prince Palatin.*) Palatinatus, ûs,maſc. XIĘSTWO záduorne Prowincya niemiecka ktorą trzyma Xiążę iáki z záduorną iuriſdykcyą ſwoią.

(Il y a deux Provinces en Allemagne dont l'une s'appelle le Palatinat du Haut-Rhin ou le bas Palatinat qui appartient à l'Electeur Palatin. *Rheni Palatinatus,* & le Palatinat de Baviere ou le haut Palatinat. *Superior Palatinatus, ûs.*) Dwa ſą tákie záduorne Xięſtwa w niemczech to ieſt wyżſzego Renu álbo niżſze Xięſtwo záduorne ktore należy do *Elektora Ryńſkiego:* y Xięſtwo záduorne Báwarſkie álbo wyżſzy Pálatynat należący do Báwarczyka. (w Polſzcze woiewodztwa zowią *Palatinats* w francuſkim á Woiewodow *Palatin.*)

PALATINE, ſubſt. fem. (*Fourrure que les Dames mettent ſur leur coû en hiver.*) Focale pellitũ. PALATYNKA ſtroy ná ſzyię biało głowſki zwłaſzcza z futrem ná zimę.

PALEFRENIER, ſubſt. maſc. (*Valet d'eſtable* ou *d'écurie.*) Equorum *ou* ſtabuli curator. *Solin.* Agaſo. *Quint-Curt.* MASZTALERZ ſtaienny poſługacz do koni.

PALERME, (*Ville capitale du Royaume de Sicile avec un port de mer.*) Panormus.*Cic.* PALERM Miáſto głowne Sycyliſkie y port morſki.

PALESTINE, ſubſt. fem. *ou* JUDE'E, (*Qui eſt connuë ſous le nom de la* TERRE SAINTE, *dont Jeruſalem eſt la capitale.*) Paleſtina, æ, fem. PALESTYNA kray żydowſki Judzka kraina ziemia Swięta ktorey ſtolica Jeruzalem.

PALET, ſubſt. maſc. (*Rond de fer ou de pierre un peu ovale dont les Anciens joüoient.*) Diſcus, ci, maſc. *Horat.* KAMIEN ciſkaniu ſłużący gra ſtaroświecka.

JOUER *au palet.* Diſco ludere. *Hor.* GRAC w kámienie álbo tálerzyki wciſkanie grać. *Il ne ſçait pas joüer au palet.* Indoctus diſci. *Hor.* * Nieumie grać w ciſkanie w talerzyki.

PALETTE, ſubſt. fem. (*Petit inſtrument plat, & en ovale.*) Palmula luſoria, æ, fem. RĄCZKA do gry robiona płaſko ogrągławo z uięciem álbo rękoieścią nákſztáłt rakiety.

PALETTRE, (*Dont les Peintres ſe ſervent à mettre leurs couleur,en peignant.*) Palmula pictoria. PALITRA tábliczka ámlarſka náktorey farby roſprawione układa málarz.

PALETTE, (*Petit vaſe à recevoir le ſang quand on ſeigne quelqu'un.*) Scutella, læ, fem. MISECZKA porcyika do krwi puſzczania tálerzyk.

PALETTE, (ou *la rotule, l'os du genou.*) Patella, æ, fem. *Celſ.* CZASZKA w kolanie biega kula ná ktorey czaſka.

PALEUR, PALE. BLADOSC wybladość błády wybladły.

PALINODIE, ſubſt. f. (Mot d'uſage dans cette expreſſion.) *Chanter la palinodie, ſe dedire de ce qu'on a dit, dire le contraire.* Palinodiam cantare. *Cic.* Recantare. ODWOŁAC odſzczekiwać co kto zle nágadał.

PALISSADE, ſubſt. fem, (*Cloſture faite avec des pieux fichés en terre.*) Palorum defixorum ordo, inis, maſc. Pali præfixi, orum, maſc plur. POLOWANIE OPALENIE pálami otoczenie zámknięcie z palow. *Paliſada.*

PALISSADE', maſc. PALISSADE'E, fem. (*Fortifié d'une paliſſade.*) Vallatus *ou* accutis ſudibus præfixis munitus, a,um. OPALONY Opalona opalowany.

PALISADER, (*Fortifier d'une paliſſade.*) Palis *ou* acutis ſudibus circundare.*Cic.* OPALIC, opalować palowanie dáć, Pálisadować.

PALISSER, *Faire une paliſſade le long d'un mur, pour y attacher des branches d'arbres.*) Palos muris prætendere. PALE bic wedle ſciany dlá okwitnienia y gałązek wiązania.

PALLIER, V. act. (*Excuſer. Déguiſer.*) Colorare.*Val-Max.* POKRYWAC udawać wymawiać.

Il a pallié le mal ſans le guérir. Fucatam facit medicinã morbo. Pokrył to złe nie poprawił. *Vne paix palliée.* Fucata. Fucoſa *ou* Fallax pax. * Pokoy ſarbowany ná pozor pokoy.

PALLIER *ſes fautes.* Obtegere errata. *Plaut.* Pokrywać wymawiać ochraniać ſwoie winy.

PALLIUM, ſubſt. maſc. (*Ornement des Pontifes, qui aeſté accordé par le grand Conſtantinau Pape Silveſtre. C eſt aujourd'huy le Pape qui l'envoye aux Eveſques, quand ils le demandent par un Exprés avec ces mots,* Inſtanter & Inſtantiſſime.) Pallium, ii. Superhumerale, lis, neut. PALIUSZ ſtroy Arcybiſkupi.

Le Pallium d'aujourd'huy eſt fait d'une laine blanche tonduë ſur deux agneaux, que les Religieuſes de St. Agnes offrent tous les ans le jour de ſa feſte à l'Agnus Dei de la

Meſſe.

Meſſe. Ils ſont receus par deux Chanoines de l'Egliſe de St. Jean de Latran, qui les mettent entre les mains des Souſdiacres Apoſtoliques, qui ont ſoin de les faire paiſtre & tondre en la ſaiſon Il n'appartient qu'a eux de faire ces Palliums, qu'ils portent enſuitte ſur les corps de St. Pierre & de St. Paul au grand Autel de leur Egliſe, ſur leſques on fait des prieres toute la nuit.) Paliuſze te ſą robione z wełny dwoch Jagniąt ktore zákonnice S. Agnieſzki w Rzymie co rok oddaią we mſzy pod czas *Agnus Dei* odbieraią ie dway Kanonicy kośćioła S. Jana Laterańſkiego y oddaią wręce Poddyakonow Papieſkich á ci maią ſtaranie o ich paſieniu ſwoich czaſow ſtrzyżenia. Donich też ſamych należyte Paliuſze kázać robić ktore wygotowane kładą ná Ciáłach SS. Piotra y Páwła przy wielkim Ołtarzu Kościoła tych SS, y nád niemi Modlitwy y obrządki przez cáłą noc odprawuią ſię.

PALMA-CHRISTI, ſubſt. f. (*Plante & fleur ſemblable au Lys.*) Cataputia major, fem. KLESZCZOWINA ziele.

PALME, ſubſt. fem. (*Branche* ou *Rameau de palmier.*) Palma, æ, fem. *Plin.* PALMA gałązka palmowa.

PALME ſe prend figurément *Pour la victoire.* Palma. *Plaut.* PALMA zwycięſtwo.

PALME, ſubſt maſc, (*Meſure de quatre doigts.*) Palmus, i, maſc *Vitr Plin.* PIĘDZ miara cztery cale.

(Il y a deux ſortes de Palme, l'un de quatre doigts qu'on appelle ſimplement *palmus* ou *palmus minor* le petit Palme, l'autre eſtoit de douze doigts, qu'on nommoit *palmus major*, le grand Palme.) Dwoiaka ieſt piądź iedna mnieyſza czterech cali, druga większa dwunaſtu cali piędź.

Qui *a un pié & un palme de long.* Palmipedalis. *Var. Vitr.* Długi ná łokieć y ná piędź.

Qui *eſt long d'un palme.* Palmaris & hoc palmare. Piędziowy ná piędź długi.

PALMIER, (*Arbre.*) ſubſt. maſc. Palma, æ, fem. *Cic.* PALMA drzewo pálmowe.

DE PALMIER. Palmeus, a, um. *Vitr.* PALMOWY.

Qui *porte* ou *qui produit des palmiers.* Palmifer, fera, ferum. *Ovid.* PALMORODNY Pálmy rodzący obfity w palmy.

LIEU *où il croiſt bien des palmiers.* Palmoſus,a,um. *Virg.* MIEYSCE Pálm pełne.

LIEU *planté de palmiers,* ou *un bois de palmierss.* Palmetum, ti neut. *Hor.* PALMINA mieyſce Pálmami ſadzone,

PALOUDRES, (*Eſpece de coquillage de mer.*) Pelorides, dum, fem. *Plin.* Peloris. (*Au nominatif ſingulier.*) MAŁZE morſkie gładkiey ſkorupy.

PALPABLE, adject. maſc, & fem. (*Qu'on peut toucher.*) Tractabilis & hoc tractabile. *Cic.* Dotykalny dotykalna oczywiſty.

ON DIT *Vne raiſon palpable, ſi claire & ſi évidente, qu'il ſemble qu'on la peut toucher au doigt.* Ratio certa & explorata, *ou* evidentiſſima. *Cic.* Dowod oczywiſty.

Vne erreur palpable, groſſiere, viſible, ſenſible. Error evidentiſſimus qui ipſis ſenſibus deprehendi, *ou* percipi poteſt. Błąd oczywiſty że go ſię prawie ręką dotknąć można.

PALPABLEMENT, adv. (*D'une maniere palpable & tres-ſenſible.*) Ita ut ſenſu percipi poſſit. Oczywiśćie.

PALPITANT maſc. PALPITANTE fem. part. act. Palpitans, antis, omn gen. DRZĄCY Drząca.

PALPITAION, ſubſt. fem. (*Agitatio, mouvement violent du cœur.*) Palpitatio, onis, fem. *Plin.* DRZENIE ſerca bicie ſerca.

PALPITER V. n. (*Battre* ou *ſe mouvoir fréquemment en parlant du cœur.*) Palpitare. *Cic.* BIIE Serce.

PALUS ME'OTIDE, (*Qu'on appelle aujourd' huy mer de Zabache* ou *de la Tana.*) Palus Mæotis, *gen.* Paludis mæotidis, fem *Cic.* Morze Tátarſkie.

PAMPRE, ſubſt. maſc. (*Feuille de vignes avec la branche.*) Pampinus,i,maſc. ŁISCIE pączki winne.

Qui a bien des Pampres. Pampinoſus, ſa, ſum. *Colum.* Wele liśćia maiący co do latorośli.

PAN *d'une muraille. Partie de la muraille.* Pars muri, partis, fem. SCIANA z poddaſzem.

PAN *de robe.* Veſtis lacinia, æ, fem. *ou* Sinus veſtis, ûs m. *Virg.* FAŁDY u ſukni.

Vne treille à quatre pans. Compluviata vinea. *Plin.* Winnica czworograniaſto podwiązana.

PANACE'E, ſubſt. maſc. (*Remede univerſel.*) *En latin* Panacea, æ, *Virg.* Panax, acis, maſc. *Colum.* Panacea, æ,

Virg. Panax, acis, maſc. *Colum.* Panaces, is, neut. *Plin.* Stoſił ziele.

PANACHE, ſubſt. maſc. (*Bouquet de plumes.*) Plumæ, arum. Pennæ ſtrutiocameli. (*Parce qu'on les fait de plumes d'Autruche.*) KITA z pior piora ná kapełuſz do koła związcza z pior ſtruſich.

PANADE, ſubſt. fem. (*Morceau de pain bouilli dans le pot.*) Fruſtum panis jure ſoporatum. GRZANKI w roſole táione.

SE PANADER. (Mot bas & populaire.) *Avoir une démarche ſuperbe,* ou *marcher comme un Paon.* Se circumferre, *ou* cum faſtu incedere. *Plaut.* CHODZIC hardo z parteſow ſtąpać ſzaſtać ſię, ſłowo proſte.

PANAIS, (*Racine potagere.*) Paſtinaca, æ, fem. *Plin.* PASTERNAK iárzyna, warza.

PANCARTES, ſubſt. fem. (*Vieux papiers écrits.*) Veteres tabulæ, *ou* chartæ, arum, fem. plur. PAPIERY karty ſtare.

PANARIS, ſubſt. maſc. (*Mal qui vient aubout d'un doigt de la main, qui eſt fort douloureux & fort dangereux.*) Panaricium, ii, neut. *Apul.* Zánokcica bol w palcu bardzo przenikaiący ktorey y paznokcie wyſadza.

PANCE, ſubſt. fem. (*Le bas ventre.*) Omaſum, i, neut. Abdomen, inis, neut. *Hor.* WYMIĘ brzuch. * *Qui a une groſſe pance, qui a un gros ventre.* Venter tentus pingui omaſo. *Hor.* Ventrioſus, i, maſc. *Plaut.* * Brzuchaty Brzuchal, Brzucha wielkiego.

PANCEMENT, on prononce PANCEMANT, ſubſt. maſc. (*Cure,* ou *le ſoint de guérir un malade.*) Curatio,onis, fem. Curatura, æ, fem. LECZENIE Stáranie o chorych opatrywanie.

PANCER, V. act. (*Traitter un malade, en avoir bien ſoin.*) Curare. Alicui medicari, Mederi. LECZYC mieć ſtaranie o chorym opatrywać.

PANCER *Vne playe.* Curare vulnus. *Quint.* OPATRYWANIE opatrzenie rány.

PANCHANT, maſc. PANCHANTE, fem. adject. (*Qui va en panchant, parlant d'un lieu.*) Devexus, a, um. Declivis & hoc declive. adject. *Cæſ.* NACHYLONY pochyły pochyło śluzem idący ſpadziſty. * *Vn bois panchant ſur le chemin.* Devexus in viam lucus. *Cic.* *Las ná drogę wybiegaiący nád drogą wiſzący. * *La teſte panchante ſur l epaule droite.* Devexum caput in dextrum humerum. *Plin.* *Głowa ná prawe rámię zwieſzona.

LE PANCHANT *d'un lieu.* Loci devexitas. Declivitas. *Plin. Cæſ.* Pochyłość pochodziſtość ſpadziſtość ſpadek mieyſca iákiego.

PANCHANT ſe dit figurément, (*de la pente qu'on a vers ſa fin,* comme *un Eſtat ſur ſon panchant, qui eſt ſur ſa fin.*) Ruens *ou* inclinatum imperium. *Saluſt.* POCHYLONA nálona Rzeczpoſpolita do upadku. * *Vne fortune qui eſt ſur ſon panchant.* Inclinata ac propè jacens fortuna. *Cic.* *Náchylona fortuna upadaiąca.

PANCHANT. (*Inclination, pente vers une choſe.*) Inclinatio. Propenſio, onis,f. *Cic.* SKŁONNOSC do czego. * *Qui a du panchant pour la nouveauté.* Pronus ad res novas. *Tacit.* *Skłonność maiący do odmian y nowych rzeczy. * *Il a du panchant à croire le menſonge, la fauſſeté.* Acclinis falſis animus. *Hor,* *Skłonność maiący do wierzenia kłamſtwu. * *Comme on a du panchant à raconter ſes peines, je luy fis en peu de mots le recit de mon aventure.* Ut propenſio humana alienis auribus proprios dolores deponit, fortunam meam illi breviter expoſui. *Petr.* *Jákośmy radzi y ſkłonność ma każdy o ſwoich przeciwnościach y dolegliwościach mowić, w krotkich ſłowach mu przypadek ſwoy opowiedziałem. * *Avoir du panchant pour une perſonne.* Propendere in aliquem inclinatione voluntatis. *Cic.* *Mieć ſkłonność do oſoby iákiey.

PANCHEMENT. ſubſt. m. Inclinatio. Devexitas, atis,f. *Quint. Plin.* SPADEK pochylność ſpadziſtość.

PANCHER, V. act. (*Baiſſer plus d'un coſté que de l'autre*) Proclinari in alteram partem. *Colum.* Vergere in alteram partem. NACHYLAC ſię być ná iednę ſtronę bardziey nachylonym lubna kłonionaniż ná drugą nákłaniać ná krorą ſtronę.

PANCHER, (*Aller en panchant, comme fait une colline ou le toit d'une maiſon.*) Collem declivem, *ou* devexum eſſe, *ou* proclivem. POCHODZISTO ſpadziſto iść iáko pagorki.

PANCHER ſe dit figurément *Pour avoir du panchant, de l'inclination pour les perſonnes & pour les choſes.* Propendere in aliquem. Inclinatione voluntatis ferri in aliquem. *Cicer.* NAKŁANIAC do czego álbo do kogo.

Il pancha du coſté du Senat. Acclinavit ſe ad cauſam Senatus. *Liv.* Nákłonił ſię ná ſtronę Senatu. * *Pendant qu'un eſprit eſt irréſolu, la moindre choſe le fait pancher d'un coſté ou d'autre.* Dum in dubio eſt animus, paulo momento huc & illuc impellitur. *Ter.* *Poki umyſł náſz ieſt ieſzcze nieuſtatkowany lada rzecz go lub ná tę lub ná inszą ſtroną nákłoni.

C eſt l'or qui fait pancher la balance dans les Elections. Ad ſtrepitum lucri ſuffragia verunt homines. *Petr.* Złoto szalę ſprawiedliwoęć nákłania.

PANDECTES, ſubſt. fœm. pl. Pandectæ, arum, f. pl. *Vlp.* (C'eſt le *Digeſte,* ou une Compilation faite du temps de l'Empereur Juſtinien, des opions & des réponſes des Juriſconſultes ſur toutes les queſtions de Droit, auſquelles il a donné force & autorité de Loy par l'Epiſtre qui eſt au devant du Digeſte.) KSIĘGI Prawne zbieralne iedna z czterech kſiąg Prawa Swieckiego zá Juſtyniana Ceſarza maiące w ſobie zebranie wſzyſtkich zdania y rad Prawnych ludzi ná wſzelkie kweſtye prawne, ktorey to kſiędze Juſtynian dał moc y powagę prawa poſpolitego w przemowie ná początku tey kſięgi położoney.

PANDORE, ſubſt. fœm. (*Inſtrument de muſique aſſez ſemblable au Luth.*) Pandura, æ, fœm. BANDURA Inſtrument Bandurka Lutenka.

PANE GIRIQUE, ſubſt. maſc. (*Diſcours à la loüange de quelqu' un.*) Panegyricus,ci,m. *Cic.* Panegyrica oratio, panegyricæ orationis, fœm. *Cic.* MOWA ná pochwałę czyią iáko mowa pogrzebowa. *Faire un Panegyrique.* Orationem de aliquo panegyricam habere. *Cic.* * Mieć mowę nápochwałę.

PANETIERE, ſubſt. fœm. (*Ce qui ſert aux Bergers à mettre leur pain, lors qu'ils ſont dans la campagne a faire paiſtre leurs moutons,*) Panariolum,li,n. Pera,æ, fœm. *Mart.* TORBA paſtuſza tayſtra ná chleb &c. gdy w polu ſą przy owcach.

PANIER, ſubſt. maſc. (*Vaiſſeau d' oſier, de differents figures, & à divers uſages.*) Qualus. *Virg.* Caniſtrum. *Cicer.* Corbita. Sporta. *Cia* Cophinus, i,m. *Colum.* KOSZ wſzelaki prąciany lub ſitowiany.

PETIT PANIER. Fiſcella. Situla. *Plaut.* Quaſillum. *Cic.* KOSZYK.

ON DIT proverbialement parlant d'un prodigue, *Que c'eſt un panier percé, que plus on luy donne, moins il en a.* in pertuſum dolium ingeras, *Petrone.* KOSZ dziurawy álbo dziurawy wor marnotrawca.

PANIS, ſubſt. maſc. (*Sorte de blé.*) Panicum,i,neut. *Cæſ.* BER zboża rodzay.

PANNE, (*Drap de ſoye, velu d' un coſté.*) Pannus bombycinus altera parte villoſus, i, m. NIESTRZYZONY akſamit.

PANNE, (*La femelle d' un Pan.*) *Voyez* PANESSE. PAWICA ſamica Pawia.

PANNEAU ſe dit proverbialement & figurement, (*Il crève dans ſes panneaux. Il crève de depit.*) Diſrumpitur. Ringitur. *Hor.* PĘKA ſię od złości.

ON DIT auſſi *Donner dans le panneau. Tomber dans le panneau.* Induere ſe in laqueos. *Cicer.* WPASC w łapkę w ſidło.

Je les ay fait donner dans lesmeſmes panneaux, qu'ils me tendoient. Quâ viâ captabant me, eadem ipſos cepi. *Terent.* Wpędziłem ich w też ſame ſidła ktore ná mnie záſtawiali.

PANSU, maſc. PANSUë, fœm. adject. (*Qui a une groſſe pance.*) Ventrioſus, a, um. *Plaut.* BRZUCHATY brzuchal kałdunniaſty.

PANTALON, ſubſt. maſc. (*Sorte d' habit qui couvre tout le corps.*) Veſtis interior & aſtrictior. DZIANKA tkanka ciáſnocha odziemnica ſzata.

PANTALON, (*Bouffon qui paroiſt avec cette ſorte d' habit.*) Ludio. Hiſtrio. *Liv.* PANTALON kuglarz komedyant śmieſzek.

PANTALONADE, (*Action d' un Pantalon.*) Hiſtrionalis KUGLARSTTWO ſztuka na komedyi.

PANTELER, vieux verbe, (*Reſpirer avec peine.*) Anhelare. *Plin.* Z CIĘSZKOSCIĄ oddychać Dyſzeć.

(Mot bas & diſcours familier.) Słowo podłe francuſkie.

PANTHE'RE, ſubſt. fem. *Beſte cruelle, qu'on croit eſtre la femelle d' un Léopard.*) Panthera,æ,fem. *Cic.* Ryś drapieżna

beſtya rozumieią że to iew ſamica Lamparta.

DE PANTHERE, Pantherinus,a,um. *Plin.* RYSI, ryſia.

PANTOMIME, ſubſt. m. (*Qui repréſente par geſte, toutes ſortes d' actions.*) Pantomimus, i, m. *Plin-Jun.* KUGLARZ ná migi ſztuki ſtroiący.

PANTOUFLE, ſubſt. f. (*Chauſſure de chambre, qu'on met dans la chambre pour ſa commodité.*) Crepida cubicularis. Solea PANTOFLA trzewik bez zápięcia y záwiązania dla wygody y prędkości w domu poizbie.

PAON, *on prononce* PAN, (*Oiſeau d'un trés-beau plumage.*) Pavo. *Phæd.* PAW ptak bardzo pięknego pierza.

DE PAON on prononce (*de pan.*) Pavoninus, a,um. *Col.* PAWI, Pawia.

PAPE, ſubſt. maſc. (*Eveſque de Roma, le Chef de l' Egliſe & le premier des Eveſques.*) Papa. Maximus *ou* Summus Pontifex. Pater Patrum PAPIEŻ Ocie Swięty Biſkup Miaſta Rzymu głowa Kościoła widoma nád wſzyſtkiemi Biſkupami pierſzy.

PAPAL, maſc. PAPALE, fœm. (*Qui concerne* ou *qui regarde le Pape.*) Pontificus. Pontificalis. *Cicer.* PAPIESKI, Papieſka.

PAPAUTE', ſubſt. fœm. Pontificatus Romanus. PAPIESTWO Piapieſka godność.

PAPELARD, m PAPELARDE, f. (Mot bas & populaire) (*Flatteur, qui amadouë.*) Palpator. *Plaut. Sen.* PODCHLEBCA ſłowo Francuſkie podłe.

PAPETERIE, ſubſt. f. (*Moulin* ou *lieu où l'on fait le papier.*) Chartaria officina. *Plin.* PAPIERNIA młyn ſzopa papierniana gdzie papier robią.

PAPETERIE, (*Le negoce de papier.*) Chartarium negotium PAPIERNICTWO rzemioſſo Papiernicze.

PAPETIER, ſubſt. m. (*Celuy qui fait le papier.*) Chartarius,m. PAPIERNIK co papier robi.

PAPETIER, (*Celuy qui vend le papier.*) Chartarum. PAPIERNIK ten co handluie kupczy papierem.

PAPIER, ſubſt. m. Papyrus, i, f. *Cic. Liv.* PAPIER.

PAPIER FIN, (*Papier à la Royale.*) Chárta auguſta. *Plin. Catul.* REGAŁOWY papier wielki. * *Papier à Lettres.* Charta epiſtolaris. *Papier pocztowy. * *Papier reglé, & poli.* Membrana directa plumbo & pumice adæquata. *Catul.* *Papier gładzony. * *Papier blanc.* Pura charta. *Papier biały. * *Papier qui boit* Bibula charta. *Plin-Jun.* * Papier przebiiaiący wodny papier bibuła. * *Papier à enveloper.* Charta emporetica, æ, f. *Plin.* *Papier gruby do obwiania.

DE PAPIER. Chartaceus, a, um. *Vlp.* PAPIEROWY z papieru. * *Vne feuille de papier.* Chartæ plagula. *Plin.* *Arkuſz lub karta papieru. * *Vne main de papier.* Chartæ ſcapus. *Libra papieru. * *Rame de papier.* Viginti chartæ ſcapi. *Ryzma papieru.

PAPIER, (*Journal d'un marchand.*) Adverſaria. Diurni commentarii. *Suet.* REIESR Kupiecki.

PAPIERS, *titres.* Inſtrumenta Auctoritates publicæ, arum publicarum. *Cic.* PAPIERY dokumenta.

PAPIER *terrier,* (*Regiſtre qui contient le dénombrement des terres & des redevances d'une Seigneurie.*) Prædiorum & cenſuum commentarius, ii, m. ZREIESTROWANIE Dobr y dochodow wſzyſtkich Pana iakiego w iednę kſięgę zebrane.

PAPILLON, ſubſt. m. (*Inſecte volant.*) Papilio, onis, m. *Colum.* MOTYL látaiący.

PAQUET, ſubſt. maſc. (*Faiſceau.*) Faſcis, is. Faſciculus, i, maſc. PĘK pęczek pakiet. * *Vn paquet de Lettres.* Faſciculus litterarum. *Cic.* *Pęk pakiet liſtow. * *Ouvrir un paquet de Lettres.* Epiſtolarum faſciculum ſolvere. *Cic.* *Otworzyć pakiet liſtow.

PAQUET *de hardes.* Sarcinæ, arum. Sarcinulæ, arum, pl. *Cic.* PĘK rzeczy záwinienie, * *Faire ſon paquet.* Expedire ſarcinulas. *Petr.* Collegere. *Var.* Componere. *Petr.* *Układać ſię zbierać y układać rzeczy ſwoie.

ON DIT figurement & populairement, (*il donne le paquet à chacun. Il répond d'une maniere ſatirique.*) Quoſque aculeis perſtringit. KAZDEMU da do wtenu nie borguie nikomu.

PAR *prépoſition dont on ſe ſert diverſement en pluſieurs occaſions. Elle a la ſignification de la Prépoſition latine* Per, *comme c'eſt par mon moyen, par mon entremiſe que vous eſtes reſtabli en graces.* Interventu meo in gratiâ redliſti. PRZEZ rozmaicie ſię bierze znáczy náprzod (*przez* lub *za*) naprzykład przezemnie álbo zá moią ſpawą przywroconyś do łáſki.

*Znáczy też (*od*) iáko dano znać od Krola (*lub*) Imieniem Krolewſkim ogłoſzono.

PAR, *comment*, *la maniere*, *le coſté*. JAKIM ſpoſobem po iákiemu ſkąd. **Le ſeptiéme jour par un grand vent ils lancerent des boulets enflammez.* Septimo die maximo coorto vento ferventes glandes miſerunt. *Cæſ.* *Siodmego dnia z wielkim wiatrem rzucili granaty zápalone.**Par une grande chaleur*, *par un grand chaud.* Maximis caloribus. *Przez wielkie gorąca upały. **Par un grand froid.* Maximo frigore.*Cic.* *Przez wielkie zimna álbo od zimna wielkiego od gorąca upału. **Par ouy dire*, Auditione, de auditu. *Plaut. ou* Ex auditu. *Z ſłyſzenia

PAR *jeu*, *par rire*, joco, per jocum, per ludum. *Ter. Cicer.* PRZEZ żart żartem zá żart dla śmiechu śmiechem.

PAR *devant.* A fronte. *Par derriere.* A tergo. *Par le coſté* A latere. *Par tout.* Paſſim. Vulgò. Ubique. Z PRZODU, z zádu z tyłu, z boku, ze wſzęd, wſzędy. **Agir par Procureur* ou *par ſoy-méme.* Per Procuratorem, aut per ſe agere.*Cic* *Czynic przez Plenipotenta, przez pełnomocnego ſwego álbo przez ſiebie ſamego.

Par-cy, *par-la*, *ça & la.* Paſſim. adv.*Cic.* Tędy owędy tám y ſam lada kędy.

LE PAR *deſſus.* Auctarium, ii, n. *Palaut. Voyez* DESSUS. PRZYDATEK przyſypka przykładka.

PARABOLE, ſubſt. fœm. (*Inſtruction allegorique fondée ſur quelque choſe de vray.* Parabola. *Quint.* PRZYPOWIEŚĆ náuka pod podobieńſtwem záſadzona ná prawdzie iákiey.

PARACHEVER, V. act. (*Achever entierement.*) Perficere. Abſolvere *Cic.* SKONCZYC zewſzyſtkim odbyć zákończyć.

PARADE, ſubſt. fœm. *Eſtalage*, *montre de ſes ornemens*, *de ſa magnificence.* Apparatus, ûs, maſc. pompa, æ, fœm. *Cic.* PARADA okazka okazałość okazowanie ſię.

Lit de parade. Lectus ad ſpeciem & pompam ornatus. Łoſzka paradowe ná okazkę tylko wyſtawione.

PARADE, (*Oſtentation.*) Oſtentatio, onis, f.*Cic.* CHLUBA prożna chwała.

PARADIS *terreſtre.* ſubſt. m. (*Jardin de délices où Dieu mit Adam & Eve aprés les avoir creés.*) Paradiſus,i,m. Hortus cultu amœniſſimus,i,m. RAY ziemſki kędy był Bog oſadził Adama y Ewę pierwſzych rodzicow.

PARADIS (*Aujourd'huy le Ciel*, *le ſejour des Bienheureux*) Beatorum ſedes. RAY Niebo oyczyzna błogoſławionych.

PARADOXE, ſubſt maſc. *Propoſition qui paroiſt contraire a la raiſon.* Paradoxum, i, n. *Sen.* NIEPODOBNA do wierzenia powięść.

PAR ADVENTURE, (vieux mot.) (*Par hazard.*) Fortè, fortunâ, *ou* fortè fortunâ. *Cic.* SZCZĘŚCIEM ſłowo Fancuſkie ſtaroświeckie.

PARAFE, ſubſt. m. (*Marque & caractere particulier de chacun.*) Propria cujuſque ac peculiaris nota. ZNAMIĘ każdego y własność znak.

PARAFER, (*Mettre ſon parafe.*) Nomen cum notâ ſibi peculiari apponere alicui ſcripto. POŁOZYC ſwoy znak.

PARAGRAPHE, ſubſt. maſc. (*Section* ou *diviſion Ou le figure ainſi.* §. PARAGRAF rozdział w piſaniu piſze ſię ták §.

PARALLELE, adject.m. & f. (*Qui ſe dit des lignes également diſtantes l'une de l'autre.*) Parallelus, a, um. *Plin.* ROWNO od ſiebie odległe. **Des lignes paralleles.* lineæ parallelæ *Linie rowno od ſiebie odległe iedna pod druga.

PARALLELE, ſubſt.m. (*Comparaiſon.*) Comparatio. Collatio, onis, f. *Cic.* POROWNANIC przyſtoſowanie.

PARALOGISME, ſubſt.m. *Faux raiſonnement* ou *raiſonnement qui ne prouve rien.*) Paralogiſmus. DOWOD niedowodny omylny omylenie ſię w ſwoim zdaniu.

PARALYSIE, ſubſt. maſc. (*Maladie cauſée*, *par la réſolution des nerfs*, *qui rend le corps ſans mouvement.*) Paralyſis, is, fœm. *Petr.* Nervorum reſolutio, onis, ſœm. *Celſ.* PARAKIZ choroba ruſzenie powietrzem całego ciała álbo części iákiey. **Eſtre attaqué de paralyſie.* Tentari paralyſi. *Być ruſzony paralizem.

PARALYTIQUE, adj. m. & fœm. Paralyticus, adj. *Plin.* PARALITYK paralizem ruſzony

PARANGON, ſubſt. m. (vieux mot qui ſignific.) *Original.* Exemplar, aris, n. (*Il ne ſe dit qu'en raillant*,) *c'eſt un parangon de ſageſſe.* Sapientiæ exemplar, *ou* ipſa ſapientia. BLAIER oryginał Rytrat niemowi ſię chyba ná żart: Jeſt to Blaier wſzelkiey Mądrości y rytrat.

PARANYMPHE, ſubſt. m. (*C'eſtoit autrefois celuy*, *qui conduiſoit par honneur l'épouſée le jour de ſes nôces.*) Paranymphus, phi, m. Pronubus, bi, m. SWAT weſelny. **Les Anciens le nommoient.* Auſpex,icis. *Druch.

PARAPET, ſubſt. m. (*Elévation de terre*, *terraſſe.*) Loxica,æ,f. *Vitr.* OSTROZENIE ſzańc: obwach.

PARAPHERNAUX, *ou bien* PARAPHERENAUX, (*Biens qui arrivent à une femme mariée.*) Parapherna,orum, n.pl. *on ſous-entend* bona. *Mot des Juriſconſultes.* Quæ accidunt uxori præter dotem. DOBRA ruchomości lub inſza ſubſtancya ſpadkowa ná białogłowę mężatkę.

PARAPHRASE, ſubſt. f. (*Explication d'un Auteur qui le rend plus clair & plus intelligible.*) Paraphraſis,is,f. *Quint.* WYKŁAD obſzernieyſzy obiaśniaiący.

PARAPHRASER, *un Auteur.* Scriptorem aliquem paraphraſi explicare. Explanare. *Cic.* OBIASNIAC Authora obſzernym wykładem gluzować.

PARAPHRASTE, ſubſt. m. Scriptoris explanator. Explicator, maſc. *Cic.* TEN co obiaśniaiąc wykłada Piſma y Autorow.

PARASITE, ſubſt. m. (*Eſcornifleur*, *qui flatte baſſement les gens pour avoir un diſner.*) Páraſitus, ti,m. alienæ menſæ aſſecla, æ, Vivens alienâ quadrâ. *Cic. Plaut.* PASORZYT podchlebnik ſtołowy co cudzych obiadow patrzy.

PARASOL, ſubſt. m. (*Toile* ou *tafetas ciré avec quoy on ſe defend du Soleil.*) Umbella, æ, fœm. CIENNIK záſłonka od Słońca (*Paraſol.*)

PARAVANT, ſubſt. m. (*Grand volet à pluſieurs feuilles pour ſa defendre du vent.*) Objectaculum quo ventus arcetur, *genit.* culi,n. *Var.* ZASŁONA od wiatru.

PARC, ſubſt.m. (*Lieu fermé où l'on nourrit des beſtes fauves.*) Vivarium, ii, n. *Plin.* ZWIERZYNIEC zamknięcie Ogrod dla zwierza dzikiego.

PARC *de clayes* (*où l'on enferme la nuit le bétail dans la campagne.*) Ovium ſeptum, i,n. *ou* Septum vimineum, neut. BURTA w polu na owce płoty ná bydło.

PARCELLE, ſubſt.f. (*Petite partie d'un tout.*) Particula, æ,f. *Cic.* CZĄSTKA cząſteczka mała czego.

Par parcelles. Particulatim. adv. *Plin.* Cząſtkami kawałkami.

PARCEQUE, *conjonction cauſative* (*à cauſe.*) Quia. Quòd Quoniam. *Cic.* BO iż ponieważ.

PARCHEMIN, ſubſt. maſc. (*Peau préparée pour écrire.*) Pergaminum. Membrana. *Cic.* PARGAMIN ſkora wyprawna do piſania.

PARCOURIR *un pays*, Regionem aliquam percurrere. *Cic.* PRZEIECHAC obiechać kray iáki, zwiedzie go cały.

PARCOURIR, (*Chercher en divers endroits.*) Percurrere. Perluſtrare oculis. *Cicer.* PRZEBIEZEC oczami po rożnych mieyſcach ſzukaiąc.

PARCOURIR ſignifie auſſi, (*Feüilleter un Livre*, *le lire par cy par là*, *& comme en courant.*) Percurrere. Pervolvere. Perluſtrare oculis librum aliquem. PRZEBIEZEC kśiążkę iáką przewartować przeyrzeć ią.

PAR-DESSUS, (*Prépoſition.*) Deſuper. *Cæſ.* NA tym nád tym.

LE PAR DESSUS. Auctarium, ii, neut. *Plaut.* NADDATEK przydatek przykładka.

PAR-DESSOUS, Subter. (*Les champs qui ſont au deſſous des remparts.*) Campi qui ſubter mœnia ſunt. *Stat.* DOŁY podwale.

PARDON, ſubſt. maſc. Venia. *Cic. Ter.* PRZEPUSZCZENIE, dárowanie winy, odpuſzczenie.

PARDON, (Eſt quelquefois dans le diſcours un ſimple terme de Civilité.) *Je vous demande pardon ſi je vous dis*, *que.* Bonâ tuâ veniâ dicam.*Cic.ou* dixero. WYBACZENIE, proſzę o wybaczenie, przepraſzam, zá przeproſzniem rzekę.

PARDONNABLE, adject. maſc. & fem. Remiſſibilis. Ignoſcibilis. *Cic.* GODZIEN odpuſzczenia.

PARDONNER, (*Remettre quelque faute*, *quelque offenſe à quelqu'un.* Alicui culpam condonare. Alicui ignoſcere, Remittere. *Cic.Petr.* PRZEPUSCIC odpuścić komu darować winę urazę &c.

Pardonnez luy pour l'amour de moy. Sine te exorẽ illi hanc veniam. *Ter.* Parce illi precor. Przepuść mu, daruy mu dlá mnie. **Il ne ſe pardonne rien.* Nihil ſibi ignoſcit. Nullatenus ſibi indulget. *Nic ſobie nie dáruie nie przepuści, nie przebaczy.

PARDONNER veut dire auſſi *Excuſer. Pardonnez moy ſi je vous dis librement.* Nolo iraſcaris, ſi liberè dixero. *Phæd.* WYBACZYC. Proſzę mi wybaczyć nie mieć zá złe że beſpiecznie powiem.

PAREIL. maſc. PAREILLE. fem. Adject. æqualis & hoc æquale.*Cic.* ROWNY ROWNA.

Preſque pareil. Suppar, aris, omn. gen. *ou* penè par. *Cic.* Práwie rowny. **Qui n'eſt point pareil.* Diſpar, diſparis,omn. gen. *Cic.* *Nierowny dáleko.

Rendre la pareille. Par pari referre, *ou* parem referre. Rependere vices.*Cic.* Oddać wet, zá wet, to, zá to zarowno.

PAREILLEMENT, adv. (*Semblablement.*) Item. Itẽque. Similiter. PODOBNIE zárowno iednakowo.

PAREILIE, ſubſt. fem. (*Image du Soleil*, *qui ſe forme dans une nuée épaiſſe.*) Parelion. SŁONCE podwoyne porzoyne iáko ſię ná powietrzu wydaie czaſami pod gęſtą chmurę.

PAREMENT, *on prononce* PARMANT, ſubſt. maſc. (*Ornement qui ſert à parer.*) Ornamentum, i, neut. Ornatus, ûs, maſc. *Cicer.* STROY ubior przybranie bramowanie obſzycie bogate lámowanie potrzeby doſukien.

PARENT, *on prononce* PARANT, maſc. PARANTE, fem. (Terme collectif.) (*Qui ſe dit de tous ceux qui ſont d'une meſme famille.*) Parens. Cognatus. Propinquus. Conſanguineus. KREWNY KREWNA iednego rodu familii ſpowinowacenia oſoby; Bliſcy ſobie, náleżący do ſiebie. Rodacy.

LES PARENTS, (*Pour le Pere & le Mere.*) Parentes, um, com. gen. *Cic. Il eſt né de parens illuſtres.* Ortus eſt claris parentibus. *Cic.* OCIEC mátka Rodzice. Urodził ſię z Rodzicow zácnych.

PARENTE', *on prononce* PARANTE', ſubſt.fem. (*Proximité du ſang.*) Propinquitas. Conſanguinitas. *Cicer. Virg.* KREWNOSC ſpowinowacenie Rodzeństwo plemieństwo.

LE DEGRE' *de parenté.* Cognationis gradus, ûs, maſc. STOPIEN krewności.

LA PARENTE', (*Les parens en géneral.*) Propinqui. Cognati. orum, maſc. plur. *Cic.* KREWNOSC, Náleżący do ſiebie. Krewni Domowi, Swoi.

PARENTHESE, *on prononce* PARANTHESE. ſubſt.fem. (*Paroles inſerées dans un diſcours entre deux virgules*, *qui ne ſont point de la ſuite du diſcours.*) Parentheſis. Interjectio. Interpoſitio. Interclúſio, onis, fem. *Quint.* WKŁADANIE w mowie lub w piſaniu czego przerywaiąc ſens, y znacząc dwiema liniykami z początku y ná końcu.

PARER, V. act. (*Orner*, *ajuſter.*) Ornare. Exornare. Decorare. STROIC ubierać. **Parer une vielle marchandiſe.* Renovare & interpolare veterem mercem. *Cicer.* * Przybrać przypſtrzyć ſtary towar przyſtroić.

SE PARER *pour plaire à quelqu'un.* Se alicui exornare. *Plaut.* STROIC ſię dla upodobania czyiego.

PARER, (*Appreſter des cuirs comme font les corroyeurs.*) Pelles *ou* coria perficere. Concinnare. *Plin.* WYPRAWOWAC ſkory iuchtować.

PARER *un coup.* (*S'en defendre*, *l'éviter.*) Ictum declinare. Vitare. Evitare.*Cic.* BRONIC ſię záſławić ſię od cioſu od cięcia od ſztychu ubieżyć złe iákie, uſtrzedz ſię uchronić.

PARESSE, ſubſt. f. (*Nonchalance.*) Pigritia. Inertia. Segnitia. Negligentia, æ, f. Segnities, ei, f. *Cice.* LENISTWO. **Pareſſe & endormie.* Veternus, veterni, m. *Hor. ou* Veternum, i, n. *Gnuſność oſpałość, **Sécher de pareſſe.* Marceſcere defidiâ. *Liv.* *Gnić od oſpałſtwa gnuſności leniſtwa. * *Croupir dans une pareſſe craſſe.* Torpere. Conſenescere veterno. *Virg. Colum.* * Zbutwieć zgnić záśmierdzić ſię w gnuſności.

PARESSEUX, maſc. PARESSEUSE. fem. adject. Piger, pigra, pigrum. Deſes, deſidis. Iners, inertis,omn. gen. LENIWY LENIWA gnuſny gnuſna oſpały oſpała.

PARFAIRE, (*Achever*, *rendre parfait.*) Perficere aliquid. SKONCZYC wydoſkonalić wypełnić zupełnie wykonać.

PARFAIT, maſc. PARFAITE, fem. (*Fait*, *achevé.*) Effectus. Perfectus,a, um. SKONCZONY doſkonały zupełny ze wſzyſtkim.

PARFAIT, (*Accompli*, *auquel il ne manque rien des avantages de l'eſprit.*) Homo factus ad unguem.*Hor.* DOSKONAŁY doſkonała ze wſzyſtkiem.

PARFAITEMENT, adv. (*D'une maniére parfaite.*) Perfectè, ad unguem. *Cicer.* DOSKONALE zupełnie zewſzyſtkim.

PARFUM, ſubſt. maſc. (*Toute ſorte de ſenteur.*) Odor, oris, maſc. Odores, um. maſc. plur. *Cicer.* Odoramentum, ti, neut. ZAPACHY wonności kádzidła. **Parfums liquides.* Unguenta, orum, neut. plur. *Cic.* *Oleyki páchnące wonne.

PARFUM, (*Fumée que l'on fait en bruſlant diverſes drogues odoriférantes pour chaſſer le mauvais air* ou *guérir quelques maladies.*) Suffitio. Suffitus. Suffimentum. KADZENIE. Czym.

PARFUME', maſc. PARFUME'E, fem. part. paſſ. & adject. (*Qui rend une bonne odeur.*) Suaves odores ſpirans, benè, *ou* jucundè olens.*Virg.* OLEYKAMI WONNOSCIAMI pachnący.

PARFUME *de parfums liquides.* Unguentatus. *Catul.* Odoratus. *Hor.* Unguento delibutus. *Phæd.* Unguentis unctus. Oblitus. *Cic.* OLEYKAMI wonnemi nácieraiący ſię lub náterty nápuſzczony.

PARFUMER *quelque choſe.* Aliquid odoribus imbuere. NAKADZIC co nákurzyć wykurzyć.

PARFUMER *avec des parfums liquides.* Unguento perfricare. *Cic.* NATRZEC oleykami páchnącemi nápuścić.

PARFUMEUR, (*Qui parfume un lieu de drogues aromatiques.*) Suffitor, oris, maſc. *Plin.* KADZACY kádzielnik ten co kádzidło noſi.

PARI, ſubſt. maſc. (*Gageure.*) Sponſio, onis, fem.*Cicer.* ZAKŁAD záłożenie ſię między ſobą oco.

PARIER, (*Faire un pari* ou *gageure.*) Cum aliquo ſponſionem facere. *Plin.* ZAŁOZYC ſię o co zákładać ſię.

PARIETAIRE, ſubſt.fem. (*Herbe médecinale.*) Helxine, es, fem. Urceolaris herba. *Plin.* POMURNE ziele, powoy.

PARIS, (*Ville la plus peuplée*, *la plus belle & la plus ſçavante de toute l'Europe*, *capitale du Royaume de France.*) Lutetia, Lutetia. Pariſii, orum, maſc. plur. PARYZ Miáſto głowne Francyi náyludnieyſze w Europie.

PARISIEN, maſc. PARISIENNE, (*Natif de Paris.*) Pariſinus, maſc. & Pariſina, fem. PARYZANIN PARYZANKA rodem z Páryża.

PARJURE, ſubſt. maſc. (*Crime de celuy qui viole le ſerment qu'il a fait.*) Perjurium. *Cicer.* KRZYWOPRZYSIĘSTWO.

PARJURE, ſubſt. maſc. (*Celuy ou celle qui ne garde pas ſon ſerment.*) Perjures, a, um. *Cic.* KRZYWOPRZYSIĘSCA, krzywoprzyſięgła.

SE PARJURER, (*Faire un parjure*, *violer ſon ſerment.*) Pejerare, (o, as,avi, atum.)*Cic.* Perjurare, (o, as, avi,atum.) *Hor*, *Plaut.* Obſtringere ſe perjurio. KRZYWOPRZYSIĄDZ.

PARLEMENT, ſubſt. maſc. (*Compagnie ſouveraine*,*pour rendre la juſtice au peuple.*) Supremus Senatus, ûs,maſc *Cic.* TRYBUNAŁ ſąd głowny (*Parlament.*) zowią w francuſkim. **En plein Parlement.* Frequenti Senatus. *Cic.* *W zupełnym ſądzie głownym, przed ſądem wſzyſtkim, cáłym przed całą Izbą ſądową záſiadaiącą.

PARLEMENTER, V. neut. (*Capituler*, *traiter avec les Aſſiégeans pour rendre une Place.*) Cum obſeſſoribus de dedendâ arce agere, *ou* in colloquium venire. *Cic.* ZMOWĘ czynić o poddanie miáſta lub fortecy.

PARLER, (*Avoir la faculté de parler.*) Fari. Effari *Cic.* MOWIC. **Les enfans qui parlent de bonne heure*,*ne marchent pas ſi tôt.* Qui celeriùs fari cœpere, tardiùs ingredi incipiunt.*Plin.* *Dzieci ktore prędko mowić záczynaią nierychley chodzą.

PARLER *en public*, (*Haranguer*, *faire un diſcours.*) Dicere ad populũ,*ou* Orationẽ habere ad populũ.*Cic.* MOWIC, głos mieć mowę w poſiedzeniu poważnym. * *C'eſt l'envie qui vous fait parler.* Id tactus invidiâ loqueris. * Zázdrość przez ciebie mowi. **Je parle trop*, *c'eſt trop parler.* Nimis longum loquor. *Plaut.* *Nád to ſiła mowię.

PARLER *à quelqu'un*, (*Luy addreſſer la parole.*) Aliquẽ affari. Affor. *Cic.* MOWIC do kogo.

Vous m'avez parlé le premier. Ego à te appellatus ſũ, non tu à me. *Plaut.* Pierwſzyś do mnie mowić począł pierwſzyśmię zágadnął záczepił.

PARLER *avec quelqu'un*, (*S'entretenir avec luy.*) Alicui, cum aliquo, *ou* Aliquem colloqui. *Cic. Plaut.* MOWIC rozmawiać z kim. **Parler teſte à teſte.* Capita conferre.*Cic.* *Mowić ſam á ſam.

PARLER *contre quelqu'un.* Male loqui de aliquo. In aliquem dicere. *Cicer.* GADAC mowić przeciwko komu, ná

PARLER *pour quelqu'un*, ou *en ſa faveur*. Pro aliquo dicere. Vocem pro aliquo mittere. *Cic.* MOWIC zá kim zá Jego ſtroną.

PARLER *d'une choſe*, (*s'en entreteuir.*) De re aliquâ ſermonem habere. Agere de re aliquâ, *ou* mentionem facere. *Cic.* MOWIC o czym, rozmowę mieć.

PARLER *d'une choſe*, (*La divulguer, la publier.*) Differre aliquid ſermonibus. *Liv.* Divulgare ſermonibus. *Cicer.* MOWIC o czym powiadáć rozgłaſzać.

Faire parler de ſoy (*en bonne part,*) *En faire dire du bien.* Admirabilem ſe omnibus facere. Jmię ſławę ſobie u czynić.

Faire parler de ſoy bien ou *mal.* Abire in ora hominum. *Liv.* Dáć mowić o ſobie w dobry álbo też w zły ſpoſob. **Je n'aurois point tant fait parler de moy.* Minus ſermonis ſubiiſſem. *Cic.* *Nie dáł bym o ſobie tyle do mowienia.

Faire parler de ſoy en mauvaiſe part. Nequitiâ ſuâ ſe infignē facere, malè audire apud omnes. Dáć o ſobie ludziom do gadania w zły ſpoſob. **Cela fera parler le monde à voſtre deſavantage, à voſtre préjudice.* Id te in crimen populo ponet atque infamiam. *Plaut.* * Poydzieſz ná gadki ná języki ludzkie za to.

PARLER ſe dit proverbialement en ces phraſes, (*La bouche parle de l'abondance du cœur.*) Ex abundantiâ cordis os loquitur. CO w ſercu to y w uściech, co kto má ná myśli o tym rád mowi.

Qui parle du loup en voit la queuë. Eccum tibi lupum in ſermone *Plaut.* Lupus in fabula. *Ter.* o Wilku mowa á wilk w ſieci álbo w dole. **Je luy parleray de la belle maniére*, ou *comme il faut.* Hominem accipiam, quibus dictis meret. *Plau.* *Powiem iá mu náleżycie. * *Je ſuis enyuré de ſon parler.* Sermonibus illius madeo. *Hor.* *Już mi ſię uprzykrzyło iego gadanie.

LE PARLER, ſubſt. maſc. (*La parole, le diſcours.*) Sermo, maſc. oratio, onis, fem *Cic.* MOWA wymowa. **Il a le parler agréable.* Jucundus eſt illius ſermo. *Wymowę má przyiemną wdzięczny w mowie.

PARLEUR, ſubſt. maſc. Verboſus. Linguoſus, a, um. Locutor. Loquaculus. Loquax. *Plau.* MOWNY gadatliwy.

PARLEUSE, ſubſt. fem. (*Qui parle* ou *qui aime à parler*) Garula, æ, fem. Loquax, verboſa. Loquacula mulier. GADATLIWA ſzczebiotka.

PARLOIR, ſubſt. fem. (*Lieu dans les Monaſteres, où les femmes parlent aux Religieux, qui doit eſtre à la veuë de chacun.*) Colloquii locus, i, maſc. Allocutorium, ii, neut. Locus ad colloquendum cum exteris. KRATY w klaſztorach u mniſzech dlá rozmowy.

PARMI, *Prépoſition*, (*Entre*) Inter. MIĘDZY. **Parmi nous.* Inter nos. *Między námi.

PAROISSE, ſubſt. fem. (Ou *Egliſe Paroiſſiale, où s'aſſemblent tous les Dimanches les Paroiſſiens.*) Parœciæ templum i, neut. PARAFIA Kościoł Párafialny Fára.

PAROISSE, (*Le quartier de ceux d'une meſme Paroiſſe.*) Curia, æ Parœcia, æ, fem. *Feſt.* PARAFIA iedney Párafii ludzie,

PAROISSE, *Pour les Paroiſſiens.* Curiales, lium, maſc. *Cic.* PARAFIA parafianie.

PAROISSIAL, maſc. PAROISSIALE, (*De la Paroiſſe.*) Curialis & hoc Curiale, Adject. Parochialis & hoc Parochiale. FARNY Párſki Párafialny. * *La Meſſe Paroiſſiale que le Curé eſt obligé de dire pour les Paroiſſiens, qui ſont obligés d'y aſſiſter.* Curiale ſacrum, i, neut. *Cic.* * Mſza wielka Párafialna.

PAROISSIEN, maſc. PAROISSIENNE, fem. Curialis, is, comme. gen. Parachianus. PARAFIANIN PARAFIANKA.

PAROISTRE, (*on prononce* PARESTRE,) V. neut. (*Eſtre veu, ſe faire voir.*) Comparere. Apparere. (eo, es, rui, paritum) *Cic.* POKAZAC ſię dáć ſię widzieć. * *On dit qu'il parut ſous la figure d'un enfant.* Specie puerilli dicitur viſus *Cic.* *Powiadaią że ſię pokázał pod poſtacią dziecięcia. **Il ne paroiſt point.* Non comparet. Nuſquam apparet. *Ter.* *Nie widać go nie pokazuie ſię. * *Il n'a oſé paroiſtre devant ſon peré* Non auſus eſt conſpectum patris ſubire, *ou* in conſpectum patris venire. *Cicer.* * Nie śmiał ſię pokazać przed Oycem

PAROISTRE, (*Se faire diſtinguer des autres par ſon eſprit, ſes belles qualitez, éclater.*) Apparere. POKAZOWAC ſię między drugiemi zuáć go między drugiemi przez cnoty rozum &c.

Faire paroiſtre quelqu'un, le faire connoiſtre, luy donner de la réputation. Aliquem in lucem evocare. *Cic.* Famam alicui facere. *Quint.* Nomen alicui dare, *Ovid.* Wſławić kogo pokazać go u ludzi Jmię mu uczynić.

PAROISTRE *dans une choſe, y exceller.* Eminere in re aliquâ. *Quint.* WSŁAWIC ſię w czym celować czym álbo w czym.

PAROISTRE, *Avoir ſeulement l'apparence.* Videri, (or, eris, viſus ſum,) paſſ. ZDAWAC ſię widzić ſię pokazować ſię. **Son corps paroiſſoit tout couvert de marques livides.* Illi maculabatur corpus maculis luridis. *Plaut.* * Ciało iego wſzyſtkie zdáwało ſię być okryte ſinością. **Il paroiſt que ce valet appartient à un maiſtre qui eſt pauvre.* Apparet ſervum hunc eſſe domini pauperis. *Ter.* * Znáć że to chudego pachołka ſługa że niewielkiemu Pánu ſłuży.

PAROLE, ſubſt. (*La voix, la faculté de s'énoncer.*) Vox. ocis, ſem. Lingua, æ, fem. *Cic.* MOWA głos ſłowo. **Perdre la parole.* Amittere vocem. Deperdere uſum linguæ. *Cic. Ovid.* *Stracić mowę zániemieć oniemieć. * *La parole luy eſt revenuë.* Redit illi vox. * Wrociła mu ſię mowa. * *La parole luy manqua tout d'un coup.* Vox eum ſubitò defecit. *Cic.* * Nágle mowę utracił. * *Je l'ay reconnu à ſa parole.* Hunc de voce agnovi. * Poznałem go po głoſie po mowie. **Il mourut en prononçant cette parole.* In hac voce defecit. *Suet.* * Umarł te ſłowa wymawiaiąc álbo wymowiwſzy.

PAROLE, (*Mot articulé, qui ſert à expliquer ſes penſées.*) Verbum, bi, neut. Dictum, i, neut. Vox, vocis, ſem. Sermo, onis, maſc. *Cic.* SŁOWO ktorym to co myślemy mowiąc wyrażamy.

Il eſt libéral de paroles, mais ſans aucun effet. Beneficus eſt oratione, ad rem autem auxilium eſt emortuum. *Plaut.* Eſt linguâ factioſus, inters operâ. *Plaut.* Szczodry w ſłowa ále bez wſzelkiego ſkutku.

Dire en peu de paroles. Paucis dicere. Powiedzieć w krotkich ſłowach.

Si je m'excuſe, paroles perduës. Purgem me, laterem lavem. *Ter.* (Proverbe latin. Car plus on lave une tuile qui n'eſt pas cuite, plus on la ſalit.) Wymawiać ſię będę, ſłowa to próżne Przyſłowie łáćińſkie w tym rozumieniu znaczy że im kto bardziey myie Cegłę ſurową tym ią bardziey rozmazuie.

Dire des paroles en l'air. Profundere verba ventis. Dare verba ventis *ou* in ventos. *Ovid.* Słowa ná wiátr mowić. **Amuſer quelqu'un de paroles.* Verbis aliquem detinere. Ductare. *Cic. Plaut.* *Słowami kogo uwodzić báwić łudzić.

Dire des paroles outrageuſes à quelqu'un. Ingerere probra alicui *Liv Cic.* Słowa uráźliwe złe zelżywe mowić ná kogo álbo do kogo. * *Se prendre de paroles.* Verbis rixari. *Cicer.* *Słowami ſobie docinać przycinać. * *Je n'ay jamais pû tirer une parole de luy.* Nullam omnino vocem ab eo exprimere, *ou* elicere potui. *Cic.* * Nigdym ſię ſłowka żádnego ná nim dobadać niemogł.

PAROLE *ſe dit en un ſens plus eſtendu de tout un diſcours qu'on prononce* Verbum, i, n. Oratio, onis, f. Sermo, onis, m. *Cic.* MOWA. **Ce Préſident porta la parole pour ſa Compagnie.* Hic præſes verba fecit Collegii nomine. *Miáł mowę Imięniem wſzyſtkich.

ON DIT *couper la parole à quelqu'un*, (*L'interrompre lors qu'il parle.*) Interfari aliquem. Incidere alicujus ſermonem. *Liv.* Abrumpere. *Cic.* PRZERYWAC komu mowę wpadać mu w mowę.

ON DIT *Vn homme eſt puiſſant en paroles, quand il a l'art de perſuader.* Loquendo valet. *Ovid* Potens eſt ſermone ou ſermonis. MOCNY w ſłowach w mowie co chce wyperſwaduie. **Il eſt libre en paroles, il parle trop hardiment & d'une maniére des-honneſte.* Verborum procax, *ou* in verbis obſcænis procatior. * Wolny w mowie wymowi co chce nieprzyſtoyny. **Il eſt ſobre en paroles, il parle peu & modeſtement.* Non multi ſermonis homo. * Skromny w mowie niewiele y uważnie mowiący.

PAROLE, (*Promeſſes, donner ſa parole.*) Dare alicui fidem. *Cic. ou* Inter ponere. *Cæſ. Engager ſa parole, s'engager de parole.* Fidem aſtringere, obſtringere. *Ter. Plin.* Dare, obligare fidem. *Ter.* SŁOWO obietnica dáć ſłowo. * *Dégager ſa parole, la retirer.* Fidem liberare. *Cic.* *Cofnąć ſłowo ſwoie názad. **Garder, tenir ſa parole.* Servare, præſtare fidē.

Paut.

Plaut. Quint. Stare promiſſis. Servare promiſſa. *Cic.* *Dotrzymać ſłowa. **Ne point garder ſa parole, la fauſſer.* Fidē datam fallere. Frangere. Violare. In fide non ſtare. Non ſtare promiſſis. *Cic.* *Niedotrzymać ſłowa. **Sommer quelqu'un de ſa parole.* Promiſſa repetere. Flagitare. Exigere ab aliquo *Cic.* *Upomnieć ſię komu ſłowa danego. **Il n'eſt point veritable & n'a point de paroles.* Verus non eſt, ac fide nulla. *Plaut.* *Nie ſłowny nie rzetelny nie maſz komu wierzać.

Vn homme de parole. Qui ſervat fidem. Qui bonæ fidei eſt. *Suet.* Człowiek ſłowny rzetelny.

PAROLE, ſe dit proverbialement en ces phraſe. (*A bon entendeur, il ne luy faut qu'une parole.*) Intelligenti pauca. *On ſous-entend* dicere opertet. MĄDREY głowie dość po ſłowie. **La parole paſſé & l'écriture demeure.* Verba volant, ſcripta manent. * Słowo wiatr, karta grunt.

PAROTIDE, (*Tumeur enflammée qui vient derriere l'oreille.*) Parotis, idis, fem. *Plin.* WRZOD podusżny zápalony.

PARQUES, (*Trois divinitez ſelon la fable, qui filent la vie des hommes.*) Parcæ, arum, fem. plur. PARKI trzy báśnieczne boginie porządki życia ludzkiego ktore wątek życia ludzkiego przędą.

PARQUER, ou (*faire parquer les troupeaux dans la campagne, les enfermer avec des clayes d'oſier*) Textis cratibus claudere. Tenere pecus. *Horat.* BURTOWAC trzodę w-polu.

PARQUET, ſubſt. maſc. (*Aſſemblage de pluſieurs piéces de bois qui font un quarré dont on pave les chambres.*) Quadrum ſectilibus lignis compactum, i, neut. POSADZKA drewniania ſkładana lub wyſadzana.

PARQUET *des gens du Roy.* Cognitorum regiorum ſetum. GROD ſądow yſędziow zádwornych.

LE PARQUET dit *pour les gens du Roy.* Cognitores regii, maſc. plur. SĄD zádworny.

PARQUETAGE, ſubſt. m. (*Ouvrage de parquet.*) Opus ex lignis ſectilibus compactum *ou* ſtratum. n. *Liv.* POSADZKA wyſadzona.

PARQUETE, maſc. PARQUETE'E, fem. (*Vn plancher parqueté.*) Tabulatum ex lignis ſectilibus compactum, coagmentatum. POKŁAD futrowanie z tárcić.

PARRAIN, ſubſt. maſc. (*Celuy qui tient un enfant ſur les Fonts Baptiſmaux.*) Qui infantem in baptiſmate ſuſcipit; *ou* de ſacro Fonte baptiſmatis. Patrinus, i, maſc. *Fortun.* OCIEC lub matka chrzeſtna.

PARRICIDE, ſubſt. maſc. (*Le crime de celuy qui tuë ſon pere, & généralement ſes proches.*) Parricidium. *Cic.* OYCOBOYSTWO záboyſtwo morderſtwo.

PARRICIDE, (*Celuy qui commet ce crime.*) Parricida, æ, f, com. gen. *Cicer.* OYCOBOYCA záboyca morderca wſzelaki.

PART, ſubſt. fem. (*Portion d'un tout ſeparé en pluſieurs morceaux* ou *parties.*) Pars, partis, portio, onis, fem. Particula, æ, fem. *Cic.* CZĘSC ſztuka dział cáłey iákiey rzeczy ná części podzieloney. **Faire part de ſes biens à quelqu'un.* Alicui de bonis ſuis impertiri *Cic.* *Udzielić komu dobr ſwoich. * *Vous avez mal fait les parts.* Injuriâ res diſpertiviſti. *Plaut.* *Zleś podzielił nie dobry dział uczyniłeś.

ON DIT abſolument, (*Je retiens part, je veux avoir ma part de ce que vous avez trouvé.*) Eia eſt commune, quodcunque lucri eſt. *Phæd. Payer ſa part du ſoupé*, ou *ſon écot.* Symbolam dare, cenare. *Terent.* WYMAWIAM ſobie część ſwoię zápłacić część ſwoię od ſiebie od obiadu od ſtołu oddać co ná od ſiebie przypada.

PART ſe dit figurément en général (*Des choſes bonnes* ou *mauvaiſes auſquelles on prend part.*) *Avoir part aux ſoins de quelqu'un.* In partem curarum vocari. *Tacit.* UCZESTNICTWO ták co do złego iáko y dobrego wchodzić w uczeſtnictwo prac kłopotow ſtarania náleżyć do nich.

PART, ſe met pour le lieu *ou* pour une partie de lieu, comme (*Quelque part.*) Aliquò Alicubi. *Quelque part qu'il ſoit, en quelque lieu qu'il ſoit.* Ubi ubi *ou* ubi ubi erit gentiũ. Ubicumque erit gentium. *Cic.* KĘDY kędyś ná mieyſcu ktorymſi w ktorey ſtronie náktorym kolwiek mieyſcu ſię znayduie kędykolwiek ieſt gdzieſzkolwiek. **De quelque part.* Alicunde. *Cic.* *Skądſi. **Autre part, ailleurs.* Alibi. *Gdzieindziey. **Nulle autre part.* Nuſquam alibi. *Nigdzie, nikędyindziey. **Nulle part.* Nuſquam *ou* nuſquam gentium. *Plaut.* *Nigdzie nikędy.

PART, (*De toutes part, de tous coſtez.*) Quo quo versùs, quo quo verſum. *Cæſ.* Undique. *Cic.* Qua qua versùs, qua qua verſum. *Ceſ.* WSZĘDZIE wſzędy zewſząd zewſzyſtkich ſtron.

DE PART *& d'autre.* Utrinque. utrobique. Hinc inde. Ultro citroque. Ex utraque parte. *Cic.* Z TĄD y z owąd tędy owędy tám y owdzie, z tey y ztey ſtrony zobu ſtron. **Ayant donné des oſtages de part & d'autre.* Ultro citroque datis obſidibus. *Cæſ.* *Zaſtawow dawſzy z obu ſtron.

ON DIT en ce ſens, (*Prendre une choſe en bonne part, comme qui diroit, du beau coſté.* Aliquid in bonam partem accipere. *Cic.* WZIĄC co zá dobre przyiąć zá wdzięczne niemieć zá złe.

ON DIT, *Sçavoir une choſe de bonne part, de bon coſté, d'un bon endroit.* Certis auctoribus *ou* pro certo aliquid comperire. *Cic.* WIEDZIEC co od pewnego z pewnego mieyſca z pewney powieśći.

LA PLUSPART, (*La plus grande part.*) Magna *ou* maxima pars. Plerique, pleræque, pleraque. *Cic.* PO WIELKIEY części po większey części.

LA PLUSPART *du temps, le plus ſouvent.* Plerumque, perſæpe. *Cic.* NAYCZĘŚCIEY.

A PART, (*Séparement, en particulier.*) Seorſum, ſeparatim. adv *Cic.* OSOBNO oſobliwie na ſtronie ná uſtroniu.

Raillerie à part. Amoto ludo. *Hor.* Remoto joco. *Cicer.* Bez żártu żárt náſtronę.

ON DIT (*Percer quelqu'un de part en part.*) Tranſverberare. Transfodere. Transfigere aliquem. *Cic.* WSKROS kogo przebić.

PARTAGE, ſubſt. maſc. (*Diviſion qu'on fait d'un tout en pluſieurs parties.*) Patritio. Diſtributio. Diviſio. Tributio, onis, fem. *Cic.* DZIAŁ rozdzielenie, podzielenie podział. **Egal partage du butin.* Æqualis prædæ partitio. *Cic.* * Rowny Dział. **Faire le partage des biens.* Partiri bona. *Dzielić dobra dzielić ſię dobrami.

PARTAGE, ſe dit lorſque *les Juges ſe partagerent dans leurs ſentiments.* In varias judices abierunt. Diſceſſio facta eſt judicum in varias partes. *Cic.* ROZERWANE ſędziow zdania roſtrzygneli ſię ſędziowie ſentencyami.

PARTAGE ſe dit figurement comme *la gloire eſt le partage de la vertu.* Gloria, virtutis præmium. SŁAWA w zyſku doſtaie ſię cnocie. **L'homme a eu l'eſprit en partage.* Ingenium ceſſit in partem homini. Partes hominibus ſunt datæ, ingenium. *Człowiekowi wdziale doſtał ſię rozum.

Qui fait le partage. Partitor. Diſtributor. Diviſor, oris, maſc. *Cic.* Ten co dzieli dział czyuiący dopodziału ná znaczony.

PARTAGE', maſc. PARTAGE'E, fem. Partitus, a, um. ROZDZIELONY rozdzielona podzielony.

PARTAGER, V. act. (*Diviſer, couper en pluſieurs parties, faire pluſieurs parts.*) Partiri. Diſpertire. Deſcribere. Dividere. Diſtribuere. Secare. *Cic.* DZIELIC dział czynić ná części rozdzielać, podać częściami.

PARTAGER, (*Diviſer une choſe d'une autre.*) Dividere. Diſtrahere. DZIELIC odłączać rozdzielać iedno od drugiego.

PARTANCE, (Terme d'uſage ſur mer *pour Partement.*) Profectio, onis, fem. ODIAZD ruſzenie. * *Le coup de partance.* Signum profectionis. * Znák ruſzenia odwinienie od lądu.

PARTANT, adv. (*Par conſequent, C'eſt pourquoy.* Quare. Quamobrem. ZACZYM zátym więc przetoſz.

PARTEMENT, ſubſt. maſc. (*l'Action de partir, le départ.*) Profectio. Diſceſſio. Diſceſſus. *Cicer.* WYIAZD odiazd.

PARTERRE, ſubſt. maſc. (*Lieu bas & uni.*) Solum *ou* Planum ſolum, i, neut. *Plin.* PŁAZA rownina ziemia.

PARTERRE *dans un iardin qu'on remplit de fleurs.* Area in horto variis floribus diſtincta, æ, fem. KWATERA w ogrodzie kwiatami ſadzona.

PARTI, maſc. PARTIE, fem. participe du verbe *Partir.* TEN co odiechał odiechała.

PARTI, ſubſt. maſc. (*Faction.*) Partes, ium, fem. plur. Factio, onis, fem. Secta, æ, fem. *Cic.* STRONA rozroznienie bunt rozruch ſpiſek praktyka (*Fakcya.*) * *Il y a deux partis dans la Ville.* In duas factiones eſt diviſa civitas, *ou* diſceſſit. *Tacit.* * Dwie ſą ſtrony praktyki fakcye w mieście.

Embraſſer, ou *prendre le parti de quelqu'un, ſe mettre, ſe ranger de ſon parti.* Stare ab aliquo. *Cic.* Partes alicujus ſuſcipere. *Cic.* Deſcendere in partes. *Tacit.* Ad rationes alicujus ſe adjungere *Cic.* Trzymać ſtronę czyią poyść ná ſtronę czyią przeyść ná Jego ſtronę. **Quitter le parti de quelqu'un.* Ab aliquo deficere. Deſciſcere. *ou* Deſerere alicujus partes. *Cic.* *Porzucić ſtronę iáką odſtąpić od ſtrony czyiey. **Faire quitter le parti d'un autre.* *Aliquem ab altero abducere. Abſtrahere *Cic.* * Odprowadzić od czyiey ſtrony odwieść kogo od ſtrony iákiey. **Je ne pui demeurer ſans prendre parti.* Non mihi licet nullas partes amplecti *ou* nullius partis eſſe. *Cicer.* *Niemogę ſię nie ogłoſić przy ktorey ſtronie. **Il n'eſt d'aucun parti.* Nullius partis eſt. Nullam in partem movetur. *Cic.* *Ná żadney ſtronie nie ieſt. * *Qui tient le parti de la nobleſſe.* Studioſus nobilitatis. *Cic.* *Ten co utrzymuie ſtronę ſzlachty.

Prenez mon parti, & vous mettez en ma place. Suſcipe meas partes, & eum te eſſe finge, qui ego ſum. *Cic.* Weźmiy ná ſiebie ſtronę moię y poſtaw ſię ná mieyſcu moim.

ON DIT au figuré. (*Quitter le parti de la vertu.*) Viam virtutis deſerere. *Hor.* A virtute deflectere. *Cic.* ODSTĄPIC od cnoty od poszciwości.

PRENDRE *ſon parti, ſa reſolution.* Aliquid ſtatuere. Conſtituere REZOLWOWAC ſię ná co poſtanowić co uſiebie roz myślić ſię ná co. **J'ay pris mon parti, mon parti eſt pris*, ou *ma réſolution eſt priſe.* Certum eſt quid agam. *Ter.* Conſtitutum habeo, quod facturus ſum. *Cæl. ad Cic.* * Jużem ſię rezolwował jużem ſię rozmyślił wziąłem radę moię już wiem co mam uczynić.

ON DIT (*Faire un mauvais parti à quelqu'un.*) Infortunium alicui ſtruere. *ou* duras partes dare. *Cic.* SZTUKĘ komu wyrządzić złość iáką. **Il vous fera un fort mouvais parti.* Te magno malo mactabit, auferes infortunium, duras dabis illi. (*On ſous-entend* pœnas.) *Plaut. Ter.* *Ná robi ci wiele złego.

PARTI, (*Eſtat, condition.*) Pars, partis, fem. Conditio, onis, fem. Sors, ſortis, ſem. *Cic.* STAN kondycya. * *Accepter le parti qu'on nous offre.* Oblatam conditionem accipere. *Cic.* *Przyiąć kondycye ofiarowane podane. **Se marier à un bon parti, épouſer une fille fort riche.* Ditiſſimam virginem ducere in matrimonium *ou* ſibi uxorem *Cic.* Grandi cum dote adjungere ſibi uxorem *Cic.* Aſſumere. *Plin-Jun.* *Dobrze ſię o żenić z Bogaczką z partyą dobrą.

Epouſer ou *ſe marier à un riche parti, épouſer un homme fort riche.* Nubere in divitias maximas. *Plaut.* Dobrze poyść zá mąż zá Bogacza. **Une fille qui ne peut trouver aucun parti.* Illocabilis virgo. *Plaut.* * Tá ktorey ſię nie trafia poſtanowienie.

Prendre parti dans les troupes. Nomen ſuum militiæ dare. *Cic.* Záciągnąć ſię żołnierſką ſłużbę przyiąć.

Embraſſer, prendre le parti de l'Egliſe, de l'épée, de la robe. Sacerdotium amplecti, arma *ou* jus civile profiteri. Udać ſię do ſtanu Duchownego, Woyſkowego, prawnego. **Mon valet a pris parti ailleurs.* Alteri hero ſervus meus ſe addixit. *Obrał ſobie ſłużbę u kogo in'szego moy ſługa.

PARTI, (*Une troupe de ſoldats* ou *de gens de guerre, qui vont à quelque expédition.*) Expedita militum manus. PODIAZD. **Aller en parti.* Excurſiones facere in terram hoſtilę expedità manu. *Podiazdami chodzić.

PARTIS, *dans les Finances.* NAYMOWANIE dochodow publicznych zákupowanie Komor Celł ſkarbowych Intrat. **Il s'eſt mis de bonne heure dans les partis.* Se maturiùs contulit in publicanorum ſocietates. *Cic.* *Wcześnie ſię do ſkarbu y ſkarbowych kontraktow udał. **Il eſt dans les partis.* Tributa redimit. Vectigalia cogenda conduxit. * Trzyma ſkarbowym kontraktem.

PARTIAL, maſc. PARTIALE, fem. (*Celuy qui ſe déclare pour un parti.*) Partium ſtudioſus, cupidus, a, um. *Cic.* NA ſtronę iáką ciągnący do ſtrony iákiey ſrodze przywiązany przywiązana.

PARTIALITE', ſubſt fem. Partium ſtudium. Cupiditas. *Cic.* PRZYWIĄZANIE do ſtron.

PARTICIPANT, maſc. PARTICIPANTE, fem. (*Qui a part à une choſe.*) Particeps, participis, omn. gen. *Cicer.* UCZESTNIK uczeſtniczka.

PARTICIPATION, ſubſt. fem. Participatio. Communicatio Communio, onis, fem. Societas, atis, fem. *Cic.* UCZESTNICTWO wſpoleczność. **Il a fait cela ſans ma participation.* Me inconſulto id fecit, me inſcio. * Uczynił to bez moiey wiádomości rády woli bez moiego uczeſtnictwa.

PARTICIPER, V. neut. (*Avoir part à une choſe, entrer en part d'une choſe.*) Participare aliquid. *Liv.* Alicujus rei eſſe participem. *Cic.* MIEC uczeſtnictwo wſpołeczność w. chodzić w uczeſtnictwo czego.

PARTICULARISER, V. act. (*Entrer dans le détail & dans les circonſtances d'une affaire.*) Rem ſigillatim *ou* ſingulatim, particulatim edifſerere. *Cic.* Z OSOBNA w każdą rzecz weyrzeć y wchodzić wewſzyſtkie z oſobna okoliczności rzeczy. **Il n'a voulu particulariſer aucun des crimes, dont on l'accuſe.* Nullum ex criminibus, quibus reus agitur, deſignare voluit. *Cic.* *Żádnego z oſobna kryminału oktory go obwinono nie wyznał.

PARTICULARITE', ſubſt. fem. Alicujus rei ſingule, orum, neut. plur. *Il a écrit toutes les particularitez de cette guerre.* Omnes & ſingulos hujuſce belli eventus ſcripſit, naravit, perſecutus eſt. *Cic.* OSOBLIWOSC, wſzyſtkie oſobliwości y zoſobna okoliczności tey woyny opiſał.

PARTICULIER, maſc. PARTICULIE'RE, fem. adject. (*Terme relatif oppoſé au général.*) Singularis, & hoc ſingulare, adj. Privatus, a, um. *Cic.* OSOBNY OSOBNA z oſobna będący ná oſobliwości lub oſobliwie ſię máiący. ** Vie particuliére*, ou *la vie d'un particulier.* Vita privata. *Cic.* *Zycie oſobne ná oſobności prywatnie w Domu nie ná publice prowadzone. ** Vn particulier.* Homo privatus. *Cicero.* *Człowiek prywatny nieznaczny proſty człowiek.

ON DIT auſſi en ce ſens, qu'*Vn homme eſt particulier, lorſqu'il fuit le commerce & la ſocieté des hommes.* Homo naturâ triſti & reconditâ. *Cic.* ODLUDEK człowiek oſobliwy ſtroniący od ludzi.

LES PARTICULIERS. Singulares *ou* privari homines. *Cic.* PRYWATNI ludzi poſpolici proſci.

EN PARTICULIER. Seorſum, ſeparatim, OSOBLIWIE oſobno ſam z oſobna. **Chacun en particulier.* Privatim. *Cic.* *Każdy z oſobna.

PARTICULIER, (*Singulier, ſpécial.*) Singularis & hoc ſingulare. Peculiare. Prorius, a, um. *Cicero.* OSOBLIWY (szczególny. ** Il a une amitié particuliére pour luy.* Amat illum ſingulari quodam amore, illum ſingulariter diligit. *Cic.* *Oſobliwą má przyiaźń z nim szczególną chęć má do niego Oſobliwie ná niego ieſt łaſkaw.

PARTICULIER, (*Propré, ſpécial.*) Proprius, a, um. Peculiaris & hoc peculiare. OSOBLIWEGO co. ** Il a encore cela de particulier, qu'il eſt fort bon amy.* Hoc ipſi præterea peculiare. quod ſit amicus ex animo. *Cic.* *To też má ieſzcze oſobliwego że ieſt ſzczerze przyiacielem komu ieſt przyiacielem

Parler a quelqu'un en particulier, ou *ſeparément, teſte à teſte.*) Secreto loqui cum aliquo, *ou* ſine arbitris, *ou* remotis arbitris. *Plaut.* Mowić oſobno z kim ná uſtroniu ſám á ſam.

Pour mon particulier, quant à moy. Ego verò, *ou* quod ad me ſpectat. Co do mnie z oſobna.

PARTICULIE'REMENT, adv. (*D'une façon particuliére.*) Singulariter. *Cic.* OSOBLIWIE z oſobliwością.

PARICULIE'REMENT, (*Principalement.*) Præcipuè. Potiſſimùm. Præſertim. Maximè. *Cic.* OSOBLIWIE zwłaſzcza nádewſzyſtko náypierwey.

PARTIE, ſubſt. fem. (*Portion d'un tout qui eſt diviſé ou diviſible*) Pars, partis, fem. CZĘSC iedna czego wſzyſtkiego podzielonego álbo dzielić ſię mogącego.

LES QUATRE PARTIES *du monde*, ou *le monde diviſé en quatre.*) Quatuor mundi partes. CZTERY CZĘSCI świata.

LES PARTIES *du corps humain*, (*Les parties nobles, ſçavoir le cœur, le cerveau, le foye & le poulmon.*) Corporis humani partes, *ou* vitalia, lium, n. plur. *Lucan.* CZĘSC ciáła iudzkiego części przednieyſze iáko to ſerce mozg wątroba płuca.

LES PARTIES *genitales* ou (*pour la génération dans l'homme.*) Genitalia, ium, neut. plur. Partes naturæ, *Phæd.* Maſculina membra. *Phæd.* CZŁONEK członki wſtydliwe do płodzenia ſłużące, męſkie członki. **Les parties pour la génération dans la femme.* Partes naturæ. *Cic.* Virginale, is, neut. *Phæd.* *Członki wſtydliwe do rodzenia ſłużące białogłowſkie członki przyrodzone.

Diviſer en deux parties. Aliquid bipartiri, induas partes dividere. Bifariam *ou* bipartitò diſtribuere. *Cic.* Dzielić na dwoie.

dwoie. ** En trois parties.* Tripartitò *ou* trifariam dividere. Diſpartire. *Suet.* *Ná troie. ** En quatre parties.* Quadripartitò dividere. *Náczworo.

UNE GRANDE PARTIE, *une bonne partie des hommes.* Magna, bona, maxima pars hominum. *Plaut. Hor.* WIELKA część ludzi.

Il ne fait rien la plus grande partie du jour. Majorem partem dici ſedet otioſus. *Cic.* Nic nie robi prożnuie powiększey części dnia całego.

PARTIE *adverſe*, (*celle contre qui on plaide.*) Pars adverſa *ou* diverſa. *Quint.* Adverſarius, ii, maſc. *Cic.* STRONA przeciwna z ktorą kto má práwo. ** Il a affaire à forte partie.* Cũ acerrimo adverſario illi res eſt, *ou* rem habet. *Má do czynienia z mocnemi mocno ſtrona. **Les parties ſont d'accord entr' elles.* Inter litigantes convenit. *Strony ſię pogodziły. **Eſtre* ou *faire pour les deux parties.* Ex utraque parte conſiſtere. *Vlp.* *Zá obiema ſtronami być.

PARTIES OUIES. Partibus auditis. STRONY wyſłuchawſzy.

Prendre quelqu'un à partie, ſe déclarer ſa partie, ſon adverſaire. Adverſarium ſe intendere in aliquem. *Cæſ. Cicer.* Alicui litem intendere. Inferre. *Cic.* Przeciwko komu ſię deklarować. **La partie n'eſt pas égale, ils ne ſont pas d'égales forces, ni pour l'eſprit ni pour le corps.* Iniqua eſt inter eos certatio. *Nierowne ſobie ſtrony.

PARTIE ſe dit de tous les divertiſſements où l'on s'engage de concert avec d'autres. *Faire une partie de chaſſe, de promenade, de plaiſir pour le lendemain.* In diem craſtinum conſtituere venationem, deambulationem, ludum voluptatis plenum. *ou* Condictio ad venandum, ad deambulandum, ad deambulandum, ad ludendum. ZMOWA námowa z náznáczeniem ſobie czaſu y mieyſcad o czynienia czego zwłaſzcza co do rozrywek grow przeiażdżek w kompanii z ſobą.

PARTIES, (*Qualitez naturelles & acquiſes.*) Dotes, dotium, fem. plur. PRZYMIOTY przyrodzone y nábyte.

PARTIES, (*Memoire du debourſé, & de ce qui eſt deû, reduit par parties & par articles*) Expenſi charta memorialis, æ, ſem. REIESTRA ráchunki.

PARTIE ſe dit proverbialement. (*Qui quitte la partie, la perd.*) Qui abit *ou* abſiſtit incœpto, fruſtratur laborem. *Liv. Virg. Colum.* KTO uſtaie przegraie.

Faire un coup de partie, quand on fait dans une affaire, ce qui la rend fort avantageuſe, c'eſt un coup de partie. Id verò eſt quod puro plimarium hac in re. *Ter.* Znaczną rzecz iáką y wielką ná ſtronę iáką uczynić.

C'eſt une partie faite à la main, c'eſt une partie concertée & faite exprés. De compacto res geritur, *ou* De compacto rem gerunt. Namowna to rzecz. **Il ne faut jamais remettre la partie au lendemain*, Tardum eſt differre quod placet. *Petr.* *Nie trzeba nigdy do iutra odkładać.

PARTIR, V. neut, (*Sortir d'un lieu.*) Eo loco diſcedere. Excedere. Proficiſci, Abire, *Cic*, ODIECHAC odeyść ſkąd. **Partir de la main* ou *ſur le champ.* Extemplò, è vestigio, illico proficiſci, Abire. Repentè ſe abripere. *Cicer.* *Odiechać nágle prędko.

PARTIR, (*Venir, tirer ſon origine,*) Proficiſci, Orivi. *Cic*, POCHODZIC ſkąd. ** Cela part* ou *vient d'une grande pareſſe.* Id ab incredibili deſidiâ proficiſcitur. *Ter.* * To pochodzi z wielkiego leniſtwa z gnuſności wielkiey.

PARTIR, (*Partager,*) Partiri, Diſpertire. *Cic*, DZIELIC rozdzielać podzielić,

LE PARTIR, (*L'action de partir,*) Diſceſſus, ûs, maſc, *Cic*, Diſceſſio. Deceſſio, onis, ſem, *Cic*, WYIAZD odiazd wyiechanie.

PARTISAN, ſubſt, maſc, (*Celuy qui ſe range du parti de quelqu'un, qui le favoriſe, (qui épouſe ſes intéreſts.*) Alicujus ſtudioſus. *Cic.* Fautor. *Cic.* PARTYZANT czyi zá ſtroną czyią będący.

PARTISAN, (*Qui eſt dans les partis, qui leve les impoſts.*) Publicanus *Cic.* Exactor. *Cæſ.* SKARBOWY człowiek poborv y cła trzymaiący y one wybieraiący Poborca.

PAR-TOUT. (*En tous lieux.*) Ubique. Ubique terrarum. WSZĘDZIE wſzędy.

PARVENIR, *V.* n. (*Arriver où l'on déſiroit aller.*) Ad locum aliquem pervenire. *Cic.* PRZYISC doyść tám gdzie kto ſobie życzył co do mieyſca.

PARVENIR ſe dit en choſes morales, (*Obtenir ce qu'on déſire.*) Aliquid aſſequi. Conſequi. Adipiſci. Ad aliquid

pervenire. *Cicero.* PRZYISC doyść niewłaśnie co do zá. myſłow dopiąć ſwego.

PARVENIR veut dire auſſi, *faire Fortune.* Rem facere *Ter.* In multas opes creſcere. *Liv.* PRZYISC do czego do fortuny wyniść ná człeka urość.

PARVIS, ſubſt. maſc. (*Place publique, qui eſt ordinairement devant les grandes Egliſes.*) Templi atrium. Veſtibulum. Pronaus. *Vitr.* SIEN Kościelna kruchta Bábieniec.

PARURES, *Voyez* PAREURES, ſubſt. fem. plur. Ornatus, ûs, maſc. Ornamentum, i, neut. *Cic.* STROIE.

PAS. (Particule negative.) Non Minimè. Nequaquam. *Cic.* NIE.

PAS, ſubſt. maſc. (*Démarhe,*) Gradus, Greſſus, Paſſus, ûs, maſc, *Virg, Ovid*, KROK ſtąpanie,

PAS-LENT, (*Tardif, Pas de tortuë, pas de fourmis,*) Paſſus lentus, tardus, *Ovid*, Deſes *ou* iners paſſus, *Stat*, Teſtudineus *ou* formicinus gradus. *Plaut.* KROK leniwy opieſzały żołwi krok ná ráku

De CE PAS. Veſtigio, *ou* rectà. *Ter*, ZARAZ wlot ná tym mieyſcu wnet,

ON DIT figurément *Faire un faux pas dans une affaire*, ou *une fauſſe demarche.* In re aliquâ errare. Peccare in rem *ou* in re *Cic.* POBŁĄDZIC pokawić podrwić ſprawę, **Faire un pas de clerc*, Allucinari, Errare, *Ter*, *Odrwić ſię,

Suivre quelqu'un pas à pas, (*l'imiter en tout,*) Alicujus veſtigiis inſiſtere *ou* ſequi veſtigia, *Cic*, W ślady czyie wſtępować we wſzyſtkim go náśladować, **Il ſuit les pas, les traces de ſon pere, il l'imite*, Veſtigiis patris ingreditur, *Cicer*, Patriſſat, *Ter*, *Wſtępuie w Oycowſkie ślády w Oycowſkie ſtrzemię, **Il n'y a plus qu'un pas à faire à la liberté*, Licet uno gradu ad libertatem trafire, *Sen*, *Już tylko okrok ieden do doſtąpienia wolności, ieſteśmy. ** Se trouver dans un pas faſcheux.* Laboraro in charybdi, * Być w niebeſpieczeńſtwie, *Plin.* Sous le pas

PAS, paſſage, (*Vn pas mauvais & dangereux,*) Periculoſus locus, Iniquus locus, & ſalebroſus, PRZECHOD przeprawa niebeſpieczna, ** Vous tenes l'enemy enfermé dans un mauvais pas*, Hoſtem impedito & iniquo loco tenetis, *Cæſ*, *Trymaſz nieprzyiaciela ná złey przyprawie, nápadłeś go ná przeprawie, **Se tirer d'un mauvais pas*, Periculum *ou* diſcrimen eludere, evadere, *Cic.* *Przebyć niebeſpieczeńſtwo. ** Il s'eſt tiré à ſon honneur d'un mauvais pas* ou *d'une méchante affaire*, Expedivit ſe feliciter ex aliquâ re periculoſâ, *Cicer.* *Wyſzedł z ſławą y ze czcią z niebeſpiecznego kroku, Napogotowiu

PAS, ſe dit *d'une certaine céremonie civile qu'on obſerve à l'endroit de certaines perſonnes qu'on fait paſſer les prémieres*, Prior locus, prioris loci, maſc, PIERWSZE mieyſce prawa ręka wyżſze mieyſce, ** Avoir le pas, paſſer le premier* ou *devant quelqu'un*, Prægredi aliquem, *Stat*, * Mieć mieſce wyżſze przedkim, ** Donner le pas*, Dare alicui priorem locum, Cedere alicui locum *ou* cedere de viâ, *Cic*, *ou* decedere, *Plaut*, *Uſtąpić komu mieyſca pierwſzego,

PAS ſe dit d'une marche, d'un degré, (*Il n'y a que quatre pas à monter,*) Quatuor gradibus aſcenditur, STOPIEN ſchod tylko przez cztery ſchody iść trzeba,

LE PAS *de la porte*, (*Le ſueil,*) Limen, inis, neut, *Plaut* PROG,

PAS, (*Détroit de terre,*) Anguſtiæ, arum, plur. WĄWOZ ſzyia ciaſne przeyście y przeprawy między dwiema gorami lub ná ciaſnym morzu,

Le pas de Calais. Fretum Britannicum *ou* Morinorum. Ciaſna przeprawa Morſka między francyą y Anglią,

Le pas ou *le détroit des Thermopyles.* Thermopylarum anguſtiæ. Fauces, Saltus, *Plin*, Wąwozy ſzyie ciaſności y ciaſne przeprawy między gorami Perſkiemi,

Le pas de Syrie, Fauces quibus Syria aditur. *Plin*, Wąwozy ſzyie ktorędy przechod do Syrii,

ON DIT proverbialement qu'*il faudra qu'un homme paſſe le pas*, ou *qu'il meure.* Luat oportet pœnam, *Phæd. NIEWŁASNIE* Muſi on być nátey przeprawie to ieſt nieminie go to złe to nie ſzczęście álbo zginie.

PAS *d'Aſne*, (*Herbe,*) Tuſſilago, ginis, ſem, *Pliu.* PODBIAŁ ziele,

PASCAL, maſc, PASCALE, fem. Adject, (*De Paſques,*) Paſchalis & hoc Paſchale adject, (Mot conſacré,) WIELKANOCNY,

PASLE, adject, maſc, & fem, (*Bleſme.*) Pallidus, a, um. Pallens, entis, oman, gen, *Cic*, *Virg*, BLADY.

Vn peu paſle. Subpallidus Pallidulus, a, um. *Celſ. Catul.* BLADAWY.

LES PASLES *couleurs.* (*La jauniſſe,*) Arquatus. *ou* Regius morbus, maſc. *Celſ.* ZOŁTACZKA choroba.

PASLIR, (*Devenir paſle.*) Pallere. Expallere. Impallere, eo, es, pallui. Expalleſcere. *Prop.* BLEDNIEC błędnąć zblednąć.

PASME', maſc. PASME'E, fem. (*Tombé en paſmoiſun.*) Animo defectus, a, um. *Plin.* ZEMDLAŁ ZEMYDLAŁA.

PASMER, ou ſe PASMER, (*Tomber en défaillance.*) Animo deficere, *ou* linqui. ZEMDLEC ZEMDLAŁY. **Ii s'eſt paſmé.* Deliquium animi illum cepit. *Zemdlał.

PASMOISON, ſubſt. fem. (*Défaillance.*) Deliquium, ii, neut. MDŁOSCI Mdłość Mdlenie omdlenie zemdlenie.

PASQUES, ſubſt. fem. (*La plus ſolemnelle des feſtes, qui ſe célebroit chez les Juifs en mémoire de leur ſortie de la captivité de l Egipte; & aujourd'huy dans le Chriſtianiſme pour honorer la Reſurection de* JESUS-CHRIST.) Paſcha, æ, & Paſcha, atis, neut. WIELKANOC Swięto Nayuroczyſtſze ták w ſtarym Zákonie ná pámiątkę wyiśća z Egiptu, iáko też y w Nowym teſtamencie nápámiątkę Zmartwywſtania Chryſtuſowego.

PASQUERETTE, ſubſt. fem. (*Fleur qui vient au Printemps & au temps de Paſques.*) Bellis, idis, fem. *Plin.* STOKROC ziele y kwiat.

PASQUIN, ſubſt. m. (*Statuë fort tronquée & mutilée qu'on voit à Rome, ou l'on attache la nuit des placards ſatiriques contre le Gouvernement & contre les Cardinaux.*) Paſquinus, i, maſc. Statua Romæ famoſis ſcriptis celebris. PASZKWIL oſoba ſrodze porłuczona y ſkaleczona w rzymie, poſąg kámienny ná ktorym przylepiaią w nocy po kryomu kartki uſzczypliwe y paſzkwiluiące przeciwko Kardynałom y Rządcom.

PASQUINADE, ſubſt. fem. (*Placard ſatirique qu'on attache à cette ſtatuë de Paſquin.*) Scriptum famoſum, i, neut. Famoſum carmen *Hor.* PASZKWIL piſanie uſzczypliwe y żárt ná kogo z uwłaczaniem.

PASSABLE, adject. maſc. & fem. (*Qui peut paſſer. Qui eſt tolérable. Supportable.*) Ferendus. Tolerabilis & hoc tolerabile. Adject. JAKI táki, iáko táko, co uyść może; uydzie y ták.

ON DIT d'une fille qui n'eſt ni belle, ni laide, qu'*Elle eſt aſſez paſſable.* Satis ſcita eſt. *Ter.* Haud inculta virgo. *Petr.* O PANNE co áni ſzpetna áni piękna mowić zwykliśmy; uydzie między ludźmi. Niczego iey.

PASSABLEMENT, adv. Tolerabiliter. Sat commodè. mediocriter. JAKOKOLWIEK. **J'ay paſſablement dequoy luy donner. J'ay paſſablement du bien pour luy.* Sat commodè mihi eſt, quod illi dem. * Mám z czego iákokolwiek mu dobrze uczynić.

PASSADE, ſubſt. fem. (*Action de celuy qui ne fait que traverſer un lieu ſans s'y arreſter.*) Tranſitus, ûs, maſc. Tranſitus momentaneus. PRZESCIE przeiechanie.

**Ce vin eſt aſſez bon pour une paſſade, pour une hoſtellerie de campagne* Vinum ſat idoneum diverſorio. *Cicer.* *To wino doſyć dobre ná kárczmę.

PASSADE, (*L'aumoſne qu'on donne à un pauvre qui paſſe.*) Stips, pis, *ou* Stipis. *Liv.* JAŁMUŻNA. * *Demander la paſſade.* Rogare. Ab aliquo ſtipem. *Plaut.* *Zebrać proſić iáłmużny podrodze.* *Donner la paſſade.* Mędico præterеunti ſtipę dare. *Plaut.* *Dáć iáłmużnę.

PASSAGE, ſubſt. m. (*Chemin par où l'on paſſe.*) Tranſitus. *Cic.* PRZEYSCIE przeiazd przeprawa. **Donner, livrer paſſage à une armée par ſon pays.* Iter per ſuos fines exercitui, dare. *Cæſ.* Tranſitum exercitui dare. *Liv.* *Pozwolić przechodow, przeyście wolne dać woyſkom przez ſyoy kray. * *Fermer les paſſages.* Intercludere itinera. *Cæſ.* *Pozamykać pozaſtępować przechody * *Empeſcher le paſſage à quelqu'un.* Prohibere aliquem itinere. *Cæſ.* *Bronić przeyścia komu.

PASSAGE *par mer,* (*Trajet.*) Trajectus. Tranſmiſſus, ûs, maſc. *Cic. Cæſ.* PRZEPRAWA przez morze, przewoz. **Il fut noyé au paſſage du fleuve.* In trajectu fluminis ſubmerſus eſt. *Liv.* * Utonął przewożąc ſię przeprawuiąc przez rzekę. ná przeprawę.

Oiſeaux de paſſage, qui ne demeurent pas dans un pays, qui y viennent dans certaines ſaiſons de l'année. Aves commeantes, avium commeantium. Advenæ *ou* peregrinæ volucres. *Var Phæd.* Ptaki zámorſkie przylatuiące do kraiu ná wioſnę y odlatuiące ná zimę.

PASSAGE, (*Endroit de quelque livre.*) Locus, i, maſc. *Ter.* ROZDZIAŁ mieyſce punkt text w księdze iákiey. * *Citer un paſſage de Ciceron.* Ciceronis locum aliquem citare, proferre. *Cic.* *Przytoczyć mieyſce iákie z Cycerona.

PASSAGE, (*Droit qu'on paye en paſſant par un lieu.*) Portorium, ii, neut. *Cæſ.* Naulum, i, neut. *Juv.* CŁO álbo też przewoz lub myto.

ON DIT proverbialement (*Vous me trouverez ſur voſtre paſſage, j'auray occaſion de vous barrer* ou *de vous nuire.*) Gradum tuum remorabor. *Plaut.* PRZYSŁOWIE záſtanę iá ná cię kiedy ná przeprawie.

PASSAGER, maſc. PASSAGE'RE, fem. (*Qui paſſe, qui n'eſt pas de durée.*) Fluxus. Fugitivus, a, um. Fugax, acis, omn. gen. PRZEMIIAIĄCY PRZEMIIAIĄCA upłynny nie trwały. **Les biens paſſagers.* Bona fugacia, fluxa, caduca. *Cic.* *Dobra przemiiaiące.

PASSAGER, (*Qui paſſe ſur un vaiſſeau dans quelque pays.*) Vector, oris, maſc. *Phæd.* PRZECHODZIEN podrożny.

PASSAGER, *marinier,* (*Qui paſſe les rivières.*) Portitor, oris, maſc. *Virg.* Lintrarius, ii, maſc. *Vlp.* PRZEWOZNIK flis.

PASSANT, maſc. PASSANTE, fem. participe actif Tranſiens, euntis, omn. gen. *Cicer.* PRZEMIIAIĄCY PRZEMIIAIĄCA podrożny przechodzący.

EN PASSANT, (*En chemin faiſant.*) In tranſitu. In tranſcurſu. *Quint. Plin.* Præteriens. MIMOIAZDEM miiaiąc przechodząc. **Il m'a dit en paſſant.* Præterieus modo dixit. *Ter.* *Przechodząc mi mowił; álbo powiedział.

EN PASSANT, (*Incidement.*) In tranſitu, obiter. Non datâ *ou* non deditâ operâ. NIEDBAŁE nie zumyſłu z tranſunku z przypadku byle byle. **Traitter les choſes en paſſant.* Res obiter *ou* in tranſitu tractare. *Quint.* * Czynić rzeczy áby czas zeſzedł byle byle iák ták dlá zábáwki.

PASSANT, ſubſt. maſc. Peregrinus, i, maſc. Viator, oris, maſc. *Cic.* PRZECHODIEN obcy podrożny.

PASSE', maſc. PASSE'E, fem. part. paſſ. Præteritus. Elapſus, a, um. *Cic.* PRZESZŁY PRZESZŁA.

PASSE', comme un ſubſtantif maſc. (*Le paſſé* ou *le temps paſſé ne peut etre rappellé.*) Præteritū tempus nunquā revertitur. *Cic.* TO co ſię ſtało co przeſzło co było. * *Oublier le paſſé.* Præteritorum obliviſci. *Niepamiętać tego co było co ſię przeſzło.

CEUX *du temps paſſé.* Præteriti. Priſci. Veteres. *Cicer.* PRZESZLI dawni ludzie ſtarzy.

Au temps paſſé. Olim, quondam, alias. *Cic.* Przeſzłych czaſow niegdyś z dawna z dawien dawno.

PASSE', (*uſé, affoibli.*) Evanidus. Victus. Extinctus, a, um. WYTARTY * *Elle eſtoit déja vieille, & ſa beauté paſſée.* Jam anus, & floris extincti. *Petr.* * Wyrobiony zeſtarzały zeſtarzała zbabiała. **Du vin paſſé.* Evanidum vinum. *Plaut.* *Wino zwietrzałe,

LES PASSE'ES *du Cerf,* (*Les branches qu'il a foulées en broſſant à travers les foreſts.*) Arborum dejectus, ûs, maſc. *Plin.* SLAD Jeleni, tret, chruſty y krzewie ktore przechodząc ſtretował.

PASSE, ſubſt. fem. (*Le ſupplément de la valeur d'une monnoye.*) Nummorum ſupplementum, ti, neut. SKOYCA pieniążek bábka Eſy.

PASSE ſe dit au Billard & au jeu de mail, (*Pour un petit arc de fer qui eſt à un bout par où il faut que la bille paſſe pour gagner.*) Arcula ferrea, æ, fem. Et delà on dit figurément qu'*Vn homme eſt en belle paſſe,* ou *en paſſe de faire fortune, & d'eſtre élevé aux dignitez.* Eſt in curſu ad ampliſſimam fortunam, ad honores. PIERSCIEN wegrze w gałki przez ktory gałka przebieżeć má dlá wygraney, ſkoąd ſię niewłaśnie mowi wfrancuſkim że człowiek ieſt ná dobrym celu do ſzczęśćia dlá dokazania wſzyſtkiego. **Jamais homme n'a eſté en plus belle paſſe que luy.* Nemini unquam facilior aditus ad ſummos honores patuit, quàm illi. *Nigdy żaden w lepſzym ſzczęściu y położeniu nie był nád niego.

PASSE-DROIT, ſubſt. maſc. (*Grace, faveur, plaiſir qu'on fait d'une loy,* ou *de quelque ordre.*) Indulgentia, æ, fem. Relaxatio. onis, fem. DAROWANIE przepuſzczenie poſolgowanie ochronienie.

PASSE-FLEUR, *ou* ANE'MONE. Anemone, es, fem. SASANKA Kwiat.

PASSEMENT, *on prononce* PASSEMANT, ſubſt. maſc. Tænia textilis. PASAMONY galony.

PASSEMENTE', maſc. PASSEMENTE'E, fem. (*Couvert de paſſements.*) Tæniis textilibus ornatus, a, um. SZAMEROWANY.

PASSEMENTIER, *prononcez* PASSEMANTIER, ſubſt. maſc. (*Qui fait du paſſemen.*) Tæniarum textor. PASAMONNIK.

PASSE'MENTIERE, (*Femme qui fait du paſſement.*) Tæniarum textrix, icis, fem. PASAMONNICZKA.

PASSE PAR-TOUT, ſubſt. maſc. (*Clef qui ouvre pluſieurs portes d'un logis.*) Clavis pervia, *gen.* clavis perviæ, fc. WYTRYCH klucz poſpolity do wielu zámkow.

PASSE-PASSE, ſubſt. maſc. (*Tour d'adreſſe & de main.*) Præſtigiæ, arum, fem. plur. *Cic.* SZTUKA ſzalbierſka oſzuſtowſka.

Qui fait des tours de paſſe paſſe. Præſtigiator, oris, maſc. *Sen.* Pilarius, ii, m. Ventilator, oris, m. *Quint.* Oſzuſt ſzalbierz.

PASSE-POMME, (*Pomme douce & précoce.*) Pomum melimelum, *ou* muſteum, i, neut. *Mart.* PIERZGNIĘTKA iábłká ſłodkie ránne.

PASSE-PORT, ſubſt. maſc. (*Lettre, brevet du Prince ou d'un Commandant pour pouvoir voyager avec ſureté dans un temps de guerre.*) Commeatus, ûs, maſc. *Plin.* PASZPORT Liſt ochronny dlá podrożnych.

PASSER, V. act. & neut. (*Traverſer quelque pays.*) Tranſire, (eo, is, ivi, itum.) Per aliquem locum iter habere. Facere. *Cic.* PRZECHODZIC przez kray iáki przeieżdżać przeiechać. **Paſſer une riviere à la nage.* Trajicere. Tranare. *Cic. Liv.* *Wpław przeiechać rzekę. **A gué,* Trajicere flumen vado. *Liv.* * W brod.

PASSER en parlant (*Des rivieres, qui arroſent les lieux, les Villes.*) PRZECHODZIC płynąc przez álbo wedle Miaſta iáko rzeka iáka idzie pod miaſtem álbo przez miaſto.

PASSER *la vie.* Vitam *ou* ætatem agere. Ducere. Trahere. Tranſigere. Tranſire ætatem. *Cic. Saluſt.* Exigere ætatem. *Plaut.* PRZEBYC przepędzić życie náczym trawić ie ná czym.

PASSER ſe dit auſſi (*Du temps & de toutes les choſes qui durent peu.*) Tranſire. Effluere Præterire. PRZEMINĄC nie długo trwać przeyść przechodzić przemiiać miiać minąć.

ON DIT auſſi *l'heure ſe paſſe.* Abit hora. GODZINA upływa. **Le temps ſe paſſe.* Tempus elabitur. Effluit, abit. *Cic.* *Czas przemiia.

ON DIT en ce ſens qu'*Vne femme ſe paſſe, que ſa beauté ſe fleſtrit.* Mulier jam floris eſt extincti. *Petr.* Formæ illius dignitas defloreſcis. *Auct. ad Her.* BIAŁOGŁOWA ſię ſtarzeie uroda iey omiia. **Les fleurs paſſent.* Flores marceſcunt, flacceſcunt. *Plin.* *Kwiaty więdną. **La fiévre ſe paſſe.* Inclinat ſe febris, conquieſcit. *Celſ.* * Gorączka uſtaie omiia. **Son crédit eſt paſſé.* Exolevit favor. *Liv.* *Powaga iego mi nęła ſkończyła ſię łaſka uſtał kredyt.

PASSER, (*aller juſques à*) POYSC iść záſiągnąć áż dokąd. **Son nom paſſera à la poſterité.* Ibit in ſecula illius nomen, vivet nomen ævo extento. *Hor.* * Jmię iego Poydzie wprzyſzłe wieki záſięże potomności ſława Jego.

PASSER, (*Durér.*) *Il faut que ces proviſions nous paſſent l'hyver.* Oportet iſta obſonia per hyemem durent, *ou* totâ hyeme. WYSTARCZYC; muſi nám tych żywności wyſtarczyć do wioſny.

PASSER, (*Couler une choſe par un tamis, une chauſſe pour la clarifier.* Liquare, Colare. Percolare. *Colum.* PRZESIAC przecedzić przepuścić przez ſito rzeſzoto przetak worek. **Paſſer du vin par une chauſſe.* Caſtrare vina ſaccis. *Plin.* *Wino przez worek przecedzić.

ON DIT en ce ſens au figuré, (*Paſſer quelqu'un par l'eſtamine, l'examiner comme il faut.*) Excutere & explorare naſutiſſimè alicujus peritiam, facere illius periculum in aliqua arte. PRZEPUSCIC kogo przez pytel, wziąć go nápytel ściśle go roſtrząſać.

PASSER, (*Admettre, recevoir.*) *Ce mot a paſſé, a eſté receu par l'uſage.* Illud verbum apud nos uſu receptum eſt. WEYSC wnišć to ſłowo weſzło zwyczaiem. **Faire paſſer une choſe en couſtume.* Aliquid producere in morem. *Cic.* * Wprowadzić co w zwyczay wnieść co zwyczaiem. **Vne loy par force.* Per vim legem ferre. *Wprowadzić prawo gwałtem. **Paſſer Médecin.* Fieri medicum. *Phæd.* * Doktorować. **Cela a paſſé en proverbe.* Id ceſſit in proverbium. *Plin.* *To weſzło w przyſłowie poſzło w przyſłowie.

PASSER *quelqu'un de toute la teſte plus haute que luy de toute la teſte.* Capite toto aliquem ſuperare. Eminere. Supereminere. *Virg.* WYZSZYM być od kogo głową; głową całą go przechodzić przewyższać.

ON DIT en ce ſens, (*Cela me paſſe,* ou *paſſe ma portée,*) Id in intelligentiam meam non cadit. Id captum meum ſuperat. Id captum meum excedit. TO przechodzi ſiły moie ieſt to nád ſiły moie. **Paſſer quelqu'un en biens & en eſprit.* Præſtare alicui re & doctrinâ, *ou* præſtatiorem eſſe re & ingenio. Præterire aliquem cenſu & ingenio. *Cic.* *Przechodzić kogo fortuną y rozumem. * *Il vous paſſe en cela.* Antecellit tibi hac re *ou* in hac re. *Cicero.* * W tym cię on przechodzi przewyższa.

PASSER, *les charges* ou *par les charges.*) (*Les avoir exercées.*) Defungi *ou* perfungi muneribus, (gor, eris, functus ſum.) *Hor. Cic.* PRZEYSC przez urzędy przez honory doſtoięńſtwa godności. * *J'ay paſſé par-là, je ſçay ce que c'eſt* ou *ce qu'en vaut l'aune.* (Comme l'on parle familierement.) Hanc expertus ſum fortunam. * Byłem iá y tám wiem poczemu to chodzi, wiem co zá ſmak w tym, co to warto, byłem iá iuż ná tych godach iáko potocznie mowiemy znám ten towar.

PASSER, (*Obmettre une choſe, la paſſer ſous ſilence, n'en rien dire.*) Aliquid prætermittere. Præterire. Tranſire ſilentio. Diſſimulare. *Cic. Tacit.* MINĄC co pokryć milczeniem zámilczeć oczym.

PASSER, *par-deſſus les choſes,* (*Ne les point traitter, ni les examiner à fonds, les paſſer legérement, ou* comme l'on dit populairement *au gros ſaz.* Aliquid tranſilire. Prætermittere. Leviter *ou* in tranſitu attingere. Strictim attingere. *Cic.* Aliquid leviter tranſire. Breviter perſtringere. *Plin.* MINĄC co nie uważać powierzchownie tylko brać głębiey ſię nie wdaiąc pſazem co puścić. * *Paſſez pardeſſus beaucoup de choſes.* Multa tranſi. *Cic.* *Wiele rzeczy pomiń.

PASSER *par-deſſus les choſes,* (*N'y faire point d'attention, les négliger, faire ſemblant de ne les point voir.*) Non advertere. Non attendere. Negligere. *Cic.* ZMILCZEC wybaczyć nie uważać przeglądać przez ſzpary ná co patrzać.

SE PASSER *d'une choſe,* (*S'en priver.*) Se re aliquâ privare. Abſtinere. OBCHODZIC ſię obeyść ſię bez czego.

SE PASSER *de quelqu'un,* (*N'avoir point beſoin de luy.*) Alicujus non egere, non indigere. OBCHODZIC ſię obeyść ſię bez kogo nie potrzebować go.

SE PASSER *d'une choſe,* (*S'en contenter.*) Re aliquâ contentum eſſe, ſatis ſibi habere rem aliquam. PRZESTAC ná czym. **Il faut ſe paſſer de ce que l'on trouve, il s'en faut contenter.* Sibi quiſque ſatis habeat, quod eſt ſub manu. * Trzeba ná tym przeſtać co kto mieć może á więcey ſię nie nápierać. * *Se paſſer de peu.* Contentum eſſe parvo. *Quint.* Modico. *Juv.* Paucis. *Hor.* *Ná máłey rzeczy przeſtać.

SE PASSER, (*Se faire.*) Agi, (or, eris, actus, ſum.) Geri, (or, eris, geſtus ſum.) paſſif. *Cic.* DZIEIE ſię. **Je vous diray comme la choſe s'eſt paſſée.* Quemadmodum res geſta eſt, tibi exponam. *Cicer.* * Donioſę ci powiem opiſzę iák rzecz ſtała.

PASSER, (*Prendre pour.*) Habere. Æſtimare. MIEC zácz. **Cela me paſſe pour rien, j'eſtime cela rien.* Id pro nihilo habeo, duco. *Cic.* *Mám to zá nic.

PASSER *par les mains* (*Parlant des affaires dont on a eu ſoin, & de l'argent qu'on a manié.*) Gerere. Curare. Tractare. PRZEZ ręce przeſzło co do pieniędzy lub Intereſow około ktorych kto ſtaranie ma.

ON DIT en ce ſens figurément & populairement. (*Vous paſſerez un jour ſous ma patte, vous paſſerez un jour par mes mains.*) Venies aliquando ſub manus. *Pétrone dit* venies ſub dentem. DOSTANIESZ mi ſię kiedy wręce przyidzieſz mi kiedy pod rękę.

PASSER ſe dit (*De ce qu'on polit & qu'on perfectionne.*) Limare. Polire aliquod opus. POPRAWIC wykſztałcić wydoſkonalić. **Il faut paſſer la plume ſur cét ouvrage.* Stilo depaſcendum eſt illud opus. *Cic.* * Trzeba to ieſzcze poprawić co do piſm.

PASSER *un ſoldat par les armes,* (*Le faire mourir à coups de mouſquet.*) Emiſſionibus ſclopetorum interficere *ou* militem morti dare. ROSTRZELAC zołnierza.

ON DIT (*Cela ne ſe paſſera pas ainſi.*) Hoc non ſic abibit. *Cicero.* NIE uydzie to ták lekko nie poydzie ci to náſucho.

ASSE-RAGE, (*Herbe.*) Lepidium, ii, neut. Iberis, idis, fem. *Plin.* MIĘTKA grecka pieprzyca ziele.

PASSEREAU, ſubſt. maſc. (*Moineau.*) Paſſer, eris, maſc. *Plin.* WROBEL.

PASSE TEMPS, ſubſt. maſc. (*Divertiſſement.*) Oblectatio, onis, fem. Oblectamentum, i, maſc. Ludicra, orum. neut. plur. *Cic. Tacit.* ROZRYWKI zábawy.

PASSE VELOURS, ſubſt maſc. (*Fleur de couleur de roſe ſéche.*) Amaranthus, thi, maſc. *Plin.* SZARŁAT kwiat.

PASSIBLE, adject maſc. & fem. (*Qui peut ſouffrir.*) Quod pati poteſt. CIERPIĘTLIWY cierpieniu podległy.

PASSIBILITE', ſubſt. fem. Patiendi qualitas, atis, fem. *ou* paſſibilis qualitas, *ou* patibilis. CIERPIĘTLIWOSC.

PASSIONS, ſubſt. fem. (*Divers mouvements de l'ame, qui la troublent & l'agitent.*) Animi motus. Affectus. Impetus, ûs, maſc *Cic.* NAMIĘTNOSCI paſſye. * *Exciter les paſſions* Affectus excitare. Movere. Commovere. *Quint.* *Wzbudzać paſſye wzniecać námiętności.

PASSION *déreglée oppoſée à la raiſon.* Motus animi turbulentus. Impetus animi non rectus. Concitatus animi motus Animi commotio rationis expers. *Cic.* POZĄDLIWOSC chuć żądza paſſya bez rozumna.

PASSION *de l'appetit concupiſcible*, Cupiditas, atis, fem. Cupido, Appetitus Appetitio, onis, fem. (*Si cette paſſion eſt deſordonnée on dira.*) Effrenata & indomita animi cupiditas. Impotentia animi. *Cic.* PASSYA pożądliwa chciwość żądza wyuzdana nierządna.

PASSION *qui porte aux plaiſirs ſenſuels.* Libido inis, fem. *Cicer.* CIELESNOSC cielesna żądza iurność.

Avoir de la paſſion pour une choſe, s'y porter avec ardeur. Re aliquâ ardere. Studioſum eſſe rei alicujus, Calere re aliquâ. Teneri alicujus rei deſiderio. *Cic. Ter.* MIEC paſſyą do czego chciwie czego pragnąć.

PASSION, ſignifie auſſi (*La douleur & le mal qu'on ſouffre ſur ſon corps & dans ſon ame.*) Dolores, um, maſc. plur. Cruciatus, uum, maſc plur. Tormenta, orum, neut. plur. *Cicer.* Paſſio, onis, fem. Męka Męczeństwo.

(Ce dernier mot eſt conſacré dans les deux Langues Latine, & Françoiſe *pour la mort & Paſſion de N. S. J. C. & les Supplices des Martirs.* MĘKA Chryſtuſowa. Męczeństwo męczennikow.

PASSIONNE', (*Dit en mauvaiſe part.*) Ardens amore alicujus virginis Impotens (*ſeul*) *ou* animi impotens. *Cic.* PASSYONAT. **Qui eſt paſſionné, qui a des mouvemens paſſionnez.* Qui motus animi impotentes habet. *Cic.* * Paſſyami się rządzący páſſyonat.

PASSIONNEMENT, adv. *Avec bien de l'ardeur.* Magno ſtudio Ardenter. *Cic.* Vehementer. Cupidè. OKRUTNIE srodze chciwie nie wymownie.

PASSIONNER, (*Deſirer une choſe avec paſſion.*) Ardenter. Vehementer. Ardenti *ou* vehementi ſtudio aliquid velle. *Cic.* CHCIEC czego paſſyami pragnąć.

PASSOIRE, ſubſt f. (*Vtencille de cuiſine pour paſſer des poix & choſes ſemblables.*) Colum, *genit.* coli, n. DURSZLAK náczynie kuchenne Łużnik.

PASTE, ſubſt. fem. (*On fait ſonner l'S à demi en prononçant ce mot*) *Pâte.* Farina ex quâ ſubacta, æ, ſem. CIASTO.

PASTE *de fruits* comme (*de coings* ou *d'abricots.*) Cydoniorum malorum maſſa *ou* maſſula, æ, fem. SER pigwowy, brzoſkwinowy z pigwow lub z broſkwin smażonych robiony.

PASTE', ſubſt maſc. on fait ſonner l's à demi en prononçant ce mot (*de la chair ou du poiſſon mis en paſte & cuit au four.*) *on ſe ſert ordinairement du mot d'* Artocres, etis, neut. *Qui eſt de Martial, qui vient qui veut dire du pain, & de la chair, qui ne rend pas juſte ce qu'on entend par le mot Paſté.* PASZTET Mięso w ciaście z záprawami gotowane. * *Je dirois pluſtoſt, un paſté de veau:* Vitulina caro cruſtâ farreâ incluſa & incocta. *Páſztet cielęcy. **Vn paſté de lievre.* Lepus farreâ cruſtâ incluſus. * Páſztet z zaiąca.

PASTE' qu'on fait en écrivant ſur le papier. (*Alors nous nous plaignons, dit Perſe, que noſtre encre eſt trop épaiſſe, qu'elle ne marque point* ou *qu'elle eſt trop blanche, qu'elle coule de la plume & fait des paſtez.* Nunc querimur, quod humor craſſus pendeat calamo, quod ſepia nigra vaneſcat infusâ lymphâ. Querimur quod fiſtula guttas dilutas geminet. *Perſ. Sat.* 3. ZYDY wpisaniu atramentem robione ná pápierze. **On a fait pluſieurs paſtez ſur mon livre.* Labeculis ex atramento re-

ſperſus eſt liber meus, multis ex atramento maculis codex meus inquinatus eſt. *Zydow mi wiele w księżce nárobiono.

PASTEL, ſubſt. maſc. (*Paſte faite de pluſieurs couleurs gommées & broyées enſemble, dont on fait pluſieurs ſortes de crayons pour peindre ſur le papier.* Diverſorum colorum maſſa, æ, ſem. SUCHE farby. **Vn portrait en paſtel.* Imago colorum maſſa delineata, imaginis delineatæ. * Obraz ſuchemi farbami malowany.

PASTEL ou *Gueſde* (*herbe propre aux teinturiers qu'on ſéme en Languedoc.* Glaſtum, vitrum, i, neut. *Cæſ.* Iſatis, idis, fem. *Plin.* URZET, śniło, farbownik ziele ktore mieyscami sieią umyślnie zwłaszcza w Okcytanii.

PASTENADE, (*Sorte de groſſe racine bonne à manger.*) Paſtinaca, æ, ſem. *Plin.* PASTERNAK iárzyna warzywo.

PASTENADE *de jardin* ou *Carotte, qui eſt jaune,* Paſtinaca hortenſis. *Plin.* Paſtinaca edomita. *Colum.* MARCHEW.

PASTENADE *ſauvage.* Paſtinaca agreſtis. *Colum.* PASTERNAK dziki, pasternaczek, práśze gniazdo.

PASTEUR, ſubſt. maſc. (*Berger qui conduit des troupeaux.*) Paſtor. Pecuarius. *Cic.* PASTERZ Paſtuch.

On dit dans quelque Province, un Paſtre pour un Berger. Mais on ne dit pas un Paſteur de brebis, & ce mot n'eſt conſacré dans la langue, que pour dire N. S. J. C. Les Evelques & les Curez, qui ſont les ſeuls Paſteurs des Fideles.) To ſłowo Paſteur Pasterz w francuskim niemowi się o Owczarzu álbo Páſtuchu bydła, ále tylko o ſamym Zbawicielu Náſzym, o Biſkupach, y Plebanach ktorzy są Páſterze dachowni wiernych.

PASTEUX, maſc. PASTEUSE, ſem. adject. (*Des fruits paſteux, qui rempliſſent la bouche comme ſi l'on mangeoit de la paſte ſans eſtre cuite.*) Fructus quibus ineſt glutinoſus humor. OWOCE iák ciasto iák kasza nie soczyste niesmaczne. **J'ay la bouche paſteuſe.* Os mihi eſt glutinoſo humore impeditum. *Usta mam pełne iák ciasto mi się wuściech lepi.

PASTILLE, ſubſt. fem. (*Compoſition aromatique, dont on fait des paſtes pour bruſler & ſentir bon.*) Paſtillus, i, maſc. *Hor.* TROCICZKA do kádzenia.

PASTILLE *de bouche,* (*qu'on prend pour la ſanté, & pour avoir bonne haleine.*) Paſtilus edulis ad commendandum halitum, paſtilli edulis, m. KOŁACZKI do trzymania w uściech dlá iedzenia y dobrego z usť zápachu.

PASTISSER, *on prononce* PATISSER, V. act. (*Faire de la paſtiſſerie*) Opus piſtorium conficere. CIASTA piec chleb robić ciasta wszelakie.

PASTISSERIE, *prononcez* PATISSERIE, ſubſt. ſem. (*Le métier de paſtiſſier.*) Piſtoris dulciarii Ars, artis, fem. PASZTETNICTWO kunszt.

LA PASTISSERIE, (*Les ouvrages que font les paſtiſſiers.*) Piſtoris dulciarii opera, operum, neut. plur. PASZTETY ciasta.

PASTISSIER, *prononcez* PATISSIER, ſubſt. maſc. (*Qui fait de la peſtiſſerie.*) Qui opera facit. *Var.* Piſtor dulciarius. *Mart.* PASZTETNIK

PASTORAL, maſc. PASTORALE, fem. (*Ce mot ne s'employe qu'à l'endroit des Eveſques. Car on appelle la dignité paſtorale*) Paſtoralis dignitas, PASTERSKI PASTERSKA nie pastuszy ále właśnie co do urzędu Biskupow, * *Vn ſoin paſtoral.* Cura paſtoralis. * Staranie dozor Páśterski. * *Le bâſton paſtoral,* pour dire (*La Croſſe dont ſe ſervent les Eveſques.*) Pedum paſtorale. * Páśtorał: Biskupia Páśterska laska.

PASTORAL, ſubſt. maſc. (*Ouvrage de ſaint Grégoire Pape, qui traitte des devoirs des Paſteurs.* C'eſt-à-dire, des Eveſques & des Curez.) Paſtorale, lis, neut. *on ſous-entend* Opus PASTERSKIE księgi S. Grzegorza o Páśterskim urzędzie y powinnościach.

PASTORALE, ſubſt. fem. *Piece de poëſie où l'on fait parler des bergers qui s'entretiennent.* Poëma bucolicum *ou* Paſtorale, carmen bucolicum. WIERSZ Paſtuszkow między sobą rozmawiaiących. Páśtuszka álbo Pasterka Rytm Páśtuszki.

PASTURAGE, *prononcez* PATURAGE, ſubſt. maſc. Paſcua, orum, neut. plur. *Hor.* PASTWISKA paśtewnik grodá.

LES PASTURAGES *d'Eſté* (*où les bergers menoient leurs troupeaux.*) Æſtiva, orum, neut. plur. *ou* Æſtivi ſaltus, æſtivorum ſaltuum, maſc. *Juſtin.* PASTWISKA letnie. **On nommoit ceux d'hyver.* Hyberna, orum. neut. plur. *ou* Hyberni

berni ſaltus, m. pl *Var.* PASTWISKA ieśienne ściernisska lub krzaki.

DROIT *de paſturage.* Jus compaſcuum, juris compaſcui, neut. *Scæv. Avoir droit de paſturage. Avoir droit de faire paiſtre dans de certains lieux.* Jus compaſcendi. *Scæv. ou* compaſui habere. MIEC wolne paśtwiska; prawo pasania.

PASTURE, *prononcez* PATURE, *Faiſant ſonner l'S à demi.* Pabulum, li, neut. Paśtio, onis, fem. *Var.* PASTWA. **Il ſert maintenant de paſture aux poiſſons.* Piscibus in alto præbet pabulum. *Plaut.* *Teraz iest Páśtwą Ryb.

PASTURER, *prononcez* PATURER, Paſcere, (fco, ſcis, pavi, paśtum.) *ou* (Paſcor, eris, poſtus ſum.) *Cic.* PASAC páść.

PATACHE, ſubſt. f. (*Vaiſſeau rond & de haut bord, qui ſert en guerre pour aller en courſe.*) Longarum navium ſcapha æ. Actuarium navigium, ii, neut. *Cæſ.* BARKA przy okrętach wielkich letka do podiázdow ná wodzie dlá prędkośći.

PATELIN, maſc. (*Homme adroit & fourbe, qui trompe les gens en flattant.*) Veterator, oris, maſc. *Plaut.* (Mot du diſcours familier.) FRANT, Oszust, rączka, śmyk.

PATELINAGE, ſubſt. fem. (*Artifice, tromperie.*) Veteratoria ars, veterutoriæ artis, fem. *Plaut.* SMYKOWSTWO oszustostwo.

PATELINER, V. act. (*Gagner quelqu'un par adreſſe & par artifice.*) Veteratorie alicui palpari. Blandè alicui palpari. *Plaut.* Supparaśitari alicui. *Plaut.* ZŁUDZIC kogo sztukami frantostwem podchlebstwy.

PATE'NE, ſubſt. fem. (*Ce qui couvre le calice, qui eſtoit anciennement comme une eſpece de plat large.*) Patena (Mot conſacré.) Patina, æ, fem. Ce mot ſe dit dans l'Egliſe, & non ailleurs.) PATYNA Kośćielna ná kielichu zwierzchu.

PATENTES, ou PETENTES. Ce ſont des Lettres du Roy ſcellées du grand Sceau pour la conceſſion de quelque grace.) Diploma Regium. *Cic.* PATENT List Urzędowny obieszczaiący list świadczony list Przywiley Krolewski ná co.

PATERNEL, maſc. PATERNELLE, fem. adject. (*De pere.*) Paternus, a, um. Patrius, a, um. *Cic.* OYCOWSKI CYCOWSKA.

Les biens paternels, qui nous viennent du coſté du pere. Bona paterna. *Cic.* Patria bona. *Cic.* OYCOWSKIE dobra Oyczyste substancya.

PATERNELLEMENT, adv. (*En pere.*) Paterno animo, patrię. *Quint.* OYCOWSKO Oycowskim sercem sposobem.

PATERNITE', ſubſt. fem. Paternitas. (Mot des Philoſophes.) Pater, tris, maſc. OYCOWSTWO Ociec.

PATHE'TIQUE, adject. maſc. & fem. (*Paſſionné, capable d'émouvoir les paſſions.*) Commovendis animis aptus. Idoneus, a, um. ZAŁOSNY mocny poruszaiący umysły. * *Ils diront cela d'une maniere fort pathétique* ou *fort pathétiquement.* Id magnâ cum miſericordiâ & fletu pronuntiarunt. *Cæſ.* *Mowili to bardzo załośnie.

PATIBULAIRE, adject. maſc. & fem. (*Du gibet, de la potence.*) Cruciarius, a, um. *Petr.* SZUBIENICZNIK od szubienicy wisielec.

Les fourches patibulaires, Gemoniæ ſcalæ, gemoniarum ſcalarum, fem. plur. *Suet.* SZUBIENICA hak szubieniczny.

ON DIT parlant *d'un homme qui a mauvaiſe mine. Il a une mine patibulaire, il a quelque choſe de funeſte dans le viſage, qui le menace de quelque fin tragique.* Habet cruciarii vultum PATRZY wygląda iák wisielec iák od szubienicy oberwaniec nie dobrze mu z oczu patrzy.

PETIEMMENT, *prononcez* PATIAMMANT, (*Avec patience.*) Patienter, patienti animo. Toleranter, adv. *Cic.* CIERPLIWIE.

PATIENCE, *prononcez* PATIANCE, ſubſt. fem. (*Vertu qui nous fait ſupporter la douleur & tout ce qu'il y a de faſcheux dans la vie.*) Patientia. Tolerantia, æ, fem. *Cicer. Horat.* CIERPLIWOSC.

Avoir de la patience ou *une grande patience.* Incredibili uti patientiâ. *Cic.* Mieć wielką cierpliwość. * *Abuſer de la patience d'une perſonne.* Abuti alicujus patientiâ. *Cic.* * Cierpliwością czyią stać się gorszym. **Eprouver, exercer la patience de quelqu'un.* Tentare alicujus patientiam, experiri. *Cic.* * Drażnić czyią cierpliwość. * *Epuiſer la patience, la mettre, la pouſſer à bout.* Patientiam alicujus vincere, exhaurire. * Wyśilić czyią cierpliwość do ostatku ią przywieść. **Prendre une choſe en patience.* Patienti animo aliquid ferre. Tolerare. Suſtinere, *ou* æquo animo pati. *Ter.* * Cierpliwie

ce znieść. **Faire perdre patience à quelqu'un.* Abrumpere alicujus patientiam. *Tatit.* *Do niecierpliwości kogo przyprowadzić zniecierpliwić kogo.

PATIENCE, (*Repos, relaſche.*) *Il n'a pas eu la patience que je luy donnaſſe cela.* Haud manſit, ut hoc illi darem. *Plaut.* WYTRWANIE, cierpliwość, niemiał náwet tyle cierpliwości żebym mu to dał. **Cét homme ne me donne aucun moment de patience.* Hic homo me requieſcere non ſinit, ne parvulam quidem moram mihi dat. Niedaie mi ná moment pokoiu odpoczynku wytchnąć mi nie da. * *Ayez un peu de patience, attendez un peu.* Mane, expecta pauliſper. *Cicer.* pauſa. *Plaut.* Poczekay wytrway trochę.

PATIENCE, (*Herbe potagere.*) Lapathum. Lapathi, neut. *Plin.* KOBYLI szczaw ziele warzywo.

PATIENT, maſc. PATIENTE, fem. *prononcez* PATIANT. (*Qui ſouffre ſans ſe plaindre les maux qu'on luy fait.*) Patiens, entis. Tolerans, antis, omn. gen. CIERPLIWY CIERPLIWA.

PATIENT, ſubſt. maſc. (*Celuy à qui l'on fait ſouffrir le dernier ſupplice.*) Sons damnatus ad mortem, *ou* morti deſtinatus, addictus, a, um. *Cic.* PACYENT złoczynca ná śmierć skazany.

PATIENTER, *prononcez* PATIENTER. V. n. (*Attendre patiemment.*) Durare. *Terent.* CIERPIEC czekać wytrzymać wytrwać.

PATIENTER, (*Attendre avec patience.*) Petienter *ou* patienti animo expectare, præstolari, manere. *Cicer.* CZEKAC cierpliwie.

PATIN, ſubſt. maſc. (*Sorte de ſoulier fort haut.*) Calceus altior, calcei altioris. Cothurnus, i, maſc. PATYNEK trzewik wysoki niezápinany.

PATINER, V. act. (*Manier, toucher ſouvent avec la main.*) Attrectare. Pertractare. *Petr. Plaut.* DOTYKAC macać, obmacać.

PATIR, V. n. (*Souffrir, endurer.*) Pati, (or, eris, paſſus ſum.) Dep. acc. *Cicero.* CIERPIEC znosić wytrzymać co złego.

PATOIS, ſubſt. m. (*Langage corrumpu & groſſier.*) Ruſticanus ſermo, ruſticani ſermonis. MOWA proſta proſtacka.

PATRICIAT, ſubſt. maſc. (*Dignité dans l'Empire Romain depuis Conſtantin.*) Patriciatus, ûs, m. *Suet.* SENATORSTWO rod Senatorski.

PATRICIEN, maſc. PATRICIENNE fem. (*Des premiers nobles Romains du temps de Romulus.*) Patricius, a, um. *Cic.* SENATORSKIEGO bardzo zacnego rodu.

Famille patricienne. Familia patricia, æ, fam. *Cic.* (*Qui eſtoit deſcendu des premiers Senateurs Romains.*) Dom rodowity, parentela zacna.

PATRIE, ſubſt. fem. (*Le pays où l'on a pris naiſſance.*) Patria, Natale ſolum. Patriæ ſolum, neut. *Cicer.* OYCZYZNA.

DE LA PATRIE. Patrius, Patria, Patrium. *Cic.* OYCZYSTY Oyczysta.

PATRIMOINE, ſubſt. maſc. (*Le bien qu'on a de ſes pere & mere, ce qu'on a hérité de ſes peres.*) Patrimonium, ii, neut. Patria bona, orum, n. plur. *Cic.* SUBSTANCYA Oyczysta mácierzysta. Dziedziczna fortuna po Rodzicach. **Manger, diſſiper ſon patrimonie.* Comedere. Conficere, devorare, abſumere, effundere, diſſipare patrimonium, *ou* confringere rem. *Plaut.* *Tracić stracić marnować zmarnować fortunę.

Qui a perdu ſon patrimoine. Naufragus patrimonio. *Cicer.* Utratnik co fortunę utracił przemarnował Marnotrawca.

PAPRIMONIAL, maſc. PATRIMONIALE, f. (*Qui vient de ſucceſſion de pere & de mere.*) Paternus, a, um. *Cic.* OYCZYSTA substancya.

PATRON, ſubſt. maſc. (*Modele, exemplaire.*) Exemplar, neut. Exemplum. Specimen. *Cic.* WZOR kształt model Rysunek wizerunk. * *Prendre Patron.* Capere ſpecimen. Ducere ſimilitudinem ex re aliquâ. *Cic.* *Wziąć model kształt wzor abryss.

PATRON *d'un vaiſſeau.* Navis gubernator, oris, maſc. Navarchus. Naclerus, i, maſc. *Plaut. Cic.* SZYPER starszy okrętowy rotman.

PATRON, (*Protecteur.*) Patronus, i, maſc. *Cicer.* DOBRODZIEY.

PATRON, (*Celuy qui a droit de nommer à quelque bénéfice.*) Patrinus, i, maſc. (Mot conſacré.) KOLATOR co podaie ná Plebanią lub Insze kośćielne Beneficia.

PATRONAGE, ſubſt. maſc. (*Le droit du Patron.*) Patronatus ûs,maſc. (Mot du Droit canon.) PRAWO podawania Duchowieńſtwa do Kościołow y urzędow.

PATROUILLE, ſubſt. fem. (*Ronde* ou *marche que font la nuit les gens de guerre, ou les Archers du Guet.*) Excurrentes noctu per urbem vigiles, excurrentium noctu vigilum. RUNT Warta nocna obchodząca miaſto w nocy.

PATROUILLER, (*Marcher dans la fange & dans la boüe.*) In luto tripudiare, (o, as, avi, atum.) BRODZIC w błocie y gnoiu.

PATROUILLER ſe dit auſſi (*De ceux qui manient & brouillent les viandes mal proprement.*) Sordidè pulmenta miſcere, tractare. POPYSKŁAC iedzenie brzydko ieść.

PATTE, ſubſt fem. (*Le pied de quelques animaux.*) Pes, pedis; fem. STOPA łapa. **Oiſeau qui a la patte comme les oyes.* Palmipes, edis, omn. gen. *Plin.* * Ptak ſtopy płaſkiey iáko gęś

PATTE ſignifié au figuré *le pouvoir qu'on a ſur quelqu'un.* (*Je me ſuis tiré de ſes pattes.*) Evaſi, exceſſi ex illius poteſtate, abii ex illius manibus. Exceſſit illi ætas ex magiſterio. *Plaut.* ŁAPA garść moc. Wydarłem muſię z garści. **Tu paſſeras ſous ma patte aſſurément*, ou *je ne me connois point.* Rectè venies ſub dentem, aut ego non me novi. *Petr.* *Wpadnieſz ci mi ty kiedy w garść doſtanieſz mi ſię w ręce, wpadnieſz mi w łapkę.

ON DIT proverbialement, (*Graiſſer la patte à un juge, le corrompre par argent:*) Pecuniâ corrumpere *ou* oppugnare judicem.*Cic.* NASMAROWAC ręce ſędziemu nápletać ręce. **Se ſervir de la patte du chat, pour tirer les marrons du feu. Faire faire une choſe par un autre, où il y a du riſque.* Rem facere alterius periculo *ou* damno. *Kocią łapką kaſztany zognia wybierać, zážyć kogo z krzywdą y pracą iego ná ſwoy pożytek * *Il luy a donné un coup de patte en paſſant.* Illum obiter verbis tetigit. Hunc perſtrinxit, *ou* aſperiori verbo perſtrinxit:*Cic.* *Urwał go ſzarpnął go znienacka mimoiázdem

PATTE *d'un verre.* Scyphi pes, edis, f. *ou* fulcrum, i, n. SPODEK u kieliſzka ná ktorym ſtoi, ſtopka do ſtawiania kieliſzka, denko.

PATTE *d'Ours*, ou *branche urſine, herbe & fleur.* Achantus, ti, maſc. *Plin.* BARSZCZ ziele.

PATTU, maſc. PATTUE, fem. (*Qui a des plumes juſques au bout des pattes comme certains pigeons.*) Plumipes, edis, omn. gen.*Catul.* PIERZYSTE nogi maiący iáko gołąb.

PATURONS, (*Poils un peu longs, qui viennent autour de la jointure du pied d'un cheval.*) Setæ longiores equi calcibus impendentes. WŁOSY w pęcinie álbo pięrce koniom roſnące.

PAVE'maſc. PAVE'E, fœm. Pavimentatus, a,um. *Cicer.* BRUKOWANY, BRUKOWANA. **Pavé de cailloux.* Silice conſtructus locus *Plin.* *Brukowany kámienny.

PAVE', ſubſt. maſc. (*Pierre dure, & ordinairement de grez, dont on pave les chemins.*) Pavimentum,ti, neut. (Mot général qui ſignifie toute ſorte de pavé.) BRUK Kámienie.

Vn pavé de cailloux. Silicum pavimentum. Bruk kamienny.**De brique.* Lateritium pavimentú *Ceglana poſadzka.**De marbre.* Pavimentum marmoreum. *Marmurowy. **De marqueterie.* Pavimentum ſectile, & teſſellatum *Suet.* Teſſeris ſtructú.*Vitr.* *Bruk wyſadzany ſadzona poſadzka.**De divers marbres, & de diverſes couleurs.* Lithoſtrotú.*Plin.* Vermiculatum *Virt.* *Poſadzka wzorzyſta z rożnego koloru kamieni. **Pavé à la Moſaïque.* Pavimentum ſegmentatum. Scalpturatum, muſeaceum *ou* muſivum. *Plin.* *Poſadzka w Mozaikę robiona.

PAVE' ſe dit figurément dans ces expreſſions, (*Avoir le haut du pavé, eſtre en fortune.*) Facillimè ſe agere. *Ter.* MIEC gorę bydź w ſzczęściu. **Il a maintenant le haut du pavé.* Hunc beneſactis ſuis florentem fecit fortuna, *Plaut:ou* huic mentú ſuſtulit.*Petr.* *Teraz gorę bierze, ieſt w ſzczęściu. **Donner à quelqu'un le haut du pavé en marchant* Claudere alicujus latus *Hor.* Cedere alicui locum honoratiorem, decedere alicui de viâ. *Plaut.* *Dać komu prawą rękę wyżſze mieyſce chodząc.

PAVER, V. act. (*Couvrir de pavé.*) Pavimentare, (o, as, avi, atum.) BRUKOWAC poſadzkę dawać.

PAVEMENT, ſubſt. maſc. (*L'action de paver.*) Viarum ſtratura, æ, fœm. *Suet.* BRUKOWANIE.

PAVEUR, ſubſt. maſc. Pavimentorum ſtructor, oris, m. BRUKARZ.

PAVILLON, ſubſt.m.(*Courtine dont on environne unlit.*) Conopeum,ci,neut.*Hor.* ZASŁONY około łoſzka nákſztaſt namiotu pawilon kotara námiot nád łoſzko.

PAVILLON, (*Tente dont on ſe ſert dans les armées pour ſe retirer & ſe mettre à couvert des injures de l'air.*) Tentorium, ii, neut. Tábernaculum, i, neut. *Ovid. Cicer.* Papilio, onis, maſc. *Plin.* NAMIOT obozowy. **Le Pavillon du Général*, ou *la tente où il loge au milieu du camp.* Auguſtale, is, n. Prætorium, ii,n. *Quint. Liv.* *Námioty Hetmańſkie, kwatera Hetmańſka.

PAVILLON, (*Corps de logis de la forme d'un Pavillon d'armée.*) Pars domus teſtudinata, *ou* in modum tabernaculi conſtructa. SKRZYDŁA fabryki iákiey poboczne zobu ſtron mieſzkania (*Pawilony.*)

PAVILLON *ſur mer*, (*Drapeau qu'on arbore ſur les vaiſſeaux.*) Signum. Vexillum, li, n. *Cic.* BANDERA Chorągiew znaczek ná okrętach.

FAIRE PAVILLON, *Mettre* ou *arborer le Pavillon.* (Comme l'on parle ſur mer.) Signum erigere. BANDERĘ wywieſić wyſtawić. **Mettre Pavillon bas*, (*Le baiſſer par force* ou *pour faire honneur.*) Submittere ſignum. *Banderę złożyć nákłonić ſchylić przez gwałt lub też dla czci świadczenia álbo powitania ukłonić ſię bánderą.

ON DIT figurément *baiſſer le Pavillon devant quelqu'un*, (*Luy céder, ſe ſoûmettre à luy.*) Se alicui ſubmittere, cedere, & alicui faſces ſubmittere. *Cic.* USTĄPIC komu.

PAUME, ſubſt.f. (*Le dedans de la main étenduë.*) Vola, æ,f. *Plin.* Palma, æ,f. *Cic.* DŁON w ręce.

PAUME ou *le jeu de la Paume.* Pila, æ,f. *ou* Pila luſoria, æ,f. *Cic.* PIŁA gra.

JEU DE PAUME. Sphæriſterium, ii, n. *Suet.* Mieyſce plac do grania piły.

PAUMIER,ſubſt. maſc.(*Celuy qui tient un jeu de paume.*) Sphæriſterius, ii, maſc. *ou* Sphæriſterii conductor, oris, maſc GOSPODARZ trzymaiący w domu u ſiebie grę piły.

PAVOT, ſubſt. maſc. (*Herbe & fleur.*) Papaver, eris, n. *Virg.* MAK ziele kwiaty ziarno.

PAVOT *ſauvage.* Papaver erraticum,n. *Plin.* MAK polny dziki czczy. **Teſte de Pavot où eſt contenuë la graine.* Scapus,i,m. Makowa głowka.

DE PAVOT. Papaverous,a,um. *Ovid.* MAKOWY z maku.

PAUPIERE, ſubſt.f. (*Tunique qui couvre les yeux.* Palpebra,æ,f *Cic. Celſ.* POWIEKA ná oku.

PAUSE, ſubſt. fœm. (*Ceſſation, intermiſſion d'agir, de parler* ou *de lire pour un temps.*) Pauſa, æ, f. *Plaut.* PAUZA wytchnienie.

Faire une pauſe. Pauſare, (o,as,avi, atum.) Facere pauſam *Plaut.Voyez* POSE. Páuzę uczynić, ſtanąć.

Celuy qui avertit de faire une pauſe. Pauſarius,ii, m. *Sen.* Ten co pauzy wydaie kiedy y gdzie ſtanąć.

PAUSE'MENT, (*Lentement, diſtinctement.*) Diſtinctè. Lentè. *Cic.* POWOLI z wolna ſtatecznie poważnie.

PAUVRE, adject. m. & f. (*Qui n'a point de bien.*) Pauper. Inops *Cic.* UBOGI.

PAUVRE, *mandiant.* Mendicus,ci,m. *Plaut. Cic.* UBOGI żebrak Dziad.

PAUVRE, (*Qui vit du travail de ſes mains.*) Pauper, cui opera eſt vita. *Plaut.* UBOGI co z pracy rąk ſwoich żyie. **Je ſuis pauvre, mais je ne dois rien.* Meo in ære ſum pauper. *Hor.* *Ubogi ieſtem, alem nikomu nic nie winien.

PAUVRE ſe dit figurement *Son eſprit eſt pauvre, c'eſt un pauvre eſprit.* Venâ paupere illi ingenium manat. *Ovid.* MIZERNY biedny rozum. **Vne langue qui eſt pauvre ſoit en mots* ou *en expreſſions.* Inops lingua.*Cic.* Pauper. *Quint.* *Jezyk w ſłowa niebogaty.

C'eſt un pauvre homme qui n'a ni teſte, ni conduit:. Homo futilis & ſomnium hominis. *Ter.* Biedny człowiek mizerny ni głowy ni rządu niemaiący. **Comme s'il vouloit dire que ce n'eſt que la figure d'un homme.* Larva hominis. *Plaut.* Jákoby cień tylko człowieka y mara.

PAUVRE ſe dit auſſi *de tous les affligez & des miſérables, qui attirent la compaſſion.* Miſer, era, rum. Infelix,icis,omn. gen. *Cicer.* NIESZCZĘSLIWY nędzny ubogi. **Ce ſont de pauvres enfants qui n'ont ni pere ni mere.* Sunt infelices liberi, utroque parente orbati. *Ubogie niebożęta dzieci ni oyca ni matki niemaiące.

PAUVEMENT, adv. (*D'une maniere pauvre.*) Aſperè. Tenuiter. Durè. *Cicer.* MIZERNIE nędznie.

PAUVRETE', ſubſt. fœm. (*Le contraire des richeſſes.*) Paupertas. *Petr.* Pauperies. Egeſtas. Tenuitas. Inopia. *Cic.* UBOSTWO.

Extrême pauvreté. Egeſtas *ou* rei familiaris anguſtiæ, arũ. f.pl. *Cic.* Paupertas contracta. *Hor.* OSTATNIE uboſtwo. **Jetter quelqu'un dans la pauvreté.* In pauperiem aliquem inferre.Pauperare aliquem. Redigere ad inopiam. *Do uboſtwa kogo przywieść. **Tomber dans la pauvreté.* Labi facultatibus. *Vlp.* Devenire. Incidere in paupertatem. *Przyść do uboſtwa podupaść wpaść w uboſtwo. **La pauvreté les a accueilli tous deux.* Inceſſit ambos inopia. *Saluſt.* *Obadwa przyſzli do uboſtwa.

PAUVRETE', ſe dit figurement, (*de l'eſprit & d'une langue, d'un raiſonnement.*) Egeſtas animi, linguæ, ſermonis *ou* inopia. *Plin-Jun.* NIKCZEMNOSC ſłow ięzyka rozsądku zdania.

DIRE *des pauvretés*, (*tenir des diſcours ridicules, dire des ſottiſes.*) Loqui, garrire, dicere ineptias. Nugas garrire. Loqui deliramenta. *Plant.* Fraſzki bayki ni to ni owo gadać błażeńſtwa brednie prawić.

PAYABLE adject. (*Qu'on doit payer.*) Numerandus.Pendendus. Solvendus,a,um. Do wypłaczenia do wyliczenia.

PAYE, ſubſt. fœm. (*Solde qu'on donne par jour aux Soldats.*) Stipendium,ii, neut. *Cicer.* Æs militare: æris militaris, neut. *Aſcon. Ped.* Stips, ipis, fœm. *Plin.* ZAPŁATA żołd żołnierſki.

Soldats qui ont double paye. Dupliciari milites. *Liv.* Dwa żołdy bierący żołnierz ná dwa konie ſłużący.

MORTE-PAYE, ſubſt. fœm. (*Troupes entretenuës dans une garniſon.*) Stativi milites, ſtativorum militum, m. plur. OSADA w fortecy ludzie ná oſadzie będący (*Garnizon.*)

ON DIT *d'un homme qui paye mal ce qu'il doit, que c'eſt une mauvaiſe paye.* Malè diſſolvit nomina. *Cicer.* ZŁY płatnik.

PAYEMENT, *ſalaire*, (*la récompeſce d'un ouvrier.*) Salarium. Manupretium, ii, neut. *Plin. Cicer.* Merces, edis, fœm. *Cicer.* ZAPŁATA robot nikowi náiemnikowi dzienna płaca nádgroda.

PAYEN, ſubſt. maſc. (*Idolatre, qui adore des fauſſes Divinitez.*) Deorum cultor. *Horat.* Pagani, Ethnici, Gentiles POGANIN Bałwochwalca.

PAYENNE, Deorum cultrix, icis. POGANKA fałſzywe. Bogi maiąca.

PAYER, *on prononce* PE'YER, V. act. (*Acquiter ſes dettes, ſatisfaire à ce que l'on doit.*) Pendere. Solvere. Diſſolvere. Perſolvere. *Cicer.* PŁACIC zápłacić wypłacić ſpłacić długi popłacić co kto winien. **Payer quelqu'un de ſes propres deniers.* A ſe numerare, *ou* de viſceribus ſuis alicui ſatisfacere.*Cic.* *Zápłacić komu właſnemi pieniędzmi właſnym grosżem. **Par les mains d'un autre.* Rem ſolvere ab alio. *Płacić przez kogo inszego. **Argent comptant.* Præſentem pecuniam alicui ſolvere, *ou* præſenti pecuniâ aliquem ſolvere. *Cicer.* *Gotowemi pieniędzmi. **Payer quelqu'un de ſes peines.* Alicui operæ pretium dare *Cic.* *Zápłacić komu zá iego pracą. **Je vous au payé.* Habeo tibi res ſolitas. *Plaut. Cic.* *Zápłaciłem ci. **Payer le principal & les arrérages.* Fenus & ſortem dare. *Plaut.* *Zápłacić kapitał y záległe czyńſze. **Payer juſques à un denier.* Ad denarium ſolvere, ad aſſem. *Cic.* Satisfacere ad aſſem. *Digeſt.* *Zápłacić ze wſzyſtkim do ſzeląga. **Faire payer l'amende.* Multam irrogare. *Cic.* *Grzywny kazać płacić. **Il le payera au double.* In duplum ibit. *Cic.* *Zápłacić we dwoynásob we dwoie. **Fournissez l'or, je payeray la façon.* Cedo aurum, tibi ego manupretium dabo. *Plant.* *Dáy ty złoto iá od roboty zápłacę.

PAYER ſe dit au figuré dans les façons de parler ſuivantes. ZAPŁACIC (*niemźaźnie*) nádgrodzić wet zá wet oddać zádoſyć czynić. **Payer de ſa perſonne.* Partes ſuas agere, ſtrenue partes ſuas exequi, obire. *Cic.* *Czynić co z ſiebie. **Ce n'eſt pas aſſez de payer d'eſprit, il faut encore payer d'adreſſe.* Non ſatis eſt conſilio pugnare, quin & arte & induſtriâ opus eſt. *Cicer.* *Niedoſyć ſam popłaca rozum trzeba y obrotu

zážyć do niego. **Se payer de raiſon.* Æquum & bonum audire. *Przeſtawać ná racyach. **Je ne me paye pas de cela.* Id mihi non facit ſatis. *Nietym tego zbyć nie tym mię zbyć. **Les peuples payent la faute des Roys.* Quidquid delirant Reges, plectuntur Achivi. *Hor.* *Pánowie grzeszą poſpolſtwo pokutuie.

ON DIT *en menaçant quelqu'un.* (*Il le payera.*) Pœnas dabit, non impunè feret. *Plaut Ter.* MOWIEMY odgrażaiąc: przypłaci on tego.

PAYEUR, *ou prononce* PEYEUR, ſubſt. maſc. (*Qui paye bien.*) Probus debitor, oris, m. *Mauvais payeur.* improbus debitor. PŁATNIK dobry, zły płatnik.

PAYEUR, (*Commis pour payer les Officiers.*) Diribitor, oris,m. KOMISARZ do płacenia woyſku.

PAYS, *prononcez* PEYS, ſubſt. m. (*Qui ſe dit de diverſes regions, contrées & Provinces de l'Vnivers.*) Regio. Tractus. Terra. *Cicer.* KRAY wſzelaki rożnych ſtron świata. **Vn Pays le long de la mer.* Ora maritima, *genit.* æ, fœm. *Cic.* *Kray pomorſki ponadmorſka kraina.

PAYS, (*Le pays natal, la patrie.*) Patria. Terra patria, æ, fœm. Natale ſolum, natalis ſoli, neut. *Cic.* Domus,ûs,m.*Sal.* OYCZYSTY kray, oyczyzna.

L'AIR *du pays le remettra, le rétablira en ſanté.* Natali ſolo reficietur ab imbecillitate, *ou* illum reſtituet ſanitati. *Plin.* KRAIU właſnego powietrze poſłuży mu do zdrowia przyidzie do zdrowia iák ſię do oyczyſtego kraiu doſtanie. **Nous ſommes tous deux du meſme pays.* Tu meus es popularis. *Ter.* *Jednego kraiu obadwa ieſteśmy.

QUI EST NE' *dans le pays* Indigena, æ. RODAK rodowity kraiu iákiego,rodem z iákiego kraiu.

LE PLAT PAYS, *La campagne.* Campeſtres loci. *Cæſ.* Campeſtris ager.m.*Liv* ROWNINY pola okoliczne okolica.

DU PAYS, *qui concerne le pays.* Patrius,a,um. *Cic.* OYCZYSTY.

Qui eſt de voſtre pays. Veſtras, atis, omn. gen. *au genitif plurier* Veſtratium. Waſzyniec,waſzego kraiu.

LES PAYS BAS, (*Qui comprennent la Flandre, & la Hollande.*) Germania inferior, Germaniæ inferioris. f. NIZSZE Niemce Flandrya Holandya.

PAYS *de droit écrit*, (*qui ſuit le droit Romain*, comme *le Languedoc, le Lyonnois, & la Provence.*) Provinciæ *ou* Regiones juris ſcripti *ou* Juris Romani. KRAIE prawem piſanym ſię rządzące iáko ſą we Francyi Okcytania, Lugdun, y Prowencya co ſię prawem Rzymſkim rządzą.

PAYS *couſtumier*, (*Celuy qui eſt gouverné par d'anciennes couſtumes écrites en particulier.*) comme *Paris, Normandie, la Champagne.* Regiones juris conſueti *ou* quæ moribus antiquis reguntur. KRAIE ſwoiemi właſnemi uſtawami y zwyczaiami lub wielkierzem ſię rządzące, iáko ſą we Francyi Páryż, Normandya, Kampania.

PAYS *d'Eſtats*, (*Sont ceux qui ont conſervé le droit d'aſſeoir des impoſitions dans les Aſſemblées d'Eſtats*, comme *la Bourgogne, la Bretagne, le Languedoc.*) Regio vectigalis ex præſcripto deputatorum conventus. KRAIE Rádne ktore maią prawo záſiadania w rádzie ſkarbowey do układania poborow iáko ſą we Francyi Burgundya, Bretania y Okcytania

PAYS *de Concordat*, (*Celuy où les matieres béneficiales ſe réglent par la diſpoſition du Concordat fait entre Leon X. & Francois premier.*) Regio in quâ viget pactio inter Leonem decimum Papam, & Franciſcum primum Regem Gallorum. KRAIE ugody álbo umowy w ktorych beneficia ſą rozdawane według ugody y umowy uczynioney między Leonem X. Papieżem y Franciſzkiem I. Krolem.

PAYS *d'obédience* (*eſt celuy où ce Concordat n'eſt point*, comme *la Bretagne & la Lorraine.*) Regio obedientiæ, in qua illa pactio non fuit recepta. KRAIE poſłuſzeńſtwa álbo podległości gdzie to Konkordatum álbo ugoda nie ieſt przyięta względem beneficyi Kościelnych: iáko ſą we Francyi Bretania y Lotaryngia.

PAYS, ſe dit proverbialement en ce ſens phraſes, KRAY (*przyſłowiem*) **Nul n'eſt prophéte en ſon pays.* Nullus propheta in patriâ. Nullus in patriâ magnus. * Záden Prorok nie popłaca w właſnym kraiu ſwoim. **Autant de pays, autant de guiſes*, pour *autant de mœurs differentes.* Suus cuique mos. (Mot du diſcours familier.) *Co kray to obyczay.

ON DIT *d'un homme, qu'il a tiré pays* ou *vuidé pays*, pour dire qu'*il s'en eſt fuy.* Vertit ſolum. *Cic.* UCIEKŁ uſkrobał uſzedł.

PAYSAGE, *prononcez* PE'YSAGE, ſubſt.m. (*Eſtenduë de pays diverſifiée par des montagnes, collines, bois, prairies & rivieres.*) Tractus amœnâ ad aſpectum locorum varietate diſtinctus, *genit.* tractûs diſtincti. m. Rus, ruris, neut. KRAY trakt ciągnący ſie gorami pagorkami laſami łąkami rzekami.

PAYSAGE, (*Tableau où l'on dépeint un lieu ruſtique.*) Rus pictum. OBRAZY ná ktorych krainy ciągnące ſię polami laſami gorami wioſkami malowane.

PAYSAN, ſubſt.m *prononcez* PE'YSAN. Homo ruſticus & agreſtis *Cic* CHŁOP wieśniak.

PAYSANNE, *prononcez* PE'YSANNE, ſubſt. fem. Ruſtica, æ, ſem. *Cic.* WIESNIACZKA.

DE PAYSAN, prononcez *de Péyſan.* Ruſticanus,a,um. *Cic.* CHŁOPSKI CHŁOPSKA.

UN PEU PAYSAN. Ruſticulus. Subruſticus, a, um. Subagreſtis, & hoc ſubagreſte. adject. *Cic.* CHŁOPKOWATY chłopowaty.

Maniere de parler groſſiére, & qui ſent le Payſan. Ruſticitas,atis.f *ou* Genus dicendi ruſticum & agreſte. *Quint. Plin.* Proſta chłopſka wieyſka mowa grubiańſka.

En payſan, groſſiérement. Ruſticè adv. *Cicer.* Po chłopſku grubiańſko

PE'AGE, ſubſt m. (Qui ſe diſoit autrefois de toutes ſortes de droits qui ſe payoient, il ne ſe dit maintenant que des impoſts quon leve ſur les marchandiſes qu'on tranſporte d'un lieu en un autre.) Portorium,ii,n. Vectigal, lis,n. *Cic.* CŁO myto komora.

PE'AGER, ſubſt. m. (*Celuy qui leve le Péage, le Fermier du Péage.*) Portitor, eris, m. *Cicer.* PISARZ celny poborca ná komorach ſtrażnik ſkarbowy.

PEAU, ſubſt. *on prononce* PAU. *Cuir* (*Qui couvre la chair & les os.*) Cutis, pellis, is, f. *Ovid.* SKORA pod ktorą ciało y kości.

LA PEAU *des beſtes.* Pellis,is Corium,ii,n. *Cic.* SKORA bydlęca wyprawna lub niewyprawna.

PEAU *des fruits.* Cutis, is, fœm. *Plin.* SKORKA ná owocach.

PEAU *mince délicate d'un animal* (*comme d'un chevreau*) Pellicula,æ,f *Cic* JERCHA ſkorka.

PEAU *molle préparée à l'alum.* Aluta,æ,f. *Cæſ.* ZAMSZA ſkorka zámſzowana.

PEAU *déliée du tilleul ſur quoy les Anciens écrivoient.* Philira,æ, fœm *Plin.* SKORKA álbo kora lipowa ná ktorey przed tym piſywano wprzod niż papier wynaleziono.

OSTER *la peau.* Detrahere pellem. *Hor.* ZDIĄC ſkorę odrzeć ze ſkory. **Il n'a que la peau & les os.* Os atque pellis totus eſt. *Plaut.* *Tylko go ſkora a kości.

PEAU *de ſerpent* Pellis ſerpentis *Ovid.* SKORA wężowa

PEAU *de bouc.* Uter, utris, n. *Plin.* KOZA ſkora kozłowa w ktorey oliwę przedaią.

PEAU *des poiſſons.* Piſcium corium, ii, n. *Plin.* SKORA rybia Jaſzczur.

PEAU *de parchemin.* Membrana, æ, f. *Quint.* PARGAMIN ſkora.

PEAU *de grains de raiſon.* Folliculus, i, m. Uvæ Corium, iin. *Colum.* SKORKI od jágod winnych.

PEAUSSIER, ſubſt. m. (*Qui prépare les cuirs à l'alun pour faire des gands.*) Alutarius, ii, m. *Plaut.* RĘKAWICZNIK Białoſkornik zámęſznik.

PE'CHE', ſubſt m. (*Faute volontaire commiſe contre Dieu, & contre ſes loix*) Peccatum, delictum, ti, n. noxa, culpa, æ, f. *Cic.* GRZECH przeſtępſtwo przeciwko przykazaniu y prawu.

PE'CHE' *orginel*, (*Avec lequel tous les hommes naiſſent, & quils ont hérité d'Adam*) Peccatum originis. GRZECH pierworodny poſpolity w ktorym ſię rodziemy.

PE'CHE' *actuel*, (*Péché que chacun commet actuellement.*) Peccatum cuique proprium. GRZECH uczynkowy własny każdego.

PE'CHE' *mortel*, (*Qui donne la mort à l'ame.*) Peccatum lethale Letificum. GRZECH śmiertelny.

Punir un péché. Animadvertere peccatum. *Ter.* Karać zá grzech.

PE'CHER, (*Faire une faute.*) Peccare, (o,as,avi, atum.) Delinquere. Culpam committere. *Cic.* GRZESZYC zgrzeſzyć wykroczyć w czym.

PE'CHERESSE, ſubſt. fœm. (*Femme diſſoluë & débordée dans tous les vices.*) Libidinoſa mulier *ou* flagitioſa, flagitiis famoſa mulier, peccatis obnoxia. GRZESZNICA iáwna białogłowa ná grzech y wſzelką roſpuſtę wydana.

PE'CHEUR, ſubſt. maſc. Sceleſtus homo, ſceleratus. Omni ſcelere impurus Peccatis obnoxius, a, um. GRZSZNIK iáwnogrzeſznik zbrodzień.

PECULAT, ſubſt. m. (*Crime de ceux qui grivellent & qui dérobent les deniers publics.*) Peculatus, ûs, m. *Cic.* KRADZIESZ ſkarbu publicznego.

Qui commet ou fait le péculat. Peculator, oris, maſc. *Cic.* KRADZCA ſkarbu publicznego.

PE'CUNIAIRE, (*Amende pecuniaire ou en argent.*) Multa pecuniaria, æ,f GRZYWNY pieniężne winy.

PE'CUNIEUX,m PE'CUNIEUSE, f. (Mot bas & du diſcours familier.) (*Qui a bien de l'argent.*) Pecuniоſus, a, um. *Cicer.* peculioſus. *Plaut.* MAIĘTNY pieniężny. Franculkie ſłowo podłe y proſte á potoczne.

PE'DAGOGUE, ſubſt. m. (*Maiſtre domeſtique, qui a ſoin des mœurs & des eſtudes des enfans dans la maiſon.*) Pædagogus. INSPEKTOR domowy prywatny nauczyciel y dzieci dozorca co do obyczaiow y náuk podagog.

UN PE'DAGOGUE *de quatre deniers* (Par ironie.) Dominus dupondiarius, ii,'maſc. *Petr.* INSPEKTOR groſzowy (ná posmiech)

(Le mot de Pedagogue eſt injurieux,& il ſe prend en mauvaiſe part, a moins qu'il ne ſoit accompagné de quelque épithete favorable.) To ſłowo podagog lub Inſpektor w zły tylko ſię ſpoſob bierze y ieſt uraźliwe chyba że z przydatnim ſłowem iákim przyſtoynym będzie złączone.

PE'DANE'E, (*Juge pédanée, juge de Village qui juge debout & ſans l'orm.*) Judex pedarius, judicis pedarii, *ou* pedaneus.ei.m WOYT wieyſki ná wſi Sędzia.

PE'DANT, m. PE'DANTE, f. (*Qui inſtruit la jeuneſſe.*) Doctor, oris,m pædagogus, gi, m. *Cic.* DOKTOR pończoſzka mędrek. (*Ce mot François eſt devenu odieux, & ſe prend pour un homme hériſſé de grec & de lation, qui affecte de faire paroiſtre ſon ſçavoir hors de propos, & d'une façon ridicule.*) Inſulſus litterator, oris,m. Vanus & ridiculus eruditionis oſtentator,oris. Jactor. To ſłowo Franculkie ieſt wzgardliwe znáczące tego co ſie chwali y chełpi z náuki.

PE'DANTERIE, ſubſt. fœm. (*Critique importune & ennuyeuſe ſur les belles lettres.* Inſulſa litteratura, æ, f. Putida litteratura. Inſulſa eruditio, onis, f. MĘDRKOWANIE.

Laiſſez-là toutes ces pédanteries. Omitte has ineptias grammatiſtarum. Day pokoy temu mędrkowaniu.

PE'DANTESQUE, adject. maſc. & fœm. (*De pédant, qui convient à un pédant.*) Ludi-magiſtro conveniens. MĘDRKUIACY.

PE'DANTESQUEMENT, adv. (*En pédant.*) Inſulſorum litteratorum more JAK mędrek po mędrkowſku.

PE'DE'RASTE ſubſt. maſc. (*Qui aime les garçons.*) Pedico, maſc. Prædator corporis. maſc. *Petr.* SODOMCZYK ſprośnik.

PE'DESTRE, comme *Une ſtatuë pédeſtre qui n'eſt point à cheval.* Statua pedeſtris, f. *Plin.* PIESZA oſoba ſtoiąca nie konna.

PE'DICULAIRE, *Maladie pédiculaire.*) *c'eſt lorſque les poux ſortent & fourmillent par tout le corps.* Morbus pedicularis WSZAWA choroba, wſzy záſkorne.

PE'GASE, ſubſt. m. *Cheval que les Poëtes ont feint avoir des ailles*) Pegaſus, i, m. Equus alatus, i,m. *Catul.* PEGAZ Koń baieczny ſkrzydlaſty.

PEIGNE, ſubſt. m. *Inſtrument taillé à dents, dont on ſe décraſſe la teſte, & dont on accommode les chevaux.*) Pecten, inis,m *Plaut* GRZEBIEN do czeſania włoſow y czyſzczenia z brudu głowy. **Tondre ſur le peigne.* Per pectinem auteudere. *Plaut.* Strzydz po grzebieniu.

En forme des dents de peigne. Pectinatim. adv. *Plin.* Grzebieniaſto ząbkowato.

PEIGNE ſe dit auſſi (*de l'inſtrument avec lequel on carde la laine.*) Pecten. maſc. *Juv.* GRĘPLA do wyczeſywania wełny.

PEIGNE *de Tiſſerant.* Pecten, m. *Ovid.* PŁOCHA krośienna álbo tkacka.

PEIGNE ſe dit figurément en choſes morales. (*Il faut donner un coup de peigne à cet ouvrage.* pour dire *Il faut le revoir, & le peigner.*) Retexere opus aliquod. *Hor.* TRZEBA ieſzcze te piſmo tę rzecz ten projekt przeyrzeć.

Il luy a donné un coup de peigne en paſſant, il a fait quelque maligne deſcription de ſa perſonne. Hunc maligne depexum dedit. *Ter.* Urwał go ſzarpnął go mimoiazdem.

PEIGNER, V.act. (*Demeſler & arranger les cheveux, dérailler la teſte.*) Pectere. CZESAC roſczeſywać wyczeſać. **Se peigner.* Deducere crines pectine. *Ovid.* *Czeſać ſię. **Se faire peigner.* Capillos pectendos præbere. *Ovid.* *Kázać ſię czeſać.

PEIGNER ou (*Carder de la laine:*) Lanam pectere, Carminare, (o,as,avi, atum.) *Plin. Colum.* Wyczeſywać welnę.

ON DIT auſſi à contre-ſens, (*Peigner quelqu'un à coups de poing.*) Pugnis pectere aliquem. *Plaut.* WYCZESAC kogo wprzeciwnym rozumieniu doiąć mu dokuczyć zbić. **Il l'a peigné comme il faut.* Illum depexum dedit.. *Ter.* *Wyczeſał go náleżycie.

PEIGNIER, (*Qui fait & vend des peignes.*) Pectinum artifex & propola, pectinum artificis & propolæ. GRZEBIENIARZ Rzemieślnik co robi grzebienie y przedaie.

PEINDRE, V.act. (*Faire un portrait, une figure avec des couleurs.*) Pingere, (go, gis, xi, ctum.) act. accuſ. MALOWAC, wymalować, odmalować. **Peindre en huile.* Coloribus oleo dilutis pingere *ou* ex oleo ſubactis. *Malować pod oley z pokoſtu. **En détrempe* ou *à freſque* Coloribus aquâ dilutis pingere. *Malować wodnemi farbami. **En émail.* Encauſtice pingere. *Malować pod ſzmelc lakowáć. **Peindre des hiſtoires, des payſages.* Pingere hiſtorias,rura. *Malować hiſtoryę kraie, wioſki, ſołwarki. **Peindre d'apres nature.* Vultus vivos ducere. *Virg.* Iconem pingere. Exprimere & redere aliquem ad vivum. *Malować z żywego z własney oſoby oryginał odmalować. **Peindre d'aprés Raphaël, le copier, travailler d'aprés luy.* Poſt Raphael *ou* à Raphael pingere. *Malować kopią kopiować z inſzego obrazu po przednim iákim málarzu.

Un homme fait à peindre. Homo graphicus. *Plaut.* Człowiek iák malowanie odmalowáćby go.

PEINDRE ſignifie quelquefois, (*Barbouiller, enduire, frotter de quelque couleur.*) Inducere colores alicui rei. MALOWAC pomazać pogwazdać.

PEINDRE ſignifie auſſi (*Farder*) Pigmento inficere. Linire vultum. MALOWAC ſię barwiczką bielidłem twarz náciérać.

PEINDRE ſe dit figurément, *Repreſenter, faire des deſcriptions.*) Pingere, depingere, expingere, repreſentare, exprimere, fingere. *Cic.* ODMALOWAC udać wyrazić opiſać odrysować. **Peindre la vie & les mœurs d'une perſonne.* Vitam & mores alicujus exprimere, depingere. *Cicer.* *Zycie czyie opiſać y obyczaie iákiey oſoby odmalować.

ON DIT en ce ſens ironiquement, (*Peindre quelqu'un de toutes ſes couleurs.*) Ornare aliquem ſuis virtutibus, *ou* ex ſuis meritis. *Terent.* ODMALOWC kogo od ſtop do głowy udać opiſać oſzkalować.

ON DIT voila *Pour l'achever de peindre, pour achever de le perdre.* Illud depictum hunc omnibus coloribus dabit. TEGO tylko niedoſtawało; áby go do reſzty zgubić.

PEINT, m. PEINTE, f. *Voyez* PEINDRE. MALOWANY Málowana odmalowany:

PEINE, ſubſt. f. (*Punition, chaſtiment.*) Pœna, æ, fœm. Supplicium,ii, neut. *Cic.* KARA karanie.

PEINE, (*Fatigue, travail.*) Labor, oris, maſc. Opera,æ,f. *Cic.* PRACA kłopot ſtaranie trudy. **Je n'épargneray point ma peine.* Non parcam operæ. *Cic.* Meo labori non parcam. *Ter.* *Nic będę żáłował pracy ſtarania ſatygi.

PEINE, (*Difficulté.*) Difficultas, atis,f. *ou* Labor, oris, m. *Cic.* TRUDNOSC. **Ils avoient eu bien de la peine à paſſer la riviere.* Ægerrimè confecerant, ut flumen tranſirent. *Cæſ.* *Z wielką trudnością przeprawili ſię przez rzekę. **A peine trouverez-vous un homme fidele.* Fidelem haud fermè invenias virum. *Ter.* *Z trudnością ználeść człeka poczciwego.

PEINE, (*Soin, inquiétude, chagrin.*) Labor, oris, m. Cura, æ,f. Sollicitudo, inis,f. *Cic.* KŁOPOT troſka ſmutek żál. **Il eſt bien en peine.* In ſummâ eſt ſollicitudine, ſullicitudinibus exeditur. *Cic.* *W wielkim ieſt kłopocie. **Je ſuis fort en peine de voſtre ſanté.* De tuâ valetudine valdè ladoro, vehementer *ou* valdè ſum ſollicitus de tuâ valetudine, me valdè habet ſollicitum tua valetudo. *Cicer.* *Bardzo ſię troſkam o zdrowie twoie. **Cela ne valoit pas la peine.* Id operæ pretium non erit. *Cicer. Liv.* *Niewarto to było tego záwodu y kłopotu. **Je ne me mets nullement en peine de cela.* Parum id curo, ſuſque deque habeo. *Plaut.* *Niedbam cale nic o to.

PEINER, (*Se donner bien de la peine.*) Multum laborare, multùm laboris *ou* operæ inſumere. *Cic.* PRACOWAC uſiłować troſkać ſię kłopocić ſię.

PEINER *quelqu'un*, (*Luy faire de la peine.*) Moleſtiam alicui exhibere. ZŁOSC przykrość komu czynić kłocić kogo

PEINTRE, ſubſt.m. Pictor, oris, m. *Cic.* MALARZ.

PEINTURE, ſubſt.f. (L'*Art de peindre.*) Pictura,æ,fœm. Picturæ ars, artis, f. *Cic.* MALARSTWO Kunſzt Malarſki.

PEINTURE, (*Ouvrage de peinture, tableau.*) Pictura, tabella, æ, f. *Cic.* MALOWANIE ſztuka obraz. **Il eſt beau depuis la teſte juſques aux pieds. C'eſt une peinture.* Feſtiviſſimus eſt uſque ab unguiculos ad capillum. Signum pictum pulchrè vides. *Plaut.* *Piekny od ſtop do głowy iák malowanie.

PEINTURES, (*Couleurs dont on ſe ſert à peindre.*) Colores, colorum, m.pl. Pigmenta, orum,n.pl. FARBY kolory.

PEINTURE ſe dit figurément des deſcriptions que l'on fait des choſes. FARBY kolory opiſanie y udania rzeczy obraz wizerunek.

PE'LAMIDE, ſubſt. m. (*Jeune Thon d'un an. Poiſſon.*) Palamis, idis, f. *Plin.* TUNCZYK ryba morſka.

PELARD ou BOIS PELARD. (*On appelle ainſi ſur les ports, les jeunes cheſnes, dont on a oſté l'écorce pour faire du tan, afin de tanner les cuirs.*) Lignum decorticatum, neut. *ou* Quercus decorticata, f. *Plin.* DĄBY młode z kory odarte dla dębowania ſkor.

PELE', m. PELE'E, f. part. paſſ. & adject. (*Qui n'a point de poil, ni de cheveux.*) Glaber, Glabra, Glabrum. Pilis defectus. GOŁY gomoły bez włoſow.

PELE', (*Chauve:*) Clavus. Recalvus. Pilis defectus, a,um. *Plaud. Phæd.* ŁYSY.

PELE', (*Dont on a oſté l'écorce parlant des arbres.*) Decorticanus, Delibratus, a, um. *Colum.* ODARTY z kory, co do drzew.

PELE', (*Dont on a oſté la peau parlant des fruits.*) Suâ cute exutus,a,um. OBIERANE ze ſkorki owoce.

PELER, *Faire tomber le poil.*) Glabrare. (Glabro, as, avi, atum.) Depilem reddere. Vellere pilos. *Colum.* WŁOSY wyrywac opalać oſmalać oberwać.

PELER, (*Oſter l'écorce des arbres.*) Corticem arboribus detrahere. Denudare arborem cortice. *Cic.* DRZEWO z kory odzierać.

PELER *du fruit*, (*En oſter la pelure.*) Pomis cutem *ou* corium detrahere. Adimere. *Col.* OWOCE z ſkorki obierać

PELERIN, ſubſt. m. (*Qui va en quelque voyage par devotion.*) Peregrinator, oris,m. Qui aliquod iter ſuſcipit Religionis ergo. PIELGRZYM.

PELERINE, ſubſt, fœm. (*Celle qui fait quelque voyage par dévotion.*) Quæ peregrinatur religionss causâ, PIELGRZYMKA.

PELEGRINAGE, ſubſt. maſc. (*Voyage qu'on fait par dévotion.*) Peregrinatio votiva, *ou* religioſa, peregrinationis votivæ, *ou* religioſæ. PIELGRZYMKA pielgrzymowanie drożka święta.

PE'LERINER, (*Aller en voyage.*) Peregrinari. PIELGRZYMOWAC ieździe lub chodzić po drogach z mieyſca ná mieyſce błąkać ſię tułać ſię włoczyć po świecie.

(Mot qui ne ſe dit qu'en raillant d'un vagabond.) Słowo ná pośmiewiſko ná iákiego włoczęgę.

PE'LICAN, ſubſt. maſc. (*Oiſeau aquatique, aſſez ſemblable à un héron.*) Pelicanus,i,m. PELIKAN ptak wodny doſyć podobny do czapli.

PELLE, ſubſt. f. (*Inſtrument de bois à remuer la terre.*) Pala,æ,f. *Colum.* ŁOPAKA Rydel.

PELLE *à four*, (*à mettre le pain au four.*) Pala,æ, *Cat.* Inſurnibulum, li, n. *Plin.* ŁOPATA pickarſka do chleba, piekarniana łopata.

PELLETERIE, ſubſt. fœm. (*Peaux de divers animaux dont on commerce.*) Pelles, pellium, fœm. plur. KUSNIERSTWO kupczenie futrami. **Trafiquer de pelleterie* ou *en pelleterie.* Commercium pellium facere, *ou* mercaturam. *Plin. Plaut.* *Kupczyć futrami handlować.

PELLETIER, ſubſt.m. *ou mieux* FOURREUR, (*comme on les appelle à Paris.*) Pellio, onis, m. *Plaut.* KUSNIERZ.

PELLICULE, ſubſt.f. (*Petite peau.*) (Terme d'Anatomie) (*C'eſt une peau fort mince & deliée.*) Pelicula, æ,f. Cuticula, æ. *Cic. Perſ.* SKORECZKA cienka bardzo.

PELOTE on prononce PLOTE. (*Petite boule de quoi que ce ſoit.*) Globulus,li,m. Pilula,æ,f. *Plin.* GAŁKA z czegokolwiek kłębek.

PELOTER, on dit *Ploter des bales.* Datatim pilà ludere. PIŁKĘ przebiiaiąc grać.

ON DIT au figuré dans le familier, *Ploter* ou *baloter quelqu'un.* Velut pilas tractare aliquem. *Petr.* PODAWAC ſobie kogo iák piłką wziąć go ná obroty.

PELOTON, ſubſt. m. *prononcez* PLOTON *de fil* ou *de laine.* Glomus lanæ, i, maſc. *Hor.* Glomer, eris. KŁĘBEK czego, nici lub weiny.

POLOTON *de gens de guerre.* Armatorum globus. *Liv.* Globus hominum. *Saluſt. ou* Manipulus, i, m. ROTHY kupy woyſka Hufce.

PELOUSE, ſubſt.f. *prononcez* PLOUSE. (*Terrain couvert d'herbe menuë & forte.*) Campus gramineus *ou* graminoſus, maſc. MURAWA.

PELUCHE, ſubſt.f. *prononcez* PLUCHE. Villoſa pellis. Villoſæ pellis.f. KUTNER, Felpa. **Bonnet de pluche.* Villoſus galerus,m. *Czápka kutnerowana felpowa.

PELU,m PELUE,f. *prononcez* Plu. *Velu, chargé de poil.* Villoſus Piloſus,a,um. *Plin.* KOSMATY obroſły.

PELURE, ſubſt.f. *prononcez Plure des fruits.* Fructuum cutis, is, fœm. OSKROBEK oſkrobiny ſkorki obrzynki od owocow.

PELURE *de noix, de chaſtaignes, de grenades, d'oranges.* Corium, ii, neut. Cortex, icis, fœm. *Plin.* ŁUPINY z orzechow z kaſztanow z granatow z pomarańcz ſkorki.

PENDABLE, *prononcez* PANDABLE, (*Cas pendable.*) Crimen ſuſpendio dignum. Capitale crimen. *Cic.* SZUBIENICY godzien watt ſzubienicy.

PENDANT, m. PENDANTE, f. *prononcez* PANDANT, (*Qui pend.*) Pendens, entis, omn. gen. *Cicer.* Pendulus, a, um. *Ovid.* WISZĄCY, Wiſząca.

PENDANT *d'oreille,* ſubſt. m. Inauris, is, *Plin.* ZAUSZNICE.

PENDANT, prépoſition, (*Durant.*) Per. POD CZAS. **Pandant ce temps-là.* Per id tempus. *Liv.* Per iſta tempora. *Cic.* *Pod ten czas.

PENDANT *que.* Dùm. Intereà dùm. *Cicer.* NA ten czas gdy, tym czaſem.

PENDARD, *prononcez* PANDARD. (*Vn ſcélérat qui mérite d'eſtre pendu* ou *digne de la corde.*) Furcifer, feri, m. Dierectus, ti, m. *Plaut.* Suſpendio dignus. Damnatus. *Petr.* WISIELEC ſzubienicznik oberwaniec hultay.

PENDRE, *prononcez* PANDRE, (*Eſtre ſuſpendu.*) Pendere. (eo,es, pependi, penſum.) *Cicer.* WISIEC. **La roupie luy pend au nez.* Stiria pendet naſo. *Mart.* *Sopel mu wiſi u noſa.

ON DIT *ces maux nous pendent ſur la teſte,* (*Nous menacent.*) Hæc mala jam adeſſe atque impendere, imminere nobis *ou* noſtris cervicibus videntur. *Cic.* WISI nád námi to nieſzczęście.

ON DIT dans le diſcours *Autant vous en pend à l'œil,* (*Vn pareil accident vous peut arriver.*) Similis te fortuna manet. His malis obnoxius es. TOZ SAMO wiſi nád tobą.

PENDRE, (*Attacher à un gibet.*) Aliquem ſuſpendere. *Cic. ou* infelici arbori *ou* arbore ſuſpendere. *Cic.* OBWIESIC wieſzać ná ſzubienicy.

SE PENDRE, (*S'aller pendre.*) Suſpendere ſe, *ou* Laqueo vitam ſibi eripere. *Quint.* OBWIESIC ſię ſam, wieſzać ſię.

ON DIT par maniere d'imprécation, (*Va te faire pendre.*) Abi in malam crucem. In magnam malam crucem. In malam rem, *ou* abi dierectè. *Ter. Plaut.* IDZ do nieſzczęścia, porwaneś ſzubienicy.

ON DIT par exaggération parlant d'un gourmand. *Il ſe feroit pendre pour un repas.* Hic in ſummâ crucè prandio duci poteſt. *Plaut.* Ná ſzubienicehy go záprowadził zá obiadem.

ON DIT au figuré *pendre un procés au croc,* (*Ne le plus pourſuivre.*) Litibus deſiſtere. *Ter.* POPRZESTAC zárzucić prawne kłotnie. **Pendre les armes au croc,* (*Ne faire plus la guerre*) Bello deſiſtere. *Liv.* *Poprzeſtać woyny.

ON DIT proverbialement & populairement, (*Dire pis que pendre de quelqu'un.*) Omnibus maledictis aliquem proſcindere. *Plin.* ZLE bardzo y niepoczciwie o kim mowić.

UN PENDU, (*Vn homme pendu.*) Homo penſilis. *Plaut.* Suſpendioſus *Plin.* Sub dio erectus. *Plaut.* Cruciarius, ii, m. *Petr.* CZŁOWIEK obwieſzony wiſielec ſzubienicznik.

PENDULE, *prononcez* PANDULE, ſubſt. fœm. Horo-

logium oſcillatorium, ii, neut. Pendula, æ, fœm. ZEGAREK. Tarcza zegarowa, pokoiowy ſtołowy lub wiſzący zegarek.

PE'NE'TRANT, m. PE'NE'TRANTE, f. (*Qui pénétre, qui entre bien avant.*) Penetrans. Pervadens. Permeans, omn. gen. *Colum. Plin.* PRZENIKAIĄCY, Przenikaiąca. **Vn froid pénétrant.* Penetrabile frigus. *Virg.* Acre frigus. *Przenikaiące przeraźliwe zimno.

ON DIT figurément *un eſprit pénétrant,* (*Eſprit vif, qui pénétre bien avant dans les ſciences.*) Acies acris ingenii *Cic.* PRZENIKAIĄCY rozum.

PE'NE'TRATION, ſubſt. fœm. (*Action par laquelle un corps en pénétre un autre*) Immiſſio unius corporis in aliud PRZENIKNIENIE iedney rzeczy wſkroś przez drugą przeyście.

PE'NE'TRATION *d'eſprit,* (*Eſprit pénétrant.*) ſe dit *de la vivacité & de la force de l'eſprit.*) Acris ingenii acies. Perſpicacia, æ, f. Ingenium peracre, peracutum, ti, neut. *Cic.* PRZENIKNIENIE rozumu byſtrości.

PE'NE'TRER *un corps.* Penetrare, (o,as,avi, atum.) Pervadere corpus. PRZENIKNĄC. **Les corps ne ſe peuvent pénétrer.* Corpora ſe invicem penetrare non poſſunt. *Ciała między ſobą przenikać ſię nie mogą.

PE'NE'TRER, ((*Entrer bien avant.*) Pervadere. Permeare. *Ovid.* PRZEYSC wſkroś. **La playe pénétre bien avant.* Deſcendit vulnus magno hiatu. *Stat.* *Głęboko zachodzi rána. **Cette odeur pénétre les habits.* Tranſit in veſtes is odor. *Plin.* *Zápachem wſkroś przeszły ſuknie. **Le froid a pénétre la terre bien avant.* Frigus altè deſcendit in terram. *Mroz wſkroś przeiął głęboko ziemię.

PE'NE'TRER *dans les pays éloignez,* (*Y entrer bien avant pour les découvrir.*) In extimas terras penetrare. Pervadere. *Plin.* PRZEIECHAC wſkroś od końca do końca albo głęboko w kray iáki w iechać.

PE'NE'TRER ſe dit figurément en choſes morales. (*Pénétrer la penſée* ou *dans la penſée d'un Auteur, y entrer.*) Scriptoris alicujus mentem perſpicere. Penitùs interſpicere, penetrare *Cic* PRZENIKNĄC myśl Autora iákiego wſkroś zrozumieć dociec.

ESTRE PE'NE'TRE', (ou *touché vivement d'une choſe.*) Aliquâ re percelli, (percellor, perculſus ſum.) Moveri, (eor, eris, motus ſum.) Affici, (ior, eris, affectus ſum.) *Cic.* ZYWO bydź przeniknionym dotknionym tknionym ná ſercu czym przerażonym.

PE'NIBLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui cauſe de la peine & de la fatigue.*) Operoſus. Laborioſus, oneroſus, a, um. Difficilis & hoc difficile, adject. *Cic.* PRZYKRY dolegliwy ciężki.

PE'NITENCE, *on prononce* PE'NITANCE, (*Sacrement de l'Egliſe pour remettre les péchez.*) Pœnitentia, æ, f. POKUTA Sakrament.

PENITENCE, (*Satisfaction qu'on impoſe pour une faute commiſe.*) Pœna, æ, f. Corporis afflictatio. Vexatio, onis, f. *Cic.* POKUTA kara zá grzech: **Faire pénitençe.* Piacularem pœnam luere, dare de ſe ultro ſupplicium. Aſperam vitam laboribus plenam agere. *Pokutę czynić pokutować.

PE'NITENTIEL, ſubſt. maſc. *prononcez* PE'NITANCIEL. (*Livre où ſont contenuës les pénitences qu'on enjoignoit autrefois aux pécheurs, à proportion de leurs péchez.*) Pœnarum injungendarum Ritualis Liber, ritualis libri, maſc. PENITENCYARZ, Kſięga pokut rytuał.

ſtE'NITENCIER, *prononcez* PE'NITANCIER, ſubſt. maſc. (*Commis de l'Eveſque dans les Cathédrales pour abſoudre des Cas reſervez à l'Eveſque.*) Penitentiarius, ii, maſc. (Mot conſacré.) PENITENCYARZ urząd Duchowny w Kátedrach.

PE'NITENT, *prononcez* PE'NITANT, m. PE'NITENTE fœm. (*Qui ſe repent d'une choſe.*) Alicujus rei pœnitens, entis. *Cic.* POKUTUIĄCY *Penitent.*

PE'NSE'E, *prononcez* PDNSE'E, fœm. (*Action de l'eſprit, par laquelle il penſe.*) Cogitatio, onis. *Cic.* MYSLENIE pomyślenie myśl.

PENSE'E, (*Ce qui eſt dans la penſée* ou *l'objet de la penſée*) Cogitatio, onis, f. Cogitatum, i, n. *Cic.* MYSL co kto myśli. **Avoir une infinité de penſées dans l'eſprit.* Agitare in animo cogitationes. *Cic.* *Mieć nieſkończoną moc myśli. **Avoir de mauvaiſes penſées.* Libidinosè cogitare. *Cic.* *Mieć złe szpetne myśli. **Cette penſée m'eſt venuë.* In eam cogitationem veni

veni. Incidi. Id mihi venit in mentem. Hæc mentem meam ſubiit cogitatio. *Cicer.* *Przyſzła mi ta myśl. **Tourner ſa penſée à une choſe, la porter à une choſe.* Conferre cogitationem in rem aliquam. *Cic.* Animum ad aliquid adjicere, adjungere, appellere. *Ter.* *Obrocić myśl ſwoię do czego. **Détourner ſa penſée d'une choſe, empeſcher d'y penſer.* Ab re aliquâ cogitationem ſuam avocare. Avertere. Abducere. *Cic.* *Odwrocić myśl ſwoię od czego.

PENSE'E, (*Sentiment.*) Animus, i, m. Senſus, ûs, m. Mens, entis, f. *Cicer.* MYSL zdanie. **Vous entrez dans ma penſée.* Meum animum geſtas. *Plaut.* A meis conſiliis ratio tua non abhorret. *Cicer.* *Wchodziſz w moie zdanie. **On lit ſouvent ſur les viſages, les penſées qu'on a dans l'eſprit.* Vultus plerumque indicant animi ſenſus. *Cic.* *Często ſię myśl ná twarzy wydaie. **Il a pour luy des penſées de fortune & d'honneur.* De illius fortunâ, *ou* Commodis & ornamentis cogitat. *Cic.* *O ſam . tylko ſzczęściu y fortunie á doſtoieńſtwie iego myśli.

PENSE'E, (*Petite fleur.*) Viola tricolor, Violæ tricoloris. Viola autumnalis, f. BRAT z fioſtrą, wdowki, potroyny fiałek iefienny.

PENSER, *on prononce* PANSER. (*Avoir des penſées.*) Cogitare. Recogitare, (o,as, avi, atum.) act. acc. MYSLIC. **Penſer & repenſer dans ſon eſprit à divers plaiſirs.* Contrectare mente varias voluptates. *Cicer.* *Myślić y przypominać ſobie álbo rozmyślać u ſiebie o rożnych uciechach. **Penſer à tout autre choſe.* Alias res cogitare, agere. *Cic.* *Cale o czym inſzym myślić. **Plus j'y penſe, plus j'enrage.* Magis cum id reputo, tum magis uror *Plaut.* Quantò magis in pectore rem voluto. *Terent.* *Im więcey o tym myślę tym mię bardziey złość bierze. **Sans y penſer.* Inopianter. Non cogitatè. *Plaut.* Nec cogitatò. *Plaut.* *Nád pomyślenie nieſpodzianie.

ON DIT *donner à penſer à quelqu'un,* (*Le mettre en peine*) Scrupulum alicui injicere. *Ter.* Commovere aliquem. DAC komu do myślenia.

PENSER, (*Croire. Eſtimer.*) Exiſtimare. putare, (o, as, avi, atum.) Opinari, (or, aris, atus ſum.) *Cic.* MYSLIC rozumieć mniemać mieć trzymać. **Je penſe qu'on traittera de cette affaire.* Puto de hac re actum iri. *Cic.* *Rozumiem że o tym mowić będą. **Que penſez-vous de ſa maladie?* Quid putas de illius morbo? Quid tibi videtur? *Co rozumieſz o chorobie iego. **Penſer bien d'une perſonne, en avoir de bons ſentiments.* De aliquo benè exiſtimare. *Cic.* *Dobrze o kim rozumieć trzymać.

PENSER, (*Faillir. Eſtre tout preſt.*) *Il a penſé eſtre tué.* Propius nihil factum eſt, quàm ut occideretur. Parum abfuit, quin occideretur. *Cicer.* O WŁOSEK niezginął, nie zábit. **Je n'y penſe devenir fou avec luy.* Fermè cum illo inſanivi. *Ledwiem nie oſzalał z nim.

PENSER, (*Traitter un malade, une playe.*) *Voyez* PANCER OPATRYWAC chorego.

PENSIF, m. PENSIVE, f. *prononcez* PANSIF. Cogitanti ſimilis & hoc ſimile. Cogitatione defixus. Cogitabundus, a, um. ZAMYSLAIĄCY ſię, zámyślaiąca ſię, zámyślony.

PENSION, ſubſt. f. *prononcez* PANSION. (*Gratification du Prince* ou *de la République qu'on perçoit tous les ans.*) Penſio annua, penſionis annuæ, f. *Cic.* PENSYA dochod roczny náznaczony ze ſkarbu dla záwdzięczenia záſług. **Il a penſion du Roy, il eſt couché ſur l'Eſtat.* In beneficiis Regiis delatus eſt. *Cicer.* Beneficiarius Regis eſt. *Plin. Jun.* *Má pensyą u Dworu ieſt w rejeſtrze ſkarbowym w penſyonarzu. **On luy donnoit penſion tous les ans.* Annua ipſi pecunia minitrabatur. *Cic.* *Brał penſyą corocznie.

PENSION, (*Logis où l'on met des enfans en penſion pour leur apprendre les belles lettres.*) Pædagogium, ii, neut. *Suet.* STOŁ náięty dla dzieci ná penſyi lub konwikcie będących dla náuk. **Mettre un enfant en penſion.* Pacto pretio dare alicui doctori puerum alendum & inſtituendum. *Oddać dziecię iákiemu ná wychowanie ná ſtoł y náuki **Se mettre en penſion chez quelqu'un.* Pacto pretio, habitationem & menſem alienam conducere. *Náiąć ſobie ſtoł u kogo dla náuki.

Prendre quelqu'un en penſion. Aliquem pacta mercede in victum admittere, aliquem domo & menſâ accipere, communicare menſâ & ædibus. Przyimować ná ſtoł ná penſyą. **Eſtre en penſion avec quelqu'un.* Alicui eſſe domeſticum convictorè, cum aliquo convivere pacto *ou* certo pretio. *Bydź rázem z kim ná penſyi ná ſtole. **Eſtre en penſion chez quelqu'un* Apud aliquem in convictu eſſe. *Bydź ukogo ná ſtole ſtoł mieć u kogo ucząc ſię.

PENSIONNAIRE, *prononcez* PANSIONNAIRE (*Qui a penſion du Prince* ou *du public.*) Beneficiarius *ou* in beneficiis delatus. *Plin-Jun. Cic.* PENSYĄ maiący u dworu w ſkarbie

PENSIONNAIRE, (*Qui eſt en penſion chez un maiſtre* ou *dans un Collége.*) Qui penſionem annuam dat ludi-magiſtro in victum, & in inſtitutionem. KONWIKTOR ná penſyi ſzkolney będący.

PENTAGONE, adject. (*Qui a cinq angles.*) Pentagonus i, m. (*mot grec.*) O pięciu rogach.

PENTE, *prononcez* PANTE, ſubſt. f. (*Inclination* ou *deſcente d'un terrain qui va en baiſſant.*) Declivitas, atis, fœm. *Cæſ.* POCHYŁOSC ſpadziſtość ziemi pochodziſtość z gory. **La pente de la colline eſtoit aſſez douce vers le bas.* Collis erat leniter ab infirmo acclivis. *Cæſ.* *Pagorek był ſpadzisty y pochodzisty łatwo.

PENTE *naturelle,* (*inclination vers une choſe.*) Proclivitas, atis, f. Propenſio, onis, f. *Cic.* SKŁONNOSC chęć przyrodzona do czego.

PENTECOSTE, *prononcez* PANTECÓTE. (*La feſte de la Pentecôte* ou *de la deſcente du ſaint Eſprit ſur les Apoſtres & ſur toute l'Egliſe.*) Feſtum Pentecoſte, Feſti Pentecoſtes. ZIELONE Swiątki.

PE'NULTIE'ME, adject. maſc. & fœm. (*Qui eſt avant le dernier.*) Penultimus, a, um. Extremo *ou* ultimo proximus, t, um. *Quint.* PRZEDOSTATNI, PRZEDOSTATNIA.

PEPIE, ſubſt. f. (*Mal qui arrive aux poules ſous la langue*) Pituita, quæ albâ pelliculâ linguam veſtit extremam. *Pallad.* PYPEC kurza choroba.

PEPIN, ſubſt. m. (*Semence de pluſieurs fruits.*) Granum, i, n. Semen, inis, n. *Cic.* ZIARKO náſienie.

PEPIN *de raiſon.* Acini nucleus, ei, m. *Plin.* Acinus vinaceus, i, maſc. Vinacea orum, neut. plur. *Colum.* JĄDRKO ziarko winne.

PE'PINIE'RE, (*Lieu où l'on ſéme des pepins d'arbres, pour élever des arbres en les gréfant.*) Seminarium, ii, n. *Colum.* Plantarium, ii, neut. *Plin.* SZKOŁA ogrodowa ná drzewka młode, płonnik.

PERÇANT, *prononcez* PERSANT, m. PERÇANTE, fœm. *Aigu, vif.* Acris & hoc acre. Acutus, a, um. PRZERAZLIWY, Przeraźliwa przenikaiący oſtry żywy byſtry. **Vne veuë perçante.* Oculorum *ou* videndi ſenſus acer. *Wzrok przenikaiący byſtry.

ON DIT figurement, (*Vn eſprit perçant, pénétrant.*) Acutum, acre, peracutum, peracre ingenium. *Cicer.* Perſpicax animus, animi perſpicacis, m. UMYSŁ dowcip byſtry przenikaiący.

PERCE-OREILLE, ſubſt. m. (*Petit inſecte,* comme *un petit ver.*) Auricularia, æ, f. USZYCA robak.

PERCE-PIERRE, ſubſt.f. (*Herbe qui ſe mange en ſalade confite dans le vinaigre.*) Saxifragia, æ, f. ŁOMIKAMIEN ziele ſaſaciane, pimpinella.

PERCE', m. PERCE'E, f. (*Troüé.*) Foratus, perforatus, terebratus, perterebratus, a, um. Pertuſus, a, um. *Cicer. Lucr.* PODZIURAWIONY przedziurawiony dziurawy podziurawiony.

PERCE' *de coups.* Vulneribus confoſſus, a, um. POKŁOTY razami.

PERCE', *éclairé,* (*Parlant d'un baſtiment, où il y a bien du jour.*) Lucidus, luminoſus, a, um. *Vitr.* JASNY widny co do gmachu pokoiow izb.

PERCEPTION, ſubſt. m. (Terme de Palais.) (*Recette, récolte.*) Perceptio, onis, f. PRZYCHOD percepta. **La perception* ou *la récolte des fruits.* Fructuum perceptio. *Cic.* *Percepta, użynek zboża.

PERCER, V. act. & neut. (*Faire un trou, une ouverture avec quelque inſtrument*) Forare, efforare, perforare, terebrare, perterebrare. *Cicer.* PRZEBIC przekłoć przewiercić przedziurawić czym. **Percer les oreilles.* Pertundere aures. *Petr.* *Przekłoć uſzy.

PERCER *un tonneau,* (*Le mettre en perce.*) Dolia terebrare. PRZEWIERTYWAC beczki lufty w nich oddechy czynić lub też świdrem przewiercić dno dla czopa lub kurka wkręcenia.

PERCER *une apoſtume.* Vomicam ſecare. *Plaut.* PRZEKŁOC wrzod lub przerznąć. **Des puſtules avec une aiguille.* Puſtulas acu aperire. *Celſ.* *Kroſtki igłą przekałać. **Percer de part en part.* Transfodere, trasfigere. *Liv.* *Wſkroś przebić, ná wylot.

PERCER *un logis*, (*Donner du jour, y faire des ouvertures, l'éclairer.*) Ædes perforare, patefacere. *Cic.* Ædibus indere feneſtras. *Plaut.* SWIATŁO DAC gmachowi obiaśnić więcey widoku, okien więcey porobić.

ON DIT en ce ſens au figuré (*Percer les eſcadrons des ennemis.*) Per medios hoſtes perrumpere. *Cæſ.* NIEWŁASNIE przebić ſię przez woyſka przez ſzyki nieprzyiacielſkie. **On me perce le cœur.* Foditur cor ſtimulo. *Plaut.* *Serce mi to przebiia.

PERCER *bien avant dans un pays, y entrer bien avant.* Penetrare aliquam regionem. *Plin.* in regionem. *Catul.* GŁĘBOKO w kray iáki wiechać.

PERCER ſe dit figurément en ce ſens, (*Percer juſques au fond d'un ſecret.*) Arcanum rimari altiùs. Arcanum ſubtiliter rimare à radicibus. *Pbæd.* PRZENIKAC z gruntu ſekret iáki.

PARCER, (*Paſſer à travers, entrer dedans.*) *Ce cuir ne perce point à l'eau.*) Illud corium aquam non tranſmittit. PRZEBIAC ciec przeciekać wſkroś. Przez tę ſkorę woda nie przeydzie nie przeciecze. **Mon chapeau perce à l'eau.* Pileus aquâ tranſmittit. *Plin.* *Kapeluſz moy wſkroś wodą przeſzedł. **Je ſuis tout percé de la pluye, mes habits ſont tout percez de ſueur.* Imbre ſum uvidus *ou* madidus. Totus imbribus madeo, ſudore veſtes madent. *Wſkroś ná wylotem przemokł od deſzczu od potu wſkroſem przepotniał. **Les enfans ſont malades quand les dents leur percent.* Ægrotant infantes, dum illis dentes naſcuntur, oriuntur. *Celſ.* *Dzieci choruią ná zęby kiedy im ſię zęmby dobywaią pokazuią wyraſtaią.

PERCER ſe dit proverbialement dans ces expreſſions. (*Il eſt bien bas percé*, pour dire *il ne luy reſte plus gueres d'argent.*) Parum admodùm habet in loculis. BARDZO chudo koło niego. **C'eſt un panier percé*, pour dire *c'eſt un prodigue: vous luy donneriez cent mille écus, il ne luy reſteroit plus rien dans cinq jours.* Plenus rimarum eſt, hac & illac perfluit. *Ter.* *Utratnik.

PERCEVOIR, V. n. (*Recevoir* ou *recueillir les fruits* ou *les revenus des terres.*) Percipere, (io, is, percepi, ptum.) act. acc. *Cic.* ODBIERAC dochody intraty z dobr.

PERCHE, ſubſt. f. (*Gaule de bois*) Pertica, æ, f. Longurius, ii, m *Var. Hor.* TYKA, tycz żerdź.

PERCHE *d'Arpenteur*, (*Avec quoy il meſure les terres.*) Decempeda, dæ, f *Cic.* MIERNICZY pręt laſka

PERCHE *de Battilier*, (*Croc avec lequel il conduit ſon batteau.*) Contus, ti, m. *Virg.* DRĄG laſka przewożnicza ná wodzie.

PERCHE *d'oiſeleur.* Ames, itis, m. LASKA ptaſznicza.

ON DIT d'un homme fort grand & d'une taille mauſſade (*Que c'eſt une grande perche.*) Longarius, ii, m. *ou* Longurio, onis, maſc. *Var.* DRĄG, długie chłopiſko, bardzo wyſokie grądal.

PERCHE, ((*Poiſſon de riviére.*) Perca, æ, f. OKUN ryba rzeczna

SE PERCHER, (*Se mettre ſur une perche comme font les poules.*) Sidere. SIADAC ná grzędę. **Les oiſeaux ſe perchent* Sidunt aves ſuper arbore, *ou* ramis arboris. *Virg.* *Ptaſtwo ſiada na grzędy.

PERCLUS, m. PERCLUSE, f. (*Qui ne s'aide point de ſes membres, paralityque.*) Membris captus, a, um, *ou* membris iners, omn. gen. *Liv. Plin.* NIEDOŁĘGA kaleka upadły ná członki.

ON DIT au figuré & populairement, (*Il a l'eſprit perclus, c'eſt un eſprit perclus, qui eſt bouché.*) Retuſum, obtuſum *ou* hebes eſt illi ingenium. *Cic.* Obtuſus eſt animi vigor. *Liv.* NIEDOŁĘZNEGO rozumu tępy.

PERCUSSION, ſubſt. fœm. (*L'action de frapper.*) Percuſſio, onis, f. *Cic.* (Mot de Phyſique.) UDERZENIE. **La percuſſion de l'air.* Aeris percuſſio, percuſſus, ûs, maſc. *Cicer.* *Trzaſk powietrze.

PERDITION, ſubſt. fœm. *Perte.* Perditio, onis, f. *Plin.* ZGUBA ſtrata.

PERDRE, V. act. & neut. (*Souffrir quelque perte de ſa ſanté, de ſes biens, de ſon honneur.*) Perdare, dererdere. Amittere. Rei alicujus jacturam, *ou* naufragium facere. *Cicer.* ZGUBIC ſtracić ſzkodę náczym ponieść. **Il n'a rien à perdre, il n'a rien à volerchez luy.* Vacuus eſt rebus omnibus *Ter.* Nihil eſt quæſtui furibus apud illum. *Plaut.* *Nie ma co ſtracić, złodziey ſię u niego niepożywi.

PERDRE ſe dit figurément dans les expreſſions ſuivantes.

Perdre connoiſſance (*parlant d'un malade qui ne connoiſt plus*) Mente labi. *Celſ.* STRACIC zmyſłły o chorym mowiąc. **La veuë.* Deficere viſu. *Suet.* *Stracić wzrok. *Le jugement.* Mente deficere. *Ovid.* *Stracić rozum. **Le courage.* Animis cadere. *Liv.* *Stracić ochotę.

PERDRE *quelqu'un de réputation.* Famam alicujus arcere, *ou* alicui auferre. *Horat.* OSŁAWIC kogo obmowić obnieść oſzkalować. **Faire perdre la réputation à quelqu'un.* Famam alicujus obruere. *Tacit.* Obliterare. *Liv.* Extinguere alicujus famam. *Cic.* *Sławy kogo pozbawić. **Perdre quelque choſe de ſa réputation.* De ſuâ exiſtimatione aliquid deperdere. *Cic.* *Cokolwiek ſławy y Imienia utracić. **Perdre ſon tems.* Tempus perdere, amittere, terere. *Cic.* *Czas darmo tracić. **Sa peine.* Conterere, ludere operam. *Ter.* Perdere operam. *Hor.* *Pracę darmo tracić. **Perdre le reſpect qu'on doit à une perſonne.* Debitam alicui reverentiam exuere, amittere. *Plin.* *Powinnego poſzanowania komu ubliżyć. **L'occaſion.* Occaſionem è manibus dimittere. *Cicer.* *Stracić okazyą.

PERDRE *quelqu'un*, (*Procurer ſa perte, ſa ruine.*) Perdere aliquem. Alicui eſſe exitio. *Cic.* ZGUBIC kogo ná zgubę ná zniſzczenie iego náſtępować. **Le perdre ſans reſſource.* Aliquem peſſundare. *Plaut.* *Zgubić go do ſzczętu bez nádziei. **Je ſuis perdu.* Perii. *Plant.* *Zginąłem. **Je ſuis perdu entiérement ſans reſource.* Perditus ſum atque eradicatus, omnibus exitiis interii. *Zginąłem przepadłem ze wſzyſtkim. **Que les Dieux te puiſſent perdre* (*Imprécation.*) Dii te perdant *ou* te eradicent. *Ter.* *Niech cię Bog zátraci zgiń przepadniy, złorzeczenie.

PERDRE *quelqu'un*, (*Le corrompre.*) Perdee aliquem. *Ter.* Aliquem depravere, corrumpere, ad nequitiam abducere. *Cic.* ZGUBIC kogo zepſować go zgnbić go gorſzym go czynić.

SE PERDRE, (*S'égarer en marchant.*) Itnere deerare. *Quint.* OBŁĄKAC ſię zbłądzić wdrodze. **Il ſe perdit de ſon pere dans la foule.* Aberravit, decrravit inter homines à parte. *Plaut.* *Zámięſzał ſię w cizbie y Oyca zgubił.

SE PERDRE, (*S'en aller,*) parlant *de quelque liqueur qui coule & qui s'enfuit.* Aufugere. *Plaut.* PSOWAC ſię wyciec ciec co do ſtatkow y trunkow lub likworow inſzych.

SE PERDRE, (*Se détruire. S'abolir. S'anéantir.*) Elabi, (or, eris, elapſus ſum.) Abire, excidere. *Cic.* GINĄC niknąć niſzczeć upadać miiać uſtawać. **La couſtume ſe perd.* Mos elabitur. *Cic.* *Zwyczay ginie uſtaie. **Perdre le goût.* Non ampliùs noſſe ſapores. *Plin.* Nullo ſapore capi. *Cicer.* *Stracić ſmak. **Le goût ſe perd.* Deperit ſapor. *Plin.* *Smak traci. **Perdre l'appetit.* Nauſeare cibos. *Cic.* *Apetyt ginie. **Faire perdre l'appetit.* Cibi aviditatem auferre. In cibis aviditatem inhibere. *Plin.* *Stracić komu apetyt.

ON DIT au figuré, *Perdre le goût des belles choſes.* Præclaris rebus non ampliùs capi. Res præclaras non ampliùs ſentire. STRACIC chęć ochotę do pieknych zábaw. **Il a perdu le goût des vers.* Non ampliùs ſentit vim carminis. *Phæd.* *Obrzydził ſobie wierſze upadła mu chęć ochota do nich. **Il m'a fait perdre le goût de la Philoſophie.* Me à Philoſophiâ retraxit, me abduxit, ábſtraxit à ſtudio Philoſophiæ. *Cic.* *Obrzydził mi Filoſią ſmak ochotę mi do niey ſtracił.

SE PERDRE, (*S'expoſer à quelque malheur, vouloir ſa perte.*) Diſcrimen ſubire. JSC lecić ná zgubę własną ſam ſię niebeſpieczeńſtwo ſię podawać. **Il s'eſt bien voulu perdre luy-meſme.* Sibimetipſi exitio fuit. * Sám ſię chciał zgubić ſam ſzukał zguby własney. **Pourquoy voulez-vous vous perdre?* Cur te is perditum? *Terent.* * Dlá czegoſz ſię ſam chcesz gubić.

PERDU, maſc. PERDUE, ſem. part. paſſ. & adjectif. Perditus. Deperditus. Amiſſus, a, um. *Cicer.* ZGUBIONY ſtracony ſtracona, zgubiona.

PERDU, (*Mal employé.*) Malè collocatus, a, um. *Cic.* ZGUBIONA rzecz źle łożona źle záżyta.

PERDU, (*Ruiné, abyſmé.*) Perditus. Peſſumdatus, a, um. ZGUBIONY ſtracony wniwecz obrocony. **Une affaire perduë.* Res occiſa. Perdita. Obruta. *Cic.* *Sprawa zgubiona przepadła. * *Perdu de réputation & de biens.* Famâ & fortunis expers, ertis, omn. gen. * Przepadł ná Jmieniu y fortunie. **De luxe & de débauche.* Luxu & delitiis perditus. *Ter.* *Wniwecz obrocony od zbytkow roſpuſty pianſtwa koſterſtwa. **De dettes* Ære alieno perditus. Zgubiony wniwecz obrocony przez dług. * *Je tiens l'affaire perduë.* Negotium iſtud in perditis ac deſperatis habeo. *Cic.* * Mám tę rzecz, mám to iuż zá zgubione zá ſtracone.

ENFANS PERDUS, (*Ceux qu'on expoſe les prémiers à l'ennemi.*) Perditi adoleſcentes. *Flor. Rom.* Velites, velitum, maſc. plur. *Liv.* Anteſignani, orum, maſc. plur. STRACONY żołnierz ci ktorych w pierwſzych ſzykach y ſzeregach lub w przedniey ſtraży ſtawiaią do okazyi.

ON DIT abſolument, *Tout eſt perdu.* Actum eſt. Conclamatum eſt. *Plaut.* WSZYSTKO przepadło zginęło.

ON DIT qu'*un homme travaille comme un perdu, comme un cheval.* Cùm maximè aliquid operis facit, *ou* laborat nimium. PRACUIE iák bydlę.

PERDRIX, ſubſt. fem. *Oiſeau.*) Perdix, icis. fem. *Plin.* KUROPATWA ptak.

PERDREAU, ſubſt. maſc. (*Le petit d'une perdrix.*) Perdicis pullus, i, maſc. KUROPATWIĘ młode od kuropatwy.

PERE, ſubſt. maſc. (*Celuy qui a engendré.*) Pater, patris. Genitor, oris, maſc. Parens, entis. OCIEC Rodzic, co kogo ſpłodził.

PERE *de famille.* Pater familia, *ou* Pater familiæ. *Cicer. genit.* GOSPODARZ.

GRAND PERE, (*Ayeul.*) Avus, i, maſc. *Plaut.* DZIAD. **Grand pere paterne.* Avus paternus *Hor.* * Dziád z ſtrony Oyca. **Du coſté maternel.* Avus maternus. *Hor.* * Dziad z ſtrony márki.

LE PERE *du grand pere.* (*Le Biſayeul.*) Atavus, i, maſc. PRADZIAD.

BEAU PERE. Socer, eri, maſc. Vitricus, ci, maſc *Cic.* TESC, Ociec żony lub męża.

Les deux beaux peres. Conſoceri, orum, m. plur. *Vlp.* Teście obadwa, Teściowie żony y męża Oycowie.

Nos PERES, (*Nos Anceſtres.*) Parres. Majores, um, maſc. plur. *Cic.* OYCOWIE naſi Przodkowie.

PEREMPTOIRE, adject. m. & f. (*deciſif.*) Peremptorius, a, um. *Vlp.* (Mot de droit.) ZAWITY rok. Termin prawny. * *Vne raiſon peremptoire & tout à fait déciſive.* Argumentum perſuaſibile, neut. *Quint.* Certiſſimum argumentum. *Dowod nieodbity.

PERFECTION, ſubſt. fem. (*Conſommation, l'achevement de quelque ouvrage.*) Alicujus operis abſolutio & perfectio, onis, fem. *Cic.* WYDOSKONALENIE, doſkonałość czego.

PERFECTION, (*Qualité excellente qui ſe trouve dans les perſonnes & dans les choſes.*) Eximia *ou* præclara dos, dotis, fem. Virtus, utis. fem. DOSKONAŁOSC ták co do rzeczy iáko y oſob.

EN PERFECTION, (*Avec perfection.*) Perfectè, optimè, excellenter. adv. *Cic.* DOSKONALE.

PERFECTIONNER, V. act. (*Rendre parfait.*) Perficere, (io, is, feci, fectum.) Abſolvere, (o, is, vi, utum.) act. accuſ. *Cic.* WYDOSKONALIC doſkonałym uczynić.

PERFIDE, adject. maſc. & fem. (*Qui manque de foy & de parole.*) Perfidus, perfidioſus, a, um. WIAROŁOMCA bez, czci, wiary y poczciwości, ni czci ni wiary niemaiący, zdrayca wiarołomny

PERFIDIE, ſubſt. fem. (*Manque de foy & de parole.*) Perfidia, æ, fem. *Cic.* WIAROŁOMNOSC zdrada.

PERFIDEMENT, adv. (*Avec perfidie.*) Perfidioſè. adv. *Cic.* ZDRADZIECKO, wiarołomnie.

PE'RIL, ſubſt. maſc. (*Danger.*) Periculum, i, neut. Diſcrimen, inis, neut. *Cic.* NIEBESPIECZENSTWO.

PE'RILLEUX, maſc. PE'RILLEUSE, fem. Periculoſus, a, um. *Cic.* NIEBESPIECZNY niebeſpieczna.

PE'RILLEUSEMENT, adv. (*Avec danger.*) Periculoſè, cum periculo *Cic.* NIEBESPIECZNIE.

PE'RIODE, ſubſt. maſc. (*Durée de la courſe d'un aſtre, qui revient au meſme point du Ciel.*) Aſtri alicujus circuitus & converſio. *genit.* circuitûs & converſionis. *Cic.* OBROT Planet y od punktu do punktu bieg ſwoy odprawuiącego.

PE'RIODE ſe dit auſſi *du plus haut point d'élevation d'un aſtre.* (Mais il n'eſt plus en uſage qu'au figuré pour ſignifier.) *Il eſt parvenu au plus haut point d'élevation de la fortune.* Ad ſummum fortunæ apicem pervenit, *ou* ampliſſimâ fortunam conſequutus eſt. PUNKT náywyżſzy; Stanął w náywyżſzym ſzczęścia ſwoiego punkcie. * *Il eſt au dernier période de ſa vie.* Ad extremum vitæ pervenit, ad ſupremũ vitæ diem. *Stanął w oſtatnim życia punkcie.

PE'RIODE, (En terme de Chronologie, eſt une époque *ou* un temps remarquable.) Periodus, i, fem. PERYOD czaſu, znakomity czas iáki w ktorym co ſię znacznego y pamiętnego przytrafiło.

PE'RIODE, ſubſt. fem. (*En Grammaire eſt un tour* ou *circuit demots, qui ſont un ſens achevé.*) Periodus, i, fem. Verborum ambitus, circuitus, ûs, maſc. *Cic.* PERYOD w mowie w piſaniu czytaniu ſens doſkonały w ſobie zámykaiący punkt mowy.

PE'RIODIQUE, adject. (*Fiévres périodiques, qui reviennent à certain jour & heure.*) Febres periodicæ, febrium periodicarum. fem. plur. *Plin.* Staræ febres *ou* ſtatis diebus & horis recurrentes. *Plin.* PUNKTUALNA gorączka wracaiąca ſię záwſze iednoſtayniе czaſu ſwego, iáko Tercyana kwartana &c.

PE'RIPHRASE, ſubſt. fem. (*Trope* ou *figure de Rhétorique, qui exprime une penſée en bien des paroles.*) Periphraſis, is, (*mot grec*) loquendi ambitus, ûs, maſc. Circumlocutio, onis, fem. *Quint.* Circuitio, onis, *Auct. ad Heren.* OKRĄZENIE (*albo*) okrążanie ſłow w mowie.

PE'RIR, V. neut. & actif, (*Finir malheureuſement.*) Perire, diſperire, (eo, is, perii. peritum.) Interire, (eo, is, ii, itum.) *Cic.* ZGINĄC przepaść nieſzczęśliwie ſkończyć. * *Périr de faim.* Fame perire. *Plaut.* Interire fame. *Cic.* * Zginąć od głodu. **De maladie.* Morbo perire. *Cæſ.* * Od choroby. **Par un naufrage.* Naufragio perire. *Cæſ.* * Zginąć ná wodzie. **Périr avec les autres.* Communi incendio deflagrare, *ou* commune cum aliis periculum ſubire. *Cic.* *Zginąć z drugiemi.

QUE *je périſſe! Que je meure.* Sorte d'imprécation.) Diſpeream pereum. *Cicer.* NIECH zginę, niech przepadnę, niech umrę, przeklęſtwa ſpoſob.

PE'RISSABLE, adject. maſc. & fem. (*Caduc, fragile.*) Fluxus, caduous, a, um. *Stat. Cic.* ZNIKOMY upłynny ginący przepadaiący,

PERŁE, ſubſt. fem. (*Subſtance dure & claire, ordinairement ronde, qui ſe trouve dans une eſpece d'huiſtre, qui ſe peſche dans le Golphe Perſique.*) Unio, onis, maſc. Margarita, æ, fem. *Cicero.* & Margaritum, ti, neut *Plin. Var.* PERŁA.

PERLE, *en ovale* ou *en poire.* Elenchus, elenchi, maſc. *Juv.* PERŁA wielka w gruſzkę.

PERLE *d'une belle eau.* Unio exaluminatus. maſc. *Plin.* PERŁA iáſna, przezroczyſta, Czyſta perła.

PERMANENT, maſc. PERMANENTE. f. *on prononce* permanant. (*Stable, aſſuré, durable.*) Firmus, a, um. Stabilis, & hoc ſtabile, adject. *Cic.* Conſtans, antis, omn. gen. STAŁY nieodmienny.

PERMETTRE, V. act. (*Laiſſer* ou *donner la liberté de faire une choſe.*) Aliquid alicui permittere. Sinere. Dare, facere copiam, concedere aliquid alicui. *Cic.* POZWOLIC co komu.

IL EST PERMIS, *il eſt licite.* Licet, fas eſt, licitum eſt. *Cic.* WOLNO, pozwolono.

S'il n'eſt pas permis de dire ce que l'on penſe, il ſera toûjours permis de ſe taire. Dicere fortaſſe quæ ſentias non licet, tacere planè licet *ou* dabitur. *Quint.* Jeżeli niewolno wymowić co kto myśli, przynaymniey wolno będzie zámilczyć o tym y nikomu ſię z tym niezwierzyć.

PERMIS, maſc. PERMISE, fem. (*Accordé.*) Permiſſus, conceſſus, a, um. *Cic.* Impermiſſus. *Qui n'eſt point permis. Hor.* POZWOLONY POZWOLONA. Niepozwolony niepozwolona zábroniony.

PERMIS, (*Licite.*) Licitus, a, um. Fas, & nefas *indeclinabile ou* Illicitus, a, um. *Qui n'eſt pas permis, ni licite.* POZWOLONY, godziwy. Niepozwolony, niegodziwy

PERMISSION, ſubſt. fem. (*Congé, licence de faire* ou *de dire une choſe.*) Permiſſio, onis, fem. *Cic.* POZWOLENIE. **Donner la permiſſion de faire une choſe.* Dare, facere licentiam, facultatem aliquid faciendi. *Cic. Tacit.* * Dáć pozwolenie ná co.

Avec voſtre permiſſion. Cum bonâ tuâ venià. *Cic.* Z pozwoleniem zapozwoleniem twoim. * *Par voſtre permiſſion.* Conceſſu *ou* permiſſu tuo. abl. *Cic.* Zá pozwoleniem, proſzę o pozwolenie.

PERMUTATION, ſubſt. fem. (*Echange que l'on fait d'une choſe avec une autre.*) Permutatio, onis, fem. Commutatio. fem. *Cic.* ZAMANIA mienianieſię frymark.

PERMUTER, V. act. (*Troquer, échanger une choſe avec une autre.*) Rem cum re aliâ commutare, permutare, (to,as, avi, atum.) *Cic.* MIENIAC ſię, frymarczyć.

PERNICIEUX, maſc. PERNICIEUSE, fem. (*Dangereux.*) Perniciosus, exitiosus, a, um. Exitialis, exitiabilis. Pernicialis, & hoc le, adject. *Cic. Liv.* Nocens, entis, omn. gen. *Cicero.* ZŁY, szkodliwy, niebeſpieczny, zgubę przynoſzący.

PERNICIEUSEMENT, adv. Perniciosè. *Cicer.* SZKODLIWIE.

PERORAISON, ſubſt. f, (*Concluſion d'un diſcours.*) Peroratio, onis, fem. Orationis concluſio, onis *Cic.* ZAMKNIENIE mowy, kończąc mowę iáką poważną.

PERPENDICULAIRE, adject m. & f. (*Ligne perpendiculaire.*) Ad perpendiculum linea exacta. PROSTO ná doł idąca linia. * *Vne ligne perpendiculaire.* Cathetus, ti, fem. *Vitr.* *Perpendykuł linia z gory ná doł proſto idąca.

PERPENDICULAIREMENT, adv. Ad Perpendiculum. *Cic* PROSTO ná doł według pionu. **Tirer une ligne perdendiculairement.* Ad perpendiculum lineam exigere. *Cic. Vitr.* *Proſto ná doł linią ciągnąć według pionu.

PERPE'TUEL, maſc. PERPE'TUELLE, fem. (*Continuel, qui dure toûjours.*) Perpetuus, a, um. Perennis, & hoc perenne. adject. *Cic.* USTAWNY USTAWNA uſtawiczny nieuſtanny záwſze trwający, bez przeſtanny.

PERPE'TUELLEMENT, adv. (*Continuellement.*) Perpetuò. Perpetuùm. Semper. *Cicero. Terent.* USTAWICZNIE.

PERPE'TUER, *Voyez* RENDRE DURABLE. Perpetuare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Mandare æternitati. *Cic.* TRWAŁYM beſprzeſtannym uczynić. * *Il a perpétué ſon nom, il l'a perpétué dans la mémoire des hommes.* Nomen ſuum æternitati mandavit, æternam famam condidit nomini ſuo. *Phæd.* * Wiekuiſte ſobie Jmię uczynił, wiekami ſię wſſawił wpámięci ludzkiey.

PERPE'TUITE', ſubſt. fem. Perpetuitas, atis, fem. *Cic.* WIEKUISTOSC beſprzeſtanna.

A PERPE'TUITE'. In perpetuum. In perpetuitatem, *Cic.* NA zawſze ná wieczność wiecznością.

PERPLEXITE', ſubſt. f. (*Irreſolution.*) Hæſitatio. Dubitatio, onis fem. *Cic.* WĄTPLIWOSC niepewność. **Eſtre en grande perplexité.* Dubitatione æſtuare. *Cic.* * Zoſtawać w wielkiey wątpliwości w niepewności.

PERQUISITION, ſubſt. fem. (*Recherche exacte qu'on fait des perſonnes & des choſes.*) Quæſtio, Conquiſitio, Inquiſitio, onis, fem. *Cic. Liv.* INKWIZYCYA badanie pilne y wywiadowanie ſię o rzeczach lub oſobach.

PERRON, ſubſt. maſc. (*Conſtruction de degrez devant la porte d'un logis.*) Suggeſtus lapideus maſc. Podium, ii, neut. *Suet.* PRZYSIONEK, ganek przed domem ná weyściu z ſchodami.

PERROQUET, ſ. m. (*Oiſeau fort connu, qui imite le langage des hommes.*) Pſittacus, *gen.* pſittaci, m. *Plin.* PAPUGA ptak.

PERRUQUE, ſubſt. (*Faux cheveux.*) Coma adſcititia, æ, fem. Coma exemptilis. Capillamentum, ti, neut. *Petr. Suet.* PERUKA, włoſy przyprawne.

PERRUQUIER, Comarum exemptilium concinnator. Capillamentorum textor, oris, maſc. Galericulorum opifex, cis, maſc. PERUKARZ co peruki robi.

PERS, maſc, PERSE, fem. (*Bleu.*) Cæruleus. Glaucus. Cæſius, a, um. *Virg.* NIEBIESKI kolor niebieſka farba.

PERSAN, (*Natif de Perſe.*) Perſa, æ, maſc. *Cic.* PERS Perſanin rodem z Perſyi.

UNE PERSANE, Mulier à Perſide. PERSKA Perſanka rodem z Perſyi.

LE PERSAN ou *la langue Perſane.* Lingua Perſica. PERSKA mowa ięzyk Perſki.

PERSE, ſubſt. fem. (*Grand Empire dans l'Aſie*) Perſis, idis ſemi. *Pomp. Mel.* Perſia, æ, f. *Cornel. Nep.* PERSYA wielkie Państwo w Azyi.

LES PERSES, (*Les peuples de la Perſe.*) Perſæ, arum. maſc. plur. PERSOWIE narod.

DE PERSE, (*De la Perſe.*) Perſicus, a, um. Z PERSYI Perſki. **Le Roy* ou *le Sophy de Perſe*, & non pas *des Perſes.* Perſarum Rex. *Krol Perſki.

PERSE'CUTER, V. act. (*Tourmenter, affliger.*) Perſequi. Inſequi. Inſectari. depon. Vexare. Exagitare, act. accuſ. *Cic.* PRZESLADOWAC kogo.

PERSE'CUTEUR, ſubſt. maſc. Vexator, Exagitator. Oppugnator, oris, maſc. *Cic.* PRZESLADOWCA Prześladownik.

PERSECUTRICE, ſubſt. fem. (*Celle qui perſécute.*) Quæ vexat, exagitat. PRZESLADOWNICA.

PERSE'CUTION, ſubſt. fem. Vexatio. Inſectation, onis, fem. *Liv.* PRZESLADOWANIE, **Se délivrer des perſecutions.* A vexationibus ſe expedire. *Petr.* * Uwolnić ſię od prześladowania.

PERSE'VERANCE, ſubſt. fem. (*Conſtance qui dure juſques à la fin.*) Perſeverantia. Perpetua conſtantia, æ, fem. *Cic.* STATECZNOSC wytrwanie.

PERSE'VERANT, maſc. PERSE'VE'NTE, fem. (*Conſtant dans les choſes.*) Perſeverans. Conſtans, antis, omn. gen. STATECZNY trwający wytrwały wytrwała. **Vne vertu perſéverante.* Conſtans perpetuaque virtus. *Cic.* *Cnota ſtateczna trwała. **Perſévérant dans ſa réſolution.* Tenax propoſiti. *Hor.* *Stateczny w przedſięwzięciu.

PERRSE'VE'RER, V. neut. (*Eſtre conſtant & ferme dans les choſes.*) Perſeverare, (o, as, avi, atum.) Perſtare, (ſto, ſtiti, ſtitum, *ou* ſtatum.) Permanere, (eo, es, manſi, manſum.) *Cic.* STATKOWAC trwać ſtatecznie.

PESRSE'VE'RER *dans ſon ſentiment.* Conſtare in ſententiâ. Perſeverantiâ ſuæ ſententiæ tenere. *Cic.* TRWAC w zdaniu ſwoim, ſtatecznie ſię trzymać zdania ſwego. **Il eſt naturel à l'homme d'errer, mais il n'y a que les inſenſez qui perſévérent dans leur erreurs.* Errare cujuſvis hominis eſt, in errore autem perſeverare nullius niſi inſipientis. *Cic.* * Przyzwoita ieſt z przyrodzenia człowiekowi zbłądzić, ale trwać w błędzie właſna ieſt rzecz bezrozumnego,

PERSE'VE'RAMMENT, adv. Perſeveranter. Perrinaciter. Conſtanter. *Cic.* STATECZNIE.

PERSICAIRE, (*Herbe médecinale dont il y a pluſieurs eſpéces.*) Perſicaria, æ, fem. RDEST (*álbo*) wodny pieprz ziele, wielorakiego gatunku.

PERSIL, ſubſt. maſc. (*Herbe potagére.*) Apium hortenſe, apii hortenſis, neut. *ou* apium ſativum. *Plin.* PIETRUSZKA warzywo, ziele ogrodowe.

PERSIL *baſtard*, (*Ache.*) Petroſelinum, i, n. *Plin.* PIETRUSZKA dzika.

PERSISTER, V. neut. (*Demeurer ferme dans une réſolution* ou *quelque ſentiment.*) Inſiſtere. Perſiſtere. *Cicero.* TRWAC zoſtawać ſtale y ſtatecznie w zdaniu.

PERSONNAGE, ſubſt. maſc. (*L'homme.*) Homo, inis, maſc. Vir, viri, maſc. *Cic.* OSOBA, człowiek.

Vn grand & illuſtre perſonnage. Magnus & illuſtris vir. Homo clarus & illuſtris. *Cic.* (On le dit auſſi en mauvaiſe part.) Poważna y záena oſoba Tòż ſię mowi w zły ſpoſob **Il faut que vous connoiſſiez le perſonnage.* Exponam vobis, quid hominis ſit. *Cicero.* *Trzeba żebyś znał oſobę. **Céſar reconnut le perſonnage.* Agnovit hominem Cæſar. *Phæd.* *Poznał oſobą Cezar.

PERSONNAGE *d'une piéce de Théatre.* Perſona, æ, f. *Cic.* OSOBA ná teatrum ná komedyi ſcenie.

LES PERSONNAGES *d'un tableau.* Homines in tabulâ picti. maſc. plur. OBRAZ w oſoby málowany. **Vn tableau où il y a beaucoup de perſonnages.* Numeroſa tabula, æ, ſem. *Plin.* *Obraz o wielu oſobach.

PERSONNE, ſubſt. maſc. (Ce mot ſe dit également en françois d'un homme & d'une femme. *C'eſt une perſonne très-ſçavante.* (Si l'on parler d'un homme) on dira *vir doctiſſimus.* (Si au contraire d'une femme) on dira, *mulier doctiſſima.* Mais ſi l'on ne veut pas faire connoiſtre dans l'expreſſion latine, ſi c'eſt un homme ou une femme de qui l'on veut parler, on ſe ſervira du mot de *perſona.* Il y a certaines perſonnes, qui penvent ſe rendre dénonciateurs. *Certæ perſonæ ſunt, quæ indices fieri poſſunt. Aſcon. Ped.* Le mot *perſonæ* ſe dit en cet endroit de l'un & de l'autre ſexe.) OSOBA ták co do męſzczyżny iáko też y co do Białogłowy oſoba to ieſt bardzo uczona. Są niektore Oſoby ktore mogą ſtanąć zá delatorow,

Quand le mot *Perſonne* ſignifie l'homme & la femme il eſt toûjours du feminin, c'eſt à dire qu'il faut toûjours, que l'adjectif & le relatif que l'on y joint, ſoient de ce genre. Mais ſi l'on fait aſſez ſentir, que par ces *Perſonnes*, l'on entend parler des hommes ſeulement, le relatif, qui vient enſuite ſe doit mettre au maſculin genre, *j'ay autrefois connu des perſonnes qui avoient vieilli à la guerre, mais ils diſoient*, & non pas *elles diſoient.* Que ſi en parlant d'une compagnie compoſée d'hommes & de femmes, je dis, *je me trouvai dernièrement parmi des perſonnes qui s'entretenoient de diverſes choſes, ils tomeberent enfin ſur ce chapiter.* To ſłowo *Perſonne:* w francuſkim ieſt záwſze rodzaiu białogłowſkiego y *adiektyw* lub *relatyw* ponim idący w francuſkim záwſze ſię kłaść má w rodzaiu białogłowſkim, chyba żeby wyraźnie znáć było w mowie że ſię o męſkiey płci mowi, to ná ten czas relatyw náſtępuiący kładą w męſkim rodzaiu, ále w polſkim ięzyku tá Obſerwacya mieyſca niema; naprzykład znáłem tákie oſoby przedtym ktore ſię zeſtarzały; (*nie ktorzy ſię zeſtarzeli*) ná woynie, y ktore powiadały. (*nie ktorzy powiedali.*) Jednakże w polſkim lepiey wyraźnie mowiąc o Męſzczyznach mowiemy ludzie; niż oſoby, náprzykład: znałem ludzi ktorzy ſię zeſtarzeli ná woynie (*miaſto*) znałem oſoby; chyba żeby kto mowił o poſiedzeniu iákim kędy zwyczaynie ſię znaydować zwykły y Męſzczyzny y białogłowy ná ten czas dobrze ſię mowi (*na prykład*) znáydowałem ſię niedawno w poſiedzeniu Oſob rozmaicie o rożnych rzeczach z ſobą rozmawiaiących, y wpadły náoſtatek w ten dyſkurs o tym.

UNE PERPSONNE, (*Quelqu'un* ſoit *un homme* ou *une femme.*) Aliquis, cujus, cui. non nemo, non neminis. maſc. *Cic.* PEWNA oſoba ktoś męſzczyzna czy Białogłowa * *Je vois qu'il manque icy une perſonne* ou *qu'une perſonne eſt abſente.* Video hinc abeſſe aliquem *ou* non neminē. *Widzę że tu kogoś niedoſtaie, że tu kogoś niemaſz.

QUELQUE *perſonne que ce ſoit.* Quivis *ou* quilibet, quævis *ou* quælibet, cujuſvis, cuivis, cujuslibet, cuilibet. KAZDY iáka kolwiek bądź oſoba Bądź kto bądź.

Pluſieurs perſonnes ſont de ce ſentiment. Multi ſunt in hac ſententiâ. *Cic.* Multi ita cenſent, multi id ſentiunt. Plurimorum illa eſt ſententia. Wiele oſob wielu ludzi ieſt tego zdania.

Toutes ſortes de perſonnes. Omne genus hominum. *Cicer.* Wſzyſcy wobec wſzyſcy ogolnie.

PERSONNE ſe met quelquefois pour *un homme* ou pour *une femme* en particulier. *Je ne hay pas ſa perſonne, mais je hay ſes vices.* Hominem non odi, ſed eius vitia. NIEMAM wſtrętu nienawiści do Oſoby ále do ſpraw Jego. **J'ay experimenté cela en ma propre perſonne.* Id in me ipſe expertus ſum. * Doznałem tego ná własney oſobie ſwoiey. **Il n'a pas laiſſé de traiter mal ſa perſonne, en beancoup de choſes.* In ejus perſonam *ou* in illum multa fecit aſperiùs. *Cic.* *Zle ſię bárdzo obeſzedł z nim z wielu miar y w rozmaitych okazyach.

PERSONNE, (mis ſans article, ſans pronom, ni adjectif ſignifie la meſme choſe que *nul* en françois, ou *aucun*, & alors il n'a point de plurier, & eſt une maniere de nom indéclinable toûjours maſculin. *Nemo, neminis. Nullus, nulla, nullum*, genit. *Nullius*, dat. *nulli.*) NIKT, żáden.

Perſonne n'eſt venu. Nemo *ou* nullus venit. Nikt nieprzyszedł. * *Je n'ay veu perſonne.* Neminem *ou* nullum vidi. *Nikogom niewidział. **Il n'y a perſonne au monde ſi barbare, qui ne ſoit imbu de cette opinion.* Nemo omnium tam eſt immanis, cujus mentem non imbuerit hæc opinio. *Cic.* * Niemaſz ná świecie nikogo ták grubego umyſłu ktoby tego zdania niebył,

(Dans l'interrogation perſonne ne ſe rend pas par le *Nemo* des Latins; mais par *Aliquis* ou *quiſquam.*) *Y a-t-il perſonne au monde de qui vous ayez meilleure opinion?* Eſt-ne quiſquam omnium mortalium, de quo melius exiſtimes? *Cicer.* To ſłowo francuſkie *perſonne* nikt. W pytaniu wſzelakim ſie mowi ſię w polſkim *nikt* álbo *żaden* ále *kto*? (náprzykład) Jeſt że kto na świecie o kimbyś lepiey rozumiał, nie záś ieſt że nikt álbo żádan.

PERSONNEL, maſc. PERSONNELLE, fem. (*Particulier.*) Proprius, a, um, *ou* Cujuſque proprius. OSOBISTY OSOBISTA z Oſobna Oſobą własną. * *Ajournement perſonnel, par lequel on eſt obligé de comparoiſtre en perſonne devant le juge.* Vadimonium per ſe obeundum, vadimonii per ſe obeundi. neut. *Pozew ná ſtawienie ſię do ſądow oſobiśćie oſobą własną, Termin táktowy.

PERSONNELLEMENT, adv. (*En perſonne.*) OSOBIŚCIE. **Comparoiſtre perſonnellement* ou *en perſonne.* Vadimonium per ſe, non per alium obire. *Cic.* Præſentem ſe judicio ſiſtere. *Vlp.* (Dans le Droit.) * Stanąc do ſądu Oſobiśćie.

PERSPECTIVE, ſubſt. fem. (*Partie de l'Optique, qui fait voir les objets plus ou moins éloignés qu'ils ne ſont.*) Pars optices, cujus vi & quæ ſunt proxima, abſcedere, & quæ remota ſunt, proxima eſſe videntur. Magia lucis & umbræ, magiæ, fem. PERSPEKTYWA kunſzt ná dál y ná bliſkość oka wypuſzczenia zbliżaiąc lub oddalaiąc widome obiekta.

LA PERSPECTIVE *eſt bien gardée dans ce tableau.* Hac in tabulâ leges & optices præcepta diligenter ſunt obſervata. *Cic.* PERSPEKTYWA doſkonale ieſt záchowana w tym obrazie.

PERSPICUITE', ſubſt. fem. (*Clarté, netteté d'un diſcours.*) Perſpicuitas, atis, fem. *Voyez* CLARTE'. CZYSTOSC wyraźność mowy iáſność wyrozumiałość.

PERSUADE', m. PERSUADE'E, f. *Voyez* PERSUADER. NAMOWIONY NAMOWIONA.

PERSUADER, V. act. (*Faire croire une choſe.*) Aliquid alicui ſuadere Perſuadere, (eo, es, ſuaſi, ſuaſum.) *Cic.* NAMAWIAC ná co wmawiać co w kogo. **Tout le monde eſt perſuadé que.* Perſuaſum eſt omnibus. Omnes perſuaſum habent. *Cic.* *Cały świat ieſt tego rozumienia że, rozumie że. **Se perſuader, ſe mettre dans l'eſprit.* Inducere animum. *Plaut.* *Być tego zdania że, to u ſiebie ułożyć.

CELUY *qui perſuade.* Suaſor, oris, maſc. *Cic.* NAMAWIACZ námawiaiący Powod námową do czego wiedący. * *Celle qui perſuade.* Perſuatrix, icis, fem. *Plaut.* * Námawiaiąca podmawiaiąca.

PERSUASIF, maſc. PERSUASIVE fem. Perſuaſorius, ria, rum. *Suet.* Perſuaſibilis & hoc perſuaſibile, adject. *Quint.* PODMOWNY PODMOWNA námowny. * *Il parle d'une maniere perſuaſive.* Perſuaſibiliter dicit. *Quint. ou* appoſitè ad perſuaſionem *ou* accommodatè ad perſuadendum. *Cic.* * Mowi námownie, námowił by niewiem kogo.

PERSUASION, ſubſt. fem. Perſuaſio, onis, fem. *Cicero.* NAMOWA podmowa. **J'ay fait cela à voſtre perſuaſion.* Id feci perſuaſu *ou* inductu tuo, *ou* te ſuadente. *Uczyniłem to zá twoią námową na twoię námowę. **Je ſuis entiérement dans cette perſuaſion.* Id mihi perſuaſiſſimum eſt. *Brut. ad Cic.* *Jeſtem cale tego rozumienia, w tym rozumieniu.

PERTE, ſubſt. fem. (*Domage, ruine.*) Damnum, i, neut. Jactura, æ, fem. *Cic.* STRATA ſzkoda zguba. * *Faire une perte, recevoir quelque eſchec.* Capere damnum, detrimentū. *Cic.* *Stratę ſzkodę iáką ponieść. **Faire* ou *ſouffrir de grandes pertes.* Magnam facere jacturam, magnis damnis affici. *Cic.* *Wielkie znaczne ſzkody y ſtraty ponoſić.

PERTE, (*Ruine entiére.*) Pernicies, ei, fem. Clades, is, *au genit. plur.* cladium. Exitium, ii, neut. *Cic.* STRATA zguba oſtateczna klęſka ſzkoda. **Eſtre la cauſe de la perte* ou *de la ruine d'une perſonne.* Alicui exitio. *Cic.* *Być przyczyną oſta tniego upadku y zguby czyiey.

ON DIT *une plaine à perte de veuë.*) Ingens & immenſa camporum planities, ei, fem. Longè latéque patens camporum æquor, oris, maſc. OKIEM nieprzeyrzane rowniny pola.

ON DIT auſſi, *Des diſcours à perte de veuë.* Diffuſa nimis oratio. Imodica oratio. Orationes immodicæ *ou* nimis diffuſæ. MOWA żadnego końca áni miary niemaiąca.

PERTINEMMENT, *prononcez* PARTINAMANT, adv. Appoſitè. Aptè. Convenienter. *Cic.* PRZYZWOICIE náleżycie dobrze.

PERTINENT, *prononcez* PERTINANT, maſc. PERTINENTE, f. adject. (*Propre, convenable.*) Aptus. Idoneus, a, um. Conveniens, entis, omn. gen. *Plin.* PRZYZWOITY przyzwoita náleżyty.

PERTUISANE, ſubſt. fem. (*Arme de haſt, ſorte de halebarde, qui a un fer forte large.*) Spiculi longioris & latioris haſta, æ, fem. BERDYSZ czyli czekan. Broń.

PERTURBATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui trouble le ropos.*) Turbator, oris, maſc. *Liv.* Perturbator, oris. MIĘSZAIĄCY wzruſzaiący pokoy poſpolity, niepokoy czyniący. Warchoł kłotnik.

PERTURBATRICE, ſubſt. fem. (*Celle qui trouble.*) Perturbatrix, icis, fem. *Cic.* MIĘSZAIĄCA pokoy, kłotnica.

PERVENCHE, *prononcez* PERTVANCHE, (*Herbe medecinale.*) Vinca pervinca, æ, fem. *Plin.* BARWINEK ziele.

PERVERS, maſc. PERVERSE, fem. (*Méſchant, corrompu.*) Perverſus. Pravus. Depravatus, a, um. *Cic.* PRZEWROTNY przewrotna zły ladaco.

PERVERSITE', ſubſt. fem. Perverſitas, atis, fem. Pravitas, atis, fem. *Cic.* PRZEWROTNOSC.

PERVERTIR, V. act. (*Corrompre.*) Pervertere, (to, tis, verſi, verſum. Corrumpere. Depravare. Act. accuſ. *Cic. Cæſ.* PRZEWROCIC ná złe, zepſować. **On pervertit aujourd'huy tout droit humain & divin,* Omnia divina & humana permiſcentur, pervertuntur. *Curt.* *Wſzyſtkie dziś Boſkie y ludzkie prawa przewrocone.

PESAMENT, adv. (*D'une maniére peſante.*) Lentè. Tardè. Lento gradu & anili. *Plaut.* POWOLI zwolna poważnie. **Il marche peſamment.* Lento gradu, *ou* tardè graditur. *Stąpa z wolna poważnie.

PESAMMENT ſe dit auſſi en guerre, *Des ſoldats peſamment armez,* Gravis armaturæ milites. CIĘSZKO uzbroiony żołnierz. **Le contraire eſt.* Levis armaturæ milites. *Des ſoldats armez à la légére. *Przeciwna ieſt;* żołnierz lekki letko uzbroiony.

PESANT, m. PESANTE, f. (*Qui a de la peſanteur.*) Ponderoſus, a, um. Gravis & hoc grave. *Var. Cic.* CIĘSZKI CIĘSZKA Ciężar, wagę w ſobie maiący.

ON DIT en ce ſens au figuré, (*Cet homme vaut ſon peſant d'or*) Decet auro hunc hominem expendi. *Plaut.* ZŁOTEM BY go trzeba odważyć.

PESANT, (*Lourd, appeſanti.*) Onuſtus, a, um. Gravis & hoc grave. *Cicer.* CIĘZKI ważący obciążony ciężący. **Les yeux peſants & chargez.* Oculi graves. *Virg.* *Oczy obciążone ſnem. **Vne teſte peſante.* Gravatum caput. *Colum.* *Głowa ciężąca. **Rendre la teſte peſante.* Caput gravare, aggravare. *Plin.* *Cieſzkość głowy ſprawować, czynić.

PESANT, (*Lourd, tardif,* ſe dit figurément *de l'eſprit.*) Tardus, aum. CIĘSZKI opieſzały leniwy tępy co do rozumu. **Il eſt plus peſant & peu propre pour l'action, & l'autre eſt lent.* Tardus eſt & parum efficax, alter cunctator. *Cic.* *Jeden z nich cieſzki y nie zgrabny, a drugi leniwiec.

PESANTEUR, ſubſt. f. Pondus, eris, n. Gravitas, atis, f. *Cic.* CIĘSZKOSC ociężałość. **La peſanteur des membres.* Gravitas membrorum *Cic.* *Ociężałość ciała. **De la teſte.* Gravitas capitis. *Plin ou* gravedo capitis. *Ociężałość głowy. **De l'air.* Cœli gravitas. *Liv.* *Ciężkość grubość powietrza. **Qui a une peſanteur de teſte* ou *qui y eſt ſujet.* Gravedinoſus, *ou* gravidinoſus, a, um *Cieſzkość głowy, kátar często cierpiący.

PESANTEUR ſe dit figurément *de l'eſprit.* Ingenii tarditas, *Cic.* OPIESZAŁOSC tępość rozumu.

PESCHE, ſubſt. f. (*L'action de peſcher du poiſſon*) Piſcatus ûs, m *Cic.* ŁOWIENIE ryb. **Peſche à la ligne.* Piſcatus hamatilis *Plaut.* *Łowienie ryb wędą. **Peſche à la main pour prendre du poiſſon dans les rochers.* Piſcatus ſaxatilis. *Plaut.* *Łowienie ręką chwytanie między ſkałami y krzemykami.

PESCHE, ou *le poiſſon qu'on prend en peſchant.* Piſcium captura, æ, f *Plin.* POŁOW ryb. **Nous vivons de la peſche* ou *du poiſſon que nous prenons.* Hi hami nobis ſunt quæſtu & cultu *Plaut.* *Zyiemy z połowu z ryb ktore łowiemy.

LA PESCHERIE, *Lieu où l'on vend du poiſſon.*) Piſcaria, æ, fœm. (on dit mieux *La poiſſonnerie,* ou *la hale au poiſſon.*) RYBNE iátki, Rybaki.

PESCHER, *ou un* PECHE' ſubſt m. (comme l'on prononce.) *Arbre qui produit des peſches.* Perſica, æ, f. Perſicus, ci, f. *Colum* BRZOSKWINIA drzewo.

PESCHER *du poiſſon.* Piſcari, (or, aris, atus ſum.) *Cicer.* Piſces captare, (o, as, avi, aum) *Ovid.* ŁOWIC ryby. **Peſcher à la ligne.* Piſcari hamo. *Suet.* *Łowić wędką.

ON DIT par manière de proverbe, pour marquer l'impoſſibilité d'une choſe, (*C'eſt comme ſi vous me commandiez d'aller peſcher dans l'air, & de chaſſer, avec des toiles au milieu de la mer.*) Jubeas unâ operâ piſcari in aere, & venari rete in medio mari. *Plaut.* WŁASNIE iákbyś mi kazał ná powietrzu łowic ryby, álbo ſieci záſtawiać w morzu ná zwierza: mowiąc o rzeczy niepodobney.

PESHEUR, ſubſt. m. *Celuy qui peſche.*) Piſcator, oris, m. *Cic* RYBAK co ryby łowi przedaie y tym żvie.

DE PESCHEUR. Piſcatorius, a, um. RYBACKI. **Vne barque de peſcheur.* Navis piſcatoria, navis piſcatoriæ. Horia, æ, f. *Plaut.* *Czoln łodka rybacka.

PESCHEUSE. Piſcatrix, icis, f. *Plin.* RYBACZKA.

PESER, (*Avoir du poids, eſtre peſant.*) Habere pondus, gravem *ou* ponderoſum eſſe. CIĘZYC ważyć.

PESER, (*Eſtre d'un certain poids.*) Pendere, (pondo, pependi, penſum) *Plin.* WAZYC mieć wagę iaką. **Il peſe cent livres eſtant nu.* Nudus centum pondo eſt. *Plaut.* *Waży ſto funtow nági. **Qui peſe une livre.* Libralis & hoc librale. *Funt ważący. **Qui peſe une once.* Uncialis & hoc unciale, adject. *Uncyą ważący.

PESER *une choſe dans la balance* ou *avec un peſon.* Pendere. Expendere. Appendere. Ponderare. *Plin Plaut.* WAZYC co ná wagę ná ſzalach álbo ná przezmianie.

PESER ſe dit figurément dans les aſſemblées. (*On compte les voix, mais on ne les peſe pas.*) In comitiis numerantur ſuffragia, non ponderantur. RACHUIĄ głoſy ále ich nie ważą. **Vn Juge ne doit pas ſeulement peſer ce qu'il peut mais encore ce qu'il doit faire.* Judex non ſolùm quid poſſit, ſed etiam quid deceat, ponderare debet. *Cic.* *Sędziemu nietylko to zważyć trzeba co może, ále y co mu ſię godzi czynić. **Peſer ſes paroles.* Appendere verba. *Cic.* *Ważyć ſłowo ſwoie zważać ie.

PESER *une choſe,* ſe dit figurément (*La bien examiner, en conſiderer le poids & la nature.*) Rem ponderare, omnibus ponderibus examinare. Perpendere. *Cic.* Rem trutinari. *Perſ.* ZWAZYC dobrze rzecz, y rozſądnie ią roſtrząſnąć.

ON DIT *cela me peſe ſur les épaules,* (*Me fait de la peine*) Hoc mihi ægrè eſt. Hoc mihi eſt dividiæ. *Plaut.* TO mi ciąży to mi ſię przykrzy.

PESLE-MESLE, adv. (*En confuſion.*) Promiſcuè. Permiſtè. Confuſè. *Cic.* POMIESZANIE poſpołu nieporządnie.

PESON, m. (*Balance Romaine compoſée d'une verge ou fleau, & d'un poids mobile ſur le fleau.*) Sratera, æ, fœm. *Cic.* PRZEMIAN, ſukiennikow waga zwyczayna z gwichtem y gałką ná końcu ktory ſię pomyka po znáczkach

PESON, (*Que les femmes mettent au bout d'un fuſeau.*) Verticillus, i, m. *Plin.* WARTACZKA u wrzeciona.

PESTE, ſubſt f. (*Maladie contagieuſe.*) Peſtis, is, f. Peſtilentia, æ, f *Cic.* POWIETRZE choroba záraza morowa

ON DIT d'un meſchant & d'un corrupteur, *C'eſt une peſte que cét homme-là.* Peſtis eſt & pernicies. *Cicer.* MOWIĄ o złym człowieku y gorſzącym że ieſt iák powietrze zárażaiące

PESTER, V. n. (*S'emporter contre quelqu'un, crier, tempeſter contre luy.*) Debacchari in aliquem. *Ter.* PRZEKLINAC kląć łaiać hałasować ná kogo powſtać.

PESTIFE'RE', maſc. PESTIFE'RE'E, fœm. (*Qui a la peſte.*) Peſtilentiâ conflictatus. *Cæſ.* Contactus, a, um. Peſte laborans, antis, omn. gen. ZAPOWIETRZONY, ZAPOWIETRZONA.

PESTIENTIEL, maſc. PESTILENTIELLE, fœm. Peſtilens, entis, omn. gen. Peſtiſer, fera, ferum. *Cic.* ZAPOWIETRZONY.

PET, ſubſt. maſc. (*Vent qui ſort du corps de l'homme avec bruit.*) Crepitus, ûs, m. Crepitus ventris. *Cic. Plaut.* WIATR przyrodzony, odbytowy trząſk.

PETER, (*Faire un pet.*) Crepitum reddere. *Plin.* Crepitare. *Juv.* Dare crepitum. WIATRU przyrodzonego upuścić trząſnąć. ** Il a fait un pet.* Venter injuriam fecit. *Pet.* *Trząſt.

PETARDER *une porte, mettre le petard devant.* Admoto inſtitio tormento valvas diſrumpere. WYBIIAC drzwi taranem.

PETILLANT, maſc. PETILLANTE, fœm. (*Qui petille & fait bruit en craquant.*) Crepitans, antis, omn. gen. *Plin.* SKACZĄCY ugraiący trząſkaiący gruchotaiący iſkrzący ſię.

Il a les yeux petillans, qui brillent. Scintillantes habet oculos. Eſt oculis ſcintillantibus *ou* micantibus. Oczy ma igraiące iſkrzące.

PETILLER, parlant *du bois & du laurier qui fait du bruit en brûlant.* Crepitare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* TRZASKAC w ogniu paląc ſię.

PETILLER, (*Briller avec éclat & vivacité.*) Scintillare, (o, as, avi, atum.) *Ovid.* Micare, (o, as, micui, mictum.) ISKRZYC ſię.

PETILLEMENT, ſubſt. m. (*Certain mouvement qu'on fait dans les jambes, comme ſi elles eſtoient couvertes de fourmis.*) Formicatio, onis, fem. *Plin.* TARNIENIE po ciele mrowiſko.

PETILLEMENT *qui arrive aux yeux.* Scintillatio, onis, fem. *Plin.* BIEGANIE oka przypadkowe.

PETIT, maſc. PETITE, fem. (*Qui n'eſt pas grand.*)

Parvulus. Exiguus. Minutus, a, um. *Cic.* MAŁY MAŁA.

PETIT, (*Qui eſt trop eſtroit, qui n'eſt pas large.*) Anguſtus. Arctus, a, um. MAŁY ciaſny ſciſły.

PETIT ſe dit auſſi *de ce qui eſt léger & peu conſiderable.* Parvus. Parvulus. Levis & hoc leve. MAŁY letki nie wielkiey uwagi rzecz, mała rzecz. **Vne petite fievre.* Febricula levis. *Celſ.* * Máła letka gorączka. ** Vn petit ſouper.* Parva cenula. *Mart.* *Máła letka wieczerza. **Des petits vins.* Levia vina. *Cic.* * Letkie wina. ** Vn petit ouvrage.* Parvum opuſculum. *Cic.* *Letka robota. ** Des petits poiſſons.* Parvi piſciculi. *Ter.* *Drobne máłe rybki. **Ayant trouvé petit* ou *un léger prétexte.* Parvulam cauſulam nactus. *Cæſ.* *Ználazſzy letki pretekſt letką przyczyną.

EN PETIT, (*En racourcy, en abrégé.*) *Imprimer un ouvrage en petit,* ou *en petit volume.* Opus in exiguum volumen typis mandare. KROTKO zebrawſzy. **Faire le portrait de quelqu'un en petit.* In anguſtam tabellam contrahere alicujus imaginem. * Máły portrecik czyi odmalować.

LES PETITS, en parlant *du menu peuple.* Humiles, lium, maſc. *Phæd.* DROBNY lud poſpolſtwo proſtactwo.

LES PETITS *enfans.* Pueri parvuli, *ou* infantes, nati parvi Pueri parvi. *Hor.* DZIECI DZIATKI.

LES PETITS *des animaux.* Catuli, orum, m. pl. *Cicer.* Natiorum, m. plur. *Phæd.* Pulli, orum, m plur. DROBIAZG od inſzych rzeczy; przychowek, iáko kurczęta ſzczenięta gąſięta cielęta &c.

Faire ſes petits. Fetum *ou* partum edere, ponere. *Cicero. Phæd.* Parere. (Mot général.) *Val.* Fetificare, (o, as, avi, atum) *Plin.* Fetare *Colum.* Szczenić ſię kocić ſię proſić ſię &c.

PETIT METIER, (*Patiſſerie fort mince & tortillée, qui ſe fait avec de la farine & du miel* ou *ſucre.*) Cruſtulum tortile, cruſtuli tortilis. CIASTA.

UN PETIT, (*Un peu*) Parum. MAŁO málęko máło co.

PETIT *à petit.* (*Peu à peu.*) Paulatim. *Ter.* POMAŁU z letka po maluśku.

PETITEMENT, adv. Exiguè. Modicè. Tenuiter. *Cic.* SKĄPO oſzczędnie omale.

PETITESSE, ſubſt. fem. Parvitas. Exiguitas. Tenuitas, atis, fem. *Cic.* MAŁOSC niſkość podłość nikczemność.

PETITESSE *de taille.* Staturæ breviatas, & contractio, onis, fem. *Cic.* MAŁY wzroſt.

ON DIT au figuré, (*Conſidérer ſa petiſſe* ou *ſa baſſeſſe.*) Deſcendere in ſe ſe. *Perſ.* PODŁOSC ſwoię uważać.

PETITESSE *d'un ſujet, ſur lequel il y a peu de choſe à dire.* Exigua materia æ, fem. *Phæd.* RZECZ máła bagatela fraſzka rzecz uwagi niegodna.

PE'TRIFICATION, ſubſt. fem. (Terme de Phyſique.) *Le changement de quelque corps en pierre.* In lapidem converſio, onis, fem. W KAMIEN obrocenie.

PE'TRIFIER, (*Changer en pierre.*) In lapidem convertere. W KAMIEN obrocić. **Se petrifier.* Lapideſcere, ſco. *Plin.* *W kámień ſię obracać.

PE'TULENGE. ſubſt. fem. (*prononcez* PE'TULANCE) *Emportement accompagné d'inſolence.*) Petulantia, æ, f. *Cic.* SWYWOLA roſpuſta zuchwałość.

PETULENT, maſc. PETULENTE fem. *prononcez* Petulant, (*Emporté, fougueux, inſolent.*) Petulans *genit* petulantis, omn gen. *Cic.* SWYWOLNY SWYWOLNA.

PE'TRIR *de la farine* Farinam ſubigere. Depſo, (is, ſui, ſitum.) *Cat.* MIĘSIĆ mąkę ná ciaſto.

PEU, adv. (*De quantité.*) Parum. Paulum. MAŁO.

PEU mis ſubſtantivement. (*Peu* ou *un peu de vin.*) Parum vini. MAŁO wina **On vit de peu* Vivitur parvo. *Hor.* *Máłą rzeczą ſię obeydzie. **Faire peu de cas de quelqu'un.* Aliquem parvi ducere. Facere. Pendere. *Cic.* * Máło dbać o kogo. **A peu de frais.* Exiguo. Parvo *ou* minimo ſumptu. *Cic.* *Máłym koſztem.

PEU *à peu.* Paulatim, ſenſim. *Cic.* POWOLI z lekka po troſze.

POUR PEU *que vous veuliez y penſer.* Si vel tantillum attenderis, *ou* attendas. ABYS tylko trochę chciał pomyślić.

A PEU PRE'S. Fermè, ferè. *Cic.* PRAWIE właśnie iákby nákſzałt.

EN PEU *de temps.* Pauliſper, Tantiſper. *Ter.* KROTKO w krotkim czaſie.

EN PEU *de temps* ou *dans peu.* Intra paucos dies, *Liv.* Paucis diebus. *Cic.* NIE zá długo w krotce.

UN PEU PLUS. Aliquantò ampliùs. Paulò magis. *Cic.* TROCHĘ więcey.

UN PEU MOINS. Aliquantò *ou* paulò minùs. *Cic.* TROCHĘ mniey.

UN PEU *auparavant, peu de temps auparavant.* Paulò antè, aliquantò ante *ou* aliquantò priùs. TROCHĘ przedtym, pierwey trochę.

UN PEU *aprés, peu de tempt aprés.* Paulò *ou* aliquatò poſt, haud multò poſt. *Cic.* TROCHĘ potym.

UN PEU *aigre.* Subacidus. Subacidulus, a, um. *Cat.* PRZYKWASNY kwaśniawy kwaſkowaty. ** Vn peu amer,* maſc. *Vn peu amére.* fem. Subamarus, a, um. *Cat.* * przygorſzki, przygorſzka. ** Vn peu bizarre,* adject. Submoroſus, a, um. Subdifficilis & hoc le *Cic.* *przydziwaczny przycudaczek. **Vn peu camus,* maſc. *Vn peu camuſe.* fem. Subſimus, a, um. *Var.* *przyklęſſego noſa. **Vn peu doux,* maſc. *Vn peu douce.* fem. Subdulcis & hoc ſubdulce, *Plin.* Dulciculus, a, um. *Cic.* *Przyſłodki ſłodkawy ſłodkawa. ** Vn peu creſpu,* maſc. *Vn peu creſpuë.* Subcriſpus, a, um. *Cic.* *Kędzierzawy. **Vn peu deshonneſte* adject. Subobſcœnus, a, um. *Cicer.* * plugawy nie przyſtoyny. ** Vn peu dur,* maſc. *Vn peu dure.* f. Duriuſculus, a, um. *Plin.* * przytwardy przytwarda. ** Vn peu enroué,* maſc. *Vn peu enrouée,* fem. Subraucus, a, um. *Cic.* *Chrapliwy chrapliwa. **Vn peu gras, un peu graſſe.* maſc. Subpinguis & hoc ſubpingue. adject. *Celſ.* *przytłaſty otyły otyła. ** Vn peu groſſier,* maſc. *Vn peu groſſiére.* fem. (*parlant du corps*) Subcraſſus, a, um. *Vn peu groſſier (parlant des mœurs)* Subruſticus, a, um. Subagreſtis & hoc ſubagreſte adject. *Cicero* * Przygrubian przygrubianka. ** Vn peu gaillard,* maſc. *Vn peu gaillarde,* fem. Hilarulus, a, um. *Przyweſoły. **Vn peu humide,* adject. m. & f. Humidulus, a, um. *Ovid.* *Mokrawy. ** Vn peu impudent,* maſc. *Vn peu impudente* fem. Subimpudens, entis, omn. gen *Cic.* *Niewſtydliwy. . ** Vn peu im pertinent,* maſc. *Vn peu impertinente.* fem. Subabſurdus, a, um. *Cic.* * Zuchwały. **Vn peu livide,* adjdct. & f. Subluridus, a, um. *Celſ. Plaut.* *Sniadawy. **Vn peu noir,* maſc. *Vn peu noire.* fem. Subniger, gra, grum. *Plaut.* Nigellus, a, um. *Var.* *Czarniawy. ** Vn peu obſcur,* m. *Vn peu obſcur.* f. adject. ſubobſcurus, Subnubilas, a, um. *Cic. Cæſ.* * przyciemny. ** Vn peu odieux,* m. *Vn peu odieuſe.* fem. ſubodioſus, a, um. * Niemieły &c. ** Vn peu outrageux,* maſc. *Vn peu outrageuſe.* fem. Subcontumelioſus, a, um. *Cic.* *Zelżywy. ** Vn peu paſle.* adject. m. & f. Subpallidus, a, um. *Celſ.* * Bladawy. **Vn peu rude au toucher.* Subaſper, pera, perum. *Celſ.* * Chropawy. ** Vn peu ſalée,* fem. Subſalſus, a, um. *przyſłony przyſłona. **Vn peu ſale.* adject. m. & f. Sordidulus, a, um. *Plaut.* *Nieczysty nieochędożny nieochludny. ** Vn peu vilain,* maſc. *Vn peu vilaine.* Subturpis & hoc ſubturpe, adject. Subturpiculus, a, um. *Cic.* * Brzydki brzydka trochę.

Craindre un peu. Subtimere. Subvereri. *Cic.* Báć ſię obawiać ſię trochę. **Se défiér un peu.* Subdiffidere. *Cic.* *Niedowierzać trochę. **Douter un peu.* Subdubitare. *Cic.* *Powątpiwać trochę. **Se douter un peu.* Subolere. Subodorari. *Ter.* * Domyślać ſię trochę. ** Se mettre un peu en colére.* Subiraſci, (or, eris, iratus ſum.) *Cicero.* * Rozgniewać ſię trochę.

PEUPLADE, ſubſt. fem. (*Colonie qu'on envoye pour peupler un pays.*) Colonia æ, fem. *Cicero.* OSADA kraiu nowego ludźmi, záludzenie Kraiu. ** Envoyer de nouvelles peuplades.* Novas colonias deducere. *Cicero.* * Nowe oſady poſyłać dokąd do kraiu iákiego lub wſi lub máiętności lub miáſta.

PEUPLE, ſubſt. maſc. (*Nom collectif, aſſemblée de perſonnes, qui habitent un pays.*) Populus, populi, maſc. LUD Ludzie.

PEUPLE ſe dit particulierement (*Des habitans d'une Ville.*) Populus, maſc. Plebs, is. fem. *ou* Plebes, is, *Cic.* POSPOLSTWO w mieście gmin.

Embraſſer le parti du peuple ou *le prendre.* Amplecti plebem. *Cic.* Trzymać ſtronę gminnych, ſtronę poſpolſtwa. **Careſſer, flatter le peuple.* Permulcere & tractare plebem. *Liv.* *Ulymować ſobie poſpolſtwo. **Gagner peu à peu le petit peuple.* Facere ſibi plebem ſuam. *Ter.* *Ziednać ſobie powoli y przerobić ná ſwoię ſtronę poſpolſtwo.

LE PETIT *peuple, le menu peuple, le commun du peuple.* Plebs *ou* infima plebs, fem. Plebecula, vulgus. *Cic. Perſ.* POSPOLSTWO gmin proſty motłoch.

DU PEUPLE, Popularis & hoc populare. adject. Plebeus,

us, a, um *Cic.* POSPOLITY gminny. **Ordonnance du peuple.* Plebiſcitum, ti, nnut. *Cic.* *Uſtawa poſpolſtwa, Wielkierz.

A la façon du peuple. Populariter, adv. *Cic.* Po poſpolitemu.

PEUPLE ſe dit auſſi *Du petit poiſſon, de l'alevin, qu'on jette dans les eſtangs pour les peupler.* Populus, i, m. *Columelle ſe ſert de ce mot pour exprimer les eſſains que font les mouches à miel.* DROBNE rybki do zárybiania. Roy pszczoł młodych.

PEUPLE *ou* PEUPLIER (*Arbre*) ſubſt. maſc. Populus, fem. *Hor.* TOPOLA Topolina drzewo.

PEUPLE', maſc. PEUPLE'E, fem. part. paſſ. & adject (*Où il y a bien du peuple.*) Populis frequens. LUDNY Ludna oſadny.

PEUPLER, (*un lieu. une Ville*) Urbem civibus frequentare, *Cic.* OSADZAC Ludźmi miaſto. * *Peupler une Ville d'enfans.* Augere civitatem procreatione liberorum. *Plaut.* *Napełnić miaſto dziećmi.

PEUPLER *une vigne,* (*la provigner,* ou *y mettre du nouveau plant.*) Frequentare *ou* propagare vitem. *Colum. Hor.* SADZIC látorośle. * *Vne vigne mal peuplée.* Vinea clavata. *Plin.* *Winnica źle ſadzona. **Peupler un eſtang, y jetter de l'alevin.* Ova piſcium in ſtagnum immittere, *ou* populum. *Zárybiać ſadzawkę ſtaw.

PEUR, ſubſt. fem. (*Paſſion de l'ame qui luy fait craindre les choſes nuiſibles.*) Timor. Metus. Formido. *Cic.* BOIAZN námiętność ná umyśle ktorą ſięobawiamy rzeczy ſzkodliwych.

AVOIR PEUR. Timere. Metuo. Formidare. *Cic.* BAC ſię lękać ſię zlęknąć ſię.

Qui eut bien peur, ce fut moy. Qui mori timore, niſi ego. *Petr.* Kto ſię naywięcey nabrał ſtrachu, iá ieſtem.

Donner ou *faire de la peur à quelqu'un.* Facere. Injicere. Incutere. Inferre. Intendere. Objicere alicui metum *ou* timorem. *Cicer. Quint.* Záſtraſzyć ſtraſzyć kogo zátrwożyć kogo.

QUI A *peur.* Homo formidinis plenus. *Cic.* Formidoloſus Meticuloſus, a, um. *Cic. Ter.* BOIAZLIWY ten co ſię boi co ſię lęka.

QUI FAIT *peur,* (*Qui intimide.*) Teribilis & hoc terribile, adject. Territans, antis, omn. gen. *Cic. Liv.* Terrificus, a, um. *Ovid.* STRASZNY ſzkaradny.

SANS PEUR. Impavidè. Intrepidè. adv. *Cic.* BEZ boiáźni śmiało

PEUT ESTRE. Fortaſſe. Fortaſſis. Forſitan. Fortè. adv. *Cic.* PODOBNO.

PHAISAN, ſubſt. maſc. (*Oiſeau d'un beau plumage & fort eſtimé dans les bonnes tables.*) Phaſianus, i, maſc. *Mart.* BAŻANT prak przedni uſtołow.

PHAISANNE, ſubſt. fem. (*La femelle du phaiſan.*) Phaſiana, æ, ſem. *Plin.* BAŻANTKA ſamica.

PHAISANDIER, (*Qui nourrit & éleve des phaiſans.*) Phaſianarius, ii, maſc. *Paul. Juriſ.* BAŻANTNIK co o Bażantách má ſtáranie.

PHAISANDERIE, ſubſt. ſem. (*Le lieu où l'on éleve des phaiſans.*) Phaſianaria, æ, ſem. BAŻANTARNIA miecyſce ná chowanie bażantow.

PHALANGE, ſubſt fem. (*Gros bataillon carré propre aux Macédoniens.*) Phalanx, *genit.* phalangis, fem. *Liv.* POŁK rota w kwadrak ſzykowana.

PHANTOSME, ſubſt. maſc. (*Sorte de ſpectre, qu'on croit voir la nuit, fauſſe viſion.*) Spectrum, viſum, neut. *Cicero.* Phantaſma, atis, neut. (*mot grec.*) *Plin.* Larva, æ, fem. *Plaut.* STRASZYDŁO widowiſko, mara.

PHARMACIE, ſubſt. fem. (*Partie de la Médecine, qui concerne la préparation des remédes.*) Medicamentaria, ars, artis medicamentariæ. *Plin.* APTEKARSKA náuka robienia lekarſtw.

PHASEOLES, ſubſt. fem. (*Eſpéce de légume.*) Phaſeolus, li, maſc. *ou* Phaſelus, maſc, *Colum.* BOB álbo groch Turecki

PHEBUS, (*Parler Phébus, dire une confuſion de belles peroles, qui n'ont aucun ſens.*) Voces inopes rerum proferre, & nugas canoras. DZIWNE rzeczy prawić w pięknych ſłowach

PHE'NOMENE, ſubſt. maſc. (*Effet apparent dans le Ciel & ſur la terre.*) Phænomena, orum, neut. plur. WIDOWISKO nowe ná niebie, widok, przypadek oſobliwy niezwyczayny ná ziemi.

PHILOSOPHE, ſubſt. maſc. Philoſophus, i, maſc. Sapientiæ profeſſor, onis, maſc. *Cic. Celſ.* FILOZOF.

Il y a eu anciennement quattre ſectes principales de Philoſophies. La ſecte d'Epicure, la ſecte des Stoiques, la ſecte de l'Académie de Platon, & la ſecte d'Ariſtote. Quatuor Philoſophorum ſectæ. Epicurea. Stoïca. Academica. Ariſtotelica Cztery z dawna były ſekty álbo ſtrony Filozofow przednie. To ieſt ſekta Epikureyczykow. Sekta ſtoikow. Sekta Akadamikow álbo Platonikow, y ſekta Perypatetykow, álbo Aryſteteleſowa.

PHILOSOPHIE, ſubſt. ſem. (*Eſtude de la nature & de la morale.*) Philoſophia. FILOZOFIA náuka około rzeczy przyrodzonych wſzyſtkich, y obyczayných.

PHILTRE, ſubſt. maſc. (*Breuvage amoureux* ou *qui donne de l'amour.*) Amatorium poculum. Satyrion, ii, neut. *Petr.* Poculum amoris. *Hor.* CZARY ná ziednanie miłości u kogo trunek ſzczarowany zálotny.

PHIOLE, ſubſt. fem. (*Petite bouteille de verre.*) Nimbus vitreus, nimbi vitrei, maſc. Ampulla vitrea, æ, ſem. Lagena vitrea. AMPUŁKA karafinka bańka.

PETITE PHIOLE. Laguncula vitrea, æ, ſem. FLASZKA.

PHLEGMATIQUE, Adject. m. & f. (*Pituiteux.*) Pituitoſus. FLEGMISTY.

PHLEGME, ſubſt. maſc. (*Pituite épaiſſe.*) Phlegma. Pituita. FLEGMA w ciele ludzkim humor ieden ze czterech

PHLEGME ſe dit en ce ſens au figuré, (*D'une douceur & tranquillité d'ame, qui ne s'émeut de rien.*) Animi tranquillitas, atis, ſem. *Cic.* FLEGMA *niewłaśnie:* o ſpokoyności umyſłu powolnego humoru bez popędliwości náymnieyſzey.

PHOSPHORE, ſubſt. maſc. (*La planette de Venus.*) Phoſphorus, ri, maſc. Lucifer, feri, maſc. *Mart. Virg.* JUTRZENKA gwiazda záranna.

PHOSPHORE, (Qu'on appelle pierre de Boulogne *ou* l'aimant de la lumiere, qui eſtant expoſée au ſoleil pendant quelque temps, imbibe tellement ſa lumiere, qu'elle la rend en un lieu obſcur, auſſi long temps qu'elle a demeuré a la recevoir.) Phoſporus, i, maſc. SŁONECZNIK, kámień ſłoneczny álbo kámień Bonońſki, inaczey ſwietlik kámien. Ten kámień wyſtawiony na ſłońcu czas nieiaki ták w ſiebie światła nábiera iák gębka wody, y potym świaſło daie w ciemnościach y świeci ták długo, iák długo był ná ſłoncu

PHRASE, ſubſt. fem. (*Diction, élocution, façon de parler.*) Phraſis, is. fem. *Quint.* Dictio, locutio, elocutio, onis, fem. *Cic.* MOWA ſpoſob obrot mowienia.

PHRE'NESIE, ſubſt. fem. (*Maladie qui cauſe une perpetuelle reſverie avec emportement.*) Phrenitis idis, fem. *Celſ.* (*mot grec*) Inſania febricitantium. *Celſ.* Phreneſis, is, fem. *Mart.* SZALENSTWO choroba.

PHRE'NETIQUE, adject. m. & f. *Qui a la phréneſie.*) Phreneticus, a, um. *Celſ.* SZALONY záwrocenie głowy y zmyſłow cierpiący.

PHTISIE, ſubſt. fem. (*Maladie du pûmon ulcéré, qui cauſe une fiévre étique, qui déſſeche l'habitude du corps.*) Phtiſis, is, fem. *Colum.* (*mot grec.*) Pulmonum exulceratio, onis, fem. SUCHOTY choroba płucow zawrzedziałych z ktorey pochodzi gorączka uſtawiczna ſuſząca wilgoć przyrodzoną.

PHTISIQUE, adject. maſc. & fem. Phthiſicus, a, um. *Petr.* SUCHOTNIK.

PHYSIONOMIE, ſubſt. f. (*L'art qui enſeigne a connoiſtre l'humeur & le tempérament d'un homme, par l'obſervation des traits de ſon viſage.*) Inſpectio cujuſque naturæ ex vultu & corporis habitu. Ars pernoſcendi indolem hominis ex totâ facie, *Petr.* FIZYONOMIKA náuka poznawania przyrodzenia y ſkłonności przyrodzonych iákiey oſoby z poyrzenia y z ſkładu twarzy.

PHISIONOMISTE, ſubſt. maſc. Phyſiognomon, onis, maſc. *Cic.* Metopoſcopus. FIZYONOM z twarzy przyrodzenie y komplexyą poznawaiący.

PHYSIQUE, ſubſt. fem. (*Science des choſes naturelles.*) Phyſica, æ. *Cic.* FIZYKA náuka rzeczy przyrodzonych Filozofii część.

LA PHYSIQUE d'*Ariſtote,* ou *ſes livres qui traittent de la Phyſique.* Phyſica, orum, neut. plur. *Cic.* FIZYKA Xięgi Aryſtoteleſowe.

PIAFFE, ſubſt. fem. (*Démarche pompeuſe & fiére, qui marque de la légérté & de la vanité.*) Faſtoſa ambulatio, faſtoſæ ambulationis, fem. STĄPANIE gurne z fantazyą y dumą pod boki ſię podparſzy.

PIAFFER, *ſe piaffer.* (*Marcher avec fierté, en ſe conſiderant.*) Magnifice ſe circumferre. CHODZIC ſzaſtaiąc ſię z fantazyą ſtąpaiąc gorno patrząc po ſobie.

PIAILLER, on diſoit autrefois PIAULER. (*Mot qui exprime le cry des petits pouſſins.*) Pipire, (io, is, ivi, itum.) PISZCZEC iáko piſklęta małe.

PIAILLER, ſe dit figurément en parlant *du cri des femmes & des enfants.* Vociferare. Clamitare, & vociferari, depon. *Ter.* (Mot bas & populaire.) PISZCZEC niewłaśnie o krzyczeniu biáłogłowſkim ydzieci; ſłowo francuſkie podłe proſte.

PIAILLERIE, ſubſt. fem. (*Crierie importune des femmes.*) Vociferatio, onis, fem. *Cic.* Vociferatus, ûs, maſc. *Plin.* (Mot bas & du peuple.) KRZYCZENIE trzeſzczenie nad głową pianie, co do hałaſow wdomu zwłaſzcza biáłogłowſkich.

PIALEUR, (*Qui crie toûjours ſans ſujet.*) Clamator, oris, maſc. *Cic. ou* Clamoſus, a, um *Quint.* WRZESZCZ co uſtawicznie krzyczy wrzeſzczy hałaśuie wdomu bez przyczyny.

PIALEUSE, (*Vne femme qui ne fait que crier dans ſon domeſtique.*) Clamoſa mulier, *ou* Clamatoria, clamoſæ *ou* clamatoriæ mulieris, fem. *Plin.* HAŁASNICA biáłogłowa w domu.

(Mots bas & populaires.) Słowa podłe proſte francuſkie.

PIC *ou* PICVERD *ou* Pivert, *Oiſeau qui pique les arbres avec ſon bec.*) Picus, ci, maſc. Picus arborarius, Picus martius, Picus arborum cavator, oris, maſc. *Plin.* DZIĘCIOŁ dudek ptak.

PICORE'E, ſubſt. fem. (*Petite guerre, pillage, la maraude.*) Latrocinatio, onis, fem. RABUNEK grabież łupież woyna nieporządna Rozboy. **Aller à la picorée.* Prædatum ire. *Rozboiem chodzić.

(Mot bas.) Słowo francuſkie podłe.

PICOTE', maſc. PICOTE'E, fem. (*Marqué.*) Variatus. Interſtinctus. Interpunctus, a, um. POZNACZONY poznaczona. **Picoté* ou *marqué de petite vérolle.* Varulis notatus. *Oſpowaty ná kim znać oſpę. **De taſches de rouſſeurs.* Lentiginoſus, a, um. Lenticulis varius, a, um. *Cicer.* *Piegaty piegata.

PICOTER, V. act. TACHETER, Variare. Maculare. Interpungare, Interſtinguere. *Plaut.* POZNACZYC POPLAMIC.

PICOTER *quelqu'un,* (*Luy dire quelque choſe de facheux pour l'animer, & le faire emporter.*) Aculeis *ou* aculeatis verbis aliquem pungere. GNIEWAC drażnić kogo.

(Mot bas & du diſcours familier.) Słowo podłe potoczne.

PICOTERIES, ſubſt. fem. (*Attaque de paroles aigres.*) Aculei, orum, maſc. plur. *ou* verborum acculei. maſc. plur. *Cic.* SŁOWA tkliwe uraźliwe przycinki.

PICOTEMEMT, ſubſt. maſc. Punctio, onis, fem. Punctiuncula, æ, *Plin.* TARNIENIE po ciele

PICOTIN, ſubſt. maſc, (*Petite meſure à donner de l'avoine aux chevaux.*) Corbula, æ, fem. *Plin.* MIARKA ktorą obrok koniom daią.

PIE, ſubſt. fem. (*Oiſeau qu'on apprend à parler.*) Pica, æ, fem. *Ovid.* SROKA ptak ktorego gadać uczą.

UN CHEVAL *pie,* (*Marqué de blanc & de noir, comme une pie.*) Equus maculis albis & nigris interſtinctus. SROKATY koń, ſrokacz.

Qui cauſe, qui babille comme une pie. Pica, æ, fem. GADA iák ſroka.

(Pétrone appelle une femme qui cauſe, quand elle a la teſte ſur le chevet, (ou comme l'on dit) les pieds chauds, *Pica fulvinaris.*) Biáłogłowa ſzczebiotka wielemowna.

PIECE, ſubſt. fem. (*Morceau de quelque choſe.*) Pars, partis, fem. *Cic.* SZTUKA kawał.

PIECE, (*Morceau de quelque choſe rompue.*) Fragmentum, ti, neut. *Cic.* KAWAŁ ułomek.

PETITE PIECE, Particnia, æ, fem. *Plin.* KAŁEK cząſtka.

PAR PIECES ou *pieces à pieces* Fruſtatim, *Plaut. Cic.* SZTUKAMI káwałami, częściami.

Mettre en pieces. Diſcindere. Diſcerpere. Concerpere. Comminuere. *Ter. Cic.* Ná ſztuki pokraiać porąbać.

ON DIT en ce ſens *L'armée a eſté taillée en pieces, miſe en pieces,* pour dire *défaite, détruite.* Cæſus. Fuſus. Conciſus fuit exercitus. *Liv. Cic.* WOYSKO w pień wycięte wyſiekli woysko, znieſiono zewſzyſtkim.

ON DIT auſſi d'*Vn médiſant, qu'il a mis en pieces la réputation d'une preſonne.* Laceravit. Dilaceravit. Diſcerpſit. Diſcidit. Concidit alicujus famam. *Cic.* POSZARPAŁ ná ſztuki ięzykiem ſławę ludzką podarł.

Il emporte la piece, pour dire *Il eſt ſatirique & mordant.* Mordax eſt. *Hor.* Przycinaiący w mowie ięzykiem docinaiący, doymuiący, uſzczypliwy.

PIECES, ſe dit *des morceaux dont on fait diverſes figures, & qu'on applique ſur des tables & ſur des cabinets.* Teſſellæ, Teſſerulæ, arum, fem. plur. *Plin.* SZTUKI do wyſadzania. **Vn pavé fait de ces pieces.* Teſſellatum pavimentum, i, neut. *Suet.* *Podłoga wyſadzana poſadzka.

PIECE *de drap,* ou *de toile.* Panni *ou* telæ volumen, inis, neut. SZTUKA ſukna Poſtaw. Sztuka płotna poſſetek. **Piece de terre.* Modus agri, maſc. *Hor.* *Sztuka gruntu rola czyli włoka czyli poſwłoczek.

PIECE *de four, Tartre,* Opus piſtorium. CIASTO ſztuka od pieca wſzelka placek Tort.

PIECE *de monnoye.* Numus, *ou* nummus, i, maſc. *Cicer.* PIENIĄDZ.

PIECE *de vin.* Vini doluum, ii, neut. *Colum.* SZTUKA wina wſzelaka, iáko to Beczka okſefft Antał baryła kufa

PIECE *d'artilerie.* Tormentum bellicum, i, neut. ARMATA, ſztuki Armatne.

PIECE ſe dit *des ouvrages de l'art & de l'eſprit.* Opus, operis, neut. PISMO Kśięga wſzelka rzecz z druku lub piſmem wydana, lub ſztuka kunſztu iákiego álbo rzemieſła. **Vne belle piece, une piece bien travaillée.* Opus ſummo artificio factum, *ou* affabre factum. *Cic.* *Piękna ſztuka lub kśięga. **(Si c'eſt une ſtatuë on dira.)* Simulacrum ſingulari operâ, artificioque perfectum. *Cic.* *Piękna ſztuka rznięta lub odlewana. **(Si c'eſt un tableau on dira.)* Tabula elegans, perfecta, elaborata. *Cic.* *Piękny ſztuka malowana

PIECES en treme de Palais ſe dit *de tout ce qu'on a écrit & produit dans un procés.* Litis inſtrument, orum, neut. plur. *Quint.* DOKUMENTA do ſprawy ſłużące wſzelakie, pápiery, y prawne dowody

ON DIT *Faire piece, joüer piece à quelqu'un.* Aliquem deludere dolis. SZTUKĘ komu wyrządzić.

ON DIT qu'*Vn homme eſt tout d'une piece, qu'il ne fléchit point, qu'il ne ſçait point s'accommoder au monde.* Homo rigidæ indolis, homo auſterus & triſtis. Qui eſt moribus rigidis & auſteris. Qui humanitati ſe non accommodat. *Phæd.* Nieużyty nieuproſzony człowiek ktory ſię nie da użyć grubián nieludzki nieprzyiacielſki.

PIED, ſubſt. maſc. Pes, pedis. maſc. NOGA. * *Petit pied.* Pediculus, li, maſc. *Plin.* * Máła noga, nożka.

UN PIED BOT. Scaurus, ri, maſc. *Hor.* KRZYWO nogi lub koſtek krzywych. * *Qui a le pied plat comme une oye.* Palmipes, edis, omn. gen. *Plin.* Plancus, a, um. *Plin.* Płaſkonogi.

QUI A *le pied tout d'une piece comme le cheval.* Solidipes, edis, omn. gen. *Plin.* KOPYTO-nogi co nogę całą má oiednym kopycie iáko koń.

QUI A *le pied fourchu comme les bœufs.* Biſulcus, a, um. *Plin.* Bifidus, a, um. *Ovid.* Kopyt rozdwoionych iáko woł.

QUI A *le pied diviſé en doigts.* Digitatus, a, um. *Plin.* Nog palczaſtych.

QUI A *les pieds tournez en dehors.* Vulgus, a, um. KRZYWONOGI, nogi zewnątrz wykrzywione maiący. * *En dedans.* Varus, vara, varum. *Plin.* Compernis & hoc comperne, adject. *Plaut.* *Krzywonogi; nogi wewnątrz wykrzywione maiący.

PIED, (*En tant qu'il appartient à l'homme.*) NOGA co do człowieka. **Se tenir ſur un pied.* Uno in pede ſtare. *Hor.* *Stać na iedney nodze. **Se tenir tantoſt ſur un pied & tantoſt ſur l'autre.* Alternis pedibus inſiſtere. *Plin.* *Ziedney nogi ná drugą poſtawać. **Naiſtre les pieds devant.* Naſci in pedes. *Plin.* *Nogami ſię rodzić ná świat z żywota mátki. **Mettre pied à terre, deſcendre de cheval.* Ex equo deſcendere, ad pedes deſilire. *Liv. Cic.* * Zſiadać z konia, **Mettre pied a terre, deſcendre d'un vaiſſeau.* Deſilire de navi. *Cæſ.* Excenſum è navibus facere. *Liv.* * Zſiadać wyſiadać z okrętu, * *Mettre le*

pied hors du logis. Efferre pedem domo. *Cic.* Promovere pedem domo. *Cic.* Promovere pedem domo. *Phæd.* *Nogą wyniść z domu. **Marcher à pied.* Incedere pedes. *Virg.* Pedibus ire. Iter facere *ou* ambulare pedibus. *Cic.* *pieszo chodzić. **Marcher à cloche pied.* Altero ſuſpenſo pede incedere. *Chramać **Il va mieux du pied que moy.* Longè me pedibus eſt melior. *Prędzey chodzi niż iá. ** Il eſt plus haut que vous d'un pied & demi.* Seſquipede eſt, quàm tu toto longior, *Plaut.* *Ná połtory ſtopy wyższy ieſt od ciebie.

Paſſer une riviére a pied ſec. Siccis pedibus flumen tranare, tranſire, trajicere. *Cæſ.* Suchą nogą rzekę przebyć. **Prendre pied dans une riviére.* Vadum in aliquo flumine tenere. *Brod znaleść, nápaść ná brod w rzece iákiey. **Il y a pied par tout dans cette riviere.* Vadoſum eſt hoc flumen. Vadoſus eſt amnis. *Cæſ.* *Wſzędzie brodem przyedzie przeiedzie tę rękę. ** Je perds pied.* Deſtituit me vadum. *Liv.* *Zgubiłem brod. **Avoir pied.* Suſtineri vado. * Mám brod. **Le fleuve trop rapide luy fit perdre pied & il ſe noya.* Rapidus fluvius ei ſubduxit pedes & meaſit, *ou* abſtrexit hominem malam crucem. *Plau.* *Ná byſtrey rzece brod ſtraciwſzy utonął.

ON DIT au figuré, *Perdre pied dans une affaire.* In aliquo negotio deprimi. Alicujus negotii mole obrui. POBŁĄDZIC przegrać w ſprawie iákiey, podrwić, pokawić.

Baſtiment qu'on fait de plain pied. Ædificia quæ plano pede fiunt. *Vitr.* Oiednym piętrze álbo rowno izba z izby pokoy z pokoiu budowanie. **Des chambres de plain pied.* Conclavia, quæ ſunt plano pede. *Pokoy z pokoiu.

Attendre ſon ennemi de pied ferme, hardiment, ſans craindre. Audacter, impavidè, imperterritè hoſtem expectare, opperiri Czekać ná placu nieprzyiaciela odważnie.

LES GENS *de pied dans une armée, (l'Infanterie.)* Pedites, tum, maſc. plur *Cæſ.* Peditatus, ûs, m. *Cic.* PIECHOTA, Pieſi w Woyſku. * *Troupes de gens de pied.* Pedeſtres copiæ, pedeſtrium copiarum, fem. plur. *Piechota woyſko pieſze.

Mettre une armée ſur pied, lever des troupes. Colligere copias, exercitū. Spiſywać woyſko Rekrutować záciągać. **Nous avons unearmée ſur pied.* Exercitū habemus paratū & inſtructū. *Mamy woyſko gotowe. **Gagner au pied, s'enfuir.* Dare ſe in pedes, in fugam. *Plaut.* In pedes ſe conjicere. *Ter.* *Noſzka Pán, uciec. **Laſcher le pied.* Pedem referre. *Phæd.* * Uſtąpić cofnąć ſię uciec.

PIED ſe dit *des choſes inanimées.* comme *Le pied des Alpes, d'une montagne, d'un rocher.* Montis radices, radicum, fem plur. *Cic.* DOŁ ſpodek pod gorą pod ſkałą. * *Il reſolut de camper au pied dela montagne.* Ab infimis radicibus montis caſtra facere conſtituit. *Cæſ.* * Poſtanowił obozem ſtanąć pod gorą.

LE PIED *d'un arbre.* Arboris truncus (*lorſqu'il eſt coupé.*) *Colum* PIEN drzewa ściętego, Szczep ſadzonego. * *Il a fait cent pieds d'arbre dans ſon jardin.* Centum arbores poni in ſuo horto curavit. *Sto ſzczepow w ogrodzie ſadzić kazał.

LE PIED *d'un lit.* Pes lecti. NOGI u łoſzka. * *D'une table* Pes menſæ. *Nogi ſtołowe.

PIED *d'eſtal,* ou *la baſe d'une colomne* ou *d'une ſtatuë.* Stylobata, æ, fem. *Vitr.* PODSTAWEK ſpodek ſtupow ſnyceriſkich, álbo kámiennych Stolec.

PIED ſe dit au figuré dans les manieres ſuivantes. *Mettre un malade ſur pied, remettre quelqu'un ſur pied.* Suſcitare. Exſuſcitare aliquem. *Hor.* Relevare aliquem ex morbo. *Cic.* Przyprowadzić chorego do zdrowia poſtawić go ná nogi. **Se remettre ſur pied.* Convaleſcere ex morbo. Recreari ex morbo. *Cic.* *Podnieść ſię z łoſzka po chorobie. **Il a eſté toute la nuit ſur pied.* Non requievit hac nocte, non vidit ſomnum oculis ſuis. *Plaut.* *Całą noc nieſpał.

PRENDRE *quelqu'un au pied levé.* In ipſo articulo opprimere aliquem. *Ter.* Captare aliquem. *Plaut.* Aliquem imparatum nec opinantem occupare. NIESPODZIANIE ná kogo nápaść ná uczynku złapać.

Prendre les choſes au pied de la lettre. Res adverbum accipere, interpretari. PO PROSTU rzeczy brać y rozumieć.

Prendre toûjours le contre-pied de ce qu'on nous dit. Accipere aliquid in aliam partem ac dictum ſit. *Auct. ad Heren.* Wewſzyſtkim być ſprzeciwnym. **Tout luy reuſſit à contre-pied.* Infeliciter, infauſtè omnia illi ſccedunt. * Ma ſzczęście we wſzyſtkim mu ſię ſzczęści iák ręką o diął.

Prendre pied ſur quelqu'un, vouloir faire comme luy. Exemplum capere de aliquo. *Ter.* Przykład brać z kogo przeymować go ná ſiebie.

Aller pied à pied dans une affaire. Rem pedetentim promovere, conficere, perficere. *Cicer.* Noga zá nogą ſobie wſprawie iákiey poſtępować.

PIED ſe dit proverbialement dans les expreſſions ſuivantes *Il a trouvé chauſſure à pied, il a trouvé qui luy reſiſte, qui luy tient teſte.* Valentiorem ſe adverſarium nactus eſt. Trafiła koſa ná kamień, ſwoy ná ſwego, táki ná tákiego.

ON DIT, *Vn homme eſt deferré des quatre pieds, quand il a eſté ſi bien repouſſé & contredit qu'il ne ſçait plus que dire, ni que faire.* Omni rationis præſidio dejectus, nudatus eſt, mutus & elinguis factus eſt. JUZ niewie gdzie głową uderzyć.

Il tient pied à boule à ſon travail, il ne le quitte point. Aſſidet operi, opus naviter pertendit. ANI ná krok ieden nieodſtąpi od roboty.

Il ne ſe mouche pas du pied, pour dire qu'*il eſt fin & fort difficile a ſurprendre.* Huic verba dare difficile eſt. *Ter.* Naris eſt emunctæ, huic verba dare nemo poteſt *Phæd.* Frant obrotny nieda ſię w pole wyprowadzić.

Il turera pied ou *aiſle de cette affaire,* pour dire *il en aura quelque profit.* Aliquid lucri ex hac re unde abradet, *ou* extricabit. Oberwie on co z tego nie puści on tego bez pożytku.

Reduire quelqu'un au petit pied. Deprimere aliquem, *ou* in ſummas anguſtias adducere. *Cicer. ou* in anguſtum. Poniżyć kogo uſkromić upokorzyć.

Se tirer une épine du pied, ſurmonter quelque difficulté, ſortir d'une affaire qui donnoit de l'inquiétude. Se à re difficili & anxiâ diſſolvere, expedire. *Cic.* Przebyć przeprawę trudną wyniść z kłopotu z turbacyi z niebeſpieczeńſtwa.

ON DIT qu'*Vn homme a eu un pied de nez, quand il a été trompé dans ſes eſpérances.* Hæc ſpes enm fruſtrata eſt. *Ter Voyez* NEZ. NOSA doſtał ná ſześć piędzi Oſzukał ſię odrwił ſię nádzieia go omyliła.

Il croit tenir Dieu par les pieds, quand une affaire luy a réüſſi. Digito ſe cœlum attingere putat, ubi res bellè cecidit. *Cic.* Rozumi że Pána Boga zá nogi obłapił.

ON DIT d'*Vn vieillard. Qu'il a déja un pied dans la foſſe.* Jam capularis, *ou* acherunticus eſt. *Plaut.* JUZ iedną nogą wgrobie ſtoi: mowiąc o ſtarcu.

ON DIT populairement. *De celuy qui a trop beu, qu'il a mis le pied dans la vigne du Seigneur.* Madidus eſt. *Plaut. ou* Matæus eſt. *Petr.* OPIŁ ſię.

A PIED ſe dit adverbialement en ces phraſes. *Eſtre à pied, n'avoir ni cheval, ni carroſſe. n'avoir point d'équipage.* Eſſe pedes, *comme* adverbe. *Quint. Curt.* PIESZO bydź.

PIED *de Hoy, (certaine meſure contenant douze pouces, & chaque pouce, douze lignes.)* Pes, pedis, maſc *Vitr.* STOPA miara álbo piędź wielka o dwunaſtu calach.

(Le pié des Anciens Romaids eſtoit diviſé en Palmes, pouces, minutes & doigts, ayant quatre Palmes, douze pouces, & ſeize doigts.) Stopa Rzymſka miáła piędzi cztery, calow dwanaście.

UN PIED *& demi.* Seſquipes, edis, maſc. *Var.* PUŁTOREY ſtopy.

QUI A *un pied & demi de tout ſens, de haut & de large.* Seſquipedalis & hoc le, adject. Seſquipedaneus, a, um. *Plin.* NA połtorey ſtopey |wſzerz y w wzwyſz.

PIEDS *droits, (pieces de bois qui font le jambage d'une porte* ou *d'une feneſtre.)* Aſſer arrectarius, aſſeris arrectari, m. *Vitr.* ODRZWI okna.

PETITS PIEDS ſe diſent (*Du petit roſt* comme *de perdrix, cailles.*) Molliculæ eſcæ, arum, f. plur. *Plaut.* PRZYSMACZKI.

PIED *d'Aloüette, (Fleur qu'on appelle en latin.)* Conſolida regalis, æ, regalis. f. ŁAKOTNE ziele.

PIED *de liévre. (Herbe.)* Pes leporinus, i, m. Trifolium humile, n. OWIECZKI ziele.

PIED *de Milan, (Herbe.)* Milvinus pes. WRONIA noga ziele.

ON DIT *C'eſt un pied poudreux,* parlant *des gens inconnus & qui ſont venus de fortune.* Novus homo. *Cic.* Filius fortunæ. *Petr.* NIE KARMAZYN, człowiek niepewny ſzlachcic niewiedzieć ſkąd rodem ſzczęściem wyniesiony.

PIE'GE, ſubſt. m. *(Ce qui ſert à attraper le gibier & autres beſtes nuiſibles,* comme *Renards, Blaireaux.)* Pedicæ, arum, f. KUNA żelazo ná zwierze iako ná liſy tchorze.

PIED *de veau. (Herbe.)* Arum, i, n. *Plin.* CZERWIENIEC ziele.

PIED *d'oye (Plante.)* Pes anſerinus. SWINI mord ziele.

Tendre

Tendre ou *dreſſer des piéges aux animaux.* Feris pedicas ponere Eacere. Tendere. Collocare. *Cic.* Sidła zelaza záſtawiać.

PIE'GE, ſe dit figurément *Des embuches qu'on dreſſe à quelqu'un.* Inſidiæ. *Cic.* Tranſennæ. *Plaut.* SIDŁA záſadzki zdradliwe ná kogo,

PIERRE, ſubſt f. Lapis, idis, m. *Cic* KAMIEN.

Pierres tendres. Molles lapides. Kámień miętki piaſczyſty *Dures.* Duri lapides. *Vitr.* *Kámień twardy. **Pierres de taille.* Lapides ſectiles, lapides quadrati, m. plur. *Vitr.* *Kámień ciosany. **Pierres moilons.* Cæmenta, orum, n. pl. *Vitr.* *Kámień wapienny.

ON DIT figurément *Je ſuis comme une pierre.* Lapideus ſum. *Plaut. ou* Immotus ut lapis. *NIEWŁASNIE* mowią: Jeſtem iák Kámień.

DE PIERRE Lapideus a, um. Saxeus, a, um. *Cic.* Z KAMIENIA Kámienny.

PIERRE *à aiguiſer.* Cos, *genit.* cotis, f. *Liv.* OSŁA Kamień do oſtrzenia. **Pierres à éguiſer qu'on mouille d'eau.* Cotes aquariæ. *Oſły do oſtrzenia ktore wodą polewaią. **Qu'on mouille d'huile.* Cotes oleares. *Plin.* *Kámienie do oſtrzenia ktore oliwą polewaią.

PIERRE *de touche, qui ſert à connoiſtre la bonté de l'or & de l'argent.* Coticula, æ, f. Lapis lydius, *ou* heraclius, maſc. *Plin.* KAMIEN probierſki złotnicy kamień kapela.

PIERRE *d'attente* (Terme de maçonnerie.) *Ce ſont des pierres qui avancent d'eſpace a l'extrémité d'un mur pour en faire la liaiſon avec d autres.* Prominens è pariete lapis, prominentis lapidis. STRZABY w murowaniu wypuſzczone dla pociągnienia dalſzego murow y wiązánia między ſobą.

PIERRE *d'aimant.* Magnes lapis. *Cic. Voyez* AIMANT. MAGNET Kámień.

PIERRE *à chaux, dont on fait de la chaux & qui ſe calcine aiſément.* Calcarius lapis, m. KAMIEN wapienny.

PIERRE *à plaſtre, qu'on brule, & que l'on met en poudre.* Gypſeus lapis. KAMIEN gipſowy z ktorego gips robią. **Pierre à fuſil.* Pyrites, æ, maſc. *Plin.* *Krzemień ſkałka do ſtrzelby do krzemienia.

PIERRE PONCE Pumex, icis, m. *Virg.* Cavernoſus lapis, maſc. Fiſtuloſus. KAMIEN z piany morſkiey.

DE PIERRE-PONCE. Pumiceus, a, um. *Plaut.* KAMIEN dziarſtwiſty.

Polir avec la pierre-ponce. Pumicare *ou* pumice expolire. *Tibul.* Wycierać gładzić kamieniem z piany morſkiey.

PIERRE *d'aigle.* Ætites lapis, ætitæ lapidis, maſc. *Plin.* ORLI kamień.

PIERRE *qui s'engendre dans les reins & tombe dans la veſſie. C'eſt une humeur viſqueuſe qui ſe pétrifie par l activité de la chaleur.* Calculus, calculi, m. *Plin.* KAMIEN chorobá w biodrach ſpadaiąca w pęcherz.

Qui eſt malade de la pierre. Calculoſus, a, um. *Plin.* Chory ná kámień. **Qui a la pierre.* Qui calculo laborat. *Plin.* *Kámień cierpiący.

PIERRE *précieuſe.* Gemma, æ, f. *Cic.* Lapillus, i, m. *Hor.* KAMIEN drogi kleynot.

DE PIERRES *précieuſes* Gemmeus, a, um. *Cicer.* Z KAMIENI drogich z klemotow.

Garni de pierres précieuſes. Gemmatus, a, um. *Liv.* W drogie kamienie w kleynoty ubrany uſtroiony ſadzony.

PIERRE *tranſparente,* ou *du talc.* Lapis ſpecularis, maſc. *Plin Voyez* TALC. KAMIEN przezroczyſty, przyrzyſty.

PIERRE *philoſophale.* (C'eſt le ſecret de faire de l'Or par art qu'on cherche il y a long temps, & qu'on ne trouve point. *Ars auri conflaodi, artis auri conflandi.*) SEKRET robienia złota, ktorego zdawna ſzukaią ale niedochodzą.

ON DIT figurément, *Pierre de ſcandale, pierre d'achopement, ce qui nous fait faillir, & qui nous ſcandaliſe.* Offendiculum, i, n. Petra ſcandali, æ, f. ZGORSZENIE.

Faire d'une pierre deux coups. Unâ eâdemque operâ duo præſtare, de eâdem fideliâ duos parietes dealbare, uno labore exolvere duas res. *Curt. ad Cicer.* Dwie ſroki zá ieden ogon uchwycić.

Il vaut autant parler à une pierre. Lapidi loqueris. *Ter.* Lapides alloqueris. *Plaut.* Ják do kamienia iák do opoki iák do pnia do ſkały mowił.

Il a jetté des pierres dans mun jardin, il m'a fait quelque reproche ſecret, & m'a averti de quelque choſe. Verba ſua me retunt, & me ſubmonent aliquid. Przymawia mi nieznacznie przeſtrzega mię.

Jetter la pierre à quelqu'un, l'accuſer, le ſoupçonner de quelque choſe. Aliquem in ſuſpicionem criminis adducere. *Cic.* KAMIEN ná kogo rzucić udać go álbo oſſawić w czym lub zádać mu co.

ON DIT prouerbialement *C'eſt un vin à fendre des pierres.* Vinum eximiæ notæ. WINO bardzo przednie głowne mocne potężne.

PIERRERIES, ſubſt. fœm. (*Pierres précieuſes.*) Lapilli, orum. Gemmæ, arum, f. pl. *Cic.* KLEYNOTY.

LA PIERRERIE, (*La connoiſſance des pierreries.*) Lapidaria, æ, f. *Petr.* JUBILERSTWO.

QUI TRAFIQUE *en pierreries.* Gemmarum mercator, oris, m. JUBILER co kleynotami kupczy.

PIERREUX, maſc. PIERREUSE, fœm. en général. (*Rempli de pierres.*) Lapidoſus. Saxoſus. Petroſus. Petricoſus. Scrupoſus. Scrupeus, a, um. *Colum. Plin. Mart.* KAMIENISTY, Kámieniſtá pełny kamieni.

Des fruits pierreux. Lapidoſa poma. Owoce twarde gruzłowate wewnątrz.

PIERRETTE, (*Petite pierre.*) Scrupus, pi, maſc. *Quint.* KAMYK. **Joüer à la pierrete.* Scrupis ludere. *Quient.* *Grać w kamyki.

PIE'TE', ſubſt. fœm. (*Culte religieux envers Dieu, & envers nos parens.*) Pietas, atis, fœm. *Cic.* POBOZNOSC ku Bogu y Rodzicom.

PIE'TINER, (Mot bas & populaire.) (*Frapper la terre de ſes pieds par impatience,* comme *les enfans qui mutinent, lorſqu'on leur refuſe quelque choſe.*) Tripudiare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* TUPAC nogami ze złości z niecierpliwości iák dzieci robią kiedy im bronią czego ſię náprą.

PIE'TON, m. PIE'TONNE, f. (*Qui va bien du pied.*) Pedibus pernix, icis, omn. gen. *Plaut.* Celer pedibus. *Virg.* TEN co dobrze y prędko chodzi.

LES PIE'TONS pour dire (*L'infanterie.*) Pedites, tum, m. pl. *Cic.* PIECHOTA.

PIE'TRE, adject. maſc. & fœm. (*Fané, & ſans éclat.*) Flaccidus, vexatus, a, um. *ou* quod eſt floris extincti. WIOTCHY ſpełzły ſtary.

PIE'TRERIE, ſubſt. f. (*Marchandiſe fannée & de rebut, qui n'eſt plus à la mode.*) Sordida & flaccida merx, mercis ſordidæ & flaccidæ. WYBIORKI towaru brak.

(Mot qui ſe dit parmi les Marchands.) Słowo Francuſkie kupieckie.

PIEU, ſubſt. maſc. Palus. Vallus, i, m. *Colum. Cæſ.* PAL ſłup.

PIEU, ou (*Pilotis pour baſtir dans l'eau.*) Sublicia, æ, fœm. Sublicium, ii, n. palus fiſtucâ adactus. *Cic.* PAL moſtowy.

PIEU qu'*on enfonce ſur le bord des riviéres pour attacher les batteaux.* Tonſilla, æ, f. *Teſte.* PAL koł wbity u brzegu dla cumowania ſtátkow przy lądzie.

PETIT PIEU. Paxillus, li, maſc. *Colum.* PIENIEK Koł mały.

PIEUSEMENT, adv. (*Avec piété.*) Piè, Religiosè. *Cicer.* POBOZNIE.

PIEUX, m. PIEUSE, f. adject. (*Qui a de la piété.*) Pius, religioſus, a, um. *Cic,* Frequens Dei cultor, oris, m. POBOZNY, pobożna.

PIFFRE, adject. maſc. & fœm. (Terme injurieux & populaire.) Qui ſe dit d'*un homme trop gras & trop replet.* (*Vn gros crevé qui ſe ſaoule.*) Venter obeſus, *ou* ventris obeſi homo. *Suet.* WANTUCH kałdun ſłowo uraźliwe o kałduniaſtym y obzercy.

PIGEON, ſubſt. m. *prononcez* PIJON. PIGEONNE, f. *prononcez* PIJONNE, f. Columbus, bi, m. Columba, æ, fœm. *Colum. Cic.* GOŁĄB, Gołębica.

PIGEON *ramier.* (*Pigeon ſauvage.*) Palumbis, is, m. *Plin.* GRZYWACZ Gołąb dziki.

DE PIGEON. Columbinus, a, um. *Cic.* Culumbaris & hoc columbare, adject. *Colum.* GOŁĘBI Gołębiczy.

PIGEONNIER, ſubſt. m. (*Colombier.*) Columbarium, ii, neut. *Colum.* Columbaria, æ, f. *Var. prononcez* PIJONNIER. GOŁĘBIENIEC.

PIGEONNEAU, ſubſt. maſc. *prononcez* PIJONNEAU. (*Le petit d un pigeon.*) Columbinus pulſus, i, m. GOŁĘBIĘ Gołębięta.

PIGNON, ſubſt. m. (*Fruit qui ſe trouve dans les pommes de pin, eſpece d'amande fort douce.*) Nucleus pineus, nuclei pinei, m. Nucis pineæ nucleus. *Colum.* LUBIOWE orzeſzki

PIGNON, (*Le haut d'un mur, qui va en pointe*, comme *la pomme de pin.*) Pinnaculum, i,n. Faſtigium, ii,n. *Cic.* SZPICA w budowaniu wierzch ſzczyt.

PILASTRE, ſubſt. m. (*Piéce d' Architecture, qui ſe met derriére les colomnes d'un frontiſpice.*) Paraſtata, æ, fœm. *Vitr.* FILARY ná przodku w budowaniu pilaſtry.

PILE, ſubſt. f. (*Gros pilier maſſif de maçonnerie, pour ſoûtenir quelque choſe.*) Pila, æ, f. *Vitr.* Columna ſtructilis, columnæ ſtructilis. *Vitr.* SZTANDAR ſłup do trzymania wiązana lub dźwigania.

PILE. (*Tas de choſes qui ſont ramaſſées enſemble.*) Strues, is, f. *Cic.* KUPA gromada.

PILE, (*Revers d'une piéce de monnoie, face oppoſée a la croix* ou *à l'image du Prince.*) Averſa nummi facies, ei, fœm. Averſus nummus, i, m. DRUGA ſtrona odwrotna pieniądza lub monety od ſtępla.

ON DIT qu'*il n'a ni croix ni pile*, (*Qu'on ne luy a laiſſé ni croix ni pile.*) In nullo nummo eſſe. (*Ciceron dit au contraire.* In multis nummis eſſe.) NIE MA nic áni ſzcląga.

ON DIT auſſi en ce ſens, (*Voüer à croix* ou *à pile.*) Navim ne an Deum eligis. GRAC w cetno czy licho.

ON DIT auſſi proverbialement & populairement, *Mettre quelqu'un à la pile & au verjus*, (*L'accabler de toutes ſortes d injures.*) Contundere aliquem maledictis, *ou* vexare. WNIWECZ kogo obrocić z błotem zmieſzać.

PILER, V. act. (*Battre quelque choſe, & la reduire en poudre fort menuë.*) Tundere. Contundere. TŁUC utłuc ná proch drobno.

PILIER ſe dit populairement *pour bien manger.* Egregiè mandere: DOBRZE ſrzotować *niewłaśnie* ieść ſmaczno y dobrze.

PILER, ſubſt. maſc. Pila, æ, fœm. *Vitr.* Columnna ſtructilis f. SŁUP.

PILIERS *Boutans* ou *contre-forts.*) Anterides, dum, fœm. plur Eriſmæ, arum, f. plur. *Vitr.* ZASTARZAŁY w budowaniu.

ON DIT au figuré, (*C'eſt un pilier de cabaret.*) Aſſiduus popino, onis, m. *Plaut.* OPOY z karczmy niewynidzie.

PILLAGE, ſubſt. m. (*Vol*, qui ſe dit *dans le déſordre des guerres.*) Direptio. Populatio. Depopulatio. Expilatio, onis, fœm. *Cicer.* RABUNEK. **Vne ville abandonnée au pillage.* Direptioni relicta urbs. *Cic.* *Miaſta ná rábunek puſzczone.

PILLARD, (*Celuy qui pille.*) Expilator. Prædator. Direptor. Populator Depeculator, oris, m. RABUNKIEM ſię bawiący rábownik.

(Mot injurieux & bas.) Słowo uráźliwe.

PILLER Populare. Populari. Depopulari. Expilare. Diripere. Spoliare. Deſpoliare. *Cic. Hor.* RABOWAC puſtoſzyć plądrować.

PILLERIE, ſubſt. fœm. (*Exaction, profits iniuſtes.*) Rapacitas, atis, fœm. Rapina, æ, fœm. *Mart.* RABUNEK puſtoſzenie plądrowanie.

PILON, ſubſt. maſc. (*Inſtrument avec quoy on pile.*) Pilum, i, neut. Piſtillum, i, neut. *Colum.* Piſtillus, maſc. (*dans Nævius.*) TŁUCZEK od możdzerza do tłuczenia.

PILORI, ſubſt. maſc. (*Machine tournante où l'on met les Banqueroutiers frauduleux, pour les faire voir au peuple pendant trois jours de marché.* Numella verſatilis, numellæ verſatilis. fœm. KŁODA do wſadzania bankretów oſzuſtów.

PILORIER *quelqu'un*, (*Le mettre au Pilori.*) Numellis publicis verſare *ou* circumagere aliquem. W KŁODĘ wſadzić kogo.

PILOTE, ſubſt. m. (*Qui gouverne un vaiſſeau.*) Gubernator *ou* rector navis, oris, m. *Cicer.* Nauclerus, i, m. *Plaut.* Navarchus, i, *Cic.* SZYPER rotman.

PILOTER, V. act. (*Enfoncer les pieux en terre.*) Palos fiſtucâ adigere *Plin.* PALOWAC pale bić ubiiać pale.

PILULE, ſubſt. f. (*Médicament en forme de pepites boules.*) Pilula, æ, f. *Plin.* Catapotium, ii, neut. *Celſ.* PIGUŁKA lekarſtwo.

ON DIT figurément, *Il ſçait dorer la pilule*, (*Il ſçait adoucir les choſes faſcheuſes.*) Amara dulcedine temperat. UMIE udać rzecz.

PIMPANT, m. PIMPANTE, f. (*Brave & fanfaron en habits & en équipage.*) Cultûs & elegantiæ ſuperbiens oſtentator. GALANT ſtroyniś ſtroyniſia.

PIMPERNELLE, ſubſt. fœm. (*Herbe qui ſe cultive dans les jardins.*) Pimpinella, æ, fœm. *Plin.* BIEDRZENIEC ziele

pimpinella z włoſka.

PIN, ſubſt. maſc. (*Arbre qui vient fort haut & fort droit.*) Pinus, pini, f. *Plin.* SOSNA czyli choina drzewo.

PIN *ſauvage.* Pinaſter, ſtri, f. (Voſſius le croit de maſculin.) SOSNA proſta dzika.

DE PIN. Pineus, ea, um. SOSNOWY, Soſnowa.

PINCE, ſubſt. fœm. (*Outil de fer à lever des fardeaux.*) Vectis ferreus, vectis ferrei. m. *Vitr.* KLESZCZE do trzymania.

PINCES *des Ecreviſſes.* Forcipes denticulati, maſc. Chelæ arum, fœm. pl. *Plin.* NOZYCE lub kleſzcze nogi rákowe.

PINCEAU, ſubſt. m. *prononcez* PINSAU. Penicillus, i, m. penicillum, i, n. *Cic. Quint.* peniculus, i, m. *Quint.* PĘDZEL malarſki.

PINCE'E, ſubſt. f. (*Ce qu'on peut pendre avec les doigts.*) Digitorum captus, ûs, m. SZCZYPTA.

PINCE-MAILLE, ſubſt m. (*Qui eſt extremément avare, exigeant juſques à une maille.*) Ad aſſem aſper exactor, oris, maſc. Tocullio, onis, m. *Cic. Voyez* MAILLE. (Mot bas & populaire.) SKNERA zmindak ſkąpiec.

PINCER, V. act. (*Preſſer avec le bout des doigts.*) Extremis digitis *ou* unguibus ſtringere. SZCZYPNĄĆ ſzczypac.

PINCER ſe dit *du luth dont on pince les cordes, les touchant délicatement.* Summis digitis movere fides lyræ *aut* ſtringere. GRAC ná lutni.

PINCER ſignifie figurément, (*Offenſer quelqu'un par quelque parole pinquante*) Carmine mordaci diſtringere aliquem. *Ovid.* Mordere clanculum. *Horat.* USZCZYPNĄĆ kogo ſłowem.

PINCETTE, ſubſt. f. (*Petit inſtrument de fer dont on arrache le poil.*) Volſella, æ, f. *Celſ.* WŁOSOWKI do wyrywania włoſow kleſzczyki.

PINÇON, *on prononce* PINSON, ſubſt. m. (*Petite oiſeau.*) Fringilla, *ou* frigilla, æ, f. *Mart.* ZIĘBA ptak.

PINDARIZER, V. act. (*Affecter des façons de parler extraordinaires, voulant faire le beau parleur.*) Tinnulè diſſerere, loqui cum faſtu & voce plauſum captanti. WYTWORNIE wykwintnie mowić.

PINNACLE, ſubſt. f. (*Le haut*, ou *le ſommet.*) Faſtigium, ii, n. WIERZCH ganek ná ſamym wierzchu.

PINOCHER, V. neut. (Terme populaire.) *Manger lentement & comme avec deſdain.* Tangere eſcas ſuperbo dente. *Hor.* GLEWAC ieść nie iedząc ſłowo prośte.

PINTE, ſubſt. f. (*Meſure des choſes liquides.*) Menſura, (quàm pintam galli vocant,) æ, fœm. KWARTA álbo coś więcey od kwarty miara trunkow u Francuzow.

PINTER, (Mot bas & populaire.) *Boire pinte ſur pinte (Faire débauche)* Pergræcari, (or, atis, atus ſum.) Dep. *Plaut.* Tingomenas facere. *Petr* NAPIIAC ſię kuſłować.

PIOCHE, ſubſt f. (*Inſtrument à foüir la terre.*) Ligo, onis, maſc. *Cat.* MOTYKA.

PIOCHER, (*Remuer la terre avec la pioche.*) Ligonibus humum exhaurire. *Hor.* KOPAC ziemię motyką.

PION, ſubſt. m. (On *Piéton au jeu des échées.*) Pedes, itis, maſc. PIESEK w grze ſzachow.

ON DIT en ce ſens proverbialement, *Qu'on a damé le pion à quelqu'un*, pour dire *qu'on a eu l'avantage ſur luy en une choſe.* Aliquem vincere, *ou* ſuperare re aliquâ. *Cic.* DAC komu po noſie.

PIONNIER, ſubſt. m. (*Celuy qui dans les armées travaille à applanir les chemins, & à creuſer des foſſez.*) Foſſor caſtrenſis, oris caſtrenſis, m. KOPACZE co rydlami y motykami w woyſku robią.

PIPE, ſubſt. f. (*Meſure des choſes liquides, qui contient un muid.*) Ce qu'on appelle tonneau dans les Provinces & au delà de la Loire.) Culeare dolium, culearis dolii, n. *Cat.* PIPA miara rzeczy mokrych beczka.

PIPE, (*Tuyeau délié fait de terre verniſſée à prendre du tabac en fumée.*) Pipa ſamia, æ, f. PIPKA lulka do kurzenia tytuniu z cybuchem.

PIPEAU, ſubſt. m. (*Chalumeau* ou *bois fendu, qui ſert à contrefaire le cri* ou *le pipi de pluſieurs oiſeaux, pour les attirer & les prendre.*) Illex avium calamus. Illicis avium calami, m. WABIK ná ptaki.

PIPE'E, ſubſt. f. (*Chaſſe aux oiſeaux avec des pipées.*) Pipulum, i, n. Aucupii genus, quo pipilando aves alliciuntur. ŁAPANIE ptakow wabikiem. **Prendre les oiſeaux à la pipée.* Pipulo illicere aves & captare, *ou* pipilando. *Ná wabik ptaki chwytać.

PIPER *des dez*, (*Les charger de mercure*, ou *y marquant de faux points.*) Fucare teſſeras. FAŁSZOWAC kości.

PIPERIE, ſubſt. f. (*Fourberie, tromperie.*) Dolus malus, i, m. Fraus, fraudis, f. Fucus, fuci, m. *Cic. Ter:* SZALBIERSTWO oſzukanie zdrada ſztuka.

PIPEUR, ſubſt. m. (*Qui trompe au jeu.*) Qui fucum facit ludo. SZALBIERZ oſzuſt ſzuler gracz.

PIQUANT, m. PIQUANTE, f. (*Qui bleſſe par ſa pointe aigueë.*) Pungens, entis, omn. gen. Acutus, Aculeatus, a, um. *Colum.* KOLĄCY, Koląca.

PIQUANT, (*mordant par ſon acrimonie*, comme *le vinaigre.*) Acer, acris, acre. Acidus, a, um. *Colum.* SZCZYPIĄCY oſtrością fwoią lub tęgością iáko ocet.

PIQUANT ſe dit au figuré. Acer. Acidus. Acerbus. Acutus. Aculeatus, a, um. Mordax, acis, omn. gen. PRZYKRY uráźliwy człowiek uſzczypliwy.

PIQUANT, ſubſt. m. Aculeus, ei, m. *Plin.* KOLEC bodziec.

PIQUE, ſubſt. f. (*Brouillerie, méſintelligence, noiſe, diviſion, qui arrive entre le mari & la femme, entre les parens & les amis.*) Rixa, æ, f. Jurgium, ii, n. Diſſidium, ii, n. Altercatio. Contentio, onis, f. Iræ, irarum. Simultas, atis. *Cic. Ter.* KŁOTNIE nieſnaſki ſwary zwadki przemowienie ſię z ſobą męża z żoną álbo przyiacioł porożnienie.

PIQUE, (*Arme de haſt, faite d'un bois fort long ferré par le bout d'un fer plat & pointu.*) Haſta, æ, f. PIKA dzida.

PIQUER, V. act. (*Bleſſer avec une pointe.*) Pungere. Compungere. Fodicare. Stimulare. Lancinare. *Cic.* UKŁOC zákłoć ſkioć.

PIQUER *un cheval pour le faire avancer.* (*Luy donner de l'éperon.*) Calcaria equo ſubdere. Admovere. Adhibere. *Cic.* Concitare equum calcaribus. *Cic.* OSTROGAMI konia zezewrzeć dla poſpiechu prędzego.

PIQUER *les bœufs avec un aiguillon.* Stimulo boves increpare. *Tibul.* BODZCEM woły poganiać.

PIQUER *de la viande*, (*La larder de lard.*) Carnes lardo *ou* lardo figere. Configere, (go, gis, xi, ctum.) SZPIKOWAC mięſo do gotowania lub pieczenia.

PIQUER *une étoffe d' or & d'argent.* Pannum filo aureo *ou* argenteo interpungere. Interſigere. WYSZYWAC złotem lub ſrebrem materyą. Haftować.

PIQUER, parlant *des viandes* ou *du poiſſon qui n'eſt point frais.* Mordere. Putere. SMIERDZI mięſo, lub ryba trąci czuć ią, nie świeże.

PIQUER, (*Marquer les preſents & les abſents dans les compagnies où l'on doit le ſervice*, ou *dans les Atteliers où l'on travaille.*) Nomen alicujus in albo pungere. NAZNACZYC imię kogo nieprzytomnego w zgromadzeniach lub powinnościach y inſzych roboczniach poſpolitych gdzie ſię kto powinien znaydować.

PIQUER ſe dit figurément, *Offenſer quelqu'un de paroles.* Aculeos in aliquem emittere, verborum aculeis pungere aliquem. Contumelioſis verbis *ou* aſperioribus diſtringere. Perſtringere. Lædere. Fodicare. Offendere aliquem *ou* animum alicujus. *Cic. Plaut.* URAZIC obrazić kogo w czym.

SE PIQUER *l'un l'autre.* Se pungere & repungere *Plaut.* Se invicem maledictis & convitiis mordere. Pungere. PRZEKĘSYWAC ſię ſłowami ieden drugiego, przemawiac ſię iżyć ſię ſłowami uſzczypliwie ſobie álbo grubo docinać przycinać. **Ce mot l'a piqué juſques au vif.* Illud verborum hunc momordit, pupugit. *Cicer.* *To ſłowo mu do żywego doięło dokuczyło, uraziło go,

SE PIQUER *d une choſe*, (*En faire vanité, s'en glorifier.*) Oſtentare. Præ ſe ferre aliquid. Efferre ſe in re aliquâ. Gloriari de re aliquâ *ou* aliquid, ob rem aliquam, in re aliquâ. *Cic.* SZCZYCIC ſię chwalić ſię chlubić ſię chełpić ſię z czego **Se piquer de nobleſſe.* Gloriari nobilitatem. De nobilitate. Ob nobilitatem. *Chlubić ſię z ſzlachectwa.

SE PIQUER *d'eſtre médecin.* Se haberi velle medicum. *Cicer.* Se medicum profiteri. CHWALIC ſię chełpić ſię udawać ſię zá doktora ſławić ſię doktorem ogłaſzać ſię.

PIQUER *quelqu'un d'honneur.* Aliquem laudis ſtudio incitare, incendere. Alicujus animum gloriæ ſtimulis concitare. *Cicer.* NABIIAC komu głowe ſławą. **Il ſe pique d'honneur.* Gloriæ ſtudio ducitur. *Uwodzić ſię ſławą.

ON DIT proverbialement, *Je ne ſçay quelle mouche l'a piqué*, pour dire *je ne ſçay point le ſujet de ſa colére.* Quis eum pupugerit, ignoro. PRZYSŁOWIEM mowią: niewiem

co go zá mucha ukąśiła, to ieſt niewiem o co ſię gniewa po náſzemu: *Cośmu zá mucha na nos ſiadła.*

PIQUET, ſubſt. m. (*Baſton pointu par un bout qu'on fiche en terre pour tracer un plan, & aſſeoir un camp.*) Paxilius, i, maſc. SZACHOWNICA tam gdzie oboz ſtać ma záſadzona. **Planter le piquet*, (*Camper.*) Caſtra facere. *Cicer.* Ponere tentoria. *Ovid.* Tabernaculum. *Cic.* *Szachownicę záſadzić. **Lever le piquet.* (*Décampeo.*) Caſtra movere. *Cæſ.* *Szachownicę ruſzyć gdy ſię oboz ma ruſzyć cały z mieyſca y ſtanowiſka iákiego kędy był rozłożony.

PIQUETTE, ſubſt. f. (*Meſchant vin qu'on donne aux valets,*) Poſca, æ, f. *Plaut.* WINO podłe lura.

PIQUEUR, ſubſt. m. (Terme de chaſſe.) *Celuy qui anime & fait courir les chiens.* Subſeſſor, oris, m. *Petr.* SZCZWAC pomyśliwſku doganiacz.

PIQUEUR *dans les Atteliers*, (*Celuy qui tient le rôle des ouvriers, & qui marque leur abſence.*) Annotator, oris, maſc. *Plin Jun.* PISARZ fabryczny ſtarſzy warſztatowy co rejeſtra trzyma robotnikow y nieprzytomnych imiona náznacza.

ON DIT proverbialement *Vn piqueur d'eſcabelle*, pour dire *un paraſite, qui va eſcornifler un diſné.* Menſarum aſſecla, æ, m. *Hor.* Paraſitus, ti, m. *Cic. Plaut.* DARMOIAD, paſorzyt cudzych kominow y obiadow patrzący.

PIQUEURE, ſubſt. f. Punctio, onis, f. punctum, i, n. punctus, ûs, m. *Plin.* UKŁOCIE.

PETITE ou *légére piqueure.* Punctiuncula, læ, fœm. *Sen.* LETKIE ukłocie.

PIQUIER, ſubſt. m. (*Qui eſt armé d'une pique.*) Haſtatus miles, haſtati militis, maſc. *Var.* PROPORNIK propornicy żołnierze proporcem uzbroieni kopiynicy.

PIRAMIDE, ſubſt. f. (*Corps ſolide, qui aboutit en pointe.*) Piramis, idis, f. *Plin. Voyez* PYRAMIDE. PIRAMIDA ſłup kończyſto dogory pochodziſty.

PIRATE, ſubſt. m. (*Corſaire, eſcumeur de Mer.*) Pirata, æ, m. prædo maritimus, prædonis maritimi. *Cic.* ROZBOYNIK morſki, náiezdnik.

DE PIRATE, Piraticus, a, um. *Cicer.* ROZBOYNICZY. **Vaiſſeau de pirate.* Piraticus myoparo, onis piratici. Navis piratica, navis pariticæ, f. *Quint.* Navis prædatoria. f. *Liv.* *Okręt barka rozboynikow morſkich. **Faire le métier de pirate.* Piraticam facere. *Cic.* *Rozboiem ſię bawić po morzu

PIRATERIE, ſubſt. f. (*Vol qui ſe fait ſur mer.*) Maritima latrocinatio, onis, f. *Plin.* ROZBOY po morzu.

PIRE, adject. (Terme Comparatif.) (*Qui eneh'rit ſur mauvais.*) Pejor, & hoc pejus, deterrior, & hoc deterius, adject. GORSZY.

PIRE, mis ſubſtantivement. NIESZCZĘSCIE. **(Nous avons eu du pire en ce combat.*) In hoc prælio acerbioſem fortunam habuimus. *Niepoſzczęściło ſię nám w tey potrzebie, w tey ſprawie, w tey potyczcze. **L'aiſle droite a du piere en ce combat.* Dextrum cornu in acie laborat. *Plin. Jun.* *Prawemu ſkrzydłu ſię nieſzczęści w tey potyczce.

PIROUETTE, ſubſt. f. Verticillus luſorioſus, i, m. KRĘŻEŁ gra.

PIS, (Vieux mot.) qui ſe prenoit autrefois pour l'eſtomac comme (*Mettre la main au pis, mettre la main ſur l'eſtomac parlant d'un Eccleſiaſtique, qui eſt requit de faire ſerment.*) Admovere manum ad pectus. PIERS, ſtare ſłowo Francuſkie ręką ſię pierſi dotknąć poprzyſiądz iáko duchowni przyſięgaią

PIS eſt auſſi *La mammelle d'une vache.* Mamma, æ, fœm. Uber, eris. *Marv. Virg.* CYC wymię u krowy u bydlęcia.

PIS *pour pire.* (*Il m'a toûjours fait du pis qu'il a pu.*) Nunquàm æquo illo uſus ſum. *Cicer.* GORZEY ná złość, záwſze mi ná złość iák mogł náygorzey robił. **L'affaire va de mal en pis*, ou *de pis.* Res in pejus ruit, *ou* it. *Coraz gorzey idzie. **Plus vous differez, & pis ſera.* Quo plus diſtuleris, eo pejori loco res erit. *Im daley im dłużey odkładaſz, zwłoczyſz tym będzie gorzey. **De crainte de pis.* Majus ne veniat malum. *Phæd.* *Boiąc ſię czego gorſzego.

PISCINE, ſubſt. f. (*Petit eſtang ou vivier à mettre du poiſſon, qui ne ſe dit que pour exprimer la piſcine probatique de l'Evangile, dont un Ange troubloit l'eau pour le gueriſon des malades.*) Piſcina, æ, f. *Plin. Colum.* SADZAWKA ná ryby w Francuſkim to ſłowo ſię nie mowi tylko o ſamey owey ſadzawce w Betſaidzie o ktorey Ewangelia poſtna że Anioł w niey poruſzał wodę dla uleczenia chorych.

PISAT, ſubſt. maſc. (*Vrine.*) Lotium, ii, neut. Urtina, æ, fœm. *Cat. Colum.* (Mot bas.) URYNA mokrz mocz woda przyrodzona, Sik, ſłowo podłe.

PISSEEN LIT, (*Qui piſſe au lit.*) adject. qui ſe dit d'*un garçon & d'une fille qui piſſe au lit.* Submeius *ou* ſubmeiulus, adj *Petr S Ifid.* (Mot vulgaire.) TEN álbo ta co ſię w łoſzku podlewa poſikuie.

PISSE EN-LIT, ſubſt. maſc. (*Herbe & fleur qui ſe trouve dans les prez & qui ſe mange en ſalade.*) Intubum erraticum i,n *Plin.* MLECZ ziele.

PISSER, V.n. (*Faire de l'eau, uriner.*) Meiere, (meio,is, minxi, mictũ.) *Col.* URYNĘ puſzczać wody przyrodzoney upuścić odlewać. **Aller piſſer.* Aquam petere. *Petr.* Ire mictũ. *Iść ná dwor z wodą. **Il a piſſé au lit.* Comminxit lectum. *Hor.* *Polał ſię w pościeli poſikał ſię. **Faire piſſer.* Citare. Concitare. Excitare. Ciere Pellere. Expellere. Impellere. Movere urinam. *Celſ.* *Pobudzać do uryny, urynę pobudzić pędzić urynę. **Les ongles de Sanglier brulez & mis en poudre & pris dans un breuvage empeſchent de piſſer au lit.* Ungues aprugni exuſti tritique in potione ſumpti ſubmejulis efficaciter prosunt. *Marcel-Empi.* *Kopyta dzikow palone y w trunku pite bronią od polewania ſię w pościeli.

Il ne peut piſſer. Urina non excedit. *Celſ.* Nie może moczyć uryny puścić,trudność uryny cierpi.

PISTE, ſubſt. fœm. (*Trace, marque des pas d'un animal.*) Veſtigium, ii, neut. *Cic.* SZLAD ſzlak ſtop.

**Le chien ſuit le liévre de fort près à la piſte.* Canis ſtr'ngit veſtigigia leporis *Ovid.* PSY śledzą zwierza.

PISTE ſe dit figurément *Suivre la piſte* ou *les veſtiges de quelqu'un* Premere veſtigia alicujus. *Plin.* Inſiſtere veſtigiis alicujus. *Cic.* ISC śledząc kogo.

PISTOLE, ſubſt. f. (*Piéce d'or valant ordinairement dix livres*) Duplio hiſpanicus, duplionis hiſpanici, maſc. POŁ czerwonego złotego.

PISTOLET, ſubſt.m. Breviſſimi modi ſclopetus, i,m. PISTOLET ſtrzelba krotka.

PISTON, ſubſt. maſc. (*La partie mobile de la pompe, qui la fait joüer.*) Fundulus ambulatilis, funduli ambulatilis m. Embolus,li,m. *Virt.* BIBGUN do pompowania czop walec.

PITANCE, ſubſt.f. (*Portion qu'on donne par jour à chaque particulier pour vivre.*) Cibaria ſportula,æ, fœm. PORCYA dzienna.

PITANCIER, (*Celuy qui fait les pitances à chaque particulier*) Obſoniorom ſciſſor. SZAFARZ co Porcye codziene rozdaie każdemu z oſobna.

PITEUX, maſc. PITEUSE, ſœm. (*Pitoyable, qui fait pitié*) Miſerandus,a,um MIZERNY opłakany opłakaniec.

PITIÉ, ſubſt.f. (*Paſſion de l'ame ſenſiblea la miſére d'autruy.*) Miſerario. Commiſeratio, onis,f. Miſericordia,æ,f. *Cic.* POLITOWANIE żal.

Avoir pitié de quelqu'un. Alicujus miſereri. Mieć politowanie nád kim. **Je l'ay veu dans la miſére & j'ay eu pitié de luy.* Eum vidi miſerum. & me ejus miſeritum eſt. *Plaut.* *Widziałem go w nędzy y użaliłem ſię go, álbo nád nim.

QUI EST *ſans pitié*, (*Dur, impitoyable.*) Immiſericors, ordis, adject. *Cicer.* ; NIELUTOSCIWY bez politowania okrutny.

PITOYABLE, adject. maſc. & f. (*Digne de pitié, qui fait pitié*) Miſerandus, da, dum. Miſerabilis & hoc miſerabile, adject. *Cic.* GODNY politowania użalenia.

PITOYABLE, (*Qui a de la pitié & de la compaſſion, qui eſt ſenſible à la miſere d'autruy.*) Miſericors, ordis, omn.gen. *Plaut.* LUTOSCIWY.

PITOYABLEMENT, adv. (*D'une maniére pitoyable.*) Miſerabiliter, miſerandum in modum. *Cicer.* MIZERNIE nędznie.

PITUITE, ſubſt.f. (*L'une des quatre humeurs du corps humain.*) Pituita, æ, f. *Cic.* FLEGMA ieden z czterech humorow w ciele ludzkim przyrodzonych.

PITUITEUX, m. PITUITEUSE, f. (*En qui la pituite domine*) Pituitoſus,a, um. *Cic.* FLEGMATYK w ktorym flegma przewyższa nád inſze humory.

PIVERT, ſubſt.m. (*Oiſeau.*) Picus,i,m. *Plin.* DZIĘCIOŁ czyli wywielga ptak.

PIVOT, ſubſt. m. (*Gond de fer ſur lequel on fait tourner quelque corps.* Cardo, inis,m. *Virg.* CZOP ná ktorym ſię co obraca záwiaſow hak.

PLACAGE, ſubſt. m. (Terme de Menuſerie.) Qui ſe dit *Des ouvrages faits de feüilles de quelque bois précieux*, ou *de pieces de rapport collées & rapportées ſur du ſapin.* SADZENIE wyſadzanie robotą ſtolarſką. **Vne table de placage.* Mensa tеſſellata, vermiculata, æ, f. *Stoł wyſadzany. **Ouvrage de placage.* Muſivum, i, n. *ou* Muſeum opus. *Vitr.* *Sadzona robota.

PLACARD, ſubſt. m. (*Papier qu'on affiche aux coin des rnës.*) Libellus publicè affixus, i, m. UNIWERSAŁY liſty obwieſzczaiące po rynkach y po rogach ulic przybiane **Mettre, afficher des placnrds aux principaux lieux d'une Ville* Libellos proponere in locis urbis celeberrimis *on* in compitis záwieſzać karty po bromach.

PLACARD, (*eſt ſouvent quelque libelle diffamatoire.*) Libellus triſtis *ou* famoſus. *Prop. Suet.* PASZKWIL.

PLACE, ſubſt f. (*Eſpace, eſtenduë d'un lieu.*) Solum,ſoli, neut. Area,æ,f. *Cæſ.* PLAC mieyſce.

PLACE, (*Marché, lieu public dans une Ville.*) Platea,æ,f. Forum,fori, *Vitr. Ter.* RYNEK.

PLACE, (*Ville de guerre, forteresſe.*) Oppidum,di,n. Arx, arcis,f. *Cæſ. Pbæd.* FORTECA twierdza.

PLACE, (*Endroit, lieu qu'un particulier occupe.*) Locus, loci,m. MIEYSCE każdego z oſobna. **Ceder, donner, quitter ſa place à quelqu'un.* Locum dare *ou* cedere alicui. *Cicer.* *Uſtąpić komu mieyſca ſwego. **Il n'arreſte jamais en place, il eſt toûjours en mouvement* Nuſquam conſiſtit. *Cicer.* *Nie mieyſcu nie poſiedzi nie poſtoi. **Faire faire place.* Submovere turbam, viam locumque facere vacuum à turbâ. *Liv.* *Mieyſce rum uczynić.

Prendre la prémiére, prendre le haut bout. Accumbere in ſummo. Accumbere ſuperiùs. *Plaut.* Ná ſtárſzym mieyſcu ſiąść pierwſze mieyſce wziąć.

PLACE ſe dit figurément, (*Entrer en la place d'un autre pour exercer quelque charge.*) Succedere vicarium muneri alterius. Succedere in locum alterius. *Cic.* In vicem. *Plin.* MIEYSCE ná mieyſce kogo inſzego ná urząd poſtąpić. **Il eſt entré à ma place.* Mihi ſucceſſit. *Cic.* *Náſtąpił ná moie mieyſce. **Mettre quelqu'un en ſa place.* Aliquem in locum ſuum vocare. Subrogare. Sufficere. Dare aliquem vicarium *Cic.* *Kogo ná mieyſcu ſwoim poſtanowić.

ON DIT auſſi *Mettez vous en ma place, prenez que vous ſoyez un autre moy-meſme.* Eum te eſſe finge, qui ego ſum. Fac quæſo, qui eguo ſum, te eſſe. *Plaut. Cic.* POSTAW ſię ná mieyſcu moim rozumiey że ná mieyſcu moim ieſteś.

Si vous eſtiez en ma place, vous auriez bien d'autres ſentimens. Tu ſi hic ſis, aliter ſentires. *Terent.* Gdybyś był ná mieyſcu moim ináczey byś mowił rozumiał ſądził.

PLACE ſe dit (*de l'ordre naturel qu'ont enir' elles les parties corps humain.*) *Cet os eſt hors de ſa place.* Excidit os ſuo loco, *ou* motum, permotum eſt. *Celſ.* MIEYSCE każdey części ciała ,tá kość nie ieſt w mieyſcu. **Remettre un os deboîté en ſa place.* Reponere luxatum os in ſuam ſedem Complere. Collocare. Excitare. *Celſ.* *Wprawić kość wybitą w ſtaw ſwoy.

PLACER, V.act. (*Mettre en une place.*) In loco aliquem ponere. Locare. Collocare. *Cic.* POŁOZYC gdzie ná mieyſcu poſtawić poſadzić. **J'eſtois fort bien place.* Commodè ſedebam. Commodum locum tenebam, occupabam. *Miałem bardzo dobre mieyſce.

PLACER, (*Mettre, ranger les choſes comme il faut.*) Ponere. Colocare. UKŁADAC ułożyć rzeczy iák należy porządnie. **Placer bien des tableaux, les mettre en leur jour.* Tabulas bene pictas in bono lumine collocare. *Cicer.* *Poważać dobrze obrazy ná widoku dobrym y świetle. **Platon a placé la colére dans le cœur, & les paſſions voluptueuſes dans la partie inferieure.* Plato iram in pectore, cupiditatem ſubter præcordia collocavit. *Cic.* *Plato dał mieyſce gniewowi w ſercu, á nierządnym chuciom niżey.

PLACER ſignifie (*Bien mettre ſon argent.*) Benè collocare pecuniam ſuam. *Cic.* PIENIĄDZE beſpiecznie dać kędy.

ON DIT auſſi qu'*Vn pere a bien placé ſa fille, quand il l'a mariée à un bon parti.* Bene collocavit filiam ſuam in matrimonium, *ou* in divitias maximas. DOBRZE wydał corkę. **Chercher ſes ſeuretez pour bien placer ſon argent.* Cautos nominibus certis expendere. *Hor.* *Szukać upatrywać beſpieczeńſtwa ná danie ſummy. **Qu'un garçon eſt bien placé, quand il a quelque bon employ.* Amplum munus obtinet, *ou qu'il a quelque bonne condition, qu'il eſt chez un bon maiſtre.* Apud ditiſſimum herum & liberalem ſervitutem ſervit. *Ma dobre mieyſce ſłużbę dobrą, álbo urząd.

PLACET, ſubſt. m. (*Sorte de petit ſiége ſans doſſier.*) Sedecula, æ,f. imum ſubſellium, ii, n. *Plaut.* STOŁEK proſty bez oparcia.

PLACET, (*Requeſte qu'on préſente au Roy* ou *aux Magiſtrats.*) Libellus ſupplex, libelli ſupplicis, m. *Mart.* *ou* Libellus. (*ſenl*) *Suet.* SUPPLIKA memoryał do Krola do Panow.

PLAGE, ſubſt. fœm. (*Rivage de la mer où il n'y a pas aſſez d'eau pour que les navires y puiſſent aborder.*) Littus vadoſum, littoris vadoſi, neut. Ora vadoſa, æ, fœm. BRZEG płaſzczyzna miałki brzeg gdzie nie mogą dobrze ſtatki przyſtąpić.

PLAGIAIRE, adj. m. & f. (*Epithéte qu'on donne à ceux qui s'emparent effrontément des ouvrages d'autruy, & s'en diſent les Auteurs.*) Plagiarius, ii, maſc. *Mart.* PISMOKRADZKA co ſobie cudze kſięgi piſma przypiſuie iákoby iego wydania były.

(Ce mot chez les Romains ſignifioit celuy qui achetoit, vendoit & retenoit un homme libre comme eſclave. To ſłowo łacińſkie *plagiarius* znaczyło u Rzymian Ludokupiec ktory wolne oſoby w niewolą zákupował álbo przedawał.

PLAIDANT, ou (*Avocat plaidant*) Actor cauſæ, *genit.* Actoris cauſæ. Qui cauſam dicit. *Cic.* STAWAIĄCY w ſprawie od kogo Patron.

PLAIDER, V. act. (*Intenter un proces à quelqu'un.*) Litem habere cum aliquo. Intrudere alicui litem. Agere adverſus aliquem. *Cic,* Litigare cum aliquo. *Cic.* PRAWO mieć z kim poyść z kim do prawa

PLAIDER *des cauſes*, parlant *des Avocats.* Cauſam agere. Dicere. Orare. *Cic.* STAWAC w ſprawach iák Patronowie czynią.

PLAIDEUR, maſc. Litigator, oris, maſc. *Cic.* PRAWUIĄCY ſię.

PLAIDEUSE, ſubſt. fœm. Litigatrix, icis, fœm. *Suet.* PRAWUIĄCA ſię.

QUI AIME *à plaider.* Litigioſus,a, um. *Cic.* KŁOTNIK pieniacz.

PLAIDOYE', ſubſt. m. (*Diſcours qu'on fait au Barreau, ſoit pour défendre* ou *pour accuſer.*) Cauſæ dictio, *ou* actio, onis,f. *Cic.* MOWA ſtawaiąc w ſprawie od ſtron.

PLAIDOYRE, ſubſt.f. (*l'Action de plaider.*) Cauſæ actio, onis,f. (Terme du barreau.) STAWANIE w ſprawach.

PLAIN, adj. (*Qui eſt uni.*) Planus, a,um. Æquus, a,um. *Cic. Plin.* ROWNY zupełny płaſki.

PLAINDRE, (*Avoir de la compaſſion de la miſére d'autruy, témoigner qu'on prend part à ſon affliction.*) Sortem, miſeriam fortunam alicujus lugere. ZAŁOWAC,mieć politowanie, ubolewać.

SE PLAINDRE, parlant d'*Vn malade qui ſouffre.* Queri, conqueri, (or, eris, queſtus ſum.) Gemere. Ingemere, (o,is, gemui, gemitum.) *Cic. Virg.* SKARZYC ſię iáko chory ſię ſkarży ná to co go boli. **Les légéres afflictions laiſſent la liberté de ſe plaindre, mais grandes douleurs ſont muettes.* Curæ leves loquuntur, ingentes ſtupent. *Sen.* *Małe frasunki y troſki ieſzcze ſię uſkarżyć przynaymniey pozwalaią. Wielkie turbacye y faſoły náwet ſłowa y ięzyk odbieraią.

SE PLAINDRE *de quelqu'un*, ou *d'une choſe*, (*En demander raiſon* ou *réparation.*) De aliquo queri. Conqueri. Expoſtulare. *On dit* conqueri rem aliquam *ou* de re aliquâ. *Cic.* USKARZYC ſię ná kogo dochodzić czego prawem albo inſzą drogą. **Se plaindre à quelqu'un du tort qu'on nous a fait.* Expoſtulare cum altero injuriam. *Ter.* De injuriâ. *Cic.* *Skarżyć ſię przed kim ná kogo o krzywdę ſwoię. **S'aller plaindre à quelqu'un.* Ire ad aliquem cum querimoniâ, adire aliquem expoſtulatum. *Iść ná ſkargę do kogo.

PLAINDRE *quelque choſe à quelqu'un*, comme *ſon travail, ſa peine, la depenſe.* Parcere labori, operæ, impenſæ. ŻAŁOWAC komu czego żáłować pracy ſwoiey fatygi koſztu **Il ſe plaint tout, il ſe plaint les choſes néceſſaires à la vie.* Omnia ſibi denegat, ſuum in omnibus defraudat genium. *Ter.* *Wſzyſtkiego ſobie żałuie. **Ne vous plaignez pas ce qui ſera néceſſaire pour voſtre ſanté* Sumptui ne parcas ullà in re, quæ ad valetudinem opus ſit. *Cicer.* *Niezałuy ſobie ſamemu coć do zdrowia ieſt potrzebnego.

PLAINE, ſubſt. fœm. (*Raze compagne.*) Planities. ROWNINA błonie.

PLAINTE, ſubſt. f. (*L'action de ſe plaindre.*) Querela. Querimonia,æ,f. Conqueſtio, onis.f. Queſtus. *Cic.* USKARZANIE ſię żálenie ſię.

PLAINTES *d'une perſonne qui ſouffre.* Gemitus, uum, m. *Plcic.* JĘCZENIE ſtękanię chorego, lub ſtrapionego.

PLAINTIF, m. PLAINTIVE, f. Querulus, a, um. *Ovid.* ZAŁOSNY, záłoſna, záłoſliwy. **Vne voix plaintive.* Vox queribunda *Cic.* *Głos żałoſny.

PLAIRE, (*Agréer, Eſtre agréable à quelqu'un.*) Alicui placere, (eo, es, placui, placitum.) Arridere, (eo, es, arriſi, arriſum.) *Cic.* PODOBAC ſię. **Plaire extrêmement.* Perplacere. *Cic.* *Bardzo ſię podobać. **Il plaiſt aux uns, & déplaiſt aux autres.* Apud alios gratiam, apud alios offenſionem habet. *Plin.* *Jednym ſię podoba drugim nie. **Cela a plû à Dieu, Dieu l'a ainſi voulu.* Hoc Deo complacitum eſt. *Plaut.* *Ták ſię Pánu Bogu podobało.

PLAIRE, (*Divertir, réjoüir.*) Delectare. Oblectare, (o, as,avi, atum.) Delectationi eſſe. *Cic.* PODOBAC ſię rozweſelać rozrywkę czynić cieſzyć bawić. **Les fables plaiſent beaucoup au peuple.* Fabulæ valdè oblectant populum. *Cicer.* *Bayki bardzo ſię podobaią poſpolſtwu. **Se plaire avec les muſes.* Cum muſis ſe delectare. *Cicer.* *Bawić ſię náukami. **Ces choſes ne me plaiſent plus, je n'y prends plus de plaiſir.* Nihil jam mihi iſtæ res voluptatis ferunt. *Terent.* Nihil me ampliùs juvant. *Już o to niedbam, iuż w tym upodobania nie mam. **Je le feray s'il plaiſt à Dieu, ſi Dieu veut.* Deo volente. Benevolente, ſi Deo placet, faciam. *Uczynię zá pomocą Bożą,zá łaſką Bożą.

PLEUT-A DIEU *que j'euſſe moins aimé la vie.* Utinam vitæ minùs cupidus fuiſſem. *Cic.* DAŁBY to Bog żebym ſię nie ták kochał w życiu.

A DIEU NE' PLAISE *que je commette ce crime.* Abſit à me illud ſcelus. NIE day Boże,uchoway Boże,ábym ſię miał tey zbrodni dopuścić.

CE QU'A DIEU NE PLAISE. Quod avertat *ou* averruncet Deus, Dii meliora. *Plaut. Cic.* (*On ſous-enteud*) faciant. NIECHZE Pán Bog broni.

PLAISAMMENT, adv. (*D'une maniére plaiſante & agréable.*) Feſtivè. Lepidè. Facetè. Perfacetè. *Cicer.* UCIESZNIE śmieſznie. **Quelqu'un dit aſſez plaiſamment.* Non irridiculè quidam dixit *Cæſ.* *Dość ucieſznie ktoś powiedział

UN LIEU *de plaiſance.* Locus amœnus,i, m *Cic.* MIEYSCE weſołe. **Vne maiſon de plaiſance.* Prædium bellè ædificatum & amœnum. *Cic,* *Dwor pałacyk ná wſi.

PLAISANT, m. PLAISANTE, f. (*Divertiſſant, récréatif*) Lepidus. Facetus. Feſtivus, a, um. *Cic,* SMIESZNY weſoły ucieſzny zábawiaiący. **Vne plaiſante raillerie.* Dictum lepidum. *Horat.* *Ucieſzny żart. **Vn plaiſant conte.* Acroama, atis,n. *Cic.* *Ucieſzna powieść hiſtoryka bayka.

PLAISANT, (*Vn homme qui ſe meſle de railler.*) Homo facetus, *ou* Acroama. ZARTOBLIWY.

PLAISANT, (*Bouffon.*) Scurra,æ, maſc. *Cic.* SMIESZEK błazen, Stańko.

PLAISANT ſe dit quelquefois en inſultant, (*Vous eſtes bien plaiſant, vous eſtres un plaiſant homme de me tenir ce langage.*) Lepidum tu ſanè caput? Lepidus tu quidem, qui mihi iſta loquaris. SMIESZNY urągaiąc ſię z kogo: bardzoś śmieſzny (*álbo*) śmieſzny człowiek (*álbo*) ucieſznyś ták rzeczy mi prawić.

PLAISSANTER, (*Faire le plaiſant, & le bouffon*) Scurrari, (or,aris,atus ſum) Scurriliter ludere. *Hor. Plin.* Riſum captare. Jocari, (or, aris, atus ſum.) *Plaut.* ZARTAMI ſię bawić błaznować.

PLAISANTERIE, ſubſt. f. Facetiæ arum,f. pl. *ou* facetia *au ſingulier dans Aul. Gel.* ZARTY.

PLAISIR, ſubſt. maſc. (*Joye que ſent l'ame* ou *le corp, eſtant excité par des objets agréables.*) Delectatio. Oblectatio onis, f. Voluptas, atis,f. Delectamentum. Oblectamentum,i, *Cic.* UPODOBANIE ukontentowanie roſkoſz.

Je ne connois point de plus grand plaiſir, que le ſouvenir des ſervices que j'ay rendus; & ſi on n'y répond pas, comme on y eſt obligé, je ſouffre ſans peine qu'on m'en doive de reſte. Nullà re tam lætari ſoleo, quàm meorum officiorum conſcientiâ, quibus ſi quando non mutuò reſpondetur, apud me plus officii reſidere facillimè patior. *Cic.* Niemam większego upodobania nád pamięć przyſług moich komu świadczonych, á ieżeli mi kto ich ieſt niewdzięczen, nie mam tego zá złe że mi zoſtaie dłużnym.

PLAISIR ſe dit auſſi en mauvaiſe part. (*Des plaiſirs ſenſuels & déreglés.*) Voluptas obſcœna. Libido, inis, f. ROSKOSZY uciechy zmyślne cieleſne upodobanie nierządne.

ON DIT proverbialement, *Pour un plaiſir, mille douleurs.* Nocet empta dolore voluptas. *Hor.* ZA Jednę roſkoſz tyſiąc boleści.

PLAISIR, (*Volonté.*) Voluntas, atis,f. Arbitrium, ii, neut. UPODOBANIE wola. **A ſon plaiſir, à ſa volonté, à ſa fantaiſie* Ad arbitrium ſuum. Ad libidinem. Suo arbitratu. Secundùm arbitrium. Suo modo. *Plaut.* *Według upodobania ſwego według woli y myśli ſwoiey.

PLAISIR, (*Bien-fait, grace, faveur, bon office rendu* ou *reçu.*) Beneficium. Meritum. Officium, ii,n. Gratia,æ, fœm. *Cic. Plaut. Ter.* PRZYSŁUGA łaſka wyświadczona. **Faire plaiſir à quelqu'un, l'obliger, luy faire du bien.* Benè facere alicui. *Plaut.* Ab aliquo gratiam inire. *Cicer.* Benè mereri. Promereri de aliquo. *Przysługę komu uczynić. **Je ſuis faſché de vous avoir fait plaiſir.* Muneribus meis iraſcor. *Petr.* *Żal mi żem ci kiedy iáką przysługę, co dobrego uczynił.

QUI *deſire faire plaiſir à chacun* Homo benignus omnibus. Beneficus in omnes, officioſus,a,um. *Cic.* USŁUSNY ochotny każdemu rad się przysłużyć.

A PLAISIR, (*Un ouvrage fait à plaiſir, bien fait. bien fini, où l'on n'a rien épargné.*) Omni curâ, induſtriâ elaboratum opus. ZE WSZYSTKIM robota wyſtawiona bez przygany.

PAR PLAISIR, (*Pour rire, pour ſe divertir.*) Joco. Jocosè. Jocularitèr. Per jocum. ZARTEM śmiechem ná żárt.

PLAN, ſubſt. maſc. (*La déliné'ation d'un baſtiment fait* ou *à faire.*) Ichnographia, æ, fœm. *Vitr.* RYSUNEK grunt abrys ná wyſtawienie lub wybudowanie czego (*Planta.*)

PLAN ſe dit figurément *de quelque projet.* Forma, æ, fœm. Species,ei,f. PROJEKT kſztałt. **Le plan du'une République* Forma Reipublicæ, fœm. *Projekt kſztałt układanie iákiey Rzeczypoſpolitey.

PLANCHE, ſubſt. fœm. (*Ais* ou *piéce de bois de ſciage.*) Planca,æ, fœm. *Feſt.* Axis *ou* aſſis, is, maſc. *Vitr.* DESKA tarcica.

PLANCHE *de Graveur.* Tabula ænea, (*ſi elle eſt de cuivre* ou *d'airain*) Tabula lignea, (*ſi elle eſt de bois.*) BLACHA miedziana lub ołowiana ſztycharſka lub drewniana deſka.

PLANCHE *de jardin.* Pulvinus, i, m. *Colum* RABATY brzegi wyſypane y wyſadzane około kwater w ogrodach.

PLANCHER, ſubſt. maſc. Tabulatum, ti, neut. Contabulatio, onis, fœm. *Cæſ.* Opus axibus conſtans *ou* tabulis ſectilibus. POKŁAD tarcicami nákrycie połap. **Faire des tours avec des planchers.* Contabulare turres. *Wieże ſtawiać piętrowane. **A la hauteur des murs.* Contabulare murum turribus. *Cæſ.* *Pokrywać tarcicami rowno z murami.

LE PLANCHER *d'en haut,* (*Le plat-fond.*) Lacunar, aris, *ru* Laquear, aris,n. *Vitr.* POŁAP.

PLANCHE'ER, (*Couvrir de planches.*) Contabulare, (lo, as,avi, atum.) *Suet.* TARCICAMI pokrywać.

PLANÇON, *on prononce* PLANSON. (*Branche de ſaule* ou *de peuplier, qu'on plante ſans racine.*) Talea, æ, f. *Plin.* LATOROSL do ſadzenia zrazy do ſadzenia.

PLANE *ou* PLATANE, ſubſt. maſc. (*Grand arbre qui croiſt fort haut & fort droit.*) Platanus,i, fœm. *Cic.* JAWOR drzewo wyſokie wielkie.

LIEU PLANTE', (Ou *une allée de Planes.*) Platanon, onis. *Mart.* Platanona *à l'accuſ. dans Petrone.* JAWOROWY Gaik.

DE PLANE, Plataninus, a, um. *Colum.* JAWOROWY.

PLANER *du bois.* (*L'unir avec le plane.*) Aſciare lignum platanınum. *Vitr.* HEBLOWAC drzewo, rowniać, gładzić.

PLANETTE, ſubſt.f. (*Etoile errante.*) Planeta, æ, f. Sidus errans, ſideris errantis, n. *Cic.* PLANETA gwiazda ruchoma obrot ſwoy maiąca.

ON DIT figurément d'un homme heureux, (*Qu'il eſt né ſous une bonne planette.*) Dextro ſidere editus. *Stat.* URODZIŁ się pod ſzczęśliwą płanetą. **Sous une mauvaiſe planette.* Malo aſtro natus. *Petr.* Siniſtro fato genitus. *Juv.* *Pod nieſzczęśliwą płanetą urodzony.

PLANT, ſubſt.m. (*De vigne, pied, cep de vigne.*) Vineaticum ſemen, vineaticî ſeminis, n. *Colum.* WINO ſadzone. **Vn plant d'arbre.* Seminarium, ii, n. *Colum.* *Drzewka latorośle ſadzone lub ſzczepione.

PLANTAGE, ſubſt. m. (*L'action de planter.*) Plantatio. Conſitio, onis,f. *Colum.* Conſitura,æ, fœm. *Cic.* SADZENIE drzewek w ogrodzie.

PLANTE, ſubſt. fœm. Planta, f. *Virg.* SZCZEP.

(Mot commun aux arbres & aux herbes.) To ſłowo *Plante* w Francuſkim znáczy ták ſzczep drzewny, iáko y zioła z korzeniem lub bez korzenia.

PLANTE *vive avec ſa racine.* Viviradix, icis. f. *Colum.*

SZCZEP cały z korzeniem, lub ziele wykopane z korzeniem

PLANTE, (*Jeune vigne, plantée de nouveau.*) Novella vinea,æ, fœm. Novelletum,ti, neut. *Cic. Paul.* SZKOŁA w ogrodzie w winnicy młode latorośle y drzewka.

PLANTE *du pied.* Planta, æ, f. Solum, ſoli, n. *Cic.* PODESZWA u nog.

PLANTE', m. PLANTE'E, f. *Voyez* PLANTER. SADZONY, Sadzona ſzczepiony.

PLANTER, (*Mettre quelque arbre en terre.*) Arbuſculam. Arborem plantare. SADZIC drzewa w ziemi. **Planter des arbres en quinconce* ou *en eſchiquier.* In quincuncem arbores dirigere. *Cic.* Diſponere, metari. *Colum.* *Sádzić drzewa porządnie w linie w ſzpalery,w ſzachownicę.

PLANTER *de la vigne.* Vites pangere. Inſerere. Inſtituere. *Colum.* Ponere vites. *Virg.* SZCZEPIC winnicę, ſadzić.

L'ACTION *de planter.* Satio. Conſitio. Plantatio, onis,f. *Colum. Plin.* SZCZEPIENIE ſadzenie.

CELUY *qui plante.* Conſitor, oris,m. *Ovid.* Sator, oris,m. *Colum.* SADOWNIK ogrodnik.

PLANTER, (*Ficher en terre une croix.*) Crucem figere. Defigere, pangere. *Cicer.* WSADZIC co w ziemię wprawić wbić wyſtawić Krzyż figurę. **Des machines.* Statuere machinas. *Sztuki iákie ſtawiać. **Des piquets en terre.* Palos in terram defigere. *Colum.* *Pale wbiiać ubiiać.

PLANTER *ſon camp,* (*Le mettre, l'aſſeoir.*) Caſtra ponere. *Liv.* OBOZEM ſtanąć oboz rozłożyć.

ON DIT *planter le couſteau* ou *le poignard dans le cœur.* Defigere cultrum in corde. *Liv.* Sicam in corpore. *Cic.* NOZ wbić w gardło ſzpadę ſzablę.

ON DIT figurément, *Aller planter la foy parmi les infidéles.* Prædicare Evangelium apud exteras nationes. WIARĘ opowiadac krzewić między niewiernemi.

PLANTER *la quelqu'un pour, reverdir,* ſe dit populairement, *l'abandonner, le laiſſer en quelque endroit.* Aliquem deſerere, (ero,is, rui, tum.) act. acc. *Cic.* PORZUCIC kogo odſtąpić go zoſtawić kędy niedbaiąc o niego.

PLANTIN, (*Herbe médécinale.*) Plantago, ginis,f. *Plin.* BABCZANE ziele. Babka.

PLAQUE, ſubſt.f. (*Lame de métail.*) Lamina, æ, f. *Cic. Cæſ.* Lamna,æ,f. *Hor.* Lamella, æ, f. *Vitr.* BLACHA z kruſzcu iákiego.

PLAQUE *d'argent avec un chandelier qu'on met contre la muraille.* Argenti lamina cum candelabro. BLACHA ſrebrna z lichtarzem do ściany przybita (*Luſtr.*)

PLAQUER, (*Appliquer des plaques* ou *des morceaux de métail* ou *de bois ſur quelque choſe.*) Opus aliquod incruſtare (o,as, avi, atum.) *Var. Plin.* BLACHY dawać na czym.

Couvrir, reveſtir une muraille de plaques de marbre. Cruſtis *ou* laminis marmoreis incruſtare parietem. Futrowanie marmurowe dać ná ścianę.

PLASTRAS, *prononcez* PLATRAS, ſubſt.m. (*Démolitions morceaux de plaſtre qui ont eſté employez.*) Rudera, ruderum, neut. plur. *Liv.* GRUZY rumy ſztuki muru rozwalonego.

PLASTRE, *prononcez* PLATRE, ſubſt.m. (*Pierre foſſile, qui ſe brule & qui ſe cuit.*) Gypſum,i,n. *Plin.* GIPS kruſzec kopany ktory ná gips wypalaią.

PLASTRE ſe dit auſſi *de la ceruſe, dont on ſe farde.* Ceruſſa,æ,f. *Plaut.* BIELIDŁO ná twarz, Bieliczka.

PLASTRER, *prononcez* PLATRER, *élevant l'A* (*Enduire de plaſtre*) Gypſare. *Tibul.* gypſo incruſtare. GIPSOWAC gipſowe ſztuki dawać.

PLASTRER *ſon viſage,* (*y mettre du fard* ou *de la céruſe*) Ceruſsâ incrureſta vultum. BIELIDŁO ná twarz kłaść.

ON DIT au figuré (*Plaſtrer les choſes, les déguiſer, les farder.*) Speciem rebus oſtendere, res ſimulationum involucris tegere & obtendere, ceruſſa, fucoque res oblinere. *Plin. Jun. Cic.* UDAWAC rzecz pokrywać nápozor co udać.

PLASTRIER, *prononcez* PLATRIER, (*Qui cuit du plaſtre & le vend.*) Gypſarius,ii, neut. GIPSOWNIK.

PLASTRIERE, *prononcez* PLATRIERE, ſubſt f. (*Carriére à plaſtre.*) Gypſi ſodina,æ,f. Gypſaria, æ,f. SZYBA gipſowa gdzie gips kopią.

PLAT,m. PLATTE,f. (*Plain uni.*) Planus, æquus,a, um. *Cic.* PŁASKI, płaſka rowny.

LE PLAT-PAIS, (*Les plaines.*) Æquata agrorum planities,ei,f. Campus,i, m. Campeſtris ager, agri campeſtris. maſc. ROWNINY okolice pola.

PLAT *qui n'eſt point relevé.* Planus,plana,planum. PROSTY.

STY. **Vne plate peinture, qui n'a aucun relief.* Plana pictura,æ,f. *Proſte malowanie.

ON DIT ce ſens au figuré *Vn diſcours fort plat qui eſt rampant, qui n'a rien de vif.* Sermo abjectus & humilis. PROSTA y podła bardzo mowa. **Vne penſée plate.* Vulgaris cogitatio. *Myśl proſta. **Eſprit plat.* Humile & vulgare ingenium. *Rozum proſty.

PLAT *d'une épée* (comme *un ſubſtantif maſculin.*) ſe prend *pour la partie de la lame qui eſt plate.* Gladii planum. PŁAZ u ſzabli ſzpady rapiera u głowni. **Il luy donna des coups de plat d'épée.* Hunc gladio, quâ planus eſt percuſſit, verberavit. *Płazem go kilka razy uderzył, popłazował go.

ON DIT en ce ſens au figuré. *Donner du plat de la langue* Linguis dulcia dicta dare, *ou* ſubpalpari verbis. *Plaut.* Podchlebiać podchlebować.

ON DIT *Eſtre couché à plate terre* ou *tout de ſon long ſur la terre.* Humi jacere *ou* ſtratum eſſe. LEZEC wyciągnąwszy ſię ná ziemi.

ON DIT auſſi *Il nie cela tout à plat.* Id verò negat & pernegat. *Plaut.* POPROSTU ſię zápiera.

PLAT, ſubſt.m. (*Piece de vaiſſelle où l'on ſert les viandes ſur la table.*) Lanx, *genit.* lancis, f. *Cic.* Catinus,i.m. Catinum,i,n. *Hor.* Paropſis, idis, f. *Juv.* Patina, æ, f. POŁMISEK miſa.

PETIT PLAT, Catillus, li, m. Catinulus, li,m. *Aſin. Pol. Var.* Vas eſcarium, vaſis eſcarii. *Plin.* PRZYSTAWKA połmiſek mały.

PLAT ſe dit auſſi pour ce qui eſt contenu dedans. MISA połmiſek zá ſamo iedzenie y to co ná połmiſkach záſtawuią. **Vn plat bien garni.* Magna ſtrues eduliorum, madnæ ſtruis, fœm. *Połmiſek náleżyty, dobrze okryty.

PLAT ſe dit proverbialement dans ces expreſſions. *Donner un plat de ſon métier.* Specimen artis axhibere, dare. *Cic.* POCZĘSTOWAC kogo po ſwoiemu (*przyſłoniem nieprzyiacielu*) *Servir quelqu'un à plats couverts, ne luy découvrir que la moitié des choſes.* Rem alicui taciter reticere. *Nie wszystkim ſię komu zwierzać czego, *czeſtować go pod pokrywką.*

PLAT *d'une balance.* Lanx,cis,f. *Cic.* SZALA.

PLAT-FOND, ſubſt. maſc. (*Plancher ſupérieur d'une ſale* ou *d'une chambre.*) Laqueur, aris, neut. Laqueatum tabulatum, ti, neut. POŁAP z płotna z tarcić lub z trzciny Gipſowany.

PLATTE-BANDE, ſubſt. f. (*En Architecture, face qui paſſe immédiatement ſous les trigliphes.*) Tænia,æ, fœm. *Vitr.* OPASKA w murowaniu.

PLATTE-BANDE, ſubſt. f. ou (*Face des chambranles.*) Corſa,æ,f. *Vitr.* OPASKA u ſłupow.

PLATTE-BANDE, ſubſt. f. (*Dans les jardins où l'on met des fleurs.*) Florum pulvinus, i, maſc. RABAT w ogrodach około kwater brzegi kwiatami wyſadzane.

PLATTE-FORME, ſubſt. f. (*Eſpece de fortification qui a le deſſus plat.*) Terreus planâ ſuperficie agger, eris, f. WAŁ ſzianiec.

PLAUSIBLE, adject. m. & f. (*Qui mérite des applaudiſſemens.*) Plauſibilis & hoc plauſibile,adj. *Cic.* Probandus,a,um. CHWALEBNY ſławny.

PLAYE, ſubſt.f. (*Bleſſure.*) Plaga,æ,f. Vulnus, eris, neut. *Cic.* RANA. **Vne playé dangereuſe.* Grave & periculoſum vulnus. *Rána niebeſpieczna. **Vne playe large & profonde.* Latum & altum vulnus. *Celſ.* *Rána ſzeroka y głęboka. **Vne playe guériſſable.* Sanabile vulnus. *Juv.* *Rána uleczona. **Le contraire eſt.* Inſanabile, immedicabile vulnus. *Vne playe inguériſſable. Ovid.* *Rána nie uleczona. **Vne playe mortelle.* Mortiferum vulnus. *Cicer.* Lethale. *Ovid.* *Rána śmiertelna.

Tout couvert de playes. Onuſtus vulneribus. *Tacit.* Wszystek ránami okryty. **Vne playe s'enflamme, ſi l'on boit tant ſoit peu de vin.* Vulnus accenditur, ſi parum vini bibitur. *Celſ.* *Rána ſię zápala by naymniey kto wino piie. **Cautériſer une playe.* Adurere vulnus. *Celſ.* *Przypalać ranę dla krwi záſtanowienia. **Faire une playe.* Facere vulnus. *Quint.* Impingere. *Plaut.* Infligere. Imponere vulnus *ou* plagam. *Cicer.* *Ránić záđać ránę zranić. **Faire playe ſur playe.* Vulnera ingerere. *Tacit.* *Ránę ná ránę zadać. **La playe ſe ferme.* Vulnus coit, coalescit. *Celſ.* *Rána ſię zámyka goi. **Il eſt mort de ſes playes.* Ex vulneribus mortuus ſte. *Cic.* Periit vulneribus. *Hor.* *Umarł od ran ſwoich.

PLAYES ſe dit figurément des afflictions & des douleurs de l'ame, *Si vous parlez à cet homme de la mort de ſa femme vous r'ouvrirez ſes playes.* Si loquaris huic homini de morte uxoris, refricabis vulnus *ou* renovabis. RANA ná ſercu żal boleść żałość umartwienie, Jeżeli mu o śmierci żony mowić będzieſz; zákrwawiſz ſerce mu znowu rozraniſz.

QUI *penſe une playe.* Vulnerarius,ii,m. *Plin.* CERULIK co rany leczy opatruie.

ON DIT populairement (d'*Vn homme qui n'aime que le ſang.*) *Il ne demande que playe & boſſe.* Cupidus litium & rixæ. *Kor.* KŁOTLIWY, ſwarliwy, niepokoy, tylko guza ſzuka.

LES PLAYES *de l'Egypte,* (*qui affligerent autrefois l'Egypte par l'ordre de Dieu pour la liberté de ſon peuple.*) Calamitates Ægypti, *ou* Ægyptiacæ. PLAGI Egipſkie ktore Bog przepuścił ná Egipt y Egipcyanow, dla uwolnienia z niewoli ludu ſwego.

PLE'BEIEN, *m,* PLE'BEIENNE, f. adj. *De Peuple.*) Plebejus, ia, ium. Plebeus, ea, eum, *Cic. Plaut.* PROSTY proſtey kondycyi y ſtanu, proſtactwo.

PLEIADES, m.f. (*Conſtellation formée de ſept eſtoiles.*) Virgiliæ, arum, f. pl. *Hor.* Pleiades, dum, f. *Hor.* BABY gwiazdy ná niebie.

PLEIGE, ſubſt. m. (*Caution, qui s'oblige pour un autre.*) Fidejuſſor, ſponſor, adpromiſſor, oris, maſc. præs, prædis, maſc. *Cic. Voyez* CAUTION. RĘKOYMIA ten co za kogo ręczy.

PLEIN, m. PLEINE, f. (*Rempli.*) Plenus, a, um. Refertus,a,um. *Cic.* PEŁNY, pełna napełniony.

ON DIT au figuré, *Plein de courage, de cœur.* Animi plenus. PEŁEN ochoty, ſerca, odwagi. **D'orgueil & de colere.*) Plenus animorum & irarum. *Liv.* *Pełen dumy hardości. **De joye.* Lætitiæ plenus. *Hor.* *pełen radości. **Vn diſcours plein de venin* Oratio plena veneni. *Catul.* *Mowa pełna iádu złości. **Des paroles pleines de menaces.* Verba plena minarum. *Hor.* *Słowa pełne groźby. **Tout eſt plein de fous.* Stultorum plena ſunt omnia. *Cicer.* *Wſzędzie pełno głupich. **Plein d'eſprit.* Ingenii plenus. *Cicer.* *pełen rozumu. **Il eſt encore tout plein de vie.* Etiam nunc vivit. *Terent.* *pełen życia zdrow.

ON DIT *un corps plein.* Plenum corpus. *Horat. ou* ſucci plenum. *Ter.* ZUPEŁNY w ſobie otyły. **Vous me paroiſſez plus gras & plus plein qu'à l'ordinaire.* Mihi corpulentior videris atque ſolito habitior. *Plaut.* *Zdaieſz mi ſię bydź zupełnieyſzy nádzwyczay.

Traitter une queſtion à plein, pour dire *entierement, à fonds.* Quæſtionem aliquam pleniùs *ou* copioſiſſimè tractare. *Quint.* Zupełnie zewſzyſtkim materyą iáką traktować.

On trouve tout plein de gens, c'eſt à dire, *on trouve bien des gens.* Multi, plurimi, plures reperiuntur. Pełno znáyduie ſię ludzi takich.

PLEIN, *parlant des animaux, qui ont des petits.* Fetus, a, um. Gravis & hoc grave adject. *Plin.* prægnans, antis, omn. gen. PEŁNA co do zwierząt y bydląt iáko to klacz zrzebna krowa cielna, ſuka ſzczenna, kotka kotna &c.

PLEINE-LUNE *ou* LE PLEIN DE LA LUNE. Plena luna,æ, fœm. Pleni-lunium, ii, neut. *Virg. Plin.* PEŁNIA Xiężyca.

PLEINE-MER. Altum,,n. *Virg.* GŁĘBOKOSC głębia głębina frzod morza.

PLEIN-ESTE'. Media æſtas,atis,æ,f. SRZOD lata. **Plein hyver.* Hyems media. *Srzod zimy. **En pleine nuit.* Mediâ nocte, ſilentio noctis. *Liv,* *Srzod nocy. **En plein jour.* Dedie, luce. *Suet.* Interdiu, medio de die. *Cic.* *Srzod dnia.

PLEINE-VENDANGE. Plena vindemia, æ, f. SRZOD winobrania.

PLEIN-POUVOIR, (*Pouvoir entier & ſans reſerve.*) Summa poteſtas, ſummæ poteſtatis. Summa auctoritas. *Cic.* PEŁNOMOC.

PLEINEMENT, adverb. (*Tout à fait.*) Omninò. Planè. Prorsùs. *Cic.* CALE zupełnie.

PLE'NI-POTENTIAIRE, ſubſt.m. (*Qui a plein pouvoir de négotier la paix* ou *quelque traitté.*) Legatus cum ſumma poteſtate. PEŁNOMOCNY.

PLE'NITUDE, ſubſt. fœm. (*D'humeurs,*) Abundantia, æ, fœm. Redundatio, onis, fœm. Redundantia, æ, fœm. *Plin. Cicer.* Plenum corpus humoribus. PEŁNOSC zbyteczność humorow.

PLE'-

PLE'NITUDE *du corps.* Plenitudo corporis, inis, f. *Plin.* OTYŁOSC tyłowitość.

PLEURE', m. PLEURE'E, fœm. Planctus, a,um. *Voyez* PLEURER. OPŁAKANY, opłakany.

PLEURER, V. act. & neut. (*Répandre des larmes.*) Lacrymare, (o, as, avi, atum.) Lacrymari, (or, aris, atus ſum.) depon. Plorare, (o, as, avi, atum.) Flere. Deflere, eo, es, fle i, fletum) *Cicer. Plaut.* PŁAKAC opłakiwać. **Pleurer abondamment ou à chaudes larmes* (Comme l'on parla familiérement.) Lacrimas effundere. Profundere, (o, is, fudi, fuſum) Effundi in lacrimas. *Cic Tacit.* *Płakać rzewliwie.

PLEURER *par complaiſance pour une perſonne.* Lacrimas commodaré lugenti. *Petr.* PŁAKAC dopomagaiąc komu. **Je pleure de joye.* Lacrimo gaudio *Ter.* Præ lætitiâ lacrymæ proſiliunt mihi. *Plaut.* *Upłakałem ſię od radości. **Faire pleurer quelqu'un.* Fletum, lacrymas alicui movere. *Cicer.* Excutere. *Ter.* Excire. *Plaut.* Elicere. *Ter.* In Fletum adducere aliquem. *Cic.* *Do płaczu kogo przywieść. **Il l'a fait pleurer à force de reprimandes.* Coegit illum ad lacrymas caſtigando maledictis. *Plaut.* *Ták go złaiał że aż do płaczu go przywiodł. **S'empêcher de pleurer, tenir ou retenir ſes larmes.* Lacrymas continere. *Plaut.* Tenere. *Cic* A lacrymis temperare ſe. *Virg.* Compeſcere, cohibere lacrymas. *Sen.* *Wſtrzymać ſię od płaczu. **Se mettre ou ſe prendre à pleurer.* Dedere ſe lacrymis, lamentis. *Cicer.* Dare ſe lacrymis. *Plin.* *Rozpłakać ſię.

ON DIT *que l'œil pleure à quelqu'un (lorſqu'il a une fiſtule lacrymale, qui luy fait tomber quelque humidité de l'œil)* Stillant lacrymæ illi ex oculis. MOWIĄ że oko płacze komu, kiedy mu ciecze z oka. **Il y a des arbres qui pleurent l'encens.* Sunt arbores è quibus thus ſtillat. *Są takie drzewa z ktorych ſię ſączy kádzidło. **La vigne pleure tous les ans.* Vitis ſtillat rorem *ou* lacrymas ſingulis annis. *Winnica álbo latorośl winna corocznie ſię ſączy.

QUI MERITE *d'eſtre pleuré.* Lugendus. Deplorandus, a, um *Cic.* GODZIEN płaczu godny łez y opłakania.

PLEUREUR, ſubſt. m. (*Qui pleure aiſément.*) Plorator, oris, m. *Mart.* Facilis in lacrymas. Qui facile lacrymatur. PŁACZEK, maſloch, co łatwo ſię roſpłacze.

PLEUREUSE, ſubſt. f. (*Femme qui pleure aiſément.*) Mulier in lacrymas mollis, facilis. Quæ facilè lacrymatur, Quæ facilè plorat, lacrymat. PŁACZKA, ta co łatwo ſię roſpłacze

PLEUREUSE *aux funérailles des Anciens Romains.* (*Certaines femmes qu'on loüoit pour pleurer & faire des lamentations.*) Præfica, æ, fœm. *Plaut.* PŁACZKA wywodnica pogrzebowa ktorą náymowano áby płakała y nárzekała nád umarłym.

PLEURESIE. ſubſt. f. (*Maladie cauſée par l'inflammation de la pleure avec une fievre aiguë & difficulté de reſpirer.* Lateralis dolor, lateralis doloris, m *ou* Lateris dolor, m. *Cic.* Pleuritis, idis, f. *Cæl Aurel.* PLEURA choroba zápalenie błonki z gorączką y cięſzkim odetchnieniem. **Il eſt mort de pleureſie.* Lateris dolore conſumptus eſt. *Cic.* *Umarł ná pleurę ná zápalenie błonki.

PLEURETIQUE, adject. m. & f. (*Qui a une pleuréſie.*) Pleuriticus, m. Pleuritica, f. *Plin.* Qui *ou* quæ laterali dolore premitur. TEN co ná pleurę západa, álbo do tego ſkłonny ieſt.

PLEURS. ſubſt. m. (*Ce mot comprend les larmes, les cris & les gémiſſemens.*) Ploratus ûs, m. Fletus, ûs, m. *Cic.* PŁACZE nárzekanie lamenta. **La ville eſt tout en pleurs.* Tota urbe ſit fletus. *Liv.* *Całe miaſto ieſt we łzach.

PLEUT-A-DIEU. (*Souhait que l'on fait.*) Utinam. Quod utinam *Voyez* PLAIRE. DAŁBY to Bog.

PLEUVOIR, (*Faire de la pluye.*) Pluere. Impluere. Perpluere, (o, is, plui, *ſans ſupin.*) DESZCZ pada.

Il pleut à ſçeaux. Urceatim pluit. *Petr.* Leie deſzcz ieśli cebrem. **Il pleut par tout dans le logis.* Tota domus perpluit *Quint.* *Wſzędzie deſzcz leie wſzędzie ciecze w tym domu. **Il a ſouvent plu des pierres, quelquefois du ſang, de la terre & du lait.* Sæpè lapidum, ſanguinis nonnunquam, terræ interdum, quondam etiam lactis imber defluxit. *Cic.* *Często padał z nieba deſzcz kamienny, czaſem krwawy, podczas ziemia, pod czas mleko padało. **On apporta la nouvelle au Sénat, qu'il avoit plu des pierres* Lapides pluiſſe Senatui nuntiatum eſt. *Cicer. ou* Lapidibus pluiſſe. *Liv.* *Dano znáć do ſenatu że ſpadł deſzcz kamienny.

PLEUVOIR ſe dit auſſi (*de tout ce qu'on voit tomber d'en haut.*) *Il pleuvoit tant de dards de tous coſtez.* Tanta multitudo telorum conjiciebatur. *Cæſ. ou* Imber telorum conjiciebatur. TRZCINY iák grad leciały. **Il faut craindre que le mal qui pleut ſur les autres, ne pleuve ou ne tombe auſſi ſur nous.* Ne malum, quod alios impluit, nobis quoque impluat, timendum eſt. *Plaut.* *Trzeba ſię bać żeby ta náwałność ktora u inſzych panuie y do nás ſię nie przenioſła.

PLI, ſubſt. maſc. (*Pliment des choſes naturelles.*) Flexus, ûs, maſc. *Quint.* PRZEGIĘCIE ſkład ſtaw. **Le pli des membres.* Membrorum flexus. *Quint.* *Przegięcia ſtawy członkow ciała. **Le pli du jarret.* Suffragium flexus *Plin.* *Przeguby. **Les ſerpens font pluſieurs plis.* Conſpirant ſe serpentes. *Plin-Jun.* Sinuoſo flexu ſunt angues. *Virg.* Sinuoſa volumina verſat ſerpens. *Virg.* *Wąż ſię wiie kręci zwiia ſię w kilkoro rozmaicie.

PLI *qu'on fait exprés aux veſtemens.* Veſtium ſinus, ûs, m *Virg.* Lacinia, æ, f. *Plaut.* FAŁD ſukni.

PLI, (*Rides qu'on fait à ſes habits.*) Rugæ, arum, f. plur. *Plin.* MARSZCZKI pogniecienie pomięcie.

ON DIT *Donner ou faire prendre un mauvais pli à quelqu'un, l'élever mal.* Malè *ou* perperàm aliquem inſtituere ad adoleſcentiâ. *Cic.* ZLE ladaiak kogo wychować wprawiło go zle z młodu. **Vn jeune homme prend le pli, qu'on luy donne.* Cereus eſt adoleſcens in bonum vel in vitium flecti *Horat.* Quam volueris formam animus adoleſcentis induce. *Młody człowiek náwyka tego w co go wprawuią nágniecio go gdzie chceſz y ná ktorą zechceſz ſtronę.

ON DIT proverbialement. *Il a pris ſon pli, il ne changera point.* Fixa eſt illius natura & mutari neſcia. *Juv.* JUŻ tego náwrzáł iuż tego nieodwykne.

PLIER *ou* PLOYER, V. act. & neut. Flectere. Inflectere, (&to, is, flexi, flexum.) *Cic.* ZGIĄC nágiąc. **Il Elephant plie les genoux en dedans comme l'homme.* Elephas poplites intus flectit hominis modo. *Plin.* *Słoń kolana nagina iák człowiek klęka.

PLIER, (*Courber.*) Curvare. Incurvare. (o, as, avi, atum.) Lentare, lento, avi. *Stat.* Incurvus eſt. *Ter* SKRZYWIC. **Il a le corps tout plié.* Corpore toto curvatus eſt. *Stat.* Incurvus eſt. *Ter.* *Wſzyſtek zgięty ſkrzywiony. **Les branches des arbres plient de trop de fruit.* Rami arborum uberrate incurveſcunt. *Gáłęzie drzew gną ſię pod owocami od wielości owocow.

PLIER *ce qui eſt eſtendu.* Plicare. Complicare, (o, as, plicui & plicavi, plicitum *ou* plicatum.) *Cicer.* ZŁOŻYC zwinąć co roſpoſtartego. **Plier la main.* Contrahere manum *Złożyć rękę. **Plier des lettres.* Complicare litteras. *Cicer.* *Złożyć ſkładać liſty. **Les voiles.* Vela contrahere. Carbaſa ſubſtringere. *Cic. Mart.* *Zwinąć żągle. **Bagage.* Vaſa colligere *Cic.* *Układać ſię w drogę.

PLIER ſignifie auſſi *ceder, (reculer, ne pas faire ferme.) L'armée commence à plier.* Inclinat *ou* inclinatur acies. *Cic.* Pedem referet acies. *Val Max.* ZWINĄC uſtąpić niedotrzymać placu, woyſko záczęło uſtępować. **De quelque coſté qu'ils donnent, ils font plier les ennemis.* Quamcumque in partem impetum faciunt, hoſtes loco cedere cogunt. *Cæſ.* *Gdzie ſię obrocą nieprzyiaciel przed miemi uſtępować muſi.

PLIER ſe dit figurément dans les expreſſions ſuivantes. (*Il ſçait ſe plier & ſe replier devant les fils de la fortune.*) Naturam ſuam, ingenium ſuum, indolem ſuam flectit & reflectit *ou* verſat coram fortunæ filiis. UMIE on ſię zwinąć y rozwinąć iák trzeba przed faworytami. **Plier quelque temps ſous l'inſolence de la fortune.* Cedere aliquantulum fortunæ, dare ipſi fortunæ locum. *Cic.* *Uſtąpić czaſowi. **Ses peuples plient ſous ſon obéiſſance & ſous ſon nom.* Populi ad illius imperium nomenque flectuntur. *Cic.* *Národy po iego woli ſię układaią. **Ce ſeroit une choſe honteuſe à nous de plier à la veuë d'aucun danger.* Neque decet aut convenit nobis periculo ulli ſubmittere animum, *ou* inflectere animi magnitudinem. *Cic.* *Hańba by to náſza była y wſtyd, uſtępować ná lada weyrzenie obcych przychodniow. **Il plie & tourne ſon eſprit comme il veut.* Ut vult animum ſuum flectit. Torquet. Verſat. *Cicer.* *Obrotny iák chce ták zażyie rozumu. **Plier le corps au travail, l'y accouſtumer.* Corpus aſſuefcere labori. *Przyzwyczaiać ſię wprawować ſię do pracy. **Les maiſtres plient aiſément les eſprits des enfans, qui ſont encore jeunes, & leur apprennent ce qu'ils veulent.* Doctores rudes & teneros puerorum animos inficiunt & flectunt ut volunt. *Cic.* *Náuczyciele łatwo mogą umyſł dziecinny nákłonić y náuczyć ich czego chcą.

ON

ON DIT proverbialement, *Il vaut mieux plier que de rompre. Il vaut mieux ſe ſoumettre, que de ſe roider contre un plus puiſſant que ſoy.* Flecti præſtat, quàm infringi. LEPIEY ſię zgiąć niżeli ſię złamać, to ieſt lepiey uſtąpić mocnieyſzemu niżeli mu ſię ſprzeciwić.

PLIER *la toilette, (Plier bagage, s'en aller.)* Convaſare. *Ter.* Sarcinas colligere. *Petr.* ZWINĄC Chorągiewkę uciec.

PLIABLE. Adj. m. & f. (*Qui plie aiſément,* parlant *de l'oiſier.*) Lentus, a, um. *Virg.* Vitilis & hoc vitile, adj. GIBKI co ſię gnie iáko wić.

PLISSER, (*Faire des plis à un habit.*) Veſtes ſinuare, (o, as, avi, atum.) *Ovid.* SKŁADAC fałdy, robić fałdy.

PLISSER, (*Faire des rides.*) Vexare. Rugare. veſtem. *Petr. Plaut.* ZGNIESC pognieść pomiąć.

PLISSURE, ſubſt. fœm. Plicatura, æ, f. *Plin.* FAŁD lub też pomięcie.

PLOMB, ſubſt. m. (*Metal fort peſant.*) Plumbum, i, neut. *Hor.* OŁOW kruſzec bardzo cięſzki.

DE PLOMB. Plumbeus, ea, eum. *Plaut. Cic.* OŁOWIANY, ołowiana z ołowiu.

SAUMON *de plomb. Maſſe de plomb de la figure d'un ſaumon.* Maſſa plumbi oblonga, æ, f. SZTUKA ołowiu długa.

Où *il y a du plomb meſlé.* Plumboſus, a, um. *Plin.* Z OŁOWIEM mięſzany.

PLOMB, (*Boulette de plomb attaché au bout d'un cordeau pour plomber une muraille, voir ſi elle eſt à plomb.*) Perpendiculum, i, n. *Cic.* PION mularſki, lub cieſielſki. **A plomb & droite ligne.* Ad perpendiculum. *Proſto ná doł. **Le ſoleil donne à plomb ſur nous teſtes.* Sol directo imminet noſtris cervicibus. *Proſto nám w głowe ſłońce parzy.

PLOMBE', m. PLOMBE'E, f. (*Enduit de plomb.*) Plumbatus, a, um. *Plin.* Plumbo illitus, a, um. *Plin.* OŁOWIEM powlekany.

PLOMBE', (*Livide, de couleur de plomb,* parlant *du teint, & de la couleur du viſage.*) Lividus vultus, lividi vultûs. *Plin. ou* vultus plumbei coloris. SNIADY, chabry, ſiny, iák ołow mowiąc o cerze.

PLOMBER, (*Couvrir de plomb.*) Plumbare, (o, as, avi, atum.) Plumbum alicui rei illinere, no, is, illitum.) *Curt. Plin.* OŁOWIEM pokryć powlec.

PLOMBER *quelque choſe, y jetter du plomb fondu.* Plumbo glutinare. OŁOWIU przydać do czego topiąc mieſzać z ołowiem.

PLOMBER *le viſage, (Le rendre à force de coups de couleur de plomb.* Livore decolorare vultum. Liventem vultum ictibus facere, reddere. ZBIC ſtłuc twarz ſincow nárobić.

PLOMBERIE, (*Lieu où l'on travaille le plomb.*) Plumbaria officina, æ, f. *Plin.* OŁOWNA Huta.

PLOMBIER. Plumbarius, ii, maſc. Plumbarius artifex, Plumbarii artificis. *Vitr.* TEN co koło ołowiu robi, hutnik lub rudnik.

PLONGEON, ſubſt maſc. *prononcez* PLONJON. (*Oiſeau qui ſe plonge dans les eaux.*) Mergus, gi, maſc. *Virg.* NUREK ptak.

PLONGEON, ſe dit auſſi (*De celuy qui ſe plonge dans l'eau.*) Urinator, oris, m. *Liv.* NUREK człowiek nurkiem w wodę ſię puſzczaiący.

ON DIT qu'*Vn homme a fait le plongeon, quand il s'eſt retiré de quelque entrepriſe.* Manum de tabulâ. *Petr. On ſous-entend* Suſtulit. *ou* Se ſubduxit. Se ſubtraxit à periculo. UMKNĄŁ, uſzedł, uſkrobał.

PLONGER, V. act. & neut. (*Tremper dans quelque liqueur.*) Mergere. Demergere. Immergere. (go, is, merſi, merſum.) *Cicer. Virg.* Merſare. *Hor.* ZANURZYC nurzać w czym.

SE PLONGER *dans le mer.* In mari *ou* in mare ſe mergere. *Cic.* Mari ſe immergere. *Virg.* Se merſare profundo. *Horat.* ZANURZYC ſię w morzu. **Dans la boüe.* Mergere ſe limo. *Plin.* *Wbłocie ſię nurzać

ON DIT par exaggeration (*Plonger le poignard dans le ſein de quelqu'un.*) Sicam in corpore alicujus defigere. Demittere alicui gladium in jugulum. *Plaut.* Alicujus pectus pugione configere. Confodere. Pugionem mergere viſceribus alicujus. *Claud.* UTOPIC żelazo ſztylet puinał ſzpadę ſzablę w kim.

PLONGER ſe dit figurément dans les expreſſions ſuivantes. NURZAC niewłaśnie łżyć. **Plonger quelqu'un dans une ſervitude éternelle.* Æternam alicui injungere ſervitutem. Perpetuâ ſervitute aliquem premere. Perpetuæ ſervituti aliquem addicere. *Cæſ.* *Ponurzyć pogrążyć kogo w wiekuiſtą niewolą.

SE PLONGER *dans les voluptez.* Se immergere in voluptates. *Liv.* NURZAC ſię w roſkoſzach. **Dans toutes ſortes de vices.* In omni flagitiorum genere volutare. Se in vitia, in flagitia ingurgitare. *Cic.* *W wſzelkich zbrodniach. **Dans la moleſſe & dans l'oiſiveté, plus qu'une femme.* Otio & mollitiis ultra feminam, diffluere. *Vel-Patercul.* *W pieſzczocie y prożnowaniu gorzey niż kobieta. **Dans le vin & dans la débauche.* Vino ſcortiſque ſe demergere. *Petr.* *W winie y zbytkach. **Vn jeune homme plongé dans toutes ſortes de deſordres.* Adoleſcens omni libidine impurus. *Petr.* *Młody człowiek zánurzony, utopiony w wſzelakiey roſpuście y nierządach

PLONGER, (*Aller au fond de l'eau, nager entre deux eaux.*) Urinare, (o, as, avi, atum.) act. & Urinari, (or, aris, atus ſum, ari.) depon. *Plin.* NURZAC ſię nurkiem chodzić

PLONGEUR, ſubſt. m. (*Qui nage entre deux eaux.*) Urinator, oris, m. *Cic.* Nurek.

PLOSCO, (*Ville de Pologne ſur la Viſtule.*) Plocum, ploci, neut. *on écrit auſſi* PLOZKO. PŁOCK Miaſto Polſkie.

PLOYABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui ſe peut ployer.*) Flexibilis, & hoc flexibile, flexilis, & hoc flexile, adject. *Ovid.* Lentus, ta, tum. *Virg. Voyez* PLIABLE. GIBKI co ſię nágina łatwo.

PLOYER en parlant *de ce qui eſt trop chargé.* Pandure, (o, as, avi, atum.) *Vitr. Et* pandari, (or, aris, atus ſum.) *Plin.* Incurvari. *Vitr.* Flecti, (or, eris, flexus ſum.) Cedere ponderi. *Vitr. Voyez* PLIER. GIĄC ſię pod ciężarem.

PLUIE, *Voyez* PLUYE. DESZCZ.

PLUMACEAU, ſubſt. maſc. (*Fait de charpie ſéche qu'on met ſur une playe.*) Linamentum, i, neut. quo ſanies exinanitur. *Celſ.* FLEYTUCH z płotna ſzarpanego lub ſkrobanego do rany.

PLUMAGE, ſubſt. maſc. (*Les plumes des oiſeaux.*) Avium plumæ, arum, f. plur. Pennæ, arum, f. plur. *Cic. Phæd.* PIERZE ptaſtwa. **La beauté du plumage.* Pennarum nitor. *Phæd.* *Piękne pierze.

PLUMASSIER, ſubſt. m. (*Qui vend des plumes à mettre ſur le chapeau & ailleurs.*) Plumarius, ii, m. TEN co pierze do kapeluſzow obłożenia y ſtroienia przedaie.

PLUME, ſubſt. f. (*Ce qui couvre les oyſeaux.*) Pluma, æ, f. *Cic.* PIORO pierze ná ptaſtwie. **Petite plume.* Plumula, æ, f. *Colum.* *Piorka drobne.

Il y a quelques animaux couverts de plumes, & d'autres d'écailles. Plumâ alias (animantes.) alias ſquamâ videmus obductas. *Cicer.* Są iedne zwierzęta pierzem drugie łuſkwą pokryte.

DE PLUME. Plumeus, a, um. *Cic.* Z PIERZA pierzany. **Lit de plume.* Culcita plumea. *Cic.* *Pierzyna, piernat.

Vn bouquat de plume, un plumet qu'on met autour du chapeau. Circulus plumeus, *ou* plumatilis. Pioro ná kapeluſza obłożenie. **Vn chapeau garni d'un bouquet de diverſes couleurs.* Variis *ou* verticoloribus plumis ornatus galerus. *Kapeluſz obłożony piorem rożnego koloru.

Commencer d'avoir des plumes parlant *des oiſeaux.* Plumeſcere. *Ovid.* Pierzyć ſię puchem pierzem obraſtać.

Les petits oiſeaux, qui commencent d'avoir des plumes. Pulli jam plumantes. Ptaſzki w pałkach ktorym ſię piorka dobywaią. **Qui n'ont point encore de plumes.* Implumes pulli. *Hor.* *Gołe ieſzcze ptaſzki w puchu ſamym bez pierza. **Vn corbeau qui a des plumes.* Corvus plumato corpore. *Cic.* *Kruk w pierzu.

PLEIN *de plumes.* Plumoſus, a, um. *Ovid.* POPIERZONY pierza pełen pierza.

QUI A *perdu ſes plumes.* Deplumis, & hoc deplume, adj. *Plin.* Wypierzony, z pior opadły.

GROSSE PLUME, comme *celles des aiſles & de la queuë des oiſeaux.* Penna, æ, f. *Plin. Phæd.* GRUBE wielkie piora iáko w ſkrzydłach w ogonie.

PLUME *pour écrire.* Penna, æ, f. Calamus, i, m. PIORO do piſania. **Tremper ſa plume dans l'encre.* Calamum atramento intingere. *Quint.* *Umoczyć pioro w kałamarzu w inkauście. **Tailler une plume.* Aptare calamum, pennam ſcalpello acuere, exacuere. *Zárznąć pioro zrobić pioro do piſania. *Voulant vous écrire & ayant mis la main à la plume* Cùm inſtituiſſem ad te ſcribere, calamumque ſumpſiſſem. *Cic* *Chcąc do ciebie piſać y pioro w rękę wziąwſzy.

PLUME, ſe dit figurément dans ces façons de parler. *C'eſt une*

une bonne plume, une plume éloquente, une des plus ſçavantes plumes du ſiécle. Scriptor luculentus, ſcientiſſimus, peritiſſimus ſuæ ætatis. *Cicer.* CZŁOWIEK bardzo uczony y ktory bardzo godne kſięgi wydał Author ſwego wieku zácny y ſławny piſarz wieku ſwego.

(Pour exprimer un homme qui écrit bien.) Sławny zácny Autor pior godnym piſzący to ieſt ſtylec.

C'eſt un beau ſujet pour exercer ſa plume. Ampla & eximia ſcribendi *ou* ad ſcribendum materia. *Cic. Quint.* Piękna to materya dla pior uczonych.

PLUME s'employe proverbialement en ces phraſes. *Paſſer la plume par le bec à quelqu'on, le fruſtrer d'un profit qu'il eſpéroit.* Fruſtrare aliquem ſpe alicujus lucri *ou* alicui os ſublinere. *Plaut. Voyez* BEC. ZADRWIC z kogo oſzukać go omylić go wnadzici dać mu po noſie.

Il eſt à la plume & au poil, il eſt capable d'emplois dans la robe & dans l'epée. Martis & Minervæ homo. Armorum & Togæ homo. Idoneus arti cuilibet. *Horat.* Do wſzyſtkiego człowiek czy do rady czy do broni.

ON DIT auſſi parlant d'*Vn Auteur, qui dérobe les penſées d'autruy.* (*C'eſt la Corneille d'Eſope qui eſt parée des plumes d'autruy.*) Cogitatis alienis ſe exornavit, fecitque tanquam ſua. EZOPOWA ſroczka w cudze piorka ſtroyna; o tym, co ſię cudzem parta, y zá ſwoie udaie.

PLUMER, V. act. (*Oſter la plune d'un oiſeau.*) Avi plumas detrahere, (ho,his,xi, ctum.) Eximere, (eximo,is, exemi, exemtum.) Nudare avem plumis. *Hor.* Eripere penuas avi. *Phæd.* SKUBAC z pierzy oſkubać pierze. **On plume les oyſons deux fois tous les ans en certains pays.* Velluntur anſeres quibuſdam in locis, bis in anno. *Plin.* *Podſkubuią gęſi dwa razy co rok w niektorych kraiach

ON DIT au figuré *Plumer quelqu'un,* Excutere aliquem. *Cic.* Tondere aliquem auro. *Plaut.* OSKUBAC kogo z piorek z pieniędzy go obrać.

PLURALITÉ, ſubſt. f. (*Le plus grand nombre.*) Major numerus, majoris numeri, m. *Cic.* WIĘKSZA liczba. **Il a en la pluralitaté des Suffrages.* Plura tulit ſuffragia. *Miał większą liczbę głoſów ná ſiebie.

PLURIER, *& pluriel* ou *Le nombre plurier, qui ſe dit de pluſieurs.* Pluralis numerus, pluralis numeri, maſc. *Quint.* WIĘKSZA liczba co do gramatyki nie poiedyńcza.

AU PLURIER, (*Au nombre plurier.*) Pluraliter. Plurali numero. *Quint. On dit auſſi au pluriel.* W WIĘKSZEY liczbie

PLUS (*Terme Comparatif.*) Magis, plus. WIĘCEY.

UN PEU PLUS. Pluſculùm. Paulò plus. *Cic.* WIĘCEY trochę.

AU PLUS, *pour le plus.* Ad ſummum. Ut maximè. *Cicer.* Náywięcey przynaymniey

DE PLUS *en plus.* Magis ac magis. *Cicer.* BARDZIEY á bardziey.

DE PLUS, (*Outre cela.*) Præterea. Inſuper. *Cic.* NADTO á do tego.

ET QUI *plus eſt.* Et quod majus eſt. Et porrò. A CO więkſza á co bardziey.

LE PLUS *ſouvent,* ou *la pluſ-part du temps.* Plerumque. Sæpiſſimè. Perſæpè. adv. *Cic.* NAYWIĘCEY náyczęściey.

Avec autant de ſoin que rien plus. Ita accuratè, ut nihil ſupra. *Cic.* Z Tákim ſtaraniem iáko nigdy więcey, iák więkſzego bydź nie może.

LA PLUS-PART, (*La plus grande partie.*) Plerique, pleræque, pleraque. adj. WIĘKSZA liczba, po więkſzey części náywięcey.

PLUSIEURS. Multi, multæ, multa, adj. Plures. Complures, & hac glura, pluria. *Cic.* WIELU.

PLUSIEURS FOIS. Multories. Sæpè. Sæpenumero. Frequenter. *Cicer.* WIELERAZY wielekroć.

PLUSTOT. Maturiùs. Citiùs. *Cicer.* PRĘDZEY ráczey. **Qu'on prenne quelqu'un le pluſtôt qu'il nous ſera poſſible.* Conducatur aliquis, quantum poteſt. *Plaut.* *Niech przyimą kogo lub náymą czym prędzey.

PLUSTÔT. *Adverbe de préférence.* Satiùs. Potiùs. *Cicer.* RACZEY. **Apprenez pluſtot ce que c'eſt que de vivre.* Priùs, quæſo, diſce, quid ſit vivere. *Ter.* *Náucz ſię ráczey co to ieſt żyć.

AU PLUSTÔT. Quamprimùm. Primo quoque tempore. *Cic.* JAK náyprędzey.

PLUTON, (*Fauſſe divinité de la fable, que les Poëtes font Roy des Enfers.*) Pluto, onis. *C'eſt auſſi le Dieu des Richeſſes.* Plutus, i, m. *Phæd.* Veniente Pluto. *Le Dieu des richeſſes venant à paroiſtre.* PLUTON Bożek baieczny u Pogan Rządca piekielny, Tenże Bożkiem bogactw mniemanym; ſkąd go też zowią ináczey ſkarbek. Gdy ſkarbek przyſzedł

PLUVIER, ſubſt. maſc. (*Oiſeau fort délicat à manger.*) Pardalus, li, m. Pluvialis avis, f. DZDZOWNIK ptak bardzo do iedzenia ſmaczny

PLUVIAL, maſc, PLUVIALE, fœm. (*De pluye.*) Pluvialis & hoc pluviale. adject. *Colum.* DESZCZOWY, DESZCZOWA.

PLUVIEUX, maſc. PLUVIEUSE, f. (*Abondant en pluye.*) Pluvioſus, ſa, ſum. *Plin.* Imbricus, a, um. *Plaut.* DZDZYSTY Dżdżyſta. **Vn air pluvieux.* Aer pluvius. *Stat.* *Pora dżdżyſta. **Des vens pluvieux.* Venti pluvii. *Hor.* *Wiatry dżdżyſte. **Des jours pluvieux.* Dies pluviales. *Col.* *Dzień dżdżyſty. **Vne année fort pluvieuſe.* Pluvioſus annus. *Plin.* *Rok dżdżyſty mokry rok.

PLUYE, ſubſt. fœm. Pluvia, æ, fœm. Imber, imbris, maſc. DESZCZ.

Vne pluye continuelle ou *continuë.* Imber continens, *ou* continuus. *ou* Aſſiduus. *Liv. Cic.* Deſzcz uſtawiczny. **Eau de pluye.* Aqua pluvia. *Cic.* Aqua pluvialis *ou* pluviatilis & hoc le adject. *Colum.* *Woda deſzczowa. **Il tombe de la pluye.* Decidit imber. *Tibul.* Pluit. *Idzie deſzcz, pada deſzcz. **Les pluyes ont ceſſé.* Imbres remiſerunt. *Liv.* *Uſtały deſzcze.

PLYE, ſubſt. f. (*Poiſſon de mer qui eſt plat.*) Paſſer, paſſeris, m. *Plin.* PŁASZCZKA ryba morſka.

PO *ou* PAU, ſubſt. m. (*Fleuve conſidérable d'Italie.*) Padus, padi, maſc. *Cic.* Eridanus, i, m. (chez les Poëtes.) (*álbo*) PAD, rzeka znáczna we Włoſzech.

(Il prend ſa ſource dans le Marquiſat de Saluces, & après avoir paſſé par pluſieurs Villes conſiderables, il ſe partage en deux bras dans le Duché de Ferrare, & ſe décharge dans la mer de Veniſe.) Wychodzi w Margrabſtwie Saluckim ſię poczynaiąc, á przechodząc przez rożne miaſta, dzieli ſię na dwoie w Xięſtwie Ferrarſkim, y wpada w morze Weneckie.

POCHE, ſubſt. f. (*Le jabot des oiſeaux, où ils mettent leur mangeaille.*) Ingluvies, ei, f. *Colum.* GARDZIEŁKO u ptaſtwa, gardziel.

POCHE *ou* Pochette, *qu'on met aux habits.* Sacculus, li, m. *Mart.* Perula, æ, f. *Sen.* KIESZEN, kieſzonka.

POCHER, *les yeux à quelqu'un.* Contundere alicui oculos. *Plaut.* PODBIC komu oczy.

PODOLIE, ſubſt. f. *Province de Pologne diviſée en haute & en baſſe.*) Podolia, æ, f. Dacia, æ, f. PODOLE Prowincya Woiewodztwo Polſkie, ktore ſią dzieli ná wyżſze y niższe Podole.

PODAGRE, (*Qui a la goutte aux pieds.*) Podagricus, ci, maſc. *Petr.* Podagroſus, ſi, maſc. *Plaut.* Podager, podagri *Claud.* PEDOGRA choroba Podagryk co ná tę chorobę choruie.

POEME, ſubſt. m. (*Ouvrage de poëſie.*) Poema, atis, n. *Cic.* WIERSZ o kilku ſet wierſzy.

POESIE, ſubſt fœm. (ou *L'art poëtique.*) Poeſis, eos, *ou* poeſis, fœm. Poetica, æ, fœm. *Cic. Hor.* POETYKA, náuka wierſzow piſania.

POËSIE, (*Ouvrage en vers.*) Poema, atis, neut. *Cic. Hor.* WIERSZE. **Faire une piece de poëſie.* Diducere carmen. Pangere poemata. *Rzecz wierſzem piſana.

POETE, ſubſt. maſc. (*Qui fait de la poëſie* ou *des vers.*) Poeta, æ, maſc. Vates, tis, maſc. *Cicer.* POETA, wierſzopis.

Vne fille poëte, qui fait des vers. Poetria, æ, fœm. *Perſ.* Wierſzopiſka.

POETIQUE, ſubſt. f. comme *la poëtique d'Ariſtote.* Ariſtotelis poetica *ou* poetice, poetices. POETYKA Aryſtotelesowe Xięgi o poetyce.

POËTIQUE adject. (*De poëte.*) Poeticus, a, um. POETYCZNY, poetyczna.

POETIQUEMENT, adverb. Poeticè, adverb. *Cic.* PO POETYCKU.

POESLE, ſubſt. f. (*Vtencile de cuiſine à frire.*) *Il y en a qui écrivent.* POUELE. Sartago, ſartaginis, f. *Plin.* BRYTFANNA ſtatek kuchenny, pánew, patelnia.

POESLE *à échauffer une chambre.* Vaporarium, i, n. *Cic.* Hypocauſtum, i, n. *Vitr.* PIEC do palenia dla ciepła w izbie.

POESLON, ſubſt. m. (*Petite poeſle à faire de la boulie.*) Pultarium, pultarii, n. *ou* pultarius, ii, m. *Col.* PANEWKA maſa.

POIDS, ſubſt. m. (*Peſanteur dee corps.*) Pondus, ponderis neut. WAGA ciężar. **Les pierres à chaux ne ſont pas de meſme poids quand on les tire du fourneau, que quand on les y a miſes.* Quo pondere ſaxa conjiciuntur in fornacem, cùm eximuntur non poſſunt ad id reſpondere. *Vitr.* *Wapienne kamienie nie maią tey wagi w ſobie z pieca wyięte, ktorą miały kiedy ie do pieca ſadzano.

POIDS ſe dit au figuré. Pondus. Onus, eris, n. *Cic.* WAGA *niewłaśnie.* **Nos ſentimens ſont d'un grand poids dans le Sénat.* Sententiæ noſtræ magnum in ſenatu pondus habent, maximi ſunt ponderis apud Senatum. *Cic.* *Zdania náſze są wielkiey wági w Senacie. **Donner du poids à des bagatelles.* Pondus nugis addere. *Hor.* *Lada fraſzkom powagę ziednać. **Il a tout le poids de l'Eſtat ſur les épaules.* Hic totum imperii pondus ſolus ſuſtinet. *Horat.* *Wſzyſtek ciężar Rzeczypoſpolitey, Páńſtwa, Kroleſtwa, całego ná nim polega ná ſobie noſi dźwiga.

POIDS *à peſer.* Pondo *indécl.* Pondus, eris, n. Sacom, ſacomatis, (*Mot grec.*) neut. Æquipondium, ii, n. *Vitr.* WAGA, gwicht do ważenia.

UN PETIT *poids.* Ponduſculum, li, neut. *Colum.* WAZKA mała.

ON DIT *Ne rien faire qu'avec poids & meſure.* Nihil extra numerum modumque facere. *Hor.* WSZYSTKO czynić pod miarą, y pod wagą.

POIGNARD, ſubſt. maſc. (*Dague, petite arme pointuë.*) Sica, æ, fœm. Pugio, onis, maſc. *Cic.* PUINAŁ mieczyk kończyſty oſtry,

PETIT POIGNARD, Sicula, f. Pugiunculus, li, n. *Plaut. Cic.* PUYNALIK.

POIGNARD ſe dit figurément (*d'une grande affliction, qui perce le cœur.*) *Vous m'avez mis le poignard dans le ſein, vous m'avez donné un coup de poignard par ces reproches,* ou *ces reproches ont eſté pour moy autant de coups de poignard.*) Demiſiſti gladium mihi in jugulum iſta exprobrando, *ou* vulneraſti me graviter his convitiis. *Petr.* PUYNAŁ miecz ſztylet nieſzczęście wielkie wſkroś ſerce przerażaiące ſerceś mi dużo zákrwawił. **Cette nouvelle faſcheuſe luy fut un coup de poignard.* Hoc nuntio fuit graviter perculſus. *Cic.* *Ta nowina wſkroś mu ſerce przeraziła

POIGNARDER, V. act. (*Frapper du poignard.*) Pugione aliquem percutere, conſodere. *Suet.* PRZEBIC.

POIGNARDER ſe dit au figuré pour *cauſer une grande douleur.* Gravi dolore aliquem percellere, vulnerare, percutere, fodicare. *Cic.* PRZERAZIC okrutnie.

POIGNE'E, ſubſt. f. (*Ce qu'on peut prendre & tenir dans la main.*) Manipulus. Pugillus, i, m. Manualis faſciculus, li, m. *Plin.* GARSC co może obiąć ręką.

POIGNE'E, (*Qui ſert à tenir une choſe avec la main.*) Capulus, i, m. *Virg.* TRZONEK, rękoięść, wſzelka rączka.

ON DIT par extenſion, (*Vne poignée de gens.*) Parva hominum manus, parvæ, hominum manûs fœm. *Cæſ.* GARSC ludzi.

POIGNET, ſubſt. m. Carpus, pi, m. *Celſ.* Pugni brachiique commiſſura, æ, f. PIĘSC u ręki.

POIL, ſubſt. m. Pilus, pili, m. *Cicer.* BRODA, **Se faire faire le poil.* Tonſori operam dare. *Suet.* *Golić ſię kazać. **Faire le poil.* Tondere aliquem. *Cic.* *Golić kogo.

Qui a bien du poil. Piloſus, a, um. *Cic.* Brodaty obroſſy zároſły koſmaty brodacz.

POIL, (*Qui croiſt dans le nez.*) Vibriſſi, orum, m pl. Narium pili, m pl. *Feſt.* WŁOSY w noſie.

POIL *follet, Qui vient aux jeunes gens à quatorze ans.*) Lanugo, gis, f. *Virg.* MECH meſzek ktory ſię puſzcza młodym ludziom o koło czternaſtego roku wieku.

ON DIT ironiquement *des jeunes gens à poil follet.* Barbati juvenes. *Cic.* MŁODZI ſzaleiący.

POIL *qui vient aux parties honteuſes.* Pubes, pubis, f. *Cic.* Włoſy niſko w łonie około członkow wſtydliwych obraſtaiące

Vn corps qui n'a point de poil. Impube corpus. *Hor.* Glaber glabra, glabrum. *Plaut.* Goły gomoły co po ciele włoſow nigdzie niema. **Vn corps dont on a arraché le poil, un corps dépilé.* Depile corpus, depilatum corpus. *Mart.* *Oberwane włoſy po ciele.

ON DIT proverbialement qu'*Vn homme eſt au poil & à la plume.* Homo militiæ, togeque idoneus. Aptus, a, um. DO wſzyſtkiego, y do rady, y do boiu człowiek.

POIL *qui croiſt aux chevaux & aux lions.* Pilus, m. Setæ, arum, fœm. plur. *Virg.* SZERC bydlęca włoſy.

Qui a bien du poil (parlant *de ces animaux.*) Piloſus. Setoſus, a, um. *Plin.* Setis obſitus. *Virg.* Szerci doſyć maiący gęſtą ſzerć maiący.

POIL *de chien, de chevres, d'ours.* Villus, villi. *Cic.* WEŁNA ná kozie, ſzerć ná pſie, włos ná wilku ná niedźwiedziu.

Qui a bien du poil (parlant *de ces animaux.*) Villoſus, ſa, ſum. *Virg.* Weſnisty ſzerściſty włoſa okrutnego.

POILE, ſubſt. maſc. (*Couverture d'toffe qu'on met ſur le corps des déffennts.*) Palla ſepulchralis, æ, f. CAŁUN nákrycie ná trupa

POINÇON *prononcez* POINSON, ſubſt. m. (*Fer rond & pointu qui ſert a percer.*) Pugiunculus, i, m. Veruculum, i, n. *Cic. Plin.* RYLEC ſzwayca ſzydło.

POINÇON ou (*Eguille de teſte dont les dames ajuſtent leurs cheveux.*) Acus, ûs, m. Diſcerniculum, diſcerniculi, n. *Var.* IGLICA do włoſow y ſtroiu białogłowſkiego.

POINÇON dans l'Architecture ſe dit d'*Vne piece de bois, qu'on met ſous le faiſte d'un baſtiment.* Columen, inis, n. *Vitr.* TRAGARZ Belka poprzeczna.

POINDRE, V. act. & n. (*Piquer.*) Pungere, (go, is, pupugi, punctum.) Vellicare, (o, as, avi, atum. *Var.* KŁOC kolnąć zákłoć ukłoć.

(*Ce verbe eſt d'un rare uſage en cette ſignification, ſi ce n'eſt parmi le peuple.*) (Słowo Francuſkie w tym rozumieniu rzadkie.)

POINDRE ſe dit *du ſoleil lorſqu'il commence à paroiſtre ſur noſtre horizon, & à darder ſes prémiers rayons.* Sol luceſcit, diluceſcit. *Liv. Cic.* WSCHOD Słońca.

POING, ſubſt. m. (*La main fermée.*) Pugnus, gni, m. *Cic.* PIĘSC ręka zámknięta.

POINT, ſubſt. m. (*Corps indiviſible.*) Punctus, i, m. *Plin.* Punctum, ti, neut. (*Plus uſité.*) *Sen.* PUNKT rzecz nierozdzielna. **La terre n'eſt qu'un point à l'égard de l'univers.* Terra non aliud in univerſo eſt quàm mundi punctus. *Plin.* *Ziemia nie ieſt tylko punktem iednym w porownaniu y względem całego świata.

POINT ſe dit en Aſtronomie *de certaines parties qu'on marque dans le Ciel. Le point de la Nativité, c'eſt le degré aſcendant ſur l'horizon à la naiſſance d'une perſonne.* Genitalis hora, horæ genitalis, fem. *Plin.* PUNKTA Niebieſkie, punkt narodzenia wſchod planety ktorego, w iákim ſtopniu Horyzontu przy narodzeniu oſoby iakiey.

LE POINT *du jour.* Sublucanum tempus, temporis ſublucani, neut. Diluculum, li, neut. Prima autora, æ, fœm. *Plin. Plaut. Virg.* SWIT. **Au point du jour.* Sub lucem, ſub lucis ortum. Sub ipsâ die. *Liv. Quint. Plin.* *O świcie rowno z świtem. **Dés le point du jour.* Primo diluculo, primâ luce. *Cicer. Terent.* prima luce. *Plaut.* *Od świtu záraz od świtania.

POINT (*Opportunité commodité du temps.*) Tempus opportunum, n. Opportunitas temporis, atis, f. *Cic.* WCZAS. **Bien à point.* Satis commodè, tempori. *Ter.* *W ſam czas. **Savoir bien prendre ſon point, ſon temps.* Temporum occaſionumque aucupium facere. *Bud.* Noſſe dextrum rebus faciendis modum, *ou* molliſſima agendi tempora. Scitè & commodè capere tempus aliquid agendi. *Cic.* *Umieć dobrze czas ſwoy wziąć. **La choſe eſt venuë bien à point, tout à point.* Commodè & bellè cecidit, percommodè accidit. *Cic.* *Rzecz ſię właśnie w ſam czas trafiła. **Voyci mon frere qui vient tout à point.* Adeſt optimè ipſe frater. *Voyez* TEMPS. *Otoż y Brat moy w ſam czas przychodzi.

POINT, (*Moment de temps.*) Temporis punctum, i, n. Articulus, li, m. *Cic. Ter.* PUNKT moment czáſu. **Il eſt ſur le point de mourir, il eſt tout preſt de mourir.* Mors illi inſtat, imminet, impendet. *Cic.* *Właśnie ieſt ná ſamym skonaniu. **Je ſuis ſur le point de faire un grand voyage.* Mihi inſtat longum iter. *Cic.* *Jeſtem ná ſamym wybraniu ſię w wielką drogę. **Il eſt ſur le point de vous faire du bien.* Inſtant ab illo tibi bona. *Plaut.* *Już w tym punkcie gotow ci dobrze uczynić. **Il eſt arrivé à point nommé.* In iuſſo articulo venit. *Cic.* *Przyiachał na ſam czas náznaczony.

POINT en termes de Grammaire ſe dit *des marques qui ſont la diviſion d'une période.* Punctum, puncti (Qui ſe figure ainſi (.) & il marque un ſens complet & que l'eſprit n'attend plus rien. Punctum notat ſenſum verborum perfectum.) PUNKT co do Grámatyki kropka w piſaniu piſząca ſię ták (.) znáczy ſens zupełny y duſkonáły.

(Les deux *Points* qui ſe marquent ainſi (:) eſt une poſe plus grande dans le diſcours, & qui enferme plus de ſens, laiſſant encore l'eſprit en ſuſpens & dans l'attente de la ſuite Cette poſe ſe ſubdiviſe en un point & une virgule (;) Le *point* interrogant ſe marque dans le diſcours par cette figure. (?) Maîs en grec on ſe ſert du point & d'une virgule; quid facis? Le *Point* admiratif qui ſe trouve ainſi (!) *O me perditum*! Je ſuis perdu!) Dwa punkta piſzą ſię ták (:) znáczą pauzę większą w mowie kilka ſenſow zámykaiącą, iednakie ieſzcze umyſł ſłuchaiącego lub czytaiącego záwieſzony zoſtawuie w oczekiwaniu ſenſu dalſzego, Tá páuza tákże ſię piſze z komą y punktem ná wierzchu ták (;) Punkt pytalny piſze ſię ták (?) co grecy wyrażaią przez punkt y komę pod nim; *co czyniſz?* Punkt podziwienie wyrażaiący ſię ták (!) zginąłem! przepadłem!

POINT en Rhétorique ſe dit d'*un chef, d'un article & diviſion & membre d'un diſcours*. Caput, itis. n. Pars, partis, f. *Cic.* PUNKT mowy u kraſomowcow ná ktory ſię mowa cała dzieli. **Il a diviſé ſon diſcours en deux points.* Duo ſuæ orationis capita fecit. In duo capita diviſit, partitus eſt orationem. Sunt duæ illius orationis partes. *Cic.* *Rozdzielił mowę ſwoię ná dwa puncta. **Raconter ce qui s'eſt paſſé de point en point.* Quæ geſta ſunt, ea per capita ſingula perſequi. *Cic.* *Opowiadać co ſię działo od punktu do punktu. **Nous en ſommes ſur ce point.* De hoc *ou* de hac re contendimus, agimus quæſtio eſt inter nos. *O tym mowiemy o tym punkcie rzecz między námi. **Vous vous trompez en ce point.* In hoc erras, hallucinaris. *Cic.* *Myliſz ſię w tym punkcie.

POINT, ou *le principal chef d'une affaire*. Rei ſumma, æ, f. Rei caput, itis *ou* cardo, inis, *Cic.* Firmamentum & continens cauſæ. *Quint.* PUNKT pryncypalny w rzeczy iákiey ná czym wſzyſtko záwiſło. **Vous ne touchez point le point.* Rei caput non attingis. *Nietykaſz pryncypalnego punktu. **Venez au point, & ne dites point d'injuret.* Rem potius ipſam dic, ac mitte malè loqui. *Ter.* *Przyſtąp do tego o co idzie, o co rzecz ieſt; á nie praw ladaczego. **Le point de l'affaire conſiſte en cela.* In hoc cardo rei vertitur. *Cicer.* *Wſzyſtka rzecz ná tym záwiſſa.

POINT ſe dit pareillement de la déſignation d'un certain terme. (*Il eſt parvenu au plus haut point des honneurs.*) Summos honores adeptus eſt. Aſſequutus eſt, *ou* ad honores aſcendit. Ad ſummos dignitatis gradus, ad faſtigium honorum. *Cic.* DO náywyżſzego punktu ſzczęścia przyſzedł. **J'ay ſi bien fait, qu'il eſt venu au point, où je voulois.* Eò, quò volebam, illum adduxi. *Cicer.* *Przywiodłem go do tego do czegom chciał. **Il eſt venu à un tel point d'inſolence, qu'il s'eſt rendu inſupportable.* Eò inſolentiæ venit, ut minimè ſit ferendus. *Do tey zuchwałości przyſzedł że ſię iuż ſtał nieznośnym.

POINT *de coſté*, (*Elancemet cauſé par quelque vent* ou *par la pleuréſie*. Compunctio laterum, onis, f. *Plin.* Lateris dolor, oris, m. *Cic.* KŁOCIE w boku parcie wiatry álbo zápalenie błonki.

POINT d'*honneur*. (*Certaines regles de bien-ſéance & d'honneſteté qui ſe pratiquent entre les Nobles.* PUNKT honoru, pewne przyzwoitości ktore záchne oſoby między ſobą záchować zwykły. **Diſpute du point d'honneur.* Honoris *ou* de honore contentio. *Cic.* *Kłotnia ſprzeczka o punkt honoru. **Il ſe fait un point d'honneur de tenir ſa parole.* Summo ſibi honori ducit, ſervare fidem. *Má ſobie zá punkt honoru dotrzymać ſłowa. **Les différens touchant le point d'honneur, ont fait naiſtre de grandes inimitiez entre les amis.* Ex honoris certamine, maximæ inimicitiæ inter amiciſſimos extiterunt. *Cicer.* *Porożnienie ſię około punktu honoru wielkich kłotni y nienawiści między przyiaciołmi nárobiło.

ON DIT qu'*Un homme eſt ſçavant au dernier point*, c'eſt à dire *en perfection*. Omni doctrinâ cultiſſimus. Wielkiey doſkonałey náuki człowiek. **Il eſt pareſſeux au dernier point*, c'eſt à dire *extrémement* ou *au ſouverain degré*. Tam piger, quàm qui maximè. *Cic.* *Leniwiec gnuśny niewypowiedzianie. **Il eſt badin au dernier point.* Nimium graphicus nugator. *Plaut.* *Niewypowiedzianie żártobliwy dziwnie weſoły.

POINT ſe dit *Des paſſemens & dentelles*. (*Point d'Eſpagne, de Veniſe, de France.* Tænia textilis Hiſpanica, Anglica Gallica. KORONKI Hiſzpańſkie, Weneckie Francuſkie.

(Ce ſont des dentelles qui ſe fabriquent dans ces Royaumes. Koronki w tych tam kraiach robione.

ON DIT auſſi *de la tapiſſérie qui ſe travaille à l'aiguille*, (*Point d'Hongrie, point à la Turquie.*) Pictura textilis, Hungarica, Turcica. O WŁOCZKOWEY robocie toż ſię mowi Robota węgierſka, Turecka, náprzykład Turecki kobierzec, álbo Węgierſki dywan.

POINT, (*Particule négative.*) qui ſignifie *Pas*, & ſe dit adverbialement. Ne. Non. Minimè. Nequaquam. Nullatenùs. *Cic.* NIC nie.

POINT *du tout*, (*Nullement.*) Non omninò. Nullatenùs. CALE nic cale nie.

ON DIT proverbialement, *Si vous luy demandez de l'argent, point de nouvelles*, c'eſt à dire, *il n'en donne point*. Si argentum poſtules, verborum nullum. *Ter.* *On ſous-entend facit*, JEZELI o pieniądze mu rzeknieſz, nic ná to, toieſt á ni da, ani odpowie.

POINTE, ſubſt. fem. (*Ce qui eſt aigu par le bout.*) Mucro, onis, m. Acumen, inis, n. Acies, ei, f. *Plin.* KONIEC, oſtrze ná końcu, ſztych.

LA POINTE *d'un javelot*. Cuſpis, idis, f. *Virg.* GROT u dardy, u ſpiſy. **D'une fléche.* Sagittæ aculeus, ei, f. *Liv.* *U ſtrzały. **Du bec d'un oiſeau.* Acumen roſtri avis, *ou* acies roſtri. *Plin.* *Dziub u ptaka.

QUI *a une pointe. Pointu*. Acutus, a, um. *Virg.* KONCZYSTY kończaty oſtry.

QUI *eſt armé d'une pointe au bout*. Cuſpidatus, acuminatus, a, um. OSTRY záoſtrzony ná końcu. **Coupé en pointe.* Cuſpidatim deciſus, a, um. *Plin.* *Kończyſto zárznięty. **Qui a la pointe émouſſée*, parlant *de quelque inſtrument*. Retuſus, *Hor.* Obtuſus, a, um. *Virg.* Hebes, etis, omu. gen. *Cic.* *Przytępiony tępy ná końcu. **Frapper de la pointe.* Punctim ferire. *Liv.* *Sztychem pchnąć.

POINTE ſe dit *de ce qui commence à pouſſer & à paroiſtre* comme *la pointe des herbes, des dens qui pouſſent*. Herbarum, dentium mucro. KIEŁKI, iáko kiełki zioł, náſion, kiedy wychodzą z ziemi, kiełki zębow kiedy ſię kolą z działeł.

DE'S LA *petite pointe du jour*. Sub galli cantum. *Hor.* Prima luce. *Plaut.* primâ luce. *Cæſ.* primo diluculo. *Plaut.* Cum lucéſceret. *Cicer.* OD pierſzego świtu. **Avant la pointe du jour.* De nocte. *Cic.* *Przed świtem.

POINTE *d'une Pyramide, d'un Clocher*. Apex, icis, Vertex, icis, f. Cacumen, inis, n. *Plin.* Wierzchołek ſzpica.

Marcher ſur la pointe du pied. Sub extremum pedis incedere, *ou* ſuſpenſis digitis. Chodzić ná palcach.

POINTE, *acidité piquante, qui fait impreſſion ſur les organes du goût*. Saporis acumen, inis, n. Acutus ſapor, oris, m. *Plin.* SMAK ſzczypiący. **Donner de la pointe au vinaigre.* Acetum exácuere. *Plin.* *Ocet tęższy uczynić záoſtrzyć. **Ce vin a une pointe agréable.* Gratum ſaporis acumen illud vinum habet *ou* jucundi eſt ſaporis vinum. *Plin.* *Wino ſzczypkowate wdzięczne korzeń przyiemny maiące.

POINTE ſe dit figurément en cette derniére ſignification, *De l'eſprit & des diſcours*. Acumen, n. Acies, fœm. *Cic.* BYSTROSC obrot dowcipu. **Vue pointe d'épigramme* Epigrammatis acumen, argutiæ, arum. f. pl. Arguta concluſio, concluſionis argutæ, f. *Cicer.* *Koncept w wierſzu. **Qui a des pointes d'eſprit.* Argutum, acutum ingenium. *Cic.* *Rozum z pięknym konceptem maiący.

ON DIT proverbialement, *Il fait des proces ſur la pointe d'une éguille*. Vitilitigat pro re levi *ou* rixatur. *Ter. ou* rixatur de lanâ caprinâ. *Voyez* POINTILLER. PIENIACZ kłoci ſię o ladaco.

POINTE ſe dit *d'un deſſein qu'on a fait* ou *d une réſolution qu'on a priſe*; car on dit *pourſuivre ſa pointe, continuer ce qu'on a commencé, n'en point démordre*. Urgere propoſitum. Pertendere aliquid naviter. *Ter.* Tenere vitam quam inſtitueris, pergere. *Cic.* Perſequi. ROBIC ſwoie, nieodſtępować od przedſięwziętey imprezy, kończyć ſwoie.

POINTE, *ou langue de terre, qui s'avance dans la mer*. Terræ lingua, æ, fem. *Liv.* KLIN, ziemia klinem wpadaiąca w morze.

POINTER, V. act. (*Bleſſer avec la pointe.*) Aliquem mucrone ferire. *Virg.* Mucronem figere in aliquo. *Cicer.* SZTYCHEM razić.

POINTER (*enguerre*, ſe dit *des canons qu'on dreſſe contre une ville*. Tormenta bellica in urbem dirigere, (go, gis, xi, ctum.) *Hor.* RYCHTOWAC proſtować Armaty Działa do fortecy do murow do miaſta.

POINTER ſe dit figurément & ſignifie *conteſter*. Altercari, atus ſem. KŁOCIC ſię ſprzeczać ſię. * *Ces deux juges ſont toujours pointés l'un contre l'autre*. Perpetuò inter ſe diſſentiunt, altercantur. *Cic.* (Mot du diſcours familier.) On dit mieux *Appointer*. * Ci Dway ſędziowie zawſze ſą ſobie ſprzeciwni.

POINTILLERIE, ſubſt. fem. Argutia, æ, *ou* Argutiæ, arum. fem. plur. Argutiola, æ, fem. *Aul-Gel.* WYBIEGI wykręty. * *Chercher mille pointilléries*. Argutias conſectari. *Cic.* *Wykrętow tyſiącznych ſzukać.

POINTILLER, V. act. (*Tracer des pointes ſur du papier pour marquer un deſſein.*) Punctis delineare opus. PUNKTOWAC punkta po karcie piſać dla ryſunku iakiego.

POINTILLER ſignifie figurement *chicaner, faire de vaines objections*. Vitilitigare *Plin.* Argutare, (o, as, avi, atum.) *Prop.* KŁOCIC wykręcać wywiiać pieniać. * *Il pointille ſur rien*. Rixatur de lanâ, *ou* de re levi. *Cic. Petr.* * O ladaco ſię kloci uraza.

(Les chévres n'ont point de laine, mais du poil. Ainſi c'eſt diſputer ſur rien.) Przyſłowie łacińſkie niefie *ſprzecza ſię o pſią wełnę* Pſy bowiem niemaią ná ſobie wełny, ále ſierć.

C'eſt aſſez pointiller. Sat litium eſt. Doſyć tey ſprzeczki tego pieniania tych wykrętow.

Qui pointille toûjours. Vitilitigator, oris, maſc. *Plin.* Pieniacz warchoł kłotnik. **Qui pointille ſur les mots.* Verborum penſitator ſubtiliſſimus. *Aul Gel.* Syllabarum auceps, aucupis. *Cic.* *Podchwytywać ſłowa wykręcać Podchwytacz podchwytliwy ſłow cudzych.

POINTILLEUX, maſc. POINTILLEUSE, fem. (*Querelleur, chicaneur.*) Jurgioſus. Litigioſus, a, um. *Cic.* KŁOTNIK, niepokoy, ſwarliwy kłotliwy.

POINTU, maſc. POINTUE, fem. (*Qui a une pointe.*) Acuminatus. Acutus. Mucronatus, a, um. *Plin.* KONCZYSTY KONCZYSTA.

POINTU, parlant *d'une épine*. Aculeatus, a, um. *Plin.* OSTRY kolący.

POIRE, ſubſt. fem. (*Fruit du poirier.*) Pirum, i, neut. *Hor.* GRUSZKA owoc.

POIRIER, ſubſt. maſc. (*L'arbre qui porte les poires.*) Pirus, i, fem. *Virg.* GRUSZKA Drzewo.

POIRIER *ſauvage*. Piraſter, tri, maſc. *Plin.* GRUSZKA polna, leśna, dzika.

POIRE *d'angoiſſe*. (Certain cadenas à reſſort dont les voleurs ſe ſervent à l'endroit de ceux qu'ils veulent voler pour les empeſcher de crier.) Pirum ferreum, neut. Pirum moleſtiæ & anguſtiarum. KNEBEL złodzieyſki ktory złodzieie wbiiaią w gębę tych ktorych chwytaią y obieraią lub zámordować myślą áby nie wołali.

ON DIT d'*un homme qui a ſouffert bien des maux*, (*Qu'il a mangé des poires d'angoiſſe.*) Multis moleſtiis fuit divexatus, jactatus, oppreſſus. NACIERPIAŁ ſię doſyć.

POIRE, ſubſt. maſc. (*Cidre fait de poires.*) Succus è piris expreſſus, maſc. TRUNEK z gruſzek robiony, wino gruſzkowe.

POIREAU, ſubſt. maſc. (*Verruë.*) Verruca, æ, fem. *Vitr.* BRODAWKA.

PETIT POIREAU. Verrucula, æ, fem. *Plin.* BRODAWECZKA máłá.

QUI A *bien des poireaux*. Verrucus, a, um. *Cic.* Brodawek wiele máiący.

POIRE'E, ſubſt. fem. (*Herbe potagere.*) Beta, æ, fem. *Var.* BARSZCZ ziele, warzywo, Botwina.

POIS, ſubſt. maſc. (*Légume qu'on mange vert & ſec.*) Piſum, i, neut. *Colum.* GROCH. **Pois chiche.* Cicer, eris, neut. *Var.* (D'où vient le nom de Ciceron.) *Wielogroch.

POISON, ſubſt. maſc. (*Venin qui tuë.*) Venenum. Toxicum, i, neut. *Cic. Phæd.* TRUCIZNA. **Avaller* ou *prendre du poiſon*. Venenũ haurire. Bibere *Cic. Phæd.* * Połknąć truciznę, wypić. **Faire avaler du poiſon*. Infundere alicui venenum. *Cic.* *Trucizny záđać komu. * *Donner du poiſon à quelqu'un*. Venenum alicui dare, præbere. *Cic.* *Otruć kogo. **Choiſſer le poiſon*, ou *en empeſcher l'effet*. Expugnare. Extinguere, hebetare, venenum. *Plin.* Agere venenum membris. *Virg.* *Od Trucizny bronić, co od trucizny ieſt pomocne. **Faire mourir quelqu'un de poiſon, avec du poiſon*. Aliquem veneno necare. Tollere. Occidere. Interimere. *Cic. Plin.* *Otruć kogo, trucizną go ze świata ſprzątnąć zgładzić.

Qui prépare du poiſon. Veneficus, ci, maſc. Truciel Truciciel ten co truciznę gotuie. *(*Pour un homme.*) Venefica, æ, (parlant *d'une femme.*) Venenarius, a, um. *Suet.* * Truciciela ta co truie.

POISSEMENT, ſubſt. maſc. (*L'action de poiſſer.*) Gummitio, onis, fem. *Colum.* NASMALANIE żywicą lub ſmołą.

POISSER, (*Enduire de poix.*) Picare. *Impicare, (o, as, avi, atum.) Act. accuſ. *Colum. Vitr.* NASMALAC.

POISSON, ſubſt. maſc. Piſcis, is, maſc. *Cicer.* Aquatile animal neut. *Colum.* Squamoſum pecus, *ou* Squamigerum, i, neut. *Plaut.* (Ces expreſſions ſont poëtiques.) RYBA.

PETIT *poiſſon*, Piſciculus, i, maſc. *Cic.* Parvus piſciculus. *Ter.* RYBKA máła.

POISSON *de mer* ou *de la marée*. Piſcis marinus, piſcis marini, maſc. Piſcis pelagicus & pelagius, piſcis pelagii, maſc. *Colum.* RYBA morſka, morſkie ryby.

GROS *& grand poiſſon de mer*, comme *Baleines, Marſouins*. Cetus, ceti, maſc *ou* Ceti, orum, maſc. plur. *Plaut.* WIELKA Ryba morſka iáko wieloryby, świnie morſkie.

POISSON *de riviére* ou *poiſſon d'eau douce*. Piſcis fluviatilis. *Colum.* Fluviatilis. *Plin.* RYBY Rzeczne, Rzeczna ryba.

POISSON *à coquille* ou *de coquillage*. Concha, æ, fem. Conchylia, orum, neut. plur. *Colum.* Oſtreæ, arum, *ou* Oſtreum, ei, neut. *Cic.* RYBY ſkorupiaſte iáko Oſtrygi ráki &c.

Aller acheter du poiſſon. Piſces præſtinatum abire. *Plaut.* Jść kupować ryby.

LES POISSONS, (*Vn des douze ſignes du Zodiaque.*) Piſces, ium, maſc. plur. *Cic.* RYBY znak niebieſki.

RESERVOIR, ou *boutique de poiſſon*. Piſcina, æ, fem. Vivarium, ii, neut. *Cic. Plin.* SADZ náryby.

POISSONNERIE, ſubſt. fem. (*Le marché où ſe vend le poiſſon.*) Forum piſcarium *ou* Piſcatorium, ii, neut. *Colum.* RYBAKI Rybne iátki.

POISSONNEUX, maſc. POISSONNEUSE, f. (*Abondant en poiſſon.*) Piſculentus. Piſcoſus, a, um. *Plaut. Ovid.* RYBNY RYBNA ryb doſtatek máiąca woda.

POISSONNIER, ſubſt. maſc. POISSONNIERE, fem. (*Qui vend du poiſſon.*) Piſcarius, piſcaria, piſcarium. *Var.* On dit mieux *Marchand de poiſſon*. RYBAK RYBACZKA co Rybami kupczy.

POISSONNIERE, ſubſt. fem. (*Vtencile de cuivre pour faire cuire du poiſſon.*) Olla piſcaria, æ, fem. PĄNEWKA do gotowania ryb.

POITRAIL *d'un cheval*. ſubſt. maſc. Antilena, æ, fem. PODPIERSIEN końſki.

POITRINE, ſubſt. fem. (*Partie de l'homme depuis la gorge jaques à l'eſtomac.*) Pectus, oris, neut. *Cic.* PIERS część ciała ludzkiego od ſzyi aż do żołądka.

QUI *a une poitrine large*. Pectoroſus, a, um. *Colum.* Szerokich pierſi.

DE LA *poitrine*. Pectoralis & hoc pectorale. adject. *Plin.* PIERSIOWY od pierſi álbo do pierſi náleżący.

POITRINE *de veau*. Vitulinum pectus. FORSZLAK cielęcy. **De mouton*. Vervecinum pectus. *Forſzlak ſkopowy, moſtek ſztuka moſtkowa,

POIVRE, ſubſt. maſc. (*Fruit aromatique.*) Piper, piperis. neut. *Plin. Hor.* PIEPRZ.

POIVRE BLANC, (C'eſt le poivre noir qu'on arroſe avec de l'eau de mer, l'expoſant enſuite aux rayons du ſoleil qui le fait quitter la petite écorce noire, & alors il ſe trouve blanc.) Piper album *ou* candidum. *Hor.* PIEPRZ biały, Pierz czarny polewany wodą morſką y ná ſłoncu wyſtawiony ſkorkę zwierchnią czarną traci, y biały ſię ſtaie.

POIVRE *long, eſt une autre eſpece de poivre, dont la figure approche du chaton de coudrier*. Piper longum. *Plin.* Pieprz długi podobny do kwiatu leſzczynowego. **Poivre batu.* Piper tritum PIEPRZ tłuczony.

POIVRER, (*Mettre du poivre pour aſſaiſonner les viandes.*) Cibos pipere, condire (io, is, condii, & condivi, itũ.) Aſpergere. Conſpergere, (go, gis, ſperſi, ſperſum.) *Plut.* PIEPRZYC opieprzyć pieprzem záprawić.

POIVRE, maſc. POIVRE'E. Piperatus, a, um. *Colum. Petr.* PIEPRZONY pieprzona, opieprzony, pieprzem poſypany.

POIVRIER, (*Arbriſſeau qui porte le poivre.*) Piper arbor. PIEPRZOWE Drzewo.

POIVRIER, (*Petite boëte à mettre du poivre.*) Pixis pipere trito plena. PIEPRZNICZKA, ná pieprz náczynie ſtołowe.

POIVRADE, ſubſt. fem. (*Sauce faite avec le poivre, le ſel & le vinaigre.*) Oxiporum, oxygarum, i, neut. *Colum.* Piperatum, ti, neut. *Petr.* ZAPRAWA do oſtrego pieprzu.

POIX, ſubſt. fem. (*Suc ou gomme, qui vient de certains arbres reſineux.*) Pix, icis, fem. *Plin.* SMOŁA żywica Dziegieć.

POIX *noire*, Pix atra, picis atræ, fem. *Virg.* SMOŁA czarna

POIX *blanche* ou *poix de Bourgogne.*) (Qui vient de certains arbres reſineux dans la Franche Comté vers la mont Jura. Pix Burgundica, picis burgundicæ.) SMOŁA biała Burgundyiſka ſmoła kolefonia.

POIX *reſine.* Reſina ſtillatitia, æ, *Plin.* ZYWICA.

DE POIX. Piceus, a, um. SMOLANY. * *Enduire quelque choſe de poix.* Aliquid picare. *Virg.* *Násmalać co záſmalać ſmołą zatapiać zálać.

POLE, ſubſt. maſc. (*Extrémité de l'axe ſur lequel la ſphère artificielle ſe meut.*) Polus, poli, maſc. Vertex, icis. Cardo, inis. Axis, is, m. *Plin. Vitr.* BREGUN oś ná ktorey ſię ſfera robiona obraca.

LE POLE *Arctique* ou *Septentrional.* Polus boreus. *Ovid.* OS niebieſka połnocna.

LE POLE *Antarctique*, ou *Méridional.* Polus Auſtrinus, Meridianus, Antarcticus. OS niebieſka południowa.

POLICE, ſubſt. fem. (*Le bon ordre d'une Ville.*) Diſciplina politica, æ. *ou* civilis, f. Inſtituta urbana, orum, neut. plur. *Cicero.* PORZĄDEK dobry w miaſtach, w Państwach &c.

Lieutenant général de Police. Urbis benè inſtituendæ & curandæ maximus præfectus. Munditiarum urbis & diſciplinæ politicæ ſummus, maximus præfectus *ou* prætor, oris. maſc. Náywyższy dozorca porządku dobrego, Márſzałek.

Juge de police, qui a l'Intendance de la police d'une Ville. Agoranomus, i, maſc. *Plaut.* Toſz ſamo, Márſzałek.

POLICER *une Ville, y mettre la police & la regle.* Urbẽ optimis inſtitutis & legibus inſtituere, (tuo, tuis, tui, utum.) Ordinare, (o, as, avi, atum.) *Cicero.* Porządek poſpolity w mieście czynić.

Vne Ville bien policée. Bene morata & conſtituta civitas, in qua leges vigent. *Cicero.* MIASTO porządne dobrze rządzone.

POLIMENT, ſubſt. maſc. (*Le poli qu'on donne aux métaux.*) Politura, æ, fem. *Plin.* POLEROWANIE glanſowanie.

POLIMENT, adv. (*Avec politeſſe.*) Politè. Eleganter. adv. *Cic.* PIĘKNIE przyſtoynie grzecznie.

POLIR, V act. (*Rendre la ſurface des choſes unie.*) Polire. Depolire. (io, is, ivi, itum.) Levigare, go, as, avi, atum.) act. accuſ *Plin.* POLOROWAC glanſować co.

POLIR *avec la pierre ponce.* Pumice polire *ou* pumicare. *Ovid. Tibul.* POLEROWAC gładzić pumexem.

POLIR ſe dit figurement *des mœurs, de l'eſprit qu'on cultive par le moyen des ſciences.* Polire. Expolire. Perpolire. Limare. Elimare. Excolere. *Phæd. Cic. Hor.* POLEROWAC umyſł obyczaie nauką ćwiczeniem.

POLISSEUR ſubſt. maſc. (*Celuy qui polit.*) Polio, onis, maſc. *Firm.* GLANSOWNIK Rzemieśnik.

POLISSURE, ſubſt. fem. (*L'action de polir.*) Politura, æ, fem. *Sen.* POLEROWANIE Glancowanie.

POLITESSE, ſubſt. fem. (*Qui ne ſe dit que des mœurs, & des ouvrages de l'eſprit.*) Morum expolitio, onis, fem. Elegantia, æ, fem. Urbanitas. Comitas, atis, fem. *Tacit. Cic.* GRZECZNOSC przyiemność obyczaiow. Czyſtość ſtylu mowy doſkonałość piſm ſkiąg. *Vivre avec bien de la politeſſe.* Cum ſummâ elegantiâ vivere. *Cic.* *Żyć z wielką grzecznością z wielką ludzkością y przyſtonie ze wſzyſtkimi ſię obchodzić. **Il a de la politeſſe & un eſprit excellent.* Multa in illo morum elegantia eſt, & ingenium illuſtre. *Tacit.* *Człowiek wielkiey grzeczności, y wyſokiego rozumu.

POLITIQUE, ſubſt. fem. (*Science de gouverner un Eſtat, une République.*) Scientia politica, æ, fem. SPRAWOWANIE Rzeczypoſpolity. * *La politique de Platon.* Platonis politia, æ, *Cic.* *Kśięgi o ſprawowaniu Rzpltey Platonowe. * *Vn politique, qui entend la politique* ou *le gouvernement.* Politicæ ſcientiæ peritus homo, civili ſcientiâ ornatus, a, um. *Znáiący ſię ná rzeczach y ſprawowaniu Rzeczypoſpolitey *(ſtatiſta.)*

POLITIQUE, (*Qui s'accomode au temps, & aux humeurs des gens.*) Qui ſcit uti foro *Ter.* Tempori ſerviens, entis, omn gen. Qui populo & ſcenæ ſervit. Omnium temporum & horarum homo. *Hor.* POLITYK co według czaſu y Oſob umie ſię ułożyć y udać. * *Il faut uſer de politique.* Ingenio utendum eſt. *Petr. B.* *Trzeba zażyć polityki.

POLITIQUE, (*Certaine maniére de faire.*) Comme *je ne comprends rien à voſtre politique.* Nequeo ſatis mirari tuam agendi rationem. *Ter.* NIE z nám ſię na tych wſzyſtkich wykrętach figlach ſztukach ſpoſobach.

POLITIQUEMENT, adv. (*En politique, ſelon les régles de la politique.*) Ex civilis prudentiæ legibus. UWAZNIE bacznie (*ſtatyſtycznie.*)

POLLUER, V. act. (Mot bas.) (*Profaner, ſalir.*) Polluere, (uo, uis, pollui, pollutum.) act. acc. *Cic.* POMAZAC zmazać ſplamić ſkalać ſłowo francuſkie proſte y podłe.

ON DIT mieux (*Profaner un lieu ſaint.*) Contaminare, (o, as, avi, atum.) Funeſtare. Inceſtare locum ſanctum. *Virg.* SKAZIC święte mieyſce.

POLLUE', maſc. POLLUE'E, fem. Pollutus. Contaminatus, a, um. *Cic.* SKAZONY ZMAZANY zgwałcony.

POŁOCK, POLOCKO, (*Ville de Pologne dans la Lithuanie.*) Polocium, ii, neut. POŁOCK miáſto Polſkie w Litwie.

POLOGNE, (*Royaume éleclif dans la partie Orientale de l'Europe. Varſovie eſt la capitale de ce Royaume.*) Polonia, æ, fem. POLSKA Páńſtwo gdzie Krol ieſt obieralny, w Europie ná ſtronie wſchodniey leżące. Warſzawa ſtołeczne ieſt teraz miaſto.

POLONOIS, maſc. POLONOGE, f. (*Celuy ou Celle qui eſt native de Pologne.*) Polonus, Polona. POLAK rodem z Polſki. Polka rodem z Polſki białogłowa.

DE POLOGNE, Polonicus, ca, cum. POLSKI.

POLTRON, ſubſt. maſc. (*Laſche, timide.*) Ignavus, a, um. Formidoloſus, meticuloſus, a, um. *Cic.* TCHORZ boiaźliwy nieśmiały nikczemnik.

POLTRONNERIE, ſubſt. fem. (*Laſcheté, manque de courage.*) Ignavia, æ, fem. *Cic.* Anguſtus *ou* Demiſſus animus, i, maſc. *Cic.* TCHORSTWO nieśmiałość podłość ſerca.

POLY, maſc. POLIE. fem. en parlant *des choſes.* Politus. Terſus, a, um. POLROWNY polerowana glanſowany, co do rzeczy.

POLY ſe dit figurément, *Vn homme poly qui a toute ſorte d'agrémens dans ſes mœurs & dans la converſation.* Politus & urbanus homo, vir urbanitate limatus, a, um. *Cicer.* WIELKIEY grzeczności pełen grzeczności człowiek.

POLY, (*Propre.*) Mundus & elegans. *Cic.* CZYSTY pięknY przyſtoyny.

Vn diſcours poly. Oratio elegans, accurata & polita. *Cic.* MOWA piękna. **C'eſt un homme trés-poly dans toutes les belles connoiſſances.* Eſt omni liberali ductrinâ politiſſimus. *Cic.* *Człowiek wielki polor maiący we wſzyſtkich náukach. **Vn homme impoly* ou *qui eſt mal poly.* Homo inurbanus & agreſtis, ab omni elegantiâ abhorrens. *Cic.* * Grubian człowiek, żádnego poloru niemaiący.

QUI *fait le poly.* Politulus. Limatulus, a, um. *Cic.* WYTWORNIS wymyślny wykwintnik.

POLYGAMIE, ſubſt. fem. (*Jouïſſance par mariage de pluſieurs femmes.*) Plurium conjugum uſura, æ, fem. WIELOŻENSTO.

POLYGAME, ſubſt. maſc. (*Qui a épouſé pluſieurs femmes vivantes.*) Plurium uxorum vir, viri. WIELOŻENIEC co kilka żon miał.

POLYGONE. Adject. m. & f. (*Qui a pluſieurs angles.*) Polygonius, a, um. *Vitr.* KILKO-węgielny.

POLYPE, ſubſt. maſc. (*Poiſſon de mer.*) Polypus, i, m. WIELONOG Rybá morſka.

POLYPE, (*Excroiſſance de chair, qui viens dans les narines d'une pituite épaiſſe & ſanglante qui tombe du cerveau.*) Polypus, i, POLIP, nozdrzy choroba, wrzod w noſie.

QUI *a un Polype.* Polypoſus, a, um. *Mart.* NOZDRZY chorobę cierpiący, noſowaty, ná polip choruiący

POLYPODE, ſubſt. maſc. (*Racine boſſuë qui vient aux pieds des vieux cheſnes. Il y en a qui croiſt ſur les murailles, mais elle n'eſt pas ſi ſalutaire que l'autres.*) Polipodion, ii, neut. (*mot grec.*) filicula, æ, fem. *Plin.* PAPROC ziele, iedna rośnie pod Dębami ſtaremi, druga po murach, pierwsza ieſt ſkuteczniey ſza.

POL-

POLYTRICHON, ſubſt. maſc. (*Vn des cinq Capillaires.*) Polytrichon. Ploytrichi, neut. *ou* Polytrix, icis, fem. *Plin.* ZŁOTE włoſki Mátki Bożey ziele iedno z pięciorakiego gatunku ziela włoſkow Mátki Bożey (*albo*) kapilarii.

POME'RANIE. (*Duché d'Allemagne le long de la mer Baltique.*) Pomerania, æ, fem. POMERANIA pomorſka ziemia Xięſtwo teraz Niemieckie po nád morzem Báltyckim ſię ciągnie,

(La ville de Stetin ſur l'Oder eſt la capitale de cette Province.) Szczecin nád odrą ieſt ſtołeczne całego Xięſtwa.

POMMADE, ſubſt. fem. (*Compoſition faite avec des pommes, du ſaindoux & autres ingrediens pour embellir la peau.*) Melinum unguentum, i, neut. Medicamentum melinum, i, neut. POMADA maść z iábłek, z ſadła y inſzych rzeczy wchodzących, robiona dla piękrzenia płci.

SE POMMADER, (*Se graiſſer de pommade pour cacher les défauts de ſon viſage.*) Se unguentis unctare, & vultus vitia fuco occulere. *Plant.* POMADOWAC twarz dlá pokrycia defektow.

POMME, ſubſt. fem, Malum, i, neut. Pomum, i, neut. JABŁKO.

POMME *de grénade.* Malum punicum. *Plin.* JABŁKA granatowe, drzewa granatu. **Pomme de coing.* Malum cydonium. *Plin.* *Jábłko pigwowe. Nux pinea, nucis pineæ, fem. *Plin.* *Szyſzka ſoſnowa.

POMME *de choux.* Caulis capitatus, caulis capitati, maſc. Braſſica, capitata, æ, fem. *Hor. Cic.* GŁOWKA głowa kápuſty.

UNE POMMERAYE. (*Verger planté de pommiers.*) Hortus malis conſitus. Pomarium, ii, neut. JABŁONINA, ſzkołka z iábłonkowych roſzczek ſadzona.

POMME', maſc. POMME'E, fem. Capitatus, a, um. GŁOWIASTY GŁOWIASTA. **Laittuë pommée.* Lactuca capitata. *Sáłata głowiaſta. **Choux pommé.* Braſſica capitata. Cat. *Kápuſta głowiaſta.

POMME', *Cidre fait de pommes.*) Succus ex malis expreſſus, ſucci ex malis expreſſi, maſc. JABŁECZNIK trunek.

POMMEAU *d'une épée*, ſubſt. maſc. (*Morceau de metal fait en rond.*) Capuli pila, æ, fem. GŁOWKA przy Rękoieści ſzabli lub ſzpady.

POMMER, (*Devenir en pomme* ou *comme une pomme.*) Qui ſe dit *des choux & des laittuës.* Caput facere. WIĄZAC ſię w głowki, mowiąc o kapuſtach, ſałatach &c,

ON DIT populairement, *Pommer la gueule à coups de poing.* Os commitigare pugnis. *Terence a dit.* Commitigare ſandalio caput. ZBIC ſtłuc otłuc gębę pięściami. **Faire la teſte comme une pomme cuite à coups de poing.* * Zbić iák leſne iábłko.

POMMIER, ſubſt. maſc. (*Arbre qui porte des pommes.*) Malus, mali, fem, *Plin.* JABŁON Drzewo.

POMMIER *ſauvage.* Malus agreſtis, fem. JABŁON dzika leśna.

POMONE, ſubſt. f. (*Fauſſe divinité des Poëtes qu'ils faiſoient Déeſſe des jardins.*) Pomona, æ, fem. POMONA Bogini baiecznа ogrodow.

POMPE, ſubſt. fem. (*Appareil magnifique des triomphes, & des entrées des Roys.*) Pompa, æ, ſem. *Cic.* Apparatus, ûs, maſc. *Cic.* POMPA okazałość wſpaniałość wiazdow, widokow, zwycięſtw.

POMPE *des nôces, des ſacrifices, des funérailles.* Nuptiarum, ſacrorum, funerum pompa. *Cic.* Pompa weſelna, ofiar, Pogrzebow, y áktow podobnych.

POMPE ſe dit au figuré. *La pompe du ſtile, des vers, de l'éloquence, (quand on parle & qu'on écrit avec des mots choiſis, grands & relevez.*) Species & pompa in dicendo *Cic.* NADĘTOSC pompa ſtylu, mowy wytworney.

POMPE, (*Machine qui ſert à élever les eaux.*) Antlia, æ, fem. Organum Ctebiſium, i, neut. *Vitr.* POMPA do ciągnienia wody Rurmus.

POMPER *de l'eau*, (*Elever de l'eau par le moyen d'une pompe.*) Antliâ aquam tollere. POMPOWAC wodę Rurmuſem wodę ciągnąć.

POMPEUX. maſc. POMPEUSE, ſem. Magnificus. Splendidus, a, um. Solemnis & hoc ſolemne, adject. *Cic.* WSPANIAŁY ſławny okazały.

POMPEUSEMENT, adv. Magnificè. Magnifico ac ſplendido apparatu. Splendidè. *Cic.* WSPANIALE okazale z Pampą okazałością.

PONANT, ſubſt. maſc. (*La partie Occidentale du monde, oppoſée au Levant.*) Occidens, entis, maſc. *Plin.* ZACHOD ſłońca, záchodnia ſtrona.

PONCE, *ou* PIERRE-PONCE, (*Pierre ſpongieuſe que vomiſſent les Volcans.*) Pumex, icis, maſc. *Plaut.* KAMIEN z morſkiey piany.

DE PIERRE-PONCE. Pumiceus, a, um. *Plaut.* Z KAMIENIA morſkiey piany. **Il a les yeux ſecs comme la pierre-ponce.* Pumiceos haber oculos. *Plaut.* * Suche má oczy iák krzemień.

PONCER, (*Polir avec la pierre-ponce.*) Pumicare, o, as, avi, atum.) *Tibul.* GŁADZIC kámieniem z piany morſkiey.

PONCEAU, ſubſt. maſc. *Coquelicot*, (*Eſpece de pavot fort rouge & ſimple, qui croiſt parmi les bleds.*) Erraticum *ou* rubrum papaver, erratici ac rabri papaveris, neut. MACZEK polny, wilczy mák, ziele między zbożem ſię záwiaiące.

COULEUR PONCEAU. (*D'un rouge fort foncé.*) Color Puniceus; maſc. *Plin.* CZERWONY kolor tęgi Ceglaſty kolor (*Ponſo.*)

PONCIRE, ſubſt. maſc. (*Gros limon qui a la coſſe fort épaiſſe.*) Malum citrum corii craſſioris, i, neut. Poncile, lis, maſc. LIMONIA owoc drzewny ſkorkę grubą maiący.

PONCTION, ſubſt. fem. Punctio, onis, fem. KŁOCIE parcie.

(Terme de Chirurgie) Termin Cyrulicki.

PONCTUALITE', ſubſt. fem. *Exactitude à faire les choſes en temp & lieu.*) Impenſior diligentia, impenſioris diligentiæ fem. Accuratiſſima diligentia. *Cic.* Impenſior cura, impenſioris curæ, f. PILNOSC punktualność.

PONCTUATION, ſubſt. fem. (*Diſtinction des mots par points & virgules*) Interpunctio, onis, f. *Cic.* PUNKTOW wyrażenie w piſaniu, czytaniu &c.

PONCTUEL, maſc. PONCTUELLE, fem. (*Exact à faire les choſes.*) Accuratus & diligens, *ou* Impenſè diligens, entis, omn. gen. *Cic.* PILNY Punktualny. * *Punctuel dans les devoirs de la vie civile.* Omnis officii civilis diligentiſſimus. *Cicero.* * Punktualny we wſzyſtkich powinnościach pożycia ludzkiego.

PONCTUELLEMENT, adv. (*D'une maniére exacte & ponctuelle.*) Ratione exactâ. *Hor.* Diligentiſſimè. Impenſiùs. Accuratiùs. adv. *Cic.* PILNIE punktualnie.

PONCTUER, V. adct. (*Marquer un diſcours de points & de virgules.*) Interpunctionibus *ou* interpunctis orationem diſtinguere *Cic.* Punkta co do ortografii wpiſaniu y czytaaniu znaczyć.

PONDRE, V. act. (*Faire un œuf* parlant *des poules & des oiſeaux.* Ova facere. Ponere. Edere. *Colum.* Emittere ova. *Plin.* Eniti ova. Excludere ova *Cic.* ZNIESC iáic iáko kokoſz ptaſtwo.

ON DIT proverbialement & populairement qu'*Vn homme pond ſur ſes œufs*, pour dire *qu'il eſt fort à ſon aiſe & fort riche.* Facillimè ſe agit. *Ter.* Nummis incubat. *Quint.* BOGACZ wewſzyſtko obfituiący.

PONT, ſubſt. maſc. (*Structure de pierre* ou *de bois ſur une riviére pour la paſſer.*) Pons, pontis, maſc. *Cic.* MOST ná Rzecze kámienny lub drewniany

PETIT PONT. Ponticulus, ii, maſc. *Cic.* MOSTEK mały.

PONT *de pierre.* Pons lapideus. *Quint-Curt.* Pons ſaxeus. *Lucan.* MOST kamienny. **Pont en arcades.* Pons arcuatus, fornicatus. *Moſt ná Arkadach murowany. **Pont de bois.* Pous ligneus, *Cic.* Sublicius pons. *Liv.* * Moſt ná ſłupach ná Jzbicach. **Pont de cordes.* Pons è funibus. * Moſt wiszący ná linach, lub łancuchach. * *Pont de batteaux.* Pons navalis. *Flor.* *Moſt ná łodziach, ſtatkowy moſt. **Pontlevis, qui s'éleve par le moyen d'une baſcule*, ou *contre-poids.* Pons verſatilis, maſc. * Zwod, Moſt zwodowy, ktory ſię podnoſi y ſpuſzcza.

PONTE *des oiſeaux*, ſubſt. fem. (*Action par laquelle ils pondent leurs œufs.*) Ovatio, onis, fem. *Plin.* SŁANIE ſię Ptaſząt nieſienie ná Jayka ná gniazda.

PONTIF, ſubſt. maſc. (*Eveſque, celuy qui à l'intendance & la direction des choſes ſacrées, & du culte de la Religion.*) Pontifex, pontificis, maſc. *Cic.* Antiſtes, itis, maſc. *Cic.* BISKUP.

Le ſouverain Pontife, le Pape. Summus, maximus Pontifex, maſc, Ociec Swięty Pápież.

PONTIFICAL, maſc. POTIFICALE, ſem. (*De Pontife.*)

Pon-

Pontificius, a, um. Pontificalis & hoc Pontificale, adject. *Cic.* BISKUPI BISKUPIA.

LE PONTIFICAL, (*Livre des cérémonies des Pontifes*, comme *pour conférer les ordres.*) Rituũ pontificalium liber, ri, masc. PONTIFIKAŁ, księga obrządkow Biskupich.

PONTIFICALEMENT, adv. Pontificali habitu, ornatu, pompâ. Ablat. PO Biskupiu, w ſtroiu Biskupim.

PONTIFICAT, ſubſt. masc. (*La dignité de Pontife.*) Pontificatus, ûs, masc. Pontificia *ou* Pontificalis dignitas, atis, fem. *Cic.* BISKUPSTWO Rząd Pánowanie Biſkupie.

PONTON, ſubſt. masc. (*Bac à paſſer les rivières.*) Ponto, onis, masc. *Cæſ.* PRUM do przewożenia na Rzekach.

POPULACE, ſubſt. fem. (*Le menu peuple.*) Vulgus, gi, masc. & neut. Plebecula, æ, fem. Popellus, li, masc. minuta plebs, minutæ plebis *Cic. Phæd.* Infima multitudo, onis. fem. *Cic.* Turba populairis. *Quint.* Populi fex, onis, fem. *Cic.* POSPOLSTWO lud gmin rzeſza.

POPULAIRE, adject masc. & fem. (*Du peuple.*) Popularis & hoc populare adject. *Cic.* POSPOLITY gminny. **La faveur populaire*, ou *du peuple.* Aura popularis. * Chęć pospolita, miłość u pospolſtwa. * *Maladie populaire.* Publicè graſſans morbus, masc. *ou* Morbus popularis. * Choroba pospolita.

UN HOMME *populaire*, (*qui prend les intéreſts du peuple, qui luy eſt affectionné.*) Animus popularis, & ſaluti populi conſulens, plebi ſtudioſus, *Cic.* CZŁOWIEK miłość u pospolſtwa máiący. * *Deveuir populaire.* Fieri popularem. *Cic.* *Miłość pospolſtwa zyſkać álbo też pospolitować ſię.

POPULAIREMENT, adv. (*Simplement, d'une façon populaire & qui eſt au goût du peuple,*) Popullariter, adv. *Cicer.* Ad ſenſum vulgi accommodatè. *Cic.* PO-PROSTU bez Ceremonii bez powagi pospolituiąc ſię.

PORC, ſubſt. masc. (*Pourceau, gros cochon.*) Porcus, i, Sus, *genit.* ſuis. masc parlant *du maſle*, & fem. parlant d'*une truye.* Porcus femina. WIEPRZ ſamiec świnia ſamica. * *Vn porc ſauvage, un ſanglier.* Aper, apri, masc. *Virg.* *Wieprz dziki. Dzik. * *Vne laye, la femelle du ſanglier.* Sus nemorum cultrix, icis, fem. *Phæd.* *Swinia dzika. **Porc entier, un verrat.* Verres, verris, masc. * Kiernoz nieczyſzczony wieprz. **Vn porc chaſtré s'appelle.* Porcus majalis. *Var.* *Wieprz czyſzczony.

DE PORC, Porcinus *ou* ſuillus, a, um. *Plaut. Var.* WIEPRZOWY. **De la chair de porc.* Suilla *ou* porcina caro, ſuina caro. *Plin. Var.* *Wieprzowina.

PORC *épic*, ſubſt. masc. (*Eſpéce d'hériſſon.*) Hiſtrix, icis, fem. *Plin.* JEZ.

PORCELAINE, *ou* POURCELAINE, ſubſt. fem. FARFURY Farfurowe naczynia.

PORCHER, ſubſt. masc. (*Qui garde les pourceaux.*) Porculator, oris, masc. *Colum.* Subulcus, ci, masc. *Var.* Suarius, ii, masc. *Plaut.* SWINIARZ świniopas co Trzodę paſie,

PORCHERE, ſubſt. fem. (*Celle qui garde les pourceaux.*) Porcorum cuſtos femina, fem. SWINIARKA do trzody dziewczyna.

PORES, ou *les pores*, (*Iſſuës imperceptibles des corps des animaux, par où ils tranſpirent.*) Foramina occulta, foraminum occultorum. neut. plur. *Sen.* Meatus, uum, masc. plur. *Plin.* Pori, orum, (*Mot grec.*) PORY w ciele ludzkim przez ktore humory odchodzą nieznacznie,

POREUX, masc. POREUSE, fem. Meabilis & hoc meabile, adject. *Plin.* POROWATY POROWATA dziurkowaty. **Les corps ſont poreux.* Meabilia ſunt corpora, *ou* habent occulta foramina *ou* occultos meatus. *Ciało ieſt porowate.

PROFIL, ſubſt. masc. (Terme de peinture.) *Quand on ne fait paroiſtre qu'un coſté d'un viſage qu'on a peint.* Catagraphum, phi, neut. *ou* obliqua imago, inis, fem. *Plin.* MALOWANIE álbo Ryſunek poboczny pobocznie ziedney tylko ſtrony wydany.

POROSITEZ *des corps.* ſubſt. fem. Interveniorum vacuitates, um, fem. plur. *Vitr.* Corporum meatus *ou* occulta & tenuia foramina. POROWATOSC ciała.

PORPHYRE, ſubſt. masc. (*Eſpéce de marbre rouge, marqueté de blanc.*) Porphyrites, æ, masc. *Plin.* Porhyreticũ marmor, oris, neut. *Suet.* PORFIR marmur czerwony nákrapiany biało lub żyły białe maiący.

DE PORPHYRE, Porphyreticus, a, um. *Suet.* PORFIROWY.

PORREAU, ſubſt. masc. ou *Poireau, plante potagére, qui*

ſe mange ordinairement en hyver. Porrum capitatum. *Plin.* Porrus, i, masc. *Celſ.* Porri, orum, masc. plur. *Mart.* PORY Ziele ogrodowe warzywo.

DE PORREAU ou *de poireau.* Porraceus, a, um. *Plin.* Z Porow ziela.

PORT, ſubſt. fem. (*Endroit du rivage pour l'abord des vaiſſeaux.*) Portus, ûs, masc. LĄD brzeg Port.

PORT (ſe dit figurément pour un azile.) *Refuge où l'on ſe met à l'abry de la malice de ſes ennemis & des diſgraces de la fortune.* Portus, m. Confugium, *Ovid.* Perfugium, ii, n. *Cic.* PORT ſchronienie ſię mieyſce ucieczki y beſpieczeńſtwa od iákich nieſzczęśliwości. **Je ſuis dans le port, je ſuis en ſeureté.* Ego autem in portu navigo. *Ter.* * Stanąłem u Portu beſpiecznego. **Faire naufrage au port.* In portu impingere. *Quint.* *Utonąć przy brzegu u lądu.

PORT, (*Maintien, la maniére de marcher & de porter ſon corps.*) Habitus, inceſſus, motus, ûs, masc. *Cic.* POSTAWA poſtać chod. * *Elle a un port majeſtueux.* Eſt ſtatura appoſita ad dignitatem. *Cic.* Habet ſtatum baſilicum. *Plaut.* Comme *nous diſons un port de Roy.* * Poſtawę má pełną powagi, Krolewską poſtać.

PORT, (*Voiture.*) Vectura, æ, *Cic.* FURA.

PORT, (*Voiture* ou *ce qu'on paye pour la voiture.*) Vectura, æ, fem. Vecturæ pretium, portorium, ii, neut. ZAPŁATA furmanowi. **Payer le port d'une choſe.* Portorium alicuiũ re dare, por rei alicujus vecturâ ſolvere, *ou* pretium ſolvere *Cic.* *Zápłacić od fury zá furę od przewozu.

PORTAIL, ſubſt. masc. (*La face, le frontiſpice d'un temple*, ou *de quelque palais magnifique.*) Protyrum, i, neut. *Vitr.* Ædificii frons, ontis. fem. *Vitr.* FACYATA Kośćioła.

PORTAIL. (*La principale porte* ou *entrée d'un temple.*) Maxima porta, æ, fem. WIELKIE drzwi kościelne wrota.

PORTANT, masc. PORTANTE, fem. part. act. Ferens, entis. Portans, antis, omn. gen. NOSZĄCY NIESĄCY.

A BOUT *portant, de fort prés.* Cominùs adv. *Plin.* BLISKO z bliſka, ſtykaiący ſię.

L'UN *portant l'autre.* (*dans cette expreſſion.*) *Il dépenſe tous les jours un écu, l'un portant l'autre.* Singulis diebus, nummun adæquatis rationibus, *ou* ſi adæquentur rationes, expendit, impendit. RACHUIĄC iedno ná drugie codzień wydaie taler bity.

ON DIT *Ce vieillard n'eſt gueres portatif à ſon âge, il a bien de la peine à marcher & à ſe ſoûtenir.* Senex iſte difficili paſſu, eâ quâ eſt ætate, incedit, vix ſuſtinere corpus ſuum poteſt ſuſtinere. LEDWIE ná nogach ſię dzwiga od ſtarości.

PORTE *de Ville, Ouvertures des villes & des maiſons.* ſubſt. fem. (*L'endroit par où l'on y entre.*) Porta, æ, fem. *Cic* BRAMA mieyſka.

PETITE PORTE. Portula, æ, fem. *Liv.* Oſtiolum, li, neut. *Colum.* FORTKA Forta poboczna.

GRANDE PORTE (*Porte cochere d'une grande maiſon.*) Porta major, portæ majoris, fem. WROTA Domowe więzdne wrota.

PORTE *ordinaire d'une maiſon* ou *le bois qui ſert à la fermer.* Oſtium, ii, neut. Janua, æ, ſem. Fores, ium, fem. plur. *Cic.* DRZWI zwyczayne zámknięcie.

PORTE *de derriere, fauſſe porte.* Poſticum, ci, neut. *Plaut.* Pſeudotyrum, i, neut. *Cic* TYLNE drzwi.

PORTE *à deux battans, qui s'ouvre en deux.* Valvæ, arum. fem. plur. Fores valvatæ, fem. plur. Janua biforis. Valvæ biſores. *Mart. Ovid. Plaut.* DRZWI Dwu ſkrzydlaſte, ná dwoie ſię otwieraiące.

PORTE *briſée.* Fores plicatiles, forium plicatilium, fem. plur. *Vitr.* Valvæ, quæ ſe velant. *Var.* DRZWI wyſuwane naſuwiſte, odſuwane.

PORTE *dormante ſur ſes gonds, qui ne mene aucun bruit quand en l'ouvre.* Fores arctè dormientes. *Plaute a dit* Fores quæ arctè dormiunt. DRZWI cicho ſię otwieraiące ná zawiaſach, cicho chodzące, nieſkrzypiące,

PORTE FENESTRE c'eſt-à-dire *des feneſtres, qui s'ouvrent en maniere de portes juſques en bas.* Valvatæ feneſtræ, arum, fem. plur. *Vitr.* OKNA wielkie aż do ziemi iáko drzwi ſię otwieraiące okna odzwierne.

ON DIT *J'ay eſté à voſtre porte*, c'eſt-à-dire *j'ay eſté pour avoir l'honneur de vous voir.* Ad januam te inviſurus ſteti. *ou* te inviſi. *Cic.* ad te. *Plaut.* BYŁEM chcąc mieć ſzczęście kłaniać ci w domu.

ON

ON DIT *J'ay mis mon valet à la porte, je l'ay chaſſé.* Foras extruſi, ejeci ſervum meum foras. *Plaut.* ODPRAWIŁEM ſługę czeka ſwego odpędziłem.

DE PORTE *en porte, par les maiſons.* Oſtiatim. *Cic.* ODE Drzwi do drzwi.

PORTE ſe dit figurément pour *quelque ouverture en bien ou en mal.* Janua. porta. Feneſtra, f. Aditus, ûs, m. *Cic. Ter.* DRZWI wrota *niewłaśnie* otwarcie w zły lub dobry ſpoſob. **Il vaut mieux laiſſer une porte ouverte au repentir, que de jetter les hommes dans le deſeſpoir.* Præſtat januam pandere, patefacere ad pœnitentiam, quàm eâ præclusâ ad deſperationem homines agere, adducere, cogere, impellere. *Lepiey zoſtawić fortę otwartę do pokuty niżeli ludzi w roſpacz wprawić. **Il s'eſt laiſſé une porte de derriere, pour ſe ſauver de tous les événemens de la vie.* Aliquod ſibi ſubſidium ad omnes vitæ eventus paravit. *Cicer.* *Zoſtawił ſobie fortkę tylną dla beſpieczeńſtwa od wſzelkich przygod ktore ſię w życiu trafić mogą. **Ouvrir une large prrte au vice.* Feneſtram patefacere ad nequitiam. *Terent.* *Otworzyć wrota ſzerokie wſzelkim wyſtępkom.

ON DIT dans le familier *Le malheur ne ſera pas toûjours à noſtre porte.* Non ſemper urgebit nos, *ou* perſequetur dura fati miſeria. *Phæd.* (Expreſſion familiere dans la langue.) ZASWIECI y przed náſzemi wrotami ſłońce. **Si le malheur eſt aujourd'huy à noſtre porte, il n'y ſera pas demain.* Non ſi male nunc, & olim ſic erit. *Horat.* *Jeżeli dziś deſzcz iutro bydź może pogoda dziś bieda jutro iináczey bydź może.

PORTE, (Ce mot entre dans la compoſition de pluſieurs autres.) *Comme.* PARTYKUŁA wchodząca w rożne ſłowa.

PORTE-ASSIETTE, ſubſt. masc. Ponticulus, li, m. *Petr.* TACA ſtołowa tálerzyk lub inſza ſłużba ſtołowa.

PORTE-CROSSE *d'un Eveſque.* Miniſter pedi paſtoralis. (Par imitation d'Horace qui appelle l'Aigle. OD Paſtorzá noſzenia kleryk przy ołtarzu.

PORTE-ENSEIGNE, ſubſt m. Signifer, feri, m. Vexillarius, ii, m. *Cic.* Imaginifer, imaginiferi, (Comme il ſe il dans une inſcription tumulaire.) CHORĄZY urzędnik.

PORTE ESPE'E, ſubſt m. Enſifer, feri, m. *Ovid.* Machærophorus, ri, m. *Cic.* MIECZNIK Urzędnik.

PORTE-FAIX, ſubſt. m. (*Qui porte des fardeaux.*) Doſuarius. Bajulus, i, m. *Plaut.* Gerulus, li, m. *Hor.* DRĄŻNIK chłop poſſugacz mieyſki.

PORTE-FEUILLE, ſubſt. masc. Scrinium, ii, neut. *Hor.* TEKA Skrzyneczka kałamarz ná papiery.

Maiſtre du porte feuille où l'on gardoit les lettres du Prince Magiſter ſcrinii, m. *ou* Epiſtolarum magiſter. Kánclerz czyli Sekretarz Koronny.

Magiſter du porte-feuielle où l'on mettoit les placets préſentez au Prince. Magiſter ſcrinii libellorum. Referendarz koronny.

Maiſte du porte-feuille du journal où l'on écrivoit ce qui ſe paſſoit par jour. Magiſter ſcrinii memoriæ. Metrykant Koronny.

Maiſtre du porte feuille des commandemens. Magiſter ſcrinii diſpoſitionum Metrykant ſkarbowy.

(C'eſtoit des Officiers de la Maiſon & de la Cour des derniers Empereur Romains qui exerçoient ces fonctions.) Urzędy koronne u Ceſarzow oſtatnich Rzymſkich.

PORTE-LIVRES, (*Celuy qui portoit les livres des enfans de condition, lorſqu'ils alloient aux exercices.*) Caſparius, ii, m. *Suet.* SŁUGA od kſiążek noſzenia zá paniętámi.

PORTE', m. PORTE'E, f. Portatus. Latus, a, um. *Voyez* PORTER. NIESIONY, nieſiona, noſzony noſzona.

PORTE'E, ſubſt. f. (*Les petits des animaux, que les femelles portent un temps.*) Partus. Fetus, ûs, m. *Plin.* Conceptus, ûs, m. Conceptio, onis, f. Fetura, æ, f. *Virg.* BRZEMIĘ brzemienność korność ſzczenność źrzebność.

PORTE'E, (*Eſtenduë, juſques où une choſe peut porter.*) Jactus, conjectus, ûs, m. *Cæſ.* BLISKOSC lub odległość ná tyle lub tyle. **L'ennemi eſtoit a la portée du trait.* Non longius hoſtes aberant, quàm quò telum adjici poſſet. *Cæſ.* *Nie przyiaciel był bliſko na ſtrzelenie z łuku.

PORTE'E ou *la capacité de chacun.* Captus, ûs, m. Intelligentia, æ, f. *Cic.* SIŁY, moc, poiętność władza każdego. **Il s'accommode à la portée de ſes auditeurs.* Orationem ſuam ad auditorum ſuorum captum accommodat. *Quint.* *Stoſuie ſię do poiętności ſłuchacza ſwego. **Il a des eſperances au deſſus de ſa portée, mais non pas au deſſus de ſes deſirs.* Sperat ultra fas, ſed non ultra vota. *Nád ſiły ſwoie ſię ſadzi, ále nie nád chęć y pragnienia. **Je croy que cela ne paſſe pas ſa portée, car il a de l'eſprit & de l'expérience à cette ſorte d'eſtude.* Poſſe arbitror, valet enim ingenio, habet uſum, & jam pridem in eo ſtudio litterarum verſatur. *Cic.* *Rozumiem że to nie ieſt nád ſiły iego bo ma doſyć rozumu y talentu po temu.

PORTER, V. act. Portare. Comportare. Geſtare, (o, as, avi, atum.) Ferre, (fero, fers, tuli, latum.) act. accuſ. Gerere, (gero, is, geſſi, geſtum.) act. acc. *Cic.* NOSIC, znoſić do kupy **Porter en voiture.* Vehere. Devehere, (ho, his, vexi, vectum.) *Cic. Plaut.* *Wieść, wozić.

PORTER *en avant.* Provehere. *Plaut.* NOSIC w przody, **Devant.* Præferre. *Cà & là.* Circumferre. Differre. Circumgeſtare. *Przed ſobą noſić. **Dedans.* Inferre. Introferre. Importare. Devehere. Invehere. *Cic. Cæſ.* *Wnoſić wnieść dokąd. **Hors* ou *dehors.* Exportare. Proferre. Efferre. *Cic. Ter.* *Wynieść wywieść.

PORTER *des armes.* Arma geſtare. *Liv.* NOSIC broń. **Porter les armes, faire profeſſion de la guerre.* Militiam profiteri. *Cic.* *Służyć woyſkową. **Porter les armes ſous quelqu'un.* Mereri apud aliquem, ſub aliquo. Mereri ſtipendia. Stipendium facere ſub aliquo. *Cic. Liv.* *Służyć woyſkową pod kim pod ktorym Hetmanem álbo zá ktorego Hetmana. **Porter les armes contre quelqu'un.* Arma contra aliquem ferre. *Cic.* *Służyć woyſkową przeciw komu. **Porter les armes & le nom d'une famille.* Gentilium inſignia & nomen ferre, geſtare. *Cic.* *Pieczętować ſię Herbem czyiem, y piſać ſię imieniem domu iákiego. **Porter un mort en terre.* Aliquem efferre funere, cum funere. *Cicer.* Efferre pedibus. *Plin.* *Chować umarłego, nieść do grobu.

PORTER *quelque choſe.* (*Il porte deux mille peſant*) Geſtat, bajulat ſuis humeris duo millia pondo. NOSIC dźwigać, Unieſie dwa tyſiące funtow. **Ce vaiſſeau porte trois cents tonneaux* ou *la charge de trois cents tonneaux.* Hæc navis geſtat, vehit metretas trecentas. *Ten okręt (*lub*) ſtatek trzyma (*álbo*) bierze trzyſta beczek. **Je ne ſuis pas ſurpris, qu'un vaiſſeau, qui portoit un ſcélérat comme toy, avec des biens acquis par de mauvaiſes voyes, ait fait naufrage.* Minimè miror ſi navis fracta eſt, quæ te ſcelus, & ſceleſtè parta bona vehebat. *Plaut.* *Nie dziw że ſtatek ná ktorym był táki hultay ze wſzyſtkiemi źle nábyttmi dobrami zátonął.

PORTER *de la ſoye* ou *des habits de ſoye*, (*Eſtre veſtu de ſoye.*) Bombycinam gerere, geſtare. NOSIC ſię, chodzić w iedwiabiu w bławacie. **Vous portez trop d'eſtat, vous eſtes habillé au deſſus de voſtre condition.* Nimio veſtitu indulges. *Ter.* Veſtes ſupra conditionem & ſortem tuam induis. *Nád ſtán ſwoy ſię noſiſz ſtroiſz.

PORTER, (*Supporter, favoriſer quelqu'un.*) Ferre, ſuſtinere, accuſ. Favere alicui. Fovere aliquem. *Cic.* SPRZYIAC komu: noſić go, dźwigać go, ſtárać ſię o niego. **Je porte plus ſes intereſts, que les miens propres.* Magis rebus illius, quàm meis faveo, ſtudeo. Majori mihi curæ ſunt res illius, quàm meæ. *Bardziey o iego intereſach mam ſtáranie niżeli o ſwoich własnych. **Porter quelqu'un dans ſon cœur.* Geſtare aliquem in oculis. *Cic.* *Wſzędzie kogo mieć w myśli w ſercu w ſtaraniu. **Les eſprits ſe porterent pour luy.* Omnium animi in illum inclinarunt. *Tacit.* *Zdania wſzyſtkie ſię zá nim skłoniły do niego nákłoniły.

PORTER, (*Produire, engendrer.*) Ferre. Parere. Gignere. *Cic.* NOSIC rodzić płodzić wydawać. **Vne jument porte tous les ans.* Omnibus annis equa parit. *Colum.* *Klacz co rok noſi, rodzi, wydaie. **Les vaches ne ſont plus propres à porter apres dix ans.* Vaccæ cum exceſſerit annos decem, fetibus inutiles ſunt. *Colum.* *Krowy po dziesiąciu lát iuż nie są ſpoſobne do cielenia. **Les femmes portent neuf mois* ou *pedant neuf mois.* Per menſes novem partum ferunt mulieres. *Plin.* Ventrem ferunt. *Var.* Geſtant in alvo. *Plaut.* In utero *Plin.* *Białogłowa dziewięć miesięcy noſi álbo przez dziewięć miesięcy noſi brzemię.

PORTER, (*Produire* parlant *des fruits.*) Ferre. Fundere. *Colum.* OBRADZAC wydawać co do owocow drzewnych. **Les arbres portent plus une année, & moins l'autre.* Alternant fructus arbores. *Plin.* *Drzewa więcey obradzaią iednego roku niż drugiego. **Porter de meilleurs fruits.* Fructum meliorem dare. *Colum.* *Lepſze owoce rodzić. **Vne terre, qu'on à laiſſé repoſer pendant pluſieurs années, porte davantage* Ager qui multos annos quievit, uberiores affert fructus. *Col.*

Ziemia ugorowana lepiey obradza. *Vn arbre qui porte beaucoup. Bifera arbor Col. *Drzewo ktore dwakroć do roku rodzi. *Vne terre qui porte beaucoup. Feraciſſimus, fertiliſſimus, uberrimus, fructuoſiſſimus ager,m. *Ziemia grunt zyzny ná ktorym ſię dobrze rodzi.

PORTER, (*Supporter, endurer.*) Ferre. Tollerare. Suſtinere. Pati, (or, eris, paſſus ſum.) *Cic.* ZNOSIC wytrzymać przetrwać. *Porter patiemment ſon mal. Æquo animo ferre malum, moderatè accipere. *Znoſić cierpliwie utrapienie ſwoie. *(le contraire eſt.) Le porter impatiemment. Iniquo animo *ou* acerbè ferre. *Cicer.* *(*albo*) nie cierpliwie. *Je le porte avec peine, je le porte ſur mes épaules. Ægrè illum ſuſtineo *ou* vix fero. *Ledwie go znieść mogę.

PORTER *la peine d'une faute.* Alicujus culpæ pœnam ſuſtinere,*ou* pendere pœnas. POKUTOWAC cierpieć zá co. *Ils le prient de ne leur point faire porter la peine de la faute du mécontentement qu'il avoit de la nation. Orant ne communi odio nationis innocentes pro nocentibus pœnas pendant. *Cæſ.* *Proſili áby im nie kázał pokutować zá obrazę ktorą miał do całego národu.

ON DIT en menaçant. *Ils ne le porteront pas loin, ſi je vis.* Illud haud inultum, ſi vivo ferent *ou* inultum id nunquam auferent. *Ter.* MOWIĄ grożąc: Nie poydzie im to náſucho bylem pożył.

ON DIT en ce ſens proverbialement, *J'en porteray la folle enchere, la faute retombera ſur moy.* In me cudetur hæc faba, *Ter.* Hujus rei pœnas dabo, pendam. *Lucan.* In me recidet omne malum. *Plaut.* NA MNIE to wſzyſtko licho ſię zwali.

PORTER, (*Inciter, engager quelqu'un à une choſe bien* ou *mal.*) Aliquem ad aliquid agere. Excitare. incitare. Impellere. Accendere. *Cic.* NAMOWIC przywieść zwieść kogo ná co dobre lub złe. *Porter quelqu'un à la vertu, & au meſnage. Compellere aliquem ad virtutem & ad frugem. *Plaut.* Ad virtutem excitare. *Cic.* *Wieść przywieść kogo do cnoty, do goſpodarſtwa. *L'envie du gain ne me portera jamais à faire rien de mal-honneſte. Nunquam animum quæſtus gratiâ ad malas partes adducam. *Ter.* *Chciwość zyſku nigdy mię do złego nieprzywiedzie. *Ils ſont portez au changement par leur légereté. Mobilitate ac levitate animi, novis imperiis ſtudent. *Cæſ.* *Skłonni ſą do odmian wrodzoną ſwoią lekomyślnością. *Se porter avec ardeur à l'eſtude des belles lettres. Accendi ſtudio litterarum, ardere *ou* inflammari *Cic.* Efferri ſtudio in litteris. *Cicer.* *Uwodzić ſię chęcią gorącą do náuk. *Eſtre porté d'avarice. Ferri *ou* fervere avaririâ. *Cic.* *Uwiedziony łakomſtwem.

PORTER, (*Eſtendre, pouſſer.*) Extendere. proferre. *Cic.* NIESC, poſunąć, pomknąć, dáleko zánieść, ponieść. *Il ne faut pas porter ſes eſperances au delà des bornes de la raiſon. Ultra quàm licet, non eſt ſperandum. *Hor.* *Nie trzeba daley pomknąć nádziei nád rozum, dáley ſię nádzicią uwodzić nad to co rozum káże nie trzeba. *Porter loin ſa reputation. Nomen ſuum latè extendere in ultimas oras. *Hor.* *Daleko ſławę ſwoię pomknąć. *Ils porterent leurs eſpérances juſques en Afrique. In Africam ſpem extenderunt. *Liv.* *Aż do Afryki nádzieie ſwoie pomknęli.

PORTER *la parole,* (*Parler à la teſte d'une compagnie à quelque Prince.*) Loqui *ou* verba facere apud principem nomine alicujus ordinis. Mowić Imieniem wſzyſtkich do Krola.

PORTER *parole à quelqu'un d'une choſe.* Certa verba de re aliquâ alicui facere. Pewną rozmowę o czym mieć z kim. *Qui vous a chargé de luy porter cette parole? Quis te iſtæc juſſit loqui? *Terent.* *Kto ci kázał żebyś o tym z nim mowił. *Il m'a porté parole de ſa part de mille écus, il m'a promis de ſa part mille écus. Mille nummos illius nomine *ou* ab illo pollicitus eſt. *Obiecywał mi od niego tyſiąć tálerow.

PORTER *ſon jugement d'une choſe.* De re aliquâ judicium ferre. *Cic.* DAC zdanie ſwoie o czym. *Si vous le connoiſſiez, vous n'en porteriez pas ce jugement. Si hunc noris, non ita arbitrare. *Ter.* *Gdybyś go znał inaczey byś o nim rozumiał sądził. *Il faut examiner avec grand ſoin la verité de chaque choſe, pour ne pas porter un faux jugement. Exploranda eſt priùs veritas, ne ſtulta pravè judicet ſententia. *Phæd.* *Trzeba dobrze zważyć rzecz każdą, áby zle o niey nie sądzić.

PORTER *un procés devant un juge.* Litem ad judicem deferre. POYSC z czym do sędziego, do prawa. *Sa cauſe à un avocat. Causam ad patronum. *Cic.* *Oddać sprawę swoię patronowi. *Ses plaintes à quelqu'un. Deferre querelas ad aliquem. *Cic.* *Donieść skargi swoie komu. *Vne faſcheuſe nouvelle. Acerbũ nuntiũ alicui deferre. *Cic.* *Donieść mu złośną nowinę. *Il vaut mieux terminer l'affaire à l'amiable, que de la porter dans l'aigreur. Hæc potiùs cum bonâ gratiâ componenda ſunt, quàm cum malâ. *Ter.* *Lepiey się zgodzić po przyiacielsku, niżeli rzecz do kłotni przyprowadzić. *Porter les choſes à l'extremité. Ad extrema res adducere. *Cicer.* *Do ostatniey rzeczy przywieść. *A une guerre. Ad arma rem deducere. *Przyprowadzić rzeczy do woyny.

PORTER, (*Cauſer malheur à quelqu'un.*) Apportare alicui malum. Impertire aliquem malis. *Ter.* Mactare aliquem malo *ou* Infortunio. *Plaut.* PRZYWIESC kogo do nieszczęścia.

SE PORTER *pour héritier.*) Se gerere pro herede. *Vlp.* Hereditatem adire. Cernere. *Cic.* ZA DZIEDZICA się mieć ogłaszać. *Se porter pour appellant. Ad judicem ſuperiorem provocare. *Cic.* *Do wyższego sądu się brać.

SE PORTER *bien* ou *mal.* Benè, rectè *ou* malè, peſſimè ſe habere, optimè valere. *Cic.* MIEC się dobrze lub zle zdrowym bydź álbo chorym.

SE PORTER *tantoſt bien & tantoſt mal.* Variè valere. *Plaut.* ROZNIE się mieć, ráz-zdrowym bydź ráz chorym. *Tout ſe porte bien chez nous. Apud nos reſtè eſt. *Cic.* *Wszyscy u nás zdrowi. *Je me porte deux fois mieux qu'auparavant. Bis tantum valeo, quam valui priùs. *Plaut.* *Dwa razym zdrowszy ieszcze niż przedtym.

PORTER *la mine.* (*Paroiſtre.*) Videri, (eor, eris, viſus ſum.) ZDAIE wydaie się. *C'eſt un gueux, il m'en porte bien la mine. Mendicus eſt, & videtur digna forma. *Plaut.* *Musi to bydź hultay nieinaczey się wydaie, nie ináczey mu z oczu pátrzy. *Il me porte bien la mine d'avoir avallé un verre de vin proptement. Vinum ſcitiſſimè exantlaſſe, *ou* vini ſubmeti poculum. *Plaut.* Næ iſte poculo ſæpè axanclavit, hauſit ſubmerum ſcitiſſimè. *Plaut.* (Expreſſion baſſe & populaire.) *Coś mu z oczu pátrzy że chłysta, że się nápiia rád Expreſsya podła potoczna.

PORTEUR *de chaiſe* ou *de litiere*(Lecticarius, ii, m. *Cic. Hor.* DRAZNIK co lektyki noſi.

PORTEUR *d'eau.* Aquariolus, li, maſc. Qui per domos aquam circumfert, *ou* clamitat. *Plaut.* CHŁOP co wodę roznoſi álbo rozwozi po mieście.

PORTEUR *de lettres.* Litterarum à publico gerulus,li,m. SŁUGA pocztowy co listy roznoſi.

PORTEUR *de poulets* ou *de billets doux.* Internuntius rii, maſc. *Terent.* KUPLER Rufian co z zálotnemi kartkami biega.

PORTEUR *de corps morts.* Veſpillo,onis,m. *Suet.* GRUBARZ co trupy prowadzi do chowania,kopacz.

PORTIER, ſubſt.m. (*Qui garde la porte d'un logis.*) Janitor, oris,m. Oſtiarius, ii,m. *Cic.* Atrienſis, enſis, m. *Phæd.* Portæ *ou* liminis coſtos, odis, m. *Cic.* Servus ad limina, *Virg. ou* ad limina. (*mis ſeul.*) ODZWIERNY (*álbo*) Wrotny co wrot pilnuie.

PORTIERE, (*Celle qui garde la porte d'un logis.*) Janitrix, icis,f. *ou* cuſtos janitrix. *Cic. Plaut.* Oſtiaria, æ,f. *Plin.* ODZWIERNA, wrotna.

PORTIERE *d'un carroſſe.* Rhedæ fores, ium, fœm. plur. DRZWI u karety z boku. *L'une des portieres d'un carroſſe. Altera rhedæ fortis, f. *Drzwi z iedney strony kárety kroręgdy się kareta otwiera y wsadzaią.

PORTIERE se dit *des animaux fémelles, qui font des petits.* Matrix, icis,f. *Colum.* MACIORKA.

PORTION, ſubſt.f. ,*Part de quelque choſe.*) Pars, partis, portio,onis,f. *Cic.* PORCYA część.

PORTION, (*Ce qu'on donne par repas à chacun dans les Communautez.*) Eſculenta portio, onis, f. *ou* in ſingulos pulmentum,ti,n. PORCYA zákonna.

PORTIQUE, ſubſt.maſc. (*Galerie.*) Porticus,ûs,fœm. *Cic.* PRZYSIONEK Ganek *galerya.*

PORTRAIRE, (*Faire la repréſentation de quelqu'un.*) Alicujus imaginem exprimere. Effingere. *Quint.* Deformare áliquem. *Vitr.* MALOWAC odmalować wymalować kogo. *Portraire fort au naturel. Reddere alicui imaginem proximam veritati *ou* naturæ. *Quint.* *On dit mieux peindre.* *Odmalować iák żywego.

PORTRAIT, ſubſt. maſc. (*Repréſentation d'une perſonne en peinture.*) Alicujus, imago picta. Effigies, ei, f. *Cic. Hor.*

OBRAZ portret czyi malowany. *C'eſt voſtre vray portrait, qui vous reſſemble tout à fait. Tua eſt imago tam conſimilis, quàm poſteſt. *Plaut.* *Twoy to obraz ktory cale do ciebie podobny. *Faire un portait au naturel. Perfectâ alicujus imaginem reddere. Exprimere *ou* Scitè aliquẽ pingere. *Odmalować doſkonale iákby żywego. *Les portraits de nos Anceſtres. Majorum imagines. *Cic.* *Obrazy przodkow náſzych.

POSE, ſubſt. f. (*Eſpace de temps,* ou *intervalle qu'on diſcontinuë une choſe.*) Pauſa,æ,f. *Plaut.* Interpoſita qnies, interpoſitæ quietis,f. PAUZA czaſu wytchnienie. *Faire une pauſe. Facere pauſam. Pauſare, (o, as, avi, atum.) *Plaut. Pacuv.* *Wytchnąć.

POSE *en muſique.* Cantûs intermiſſio, onis, f. PAUZA w muzyce w ſpiewaniu graniu. *Faire des poſes en chantant. Cantum ſubindè intermittere. *Páuzy czynić w ſpiewaniu.

POSE', maſc. POSE'E,f. (*Mis.*) Poſitus, collocatus, a,um. *Voyez* POSER. POŁOZONY, położona postawiony.

*Vn homme poſé, un eſprit poſé, qui ne fait rien d'eſtourdi. Homo ſedatus. Modeſtus. Placidus,a,um. *Cic.* Człowiek spokoyny ſtáteczny uważny niepłochy.

POSE'MENT, adv. (*Tranquillement.*) Moderatè. Modeſtè, Placidè. Sedatè. Leniter. *Cic.* SPOKOYNIE.

POSER, (*Mettre.*) Ponere, (o,is, poſui, itnm.) Locare, collocare, (o,as,avi, atum.) Statuere, (uo, uis, ui,utum.) act. acc. *Cicer.* POŁOZYC kłaść ſtawiać postawic. *Poſer des gardes, ou *un corps de garde aux portes. Ponere cuſtodias portis. *Hirt.* *Postawić warty u drzwi. *Les fondemens. Locare fundamenta. *Plin.* *Położyć fundamenta záłożyć. *Des bornes. Terminos ſtatuere. *Liv.* *Położyć granice. *Garniſon. Præſidium collocare. *Cæſ.* *Postanowić osadę *garnizon* osadzić ludźi w mieście w fortecy osadę záłogę zostawić.

POSER *les armes,* (*Les mettre bas, ceſſer de faire la guerre.*) Arma ponere. Deponere. *Liv. Quint.* ZŁOZYC broń.

ON DIT *poſons le cas que cela ſoit.* Fac omnia ita eſſe. *Cic.* Eſto, *ou* ſit ita ſanè. *Cic.* MOWIĄ położmy że, daymy to że. *Poſons le cas qu'il perde ſa cauſe ou *ſon proces. Ponecum eſſe victum, ſac causâ cadat *ou* ceciderit. *Ter.* *Daymy to że przegra.

POSITIF, maſc. POSITIVE, fœm. (*Qui exiſte réellement & effectivement.*) Re ipsâ *ou* reapsè exiſtens,entis,omn. gen. Certus,a,um. ISTNY, ISTNA. *Il ne m'a rien répondu de poſitif. Nihil certi mihi reſpondit. *Ter.* *Nic mi istnie nie odpowiedział rzetelnie odpowiedział mi ná dwoie ni ták ni owak. *Cela eſt poſitif. Hoc conſtat, illud certum eſt. *Cic.* *To iest istna.

LA POSITIVE. (*Cette partie de la Théologie, qui enſeigne l'Ecriture par les Peres, dépoüillée de toute la Scholaſtique.*) Theologia poſitiva revulſis dialecticæ ſpinis. (Mot d'uſage en Theologie.) NAUKA Pisma Swiętego z tłomaczenia Oycow SS.

LE POSITIF, (*Terme de Grammaire, Adiectif qui eſt abſolu, qui n'eſt point comparatif.*) Poſitivum & *mieux* Abſolutum. *Quint.* POZYTYW termin gramatyki słowa w náyniższym stopniu bez rownania.

POSITIVEMENT, adv. (*Effectivement.*) Reapsè. Reipsa. Reverâ. *Cic.* ZAISTE zápewne.

POSITIVEMENT, (*Expreſſément.*) Expreſsè. Nominatim. *Cic.* WYRAZNIE rzetelnie.

POSSE'DE', m, POSSE'DE'E,f. (*Dont on a la poſſeſſion.*) Poſſeſſus,a,um. OBIĘTY, obięta odzierżony odzierżona stare słowo polskie *wpoſſeſsyą* wzięty odebrany.

UN POSSE'DE'. (*Celuy qui eſt poſſédé du démon, du malin eſprit.*) Qui diris malis agitur. *Plaut.* Obsessus à dæmoniis. Dæmoniacus. OPĘTANY od złego ducha,náwiedzony, utrapiony.

UNE POSSEDE'E. (*Celle qui eſt poſſedée du malin eſprit.*) Quæ diris malis agitur. *Plaut.* Obessa à dæmoniis. OPĘTANA utrapiona.

POSSE'DER, V. act. (*Joüir d'une choſe, en eſtre le maiſtre.*) Rem aliquam poſſidere, (eo,es, poſſedi, poſſeſſum.) Tenere, (eo,es, tenui, tentum.) Habere, (eo, es,ui, itum.) *Cic.* TRZYMAC co *w poſſeſsyi* Dzierżeć (ſtare słowo) mieć.

POSSE'DER se dit figurément. *Celuy qui poſſéde la vertu, poſſede tous les biens. Omnia adsunt bona, penes quem eſt virtus. *Plaut.* MIEC *niewłaśnie* ten co ma cnotę ma wszystkie dobra. *Poſséder quelqu'un ou *ſon eſprit, en eſtre le maiſtre, *le gouverner comme on veut.* Gratiam alicujus tenere. *Cic.* Imperium habere in aliquem. Verſare aliquem ut vis *ou* ad arbitrium ſuum. *Powodować kogo iák się podoba.

SE POSSE'DER, (*Eſtre à ſoy.*) Apud ſe eſſe. Sui compotem eſſe *ou* ſui animi. Suæ mentis compotem eſſe. (*le contraire eſt*) *Ne ſe point poſſéder.* Impotenti animo eſſe. UTRZYMAC ſiebie ſamego (*przeciwna*) nieutrzymać się nie moc się utrzymać uhamować niepamiętać się *Il ne ſe poſſéde point, tant il eſt en colére. Præ irâ non eſt apud ſe. *Ter.* *Już się y nie pamięta ták ieſt w gniewie.

POSSESSEUR, ſubſt.m. (*Qui poſſede.*) Poſſeſſor, oris,m. Dominus, i,m. *Cic.* POSESSOR Pán własny czego.

POSSESSION, ſubſt.f. (*Joüiſſance d'une choſe.*) Poſſeſſio, onis,f. *Cic.* POSESSYA dobra maiętność.

Aller ſe mettre ou *prendre poſſeſſion d'une choſe.* Proficiſci in poſſeſſionem rei alicujus. *Cicer.* Iść ná odebranie poſeſſyi czego. *Entrer en poſſeſſion d'une choſe. In alicujus rei poſſeſſionem venire. *Cicer.* *Wnisć w poſeſsyą czego. *Mettre quelqu'un en poſſeſſion d'un bien. In alicujus boni poſſeſſionem aliquem mittere. *Cic.* In poſſeſſionem deducere. Inpoſſeſſione collocare. *Wprowadzić w poſſeſsyą oddać w poſſeſsyą. *Rentrer en poſſeſſion d'une choſe perdue. Recuperare poſſeſſionem amiſſam. *Cicer.* *Wrocic się do poſſeſsyi utraconey. *Mettre quelqu'un hors de la poſſeſſion d'un bien ſelon l'uſage ancien. Moribus aliquem de fundo deducere. *Cic.* Exturbare. Dimovere è poſſeſſione. Dejicere de poſſeſſione. Pellere aliquem poſſeſſione. *Cic.* *Wyzuć kogo z poſſeſsyi, wypędzić,wygnać,wyrugować.

POSSESSIONS (Au plurier ſe prend pour les fonds de terre & les héritages qu'on a.) Poſſeſſiones, onum, f.pl. Bona, orum, neut. pl. prædia, orum, n.pl. Fundi, orum,m.pl. *Cic.* POSSESSYE dobra maiętności.

QUI *eſt en poſſeſſion de mentir, qui ment ordinairement.* Aſſuetus mendaciis. *Cic.* KŁAMCA ígarz ustawiczny.

POSSIBILITE', ſubſt f. (*Ce qui peut eſtre.*) Quod eſſe *ou* fieri poteſt. To co bydź może. *Je ne doute point de la poſſibilité de ces choſes. Non dubito quin res eſſe poſſint. *Nie wątpię że to bydź może.

POSSIBLE. adj. m. & fœm. (*Qui peut eſtre,* ou *qu'on peut faire.*) Quod eſſe *ou* fieri poteſt. *Cic.* poſſibilis & poſſibile adj. *Quint.* MOZNA, to co można, co ieſt w możności. *Eſt-il poſſible qu'une action ſi indigne ſoit ſortie d'une telle famille? Ex illâne familiâ tam illiberale facinus eſſe ortum? *Ter. ou ſous-entend.* fieri-ne poteſt. *Czy można, czy podobna żeby ták sromotny y haniebny uczynek wyszedł z takiey familii z ták zácnego domu.

POSSIBLE *mis comme un ſubſtantif.* MOZNA ile możności. *Faire tout ſon poſſible* ou *tout ce que l'on peut.* Omnibus niti, eniti, viribus, contendere, conniti animo, quantum poteſt. *Cic.* *Czynić ile możności.

POSSIBLE se dit proverbialement. (*Poſſible* ou *peut-eſtre viendra-t-il.*) Forſan, forſitan. Fortè, fortaſsè veniet. *Cicer.* ALBOSZ podobno, álbosz przyidzie.

POSTE, ſubſt. m. (*Lieu que l'on choiſit pour ſe mettre.*) Statio, onisf. Locus, loci,m. *Au plurier* loca, orum, n. *Cicer.* MIEYSCE ſtanowisko ſtancya. *Les ſoldats demeurerent chacun dans ſon poſte. Quiſque militum in ſtatione manſit. *Plaut.* *Zołnierz każdy nie ruszył się z mieysca zostawał ná ſtánowisku swoim. *Tenir ſon armée dans des poſtes avantageux. Habere exercitum locis opporrunis. *Cicer.* *Trzymać woysko na mieyscu dobrym bardzo wygodnym. *Se rendre maiſtre d'un poſte. Locum aliquem occupare. Tenere. *Cæſ.* *Opanować mieysce iákie.

POSTE se dit figurément *des honneurs & des emplovs où l'on ſe voit élevé.* Locus. URZĄD godność dostoięństwo. *Il eſt dans un beau poſte. Præclarè ſtat. Præclarum dignitatis locum occupat, tenet, habet, poſſidet. *Ná pięknym ieſt dostoięństwie ná wysokim urzędzie.

POSTE, ſubſt. f. (*Quand on court ſur des chevaux de poſte.*) Incitata equitatio, onis, fœm. POCZTA począ iadąc. *Courre ou courrir la poſte. Curſoriis equis iter facere, veredis currere. *Bieżyć pocztą. *Il eſt venu icy en poſte. Huc veredis vectus eſt. *Przyiachał tu pocztą. *Prendre la poſte ou *des chevaux de poſte. Veredos conſcendere. *Wziąć pocztę náiąć. *La charge de fournir des chevaux de poſte. Angariarum præſtatio. *Paul. Juriſc.* *Podwodne pocztowe konie trzymać.

LA POSTE, (*Lieu où l'on prend un cheval de poſte.*) Veredorum ſtabulum, li, n. Diverſorium equorum ad curſuram, ii, neut. POCZTA gdzie podwodne ná náiem konie trzy-

POSTE,(*Eſpace de deux lieües que court un cheval de poſte aprés quoy on en change. On vient de Lyon à Paris en cinq poſtes.*) Iter Lugduno Lutetiam conficitur quinâ veredorum curſurâ. POCZTA ſtacya, gdzie od mieyſca do mieyſca świeże konie ią roſtawione. Z Lugdunu do Paryża pięć ieſt ſtacyi, to ieſt mil dzieſięć bo co dwie mile ſtacyą rachuią.

POSTE, (*Lieu dans les Villes où l'on jette les lettres pour divers lieux.*) Litterarum diribitorium,ii,n. POCZTA gdzie liſty oddaią y odbieraią w miaſtach.

ON DIT figurément *venir en poſte en l'autre monde, par quelque mort ſubite & imprévenë.* Acheruntem citatiſſimè venire. *Plaut.* POCZTĄ ná tamten świat ſię wybrać *niewłaśnie* mowiemy o nágłey śmierci.

Il l'a envoyé en poſte en l'autre monde, par un remede empoiſonné. Properavit ipſi mortem potione venefică. Hunc immaturè veneno ſuſtulit. Hunc crudà morte toxico peremit. Trucizną go ſprzątnął ze świata zádał mu lekarſtwo z trucizną poſpieſzył mu śmierć.

MAISTRE *de la Poſte.* Veredariorum præbitor, oris,maſc. Curſoribus publicis præfectus, ti, m. POCZMISTRZ konny.

POSTE, (*Fantaiſie.*) *Il a fourni des témoins à ſa poſte,à ſa fantaiſie.*) Teſtes è ſinu ſuo appoſuit. *Cic.* PO ſwoiemu, po myśli, po woli ſwoiey świadkow ſtáwił.

POSTEAU, *on prononce* POTEAU, ſubſt. m. (*Gros pied de bois fiché en terre.*) Palus, li, maſc. *Vitr.* Stipes, itis,m. *Cæſ.* PIEN pniak pál. **Attacher quelqu'un à un poſteau.* Ad palum aliquem alligare. *Cic.* *Przywiązáć kogo do pala.

POSTRER, (*Placer dans un lieu, dans quelque poſte.*) Ponere Collocare aliquem in aliquo loco. POSTAWIC kogo gdzie *Se poſter* Locum occupare. Tenere. *Cæſ.* *Poſtawić ſię. **Les ennemis s'eſtoient poſtez au pied d'une montagne.* Hoſtes ſub montem conſederant, *ou* radices montis occupaverant *Cæſ* *Nieprzyiaciel ſtanął był pod gorą.

POSTER, (*Aller & venir çà & là.*) Curſare. Curſitare. *Ter.* (Terme bas & du diſcours familier.) POCZTĄ ſam y tam ieździć, Słowo Francuſkie proſte.

POSTERIEUR, maſc. POSTE'RIEURE, fœm. (*Qui eſt aprés* ou *derriére*) Poſterior & hoc poſterius, *genit.* poſterioris, (*pour tous les genres.*) *Cicer.* POSLEDNI ktorym ieſt potym álbo zátym zádni, tylny.

POSTE'RIEUREMENT, adv. (*Faire poſtérieurement, ce qui eſt devant en ordre.*) Facere poſteriùs, quod eſt priùs ordine. *Horat.* OPAK opacznie, pośledzcy robić to co ieſt náprzod.

POSTE'RITE', ſubſt.f. (Nom collectif qui ſe dit de ceux qui viendront aprés nous) Poſteri, orum, m. pl. Poſteritas, atis, f. *Cicer.* POTOMSTWO potomni potomność ci co po nás náſtąpią. **Laiſſer à la poſtérité de bonnes loix.* Prodere memoriæ *Cic.* Memoriâ *Cæſ.* Monumentis optimas leges *Cic.* *Zoſtawic potomności prawa bardzo dobre **La poſtérité ſe ſouviendra à jamais de cette action.* Omnium ſæculorum poſteritas hujus rei immemor non erit. *Cic.* *Pamiętne ná záwſze będzie pożncy potomności dzieło to.

POSTE'RITE', (*Enfans. Lignée.*) Liberi, orum, m. plur. POTOMSTWO dzieci. **Il n'a laiſſé aucune poſtérité.* Nullos liberos poſt ſe reliquit. *Zeſzedł bez potomnie potomſtwa nie zoſtawiwſzy.

POSTHUME. Adject. maſc. & fœm. (*Né aprés la mort de ſon pere.*) Poſthumus, a, um. *Hor.* POGROBEK ten co ſię po śmierci oyca urodził.

Vn ouvrage poſthume, qui paroiſt aprés la mort de ſon Auteur. Opus poſthumum, operis poſthumi, n. Po śmierci Autora wydane kſięgi.

POSTICHE. Adj. m. & f. (*Mis,ajouté aprés.*) Adſcitus, adſcitius,a,um. *Cornel-Nep.* Externus, Adventitius, a,um.*Cic.* PRZYDATNI.

POSTILLON, ſubſt. maſc. (*Valet de poſte.*) Veredarius, ii, maſc. Publicus curſor, oris, m. *Jul-Firm.* POCZTOWY ſługa *Poſtilon* Pocztarczyk.

POSTPOSER, V. act. (*Mettre une choſe aprés une autre.*) Rem aliquam alteri poſtponere, (no, nis, poſui, itum.) Poſthabere, (eo,es,ui,itum.) (Mot rare dans la langue.) LEKCE ważyć znieważyć ſponieważyc.

POSTULER, V. act. (*Demander à eſtre admis dans quelque compagnie avec empreſſement.*) Poſtulare, (lo, las, avi, atum) act. acc. PROSIC ſię wpraſzać ſię. **Cette fille a long-temps poſtulé pour entrer dans ce Couvent.* Diu virgo iſta poſtulavit, ut in hoc cœnobium admitteretur. *Tá panna dłu-

go ſię wpraſzała do klaſztoru do zákonu. **Il y a long-temps que cét homme poſtule cét employ, qu'il le ſollicite, qu'il le brigue.* Jam diu eſt, ex quo poſtulat & ambit hanc provinciam vir ille. *Już to dawno o ten urząd ſię ſtara.

POSTURE, ſubſt. f. (*Aſſiette, diſpoſition des membres du corps.*) Corporis habitus. Status,ûs,m. *Cic.* Situs,ûs, maſc. *Cic.* POSTAWA poſtać weyrzenie ſkład ciała oſoba położenie **Vne poſture indécente.* Indecens ſtatus. Indecorus. *Quint.* *Nieprzyſtoyne ciała położenie poſtawa. **Poſture ridicule.* Ridiculus habitus. *Plin.* *Smieſzna poſtawa. **Poſture majeſtueuſe* ou *de Roy.* Status baſilicus. *Plaut.* *Poſtawa wſpaniała poważna. **Il change ſouvent de poſture.* Crebrò commutat ſtatus. *Plaut.* *Często poſtać mieni.

ON DIT figurément *Eſtre en belle* ou *bonne poſture, eſtre bien dans ſes affaires.* Pulcherrimè ſtare. *Cicer.* *NIEWĄDŚNIE* w dobrey bydź poſturze,bydź w powodzeniu w ſzczęściu.

POT, ſubſt. m. (*Vaſe de quelque matiére & figure que ce ſoit.*) Vas, vaſis,n. *Cic.* GARNEK.

PETIT POT. Vaſculum,li,n. *Plin.* GARNUSZEK.

POT *à l'eau.* Aqualis, is,m. Vas aquarium, vaſis aquarii, n. *Plaut. Var.* STATEK ná wodę nálewka wſzelaka. **Pot au vin.* Vas vinarium. *Státek ná wino náczynie wſzelakie Dzban &c. **Pot de terre.* Vas fictile. *Garnek gliniany. **Grand pot à mettre du vin.* Sinus,i,m. *Plaut.* Sinum, i,neut. *Var.* *Dzban, Bania, Baryła, Bukład.

POT *au lait.* Sinus,i,m. *ou* ſinum,n. *Plaut.Var.* DZBAN ná mleko ſtátek. **Pot à traire le lait.* Mulctrale, lis, neut. Mulctrum, tri, neut. *Horat.* *Doyny ſtátek ſkopek donica do doienia.

POT *de chambre.* Matula. Matella. Trulla,æf. *Cic. Mart.* Marellio, onis,m. *Cic.* Scaphium,ii,neut. *Juv.* URYNAŁ. **Il luy donna le pot de chambre.* Matellam ſuppoſuit. *Petr.* *Podał mu urynał podſtawił.

POT, (*Marmite à faire du potage & cuire la viande.*) Olla, chrypta, æ, f. *Plaut.* *GARNEK miedziak do gotowania ieść. **Pot de terre à cet uſage.* Olla fictilis. *Garki gliniane do gotowania. **D'argent.* Olla argentea. *Srebrne. **D'airain.* Olla ærea. *Miedziane miedziaki. **Petit pot au feu.* Ollula,æ,f. *Var.* *Garnek mały przyſtawiony do ognia.

ON DIT *vendre du vin à pot* ou *en détail.* In heminas vinum. diſtrahere. *Vlp.* NA Garce wino przedawać.

ON DIT de deux perſonnes qui vivent enſemble. (*Ils ne font qu'un pot & un feu.*) Convictum habent ſimul. *Colum.* STOŁOWNICY.

Il eſt à pot & à roſt chez ſon ami, il y boit & mange. Menſæ & foco apud amicum aſſidet, ad menſam & ad focum apud amicum aſſidet. Mięſzkać y iádać u kogo.

POT *en teſte,* (*Armure de teſte à l uſage des ſoldats.*) Galea,æ,f. *Virg.* SZYSZAK miſiurka przyłbica.

POT *de vin,* (*Petit préſent qu'on donne au vendeur au delà du prix principal.*) Corollarium, ii,n.*Cic.* NA flaſzkę, to co ſię nád tárg dáie przekupniowi,ná piwo &c.

ON DIT proverbialement & populairement, *Tourner, à l'entour du pot, uſer de détours pour faire ſavoir une choſe.* Circuitione uti. *Ter.* CHODZIC koło płota: wykręcać.

Découvrir le pot aux roſes, découvrir une choſe qu'on avoit tenuë cachée. Tacenda aperire, *ou* ulcus tangere. *Ter.* Odkryć, doyść ſekretu.

Faire le pot à deux anſes, mettre les mains ſur les coſtez, ſe carrer. Anſatũ ambulare,*ou* ſubnixis alis ſe inferre. *Plaut.* Se magnificè inferre, *ou* circumferre. Chodzić pod boki ſię podiąwſzy.

Il en payera les pots caſſez. Damnum ſolvet, rependet, præſtabit. Jemu ſię to, y ná nim, wſzyſtko zmiele.

POTABLE, adj.m. & f. (*Qui ſe peut boire.*) Potulentus, a, um. *Aul.Gel.* Potui *ou* ad potandum aptus, a, um. PITY, pita co pić można.

POTAGE, ſubſt. m. Jus conditum, juris conditi, n. juſculum, li, n. *Cic. Cat.* POTASZ potrawa ná ſtoł rozmaita polewka czyli Juſzka, warza

POTAGER, m. POTAGE'RE,f. (*Jardin potager où l'on cultive les légumes, qu'on met dans le potage.*) Hortus olitorius, horti olitorii, m. *Hor.* WARZYWNY. Ogrod warzywny wárzywo wſzelkie.

Herbes potagéres. Olus,eris,n. Herbæ olitoriæ, fœm. plur. Wárzywa.

POTE,(*Vne main pote, engourdie, dont on ne s'aide point.*) Ma-

Man? frigore ſtupida, manûs frigore ſtupidæ. Ręka ścierpła zdrętwiała ktorey kto nieczuie od zimna lub inſzego przypadku.

POTE'E, ſubſt. fem. (*Ce qui eſt contenu dans un pot.*) Vas aliquâ re plenum. GARNEK czego.

POTE'E *de beurre.* Butyri vas. GARNEK maſła. **Potée de viande.* Ollaris cibus. m. *Garnek mięſa. **Il s'eſt contenté de ma potée* ou *de mon pot au feu.* Meo cibo contentus fuit. *Moim ſię obiadem kontentował.

(Expreſſion baſſe & familiére.) Expreſſye Francuſkie proſte potoczne.

POTE'LE, m. POTELE'E, f. (*Qui a la chair ferme & rebondie,* comme *un viſage potelé.*) Vultus plenoir, *ou* ſuccoſior, vultûs plenioris *ou* ſuccoſioris. TŁUSTY zupełny w ſobie zupełney twarzy okrągłey puckowatey.

POTENCE, *prononcez* POTANCE, ſubſt, f. (*Gibet où l'on pend les malfaicteurs.*) Patibulum, i,n. Furca,æ,f. Crux, ucis. *Cicer. Plaut Petr.* SZUBIENICA. **Dreſſer une potence pour quelqu'un.* Alicui crucem figere. *Cic.* *Wyſtawić ſzubienicę komu.**Attacher à une potence* Suffigere in cruce. *Hor.* Cruci. *Cicer.* Cruce aliquem dare. *Plaut.* Affigere cruci. *Liv.* Tollere, agere in crucem. *Cic.* *Obwieſić.

POTENCES *qui ſoûtiennent des balcons.* Interpenſiva, orum,n.pl. *Vitr.* PRZYPUSTNICE w budowaniu ſłupy wiązáne ná ktorych ſtoi wyſtawa álbo ganek.

POTENCES, (*Bequilles qui ſervent aux eſtropiez.*) Fulcimenta ſubalaria, orum, n. pl. KULE podpaſzne ná ktorych chodzą niedołężni.

POTENTATS, *prononcez* POTANTATS (*Les puiſſances.*) Poteſtates, tum, f. plur. *Plin.* Principes potentiſſimi. (Vieux mot dans noſtre langue.) MOCARZE ſtare ſłowo francuſkie

POTERIE, ſubſt f. (*Vaiſſeau de terre cuite.*) Vaſa fictilia, vaſorum fictilium. *Cicer.* Figlinum opus. *Plin. ou* Figlinum (*ſeul.*) Figlina,æ,f. GANCARSKA robota.

POTERIE, (*Lieu où l'on fait de la poterie.*) Figlina,æ,f. *Plin. ou* figlini operis officina, æ, f. GANCARZE mieyſce gdzie gancarſką robotę robią.

POTIER, ſubſt. maſc. (*Qui fait de la potarie.*) Figulus, li, maſc. *Colum.* Fictor, oris, maſc. *Cic.* GANCARZ czyli Zdun.

POTIER *d'eſtain,*(*Qui fait & vend de la vaiſſelle d'eſtain*) Vaſorum è plumbo albo fictor, oris, m. KONWISARZ co cynowe ſtátki robi y przedaie.

DE POTIER. Figularis & hoc figulare, adj. Figlinus,a, um. *Plin.* GANCARSKI.

POTION, ſubſt.f. (*Breuvage medicinal.*) Potio,onis.f. *Cic.* TRUNEK lekarſki.

POTION *cordiale.* Potio cordi utilis *ou* ſalutaris. TRUNEK ſerdeczny. *Kordyał.*

PORTIRON, ſubſt. m. (*Gros fruit qui vient rond.*) Cucurbita orbiculata,æ,f. KORB, Bania.

POU, ſubſt. m. (*Vermine qui s'engendre ſur le corps des animaux.*) Pediculus,i,m. *Colum.* Pedes, edis.m. *Plaut. Var.* WESZ.

PLEIN *de poux,* (*Qui a bien des poux.*) Pedicoſus. Pediculoſus,a,um. *Plaut.* WSZAWY, pełen wſzy.

L'herbe aux poux. Herba pedicculáris. f. *Colum.* Gnidoſz ziele co wſzy y gnidy wytraca.

POUCE, ſubſt. m. (*Le gros doigt du pied & de la main.*) Pollex, icis,m. *Cic.* PALEC wielki u ręki y u nogi.

D'UN POUCE, Pollicaris & hoc pollicare. *Plin.* NA cal. **De la largeur d'un pouce.* Pollicari latitudine, *ou* digiti latitudine *Cæſ.* *Szeroki ná palec.

POUCE, (*Méſure, la douzieme partie d'un pied.*) Uncia, æ, f. *Front.* CALOWY. **Qui eſt de la méſure d'un pouce.* Uncialis & hoc unciale,adj. *Wielki ná cal.

ON DIT (*Serrer les pouces à quelqu'un pour ſçavoir la vérité.*) Digitorum cruciatu extorquere ad aliquo veritatem. *Cicer.* WYCISNĄĆ wymęczyć prawdę ná kim ręce mu wbukki wziąwſzy.

ON DIT familiérement, *Il s'en mordra les pouces,* pour dire qu'*il s'en repentira.* Dolebit poſteà, flebit etiamnum. *Hor.* UKĄSI ſię zá to w ięzyk, będzie tego żáłował.

POUDRE, ſubſt.fœm. POUSSIE'RE. Pulvis, eris,m. *Cic.* PROCH kurz kurzawa.

POUDRE *de ſenteur.* Odoratus pulvis, m. PUDER proſzek wonny do ſtroiu. **Poudre à canon.* Nitratus *ou* ſulphuratus pulvis. *Proch armatny proch po ſtrzelania. **Poudre à nettoyer les dens.* Dentifricium, ii, neut. *Proſzek od zębow chędożenia.

ON DIT proverbialement, *Jetter de la poudre aux yeux de quelqu'un, luy en faire accroire, luy en impoſer.* Oculis pulverem offundere, fucum alicui facere. *Cic.* Alicui egregiè imponere. *Cicer.* ZMĄMIC kogo oſzukiwać go pokazywać mu dudka ná Kościele. **Tirer ſa poudre aux moineaux, faire de la dépenſe pour rien.* Effundere. Profundere ſumptus, laborem in caſsùm. *Cic.* *Ná wiatr ſtrzelać daremny koſzt prowadzić.

ON DIT populairement *Prendre de la poudre d'eſcampette,* (*S'enfuir.*) Aufúgere, fugam capeſcere. Dare ſe in pedes, *ou* in fugam. UCIEKAC uciec.

POUDRER, V. act. (*Jetter de la poudre ſur une choſe.*) Pulvere aliquid conſpergere. Inſpergere, (go,gis,ſi, ſum.) *Se poudrer.* Odorato pulvere capillum inſpergere. PUDROWAC pudrem dla ſtroiu náſuć.

POUDRER *de ſel.* Sale contingere. Inſpergere. Perfricare ſale. *Col. Cat.* NASUC ſolą, poſolić poſypać ſolą náſolić.

POUDRE', maſc. POUDRE'E, fœm. Pulvere ſparſus. Conſperſus. *Phæd.* Reſperſus,a,um. *Stat.* PUDROWANY, Pudrowana.

POUDREUX, maſc. POUDREUSE, fœm. Pulverus. Pulverulentus, a, um. *Stat. Quint.* SKURZONY ſkurzona kurzawy peſen.

POUDRIER, ſubſt.m. (*Boueté à poudre.*) Pulveris pixis, idis,f. PUDEŁKO od pudru.

POUDRIER, (*Celuy qui vend de la poudre.*) Pulveris odorari opifex & propola,m. TEN co puder przedaie.

POUDRIER, (*Qui fait & vend de la poudre à Canon.*) Nitrati pulveris opifex & propola. TEN co proch robi do ſtrzelania.

POUDRIER, (*Horloge de de ſable.*) Pulveris irrequieti horologium, ii,n. PIASECZNY zegar kompas klepſydra.

POUDRERIE, (*Lieu où l'on fabrique la poudre à canon.*) Pulveris nitrati officina, æ,fœm. MIEYSCE gdzie proch do ſtrzelania robią y przedaią.

POUILLERIE, ſubſt. f. (*Chambre dans les Hoſpitaux, où l'on ſerre les habits des malades.*) Spoliarium,ii,n. *Plin Jun.* SZATNIA, w ſzpitalach gdzie ſzaty y chuſty chorych ubogich chowaią.

POUILLES, (Terme bas & populaire d'uſage dans cette expreſſion.) (*Il luy a chanté pouilles, il luy a dit toutes ſortes d'injures.*) Hunc pipulo & convitiis diſtulit, improperavit. *Plaut.* NAHAŁASOWAŁ mu nátrzeſzczał nád głową.

POUILLEUX, m. POUILLEUSE, f. (*Couvert de poux.*) Pedicoſus. Pediculoſus. *Plaut.* Verminoſus, a, um. *Plin.* WSZAWY (*álbo*) wſzywy wſzawa wſzywa.

POUILLE, ſubſt. maſc. (*Catalogue, regiſtre des bénéfices d'un Royaume.*) Beneficiorum Eccleſiaſticorum index, indicis, m. REJESTR Duchownych beneficia to ieſt biſkupſtw Kościołow Prałactw w Państwie iákim wakuiących.

POUILLER, ſubſt. maſc. (*Qui éléve de la volaille.*) Gallinarius, ii, maſc. Gallinarius curator, oris, m. *Cic. Var.* SŁUGA álbo Dziewka lub kobieta lub Goſpodyni do chowania y karmienia drobiu.

POUILLER, (*Celuy qui apporte de la volaille pour vendre.*) Pecoris volatilis venalitius, tii, maſc. *ou* qui cohortales aves venales advehit canterio *ou* volatiles beſtias. PRZEKUPIEN co kury kurczęta y inſzy drob przedaie.

POUILLER, (*Lieu où ſe retirent les poules pendant la nuit.*) Gallinarium, ii, n. *Colum.* Cohortalium avium ſtabulum, i, n. *Var.* Aviarium,ii,n. *Col.* KURNIK, ſadz ná kury zámknięcie ná gęſi &c.

POULARDE, ſubſt. fœm. Pulla altilis,*ou* fartilis,f. *Plin.* KOKOSZKA karmna.

POULE, ſubſt. f. (*Oiſeau domeſtique & de baſſe-court.*) Gallina,æ,f. *Cic.* KURA Kokoſz.

POULE *qui a dés petits pouſſins.* Gallina matrix, icis,fœm *Colum.* KOKOSZ z kurczętami.

POULE d'*Inde.* Gallina Indica, æ, fœm. *ou* Numidica. INDYKA.

POULE d'*eau.* Fulica, æ, f. *Virg.* KOKOSZKA wodna.

DE POULE, Gallinaceus, a,um. *Cic.* KOKOSZY. **Oeuf de poule.* Ovum gallinaceum, n. *Var.* *Kurze iaię.

POULET, ſubſt.m. Pullus gallinaceus,i,m. *Petr.* KURCZĘ kurczątko.

POULETTE, ſubſt. fœm. (*Jeune poule.*) Pullaſtra, æ, fœm. Gallina juvenca, æ, fœm. *Plin.* Novella. *Colum.* KOKOSZKA młoda.

POULET ou *Billet doux qu'on écrit à quelque femme* ou *fille*. Libellus venerius, amatorius,ii, masc. *Petr.* KARTKA zálotna.

POULIE, subst. f. (*Instrument dont on se sert pour élever des fardeaux.*) Trochlea, æ, f. Rechamus, i,m. *Vitr.* Orbiculus, li, masc. KOŁKO do windowania, Bloch. **La corde d'une poulie.* Ductarius funis, ductarii funis. *Lina blochowa winda.

POULIN, subst. masc. (*Le petit d'une jument.*) Pullus equinus, i, masc. *Quint.* Equulus, ei, masc. *Cicer.* (*Si c'eſt une femelle on dira.*) Equula, æ, fœm. *Var.* ŹRZEBIĘ Klaczka.

POULINER, (*Mettre bas un poulin* parlant *de ſcavales.*) Parere, (o, is, peperi, partum.) *ou* Fetum edere, (edo, edis, edidi, editum. *Cic.* ŹRZEBIC się oźrzebić się.

POULIOT, subst.m. (*Herbe qui fleurit.*) Pulegium, ii, n. *ou* puleium,ii,n *Cic.* POLEY Ziele.

POULMON, *prononcez* POMON. (*Vne des parties vitales de l'animal.*) Pulmo, onis, m. *Colum.* PŁUCA.

POULMONIQUE, (*Qui eſt malade du poulmon.*)Pulmonarius, ii,m. *Colum.* CHORY ná płuca płucną chorobę cierpiący.

Maladie du poulmon. Pulmonis morbus, i, m. PŁUCNA choroba. **Cracher ſes poulmons.* Pulmoneum vomitum vomere. *Plaut.* *PŁUC krwią.

POUPARD, subst. m. (*Petit enfant en maillot.*) Puppus, pi, m (Mot des Nourrices.) DZIECIĘ w powiciu.

POUPE'E, subst. f. (*Figure de platre* ou *de cire habillée comme un enfant.*) Pupa,æ, fœm. *Var.* ŁĄTKA robiona dla zábawy dzieci.

POUPE'E ſe dit auſſi d'*une jeune femme, qui a trop d'affectation dans ſes ajuſtements pour paroiſtre mignonne.*) Popea. STROYNISIA iák łątka.

POUPIN, masc. POUPINE, fœm. (*Qui a le viſage & la taille mignonne, & une grande propreté dans l'ajuſtement.*) Elegans, antis, omn gen. Polítulus, la, lum. JAK łątka. **Elle a la taille poupine.* Eſt eleganti ſtaturâ. *Ładnego ſtanu iák łątka.

POUPPE, subst.f. (*Le derriére d'un vaiſſeau.*) Puppis, is, fœm. *Liv.* TYŁ okrętow.

Avoir le vent en pouppe. Secundis ventis ferri. Secundiſſimo vento cnrſum tenere. *Cic.* Mieć wiatr z tyłu.

POUR, (*Au lieu de.*) Pro *ablat.* ZA prepozycya. ** On vous prendra pour des ennemis.* Vos in hoſtium numero ducemini. *Cic.* *Mieć was będą zá. Nieprzyiaciół. **Demander une choſe pour récompenſe.* Aliquid ſibi præmii loco depoſcere. *Cic.* *Prośić o co w nagrodę zá nágrodę.

POUR, (*A cauſe de.*) Ob *accuſ.* Pro *ablat.Cic.* ZA dla. ** Vouloir punir quelqu'un pour une faute.* Ob aliquid delictum pœnas ab aliquo expetere. *Cic.* *Chcieć kogo ſkarać zá winę.

POUR, (*En faveur.*) Pro *ablat.* ZAKIM zá czyią ſtroną **Prenez garde que tout cela ne faſſe pour moy.* Vide ne hoc totum ſit à me *ou* pro me. *Cic.* *Pátrzayże żeby to wſzyſtko niebyło zá moią ſtroną zá mną.

POUR, (*joint avec des noms de temps.*) *Il a demandé le Conſulat pour l'année prochaine.* In annum proximum Conſulatum petiit. *Cic.* NA,ná kiedy,ſtarał ſię o konſulat o náywyższą Rádziecką godność ná rok przyſzły. **Pour toûjours.* In perpetuum. *Cic.* *Ná záwſze.

POUR, (*Marquant l'intention.*) In *avec l'accuſatif.* NA, dlá, ná co, ná iáki koniec, dlá czego **Je n'ay pas fait cela pour vous faſcher* ou *dans le deſſein de vous faſcher.* Neque enim id feci, quò tibi moleſtus eſſem. *Plin. Jun.* *Nie uczyniełem tego ná złość. ** Pour n'en dire pas davantage.* Ne plura, ne multa. *Aby więcey niemowić.

POUR, (*Envers.*) Erga. In *avec l'accuſatif.* DLA, ku, do. ** L'affection que vous avez pour moy.* Amor in me *ou* erga me tuus. *Cic.* *Przyiaźń chęć ktorą máſz ku mnie álbo do mnie.

POUR *ne rien dire du reſte.* Ut cætera omittam, taceam, prætermittam. *Cic.* ABY o reſzcie niemowić.

POUR *cette reiſon,* (*Pour cela.*) Ob eam rem. Propterea. Ob eam cauſam. Eâ de cauſâ. Propter eam cauſam. Idcirco. *Cic.* DLA tego dlá tey przyczyny z tey miary.

POUR *un peu de temps.* Parumper. *Cic.* NA krotki czas.

Je tiens cela pour fait. Jam iſtud pro facto habeo. *Cicero.* Mám to zá ſkończone, zá zrobione, mam to iák by ſię iuż ſtáło.

POUR *le plus.* Ad ſummum. *Cic.* PRZYNAYMNIEY. **Pour le plus tard demain.* Ad ſummum cras. *Cic.* * Náydaley do iutra.

POUR *le moins.* Saltem. *Cic.* PRZYNAYMNIEY.

POUR, (*En qualité.*) *Se porter pour Citoyen. Prendre la qualité de Citoyen.* Se pro cive gerere. *Cic.* ZA. Miec ſię zá obywatela. **Il fut laiſſé pour mort.* Pro occiſo relictus eſt. *Cic.* *Odeſzli go zá umarłego. **Pour qui me prens-tu?* Quó me eſſe ducis)*Cic. ou* Putas. *Zá kogo mię bierzeſz; zá co mię wáżyſz u ſiebie.

POUR (*A cauſe.*) *Il a mal à la teſte pour avoir eſté au ſoleil.* Caput illi dolet à ſole. *Plin.* ZE, przyczynę dáiąc, od czego, dlá czego, boli go głowa od ſiedzenia ná ſłońcu, od ſłońca.

POUR mis ſubſtantivement. (*Je ſçay le pour & le contre dans les affaires.*) Jus anceps novi. *Hor.* WIEM co zá ſtroną iedną co też y zá drugą być może, znam ſię ná rzeczach. **Il a ſoutenu le pour & le contre.* In utramque acerrimè diſputavit. In contrarias partes diſſeruit. *Cic.* * Zá obiema ſtronami mowiły zá ſtroną, y przeciwko ſtronie.

POURCEAU, subst. masc. Porcus, porci, masc. *Horat.* PROSIĘ wieprzek.

PETIT POURCEAU. Porcellus, li, masc. *Suet.* Porcullus. *Plaut.* PROSIĄTKA wieprzek.

DE POURCEAU, ou *qui concerne le pourceau.* Porcinus, a, um. WIEPRZOWY. **De la chair de pourceau.* Porcina *ou* ſuilla. *Wieprzowina, mięſo wieprzowe.

Vn troupeau de pourceaux. Porcorum grex, gregis,m. *Voyez* COCHON. TRZODA wieprzow.

POURCHASSER, V. act (*Pourſuivre le gibier avec ardeur*) Omni labore ac ſtudio venatui inſiſtere. Sequi, inſequi feras, *ou* perſequi, (or, eris, ſecutus ſum.) dep. GONIC zá zwierzem.

POURCHASSER *une choſe.* (*La rechercher avec empreſſement.*) Inſequi. Perſequi. Ambire aliquid ardenter. (Ce mot a vieilli.) UGANIAC ſię zá czym ſtaraiąc ſię mono.

POURPARLER, subst. m. Colloquium, ii,n. Collocutio, onis, Confabulatio, onis, f. *Cic.* ROZMOWA námowa rozmowa dla námowienia ſię. **Il en eſt venu à un pour-parler avec luy.* Cum illo venit in collocutionem. *Cic.* *Przyſzło do rozmowy między niemi.

POURPIE', subst. masc. (*Herbe.*) Portulaca, æ,ſœm. *Plin.* TŁUSTOSZ ziele, *Portulaka.*

POUR-POINT, subst. m. (*Habillement de la partie ſupérieure du corps de l'homme.*) Thorax,acis,masc. *Stat.* KAWTAN ſtroy męſki rowno z ſtánem.

POURPRE, subst. fœm. (*Poiſſon de mer à coquille qui a un bec long & creux.*) SZARŁAT Ryba ſkorupiaſta z pyſkiem długim głębokim.

(Elle porte en ſon goſier une veine blanche, qui enferme une liqueur de couleur de roſe parfaitement rouge, dont on teignoit les habits des Roys.) Purpura, æ,f. Conchylium marinum, ex quo purpura efficitur. *Vitr. Cette liqueur rouge le nomme.* Oſtrum, tri, n. W GARDLE ma żyłę białą pełną likworu czerwonego rożowego bardzo iáſnego ktorym farbowano Krolewſkie Purpury, likwor ten zowią ſzarłat.

LA POURPRE *pour un habit d'étoffe teinte en pourpre.* Purpura,æ,f. *ou* Purpurea veſtis, fœm. Purpureus veſtitus, ûs, m. *Cic.* Veſtis oſtro perfuſa. *Virg.* Tincta murice. *Hor.* PURPURA,ſzarłat ſtroy.

DE POURPRE. Purpureus,a,um. *Plin.* PURPUROWY ſzarłatny.

POURPRE, subst.m. (ſe dit *en médecine.*) *Eſpece de peſte* ou *de fiévre maligne qui ſe fait connoiſtre par des éruptions, qui paroiſſent ſur la peau.* Lividæ maculæ, arum, f. pl. Lividi vari peſtilentis febris indices. PETOCIE choroba záraźliwa z gorączką maligną nákiſztaſt powietrza pokazuiąca ſię po ciele plamkami álbo kroſtkami. **Il eſt tout couvert de pourpre.* Lividis maculis totum corpus intertinctum eſt, *ou* luridis maculis corpus maculatur. *Plaut.* *Wſzyſtek oſuty petociami.

UNE *fiévre pourprée.* Febris tabifica *ou* quæ corpus lividis maculis intertingit. GORĄCZKA z petociami.

POURQUOY? *Pour quelle raiſon.* (Adverbe qui ſert à interroger.) *Quare. Cur. Quamobrem. Quid. Itaï Cur* ſe dit pour *Cure*, & *Cure* pour *Cui rei*, qui eſt tout au long dans Plaute. DLA czego czemu.

POURQUOY NON? Quidni? Cur non? Quid ita non? *Cic. Ter.* CZEMU nie.

POURQUOY, subst. masc. (Ce mot ſe prend auſſi ſubſtantivement & alors il ſignifie la cauſe.) *Je veux ſçavoir le pourquoy.* Scire cauſam cupio. *Cicer.* CHCIĘ wiedzieć dla czego, przyczynę.

C'EST POURQUOY. Quare. Quamobrem. Quocirca. Quapropter. *Cic.* DLA tego, przetoſz.

POURRI, masc. POURRIE, fœm. Putridus. Putrefactus. Carioſus, a, um. *Cic. Hor.* Putris & hoc putre, adject. *Horat.* Putredine vitiatus, a,um. *Ovid.* ZGNIŁY, zgniła, zbutwiały zepſuty, ſprochniały.

POURRIR, V. act. & neut. (*Gaſter, corrompre.*) Putrefacere, (o, is, feci, factum.) *Colum.* GNOIC zgnoić zepſuć.

POURRIR, (*Se pourrir.*) Putreſcere. Computreſcere Exputreſcere. Imputreſcere, (ſco, putrui.) *ſanſ ſupin.* Putrefieri (io,is, factus ſum.) GNIC zgnić pſować ſię zepſować ſię.

POURRITURE, subst. f. (*Corruption d'une choſe qui ſe pourrit.*) Putredo, inis, f. *Ovid.* Caries,ei,f. (ce mot ſe dit *du bois.*) *Colum.* ZGNIŁOSC zbutwiałość ſpruchniałość gnoy ſprochniałość ſię zwłaſzcza mowi o drzewie, zbutwiałość o owocach.

POURSUITE, subst. fœm. (*L'action par laquelle on pourſuit une choſe.*) Perſecutio. Conſectatio Inſectatio, onis,fœm *Cic. Plin. Liv.* SCIGANIE ſzukanie gonienie zá czym lub zá kim.

POURSUITE *faite en juſtice contre quelqu'un.* Actio,onis fœm. *Cic.* POCIĄGNIENIE do prawa dochodzenie prawem kogo.

POURSUITE, (*Brigue.*) Ambitio, onis, fœm. Ambitus, ûs, masc. *Cic.* ZABIEGANIE ſtaranie ſię o co ubieganie ſię.

POURSUIVI,m POURSUIVIE,f. Secutus. Inſecutus,a,um *Voyez* POURSUIVRE. SCIGANY Scigana.

POURSUIVANT *en criées.* Inſtitor actionis. *Vlp.* WOŹNY ſądowy ſługa.

POURSUIVRE, V. act. (*Courir apres quelqu'un pour l'attrapper.*) Aliquem inſequi, (or, eris, inſequutus ſum.) Perſequi, *Cic.* Aliquem urgere, (eo,es,urſi. *Sans ſupin.*) *Cæſ.* GONIC ścigać zá kim.

POURSUIVRE *à cor & a cri,* proprement *pourſuivre une beſte avec le cor & en criant*; par metaphore, *pourſuivre quelqu'un vivement.* Omni nitu *ou* nixu inſequi. Perſequi, urgere aliquem. *Cic.* Inſectari. Conſectari acriter. *Cic.* GONIC zá zwierzem doiezdzać zwierza właśnie, *niewłaśnie zaś* doiezdzać kogo potężnie wziąć go ná obroty. **Pourſuivre une affaire.* Inſiſtere aliquod negotium *Plaut.* *Docierać ſprawy iákiey.

POURSUIVRE, (*Continuer.*) Pergere, perſequi. KONCZYC daley co. **Pourſuivre ſes eſtudes.* Studia perſequi *Cic.* Studiis inſiſtere *Quint.* *Kończyć daley náuki. **Pourſuivez le reſte.* Pergere realiqua. Perge cetera. *Cicer.* *Kończ, daley do końca.

POURSUIVRE, (*Briguer.*) Sequi. Perſequi, depon. Ambire, (io,is, ivi, itum.) act. acc. *Cic* ZABIEGAC ſtarać ſię o co ubiegać. **Il pourſuit cette veuve pour l'épouſer.* Hanc procat viduam *ou* appetit illius viduæ nuptias. *Stara ſię o tę wdowę zá żonę.

POURSUIVRE *quelqu'un en juſtice pour le payement.* Urgere aliquem ad ſolutionem. *Vlp.* PRAWOWAC ſię z kim o dług dochodzić kogo prawem o długi, álbo długow ſwoich prawem ścigać dochodzić. **Pour la reſtitution de ſes biens.* Bona ſua repetere & perſequi lite & judicio. *Prawować ſię o dobra. **Pourſuivre ſon droit.* Jus ſuum perſequi *Cic.* *Dochodzić prawa ſwego. **Vn proces.* Litem urgere. *Cic.* *Sprawy ſwoiey pilnować poſpieszać. **La perte de quelqu'un.* In pernicicm alicujus incumbere. *Cic.* *Náſtępować ná zgubę czyią. **Pour luy faire perdre la vie & les biens.* Oppugnare aliquem capite & fortunis. *Motel. ad Cic.* *Náſtępować komu ná życie y ná fortunę. **Le crime fut pourſuivi fort chaudement.* Caluit crimen de recenti. *Cicer.* *Dochodzono tego z żázn bardzo żwawo.

OD DIT proverbialement, *Pourſuivre quelqu'un l'épée dans les reins, quand on le preſſe fort & ſans relaſche.* Inſectari. Urgere aliquem acriter. *Cic.* NALEGAC ná kogo bez przeſtanku y odetchnąć mu nie dać.

POURTANT, (*Conjonction adverſative, cependant, toutefois,* ou *pourveu que.*) Tamen. *Cic.* PRZECIĘ iednakże.

POURVEU, masc. POURVEUE, f. (*Qui eſt muni d'une choſe.*) Aliquâ re *ou* ab aliquâ re munitus. Inſtructus, a, um. *Voyez* POURVOIR. OPATRZONY, opatrzona obwarowany uzbroiony.

POURVEUQUE, adverbe, ou POURVUQUE, *s'employe pour marquer une condition.* Dum. Dummodò, *ou* modò. *Cic.* BYLE,Byle tylko,byleby.

POURVOIR, V. n. & act. (*Aviſer que rien ne manque, que tout ſoit bien & en bon ordre.*) Rei aliqui providere, (eo, es, providi, ſum.) Proſpicere, (io, is, proſpexi, proſpectum.) Conſulere,(o,is,conſului, conſultum.) *Cic.Cæſ.* OPATRZYC poradzić, obmyślić, pomyślić, oporządzić, ſporządzić, roſporządzić áby wſzyſtko było dobrze.

POURVOIR *quelqu'un d'une choſe, la luy fournir.* Aliquid alicui ſuſpeditare. Subminiſtrare, (o, as, avi, atum.) Re aliquâ aliquem inſtruere, (o,is, xi, ctum.) DODAWAC komu czego. **Se pourvoir des choſes néceſſaires à la vie.* Sibi quærere. *ou* Comparare neceſſaria ad vitam, *ou* neceſſaria. *Opatrzyć ſię w potrzeby rożne do życia.

POURVOIR *une fille,* (*La marier richement & noblement, la bien marier.*) Filiam in matrimonium benè collocare. *Cic.* Nuptui collocare. *Colum.* WYDAC Pánnę,ſtanem ią zacnym y bogatym opatrzyć. **Elle eſt richement pourveuë.* Nupſit in divitias maximas. *Plaut.* *Bogato poſzła zá mąż. **Noblement.* Nupſit in familiam claram. *Cicer.* *Zácnie poſzła za mąſz. **J'ay une grande fille ſans bieus, qui n'eſt point encore pourveuë.* Virginem habeo grandem, dote caſſam, illocabilem. *Plaut.* *Mám corkę doroſłą, bez poſagu y fortuny, dla ktorey ieſzcze poſtanowienia nie mam.

POURVOYEUR, subst. masc. (*Qui a ſoin des proviſions de bouche.*) Penûs *ou* peni curator, oris, masc. Obſonator, oris, masc. *Plaut.* Proviſor eſcarius, proviſoris eſcarii. PROWIZOR: Szafarz, dozorca co ma ſtaranie o żywności y rzeczach podobnych.

POURVOYEUR *du Roy,* (*Qui a le ſoin des proviſions de la maiſon du Roy.*) Regius obſonator, annonæ regiæ proviſor *ou* curator. *Plaut. Hor.* SZAFARZ Krolewſki.

POURVOYEUSE, subst. fœm. (*Qui va à la proviſion d'une famille.*) Quæ obſonat. Quæ penum familiarem curat. SZAFARKA.

POUS, subst, masc. (*Battement des veines & des arteres.*) Venarum, arteriarum pulſus. ûs, masc. *Celſ.* Percuſſus, ûs, masc. *Plin.* PULS bicie żył y arteryi. **Vn pous inégal.* Inæquabilis percuſſus venarum. *Plin* *Puls nierowny nieiednoſtayny. **Souvent le pous va plus lentement* ou *plus viſte ſelon l'âge, le ſexe, & la complexion naturelle.* Sæpe venæ lentiores, celerioreſque ſunt & ætate & ſexu, & corporum náturâ. *Celſ.* *Częſtokroć puls álbo powoli álbo prędzey bije według lat, płci, y przyrodzenia każdego.

ON DIT figurément, *Taſter le pous à quelqu'un,* pour dire, *le ſonder, taſcher de découvrir ſa penſée, ſes deſſeins, ſon ſentiment devant que de luy rien propoſer.* Aliquem tentare. *Cic.* Perſpicere. Inſpicere mentem alicujus. *Plaut. Cicer.* NIEWŁASNIE pomacać pulſow komu, áby ſię wydał z myślą z ſekretem z zdaniem ſwoim.

POUSSE, subst. f. (*Maladie qui arrive aux Chevaux, qui leur cauſe un battement des flancs.*) Ilium pulſatio,onis,fœm. DYCHAWICA choroba ktora ſię koniom przydaie. **Ce cheval a la pouſſe.* Hic equus ducit ilia. *Horat.* Trahit. *Plin.* *Ten koń zdychawiczał, dychawiczny ieſt,dychawy.

POUSSE, ſe dit *du jet des arbres, du bois qu'ils pouſſent tous les ans.* Arborum ſurculi, orum. m. pl. LATOROSLE młode nowe co rok ná dzrewach.

ON DIT *du vin pouſſé, vin gaſté.* Vappa,æ,f. *Hor.* Vinum fugiens,entis. *Cic.* WINO zwietrzałe kwas zwietrzałki

ON DIT populairement *Donner la pouſſée à quelqu'un, luy faire prendre la fuite par quelque avis qu'on luy donne de quelque pourſuite ou Cabale qu'on fait contre luy, luy mettre martel en teſte.* Sollicitum *ou* ſollicitiorem aliquem reddere. *Plaut. ad Cic.* Habere eliquem anxium. *Hirt.* SPŁOSZYC kogo, záſtraſzywſzy go.

POUSSER, V.act. & n. Pellere, (pello, pepuli, pulſum.) Depellere.Impellere.Pulſare,(o,as,avi,atum.) *Cic.* PCHNĄC popchnąć wepchnąć wpychać. **Pouſſer dehors.* Expellere. Extrudere foras. *Wypychać, wypchnąć. **Hors de quelque lieu.* Propellere. *Wypchnąć ſkąd. **Çà & là, de coſté & d'autre.* Diſpellere. *Cicer.* *Popychać ś tám y ſam.

POUSSER *un cheval.* Equum agere. Agitare. Impellere. Calcaribus equum agitare. Admittere. *Plaut. Cic.* ZEWRZEC Konia oſtrogami lub piętami, poſkoczyć ná nim.

POUSSER *quelqu'un à une choſe,* (*l'y porter, l'y inciter avec douceur.*) Aliquem ad aliquid Excitare. Incitare. Indu-

cere Stimulare. *Cic. Ter.* PRZYWIESC kogo do czego námowić go ná co wzbudzać pobudzać spoſobem dobrym.

POUSSER, (*Solliciter quelqu'un à une choſe, l'y porter, l'y engager par violence.*) Aliquem ad aliquid impellere. Propellere. Inſtigare. Pertrahere. Protrahere. Detrudere. *Cic. Plaut.* NAMAWIAC kogo ná co wdáwać w co kogo w mięſzać wprawić wpędzić przywieść gwałtem. **Pouſſer dans la mendicité.* Detrudere aliquem ad mendacitatem. *Plaut.* *Przywieść kogo do uboſtwa wprawić w uboſtwo.

POUSSER, (*S'avancer vers quelque lieu, pouſſer plus loin.*) Aliquò progredi, (or, eris, greſſus ſum.) Depon. Longiùs progredi. Procedere. *Cic.* ZBLIZAC ſię pomknąć ſię poſunąć ſię do kogo.

ON DIT en ſens figurément, (*Pouſſer loin ſa fortune.*) Ad multas opes procedere. Procedere opibus & honoribus. *Plin.* Ad ſummas opes emergere. *Lucan.* POMKNĄC ſzczęście fortunę ſwoię daleko. **Pouſſer quelqu'un dans le monde, l'avancer.* Aliquem producere. Provehere ad honores. *Cic.* *Wyprowadzić kogo ná ſzczęście ná honory, dopomoc mu do tego. **Il s'eſt pouſſé de luy-meſme.* Provexit ſe in majus ſuâ induſtriâ. *Sam uroſł przez ſiebie. **Il ſe ſeroit pouſſé davantage s'il l'eût voulu.* Proceſſiſſet longiùs honoribus, ſi voluiſſet. *Cic.* *Poſzedłby był wyżey bardzieyby uroſł gdyby był chciał.

POUSSER *une matiere*, (*La traitter à fonds.*) Materiam aliquam fuſiùs tractare. Pertractare. Proſequi. *Cic.* ZGRUNTU w rzecć iáką ſię wdać głębiey ią przeyrzeć. **Il pouſſe trop loin la matiére.* Ultra legem tendit opus. *Hor.* *Dáleko bardzo rzecz ciągnie prowadzi

POUSSER *quelqu'un à bout*, (*L'outrer, le mal traitter de paroles* ou *autrement.*) Acriùs aliquem inſectari. Inſequi. Vexare. Exagitare aliquem aſperiùs *ou* maledictis. Convitiis aliquem urgere. *Cic.* PRZYWIESC do oſtatniey niecierpliwości złości dokuczyć komu do oſtatniey. **Ne me pouſſez pas davantage.* Ne me irritaſſis *pour* irritaveris. *Terent.* Noli me vexare contumacius. *Dáyże mi pokoy nieprzywodź mię do oſtatniey.

POUSSER *une affaire à bout.* Rem acriter perſequi donec conficiatur. Pertendere aliquid naviter. *Cic. Ter.* RZECZY do cierać do końca przywieść. **Je pouſſeray l'affaire juſques au bout.* Rem non deſinam, donec perfecero. *Ter.* Nieprzeſtanę poki nie dokażę ſwego. **Pouſſer les affaires, les preſſer.* Res urgere. Rebus inſtare. *Dopilnować rzeczy docierać dotrzeć do końca.

POUSSER, (*Jetter, produire.*) Producere, (co, is, produxi, ctum.) Germinare. Egerminare. Progerminare, (o, as, avi, atum.) Fundere. Profundere, (do, dis, fudi, ſuſum.) Act. acc. *Colum.* WYDAWAC wypuſzczać z ſiebie rodząc. **Il faut bêcher les vignes, avant qu'elles ayent pouſſé.* Foſſor adhuc ſilentibus vineis inducendus eſt. *Colum.* *Trzeba okopywać winnicę pierwey niż puści, niż ſię rozwinie. **La vigne pouſſe.* Gemmat *ou* germinat vitis. *Puſzcza winnica kwitnie pączki wydaie. **Pouſſer des rejettons.* In novos ſurculos revireſcere. *Tacit.* *Puſzczać nowe latorośle.

POUSSER *la voix*, (*L'élever.*) Tollere vocem. Attollere. WYNIESC głos podnieść głoſu. **Pouſſer des plaintes en l'air* Litigare cum ventis. *Petr.* Querelas inanes proferre. Fundere verba, voces in auras. Fruſtra queri, (or, eris, queſtus ſum.) *Uſkarżać ſię żałośnie. **Des ſoupirs.* Ducere. Trahere ſuſpiria. *Ovid.* *Wzdychania czynić. **Je pouſſois mille ſanglots* Verberabam planctibus pectus. *Petr.* *Tyſiączne łkania y wzdychania czyniłem.

ON DIT proverbialement *Pouſſer le temps avec l'épaule.* Diem ex die prolatare. *Tacit.* Dies proferre. *Ter.* ZWŁOCZYC dzień zá dzień, dzień ode dnia.

POUSSER *la patience de quelqu'un à bout.* Abuti patientiâ alicujus. *Cic.* Exhaurire patientiam alicujus. DO OSTATNIEY niecierpliwości kogo przyprowadzić. **La patience qu'on pouſſe à bout, devient fureur.* Patientiâ læſa fit furor. *Cierpliwość wyſilona, w złość nieupamiętaną ſię obraca.

POUSSIERE, ſubſt. f. (*Menuë poudre qui s'éléve de terre dans un temps de ſéchereſſe.*) Pulvis, eris, m. PROCH kurz kurzawa.

PLEIN *de pouſſiere.* Pulverulentus, a, um. *Cicer.* PEŁEN kurzu prochu zákurzony.

POUSSIF, maſc. POUSSIVE, fœm. (*Qui ſouffle en marchant & reſpire avec peine.*) Anhelus. Suſpiriosus, a, um. Anhelator, oris, m. *Virg. Plin.* ZDYSZAŁY, zdyſzała, dyſzący zmordowany.

POUSSIN ſubſt. maſc. (*Les petits des oiſeaux.*) Pullus, li, maſc Infans pullus. *Cic. Plin.* PISKLĘTA małe od praſząt kluiek.

POUTIE, ſubſt. f. (*Petite ordure qui s'attache aux habits.*) Titivilitium, ii, n. *Plaut.* BŁOTO prochy ná ſuknią padaiące y trzymaiące ſię obryzganie záſzarganie.

POUTIEUX, maſc. POUTiEUSE, fœm. (*Qui a une trop grande affection de propreté, & qui ſe dégoûte de la moindre choſe.*) Nauſeoſus, a, um. *Plin.* CKLIWY wymyślnik wykwintnik wykwintnica przekwintuiący.

(Mot bas & populaire.) Słowo podłe Francuſkie.

POUTRE, ſubſt. f. (*Groſſe piece de bois.*) Trabs, bis, fœm. *Cæſ.* BELKA Balka. **Poutres d'aſſemblages.* Trabes compactiles. *Vitr.* *Balki ſkupione, gęſto dane. **Poutres tout d'une piece.* Perpetuæ trabes. *Vitr.* *Balki całe o iedney ſztuce nie nádſtawiane balki.

POUVOIR. neut. (*Avoir la puiſſance de faire une choſe.*) Poſſe, (poſſum, potes, potui, *ſans ſupin.*) Quire, (queo, quis, quivi, quitum) MODZ mogąc co uczynić.

NE POUVOIR *faire une choſe.* Non poſſe. Nequire, (nequeo, nequivi, itum, *au fut.* nequibo.) NIE MODZ czego uczynić. **Je ne puis vous écrire ſans pleurer.* Ad te non queo ſine lacrymis ſcribere. *Cic.* *Nie mogę piſać do ciebie bez płaczu. **N'en pouvoir plus, n'avoir plus de force.* Deficere, (deficio, is, defici, defectum.) Fatiſcere, fatiſco. *Cicer.* *Już nie mogę iużem ſię zmordował już darmo uſtaią ſiły my tchu nie ſtaie. **Il n'en peut plus, les forces luy manquent.* Deficiunt ipſi vires *Cic.* Vires hunc deſtituunt. *Phæd.* *Siły mu y duch uſtaie. **Je n'en puis plus de chaud.* Anima deficit ab æſtu. *Celſ.* *Już nie mogę wytrzymać od gorąca.

POUVOIR, ſubſt. m. (*Puiſſance, autorité.*) Poteſtas, Auctoritas, atis, fœm. *Cic.* MOC powaga zwierzchność. **Avoir le pouvoir en main.* Valere auctoritate. Habere poteſtatem. *Cic.* *Mieć moc w ręku. **Les menaces n'ont point de pouvoir ſur les perſonnes libres.* Nulla minantis auctoritas apud libeos eſt. *Cic.* *Groźby nic nie mogą u ludzi w wolności urodzonych, y wychowanych. **Il a pouvoir de vie & de mort ſur vous.* Vitæ & necis in te poteſtatem habet. *Cic.* *Má moc życia y śmierci nád tobą. **Avoir quelque choſe en ſon pouvoir.* Aliqui habere in poteſtate. *Cic. ou* Præ manibus *Mieć co w mocy ſwoiey.

Selon ſon pouvoir. Pro virili parte. Pro viribus. *Cicer.* Ile możności naſzey.

PRAGUE, (*Ville Archiepiſcopale du Royaume de Boheme ſur la riviére de Molde* ou *de Muldaw.*) Praga, æ, f. PRAGA Miaſto y Arcybiſkupſtwo w Kroleſtwie Czeſkim nád Mołdą álbo Mołdawą rzeką

DE PRAGUE, Pragenſis & hoc Pragenſe. adject. PRASKI z Pragi.

PRAGMATIQUE *Sanction.* ſubſt. f. Pragmatica ſanctio, onis, f. *On prononce* PRAGMATIQUE SANTION. PRAGMATYKA Prawo poſpolite o ſprawach iákich walnych poſtanowienie y uſtawa poſpolita.

PRAIRIE, ſubſt. fœm. Prata, orum, n. pl. *Plaut.* ŁĄKA, Łąki.

PRATICIEN, ſubſt. maſc. (*Qui entend le ſtile du palais & la procédure*) Pragmaticus, ci, maſc. *Cicer.* Homo formularum callidiſſimus Formularius, ii, maſc. *Quint.* PATRON Juryſta Praktyk.

PRATIQUABLE, adj. m. & f. (*Ce qu'on peut pratiquer.*) Quod eſt in uſu. PODOBNE to co ieſt y może bydź w zwyczaiu, co nie ieſt niepodobna. **Tout les Commandemens de Dieu ſont pratiquables.* Præcepta divina exequi facilè poſſumus *ou* ſunt admodùm poſſibilia. *Wſzyſtkie Przykazania Boſkie ſą podobne, nie ſą trudne y niepodobne.

PRATIQUE, ſubſt. fem. Uſus, ûs, maſc. Exercitatio, onis, fem. *Cicer.* ZAZYWANIE; mieć w zażywaniu. **Réduire en partique les préceptes de quelque art.* Artis præcepta actu perficere, exequi. *Quint.* *Mieć w záżywaniu, Reguły záżyć iákiego kunſztu.

LES ARTS *qui conſiſtent dans la pratique.* Artes poſitæ in agendo *ou* quæ in actu conſiſtunt. *Quint.* NAUI robocze rzemieślnicze kunſzta ręczne.

PRATIQUE ou *Le ſtile du palais, connoiſſance qu'on a des formalitez de juſtice.*) Uſus forenſis, maſc. Exercitatio forenſis, onis, fem. PRAKTYKA prawna Proceder prawny, **Il entend bien la pratique.* Formularum forenſium periciſſimus *ou* ſcientiſſimus eſt. * Zná ſię dobrze na prawie umie prawo.

PRATIQUE ſe dit du nombre des clients & des affaires dont un procureur eſt chargé. SPRAWY. ** Ce procureur a bien de la pratique.* Multa, multorumque negotia procurat cognitor ille. *Ten Patron má wiele ſpraw od wielu ſtawa. **Il a acheté la pratique d'un tel procureur.* Lites tractandas à tali cognitore redemit. *Kupił nábył papiery od tego Pátrona.

PARTIQUE ſe dit auſſi des Artiſans & des Médecins qui travaillents pour pluſieurs perſonnes. *Ce cordonier a bien de la pratique, pluſieurs ſe font chauſſer par luy.* Huic ſutori calceandos pedes multi committnnt. *Phæd.* ROBOTA. Ten rzewc záwſze má roboty doſyć. **Ce medecin a bien de la pratique, il eſt appellé de divers endroits pour traitter des malades.* Multis ægris conſulit iſte medicus. Ope ſuâ medicâ multos juvat. Adhibetur hic medicus in plurimorum morbis. *Ten Doktor má wielu Pácyentow.

PRATIQUES *de dévotion.* Piæ exercitationes, *genit.* Piarum exercitationum, fem. plur. NABOZENSTWA rożne ktorych kto záżywa y iákie má we zwyczaiu.

PARTIQUES ſe dit en mauvaiſe part *Des cabales & des menées ſecretes qu'on fait contre ſon Prince & contre le public.* Clandeſtina conſilia, orum, neut. *Cic.* SZTUKI bunty iakcye, praktyki złe rády.

PRATIQUE, (*Fréquentation, long uſage qu'on a avec les perſonnes.*) Uſus & conſuetudo, usûs & conſuetudinis, maſc. & fem. *Cic.* PRZYIAZN znaiomość poufałość dawno zábrana z kim.

PRATIQUER. V. act. (*Mettre en partique.*) Facere, (facio, is, feci, fectum.) Exercere, (eo, es, exercui, exercitum,) *Cic.* CZYNIC wſkutku mieć w używaniu. **Pratiquer ce qu'on enſeigne.* In uſu habere quod docemus. *Plin.* *Ták czynić iák náuczaſz. **Ces choſes ont été pratiquées par nos Anceſtres.* Hæc apud Majores noſtros factitatata ſunt. *Cic.* *Te rzeczy były w używaniu w zwyczaiu u Przodkow náſzych.

PRATIQUER *la médecine*, (*La faire.*) Facere medicinã. *Phæd.* Exercere. *Cic.* Excolere. *Celſ.* Factitare. *Quint.* BAWIC ſię lekarką.

PRATIQUER *quelqu'un*, (*Le ſuborner.*) Cum aliquo conſuefcere. *Plaut.* Alicui. *Ter.* Congredi cum aliquo quotidianâ conſuetudine. *Cæſ.* Aliquo familiariſſimè uti, (utor, eris, uſus ſum.) Cum aliquo familiariter vivere. *Cic.* PRZYIAZN mieć z kim bywać u niego często y poufale. **Je l'ay fort pratiqué.* Magnus cum illo mihi fuit uſus. *Cic. ou* Vetus inter nos uſus interceſſit. *Cic.* * Miałem wielką z nim przyiaźń y záchowanie. **Il y a long-temps pratiqué la Cour.* Diu in aulâ verſatus eſt, conſuetudinemque habnit cum aulicis. *Długo dworską traktował ſłużył.

PRATIQUER *une choſe*, (*La ménager.*) Rem aliquam diſpenſare, diſponere. *Cic.* WYSTAWIC roſporządzić co. **Ce baſtiment eſt bien partiqué.* Apté diſpoſitum & diſpenſatum eſt iſtud ædificium. *To budowanie bárdzo dobrze roſporządzenie. **Toutes les couleurs ſont bien pratiquées dans ce tableau.* Omnes coloros ſcitè adhibiti ſunt & temperati in hac tabulâ. *Wſzyſtkie farby ſą dobrze dane w tym obrazie. **Il prenoit le jour par une petite feneſtre pratiquée dans le roc.* Lucem admittebat per anguſtam feneſtellam in rupe inditam ou inciſam. *Swiatło miáł zokienka iednego málękiego ktore ſobie wyrobił w ſkale. ** Je vous ay pratiqué ſon amitié, je vous l'ay menagée.* Tibi illius amicitiam conciliavi, comparavi. *Cic.* *Wyrobiłem ci przyiaźń Jego, znaiomość Jego. **J'ay partiqué quelque temps ſur mes grandes occupations.* Succeſſivum aliquod tempus, è ſummis occupationibus mihi cripui. *Cic.* *Wziąłem ſobie czas iáki, ukradłem ſobie trochę czaſu, przed wielkiemi zábawami trudnościami memi.

PRATIQUER *les voix*, (*Ménager les ſuffrages pour monter aux honneurs & aux dignitez.*) Captare ſuffragia. *Hor.* Sibi conficere ſuffragia, *ou* conciliare. *Cicer.* STARAC ſię o głoſy, o wota, o kreſki.

PRATIQUER *quelqu'un*, (*Le ſuborner.*) Subornare, (o, as, avi, atum.) Inſtruere, (uo, ui, xi, ctum.) *Cic.* PODMOWIC kogo náprawić go náco. **On a envoyé des eſpions dans le camp ennemi pour pratiquer les ſoldats & les débaucher.* Miſſi ſunt exploratores in hoſtium caſtra, qui milites ad defectionem ſollicitarent. *Poſłano ſzpiegow dlá náprawy woyſka, y zbuntowanie.

PRE', ſubſt. maſc. Pratum, prati, neut. *Cic.* ŁĄKA.

PETIT PRE'. Pratulum, li, neut. *Cic.* ŁĄCZKA máłá, káwał Łąki.

DE PRE'. Pratenſis & hoc pratenſe adject. *Horat.* ŁĄCZNY do łąk náleżące.

PRE'ALABLE, adject. m. & f. (*Ce qui ſe doit faire avant.*) CO náypierwey być má. **C'eſt un préable, cela ſe doit faire avant.* Hoc prius animadvertendum eſt, illlud primùm & ante omnia expendendum eſt. *To co náypierwey być powinno co náypierwey ſtać ſię má co uczynić trzeba y zważyć náypierwey.

AU PRE'ALABLE. Primùm. Antè. NAYPRZOD náypierwey.

PRE'ALABLEMENT, adv. *le meſme.* (Termes de Notaires.) NAPRZOD náypierwey záraz, (Terminy Piſarſkie.)

PRE'AMBULE, ſubſt. maſc. (*Eſpéce de préface* ou *d'exorde.*) Proloquium, ii, neut. Præfatio, onis. fem. *Quint.* Exordium, ii, neut. *Cic.* PRZEMOWA Przedmowa ná początku.

PRE'BENDE, ſubſt. fem. Præbenda, æ, fem. Sacerdotium, ii, neut. *Liv. ou* Præbenda, orum, neut. *ſelon Alciat* Annona ſacra, quam præbendam vocant. PREBENDA, dochod káplańſki pewny.

PRE'BENDIER, *Celuy dans un Chapitre qui a droit de Prébende.* Qui annonæ jus habet inter Canonicos. PREBENDARZ ten co w kápitule má kánonią z Prebendą.

PRE'CAIRE. (Terme de Juriſprudence, qui ſe dit adverbialement d'un fonds, dont on n'a pas la pleine proprieté.) Precario aliquid poſſidere. *Cic.* UPROSZONY zá uproſzeniem co mieć, lub trzymać dobra iákie niezupełnym prawem ále zá przywileiem.

PRE'CAUTION, ſubſt. fem. (*Seureté qu'on prend pour ſe garentir de quelque mal* ou *pour la réuſſite d'une affaire.*) Cautio. Proviſio, onis, fem. *Cic.* OSTROZNOSC. ** Quelque précaution qu'on prenne, on n'en prend jamais aſſez contre ce qui peut arriver à toute heure.* Quod quiſque vitet nunquam ſatis homini cautum eſt in horas. *Hor.* *Niechay kto ma náywiększą oſtrożność nigdy doſyć iey mieć niemoże ná wſzelkie przygody ktore ſię co godzina trafić mogą. ** J'ay pris toutes les précautions imaginables pour faire réuſſir l'affaire.* Omnia providi præcavique, uti hæc mihi res ſub manus ſuccederet. *Wſzyſtkie oſtrożności y ſpoſoby o ktorych tylko pomyślić można wziąłem ábý dokazać tey rzeczy. **Il faut uſer de précaution.* Præcauto opus eſt. *Plaut.* * Trzeba ſobie oſtrożnie poczynać.

SE PRE'CAUTIONNER, (*Prendre ſes précutation.*) Sibi præcavere, *ou* Providere, *Cic.* OSTROZNOSCI ſwoie wziąć.

Il eſt fort difficile de ſe précautionner contre ces maux. Hæc mala difficilè præcaventur. *Cic.* Trudno bardo ſię mieć ná oſtrożności od tych przypadkow. **Se précautionner contre la colére de quelqu'un.* Ab irâ alicujus præcavere. *Liv.* *Mieć ſię ná oſtrożności od gniewu czyiego. **Contre le froid.* Præmunire ſe ſe à frigora, adversùm frigus. * Opatrzyć ſię ná zimno.

PRE'CEDENT, m. PRE'CEDENTE, fem. *prononcez* PRE'CEDANT, Precedante (*Qui précede, qui eſt auparavant.*) Præcedens. Antecedens, entis, omn. gen. *Hor. Liv.* PRZESZŁY PRZESZŁA co minęło co ieſt przody.

PRE'CE'DER, V. act. (*Eſtre auparavant.*) Antè eſſe, ante ſum, ante fui. PRZED tym być. **Ceux qui nous ont précedé eſté avant nous.* Qui ante nos fuerunt, *ou* vixerunt. Majores noſtri, maſc. plur. *Cic. Nos Anceſtres.* *Ci co przednami byli Przodkowie náſi.

PRE'CE'DER, (*Marcher, aller devant.*) Præire. Anteire. *Liv. Cic.* Præcedere. Antecedere, (cedo, is, ceſſi, ceſſũ.) Prægredi, (dior, eris, greſſus ſum.) *Cic. Liv.* JSC wprzody ná przedzie. **L'exercice doit précéder le repas On doit faire de l'exercice devant que de manger.* Cibum ſemper antecedere debet exercitatio. *Cicero.* * Robota powinna poprzedzać iedzenie ágitacya iáka przed iedzeniem potrzebna.

PRE'CE'DER *quelqu'un en une choſe* ſe dit au figuré *la ſurpaſſer.* Aliquem re aliquâ antecellere. Præcellere, (cello, is, cellui, celſum.) Antecedere. *Cic.* PRZECHODZIC kogo w czym,

PRECEPTE, ſubſt. maſc. (*Reglé, maxime ſur quoy les Arts & les Sciences ſont fondées.*) Artis regulæ, arum, fem. plur. præcepta, orum, plur. neut. *Cic.* OPISANIE prawa Reguła uſtawa kunſztow, náuk Rzemioſł.

PRE'CEPTEUR, ſubſt. maſc. Præceptor. Doctor, oris, maſc. Magiſter, tri, maſc. *Cic. Quint.* NAUCZYCIEL.

PRE'CIEUX, maſc. PRE'CiEUSE, fem. (*Qui eſt d'un grand*

grand prix.) Precioſus, a, um. DROGI Koſztowny koſztowana ſzaczowany. * *Nous n'avons rien de plus précieux que l'honneur* Nihil honore melius nobis eſt aut potius. *Nie mámy nic koſztowniey ſzego nád honor.

PIERRE PRE'CIEUSE. Gemma, æ, fem. *Plin.* KLEYNOT kámień drogi.

PRECIPICE, ſubſt. maſc. (*Lieu extrémement élevé au pied duquel il y a un abyſme*, ou *quelque grande profondeur où il eſt dangereux de tomber.*) Præceps locus, loci præcipitis, maſc. *Cic.* PRZEPASC niebeſpieczna. **Tomber dans le précipice* Deferri per præcipicia. *Quint.* *Wpaść w przepaść.

ON DIT au figuré, *Je me ſuis jetté dans le précipice les yeux ouverts.* Ego prudens ac ſciens ad perniciem ante oculos poſitam ſum profectus. *Cic.* SAM w oczywiſtą przepaść wpadłem wlecіałem dobrowolnie.

PRE'CIPITAMMENT, adv. *prononcez* PRE'CIPITAMMANT (*Avec précipitation, ſans reflexion.*) Præcipitanter, adv *Lucr.* Præproperè. *Liv.* Nimium feſtinanter. *Cicer.* Nimis properato. *Plaut.* NAGLE ſpieſzno prędko nieuważnie łáp cap

PRE'CIPITATION, ſubſt. fem. (*Trop grand empreſſement dans les choſes.*) Præpropera feſtinatio, fem. Nimia celeritas, fem. *Cicer* NAGŁOSC poſpieſzanie nagłe prędkość. **Il fait tout avec précipitation.* Omnia feſtinat. Cuncta præcipitanter agit. *Wſzyſtko z prędkością bez uwagi czyni oślep

PRE'CIPITE', maſc PRE'CIPITE'E, fem. (*Jetté du haut en bas.*) Præceps acta, actum *Cic.* WP RZEPASC wrzucony zrzucony z wyſoka

PRE'CIPITE', (*Qui agit avec précipitation*) Præceps, itis, omn. gen. *Cic.* Præproperus, a, um. *Liv.* Qui cæcus & præceps fertur. *Cic.* PRĘDKI nágły nieuważny oślep.

PRECIPITER, (*Jetter quelqu'un de haut en bas, le jetter dans le précipice.*) Aliquem præcipitare, (o, as, avi, atum.) *Lucr.* Præcipitem agere, (ago, egi, actum.) *Cæſ.* Dare, (do, das, dedi, datum) *Liv.* Præcipitem dejicere, (io, is, dejeci, dejectum.) *Cic.* ZRZUCIC zepchnąć ſtrącic z wyſoka.

SE PRE'CIPITER, (*Se jetter dans le précipice.*) Præcipitem ſe dare. *Hor* Præcipitare ſe. *Liv.* WPASC w przepaść ſkoczyć z wyſoka zlecić.

ON DIT figurément en ce ſens, (*Se précipiter dans ſa ruine.*) Ad exitium ſe præcipitare. *Cic.* SAM ná zgubę ſwoię lecieć.

PRE'CIPITER *les choſes*, (*Les trop preſſer.*) Res præcipitare. Properare Deproperare *Hor.* Feſtinare, (o, as, avi, atum.) *Plaut. Cic* NAGLIC nágle rzeczy czynić. **Il ſe précipite* Præproperè agit. Nimium feſtinat. Deproperat. *Sám ſię od nágłości mięſza. **Emporté par ſa haine, il a précipité l'affaire en jugement.* Ductus odio properavit rem reducere in judicium *Cic.* *Złością uwiedziony poſpieſzył ſię y pobiegł z rzeczą do ſądu.

QUI *précipite tout.* Omnibus conſiliis præceps. *Cic.* KTORY wſzyſtko nágle bez uwagi y rozmyſłu czyni.

PRE'CIPUT, ſubſt. maſc. (Terme de Juriſpudence.) *Avantage qui appartient à quelqu'un dans une choſe qui eſt à partager.* Præcipuum, pui, neut. *Cicer.* PRZEDNI dział lepſza część w dziale iákim.

PRE'CIPUT, (*Avantage qu'on ſtipule dans un contrat de mariage*) Donatio propter nuptias, onis, fem. ZAPIS darem darowizną ślubny kontrakt Intercyza.

PRE'CIS, maſc. PRE'CISE, fem. (*Déterminé, fixe.*) Certus ac definitus, a, um *Cic.* PEWNY ten á nie inſzy.

PRE'CISE'MENT, adv. (*Juſtement, ni plus ni moins.*) *Il a fait préciſément ce qu'on luy a commandé, ni plus, ni moins.* Fecit planè quod juſſus erat, nihil ampliùs *ou* nihil præterea. WŁASNIE ták ni mniey ni więcey, właśnie ták uczynił iák mu zlecono iák kázano ni mniey ni więcey.

PRE'CISE'MENT, (*à l'heure* ou *au moment marqué.*) Eà ipsâ horâ, in ipſo articulo temporis, eo ipſo tempore. *Cic Ter.* WŁASNIE w ſam ten czas; ná ſam czas náznaczony.

PRE'COCE, adj m. & fem. (*Meur avant le temps.*) Præmaturus, a, um Præcox, ocis, omn. gen. Præcoquus, a, um. *Colum Mart.* RANNY wczeſny. **Des fruits précoces.* Præcoqui fructs maſc. plur. *Owoce Ránne.

ON DIT (*Un eſprit précoce, qui eſt fait* ou *qui eſt meur avant le temps.*) Ingenium præcox. *Quint.* ROZUM nád láta, przed láty.

PRE'COMPTER, *prononcez* PRE'CONTER, V. act. (*Déduire d'abord les ſommes qu'on a réceuës.*) Ex rationibus deducere priùs quæ accepimus. ODCIĄGNĄC wprzod odrachować.

PRECOMPTER *les frais.* Impenſas priùs deducere. ODCIĄGNĄC koſzta, nákład.

PRECONISATION, ſubſt. fem. (Terme de la Cour de Rome.) *Déclaration que le Cardinal protecteur d'une Couronne fait de la perſonne que le Prince a nommé à quelque prélature.* Alicujus ad prælaturam renuntiatio, onis, fem. OGŁOSZENIE ná urząd ná Doſtoieńſtwa, zwłaſzcza ná Biſkupſtwa y godności Kościelne ktore Kárdynał Protektor Korony iákiey czyni; ſławiąc w Rzymie Nominata iákiego podanego od Krola.

PRE'CONISER, V. act. (*Faire une préconiſation en plein conſiſtoire d'une perſonne nommée à quelque prélature.* Deſignatum aliquem præſulem renuntiare cum elogio in comitiis pontificis. OGŁOSIC ſławiąc w Konſiſtorzu Rzymſkim nominata iákiego podanego ná godność duchowną.

PRE'CONISER, (*Loüer hautement.*) Laudibus extollere, celebrare *Cic.* CHWALIC ſławić wyſoko.

PRE'COPS, (*Ville de la Krimée* ou *de la petite Tartarie.*) Tartaria Precopenſis, fem. PEREKOP Miáſto w Krymie.

PRE'CURSEUR, ſubſt. maſc. (*Qui précéde un autre.*) POPRZEDNIK co poprzedza przed kim.

(Ce mot n'eſt d'uſage que pour ſaint Jean-Baptiſte appelé le Précurſeur du Meſſie.) To ſłowo francuſkie nie mowi ſię tylko o S Janie Chrzcicielu Poprzedniku Chryſtuſowym.

PRE'DE'CESSEUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui nous a précédé dans quelque charge.*) Anteceſſor, oris, maſc *Vlp.* PRZODEK Poprzednik Anteceſſor co do urzędu iákiego. **Les Roys nos prédéceſſeurs.* Priores Reges *ou* qui ante nos regnarunt *pour* regnaverunt. *Krolowie Przodkowie náſi.

NOS PRE'DE'CESSEURS, (*Nos anceſtres*) Majores noſtris, maſc. *Cic,* PRZODKOWIE naſi co do Familii.

PRE'DESTINATION, ſubſt. fem. (*Election gratuite de Dieu par laquelle il prédeſtine à la gloire éternelle ſes élus.*) Ad vitam æternam gratuita Dei electio, onis, fem. PRZEZNACZENIE Boſkie, wybranie dobrowolne, ktorym Bog przeznacza do zbawienia wybranych ſwoich.

PRE'DESTINE', maſc. PRE'DESTINE'E, fem. Ad vitam æternam deſtinatus & electus, a, um. (*On dit dans l'école* prædeſtinatus a, um.) PRZEZNACZONY przeznaczona wybrany donieba.

PRE'DESTINER, V. act. (Terme de Théologie.) *Qui ne ſe dit que du Jugement éternel de Dieu ſur le ſalut de ſes Elus.* Eligere & ad vitam æternam deſtinare. *En Théologie* prædeſtinare. PRZEZNACZYC właśnie to ſłowo francuſkie nie znaczy, tylko wyroki przedwieczne Boſkie o zbawieniu y wybraniu do chwały Swiętych ſwoich.

PRE'DICATEUR, ſubſt maſc. (*Qui preſche aux fidéles, qui annonce fidélement l'Evangile.*) Prædicator. Concionator, maſc. *Cic.* Præco veritatis, Præco, onis *ou* ſancti Evangelii præco. KAZNODZIEIA co wiernym, opowiada ſłowo Boże.

PRE'DICATION, ſubſt. fem. (*Diſcours moral ſur les maximes de l'Evangile & ſur les véritez qui y ſont contenuës en forme d'homélie.*) Concio. *Cic.* Oratio ſacra ad populum, fem. KAZANIE Mowá o prawdzie náukach Ewangelii y Piſma Bożego.

PRE'DICTION, ſubſt. fem. (*Divination, prévoyance des évenemens futurs.*) Rerum futurarum prædictio, vaticinatio, onis, fem. *Cic.* PROROCTWO wieſzczba wrożka przepowiedzenie o przyſzłych rzeczach.

LES PRE'DICTIONS *des Aſtrologues.* Aſtrologorum prædicta, orum, neut. plur. *Cic.* WROZBY Aſtrologow kalendarſkie wieſzczby.

PRE'DIRE *l'avenir.* Futura prædicere, (co, cis, dixi, ctum.) Prænuntiare, (o, as, avi atum.) act, Vaticinari, (or, aris, atus ſum) depon. *Cic.* OPOWIADAC przyſzłe rzeczy.

QUI PRE'DIT *l'avenir.* Vates, is, com. gen. *Cic.* WIESZCZEK co przyſzłe rzeczy opowiada.

PRE'DOMINANT, maſc. PRE'DOMINANTE, fem. (*Qui prédomine.*) Prævalens, tis, omn. gen. prævalidus, a, um. PANUIĄCY Gorę biorący goniący. **Des vices prédominans.* Vitia prævalida *Tacit.* *Wyſtępki gorę biorące goruiące.

PRE'DOMINER, V. act. (*Avoir quelque choſe par deſſus les autres.*) Prævaleo, es, prævalui, prævalitum. *Plin.* PANOWAC gorować. * *La bile prédomine en moy.* Bilis in me inæſtuat præcipuè. *Horat.* *Cholera gorę wemnie bierze.

PRE'E'MINENCE, ſ. f. (*Qualité* ou *rang avantageux qu'on a pardeſſus les autres.*) Præſtantia, æ, f. *Cic.* ZACNOSC gora nád kim lub nád czym wyborność iáká. **La nature nous a donné la prééminence au deſſus des animaux.* Nobis natura impoſuit perſonam cum excellentiâ præſtantiâque animantiũ reliquorum. *Cic.* *Dáła nám nátura coś zácnieyſzego y gorę nád wſzyſtkiemi zwierzętami. **Donner la prééminence à la vertu par deſſus toutes les autres belles qualitez.* Virtutem cæteris omnibus præclaris dotibus præferre, Anteponere. *Gorę dać cnocie nád inſze wſzyſtkie piękne przymioty. **Il diſpute de la prééminence.* Cum eo de principatu contendit. *Cornel. Nep.* certat. *Phæd.* *Certuie z nim o prym.

PRE'FACE, ſubſt. fem. (*Avant-propos, préambule qui eſt au commencement d'un livre.* Præfatio. onis, fem. præloquium, ii, neut. *Cic.* PRZEMOWA ná początku księgi iákiey.

PRE'FECTURE, ſubſt fem. (*Dignité de préfet autrefois conſidérable dans l'ancienne Rome.*) Præfectura æ, fem. *Cic* STAROSTWO godność ſtaroſty niegdyś bardzo znaczna y poważna w Dawnym Rzymie.

PRE'FE'RABLE, adject. maſc. & fem. (*Qu'on doit préferer.*) Alicui præferendus. Anteponendus, a, um. *Cic.* LEPSZY godnieyſzy záciekawſzy co nád inne przekładać trzeba.

PRE'FE'RAALEMENT adv. *prononcez* PRE'FE'RABLEMANT *On vous accorde cette grace préférablement à tous.* Hanc gratiam tibi uni conceditur, omnibus poſthabitis. NAD Inſzych przed inſzemi mimo inſzych. Tę łaſkę ci czynią przed inſzemi wſzyſtkiemi.

PRE'FE'RENCE, *prononcez* PRE'FE'RANCE. ſubſt. fem. Primæ *ou* priores partes, primarum *ou* priorum partium. fem. plur. PIERWSZE mieyſce, lepſze. * *J'uſeray de mon droit, qui eſt de donner la préférence à celuy qui m'apportera de l'argent le prémier.* Utar meâ lege, ut potior ſit, qui prior ad dandum eſt. *Ter.* *Poſtąpię ſobie po ſwoiemu ten u mnie lepszy będzie kto mi pierwſzy pieniędzy przyniesie.

PRE'FE'RER V. act. (*Eſtimer davantage une perſonne ou une choſe plus qu'une autre, luy donner la préference.*) Aliquem alicui præferre, (fero, fers, tuli, latum) Anteferre. Antehabere. Præponere, (o, is, poſui, poſitum) *Cic.* PIERWSZE mieyſce dáć w poważaniu y szacunku iedney rzeczy nad drugą woleć co iedno nádrugie.

**Préférer la République à ſes inimitiez particuliéres.* Rempublicam privatis ſimultatibus potiorem habere. *Cic.* * Pierwſze mieyſce dáć rzeczypoſpolitey dobru niżeli ſwoim prywatnym urazom y nieprzyiaźniom. * *Se préférer aux autres.* Se aliis præferre. Præponere *Ter.* *Nad innych ſię ſzacować poważać kłaść.

PRE'FET, ſubſt. maſc. Præfectus, ti, maſc. *Cic.* STAROSTA Rzymſki.

(C'eſtoit autrefois un des prémiers Magiſtrats de Rome, qui la gouvernoit en l'abſence des Conſuls & des Empereurs.) Niegdyś Pierwſzy urząd w Rzymie przy ktorym była wſzyſtka zwierzchność, y władza w niebytności Ceſarzow y Konſulow.

PRE'FET *du prétoire.* Præfectus prætorio. *Suet.* GENERAŁ Gwardyi.

(C'eſtoit le Chef de la Légion Prétorienne deſtiné à la garde de l'Empereur.) Starſzy nád Pułkiem Naznaczonym ná wartę zámkową o koło oſoby Pánſkiey.

PRE'FET *dans les colléges*, (*qui a ſoin des mœurs & des études de la jeuneſſe.*) Præfectus morum & ſtudiorum *ou* præfectus moribus. Gymnaſii præfectus. *Cic. Plaut.* PREFEKT w ſzkołach nád ſtudentami.

PRE'FINIR, V. act. (*Marquer un certain terme & délay.*) Præfinire diem, (io, is, ivi, itum.) *Cic.* NAZNACZYC czas.

PRE'FIX, maſc. PRE'FIXE. fem. adject. Definitus. Conſtitutus, a, um. NAZNACZONY poſtanowiony náznaczona godzina czas. * *A jour préfix.* Ad diem conſtitutam. *Ná dzień naznaczony. * *Au temps préfix.* Ad tempus conſtitutum. *Cic.* *Ná czas náznaczony.

PRE'JUDICE, ſubſt. maſc. (*Dommage.*) Damnum, i, neut. Detrimentum. Incommodum, i, neut. *Cicer.* KRZYWDA ſzkoda. **Faire préjudice à quelqu'un.* Afferre. Inferre alicui detrimentum. *Cicer.* *Krzywdę ſzkodę komu uczynić. **Cela ne porte préjudice à perſonne.* Id nemini eſt damno, *ou* nocet. *Plin.* * To nikomu nie ſzkodzi, z niczyią ſzodą nie ieſt. **Sans préjudice des droits d'autruy.* Salvo aliorum jure. *Bez náymnieyſzey ſzkody uſzczerbku prawa cudzego.

PRE'JUDICIABLE, adject. maſc. & fem. (*Qui porte préjudice.*) Damnoſus. Detrimentoſus, a, um. *Cic. Cæſ.* SZKODLIWY ſzkodzący ſzkodzien, ſzkodna. **Une femme préjudiciable au bien & à la réputation d'une perſonne.* Damnoſa famæ reique alicujus mulier. *Liv.* * Białogłowa ſzkodząca fortunie y ſławie czyiey, uymuiąca, uwłaczaiąca.

PRE'JUDICIER *à quelqu'un*, (*Luy porter* ou *luy faire préjudice.*) Alicui detrimentũ afferre. *Cæſ.* Aliquẽ incommodo afficere. Alicui damno eſſe. *Cic. Plin.* SZKODZIC komu ſzkodliwym mu być krzywdzić go nieſłuſzność mu czynić.

PREJUGE', ſubſt. maſc. (Terme de Palais.) *Jugement préliminaire ſur une affaire, ſans juger le fond définitivement.* Præjudicium, ii, *ou* Judicium conſtitutum, priuſquam de ſummâ rei quæratur. OSĄDZENIE poprzedzaiące dekret; Zdanie ná co lub ſkazanie przed rozſądzeniem ſamey ſprawy y weyrzeniem w nię przed decizyą finalną.

PRE'JUGEZ, (*Préoccupation d'eſprit, qui ſe fait* ou *par l'erreur de nos ſens*, ou *par l'opinion où nous ſommes.*) Præjudicatio, onis, fem. *Quint.* (Præcupatio *ſe trouve ſans autorité.*) UPRZEDZENIE w zdaniu, uprzątnienie ſobie myśli zdaniem iákim dlá iakiego uprzedzenia rozumu náſzego oczym, lub zmyſłow. * *Il faut que noſtre eſprit ſoit défait de tous préjugez pour bien connoiſtre la phyſique.* Liber ſit animus à præjudicatâ omni opinione *ou* à præviâ opinione, ut ſentiat rerum naturam. *Trzeba ſobie uprzątnąć rozum z wſzelakiego uprzedzenia; dlá zrozumienia Filozofii.

PRE'JUGER, V. act. (*Prononcer ſur une choſe qui ſert à juger au fond & définitivement une affaire.*) De re aliquâ præjudicare, (co, cas, avi, atum.) Præjudicium facere, *ou* Judicium priùs conſtituere. *Cicero.* ZDANIE ſentencyą iáką wydać w ſądzie przed rozſądzeniem oſtatnim ſamey ſprawy.

PRE'JUER ſignifier encore, (*Prévoir, conjecturer, deviner.*) Prævidere, (eo, es, vidi, viſum.) Conjicere, (io. is, jeci, jectum.) Conjectare, (o, as, atum.) PRZEYRZEC, domyślać ſię dorozumiewać ſię. **La prudence fait préjuger de beaucoup d'évenemens.* Prudentiâ conjicimus multa. *ou* Conjecturâ multa aſſequimur. *Cic.* *Roſtropność káże nám ſię domyślać wiele przypadkow.

PRE'LAT, ſubſt. maſc. (*Qui a quelque Prélature* ou *Dignité dans l'Egliſe.*) Præſul, lis, maſc. Antiſtes, itis, maſc. *Cic.* PRAŁAT Godność iáką máiący w duchowieńſtwie.

PRE'LATURE, ſubſt. fem. (*Dignité, charge dans l'Egliſe.*) Præſulis dignitas, atis. fem. PRAŁACTWO godność w duchowieńſtwie.

PRE'LE, ſubſt. fem. (*Gros jonc fort raboteux, dont on ſe ſert à polir des ouvrages.*) Equiſetum, i, neut. Aſperula, æ, fem. *Plin.* OSTRYZ ziele ktorego záżywaią do chędożenia y polerowania ſtatkow rożnych y robot.

PRE'LIMINAIRE, adject. m. & f. (*Ce qui ſe doit faire devans* comme *un diſcours préliminaire,*) Præloquium, ii, neut. Præfatio, onis, fem. *Plin.* PIERWSZE, poprzedzić máiące rzecz iáką, zwłaſzcza ſprawę poważną kroki y ſtopnie. *Preliminaria.*

LES PRE'LIMINAIRES *de la paix*, ou *les queſtions préliminaires, qu'on agite avant toutes choſes dans un traitté de paix.* Pacis prolusiones, um, fem. plur. PIERWSZE kroki y ſtopnie poprzedzaiące záwarcie pokoiu preliminaria pokoiu, kondycye, umowy.

PRE'LUDE, ſubſt. maſc. (*Piéce de muſique irréguliére, qu'un Muſicien joüe d'abord ſur quelque inſtrument de Muſique pour ſe concilier les gens.*) Præludium ou Proludium, ii, neut. *Aul-Gel.* PRZEGRYWANIE przed zaczęciem ſztuki iákiey w Muzyce.

PRE'LUDE ſe dit encore par extenſion *de tous les autres commencemens.* Præludium. POCZYNANIE záczynanie záczęcie zágaienie.

PRE'LUDER, V. neut. (*Joüer un prélude.*) Præludere, *ou* Proludere, (do, dis, ſi, ſum.) *Sen. Cic.* PRZEGRYWAC ná początku przed graniem iakim.

PRE'MATURE', maſc. PRE'MATURE'E, fem. (*Meur avant le temps.*) Immaturus. Præmaturus, a, um. Præcox, ocis, omn. gen. WCZESNY przed czaſem doyrzały. * *Une mort prématurée.* Immatura mors. *Cic.* Præmatura mors. *Plin.* *Smierć w młodym wieku przed czaſem śmierć. * *Un eſprit prématuré.* Præcox ingenium. *Quint.* *Rozum dowcip przed láty.

PRE'MATURE'MENT, adv. Præmaturè. PRZED CZASEM. * *Son fils mourut prématurément.* Filius immaturus obiit.

obiit. *Hor.* Ante diem mortuus eſt. *Ovid.* *Umarł przed czaſem Syn Jego, młodo umarł.

PRE'ME'DITATION, ſubſt. fem. (*L'action de méditer ce qu'on doit dire.*) Meditatio. Præmeditatio, onis, ſem. *Cic.* ROZWAZANIE ſobie w przody uważenie co kto ma mowić.

PRE'MEDITER, V. act. (*Penſer auparavant.*) Præmeditari, (or, aris, atus ſum.) *ou* Meditari. *Cicer.* ROZWAZYC uważać wprzody. **Il n'a pû dire ce qu'il avoit prémédité pour ſa défenſe.* Non potuit cogitata proloqui. *Ter.* *Niemogł opowiedzieć wymowić co był ſobie umyślił ná ſwoię obronę. **Un crime prémédité*, Meditatum ſcelus, meditati ſceleris, neut *Cic.* *Występek zbrodnia z rozmyſłem.

PRE'MICES, ſubſt. fem. (*Prémiers fruits qu'on recueille.*) Primitiæ, arum, ſem. plur. *Plin.* PIERWIASTKI pierwſze owoce ktore ſię zbieraią.

PREMICES ſe dit par extenſion du commencement des choſes. (*Je vous offre les prémices de mon travail.*) Laborũ meorum primitas tuis dedico. *Phæd.* PIERWIASTKI pracy, oddaię, pierwiaſtki roboty moiey.

PRE'MIER, maſc. PRE'MIERE, ſem. Primus, prima, primum. PIERWSZY pierwſza.

PRE'MIER *en dignité*. Primus *ou* princeps, pis, omn. *Cic.* PIERWSZY wgodności.

PRE'MIER *né*. Primogenitus *ou* primus genitus, a, um. *Plin.* Primigenius, adject. *Petr.* PIERWSZY ſtarſzy urodzeniem.

PRE'MIER, (*Le plus conſidérable en quelque profeſſion.*) Primus. Princeps. Primarius. Anteſignanus, maſc. Artis alicujus antiſtes, itis, maſc. *Cic.* Ales, itis, maſc. *Hor.* PIERWSZY przednieyſzy w ſtanie iákim.

PRE'MIER *Préſident*. Summus præſes. NAYWYSZY ſędzia. **Premier médecin du Roy*. Summus Regis medicus. *Suet.* *Pierwſzy Doktor Krolewſki. **Le premier aprés luy*. Alter ab illo. Proximus ab illo. *Cic.* *Pierwſzy po nim.

C'eſt le prémier homme de tous les ſiécles & de toutes les nations. Vir omnium ſeculorum & gentium princeps. *Cicero.* NAYZACNIEYSZY człowiek ze wſzyſtkich wiekow, y kraiow naycelnieyſzy.

ESTRE *le prémier*. Primas ferre. (*On ſous-entend.*) Partes, *ou* primario loco eſſe. Primum locum tenere. Obtinere. *Cic.* BYC naypierwſzym. * *Donner à quelqu'un le prémier rang*. Primas alicui deferre. *Cicero.* * Dáć komu pierwſze mieyſce, uſtąpić pierwſzego mieyſca.

LES PRE'MIERS *d'une ville*. Optimates, optimatium. *Cic.* Optimatus. *Cornel-Nep.* Primores. Proceres, um, maſc. plur. PIERWSI z mieſzczan, przednieyſi. **Il eſt un des prémiers de la ville*. Vir primarius civitatis, *ou* unus è principibus civitatis *Cic.* Unus ex primoribus, ex proceribus *ou* Unus inter proceres. *Jeden ieſt z przednieyſzych w mieście.

PRE'MIER comme un adverbe. (*Prémier que d'en venir aux mains, avant que d'en venir aux mains.*) Priuſquam cũ hoſte manus conſerantur. *Liv.* PIERWEY wprzody, pierwey niż do ſpotkania do ſprawy przydzie.

EN *premier lieu* ou *premiérement*. Primò, pimùm. *Cicer.* NAPRZOD náypierwey.

PRE'MIEREMENT, (*Avant toutes choſes.*) Ante omnia. *Cic.* NAPRZOD przed wſzyſtkim.

PREMISLAW, (*Ville de Pologne en la Ruſſie noire.*) Premiſlia, æ, ſem. PRZREMYSL Miáſto Polſkie.

SE PRE'MUNIR (*Se précautionner contre.*) Se munire. Præmunire, (io, is, ivi, itum.) adversùs mala quæ præviden-tur. *Cic.* OBWAROWAC ſię uzbroić opatrzyć ſię.

PRENDRE *avec la main*, (*Se ſaiſir d'une choſe, l'empoigner.*) Prehendere. Apprehendere & prendere *par ſyncope*. Capere, (io, is, cepi, captum.) Accipere, (io, is, cepi, ceptũ.) Sumere. Aſſumere, (o, is, ſumpſi, ptum.) Carpere, (po, is, pſi, ptum.) Arripere, (io, is, pui, eptum.) Act. accuſ. *Cic.* WZIĄC wrękę chwycić uchwycić brać, **Aller prendre le bien d'autruy*. Ire captum bona aliena. *Plaut.* *Zábierać cudze dobra.

PRENDRE *en cachette* ou *furtivemnt*. Surripere. (Surripio, pis, pui, eptum.) *Ter.* PORYWAC chwytać pokryomu brać urywać. **Prendre à la haſte*. Corripere, (io, is, pui, eptum. *Cic.* *Porwać prędko ſpieſzno nágle. **Prendre le prémier*. Præripere. *Cic.* *Porwać pierwſzy. * *Prendre par derriere*. Reprehendere. *Plaut.* *Uchwycić z tyłu porwać wziąć z zádu. **Prendre quelqu'un par la barbe*. Barbâ aliquẽ arripere. *Plaut.* *Porwać wziąć za brodę. **Par le millieu du corps*. Medium aliquem arripere. *Ter.* *Porwać wziąć wpoł kogo. **Quelqu'un au corps, le prendre priſonnier*. Aliquem prehendere. Apprehendere. Comprehendere. Capere. *Cicer.* *Wziąć do więzienia złapać uchwycić chwytać kogo. * *Une ville de force*. Oppitũ vi oppugnando capere. Expugnare. *Cic.* *Wziąć odebrać miaſto gwałtem mocą. * *Un livre en main*. In manu librum ſumere. Accipere. Capere librũ præ manibus. *Wziąć kſiąſzkę wrękę. **La plume*. Calamũ *ou* ſtilum manu prehendere. *Cic.* *Wziąć pioro wrękę. **Prendre de l'argent à intereſt*. Sumere argentum fœnore. *Plaut.* *Pożyczać pieniędzy ná Intereſs. **Prenez-le s'il eſt à vous*. Si tuus eſt, habeas tibi. *Plaut.* * Weźmiy ſobie ieżeli twoie.

ON DIT en menaçant quelqu'un, (*Si je te prends, je te rendray miſérable pour jamais.*) Si te apprehendero, ad id redigam miſeriarũ, ut ſemper ſis miſer. *Plaut.* MOWIĄ grożąc: Ják cię wezmę, obaczyſz co z tobą będzie.

PRENDRE ſe dit en médecine *des remedes dont on uſe*. Capere. Accipere. Sorbere potionem medicam. BRAC co do lekarſtw, zażywać. **Prendre le bain*. Se lavare, (lavo, lavis, lavi, lotum, lavatum,) *ou* Lavari, (or, aris, atus ſum.) *Ter.* *Zażywać wanien kąpać ſię w kąpieli. **Aller prendre le bain*. Lavatum ire. *Ter.* * Jść do wanny. * *Aller prendre les eaux*. Ire potatũ aquas medicas. *Jechać do wod do cieplic. **Prendre chair*. Ire in corpus, corpulentum fieri. *Quint.* *Tyć, nábierać ciała. **Prendre ſel* (ſe dit *des viandes qu'on a ſalées.*) Combibere ſalẽ. *Colum.* *Słoniec, ſoli ſłonością w ſiebie ná bierać o mięſie náſolonym. * *Prendre du tabac par le nez*. Haurire tabacũ naribus. * Zażywać tábaki wąchaiąc. * *Un machicatoire*. (*Le macher*. Mandere tabacum. *Zażywać tábaki żuiąc. **En fumée*. Spirare tabacũ. * Zażywać tábaki kurząc.

ON DIT auſſi qu'*un homme a pris la fiévre, la peſte, & les autres maladies contagieuſes*. Febris illum cepit. Corripuit. Occupavit peſtis, *ou* inceſſit eum febris, peſtis, morbis peſtilentibus ſuit correptus. Iniit eum febris. *Celſ. Plin. Plaut.* DOSTAŁ gorączki, powietrza lub inſzych chorob zárażliwych. * *Il a pris un rhume, une pleureſie, du froid*. Thoracis diſtillatione, lateris dolore, frigore fuit correptus, *ou* Invaſit illum thoracis diſtillatio, lateralis dolor, *ou* frigus. *Cic.* *Dostał kátáru, Pleury, źimna. *(On dit abſolument *il a pris du mal.*) Lue venerea torquetur *ou* fuit correptus. * Dostał ſzpetney chyroby.

PRENDRE, ou *ſe prendre* (*en phyſique.*) *Se coaguler, ſe figer, s'épaiſſir*. Cogi, (or, eris, coactus ſum.) Concreſcere, fco, crevi, cretum.) Coagulari, (or, aris, atus ſum.) *Plin.* GĘSNĄC ścinać ſię, do kupy ſię chwytać z ſiádać ſię. **On fait prendre du lait avec du figuier ſauvage*. Surculo caprifici lac coagulatur. Fici ramulis glaciatur, denſatur, cogitur. *Plin. Cic.* *Kłádą w mleko figi leśne áby ſię z ściadało.

PRENDRE, (*Manger.*) Edere, eſſe, (edo, edis, edi, eſi.) Cibum capere, ſumere, capeſcere. *Cic.* JESC poſilić ſię. **Je n'ay rien pris d'aujourd'huy*. Nihil hodie in os meum indidi. *Plaut.* Nihil cibi ſumpſi, potum & cibũ non deguſtavi hodie. *Celſ.* Nihil in os conjeci. *Petr.* * Jeſzczem dziś nic nieiadł. **Il fut deux jours ſans rien prendre*. Biduum cibo ſe abſtinuit. *Cornel-Nep.* *Dwa dni był nic nie iedząc. **Il tacha de luy faire prendre de la nourriture*. Cibum ipſi dare tentavit. *Petr.* Ipſi ingeſſit cibum. *Celſ.* * Námawiał go áby ſię czym poſilił.

PRENDRE *racine* ſe dit d'*un arbre nouvellement planté*. Radicem capere. Agere. *Plin.* Comprehendere. *Colum.* PRZYIĄC ſię wziemi co do młodych ſzczepow. * *Cet arbre a pris* ou *a pris racine*. Hæc arbor comprehendit. *Colum.* *Ten ſzczep to dzrewko ſię przyięło.

PRENDRE *une choſe en bonne* ou *en mauvaiſe part*. In bonam *ou* in malam partẽ aliquid accipere. Interpretari. *Cic.* ZA dobre mieć, zá złe mieć. **Prendre tout en mauvaiſe part*. Accipere cuncta in contumeliã. *Phæd.* *Wſzyſtko zá złe mieć. **Prendre tout de bon & ſérieuſement, ce qu'on a dit en riant & par divertiſſement*. Prævertere ſeriò, quod dictum eſt ioco. *Plaut.* *Nie znać ſię ná żártach, do prawdy brać co ſię żártem mowiło. **Prendre bien une affaire la prendre du bon biais*. Rectâ viâ rem aliquam reputare. *Ter.* * Dobrze ſię w czym obrocić Dobrze ſię iąć czego.

ON DIT *au contraire, la prendre à gauche, la prendre mal* ou *de travers*. Siniſtrè *ou* perversè rem accipere. *Cic. Ter.* PRZECIWIE ſię mowi; opak opacznie rzeczy brać, źle ſię w nich obrocić. * *Prendre les choſes de travers, & autrement qu'on les a dites*. Aliam in partem, ac dictum ſit accipere

Cic. Aliorsùm *ou* aliter accipere. *Ter.* *Opacznie y ná złe ſobie co tłomaczyć. **On prenoit ſon ſilence pour orgueil*. Silentium ipſius in ſuperbiam accipiebatur. *Tacit.* *Milczenie iego brano zá dumę zá hardość miano. **Vous avez mal pris mes paroles*. De meis verbis erraſti *Ter.* *Zleś wziął moie ſłowa, zleś ie zrozumiał. **Il prenoit cela pour un ſtratageme de la part des ennemis*. Id ipſum ſui fallendi causà ab hoſtibus factum exiſtimabat. *Cæſ.* *Miáł to ſobie zá ſztukę nieprzyiacielſką. **Prendre pour ſoy, ce qui eſt dit pour tous*. Rapere ad ſe, quod eſt omnibus commune. *Phæd.* *Do ſiebie brać co do wſzyſtkich powiedziano. **Prenez le comme je le dis*. Accipe hoc, ut à me dicitur. *Cic.* *Miey zá to ze ták ieſt iáko powiadam.

PRENDRE *feu. S'enflammer aiſément*, parlant *des matieres combuſtibles*. Ignem concipere. *Cic.* Comprehendere. *Virg.* TO czego ſię ogień łatwo chwyta, co ſię prędko záymuie. **Le feu prit* ou *ſe prit aux boutiques pleines de matieres combuſtibles*. Per tabernas quibus id mercimoniorum inerat, quo flamma alitur, captus eſt ignis. *Tacit.* *Záięły ſię ſklepy, czyli kramy, pełne rzeczy ſuchych, y płonących łatwo ſię záymuiących.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Il prend feu au moindre mot ou pour le moindre mot*. Vel minimo verbo excandeſcit, irafcitur, irâ effertur. *Petr. Cicer.* ZAPALI ſię záraz iák ogień zá lada ſłowkiem.

PRENDRE *parti*, ou *le parti*, ou *fait & cauſe*, ou *la défenſe de quelqu'un*. CZYIĄ ſtronę trzymać uiąć ſię zá kogo.

PREDRE *une mine triſte & ſévere*. Flectere os in mœſtitiam. *Tacit.* Frontem caperare ſeveritudine. *Plaut.* Addocere vultum ad triſtitiam. *Sen.* Contorquere ſe ad triſtitiam. *Cic.* POSTAC ſmutną wziąć, y ſurową. **Prendre un air joyeux*. Contorquere *ou* flectere ſe ad hilaritatem. hilarum ſe facere. *Cic. Ter.* *Weſołą poſtać wziąć.

PRENDRE ou (*Tirer avantage du temps & de la foibleſſe des ennemis, en profiter.*) Temporis opportunitate & hoſtium humilitate res ſuas augere. *Cæſ. ou* Abuti ad ſuum quæſtum & commodum. UMIEC czaſu y okazyi záżyć, záżyć czaſu y okazyi ná ſwoy pożytek.

PRENDRE *le gout des choſes, le retenir*.) Servare odorem *Hor.* NABRAC czego w ſiebie, y trącić czym álbo ſię oddawać, cſugo czuć co do ſmaku lub zápachu. **Cette odeur prend aux habits*. Tranſit in veſtes is odor. *Plin.* *Suknie tym zápachem przechodzą przechodzi ſuknie tá wonia. **Les mauvaiſes odeurs prennent an nez*. Mali odores offendunt nares, *ou* moleſti ſunt naribus. *Luer.* *Biią w nos ſmrody, złe zápachy.

SE PRENDRE *par intereſt*. Capi emolumento, (ior, eris, captus ſum) DAC ſię użyć uiąć czym, náprzykład darem intereſſem ſię uwodzić. **Se laiſſer prendre par la complaiſſance*. Aſſentatione capi. *Uwieść ſię dla przyiáźni, przyiaźnią. **Par les preſens*. Muneribus. *Cic. Tibul.* *Uwieść ſię podarunkiem datkiem, wziątkiem. **Par amourette*. Amore. *Uwieść ſię miłością kochaniem. **Par les apparences*. Specie. *Quint.* *Uwieść ſię pozorem.

S'EN PRENDRE *à quelqu'un d'une choſe, en rejetter la faute & le blaſme ſur luy, l'en charger*. Transferre culpam in aliquem. Derivare. Vertere. *Cicer.* NA kogo co zwałać zmawiać, komu co przyczytać zá winę, winować kogo w czym winnym czynić. **Il s'en prend à la fortune & à l'envie de ce qui eſt arrivé*. Factum illud ad invidiam & fortunã transfert. *Cic.* *Winuie ſzczęście y zázdrość ludzką, w tym co ſię ſtáło. **Il s'en prendra à vous s'il arrive quelque mal*. Abs te rationem repoſcet, ſi quid gravius acciderit. *Cæſ.* *Ná ciebie on to złoży ieżeli ſię co złego ſtáuie ciebie winować będzie tobie to przyczyta. **Apres cela ne vous en prenez pas à moy*. Ne poſt conferas culpam in me, ne impingas in me *Cic. Plaut.* *Żebyś mię potym nie winował żebyś ſię nie ná mnie żálił. **Je prends cela ſur moy*. Ad me id recipio. *Ter. Plaut.* Præſto culpam. *Cic.* *Biorę to ná ſiebie, odpowiem zá to.

SE PRENDRE *à quelqu'un, ſe jouer à luy, l'attaquer*. Cum aliquo contendere *ou* aliquem laceſſere. *Cæſ. Ter.* Aliquem attentare. *Phæd.* NAPASTOWAC kogo draźnić gniewać żártami ſię go chwycić, pozbadnąć ſobie kogo. **Nul ne s'eſt pris à luy, qu'il ne s'en ſoit repenti*. Nemo cum illo ſine ſuâ pernicie contendit. *Cæſ.* *Nikt go nie rozdraźnił żeby tego nie żáłował.

S'EN PRENNE *à moy qui voudra, m'attaque qui voudra*. Qui volet, me laceſſiro. *Ter.* NIECH mię kto tylko ruſzy. **Prenez-vous en à vos gens, c'eſt leur faute*. Tuos in-

clama, tui delinquunt. *Plaut.* *Swoich ludzi winuy oni temu winni. **Ils ſe ſont pris de paroles*. Verbis jurgati ſunt. *Hor.* *Poſwarzyli ſię przemowili ſię przymowili ſobie.

PRENDRE *quelqu'un de prés* ou comme l'on parle ſ. lilicrement *le prendre au pied levé*. In ipſo articulo aliquem opprimere. *Ter.* NA uczynku gorącym kogo złapać záſtać.

PRENDRE *à droit* ou *à gauche, tourner à droit* ou *à gauche*. Flectere. Deflectere ad dexteram *ou* ad ſiniſtram. Detorquere in dexteram *ou* in ſiniſtram, *Ter. Plin.* WZIĄC w prawą w lewą obrocić. **Faire prendre un autre cours à une riviere*. Contorquere amnem in alium curſum *ou* Deflectere. Derivare. *Cic.* *Odwrocić gdzie indziey w inſzą ſtronę rzekę bieg iey.

SE PRENDRE *à faire les choſes bien* ou *mal*. Recte perperam res incipeere. Aggredi. Ordiri. Exordiri. *Cic. Terent.* DOBRZE álbo zle wziąc ſię do czego, zácząć zábrać ſię do czego zle lub dobrze. **Il a voulu tirer de l'argent de moy, & il s'y eſt pris aſſez finement*. Voluit is me emungere argento, & ſatis quidem aſtutè rem aggreſſus eſt. *Chciał odemnie wyciągnąć pieniędzy, y bardzo ſię do rego ſztucznie zábierał. **Il ne s'y prend pas mal pour un apprentif*. Sat ſcitè artem auſpicatur. *Nie zle to ná ucznia nápoczynáiącego. **Bien m'en a pris de vous avoir cru*. Feliciter mihi cecidit tibi auſcultaſſe. *Dobregom ſię domyślił żem cię uſſuchał. **Bien m'en a pris d'avoir apporté de l'argent avec moy*. Opportunè adeò nunc mecum argentum attuli. *Ter.* *Dobrzem uczynił, dobregom ſię domyślił żem pieniędzy wziął z ſobą. **Bien nous en a pris qu'il ayt eſté tué*. Bono nobis fuit, illum occidi. *Chwała Bogu dla nas że go zábito.

PRENDRE *quelqu'un par ſes paroles*. Jugulare hominem ſuis verbis, ſuâ confeſſione, ſuo fibi gladio. *Cic. Ter.* WŁASNEMI ſłowami kogo wojować, konać go własnemi iego ſłowy. **Aller prendre les ordres d'un Prince, aller prendre congé de luy & recevoir ſes ordres*. Ire ſcitatum Principis juſſa, adire aliquem ſi quid nos velit. *Cicer.* *Zegnać Pána, y ieżeli czego nie káże dowiadywać ſię pytać wyieżdżaiąc.

PRENDRE *l'air, langue, haleine*. WYNISC ná wiatr, ná przechadzkę, wziąć ięzyka, wytchnąć ſpocząć.

PRENDRE ſe dit proverbialement & populairement en ces expreſſions- BRAC *przyſłoniem* rozmaicie y poſpolicie ſię mowi w Francuſkim. **Prendre les choſes trop à cœur*. Res graviter advertere. *Terent.* *Bárdzo żwawie rzeczy brać bydź bardzo troſkliwym żwawym gorącym nie cierpliwym tkliwym.

Il a pris Marte pour Renard. Il s'eſt trompé. Hallucinatus eſt, graviter erravit. Falſus animi eſt. *Ter.* Wziął ſzarego zá wilka, omylił ſię

Il a pris un rat, pour dire *il a manqué ſon coup* ou *l'occaſion*. Amiſit occaſionem. *Cic.* Prærepta eſt ipſi occaſio. Złapał frokę zá ogon, nic nie wſkorał, uchybił czaſu okazyi.

PRENDRE *le temps comme il vient*. Scitè uti foro. *Ter.* DO czaſu ſię ſtoſować iák rzeczy idą ták ie przyimować. **Je n'y prens ni n'y mets*. Mihi nec ſeritur, nec metitur. *Plaut.* Mihi nihil ex eo lucri, *ou* ex inde. *Ani to dla mnie zyſk áni ſtrata, nic mię to nie koſztuie, áni boli, nie dbam nie ſtoię.

PRENDRE *la lune avec les dens*, ce qui ſe dit *des choſes impoſſibles*. Quaſi piſcari velis in aere, *ou* cervos venari. *Plaut* Z MOTYKĄ ſię ná ſłońce porwać o rzeczach nie podobnych

PRENEUR *de Villes*. Urbium expugnator, oris, m. *Liv.* TEN co wiele miaſt dobył zwycięſca miaſt.

PRE'NOTION, ſubſt f. (*Connoiſſance qu'on a d'une choſe par avance.*) Prænotio. Anticipatio, onis, fœm. *ou* Antecepta animo rei alicujus informatio, onis, f. *Cic.* PRZEIĘCIE rozumem to co wprzod poymuiemy myślą.

PRE'OCCUPATION, ſubſt. fœm. (*Prévention, opinion anticipée.*) Antecepta jam animo opinio, onis, prævium judicium, ii, neut. UPRZEDZENIE w myśli o czym uprzątnienie w myśli ułożenie czego Prowencya. **Juger des choſes ſans préoccupation*. Nullu prævio judicio de rebus judicare. *Sądzić o rzeczach bez prewencyi, bez uprzedzenia.

PRE'OCCUPER *quelqu'un, luy perſuader une choſe par avance*. Alicujus nudum & integrum animum eliquà opinione imbuere. Inficere. Judicium *ou* animum alicujus præoccupare. Occupate. *Cic.* UPRZĄTNĄC komu co w myśli, wyperſwadować mu co wprzody, nábić mu czym głowę nápoić go iákim rozumieniem.

Les eſprits des Siciliens ſons préoccupez d'une ſi grande ſu-

perſtition. Mentes Siculorum tanta ſuperſtitio occupavit. *Cic.* Umyſły Sycyliyczyków ſą uprzedzone pełne ták wielkiego zábobonu. **Nos eſprits ſont tellement préoccupez de cette imagination, que lorſque nous penſons à Dieu, nous nous le repreſentons ſous la figure d'un homme.* Ita eſi informatum anticipatumque mentibus noſtris, ut cum de Deo cogitamus, forma occurrat humana. *Cic.* *Ták ſą myśli náſze nábite tym y záprzątniąne, że náwet ſamego Boga ſtáwiaiąc ſobie w umyśle, wyobrażamy go ſobie nákſztaſt ludzkiey poſtaci.

PRE'POINANT, adj. (*Qui opine & qui dit ſon ſentiment le premier.*) Qui primus ſententiam dicit. *Cic.* PIERWSZY zdanie ſwoie daiący wotuiący naypierwey y głos maiący.

PRE'PARATIF, m. PRE'PARATIVE, f. (*Qui ſert de préparation.*) Præparatorius, a,um. *Vlp.* GOTOWOSCI ſłużący do przygotowania należący.

PRE'PARATIFS, ſubſt m. (*Grand appareil.*) Apparatus, ûs,m. Apparatio, comparatio, onis, f. *Cicer.* GOTOWOSCI wielkie iáko to ná woynę ná iákie publiczne ákty. **Ils conſument tout le jour à faire des préparatifs.* In apparando totũ conſumunt diem. *Ter.* *Cáłe dni, dzień ode dnia trawią ná przygotowaniach.

PRE'PARATION, ſubſt.f. Præparatio. onis,f. Apparatus ûs,m *Cic.* PRZYGOTOWANIE.

AVEC PREPARATION, Paratè, adv. *Cicer.* Paratiùs. Z PRZYGOTOWANIEM.

PRE'PARATION, (*Méditation de ceux qui ont à parler en public.*) Meditatio. Cogitatio, onis,f. *Cic.* PRZYGOTOWANIE gotuiąc ſię ná mowę. **Il parle ſans préparation* ou *ſur le champ* Loquitur, dicit ex tempore, imparatus aggreditur ad dicendum *Cic.* *Mowi nie gotuiąc ſię do razu.

PREPARE, maſc. PREPARE'E, ſœm. Peratus. Apparatus, a, um. *Cic* PRZYGOTOWANY, PRZYGOTOWANA, g towy, gotowa.

PRE'PARER, V act. (*Diſpoſer les choſes.*) Parare. Apparare. Præparare, (o, as, avi, atum.) act.acc. *Cic.* PRZYGOTOWAC gotować przygotowanie czynić.

PRE'PARER *à dîner à quelqu'un.* Accurare alicui prandium. *Plaut* Convivium parare. *Phæd.* Apparare Comparare. Struere. *Cic. Tacit.* Epulas inſtruere. *Liv.* PRZYGOTOWAC gotować obiad dla kogo nágotować. **J'envoyay ordre à l'hoteſſe de nous préparer quelque choſe pour ſouper.* Mando ædicularum cuſtodi cœnulæ officium. *Petr.* *Poſłałem do goſpodyni áby nam co zieść nágotowáła. **Attendez on vous va préparer quelque choſe à manger.* Mane, aliquid tibi fiet cibi. *Plaut.* *Poczekay záraz ci co zieść nágotuią.

SE PRE'PARER, (*Se diſpoſer à une choſe.*) Se alicui rei accingere. *Virg.* Ad aliquid. *Tacit.* Se comparare. *Tac.* GOTOWAC ſię ná co. **Se préparer à la guerre.* Bellum parare *Cæſ.* Apparare. *Cic.* Adornare. *Liv.* Se ad bellum accingere. *Cæſ.* *Gotować ſię ná woynę. **Se préparer des ſecours contre tout évenement.* Comparare ſubſidia ad omnes caſus *Cæſ.* *Przygotować ſię ná wſzelkie przypadki. **Préparer quelque diſgrace à une perſonne.* Excoquere alicui malum. *Plaut.* *Gotować ſię ná kogo w zły ſpoſob knować ná niego co złego **Se préparer un chemin à une grande réputation.* Iter ad bonam famam ſibi inſtruere *Plin Jun.* *Gotować torować ſobie drogę do wielkiey ſławy. **Préparer les eſprits à une choſe* Animos ad aliquid præparare. *Cic.* *Skłaniać ſpoſobić umyſły do czego. **On avoit préparé une choſe qui fut d'un grand uſage* Una erat res magno uſui præparata *Cæſ.* *Przygotowane było iedną rzecz ktora była wielką pomocą. **Penſez à cela de bonne heure, & préparez vous-y.* Hæc multo ante meditare huc te para. *Cicer.* *Myśl o tym wcześnie y przygotuy ſię ná to *Préparé aux douleurs.* Paratus ad dolores. *Gotowy ná bole. **A tout ſouffrir.* Paratus omnia perperi. *Cæſ.* *Gotowy wſzyſtko cierpieć wytrzymać. **Il y a des peines préparées dans les enfers pour les impies.* Pœnæ apud inferos ſunt impiis præparatæ. Impii ad inferos criminum pœnas luent. *Cicer.* *Są męki zgotowane w piekle dla bezbożnych. **Préparé pour la chaſſe.* Adornatus venatui. *Tacit.* *Gotowy na łowy do polowania.

PRE'POSE', m. PRE'POSE'E,f. Præpoſitus, a,um. *Voyez* PRE'POSER. PRZEŁOZONY, Przełożona.

PRE'POSER *quelqu'n à une choſe,* (*L'y commettre.*) Aliquem alicui rei præponere, (o,is, poſui, itum.) Præficere,(io, is,feci, fectum.) *Cic. Plaut.* PRZEŁOZYC kogo nád czym.

PRE'POSITION, ſubſt f. (Terme de Grammaire.) (*C eſt une des parties d' oraiſon & particule indéclinable.*) Præpoſitio cnis,f. *Var.* PREPOZYCYA w mowie.

PRE'PUCE, ſubſt m. (*Peau qui couvre le bout de la verge du membre viril, & qu'on retranchoit aux Juifs dans la Circonciſion.*) Præputium,ii,n *Juv.* OBRZEZEK ktory obrzynáią u żydow ſkąd obrzezańcy.

PRE'ROGATIVE, ſubſt f. (*Privilége, avantage.*) Prærogativa,æ,f. *Liv. Cic.* PRZODEK przod przednie mieyſce przodkowanie Przywiley powaga záſzczyt Prerogatywa.

(Il y avoit anciennement à Rome une Tribu qui avoit droit de donner ſa voix la premiere dans les Elections, qui eſtoit appellée pour cela *la Tribu prérogative.*) Tribus prærogativa. *Liv.* Była w Rzymie Familia iedna ktora miała prawo przodem przed wſzyſtkiemi wotować ná Elekcyach ſkąd ſię zwała Familia przodkuiąca,álbo przedni Dom.

PRE'S,adv (*Qui marque la proximité du temps & du lieu*) Propè. PRZY, bliſko, około, co do czaſu y mieyſca.

Ils ſont icy prés. In propinquo ſunt, non longè abſunt. *Cicer.* Są tu pobliſku bliſko w bliſkości. **Il a prés de quatre vingts dix ans.* Propè annos nonaginta natus. *Cic.* *Ma około dziewięćdziesiąt lat.

DE PRE'S. Cominus. BEISKO z bliſka. **Combattre de prés.* Cominus pugnare. *Cic.* *Bić ſię ſpotykać ſię z bliſka. *Il regarde de prés, il a la veuë baſſe.* Ad manum intuetur. *Plin.* Krotkiego wzroku z bliſka ſię przypatruie. **Suivre quelqu'un de prés.* Alicujus veſtigiis inſiſtere. *Liv.* Premere veſtigia ajicujus. *Plin-Jun.* (Ce qui ſe dit dans le ſens propre & figuré, pour imiter quelqu'un, ſuivre ſon exemple.) *Bliſko tuſz zá kim chodzić, wſtępować w ślady czyie mowi ſię ták w rozumieniu właſnym, iáko niewłaśnie zá náśladować kogo. **Regarder prés aux choſes,les conſiderer attentivement* Rebus admodùm attendere, res propiùs inſpicere. Aſpicere. *Bliſko w każdą rzecz weyrzeć pilnym bydź bacznym oſtrożnym. **Regarder de trop prés aux choſes.* Reſtrictè res obſervare. *Cicer.* *Trzędnym ſkrzętnym bydź w rzeczy każdey ladaco uważać.

PRE'S *à prés.* (*Des pieux fichez prés à prés.*) Pali breviſſimo intervallo defixi. JEDNO wedle drugiego bliſko pale ieden wedle drugiego ubiane **Labourer prés à prés* Spiſać orare. *Colum.* ou Spiſſiùs. *Orać gęſto.

A CELA PRE'S. Hoc ſi excipias, ſi exceperis. *Catul.* TO wyiąwſzy.

A PEU PRE'S. Ferè. Tantum. Propèmodum. *Cic.* PRAWIE iák.

Voila à peu prés ce que j'avois à dire de la nature des Dieux. Hæc ferè habui bicere de naturâ Deorum. *Cicer.* To ieſt prawie com miał mowić o przyrodzeniu Bogow.

PRE'SAGE, ſubſt. maſc. (*Preſſentiment qu'on a de ce qui doit arriver.*) Præſagitio. Præſentio. genit, onis,f. Præſagium ii,n. *Cic.* PRZECZUWANIE przeczuwać co.

PRE'SAGE, (*Signe qui nous fait connoiſtre que les choſes doivent arriver.*) Præſagium *ou* futuræ rei ſignum, i, n. *Cic.* ZNAK co przyſzłego przeznaczaiący.

PRE'SAGE, (*Augure.*) Omen inis,n. Augurium, ii,n. *Cic.* WIESZCZBA. **Des paroles de mauvais préſage.* Ominoſa verba. *Plin Jun.* Małe ominata verba. *Hor.* *Słowa złey wieſzczby, złe wrożące.

PRE'SAGER, (*Signifier, marquer les choſes à venir.*) Præſagire, (io,is.ivi, itum.) Portendere,(do,dis,di, tentum.) Præſignificare, (o, as, avi, atum.) Prædicere, (co, is,dixi, dictum.) act. acc. *Cic.* PRZEZNACZAC rzecz iáką przyſzłą. **Cela nous préſage joye, proſpérité, ſanté.* Læta omnia proſperaque id nobis portendit. *Liv.* *To znáczy weſele rádość zdrowie ſzczęście.

PRE'SAGER ſignifie auſſi *conjecturer les évenemens par la prudence humaine.* Præſagire. Præſentire, *ou* aliquid augurari. Ominari, (or,aris, atus ſum.) PRZECZUWAC dochodzić domyślać ſię przyſzłych rzeczy ludzką roſtropnością ciekawością przezornością.

PRESBOURG, (*Ville capitale de la Haute-Hongrie ſur le Danube.*) Poſonium. Piſonium, ii, n. PRESZBURG Miaſto ſtołeczne Węgier wyższych.

PRESBYTE'RAL,m. PRESBYTE'RALE,f. (*Qui regarde le Curé.*) Curionalis & hoc curionale. adj. Sacerdotalis & hoc ſacerdotale adject. *Plaut.* XIĘZY. **La maiſon presbyterale.* Ædes curiales, ædium curialium, f.pl. *Dom Xięży mieszkanie Plebania Proboſtwo.

PRESBYTE'RE, ſubſt. maſc. (*La maiſon du Curé.*) Ædes curiales *ou* Ædes curionis, f. pl. Presbyterium, ii, (Mot Eccleſiaſtique.) PLEBANIA Proboſtwo Xięże mieſzkanie.

PRESCHE, ſubſt.m. (C'eſt un terme chez les Calviniſtes.) *Diſcours que les Miniſtres de la Religion prétenduë Reformée font à ceux de leur ſecte l'Ecriture.* Miniſtrorum Calvinianæ doctrinæ ad populum ejuſdem ſectæ concionnes, um, fœm pl. KAZANIE Kalwińſkie w Kryplu.

PRESCHE, (*Le temple des Huguenots, où ils s'aſſemblent pour écouter leurs Miniſtres.*) Templum, i, neut. KRYPEL gdzie ſię ſchodzą Kálwini Zbor.

PRESCHER,V.act (*Publier,annoncer la parole de Dieu*) De rebus Divinis dicere ad populum, concionari ad populum concionem habere. KAZAC ogłaſać ſłowo Boſkie.

ON DIT, *Il ne fait que preſcher la bonne chere.* Laudant ſemper oppiparas cœnas. SAME tylko dobre ſtoły chwali nie gada o niczym tylko o ſtołach dobrych y potrawach.

PRESCRIPTION, ſubſt.fœm. (*Fin de non recevoir que le Droit a introdnit pour aſſurer les poſſeſſions des biens aprés un certain temps aux poſſeſſeurs de bonne foy.*) Præſcriptio, onis,f. Auctoritas, atis,fœm. Uſucapio, onis,f. *Juſtin.* PRESKRYPCYA opiſanie określenie dawności używania prawa, lub wybiianie ſię z prawa, prawem wprowadzony zwyczay dla beſpieczeńſtwa prawa ná dobra poſſeſſorow kilkonáſtoletnim ſłuſznym prawem trzymaiących po wyiściu lat kilkunáſtu áby nie mogli bydź turbowani w poſſeſyi ſwoiey.

PRESCRIRE *quelque choſe à quelqu'un, luy ordonner.* Aliquid alicui præſcribere, (bo,bis, ſcripſi, ptum.) *Quint.* OPISAC co komu nákazuiąc. **Preſcrire à quelqu'un le temps qu'il doit parler, le luy marquer.* Alicui tempus quandiu dicat præſcribere. Præſtituere. Præfinire. *Cicer* *Opiſać komu czas kiedy ma mowić náznaczyć mu czas. **Preſcrivez moy ce qu'il faut que je faſſe.* Quid faciam præſcribe. *Hor.* *Náznacz mi proſzę co mam czynić.

PRESCRIRE, (*Acquerir droit de preſcription par une poſſeſſion de bonne foy aprés quelque temps.*) Aliquid uſu capere, (io, is, cepi, captum.) Uſu ſuum aliquid facere. DAWNOŚCIĄ używania, prawa nábyć ná co.

PRE'SE'ANCE, ſubſt. f. (*Droit de s'aſſeoir devant quelqu'un.* Jus ante aliquem in conſeſſu præcedendi *ou* ſedendi, juris,n. PIERWSZE mieyſce przed kim mieć.

Donner la preſeance à quelqu'un. Jus ante alium in conſeſſu præcedendi alicui tribuere. *Cicer.* Dać komu pierwſze mieyſce uſtąpić mu mieyſca pierwſzego.

PRE'SENCE, *on prononce* PRE'ZANCE, ſubſt.f. Præſentia,æ,f. *Cic.* Aſpectus. Conſpectus, ûs,maſc. *Cicer.* PRZYTOMNOSC własna, bytność oſobą własną ſtawienie ſię.

En préſence de tout le monde, (*Devant tout le monde.*) In ore atque oculis omnium. Ante oculos omnium Coram omnibus. *Cicer.* Przed wſzyſtkiemi w obecności wſzyſtkich. **En préſence de quelqu'un.* In præſentiâ alicujus, aliquo præſente. Coram aliquo. *Cic. Plaut.* *W obecności w przytomności czyiey, przy kim. **Si j'avois le bonheur de joüir de voſtre préſence, je ſuivrois en tout vos conſeils.* Facultas tui præſentis ſi mihi eſſet, nunquam à tuis conſiliis diſcreparem. *Plan. ad Cicer.* *Gdybym mogł mieć to ſzczęście mieć cię przytomnego,ſzedłbym wewſzyſtkim zá rádą twoią. **Eviter la préſence d'une perſonne, n'oſer paroiſtre devant luy.* Fugere alicujus conſpectum. Alicujus aſpectum, præſentiamque vitare. *Ter. Cic.* *Chronić ſię kogo unikać przedkim. **J'ay peine de vous loüer en voſtre préſence.* Vereor coram in os te laudare. *Ter.* *Nie śmiem cię w obecności w oczy chwalić.

PRE'SENCE *d'eſprit,* (*Vn eſprit qui ſe poſſede dans les choſes & qui ne s'eſtourdit point.*) Animi præſentia, æ,f. Animus præſens, animi præſentis. *Cic.* PRZYTOMNOSC rozumu y zmyſłow niepomieſzany umyſł. **Avoir bien de la préſence d'eſprit.* Præſentem habere animum. *Mieć wielką przytomność bydź ſobie bardzo przytomnym. **Se ſervir de ſa préſence d'eſprit pour ſe conduire, ſans ſe laiſſer eſtourdir.* Præſentis animi conſilio uti, nec à ratione diſcedere. *Cicer.* Przytomność umyſłu záchować, áni ſię pomieſzać. **Perdre la préſence d'eſprit & la parole.* Non conſiſtere mente, nec ratione. *Cic.* *Seracić zmyſły y mowę.

A PRE'SENT, (*Maintenant, pour l'heure.*) In præſentiâ, in præſenti. Nunc. Ad præſens. *Plin.* TERAZ. **Juſques à préſant.* Ad hanc diem *ou* horam *Cic.* Uſqùe ad id tempus. *Liv.* *Aż dotąd áż do teraźnieyſzego czaſu.

PRE'SENT, ſubſt.m. *prononcez* prézant. Donum,i, neut. Munus, eris, n. *Cic.* DAR podarunek upominek. **Le préſent eſt digne de celuy qui le fait.* Condignum donum, qualis eſt, qui donum dedit. *Plaut.* *Godny podarunek tey ręki z ktorey wyſzedł.

Faire un préſent à quelqu'un. Alicui munus offerre, Dare. Donare. Præbere. Largiri. *Cic.* Aliquem aliquâ re *ou* Aliquid alicui donare, *Cic.* Munere aliquem afficere. Aliquem aliquâ re munerare *ou* munerari. *Cic.* Podarunek komu uczynić iáki. **Souvenez-vous d'accompagner mon préſent de paroles obligeantes.* Orna verbis munus noſtrum. *Ter.* *Pamiętay żebyś łagodne przyiemne ſłowa łączył oddaiąc upominki **Voicy des préſents que voſtre frere vous envoye.* Adſunt tibi dona à fratre. *Ter.* *Te ſą podarunki ktore ci Brat poſyła.

PRE'SENT qu'*On fait à celuy, qui nous apporte une bonne nouvelle* Evangelia, orum, n. pl. *Cic.* NOWINNE, podarunek zá donieſienie dobrey nowiny.

PRE'SENT *qu'on fait aux ambaſſadeurs eſtrangers.* Lautia, orum, neut.pl. *Liv.* POCZESNE podarunki upominki Poſłowi poſtronnemu czynione.

PRE'SENT *de légumes & de fruits que les Romains faiſoient à leur hoſte.* Xenium,ii,n. *Mart.* GOSCIENIEC podarunek gościnny w nowaliach y owocach obeſłanie gościa.

PRE'SENT *qu'on faiſoit au viélorieux.* Niceterium, ii, n. *Juv.* PODARUNEK zwycięſki upominki zwycięſcy dawane

PETIT *préſent.* Munuſculum, li,n. PODARUNECZEK mały.

PRE'SENTEMENT, *prononcez* PRE'ZANTEMENT, *à préſent maintenant.* In præſentiâ. In præſent. Nunc. Jam. *Cic. Ter.* In præſens tempus. *Cic.* TERAZ.

PRE'SENTER, *prononcez* PRE'ZANTER. (*Offrir, faire un preſent.*) Aliquid alicui offerre, (fero, offers, oktuli,oblatum.) *Cicer.* OFIAROWAC oddać co komu. **Préſenter à boire à quelqu'un.* Cyathiſſare alicui. *Plaut.* Potionem alicui dare. *Petr.* *Podać pić komu.

PRE'SENTER *la bataille à l'ennemi* Poteſtatẽ pugnæ hoſti facere. *Liv.* WYDAC bitwę nieprzyiácielowi. **Se préſenter devant quelqu'un.* Se alicui offerre. In alicujus conſpectum venire *ou* ſubire alicujus conſpectum, Se alicui iſtere. *Cic.* In conſpectu alicujus aſtare. *Cic.* In conſpectum alicujus ſe dare. *Cic.* Prodire in conſpectum. *Plaut.* *Stawić ſię obecnie przed kim. **Si toſt que l'occaſion s'eſt préſentée.* Ut ſeſe obtulit occaſio, us primum data eſt occaſio. *Cic.* *Ják prędko ſię okazya, ſpoſobność podała.

ON DIT dans le diſcours familier. *Préſentez luy mes baiſemains, ſaluez-le de ma part.* Salutem illi dic meo nomine. *Cic.ou* ſalvere jubeas. *Cicer.* PROSZĘ kłaniać odemnie, kłaniam,całuię ręce,ſtopy &c.

PRE'SERVATIF,m. PRE'SERVATIVE,f. (*Qui préſerve de quelque mal.*) Præſens, entis, omn. gen. *ou* Præſentaneus, a, um. Averruncus, a, um. *Pacuv.* ZACHOWUIĄCY, záchowuiąca, broniący od czego.

PRE'SERVATIF, comme un ſubſtantif maſc. (*Remede préſervatif.*) Antidotum, ti, n. *Pliu.* Antidotus, ti, m. *Aul.* LEKARSTWO záchowuiące.

PRE'SERVER, (*Garder quelqu'un d'un mal* ou *de quelque malheur, l'en garantir.*) Aliquem à malo ſervare ſalvum & incolumem. Ab aliquo malum propulſare,(o,as,avi,atum.) aliquem à malo defendere, tueri. *Cic.* ZACHOWAC kogo od czego ochronić obronić uchować. **Preſerver quelqu'un de la mort.* Aliquem morti eripere *ou* à morte *Virg. Cicer.* *Záchować kogo od śmierci obronić od śmierci. **Dieu vous préſerve de mal & de fortune!* Servet te Deus ſalvum & incolumem! *Niech cię Bog záchowa od złego y przygody.

PRE'SIDENT *prononcez* PRE'SIDANT, (*Chef d'un corps de juſtice.*) Præſes, idis, m. PREZYDENT Sędzia głowny we Francyi. **Préſident au Parlement* In ſupremâ curiâ præſes. *Sędzia głowny Parlamentowy we Francyi. **Prémier préſident.* Senatus princeps, pis, m. Primarius præſes. *Náywyższy Sędzia támże, (Unas Prezydent ieſt ieden tylko Duchowny w Trybunałach.) Inſzych Sędziami Deputatami lub Komiſſarzami zowią, we Francyi záś każdy Sędzia Trybunału głownego Parlamentu ieſt Prezydentem między ktoremi ieden ieſt Prezydent náywyższy to ieſt Márſzałek Parlamentowy.

PRE'SIDENT (*Celuy qui préſide à quelque acte dans les écoles.*) Præſes alicujus actûs *ou* Moderator, oris, maſc. (On parle ainſi dans les écoles.) PREZYDENT prezyduiący ná ákcie iákim ſzkolnym, roziemca rządca.

PRE'SIDER, (*Tenir la prémiére place,eſtre le chef.*) Præſidere, (eo, es, præſedi, præſeſſum.) Præeſſe, (præſum. es, præfui.

præfui *ſans ſupin*) *Cicer.* PREZYDOWAC mieć pierwſze mieyſce przed inſzemi, rey wodzić rządzić. **La providence préſide aux choſes du monde.* Res humanas regit & moderatur providentia *ou* Deus. *Cic.* *Opatrzność Boſka rządzi tym światem.

PRE'SIDIAL, m. PRE'SIDIALE, f. (*Compagnie de juges eſtablie dans les Villes.*) Curia præſidialis, curiæ præſidialis. (*On dit au plurier.* PRESIDIAUX. SĄDY po Miaſtach Francuſkich głownieyſze.

PRE'SOMPTION, ſubſt. f. (*Orgueil, trop bonne opinion qu'on a de ſoy.*) Confidentia, æ, f. Nimia ſui fiducia, æ, f. *Cic. Liv.* HARDOSC zuchwałość duma pycha nádętość, o ſobie ſamym wielkie rozumienie.

PRE'SOMPTIONS, (Dans le Droit.) *Certains ſignes* ou *circonſtances, qui ſont préſumer une choſe.* Juris præjudicia, orum n pl. Suſpitio ex conjecturâ, onis, f. Conjectura, æ, fœm. POROZUMIENIE dorozumienie domniemanie pewne dorozumiewanie ſię.

PRE'SOMPTUEUX, m. PRE'SOMPTUEUSE, f. (*Qui préſume trop de ſoy.*) Confidens, ſibi præfidens, entis, omn. gen. HARDY dumny wynioſły pyſzny pyſzna &c.

PRE'SOMPTUEUSEMENT, (*Avec préſomption.*) Confidentur. Confidentiùs Confidentiſſimè. *Cic.* HARDZIE zuchwale dumnie pyſznie.

PRESQUE, adv. Quaſi. (*Peu s'en faut.*) Ferè Fermè. Propè. Propemodùm *Cic.* PRAWIE, właśnie, ledwie nie.

PRESQU'ISLE, ſubſt f. (*Peninſule.*) Peninſula, æ, f. *Liv.* WYSPA wodą nie obeſzła.

PRESSAMMENT, adv. (*D'une maniére preſſante.*) Inſtanter. Etiam atque etiam. *Quint.* NAGLE pilno ſpieſzno

PRESSANT, maſc. PRESSANTE, fœm. Inſtans, antis. Urgens, entis, omn. gen. NAGŁY pilny ſpieſzny ſpieſzna &c Uciſkaiący nálegaiący. **Vne pauvreté preſſante.* Ligens egeſtas, *genit.* urgentis egeſtatis, fœm. *Virg.* *Uboſtwo nálegaiące.

PRESSANT, (*Incommode.*) Urgens. Moleſtus. Importunus, a, um *Cic.* PRZYKRY dolegliwy nágły. **Vne maladie preſſante.* Urgens morbus (*Ciceron a dit* Urgeri morbo.) *Choroba nágła przykra.

PRESSE, ſubſt. fœm. (*Foule de gens qui ſe preſſent les uns les autres.*) Denſa turba, æ, fœm Confeſta multitudo, confertæ multitudinis, fœm. *Cic.* TŁUM ściſk ciżba. **Se dégager, ſe tirer de la preſſe.* Evolvere ſe turbâ, ex turbâ ſe expedire *Ter* *Dobyć ſię z ciżby z tłumu przeciſnąć ſię. **Fendre la preſſe.* Submovere Removere turbam. *Plaut.* *Przeciſnąć ſię przez ludzi przez ciżbę. **Fuir la préſſe.* Fugere turbam. *Unikać uchodzić od ciżby.

PRESSE ſe dit *de la machine qui ſert à imprimer.* Prelum, li, n. *Plin.* PRASA Drukarſka. **Mon livre eſt ſous la preſſe, on l'imprimere.* Liber meus prelo ſubjicitur. *Kſięga moia ieſt w prafie Drukarſkiey pod prafą w robocie.

ON DIT figurément en cette ſignification qu'*Vn homme eſt en preſſe, qu'il eſt fort à l'étroit, & fort incommodé des biens de la fortune.* In anguſtum illius coguntur copiæ. *Ter.* Res eſt illi anguſta. *Hor.* Eſt ipſi rei familiaris anguſtia. Urgetur anguſtiis. *Cicer. ou* premitur anguſtiis. CIASNO mu ciaſno ná niego chudo cienko koło niego chudy páchołek z niego ściſk wielki koło niego bieda.

PRESSE, (*Sorte de peſche qui ne quinte point le noyau.*) Duracina perſica, æ, f. BRZOSKWINIE proſte twarde co ſię peſtki trzymaią.

PRESSENTIMENT, ſubſt. m. (*Certain ſentiment qu'on a des choſes par avance.*) Præſenſio. Præſagitio, onis, f. *Cicer.* PRZECZUWANIE rzeczy. **J'avois un preſſentiment que je ſerois un voyage inutile.* Præſagibat mihi animus fruſtrà me ire, cum exibam domo. *Plaut.* *Czuło to ſerce moie przeczuwałem iá to, żem miał niepotrzebnie w tę drogę prożno daremnie iechać. **J'ay je ne ſcay quel preſſentiment, qu'il m'arrivera quelque malheur.* Neſcio quid profectò mihi animus præſagit mali. *Ter.* *Coś mi ſerce nie dobrze tuſzy, przeczuwam coś o iákim nieſzczęściu.

PRESSENTIMENT *de maladie.* Morbi admonitio, onis, f *Plin.* OGRASZKA ſłabość przeczuwanie choroby.

PRESSENTIR. (*Avoir quelque preſſentiment des choſes.*) Præſ hire, (io, is, ivi, itum.) Præſentire, (io, is, præſenſi, præſenſum) *Cic.* PRZECZUWAC przeczuć co.

PRESSER, V. act. (*Epreindre, tirer le jus* ou *le ſuc des herbes, avec les mains* ou *en les preſſant.*) Preſſare, (o, as, avi, atum.) Premere. Comprimere, (o, is, preſſi, preſſum.) act. acc. Stringere. (go, gis, xi, ictum.) *Cic.* WYCISKAC ſok z ziol rękami ciſnąć. **Preſſer les raiſins avec la main* ou *avec les pieds.* Uvas premere. *Tłoczyć wino nogami depcąc, wyciſkać grona rękami. (*Si c'eſt ſous le preſſoir, on dira.*) Prelo uvas premere. Wyciſkać wino w prafie.

PRESSER, (*Haſter, diligenter.*) Urgere, (eo, es, urſi, urſnm.) Feſtinare. Properare, (o, as, avi, atum.) Inſtare, ſto, ſtas, inſtiti, inſtitum.) *Cicer.* POSPIESZAC náglić nálegać. **Preſſer une ſuſpenſion d'armes.* Inſtare de iuduciis. *Cæſ.* *Nálegać o przymierze. **Ne preſſer rien.* Nihil feſtinare. *Cic.* *Nie nie náglić. **Preſſer les funérailles.* Inſtare funeri. *Plin.* *Spieſzyć ſię z pogrzebem. **Se preſſer d amaſſer de grands biens à un indigne héritier.* Pecuniam indigno heredi properare. *Hor.* *Chciwie zbierać wielką fortunę dla dziedzica niewdzięcznego.

PRESSER *une affaire avec adreſſe.* Inſiſtere negotium ſapienter. *Plaut.* Urgere. *Cicer.* ZRĘCZNIE y ſztuką pośpieſzyć w ſprawie iákiey. **Preſſer quelqu'un de faire une choſe.* Aliquem urgere, alicui inſtare de re aliquâ. *Nálegać na kogo o co. **Je ne vous preſſeray pas davantage, ſi vous ne le voulez pas.* Si id minùs tibi lubebit, non te urgebo. *Cic.* *Nie będę więcey o to nálegał ieżeli nie chceſz nie życzyſz nie maią woli. **Eſtre preſſé de mal* ou *de maladie.* Morbo urgeri, premi. *Cic.* *Chorować. **Son ventre eſt toûjours preſſé de quelque néceſſité.* Venter illius ſæpè injuriam facit. *Zawſze ma czegoś w żołądku niedoſtaie.

Eſtre preſſé Urgeri. Premi. paſſifs. *Cic.* Bydź pilno zábawnym komu pilno.

PRESSION, ſubſt. f. (*L'Action de preſſer l'air.*) (Terme de Phyſique.) Pereſſus, m. Compreſſio, onis, f. *Cic.* CISNIENIE wyciſkanie tłoczenie tłoka.

PRESSIS, ſubſt. m. *Quelques uns écrivent* precis, ou *l'elixir des choſes,* (*Suc qu'on exprime des viaudes* ou *des herbes*) Succus expreſſus, ſucci expreſſi. TRESC ſama.

PRESSIS ſe dit figurément *de l abregé de quelque ouvrage, de ce qu'il y a de meilleur.* Medulla alicujus operis. Alicujus operis ſumma, æ, Summarium, ii, n. *Hor. Sen.* KROTKIE zebranie treści ſamey z kſiąg lub z piſm iak co w ſobie maią

PRESSOIR, ſubſt. m. (*Machine à preſſer le vin, & choſes ſemblables.*) Torculum, li, n. *Cat.* Torcular, aris, n. *Var.* Preſſum, li, neut. *Vitr.* Toreulus, li, m. *Plin.* PRASA winna do tłoczenia wina y tym podobnych rzeczy.

PRESSOIR, (*Le lieu où l'on dreſſe cette machine.* Torcularium, ii, n. *Cat.* Torcularia cella, æ, f. *Colum.* Torcular, aris, n. *Vitr.* TŁOKARNIA praſownia preſernia.

PRESSURAGE ou *Vin de preſſurage.* Vinum circumcidaneum, ci, n. Vinum tortivum, i, n. *Colum.* Vinum circumciſum. *Var.* TŁOKA, wina tłoczenie.

PRESSURER *la vandange, la mettre ſous le preſſoir.* Premere vinacea. Prelo ſubjicere vinacea. Uvas prelo premere. *Vitr.* TŁOCZYC wino w praſie.

ON DIT figurément & populairement *Preſſurer la bourſe de quelqu'un, en tirer tout juſques au dernier ſou.* Exenterare, evinanire marſupium alicujus, *ou* opes argentarias. *Plaut.* WYTŁOCZYC komu worek wyſzlamować mu ſzkatułę do oſtatniego groſza.

PRESSUREUR, (*Celuy qui preſſure.*) Torcularius, ii, m. *Colum.* TŁOKARZ Praſownik Preſſer. **Trogne* ou *mine de preſſureur, qui eſt ordinairement fort haute en couleur.* Muſtulenta facies *ou* rubicunda facies torcularіorum. *Cera tłokarſka zwyczaynie bardzo zápalona.

PREST, ſubſt. maſc. (*Ce qu'on preſte* ou *ce qu'on avance.*) Præſtatio, onis, f. *Paul.* Mutuum argentum, i, n. Mutua pecuniæ, f. *Plaut.* POZYCZENIE.

PREST, m. PRESTE, f. (*Qui eſt en eſtat de faire quelque choſe.*) Ad aliquid paratus, comparatus, accinctus, expeditus, promptus, a, um. GOTOWY, Gotowa gotowe. **Faites que tout ſoit preſt à mon retour.* Fac, ut omnia parata offendam, cùm rediero. *Plaut.* *Niech wſzyſtko będzie gotowo iák powrocę zá powrotem moim. **En cette occaſion & en toute autre je ſuis tout preſt de faire ce qu'il vous plaira de me commander.* Neque iſtic, neque alibi tibi uſquam erit in me morá. *Ter.* *Ták w tey iáko y w inſzych wſzelkich okolicznościach gotowem ná wſzyſtko, (*álbo*) wſzyſtko czynić co roſkażeſz co ci ſię podobać będzie. **Vn homme preſt à tout faire.* Vir in quovis loco paratus. *Terent.* Omnium horarum homo. *Horat.* *Człowiek ná wſzyſtko ſię odważyć gotowy. **Tout*

preſt à marcher. Paratus & expeditus ad iter. *Gotowy w drogę gotowy iść, do marſzu gotowy. **A tout ſouffrir.* Patiens omnia perpeti. *Cæſ.* *Gotow wſzyſtko ścierpieć wytrzymać. **Elle eſt preſte d'accoucher.* Jam partus adeſt. *Ter.* Huic appetit propinqua paritudo. Paritudo propè adeſt. *Plaut.* *Bliſka ieſt połogu. **Il eſt toûjours preſt à parler.* In procinctu paratam habet eloquentiam. Ingenium in numerato habet. *Quint.* *Záwſze gotow mowę mieć niegotuiąc ſię.

PRESTANCE, ſubſt. fœm. (*Beau port* ou *taille avantageuſe d'une perſonne.*) Eximia corporis ſtatura & ad dignitatem appoſita. POSTAC oſoba piękna. **Vne fille d'une belle preſtance.* Virgo præſtanti corpore. *Virg.* *Pánna piękney urody.

PRESTATION *de ſerment.* ſubſt. f. (*Serment qu'on preſte à quelqu'un.*) Dictum ſacramentum, i, n. WYKONANIE przyſięgi, przyſięganie komu.

PRESTE, adject. maſc. & fœm. (*Qui fait viſte & en peu de temps.*) Promptus, a, um. Agilis & hoc agile, adject. PREDKI chyzy ſzybki. **Ce laquais eſt preſte à la courſe.* Hic puer pedibus agilis eſt, *ou* pedibus celer. *Sługa ſzybki prędki biecź. **Les charlatans ſont preſtes de la main.* Manibus agiles ſunt circulatores. *Kuglarze wielką maią ſzybkość w ręku.

PRESTER, *on prononce* PRE'TER, V. act. (*Donner en preſt une choſe.*) Aliquid alicui commodare. Accommodare, (o, as, avi, atum) Act. acc. *Cic.* POZYCZAC, pożyczyć, pożyczonym ſpoſobem dać co. **Preſter de l'argent à quelqu'un.* Commodare alicui argentum. Mutuam pecuniat *ou* mutuum argentum alicui dare. *Plaut.* Credere alicui pecuniam mutuam. *Cic.* *Pieniędzy komu pożyczyć. **On ne ſçait ce que c'eſt aujourd'huy de preſter de l'argent.* Nomen jam interiit mutuum. *Plaut.* (comme qui diroit *credit eſt mort.*) *Nie wiedzą tych czaſow co to pieniędzy pożyczyć. **Si quelqu'un preſte à un autre, il faut compter pour perdu ce qu'il a preſté, & s'il s'aviſe de le redemander, il trouvera un ennemy pour la reconnoiſſance de ſon bienfait.* Si quis mutuum alicui dederit, fit pro proprio perditum; cum repetas, inimicũ amicum beneficio invenis. *Plaut.* *Jeżeli kto komu pożyczy niech to ma zá ſtracone, á ieżeliby ſię upominał niech ſię ſpodziewa nieprzyiaźni miaſto wdzięczności zá dobrodzicyſtwo ſwoie. **Preſter par obligation.* Per ſyngraphum quidpiam alicui credere. *Cic.* *Pożyczać ná kartę. **Preſter à uſure.* Fœnore *ou* fœnori pecuniam dare *Tacit.* *Dać pieniądze ná lichwę.

PRESTER *la main à quelqu'un,* (*L'ayder en quelque choſe.*) Commodare alicui in re aliquâ Commodare operam ſuam. Commodare manum. *Petr.* PODAC rękę komu dopomodz mu w czym. **Se preſter à quelqu'un,* (*l'aſſiſter.*) Se alicui commodare in rebus. *Cic.* *Służyć uſłużyć przyſłużyć ſię komu wygodzić komu. **Son nom.* Nomen ſuum commodare. Interponere nomen. *Cic.* *Ręczyć zá kogo pisać ſię zá niego. **Donnez moy le couvert & preſtez-moy quelque habit, tandis que le mien ſéchera.* Recipe me in tectum & veſtimenti da mihi aliquid aridi, dum mea areſcunt. *Plaut.* *Przyimiy mię pod dach y day mi iákie odzienie poki moie nie wyſchnie. **Preſter ſon logis pour faire des nôces.* Accommodare alicui ædes ad nuptias. *Plaut.* *Pozwolić domu ſwego ná ákt weſelny.

PRESTER *l'oreille à une porte,* (*écouter ce qu'on dit.*) Aurem admovere ad fores, ad oſtium, atque animum attendere; auſcultare ad fores. *Plaut. Terent.* PODSŁUCHYWAC pode drzwiami co mowią.

PRESTER *l'oreille àquelqu'un, l'écouter.* Aures alicui, dare, præbere. DAC ucho komu ſłuchać go. **Aux flatteurs.* Aures patefacere aſſentatoribus. *Cic.* *Dać ucho podchlebcom **Au changement.* Rebus novis aures præbere. *Dać ſię podmowić ná nowe rozruchy. **A quelque propoſition, y entendre, l'accepter.* Accipere aliquam conditionem. *Cic.* *Dać ſię ná mowić ná co.

SE PRESTER *à ſa bonne fortune.* Fortunæ bonæ ſe præbere, & impertire. *Cic.* Se offerre fortunæ blandienti. Proſperam fortunam ſinu ſuo excipere. Fortunæ blando vultu ridenti arridere. *Hor. Cic.* JSC zá ſzczęściem ſwoim umieć go zażyć, nie opuſzczać go

Je ſçay bien les charitez qu'on m'a preſtées depuis la mort de Ceſar. Nota mihi ſunt, quæ in me poſt Cæſaris mortem contulerint. *Cicer.* Wiem dobrze co ná mnie náprawili nágadali od śmierci Cezaraiák mi ſię przyſłużyli.

PRESTER *ſerment.* (*Faire ſerment.*) Dicere ſacramentum *Tacit. Voyez* SERMENT. PRZYSIĘGAC przyſięgę wykonać wypełnić uczynić.

PRESTIGES, ſubſt. m. (*Subtilitez & trompéries des charlatans.*) Præſtigiæ. Fallaciæ, arum, f. *Cic.* OMĄMIENIA ſztuki figle kuglarſkie.

PRESTRE, ſubſt. m. (On fait ſonner l'*S* à demi en prononçant ce mot.) *Miniſtre & l'oint du Seigneur.* Sacerdos, otis, m. *Cic.* Antiſtes, itis, m. *Cic.* XIĄDZ Kápłan, Pomazaniec Boſki, y ſługa.

DE PRESTRE, ou *qui concerne les Preſtres.* Sacerdotalis & hoc Sacerdotale, adject. *Liv.* XIĘZY Kápłańſki.

Faire ordonner quelqu'un Preſtre, le conſacrer en cette qualité. Capere aliquem Flaminem *ou* Sacerdotem. *Aul-Gel.* Inaugurare aliquẽ Sacerdotẽ. *Liv.* Aliquem Sacerdotem creare. *Cic.* Poświęcić ná Kapłaństwo święcić ná Xiędza. **Eſtre fait Preſtre.* In Sacerdotium venire. Inire Sacerdotium. *Cic.* Initiarí Sacerdotio. *Zoſtać Xiędzem oświęcić ſię ná kápłaństwo.

PRE'TRESSE, ſubſt. fœm. Chez les Payens eſtoit celle qui ſervoit au culte des fauſſes divinitez dans leurs Temples.) Sacerdos, otis, fœm. *Plaut. Petr.* Sacerdotiſſa, æ, fœm. *Cic.* Antiſtita, æ. *Plaut.* Antiſtes, itis, fœm. *Val. Max.* POPKA Pogańſka, ſłużąca u Pogan do Ofiar Bałwochwalſkich. **La Pretreſſe de Venus.* Sacerdos Veneria, *ou* Veneris. *Plaut.* *Popka Wenery.

PRESTRISE, *prononcez* PRE'TRISE, ſubſt. fœm. (*Dignité d'un Preſtre.*) Sacerdotium, ii, neut. *Quint.* XIĘSTWO Kápłaństwo.

PRE'SUMER, (*Conjecturer qu'une choſe eſt par des indices & par des conjectures.*) Conjicere, (io, is, jeci, jectum.) Suſpicari, (or, aris, atus ſum.) *Cic.* Exiſtimare. Credere. Animo præſumere. *Cic.* DOMYSŁAC ſię dorozumiewać ſię domniemać ſię łatwo z znákow y lica dochodzić. **Il n'eſt pas à préſumer qu'une perſonne ait de la cupidité, & qu'elle n'aime point l'argent.* Cadere non videtur in eundem & contemptus pecuniæ & cupiditas. *Quint.* *Nie można tego rozumieć áby kto miał chciwość w ſobie, á niedbał o pieniądze.

PRE'SUMER *de ſoy-meſme.* Sibi nimium ſumere, tribuere & arrogare. Plus juſto ſibi arrogare. Sibi nimis confidere. WIELE o ſobie rozumieć trzymać wyſoko o ſobie.

PRE'SUPPOSER, (*Faire eſtat qu'une choſe eſt.*) Ponere, facere. POŁOZYC mieć zá to że co ieſt trzymać zá iſtną. **Je préſuppoſe que vous ſoyez de loiſir* ou *que vous ayiez le loiſir.* Pono te eſſe otioſum, *ou* operum vacuum. *Hor.* *Kładę że maſz czas że ieſteś wolny. **Je préſuppoſe cela comme une verité conſtante.* Pro certo illud pono. *Cicer.* *Kładę to náprzod zá rzecz y prawdę iſtną.

Préſuppoſons qu'il ayt perdu ſon procés. Pone eum eſſe victum. Położmy to, daymy to że przegra. **Cela préſuppoſé.* Quo poſito. *To położywſzy. **Préſuppoſons qu'il n'eſt pas ainſi.* Fac ita non eſſe. *Daymy to że nie ieſt ták. **Préſuppoſons que les légions ne deſapprouvent pas noſtre deſſein,* Facite, hoc meum conſilium legiones non improbare. *Cic.* *Daymy to że ſię woyſku podobać będą náſze intencye.

PRE'SURE, ſubſt. f. (*Certain acide qu'on trouve dans l'eſtomac des veaux qui ſert à faire prendre le lait.*) Coagulum, li, n. *Var.* SERZYSKO w żołądku cieląt oſeſkow do podpuſzczania wleka, podpuſtka.

PRE'TENDANT, maſc. PRE'TENDANTE, fœm. *prononcez* Prétandant. (*Qui aſpire à une choſe.*) Ad aliquid aſpirans, antis, omn. gen. PRETENDUIĄCY, Pretenduiąca pnący ſię zábiegaiący ſtáraiący uſiłuiący prawo maiący lub prawo ſobie roſzczący do czego.

UN PRE'TENDANT *aux charges de la République.* Munerum Reipublicæ Candidatus, i, maſc. *Cic.* KANDYDAT do godności. **Prétendant avec un autre à une meſme charge* Competitor, oris, m. *Cicer.* *Wſpolnie iedneyże do godności kandidaci konkurenci.

PRE'TENDRE, *prononcez* PRE'TANDRE, V. act. & neut. (*Aſpirer à une choſe, eſtre dans l'eſperance de l'obtenir.*) Aliquid ambire. Contendere ad aliquid. *Cic.* Aſpirare. PRETENDOWAC czego z nádzieią otrzymania piąć ſię ſadzić ſię ná co. **Il prétend à une haute fortune.* Ad magnam fortunam contendit, aſpirat, ad magna contendit, Spectat *ou* magna ſibi proponit. *Cicer.* *Pnie ſię ná wyſoką fortunę patrzy wyſoko.

PRE'TENDRE, (*Soûtenir qu'une choſe eſt à nous.*) Contendere. Intendere, (do, dis, di, tum.) Twierdzieć utrzymywać że to do nás należy **Il prétend que cette maiſon luy appartient ou qu'elle eſt à luy.* Contendit has ædes ſuas eſſe, *ou* ſibi eſſe

esse proprias. *Upiera się przytym y utrzymuie że ten dom iego. *Il prétend estre celuy dont nous parlons.* Hunc se intendit esse, de quo sermo est *Ter.* *Zá tego się udaie y ma o ktorym mowiemy.

NE *pas prétendre,* (*Ne vouloir point, n'entendre point.*) Nolle, nolo, non vis, nolui. *(sans supin.)* NIECHCIEC. *Je ne prétends pas que vous joüiez toute la nuit.* Nolo ut totam noctem ludo ducas. *Virg.* *Niechcę tego żebyś miał grać całą noc.

PRE'TENDU, masc. PRE'TENDUE, fœm. (*Ce que l'on prétend.*) Dictus, a, um. RZECZONY przerzeczony mniemany. * *Vn droit pretendu.* Jus quod suum esse dicitur *ou* jus præsumptum. * Prawo ktore kto sobie rości. *Vn mal prétendu* Malum quod sibi quis fingit. *Złe nieszczęście mniemane. *La religion prétenduë réformée.* Religio dicta reformata & correcta. *Kálwińska wiara mniemana reforma w wierze.

MON PRE'TENDU, (*Lors qu'une fille parle de celuy qui la recherche en mariage.*) Procus, ci, m. *Virg.* (Mot populaire.) Meus vir futurus. KAWALER moy gdy Pánna mowi o tym co się o nią stara.

PRE'TENSION, subst. f. (*Droit bien* ou *mal fondé qu'on a sur quelque chose*) Controversum jus, *ou* animo præsumptum jus, juris, neut. PRAWO źle lub dobrze ugruntowane do czego. *Il a de grandes prétensions sur cette terre.* Illud prædiũ multo jure suũ esse contendit *Cic.* *Wielkie prawa ma do tey maiętności (*ieżeliprawa są dobre y słuszne;*) Wielkie sobie rości prawa do niey (*ieżeli są prawa bez słusznego fundamentu.*)

PRE'TENSIONS, (*Esperances bien* ou *mal fondées.*) Spes, ei, f. NADZIEIE słuszne lub niesłuszne ktoremi sobie kto zaprząta głowę y tuszac sobie rozmaicie. *C'est un homme à de grandes prétensions de fortune.* Is magna & grandia spe præsupit. *Cic.* *Tuszy sobie o wysokim szczęściu.

PRE'TERIT, subst m. (Terme de Grammaire qui marque le temps passé dans les verbes.) Præteritum, i, neut. *On sous-entend* tempus. *Var.* CZAS przeszły słow. Słowa w czasie przeszłym położone co do gramatyki.

PRE'TEUR, subst. m. (*Magistrat fort considérable dans l'ancienne Rome.*) Prætor, oris, m. *Cic.* WOYT Sędzia głowny znaczny niegdyś urząd u Rzymian.

DU PRE'TEUR, ou *qui concerne le Préteur.* Prætorius, prætoria, prætorium. *Cicer.* WOYTOWSKI do woyta należący.

PRE'TOIRE, subst. m. (*Le lieu où le Préteur rendoit la justice.*) Prætorium, ii, n. *Cic.* RATUSZ.

PRE'TOIRE, *est aussi la tente du Général d'armée.* Prætorium tabernaculum, i, n. NAMIOT Hetmańśki.

PRETORIEN, m. PRE'TORIENNE, f. Prætorianus, Prætorius. Prætoritius, a, um. *Liv. Cicer. Mart.* WARTA Sądowa Rátuszna. *Le train ou les officiers qui accompagnoient le Préteur.* Prætoria cohors, prætoriæ cohortis. *Orszak Hetmańśki lub Woytowśki

L'Assemblée pour l'élection du Préteur. Prætoriana comitia, orum, neut. pl. *Liv.* Scymik ná obranie Woyta lub Hetmana

QUi *a esté Préteur.* Vir prætorius. *Cic.* TEN co był Woytem lub Hetmanem. *De famille Prétérienne, dont les peres ont esté Préteurs.* Prætoriana familia. *Suet.* *Hetmańśkiey, Woytowskiey familii.

Les soldats prétoriens ou *la garde prétorienne* ou *du Prince.* Prætoriani, orum, m pl. *au* milites prætoriani. *Plin.* Warta zámkowa około osoby Páńskiey.

PRE'TEXTE, subst. m. (*Motif, cause vraye* ou *apparente dont on couvre & on déguise une chose.*) Prætextus, ûs, masc. *ou* Prætextum, i, n. Simulatio, onis, f. Causa, æ, f. Species, ei, f. *Cic.* PRETEXT pozor podobieństwo. *Sous prétexte de la Loy agraire* Legis agratiæ simulatione. *Cic.* *Pod pretextem prawa ziemiańskiego (*lub*) rolnego. *Il affermit sa puissance sous prétexte d'exercer la charge d'un autre.* Per speciem alienæ fungendæ vicis suas opes firmavit. *Liv.* *Wbił się w moc pod pretextem utrzymania cudzey powagi. *Chercher des pretextes à ses crimes.* Flagitiis ac sceleribus velamenta quærere. *Tacit.* *Szukać pretextow záśłony ochrony zbrodniom swoim. *Je ne puis trouver de prétexte à mes fourberies.* Mendaciis meis subdolis non est mihi mantellum. *Plaut.* *Już mi y szalbierstw nie staie. *Inventer, prendre quelque prétexte.* Fingere falsam causam. *Ter.* Causam aliquam prætendere. *Flor. Rom* Aliquid prætexere. *Cic.* *Pretexta iákie wynáydować. *Ce fut là le prétexte qu'il prit pour entreprendre la guerre civile.* Et prætextum quidem illi civilium armorum hoc fuit. *Suet.* *Ten był pretext ktorego się chwycił chcąc zácząć woynę domową. *Il a trouvé un prétexte pour rompre avec moy.* Invenit quomodo divortium & discordiam mecum faciat. *Plaut.* *Ználazł sobie pretext rozstania się zerwania przyiázni zemną.

PRE'TEXTER, V. act. (*Se servir de quelque prétexte.*) Aliquid pretexerr, (xo, xis, xui, textum.) Prætendere causam aliquam, (rendo, is, tendi, tentum.) *Cic.* PRETEXTY rożne wynaydować szukać racyi pozornych.

PRE'VALOIR, (*Avoir plus de force, plus de poids.*) Præponderaro, (o, as, avi, atum.) Prævalere, (eo, es, valui.) Præpollere, (eo, es, lui, *sans supin.*) Pondere vincere, (o, is, vici, victum.) *Cic Colum.* PRZEWYZSZAC mocą zwyciężáć bydź mocnieyszym przemodz przemagać.

PRE'VALOIR se dit figurément en ce sens. plus (eo, es, valui.) Vincere. PRZEMODZ *niewłaśnie.* *L'opinion la plus douce prévalut.* Vict sententia lenior. *Liv.* *Rada náyłaskawsza przemogła. *Ce qu'on luy a inspiré artificieusement contre vous a plus prévalu dans son esprit, que vostre ancienne amitié.* Valuit plus, quod erat illi nonnullorum artificiis inculcatum, quàm amor vester ille pristinus. *Cic.* *To co mu udano y nápleciono złośliwie, przemogło u niego, nád dawną przyiáźń wasze.

SE PRE'VALOIR *d'une chose,* (*En tirer avantage.*) Ex aliquâ re commodum capere. Comparare. Fructum percipere. Colligere utilitatem, gloriam. ZAZYC okazyi iákiey ná swoię stronę.

Il s'est prévalu de son ignorance. Illius ignoratione abusus est. *Cicer.* Zażył ná swoię stronę prostoty iego. *Les hommes se prévalent de la prosperité.* Homines rebus secundis sunt præsidentes *Cic.* *Ludzie w szczęściu ochoty nábieraią.

PRE'VARICATEUR, subst. m. (*Qui abuse de la confiance qu'on a en luy en trahissant sa partie.*) Prævaricator, oris, m. *Cic.* PRZESTĘMPCA wiarołomny zdrayca.

PRE'VARICATION, subst. f. (*Collusion, abus commis dans l'exercice d'une charge publique.*) Prevaricatio, onis, f. *Cic.* ZDRADZIECTWO zdradziecka sztuka.

PRE'VARIQUER, V. neut. (*Manquer à son devoir dans l'exercice d'une charge.*) Prævaricari, (or, aris, atus sum.) *Cic.* ZDRADĘ urzędowną popełnić.

PRE'VENIR, V. act. & neut. (*Arriver, venir devant, devancer.*) Antevenire. Prævenire, (io, is, veni, ventum.) Prævertere, (o, is, verti, versum.) Præoccupare, (po, pas, avi, atum.) Anteoccupare, act. acc. *Cic. Liv.* Præcurrere, (ro, is, præcucurri præcursum.) Aliquem *ou* alicui. POPRZEDZAC wprzody stanąć przyiechać ubieżyć wyścignąć. *Prévenir les ennemis à faire la guerre, les devancer.* Occupare bellum facere hostibus. *Liv.* *Poprzedzić nieprzyiaciela w záczęciu woyny. *Il prévint sa condamnation en prenant du poison.* Damnationem veneno antevertit. *Tacit.* *Poprzedził dekret trucizny wziąwszy. *Il le prévint le premier & le salua.* Occupat & salvere prior jubet. *Hor.* *Poprzedził go y pierwszy mu się ukłonił. *Je vous allois voir, vous m'avez prévenu.* Ad te ibam, prior occupasti. *Szedłem wybierałem się do ciebie, á otoś mię uprzedził.

PRE'VENIR *quelqu'un* ou *son esprit* se dit figurément. Prævertere alicujus animum *Liv.* Occupare. Circumvenire aliquem. *Petr.* POPRZEDZIC co do rozumu uprzedzić ubieżeć. *Cesar crut qu'il falloit prévenir ce mal.* Cæsar huic malo prævertendum existimavit. *Cæs.* *Cezar mniemał że trzeba to nieszczęście ubieżyć, że temu złemu trzeba zábieżeć. *La passion prévient souvent la raison.* Appetitus præcurrit rationem. *Cic.* *Námiętność częstokroć uprzedza rozum uwagę ubiega mięsza. *Prévenir les desseins des ennemis.* Præripere hostium consilia. *Cic.* Antevenire consilia *Salust.* *Uprzedzić zámysły nieprzyiacielskie. *Il prévient les objections qu'on luy peut faire, il va au devant des objections.* Anteoccupat, quod putat opponi. *Cic.* *Uprzedza ubiega zárzuty wszystkie przeciwne. * *Prévenir les volontez de quelqu'un.* Prævellere quod quis vult. *Poprzedzać roskazy czyie myśl czyią

Se laisser prévenir. Sinere animum suum præverti. Dać się uprzedzić dać sobie czym głowę nábić. *Il est prévenu d'un mauvais soupçon contre luy.* Sinistra animum suum præverti. *Nábił sobie myśl żłym porozumieniem o nim.

PRE'-

PRE'VENU, m. PRE'VENUE, f. Præventus. Occupatus, a, um. UPRZEDZONY, uprzedzona. *Son esprit est prévenu en sa faveur.* Animus illius in sui gratiam occupatur. *Petr.* *Uprzedzony iest dobrze dla niego.

PRE'VENTION, subst. f. (*Préoccupation d'esprit, entestement.*) Insita jam ante menti opinio, insitæ opinionis, f. *Cic.* NABITA głowa myśl czym uprzątniona.

PRE'VOIR, V. act. (*Conjecturer par avance ce qui peut arriver.*) Futura providere, (eo, es, vidi, visum.) Prævidere, Prospicere, (spicio, is, pexi, pectum.) Animo videre. Cernere Prospicere, act. acc. *Cic.* WIDZIEC zdaleka wnosząc co bydź może co zá czym poydzie przeyrzeć. *Il est impossible à l'homme de prévoir les malheurs, qui le menacent à tous momens.* Quod quisque vitet, nunquam satis cautum est in horas singulas. *Hor.* *Niepodobna wszystkie nieszczęśliwości myślą dociec doścignąć przeniknąć ktore nád człowiekiem co momentalnie wiszą. *C'est estre sage de ne pas voir seulement ce qui est devant nos yeux, mais encore de prévoir l'avenir* Istud est sapere, non quod ante pedes modo est, videre, sed etiam illa quæ futura sunt prospicere. *Ter.* *Mądrego to iest nie tylko to co przed oczami iest widzieć, ále też y to co bydź może rozumem przenikać y dochodzić. *J'ay préveu tout les inconveniens qui peuvent m'arriver.* Meditata sunt mihi omnia incommoda. *Ter.* *Przeyrzałem ia to wszystkie przykrości ktore mi się trafić mogły. *Je défie qui que ce soit de me tromper pour ce qui se peut prévoir, mais pour ce qui est au dessus de la prévoyance, je ne m'en mets guerres en peine.* Ego quæ prævideri poterunt, non fallar in iis; quæ cautionem non habebunt, de iis non ita valdè laboro *Cicer.* *Nikt mię nie oszuka w tym co tylko myśl ludzka przeyrzeć można, ále co nád przeyrzenie ludzkie iest o to się nie trapię. *Ils prevoyoient que l'avis d'Hortensius l'emporteroit.* Prospiciebant in Hortensii sententiam plures ituros *Cic.* *Widzieli że rada y zdanie Hortensyusza gorę weźmie. *Il s'éleve souvent des tempestes sans qu'on les ayt préveues.* Tempestates ex improviso, de improviso, sæpè commoventur. *Cic.* Oriuntur. *Powstaią częstokroć burze niespodziewane.

QUI *ne prévoit point les choses qui doivent arriver.* Improvidus futuri. *Tacit.* NIE UWAZNY nie baczny nie oglądający się ná przyszłe rzeczy. *Vous avez tout préveu, rien ne vous a trompé.* Omnia vidisti, nihil te fefellis *Cic.* *Wszystkoś postrzegł y przeyrzał nikt cię nie oszuka nikt cię nie omyli.

PREVOST, subst. masc. (*Magistrat de robe courte qui poursuit les voleurs & les meurtriers.*) Capitalis tribunus, tribuni capitalis, masc. WARTA y Wachmistrz nád wartą złoczyńcow z wartą y ludźmi po gościńcach y traktach dla bezpieczeństwa drog publicznych.

PREVOST *des Mareschaux.* Castrensium prefectorum capitalis tribunus. SĘDZIA grodzki czyli Marszałkowski.

GRAND PREVOST *de l'Hostel* Summus Regiæ familiæ præfectus, prætorianus judex. SĘDZIA Woyskowy Regimentowy Audytor.

PREVOST *de Paris.* Præfectus urbanus, i, m. SĘDZIA Prezydent mieyski w Paryżu.

PREVOST, (*Juge subalterne des villages.*) Vicanus judex. SOŁTYS álbo Woyt Wieyski.

PREVOST *de l'Isle.* Præfectus vigilium. ROTMISTRZ, Wachmistrz.

PREVOST *d'un chapitre.* Papituli præpositus, ti, masc. PROBOSZCZ w duchowieństwie.

PREVOST *des Marchands.* Negotiatorum præpositus. STARSZY Kupiecki.

PREVOSTE', subst. f. Ttibuni capitalis munus, eris, n. SĘSTWO.

PREVOSTE', *d'un chapitre.* Præpositi alicujus capituli dignitas, atis f. PROBOSTWO.

PRE'VOYANCE, subst. fœm. (*L'action de prévoir les choses.*) Provisio, onis, fœm. Providentia, æ, fœm. *Cicer.* PRZEZORNOSC baczność uwaga ostrożność. *La prévoyance, & la préparation de l'esprit est un grand remede pour diminuer la douleur.* Multum potest provisio animi & præparatio ad minuendum dolorem. *Cic.* *Przezorność y gotowość umysłu wielką iest pomocą dla umnieyszenia żalu. *Avec prévoyance.* Providè. Cautè. *Uważnie bacznie. *Le contraire* Improvidè. Incautè. *Sans prévoyance. Cicer.* Nieuważnie nieprzezornie.

PRE'VOYANT, masc. PRE'VOYANTE, fœm. Providus, provida, providum. Providens, entis, omn. gen. *Cicer.* PRZEZORNY, PRZEZORNA. *Le contraire est,* Improvidus. Incautus, a, um. *Qui n'est point prévoyant, qui manque de prévoyance. Cic.* Nieprzezorny.

PREUVE, subst. fœm. (*Raison dont on appuye une chose pour montrer qu'elle est véritable.*) Probatio. Ratio, onis, fœm. Argumentum, ti, neut. *Quint.* PROBA dowod ná co. *Apporter une chose pour preuve.* In argumentum ducere rem aliquam. *Quint.* *Przywodzić co ná dowod. *C'est une assez grande preuve, pour faire voir qu'il ne vous est rien deu.* Satis est argumenti, nihil tibi esse debitum. *Cic.* *Dosyć to dowod wielki ná pokazanie że ci się nic nie winno, nic nie należy. *Cela est une grande preuve de son innocence.* Illud maximo est argumento ad ejus innocentiam. *Cic.* *Wielki to dowod niewinności iego.

PREUVE, (*Essay, échantillon.*) Specimen, inis, neut. *Cic.* PROBKA czego ná pokazanie proba.

PRIER, V. act. Orare. Rogare. Obsecrare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Precari. Deprecari. Obtestari, (or, aris, atus sum.) acc. dep. *Cicer.* Preces alicui adhibere. *Cic.* PROSIC. *Je vous prie tres instamment* ou *autant que je vous puis prier.* Omnibus precibus te oro, & obtestor. *Cicer.* Maximoperè te oro. *Plaut.* Hoc ita te rogo ut majore studio rogare non possim. *Cic.* *Proszę iák náyusilniey ile możności. *Je prie le Seigneur de vous donner ce que vous desirez.* Deus, oro, optata tibi offerat. *Ter.* *Proszę Pana Boga áby ci dał czego sobie życzysz. *Je prie Dieu de vouloir detourner ce malheur.* Deus ista prohibeat, quod Deus prohibeat, quod averruncet Deus. *Cic. Ter.* *Proszę Pána Boga áby ráczył oddalić odwrocić to złe to licho to nieszczęście.

PRIER *quelqu'un d'une chose.* Aliquem aliquid rogare. Aliquid ab aliquo precibus petere. Aliquid ab aliquo precari *Cic.* PROSIC kogo o co.

PRIER *quelqu'un à soupper.* Vocare aliquem ad cœnam. *Ter.* PROSIC go ná obiad, ná wieczerzą, záprosić zieść z sobą *Je suis prié d'ailleurs, je ne vous en ay pas moins d'obligations.* Vocata est opera, nunc quidem tam est gratia. *Plaut.* *Jużem gdzieindziey proszony, dziękuię y mam obligacyą.

ON DIT pour parler civilement. (*Je vous prie, de grace, faites moy ce plaisir.*) Quæso, amabo velim hanc gratiam facias. PROSZĘ uczyń mi tę łaskę. *Attendez un peu je vous prie.* Expecta, amabo te *Cicer.* *Proszę poczekać moment ieden.

PRIERE, subst. f. Precatio. Deprecatio. Rogatio, onis, f. Rogatus, ûs, m. *Cic.* Preces, precum, fœm. plur. *Cic.* PROZBA modlitwa.

PRIERE *instante & pressante:* Obtestatio. Obsecratio, onis, f. *Cic.* PROZBA usilna y gorąca.

FAIRE *des pierres.* Facere precationes. *Liv.* Fundere preces. MODLITWY czynić. *Il n'en fera rien quelques prieres qu'on luy fasse.* Ad nullas preces illud faciet. *Nic nie uczyni gdybyś go prosił, gdybyś się y modlił do niego.

A vostre priere. Rogatu tuo, tuâ rogatione. *Cic.* Ná twoię prośbę ná uproszenie.

PRIEUR, subst. masc. (*Le Supérieur dans un couvent.*) Prior, oris, masc. Primus. Primarius cœnobii, m. PRZEOR Klasztorny.

PRIEURE, subst. f. (*La Supérieure d'une Communauté religieuse.*) Priorissa, æ, f. Primaria *ou* prima cœnobii, æ, fœm. PRZEORYSZA u Zákonnic.

PRIEURE', subst. m. (*La dignité de Prieur.*) Prioratus, ûs, m. (Mot consacré.) PRZEORSTWO.

PRIMAT, subst. masc. (*Qui a une supériorité de Jurisdiction sur plusieurs Archevesché* ou *Evesché.*) Primas, atis, masc. PRYMAS zwierzchność Duchowna nád kilką Biskupstwami dla Arcypiskupstwami.

PRIMATIE, subst f. Primatia, æ, f. (Chez les Canonistes.) Primatus, ûs, m. PRYMASOSTWO.

PRIMAUTE', subst. fœm. (*Prémier rang, prémiére place.*) Primatus, ûs, Principatus, ûs, masc. *Cic. Var.* PIERSZENSTWO.

PRIME, adject. m. & fœm. pour dire (*Premier.*) PIERWSZY záraz.

DE PRIME ABORD, pour *du prémier abord.* Primo aditu. *Cic.* Z PIERWSZEGO záraz potkania.

De prime face. Prima fronte *Cic.* Z pierwſzego weyrzenia.

PRIME (Dans le langage de l'Egliſe.) *Eſt une des petites heures de l'Office divin, qui ſe doit dire au ſoleil levé.* Prima hora, æ, f. *ou* Prima *(ſeul.)* PRYMA godzina Pacierzy Kapłańſkich ktora ſię odprawiać ma o wſchodzie ſłońca.

PRIMER, V. act. (*Commencer le premier.*) Occupare, (o, as, avi, atum.) Prævertere, (o, is, verti, ſum.) act. acc. *Cicer.* POCZYNAC záczynać przed inſzemi

PRIMER, (*Eſtre le prémier.*) Primum locum terere, Primas habere partes. *Cic.* GORĘ brać nád inſzemi. **Il veut primer en tout.* Primus ſe omnium rerum vult eſſe. *Cicer.* *Chce gorować we wſzyſtkim celować nád inſzych.

PRIME-VERE, ſubſt. f. (*Fleur qui fleurit au printemps.*) Floſculus ineunte vere naſcens, *genit.* floſculi naſcentis, m. Flos vernus, m. FIAŁEK Kwiat z wioſny pierwſzy.

PRIMITIF, maſc. PRIMITIVE, fœm. (*Mot primitif, d'où les autres ſont dérivez.*) Nomen primigenium, nominis primigenii, n. *Var.* (Terme de Grammaire.) PIERWSZE ſłowo od ktorego inſze idą

L'EGLISE *primitive,* (*l'Egliſe dans ſa pureté ſoit la doctrine, la diſcipline & ſes mœurs.*) Primæva *ou* priſca Eccleſia æ, *on* primigenia. PIERWSZE wieki Kościoła co do náuki wiary y obyczaiow.

PRIMORDIAL, maſc. PRIMORDIALE, fœm. (*Prémier & original.*) comme *un titre primordial, le prémier titre.* Authentica tabula, æ, f. PIERWSZY náypierwſzy oryginálny co do praw y dokumentow.

PRINCE, ſubſt. m. (*Souverain, monarque, le prémier dans un Royaume.*) Princips, pis, Rex, regis, maſc. XIĄŻE Pán Krol náywyżſzy w Páńſtwie iákim.

PRINCE *du ſang, qui eſt du ſang royal.*) Princeps, pis, m. Regio ſanguine natus, genitus *Cic.* XIĄŻĘTA krwi Krolewſkiey.

PRINCE, (*Le prémier, le plus conſiderable.*) Princeps. Primus, i, m. PRZEDNI náypierwſzy náyzacnieyſzy. **Le prince de l'eloquence, des philoſophes.* Eloquentiæ, philoſophorum princeps. *Cic.* *Náypierwſzy z mowcow náyprzednieyſzy, náyprzednieyſzy z Filozofow.

DE PRINCE. Principalis & hoc principale, adject. *Tacit.* XIĄŻĘCY, Xiążęca.

PRINCESSE, ſubſt. fœm. Princeps femina, fœm. *Plin.* XIĘZNA.

PRINCIPAL, maſc. PRINCIPALE, fœm. adject. (*Le prémier, le plus conſidérable.*) Principalis & hoc principale adject. Primarius, a, um. Præcipuus, a, um. *Cic.* PRZEDNI náyprzednieyſzy náyprzednieyſza.

LE PRINCIPAL *dans une affaire,* (*Ce qu'il y a de principal & de plus conſidérable.*) Rei alicujus præcipuum & primarium, caput *ou* ſummum rei alicujus. Controverſia princeps, controverſiæ principis. *Cicer.* NAYPIERWSZA rzecz náyprzednieyſza rzecz.

LE PRINCIPAL, ou *La ſomme principale d'une rente* Sors, *genit.* ſortis, fœm. *Ter.* KAPITAŁ ſumma głowna pieniężna. **Je cours riſque de perdre le principal.* De ſorte venio nunc in dubium. *Ter.* *Jeſtem w niebeſpieczeńſtwie o kapitał ſam. **Les dépens montoient autant & plus que le principal.* Ratio impenſarum prægravat ſortem. *Koſzta wynoſiły rowno álbo wyżey niż kapitał.

PRINCIPAL *d'un college,* (*Qui a ſoin des bourſiers* ou *des pauvres eſtudians.*) Gymnaſii litterarii præfectus, i, maſc. *Paut.* Ludi moderator, oris, maſc *Cic.* Gymnaſiarchus, chi, maſc. (*mot grec.*) *Cicer.* STARSZY, Prowizor, w Burſach ubogich ſtudentow w Akademiach.

PRINCIPAUX, (*Plurier.*) *les prémiers, les plus conſidérables d'une ville.* Principes, pum. Primores, um. Proceres, um. Optimates, um. Primi, orum. maſc. plur. *Cic.* PRZEDNIEYSI w Mieście.

PRINCIPALEMENT, adv. Maximè. Præcipuè. In primis. *Cic.* Principaliter. *Aſcon-Ped.* NAYBARDZIEY oſobliwie.

PRINCIPALITE' *d'un college.* Gymnaſii præfectura, æ, f. PROWIZORYA w Burſach przy Akademii.

PRINCIPAUTE, ſubſt. fœm. (*Souveraineté.*) Principatus, maſc. *Caſ.* Summum imperium, ii, n. Summa ditio, onis, fœm. *Cic.* XIĘSTWO.

PRINCIPE, ſubſt. maſc. (*Origine.*) Principium, pii, neut. Oripo.ginis, f. *Cic.* POCZĄTEK.

PRINCIPES *d'un art* ou *d'une ſcience.* Artis, Scientiæ prima elementa, orum, n.pl. *Hor.* POCZĄTKI pierwſze reguły y maxymy każdey náuki y konſztu.

PRINCIPES, (*Maximes.*) Dogmata, um. neut. plur. Effata. Placita, orum. neut. plur. *Cicer.* MAXYMY początki y fundamenta ná ktorych ſię kto záſadza y ktoremi ſię rządzi.

PRINTEMPS, ſubſt. m. Ver, veris, n. vernum tempus, verni temporis, n. *Cic.* WIOSNA.

AU PRINTEMPS, *dans le printemps.* Vere, verno tempore *ou* verno *(ſeul) Cic. Plin.* NA WIOSNĘ z wioſny podczas wioſny. **Au commencement du printemps.* Primo vere. *Plin.* Vere novo. *Virg.* Ineunte vere. *Cicer.* *Ná początku wioſny. **Au milieu du printemps.* Medio vere *ou* adulto. *Tacit.* *Wſrzod wioſny. **A la fin, ſur la fin du printemps.* Vere extremo. *Cic.* Præcipiti vere. *Liv.* Vere præcipitante. *Cæſ.* *Ná końcu wioſny gdy ſię wioſna kończy.

DU PRINTEMS. Vernus, verna, vernum. *Plin.* WIOSNOWY, wieſienny wieſienna.

PRIS, m. PRISE, f. part. paſſ. & adject. Captus. Prehenſus, a, um. WZIĘTY, Wzięta uchwycony złapany. **Des terres priſes ſur les ennemis.* Agri de hoſtibus capti. *Cic.* *Miejſca wzięte nád nieprzyiacielem.

PRIS *d'amour, de vin.* Captus amore. *Terent.* Merſus vino, *ou* madidus. *Cicer.* MIŁOSCIĄ zdięty, winem záłany, piiany.

ON DIT proverbialement, *Il eſt pris au trébuchet.* Dolis captus eſt. *Virg* In tranſennam ſe induxit. *Plaut.* ODRWIONO go złapano zwiedziono oſzukano wpadł włapkę.

PRISE, ſubſt. f. (*L'action de prendre.*) Captura, æ, f. *Plin.* WZIĘCIE złapanie uchwycenie záżycie. **Le médecin fit mourir cette femme des la premiére priſe.* Suſtulit mulierem primâ potione medicus. *Cicer.* *Zá náypierwſzym záżyciem lekarſtwa záraz ią ſprzątnął ten Doktor. **Priſe de corps.* Comprehenſio, onis, f. *Cic.* *Wzięcie do więzienia władzenie **Priſe de Ville.* Urbis expugnatio, onis, f. *Cic.* *Odebranie Miaſta.

ON DIT *Eſtre aux priſes* ou *aux mains avec l'ennemi.* Cum hoſte confligere. Conſerere certamen cum hoſte. Prælium *ou* pugnam conſerere. *Liv.* Manum conſerere. *Cic.* BIĆ ſię z nieprzyiacielem bydź w ſprawie z nim ucierać ſię utarczki miewać walczyć woiować. **Ils ſont aux priſes en emble, ils s'entrequerellent.* Inter ſe rixantur. *Plin.* Jurgant. *Cicer.* Jurgantur verbis. *Hor.* Jurgio contendunt. *Cic.* *Kłocą ſię z ſobą wadzą ſię chwycili ſię ſiebie. **On en eſt venu aux priſes.* Res ad manus atque ad pugnam venit. *Cicer.* *Przyſzło do bitwy porwali ſię do ſiebie.

DONNER *priſe ſur ſoy, faire quelque action qu'on puiſſe reprendre.* Reprehenſionis anſam præbere. Dare, *ou* ſermonis anſas dare. *Cicer.* In reprehenſionem incurrere. *Cicer.* DAC o ſobie do gadania ludziom. **Le contraire eſt* juſtâ reprehenſione carere, à reprehenſione abeſſe. *Cicer Ne donner point de priſe ſur ſoy.* *Przeciwna ieſt; Nie dać nigdy ludziom okazyi do gadania.

PRISE, (Terme de Médecine.) *Ce qu'on prend comme remede.* Medica potio, onis, f. *Celſ.* TO co ſię ná raz bierze iáko lekarſtwo náraz. **Une priſe de thé.* Theia potio. **Herbaty ná ráz. *Une priſe de caffé.* Fabulæ indicæ, potio, onis, fœm. *Káwy ná ráz.

PRISE, (*Butin, capture qu'on fait de quelque choſe.*) Præda. Captura, æ, fœm. *Cicer.* ŁUPY wzięte plon grabieżą. **Faire quitter* ou *laſcher priſe à quelqu'un.* Aliquid alicui eripere, *ou* extorquere de manibus. *Cic.* WYDRZEC komu to co nábrał, odebrać.

QUITTER *priſe,* (*Se déporter d'une choſe, de quelque deſſein.*) Incœpto deſiſtere. *Liv.* POPRZESTAC odſtąpić od imprezy.

PRISE'E, ſubſt. fœm. (*Ce qu'on a eſtimé une choſe.*) Æſtimatio, onis, f. *Cicer.* CENA ſzacunek tákſa. **Prendre une choſe pour la priſée.* In æſtimationem aliquid ſibi habere, *ou* rem habere, quanti indicata ſit. *Zá to rzecz mieć zá co ią ſzácuią ták o niey trzymać iák ią cenią.

PRISER, V. act. (*Mettre le prix aux choſes.*) Res æſtimare, (o, as, avi, atum.) *ou* rebus pretium ponere. Statuere, rebus arrogare pretium. *Horat.* SZACOWAC táxować rzeczy cenę ich położyć náznáczyć, po czemu maią bydź przedawane, lub co warte

PRISER *les perſonnes, en faire cas eſtimer.* Magni *ou* magno æſtimare. Facere. Ducere. Magnificare. Magnifacere. *Cic.* WAZYC ſobie ludzi ſzacować ich mieć ich zacz. ** Se priſer beaucoup.* Magnifice ſe circum ſpicere. * O ſobie ſamym wiele trzymać. **Eſtre priſé.* In gloriâ eſſe, in numero aliquo haberi, *ou* eſſe in pretio. *Cic.* * Być wpoważeniu.

PRISON, ſubſt. fem. (*Lieu où l'on garde quelqu'un pour crime* ou *pour dettes.*) Cuſtodia, *ou* Cuſtodia publica, æ, fem. Carcer, eris, m *Cic. Plaut.* WIĘZIENIE, kucza, turma, wieża, kłoda, Taraſs.

ESTRE *en priſon.* Aſſervari cuſtodia. Eſſe in cuſtodiâ. *Cic.* BYC w więzieniu ſiedzieć w więzieniu. **Condamner quelqu'un à une priſon perpétuelle.* Æternis tenebris, vinculiſque aliquem mandare. *Cic.* *Skazać ná wieczne więzienie **Jetter ou mettre quelqu'un en priſon.* Aliquem in carcerem, in carcere includere, in carcerem conjicere Contrudere. Compingere. *Cic. Plaut.* Tradere aliquem in cuſtodiam. *Cic.* Cuſtodiæ. *Colum.* In cuſtodiam, ad cuſtodias aliquem dare. *Cicer.* *Wtrącić kogo do Taraſu. Dáć go do więzienia. ** Mener quelqu'un en priſon.* Ducere. Deducere in carcerem *Cic.* *Prowadzić kogo do więzienia. **Tenir quelqu'un en priſon* ou *dans les priſons.* Aliquê in vinculis habere. *Quint.* Aſſervare in carcere. *Liv.* *Trzymać kogo w więzieniu więzić. **Tirer quelqu'un de priſon, l'en faire ſortir ſans violence.* Aliquem à *ou* ex cuſtodiâ educere. Emittere, de cuſtodiâ efferre. *Colum.* Vinculis eximere. *Plaut.* * Wyprowadzić kogo z więzienia. **L'en tirer par force.* Aliquem è cuſtodiâ eripere. *Cic.* * Wyrwać kogo z więzienia odbić więzienia gwałtem. ** S'aller rendre en priſon.* Se in cuſtodiam dare. *Cic.* *Záſiadać wieżą.

ON DIT figurément qu'*une vielle épouſe, eſt une véritable priſon.* Antiquus amor, carcer eſt. *Petr.* MOWIĄ przyſłowiem: Do ſtarey, iák do więży.

PRISONNIER, ſubſt. maſc. (*Qui eſt en priſon.*) Qui eſt, *ou* aſſervatur in cuſtodiâ publicâ. Qui in carcere attinetur. *Tacit.* WIĘZIEN.

PRISONNIER *de guerre.* Captivus, a, um. *Cic.* NIEWOLNIK braniec w niewolą ná woynie wzięty.

PRISONNIERE, ſubſt. fem. (*Celle qui eſt en priſon.*) Quæ eſt in cuſtodiâ, *ou* aſſervatur. TA co ſiedzi w więzieniu.

PRIVATION, ſubſt. fem. (*Qui conſiſte à n'avoir pas une choſe.*) Privatio, onis, fem. *Cic.* NIEDOSTATEK odięcie odebranie, niemieć.

PRIVATION *du droit de bourgeoiſie.* Civitatis ademptio, onis, fem *Cic.* ODEBRANIE prawa mieyſkiego. **Privation de la liberté.* Ademptio libertatis. *Paul Juriſc.* * Odięcie wolności.

PRIVATIVEMET, adv. (*A l'exclnſion des autres.*) Ceteris excluſis. WYIĄWSZY inſzych oprocz krom.

PRIVAUTE', ſubſt f. (*Familiarité.*) Nimia familiaritas, atis, fem. *Cic.* POUFAŁOSC przyiaźń ſciſła. **Prendre des privautez avec le ſexe.* Conſueſcere cum virgine. *Plaut.* *Poufałość zabierać zepſcią. **Prendre les derniers privautez.* Uſuram corporis virginis capere. *Plaut.* Auferre virgini coitum plenum. *Petr.* Impedire *ou* complere impudicitiâ virginem. *Plaut.* *Nierządne mieć záchowanie z kim.

PRIVE', m. PRIVE'E, f. (*Qui manque d'une choſe.*) Privatus, a, um. Orbus. Orbatus re aliquâ. BEZ. * *Privé de la veuë.* Luminibus orbus. *Plin.* * Bez oczu niewidomy ślepy. **De tout ſecours.* Auxiliis orbus. *Plaut.* * Bez wſzelkiey pomocy **De raiſon.* Ratione deſtitutus. *Cic.* * Bez uzrzędu. * *De ſa charge.* Suo munere ſpoliatus. *Cic.* * Odſądzony od urzędu.

PRIVE', (*Particulier.*) Privus. Privatus, a, um. *Cicer.* Singularis & hoc ſingulare, adject. PRYWATNY człowiek. **Une vie privée.* Vita privata. *Cic.* * Prywatne życie. * *Un homme privé, qui vit en particulier ſans ſe meſler des affaires publiques.* Homo privatus *Cic.* *Domak, Domator, co ſobie w domu ſiedzi á w publiczne ſprawy ſię nie wdaie.

PRIVE', *Apprivoiſé. (parlant des animaux.*) Manſuetus. Manſuefactus, a, um *Plin.* ŁASKAWY ugłaſkany mowiąc o zwierzętach ptaſzętach,

PRIVE', (*Familier.*) Familiaris & hoc familiare, adject. Intimus, a, um. *Cic.* POUFAŁY. * *Je ſuis fort privé avec luy.* Utor illo quàm familiariter. *Cic. ou* Familiariſſimè. *Żyię bardzo poufale z nim.

PRIVE', (*Lieux communs* ou *les lieux de commodité.*) Secceſſus, ûs, maſc. Forica, æ, fem. *Juv.* PREWET wychodek, komorka, ſtolec.

PRIVE'MENT, adv. (*D'une maniére privé & particuliere.*) Privatim, adv. *Cic.* OSOBLIWIE oſobno ná ſtronie.

PRIVEMENT, (*Familiérement.*) Quàm familiarite. *Ter.* Amabilite. *Petr.* POUFALE.

PRIVER *quelqu'un d'une choſe.* Aliquem re aliquâ privare. Orbare. Spoliare, (o, as, avi, atum,) *Cic.* ODEBRAC komu co. **Priver un Magiſtrat de ſa charge.* Abrogare alicui Magiſtratum. *Cic.* * Odebrać urząd. * *De la veuë.* Privare oculis. *Oślepić. **De la vie.* Vitâ, *ou* communi luce. *Cic.* * Odebrać życie. * *Se priver de la lumiere.* Orbare ſe luce. *Cic.* *Oślepić ſię. **De ſon néceſſaire.* Defraudare ſe victu ſuo. Defraudare genium ſuum. *Liv. Plaut.* * Odiąć ſobie y to co ieſt koniecznie potrzebnego. * *Je me ſuis privé de toutes ſortes de plaiſirs.* Omnem mihi voluptatem negavi. *Petr.* *Niepozwoliłem ſobie náymnieyſzey uciechy, rozrywki żádney.

PRIVILE'GE, ſubſt. maſc. (*Loy particuliére en faveur de quelqu'un, qui l'exemte de la Loy commune.*) Privilegiũ, ii, neut. *Plin-Jun.* Jus alicujus proprium & peculiare, *ou* prærogativum. neut. PRZYWILEY prawo oſobne ná co.

PRIVILEGIE', maſc. PRIVILEGIE'E, fem. (*Qui joüit d'un privilege.*) Privilegiarius, ii, maſc. *Vlp.* Privilegio donarus, a, um. Qui habet privilegium. *Sen.* ZA PRZYWILEIEM ſiedzący, uprzywileiowany uprzywileiowana.

N'eſtre point plus privilegié que les autres. Pari jure eſſe cum aliis. Niemieć przywileiu żádnego nád inſzych.

PRIX, ſubſt. maſc. (*Valeur dos choſes.*) Pretium, tii, neut. Æſtimatio, onis. fem. CENA ſzacunek rzeczy waga. ** Prix exceſſif.* Pretii immanitas, atis, neut *Plin.* *Cena zbyt wyſoka. **Mettre le prix au blé.* Frumento pretium conſtituere. Imponere. Statuere. Facere. *Cic. Phæd. Ter.* *Táxować zboże Táxę położyć. * *Hauſſer le prix des marchandiſes.* Merciũ pretia augere. Accendere. *Plin.* *Podnieść ceny towary wyżey. **Faire chauſſer* ou *encherir le prix des vivres.* Excandefacere annonam. *Ter.* * Drożynę wprowadzić. * *Cela n'a point de prix* ou *eſt hors de prix.* Id extra pretium eſt. *Plaut.* *To ieſt nád wſzelką cenę temu rowney ceney nieznaydzie. **Ils trouvent un plus grand prix de leurs ouvrages, lors qu'ils les font paſſer pour des ouvrages antiques.* Pretium operibus majus inveniunt, ubi aſcribunt nomen antiqui artificis. *Phæd.* *Drożey cenią robotę kiedy ią zá ſtaroświecką udaią. **Vendre quelque choſe un prix fort haut* ou *à un prix fort haut.* Pluris aliquid vendere. * Bárdzo drogo co przedawać. **Elle eſt pour vous à ce prix-là.* Empta eſt tibi hæc his legibus, hoc pretio *ou* tibi habeas hoc pretio *Plaut.* *Jeſt do uſług twoich po temu zátyle.

Mettre la vie de quelqu'un à prix. Addicere ſanguinem alicujus. *Cic.* Położyć táxę ná czyią głowę kto go umarłego lub żywcem ſtawi.

A quelque prix que ca ſoit. Quoquo pretio. *Cic.* Quoquo modo, quâquâ ratione, Gdy by też y náywięcey koſztować miáło, *gdy by ſię y kopy ſtało* ſtare przyſłowie Polſkie pospolite.

AU PRIX *dans les comparaiſons.* Præ *avec l'ablatif.* W-POROWNANIU. **Vous eſtes heureux au prix de nous.* Præ nobis beatus es. *Cicer.* * Szczęśliwi w porownaniu z námi. **C'eſt une vraye guenon au prix d'elle.* Pithecium hæc eſt, præ illâ. *Plaut.* *Właſna máłpeczka w porownaniu z nią iſtny kłoczkodanek.

PRIX, (*Recompenſe, ſalaire.*) Præmium, ii, neut. Merces, edis, fem. Palma, æ, fem. NADGRODA zwycięſcy. **Remporter le prix.* Palmam ferre, auferre. *Cic.* *Wygrać nágrodę, to co zá nádgrodę náznaczono temu kto ſię lepiey popiſze w czym.

A prix fait. Certo, *ou* conſtituto pretio. Zgodziwſzy ſię poczemu zá wiele. **Entreprendre un ouvrage à prix fait.* Aliquod opus faciendum redimere Conducere. *Cicer. ou* Certo pacto, pretio faciendum conducere. * Podiąć ſię roboty zgodziwſzy o zapłatę umowiwſzy ſię po czemu.

Celuy qui entreprend quelque ouvrage à prix fait. Operis redemptor *ou* conductor, oris, maſc. *Cic.* Ten co ſię ogołem podeymuie roboty umowiwſzy ſię ogołem.

PROBABLE, adject. maſc. & fem. (*Qui a quelque apparence de verité.*) Probabilis & hoc probabile, adject. Veriſimilis & hoc veriſimile, adject. *Cicer.* PODOBNY podobna rzecz, podobne, co ieſt do podobieńſtwa, co nie ieſt nie podobna ále być może. **Le contraire.* Improbabilis & hoc improbabile. *Cic. Qui n'eſt point probable.* * Przeciwna ieſt Niepodobna niepodobieńſtwo rzecz niepodobna áby to było w ſamey rzeczy.

PROBABLEMENT, adv. (*Vray-ſemblablement.*) Probabiliter, adv. *Cic.* DO podobieńſtwa.

PROBABILITE', ſubſt. fem. (*Vray-ſemblance.*) Probabilitas, atis, fem. *Cic.* PODOBIENSTWO podobna rzecz.

PROBITE', ſubſt. fem. (*Intégrité de vie.*) Probitas. Integritas. Sanctitas, atis, fem. *Cicer.* POCZCIWOSC cnota. **Vn homme de probité.* Vir probus & integer, *ou* vitæ integer, ſceleriſque purus *Hor.* * Człowiek poczciwości peſen. **C'eſt un homme d'une probité connuë.*) Spectatæ integritatis vir. *Liv.* *Człowiek wielkiey poczciwości.

PROBLEMATIQUE, adject. (*Douteux, incertain.*) Incertus. Dubius, a, um. Aceps, pitis, omn. gen. De quo in utramque partem diſputari poteſt. NIEPEWNY oboiętny y nátęy y nátę ſtronę, oboſtronny.

PROBLEME, ſubſt. maſc. (*Queſtion* ou *propoſition qui paroiſt douteuſe.*) Problema, atis, neut. Propoſitio anceps. *Suet.* NIEPEWNE pytanie, gadka trudna, węzłowate pytanie.

PROCE'DE', ſubſt. maſc (*Maniere* ou *façon d'agir.*) Agendi ratio, rationis, ſem. Agendi modus, di, maſc. *Ter Cic.* POSTĘPOWANIE ſobie, poczynanie ſobie. **Je ne puis aſſez admirer voſtre procéde.* Veſtram nequeo mirari ſatis rationem. *Ter.* * Niemogę ſię wydziwić twoim poſtępkom iák ſpobie poczynaſz.

PROCE'DER, (*Venir, deſcendre.*) Oriri, (or, iris, ortus ſum.) Venire. Provenire, (io, is, veni, ventum.) Fluere, (fluo, is, fluxi, xum.) POCHODZIC. * *Le mal de teſte procéde d'une intempérie d'entrailles.* Capitis dolor venit ex inteſtinorum intemperie. *Głowy bolenie pochodzi z niezdrowia wnętrzności. **Cela ne procéde que d'une trop grande oiſiveté.* Nullâ adeo ex re iſtud fit, niſi ex nimio otio. *Ter.* *To nie pochodzi tylko z wielkiego prożnowania.

PROCE'DER, (*Agir, ſe comporter d'une telle & telle maniére.*) Agere, (go, gis, egi, actum.) Se gerere, (ro, is, geſſi, geſtum.) POCZYNAC ſobie.

PROCE'DER *en juſtice contre quelqu'un.* In aliquem inquirere, (ro, is, ivi, itum.) Quæſtionem inſtituere in aliquĕ. *Cic.* POSTĄMPIC ſobie prawem z kim. **Proceder criminellement.* Anquirere capitis *ou* capite in aliquem. *Liv.* * Poſtąpić znim kryminalnie.

PROCE'DURES, ſe dit *de tous les actes d'un procés* ou *de l'inſtruction d'un procés.* Judiciorum formulæ, arum, fem. plur *Cic.* AKTA prawne, Proceſs. **Il ſçait fort bien le Droit, & encore mieux la Procédure.* Non modò juris prudentiſſimus eſt, ſed etiam formularum & forenſis usûs callentiſſimus. * Umie dobrze prawo, ále ieſzcze lepiey proceſs prawny. **Regler une procédure.* Conſtituere controverſiam, *ou* formâ dare liti. *Cicero.* *Rośporządzić iák ſobie kto má poſtąpić w prawie.

PROCE'S, ſubſt. maſc. (*Différent à regler en Juſtice*) Lis, litis, ſem. *Cic.* PRAWO ſprawa u ſądu **Proces criminel.* Lis capitis Quæſtio rei capitalis. *Cic.* * Sprawa kryminalna głowna. **Je n'ay que faire ni de procés ni d'embarras.* Nihil mihi opus eſt litibus neque tricis. *Plaut.* * Nic mi po prawie y kłotniach. * *Il me fait un méchant procés.* Melite iniquâ moratur. *Hor.* * Złą ſprawę má przeciwko mnie niewinnie mię kłoci prawnie.

PROCE'S *civil pour raiſon d'argent.* Lis recuperatioria. *Quint* Actio recuperatoria, *ou* pecuniaria. *Quint.* SPRAWA o pieniądze lub inſzą rzecz nie kryminalna.

Qui aime les procés. Cupidus litium. *Hor.* Pieniacz kłotnik. **Le procés n'eſt point encore jugé.* Adhuc lis eſt ſub judice. *Hor.* *Jeſzcze ſprawa nie oſądzona. **Avoir procés, avoir un procés avec quelqu'un, eſtre en proces avec luy.* Litem habere cum aliquo, litigare cum aliquo. *Cic.* *Micć prawo z kim być w prawie z kim prawować ſię. **Faire* ou *intenter un procés a quelqu'un, le mettre en procés.* Alicui litem intendere. Inferre. *Cic.* Agere litem adversùs aliquem. *Quint.* Facere alicui litem *Quint.* *Prawo z kim zacząć do prawa go pociągnąć. * *Lorſqu'ils n'ont point de procés, ils en achetent.* Cum illis nihil eſt litium, emunt. *Plaut.* *Kiedy prawa niemaią kupuią ie ſobie u kogo. * *Gagner ſon procés.* Cauſam vincere. Tenere. Obtinere. Judicio vincere. In judicio ſuperare *Auct. ad Her, Cic.* Auferre litem. *Plaut.* Perdere litem, *ou* amittere *ou* causâ cadere *Cic. Plaut.* *Wygrać ſprawę. **Perdre ſon procés.* * Przegrać ſprawę. * *Faire des procés les une ſur les autres.* Litibus lites attexere, annectere. *Sprawę ze ſprawy czynić, iedną z drugiey rośćić, pieniactwem ſię bawić.

PROCE'S *verbal de ce qui s'eſt paſſé.* Præſcripta rei geſtæ acta, orum, neut. plur. INKWIZYCYA. * *Faire ou dreſſer un procés verbal.* Viſa eudicaque in acta referre. *Jnkwizycye wywodzić wyprowadzić piſać.

PROCE'S, (*Noiſe, débat, conteſtation,*) Lis, controverſia, æ, f. SWAR zwada kłotnia ſprzecka ſię. * *Quel eſt le ſujet de voſtre proces* ou *de voſtre conteſtation.* Quâ de renunc litigatis inter vos. *Plaut.* De quâ re controverſia eſt inter vos. *Cic.* *Oco ſię tomiędzy ſobą ſzprzeczacie, oco to wam idzie. **Le piéces d'un proces.* Litis inſtrumentum, neut. *Quint.* *ou* inſtrumenta, orum, neut. *Cic.* *Dokumenta papiery prawne.

PROCESSIF, maſc. PROCESSIVE, fem. (*Celuy & celle qui aime les procés.*) Litium cupidiſſimus. Controverſioſus. Litigioſus, a, um. *Liv.* KŁOTNIK KŁOTNICA kłotliwy kłotliwa Pienacz.

PROCESSION, ſubſt. fem. Supplicatio, onis, fem. *Cic.* PROCESYA nábożeńſtwo z Suplikacyami. * *Ordonner des Proceſſions.* Supplicationes indicere. *Cæſ.* Decernere. *Cicer.* *Náznaczać procesye z Suplikacyami. * *On ſera demain une proceſſion générale.* Cras ſupplicationes futuræ ſunt, *ou* habebitur ſupplicatio. *Jutro będą ſuplikacye z procesyami.

PROCESSIONS *des Rogations.* (D'uſage dans le Chriſtianiſme.) Luſtrationes vicales & arvales cum obſecrationibus. PROCESSYE pod czas dni Krzyżowych zwyczaiem Chrześciańſkim.

PROCHAIN, m PROCHAINE, f. (qui ſe dit *du temps & du lieu.*) Vicinus. Proximus. Propinquus, a, um. *Cicero.* BLISKI BLISKA bliſko nádchodzący bliſko przyſzły náſtępuiący.

LE PROCHAIN ou *noſtre prochain* (ſe dit *des hommes en général.*) Alius, alia, aliud. Alter, altera, alterum. *Cicero.* BLIZNI nász. **Le premier de voir de la juſtice, eſt de ne point nuire à ſon prochain.* Juſtitiæ primum munus eſt, ne quis cui noceat. *Cic.* * Pierwſza powinność ſprawiedliwości, ieſt nie ſzkodzić zle nie czynić bliźniemu. * *Celuy qui parle au deſavantage de ſon prochain, doit ſe regarder le prémier.* Qui de altero obloquitur, ipſum ſe contueri oportet. Non ſolet reſpicere ſe, qui dicit injuſtè alteri. *Plaut.* * Ten co zle mowi o bliźnim, niech náprzod ſiebie patrzy ſamego.

PROCHE, adject. m. & f. (*Voiſin, qui eſt prés.*) Vicinus. Proximus Propinquus, a, um. *Cicer.* BLISKI Bliſko będący obok o ſciąnę w ſąſiedztwie. * *Le camp eſtoit proche.* In propinquo caſtra erant. *Liv.* In proximo. *Cic.* * Grunt pole było bliſkie. **La moiſſon eſtoit proche.* Jam frumenta maturescere incipiebant. *Cæſ.* * Zniwo było bliſko. * *Il eſt mon proche parent.* Mihi eſt genere proximus. *Ter.* * Jeſt moy bliſki krewny. * *Nul ne m'eſt plus proche que moy-meſme à moy-meſme.* Proximus ſum egomet mihi. *Ter.* * Nikt mi nie ieſt bliższy iák iá ſam ſobie.

PROCHE, (*Tout contre*) Propè. Propter. Juxta. *Cic.* BLISKO tuż wedle podle ſąſiad. **Proche de mon logis.* Propè ab ædibus meis. *Cic.* *Bliſko mnie wedle wpodle odemnie ſąſiad.

PROCLAMATION, ſubſt. fem. (*Publication faite ſolemnellement & à cri public.*) Denuntiatio. Promulgatio, onis, fem. *Cic.* OGŁOSZENIE obwołanie otrąbienie obwieſzczenie.

PROCLAMER, V. act. (*Publier à haute voix & à cri public*) Denuntiare. Promulgare, (o, as, avi, atum.) Act. acc. *Cic.* OGŁOSIC obwołać, obwieść.

PROCONSUL, ſubſt m. (*Magiſtrat Romain, qu'on envoyoit gouverner une Province avec une puiſſance Conſulaire.*) Proconſul, lis, maſc *Cic.* STAROSTA.

PROCONSULAT, ſubſt. maſ. (*La charge de Proconſul.*) Procunſulatus, ûs, maſc. *Plin.* STAROSTWO.

DE PROCONSUL. Proconſularis & hoc Proconſulare, adject. *Aul. Gel.* STAROSCINSKI.

PROCRE'ATION, ſubſt. ſem. (*La génération des animaux*) Procreatio, onis, fem. *Cic.* RODZENIE płodzenie mnożenie ſię.

PROCRE'ER, V. act. (*Engendrer.*) Procreare, (eo, as, avi, atum.) Act. accuſ. RODZIC, płodzić, ſpłodzić.

PROCURATION, ſubſt. fem. (*Pouvoir, Acte par lequel on donne pouvoir à quelqu'un d'agir en ſon nom.*) Procuratio ſcripta negotii gerendi. PLENIPOTENCYA zápiſanie rzędowne ná kogo, daiąc mu moc czynienia Jmieniem ſwoim.

PROCURER, (*Ménager quelque bien* ou *avantage à quelqu'un.*) Alicujus commodis, utilitatique ſervire, (io, is, ivi, itum.) Commodis & utilitati alicujus conſulere, (lo, is, lui, ultum.)

ultum.) *ou* Alicujus rationibus. *Cic.* STARAC ſię poſtarać ſię, tużyć, przyſłużyć ſię komu czynić co dlá niego. **Les ribeſſes nous procurent des amis, & l'adverſité nous en dépoüille.* Ut cuique homini res parata eſt, firmi ſunt amici; ſi labat, itidem amici collabaſcunt. *Plaut.* Ubi ſunt opes, ibidem amici. *Plaut.* *Szczęście nám robi przyiacioł á przeciwność ich odbiera. * *Se procurer du mal.* Suere aliquid ſuo capiti. *Ter.* Accerſere ſibi aliquod malum. *Złego właſnego ſzukać.

PROCUREUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui conduit les affaires des particuliers.*) Procurator, oris, m. Qui aliena procurat negotia. *Cic.* PROKURATOR plenipotent. **Agir par Procureur.* Agere per procuratorem. *Cic.* *Stawać, czynić przez plenipotenta.

PROCUREUR *en Juſtice.* Cognitor, oris, maſc. *Hor.* Forenſis procurator. PATRON w ſądzie w ſprawach od ſtron należący.

PROCUREUR *Général dans les Cours ſouveraines.* (*L'homme du Roy & la Partie publique.*) Regiarum cauſarum ſummus cognitor *ou* Summus Procurator Regius maſc. KOMISSARZ Plenipotent Krolewſki lub Inſtygator Koronny.

PROCUREUR *du Roy dans les Préſidiaux* Procurator Regius, Procuratoriſt Regii PLENIPOTENT Krolewſki w każdym ſądzie lub Inſtygator wice Inſtygator Koronny.

PRODIGALEMENT, adv. (*Avec prodigalité* ou *profuſion.*) Prodigè. Effusè. Profusè. *Cic. Liv.* HOYNIE bárdzo obficie rozrutnie.

PRODIGALITE', ſubſt. fem. (*Profuſion.*) Prodigentia, æ, ſem. *Tacit* Effuſio, onis, fem. Diſſolutior liberalitas, genit. diſſolutioris liberalitatis, fem. *Cic.* ROZRUTNOSC.

PRODIGE, ſubſt. maſc. (*Signe* ou *accident ſurprenant.*) Prodigium, ii. neut. Monſtrum, tri, n *Cic. Phæd.* CUD widowiſko znák nie widany. **Cela fut regardé comme un prodige, qui marquoit la grandeur de l'Empire* Illud habitum eſt prodigium magnitudinem Imperii portendens. *Liv.* *To miano zá znak cudowny znáczący wielkość Páńſtwa cáłego.

PRODIGIEUX, maſc. PREDIGIEUSE, fem. Prodigioſus. Monſtroſus. Monſtrificus, a, um. *Quint. Cicero. Plin.* CUDOWNY ſtraſzny wielki oſobliwy niezwyczayny.

PRODIGIEUSEMENT, adv. Prodigioſè. *Plin.* Prodigialiter. *Hor. Colum.* CUDOWNIE, ſtraſznie, dziwnie.

PRODIGUE, adject. maſc. & fem. (*Qui dépenſe ſon bien mal à propos.*) Prodigus. *Hor Cic.* ROZRUTNY márnotrawny.

PRODIGUER, V. act (*Ne point ménager ſon bien, dépenſer ſolement.*) Prodigere, (go, gis, prodegi, *ſans ſupin.*) Effundere. Profundere, (do, dis, fudi, fuſum) Act. accuſ. *Ter* Diffunditare. Lacerare rem ſuam. *Plaut. Cic.* Minus cautè & cogitatè rem ſuam tractare. *Plaut.* MARNIE tracić ſubſtancyą. **Celuy qui prodiguera ſon bien, en aura diſette.* Egebit, qui ſuum prodegerit. *Plaut.* * Ten co márnie ſtraci ſubſtancyą w niedoſtatku ſię znáydować będzie. * *Prodiguer ſa vie pour ſa patrie.* Vitam. Animam. Sanguinem profundere pro patriâ. *Cic.* *Wydać łożyć życie y zdrowie dlá Oyczyzny.

PRODUCTION, ſubſt. fem. (*L'action de produire.*) Procreatio. Progeneratio, onis, fem. *Cic. Plin.* WYDANIE rodzenie.

PRODUCTION, (*La choſe produite.*) Fetus, ûs, Fetura, æ, f. *Virg. Phæd.* (*parlant des animaux.*) PŁOD owoc.

PRODUCTION *des plantes.* Geminatio, onis, f. *Colum.* WYDANIE wydawanie Drzewek zioł.

PRODUCTION *de l'eſprit.* Ingenii fetus. *Cic. ou* Opus ingenii, neut. *ou* Monumentum, ti, neut. PISMA Kśięgi.

PRODUCTION, (*Les piéces produites dans un procés.*) Litis inſtrumenta & auctoritates. *Quint.* PAPIERY dokumenta prawne pokazane u ſądu.

PRODUIRE, V. act. (*Engendrer*) Producere, (co, is. duxi, ductum.) Procreare, (o, as, avi, atum.) Edere, (edo, is, edidi, editũ.) *Cicer. Plaut.* WYDAWAC rodzić płodzić **La terre produit d'elle-meſme des herbes.*) Terra ex ſe ſe fundit herbas *ou* edit. *Cic. Colum.* * Ziemia z ſiebie ſamey wydaie zioła.

PRODUIRE, (*Faire voir, montrer.*) Proferre, (fero, fers, tuli, latum) Exhibere, (eo, es, ui, itum) *Cic.* POKAZAC wyprowadzić poſtawić. * *Produire des piéces, des témoins.* Tabulas, teſtes proferre. Exhibere. *Wyprowadzić świadkow pokazać położyć dokumenta. **Se produire, ſe découvrir.* Se prodere, ſe patefacere. Sui indicium facere. *Plaut.* * Wydać ſię z czym pokazáć ſię.

PRODUIRE ſe dit figurément. (*Ce ſiécle a produit bien des Orateurs.*) Copiam Oratorum noſtra ætas effudit. *Cicer.* WYDAWAC *niewłaśnie.* Ten wiek mowcow wielu wydał.

PRODUIRE *quelqu'un dans le monde,* (*L'y faire connoiſtre, l'avancer.*) Producere aliquem. *Cic.* POKAZAC komu drogę do świata. **Il s'eſt produit de luy-meſme.* Se ſuapte induſtriâ *ou* proprio marte protulit. * Sam z ſiebie ſamego uroſł;

PROFANATEUR, ſubſt. maſc. (*Impie, qui profane les choſes ſaintes & ſacrées.*) Sacrilegus. Impius, ii, m. *Cicer.* BEZBOZNY Swiętokradźca co rzeczy święte gwałci.

PROFANATION, ſubſt. ſem. Violatio, onis, ſem. *Pliu.* ZGWAŁCENIE rzeczy świętych.

PROFANE. Adject. maſc. & fem. (*Qui n'eſt point ſaint ni ſacré.*) Profanus, a, um. *Cic.* SWIECKI nie Swięcona rzecz.

PROFANE', maſc. PROFANE'E, ſem. Profanatus. Violatus, a, um. *Stat.* ZGWAŁCENIE Swiątości.

PROFANER, (*Rendre profane. Souiller.*) Profanare. Violare, (o, as, avi, atum.) *Liv.* Profanum facere. *Cic.* Polluere, (luo, luis, lui, lutum.) *Horat.* ZMAZAC zgwałcić rzecz poświęconą.

PROFE'RER, V. act. (*Prononcer des paroles.*) Verba proferre. Edere. *Voyez* PRONONCER. WYMAWIAC ſłowa,

PROFESSER, V. act. (*Déclarer & faire connoiſtre hautement.* Profiteri, (cor, eris. profeſſus ſum.) Act. acc. *Cicero.* OSWIADCZAC ſię z czym iáwnie wyznawać.

PROFESSER *un art, une ſcience.* Artem aliquam profiteri. *Cic.* Exercere *ou* factitare. BAWIC ſię iáką náuką konſztem rzemioſłem.

PROFE'S, maſc. PROFESSE, ſem. (*Qui a fait profeſſion dans quelque monaſtére*) Aſtrictus & devinctus alicui monaſticæ diſciplinæ & inſtitutis. PROFESS Profeſka co Profeſſyą śluby w iákim zákonie czyni.

PROFESSEUR, (*Celuy qui profeſſe quelque ſcience.*) Profeſſor. Doctor, oris, maſc *Cic. Quint.* NAUCZYCIEL.

PROFESSION, ſubſt. fem. (*Déclaration publique & ſolemnelle de ſa foy*) Profeſſio, onis, ſem. *Quint.* WYZNANIE wiáry publiczne.

PROFESSION, (*Métier que l'on fait. Vocation.*) Ars, artis, ſem. *Cicero.* STAN kunſzt náuka rzemioſło Profeſſya káżdego.

PROFESSION, (*Etat* ou *genere de vie, qu'on embraſſe dans quelque Communauté religieuſe.*) Vitæ genus, generis, neut. Vitæ inſtitutum, neut. *ou* Ratio, onis, fem. PROFESSYA zákonna, zákon. **Il a embraſſé la Profeſſion d'un Chartreux.* Carthuſianæ vitæ inſtitutum amplexus eſt, Vitæ Carthuſianæ inſtitutis ſe addixit. *Zoſtał kártuzem.

PROFESSION, (*Acte ſolemnel qui ſe fait dans quelque eſtat Religieux, qu'on a embraſſé.*) Solemnis votorum nuncupatio, onis, fem. SLUBY zákonne.

PROFIT, ſubſt. maſc. (*Gain, utilité qu'on retire d'une choſe.*) Lucrum. Emolumentum, ti. neut. Fructus, ûs, maſc. *Cic.* POZYTEK zyſk z czego. * *Apporter* ou *faire du profit à quelqu'un.* Emolumento eſſe alicui. *Cic.* * Pozytek komu przynoſić czynić, pożytek.

Ne regarder, ne ſonger qu'à ſon profit. Commodis & utilitati ſuæ inſervire. Studere. *Suet.* Commodis conſulere. *Le contraire eſt* Omittere ſuas utilitates. *Cic. Ne regarder point a ſon profit.* SWEGO tylko pożytku pátrzyć, nie myślić tylko o właſnym pożytku. **Si tu me veux donner la moitié du profit, je ne le diray point au maiſtre à qui on a fait ce larcin.* Si vis mihi dare dimidium lucri, indicium domino non faciá. *Plaut.* *Jeżeli mi daſz połowę, ieśli ſię podzieliſz zemną nie wydam przed Pánem tey ſzkody. * *Faire ſon profit des malheurs d'autruy.* Ex alterius incommodis ſua comparare commoda. *Ter.* *Z cudzey ſzkody pożytku ſwego ſzukać. **Il eſt trop attaché à ſon profit.* Ad rem ſuam eſt avidior. Attentior. *Ter.* *Názbyt przywiązany do właſnego pożytku. **Le profit m'en vient.* It lucrum ad me. *Plaut.* *Mnie z tego pożytek idzie. **C'eſt nom profit.* In re meâ eſt *ou* in rem meam. *Plaut.* * Moy to zyſk moy pożytek. **Tourner une choſe à ſon profit.* In rem ſuam aliquid vertere. *Vlp.* In ſinum ſuum. *Liv.* *Obrocić co ná ſwoy pożytek, ná ſwoię ſtronę. * *Faire ſon profit de l'ignorace de quelqu'un.* Ignoratione alicujus abuti ad quæſtum ſuum. *Cicer.* *Z cudzego błędu ſwoy pożytek czynić.

PROFIT, (*Progrés qu'on fait dans les sciences & dans la vertu*) Fructus. Progressus. Profectus, ûs, masc Progressio, onis, fem. *Cic.* POZYTEK postępek w náuce w cnocie. **Faire du profit.* Facere progressûm in studiis. *Cic.* *Postępek uczynić.

PROFITABLE, adject. masc. & fem. (*Lucratif, avantageux.*) Fructuosus. Lucrosus, a, um. *Cic. Tacit.* Utilis & hoc utile adject. *Cic.* Lucrativus, a, um. *Quint.* POZYTECZNY pożyteczna.

PROFITER, V. neut. (*Tirer du profit d'une chose.*) Ex re aliquâ lucrum, *ou* fructum facere, percipere. POZYSKOWAC z czego, pożytek brać.

PROFITER, (*Croistre, prendre nourriture.*) Facere sibi corpus, crescere *Phæd.* ROSC, tyć, mężnieć, rozrastać się. **Cet enfant profite à veü d'œil.* Puer facit sibi corpus, *ou* in dies crescit. *To dziecię oczywiście rośnie przybywa go znácznie.

PROFITER se dit au figuré en cette signification. Proficere, (io, is, feci, fectum) Progressum *ou* profectum facere in re aliqua *Cic.* POZYTEK brać postępować. ** Faire profiter quelqu'un dans les sciences.* In litteris aliquem promovere. *Postępek komu dać w náukach. ** Faire profiter son argent.* Pecuniam occupare alicui *ou* apud aliquem fenore. *Cic.* * Zpieniędzy pożytku szukać. **Celuy d'autruy.* Alienos nummos pascere. *Hor.* *Zpieniędzy komu pożytek czynić. ** C'est une belle maxime, qu'il faut profiter du malheur d'autruy* Scitum est illud, periculum ex aliis facere, quod ex usu fiet. *Terent.* *Piękna to náuka, z cudzego nieszczęścia swoy brać przytek y przestrogę.

PROFITER, *Servir beaucoup, estre utile.*) Proficere, multùm adjuvare. BYC komu bárdzo pożytecznym pomocnym. **Cela profite peu à l'héritier.* Haud multùm heredĕ juvant *Ter.* *To mało co pomaga dziedzicowi.

PROFOND, masc. PROFONDE, fem. (*Haut, creux.*) Profundus, altus, a, um. GŁĘBOKI GŁĘBOKA. **Le fleuve estant fort profond, il ne le put passer à gué.* Altissimo flumine, illud vado transire non potuit. *Cæs.* *Rzeka będąc bardo głęboka nie mogł ią w brod przeiechać.

PROFOND *de ce qui est grand & extraordinaire.* Altus. Summus, a, um. GŁĘBOKI tęgi wielki nádzwyczayny. ** Vn profond someil* Altus *ou* altissimus somnus. *Liv.* *Sen twardy tęgi. *Vn profond silence.* Altŭ silentium. *Cicerr.* *Głębokie milczenie **Il dormoit d'un sommeil plus profond qu'à l'ordinaire.* Hunc arctior, quàm solebat, somnus complexus fuerat. *Cic.* *Usnął snem twardszym nadzwyczay.

ON DIT *une science profonde, une profonde érudition.* Eruditio summa, onis summæ, fem. *Cic.* GŁĘBOKA wysoka nuaka. **Vn homme d'une profunde érudition.* Vir omni doctrinâ eruditus, excultus. *Cicer.* * Człowiek wysokiey náuki. **Il estoit profond, mais il n'avoit point de feu.* Multæ ili erant, recunditæ litteræ, vis non erat. *Cic.* * Wysokiey był náuki ále niemiał w sobie żywości. **Il estoit dans une ignorance profonde de toutes choses* In omnium rerum ignoratione versabatur *Cicero,* *Wgłębokiey niewiadomości wszystkiego zostawał.

PROFONDE'MENT, adv. Altè, altiùs, altissimè. adv. *Cic.* GŁĘBOKO, ** Dormir profondément.* Altè, arctè *ou* graviter dormire *Cic.* *Twardo spać.

PROFONDEUR, subst. fem. Altitudo, inis, fem. Profundum, i, neut. GŁĘBOKOSC, głębia. **La profondeur de la mer* Altitudo maris. *Głębokość morska. ** D'une playe.* Plagæ altitudo *Cels.* *Głębokość rany.

ON DIT figurément, *La profondeur de l'esprit.* Ingenii altitudo, Magnitudo. *Cic.* GŁĘBOKOSC rozumu, wysokość rozumu.

PROFUSION, subst. fem. (*Libéralité excessive & estourdie.*) Profusa *ou* prodiga liberalitas. Effusio pecuniarum, onis, *Cic.* ROZRUTNOSC nieuważna márnotrawnośc. Zbytek. *Il dépense son patrimoine avec profusion.* Patrimonium suum effundit, profundit. *Cic. Ter.* Marnie traci fortune, utratnik. **Il n'aime point les repas où il y a profusion de viandes.* Non amat profusas epulas. *Cic.* * Nielubi stołow gdzie się znayduie zbytek.

PROFUSE'MENT, adv. (*Avec profusion.*) Effusè, profusè. Effusius Profusius. Effusissimè. Profusissimè. *Cic. Liv.* Z ZBYTKIEM, do zbytku.

PROGRES, subst. masc. (*Avancement.*) Progressus. Processus, ûs, masc. Progressio, onis, fem. *Cic.* POSTĘPEK. **Faire un grand progres dans l'estude Avancer beaucoup dans les lettres.* Magnum progressum *ou* Profectum instudiis facere *Cic.* *Wielki postępek uczynić w naukach.

PROHIBER, (Terme de Palais.) *Défendre.* Prohibere. Inhibere, (eo, es, bui, itum.) *Cic.* ZAKAZAC w Francuskim słowo prawne *Inhibicyą wydać.*

PROHIBITION, subst. f. (*Defense de faire une chose.*) Inhibitio, onis, fem. *Cic.* (Mot d'usage au barreau.) *INHIBICYA* Słowo prawne. Zákaz.

PROJET, subst. masc. (*Dessin, entreprise qu'on a projetté.*) Consilium. Cogitatum, ti, neut. Cogitatio, onis, f. *Cic.* ZAMYSŁ. **Les hommes forment le plus souvent de vains projets.* Inanes cogitationes sæpè in animis hominum versantur. **Częstokroć ludzie prożne zamysły układaią; * Exécuter ses projets.* Cogitata perfice. *Cic.* *Proiekta czynić prożne.

PROJET se dit aussi d'*un mémoire de ce qu'on veut faire,* comme *un projet d'accommodement,* ou *projet de paix.* Componendæ pacis conditiones, condicionum. PROIEKT pokoiu, projekt zgody.

PROJETTER *une chose, en former le dessein.* Aliquid meditari, (or, aris, atus sum.) *ou* animo cogitare. Versare, (o, as, avi, atum) *Cic.* PROIEKT iáki dáć ná co grunt fundament układ iákiey rzeczy uczynić rysunek.

PROLIXE, adject. masc. & fem. (*Trop estandu* parlant d'*un discours* ou *de quelqu'un qui est trop long & trop diffus dans son discours.*) Verbosus. Longus, a, um. *Suet. Cic.* (Mot du stile simple & bas) OBSZERNY uprzykrzony długi tęskliwy z tęskliwością z utęsknięniem mowiący áż do uprzykrzenia.

PROLIXENENT, adv. (*Avec trop d'estenduë.*) Verbosè. Verbosiùs, adv. *Cic.* Multis verbis. DO uprzykrzenia.

PROLIXITE', subst. fem. (*D'un discours.*) Orationis longitudo, dinis, fem. *Cic.* Verbosa oratio. UPRZYKRZONA mowa.

PROLOGUE, subst. masc. (*Le commencement d'une pièce scénique, qui en explique le sujet.*) Prologus, gi, masc. Przedmowa, przemowa. Obiaśnienie rzeczy ná początku przemowa.

PROLONGATION, subst. fem. (*L'action de prolonger.*) Prorogatio. Productio, onis, fem. *Cicero.* ZWŁOKA przedłużenie.

PROLONGER, V. act. (*Rendre la durée d'une chose plus longue.*) Prorogare. Producere. Trahere. Protrahere. Protendere. *Cic* ZWŁOCZYC przedłużać przeciągać. **Prolonger la vie.* Vitam prorogare. *Plaut.* Extendere. Pertrahere. Protrahere. *Cic.* *Przedłużać życie. **Nous avons prolongé l'affaire jusques au mois de Janvier.* In Januarium mensem rem prrtraximus. *Cicero.* * Zwlekliśmy rzecz áż do stycznia.

PROMENADE, subst. fem. (*Lieu où l'on se promene.*) Ambulatio, onis, fem. Ambulacrum, cri, n. *Plaut.* Spatium, ii, neut. *Cic.* Deambulatorium, ii, n. *Valla.* PRZECHADZKA przeiażdzka.

PROMENADE, (*L'action de se promener.*) Ambulatio. Deambulatio. Inambulatio, onis, fem *Cic.* PRZECHADZANIE się przeieżdzanie się.

PETITE *promenade.* Ambulatiuncula, æ, fem. *Cic.* MAŁA przechadzka máła przeiażdzka.

PROMENER, V. act. qui se dit souvent avec le pronom personel. *Marcher sans autre dessein que de faire exercice pour le plaisir.* Ambulare. Deambulare. Inambulare. Spatiari. *Cic.* PRZECHODZIC się przechadzką się bawić, dlá rozrywki. **Cette nourrice promenene son enfant pour le réjouir.* Nutrix ista deambulatum ducit puerum exhilarandi causâ. *Mamka prowadzi dziecię ná paśku dla rozrywki. ** Se promener au soleil.* In aprico spatiari. *Hor.* *Przechadzać się posłońcu, ná słońcu.

PROMENER, signifie aussi (*Prendre l'air de la campagne, soit à cheval, ou en carrosse.*) PRZEIECHAC się konno álbo powozem káretą kolaską.

PROMENER, (*Conduire, mener en divers lieux pour voir quelque chose, d'agréable & de nouveau.*) Ducere. Deducere. PROWADZIC, wodzić dlá widzenia pokazowania.

SE PROMENER *dans les pays estrangers, y faire voyage.* In longinquas regiones peregrinari, (or, aris, atus sum.) PRZEIECHAC się do cudzych Kraiow ieździć tám.

Envoyer promener quelqu'un, l'exiler. Amandare aliqaem procul. *Cic.* Wysłać ná wygnanie.

Envoyer promener quelqu'un, le chasser de chez soy. Ejicere. Extrudere aliquem ædibus *ou* foras. Wygnać wypędzić od siebie odpędzić.

VA *te promener.* Apage te, apage sis. Vapula. Abi dierectus? *ou* Directe in maximam malam crucem. *Plaut.* IDZ precz z tąd won z tą. Idź do nieszczęścia.

PROMENOIR, subst. masc. (*Lieu où l'on se promene.*) Ambulacrum, cri, neut. *Cic.* (Mot bas & populaire.) MIEYSCE do przechadzki.

PROMESSE, subst. fœm. Promissio. Pollicitatio, onis, fœm. Promissum, i, neut. *Cicer.* Pollicitum, ti, neut. *Colum.* OBIETNICA.

Accomplir sa promesse, s'acquitter de sa promesse, y satisfaire, la tenir. Perficere promissa. Absolvere. Solvere. Persolvere Complere. Implere. promissum. *Cicer. Plin-Jun.* Fidem exolvere. *Cic.* Dotrzymać obietnicy słowa dotrzymać **Le contraire est* Non præstare promissum. Fidem fallere. Fluxam fidem gerere. Non stare promissis. *Cic. Ne pas tenir sa promesse.* *Przeciwna iest nie dotrzymać słowa. **Faites voir l'effet de vos promesses.* Fac ut promissa appareant. *Ter.* Exhibe jam vocis fidem. *Phæd.* *Pokaż skutek obietnic twoich. **Faire de grandes promesses.* Liberaliter, prolixè, benignissimè polliceri alicui. *Cic.* Onerare aliquem promissis. *Liv.* Montes auri polliceri. *Terent.* *Wielkie obietnice czynić, obiecywać siła. **S'attendre aux promesses de quelqu'un.* Pendere alicujus promissis. *Cicer.* *Czekać wyglądać obiebnic czyich. **Il est homme de promesse, de parole.* Vir bonæ fidei est, fidei plenus. *Cicer.* Præclarus. *Tacit.* *Słowny rzetelny człowiek. *(paroliśta.) *Au contraire. Il ne tient point sa promesse.* Fide nulla est. *Plaut.* *Niesłowny niedotrzymuiący słowa.

PROMESSE, (*Obligation faite en justice.*) Chirographi cautio, onis, f. *Cic* KARTA urzędownie podpisana.

PROMETTRE, V. act. (*Faire espérer quelque chose à quelqu'un.*) Aliquid alicui promittere, (promitto, is, promisi, promissum.) act. Polliceri, (eor, pollicitus sum.) Spondere. Despondere, (eo, es, spopondi, sponsum.) *Cicer.* OBIECAC obiecywać co komu. **Promettre d'aller soupper en Ville chez quelqu'un.* Promittere alicui foras ad cœnam. *Plaut.* *Obiecywać się komu ná obiad, ná wieczerzą. **Promettre sa fille en mariage.* Spondere puellam. *Plaut.* Despondere filiam alicui. *Cic. Terent* *Obiecać corkę w małżeństwo. **Il a promis en mariage tous ses biens à sa fille.* Dixit dotem *ou* doti filiæ omnia sua bona. *Cic.* *Obiecał dać zá corką wszystkie dobra. **Je me puis promettre cela de vous.* Hoc de te mihi spondere possum. *Cic.* *Mogę to sobie obiecywać po tobie, mogę się tego po tobie spodziewać. **Il le fera, je vous le promets.* Faciet, ad me recipio. *Ter.* *Uczyni ślubuieć zá to ręczę zá to **Vous me promettez bien des choses, mais de tout cela rien.* Multa mihi benè promittis, & ex multis omnia in cassum cadunt. *Plaut.* *Wiele mi obiecuiesz ále z tego wszystkiegonic.

ON DIT proverbialement, *Il promet monts & vaux,* ou *des montagnes d'or, des merveilles, mais sans effet.* Montes & maria, *ou* montes auri pollicetur, sed nihil præstat. *Salust. Ter.* ZŁOTE gory obiecuie ále y ołowianych niedaie. **Promettre & donner ce sont deux choses* Aliud est promittere, aliud præstare quod promiseris. *Co inszego iest obiecywać, á co inszego dać álbo czynić.

ON DIT figurément, *Il luy est mort un fils fort sçavant, & qui promettoit beaucoup pour son âge.* Elatus ipsi filius juvenis ingentis eloquentiæ & spei. *Petr.* UMARŁ mu syn uczony bardzo y wielkiey nádziei.

PROMETTEUR, subst. masc. (*Qui promet beaucoup sans rien tenir.*) Oratione tantum beneficus. *Plaut.* TEN co wiele obiecuie. **A grand prometteur, peu de créance.* Multa fidem promissa levant. Promissis largus. prolixus, huic parva fides. *On sous entend* habetur. *Ten co wiele obiecuie mało dotrzyma niewiele mu dowierzać.

PROMETTRE, (*Garentir une chose.*) Nexu se obligare. Præstare quod promiseris. OBIECYWAC ślubować, ręczyć zá co.

PROMEU, m. PROMEUE, fœm. Promotus, a, um. *Voyez* PROMOUVOIR PROMOWOWANY, promowowana, podwyższony forytowany.

PROMIS, m. PROMISE, f. Promissus, a, um. *Voyez* PROMETTRE OBIECANY, obiecana.

PROMONTOIRE, subst. masc. (*Cap* ou *pointe de terre qui s'avance dans la mer.*) Promontorium, ii, neut. *Cicer.* GORA nád morską álbo ná morską klinem wchodząca w morze gora.

PROMOTION, subst. fœm. (*Avancement aux charges.*) Promotio, onis, fœm. *Ascon Ped.* PROMOWOWANIE promocya wyniesienie podwyższenie ná urzędy forytowanie ná godności.

PROMOUVOIR, V act. (*Elever à quelque dignité.*) Promovere. Provehere. Efferre, ad aliquid. *Cic.* PROMOWOWAC promocyą dać ná urząd wynieść.

PROMPT, m. PROMPTE, f. adj. Promptus, a, um. Celer, celeris, celere, adj. *Cic.* PRĘDKI, prędka, bystry. **Qui a l'esprit prompt.* Ingenio promptus. *Cic.* *Bystrego dowcipu. ** Qui a la parole prompte.* Linguâ promptus. *Liv.* *Prędki w mowie. **Prompt à frapper.* Manu promptus. *Liv.* *Prędki porywczy do uderzenia.

PROMPT, (*Colére.*) In iram præceps, pitis, omn. gen. Pronus ad iracundiam, irasci celer. *Horat.* POPĘDLIWY prędki do gniewu.

PROMPTEMENT, *prononcez* PROMPTEMANT, adv. Celeriter. Velociter. *Cic.* PRĘDKO szpiesznie ráźno, chybko chyżo.

PROMPTITUDE, *prononcez* PRONTITUDE, subst. f. (*Vitesse.*) Celeritas. Velocitas, atis, f. *Cic.* PRĘDKOSC chyżość porywczość.

PROMPTITUDE *à se mettre en colere.* In iram pronitas. *Sen.* Animus in iram præceps. POPĘDLIWOSC do gniewu. **Il a des promptitudes fascheuses.* Motus animi præcipites habet, eosque molestos. *Wielką ma w sobie popędliwość y szkodliwą.

PRONONCER, V. act. (*Proferer distinctement un mot, une parole.*) Litteram *ou* verbum exprimere, (o, is, expressi, expressum.) Efferre, (effero, effers, extuli, elatum.) planissimè dicere. *Cicer.* Pronunciare, explanatè verba proferre WYMAWIAC wyráźnie wymowić słowo iákie wyrazić.

PRONONCER *une sentence,* parlant *d'un juge.* Sententiam pronuntiare. Ferre. Dicere *Cicer.* SENTENCYĄ wydać Dekret. **Prononcer en faveur de quelqu'un.* Secundùm aliquem decernere. *Cicer.* Pronunciare. Dicere *Cicer.* *Dekret zá kim ferować. **Prononcer un soit plus amplement informé.* Amplius pronunciare. *Cic.* *Dekret wydać ná dalsze Inkwizycye.

PRONONCER *un discours, une harangue.* Orationem habere ad populum. Dicere ad populum. *Cic.* MOWĘ mieć poważną publiczną.

PRONONCIATION, subst. f. (*Distincte articulation des mots & des lettres.*) Pronuntiatio *ou* litterarum appellatio, onis, f *Cic Quint.* WYMOWA wyrażna.

PRONOSTIQUE, subst masc. (*Jugement conjectural de quelque évenement futur.*) Prognosticum, ci, n. *Cic.* WROZBA wieszczba.

PRONOSTIQUER, V. n. (*Conjecturer, prédire quelque évenement*) Protendere, (do, dis, di, tentum) Significare. Præfignificare, (o, as, avi, atum) *Cic.* WROZYC co wnosić sobie co z czego wrożąc wieszcząc.

PRONOSTIQUEUR, subst. masc. (*Qui pronostique.*) Conjector. oris, m. *Hor.* WROZKK wieszczek.

PROPAGATION, subst. f. (*Multiplication.*) Propagatio, onis, f. *Cic.* MNOZENIE pomnożenie płodzenie rodzenie rozrodzenie.

PROPENSION, subst. fœm. (*Inclination vers une chose.*) Propensio, onis, fœm. (Mot d'nn rare usage & fort vulgaire) SKŁONNOSC przychylność chęć.

PROPHE'TE, subst. masc. (*Vn homme extraordinaire & inspiré de Dieu, qui annonce ses volontés*) Propheta, æ, masc. *Ausou.* Vates Fatidicus. *Cic.* PROROK nátchniony od Boga opowiadaiący co Imieniem Boskim.

PROPHETESSE, subst. f. Mulier fatidica. *Plin.* Prophetis, idis. PROROKINI.

PROPHE'TIE, subst f. (*Prédiction.*) Vaticinatio, onis, f. Vaticinium, ii, n *Cic. Plin.* PROROCTWO.

PROPHE'TIQUE, adject. masc. & fœm. Vaticinus, a, um. PROROCKI. **Vn esprit prophétiquer.* Vaticina mens, vaticinæ mentis. *Duch prorocki. **Livres prophétiques.* Libri vaticini. *Liv.* *Kśięgi prorockie, prorokow.

PROPHE'TISER, V. act. & n. Vaticinari. PROROKOWAC, opowiadać rzeczy przyszłe co ma bydź.

PROPHE'TIQUEMENT, adv. Vatum in morem, *ou* Vaticinando. PROROCKIM duchem, prorokuiąc.

PROPICE, adject. masc. & fœm. (*Favorable.*) Propitius. Secundus, a, um. Facilis & hoc facile, adj. *Cic.* ŁASKAWY sprzyiazny.

PROPORTION, ſubſt. fœm. (*Rapport, convenance des choſes.*) Proportio, onis, fœm. Symmetria, æ, fœm. *Vitr.* PROPORCYA ſtoſowność, ſkładność, pomiar rzeczy do ſiebie przyzwoitość.

A PROPORTION *des forces de chacun de nous.* Procujuſque viribus. *Cicer.* WEDŁUG ſił każdego. **Payer quelqu'un à proportion de ſon travail.* Pro ratione laboris & operæ ſolvere alicui. *Płacić komu według roboty.

PROPORTIONNE', maſc. PROPORTIONNE'E, fœm. (*Qui a de la proportion dans toutes ſes parties.*) In quo eſt proportio & ſymmetria. SKŁADNOSC proporcyą maiący w ſobie. **Tous les membres de ce baſtiment ſont bien proportionnez.* Hujuſce ædificii partes habent convenientiſſimum commenſuum reſponſum. *Virt.* *Wſzyſtkie części tego budynku fabryki maią proporcyą. **Des membres bien proportionnez.* Apta membrorum compoſitio, onis, f. *Cic.* *Skład ciała piękny członki ſkładu pięknego z piękną proporcyą.

PROPORTIONNE', (*Convenable.*) Conveniens, entis, omn gen. Conſentaneus. Aptus. Accommodatus, a,um. (*avec le datif* ou *l'accuſatif.* PRZYZWOITY. **Vn diſcours proportionné aux auditeurs.* Oratio captui auditorum accommodata. *Quint.* *Mowa według ſłuchacza przyzwoita.

PROPORTIONNE'MENT, Adverb. (*Avec proportion.*) Accommodatè Aptè. Proportione ſervatâ. Z PROPORCYĄ z przyzwoitością.

PROPORTIONNER, V. act. (*Garder les proportions dans les baſtimens.*) Proportionem in ædibus ædificandis, adhibere. Servare. Inire. PROPORCYI pilnować przeſtrzegać uważać proporcyą w budowaniu.

PROPORTIONNER, (*Egaler la récompenſe au travail.*) Pro ratione laboris mercedem dare. Tribuere Præmium æquare labori. NADGRODĘ według pracy y záſługi miarkować

PROPOS, ſubſt. maſc (*Diſcours. Entretien.*) Sermo, onis, fœm. Collocutio, onis, fœm. MOWA o czym. **Rompre le propos de quelqu'un, l'interrompre en parlant.* Abrumpere alicujus ſermonem, interpellare aliquem. intercipere. *Cicer.* *Przerywać komu mowę. **Tomber ſur quelque propos, venir à parler d'une choſe.* In ſermonem aliquem venire. Incidere. Delabi. *Cicer.* *Wpaść ná co przez dyſkurs. **Sortir hors de propos.* A propoſito egredi, deflectere, aberrare. *Cic.* Excurrere, (excurro, is, excurri & excurri, excurſum.) *Cic.* *Wypaść z tego o czym ſię mowiło. **Rétourner à ſon propos.* Redire Reverti ad propoſitum. *Cic.* *Wrocić ſię do tego o czym ſię mowiło. **Tenir de longs propos.* Longinquum loqui. *Plaut.* *Długo o czym do uprzykrzenia mowić.

PROPOS, (*Reſolution.*) Conſilium, ii, n. *Ter.* PRZEDSIĘWZIĘCIE, umyſł przedſięwzięty, wola, intencya myśl, ochota impreza, zámyſł. **Changer de propos.* Mutare conſilium *ou* propoſitum. *Cic.* *Odmienić myśl wolą.

A PROPOS. *Adverbial.* Commodè. Opportunè. In tempore. WŁASNIE do tego. mowiąc do tego. **Parler à propos* Aptè & appoſitè dicere. Cogitatè & commodè verba facere. *Plaut* Loqui. *Trent.* *Mowić do rzeczy, do tego. **Si j'ay fait quelque choſe mal à propos faites m'en reproche* ou *crachez moy au nez.* Si quid perperam feci, in faciem meam inſpue *Petr.* *Jeżelim co niedorzeczy uczynił, zbeſztay mię pluń mi w oczy.

A TOUS PROPOS. (*A tous momens.*) Qualibet occaſione *ou* Qualibet occaſione datâ. CO MOMENT, co raz.

A QUEL PROPOS. (*Pourquoy. Pour quel ſujet?*) Quorſum iſta? Quorſum hæc pertinent, ad quid iſta? *Cic.* DLA czego? ná co? zá co.

DE PROPOS *délibéré.* Conſultò. *Cic.* Cogitatò. *Terent.* UMYSLNIE.

Il n'eſt pas hors de propos de dire icy quelque choſe des mœurs des Alemands. Non alienum eſſe videtur de Germanis moribus aliquid proponere *Cæſ.* Non abs re fuit. *Suet.* Nieodrzeczy tu cokolwiek powiedzić o Niemcach y ich obyczaiach.

PROPOSER, V. act. (*Mettre en avant quelque diſcours.*) Proponere Exponere, (o,is,ſui,itum.) aliquid alicui. OPOWIEDZIEC co donieść dyſkurs zácząć **On envoya des Députez à Céſar pour luy propoſer la volonté du Sénat.* Legati ad Cæſarem miſſi, qui voluntatem Senatûs ei proponerent. *Cicer.* *Poſłano do Cezara z doniesieniem woli Senatu. **Se propoſer quelqu'un pour exemple.* Aliquem ſibi proponere in exemplum. *Quint.* *Stawiać ſobie kogo záprzykład. **A imiter.* Ad imitandum. *Cic.* *Do náśladowania.

PROPOSER, (*Preſenter. Offrir.*) Proponere. Offerre. *Cic.* PODAC ofiarować. **On luy propoſe un bon partis.* Optima conditio ipſi oblata eſt. *Podaie mu ſię dobra partya. **Propoſer une loy au peuple.* Ferre legem ad populum. *Liv.* *Podać prawo ludowi.

PROPOSER, (*Déliberer. Avoir deſſein.* Deſtinare animo *ou* proponere. *Cic.* POSTANOWIC u ſiebie umyślić. **Il ſe propoſe d'aller à Rome.* Romam cogitat. *Cicer.* *Chce iechać do Rzymu. **Je me ſuis propoſé & j'ay arreſté en moy-meſme* ou *dans mon eſprit.* Deſtinatum eſt mihi *ou* deſtinatum mihi in animo. *Plin-Jun.* *Postanowiłem mocno y umyśliłem u ſiebie. **Combien propoſe t-il de vendre ſa maiſon?* Quanti deſtinat ædes? *Plaut.* *Wiele chce wziąć zá Dom zá wiele go chce przedać.

PROPOSITION, ſubſt. f. (En terme de Logique ſignifie la premiere partie d'un argument.) Propoſitio. Enuntiatio, onis, f. Enuntiatum. Pronuntiatum, ti, n. *Cic.* PROPOZYCYA iáka w mowie

PROPOSITION, (*Condition qu'on offre.*) Conditio, onis, fœm. *Cic.* PROPOZYCYA umowa co kto komu ofiaruie podaie obiecuie. **Faire une propoſition avantageuſe à quelqu'un* Luculentam conditionem alicui proponere. *Cic.* Ferre. *Plaut.* *Propozycyą iáką z wielkiemi pożytkami czynić komu. **Faire des propoſitions de paix.* Offerre pacis conditiones. *Liv.* *Czynić propozycye pokoiu. **Refuſer des propoſitions.* Reſpuere. Repudiare. Rejicere conditiones, fugere à conditionibus *Cic* *Odrzucać propozycye.

PROPRE. Adject. maſc & fœm. (*Qui eſt naturel & eſſentiel à quelque eſtre*, comme *à l'homme de rire.*) Proprius, a,um. Peculiaris & hoc peculiare, adj. *Cicer.* WŁASNE co ieſt właſnego komu z przyrodzenia iáko człowiekowi śmiać ſię właſność przyrodzoda.

PROPRE ſe dit en morale de ce qui ſe trouve ordinairement dans les choſes, & leurs qualitez particulières. WŁASNOSC właſna rzecz co do obyczaiow. **C'eſt le propre d'un gueux enrichi, d'eſtre ſuperbe & orgueilleux.* Eſt novi hominis inſolenter ſe efferre. *Cic. ou* Tollere cornua. *Hor.* *Właſna to ieſt podłey kondycyi oſob, gdy przyidą do ſzczęścia hardymi bydź y zuchwałymi.

PROPRE ſe dit auſſi *Des qualitez naturelles & néceſſaires pour réuſſir à quelque choſe.* Alicui rei *ou* ad aliquid aptus, Idoneus. SPOSOBNY dobry do czego, zdać ſię ná co. **Vne terre propre pour la vigne.* Ager vitibus aptus, ad vitem appoſitus, *Grunt ziemia dobra ná wina ſadzenie. **Pour le froment.* Appoſitus ad frumentum. *Ná pszenicę rola dobra. **Vne herbe propre contre les morſures.* Herba accommodata adversùs morſus *Celſ.* *Ziele od przygody od ukąszenia. **Vn remede propre à faire ſuppurer les playes.* Accommodatum remedium puri movendo. *Celſ.* *Maść do gnoienia do obierania rany. **Vne chauſſure propre au pied.* Habiles & apti ad pedẽ calcei. *Cic.* *Obuwie trzewiki lub boty dobre ná nogę. **Propre à tout.* Cuilibet arti idoneus *Hor.* *Do wszystkiego. **Temps propre pour la moiſſon.* Accommodata frugibus demetendis tempeſtas. *Cic.* *Czas pogodny do zniwa. **Il n'y a perſonne moins propre que moy à ces ſortes de devoirs.* Talibas officiis propè mancus. *Hor.* *Niemasz nikogo ták niesposobnego do tych usług nádemnie.

PROPRE. (*Net.*) Mundus. Nitidus. CZYSTY ochędożny. **Je veux que tout ſoit propre chez moy.* Munditias fieri volo. *Plaut.* *Chcę żeby wszystko było czysto umnie. **Apprendre à quelqu'un à eſtre propre.* Initiare aliquem munditiis. *Plaut.* *Náuczyć kogo ochędostwa ochludności

PROPRE, (*Poli. Bien ajuſté.*) Lautus. Concinnus, a, um. Elegans *Cic.* OCHĘDOZNIE czysto przystoynie ſię noszący **Vous me feriez plus de plaiſirs ſi vous vouliez eſtre plus propre pour les nôces de voſtre fille.* Meo quidem animo aliquantò facies rectiùs, ſi nitidior fueris filiæ nuptiis. *Ter.* *Bardzo byś dobrze uczynił gdybyś ſię przecię trochę lepiey ogarnął ná wesele corki swoiey.

LES PROPRES ou *les biens propres*, (*Les biens paternels.*) Paterna *ou* patria bona, orum, n, pl. *Cic.* (Mot de Pratique.) DOBRA właſne maiętności dziedziczne.

PROPREMENT, adv. (*En termes propres.*) Propriè. adv. *Cic.* WŁASNIE

PROPREMENT, (*D'une maniere propre & polie.* Munditer. Eleganter. Lautè. Concinnè. *Cic. Plaut.* PIĘKNIE czysto. **Se tenir proprement.* Munditer ſe habere. *Plaut.* *Trzymać ſię czysto ochędożnie chodzić záwsze czysto. **Eſtre logé fort proprement.* Lautè diversari. *Cic.* *Mięszkać bardzo przystoynie.

PROPRETE', ſubſt f. (*Netteté.*) Munditia, æ, f. Mundities, ei, f. *Cic. Catul.* CZYSTOSC ochędoſtwo.

PROPRETE', (*Politeſſe dans ſes ajuſtemens & dans ſes diſcours.*) Elegantia. Lautitia. Concinnitas, atis, fœm. *Cic.* OCHĘDOSTWO około ſiebie w chodzeniu w ſtroiu. **Vne propreté trop grande dans les ajuſtemens.* Munditior juſtò cultus. *Liv.* *Wytworność zbytnia w ſtroiach.

PROPRETE' *d'un diſcours.* Sermonis concinnitas *ou* concinnitudo, inis, f. *Cic.* PIĘKNOSC przystoyność polor mowy.

PROPRIETAIRE, ſubſt. maſc. & fœm. (*Celuy* ou *celle à qui une choſe appartient en propre.*) Proprietarius, ii, m. *Vlp.* Alicujus rei dominus, i, m. *Cic.* TEN álbo ta kto ma właſność rzeczy.

PROPRIETE', ſubſt. f. (*Qualité particuliere à chaque choſe.*) Proprietas, atis, f. *Cic.* Virtus, tis, f. *Quint.* WŁASNOSC rzeczy.

PROPRIETE', (En Grammaire.) *Signification particuliére d'un mot.* Verborum vis & natura. WŁASNE rozumienie ſłowa.

PROPRIETE' *en droit.* (*Le fonds & le domaine d'un bien qu'on poſſéde en propre.*) Dominium, ii, n. *Liv.* WŁASNOSC mienia co do dobr właſnych.

PROROGATION, ſubſt. fœm- (*Prolongation.*) Prorogatio, onis, fœm. *Cicer.* ODWLECZENIE przewleczenie przedłużenie

PROROGER, V. act. (*Donner un délay.*) Prorogare, (o, as, avi, atum.) Differre vadimonium. *Cic.* PRZEDŁUZYC odwlec dać czas dalszy.

PROSAIQUE, adject. maſc. & fœm. (*Qui ſent la Proſe.*) NIE Wierszem mowa.

PROSCRIPTION, ſubſt. f. (*Condamnation de quelqu'un à mort par le prémier venu.*) Proſcriptio, onis, fœm. *ou* Capitis alicujus proſcriptio. *Cic.* WYWOŁANIE odſądzenie od czci y życia.

PROSCRIRE, V. act (*Mettre la teſte de quelqu'un à prix.*) Proſcribere *Cic.* WYWOŁAC odſądzić od czci y życia otrąbić głowę czyią.

PROSELYTE, ſubſt, m. & f. (*Nouveau converti à la foy de Jeſus-Chriſt.*) Verà religione initiatus, a, um. PRZYCHODZIEN nowowierny náwrocony.

PROSNE, ſubſt. m. (*Explication morale & ſuccinte de l'Evangile, que les Curez ſont tous les Dimanches à leurs peuples dans la célébration des divins Myſtéres.*) Moralis Evangelii interpretatio, onis, f. NAUKA Duchowna proſta do ludu pospolitego z Ewangelii niedzielney, po Kościełach od Plebanow czyniona Kázanie wieyskie.

PROSNER, (*Faire le Proſne.*) (*mot qui n'eſt plus d'uſage*) Familiarem in Evangelium habere ſermonem *ou* orationem ad populum in Evangelium. MIEC Kázanie wieyskie do ludu proſtego ſłowa wyższe z zwyczaiu.

ON DIT dans le familier (*Proſner quelqu'un, le loüer publiquement.*) Tribuere alicui præconium, aliquem laudare. *Cic. ou* laudibus celebrare. CHWALIC ſławić wychwalać kogo.

ON DIT familiérement parlant d'un indiſcret, (*Si vous luy dites quelque choſe, il l'ira proſner par tout.*) Si quid arcani deponis illius auribus, divulgabit. MOWIĄ tez o płoliwym: Jeżeli mu co powieſz poydzie z tym wſzędzie y wygada wyplecie wszystko.

PROSNEUR, ſobſt. maſc. (*Qui proſne & loüe une perſonne.*) Præco, onis, m. (Mot ironique.) CHWALCA podchlebnik.

PROSPERE, adject. maſc. & fœm. (*Heureux.*) Proſper, proſpera, proſperum. *Cic.* SZCZESLIWY, Szczęśliwa.

PROSPERER. V. act. (*Eſtre heureux & fortuné.*) Secundâ uti fortunâ *ou* proſpero fortunæ flatu. SZCZESCIC ſię powodzić ſię. **Tout luy proſpére.* Omnia proſperè illi eveniunt *ou* cadunt ſub manum. *Cicer. ou* quadrata currunt. *Plaut.* *Wſzystko mu ſię powodzi, wiedzie ſzczęści. **Faire proſpérer* Proſperere. Fortunare, aliquid alicui. *Cic.* *Szczęście komu przynieść.

PROSPERITE', ſubſt. f. Proſperitas, atis, f. Secundæ res, rerum ſecundarum, f. pl. *Cic.* SZCZESCIE dobre powodzenie. **Se laiſſer corrompre par ſes proſpéritez.* Fortunâ æquâ labi in vitium. *Hor.* *Zá szczęściem gorszym ſię ſtać.

**La proſpérité ſert de couverture aux vices.* Secundæ res

mirè ſunt vitiis obtentui. *Saluſt.* * Szczęście ſłuży zá záſłonę zá oponę wyſtępkom.

PROSTERNEMENT, ſubſt. maſc. Proſtratum humi corpus, proſtrati corporis, n. SŁANIE ſię krzyżem ná ziemi padanie ná twarz.

SE PROSTERNER, (*Se jetter par terre, en ſigne d'adoration & d'un profond reſpect.*) Corpus humi proſternere, (ſterno, ſternis, ſtravi, ſtratũ. SŁAC ſię ná ziemi ná znák adorácyi y wielkiego poszanowania padać ná twarz. **Se proſterner aux pieds de quelqu'un.* Ad pedes alicujus ſe proſternere. Se abjicere. Projicere. *Cic. Cæſ.* Provolvi pedibus *ou* alicujus ad genua. *Liv.* Genibus. *Tacit.* *Rzucić ſię upaść do nog komu.

PROSTITUE', maſc. PROSTITUE'E, fœm. (*Abandonné.*) Proſtitutus, a, um. *Plin.* WYSTAWIONY, Wyſtawiona wydana ná nierząd.

UNE PROSTITUE'E, (*Vne abandonnée à tout venant.*) Proſtibulum, li, neut. Proſtibula, æ, fœm. *Plaut.* Mulier proſtratæ pudicitiæ. *Suet.* Vulgato corpore mulier. *Liv.* Meretrix diobolaris. *Petr.* NIERZĄDNICA iawna zámtuźnica małpa publiczna tłuk.

PROSTITUER, V. act. (*Abandonner laſchement ſon corps ou ſon honneur pour quelque intéreſt & quelque plaiſir.*) Suam pudicitiam, *ou* Corpus proſtituere, (proſtituo, inis, proſtitui, utum.) *Suet.* Vulgare. Publicare corpus, (o, as, avi, atum.) *Plaut.* NIERZĄDEM ſię bawić. **Proſtituer ſon honneur, ſa réputation.* Profundere. Projicere honorem famam. *Wydać zdradzić ſwoy honor. **Sa liberté.* Libertatem. *Cicer.* *Zdradzić wolność.

SE PROSTITUER. Toto corpore ſe proſtituere. *Catul.* Proſtare, proſtiti, proſtitum. *Quint.* WYDAC ſię udać ſię ná nierząd do zámtuza.

PROSTITUTION, ſubſt. fœm. (*L'action de ſe proſtituer. Abandonnement à une vie infame.*) Projecta vita ad omnem impudicitiam. NIERZĄDU patrzanie. **Elle vit de ſes proſtitutions.* Quæſtum facit corpore *ou* Corpus alit corpore. *Plaut* *Zyie z nierządu.

PROTECTEUR, ſubſt. m. (*Défenſeur.*) Defenſor, oris, m. Patronus, i, m. *Cic.* Præſidium, præſidii, n. *Hor.* OBRONCA opiekun protektor.

PROTECTION, ſubſt. f. Tutela, Clientela, æ, f. Tutamen inis, n. Præſidium, Patrocinium, ii, n. *Cic.* OBRONA záſzczyt **Se mettre ſous la protection de quelqu'un.* Committere ſe in alicujus fidem. Permittere ſe in fidem *ou* fidei alicujus. *Cic. Cæſ.* Conferre *ou* Commendare ſe in fidem *ou* clientelam alicujus. *Cic. Terent.* *Oddać ſię w protekcyą czyią. **Prendre quelqu'un en ſa protection, ſous ſa protection.* In fidem ſuam & in tutelam aliquem recipere.. *Cic.* *Wziąć kogo w swoię protekcyą.

QUI *eſt ſous la protection d'un autre.* Cliens, entis, omn. gen. *Cic.* POD Protekcyą czyią zostaiący.

PROTECTRICE, ſubſt. fœm. Patrona, æ, fœm. *Terent.* PROTEKTORKA.

PROTE'GER. (*Defendre.*) Protegere. Defendere. *Cicer. Plaut.* BRONIC záſtępować záſłaniać záſzczycać obroną.

PROTOCOLE, ſubſt. maſc. (*Livre de Formules actes judiciaires.*) Formularum liber, libri, m. *Cic.* PROKUŁ akta Kſięgi urzędowe.

PROTESTATTION, ſubſt. fœm. (*Déclaration que l'on fais dans les formes & où il faut.*) (Terme de Palais.) Conteſtata denuntiatio, onis, f. Scripta reclamatio, onis, fœm. *Cicer.* PROTESTACYA manifeſt.

PROTESTATION *d'amitié*, ou *d'offres de ſervice.* Teſtificatio, onis, f. OSWIADCZANIE ſię z przyiaźnią, **Avec proteſtation des ſervices que vous luy avez rendus.* Cum ſummâ teſtificatione tuorum in ſe officiorum. *Cic.* *Z oświadczeniem pamięci łask twoich ktoreś mu świadczył.

PROTESTER, V. act. neut. (*Faire des proteſtations contre quelque acte judiciaire.*) Conteſtando denuntiare. PROTESTOWAC ſię Proteſtacyą czynić Manifeſt záwieść do kſiąg.

PROTESTER, (*Aſſurer. Certifier avec ſerment.*) Teſtificari, (or, aris, atus ſum.) Depon. *Cic.* OSWIADCZAC ſię upewniać twierdzić pod przyſięgo.

PROTOTYPE, ſubſt. m. (*Modéle. Original.*) Archetypum, pi, n. *ou* Exemplar Archetypum. *Var.* (Vieux mot qui veut dire *Modele.*) MODEL Kſztałt.

PROUE, ſubſt. fœm. (*La partie de devant d'un Navire.*) Prora, æ, fœm. *Cicer.* PRZODEK náwy. **Eperon de la*

proüe. Roſtrum, tri, neut. *Cæſ.* *Nos u przodku náwy. *Qui gouverne la proüe d'un vaiſſeau.* Proreta, æ, muſc. *Plaut.* *Styrnik.

PROVENIR, V. n. (*Venir de. En tirer ſon origine.*) Alicundè oriri. Naſci. *Cic.* POCHODZIC rodzić ſię bydź zkąd. **Cet abcés provient d'un amas d'humeurs corrompuës.* Venit *ou* fit abſceſſus ex corruptis humoribus *Wrzod ten pochodzi z zebrania humorow zepſowanych. **S'il a du bien, cela provient de ſon induſtrie.* Sibi bene fecit ſuâ induſtriâ, *ou* ſuo ingenio ſibi rem fecit. *Jeśli ſię ma dobrze to pochodzi z ſtarania iego.

PROVERBE, ſubſt. m. (*Façon de parler commune & allégorique.*) Proverbium. Adagium, ii, n. *Cic. Plaut.* Adagio, onis, fœm. *Var.* PRZYSŁOWIE potoczne pośpolite przypowieść. **Vn ancien proverbe qui eſt receu.* Vetus laudatumque proverbium, *ou* Tritum vetuſtate proverbium. *Cic.* *Dawna przypowieść pośpolite przyſłowie.

Comme dit le proverbe ou *comme l'on dit communément en proverbe.* Ut in proverbio eſt, ut vulgò dicitur. *Cicer.* Jáko nieſie przyſłowie. **Le commun proverbe eſt bien vray, chacun aime mieux pour ſoy, que pour autruy.* Verum illud verbum eſt, quod vulgò dici ſolet: omnes ſibi malle melius eſſe, quàm alteri. *Terent.* *Pośpolite przyſłowie bardzo ieſt prawdziwe każdy ſobie woli niżeli komu. **Cela eſt venu en proverbe, on en a fait un proverbe.* Illud ceſſit in proverbium, venit in conſuetudinem proverbii. *Plin.* Increbruit res proverbio. *Liv.* *Poszło to w przyſłowie.

PROUESSE, ſubſt. f. (Vieux mot, qui n'eſt pas du beau ſtile, & qui ne ſe dit plus que dans l'ironie.) Præclarè geſta, orum, n. pl. *ou* Heroica facinora *Cic.* SŁAWNE CZYNY ſłowo Francuſkie ſtare y niemowi ſię chyba ná żart o chwalibuſie iákim wyſławiaiącym czyny ſwoie Junákierye.

PROVIDENCE, ſubſt. fœm. *prononcez* PROVIDANCE. Providentia, æ, fœm *Cicer.* Dei nutus, ûs, maſc. *Plaut.* Dei voluntas, atis, fœm. *Cicer.* OPATRZNOSC Boſka, Boſkie zrządzenie.

PROVIGNEMENT, ſubſt. maſc. (*L'action de provigner la vigne.*) Propagatio, onis, fœm. *Cic.* KRZEWIENIE rozſzerzanie winnicy.

PROVIGNER, V. act & n. (*Faire des provins.*) Vitem propagare. *Catul.* KRZEWIC rozkrzewiać winnicę.

PROVIN, ſubſt. maſc. (*Sarment de la vigne qu'on couche & qu'on couvre de terre.*) Propago, ginis, fœm. *Cic.* Malleolus, oli, maſc. Novellus palmes, novelli palmitis, maſc. Malleolaris virga, malleolaris virgæ, f. *Colum.* LATOROSLE winne ſadzone krzewione.

PROVINCE, ſubſt. fem. (*Partie d'un Royaume.*) Provincia, æ, fem. *Cic.* PROWINCYA część Kroleſtwa iákiego **De province en province.* Provinciatim, adv. *Suet.* *Od Prowincyi do do Prowincyi.

PROVISEUR, ſ. m. (*Qui pourvoit aux néceſſitez d'une maiſon, d'un collége.*) Proviſor, oris, m. *Hor.* PROWIZOR dozorca rządca ſzafarz.

PROVISION, ſubſt. f. (*Amas qu'on fait des choſes néceſſaires à la vie.*) Rerum neceſſariarum ad vitam comparatio. POTRZEB opatrzenie przygotowanie ſkupowanie.

PROVISION *de ſel.* Salaria annona, æ, fœm. *Suet.* SKUPIENIE ſoli ná potrzebę. **De bled.* Rei frumentariæ copia. *Tacit.* *Skupowanie zbożziarna. **De bouche.* Cibaria annona. *Cic.* *Skupowanie żywności wſzelkiey.

LES PROVISIONS *d'une maiſon.* Penus, ûs. m *ou* f. *ou* penum, i, n Penus, penoris, n. *Horat.* SPIZARNIE domowe porządnie opatrone we wſzyſtkie potrzeby. **Aller à la proviſion.* Ire obſonatum. *Plaut.* Cibaria quærere. *Var.* *Iść dla ſzukania żywności. **J'iray moy-meſme à la proviſion.* Egomet ibo, atque obſonabo obſonium. *Plaut.* *Poydę ia ſam ſkupować co potrzeba do ſpiżarni. **Je ne fais que de revenir de la proviſion.* Nunc obſonatu redeo. *Plaut.* *Tylko com ſię wrocił z targu, z rynku, z iátki &c.

QUI *a ſoin des proviſions d'une maiſon.* Peni procurator, oris m. *Plaut.* SZAFARZ.

PROVISION, (*Collation d'office* ou *d'un bénéfice.*) Muneris publici *ou* ſacerdotii collatio, onis, f. NADANIE Duchownego iákiego dochodu lub urzędu iáko Prebendy Plebanii &c.

PROVISIONS ou *lettres de proviſion d'un office* ou *bénéfice.* Collati muneris *ou* ſacerdotii diploma, atis, neut. LIST Przywiley ná dochody Duchowne nádaiący patent prezenta.

PROVISION, *joüiſſance d'une choſe par proviſion.* Fiduciariæ poſſeſſionis conceſſio, onis, f. TRZYMANIE zá nádanym przywileiem.

PROVISION *qu'on accorde à quelqu'un ſur un bien, qui eſt en litige.* Alicui penſio proviſa in aliquam hereditatem litigioſam. ODDANIE dobr zá rękę z penſyą w administracyą áż do rozſądzenia ſprawy komu należeć maią y będą przyſądzone. *Danie puſzczenie w administracyą.

PROVISIONEL, maſc. PROVISIONELLE, fœm. (*Sentence proviſionelle* ou *par proviſion.*) Sententia fiduciariæ poſſeſſionis. DEKRET ná oddanie dobr tym czaſem w administracyą áż do rozſądzenia.

PROVOCATION, ſubſt. f. (*L'action de provoquer.*) Provocation, onis, f. *Liv.* WYZYWANIE.

PROVOQUER, V. act. (*Défier, irriter, agacer.*) Provocare. Lacesſere. Irritare. Proritare. *Cic.* WYZYWAC kogo.

ON DIT en médecine, *Cette herbe provoque l'urine, fait uriner.* Hæc herba urinam cit *ou* ciet. *Plin.* Concitat urinam. *Celſ.* TO ziele pobudza wywodzi mocz urynę. **Provoque à vomir, excite le vomiſſement.* Facit, invitat, movet vomitum. *Plin.* *Porusza wymioty.

PROUVE', maſc. PROUVE'E, f. Probatus, a, um. *Voyez* PROUVER. DOWIEDZIONY, Dowiedziona.

PROUVER, V. act (*Faire voir par de bonnes raiſons la vérité d'une choſe:*) Probare. Confirmare. *Cicer.* DOWODZIC probować dowodami ná potwierdzenie czego. **Prouver par expérience, par effet.* Probare experimento. *Plin. Jun.* Factis. *Plaut.* Re ipsâ. *Ter.* *Doświadczyć z własnego doświadczenia sprobować.

PROXIMITE', ſubſt. fœm. (*Du ſang.*) Conſanguinitas. Propinquitas. *Cicer.* BLISKOSC krwi krewność spowinowacenie.

POXIMITE', (*Voiſinage d'un lieu.*) Propinquitas. Vicinitas, *Cic.* BLISKOSC pobliskość mieyſca przyległość.

PROYE, ſubſt. fœm. Præda, æ, fœm. *Cic.* ŁUP łupieſtwo plon.

Oiſeau de proye. Avis rapax, avis rapacis. *Plin.* Ptak drapieżny.

ON DIT au figuré, *Eſtre en proye à ſes paſſions.* Subjici cupiditatibus ſuis. BYDZ wydany na łup námiętnościom ſwoim. *A la colomnie.* Subjici calumniæ. *Liv.* *Ná szkalowania y potwarz bydź wydanym ná języki. **A la haine des citoyens.* Subjici odio civium. *Cic.* *Ná nienawiść y záwzięcość braci pośpolstwa pośpolitą.

PRUDE, adject. maſc. & fœm. (*Qui eſt ſage & modeſte.*) Prudens. Probus. Modeſtus *Cic. Ter.* ROSTROPNY, Roſtropna, baczny uważny.

PRUDEMMENT, adv. *prononcez* PRUDAMMANT, (*Avec prudence & ſageſſe.*) Prudenter. *Cicer.* ROSTROPNIE Uważnie.

PRUDENCE, *prononcez* PRUDANCE, ſubſt. fœm. (*La prémiére des vertus Cardinales, qui enſeigne à ſe bien conduire dans la vie, & à regler ſes actions ſelon la droite raiſon.*) Prudentia, æ, f. *Cic.* ROSTROPNOSC náypierwſza z cnot głównych ktora nás uczy dobrze ſię rządzić w życiu y ſprawy náſze kierować według rozumu zdrowego. **Il n'a pas tant donné à la prudence qu'à l'impétuoſité de ſon naturel mordant.* Plus ſtomacho, quàm conſilio dedit. *Horer.* *Bardziey ſię popędliwością ſwoią przyrodzoną niżeli uwagą rządził

PRUDENT, maſc. PRUDENTE, *prononcez* PRUDANT (*Sage avisé.*) Prudens. Conſideratus. *Cic.* ROSTROPNY, ROSTROPNA.

PRUDERIE, ſubſt. fœm. (*Qualité* ou *vertu de prude.*) Falſa *ou* nimia prudentia. *Cicer.* (Ce mot ſe dit proprement des femmes, & ſignifie une ſorte de fauſſe ſageſſe qui eſt trop affectée.) ZMYSLONA z wykwintami oſtrożność. To ſłowo Francuſkie o ſamych białogłowach ſię mowi zwłaſzcza tych co ſię z ſwoim rozumem y roſtropnością popiſuią przed drugiemi.

PRUNAYE, ſubſt. fœm. (*Lieu planté de pruniers.*) Locus prunis conſitus, i, m. SLIWINA śliwiną záſadzone mieyſce iáko mowiemy olszyna brzezina &c. Sliwy.

PRUNE, ſubſt. fœm. (*Fruit à noyau de diverſes eſpéces.*) Prunum, i, *Colum.* SLIWY owoc peſtkowaty rozmaitego gatunku y rodzaiu. **Diverſes ſortes de prunes.* Turba prunorum, æ, f. *Plin.* *Rożne śliwy rozmaite. **Prunes de damas.* Pruna damaſcena. *Mart.* *Sliwy damaſceny. **Prunes d'abricot.*

Pruna cerea. *Virg.* *Sliwy białe. **Prunes noires.* Pruna nigra. *Plin.* *Sliwy czarne.

PRUNELLES, *Fruit du prunier ſauvage qui vient parmi les hayes.*) Pruna ſilveſtria, neut. plur. prunorum ſilveſtrium, neut. plur. *Plin.* SLIWKI dzikie zowią pośpolicie lubáſki.

PRUNELIER, ou *prunier ſauvage.* Silveſtris prunus, fœm *Colum.* SLIWKA dzika drzewo.

PRUNELLE *de l'œil*, ſubſt. f. (*Ouverture qui eſt dans les tuniques de l'œil, qui donne paſſage aux rayons de la lumiere.*) Acies, ei, fœm. *Cic.* Pupilla, æ, fœm. *Var.* Pupula, æ, fœm. *Var. Lucr.* ZRZENICA w oku ktorą świátło wchodzi y ktorą patrzamy.

Jouër de la prunelle. ſe faire ſigne des yeux. Nictare oculis. *Plin.* MRUGAC migać igrać oczami do kogo.

PRUNIER, ſubſt. m. (*Arbre qui porte les prunes.*) Prunus, i, f. *Plin.* SLIWA drzewo.

PRUNIER *ſauvage.* Prunus ſilveſtris, f. *Colum.* SLIWKA dzika drzewo.

PRUSSE, (*Province de Pologne.*) Pruſſia, æ, f. PRUSY Prowincya Polſka.

(On la diviſe *en Pruſſe Royale*, qui appartient au Roy de Pologne. *Pruſſia Regia*, & *la Pruſſe Ducale*, qui appartient à l'Electeur de Brandebourg. *Pruſſia Ducalis. fem.*) DZIELI ſię ná Pruſy Koronne należące do Polſki, y Pruſy Xiążęce należące do Brandeburgii to ieſt do Zgorzelcow.

PSALMISTE, ſubſt. maſc. (*Epithéte qu'on donne au prophéte David.*) Vates regius. PSALMISTA Dawid Krol Prorok.

PSALMODIE, ſubſt f. (*L'action de chanter les pſeaumes.*) Pſalmorum cantus. PSALMOW ſpiewanie.

PSALMODIER, (*Chanter les pſeaumes.*) Pſalmos canere. Concinere. Pſallere. *Hor.* PSALMY ſpiewać.

PSALTE'RION, ſubſt. maſc. (*Inſtrument muſical.*) Pſalterium, ii, neut. *Quint.* ARFA inſtrument z ſtronami do grania.

QUI JOüE *du pſaltériorn.* Pſallocitharista. *Suet.* ARFISTA

PSEAUME, ſubſt. maſc. *on prononce* Saûme. Pſalmus, i, maſc. PSALM.

PSEAUTIER, ſubſt. m. (*Livre des pſeaumes de David.*) Pſalmorum liber, libri, maſc. *Prononcez* SAUTIER. PSALTERZ Kſięga Pſalmow Dawidowych.

PTISANE, ſubſt. f. *prononcez* TISANE. Ptiſana, æ, fœm. *Plin.* Ptiſanarium, rii, n. *Hor.* TYZANA.

PUANT, maſc. PUANTE, fœm. (*Qui ſent mauvais.*) Fetidus. Putidus. *Cicer.* SMIERDZĄCY, SMIERDZĄCA, śmrodliwy. **Il a la bouche* ou *l'haleine puante.* Eſt illi fetidum os. *Cicer.* *Smierdzi mu z uſt cuchną mu uſta. **Eſtre puant.* Putere. *Smierdzieć.

Devenir puant Puteſcere, ſco. Záśmierdzać ſię záczynać cuchnąć trącić.

Vn peu puant Putidulus. *Mart.* Trochę przytęchły.

PUAMMENT, adu. SMRODLIWIE. **Veſſir puamment.* Flatum ventris putidum emittere. *Suet.* *Zákurzyć wiatr przyrodzony śmrodliwy puścić.

ON DIT dans le familier, *Il ment puamment*, ou *comme un arracheur de dents.* Inſigniter mentitur *ou* impudenter. Że aż mu ſię z gęby kurzy.

PUANTEUR, ſubſt. fœm. (*Mauvaiſe odeur.*) Putor, oris. *Cat. Virg.* Fedus *ou* teter odor, fetor *ou* gravis odor, oris, maſc. *Cicer.* Fetiditas, atis, fœm. *Sen.* Graveolentia, æ, fœm. *Cicer.* SMROD brzydki. **Puanteur de la bouche* ou *de l'haleine.* Oris gravitas, atis, fœm. Graveolentia oris. *Plin.* *Smrod z uſt. **Cela oſte la puanteur de la booche.* Id odorem oris tollit. *ou* Graveolentiam mulcet. *Plin.* *To odeżra cuchnienie uſt.

PUBERTE', ſubſt. fœm. (*L'âge de puberté à quatorze ans pour les garçons, a douze ans pour les filles.*) Pubertas, atis, fœm. *Cicer.* Puber ætas, puberis ætatis. *Liv.* MŁODZIENSTWO wiek młodzieńſki lata młodzieńſkie w ktorych mech obraſta po ciele czternaſty rok wieku dlachłopcow dwanaſty dla dziewczym. **Il a atteint l'âge de puberté.* Ad puberem ætatem pervenit. *Liv.* Puber factus eſt *(parlant d'un garçon.)* *Przyſzedł do lat młodzieńſkich. *Puber facta eſt (parlant d'une fille.)* *Przyſzła do wieku Panieńſkiego.

PUBLIC, m. PUBLIQUE, f. (*Qui eſt oppoſé à particulier.*) Publicus, a, um. *Cicer.* PUBLICZNY, PUBLICZNA. **Aux dépens du public.* Sumptibus publicis *ou* de publico. *Cic.* *Kosztem nákładem publicznym pośpolitym. **Ne point paroiſtre en public.* Publico carere. *Cic.* Abſtinere publico. *Suet.* *Niepokazywać ſię niewychodzić ni kędy ná iaw. **Donner un livre au public.* Librum vulgare. Divulgare. Publicare, (o, as, avi, atum.) *Quint. Cic.* Edere. Emittere librum. *Quint.* *Wydać kſiążkę iáką ná świat. **Je ne veux point que mes eſcrits ſoient rendus publics.* Dare foras ſcripta mea nolo. *Cicer.* *Niechcę áby piſma moie wychodziły ná świat, ná iaw niechcę áby tego kto widział.

PUBLIC, (*Connu de tout le monde.*) Cognitus. Notus. Pervulgatus, a, um. *Cic.* PUBLICZNY, Publiczna iáwny iawna. **La choſe eſt publique.* Res nota atque pervulgata apud omnes *Cic.* *Rzecz ieſt iáwna wiadoma.

UNE FILLE *publique*, *une proſtituée.* Vulgato corpore mulier. *Liv.* Secuteleia mulier, ſecuteleiæ mulieris. *Pet.* Proſtibula, æ, f. *Plaut.* PUBLICZNA oſoba nierządnica.

PUBLICAIN, ſubſt. m. (*Fermier des impoſts, & des revenus publics.*) Publicanus i, m. *Cic.* KONTRAHENT náymacz zákupnik dobr dochodow ſkarbowych publicznych co Ekonomią iáką álbo komorę trzyma.

PUBLICATION, ſubſt. fœm. (*Notification d'une choſe.*) Promulgatio. Denuntiatio, onis, fœm. OGŁOSZENIE obwieſzczenie czego.

PUBLIER, V. act. (*Rendre une choſe publique.*) Publicare. Divulgare. Evulgare. Pervulgare. Promulgare. Prædicare. Denuntiare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* Palam facere, In vulgus indicare. Proferre *ou* efferre foras. *Cic.* OGŁOSIC rozgłośić obwieścić. **Publier un livre, donner un livre au public.* Librum edere. Publicare. *Cic.* *Wydać kſięgę. **Publier ſon deshonneur.* Efferre foras peccatum ſuum. *Ter.* Publicare crimen. *Cic.* *Wydać ſwoię fromotę ochydę niecnotę **Il eſt plus agréable de périr, que de publier cette infamie.* Perire ſuavius eſt, quàm illud flagitium diſpaleſcere. *Plaut.* *Lepiey zginąć niż tę fromotę wyiawić.

PUBLIQUEMENT, adv. Publicè. Palam. In ore atque oculis omnium. *Cic.* JAWNIE publicznie.

PUCE, ſubſt. f. (*Petit inſecte qui incommode fort.*) Pulex, icis, m. *Var.* PCHŁA owad gryzący náprzykrzony.

QUI *a bien des puces.* Pulicoſus, a, um. *Colum.* PCHŁAWY pchliſty płech pełen.

ON DIT proverbialement, *Je luy ay mis la puce à l'oreille*, pour dire *Je luy ay donné de l'inquiétude.* Hunc commovi. illi injeci ſcrupulum. *Ter.* PRZYSŁOWIE Francuſkie wſadziłem mu pchłę w ucho, w niеſpokoyność w kłopot go wprawiłem.

L'herbe aux puces. Pſyllion, ii, n. Herba pulicaris, f. *Plin.* Chlaſtawa ziele pleſznik.

PUCEAU, (Terme bas.) *Vn jeune enfant qui a encore ſa virginité.* Impubes, is, *ou* Impuber, eris. *Plin.* DZIECIĘ dziecko niewinniątko.

PUCELLE, ſubſt. f. (*Jeune fille qui eſt en bas âge.*) Virgo, virginis, f. *Cic.* DZIEWCZYNKA máła.

PUCELAGE, ſubſt. m. Virginis, atis. Pudicia, æ, f. Virginei pudoris flos intemeratus. *Cicer. Ovid.* DZIEWICTWO Panieńſtwo. **Oſter le pucelage à une fille.* Devirginare. Depudicare, deflorare virginem. *Petr.* Pudicitiam pellere, imminuere virgini. *Olaut.* Stuprum inferre. *Cic.* Stuprare virginem. *Zgwałcić pannę wſtyd odiąć pozbawić wſtydu.

PUDEUR, ſubſt. f. (*Honte naturelle qu'on a de faire une choſe.*) Pudor, oris, m. Verecundia, æ, f. *Cic.* WSTYD przyrodzony wſtydliwość.

Qui a de la pudeur. Pudens adoleſcens, *genit.* pudentis, m. *Cic.* Verecundus, a, um. Wſtydliwy wſtydliwość maiąc. **Le contraire eſt* Qui poſuit pudorem, expudorata frons, frontis expúdoratæ, f. *Petr.* *Qui eſt ſans pudeur.* *Bez wſtydu niewſtydnik niewſtydnica.

PUDIBOND, m. PUDIBONDE, f. (*Qui rougit pour le moindre ſujet.*) Pudibundus, a, um. *Horat.* WSTYDLIWY nieśmimiały co ſię zá ladaczym zápłonie zmięsza záwſtydzi.

PUDICITE', ſubſt. fœm. (*Chaſteté.*) Pudicitia, æ, fœm. *Cic.* WSTYD czyſtość poczciwość. **Vne pudicité impenetrable à toutes les attaques.* Pudicitia impenetrabilis. *Tac.* *Wſtyd nienáruſzony, cnota poczciwość nienaruſzona. **Attenter à la pudicité d'une fille.* Attentare virginis pudicitiam. *Vlp.* Aggredi. *Petr.* *Námawiać ná złe ná niepoczciwe rzeczy. **Oſter, ravir la pudicité.* Eripere pudicitiam. *Cic. Voyez* PUCELAGE. *Wydrzeć poczciwość wſtyd.

PUDIQUE, adject. maſc. & fem. (*Chaſte. Honneſte.*) Pudicus.

dicus. Caſtus, a, um. *Cicer.* (Mot bas & ironique.) WSTYDLIWY czyſty poczciwy.

PUDIQUEMENT, adv. Pudicè. *Cicer.* (Mot bas & vulgaire.) POCZCIWIE przyſtoynie wſtydliwie.

PUER, V. act. & neut. (*Sentir mauvais. Eſtre puant.*) Putere. Fetere. *Horat. Plaut.* (*ſans prétérit.*) Malè. Graviter olere. *Cic.* Odorem tetrum exhalare. Spirare. Reddere. *Virg.* SMIERDZIC trącić cuchnąć.

ON DIT proverbialement & populairement. (*Plus on remuë l'ordure & plus elle put.*) Noli movere camarinam. (Proverbe latin.) Ne rei turpis memoriam refrices, offendit enim animos. *PRZYSŁOWIE,* Im więcey rozmazuiemy ladaco tym bardziey śmierdzi.

PUE'RIL, maſc. PUE'RILE, fœm. (*Qui ſent l'enfant.*) Puerilis & hoc puerile, adject. *Cicer.* DZIECINNY, DZIECINNA. **Vn divertiſſement puéril,* ou *un divertiſſement d'enfant.* Puerilis delectatio, fœm. *Cicer.* *Dziecięca zábawka igraſzka.

PUE'RILEMENT, adv. Pueriliter. *Phed.* PO DZIECINNEMU iák dziecię.

PUE'RILITE', ſubſt. f. (*Enfance.*) Puerilitas, atis, f. *Sen.* DZIECINSTWO.

PUIS, *ou* PUYS, ſubſt. maſc. Puteus, ei, maſc. STUDNIA. **Eau de puis.* Aqua putealis *Ovid. Colum.* Aqua puteana. *Plin.* *Woda ſtudzienna. **Vn foiſeur de puys.* Putearius, ii, maſc. *Plin.* *Rurnik co ſtudnie y około ſtudzien robi.

PUIS, (Adverbe de temps & de lieu.) *Aprées. Enſuite.* Dein. Deinde. *Cic.* POTYM zátym.

PUISER, (*Tirer de l'eau d'un puys.*) Haurire aquam è puteo, (io, is, hauſi.) *Autrefois* Hauriri, hauſtum *Var.* Sumere, (o, is, ſumpſi, ptum.) CIĄGNĄC wodę ze ſtudni czerpać wodę náciągnąć wody.

PUISNE', m. PUISINE', f. (*Né aprés un autre.*) Natu minor, oris m. *Cic.* TEN co ſię po kim rodził.

PUISQUE, (*Conjonction.*) qui ſignifie *parce que, veu que.* Quandoquidem. Quoniam. *Cic* PONIEWASZ.

PUISSANCE, ſubſt. fœm. (*Pouvoir. Autorité.*) Poteſtas, atis, fœm. Potentia, æ, ſœm. Summum imperium, ii, neut. *Cicer.* MOC władza zwierzchność. **Agir avec pleine puiſſance* Cum ſummo imperio agere. *Cicer.* *Czynić mocą zupełną. **Il a puiſſance de tout faire, de tailler & de rogner à ſa fantaiſie.* (comme l'on parle familiérement.) Jus, arbitriumque omnium rerum illi permiſſum eſt. *Suet.* *Wolno mu czynić co ſię podoba. **Le Sénat leur donna pleine puiſſance,* ou *ils furent envoyez en qualité de Plenipotentiaires.* His libera mandata de ſummâ rerum Senatus conſtituit. *Cic.* *Poſłano z Senatu pełno mocnych. **Avoir puiſſance & autorité ſur quelqu'un* Poteſtatem & imperium habere in aliquem. *Cic* Habere poteſtatem alicujus *Cicer.* *Mieć moc władzą zwierzchność nád kim.

LES PUISSANCES, (*Les Souverains.*) Potentes, tum, tium, m. pl. Poteſtates, tum, f. pl. *Cic.* POTENCYE Dwory poſtronne z oſobna.

LES PUISSANCES ou *les facultez de l'ame.* Facultates animæ, facultatum. f pl. SIŁY dopne roząm wolą &c.

PUISSAMMENT, adv. Validè. Enixè. Vehementer, adv. *Cic.* MOCNO potężnie.

PUISSANT, m. PUISSANTE, fœm. (*Qui a du pouvoir.*) Potens, entis, omn. gen. *Cicer.* MOCNY potężny moc ſiłę maiący pieniądze przyiacioł woyſka.

Il n'eſtoit pas ſeulement puiſſant dans le pays, mais chez les autres voiſins. Largiter poterat non ſolum domi, ſed etiam apud finitimas civitates. *Cæſ.* Nie tylko u ſwoich w kraiu własnym ále y u obcych u ſąſiadow potężny był y mocny.

PUISSANT, (*Fort, robuſte de corps.*) Valens, entis, omn. gen *Cic.* Membris & mole valens. *Virg.* Athleticè, *ou* pugilicè valens. *Plaut* Validus. Lacertoſus. Nervoſus, a, um. *Cic.* MOCNY ſilny duży co do ciała.

PUISSANT, *fort, efficace,* (parlant *des remedes.*) Efficax, acis, omn. gen. Præſens. Valens, omn. gen. MOCNY tęgi co do lekarſtw ſkuteczny. **Vn puiſſant remede.* Præſentiſſimum remedium. *Cic.* *Lekarſtwo potężnie mocno ſkuteczne.

DE PUITS. Puteanus, a, um. Putealis & hoc puteale, adj. *Plin. Colum.* STUDZIENNY, Studzienna.

PULLULER, V. act. (*Pouſſer beaucoup par le pied.*) Pullulare, (o, as, avi, atum.) *Virg.* Pullulaſcere. *Cat.* (Mot bas qui vient du latin.) KRZEWIC ſię rozkrzewiać ſię od doſu

gałązek wiele puſzczać.

ON DIT en ce ſens (*Le vice a bien pullulé dans le Royaume, c'eſt bien répandu.*) Vitium multùm ſerpſit in hoc Regno, *ou* diſſeminatum eſt. *Cic.* ROZKRZEWIŁY ſię wyſtępki w Państwie námnożyło ſię ich.

PULMONIQUE, Adject. m. & fœm. (*Celu y ou celle qui eſt malade du poúmon.* Pulmonarius, a, um *Colum.* Peripneumonicus, a, um. *Plin.* PŁUCNĄ Chorobę cierpiący dychawiczny.

PULPE, ſubſt. f. (*La partie charnë des fruits.*) Pulpa. f. *Perſ.* MIĘSISTOSC owocow.

PULPITRE, *on prononce* PUPITRE. Pulpitum, ti, neut. Pluteus, ei, m. *Perſ.* PLPIT do piſaniania czytania &c.

PULVE'RISER, V. act. (*Réduire, mettre en poudre.*) In pulverem conterere. Redigere. *Plin.* NA PROCH zetrzeć ſtłuc utłuc ſpalić ná proſzek.

PUNAIS, m. PUNAISE, fœm. (*Celuy ou celle qui a le nez puant.*) Cimex, icis, m. *Hor.* Fetidæ naris homo. TEN álbo ta co mu z noſa śmierdzi.

PUNAISE, ſubſt f. (*Inſecte tres puant.*) Cimex, icis, maſc. *Plin.* PLUSKWA owad ſmrodliwy.

PUNIR, V. act. (*Chaſtier quelqu'un.*) Punire, (io, is, ivi, itum.) Act. acc. & puniri, (or, iris, itus ſum.) Depon. acc. Caſtigare, (go, as, avi, atum.) Animadvertere & advertere in aliquem, (to, tis, ti, ſum.) *Cic. Tacit.* Pœnâ multare *ou* Afficere aliquem. Reperere pœnas ab aliquo. *Cic.* Sumere ſupplicium de aliquo *Cic.* KARAC ſkarać. **Eſtre puni.* Puniri. *Ovid.* Pendere. Dependere. Dare. Expendere. Irrogare pœnas alicui. *Cic. Plaut. Quint.* Solvere. Perſolvere. *Ovid. Cic.* Luere pœnas. *Horat.* *Bydź ſkaranym. **Eſtre puni de mort, d'un banniſſement.* Morte *ou* exilio affici. Pœnas morte *ou* exilio pendere. Dare. *Cicer.* Exolvere, *Tacit.* *Bydź ſkarany wygnaniem śmiercią ná życiu.

ON DIT par maniére d'imprécation, *Que Dieu me puniſſe.* Deum iratum habeam. Peream, niſi. *Petr.* Deus me infelicitet *Plant.* MOWIĄ przyſłowiem y niby klnąc ſię, Niech mię Bog ſkarze.

PUNISSABLE. Adject. maſc. & fœm. (*Qui mérite quelque peine.*) Puniendus, a, um. Pœnâ, animadverſione dignus, a, um. *Cicer. Ter.* GODZIEN karania. **Vn crime puniſſable.* Facinus animadvertendum. *Ter.* *Zbrodnia kary godna.

PUNTION, ſubſt. f. (*Chaſtiment.*) Animadverſio, onis, f. Pœna, æ, f Supplicium, ii, n. KARA karanie ſkaranie. **La punition n'eſt que différée.* Præſens quod fuerat malum in diem abiit. *Ter.* *Odwlekło ſię tylko karanie iego nie przepadło. **Qu'on luy donne pour punition d'eſtre vingt jours ſans boire de vin.* Hæc multa ei eſto, vino viginti dies ut careat. *Plaut.* *Niech mu náznaczą zá karę áby dwadzieścia dni wina nie pił. **Faire une punition exemplaire de quelqu'un.* Statuere exemplum in hominem *ou* de homine, inſigniter animadvertere inaliquem. *Cicer.* *Przykładnie kogo ſkarać ná przykład dla przykładu drugim.

PUPILLE, ſubſt. maſc (*Vn Pupille qui eſt orphelin, qui eſt en minorité.*) Pupillus, i, m. *Cic.* SIEROTA w wieku niedoſzłym dziecinnym.

D'UN PUPILLE. Pupillaris & hoc pupillare, adject. *Plin. Liv.* SIEROCINSKI.

PUPUE, ſubſt. f (*Sorte d'oiſeau appellé ainſi de ſon chant.*) Upupa, æ, f. *Plin.* DUDEK ptak.

PUR, m. PURE, f. (*Qui eſt ſans mélange.*) Purus. Merus. Sincerus, a, um. *Cicer.* CZYSTY ſam przez ſię niemięſzany. **Du vin pur.* Merum *ou* merum vinum, i, n. *Cic.* *Wino nie mięſzane ſamo przez ſię. **Qui boit bien du vin pur.* Multi meri homo. *Horat.* *Ten co wino ſamo przez ſię piia bez wody.

PUR, (*Purifié.*) Purus. Putus, a, um. *ou* Purus putus. CZYSTY. **De l'argent pur.* Purum *ou* putum argentum. *Cicer. Juv.* *Srebro czyſte. **Vn air pur.* Aer purus. *Cic.* *Powietrze czyſte. **Vn vaiſſeau pur & net.* Vas ſincerum. *Horat.* *Náczynie czyſte.

PUR, (*Chaſte, Intégre.*) Purus, a, um. Integer, gra, grum. CZYSTY co do obyczaiow. **Qui a des mœurs pures.* Caſtus moribus. *Mart.* *Czyſtych obyczaiow.

PUR ſe dit auſſi *du ſtile & de la diction.* Purus ſermo, oratio pura. *Cic.* CZYSTA mowa. **Qui eſt pur dans ſon langage.* Oratione maximè limatus atque ſubtilis. *Cicer.* *Czyſtey wymowy wymowę maiący czyſtą.

ON DIT *C'eſt une pure calomnie* pour *une véritable calomnie.* Mera calumnia eſt. SZCZERA iſtotna potwarz. *C'eſt

un pur affronteur. Purus putus ſycophanta eſt. *Plaut.* *Iſtotny náparſtnik.

PURE'E, ſubſt. f. (*Jus, ſuc qu'on tire des pois.*) Piſorū cremor, oris, m. Succus è piſis expreſſus, i, m. Polewka grochowa.

PUREMENT, adv. (*Sans meſlange, ni mixtion.*) Sincerè. *Hor.* Merè. *Plaut.* CZYSTO ſamo przez ſię.

PUREMENT, (*Nettement*) Purè. Emendatè. *Cic.* CZYSTO. **Parler purement une langue.* Purè emendatè loqui linguam. *Cic.* *Czyſtą wymową mowić.

PUREMENT, (*Chaſtement.*) Purè. Integrè. Caſtè. *Cicer.* CZYSTO według czyſtości

PURETE', ſubſt. f. (*Neteté.*) Munditia, æ, f. CZYSTOSC chędogość.

PURETE' *de l'air.* Aer purus, aeris puri, m CZYSTOSC powietrza. **Pureté de l'eau, (lors qu'elle eſt claire & nette.)* Aquæ limpitudo, inis, f. *Plin.* *Czyſtość wody przezroczyſtość.

PURETE' *du langage.* Incorrupta linguæ integritas, atis, f. Pura oratio, onis, ſ. Purus ſermo, puri ſermonis, m. CZYSOSC wymowy.

PURETE', (*Chaſteté.*) Integrita. Caſtitas, atis. Morum integritas. Sanctitas, atis, f. *Cic.* CZYSTOSC ſumnienia cnota czyſtość ciała y duſzy.

PURGATIF, maſc. PURGATIVE, fœm. (*Qui a la vertu de purger le corps.*) Purgans, antis, omn. gen. Catharticus, a, um. *Celſ.* (*mot grec.*) PURGUIĄCY laxuiący ſtolce poruſzaiący.

PURGATION, ſubſt. f. (*Reméde qui purge.*) Purgatio, onis *Cicer.* Potio cathartica, onis catharticæ, f. PURGANS lekarſtwo. **Prendre une purgation, une médecine* Potionem medicam bibere. Sumere. Haurire. *Quint. Celſ.* *Brać lekarſtwo ná purgans.

LES PURGATIONS ou *les ordinaires des femmes.* Purgationes, f pl *Plin* MIESIĘCZNA choroba odchod niewiaſt.

PURGATOIRE, ſubſt. f. (*Lieu où les juſtes ſoufrent la peine deuë à leurs pechez à la quelle ils n'ont pas ſatisfait en ce monde.*) Erebus expiatorius, erebi expiatorii, maſc. Manſiones expiatoriæ, manſionum expiatoriarum, f. pl. Locus expiandis poſt mortem peccatis deſtinatus, i, m. Purgatorium, ii, (*dans le langage de l'Egliſe.*) CZYSCIEC mieyſce Duſz karanie dopełaniaiących zá grzechy ná támtym świecie zá które tu zádoſyć nieuczyniły ná tym świecie.

PURGER, V act. (*Oſter les mauvaiſes humeurs, nettoyer, purifier.*) Purgare. Depurgare, (o, as, avi, atum) Act accuſ. *Celſ. Cic.* Catharticam potionem dare. *Cic.* PURGOWAC laxować, złe humory wywodzić.

PURGER ſe dit figurément en choſes morales. *Purger une ville de filous.* Perpurgare urbem furibus. OCZYSCIC wyczyścić wyprzątność oczyścić miaſto z hultaiow oſzuſtow filutow. **Purger un crime, l'expier* Piare. Expiare, (o, as, avi, atum.) Purgaare crimen aliquâ hoſtiâ. Luſtrare, (o, as, atum.) *Phæd Cic.* *Oczyścić ſię z grzechu ofiara zá grzech **Se purger d'une faute, s'en juſtifier* Culpam à ſe amovere, removere, demoliri culpam de ſe. *Cicer.* Expurgare ſe. *Plaut.* *Z zárzutow iákich ſię uſprawiedliwić.

ON DIT au Palais *purger les arrérages, ſatisfaire en payant les arrérages.* Solvere fenus. ZAPŁACIC záległe długi.

PURIFICATION, ſubſt. f. (*L'action de purifier.*) Purgatio. Purificatio, onis, f. *Plin.* Luſtratio, onis, fœm. OCZYSZCZENIE.

PURIFIER, V. act. (*Nettoyer, rendre pur.*) Purgare, (o, as, avi, atum.) Purificare. Mundare, (o, as, avi, atum.) Act. accuſ. *Plin.* Detergere, (eo, *ou* o, derſi, derſum.) *Petr.* OCZYSCIC wyczyścić.

Chryſippe prit trois fois de l'Ellébore pour ſe purifier l'eſprit & le rendre capable de nouvelles inventions. Chryſippus, ut ad inventionem ſufficeret, ter Elleboro animum derſit. *Petr.*

* * * \

ná wierzchu znáczyło 500000. pięć kroć sto tysięcy.

QUADRAGE'NAIRE, adject. m. & f. (*Qui contient quarante.*) Quadragenarius, a, um. CZTERDZIESCI w sobie maiący. **Vn homme quadragénaire, qui a quarante ans.* Quadraginta annos natus, a, um. adject. *Człowiek czterdzieści lat maiący.

QUADRAGE'SIMAL, m. QUADRAGE'SIMALE, (*Qui appartient à la sainte quarantaine du Careſme.*) Quadrageſimalis & hoc quadrageſimale, adj. Quadrageſimus, a, um. *Plin.* POSTNY czterdzieſtodniowy.

LA QUADRAGE'SIME. (*Les quarante jours de jeuſne avant Paſques en mémoire du ſaint jeuſne de J. C.*) Quadrageſima, æ, ſ. Quadrageſimale tempus, quadrageſimalis temporis, neut. POST wielki czterdzieſtodniowy.

QUADRAN, *ou* CADRAN, *l'un & l'autre s'écrit, mais il faut prononcer* Cadran, *Voyez* CADRAN. KOMPAS zegar ſłoneczny.

QUADRANGULAIRE, adject. m. & fœm. (*Qui a quatre angles.*) Quadrangulus, quadrangula, quadrangulum, adject. *Plin.* Terragonus, a, um. *Cenſor.* CZWOROGRANIASTY o czterech graniach czyli rogach.

QUADRATURE, *prononcez* KADRATURE *d'un cercle* Circuli quadratio, onis, f. *Vitr.* WYROWNANIE y wyrachowanie cyrkułu to ieſt figury okrągłey, ná kwadratową to ieſt czworograniaſtą.

QUADRE, ſubſt. maſc. CADRE, (*Bordure, chaſſis d'un tableau.* Quadrum, i, n. *ou* Quadratus tabulæ margo, quadrati tabulæ marginis, m. RAMY koło obrazu.

QUADRER, *prononcez* CADRER, *Pour faire un cadre* ne ſe dit point en ce ſens, mais pour *Convenir, ſa rapporter juſtement à une choſe.* Ad aliquid *ou* in aliquid quadrare. KWADROWAC nie znaczy figurę kwadratową robić, ale ráczey właśnie przyſtać iedno drugiemu przyſtoić ſłuży iedno do drugiego ſtoſuie ſię kwadruie. **Tout cela quadre fort bien & ſe rapporte* Omnia iſta aptè quadrant. *Cic.* *Wſzyſtko to bardzo ſię dobrze ſtoſuie y zgadza do ſiebie. **Sa vie ne quadre point avec ſa doctrine.* Vita illius doctrinæ non reſpondet, non convenit cum doctrinâ. Aliud docet, aliud ſequitur. *Cicer.* *Zycie iego nie ſtoſuie ſię do náuki. **Il eſt difficile d'approuver ce qui ne quadre pas à nos ſentimens.* Nemo poteſt probare diverſa. *Patr.* *Trudno ná to przyſtać ná co ſię zdania ná'ze y zmyſły niezgadzaią **Ne quadrer ni avec Dieu, ni avec le monde.* Nec Deo placere, nec mundo. Nec Deo probari nec mundo. *Ani do Boga áni do ludzi.

QUADRILLE, ſubſt f *prononcez* CADRILE, (*Troupe de Cavaliers pour un carrouſel* ou *pour un tournoy habillez diverſement.* Equitum turma diſcoloribus veſtibus ad ludicrum certamen inſtructa, æ, fœm BANDY Kawalerow ná Rycerſkich utarczkach y Igrzyſkach każda rożnego ſtroiu y barwy.

QUADRUPLE, ſubſt. m. (*Le meſme nombre mis quatre fois.*) Quadruplum n. *Plin. Cat.* POCZWORNY weczwornaſob. *Nos Anceſtres ont condamné par le loix un voleur au double, & un uſurier au quadruple.* Majores noſtri ita in legibus poſuere, furem dupli condemnari, fenerationem quadrupli *Cat.* *Przodkowie naſi ſkazali złodzieia ná karę wedwoynáſob á záś lichwiarza we czwornaſob áby nágrodził. **Condamner au quadruple* Dare judicium in quadruplum. *Cicer.* *Oſądzić we czwornáſob ná karę.

AU QUADRUPLE, adverbibl. Quadruplò. Quadruplicatò. *Plin* WECZWONASOB.

QUALIFIE', maſc. QUALIFIE'E, fœm. *prononcez* Kalifié. (*Remarquable, diſtingué par ſa qualité.*) Nobilitatus Clarus. Spectatus, a, um. *Cicer.* ZNACZNY zácny pięknych zácnych przymiotow oſoba. **Vn homme qualifié* Vir nobilitatus & clarus, vir ſpectatus & illuſtris. *Cicer.* Multi nominis vir. *Hor.* *Zácná oſoba zácny człowiek.

ON DIT au Palais, *Vn crime qualifié.* Nobilitatum & famoſum crimen *Cic.* GŁOWNY wyſtępek.

QUALIFIER, V. act. *on prononce* KALIFIER. *Donner une qualité, une épithète à quelqu'un* ou *à une choſe* Nomen, titulum alicui adſcribere. (bo, ſcripſi, ſcriptum.) Tribuere, (buo, is, bui, utum.) *Cic.* PRZYZNAC co komu názwać co iák przezwać przezwiſko dać opiſać,

QUALITE' ſubſt. f. *prononcez* KALITE'. (*Accident naturel* ou *propriété d'une choſe.*) Qualitas, atis, f. *Cic.* (Terme de Philoſophie.) PRZYMIOT Tálent właſność iáka przyrodzona.

QUALITE', (*Avantage ſoit du corps* ou *de l'eſprit.*) Dos, dotis. Virtus, utis, fem. Ornamentum, i, neut. PRZYMIOTY chwalebne. **Il eſtoit parfait, il poſſédoit mille belles qualitez, en un mot c'eſtoit un bijou.* Eruditus erat & omniû numerûm *pour* numerorum, verbo dicam, margaritum. *Petr.* *Zewſzyſtkim doſkonały tyſiąc má pięknych w ſobie przymiotow pełen grzeczności. **Ce livre a deux qualitez.* Duplex libelli dos eſt. *Phæd.* *Dwie rzeczy má wſobie tá książka, **Parmi les bonnes qualitez de l'huile, on nomme encore celle-là.* In laude olei nominatur id quoque. *Plin.* *Między inſzemi rzeczami y z tego chwalą oliwę.

QUALITE', (*Nobleſſe, illuſtre naiſſance.*) Nobilitas, atis, fem. Generis claritudo, inis, fem. *Cic.* ZACNOSC urodzenia ſzlachectwo kondycya ſtan. ** Vn homme de la prémiére qualité.* Vir nobilita e præſtans, antis Summa nobilitate præditus, a, um. Vir nobilis & genre clarus, *ou* illuſtris *Cic.* *Człowiek náypierwſzey kondycyi y ſtanu przedniego Parentelat.

QUALITEZ, (*Titres d'honneur qu'on prend.*) Appellationes, onum, fem. plur. Tituli, orum, maſc. plur. *Plin.* TYTUŁY iákiemi ſię kto názywa iák ſię piſze mianuie tytułuie

EN QUALITE' *de* (*Ces mots ſignifient*) comme eſtant. *Il prétent à l'Empire en qualité de fils ainé de l'Empereur.* Imperio potiri contendit ut filius major natu Imperatoris, ou ſuccedere in paternum imperium contendit, quia filius eſt major natu. JAKO. Bierze ſię do Ceſarſtwa iáko ſyn ſtarſzy Ceſarski po oycu.

QUAND *adverbe de temps* prononcez KAN. Quando, Cum. *Cic.* (*qu'on joint tantoſt avec un ſubjonctif & tantoſt avec un indicatif*) KIEDY co do czaſu. ** Je n'eſtois pas préſent quand cela eſt arrivé.* Non aderam, quando *ou* cum hoc factum eſt. *Niebyłem przytym, kiedy ſię to ſtało. ** Je luy avois commandé de me venir trouver, quand il ſeroit de retour.* Hunc juſſeram me convenire, cum *ou* quando rediiſſet. *Kázałem mu przyiść do ſiebie iák ſię wroci.

Faites moy ſçavoir quand vous viendrez. Fac me certiorê, quando venturus ſis *Cic.* Dáy mi znáć iák prędko máſz powrocić iák przyiedzieſz kiedy maſz ſtanąć.

QUAND *dans l'interrogation.* Quando? Equando? KIEDY? pytaiąc ſię. ** Quand viendra-t-il?* Quando veniet? * Kiedy przyidzie przyiedzie ſtanie. ** Juſques à quand?* Quo uſque? *Cic* *A pokiſz?

QUAND, (*Quoique, encore que*) Licet. Tametſi. CHOCIASZ lubo. **Ce pays ſeroit trop petit pour nourrir une armée, quand il ſeroit cultivé* Ager ille, licet omnis coleretur, exiguus tamen tanto alendo exercitui eſſet *Liv.* *Szczupły by to był kray dlá wyżywienia woyſka choć by też y w náyleplszym porządku był trzymany.

QUANT *à moy, pour ce qui me regarde, pour ce qui eſt de moy* (Ces manieres de parler vieilliſſent. En leur place, on dit.) *Pour moy* Quod ad me attinet. *Cic.* CO do mnie, gdyby ná mnie ile ze mnie.

QUANT *à ce que vous m'écrivé touchant les ſtatuës de Mercure & de Minerve* Quod ſcribis de hermathena, per mihi gratum eſt. *Cic.* CO względem oſob Merkuryuſza y Minerwy piſzeſz do mnie.

QUANT *au reſte.* De cætero. De reliquo. Quod ſupereſt *Cic.* (Maniere de tranſition.) CO do reſzty do oſtatka.

QUANT & QUANT, (*Enſemble, de compagnie, en meſme temps.*) Unà. Simul. (Expreſſion populaire.) RAZEM w kupie.

ON DIT proverbialement, (*Se mettre ſur ſon quant à moy,* pour dire *Faire l'entendu.*) Magnificum ſe facere. *Plaut.* Se effere *ou* magnificè ſe efferre. *Cic.* SWOIE Kwankwam wyrazić coś o ſobie rozumieć.

ON DIT *toutefois & quantes.* (Phraſe populaire.) *Toutes les fois.* Quotieſcumque. *Plaut.* WIELE y ile tylko razy.

QUANTIE'ME, adject. maſc, & fem. *prononcez* KANTIE'ME. (*dans on ſe ſert lorſqu'on interroge pour ſçavoir en quel ordre eſt placée la choſe dont on parle.*) Quotus, a, um. KTORY. **Le quantiéme avons-nous du mois.* ou *quel jour avons nous du mois ?* Quota dies menſis ? * Ktory dzień mámy tego mieſiąca.

QUANTITE', *prononcez* KANTITE', ſubſt. fem. (*Accident, de la ſubſtance corporelle.*) Quantitas, atis, fem. *Quint. Plin.* WIELKOSC Miara wzdłuż wſzerz w głąb w grubość.

QUANTITE' ſe dit *ce qui eſt abondant.* Multus. Plurimus, a, um. Magnus numerus, magni numeri, maſc. *Cicer.*

Multitudo, inis, fem. *Cic.* WIELOSC mnoſtwo wiele czego mnogość. **Ayant trouvé une grande quantité d'orge, d'huile & de vin, & un peu de froment il reſtablit les forces de ſon armée fatiguée.* Magno invento numero hordei, olei, vini, pauco tritici reſecit vires feſſi exercitûs *Hor.* * Nápadſzy trafiwſzy ná wiele Jęczmienia wina oliwy y trochę pſzenicy poſilił pokrzepił woyſko ſtrudzone. **La quantite de viandes nuis a l'eſtomac.* Multus cibus officit, nocet ſtomacho. *Cic.* * Wiele iedzenia ſzkodzi żołądkowi.

QUANTITE' *de gens, grand nombre de perſonnes.* Multi *ou* complures, numero plurimi, quam plurimi *on ſous-entend* homines. Magna hominum multitudo, fem. Magnus hominum numerus, maſc. *Cic.* WIELE ludzi wielka liczba ludzi.

QUANTITE' dans la Grammaire ſe dit *des ſyllabes qui ſont longues* ou *breves.* Quantitas, atis, fem. *ou* ſpatium ſyllabæ, ii, neut. *Quint.* DŁUGOSC álbo krotkość ſylab co do prononcyacyi.

QUARANTAINE, ſubſt. *prononcez* KARANTENE, ſubſt. f. (*Le nombre de quarante.*) Quadraginta. indeci. CZTERDZIESCIORO Liczba czterdzieści Czterdzieści czego. **Il n'a qu'une quarantaine de livres, il n'en a qu'environ quarante.* Quadraginta illi libri ſunt. *Niema nád Czterdzieści Ksiąg.

QUARANTAINE, comme un ſubſtantif. (*Sejour de quarante jours qu'on fait faire à ceux qui viennent des lieux poſtiférez.*) Quadraginta dierum ſpatium, ii. KWARANTANA Wyſiadanie czterdzieſtu, dni ktore muszą wyſiadać w Państwach porządnych ci, co z mieyſca zapowietrzonego przyieżdzaią.

LA SAINTE *quarantaine, le temps de Careſme, qu'on célébre dans l'Egliſe Catholique avant la Paſque.* Quadrageſima, æ. Quadrageſimale tempus. POST Swięty Czterdzieſtodniowy przed Wielkonocą.

QUARANTE (Terme numéral compoſé de quatre dizaines.) *prononcez* KARANTE. Quadraginta, indecl. (Ce nombre ſe marque ainſi en Romain XL. en Arabe ainſi 40.) CZTERDZIESCI liczba piſze ſię liczbą Kościelną ták XL. liczbą proſtą ták 40. **Qui a quarante ans.* Annos quadraginta natus. *Co má lát Czterdzieści.

QUARANTE-HUIT. Quadraginta octo *ou* octo & quadraginta *ou* quadraginta & octo. *Plin.* Duodequinquaginta. *Colum.* CZTERDZIESCI ośm.

LE QUARANTE-HUITIE'ME. Duodequinquageſimus, a, um *Cic.* Octavus & quadrageſimus, *ou* quadrageſimus octavus, *ou* quadrageſimus & octavus. CZTERDZIESTY ośmy.

QUARANTE-NEUF. Undequinquaginta. *Liv.* Novem & quadraginta, *ou* quadraginta novem *ou* quadraginta & novem. CZTERDZIESCI dziewięć.

QUARANTE-NEUVIE'ME, Undequinquageſimus, a, um *Cic. ou* quadrageſimus nonus, *ou* nonus & quadrageſimus *ou* quadrageſimus & nonus, a, um. CZTERDZIESTY dziewiąty.

QUARANTIE'ME, adject. maſc. & fem. *prononcez* KARANTIE'ME. Quadrageſimus, a, um. *Plin.* CZTERDZIESTY.

QUARRE'. CARRE'. CZWOROGRANI CZWOROGRANIASTY.

QUARREAU. *Voyez* CARREAU. TAFFLA kámien Czworograniaſty.

QUARREFOUR. CARREFOUR. ROGI ulić.

QUART, *prononcez.* KART, ſubſt. maſc. (*La quatriéme partie d'un tout*) Quarta pars, quartæ partis, fem *Cic.* Cwierć Czwarta część wſzyſtkiego cwierć czego. **Vn quart de journée.* Operæ quadrans, antis, fem. * Czwarta część dnia, Cwierć iedna dnia. **Le quart du pied.* Pedis quadrans, antis. *Aulſel.* *Cwierć ſtopy. ** Vn quart d'heure.* Quarta pars horæ. Quadrans, antis. *Juv.* *Cwierć godziny (*Kwadrans*)

ON DIT *au tiers & au quart*, c'eſt-à-dire *à tout le monde, indifféremment*, comme *donner au tiers & au quart.* Cuique promiſcuè tribuere. Y TEMU y owemu káżdemu wſzyſtkim bez obłazu bez braku dáwać to temu to temu. ** Il médit du tiers & du quart.* Figit omnes maledictis promiſcuè *Cic.* *Gáda to ná tego to ná owego o wſzyſtkich, o káżdym nikomu nie przepuści.

ON DIT ſur mer, *Faire le quart, faire ſentinelle.* Agere ſtationem, eſſe in ſtatione. *Tacit. Cæſ.* PILNOWAC ná okręcie wartę mieć odprawować.

QUARTAUT, ſubſt. maſc. (*Le quart d'un muid.*) Quarta dolii pars. *prononcez* CARTÒ. CWIERC beczka miára.

QUARTE, ſubſt. fem. (*Meſure des choſes liquides qui tient deux pintes.*) Quadrantal, *genit.* lis, maſc. Quartarius vini, ii, maſc. *Liv.* KWARTA miart rzeczy mokrych.

QUARTE ou *fievre quarte.* Quartana, æ, fem. *ou* quartana febris. *Cic.* KWARTANA Czwartaczka febra. ** La fiévre quarte m'a quitté.* Quartana à me diſceſſit. *Cic.* *Kwartana mię opuściła; **La fiévre quarte ne tue* ou *ne fait mourir perſonne.* Quartana neminem jugulat. *Celſ.* * Kwartana nie umorzy nikogo.

QUARTE *dans la Muſique, eſt l'intervalle de quatre ſons.* Diateſſaron, (*mot grec indecl. dans Vitruve.*) Intervallum muſicum quod vulgo Quartam vocant. KWARTA w Muzyce głos.

QUARTERON, *prononcez* CARTERON, ſubſt. maſc. (*La quatriéme partie d'une livre, quatre onces à ſeize onces la livre.*) Quarta pars libræ, quartæ partis libræ, fem. Quatuor unciæ, quatuor unciarum, fem plur. CWIERC waga cwierć ſiunta Trzy álbo cztery łoty.

QUARTERON, (*Nombre qui fait le quart d'un cent, ſçavoir vingt-cinq.*) Viginti quinque *ou* quinque & viginti, *ou* viceni quini, æ, a. LICZBA dwadzieścia pięć czwarta część ſta **Vn quarteron de pommes.* Mala quinque & viginti, *ou* mala quina & vicena, orum, neut. plur. * Dwadzieścia pięć ſzuk iábłek: *u nas na mędle to ieſt pietnaście*, lub *ná połkopy to ieſt trzydzieści*, lub ná kopy to ieſt ná ſześćdziesiąt rachuią; dlá tego Francuſkie *Karteron* to ieſt ſztuk czego dwadzieścia pięć po polſku dobrze ſię wyrazi: *Połkopy bez piąciu.* O tym záś co ſię ná łokieć mierzy, lepiey mowić: *dwadzieścia pięć łokci* niżeli, *połowa połſetka.*

QUARTIER, *prononcez* CARTIER, ſubſt. m. (*La quatriéme partie d'un tout.*) Quarta pars, quartæ partis, fem. Quadrans, antis, omn. gen. *Colum.* CZWARTA część czego cwierć. **Vn quartier de terre, la quatrieme partie d'un arpent.* Quadrans *ou* quarta pars jugeri *Col.* *Cwierć roli cwierć ſtaia.

QUARTIER, pour *un morceau de quelque choſe.* Quadra, æ, fem. CWIERC ſztuka czego káwał. **Vn quartier de fromage, un quartier de pain.* Caſei quadra, panis quadra. *Juv.* *Sztuka ſera, ſztuka chleba.

QUARTIER *d'une rente, d'une penſion. La quatriéme partie d'une ſomme totale qu'on paye de trois mois.* Fenus trimeſtre, fenoris trimeſtris. Trimeſtris penſio, onis, fem. KWARTAŁOWA płaca. **Payer ſon quartier* ou *la quatriéme partie de ſa penſion.* Debitam pro trimeſtri convictu penſionem ſolvere. Pendere. *Kwartał ſwoy zápłacić.

QUARTIER *qu'on fait chez les Princes pendans trois mois, les fonctions de la charge qu'on y exerce.* Trimeſtre muneris obeundi tempus, trimeſtris temporis, neut. *ou* Spatium trimeſtre. U DWORU rezydencya ná kogo przypadaiąca uſługa dworſka.

Il a achevé ſon quartier. Trimeſtrem operam explevit. Abſolvit Skończył ſwoy kwartał. **Entrer en quartier.* Trimeſtre munus inire. *Zacząć kwartał ſwoy. ** Il eſt hors de quartier.* Abiit à munere ſuo trimeſtri, *ou* Operâ ſuâ trimeſtri functus eſt. * Już mu wyſzedł kwartał ſkończył kwartał.

QUARTIER *d'une Ville.* Urbis regio, onis, fem. *Cicero.* DZIELNICA ſtrona w Mieście ulica iáka. ** Les quartiers d'un camp.* Caſtrorum regionis. *Dzielnica w obozie rozłożonym ſtrona ſtanowiſko Leża.

ON DIT *enlever un quartier aux ennemis, défaire une partie des troupes de leur camp.* Hoſtilem copiarum partem fundere. Delere. *Cic.* ZNIESC część woyſka Leżę iáką.

QUARTIER *d'hiver.* (*Lieu où les troupes ſe rafraichiſſent l'hiver.*) Hiberna, hibernacula, orum, neut. plur. *Cic. Liv.* STANOWISKA zimowe Leże. **Eſtre en quartier d'hiver, en quelque lieu* Alicubi hibernare. Hiemare. *Cic.* *Zimować ſtać ná zimowiſkach. **Envoyer les troupes en quartier d'hiver.* Mittere. Dimittere copias in hiberna. *Cic.* * Odeſłać woyſka ná zimowiſka ná zimowanie ná leże zimowe. **Mettre des troupes fatiguées en quartier d'hiver.* *In hibernis feſſas cohortes collocare, *ou* Opidis abdere. *Cic. Cæſ.* * Znużone woyſka po leżach zimowych rozłożyć.

QUARTIER *d'aſſemblée*, (*Le rendez vous où les troupes s'aſſemblent pour ſe mettre en campagne.*) Locus quò conveniunt copiæ, antequam educantur in expeditionem. MIEYSCE popiſu álbo koła pospolitego gdzie ſię ściąga woyſka niżeli ruſzy wpole.

QUATIER, (*Bon traittement qu'on promet à des troupes qui ſe rendent.*) Conditio, onis, fem. UMOWA Kondycye o ktore umawia ſię woyſko iákie przed poddaniem ſię. **Donner quartier à quelqu'on.* Alicui ſupplici vitam dare. Concedere. *Cic.* *Darować kogo życiem. * *Demander quartier.* Vitam petere, Mortem ſibi deprecari. Pro vitâ rogare. *Cic. Phæd.* *Prośić o życie. **On ne fit point de quartier aux ſoldats.* Ad internecionem milites cæſi fuerunt. *Liv.* *Nikomu nieprzepuſzczono w Woyſku. * *Faire* ou *donner quartier à quelqu'un.* Miſſionem alicui dare. *Petr.* * Kázać áby komu przepuſzczono áby go wolno życiem darowano puſzczono wolno.

QUARTIER ſe dit en ce ſens par extenſion dans toutes les affaires qui ſe traittent à la riguer. FOLGĘ ulgę czynić. **Les uſuriers ne donnent point de quartier à leurs débiteurs.* Feneratores urgent acriùs debitores, ad diem dictam exigunt fenus *Cic.* *Lichwiarz dłużnikom ſwoim niepofolguią żádney folgi niepozwalaią nieczyniąc dnia nie uſtąpią. **Je ne ſçaurois plus boire, donnez moy quartier, je vous prie.* Non bibam ampliùs, mitte me, amabo, da mihi miſſionem, linque me. * Już więcey pić niemogę puść mię proſzę.

QUARTIER en Aſtronomie ſe dit de chaque lunaiſon ou du changement de la lune. KWADRA co mieśiąc ſchodu nowiu ná niebie **Le premier quartier de la lune.* Naſcens luna. Prima luna *Hor. Plin.* *Pierwſza kwadra mieśiąca. **Le ſecond quartier.* Secunda luna. *Plin.* * Druga kwadra. * *La pleine lune.* Plena luna. *Cæſ.* *Pełnia. * *Le dernier quartier.* Extrema luna. Luna decreſcens. *Var.* *Oſtatnia kwadra ſchod mieśiąca.

Le croiſſant de la lune. Modò æqua portione diviſa. Now Xiężyca. *Le premier quartier.* Modò ſinuata in orbem. Pierwſza Kwadra. *Le ſecond quartier.* Immenſa orbe pleno. Druga kwadra. *La pleine lune.* Ac repente nulla. Pełnia. *Le dernier quartier. Plin.* Schod oſtatnia kwadra.

QUARTIER ſe dit auſſi du voiſinage & de l'endroit d'une ville où l'on demeure (*Il eſt aimé de tout ſon quartier.*) Apud omnes vicinos gratioſus, *ou* gratioſus, acceptus viciniæ. *Cic.* OKOLICA kochaią go w całey okolicy okolicznie. * *Cette femme ne voit point ſon quartier.* Iſti mulieri nulla eſt cum vicinis ſocietas neque uſus. *Tá Białogłowa niewychodzi z domu, nie bywa u nikogo. **On a fait des chanſons ſur toutes les femmes du quartier.* Tota vicinia famoſis cantilenis fuit aſperſa, *ou* famoſo carmine proſciſſa eſt. * Wierſze Pioſnki poczyniono ná wſzyſtkie biáłogłowy okolicznie.

ON DIT proverbialement en cette ſignification qu'*Une femme eſt la gazette du quartier*, pour dire *qu'elle ſçait tout ce qui s'y paſſe, qu'elle en débite toutes les nouvelles.* Mulier quæ rumores omnes viciniæ excipit, coſque differt, diſſeminat, *ou* omnibus indicium *ou* palam facit, *Plaut.* O WSZYSTKICH okolicznie ludziach u nich ſię dowiedzieć. Plotka całey okolicy, wſzyſtkich nowin ſię u niey dowie.

A QUARTIER, (*à part.*) Seorſum. Separatim, adv. *Ter.* OSOBNO ná ſtronę.

Tirer quelqu'un a quartier. Seducere aliquem in ſecretum. *Phæd.* Seducere, (*mot ſeul.*) *Petr.* Záprowadzić kogo ná ſtronę. **Retirez vous un peu à quartier.* Huc concede aliquantulũ. *Plaut.* *Uſtąp ſię trochę ná ſtronę.

A QUARTIER, *à coſté.* (*Se retirer à quartier.*) Secedere, (do, is, feceſſi, feceſſum.) NA STRONĘ ná bok uſtąpić na bok umknąć ſię. **Il s'eſt mis à quartier pendant l'orage de la perſécution.* Subtraxit. Subduxit ſe tempeſtati. *Cic.* *Schronił ſię ná ſtronę ná uſtronie ſię udał podczas náwalnego prześladowaniapod czas burzy.

QUASI, *on prononce* KASI, (*Preſque.*) Penè. Ferè, adv. *Cic.* PRAWIE właśnie.

QUATORZE. (Terme numeral.) *Quatre unitez ajoutées à la dizaine.* Quatuordecim. (En chiffre Romain XIV. en chiffre Arabe 14. CZTERNASCIE liczbą Kościelną XIV. proſtą 14.

QUATORZE ſe dit pour *quatorzième;* car on dit *Loüis quatorze* ou *Loüis quatorzieme.* Ludovicus decimus quartus. CZTERNASTY Ludwik Czternaſty.

(La premiere façon de parler eſt plus ſelon l'uſage, & l'autre plus ſelon le Grammaire.) Zwyczayniey ſię mowi *Louis quatorze* Ludwik Czternaſty niżeli, *Louis quatorzieme,* lubo według Gramatyki ták by náleżało.

ON DIT auſſi, *Sa lettre eſt datée du quatorze* ou *du quatorzième.* Illius epiſtola data eſt decimo quarto. LIST dátowany álbo pod datą Czternaſtego tego mieśiąca.

ON DIT proverbialement, *Chercher midy à quatorze heures, s'eſt chercher une choſe où elle n'eſt pas.* Nodum in ſcirpo quærere. *Ter,* (Façon proverbiale.) SZUKAC tám czego gdzie niebyło nigdy, y niemaſz. Francuzi mowią przyſłowiem potocznym; *Patrzać południa* o *Czternaſtey godźinie* ná całym zegarze.

QUATORZE *fois.* Quatuordecies, adv. *Plin.* Czternaśćie rázy.

QUATORZIE'ME, (*Nombre ordinal.*) Quartus decimus, a, um, *ou* quartus & decimus. *Celſ.* CZTERNASTY.

QUATRIN *ou* QUADRAIN, *prononcez* Cadrain, ſubſt. maſc. (*Couplet de quatre vers.*) Tetraſtichon *ou* Tetraſtichũ, i, neut. (*mot grec.*) *Mart* CZTERY wierſzyki.

QUATRE', (*Nombre qui ajoute une unité au nombre de trois.*) Quatuor. (*Indéclinable.*) CZTERY liczba.

(Ce nombre ſe marque en chiffre Romain ainſi IV. en chiffre Arabe 4.) Rzymſką liczbą IV. proſtą 4.

QUATRE ſe dit pour *quatrième.* (*Henry quatre,* pour *Henry quatrième.*) Henricus quartus. CZWARTY. Henryk czwarty.

QUATRE *fois.* Quater. *Cic.* CZTERY rázy.

QUATRE *jours.* Quatriduum, *genit.* quatridui, neut. CZTERY dni.

Il eſt à quatre journées de Laodicée. Quatridui iter abeſt ab Laodiceâ. *Cic.* Cztery dni iázdy ieſt od Laodicy.

A quatre jours de là, ou *quatre jours a prés.* Quatuor poſt diebus. Poſt quatridum, *ou* quatridno elapſo. Zá Cztery dni we cztery dni.

QUATRE *ans.* Quadriennium, ii, neut. *Cic.* CZTERY lata. * *L'âge de quatre ans.* Quadrimatus, ûs, maſc. *Colum.* *W czwartym roku wieku. **Quatre ans aprés.* Quadriennio poſt. *We cztery látá po tym.

Qui a quatre angles. Quadrangulus, a, um. *Plin.* Czworograni Czworograniaſty.

Diviſé, partagé en quatre. Quadripartitus, a, um. *Cicer.* In quatuor partes diviſus, a, um. Ná czworo rozdzielony. **L'armée eſtant diviſée en quatre parties.* Quadrifariàm diviſo exercitu. *Liv. ou* Quadripartito. *Vitr.* * Woyſko będąc ná czworo rozdzielone ná cztery ſtrony części.

QUI EST *de quatre* ou *du nombre de quatre.* Quaternarius, a, um. *Plin.* POCZWORNY.

QUI A *quatre pieds, qui va à quatre pieds.* Quadrupes, edis, omn. gen. Beſtia quadrupes. Quadrupedia. CZWORONOGI o Czterech nogach bydło.

QUATRE *chevaux attelez à un chariot.* Quadrigæ, arum, fem. plur *Cic.* Quadrijuges, gum. *Ovid.* CZTERY konie záprzężone do woza. * *Carroſſe à quatre chevaux de front.* Quadrigæ, arum. *Cic.* Currus quadrijugus. *Virg.* * Powoz czterema końmi czołem do ſiebie záprzężonych.

QUI A *quatre portes* ou *quatre entrées.* Quadriforis, & hoc quadrifore, adject. *Plin. Vitr.* O CZTERECH bramach wrotach weyściach.

PESANT *quatre livres.* Quadrilibris, & hoc quadrilibre, adject. *Plin.* WAŻĄCY Cztery funty.

AGE' *de quatre ans, qui eſt de quatre ans.* Quadrimus, a, um. *Cic.* CZTEROLETNI cztery lát maiący. * *L'âge de quatre ans* Quadrimatus, ûs, maſc. *Colum.* * Cztery lata.

DE QUATRE *ſortes* ou *façons.* Quadruplex, icis, omn. gen. *Cic.* CZWORAKO Czworakim ſpoſobem.

QUATRE *temps* ou *le jeûne des quatre temps de l'année.* Quatuor anni tempeſtatum jejunium, ii, neut. *ou* eſuriales feriæ, eſurialium feriarum, fem. plur. KRZYZOWE dni álbo ſuche dni poſt cztery razy do roku przypadaiący.

QUATRE VINGT, Octoginta. indecl. Octogeni, æ, a. *Colum.* (*En chiffre Romain* LXXX. *en Arabe* 80.) OSMDZIESIĄT Liczbą Rzymſką LXXX. proſtą 80. * *Il mourut à l'âge de quatre vingt & un an.* Uno & octogeſimo anno mortuus eſt. *Cic.* *Umarł w ośmdzieſiątym roku.

LE QUATRE VINGTIE'ME. Octogeſimus, a, um. *Cic.* OSMDZIESIĄTY.

QUATRE-VINGT FOIS. Octogies, adv. *Cicer.* OSMDZIESIĄT rázy.

QUATRE-VINGT-DIX. Nonaginta, indecl. (*En chiffre Romain* XC. *En Arabe,* 90.) DZIEWIĘDZIESIĄT liczbą Rzymſką XC. proſtą 90. **Quatre-vingt dixième.* Nonageſimus, a, um. *Cic.* * Dziewiędzieſiąty. * *Quatre-vingt dix fois.* Nonagies, adv. *Cic.* * Dziewięćdzieſiąt razy.

QUATRE CENTS. Quadringenti, æ, a. (*En chiffre Romain* CCCC. *en Arabe* 400.) CZTERY ſta liczbą Rzymſką CCCC. proſtą. 400. **Quatre cents foit.* Quadringenties, adv. *Cic.* *Cztery ſta rázy.

QUATRE MILLE. Quater mille, indecl. CZTERY tyſiące. **Quatre mille hommes.* Quater mille homines *ou* quatuor hominum millia. (*En chifre Romain.* MMMM. *En Arabe* 4000.) *Cztery tyſiące ludzi, liczbą Rzymſką .M.M. M.M. proſtą 4000.

ON DIT proverbialement & populairement, *Faire le diable à quatre, faire le méchant & l'enragé, tempeſter.* Debacchari, (or, aris, atus ſum.) depon. *Ter.* Bacchari & furere. *Cic.* Tumultuari. *Petr.* HAŁASOWAC ſtraſznie.

Se faire tenir à quatre, faire le méchant & témoigner eſtre fort en colere, & au fond ne l'eſtre pas. Iratiſſimum ſe alicui fingere *ou* mentiri. Gniewać ſię hałaſować, ná pozor ſię gniewać, y złym ſię pokazować wołaiąc hamuycie mię trzymaycie mię.

QUATRIE'ME, adject. Numéral & d'ordre. Quartus, a, um. *Liv.* CZWARTY czwarta.

QUAY, *prononcez* KE', ſubſt. maſc. (*Conſtruction de pierres que l'on fait le long des bords d'une riviére.*) Agger lapideus ad fluminis ripam, aggeris lapidei, maſc. Crepido, inis, fem. *Var.* GROBLA Kamienna po nad brzegiem rzeki. Tama ubita kámieńmi.

QUE, pronom relatif & indeclinable, qui devant une voyelle perd ſon *E.* Il ſe met pour *lequel* & *laquelle,* au pluriel *leſquels* & *leſquelles* qu'on exprime en latin par l'accuſatif ſingulier, Quem, quam, quod, & au plurier, Quos, quas, quæ. KTOREGO ktorą ktorych ktore. * Comme *le Dieu que j'aime.* Deus quem amo. * Bog ktorego kocham. **Ma mere que j'honore.* Mater quam veneror. *Mátka właſna ktorą ſzanuię. *Comme *ceux que vous flattez ſe moquent de vous.* Hi quibus adularis, te irrident. * Jákże ci ktorym podchlebiaſz drwią z ciebie.

QUE dans l'interrogation ſignifie *Quelque choſe,* & au plurier *Quelques choſes,* & ſe rend en latin par Quid au ſingulier, & Quæ au plurier.) CO co zá rzecz pytaiąc ieſt. **Qu'eſt-ce que c'eſt?* Quid eſt, Quid rei eſt? * Co ieſt co to ieſt? * *Que deviendra cet argent?* Quid pecunia fiet? *Ter.* *Co z tych pieniędzy będzie w co ſię te pieniądze obrocą. **Que faites-vous?* Quid agis? Quid rerum agis? Quam rem ou quas res agis? *Ter.* *Co czyniſz? **Que veut dire cela* ou *qu'eſt-ce que cela veut dire?* Quid iſtud verbi eſt. *Ter.* * Coż to znaczy, co to ieſt. **Il a dit bien des choſes. Qu'a-t-il dit?* Multa dixit. Quæ? *Wiele rzeczy ná powiadał. Coż takiego proſzę.

QUE, Mot mis devant un infinitif ſignifie quelquefois Rien. TA partykuła francuſka (*que*) przed infinitywami znaczy toż co nic. **Quand on n'a que faire, on ſe divertit,* pour *quand on n'a rien à faire, on ſe divertit.* Ubi otiatur, luditur. *Kiedy niema kto co do czynienia álbo nic do czynienia to ſię bawi rozrywką iáką.

QUE, dans l'admiration s'exprime en latin par la conjonction Quam. Quantum. Ut. *on par* Quantus, a, um. JAKO. Ják. **Que vous eſtes éloigné de la vertu de vos peres!* Quantum abes à majorum tuorum virtute! *Cic.* *O Jáko ieſteś dáleki od cnoty prodkow twoich. * *Que de fineſſes où il n'en faut point!* Ut cautus es, ubi nihil opus eſt! *Ter.* * O Ják wiele ſztuk y ſubtelności gdzie nic po nich.

QUE. Mis pour ſouhaitter, ſe rend par Quàm. Utinam. JAK o iák życząc czego niech. * *Que je voudrois que vous fuſſiez reſté au logis!* Quàm vellem domi manſiſſes! *Cic.* *O iák bym życzył wolał żebyś był został w domu. * *Que n'ayje temps de vous punir comme je vodrois!* Cur non habeo ſpatium ut de te ſupplicium ſumam, uti volo! *Ter.* * O iák żáłuię że nie mam ſpoſobności ſkárać cię iák bym życzył iák by trzeba iák by náleżało. **Que Dieu veuille benir le bien dont vous avez heritè.* Deus fortunet tibi patrimonium. *Cic.* *Niech Bog pobłogoſławi to dziedzictwo te dobra ktore ná cię ſpadły.

QUE, (dans l'exclamation.) *Que je ſuis miſerable!* Me miſerum. Heu me miſerum! *Terent.* O JAKEM nieſzczęśliwy.

QUE, (pour commander.) *Qu'on ouvre viſte cette porte.* Aperite aliquis actutùm oſtium. *Terent.* NIECH te drzwi otworzą.

QUE, (par conceſſion.) *Qu'il dépenſe, qu'il périſſe, je en*

m'en mets plus en peine. Profundat, pereat, nihil ad me attinet, non curo ampliùs. *Ter.* NIECH traci niech zginie niech przepadnie iuż o to nie ſtoię.

QUE, mis devant *en* dans l'interrogation s'exprime en latin par Quin, ſoit qu'il ſe trouve immediatement devant, ou qu'il y ayt quelque autre mot entre deux. CZEMU dlá czego. **Que ne retenez-vous voſtre langue. qui fait voir voſtre ſotiſe?* Quin continetis vocem ſtultitiæ veſtræ indicem. *Cic.* *Czemu nie poſkromiſz tego ięzyka ſwego ktory wydaie głupſtwo twoie. **Il ne s'en faut certainement rien que je ne ſois miſerable.* Prorsùs nihil abeſt, quin ſim miſerrimus. *Cic.* *Już o nic nieidzie do zgubienia mię do reſzty. * *Afin qu'il ne ſe paſſe aucun jour, que je ne vous écrive.* Ut ne quis dies à me intermittatur, quin dem ad te litteras. *Cic.* * Aby nie było żádnego dnia ktorego bym do ciebie nie piſał.

QUE, aprés les Comparatif. NIZELI niż nád w porownaniu. **Une paix aſſurée vaut mieux qu'une victoire qu'on eſpére.* Melior eſt tuta pax, quàm ſperata victoria. *Liv.* *Pokoy pewny lepſzy ieſt niż, (*álbo*) nád zwycięſtwo ſpodziane.

QUE (pour *Seulement.*) *Je n'ay demeuré que trois jours à Delphes* ou *ſeulement trois jours à Delphes.*) Triduò, non plus Delphis moratus ſum. *Liv.* TYLKO; Nie bawiłem tylko try dni w Delfie.

ON DIT *Que bien. Que mal. Tellement. Quellement.* Utcunque. Qualitercumque. Ut ut. Quoquo modo. JAKOKOLWIEK bądź iák bądź źle czyli dobrze iáko, táko.

QUEL, maſc. QUELLE, fem. (Pronom qui ſert à marquer & diſtinguer les qualitez des perſonnes & des choſes. Quis *ou* qui, quæ, quod, *ou* quid, *genit* cujus, *dat.* cui. (Pour tous les genres.) KTORY ktora iáki iáka. ** Je ſçay quel âge vous avez, je ſçay voſtre âge.* Ego ſcio quis ſis ætate, *ou* quâ ſis ætate. *Plaut.* *Wiem w ktorym wieku ieſteś wiele lát maſz. * *Quel qu'il ſoit je me déclare ſon ennemi.* Quicumque is eſt, ei me profiteor inimicum. *Cic.* *Jáki táki niech będzie mám go zá nieprzyiaciela. * *Quel homme eſtes vous?* Quid tu homines es? *Ter.* *Co zá człowiek ieſteś, ktoś ieſt.

QUEL ſe met pour (*Combien grand.*) Quantus, quantus, quantum. JAKI, Jli. **De quelle fureur n'eſt-il point poſſedé, combien eſt grande ſa fureur.* Quanto furore percitus eſt. *Ják wielkim gniewem ſię nieuwiodł, iákim gniewem złością zdięty był. **A Quel prix l'a-t il achetée?* Quanti emit? *Cicer.* *Ják drogo.

EN QUEL *lieu,* pour *où en quel endroit.* (Avec mouvement.) Quò, adv. *Cic.* (En ſignification de repos.) Ubi. GDZIE dokąd. **De quel endroit.* Unde. * Skąd. * *Par quel endroit.* Quà. *Ktorędy.

QUELCONQUE, (Pronom adjectif, qu'on employe rarement, & qu'on met aprés un nom ſubſtantif.) KTORYKOLWIEK iáki kolwiek ſłowo francuſkie rzadko záżywanie y ktore ſię záwſze kładzie z ſubſtantywem iákim. ** Je ne hazarderay en façon quelconque mon ſalut pour les biens de la terre.* Nullo modo ſalutem meam in diſcrimen adducã terrenarum rerum ſtudio *ou* minimè projiciam. * Żádnym ſpoſobem zbawienia mego w iákiekolwiek niebeſpieczeńſtwo niepodam dlá Dobr światowych.

QUELCUN, maſc. QUELCUNE, f. pronom adjectif qui fait à ſon plurier maſculin *Quelques uns,* & à ſon plurier féminin. *Quelques-unes.* Qui, quæ, quod. *genit.* cujus, *dat.* cui. (Pour tous les genres.) Aliquis, aliqua, aliquod, & aliquid. Quiſpiam, quæpiam, quodpiam. KTOS w polſkim zá wſzyſtkie rodzaie ták męski iáko y białogłowſki ſię mowi y w obodwoch liczbach ktoryś ktoraś ktoreś,

Quand ce pronom *Quelque* eſt ſuivi immédiatement d'un *Que,* or. retranche du pronom *Quelque* la dernier ſyllabe qui eſt *Que.* Exemp. *Quelle que puiſſe eſtre la cauſe de ſa diſgrace,* & non pas *quelque que puiſſe eſtre la cauſe de ſa diſgrace;* Mais ſi entre *Quelque* & *Que* il y a quelque ſyllabe qui les ſépare, il faut dire *Quelque* & non pas *Quelle.* Exemp. *Quelque enfin que puiſſe eſtre la cauſe de ſa diſgrace.* Quæ cauſa ſit illius infortunii. Kiedy potym ſłowie (*quelque*) francuſkim naſtępuie záraz ta partykuła (*que*;) to ſię od ſłowa *quelque* tá oſtatnia ſylaba (*que*) odcina áby, niebyło dwarazy záraz poſobie *que que.* Náprzykład: *quelle puiſſe etre la cauſe de la diſgrace.* Jakaſzkolwiek być może przyczyna nieſzczęścia iego, nie zaś *quelque que puiſſe &c.* Ale kiedy między *quelque* y partykułą *que* ieſt iákie inſze ſłowo ktore ie dzieli od ſiebie to ſię oſtatnia ſyllaba *que* w ſłowie *quelque* nie odrzuca

Náprzykład: *Quelque enfin que puiſſe etre la cauſe de la diſgrace* Jákaſzkolwiek ná oſtatek być może przyczyna nieſzczęścia iego.

QUELQUE, mis devant un adjectif eſt adverbe pour ſignifier (*Encore que. Si bien que. De ſorte que*) *Quelque riches qu'ils ſoient, on ne les eſtime point.* Etiamſi divites, non æſtimantur. *QVELQVE* przed Adjektywami w francuſkim znáczy chociaż lubo choć też. Chocby też byli náybogatſi nie máią ich zá nic.

QUELQUE, eſt auſſi adverbe quand il ſe prend pour *Environ*, devant les noms de nombre. Circiter. *QVELQVE* przed ſłowami liczby znáczy, Jákie. * *Ils furent ainſi quelque quinze jours en marche.* Ita circiter dies quindecim iter fecerunt. *Cæſ.* Habuerunt. *Cic.* *Byli ták iákie piętnaście dni w márſzu w ciągnieniu w drodze. **Il y eut quelque quinze perſonnes* ou *environ quinze perſonnes de mon avis.* Homines ad quindecim mihi aſſenſerunt. *Cic.* * Było iákie piętnaście Osob zdania mego to ieſt około piętnaście oſob iednegoż zemną zdania było.

QUELQUE, ſignifiant un nombre indéterminé ſe rend en latin par Aliquot, *qui eſt indeclinable.* JAKIE kilka liczba nie pewna. **Il y a quelques années que.* Aliquot ſunt anni. *Cicer.* * Jeſt iákie kilka lat iák.

QELQUE *choſe.* Aliquid, neut. *ou* Quiddam. CO coś rzecz iákaś. **Lorſque je me ſouviendray de quelque choſe, je vous le feray ſçavoir.* Cùm alicujus rei meminero, te faciam certiorem. *Cic.* *Ják ſobie co przypomnę dámci znać. **Dites moy, n'avez-vous pas dit quelque choſe de cela à voſtre pere?* Dic mihi harum rerum numquid dixiſti jam patri? *Ter.* *Nie mowiłeś co o tym Oycu ſwemu. **Si la greſle a fait quelque dommage* Si grando quidpiam nocuit. *Cic* *Jeżeli grad ſzkodę iáką uczynił. **Je m'eſtime heureux, ſi j'ay fait ou ſi je fais quelque choſe qui vous ſoit agréable.* Gaudeo, ſi tibi quid placet. *Ter.* *Mám to ſobie zá ſzczęście ieżeli mi ſię trafiło co uczynić álbo ieżeli co czynię do upodobania twego,

ON DIT abſolument *Quelque choſe qui arrive, quoiqu'il arrive.* Quidquid accidant *ou* acciderit. Quemcumque casu fortuna dederit. BĄDZ co bądź iákoſz kolwiek rzecz pádnie

DE QUELQUE *façon que ce ſoit.* Quomodocunque. Quocunque modo. Quoquo modo. Utcumque. Quoquo pacto. *Cic.* JAKOSZKOLWIEK ſię trafi.

EN QUELQUE *façon.* Quodam modo, *ou* quodammodo *en un ſeul mot. Cic.* JAKIMSI ſpoſobem poniekąd.

QUELQUE *jour*, (*Vn jour.*) (En parlant de l'avenir.) Aliquando. *Cic.* RAZ kiedyś. **Quelque temps.* Aliquandiu. *Cic.* *Kiedyś ktoregoś czaſu. **Quelque peu auparavant.* Aliquantò ante. *Cic.* *Trochę pierwey. * *En quelque temps que ce ſoit.* Quandocunque, *ou* quantocunque tempore. *Cicero.* *Káżdego wielkiego czaſu.

EN QUELQUE *lieu, en quelque endroit, en quelque part.* (Avec mouvement.) Aliquo. *Cic.* Quopiam. *Ter.* (En ſignification de repos.) Alicubi. *Cic.* NAKAZDYM mieyſcu wſzędzie gdzieſzkolwiek ná iákimśi mieyſcu kędyś.

DE QUELQUE *lieu.* SKĄDSI. **Par quelque lieu. Par quelque endroit.* Aliquà. *Cic.* *Ktorędyś ktoraś ſtroną.

EN QUELQUE *lieu que ce ſoit, quelque part que ce ſoit.* (Avec mouvement.) Quocunque. (Et en ſignification de repos.) Ubicunque, *ou* ubicunque terrarum, Ubi ubi vis. Ubicunque gentium. *Cicero.* GDZIESZKOLWIEK bądź, wſzędzie.

DE QUELQUE *lieu que ce ſoit, de quelque endroit* ou *de quelque part que ce ſoit.* Undecumque. *Plin. Jun.* Undelibet. *Auct ad Heren.* SKĄDKOLWIEK bądź.

PAR QUELQUE *endrois que ce ſoit.* Quacunque. *Cicer.* KTOREDYSZKOLWIEK.

QUELQUEFOIS, (*En un certain temps.*) Aliquando. Non nunquam. Quandoque. Interdum. *Cic.* CZASEM.

QUELQUEFOIS, (*Certain nombre de fois.*) Aliquoles, adv. *Cic.* KILKARAZY.

QUELQU'UN, maſc. QUELQU'UNE, ſem. Pronom. Aliquis, aliqua, aliquod. Quidam, qnædam, quoddam· Quiſpiam, quæpiam, quodpiam. *Cic.* KTOS KTORYS ktoraś.

QUENOUILLE, f. f. (*Baſton tourné qui ſert à filer.*) Colus, coli, f. Colus, colûs, m. PRZĘDZIONO wrzeciono toczone drewno do przędzenia. * *Filer ſa quenoüille.* Plenas exonerare colos. *Ovid. Plaut.* Penſum ducere. Trahere. *Prząść. **Gagner ſa vie à filer ſa quenoüille.* Colo vitam ſu-

ſtentare. Tolerare. *Virg.* *Zyć z przędzy, z wrzeciona, z kądzieli.

QUENOUILLE, en matiére de ſucceſſion ſe prend pour la ligne féminine. *Le Royaume de France ne tombe point en quenouille*, c'eſt à dire *que les filles ne viennent point à la Couronne.* Nullum jus ad Imperium Gallorum mulieres habent. Imperio Gallorum non ſuccerunt feminæ. WRZECIONO kądziel w francuſkim niewłaśnie co do ſukceſſyi znaczy linią Biáłogłowſką. Kroleſtwo francuſkie nigdy nie ſpada ná białogłowy nie idzie zá wrzecionem zá kądzielą.

QUENOUILLE'E, ſubſt. fem. (*Quenouille chargée de laine pour filer.*) Penſum, i, n. Colus obducta lanâ. KĄDZIEL nawiązana koło wrzeciona náwiniona.

QUERELLE, *prononcez* KRELLE, ſubſt. fem. (*Différent.*) Rixa, æ, fem Litigium, ii, neut. Diſſidium, ii, neut. Contentio. Diſſenſio, onis. *Cic.* ZWADA KŁOTNIA ſwar porożnienie ſię.

Appaiſer les querelles. Diſcordias ſedare. Lites componere. *Cic. Virg.* Uſpokoić kłotnie zwady. * *Exciter des querelles.* *W. Jurgia committere. *Plaut.* Rixas committere. *Liv.* *W. zbudzać wſzczynać zwady. **Faire naiſtre un ſujet de querelle.* Jurgii cauſam inferre. *Phæd.* *Dáć przyczynę do zwady do porożnienia. **Semer des querelles.* Certamina inter aliquos ſerere *Liv.* *Siać niezgody kłotnie poſwary. * *Prendre la querelle de quelqu'un.* Partes alicujus ſuſcipere. *Cic.* Litem alicujus ſuam facere. *Cic.* *Uiąć ſię zakim. **Prendre querelle pour quelqu'un* Iras, ſimultates pro aliquo ſuſcipere. *Cic.* *Wadzić ſię o kogo.

ON DIT proverbialement, *Faire une querelle d'Allemand à quelqu'un, le quereller pour rien & ſans ſujet.* Morari aliquem lite iniquâ. *Hor.* Adoriri aliquem pro re nihili. NAPASCIĄ niewinną ná kogo náſtąpić. Polſkim przyſłowiem mowią Nápaść Litewſka, Francuſkim; nápaść niemiecka.

QUERELLEUR, *ou* QUERELLEUX, *prononcez* KRELEUR. Rixoſus, a, um. *Colum.* Jurgioſus, a, um. *Aul. Gel.* Cupidus litum & rixæ. *Hor.* ZWADLIWY SWARLIWY kłotliwy niepokoy.

QUERELLEUSE, *prononcez* KRELLEUSE. Rixoſa, æ, Diſcordioſa, æ. *Saluſt* Cupida litium & rixæ. *Hor.* ZWADLIWA ſwarliwa krupna baba.

QUERELLER, V. act. *prononcez* KRE'LER. (*Offenſer quelqu'un de paroles, luy dire de gros mots.*) Jurgare cum aliquo, (go, gas, avi, atum.) act. *Terent.* ZŁAIAC kogo ſłowy przykremi grubemi álbo wadzić ſię z kim.

QUERIR, *prononcez* KERIR. (*Envoyer querir quelqu'un.*) Mittere aliquem quæſitum. *ou* Accerſere aliquem. *Cic.* POSŁAC, poſyłać po kogo.

QUESTEUR, ſubſt. maſc. (*Officier de l'ancienne République Romaine, qui eſtoit comme un Intendant des finances.*) Quæſtor, oris, maſc. *Cicero.* SKARBOWY urzędnik Podſkarbi u Rzymian.

DE QUESTEUR. Quæſtorius, a, um. *Cic.* PODSKARBINSKI.

QUESTEUR, *ou prononcez* Kêteur. (*Frére queſteur d'un Convent, qui va à la queſte pour le Convent.*) Manticularius, ii, m. Cœnobii obſonator, oris. Qui precariò mendicat panem in commune cœnobium. KWESTARZ zákonnik.

QUESTE, *prononcez* KE'TE, ſubſt. fem. (*L'action de chercher.*) Quæſtio, onis, fem. *Plaut.* KWESTA lub też ſtaranie ſię.

QUESTE ſe dit en terme de chaſſe, pour *l'action de chercher le gibier.* Ferarum indagatio, onis, fem. Indagatio, ginis, fem. *Plin.* TROPIENIE zwierza co do myśliwſtwa. **Ce chien eſt bon pour la queſte, il queſte bien.* Hic canis acer indagandis feris. * Ten pies wiatr má dobry prędko zwietrzy zwierza.

QUESTE, (*Amas d'argent qu'on queſte.*) Pecuniæ coactio. Collectio, onis, f. Pecunia mendicando corrogata, æ, f. PIENIĄDZE zebrane z żebraniny wyproſzone. **La queſte de pain.* Panis mendicatus. *Chleb wyżebrany. **De viande.* Cib° precariò mendicatus. *Mięſo lub inſze pożywienie z kwesty

QUESTER, *on prononce* KE'TER, (*Chercher.*) Quærere, (ro, ris, ſivi, ſitum.) SZUKAC ſpraſzać. **Il queſte des amis par tout pour ſon proces.* Amicos ſibi advocatos quærit. *Spraſza przyiacioł zewſząd do ſprawy.

QUESTER, (*Chercher le gibier.*) Indagare & odorari feras. *Cic.* TROPIC zwierza śledzić.

QUESTER, (*Demander des vivres* ou *de l'argent.*) Scipē cogere. Colligere. Corrogare. Mendicare precariò (o, as, avi, atum.)

atum.) Pecuniam, panem, vinum- ZEBRAC pożywienia ſzukać lub pieniędzy.

QUESTION, ſubſt. fœm. *prononcez* KESTION. (*Demande, interrogation que l'on fait a une perſonne.*) Interrogatio. Percontatio, onis, fœm. *Cicer.* PYTANIE uczynione komu.

Faire queſtions ſur queſtions, faire pluſieurs demandes ou *queſtions.* Multa alia ex aliis ab aliquo quærere, ſciſcitari, percontari. *ou* Multa aliquem quærere, ſciſcitari, percontari *Cic.* Multa ſimul ab aliquo rogare. *Plaut.* Pytanie ná pytanie, pytanie zá pytaniem czynić o wiele pytać.

QUESTION, (*Matiére, ſujet, argument dont on diſpute.*) Quæſtio, onis, f. Argumentum, ti, n. RZECZ oczym kweſtya. **Propoſer une queſtion.* Quæſtionem ponere Inſtituere Afferre. *Cic.* *Zádać kweſtyą. **Traiter une queſtion.* In queſtione aliquâ verſari. Habere queſtionem de re aliquâ. *Cic.* *Pisać mowie o iakiey kweſtyi. **C'eſt une garde queſtion de ſçavoir en quoi conſiſte davantage la force & le courage.* Immenſæ quæſtionis eſt, in quo maximè exiſtat fortitudo. *Plin.* *Wielka to kweſtya wiedzieć ná czym náywięcey ſię zásadza moc y męſtwo. **Il n'eſt pas queſtion de ſçavoir d'où vient le mal, mais comment on le guerira.* Non intereſt noſſe quid faciat morbū, ſed quid tollat. *Nie ná tym rzecz wiedzieć ſkąd choroba pochodzi, ále iáko temu zábieżeć. **Vne légére queſtion.* Quæſtiuncula, æ, f. *Cic.* *Kweſtyikamała.

QUESTION, (*Torture qu'on donne aux criminels.*) Quæſtio, onis, f. Tormentum, ti, n. *Cic.* TORTURY męki złoczyńcow ciągnienie. **Donner la queſtion à un criminel, l'y appliquer.* Abripere aliquem ad queſtionem. Quæſtioni aliquem accipere, quærere rem tormentis. *Cic.* Ad quæſtionem rapere. *Tacit.* Cogere aliquem tormentis crimen fateri, extorquere crimen tormentis. Dare aliquem in cruciatum, variis modis torquere aliquem. *Cic.* *Pociągnąć złoczyńce áby ſię przyznał. **Il les fit mettre à la queſtion, mais tous les ſupplices qu'on leur fit ſouffrir, ne leur firent jamais rien avoüer* Tormentis dilacerari jubet, at verbera non pervicere, quin obiecta denegarent. *Tacit.* *Oddał ich ná tortury ále ná wſzelakie męki do niczego ſię nie przyznali. **Offrir ſes eſclaves à la queſtion.* Polliceri in quæſtionem ſervos. *Cicer.* *Ofiarować y na męki poddanych ſwoich.

QUESTIONNAIRE, *prononcez* KESTIONNAIRE, ſubſt. maſc. (*Qui donne la queſtion aux criminels.*) Qui tormentis cogit ſontes crimen fateri. Tortor, oris, m. KAT co ciągnie złoczyńcow.

QUESTIONNER, *prononcez* KESTIONNER, V. act. (*Interroger quelqu'un, luy faire pluſieurs queſtions.*) Aliquem interrogare, (go, gas, avi, atum.) Aliquid ab aliquo percontari, quærere aliquid ab aliquo. De aliquo. Ex aliquo. *Cic. Liv.* PYTAC kogo pytania mu rożne czynić.

QUESTIONNER *un criminel*, (*L'interroger à la queſtion*) A ſonte ſciſcitari crimen tormentis *ou* dum cruciatur. CIĄGNĄC złoczyńcę ná mękach

QUEUE *aux animaux*, ſubſt. f. Cauda, æ, f. *Cic.* OGON u zwierząt u beſtyi u ptaſtwa

QUEUE *des fruits.* Pediculus, li, m. Petiolus, li, m. *Colum.* OGONEK u owocow.

QUEUE *d'une robe qui traiſne.* Longus veſtis tractatus, longi tractûs. Stola multùm promiſſa, ſtolæ multùm promiſſæ, f. OGON zá ſobą u ſukni wlekący ſię. **Vne Dame à qui on porte la queuë.* Matrona cui longus veſtis tractus fertur. *ou* Plurimæ dignationis Matrona. *Páni zá ktorą ogon noſzą od ſukni, zácna iáka Páni álbo ſobie to przywłaſzczaiąca.

QUEUE *d'une armée*, (*par métaphore, l'arriére-garde.*) Extremum agmen, extremi agminis, n. Extrema *ou* poſtrema acies, ei, fœm Noviſſimum agmen. *Cæſ.* ODWOD woyſka. **L'Infanterie les battit en queuë, autant de temps qu'elle les put ſuivre.* Fugientibus, quod inſequi pedes potuit, terga cæſa. *Liv.* (*On ſens entend* fuerunt.) *Piechota ich gnała przed ſobą y z tyłu cięła poki tylko nádążyć zá niemi mogła. **La cavalerie chargeoit la queuë.* Ab equitatu noviſſimum agmen premebatur. *Cæſ.* *Káwalerya ná odwod z tyłu rápadła *Charger l'ennemi en queuë.* Impugnare terga hoſtium. *Liv.* *Zá niepryiacielem iść w pogoń. **Trois jours aprés il ſe mit à leur queuë avec ſon armée, il les ſuivit en queuë.* Ipſe triduo intermiſſo cum omnibus copiis eos ſequi cœpit. *Cæſ. ou* Inſequi. *We trzy pni w pogoń zániemi poſzedł.

QUEUE ſignifie auſſi l'extrémité d'une choſe. (*La queuë de l'hiver.*) Extrema hyems, *ou* extremum hyemis, n. *Plin.*

OGON koniec oſtatek czego koniec zimy.

QUEUE ſignifie auſſi ſuite. *Cette femme à bien des enfans à ſa queuë*, pour dire *aprés elle.* Multa pueris mater comitata. (*Virgile a dit* uno comitatus Achate *en ſens paſſif.*) ZA ſobą okołą ſiebie Tá białogłowa ma kupę dzieci o koło ſiebie **Les grands Seigneurs ont toûjours une longue queuë* on *une longue ſuitte de valets* Multâ familiâ *ou* numerosâ familiâ comitantur principes. (*Car ce verbe eſt déponent & paſſif.* Jam ſalutantur Jam comitantur. *Juſt.*) *Pánowie wielcy záwſze maią wiele ſług zá ſobą.

QUEUE ſe dit proverbialement & populairement en ces phraſes. *Il viendra un temps que les renards auront beſoin de leur queuë*, pour dire, *il y a de telles perſonnes qu'on mépriſe en un temps, dont on aura beſoin dans un nutre.* Erit tempus, cùm egebis meâ operâ. *OGON przyſłowiem Francuſkim mowią; przyidzie ten czas kiedy ſię liſzce ogon przyda, to ieſt że ſą tacy ludzie ktorych nizácz niemamy á pod czas y bez tych nam ſię trudno obeyść. **La difficulté ſera à la queuë, la queuë ſera difficile à écorcher.* Clauſula erit difficilis. *Cicer.* Moleſtia omnis in extremo. *Ná końcu będzie náygorzey náytrudniey. **Le mal porte le repentir en queuë.* Poſt malum, pœnitentia. *On ſovs entend* ſequitur. Venit. *Złe każde zá ſobą ciągnie żal. **Quand on parle du loup, on en voit la queuë.* Lupus in fabula. *Voyez* LOUP. *Wilk w ſieci o wilku mowa. **A la queuë eſt le venin.* In caudâ, venenum. *W ogonie iad.

QUEUE d'*Aronde.* (Terme de Menuiſier.) *Quand il enclave une piéce de bois dans une autre de la figure d'une queuë d'hirondele.* Subſcus, udis, f. *Vitr.* SZPĄGA.

QUEUE *de vin.* Seſquiquadrans culeus, ſeſquiquadrantis culei, m. KADZ Kufa Wina.

QUEUE *de cheval.* (*Herbe.*) Cauda equina, æ, f. Hippuris, is, f. Equiſetum, ti, n. *Plin.* SKRZYP przęſłka ziele.

QUEUE *de renard.* (*Herbe.*) Alopecurus, alopecuri, fœm. *Plin.* LISI ogon ziele.

QUEUE *de ſcorpion.* (*Herbe.*) Verrucaria, æ, f. BRODAWNIK brodawiec ziele

QUEUX, (*Pierre à aiguiſer.*) Cos, cotis, f. *Liv.* OSŁA oſełka kamień do oſtrzenia

QUI, Pronom rélatif qui ſert dans l'interrogation. Quis *ou* Qui. Quæ, Quod. KTORY, KTORA, lubo kto pytaiąc ſię. **Heureux celuy qui craint Dieu.* Beatus ille qui timet Deum. *Szczęśliwy ten ktory ieſt Bogoboyny. Mais on ne dira pas. **C'eſt un cheval, de qui j'ay reconnu les défauts:* mais bien *dont j'ay reconu* ou *duquel j'ay reconnu les défauts:* parcequ'hors le nominatif le pronom *Qui* ne s'attribue qu'*aux perſonnes.* *Nie mowią w Francuſkim *qui* tylko o ſamych ludziach, ſkąd nie mowią ieſt to koń ktorego poznałem wady ále miaſto *ktorego* mowią poznałem wady tego konia.

QUI *que vous ſoyez.* Quiſquis, es. *Plaut.* KTOSZKOLWIEK ieſteś. **Qui que ce ſoit, qui que ce puiſſe eſtre?* Quiſquis ille ſit. *Cicer.* Quicumque is eſt. *Aſin-Poll. ad Cic.* *Ktoſzkolwiek bądź.

ON DIT pour mépriſer une perſonne. *C'eſt un je ne ſçay qui, un miſérable, un fat, un coquin, un homme de neant.* Homo nauci, *ou* nihili, homo dupondii *ou* dupondiarius. *Plaut. Petr.* MOWIĄ ná wzgardę oſoby iákiey, ieſt to ieden niewiem co, ieden hultay, ieden plugawiec, ieden nic dobrego, ieden nic wart.

QUI PRO QUO, (Terme latin.) ſubſt. m. (*Mépriſe qu'on fait en donnant un remède pour un autre.*) Error, oris. (Ce qui ſe dit proprement des Apoticaires.) OMYŁKA omylenie iedno zá drugie przez omyłkę y niepoſtrzeżenie ſię To ſię właśnie mowi o Aptekarzach w Francuſkim ktorzy z prędkości iedno lekarſtwo zá drugie daią.

Cet Apoticaire a fait un qui pro quo. Hic pharmacopola in potione dandâ aberravit, potionem aliam pro aliâ dedit, nocivam quandoque pro ſanâ. Aptekarz zbłądził iedno zá drugie dał.

QUI PRO QUO ſe dit auſſi par extenſion en toutes ſortes d'affaires. *Cela eſt venu d'un mal entendu, d'un qui pro quo.* Ab errore aliquo id venit. TOZ ſię mowi iedno zá drugie y w każdym inſzym pobłądzeniu to ſię ſtało omyłką.

QUICONQUE, Pronom qui n'apoint de plurier. Il ne ſe dit que *des perſonnes*, & ſe met toûjours ſans ſubſtantif. Quicumque, quæcunque, quodcumque, *genit.* cujuſcunque. *dat.* cuicunque. Quiſquis. Il eſt bon d'obſerver que quand on dit *Quiconque* il ne faut pas mettre *Il* aprés. Exempl. *Quiconque*

veut vivre heureux dans le monde doit, & non pas *il doit*. Mais s'il ſuit un verbe qui faſſe comme un autre membre de période, il faut pour la clarté du diſcours répeter *Il*- *Quiconque eſt riche eſt tout, ſans ſageſſe, il eſt ſage*. Cenſus facit inſipientem, ſapientem. KTOKOLWIEK w Francuſkim nie mowi ſię y winſzych ięzykach tylko o ſamych oſobach y ludziach. To też uważać trzeba że w Francuſkim nigdy ſię nie kładzie artykuł *Il* ten, ta gdzie ieſt (*quiconque*.) Ktokolwiek chce ſzczęśliwym bydź ná świecie ma. Nie ten ma, ále w polſkim mówiemy ten ma álbo powinien, iednak że, y w Francuſkim kiedy dwa ſą ſenſy á nie ieden to ſię y po (*quiconque*) kładzie *Il*. náprzykład. Ktokolwiek ma pieniądze ma wſzyſtko, ten ma rozum choć bez rozumu.

UN QUIDAM, *prononcez* KIDAN. c'eſt-à-dire Un certain quidam. (Ce mot eſt un peu vieux. Il ne ſe dit que dans les Actes judiciaires. *Vn certain quidam*. KTOS coś zá ieden pewny ieden.

QUIETISME. ſubſt. m. (*Qui conſiſte dans un raviſſement de l'ame vers Dieu pour quelque temps.*) Elevatio mentis in Deū extra corpus. Quietiſmus, mi, m. KWIETYZM odchodzenie od zmyſłow w záchwynenie myśli ku Bogu błąd kacerſki.

QUIETISTE, ſubſt m. (parlant *d'un homme.*) UNE QUIETISTE, (parlant *d'une femme.*) (*Qui ne prient que par une élevation de leurs ames à Dieu, nouveaux contemplatifs*.) Quietiſta, æ, m Cujus animus ſolutus & quietus in Deo ludit ſine pondere, parum ſollicitus de motibus corporis etiam inordinatis. (Ce ſentiment a eſté condamné par l'Egliſe en la perſonne de Molinos.) KWIETYSTA, kwietyſtka tey ſekty kacerze nowey bogomyślności ktorey náukę potępił Kościoł w Molinoſie kacermiſtrzu.

QUIGNON, ſubſt m *prononcez* KIGNON. (*Gros morceau de pain* ou *coin de pain*.) Panis fruſtum, Panis fruſti. Cuneus panis, ci, m. SZTUKA chleba gleń chleba duży.

QUILLE, ſubſt. f. *prononcez* KILLE, (*Morceau de bois tourné plus gros par en bas que par en haut avec quoy on jouë*) Metula, æ, f. *ou* Metulæ, arum. KRĘGIEL kręgle gra. **Le jeu de quilles* Metularum ludus, di, m **Gra w kręgle. *Abbatre des quilles*. Metulas dejicere. ***Kręgle wybiiać ubiiać ubić.

QUILLE *d'un navire*. (*Piece de bois qui regne le long du navire.*) Carina, æ, f. *Cic.* DNO Náw.

ON DIT proverbialement & populairement, *Donner à quelqu'un ſon ſac & ſes quilles, luy donner congé & le chaſſer*. Elicere & excludere, Extrudere aliquem foras *ou* ædibus. *Ter.* Ejicere aliquem foras *ou* ædibus. *Plaut.* ODPRAWIC odpędzić kogo, odegnać precz od ſłużby,

QUINCONCE, ſubſt. maſc. (*Echiquier.*) Quincunx, cis. SZACHOWNICA. **Faire en quinconce* ou *en Echiquierr*. Dirigere, *ou* Diſponere in quincuncem. *Cic.* **Wſzachownicę dawać wyſadzać robić. *Vne vigne plantée en quinconce* In quincuncem vinearum metatio. *Colum.* **Winnica w ſzachownicę ſadzona.

QUINQUAGE'SIME, ſubſt. ſœm. (*C'eſt le Dimanche qui eſt immédiatement devant le Mercredy des Cendres*.) Quinquageſima, æ, fem. (Terme Eccleſiaſtique.) NIEDZIELA zápuſtna.

QUINQUINA, *prononcez* KINKINA, ſubſt. m (*Ecorce d'un arbre*, ou *racines d'un arbre, qui croiſt au Pérou.*) Kina, æ, f. Cortex Peruviana, corticis Peruvianæ, quæ ſubmovet febrem. CHINA kora z drzewa pewnego w Kroleſtwie Peru rodzącego ſię.

QUINT, *prononcez* KINT, adj. qui veut dire *Cinquiéme*, & qui ne ſe dit qu'en parlant *de Charles cinquiéme Empereur, qu'on* appelle *Charles Quint*. Carolus Quintus, maſc. PIĄTY o iednym tylko Karolu piątym Ceſarzu to ſłowo *Quint* piąty Karol ſię mowi.

QUINTAL, ſubſt. maſc. *prononcez* KINTAL. (*C'eſt le poids de cent livres.*) Centum pondo. Centumpondium, ii, neut. *Plaut.* Centenarium pondus, centenarii ponderis, neut. *Plin.* CETNAR.

QUINTE, ſubſt. f. *prononcez* KINT. (Terme de Muſique.) *Vitr.* KWINTA głos ton w muzyce.

QUINTE, (*Redoublement violent de la toux qui prend à ceux qui en ſont tourmentez.*) Tuſſis acceſſus violentus, acceſſus violenti, maſc. *ou* Tuſſit impetus. KASZEL bardzo ciężki.

QUINTE, (*Caprice ſoudain, ſorte de courte folie.*) Repentinus motus, impetus repentinus, repentini motûs *ou* impetûs maſc. FANTAZYA ſzaleńſtwo giez.

QUINTE-FEUILLE, ſubſt. fœm. (*Sorte d'herbe à cinq feüilles qui ſont dentelées tout autour, tirant ſur un jaune de couleur de paille.*) Quinquefolium, ii, neut. Pentaphyllon, li, neut. *Plin.* PIĘCIORNIK, pięćperſt, pięćliſt ziele, po pięć liſtkow około kraiow karbowanych czyli ząbkowatych maiące, żołtawe, nákſztałt ſłomianego koloru.

QUINTE ESSENCE, (*Ce qu'il y a de plus pur & de plus ſubtil dans les choſes.* Succus ſubtiliſſimus, i, m. *Plin.* PIĄTA eſſencya, Treść ſama przezſię ſzczera.

ON DIT au figuré *La quinte eſſence de l'eſprit*. Ingenii ſuccus. *Quint.* Ingenii acris acies, acris aciei, f. *Cic.* Flos & robut ingenii. SAMA treść rozumu.

QUINTEUX, maſc. QUINTEUSE, fœm. (Mot bas & du diſcours familier.) *Capricieux, fantaſque.* Moroſus & difficilis, moroſi & difficilis. CUDAK dziwak.

QUINZAINE, ou *Vne quinzaine de jours*. Quindecim dies, quindecim dierum, fœm. PIĘTNASCIE dni. **Dans la quinzaine* ou *dans quinze jours*. Intra quindecim dies **Zá dni pięnaście.

QUINZE, nom de nombre indéclinable, *prononcez* KINZE Quindecim, adv. (On le figure ainſi en chiffre Romain XV. en chiffre Arabe. 15.) Quinideni, quinidenæ, quinidena, adj. *Liv.* PIĘTNASCIE Kościelną liczbą ták XV. proſtą 15.

QUINZIE'ME, (Terme de nombre numéral.) Quintus decimus, *ou* decimus quintus, a, um. Quintus & decimus. PIĘTNASTY, Piętnaſta.

QUITTANCE, ſubſt. f. *prononcez* KITANCE, (*Acte par lequel on reconnoiſt avoir eſté payé d'une ſomme.*) Apocha, æ, f. Acceptilatio, onis *Vlp.* KWIT. **Donner une quittance*. Alicui ſcribere apocham, acceptam alicui ſcripto facere pecuniam. *Plin-Jun.* **Dać kwit.

QUITTANCER *un obligation*, (*Reconnoiſtre avoir reçu le contenu de la quittance.*) Acceptum ferre *ou* facere debitum. *Cic.* KWITOWAC.

QUITTE, adj m. & f. (*Qui s'eſt acquité de ce qu'il devoit.*) Qui creditori ſatisfecit, qui nihil debet ampliùs. WOLNY uſpokoiony od długu wykwitowany. **Je ſuis quitte, je ne dois plus rien*. Exolvi æs alienum. *Plin-Jun.* **Jużem wykwitowany kwitowany mam kwit nic nie winienem. *Je ſuis quitte de mon vœu*. Solvi votum. *Mart.* Diſſolvi vota. *Cic.* Liberatus ſum voti *pour* voto. *Liv.* Vota perſolvi. *Stat.* Fidem voti ſolvi. *Ovid.* Exolvi vota. *Plaut. Liv.* Voto me exolvi. *Petr.* **Jużem wypełnił ślub. *Je ſuis quitte de la fiévre, la fiévre m'a quitté*. Perfunctus ſum à febri *Var.* Receſſit à me febris. *Celſ.* **Jużem wolny od gorączki od febry opuściła mię gorączka. *La ville en fut quitte pour la maladie de pluſieurs, dont peu moururent*. Civitas defuncta fuit pluriorum morbis, perpaucis funeribus. *Liv.* **Ná tym ſię skończyło że z panuiących w mieście chorob kilkunaſtu tylko umarło y choroby uſtały. **Vous en ſerez quitte pour quelques réprimandes, & moy pour des coups de foüet*. Tibi erunt parata verba, mihi verbera *Ter.* **Tobie ſię ná ſłowach, á mnie na plagach skończy. **Dieu veüille qu'il en ſoit quitte pour cela*. Utinam hoc ſit modo defunctus. *Terent.* **Day Boże żeby ſię ná tym skończyło. **Je vous tiens quitte de voſtre devoir*. Officium tibi remitto. *Plin-Jun.* **Dziękuię zá przyſługę **Je ſuis quitte de mon de voir*. Feci ſatis officio meo, munus explevi. *Cic.* Functus ſum meo officio. *Cicer.* **Uczyniłem zá doſyć powinności ſwoiey.

QUITTER, V. act. (*Donner quittance, décharger quelqu'un d'une dette.*) Acceptum ferre, facere debitū. *Vlp.* **KWITOWAC kogo z długu. *DONT JE LE QUITTE. (Formule uſitée dans les quittances.) Quod acceptum fero. **Z czego kwituię forma zwyczayna w kwitach.

QUITTER ſe dit en parlant *Des obligation: & des devoirs de la vie civile*. Concedere, (do, dis, conceſſi, conceſſum.) Condonare, (o, as, avi, atum.) Remittere, (to, is, miſi, miſſum.) Gratiam facere alicui de re aliquâ. *Cic. Plaut.* DZIĘKOWAC zá co kwituiąc y nieprzyimuiąc lub nie potrzebuiąc. **Je vous quitte de voſtre viſite, de voſtre compliment*. Remitto tibi ſalutationem tuam, officioſa verba *ou* Tibi condono. **Dziękuię niepotrzebuię tych wizyt tych komplementow.

QUITTER. (*Laiſſer. Abandonner.*) Relinquere, (quo, quis, iqui, ictum) Mittere. Dimittere, (to, tis, miſi, miſſum.) Ponere. Deponere. (o, is, ſui, ſitum.) Deſerere, (ro, ris, rui, ertum.) Abjicere, (io, is, jeci, jectum.) Act. accuſ. *Cic.* PORZUCIC opuścić zoſtawić odeyść. **Quitter ſon poſte*. Loco recedere. Demigrare. *Plaut.* **Opuścić mieyſce ſwoie plac ſwoy porzucić odſtąpić mieyſca ſwego. *Faire quitter un poſte à l'ennemy*. Hoſtem loco exturbare, loco movere. *Ter.* **Spędzić z placu nieprzyiaciela.

Faire quitter à quelqu'un ſon premier eſtat. Convellere aliquem de priſtino ſtatu Odprowadzić kogo od ſtanu iákiego w ktorym zoſtawał. **Faire quitter un ſentiment à quelqu'un*. Dimovere aliquem de ſententia. *Plaut.* **Odprowadzić kogo odwieść odwrocić od zdania iákiego.

QUITTER ſe dit figurément en ce ſens dans les expreſſions ſuivantes. PORZUCIC odſtąpić uſtąpić wyzuć. **Quitter les ſottiſes, la raillerie*. Ineptias jocos deponere. *Cic.* Ludos amovere. *Horat.* **Porzucić żarty. **Quitter l'affection qu'on avoit pour quelqu'un*. Voluntatem ſuam erga aliquem deponere. *Cic.* **Odſtąpić przyiaźni. **Les haines pernicieuſes à la Republique*. Ponere odia in perniciem Reipublicæ ſtura. *Tacit.* **Porzucić niechęci ſzkodliwe Rzeczypoſpolitey **De ſon droit*. De ſuo jure decedere *Cic.* **Uſtąpić co z prawa ſwego. **Sa couſtume*. Decedere de ſuo more *Cic.* Inſtituto ſuo. *Liv.* **Uſtąpić co z zwyczaiu ſwego. **De ſa gravité*. De gravitate multum demittere. *Cic.* **Uſtąpić co z powagi ſwoiey. **Sa colére pour l'amour de la République*. Dimittere iram ſuam Republicæ. *Cic.* **Uſtąpić uraz dla Rzeczypoſpolitey dla dobra poſpolitego. **Son humeur chagrine*. Vultum remittere. *Ovid.* Sollicitam explicare frontem. *Hor.* Exporrigere frontem. *Ter.* **Porzucić ſwoy humor ſmutny y zrzędny. **Les ſentimens humains*. Hominem exuere, ab homine deſciſcere. *Cic.* **Wyzuć wſzelką ludzkość. **Les couſtumes profanes* Profanos ritus exuere. *Tacit.* **Porzucić zwyczaie pogańſkie. **La vertu*. Virtutem exuere. *Tacit.* Deſerere virtutis viam. *Hor.* **Porzucić cnotę. **Les vices*. Vitia. *Tacit.* **Porzucić wyſtępki. **Quitter les ſentimens de pere à l'égard de ſon fils*. Ejicere animum patris de aliquo. *Ter.* **Wyzuć miłość wrodzoną ku ſynowi.

QUOLIBET, ſubſt m. *prononcez* COLIBET. Frigidæ & inſulſæ argutiæ, arum, f. pl. PŁOCHE y lekomyślne koncepty śmiechu warte.

(Ce ſont de mauvaiſes plaiſanteries fondées ſur des alluſions & de miſerables pointes.) Żarty ni to ni owo ná podchwytaniu ſłowo zásadzone.

Il luy a donné un quolibet. Impoſuit illi nomen inſulſum, *ou* jocularium agnomen. Miſit ridiculum in illum. Przyciął mu żártem proſtym.

QUOTIDIEN, m. QUOTIDIENNE, f. (*De tous les jours de chaque jour.*) Quotidianus, a, um. *Cicer.* CODZIENNY codzienna powſzedni.

(Ce mot ne ſe dit bien que dans le burleſque *ou* dans des façons de parler proverbiales.) Comme *c'eſt ſon pain quotidien que d'avoir les eſtrivieres*. Quotidiè flagris excipitur. To ſłowo Francuſkie chyba żártuiąc y w przyſłowiu ſię tylko mowi Jáko: Jego to chleb powſzedni brać kańczugami poſtronkami. **Vne fiévre quotidienne, qui prend tous les jours*. Febris quotidiana. Amphimerina, f. *Plin.* **Gorączka powſzednia kazdodzienna.

QUOY, (*Pronom rélatif.*) Qui, quæ, quod & quid, *genit.* cujus, *dat.* cui. *Il a de quoy payer*. Eſt ſolvendo. *On dit au contraire* Eſt non ſolvendo, *il n'a pas dequoy payer*. Co, z czego, ſkąd; ma z czego, ma ſkąd zápłacić: przeciwnie mowiemy, nie ma z czego nie ma ſkąd zápłacić. **Il a eu de quoy, mais il n'a plus rien*. Habuit, & nihil habet. *Plaut.* **Było z czego ále iuż teraz nic nie maſz. **Il a bien de quoy, il eſt fort riche*. Benè nummatus *ou* benè peculiatus eſt. *Plaut Cic.* Peculioſus. *Plaut.* Zapultus eſt. *Petr.* **Ma z czego ma o czym co począć. ma ſię bardzo dobrze. **Il a de quoy faire cette dépenſe*. Eſt Diis gratiâ, unde hæc fiant. *Terent.* **Ma ſkąd táki koſzt prowadzić. **C'eſt bien de quoy le monde ſe met en peine*. Id populus curat ſcilicet? *Ter.* **Właśnie to o to ludzie dbaią.

QUOY, ſert auſſi dans l'interrogation. *A quoy tend tout ce diſcours?* Quorſum igitur hæc? *Cic.* CO? pytaiąc, ſię do czegoſz ta cała mowa ciągnie. **A quoy tient-il qu'il ne vienne?* Cur non venit, Quid eſt cauſæ, cur non veniat? *Cic.* **A cóż go tám trzyma, że nieprzychodzi.

QUOYQUE, *Bien que, encore que*. Quamvis. Licet *avec le ſubjonctif*. Etſi. Quamquam. Tametſi. LUBO chociaż.

QUOY *qu'il en ſoit*. Ut ut hæc ſunt. *Cic.* BĄDZ co bądź iákoſzkolwiek niech będzie.

QUOY *qu'il puiſſe arriver*. Quicquid eſt futurum. *Cicer.* Quidquid accidat. BĄDZ co bądź iákoſzkolwiek padnie.

* * * \

RABAISSER, (*Diminuer le prix des choſes.*) Submittere pretia. *Plin.* Extenuare pretium, Minuere. Diminuere. Imminuere. Detrahere de pretio. *Cic.* Z CENY ſpuścić ſpaść. **Les vivres rabaiſſent* ou *diminuent de prix.* Laxat annona, laxior fit annona. *Liv.* *Zboże ná doł idzie ſpada z ceny. **Rabaiſſer, diminuer les impoſts.* Tributa, vectigalia levare. *Cic.* *Umnieyſzyć zmnieyſzyć podatkow.

ON DIT au figuré en cette ſignification. *Rabaiſſer une vérité.* Veritatem elevare, infirmare. *Cic.* UBLIZAC iákiey prawdzie uymować iey. **La gloire* ou *les louanges de quelqu'un.* Deterere. Obterere gloriam, laudes alicujus. *Hor. Cic.* Imminuere. *Ubliżać ſławy czyicy uymować iey. **Ils rabaiſſent par leurs paroles, ce qu'ils ne peuvent faire.* Verbis elevant quæ facere non poſſunt. *Phæd.* *Przyganiaią y uymuią temu czego ſami dokazać nie mogą.

RABAT, ſubſt.f. (*Petit morceau de linge que les Eccleſiaſtiques & les Magiſtrats portent au col.*) Amictus lineus circumductus collo Clericorum & Magiſtratuum, *genit.* Amictûs linei,m. KOŁNIERZ kośnierzyk iáko Xięża noſzą około ſzyie y w niektorych mieyſcach urząd mieyſki.

UN RABAT-JOYE ſe dit d'*Vn homme chagrin,& ennemi des divertiſſemens.* Lætitiarũ perturbator. SMUTNY mruk, melancholiczny odludek co y náyweſelſzę poſiedzenie ſwoią miną záſmuci Teryk mięſzaiący radość y dobrą myśl. **Cet accident fait un grand rabat-joye dans la famille.* Hic caſus exultantem familiæ iſtius lætitiam compreſſit. *Cic.* Repreſſit. *Ten przypadek dużo weſele w tym domu pomięſzał.

RABATTRE, V. act. & redupl. (*Abaiſſer.*) Deprimere. (o,is, depreſſi, depreſſum.) ZRZUCIC zniżyć. **Rabattre de la hauteur d'un mur, le faire plus bas.* Depreſſiorem murum facere. *Zniżyć zrzucić ścianę á dać ią niżey. **Rabattre les vapeurs de la rate.* Lienis vapores diſcutere, (io, is, diſcuſſi, ſum.) *W śledzioney wiatry uśmierzać.

RABATTRE, (*Retrancher, Déduire.*) Deducere. Subducere, (duco, is, deduxi, deductum.) Detrahere, (ho, his, xi, ctum.) Act. acc. ODCIĄGNĄC potrącić. **Rabattre juſques à un double.* Ad nummum ſubducere. *Cic.* *Potrącić áż do fenika. **Vous l'aurez pour cent piſtoles, je n'en puis rien rabattre, je n'en rabattray pas la maille.* Habe tibi centum minis, nummus hinc abeſſe non poteſt, *ou* Non aberit teruncius, *ou* Triobolum hic abeſſe non poteſt. *Plaut.* *Puſzczę dam zá ſto tálerow, nie mogę tániey uſtąpić, ſzeląga iednego nie będzie taniey ináczey nie ſpuſzczę.

RABATTRE *du prix.* Remittere. Concedere alicui de pretio. SPUSCIC taniey zá tańſze pieniądze. **Rabattre quelque choſe d'une ſomme.* Aliquid de ſummâ deducere. Detrahere. Demittere. Remittere, *ou* Deceſſionem de ſummâ facere. *Cicer.* *Potrącić co z ſummy álbo tániey ſpuścić uſtąpić.

RABATTRE ſe dit figurément *diminuer.* (*Je ne rabats rien de l'affection que je vous porte*) De meâ in te benevolentiâ nihil diminuo, nihil remitto. *Cic.* USTĄPIC niewłaśnie bynaymniey nieuſtąpię nic od tego affektu ktory ci záchowuię. **Rabattre la puiſſance des uns par celle des autres.* Quorundam auctoritatem aliorum auctoritate minuere. Imminuere. Levare. *Poniżyć moc iednych przez drugich. **Rabattre un peu de la grandeur de ſon courage, de ſa vainté* Paululùm dimittere & contrahere animum, remittere ſpiritus, deprimere animos ſuos. Sedare. Minuere arrogantiam, oſtentationem. *Cic. Cæſ.* *Uſtąpić nieco od ſwoiego męſtwa od hardości od chluby. **De ſa fougue, de ſa fureur.* Impetus animi, conatus, furores minuere. Comprimere. Reprimere. *Cic.* *Uſtąpić nieco od impetu y záwzięttości ſwoiey. **Le caquet de quelqu'un.* Alicui linguam comprimere. *Plaut.* Conterere. Inhibere loquacitatem. *Plin.* Retundere ſuperbiam. *Phæd.* Linguam & ſermonem retundere. *Liv.* Alicui linguam occludere. *Poſkromic gębę czyią uſkromić wyuzdany ięzyk zámknąć gębę komu.

RABATTRE, (*Prendre ſon chemin de vers quelque endroit en revenant.*) WRACAC ſię nazad. **Si vous allez à la place venez rabattre chez moy.* Si ad forum veneris, ad me te recipias, recurras. *Terent. Plaut.* *Jeżeli poydzieſz ná rynek wſtąp do mnie názad.

RABATTRE *un coup d'épée,* (*Le détourner en parant.*) Petitionem retundere, *ou* parvâ declinatione corporis effugere ictum. *Cic.* ODBIC ſztych, ſzablę, ſzpadę odbić.

ON DIT proverbialement & populairement *J'en rabats quinze,* pour dire *j'ay beaucoup perdu de l'eſtime que j'avois*

pour luy. Longè minoris illum facio. MNIEY trzymać o kim. **Tout compté, tout rabatu.* Circumſpectis rebus omnibus, rationibuſque ſubductis *ou* ſubductâ omni ratione. *Wſzyſtko porachowawſzy y zmiarkowawſzy.

RABIN, ſubſt.m. (*Docteur & Interprete de la Loy Judaique.*) Legis Judaicæ Doctor & Interpres, Doctoris & Interpretis. Rabbinus,i,m. RABIN Zydowſki.

RABESTIR, *on prononce* RABE'TIR *en élevant E'.* (*Mot populaire.*) *Rendre quelqu'un ſtupide & beſte.* Bardum & ſtupidum aliquem reddere. ODURZYC kogo.

RABLE *d'un liévre,* ſubſt. m. (*Partie de l'animal vers les reins.*) Leporis lumbus,i,m. UDZIEC záięczy.

RABOT, ſubſt. maſc. (*Inſtrument de menuiſier, pour polir le bois.*) Runcina, æ, fœm. *Plin.* HEBEL Cieſielſki Stolarſki.

RABOT *pour éteindre la chaux vive en la remuant.* Rutabulum, li, n. *Colum.* GRACA do gracowania y gaſzenia wapna niegaſzonego.

ON DIT figurément en la premiére ſignification, *Donner un coup de rabot à un ouvrage, le limer, en oſter les imperfections.* Naſutè diſtringere opus aliquod. *Phæd.* Exaſciare opus aliquod, rudi minervâ polire. Perpolire. *Plaut.* POPRAWIC poprawiać podchwytywać przyganiać.

RABOTER. V. act (*Paſſer la rabot ſur quelque piéce de menuiſerie.* Exaſciare opus. *Bud.* Ad runcinam complanare opus, *ou* Levigare. Dolare. (Dolo, as,avi, atum.) *Hor.* HEBLOWAC heblem ſtrugać.

RABOTER ſe dit figurément *de quelque ouvrage d'eſprit qu'on polit.* Scriptum aliquod diſtringere & perpolire. POPRAWIAC mazać poprawuiąc piſm iákich.

RABOTEUX, m. RABOTEUSE, f. Scaber, ſcabra, ſcabrum. Scabroſus, a, um. Salebroſus, a, um. *Virg.* NIEGŁADKI chropawy proſty nierowny. **Lieu raboteux, qui n'eſt point uni.* Salebra,æ, fœm. *ou* Salebræ, arum,f.pl. *Mart.* Locus aſper *ou* ſalebroſus. *Mieyſca przykre nierowne do chodzenie oſtre.

RABROUER *quelqu'un.* (*Luy parler durement & avec des paroles rudes.*) Aſperioribus verbis aliquem protelare,(o, as,avi, atum.) *Ter.* Increpare. *Cic.* Aliquem duriùs, aſperiùs repellere. Abs ſe aſpellere. Rejicere. *Cic.* (Mot populaire.) SŁOWAMI przykremi ſfukać kogo złaiać zbeſztać.

RACAILLE, ſubſt.f. (*Terme de mépris* qui ſe dit *de ce qui eſt de moindre valeur*) Quiſquiliæ,arum,f.pl. *Cic.* LADACO gałgan ſzurgot ſłowa pogardy.

RACAILLE ſe dit auſſi *de la lie du peuple, de la canaille.* Fex populi, fecis, fœm. Infimæ & plebeiæ ſortis homines, fordes hominum, quiſquiliæ hominum. *Cic. Feſt.* KANALIA hultayſtwo motłoch.

RACCOMMODER *une choſe rompuë.* Aliquid reconcinnare, (o,as, avi, atum.) *Plaut.* Reficere. (Reficio,is, feci, fectum.) *Cic.* Reſarcire, (io, is,ivi, itum. *Ter.* POPRAWIC náprawić co zepſowanego złamanego podartego &c. **Il m'a donné ſon manteau pour le faire raccommoder.* Dedit mihi pallium ut concinnandum darem. *Plaut.* *Dał mi płaſzcz do náprawy. **Je feray ſi proprement raccommoder voſtre habit, qu'on ne le connoiſtra plus.* Ego tibi veſtem tam lepidè concinnatam dabo, ut ignorabitur. *Plaut.* *Ták to pięknie y gładko dam náprawić że cale znáć nie będzie. **Raccommoder une porte rompuë.* Fores effractas reſtituere. *Ter.* *Poprawić náprawić drzwi wrota. **Il ſe raccommoda au plus vîte & s'enfuit.* Diligenter amicitur & fugit. *Petr.* *Połatał ſię czymprędzey y uciekł. **J'ay fait raccommoder ma maiſon.* Reconcinnavi ædes. *Cic. ou* ædas reconcinnandas curavi. *Kázałem poprawiać u ſiebie w domu.

RACCOMMODER ſe dit figurément, pour dire (*Remettre bien enſemble des perſonnes brouillées, les rajuſter.*) Componere averſos amicos. *Hor.* In priſtinam concordiam reducere. *Cic.* POIEDNAC pogodzić pokłoconych między ſobą pokoy między niemi uczynić.

SE RACCOMMODER, (*Se remettre bien enſemble.*) Redire in concordiam. *Plaut.* In gratiam cum aliquo. *Ter.* Revenire in gratiam. *Plaut.* Redire rurſum in gratiam. *Plaut. Petr.* POGODZIC ſię poiednać ſię z kim. **S'ils viennent à ſe raccommoder enſemble, ils ſeront deux fois meilleurs amis.* Si reventum in gratiam eſt, bis tanto amici æruut inter ſe quàm prius. *Plaut.* *Jeżeli ſię pogodzą z ſobą dwa razy lepſi będą przyiaciele niż byli.

RACCOMMODEUR, ſubſt. maſc. (*Qui raccommode les choſes.*)

choſe.) Refector, oris, m. *Suet.* Concinnator, oris, m. *Colum.* Interpolator, oris, m. *Vlp.* POPRAWIAĄCY náprawkami ſię bawiący, partacz.

RACCORDER, (*Accorder de nouveau quelque inſtrument à cordes.*) Aptare iterum fides ad concentum. POPRAWIC ná wiązać náſtroić lutnią, ſkrzypce, wiolą, lub inſzy inſtrument.

R'ACCORDER ſe dit figurément pour *remettre bien enſemble, rapatrier,* (Comme l'on parle dans le familier.) *reconcilier les perſonnes diviſées.* Aliquem alteri, *ou* cum altero reconciliare, ingratiam cum aliquo reſtituere. Reducere. *Cic.* POGODZIC poiednać ſkleić znowu przyiaźń. **Nous nous ſommes r'accordez.* Fecimus pacem. *Plaut.* POGODZILISMY ſię znowu pokoy między nami.

R'ACCOUPLER ſe dit des chiens de chaſſe, qu'*on r'attache deux à deux.* Canes venaticos iteratò jugare. Revocare ad copulam. SPUSCIC złączyć znowu parami, ſfworzyć z ſobą

RACCOURCI, m. RACCOURCIE, f. Decurtatus. Succiſus a,um. *Plin.* SKROCONY, Skrocona.

RACCOURCI parlant *d'un diſcours qu'on abrége.* Contractus, a, um. Brevis & hoc breve, adj. *Cic.* KROTKO zebrany krotkie zebranie.

UN RACCOURCI, ſubſt. maſc. (*Vn abregé*) Epitoma, æ. *Cicer. ou* Epitomè, es, fœm. *Quint.* KROTKIE zebranie. **Repreſenter une choſe en racourci.* In brevi quaſi tabellâ aliquid complecti. Comprehendere. *Rzecz krotko zebraną pokazać.

RACCOURCIR, (*Rendre plus court.*) Curtare, (o,as, avi, atum.) Reſecare, (o, as, reſecui, reſectum.) Succidere, (do, dis, cidi, ciſum.) *Plaut.* SKRACAC, ſkrocić, ukrocić zbierać krotko.

RACCOURCIR *un diſcours.* Orationem contrahere, (ho, his, xi, ctum.) Conferre. Ponere aliquid ad compendium. *Plaut.* Breviare, (o, as, avi, atum.) Act. accuſ. *Cicer.* Compendium dictis facere. *Plaut.* SKRACANIE ſkrocenie.

RACCOURCISSEMENT, ſubſt. maſc. (*L'action de raccourcir en coupant & en rognant.*) Reſectio, onis, f. *Colum.* ZESKROBANIE przygryzienie.

RACCOURCISSEMENT *d'un diſcours.* Orationis contractio, onis, fœm. *Cicer.* Compendium,ii, neut. *Plaut.* SKRACANIE mowy.

SE RACCOUSTUMER *à une choſe.* Alicui rei denuò *ou* rurſùm aſſueſcere. *Voyez* s'ACCOUSTUMER. WŁOZYC ſię znowu w co wkładać ſię ná nowe przywykać náwykać.

RACE, ſubſt.f. (*Extraction.*) Genus, eris, n. Stirps, pis, f. *Cic.* RODZAY Rod.

Il eſt d'ancienne race ou *d'une race fort ancienne.* Antiquiſſimâ ſtirpe natus. *Cic.* Jeſt dawnego rodu, Domu, z rodowitego domu rodu zácnego. **Je vous conſeille de ne pas laiſſer périr voſtre race.* Suadeo, ne patiaris genus tuum interire. *Petr.* *Życzę nie tracić rodu, domu, plemienia ſwego. **Il a cela* ou *il tient de race.* Gentilitium hoc eſt illi. *Plin-Jun.* *Ma to z rodu ſwego.

RACE, (*Famille.*) Gens, gentis, f. Familia,æ, f. *Cic.* ROD Dom Familia Parentela. **Qui ſont d'une meſme race.* Gentiles, gentilium. *Cicer.* *Jednego domu iedneyże Familii. **Il eſt beau & noble de race.* Nec formæ, nec ſtirpis eget. *Stat.* *Piękny ieſt y zácnego urodzenia.

RACE, (*Engeanee des animaux.*) Semen, inis, neut. *Var.* Seminium,ii, neut. *Colum.* PŁOD rod co do zwierząt bydląt &c.

RACE. (*Poſtérité.*) Poſteri, orum,m. Nepotes. Nepotum, m.pl. *Cic.* POTOMSTWO potomkowie.

ON DIT proverbialement *Cet enfant chaſſe de race, il eſt avare comme ſon pere.* Hic puer habet à patre, quod ſit ſordidus *ou* patriſſat. *Ter.* TO dziecię nie odrodziło ſię od przodkow ſwoich ſkąpę ſknera iáko y przodkowie iego.

RACHALANDER, V. act. & redupl. (*Faire revenir une chalandiſe perdeu.*) Emptorum frequentiam revocare. Reducere ad aliquam tabernam. KUPCOW znowu záchęcić do ſklepu iákiego gdzie nikt álbo rzadko kto nie poſtał.

RACHAT, ſubſt.m. Redhibitio,onis, f. *Quint.* WYDERKAFF. **Vendre à faculté de rachat* ou *à faculté de réméré* (Comme l'on parle au Palais.) Vendere pacto redhibendi addito. *Dáć ná wyderkaff ná wykupno.

RACHAT. *Rançon.* (*L'action de racheter une choſe qu'on a venduë.*) Rei alicujus venditæ per emptionem recuperotio, onis, f. WYDERKAFF wykupno wykupowanie rzeczy ná wykupno daney.

LE RACHAT *des hommes.* Redemptio, onis, f. ODKUPOWANIE ludzi niewolnikow.

RACHETABLE, Adject. maſc. & fœm. (*Qu'on peut racheter.*) Redimendus,da, dum. *Ovid.* WYDERKAFFOWY co wykupić można.

RACHETER, V. act. & redupl. (*Achetter une ſeconde fois.*) Iterum redimere,(imo,is,redemi, redemptum.) Act. acc. WYKUPIC wykupować odkupować. **Je croy que nous ferions mieux de rachetter cette robe, qui eſt à nous, que de riſquer l'évenement d'un procés.* Mihi planè placet emere veſtem, quamvis noſtram, quàm in ambiguam litem deſcendere. *Petr.* *Rozumiem że lepieyby nám było wykupić odkupić tę ſuknią náſzę własną, ániżeli ſię o nią prawować. **Rachetter une choſe au double. Plin.* *Odkupić co wedwoyna ſob. **Racheter la vie d'une perſonne au poids de l'or.* Aurum rependere pro capite alicujus. *Cic.* Vitam alicujus pecuniâ redimere. *Hirt.* *Odkupić życie iákiey oſoby gdyby można złotem odważyć. **Rachetter quelqu'un des galeres.* Pœnâ triremium aliquem eximere. Liberare. *Odkupić kogo z niewoli Galer morſkich. **De la captivité.* Aliquem ſervitio eximere. *Ter.* *Odkupić kogo z niewoli. **Se racheter des mains & des mauvais traittemens des ennemis.* E manibus, atque inimicorum contumeliis ſe abripere. Eripere. *Phæd.* *Okupić ſię nieprzyiácielowi.

SE RACHETER, (*Payer ſa rançon.*) Se luere, (luo, is, lui.) *Vlp.* Pro capite pecuniam dependere. *Sen.* OKUPIC ſię, okup ſwoy własny zá ſiebie zápłacić.

RACINE, ſubſt. fœm. Radix, icis, fœm. KORZEN.

PETITE RACINE. Radicula,æ, f. *Cic.* KORZONEK.

PETITES RACINES *en forme de cheveux, qui ſont aux oignons des fleurs.* Capillamenta. Fibræ. *Ver.* KORZONKI włoſienkowate drobne cybulek iáko u kwiecia rożnego.

Arracher les racines. Radices evellere. Extirpare. Eradicare. Wyrywać korzenie. **Jetter, pouſſer, des racines bien avant.* Agere altiùs radices. *Cicer.* Mittere radicem. *Colum.* *Głęboko zápuszczać korzenie. **Prendre racine.* Radicem. capere. *Plin.* Radicari. *Plin.* *Wkorzenić ſię przyiąć ſię korzeniem. **Vivre de racines, ne manger que des racines.* Veſci radicibus, adhibere radices pro cibis. *Żyć ſamemi korzonkami.

QUI *a bien des racines.* Radicoſus,a,um. *Plin.* KORZENISTY korzeni wiele maiący.

RACLER, V. act. (*Ratiſſer.*) Radere. Eradere. Deradere. *Colum. Plin.* SKROBAC trzeć utrzeć. **Racler pardeſſus.* Superradere. Diſtringere. *Plin. Mart.* *Skrobać uſkrobać ze ſkrobać z wierzchu. **Racler autour.* Circumradere. *Oſkrobać w koło. **Entre deux.* Interradere. *Colum.* *Wyſkrobać ze ſrzodka we ſrzodku.

RACLER *du ſucre, du pain.* Diſtringere ſaccharum *ou* panem. (*On dit mieux raper du ſucre, du pain.*) TRZEC cukier nátrzeć utrzeć cukru chleba. **Racler une lettre d'un mot.* Litteram exterere. *Var.* Abradere. *Wyſkrobać ſłowo iákie w liście.

RACLER *le boyau* ſe dit proverbialement *de celuy qui joüe mal d'un violon.* On dit *qu'il écorche les oreilles.* Aures radit verberando chelyn. *Quint.* DRZEC ſię ná ſkrzypcach, o tym co źle gra ná ſkrzypcach, iákby po uſzach drapał.

RACLOIR *ou* RACLOIRE, ſubſt fœm. (*Inſtrument avec quoy on racle quelque choſe.*) Radula, æ, f. *Colum.* TARKA do tarcia.

RACLOIR. (*Eſpece de regle avec quoy les méſureurs de bled raclent le bled & la farine.*) Radius, ii, maſc. *Plaut.* STRYCHULEC do ſtrychowania zboża lub mąki mięrząc.

RACLURES, ſubſt. fœm. (*Ce qui ſe détache d'un corps qu'on racle.*) *Colum.* TARTA rzecz, iáko chleb tárty &c.

RACONTER, V. act. (*Narrer quelque choſe.*) Narrare. Denarrare. Enarrare. Renarrare. Commemorare. Referre. POWIADAC co opowiadać.

RACONTEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui raconte.*) Narrator. *Cic.* POWIADACZ.

SE RACORNIR, (*Devenir dur* ou *coriace.*) Dureſcere. *Colum.* TWARDNIEC iak rog.

RACOUSTREMENT, *prononcez* RACOUTREMANT, ſubſt.m. (*Rhabillement des choſes vieilles.*) Concinnatio. Interpolatio. *Cat. Plin.* POPRAWIANIE ſatanie ſtarzyzny.

RACOUSTRER, *prononcez* RACOUTRER. (Mot bas & populaire. Il ſe dit proprement des habits & ſignifie.) *Rac-*

commoder, rapiécer, rajuſter. Reconcinnare. Concinnare. Renovare. Interpolare. *Cic.* POPRAWIAC połatać ſłowo proſte

RACOUSTREUR, (*Ravaudeur.*) Interpolator, oris, m. *Plin.* (Ravaudeur eſt plus d'uſage.) PARTACZ.

RACOUTREUSE, ſubſt. f. (*Ravaudeuſe.*) Interpolatrix, icis, f. *Pomp.* PARTACZKA.

SE RACOUSTUMER, *prononcez* SE RACOûTUMER, V. act. & redupl. Alicui rei rursùm aſſueſcere *Reprendre une couſtume, une habitude dont on s'eſtoit deſait.* Intermiſſum morem reducere. *Plin-Jun.* ZNOWU ſię wzwyczaiać w co czegośmy odwykli, znowu nawykać.

On ſe raconſtume aiſément avec le vice, on le reprend aiſément. In vitia facilè relabimur. *Ovid.* ŁATWO ſię znowu náwyka wyſtępkow.

SE RACQUITER *de ſes pertes.* Damna reſarcire. *Cicer.* POWETOWAC szkod swoich.

RACROCHER, V. act. & redupl. (*Accrocher ce qu'on avoit décroché, le remettre au croc.*) Unco iterùm ſuſpendere ZNOWU záwiesić ná kołku ná haku ná cwieku co było zdięto.

ON DIT au figuré dans le familier, *Ces deux amis eſtoient diviſez, mais ils ſe ſont racrochez.* Duo iſti amici divulſi erãt à ſe invicẽ, ſed rediere in gratiã. POROZNILI ſię byliz sobą ále ſię znowu spoili, pokumali pobratali przyczepili ſię do ſiebie.

RADE, ſubſt. f. (*Lieu d'ancrage où les vaiſſeaux moüillent.*) Vadoſa ora, æ, f. LĄD przystęp mieyſce gdzie okręty záwiiaią y ſtawaią na kotwicach. **Demeurer* ou *eſtre à la rade.* Stare in vado ad anchoras, *ou* in anchoris. *Cæſ.* *Stać ná kotwicach.

RADEAU, ſubſt. m. (*Bois lié & arrangé, qu'on conduit flottant ſur l'eau.*) Ratis, is, f. *Quint. Curt.* TRATFY. Drzewo zbiiane ktore wodą opuszczaią

Qui meine ou *conduit des radeaux* ou *des trains ſur les rivieres.* Ratiarius, ii, m. *Paul.* Przednik co tratfy prowadzi y opuszcza wodą.

RADIATION, ſubſt. fœm. (*Production des rayons.*) Radiatio, onis, fœm. *Plin.* PROMIENI rzucanie wypuszczanie promieni.

RADOTER, V. neut. (*Parler* ou *raiſonner mal par foibleſſe d'eſprit.*) Delirare. Deſipere animo. *Plaut. Ter. Cicer.* PRAWIC ni to ni owo baiać nic dorzeczy od ſtarości zdzieciniawszy. **Il radote de vieilleſſe* Deſipit ſenectute. *Cicer.* * zdzieciniał od ſtarości gada iák dziecie.

RADOTEUR, m. RADOTEUSE, f. (Mot bas & populaire.) Delirans. Deſipiens. *Ter. Cic* Somnians. *Ter.* ZDZIECINIAŁY, Zdzieciniała, od ſtarości.

RADOUBEMENT *d'un navire.* ſubſt. m. (*L'action de radouber & de refaire un vaiſſeaux.*) Navium reſectio. *Colum.* NAPRAWIANIE okrętow.

RADOUBER, (*Refaire un vaiſſeau, le raccommoder.*) Naves reficere. *Cæſ Hor* NAPRAWIAC okręt.

RADOUCI, m. RADOUCIE, fœm. *Voyez* RADOUCIR. ŁASKAWSZY, ŁASKAWSZA, udobruchany ułagodzony.

RADOUCIR, V act. M redupl. (*Tempérer les métaux, leur oſter ce qu'ils ont de trop dur & de trop aigre.*) Ferri rigorem mitigare. PŁAWIC kruszce wytapiać przetapiać.

RADOUCIR, *Diminuer le colére, les emportemens de quelqu'un.* Aliquem lenire. Manſuefacere. *Cic.* UŁAGODZIC ukoić kogo ugłaskać uśmierzyć.

SE RADOUCIR, Manſuescere. *Colum.* Manſuefieri. *Cæſ.* UŁAGODZIC ſię ugłaskać ſię uśmierzyć ſię.

SE RADOUCIR, (*Radoucir ſon ton de voix, parler plus doucement.*) Molliùs Leniùs loqui UDOBRUCHAC ſię łagodniey łaskawiey mowić. **Le froid ſe radoucit.* Mollitur frigus. *Ovid* Se remittit. *Tibul.* *Uśmierza ſię zimno.

RADOUCISSEMENT, ſubſt. m. (*Diminution de la violence d'un mal* ou *de quelque paſſion.*) Mitigatio. Levatio, onis. Levamen, inis, n. *Cicer.* ULZENIE folga choroby lub inszego złego.

SE RADVISER, V. n. (*Changer d'avis.*) Mutare ſententiam. *Cic. prononcez* RAVISER. ODMIENIC zdanie, inſze zdanie, inszą radę wziąć przed ſię: Rozmyślić ſię inaczey ſię námyślić.

RAFFERMIR, V. act. (*Rendre plus ferme.*) Corroborare. Firmare. Confirmare. UTWIERDZIC przytwierdzić umocnić. **Rafermir l'eſtomac, la voix.* Firmare ſtomachum, vocem. *Umacniać ntwierdzać żołądek. **Le corps en prennent de la nourriture.* Firmare cibo corpus. *Cic.* *Umacniać poſi-

lać ciało. **Sa ſanté.* Firmare valetudinem. *Tacit.* *Umacniać ſię, krzepić ſię wzdrowiu.

RAFFERMIR *l'autorité royalle par le chaſtimdut des ſeditieux.* Auctoritatem regiam ſeditioſorum ſupplicio corroborare. UBESPIECZYC Powagę Krolewską pokaraniem buntownikow.

RAFFINAGE, ou *le raffinement du ſucre & des métaux,* ſubſt. m. Metallorum coctura, æ, fœm. *Plin.* PŁAWIENIE kruszcow. **Raffinage du ſucre.* Sacchari coctura. *Plaut.* *Przetapianie przerabienie cukru przewarzanie ná przedni cukier.

RAFFINEMENT ſe eit *de l'eſprit.* Nimia ſubtilitas, atis, f. *Sen.* FIGLE sztuki subtelności frantostwa. **Tout vos raffinements ſont ridicules.* Subtilitates veſtræ frigidæ ſunt ad modum & pueriles. *Quint.* *Wszystkie twoie frantostwa śmiechu godne;

RAFFINE, m. RAFFINE'E, f. parlant *des métaux.* Excoctus. Purgatus. Recoctus, a, um. *Plin.* CZYSTY wypalony czyszczony wywarzony co do kruszcow.

RAFFINE' parlant *de l'eſprit.* Recoctus. Verſutus. Astutus. Callidus, a, um. *Cicer.* FRANT sztuczny subtelny figlarski ćwik szpak.

RAFFINER *l'or & l'argent.* Aurum, *ou* argentum excoquere. Purgare. Repurgare. act. accuſ. *Plin.* WYTAPIAC przetapiać złoto srebro ná czyste ná przednieysze.

RAFFINER ſe dit mieux au figuré de l'eſprit. *Il raffine ſur les choſes.* De rebus juſto ſubtiliùs & naſutiùs dijudicat WYMYSLAC wykwintować przyganiać z wykwintu tám gdzie przygany niemasz żadney. **Le monde ſe raffine tous les jours.* Se reformant & recoquunt homines quotidie. *Quint* *Ludzie świat się codzień poleruie. **Il raffina le goût à une infinité de gens, & leur apprit à mépriſer le loup marin, que le Tibre n'avoit point attendri entre deux courants.* Multorum ſubtiliorem fecit gulam. doctoque & erudito palato docuit faſtidire fluvialem lupum, niſi quem Tiberis adverſo torrente defatigaſſet. *Colum.* *Do dziwnych wykwintow przyuczył smak wielu: y náuczył ich nie iadać szczupaka chyba tego co pod wodę płynąc w rzece łowiony. **Il rafine ſur la langue.* Linguæ argutias *ou* elegantias curioſiùs conſectatur. **Il rafine ſur tout.* myśla wykwintuie przekwintuie w ięzyku w słowach. **Je n'ay jamais raffiné juſques à ce point.* Ego nunquam adeò aſtutus fui. *Ter.* *Nigdym o ták subtelnych konceptach nie myślił. **C'eſt un homme bien raffiné.* Recoctus eſt. *Horat.* *Wielki to frant ćwik szpak wykwintnik.

RAFFLE, ſubſt. f. (*De la grappe de raiſin.*) Scapus, pi, m. *Var.* Uvæ pes, pedis. *Colum.* OGONEK od grona winnego ná ktorym wiſi grono.

RAFFLE *au jeu de dez* Comme *il amena raffle de quatre.* Quatuor voltorios jecit. *Plaut.* RZUCENIE urzucenie kości, urzucił kwadry. **Je prís les dez & j'amenay raffle de ſix.* Talos arripio, jacto baſilicum. *Plaut.* *Wziąwszy kości urzuciłem zyzy.

RAFFLER, V. act. (*Faire raffle, emporter tout.*) Rapere & auferre omnia, corradere. *Cic. Terent.* ZABRAC porwać wszystko.

RAFRAISCHI, m. RAFRAISCHIE, f. adj. Refrigeratus, a, um. *Voyez* RAFRAISHIR. OCHŁODZONY ostudzony ostudzona.

RAFRAISCHIR, V. act. & quelquefois neut. (*Rendre frais.*) Refrigerare, (gero, as, avi, atum.) act. accuſ. *Cicer.* OCHŁODZIC ostudzić. **Rafraiſchir le vin* ou *les bouteilles de vin, au courant d'un ruiſſeau.* Reſtinguere vini pocula lymphâ prætereunte. *Horat.* *Wstawić wino do wody dla ochłodzenia. **Rafraiſchir les bains.* Refrigerare thermas. *Mart.* * Ochłodzić łaźnie. ** Le temps ſe rafraiſchit.* Tempus-refrigeſcit *ou* refrigeratur. *Czas chłodnieie porą się oziębia.

RAFRAISCHIR, (*Refroidir, diminuer de la chaleur.*) Reſtinguere nimios ardores, compeſcere. Sedare. CHŁODNĄC oziębić ſię co do pory czasu. **La tiſane rafraiſnbit les ardeurs de la fiévre.* Ptiſanâ compeſcuntur febris ardores, ſedantur. *Tyzanna chłodzi w gorączkach.

RAFRAISCHIR, (*Prendre de nouvelles forces,* ſoit *par la nourriture, le repos & le ſommeil.*) Aliquem reficere, (io, is, refeci, refectum.) Renovare. POSILIC ożywić ſię. **Rafraiſchir ſon armée dans un pays gras, aprés avoir eſté long-temps fatignée.* Fatigatum exercitum, *ou* longo tempore feſſum pingui & opulento in agro reficere. *Cæſ.* *Wypocząć y odżywić

żywić woysko w kraiu dobrym po długich trudach. **Les aſſegez ſe rafraiſchiſſoient l'un aprés l'autre.* Recentes milites defeſſis ſuccedebant. *Cæſ.* *Oblężeni luzowali ſię ieden po drugim dla spoczynku, świezi ná mieysce spracowanych y ſtrudzonych nástępowali.

RAFRAISCHIR ſe dit au figuré *des choſes qu'on renouvelle, rafraiſchir la memoire d'une choſe.* Rei alicujus memoriam renovare. Refricare. *Cic.* PRZYPOMNIEC odświeżyć pamięć, odnowić pamięć.

RAFRAISCHISSANT, m. RAFRAISCHISSANTE, fœm. (*Qui rafraichit, qui a la vertu de rafraiſchir.*) Refrigerans antis, omn. gen. Refrigeratorius, a, um. Refrigerandi vim habens, entis, omn. gen. *Plin* CHŁODZĄCY, Chłodząca. **Les laittues ſont toutes rafraiſchiſſantes* Lactucis omnibus eſt natura refrigeratrix. *Plin.* *Wszystkie sałaty są chłodzące.

RAFRAISCHISSEMENT, ſubſt. masc. (*L'action de rafraiſchir* ou *de diminuer la trop grande chaleur.*) Refrigeratio onis, fœm. *Cic Plin.* OCHŁODA chłodzenie. **Prendre des rafraiſchiſſements.* Frigidis uti medicaminibus. * Zażywać chłodzących rzeczy.

RAFRAISCHISSEMENS *que l'on prend aprés quelque grand travail.* Cibi, orum, masc. plur. Commeatus. ûs, masc. *Cæſ.* POSILENIE po pracy iákiey wielkiey. **Prenez un peu de rafraiſchiſſement.* Vires tuas refice paululo cibo. Accedat ſtomacho ruenti ſultura. *Hor.* *Posil ſię trochę. **Fournir des rafraiſchiſſemens* ou *des vivres à une armée.* Commeatus exercitui præbere. Suppeditare. *Cic.* *Zywnościami posiłkować woysko.

RAGE, ſubſt. fœm. (*Maladie qui arrive ordinairement aux chiens & aux cheaux*) Rabies, ei. *Cicer.* WSCIECZENIE ſię szaleństwo przypadaiące koniom lub psom. **De là vient la rage aux chiens.* Hinc canibus rabies venit. *Virg.* *Z tego ſię psy wściekaią.

RAGE, (*Fureur, emportement violent.*) Rabies, fœm. Furor, oris, masc. *Cic.* WSCIEKŁA złość co do ludzi. **Tranſporté de rage.* Furenti rabie ſtimulatus. Furore percitus, a, um. *Catul.* *Złością wściekły.

DIRE RAGE *par tout de quelqu'un, le déchirer par tout, en dire pis que pendre.* Probris omnibus ubique aliquem proſcindere, inſectari, probroſis dictęriis lædere, lacerare aliquem. *Plin. Horat.* OBMAWIAC niepoczciwie ze złości wszędzie obnosić kogo, gorzey o nim mowić niż o wisielcu.

RAGE ſe dit auſſi *d'une furieuſe envie de faire* ou *de dire une choſe.* Rabies, furor. LEDWIE ſię nie wściecze od gwałtowney chęci do czego. **Il a la rage de faire des vers.* Furit componere verſus. *Horat.* *Ledwie ſię nie wściecze od chęci do pisania wierszy.

RAGE, veut dire auſſi *Deſordre, violence.* GWAŁT rabunek pustoszenie złość wierutna. **Les ſoldats font rage dans la campagne par vols, meurtres & incendies.* Milites perverterunt omnia in agris, rapinis, cædibus, incendiis. *Hirt* *Zołnierze złości wierutne po wsiach wyrządzaią rabuią biią palą **Il fait rage* Furit, debacchatur *Plaut* *Złości wierutne czyni

RAGOTER, V. n. (*Gronder & murmurer auprés de quelqu'un, de telle ſorte qu'on l'incommode.*) Queritari, (or, aris, atus ſum.) Mruczeć narzekać utyskować przed kim skarżyć ustawicznie narzekać aż do uprzykrzenia.

RAGOUST, *prononcez* RAGOûT, ſubſt. masc Condimentum, ti, n. *Cicer.* Conditura, æ, fœm. *Sen.* POTRAWA záprawna.

RAGOUSTS. Gulæ irritamenta, orum, neut plur. *Liv* Edendi irritationes, um. fœm. plur. *Gel.* Ciborum exquiſitæ deliciæ arum, fœm. plur. ŁAKOCI dla wzbudzenia apetytu przysmaczki. **Je voudrois bien quelque ragouſt.* Nimis vellem aliquid pulpamenti. *Plaut.* *Chce mi się bardzo iákiegoś przysmaczku. **Faire des ragouſts.* Gulosè condire cibos. *Colum.* *Przysmaczki robić. **Qui entend bien la ſauſſe & le ragouſt.* Intelligens cujuſvis generis condimenti. *Znáiący się ná záprawach y przysmakach

RAGOUSTER *quelqu'un, le mettre en appetit par quelque ragouſt.* Renovare famem. *Petr.* APETYTU komu dodać apetyt mu náprawić.

RAGRANDIR, V. act. (*Faire plus grand, augumenter en grandeur.*) Grandius, amplius facere. Amplificare. Augere, act. acc. *Cic.* WIĘKSZE uczynić rozprzestrzenić rozszerzyć podnieść wyżey przyczynić. **On a agrandi la Ville.* Urbs amplior facta eſt. *Przyczyniono miasta rozszerzono pociągniono daley większe uczyniono rosprzestrzeniono.

RAJEUNI, m. RAJEUNIE, f. part. paſſ. ODMŁODZONY, Odmłodzona.

RAJEUNIR, V. act. & neut. (*Faire devenir jeune.*) In juventutam reſtituere. *Plaut.* ODMŁODZIC młodszym uczynić.

RAJEUNIR, (*Devenir jeune.*) Juveneſcere, ſco. ODMŁODNIEC.

RAJEUNISSEMENT, ſubſt. m. (*L'action de rajeunir.*) Juventutis reſtitutio. *Quint.* ODMŁODZANIE odmłodzenie, odmłodnienie.

RAIFORT, ſubſt. masc. (*Eſpece de groſſe rave d'un goût fort & piquant.*) Raphanus. CHRZAN, ziele y korzenie smaku tęgiego.

RAILLE', m. RAILLE'E, f. part. paſſ. & adj. Irriſus, a, um. *Voyez* RAILLER. WYSMIANY, Wyśmiana.

RAILLER, V. act. (*Rire, uſer de railleries en parlant.*) Jocari. Cavillari. Ridere *Cic.* ZARTOWAC żártobliwie co powiedzieć żártem wymowić ná żart co powiedzieć żartami ſię bawić.

RAILLER *quelqu'un* ou *les choſes,* ou *ſe railler de quelqu'un.* Aliquem ridere. Irridere. Cavillari. depon. ZARTOWAC z kogo żártować z czego. **Se railler de quelqu'un avec mépris.* Contemptim illudere aliquem. *Ter.* *Szydzić z kogo, wyszydzić go wzgardliwie urągać ſię z niego **Je l'ay raillé aſſez plaiſamment.* Eum luſi jocosè ſatis. *Cicer.* *Pięknkiem z niego zażartował. **Se railler d'une religion.* Religionem jocum riſumque facere. *Petr.* *Szydzić náśmiewać ſię żartować z wiary iákiey.

RAILLERIE. ſubſt. fœm. (*Trait plaiſant qui divertit & qui fait rire.*) Jocus, joci, masc. Joci, orum, *ou* Joca, jocorum. ZART powieść iáka lub słowo dla śmiechu y rozweſelenia powiedziane.

Faire des railleries piquantes contre quelqu'un. Hor. Dicteria in aliquem dicere. *Mart.* Żarty uszczypliwe z kogo stroić **Tourner les choſes ſerieuſes en raillerie.* Ludo seria vertere. *Hor.* *Rzeczy poważne w żart sobie obracać. **Tourner les plus grands ſujets de triſteſſe en raillerie.* Gemitum etiam in riſus maximos transferre. *Cicer.* *Náyzałośnieysze rzeczy w żart obracać. **Dire une choſe par raillerie* ou *pour rire.* Aliquid dicere per jocum, per ridiculum *ou* joco. *Cic.* Jocoſiùs aliquid dicere. *Horat.* *Powiedzieć wymowić co żartem ná żart dla śmiechu.

Raillerie à part; auſſi bien n'avons nous pas ſujet de rire. Sed omiſſis jocis, remoto joco, cum nihil ſit quod rideamus. *Cicer.* Zart ná stronę, bez żartu, iákoż nie masz z czego żártować.

ON DIT abſolument, *C'eſt une raillerie que cela.* Ridiculum sanè & falsò dictum. *Phæd.* ZARTY to są

RAILLEUR, ſubſt. m. Joculator. Cavillator, oris, m. Homo facetus, & jocoſus *Cic. Plaut.* NASMIEWCA szydzerz szydzący z drugich żártownik.

RAILLEUSE, ſubſt. f. (*Celle qui raille.*) Jocoſa & faceta mulier. *Cic.* ZARTOBLIWA białogłowa.

RAIS *d'une roüe,* ſubſt. masc. *Les baſtons qui ſont enclavez dans le moyeu d'une roüe.* Radii, orum, masc. plur. *Virg.* SZPRYCHY u koł, zásadzone w mozdzeniu y w dzwonach do koła.

LES RAIS *de la lune.* Lunæ radii. PROMIENIE mięsięczne.

RAISIN, ſubſt. m. Uva, æ, f. *Cic.* WINO iágody winne. **Grappe de raiſin.* Racemus, i, m. *Virg.* *Grono winne. **Raiſin hatif.* Uva præcox, uvæ præcocis, f. *Colum.* *Ranne iágody. **Raiſin meur.* Uva mitis. *Virg.* Matura uva. *Lhæd.* *Wino doyrzałe. **Le raiſin commence à tourner.* Variari incipit uva, *ou* varia incipit fieri, ducit colorem. *Virg. Colum. Plin.* *Zápala ſię doyrzewa iágoda lub wino. **Les raiſins tournent.* Coloratæ ac perlucidæ uvæ fiunt. *Colum.* *Grona źrzeią. **Raiſins cuits au ſoleil.* Uvæ corrugatæ ad solem, uvarũ corrugatarũ ad solem. *Jágody zwarzone od gorąca ná słońcu przestałe.

RAISINE', ſubſt. masc. (*Vin cuit & réduit en conſiſtance de ſyrop fort épais.*) Defrutum, defruti, neut. *Colum.* WINO warzone mocno, podwarzane áż do zgęstnienia ná ulepek winny.

RAISON, ſubſt. f. (*Faculté de l'ame, premiére puiſſance de l'ame qui diſcerne le bien, du mal, le vray, du faux.*) Ratio, onis, f. *Cic.* ROZUM rozsądek siła ná duszy przednia rozeznaiąca złe y dobre prawdę y fałsz.

Qui

Qui a de la raiſon, doüé de raiſon. Rationalis & hoc rationale, adj. *Quint*, Rationis particeps. *Cic.* ou *le contraire eſt* irrationabilis. *Quint.* Rationis expers. *Cic.* *Qui n'a point de raiſon.* Rozumem obdarzony, przeciwna zaś ieſt bez rozumny.

RAISON, (*Equité, juſtice.*) Ratio, onis, f. Æquum & bonum, æqui & boni, n. *Cic.* SŁUSZNOSC ſprawiedliwośc. **J'ay la raiſon de mon coſté* ou *par moy.* Pro me pugnant ratio. *Cicer.* *Mam ſłuſzność po ſobie. **Mettre quelqu'un à la raiſon, le ranger, le réduire à la raiſon.* Ad æquum & bonum aliquem adducere. *Náuczyć kogo rozumu, do powinności go właſney przywieść. **Mettre à la raiſon des nations turbulentes, leur apprende à obéir.* Ad obſequium redigere nationes malè quietas. *Suet.* *Podbić ſobie zuchwałe narody pod poſłuſzeńſtwo. **Se mettere un peu à la raiſon.* Aliquam partem æqui, bonique dicere. *Terent.* *Dać ſię trochę użyć udobruchać ſię, dać mieyſce rozumowi. **Il n'y a point de raiſon à ce que vous dites, ni à ce que vous faites.* Non æquum dicis, neque faeis. *Ter.* *Nie widzę iá w tym rozumu co ty czyniſz y prawiſz. **Il n'entend point raiſon.* Nimium durus eſt præter æquum & bonum. *Terent.* *Nie użyty nie maſz z nim áni uwagi áni rozmowy. **Je ne puis avoir aucune raiſon de luy.* Nihil poſſum æqui bonique ab eo impetrare. *Cic.* *Nie mogę żadney od niego otrzymać ſprawiedliwości.

RAISON, (*Preuve.*) Ratio, fœm. Argumentum, ti, neut. *Cicer.* RACYA dowod. **Comparer les raiſons des deux parties.* Argumenta utriuſque partis componere. Comparare. *Quint.* *Obodwoch ſtron dowody y racye ſtoſować między ſobą.

RAISON, (*Cauſe, motif, ce pourquoy on fait une choſe.*) Ratio, cauſa, æ, fœm. *Cicer.* PRZYCZYNA dla czego co ſię czyni. **Il n'auroit pas fait cela, s'il n'eu avoit eu quelque raiſon.* Id ſine gravi causâ non feciſſet. *Cic.* *Nie czyniłby tego bez przyczyny bez rácyi.

RAISON, (*Satisfaction.*) Satisfactio, onis, f. *Cic.* SZUKANIE dochodzenie ściganie krzywd ſwoich. **Je vous demande raiſon des injures que vous m'avez dites.* De tuis in me injuriis ſatisfacias velim. *Cic.* *Zá coś mię ſzkalował ſpraw mi ſię. **Faites-moy raiſon de ce que vous me devez, payez-moy.* Expedi mea nomina, diſſolve quod mihi debes, abſolve me. *Cic Ter.* *Zápłać mi coś winien. **Tirer raiſon d'une injure.* Ulciſci injuriam. *Cic.* *Zemścić ſię krzywdy iákiey.

ON DIT *Faire raiſon a quelqu'un à table, boire à ſanté.* Alicui propinare *ou* ſalutem propinare. PIC wzaiemnie zá czyie zdrowie u ſtołu. **Vouloir qu'on faſſe raiſon dans de grands verres* Poſcere majoribus pocalis. *Cic.* *Chcieć áby wielkiemi kielichami pili u ſtołu.

RAISONNABLE, adject. maſc. & ſem. (*Qui eſt doüé de raiſon.*) Rationalis & hoc rationale, adject. *Quint.* ROZUMNY rozumna rozumem obdarzony.

RAISONNABLE, (*Juſte, équitable.*) Æquus, æqua, æquum. Juſtus, a, um. *Cic.* SŁUSZNY rozumny. **Nous avons à faire à un homme tout à fait raiſonnable.* Cum homine æquiſſimo res nobis eſt. *Cic.* *Mámy do czynienia z ſłuſznym człowiekiem. **Ce que vous dites n'eſt pas raiſonnable.* Non æquum dicis. *Ter.* *Niesłuſzna to ieſt co mowiſz, **Vous n'avez jamais eſté raiſonnable en mon endroit.* Nunquam te æquo uſus ſum. *Cic.* *Nigdyś zemną ſłuſznie ſię nie obszedł.

RAISONNABLEMENT, adv. (*D'une maniére raiſonnable*) Juſtè. Rectè. Æquè. Ut æquum eſt. Ut par eſt *Cic.* SŁUSZNIE ſprawiedliwie rozumnie. **Cen'eſt pas agir raiſonnablement.* Non æquum facis. Non rectè facis. *Ter.* * Nie ſłuſznie to ſię dzieie.

RAISSONNEMENT, ſubſt. maſc. (*L'action de bien raiſonner.*) Ratiocinatio, onis, fem. *Cic.* ROZWAZANIE uwaga. **Cet homme n'a point de raiſonnement.* Non ratiocinatur homo ille. *Człowiek bez uwagi. * **Nous fiſmes divers raiſonnemens ſur les accidens à quoy nous ſommes ſujets.* Quàm in præcipiti res humanæ eſſent, vario ſermone garrimus. *Petr.* * Rożneśmy uwagi czynili o przypadkach ktorym podlegamy.

RAISONNER, (*Faire un raiſonnement.*) Ratiocinari. *Cic.* ROZWAZAC co rozbierać uwagą.

RAISONNER, (*Diſcourir ſur les choſes, les approfondir, les diſcuter.*) De rebus diſſerere. *Cic.* ROZWAZAC roſtrząſać rzecz iáką rozmawiać o czym. **Raiſonner avec quelqu'un d'une choſe.* De re aliquâ cum aliquo diſſerere. *Cic.* *Mowić rozmawiać o czym z kim inſzym. **Ils raiſonnent entre eux de cela.* Diſſeruntur hæc inter illos. *Cic.* * Rozmawiáią o tym między ſobą.

ON DIT *Il faut obéir à ſon maiſtre ſans taut raiſonner.* Nullis allatis ratiunculis mos eſt gerendus hero. SŁUCHAC trzeba Pána á nie gadać z nim wiele nie ſprzeczać ſię.

RAISONNEUR, maſc. RAISONNEUSE, (*Celuy ou celle qui fait des difficultez & de très-mauvais raiſonnemens.*) *Qui ou* quæ ineptas ratiunculas oggerit, adhibet. GADUŁA Báy Báiarz, báiarka, co prawi ni to ni owo: co ſię z Panem álbo z Zwierzchnością ſprzecza.

RAJUSTEMENT, ſubſt. maſc. ſe dit d'*un racommodement de perſonnes qui ſont broüillées enſemble.* Reconciliatio. *Cic.* POGODZENIE poiednanie oſob pokłoconych między ſobą.

RAJUSTER, V. act. (*Raccommoder, remettre une choſe en bon eſtat.*) Reficere. *Cic. Plin.* POPRAWIC co należycie.

ON DIT au figuré *Rajuſter bien ſes affaires, les remettre en bon eſtat.* Res ſuas reſtituere in melius. *Cic.* *Niewłaśnie połatáć intereſſa ſwoie.

RAJUSTE'R, (*Remettre bien les perſonnes enſemble.*) Reconciliare animos. *Cic.* POGODZIC poiednać ludzie między ſobą.

RALENTIR, *prononcez* RALANTIR, V. act. & neut. Remittere. *Cic.* OSŁABIC uſtawać. **Ce mouvement ſe ralentit.* Motus elangueſcit, ſe remittit. * Uſtaie w biegu.

RALENTIR, ſe dit figurement des paſſions. Deſervelcere. *Cic.* USTAWAC ſtygnąć ziembnąć niewłaśnie co do affektow y paſſyi. *Cela ralentit l'ardeur des ſoldats.* Id ardorem militum remiſit. *Cæſ.* *To traci ſerce ſłabi tępi ochotę w woyſku. **Aprés que cette premiére ardeur ſe fut ralentie.* Cum primus ille impetus deferbuiſſet. *Plin-Jun.* * Ják ná pierwſza ochota uſtawać ſłabieć poczęła ominęła

RALENTISSEMENT, *prononcez* RALANTISSEMANT, ſubſt. maſc. Remiſſio, onis, fem. *Cic.* USTAWANIE ziembnienie ſtygnienie upadanie.

RALLIEMENT, *prononcez* RALIMANT, ſubſt. maſc. (*Réunion des troupes diſperſées çà & là.*) Fuſarum copiarum collectio, coactio, onis, fem. *Cic.* ZŁĄCZENIE zwołanie zebranie woyſka tám y ſam roſproſzonego.

RALLIER, V. act. (*Raſſembler des troupes diſperſées & miſes en déroute.*) Diſperſos, dejectoſque milites colligere, Cogere. *Cic. Cæſ.* ZBIERAC roſproſzonych. **Le reſte ſe rallie* Reliqui inter ſe coëunt. *Cæſ.* *Oſtatek roſproſzonych ſię ściąga do kupy. **Pour ne leur pas donner le temps de ſe rallier.* Ne rursùs conglobarentur. *Ter.* *Niedaiąc im czaſu zebrania ſię.

SE RALLIER, (*Se raccommoder.*) In concordiam reconciliari. *Cic.* POGODZIC ſię, poiednać ſię.

RALLUMER, V. act. (*Allumer un feu de nouveau.*) Reficere ignem. *Petr. Cic.* ZNOWU zápalić ná nowe.

ON DIT au figuré, *Rallumer la guerre.* Bellum redintegrare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* ZAPALAC woynę ná nowe. **Rallumer le feu de ſa colére.* Reſuſcitare iram. *Ovid.* *Zápalać ſię znowu gniewem, gniew w ſobie znowu żárzyć.

RAMAGE, ſubſt. maſc. (*Le cri ou le chant naturel d'un oiſeau.*) Avium cantus. ûs, maſc. Garritus, ûs, maſc. *Cicer.* SPIEWANIE ptaſtwa, świegotanie.

RAMAGE, ſe dit ironiquement *des differens cris & tons des animaux, (quand on entend braire un aſne)* on dit *Voila un étrange ramage.* En vox rudis & aſpera, fem. *Phæd.* HAŁAS Ryk, kwik, piſk, bek, rożnych bydląt razem, dziwna muzyka żártem mowiąć.

ON DIT auſſi populairement des gens qui ont changé de ſentiment. *Qu'ils chantent maintenant un autre ramage.* Aliud nunc dicunt, aliud loquuntur, ac priùs. JNSZĄ piosnkę ſpiewaią. Jnaczey ſię rozmyślili, co inſze go teraz ſpiewa.

RAMAGE, ſe dit auſſi *Des rameaux d'arbres.* Arborum rami. *Colum. Plin.* ŁOM gałęzie drzew.

VELOURS *à ramage, où l'on voit des branches avec des feüillages repreſentées.* Sericus pannus ramis arborum & frondibus interſtinctus, variatus. AKSAMIT wyrzynany w kwiaty wgałąſki &c.

(On appelle Ouvrage à ramage, les broderier & les repréſentations, qui ſe faiſoient de toutes ſortes de figures avec l'aiguille, que les Latins ont appellé. *Ars polymitaria & acu pictoria, ou opus plumarium, operis plumarii,* neut. Wzorzyſta robota Haftowanie wyſzywanie.

RAMAIGRIR, V. act. (*Rendre maigre.*) Efficere macilentum. OCHUDZIC.

RAMAIGRIR, V. neut. (*Devenir maigre.*) Remacrescere. *Suet.* CHUDNĄC.

RAMAS *de pluſieurs choſes.* Congeries, ci, fem. *Cic. Plin.* ZEBRANIE ná kupę kupa rożnych rzeczy.

RAMAS, (*Collection de ce qu'il y a de meilleur dans un livre.*) Spicilegium, ii, neus. Collectio, onis, fem. ZEBRANIE co náylepſzych rzeczy z Kśiąg.

RAMASSE', maſc. RAMASSE'E, fem. part. adject. Coiectus. Congeſtus. Coacervatus, a, um. *Plin.* ZEBRANY Zebrana.

RAMASSE, ſubſt. fem. (*Traiſneau ſur lequel les voyageurs ſe font ramaſſer en deſcendant les Alpes.*) Tractoria ſella, *ou* Traha, æ, fem. *Virg.* SANIE do ſpuſzczenia ſię z gor.

RAMASSER, V. act. (*Relever de terre ce qui eſtoit tombé.*) Colligere. Recolligere. *Colum.* ZDIĄC podnieść z ziemi co upadło. **Les pauvres ramaiſſeat les épics des champs.* Pauperes ſpicas è campo colligunt. *Ubodzy kłoſki po polu zbieraią. **Ramaſſer un livre* Librum colligere. *Plin Jun.* *Zbierać Kśiąſzki do zſzywania y oprawiania.

RAMASSER *en un tas, faire un monceau de pluſieurs choſes.* Aggere. Congerere, (gero, is, geſſi, geſtum) Acervare. Coacervare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* NA kupę zbierać.

RAMASSER *des troupes.* Colligere. Cogere copias. ZBIERAC Woyſko. **Ramaſſer une armée.* Exercitum colligere. *Cic.* *Zebrać woyſko.

ON DIT en ce ſens au figuré, **J'ay ramaſſé toutes les forces de mon eſprit.* Omnes ingenii mei vires collegii. *Cicero.* ZEBRAŁEM wſzyſtkie ſiły rozumu, nátężyłem, nápiąłem. **Il ramaſſa toute ſa colére.* Omnem itam ageravit. *Virg.* *Wſzyſtkę złość w ſobie wzburzył.

RAMASSER ſe dit en parlant *de ceux qu'on fait deſcendre ſur les neiges dans des traiſeaux le long des montagnes des Alpes.* Aliquem cómpacto corpore ſellâ tractoriâ inter nives ſubvehere. SPUSZCZAC na ſankach po śniegu zwłaſzcza z gor Alpes.

ON DIT en ce ſens figurément & populairement. (*Ramaſſer quelqu'un comme il faut, reprimer ſon inſolence, & luy dire des choſes fachenſes.*) Verbis aſperioribus protelare aliquem. *Ter.* ZGROMIC złaiać kogo zuchwałość iego należycie ſtłumić.

RAMASSEUR, (*Celuy qui conduit la rammaſſe ſur les montagnes.*) Sellæ tractoriæ ductor oris, maſc. PODWODNIK ná gorach Alpes, co ludzi ſankami z gor po śniegach ſpuſzcza.

RAME, ſubſt. fem. (*Aviron.*) Remus, i, maſc *Cic.* WIOSŁO poiazd przewoznikow ná wodzie. * *Aller à voile & à rames.* Velis remiſque navigare. *Cic.* * Záglami y wioſłami dążyć.

RAME, (*Petit branche à ſoûtenir des fleurs & des pois.*) Ramus, maſc. TYKA tyczka do podpierania kwiadkow, y grochu.

RAME *de papier.* (*Vingt mains de papier.*) Chartarum ſcapus. RYZMA papieru liber dwadzieśćia.

RAMEAU, ſubſt maſc. (*Branche d'arbre.*) Ramus, i, maſc. *Cic.* Frons. GAŁĄSKA.

Petit rameau. Ramulus. Ramuſculus, i, maſc. *Colum. Plin.* Gałązeczka.

ON DIT dans l'Egliſe. *Le Dimanche des Rameaux* ou *des Palmes.* Dominica Palmarum. KOSCIELNYM ſtylem mowią Niedziela Kwietnia.

(En memoire de l'entrée qu'on fit à Jeſus dans la Ville de Jeruſalem, où le peuple Juif portoit des Palmes & des Rameaux en main.) Ná pamiątkę wiazdu owego chalebnego do Jeruzalem Chryſtuſowego gdzie gdy chryſtus wieżdżał á poſpolſtwo y dzieci Palmowe y oliwne gałąſki noſili y po drodze rzucali.

RAME'E, ſubſt. fem. (*Branches d'arbre coupées.*) Rami, maſc. plur. Ramalia, lium, *ou* liorum. GAŁĘZIE ucięte.

RAMENDER, *prononcez* RAMANDER, V. act. & neut. (*Diminuer de prix.*) TANIEC. **Les vivres ramendent.* Convaleſcit annona. *Suet.* Laxit annona, laxior fit annona. *Liv.* *Tánieią żywnośćia. * *Le contraire eſt.* Creſcit annona. Ingraveſcit annona. *Cæſ. Les vivres renchériſſent, augmentent de prix.* *Przeciwna; ieſt drożeią żywności w gorę idą drożyzna náſtaie.

R'AMENER, act. & redupl. (*Amener une ſeconde fait.*) Reducere. *Cic.* ODPROWADZIC znowu przyprowadzić.

R'AMENER, ſe dit figurément, *Ramener quelqu'un à ſon devoir.* Aliquem ad officium ſuum reducere. Revocare. Przyprowadzić *niewłaśnie.* Przyprowadzić przywieść kogo do powinności. **A la raiſon.* Perducere aliquem ad ſanitatem. *Hirt.* *Przywieść kogo do ſłuſzności. **Dans le bon chemin.* In viam reducere. *Plaut.* *Náwieść kogo náprowadzić nádobrą drogę. * *Ramener la liberté.* Libertem revocare. Reducere. *Przywrocić wolność. * *Vne ancienne couſtume.* Antiquum morem revocare. *Cic.* Reducere. *Plin-Jun.* *Przywrocić wprowadzić znowu dawny zwyczay.

RAMER, V. neut. (*Tirer à la rame.*) Remigare, (o, as, avi, atum.) Remis navem, *ou* lintrem agere. *Cic.* ROBIC wioſłami poiazdami &c.

L'action de ramer. Remigatio, onis, fem. *Cic.* ROBIENIE wioſłami.

RAMER *des pois.* Piſa ramis palare, *ou* Ramulis fulcire piſa. UTYKAC groch, tyczyć.

RAMEUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui rame.*) Remex, igis, maſc. *Cic.* PRZEWOZNIK ná wodzie wſzelaki.

RAMURE, ſubſt. fem. (qui ſe dit *du bois du cerf.*) Cervi cornua, uum, neut. plur. *Phæd.* KOLANKA u rogow Jelenich ſoſzki.

RAMEUX, maſc. RAMEUSE, fem. adject. Ramoſus, a, um. *Virg.* GAŁĘZISTY GAŁĘZISTA.

RAMIER ou *Pigeon ramier.* Palumbes, is, maſc, & fem. *Plin. Virg.* GRZYWAC gołąb dziki.

RAMINAGROBIS, *ou* ROMINAGROBIS, (Terme populaire.) Qui ſe dit *d'un homme fier, & qui fait l'entendu.* Alto faſtu turgidus. COS o ſobie wiele rozumieiący dumny hardy pychałka. **Il fait le raminagrobis.* Se inflat tanquãrana. *Petr. ou* Vultuoſus eſt. *Quint.* Altos vultus induit. *Coś o ſobie rozumie ſtorzy pięta odyma ſię.

R'AMOITIR, (*Rendre moite.*) *Voyez* RAMOLLIR. ODMIĘKCZYC odwilżyć.

R'AMOLLIR, (*Rendre plus mol.*) Mollire. Emollire. Remollire. ODMIĘKCZYC Mięknieć. **La cire ſe ramollit du ſoleil.* Cera remolleſcit. *Ovid.* * Woſk mięknieie ná ſłońcu.

RAMOLLIR ſe dit figurément *Affoiblir, ramollir le courage.* Remollire animos. *Ovid.* Effeminare animos. *Cæſ.* ZMIĘKCZYC niewłaśnie oſłabić zmiękczyć ſerce.

RAMOLLIR *quelqu'un, le rendre plus doux & plus traitable.* Animos alicujus mollire. *Cic.* ZMIĘKCZYC uſagodzić. **Le cœur de ce tyran eſt un peu ramolli, il n'eſt plus ſi cruel ni ſi impitoyable.* Feritas illius tyranni mollita eſt, non eſt tam ferus neque adeò inhumanus, ut antea. *Zmiękczyło ſię trochę ſerce okrutnika tego iuż nie iák okrutny oſtry y frogi.

RAMON, ſubſt. maſc. (*Balay uſe.*) Scopæ, arum, fem. plur. *Plaut.* DRAPACZKA miorła wydarta wypotrebowana.

RAMONNER, V. act, (*Nétoyer les tuyaux des cheminées.*) Camini ſpiracula verrere. Everrere. Purgare. KOMINY chędożyć. wycierać kominy z ſadzy.

RAMONNEUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui nétoye les cheminées.*) Fuliginis ſcoparius, ſcoparii, maſc. *Vlp.* KOMINIARZ.

RAMPANT, maſc. RAMPANTE, fem. (*Qui rampe ou qui ſe traiſne ſur la terre.*) Repens. Reptans, antis. *Plin. Stat.* CZOŁGAIĄCY ſię CZOŁGAIĄCA ſię po ziemi ſię pnący.

RAMPANT ſe dit au figuré *des perſonnes & des choſes.* UMYSŁY do chytrośći y nieſzczerości ułożone. * *Ils ont un eſprit rampant & fuurbe.* Colubrino ingenio ſunt, & habent duplices linguas. *Plaut.* *Układa ſię chytrze.

**Ils ſont toûjours rampans devant luy.* Humiles & abjecti ſunt coram illo. * Zawſze ſię przednim układaią pokornie. **Vn diſcours rampant.* Sermo per humum repens. *Hor.* Humilis oratio, onis, fem. *Cicero.* *Mowa bardzo podła y proſta.

RAMPER, (*Se traiſner ſur le ventre comme les ſerpents.*) Repere. Reptare. *Hor. Plin.* Serpere. Proſerpere. *Cic. Plaut.* CZOŁGAC ſię, wlec ſię ná brzuchu iáko wąż.

RAMPER ſe dit figurément, *Eſtre petit devant quelqu'un.* Submittere *ou* ſubjicere ſe aliqui. *Cic.* UKŁADAC ſię pokornie, korzyć ſię przedkim. **Je ne ramperay jamais.* Nunquam me ſubmittam in humilitatem. *Liv.* *Nie będę ſię nigdy kłaniał nikomu. **Cet homme ne fait que ramper.* Ajecto

& humili ſemper eſt animo. * Ten człowiek wſzyſtko ſię korzy.

RANCE. Adject. maſc. & fem. (*Qui a contracté une mauvaiſe odeur pour avoir eſté enfermé.* Rancidus, a, um. *Hor.* ZASMIERDZIC ſię, zátęchnąć ſię, zgorſzknieć gdzie w zamknięciu. **Devenir rance.* Rancidum fieri *ou* rancorem contrahere. * Stęchlizny nábrać.

Vn peu rance. Rancidulus, a, um. *Juv.* Przytęchły, przytęchła.

RANÇON, *prononcez* RANSON, ſubſt. fem. (*Somme d'argent qu'on donne pour ſe racheter.*) Pretium, ii, n. Redemptionis pretium. OKUP pieniądze ná wykupienie z niewoli. **Payer ſa rançon.* Redendere aurum pro capite. Luere ſe *Vlp.* *Zapłacić okup ſwoy.

RANÇONNER, *prononcez* RANSONNER, (*Exiger de quelqu'un au delà de ce qu'il doit*) Ab aliquo pecuniam præter æquum & bonum exiget. WYMUSZAC ná kim nád to co winien y nád to co należy.

RANÇONNEMENT, *prononcez* RANSONNEMENT, ſubſt. maſc. Exactio, onis, maſc *Cic.* WYMUSZANIE wyciſkanie zdzierſtwo.

RANCUNE, ſubſt. fem. (Vieux mot.) Qui ſignifie *une haine caché & invétée.* Vetus tectumque odium. ZAWZIĘTOSC niechęć záwzięta záſtarzała nieprzyjaźń złość taiemna.

RANG, ſubſt. maſc. (*Ordre convenable.*) Ordo, inis, maſc. *Cic.* RZĄD porządek przyzwoity. **Des rangs d'arbres.* Arborum ordines. *Cic.* *Porządkiem ſadzone drzewa.

Mettre de rang. Ponere ordine. *Virg.* Ex ordine collocare. *Auct. ad Heren* Porządkiem uſtawiać. **Marcher, aller de rang.* Ordine incedere. *Virg.* *Porządkiem rzędem chodzić. **Dire ſon avis à ſon rang.* Dicere ſententiam ex ordine. *Mowę mieć porządkiem ſwoim, z porządku ſwego, z mieyſca ſwego. **Les rangs de ſoldats dans une bataille.* Militum ordines, num, maſc. *Szyki woyſkowe. **Les rangs eſtant ouverts, ſont aiſément rompus.* Laxati ordines, facile abrumpuntur *Tacit.* *Szyki roſprzeſtrzenione łatwo złamać.

ON DIT figurément, *Tenir le premier rang parmi le monde.* Faſtigium tenere inter homines. *Plin. Jun.* Locum primarium obtinere. Tenere. PIEWSZY ſtopień, pierwſze mieyſce trzymać między ludźmi, u świata. **Eſtre mis au rang des Bien-heureux.* Adſcribi quietis ordinibus Beatorum. *Hor.* *Być policzony w poczet świętych.

RANG, (*Qualité. Dignité.*) Ordo, inis, maſc. Locus, ci, maſc. *Cic.* STAN ſtoien godności. * *Le rang de Sénateur.* Ordo Senatorius. *Stan Senatorſki. **Des Chevaliers.* Equeſter ordo. *Cic.* * Stan Rycerſki. * *Vn homme de mon rang.* Homo mei ordinis. *Cic. Plaut.* *Człowiek oſoba ſtanu mego kondycyi mnie rowney.

ON DIT *mettre quelqu'un ſur les rangs, venir à parler de luy.* Adducere aliquem in ſermonem. *Cic.* WSPOMNIEC kogo ze czcią z honorem, nominować podać ná godność iáką. **Entrer ſur les rangs, venir à paroiſtre.* Prodire in lucem, in ſcenam prodire. *Cic* * Być wſpomnianym między drugiemi godnie, lub do godności,

RANGE'E, ſubſt. fem. Ordo, inis, maſc. Series, ei, fem. *Cic.* SZYK, porządek, Rząd ieden. **Vne rangée de pierres les unes ſur les autres.* Lapidum ordo. Coria, coriorum, neut. plur. *Vitr.* *Szychta kámieni, linia kámieni iednych wedle drugich lub rzędy kámieni iedne ná drugich.

RANGER, V. act. (*Mettre les choſes par ordre.*) Ordinare. Ponere. Diſponere. Collocare. *Suet. Cic.* Porządkiem rzeczy uſtawiać kłaś układać. * *Ranger une Bibliothéque.* Bibliothecam ordinare. *Suet.* *Układać Bibliotekę; Księgarnią. * *Ranger une armée en bataille.* Aciem ordinare. *Cæſ. Cic. Liv. Tacit.* *Szykować woyſko do boiu.

ON DIT au figuré, *Ranger quelqu'un, le ranger à ſon devoir.* In ordinem aliquem cogere. *Cic.* In officio continere. *Cic.* DO powinności kogo nápędzić pobudzić. * *Se ranger, ſe mettre à bien faire.* Ad frugem ſe recipere. *Ter.* Reſipiſcere. *Ter. Cic.* *Sam ſię brać do porządku dobrego y powinności ſwoiey. **Ranger des peuples ſous ſa domination.* Sub imperium ditionumque ſuam populos ſubjungere, *ou* ditione tenere. *Cic. Virg.* *Poddawać podbiiać národy pod Pánowanie ſwoie.

SE RANGER. (*Se retirer. Faire place.*) Darelocũ. *Plaut* USTĄPIC ſię, mieyſce czyniąc. **Se ranger, ſe mettre autour du feu.* Aſſidere. Conſidere ad ignem *ou* igni. * Siadać lub

ſtanąć w koło ognia. **A la table.* Menſam *ou* menſæ. *Siadać do ſtołu záśiąść w koło ſtołu.

SE RANGER ſe dit en ce ſens au figuré. *Se ranger, ſe mettre du parti de quelqu'un.* Stare ab aliquo, partes alicujus tutari, amplecti. *Cic.* UDAC ſię ná ſtronę ktorą. **Se ranger de ſon ſentiment.* Ire pedibus in alicujus ſententiam. *Cicero.* *Trzymać z kim iedno zdanie, poyść za zdaniem czyim.

RANIMER, V. act. (*Rendre l'ame* ou *la vie à un corps mort.*) Mortuum reducem facere in lucem. *Ter. Cic.* Wſkrześić do życia życie przywrocić.

RANIMER *le feu.* Ignes extinctos ſuſcitare. *Ovid.* Wſkrzeſać ogień podpalać wzniecić poprawić ognia. * *Le vent ſe ranime, devient plus violent.* Fit ventus violentius, *ou* reſurgit ventus. *Wiatr wicher mocniey powſtaie.

RANIMER ſe dit figurément, *Ranimer le courage.* Accendere *ou* revocare animos. *Virg.* Relevare animum. *Ter.* OZYWIC wzbudzić wzniecić ochotę.

RANONCUL *ou* RENONCULE, ſubſt. fem. (*Plante & fleur.*) Ranunculus, li, m. ZABINEK ziele, iáſkier.

RAPACITE', ſubſt. fem. (*Inclination à prendre,*) Rapacitas. *Colum.* CHCIWOSC do brania łápczywość.

RAPAISER, V. act. (*Adoucir quelqu'un.*) Aliquem mollire. *Ter.* Animum alicujus mollire, mitigare. *Petr.* USPOKOIC kogo ukoić ułagodzić ubłagać.

RAPATRIER, (*Racommoder une perſonne avec une autre.*) Aliquem alicui reconciliare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* POGODZIC poiednać między ſobą oſoby iákie.

RAPE, ſubſt. fem. (*Outil de fer blanc à raper du ſucre ou choſes ſemblables.*) Radula. *Plin.* TARKA blaſzana do tarcia czego,

RAPE', maſc, RAPE'E, fem. Raſus, a, um. TARTY tárta.

RAPE', ſubſt. maſc, (*Fait de raiſins entiers, ſur quoy on jette toutes ſortes de vins.*) Vinum acinis miſtum, i, maſc. TŁOKA Winna.

RAPETISSER, V. act. (*Diminuer une choſe, la faire plus petite.*) Minuere. Curtare. *Hor.* UMNIEYSZAC zmnieyſzać uymować ukracać.

RAPER. (*Ratiſſer avec une rape.*) Radere, (do, dis, raſi, raſum.) *Colum* TRZEC ná tarce.

RAPETASSER, *prononcez* RAPTACER. (*Racommoder, mettre des piéces*) Veſtes reconcinnare. ŁATAC poprawiać partać,

RAPIDE, Adject. maſc. & fem. Rapidus. Violentus PRĘDKI byſtry co do rzek. * *Le Tigre eſt rapide.* Tigris violentus fertur, *ou* invehitur. *Quint-Curt.* *Tygrys rzeka ieſt bardzo byſtra. **Vn oiſeau d'un vol fort rapide.* Volucris rapidiſſima. *Ovid.* *Ptak ſzybkiego lotu.

RAPIDEMENT, adv. (*Promtement.*) Rapidè. Rapidiùs. Rapidiſſimè, adv. *Cicero.* PRĘDKO gwałtownie byſtro ſzybko.

RAPIDITE', ſubſt. fem. (*Cours ou mouvement impetueux.*) Rapiditas. *Cæſ. Cicero* PRĘDKOSC ſzybkość byſtrość w biegu.

RAPIECER, V. act. (*Remettre des piéces à un habit ou à du linge.*) Panniculum veſti aſſuere. ŁATAC poprawić ſuknie chuſty naprawiać.

RAPINE, ſubſt. fem. (*L'action de ravir quelque choſe.*) Rapina, æ, fem. *Cæſ. Cic.* ZDZIERSTWO wydzierſtwo. **Vivre de rapine.* Rapto vivere. *Cic.* Ex rapto. *Ovid.* *Żyć z zdzierſtwa.

RAPINER, V. act. (*Prendre petit à petit ſur ce qu'on achete* ou *ſur ce qu'on doit.*) Aliquid ex debito avarè ſubtrahere *Cic.* URYWAC po cząſtce tę ſtronę ná ſwoię kupuiąc obracać po káwałku.

R'APPEL, ſubſt. maſc. (*L'action de rappeller.*) Iterata appellatio. Revocatio, onis, fem. *Cic.* ODWOŁANIE názad wrocenia roſkaz.

R'APPELLER *quelqu'un d'exil, le faire revenir.* Aliquem exulem reducere, ab exilio revocare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* WROCIC kogo z wygnania. * *R'appellons-le.* Revocemus hominem. *Ter.* *Wrocmy go nazad.

R'APPELLER, ſe dit figurément. *R'appeller ſes eſprits, ſe donner le temps de prendre ſes eſprits.* Ad ſe redire. *Plaut. Ter.* PAMIĘTAC ſię reflektować ſię obaczyć ſię. **Laiſſes moy rapeller mes eſprits.* Sine reſpirem, *ou* ut ad me redeam. *Plaut. Ter.* *Niech ſię reflektuię. **Rappeller ſon eſprit, le rendre attentif ou appliqué.* Advocare animum ad ſeipſum. *Cic.* * Pilności w ſłucha-

w ſłuchaniu przykładać z pilnością ſłuchać. **Vous ne l'er'appellerez pas en vie par vos larmes.* Ab orco mortuum hunc feceris non reducem in lucem. *Ter.* * Nie wſkrzeſiſz go płaczac. **R'appeller le ſouvenir de ſes malheurs.* Suas miſerias in memoriam reducere. *Plaut.* * Przypominać; pamiątkę wznowić nieſzczęśliwości ſwoich.

R'APPLIQUER, V. act. & redupl. (*Appliquer de nouveau de l'or ſur une bordure.*) Iterùm tabellæ aurum addere. ZNOWU wyzłocić ná nowe odnowić pozłotę.

SE R'APPLIQUER *à l'étude.* Se ad ſtudia intermiſſa revocare. *Cic.* PRZYKŁADAC ſię do náuk.

RAPPORT, ſubſt. m. (*Revenu, fruit qu'on tire d'une choſe.*) Proventus, ûs, m. Agrorum feracitas. Ubertas, atis, f. *Colum.* DOCHOD intrata profit prowent z czego. **Vne terre d'un grand rapport.* Ager feraciſſimus. Fructuoſiſſimus. Uberrimus. Ager benignus. *Cicer. Colum.* *Maiętność znácznego dochodu znaczny dochod czyniąca. **Vn art d'un grand rapport.* Fructuoſa. Fructuoſiſſima ars, artis, fœm. *Cic.* *Kunſzt zárobek wielki przynoſzący. **Cela eſt d'un plus grand rapport* ou *revenu.* Ea res majorem facit proventum. *Colum.* *Z tego większy pożytek.

RAPPORT, (*Recit qu'on fait d'une choſe.*) Relatio. Narratio, onis, f. *Cic.* Relatus, ûs, m. *Tacit.* OPOWIADANIE doniesienie relacya opowiedź. **Je ſçay cela par le rapport de mes amis.* Id ab amicis accepi. Id amici ad me retulerunt, renuntiarunt. *Cic.* *Wiem to z powieści przyiacioł. **Il ne faut pas ſe fier ſur le rapport de cet homme.* Hujus hominis verbis non eſt habenda fides. *Nietrzeba tego człeka powieściom wierzać. **Juger d'une choſe ſur le rapport d'autruy.* Aliquid alterius opinione ponderare. *Phæd.* *Sądzić o czym według powieści ludzkiey.

RAPPORTS, *Fauſſes accuſations qu'on fait des gens.*) Criminationes, delationes, um, f. pl. PLOTKI ſkargi udania fałszywe doniesienie kogo. **Faire ſouvent des rapports.* Factitare delationes. *Tacit.* *Plotkami ſię bawić częſtemi.

RAPPROTS, (*Vapeurs qui reviennent à la bouche à cauſe de quelque meſchante qualité des viandes qu'on a mangées.*) Ructus, ûs, m. ODDAWANIE, ſię odrzucanie ſię, odrzyganie wiatry gorą uſtami obrocone z żołądka dlá nieſtrawności.

RAPPORT, (*Convenance, proportion entre les choſes.*) Convenientia, fœm. Conſpiratio, onis. Conſenſus, ûs, m. *Cic.* STOSOWNOSC ſkładność przyzwoitość podobieńſtwo rzeczy iedney z drugą porownanie.

RAPPORT, (*Reſſemblance.* Similitudo, inis, f. PODOBIENSTWO przyrownanie. * *Les jumeaux ont beaucoup de rapport entre eux.* Multa eſt ſimilitudo inter geminos duos. *Bliźnięta wielkie maią podobieńſtwo do ſiebie.

RAPPORT, (*Relation des choſes à une fin.*) DLA czego kierując obracaiąc do czego. **Vn Chreſtien doit faire toutes ſes actions par rapport à Dieu.* Omnia Chriſtianus agere debet propter Deum *ou* referre debet omnes ſuas actiones ad Deum. *Chrześcianin wſzyſtkie ſprawy ſwoie ma czynić dla Boga y obracać do Boga.

RAPPORT ou *Ouvrage de rapport, fait de pluſieurs petites pieces miſes enſemble avec art.* Opus muſivum *ou* teſſellatum, operis muſivi *ou* teſſellati, neut. *Vitr.* SADZONA robota wyſadzanie.

RAPPORTANT, m. RAPPORTANTE, f. adject. part. act. (*Qui a du rapport.*) Conveniens, entis, omn. gen. STOSOWANY ſtoſowana ſzykuiący ſię do czego.

RAPPORTE', maſc. RAPPORTE'E, fœm. adject. part. paſſ. Relatus. Reportatus, a, um. *Cicer.* DONIESIONY, DONIESIONA, przyniesiony, przyniesiona odniesiony, odniesiona.

ON DIT *des terres rapportées.* Humus congeſtitia, *ou* humus aliunde avecta. *Colum. Cic.* ZIEMIA ſkąd inąd przyniesiona zſypowana ziemia.

RAPPORTER *une choſe d'un lieu où elle avoit eſté portée.* Aliquid ex aliquo loco referre. *Cic. Colum.* PRZYNIESC co názad lub odnieść názád ſkąd było przyniesione.

RAPPORTER, *Porter, Eſtre fertile* (parlant *d'une terre ou d'une charge.*) Ferre. Referre. Reddere. *Colum. Cat.* PRZYNOSIC obradzać dawać co do dochodu lub urzędu.

Cette vigne a rapporté cent muids de vin. Edidit centum vaſa hæc vitis. *Suet.* Tá winnica dała ſto kadzi wina.

RAPPORTER. (*Dire. Annoncer. Faire ſçavoir.*) Deferre. Referre. Dicere. Renuntiare aliquid alicui *ou* ad aliquem *Cic.* DONIESC opowiedzieć dać znać o czym oznaymić.

ON DIT auſſi dans le meſme ſens, *Faire de mauvais rapports de quelqu'un.* Aliquid de aliquo *ou* in aliquem finiſtrè, malignè deferre. Referre. *Cic. Plaut.* ZLE o kim gadać zle go obnoſić.

RAPPORTER, (*Alleguer, citer.*) Referre. Citare. Allegare. Nominare. PRZYTACZAC wſpominać cytować. **Cet Avocat a rapporté pluſieurs loix, pluſieurs hiſtoires.* Hic patronus allegavit, citavit multas leges, hiſtorias. *Ten Patron przytoczył kilka praw kilka przykładow.

RAPPORTER, (*Revenir a la bouche.*) Ructus movere. *Celſ.* ODDAWAC ſię uſtami co do wiatrow, odrzygiwać ſię.

RAPPORTER. (*Déferer. Referer.*) Referre. Deferre. *Cic.* STOSOWAC kierować do czego obracać. **Rapporter tous ſes deſſeins & toutes ſes actions à l'honneur & a la vertu* Omnia conſilia atque facta ad virtutem & ad dignitatem referre. *Cicer.* *Wſzyſtkie ſwoie zámyſły y ſprawy ku czci y cnocie obracać. **Il rapporte tout à ſon profit.* Metitur commodis omnia. *Wſzyſtko ná ſwoy pożytek ná ſwoię ſtronę kieruie.

SE RAPPORTER, *àquelqu'un de la réputation.* Committere alicui exiſtimationem ſuam *ou* De ſuâ exiſtimatione. *Cic.* ZDAWAC ſię ná kogo wczym. **Se rapporter d'une choſe à quelqu'un* ou *à ſon jugement.* Ad arbitrium alicujus aliquid referre. *Cic.* *Zdawać ſię ná zdanie ná rozſądek czyi.

RAPPORTER, (*Avoir relation. Conformité. Reſſemblance.*) Conſonare. Congruere. Convenire. Non diſcrepare. *Ter. Cic.* STOSOWAC ſię bydź podobnym. **Nous mœurs ſe rapportent.* Conveniunt mores. *Ter.* *Obyczaie náſze humory fantazye ſtoſuią ſię rownaią ſię do ſiebie ſzykuią ſię.

RAPPORTEUR, ſubſt. m. (*Délateur, qui fait de mauvais rapports des uns & des autres.*) Delator, oris, m. Accuſator, oris, m. *Cic.* PLOTKA Potwarca Delator Oſkarca Inſtygator Bay. **Si j'en eſtois cru, on pendroit tous les rapporteurs.* Omnes, ſi arbitratu liceat, pendeant geſtores lingvis. *Plaut.* *Gdyby mię chciano ſłuchać, obwieśćby trzeba wſzyſtkich Delatorow Inſtygatorow plotkow.

R'APPRENDRE, V. act. & redupl. (*Apprendre de nouveau ce qu'on a ſceu.*) Quæ ex animo exciderunt, diſcere denuò. NA NOWE ſię uczyć to cośmy iuż umieli.

R'APPRIVOISER, V. act. (*R'adoucir quelqu'un.*) Immanſvetum ac ferum animum manſvefacere. *Plin.* UGŁASKAC znowu.

R'APPROCHER, V. act. & redupl. (*Approcher plus prez.*) Propiùs aliquid admovere. ZBLIZYC znowu do ſiebie.

R'APPROCHER *de quelque lieu.* Aliquò rurſum accedere ZBLIZAC ſię znowu dokąd.

SE R'APPROCHER ſe dit au figuré. *Il ne vouloit point d'abord d'accommodement, mais il ſe r'approche.* Primâ fronte fugiebat ab omni conditione, nunc accedit propè. NAKŁANIAC ſię przychylać ſię; niechciał z razu ſłyſzyć o zgodzie, ále ſię znowu trochę przychyla.

RAPT, ſubſt. m. (*Enlévement d'une fille* ou *d'une femme.*) Raptus, ûs, m. *Cic.* PORWANIE gwałtowne Panny lub białogłowy. **Qui fait un rapt.* Raptor, oris, m, *Horat.* *Ten ktory unoſi gwałtem porwawſzy oſobę iáką.

RAQUETTE, ſubſt. fœm. (*Dont on joüe à la paume.*) Reticulum, i, n. *Ovid.* RAKETA łopatka ſiatkowa do gry w Wolanta.

SE R'ACQUITER, (*Regagner ce qu'on a perdu.*) Damna reſarcinare. *Cic.* ODEGRAC wykwitować ſię we grze powetować ſwego.

ON DIT figurément *Il a r'aquité le temps perdu.* Tempus omiſſum reparavit, recuperavit. POWETOWAŁ czas ſtracony.

RARE, adject. maſc. & fœm. (*Fluide, poreux, qui a peu de denſité.*) Rarus, rara, rarum. Tenuis & hoc tenue. RZADKI porowaty dziurkowaty dziarſtwiſty niegęſty nie gruby. **L'air eſt plus rare, moins épais quand il fait chaud.* Aer calidus rarior eſt, & tenuior. *Powietrze rzadſze ieſt nie ták grube pod czas ciepła. **Des foreſts plus rares, moins épaiſſes.* Silvæ rariores. *Tacit.* *Laſy rzadkie.

RARE, (*Qui ne ſe trouve pas facilement.*) Rarus. Perrarus, a, um. RZADKI trudny do ználezienia. **Il eſt rare de trouver de véritables amis.* Veri amici perrari ſunt. *Rzadko znaleść przyiacioł prawdziwych. **Devenir rare.* Rareſcere. *Colum.* *Rzednieć.

RARE, (*Extraordinaire.*) Inſolitus, a, um Inſolens, entis, omn. gen. *Cic.* RZADKI oſobliwy nie poſpolity. **Il eſt rare de vous voir à Athenes.* Athenis inſolens? *Ter.* *Rzadko cię widzić w atenach.

RARE, (*Excellent.*) Rarus. Eximius, a,um. Excellens, entis, omn. gen. RZADKI wyśmienity wyborny przedni. **Vn eſprit rare.* Eximium ingenium. *Rozum rzadki wyborny. **Vne vertu rare.* Eximia & ſingularis virtus. *Cnota rzadko widana niepoſpolita. **Vne beaute rare* Facies eximia. *Cic.* *Uroda rzadko widziana. **Vn homme d'un rare ſçavoir.* Homo eximiæ & ſingularis doctrinæ. *Człowiek niepoſpolitey náuki. **Il n'y a point d'homme plus rare.* Non poteſt eſſe pretioſior homo. *Petr.* *Niemaſz zácnieyſzego człeka nád niego.

RAREMENT, adv. Rarò. Minùs ſæpè. Non ſæpè. *Cic.* RZADKO kiedy, nie często. **Je reçois rarement de vos lettres.* Raras quidem accipio tuas litteras. *Cic.* *Rzadko kiedy miewam listy twoie.

RARETE', ſubſt. fœm. (Terme dogmatique) ſe dit pour exprimer la quælité des corps rares. Raritas, atis, fœm. *Plin.* Raritudo, inis, fœm. *Cic.* RZADKOSC przezroczyſtość.

RARETE', (*Choſe qui ne ſe trouve pas ſouvent.*) Raritas. Difficultas. RZADKKA rzecz bardzo trudna do znalezienia. **La rareté d'argent.* Difficultas nummaria, difficultatis. *Trudność o pieniądze, trudność groſza. **Des vivres.* Difficultas annonæ. *Cicer.* Penuria, æ, fœm. *Plin.* *Trudność ciężkość żywności.

RARETEZ, (*Choſes rares & précieuſes.*) Rara & ſingularia, rarorum & ſingalarium. OSOBLIWE rzeczy niepoſpolite, koſztowne, zacne niewidane.

RARETE' ſe dit auſſi de ce qui ne ſe fait peu ſouvent, *C'eſt une rareté de vous voir en ce pays.* Quit tu in hanc regionē inſolens? RARYTAS w polſkim mowi ſię przyſłowiem miasto nowina oſobliwa. Nowina oſobliwa w tym kraiu cię widzieć.

RAS, maſc. RASE, fœm adject. (*Qui eſt de niveau ſans hauit in bas.*) Æquus, æqua, æquum. PŁASZCZYZNA rownna. **Vne maiſon baſtie en raſe campagne.* Domus æquâ planitie conſtructa. *Dom ná płaſzczyźnie nárownienie ſtawiany. **Vne raſe campagne.* Æqua planities. *Cic. Plin.* *Rownina błonie płaſzczyzna.

RAS, (*Tondu de fort prés, dout le poil eſt fort ras.*) Abraſus, ad cutem tonſus, a, um. *Celſ. Plaut.* OGOLNY do ſamey ſkory, oſtrzyżony.

RASE', mmſc. RASE'E, f. Abraſus, ad cutem tonſus, a, um. *Cic. Celſ.* OGOLNY, Ogolona.

RASE, (*Démoli juſques aux fondemens.*) Complanatus Solo æquatus Exciſus. Everſus, a, um. *Liv.* SKRZETESZEM z gruntu obalony z ziemią zrownany.

RASEMENT, ſubſt. maſc. (*Démolition d'un baſtiment rez pieds, rez terre.*) Exciſio. Everſio, onis, fœm. *Cicer.* Excidium, ii, neut. *Liv.* OBALENIE wyrownanie zburzenie rowno z ziemią.

RASER, V act. (*Démolir un baſtiment, le mettre rez pieds, rez terre.*) Ædificiū complanare. Solo æquare. Walić, obalić zburzyć wywrocić rowno z ziemią.

RASER. (*Abbaire la barbe, le poil avec le raſoir*) Radere, Abradere. *Cic.* GOLIC brodę brzytwą, ogolić włoſy. **Raſer la teſte fort prés* Tondere caput ad cutem. *Celſ.* Tondere. Attondere ſtrictim. *Plaut.* *Oſtrzyć ogolić głowę do ſkory.

Se faire raſer pourla premiére fois. Barbatoriam facere. *Petr.* Pierwſzy raz ſię golić.

Se faire raſer. Operam tonſori dare, caput tonſori denudandum præbere. *Petr.* GOLIC ſię. **Nous nous fiſmes raſer la teſte & les ſourcils.* Capita cum ſuperciliis denudanda tonſori præbuimus. *Petr.* *Kazaliśmy ſobie brwi y głowę ogolić

RASER ſe dit ce qui paſſe de fort prés & légérement. Perſtringere, (go, gis, xi, ictum.) act. acc. *Cat.* OTRZEC ſię oco bliſko draſnąć razić powierzchu. **La bale luy raſa la mouſtaché.* Glans ei naſum perſtrinxit. *Kula go raziła po wąſach.

RASLE, ſubſt. maſc. (*Oiſeau de la groſſeur d'un pigeon qui a le coû & le bec longs, & d'un manger fort délicat.*) Ortygomotra, æ, fœm. (*mot grec.*) CHRZUSCIEL ptak wielkości iák gołąb ſzyie y noſa długiego, bardzo do iedzenia ſmaczny.

RASLE ou *le raſlement d'un homme qui entre dans l'Agonie.* SKRZYPEK w gardle konaiącego.

RASLEMENT, ſubſt. maſc. Proflatus lethalis, *genit.* proflatûs lethalis, maſc. SKRZYPEK w gardle śmiertelny konaięcego.

RASLER, (*Avoir le raſle* ou *le raſlement.*) Proflare pe-

ctore mortem. SKRZYPEK iuż mieć w gardle.

RASOIR, ſubſt m. (*Inſtrument à faire la barbe.*) Novacula, æ, f. *Phæd Cic.* Tonſorius culter, tonſorii cultri. m. *Petr.* BRZYTWA do golenia.

RASSASIEMENT, *prononcez* RASSASIMANT, ſubſt. maſc. Satieras, atis. Expletio, onis, fœm. *Cicer.* NASYCENIE ſytość.

RASSASIER, (*Chaſſer la faim, l'appaiſer.*) Saturare. Exſaturare. Satiare. Exſatiare. NASYCIC.

QUI *ne ſe peut* ou *qu'on ne peut raſſaſier.* Inſaturabilis. Inſatiabilis & hoc le, adject. *Cic.* NIENASYCONY, NIENASYCONA ktorego náſycić niemożna. **Sans ſe pouvoir raſſaſier.* Inſaturabiliter. Inſatiabiliter. adv. *Cic. Plin.* *Bez ſytu, ktory ſię nie może naſycić.

RASSASIER ſe dit figurément *de la cupiditaté, de la haine & de la colere.* Cupiditatem, odium, iram ſatiare. Explere. *Ovid. Cicer.* NASYCIC co do chuci ządzy záwzięctości y złości.

RASSEMBLER, V. act. & redupl. Denuò cogere, (cogo, gis, coegi, coactum) Congregare, (go, gas, avi, atum.) act. accuſ. *Cicer.* ZNOWU zebrać zgromadzić. **Raſſembler ſes troupes, les railler.* Milites palantes cogere. Colligere. *Cæſ.* *Zebrać roſproſzone woyſko.

SE RASSEOIR, (*Se remettre ſur ſon ſiége aprés s'eſtre levé.*) Rurſùm ſedere. ZNOWU ſieść ſiąść ſiadać.

SE RASSEOIR, (*Se repoſer, s'éclaircir, s'épurer, aller au fonds* parlant *des liqueurs*) Sidere. Conſidere. Reſidere, (ſido, dis, ſedi.) *Colum.* USIADAC ſię klarować ſię co do trunkow uſtawać ſię. **Laiſſer raſſeoir le vin qui eſt trouble.* Vinum ſidere. Reſidere, *ou* defæcare vinum. *Plin.* *Dać ſię winu mętnemu uſtać.

RASSIEGER, (*Aſſieger de nouveau*) Urbem iterùm obſidere. (eo, es, obeſſi, obeſſum.) *Liv.* ZNOWU oblężeniem opaſać.

RASSIS, m. RASSISE, f. (*Repoſé, épuré.*) Defæcatus, a, um *Plaut.* USTAŁY wyſtały, klarowny, czyſty.

RASSIS, **Qui n'eſt point frais* parlant *du pain.*) Pais non recens, panis non recentis, m. CHLEB czerſtwy rzany nie świeży.

RASSIS, ſe dit figurément *Repoſé, tranquille* parlant *de l'eſprit, & de l'ame.* Sedatus. Tranquillus, a, um. *Cic.* SPOKOYNY uſtały uſtatkowany co do rozumu. **D'un ſens raſſis.* Sedato animo, ſedatis animis, tranquillâ mente. *Cic.* Sedato corde. *Virg.* *Spokoynym umyſłem.

RASSURER, V. act. & redupl. (*Donner de nouvelles aſſurances, raffermir ſon eſprit, ſes eſpérances.*) Frmare. Confirmare animos, ſpes. ZNOWU ná nowe upewnić ubeſpieczyć utwierdzić ponowić otuchę pewność nádzieię. **Raſſurer ſon eſprit contre la crainte de la mort.* Animum adversùm ſupremafirmare. *Tacit.* *Ośmielić ſię utwierdzić umyſł przeciwko boiaźni śmiercibeſpieczyć. **Ce diſcours m'ayant raſſuré* Recreatus hoc ſermone. *Petr.* *Tą mową ośmielony. **Se raſſurer, prendre courage.* Colligere ſe & confirmare *Cæſ.* *Serca ochoty odwagi nábierać.

RAT, ſubſt. m. Mus, muris, m *Cic.* SZCZUR. **Nétoyer une maiſon de rats.* Moleſtis muribus purgare domum. *Phæd.* *Wypędzić wyprowadzić ſzczury z domu.

PETIT RAT. Muſculus, li, m. *Cic.* SZCZUREK.

DE RAT. Murinus, murina, murinum. *Plin.* SZCZURZY.

ON DIT de celuy qui a des viſions & des bizarreries dans ſon humeur. *Il a des rats.* Cerritus eſt. *Plaut.* Dii deæque irati agitant illum. *Plaut.* DZIWAK coś mu ſię záwſze przywidzi w głowie zle.

ON DIT proverbialement & familiérement, *A bon chat, bon rat, bien attaqué, bien défendu.* Par pari reſpondeas. *Ter.* TO zá to, wet zá wet, piękne zá nádobne, trafił ſwoy ná ſwego.

ON DIT qu'*Vne montagne n'eſt accouchée que d'un rat,* parlant *de ceux qui font de magnifiques promeſſes, qui ne produiſſent rien.* Parturient montes, naſcetur ridiculus mus. Z WIELKIEY chmury mały deſzcz, z wielkich obietnic mały ſkutek.

ON DIT d'*Vn homme qui paye mal, en petites parties & en donnant des hardes & de mauvais effets. Qu'il paye en chats & en rats.* Malè diſſolvit nomina. ZŁY płatnik ladaczym fantami gałganami płacący.

ON DIT qu'*Vne arme à feu a pris un rat, lors qu'elle n'a pas*

pas pris feu. Ignem non concepit. (On le dit auſſi *de celuy qui a manqué ſon coup en quelque ſorte d'affaire.*) Scopum non attigit, *ou* quod animo intenderat, non perfecit. *Cicer.* ZGASŁO ná panewce przytknęło ſpaliło ná panewce; to mowiſię ták w właſnym rozumieniu o ſtrzelbie, iáko też y w niewłaſnym o tym co mu ſię nie udało ná co ſię zábierał y kaſał.

RATATINE', maſc. RATATINE'E, fœm. Adject. (*Ridé.*) Retoridus, a, um. *Phæd.* POMARSZCZONY zgrzybiały.

RATE, ſubſt. fœm. (*Partie du corps des animaux ſituée en l'hypocondre gauche & à l'oppoſite du foye.*) Lien. Splen, enis, maſc. *Plaut.* Lienis, is, m. *Celſ.* SLEDZIONA część między wnętrznościami ná przeciwko wątrobie leżąca.

RATEAU, ſubſt. m. (*Inſtrument à dens de fer* ou *de bois.*) Raſtrum, raſtri, n. C'eſt un outil de Jardinier pour ramaſſer les feüilles, & ragréer les planches nouvellement labourées.) GRABIE żelazne, lub drewniane, ſtatek ogrodniczy do zgrabiania liści, y zágrabiania kwater świeżo kopanych lub grzędek zrobionych y záſianych

RATELIER, ſubſt. maſc. (*Barreaux dans une écurie pour mettre le foin.*) Clathrata compages, compagis, f. DRABINA w ſtayni do ſiana zákładania.

RATELEUX, m. RATELEUSE, f. adject. (*Qui eſt ſujet aux maux de rate.*) Lienoſus. Spleneticus. NA Sledzionę często západaiący.

RATIERE, ſubſt. fœm. (*Machine pour attraper des rats.*) Muſcipula, æ, f. *Phæd.* ŁAPKA ná ſzczury ná myſzy.

RATIFICATION, ſubſt. f. (*Acte par lequel on ratifie une choſe faite.*) Approbatio. Comprobatio. ROBORACYA w grodzie tranſakcyi iákiey zeznanie.

RATIFIER, V. act. (*Approuver une choſe.*) Approbare. Comprobare. ROBROWAC co aktami publicznemi zeznawać.

R'ATTACHER, V. act. & redupl. (*Attacher de nouveau.*) Aliquid rurſùm *on* iterùm religare. ZNOWU przywiązać, przypiąć, przybić, przytwierdzić.

R'ATTEINDRE, V. act. (*R'attraper quelqu'un qui a gagné les devans.*) Aliquem attingere. Aſſequi. Conſequi. DOGONIC, doścignąć, dopędzić.

RATISSER, (*Racler une choſe.*) Diſtringere. TRZEC utrzeć, zetrzeć z wierzchu nożem, lub ná tárce.

RATISSOIRE, ſubſt. f. (*Outil avec quoy on ratiſſe.*) Radula. *Colum.* TARKA

RATIZER, (*Racommoder le feu.*) Reficere ignem. *Petr.* POPRAWIAC ognia ná kominie, poprawić ná ogniu.

R'ATTRAPER, (*Rejoindre quelqu'un en chemin.*) Aliquem aſſequi, conſequi itinere. *Plaut.* DOGONIC doścignąć znowu.

R'ATTRAPER, (*Regagner ce qu'on a perdu.*) Res amiſſas recipere. *Liv.* ODEGRAC odzyſkać co kto przegrał.

RATURE, ſubſt. f. (*Effaceure.*) Litura, æ, f. *Cic.* POGLUZOWANIE wydrapanie zeſkrobanie ſkrobanie. **Il a corrigé ſon ouvrage, & il y a bien fait des ratures,* Opus ſuum ad unguem caſtigavit, & multâ liturâ coercuit, *Hor.* *Poprawił mu y wiele mu pogluzował.

RATURE', maſc. RATURE'E, fœm. (*Rayé. Effacé.*) Deletus. a, um. *Cic.* SKROBANY pogluzowany pomazany co do piſania.

RATURER, (*Faire des ratures, effacer.*) Delere, (eo, es, evi, etum.) Liturâ coercere. GLUZOWAC mazać ſkrobać wpiſaniu.

RAVAGE, ſubſt. maſc. (*Dégaſt.*) Populatio. Depopulatio. Vaſtatio. *Cic.* PUSTOSZENIE, ſzkoda.

RAVAGER, V. act. (*Faire du dégaſt, ruiner, déſoler.*) Populari. Depopulari. PUSTOSZYC pſować wniwecz obracać.

QUI RAVAGE. Depopulator. Vaſtator, oris, *Cic. Ovid.* PUSTOSZĄCY, puſtoſząca.

RAVALLER, V. act. & redupl. (*Avaler une ſeconde fois, ce qu'on avoit rejetté.*) Reſorbere. POŁKNĄC pożrzeć znowu połykać názad.

RAVALLER, (*Mettre plus bas.*) Deprimere. PONIZYC upokorzyć.

SE RAVALLER. (*Se rabaiſſer.*) Se abjicere. SAMEGO ſiebie upokarzać. **Il s'eſt ravallé aux moindres devoirs d'un ami.* In omnia familiaritatis officia deſcendit. *Plin-Jun.* *Poniżył ſię do náymnieyſzych poſług przyiacielſkich.

RAVAUDAGE, ſubſtb. m. (*Raccommodage des choſes vieilles.*) Interpolatio, onis, f. *Plin.* ŁATANINA partanina ſtarych rzeczy poprawianie.

RAVAUDER, (*Racouſtrer de vieux habits, les racommoder.*) Reconcinnare. Interpolarare. *Cic.* ŁATAC partać.

RAVAUDEUR, ſubſt. maſc. (*Qui raecommode & qui refait ce qui eſt vieux.*) Veteramentarius ſutor. ſutoris veteramentarii, maſc. *Suet.* PARTACZ rzemieślnik ſtare graty poprawuiący, partacz łataniną ſię bawiaiący.

RAVE, ſubſt. fœm. (*Racine qui ſe mange & qui excite l'appetit.*) Rapa, æ, fœm. Rapum, i, neut. *Var.* RZODKIEW.

PETITE RAVE. Rapulum, li, neut. *Horat.* RZODKIEWKA.

DE RAVE. Rapcius, a, um. *Cat.* RZODKWIANY, RZODKWIANA.

RAVILIR. (*Rabaiſſer, rendre méprisable.*) Vilem aliquem facere. Deprimere. *Cic.* act. acc. ZNIEWAZYC poniżyć ſponiewierać.

SE RAVILIR. Se deprimere. Demittere. *Cic.* SPONIEWIERAC ſię znieważać ſię, zwalać ſię, upokorzyć ſię.

RAVINE, ſubſt. f. (*Déluge d'eau cauſé par une plnye orageuſe.*) Alluvio. Eluvio. Diluvium, li, n. *Cic.* WYLEWA rościecz wylanie wod rzek z ſtot uſtawicznych, potop wody pánuiące ulewa.

RAVI, maſc. RAVIE, fœm. Adject. part. paſſ. Raptus. Ereptus, a, um. *Voyez* RAVIR, PORWANY, PORWANA wydarty.

RAVIR, (*Enlever, Emporter violemment.*) Rapere. Abripere. Diripere. Eripere, (io, is, pui, ptum.) act. acc. ferre, (fero, ers, abſtuli, ablatum.) *Cicer.* PORWAC wydrzeć. **Il a eſté ravi à la fleur de ſon âge & au commencement de ſa fortune, il eſt mort.* Raptus eſt de luce florente ætate & fortunâ *Stat.* *Smierć go zabrała w kwitnącym wieku.

RAVIR *une fille.* Rapere virginem. *Plin.* Suſtollere. *Plaut.* PORWAC Pannę. **Ravir ſon honneur.* Virgini pudiciam eripere. Imminuere. Pellere. *Plaut.* Expugnare. *Cic.* *Wſtyd Pannie odebrać zgwałcić.

RAVIR ſe dit auſſi *des paſſions qui troublent agréablement l'eſprit & ſuſpendent les fonctions des ſens.* Rapere. Abripere. *Cic.* ZDIĄC zdięty iákim affektem. **Ravir d'admiration.* Movere alicui admirationem. *Cic.* *Zdięty zdumieniem, záduiwiniem, podziwieniem.

ESTRE *ravi* ou *tranſporté de joye* Exultare lætitiâ. Triumphare gaudio. *Cic.* ZDIĘTY radością.

ESTRE *ravi en extaſe.* A ſenſibus abduci, avocari. WZACHWYCENIE wzięty.

A RAVIR, (*A charmer.*) (Façon de parler adverbiale.) DZIWNIE niewypowiedzianie. **Elle eſt belle à ravir.* Formâ adeò venuſtâ, ut nihil ſupra. *Ter.* *Dziwnie y niewypowiedzianiepiękna.

SE RAVISER, (*Changer d'avis, de deſſein.*) Mutare ſententiam. *Cic. Ter.* ROZMYSLIC ſię inaczey.

RAVISSANT, maſc. RAVISSANTE, fœm. (*Qui prend & enléve.*) Rapax. *Colum.* PORYWAIĄCY, PORYWAIĄCA.

RAVISSANT ſe dit au figuré *De ce qui charme & qui enléve l'eſprit d'admiration.* Mirificus, a, um. Mirabilis. Admirabilis. *Cic.* ZDEYMUIĄCY podziwieniem zdumiewaiący dziwny.

RAVISSEMENT, ſubſt, m. (*Enlévement.*) Raptus, ûs, m. Raptio, onis, f. *Cic. Ter.* PORWANIE.

RAVISSEMENT, (*Admiration.*) Admiratio. Mirifica lætitia, æ, fœm. *Cicre.* ZADUMIENIE zdziwienie zdumienie dziwne.

RAVISSEMENT, (*Extaſe.*) Animus à ſenſibus divinâ virtute alienus, a, um. ZACHWYCENIE.

RAVITAILLEMENT, ſubſt. m. (*L'action de ravitailler une place, d'y faire entrer des munitions.*) Commeatus, ûs, m. WPROWADZENIE do miaſta żywności y obron.

RAVITAILLER *une place, y faire entrer des vivres & des munitions.* Importare. Invehere in urbem commeatus *ou* cibaria. *Cæſ.* WPROWADZIC do miaſta żywności y obrony

RAVOIR, V. act. & redupl. (*Avoir pour la ſeconde fois.*) Iterùm habere. Recuperare. *Cicer.* ODZYSKAC odebrać znowu mieć.

ON DIT *Se ravoir d'une maladie, s'en remettre, en revenir.* Recolligere ſe ſe ex morbo. *Plin.* PRZYCHODZIC do

do ſiebie z choroby iákiey. *Ravoir ſes forces. Recolligere vires. Plin. Recipere nervos. Petr. *Wzmagać ſię.

RAUQUE, adj. m. & f. (*Enroüé.*) Raucus, rauca, raucum. *Virg.* CHRAPLIWY ochrzypiały.

RAYE, ſubſt. f. (*Poiſſon de mer.*) Raia. u, f. PŁASZCZKA ryba fląderka. *Raye bouclée. Raia clavata. *Plin.* *Płaſzczka fląderka ſkorupiaſta.

RAYE, (*Ligne tirée ſur le papier.*) Linea, æ, fœm. *Quint.* LINIA ná papierze ciągniona.

RAYE, (*Sillon que fait le ſoc de la charruë.*) Sulcus, ſulci, m. *Var.* BRUZDA w oraniu.

RAYES *des roües.* Radii, orum, plur. *Ovid.* SZPRYCHY u koł.

RAYER, V. act. (*Raturer, faire des rayes.*) Delere. Expungere. *Cic.* MAZAC pokryślić pogluzować przemazywać. *On luy a rayé ſes gages. Expunctus fuit ſtipendiis. *Papin.* *Wymazano go z rejeſtru.

RAYON, ſubſt. m. Radius, ii, m. *Cic.* PROMIEN.

RAYON *de miel.* Favus. *Cic.* PLASTR miodu.

RAYONS, (*Rigoles qu'on fait dans les terres.*) Sulci Elices. Colliquiæ. *Colum.* BRUZDY w oraniu.

RAYONNER, (*Jetter des rayons.*) Radiare. Radios emittere. *Colum.* PROMIENIE rzucać.

RE'ADJOURNER, (Terme de Palais.) *Réaſſigner.* Dicam alicui iterare. *Cic.* ZNOWU zápozwać.

REBAISER, V. act. & redupl. (*Baiſer pluſieurs fois.*) Iterare baſia. ZNOWU całować, y ucałować, kilka razy.

REBANDER, V. act. & redupl. (*Bander de nouveau.*) Iterùm tendere. Contendere. *Cicer.* ZNOWU nápiąć náciągnąć nátężyć.

RE'BARBARATIF, maſc. RE'BARBARATIVE, fœm. (*Celuy* ou *celle qui a l'humeur bourruë, fantaſque, & rebutante.*) Acerbus. Truculentus, a, um. *Hor. Plaut.* DZIWACZNY niegrzeczny przykry człowiek oſtry ſurowy.

REBASTIR, V. act. & redupl. (*Baſtir une ſeconde fois.*) Reædificare, (o, as, avi, atum.) *Cicer.* Reſtaurare. ZNOWU budować.

REBASTER, (*Remettre le baſt ſur un aſne.*) Rursùm clitellas aſino imponere. *Phæd.* ZNOWU kulbaczyć ſiodłać.

REBATTRE, V. act. & redupl. (*Battre derechef.*) Referire. *Ter.* Iterato verberare. ODBIC powtornie.

REBATTRE ſe dit au figuré *des choſes qu'on redit toûjours.* Sæpiùs rem aliquam repetere. Inculcare. *Cic.* USTAWICZNIE iedno prawić y powtarzać. *Cette matiere a ſouvent eſté rebatuë. Sæpè pertractatum iſtud argumentum. *Cic.* *Tá rzecz była często ná placu. * Je m'ennuye d'entendre toûjours rebattre les meſmes choſes. Tædet jam audire eadem millies. *Ter.* *Już mi ſię uprzykrzyło, wſzyſtko iedno toż ſamo ſłyſzeć, *Nous avons les oreilles rebattuës de ſes ſottiſes. Calent aures noſtræ illius ineptits *ou* delitamentiſ. *Cic.* *Już nám ſię uſzy temi głupſtwami nábiły.

REBAUDIR, (Terme de chaſſe.) *Réjoüir les chiens en ſonnant do cor.* Venatorio cornu exhilarare canes. DAC znak pſom, dać odgłos trąbą, po myśliwſku.

SE REBECQUER, (*S'élever contre quelqu'un avec inſolence.*) Refragari alicui. *Cicer.* ZĘBY komu pokazać odkęſywać ſię, gębą dorzucić, odpowiadać hardo.

REBEC, (*Petit violon.*) Parva barbitos. OKTAWKA.

REBELLE, m. & f. (*Qui ſe ſoulève contre ſon prince.*) Rebellis & hoc rebelle, adj. *Suet.* ZBUNTOWANY buntownik buntuiący ſię.

UN REBELLE. Rebellis. Rebellans. *Liv.* BUNTOWNIK.

UNE REBELLE, Rebellis mulier. *Ovid.* BUNTOWICA.

SE REBLLER, (*Se révolter, ſe ſoulever.*) In áliquem rebellare. *Cæſ.* BUNTOWAC ſię zbuntować ſię bunt podnieść.

REBELLION, ſubſt. fœm. (*Felonie, revolte d'un ſujet contre ſon prince.*) Rebellio, Rebellatio. *Cicer. Val. Max.* BUNT rebelia.

REBENIR, *un Temple.* V. act. & redupl. (*Le benir pour la ſeconde fois.*) Templum expiare. ZNOWU święcić Kościoł, poświęcić go ná nowe.

REBLANCHIR, V. act. & redupl, (*Blanchir une ſeconde fois.*) Iterùm dealbare, (o, as, avi, atum.) POBIELAC ná nowe.

REBONDIR, (*Faire un* ou *pluſieurs bonds.*) Reſilire. *Ovid.* ODSKAKIWAC od ziemi, kilka razy ſię odbiaiąc.

REBONDISSEMENT, ſubſt. maſc. Reſultus, ûs, m. ODSKAKIWANIE od ziemi.

REBONDONNER, V. act. & redupl. (*Bondonner derechef un tonneau.*) Rursùs obturare dolium. ZASZPUNTOWAC beczkę znowu.

REBORD, ſubſt. maſc. (*Partie qui avance en dehors.*) Ora extrinſecùs extans, antis, fœm. BRZEG kray w koło, brzegi do koła.

REBORDER, V. act. & redupl. (*Remettre un bord.*) Oram veſti prætexere. BRZEG kraykę dać do koła, obſzyć odkraiu w koło

SE REBOTTER, (*Remettre ſes bottes.*) Ocreas rurſus induere. BOTY znowu wdziewać

REBOUCHER, V. act. & redupl. (*Boucher derechef ce qu'on avoit débouché.*) Iterùm obturare, (o, as,, vi, atum.) *Plaut.* ZNOWU zátkać.

REBOUCHER, (*Emouſſer la pointe d'un couſteau.*) Acirem ferri retundere. *Plin.* PRZYTĘPIC, przytrzeć koniec oſtrze u noża przytłuc.

SE REBOUCHER, (*S'émouſſer.*) Hebeſcere. Hebeteſcere. *Plin.* PRZYTĘPIC ſię przytłuc ſię.

REBOUILLIR, (*Faire bouillir de nouveau.*) Iterùm fervefacere. *Cat.* ODGOTOWAC ná nowe.

REBOUR, ſubſt. m. (*Le renverſement de l'ordre, le contrepied. C'eſt un diſſimulé, il dit tout à rebours de ce qu'il penſe.*) Tectiſſimus eſt, aliter ſentit, aliter dicit, *ou* loquitur. WSPAK opak opacznie przeciwnie wſpacznie. Frant wſzyſtko opacznie powiada, inaczey niż myśli.

ON DIT *C'eſt un homme rebours, reveſche & difficile à maniere.* Homo intractabilis. *Sen.* SPRZECIWNY człowiek niedogodliwy wſzyſtko mu nie miło, dziwak, zrzędny.

A REBOURS, *adverbe.* (*Il fait tout à rebours de bien.*) Præpoſterè, perversè cuncta agit. *Cic.* WSZYSTKO wſpacznie, opak czyni.

REBRIDER, V. act. & redupl. (*Remettre la bride.*) Frenos rurſum injicere. ZNOWU okiełznać konia

REBROUSSER, V. act. (*Retourner ſur ſes pas.*) Iter relegere. WROCIC ſię názad, tąſz drogą wracać ſię znowu.

REBROUILLER, V. act. & redupl. (*Brouiller de nouveau.*) Permiſcere. *Cic.* ZAMIĘSZAC znowu, zákłocić, pomatać pomięszać.

REBROYER, (*Broyer de nouveau les couleurs.*) Rurſus colores terere, (ro, ris, trivi, tritum.) MIĘSZAC znowu, trzeć farby.

REBRUNIR, (*Brunir une ſeconde fois.*) Repolire. *Colum.* POLEROWAC znowu.

REBUFFADE, ſubſt. f. (*L'action de renvoyer & de rejetter quelqu'un.*) Faſtidioſa rejectio. *Phæd.* PRZYKRO kogo przyiąć y odprawić od ſiebie.

REBUT, ſubſt. m. (*Ce qui eſt de moindre prix & valeur.*) Rejectanea, orom, n. plur. *Cic.* BRAK wybierki ſame reſzta odrzut. *Des brebis de rebut. Reiculæ oves, reicularum ovium, f. pl. *Var.* *Brak owiec.

ON DIT au figuré *Il eſt le rebut de tout le monde.* Deſpicatiſſimus & contemptiſſimus eſt. *Cic.* U WSZYSTKICH iest w pogardzie w poniewierce.

REBUTANT, maſc. REBUTANTE, f. adject. Faſtidioſus. PRZYKRY odrażaiący od ſiebie, niemiły, nieprzyiemny.

REBUTER, (*Rejetter avec mépris.*) Faſtidioſè repellere. LEKCE ważyć, pogardzać odrzucać, niechętnie od ſiebie y zuchwale zbyć.

SE REBUTER *d'une choſe.* Se à re aliquâ rejicere. Revocare. Removere. SPRZYKRZYC ſobie co. *Il s'eſt rebuté des eſtudes. Se à ſtudiis revocavit. *Sprzykrzył ſiobie náuki. *Il ne ſe rebute de rien. Nullâ re deterretur, *ou* revocatur à propoſitio *Nic mu ſię nie ſprzykrzy.

SE RECACHER, (*Se cacher pour ſeconde fois.*) Iterùm abſcondere ſe & occultare. *Cic.* SKRYC ſię znowu.

RECACHETER, V. act. & redupl. (*Cacheter de nouveau des lettres.*) Reſignare litteras. act. acc. *Cic. Plaut.* ZAPIECZĘTOWAC znowu.

RECAPITULATION, ſubſt. f. (*Repriſe des principales raiſons d'un diſcours.*) Rerum repetitio. *Quint.* POWTORZENIE tego co ſię od początku mowiło.

RECAPITULER, V. act. & redupl. (*Reprendre ſommairement les raiſons d'un plaidoyer.*) Dicta repetere quàm breviſſimè & decurrere per capite. *Quint.* POWTORZYC znowu toż ſamo w mowie krotko zebrać.

RECARRELER, V. act. & redupl. (*Carreller de nouveau.*) Lateribus iterùm ſternere. *Cic.* BRUKOWAC znowu, poſadzkę znowu dawać.

RECARDER, V. act. & redupl. Lanam repectere, (cto, is, repexui, repexi, pexum.) Iterùm carminare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* WYCZESYWAC znowu wełnę.

RECELER, V. act. (*Cacher, détourner quelque choſe qu'on a dérobée.*) Aliquid occultare. Celare, (o, as, avi, atum.) Suprimere, (mo, mis, ſuppreſſi, ſuppreſſum.) *Cicer.* UKRYC utaić co ukradkiem wziętego przechowywać kradzione rzeczy *Receler un voleur. Recipere furem & occultare. *Plaut.* *Przechowywać złodzieia.

RECELEUR, ſubſt. m. Furum, *ou* rerum furto ablatarum receptor. *Cicer.* TEN co przechowuie złodzieiow y rzeczy kradzione.

RECELEUSE, ſubſt. f. Furum, *ou* rerum furtivarum receptrix. *Cic.* TA co przechowuie złodzieiow.

RECELLEMENT, ſubſt. m. Receptio, onis, fœm. *Plaut.* PRZECHOWYWANIE kradzieży.

RE'CEMMENT, *prononcez* RESSAMMANT. adv. (*Fraiſchement, depuis peu.*) Recens *comme adverbe. Plaut. *Plin.* SWIEZO niedawno dopiero.

RE'CENT, *prononcez* RE'SSANT, m. Récente, f. adject. (*Frais, nouveau.*) Recens. SWIEZY niedawny świeża nowy nowa.

RE'CEPTACLE, ſubſt. maſc. (*Lieu où l'on amaſſe pluſieurs choſes*) Receptaculum, li, n. *Cic.* SCHOWANIE ná rzeczy rożne, ſchronienie.

RE'CEPTION, ſubſt. f. (*Il m'a fait une belle reception, il m'a bien receu.*) Benignè me excepit, magnificè accepit, habuit. Pięknie mię przyiął.

RE'CEPTION *dans quelque Corps* ou *Compagnie.* In aliquam ſocietatem, in aliquod munus cooptatio. *Cic.* PRZYIĘCIE do iákiego zgromadzenia.

RECEPTE, *prononcez* RECETTE *de deniers, ce qu'on a reçu.* Acceptum, ti, n. *Cic.* PERCEPTA pieniężna, wiele ſię odebrało, przychod pieniędzy.

RECETTE, (*Secret particulier pour la guériſon de quelque maladie.*) Singulare medicamentum, ſingularis medicamenti, neut. RECEPTA lekarſtwo.

REÇU, *prononcez* RESSU, m. reçuë, f. Acceptus, a, um. *Cic.* PRZYIĘTY, Przyięta, odebrany.

UN RECEU, (*Une quittance par la quelle on avoüe avoir receu.*) Acceptilatio, onis, f. *Vlp.* KWIT z odebrania.

RECEVEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui reçoit.*) Acceptator, oris, m. *Plaut.* PRZYIMUIĄCY odbieraiący.

RECEVEUR *des tributs, des tailles.* Tributorum *ou* vectigalium coactor. POBORCA.

RECEVOIR, V. act. Aliquid ab aliquo, de aliquo, ex aliquo accipere, recipere. *Cic.* ODBIERAC co od kogo brać. *Recevoir des gages du public. Stipendium de publico accipere. *Cæſ.* *Brać ze ſkarbu płacą.

RECEVOIR *quelqu'un, luy faire un bon* ou *mauvais accueil.* Aliquem benè *ou* malè accipere, excipere. *Cic.* Benigno vultu, benignè excipere. PRZYIMOWAC kogo ochotnie mile przyiąć.

RECEVOIR *quelque perte, quelque dommage.* Detrimentum *ou* damnum aliquod accipere. Recipere. Excipere. *Cic.* PONOSIC ſzkod iaką. *Des chagrins.* Moleſtias excipere. *Cic.* *Znoſić ponoſić rożne kłopoty.

RECEVOIR, (*Admettre au nombre* ou *parmi.*) In numerum aliquem accipere. Recipere. Admittere. Adſcribere. Adſciſcere. Cooptare. act. acc. *Cic.* PRZYIMOWAC pomiędzy inſzych, przyiąć do zgromadzenia iákiego, wpiſać w rejeſtr.

RECEVOIR *au nombre des Citoyens.* In civitatem accipere. In civitatem ou civitati adſcribere. *Cic.* MIEYSKIE dać komu. *Je ne reçois point vos excuſes.* Tuas excuſationes non admitto. Excuſationem non accipio. *Cicer.* *Nieprzyimuię twoich wymowek. *Recevez pour réponſe à toutes vos demandes.* Ad omnia tua poſtulata hæc accipe, *ou* habeas id reſponſi. *Miey tę odpowiedź, ná wſzyſtko.

RECHANTER, V. act. (*Redire ſouvent la meſme chanſon.*) Eandem cantilenam canere. *Ter.* Eandem cantilenam alicui inſuſurrare. *Cic.* TOZ ſamo prawić powiadać uſtawicznie iedno mowić ſpiewać wſzyſtko iedno.

RE'CHAPER *d'une maladie.* Ex morbo evadere. Convaleſcere. Aſſurgere ex morbo. *Cic.* WROCIC ſię z cięſzkiey choroby iákiey.

RECHARGE, ſubſt. fœm. (*Ritération d'un ordre, d'une recommaudation.*) Iteratum juſſum *ou* mandatum, ti, neut. Iterata commendatio, onis, fœm. *Cicer.* POWTORNY roſkaz, zálecenie prożba.

Comme je n'ay point eu de réponſe de vous, j'ay fait une recharge. Ut nihil reſponſi accepi, iterùm dedi ad te litteras. NIE MAIĄC odpiſu od ciebie znowu powtornie piſzę.

RECHARGER, V. act. & redupl. (*Charger une ſeconde fois.*) Onus rursùm imponere. POWTORNIE kazać roſkażać, nákazać zlecić włożyć co powtornie ná kogo.

RECHARGER ſe dit en ce ſens, comme *Recharger l'ennemy.* Alteram impreſſionem in hoſtem facere. *Cicer. Liv.* ZNOWU uderzyć ná nieprzyiaciela. *Recharger une arme à feu.* Fiſtulam ferream nitrato pulvere ac plumbo iterùm inſtruere. *Znowu nábiiać ſtrzelbę.

RECHASSER, V. n. & redupl. (*Chaſſer une ſeconde fois.*) Rurſum pellere. Repellere. *Cic.* ZNOWU odegnać odpędzić wygnać wypędzić. *Rechaſſer l'ennemy, le repouſſer dans la ville.* In oppidum hoſtem compellere. Urgere. *Cæſ.* *Spędzić odpędzić nieprzyiaciela od miaſta.

RECHAUFFER, V. act. & redupl. Recalfacere. *Ovid.* ODEGRZAC odgrzać znowu.

RECHAUSSER *un arbre.* V. act. & redupl. (*Le couvrir de la terre qu'on en avoit oſté du pied pendant l'hiver.*) Ablaqueatam arborem operire. OKOPYWAC znowu drzewa.

SE RECHAUSSER. Calceos rursùs ſibi induere, (duo, duis, dui, utum.) *Suet.* OBUWAC ſię znowu.

RE'CHAUD, ſubſt. m. (*Inſtrument de cuiſine aſſez connu.*) Foculus, i, m. *Plaut.* Focus, foci, m. *Sen.* FAIERKA do odgrzewania.

RECHEOIR, V. n. (*Retomber.*) Relabi. ODPASC znowu w co.

RECHERCHE, ſubſt. f. (*Enqueſte.*) Inquiſitio. Diſquiſitio Indagatio. Inveſtigatio, onis, f. *Cic.* SZUKANIE dochodzenie wywiadowanie ſię pytanie ſię.

RECHERCHE ſignifie auſſi *une pourſuite amoureuſe qu'on fait d'une fille par d'honneſtes voyes.* Petio, onis, f. Conſectatio, onis. STARANIE ſię o Pánnę w małżeńſki ſtan.

RECHERCHER, V. act. & redupl. (*Chercher une autre fois.*) Rursùm *ou* denuò quærere. SZUKAC znowu.

RECHERCHER *une choſe,* (*En faire une enqueſte exacte.*) Aliquid quærere. Exquirere, Inquirere. Inveſtigare. DOCHODZIC wywiadywać ſię oczym, ſperać ſzukać.

RACHERCHER, (*Demander, pourſuivre.*) Petere. Ambire. STARAC ſię pragnąć prosić

RECHERCHER *quelqu'un d'une choſe* ou *pour une choſe.* Poſtulare aliquẽ de re aliquâ. *Cic.* Rei alicujus. *Suet.* SCIGAC dochodzić czego ná kim pytać kogo o co.

RECHERCHER *un ouvrage,* (*En chercher les défauts.*) Vitia alicujus operis quærere & emendare. Corrigere. *Cicer.* SZPERAC ſzukać podſtrzegać czego w czym álbo kogo

RECHEUTE, ſubſt. f. (*D'une maladie dont on eſtoit ſortis.*) Recidivus morbus, recidivi morbi. Iteratus in mordum lapſus ûs, m. *Celſ.* ODPADNIENIE w chorobę (*Recydywa.*)

RECHIGNE', m. RECHIGNE'E, f. Vultuoſus, a, um. Aſtricta, *ou* contracta fronte homo. MARSOWATY zmarſzczonego czoła, krzywo patrzący.

RECHIGNER, V. n. (*Faire mauvaiſe mine, témoigner par des grimaces qu'on n'eſt pas de bonne humeur, & qu'une choſe ne plaiſt pas.*) Ringi. Frontem caperare. KRZYWIC ſię marſzczyć ſię na kogo niechęć pokazyć nieochotę nieupodobanie iákie po ſobie pokazać, gryść ſię, zżymać ſię. *Faire une choſe en rechignant.* Ingratò, invitè aliquid facere. *Cic.* *Czynić co niechętnie.

RECHIGNER *un peu.* Subringi. *Cic.* SKRZYWIC ſię trochę

RECIDIVE, ſubſt. f. Lapſus recidivus in malum. ODPADNIENIE odpadnie w co západnienie powtore

RE'CIDIVER, (*Retomber une ſeconde fois.*) Recidere. Relabi, *Liv.* ODPADAC powtore, západać w co, lub wpadać znowu.

RE'CIPROQUE, adject. maſc. & fœm. *& quelquefois ſubſtantif.* (*Ce qui ſe fait mutuellement de part & d'autre.*) Mutuus, a, um. *Cicer.* WZAIEMNY, WZAIEMNA, z obopolny.

RE'CIPROQUEMENT, adv. (*Mutuellement.*) Mutuò. *Cic.* WZAIEMNIE. *Portez-vous bien, & aimez moy réciproquement comme je vous aime.* Fac valeas, meque mutuò diligas. *Planc. Cicer.* *Byway zdrow á kochay mię wzaiemnie

RE'CISION, ſubſt.f. (*D'un contract.*) Antiquatio. SKASOWANIE kontraktu.

RE'CIT, ſubſt. m. (*Narré d'une choſe.*) Narratio. Recitatio. *Cic.* POWIESC o czym.

RECITER, (*Raconter.*) Recitare. Narrare. *Cic.* POWIADAC opowiedzieć o czym.

RECITER *par cœur.* Recitare. pronuntiare. Dicere memoriter. *Quint.* NA pamięć mowić powiadać.

RE'CLAMER, V. act. (*Appeller quelqu'un à ſon ſecours.*) Auxilium implorare. Appellare, *ou* Implorare aliquem. *Cic.* NAPOMOC ſwoie kogo wżywać.

SE RE'CLAMER *de quelqu'un*, (*S'en avoüer, témoigner en eſtre connu.*) Uſurpare alicujus nomen. *Cic.* ODZYWAC ſię do kogo iáko náleżący do niego

RE'CLAMER *une choſe*, (*Dire qu'elle nous appartient.*) Rem aliquam ut ſuam ſibi vindicare, (o,as,avi, atum.) *ou* repetere. *Petr. B* ODZYWAC ſię do kogo z znáiomością z świadectwem, ſzczycić ſię znáiomością czyią łaſką &c.

RECLAMER *contre*, *S'oppoſer.*) Alicui rei reclamare. Refragari. *Cicer.* NIEPOZWALAC ná co, bronić, niedopuſzczać.

RECLOUER, V.act. & redupl. (*Clouer une ſeconde fois.*) Clavum refigere. ZABIC drugi raz, wbić ćwiek powtore, przybić znowu.

RECLUS, m. RECLUSE, f. Clauſus, *a*, um. ZAMKNIĘTY, Zámknięta.

RECOEFFER, V. act. & redupl. (*Coëffer une ſeconde fois.*) Iterùm comere. *Ter.* UBIERAC ná głowę drugi raz ſtroić znowu.

RECOIGNER, V. act. & redupl. (*Coigner de nouvean.*) Clavum rursùm adigere, (go, gis, adegi, adactum.) *Plin.* KLIN znowu wbiiać.

RECOIGNER, (*Repouſſer un ennemi en quelque lieu.*) Hoſtem aliquò repellere. W KĄT wpędzić.

RECOIN, ſubſt. m. (*Lieu reculé.* Angulus, anguli, maſc. Seceſſus Receſſus.ús, m. *Cic.* KĄT kącik uſtronie oſobność.

RECOLLER, V. act. & redupl. (*Coller une ſeconde fois, ce qui eſt décolé.*) Rursùm glutinare, denuò agglutinare. *Plin.* ZNOWU kleić ſkleić przykleić.

RECOLLER *les témoins.* Teſtes revocare & componere cum reis. KONFRONTOWAC świadki z obwinionemi ſtoſować świadectwa.

RE'COLTE, ſubſt. fœm. (*L'action de recueillir les fruits de la terre.*) Meſſis, meſſis, fœm. *Cicer. Vieg.* ZBIERANIE żniwo.

La récolte des olives. Olivitas, atis, fœm. *Colum.* ZBIERANIE w oliwnikach oliwek.

RECOMMENCER, *prononcez* RECOMMANCER, V. act. & redupl. (*Commencer une ſeconde fois.*) Iterûm *ou* rursùm incipere, pio, is, incepi, inceptum.) *Cicer.* ZACZĄĆ znowu

RECOMMENDABLE, *prononcez* RECOMMANDABLE. Adject. maſc. & fœm. (*Digne de recommandation.*) Prædicabilis. Commendabilis. ZALECENIA godny godna, zálecony zálecona záchwalony záchwalona.

RECOMMENDATION, *prononcez* RECOMMANDATION, ſubſt. fœm. Commendatio, onis, fœm. *Cicer.* ZALECENIE. **Des lettres de recommendation.* Litteræ commendatitiæ, arum, fœm. plur. *Cic.* *Liſt zálecaiący.

ON DIT *avoir une choſe en recommendation.* Summo & præcipuo loco habere aliquid. MAM to ſobie zalecone ważę ſobie

RECOMMENDER, *prononcez* RECOMMANDER *quelqu'un* ou *quelque choſe à un autre.* Aliquem alicui commendare. *Cic.* ZALECIC co komu zálecać mu co.

RECOMMENDER, (*Enjoindre expreſſement.*) Diſtrictè præcipere, jubere. *Cicer.* ZALECIC wyraźnie zlecić.

SE RECOMMENDER *à quelqu'un*, (*Luy faire ſes recommendations.*) Aliquem ſalutare, ſalvere jubere. Salutem alicui dicere. *Cicer.* POLECAC ſię komu zálecić ſię komu oddawać ſię komu. * *Je me recommende à tous mes amis*, ou *mes recommendations à tous mes amis.* Saluta omnes amicos, *ou* ſalutem dic meis amicis. *Oddaię ſię łaſkawych wſzyſtkich pamięci, kłaniam wſzyſtkim łaſkawym.

RE'COMPENSE, *prononcez* RECOMPANSE, ſubſt fœm. (*Avantage qu'on procure à quelqu'un pour ſes ſervices.*) Remuneratio, onis, fœm. Præmium, ii, neut. Merces, edis, fœm. *Cicer.* NADGRODA zápłata zá uſługi. **Voila la récompenſe de mon impertinence.* Illud præmium ob ſtultitiam

ſero. *Ter.* *Ták płacą hardemu.

SANS RE'COMPENSE. Sine ullâ mercede Gratis. Gratuitò. *Cic.* BEZ nádgrody.

EN RE'COMPENSE, (*En revanche.* W NADGRODĘ wzaiemnie.

RE'COMPENSER, *prononcez* RE'COMPANSER *quelqu'un*, *luy donner quelque récompenſe.* Penſare. Compenſare. Remunerare. NADGRODZIC komu nádgrodę mu iaką uczynić, zápłacić mu (*rekompenſować.*)

RE'COMPENSER *quelqu'un de ſes pertes.* Diſſolvere & compenſare damna alicujus, *ou* reſarcire, reparare. NADGRODZIC komu ſzkody.

RECOMPTER, V. act. & redupl. (*Compter une ſeconde fois ce qu'on a desja compté.*) Calculum rursùm ponere. ZNOWU rachować powtornie.

RECONCILIATEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui reconcilie les perſonnes diviſées.*) Reconciliator, oris, m. *Liv.* JEDNACZ ten co iedna, godzi porożnionych.

RE'CONCILIATION, ſubſt. f. (*Raccommodement des perſonnes diviſées*) Reconciliatio. *Cic.* GODZENIE.

RECONCILIER, V.act. (*Remettre bien enſemble des perſonnes diviſées.*) In gratiam. In concordiam reducere aliquem. Reconciliare aliquem alteri, cum altero. *Terent.* JEDNAC poiednać pogodzić porożnione oſoby.

SE RE'CONCILIER, (*Se remettre bien avec quelqu'un.*) In gratiam cum aliquo redire. Reconciliare ſibi animum alicujus. POIEDNAC ſię pogodzić ſię z kim.

RECONDUIRE, V. act. (*Accompagner par civilité quelqu'on qui s'en va.*) Reducere. Deducere. ODPROWADZAC kogo przez ludzkość wyprowadzać.

RECONFORT, ſubſt. m. (*Ce qui ſert de conſolation dans quelque affliction.*) Solatium, ſolatii, neut. Refugium, ii, n. *Cic.* POCIECHA ulga folga w żalu pomoc iáka.

RECONFORTER *quelqu'un*, (*Le ſoulager dans ſes peines, le conſoler.*) Solari. Conſolari. Depon. accuſ. *Cicer.* CIESZYC kogo pomoc dawać utwierdzać w ſmutku ochoty ſerca dodawać.

RECONFRONTER *un accuſé devant les témoins.* Teſtes componere cum reis. (Terme de Droit.) ZNOWU ſtoſować obwinionego z świadkami.

RECONNOISSABLE, adject. m. & f. Agnoſcendus, anm. KTOREGO pozać. **Il n'eſt pas reconnoiſſable de ſa maladie il eſt bien changé.* Morbo totus immutatus eſt. *Ani go poznać po chorobie, cale ſię zmienił.

RECONNOISSANCE, ſubſt. f. (*L'action de reconnoiſtre une perſonne qu'on prenoit pour une autre.*) Agnitio. Cognitio, onis, f. *Cic.* ROZEZNANIE poznáwanie poznać oſobę lub rzecz ktorą kto miał zá inſzą.

RECONNOISSANCE. (*Reſſentiment qu'on témoigne d'un bienfait.*) Memoria, æ. Grati *ou* memoris animi ſignificatio, onis, f. Gratus animus, grati animi, m. *Cic.* WDZIĘCZNOSC (*rekognicya*) wyznanie łaſki.

RECONNOISSANCE. (*Salaire, récompenſe d'on ſervice, d'un bon office qu'on nous a rendu.*) Pretium, ii, neut. *Ovid.* ZAWDZIĄCZENIE przyſługi iákiey, nádgroda.

RECONNOISSANCE (En terme de Pratique.) *Ecrit par lequel on reconnoiſt & déclare que certaines terres relévent d'un Seigneur.* Scriptum quo quis profitetur agros aliquos ſe beneficatio *ou* clientelari jure poſſidere. SWIADECTWO dokument karta ná mańſtwo.

RECONNOISSANT, m. RECONNOISSANTE, f. (*Qui a de la reconnoiſſance, de la gratitude.*) Gratus. Beneficiorum memor. *Cic.* WDZIĘCZNY wdzięcznego ſerca wdzięczność ſwoię pokazuiący oświadczaiący.

RECONNOISTRE *on prononce* RECONNOITRE *quelqu'un, dont on avoit perdu la connoiſſance.* Cognoſcere, Agnoſcere, agnovi, agnitum.) act. acc. *Cic. Ter.* POZNAC znowu kogo o ktorym ſię cale zápomniało. **J'ay de le peine à vous reconnoiſtre, tant vous eſtes changé.* Vix te agnoſco, adeò immutatus es. *Ter.* *Ledwie cię poznać mogę tákeś ſię odmienił, zmienił. **Reconnoiſtre quelqu'un à le voir, à l'entendre parler, à ſa voix.* Hunc de facie, de voce noſcere, de formâ. *Cic. Plaut.* *Poznać rozeznać kogo z widzenia, z ſłyſzenia, z mowy, po mowie, po głoſię.

RECONNOISTRE, (*Avoir de la réconnoiſſance de quelque bienfait.*) Beneficiorum memorem, gratumque ſe prębere *Cic.* WDZIĘCZNOSC oświadczać zá dobrodzieyſtwa.

RECONNOISTRE *quelqu'un*, (*Le récompenſer de quelque plaiſir.*) Præmia alicui pro accepto beneficio rependere. *Ovid. Stat.* ZNAC ſię komu do czego do wdzięczności zá co. **Je reconnoiſtray vos peines.* Feres præmia multa tuorum laborum. *Hor.* *Znać ſię będę za prace.

RECONNOISTRE, (*Avouer.*) Agnoſcere. Cognoſcere. Recognoſcere. *Cic.* WYZNAC przyznać przyznać ſię znać ſię. **Reconnoiſtre une dette.* Confiteri debitum. *Aul. Gel.* Agnoſcere æs alienum. *Vlp.* *Znać ſię do długu. * *Sa ſignature.* Agnoſcere manum ſuam *ou* chirographum. * Znać ſię do ręki ſwoiey przyznać ſię doniey do podpiſu ſwego.

RECONNOISTRE, (*Découvrir, éclarcir la vérité d'une choſe.*) Agnoſcere. *Cic.* DOCHODZIC czego odkryć dowiadywać ſię uznawać. **Vous reconnoiſtrez un jour mon innocence.* Me abs te immeritò eſſe accuſatum poſt modum reſciſces. *Uznaſz kiedyś niewinność moię.

RECONNOISTRE, (*Aller voir l'eſtat des choſes.*) Cognoſcere. Explorare, act. Speculari. depon. acc. *Cic.* POZNAWAC wywiadywać ſięſzpiegować wypatrzyć. **Il envoya reconnoiſtre la place par la cavalerie.* Equites præmiſit, qui arcem explorarent. *Liv.* * Wyſłał iezdnych dla przypatrzenia ſię dla obaczenia fortecy.

SE RECONNOISTRE, (*Reprendre ſes ſens, faire reflexion ſur ſoy meſme & ſur ſa conduite.*) Redire ad ſe, ad frugem ſe recipere. REKOLIGOWAC ſię, námyślić ſię, ná dobre weyrzyć w ſprawy ſwoie y poſtępki y w nich ſię cale ná lepſze odmienić.

RECONQUERIR, V. act. & redupl. (*Regaigner ce qu'on a perdu en guerre.*) Recipere. Recuperare. *Cicer.* ZNOWU odzyſkać odebrać znowu to co ſię utraciło przez woynę.

RECONQUIS, m. RECONQUISE, f. Recuperatus. Receptus, a, um. *Cic.* ODEBRANY odebrana odzyſkany znowu ná woynie.

RECONSTRUIRE, V.act. & redupl. (*Rebaſtir.*) Reædificare. ZNOWU ſtawiać wyſtawiać budować.

RECONSULTER, V.act. & redupl (*Conſulter une ſeconde fois.*) Aliquem rursùm conſulere. ZNOWU ſię radzić.

RECOPIER, V. act & redupl. (*Copier une ſeconde fois.*) Rursùm ſcriptum aliquod deſcribere. ZNOWU przepiſać.

SE RECOQUILLER, V.act. & redupl In varios orbes *ou* cochleæ in morem ſinuari. WIC ſię zwiiać ſię y kręcić.

RECORRIGER, V.act & redupl. (*Corriger pluſieurs fois.*) Recorrigere *Sen.* POPRAWIAC znowu rázy kilka.

RECORS, ſubſt. m. (Mot de Pratique pour exprimer celuy qui aſſiſte un ſergent qui fait quelque execution.) Adſtipulator, oris, m. *Cic.* PRZYSTAWA proſty żołnierz przydany niżſzemu Oficyerowi dla ordynanſu iákiego wykonánia ordynans.

RECOUCHER, V. act. & redupl. (*Remettre au lit* ou *dans la lit.*) Lecto iterùm componere. *Cic.* ZNOWU kłaść położyć do łoſzka.

SE RECOUCHER, Se rejicere in cubile. *Petr.* Lectum repetere, ſe lecto reddere. ZNOWU ſię położyć.

RECOUDRE, V.act.& redupl. Aliquid denuò ſuere. Conſuere ZNOWU ſzyć.

RECOUPPE, ſubſt.f. (*Son qu'on remet au moulin pour en tirer une ſeconde fois de la farine*) Furfur iterùm molitus, maſc. SRZOTOWANE zboże ná raz, znowu do koſza ſypane ná mielſze.

RECOUPPES *de pierres de tailles*, (*morceaux qu'on oſte des pierres, quand on les taille.*) Reciſamenta. *Plin.* OKRZESKI od kamieni ciosanych.

RECOURBER, V.act. (*Courber* ou *faire en arc.*) Recurvare. *Colum.* ZGINAC náginać nákrzywić iák łuk giąć.

RECOURBE, maſc. RECOURBE'E, fœm. adject. Recurvus. Incurvus, a, um. *Cic.* NAGIĘTY wygięty wyginany krzywy nákrzywiony.

RECOURIR *à quelqu'un* (*S'addreſſer à luy, y avoir recours.*) Ad aliquem confugere. Perfugere. Refugere. *Cicer.* UCIEC ſię do kogo uciekać ſię udać ſię poyść z czym do kogo.

RECOURIR *ſur l'ennemi.* Hoſtem iterùm inſequi. ZNOWU ná nieprzyiaciela uderzyć.

RECOURS, ſubſt. maſc. (*Refuge.*) Confugium. Perfugium. Refugium, ii, neut. *Ovid.* UCIECZKA obrona udać ſię **On eut recours aux derniers remedes.* Decurritur ad illud extremum atque ultimum. *Cæſ.* *Udano ſię do oſtatnich lekarſtw

RECOURS, ſe dit en Droit pour *Garantie.* EWIKCYA. **Vous avez voſtre recours contre la caution.* Ad cautionem recurras, quæ tenetur damnum præſtare. *Uday ſię do ewikcyi do warunków zápiſnych.

RECOUVREMENT, ſubſt. maſc. (*Action par laquelle on recouvre une choſe priſe* ou *perduë.*) Recuperatio. ODEBRANIE názad odzyſkanie co ſtraconego. **Le recouvrement de la liberté.* Libertatis recuperatio. *Cicer.* *Odyſkanie wolności.

RECOUVRER, V.act, (*Retrouver ce qu'on avoit perdu.*) Recuperare. ODYSKAC názad.

RECOUVRIR, V. act. & redupl. (*Couvrir ce qui eſt découvert.*) Retectas ædes integere, (go, gis, texi, tectum.) *Plaut.* NAKRYC znowu dachy znowu pokrzwać.

RECOUVRIR *ſon honneur*, ſe dit figurément *pour le couvrer.* In priſtinum honorem reſtitui. WROCIC ſię przywroconym bydź do ſławy do imienia dobrego do czci.

RECOUVERT, m. RECOUVERTE, f. (*Couvert de nouveau.*) Rursùs tectus. Intectus. Contectus, a, um. *Plin.* ZNOWU nákryty nákryta pokryky.

RECRACHER, V. act. & redupl. (*Rejetter ce qu'on a pris.*) Reſpuere. WYPLUNĄC wyrzucić z gęby.

RE'CRE'ANCE, ſubſt. f. (*Poſſeſſion d'un bien litigieux ajugé à celuy qui ſemble avoir le meilleur droit, juſques à la fin de procés*) Vindiciæ, arum, f. pl. *Liv.* SEKWESTREM podanie, oddanie w poſſeſſyą zá ręce ſporney rzeczy temu ktoremu ſię prawo zdaie lepſze tym czaſem áż do zupełnego ſtron roſpieraiących ſię rozſądzenia **Ajuger* ou *donner la récréance* Dare vindicias ſecundùm aliquem. *Podać przyſądzić ſekweſtrem zá rękę oddać áż do rozſądzenia.

RE'CHE'ATIF, maſc. RE'CRE'ATIVE, fœm. (*Qui divertit, qui réjoüit.*) Feſtivus. Facetus. ROZWESELAIĄCY uciesżny uciesżna weſoły.

RE'CRE'ATION, ſubſt. fœm. (*Délaſſement de l'eſprit, divertiſſement.*) Animi remiſſio. Relaxatio. *Cic. Phæd.* ROZRYWKA.

RE'CRE'R, (*Divertir, réjoüir.*) Oblectare, (o, as, avi, atum.) Oblectationem afferre: *Cic.* ROZERWAC rozrywkę czynić.

SE RE'CRE'ER, (*Se divertir.*) Dare ſe jucunditati. *Cic.* Oblectare ſe. *Ter.* ROZRYWKĄ ſię bawić.

RECREUSER, V act. & redupl. (*Creuſer de nouveau* ou *plus avant.*) Altiùs fodere. *Plin.* KOPAC znowu.

RECRESPIR, V.act.& redupl. (*Créſpir de nouveau.*) Rursùs truliſſare. *Vitr.* ZNOWU Tynkować.

RECRIMINATION, ſubſt. fœm. (*L'action de rejetter un crime dont on eſt accuſé, ſur celuy qui accuſe.*) Criminis in accuſatorem tranſlatio. ZARZUT wzaiemny oddany.

RE'CRIMINER, (*Vſer de récrimination.*) Crimen ab accuſatore illatum, in illum transferre. ZARZUCAC co wzaiemnie.

RECROISTRE, (*Croiſtre derechef.*) Recreſcere, (ſco, is recrevi, recretum.) *Plin.* ODRASTAC znowu.

RECRU, m. RECRUE, fœm. (*Augmenté.*) Auctus, a, um. ZNOWU odroſły.

RECRU, (*Fatigué, las.*) Feſſus. Defeſſus. Defatigatus, a, um. ZMORDOWANY ſpracowany wyſilony

RECRUE, ſubſt.f. (*Levée de gens de guerre pour augmenter les compagnies & les rendre complétes.*) Militum ſupplementum, ti, n. *Cæſ.* ZACIĄGI nowe ludzi. **Les recrues qu'il avoit amené d'Italie.* Supplementum quod ex Italiâ advexerat. *Cæſ.* *Nowo záciężni ktorych z ſobą z włoch ſprowadził

RECRUE *d'impoſts*, (*Augmentation.*) Vectigaliũ acceſſio, onis, f. PODNIESEINIE podatkow poborow podwyższenie.

RECTEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui regit, qui conduit.*) Rector, oris, m. *Cic.* RZĄDCA.

RECTEUR *dans les Vniverſitez*, (*Le chef des Vniverſitez.*) Rector. REKTOR ſtarſzy w Akademiach y ſzkołach

RECTRICE, (*Celle qui conduit.*) Rectrix, icis, fœm. *Cic.* RZĄDCZYNA.

DE RECTEUR. Rectorius, a, um. *Cic.* REKTORSKI.

RECTIFIER, V. act. (*Mettre une choſe dans la regle & dans l'ordre.*) Aliquid ad artis alicujus regulas *ou* præcepta exigere. Corrigere. POPRAWIC poprawiać wprawić w ryzę.

RECTITUDE, ſubſt.f. (*Droiture dans les choſes.*) Rectum ti, n. *Hor.* SŁUSZNOSC.

RECUEIL, ſubſt. maſc. (*Collection, ramas de pluſieurs choſes.*) Collectanea, orum, neut. plur. *Suet.* ZEBRANIE ſkupienie ná kupę zgromadzenie.

RECEUIL,(*Abregé.*) Epitome.*Cic.* ZEBRANIE krotkie

RECUEILLEMENT, ſubſt. m. (*Recollection de l'eſprit, lorſqu'on ramaſſe tout ſon eſprit pour s'appliquer uniquement à une choſe.*) Rei *ou* ad rem animus attentus, intentus *ou* animi applicatio, onis,f. *Cic.* PILNOSC.

RECUEILLIR, V. act. (*Faire la récolte des biens de la terre.*) Colligere. Recolligere. *Cic.* ZBIERAC zniwo. **Recueillir les voix, les ſuffrages.* Colligere ſuffragia. **Zbierać głoſy rachować wota.*

RECUEILLIR, (*Ramaſſer ce qu'il y a de meilleur dans un livre.*) Opima quæque ſeligere, excerpere. *Ter.* WYBIERAC co lepſzego z kſiąg.

RECUEILLIR *quelqu'un,* (*Le recevoir, l'accueillir, le ramaſſer.*) Aliquem excipere *Cir.* PRZYIĄC kogo.

RECUIRE, V. act & redupl. (*Cuire une ſeconde fois.*) Recoquere. *Mart.* ZNOWU gotować odgotować co iuz nágotowanego odgrzać przyſmażyć.

RECUIT, maſc. RECUITE, f. (*Cuit une autre fois.*) Recoctus,a,um. *Stat.* ODGRZEWANY, odgrzewana potrawa drugi raz przygotowana.

RECULEMENT, ſubſt. m. (*Retardement.*) Retardatio, onis,f. *Cic.* ZWŁOKA odwłoka.

RECULE', m. RECULE'E,f. adj. & part. paſſ. Remotus. DALEKI oddalony.

RECULER, V. act. (*Repouſſer en arriere.*) Retroagere, (retroago, gis, retroegi, actum.) Removere. Submovere, (eo, es, movi, motum.) *Cic.* ODEPCHNĄC edemknąć odſunąć.

RECULER,(*Se retirer en arriere.*)Retrocedere. ODEMKNĄC ſię uſtąpić ſię názad ſię cofnąć. **Les ennemis reculerent.* Hoſtes pedem retulerut. *Cæſ.* *Uciekli uſtąpili nieprzyiaciele, nieprzyiaciel uſzedł umknął.

RECULER, (*Remettre une affaire, en éloigner le jugement*) Rem promovere. *Ter.* Diſtrahere, (ho,his, xi, ctum.) *Cæſ.* ZWŁOCZYC ſprawę zwłokami nárabiać.

RECULER, (*Tergiverſer, fuir, éviter.*) Tergiverſari. *Cic.* WYKRĘTAMI zwłokami nárabiać.

A RECULONS, adv. Comme *aller* ou *marcher à reculons* Retro incedere. WZAD iść cofaiąc ſię. **Il va à reculons comme les écreviſſes.* Ex tranſverſo cedit, quaſi cancer. *Ter.* *Raczkiem chodzić.

ON DIT figurément *A reculons* pour dire *de mal en pis.* Peſſum *ou* ſuſque deque. CORAZ gorzey.

RECUSABLE, adj. m. & f. (qu'*on peut recuſer* parlant *d'un juge.*) Rejiciendus, repellendus, a, um. UCHRONA prawna dla nienależytego ſądu.

RECUSATION, ſubſt. fœm. Rejectio, onis, fœm. *Cicer.* UCHRONA prawna. **Les recuſations eſtant faites non ſans beaucoup de bruit.* Ut rejectio facta eſt clamoribus maximis. *Cic* *Uchrony prawne nie bez wielkiego hałaſu ſtaneły.

RECUSER, V. act. (*Rejetter, ne vouloir poit quelqu'un pour juge.*) Judicem rejicere. *Cic.* UCHRONAĆ prawną ſię bronić u ſądu,niechcęc ſię ſądzić przed ſędziem iákim

REDDITION *d'une place.* ſubſt.f. Arcis deditio, onis.*Cic.* PODDANIE miaſta fortecy.

REDDITION *d'un compte.* Redditio rationis. *Quint.* ODDANIE rachunkow.

REDE'FAIRE, V.act.& redupl. (*Défaire ce qui eſt fait.*) Retexere, (o, is, texui, textum.) *Ovid.* ODRABIAC znowu co ſię zrobiło przerabiać rozrabiać

ON DIT proverbialèment *C'eſt la toile de Pénélope, il fait & redéfait.* Penelopes telam retexit. *Cic.* TEMU ni początku ni końca nie maſz, co iedna ręka zrobi to druga rozrabia.

REDE'JEUNER, V. act. & redupl. (*Desjeuner une ſeconde fois.*) Iterùm jentare. Guſtationem repetere. Powtornie śniadanie ieść.

REDE'LIBE'RER, V.act & redupl. (*Délibérer derechef.*) Iterùm deliberare *ou* rursùs. ZNOWU o czym radzić.

REDEMANDER, V.act. & redupl. Repetere. *Cicer.* UPOMINAC ſię o co názad. **Si quelqu'un s'aviſe de redemander ce qu'il a preſté, il trouvera un ennemy au lieu d'un ami pour la reconnoiſſance de ſon bien-fait.*) Cùm quis repetit mutuum, inimicum amicum beneficio ſuo invenit. *Plaut.* *Upomni ſię kto o to co pożyczył będzie miał nieprzyiaciela y kupi go ſobie zá ſwoie pieniądze y dobroć.

REDEMEURER, V. n. & redupl. (*Demeurer encore.*) Rrusùm remanere. *Cic.* ZNOWU ſię zoſtawać.

REDEMPTEUR, *prononcez* REDAMPTEUR, ſubſt.m. *Qui ſauve & délivre.*(*Mot qui s'attribuë à* JESUS-CHRIST

que a ſauvé tous les hommes par ſa mort.) Servator liberatorque hominum. m. *Liv.* ODKUPICIEL ſłowo właśnie Zbawicielowi Chryſtuſowi przyzwoite.

REDEMPTION, ſubſt. fœm. (*Le rachat des hommes par* JESUS-CHRIST.) Liberatio, onis,f. *Cic.* Redemptio, onis,f. ODKUPIENIE okup świata przez Chryſtuſa Pána Zbawiciela náſzego.

REDESCENDRE, V. act. & redupl. (*Deſcendre une ſeconde fois.*)Rursùm deſcendere. ZNOWU ná doł iść.

REDEVABLE, adj m. & f. (*Qui doit.*) Debitor, oris,m. *Cicer.* WINNY winna dłużnik. **Je ſuis voſtre redevable,* Tibi debeo In tuis ſum nominibus *Cic.**Jeſtem twoy dłużnik.)

REDEVABLE, (*Obligé de quelque plaiſir qu'on a reçeu.*) Alicui obligatus. Devinctus. Obſtrinctus. Obnoxius, a, um. *Cic.Ter.* OBOWIĄZANY obligowany zá co. **Il m'a tellement obligé, qu'il n'y a perſonne à qui je ſois plus redevable,* Tanto ſum devinctus ejus beneficio, ut nemini plus debeam. *Cic.* *Táką mi łaſkę przyſługę uczynił że nikomum bardziey nigdy nie ieſt obowiązany.

REDEVENCE, *prononcez* REDEVANCE, ſubſt. fœm. (*Charge de payer quelque droit pour raiſon d'un fonds.*) Prœſtatio, onis, fœm. *Paul-Juriſc.* POWINNOSCI ktore kto z dobr lub gruntu iákiego dawać wypłacać lub opłacać powinien.

REDEVENIR, V. neut. & redupl. (*Recommencer d'eſtre ce qu'on eſtoit.*) In priſtinum ſtatum redire. WROCIC ſię do czego, znowu czym ſię ſtać, álbo znowu zoſtać znowu ſtánąć czym.

REDEVOIR, V. act. & redupl. (*Devoir de reſte*) Reliquari, (or, aris, atus ſum.) *Vlp.* POZOSTAC ieſzcze co winien.

Qui redoit. Reliquator, ſoris, maſc. *Scavol.* Pozoſtały winien.

Ce qu'on redoit. Reliqua, orum,n.pl. *ou* Reliquatio, onis, f. *Paul.* (Mots de Droit.) Pozoſtały dług.

REDIRE, V. act. & redupl. (*Dire une ſeconde fois.*) Aliquid iterare. Repetere. Act. acc. *Cicer.* POWTORZYC co mowiąc powtarzać. **Redire toûjours la meſme choſe, chanter toûjours la meſme choſe, la meſme chanſon.* Eadem decantare, eandem cantilenam canere. *Cic. Ter.* *Toż ſamo iedno záwſze mowić, iedno ſpiewać.

REDIRE, (*Rapporter aux autres ce qu'on a dit.*) Aliquid alicui referre. *Cicer.* POWIADAC przed drugiemi co kto ſłyſzał.

TROUVER *à redire.* (*Trouver mauvais, reprendre, blaſmer.*) Reprehendere. Culpare. *Cicer. Ter.* PRZYGANIAC ganić ſtrofować przymawiać o co. **On a trouvé beaucoup de choſes à redire en luy.* In illo multa reprehenſa ſunt. *Cicer.* *Wiele rzeczy w nim ganiono. **Il y a des eſprits qui ſont les dégoutez, & qui pour paroiſtre habiles, trouvent à redire dans le ciel meſme.* Sunt qui ſtultè nauſeant, & ut putentur ſapere, cœlum vituperant. *Phæd.* *Są niektore ták niedogodliwe umyſły że y niebu ſamemuby przyganiłyby aic ſię z ich zdaniem nieſtoſuie.

Vn homme où il n'y a rien à redire. Homo numeris omnibus abſolutus. *Plin.* Człowiek bez ále bez nágany.

REDITE, ſubſt. fœm. Repetitio, onis, fœm. *Cicer.* POWTARZANIE tegoſz ſamego. **Vſer de redites.* Eadem repetere. Iterare dicendo. *Cic.* *Jedno uſtawicznie prawić gderać wſzyſtko o iedno.

REDONNER, V. act. & redupl. (*Donner une ſeconde fois.*) Redonare, (o, as, avi, atum.) *Her.* Dare rursùm, donare iterùm. *Cicer.* ZNOWU dać przywrocić. **Redonner le mouvement à un membre diſloqué.* Luxatum membrum reducere ad uſus ſuos. *Celſ.* *Przywrocić władzą członkom wybitym.

REDONNER *ſur les ennemis,* (*Revenir à la charge ſur eux.*) In hoſtes rursùs impetum *ou* impreſſionem facere. ZNOWU ná nieprzyiaciela uderzyć. **La pluye redonne de plus belle.* Nimbus urceatim rursùs detumet. *Petr. B.* *Znowu deſzcz powtornie w náylepſze leie iák cebrem.

REDORER, V. act. & redugl. (*Dorer une ſeconde fois.*) Rursùm aliquid inaurare. *Hor.* ZNOWU pozłocić odzłacać powtornie.

REDORMIR, V.act. & redupl. Somnum repetere. *Cicer.* ZNOWU záſnąć.

REDOUBLEMENT, ſubſt. m. Duplicatio. Geminatio, onis,f. *Plaut.* POWTORZENIE drugi raz.

REDOUBLEMENT *de fiévre.* Febris incrementum, ti, neut. *Celſ.* SILENIE ſię gorączki. **De forces.* Virium incrementum, ti, neut. *ou* Accretio, onis, fœm. *Cicer.* *Przyczynienie ſił tyle drugie.

REDOUBLER, V.act. & redupl. (*Doubler de nouveau ce qui avoit eſté doublé.*) Veſti pannum interiorem rursùm aſſuere. PODSZYWAC znowu podſzewkę dać.

REDOUBLER, (*Reiterer, faire une choſe pluſieurs fois.*) Duplicare. Conduplicare. Geminare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* POWTARZAC toż ſamo kilkakroć czynić. **Redoubler les coups.* Denſare ictus. *Tacit.* *Przyczyniać plag. **Les gardes.* Numeroſiores adhibere excubias. Multiplicare excubias. *Tacit.* *Sowite warty dawać.

REDOUBLER ſignifie auſſi *Augmenter.* Augere, (eo, es, auxi, auctum.) Multiplicare. PRZYCZYNIC przyczyniać. **Redoubler le courage.* Augere. Adaugere animos. *Plaut.* *Serca dodawać ochoty. **Les peines & les inquietudes de l'eſprit.* Duplicare ſollicitudines. *Cic.* *Strachu y żalu przyczyniać.

REDOUTABLE, adj.m. & f. (*Qui eſt à craindre, formidable.*) Timendus. Formidandus. Metuendus. STRASZNY ogromny.

REDOUTE, ſubſt.f. (*Petite fortification ſur les avenues d'une place, pour empeſcher le paſſage à l'ennemi.*Parvum munimentum operibus præſtructum, ti, n. REDUTA, szańczyk ſypany przed fortecą ná ſamym weyściu dla odſzańcowania nieprzyiaciela od murow y wałow.

REDOUTER, V. act. (*Craindre fort.*) Metuere. Formidare. *Cic.* BAC ſię obawiać ſię lękać ſię bardzo.

REDRESSER, V. act. (*Remettre droit ce qui eſt panché ou tortu.*) Corrigere. POPRAWIC náproſtawać co zgiętego lub ſkrzywionego.

REDRESSER *quelqu'un qui s'eſt égaré.* In viam reducere aliquē. *Plaut.* NAPROWADZIC kogo ná drogę nápomnieć.

REDRESSER ſe dit figurément en ce ſens,*Remettre quelqu'un dans le bon chemin, le corriger & luy faire changer de vie.* Aliquem corrigere. KOGO do poprawy życia y obyczaiow náprowadzić nápominać.

RE'DUCTION, ſubſt. fœm. (*L'action de réduire les villes & les peuples à l'obeiſſance.*) Urbium, populorum reductio, onis,f. *Cic.* PODBIANIE ſobie miaſt y národow záwoiowanie opanowanie.

RE'DUIRE, V.act. & neut. (*Faire changer de nature & de figure à quelque corps.*) Reduire. OBRACAC w co. **Eſtre réduit a rien.* Ad nihilum redigi. *Lucr.* *Wniwecz ſię obrocić. **Des corps brulez juſques à eſtre réduits en cendres.* Ad cinerem ambuſta corpora. *Plin.* *Ciała na popioł ſpalone. **Des vins reduits en eſpéce de miel* Vina in ſpeciem mellis redacta. *Plin.* *Wina w miod obrocone. **Tout le Palais fut réduit en cendres* Regia tota concedit in cineres *Stat.* *Cały pałac w popioł ſię obrocił, w perzynę poſzedł.

RE'DUIRE, (*Soumettre, ſubjuguer, donner.*) Redigere urbes, populos in ditionem ſuam. Subjicere ſibi urbes, populos. *Cic.* PODBIC záwoiować opanować.

ON DIT figurément en cette ſignification. *Soumettre, ramener quelqu'un à ſon devoir.* Aliquem reducere. Revocare ad officium. PRZYMUSIC kogo áby ſię znáł do powinności ſwoiey.

REDUIRE, (*Aboutir, tendre à.*) *Toute la difficulté ſe réduit à ſçavoir.* In eo tota eſt *ou* vertitur difficultas. CO ná czym záwiſło. Wſzyſtka trudność ná tym záwiſła, to ieſt.

REDUIT, m. RE'DUITE, f. Redactus,a,um. OBROCONY, obrocona. **Réduit à la derniére extrémité.* Ad extremum perductus. *Cæſ.* *Wniwecz obrocony.

REDUIT, ſubſt. m. (*Logement à l'écart.*) Secretus locus & ab arbitris remotus,m. USTRONIE kącik pokoik mięſzkanie oſobne.

RE'EL, m. RE'ELLE, f. (*Qui exiſte effectivement.*) Quod eſt reipsâ, quod exiſtit. RZETELNY, rzetelna.

RE'ELLEMENT, adv. (*Effectivement.*) Reaipsâ. Reapsè. Reverâ. Re quidem ipsâ. *Cic.* RZETELNIE záiſte.

REFAIRE, V. act. & redupl. (*Faire ce qui avoit eſté défait.*) Aliquid reficere. Inſtaurare. *Cicer.* ODNOWIC odnabiać znowu zrobić co było zepſowane náprawić przerobić.

REFAIRE *toûjours la meſme choſe,* (*La faire pluſieurs fois.*) Aliquid iterùm *ou* rursùm facere, eadem ſemper facere. TOZ ſamo robić y przerabiać uſtawicznie. **Si c'eſtoit à refaire.* Si mihi eſſet integrum. *Cic.* *Gdyby ſię nie ſtało! gdy-

by można odrobić.

SE REFAIRE, (*Se rétablir, reprendre ſes forces.*) Se recolligere Se reficere. Vires redintegrare.*Cic.Cæſ.* WZMODZ ſię wzmagać ſię.

RE'FAIT, maſc. REFAITE, fœm. adject. Refectus. Reparatus, a, um. *Cic.* PRZEROBIONY, przerobiona, náprawny náprawna odnowiony odnowiona.

REFAIT, (*Qui eſt reſtabli en ſanté, qui a reprit ſes forces & ſon embonpoint.*) Cui bona corporis habitudo reſtituta eſt, cui confirmata eſt valetudo. TEN co zupełnie do zdrowia y do ſił przyſzedł.

REFAUCHER, (*Faucher une ſeconde fois.*) Reſecare prata, SIEC ciąć łąki drugi raz, potraw ſiec.

RE'FECTION, ſubſt. fœm. (*Rétabliſſement, réparation d'un édifice.*) Refectio. Inſtauratio. Reparatio. *Colum. Cic. Saluſt.* POPRAWIANIE náprawianie budynku (*Reparacye*)

RE'FECTION. *Repas.* (*Ce qu'on mange pour entretenir ſes forces.*) Refectio, onis, f. *Celſ.* POSIŁEK poſilenie ſię iedzenie. **Prendre ſa refection.* Cibum ſumere. *Cæſ.* *Jeść.

RE'FECTOIRE, ſubſt. maſc. (*Lieu dans les Communautez religieuſes où l'on prend ſa réfection.*) Cenaculum, i, neut. Cenatio, onis, fœm. *Suet.* REFEKTARZ mieyſce w klaſztorach gdzie iadaią.

REFERMER, V.act. & redupl.(*Fermer une ſeconde fois.*) Rursùm occludere. *Cic.* ZNOWU zámknąć.

REFERMER *une playe, un ulcére.* Ad pilum reducere ulcera. *Plin.* ZAMKNĄC ránę wrzod. **La playe ſe referme* Coaleſcit vulnus. *Plin.* Conglutinatur, perducitur vulnus ad cicatricem. *Plin.* *Zámyka ſię ſchodzi ſię ſpaia ſię rana. **Vne playe réfermée.* Ducta cicatrix. *Liv.* *Blizną záſzła rana.

REFERRER, V. act. & redupl. (*Ferrer un cheval, qui eſt déferré.*) Rursùs equum calceare. *Suet.* ZNOWU podkować konia.

RE'FLE'CHIR, V. act. & neut. (*Renvoyer la lumiére.*) Reflectere. Repercutere. *Sen.* ODBIIA ſię światło. **Vn air épais réfléchit beaucoup mieux vers nous nos rayons viſuels.* Longè magis viſum noſtrum nobis remittit aer qui craſſior eſt. *Sen.* *Powietrze grube lepiey wcaca do nas wypuſzczone z oka promienie. **Les rayons viſuels qui tombent ſur quelque corps poli, ſe réfléchiſſent contre eux meſmes.* Ab omni levitate acies ſuos radios replicat. *Sen.* *Promienie z oka kiedy ſię obiią o co bardzo glanſownego gładkiego ſame ſię przeciwko ſobie odbiiaią y wzrok tłumią. **Les rayons du ſoleil ſe reflechiſſent.* Radii ſolis replicantur. *Sen.* *Promienie ſłoneczne ſię odbiiaią.

R E'FLECHIR, (*Retomber, rejaillir.*) SPADNĄC. **Ce des honneur réfléchira ſur vous.* Illud dedecus ad te redibit. *Ta ochyda ten wſtyd tá ſromota ſpadnie ná cię. **La gloire du pere réfléchit ſur les enfans.* Gloria patris redit ad liberos, refertur, redundat in liberos. *Sen.* *Sława rodzicow ſpada ná dzieci.

RE'FLE'CHIR ſe dit au figuré pour méditer, *Faire attention* ou *reflexion ſur une choſe.* Rem ſecum reputare. REFLEKTOWAC ſię pilno uważać y nádczym rozmyślać u ſiebie ſam w ſobie uważać.

RE'FLE'CHIR *ſur ſoy-meſme.* Se circumſpicere.*Cic.* REFLEKTOWAC ſię nád ſobą ſamym.

RE'FLE'CHISSEMENT, ſubſt. m. (*Répercuſſion des rayons du ſoleil.*) Repercuſſus, ûs,m. *Ter.* ODBIIANIE ſię promieni ſłonecznych

REFLEURIR, V. act. & redupl. (*Fleurir une ſeconde fois.*) Refloreſcere. ODKWITAC znowu drugi,raz kwitnąć.

RE'FLEXION, ſubſt.f. (*Répercuſſion des objets.*) Repercuſſus, ûs,m. *Sen.* ODBICIE ſię promieni ſłonecznych.

RE'FLEXION, (*Attention qu'on fait ſur les choſes.*) Attentio. Conſideratio. Reputatio, onis, f. *Cic.* REFLEXYA uwaga pilna. **Faire une choſe avec réflexion.* Cogitatò aliquid facere *Cic.* *Czynić co z uwagą. **Je ſuis aſſuré qu'il n'a jamais fait réflexion ſur cela.* Hunc horum nihil unquam reputaviſſe certo ſcio. *Cic.* *Pewny ieſtem że mu ta uwaga nigdy w myśli niepoſtała że nád tym nigdy nie pomyślił.

REFLUS, ſubſt. maſc. (*Retour des eaux de l'ocean.*) Æſtus reciprocatio, onis, f. *Plin.* MORSKIE burzenie przybywanie y opadanie wody.

REFONDRE *les eſpices.* (Terme de Pratique.)pour dire *les rebourſe.*Sumptus rependere.*Cic.*KOSZTA nádgrodzić prawne

REFONDRE, V. act. & redupl. (*Fondre derechef.*) Iterùm liquare. *Cic.* ZNOWU topić przetapiać przelać.

Je ne puis pas me refondre. Reformare me & velut recoquere nequeo. Nie mogę ſię przerobić inaczey, przelać ſię ná inſzą formę trudno.

RE'FORGER, V. act. & redupl. (*Forger une ſeconde fois*.) Recudere. *Var*. ZNOWU kuć ná kowadle robić.

RE'FORMATION, ſubſt. fœm. Correctio. Emendatio, onis, fœm. *Cicer*. POPRAWA náprawa z odmianą ná lepſze.

RE'FORMATEUR. ſubſt m. (*Celuy qui réforme & corrige*.) Reformator Corrector. Emendator, oris, maſc. *Cicer*. TEN co poprawuie ná lepſze.

REFORMATRICE, ſubſt. fœm. Emendatrix, icis,f. *Cic*. TA co poprawuie ná lepſze.

RE'FORME, ſubſt f. (*Le reſtabliſſement de la diſcipline & du bon ordre*.) Priſtinæ diſciplinæ reſtitutio, onis. Inſtauratio. *Cic*. REFORMA Zákonu.

REFORMER, V. act. & neut. (*Corriger*.) Reformare. Emendare. POPRAWIAC náprawiać reformować.

REFORMER *un régiment, en ſuprimer* ou *caſſer des compagnies*. Cohortem exauctorare. *Liv*. ZWIIAC woyſko Regimenty kompanie kaſſować umnieyſzać.

REFOUILLER, V. act. & redupl. (*Foüiller une ſeconde fois*.) Refodere, dio, is, refodi, refoſſum.) *Plin*. ZNOWU kopać przekopywać.

REFOUIR. V. act & redupl. (*Foüir de nouveau*.) Rurſùm fodere ZNOWU kopać.

REFOULER, V. act & redupl. (*Fouler une ſeconde fois*.) Recalcare. *Colum*. ZNOWU deptać.

REFOULER *des draps*. Pannos iterùm Spiſſare. ZNOWU wprafę brać ſukna.

REFOURBIR, V. act. & redupl. (*Fourbir derechef les armes*.) Arma rurſùm tergere. Polire. Dare in ſplendorem. *Plaut*. ZNOWU glanſować polerować chędożyć broń.

REFRACTAIRE, adject. maſc. & fem. (*Deſobéiſſant*.) Refractarius. Pervicax. *Sen*. NIEPOSŁUSZNY krnąbrny.

REFRAPER, V. act & redupl. (*Frapper derechef*.) Referire. ZNOWU uderzyć.

REFREIN, ſubſt. maſc. (*Repriſe de quelque vers qu'on répete au bout d'une balade*.) Verſus intercalaris, maſc. WIERSZ przeſtępny powtarzaiący ſię w Pieśni.

REFRENER, V. act. (*Reprimer, tenir en bride*.) Refrenare. *Cic*. HAMOWAC pohamować ukrocić cuglow wſtrzymać utrzymać mieć ná wodzy.

REFRIGERATIF, maſc. REFRIGE'RATIVE, fem. (*Qui rafraichit*.) Refrigeratorius. *Plin*. CHŁODZĄCY Chłodząca.

REFROGNE', maſc. REFROGNE'E, fem. Severus. Rugoſus, a, um. POSĘPNY ponurny okropny ſmutny groźny.

REFROIDIR, V. act. & neut. Refrigerare. CHŁODZIC ſtudzić wyſtudzać,

SE REFROIDIR, (*Devenir froid*.) Refrigeſacere, ſco. Refrigerari, (or, aris, atus ſum.) *Plin*. CHŁODNĄC ſtygnąć z ziębnąć náziębnąć.

REFROIDISSEMENT, ſubſt. maſc. Refrigeratio, onis, fem. Frigus, oris, neut. *Cic*. OZIĘBIENIE náziębienie oſtygnienie ſtygnienie.

REFUGE, ſubſt. maſc. (*Lieu de retraite, aſyle*.) Refugium. Perfugium. Profugium, ii, neut. Portus, ûs, maſc. *Cic*. Confugium, neut. *Ovid*. UCIECZKAKA mieyſce ucieczki beſpieczeńſtwa obrony.

SE REFUGIER, (*Se retirer en quelque lieu* ou *vers quelqu'un pour ſe mettre en ſeureté*.) Aliquò *ou* ad aliquem refugere. Perfugere. *Cicer*. UCIEC ſię uciekać ſię do kogo dla beſpieczeńſtwa.

REFUIR *ſur ſoy*, (Terme de chaſſe, quand le cerf reprend les meſmes voyes pour tromper les chaſſeurs.) Sua veſtigia fugiendo remetiri, (or, iris, menſus ſum.) MYLIC trop y tracić dla niepoſzlakowania.

REFUS, *de faire une choſe*. ſubſt.m. Recuſatio. Detrectatio. *Cic. Liv*. ODMOWIENIE czego, zbranianie ſię.

REFUS qu'*on reçoit de ce qu'on demande*. Repulſa, æ, f. *Cic*. ODRZUCENIE prożby czyiey.

REFUSER, V. act (*Ne vouloir point une choſe*.) Recuſare. Repudiare. Abnuere. Rejicere. Nolle. *Cic*. NIECHCIEC odmowić zbraniać ſię czego. **Refuſer d'obéir*. Detrectare. Abnuere imperium. *Cic. Liv*. *Niechcieć bydź poſłuſznym poddanym podległym niecieć podlegać.

REFUSER, (*Dénier une demande, ne point vouloir accorder ce qu'on demande*.) Aliquid alicui negare. Denegare. Abnuere. *Ter. Cic*. ODRZUCIC prożbę czyią nie przyſtać ná nią, nie przyimować iey nic nie uczynić niechcieć uczynić dla kogo. **Refuſer tout à plat*. Præciſè negare aliquid alicui. *Cic*. *Po proſtu odmowić. **Ne ſe refuſer rien*. Nihil ſibi defraudare. *Petr*. *Nic nigdy ſobie nie odmawiać nie bronić, wſzyſtkiego ſobie pozwalać.

REFUTATION, ſubſt. f. (*Argument, raiſon qui détruit ce qu'on a avancé*.) Refutatio. Confutatio, onis, f. *Cic*. ZBIIANIE dowodow czyich zbicie.

RE'FUTER, V. act. (*Rejetter, detruire les choſes alléguées*.) Refutare. Confutare. *Cic*. ZBIIAC dowody czyie.

REGAGNER, V act. & redupl. (*Gagner ce qu'on a perdu*.) Amiſſa *ou* res amiſſas recuperare. *Cic. Cæſ*. ODEGRAC odzyſkać co ſię przegrało ſtraciło.

REGAGNER, ſe dit figurément en ce ſens. *Regagner les bonnes graces de quelqu'un*. Redire in gratiam cum aliquo. *Cic*. ŁASKĘ czyią znowu pozyſkać przyiść znowu do łaſki do reſpektu u kogo.

REGAGNER ſignifie *arriver juſques en quelque lieu*. Locum aliquem repetere, aliquò redire. *Cic*. UTRACIWSZY mieyſce iákie lub pole znowu ná nim ſtanąć. **Il regagna ſes vaiſſeaux par des chemins connus*. Notis itineribus ad naves decurrit. *Cæſ*. *Doścignął dogonił okręty ſwoie manowcami świadomemi y znowu ſię z ſwoiemi złączył. **Il regagna ſon logis avec bien de la peine*. Vix ſe domum recepit. *Z wielką trudnością záledwie ſię do goſpody doſtał.

REGAIN, ſubſt. maſc. (*Seconde herbe qui revient dans les bas prez aprés qu'on l'a coupée*. Fenum cordum. Fenum autumnale. *Plin*. POTRAW, powtorne ſiano Jeſienne.

REGAL, ſubſt. maſc. (*Feſte, réjoüiſſance, repas magnifique*.) Regales epulæ. Lautitiæ. *Petr*. UCZTA ochota Bankiet traktament częſtowanie.

LA REGALE ou *le droit que le Roy prétend avoir de nommer aux benéfices d'un Diocéſe pendant la vacance de l'Eſpiſcopat*. Eccleſiæ viduæ beneficia conferendi jus Regium. PRAWO Krolewſkie podawania ná Biſkupſtwa y inſze *Beneficia* Kościelne wakuiące. *Jus Patronatûs* Krolewſkie podawanie do Kościołow.

RE'GALER *quelqu'un*, (*Luy faire quelque beau préſent ou quelque grand feſtin, le bien traiter*.) Bafilico victu *ou* Bafilicè aliquem excipere. *Plaut*. UCZĘSTOWAC udarować kogo.

ON DIT en menaçant. *On le régalera comme il faut*. Egregiè excipietur. MOWIĄ też grożąc poczęſtuią go náleżycie. **On le régala d'un pot de chambre ſur la teſte*. Inverſa eſt ipſi matula in caput. *Poczęſtowano go urynałem wylanym ná łeb wylano ná głowe. **Il m'a régalé d'un procés, il m'a ſuſcité un procés*. Concivit mihi litem. *Plaut*. Contulit. *Hor*. *Poczęſtował mię pozwem.

REGARD, ſubſt. m. (*Aſpect*.) Aſpectus, ûs, m. Oculorum contuitus. Conjectus, ûs, m. *Cic*. POYRZENIE ſpoyrzenie weyrzenie.

Il a le regard rude. Truculentis eſt oculis, eſt aſpectu truculento. *Plaut*. Spoyrzenia oſtrego ſurowego ſtraſznego. **Il a le regard rebarbatif*. Aſpectu *ou* vultu trux eſt. *Tacit*. Trucibus eſt oculis. *Spoyrzenia okrutnego. **Il a le regard d'un homme de guerre*. Eſt illi vultus ſpirans Martem. *Hor. Cic*. *Zołnierz dobry z ſamego poyrzenia. **Jetter à la dérobée des regards ſur quelqu'un*. Furtim aliquem aſpicere. *Ukradkiem ná kogo okiem rzucać.

REGARD *d'une fontaine*. (*Reſervoir d'eau de ſource, lieu où on la ramaſſe*.) Caſtellum, li, neut. *Paul*. RURMUS dla pompowania wody do Fontan; Rurmuſowa ſkrzynia wodozdielna ktora wprzod w ſiebie wodę ciągnie, á potym inſzym ſkrzyniom dodaie.

AU REGARD ſe dit adverbialement pour *au prix*. *Vous eſtes bien heureux au regard de nous*. Præ nobis beatus. WZGLĘDEM. Wporownaniu ſzczęśliwyś bárdzo w porownianiu do nás. **Cela n'eſt rien au regard de ce que je diray*. Nihil hercle hoc quidem præ ut alia dicam. *Palut*. * Jeźcze to nic względem tego co powiem.

POUR LE REGARD, *pour ce qui eſt*. (*Tant pour le regard du voyage, que pour l'affaire de Brutus*.) Quâ itineris, quâ de Bruto. *Cic*. CO záś do, co záś względem, co należy do. Co ſię tycze Ták co do drogi iáko y co ſię tycze Brutuſa. **Pour mon regard*. Quod ad me attinet, ſpectat. *Cic*. *Co do mnie, co zmoicy ſtrony.

RE-

REGARDER, (*Voir*.) Videre. Aſpicere. Conſpicere. Contueri. Intueri. *Cic*. PATRZAC patrzyć Poyrzeć, ſpoyrzeć poglądać weyrzeć.

REGARDER *de tous coſtez*. Circumſpicere. Circumſpectare. Perluſtrare oculis. Huc & illuc intueri. *Cicero*. PATRZAC powſzyſtkich ſtronach ná wſzyſtkie ſtrony wſzędzie patrzać. **Regarder derriere ſoy*. Reſpicere, à tergo reſpicere. Reſpectare. *Cic. Ter*. * Spoyrzeć zá ſiebie zá ſobą. **Devant ſoy*. Ante ſe aſpicere. *Cic*. * Pátrzać przed ſobą. **En haut*. Suſpicere. * Pátrzać ſpoyrzeć w gorę. * *De haut en bas*. Deſpicere Deſpectare. *Zgory nádoł. **De travers, de coſté, de mauvais œil*. Obliquè contueri, limis oculis aſpicerere, intueri infeſtis oculis, conſpicere. *Cic*. *Patrać krzywo niechętnie nie miło. **De prés, avoir la veuë baſſe*. Non niſi prope admota cernere. *Plin*. *Bliſko patrzyć mieć krotki wzrok tępo pátrzyć.

ON DIT figurément, *Regarder quelqu'un de prés, l'examiner*. Inſpicere propiùs hominem. *Plin-Jun*. PRZYPATRYWAC ſię komu y pilno go podſtrzegać.

REGARDER *quel temps il fait*. Servare. Obſervare de cœlo. *Cic*. PATRZAC obaczyć co ſię dzieie ná dworze czy pogoda.

REGARDER ſe dit figurément en choſes morales, *Regarder la vie des hommes, ſe mirer dans eux*. Inſpicere in vitas hominum. *Ter*. Przypatrywać ſię ludziom ich życiu y obyczaiom. **Il le regarde de haut en bas, il le mépriſe*. Illů deſpicit. Contemnit. *Ter*. *Lekce go waży pogardza poſponuie go ſobie zánic ni zác go má u ſiebie. * *Regarder a ſes affaires*. Res ſuas videre, proſpicere rebus ſuis. *Cic*. *Patrzać ſwego co do kogo należy. * *Regarder à ſoy, y prendre garde*. Sibi proſpicere. Sibi videre. Sibi conſulere. *Cic. Ter*. * Pátrzać ſiebie ſamego (álbo też) ſwego pożytku y ná ſwoię ſtronę patrzyć. **On vient de nous entretenir de cent choſes, qui ne nous regardent point*. Narrat quis, quod nec ad cœlum nec ad terram pertinet. *Petr*. *O ſetnych rzeczach nám dopiero powiadano ktore cale do nás nic nie należą y nic nám do tego.

REGARDER *le bien commun*, ou *public*. In commune conſulere. *Ter* UPATRYWAC dobra poſpolitego.

REGARDER, (*Avoir veuë, eſtre tourné d'un tel coſté*.) Proſpicere. Proſpectare. *Phæd*. BYC obroconym ku iákiey ſtronie. **Cette maiſon des champs eſt baſtie ſur une haute montagne, & regarde la mer de Toſcane*. Hæc villa in ſummo monte poſita proſpictit *ou* proſpectat Tuſcum mare. *Phæd*. *Dwor, Páłac wyſtawiony ná wzgorku y obrocony ná morze.

REGARDER ſe dit encore figurément dans les expreſſions ſuivantes. *Regarder une affaire de tous les coſtez, de tous les biais*. Rem aliquam circumſpectare. *Cic*. ZEWSZYSTKICH ſtron zewſzech miár rzecz uważyć. * *Regarder une choſe dans le fonds*. Omni acie ingenii rem inſpicere. Intro-ſpicere. Acrioribus oculis *ou* intentis contemplari. *Cic*. *Zgruntu rzecz zważyć, **Regarder de prés aux choſes*. Oculis curioſis perſpicere aliquid. Attendere animum *ou* animo ad aliquid. *Cic*. *Przeſtrzegać pilnie czego mieć oko ná co.

REGARDER, (*Toucher. Concerner*.) Aliquem attingere. Spectare. Attinere ad aliquem *ou* Ad aliquid. *Cic*. CO náleży do kogo, komu co do czego, * *Toute cette affaire vous regarde*. Ad te ſumma rerum redit. *Ter*. * Wſzyſtko to do ciebie ſię ſtoſuie należy. * *Cela ne regarde que voſtre utilité*. Id omne in rationem utilitatis tuæ cadit. *Cic*. *To ſzczegulnie do twego pożytku należy. * *Ce malheur les peut regarder*. Hic caſus ad ipſos recidere poteſt. *Cæſ*. *To nieſzczęście może y do nich należyć.

REGELER, V. act. & redupl. (*Il regele de plus belle*.) Iterùm gelat. Gelu *ou* frigus *ou* frigus intenditur, ZNOWU marznie w náylepſzy mroz bierze.

REGENCE, *prononcez* RE'JANCE. f. f. (*Gouvernement d'un Royaume pendant un interregne* ou *pendant la minorité d'un Prince*.) Regni procuratio, adminiſtratio, onis, fem. *Cic*. REJENCYA Námieſtnictwo w Páńſtwie iákim pod czas Jnterregnum lub podczas dzieciństwa Krola dziedzicznego Páńſtwa iákiego.

REGENT, *prononcez* RE'JANT. ſubſt. maſc. (*Qui régit & qui gouverne un Royaume*.) Regni procurator, adminiſtrator, oris, maſc. *Cic*. REJENT NAMIESTNIK Kroleſtwa.

RE'GENT, PROFESSEUR, (*Qui enſeigne quelque Art ou Science*.) Doctor. Profeſſor, oris, maſc. *Cic*. REJENT Máyſter náuczyciel Profeſſor Náuki iákiey.

RE'GENTER, V. act. *prononcez* RE'JANTER. (*Exercer la Régence d'un Royaume*,) Regnum procurare, Adminiſtrare. *Cic*. REJENCYĄ w Páńſtwie trzymać ná mieyſcu Krola.

RE'GENTER, (*Enſeigner dans les Vniverſitez*.) Profiteri, docere ſcientiam aliquam. *Cic*. REJENCYĄ mieć w-ſzkołach uczyć ſzkoły iákiey.

RE'GENTER ſignifie *Faire le maiſtre, eſtre imperieux*. Superbiùs imperitare, (o, as, avi, atum.) *Horat*. RZĄDZIC ſię, rządzioch rządziocha.

REGIMBER, V. neut. (*Ruer des pieds de derriére*.) Recalcitrare. WIERZGAC nogami záđniemi, odwierzgiwać.

ON DIT au figuré. *Il regimbe, il n'obéit pas*. Calcitrat. Wierzga *niewłaśnie* nie ſłucha ſprzeciwia ſię odpowiada hardo.

REGIME *de vivre*. (*L'art de conſerver la ſanté par une maniére de vivre*.) Victûs ratio, onis, fem. Diæta, æ, fem. *Cic*. DIETA porządek co do życia, w iedzeniu, trunkach, zábawach. Skromność, miara.

REGIMENT, *prononcez* REGIMANT, ſubſt. maſc. (*Corps de troupes de Cavalerie* ou *d'Infanterie*.) Legio, onis, fem. *Cic*. REGIMENT Konny lub pieſzy. Pułk. Hufiec.

De quel Régiment eſtes-vous, & de quelle compagnie? Ex quâ legione es, aut cujus centuriæ? *Petr*. z Pod ktorego Regimentu z pod ktorey chorągwi Jeſteś z pod ktoregoznaku.

REGIMENT *des Gardes*. Prætoriana legio. REGIMENT Pułk Gwardyi. **Soldat du Regiment des Gardes*. Prætorianus, *ou* miles prætorianus, maſc. * Gwardyak Zołnierz z pod Gwardyi.

REGION, ſubſt.fem. (*Contrée. Pays*.) Regio. Tractus. Ora. *Cic*. KRAY Kraina, Powiat, część kraiu, ſtrona.

La région de l'air. Aëris tractus, maſc. POWIETRZE część powietrzna.

REGIR, (*Gouverner*.) Regere. Act. accuſ. *Cic*. RZĄDZIC Pánować.

REGISTRE, ſubſt.m. *prononcez l'S*. (*Livre où l'on écrit les Actes publics*.) Acta, orum, n. Actorum codex, icis, m. *Suet*. Tabulæ publicæ, arum, f. plur. *Liv*. REJESR. Akta Księgi

REGISTRES au plurier, (*Piéces de l'orgue*.) Pleuritides regulæ, fem. plur. *Vitr*. REJESTR. w Organach Piſzczałki.

RE'GLE, f. f. (*Inſtrument qui ſert à tracer des lignes*. Regula. Norma, æ, f. Amuſſis, amuſſis, f. *Var. Plin*. LINIA.

REGLE *dans les mœurs & dans les actions*. Regula, norma, fem. Lex, gis, fem. Præſcriptum, ti, neut. Præſcriptio, onis. REGUŁA prawidło, wzor, kſztałt, opiſanie. * *Il faut que la raiſon ſoit la régle de nos actions*. Actiones noſtras ratio componat neceſſe eſt. * Rozum má być regułą wſzyſtkich ſpraw náſzych. **Avoir des régles pour juger le faux du vray*. Habere regulam quâ vera & falſa judicentur. *Cic*. *Mieć reguły dlá rozeznania prawdy od fałſzu. * *Il n'a point d'autre régle de ſes actions que ſon intéreſt*. Omnia metitur ſuis commodis, ſuâ utilitate. *Nie má inſzey reguły ſpraw ſwoich tylko właſny intereſs. * *Il ſe fait des régles à ſa fantaiſie*. Sibi leges ad arbitrium præſcribit. *Rządzi ſię według fantazyi ſwoiey.

RE'GLE', m. RE'GLE', fem. (*Tiré avec une régle*.) Lineâ directus, a, um. LINIOWANY LINIOWANA, z liniami. **Du papier réglé*. Rubricâ charta directa membrana directâ plumbo. *Catul*. * Papier z liniami.

RE'GLE', (*Certain*.) Certus. Ordinatus, a, um. Conſtans, antis, omn. gen. *Cic*. PEWNY uſtanowiony iednoſtayny. **Fievre réglée*. Febris cujus eſt certus circuitus. *Celſ*. * Gorączka iednoſtayna. **Il a le poux bien réglé*. Illius venæ æquo intervallo pulſantur *ou* Æquis intervallis moventur. *Celſ*. *Puls iednoſtayny.

RE'GLE', parlant *des mœurs & de la vie*. Juſtus. Æquus. Moderatus. Modeſtus, a, um. *Cic*. PORZĄDNY pomiarkowany. * *Des mœurs bien réglées*.) Modeſtiſſimi mores. *Obyczaie porządne. **Bien réglé dans toute la conduite de ſa vie*. Moderatus & temperans in omni vitâ. In omnibus vitæ partibus. *Cic*. *Pomiarkowany we wſzyſtkich ſprawach ſwoich. **Des Villes bien réglées*. Benè moratæ & bene conſtitutæ civitates. *Cicero*. *Dobrze rządzone dobrze ſprawowane miaſta. **Il n'eſt point réglé dans ſon vivre*. Intemperanter. Immoderatè victitat. *Cic*. * Niepomiarkowany w iedzeniu trunkach.

RE'GLEMENT, ſubſt. maſc. Regula, æ, fem. Statutů.

USTAWA uſtawy poſtanowienie opiſanie praw.

RE'GLER, (*Ordonner, faire des réglemens.*) Res publicas ordinare. STANOWIC poſtanowić opiſać. * *Régler ſes actions par la raiſon.* Actiones ſuas ad rationis normam dirigere. Exigere. Componere. *Cic.* *Rządzić ſię rozumem w ſprawach ſwoich. **Il faut régler de telle ſorte ſes paroles & ſes actions, qu'on ne diſe & ne faſſe rien contre les Puiſſances; & j'eſtime que c'eſt ce que doit faire un homme d'eſprit.* Videndum eſt, ne quid ſtultè, ne quid temerè dicas contra Potentes, id quoque puto eſſe ſapientis. *Cic.* *Tego przeſtrzegać należy we wſzyſtkich ſłowach y ſprawach ſwoich áby nic nie wymowić áni czynić przeciwko możnym y to mi ſię zdaie być rzecz człowieka rozumnego.

SE RE'GLER *ſur quelqu'un.* Alicujus exemplum ſequi. Imitari, ſibi proponere aliquem ad imitandum. ZAPATRYWAC ſię ná kogo y brać z niego przykład. * *Vous avez un exemple domeſtique, ſur qui vous pouvez vous régler.* Habes domeſticum exemplum, quod imitere. exemplum tibi propoſitum eſt domi. *Cic.* *Maſz przykład domowy ná ktory ſię możeſz zápatrywać.

RE'GLER *une procédure.* Litem, cauſam ordinare. UKŁADAC pápiery do ſprawy iákiey proceſs ułożyć. **Regler ſa dépenſe.* Sumptibus modum ponere, ſtatuere.* Pomiarkować ſię z koſztem z expenſą. * *Régler ſes habits & ſon vivre ſelon nos Anceſtres.* Cultum victumque ad Majorum exempla componere. *Sen.* *Stroy y ſtoł ſwoy po ſtaroſwiecku pomiarkować.

RE'GLER, (*Ordonner, deſtiner une certaine ſomme pour quelque choſe.*) Certam pecuniæ ſummam ad aliquod conſtituere. Deſtinare. Aſſignare. NAZNACZYC poſtanowić pewną ſumę pieniężną ná co.

REGLISSE, ſubſt. fem. (*Racine médicinale.*) Glycyrrhiza, æ, fem. Glycyrchizon, i, neut. *Plin.* LUKRECYA korzeń lekarſki.

REGNE, ſubſt. maſc. (*Le temps & la durée de la vie d'un Roy.*) Principatus, ûs, maſc. *Plin.* PANOWANIE. **Sous le regne de Trajan.* Sub Trajano principe. Trajani principatu. Trajano regnante. *Liv. Flor. Rom.* * Zá Pánowania álbo pod Pánowaniem Trajana.

REGNER, V. neut. (*Commander ſouverainement à un grand peuple.*) Regnare. Imperare. *Cicer.* PANOWAC w národzie iákim.

ON DIT figurément *Le ſage regne ſur les paſſions.* Cupiditatibus ſapiens imperat. *Cic.* Refrænat libidines. *Hor.* NIEWŁASNIE; Rozumny człowiek Pánuie nád Affektami ſwemi má w mocy paſſye ſwoie. **Il regne ſur luy-meſme.* Sibimet imperat, *ou* imperioſus eſt. *Hor.* * Pánuie nádſobą ſamym.

REGNER, (*Avoir du pouvoir, de l'autorité.*) Regnare. Vigere, (vigeo, vigui.) *ſans ſupin. Cic.* PANOWAC mieć gorę. **L'avarice regne aujourd'huy dans le monde autant que jamais.* Nunc avaritia dominatur, ut quàm maximè. *Cicero.* *Łakomſtwo teraz ná świecie pánuie iák nigdy. * *Le luxe & l'envie regnent dans les Villes.* In urbibus viget luxus & invidia. *Hor.* *Zbytek y zázdrość gorę má w miáſtach.

Les vens d'aval regnent ſur cette coſte. Caurus ventus in his locis flare conſuevit *Cæſ.* Wiatr poboczny połnocny panuie w tych tám ſtronach.

REGNER, (*S'eſtendre, aller juſques à*) Pertingere. Pertinere. Excurrere. Porrigi *Liv.* CIĄGNĄC ſię. **Il traverſa les montagnes, qui regnent juſques en Perſe.* Montes ſuperavit, qui in Perſidem excurrunt. *Przeprawił ſię przez gory ktore ſię ciągną áż do Perſyi.

REGORGER, V. neut. (*Eſtre trop plein, déborder.*) Exundare. Redundare. *Cic.* WYLEWAC z brzegow od pełności y wezbrania. **La bile, la pituite regorge.* Bilis, pituita redundat *Cic.* *Żołć Flegma wylewa wzlewa. **Regorger de viandes, en prendre plus qu'il ne faut.* Ingurgitare ſe cibis. *Cic.* *Obieść ſię, obżarſtwo czynić.

ON DIT figurément *Cette maiſon regorgée de biens.* Hæc domus opibus redundat. PEŁNO w tym domu bogactw. **Comme il regorgeoit de biens, il oublia bientôt ſa premiere condition.* Felicitate plenus *ou* ſuperfluentibus bonis, prioris fortunæ ſtatim oblitus eſt. *Petr.* *Pełno maiąc bogactw zápomniał w krotce przeszłego ſtanu ſwego.

REGRATTER, V. act. (*Ratiſſer, reccommoder quelque choſe de vieux.*) Interpolire. *Cic.* Repolire. *Colum.* Mangonizare. *Plin.* WYSKROBAC wyſzorować chędożyć polerować co ſtarego odnowić zdobić piękrzyć.

REGRE'FER, (*Gréfer de nouveau.*) Iterum inſerere, (inſero, is, inſerui, inſertum.) *Var.* SZCZEPIC znowu.

REGRET, ſubſt. maſc. (*Déplaiſir, douleur, chagrin.*) Deſiderium, ii, neut. Dolor. Mœror, oris, maſc. *Cic.* ZAL ſmutek boleść.

A REGRET, (*Avec déplaiſir, contre ſon gré & ſa volonté.*) Invitè, Invito animo, non libenter. Ægrè. Gravatè. Repugnanter. *Cic.* ZA ledwie z muſem z oporem niechcemie nie ochotnie z ſprzeciwnością.

REGRET, (*Repentir d'une choſe.*) Pœnitentia, æ, fem. *Cic* ZAL zá co. **Il ont du regret de leurs ſottiſe.* Inepciarú ſuarú eos pœnitet. *Záżuią teraz głupſtwa ſwego.

REGRETTER, (*Eſtre faſché de la perte d'une perſonne ou des choſes.*) Dolere aliquid, *ou* deflere. Lamentari. *Plaut.* ZAŁOWAC kogo, álbo ſtraty czego, ſzkody iákiey żáłować.

RE'GULARITE', ſubſt. fem. (*Le bel ordre dans les choſes.*) Regula. Norma, æ, fem. Lex legis, fem. PORZĄDEK

RE'GULARITE, (*Le bon ordre, la diſcipline dans les mœurs.*) Diſciplina. Regula, æ, fem. Sanctitas, atis, fem. *Cic.* PORZĄDEK obyczaiow porządność regularność. * *Vivre avec régularité.* Sanctè & integrè vivere. *Cic.* Regulariter vivere. *Vlp.* *Zyć bardzo regularnie przykładnie.

RE'GULIER, maſc. RE'GULIERE, fem. *Qui eſt ſelon les régles de l'art.*) Ex artis præceptis *ou* legibus factus, a, um. REGULARNY regularna według opiſania. * *Une procédure réguliere.* Actio ex uſitatis formulis. *Proceſs regularny.

REGULIER, (*Qui vit avec régle & prudence, qui eſt exact dans tous ſes devoirs, qui ſatisfait exactement à toutes ſes obligations.* Obſervans. REGULARNY co do życia y ſprawſwoich w zachowaniu y pełnieniu káżdey powinności doſkonały.

RE'GULIEREMENT, adv. (*Selon les régles de l'art.*) Ex artis legibus & præceptis, juxta artis regulas. PORZĄDNIE regularnie według opiſania.

RE'GULIE'REMENT, (*Selon les regles de la raiſon & de l honneſteté.*) Ad normam rationis. Juſtè, ſanctè, integrè. *Cic* POCZCIWIE ſłuſznie zácnie.

RE'HABILITER, V. act. (*Reſtablir quelqu'un dans ſon premier eſtat.*) Aliquem reſtituere, *ou* in locum & ſtatum priſtinum reſtituere. PRZYWOCIC kogo do ſtanu do godności do ſtopnia pierwſzego.

REHAUSSEMENT *d'un mur.* ſubſt. maſc. Muri incrementum. Additus. Adjectus tabulæ ſplendor, oris, maſc. ZYWSZEMI farbami malować.

REHAUSSER, V. act. (*Rendre plus haut & plus élevé.*) Altiùs ſuſtollere. Educere. *Cic. Virg.* PODNOSIC wyżey do gory w gorę wyprowadzić podwyższyć.

REHAUSSER ſe dit figurément dans les expreſſions ſuivantes. (*Rehauſſer, augmenter, accroiſtre, faire paroiſtre davantage,* comme *l'injuſtice des hommes rehauſſera l'éclat de voſtre nom* Illuſtrabit tuam amplitudinem hominum injuria *Cic.* PRZYCZYNIC przydawać do czego. Niesłuſzność ſława przyda ſławy pamiątce Jmienia twego. * *Elle n'avoit rien qui rehauſſat* ou *qui relevât ſa beauté.* Nihil erat adjumenti ad pulchritudinem. *Ter.* *Nic nie miała co by pomagało do Jey urody co by do niey co przydawać miało.

REHAUSSER *les vivres, (en augmenter le prix.)* Excandefacere annonam. *Var.* DROZYZNĘ czynić w gorę podnieść żywności. **Les tailles.* Vectigalia augere. *Cæſ.* *Podnieść wyżey podatki.

REHAUSSER *le ſoupé de trois poulet, ajoûter trois poulets à l'ordinaire.* Superaddere cœnæ tres pullos gallinaceos. Przydać trzy kurczęta ná obiad nád zwyczay. **Rehauſſer un ſentiment.* Adjicere, addere aliquid ſententiæ. *Cic.* *Wychwalać zdanie iákie przydaiąc co do niego. * *Rehauſſer les endroits ſombres d'un tableau par des couleurs vives.* Tabulæ obſcuriora ſplendidis coloribus illuſtrare. *Zywszemi farbami malować.

REJAILLIR, V. neut. qui ſe dit *proprement des choſes liquides, qui ſortent avec violence.* Reſilire, (io, is, reſilui, reſultum.) *Ovid.* WYTRYSKAC wypadać z impetem.

REJAILLIR, ſe dit figurément, *Toute la gloire d'une victoire rejaillit ſur le Général.* Victoriæ laus duci refertur. *Cic.* SPADAC ſpływać niewłaśnie Wſzyſtka ſława wygranej

ney ſpływa ná Wodza. **Son deshonneur rejaillit ſur ſes amis.* Infamia redundat ad amicos *ou* recidit in amicos. *Plaut.* *Ochyda Jego ſpada ściąga ſię y ná przyiacioł.

REJETTER, V. act. & redupl. (*Rendre ce qu'on a pris.*) Rejicere. Remittere, *Plin.* ZRZUCAC womitować oddawać gębą názad odrzucać wyrzucać z ſiebie.

REJETTER, (*Renvoyer avec dédain, ne vouloir point.*) Reſpuere. Repudiare. *Cic. Cæſ.* ODRZUCAC z pogardą zgniewem z niechęcią. **Rejetter les priéres de quelqu'un.* Alicujus preces faſtidire. *Liv.* *Odrzucać prożby czyic. **Il rejette les préſens par une grandeur d'ame.* Rejicit dona alto vultu. *Hor.* *Odrzuca podarunki upominkow nieprzyimuie przez ſerca wſpaniałość dátkiem ſię nie uwodzi.

REJETTER, (*Desapprouver, condamner.*) Repudiare. Reſpuere. ODRZUCIC porzucic zárzucić. **Je rejette le deſſein que j'avois.* Repudio conſilium, quod intenderam. *Ter.* *Porzucam myśli y przedſięwzięcia moie.

REJETTER *la faute ſur quelqu'un.* Culpam in aliquem derivare. Conferre. Referre. Transferre. Inclinare. Conjicere. Vertere. *Cic Ter. Liv.* ZWALAC ſkładać ná kogo winę.

REJETTER, (*Repouſſer* parlant *des plantes.*) Regerminare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* WYPUSZCZAC puſzczać młode gałąſki latorośle. **Rejetter par le pied.* Repullulare. *Plin.* Repullulaſcere. *Colum.* *Od korzenia od dołu puſzczać latorośle, wilki.

REJETTON, ſubſt. maſc. *d'une plante.* Regerminans colicalus, regerminantis coliculi, maſc. LATOROSL.

REJETTON, *qui croiſt au pied d'un arbre.* Arboris pullus, pulli, maſc. Stolo, onis, maſc. *Var.* WILK dzika látorośl.

REJETTON *qui vient aux branches & au pied d'un arbre.* Surculus, ſurculi, maſc. *Var,* LATOROSL gałąſka młoda, przyroſtek roczny.

REJETTON *d'abrelles.* Novum apum examen, novi examinis, neut. ROY nowy Pſzczoł młodych.

REIMPRIMER, V. act. & redupl. (*Imprimer un livre de nouveau.*) Librum rurſus typis mandare. PRZEDRUKOWAC znowu drukować.

ON DIT figurément *Réimprimer une choſe dans l'eſprit de quelqu'un.* Aliquid rurſùm menti alicujus affigere. *Plin.* ODNOWIC co wpamięci w umyśle czyim znowu mu czym myśl nábiać.

REIN, ſubſt. maſc. (*Partie dans le corps de l'homme où s'amaſſent les urines pour ſe décharger dans la veſſie.*) Ren, renis, maſc. *Plaut,* NERKA nerki gdzie ſię zbiera uryna y ſkąd wpada wpęchérz, krzyże, lędźwie. **Les reins me ſont mal.* Renes dolent. *Plaut.* *Krzyże mię bolą. * *Rompre les reins à quelqu'un.* Delumbare aliquem. *Plaut.* *Zbić komu krzyże. **Il eſt goutteux & a les reins rompus.* Podagricus eſt, lumborumque ſolutus. *Petr.* *Podagryk z niego, y złomany w krzyżach.

ON DIT figurément *Pourſuivre quelqu'un l'épée dans les reins, le pourſuivre de prés.* Alicujus terga premere. Hærere in alicujus terga. *Liv. Cic.* DOGANIAC kogo bliſko.

REINE, ſubſt. fem. Regina, æ, fem. *Cicer.* Regnatrix, icis, fem. *Plaut.* KROLOWA.

REJOINDRE, V. act. & redupl. (*Joindre une ſeconde fois.*) Disjuncta iterùm jungere. Conjungere. *Cic.* ZNOWU złączyć. **Rejoindre une playe, la refermer une ſeconde fois.* Vulnus iterum glutinare. Conglutinare. *Celſ.* * Spoić ranę.

REJOINDRE *quelqu'un, le ratraper.* Aliquem rurſùm aſſequi. *Plaut.* DOGONIC doścignąć kogo.

RE'JOUIR, V. act. (*Donner de la joye.*) Hilarare. Exhilarare. *Cic. Ter.* ROZWESELAC rozweſelić uweſelić ucieszyć uradować.

SE RE'JOUIR, (*Eſtre ravi,* ou *bien aiſe d'une choſe.*) Gaudere. WESELIC ſię, cieszyć ſię radować ſię uradować ſię. **Se réjoüir du mal d'autruy, & ſe contriſter de ſes avantages.* Malis alicujus inſultare, & rebus lætis ægreſcere. *Stat.* *Cieszyć ſię z cudzego nieſzczęścia á ſmucić ſię z dobra z powodzenia drugich. **Se réjoüir de l'arrivée d'une perſonne, luy en témoigner ſa joye.* Gratulari adventu alicujus. *Cic.* *Cieszyć ſię z ſzczęśliwego przybycia czyiego winſzować ſzczęśliwego przybycia.

SE RE'JOUIR, *ſe divertir, ſe donner du bon temps.* Oblectare ſe *ou* animũ. Genio indulgere. *Ter.* CIESZYC ſię bawić ſię, ochotować.

RE'JOUISSANCE, ſubſt. fem. Lætitia, æ, fem. Gaudiũ,

ii, neut. *Cic.* WESOŁOSCI radości. **Faire des réjoüiſſances & des feux de joye pour une victoire.* Epinicia propter victoriam agere. *Suet.* * Rádości publiczne czynić y ognie palić dlá odebranego zwycięſtwa.

RE'ITE'RATION, ſubſt. fem. (*Action par laquelle on réitere une choſe.*) Iteratio, onis, fem. *Cicero.* POWTORZENIE ponowienie czego.

RE'ITE'RER, V. act. (*Faire une ſeconde fois.*) Iterare, Repetere. *Cic.* POWTORZYC znowu czynić.

RELAIS, ſubſt. maſc. (*Chiens* ou *chevaux qu'on envoye ſur une route pour pourſuivre les beſtes fauves* ou *pour aller plus viſte.*) Car on dit *des chiens de relatis.* Canes recentes & integri, maſc. plur. ſubſidiarii canes, ſubſidiarorum canũ. maſc. plur. ROSTAWIONE konie lub pſy rozſadzone mieyſcami.

Chevaux de relais. Equi recentes & integri. Konie rozſadzone roſtawione mieyſcami dlá przemiany. **Envoyer des relais au devant, de quelqu'un.* Equos recentes obviam alicui mittere. *Konie cugi rozſadzone poſyłać ná przeciw komu dlá ſprowadzenia.

RELANCER, V. act. & redupl. (*Lancer de nouveau une beſte fauve, la faire ſortir une ſeconde fois de ſon fort.*) Ferã latibulo iteratis clamoribus exigere, excitare. ZNOWU ruſzyć zwierza z knici.

ON DIT figurément, *Relancer quelqu'un.* Inclamare & commovere aliquem, *ou* commotum reddere. Nákrzyczyć náłaiać náhałaſować náklektać natrzeſzczeć komu głowę o czym.

RELASCHE, ſubſt. maſc. (*Ceſſation de travail, diſcontinuation.*) Intermiſſio, onis, fem. *Cic.* PRZESTANIE przeſtanek. **Sans aucun relaſche.* Sine ullâ intermiſſione. *Cic.* *Bez żádnego przeſtanku.

RELASCHE, (*Diminution de l'ardeur avec laquelle on faiſoit une choſe*) Remiſſio animi & diſſolutio. Relaxatio, onis. Laxamentum, ti, neut. *Cic.* SPOCZYNEK álbo też uſtanie uſtawanie.

RELASCHE, (*Diminution de la douleur, par intervalles.*) Remiſſio, onis, fem. *Cic.* USTAWANIE bolu opuſzczenie ná czas folga. **La fievre tierce donne un jour de relaſche* ou *de bon.* Tertiana febris unum diem præſtat integrum, tertio redit. *Celſ.* *Tercyan ná dzień ieden dobryd zień folgi daie przez dzień folguie.

RELASCHEMENT, ſubſt. maſc. (*Dans le ſens naturel* comme *le relaſchement d'une corde qui ſe débande & n'eſt plus ſi tenduë.*) Funis laxus, funis laxi, maſc. Funis retenſus. *Dans Phédre.* SPUSZCZENIE łuku, Cięciwy ſpuſzczenie.

RELASCHEMENT *dans la diſcipline, dans les mœurs.* Diſciplina ſolutior, remiſſior, mollior, labens diſciplina, morum diſſolutio, *ou* diſſoluti mores *dans Phédre.* ROZWIOZŁOSC w obyczaiach w karności.

RELASCHER, V. act. & neut. (*Débander, détendre, laſcher.*) Laxare. Relaxare. Remittere. *Phæd. Cic. Ovid.* SPUSCIC co nápiętego náciągnionego.

RELASCHER, *Laiſſer aller,* comme *relaſcher un priſonnier, le laiſſer aller.* Captivum dimittere, vincula captivo ſolvere. WYPUSCIC wolno puścić więźnia. * *Relaſcher une choſe qu'on tient.* Dimittere rem manibus. *Cæſ.* * Wypuścić co z ręku puścić uſtąpić puścić z rąk. * *De ſon Droit.* De ſuo aliquid remittere. Cedere. Concedere. *Cic.* *Uſtąpić prawa ſwego. **De la loy.* Dare legi laxamentum. *Cic.* *Poſolgować co z prawa.

RELASCHER en terme de marine ſignifie, (*Ceder au vent contraire, & chercher quelque port* ou *quelque rade pour ſe mettre à l'abry.*) ZAWIAC do lądu przedwiatrami uſtępuię.

RELASCHER. *Diminuer. Affoiblir.* comme *la frayeur relaſche les forces de l'homme, & trouble ſa raiſon.* Terror hominibus mentem conſiliumque eripit & membra debilitat. *Hirt.* OSŁABIAC. Boiaźń oſłabia ſiły ludzkie, mięſza rozum. **Le vin relaſche, ramollit le courage.* Vino elanguescunt animi, & eorum virtus remittitur. *Cæſ.* *Wino oſłabia męſtwo, **Relaſcher quelque choſe de ſon orgueil.* De ſuperbiá aliquid remittere. *Uſtąpić co z buty ſwoiey, z hardości z dumy. **De ſa ſéverité.* Remittere frontem. * Uſtąpić co z ſurowości ſwoiey.

RELASCHER *ſon eſprit.* (*Se relaſcher l'eſprit.*) Relaxare animum. *Cic.* Luſus dare animo. *Phæd.* Laxare animũ. ROZRYWKĄ ſię bawić, rozerwać ſię rozrywkę ſobie czynić.

RE'LATION, ſubſt. fem. (*Raport qui eſt entre le pere & le fils.*) Relatio, onis, fem. RELACYA oſob do ſiebie należących, iáko ociec má relacyą należytość wzaiemną do ſyná ſyn do Oyca.

RE'ATION, (*Récit qu'on fait d'une choſe.*) Narratio, onis. Relatio, onis, fem. *Quint.* RELACYA donieſienie powiadanie czego.

RE'LATION, (*Intelligence, correſpondance, communication qu'on a avec quelqu'un.*) Communicatio, onis, fem. Societas, atis, fem. WSPOLNOSC, znoſzenie ſię porozumiewanie ſię znáiomość ſpołkowanie ſię z kim. * *Je n'ay aucune rélation avec luy.* Nullus mihi cum illo eſt, neque conſiliorum ſocietas. *Nie mám żádney znim znajomości áni porozumienia.* * *Il a rélation avec les ennemis.* Eſt ipſi coitio cũ hoſte. *Cic.* *Má porozumienie z nieprzyiaciołmi znoſi ſię zniemi

RELAVER, V. act. & redupl. (*Laver de nouveau.*) Iterùm abluere. MYC z nowu.

RELAYER, V. act. & neut. (*Se ſervir de relais, changer de chevaux, & en prendre de frais.*) Equis recentibus & integris uti. ODMIENIAC Cugi w drodze, mieyſcamiświeże konie przeprzegaiąc.

SE RELAYER, (*Travailler & ſe repoſer alternativement dans un travail de ſuite.*) Alicui laboranti & defatigato ſuccedere. Náprzemiany luzować ſię co raz w robocie iákiey długiey, co raz ieden po drugim ieden ná mieyſce drugiego náſtępować świeży ná mieyſce zmordowanych

RELE'GUER, V. act. (*Exiler, envoyer en quelque lieu.*) Ablegare. Amandare. Relegare. POSŁAC náwygnanie.

RELENT, *prononcez* RELANT, ſubſt. maſc. (*Mauvaiſe ordeur, qui ſent un goût de renfermé.*) Situs, ûs, maſc. *Plin.* STĘCHLIZNA. *Cela ſent le relent* Id ſitum redolet. *Plin.* *Stęchlizną trąci.

RELEVAILLES, ſubſt. (*Cérémonies qui ſe pratiquent à l'endroit des femmes qui relevent de couches.*) Ritus qui ſervantur in benedicendis mulieribus poſt puerperium. WYWOD po połogu.

RELEVE', maſc. RELEVE'E, fem. Adject. part. paſſ. Excitatus. Erectus, a, um. OCUCONY obudzony orzezwiony orzeźwiona. *Il s'eſt relevé.* Jacentem ſe excitavit. *Orzezwił ſię powſtał.

ON DIT au figuré, *Un ſtile relevé & ſublime.* Sublimis ſtilus, ſtili ſublimis, maſc. Magniloquentia, æ, fem. *Cicero.* MOWA w ſłowach wyſokich niepoſpolitych.

RELEVE'E, (*Une femme qui relève de ſes couches, qui a fait ſes couches.*) Mulier quæ puerperio defuncta eſt. POŁOZNICA z połogu powſtaiąca.

RELEVE'E ſubſt. fem. ſe dit pour *le temps d'aprés midy.* Tempus pomeridianum. PO POŁUDNIE. * *A trois heures.* Tertia horà à meridie. Nonà horâ. *We trzy godziny po południu.

RELEVER, V. act. & redupl. (*Lever une ſeconde fois.*) Tollere. Attollere. PODNOSIC podnieść co drugi raz podwyższyć. **Il fit relever les murs de deux pieds de haut.* Juſſit attolli muros duobus pedibus. * Kázał podnieść murow ná dwie ſtopy w gorę. **Relever un foſſé.* Foſſæ margines attollere. *Cic.* *Poprawiać ſzance wáł ſypać.

RELEVER, (*Lever ce qui eſt tombé.*) Relevare. PODNIESC co upadło. * *Relever une perſonne qui eſt tombée.* Aliquem lapſum erigere. *Cic.* *Podnieść oſobę ktora upadła. **Se relever aprés eſtre tombé.* Surgere. Exſurgere. *Cic.* *Podnieść ſię porwać ſię upadſzy.

ON DIT en cette ſignification au figuré, *Relever le courage de quelqu'un.* Animos alicujus tollere. *Cic.* SERCA dodawać. **Relever ſa patrie polongée dans la ſervitude, la remettre en liberté.* Patriam demerſam & afflictam erigere. Efferre. *Cic.* *Oyczyznę z upadku z niewoli podzwignąć poratować. **Se relever d'une perte.* Reſarcire damna. *Cic.* *Powetować ſzkody. * *Relever quelqu'un d'une mauvaiſe fortune.* A perditâ fortunâ ad meliorem aliquem excitare *Cic,* *Podzwignąć kogo w nieſzczęściu. * *Relever quelqu'un de crainte.* Metu aliquem *ou* alicui metum levare. *Cic.* *Pozbawić kogo ſtrachu

RELEVER, (*Rehauſſer une choſe, y donner un nouvel éclat, un nouveau luſtre.*) Splendorem rebus addere, dare aliquid in ſplendorem. *Plaut.* Illuſtrare. WSŁAWIC rzecz iáką rozſławić rozgłoſić. **Relever ſon nom, ſa réputation, & ſa gloire.* Addere ſibi nomen, famam, gloriam. *Cic.* *Wſławić Jmię ſwoie.

RELEVER *quelqu'un* ou *une choſe par des loüanges.* Aliquem *ou* aliquid laudibus extollere. Efferre. WYSŁAWIAC kogo chwaląc. **Il ſe plaiſt a relever des ſotiſes.* Ineptias verbis magnificis ornat, nugis pondus addit. *Hor.* * Má upodobanie láda fraſzkę chwalić wyſławiać.

RELEVER *le ſujet de la colére d'une perſonne.* Aliquem inſtigare, Incendere. *Ter. Cic.* PODMAWIAC kogo podniecać podbudzać do gniewu.

RELEVER, (*Reprendre, corriger.*) Redarguere. Coarguere. *Cic.* STROFOWAC kogo karczyć łaiać połaiać nápomnieć. **Il réléve juſques a la moindre parole.* Vel minimũ verbum redarguit, reprehendit, culpat. * Przygania áż do náymnieyſzego ſłowka,

RELEVER, (*Remettre en ſon premier eſtat.*) Aliquem in integrum reſtituere. *Cic.* PRZYWROCENIE urzędowne doprawa pierwſzego mocą zwierzchności.

RELEVER *la Garde.* A ſtatione milites deducere. LUZOWAC warty. **Relever quelqu'un de ſentinelle.* Vigilia a alteri tradere. *Cic.* A vigiliâ deducere aliquem. * Zluzować ná warcie ſtoiącego ſzylwacha.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Relever quelqu'un de ſentinelle.* Exagitare & commovere aliquem. PRZESLADOWAC kogo w ziąć go ná obroty, Draźnić go.

RELEVER *de quelqu'un,* (*Dépendre de luy, eſtre ſon vaſſal, tenir un fief* ou *une terre de luy.*) Ab aliquo fundum beneficiarium habere. MANSTWEM do kogo należeć.

RELIEF, ſubſt. maſc. (*Ouvrage de relief* ou *en boſſe.*) Signum, i, n. Statua, æ, f. Typus, typi, m. *Cic.* WYDATNIEN rzmięcie puklaſte nie w głąb wydatnia robota wytaczanie rycie wypukłe.

RELIER, V. act. & redupl. (*Relier une ſecond fois.*) Religare, iterum ligare. ZNOWU wiązać.

RELIER *un livre.* Librum compingere. OPRAWIAC księgę **Le relier en veau.* Librum vitulino corio conveſtire. *Oprawiać w ſkorkę. * *En vélin.* Alutâ vitulinâ tegere. *W *W kárdyban. **En maroquin de levant.* Corio Aſiatico. *W parcapę, **En parchemin.* Membranâ librum integere. *W pergamin

RELIEUR, ſubſt. maſc. Librorum compactor. KSIĘZNIK co księgi oprawia.

RELIEURE, ſubſt, fem. Coagmentatio. Compactio, onis, fem. OPRAWA ksiąg.

RELIGIEUSEMENT, adv. (*Avec intégrité & exactitude.*) Religioſè. Sanctè. *Cic.* SWIĄTOBLIWIE Pobożnie cale.

RELIGIEUX, maſc. RELIGIEUSE, fem. *Intégre, exact à s'acquiter de ſes devoirs.*) Religioſus. *Cic.* SWIĄTOBLIWIE dotrzymuiący y przeſtrzegaiący powinności ſwoiey.

RELIGIEUX *de ſon ſerment.* In teſtimonio religioſus. *Cic.* SWIĄTOBLIWIE dotrzymuiący przyſięgi.

RELIGIEUX, (*Pieux. Devot, qui a de profonds reſpects pour la Religion de* JESUS-CHRIST, *où il s'eſt engagé par les vœux de ſon bapteſme.*) Religioſus. Pius. Sanctus. *Cic. Virg.* POBOZNY świętobliwe Chrześciańſkie życie wiedący.

RELIGIEUX ſe dit auſſi par extenſion *De celuy qui s'enferme dans quelque retraitte* ou *Monaſtere pour vivre plus ſaintement.* Vir Religioſus, i, maſc. CZŁOWIEK zakonny zákonnik mnich.

RELIGIEUSE en ce ſens, ſe dit *de celle qui ſe retire dans quelque Monaſtére pour le meſme deſſein.* Religioſa, æ, fem. (Mot conſacré.) ZAKONNICA mniſzka,

RELIGION, ſubſt. fem. (*Culte que les peuples & les nations rendent à un Eſtre ſupérieur, qu'ils reconnoiſſent en qualité de Dieu, qu'ils adorent, & à qui ils offrent des ſac rifices.*) Religio, onis, fem. Numinis cultus. ûs, maſc. *Cic,* RELIGIA cześć Bogu náywyższey Jſtocie Boſkiey należąca pokłonem y ofiarami świadczona. **La religion payenne* ou *des payens.* Paganorum religio. *Balwochwalſtwo Pogańſka Religia. **Les peuples entreprennent des guerres pour leurs religions.* Gentes pro ſuis religionibus bella ſuſcipiunt. *Cic.* *Národy woyny podnoszą dlá Religii ſwoiey.

LA RELIGION *du vray Dieu.* (*La religion Chrétienne.*) Religio Chriſtiana. Veri Dei cultus, ûs, maſc. RELIGIA prawego Boga wiara Chrześciańſka. **Embraſſer la véritable religion.* Suſcipere cultum Dei & puram religionem. *Cicer.* *Prawdziwą wiarę przyiąć. * *En faire profeſſion.* Colere puram religionem. *Cic.* *Wyznawać prawdziwą wiarę.

RELI-

RELIGION ſe dit auſſi *du Convent où habitent des Religieux.* Religioſorum manſiones, um, fem plur. KLASZTOR mięſzkanie zákonnikow.

RELIGION, (*Profeſſion de vie plus auſtére dans le Chriſtianiſme ſous une regle & des conſtitutions particuliéres.*) Vita religioſa, æ, ſem. ZAKON iáki Profeſſya zákonna. **Entrer en religion.* Vitam arctiorem aſperioremque ingredi. *Wſtąpić do Zákonu.

ON DIT *ſurprendre la religion d'un Prince, ſa pieté, ſa juſtice, ſa bonté.* Imponere *ou* fucum facere Principis æquitati, religioni. OSZUKAC pobożność ſprawiedliwość iákiego Páná, udawać mu co iákoby tego wiara lub ſprawiedliwość y ſłuſzność potrzebowała oczy mu mydlić.

RELIGIONNAIRE, adject. m. & f. (*Qui ſe diſoit autrefois de celuy & de celle qui faiſoit profeſſion de la Religion Proſtante,* c'eſt à dire *du Calviniſme & du Luthéraniſme.*) Calvinianæ ſectæ, *ou* hæreſis ſectator. SEKTARZE kacernicy Lutrzy Kálwini.

RELIMER, V. act. & redupl. (*Limer de nouveau.*) Iterùm limare, (o, as, avi, atum.) ZNOWU piłką obrabiać.

ON LE DIT au figuré *des ouvrages de l'eſprit qu'on polit de plus en plus.* Politius aliquod opus limare. *Cic.* POPRAWIAC piſm Kśiąg.

RELIQUAIRE, ſubſt. maſc. (*Petite boëte où l'on enferme des reliques des Saints.*) Sacrarum reliquiarum theca, æ, fem. RELIKWIARZ w ktorym oprawne święte kości.

RELIQUES, ſubſt fem. (*Oſſemens & tout ce qui nous reſte des Martyrs & des autres Saints.*) Reliquiæ, arum, fem. plur. RELIKWIE Swiątości koſtki Swiętych lub całe ciała álbo części.

RELIRE, V. act. & redupl. (*Lire pluſieurs fois.*) Relegere. ZNOWU czytać.

RELOUER, V. act. & redupl. (*Reprendre a loüage.*) Relocare. Reconducere. ZNOWU náiąć náymować.

RELOUER, (*Loüer une partie de ce qu'on a pris à loüage.*) Partem ædium alicui locare. PODNAYMOWAC náięte rzeczy u kogo komu inſzemu náymować. * *J'ay reloüé la boutique & tout le premier étage.* Locavi tabernam & primam contignationem. * Podnaiąłem ſklepu y całe pierwſze piętro.

RELUIRE, V. neut. (*Eſtre reſplendiſſant.*) Relucere. Collucere. Elucere. JASNIEC świecić ſię.

Faire reluire une choſe. Alicui rei ſplendorem *ou* nitorẽ inducere, addere. Polerować co wyiaśniać.

RELUISANT, maſc. RELUISANTE, fem. (*Qui réluit, qui brille.*) Fulgens. Splendens. Lucens, tis, omn. Splendidus. JASNIEIĄCY Jáśnieiąca światło wydaiąca.

REMANGER, V. act. & redupl. (*Manger de nouveau.*) Rurſùm manducare. *Suet.* ZNOWU ieść.

REMANIER, (*Manier derechef.*) Retractare. *Colum.* Sæpius tractare ZNOWU wręce brać pomacać tykać co raz wziąć w rękę co.

SE REMARIER, (en parlant *de celuy qui épouſe une ſeconde femme.*) Iterùm uxorem ducere. *Ter.* ZNOWU ſię żenić.

SE REMARIRR, (parlant *d'une femme veuve qui prend un ſecond mary.*) Iterùm nubere viro. *Cic.* ZNOWU iść zá mąż.

REMARQUABLE, adject. maſc. & fem. (*Notable.*) Notandus, a, um. Notabilis & hoc notabile. *Colum.* ZNACZNY znáczna.

REMARQUABLE, (*Conſiderable.*) Inſignis & hoc inſigne. POWAZNY záciny.

Il n'avoit rien de plus remarquable que les cheveux. Pars nulla conſpectior capillis. *Ovid.* Nic znacznieyſzego w nim nie było iák włoſy **Le peuple plus remanquable par ſa multitude, que par ſa qualité.* Turbâ quàm dignitate plebs conſpectior. *Liv.* *Lud poſpolity liczbą tylko ále nie przymiotami znáczny. **Des lettres remarquables par toutes les marques de tendreſſe.* Inſignes amoris notis epiſtolæ. *Liſt znaczny przez wſzyſtkie wyrażenia uprzeymości. **Un homme remarquable par toutes ſortes d'infamies.* Inſignis homo omnibus turpitudinis notis. *Cic.* *Znáczny przez wſzyſtkie ſromoty y nieſławę. **Un crime plus remarquable.* Inſignitius flagitium. *Tacit.* *Zbrodnia znacznieyſza.

REMARQUE, ſubſt. f. Obſervatio. Notatio. Adnotatio. Animadverſio, onis, f. *Cic. Quint.* UWAGA. **Digne de remarque.* Notatione dignus. *Godny uwagi. **Faire des remarques ſur les Auteurs.* Notationes, adnotationes ſcribere in Auctores. *Uwagi piſać ná Kſiegi Autorow.

ON DIT auſſi *Un homme de remarque.* Conſpicuus & inſignis homo. *Cic.* CZŁOWIEK znaczny.

REMARQUER, V. act. (*Obſerver.*) Notare. Annotare. Obſervare. *Cic.* UWAZAC obſerwować co w czym.

REMASCHER, V. act. & redupl. (*Remaſcher ce qu'on a deſ-ja maſché,* comme *font les animaux ruminants.*) Remandere. Ruminari. ZUC znowu żwáć iák bydlęta żuią pyſkami

ON DIT figurément *Remaſcher une choſe, la repaſſer pluſieurs fois dans ſon eſprit.* Secum aliquid reputare. Recogitare. Recognoſcere. *Cic.* ZNOWU co wziąć w uwagę w myśl ná roſtrząśnienie.

REMBARQUEMENT, *prononcez* RAMBARQUEMANT ſubſt. m. ((*L'action de remonter ſur un vaiſſaau.*) In navem rurſùm conſcenſio, onis, fœm. *Cic.* WSIADANIE znowu ná okręt.

REMBARQUER, *prononcez* RAMBARQUER *des troupes,* (*Les faire remonter dans leurs vaiſſeaux.*) Milites in naves rurſùm imponere. ZNOWU ná okręty wſadzać woyſka

SE REMBARQUER, (*Remonter ſur ſon vaiſſeau.*) Iterùm návem conſcendere, *ou* conſcendere *ſeul. Cic.* Ad naves, reverti. WSIADAC znowu ná okręt.

SE REMBARQUER ſe dit figurément, *Se remettre dans un eſtat, dont on eſtoit ſorti.* Reddere ſe alicui negotio. WROCIC ſię ná zád do czego co kto był porzucił. **Dans ſes anciens plaiſirs.* Antiquo ludo ſe includere. *Hor.* *Wrocić do dawnych ſwoich uciech. **Dans l'amour.* Finitis amoribus animum reddere. *Hor.* *Wrocić ſię do kochania.

REMBARRER *quelqu'un,* (*Le rudoyer, le maltaitter fort de paroles.* Verbis aliquem protelare verbis aſperis aliquem Repellere. Retrudere. *Cicer.* ZGROMIC kogo ſfukać złaiać zbeſztać ſłowami.

REMBOESTEMENT *de quelque membre* ou *de quelque os, qui ſort de ſa place.* Luxatorum oſſium reſtitutio, onis, fœm. WBICIE wprawienie w ſtaw kości wybitey lub członka iákiego.

REMBOESTER, *prononcez* RAMBOITER, (*Remettre un os diſloqué en ſa place.*) Luxatum os in ſuam ſedem reponere. *Celſ.* WBIC w ſtaw wprawić náciągnąć do ſtawu.

REMBOURRER *prononcez* RAMBOURRER, V. act. (*Garnir de bourre.*) Tomento aliquid infarcire, refercire. ZNOWU wyściełać pilśnią.

REMBOURSEMENT, ſubſt. m. *prononcez* RAMBOURSEMANT. (*L'action de rembourſer quelque ſomme d'argent qu'on nous a preſté.*) Summæ alicujus præſtatio, ſolutio, onis, fœm. ZAPŁACENIE oddanie wyliczenie co ſię winno.

REMBOURSER *prononcez* RAMBOURSER, (*Rendre ce qu'on a débourſé.*) Rependere. Refundere. ZAPŁACIC wyliczyć oddać koſzt co kto wydał.

REMBROCHER, *prononcez* RAMBROCHER, *de la viande qui eſt mal embrochée.* Carnes veru refigere. WSADZIC lepidy ná rozen co zle ná nim ſiedzi.

REME'DE, ſubſt. m. (*Soulagement à quelque mal* ou *malheur.*) Remedium, ii, n. Medicina, æ, f. *Petr. Cic.* LEKARSTWO pomoc ratunek. **Il eſt le ſeul remede à tous mes maux.* Solus mearum miſeriarum remedium eſt. *Terent.* *On ſam mi pomocą we wſzyſtkich przykrościach moich ieſt y pociechą. **Quel remede trouveray je à ce mal?* Quod remedium nunc huic malo inveniam? *Coż zá pomoc ná to znáydę. **Il n'y a plus de remede.* Conclamatum eſt. *Ter.* *Juz nie maſz ratunku.

REME'DE *pour les maux du corps, & les maladies.* Remedium, ii, n. Medicina, æ, f. Medicamentum, ti, n. Medicamen. inis, n. *Cic.* LEKARSTWO ná choroby powierzchowne. **Remede puiſſant & efficace.* Præſens remedium, neut. Præſens medicina, efficax, præſentaneum remedium. Valentiſſimum auxilium. *Celſ.* *Lekarſtwo ſkuteczne. **Remede lent.* Tarda medicina. *Cic.* *Lekarſtwo letkie wolne. **Remede à tous maux.* Panchreſtum medicamentum, ti. *Lekarſtwo ná wſzyſtkie choroby.

L'urine d'un ſanglier eſt un remede pour l'hydropiſie. Hydropicis auxiliatur urina veſicæ apri. *Plin.* Uryna Odyńca pomocna ieſt ná puchlinę.

REME'DE ſe dit poor *un lavement,* Clyſter, *genit.* eris, m. *Je hay les médecins, à cauſe qu'ils m'ordonnent toûjours des remedes.* Odi peſſimè medicos, quia ſæpè jubent anatinam

mihi parari *Petr.* KRYSTERA. Nie lubię Doktorow bo mi záwſze każą brać kryſtery.

REME'DIER, V. n (*Apporter du remede à un mal.*) Alicui malo mederi *Cic.* POMOC rátunek przynieść.

REME'DIER *à un inconvénient par un autre.* Præſenti malo aliis malis remedia dare. *Cæſ.* ZABIEGAC złem złemu

REMENER, V. act. (*Reconduire.*) Aliquem reducere. Deducere *Cic.* ODPROWADZAC kogo.

REMERCIER, V. act. (*Rendre graces, témoigner ſa reconnoiſſance d'un bon office, d'un bienfait.*) Alicui gratias agere Habere alicui grates, *ou* gratiam de re aliquâ. *Cicer.* DZIĘKOWAC. **Je vous remercie de tout mon cœur, & je vous en remercieray tant que je vivray. Car je ne puis pas dire que je ſois jamais en eſtat de me revancher.* Immortales ago tibi gratias, agamque, dum vivam; nám relaturum me non awſim affirmare. *Cic.* *Dziękuię z całego ſerca y całe życie dziękować nie przeſtanę, bo záwdzięczyć nigdy nie potrafię.

On ordonna qu'on remerciroit Dieu. Decernuntur grates Deo. *Tacit.* Nákazano dzięki Bogu czynić.

REMERCIMENT, ſubſt. m. (*Compliment q'on fait pour remercier quelqu'un d'une grace.* Gratiarum actio, onis,fœm. PODZIĘKOWANIE zá łaſkę iáką.

REMESURER, V.act. & redupl. (*Meſurer de nouveau.*) Remetiri; (or, iris, remenſus ſum.) *Plin-Jun.* ZNOWU mierzać odmierzać.

REMETTRE, V. act. & redupl. Reponere, WŁOZYC położyć ná zád znowu.

REMETTRE *quelqu'un en ſa place, le ſtablir dans le meſme eſtat qu'il eſtoit auparavant.* Reſtituere aliquem in antiquam ſtatum,*ou* in locum unde decidit. *Cic.* Reducere in ſuam ſedem. *Hor.* PRZYWROCIC kogo ná mieyſce wrocic do dawnego ſtanu. **Se remettre en ſelle.* (Comme l'on parle dans le familier.) *Reſtablir ſes affaires.* Novis opibus ſe renovare. *Cic.* Conturbatis fortunis relevari. *Znowu ná nogi powſtać iáko porocznie mowią, intereſſow ſwoich poratować.

REMETTRE, (*Reſtablir quelqu'un en ſanté.*) Sanitatem alicui reſtituere *ou* aliquem ſanitati. *Plin.* PRZYWROCIC kogo do zdrowia. **Se remettre*, ou *ſe remettre de ſa maladie.* A morbo recreari, convaleſcere. *Cicer.* Se confirmare. *Cicer.* Se reficere. *Liv.* *Przychodzić do ſiebie po chorobie, z choroby do ſił przychodzić przychodzić wzmagać ſię.

REMETTRE *quelqu'un en appetit.* In morſus aliquem reficere. PRZYWROCIC komu apetyt chęć do iedzenia. **Remettre en train un beuveur, en luy donnant du jambon.* Pernâ marcentem potorem recreare. *Hor.* *Opoiowi pragnienie ſzynką náprawić. **Il me remit en appetit par la diverſité des mets.* Faſtidia mea vicit cœnâ variâ. Refecit mihi ſtomachum ciborum varietate. *ou* Extudit mihi faſtidium varia cœna *Hor.* *W apetyt mię wprawił rożnemi potrawami.

REMETTRE *une couſtume. une choſe en uſage.* Revocare morem. Conſuetudinem repetere atque referre. *Cic.* In uſum aliquid revocare. PRZYWROCIC zwyczay iáki.

REMETTRE *bien enſemble,reconcilier,remettre en grace en amitié.* Redigere antiquam in concordiam. *Plaut.* Reſtituere amicos in gratiam. Reducere. Reconciliare amicos. *Cic.* POGODZIC poiednać porożnione oſoby, **Se remettre bien avec quelqu'un.* In amicitiam, gratiam, concordiam redire cum aliquo *Cic.* *Poiednać ſię z kim pogodzić przeprosić ſię.

REMETTRE *quelqu'un en ſon devoir.* Ad officium aliquem revocare. *Suet.* PRZYWROCIC do powinności. **Sous l'obéiſſance de ſon prince.* Veteri patientiæ aliquem reſtituere *Tacit.* *Do poſłuſzeńſtwa y poddańſtwa ku Panu.

REMETTRE,(*Renvoyer,différer,remettre une choſe au ſort.*) Rem ad ſortem rejicere *Liv.* PUSCIC co ná los ná ſzczęście. **De jour à autre.* Ducere diem ex die. *Cæſ.* *Odednia do dnia odkładać. **Je remets toutes mes affaires au lendemain.* Res omnes extollo ex hoc die, in alium diem. *Plaut.* *Wſzyſtko do iutra odkładam. **Celuy qui remet d'heure à autre à bien vivre, eſt ſemblable à ce payſan de la fable, qui attendoit pour paſſer, que le fleuve euſt achevé de couler, mais le fleuve coule encore, & coulera juſques à la fin des ſiecles.* Qui rectè vevendi horam prorogat,ut ruſticus expectat,dum amnis defluat: at ille labitur, & in omne ævum labetur. *Hor.* *Ten co odednia do dnia odkłada poprawę życia, podobny ieſt do owego chłopa w bayce,ktory chcąc ſię przeprawić czekał poki rzeka nie minie,á rzeka iák płynie ták płynie. **On remet le marchand à un autre jour.* Spes prorogatur mercatori in alium diem. *Plaut.* *Kupca odkładaią ná inſzy dzień.

REMETTRE, (*Relaſcher, quitter de ſon droit.*) Detrahere de ſuo jure. Remittere. Concedere de ſuo jure. *Cicer.* USTĄPIC co z prawa ſwego. **Remettre la huitieſme partie du prix.* Concedere octavam pretii partem. *Plin-Jun.* *Uſtąpić oſmą część tego co ſię warto. **On remit les tributs pour cinq ans à cette Ville, qui avoit eſté ruinée par un tremblement de terre.* Tributum huic urbi terræ motu convulſæ, in quinquennium remiſſum eſt *Tacit.* *Uſtąpiono podatków na pięć lat miaſtu temu ktore trzęſieniem ziemi było zepſowane. **Remettre l'argent qu'on nous doit.* Pecunias condonare creditoribus *Cic.* *Uſtąpić darować długi dłużnikom

REMETTRE, (*Pardonner.*) Remittere. Condonare. Indulgere aliquid alicui *Cic.* DAROWAC karę lub winę komu. **Remettre l'amende.* Multam remittere. *Cicer.* *Darować grzywny.

REMETTRE *dans ſon chemin, celuy qui s'en eſt égaré.* Errantem in viam reducere. *Plaut.* NA dobrą drogę náprowadzić obłąkanego. **Remettre un jeune homme corrompu dans la bonne voye, dans le bon chemin.* Corruptum adoleſcentem reſtituere *ou* corrigere ad frugem. *Plaut.* *Młodego człowieka zepſowanego ná dobrą drogę náwieść od złego odwieść odprowadzić.

REMETTRE *ſur pied de nouvelles troupes.* Exercitum reparare. WOYSKO nowe wyſtawiać.

SE REMETTRE *dans ſon lit.* In cubile rejici *ou* ſe rejicere. *Petr.* ZNOWU ſię położyć, chorować.

SE REMETTRE (*S'en rapporter à quelqu'un.*) Rem alicui permittere. *Cicer.* ZDAC ſię ná kogo świadczyć ſię kim lub ná niego ſię ſpuſzczać w czym y zdawać ze wſzyſtkim wſzyſtko mu zlecaiąc.

SE REMETTRE *à une choſe* ou *à faire une choſe.* Se revocare *ou* ſe referre ad aliquid. *Cic.* WROCIC ſię znowu do czego.

SE REMETTRE *quelqu'un, ſe le repréſenter.* PRZYPOMINAC ſobie kogo. **J'ay de la peine à me remettre ſon viſage.* Vultum illius mihi animo repreſentare nequeo. *Nie mogę go ſobie przypomnieć z twarzy. **Je vous remets.* Vultu agnoſco. *Cic.* *Przypominam cię ſobie.

REMEUBLER, V. act. & redupl. (*Acheter de nouveaux meubles pour garnir une maiſon.*) Novâ ſupellectili ædes inſtruere. ZNOWU obiiać y ſtroić pokoie, kupować obicia krzeſła y inſzy ſprzęt do nowego przybrania pokoiow dla kogo.

REMISE, ſubſt. fœm. (*Délay.*) Dilatio. Procraſtinatio, onis, fœm. *Cicer.* ZWŁOKA odwłoka. **Vſer de remiſes dans une affaire.* Rem differre. Procraſtinare. Protrahere. *Cic.* *Odwłokami nárabiac w ſprawie iákiey. **Sans remiſe.* Sine morâ Sine ullâ cunctatione. Abiectâ omni cunctatione. Sine ullâ morâ. *Bez odwłoki nieodwłocznie.

REMISE, (*Ce qu'on donne à un banquier pour faire tenir de l'argent en quelque lieu.*) Certa pecuniæ condonatio nummulario facta, permutatæ pecuniæ uſura trapezitæ conceſſa. PIENIĄDZE liczone gdzie indziey Bankierzowi,áby ie gdzie indziey zápłacono,pieniądze ná Bankach.

REMISE, (*Buiſſon où ſe retirent & ſe cachent les perdrix pourſuivies de l'oiſeau.*) Perdicum inter dumos latebra, æ, f. KRZAKI krzewiny gdzie ſię chowaią kuropatwy przed ptakiem.

REMISE *de caroſſe,* (*Appentis ſous quoy on met un caroſſe.*) Rhedarum receptaculum *ou* appendix, icis, fœm. WOROWNIA ſzopa.

REMISSIBLE, adject. maſc. & fœm. (*Digne de remiſſion.*) Veniâ dignus, a, um. Condonandus, a, um. GODZIEN odpuſzczenia.

REMISSION, ſubſt. f. (*Pardon.*) Venia, æ, f. *Cic.* ODPUST odpuſzczenie.

REMONSTRANCE, ſubſt. fœm. *prononcez* REMONTRANCE. (*Très humble ſupplication, qu'on fait au Roy ou à un Superieur ſur quelque Edit* ou *ſur quelque Ordre pour luy en remontrer la conſequence & les inconveniens qui s'en peuvent ſuivre.*) Suaſio, onis. Diſſuaſio, onis. *Cic.* REMONSTRACYE pokorne z wyrażeniem nieprzyzwoitych konſekwencyi ktoreby zá czym náſtąpić mogły ſuplika.

REMONSTRANCE, *légére & honneſte correction ou avertiſſement qu'on fait en général* ou *en particulier, pour nous avertir & nous corriger de quelques défauts.* Monitio, Admonitio, onis, fœm. Monitum, ti,n. Monitus, ûs, m. *Cic. Ovid.* REMONSTRACYA przeſtroga nápomnienie przyiáciel

ſkie do poprawy w niedoſkonałościach iákich. **Se faſcher contre les remonſtrances qu'on nous fait, ne les pas recevoir de bonne grace.* Admonitionibus iraſci. *Quint.* *Urażać ſię o przeſtrogi y przyiacielſkie upomnienie nie mile ie przyimować.

REMONSTRER, *prononcez* REMONTRER, V. act. & redupl. (*Faire entendre une choſe à quelqu'un.*) Aliquid alicui exponere. *Cic.* REMONSTROWAC co komu dać mu do zrozumienia.

REMONSTRER, (*Faire des remonſtrances, avertir.*) Monere. Admonere. PRZESTRZEGAC przeſtrzedz upomnieć nápominać po przyiacielſku.

REMONTER, V. act. & redupl. (*Monter dereſchef.*) Rursùm aſcendere. Conſcendere *Cicer.* ISC znowu ná gorę. **Il remonta à cheval.* Rursùm equum. In equum conſcendit. *Wſiadł znowu ná koniu.

REMONTER *la cavalerie,* (*La remettre en équipage.*) Equites equis rursùs inſtruere. JEZDNYCH rekrutować w mundur konie porządki. **Remonter un luth, y remettre des cordes.* Fidibus lyram rursùs aptare, inſtruere. *Cic.* *Naſtroić lutnią náwiązać ſtronami.

REMONTER *l'eau,* (*Aller contre le fil de l'eau.*) Adverſo flumine navigare. *Virg.* DO GORY ná zad wodą płynąć.

REMONTER *juſques à la ſource.* (*Reprendre les choſes de fort loin.*) Altiùs res repetere. *Cic.* ZDALEKA od ſamego początku brać rzeczy.

REMORDRE, V. act. & redupl. (*Mordre encore une fois.*) Irerùm mordere. ZNOWU ugryść ukąſić kąſać znowu

REMORDRE *quelqu'un,* ſe dit figurément Remordere. Repungere aliquem. *Liv.Cic.* GRYSC kogo trapić ſtrofować co do ſumnienia. **Sa conſcience ne le remord point.* Nullis conſcientiæ ſtimulis pungitur. *Cic.* *Sumnienie go nie ſtrofuie nie gryzie.

REMORDS, ſubſt. m. (*Secret reproche, que nous fait noſtre conſcience de quelque mauvaiſe action.*) Conſcientiæ ſtimulus, li,m. Morſus, ûs, m. Angor, oris,m. Cruciatus, ûs,m. Sollicitudo, inis,f. *Cic.* GRYZIENIE ſkryte ſtrofowanie nápominania ſumnienia o złe.

REMORE, (*Petit poiſſon, qui arreſte les vaiſſeanx à ce qu'on dit.*) Remora, æ,f. Echeneis, idis,f. *Plin.* TRZYMONAW, trzymonawek ryba morſka.

REMORQUER *un navire.* (*Le tirer par le moyen de quelque vaiſſeau auquel on l'attache.*) Remulco trahere. *Liv.* CIĄGNĄC náwę iednę drugą álbo linami.

REMOUILLER, V. act. & redupl. (*Moüiller derechef.*) Iterùm madefacere. ODMOCZYC znowu zmaczać zmoczyć.

REMPAQUETER, V. act. & redupl. (*Remettre en un paquet.*) In faſciculum rursùs colligare. Componere *prononcez* RAMPAQUER. ZAPAKOWAC znowu znowu wzawinięnię ułożyć.

REMPARER *une place.* (*La fortifier de remparts.*) Urbem vallare. Circumvallare. *Cicer. Liv.* ZNOWU wałami ſzańcami uzbroić poprawiać fortecy okopow ſzańcow wałow.

REMPART, *prononcez* RAMPART, (*Fortification en général.*) Munitio, onis,f. Munimentum, ti,n. *Cic.* OKOP wał ſypany.

REMPART *d'un foſſé, d'une terre elevée ſur les bords du foſſé.* Foſſa aggere præmunita, foſſæ aggere præmunitæ,fœm. FOSSA z wałem ſypanym.

REMPART *d'un foſſé, d'une terre élevée avec une paliſſade.* Vallum, valli. *Cæſ.* OKOP wał palowany (*paliſada.*)

REMPART *de maçonnerie.* Structilis operis munitio,onis, fœm. MURY Baſzty wieże okop wał podmurowany.

REMPART ſe dit au figuré de ce qui défend & protége. Propugnaculum & præſidium,i,n. *Cic.* OBRONA záſłona.

REMPLACER, *prononcez* RAMPLACER. V. act. & redupl. (*Remettre en la place d'un autre.*) *Il faut qu'un mari remplace les deniers dotaux.* Vir debet dotalia bona uxori præſtare ſarta & tecta *ou* dotalia bona diſſipata uxori reſtituere tenetur vir *ou* refundere. NA to mieyſce nádgrodzić poſtawić,dać. Mąſz odpowiadać powinien zá poſag żony ieśliby go ſtracił.

REMPLI,m. REMPLIE,f. *prononcez* Rampli. part. paſſ. & adj. (*Plein.*) Repletus. Confertus,a,um. *Voyez* REMPLIR PEŁNY nápełniony.

REMPLIR, *prononcez* RAMPLIR, V. act. & redupl. Replere. Complere. Implere. *Cicer.* NAPEŁNIC nápełniać obcrkać nátkać.

REMPLIR ſe dit figurément dans les expreſſions ſuivantes *Remplir de vaines eſpérances.* Vanâ ſpe implere. *Tacit.* Spei. *Liv.* NAPEŁNIAC niewłaśnie nápełnić prożnemi nádziciami. **De joye.* Complere gaudio. Perfundere voluptate. *Cic.* *Nápełnić radością. **De ſuperſtition.* Superſtitione animos implere. *Liv.* Imbuere. *Cic.* *Nápełnić zábobonem. **D'horreur, de crainte.* Horroris, formidiniſque omnia implere, complere omnia terrore. *Liv.* *Nápełnić ſtrachem. **D'erreurs, de ſcrupule.* Imbuere animos errore, perfundere animum religione. *Liv.* *Nápełnić błędem ſkrupułami.

REMPLIR *tous ſes devoirs.* Exequi omnia officia & munera, *Cic.* Lautè & prefectè munus ſuum adminiſtrare. Obire. *Cic.* WYPEŁNIC pełnić wſzyſtkie ſwoie powinności

REMPLISSAGE, *ou le* REMPLAGE, (Parmi les Cabaretiers.) Explementum,ti,n, DOLEWKA ſzynkuiąc.

REMPLISSANT,m. REMPLISSANTE, fœm. *prononcez* RAMPLISSANT. Adimplens, entis, omn. gen. NAPEŁNIAIĄCY, Nápełniaiąca wypełniaiący pełniący.

REMPLOY, ſubſt. m. (*Remplacement de deniers.*) Pecuniæ ſubſtitutio. DODANIE pieniędzy ná to mieyſce, ná mieyſce tych ktorych niedoſtaie do ſumy.

REMPLOYER, *prononcez* RAMPLOYER. (*Employer derechef.*) Aliquem alicui provinciæ rursùm committere. Præficere. ZNOWU záżyć kogo do czego y znowu ná co wſadzić.

REMPLUMER, V. act. & redupl. *prononcez* RAPLUMER, (*Se couvrir de-nouvelles plumes.*) Novis plumis velari. Rursùm plumeſcere. *Ovid.Plin.* OBRASTAC poraſtać znowu pierzem.

ON DIT populairement *ſe remplumer, ſe remettre de ſes pertes.* Res amiſſas recipere. *Liv.* PORASTAC znowu niewłaśnie, ſtrat y ſzkod ſwoich ſię poprawiać.

REMPOISSONNER, V. act. & redupl. (*Jetter de nouveau peuple dans un eſtang.*) Piſcariam prolem in ſtagnum rursùm immittere. *On prononce* RAMPOISSONNER. ZARYBIAC znowu ſtaw ſadzawkę.

REMPORTER, V. act. & redupl. (*Emporter derechef.*) Referre. Auferre. *Cic.* ODEBRAC znowu.

REMPRISONNER, V. act. & redupl. (*Empriſonner derechef.*) Rursùm in vincula aliquem dare. *ou* In carcerem compingere, detrudere. *Plaut.* ZNOWU wſadzić do więzienia.

REMPRUNTER, V. act. & redupl. (*Emprunter de nouveau.*) Rursùs mutuum ſumere. Mutuum rogare. *Plaut.* ZNOWU pożyczać zapożyczać ſię.

REMUANT, maſc. REMUANTE, fœm. (*Qui remuë.*) Movens, entis, omn. gen. Mobilis & hoc mobile, adj. *Plin.* RUCHLIWY, ruchliwa nieſpokoyny.

REMUANT ſe dit au figuré, *Un eſprit remuant, qui brouille dans un Eſtat.* Animus turbulentus. Novarum rerum molitor, rerum novarum cupidus,a,um. *Suet. Cæſ.* Novis rebus ſtudens. *Cic.* NIESPOKOYNY niepokoy kłotnik.

REMUEMENT, *on prononce* REMUMANT, ſubſt. m. Motus. Tumultus,ûs,m. Seditio, onis. *Hor.Cic.* ROZRUCH rozruchy.

REMUER, V. act. (*Mouvoir. Agiter.*) Movere. Commovere. Agitare, (o, as, avi, atum.) RUCHAC ruſzać poruſzać.

Il crut qu'en remuant ſouvent ſon camp, il feroit mieux ſubſiſter ſes troupes, & travailleroit celles de ſon ennemy par de continuelles traittes. Hoc ſperans ut movendis caſtris pluribuſque adeundis locis, commodiore frumentariâ re uteretur aut inſolitum ad laborem hoſtis exercitum quotidianis itineribus defatigaret. *Cæſ.* Mniemał że uſtawicznie ruſzaiąc ſię z obozem y woyſku ſwemu wygodę lepſzą,y nieprzyiacielowi uſtawicznym ciągnieniem cięszkość uczyni, y zniſzczenie.

REMUER *un enfant en maillot.* Curare infantem, infantulum. (*dit généralement pour* Illum movere, tergere, & ficcare.) STARANIE pilność około dziecięcia w powiciu powiianie, roſpowiianie, podcieranie, odmienianie chuſt &c. **Cette nourrice a bien ſoin de ſon enfant, elle le remuë ſouvent* Hæc nutrix multùm curat alumnum, munditer habet, & ficcat. *Tá mamka ma pilne ſtaranie około dziecięcia.

REMUER, (*Faire naiſtre, exciter pluſieurs ſujets.*) Movere. Agere. Agitare. *Cicer. Terent.* WZRUSZAC poruſzać wſzczynać co. **Ce n'eſt pas moy qui remuë cela* Ego iſthæc non moveo. *Ter.* *Nie ia to wſzczynam. **Remuer bien des choſes.* Magnas res movere. *Cic.* *Wiele rzeczy wſzczynać.

ON DIT proverbialement, *Remuer ciel & terre en une affaire, faire toutes choſes pour la faire réüſſir.* Nihil non movere. Omnia facere & conari, ut res feliciter ſuccedat. *Cic. Ter.* PRZYSŁOWIEM mowiemy niebo y ziemię poruſzyć wſzyſtko co bydź może tentować áby ſię rzecz iáka udała.

REMUER, (*Troubler un Eſtat, y exciter des troubles & des ſéditions.*) Miſcere rempublicam. *Cic.* ROZRUCHY w Páńſtwie iákim wſzczynać zámięſzania czynić, mięſzać Rzeczpoſpolitą.

REMUEUSE, comme un ſubſt. fœm. (*Celle qui a la charge de remuer un enfant en maillot.*) Quæ curat infantem in cunis. Geraria, æ, fœm. *Plaut.* PIASTUNKA mamka do dziecięcia.

REMUGLE, (*Lieu où l'on ſent le remugle*, ou *un air renfermé & mauvais.*) Locus ſitu ſentus, loci ſenti, maſc. *Virg.* MIEYSCE gdzie ſtęchliznę czuć puſtki.

RENAISSANCE, ſubſt. fœm. Novus ortus. ODRODZENIE ſię.

RENAISTRE, *prononcez* RENAÎTRE, V. act. (*Naiſtre une ſeconde fois.*) Renaſci. Iterùm naſci. *Cic.* ODRADZAC ſię.

ON DIT au figuré, *La pluſpart des mots qui eſtoient morts renaiſſent; & une infinité de ceux qui ſont préſentement en vogue, tombent dans l'oubli. Car ainſi le veut l'uſage, qui eſt le maiſtre ſouverain des langues.* Multa vocabula renaſcuntur, quæ jam ceciderunt, & cadent multa, quæ nunc ſunt in honore, ſi volet uſus, quem penes eſt arbitrium & loquendi norma. *Hor.* WIELE ſłow dawnych odradzaią ſię y wracaią á wiele nowych y w używaniu będących ſtarzeią ſię y w zarzucenie idą bo ták chce zwyczay wſzyſtkich ięzykow náywyżſze maiący prawo.

RENARD, ſubſt. m. (*Animal ſauvage, fin & ruſé de ſa nature.*) Vulpes, vulpis, f. *Hor.* LISZKA Lis.

ON DIT *il fait le niais, mais c'eſt un fin renard.* Ovem in fronte, vulpem in corde gerit. FRANT choć ſię nie wydaie.

RENARDEAU, ſubſt. f. (*Petit d'un renard.*) Vulpinus catulus, i, m. *Phæd.* LISIĘ Liſzka Liſzeczka mała.

RENARDE, (*La femelle du renard.*) Vulpecula, æ, f. *Cic.* Vulpes femina. LISZKA ſamica.

DE RENARD. Vulpinus, a, um. *Plin.* LISI.

RENARDIERE, ſubſt. f. (*La taniére d'un rénard.*) Vulpis cuniculus, li, m. LISIA iáma.

(Il faut prononcer *Ren* dans les mots ſuivants, juſques au mot *Renvoy* par *Ran.* Cette remarque eſt générale.) W náſtępuiących ſłowach francuſkich *Ren* czyta ſię y mowi *Ran* aż do ſłowa *Renvoy* odſłanie.

RENCHAISNER, *prononcez* RANCHAINER, V. act. & redupl. (*Remettre à la chaiſne.*) Catenis rursùs conſtringere. ZNOWU okuć włańcuch wniewolą wziąć.

RENCHE'RIR, V. act. & neut. comme *Rénchérir les vivres, les faire devenir plus chers.* Arctare annonam. *Petr.* Inferre caritatem annonæ. *Plin.* DROZYZNĘ czynić. **Les vivres renchériſſent.* Annona fit carior, durior. *Cic.* Annona ingraveſcit. *Colum.* Creſcit. *Cæſ.* *Drozyżna powſtaie.

RENCHE'RIR, (*Augmenter ſur les choſes.*) Addere. Superaddere, (do, is, didi, itum.) *Cic.* PRZYDAWAC co udawać nád to rzecz zdobić. **Il renchérit ſur la verité.* Superaddit veritati. *Udaie nad to prawdę zdobi

ON DIT *de celuy qui ſe priſe, il fait bien le renchéri.* Nimium homo pretioſus eſt, *ou* Nimii pretii homo. DROZY ſię bardzo.

RENCONTRE, ſubſt. f. (*Choc de deux corps qui ſe rencontrent.*) Concurſus, ûs, m. Conflictus, ûs, m. Concurſio, onis, fœm. UDERZENIE ſię ſpotkanie obicie ſię odbicie ſię iedno o drugie. **Il ſe fit pluſieurs rencontres de leurs troupes.* Concurrerunt multoties milites inter ſe. *Cic.* *Uderzyli ſię nie raz o ſiebie. **Les Epicuriens diſoient que le monde avoit eſté formé par la rencontre des atomes.* Atomorum concurſu effectum mundum Epicurei crediderunt. *Cic.* *Epikureyczykowie trzymali, że ten świat cały ſtanął przez ſpotykanie ſię y uderzenie o ſiebie drobnych proſzkow y atomow między ſobą ſtrafienie.

RENCONTRE, (*Hazard.*) Caſſus, ûs, m. *Cic.* PRZYPADEK. Traf ſzczęście. **Par rencontre, par hazard.* Caſu. *Przypadkiem ſzczęściem. **Par une heureuſe rencontre.* Auſpicato. Opportunè. Feliciter, adv. *Cicer.* * Przypadkiem ſzczęśliwym. **Par une mauvaiſe* ou *une faſcheuſe rencontre.*

Infeliciter Importunè. Incommodè. *Nieſzczęściem nieſzczęśliwe iákoś. **Voila une heureuſe recontre.* Opratò advenis. *Ter.* *Szczęśliwa godzina.

RENCONTRE, (*Occaſion.*) Occaſio, onis, f. OKAZYA ſpoſobność. **Je feray cela à la prémiere rencontre.* Faciam tibi primùm ſe dederit *ou* ſe obtulerit occaſio. Cùm primùm ſe dabit occaſio. *Cic.* *Uczynię to zá náypierwſzą okazyą zá náypierwſzą ſpoſobnością.

RENCONTRE, (*L'action de rencontrer quelqu'un.*) Occurſus, ûs, m. *Cic.* SPOTKANIE ſię z kim zeyście ſię z ſobą. **Aller à la rencontre de quelqu'un.* Ire. Venire alicui obviam. *Jechać náprzeciw komu. **Faire rencontre d'une perſonne.* In aliquem incidere. *Cic.* Offendere aliquem. *Ter.* *Spotkać ſię z kim.

RENCONTRES, (*Pointe d'eſprit qu'on dit par hazard.*) Argutum *ou* acutum dictum, i, n. *Cicer.* KONCEPT myśl a konceptem przypadaiąca.

RENCONTRER, V. act. (*Trouver par hazard la choſe dont on a beſoin.*) Reperire. Invenire. Nanciſci. depon. acc. *Cic. Tacit.* NATRAFIC nápaść trafunkiem ná to co nám potrzeba.

RECONTRER *quelqu'un*, (*L'avoir à ſa rencontre.*) Alicui occurrere. Habere aliquem obviam. In aliqaem incidere, incurrere. *Cic.* POTKAC kogo potkać ſię z kim. **Je vous rencontre ici tout-à-propos.* Opportunè te mihi offers. Opportunè te obtuliſti mihi. *Ter.* *Właśnie cię tu w ſam czas potykam.

SE RENCONTRER, (*Concourir dans un meſme ſentiment.*) ZGADZAC ſię ná iedno ſtrafić ſię wzdaniu.

RECONTRER *bien.* (*Deviner juſte.*) Benè conjicere. Conjectare. ZGADNĄC trafić dobrze. **Le contraire eſt* malè conjicere, conjecturâ aberrare. *Rencontre mal. Cicer.* *Zle trafić niezgadnąć nie trafić. **Vous avez bien rencontré* Rem acu tetigiſti, rem attigiſti. Rem aſſecutus es. *Cic. Plaut.* *Trafiłeś zgadłeś.

RENCONTRER (*Avoir quelque rencontre d'eſprit, quelque repartie ſpirituelle.*) Acutè. Facetè. Ingeniosè dicere. *Ter.* PIĘKNIE mu ſię udało z konceptem mu ſię dobrze udało powiedzieć.

RENCOURAGER, V. act. & redupl. (*Redonner de la hardieſſe & du courage à quelqu'un.*) Animum alicui relevare, animos alicui addere, facere. Reddere alicui animum. *Ter. Cic. Hor.* DODAWAC ſerca znowu.

SE RENDETTER, V. act. & redupl (*S'endetter derechef.*) Æs alienum iterùm facere, conflare, contrahere. *Cicer. Liv.* ZNOWU ſię zádłużyć.

RENDEZ VOUS, ſubſt. m (*Lieu où l'on doit ſe trouver à certain jour.*) Locus ad conveniendum dictus, Edictus, loci dicti. *Liv.* MIEYSCE náznaczone zmowne umowione mieyſce y godzina. **Ils donnerent le rendez-vous à toutes les troupes ſur le bord du Rhin* Diem dicunt, quâ die ad ripam Rheni omnes conveniant. *Cæſ.* *Kazano ſię ściągać wſzyſtkim woyſkom nád Renem. **Sa maiſon a ſervi de rendez-vous aux aſſignations des conjurez.* Domum ſuam conjuratorum congreſſibus præbuit. * Dom iego było mieyſce zmowne ſchadzek wſzyſtkich ſprzyſiężonych.

SE RENDORMIR, V. act. & redupl. Redormire, (io, is, ivi. itum.) Somnum repetere, ſomno rursùm ſopiri, (ior, iris, ſopitus ſum.) Rursùs in ſomnum decidere. *Cic. Petr.* ZNOWU uſnąć zaſnąć.

RENDRE, V. act. (*Reſtituer ce qu'on a pris* ou *emprunté.*) Reddere, (do, dis, reddidi, itum.) Reſtituere, (tuo, tuis, tui, utum.) *Cic. Cæſ.* ODDAC wrocić. **Il fit rendre l'argent qu'on avoit reçu.* Pecuniam acceptam retribui juſſit. *Liv.* *Kazał wrocić pieniądze ktore wzięto. **Nous ſommes convenus qu'il ne rendra l'argent, qu'a celuy qui apportera voſtre cachet.* Convenimus cum illo, ut qui ſignum afferat, ei aurum ut reddat. *Plaut.* *Staneliśmy na tym że nie ma oddać pieniędzy nikomu tylko temu ktory z pieczątką twoią przyidzie. **Prétendez vous malgré le deſtin rendre la vie à ce cadavre?* Vis ru reviviſcere reluctantibus fatis extinctum *Petr.* *Czy chcesz mimo wyroki Boskie wrocić życie temu trupowi. **Rendre à quelqu'un toute ſa beauté, la luy reſtituer.* Totam ſuam formam alicui reddere, *ou* aliquem reſtituere in priſtinum decorem. *Petr.* Reddere nitorem. *Plin.* *Wrocić komu wſzyſtkie piękność y urodę.

RENDRE, (*Redonner.*) WROCIC przywrocić. **Tous les treſors du monde ne peuvent rendre à l'eſprit ſa liberté, les montagnes d'or des Perſes, ni les maiſons ſuperbes de Craſſus, n'appaiſent point les troubles de l'ame, ni la triſte ſuperſtition.* Non theſauris nec auro pectus ſolvitur, non demunt neque ſubmovent animi curas, neque religiones, aut Perſarum montes, aut atria divitis Craſſi. *Hor.* *Wſzyſtkie ſkarby światowe nie mogą wrocić umyſłowi wolności iego ani złote gory, áni páłace nieſpokoynego ſumnienia nie ukoią, áni ludzkich zábobonow.

RENDRE. *Rapporter*, (parlant *des terres.*) Reddere. Afferre. *Cicer.* ODDAWAC przynoſić czynić co do dochodu. **Ce champ a rendu au centuple.* Centeſimum fructum attulit ager iſte. *Colum.* *Stokrotny pożytek ten grunt przyniosł.

RENDRE *ſon compte* ou *rendre ſes comptes.* Rendre. Referre rationes. *Cicer.* ODDAC rachunki. **Il a fait rendre compte au dépenſier.* Rationes à diſpenſatore accepit, putavit rationes cum diſpenſatore. *Kazał ſię rachować ſzafarzowi kazał mu dać rachunek.

RENDRE *raiſon d'une action, d'un ſentiment.* Rationem alicujus facti reddere, alicujus ſententiæ. SPRAWIC ſię z czego. **Rendre des lettres, rendre réponſe.* Litteras reddere, ou reſponſum. *Cic.* *Odpiſać ná liſt. **Renedre mot pour mot.* Reddere verbum pro verbo. *Cicer.* *Przetłumaczyć ſłowo w ſłowo (álbo) oddać ſłowo zá ſłowo.

RENDRE, (*Pouſſer, jetter dehors.*) Reddere. Emittere. *Cic.* WYDAWAC z ſiebie. **Cela rend une odeur agréable.* Id jucundè *ou* benè olet. *Cic.* *To z ſiebie wdzięczny zápach wydaie.

RENDRE, (*Rejetter ſes excrémens.*) Excrementa, ſimum onera ciborum reddere. *Plin.* ODDAWAC odbytem. **Son urine.* Humorem, urinam reddere. Edere. *Plin.* *Utryną oddać odlewać.

RENDRE *l'ame.* Efflare. Agere animam. *Cic.* Relinquere, *Ter.* Edere animam. *Cic.* Spiritum extremum. *Cic.* Animam ebullire. *Petr.* DUCHA oddać umrzeć.

RENDRE, (*Vomir ce qu'on a pris.*) Ore cibos reddere. Vomere. *Plin.* WRACAC womitować zrzucać. **Rendre une médecine.* Reddere medicinam. *ZRZUCIC lekarſtwo. **La rendre par les ſelles.* Dejectionibus medicinam reddere. *Stolcami go zbywać. **Il rend les aliments comme il les a pris.* Cruda & incocta reddit, emittit alimenta, cibos crudos ejicit. Ejectat. *Plin. Celſ.* *Co zie nic nie ſtrawiwſzy oddaie.

Si je pouvois rendre la liberté à mon pays par ma mort. Si repræſentari morte meâ libertas civitatis poſſet. *Cic.* GDYBYM mogł wrocić wolność oyczyznie moiey śmiercią właſną. **Rendre un plaiſir par un autre.* Beneficium beneficio remunerare, gratiam gratiâ rependere. *Cic.* *Odſłużyć komu łaſkę przyſługę zá przyſługę oddać.

RENDRE *une choſe faite & parfaite.* Effectum dare aliquid *ou* reddere. *Ter.* ODDAC co doſkonale zrobionego.

RENDRE *une choſe claire en la fourbiſſant & l'écurant.* Alicui rei nitorem, ſplendorem dare. Afferre. *Plaut.* POLEROWAC co gładzić chędożyć.

La convoitiſe & l'avarice rend les hommes aveugles. Cupiditas & avaritia reddit homines cæcos. *Cic.* ZAZDROSC chciwość y záślepia ludzi.

RENDRE *la mémoire de ſon nom immortelle, en perpetuer la mémoire dans tous les ſiécles.* Adæquare memoriam ſui nominis cum omni poſteritate. *Cic.* Illuſtrem ſe præbere poſteritati, nomen ſuum commendare poſteritati. *Cic.* UCZYNIC ſobie imię nieśmiertelne po wſzyſtkie wieki.

RENDRE *un pauvre inſolent* Reddere pauperem ferociorem. *Cic.* MIZERAKA ná hardą wſadzić.

RENDRE, *Déférer*, (comme *rendre de l'honneur & du reſpect à quelqu'un, luy déférer du reſpect.*) Alicui honorem deferre. Præſtare. *Cicer.* OSWIADCZAC powinny reſpekt uniżoność oddać.

RENDRE *juſtice avec beaucoup d'intégrité.* Sanctâ & incorruptâ fide reddere jurâ. *Phæd.* SĄDZIC bardzo ſprawiedliwie. **Il m'a rendu juſtice en cela.* Illo æquo hac in re uſus ſum. *Cic.* *W tym mi ſprawiedliwość uczynił. **Vous ne me rendez pas juſtice, quand vous croyez cela de moy.* Iniquè mecum agis, non æquum facis, cum de me ſic exiſtimes. *Krzywdę mi czynisz, ták omnie rozumiciąc.

RENDRE *quelqu'un en quelque lieu.* Deportare *ou* deferre aliquem ad locum. *Cicer.* PRZYWIESC kogo ſprowadzić do kąd. **Se rendre en quelque lieu.* Aliquò *ou* in aliquem locum ſe conferre. Contendere aliquò. *Cic. Cæſ.* In aliquem locum ſe recipere. *Cic.* *Przyiechać dokąd.

SE RENDRE *au prés quelqu'un.* Ad aliquem venire *ou* ſe conferre. *Cic.* POYSC do kogo poiechać do niego, przyiść do niego: ſtanąć u niego. **Ils ſe rendoient en foule auprés de luy.* Confluebat ad eum magnus numerus. *Cæſ.* *Kupami do niego ſię ſchodzili.

SE RENDRE *à quelqu'un.* In jus ditionemque alicujus concedere. *Liv.* Dedere ſe in ditionem & arbitratum alicujus *Plaut.* PODDAC ſię komu. **Se rendre à l'ennemy.* Deditionem hoſti facere. *Liv.* Facere deditionem ad hoſtem. *Quint.* *Poddać ſię nieprzyiacielowi. **Se rendre, la vie ſauve.* Vitâ incolumi, hoſti ſe dedere. *Liv.* *Poddać ſię áby tylko życiem darowano. **Bagues ſauves.* Supellectili ac vaſis, impedimentiſque incolumibus ſe dedere. *Liv.* *Poddać ſię pod kondycyą áby zewſzyſtkim wyniść wolno było. **Ils ſe rendirent avant que le bélier eût frappé le mur.* Dediderunt ſe priuſquã aries murum attigerit. *Cæſ.* *Poddali ſię przed ſzturmem. **Se venir rendre.* In deditionem venire. *Tac.* *Iść w poddáńſtwo **Haſter de ſe rendre.* Properare deditionem. *Tac.* *Pośpieszyć ſię z poddaniem ſię. **Se rendre eſclave.* Se in ſervitutem dare. *Petr.* *Oddać ſię w niewolą poddać ſię.

SE RENDRE *eſclave de ſes paſſions, de ſes convoitiſes.* Cupiditatibus ſervire. Se libidinibus conſtringendum dare. *Cic.* PODDAC ſię námiętnościom ſwoim. **Rendez-vous le maiſtre de voſtre eſprit, & donnez luy un frein.* Animum rege, hunceque frænis compeſce. *Hor.* *Podbiy ſobie ſwoy umyſł, y miey go na wodzy. **Se rendre coupable d'un crime.* Aliquo ſcelere ſe aſtringere. Obſtringere. *Cicer. Plin.* *Stać ſię winnym czego.

SE RENDRE *le maiſtre, avoir l'autorité ſouveraine en en main.* Rerum potiri, (or, iris, itus ſum.) Adipiſci rerum. *Tacit.* PANEM ſię ſtać władzą mieć náywyżſzą w ręku. **Rendez-vous le maiſtre de voſtre eſprit, car il eſt* ou *voſtre tyran* ou *voſtre eſclave.* Animum rege, qui niſi pareat imperat. *Hor.* *Podday ſobie ſwoy umyſł bo álbo Pánem iego będzieſz álbo niewolnikiem. **Je taſche de me rendre les choſes ſoûmiſes, & de me ſoûmettre pas moy-meſme aux choſes.* Mihi res, non me rebus ſubmittere conor. *Hor.* *Staram ſię władnąć każdą rzeczą, nie żeby ona mną władnęła.

SE RENDRE, (*Se confeſſer vaincu.*) Alicui cedere. Manus dare. *Cic.* Succumbere. *Phæd.* USTĄPIC poddać ſię dać ſię zá zwyciężonego.

SE RENDRE *à quelqu'un, ſe mettre en ſa protection, s'abandonner entierement à luy.* Se alicui permittere. Se fidei *ou* in fidem & poteſtatem alicujus permittere. *Ter. Cicer.* Commendare ſe alicui in clientelam & fidem. *Ter.* ODDAC ſię komu w protekcyą cale.

SE RENDRE, (*Deférer à quelqu'un* ou *à ſon ſentiment, à ſes prières.*) Ad ſententiam alicujus deſcendere. *Cæſ.* In ſententiam alicujus ire. Alicujus precibus cedere, flecti. *Cicer.* USTĄPIC, dać ſię użyć, dać ſię ubłagać uprosić. **Se rendre à la raiſon.* Cedere. Obtemperare rationi, rationem audire. *Cic.* *Rozumowi dać mieyſce. **A la verité.* Veris concedere. *Hor.* *Dać prawdzie mieyſce. **Convaincu par la force de la vérité, je me rendis.* Victus veritatis viribus, manum dedi, acquievi. *Skonwinkowany będąc prawdą uſtąpiłem.

SE RENDRE, *ſe décharger, ſe jetter* (parlant *des riviéres.*) Defluere. Influere. *Plin. Cic.* WPADAC gdzie co do rzek. **Le fleuve Hypanis ſe va rendre dans le pont Euxin.* Hypanis fluvius in Pontum influit. *Cic.* Defertur. *Plin. Jun.* Defluit. *Plin.* *Rzeka Hypanis wpada w morze czarne. **Cette ruë va rendre à la place publique.* Hic vicus pertingit ad forum *ou* ducit ad forum. *Ta ulica w pada w rynek, wychodzi aż w rynek.

ON DIT parlant *de celuy qui ne peut plus manger. Je me rends.* Sat mihi eſt cibi. Satur ſum. *Plaut.* WRACA mi ſię: o tym co ſię obiadł ták że iuż ieść nie może.

RENDRE *à quelqu'un ſa parole, le dégager, le quitter de ce qu'il avoit promis.* Liberare alicujus fidem. *Cic.* WYKWITOWAC kogo z obietnicy darując mu ią y oney uſtępuiąc. **Luy rendre ſes paroles, s'en ſervir contre luy.* Alicujus dicta repercutere. (io, is, repercuſſi, repercuſſum.) *Quint.* Reddere alicui voces ſuas. *Petr.* *Słowami właſnemi kogo woiować konać. **Rendre injure pour injure.* Regerere convitia. *Hor.* *Oddać wet zá wet zá ſwoie oddać co zá to.

ON DIT proverbialement *je luy feray rendre gorge, je luy feray rendre ce qu'il a pris.* Pecuniam ablatam ab eo exprimam. POTRAFIĘ iá w to że będzie muſiał wrocić názad.

RENDUIRE, V. act. & redupl. (*Enduire de nouveau une muraille.*) Arenatum *ou* gypſum iterùm inducere parieti. *Vitr.*

TYNKOWAC znowu ścianę, z ktorey tynkt opadł.

RENDURCIR, V. act. & redupl. (*Rendre plus dur.*)Rursùm Indurare. *Plin.* ZATWARDZAC.

SE RENDURCIR. Indurescere. *Quint.* TWARDNIEC zátwardzać się. **Se rendurcir à mal faire.* In pravum indurescere. *Quint.* *Zátwardzać się w złym.

RENEGAT, subst. m. (*Apostat qui a renoncé à la foy en en J. C.*) Christianæ religionis desertor, oris,m. Qui ejuravit religionem christianam. ODSTĘPCA od wiary Chrystusowey Apostata *renegat* co się Chrystusa záprzał.

RENFERMER, V. act. & redupl. (*Enfermer une seconde fois.*) Concludere. Includere, (do, dis, clusi, clusum.) act. acc. *Cic.* ZAMKNĄC znowu.

RENFERMER, signifie simplement (*Enfermer.*) Concludere. Includere. *Cic.* ZAMKNIONY bydź zámknięty. **Vne eau renfermée se corrompt aisément.* Concluśa aqua facile corrumpitur. *Cicer.* *Woda zámknionа łatwo się psuie. **Se renfermer au logis.* Includere se domi. *Cic.* *Zámknąć się w domu.

ON DIT au figuré en ce sens. *Renfermez vous dans vostre discours.* Conclude te intra orationis terminos. SKRACAY mowę, nie názbyt się z nią rozszerzaiąc.

RENFERMER, (*Comprendre, contenir.*) Concludere.Includere. Comprehendere. Complecti,(or,eris,complexus sum.) *Cic.* ZAMYKAC w sobie. **Ses lettres renferment des instructions contre luy mesme.* Hæ litteræ mandata in eum continent. *Te listy przeciwko niemu samemu zámykaią w sobie roskazy.

RENFLAMMER, V. act. & redupl. (*Enflammer de nouveau.*) Iterùm accendere. Inflammare *Cic.* ZAPALIC znowu

ON DIT au figuré, *La sédition se renflamme.* Redintegratur seditio. *Tacit.* ZNOWU się bunt zápala záymuie się.

RENFLER, V. act. & redupl. (*Enfler davantage.*) Ampliùs intumere, (eo,es, intumui.) Intumescere. Inflare se validiùs. Intendere cutem majore nisu. *Phæd.* ZNOWU puchnąć nábrzmieć znowu.

RENFONDREMENT, subst. m. (*Enfoncement en peinture.*) Recessus,ûs,m. *Cic.* GŁĘBSZE malowanie wydane w obrazie. **Il y a des peintres, qui en peignant avec une seule couleur n'ont pas laissé de donner du relief à des endroits & de faire ailleurs des renfondremens.* Sunt pictores, qui singulis pingentes coloribus, alia tamen eminentiora, alia reductiora fecerunt. *Quint.* *Są tacy malarze ktorzy iedną tylko farbą maluiąc, mieyscami głębsze, mieyscami wydatnieysze malowali obrazy; y ná, dal y ná bliż wyrażaiąc.

RENFONCER, (*Enfoncer un cloud plus avant.*) Altiùs clavum adigere, (go, gis, adegi, adactum.) Defigere, (go, gis, fixi, fixum.) GŁĘBIEY wbić wsadzić wpoić wpychać głębiey w biić ćiewk.

RENFORCER, (*Rendre plus fort.*) Firmare. Confirmare Corroborare, (o,as,avi, atum.) Vires ampliare. Adjicere.*Cic.* UMOCNIC zmocnić.

RENFORCER *les gardes.* Multiplicare excubias. *Cicer.* MOCNIEYSZE warty dawać, sowite warty.

SE RENFORCER se dit au figuré, *La flamme s'est renforcée.* Convaluit flamma. *Quint.* UMACNIAC się zmocnić się filić się. Sili się powstaie płomień mocnieyszy. **Le vent se renforce.* Increbrescit ventus. *Cic.* *Sili się wiatr powstaie mocnieyszy. **Le mal se renforce.* Malum augetur, Ingravescit. Exasperatur. *Cic.* *Sili się złe powstaie bardziey.

SE RENFORCER, (*Prendre des forces après une grande maladie.*) Valetudinem firmare, vires resumere, reficere, recuperare, firmare. *Cic. Liv,* WZMAGAC się po chorobie.

RENFORT, subst.m. (*Secours de gens de guerre.*) Auxilium. Subsidium ii,n. Auxiliares copiæ,auxiliarium copiarum f. pl. Subsidiarii milites, subsidiariorum militum. *Liv. Cæs.* POSIŁKI woienne w ludziach.

RENFROGNER, V. act. (*Se rider le front, montrer un visage sévére & chagrin.*) Frontem caperare. Corrugare, (o, as,avi, atum.) Contrahere,(ho,his,xi, ctum.) Adducere frontem *ou* vultum. Frontem exarare rugis. *Mart. Var. Horat.* MARSZCZYC czoło,zmarszczyć się posępnie krzywo niewesoło nie mile spoyrzeć.

RENGAGER, V. act. & redupl. (*Engager de nouveau dans quelque affaire.*) Aliquo negotio rursùm aliquem implicare. Irretire. Impedire. *Cicer.* WDAC znowu wprawić znowu w co kogo.

RENGAINER, (*Remettre son épée dans le fourreau.*)Gladium in vaginam recondere. *Cic.* Referre ensem vaginæ.*Sil. Ital.* SZPADĘ,Szablę do pochew schować.

ON DIT figurément, *Rengainez vos rodomontades.* Conde linguam futilem. *Phæd.* SCHOWAY się z tą Junakieryą z temi groźbami. **Rengainez vostre compliment.* Omitte officiosa verba. *Schoway się z tym komplementem.

RENGENDRER, V. act. & redupl. (*Engendrer de nouveau.*) Regenerare, (o,as,avi, atum.) Renasci, (cor, eris,)renatus sum.)dep. *Plin.* SPŁODZIC znowu, rodzić znowu.

RENGRAISSER, V.act. & redupl. Iterùm saginare.Obesare, (o,as,avi, atum.) *Colum.* KARMIC znowu.

RENGRE'GEMENT, subst. masc. (*Augmenter d'une maladie.*) Morbi auctio, onis, fœm. MOCNIENIE się choroby pogarszanie.

RENGRE'GER, V.act. & redupl. (*Augmenter le mal, la maladie.*)Augere. CIĘZEY pogorszyć ciężkość większą czynić. **Le mal se rengrége.* Malum ingravescit. Recrudescit. *Cicer. Quint.* Augetur. Augescit. Ingravescit. *Cic.* *Jeszcze gorzey pogorsza się choremu.

RENIMENT, subst. masc. (*Blasphéme contre Dieu, lorsqu'on le renie, & qu'on le renouce.*) Dei detestatio. Execratio, onis, fœm. Ejuratio, onis, fœm. WYPRZENIE się Boga wyrzeczenie się go.

RENIER *Dieu,*(*Me le vouloir point avoir pour son Dieu.*) Deum detestari. Execrari. ZAPRZEC się Boga

RENIER, signifie aussi *Desavouer, ne vouloir point reconnoistre.* Negare. Denegare. Abnegare, (go,as, avi, atum.) act. accus. *Cicer.* ZAPIERAC się niechcieć się przyznać. **Renier quelqu'un pour son parent.* Aliquem sibi cognarum negare. *Ter.* *Zápierać się kogo nie znáć go zá krewnego, nie przyznawać się do niego.

RENIFLER, V. act. (*Retirer à soy l'ordure des narines, en retirant son haleine.*) Mucum *ou* nasi pituitam resorbere, (eo, es, resorbui, sorptum.) *Plin.* SARKAC w siebie ná zad połykaiąc z nosa smarkociny.

RENOM, subst. masc. (*Réputation.*) Nomen, inis, neut. Fama, æ, fœm. Existimatio, onis, fœm. *Cicer.* SŁAWA Imię głośne ogłos imienia sławy. **Acquerir un renom de clémence.* Famam clementiæ consequi. *Cicer.* *Mieć sławne Imię z łaskawości wsławić się łaskawością. **Avoir un bon renom.* Bonum nomen existimari. *Cicer.* *Mieć dobre Imię

RENOMME', masc. RENOMME'E, fœm. (*Qui a du nom, de la réputation.*) Celebrer, bris, *ou* Celebris, & hoc celebre. Celebratus, a, um. *Cicer.* SŁAWNY, SŁAWNA, rozsławione maiący Imię. **Qui est plus renommé.* Famâ prior. *Hor.* *Sławnieyszy.

RENOMME'E, subst. fœm. (*Dont les Poëtes ont fait une Divinité & à qui ils ont donné des aisles & des yeux.*) Fama, æ, f. *Cic.* SŁAWA ktorą Poetowie zá Boginią udaią, pełna oczu,pełna ust,y skrzydeł.

RENOMME'E, *Réputation.*) Fama, æ, fœm. Nomen, inis, neut. *Cicer.* SŁAWA Imię. **Porter bien loin sa renommée par ses belles actions.* Famam præclaris factis extendere. *Virg.* Proferre. *Tacit.* *Rozsławić się daleko pięknemi dziełami.

FAIRE *renommer quelqu'un, luy donner du nom & de la réputation.* Famam alicui facere. *Quint.* Condere. *Phæd.* WSŁAWIC kogo.

SE RENOMMER, (*Employer le nom de quelqu'un, s'en servir.*) Usurpare nomen alicujus. Mutuari nomen alicujus. *Cic.* NAZYWAC się Imieniem czyim,lub imię iákie nosić

RENONCEMENT, subst. m. (*Renonciation.*) Renuntiatio, onis,f. *Ascon-Ped.* WYROK wyrzeczenie się.

RENONCEMENT *à une magistrature.* Abdicatio magistratûs,f. *Liv.* PODZIĘKOWANIE zá urząd.

RENONCER, V. act. & n. (*Abandonner une chose, s'en déporter entiérement.*) Alicui rei renunciare. (o,as, avi,atu.) *ou* nuutium remittere, (to,tis,misi, missum.) *Cic.* WYROK uczynić od czego zupełnie.

RENONCER *à une charge,*(*s'en démettre. s'en défaire.*) Abdicare. Ejurare magistratum. *Salust. ou* Se magistratu. *Cic.* A magistratu.*Ter.* PODZIĘKOWAC zá urząd, ustąpić z niego.

RENONCER, *à la raison.* Expuere ex animo rationem. *Ter.* ROZUMU się wyprzeć. **Renoncer à l'amitié d'une personne, à la vertu, au droit d'hospitalité, à la vie.* Amicitiam alicui renuntiare. *Suet.* Virtuti nuntium remittere. Renuntiare alicui hospitium. *Cicer.* Vitæ renuntiare. *Suet.*

*Wy-

*Wyrzec się przyiaźni czyiey, cnoty ludzkości, życia samego.

RENONCER *aux procès, à son appel, à son sentiment,s'en désister, s'en déporter.* Desistere litibus. *Terent.* Provocare, à sententiâ, de sententiâ desistere. *Cic.* POPRZESTAC prawa dalszego, apellacyi niedochodzić, ustąpić zdania swego niepopierać daley.

RE'NOVATION, subst. f. (*Rétablissement, renouvellement.*) Renovatio. Instauratio, onis,f. *Cic.* Renovamen,inis, n.*Cic.* ODNOWIENIE ponowienie.

RENOUE'E, subst. f. (*Plante médecinale.*) Sanguinalis, is,f. *Colum.* Sanguinaria,æ,f. Polygonus,i,f. *Plin.* KRWAWNIK ziele.

RENOUEMENT *d'amitié.* subst. masc. Gratiæ reconciliatio, onis, fœm. *Cicer.* ZNOWU sprzyiaźnienie się sprzymierzenie przyiáźni, poiednanie.

RENOUER, V.act. & redupl. (*Noüer ce qui est dénoüé.*) Iterùm nodare, (o,as,avi, atum.) nodo rursùs connectere,(to, xis, nexi, nexum.) *Plin.* ZAWIĄZAC związać znowu co rozwiązanogo.

RENOUER *un membre disloqué, le remettre en sa place,* Luxatum membrum reponere in suam sedem. *Cels.* WPRAWIC ná mieysce swoie część wybitą.

RENOUER se dit figurément *pour se réconcilier d'amitié avec quelqu'un.* Cum aliquo amicitiam renovare, *ou* amicitiam rursùm jungere. *Cic.* POIEDNAC się co do przyiáźni.

RENOUER *les conférences pour la paix.* Colloquia de pace repetere. *Cæs.* ZNOWU zácząć konferencye pokoiu.

RENOUVEAU, subst. m. (*Le printemps.*) Ver, veris, n. *Cic.* WIOSNA.

RENOUVELLEMENT, subst. m. (*Action de renouveller.*) Renovatio. Instauratio, onis,f. *Cic.* (Pour le sens propre & figuré. ODNOWIENIE ponowienie.

RENOUVELLER, V. act. (*Faire nouveau.*) Renovare. Innovare. Renovellare, (o,as,avi, atum.) *Cic. Colum.* Instaurare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* ODNOWIC ponowić

RENOUVELLER *la guerre, un procès, une alliance.* Renovare bellum. *Cæs.* Litem intermissam repetere. Fœdus renovare. *Liv. Cic.* PONOWIC woynę, prawo przymierze.

ON DIT au figuré, *Renouveller la mémoire d'une chose.* Rei alicujus memoriam renovare. Repetere *ou* Refricare.*Cic.* ODNOWIC pamięć czego.

RENOUVELLER *des playes qui sembloient fermées.* Vulnera, quæ consanuisse videbantur, refricare. *Cic.* Integrare. *Stat.* ODNOWIC rany ktore się zdawały iuż blizną zásźłe. **Le mal se renouvelle.* Malum integrascit. *Cic. Ter.* *Złe się odnawia. **L'espérance de la victoire se renouvelle.* Spes victoriæ redintegratur. *Cæs.* *Znowu zwycięstwa ponowiona nádzieia. **Des jeux renouvellez.* Ludi instaurativi. *Cicer.* *Igrzyska ponowione.

RENSEMER, V. act & redupl. (*Ensemencer de nouveau.*) Agrum rursùs seminare. *Colum.* Conserere, (consero, is, consevi itum.) *Plin.* ZASIAC posiać znowu obsiać znowu

RENTE, subst. fœm. (*Revenu qui vient tous les ans.*) Reditus Proventus,ûs,masc.*Ovid.* DOCHOD czynsz roczny. **Vivre de ses rentes, de ses revenus.* Subsidiis patrimonii *ou* quæsitis bonis vitam alere. Sustentari prædiorum suorum fructibus *ou* ali, (or, eris, altus sum.) *Plin.* *Żyć z rocznych dochodow swoich z czynszow.

RENTE *Fonciere.* Vectigalis pensio annua. DOCHOD pieniężny, czynsz Prowizya od summ,zástawne dobra.

RENTE *constituée, assise sur un fonds, sous le titre d'argent mis à profit* ou *intérest.* Adventitia *ou* ascititia pensio, onis, oppignerati fundi annuum vectigal, lis, n. PROWIZYA roczna zápisana ná summach iákich. **Rente en argent* Pecuniaria *ou* nummaria fundi pensio, f. nummarium vectigal.neut. *Prowizya pieniężna roczna. **Rente en bled* ou *en autres choses* Fructuarium vectigal.*Intrata dochod w zbożu w kreścencyi.

Constituer une rente sur un fond. Prædia oppignerare annuâ pensione. Zástawem puścić maiętności.

RENTER *une maison, un hospital, luy assigner certains revenus fixes.* Domui annua vectigalia affignare. Attribuere, ou certis reditibus ditare, Locupletare. OPATRZYC y ná dać dochodami Dom iáki, lub szpital.

RENTERRER, (*Remettre en terre.*)Rursùm humo condere, (do,dis,didi, ditum.) WZIEMIE znowu pochować zákopać schować zágrzebać.

RENTRAIRE *deux morceaux d'étoffe, les coudre de maniére que la couture ne se voye point.* Duas pannorum lacinias in unguem committere,(to,tis,misi,missum.)*Bud.* Z SZYC do siebie dwie sztuki szwem nieznacznym.

RENTRAYEUR,subst.m. (*Celuy qui rentrait de l'étoffe.*) Qui pannorum lacinias committit ad unguem. TEN co tákie szwy kryte y nieznaczne robi.

RENTRAYEURE, subst.f. Sutura ad unguem exacta,æ,f. SZEW kryty nieznaczny.

RENTRER, V. act. & redupl. (*Entrer une seconde fois.*) Rursùm intrare, (tro, as, avi, atum.) Introire, (eo, is, avi, itum.) *Cic.* Denuò ingredi, (ior, eris, gressus sum.) WNISC wstąpić znowu wrocić się.

RENTRER, se dit figurément dans les expressions suivantes, *Rentrer dans ses charges, & dans ses mesmes honneurs.* In sua munia & in suam dignitatem restitui, iterùm sua munera & suas dignitates obtinere,obire *Cic.* WSTĄPIC znowu ná godność ná urzędy swoie przeszłe wrocić się

RENTRER *dans les bonnes graces & dans l'amitié de quelqu'un.* In gratiam cum aliquo redire. *Liv. Cicer.* Reverti in amicitiam. *Liv.* WROCIC się do łaski do przyiáźni czyiey. **Rentrer dans son naturel.* Ad ingenium suum redire. *Plaut.* Ad suam naturam reverti *Petr.* *Wrocić się do przyrodzonego humoru,fantazyi swoiey.**Rentrer dans son devoir.* Ad sanitatem reverti. *Cæs.* *Wrocić się do powinności swoiey, upamiętać się. **Rentrer en soy-mesme.*Se colligere,ad se redire. *Cicer.* In se se descendere. *Pers.* *Wniść w siebie samego upamiętać się.

ON DIT proverbialement *Rentrer dans le mesme bourbier.* In idem lutum iteratò se immergere. ZNOWU leść w błoto,(niewłaśnie) wracać się do dawnego.

RENTRER *dans son sujet, le reprendre.* Ad propositum redire. Reverti. *Cic.* WROCIC do tego o czym rzecz.

RENVAHIR, V. act. & redupl. (*Envahir de nouveau.*) Rursùm aliquid invadere, occupare. *Cicer.* OPANOWAC znowu.

RENVELOPPER, V. act. & redupl. (*Remettre dans son enveloppe.*) Iterùm obvolvere. OBWINĄC záwinąć znowu.

RENVENIMER, V. act. & redupl. (*Envenimer davantage.*) Magis *ou* ampliùs infestare, corrumpere. Exacerbare. OTRUC zárazić bardziey iádem.**Le grand chaud & le grand froid renvenime les playes.* Infestant vulnera & calor nimius, & nimium frigus. *Cels,* *Wielkic gorąca y wielkie zimna záráżaią bardziey y iątrzą rany.

ON DIT aut figuré, *Les esprits sont renvenimez par de nouveaux soupçons.* Novis suspicionibus exulcerantur, exasperantur animi. *Cic.* ZNOWU są roziątrzane umysły nowemi podeyrzeniami.

A LA RENVERSE, adverbial, se dit seulement *des personnes qui sont tombées* ou *couchées sur le dos.* Supinus,Resupinus,a,um. *Cicer.* NA WZNAK o tych co leżą ná wznák álbo padli ná wznák. **Je pensay tomber à la renverse, & me casser les jambes.* Penè resupinatus crura fregi. *Mołam się ná wznak niewywrocił y nog nie połámał. **Coucher quelqu'un à la renverse.* Aliquem resupinare. *Liv.* *Położyć kogo ná wznák,obalić wywrocić go ná wznak.

RENVERSEMENT subst. masc. (*Destruction des choses*) Eversio. Disturbatio. Demolitio, onis,f. *Cic.* WYWROCENIE rzeczy iákich pomięszanie przewrocenie.

RENVERSEMENT *des affaires,* se dit au figuré. Accisæ res, accisarum rerum. *Cic.* Fractæ res. *Plaut. ou* rerum eversio,onis,f. *Cic.* WYWROCENIE upadek interessow.

RENVERSER, V. act. (*Abbattre, jetter par terre, détruire.*) Evertere. Invertere. Subvertere. Pervertere, (to, tis, .i,sum.) Disturbare, (o,as,avi,atvm.) Demoliri, (ior, iris,itus sum.) Destruere, (struo, struis,struxi, structum.) act.acc.*Cic.* WYWORCIC obalić.

RENVERSER, (*Verser. Répandre.*) Fundere. Effundere (do,dis,fudi, fusum.) *Plin.* ROZLAC rozlewać. **Renverser dedans.* Infundere. *Wlać nazad.

RENVERSER *tout.* (*Jetter par terre ce qui s'oppose.*) Prosternere, (no, is, stravi, stratum.) Dejicere, (dejicio, is, dejeci, dejectum.) OBALIC wywrocić pod nogi podbić. **Vous avez renversé les légions de vostre souffle, comme le vent fait les feuilles.* Legiones efflavisti spiritu, sicut ventus folia. *Plaut.* Prostravisti legiones. *Plin.* *Obaliłeś woyska całe ták iáko wiatr liśeie iednym wionieniem zmiata.

RENVERSER *un le tonneau, le mettre ſans deſſus deſſous* ou *le mettre ſur le cû.* (*comme l'on parle populairement.*) Vertere cadum. *Plaut.* PRZEWROCIC beczkę dnem ią do gory poſtawić.

RENVERSER ſe dit figurément dans les expreſſions ſuivantes. MIĘSZAC wywracać przewracać *niewłaſuie.* **Renverſer ſans deſſus, troubler tout.* Evertere. Invertere. Pervertere. Diſturbare, act. accuſ. *Cicer.* *Mięſzać wywracać przewracać wſzyſtko do gory nogami. **L'ordre.* Invertere ordinem. *Cicer.* *Przewrocić pomięſzać wſzelki porządek. **Les loix.* Leges evertere. *Cic.* *Prawa wſzyſtkie poobalać wywrocić. **Renverſer la fortune de quelqu'un.* Evertere bonis ac fortunis aliquem. *Cicer.* De fortuis omnibus aliquem deturbare. *Cicer.* *Obalić czyią fortunę. **Les deſſeins des ennemis.* Evertere conſilia hoſtium. Diſturbare. Pervertere. *Cæſ.* *Pomięſzać rady nieprzyiacielſkie y zámyſły. **Vne ſeule année a renverſé ces deux boulevards de la République, & avili l'autorité & rompu l'union des deux ordre.* Ille annus duo firmamenta Reipublicæ evertit; Senatûs auctoriratem abjecit, & ordinum concordiam disjunxit. *Cic.* *Rok ten ieden ze porężne dwa filary Rzeczypoſpolitey obalił, to ieſt poniżył powagę Senatu, rozerwał iedność między ſtanami. **Il luy a renverſé la cervelle* ou *l'eſprit.* De mente hunc deturbavit, de ſtatu mentis dejecit. Adegit illum ad inſaniam. *Cic. Ter.* *Głowę mu y rozum przewrocił.

ON DIT proverbialement *Quand la marmite eſt renverſée, que les affaires vont mal, les amis nous quittent.* Ubi olla malè fervet, & res inclinata eſt, amici tunc de medio. *Petr. On ſous entend* recedunt. W NIESZCZĘSCIU przyiaciela nie maſz.

RENVOY, ſubſt. m. *dans un livre, lorſqu'on met un* V. *qui veut dire* Vide. *Voyez.* ODESŁANIE znaczek w księdze odſyłaiący áby ná inſzym mieyſcu lub karcie co obaczyć.

RENVOY *qu'on demande en juſtice par devant ſon Juge.* Fori poſtulatio, onis, f. PROSZENIE o odeſłanie ſprawy do ſądu należytego.

RENVOY ou *chevaux de renvoy.* Equi reduces PODWODNE konie. * *Il prit un cheval de renvoy.* Equo reduci uſus eſt. *Wziął podwodę, podwodnego konia.

RENVOYER, V. act. & redupl. (*Envoyer une ſeconde fois.*) Remittere. Rurſùm mittere. ODESŁAC názad. **L'Echo renvoye la voix.* Echo reddit. Remittit voces. *Odgłos ſię obiia oddaie ſię. **Prendre avec addreſſe la bale qu'on nous a jettée & la renvoyer de meſme.* Pilam ſcitè excipere, aptè & expeditè remittere. *Sen.* *Odbić zręcznie piłkę we grze.

RENVOYER *quelqu'un.* (*Le congédier ſimplement.*) Aliquem dimittere, miſſum facere. ODPRAWIC kogo. **Le renvoyer, luy donner ordre de ſe retirer.* Aliquem ablegare. Amandare. *Cic.* *Odprawić zbyć kogo kazać mu precz. **Il l'a renvoyé avec des paroles fort aigres.* Aſperioribus verbis hunc à ſe rejecit. Repulit. *Cic.* *Odprawił go zbył go przykremi ſłowami. **Renvoyer ſa femme, la quitter, la répudier.* Uxorem dimittere. *Suet.* Repudiare. *Quint.* Renuntiare repudium uxori. *Ter.* Nuntium remittere *ou* repudium uxori. *Ter.* *Porzucić żonę rozſtać ſię z nią.

RENVOYER *une affaire à quelqu'un pour la juger.* Deferre rem judicandam ad aliquem. *Cic.* Permittere rem judicio alicujus. *Ter.* ODESŁAC ſprawę kędy do rozſądzenia, zlecić ią komu áby ią oſądził.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Renvoyer la bale à quelqu'un, le charger d'une affaire.* Rem ad aliquem remittere. *Tacit.* Totum negotium alicui permittere. *Cic.* SPUSCIC co ná kogo, zrzucić co ná niego, wſzyſtko ná niego, złożyć, zwalić

REPAIRE, ſubſt. m. (*Taniere de beſtes fauves.*) Cubile, lis, n. *Cic.* Latibulum, li, n. Latebra, æ, f. *Catul. Plin.* ŁOZYSKO, knieia, legowiſko zwierza dzikiego.

REPAISTRE, *prononcez* REPAITRE, V. n. (*Prendre ſon repas, ſa refection.*) Paſci. Cibum ſumere. Cibo refici. *Plin.* PASC ſię nápaſać ſię karmić ſię.

REPAISTRE, (*Donner à manger.*) V. act. Paſcere, (o, is, pavi, paſtum.) Cibo aliquem reficere. *Cic.* PASC kogo ná karmić.

REPAISTRE *légérément, prendre un peu de nourriture.* Cibis levioribus paſci. Reficere ſe, *ou* Leviter ſe curare. *Ter.* PODKARMIC ſię, przekąſić co, poſilić ſię czym trochę

ON DIT figurément, *Repaiſtre quelqu'un de vaines eſpérances.* Falsâ ſpe producere, lactare aliquem. *Terent.* NIEWŁASNIE karmić kogo uwodzić go prożnemi nádziciami

obietnicami go łudzić. **Je me repais de ces choſes.* His rebus paſcor. His perfruor. *Cic.* *Uwodzę ſię tym uwodzę ſię temi nádzieiami. **Il ne luy reſte autre choſe que de repaiſtre ſes yeux.* Reſtat aliud nihil, niſi oculos paſcere. *Ter.* *Nic mu nie zoſtaie więcey tylko oczy ſwoie nápaść.

RE'PAISTRIR, (*Paiſtrir de nouveau.*) Iterùm depſere, (depſo, is, depſui, depſitum.) Subigere, (go, gis, egi, actum.) act acc. *Cat.* MIĘSIC znowu ciaſto w dzieży.

RE'PARABLE, adject. maſc. & fœm. Reparabilis & hoc reparabile, adject. *Ovid.* NADGRODZONY co może bydź nádgrodzony powetowana rzecz.

RE'PARATEUR, ſubſt. m. (*Qui répare une choſe.*) Reparator. Refector, oris, m. *Stat. Suet.* TEN poprawia náprawia iáką raecz.

RE'PARATION, ſubſt. fœm. (*Action de réparer & de raccommoder les choſes.*) Refectio, onis, fœm. *Cic.* NAPRAWIANIE náprawá.

Les réparations d'une maiſon. Ædium ſarta tecta, ſartorum tectorum, n. pl. NAPRAWY około domu reparacye. **Faire les réparations d'une maiſon.* Ædes ſarcire, *ou* Sarta recta habere. *Cicer. Bud.* *Náprawy około domu czynić, reparacye czynić

RE'PARATION d'*honneur.* Læſi honoris ſatisfactio, onis, f. *Cic.* PRZYWROCENIE honoru wziętego. **Faire réparation d'honneur.* Pro læſo honore alicui facere ſatis, *ou* ſatisfacere. Exiſtimationi alicujus ſatisfacere. *Cic.* Læſum honorem alicui præſtare. *Uczynić reparacyą honoru, uczynić co w nágrodę honoru.

RE'PARER, V. act. (*Reſtablir un baſtiment, le remettre en bon eſtat.*) Ædes reparare. *Plin.* Inſtaurare. Renovare, (o, as, avi, atum.) Reficere, (io, is, refeci, refectum.) Reſtituere, (uo, uis, ui, utum.) act. acc. *Cic. Cat. Tacit.* NAPRAWIAC porawiać około domu.

RE'PARER *quelque perte.* Damnum, Detrimentum aliquod ſarcire. Reſarcire, (io, is, ſi, ſartum.) *Cic.* NADGRODZIC ſzkodę iáką ſtratę nádgrodzić.

RE'PARER *ſes forces.* Reficere *ou* Reparare vires. *Liv. Ovid.* Reficere ſe ab imbecillitate. *Plin.* NABYWAC ſił ſtraconych.

RE'PARER *ſon honneur.* Exiſtimationi ſuæ illatum detrimentum ſarcire. *Cæſ.* WOTOWAC ſię honoru ſławy. **Réparer la faute qu'on a faite.* Quid peccatum eſt à ſe, corrigere. *Ter.* *Poprawić błędu ſwego. **Il a une extrême envie de réparer ſon des-honneur.* Inceſſit ei ſtudium ingens infamiæ ſarciendæ. *Cæſ.* *Niewypowiedzianie pragnie tey ſwoiey poprawić nieſławy.

RE'PARER *l'honneur qu'on a oſté à quelqu'un.* Ablatum honorẽ alicui reſtituere *ou* Sarcire illatum alicui derrimentum *ou* infamiam. *Cic.* PRZYWROCIC komu honor wzięty.

REPARLER *d'une choſe.* De re aliquâ iterùm loqui. *Cic.* ZNOWU o czym mowić. **On vint à reparler de cela.* De re rursùm injectus eſt ſermo, *ou* Sermo incidit. *Cic.* *Znowu o tym mowią znowu powiadaią znowu ſłychać.

REPAROISTRE, *prononcez* REPAROITRE, V. neut. & redupl. (*Paroiſtre de nouveau.*) Iterùm apparere. Comparere, (eo, es, rui, itum.) *Cic.* ZNOWU ſię ziáwić pokazać ſtawić ſię.

REPARTIE, ſubſt. f. (*Réponſe. Réplique.*) Reſponſum, i, n. *Cic.* ODPOWIEDZ. **Il a la repartie prompte.* Citiſſimè reſpondet. *Prędki ieſt w odpowiedzi nie borguic. **Il a de folies reparties.* Acutè & venuſtè reſpondet *ou* dicit. *Cic. Quint.* *Ma piękne odpowiedzi weſołe.

REPARTIR, V. n. (*Repliquer.*) Reponere, (o, is, poſui, itum.) Reſpondere. *Juv. Cic.* ODPOWIADAC co ná co.

REPARTIR, V. neut. & redupl. (*Partir une ſeconde fois d'un lieu.*) Ex aliquo loco rursùs proficiſci. ODIECHAC powtornie.

REPARTIR, V. act. & redupl. (*Repartager, ſubdiviſer une choſe déja diviſée.*) Rursùm partiri, (ior, iris, itus ſum.) DZIELIC znowu powtornie.

REPAS ſubſt. maſc. (*Réfection, nourriture que l'on prend.*) Refectio, onis, fœm. *ou* Ciborum refectio. *Celſ.* Cibi ſumtio, onis. Cibus, cibi, maſc. *Cic.* POSIŁEK obiad wieczerza iedzenie.

Prendre ſon repas. Cibum capere. Capeſcere. Sumere. *Cornel-Nep.* JESC. **Dans le temps du repas.* Sub tempus edendi. *Pod czas ſtołu, obiadu, lub wieczerzy. **Vn repas frugal.* Cænula frugi. *Juv.* *Stoł ſkromny okrągły bez zbytku.

REPAS ſe dit auſſi d'*un grand feſtin qu'on donne à ſes amis avec*

toute ſorte de la proprete & de la magnificence. Apparatæ epulæ, arum. Lauta cœna & elegans. BANKIET traktament uczta ſprawiona záproſiwſzy przyiaciół y gości y częſtuiąc hoſztownie y hoynie. **On nous conduiſit dans une ſale où nous trouvaſmes un magnifique repas.* Ducti ſumus, in cellam, in quâ lautitiarum apparatus ſplendidiſſimè expoſitus eras. *Petr.* *Záprowadzono nas do ſali gdzieśmy záſtali ſtoł bardzo pięknie Pańſko záſtawiony. **Les grands repas degoutent.* Lautæ epulæ immarceſcunt. *Hor,* * Uczty y częſtowania ſię przykrzą.

REPASSER, (*Paſſer, retourner par un meſme lieu.*) Per eandem viam regredi, (ior, eris, regreſſus ſum.) Redire, (eo, is, redii, reditum.) Relegere iter. *Stat.* Revolvi in eandem viam. *Cic.* PRZEIEZDZAC znowu ktorędy powracać.

REPASSER *une riviére.* Amnem rusùs trajicere, (io, is, jeci, jectum.) Tranſmittere, (mitto, is, miſi, miſſum.) *Cæſ.* Przeprawiać ſię znowu przez rzekę.

ON DIT au figuré, *Repaſſer quelque choſe en ſon eſprit, y penſer pluſieurs fois.* Aliquid ſecum retractare, (o, as, avi, atum.) Reputare, (o, as, avi, atum.) Revolvere, (o, is, volvi, volutum.) Recolere, (lo, lis, lui, cultum.) act. accuſ. De re aliquâ recogitare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* Aliquid animo agitare, *Liv.* Cum animo. *Saluſt.* Mente. *Saluſt,* In mente, *Cic.* Secum. *Ter.* MYSLIC oczym często. **Repaſſer les évenemens malheureux de la vie.* Adverſa revertere *Cic.* *Przypominać ſobie nieſzczęśliwe w życiu całym przypadki.

REPASSER *ſur quelque ouvrage, le revoir, le retoucher.* Aliquod opus recognoſcere. *Cic.* Retractare. *Plin. Jun.* Retexere. *Hor.* PRZEYRZEC iáką robotę, przeglądać, poprawować.

ON DIT proverbialement & populairement *Repaſſer quelqu'un comme il faut, repaſſer ſon buffle.* Fuſte dolare aliquẽ. *Plaut.* Fuſte dolare lumbos alicujus. *Hor.* Probè verſare aliquem. *Ter.* PRZETRZEPAC kogo należycie wyprawić mu ſkorę, wygarbować mu grzbiet.

REPAVER, V. act. (*Raccommoder le pavé.*) Iterùm pavimentare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* Pavimenta retractare. *Colum.* ZNOWU brukować bruki nowe dawać poprawiać bruki.

REPAYER, V. act. & redupl. (*Payer une ſeconde fois.*) Iterùm ſolvere, (o, is, ſolvi, utum.) *Cic.* Reſolvere. *Plaut.* PŁACIC drugi raz.

REPEIGNER, V. act. & redupl. (*Peigner de nouveau.*) Repectere, (to, is, repexui, xum.) act. acc. *Ovid.* CZESAC drugi raz.

REPEINDRE, V. act. & redupl. (*Peindre ce qu'on avoit peint.*) Iterùm pingere, (go, gis, xi, ctum.) Tabellæ novos colores inducere. Odmalować druigi raz malować znowu.

REPENSER, V. neut. & redupl. (*Penſer pluſieurs fois à une choſe.*) Recogitare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* POMYSLIC drugi raz znowu y trzeciraz o czym.

REPENSER *une playe.* Iterùm curare vulnus. *Voyez* REPANCER. Opatrować ranę znowu.

REPENTENCE, *prononcez* REPANTANCE, ſ. f. (*Action par laquelle on ſe repent.*) Pœnitentia, æ, fem. *Cicero.* ŻAL.

REPENTIR, ſubſt. maſc. *le meſme.* ŻAL. **Mon repentir eſt ſincere.* Bonâ fide pœnitentiam emendo. *Petr.* * Moy żal ieſt prawdziwy.

SE REPENTIR, V. neut. (*Eſtre faſché d'une choſe.*) Rei alicujus pœnitere, pigere. *Cic. ou* Pœnitentiam agere rei alicujus. *Plin.* ZAŁOWAC czego żálmi czego.

**Je me repentis de mon diſcours, & j'eus une ſecrette confuſion de m'eſtre oublié juſques au point d'avoir dit des choſes, que les perſonnes qui ont de la pudeur n'oſeroient meſme penſer.* Pœnitentiam agere mei ſermonis cœpi, ſecretoque rubore perfundi, quod ea protulerim, quæ ne ad cogitationem quidem admittere ſeverioris notæ homines ſolent. *Petr.* ŻAL mi było mowy moiey, y wſtydziłem ſię ſam w ſobie żem ſię tak zápomniał, iż też y otym mowić śmiałem oczym ludzie wſtyd woczach maiący áni pomyślić by nie śmieli. **C'eſt le propre du ſage de ne rien faire dont il ſe puiſſe repentir.* Sapientis proprium eſt, nihil quod pœnitere poſſit, facere. *Cic.* * Mądrego to właſna y bacznego człowieka, nic nie czynić takiego czego by miáł żałować.

Ils ſe repentent de leurs ſottiſes. Eos ineptiarum pœnitet. *Cic.* ŻAŁUIĄ głupſtwa ſwego, lekomyślności ſwoiey. **Je ne crois pas me repentir jamais de ma fermeté.* Hujus me con-

ſtantiæ puto fore ut numquam pœniteat. *Cic.* *Nigdy żałować niebędę ſtateczności ſwoiey.

RE'PERCUSSION, ſubſt. fem. (*Réverberation.*) Repercuſſus, ûs, maſc. *Plin.* ODBICIE odbianie ſię.

REPERCUTER, (*Réfléchir* en parlant *des rayons du Soleil.*) Repercutere, (tio, tis, cuſſi, cuſſum.) *Plin-Jun.* OBIAC ſię, iáko promienie ſłoneczne ſię odbiaią.

REPERDRE, V. act. & redupl. (*Perdre ce qu'on avoit trouvé.*) Iterùm perdere, (do, dis, didi, ditum.) Amittere, (to, tis, miſi, miſſum.) *Plin.* DRUGI RAZ zgubić ſtracić.

RE'PERTOIRE, ſubſt. maſc. (*Livre ou Regiſtre dans lequel l'on trouve certaines choſes qu'on y a écrites pour s'en reſſouvenir.*) Repertorium, ii, neut. *Vlp.* REJESTR Inwentarz czego ſpiſany dlá pamięci. Pámiętne księgi.

REPESCHER, V. act. (*Retirer de l'eau une choſe qui y eſt tombée.*) Aliquid depreſſum in fluvio extrahere, (ho, his, xi, ctum.) *Phæd.* WYCIĄGNĄC co z wody.

REPESER, V. act. & redupl. (*Peſer une ſeconde fois.*) Aliquid rursèm appendere, (do, dis, di, penſum.) Ponderare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* WAZYC znowu odważyć ná wagę.

RE'PE'TER, V. act. & neut. (*Dire pluſieurs fois une meſme choſe.*) Iterare, (o, as, avi, atum.) Repetere, (to, tis, petii, itum.) act. accuſ. *Cic.* POWTORZYC powtarzać co znowu.

RE'PE'TER, (*Redemander.*) Repetere. Reposcere, (sco, is, repoposci, itum.) act. accuſ. *Cic.* UPOMNIEC ſię upominać ſię názad o co.

RE'PE'TER *un eſcolier, luy faire dire ſes leçons, & ce qu'il a appris de ſon maiſtre.* Dictata magiſtri à ſcholaſtico reposcere, repetere. SŁUCHAC Lekcyi ſtudenta lekcyą znim powtarzać repetycyą znim czynić.

RE'PE'TER *un diſcours par cœur.* Memoriter orationem repetere, recitare. POWTARZAC mowić co ná pámięć.

RE'PETITEUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui répéte & inſtruit un eſcolier.*) Studiorum adjutor, oris, maſc. INSPEKTOR ſzkolny co do ſtudentow, domowy dozorca.

RE'PE'TITION, ſubſt. fem. (*Redite d'un mot.*) Repetitio, Iteratio, onis, fem. *Quint.* POWTORZENIE, ſłowa iákiego powtarzanie.

RE'PE'TITION *d'un concert, d'une comédie, que l'on fait avant que de la rendre publique.* Recitatio, onia, f. *Cic.* POWTORNIE muzyki koncertu Komedii. Proba w przod niż publicznie ią odprawiać będą.

Faire des répetions à des eſcoliers, revoir & corriger leurs eſtudes. Adjuvare ſtudia ſcholaſticorum. Powtarzać repetycyą lekcyi czynić z uczniem.

REPEU, *ou* REPU, m. REPEUE, f. part. paſſ. *du verbe repaſtre.* Paſtus, a, um. *Plin.* NAPASIONY Nápaſiona od ſłowa páſę nápaſam.

ON DIT populairement (*Vn chercheur de franches repuës ou de franches lipées.*) Menſarum aſſecla *ou* ſectator, oris, maſc. *Cic.* Páſorzyt co cudzych kominow y ſtołow patrzy.

REPEUPLER, V. act. (*Peupler de nouveau.*) Civibus urbem, *ou* incolis regionem denuò frequentare, (o, as, avi, atum. *Suet.* ZALUDZIC oſadzać znowu ludźmi miaſta. **Repeupler une vigne.* Vitem iterùm propagare, (o, as, avi, atum.) *Colum.* Frequentare vitem. *Colum.* * Roſkrzewiać krzewić winnicę.

REPI, ſubſt. maſc. (*Prolongation du terme pour un payement.*) Dici ſolvendæ pecuniæ prorogatio, onis, fem. Diecula, æ, fem. *Ter.* POZWOLENIE czaſu dalſzego do płacenia długu prorogacya terminu płacenia liſt żelazny ochronny dłużnika z pozwoleniem dłuſzſzego terminu.

REPILER, V. act. & redupl. Rursùm tundere, (do, dis, tutudi, tunsum.) TŁUC znowu w możdzierzu.

REPLANTER, V. act. & redupl. (*Planter de nouveau.*) Arborem reſerere, (ero, ris, ſevi, ſatum.) *Colum.* ZNOWU ſzczepić ſadzić, co do drzew.

REPLATRER, (*Renduir de plaſtre.*) Gypſo truliſſare, (o, as, avi, atum.) *Vitr.* GIPSOWAC znowu, gipſem tynkować, powlec, pokrywać.

ON DIT au figuré *On a taſché à replaſter ſes fautes.* Errata illius obtegere conati ſunt. *Cic.* STARANO ſię pokryć winy iego y błędy.

REPLET, maſc. REPLETE, fem. (*Qui eſt gras & bien nourri.*) Obeſus. Plenus, a, um. Tardus & pinguis, maſc. *Cic Hor.* TŁUSTY Tłuſta otyły tyłowity zupełny w ſobie, **On devient replet en faiſant peu d'exercice, & en ſe repoſant ſouvent.*

ſouvent. Implet corpus modica exercitatio & frequentior quies. *Celſ.* *Tyie ſię, nic nie robiąc, álbo máło co, á często y wiele ſpoczywaiąc.

RE'PLETION, ſubſt ſem. (*Abondance d'humeurs.*) Humorum copia, æ, ſem Redundatio, onis, ſem. *Plin.* Abundantia, Redundantia, æ, ſem. *Cic.* PEŁNOSC humorow.

RE'PLETION, *quand on mange trop, & qu'on devient plein* Saturitas, atis, ſem. *Plaut.* STYTOSC zbytniego iedzenia.

REPLY, ſubſt m. qui ſe dit *des ſerpens qui font des plis & replis.* Sinus, ûs, m. Volumen, inis. neut. *Virg.* ZWIANIE ſię, wicie ſię, iáko węże ſię wiią, kręcenie, ſię ſnunie ſię ſnowanie.

ON DIT au figuré *Dieu connoiſt les plis & replis les plus cachez de la conſcience.* Conſcientiæ ſinus reconditiores ſcrutatur Deus *ou* Deo pervii ſunt. BOG widzi y przenika wſzyſtko co ſię w ſercu y ſumnieniu ludzkim ſnuie náyſkrytſzego.

REPLIER, V. act. & redupl. (*Faire pluſieurs plis.*) Replicare, (o, as, avi, atum.) *Cicer.* FALDOWAC marſzczyć zwiiać ſkładać.

SE REPLIER comme *ſont les ſerpens, faire pluſieurs plis.* Se colligere in ſpiram, ſinuoſa volumina verſare, trahere. *Virg.* WIC ſię zwiiać ſię kręcić ſię iák wąż.

REPLIQUE, ſubſt. ſem. (*Reponſe réiteré.*) Iterata reſponſio, *genit* iteratæ reſponſionis, ſem. Reſponſum, i, n eut. *Cic* Replicatio, onis, ſem. *Vlp.* ODPOWIEDZ ná odpowiedź replika.

REPLIQUER, V. act. (*Répondre à une raiſon alleguée.*) Alicui argumento rursùm reſpondere. *Cic.* ODPOWIADAC ná dowody *J'ay repliqué cela à ce qu'ils alléguoient pour leur défenſe.* Hæc ego illorum defenſioni retuli. *Cic.* Repoſui. *Odpowiedziałem ná to co ná ſwoię przytaczali obronę.

REPLIQUER, (*Contredire à quelqu'un*) Alicui obloqui, (or, eris, obloquutus ſum.) *Cic.* ODPOWIADAC komu wadzic ſię znim ſprzeczać ſię.

REPLIQUER *aux injures.* Regerere convitia. *Plin.* SŁOWO zá ſłowo oddać łżyć kogo.

REPLONGER *quelqu'un dans l'eau.* Aliquem denuò in aquâ, *ou* in aquam immergere. *Plin.* ZANURZYC znowu kogo w wodzie

ON DIT au figuré *Je vous vois réplongé dans voſtre meſme vie.* In eandem vitam te revolutum video. *Ter.* ZNOWU cię widzę zánurzonego w nałogach dawnych.

REPOLIR, V act. & redupl. (*Polir de nouveau.*) Repolire, (io, is, ivi, itum) *Colum.* Rursùm expolire. *Plin.* (Pour le ſens propre & figuré.) ZNOWU polerować.

RE'PONDANT, (*Qui répond & ſe fait caution pour un autre*) Præs, prædis. (En matiere civile) Vas, adis, (En matiere criminelle.) *Cic. Ter.* ODPOWIEDAIĄCY zá kogo ręczący.

REPORTER, V. act. & redupl. (*Porter une choſe en un lieu où on l'auoit priſe.*) Reportare, (o, as, avi, atum.) Referre, (fero, ers, retuli, relatum.) *Colum. Cic.* ODNIESC co názád ſkąd wzięto.

REPORTER, (*Aller dire, rapporter.*) Sermones alicujus referre *Cic ou* foras eliminare. *Hor.* DONIESC powiedzieć wygádzać co.

REPOS, ſubſt. maſc. (*Ceſſation de travail.*) Quies. Requies, etis, fem. *Cic.* SPOCZYNEK.

REPOS, (*Paix, tranquillité*) Quies. Tranquillitas, atis, ſem Otium, tii, neut. POKOY ſpokoyność. *Avoir l'eſprit en repos.* Quieto & tranquillo eſſe animo. *Cic.* *Mieć umyſł ſpokoyny. *Mettre l'eſprit de quelqu'un en repos, le tranquiliſer.* Alicujus animum tranquillare. *Cic.* *Uſpokoić umyſł czyi. *Demeurez l'eſprit en repos, ou ſoyez en repos ſur cela.* De Iſtà re in utrumvis oculum conquieſce. *Plaut.* *Uſpokoy ſię ná tym ſpiy ná to beſpiecznie. *Il ne m'a jamais laiſſé en repos, il ne m'a pas donné un moment de repos.* Numquam per illum quietus fui. *Cic.* *Nigdy mi ná moment pokoiu niedał. *Se mettre en repos.* Convertere ſe ad otium. *Cic.* *Uſpokoić ſię. *Vivre en repos* Tranquillè, quietè vitam agere, vitam otioſam & quietem traducere. *Cic.* Quieto animo vivere *Cic.* *Zyć ſpokoynie. *Vn homme qui ne ſe donne point de repos.* Homo inquies *ou* inquietus. *Cic.* *Człowiek żádnego pokoiu mieć niechcący (álbo) ſpoczynku ſobie niedaiący.

REPOS, (*Sommeil.*) Quies, etis, ſem. Somnus, i, maſc. SPOCZYNEK ſen. *Prendre ſon repos.* Requieſcere, (ſco, is, quievi, quietum.) Somno molli requieſcere. *Catul.* Quietem capere *Plin.* Somnum capere, carpere. Dare ſe ſomno. Tradere ſe quieti. *Cic.* *Spoczywać ſpać *Aller prendre ſon repos.* Ire ad quietem. *Cic.* *Przerwać ſen komu obudzić ſpiącego. *Interrompre le repos de quelqu'un.* Turbare quietem alicujus. *Proper.* Abrumpere alicujus ſomnum. *Virg.* Interrumpere ſomnot *Plin.* Avertere, Auferre, Adimere ſomnum. *Cic. Hor.* Deſomnem aliquem facere. *Petr.* *Podczas ſnu, podczas ſpania, ſpiąc, we ſnie. * *Durant ſon repos.* Secundùm quietem. *Cic.* *Podczas ſpania ſpiąc.

REPOSE', maſc. REPOSE'E, ſem. Requietus, a, um. STATECZNY. *Vn eſprit reposé.* Sedatus animus. Solutus & quietus animus *Cic.* (On dit *au Comparatif.*) Requietior & hoc requietius (*Au Superlatif.*) Requietiſſimus. *Umyſł ſtateczny uſtatkowany.

REPOSER, V. act. & neut. (*Dormir.*) Requieſcere, ſco, is, requievi, requietum.) Dormire, Acquieſcere lecto. *Catul.* *Il repoſe *Tibul* SPOCZYWAC ſpać leżyć wczaſować ſię. *Il repoſe tranquillement.* Somno molli requieſcit. *Catul.* *Spi ſpokoynie. *Je n'ay pû repoſer de toute la nuit.* Totà nocte ſomnum oculis meis non vidi *Plaut.* Non quievi hac nocte ex meâ ſententiâ. *Plaut.* *Nie mogłem ſpać całą noc nie mogłem uſnąć zaſnąć ſnu ná oczach nie miałem. * *Se repoſer, prendre du repos, dormir.* Dare operam ſomno. *Plaut. Voyez.* DORMIR. *Spać.

SE REPOSER, (*Prendre du repos aprés un travail.*) Quieſcere, Requieſcere à labore. *Cic.* Dare ſe quieti ex labore. Otio ſe dare *Cic* SPOCZĄC po pracy. *Se repoſer en ſe delaſſant* Acquieſcere à laſſitudine *Cornel-Nep.* * Odpoczywać trochę dlá wytchnienia. *Se repoſer.* Conſidere in otio. *Cic.* * Wypocząć ſpocząć. * *Repoſe toy à ton aiſe.* Clementer acquieſce. *Plaut.* *Wypoczniy ſobie wywczaſuy ſię.

SE REPOSER *ſur une choſe* ſe dit figurément. In re aliquâ requieſcere *Cic.* Alicui rei acquieſcere. *Suet.* *Przyſtać ná co ſtanąć ná czym ſpocząć * *Se repoſer ſur quelqu'un du ſoin d'une choſe.* Aliquid in alicujus fide deponere, reponere. Alicujus fidei credere. *Cic.* * Zdać nákogo w czym álbo z czym. * *Repoſez vous en ſur moy.* Crede hoc fidei meæ. *Ter* De hoc quietus eſto. *Plaut.* * Zday ſię ná mnie. *On ſe repoſoit ſur ſa ſcience, ſur ſes conſeils, & on ne trouvoit rien de difficile où il eſtoit.* Huic acquiſcebant homines, & in ejus ſcientiâ & conſilio omnia ſibi proclivia fore ſperabant. *Hirt.* *Polegano ná Jego mądrości ná Jego radzie, y wſzyſtkiego dokazć zá Jego powodem y zdaniem záwſze ſię ſpodziewano.

LAISSER *repoſer les terres.* Sinere ut arva requieſcant. *Virg.* UGOROWAC ziemię puścić w ugor w odłog. *Vne terre repoſée.* Ager requietus, a, um. *Ovid.* Arvum requietum. *Colum.* *Ugor odłog.

LAISSER *repoſer les liqueurs, les laiſſer raſſeoir, lorſqu'elles ont eſté agitées.* Sinere fidere liquores. *Plin.* DAC ſię uſtać trunkom likworom ſię dać wyklarować gdy ſą mętne.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Laiſſer repoſer une affaire, la laiſſer dormir (comme l'on parle.)* Sinere quieſcere negotium, non illud inſtare, nec urgere NIECH ſpi ſprawa niech ſpoczywa.

LAISSER *repoſer les eſprits qui ſont agitez par les paſſions.* Animi motus tranquillos reddere, efficere. *Terent.* DAC emu uſpokoienia ſię umyſłom poruſzonym paſſyami.

REPOSOIR, ſubſt. maſc. (*Lieu où l'on ſe repoſe.*) Statio, onis. ſem. Quietes, quietum, fem. plur. STANOWISKO dlá ſpocznienia, wypoczynek.

REPOUSSER, V. act. & redupl. (*Pouſſer de nouveau* parlant *des plantes.*) Repullulare. Regerminare, (o, as, avi, atum.) Repullulaſcere. *Plin. Colum.* ODPYCHAC odepchnąć wyparować odegnać odpędzić.

REPOUSSER, V. act. (*Rejetter, pouſſer avec violence.*) Retrudere, (do, is, retrudi, retruſum.) *Plaut.* Ejicere. Rejicere, (o, is, rejeci, rejectum) Repellere, (lo, lis, puli, pulſum) Propulſare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* Wypchnąć odepchnąć.

Ils les repouſſerent dans la Ville avec perte. Magnis illatis detrimentis in oppidum reiecerunt. *Cæſ.* WPAROWALI ich pędzili názád áż do miáſta z ſzkodą.

RE'PREHENSIBLE, adject. maſc. & fem. (*Qui mérite d'eſtre repris.*) Reprehenſione *ou* animadverſione dignus, a, um. *On prononce* REPREHANBSIBLE. NAGANNY, nágany godny.

RE'PRE'HENSION, ſubſt ſem. *prononcez* RE'PREHANSION. Reprehenſio. Correctio, onis, ſem. *Cic* NAGANA. *Appréhender les réprehenſions des gens ſpavans.* Vereri reprehenſionem doctorum. *Cic.* *Báć ſię nágany od ludzi rozumnych.

REPRENDRE, *prononcez* REPRANDRE, V. act. & redupl. (*Prendre une autre fois.*) Reſumere, *ou* iterum aſſumere, (ſumo, is, ſumpſi, ptum) Recipere, (pio, is, recepi, ptum.) act. accuſ. ZNOWU wziąć odebrać. *Rreprendre une Ville.* Urbem recipere. *Cic.* * Odebrać miaſto. * *Son veſtement, ſe r'habiller.* Ad ſuum veſtitum redire. *Cicer.* Iterùm amiciri. *Petr.* *Znowu brać ſuknie.

REPRENDRE, (*Recouvrer ſes forces.*) Recipere, Reſumere, Revocare vires. *Phæd. Cic.* Se reficere. WRACAC ſię do ſił. *Reprendre ſon vent, ſon haleine.* Animam vertere, anhelitum recipere *Plaut.* Animam *Quint.* Animum. *Ter.* Reſpirare. *Cicero.* Colligere ſpiritum. *Petr.* *Tchu w ſiebie nábrać.

REPRENDRE *un viſage gay.* Relaxare in hilaritatem vultum. *Petr.* WESOŁĄ twarz pokazać.

REPRENDRE, (*Rejoindre, r'attacher une choſe l'une avec l'autre.*) Reſuere, (o, is, reſutum. *Suet.* Zſzyć iedno do drugiego. * *Reprendre un lambeau d'une robe déchirée.* Veſtis laciniam reſuere. *Suet.* * Przyſzyć kawałek ſztuczkę rozdartey ſukni.

ON LE DIT auſſi *des playes, la playe ſe reprend, ſe rejoint, ſe conſolide.* Vulnus conglutinatur, colligatur, *Plin.* Glutinatur *Celſ.* Rana ſię ſpaia ſchodzi zrasta *Faire reprendre une playe, la refermer.* Perducere vulnus ad cicatricē *Plin.* *Ránę zamykać. *Les os ſe reprennent.* Confervent oſſa *Celſ.* *Kości ſię ſpaiaią. *Les feuilles de vigne font reprendre une playe.* Vulnus conglutinant folia vitium *Plin.* *Winne liście zámykaią ranę. *Cet arbre a bien repris* Hæc arbos comprehendit. *Colum.* *Drzewo to dobrze ſię przyięło.

REPRENDRE *ſes occupations ordinaires, s'y remettre.* Aſſuetam præſtare vicem. *Phæd.* Ad aſſueta munia ſe revocare. Referre ſe ad ſolitas exercitationes. *Cic.* WROCIC ſię do ſwoich zwyczaynych zábaw.

REPRENDRE, *Revenir,* (parlant *des douleurs & des maux.*) Redire. Recurſare *Cic. Virg.* BRAC znowu nápadać co do bolow y chorob. *La fiévre l'a repris* Rediit illi febris. *Celſ.* *Gorączka go znowu wzięła nápada. *La maladie l'a repris.* Illum rurſùs morbus invaſit. *Plaut.* * Znowu západał w chorobę. *Mon mal de teſte m'a repris de plus belle* ou *plus fortement qu'auparavant* Capitis doloribus vehementiùs quàm antea conflictor. *Celſ.* *Znowu mię bol głowy nápaſtuie gorzey niż przed tym. * *Son mal d'yeux luy reprend ſouvent.* Crebro refricat lipitudo. *Cic.* *Západa często ná oczy.

REPRENDRE *les choſes de loin* ou *de fort haut.* Altè & à capite res repetere *Cic.* RZECZ wyżey brać w mowie. *Je reprends mon diſcours.* Hedeo ad incœptum ſermonem. *Cic.* *Wracam ſię do mowy moiey.

REPRENDRE, (*Blaſmer, corriger, trouver à redire.*) Caſtigare, (go, gas, avi, atum.) Corrigere, (go, gis, rexi, rectum.) Conpere, (io, is, corripui, correptum) Reprehendere, (do, is, prehendi, ſum.) Objurgare. Objurgitare, (go, as, avi, atum.) Carpere, (po, pis, carpſi, carptum.) Increpare, (o, as, crepui, itum) act. accuſ. *Plaut Cic.* STROFOWAC ganić łáiać przyganiać. *Tout le monde brule d'envie de reprendre les actions & les paroles d'autruy,* Ad reprehendenda aliorum dicta & facta ardet omnibus animus. *Saluſt.* *Wſzyſcy radzi przyganiaią cudzym ſprawom.

REPRENEUR, (*Celuy qui reprend.*) Reprehenſor. Objurgator. Caſtigator. Corrector, oris, maſc. *Cic.* STROFUIĄCY ſtrofuiąca.

REPRESAILLES, ſubſt ſem. plur. (*Priſe qu'on fait ſur ceux, qui ont ſurpris les autres.*) Clarigatio, onis, ſem *Liv.* Pignoratio, onis *dans Budée.* ODYSKANIE ſwego odebranie oddanie zá ſwoie. *Vſer de repreſailles.* Clarigatione uti, *ou* Res ſuas clarigatione repetere. *Odbierać zá ſwoie.

REPRE'SENTATION, ſubſt ſem. (*Image qui nous remet en idée les objets abſents* Repræſentatio, onis. ſem. *Plin.* Expreſſa rei imago, ginis, ſem. *Cic.* Idolum, li, neut. *Cicero.* Effectio, onis, ſem. *Auct. ad Heren.* WYOBRAZENIE wyrażenie w myśli.

REPRE'SENTATION *d'une piéce de théâtre.* Fabulæ actio, onis. f *Cic.* Scenæ ſpectacula, orum, n pl. *Sen.* KOMEDYA ſcena wydana odprawuiąca ſię.

REPRE'SENTATION *d'un tombeau.* Tumulus honorarius, i, maſc. Cenotaphium, cenotaphii, neut *Vlp.* NAGROBEK wyſtawiony.

REPRESENTER, V. act. (*Faire une image, une peinture d'un objet, qui nous le faſſe connoiſtre.*) Alicujus ſimilitudinem ex vero effingere, (go, gis, xi, ictum.) *Plin-Jun.* Alicujus formam exprimere, (o, is, expreſſi, expreſſum.) Exhibere, (beo, bes, exhibui, itum) Repræſentare. *Cic. Colum.* WYRAZAC wyobrażać. * *Repréſenter une vraye mer.* Faciem veri maris repræſentare. *Colum.* *Wyrazić morze właśnie iák prawdziwe.

REPRE'SENTER *une comédie,* (*La joüer,* (*La joüer*) Agere fabulam. *Cic.* KOMEDYĄ Scenę wyprawić. * *Les mœurs de quelqu'un.* Alicujus mores effingere. *Cic.* *Wyrażać obyczaie czyie. *Repréſenter ſi bien une choſe par ſes paroles, qu'il ſemble qu'on la voye.* Aliquid dicendo oculis ſubjicere. *Cic.* *Wyrażać ták doſkonale ſłowy iákby ná to patrzano.

SE REPRESE'NTER, (*Se figurer une choſe, ſe la mettre comme devant les yeux.*) Aliquid animo cernere, aliquid animo intueri, aliquid ſibi proponere, *ou* ponere. Aliquid animo effingere *Cic.* Alicujus rei imaginem animo conformare. *Auct. ad Heren.* Subjicere aliquid ſub oculos *Quint.* Oculis. *Plin-Jun.* WYOBRAZIC ſobie co wyſtawić ſobie w myśli ſtawić ſobie przed oczy, * *Je me repreſente jour & nuit voſtre miſére & voſtre affliction.* Mihi ante oculos dies noctesque obverſatur ſquallor tuus & mœror. * Dzień y noc ſtawiam ſobie przed oczy nędzę y utrapienie twoie.

REPRE SENTER *une choſe à quelqu'un, la luy faire entendre.* Aliquid alicui demonſtrare. Exponere. Oſtendere. Docere aliquem aliquid. *Cic.* REMONSTROWAC komu co podać mu do uwagi. *Il m'a repreſenté à peu prés les meſmes choſes, dont vous vous plaignez tantoſt* Fermè eadē omnia, quæ tu te coram me incuſaveras. *Ter.* Monuit * Toż mi ſamo podał do uwagi ná coś ię ty uſkarzał niedawno. *Repréſenter ſes raiſons avec force* Momenta ſuæ cauſæ vehementer proferre in medium. *Cic. ou* Adducere, *Podać do uwagi racye ſwoie mocno ie remonſtrować.

REPRE'SENTER *un criminel, le faire paroiſtre en juſtice.* Reum ſiſtere, (ſto, ſtiti, ſtatum.) *Cic.* Exhibere, (eo, es, exhibui, itum) *Quint-Curt.* STAWIC do ſądu złoczyncę. *Repréſenter ſes comptes.* Rationes exhibere *Plin.* *Poddać rachunki, oddać rachunki.

REPRE'SENTER *quelqu'un.* (*En faire le perſonnage.*) Alicujus perſonam gerere, (gero, geris, geſſi, geſtum.) Alicujus perſonam *ou* partes ſuſtinere, alterius partes agere. *Cic.* WYRAZAC kogo Podrzeźniać mu.

REPRIER, V. act. & redupl. (*Prier pluſieurs fois.*) Reſecro, (o, as, avi, atum.) act accuſ. Rursùs obteſtari, (or, artis, atus ſum.) *Cicero.* PROSZĘ kilka razy. * *Je vous prie & reprie.* Obſecro, reſecroque. *Plaut.* * Proſzę y znowu upraſzam.

RE'PRIMENRE, *prononcez* RE'PRIMANRE, ſubſt. ſem. (*Blaſme & correction de paroles*) Reprehenſio, objurgatio,, onis, ſem. *Cic.* POŁAIANIE STROFOWANIE.

Faire des réprimendes ou *faire réprimende à quelqu'un.* Aliquem objurgare. Caſtigare, (o, as, avi, atum) POŁAIAC kogo złáiać zgromić ſtrofować o co. *Faire une verte reprimende.* Graviter dicere in aliquem. *Ter.* Graviter aliquem increpare. *Plin.* Caſtigare vehementiſſimè aliquem. *Petr.* Objurgare aliquem de re aliquâ *Cic.* * Mocno ſurowo kogo złáiać oſtro go połaiać. * *Je me ſuis laiſſé aller ſur le dire de ces cenſeurs à faire des réprimendes à mon amy, qui eſt innocent.* Ego de eorum verbis famigeratorum inſcius profilui amicum caſtigatum innoxium. *Plaut.* *Plotkow ſłuchaiąc tákem ſię uwiodł, żem áż połaiał przyiaciela. * *Je l'ay fait pleurer en le réprimendant.* Ad lacrymas coegi hominem caſtigando. *Plaut.* *Złaiałem go ták áż płakał. *Réprimender quelqu'un mollement* ou *foiblement.* Molli brachio aliquem objurgare. *Cic.* *Upomnieć kogo letko łáskawie łagodnie,

RE'PRIMER, (*Empeſcher l'effet* ou *le progrez d'une choſe.*) Reprimere, Comprimere. (o, is, preſſi, preſſum.) Coercere, (eo, es, coercui, coercitum) Cohibere, (cohibeo, es, excohibui, itum) *Cic.* ZATRZYMAC u trzymać zátámować hamować ſkrocić ukrucić poſkromić. *It eſt néceſſaire que leur malice ſoit réprimée, & ne pas ſouffrir qu'elle croiſſe par l'impunité.* Illorum improbitatem aliquando retundi, & non pati impunitate augeri, neſſarium eſt. *Cic.* * Słuſzna rzecz tę ich zuchwałość zgromić, uſkromić y niedać iey gory brać

brać dlá niekarności. *Réprimer ſon incontinence.* Continere ſuam libidinem, *Petr.* * Poſkromić ſwoię roſpuſtę ſwywolą niepowściągliwość.

REPRIS, maſc. REPRISE, fem. part. paſſ. Reprehenſus. Culpatus. Objurgatus, a, um. *Cic.* STROFOWANY złaiany ſtrofowana złaiana.

REPRISE, ſubſt. fem. *Recouvrement des choſes,* (comme *la repriſe d'une ville, l'action de la reprendre.*) Iterata urbis expugnatio, onis, fem. ODEBRANIE názad iáko odebranie názad miaſta odyſkanie.

REPRISE *d'une ſomme.* Summæ vindicatio, onis, fem. Odbieranie pieniędzy.

RERISE *d'inſtance, (lors qu'on reprend un procs, qu'un autre avoit commencé.)* Litis vindicatio. ZACZĘTEGO prawa kończenie. **Il l'a fait aſſigner en repriſe d'inſtance.* Diem denuntiavit adeundæ litis, aut repudiandæ. * Pozwał go do gotowego proceſſu, do gotowych Dekretow.

A DIVERSES REPRISES. (*Par pluſieurs fois.*) Sæpè. Sæpiùs. Iterando. KILKAKROTNIE kila razy po kilka razy, **Ils ſe ſont battus à diverſes repriſes.* Sæpiùs ab ipſis repetitium *ou* redintegratum eſt prælium, * Bili ſię potykali po kilka razy.

RE'PROBATION, ſubſt. fem. (*Action de rejetter & de réprouver quelqu'un.*) Rejectio, onis, fem. Reprobatio, onis, ſem. ODRZUCENIE.

REPROCHABLE, adject. m. & f. Culpabilis & hoc culpabile, adject. NAGANNY naganna.

REPROCHE, ſubſt. maſc. (*L'action de reprocher.*) Exprobratio, onis, ſem. *Ter.* Wyrzucanie ná oczy wymowienie czego w oczy komu. **Ce que vous venez de me dire, eſt comme un reproche tacite de mon peu de reconnoiſſance.* Iſtæc commemoratio, quaſi exprobratio eſt immemoris beneficii. *Ter.* *To coś mi dopiero powiedział ieſt gładka przymowka moiey niewdzięczności.

REPROCHE, (*Eſpéce d'injure qu'on fait à une perſonne, en luy reprochant en face ſes vices & ſes défauts.*) Opprobrium. Convitium, ii, neut. Probrum, probrium. *Cic Ter.* ZELZENIE wyrzucenie ná oczy cudzych defektow obelga, łaianie zelżywe ſromocenie zadanie co ſromotnego. * *Faire des reproches ſanglans à quelqu'un.* Convitio mirificè aliquē lædere *Plaut.* *Sromotnie kogo zelżyć. **Il a la gloire d'avoir veſcu ſans reproche dans la pauvreté, comme ſans orgueil dans l'opulence.* Gloriæ fuit tolerata paupertas, & magnæ opes modicè habitæ. *Tacit.* *Ma tę chwałę że prowadził życie tak w ubogſtwie bez nagany, iáko y wſzczęściu y doſtatkach bez dumy y wyniosłości. **Celuy qui fait un reproche honteux à quelqu'un, ſe doit regarder ſoy-meſme.* Qui alterum incuſat probri, ſeipſum intueri oportet. *Plaut.* *Ten co drugiego ſromoci ná ſiebie ſamego niech oczy obroci. * *Un homme ſans reproche.* Integer vitæ ſceleriſque purus. *Hor.* Vitæ inculpatæ homo. *Cic.* *Człowiek bez nágany, bez noty.

REPROCHES *qu'on donne contre les témoins en juſtice.* Refutationes, num, fem. plur. *Cic.* ODPOR prawny przeciwko świadkom, odporna odpowiedź. * *Donner des reproches contre des témoins.* Elevare fidem teſtium. *Odpor dać świadkom ná ich świadectwa.

REPROCHER, V. act. (*Injurier quelqu'un en luy objectant ſes défauts & ſes crimes.*) Aliquid alicui exprobrare. *Cic.* ZELŻYC kogo złaiać zelżywie co mu wyrzucaiąc. **Je n'ay jamais accouſtumé de reprocher le bien que je fais.* Mos numquam mihi fuit, ut exprobrarem quid boni fecerim. *Plaut.* *Nigdy niemam zwyczaiu wymawiać komu co co się mu dobrego uczynić mogło. **On luy reprochoit ces choſes.* Increpabantur hæc in eum. *Saluſt.* *To mu zádawano zárzucono mu to. **Il luy reprochoit en riant qu'il eſtoit en tutelle.* Aliquando perfacetias incuſabat eum. & pupillū vocabat. *Tacit.* *Wymawiał mu (álbo) przymawiał mu żártem że zoſtawał ná opiece.

REPROCHER *des témoins,* (*Bluder* ou *affoiblir leur témoignage, en leur reprochant des vices & des crimes.*) Teſtes inſamare. Refellere. Refutare. ODPOR przeciwko świadkom, zbiianie świadkow zárzucaiąc im co y zádaiąc.

REPROUVER. (*Rejetter.*) Reprobare. Repudiare. *Cic.* ODRZUCIC.

REPTILE, ſubſt. maſc. (*Animal qui va en rampant.*) Animal repens, entis, neut. *Lucr. Plin.* CZOŁGAIĄCE ſię gadziny.

REPUBLIQUAIN, maſc. RE'PUBLIQUAINE, fem. (*Celuy & celle qui aime le gouvernement populaire.*) Reipublicæ ſtudioſus. REPUBLIKANT REPUBLIKANTKA co ſię w poſpolitey wolności rządow kocha.

RE'PUBLIQUE, ſubſt. fem. (*Eſtat* ou *Gouvernement populaire.*) Reſpublica, republicæ, ſem. *Cic.* RZECZPOSPOLITA Páństwo wolne poſpolitemi prawami y władzą poſpolitą rządzone.

RE'PUDIATION, ſubſt. fem. (*L'action de répudier.*) Repudium, ii, neut. *Ter.* ROZWOD, rozbrat, rozſtanie ſię, odrzucenie odſtąpienie wzgardzenie.

RE'PUDIER, V. act. ſe dit généralement *pour rejetter une choſe.* Aliquid repudiare. Rejicere. *Ter. Suet.* ODRZUCIC. **Je répudie, je rejette le deſſein que j'avois.* Repudio conſilium quod intenderam. *Ter.* * Odrzucam te zámyſły ktore mieć mogłem.

RE'PUDIE'R *une femme, la renvoyer, ne vouloir plus habiter avec elle.* Uxorē repudiare, repudium uxori remittere, renuntiare. *Suet. Ter.* ROZWODZIC ſię z żoną niechcieć z nią mięszkać.

RE'PUGNANCE, ſubſt. fem. (*Degoût. Oppoſition. Contrarieté.*) Animus à re aliquâ averſus, a, um, WSTRĘT od czego niechęć ſprzeciwność do czego. **Avoir* ou *ſentir de la répugnance à faire une choſe.* Ab aliquâ re faciendâ abhorrere. *Cic.* *Mieć wſtręt od czego. * *Avec répugnance, à contre cœur.* Repugnanter. Invitè. *Cic.* Invitâ naturâ. *Niechętnie ſprzeciwnie z muſu y gwałtem prawie.

RE'PUGNER, V. neut. (*Eſtre oppoſé, contraire, incompatible.*) Repugnare, (o, as, avi, atum.) SPRZECIWNYM być. **Vous avancez des choſes qui répugnent entre elles.* Pugnantia inter ſe loqueris. *Cic.* *Rzeczy ſprzeciwne prawiſz. **Cela répugne, eſt oppoſé à ma façon de vivre.* Hoc alienum eſt inſtitutis meis, illud non eſt mei inſtituti. *Ter.* * To ieſt przeciwko zwyczaiowi moiemu.

REPULLULER, (*Renaiſtre de plus belle.*) Repullulare. *Plin.* Rursùs erumpere. *Tacit.* ODRASTAC ná nowe.

RE'PUTATION, ſubſt. fem. (*Bonne* ou *mauvaiſe opinion qu'on a d'une perſonne.*) Fama, æ, fem. SŁAWA Jmię złe lub dobre iák okim ſłychać złe lub dobrze (*Reputacya.*)

ON TIT proverbialement en françois. *Bonne renommée, vaut mieux que ceinture dorée,* c'eſt-à-dire *Vne bonne réputation vaut mieux que toutes les richeſſes de la terre.* Bona exiſtimatio divitiis præſtat. *Cæſ.* DOBRA Jmię lepſze niż złoto y ſkarby.

Avoir de la réputation. Habere nomen, exiſtimationem. Benè audire. *Cic.* Mieć dobre Jmię. **La grande réputation eſt auſſi dangereuſe que la mauvaiſe.* Non minus periculum ex magnâ famâ, quàm ex malâ. *Tacit.* * Mieć zbyt wielkie Jmię zárowno rzecz ieſt niebeſpieczna iáko też złe mieć Jmię. **Qui eſt ſans réputation, & ſans biens.* Expers famâ & fortunis. *Saluſt.* *Człowiek bez Jmienia y bez mienia, ni czci ni wiary. **Entretenir ſa réputation.* Incolumem famam tueri. *Hor.* *Záchować ſobie dobre Jmię. * *Donner* ou *Faire de la réputation à quelqu'un.* Alicui exiſtimationem parare. *Cicer.* *Wſławić kogo, Jmię mu uczynić. **S'acquerir*, ou *ſe faire de la réputation.* Famam colligere, conſequi. Sibi famam quærere, *ou* nomen capere, exiſtimationem ſibi parare. *Cicer.* * Nábyć ſławy Jmię ſobie uczynić. * *Perdre ſa réputation.* Exiſtimationem *ou* famam amittere, *Cic,* Deperdere. *Horat.* *Stracić ſławę Jmię dobre utracić zginąć ná ſławie. * *Perdre quelqu'un de réputation.* Obruere. Atterere. Obliterare. Extinguere alicujus famam. *Tac. Liv. Saluſt.* * Zgubić kogo ná ſławie. * *Ternir la réputation d'une perſonne.* Obſcurare alicujus famam. *Cic.* * Náruſzyć ſławy czyiey ubliżyć komu ſławy, uwłaczać mu. **Vn homme perdu de réputation.* Homo infamis, *ou* exiſtimatione damnatus. *Cic.* * Człowiek bez czci y ſławy.

RE'PUTER, (*Eſtimer.*) Habere. Putare. Exiſtimare. *Cic.* MIEC zácz.

REQUERIR, (*Demander inſtamment.*) Requirere, (o, is, quiſivi, itum.) Poſtulare. UPOMNIEC ſię o co, upominać ſię uſilnie wyciągać. **Selon que le cas le requiert.* Ut res exigit *ou* poſtulat. *Ter. Cicer.* *Wedłuk tego iáko potrzeba wyciąga.

REQUESTE, ſubſt. fœm. (*Demande qui ſe fait par écrit.*) Libellus ſupplex, libelli ſupplicis. *Cicer. Mart.* SUPLIKA ná piſmie podana memoryał.

REQUESTE *verbale.* (*Demande qui ſe fait de vive voix.*) Poſtulatio. Petitio, onis, fœm. Poſtulatum, ti. n. *Cic.* UPOMNIENIE ſię ſłowne, uſtne.

Donner, preſenter une requeſte, (*dans le premier ſens.*) Libellum *ou* Libellum ſupplicem alicui offerre, dare. Poſtulata edere. *Cic.* Podać ſuplikę.

Répondre a une requeſte. Libellum ſignare, ſubnotare. Odpowiedzieć ná ſuplikę podpiſać ią.

MAISTRE *des Requeſtes.* Qui eſt à libellis. *Suet.* Libellorum magiſter, tri, maſc. *ou* libellorum ſupplicum magiſter. Referendarz lub Kanclerz lub Sekretarz Koronny lub Podkomorzy co ſupliki odbiera podane do Krola y ná nie Imieniem tegoſz odpowiada lub one podpiſuie.

RE'QUIPER, (*Remettre en équipage des ſoldats.*) Amandos veſtiendoſque milites curare. *Cæſ.* Armis & omni ſuppellectili inſtruere milites. BARWĘ nową y broń żołnierzom rozdawać.

RE'QUIPER *un vaiſſeau.* Navem exarmatam inſtruere. Navem iterùm armare. *Cæſ.* ARMOWAC uzbroić armatą okręty.

RE'QUIS, maſc. RE'QUISE, fœm. Rogatus. Poſtulatus, a, um. PROSZONY, PROSZONA, nápomniany upomniany (*rekwirowany.*)

RESAIGNER, V. act. & redupl. (*Saigner de nouveau.*) Sanguinem alicui rursùm detrahere. *Plin.* ZNOWU krew puszczać.

RESAIGNER, (*Repandre de nouveau ſon ſang.*) Emittere. Effundere rursùm ſanguinem. ZNOWU krwią płynąć, cieczе znowu krew, dobywa ſię. **La playe reſaigne.* Fluit iterum ſanguis è vulnere. *Plin.* *Otworzyła ſię rana y znowu krew ſię dobyła.

RESALUER, V. act. & redupl. (*Rendre le ſalut.*) Reſalutare *Cic.* ODWITAC witać wzaiemnie,

RESASSER, V. act. & redupl (*Aſſeer pluſieurs fois.*) Iterùm ſuccernere. *Plin.* PRZESIEWAC kilka razy.

RESASSER *quelqu'un* ſe dit figurément pour *l'examiner derechef.* Iterùm excutere âliquem. *Suet.* PRZESIAC kogo niewáśnie wziąć go ná obroty ná pytki.

RESCHAPPER, *prononcez* RECHAPPER. V. neut. & redupl. (*Eſchapper de quelque péril.*) Iterùm evadere ex aliquo periculo, *ou* emergere, enatare ex aliquo malo *Cic. Petr.* WYNISC uyść niebeſpieczeńſtwa. **Reſchapper d'une maladie.* Aſſurgere ex morbo, convaleſcere, evadere, *ou* Releváſi morbo. Recreari è morbo *Cic.* *Wyniść z choroby.

RESCHAUD *on prononce* RE'CHAUD. (*Outil de cuiſine dont on ſe ſert à faire chauffer les plats.*) Foculus, foculi, m. *Plaut* Ignitabulum. FAIERKA piecyk do odgrzewania.

RESCHAUFFER *prononcez* RECHOFFER. (*Redonner de la chaleur à ce qui eſt froid.*) Recalfacere. Refovere. Denuò calfacere. *Ovid* GRZAC ſię ugrzać ſię odgrzewać.

SE RECHAUFFER ſu dit au figuré, *On croyoit cette ſedition appaiſée, mais elle ſe rechauffe.* Deferbuiſſe videbatur hæc ſeditio, verùm recaleſcit JUZ ten bunt miano zá uſpokoiony, ále ſię znowu záymuie

SE RESCRIER, *on prononce* RE'CRIER, V. neut. (*Il s'eſt récrié ſur tous les beaux endroits de ſa harangue.*) Ad præclara illius orationis exclamavit. *Quint ou* lætis clamoribus excepit præclara illius orationis. ZAWOŁAC z podziwieniem lub z pochwałą. Ná każde mieyſce w mowie iego pięknе, záwołał w głos z pochwałą.

ON DIT auſſi *Il s'eſt récrié à une telle propoſitions ſi injuſte.* De tam iniquâ conditione expoſtulavit *ou* aſperis vocibus exploſit, exſibilavit. Tam iniquam conditionem vocibus & ſibilis excepit. ZAWOŁAŁ ná tak nieſłuſzną propozycyą y wſzyſtkiego odſtąpił.

RESCRIRE *prononcez* RECRIRE, V. act. & redupl. (*Eſcrire une ſeconde fois.*) Reſcribere, (bo, bis, ſcripſi, ptum.) *Cic.* ODPISAC powtornie piſać.

RESCRIT, ſubſt. maſc. (On fait ſonner l'S dans ce mot.) (*Réponſe du Pape à quelque queſtion qu'on luy propoſe.*) Reſcriptum, ti, n. *Vlp.* RESKRYPT Papieſki lub ode dworu ná iáką prożbę.

RE'SEAU, *prononcez* RE'ZAU. Reticulum, li, n. *Plin. Cic.* SIATKA.

RESECHER, V. n. & redupl. (*Secher une ſeconde fois.*) SUSZYC wyſuſzyć. **Mon habit eſt reſeché.* Iterùm ſicca eſt veſtis. *Wyſchła mi ſuknia.

RESEMELER, (*Remettre des ſemelles aux ſouliers.*) Soleas calceis ſuppingere. PODSZYWAC boty trzewiki podeszwy dawać.

RESEMER, V. act. & redupl. (*Semer de nouveau.*) Reſeminare. Reſerere. SIAC znowu.

RESERVE, ſubſt. f. (*L'action de reſerver.*) (On ſe ſert du Verbe.) *Il a fait une reſerve de la quatrieſme partie de ſa terre pour en faire un pré.* Quartam partem agri in pratum reſervavit. *Cat.* ZACHOWAC zoſtawić oſobno zoſtawił czwartą część pola ná łąkę. **Mettre de l'argent en reſerve pour baſtir.* Pecuniam in ædificationem ſeponere. *Liv.* *Odkładać pieniądze ná budowanie ná fabrykę.

ON APPELLE en guerre *Troupes de reſerve, corps de reſerve.* Acies ſubſidiaria, aciei ſubſidiariæ, fœm. *Liv.* SWIEZE woyſka od potrzeby zoſtawione poſiłki. * *Je ſeray icy comme un corps de reſerve pour vous ſoûtenir en cas de beſoin.* Ego in ſubſidiis hic ero ſuccenturiatus, ſi quid deficies. *Ter.* *Będę iá tu ná poſiłku od potrzeby.

RESERVE, *exception, à la reſerve de tels & tels.* Excepto uno aut altero. *Cicer.* WYIĄWSZY to, á to, tego á tego procz y wyiąwſzy kogo.

RESERVE, ſe dit figurément, *Pudeur, retenuë, modeſtie, prudence.* Moderatio, onis, f. Modeſtia, reticentia, æ, f. *Cicer.* SKROMNOSC uwaga bacznoſć roſtropnoſć oſtrożnoſć. **Je parleray de cela avec reſerve, avec retenuë.* A me eâ de re timidè, modicèque dicetur. *Cicer.* *Mowić o tym oſtrożnie będę.

RESERVER, (*Garder, retenir pour ſoy.*) Reſervare, (o, as, avi, atum) act. accuſ. *Cicer.* ZACHOWAC dla ſiebie, zoſtawić.

RESERVER *des fruits pour l'hiver.* Condere & reponere fructus in hyemem. *Quint.* Hyemi. *Virg.* ZACHOWAC owoce ná zimę. **Se reſerver du temps pour une choſe.* Tempus ſibi ſeponere ad rem aliquam. *Zoſtawić ſobie czas ná co **Il s'eſt reſervé ce corps de logis de derriere en vendant ſon héritage.* Poſticulum hoc recepit, cum ædes vendidit. *Plaut.* *Zoſtawił wymowił ſobie tył domoſtwa dziedzictwo przedaiąc.

SE RESERVER *pour une choſe.* Ad aliquid ſe reſervare. ZACHOWAC ſię ná co, chować ſię ná co.

RESERVE', maſc. RESERVE'E, fœm. (*Gardé.*) Servatus. Reſervatus, a, um. ZACHOWANY, Záchowana, zoſtawiony ſchowany.

RESERVE', (*Retenu, moderé.*) Moderatus. Modeſtus. Verecundus, a, um UTRZYMANY uważny baczny oſtrożny. **Il faut eſtre reſervé en raillant.* Edhibenda eſt in jocando moderatio. *Cic.* *Trzeba bydź oſtrożnym w żártach.

RESERVE', (*Diſcret, qui ſçait parler & ſe taire à propos.*) Tacitus. Circumſpectus, a, um *Cic.* OSTROZNY cichy ſkryty uważny ktory wie gdzie co wymowić gdzie milczeć.

ON DIT *Je n'ay rien de reſervé pour luy, rien de caché.* Oſtendi me illi medullitùs, *ou* animum meum. *Cic.* NIEMAM nic ſkrytego dla niego ze wſzyſtkim mu ſię zwierzam.

RESERVOIR, ſubſt maſc. (*Lieu où l'on reſerve de l'eau.*) Aquæ receptaculum, li, neut. *Colum.* SKRZYNIA ná wodę.

RESERVOIR *où l'on met du poiſſon.* Piſcina, æ, fœm. *Cic.* Vivarium, ii, n. *Jun.* SKRZYNIA ſadz ná ryby.

RE'SIDENCE *prononcez* RE'SIDANCE, ſubſt. f. (*Demeure* ou *ſéjour ordinaire en quelque lieu.* Sedes ſtabilis & fixa. *Cic.* MIĘSZKANIE zwyczayne.

RE'SIDER, (*Faire réſidence en un lieu.*) Alicubi, in aliquo loco aſſiduè commorari. Sedem hadere. Manere. *Cicer.* MIĘSZKAC kędy.

RE'SIDU, ſubſt m. (*Le reſte.*) Reſiduum, ui. Reliquum, i, neut. *Vlp.* RESZTA oſtatek.

RE'SIGNATION, (*Soûmiſſion aux ordres de la providence dans les diſgraces de la vie.*) Cum voluntate divinâ conſenſio, onis, fœm. POWZDANIE ná wolą Boską w wſzelakich przypadkach.

RE'SIGNER *un bénéfice, une charge, s'en démettre en faveur de quelqu'un.* Munus *ou* Sacerdocium alicui tranſcribere. REZYGNOWAC Beneficium, Plebanią, urząd iáki drugiemu, uſtąpić komu.

SE RE'SIGNER *à la volonté de Dieu, s'y ſoûmettre entierement.* Divinæ voluntati ſe totum permittere. POWZDAC ſię oddać ſią ná wolą Bożą.

RE'SINE, ſubſt f. (*Gomme, ſuc gras qui coule des pins & des ſapins.*) *Colum.* SMOŁA żywica z drzew choin y ſośni ciekąca. **Frotté* ou *enduit de réſine.* Reſinatus, a, um. *Juv.* *Żywicą náſmarowany nápuſzczony. **Ceux qui crachent le ſang doivent avaler de la réſine d'Egypte avec du miel pour eſtre guéris.* Qui ſputant ſanguinem, reſinam Ægyptiam

cum melle vorare debent, ut salvi sint. *Plaut.* *Ci co krwią pluią żywicę Ægipską z miodem brać maią áby przyszli do zdrowia.

RE'SINE, subst. m. (*Vin cuit.*) Defrutum, defruti, neut. *Plin.* WINO warzone podwarzane do gęstości. *Faire du resiné. Defrutare, (o, as, avi, atum.) *Colum.* *Wino podwarzać.

Vaisseau à mettre du resiné. Vasa defrutaria, orum, n plur. *Colum.* NACZYNIE ná podwarzanie wina lub ná wino podwarzane. *Lieu où l'on garde le resiné.* Cella defrutaria. *Colum.* *Piwnica sklep do chowania win podwarzanych.

RESIPISCENCE, *on prononce* RESIPIS'ANCE, subst. f. (*Retour à une meilleure vie & à une plus sage conduite.* Morum in melius mutatio, morum emendatio, correctio, onis, f, *Cic.* UPAMIĘTANIE się poprawa życia.

RE'SISTANCE, subst. fœm. (*Effort qu'on fait contre quelqu'un.*) Adversus conatus, adversi conatûs, masc. Renixus *ou* renisus, ûs, masc. *Cels.* SPRZECIWIENIE się mocą, odporu danie.

Sans aucune resistance. Nullo obsistente, nullo obnitente, repugnante. BEZ náymnieyszey sprzeciwności bez odporu.

RESISTER, V. n. (*Faire resitance.*) Alicui resistere, obsistere. Obniti. Reniti. Repugnare. Reluctari. *Cicer.* DAC odpor odpor czynić bronić się sprzeciwić się. *Il m'a resisté en face; il a tenu bon contre moy, il m'a tenu teste.* Astitit mihi contra. *Plaut.* Contumaciter mihi resistit. *Plin.* *W oczy mi się sprzeciwił, sprzeciwnym się stawił zuchwale krnąbrnie.

RE'SISTER se dit figurément en choses morales. *Resister opiniastrement à la vérité.* Obsistere, obstirmatè resistere veritati *Suet.* SPRZECIWIAC się upornie prawdzie niechcieć przystać ná oczywiste dowody. *A la douleur.* Dolori. *Cic.* *Sprzeciwiać się żalowi. *Les hommes resistent aux loix, & se gagnent par les bienfaits.* Obsistunt homines legibus, meritis capiuntur. *Phæd.* *Ludzie sprzeciwni są roskazom, powolni dobrodzieystwom.

RE'SISTER signifie aussi, *Durer long-temps, avoir la force de supporter quelque attaque. Il ne pouvoit resister sous le fais.* Non poterat durare. *Petr.* Fatiscebat sub fasce. WYTRZYMAC wytrwać już niemogł wytrzymać podcięzarem. *Resister aux fatigues de la guerre.* Belli labores sustinere. Belli laboribus minimè defatigari. *Cic.* *Wytrzymać prace trudy niewczasy woienne.

RESNES subst. m. pl. (*Longes de cuir pour conduire des chevaux.*) Habenæ, arum, f. pl. *Virg.* LECE Cugle ná konie. *Lascher les resnes ou les retirer.* Habenas adducere & remittere *Cicer.* *Puścić cugle koniowi wypuścić álbo też záwściągnąć przytrzymywać.

ON DIT au figuré, *Tenir les Resnes de l'Empire.* Tenere imperii habenas, assidere regni gubernaculis. *Plin Jun.* PANDW w Páństwie iákim.

RE'SOLUMENT, adv. (*Hardiement.*) Fidenter. Confidenter. Audacter. Fidenti animo. *Cic.* ODWAZNIE śmiáło.

RE'SOLUMENT. (*Avec fermeté.*) Constanter & firmè. Firmo atque constanti animo. *Cic.* ODWAZNIE stataczne mężnie.

RE'SOLUTION, subst. f. (*Dessein.*) Consilium. Propositum, ti, n *Cic.* PRZEDSIĘWZIĘCIE zámyst impreza. *Changer de résolution.* Consilium mutare, permutare. *Odmienić przedsięwzięcie. *Demeurer ferme dans une résolution.* In sententiâ constare, perstare, perseverare, permanere. *Cic. Cæs.* *Bydź stateczným w przedsięwzięciu trwać. *Prendre une résolution.* Consilium capere. *Ter.* *Wziąć radę iáką postanowić co uczynić. *Je ne sçaurois prendre aucune résolution.* Consistere pectore nequit consilium. *Ter.* *Nie mogę u siebie nic postanowić ná nic się rozmyślić nie mogę. *Prendre une derniére résolution, en venir à une derniere résolution.* Ad extremum consilium descendere. *Cæs.* *Wziąć ostatnią rezolucya przyiść do ostatniey rezolucyi. *Qu'on dise tout ce que l'on voudra, ma résolution est prise, je n'en demordray point.* Dicat quisque volet, de hac sententiâ non demovebor. *Plaut.* *Niech co chcą mowią iuż kostka padła iuż nie może bydź ináczey nienstąpię tego.

RE'SOLUTION, (*Courage, hardiesse.*) Animus, i, m. Fidentia. Confidentia, æ, f. Aimi confisio, onis, f. *Cic.* ODWAGA ochota męstwo serce. *Il faut avoir bien de la résolution pour s'opposer à un danger si évident.* Fortis est animi & intrepidi, aperta adeò pericula adire. *Trzeba mieć wielkie serce áby temu niebespieczeństwu się sprzeciwić. *Il fit paroistre une résolution digne de luy.* Animum sibi non indecorum præ se tulit. *Pokazał serce godne męstwa swego. *Ils ont la mesme résolution à mépriser les dangers absens, & la mesme lascheté à s'en retirer quand ils arrivent.* In deposcendis periculis eadem audacia, & ubi advenere, in detrectandis eadem formido. *Tacit.* *Odważni ná niebespieczeństwa dalekie, thorze ná przytomne. *Vn homme de résolution, hardi entreprenant.* Homo confidens projectus ad audendum. *Hor. Cic.* *Człowiek serca wielkiego odważny śmiały.

RE'SOLUTION *d'une difficulté.* Rei alicujus explanatio, enodatio onis, f. *Cic.* REZOLUCYA odpowiedź ná trudność iáką.

RE'SOLUTION (*D'un contract, d'un acte judiciaire*) Contractûs recisio, onis, f. *Vlp.* SKASSOWANIE Kontraktu dekretu.

RE'SOLU, m. RE'SOLUE, f. (*Déterminé.*) Statutus. Constitutus Decretus Deliberatus Certus, a, um. *Cic.* POSTANOWIONY, Postanowiona rzecz; ná czym stánęło.

RE'SOLU, (*Hardi.*) Audax & confidens, præfidens, entis, omn. gen *Cic.* ODWAZNY śmiały.

RE'SOLU, (*Ferme & constant dans ses résolutions.*) Firmus, a, um. Constans in propositio. *Cic.* STATECZNY stały nieporuszony w przedsięwzięciu.

RE'SONNANT, masc. RESONNANTE, fœm. (*Qui rend un son.*) Resonans, antis, omn. gen. GŁOSNY, Głośna, dzwięk z siebie wydaiący, brzmiący. *Vne voix resonnante, une voix sonore.* Vox canora, vocis canoræ, fœm. *Plin.* *Głos czysty wdzięczny.

RESONNER, V. n. (*Rendre un son.*) Resonare, (o, as, resonui, itum.) *Cic.* Sonum *ou* sonitum reddere. *Ovid.* BRZMIEC dzwięk wydawać.

RE'SOUDRE, V. act. (*Dissiper quelque humeur ou quelque mal.*) Discutere. Dissolvere. Digerere. Dissipare. *Cels.* ROSPĘDZAC iáki zły humor descens. *Résoudre en poussiere.* In pulverem resolvere *Colum.* *W proch obrocić, ná proch spalić. *La force du vinaigre résout, fait fondre les perles en poudre.* Aceti asperitas margaritas resolvit. *Plin.* *W occie topnieią perły rospuszczaią się ná proch. *Les vapeurs se résolvent en pluyes.* Vapores resolvuntur in pluvias. *Mgły w deszcz się obracaią.

RE'SOUDRE *une difficulté, l'expliquer*, se dit figurément Difficultatem aliquam enodare, extricare, explanare. *Cicer.* ODPOWIEDZIEC ná trudność iáką dać rezolucyą rozwiązáć trudną rzecz záwiłość iáką.

RE'SOUDRE *quelqu'un, le déterminer à faire une chose.* Aliquem ad aliquid pellere, (o, is, pepuli, pulsum.) impellere, (o, is, impuli, pulsum.) PRZYWIESC kogo námowić go ná co.

SE RE'SOUDRE, (*Se déterminer, prendre sa résolution*) Statuere. Constituere. Decernere. ODWAZYC się ná co rezolwować się wziąć rezolucyą swoię, postanowić co u siebie. *Il est résolu de perdre la vie.* Certum est illi mori, *ou* certus est mori. *Stat.* *Odważył się gdyby szło y o życie gdyby y zginąć, gdyby y umrzeć

RESPANDRE, *on prononce* REPANDRE, (*Epancher, faire répandre de la liqueur, verser.*) Fundere. Diffundere. Effundere. *Cic.* ROZLEWAC wylewać co. *Répendre des larmes en abondance.* Uberiùs lacrymas effundere, profundere. *Cic.* *Rozlewać łzy, obfite łzy lać.

RESPANDRE se dit *de la distribution de plusieurs choses.* Comme *respandre de l'argent parmi les soldats.* Nummos inter milites spargere. *Cicer.* SYPAC pieniądze ná woyśko. *Le poison.* Spargere venenum. *Cic.* *Szerzy się iád, álbo też rozlewać truciznę.

SE RESPANDRE parlant *des rivieres qui se débordent.* WYLEWAC co do rzek. *Le fleuve se respandit dans les prairies voisines.* Fluvius in prata effusus est. *Rzeka wylało ná łąki okoliczne.

ON DIT en ce sens au figuré, *Se répandre dans quelque volupté.* Effundere se in aliquâ libidine. *Cic.* WYDAC się nároskoszy. *En des loüanges estudiées.* In meditatas laudes. *Cic.* *Wydać się ná podchlebstwa. *En des bagatelles.* Ad ineptias abire. *Cicer.* *Wdać się w frazki same y niemi się tylko bawić.

RESPANDRE, (*Faire courrir un bruit.*) Differre famam aliquam *Plaut.* Differre rumorem. *Ter.* Dissipare sermones. *Cic.* PUSCIC sławę rozgłosić co głosić wieść iáká puścić. *Le bruit s'est répandu.* Emanavit fama. Emanavit in vulgus. *Suet.*

Suet. *Poszła rozeszła się wiadomość wieść puszczona.

RESPANDU, m. RESPANDUE, f. Fusus Effusus, a, um. WYLANY rozlany. *Cette opinion est respanduë dans le public.* Evagata est in vulgus *ou* edita hæc opinio. *Cæs.* *Poszło zdanie między ludzi uroslo to zdanie, tákie rozumienie. *Respandu dans le luxe, dans les festins, & dans les assemblées de nuit,* In luxum, in epulas & nocturnos cœtus effusus. *Tac.* *Wylany ná zbytki, ochoty y schadzki nocne.

RESPECT, subst. m. (*Honneur qu'on rend à quelqu'un, vénération qu'on luy marque par des révérences & des soûmissions à ses ordres.*) Reverentia Observantia, æ, f. Veneratio, onis, f. Honor. oris, m *Cic.* RESPEKT honor poszanowanie obserwancya cześć komu oświadczona. *N'avoir du respect pour personne.* Reverentiam adversùs neminem adhibere. *Plin. Jun.* *Ná nikogo nie uważać nierespektować nikogo nie mieć zá nic. *Quand on a une fois perdu le respect* Ubi semel reverentia excessit animis. *Quint. Curt.* *Kiedy kto raz respekt straci przeciw komu. *Porter du respect à quelqu'un* Revereri Observare aliquem. *Cic.* *Mieć w poszanowaniu kogo. *Rendre ses respect à Dieu.* Venerari Deum. *Plaut.* *Bogu należytą cześć oddać. *Aller rendre ses respect à quelqu'un.* Ire habitum alicui honorem. *Plaut.* *Iść do kogo powinne swoie usługi mu oddać kłaniać mu. *Il envoya son fils pour luy rendre ses respects & ses devoirs.* Filiũ ad venerationẽ cultumque ejus misit *Cicer.* *Wysłał syna imieniem swoim áby mu pokłonił y powinność oświadczył.

ON DIT d'une maniére civile, *Mon frere vous presente ses tres-humbles respects, vous saluë tres-humblement.* Multum *ou* plurimam tibi salutem impertit frater meus, multùm salvere te jubet. *Cic.* BRAT moy kłania iáknayuniżeniey, do nog upada, uniżoność swoię do nog składa, sposoby y expressye ludzkości.

AU RESPCT. (Adverbe relatif) *A proportion, à l'égard d'une autre chose.* WZGLĘDEM czego. *L'homme n'est qu'un atome au respect de Dieu.* Homo atomus, præ Deo. *Człowiek áni zá proszek nie stoi względem Boga. *Ce n'est rien au respect de ce que je diray.* Nihil hoc quidem, præ ut alia dicam. *Plaut.* *Jeszcze to nic względem tego co powiem.

ON DIT proverbialement *Sauf vostre respect*, (quand on dit *quelque chose de trop libre devant des personnes d'honneur.*) Pace tuâ, bonâ tuâ venià dicam *ou* dixero. *Ter* Honos sit auribus habitus. *Curt.* PRZEPRASZAM, z przeproszeniem, zá pozwoleniem, bez urazy. Chcąc co bespiecznieу wymowić w posiedzeniu przy ludziach zácnych.

RESPECTER *quelqu'un, l'honorer, avoir de la vénération pour luy.* Aliquem venerari. Observare. SZANOWAC czcić kogo mieć go w poważeniu.

RESPECTIF, masc. RESPECTIVE, fœm. (*Réciproque qui se rend de part & d'autre*, comme *des demandes respectives, qui se font par les deux parties.*) Utriusque partis postulata, orum neut. plur. WZAIEMNY, wzaiemna zobopolny wzaiemne zobopolne pytania.

RESPECTIF. (*Mutuel.*) Mutuus, a, um. *Cicer.* WZAIEMNY zobopolny.

RESPECTIVEMENT, adv. (*De part & d'autre.*) Ex utraque parte. WZAIEMNIE zobopolnie.

RESPECTIVEMENT, (*Mutuellement.*) Mutuò, *Cicer.* WZAIEMNIE. *Portez vous bien & aimez moy respectivement ou comme je vous aime.* Fac valeas, meque mutuò diligas *Cic.* *Miey się dobrze á kochay mię wzaiemnie.

RESPECTUEUSEMENT, adv. (*D'une maniére respectueuse.*) Reverenter. Reverentissimè. adv. *Plin Jun* Z WIELKIM poszanowaniem z uniżonością iáko náyuniżeniey. *Il luy parloit fort respectueusement.* Reverentissimè illum alloquebatur. *Suet.* *Mowił z nim z wielką uniżonością.

RESPECTUEUX, masc. RESPECTUEUSE, fœm. Reverens, entis, omn. gen. *Plin Jun.* SZANUIĄCY, SZANUIĄCA.

Qui est fort respectueux envers quelqu'un. Alicujus observantissimus. *Cic.* Reverentissimus. *Plin-Jun.* Z wielkim poszanowaniem będący dla kogo.

RESPIRATION, subst. f. (*Mouvement des poulmons qui reçoit l'air & le rejette, apres en avoir esté rafraichi.*) Spiritus, ûs, m. Anima, æ, f. Halitus, ûs, m. Respiratio, onis, f. *Cic. Ovid.* ODDECH odetchnienie płuc wzaiemnie w siebie tchu oranie y wypuszczanie. *Qui n'a point la respiration.* Cui intercluſa est anima *Cic.* *Tchu niemaiący duszność cierpiący dychawiczny. *Oster la respiration* Elidere spiritum. *Cels.* Respirationem iterque animæ intercipere. *Ovid.* *Dusić duch zámknąć.

RESPIRER, V. act. & neut. (*Recevoir & repousser l'air*) Spirare. Respirare ODDYCHAC odetchnąć tchnąć. *Difficulté de respirer.* Animæ intercluſio. Spiritus anguſtiæ. Spirandi difficultas. Anhelatio. *Trudność oddechu dyszenie ciężkie.

Qui a difficulté de respirer. Anhelator, oris, m. Anchelus a, um. *Ovid. Plin.* Dyszący dychawiczny.

RESPIRER *un peu* (*Prendre un peu de repos.*) Respirare. Interquiescere. *Cicer.* ODETCHNĄC trochę wytchnąć spocząć.

RESPIRER se dit figurément en morale, parlant *des passions violentes*) TCHNĄC czym co do passyi gwałtownych. *Il ne respire que la cruauté, que le carnage, que le sang.* Nihil nisi crudelitatem anhelat, nisi sanguinem spirat, sitit sanguinem *Cic Sen.* *Nie tchnie tylko okrucieństwem, mordem, y krwi rozlaniem. *Il ne respire que l'avarice.* Imminenti est avaritiá *Cic.* *Nie tchnie tylko łakomstwem.

RESPI, *prononcez & voyez* REPY, subst. m (*Terme, délay, temps qu'on donne pour payer.*) Dies solvendæ pecuniæ prorogatio, onis, f Dilatio. Procrastinatio, onis Diecula, æ, fœm *Ter.* CZASU pozwolenie odwłoka płacenia. *Donner un peu de respi à quelqu'un.* Dieculam alicui addere. *Terent.* *Pozwolić komu trochę czasu daley do płacenia.

RESPLENDISSANT, *on prononce l'S.* adj m Resplendissant. f (*Brillant.*) Splendens, entis, omn gen. JASNIEIĄCY iáśniciąca iáśny iskrzący się.

RESPONDANT, *prononcez* RE'PONDANT, masc. RESPONDANTE, part. act. *du verbe* RESPONDRE Respondens, entis, omn. gen. *Cic.* ODPOWIEDAIĄCY, Odpowiedaiąca.

RESPONDANT, (*Répondant. Caution pour un autre.*) Præs, prædis. Vas, vadis. RĘCZĄCY zá kogo. Rękoymia, ná słowo ná odpowiedź swoię kogo biorący.

RESPONDRE, *on prononce* RE'PONDRE. alicui respondere, (eo, es, di, sum.) Responsum alicui dare ODPOWIADAC odpowiedzieć. *Répondre aux demandes qu'on nous fait.* Ad quæsita, ad interrogata respondere *Cic.* *Odpowiadać ná pytania. *Article par article.* Alicui ad singula *ou* ad res singulas respondere. *Punkt ná punkt odpowiedzieć. *Aux lettres de quelqu'un.* Litteras *ou* ad litteras alicujus respondere, rescribere epistolæ. *Cic.* *Odpowiedzieć ná listy odpisać. *Je répondray sur le champ à vostre harangue, qui est un avantage je tiens de vous.* Quod meditatæ tuæ orationi statim occurram, id tui muneris habeo. *Tacit.* *Odpowiem do razu ná przygotowaną mowę twoię bo y tę łatwość wymowy nie gotuiąc się mam od ciebie. * *Ne repondre point à propos*, ou comme l'ondit populairement, *Tourner la truye au foin.* Aliò responsionem derivare *Cicer.* *Nie odpowiadać do rzeczy. Odpowiadać opacznie opak wszystko mowić. *Vous ne répondez pas à ce que je vous demande.* Aliud respondes ac rogo. *Ter.* Aliud reponis, ac egodico. *Nie odpowiadasz mi ná to o co pytam co inszego odpowiadasz.

REPONDRE, (*Repliquer à ses superieurs.*) Respondere, (o, as, avi, atum.) ODPOWIADAC gębą dorzucać starszemu odmrukiwać. *Répondre aux objections qu'on nous fait.* Ad objecta respondere. Diluere objecta. *Quint.* Commentari in adversariorum rescribere. *Odpowiadać ná zárzuty. *J'ay dit cela pour répondre à ce qu'ils pouvoient alléguer pour leur défense.* Hæc ego illorum defensioni retuli. *Cic.* Reposui. *Tom powiedział odpowiedaiąc ná to wszystko coby ná swoię obronę przytoczyćby mogli.

RE'PONDRE *sur le Droit, sur la Théologie*, ou *du droit & de la Théologie.* Respondere de jure, de Theologiâ *Cicer.* ODPOWIADAC z prawa z Teologii w materyach prawnych lub Teologicznych.

RE'PONDRE *pour quelqu'un, le cautionner.* Pro aliquo prædem fieri, pro aliquo spondere. *Cic.* ODPOWIADAC zá kogo ręczyć zá kogo. *Voulez vous répondre de tout l'argent que je presteray à vostre frere?* Quantam pecuniam fratri tuo credidero, fide tua esse jubeas *ou* vis mihi præstare? *Chcesz odpowiadać zá wszystkie pieniądze ktore bratu twemu pożyczę. *Je vous en réponds corps pour corps.* Hunc capitis mei periculo tibi præstabo. Repræsentabo. *Cicer.* *Ręczę ná życie ná gardło moie ná zdrowie własne to biorę.

RE'PONDRE, (*Correſpondre, reſſembler, ſe rapporter à.*) Reſpondere *Cic* STOSOWAC ſię ſzykować ſię bydź podobnym. **J'ay eu ſoin que mes mœurs répondiſſent à ma beauté.* Studui, ut iſti formæ conſimiles mores forent. *Ter.* *Starałam áby ſię obyczaie moie z urodą ſię zgadzały. **La faveur ne répond point à vos mérites.* Favor non reſpondet meritis. *Hor.* *Szczęście niewdzięczne cnot twoich. **C'eſt à vous de juger ſi vous avez répondu à mon amitié, & aux autres à quel point vous y devez répondre.* Tu, quàm gratus erga me fueris, ipſe exiſtimare potes, quantum mihi debeas, cæteri exiſtimant. *Cic.* *Ty ſam oſądź iákoś mi oddał zá łaſki moie zá przyiaźń y przyſługi, á drudzy niech ſądzą iákoś mi to wſzyſtko záwdzięczyć był powinien. **Répondre à la nobleſſe de ſes Anceſtres.* Nobilitati Majorum reſpondere. *Quint.* *Stosować ſię do zácności przodkow ſwoich, utrzymywać zácność Domu ſwego podobnemi y rownemi cnotami przodkom ſwoim. **La fortune a répondu en tout à mes ſouhaits.* Meis optatis in omnibus fortuna reſpondit. *Cic.* *Szczęście mi we wſzyſtkim ſprzyiało.

RE'PONDRE, (*Eſtre vis à-vis, aboutir à, regarder.*) BYDZ obroconym ná iáką ſtronę. **Cette maiſon répond ſur la mer.* Hæc domus mari reſpondet. *Virg.* *Ten Dom ná morze álbo ku morzu ieſt obrocony. **Baſtir un portique qui réponde ſur le Palais.* Ædificare porticum, quæ Palatio reſpondeat. *Cic.* *Wyſtawić ganek ku zámkowi.

RE'PODRE ſe dit encore dans le familier, (*de ce qu'on affirme avec certitude ſans en eſtre autrement garant.*) RĘCZYC mowi ſię potocznie ręcząc zá co ślubuię upewniaiąc chociaſz nieurzędownie rękoymią ná ſię biorąc. **C'eſt une choſe, dont je vous puis répondre après l'avoir éprouvée, que ſi vous les obligez, ils en ſeront reconnoiſſants.* Illud tibi expertus promitto & ſpondeo, te illos, ſi iis commodaris, memores eſſe & gratos cogniturum. *Cic.* *Záto ci ręczę y ślubuię bom rego świadom, że ieżeli ich ſobie uymieſz łaſką, będą ci wdzięczni, y niezawiedzieſz ſię ná tym.

RE'PONDRE *a une Requeſte,* ſe dit *d'un Juge qui met au bas d'une Requeſte qu'on luy preſente* UN VIENNE *ou* UN SOIT COMMUNIQUE' *ou* EN JUGEANT. Libello ſubſcribere Signare libellum. *Suet.* Siſtat ſe. Communicetur. PODPISAC ſupplikę

RESPONSABLE, adj m. & fœm. (*Qui doit répondre d'une choſe.*) Qui aliquid præſtare debet. TEN co odpowiedzieć zá co powinien.

RESPONSE, *prononcez* RE'PONSE, ſubſt. f. Reſponſum, i, n Reſponſio, onis, f. *Cic,* ODPOWIEDZ.

Donner réponſe, faire réponſe, rendre réponſe d'une choſe à quelqu un. De re aliquâ reſponſum alicui dare. Reddere. *Cicer.* Odpowiedzieć komu zá co odpowiedź uczynić komu. **Faire réponſe par lettre.* Alicui *ou* ad aliquem reſcribere. *Cicer.* *Odpowiedzieć liſtownie. **Il luy fit une réponſe fort tendre, afin de luy remettre l'eſprit par des honneſtetez, car il eſtoit hors de luy-meſme.* Reſcripſit blandiùs, animumque ejus candidâ humanitate reſtituit, nam apud ſe non erat *Petr.* *Odpiſał mu bardzo łaſkawie, y uſpokoił umyſł iego, álbowiem był iák nie przytomie. **Tirer réponſe de quelqu'un.* Auferre reſponſum ab aliquo, elicere, ferre. *Cicer. Quint.* * Wyciągnąć odpowiedź ná kim. **Vous avez toûjours des réponſes preſtes à chaque choſe, mais quand il faut obéir vous eſtes boiteux & manchot.* Iſtâ de re argutus es, ut par pari reſpondeas; ad mandata verò claudus & mancus *Plaut.* *Záwſze gotowa u ciebie odpowiedź; ále uczynić coć każą ná to cię cale niemaſz.

RESSEMBLANCE *on prononcez* RESSAMBLANCE, ſubſt, f. Similitudo, inis. *Cic.* PODOBIENSTWO.

Il ne faut pas tant conſiderer dans les mariages l'égalité des biens, que l'union des eſprits & la reſſemblance des inclinations Non id videndum, conjugum ut bonis bona; at ut ingenium ingenio congruat, mores moribus. *Plaut.* W poſtanowieniu (ożenieniu) nie ták patrzać trzeba ná rowność fortuny, iáko ná iedność ſerc y podobieńſtwo ſkłonności (humorow.) **Je ne condamne point les figures qu'on tire dans le marbre & dans l'airain; mais après tout, ce ſont de foibles reſſemblances des grands perſonnages; tous ces portraits ſont périſſables, comme les corps qu'ils repreſentent. Il n'y a que la forme de l'eſprit, qui ſoit immortelle, & qui ne s'exprime ni par le pinceau, ni par le burin; mais par les mœurs & par les actions.* Non invideo illis imaginibus, quæ marmore aut ære finguntur, ſed ut vultus hominum, ita ſimulachra vultûs imbecilla

ac mortalia ſunt; forma mentis æterna, quam tenere & exprimere non per alienam materiam & artem, ſed tuis ipſe moribus poſſis. *Tacit.* *Nie mam iá zá złe że ludziom zacnym wyſtawuią oſoby, ſłupy, y poſągi, ále z tym wſzyſtkim ſłabe to ſą, y niedoſkonałe wyrażenia wielkich ludzi, wſzyſtkie te obrazy znikome, ginące y upadaiące rázem z materyą tą z ktorey ſą wyrobione y wyſtawione. Sam tylko kształt y obraz umyſłu ieſt nieśmiertelny, y ktorego niewyrazi áni pędzel, ani żádne dłoto, lub rylec nie wyryie, ále cnota właſna y obyczaie.

RESSEMBLER, *on prononcez* RESSAMBLER, (*Avec de la reſſemblance.*) Ad aliquem ſimilitudine accedere. *Cic.* Alia quem referre. *Cic.* Ferre imaginem alicujus. *Plaut.* Alicujus ſimilitudinem habere. *Plin.* BYDZ podobnym. **Reſſembler à ſon pere.* Exhibere faciem parentis. Referre patrem. *Cicer.* Exſcribere ſimilitudine partem. *Plin Jun.* *Bydź podobnym do oyca. **Les hommes reſſemblent a ces animaux, qui ſe laiſſent ſurprendre aux appas; car s'ils ne voyoient rien à mordre ils ſe garderoient bien d'eſtre jamais la duppe de l'eſperance.* Sicut muta animalia cibo ineſcantur: ſic homines non caperentur ſpe, niſi aliquid morderent. *Petr.* *Właśnie podobni ſą ludzie do tych beſtyek co ſię daią łowić ná ponętę, bo gdzie ponęty niewidać, tám ich trudno uwodzić nádzieią. **Il reſſemble au valet des Muſes, il ſçait tout.* Omnis Muſæ mancipium. *Petr.* *Wſzyſtko wie wſzyſtko umie, iákby u tamych Muzow lub Sybillow ſłużył.

ON DIT populairement *Ils ſe reſſemblent comme deux goutes d'eau* ou *de lait.* Nec aqua aquæ, neque lac lacti ſuſquam ſimilius, quam hic tui, tuque hujus. *Plaut.* Probe eſtis inter vos ſimiles. *Cic.* PODOBNIUSIĘNCY do ſiebie iákby z oka ieden drugiemu wykapał.

ON DIT encore, *Il croit que tout le monde luy reſſemble* ou *ſoit comme luy.* Ut tu te es, item omnes eſſe cenſes. *Plaut, ou* ex ſuo ingenio mores alienos probat, *ou* naturâ ſuâ cæteros fingit & de ſe conjecturam facit. *Plaut. Cic.* ROZUMIE myśli że wſzyſcy podobni do niego, tacy ſą iák on.

RESSENTIMENT, *prononcez* RESSANTIMANT, ſubſt. maſc. (*Reſte de douleur* ou *de maladie.*) Doloris *ou* febris ſenſus, ûs. Morſus, ûs, m. *Cic.* Tentatio, onis, f. *Cic.* SŁABOSC po chorobie.

RESSENTIMENT ſe dit au figuré *Des émotions de l'ame au ſouvenir, ſoit des bienfaits* ou *des injures reçuës.* Dolor, oris, maſc. *Cic.* WDZIĘCZNOSC zá dobrodzieyſtwa (álbo) záwziętość zá krzywdy, pámięć dobrodzieyſtw, lub krzywd **Je conſerveray toûjours le reſſentiment des faveurs que vous m'avez faites.* Tua erga me beneficia gratâ memoriâ ſemper proſequar. *Cic.* *Chować mieć záwſze będę w pamięci wdzięczney łaſki twoie. **Je vous prie d'avoir le meſme reſſentiment des injures qu'on me fait, que j'en ay eu des voſtres.* A te peto, ut meas injurias doleas; ut tuas dolui. *Cicer.* *Proſzę żebyś ták chciał wniść wkrzywdę moię iák iá w twoie wchodziłem **Donner, ſacrifier ſon reſſentiment aux intérêts de la République.* Dolorem ſuum reipublicæ utilitati concedere. *Cic.* *Darować krzywdy ſwoie oyczyźnie Rzeczypoſpolitey. **Ne garder aucun reſſentiment d'une injure.* Nullam adhibere memoriam contumeliæ. *Cornel. Nep.* *Nie mieć urazy żádney niechować iey. **Nous nous embraſſaſmes tous, de crainte qu'il ne reſtaſt quelque reſſentiment dans nos cœurs.* Præterita aboleri oſculis placuit, ne reſidua in animis ira remaneret. *Petr* *Scisnęliśmy ſię wſzyſcy y obłapili áby żáden do żádnego urazy nie miał.

RESSENTIR, V. act. ſe dit *Des reſtes de maladie & des pertes qu'on a faites dont on a du reſſentiment.* Sentiee, (io, is, ſenſi, ſenſum.) *Cic.* CZUC ieſzcze co, náprzykład po chorobie, lub po ſzkodzie iákiey poniesionej. **Je reſſens continuellment de grandes douleurs de teſte.* Aſſiduis & acrioribus capitis doloribus premor, conflictor. *Cic.* *Czuię uſtawicznie nieznośne bolenie głowy. **Il ſe reſſent encore de la fievre, il en a des reſſentiments.* Tentatur adhuc febri. *Jeſzcze czaſami go nápaſtuie gorączka lub febra go nágaba ograſzkę miewać.

RESSENTIR, (*Eſtre touché vivement d'une choſe.*) CZUC żywo bydź przenikniony. **Je reſſens comme je dois le malheur qui vous eſt arrivé.* Malum quod tibi accidit, doleo ut par eſt. *Cic.* *Przenika mię do żywego nieſzczęście twoie dolega mię cale iáko dolegać powinna krzywda twoia. **Je n'ay jamais reſſenti une plus grande douleur en ma vie.* Nullum unquam hauſi dolorem vel acerbiſſimum in vitâ. *Cicer.* *Nigdym niemiał większego żálu w życiu moim. **Je reſſens une*

une joye incroyable. Effusè exultat animus. *Cic.* Incredibili lætitiâ perfundor. *Cic.* *Cieszę ſię niewypowiedzianie.

RESSENTIR *une choſe, la ſentir.* Olere. Redolere, (eo, es, ui, itum.) Sapere *Cic.* CZUC pachnąć czym, trącić. **Un diſcours, qui reſſent l'Antiquité.* Oratio quæ Antiquitatem redolet. *Cic.* *Mowa ſtaroświecczyzną trącąca.

Je te feray reſſentir mon indignation. Erumpet in te indignatio mea. *Quint.* Poczuieſz poznaſz ty gniew moy.

RESSERREMENT, ſubſt. m. (*Compreſſion, étreciſſement.*) Concretio, onis, f *Liv.* SCISNIENIE.

RESSERREMENT *de cœur, qui arrive dans quelque grande affliction.* Contractio. Compreſſio, onis, f. *Cic. le contraire eſt* Animi effuſio, onis, fœm. *Cic.* SCISNIENIE ſerca od żalu wielkiego

RESSERRE', maſc. RESSERRE'E, fœm. Arctatus. Coarctatus. Contractus. Compreſſus, a, um. SCISNIONY, SCISNIONA.

ON DIT au figuré *Vn homme fort reſſerré, fort chiche, fort avare.* Arctus homo, arcti hominis. Parcus & tenax homo. *Cic.* Homo aridus. SKĄPY ſknera ſkąpiec żmigroſz.

Vn diſcours reſſerré, qui n'eſt point diffus. Contracta oratio contractæ orationis, fœm. *Cic.* MOWA zwięzła krotka nieobſzerna.

RESSERRER, V. act. (*Serrer plus eſtroitement.*) Reſtringere. Aſtringere. Conſtringere, (go, gis, inxi, ictum.) *Plaut.* SCISNĄC ściskać.

RESSERRER, (*Serrer une choſe pour la conſerver.*) Condere. Recondere, (do, is, didi, ditum.) Comprimere, (o, is, preſſi, preſſum.) *Cic.* CHOWAC ſchować.

RESSERRER ſignifie encore *Retrancher de la liberté, mettre plus à l'étroit.* Arctiùs continere, retinere, (eo, es, tinui, tentum.) *Cicer.* SCISNĄC opaſać zámknąć. **Il reſſerra la cavalerie & luy empeſcha le fourrage.* Equitatum continuit & pabulatione prohibuit. *Cæſ.* *Scisnął iázdę y nie dał im ſię wychylić dla paſzy. **Il le reſerra dans la Poüille.* Compegit eum in Apuliam. *Scisnął go y zámknął w Apulii **Reſſerrer quelqu'un, le tenir de court.* Continere & arctè habere a liquem. *Ter.* *Krotko kogo trzymać.

ON DIT en ce ſens *Reſſerrer un diſcours, le preſſer.* Contrahere orationem *ou* brevis auguſtiùſque concludere orationem *Cic. Voyez* ABREGER SKRACAC mowę.

RESSERRER *quelqu'un qui eſt trop libre du ventre, qui va trop ſouvent à la ſelle.* Alvum aſtringere, comprimere, ſupprimere. *Celſ.* Alvum continere, *ou* corpus profluvio laborans continere. *Celſ.* DAC ná zátrzymanie żołądka kiedy kto zbyt częſte ſtolce miewa. **Cette herbe reſſerre.* Hæc herba alvi profluvium ſiſtit, contrahit, aſtringit. *Celſ.* Continet. *Plin.* Comprimit alvum. *Plin.* *To ziele zátrzymuie zátwierdza żołądek.

RESSERRER, ſe dit figurément *Reprimer les troubles de l'eſprit.* Contrahere, in anguſtumque concludere perturbationes animi. *Cic.* UTRZYMAC pomięszanie umyſłu niewydawać ſię z nim nie pokazować ſię z nim ále chować tłumić w ſobie. **Reſſerrer ſa douleur, ne la point faire paroiſtre.* Dolorem corde premere. *Virg.* Compeſcere. *Tibul.* *Utrzymać żal ſwoy w ſobie go tłumić niepokazywać go ale pokrywać.

ON DIT *ſe reſſerrer en ſoy-meſme* ou *dans ſa coquille,* comme *un limaçon.* (Selon le vulgaire.) Continuere ſe finibus rerum ſuarum. *Cic.* Quaſi cochleas in occulto latere, ſuoque ſucco viuere. *Plaut.* SWOIĄ ſię własną pięḋzią mierzać; przyſłowie poſpolite; nie ſobie nád to nie przypiſywać áni ſię nád ſiły ſwoie y ſtan ſadzić.

RESSORT, ſubſt. maſc. (*Mouvement dans les machines, & ſur tout dans les Automates.*) Machinatio, onis, fœm. Occultum organum, i, n. *Cic.* SZTUKA ſprężyna.

Ouvrages à reſſort. Automata, tum, neut. pl. *Vitr.* Rzecz wſzelaka ná ſztukach y ſprężynach ſię ruſzaiąca przez ſię iáko zegary, kołowroty kuchenne, wozki ſame przez ſię biegnące, gmachy ſame przez ſię ná ſprężynách ſtáwaiące, y tym podobne.

RESSORT ſe dit figurément en ce ſens *des intrigues & des artifices dont on ſe ſert pour réuſſir dans une affaire.* SZTUKI fortele ná dokazanie czego.

RESSORT, (*Juriſdiction.*) Juriſdictio, onis, fœm. *Cicer.* Conventus, ûs, m. *Plin.* URZĄD władza moc zwierzchność iuryſdykcya.

Eſtre du reſſort d'un lieu. Jura petere aliquò. In aliquod forum convenire, eſſe Juriſdictionis alicujus fori. Należeć

do czyiey iuryſdykcyi.

RESSOURCE, ſubſt. f. (*Eſperance, jour* ou *moyen, qu'on a de ſe relever de ſes pertes* ou *d'embarras.*) Ratio, onis, f. Spes, ei, f. Modus, i, m. Subſidium. Perfugium, ii, n. Copia, f. *Cic.* SPOSOB nadzieia.

Plus noſtre jeune homme ſe verra dénué de reſſources, mieux il ſera ſa paix avec ſon pere. Hic adoleſcens quàm minima in ſpe ſitus erit, tam facillimè patris pacem in leges conficiet ſuas. *Ter.* Im mniey náſzemu młodzikowi ſtawać będzie ſpoſobow tym prędzey poiedna ſię z oycem. **Il faut qu'un pere donne à ſon fils, ce qui luy eſt neceſſaire, de peur qu'il ne cherche ailleurs reſſources.* Pater ſuppediter filio neceſſaria, ne quam quærat copiam. *Ter.* *Należy oycu áby dał ſynowi to co mu ieſt potrzebnego, áby inſzych nie ſzukał ſpoſobow. **Avoir pluſieurs reſſources dans ſes malheurs.* Multiplici ſpe in malis niti, *ou* multis pedibus ſtare. *Petr.* *Mieć nie ieden ſpoſob w nieſzczęściu. **Il n'a aucune reſſource.* Ab omni ſpe nudus, vacuus. *Człowiek bez ſpoſobu y nádziei. **Si cela arrive je ſuis perdu ſans reſſource.* Id ſi fit, funditùs pereo. *Ter.* *Jeżeli to będzie, zginąłem, przepadłem bez ſpoſobu y nádziei.

ON DIT figurément, *Nous n'avons point d'autre reſſource qu'en vous.* Omne perfugium in te eſt poſitum. *Cic.* WSZYSTKA náſza nádzieia w tobie.

RESSOUVENANCE, ſubſt. f. Recordatio, onis. f. Memoria, æ, f. *Cicer.* (On dit mieux *ſouvenir d'une choſe* ou *le reſſouvenir.*) PAMIĘC pamiętanie pamiątka.

RESSOUVENIR, ſubſt. m. *le meſme.* PAMIĘC.

SE RESSOUVENIR *d'une choſe.* Aliquid *ou* alicujus rei, de re aliquid recordari, (or, aris, atus ſum.) *Cicer.* Remittere memoriam rei *ou* memoriâ aliquid retinere. *Cic.* Meminiſſe alicujus rei *ou* rem aliquam. PAMIĘTAC przypomnieć ſobie o czym.

Vous me faites reſſouvenir de cela, vous m'en rappellez la mémoire. Ad memoriam rei iſtius me revocas. *Cic.* PRZYPOMINASZ mi to (*álbo*) o tym.

RESSUYER, V. act. & n. & redupl. (*Eſſuyer une ſeconde fois.*) Rurſùm abſtergere, (eo, es, terſi, terſum.) *Cic.* ZNOWU otrzeć oc erać zetrzeć utrzeć.

SE RESSUYR. Abſtergere rurſùs ſudorem. *Plaut.* ZNOWU ſię otrzeć ocierać ſię znowu.

RESTABLIR, *prononcez* RE'TABLIR. (*Semettre en ſon premier eſtat.*) Aliquid inſtaurare. Renovare, (o, as, avi, atum.) In integrum reſtituere. *Petr.* PRZYWROCIC znowu poſtanowić.

RESTABLIR *ſimplement* ou *reſtablir en ſanté.* Ægrotum ex toto reſtituere. *Celſ.* Aliquem ſanitate *ou* alicui ſanitatem reſtituere. *Plin.* Ad ſalutem aliquem reducere. *Cic.* Reddere aliquem ſanitati. *Cic.* PRZYWROCIC do zdrowia.

RESTABLIR *quelqu'un,* (*Le remettre bien dans ſes affaires.*) Novis opibus aliquem renovare. *Cic.* Ad divitias aliquem reducere. *Plaut.* Res alicujus acciſas reficere. POSTAWIC kogo ná nogi przywrocić go do ſzczęścia. **Je me ſuis reſtabli* ou *remis.* E naufragio rei familiaris enatavi. *Porośłem, znowu przyſzedłem znowu do ſiebie, do groſza, do mienia.

RESTABLIR, (*Remettre en vigueur* ou *en vogne quelque ancien uſage.*) Morem, conſuetudinem reſtituere. Revocare. Reducere. Referre. *Cic. Plin-Jun.* PRZYWROCIC zwyczay dawny. **Le combat.* Prælium reſtituere. *Cic. Liv.* Pugnam inſtaurare. Integrare. Redintegrare. Prælium revocare *Cæſ. Cic.* *Przywrocić bitwę. **L'eſperance dans des cœurs abbatus.* Reducere ſpem mentibus anxiis. *Hor.* * Przywrocić nádzieię, otuchę, ſerce.

RESTABLIR *quelqu'un.* (*Le remettre dans l'eſtat dont il eſtoit décheu.*) Aliquem in locum unde decidit reſtituere, in priſtinum ſtatum reſtituere. *Cic.* PRZYWROCIC kogo do pierwſzego ſtanu z ktorego wypadł. **Dans tous ſes prémiers honneurs, dans ſon crédit.* In locum antiquum honoris & gratiæ aliquem reſtituere. *Cic.* *Przywrocić do honoru do czci do doſtoieńſtwa. **Dans ſa premiere beauté.* Reponere aliquẽ in priſtinum decorem, totam formam alicui reddere. *Petr. ou* Nitorem alicui reddere. *Plin.* *Przywrocić urodę przeſzłą.

RESTABLIR *quelqu'un en ſon pays, dans ſa Ville.* Compotem patriæ aliquem facere. *Plaut.* ou Urbis ſuæ compotem *Cic.* PRZYWROCIC kogo do oyczyzny, do kraiu do mieyſkiego prawa utraconego.

RESTABLISSEMENT, *prononcez* RE'TABLISSEMANT

d'une choſe, ſubſt.m. Reſtitutio. Reparatio, onis, f. PRZYWROCENIE.

RESTABLISSEMENT *de la fortune*. Fortunæ reſtitutio. *Cicer.* POWROCENIE do fortuny. **De la ſanté*. Sanitas reddita, ſanitatis redditæ. *Celſ.* Confirmata à morbo valetudo, inis,f. *Cic.* *Do zdrowia. **Rétabliſſement des perſonnes bannies* ou *condamnées*. Damnatorum reſtitutio. *Cic.* *Przywrocenie z wygnania oſob przeſądzonych.

RESTABLISSEMENT, *de la diſcipline militaire*. Diſciplinæ militaris reſtitutio. PRZYWROCENIE karności w woyſku. **Des beaux arts*. Artium reſtitutio. *Przywrocenie náuk. **Je luy dois mon reſtabliſſement*. Quod in priſtinâ dignitatem ſim reſtitutus, illius eſt operæ ac laboris *ou* illi debeo *Jemum winien przywrocenie moie.

RESTAURATEUR, ſubſt. m. (*Réparateur.*) Reparator oris,m. *Stat.* Reſtitutor, oris, m. *Cic.* PRZYWROCICIEL, náprawca zbawiciel.

RESTAURER. V.act. (*Reſtablir.*) Reſtaurare. *Tacit.* Inſtaurare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* PRZYWRACAC wracać náprawiać.

RESTE, ſubſt m. (*Ce qui reſte des choſes.*) Reliquiæ,arum, f pl. *Cic.* RESZTA oſtatki.

Je veux que nous mangions demain les reſtes. De reliquiis cras volo nos curare. *Plaut.* Ziemy iutro oſtatek. **J'vois à luy quelque peu d'argent d'un reſte de compte*. Erat ei de ratiunculâ apud me realiquum nummorum. *Ter.* *Winienem mu był reſztę iákąś pieniędzy z ráchunku między nami. **Il a payé le reſte de l'argent*. Reliquam pecuniam ſolvit *ou* Reliquum pecuniæ. *Cic.* *Wypłacił zápłacił reſztę pieniędzy. **Je ſuis en reſte de cent écus, je dois cent écus de reſte*. De ſummâ eſt reliquum nummorum centum quos debeo. *Winienem reszty talerow ſto pozoſtaie talerow ſto. **Il n'a rien de reſte, il ne luy reſte rien*. Nihil eſt illi reliqui, *ou* reſidui. Reliqui nihil fecit de bonis. *Cic.* *Nie ma żadney reszty nic mu ſię niezoſtaie winno.

ON DIT au figuré *les reſtes d'une conjuration*. Reliquiæ conjurationis. *Cic.* RESZTY oſtatki buntu ſpiſku. **D'une armée* Exercitûs reliquiæ. *Liv.* *Reszta woyſka niedobitkowie. **De la fiévre*. Febris reliquiæ. *Reſzty gorączki lub febry. **D'une ſédition*. Quiſquiliæ ſeditionis. *Cic.* *Reſzty buntu.

ON APPELLE *un ſcélérat, un reſte de gibet, qui n'eſt bon qu'à ſervir de paſture aux corbeaux*. Crucis offa,æ,f. *ou* Corvorum cibaria, orum, neut. pl. *Petr.* NAZYWAIĄ hultaia, obrywek od ſzubienicy lub oberwaniec, kawał ſtryczka, ná nic ſię nie zda chyba krukom ná paſtwę.

RESTE ſe dit adverbialement. *Au reſte, au ſurplus*. De reliquo, de cetero, ceterò, ceterùm. *Cicer.* *Idźmy daley ná oſtatek **Au reſte il eſt ſçavant*. Cetera doctus. *Cic.* *Náoſtatek ieſt uczony.

ON DIT proverbialement *joüer de ſon reſte*, pour dire *faire un dernier effort, hazarder tout*. Ad extrema deſcendere *Poll. ad Cic* Extrema experiri. *Liv.* OSTATNICH ſił dobyć.

Donner le reſte a quelqu'un, luy repliquer de maniere qu'il ne ſçache plus que répondre. Elinguem reddere. *Cic.* Retudere alicujus ſermones. *Liv.* Zámknąć gębę komu ták mu odpowiedzieć że nie ma co náto mowić.

RESTER, (*Eſtre de reſte*.) Reſtare, (o, as, reſtiti, reſtitum.) ſupereſſe, ſuperſum, ſuperfui *ſans ſupin*. Superare, (o, as,avi, atum.) *Cicer.* ZOSTAC ſię pozoſtać. **Il ne luy reſtoit rien autre choſe, que de pouvoir contenter ſa veuë*. Reſtabat nihil aliud, niſi oculos paſcere. *Ter.* *Nic mu nie zoſtawało tylko oczy ſwoie nápaść. **S'il vous reſte encore quelque amitié pour moy* Si quid reſidet amoris in te mei. *Cic.* *Jeżeli ieſzcze cokolwiek mi zoſtaie łaſki, affektu u ciebie. **Pourveu qu'il me reſte encore aſſez de vie*. Modo vita mihi ſuperſit. *Cic.* *Byleby mi życia ſtarczyło. **Il ne me reſte plus rien que de m'aller pendre. Je n'ay plus qu'à m'aller pendre*. Mihi res ad reſtim rediit planiſſimè. *Ter.* *Zginąłem przepadłem nic więcey niezoſtaie uczynić chyba ſię obwiesić.

RESTER ſignifie, *Demeurer en un lieu*. Reſtare. Manere. *Ter. Cic.* ZOSTAWAC gdzie ná iákim mieyſcu. **Il n'a jamais voulu reſter*, ou *demeurer*. Ibi reſtare noluit. *Ter.* *Niechciał ſię żádną miarą zoſtać. **Vous reſtez icy, comme ſi vous ne ſçaviez pas, qu'il eſt preſque jour*. Tu moraris, tanquam prope diem ignores. *Petr.* *Bawiſz ſię tu iákbyś niewiedział że iuż prawie dzień ieſt.

RESTITUER, V.act. (*Rendre ce qu'on a pris.*) Fraudata reſtituere, (uo,uis, reſtitui, reſtitutum.) *Cæſ.* WRACAC co ſię wzięło powracać.

RESTITUER, (*Reſtablir quelqu'un dans ſa réputation, dans ſes biens.*) Læſam famam alicui reſtituere. *ou* In integrum famam alicui reſtituere. In bona aliquem reſtituere. PRZYWROCIC kogo do dobr do ſławy do czci.

ON DIT en Droit *Reſtituer un mineur, le remettre ou le relever de quelque acte*. Pupillum in integrum reſtituere. *Cic.* PRZYWRACAC do prawa.

RESTITUTION, ſubſt.f. (*L'action de reſtituer* ou *de rendre.*) Reſtitutio,onis,f. Redditio,onis,f. WRACANIE przywracanie *reſtytucya*..

RESTRECIR, *prononcez* RE'TRECIR, (*Reſſerrer.*) Aliquid contrahere, (ho, his,xi, ctum.) *Cæſ.* Arctare. Coarctare, (o,as,avi, atum.) *Cic.* SCIESNIAC ściſkać do kupy. **Se retrecir en ſéchant*. Sicceſcendo ſe contrahere. *Vitr.* *Zbiegać ſię ſchnąć.

RESTRECISSEMENT, *prononcez* RE'TRECISSEMANT Contractio, onis,f. Contractura, æ,f. *Cic. Vitr.* SCISNIENIE ścieśnienie.

RESTRECISSEMENT *des nerfs, lors qu'ils ſe rétirent*. Nervorum contractio. *Plin.* SKURCZENIE żył.

RESTREINDRE, *l'S ſe prononce* RESSERRER, (*Enfermer en un moindre eſpace.*) Coarctare. Coangustare, (o, as, avi, atum.) *Cicer.* SCISNĄC w cieśń w ciaſność w prawić. **Reſtreindre une loy*. Coangustare legem. *Cic.* *Opiſać prawo. **Les vices*. Modum vitiis ponere. *Hor.* Coercere vitia. *Poſkromić wyſtępki.

RESTREINDRE *ſa dépenſe*. Circumcidere impenſam. *Phæd.* Sumptus minuere. POMIARKOWAC ſię z koſztem.

RESTREINDRE *à une condition, y aſſujettir une perſonne*. Ad aliquam conditionem aliquem adducere, aliquem iniquâ conditione aſtringere. *Cic.* OPISAC kondycyą obwarować oſtrzedz wymowić ſobie co.

RESTREINT, m. RESTREINTE, f. part. paſſ. & adject. Coercitus. Repreſſus, a, um. *Plin.* POSKROMIONY pohamowany ukrocony.

RESTRICTION, ſubſt.f. Exceptio, onis, f. Clauſula excipiens, entis, f. Circumſcriptio, onis,f. *Cic.* WYMOWIENIE ſobie czego, wyięcie, reſtrykcya, warunek.

RESTRILLER, *prononcez* RETRILLER, V. act. & redupl. (*Etriller de nouveau un cheval*. Equum rursùs diſtringere, (go,is, diſtrinxi, diſtrictum.) KONIA znowu podpiąć popręg ściſnąć.

RESTRINGEANT, maſc. RESTRINGEANTE, fœm. Aſtrictorius, aſtrictoria, aſtrictorium. *Plin.* ZAWIERAIĄCY ściągaiący zátwardzaiący.

RESTUDIER, *prononcez* RE'TUDIER. Rursùm ſtudere, (eo,es, ſtudui, *ſans ſupin avec le datif.*) ZNOWU ſię nczyć.

RESTUVER, *on prononce* RE'TUVER. (*Eſtuver pluſieurs fois une playe.*) Inungere ac refovere ſæpiùs vulnus. *Plin.* ZNOWU opatrować ranę záwiać náſmarować nápuścić czym

RESVE, ſubſt m. (*Songe des malades qui ont le cerveau altéré* Somnium, ii,n *Cic.* SEN przyśniwać ſię iáko chorym w gorączkach z pomięſzania mozgu rożnie ſię przyśniwa. **Il a des réſves agréables*. Utitur ſomnis jucundiſſimis. *Cic.* *Ucieſzne ſny miewa.

RESVER, V.act. (*Avoir* ou *faire des reſves en dormant.*) Somniare, (o,as,avi, atum.) *Cic.* SNIC ſię, ſen mieć ſpiąc.

RESVER, (*Radoter, dire des ſottiſes.*) Delirare, (o,as,avi, atum.) Somniare ineptias, deliramenta loqui. *Cic. Ter.* Deſipere, (io, is, deſipui, *on* deſipivi *ſans ſupin.*) *Cicer.* PRZYSNIŁO ſię przyśniwa ſię komu prawi od rzeczy.

Vous reſvez, vous ne ſçavez ce que vous dites. Deliras, ineptis, nugas blattis. *Plaut.* Przyśniło ci ſię coś prawiż nie do rzeczy. **Je viens ſçavoir ſi c'eſt vous ou eux qui reſvent*. Id viſo, tu ne an illi inſaniant. *Ter.* *Przychodzę ſię dowiedzieć komu to ſię z was przyśniło czy tobie czy im.

RESVER *à une choſe, y penſer attentivement*. Aliquid ſecum volutare, *ou* ſecum, animo,in corde volutare. *Plaut. Liv.* ZAMYSLIC ſię mocno oczym myślić nád czym álbo o czym mocno.

RESVERIE, ſubſt.f. (*Délire des perſonnes malades.*) Deliratio, onis,f. Deliramentum, ti,n. Delirium, ii,n. *Cic. Celſ.* GADANIE od rzeczy w chorobie

ON DIT abſolumeut *Reſveries que tout cela*. Somnia. Deliramenta. *Ter.* (*on ſous-entend le verbe.*) BAYKI to wżyſtko, ſny y zábobony

RESUER, (*Suer de nouveau.*) Iterùm ſudare, (o, as, avi, atum.) POCIC ſię znowu.

RESVEUR, ſubſt. maſc. (*Qui reſve, qui dit des impertinences.*) Dormitator, oris, maſc. *Plaut.* Delirans, antis, omn. gen. *Ter.* Delirus, a, um. *Horat.* BAY bajarz co nic dorzeczy prawi dziwak.

RESVEUSE, ſubſt.f. (*Celle qui reſve.*) Delira mulier. *Cic.* BAYKA bayarka głupia baſamut baba.

RE'SULTAT, ſubſt. m. (*Ce qui réſulte d'une choſe, d'une aſſemblée, d'une conference.*) Comitiorum *ou* colloquiorum ſumma,æ, fœm. Quod ſtatutum eſt in comitiis, *ou* colloquiis. NA CZYM ſtanęło w radzie, *Reſultatum* Rady co poſtanowiono. Uchwała Seymowa lub Radna.

RE'SULTER, (*Naiſtre d'un diſcours*, ou *s'en ſuivre. Il réſulte de là*.) Ex his colligitur. Ex inde colligere eſt. Ex his ſequitur, *ou* inferre licet. *Cic.* ISC zá czym idzie zá tym lub idzie z tąd náſtępuie zátym.

RESUSCITER *quelqu'un, le faire revivre aprés ſa mort*. Mortuum ad vitam revocare, aliquem à mortuis, ab inferis excitare. Suſcitare. *Cic.* WSKRZESIC kogo.

RESUSCITER ſe dit hyperboliquement *d'un malade qui revient d'une grande maladie, & qui eſt remis ſur pied*. Reddere, Reſtituere ægrum ſanitati. *Hor.* A limine mortis reſtituere aliquem. *Catul.* WSKRZESIC niewłaśnie iákby od śmierci ſię wrocić po wielkiey y cięſzkiey chorobie do zdrowia powracaiąc y do ſiebie przychodząc.

SE RESUSCITER, (*Se reſtablir d'une maladie.*) Se reſtituere ac reviviſcere. *Var.* PRZYCHODZIC do ſiebie po cięſzkiey chorobie.

RESUSCITER ſe dit figurément en parlant *des choſes qu'on fait revivre*, comme *reſuſciter une guerre* Bellum inſtaurare. Renovare. WSKRZESZAC znowu odnawiać co wzniecać wzbudzać iáko wzniecać znowu woynę. **Vne couſtume*. Morem reducere. *Cicer.* *Odnowić zwyczay. **Il reſſuſcitera des termes, qui ſont morts depuis long temps, & remettra en lumiére des mots propres, qui ſont aujourd'huy accablez ſous la roüille des années & ſous les ruines de l'Antiquité*. Obſcurata diu eruet atque in lucem proferet ſpecioſa rerum vocabula, quæ ſitus informis premit & vetuſtas deſerta. *Horat.* *Wkrzeſi ſłowa iuż dawno zeſzłe, y przywroci te ktore iuż rzda od ſtaroświecczyzny ſtrawiła.

RESURRECTION, ſubſt. fœm. (*Nouvelle vie qu'on reprend aprés la mort.*) Mortui ad vitam revocatio, onis,f. *ou* Reditus ad vitam. ZMARTWYWSTANIE powſtanie ná życie po śmierci.

Le jour de la Réſurrection de JESUS-CHRIST. Dies Chriſto reviviſcenti *ou* in vitam redeunti ſacer, diei ſacri. Reſurrectio, onis,fœm. DZIEN Zmartwywſtania Páńſkiego Wielkanoc.

RETAILLE, ſubſt. f. (*Rognure de ce qu'on coupe & que l'on raille.*) Reſegmen,inis,n *Plin.* Secamentum, ti,n. *Plin.* OKRAWEK obrzynek obrzeczek obcinek.

RETAILLER, V. act. & redupl. (*Tailler de nouveau.*) Reſecare, (reſeco, as, reſecui, reſectum.) Iterùm ſecare, act. acc. *Colum.* OKRAWAC znowu obcinać obrzynać.

RETAILLER *quelqu'un de la pierre, le tailler une ſeconde fois*. Calculum rursùs alicui per ſectionem eximere (eximio, is, eximi, exemtum.) ZNOWU kogo zkamienia wyrzynać.

RETARDEMENT, ſubſt. m. Retardatio, onis, f. Mora, æ. *Cic.* Cunctatio, onis. Remora,æ f *Cicer. Plaut.* OPIESZENIE zátrzymanie zwłoka. **Il apporte retardemens ſur retardemens à mes affaires*. Omnes moras interponit, quibus res meæ retardentur. *Zwłokami ſamemi nárabia w intereſſach moich. **N'uſer d'aucun retardement*. Movere abs ſe moram *Plaut.* *Żádnemi ſię nie bawić zwłokami. **Sans aucun retardement*. Sine morâ, ſine cunctatione, abjectâ omni cunctatione. *Cic.* *Bez odwłoki nieodwłocznie. **Il a gardé pluſieurs jours cette lettre, à cauſe du retardement du meſſager*. Multos dies hanc epiſtolam habuit in manibus propter commorationem tabellariorum. *Cicer.* *Kilka dni zátrzymał ten liſt dla opożnienia Poſłańca umyślnego.

RETARDE', m. RETARDE'E, f. part. paſſ. & adject. *Voyez* RETARDER, OPOZNIONY, OPOZNIONA, ſpożniony.

RETARDER, V. act. (*Arreſter en ſa courſe, retenir.*) Tardare. Retardare. (o, as,avi, atum.) Continere. Detinere. Retinere. *Cic. Cæſ.* Morari. Remorari. (or, aris, atus ſum.) *Cic. Quint.* Moram & tarditatem afferre, creare. *Plaut.* Facere. *Liv.* Nectere. Ducere moras. *Quint.* Inferre moram & impedimentum alicui rei, cunctationem injicere. Objicere. *Liv.* Moram interponere. *Cic. ou* Moliri. *Virg.* ZATRZYMAC zábáwić przytrzymać dla ſpożnięnia zwlec, zwłoczyć, bawić.

RETARDER, (*Différer de faire les choſes*, comme *le jugement d'un procés.*) Litem ducere. Trahere. Extrahere. ODKŁADAC co y zwłaczać, iáko to zwłaczać prawo. **La victoire*. Victoriam interpellare. *Cæſ.* *Voyez* DIFFERER. *Odkładać bawić zwycięſtwo.

RETASTER, V. act. (*Taſter, manier pluſieurs fois.*) Retractare. *Colum.* Sæpiùs manu tractare. MACAC znowu pomacać znowu ſię dotykać.

RETASTER, (*Goûter de nouveau une ſaulce pour voir ſi elle eſt de bon ſel.*) Explorare iterùm guſtu aliquod embamma. *Col.* KOSZTOWAC znowu ſmakować potrawy záprawy.

RETASTER ſe dit figurément en choſes morales. *Vn Orateur doit retaſter pluſieurs fois un mot pour voir s'il eſt bon & doux à l'oreille*. Spectare atque expendere debet ſæpiùs orator, nũ verbũ aliquod molli numero fluat, cadat MOWCA dobry kilka razy dotknoć ma ſłowa y miarkować iák ieſt przyiemne do ſłuchu.

RETASTER *un ouvrage, le corriger, le revoir*. Sæpiùs retexere opus. *Hor.* Retractere. *Cic.* POPRAWOWAC czego piſania kſięgi &c. przezierać przeglądać.

RETEINDRE, V.act. & redupl (*Teindre une ſeconde fois.*) Iterùm tingere, (tingo,gis,tinxi, tinctum.) *Prop.* Rursùs aliquid colore inſicere, (io, is, feci, fectum.) *Horat.* ZNOWU farbować.

RETENDRE, (*Tendre de nouveau.*) Iterùm tendere, (doć dis,tendi. ZNOWU ciągnąć, rościągnąć roſpoſtrzeć rozbić nápinać nátężyć.

RETENIR, (*Arreſter quelqu'un, l'empeſcher de s'en aller.*) Tenere. Continere. Detinere. Retinere. act. accuſ. *Cic.* ZATRZYMAC bawić przytrzymać kogo. **Je vous retiens peut-eſtre, n'alliez vous point quelque part?* Te fortaſſe detineo, tu profecturus aliò fueras. *Ter.* *Podobnom cię zátrzymał czy nie miałeś iść dokąd. **Je ſerois tombé fort loin, ſi je ne me fuſſe retenu*. Lababar longiùs, ni me retinuiſſem. *Cicer.* *Daleko bymbył zábiegł gdybym ſię nie był zátrzymał. **Retenez-moy que je ne tombe*. Retine me, ne cadam. *Plaut.* *Trzymay lecę. **Je ſuis retenu par la tempeſte*. Tempeſtatibus detineor. *Cic.* Tempeſtas me detinet, retinet, continet. *Plaut.* *Przytrzymałem ſię dla záwieruchy náważności. **Retenir ſon vent, ſon haleine*. Reducere ſpiritum. *Petr* Colligere ſpiritum. *Cicer.* *Przytrzymać w ſobie wiatru, dech w ſobie zátrzymać.

RETENIR *quelqu'un dans ſon devoir*. In officio aliquem continere. *Cæſ.* TRZYMAC kogo w powinności iego. **L'in famie qui arrive aux autres retient ſouvent la jeuneſſe de mal faire*. Aliena opprobria teneras ſæpè animas abſterrent vitiis. *Hor.* *Ochyda y ſromota drugich, częſtokroć młodź zátrzymuie od wyſtępkow. **Retenir quelqu'un par des plaiſirs permis*. Conceſſis voluptatibus aliquem retinere. *Tacit.* *Bawić kogo pozwolonemi uciechami. **Retenir quelqu'un à noſtre ſervice par la bonne chere, le lier, l'engager à nous en luy faiſant faire bonne chere* Eſcâ atque potione vincire aliquem *ou* apud menſam plenam hominem roſtro deligare. *Plaut.* *Przytrzymać kogo przyſobie dobrze mu ieść daiąc.

RETENIR, (*S'empeſcher d'une choſe.*) *Retenir ſon haleine*) Continere. Retinere ſpiritum, animam comprimere. *Cic Ter.* WSTRZYMAC ſię wſtrzymać w ſobie dech. **Ses larmes*. Retinere. Continere. Comprimere lacrymas. *Cic.* *Wſtrzymać ſię od łez. **Sa colere*. Iram, iracumdiam reprimere. *Phæd.* Tenere. Continere. Retinere. *Cic.* *Wſtrzymać ſię od gniewu.

RETENIR, (*Prendre pour ſoy, uſurper.*) Tenere. Retinere. *Cic.* ZATRZYMAC dla ſiebie wziąć ſobie. **Retenir l'argent d'autruy*. Alienam pecuniam ſupprimere, nummos alienos tenere, retinere. *Cic.* *Zátrzymać u ſiebie pieniądze cudze. **Retenir la paye de la cavalerie*. Stipendium equitum fraudare. *Cæſ.* *Zátrzymać żołd iázdy.

RETENIR *en ſa mémoire*, ou *par cœur*. Memoriâ aliquid tenere, retinere. CHOWAC trzymać w pamięci mieć w pamięci pámiętać. **Retenez bien cela*. Id animis ac memoriâ tenetote. *Cicer.* Illud memoriæ denitùs affigite. *Quint.* *Pamiętayże to dobrze nie zápomniy tego. **Il faut qu'il y en ait autant, tu en as bien retenu le nombre, il faut que tu ayes*

bonne mémoire. Tantum eſſe opportet, rectè rationem tenes, ædepol memoriâ es optimâ. *Plaut.* *Muſi ich bydź tyle pámiętaſz widzę wiele było muſiſz bydź dobrey pámięci.

SE RETENIR, (*Retenir ſes mouvemens naturels, ſes paſſions.*) Tenere. Continere. Retinere. Cohibere. Coercere. Reprimere. Comprimere. *Cic.* UTRZYMAC ſię hamować ſię mieć ná wodzy y miarkować ſwoie paſſye przyrodzone. **Il fera fort bien une autrefois de retenir ſes mains, s'il eſt ſage.* Næ ille poſt hæc continebit manus, ſi ſapit. *Ter.* *Náuczy ſię druig raz utrzymać ręce ſwoie ieżeli ma rozum. **Il eſt difficile de ſe retenir* ou *de ne pas s'emporter, lorſque ſe ſentant innocent, on ſe voit accablé ſous l'injuſtice des méchants.* Difficulter continetur ſpiritus, qui integritatis ſinceræ conſcius, à noxiorum premitur inſolentiis. *Phæd.* *Trudno ſię nie unieść paſſyą kiedy kto znaiąc do ſiebie niewinność ſwoię od złości ludzkiey cierpieć muſi. **Je me ſuis retenu de peur d'aller dire quelque choſe de mon ami a cette cauſeuſe.* Me repreſſi, ne quid de amico garrulæ iſti dicerem. *Terent.* *Utrzymałem ſię ſtrzegąc ſię wymowić ſię z czym o przyiacielu moim przed tą plotką.

RETENTION, ſubſt. fœm. (*L'action de ſe retenir.*) Retentio, onis, fœm. *Cicer.* WSTRZYMANIE ſię zátrzymanie utrzymanie powściągnienie.

RETENTION *d'urine.* Stranguria, æ, f. *Cic.* Urinæ difficultas, atis f. ZATRZYMANIE uryny trudność uryny rzeżączka. **Il a une rétention d'urine.* Urina non excedit. *Celſ.* *Choruie ná zátrzymanie uryny. **Cela eſt bon pour la rétention d'urine.* Hoc facit ad difficultatem urinæ. *Plin.* *To ieſt pomocne od zátrzymania uryny.

RETENTIR, V n. (*Réfléchir & redoubler le ſon.*) Conſonare Reſonare. Perſonare, (o,as,ui, itum.) *Cic.* Remugire, (io, is, mugii, itum.) Reboare, (o, as, avi, atum.) *Virg.* BRZMIC odgłos wydawać obiia ſię odgłos.

RETENTISSEMENT, ſubſt. maſc. (*Redoublement ou reflexion du ſon.*) Soni repercuſſus, ûs, maſc. Reſultans ſonus, ſoni reſultantis, maſc. *Plin.* ODGŁOS obiianie ſię głoſu rozleganie ſię głoſu.

RETENTISSEMENT *des forêts, lorſqu'elles ſont agitées des vents.* Nemorum mugitus, ûs, maſc. *Plin.* SZUM laſow pod czas wichrow.

RETENU, maſc. RETENUE, fœm. part. paſſ. & adject du verbe. *Retenir,* (*Arreſté.*) Detentus. Retentus. PRZYTRZYMANY zátrzymany zátrzymana. **Retenu, arreſté par les vents.* Retentus ventis, tempeſtare. *Plin-Jun.* *Przytrzymany od wiatrow.

RETENU, (*Arreſté, deſtiné pour.*) ZAMOWIONY náięty umowiony **Il eſt retenu pour eſtre gouverneur du prince* Ad principis inſtitutionem deſtinatus. *Zámowiony zá Dyrektora do Pana.

RETENU, (*Modéré.*) Modeſtus. Moderatus. Temperatus a, um. Temperans, antis. adject. *Cic.* SKROMNY pomiarkowany. **Il eſt beaucoup plus retenu en paroles, qu'il n'eſtoit autoſt.* Modeſtior nunc eſt verbis, præ ut dudum fuit. *Plaut.* *Daleko ſkromnieyſzy w ſłowách niżeli był przedtym

RETENUE, ſubſt. f. (*Modération, diſcrétion.*) Modeſtia, æ. Moderatio, onis, f. Verecundia, æ, f. *Cic.* SKROMNOSC pomiarkowanie **Comme je connois ſa retenuë, je vous puis aſſurer, qu'il ne vous ſera point du tout à charge.* Ut ejus modeſtiam cognovi, gravis tibi nullâ in re erit. *Cic.* *Znáiąc ſkromność iego mogę cię upewnić że ci ſię w niczym nie náprzykrzy. **Eſcrire de ſoy avec plus de retenuë.* Verecundiùs de ſe ſcribere. *Cic.* *O ſobie ſamym piſząc wſpominać ſkromnie.

AVEC RETENUE. Modeſtè. Moderatè. Verecundè. Abſtinenter. adv. *Cic.* SKROMNIE.

RETIF, m. RETIVE, f. parlant d'*un cheval.* Equus reſtinus, equi reſtitantis, m. *ou* Equus retractans. *Colum.* KON twardouſty.

ON DIT (*Vn homme rétif, qui réſiſte à obéir.* Refractarius, a, um *Sen.* (Ciceron employe le mot de *Refractariolus.*) Pervicax, acis, omn. gen. CZŁOWIEK uporny uporczywy ſprzeczliwy.

RETIREMENT *des nerfs.* ſubſt. maſc. Nervorum convulſio, onis, f. *Plin.* Contractio, f. *Plin. Tacit.* TARNIENIE żył.

RETIRER, V. act. (*Reprendre, ravoir ce qu'on a mis en gage* ou *entre les mains d'une perſonne.*) Recipere, (io, is, recepi, ptum.) act. acc. *Cic.* ODEBRAC odbierać. **Retirer ce qu'on a perdu.* Recipere. Recuperare res amiſſas. *Cic.* *Odegrać co przegranego. **Vous ne ſerez pas ſeulement dix jours ſans retirer voſtre argent.* Id argentum non occupatum tibi erit decem dies. *Plaut.* *Odbierzeſz pieniądze zá dni dziesięć.

ON DIT en ce ſens *Retirer ſa parole, la dégager.* Fidem datam liberare. *Cic.* STAWIC ſię w ſłowie. **J'ay retiré la parole que je luy avois donne.* Cum illo fidem perdidi. *Plaut.* *Stawiłem mu ſię w ſłowie danym.

RETIRER, (*Tirer, percevoir.*) Capere. Percipere. act. accuſ. *Cicer.* ODBIERAC brać miec dochod: dochodzi mię. **Je ne puis rien retirer de ce qui m'eſt dû.* Nihil ex nominibus meis percipere poſſum. *Nie mogę nic odebrać od dłużnikow. **Il retire un grand profit de ſa terre.* Ex prædio fructum percipit non mediocrem. *Wielki dochod ma zmaiętności.

RETIRER *quelqu'un de quelque profeſſion, de quelque eſtat bon* ou *mauvais, le luy faire quitter.* Retrahere aliquem arte aliquâ. *Ter.* Avocare. Deducere. Abducere. *Cic.* ODPROWADZIC odwodzić kogo odwieść od czego złego lub dobrego odciągnąć go. **Se retirer du comptoir, de la marchandiſe.* Evocare. Revocare animum à negotio. *Cic.* *Porzucić handel. **Il s'eſt retiré du négoce.* De negotiatione ſe ſuſtulit. *Perr.* *Porzucił handel.

RETIRER *quelqu'un du mal.* A malo aliquem reflectere. Retrahere. Revocare. Reducere. Submovere à malo, de pravitate animi aliquem deducere. *Cicer.* ODWIESC kogo od złego. **Se retirer du vice.* Reprimere & revocare ſe à vitiis. Emergere, & ſe ad frugem bonam recipere. *Cic.* *Oderwać ſię od złego, wybrnąć z występkow.

SE RETIRER, (*S'en aller en quelque lieu.*) Aliquò ſe recipere. In locum aliquem divertere. *Cic.* ODEYSC dokąd odiechać oddalić ſię ſkąd. **Il s'eſt retiré à la campagne, & vient fort rarement à la Ville.* Rus ſe ſe abdidit & raro in urbem commeat. *Ter.* *Oddalił ſię ná wieś y z rzadka kiedy u Dworu bywa. **Se retirer au logis.* Concedere domum. *Ter.* *Odeyść do ſiebie do domu. **Se retirer à part.* Secedere. Petere ſecretum. Seducere ſe. *Cicer. Phæd.* * Odeyść ná ſtronę ná bok.

SE RETIRER *d'un lieu, en ſortir.* Alicundè diſcedere, recedere, ſecedere, abſcedere, (do, dis, ceſſi, ceſſum.) Se recipere ex aliquo loco. *Cic. Plaut.* ODIECHAC ſkąd wyiechać precz ſkąd. **Retirez-vous d'icy, vous m'empeſchez.* Vos hinc amolimini; vos hinc diſcedite: nam mihi impedimento eſtis. *Ter.* *Uſtąpcie przecz ztąd przeſzkadzacie mi.

SE RETIRER, (*Se raccourcir.*) Contrahere ſe. *Cicer.* SKURCZYC ſię zbieżeć ſie.

SE RETIRER, (*Faire place.*) Secedere *ou* ſubmovere ſe. *Cicer.* USTĄPIC mieyſce u czynić. **Faire retirer le monde, écarter la foule.* Turbam ſubmovere. *Cic.* *Rum czynić.

SE RETIRER, (*S'en aller coucher.*) Ire cubitum. *Cic.* ISC ſpać. **Nous nous retirâſmes à minuit.* Mediâ nocte cubitum diſceſſimus. *Cic.* *Poſzliśmy ſpać o połnocy.

SE RETIRER *de la compagnie de quelqu'un.* E ou ex ſocietate alicujus ſubducere ſe. *Cic. Ter.* Se ſubtrahere, ſe ſubterducere alicui. *Plaut.* Ab aliquo concedere. *Plaut.* CHRONIC ſię kogo ſtronić od kogo od ſpołeczności iego unikać oddalić ſię. **Se retirer de l'amitié de quelqu'un.* Ab amicitiâ alicujus ſe removere, ſubmovere, adducere ſe. *Cic.* *Rozbrat z kim uczynić przyiaźń z nim rozerwać. **Se retirer des affaires publiques.* Evocare. Revocare animum à negotiis publicis *ou* extrahere ſe. *Cic.* *Oddalic ſię od ſpraw publicznych **Il ſe retira de la compagnie ſans qu'on y prit garde.* De circulo ſe tacitus ſubduxit. *Cicer.* *Poſzedł nieznacznie ták że go nikt nie poſtrzegł.

RETIRER, (*Tirer en arriére.*) Retrahere. Reducere. COFAC ciągnąć wzad názad wyciągnąć. **Il retira ſes vaiſſeaux à ſec.* Naves ſubduxit. *Cæſ.* *Wyciągnął ſtatki ſwoie ná brzeg ná ląd ſuchy.

SE RETIRER, (*Reculer.*) COFAC ſię wſtecz iść uſtępować. **L'infanterie ſe retira peu à peu pour attirer l'ennemi dans l'embuſcade.* Pedites paulatim ceſſerunt, ut hoſtes in inſidias traherent. *Liv.* *Uſtępowała coraz piechota áby nieprzyiaciela w zásadzki pociągnąć zá ſobą.

ON DIT *La maigreur fait retirer la peau.* Adducit cutem macies. *Ovid.* OD chudości zbiega ſię ſkora ná ciele, ściąga ſię, marſzczy ſię. **Retirer le bras.* Adducere brachium. *Virg.* *Złożyć rękę ramię wyciągnione złożyć. **Les nerfs ſe retirent.*

Nervi contrahuntur, ſe contrahunt, *Zyły ſię kurczą.

ON DIT proverbialement, *Retirer ſon épingle du jeu* pour dire *ſe degager adroitement de quelque entrepriſe ſans rien perdre.* Salvâ re ſuâ expedire ſe ab aliquo negotio, ex aleâ ſartum & tectum ſe ſubducere. WYNISC bez ſzkody obronną ręką.

RETOISER, (*Toiſer de nouveau.*) Remetiri, (ior, iris, remenſus ſum.) *Plin-Jun.* ZNOWU wymierzać prętem.

RETOMBER, V. act. & redupl. (*Tomber une ſeconde fois.*) Recidere, (o, is, recidi, recaſum.) Relabi, (or, eris, relapſus ſum.) *Cicer. Horat.* ZNOWU upaść zápaść znowu wpaść.

RETOMBER ſe dit figurément en la prémiere ſignification, dans ces phraſes ſuivantes, comme *Retomber malade.* In morbum recidere. *Liv. ou* De integro incidere in morbum. *Cicer.* ZNOWU wpaść w chorobę. **Retomber dans la corruption de ſon naturel.* Ad ingenium redire. Revolvi in eandem vitam. *Terent.* *Znowu wpaść w nárowy ſwoie wrocić ſię do nich. **Ce des-honneur retombera ſur voſtre famille.* Hoc dedecus, in tuam recidet familiam, redundabit *Plaut Cicer.* *Tá ochyda ná cały dom twoy ſpadnie. **Tout le mal retombera ſur moy.* In me cudetur hæc faba. *Ter.* Hujus facti culpa mihi imputabitur. *Wſzyſtko ſię to złe ná mnie obali. **Tout le blaſme en retombera ſur vous* In te iſtæc omnes recident contumeliæ. *Plaut.* *Wſzyſtka nágana ſpadnie ná ciebie.

RETOMBER *ſur un meſme ſujet, venir à parler d'une choſe une ſeconde fois.* Eòdem revolvi, (or, eris, revolutus ſum.) Relabi, (or, eris, relapſus ſum.) *Cic.* ZNOWU wpaść w dyſkurs iáki.

RETORDRE, V. act. (*Tordre pluſieurs fils enſemble pour faire du cordonnet.*) Retorquere, (eo, es, ſi, tum.) *ou* intorquere ſila. *Colum.* KRĘCIC ſznurki.

RETORQUER, V. act. (*Rejetter les raiſons de ſon adverſaire contre luy-meſme, ſe ſervir de ſes meſmes raiſons, la combattre de ſes propres armes.*) Adverſarii argumenta in ipſum regerere, (regero, is, regeſſi, regeſtum.) *Cicer.* (Mot bas.) OBROCIC ná przeciwnika iego właſne dowody właſnemi go dowodami konać właſną bronią go woiować.

RETOUCHER, V. act. & redupl. (*Toucher une ſeconde fois.*) Rurſùs tangere, go, gis, tetigi, tactum.) Tractare, (o, as, aui, atum.) act. acc. retractare. *Cic. Voyez.* TOUCHER. ZNOWU ſię dotykać.

RETOUCHER, ſe dit figurément *Retoucher un ouvrage d'eſprit, repaſſer deſſus, le revoir.* Opus aliquod recognoſcere, retractare, retexere, emendare, limare, elimare, expolire. *Cicer. Plin-Jun. Horat.* PRZEYRZEC examinować piſma księgi &c. poprawuiąc.

RETOUR, ſubſt. m. (*L'action de retourner en un lieu.*) Reverſio, onis, f. Reditus, ûs, m. *Cicer. Plaut.* POWROT. **Il eſt de retour.* Rediit *ou* reverſus eſt. *Cic.* *Powrocił ſtanął ná zad ná powrot. **J'ay reſervé cela à mon retour.* Id ad reditum meum reſervavi. *Cicer.* *Odłożyłem to aż do powrotu mego.

QUI EST *de retour.* Redux, ucis, com. gen. *Cic.* TEN co powrocił.

RETOUR *de la fiévre, lorſqu'elle revient.* Febris reverſio. *Cic. ou* circuitus febris. WRACAIĄCA ſię gorączka febra.

ON DIT d'*une femme, dont la beauté ſe paſſe & ſe fleſtrit qu'elle eſt ſur ſon retour.* Floris extincti mulier. *Petr.* JUZ uroda iey miia.

Tours & retours du labyrinthe. Flexus & reflexus labyrinthi. Zákręty kręte y mylne drogi w labiryncie.

RETOUR eſt auſſi *un ſupplément, lorſqu'on troque des choſes d'inégale valeur.* Additamentum, Supplementum, ti, n. *Cic.* PRZYDATEK co wprzydatku mieniaiąc ſię. **Combien me donnerez-vous de rétour.* Quid ad rem permutatam adjicies? *ou* addes, addideris, quid pretii mihi rependes? *Wiele mi daſz w przydatku co mi daſz wprzydatku.

RETOURNER, V. act. & redupl. (*Revenir au lieu d'où l'on eſt parti.*) Revenire, (io, is, reveni) Remeare, (eo, as, avi, atum.) Reverti, (or, eris, *au préterit* reverti.) *Cic.* Reverſionem facere. WRACAC ſię dokąd powracać ſię powrocić.

RETOURNER *ſur ſes pas.* Veſtigia relegere. Redire viam. Rurſùm redire. *Cicer. Terent.* Reducere gradum. *Petr.* WROCIC ſię záraz názad w też tropy. **Il retourna ſur ſes pas au lieu d'ou'il eſtoit parti.* Ipſe rurſùs, unde venerat, greſſum recepit. *Aſcon-Ped.* *Wrocił ſię názad záraz ná odwrot ſkąd wyiáchał.

RETOURNER ſe dit au figuré. *Retourner à ſon naturel.* Reverti ad naturam. *Petr.* Ad ingenium ſuum, ad mores ſuos redire. *Cicer. Terent.* Immigrare in ingenium ſuum. *Plaut.* WROCIC ſię do humoru do fantazyi ſwoiey. **En ſon bon ſens* Ad ſe redire. Ad ſanitatem redire. *Cicer.* * Wrocić ſię do zmyſłow.

RETOURNER, (*Tourner une choſe d'un autre coſté.*) Vertere, (verto, is, verti, verſum.) *ou* verſare. PRZEWROCIC nicować ná drugą ſtronę obrocić. **Retourner ſon manteau,* Vertere pallium. *Wynicować płaſzcz.

ON DIT auſſi au figuré. *Retourner quelqu'un de tous les coſtez* In omnem partem aliquem vertere. Aliquem in omnes partes verſare. *Virg. Liv.* OBRACAC kogo niewłaśnie dokuczać mu doiąć mu.

ON DIT populairement *Se retourner,* pour *Changer de religion.* Aliam religionem amplecti, profiteri. NAWROCIC ſię ná inſzą wiarę.

RETRACER, V act. & redupl. (*Tracer de nouveau.*) Iterùm delineare, neo, as, avi, atum,) ZNOWU ryſować kreślić nákryślić náryſować. **Lorſque nous dormons, l'eſprit ſe trouvant libre, retrace dans l'ombre les objets du jour.* Cum mentem ſopore proſtratam quies urget, & cum hæc ludit ſine pondere, tenebris agit quidquid luce fuit. *Petr.* *Kiedy ſpiemy umyſł náſz wolny abryſuie ſobie znowu w cieniu wſzyſtkie dzienne wyobrażenia

RETRACTATION, ſubſt. f. (*Action par laquelle on ſe dédit de ce qu'on a dit, on le deſavoue.*) Retractatio, enis, f. Palinodia, æ, f. *Cic.* ODWOŁANIE odwoływanie odſzczekanie.

RETRACTER, V. act. & n. (*Se dédire de ce qu'on a dit.*) Retractare, (o, ás, avi, atum.) *Virg.* Dicta revocare, (o, as, avi, atum.) Palinodiam canere. *Cic.* ODWOŁAC co ſię powiedziało. **Retracter les injures. ſe dédire des injures qu'on a dites.* Recantare opprobria. *Hor.* *Odwołać łaſſz ſzkalowanie potwarz odwoływać odſzczekać.

RETRAIT, ſubſt. maſc. (*Privé, lieu où l'on va pour les grands beſoins de la vie.*) Foricæ, arum, f. pl. *Juv.* Locus quò ſaturi eunt. *Plaut.* WYCHODEK prewet.

RETRAIT *lignager, par lequel on a droit de retirer un bien vendu par ſes parens dans l'an & jour.* Redhibitio gentilitia, redhibitionis gentilitiæ, fœm. ZASTAWNE prawo.

RETRAITTE, ſubſt. fœm. (*Lieu propre pour ſe retirer & ſe mettre en ſeureté.*) Receptus, ûs, maſc. Receptaculum. Perſugium, ii, neut. SCHRONIENIE. **Avoir quelque retraitte.* Habere aliquem receptum. *Plaut. Cic.* *Mieć ſchronienie iákie.

RETRAITTE *des beſtes ſauves & ſauvages, les forets où elles ſe retirent.* Ferarum latæbræ, arum, fœm. plur. Latibula, orum, neut. plur. *Cic. Phæd.* Cubilia, ium, neut. plur. *Cic.* LOCHY iámy iáſkinie kniecie łozyſka zwierza dzikiego kryiowiſka ich.

RETRAITTE *qu'on ſonne dans les armées.* Recoptus, ûs, maſc. *Cicer.* ZNAK ná odwrot. **Sonner la retraitte.* Receptui canere. *Cic.* Receptui ſignum dare. *Liv.* *Zátrąbić na odwrot.

RETRAITTE, (*Solitude, lieu à l'écart.*) Seceſſus, ûs, m. Secretum, i, n. ſolitudo, inis, f. *Cic.* USTRONIE oſobność. **Vivre en retraitte* ou *dans la retraitte.* Solitariam vitam agere. Solitudini mandare vitam. *Cic.* Confidere in ſolitudinibus *Cic.* *Zyć ná oſobności.

RETRAITTE, (*L'action de ſe retirer d'une bataille, lorſqu'on ne ſe voit pas le plus fort dans le combat.*) Fuga, æ, f. UCHODZENIE obronną ręką, lub ucieczka.

RETRANCHEMENT, ſubſt. m. (*Diminution.*) Detractio imminutio, onis, f. *Cic.* UMNIEYSZENIE uięcie. **Retranchement de quelque membre.* Membri alicujus amputatio. *Cic.* *Ucięcie odięcie iákiey części ciała.

RETRANCHEMENT, en terme de guerre ſe dit *des fortifications dont on fortifie un camp & des Villes.* Munitio, onis, f. Vallum, valli. Munimentum, ti, n. *Cæſ Tacit.* WAŁY okopy ſzańce foſſy y inne obrony woienne.

ON DIT figurément *C'eſt-là le dernier retranchement où vous vous retirez, lorſqu'on vous chaſſe des autres.* Hoc illud eſt extremum vallum, quo te recipis, cæteris depulſus munimentis. *Wend.* TEN to twoy oſtatni ſzaniec zá ktory uciekaſz kiedy cię zewſząd wyparuią.

RETRANCHER, *quelque choſe en coupant & rognant.*

Amputare, (o,as,avi, atum) (co, as, refecui, refectum.) Defecare Exfecare. act. acc *Cic* ODCIĄĆ oderznąć. **On retranche quelques parties du corps, lorſqu'elles nuiſent aux autres.* Membra quædam amputantur, ſi reliquis partibus nocent *Cic.* *Odcinaią części niektore ciała kiedy inſzym ſą przeſzkodne

RETRANCHER *quelque choſe dans le ſens figuré*, (*oſter, diminuer.*) Reſecare. Recidere. Circumcidere, (do, dis, cidi, ciſum.) *Cic. Phæd.* UIĄĆ czego umyſlnie okrzeſać umnieyſzyć

Chacun doit retrancher de ſon néceſſaire dans les miſères publiques. In magnâ inopiâ defraudare ſe quiſque debet de victu ſuo, *ou* detrahere debet de victu ſuo. *Liv.* Każdy ſobie od potrzeby ſwoiey uiąć powinien pod czas nieſzczęścia poſpolitego.

RETRANCHER, (*Faire des retranchemens, des fortifications.*) Munire foſsâ & vallo. Operibus, munitionibuſque ſepire. *Cic.* WAŁY ſypać foſſy okopy robić. **Se retrancher, ſe fortifier.* Se munire. *Cic.* * Okopać ſię. ** Il vouloit avoir du temps pour ſe retrancher dans ſon camp.* Munitioni caſtrorum tempus relinqui volebat. *Cæſ.* *Chciał mieć czas dlá okopania ſię w obozie ſwoim.

RETREMPER, *prononcez* RETRAMPER. Iterùm intingere aliquid in aliquid. (Intingo, gis, intinxi, intinctũ.) *Cat.* NAMOCZYC znowu, znowu zmaczać moczyć.

RETRECIR, V. act (*Rendre, faire plus étroit.*) Coarctare, (o, as, avi, atum.) Contrahere, (ho, his, xi, ctum.) act. acc. SCIESNIAC **Se retrecir en ſéchant.* Siccelcendo ſe contrahere. *Vitr* *Scieśnić ſię ſchnąć ściſnąć.

RETRECISSEMENT, ſubſt. maſc. Contractio,onis, fem. *Cic. Voyez* RESTRECISSEMENT. SCIESNIENIE.

RETRIBUTION, ſubſt fem. (*Récompenſe.*) Merces, edis, fem *Cic* NAGRODA zápłata.

RETROGRADER, V. neut. (*Aller ou marcher à reculons.*) Retrogradi, (ior, eris, retrogreſſus ſum.) Retroïre, (eo, is, ivi, itum) *Plin.* CHODZIC wſtecz zádem tyłem.

RETROUSSER, V. act. Colligere. PODWINĄC ſukni. ** Retrouſſer ſa robbe.* Colligere altiùs tunicam. *Petr.* *Zákaſać ſię podkaſać ſię podwinąć.

SE RETROUSSER *pour travailler plus commodement* ou *pour marcher.* Colligere veſtem, & accingere ſe operi. *Cic.* PODWINĄC ſukni záwinąć rękawy do roboty, podkaſać ſię do chodzenia záwinąć ſię do roboty.

RETROUVER, V act. & redupl. (*Trouver de nouveau, recouvrer*) Invenire iterùm, recuperare. ZNALESC znowu.

RETS, ſubſt. maſc. (*Filet à prendre des oiſeaux & du poiſſon*) Rete, retis, n. *Cic. ou* Retis, is, m. *Plin.* SIEC ſiatka ná ryby, lub ná ptaki.

RETS ou *filets avec quoy les chaſſeurs prenent les beſtes fauves, les toiles.* Caſſes, *Vitr.* Plagæ, arum, fem *Cic.* SIEC ná zwierza ſieć myśliwſka poły obierze, ściany płocienne.

PETIT RETS Reticulum, i, neut. *Plin.* SIATKA.

FAIT *en forme de rets.* Reticulatus, a, um. *Plin.* SIATKOWY w ſiatkę robiony.

Mailles de rets. Retis maculæ, arum, fem. plur. *Cic.* Oka w ſieci.

REVALOIR, V. neut (*Rendre la pareille* ou *le change.*) *Je te le revaudray.* Rependam tibi paria. (Mot populaire.) ODDAC Oddam zá rowno, odmierzę odkroie zá ſwoie.

Il vous le revaudra au double ou *il vous le rendra au double.* Feneratum pulchrè beneficium tibi dicet. *Ter.* ODDA we dwoynaſob.

REVEIL, ſubſt. maſc. (Mot d'uſage dans cette expreſſion.) * Ocknienie wſtawanie, ** A mon réveil, lors que je m'éveille* ou *que je ſuis éveillé.* Cum expergiſcor, *ou* cum experrectus ſum ſomno. *Saluſt. ou* à ſomno. *Cic.* *Ná ocknieniu moim, ná wſtawaniu

REVEILLE-MATIN, (*Horloge, qui a une ſonnerie, qui bat préciſément à l'heure qu'on ſe veut lever.*) A ſomno ſuſcitabulum, li, neut. ZEGAREK z dzwonkiem budzącym o pewney godzinie. (*Exeytarz.*)

REVEILLE MATIN, (*Herbe qui croiſt dans les vignes.*) Peplos, pepli, fem Lyce, es, fem. *Plin.* MLECZ iary ziele ktore roście w winnicach.

REVEILLE', maſc, REVEILLE'E, fem. Somno ſolutus. Expergefactus Experrectus, è ſomno excitatus, ſuſcitatus. a. um *Cic.* OBUDZONY OBUDZONA Ocknioy.

REVEILLER, V. act. Aliquem è ſomno, de ſomno excitare. Suſcitare, (o, as, avi, atum.) *Plaut.* Aliquem expergefacere, *Cic.* OBUDZIC budzić kogo ocucić. **Il me réveille la nuit.* Me nocte de ſomnem facit. *Petr.* *Budzi mię w nocy

SE REVEILLER. Expergiſci, (or, eris, experrectus ſum.) Expergefio, expergefactus ſum. *Suet.* Se expergefacere. *Cic.* OBUDZIC ſię ocknąć ſię.

REVEILLER ſignifie figurément, *Renouveller, exciter.* Suſcitare. Renovare, (o, as, avi, atum.) *Cicero.* OBUDZIC niewłaśnie wzbudzić poruſzyć. **Reveiller l'appetit.* Laſſum ſtomachum pervellere. *ou* Reficere ſtomachum in morſus, *Hor.* Renovare ſamem. *Petr.* *Wzbudzać Apetyt. **Je me ſuis endormy juſques à preſent, mais il eſt temps que je me réveille.* Ceſſatum eſt uſque adhuc, nunc porro expergiſcor. *Ter.* *Spałem do tych czas ále mi ſię czas ocknąć

ON DIT proverbialement *Réveiller le chat qui dort, renouveller une querelle aſſoupie.* Sopitas querelas ſuſcitare, excitare, renovare, expergefacere. *Plaut.* Obductam cicatricem refricare. *Cicer.* Tangere ulcus. *Ter.* LICHO budzić (*prześłowie.*)

REVEILLON, ſubſt. maſc. (*Repat qu'on fait au milieu de la nuit, après avoir danſé & joüé.*) Comeſtatio, onis, fem *Cic.* Convivium nocturnum quod poſt cœnã fiebat. (On appelle à la Cour *Media noche*, & à la Ville *Réveillon.*) PODKUREK nocna uczta po ochocie y tańcu zápuſtnym. **Faire un réveillon* Comiſſari, (or, aris, atus ſum.) depon. *Suet. Plaut* *Podkurek odprawować.

REVELATION, ſubſt fem. (*D'un ſecret, d'un crime.*) Arcani *ou* criminis patefactio. Declaratio, onis, fem. *Cicero.* WYDANIE wyiawienie zbrodni iákiey lub ſekretu.

REVELATION *divine.* Arcanum divinitùs patefactum, ti, neut. Res divino afflatu patefacta, cognita. OBJAWIENIE Boſkie.

REVELER, (*Decouvrir quelque choſe de ſecret.*) Aliquid revelare, (o, as avi atum.) *Ovid.* Aperire. Patefacere, act accuſ. *Cic.* Prodere. *Juv.* Pandere. Detegere. Retegere. *Petr.* Referare. *Val-Flac.* ODKRYC wydać wyiawić co ſekretnego.

REVELER *un ſecret.* (*Le publier par tout.*) Aliquid evulgare. Enuntiare, *ou* palam enuntiare, (o,as, avi, atum.) *Liv. Cic.* Eliminare foras. *Hor.* WYDAC rozgłośić wſzędzie ſekret iaki.

REVENCHE, *prononcez* REVANCHE, (qui ſe dit *du bien & du mal.*) WET ZAWET mowi ſię ták w dobry iáko y w zły ſpoſob. **Il m'a offenſé, mais j'en auray ma revenche.* Contumelià me affecit ſed vices rependam, ſed ulciſcar probè, ſed pares contumeliæ pœnas ipſi rependam. * Złość mi wyrządził, ále będzie on miał wet zá wet zá ſwoie, ále oddam mu ia zá ſwoie. **En revenche du bien que vous m'avez fait.* Ut tua beneficia, beneficiis rependam. *Zá twoie łaſki y dobrodzieyſtwa ktoreś mi wyświadczył.

ON DIT au jeu *donner la revenche.* Facere luſûs reperendi copiam. WE GRZE dáć *rewanż.* ** Je vous donneray voſtre revenche.* Per me tibi licebit luſionem iterare. *Dám ci rewanż

REVENCHER, *prononcez* REVANCHER. *Défendre quelqu'un qu'on bat* ou *qu'on attaque.*) Aliquem defendere, (do, dis, di, fenſum.) *Cic.* Adeſſe alicui laboranti. BRONIC kogo, uymować ſię zá nim.

SE REVENCHER, (*Se défendre contre celuy qui nous attaque.*) Referire aliquem contra. *Ter.* Reſerio, is. BRONIC ſię komu nie dáć mu ſię oddać zá ſwoie.

Il m'a frappé, mais je n'ay oſé me revencher. Percuſſit me, & illum contra referire non auſus ſum. *Ter.* Uderzył mię ále nie śmiałem oddać. ** Je m'en revencheray dans peu.* Brevi reddam tibi. *Ter. ou* Referam. *Oddam zá ſwoie w krotce.

SE REVENCHER. (*Rendre la pareille.*) Vices rependere, par pari referre *ou* reddere. *Cic. Ter.* ODDAC zá ſwoie wet zá wet.

REVENDEUR, *prononcez* REVANDEUR. Propola, æ, maſc. *Cic.* Qui officinas promercalium veſtium exercet. *Suet.* PRZEKUPIEN.

REVENDEUSE, *prononcez* REVANDEUSE, (*Celle qui revend.*) Quæ merces viliùs emptas, cariùs divendit. Quæ veſtes promercales habet. PRZEKUPKA.

REVENDIQUER, *prononcez* REVANDIQUER. (*Réclamer les perſonnes* ou *les choſes, dire qu'elles ſont à nous.*) Sibi aliquid *ou* aliquem aſſerere, (aſſero, is, aſſerui, aſſertum.) *Cic.*

Cicer. Rem ſuam eſſe proclamare. *Petr.* (Terme de Droit.) PRZYZNAWAC ſię do czego iáko do ſwego właſnego y upomnieć ſię; ták co do ludzi iáko y co do rzeczy.

REVENDRE, *prononcez* REVANDRE, V. act. & redupl. (*Vendre ce qu'on a acheté.*) Res emptas vili, cariùs vendere. Diſtrahere, *Vlp.* PRZEDAWAC przekupſtwem ſię bawić.

REVENIR, V. act. & redupl. (*Venir d'un lieu.*) Revenire, (io, is, reveni, reventum.) Iterùm redire, (eo, is, ii, itum.) Reverti. *Cicer. Plaut.* POWROCIC, powrocić ſię wrocić ſię ſkąd.

REVENIR, (*Retourner à la charge, au combat, recharger l'ennemi.*) Prælium redintegrare. *Cæſ.* Rursùs hoſtem inſtare. Impetere *Var.* WROCIC ſię do bitwy znowu ſię bić zácząć. **Tout ſon bien me revient aprés ſa mort.* Illius bona morte ad me redeunt. *Ter.* *Wſzyſtka iego fortuna ná mnie ſpada po śmierci iego. **L'herbe revient aprés eſtre coupée.* Succiſa herba regerminat, renaſcitur, recreſcit. *Plin.* *Trawa odraſta po ſieczeniu

REVENIR, (*Se remettre d'une choſe, revenir de ſon évanoüiſſement.*) Animum, ſpiritum recipere, ex delquiio ſe recipere, evadere. *Ter.* PRZYCHODZIC do ſiebie; przychodzić do ſiebie po mdłościach. **Faire revenir quelqu'un de ſon évanoüiſſement.* Linquentem alicujus animam revocare alicui aſpergere. *Plaut.* *Trzeźwić kogo rátować we mdłościach. **Les eſprits commencent à me revenir.* Remigrat animus. *Plaut.* *Przychodzę trochę do ſiebie. **Revenir de quelque maladie.* Ex morbo affurgere, convaleſcere. *Cicer.* *Wzmagać ſię przychodzić do ſił po chorobie. **Il revient peu à peu.* Paulatim redit ipſi ſanitas, vires redeunt in corpore. *Virg.* Reſumit vires. *Plin-Jun.* *Powoli zletka przychodzi do ſiebie. **Il n'en reviendra jamais.* Nunquam ex morbo convaleſcet. *Cic.* Non exſurget. *Cic.* *Nie wyzdrowieie nie przyidzie do zdrowia nigdy.

REVENIR *d'une grande crainte.* Recreare ſe ex magno timore *Cic.* PRZYISC do ſiebie po wielkim ſtrachu. **Revenir de ſon emportement.* Colligere ſe, iram remittere. *Cic.* *Po wielkim gniewie ſię obaczyć. **Je l'ay fait revenir ſur voſtre ſujet, il n'eſt plus en colére, contre vous.* Recollegi illius animum, erat in te offenſior. *Cic.* *Już ſię ná ciebie nie gniewa. **Il ne revient pas aiſément.* Plumbeâ iram gerit. *Nie łatwo go ubłaga kiedy ſię rozgniewa ciężko ſię gniewa.

REVENIR *en grace.* Redire in gratiam. POWROCIC do łaſki. **Revenir en fortune.* Novis opibus ſe renovare. *Cic.* *Powrocić do szczęścia.

REVENIR *d'une choſe, en eſtre las, ne s'en plus ſoucier.* Re aliquâ non ampliùs moveri, tangi, duci. OBRZYDZIC ſobie co, niedbać iuż y nieſtać o rzecz iáką, ſprzykrzyć co ſobie. **Il eſt revenu des badineries de l'enfance.* Pueriles nugas poſuit. Puerilibus nugis non amplius movetur, tangitur, delectatur. *Już też ſobie te dziecinne zábáwki ſprzykrzył.

REVENIR, (*Retourner à ſon propos.*) Ad rem redire, ad propoſitum reverti. *Cic.* WROCIC ſię do tego o czym rzecz y mowa. **Revenons à noſtre propos.* Ad rem redeamus, *ou* redeamus illuc, unde divertimus. *Cicer.* *Wrośmy ſię do rzeczy o ktorey mowiemy.

REVENIR *dans l'eſprit.* WRACAC ſię ná myśl przychodzić co raz do głowy. **Ces penſées me reviennent toûjours dans l'eſprit.* Hæ cogitationes ſemper mentem meam ſubeunt *Cic.* Redeunt animo, recurſant *ou* recurrunt. *Virg.* *Te myśli wſzyſtko mi do głowy przychodzą.

Je ne pus fermer l'œil, car toutes avantures me revenoient ſans ceſſe dans l'eſprit, & je conſidérois qu'il n'y avoit point de vie plus traverſée que la mienne. Somnum capere non potui; quæque enim adverſa mihi contigerant, animo volvebam, reputanſque neminem magis caſibus me obnoxium eſſe proclamabam. *Petr B.* Nie mogłem oka zámknąć, wſzyſtkie przypadki moie, záwſze mi ſzły ná myśl, y uważałem że nie maſz człowieka ktoryby podobno w ſwym życiu tyle przypadkow do świadczył iáko iá.

REVENIR *à*, (*couſter.*) WYNOSIC wychodzić ná. Kosztować. **Ce repas revient à cent écus.* Impendium centum nummorum factum eſt in his epulis. *ou* Centum nummorum ſunt illæ epulæ. *Tá uczta wynoſi ná ſto talerow. **Cette maiſon luy revient à mille écus.* Mille nummis has ſibi ædes habuit, comparavit *Ten Dom kosztuie go tyſiąc talerow.

REVENIR. (*Eſtre agreable. Plaire. Convenir.*) Placere. Arridere. PODOBAC ſię bydź przyiemny wdzięczny miły. **Sa manière d'agir me revient fort, eſt fort à mon goût*, ou *de mon goût.* Illius agendi ratio perplacet mihi multùm, *ou* eſt mei ſtomachi. *Spoſob iego poſtępowania bardzo mi ſię podoba. **Son humeur me revient aſſez.* Illius mores ſatis mihi placent, ſapit ille multùm ad genium. *Plaut.* *Humor iego doſyć mi ſię podoba. **Il ne revient pas à tout le monde.* Paucorum hominum eſt. *Hor.* *Nie wſzyſtkim ſię ludziom podoba. **Il revient à bien du monde.* Multorum hominum eſt. *Ter.* *Podoba ſię wielu ludziom.

REVENIR. (*Retirer.*) *Il ne m'en revient aucun profit.* Nihil ex his ad me redit. *Cic.* PRZYCHODZIC ſkąd co do pożytku z czego, z tego mi nic nie przychodzi. **Que me réviendroit-il de vous tromper?* Quid mihi eſſet emolumenti te fallere? *Ter.* *Cożby mi z tego przyſzło żebym cię miał oſzukiwać.

REVENIR *d'un ſentiment, en changer.* Opinionem mutare, repudiare opinionem. ODMIENIC zdanie. **Il ne revient jamais, quand il eſt une fois préoccupé.* Quam ſemel imbibit opinionem, nunquam demutat. *Nigdy zdania nie odmieni iák ſię raz ná co uweźmie, iák ſobie raz co w głowie uprzątnie.

FAIRE *revenir de la viande ſur les charbons* ou *dans l'eau chaude*, (comme *font les cuiſiniers.*) Prunis *ou* aquâ calidâ reficere carnes. ODGRZEWAC co w kuchni.

REVENU, maſc. REVENUE, f. part. paſſ Reverſus, a, um. *Cicer. Voyez* REVENIR *dans ſes diverſes ſignifications.* WROCONY powrocony.

REVENU, ſubſt. maſc. (*Rente, ce qu'on tire de ſes fonds.*) Fructus, ûs, maſc. *Cic.* Reditus, ûs, maſc. *Plin.* DOCHOD intrata. **Il avoit un petit bien à la campagne, bien entretenu & d'un revenu aſſez conſiderable.* Erat illi ruſtica res ſatis bene culta & fructuoſa. *Cic.* *Miał wioskę porządną y dochod znaczny czyniącą przez dobre goſpodarſtwo.

Il tire un grand revenu de ſes terres. Multùm ei reficitur ex ſuis poſſeſſionibus *ou* redit illi. *Cic. Plin.* Wielki dochod ma z dobr ſwoich. **Conſidérer quelqu'un ſelon ſon revenu.* Spectare aliquem ex cenſu. *Cicer.* *Ważyć kogo według dochodu. **Diminuer ſon revenu.* Ex reditu detrahere, demere. *Cic.* *Umnieyſzyć dochodu.

REVERBE'RATION, ſubſt. fœm. (*Réflechiſſement de la lumiere.*) Repercuſſus, ûs, m. *Plin.* ŁUNA, odbijanie ſię światłości, blaſk.

REVERBE'RER, V. act. (*Renvoyer la chaleur* ou *la lumiere, la réfléchir.*) Reflectere, (to, tis, flexi, flexum.) Reverberare, (o, as, avi, atum.) Repercutere, (tio, tis, cuſſi, cuſſum.) *Plin.* (Mot de l'art) ODBIIAC światłość blaſk chłod ciepło.

REVERDIR, (*Reprendre ſa verdeur.*) Revireſcere, (ſco, is, reuirui, *ſanſ ſupin.*) *Ovid.* ZIELENIC ſię znowu.

REVERDISSEMENT, ſubſt. maſc. Planta revireſcens. Renaſcens plantarum viriditas, atis. ZAZIELENIENIE ſię.

REVE'REMMENT, *prononcez* REVE'RAMMANT, adv. (*D'une maniére reſpectueuſe.*) Reverenter. *Plin-Jun.* Reverentiùs, reverentiſſimè. *Pliu. Suet.* Z POSZANOWANIEM uczciwie.

REVE'RENCE, *prononcez* REVE'RANCE, ſubſt fœm. (*Reſpect.*) Reverentia, æ, f. Veneratio, onis, f. Obſervantia, æ, f. *Cic.* SZANOWANIE poſzanowanie.

Qui témoigne de la révérence & du reſpect pour quelqu'un Venerabundus, a, um. *Liv.* Poſzanowanie oświadczaiący.

REVE'RENCE *qu'on fait en ſaluant quelqu'un.* Salutatio, onis, f. *Cic.* KŁANIANIE ſię, pokłon. **Faire la révérence à quelqu'un.* Aliquem ſalutare, (os, as, avi, atum.) *Cic.* *Pokłonić komu. **Aller faire la révérence.* Salutatum ire aliquem. *Aul Gel.* *Iść kłaniać komu. **Luy ayant fait la révérence, je me retiray.* Adorato illo, diſceſſi. *Ukłoniwſzy ſię wyſzedłem.

ON DIT *ſauf voſtre révérence, ſauf voſtre reſpect.* Salvo tuo honore, bonâ tuâ veniâ. ZAPOZWOLENIEM przepraſzam uczciwſzy uſzy.

REVE'REND, maſc. REVE'RENDE, fœm. *on prononce* Révérand. (*Qui mérite de l'honneur, de la vénération*) Venerandus, a, um. *Cic.* WIELEBNY, Wielebna poſzanowania czci godny.

REVE'RER, (*Avoir du reſpect & de la vénération.*) Aliquem revereri, (revereor, eris, reveritus ſum.) dep. acc. Reverentiam alicui præſtare. *Plin-Jun. ou* Adhibere reverentiam adversùs aliquem. *Cic.* CZCIC ſzanować poważać.

REVERS, ſubſt m. (*Ce qui eſt au dos d'une médaille.*) Averſa facies, averſæ facici, f. NAPIS zdrugiey ſtrony pieniądza iákiego odlewna ſtrona

REVERS, (*Coup de revers de la main.*) Averſa manus, averſæ manûs, f. ODLEW uderzenie.

REVERS ſe dit figurément *des accidens faſcheux de la fortune* Adverſus caſus, adverſi casûs, m *Cic.* PRZYPADKI przeciwne szczęścia. **Celuy qui prend trop de plaiſir aux faveurs de la fortune, n'en ſupportera jamais les revers.* Quem res plus nimiò delectavere ſecundæ, mutatæ quatient. *Horat. pour* delectaverunt. *Ten co ſię zbytnie w ſzczęściu ſwoim wynoſić zwykł przeciwności żadney ten nieumie ponoſić.

REVESCHE, adj. m. & f. (*Qui a un ſuc acide & fort piquant.*) Acidus. Acerbus, a,um. Aſper, aſpera, aſperum. Immitis & hoc immite. *Plin.* adj. (parlant *des fruits.*) PRZYKRY, cierpki bardzo co do ſmaku

REVESCHE ſe dit au figuré *des perſonnes indociles, & avec qui on a de la peine à traiter.* Indocilis. Intractabilis, & hoc le Truculentus, a, um. *Plaut.* PRZYKRY ostry człowiek ſurowy nieużyty nieugłaſkany niedotkliwy dziwak.

REVESTIR *quelqu'un.* (*L'habiller.* Aliquem rursùm veſtire, (io,i,,ivi, itum.) UBIERAC ubrać kogo odziać go.

REVESTIR *une muraille de tableaux, un baſtion de pierres.* Parietem tabulis veſtire *ou* propugnaculum lapidibus. SCIANĘ obrazami pokryć Baſztę kamieniami opaſać. **Reveſtir les boucliers de peaux.* Pellibus ſcuta inducere. *Cæſ.* *Tarcze ſkorą powlec. **Reveſtir des murailles de marbre.* Inducere parietes marmore. *Sen.* *Sciany marmurem futrować.

ON DIT au figuré, *Reveſtir quelqu'un d'une charge.* Munus alicui deferre. Tribuere. *Cic.* URZĄD ná kogo włożyć **Il le reveſtit de toutes les marques de la grandeur.* Cinxit eum principalis fortunæ inſignibus. *Tacit.* *Wſzyſtkie ná niego znáki doſtoięńſtwa włożył. **Reveſtir un diſcours, l'orner des plus belles couleurs d'éloquence.* Pulchrioribus eloquentiæ coloribus veſtire & ornare orationem. *Cic.* *Mowę wſzyſtkiemi ozdobami przyozdobić. **Reveſtir toutes les paſſions de quelqu'un.* Induere omnes alicujus affectus. *Cic.* *Wziąć ná ſiebie wſzyſtkie paſſye y affekta czyie. **Se reveſtir de bonnes moeurs.* Mores pudicos induere. *Plin.* Aſſumere. *Przyozdobić ſię pięknemi obyczaiami, wziąć ie ná ſiebie.

REVEU, m. REVEUE, f part. (Du verbe *Révoir.*) *Surquoy on a repaſſé avec application.* Recognitus, a, um. *Cicer.* PRZEYRZANY z pilnością y uwagą przeglądaiąc poprawny

REVEUE, ſubſt. f. (*D'une armée.*) Exercitus recenſio, onis, f *Cic.* LUSTRACYA woyſka, popis. **Faire la reveuë d'une armée.* Luſtrare. Recenſere exercitum. *Cæſ.* Inire numerum armatorum. *Liv.* *Popis woyſka czynić.

REVEUR, maſc. REVEUSE, fœm. (*Celuy qui réve, qui ne ſçait ce qu'il dit.* Dormitator, oris, maſc. *Plaut.* TEN co iák bez ſen gada ktoremu ſię coś marzy, marzący, marząca.

REVIRER, (Terme de Marine.) *Tourner la pointe d'une barque vers un lieu.* Retrorsùm vela dare. *Hor.* NAZAD ſię wrocić barką.

REVISION, ſubſt. f. (*L'action d'examiner & de revoir quelque choſe.*) Recognitio, onis. *Plin.* REWIZYA widzenie obeyrzenie oglądanie.

REVISITER, V. act & redupl. (*Viſiter de nouveau.*) Reviſere, (o, is, viſi, viſum.) Iterùm inviſere. ZNOWU náwiedzić.

REVIVRE, V. act. & n. (*Reſſuſciter, revenir en vie.*) Reviviſcere, (ſco, revixi, revictum.) *Cic.* Ad vitam redire *Cæſ.* WROCIC ſię do życia.

Faire revivre quelqu'un. A morte aliquem reducere, (reduco, is, duxi, ductum.) *Virg.* Reddere aliquem vitæ. *Horat.* WROCIC kogo do życia wſkrzeſić go.

REVIVRE ſe dit auſſi *de ce qui redonne de la ſanté & de la vigueur.* Reddere animum, vires. WROCIC do życia niewłaśnie o tym, co zdrowia czerſtwości przydaie. **Je revis, lorſque je lis vos lettres.* Reficior, tuas cùm lego litteras. *Ják bym ożył ile rázy liſt od ciebie odbieram. **Les monumens publics gravez ſur le marbre, ſont ce qui fait revivre les grands hommes aprés leur mort.* Marmora inci à notis publicis vitam reddunt ſummis viris poſt mortem. *Pámiętne nápiſy po ſtupach y marmurach życie przywracaią umarłym po ich śmierci.

Faire revivre une opinion, des querelles. Suſcitare opinionẽ, rixas. *Cic.* Wzniecić wznowić náukę, kłotnią wſzczynać znowu

REUNION, ſubſt. f. (*Action par la quelle on réunit les choſes diviſées.*) Coagmentatio, compactio, onis, f. *Cic.* ZŁĄCZENIE do kupy.

REUNION, (*Paix, concorde qu'on met entre les perſonnes diviſées.*) Animorum reconciliatio, onis. Conjunctio, onis, f. *Cic.* ZGODA poiednanie.

REUNIR, V. act. (*Rejoindre.*) Conjungere, (go, gis, junxi, ctum.) Coagmentare. Conglutinare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Plin.* Coadunare. *Plin.* ZŁĄCZYC ſpoić ſkleić poiednać.

REUNIR *les eſprits diviſés.* Disjunctos animos reconciliare (o, as, avi, atum.) Animos diſſidentium ad concordiam adducere, reducere, (o, is, duvi, ductum.) *Cic.* ŁĄCZYC poiednać umyſły zdania rozrożnione.

REUNIR ſignifie auſſi *Raſſembler.* SKUPIC zebrać. **Toute l'autorité eſt réunie en ſa perſonne.* Summum imperium ad illum rediit *Cæſ.* *Wſzyſtka moc władza y zwierzchność w iego oſobie ieſt zebrana. **Toutes les vertus ſont réunies en ſa perſonne.* Omnes virtutes in eum coaleſcunt. *Wſzyſtkie cnoty wraz ſą w nim zebrane. **Tous les divers peuples ſont réunis en un ſeul corps, ne font qu'un corps.* Diverſi populi in unum corpus coaleſcunt. *Liv.* *Rożne národo w iedno złączone.

REVOCABLE, adject. maſc. & fœm. Quod revocari *ou* reſcindi poteſt. ODWOŁANY, Odwołana co odwołać názad można.

REVOCATION, ſubſt f. Reciſio, abrogatio, onis, f. *Vlp. Cic.* ODWOŁANIE, znieſienie.

REVOIR, V. act. & redupl. (*Voir derechef.*) Iterùm *ou* rursùm videre, (eo, es, vidi, viſum.) *Cic.* ZNOWU oglądać widzieć znowu.

REVOIR *un ouvrage* ſe dit figurément, *Repaſſer la veuë deſſus, le corriger.* Recognoſcere, (ſco, is, cognovi, itum.) act. acc. *Cic.* POPRAWOWAC przeglądać przeyrzeć co dla poprawy.

REVOLER, (en parlant *des oiſeaux.*) Revolare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* ODLATYWAC iák ptaſtwo odlatuie.

REVOLTE, ſubſt fœm. (*Rébellion.*) Rebellio. Rebellatio, onis, fœm. *Cæſ Val-Max.* Rebellium, rebellii, neut. *Liv.* BUNT, Rokoſz. **Commencer une révolte* Ceptare rebellionem *Tacit.* *Bunt záczynać wſzczynać. **Faire une révolte.* Rebellionem, ſeditionem facere. *Cæſ.* Tranſitionem facere *Hirt.* *Bunt wſzczynać podnoſić.

REVOLTER, (*Porter, exciter à la révolte.*) Ad rebellionẽ excitare. BUNTOWAC zbuntować do buntu námawiać.

SE REVOLTER. Rebellare, (o, as, avi, atum.) Rebellionem facere. *Cæſ.* Deficere ab aliquo, defeci, defectum.) *Liv.* BUNTOWAC ſię zbuntować ſię.

REVOLTE', m. (*Celuy qui ſe révolte.*) Rebellator, oris, m. *Liv.* BUNTOWNIK zbuntowany.

REVOLTE'E, f. Rebellatrix, icis, f. *Ovid.* ZBUNTOWANA Buntownica.

REVOLU, m. REVOLUE, f. (*Fini.*) Exactus, a, um. Expletus, a, um. *Cic.* SKONCZONY, Skończona, zákończony. **Une année révoluë ou accomplete.* Annus exactus, *Rok ſkończony, zákończony rok.

REVOLUTION, ſubſt. fœm. (*Changement, mutation qui arrive aux choſes.*) Mutatio. Converſio, onis, fœm. Vicissitudo, inis, fœm. *Cic.* ODMIANA przemiana. **Cette révolution s'eſt faite généralement dans la République par la perverſité de ceux qui ont négligé les Auſpices, & qui ont épuiſé toutes les reſſources de l'Eſtat.* Orbis hic in Republicâ eſt converſus improbitate illorum, qui auſpicia neglexerunt & omnia Republicæ remedia effuderunt. *Cic.* *Tá odmiana ták nieſzczęśliwa ſtáła ſię w Rzeczypoſpolitey dla przewrotności tych, ktorzy y przeſtrog zbawiennych nieſłuchali, y wſzystkie rátunki publiczne wyſlilili.

REVOMIR, V. act. & redupl. (*Vomir derechef.*) Revomere, (o, is, revomui, revomitum.) act. acc. *Virg.* Iterûm vomere. ZNOWU zrzucać womitować.

REVOQUER, V. act. (*Rétracter ce qu'on a fait.*) Mutare quod factum eſt. Infectum facere *ou* reddere quod factum eſt. Revocare, (o, as, avi, atum.) *Ter. Sen.* ODWOŁAC to co ſię ſtáło.

REVOQUER, (*Caſſer, annuler un teſtament ou quelque acte.*) Reſcindere voluntatem mortui, irritum facere teſtamentum. *Cic.* SKASSOWAC co, iáko teſtament &c.

REVOQUER *un Magiſtrat, le rappeller de ſon employ.* A munere Magiſtratum revocare. Retrahere. Repetere. *Cicer.* RUSZYC z urzędu złożyć. ** Eſtre employé à une choſe, à condition de pouvoir eſtre révohué.* Fiduciariam operam obtinere. *Cicer.* *Bydź do czego zażytym podkondycyą ruſzenia.

REVOQUER *en doute.* In dubium aliquid revocare. *Cic.* MIEC zá rzecz niepewną zá wątpliwe nie dawać wiary.

REUSSIR, V. n. (*Avoir un heureux ſuccés dans ce qu'on entreprend,*) Benè, feliciter ſuccedere, (do, dis, ſucceſſi, ſucceſſum.) Felices habere exitus, *ou* eventus; feliciter evenire, proſperè procedere. *Cic. Ter.* POWODZIC ſię udać ſię mieć powodzenie, wiedzie ſię co. **La choſe nous a réuſſi à ſouhait.* Lepidè hoc ſucceſſit ſub manus negotium, *ou* benè proſpereque hoc negotium mihi proceſſit. *Plaut.* *Powiodło nám ſię pomyślnie. **Tout ce que je fais, me réuſſit.* Quidquid ago, lepidè omnia, proſpereque eveniunt. *Plaut.* *Wſzyſtko co záczną pomyślnie mi ſię udaie, wiedzie. **Ce moyen n'a pas réuſſi, j'en tenteray un autre.* Hàc non ſucceſſit, aliâ aggrediemur viâ. *Terent.* *Nie udało ſię tym ſpoſobem, nie uda ſię ten ſpoſob záżyiemy inſzego. **Ma flaterie m'a mal réuſſi.* Nequiter me expedivit prima paraſitatio. *Plaut.* *Nie udało mi ſię podchlebſtwo.

REUSSITE, ſubſt, f. (*Succés.*) Succeſſus, ûs, m. *Liv.* Exitus, ûs, m. POWODZENIE ſukceſs. **Toutes ces choſes auront une réuſſite plus heureuſe.* Hæc omnia meliores habebunt exitus. *Cic.* *Wſzyſtkie te rzeczy ſzczęśliwiey ſię udadzą.

REYNE, Regina, f. *On écrit* REINE. KROLOWA.

REZ, ſubſt m. (*Niveau d'un terrain.*) Solum, li, n. ZIEMIA grunt rowno z ziemią. **Abbattre une maiſon rez pied, rez terre.* Ædes ſolo penitùs æquare. *Liv.* *Obalić zgruntu ziemią zrownać.

R'HABILLER *quelqu'un, luy mettre un habit ſur le corps.* Aliquem iterùm veſtire, (io, is, ivi, itùm.) UBIERAC kogo znowu ſuknie ná niego wdziewać. **Il faut r'habiller les troupes.* Veſtiendi ſunt iterùm milites. *Trzeba znowu odziać woyſko, okryć, barwę nową dać ná nie.

SE R'HABILLER, (*Reprendre ſes habits.*) Veſtem iterùm induere. Amiciri, (ior, iris, ictus ſum.) *Petr.* Veſtem iterùm ſumere, aſſumere. ZNOWU ſię ubierać.

R'HABILLER, (*Raccommoder une choſe.*) Reconcinnare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* POPRAWIC náprawić. **Il y a toûjours quelque choſe à r'habiller aux machines* ou *à refaire.* Aliquid ſemper eſt organis reconcinnandum. *Záwſze coś ieſt do náprawy w tych ſztukach.

ON DIT en ce ſens au figuré, *R'habiller une faute, une affaire, quand on a réparé le mal qu'on avoit fait.* Recorrigere *ou* emendare culpam. POPRAWIC błędu.

RHE'TEUR, ſubſt. maſc. qui ne ſe dit *que des Anciens maiſtres d'Eloquence, qui l'ont enſeignée & en ont donné des préceptes.* Rhetor, oris, maſc. Sophiſtes, æ, m. *Cic.* RETOR mowca kraſſomowca.

RHE'TORICIEN, ſubſt. maſc. (*Qui enſeigne la Rhétorique.*) Rhetor, oris, maſc. Rhetoricus doctor, oris, dicendi præceptor, oris, maſc. *Cic.* Eloquentiæ præceptor, declamandi magiſter. *Quint.* Eloquentiæ profeſſor. *Suet.* RETORYKI uczący.

RHE'TORICIEN, ſubſt. maſc. (*Eſcolier qui, eſtudie en Rhétorique.*) Eloquentiæ diſcipulus, li, m. *Cic.* RETORYKI ſłuchaiący.

DE RHE'TORICIEN. Rhetoricus, a, um. *Cic.* RETORSKI kraſſomowſki.

EN RHE'TORICIEN. Rhetoricè. Rhetorico more, inſtituto. *Cic.* PO Kraſomowſku.

RHE'TORIQUE, ſubſt. f. (*L'éloquence.*) Rhetorica, æ, f. Ars Rhetorica. Rhetorice, es, f. Oratoria, æ, f. *Quint.* RETORYKA náuka mow poważnych.

RHIN, ſubſt. maſc. (*Fleuve, qui a ſa ſource dans les Alpes au Mont S. Gothard.* Rhenus, Rheni, maſc. *Cicer.* REN Rzeka poczynaiąca ſię z gor Alpes przy Swiętym Gotardzie Miaſteczku.

(Il ſe ſepare en differentes branches, qu'on nomme à Nimegue le *Vahal*, à Doesbourg *l'Iſſel*, à Wick, le *Lech.*) Dzieli ſię ná kilka odnog zowią ie pod Nemauzem *Wahal*, pod Dysburgiem *Iſſel*, pod Wiktem Leſz.

QUI EST *en deçà le Rhin.* Ciſrhenanus, a, um. Z TĘ ſtronę Renu.

QUI EST *au delà le Rhin.* Tranſrhenanus, a, um. Z TAMTĘ ſtronę Renu.

RHINOCEROS, ſubſt m. (*Animal aſſez ſemblable à un Eléphant, qui a une corne qui luy ſert de nez.*) Rhinoceros, otis, m. *Plin.* NOSOROZEC Zwierz doſyć do Słonia podobny, maiący rog miaſto noſa.

RHOSNE, ſubſt. m. (*Fleuve fort rapide, qui a ſa ſource au Mont St. Gothard, prés celle du Rhin. Il ſort de deux fontaines, il ſépare la France de la Savoye, & ſe décharge dans la Méditerranée par cinq ou ſix embouchures.*) Rhodanus, i, m. *Cic.* RODAN Rzeka wypadaiąca z gor Alpes támże około Swiętego Gotarda z dwoch zrzodeł bieżąca, dzieli Francyą od Sabaudyi, y wpada w morze Włoſkie pięcią lub ſześcią uściami.

RHUBARBE, ſubſt f. (*Racine médicinale & purgative.*) Rhabarbarum. *ou* Rheum-barbarum. RABARBARUM korzeń aptekarſki lekarſki purguiący.

RHUMATISME, ſubſt. m. (*Fluxion aiguë & douloureuſe ſur quelque partie du corps.*) Rheumatiſmus, Rheumariſmi, m. *mot grec. Plin.* DESCENS katarowy ſpadek humorow oſtrych w ktoreykolwiek ciała części.

RHUME, ſubſt. m. (*Fluxion.*) Rheuma, Rheumatis, neut. KATAR.

QUI A *un rhume.* Rheumaticus, a, um. *Plin.* KATAR cierpiący na katar choruiący.

RIANT, maſc. RIANTE, fœm. Ridens, entis, omn. gen. SMIEIĄCY ſię uśmiechaiący ſię śmieiąca ſię. **Vn viſage riant* Vultus hilaris, os renidens, oris renidentis *Twarz weſoła uśmiechaiąca ſię. **Dire la vérité en riant.* Ridendo verum dicere. *Horat.* *Zártem prawdę mowić. **Je ne ſçay s'il dit cela tout de bon ou en riant.* Jocone, an ſeriò id dicat, neſcio. *Ter.* *Niewiem czy to do prawdy czy żartem mowi.

RI *de veau.* ſubſt m. Glandula vitulina, æ, f. MLECZKA cielęce z cieląt oſyſkow.

RIC A RIC. (*A la rigueur.*) Diſtrictè, adv. *Plin.* SCISLE, ſurowo, oſtro.

RICANER, V. n. (*Rire par éclats & à pluſieurs repriſes, rire de fort mauvaiſe grace.*) Cachinnari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Plaut.* Cachinnos tollere. CHYCHOTAC ſię chychotki ſtroić chychotania nieprzyſtoyne robić.

(Mot bas en noſtre langue.) Słowo Francuſkie podłe.

RICHARD, maſc. RIHARDE, fœm. (*Terme populaire dit d'un riche avare & meſquin.*) Benè nummatus. Peculiatus. Æratus homo. *Plaut.* Zaplutus. Succus, a, um. *Petr.* Multarum rerum dives. *Hor.* SKNERSKO ſłowo potoczne o bogaczu ſkąpym.

RICHE, adject. maſc. & fœm. (*Qui a bien du bien, qui eſt à ſon aiſe.*) Dives, itis. Locuples, etis. Opulentus, a, um. BOGATY Bogacz Pán.

RICHE *en argent.* Pecuniosus, benè nummatus, dives argento & auro. *Cic. Stat.* Multo auro potens. *Plaut.* Auro opulentus. *Plaut.* PIENIĘZNY kapitaliſta pieniądze wielkie maiący.

RICHE *en beſtail.* Dives pecocis. *Virg.* Pecore. *Hor.* Cui res pecuaria eſt ampla. *Plaut.* DOBYTKU, ſtada wielkie maiący.

RICHE *en terres & en contrats.* Dives agris & dives nummis in fenore poſitis. *Horat.* MAIĘTNY maiętności dobr wiele maiący.

RICHE *de bien de famille.* Locuples & pecuniosus copiis rei familiaris. *Cic.* BOGATY z dziedziczney ſubſtancyi Pan

ESTRE RICHE. Divitem eſſe. Abundare *ou* valere opibus. *Cicer.* BYDZ bogatym. **Je ſuis aſſez riche par vos bontez & meſme au dela de mes eſpérances.* Satis ſupraque me benignitas tua ditavit. *Horat.* *Mám ſię doſtatecznie z łaki twoiey y owſzem nad nádzieie moie. **Je ſuis trop riche de ma petite maiſon, & je n'importune point la providence pour en avoir davantage.* Satis beatus villâ meâ, nihil ſuprà deum laceſſo. *Hor.* *Kontent tym co mam o nic więcey Pana Boga nie proſzę. **Plus on eſt riche, plus on a d'inquiétude.* Cura pecuniam creſcentem ſequitur. *Hor.* *Im więcey doſtatkow tym więcey niepokoiu. **Parce que vous eſtes riche, vous vous mocquez de ma mauvaiſe fortune.* Bonis tuis rebus, meas res malas irrides. *Plaut.* *Ześ Pán żartuieſz ſobie z chudego pachołka. **Il eſt devenu riche de peu.* Ab aſſe crevit. *Petr.* ou *en peu de temps.* Paucis annis ad maximas pecunias venit. *Cic.* Emerſit ad ſummas opes. *Lucr.* *Z małego przyſzedł do znaczney fortuny, z niczego prawie powſtał. **Il eſt plus riche & mieux fuit que moy.* Ditior me & formæ melioris. *Hor.* *Fortuny y urody lepſzey odemnie. **Je ſeray aſſez riche, ſi j'ay ſoin*

ſoin de conſerver ma réputation. Ego, ſi bonam famam ſervavero, ſat ero dives. *Plaut.* *Dość dla mnie fortuny ſławą y imię; *N'eſtre pas fort riche.* Familiari pecuniâ tenuem eſſe & mediorem. *Cic.* *Niebardzo ſię mieć dobrze. *Il n'eſt pas fort riche.* Huic cenſus tenuis eſt. *Hor.* Parvis opibus ac facultatibus præditus eſt. *Cicer.* Comminutus re familiari. *Cic.* *Nie bardzo ſię ma dobrze. *Riche mal-aiſé* Magnas inter opes inops. *Hor.* Opibus in magnis pauper. *Plaut.* *Bogacz á ná wſzyſtkim mu ſchodzi.

ON DIT proverbialement *Si tu es plus riche diſne* ou *ſoupe deux fois* Tu beatior ſis, bis prande, bis cena. *Petr.* PRZYSŁOWIE Francuſkie niefie; kiedyś ták bogaty ziedzże obiad drugi ráz, ráz ſię náiadſzy.

RICHE. (*Abondant.*) BOGATY obfity. *Vn diſcours riche* Locuples oratio. *Mowa piękna bardzo. *Vne langue riche.* Lingua dives. *Hor.* *Język obfituiący bogaty w ſłowa. *La langue latine eſt plus riche que la grecque.* Latina lingua locupletior quàm græca. *Cic.* *Język łaciński obfitſzy ieſt w ſłowa niż Grecki. *Vne année riche en grains.* Frugibus locuples annus. *Hor.* *Rok bogaty żyzny urodzayny.

RICHEMENT, adv. (*Abondaument.*) Copioſè. Largè. Abondanter. *Cic.* BOGATO obficie.

RICHESSE, ſubſt. fœm. (Les Anciens ont reconnu UN DIEU DES RICHESSES, que les Egyptiens ont appellé MAMMON, les Grecs, *Plutos*, & les Latins *Diſ.*) Pluto m *Phed.* BOGACTWA Poganie uznawali Boga od ktorego zwali Bogactwa Egipcyanie zwali go *Mamona*, Grecy *Plutem*, Łácinicy *Dytkiem*, Polacy *Skarbek.* iákoby nád ſkarbami panuiący.

RICHESSES, (*Biens de la fortune.*) Divitiæ, arum, f. pl. Copiæ Fortunæ, arum, f pl. Facultates, opes, um. f. plur. *Cic.* BOGACTWA ſkarby doſtatki.

Celuy la eſt digne d'avoir des richeſſes & de vivre longtemps, qui en fait part à ſes amis Huic homini dignum eſt divitias eſſe diu, & vitam dari, qui ſuis amicis benè vult. *Plaut. ou* eſt benignus, & beneficus in amicos *Cicer.* Ten náygodnieyſzy doſtatkow ktory fortuny y ſławy przyiacielowi niezáżuie *Les grandes richeſſes ſont expoſées à de grands périls, pendant que la pauvreté eſt en ſeureté.* Magnæ opes periculo ſunt obnoxiæ, dum tuta eſt hominum tenuitas. *Phæd.* *Wielkie doſtatki ná wielkie wyſtawione ſą niebeſpieczeńſtwa, uboſtwo beſpieczne. *Avoir des richeſſez.* Abundare. Affluere divitiis *Bydź bogatym mieć bogactwa. *En amaſſer.* Cogere. Coacervare. Congerere. Extruere divitias. *Juv. Tibul. Petr.* *Zbierać ſkarby bogactwa pieniądze zbierać· *Qui a des richeſſes, a des amis* Ubi opes ſunt, ibidem amici. *Plaut* *Kto bogaty temu nie trudno o przyiacioł.

ON DIT figurément (parlant *de l'eſprit.*) *Vous devez chercher des richeſſes dans voſtre propre fonds, & ne pas piller les écrits des autres, de peur qu'une troupe d'oiſeaux venant à redemander chacun ſes plumes, la corneille dépouillée ne ſoit expoſée à la riſée de tout le monde.* Privatas quærere debes opes, nec tangere aliorum ſcripta, ne ſi forte grex avium venerit repetitum plumas, riſum moveat cornicula furtivis coloribus nudata *Hor.* MOWIĄ niewłaśnie: u ſiebie ſzukay y ználeź w rozumie y głowie właſney czego ci trzeba, á cudzym ſię nie partay, ábyś nie zoſtał bez pierza gdy każda ptaſzyna piorko ſwoie poznawſzy ſwoie właſne wyrwie.

RICOCHET, ſubſt m. (*Jeu des enfans qui conſiſte à jetter une pierre plate, qui ne briſe que la ſurface de l'eau en faiſant pluſieurs petits bonds.*) Epoſtraciſmus, mi, m. Iudus quo lapillum tenuem ſuper fluminis æquor diſtringimus, & ſaltus quos edit, priuſquam imum petat, numeramus. Ille victor evadit cujus lapillus plures ſaltus ſaltaverit, *ou* fecerit. SKORUPKI gra dziecięca, ciſkaiąc ſkorupki po wodzie w ktorą ten wygraie ktorego ſkorupka więcey rázy po wierzchu wody ſkoczy.

Faire de ricochets ſur la riviere. Lapillo crebriùs ſubſaltante ſummum flumen perſtringere. Skorupki grać po wodzie ciſkaiąc.

RIDE, ſubſt. fœm. (*Eſpéce de pillon qui ſe fait ſur la peau.*) Ruga, æ, fœm. MARSZCZKA po ciele marſzczki. *Faire venir des rides au front.* Trahere rugas. *Juv.* *Marſzczki po czele czynić.

Plein de rides Rugoſus, a, um. *Claud.* Pomarſzczony marſzczek pełny.

RIDEAU, ſubſt.m (*Voile étendu pour ſe défendre du ſoleil* ou *du vent.*) Velum ductile, veli ductilis, *ou* Supparium, ii, neut. *Cicer. Juv.* FIRANKA záſłona opona od ſłońca od wiatru. *Tirer le rideau.* Velum deducere. *Firanki pociągnąć ſpuścić.

ON DIT proverbialement, *Tirez le rideau, la farce eſt joüée*, ce qui ſe dit au propre & au figuré. Actum eſt, acta fabula. ZASŁON firanki iuż po komedyi.

RIDEAU en guerre ſe dit d'*une petite éminence eſtenduë en forme de colline, qui ſert à couvrir un camp.* Tumulus, li, maſc. PAGOREK umyślnie ſypany lub wyſtawiony dla záſłony woyſka.

RIDER, V. act. (*Cauſer des rides.*) Rugare, (o, as, avi, atum.) MARSZCZYC. *Voſtre habit ride* ou *fait des rides.* Rugat veſtis. *Plaut.* Trahit rugam. *Juv.* *Suknia pomarſzczona marſzczy ſię.

RIDER *le viſage.* Exarare frontem rugis, inducere rugas fronti. *Horat. Tibul.* MARSZCZYC ſię zmarſzczyć czoło twarz.

SE RIDER. Corrugare frontem. *Plaut.* Frontem contrahere. *Cic.* Vultum ducere, caperare frontem. *Var.* ZMARSZCZYC ſię. *Vn viſage plus ridé, qu'un raiſin ſec.* Facies rugoſior uvâ paſſâ. *Claud.* *Twarz pomarſzczona iák rozcnek, iák pieprz.

RIDICULE, ſubſt.m. & fœm. (*Qui fait rire en parlant de quelqu'un.*) Ridiculus, a, um. *Cic.* Deridendus, a, um. *Phæd.* SMIESZNY śmiechu pośmiewiſka godny. *Nous ne paroiſſons ridicules qu'à vous ſeul.* Tibi ſoli ridiculi videmur *Petr.* *Uciebie tylko ſamego śmieſzni ieſteśmy. *Traduire un homme en ridicule, le faire paſſer pour ridicule.* Ridiculum aliquem facere. *Nápośmiewiſko ná śmiech ſobie kogo podać. *Il m'a chargé d'un ridicule, que je craignois infiniment.* Me traduxit, & illud valdè timebam *Petr. B.* *Ná pośmiewiſko mię ták ie podał iákiego ſię ſtraſznie obawiałem. *Il ſe plaignit de ce que ma tromperie luy avoit donné un ridicule parmi ſes compagnons pour avoir vendé mes richeſſes.* Queſtus eſt deceptum ſe & deriſum, traductumque inter diſcipulos, quibus jactaſſet cenſum meum *Petr.* *Żalił ſię żem go zwiodł á on u wierzywſzy o moich bogactwach, podał ſię ná pośmiewiſko u ludzi.

RIDICULE, (*Qui fait rire* parlant *des choſes.*) Ridiculus a, um. Jocularis & hoc joculare, adject. *Ter.* SMIESZNA rzecz.

RIDICULEMENT, adv Ridiculè. *Ter.* SMIESZNIE.

RIDICULITE', ſubſt f. (*Paroles ridicules, ſotiſes.*) Ineptiæ, arum, f pl. Ridicularia, orum, n. plur. *Cic. Plaut.* BŁAZENSTWA prożne ſłowa fraszki.

RIEN, ſubſt m. (*Le néant, le non eſtre.*) Nihilum, li, nihil, n *Cic.* NIC nikczemność.

Se faſcher pour rien. De nihilo irafci *Plaut.* Gniewać ſię o lada co. *Ce n'eſt pas pour rien qu'il m'envoye querir.* Non hoc de nihilo eſt, quod nunc me conventum expetit. *Ter.* *Nie darmo pomnie poſyła. *Tout vient à rien.* Ad nihilum recidunt omnia. *Cic.* *Wſzyſtko ſię w niwecz obraca (álbo) w nic. *Toutes vos promeſſes viennent à rien, ſont ſans effet.* In caſſum cadunt tua promiſſa. *Plaut.* *Wſzyſtkie twoie obietnice zá nic, bez ſkutku żadnego.

RIEN, terme abſolument négatif comme *il ne fait rien.* Nihil agit, otioſus eſt ac deſes. NIC, nic nie robi nie czyni. *Il eſt venu de rien.* De nihilo crevit. *Petr.* *Powſtał z niczego. *C'eſt un homme qui n'a rien, qui n'a rien vaillant.* Huic homini nihil eſt. Dupondiarius homo. *Petr.* *Mizerak biedak nic niema. *Qui n'a rien dans l'eſprit, un eſprit libre, un eſprit dégagé de tous ſoins.* Liber animus. *Phæd.* Defœcatus animus *Plaut.* Otioſus ab animo. *Plaut.* *Ten co niema nic ná głowie żadnego kłopotu żadney myśli. *Qui ne vaut rien.* Homo nequam Nihili homo. *Plaut.* *Nic dobrego nie wart. *Il n'eſt bon à rien.* Inutilis eſt prorsùs. *Phæd.* *Nie potym człowiek ná nic ſię nie przyda nie zda. *N'y a-t-il plus rien?* Nunquid eſt ampliùs? Nunquidnam ampliùs? *Ter.* *Nie maſz iuż nic więcey *Nous n'avons plus rien pour vivre.* Qui vivamus, nihil eſt. *Plaut.* *Nie mamy iuż nic oczym żyć oczym ſię ſtrawować.

RIEUR, ſubſt maſc. (*Qui aime à rire, qui raille.*) Riſor, Deriſor, Irriſor, oris, maſc. *Horat. Phæd.* Jocans, antis, omn. gen. Jocoſus, a, um. *Cic.* NASMIEWCA żártownik náśmiewnik.

GRAND RIEUR. Cachinno, onis, m. CHYCHOTNIK.

RIEUSE, ſubſt fœm. Jocans *ou* Jocoſa mulier. NASMIEWNICA.

RIGA, (*Ville capitale de Livonie & un Archeveſché.*) Riga,

Rigæ, æ, ſœm. RYGA Miaſto ſtołeczne Inflant y Arcybiſkupſtwo.

RIGIDE, adject. maſc. & fœm. (*Auſtere, Sévére, Rude.*) Rigidus, Auſterus, Severus, a, um. *Cicer. Liv.* OSTRY Surowy.

RIGIDEMENT, adv. (*Avec rigidité, Sévérement.*) Auſterè. Severè, Præfractè. *Cic.* OSTRO ſurowo.

RIGIDITE', ſubſt. fœm. (*Séverité, Auſtérité de mœurs.*) Severitas, Auſteritas, atis, f. *Cic.* OSTROSC ſurowość obyczaiow.

RIGOLE, ſubſt. fœm. (*Petit canal pour faire écouler les eaux d'une terre*, ou *pour l'y conduire.*) Incile, incilis, neut. *Colum.* Rivulus, rivuli, maſc. *Cicer.* BRUZDA dla ścieku rowek dla ſprowadzenia wody.

RIGOUREUX, maſc. RIGOUREUSE, fœm. Durus, Acerbus, Severus, Diſtrictus, a, um. Aſper, aſpera, aſperum. *Cicer. Tacit.* SUROWY oſtry groźny ſurowa oſtra groźna.

RIGOUREUSEMENT, adv. Duriter. Aſperè. Acerbè. Præfractè. *Cic. Tacit.* SUROWIE oſtro ſurowo

RIGUEUR, ſubſt. f. (*Aſpreté.*) Aſperitas, Acerbitas, atis, fœm. OSTROSC ſurowość. *La rigueur du froid.* Summum frigus, n. *ou* Vis frigoris, f. *Oſtrość przykrość mrozu zimna. *Pendant les plus grandes rigueurs de l'Hyver.* Mediis frigoribus. Mediâ hyeme. *Virg.* *Pod czas náyoſtrzeyſzey zimy.

RIGUEUR *des peines, des ſupplices.* Pœnarum aſperitas, acerbitas. *Cic.* SUROWOSC cięſzkość karania mąk.

RIGUEUR, (*Sévérité*) Severitas, atis, f. Inclementia, æ. fœm. *Cic.* SUROWOSC nielitość okrutność okrucieńſtwo. *Traitter quelqu'un avec rigueur.* Severitatem in aliquem adhibere. *Cicer.* *Obchodzić ſię z kim ſurowie nielitościwie. *Traitter quelqu'un dans la derniere rigueur, agir avec luy ſans miſericorde, ne luy point faire de quartier.* Summo jure cum aliquo agere. *ou* diſtrictiùs. *Cic.* *Obchodzić ſię bez miłoſierdzia z oſtatnią ſurowością nic nie folguiąc. *Juger tout à la rigueur.* Præfractè judicare. *Cicer.* *Sądzić o wſzyſtkim ſurowo ściśle.

RIMAILLER, V. neut. (Terme ironique,) *Faire de mécbante vers.* Effutire malos verſus. WIERSZYSKA piſać ladaiákie.

RIMAILLEUR, ſubſt. m. (Terme ironique.) *Méchant Poéte*, Poeta non bonus. *Cic.* LADAIAKI Wierſzopis partacz.

RIME, ſubſt. f. (Terme rélatif qui ſe dit *de deux mots, qui ont une meſme terminaiſon.*) Verba ſimiliter definentia, neut. plur. Exitus vocum ſimiles. *Quint.* KADENCYA ſłow ſkładność iednakowo ſię kończących w oſtatnich ſylabach wierſzow.

ON DIT proverbialement *Il n'y a ni rime ni raiſon à ſon diſcours*, Nec caput, nec pes illius ſermonis apparet. *Plaut.* WTEY mowie ni ſkładu ni ſenſu niemaſz. *Il n'entend ni rime ni raiſon* ou comme l'on parle vulgairement *Il n'entend ni à dia ni à hur-haut.* Neque bonum neque æquum ſcit *ou* novit. *Człowiek cale grubian álbo tępy głupi iák pień.

RIMER parlant *des vers, qui ont la meſme terminaiſon.* Similiter definere. *ou* cadere. *Cic.* Iiſdem ſyllabis eodemque ſono terminari. SKŁADNOSC mieć co do kadencyi ſłow w wierſzach. *Faire rimer un vers avec un autre.* Duo verſus eodem ſono terminare, concludere. *Wierſz z wierſzem ſkładnie piſać.

RINCER, V. act. (*Laver, nettoyer avec de l'eau.*) Eluere, (eluo, is, elui, elutum.) act. acc. WYMYC wypłokać wodą. *Rincer ſa bouche avec beaucoup d'eau.* Fovere os multâ aquâ. *Celſ.* *Wymywać uſta płokać wodą.

RIOTTE, ſubſt. f. (Mot bat & populaire.) *Petite querelle qui arrive ſouvent entre le mary & la femme.* Rixa, æ, fem. Jurgium, ii, n. *Cic.* PRZEMOWIENIE ſię iákie częſto ſię traſa między mężem á żoną poſwarek.

RIOTTEUX, maſc. RIOTTEUSE, f. (Vieux mot & populaire.) Rixoſus, Jurgioſus, a, um. *Colum.* SWARLIWY, Swarliwa.

RIPALE, ſubſt. f. (Terme populaire & de goinfre.) Comiſſatio, onis, f. OCHOTKA ochota termin proſty opoiow y obżarſtwow. *Faire ripaille.* Comiſſari, (or, aris, atus ſum.) dep. *Cicer.* *Ochotować ochotkami ſię bawić po goſpodach huczki tany piiatyki ſtroić.

RIPOPE', ſubſt.m. (*Meſchant vin frelaté.*) Villum, villi. Poſca, æ, f. *Ter. Plaut.* (Mot populaire.) LURA wino mięſzane pokłocone ladaiákie.

RIRE, V. n. (*Donner des témoignages de joye par le mouvement du viſage & par l'éclat de ſa voix.*) Ridere, (rideo, es, riſi, riſum.) Edere riſum. *Cic.* SMIAC ſię. *Rire immodeſtement, à gorge déployée.* Cachinnari. depon. *Cic.* Cachinnum tollere. *Hor.* Suſtollere *Cic.* Cachinnos edere. *Cic.* Ridere quidquid eſt domi cachinnorum. *Catul.* *Smiać ſię potężnie całą gębą ſię śmiać nieprzyſtoynie co tylko ſił. *Rire à crever, à n'en pouvoir plus*, ou *juſques aux larmes.* Riſu diſſolvere, concutere ilia. Ridere ad lacrymas *ou* ad lacrymas uſque. *Petr.* *Smiać ſię do ruſpuku, upłakać ſię od śmiechu. *Nous riſmes de la bonne maniére.* Miros riſus edidimus. *Cic.* *Náśmialiśmy ſię do ſytu należycie. *Je n'ay jamais tant ri, & je ne riray jamais tant qu'aujourd'huy.* Nunquam ullo die riſi adæquè, neque plùs riſurum opinor. *Plaut.* *Nigdym ſię ták nie ná śmiał, y nigdy ſię nie ná śmicię iáko dziſiay. *N'en pouvoir plus de rire.* Concuti cachinno. *Juv.* *Już nie mogę od śmiechu. *Vous avez plus ſujet de rire que de pleurer.* Tibi quod rideas magis eſt, quàm ut lamentere. *Plaut.* *Bardziey byci śmiać ſię należało, niż płakać. *Appreſter à rire à quelqu'un, luy donner ſujet* ou *occaſion de rire.* Ludos alicui præbere. *Ter.* Dare alicui riſus. *Cic.* *Dać do śmiechu komu. *S'empeſcher de rire.* Riſum tenere. *Cic.* Continere. *Plaut.* Compeſcere. *Horat.* Comprimere. *Petr.* *Wſtrzymać ſię od śmiechu. *Faire rire quelqu'un.* Alicui riſum movere. *Cic. Hor.* Alicui riſum elicere *Juv.* Exprimere alicui riſum. *Petr.* Concitare riſum. *Cic.* Facere alicui riſus. *Curt.* Quatere aliquem riſu. Riſus alicui dare. *Horat.* *Rozśmieſzyć kogo do śmiechu go pobudzić. *Il fait rire, pluſtoſt par ſa mine, que par ſes plaiſanteries.* Facie magis, quàm facetiis ridiculus eſt. *Cic.* *Bardziey ſamą poſtácią ſwoią do śmiechu pobudza, niżeli żártami, álbo ſłowami *Faire rire à ventre déboutonné.* (Comme l'on parle dans le familier.) Riſu rictum diducere. *Horat.* Commovere cachinnos. *Cicer.* *Przywieść do śmiechu prawie do roſpuku. *Se faire rire.* Excutere ſibi riſum. *Hor.* *Ná śmiech ná pośmiewiſko ſię podać. *Chercher à faire rire.* Captare riſum. *Cic.* *Szukać okazyi do rozśmiania ſię. *Il ne cherche qu'à faire rire, & veut paſſer pour un diſeur de bons mots.* Captat riſus hominum & famam dicacis. *Hor.* *Tylko ſię żartami bawi, y chce áby go miano zá tego, co ma co do śmiechu powiedzieć.

RIRE, *ſe mocquer de quelqu'un.* Ridere, Irridere, Deridere, Ludificare aliquem act. *on* ludificari aliquem, dep. *Ter. Tacit.* SMIAC ſię z kogo, drwić z niego. *Se mocquer de ſes maux.* Ludificari mala alicujus. *Plin-Jun. Cic. Ter. Plaut* *Smiać ſię z cudzey biedy. *Rire ſous cappe, en ſoy-meſme.* Ridere in ſtomacho. *Cic.* In ſinu. *Smiać ſię w ſobie ſamym *Rire des vers de quelqu'un, s'en mocquer.* Ridere verſus alicujus. *Hor.* *Szydzić náśmiewać ſię z wierſzy czyich.

RIRE, *ſe réjoüir, ſe divertir, paſſer le temps.* Jocari, (or, aris, jocatus ſum.) Se oblectare. *Cicer.* Nugari, (or, aris, atus ſum.) *Hor.* SMIAC ſię żartować bawić ſię áby czas zeſzedł. *Dire quelque choſe pour rire pour ſe divertir.* Aliquid dicere per jocum, per ridiculum. *Cic.* *Powiedzieć co ná żart. *Vn nom pour rire.* Nomen nugatorium, n. *Plaut.* *Názwiſko ná żárt. *Qui a le mot pour rire.* Jocoſus homo. *Var.* Joculator. oris, m *Cic.* *żartobliwy ma co powiedzieć do śmiechu

RIRE, *Eſtre favorable.* Ridere. Arridere USMIECHAC ſię ſprzyiać. *La fortune nous rit.* Arridet, aſpirat nobis fortuna. *Virg.* *Szczęście nam ſprzyia. *Quand la fortune nous rit, les amis nous ſont bon viſage, mais ſi elle nous eſt contraire, ils nous tournent le dos honteuſement.* Cum manet fortuna, vultum ſervant amici; cum cecidit, turpi vertunt ora fugâ. *Petr.* *Kiedy nám ſzczęście ſprzyia przyiaciele nam twarz weſołą pokazuią, ále w ſzczęściu przeciwnym tyłem ſię do nas ſromotnie obracaią.

ON APPELLE *un Rire Sardonien, ris forcé, qui ne paſſe pas le nœud de la gorge.* (Comme l'on parle populairement.) Riſus Sardonius, risûs Sardonii, maſc. SMIAC ſię śmiechem zmyślonym przymuſzonym łacińſkie przyſłowie niefie śmiać ſię śmiechem Sardyńſkim. *Rire d'un ris Sardoniem.* Ridere riſum Sardonium. *Smiać ſię wrzekomo w poł z płaczem.

(C'eſt un proverbe latin fondé ſur ce qu'il y a une certaine herbe venimeuſe en Sardagne, qui fait faire une telle contraction des muſcles du viſage de ceux qu'elle tue, qu'ils ſemblent rire en mourant.) To przyſłowie łacińſkie z tąd poſzło, iż w Sardynii ieſt iedno ziele ták iádowite, że kto go záżyie záraz ſię ſkrzywi iákoby śmieiąc ſię umierał.

RISE'E, ſubſt. fœm. (*Eclats de rire.*) Riſio, cachinnatio, onis,

onis, fœm *Cicer.* Cachinnus, i, masc *Cic.* SMIECHY chychotki. **Eſtre la riſée, ſervir de riſée au peuple, eſtre l'objet de la riſée.* Eſſe plebi ludibrio *ou* deriſui *Cic.* *Bydź pośmiewiſkiem u ludzi. **Il ſert de riſée à ſes ennemis.* Magnus inimicis riſus eſt. *Horat.* *Stał się pośmiewiſkiem nieprzyiacioł ſwoich. **Faire ceſſer la riſée* Riſum diſcutere *Petr.* *Śmiech zástanowić. **Faire des riſées de quelqu'un* Aliquem irridere. *Cic.* Ludos facere aliquem *Plaut.* *Smiechy z kogo ſtroić.

RISIBLE, adject m. & f (*Dont on ſe mocque.*) Ridendus, da,dum. *Plaut.* SMIESZNY pośmiewiſka godny.

RISIBLE, (*Qui fait rire.*) Ridiculus, a,um. Ridicularius, a,um. *Cic. Plaut.* SMIESZNY do śmiechu przywodzący.

RISPOSTE, ſubſt. f. (*Repartie promte.*) *Il a la riſpoſte en main* Citò & acutè reponit. *Perſ.* ODPOWIEDZ, nieborguie dobry ná odpowiedź.

RISQUE, ſubſt m. (L'Académie veut qu'il ſoit toûjours maſculin.) (*Hazard, dangereux évenement.*) Alea, æ,f. Periculum, li, n. Diſcrimen, inis, n. LOS wątpliwy niebeſpieczeńſtwo. **Courir riſque, ſe mettre au hazard.*) Aleam *ou* periculum adire. Subire *Cic.* *Podać ſię w niebeſpieczeńſtwo **Je cours riſque de perdre le principal.* De ſorte nunc venio in dubium *Terent.* *W niebeſpieczeńſtwie moy kapłał. **Il court riſque de ſervir ou de commander.* It in dubiam ſervitii, imperiique aleam *Liv.* *Ják koſtka padnie álbo panować álbo ſłużyć. **De perdre la vie.* Diſcrimen capitis. *Cicer.* *Jeſt w niebeſpieczeńſtwie utraty życia.

RISQUER, (*Hazarder*) Aleam ſubire, adire. *Cic.* Periclitari fortunam. dep. *Cic.* PUSCIC ná los podać w niebeſpieczeńſtwo. **Riſquer l'iſſuë d'un procés.* In ambiguam litem deſcendere. *Petr.* *Podać w niebeſpieczeńſtwo ſprawę puścić ſię ná los, lub zyſk, lub ſtrata, puścić ſię ná wodę álbo wybrnąć, álbo utonąć. **Il ne voulut point riſquer le combat.* Certamen periclitari noluit. *Niechciał wydać bitwy podaiąc ſię w niebeſpieczeńſtwo **Riſquer tout.* Omnia periclitari *Cic.* *Wſzyſtko ná los ſzczęścia podać. **Mais puis qu'il faut riſquer, je taſcheray de haſter mon voyage.* Sed quando ſubeunda fortuna eſt, eò citiùs dabimus operam, ut veniamus. *Cic* *Ale poniewaſz ſię trzeba puścić ná ſzczęście poſpieſze ſię w drogę ják mi náyprędzey można będzie.

RISSOLER, V act (*Faire cuire les viandet juſques à leur donner une couleur rouſſe*) Rufare carnes. *Plin.* PODRUMIENIAC potrawy. **Devenir riſſolé.* Rufeſcere, (ſco, is.) *Plin.* *Rydzawieć zrydzowacieć rydzawym ſię ſtać.

RIT *ou* RITE, ſubſt. maſc. (*Maniére de faire les cérémonies d'une Réligion.*) Ritus, ûs, maſc. *ou* Rites, tis, maſc. *Stat Cic* OBRZĄDEK obrządki Kościelne lub ſekty iákiey. **Il inſtitua de nouveaux Rites* ou *Couſtumes.* Novos Ritus indidit *Tacit.* *Nowe obrządki y zwyczaie poſtanowił.

RITUEL, ſubſt m. (*Livre qui contient les Rites* ou *les cérémonies d'une religion*) Ritualis liber, libri Ritualis, m. *Cic.* RYTUAŁ Kſięga z opiſaniem obrządkow Kościelnych świąt, ofiar, Sakramentow, obchodow.

RIVAGE, ſubſt maſc. (*Le bord de la mer* ou *de quelque fleuve.*) Litus, litoris, neut. Ora,æ,f. *Cic.* LĄD brzeg morſki álbo rzeki.

DU RIVAGE. (*Qui croit ſur le rivage de la mer.*) Litoreus,ea, eum. Litoralis & hoc litorale, adject *Plin.* LĄDOWY po nád lądem ſię rodzący álbo znáyduiący.

RIVAL, maſc. RIVALE, f. *au plurier* Rivaux *(pour le maſculin)* Rivales *(pour le féminin.)* Rivalis, is, com. gen. Rivalis. *Plaut.* Æmulus, la, lum. *Cic. Ter.* PRZECIWNIK záwiſtnik ſpoł záletnik ſpoł o co zábiegaiący z drugim. **Vne ville rivale de Rome* Urbs Romæ æmula. *Hor.* *Miaſto záwiſtne Rzymowi.

RIVE ou *le bord d'un fleuve* ou *d'une riviere*, ſubſt.fœm. Ripa.æ,f. Ora,æ,f. *Cic.* BRZEG nád wodą.

RIVER *un cloud*, (*Rabattre la pointe, & luy faire comme une ſeconde teſte pour l'empeſcher de ſortir.*) Clavis cuſpidem retundere, (do, dis, udi, tuſum) ZAGŁOWIC ćwiek, zániecować z drugiey ſtrony, áby nie wychodził.

ON DIT figurément & populairement, *River le clou à quelqu'un, rabattre de ſon orgueil.* Superbiam alicujus retundere *Phæd.* ZGROMIC kogo.

RIVIERE, ſubſt. f. Amnis, amnis, m. (*Autrefois féminin ſelon Priſcien, qui fait à l'ablatif* amni *dans Plaute, &* amne *dans Horace.*) Fluvius, ii,m. Flumen, inis,n. *Cic.* POTOK rzeczka rzeka.

DE RIVIE'RE. Amnicus,a,um. Fluvialis & hoc fluviale.

Fluviatilis & hoc fluviatile, adj. *Cic.* Fluviaticus,a,um. *Colum* Flumineus, a, um. *Ovid.* RZECZNY, z potoku. **Eau de reviére.* Aqua fluvialis. *Colum.* *Woda z potoku z rzeki. **Oiſeaux de reviére.* Fluviaticæ, fluviales aves. *Wodne ptaki. **Poiſſon de reviére.* Piſcis fluviatilis, *ou* fluvialis. *Colum.* *Ryba rzeczna.

RIZ, ſubſt. maſc. (*Sorte de petit grain bon à manger eſtant cuit.*) Oriza,æ,f. *Plin.* RYZ legumina do iedzenia.

ROBBE, ſubſt f, (*Veſtement qui couvre tout le corps.*) Veſtis talaris, is, f. Veſtis longa. *Quint.* SZATA ſuknia długa do koſtek ná całego człowieka.

ROBBE *courte.* Veſtis brevior. SZATA krotka.

ROBBE *qu'on nommoit prétexte qui eſtoit bordée de pourpre à l'uſage des anciens Romains.* Toga prætexta,æ,f. *ou ſimplement.* Prætexta,æ,f, *Cic.* SZATA bramowana.

ROBBE *tout unie.* Toga pura, candida. Toga virilis. SZATA iednoſtayna.

ROBBE *de chambre.* Veſtis domeſtica, *ou* cubicularia, *ou* veſtis cubicularis *Plin.* Veſtimentum cubitorium, ii,n. *Plin.* SZATA domowa po domu chodząc álbo w izbie ſiedząc zowią po polſku z francuſkiego formowanym ſłowem Rubdeſzan, ſzata ſypialna. **Robbe de table qu'on prenoit en ſe mettant à table.* Cenatoria *ou* veſtis cenatoria,æ,f. *Petr.* *Szata ſtołowa ſtroy ſtołowy iáki bierali ſiadaiąc do ſtołu.

ROBBE *de dueil.* Veſtis pulla *ou* lugubris. Veſtimentum funebre. *Cic.* Amiculum nigellum, i, n. *Var.* STROY żáłobny. Záłoba.

ROBBE *de Pa'ais.* Veſtis forenſis, f. Forenſe ueſtimentum, i, n *Colum.* STROY ſądowy w iákim ſtawali Patronowie w ſprawach u ſądu.

ROBBE *pliſſée.* Toga rugoſa, Striata. *Plin.* SZATA fałdowana.

ROBBE *à manches* Tunica manicata. *Cic.* Manulcata. *Plaut.* SZATA z rękawami długiemi.

GENS DE ROBBE Forenſes, hominum forenſium. *Quint.* Togati conſulti, togatorum conſultorum. Turba togata, turbæ togatæ. *Cic* LUDZIE prawni

Il eſt de Robbe Forum ſequitur. Prawem ſię bawi.

ROBBE ſe dit proverbialement dans ces expreſſions. *Ils ne ſe ſont pas fait déchirer leurs robbes pour reſter à diſner.* Horum vix attigi penulam, tamen remanſerunt. *Plaut.* NIEDALI ſobie rękawa urwać, niedali ſię bardzo proſić ná obiat.

ROBINET *de fontaine*, ſubſt. m. Epiſtomium,ii, n. *Vitr.* KUREK do zákręcania y odkręcania wodnych ſtarkow, iáko Fontan, Lawaterzy

ROBUSTE, adject. maſc. & fem. (*Vigoureux, fort de corps.*) Robuſtus. Validus, a, um. Valens, entis, omn. gen. *Cic.* Athleticus, a, um *Plaut.* POTĘŻNY mocny.

ROC, ſubſt m. (*Veine de pierre dure.*) Rupes, is, f. *Caſ.* Saxum, ſaxi, neut. *Cic.* SKAŁA żyły wſkale. **Tailler un roc.* Exſcindere rupem. *Stat.* *Wycinać ze ſkały.

ROCHE, ſubſt. fem Rupes, is, Cautes, tis, fem. *Caſ.* Petra, æ. *Quint Curt.* SKAŁA opoka.

ROCHER, *la meſme ſignification.* OPOKA tož ſamo.

ROCHELLE, (*Ville Epiſcopale & Port de mer dans le pays d'Aunis.*) Rupella, æ, fem. *ou* Rupella Santonum. SKAŁKA Miáſto y Forteca potężna we Francyi.

ROCHET, ſubſt. maſc. (*Surplis à manches étroites à l'uſage des Eveſques & des Abbez.*) Tunica linea ſtricta, æ, fem. ROKIETA komża z zamkniętemi rękawami, iákiey zażywaią Biſkupi, y Prałaci

RODER, V. neut. (*Aller & venir çà & là.*) Concurſare. Circumcurſare, (o, as, avi, atum.) Vagari, (or, aris, atus ſum.) *Ter. Plaut.* KRĄŻYC tám y ſam ieżdżąc.

RODEUR, (*Celuy qui rode.*) (Mot bas.) Concurſator, oris, maſc. *Liv.* Vagabundus a, um. *Sen.* Vagus, a, um. *Cic.* BŁĄKAIĄCY ſię Błąkacz.

RODOMONT, ſubſt. maſc. (*Fanfaron.*) Faſtoſus, a, um. Oſtentator. Jactator, oris, maſc. *Liv. Quint.* CHWALIBURSA Junak, ſtorzypięta, chełpliwy.

RODOMONTADE, ſubſt. fem. (*Diſcours impertinent d'un homme qui ſe vente fauſſement d'avoir fait de grandes choſes.*) Inſolens & vana jactatio. Oſtantatio, onis, fem. *Cic. Caſ.* CHEŁPIENIE ſię prożna chluba.

RODOMONTADE, (*Menace pleine d'inſolence & de venterie.*) Minæ ferocitatis & inſolentiæ plenæ, arum, fem. plur. ODKAZYWANIE odgrażanie prożne z chwałbami y chełpliwością.

Faire

Faire des rodomontades, venter fauſſement ſon courage & ſes proüeſſes) Multa de ſe, deque virtutibus ſuis arroganter mentiri *ou* falsò jactare virtutes ſuas. Chalić ſię chełpić ſię. **Va te promener avec tes rodomontades, crois-tu qu'on ne te connoiſſe pas, & qu'on ne ſçache pas de quoy tu es capable?* Abi in malam rem cum iſtâ magnificentiâ, etiam num credis te ignorari aut tua facta adeò? *Ter.* * Jdź precz z twoiemi chlubami, álbo cię to nie znaią coś zácz.

ROGATIONS, ſubſt. fem. (*Proceſſions* ou *les grandes Litanies, qui ſe font trois jours de ſuite dans l'Egliſe catholique au printemps pour les biens de la terre.*) Vernæ ſupplicationes, vernarum ſupplicationum, fem. plur. Ambarvalis luſtratio, onis, fem. Feriæ inſtitutæ pro frugibus terræ. KRZYZOWE dni.

(Parce qu'on va autour des terres pour en chaſſer l'intemperie de l'air.) Iź do Krzyżow y figur po wśiach z Proceſſyami chodzą ná uproſzenie urodzaiow y pogody.

ROGNE, ſubſt. fem. (*Eſpéce de galle qui vient d'une pituite nitreuſe & ſalée, qui cauſe une ulcération du cuir avec un grand prurit* ou *demangeaiſon.*) Scabies, ei, fem. *Cicero.* SWIERZB krosty bardzo świerzbiące pochodzące z ſłoności krwi. **Avoir la rogne.* Malá ſcabie urgere. *Hor.* Rodi. *Celſ.* *Świerzb mieć.

ROGNER, V. act. (*Retrancher.*) Secare. Reſecare, (ſeco, as, ſecui, ſectum.) act. accuſ. Recidere. Præcidere, (do, dis, cidi, ciſum.) Truncare. Detruncare, (o, as, avi, atum.) Reſcindere, (do, dis, cidi, ciſſum.) ODCIĄC oderznąć okrzesać obrzynać.

ROGNER *à l'entour.* Circumcidere. *Cic.* OBERZNĄC do koła.

ROGNER, (*Retrancher à quelqu'un ce qui luy eſt deu.*) De pecuniâ alicui debitâ aliquid detrahere, (ho,his, xi,ctum.) Minuere. Imminuere, (o, is, minui, utum.) *Cic.* Demere. ODERWAC urywać tego co komu należy.

ROGNER ſe dit figurément en ce ſens. *Rogner, retrancher quelque choſe de l'autroité.* De auctoritate aliquid detrahere, præcidere. UMNIEYSZYC co z powagi ** Rogner les aiſles à quelqu'un* ou *les ongles de bien prés.* Incidere alicui pennas. *Cic.* * Podſkubać komu ſkrzydeł (*niewłaśnie,*) **Vous m'avez rogné les aiſles, mais elles reviennent.* Mihi pennas incideras, ſed renaſcuntur. *Cic.* *Podſkubałeś mi ſkrzydeł ále podrastią.

ON DIT familiérement, *Taillez, rognez comme il vous plaira.* Age, ut lubet. *Ter.* CZYN iák ci ſię żywnie podoba. **C'eſt un homme qui taille & qui rogne tout comme il luy plaiſt dans cette maiſon.* Omnia agit pro ſuâ libidine, pro ſuo arbitrio in hiſce ædibus. *Czyni wſzyſtko y dokazuie w tym Domu ják mu ſię żywnie podoba. ** Je vous envoye mon livre, taillez & rognez* ou *retranchez-y ce qu'il vous plaira, ſoyez mon Ariſtaraque.* Mitto ad te librum, præcide quidquid libuerit pro tuo nutu & arbitrio. Sis Ariſtarchus libri mei. *Cic.* *Poſyłam ci kſięgę odemnie ná piſaną popraw pomaż pogluzuy iák ſię podoba.

ROGNURE, ſubſt. fem. Segmen. Reſegmen, inis, neut. *Plin.* OBRZYNEK obrzeżek okrawek.

ROGNEUX, maſc. ROGNEUSE, fem. (*Qui a la rogne.*) Scabioſus, a, um. *Plin.* (Mot bas) SWIERZB máiący máiąca.

ROGNON, ſubſt. maſc. (*Partie double des animaux où s'amaſſe l'urine.*) Ren, renis, maſc. *Plaut.* NERKI pęcherz gdzie ſię uryna zbiera.

(On dit le *Rein* ou les *Reins* parlant de l'homme.) Co do ludzi mowi ſię *Reins* po francuſku po polſku krzyże.

ROGNONER, V. neut. (Terme bas & populaire.) *Gronder, marmoter entre ſes dents.*) Muſſare. Muſſitare, (o, as, avi, atum.) *Ter.* Murmurare. *Ovid.* MAMRZEC ſobie pod noſem ſłowo podłe potoczne.

ROGUE, adject. maſc. & fem. (*Altier, mépriſant.*) Truculentus. Faſtoſus, a, um. Arrogans, antis, omn. gen. *Cic.* Trux, trucis, omn. gen. HARDY zuchwały dumny.

(Mot bas & familier.) Słowo francuſkie proſte potoczne.

ROIDE, adject. maſc. & fem. *prononcez* RE'DE. (*Qu'on ne peut ployer.*) Rigidus, a,um. *Plin.* NIEGIBKI, tęgi twardy ſtoiący. **Roide de froid.* Frigore rigens. *Virg.* *Strętwiały od zimna ſtwardniały. **Devenir roide.* Rigere. Dirigere, (eo, es, rigui, *ſans ſupin.*) Rigeſcere. Obrigeſcere. *Ovid Virg.* *Twardnie ſtwardnieć z tężeć. ** Il tomba roide mort à mes pieds.* Ad pedes meos decidit exanimis. *Virg.* *U-

padł ják długi przed nogami memi y umarł.

ON DIT au figuré en cette ſignification. *Un homme roide, qui ne plie point, qui eſt inflexible.* Rigidus homo, rigidæ innocentiæ homo. *Liv.* CZŁOWIEK nieużyty nieubłagany nieporuſzony. **Un homme roide, qui ne ſe ſoucie de perſonne, qui fait ſon devoir ſans fléchir.* Adverſus gratiæ homo. *Tacit.* *Człowiek ná nikogo nieuważaiący, ſwoię powinność bez reſpektu wſzelkiego czyniący, áni groźbą nieuſtraſzony, áni obietnicami użyć ſię nie daiący.

ROIDE. (*Rapide.*) (parlant *des riviéres & des fleuves.*) Rapidus, a, um. Rapax, acis, omn. gen. *Virg. Ovid.* BYSTRY co do rzek,

ROIDE. (*Eſcarpe.*) Arduus, a, um. Præruptus, ta, tum. *Cic.* parlant *des montagnes.* PRZYKRY przepaściſty.

ROIDEUR, ſubſt. fem. *prononcez* RE'DEUR. (*Violente tenſion d'une choſe,* comme *la roideur des nerfs, lors qu'ils ſont tendus extraordinairemeut, & qu'ils ne plient pas aiſement.*) Rigor nervorum, *genit.* rigoris, m. *Celſ.* NATĘŻENIE náſtorczenie zwłaſzcza co do żył nárężonych ktore nie łatwo zgiąc. **Roideur* ou *l'impétuoſité avec laquelle une choſe tombe de haut,* comme *la roideur avec laquelle l'eau tombe d'une goutiére.* Stillicidii rigor. *Byſtrość ktorą woda pada z gor lub z rynien.

ROIDEUR ſe dit auſſi *de la violence d'un mouvement.* Impetus, ûs, maſc. Rapiditas, atis. *Cicer. Caſ.* BYSTROSC porywczość.

ROIDIR, V. act. & n. *prononcez* RE'DIR. (*Rendre roide.*) Rigidum efficere. NATĘŻYC náſtorczyć nápiąć

ROIDIR. (*Bander.*) Intendere, (do, dis, di, tentum & tenſum.) WYCIĄGNĄC nápiąć. **Roidir les bras.* Brachia intendere. *Virg.* Lacertos *Stat.* *Wyciągnąć ręce. **Se roidir.* Se ad firmitatem intendere. *Cic.* *Utwierdzić ſię umocnić ſię.

ON DIT au figuré *Se roidir contre quelqu'un.* Obſiſtere alicui *Cic.* NADSTAWIC ſię komu ſprzeciwić mu ſię. **Contre quelque choſe.* Contra aliquid animum obfirmare. *Plaut.* Se obfirmare. *Ter.* Obniti contra & tendere. *Virg.* *Stawić ſię przeciw czemu.

SE ROIDIR *contre l'adverſité.* Adverſis obniti. *Tacit.* NIEDAC ſię przełomać zwyciężyć przeciwności. **Contre l'autorité du Sénat.* Tendere adversùs auctoritatem Senatûs. *Liv.* *Sprzeciwić ſię zwierzchności Senatu.

ROITELET. (*Petit oiſeau.*) Trochilus,i, m. *Plin.* Regulus. Regaliolus,i,m KROLIK ptak Kokoſzka wodna

ROLE, ſubſt. m. (*Liſte des noms.*) Nominum index, icis, m. Album,bi,n. *Cic.* Catalogus, gi,m. *Plaut.* ROLA, rejeſtr Imion.

RÔLE *d'un comédien,* ſe dit *des vers qu'un comédien doit réciter dans une piéce de théatre.* Carmina,um, neut.pl. *Cic.* WIERSZE ktore kto ma mowić y oſoba ktorą ma udawać na ſcenie.

RÔLE, (*Le perſonnage qu'un comedien repréſente.*) Pars, partis, f. OSOBA ktorą kto udaie ná ſcenie. **Les eſclaves joüent un rôle dans cette comédie.* Habet partes in hac comœdiâ ſervus. *Plaut.* *Maią oſobę niewolnicy w tey komedyi. **Parmi les Acteurs des piéces Grecques, ceux qui ont les ſeconds & troiſiémes rôles, quoiqu'ils puiſſent mieux joüer, que celuy qui a le premier, joüent pourtant moins bien; afin que celuy qui a le premier rôle ayt tout l'avantage.* In Actoribus Græcis fieri videmus ſæpè, illum qui eſt ſecundarum aut tertiarum partium, cum poſſit aliquando clariùs dicere, quam ipſe primarum, multum ſubmittunt, ut ille princeps maximè excellat. *Hor.* *W komedyach greckich ci co maią drugą lub trzecią oſobę, umyślnie nie tak dobrze udaią, chociażby mogli lepiey udawać niż pierwſza oſoba, áby ſię pierwſzey chwała doſtała

ON DIT auſſi qu'*Vn homme a bien joüé ſon rôle,* ou *bien fait ſon perſonnage.* Partes ſuas ſcitè egit, *ou* doctè egit fabulam. BARDZO dobrze ſwoię oſobę udał. **Il faut que je luy aille aider à joüer ſon rôle.* Huic ſupparasitabor. *Plaut.* *Muſzę mu poyść pomoc oſobę ſwoię udać.

RÔLET. (Mot d'uſage ſeulement dans cette expreſſion proverbiale & populaire. *Il eſt au bout de ſon rôle,* ou *de ſon rôlet, il ne ſçait plus que dire, ni que faire.* Quid dicat amplius, quidve faciat, neſcit. Quid dicat & quò ſe vertat, incertus eſt JUZ nie wie gdzie ſię udać y iák ſię obrocić.

ROMAGNE *ou la* ROMANDIOLE, (*Province de l'Eſtat Eccleſiaſtique en Italie.*) Romandiola,æ,f. ROMANIA Prowincya Papieſka.

ROMAIN, masc. adj. ROMAINE, f. Romanus, a, um. adject. RZYMIANIN, RZYMIANKA, Rzymski Rzymska. *Le droit Romain. Romanum jus, Romani juris, n. *Prawo Rzymskie.

(C'eſt ce qu'on appelle le *Droit écrit* compilé par l'ordre de Juſtinien.) To ieſt prawo świeckie zebrane przez Juſtyniana.

L'EMPIRE ROMAIN. Romanum Imperium,ii,n. *Cicer.* PANSTWO Rzymskie.

LES ROMAINS Romani, orum, m pl. *Cic.* RZYMIANIN. **Les Romains ont en plus d'eſprit que les autres nations* Romanorum ingenia multum cæteris hominibus omnium gentium præſtiterunt. *Cic.* *Rzymianie nád wſzyſtkie inſze narody więcey mieli rozumu.

ROMAINE, ſubſt. f. (*Eſpéce de balance* ou *peſon qui a un crochet d'un coſté, & de l'autre un poids que l'on approche*, ou *qu'on éloigne comme l'on veut.*) Statera, æ, fœm. *Vitr.* PRZEMIAN waga z gałką znaczkami haczykiem y ſznurkiem do pomykania.

ROMAN, ſubſt. m. (Ne ſignifie que les *livres fabuleux*, qui contiennent des hiſtoires d'amour & de chevaleries inventées pour divertir.) Heroicorum facinorum fabuloſa narratio, onis,f. ROMANCYE baieczne powieści o kochaniach y Rycerzach á Ryceríkich czynach baieczných.

ROMANIE, ſubſt.f. (*Province de l'Europe qui appartient au Turc.*) Romania *ou* Thracia,æ,f. ROMANIA Prowincya Turecka w Europie.

ROMAIN, ſubſt. maſc. (*Arbriſſeau odoriférant, avec la fleur duquel on fait l'eau de la Reine de Hongrie.*) Ros marinus *ou* marinus ros, *genit.* Roris marini, maſc. Roſmarinum, i, neut. Ribanotis. idis, fœm. *Colum. Horat. Plin. On écrit auſſi* ROSMARIN. ROZMARYN drzewko pachnące ktorego kwiat wchodzi do wodek węgierſkich robienia.

ROME, (*Ville ſur le Tibre, capitale de l'Italie.*) Roma, æ,f. *Cic.* RZYM Miaſto nád Tybrem Stołeczne Włochow.

(Elle a eſté autrefois la ville Capitale d'un fameux Empire, & du plus puiſſant peuple, qui eſtoit les Romains. Elle paſſe pour une des plus belles Villes de l'Univers par ſa grandeur, ſes Antiquitez & les choſes curieuſes qu'on y voit.) Było to Miaſto niegdyś głowne całey Monarchii Rzymſkiey. Maią ie zá naypięknieyſze miaſto w całey Europie dla wielkości y ſtarożytnych ciekawości ktore tám widzieć.

DE ROME. Romanus, Romana,Romanum. *Cic.* RZYMSKI, Rzymſka.

ROMPEMENT, ſubſt. maſc. (qui ne ſe dit qu'en cette phraſe.) *C'eſt un grand rompement de teſte, une grande peine.* Hoc moleſtum & odioſum eſt. WIELKIE to złámanie głowy, kłopot.

ROMPRE, V.act. & quelquefois neutre. (*Caſſer. Briſer.*) Rumpre, (po,is, rupi, ruptum.) Frangere. Confringere,(go, gis,fregi,fractum.) act acc *Cic.* ZŁĄMAC ſkruszyć. **Rompre un Pont.* Pontem interrumpere, interſcindere. *Cic.* *Rozerwać moſt znieść moſt. **Rompre un bres.* Brachium frangere *Cic* *Złámać rękę. **Rompre les jambes à quelqu'un.* Alicui crura ſuffringere. *Cic.* *Porłuc połomać komu nogi. **Rompre briſer une porte.* Fores effringere. *Ter.* *Wyſadzić wyłámać drzwi wrota. **Rompre* ou *déchirer une lettre.* Epiſtolam ſcindere Conſcindere. Concerpere. *Cic.* *Zedrzeć liſt. **Rompre quelqu'un de coups.* Aliquem plagis contundere. *Cic.* *Zbić ſtłuc kogo.

ROMPRE *les chemins.* Interrumpere itinera. Corrumpere vias. POPSOWAC drogi. **Le chemin eſt rompu par les pluyes continuelles* Aſſiduis imbribus factum eſt iter corruptius. *Cæſ* *Drogi ſię popſowały od deſzczow uſtawicznych. **Se rompre une veine & cracher le ſang* Rumpere ſibi ramices & ſputare ſanguinem *Plaut.* *Rozerwać ſobie żyłę krwią pluć. **Je me ſuis rompu à force de courir pour l'amour de vous.* Me rupi currendo causâ tuâ. *Plaut.* *Wniweczem ſię obrocił biegaiąc dla ciebie.

SE ROMPRE, (*Se briſer, ſe caſſer par éclats, comme le bois & choſes ſemblables.*) Diffilire, (io,is, diffilui, *ou* diffilii, ultum.) *Plin* TRZASKAC ſię łomać ná ſztuki iáko drzewo y podobne rzeczy.

ROMPRE,ſe dit figurément dans les expreſſions ſuivantes *Rompre avec quelqu'un, rompre amitié, alliance avec luy.* Ab aliquo ſe abrumpere. *Cicer.* Dirimere affinitatem. *Tacit.* Diſſuere, diſcindere, diſſolvere, diſſociare amicitias cum aliquo. Ab alicujus amicitiâ ſe removere. Amicitiam alicujus dimittere. *Cic.* ROZERWAC przyiaźń z kim rozbrat z nim uczynić pogniewać ſię z ſobą. **Rompre l'amitié qui eſt entre les perſonnes.* Diſjungere amicos. Diſſociare animos amicorum. *Cic.* *Rozerwać zepſuć przyiaźń między iákiemi oſobami. **Je romps avec vous, je romps la paille avec vous.* (Comme l'on dit populairement.) Amicitiam tibi renuntio, *ou* tecum veterem conjunctionem dirimo. *Cic.* *Już rozbrat z tobą kwita z przyiaźni.

ROMPRE *le ſommeil.* Abrumpere ſomnos. *Virg.* Auferre, avertere ſomnum. *Horat.* Interrumpere ſomnum. *Plin.* PRZERWAC ſen. **Le jeu.* Ludum incidere. *Horat.* *Przerwać grę. **Ses chaiſnes, ſe mettre en liberté.* Solvere vincula, ſe in libertatem vindicare, aſſerere. *Cic.* *Rozerwać okowy kaydany rozbić ná wolność wyniść. **Rompre un entretien.* Dirimere colloquium. *Cæſ.* *Rozerwać mowę w poſiedzeniu, przerwać dyſkurs.

ROMPRE *un diſcours, la parole, interrompre quelqu'un en parlant.* Sermonem alicui abrumpere. *Suet.* Interrumpere. *Cæſ.* Interpellare aliquem *Plaut.* Alicui interloqui. *Ter.* Orationem ex ore alicujus eripere *Plaut.* PRZERYWAC komu mowę,przeſzkadzać mu w mowieniu.

ROMPRE *la teſte, rompre les oreilles à quelqu'un* Obtundere aliquem *ou* aures alicujus obtundere, (do, dis, tudi, tuſum.) *Cic. Ter.* Obſtrepere aures alicujus. *Plin.* NATRZESZCZEC komu głowę uſzy mu nábić. **Elle me va rompre la teſte de ſon babil.* Jam aures meas oppilabit ſuâ vaniloquentiâ. *Plaut. ou* onerabit aures meas multiloquio. *Cicer.* *Głowę mi roſtrzeſzczy tym ſwoim gadaniem. **A force de luy rompre la teſte & de l'importuner, je ſuis venu à bout de ce que je ſouhaitois.* Tundendo, atque odio effeci, id quod optabam *Terent.* *Takem mu nákłocił głowę żem náoſtatek ſwego dokazał. **Nous n'avons la teſte rompuë d'autre choſe.* Talibus rebus aures noſtræ circumſonant. *Cic ou* calent aures noſtræ. *Niemamyć inſzego zákłocenia głowy nád to.

ROMPRE *une affaire.* Rem diſturbare *Cic.* Dejicere. *Liv.* ZEPSOWAC rzecz iáką. **Rompre les deſſeins* ou *les meſures de quelqu'un.* Alicujus conſilia diſſiolvere, diſſipare, frangere Conturbare. Diſturbare. *Podłámać komu ſzyki ułożone imprezy mu pomięſzać. **Il a rompu toutes mes meſures.* Conturbavit mihi rationem omnem. *Terent. ou* Rationes omnes. *Wſzyſtkie mi pomięſzał ſzyki.

ROMPRE *une aſſemblée, la renvoyer, la congédier.* Concilium dimittere. *Cic* Confringere concilium. *Cic.* POZEGNAC Seym zgromadzenie.

ROMPRE *les eſcadrons ennemis, les enfoncer.* Acies hoſtium perfringere *Cæſ.* Perrumpere. *Virg.* POŁĄMAC ſzyki nieprzyiacielſkie, przebić ſię przez nie.

ROMPRE *ſa table, ne plus tenir table ouverte.* Cœnam rectam non dare ampliùs. Diſturbare menſam *ou* evertere. JUZ nietrzymać ſtołu otwartego.

ROMPRE *un marché, ſe dédire.* Abire ab emtione. *Paul.* ROZEYSC ſię z targu niezgodziwſzy ſię. **Il cherche une occaſion pour rompre le marché.* Quæris anſam, infectum ut id faciat. *Plaut.* *Szuka pretextu áby ſię rozeyść z targu. **Rompre le careſme.* Solvere jejunia. *Złámać poſt. **On rompra pluſtôt ce qui a pris depuis long-temps un mauvais pli, qu'on ne le redreſſera.* Frangas potiùs quàm corrigas, quæ in pravum induruerunt. *Quint.* *To co ſię dawno zle nákrzywiło, prędzey złámieſz, niżeli náproſtuieſz.

A TOUT ROMPRE, (*Tout au plus.*) Ad ſummum. *Cic.* PRZYNAYMNIEY ná oſtatek.

ROMPRE ſe dit proverbialement en ces phraſes. *Il a rompu le premier la glace*, pour dire, *il a le premier entrepris une choſe hardie & dangereuſe, il a fraye le chemin aux autres.* Primus difficultates perfregit,perrupit *Plin.* ZŁĄMAC pierwſzy lud ſam ſię pierwſzy ná co odważyć. **Ils ont rompu la paille. Voyez* PAILLE. *Rozbrat z nim uczynił rozerwał z nim przyiaźń, przyiaźń mu wypowiedział. **Il vaut mieux plier que rompre, il vaut mieux céder & obéir, que de ſe perdre.* Cedendum eſt foro. *Lepiey ſię nágiąć niżeli ſię złámać, lepiey uſtąpić niż zginąć. **Rompre en viſiere à quelqu'un.* Obvertere alicui cornua. *Plaut.* *Leść komu w oczy w oczy mu ſię ſprzeciwić,ſtawić mu ſię okoniem)iák poroczne przyſłowie nieſie)przeciwko reſpektowi y powinnemu poſzanowaniu co czynić ná wzgardę iego w oczy.

ROMPRE *les chiens, détourner ailleurs la converſation.* Sermonem aliò deducere. *Cicer.* GDZIEINDZIEY mowę, do czego inſzego obrocić.

ROMPRE *les dez à quelqu'un, luy faire manquer ſon coup ou quelque affaire, traverſer ſes deſſeins.* Turbare, Diſturbare alicujus conſilia. *Terent.* Invertere alicujus conſilia. *Paul.* POMIĘSZAC komu ſzyki.

ROMPU, maſc. ROMPUE, fœm. part. paſſ. & adiect. (*Caſſé briſé.* Ruptus, diſruptus, fractus, confractus, a, um. *Horat. Veyez* ROMPRE *dans ſes ſignifications.* ZŁĄMANY, Złamana.

ROMPU, (*Fatigué, las du chemin.*) De viâ feſſus, itinere defeſſus, *ou* defatigatus,a,um. *Cic.* ZMORDOWANY.

ROMPU, (*Qui a une hernie* ou *une deſcente de boyaux.*) Ramicoſus, a, um. Herniâ laborans, antis, omn. gen. *Plin.* KIŁOWATY rupturę maiący.

ROMPU, *dans un art, dans une profeſſion, qui y eſt fait.* In arte aliquâ exercitus, exercitatus, a,um. *Cic.* NIE Nowicyuſz w czym, żeby ziadł ná czym. **Rompu dans les affaires* In rebus gerendis *ou* ad res gerendas exercitatiſſimus, a, um. *Cic.* *Nie nowicyuſz w ſprawach publicznych.

PARLER *à baſtons rompus, ſans aucune liaiſon.* Ea dicere *ou* loqui, quæ apta inter ſe & cohærentia non ſunt, *ou* quæ inter ſe non cohærent. PRAWIC co iedno drugiego ſię nietrzyma.

RONCE, ſubſt. fem. Rubus, rubi, maſc. Sentis, is,maſc. *Colum.* (On trouve ces deux mots de féminin, mais le maſculin eſt plus uſité.) CIERNISKO ciernie oſty głogi krzaki.

RONCERAYE, ſubſt. fem. (*Lieu plein de ronces.*) Rubetum, ti, neut. *Ovid.* Senticetum, ti, neut. *Plaut.* CIERNISKO.

ROND, m. RONDE. f. (*Ce qui eſt de figure circulaire.*) Rotundus, globoſus, a, um. *Cic.* Orbiculatus, a, um. *Colum.* OKRĄGŁY Okrągła. **La terre eſt ronde comme un œuf.* Terra rotundata eſt, ut ovum. *Petr.* *Ziemia ieſt okrągła iák iáie.

ROND, parlant *d'un cylindre* ou *d'une colomne qui eſt ronde & longue.* Teres, etis, omn. gen. *Virg.* OKRĄGŁO długi iáko wałek álbo kolumna ſłup okrągło w zwyż y wzdłuż okrągło idący.

ROND *en forme de cercle.* Figuram circuli habens, entis, omn. gen. In orbem ductus, a, um. OKRĄGŁY w cyrkuł w koło dany.

ROND, ſubſt. maſc. Orbis, is, maſc. Circulus, li, maſc. *Cic.* KOŁO ſwera.

Un petit rond. Orbiculus, li, maſc. *Plin.* Koło kołko.

Un demi rond. Semicirculus, li, maſc. *Cicer.* Poł ſwerze.

**Faire un rond, un cercle.* Circulum deſcribere. *Vitr.* *Cyrkuł zrobić.

Danſer en rond. Saltatorium orbem verſare. *Cic.* Táńcować w koło.

Un compte rond, qui n'eſt point rompu. Summa integra & ſolida, æ, fem. Ráchunek zupełny.

ON DIT au figuré *un homme rond & franc.* Homo ingenuus & ſimplex. CZŁOWIEK proſty ſzczery.

RONDACHE, ſubſt. fem. (*Bouclier rond.*) Parma, æ, fem. *Liv.* Clypeus, ei, maſc. PAWĘZA puklerz náręczny okrągły.

RONDE, ſubſt. fem. (*Viſite qu'on fait pour voir ſi les ſentinelles ſont en leur devoir.*) Vigiliarum luſtratio, onis, fem. RUNT obchodzenie lub obieżdzanie wart y czat wnocy. **Faire la ronde.* Vigilias circumire, circuire *ou* obire. *Runę odprawować obchodzićrontem.

A LA RONDE, phraſe adverbiale, *Verſer du vin à la ronde.* In orbem merum circumferre. *Quint. Curt.* W KOLEY, nálewać w koley. **Il n'y a point de plus belle Ville à cent lieuës à la ronde.* Nulla circum ad centeſimum lapidem urbs pulchrior videtur. *Niemaſz okolicznie o ſtomil miaſta pięknieyſzego. **Chacun baiſa ce nouvel affranchi à la ronde.* Hunc circumeuntem puerum perbaſiavimus. *Petr.* *Wſzyſcy śmy tego wyzwolońca koleyno całowali.

RONDEAU, ſubſt. maſc. (*Cercle rond.*) Circulus, i. Orbis, is, maſc. KOŁO okrąg.

RONDEAU, (*Sorte de poëſie ancienne compoſée de treize vers, dont il y en a huit d'une rime & cinq d'une autre.*) Rhythmus orbicularis, maſc. WIERSZ o trzynaſtu wierſzy ktorych oſm ieſt iednakowey kádencyi, á pięć odmienney.

RONDEMENT, ſe dit bien au figuré, *Franchement.* Ingenuè. Sincerè. Simpliciter. *Cic.* POPROSTU ſzczerze. **Il va rondement en beſogne.* Simpliciter & ingenuè agit. *Poprostu y ſzczerze idzie we wſzyſtkim.

RONDEUR, ſubſt. fem. (*Qualité de ce qui eſt rond.*) Rotunditas, atis, fem. *Plin.* OKRĄGŁOSC.

LA RONDEUR *de la terre.* Rotundus terræ ambitus, ûs, maſc. Forma rotunda terræ. *Cic.* OKRĄGŁOSC Ziemi.

RONFLEMENT, ſubſt. maſc. (*Bruit qu'on fait en dormant.*) Ronchus, ronchi, maſc. *Mart.* Reſonans pectoris ſtridor, oris, maſc. *Celſ Aurel,* CHRAPANIE ſpiący.

RONFLER, *en dormant.* Ronchiſſare, (o,as, avi, atum.) *Plaut.* Ronchos edere, emittere. Stertere, (ſterto, ſtertis, ſtertui.) *Cicero. Petr. Plaut.* Proflare ſonum pectore. *Virg.* CHRAPAC ſpiąc. **Faire ronfler.* Ronchos alicui ciere. *Plaut.* *Chrapanie wzbudzać.

RONGER, V. act. Rodere. Arrodere. Corrodere. Derodere, (rodo, rodis, roſi, roſum.) act. accuſ. *Cic.* Exedere, (do, is, exedi, exeſum.) *Cic.* GRYSC. **Ronger autour.* Circumrodere. Obrodere. *Plin.* *Ogryzać dokoła.

RONGER *quelqu'un, le manger* ou *manger ſon bien peu à peu.* Exedere aliquem. *Plaut.* GRYSC ogryzać przygryzać ugryzać. **La mer ronge ſes bords.* Mare rodit littora. *Morze podrywa brzegi. **C'eſt le plaiſir de ronger comme il faut ces vilains avares.* Id lepidum eſt, triparcos homines benè admordere. *Plaut.* *Y wtym upodobanie tych ſknerow ugryść urwać.

RONGER ſe dit figurément en choſes morales. *La triſteſſe ronge l'eſprit.* Ægritudo exeſt *ou* exedit animum *Cicero.* GRYSC niewłaśnie co do umyſłu; ſmutek ieſt ugryzienie ſerca. **Je me ronge moy meſme, je me deſſéche & je m'épuiſe & ma propre fantaiſie me fait de la peine.* Egomet me concoquo,macero & defatigo,magiſter mihi exercitor animus hic eſt *Plaut.* *Sám ſię w ſobie gryzę y trapię ſam ſię niſzczę y ſchnę.

RONGER *ſon chagrin, ſon frein.* Decoquere animi ægritudinem. *Cic.* GRYSC ſię w ſobie. **Sa colere.* Iras coquere, decoquere. *Sil-Ital. Lucr.* *Sám ſię w ſobie gniewać złość w ſobie warzyć.

RONGER ſe dit proverbialement. *Ce poëme ſent bien les ongles rongez,* pour dire, *ce poëme eſt bien travaillé, on s'eſt bien mordu les ongles en le faiſant.* Demorſos ſapit ungues illud poema. *Horat.* WIERSZ z pilnością y pracą piſany. **On luy a donné un os à ronger, on luy a ſuſcité quelque affaire, qui l'empeſche de faire du mal aux autres.* Injecta eſt ipſi tragula, quæ impedit, quominùs aliis noceat. *Dano mu kość do zgryzienia,dogodzono mu,ma oczym myślić nie żeby drugim miał co złego czynić.

ROQUETTE, ſubſt.f. (*Herbe.*) Eruca, æ,f. *Plin.* GORCZYCA ziele.

ROSAT. **Du vinaigre roſat, ou l'on a mis infuſer des roſes.* Acetum roſaceum, aceti roſacei,n. OCET rożany ná roży nálewany. **Syrop roſat.* Succus roſaceus, ei, m *Ulepek rożowy. **Huile roſat.* Roſaceum oleum, i, neut. Rhodinum oleum. *Plin.* Roſa,æ,f. *Celſ.* *Olejek rożany.

ROSE, ſubſt.f. (*Fleur odoriférante,*) Roſa, æ,f. *Cic.* ROZA kwiat. **Bouton de roſe.* Viridis roſæ alabaſter,tri,m. *Plin.* *Pączki rożane ná roży ſię wiążące ná kwiat. **Roſe à cent feüilles.* Roſa centifolia. *Plin.* *Roża pełna ſtoliſtna. **Roſe blanche.* Albans roſa. *Ovid.* *Roza biała. **Roſe rouge* Punicea roſa. *Horat.* Plena pudore roſa. *Colum.* *Roża czerwona.

DE ROSE. Roſaceus, a, um. *Plin.* Roſeus, a, um. *Virg.* ROZOWY. **Etoffe de couleur de roſe.* Pannus roſeus. *Materya rożowa koloru rożowego.

EAU ROSE. Roſacea *ou* aqua roſacea,æ,f. *Plin.* WODKA ROSERAYE, ſubſt.f. (*Lieu planté de reſiers.*) Roſetum, ti,n. *Virg.* MIEYSCE rożami ſadzone,rożany ſadek.

ON DIT *du vin roſé, du vin rouge & vermeil.* Rubens vinum. *Voyez* VIN. *Ovid.* WINO ná czerwony kolor ciągnące.

ROSEAU, ſubſt. fœm. (*Canne qui croiſt dans les mareſts.*) Arundo, inis,fœm. *Liv.* Canna, æ, fœm. *Colum.* Calamus, i, maſc. *Plin.* TRZCINA proſta iákie poſpolicie po ſtawach y ná bagnach roſtą.

DE ROSEAU. Arundineus,a,um. Canneus,a, um. *Colum.* TRZCINIANY ze trzciny.

LIEU *où il croit bien des roſeaux.* Arundinoſus,a,um. *Catul* TRZCININA, gdzie trzciny wiele roście.

LIEU *planté de roſeaux.* Arundinetum,ti,n. *Plin.* TRZCINA mieyſce trzciną umyślnie ſadzone.

ROSE'E, ſubſt.f. (*Petite ſeroſité qui tombe le matin ſur la terre dans certains mois de l'année.*) Ros, roris, maſc. *Virg.*

ROSA Niebieſka. **Il fait roſée*, ou *de la roſée.* Rorat. Irrorat. *Colum* *Roſa pada. *Couvert* ou *mouillé de roſée.* Rorulentus Roſcidus, a, um. *Colum. Virg.* *Zroſzony poroſzony. **La terre eſt couverte de roſée.* Terra roreſcit. *Plin.* *Ziemia roſą pokryta.

ROSETTE, ſubſt. fœm. (*Craye blanche teinte en rouge par les peintres.*) Purpuriſſum, i, n. *Plin.* RUBRYKA czyli Barwiczka.

ROSETTE, (*Cuivre de la premiére fonte.*) Primæ ſuſuræ, æs,æris,n. RUDA moſiężna pierwſza z huty.

ROSIER, ſubſt maſc. (*Arbriſſeau qui porte des roſes.*) Roſa, æ, fœm. Roſarum ſpina, æ, f. *Plin.* ROZA chruſt krzak rożowy

ROSSE, ſubſt. fœm. (*Meſchant cheval, qui ne peut aller.*) Strigoſus equus, ſtrigoſi equi, maſc. *Liv.* HETKA ſzkapſko wywłoka ladaco.

ON APPELLE par mepris *une perſonne vieille & qui n'en peut plus*, *Vielle roſſe.* Silicernium, ii, neut. *Ter.* BABSKO ſtare ſpinturnica.

ROSSE eſt auſſi un poiſſon que Geſner appelle en latin *Rutilus* qui approche de la Vendaiſe, mais qui n'a pas la chair ſi ſavoureuſe. WZDRENKA ryba podobna do Sielawy ale mięſa nie ták ſmacznego.

ROSSER, V. act. (Terme populaire & bas.) *Battre comme il faut*, ou *comme on fait une roſſe pour la faire marcher.* Multare aliquem *ou* fuſtibus multare, (o,as,avi,atum.) Lumbos alicujus fuſte dolare. *Ter. Plaut.* OBIC pobić plagami obić boki iáko leniwemu ſzkapſku. **Tu veux te faire roſſer pour tes menſonges.* Vapulare vis ob mendacia. *Plaut.* *Chceſz bydź widzę bity za ſzalbierſtwa twoie. **Je te roſſeray comme il faut & je t'envoyray tout droit au moulin.* Ego te hominem irrigatum plagis piſtori dabo. *Plaut.* *Weźmieſz mi należycie, zbiię cię iák oſſa.

ROSSIGNOL, ſubſt. maſc. (*Oiſeau d'un plumage gris & d'un chant mélodieux.*) Luſcinia, æ, fœm. (*on poëſie.*) SŁOWIK ptak pierza ſzarego głoſu bardzo melodyinego.

PETIT ou *jeune Roſſignol.* Luſciniola,æ,f. *Plaut.* MŁODY ſłowik.

ROSTOK, (*Ville Hanſéatique & Imperiale ſur la mer Baltique.*) Roſtochium,ii,n. ROSTOK Miaſto Anzeatyckie y Ceſarſkie nad morzem Baltyckim.

ROSTOW, (*Grande Ville de Moſcovie.*) Roſtovia,æ,fœm. ROSTOW Wielkie Miaſto w Moſkwie.

ROST, *prononcez* ROT (*élevant l'O dans ce mot pour le diſtinguer de* ROT *qui ſe prononce bref.*) *De la viande roſtie à la broche.* Aſſa *ou* toſta caro, aſſæ *ou* toſtæ carnis, f. *Ovid.* Daps aſſaria, dapis aſſariæ, f *Cat.* PIECZYSTE. **On ſervit le roſt*, ou *le roſti.* Appoſita eſt caro toſta. *Dawano pieczyſte záſtawiono pieczyſte.

ON DIT populairement & en maniere de proverbe qu'*un homme eſt à pot & à roſt dans une maiſon*, pour dire qu'*il y mange matin & ſoir.* Aſſiduus conviva alicujus familiæ, *ou* Familiaris & quotidianus convictor, oris, m. *Cic.* STOŁOWNIK codzienny y rano y wieczor.

ROT, ſubſt. m. (*Ventoſité du corps humain qui ſort par la bouche, qui eſt cauſée par une bile émuë* ou *par quelque indigeſtion.*) Ructus,ûs,m. *Mart* RZYGANIE odrzyganie wiatry gorą przez uſta wychodzące z żołądka nieſtrawności. **Des rots frequens ſont la marque d'une indigeſtion.* Crebri ructus cruditatis indicium. *Colum.* *Częſte odrzyganie ieſt znakiem nieſtrawności

ROTEMBOURG *ſur le Tauber*, (*Ville impériale de la Franconie*) Roteburgum ad Tubarum. ROTEMBURG Miaſto Ceſarſkie nád Taubrem w Frankonii.

ROTEMBOURG, (*Petite Ville ſur le Nekar dans la Suaube.*) Roteburgum ad Necrum. ROTEMBURG Miaſto w Szwabii nád Nekrą.

ROTER, V n. (*Faire un rot.*) Ructare. Eructare. (o, as, avi,atum.) *Cic.* Ructor, (aris,atus ſum.) dep *Var.* RZYGAC odrzygiwać, wiatry mieć. **Roter ſouvent.* Ructitare, (o, as, avi,atum.) act acc. *Colum* *Często odrzygiwać. **L'Aneth fait roter.* Anethum ructus movet. *Plin.* *Po anyżu ſię odrzygiwa.

Celuy qui rote. Ructator, oris,m. RZYGACZ odrzygacz.

Celle qui rote. Ructatrix, icis, f. RZYGACZKA odrzygaczka.

Vne herbe qui fait roter. Ructatrix herba. *Mart.* Ructu gravis herba. *Plin.* Ziele po ktorym ſię odrzyguie.

ROTI *comme on le prononce*, ou ROSTI *comme il s'écrit*, maſc. RÔTIE, f. Aſſus Inaſſatus. Toſtus, a, um. *Colum. Plin.* PIECZYSTE pieczony przypiekany.

DU RÔTI ſubſt. maſc. ou *de la viande rotie.* Aſſa, toſta caro, aſſæ *ou* toſtæ carnis, f. *Celſ.* PIECZENIA pieczyſte.

UNE RÔTIE, ſubſt. fœm. (*Du pain roti.*) Offa panis toſta. GRZANKA. **Vne rôtie au vin & au ſuccre.* Offa panis toſta, vino & ſaccharo medicata. *Grzanka z winem y cukrem. **Vne rôtie à l'huile.* Offa panis toſta, oleo ſoporata. *Grzanka z oliwą.

ON DIT *Si vous eſtiez ailleurs vous diriez que les alouëttes tombent icy toutes rôties.* Tu ſi alicubi fueris, dices hic porcos coctos ambulare. *Petr.* TY gdybyś był gdzieindziey powiadałbyś że tu pieczone gołąbki (álbo) ſkowronki ſame do gęby lecą.

(Les Latins diſoient des *Cochons de lait*, & les François des *Alouettes* Proverbe pour proverbe.) W łacińſkim przyſłowiu, mowią *pieczone proſiątka*, w Francuſkim: *pieczone ſkowronki*, Polſkie záś przyſłowie nieſie pieczone gołąbki.

ROTIR *ou* ROSTIR comme *il s'écrit.* Torrere, (eo, es, torrui, toſtum.) Torrefacere, (io, is, feci, factum.) act. acc. Igni *ou* ſuccenſis ignibus torrere. *Cic. Virg.* PIEC ná rożnie przy ogniu.

Eſtre rôti des ardeurs du Soleil. Solis ardore torreri. *Cicer.* Piec ſię ná ſłońcu palić ſię prażyć ſię ná ſłońcu.

Faire rôtir à la broche. Verubus carnes torrere, *ou* Verſare carnes in igne, ad ignem. *Horat.* Epponere ad Vulcani violentiam. *Plaut.* Piec ná rożnie. **Faire rôtir ſur le gril.* Imponere carnes craticulæ,torrere in craticulâ. *Piec na roſcie przypiekać.

ROTISSERIE, ſubſt.f. (*Lieu où l'on vend des viandes rôties à la broche.*) Coquinum forum, coquini fori, n. *Plaut.* Vicus in quo carnes toſtæ venales proſtant. GARKUCHNIA gdzie pieczyſte ſamo przedaią.

ROTISSEUR, ſubſt m Fartor, oris, m. Proprement *un Rôtiſſeur en blanc qui ne fait point rôtir la viande.* Carnium aſſarum propola, æ, m *ou* Coquus *en général.* KUCHARZ gościnny álbo też kucharz od pieczyſtego.

ROTTERDAM, (*Grande Ville de Hollande ſituée ſur la Meuſe.*) Roterodamum,i,n. ROTERDAM Miaſto Wielkie w Holandyi nád Mozą.

(C'eſt le lieu de la naiſſance d'Eraſme, dont on voit dans le marché la ſtatuë qui eſt de bronze.) Jeſt to oyczyzna ſławnego Erazma,ktorego też tam ná rynku ſtoi oſoba ſpiżowa

ROTULE, ſubſt. f. (Terme d'Anatomie.) *Petit os rond, qui eſt au genou.* Rotula,æ,f. CZASZKA ukolana.

ROTURE, ſubſt. f. (*Condition*, ou *l'Eſtat de ceux qui ne ſont pas nobles.*) Plebeia conditio, plebeiæ conditionis, fœm. PROSTA kondycya nieſzlacheckiego ſtanu.

Des terres en roture. Prædia plebei juris, orum, neut. pl. Grunta mieyſce chłopſkie role.

ROTURIER, m. ROTURIERE,f. (*Qui n'eſt pas noble.*) Plebeius, plebeia, plebeium. Ignobilis & hoc ignobile. *Cic.* NIESZLACHCIC proſtey kondycyi.

ROUE, ſubſt.f. Rota, æ,f. *Cic.* KOŁO wozowe.

PETITE ROUë. Rotula,æ,f. *Cic. Plaut.* KOŁKO.

Le tour des rouës. Rotarum orbis. *Plin.* Dzwona kołowe. **Les rayons des rouës.* Rotarum radii, orum, maſc. pl. *Ovid.* *Szprychy kołowe.

ON DIT figurément *La rouë de la fortune.* Fortunæ rota. *Cic. Comme la vie eſt fort diverſifiée, les fortunes changent auſſi tout à coup; il eſtoit riche, nous eſtions pauvres, mais la rouë a tourné.* Ut varia vita eſt, actutum fortunæ mutari ſolent; dives fuerat, nos pauperes, vertit ſe rota viciſſim. *Plaut.* KOŁO ſzczęścia koło fortuny ktorym ſię ſzczęście toczy. Jáko to ná świecie nie iednoſtaynie bywa y ſzczęście ſię odmienia on był Pánem, my ubodzy, ále ſię koło fortuny obrociło inaczey.

ON DIT proverbialement *Pouſſer à la rouë, aider, inciter quelqu'un à une choſe.* In ſuppetias alicujus venire, *ou* promovere aliquem. *Ter.* PODBUDZAC kogo do czego pomagać mu, podniecać podſzczuwać.

Faire la rouë, parlant *d'un Paon.* Rotare, (o,as,avi,atum.) *Colum.* Gemmeam caudam explicare. *Phæd.* Ogon rozwiia paw.

ROUë, (*Supplice des malfaiteurs, qu'on met expirer ſur une rouë, aprés leur avoir caſſé les os.*) Rota, ſupplicii genus. Koło męka ſkazanych ná wplecienie w koło lub zbicie kołem

RO-

ROUEN, *prononcez* ROUAN. (*Ville capitale de la Normandie avec Archeveſché & Parlement.*) Rhotomagus, gi,f. ROTOMAG Miaſto głowne Normandii z Arcybiſkupſtwem y Parlamentem to ieſt Trybunałem głownym.

DE ROUEN. Rhotomagenſis, & hoc rhotomagenſe. adj. Z ROTOMAGU. Rotomageński.

ROUER *quelqu'un de coups.* Malè multare aliquem. *Ter.* Crebris ictibus obtundere, contundere. act. acc. *Ovid.* ZBIC kogo kiimi. **Je ſuis roué de coups de poing.* Obtuſus ſum pugnis peſſimè. *Plaut.* *Wſzyſtkiem zbity pięściami.

ROUER *un criminel, l'expoſer ſur la rouë, aprés luy avoir caſſé les os* Sontis crura frangere, perfringere & imponere rotæ. WPLESC w koło złoczyńcę álbo go ná kole wyſtawić, kołem w nim pierwey kości potłukſzy.

Les Peuples de Rouergue. Rhuteni *ou* Ruteni orum,m.pl. Rowerzanie obywatele Rowergu w Jiennie.

ROUET, ſubſt. m. (*Qui ſert à filer & à devider du fil.*) Rota nendo filo accommodata Rota quæ manubrio vertitur. KOŁOWROTEK do przędzenia.

ROUGE, adj. m & fœm. Ruber, rubra, rubrum. *Horat.* Rubicundus, a, um. *Plaut.* Rubens, entis, omn. gen. *Plin. Var.* CZERWONY, Czerwona. **Il eſt rouge de viſage, & à les yeux vifs* Eſt ore rubicundo, acutis oculis. *Plaut.* *Czerwony ná twarzy byſtrych oczu.

Eſtre rouge. Rubere, (rubeo, es, rubui, *ſans ſupin.*) *Virg.* *Zaczerwienićć ſię. **Devenir rouge.* Rubeſcere, rubeſco. *Virg.* Erubeſcere, (erubeſco, erubui, *ſans ſupin.*) *Ter.* *Zápłonąć ſię od wſtydu.

Donner à boire à rouges bords, ou *à pleins verres.* Dare bibere plenis cantharis. *Plaut.* Nálewać częſtować pełnemi ſzklenicami.

ROUGE, ſubſt.m. (*Eſpece de craye* ou *vermillon, dont les femmes ſe ſervent pour leur donner de la couleur.*) Purpuriſſum, purpuriſſi, n. Rubrica, æ, f. *Plaut.* FARBICZKA ktorą ſię białogłowy maluią. **Cette femme met du rouge.* Hæc mulier ad vultûs ſui commendationem utitur purpuriſſo *ou* adhibet purpuriſſum. *Tá białogłowa ſię ſarbuie. **Le rouge luy eſt monté au viſage.* Rubore perfuſus eſt. *Petr.* *Wſtydem ſię zápalił záczerwiniał ſię.

ROUGEASTRE, *prononcez* ROUGEATRE. (*Tirant ſur le rouge.*) Subruber, ſubrubra, ſubrubrum. Subrubicundus, a, um. *Celſ. Plin.* CZERWIENIAWY czerwieniący ſię rumiany

ROUGEOLE, *prononcez* ROUJOLE, (*Maladie des petits enfans.*) Rubentes puſtulæ *ou* Puſulæ, arum,f. *Plin.* ODRA choroba dzieci, krosty.

ROUGET, ſubſt. m. (*Poiſſon de mer, qui eſt rouge.*) Rubellio, onis,m. *Plin.* PŁOC morſka.

ROUGEUR, ſubſt.f. (*Qualité de ce qui eſt rouge.*) Rubor oris,m. *Plin.* CZERWONOSC rumianość.

ROUGEUR, (*La pudeur, la honte qui fait rougir.*) Rubor, oris, maſc. *Cic* WSTYD wſtydliwość. **La rougeur luy monta au viſage.* Erubuit. *Ter.* Incanduit ore rubor. *Cland.* Rubor notavit illius ora. *Ovid.* *Wſtydem ſię zápłonął.

ROUGEURS au plurier ſe dit *des boutons* ou *taches rouges qui viennent au viſage & ſur la peau.* Rubentes *ou* Rubicundæ puſulæ, arum,f.pl. Rubicunda facies, rubibundæ faciei, f. KROSTY czerwóze po twarzy iák trąd. **Il eſt plein de rougeurs par tout le corps.* Rubentibus puſulis variatur *ou* varium eſt illius corpus, *ou* Interſtinctum eſt. *Krosty go obſypały po wſzyſtkim ciele.

ROUGIR, (*Faire rouge.*) Rubefacere, (io, facis, feci, factum.) *Sil-Ital.* Rubro colore aliquid inficere. FARBOWAC Czerwono.

ROUGIR, (*Devenir rouge.*) Rubeſcere, (ſco,ſcis, rubui, *ſans ſupin*) Colorem rubicundum trahere. ZACZERWIENIC ſię, zárumienić ſię rumienić ſię.

ROUGIR *de honte.* Rubere. Erubeſcere. *Cicer. Terent.* Suffundi rubore, (or, eris, ſuffuſus ſum.) *Liv.* ZACZERWIENIC zápłonąć ſię od wſtydu. **Je te feray rougir.* Dabo te in ruborem. *Plaut.* *Záwſtydziſz ſię, záwſtydzę cię. **Vne letre ne rougit point.* Epiſtola non erubeſcit. *Cicer.* *Liſt ſię niewſtydzi

ROUILLE, ſubſt.f. (parlant *des métaux en général.*) Rubigo, ginis, fœm. *Var.* RDZA żelazna moſiężna y inſzych kruſzcow.

ROUILLE *du fer.* Ferrugo, ginis,f. *ou* Ferri rubigo. *Plin.*

RDZA żelazna. **Rouille d'airain.* Ærugo, ginis, f. *ou* Æris rubigo. *Plin.* *Rdza miedziana śniedź.

QUI *eſt de couleur de la rouille de fer.* Ferrugineus, a, um. *Plin.* ZELAZNY rdzawy, rdzawey farby.

SE ROUILLER, (*Amaſſer de la rouille, devenir rouillé.*) Rubiginem trahere, æruginem contrahere, (ho,his,xi,ctum.) *Plin.* ZARDZEWIEC. **Il eſt rouillé.* Squalet rubigine. *Quint.* *Zárdzewiały,pordzewiały.

ON DIT *l'eſprit ſe rouille par une trop grande oiſiveté.* Elangueſcit ingeniũ nimio otio. GNUSNIEIEumyſł,od zbytniego prożnowania.

ROUILLE', maſc. ROUILLE'E, fœm. (*Couvert de rouille.*) Rubiginoſus. *Plaut.* Æruginoſus, a, um. *Sen.* ZARDZEWIAŁY, zárdzewiała.

ROUIR, V. n. (*Faire tremper le chanvre dans l'eau pour en tirer la filaſſe.*) Cannabim macerare in aquâ. (o, as, avi, atum.) KONOPIE moczyć.

ROULADE, ſubſt. fœm *ou* ROULEMENT *de la voix qui ſe fait en chantant.* Vocis varia & crebra volutatio. Inflexio, onis, fœm. ŁAMANIE rozmaite głoſu ſpiewaiąc gorgi. **Faire des roulades.* Vocem volutare & crebrò inflectere. *Gorgi ſtroić.

ROULEAU, ſubſt. m. (*Morceau de bois court de figure cylindrique, qu'on met ſous de gros fardeaux pour en faciliter le mouvement.*) Palanga, æ, f. *Var.* WAŁEK do toczenia ciężarow, walki ná ktorych ſię co toczy.

ROULEAU *de Patiſſier avec quoy il étend ſa paſte & la roule.* Radius.ii,m. WAŁEK Piekarſki do ciaſta.

ROULEAU *de papiers.* Convolutæ chartæ, arum, f. plur. PAPIER w trąbkę zwiniony.

ROULEMENT, ſubſt m. (*Des roües.*) Rotarum circumactus,ûs m. OBRACANIE ſię koł, toczenie ſię hałas.

ROULEMENT *de la voix.* GŁOS, głoſy, gorgi ſpiewanie.

ROULER *des pierres.* Lapides volvere, devolvere. (o, is, volvi, volutum.) *Virg. Liv.* KAMIENIE ſtaczać álbo do gory toczyć. **Ils roulent de gros quartiers de pierres.* Pondera ſaxorum pervolvunt. *Tacit.* *Wielkie ſztuki kamieni ſtaczaią. **Rouler quelqu'un dans la bouë.* Aliquem in luto pervolvere. *Ter.* *W błocie kogo uwalać utarać. **Les ſains roulent peſle meſle avec les navrez; les demi morts, avec les mourans On voit de toutes parts mille images de morts* Integri, cum ſauciis; femineces, cum exſpirantibus volvuntur: Varia pereuntium forma. *Tacit.* *Zdrowi z rannemi, wpoł żywi z umieraiącemi ſię walą, y wſzędzie tyſiączny śmierci widok ſię odkrywa.

ROULER *ſes eaux*, (parlant *d'un fleuve qui coule dans un canal.*) Aquas volvere. *Plin.* TOCZY ſię rzeka w kanał.

ROULER, (*Plier en rond, mettre en rouleau.*) Convolvere, act.acc. *Plin.* ZWINĄC w trąbkę.

ON DIT au figuré *Rouler quelque choſe en ſoy-méſme* ou *dans ſon eſprit.* Aliquid ſecum volvere. *Liv.* Animo volvere. *Catul.* Cum animo volvere. *Saluſt.* Secum in animo verſare. *Liv.* Secum animo volutare. *Liv.* MYSLIC o czym. **Je roule bien des choſes en mon eſprit & la teſte m'en fait mal.* Multas res in corde meo verſo, & multum in cogitando dolorem indipiſco. *Plaut.* *Wiele mi rzeczy przez myśl ſię przewiia, aż mię y głowa boli. **Je roulois pluſieurs penſées dans ma teſte.* In multas cogitationes diducebar. *Petr.* *Rozmaite myśli mi do głowy przychodziły. **Se rouler dans toutes ſortes d'infamies* In omni dedecore volutari. *Auct. ad Her.* *Walać ſię Tarzać, w wſzelakiey roſpuście, y ſromotach.

ROULER ſignifie auſſi, *vivre avec peine. Il roule tout doucement.* Utcumque victitant. Malè vivit. *Plaut.* TOCZYC ſię powoli znaczy niewłaśnie ſłabiciące prowadzić życie, álbo zá ledwie ieſzcze mieć o czym żyć od uboſtwa, álbo też od ſtarości ledwie tchnąć ieſzcze ſię toczy iák może, ieſzcze ziepa, ieſzcze ſię dokręca, ieſzcze ſię ciągnie poki ſię nię urwie.

ON DIT encore *Toute la difficulté roule là deſſus.* In hoc res hæret. In hoc tota eſt difficultas. WSZYSTKA trudność nátym záwiſſa. **Toute l'affaire roule ſur vous.* A te pendet res omnis. *Ovid.* *Wſzyſtka machina wſzyſtek interes cała rzecz ná tobie zawiſſa.

ROULETTE, ſubſt. fœm. (*Petite rouë qui fait rouler quelque fardeau*) Palanga, æ, f. KOŁKO do toczenia czego ſtaczaiąc ná kołkach.

ROULIER, ſubſt. maſc, (*Voiturier par terre.*) Vector, oris,

oris, masc. Qui vecturam facit, *ou* vellaturam. *Var* FURMAN.

ROUPIE, subst. fem. (*Pituite qui dégoute du cerveau par le nez.*) Stiria, æ, fem. *Plin.* SOPEL u nosa.

Il a la roupie au nez. Stiria naso pendet. *Mart.* Sopel mu wisi u nosa.

ROUPIEUX, masc ROUPIEUSE, fem. (*Qui a la roupie au nez.*) (Mot bas & de mépris.) Cui stiria pendet ab naso. *Mart.* SMARKATY Smarkata co mu sopel u nosa wisi słowo podłe wzgardliwe.

ROUSSEATRE, *on prononce* ROUSSATRE. (*Qui tire sur le roux.*) Subrufus, subrusa, subrufum. *Plin.* RUDAWY RUDAWA.

ROUSSEAU, subst masc. (*Qui a la poil roux.*) Rufus, a, um. *Ter.* RUDY włosa rudego Rus lisowaty.

Vn peu rousseau. Rufulus, a, um. *Plin.* Przyrudawy.

ROUSSEUR, subst. fem. (*Couleur rousse.*) Rufus color, rusi coloris. RUDAWOSC rudawizna.

Taches de rousseur qui viennent au visage. Lentigines, lentiginum, fem. plur. *Plin.* Rufæ maculæ, arum, fem. plur. PIEGI po twarzy, plamy rudawe.

ROUSSIR, V. act. & neut. (*Devenir roux.*) Rufescere. *Plin* RUDAWIEC.

ROUSSIR, (*Faire roussir, rendre roux.*) Aliquid rufare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* RUDAWYM czynić.

ROUTE, subst, fem. (*Chemin.*) Iter, itineris, neut, Via, æ, fem. *Cic.* DROGA ktorędy. **Prendre sa route vers quelque lieu.* Aliquò iter tendere, Intendere, Carpere. *Liv. Hor.* Conferre iter aliquò. *Cic.* *Wziąć drogę ku iákiemu mieyscu puścić się w drogę ku. **Le vent ayant cessé, il ne put tenir sa route, & fut emporté par le courant.* Vento intermisso cursum non tenuit, & æstu delatus est. *Cæs.* *Wiatry gdy ustały nie mogł drogi swoiey kończyć ale zá pędem wody płynąć musiał. **Vn grand navire ne se peut détourner de sa route, lors qu'il vogue à pleines voiles.* Navis ab ingenti cursu non potest deflecti. *Petr.* *Wielki statek z drogi swoiey ziechać niemoże pełnemi płynąc żáglami.

ROUTE se dit figurément, *La vertu n'aspire qu'à se frayer des routes nouvelles.* Virtus negatâ viâ tentat iter. *Hor.* Droga, gościeniec, Tor niewłaśnie: Cnota niczego bardziey nie szuka iáko przez trudności sobie torować drogi. **La route de l'honneur est ouverte à tout le monde.* Cunctis patet honoris via. *Phæd.* *Gościeniec do sławy, otwarty iest wszystkim. ** Suivre la route de ses peres.* Paternis vestigiis insistere, *ou* patrissare. *Ter.* *Jść zá Torem Przodkow swoich.

ROUTIER, subst. masc (Terme bas & populaire.) (*Vn homme qui a une longue pratique des choses.*) In re aliquâ exercitatus, a, um. Multum diuque versatus, a, um. *Cicero.* CWIK, swiadomy rzeczy, termin pospolity y prosty; stary Cwik.

ON DIT, *un vieux routier* parlant d'*un homme qui sçait tous les tours, toutes les finesses & toutes les ruses, dont on use dans le monde.* Homo callidus & veterator, hominis callidi & veteratoris, masc *Cic.* Recoctus, a, um. *Hor.* Stary cwik nie łatwo go oszukać szpakami karmiony.

ROUTINE, subst. fem. (*Longue pratique & le long usage qu'on a des choses.*) Plurimus usus, plurimi usûs, masc. Multa exercitatio, multæ exercitationis, fem. *Cicero.* DOSWIADCZENIE Swiadomość w rzeczach. ** Il sçait la routine du palais.* Formularius est, usitatas in foro formulas callet. *Quint.* *Swiadom wszystkich formularzow káncelaryi y prawnych.

ROUTINER *quelqu'un à une chose, l'y dresser, l'y accoustumer.* Usu & exercitatione formare aliquem *ou* exercitatũ in te aliquem habere. *Terence dit* ad rem. WPRAWIAC kogo w co

ROUVRE, subst. masc. (*Espéce de chesne fort dur.*) Robur, oris, neut. *Plin.* DĄB klon, klonina.

ROUVRIR, V. act. & redupl. (*Ouvrir une seconde fois.*) Rursùm aperire, (io, is, rui, ertum.) OTWORZYC znowu otwierać.

ROUVRIR *une playe.* Integrare vulnus. *Stat.* ZNOWU ranę otworzyć. **Cette cruelle blessure rouvre celles qui sembloient estre fermées.* Hoc tam gravi vulnere, etiam illa quæ consanuisse videbantur, recrudescunt. *Cic.* *Tá rána okrutna wszystkie insze otwiera ktore się być zámknięte zdawały.

ROUX, masc. ROUSSE, fem. Rufus, a, um. *Plin.* RUDY ruda. **Devenir roux.* Rufescere, rufesco. *Plin.* *Rudnieć Rudawieć.

LES BESTES *rousses* comme *les Cerfs, les Dains.* Furvæ bestiæ, arum, fem. plur. JELENIE daniele łośiowaty zwierz wszelki.

ROY, subst. masc. (*Souverein, qui commande souverainement.*) Rex, regis, masc *Cic.* Summus Imperator, summi Imperatoris, masc. *Cic.* KROL Pán Monarcha.

ROY *d'un festin* (Qui chez les Anciens disposoit de l'ordre du festin.) Strategus, strategi, masc. *Plaut.* GOSPODARZ uproszowy ná tráktamencie iákim

ROY se dit *de ce qui est excellent en chaque chose. C'est le Roy des hommes, c'est le premier homme du monde.* Primus *ou* princeps hominum. KROL Krolewski mowi się też o tym co iest osobliwszego Náypierwszy człowiek ná świecie. Krol wszystkich ludzi. ** Il a un cœur de Roy.* Animus regalis. *Liv.* *Krolewskie Páńskie serce umysł. **Vne maison de Roy.* Domus regalis. * Krolewskie Mięszkanie, po Krolewsku w Domu

EN ROY. Regiè. Regeliter. *Cic. Ovid.* Regificè. Basilicè. Regio apparatu. *Cic.* PO Krolewsku.

LES ROYS ou *la Feste des Roys dans l'Eglise Chrestienne, le jour de l'Epiphanie* ou *de l'Estoile aux trois Mages.* Epiphania, orum, neut plur. *ou* Epiphania, æ, fem. (Mot consacré.) TRZECH Kroli Swięto w Kościele.

ROYAL, masc. ROYALE, fem. (*De Roy.*) Regius, a, um. *Cic.* Regalis & hoc regale, adject. *Liv.* Regificus, a, um. *Val Flac.* KROLEWSKI Krolewska.

LA MAISON *royale, la famille royale.* Domus *ou* familia regia, *ou* domus regnatrix. Domus augusta. *Tacit.* Progenies regia. *Ovid.* KROLEWSKA Familia. ** Palais royal.* Regia, æ, fem. *Ovid.* *Krolewski Páłac.

ROYALEMENT, adv. (*En Roy, comme un Roy.*) Regiè. Basilicè. Regio apparatu. PO Krolewku.

ROYAUME, subst. masc. Regnum, i, Imperium, ii, neut. *Cic.* KROLESTWO.

ROYAUTE', subst. fem. (*Dignité de Roy.*) Regia *ou* regalis dignitas, atis, fem. *Cic.* Regius Principatus, ûs, masc. KROLEWSKA godność Dostoieństwo Maiestat.

Les marques de la Royauté. Regia insignia, regiorum insignium, neut. plur. *Tacit.* Krolewski stroy.

RU, subst masc. (*Canal d'un petit ruisseau.*) Rivus, rivi, masc. *Plin* STROZKA ktorą strumyk płynie struga.

RUADE, subst. fem (*Elancement des pieds d'un cheval.*) Calcitratus, ûs, masc. *Plin.* WIERZGANIE nogami końskie, bicie záduiemi nogami.

RUBAN, subst. masc. Tæni-. Vitta, æ, fem. Lemniscus, ci, masc *Virg. Plaut.* (*Il y a des rubans de soye.*) Vittæ sericæ. (*Des rubans de laine.*) Vittæ lanеæ. (*Et des rubans de fil.*) Vittæ lineæ. WSTĘGA wstążka. Są wstęgi iedwabne, są y wełniane ktore w polskim *Taśmy* zowiemy są y niciane ktore *Taśiemki* názywamy.

GARNI *de rubans.* Vittatus. Lemniscatus, a, um. *Ovid. Cic.* w Wstęgi ustroiony ubrany.

RUBANIER, subst. masc. (*Qui fait du ruban.*) Vittarii textor, oris, masc. WSTĄZNIK, Táśiemkarz, Táśiemnik, Pásamonik szmuklerz.

RUBIS, subst. masc. (*Escarboucle, pierre précieuse.*) Carbunculus, li, masc. *Plin.* RUBIN Kámień drogi, kárbunkuł.

RUCHE, subst fem. (*Panier à mettre des mouches à miel.*) Alveus, ei, masc. Alvus, alvi, fem. Alveare, ris, neut. *Col. Var.* UL słomiany ná Pszczoły. Ul wszelaki.

LIEU *où sont les ruches.* Alvearium, rii, neut. *Var.* PASIEKA gdzie ule rozstawiaią.

RUDE, adject. masc. & fem. (*Aspre au toucher.*) Asper, aspera, asperum. Scaber, scabra, scabrum. *Virg. Ovid.* OSTRY chropawy chropowaty przykry do dotknienia.

RUDE *a l'oreille.* Durus, dura, durum. Asper, aspera, asperum. *Cic. Ter.* PRZYKRY w Uszach.

RUDE *au goût, des-agreable.* Asper, aspera, asperum. Acerbus. Austerus, a, um. *Terent. Colum.* PRZYKRY do smaku.

RUDE, (*Aspre, violent.*) Durus. Violentus, a, um. *Cic.* OSTRY surowy przykry. ** Vn froid rude.* Frigus durum. *Plaut.* *Mroz ostry przykry. ** Vn hyver rude.* Hyems aspera. *Ovid.* Dura. *Virg.* Acris. *Hor.* *Zima ostra.

RUDE se dit figurément *des personnes & de leurs mœurs.* Durus. Austerus, a, um. Asper, aspera, asperum. *Cic. Ovid.* OSTRY surowy o ludziach y ich obyczaiách.

Vn homme rude. Homo asper. Durus. Austerus. Człowiek ostry.

ostry. **Son pere luy est extrémement rude* ou *le traitte rudement.* Illum pater durius habet, acerbiùs tractat. *Ter.* Nimis inhumanè cruciat. *Ter.* *Ociec ná niego strasznie iest groźny y ostro go trzyma.

DES VERS *rudes.* Duri versus. *Hor.* Versus confragosi. *Quint.* WIERSZ nie przyiemny.

QUI A *la parole & les mœurs rudes.* Oratione & moribus durus. *Cic.* SŁOWA ostre, surowe, przykre, y obyczaie grubiańskie maiący.

Cela m'est bien rude. Illud mihi peracerbum est. *Cic.* To mi iest bardzo przykra.

RUDEMENT, adv. Duriter. Acerbè. Asperè, *Cic.* Inclementer. *Plaut.* OSTRO surowo. ** Reprendre quelqu'un rudement.* Inclementer aliquem increpare *Liv,* *Złaiać kogo ostremi słowy. **Traitter quelqu'un rudement.* Asperius aliquem tractare. *Cic. ou* non humanitus. *Ter.* *Surowo się z kim obchodzić.

RUDESSE, subst. fem. (*La rudesse d'un pays.*) Alicujus Regionis asperitas. PRZYKROSC kraiu. **La rudesse d'un chemin.* Viarum asperitas. *Cic.* * Przykrość ostrość drogi. **La rudesse de la voix.* Vocis asperitas. *Lucr.* *Ostrość przykrość głosu.

RUDESSE *dans les mœurs.* Duritie, ei. Duritia, æ. Asperitas, atis, fem. *Cic. Ter.* Przykrość álbo prostota grubość obyczaiow.

RUDOYER, *prononcez* RUDAYER, (Mot bas & populaire.) *Traitter rudement quelqu'un.* Duris verbis repellere aliquem, (pello, is, repuli, pulsum.) *Cic.* OSTRO przykro obraźliwie álbo uraźliwie się z kim obchodzić.

RUE, subst. fem. (*Plante medecinale.*) Ruta, æ, fem. *Ovid* RUTA ziele.

DE RUE, Rutaceus, a, um. Rutacea corona. *Vne couronne de feüille de ruë.* RUCIANY Ruciana Korona wieniec ruciany. **Meslé de ruë.* Rutatus, a, um. *Plin.* * Mięszany z Rutą.

RUE, (*Les chemins dans une Ville par où l'on va d'un lieu en un autre.*) Vicus, vici, m. *ou* via, æ, f. *Ter Horat.* ULICE po miastach. ** Grande ruë.* Via lata, æ, Platea, æ, fem. *Ter.* *Wielka ulica. **Ruë étroite, ruelle.* Angiportus, ûs masc. Angiportum, ti, neut. *Hor.* *Uliczka mała, tylne uliczki, poboczne, przecznice. ** Ruë étroite fermée par un bout, cû de sac.* Fundula, æ, fem. *Var.* *Ulica kątna.

DE RUë EN RUë. Per vicos. Per plateas. Vicatim. *Cic.* OD ulicy do ulicy, po ulicach.

RUELLE, subst. fem. (*Petite ruë étroite.*) Angiportum. ULICA ciasna.

RUELLE *d'un lit.* (*Espace qu'on laisse entre un lit & la muraille.*) Spatium lectum inter & parietem. ZAŁOSZKO mieysce od ściany záłoszkiem, kąt.

RUER, (*Jetter les pieds de derriere en l'air,* comme *font les chevaux.*) Calcitrare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* KOPAC bić wierzgać nogami. **Vn cheval qui rue* ou *qui est fuiet à ruer.* Equus calcitrosus, *ou* Equus calcitro. *Colum. Plaut.* *Koń wierzgaiący.

RUER, (*Jetter des pierres.*) Lapides jacere, conjicere in aliquem. Alicui lapidem impingere, (go, is, pegi, pactũ.) *Phæd.* Appetere aliquem lapidibus. *Cic.* RZUCAC Kámieńmi, ciskać kamienie ná kogo.

SE RUER, (*Se jetter sur quelqu'un,* ou *sur une chose avec impétuosité.*) Incursare in aliquem. *Plaut.* Impetum facere, *ou* irruere in aliquem, involare. *Cic.* RZUCIC się ná co z Impetem.

RUGEN, (*Isle de la mer Baltique.*) Rugia, æ, fem. RUGEN wyspa ná morzu Báltyckim.

RUGIR, V. neut. (Rugire,) (io, is, ivi, ii, itum.) Fremere, (o, is, fremui, itum.) *Plin.* RYCZEC Ryk czynić. **Le lion ne rugit point contre ses enfans, s'il n'est pressé de la faim.* Non fremit in infantes leo, nisi fame pressus. *Plin.* *Nie ryknie lew ná dzieci swoie chyba z głodu.

RUGIR se dit figurément *du bruit que fait un homme en fureur.* Fremere, (o, is, fremui, itum.) HAŁASOWAC w gniewie. ** Les légions rugissoient de ce qu'on recenoit leur paye.* Legiones fremebant se fraudari stipendio. *Cæs.* *Hałasowało woysko że im przytrzymano płacę żołd.

RUGISSEMENT *du lion,* subst. masc. Rugitus, ûs, masc. *Aul.* Fremitus, ûs, masc. *Cicero.* RYK ryczenie iáko Lew Ryczy.

RUINE, subst. fem. (*Chute de quelque édifice.*) Ruina, æ, fem. Excidium, ii, neut. *Liv.* UPADEK obalina. ** Ils furent accablez sous la ruine de la voute.* Ruina cameræ illos oppressit. *Phæd.* *Przywaleni zostali ssklepieniem.

Vne maison qui menace ruine, qui tombe en ruine. Ædes ruinosæ, ædium ruinosarum, fem. plur. *Cic.* Gmach chylący się do upadku, grożący upadkiem. **Battre une Ville en ruine, en abbattre tous les édifices à coups de bombes.* Ignitis globulis urbem diruere, (o, is, dirui, dirutum.) Dejicere, (io, is, dejeci, dejectum.) *Cicer.* Evertere, (to, tis, ti, versum.) *Wálić miasto bombami, wywracać, burzyć kulami granatami.

RUINES au plurier, (*Les décombres des bastiments.*) Parietinæ, arum, fem. plur. *Cic.* Rudus, eris, n. *Liv.* OBALINY, ruyny, gruzy.

RUINE *des personnes.* Ruina, æ, fem. Pernicies, ei, fem. Exitium, ii, neut. UPADEK osob zguba ruina. ** S'élever sur les ruines d'autruy.* Ex afflictâ alicujus fortunâ suam excitare, *ou* ex incommodis aliorum sua comparare commoda. *Ter.* *Powstać z upadku cudzego, álbo przez czyi upadek.

RUINER, V. act. (*Détruire, renverser, démolir.*) Demoliri, (ior, iris, itus sum.) Eruere. Diruere Deturbare. Disturbare. Dejicere *Cic.* OBALAC wywracać psować burzyć, **Ruiner un édifice de fond en comble, le détruire entiérement.* A fundamentis eruere, proruere ædificium. *Cic. Liv.* Evertere. *Cic.* *Zburzyć dom iáki. **Ruiner entierement une ville.* Urbem funditùs tollere. *Cic.* * Zburzyć miásto iákie.

RUINER, (*Ravager, gaster.*) Diripere, (io, is, diripui, direptum.) Vastare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* PSOWAC pustoszyć niszczyć. **Il a ruine toute la province* Diripuit, vastavit, exhausit, expilavit provinciam. *Cic.* *Spustoszył Kray cały. **Personne ne donne dans le luxe au delà de ses forces sans ruiner l'estat de ses affaires.* Nec quisquam sine grandi malo studuit nimiæ elegantiæ, præ quàm res patitur. *Plaut.* *Nikt się w zbytek nie wdáł nád fortunę swoię, żeby się prędko nie miał w niwecz obrocić.

RUINER *quelqu'un entiérement, le mettre au blanc.* (Comme l'on parle familierement.) Aliquem fortunis, *ou* bonis omnibus eruere, evertere *Cic.* Pessumdare *ou* exinanire aliquem. *Plaut.* WNIWECZ kogo obrocić zniszczyć go skrzętnem. **Je suis ruiné sans ressource, & j'ay toutes sortes d'afflictions.* Péditus sum atque etiam eradicatus, & omnibus exemplis crucior miser. *Plaut.* * Wniweczem się obrocił y zewsząd mię bieda trapi zewszech miar iestem nieszczęśliwy bez nadziei. **Je me suis ruiné dans le négoce.* Res mea fracta est ad Janum medium *ou* mercimoniis faciendis. *Hor. Plaut.* *Wniweczem się obrocił przez handel. ** Qui se ruine au jeu & avec les femmes.* Quem Venus damnosa & præceps alea nudat. *Hor.* *Kostera marnotrawny hultay co się grą y Burdelem bawi y ná to traci. **Je me suis tout à fait ruiné dans l'esprit de cette famille.* Ex hac familiâ planè excidi. *Plaut.* *Calem utracił łáskę w tym domu.

RUINER *le commerce.* Commercia tollere. HANDLE kupieckie ruinować. **L'amitié.* Amicitiam. *Cic.* * Zruinować w przyiaźni. **Les desseins d'une personne.* Evertere, disturbare alicujus consilia *Cicero.* Frangere. *Plaut.* * Zruinować Imprezy czyie. **Se réputation.* Perdere suam famam. *Plaut.* *Zruinować się ná sławie. **Ruiner quelqu'un* ou *perdre quelqu'un de réputation.* Famam alicujus obliterare, extinguere, comprimere. *Liv.* Atterere. *Salust.* Premere, obruere *Tacit.* *Zruinować kogo ná sławie. ** Les débauches l'ont entierement ruiné.* Rem illius libidines exhauserunt. *Cic.* *Rospusta zbytek go wniwecz obrocił. **Toutes mes espérances sont ruinées.* Omnis mihi spes animam efflavit. *Plaut.* Ab omni spe decidi. *Cic* *Wszystkie moie nádzieie się obaliły. **Il a une santé ruinée de débauches.* Libidinibus deplorata, deperdita est illius valetudo. *Zdrowie swywolą rospustą zbytkami wniwecz obroczone. **Ruiner sa santé.* Affligere, afflictare valetudinem suam *ou* frangere. *Wniwecz zdrowie swoie obracać.

RUINER *quelqu'un dant l'esprit d'un autre.* Extinguere & delere aliquem in alicujus animo. ZRUINOWAC kogo w myśli w sercu czyim, zle go udać opacznie go odmalować. **Ils vous ont ruiné dans mon esprit.* Me immutarunt tibi. *Cic.* *Zle cię udano przedemną.

Des affaires ruinées. Accisæ *ou* fractæ res, f. pl. *Liv. Plaut.* RZECZY podupadłe.

RUINEUX, m. RUINEUSE, f. (*Qui menace ruine.*) Ruinous, a, um. *Cic.* Caducus, a, um. *Plin.* RUINUIĄCY się upadaiący walący waląca się.

RUINEUX, (*dommageable.*) Damnoſus,a,um. *Ter. Ovid.* (*Au comparatif*) Damnoſior & hoc damnoſius. SZKODLIWY, Szkodliwa. *'Il n'y a rien de plus ruineux que le jeu.* Nihil aleâ damnoſius. *Nie maſz nic ſzkodliwſzego iáko gra *'Une femme eſt ruineuſe pour la réputation & pour le bien.* Damnoſa famæ, reique mulier. *Liv.* *Kobieta y fortunie y reputacyi ſzkodliwa.

RUISSEAU, ſubſt m (*Eau qui découle de quelque ſource.*) Rivus, i, m *Cic.* STRUMYK potok ſtruga. *'Petit ruiſſeau.* Rivulus,li, maſc. *Cic.* *Mały ſtrumyk ſtrumyczek, potoczek ſtrumień mały.

ON DIT *Un ruiſſeau de ſang* ou *de larmes, (pour exprimer du ſang qu'on répand en abondance.)* Rivus ſanguinis, rivus lácrimárum. *Ovid.* KRWI łez ſtrumienie to ieſt obficie ſię leiące.

RUISSELER, V. act. n. (*Couler en forme de ruiſſeau.*) Rivi inſtar fluere. profluere,(fluo,is,fluxi, fluxum.) *Plin.* STRUMIENIEM płynąć.

RUMEUR, ſubſt. fœm. (*Bruit, murmure ſourd qui court d'une choſe.*) Rumor, oris, m. *Cic. Voyez* BRUIT. WIESC pogłoſka, coſſychać.

RUMEUR, (*Trouble populaire.*) Turba, æ,fœm. Tumultus, ûs, maſc. *Cicer.* ROZRUCH rozruchy pośpolite. *'Le peuple eſt en rumeur.* Tumultuatur populus, turba eſt apud populum *Suet.* *Między pośpolſtwem rozruch.

RUMINER, V. act. (*Maſcher une ſeconde fois ce qu'on a mangé* comme *font quelques animaux.*) Ruminare, (o,as,avi, atum.) Remandere,(remando,is,remandi, remanſum.) *Quint.* ŻUĆ żwać.

RUMINER ſe dit figurément *de la réflexion qu'on fait ſur ſes premières penſées.* Recogitare, (o, as, avi, atum.)act. acc. Aliquid retractare animo. *Cic.* RUMINOWAC rozważać ſobie w reflexyi.

RUPTURE, ſubſt f. (*Fracture de quelque partie du corps.*) Ruptio, onis,f. Fractura, æ,f. *Vlp. Plin.* ZERWANIE przepuklina w iákiey części ciała.

RUPTURE, ſe dit figurément, *Rupture de mariage.* Abruptio matrimonii *on* conjugii, fœm. ROZERWANIE małżeńſtwa rozwod. *'Rupture d'amitié.* Alienatio disjunctioque *ou* abruptio. *Cic.* *Rozerwanie przyiaźni. *'Rupture de la paix* ou *de quelque traitté.* Pacis *ou* fœderis violatio,onis fœm. fœdus violatum.n *ou* pax violata, f. *Zerwanie pokoiu, traktatow, przymierzow rozbrat.

En venir à une rupture avec quelqu'un. Dividere cum aliquo *Petr.* ROZERWAC calc z kim przyiaźń.

RUSE, ſubſt. fœm (*Fineſſe, artifice.*) Dolus, doli, maſc. Aſtus, ûs, maſc. *Plaut.* Aſtutia, æ, Fallacia,æ, fœm. *Cicer.* SZTUKA, zdrada, ſpoſob chcrchel. *'On quitta la ruſe, pour avoir recours à la valeur* Diſceſſum eſt ab arte, & ad virtutem recurſum. *Porzuciwſzy zdradę udali ſię do męſtwa.

*'Avoir recours aux ruſes. Convertere ſe ad dolos. *Plin. Jun.* *Do ſztuk y ſpoſobow ſię udać. *'Uſer de ruſe.* Adhibere dolum. *Cicer.* *Sztukami nárabiać. *'Ils avoient appris de leurs Anceſtres à mepriſer la ruſe, & l'artifice, & à ne ſe fier qu'à leur valeur.* A majoribus ſuis didicerant, ut magis virtute, quàm dolo contenderent. *Cæſ.* *Od przodkow ſwoich ſię náuczyli nie zdradą, á le ſamą rządzić ſię odwagą y męſtwem

LES RUSES *du cerf, quand il ſe voit pourſuivi des chiens.* Cervi fallaciæ, arum, fœm. plur. SLAD Trop Jeleni myłący, zá ktorym częſtokroć pſy ſię zápędziwſzy trop tracą.

RUSE', m. RUSE'E, f. (*Fin, adroit.*) Aſtutus, callidus, verſutus,a,um. *Cicer.* FRANT ſztuczny figlarz. *'Il eſt fort ruſé.* Verſutior quàm roca figularis. *Plaut.* Aſtutus eſt. *Wielki frant z niego chytry ſztuczny.

RUSER, V. n. (*Employer la ruſe & l'artifice.*) Adhibere fallacias, uti fallaciis *ou* technas admittere. SZTUKAMI nárabiać, ſztuki zażyć.

ON DIT qu'*un cerf ruſe lorſqu'il oſte la connoiſſance de ſa piſte aux chiens.* Cervus canes eludit. JELEN Trop myli pſom ślad traci.

RUSSE, (*Fleuve de Pologne, qui prend ſa ſource dans la Lituanie prés de la Ville de Slucko.*) Chronus, i,m. SLUCZA rzeka w Litwie poczynaiąca ſię podſłuczkiem.

RUSSIE *noire, Province de Pologne.* Ruſſia nigra,æ, fœm. RUS, Ruſkie Kraie.

RUSSIE *blanche* ou *Moſcovie, Pays de l'Europe moderne, qui eſt couvert de neige les deux tiers de l'année.* Ruſſia alba *ou* Moſcovia,æ,f. ROSSYA Moſkwa gdzie śnieg leży nie ginąc przez trzy ćwierci roku.

RUSTAUD, *ou* RUSTRE, ſubſt. maſc. (*Reveſche, brutal.*) Truculentus. Ruſticus, a, um. Trux, ucis, omn. gen. *Plaut.* GRUBIANSKI grubian. *'Il eſt bien ruſtre.* Rus quidem merum. *Plaut.* (Mot populaire.) *pour* ruſticus merus. *Wielki z niego grubian proſtak grondaliſko.

RUSTICITE', ſubſt f. (*Maniere d'agir ruſtique & groſſiére.*) Ruſticitas, atis, fœm. *Mart.* Feritas atque agreſtis immanitas, atis, fœm. *Cicer.* Aſperitas agreſtis & inconcinna. *Plaut.* GRUBIANSTWO proſtota. *'Quitter ſa ruſticité & ſa rudeſſe.* Feritatem deponere. *Ovid.* Expellere. *Cic.* *Ochroſtać ſię z grubiaństwa ſwego.

RUSTIQUE, adject maſc & fœm. (*Qui concerne la campagne.*) Ruſticus, a, um. CHŁOPSKI domowy wieyſki goſpodarſki. *'Vne vie ruſtique & champeſtre.* Vita ruſtica & agreſtis. *Cic.* *Zycie wieyſkie.

RUSTIQUE, (*Groſſier, rude, mal poli.*) Ruſticus & agreſtis, ferus & agreſtis. *Cicer.* GRUBIAŃSKI podły nie grzeczny.

RUSTIQUEMENT, adv. Ruſticè. *Cicer.* Ruſticiùs, adv. *Comp. dans Horace.* PO PROSTU po grubiańſku.

* * * \

ſacra inunctio, onis, f. POSWIĘCENIE ná Kapłaństwo Biſkupſtwo, Kroleſtwo.

SACRE', maſc. SACRE'E, fœm. (*Oppoſé à profane.*) Sacer, ſacra, ſacrum Sanctus, ſancta, ſanctum. SWIĘTY, Swieta, rzecz poświęcona. **Meſler le ſacré avec le prophane.* Miſcere ſacra prophanis. *Horat.* Sacra prophanis confundere. *Swięte y świeckie rzeczy mięſzać.

SACRE', *oint* parlant *des Eveſques & des Preſtres.* Unctus uncta, unctum. Conſecratus, a, um. POSWIĘCONY pomaſzczony námaſzczony ná Biſkupſtwo ná Kápłaństwo.

SACRE', (*Dédié, conſacré.*) Sacer, ſanctus, ſacratus, a, um. *Cicer. Virg.* POSWIĘCONY iáko Kościoł, lub ofiarowany komu.

SACREMENT, ſubſt. maſc. (*Signe viſible d'une grace inviſible dans la Réligion Catholique* comme *le bapteſme.*) Signum ſacrum & religioſum. Sacramentum, ti, neut. SAKRAMENT; znák widomy, łaſki Boſkiey niewidomey u Chrześcian, iáko náprzykład Chrzeſt.

ON APPELLE par excellence l'Euchariſtie, LE SAINT SACREMENT. Sanctum Sacramentum. NAYSWIĘTSZY SAKRAMENT; Prawdziwe Ciało, y Krew Zbawiciela Jezuſa w Hoſtyi.

ON DIT qu'*un malade a receu ſes ſacrements.* Omnibus ſacramentis æger præmunitus. JUZ oſtatnie przyiął Sakramenta.

SACREMENT ſe dit quelquefois abſolument parmi le peuple pour le mariage. *Il s'eſt mis dans le ſacrement, il s'eſt marié.* Collocavit ſe in matrimonium, *ou* uxorem duxit. *Cic.* STAN Máżeńſki. Ożenił ſię.

SACRER, V. act. (*Dédier à Dieu une choſe* ou *quelqu'un, le dévoüer à ſon ſervice avec certaines prieres & fonctions.*) Templum *ou* aliquem ſacrare, conſecrare, inaugurare (o, as, avi, atum) *Liv. Cicer.* POSWIĘCAC co Bogu ná cześć y Chwałę.

SACRIFICATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui offre des ſacrifices & qui immole des victimes.*) Sacrificus, ſacrifici, maſc. *Ovid.* Immolator, oris, maſc. *Cicer.* OFIARY czyniący Kápłan.

SACRIFICATRICE, ſubſt. fœm. Sacrifica, æ, fœm. *Plaut.* Sacerdotiſſa, æ, fœm. *Aul-Gel.* OFIARY czyniąca białogłowa Xieni u Pogan. **La ſacrificatrice de Venus.* Sacerdos Veneris, f *Plaut.* *Xieni Wenuſowa.

SACRIFICE, ſubſt. m. (*Qui n'eſt deu qu'à Dieu ſeul, pour reconnoiſtre ſa ſouveraine puiſſance & ſon indépendance.*) Sacrificium, ſacrificii. Sacrum, ſacri, n. Sacra, orum, n. pl. Res divina, rei divinæ, fœm. *Cic. Plaut.* OFIARA ſamemu Bogu przyzwoita ná znák poddaństwa náleżytego náywyższey Iſtocie Boſkiey.

Faire un ſacrifice en général. Facere, *ou* rem divinam facere, perpetrare ſacrificium. *Cic. Liv.* Peragere ſacra. *Ovid.* Sacrificare *Plaut.* OFIARĘ czynić ogolnie. **Offrir un ſacrifice pour expier une faute.* Piaculare ſacrum facere. *Liv.* *Ofiarę zá grzech ofiarować. **Aſſiſter au ſacrifice.* Aſſiſtere divinis *Hor.* *Bydź przy ofierze.

SACRIFICE *que les Anciens faiſoient pour les morts.* Inferiæ, arum, fœm. plur. *Ovid.* POGRZEBNA ofiara, záduſzna u Pogan. **Faire des ſacrifices pour les défunts.* Dare inferias manibus. Mittere inferias extincto. *Ovid.* Ferre inferias mortuo. *Virg.* *Záduſzne ofiary czynić. **Sacrifice que les Anciens faiſoient pour les defunts, le neuvième jour de leur mort.* Sacrum novendiale, ſacri novendialis, neut. *Plaut.* *Dziewiętodniowe ofiary záduſzne u Pogan. **Faire un ſacrifice le neuvieme jour.* Facere ſacrum novendiale alicui. *Petr.* *Ofiarę záduſzną dziewiątego dnia po śmierci zá umarłego czynić.

ON DIT figurément *Faire un ſacrifice à ſa patrie de ſon reſſentiment, de ſa colére.* Inimicitas, iram patriæ ſuæ condonare, concedere. *Cic.* DAROWAC oyczyźnie urażę ſwoię.

DU SACRIFICE, (ou *qui concerne les ſacrifices.*) Sacrificalis & hoc ſacrificale *Tacit.* OFIAROWY, ofiarny, do ofiar náleżący.

SACRIFIER, V. act. (*Faire un ſacrifice.*) Sacrificare, (o, as, avi, atum.) Facere, *ou* ſacra facere, conficere. Perpetrare ſacra. *Cicer. Plaut.* Rem divinam facere, divinæ, rei operam dare. *Cicer.* OFIAROWAC ofiary czynić. **Sacrifier à Dieu* Operari *ou* Facere Deo. *Cic.* *Ofiary czynić Bogu.

SACRIFIER, (*Immoler.*) Sacrificare, immolare victimas. *Plaut.* OFIAROWAC zábiiać ná ofiarę. **Sacrifier des hommes.* Immorale homines. *Cic.* *Zábiiać ludzi ná ofiarę.

ON DIT figurément *Sacrifier ſa vie pour quelqu'un.* Vitam ſuam uſui alicujus impendere. *Tacit.* Profundere vitam pro aliquo *Cic.* OFIAROWAC wydać ná ofiarę życie ſwoie zá kogo. **Sacrifier ſa fortune & ſa vie pour luy.* Se, fortunaſque ſuas pro aliquo devovere. *Cic.* Capitis & fortunæ periculum pro aliquo adire, ſubire. *Ter.* *Ofiarować życie y fortunę zá kogo. **Il ſacrifie toutes choſes, à ſes intereſts.* Omnia poſt habet rebus ſuis. *Cic.* *Wſzyſtko gotow ofiarować dla intereſſu ſwego. **Je vous ſacrifie, celuy ſans lequel je ne puis vivre.* Dono tibi eum, ſine quo non poſſum vivre. *Petr.* *Ofiaruię ci y wydaię ná ofiarę tego bez ktorego żyć ſam nie mogę. **Faut-il que je ſois ſacrifié pour vos folies, & que mon dos paye les fautes que vous faites.* Me ne piacularem opotet fieri ob ſtultitiam tuam, ut meum tergum ſtultitiæ tuæ ſubdas ſuccidaneum. *Plaut. On ſous-entend* victimam piacularem. *Czyſz ia zá ciebie odpowiadać mam y zá twoie ſzaleńſtwa pokutować, cierpieć.

SACRILE'GE, ſubſt. maſc. (*Profanation d'une choſe ſacrée.*) Sacrilegium, ſacrilegii, neut. *Quint.* SWIĘTOKRADZTWO, ſponiewieranie, znieważenie rzeczy Swięcey lub poświęconey.

SACRILE'GE, (*Celuy qui profane les choſes ſacrées.* Sacrilegus, gi, maſc. *Cicer.* SWIĘTOKRADZCA Swięcokradzki.

SACRISTAIN, ſubſt. m. (*Qui a le ſoin des temples & des choſes ſaintes & ſacrées.*) Ædituus, *ou* æditimus, æditui, *ou* æditimi, m *Cic Plaut.* Sacrarii cuſtos, odis, m. ZAKRYSTYAN Kościelny ſługa.

SACRISTINE, ſubſt. f. Æditua, æ, f. *Plaut.* ZAKRYANKA Kościelna.

SACRISTIE, ſubſt. fœm. (*Lieu où l'on ſert les choſes ſacrées dans les temples.*) Sacrarium, rii, neut. *Cicer.* ZAKRYSTYA.

SAFFRAN, ſubſt. m. (*Plante qui porte une fleur du meſme nom.*) Crocus, croci, m. *Virg. Jun.* Crocum, croci, n. *Salluſt.* SZAFRAN.

ON DIT proverbialement & populairement qu'*un homme eſt allé au ſaffran*, pour dire qu'*il a fait banqueronte.* Conturbavit fortunas ſuas, decoxit rem creditoribus. *Plaut.* Vacillavit. *Petr.* ZBANKRETOWAŁ, ſtracił ná wszyſtkim.

DE SAFFRAN, Croceus, crocinus, a, um. *Plin.* ZOŁTY żołta. **De couleur de ſaffran, jaune.* Croceus color. *Plin.* *Zołty iák ſzafran.

SAFFRANE', maſc. SAFFRANE'E, fœm. (*où l'on a mis du ſaffran.*) Crocatus, a, um. *Plin.* SZAFRANEM zá-prawny przyprawny.

SAFFRE, adject. maſc & fœm. (*Qui eſt aſpre ſur ſa bouche, gourmand.*) Guloſus, a, um. *Mart.* Cibi aviditſimus, appetentiſſimus, a, um. *Terent.* (Mot populaire.) ŁAKOMY obżarty.

SAGACITE'. ſubſt. f. (*Vivacité des ſens & de l'eſprit.*) Sagaciras, atis, f *Cic.* BYSTROSC rozumu, y zmyſłow.

SAGE, adject. maſc. & fœm. (*Intelligent, ſçavant dans les choſes naturelles & divines.*) Sapiens, intelligens, entis, omn gen. Sagax, acis, omn. gen. Sagaciſſimus rerum naturæ. *Cic. Colum.* MĄDRY.

SAGE, (*Aviſé, prudent.*) Sapiens, prudens. *Cic.* omn. hen. *On dit au genit. plurier.* Sapientum *ou* ſapientium. ROSTROPNY uważny baczny.

Il faut eſtre ſage en tout & par tout. Uſquequaque ſapere oportet. *Cic.* Trzeba bydź uważnym oſtrożnym wſzędzie y we wſzyſtkim. **Il eſt ſage pour tous les autres, & nullement pour ſoy-meſme.* Foris ſapit, ſibi ipſi non ſapit. *Uważny rozumny dla wſzyſtkich, ále nie dla ſiebie. **Il eſt plus agréable d'eſtre ſage aux deſpens d'autruy, que non pas de donner occaſion aux autres d'eſtre ſages à nos deſpens.* Te, de aliis, quàm alios de te, ſuavius eſt fieri ſapiens. *Plaut.* *Lepiey po cudzey ſzkodzie uczyć ſię rozumu, niżeli po ſwoiey inſzych go náuczyć. **En vain celuy là eſt ſage, qui ne l'eſt pas pour luy-meſme.* Qui ipſe ſibi ſapiens prodeſſe nequit, nequicquam ſapit. *Cic.* *Nic porozumie, kto go nie ma dla ſiebie. **Il n'y a point d'homme qui ſoit ſage dans toutes les occaſions.* Nemo mortalium ſapit omnibus horis. *Plin.* *Nie maſz człowieka kroremuby ná wszyſtko rozumu ſtawało záwſze. Kroryby w czym kiedy nie pobłądził. **Je ne puis rien vous ſouhaitter de meilleur, que d'eſtre ſage, & de pouvoir bien exprimer vos ſentimens.* Nihil tibi majus poſſum vovere, quàm ſapere

& fari, quæ ſentias. *Hor.* *Nic ci lepſzego życzyć nie mogę, iáko dobrze pomyślić y dobrze wymowić co pomyślisz.

SAGE, *qui eſt en ſon bon ſens.* Sanus, ſana, ſanum, qui eſt ſanæ mentis. *Cic. Plaut.* ZDROWEGO rozumu.

SAGE, (*Modeſte, chaſte*, parlant d'*un jeune homme* ou d'*une jeune fille.*) Caſtus, modeſtus, a, um. Continens, *genit.* omn. gen. *Cic.* GRZECZNY ſkromny przyſtoyny baczny. **Ce jeune homme eſt fort ſage.* Modeſtiſſimus *ou* contentiſſimus eſt iſte adoleſcens. *Młody człowiek wielkiey grzeczności. **Vne fille tres-ſage.* Modeſtiſſima virgo. *Pánna bardzo wielkiey cnoty ſkromności.

SAGE-FEMME, ſubſt. f. (*Accoucheuſe, matrone.*) Obſtetrix, icis, f. *Ter.* Quæ levat partu mulierem. BIAŁOGŁOWA do połogu ſłużąca. Baba do rodzenia

SAGEMENT, adv. (*Prudemment.*) Sapienter, prudenter. *Cic.* MĄDRZE, roſtropnie, uważnie.

SAGESSE, ſubſt. fœm. (*Connoiſſance des choſes naturelles & ſur-naturelles.*) Sapientia, æ, fœm. *Cicer.* MĄDROSC wyſoka náuka o wſzyſtkich rzeczach przyrodzonych y nádprzyrodzonych. **La ſageſſe ne s'acquiert pas par le nombre des années, mais par un bon naturel.* Non ætate, verum ingenio adipiſcitur ſapientia. *Plaut.* *Mądrość nie zá laty ále zá dobrym przyrodzeniem chodzi.

SAGESSE, (*Prudence.*) Sapientia, prudentia, æ, fœm. *Cic.* MĄDROSC uwaga roſtropność przezorność. (*La ſageſſe ne ſe rencontre gueres daus un beau corps.* Raram facit forma mixturam cum ſapientiâ. *Petr.* *Rzadko roſtropność y uważa razem chodi z urodą.

SAGESSE *dans les filles & dans les jeunes hommes qui conſiſte dans une modération ſans aucun emportement dans les paſſions.* Modeſtia, continentia, æ, f. GRZECZNOSC ſkromność oſtrożność co do obyczaiow.

SAGITTAIRE, ſubſt. maſc. (*Neuvieſme ſigne du Zodiaque.*) Sagittarius, rii, maſc. *Plin.* STRZELEC dziewiąty znak niebieſki. **Sous le ſagittaire naiſſent les louches, qui ſont ſemblant de regarder une choſe, & en dérobent une autre* In Sagittario ſtrabones, qui olera ſpectant, lardum tollunt. *Petr.* *Pod ſtrzelcem rodzą ſię zezowaci, co to niby iednego pilnuią, á drugie kradną.

SAIE, ſubſt. maſc. (Vieux mot qui ſignifioit ancienne-ment *une caſaque* ou *habit des gens de guerre.*) Sagum, ſagi, neut. *Cicer.* KAFTAN żołnierſki katanka pod blachę, lub pod Pancerz. **Petit ſaie.* Sagulum, ſaguli, n. *Cic.* *Káftanik żołnierſki.

ON DIT figurément Ad ſaga ire. *Cic. Prendre l'habit de guerre. Le contraire eſt* Redire ad togas. *Prendre l'habit de paix. Cic.* ISC ná woynę, powracać z woyny.

SAIGNANT, maſc. SAIGNANTE, fœm. Sanguinolentus, a, um. *Auct. ad Heren.* KRWAWY krwawiący ſię krwią płynący.

SAIGNE'E, ſubſt f. (*L'action de tirer du ſang des veines.*) Sanguinis dotractio, miſſio, onis, f. *Celſ.* KRWIE upuſzczenie. **Ma ſaignée ne m'a rien fait, ne m'a point ſoulagé; au contraire elle m'a nui.* Sanguinis miſſio adeò non mihi profuit, ut etiam nocuerit. *Celſ.* *Nie pomogło mi krwi puſzczenie, y owſzem záſzkodziło.

SAIGNE'E, ſe dit figurément en parlant des corps politiques *La bataille de Cannes fut une grande ſaignée que ſouffrit la République Romaine.* Cannenſi pugnâ plurimum ſuci & ſanguinis amiſit Reſpublica. Pugnâ apud Cannas multum debilatata fuit Reſpublica. UPUSZCZENIE krwi (*niewáźnie*) Potrzeba pod Kannami wiele krwi upuściła Rzeczypoſpolitey Rzymſkiey.

SAIGNE'E, (*Petit foſſé qu'on fait dans un pré, pour y conduire l'eau, & y entretenir la fraiſcheur.*) Incile, lis, neut. *Colum.* ROWY robione po polach y łąkach dla oſuſzenia, y odżywienia.

SAIGNE'E ſe dit figurément en ce ſens *des moyens qu'on trouve de tirer de l'argent de la bourſe de quelqu'un.* UPUSZCZENIE krwi w Francuſkim znáczy wyciągnienie ná koſzta: w Polſkim zaś mowiemy, *flegmy wyciągnienie.* **Il a fait une ſaignée à ma bourſe.* Exenteravit mihi marſupium. *Plaut.* De marſupio aliquid detraxit. *Nie mało mi flegmy wyciągnął.

(Expreſſion baſſe & du diſcours familier.) Expreſſya proſta potoczna.

SAIGNEMENT *du nez* ou *perte de ſang par le nez.* ſubſt. maſc. Profluvium ſanguinis è naribus, *genit.* profluvii, neut.

ou fluxio, onis, fœm. *Plin. Colum.* KRWOTOK krwi płynienie z noſa.

SAIGNER, V. act. & neut. (*Ouvrir la veine.*) Exolvere alicui venam. *Tacit.* (Exolvo, is, exolvi, exolutum.) Incidere venam, (incido, is, incidi, inciſum.) Pertundere venam *Cicer. Juv.* Sanguinem alicui mittere, emittere. *Cicer. Celſ.* KREW puścić. **Saigner de la teſte.* Sanguinem dimittere è capite. *Var.* mittere. *Petr.* *Krew puścić z głowney żyły. **Saigner quelqu'un du pied.* Pedibus ſanguinem ab aliquo detrahere. *Krew puścić z nogi.

SAIGNER *du nez.* Sanguinem è naribus, *ou* per nares fundere, profundere. KREW z noſa ciecze.

ON DIT figurément en ce ſens. *Il ſaigne du nez*, pour dire *il manque de cœur & de réſolution.* Animum deſpondet. *Liv. ou* deſpondet *(ſeul.) Cicer.* TCHORZ z niego nie ma ſerca ani odwagi.

ON DIT au figuré. *Le cœur me ſaigne quand je vois ces choſes.* Mihi cordolium eſt cum iſta video. *Plauts* SERCE mię boli patrząc ná to. **La playe ſaigne encore, elle eſt encore récente.* Crudum eſt adhuc vulnus & recens. *Jeſzcze krew z rany świeżey płynie.

SAIGNER *un marais, y faire de petites rigoles pour le ſécher.* Incilibus ſiccare paludes. *Cic.* ROWY kopać dla oſuſzenia bagnow.

SAIGNER *la bourſe de quelqu'un.* Pertundere, extenterare alicujus crumenam. *Plaut.* FLEGMĘ komu z kieſzeni ze ſzkatuły wyciągnąć.

SAIGNEUX, maſc. SAIGNEUSE, fœm. (*Qui dégoute le ſang.*) Sanguinolentus, a, um. Sanguineus, ea, eum. *Plin.* Cruentus, ta, tum. *Cicer.* KRWAWY, KRWAWA, krwią ciekący

SAILLANT, m. SAILLANTE, f. (*Qui avance en dehors*) (Terme d'Architecture.) Prominens. Eminens, entis, omn. gen. Extans, extantis, omn. gen. *Plin.* WYCHODZĄCY, pochodzący, wybiegaiący, wydatny, wydatna.

ANGLE-SAILLANT. (Terme de fortification.) *Qui ſort de la place & qui s'avance vers la campagne.* Angulus eminens. *ou* Prominens. BASZTA lub ściana rogiem w pole zá fortecę wydana.

SAILLIE, ſubſt fœm. (*Ce qui ſe jette en dehors.*) Projectura, æ, fœm. *Vitr.* Eminentia, æ, fœm. *Cic.* WYDATNOSC wybiegłość.

SAILLIE ſe dit figurément *de l'eſprit.* Ingenii æſtus, impetus, ûs, m. *Cicer.* KONCEPT. **Voudriez-vous voir une ſaillie de ce caractere, quoyque je n'y aye pas encore mis la derniere main.* Si placet hic impetus, etiamſi nondum recepit ultimam manum. *Petr.* *Czy podoba ci ſię ten koncept, chociaż ieſzczem go zewſzyſtkim niewyraził.

SAILLIR, V. n. (*Avancer, ſe jetter dehors.*) Extare, exto, extas, extiti.) Eminere, (eo, es, eminui, *ſans ſupin.*) WYCHODZI co z czego, widać, wybiega.

SAILLIR, ſe dit *des eaux qui jailliſſent.* Salire, (ſalio, ſalis, ſalii & ſalvi, ſaltum.) *Virg.* WODY wybiegaiące wypadaiące wytryſkuiące.

SAILLIR *unecavale, la couvrir.* Salire equam *ou* inire, aſſilire. *Ovid. Plin. Colum.* PRZYPUSZCZAC do klaczy ogiera.

SAIN-DOUX, ſubſt. m. (*Graiſſe de porc fonduë.*) Arvina, æ, f. *Virg.* SADŁO wieprzowe.

SAIN, maſc. SAINE, fœm. (*Qui eſt en bonne ſanté, qui ſe porte bien.*) Sanus, vegetus, firmus, a, um. Integer, gra, grum. *Cicer.* ZDROW zdrowy zdrowa. ** Il eſt ſain de corps, il a le corps ſain.* Integro eſt corpore, eſt valetudine integrâ, ſanum eſt ipſi corpus *ou* ſanus eſt. *Cicer.* *Zdrowy ná ciele. **Le contraire eſt*, Valetudinarius eſt, infirmo eſt corpore *ou* vitioſo. *Cicer. Il eſt mal ſain.* *Chory niezdrowy.

SAIN, parlant *de l'eſprit.* Sanus, integer, homo ſanæ mentis. *Cic.* Mentis ſanus. *Plaut.* Integer mentis, integer animi. *Hor. Cic.* ZDROWY co do zmyſłow zdrowy ná umyśle ná rozumie. **Si je puis une fois éviter ce malheur, je ſeray par aprés ſain & ſauve*, ou *ſi je puis jamais ſortir bagues ſauves de là, je ſuis en ſeuré.* Incolumem ſat ſcio fore me, nunc ſi evito hoc malum. *Ter.* *Jeżeli z tego ocaleię, wyidę, ná niczym mi więcey ſchodzić nie będzie.

SAIN, (*Salubre, bon pour la ſanté.*) Sanus, a, um. Saluber, hæc ſalubris & hoc ſalubre, *ou* ſalubris & hoc ſalubre, adject. *Horat. Tibul.* ZDROWY, ZDROWA rzecz pomoc

cná do zdrowia. *Vn air ſain. Aer ſalubris. Sanior & hoc ſanius, ſalubrior & hoc ſalubrius. Saniſſimus, ſaluberrimus, a, um *Powietrze zdrowe. Je ſuis ſain & ſauve. Salvus ſum & incolumis. Cic. Capite incolumi ſum. Hor. *Zdrowem ze wſzyſtkim, nic mi złaſki Boſkiey.

SAINEMENT, adv. (*Pour la ſanté.*) Salubriter, adv. ZDROWO.

SAINEMENT, (*En homme de bon ſens.*) Sanè. *Horat.* ROZUMNIE bacznie uważnie roſtropnie. **Juger ſainement des choſes, ſans préoccupation, ſans paſſion.* Integrè & incorruptè de rebus judicare. *Cicer.* *Sądzić ſprawiedliwie y według ſłuſzności o każdey rzeczy.

SAIN-FOIN, ſubſt. maſc. Medica, æ, fœm. *Virg.* OMAN ziele.

SAINT, m. SAINTE, f. adj. (*Qui eſt exempt de péché, de corruption.*) Sanctus, a, um. Integer, integra, integrum. Sanctus & innocens. Integer vitæ ac ſceleris purus *Cic. Hor.* Sanctior & hoc ſanctius. Innocentior & hoc innocentius. Integrior & hoc integrius. Sanctiſſimus. Innocentiſſius. Intergerrimus, a, um. SWIĘTY, Swięta, od grzechu wolny.

SAINT ſe dit *des bienheureux qui ſont dans le Ciel.* Sanctus. Beatus, a, um. *Cicer.* SWIĘCI w Niebie. **Les Saints.* Sancti. Beati, orum. Cœlites, tum. Cæleſtes, *ou* Cœleſtes cives. Sancti cœli cives. Cœlicolæ, arum, maſc. pl. *Cic. Catul.* *Swięci Błogoſławieni.

SAINT ſe dit *des choſes ſacrées.* Sanctus. Auguſtus, a, um. Sacer, ſacra, ſacrum. SWIĘTA rzecz, poświęcona Bogu. Swiątość. **Le St. Evangile.* Sanctum Evangelium. *Swięta Ewanjelia. **La ſainte Egliſe.* Sancta Eccleſia. *Swięty Kościoł.

ON APPELLE par excellence LA PALESTINE LA TERRE SAINTE, LA SAINTE CITE', LA SAINTE HIERUSALEM, *parce que Dieu y a opéré noſtre ſalut & les grands myſteres de noſtre Religion.* Terra ſancta. Civitas ſancta. Hieroſolima ſancta. PALESTYNA Ziemia Swięta, álbo Swięte Miaſto Jeruzalem, iż tám zbawienie náſze, y dzieło odkupienia náſzego tám ſię ſtało.

SAINT eſt une epithéte, qu'*on donne à pluſieurs maladies pour la guériſon deſquelles on invoque quelques Saints particuliers.* Comme *le mal S' Jean, le haut mal, l'épilepſie.* Epilepſia, æ, *mot grec,* corporis convulſio, comitialis morbus, morbi comitialis, morbus ſonticus *Plin.* W FRANCUSKIM niektore choroby zowią od Swiętych. Iż w nich Swiętego iákiego zwykli ludzie wzywać: ták mowią w Francuſkim. *S. Jan* to ieſt wielka choroba, w Polſkim zá toſz ſamo mowią *Swięty Walenty.*

Le mal de S. Mein ou *de ſainte Reine, gratelle, qui mange* Porrigo, ginis, f. *Celſ. Hor.* SWIERZB choroba.

ON DIT proverbiaiement, *Il ne ſcait à quel Saint ſe voüer,* pour dire *ſes affaires ſont ſi découſuës, qu'il ne ſçait plus à qui avoir recours.* Quem appellent *ou* cui Deo ſe voveat, nescit, ita res illius ſunt fractæ, *ou* acciſæ. PRZYSŁOWIE Francuſkie, *Niewie do ktorego Swiętego ſię udać.* Niewie co iuż ma począć, co ſobie radzić, ták podupadł że mu áni ſpoſobu áni rády nie ſtaie.

C'EST *un Saint qui ne guérit de rien,* en parlant *d'un homme diſgracié, & d'un crédit tout à fait ruiné.* Inutilis eſt prorsus, omnis enim illius gratia diſſiluit *ou* convulſa eſt. PRZYSŁOWIE Francuſkie, o człowieku z łaſki y kredytu wypadłym nieſie: *Jeſt to Swięty ktory iuż nic niepotrafi, ſzkoda ſię do niego y modlic:* to ieſt że iuż przez iego inſtancyą u Pána álbo też u tey á u tey oſoby nic niedokaże.

ON A *employé toutes les herbes de la S. Jean, on a employé le verd & le ſec pour cette affaire.* Nihil intentatum in arte medicâ relictum eſt, ut huic malo ſubveniretur, omnes adhibitS ſunt machinæ, ut res ſuccederet feliciter. WSZYSKICH ſpoſoby daremne były wſzyſtkich ſpoſobow záżywano.

SAINT-AMAND, (*Ville du Comté de Flandres ſur la Scarpe.*) Elpo, onis, fœm. ELP Miaſto Hrabſtwa Flandryi nád Szkarpą.

SAINT-ANDRE', (*Ville d'Ecoſſe dans le Comté de Ff.*) Andreapolis, is, f. Fanum ſancti Andreæ. ANDRZEIOPOL Miaſto Szkocyi w Hrabſtwie Fifſkim.

SAINT ANDRE' *ou* Sant-Andero, (*Ville d'Eſpagne dans la Biſcaie avec port de mer.*) Andreapolis, is, fœm. Flaviovia, fœm. ANDRZEIOPOL Miaſto Hiſzpańſkie w Biſkaicy portowe.

SAINT-ANTONIN, (*Ville de France en Rouergue.*) Fa-

num ſancti Antonii, neut. ANTONIOPOL Miaſto Francyi w Roweyzańſkim.

SAINT-ASAPH, (*Ville d'Angleterre dans le pays de Galles & dans le Comté de Flint.*) Aſaphopolis, is, f. Fanum ſancti Aſaphi. AZAF Miaſto Angielſkie w Xięſtwie Gallis powiecie Flintſkim.

SAINT-JACQUES *de Compoſtelle,* (*Ville du Royaume de Galice dans les Eſpagnes.*) Compoſtella, æ, f. KOMPOSTELLA Miaſto Galicyi w Hiſzpanii.

DE COMPOSTELLE, Compoſtellanus, a, um. Z KOMPOSTELI.

SAINT JEAN *de Laune, Ville du Duché de Bourgogne,*) Sancti Joannis Laudonenſis fanum *ou* Laudona, æ, fœm. LODANOPOL Miaſto Burgundyi.

SAINT-JEAN *du Luz,* (*Bourg & Port de mer dans le Pays des Baſques.*) Sancti Joannis Luſii fanum, n. Luſinum ii, neut. LUYZONOPOL Miaſteczko, y Port morſki w Kraiu Biſkayſkim.

SAINT LEGER *ou* SAINT LICER *de Conſerans.* Sancti Licerii fanum, n. LICEROPOL.

SAINT LUCAR *de Baramede,* (*Ville d'Eſpagne & Port de mer en Andalouſie.*) Luciſer fanum. LUKAROPOL Miaſto Hiſzpańſkie y Port w Andaluzyi.

SAINT-MALO, (*Ville Epiſcopale & Port de mer en Bretagne.*) Macloviopolis, is, f. Maclovium, ii, n. MAKLOW Miaſto, Biſkupſtwo, y Port w Bretanii.

DE SAINT MALO. Maclovienſis & hoc Maclovienſe, adject. MAKLOWSKI.

SAINTE-MARGUERITE, (*Iſle de la mer Méditerranée ſur les coſtes de Provence.*) Lero, leronis, f. Lerone, es, f. Planaſia, æ, fœm. LERONA Wyſpa morza ſrzodziemnego w ſtronach Prowencyi.

SAINT-MAURICE, (*Ville du Valois à l'Eveſque de Sion.*) Agannum, i, neut. AGONOPOL Miaſto w Walezyiſkim náleżące do Biſkupſtwa Syonu.

SAINT MARIN, (*Ville d'Italie dans l'Eſtat Eccleſiaſtiques, capitale d'une République.*) Marinum, i, neut. Sancti Marini fanum, neut. MARYNOPOL Miaſto Włoſkie w Páńſtwie Papieſkim, głowne Rzeczypoſpolitey názwaney San maryno.

SAINTE MENEHOULD, (*Ville de Champagne,*) Sanctæ Menehildis fanum. MECHTYLDOPOL Miaſto Számpanii.

SAINT-MICHEL *Archange,* ou *Archangel,* (*Ville de Moſcovie avec un Port ſur un golphe de la mer blanche.*) Sancti Michaelis Archangeli fanum *ou* Archangelopolis fœm. ARCHAIEL Miaſto w Moſkwie z portem nád odnogą morza białego.

SAINT MICHEL, *ou* SAINT MIHEL. (*Ville de Lorraine dans le Barrois.*) Sancti Michalis ſanum, neut. MICHALOPOL Miaſto Lotaryngii w Xięſtwie Barſkim.

SAINT OMER, (*Ville Epiſcopale de l'Artois ſur la riviere Aa.*) Audomari ſanum. Audomaropolis, fœm. AUDOMAR Miaſto y Biſkupſtwo Artezyi nád rzeką Aa.

DE SAINT OMER. Audomaropolitanus, a, um. AUDOMAROPOLITANIN.

SAINT PALAIS, (*Ville de la baſſe Navarre.*) Sancti Palatii fanum. PALACOPOL. Miaſto niżſzey Náwary.

SAINT PAPOUL, (*Ville Epiſcopale de Languedoc.*) Sancti Papuli fanum, neut. PAPUŁ Miaſto y Biſkupſtwo Okcytanii.

DE SAINT PAPOUL. Papulienſis & hoc Papulienſe, adj. PAPUŁANIN.

SAINT-PAUL *de Léon,* (*Ville Epiſcopale de Bretagne.*) Sancti Pauli Leonini fanum *ou* Leona, æ, fœm. PAWŁOW Miaſto y Biſkupſtwo w Bretanii.

DE SAINT PAUL *de Léon.* Leonenſis & hoc Leonenſe, adject. PAWŁOWIANIN.

SAINT-PAUL *trois Chaſteaux,* (*Ville du Dauphiné.*) Sancti Pauli Tricaſtinenſis fanum. Auguſta Tricaſtinorum, fœm. TRYKASTYN Miaſto Delfinatu.

SAINT-PIERRE *le Montier,* (*Ville dans le Nivernois,*) Sancti Petri Monaſterium, ii, n. PETROPOL Miaſto Niwernii.

SAINT-PONTS *de Thomiers,* (*Ville Epiſcopale de Languedoc.*) Pontiopolis, is, fœm. Thomeriæ, Thomeriarum, fœm. plur. PONTIOPOL álbo Tomerya Miaſto w Okcytanii.

DE

DE SAINT-PONTS. Thomerienſis & hoc Thomerienſe, adject. TOMERYANIN.

SAINT-QUENTIN, (*Ville de Picardie ſur ſa Somme.*) Sancti Quintini fanum. KWINTYNOPOL. Miaſto Pikardyi nád Sommą.

SAINT-SE'BASTIEN, (*Ville & Port de mer dans la Biſcaye.*) Sancti Sebaſtiani fanum. SEBASTYANOW Miaſto y Port morſki w Biſkaicy.

SAINT-SE'VE'RE, (*Ville de Gaſcogne.*) Sancti Severi fanum. SEVEROPOL Miaſto w Waſkonii.

SAINT-VALERY, (*Ville de Picardie.*) Sancti Valerici fanum. WALERYKOW. Miaſto w Pikardyi

SAINT-VENANT, (*Ville de Flandres dans l'Artois.*) Sancti Venantii fanum. WENANTOW. álbo Wenantopol miaſto Flandryi w Artezyiſkim.

SAINTEMENT, Sanctè. Integrè. Religioſè. *Cic.* SWIĄTOBLIWIE pobożnie.

SAINTES *comme on prononce,* ou XAINTES *comme il s'écrit.* (*Ville Epiſcopale & capitale de Xaintonge.*) Santonum Mediolanum, i, n. SANTON, álbo Xántow Miaſto, Biſkupſtwo, Stolica Sántonow.

SAINTONGEOIS, (*Natif de Saintonge.*) Santo, onis, maſc. *Cæſ.* Santonus, i, maſc. *Lucan.* SANTONANIN z Santonu rodem.

SAINTONGE, (*Province de Guienne.*) Santonenſis provincia, *ou* Santonia, æ, f. SANTONOW Prowincya w Gyennie.

QUI *concerne la Saintonge* Santonicus, a, um *Tibul.* SANTONSKI, Sántońſka, do Sántonu należący.

SAINTETE', ſubſt. f. Sanctitas, atis, f. Sanctimonia, æ, f. *Cic.* SWIĄTOBLIWOSC.

SANCTIFIER, V. act. (*Rendre ſaint.*) Sanctum & innocentem reddere, *ou* efficere aliquem. SWIĘCIC poświęcić

ON DIT figurément *L'Ambition eſt maintenant ſanctifiée par l'uſage & diſpenſée de toûtes ſortes de Loix.* Ambitio jam more ſancta eſt & libera à legibus. *Plaut.* MOWIĄ *niewłaſnie* Ambicya iuż poświęcona zwyczaiem, y prawa nieznaiąca.

SAISIE, ſubſt. fœm. (Terme de Palais.) Manus injectio, onis, fœm. *Quint.* Bonorum alicujus ſub cuſtodiam traditio, onis, fœm. SEKWESR, oddanie dobr, álbo odebranie dobr ſekweſtrem.

SAISIR, V. act. (*Empoigner. Prendre.*) Prehendere. Apprehendere, (do, dis, di, ſum.) Capere, (io, is, cepi, captum.) Corripere, (io, is, corripui, eptum.) act. acc *Cic.* ODEBRAĆ wziąć záiechać zábrać.

SE SAISIR, (*S'emparer.*) Tenere, (eo, es, tenui, tentum.) Occupare, (po, pas, avi, atum.) ZAIECHAC odebrać ná ſiebie opanować. **Se ſaiſir d'une Province, s'en emparer, s'en rendre le maiſtre.* Provinciam occupare. *Cic.* *Odebrać kray opanować. **Des bois.* Occupare ſaltus. *Cæſ.* *Opanować oſieść Gaie iaſy. **Des deniers publics.* Manum vectigalibus adhibere. *Cic.* *Zábrać pieniądze publiczne. **Des biens de quelqu'un.* In bona alicujus manum injicere. *Cic.* *Opanować dobra cudze.

SE SAISIR *d'une perſonne,* (*Ie prendre priſonnier, l'arreſter.* Prehendere *ou* prendere, corripere aliquem, manus in aliquem injicere. *Cic.* WZIĄĆ ſchwytać oſobę iáką złapać zábrać w niewolą.

SAISIR *les biens de quelqu'un.* Alicujus poſſeſſiones *ou* prædia in manum regis tradere, ponere in cuſtodia. OPANOWAC czyią maiętność dobra całe.

SAISIR ſe dit *des paſſions* ou *des maladies qui nous attaquent, ſoit dans le corps, ſoit dans l'eſprit.* Tenere. Occupare. BYDZ porwany, zdięty chorobą, lub paſſyą iáką. **Eſtre ſaiſi du mal caduc & de la goutte.* Corripi comitiali morbo & dolore podagræ. *Plin.* *Zdięty wielką chorobą, y podagrą. **J'ay eſté ſaiſi d'un ſi grand friſſon, que j'ay crû avoir la fiévre tierce.* Tam periculoſo inhorrui frigore, ut tertianæ impetum timerem. *Petr.* *Tákie mię zimno wzięło, żem rozumiał iż febry tercyanny doſtanę **Il fut ſaiſi tout d'un coup d'une grande douleur.* Subito dolore fuit correptus. *Celſ. Plin.* Tantus dolor de improviſo eum oppreſſit. *Cicer.* *Nágle go ból wielki zdiął. **La frayeur qui me ſaiſit & le trouble qui parut ſur mon viſage luy avoit donné lieu de reconnoiſtre mon impoſture, c'eſt pourquoy il me commanda de rendre les armes ſi je voulois éviter quelque choſe de pis.* Cum vultu atque ipsâ trepidatione mendacium prodidiſſem, ponere juſſit arma

& malo cavere. *Petr.* *Strach ktory mię zdiął, y pomięſzanie moie dało poznać ſzalbierſtwo moie, y záraz kazał mi broń złożyć ieżeli czego gorſzego niezechcę ſię doczekać. **Ils ſont ſaiſis d'eſtonnement.* Perculſæ mentes ſtupent. *Hor.* *Zdumieniem podziwieniem zdięci. **De crainte.* Illos metus inceſſit, terror occupat illorum animos. *Liv. Cæſ.* *Boiaźnią ſtrachem zdięci. **Il eſt ſaiſi de la mort de ſa femme.* Ingens dolor de uxoris morte illum invaſit. *Zálem dla śmierci żony zdięty.

Il fut ſaiſi d'une grande maladie. Eum morbus invaſit gravis. *Plaut.* Ciężką bardzo chorobą zdięty. **Vne ſi grande auarice s'eſtoit ſaiſie ou emparée de leurs eſprits.* Tanta vis avaritiæ in animos eorum invaſerat. *Saluſt.* *Tákie ich łakomſtwo opanowało.

ON DIT *J'ay ſaiſi la Cour de l'affaire.* Cognoſcitur cauſa à Senatu *ou* Delata eſt ad Senatum *ou* cauſam detuli ad Senatum. WYPROWADZIŁEM ſprawę do ſądu do Senatu ná Seym.

SAISISSEMENT, ſubſt. m. (*Trouble d'eſprit qui ſurprend & altére la ſanté.*) Contractio, onis, f. Contractiuncula, æ, f. *Cic.* STRWOZENIE zátrwożenie pomięſzanie. **Il m'a pris un ſaiſiſſement ſi grand que je n'en puis revenir* Tanto terrore fui correptus, vix ut me recipere poſſim. *Tákem ſię zatrwożył że záledwie przyiść mogę do ſiebie.

SAISON, ſubſt. fœm. (*Vn temps de l'année.*) Tempeſtas, atis, fœm. Tempus, oris, neut. *Cicer.* PORA roku czas. **Il y a quatre ſaiſons dans l'année, Le Printemps, l'Eſté, l'Automne & l'Hiver.* Sunt quatuor anni Tempeſtates, Ver, Æſtas, Autumnus, Hyems. *Cztery ſą pory roku, Wioſna, Lato, Jeſień, y Zima.

QUI *eſt de ſaiſon.* Tempeſtivus, a, um. W SAMĘ porę, czego kiedy ieſt właśnie pora. **Le contraire eſt* Intempeſtivus. *Qui eſt hors de ſaiſon.* *Przeciwnie záś, nie według pory co. **Vn agneau de l'arriére ſaiſon.* Cordus agnus, i, m. *Plin.* *Baranek iarlaczek.

LA SAISON *n'eſt pas encore propre pour ſe mettre en mer* Nondum tempeſtivum eſt ad navigandum mare. *Cicer.* JESZCZE nie ieſt pora ruſzyć ſię ná morze.

Cueillir les fruits dans leur ſaiſon. Tempeſtivè fructus colligere. Percipere. *Cic.* Zbierać owoce według pory.

DANS *la ſaiſon des melons, dans le temps qu'on mange des melons.* Dum pepones tempeſtivi ſunt. KIEDY melony náſtaią. **Dans la ſaiſon des raiſins.* Dum uvæ tempeſtivæ ſunt. *Kiedy iágody winne náſtaią.

En ce ſens on prend ce mot figurément. *Ce que vous dites eſt hors de ſaiſon* Non eſt tmpus iſta loqui. *Cic.* Pora (*nieżaśnie*) prawiſz coś nie według pory. **Cette propoſition eſt hors de ſaiſon.* Intempeſtiva eſt hæc propoſitio. *Tá propoſicya nie według czaſu, nie według pory.

SALACE, adj. m & fœm. (*Qui a en ſoy beaucoup de ſel.*) Salax, acis, omn, gen. *Ovid.* JURNY.

SALADE, ſubſt. fœm. (*Petites herbes qu'on mange à l'huile & au vinaigre.* Acetaria, orum, neut. plur. *Plin.* SAŁATA ziołka octem y oliwą záprawne do iedzenia.

SALADIER, ſubſt. m. (*Plat, baſſin à manger de la ſalade.*) Vas ſalmarium, vaſis ſalmarii, n. PRZYSTAWKA ná ſałatę pośmiſek, wſzelkie náczynie do ſałaty ná ſtoł dawania, ſałatniczka.

SALAIRE, ſubſt. m. (*Récompenſe d'un travail qu'on paye à celuy qui a travaillé.*) Salarium, ii, n. *Plin.* Merces, edis, f. *Cic.* PŁACA, nádgroda, zapłata, myto.

LE SALAIRE *qu'on donne à un maiſtre qui enſeigne.* Minerval, lis, neut. *Var.* Merces, edis, fœm. *Cic.* ZAPŁATA od náuki.

LE SALAIRE *qu'on donne à une nourrice pour nourrir un enfant.* Nutritia, orum, n pl. *Vlp.* Merces nutrici impenſa. ZAPŁATA Mamce.

LE SALAIRE *qu'on donne pour couvrir une cavale.* Equimentum, ti, n. *Var.* ZAPŁATA Maſztalerzowi od ogiera, ſtadnicze.

LE SALAIRE *des Comédiens qu'on donnoit à Rome.* Lucar, aris, n. *Tacit.* KROTOFILNE, zapłata od mieyſca od widoku ná komedyi.

SALAISON, ſubſt. fœm. (*Le temps propre à ſaler le beurre.* &c.) Salitura, *on* Salſura, æ, fœm. *Colum.* SOLENIE maſſa &c.

SALAMANDRE ſubſt. f. (*Petit animal du genre des lézards, qui fait mourir par ſa bave & par ſa morſure.*) Sala-

man-

mandra, æ, fœm. *Plin.* SALAMANDRA jaſzczurka iádowita śliną, y ukąſzeniem zábiiaiąca.

(Les Anciens ont crû que la Salamandre vivoit dans le feu mais cela n'eſt pas veritable, elle en ſouffre les atteintes & elle l'éteint jettant deſſus une liqueur ſi froide, qu'elle le fait mourir.) U dawnych to było rozumienie że Salamandra w ogniu żyie; ſkąd tę gadzinę Czechowie náżywaią *Ochniżył* ále to cale ſię nieprawdzi, y owſzem doymuie iey ogień czym roziadła iád z ſiebie ták zimny y tęgi wypuſzcza, że ogień koło ſiebie gaſi.

SALAMANQUE, (*Ville d'Eſpagne dans le Royaume de Léon avec une Vniverſité fameuſe.*) Salamantica, æ, fœm. SALMANKA Miaſto w Hiſzpanii z ſławną Akademią.

SALE, adject maſc. & fœm. (*Qui n'eſt pas net, qui eſt mal propre.*) Immundus. Spurcus. Sordidus. Fœdus, a,um. *Ter. Hor. Tacit.* PLUGAWY nieczyſty ſzpetny. **Toute ma vaiſſelle eſt ſale, auſſi bien que mon logis.* Supellex mihi ſqualet, atque ædes meæ *Plaut.* *Y náczynie u mnie y mięſzkanie plugawe.

SALE, *Obſcene, impur.* ſe dit figurément. Obſcenus, Impurus, Immundus, Spurcus, a,um. *Cic. Plaut.* NIECZYSTY ſzpetny ſromotny.

SALE', maſc. SALE'E, fœm. parlant *de l'eau de la mer, & des viandes qui ſont ſalées au goût.* Salſus, a, um. *Virg.* SŁONEGO co.

SALE' qu'*on a mis tremper dans la ſaumure*, comme *du bœuf, du porc, du poiſſon.* Sale *on* muriâ conditus, a, um. SOLONY, SOLONA, iáko mięſo ſolone wołowe, wieprzowe, ryby náſolony náſolona.

ON APPELLE en général *de la chair* ou *du poiſſon ſalé.* Salſamentum, ti,*ou* ſalſamenta, orum, neut.pl.*Cic.* SŁONE rzeczy ogolnie czyli mięſo czyli ryby.

QUI VEND *de la chair* ou *du poiſſon ſalé.* Salſamentarius ii,m. SŁONYCH rzeczy przekupień.

QUI CONCERNE *la chair & le poiſſon ſalé.* Salſamentarius,a,um. DO SOLENIA mięſa, lub ryb należący,álbo ſłużący do ſolenia.

SALER,V.act. (*De la chair & du poiſſon pour les garder.*) Carnem *ou* piſces ſalire. (ſalio,ſalvi, ſalutum.) *Celſ. ou* ſallere.*Saluſt.* Sale carnes obruere, (obruo, is, obrui, obrutum.) *Plin.* Condire, condio, condis, condivi, conditum.) *Colum.* SOLIC mięſo álbo ryby ná chowanie.

SALER *légérement, ſaupoudrer de menu ſel.* Sale carnes aſpergere, conſpergere, (go, is, aſperſi, aſperſum *ou* ſalem carni aſpergere.) Aliquid ſalis alicui rei admiſcere. POSOLIC,ſolą poſypować.

SALETE', ſubſt f. (*Ordure.*) Spurcitia, æ,f. *Plin.* Sordes, ium, f pl Iuquinamentum, ti, n. *Aul Gel.* Immunditia, æ,f. Fœditas, atis *Plaut. Cic.* PLUGASTWA śmiecie nieochędoſtwo brzydkość. **Vne femme ſe fait bien pluſtôt haïr par ſa ſaleté, qu'elle ne ſe fait aimer par ſa propreté.* Mulier reperit odium ocyus ſuâ immunditiâ, quàm in perpetuum ut placeat ſuâ munditiâ.*Plaut.**Białogłowę prędzey ſobie zbrzydziſz dla nieochędoſtwa, niżeli ią pokochaſz dla ochlubności koło ſiebie.

SALETE', (*Deshonneſteté.*) Impuritas, obſcœnitas, atis,f. *Cic.* Obſcœna, orum, neut. plur. *Cic.* PLUGASTWO nieprzyſtoyność nieczyſtość ſromota ſprośność. **Ne dire que des ſaletez.* Obſcœna crepare. *Hor.* *Nie gadać tylko ſame ſprośności.

SALEURE, ſubſt. fœm. (*Qualité d'une choſe ſalée.*) Salſura, æ, fœm. Salſugo, ginis, fœm. *Plin.* SŁONOSC ſłona rzecz.

Les pierres tendres qu'on employe en des baſtimens auprés de la mer, ſont rongées par la ſaleure. Mollia ſaxa ſecundùm oras maritimas ab ſalſugine exeſa diffluunt. *Vitr.* Kámienie dziarſtwo do budowania záżyte, bliſko morza ſłoność trawi y pſuie.

SALIERE, ſubſt. fœm. (*Petit vaſe où l'on met le ſel.*) Salinum, ı, neut. *Peyſ. Horat.* Concha ſalis, æ, fœm. *Horat.* SOLNICA.

PETITE *ſaliere.* Salillum, ſalilli,n. *Catul.* SOLNICZKA mała ſłoowa.

SALINE,ſubſt.f. (*Chair* ou *poiſſon ſalé.*) Salſamenta,ſalſamentorum,n.pl. *Ter.* SOLONE rzeczy.

VENDEUR *de ſaline.* Salſamentarius, ii,m. Salarius, rii, m *Mart.* SŁONYCH rzeczy przekupień.

SALINES, ou *marais ſalants, (lieu proche la mer où l'on fait le ſel.*) Salinæ, arum,f. pl.*Cic.* SOLNE Zupy: czyli to warzoney czyli kopaney ſoli,ſzyb ſolny.

SALIQUE ou *la loy ſalique en France, qui ne permet pas que le Royaume tombe en quenoüille, & qu'il paſſe aux femmes par ſucceſſion.* Salica lex, legis ſalicæ, fœm. PRAWO we Francii ktorym białogłowſka płeć ieſt odſądzona od nástąpienia ná Pánowanie do Korony.

(Loy fondamentale du Royaume de France. To prawo ieſt iedno z praw Kardynalnych we Francyi.

SALIR,V act. (*Gaſter une choſe, la rendre ſale.*) Inquinare, coinquinare, (o,as,avi,atum.) *Hor. Mart.* Spurcare, conſpurcare, (o,as,avi,atum.) act.acc. *Colum.* SPLUGAWIC co ſkałać, zmazać, ſpaſkudzić.

ON DIT figurement *Salir la réputation de quelqu'un.* Famam alicujus inquinare. *Liv.* ZMAZAC ſławę czyią wymować iey uwłaczać komu. **Vne vieilleſſe ſalie par de mauvaiſes mœurs.* Senectus ſpurcata impuris moribus. *Catul.* *Starość ſhańbiona zefromocona ſplugawiona ochydzona złemi obyczaiami.

SALIVE, ſubſt fœm. (*Humeur qui vient du cerveau à la bouche.*) Saliva, æ,f. *Pliu.* SLINA z głowy od mozgu do uſt ſpadaiąca. **La ſalive d'un homme à jeun.* Jejuna ſaliva.*Plin.* *Slina ná czczo. **Jetter de la ſalive.* Salivare, (o,as,avi, atum.) *Plin.* *Slinić ſię.

SALLAN, (*Grand pays au milieu de l'Overiſſel dans les Provinces unies.*) Sállandia, æ,f. ZELANDIA iedna z Prowincyi Holenderſkich ſprzymierzonych.

SALLE, ſubſt. fœm. (*Grande piece d'un appartement.*) Oecus, œci, maſc *Vitr.* SALA Wielki gmach w Domu Izba ſtołowa gościnna iádalna.

SALLE *à manger.* Cœnaculum, li, n. Cœnatio, onis, f. *Petr. Colum.* Triclinium, ii,n. *Cic. Vitr.* IZBA ſtołowa, ſala do iadania.

QUI LOUE *des ſalles à faire des noces.* Cœnacularius, ii, m *Vlp.* MAIĄCY gmach do náięcia ná weſele,

SALLE *où l'on enſeigne.* Auditorium,ii,n. *Cic.* SALA do nauk.

SALLE *d'eſcrime, ſalle d'armes.* Laniſtæ ludus, i, maſc. SALA Szermierſka do ćwiczenia ſię w zażywaniu broni.

SALLE *d'Audience.* Aula,æ,fœm. SALA Audyencyalna.

SALLE *à danſer.* Ludus ſaltatorius, ii, maſc. SALA do tańcowania.

ON DIT *donner la ſalle à un eſcolier, l'eſtriller comme il faut.* Loris cædere aliquem egregiè. *Plaut.* WYCWICZYC ſtudenta wychłoſtać.

SALOIR, ſubſt. maſc. (*Vaiſſeau où l'on ſale de la chair* ou *du poiſſon.*) Salſamentarius cadus, i, maſc. Salſamentarium vas, ſalſamentarii vaſis, neut *Colum.* KADZ, Faſa, Szaflik, Wanna, Beczka, koryto, wſzelkie náczynie w ktorym co ná ſolić można.

SALON, ſubſt. maſc. (*Grande ſalle.*) Oecus ampliſſimus, œci ampliſſimi, maſc. *Vitr.* SALA Wielka Izba ſtołowa álbo gościnna.

SALOPE, adject. maſc. & fem. (*Mal propre.*) Sordidus, immundus, a, um. *Cic.* (Mot bas.) NIECHLUY niechluiowaty niechluiowata Nieochludny nieochludna nieochędożny koło ſiebie, ſzorgut.

SALPESTRE, *ou prononce* SALPE'TRE, ſubſt. maſc. (*Sel artificiel & lexivial qu'on tire des pierres & de certaine terre.*) Sal petræ, ſalis petræ, neut. Sal nitrum, ſalis, nitri, neut *Plin.* SALETRA robiona.

SALPESTRE *de roche, Celuy qui diſtile des cavernes, que Pline nomme.* Aphronitrum,tri, neut. Spuma nitri, æ,nitri, fem. SALETRA ſamorodnia. Borax.

SALPESTRIER, ſubſt. maſc. (*Qui fait le ſalpeſtre.*) Salis, nitri coctor, oris, maſc. SALETRZNIK co koło ſaletry robi.

SALPESTRIERE, ſubſt. fem. (*Lieu où l'on cuit le ſalpeſtre.*) Officina ſalis nitri, in qua coquitur ſal nitrum. SALETRNIA gdzie ſaletrę robią.

SALSE-PAREILLE, ſubſt. fem. (*Herbe qui croiſt dans les Indes.*) Smilax aſpera, ſmilacis aſperæ, fem. Hedera ſpinoſa, æ, fem. Salſaparilla, æ, *ou* Peruviana, æ, fem. SALSAPARILA ziele w Jndyi roſnące, nieporownane.

SALSIFIS, ſubſt. maſc. *ou* SALSIFIE, ſubſt.fem. (*Racine qui ſe mange.*) Trogopogos, porri folio, quod Arriſi vulgò. WLISNIK ziele ktore iadaią,

SALSIFIS *d'Eſpagne, eſpece de Scorſonnere.* Scorzonera,æ, fem.

fem. SKURZONERA álbo wężowy mord ziele.

SALTIMBANQUE, (*Danſeur de corde, charlatan, bouffon, mauvais plaiſant.*) Petaurius, ii, maſc. *Petr.* Circulator, oris, maſc. *Petr.* Alter Baro inſulſiſſimus. *Petr.* POWROZOBIEGUM kuglarz, Stańko figlarz.

SALTZBOURG, (*Ville du Cercle de Baviere ſur la Saltza, dont l'Archeveſque eſt Prince de l'Empire.*) Salisburgum, gi, neut. *autrefois* Juvavia, fem. Prœdicum, ci, neut. SALCBURG Miáſto Cyrkułu Báwarſkiego, nád Sałcą ktorego Arcy-Biſkup ieſt Xiążę Páńſtwa Rzymſkiego.

SALVATIONS, (Terme de Pratique.) *Réponſe aux contredits de ſa partie.* Contradictorum diſſolutio, onis. *Bud.* ODPORNA odpowiedź. **Bailler des ſalvations.* Contradicta diſſolvere *Quint.* *Zbiać dowody ſtrony przeciwny.

SALUBRE,adject. maſc. & fem. (*Sain, qui contribue à la ſanté.*) Saluber, ſalubris, ſalubre, *ou* hic & hæc ſalubris, & hoc ſalubre. *Cic.* ZDROWY zdrowa.

SALVE, (*Décharge de Canons & de mouſquets pour ſalüer quelque Prince, ou témoigner ſa joye de quelque heureux ſuccés.*) Salutatorius *ou* gratulatorius tormentorum bellicorũ & ſclopetorum ſtrepitus. ûs. *ou* emiſſio, onis, fem. WYSTRZELENIE Armat ná powitanie. *Salva.* álbo też ná tryumfiáki y znák radości.

Faire une ſalve de tous les canons & de toute la mouſqueterie. Salutatorio tormentorum urbis & ferrearum fiſtularum ſtrepitu advenienti alicui gratulari *ou* diſplodere tormenta bellica ob lepidiſſimum nuntium. Ze wſzyſtkich Armat y ſtrzelb. ognia dawać ná powitanie czyie álbo ná ogłoſzenie dobrey nowiny odebraney.

SALUER *quelqu'un, luy faire la réverence.* Aliquem ſalutare, perſalutare, (to, tas, avi, atum.) act. acc. Salutem alicui dicere *ou* dare ſalutem alicui. Impertire. *ou* ſalute aliquem impertire, act. impertiri, depon. Ferre alicui ſalutem. *Cic. Plut.* WITAC kogo; kłaniać mu.

SALUER *quelqu'un par lettres.* Salutem alicui adſcribere, (bo, is, ſcripſi, ſcriptum.)*Cic.* Annuntiare alicui ſalutem.*Cic.* Salutem ſcriptam mittere alicui. *Plaut.* KŁANIAC komu liſtownie. **Vous ſaluerez voſtre amy par lettres.* Valere amicum tuum jubebis, litteris. *Cic.* * Kłaniay ſię odemnie wliście.

Il a paſſé ſans me ſaluer. Me Inſalutato pertranſiit. *Virg.* Przeciechał przeſzedł áni ſię kłaniaiąc.

SE SALUER *l'un l'autre, s'entre-ſaluer.* Se invicem ſalutare. *Phæd.* Inter ſe conſalutare. *Cic.* WITAC ſię z kim wzaiemnie ſię witać. *Aprés s'eſtre entre ſaluez.* Salute acceptâ, redditaque. *Liv.* *Po powitaniach, powitawſzy ſię z ſobą.

SALURE, *Voyez* SALEURE. (*La ſalure d'un cochon,l'action de le ſaler.*) Salſura porci, æ, fem.*Colum.* NASOLENIE,ſolenie wieprza.

LA SALURE *de la mer.* Salſitudo maris, inis, fem. *Plin.* SŁONOSC morſka.

SALUT, ſubſt. maſc. (*L'action de ſaluer quelqu'un.*) Salus, utis, fem *Cic.* WITANIE przywitanie powitanie.**Rendre le ſalut à quelqu'un.* Reſalutare aliquem.*Petr.* Reddere alicui ſalutem. *Cic.* *Przywitać wzaiemnie.

SALUT, (*Conſervation de la vie & de la ſanté.*) Salus, utis, fem. Incolumitas, atis,fem.*Cic.* ZDROWIE. **Travailler au ſalut de la République.* Incumbere ad Reipublicæ ſalutem. *Cic.* *Pracować dlá całości y dobra Rzeczypoſpolitey.

SALUT, (*La vie éternelle, que les Chreſtiens, qui ſont fideles à Dieu eſpérent aprés cette vie*) Vita æterna, æ, fem. Salus, utis, fem. ZBAWIENIE wieczne ktorego Chrześcianie ktorzy ſą wierni Pánu Bogu oczekuią po tym życiu doczeſnym. **Incertain de ſon ſalut.* Dubius ſalutis. * Niepewny zbáwienia ſwego.

SALUTATION, ſubſt. fem. (Ce mot ne ſe dit qu'en parlant *de la Salutation de l'Ange Gabriel à la ſainte Vierge en luy annonçant le Myſtére de l'Incarnation.*) Ave Maria. *Je vous ſalue Marie.* POZDROWIENIE Anjelſkie Zdrowaś Márya, Bądź pozdrowiona Pánno &c.

SALUTAIRE, adject. maſc. & fem. (*Qui contribue à la ſanté du corps & de l'ame.*) Salutaris & hoc ſalutare, adject. *Cic.* ZDROWY zdrowa zbawienny zbawienna. **La culture de la terre eſt ſalutaire* ou *eſt tres utile à l'homme.* Cultura agrorum generi univerſo ſalutaris. *Cic.* * Robota około roli Zbawienna ieſt národowi ludzkiemu. **Ces eaux ſont fort ſalutaires pour les maux de teſte & d'eſtomac.* Infirmo capiti & alvo illæ aquæ utiles fluunt. *Hor.* *Te wody ſą bardzo zdrowe od bolenia głowy y żołądka.

SALUTAIREMENT, adv. (*D'une maniere ſalutaire, qui contribue à la ſanté.*) Salutariter, adv. *Plin.* ZDROWO zbawiennie.

SAMARIE, (*Pays qui joint la Judée.*) Samaria, æ, fem. SAMARYA kray Zydowſki.

SAMARIE, (*Ville capitale de Samarie.*) Samaria. SAMARYA Miaſto głowne tego kraiu.

SAMARITAIN, maſc. SAMARITAINE, fem. Samaritanus, a, um. SAMARYTANIN Samarytanka.

SAMBUQUE ſubſt. fem. (*Ancien inſtrument de Muſique fait de ſureau.*) Sambuca, æ, fem. *Plin.* ORGANKI zbożowych piſzczałek ſtara Muzyka.

SAMEDY, ſubſt. maſc. (*Le dernier jour de la Semaine.*) Sabbathum, ti, neut. *ou* Dies ſabbathi, maſc. Dies Saturni. SOBOTA.

SAMNITES, (*Anciens peuples d'Italie.*) Samnites, tum, maſc. plur. *Cicero.* SAMNITOWIE Lud dawny we włoſzech.

(Ils habitoient le pays où eſt préſentement le Duché de Bénévent, l'Abbruzze, la Capitanate, la terre de Labour & quelques autres.) Mięſzkali ci obywatele tám gdzie teraz Benewent, Abrucco Kápitanata y Terra Lewora, y po niektorych inſzych mieyſcach.

LE PAYS *des Samnites.* Samnium, li, neut. *Cic.* Samnitow kray.

SAMOGITIE, (*Province de Pologne.*) Samogitia, æ, fem. ZMUDZ Prowincya Polſka.

SAMOSATE, (*Ville de Syrie ſur l'Euphrate Capitale de la Comagéne.*) Samoſata, orum, neut.plur. SAMOSATA Miaſto Syryiſkie nád Eufrates Rzeką głowne Komajeny.

SANCIAN, (*Iſle de la Chine, fameuſe par le decés de St. Xavier miſſionnaire dans les Indes.*) Santianum, i, n. SANCYAN wyſpa Chińſka ſławna śmiercią S. Franciſzka Xawiera. Miſſyonarza w Jndyach.

SANCTIFIANT, maſc. SANCTIFIANTE, fem. (*Qui ſanctifie.*) *on prononce* Santifiant. Sanctificans, antis, omn. gen. Quod ſanctum facit. POSWIĘCAIĄCY Poświecaiąca.

SANCTIFICATION, ſubſt. fem. *prinoncez* SANTIFICATION. Sanctificatio, onis, f. Sanctitatis infuſio, onis. Po święcenie.

SANCTIFIER, V. act. *prononcez* SANTIFIER (*Rendre ſaint*) Sanctum & innocentem reddere, ſanctitatem alicui conferre, ſanctificare. POSWIĘCIC.

SANCTION, *ou pragmatique* SANCTION, ſubſt. fem. (*Conſtitution qui fut faite au Concile de Baſle, pour la reformation de l'Egliſe.*) Sanction, onis, fem. *Cic.* USTAWA uchwała. W francuſkim to ſłowo *Sanction pragmatique* Uſtawa znaczy właſnie ſamo tylko owe prawo, ktore dlá poprawy obyczaiow ná Zborze Bázyleyſkim było poſtanowione. *Pragmatyka* záś ogolnie znaczy prawo tákie ktore Pán iedyno władny z ábſolutney władzy y mocy ſwoiey ſtanowi dlá poſpolitego porządku, nikogo ſię w tym niedokładaiąc tylko woli ſwoiey, choćby też mimo prawo poſpolite.

(Elle a eſté abolie avec bien des contradictions de la part de l'Univerſité de Paris & des Parlements, par le concordat entre FRANÇOIS I. & LEON X.) Tá Páragmatyka Bázyleyſka znieſiona ieſt potym,przez ugodę uczynioną między Leonem Dziesiątym Pápieżem, y Franciſzkiem Pierwſzym Krolem Francuſkim: nie bez wielkich przeciwności z ſtrony Párlamentow Francuſkich y Akademii Páryſkiey.

SANCTUAIRE, *prononcez* SANTUAIRE. (*Lieu le plus ſaint & le plus reculé du temple de Jeruſalem où eſtoit l'Arche d'Alliance. C'eſt dans nos temples le lieu où repoſe le* ST. SACREMENT *& qui eſt fermé par le chancel.*)Sanctuarium, ii, n. *Plin.* SWIĄTNCA, ſamo mieyſce w Kościele Jerozolimſkim náyświątſze, do ktorego tylko ráz w rok ſam náywyżſzy Kápłan mogł w chodzić. U Ruſi to mieyſce ieſt zá Carſkimi wroty, w Jch Cerkwiach; unas zowie ſię chor mnieyſzy, gdzie ſamo duchowieńſtwo záſiadać zwykło, y gdzie zwyczaynie chowaią Náyświętſzy Sákrament, gankiem zámknięte. **Peſer une choſe au poids du ſanctuaire.* Acri judicio rem aliquam perpendere. *Lucr.* C'eſt à dire, *à un poids juſte & exact.* *Ważyć co ná wagę ſprawiedliwą, ná gwicht święty co wziąć ná ſłuſzną uwagę.

(Parce que chez les Juifs c'eſtoit les Preſtres qui gardoient

ient des poids de pierre, qui ſervoient d'originaux & d'eſtalon pour les autres meſures.) Gdyż u żydow w Kościele pod ſchowanie Kápłanow oddawano kamienie y gwichty według ktorych Jnſze wſzyſtkie wagi y gwichty rownano.

SANDALE, ſubſt ſem. Sandalium, ii, neut *Ter.* Solea, æ, ſem *Cic.* SANDAŁ obuwie ná nogę o podeſzwie ſamey.

SANDALE *des Religieux mandiants qui ne ſont que des ſoques de bois fort groſſieres.* Calcei lignei, orum, m.pl. Calopodium, calopodii, *dans Eraſme.* SANDAŁ Zákonny álbo Trepka drewniana proſta.

SANDARAQUE, ſubſt.f. (*Suc minéral.*) Sandaracha, æ, f. SANDARAKA mineralna farba cynobrowata ſamorodna: lub też aurypigment robiony.

(On la trouve dans les mines d'or ou d'argent meſlée avec de l'or piment.) Kopią ſandarekę w gorach złotych, álbo y rebrnych.

(La Sandaraque naturelle dont parle Vitruve n'eſt autre choſe que l'arſenic rouge. La factice ou l'artificielle eſt le Sandix de Dioſcoride, qui eſt faite de Cérus e pouſſée au feu, que Pline appelle *Viſta.*) Sandaraka ſamorodna prawdziwa ktorey piſze Witruwiuſz nic in zego nie ieſt tylko arſzenik czerwony. Sandaraka záś robiona ieſt Bielidło palone.

SANDOMIR, (*Ville de la haute Pologne ſur la Viſtule.*) Sandomiria, æ, f. SANDOMIRZ Miaſto małey Polſki nád Wiſłą.

SANG, ſubſt. m. Sanguis, ſanguinis, m. *Cicer. Autrefois* Sanguen ſanguinis. KREW.

SANG *qui ſort des veines*, ou *qui en eſt ſorti.* Cruor, oris, maſc. *Cicer.* KREW z żył wylana wytoczona. **Sang figé, caillé par grumeaux.* Conglobatus ſanguis. *Plin.* *Krew z ſiadła. **Sang corrumpu, pourri, gaſté.* Vitioſus ſanguis, m. *Celſ.* *Krew zepſowana. **Qui n'eſt point gaſté.* Sanguis incorruptus *ou* integer, verus. *Cic.* *Krew piękna zdrowa.

QUI *n'a point de ſang.* Exanguis & hoc exangue, ſanguine caſſus, a, um *Cicer.* BEZ krwi. **Il n'a plus ni ſang, ni forces.*) Deficiunt illum ſanguis & vires *Cæſ.* Amiſit omnem ſuccum & ſanguinem. *Cicer.* *Ani tchu, áni ſił w ſobie iuż niema.

PERTE *de ſang.* Sanguinis profuſio, onis, f. Profluvium, ii, n. *Celſ.* KRWOTOK, choroba krwią płynienie.

FLUX *de ſang.* Sanguinis fluxio, onis, f. *Plin.* CIECZENIE krwi.

Arreſter ou *étancher le ſang.* Sanguinem ſiſtere. *Celſ.* Cohibere *Plin.* Záſtanowić krew zátrzymać. **Le ſang ſe fige, ſe caille.* Coit ſanguis. *Plin.* Duratur. *Quint.* *Krew ſię zſiada. **Jetter le ſang par la bouche.* Sanguinem rejicere. *Plin.* Vomere *Celſ.* *Krew uſtami wyrzucać. **Par en bas.* Per inferiorem gutturem egerere ſanguinem *ou* per anum. *Dołem krew wyrzucać krwawą biegunkę mieć, krwią chodzić krwawić ſtolce. **Piſſer le ſang* ou *du ſang.* Pellere ſanguinem per urinam *Plin.* *Krwią moczyć mocz urynę krwawą miewać. **Tirer du ſang à quelqu'un.* Detrahere alicui ſanguinem. *Colum.* Incidere venam. *Cicer.* *Krew komu puścić. **Ce diſcours impréveu nous glaça le ſang dans les veines & nous fuſmes long-temps ſans pouvoir recouvrer la parole* Uterque noſtrûm tam inexpectato ictus ſono amiſerat ſanguinem, & diu vocem collegimus. *Petr.* *Ná te ſłowa nieſpodzianie krew ſię nám w żyłach ścieła, y właśnieśmy oniemieli áni ſię ná nás ſłowa dopytac nie można było. **Le ſang luy bout dans les veines.* Sanguen illi fervet. *Petr.* *Krew mu wre w żyłach gorączka. **Tout couvert de ſang.* Inundatus ſanguine. *Liv.* *Wſzyſtek okrwawiony, krwią zálany zbroczony, ſplużczony krwią. **Quand on eſt jeune & que le ſang a toute ſa vigueur, il faut employer ſon temps à chercher du bien pour vivre en repos quand on eſt vieux.* Adoleſcens cum ſis & cum eſt ſanguis integer, rei quærendæ convenit operam dare, ut cùm ſenex fueris, te in otium colloces *Plaut.* *Poki młode ſłużą lata zbierać trzeba, áby mieć o czym ná ſtarość.

DE SANG Sanguineus, a, um. *Cicer.* KRWAWY, krwawa. **Vne pluye de ſang.* Sanguineus imber. *Cicer.* *Deſzcz krwawy.

SANG, (*Tuerie, carnage.*) Cruor, oris, maſc. Cœdus, is, fœm *Cicer.* KREW, mord, záboy, rąbanina. **Tremper ſes mains dans le ſang de quelqu'un.* Sanguine alicujus ſe cruentare *Cicer.* *Ręce we krwi czyiey zmaczać, zábić kogo. **Il y eut bien du ſang répandu dans ce combat.* Multus ſanguis in illo prælio fuſus eſt. *Wiele ſię tám krwi wylało. **Mettre tout à feu & à ſang.* Ferro & flammâ omnia delere. *Cicer.* *Wniwecz wſzyſtko obrocić mieczem y ogniem zniſzczyć

SANG, (*Race, extraction.*) Sanguis. KREW urodzenie krewność kondycya. **Eſtre du ſang royal.* Non alienum eſſe regibus ſanguine, contingere regiam propinquitate. *Liv.* *Pochodzić ze krwi Krolewſkiey. **Qui ſont de meſme ſang, proches parents.* Con anguineus, a, um. *Cic.* *Krewni ſobie.

ON DIT figurément qu'*un homme a ſué ſang & eau pour achever quelque ouvrage.* Multi ſudoris, multique moliminis fuit illud opus. Multo molimine & ſudore illud opus perfecit abſolvit. WSZYSTKIEMI ſiłami ſię ſtarał dokazać.

DE SANG FROID, *de ſang raſſis.* Sedatè, ſedato corde. *Virg.* Placidè. SPOKOYNIE, bez paſſyi, zimną krwią.

SANG ſe dit proverbialement en ces façons de parler. *Le ſang luy monta au viſage.* Erubuit. *Ter.* KREW w przyſłowiu: Zácerwieniał ſię, záwſtydził ſię, iák we krwi ſtanął. **Cet homme a du ſang aux ongles, il a du courage.* Strenuus eſt & navus. *Colum.* Habet animos, aliquid ingenui ſanguinis habet. *Petr.* *Nieża tować z niego.

SANGLANT, m. SANGLANTE, f. (*Couvert* ou *teint de ſang.*) Sanguinolentus, cruentus, a, um. *Anct. ad Heren. Cic.* OKRWAWIONY, okrwawiona.

SANGLANT, (*Cruel.*) *Vne guerre ſanglante.* Cruentum bellum, ſanguineum. *Stat.* Bellum crudele. *Cic.* Atrox, ocis, omn. gen. KRWAWY okrutny.

SANGLANT ſe dit figurément *de ce qui eſt ſenſible & outrageant.* OKRUTNY *nieułaśnie.* **On luy a fait un ſanglant affront.* Inſigni injuriâ fuit affectus, graviſſimam contumeliam accepit in ſe. *Cic.* Inſigniter facta eſt illi injuria. *Plaut.* *Okrutną mu krzywdę czynią. **On luy a fait une reprimande ſanglante.* Inſigniter objurgatus eſt. *Okrutnie go złaiano.

SANGLE, ſubſt. fœm. (*Vn tiſſu de cordes ou faite de cuir.*) Cingula, æ, fœm. Cingulum, i, neut. *Cic. Stat.* POPRĘGI poprąg.

SANGLER. Cingulâ ſubſtringere, (go, gis, ſtrinxi, ſtrictum.) PODPIĄĆ popręga.

SANGLIER, ſubſt. maſc. (*Porc ſauvage, qui habite les foreſts.*) Aper, apri, maſc. Porcus ſilvaticus, i, maſc. *Phæd. Petr.* DZIK. Odyniec

LA FEMELLE *d'un ſanglier, une laye.* Sus nemoris cultrix, ſuis cultricis. *Phæd.* SWINIA dzika.

DE SANGLIER. Aprugnus, Aprugna, Aprugnum. DZICZY, Dzicza, dziczyzna.

DU SANGLIER ou *de la chair de ſanglier.* Aprogna, æ, f. *On ſous-entend* Caro. DZIKOWE mięſo dziczyzna.

SANGLOT, *& mieux* SANGLOTS au parler. (*Reſpiration entrecoupée de gémiſſemens avec effort.*) Singultus, ſingultûs, m *Cic.* ŁKANIE, ſzlochanie, ięczenie, płacz.

Pouſſer des ſanglots. Singultire. Gemitu pectus diducere. Gemitibus largis concuti, (ior, eris, concuſſus ſum.) *Petr.* Jęczenia czynić, płakać, narzekać.

SANGLOTER, *le meſme.* (*Il parla peu en ſanglotant.*) Pauca ſingultim loquutus. *Hor.* MAŁO co ze łkaniem przemawiał.

SANG SUE, ſubſt. f. (*Eſpéce de ver aquatique qui ſuce le ſang.*) Hirudo, inis, fœm. *Horat.* Sanguiſuga, æ, f. *Plin.* PIIAWKA wodna.

SANG-SUE ſe dit au figuré *des uſuriers, maltotiers & autres gens de cette ſorte, qui tirent le ſang du peuple par des exactions* ou *des voyes indirectes.* PIIAWKA *nieułaśnie* lichwiarze celnicy wydziercy y wſzyſcy tym podobni ktorzy krew prawie z ludzi wyciſkaią wymuſzeniem y nieſłuſznemi extorſyami. **Ces perſonnes ſont comme des vrayes ſanſuës, qui ne quittent jamais la peau où elles s'attachent, que lors qu'elles ſont pleines de ſang.* Iſti homines hirudinum inſtar ſunt, quæ non mittunt cutem, niſi plenæ cruoris. *Hor.* *Właśna piiawka iák ſię uchwyci niepuści ſię, poty poki krwie nie wyſſie z człeka. **La ſang-ſuë du treſor public.* Hirudo ærarii. *Cic.* *Publicznego dobra piiawki.

SANGUIN, maſc. SANGUINE, ſœm. (*Qui eſt d'un tempérament où le ſang & la chaleur prédominent.*) In quo ſanguis prævalet *ou* præpollet cæteris humoribus. Temperatio corporis ſanguinea, f. KRWISTY krwiſta krwawego temperamentu komplexyi przyrodzenia krwiſtego w ktorym krew y ogień goruie.

SANGUINAIRE, adj. m. & f. (*Qui aime le ſang* ou *à le répandre.*) Sanguinarius, ſanguinaria, ſanguinarium, adj. *Cic.* Sanguinem ſitiens, entis, omn. gen. OKRUTNIK.

SAN

SANGUINE, ſubſt. fœm. (*Herbe propre à étancher le ſang.*) Sanguinaria herba *Colum.* *ou* Sanguinalis herba. *Colum.* TASZNIK ziele krwawnik.

SANGUINE, (*Sorte de pierre rouge qu'on tire des mines.*) Hæmatites, æ, maſc. *Plin.* Lapis ſanguinalit. KRWAWNIK kamień.

SANICLE, ſubſt. fœm. (*Plante médecinale.*) Sanicula, æ, fœm. *ou* Urſi auricula, æ, fœm. *Plin.* ŻANKIEL álbo Łyſzczak ziele.

SANIE, ſubſt. fœm. (*Matiére crrë & purulente, qui ſort des ulceres.*) Sanies, ei, f. Virus, viri. *Celſ. Plin.* POSOKA ropa otok z wrzodow.

SANS, (*Prépoſition excluſive.*) Sine. Abſque. (*Avec l'ablatif.*) BEZ. **Vne letire ſans datte, & ſans marquer l'année.* Litteræ ſine die & conſule. *Cic.* *Liſt bez daty y bez roku.

(Les Romains comptoient leurs années par les Conſuls.) Rzymianie láta ſwoie ráchowali od konſulow to ieſt od Náwyższych Rádnych.

Vn homme ſans biens & ſans eſpérance d'en avoir. *Homo ſine re & ſpe *Cicero* Człowiek bez fortuny y bez nádziei. **Sans vous.* Aſque te. Sine te. *Bez ciebie.

(On exprime ſouvent le nom qui ſuit la prépoſition *Sans* par un adverbe latin, ou par un adjectif.) Słowo ktore ſię kładzie potrey prepozycyi (*ſans*) w francuſkim, wyraża ſię czaſem przez *adverb* czaſem też z propozycyą *bez:* naprzykład.

SANS *modeſtie.* Immodeſtè. BEZ ſkromności (*albo*) nieſkromnie. **Sans politeſſe.* Impolitè. Inornatè. ** Nieprzyſtoynie nie pięknie politycznie po grubiańſku. **Sans honte, ſans pudeur.* Inverecundè. *Bez wſtydu, bez ſromu, (*álbo*) niewſtydliwie, bezecnie. **Sans façon, ſans cérémonie.* Simpliciter. *Horat.* *Bez ceremonii poproſtu. **Vne homme ſans lettres, ſans eſtude.* Homo illiteratus. *Człowiek bez náuki proſtak nieuczony. **Sans civilité, ni politeſſe.* Homo inurbanus, inconcinnus. *Cicero.* *Człowiek bez polityki bez ludzkości, cále niegrzeczny.

(Elle ſe rend auſſi ſouvent par le participe, lorſqu'elle ſe trouve devant un verbe.) Taż prepozycya *ſans* (*bez*) częſtokroć ſię wyraża wpolſkim przez (*partycyp*) zwłaſzcza gdy ieſt w francuſkim przed (*werbami.*) **J'ay fait une faute ſans le ſçavoir.* Peccavi inſciens. *Ter.* *Pobłądziłem pokawiłem podrwiłem niewedząc, álbo niewiedziwſzy. **Paſſez voſtre chemin ſans dire mot.* Abi tu tacitus viam tuam. *Plaut.* *Idź ſwoią drogą nic niemowiąc (*álbo*) nic niemowiwſzy. **Ayant demeuré deux jours ſans manger.* Cum biduum cibo ſe abſtinuiſſet. *Cornel Nep.* Cum biduum inediam ſuſtinuiſſet. *Celſ.* Cum biduum ſine alimento traxiſſet. *Petr.* Cum aliquot dierum abſtinentiâ ficcus fuiſſet. *Petr.* *Przebywſzywſzy dwa dni nic nieiedząc álbo nie iádſzy. **Il eſt parti ſans dire adieu à qui que ce ſoit* Nemine ſalutato *ou* nulli ſalute dictâ, diceſſit. *Cic.* *Poiechał z nikim ſię cale nieżegnaiąc álbo nie pożegnawſzy. **Je vous crois plus ſans jurer, que luy avec tous ſes ſerments.* Iujurato tibi plus credo, quàm jurato illi. *Plaut.* *Więcey iá wierzę twemu iednemu ſłowu, niżeli Jego wſzyſtkim przyſięgom.

SANS *doute.* Sine dubio. Sine ullâ dubitatione *Cic.* Proculdubio. *Suet.* Haud dubiè. *Liv.* Indubitanter. *Plin.* BEZ wątpienia, zápewne.

SANSONNET, ſubſt. maſc. (*Oiſeau qui ſiffle & qui parle, aſſez ſemblable à un merle & de plumage noirâtre.*) Avis vocalis & fibila nigrantibus plumis, merulæ magnitudinis: Sturnus, *genit.* ſturnis, m. SZPAK ptak gwiżdżący, y gadaiący podobien do koſa pierza czarnego.

SANTAL, ſubſt. maſc (*Bois d'un arbre aromatique qui croiſt dans les Indes.*) Santalum, ſandali, neut. SANTAL Drzewo w Jndyach roſnące.

(Il y en a de trois eſpéces, le *citrin* qui eſt le meilleur, le *blanc* & le *rouge* qui eſt le moindre. Mrs de l'Academie prononcent *Sandale.*) Troiakiieſt tego drzewa gatunek Cytrynowe á to náylepſze, białe y czerwone, á to podleyſze.

SANTAREN, (*Ville de Portugal ſur le Tage.*) Scalabris, is, ſem. Julium præſidium, ii, neut. *Plin.* SANTARENA miaſto Portugalii nád Tagem rzeką.

SANTE', ſubſt. fem. (*Convenable diſpoſition & température des humeurs dans le corps humain.*) Sanitas, atis, ſem. Valetudo, inis, ſem. ZDROWIE.

Vne bonne ſanté, une forte ſanté ſante de fer, (Comme l'on parle familiérement.) Bona, integra, ſecunda valetudo. *Cic.* Sanitas corneola. *Petr.* Zdrowie dobre, mocne, żelazne zdrowie. **Vne mauvaiſe ſanté.* Incommoda, infirma, ægra, perdita valetudo. Invaletudo, inis, fem. *Cic.* *Słabe zdrowie niedobre.

QUI *eſt en bonne ſanté.* Qui integer eſt & ſanus. Integer & valens. Bene valens, entis, omn. gen. *Cicero.* ZDROWY zdrowy. **Ma ſanté eſt comme à l'ordinaire, & meſme un peu plus mauvaiſe que de couſtume.* Ego valeo ſicut ſoleo, paulò, etiam deteriùs quàm ſoleo. *Cic.* *Zdrowie moie ieſt iáko zwyczaynie bywa, y owſzem ſłabſze trochę niżeli zwykło bywać. **Ma ſanté eſt fort bonne, à de l'argent prés.* Rectè valeo, haud perbenè à pecuniâ. *Plaut.* *Co ná zdrowiu mám ſię dobrze, ále ſłabo w ſzkatule, w worku, w kieſzeni, w kalecie &c. **Quand vous aurez ſongé à voſtre ſanté, vous ſongerez à voſtre embarquement.* Cum valetudinis rationem habueris, habeto etiam navigationis. *Cic.* *Pomyśl pierwey o zdrowiu, á potym pomyśliſz o zegludze. **Il eſt mort à ſoixante & dix ans & plus, car il avoit une ſanté de fer, & ne paroiſſoit pas ſon âge, eſtant encore tres-vigoureux.* Annos tulit ſecũ ſeptuaginta & ſupra, nã corneolus fuit, ætatẽ benè ferebat, & adhuc ſalax erat *Petr.* *Umał maiąc lat ſiedemdzieſiąt ieden y daley, á nieznać było lát po nim, bo był żelaznego zdrowia y bardzo czerſtwy **Avoir ſoint de ſa ſanté.* Valetudinẽ ſuam curare, valetudini ſervire, operam dare. *Cic.* *Mieć ſtaranie o zdrowiu ſwoim. **Il n'a pas une heure de ſanté, Tenuiſſimâ eſt valetudine. *Cæſ.* Variè valet. *Pluut* *Y nágodzinę zdrowia niema zdrowia ſłabego. **Se ſouhaiter reciproquement la ſanté de l'eſprit & du corps.* Bonam mentem, bonamque valetudinem ſibi invicem optare. *Petr.* *Życzyć ſobie wzaiemnie dobrego zdrowia ná ciele y umyśle.

SANTE' ſe dit *à table en beuvant à la ſanté de quelqu'un.* Alicui propinare, (o, as, avi, atum.) *Cicero.* ZDROWIE u ſtołu piiąc zá zdrowie.

Ils beurent force ſantez. Invitant ſe in cœnâ pluſculùm. *Suet.* Invitant ſe crebris poculis. *Plaut.* Pili zá rożne zdrowia.

SANTE', (*Lieu éloigné d'une ville, où l'on met les peſtiférez.*) Valetudinarium in quo peſte contacti curantur, *gen.* valetudinarii. MIEYSCE dla chorych ná uſtroniu zá miaſtem, zwłaſzcza dlá zápowietrzonych.

SANTERINI, (*Iſle de l'Archipel.*) Theraſia, æ, fem. SANTERYN wyſpa ná Morzu.

SANTERRE, (*Pays de Picardie.*) Sanguiterſa, æ. fem. SANTERRE Kray w Pikardii.

SANTIFICATION, *Voyez* SANCTIFICATION *comme il s'écrit, & non pas comme on le prononce.* POSWIĘCENIE.

SAONE, ſubſt. fem. (*Riviere qui a ſa ſource au Mont de Vauge, dont le cour eſt fort lent, & qui ſe jette à Lyon dans le Rhône.*) Arar, araris, m. *Cæſ.* Ararаris, maſc. *Virg.* SEKWANA rzeka poczynaiąca ſię z Gory Woż názwaney, bardzo płynąca, á pod leniwczugdunem wpadaiąca w Rodan.

DE LA SAONE Araricus, ararica, araricum. SEKWANOWY, **Vn batelier ſur la Saone.* Nauta Araricus. *Przewoźnik ná Sekwanie,

SAOUL, *ou prononce* SOU, maſc. SOULE, fem. (*Raſſaſié, plein de viande & de vin, qui a bien beu & bien mangé.*) Satur, ſatura, ſaturum *Plaut Hor.* Cibo plenus, onuſtus. *Cic* Satullus, lalum. *Var.* SYT opiły obiadły. **Lors qu'il eſt bien ſou* ou *qu'il a bien mangé.* Ubi cibo eſt onuſtus, *ou* ubi ſaburratus eſt. *Plaut.* *Kiedy ſię obezrze, **Qui n'eſt jamais ſou.* Venter avarus. *Hor.* Abdomen inſaturabile, n. *Cic.* *Ktory ſię nigdy nienáie nienaſycona torba. **Il eſt ſoû,* pour dire, *il eſt yvre.* Madidus eſt, matæus eſt. *Plaut. Petr.* *Opiły obżar ſię opił ſię.

SAOUL, (*Raſſaſié d'une choſe, qui en eſt las,* ſe dit au figuré.) Satiatus, a, um *Hor.* Alicujus rei ſatietate affectus. *Cic.* SYT czego, ktoremu ſię co ſprzykrzyło obmierzło. **Soû de la vie & de l'honneur.* Ævi & decoris ſatiatus. *Sil Ital.* *Syt życia y ſławy. **Je ſuis ſoû de cela.* Hujus rei ſatietas me tenet. *Ter.* *Jużem tego syt. Już mi to obmierzło. **Il eſt ſoû de ſa femme.* Satias eum cepit amoris in uxore. *Liv.* *Obmierzła mu iuż żona. **Tu feras bien-tôt ſoû de luy* Tu propè diem illius obſaturabere. *Terent.* *Prędko go ſobie obmierziſz.

SAOULAUD, *Voyez* SOU. Yvre. OBZERCA piianica żárłok.

SAOULER, *prononcez* SOULER, V. act. (*Faire boire & manger avec excés.*) Saturare. Satiare, (o, as, avi, atũ.)

Explere, (eo, es, explevi, expletum.) Satullare, (lo, as, avi, atum.) *Cic. Var.* OPOIC okarmić.

Je te ſouleray comme il faut. Ego te hodie madidum reddam. *Plaut.* Te vino deponam. *Plaut.* Opięcie należycie.

SE SAOULER, (*Se remplir de viandes & de vin.*) Saturare ſe, effarcire ſe cibis *Cæſ.* Vino ſe obruere, ſe ingurgitare cibis & vino *Cic.* Explere ſe. *Plaut.* OBZERAC ſię iedząc, piiąc zbytecznie. **Je me ſuis ſaoulé là dedans de toutes ſortes de bonnes choſes.* Intus ſum omnium rerum ſatur factus. *Ter.* *Obiadłem ſię tám wſzyſtkich dobrych rzeczy.

SAOULER ſe dit figurément *de ce qui remplit l'eſprit & les ſens.* Saturare. Satiare. Exſaturare. *Cic.* NASYCIC ſię co do umyſłu y zmyſłow. **Chacun ſe ſaouloit de vengeance & de carnage.* Se quiſque ultione & ſanguine explebat. *Tacit.* *Każdy ſię náſycił zemſty y mordu, **Se ſaouler des miſeres de quelqu'un.* Miſerjis alicujus expleri. *Náſycić ſię nędzy czyiey, * *Saouler ſa haine.* Satiare. Exſaturare odium. Explere. *Cic. Liv.* *Náſycić záwziętość ſwoię, nápaść ią.

SAPIENCE, ſubſt. fem. qui ſe dit en Theologie pour *la Sapience incarnée qui eſt* JESUS CHRIST. Sapientia, æ, fem. *Cic.* MĄDROSC wcielona Chryſtus.

SAPIENCE pour *ſageſſe & prudence* ſe dit peu en cette ſignification, ſi ce n'eſt pour exprimer *Le livre de la ſapience* ou *de la ſageſſe de Salomon.* Sapientia. KSIĘGI mądrości, iedna z Ksiąg piſma świętego.

SAPIN, ſubſt. maſc. (*Arbre qui vient fort droit & fort haut.*) Abies, etis, fem. *Vitr.* Sapinus, i, fem. *Plin.* JODŁA. **On préfére le ſapin qui croiſt dans les lieux bas, à celuy qui vient ſur les hauteurs.* Infernas abies, ſupernati præfertur. *Vitr.* *Lepſza ieſt Jodła ná dolinach roſnąca, niżeli ná gorach.

SAPINIE'RE, ſubſt. fem. (*Bois planté de ſapins.*) Abietina, æ, fem. JEDLINA. Las iodłowy.

DE SAPIN. Abiegnus, a, um. *Cicero.* JODŁOWY iodłowa.

SAPPE, ſubſt. fem. (*L'action de ſapper & de couper une muraille par le pied.*) Suffoſſio, onis, fem. *Sen.* RYCIE podkopanie murow.

SAPPER *une muraille, la couper par le pied pour la renverſer.* Murum ſuffodere, (dio, is, di, foſſum.) Convellere, (vello, is, vulſi, vulſum.) *Colum. Cæſ.* Subruere, (uo, uis, ui, utum.) *Liv.* Subverto, (is, ſubverti, ſubverſum.) *Plin.* PODKOPYWAC mury dlá obalenia. **Les ſoldats à couvert d'une gallerie ſappoient les fondements d'une tour.* Sub muſculo milites fundamenta turris convellebant *Cæſ.* *Zołnierze pod ſałaszami utaieni podkopywali wieżą.

SAPPHIR, ſubſt. maſc. (*Pierre précieuſe d'un bleu céleſte.*) Saphirus, ſaphiri, fem. *Plin.* SZAFIR kámień drogi farby niebieſkiey.

DE SAPPHIR. Sapphirinus, a, um. *Plin.* SZAFIROWY ſzafirowa.

SARABANDE, ſubſt fem. (*Sorte de danſe grave, qui ſe danſe au ſon des caſtagnanetes.*) Sarabanda, æ, fem. Saltatio gravis ad ſonum crumatum. SARABANDA. Tániec ktory po lutni tańcuią, álbo po cymbałach.

(Elle a eſté ainſi appellée du non d'une Comédienne, qui la danſa la premiére en France nommée *Sarabanda.*) Tániec názwany od komedyantki názwiſkiem *Sarabanda* ktora náypierwſza w paryżu ten tániec táńcowała.

SARAGOSSA, (*Autrefois Syracuſe, Ville de de Sicile.*) Syracuſæ, arum, fem. plur. *Cic.* SAROGOSSA Miáſto Sycylii przed tym zwano Syrakuza.

DE SARAGOSSA. Syracuſanus, a, um. *Cicero.* Z SARAGOSSY,

SARRAGOSSE *ſur l'Ebre,* (*Ville d'Eſpagne, capitale du Royaume d'Arragon.*) Cæſar-Auguſta, æ, fem. SARAGOSSA w Hiſzpanii Miaſto ſtołeczne Aragonii.

SARBATANE, *ou* SARBACANE, ſubſt. fem. (*Long tuyau ordinairement de verre, avec lequel on ſouffle & l'on jette des pois & choſes ſemblables.*) Tubus *ou* tubulus vitreus, i, maſc. quo emittuntturtur piſa aut ſagittæ. RURA Dmuchawka do ſtrzelania grochem lub Gwieczkami, rura ſzklana álbo drewniana.

SARBOURG, (*Ville de Lorraine ſur les frontiéres de la baſſe Alſace.*) Sarra pons, ſarræ pontis, maſc. SARBURG Miaſto Lotaryngii ná granicach Alzacyi.

SARCELLE, ſubſt. fem. *ou* CERCELLE. (*Oiſeau aquatique, qui tient du canard.*) Querquedula, æ, fem. *Plin.* CYRANKA wodna,

SARCLER, (Terme d'Agricultur.) *Oſter les mauvaiſes herbes d'une terre.* Sarculare, (o, as, avi, atum.) *Colum.* Sarrire, (io, is ritum,) *Plin.* WYKOPYWAC chwaſty motyką, álbo gracą gracować.

SARCLEUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui ſarcle les mauvaiſes herbes, qui les arrache avec le ſarcloir.*) Sartor, ſarritor, oris, maſc. *Colum. Plaut.* GRACOWNIK co gracą chędoży chwaſty.

SARCLOIR, ſubſt. maſc. (*Outil propre à ſarcler les meſchantes herbes.*) Sarculus, li, m. *Cic. ou* Sarculum, i, neut. *Cat.* GRACA ogrodnicza Rydel álbo motyka.

L'ACTION DE SARCLER. Sarritio, onis, fem. *Colum.* Sarritura, æ, fem. Sarculatio, onis, fem. *Plin.* GRACOWANIE w ogrodzie.

SARDAIGNE, (*Iſle de la Méditerranée.*) Sardinia, æ, f. SARDYNIA Wyſpa ná Morzu ſrzodziemnym.

LES PEUPLES *de l'Iſle de Sardaigne.* Sardi, orum. *Cic.* SARDOWIE Sardyńczykowie národ.

QUI *concerne l'Iſle de Sardaigne.* Sardous, a, um. *Ovid.* SARDYNSKI Sardyńſka.

SARDINE, ſubſt fem. (*Petit poiſſon de mer.*) Sardina, æ, fem, SARELA (*álbo*) SERDELA rybka morſka ſłodek.

SARDOINE, ſubſt. fem. (*Pierre précieuſe de la nature de l'agathe.*) Sardonyx, icis, maſc. & f. *Plin.* Sardonychus, i, maſc. *Juv.* SARDYK kámień drogi rodzaiu Agatow.

QUI EST *orné de Sardoines.* Sardonychatus, a, um. *Mart.* SARDYKAMI ſadzony przybrany.

SARFOUIR, (Terme d'Agriculture.) *Fouir par deſſous pour donner de l'air aux racines, afin de faire croiſtre les légumes.* Subarare, (o, as, avi, atum.) act. accuſ. *Cat.* OKOPYWĄC warzywo.

SARGE, ſubſt fem. (*Sorte d'étoffe de laine, dont on ſert pour doubler les habits.*) Raſi denſique texti pannus, i, maſc. *RASZA materya do podſzewek. * *Sarge de ſoye.* Pannus bombycinus raſi, denſique rexti. *Raſza iedwabna máterya Łyczak.

SARMATES, (*Peuples de l'ancienne Sarmatie.*) Sarmatæ, arum, maſc. plur. *Plin.* SARMATOWIE národ Sármacyi dawney.

SARMATIE, ſubſt. fem. (*Vaſte région qui a eſté diviſée en Aſiatique, en Européene, & Germanique.*) Sarmatia, æ, fem. Sauromatia, æ, fem. *Plin.* SARMACYA wielki Kray dzielący ſię ná ſarmacyą Azyatycką, Europeyſką, y Niemiecką.

DE SARMATE. Sarmaticus, a, um. *Ovid.* SARMACKI.

SARMENT, *prononcez* SARMANT, ſubſt. fem. (*Le bois de la vigne.*) Sarmentum, ſarmenti, neut. *Cic.* SUSZ winnych latorośli, winna latorośl obcięta.

SARMENT *qui porte du fruit.* Palmes vinarius & cuſtos, palmitis vinarii & cuſtodis. *Var.* LATOROSL z gronem. **Laiſſer croiſtre le ſarment a la vigne pour avoir plus de fruit ou le tailler long.* Immittere vitem ad uvas pariendas. *Virg.* *Nie bardzo obcinać látorośle dlá więcey gron.

DE SARMENT. Sarmentitius, a, um. *Colum.* LATOROSLNY Chruściany.

SARPILLIERE, ſubſt. fem. (*Groſſe toile à faire des balots.*) Seſter, tris, neut. *Plin.* ROGOZA maty do obwiania lub też płotno grube pacześne.

SARRASINE, ſubſt. fem. (Terme de fortification.) *C'eſt une herſe qui ſe met au deſſus des portes des Villes, & qu'on fáit tomber quand on veut, pour empeſcher les ſurpriſes.* Porta cataracta, æ, *ou* cataracta *ſeul. Liv.* ZWOD przed bramą, lub krata żelezna odeymowana.

SARRASINE. (Terme de Phramacie.) *Ariſtolochie,* Ariſtolochia, æ, fem. *Plin.* KOKORNAK ziele.

SARRE, ſubſt. fem. (*Riviére des Eſtats de Lorraine & de l'Archeveſché de Tréves.*) Sarravus, i, maſc, SARRA rzeka Lotaryńſka y Arcybiſkupſtwa Trewierſkiego.

SARRIETTE, ſubſt. fem. (*Herbe odoriferante.*) Satureia, æ, fem. Cunia, æ, fem. *Colum.* Tymbra, æ, fem. *Plin.* CZĄBR ziele.

SARRIETTE *ſauvage.* Cunilago, ginis, fem. *Plin.* SZLACHTAWA ziele.

SAS, ſubſt. maſc. (*Bluteau à paſſer la farine.*) Incerniculum, i, neut. *Plin.* Farinarium cribrum, i, neut. Cribrum pollinarium, i, neut. *Plaut.* SITO do prześiewania mąki.

SAS DE GAND. (*Fortereſſe des Pays-Bas en Flandre aux*

Eſtats Géneraux des Provinces-Vnies.) Gandavenſis agger, eris, maſc. GANDAWENSKA okolica.

SASSARI, (*Ville Archiepiſcopale de l'Iſle de Sardaigne.*) Saſſaris, is, fem. SASSARY Arcybiſkupſtwo y Miaſto Sardyńſkie.

SASSER, V. act. (*Paſſer par le ſas.*) Incernere, ſuccernere, (no, crevi, cretum.) *Colum.* PRZEZ ſito przeźiewać.

SASSER ſe dit figurément (parlant *des affaires qu'on examine & qu'on épluche exactement & à pluſieurs repriſes.*) Rē expendere, perpendere, (do, dis, di, ſum.) act. accuſ. Excutere, (io, is, excuſſi, excuſſum.) *Cicero.* DOBRZE zważyć zmiarkować roſtrząſnąć.

SATAN, ſubſt. maſc. (*Le chef* ou *le prince des diables.*) Adverſarius. ii. maſc. SZATAN złyduch.

(Ce mot vient du grec *Satanas,* qui ſignifie adverſaire.) To ſłowo ſzatan pochodzi z greckiego znaczące nieprzyiaciel, przeciwnik.

SATELLITE, ſubſt. maſc. (*Miniſtre de quelques Magiſtrats.*) Satelles, itis, maſc. Satelles & adminiſter. *Cic.* Sługa urzędowy.

(On le prend d'odinaire en mauvaiſe part pour un *Archer,* un *Paſſecu,* ou quelque mauvais fripon, qui ſert aux captures ou à faire quelques manvais traittements à quelqu'un.) Satelles, itis, maſc. Adminiſter, tri, maſc. *Cic.*) ZWYCZAYNIE w złý ſpoſob ſię bierze, zá kruka, oprawcę Opryſzka Páchołka mieyſkiego do ſchwytania więzienia poſſugę ſwoię oddaiącego.

SATIN, ſubſt. maſc. (*Etoffe de ſoye polie & luiſante.*) Sericus pannus denſior & levis. Satinum bombycinum, i, neut. ATŁAS máterya iedwabna glancowna.

SATIRE, ſubſt. fem. (*Poëme inventé pour corriger & reprendre les mauvaiſes mœurs, & critiquer les vices.*) Satira ou ſatura, æ, fem. Carmen maledicum, Carminis maledici, neut. *Hor. Quint.* Mordax carmen. *Ovid.* SATYRA wiersz z przymowką y przyganą ná złe obyczaie.

SATIRER, (*Faire une ſatire contre quelqu'un.*) Triſti verſu aliquem lædere. *Hor.* Aliquem atris verſibus oblinere. *Hor.* Malo carmine aliquem deſcribere. *Hor.* Maledicere aliquem verſibus. *Petr.* Contumeliosè aliquem lædere. *Cicer.* Dente Theonino aliquem circumrodere. *Horat.* SATYRĘ ná kogo piſać.

(Theon eſtoit un fameux calomniateur, dont les médiſances avoient donné lieu au proverbe *Dens Theoninus.*) Teon ſławny był obmowca, ſkąd przyſłowie łacińſkie; zębem Teonowym kogo ugryść.

SATIRIQUE, adject. m. & f. (*Mordant, piquant.*) Satiricus, ſatirica, ſatiricum. SATYROWY uſzczypliwy. **Se laiſſer emporter à ſon humeur ſatirique.* Naribus uti. *Hor.* Naribus uti. *Hor.* Naribus indulgere *Juv.* * Uſzczypliwym humorem ſwoim ſię uwieść.

UN SATIRIQUE, (*Un poëte ſatirique.*) Satiricus, ci, m. Satiricus poeta, ſatirarum ſcriptor, oris. SATYRYK wierſzopiſz ſatyrow. **C'eſt un ſatirique, qui emporte la piece.* Satiricus eſt & mordax, *ou* Acidæ linguæ homo. *Niewyparzona gęba.

SATIRIQUEMENT, adv. (*D'une maniere ſatirique & mordante.*) Verbis mordacibus. *abl.* USZCZYPLIWIE.

SATISFACTION, ſubſt. fem. (*Joye, contement,* ou *plaiſir qu'on reſſent d'une choſe.*) Delectatio, oblectatio, onis, fem. *Cic.* UPODOBANIE radość weſele z czego ukontentowanie. **On a dans la vie bien moins de ſatisfaction, que de chagrin.* Parva res eſt voluptatum in vitâ, ſpræ quàm quod moleſtum eſt. *Plaut.* *Więcey ſmutku w życiu, niżeli radości. **Voſtre fils m'a donné bien de la ſatisfaction* ou *du contentement.* Se mihi multum probavit filius. *Cic.* Mihi ſummæ fuit delectationi filius tuus. *Wielkie mi ukontentowanie uczynił syn Twoy.

SATISFACTION, (*Excuſe, réparation, dédomagement.*) Satisfaction, expurgation, excuſation, onis, fem. *Cicer.* ZADOSYC uczynienie, wymowka, nádgradzenie przeproſzenie. *Recevoir une ſatisfaction* Excuſationem *ou* ſatisfactionem accipere. *Cic.* PRZYIĄC wymowkę. **Je luy ay fait ſatisfaction des injures, que je lui avois dit.* De maledictis feci ipſi ſatis. *Cic.* *Uczyniłem mu zadoſyć zá obelgi ktoremym go zelżył.

SATISFAIRE, V. act. (*Donner contentement à quelqu'un, faire ce qu'on eſt obligé de faire.*) Satis facere *ou* facere alicui ſatis. *Cic.* ZADOSYC uczynić ſwoiey powinności.

SATISFAIRE *quelqu'un, payer ce qu'on luy doit.* Alicui ſatisfacere, *ou* aliquem abſolvere. *Cic. Ter.* ZAPŁACIC komu, zádoſyć mu uczynić. **Satisfaire, payer en argent.* Satisfacere alicui in pecuniâ. *Col. ad Cic.* *Zápłacić gotowizną. **De ſes propres deniers.* Satisfacere de viſceribus ſuis *ou* de ſuâ pecuniâ. *Zápłacić z własnego. **Des deniers d'autruy.* Ab alieno, ab alio. *Cic.* *Zápłacić z cudzego.

SATISFAIRE *à ſon devoir.* Officio ſuo ſatisfacere. Præſtare ſuum officium. *Cicer.* ZADOSYC uczynić powinności ſwoiey. **A ſa promeſſe.* Promiſſo ac recepto ſuo ſatisfacere. *Voyez* PROMESSE. *Cic.* *Zádoſyć uczynić obietnicy ſwoiey.

SATISFAIRE, (*Faire ſatisfaction d'une faute.*) Alicui de injuriis ſatisfacere. *Cic. Cæſ.* NADGRODZIC zá co, zádoſyć uczynić zá co. **Vne ſi mauvaiſe excuſe ſatisfit peu ſa colére.* Tam levis excuſatio iram illius minimè ſedavit. *Petr.* *Ták ladaiaka wymowka, mało co ukoiła gniew iego.

SATISFAIRE, (*Contenter ſes paſſions.*) Libidinibus ſatisfacere, *ou* explere libidines. *Cic.* ZADOSYC ſobie uczynić dogadzać ządzom ſwoim.

SE SATISFAIRE. Animo ſuo morem gerere. *Ter.* Animo ſuo obſequi, ſibi volupe facere. *Plaut.* Animum ſuum explere *ou* libidinem ſuam. *Ter. Cic.* DOGADZAC ſobie żądzom y zmyſłom ſwoim, dogodzić chęci ſwoiey.

SATISFAIT, maſc. SATISFAITE, fœm. (*Content.*) Contentus, a, um. KONTENT, KONTENTA. **Perſonne n'eſt ſatisfait de ſa condition.* Nemo ſuâ ſorte contentus eſt. *Horat.* *Nikt nie kontent ſtanem ſwoim. **Je ſuis ſatisfait.* Mihi factum eſt ſatis *ou* ſatisfactum eſt. *Doſyć mi ná tym, ieſtem kontent.

SATRAPE, ſubſt. maſc. (*Prince parmi les Perſes.*) Satrapes, is, maſc. *Terent.* Satraps. *Sidon-Apol.* PAN przedni u Perſow.

SATURNALES, ſubſt. f. Saturnalia, orum, *ou* lium, neut. pl. *Hor. Cic.* (Feſtes chez les Romains en l'honneur du faux Dieu Saturne, pendant leſquelles les Eſclaves faiſoient les maiſtres, & les maiſtres ſervoient leurs eſclaves à Table, ayant liberté de leur dire toutes ſortes d'injures. SWIĘTA chłopſkie u Rzymian, ná honor Saturnuſa názwane Saturnuſowe, w ktore chłopi Pánami á Pánowie poddanemi ſię czynili, ſłużąc niewolnikom ſwoim, á ci mieli w tę świętą wolność gadać ná Pánow ſwoich, y mowić im w oczy co tylko ſię im podobało.

SATURNE, ſubſt. maſc. (*Fauſſe divinité des payens, pere de Jupiter.*) Saturnus, i, maſc. *Cicer.* SATURN Bałwan Pogańſki.

(C'eſt auſſi le nom d'une des ſept planettes qui fait ſon cours en trente ans. *Saturni ſtella,* f. *Voyez* LE DICT. DES ANTIQ. Saturn Gwiazda z większych Planetow, iedna, ktora bieg ſwoy kończy raz w lat trzydzieści.

SATURNIEN, *m.* SATURNIENNE, f. Saturninus, a, um. *Virg.* SATURNOWY.

ON DIT figurément, *Il eſt ſaturnien, ſombre, moroſe, qui a une bile noire.* Moroſus & atrâ bili percitus. *Plaut.* Tetricus eſt *ou* niger. *Mart. Juv.* SATURNOWATY ſmutny, ponury melankoliczny.

SATYRE, ſubſt. maſc. (*Dieu fabuleux qui préſidoit aux foreſts, on le peignoit avec des cornes, une queuë & des pieds de bouc.*) Satyrus, ſatyri, maſc *Cic.* SATYR Bog leśny zmyślny, Pánuiący nád laſami, malowano go z rogami ogonem y nogami koziemi.

SATYRION, ſubſt. maſc. (*Sorte de plante bulbeuſe qui pouſſe une tige haute d'une coudée, dont on fait un breuvage qui donne des forces dans le commerce de Venus.*) Satyrion, ii, neut. *Petr.* STORCZYK álbo ſtorzyſzek ziele cebulkowatego korzenia pręta ná łokeić, z ktorego trunek robią ná wzbudzenia do cieleſności.

SAVATTE, ſubſt. f. (*Vieux ſouliers écullez & uſez.*) Calceus uſu attritus, calcei uſu attriti, m. STARE kurpiſka chodak trzewik wychodzony.

SAVAVERIE, ſubſt. fœm. (*Lieu où l'on vend de vieux ſouliers.*) Sutoria veteramentaria, orum, n. pl. JATKA gdzie ſtare trzewiki lub podwſzywane buty przedaią.

RUE DE LA SAVATERIE, Via veteramentaria, æ, f. *ou* Vicus veteramentarius, m. ULICA Partacka. ſzewcka.

SAUCE, *ou* SAUSSE, ſubſt. f. Embamma, atis, n. *Colum.* Condimentum, *genit,* condimenti, n. Conditura, æ, f. *Colum.* Eliquamen, inis, n. ZAPRAW, ſapor, polewka iuſzka do potraw, ſmak gąſzcz.

SAUCE *de haut goût.* Condimentum ſapidiſſimum. ZAPRAWA korzenna wyśmienita przednia wyborna. **Sauce au vinaigre.* Oxyoparũ, i,neut. *Col.* *Záprawa kwaſkowata, do octu. kwaśno. **Faire une ſauce aux viandes* Cibos condire *Plaut.* *Záprawę robić do potraw. **Il entend la ſauce & le ragouſt* Cujusvis generis condimentorum intelligens. *Zná ſię ná záprawie y przyſmakach.

SAUCE ſe dit figurément & populairement. *Il luy a bien fait ſa ſauce.* Illum aſperiùs, inclementiùs habuit, increpavit objurgavit *Cic.* DAŁ mu do ſmaku; nákarmił go náležycie dał mu do wtenu.

ON DIT proverbialement, *Il n'eſt ſauce que d'appetit.* Optimum condimentum, fames. *Cic.* NAYLEPSZA záprawa głod.

SAUCER, V. act. (*Tremper dans la ſauce.*) Aliquid in embamma intingere, (intingo, gis, intinxi, intinctum.) *Cat.* MACZAC w zaprawie.

SAUCIERE, ſubſt. fœm. (*Petit plat creux & rond.*) Scutula, æ, f. *Mart.* Catillus, catilli, m. *Cic.* PRZYSTAWKA do záprawy.

SAUCISSE, ſubſt fœm. (*Mets de viande hachée enfermée dans un boyau de porc.*) Botulius *ou* Botellus,li,m. *Mart.* KIEŁBASA.

SAUCISSON, ſubſt. maſc. Lucanica, æ, fœm. *Mart.* SALSESON.

SAVETIER, ſubſt.m. (*Qui refait de vieux ſouliers.*) Veteramentarius ſutor, oris, m. *Suet.* PARTACZ co ſtare trzewiki y inſze obuwie náprawuie.

SAVETIER ſe dit genéralement d'*Vn Artiſan, qui travaille malproprement.*) Malus *ou* imperitus artifex, mali & imperiti artificis, m. PARTACZ ogolnie ſię mowi o ladaiakim rzemieślniku.

SAVE *ou* SAVI, (*Fleuve d'Allemagne, qui prend ſa ſource dans la Carniole, ſe jette dans le Danube à Belle-Grade.*) Sava,æ,f SAWA Rzeka poczynaiąca ſię w Karnioli á wpadaiąca w Dunay pod Belgradem.

SAVATOPOLI, (*Ville de la Mingrelie ſur le Pont-Euxin*) Sebaſtopolis, is,fœm. SEBASTOPOL Miaſto Mingrelii nád czarnym morzem.

SAVERNE, (*Ville d'Allemagne en Alſace.*) Taberna,æ,f. SAWERNA Miaſto w Alzacyi.

(Elle eſt ſur la riviére de Sor.) Nad rzeką Sor leży to miaſto.

SAVERNE, (*Fleuve d'Angleterre.*) Sabrina,æ,fœm. SABRYN rzeka Angielſka.

SAVEUR, ſubſt. fœm. Sapor, oris, maſc. *Cic.* SMAK ſok ſoczyſtość

QUI *n'a point de ſauveur.* Inſipidus. Inſulſus, a, um. *Cic.* Nieſmaczny bez ſmaku.

SAUF, maſc SAUVE, f. (*Qui eſt en ſeureté.*) Salvus, a, um Incolumis & hoc incolume, adject. *Cic.* BESPIECZNY ocalały w całości będący.

SAUF eſt quelquefois prépoſition & adverbe *Sauf le droit d'autruy, à la reſerve du droit d'autruy.* Salvo jure alieno. WARUNEK beſpieczeńſtwo obwarowanie ſalwa: Salwę zoſtawiwſzy y obwarowawſzy prawo ieżeliby iákie komu należáło, bez náruſzenia prawa cudzego.

ON DIT par correction de quelque choſe de trop libre *ou* de trop dur, *Sauf correction, ſauf le reſpect que je vous dois,* Salvo *ou* dicto, præfato tuo honore Salvá tuâ reverentiâ, pace tuâ dixerim. *Cicer.* PRZEPRASZAIĄC zá przeproſzeniem.

SAUF-CONDUIT, ſubſt. maſc. (*Aſſûrance qu'on donne par écrit.*) Fides publica, fidei publicæ, fœm. Interpoſitio fidei publicæ, onis, fœm. Commeatus, ûs, maſc *Plin-Jun.* LIST świadeczny urzędowny komu w podroż dla wolnych paſſow y przeyścia dany

Avec ſauf-conduit. Fide publicâ interpoſitâ. Zá liſtami świadecznemi. **Donner un ſauf-conduit. Plin. Saluſt.* *Dać liſt świadeczny. **Obtenir un ſauf-conduit* Commeandi poteſtatem impetrare. *Otrzymać liſt świadeczny.

SAUGE, ſubſt. fœm. (*Herde medeciale.*) Salva, æ, f. *Plin.* SZAŁWIA ziele.

Breuvage de ſauge. Salviatum, ti, neut. *Colum.* Szałwiany trunek ſzałwia pita

SAVILLAN, (*Ville de Piémont.*) Savilianum,i,neut. SAWILAN Miaſto Piemontſkie

SAVINIE'RE, ſubſt. f. (*Herbe.*) Sabina, æ, f. *Plin.* SAWINA ziele.

SAULE *ou* SAUX. ſubſt. mæſc. Salix, icis, fœm. *Virg.* WIERZBA.

DE SAULE. Salignus, Saligna. Salignum. *Plin.* WIERZBOWY.

SAUMON, ſubſt.m. (*Gros paiſſon de mer.*) (*Il s'en trouve auſſi dans les rivieres.*) Sulmo, onis,m. *Plin.* ŁOSOS Ryba morſka, y w rzekach ſię znáyduiąca.

SAUMUR, (*Ville d'Anjou ſur la Loire.*) Salmurium, ii, neut. SOMUR Miaſto Andegaweyſkie nád Ligerą rzeką.

SAUMURE, ſubſt fœm. (*Liqueur qui ſe fait avec du ſel fondu.*) Muria,æ, fœm. Garum, gari, neut. *Teren. Plaut.* ROSOŁ do ſurowych rzeczy,iáko to ryb,do mięſa, falſza, lak dla chowania ná czas długi.

SAUNIER, ſubſt.m. *Qui fait* ou *vend le ſel.*) Salarius,ii, m. *Mart.* SOLARZ co ſol robi álbo przedaie, żupnik.

SAUNIER, (*Qui travaille au ſel dans les ſalines.*) Qui in ſalinis operam ponunt. *ou* Salariæ operæ, arum,f.pl. GWAREK co koło ſoli robi w ſzybach ſolnych Gornicy

SAVOIR (*Pouvoir.*) Poſſe, poſſum, potes,potui. MODZ możność. ** Je ne ſçaurois faire cela.* Id præſtare non poſſum *ou* nequeo. *Cic.* *Nie ieſt to moiey możności.

SAVON ſubſt.m. (*Paſte, dont on blanchit le linge.*) Sapo onis,m. *Plin.* MYDŁO.

SAVONE, (*Ville ſur les coſtes de Genes.*) Savona, æ, ou Savo, onis, fem. SAWONA Miaſto ná ſtronach Genueńſkich.

SAVONNER, V. act. (*Blanchir le linge avec le ſavon.*) Sapone lintea eluere, perluere. MYDLIĆ námydlić, prać w mydle.

ON DIT populairement *Savonner quelqu'un comme il faut.* Commotum aliquem reddere. Verſate aliquem probe. *Ter. Plaut.* NAMYDLIC komu głowę náležycie, námydlić go dobrze (*Niemáśnie*) dokuczyć mu, náłaiać, zbaſſować.

SAVONNERIE, (*Lieu où l'on fait le ſavon.*) Saponis officina, æ, fem. MYDLARNIA gdzie mydło robią.

SAVONNETTE, ſubſt. fem. Saponis globulus, i, maſc. GAŁKA mydła do umywania.

SAVOURER, V. act. (*Goûter pleinement.*) Pleniùs guſtare, Deguſtare, (o, as, avi, atum.) act. accuſ. SMAKU zażyć.

ONDIT figurément *Savourer les plaiſirs.* Pleniùs guſtare voluptares. *Cic.* DO ſytu roſkoſzy uciech zażyć. **Le diſcours de quelqu'un* ſermones alicujus deguſtare. *Smakować ſobie w mowie czyiey.

SAVOUREUX, maſc. SAVOUREUSE, fem. (*Qui a de la ſaveur & bien du goût.*) Sapidus, ſapida, ſapidum. Id quod eſt grati ſaporis *ou* multi ſaporis. SMACZNY SMAKOWITY.

SAVOYE, ſubſt. fem. (*Duché en ſouveraineté dans la Gaule Narbonnoiſe.*) Sabaudia, æ, fem. SABAUDIA Xięſtwo ſamowładne w Francyi Nárboneńſkiey.

DE SAVOYE. Sabaudus, Sabauda, Sabudum. SABAUD z ſabaudyi rodem.

SAVOYARD, ſubſt maſc. Sabaudus, i, maſc. Allobrox, ogis. maſc. Sawoyczyk z Sábaudi rodem.

SAUPOUDRER, (*Poudrer de menu ſel par deſſus.*) Sale aliquid aſpergere, (go, gis, ſperſi, ſperſum.) *Colum.* Inſpergere *Cat* SOLĄ drobną poſypać powierzchu.

SAUSSAYE, ſubſt fem. (*Lieu plantè de ſaules.*) Saluiętum,ti,neut *Cic* WIERZBINA Mieyſce wierzbiną ſadzone.

SAUT, ſubſt maſc. (*Elancement qui ſe fait par une pronte & violente ſecouſſe du corps qui s'éleve.*) Saltus, ûs, m. *Cic.* SKOK ſkocznie, do gory.

Faire un ſaut. Dare ſaltũ. *Ovid.* Inſilire facere ſaltũ. *Plin.* Skoczyć ſkakać podſkoczyć.

SAUTER. (*Faire un ſaut.*) Salire, (ſalio, ſalio, ſalli *ou* ſalui *du préterit irrégulier* ſalivi.) Deſilire. Inſilire ſaltu *ou* inſilire *ſeul. Plaut.* Exilire, (exilio, is,exili, *ou* exuli,ultũ.) *Cic. Plaut.* SKAKAC wyſkakiwać. **Cét enfant ſauta de ſon berceau & ſe jetta ſur les ſerpents.* E cunis puer exilit, & facit in angues impetum. *Plaut.* * Dziecię wyſkoczyło z kolebki y rzuciło ſię na węże. **Nous ſautaſmes du navire dans l'Eſquif.* E navi in ſcapham inſiluimus. *Plaut.* *Wyſkoczyliśmy z okrętu włodź

SAUTER *au coû de quelqu'un pour l'embraſſer.* In collũ alicujus invadere. *Cic.* Ruere in alicujus amplexus *ou* ire in alicujus amplexum. *Ovid.* Amplexu effuſiſſimo aliquem invadere. *Petr.* SKOCZYC komu do ſzyi dla obłapienia.

SAU-

SAUTER *de joye.* Exilire gaudio, letitiâ exultare, ſubſultare, (o, as, avi, atum.) *Cic. Plaut.* Geſtire *ou* nimiâ voluptate geſtire. *Ter.* SKAKAC od radości.

SAUTER *ſur quelqu'un ſe dit en mauvaiſe part.* Involare in aliquem. *Plaut.* RZUCIC ſię ná kogo ſkoczyć porwać ſię do niego w zły ſpoſob. **J'ay bien de la peine à m'empeſcher de luy ſauter aux cheveux, aux yeux.* Vix me contineo quin involem illi in capillum. *Ter.* Vix comprimor, quin involem illi in oculos. *Plaut.* *Ledwie ſię utrzymać mogę że mu oczu nie ſkoczę do łba.

FAIRE SAUTER, (*Détruire, renverſer.*) Evertere, (to, everti, everſum.) Dejicere, (dejicio, is, dejeci, dejectum.) Deſtruere, (o, is, xi, ctum.) Deturbare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Cic.* BURZYC. pſować, wywracać, walić.

FAIRE SAUTER *la cervelle à quelqu'un.* Excutere alicui cerebrum. *Plaut.* MOZG komu wyſtrzelić z głowy.

ON DIT d'*une choſe claire & évidente, cela ſaute aux yeux,* ou *créve les yeux.* Res oculis contrectatur. *Tacit.* In oculis incurrit. *Cic.* Subjicitur oculis. *Plaut.* MOWIĄ o rzeczy oczywiſtey: to ſamo w oczy ſkacze; álbo to oczy wykala.

SAUTER *quelque choſe en liſant.* Aliquid omittere, prætermittere, præterire. *Cic.* PRZESKOCZYC co w czytaniu.

SAUTER, (*N'aprofondir pas les matiéres, paſſer légérement par deſſus les choſes.*) Tranſire aliquid leviter, præterire, perfunctorie res attingere, tractare, pertractare. *Cic.* NAPOZOR y powierzchownie áby zbyć co odbywać.

SAUTERELLE, ſubſt. fœm. Locuſta,æ,fœm. *Plin.* SZARANCA, konik polny.

SAUTEUR, ſubſt. maſc. Saltator, oris, maſc. *Cicer.* Ludio, onis, *ou* ludius, ii, maſc. *Liv. Mart.* SKOCZEK co ſkacze.

SAUTEUSE, ſubſt. fœm. Saltatrix, icis, fœm. *Cicer.* SKOCZKA.

SAUTILLER, V.n. (*Faire de petits ſauts.*) Subſilire, (io, is,ſubſilii, ultum.) Subſultare, (o,as, avi, atum) PODSKAKIWAC ſkoczki ſtroić. **En ſautillant.* Subſultim. *Suet.* *Podſkakiwać.

SAUVAGE, adject. maſc. & fœm. (*Qui n'eſt point apprivoiſé.*) Ferus, fera, ferum. DZIKI nieugłaſkany nieuchowany. **Beſte ſauvage.* Fera, æ, *on ſous-entend* Beſtia. *Cicer.* *Dzika beſtya, zwierz dziki.

SAUVAGE, (*Qui n'eſt point cultivé, ruſtique.*) Silveſtris & hoc ſilveſtre, agreſtis & hoc agreſte, Silvaticus,a, um. *Cic. Cat.* DZIKI wieyſki prosty.

SAUVAGE, (*Farouche, peu civil.*) Durus, immanſuetus, ferus, a,um. agreſtis, is, m. *Cic.* DZIKI nie ludzki obludek. **Vn homme ſauvage.* Ferus & agreſtis homo, homo naturâ aſper, homo aſper & durus moribus. *Cicer.* *Człowiek dziki odludek. **Vne vie ſauvage.* Vita inculta & horrida, fera agreſtiſque vita. *Cic.* *Zycie dzikie oſobne odludne.

SAUVAGEON, ſubſt.m. *prononcez* SAUVAJON, Arbuſcula ſilveſtris *ou* ſilvatica. PŁONKA drzewko dzikie.

SAUVAGINE, fœm. *le goût que ſentent les beſtes ſauvages.* Ferinus, ferina, ferinum. *Cicer.* DZICZYZNY ſmak. **Goût ſauvagin.* Ferinus ſapor. *Plin.* *Smak dziczyzny, zwierzyny ſmak. **Cela ſent le ſauvagin.* Id ferinum ſapit. *To zwierzyną ſmakuie.

SAUVE, adjectif féminin de *ſauf.* Salvus, ſalva, ſalvum. Incolumis & hoc incolume, adject. *Cicer.* CAŁY ocalały zdrow.

Si je puis jamais ſortir bagues ſauves de cette mauvaiſe affaire, je ne crains plus rien pour l'avenir. Poſt hæc incolumem ſat ſcio me fore, ſi hoc evito malum. *Terent.* Już o nic więcey ſię nie boię ieżeli z tego wyidę bez ſzkody. **Ils ſortirent vie & bagues ſauves.* Vitâ, impedimentiſque incolumibus, exceſſerunt. *Liv. ou* ſalvis rebus. *Wyſzli z życiem y zewſzyſtkiemi rzeczami w całości. **C'eſt aſſez, pourveu qu'ils puiſſent ſortir bagues ſauves.* Satis habent ſine detrimento diſcedere. *Cæſ.* *Doſyć y to że wyſzli bez ſzkody.

SAUVE-GARDE, ſubſt. fœm. (*Protection.*) Tutela, clientela, æ, fœm. Patrocinium, ii, neut. *Cicer.* ZAŁOGA ochrona obrona. **Se mettre ſous la ſauve-garde de quelqu'un.* Dare ſe in alicujus clientelam, commendare ſe alicui in clientelam, conferre ſe in fidem & clientelam alicujus. *Cicer.* *Pod obronę czyią ſię uciec.

UNE SAUVE-GARDE, (*Exemption des gens de guerre.*) Tutelare diploma, tutelaris diplomatis, n. ZAŁOGA żołnierſka dla beſpieczeńſtwa konwoy.

SAUVE-GARDE, (*Ecuſſon des armes du Prince, ſur la porte d'une maiſon exemte de ſoldats.*) Principis ſcutum tutelæ inſigne, ſcuti tutelæ inſignis, neut. HERB nád Wrotami ná znák wolności od gościa y żołnierſkiego ſtanowiſka.

SAUVER, V. act. (*Rendre ſain & ſauve.*) Servare, conſervare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Tueri, (eor, eris, tuitus ſum.) Tutari, (or, aris, atus ſum.) dep. act.accuſ. Salvum & incolumem aliquem ſervare, præſtare, (ſto,as, præſtiti,itum.) *Cic.* ZACHOWAC uchować.

Sauver la vie à quelqu'un. Adimere aliquem letho. *Hor.* A fatali metâ revocare aliquem ad lucem. *Petr.* Zycie komu záchować. **Sauver par prieres la vie à un innocent.* Deprecari ſanguinem & mortem innocentiſſimi. *Cic.* Vitam innocentis ab aliquo deprecari. *Cicer.* Pro vitâ innocentis rogare. *Phæd.* *Uprosić życie niewinnemu. **Il me donne la gloire d'avoir ſauvé l'Empire.* Mihi ſalutem imperii adjudicat. *Cic.* *Przyznaie mi tę ſławę żem zachował całe Państwo.

SE SAUVER *de quelque danger.* Ex aliquo periculo evadere, ſe periculo eripere, periculum effugere. *Cic.* WYNISC z niebeſpieczeńſtwa. **Ils ſe ſont ſauvez des mauvais temps de Sylla par la bonté divine.* Dei immortalis benignitate temporis Syllani acerbitatem effugerunt. *Cicer.* *Uſzli okrutnych owych czaſow Sylli Tyrana. **Il ſe ſauva à peine ſans pourpoint.* Vix ſe è manibus eripuit ſuperiore corporis parte nudatâ. *Cæſ.* *Ledwie ſię ſalwował bez odzienia. ** Il y en eut peu d'un ſi grand nombre, qui ſe ſauverent dans le camp.* Pauci ex tanto numero ſe incolumes in caſtra receperunt. *Cæſ.* *Znák wielkiey liczby mało ich bardzo było ktorzy z pola zdrowo uſzli do obozu. **J'avois des ennemis, qui me dreſſoient des embuches de tous coſtez: cependant je m'en ſuis ſauvé grace à mon bon ange.* Habebam, qui mihi pedem opponerent hac,illac,tamen genii gratiâ enatavi. *Petr.* *Byli tacy co zewſząd ná mnie záſadzki czynili;ále tych wſzyſtkich ſzczęśliwie uſzedłem zá dziwnym ſzczęściem moim.

SE SAUVER *par la fuite.* Fugâ ſalutem quærere, ſaluti fugâ conſulere. SALWOWAC ſię ucieczką. **Puiſque je ne puis pas me ſauver avec vous, je tâcheray par ma mort de vous tirer du danger où mon courage & le deſir de la gloire vous a mis.* Quoniam me unà vobiſcum ſervare non poſſum, veſtræ quos cupiditate gloriæ adductos in periculum deduxi ſaluti conſula. *Cæſ.* *Poniewaſz nie mogę ſię ſalwować z wami, przynaymniey świercią moią potrafię w to ábyście wy ocaleli, y z tego niebeſpieczeńſtwa wyſzli w ktorem was chciwością ſławy zdiętych wprowadziłem. **Empeſcher quelqu'un de ſe ſauver.* Effugium alicui præcludere. *Lucr.* * Zewſząd komu záſtąpić od ucieczki.

SAUVER *l'honneur* ou *la pudicité d'une fille.* Virginis pudicitiam ſervare, honori conſulere *ou* proſpiccre. SALWOWAC honor y wſtyd Panny. **Sauver ſa conduite, la faire approuver, la juſtifier.* Suam agendi rationem probare omnibus. *Cic.* *Wſzytkim ſię zálecić z ſpraw, z poſtępkow ſwoich. **Sauver les apparences, les dehors.* Speciem rebus dare. *Pozor powierzchowny ſalwować, ná pozor przynaymniey powierzchownie ſię z czym niewydawać. **Sauver le corps & les biens.* Capiti & fortunis conſulere. *Cic.* *Salwować zdrowie y fortunę.

SAUVER *quelqu'un, procurer ſon ſalut,* ou *la vie éternelle.* Procurare alicui æternam ſalutem. ZBAWIC kogo,o zbawienie iego wiekuiſte ſię ſtarać. **Se ſauver, faire ſon ſalut.* Procurare ſibi æternam ſalutem. *Zbawić Duſzę. **Dieu me ſauve, je croy que tout cela arrive, par un ordre céleſte.* Ita meos fruniſcar, ut ego puto omnia illa Cœlitibus fieri. *Petr.* *Niech mię Bog nie zbawi, ieżeli to wſzyſtko nie ieſt z dopuſzczenia Boſkiego.

SAUVEUR, ſubſt. m. (*Celuy qui ſauve un autre de quelque danger.*) Servator, oris, m. ZBAWICIEL zbawca czyi. **J'ay lieu une inſcription à Syracuſe où il eſtoit appellé non ſeulement le protecteur de cette Iſle, mais qu'il en eſtoit encore le Sauveur.* Eum non ſolùm patronum iſtius inſulæ, ſed etiam ſotera inſcriptum vidi Syracuſis. *Cic.* *Czytałem nápis w Afryce, gdzie go nie tylko obrońcą całey Wyſpy ále y zbawicielem zowią. **JESUS-CHRIST eſt le Sauveur proprement de tous les hommes,qui leur a procuré par ſes ſouffrances & par ſa mort le ſalut éternel.* Servator, ſalvator, hominum JESUS CHRISTUS, quibus morte ſuâ vitam æternam contulit, dedit. **JEZUS CHRYSTUS* prawdziwy Zbawiciel całego świata, ktory nam śmiercią y męką ſwoią pozyſkał żywot wieczny.

SA-

Celle qui sauve. Servatrix,icis, fœm. *Ter.* Zbawicielka wybawicielka.

SAXE, (*Païs & Electorat de l' Empire. qu'on divise en haute & basse Saxe.*) Saxonia, æ, fœm. SAXONIA Kray Elektorstwo Cesarstwa Rzymskiego dzieli się ná wyższą y niższą Saxonią.

SAXON, (*Qui est de Saxe.*) Saxo, onis. SAS z Sáxonii rodem.

QUI CONCERNE *la Saxe* ou *les Saxons*. Saxonicus, a, um. SASKI, Sáska.

SAYE, subst. m. (*Sorte de vestement de guerre chez les Anciens Romains.*) Sagum, sagi,n. *ou* Sagus, gi,m. *Cic. Voyez* SAIE. SAIAN szata żołnierska katanka.

SCABIEUSE, subst. f. (*Herbe & fleur.*) Scabiosa, æ, fœm. DRYAKIEW polna ziele.

SCABREUX, masc. SCABREUSE, fœm. (*Rude, difficile,* parlant *des chemins & des lieux.*) Scabrosus, a, um, Scaber, scabra, scabrum. Asper, aspera, asperum. *Plin. Cic.* OSTRY grudowaty co do drog.

(*Scaber* se dit proprement de ce qui est rude au toucher.) Chropawy chropowaty co do dotknienia.

SçACHANT, masc. SçACHANTE, fœm. (*Participe actif du verbe* SçAVOIR.) Sciens, entis, omn. gen. *Cicer.* WIEDZĄCY, WIEDZĄCA. **Né sachant point.* Nescius, a, um. *Plin Jun.* *Niewiedzący.

SCAMANDRE, subst m. (*Rivière d'Asie,* ou *Rivière de Mysie en Asie.*) Scamander, Scamandri,m.*Catul.* SKAMANDER rzeka w Azyi álbo Mizyi.

SCAMMONE'E, subst.f. (*Herbe purgative.*) Scammonia, æ,f *Cic.* SOCZNICA ziele.

LE JUS *de la Scammonée.* Scammonium, ii, neut. *Plin.* SOK soczniey.

SCANDALE, subst. masc. (*Mauvais exemple qu'on donne.*) Offensio, onis, fœm. Offendiculum, i, neut. Malum exemplum, i, neut. *Cicer.* ZGORSZENIE zły przykład. **Causer* ou *donner du scandale* Alicui esse offensioni. Alicui esse malo exemplo Aliquem offendere. *Cicer.* *Dawać zgorszenie. **Cela s'est fait avec un grand scandale.* Habuit res multam offensionem apud multos. *Plin.* *To się z wielkim zgorszeniem stało.

SCANDALEUSEMENT, adv. (*Avec scandale.*) Cum multorum offensione.Quæ res pessimi exempli fuit. Z ZGORSZENIEM.

SCANDALEUX, masc. SCANDALEUSE, fœm. Quod est pessimi exempli Quod multùm offensionis habet. GORSZĄCY, GORSZĄCA.**Vn homme scandaleux* ou *d'une vie scandaleuse.* Homo mali exempli & vitæ pessimæ, *ou* nequissimæ.*Sen ou* perditâ nequitiâ infamis. *Człowiek z zgorszeniem żyiący.

SCANDALIZER, (*Causer du scandale*) Aliquem offendere, (do, dis, di, sum.) Alicui esse malo exemplo, *ou* offensioni esse. GORSZYC zgorszyć. **Ne vous scandalisez pas, je vous prie, de ce que je vous diray.* Te rogo, ut accipias sine offensione quod dixero. *Cic.* *Niegorsz się proszę z tego co ci powiem.

SCANDINAVIE, subst. f. (*Grand Pays de l'Europe, où sont les Royaumes de Suede & de Norvege.*) Scandinavia,æ,f. SKANDINAWIA Kray wielki Erupeyski gdzie są Kroleſtwa Szwecyi y Norwegii.

SCAPULAIRE, subst masc. (*Habit de travail des anciens Moines.*) Vestis operaria, vestis operariæ, f. Vestis brevior à scapulis dependens. SZKAPLERZ stroy mniszy do roboty.

SCARIFICATION, subst. fœm. (Terme de Chirurgie.) *Opération par laquelle on incise la peau avec la lancette.* Scarificatio, onis,fœm *Colum.* ROSPROCIE skory rozerznięcie skory lancetem Cerulickim.

SCARIFIER, V. act. (*Inciser la peau avec la lancette.*) Scarificare, (o,as,avi, atum) *Catul.* LANCETEM przerznąć rozerznąć lancetem.

SCARPANTE, subst fœm. (*Isle de la mer Adriatique entre Candie & Rhodes.*) Carpathus, carpathi, fœm. *Plin.* SKARPENTA Wyspa ná morzu Weneckim między Kandyą y Rodem Wyspami.

SçAVAMMENT,adv (*D'une maniére docte & sçavante.*) Doctè. Eruditè. *Cic Petr.* MĄDRZE uczenie.

SçAVANT, m SçAVANTE, fœm. *on écrit aussi* Savant. (*Docte.*) Sciens, entis, omn. gen. Doctus, Eruditus, Peritus. Scientior & hoc scientius. Doctior & hoc doctius. Eruditior

& hoc eruditius. Peritior & hoc peritius. Scientissimus. Doctissimus. Eruditissimus. Peritissimus, a,um. *Cic.* MĄDRY uczony mądra uczona.

UN SçAVANT. Vir doctus, litteratus, eruditus. Vir optimarum artium studiis eruditus. Vir præclarâ eruditione & doctrinâ excultus, ornatus. *Cic.* UCZONY człowiek Mędrzec **Il estoit extrémeut sçavant, il avoit beaucoup d'érudition, & bien des lettres.* Erant in eo plurimæ litteræ. Vir erat multarum litterarum. *Cic.* *Bardzo był uczony, wielkiey náuki człowiek. **Sçavant en grec.* Græcis litteris, grecis doctrinis eruditus. *Uczony po Grecku. **En droit civil.* Disciplinâ juris civilis eruditus, *ou* sciens. *Cic. Tacit.* *Uczony w prawie świeckim. **Fort sçavant & fort connoisseur dans le ménage de la campagne.* Callidissimus rerum rusticarum. *Colum.* *Biegły w gospodarstwie wieyskim. **C'est un des plus sçavans dans les Loix & dans la Coûtume.* Legum & consuetudinis, quâ privati in civitate utuntur, peritissimus. *Cic.* *Jeden z náybiegleyszych w prawie y zwyczaiach. **Vn demy sçavant.* Semidoctus, a, um. Homo leviter eruditus. *Cicer.* *Półmędrek.

SçAVOIR *ou* SAVOIR, subst. masc. (*Science. Doctrine. Erudition.*) Scientia, æ, fœm. Litteratura, æ. Eruditio, onis, fœm. *Cicer.* NAUKA mądrość, polor rozumu. **Il a de l'esprit & du sçavoir.* Est in eo ingenium & litteratura. *Cicer.* *Ma rozum y náukę.

SçAVOIR *ou* SAVOIR, (*Avoir connoissance d'une chose.*) Aliquid scire, (scio, scis,vi, scitum.) act. acc. Noscere, (nosco, noscis, novi, notum.) *Cicer.* Tenere aliquid. UMIEC wiedzieć **Que cela soit dit entre nous deux, sans que luy ni qui que ce soit en sçache rien.* Arcano tibi ego hoc dico, ne ille ex te sciat,neve quisquam alius. *Plaut.* *Niech to będzie między námi,áni on ni więcey nikt o tym niech nie wie. **Je n'en sçay pas plus que vous ne croyez* Scio plùs, quàm tu arbitrere. *Plaut.* *Wiem trochę więcey niż rozumiesz. **Je n'en sçay pas plus que vous.* Juxta tecum, si tu nescis, nescio. *Plaut.* **O tym więcey nie wiem nád ciebie. **Vous sçavez l'affaire aussi bien que moy.* Juxta mecum rem tenes. *Plaut.* *Wiesz tę rzecz ták debrze iák iá. **Il y en a qui font semblant de sçavoir toutes choses, quoiqu'ils ne sçachent rien. Ils sçavent la penser de chacun, & ce qui leur doit venir dans l'esprit; s'ils en doivent estre crus, ils n'ignorent pas mesme ce que le Roy dit à la Reine à l'oreille, ce que Junon dit en secret à Jupiter, bien que pour en parler sainement, ils ne sçachent ni ce qui doit arriver,ce qui se fait.* Sunt qui omnia se simulant scire,nec quicquâ sciunt Quod quisquam in animo habet,aut habiturus est,sciunt.Quod in aurẽ Rex Reginæ dixerit sciunt, quod Juno fabulata est cum Jove: quæ neque futura,neque facta,tamen ii sciunt. *Plaut.* *Są tacy co udaią że o wszystkim wiedzą, wiedzą co kto myśli,álbo co ma pomyślić w przod ie szcze niż pomyśli, y ieżeli im wierzać, wiedzą co Krol do ucha powiedział Krolowey, co Jowisz Junonie w sekrecie powierzył, á przecię prawdę mowiąc nic nie wiedzą á ni co iest áni co się ma stać

SçAVOIR *une chose certainement.* Habere rem certam, compertam,*ou* pro certo, pro comperto rem habere, comperire *ou* pro certo comperiri. *Cic.* WIEDZIEC co zápewne. **Apres avoir sçu par ses espions qu'on faisoir un pont* Postquam per exploratores *ou* ab exploratoribus comperit pontem fieri. *Cæs.* *Dowiedziawszy się przez szpiegow że most robiono. **Ce que vous m'écrivez de cette affaire, me fait plaisir. Je vous prie d'en sçavoir le court & le long ou le fonds & la fin, pour me l'apprendre quand vous viendrez icy.* Quæ ad me scribis de re istâ, sanè mihi jucunda sunt, eaque etiam velim omnibus vestigiis indagata, ad me afferas cum venies. *Cicer.* *Co mi piszesz o tey sprawie srodze mię kontentuie, proszę cię wywiedź się o wszystkim doskonale ábyś mi opowiedział zá twoim tu przyiazdem.

Faire sçavoir quelque chose à quelqu'un. Aliquem de re aliquâ *ou* rei alicujus certiorem facere. *Cic.* Donieść komu o czym dać znać. **Faire sçavoir à son de trompe qu'on donnera le pillage aux soldats.* Edicere militibus prædam. *Liv.* *Oznaymić że ná rabunek podane będzie miasto woysku.

QUI *sçait tous les desseins d'une personne.* Omnium consiliorum alicujus conscius. *Cic.* WIADOMY wszystkich taiemnic rád y zámysłow czyich. **Qui sçait toutes les affaires particuliéres,* ou *tout le particulier de quelqu'un.* Conscius alicui in privatis rebus.*Cic.* *Wszystkie czyie taiemnice wiedzieć. **Ne sça voir pas une chose.* Aliquid nescire *ou* ignorare. *Cic.* *Nie wiedzieć czego. **Qui ne sçait point la civilité.* Ignarus officii civilis. *Nie znaiący się ná grzeczności.

SçAVOIR, (*Estre sçavant, avoir plusieurs belles connoissances.*) Scire, doctum esse & eruditum. *Cic.* UMIEC, wiedzieć wiele rzeczy. **Sçavoir fort bien le Droit.* Callere jura. *Cic.* *Umieć prawo doskonale. *Les langues.* Scire linguas. *Plaut.* *Umieć języki. **Le latin, le grec.* Scire latinè, græcè. *Cic.* *Umieć po łacinie y po grecku. **Il faisoit semblant de ne rien sçavoir.* Se omnium rerum inscium fingebat & rudem. *Cic.* *Pokazował iákoby nic nieumiał. **Il ne sçait rien.* Litteras nescit, omnis eruditionis expers est, illiteratus, fine,litteris, indoctus, a,um. *Cicer.* *Nic nie umie. **Il sçait beaucoup.* Sunt in eo plurimæ litteræ. *Cic.* *Wiele umie. **Faites voir ce que vous sçavez dans vostre art.* Ede specimen tuæ artis, fac tuæ artis experimentum. *Quint.* *Pokaż co umiesz w kunszcie twoim.

SçAVOIR *le monde,* ou *la maniére de vivre parmi le monde.* Inter homines scitè versari, *ou* rationem & modum agendi inter homines callere, tenere, multâ urbanitate limatum esse. *Voyez* MONDE. ZNAC się ná manierze dobrey ná ludziach, ná grzeczności. **Vn homme qui sçait son monde.* Urbanæ frontis homo. *Horat.* *Człowiek wielkiey grzeczności. **Il sçait où prendre de quoy fournir à cette dépense; car son pere luy à laissé en mourant plus de deux millions. Quand il dépenseroit dix mille écus, son bien n'en seroit pas beaucoup diminué, & l'on parlera de luy éternellement.* Habet unde,relictum est illi sestertiûm trecenties quum decessit illius pater; malè ut quadraginta impendat, non sentiet patrimonium illius, & sempiternò nominabitur. *Petr.* *Ma o czym y wie skąd wziąć ná to, zostawił mu ociec umieraiąc dwa miliony, chociażby też dziesięć tysięcy talerow złożył nie daymyto znac tego będzie w skarbie iego, á ná Imię sobie nieśmiertelne zárobi.

SçAVOIR se dit proverbialement en ces phrases.*Il en sçait long, il en sçait plus qu'il ne fait paroistre.* Plus scius est, quàm quod præ se fert. *Petr.* LEPIEY się zna na tym niż pokazuie. **Il sçait le trantran* ou *le train des affaires* Doctus & intelligens rerum *ou* in rebus *Cic.* *Wie iák się rzeczy toczą. **Il sçait la carte, il sçait le pays, il sçait comme il faut se conduire.* Jam illi pedum visa est via. *Ter.* Novit, quâ ratione se gerat. *Wie y świadom iák sobie ma począć iák postąpić, nie fryc z niego.

ON DIT en terme de mépris. *Vn je ne sçay qui,un homme de néant.* Homo nihili, homo nauci. *Plaut.* Lucifuga, æ,m. *Petr.* JEDEN mizerak ieden gałgan ieden szurgot mowią przez wzgardę.

SçAVOIR, ou *c'est à sçavoir.* Scilicet. Videlicet. Nempè *Cic.* TO IEST.

SCEU, masc. SCEUë. fœm. Notus. Cognitus. Compertus, a, um. *Cicer.* WIADOMY, WIADOMA, poznany, poznana, wydany, wydana.

ON DIT *au veu & au sceu de tout le monde.* Palam & aperte, omnibus scientibus. W OCZACH y zá wiadomością całego świata. **Sans le sceu des hommes, sans que personne en ayt aucune connoissance.* Hominum consciențiâ remotâ. Insciis omnibus. *On dit mieux* à l'insceu. *Nie wiadomie ták że nikt o tym niewiedział.

SCE'LE'RAT, masc. SCE'LE'RATE, fœm. (*Chargé de crimes.*) Sacer, sacra, sacrum. Sceleratus, scelestus, facinorosus, a, um. Sceleratior & hoc sceleratius. Scelestior & hoc scelestius. Sceleratissimus, scelestissimus,a,um.*Cicer.* ZBRODZIEN, hultay, ladaco, **C'est le plus scélérat, que la terre ait jamais porté.* Homo, si homo est, quàm hominum terra sustinet, sacerrimus. *Plaut.* *Zbrodzień iákiego świat nie znał, nie miał, miecniebedzie iáki się ieszcze nie poiawił iákiego ziemia nienosiła.

SCENE, subst fœm. (*Partie du Théatre, qui termine la veuë des spectateurs.*) Scena, æ,f. *Cic.* SCENA ná Teatrum.

ON DIT au figuré, *Il a donné une scene au public, il a appresté à rire au monde, & à se faire moquer.* Præbuit ludos populo.*Ter.* Se deridendum exhibuit. PODAŁ się ná śmiech ludzki.

SCENOGRAPHIE, subst. fœm. (*Représentation d'un édifice qu'on appelle de relief* ou *modéle.*) Scenographia, æ, fœm. Universi tecti deformatio. *Vitr.* MODEL robiony ná iáką fabrykę.

SCEPTIQUE, adj. m. & fœm. (*Secte & doctrine des anciens Philosophes, dont Pyrrhon fut l'Auteur.*) Quæsitores &

considerateres,m.pl. *Aul Gel.* SCEPTYKA sekta Filozofow dawnych ktorych niektáki Pirron był początkiem. **Les Philosophes que nous appellons Pyrrhoniens,les Grecs les nomment Sceptiques.* Quos Pyrrhonios philosopos vocamus, ii græco cognomento sceptici appellantur. *Aul Gel.* *Filozofowie ktorych w łacińskim zowią od Pyrona Pyronitowie grecy zowią sceptykami.

On les appelle *sceptici philosophi.* Leur dogme principal estoit *qu'il falloit douter de tout, & dénier tous les principes.* Zowią ich sceptykami od náuki: Iż nauczali że niczemu nie trzeba wierzeć, ále záwsze wątpić o wszystkim, náwet o rzeczach oczywistych. a nic nigdy niepozwalac

SCEPTRE, subst. m. (*Baston royal, qui est une marque de l'autorité des Roys.*) Sceptrum, tri, n. *Cic.* Insigne Regium, insignis Regii,n. *Tacit.* BERŁO Krolewskie.

SCHAFOUSE, (*Ville de Suisse sur le Rhin, capitale d'un Canton, auquel elle donne son nom.*) Scafusia, æ, f. SZAFUZ Miasto Szwaycarskie nád Renem głowne Kantonu iednego od ktorego imie bierze.

LE CANTON *de Schafouse.* Scafusianus pagus, gi, masc. KANTON Szafuski

SCHE'LESTAT, (*Ville d'Allemagne dans la haute Alsace*) Scleſtadium,ii,n. SZLESTAD Miasto Alsacyi.

SCHISMATIQUE, adj.m.& f. (*Qui est divisé de l'Eglise Vniverselle par quelque sentiment particulier.*) Schismaticus, Qui à verâ Ecclesiâ cum pertinaciâ disjungitur. SCHIZMATYK odszczepieniec od Kościoła powszechnego w wierze y artykule iákim osobliwym.

SCHISME, subst.m. Schisma, atis, neut. Unitatis Ecclesiæ scissura,æ,f. SCHISMA odszczepieństwo.

SCHOLASTIQUE, adject. &asc & fœm (*Qui appartient à l'Escole.*) Scholasticus,a,um. *Cic.* SZKOLNY, Szkolna.

SCHOLASTIQUE, subst. m. (*Titre honorable, qu'on donnoit autrefois aux escoliers de Droit & aux Avocats.*) Scholasticus, Scholastici, m. SCHOLASTYK tym tytułem názywano niegdyś Prawnych ludzi y Patronow.

(Depuis sous la premiére race de nos Roys, on a donné ce nom à ceux qui tenoient les Escoles Ecclesiastiques, & qui enseignoient la Grammaire, la Théologie & la Liturgie. On les appelle *Escolastres* ou *Theologaux* dans les Chapitres.) Potym záś w kapitułach dano ten tytuł temu ktory powinien był Szkoły Farney mieć dozor, y nauk Teologii y Kościelnych nábożeństw náuczania.

LA SCHOLASTIQUE. (*La Théologie de l'Ecole, qui discute les questions de la Théologie par des raisonnemens.*)Scholastica Theologia. TEOLOGIA Szkoł pospolita w ktorey się o kwestyach do Teologii należących dysputuią.

SCHOLIE,subst fœm. (*Note, observation sur quelque passage d'un Auteur.*) Scholium,ii,n. glossema,itis,n. Brevis interpretatio, onis, f. *ou* breve dictum, brevis dicti. *Cic.* WYKŁAD mieysca iákiego w kśiędze lub Autorze.

SCHOLIASTE, subst.m. (*Commentateur.*) Interpres, etis, masc. *Cic.* WYKŁADACZ ten co wykłada kśięgi y glossuie Tłomacz.

SCHONHOVEN, (*Ville de Hollande.*) Schonhovia, æ, f. SZONOFF Miasto Holandii.

SCIATIQUE, ou *Goute sciatique,* subst. fœm. (*Douleur aiguë qui tient dans les hanches.*) Ischias, adis, f. *ou* Ischiadicus dolor, oris,m. *Plin.* SCYATYKA choroba bol przenikaiący w biodrach.

QUI *a la sciatique* ou *la goute sciatique.* Ischiadicus,masc. Ischiadica, f. *Plin.* Ischiacus, a, um. *Cat.* SCYATYKĘ cierpiący.

SCIE, subst.f. (*Lame de fer à dents.*) Serra,æ, fœm. *Colum.* PIŁA Zelazna.

PETITE SCIE. Serrula, f. *Cic.* PIŁKA mała.

En forme de scie. Serratus,a,um. *Plin.* Nákształt piły.

SCIEMMENT, adv. *prononcez* SCIAMMANT. (*Avec connoissance de cause, sçachant bien ce qu'on fait.*) Scienter. *Plin-Jun.* WIADOMIE dobrowolnie.

SCIENCE, subst. fœm. *prononcez* SCIANCE. (*Sçavoir.*) Scientia. Doctrina, æ, fœm. *Cic.* Eruditio, onis, fœm. *Cicer.* NAUKA.

La science du Droit civil. Scientia juris civilis. Náuka prawa świeckiego. **De la guerre.* Rei militaris. *Nauka woyskowa. **Du monde.* Officiorum civilium scientia. *Quint.* *Znánie się ná obyczaiach ludzkich ná dobrey manierze. **Vne science profonde.* Abstrusior eruditio. Litteræ recondi-

tiores

Scaller. pierzętować.

tiores & interiores, altior ſcientia. *Cicer. Quint.* *Głęboka náuka. **La ſcience eſt un vray tréſor, & tout métier nourrit ſon maiſtre.* Litteræ theſaurus eſt, & artificium numquam moritur. *Petr.* *Náuka ſkarb, prawdziwy y każdy z ſwego rzemieſła konſztu y náuki żyie. **Cette ſcience donne à vivre.* Habet hæc res panem. *Petr.* *Tá náuka chleb daie.

QUI *a bien de la ſcience.* Scientiſſimus, abundanti doctrinâ excultus. *Cicer.* WIELKIEY náuki człowiek bardzo uczony. **Pacuve avoit de la ſcience, & Accius de l'élévation.* Aufert Pacuvius docti famam, Accius alti. *Horat.* *Pákuwiuſz miał náukę, ále Akcyuſz był wyſokiego rozumu.

SCIENTIFIQUE, adject. m & f. (*Qui a de la ſcience.*) Sciens & doctus, ſcientis & docti. *Cic.* UCZONY.

SCIENTIFIQUEMENT. adv. Scienter. Doctè. Eruditè. *Cic.* UCZENIE mądrze.

SCIER, V. act. (*Couper avec la ſcie.*) Serrâ deſecare, (ſeco, as, ſecui, ſectum.) *Colum.* RZNĄC piłą, trzeć piłować.

SCIEURE, ſubſt. f. (*L'action de ſcier.*) Sectura,æ, fœm. RZNIĘCIE piłą, tarcie piłowanie.

SCIEURE, ſubſt. fmœ. (*Poudre que la ſcie fait tomber en ſciant.*) Scobs *ou* ſcobis, is, f. *Colum.* TROCINY od tarcia, opiłki od piłowania. **Rendre de la ſcieure.* Egerere ſcobem *Plin.* *Opiłki trociny z ſiebie wydawać.

SCION, ſubſt. maſc. *prononcez* SION. (*Petit rejetton d'arbre.*) Surculus, ſurculi, maſc. *Cicer.* Talea, æ, fœm. LATOROSL, ŁATOROSLKA. **Lever* ou *oſter les ſcions des arbres pour les entrer*) Scurculare arbores. Scurculos ex ipſis arboribus, adimere, taleas præcidere. *Colum.* *Latorośle do ſzczepienia odkrawać obrzynać.

SCIOTHE'RIQUE, (*Un horologe ſciothérique, où il y a ſtile qui marque les heures par ſon ombre.*) Sciathericon horologium,ii. *Plin.* ZEGAR ſłonecny kompas.

SCOLOPENDRE, *prononcez* SCOLOPANDRE, ſubſt.f: (*Inſecte venimeux.*) Scolopendra, æ, f. *Plin.* GĄSIENICA ſłonogowiec owad záraźliwy.

SCOLOPENDRE, (*Herbe.*) Aſplenum, i, n. *Plin.* STONOGOWIEC ziele.

SCORPION, ſubſt. m. (*Petit inſecte, qui a une veſſie pleine de venin*) Scorpio, onis, maſc. *Plin.* Scorpius, ii, m. *Ovid.* NIEDZWIADEK gadzina iádowita.

SCORPION, (*Poiſſon marin qui jette ſon venin en piquant*) Scorpio nepa, ſcorpionis nepæ, m. *Plin.* NIEDZWIADEK morſki, Pław iadowity. **Il y a auſſi un ſcorpion d'eau qui a ſon aiguillon dans la gueule.* Tipula aquatica, æ, fœm. *Niedzwiadek wodny mucha wodna.

SCORPION, (*Sorte de machine de guerre à lancer des fléches, à l'uſage des Anciens.*) Scorpio, onis, maſc. *Cæſ.* KUSZA ręczna do ſtrzelania.

SCORPION, (*Huitieme ſigne du Zodiaque depuis Aries.*) Scorpio, maſc *Plin.* NIEDZWIADEK znak niebieſki oſmy ráchuiąc od Barana. **Sous le Scorpion naiſſent les Empaiſonneurs & les Meurtriers* In Scropione venenarii & percuſſores. *Plin.* * Pod Niedzwiadkiem rodzą ſię Otruciciele y Mordercy.

DU SCORPION, Scorpionius,a,um. *Plin.* NIEDZWIADKOWY.

SCORSONERE, ſubſt. fœm. Scorzonera, æ, f. SKORCONERA ziele.

SCOURGEON, *ou* ESCOURGEON, *prononcez* Scourjon. ſubſt m. (*Eſpece d'orge.*) Halicaſtrum tri,n. *Colum.* ORKISZ, rodzay Jęczmienia.

SCRIBE, ſubſt m. (*Celuy qui dans la loy Judaïque écrivoit & interpretoit l Ecriture*) Scriba,æ,m. (Mot de l'Evangle) SKRYBA u Zydow Piſarz y tłomacz prawa

SCRIBE, (*Vn homme qui gagne ſa vie à écrire.*) Scriba, æ, m. *Cic.* PISAREK Piſarz.

SCROPHULAIRE, ſubſt. fœm. (*Herbe ou ortie puante d'uſage en médecine.*) Scrophularia,æ, fœm. TRĘDOWNIK ziele.

SCROTON, ſubſt. maſc. (*Membrane qui envelope les teſticules.*) Scrotum, ſcroti, neut. *Catul.* PĘCHERZ moſzna worek w ktorym iądra.

SCRUPULE, ſubſt. maſc. (*Le plus petit des poids dont ſe ſervoient les Anciens.*) Scrupulus, ſcrupuli, maſc. & ſcrupulum, i, neut. *Cicer. ou* Scrupulum. SZKRUPUŁ do ważenia, ſzkoyca, eſs.

(C'eſtoit chez les romains la ving-quatriéme partie de l'once. En France le ſcrupule eſt tantoſt de ving ou de ving-

quatre grains) U Rzymian dwudziesta czwarta część uncyi. W Francyi ſzkrupuł má granow álbo ziarn dwadzieścia podczas też dwadzieścia cztery.

SCRUPULE, (*Crainte, anxieté que nous cauſe noſtre conſcience.*) Scrupulus,i,m. Religio,onis,f *Ter. Cic.* SKRUPUŁ ná ſumnieniu, trwoga, pomieszanie. **Avoir du ſcrupule,* ou *avoir ſcrupule d'une choſe.* Habere aliquid religioni. *Cic.* Religioſum aliquid habere. *Plin.* *Mieć ſkrupuł w czym. **Je n'ay point de ſcrupule de faire cela.* Religio mihi non eſt, quominus hoc faciam. *Cic.* *Nie mam w tym ſkrupułu. **Je fais ſcrupule de dire cela.* Religio mihi eſt hoc dicere *Ter.* *Mam ſkrupuł to mowić. **Donner du ſcrupule à quelqu'un,* ou *luy en faire.* Scrupulum *ou* religionem alicui injicire, oſferre, incurere, afferre, adhibere alicui religionem. *Cic. Liv.* *Uczynić ſkrupuł komu. **Il me pria à ſouper, je fis ſcrupule de le refuſer.* Vocavit ad cœnam,religio fuit denegare. *Plaut.* *Profił mię ná obiad do ſiebie nieśmiałem mu cię wymowić. **Ce ſcrupule me fait bien de la peine.* Hic ſcrupulus me multùm torquet. *Petr.* Me malè habet. *Ten ſkrupuł mię bardzo trapi. **Mettre quelqu'un en ſcrupule.* Incutere alicui religionem. *W ſkrupuły kogo w prowadzić. **Oſter quelqu'un de ſcrupule.* Ex animo alicujus evellere ſcrupulum. *Plin-Jun.* Adimere alicui ſcrupulum, exolvere aliquem religione. *Liv.* *Wyiąć komu ſkrupuł. **Vn ſcrupule les a pris.* Cepit eos religio *Liv.* *Skrupuł ich wziął. **Voila un nouveau ſcrupule qui vous prend.* Nova nunc religio in te inceſſit. *Ter.* *Oto ſie nowy ſkrupuł znowu ktory cię bierze. **Il me reſte encore un ſcrupule qui me fait de la peine.* Mihi ſcrupulus etiam reſtat, qui me malè habet. *Ter.* *Jeſzcze mam ieden ſkrupuł ktory mię trapi. **Il ne reſte pas le moindre ſcrupule.* Ne ſcrupulus tenuiſſimus reſidere videtur. *Cic.* *Już nie zoſtaie ſkrupułu náymnieyſzego. **Libre de tout ſcrupule.* Liber religione animus. *Wolny od wſzelkiego ſkrupułu.

SCRUPULEUX, maſc. SCRUPULEUSE, fœm. (*Qui a des ſcrupules.* Religioſus, a, um. *Cicer.* SKRUPULAT, SKRUPULATKA. **Il n'eſt pas ſcrupuleux ſur ce chapitre.* Liber harum rerum ille eſt. *Plaut.* *Nieſkrupulat w tey mierze.

SCRUPULEUSEMENT, adv. Scrupulosè, ſcrupuloſiùs, cum religione. *Colum.* SKRUPULATNIE.

SCRUTATEUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui recueille les ſuffrages dans les Elections.*) Qui ſuffragia colligit. Suffragiorum ſcrutator, oris, maſc. TEN co wota rachuie y examinuie,

Dieu eſt le ſeul ſcrutateur du cœur de l'homme, qui le pénétre & en connoiſt tous les mouvemens. Cordium ſcrutator Deus ſolus eſt. Bog ſam ieſt ſerc ludzkich badacz, ktory ie przenika, y wſzelkie widzi poruſzenie.

SCRUTIN, ſubſt. maſc. (*Maniere de recueillir les ſuffrages ſecrétement.*) Scrutinium, ii, neut. Suffragiorum collectio, onis. DAWANIE y ſpiſywanie wotow, głoſow, kreſek ná co.

SCULPTEUR ſubſt.m. (*Ouvrier qui travaille en ſculpture*) Sculptor,oris,m *Plin.* SNYCERZ.

SCULPTURE, ſubſt.f. (*L'art de tailler des figures en marbre & en bois*) Sculptura, æ, f. *Plin.* SNYCERSKI kunſzt ſnycerſtwo. **Ouvrage de ſculpture.* Opus ſculptile, operis, n. *Ovid.* *Snycerſka robota.

SCYTHE, ſubſt.m. (*Qui eſt de Scythie.*) Scythes, æ, m. *Cic.* TATAR Tátarzyn.

UNE SCYTHE, (*Celle qui eſt de Scythie.*) Scythiſſa, æ, f. *Cornel. Nep.* Scythis, idis, f. *Ovid.* TATARKA białogłowa rodem z tátarſkiey ziemi.

SCYTHIE, ſubſt.f. (*Grand pays d'Aſie.*) Scythia, æ, f. *Cic.* TATARSKI Kray.

DE SCYTHIE. Scythicus, a,um. *Cic.* TATARSKI Tátarſka z Tatar.

SCYRRHE, ſubſt. maſc. (*Dureté du foye.*) Scyrrhus, ſcyrrhi, maſc *Celſ.* Scyrrhoma, atis, n. *Plin.* WRZOD twardy ná wątrobie.

SE, *Pronom réciproque.* Sui, ſibi, ſe. **Qui ſont auſſi bien du plurier que du ſingulier.* SIEBIE, ſobie ſię ták w mnieyſzey poiedyńczey liczbie iáko y w większey.

SE en françois ſe met toûjours devant le verbe, dont il eſt régi, mais en latin tantoſt il s'exprime, & tantoſt il ne s'exprime point. Il s'exprime ordinairement quand le verbe eſt actif par l'accuſatif *ſe*. TEN pronom Francuſki *Se* Kładzie ſię záwſze z werbami, áni ſię odmienia ták co do liczby iáko też co do

co do ſpadku y rodzaiow, właćińſkim podczas ſię wyraża podczas też nie, wpolſkim według ſłow roznośći odmienia ſię co do ſpadkow, náprzykład. * Il s'aime beaucoup. *Multùm ſe amat.* **Bárdzo ſię kocha w ſobie.* *Peu de gens ſe haïſſent. *Pauci ſe oderunt.* Dans ces exemples le françois s'accorde avec le latin, & dans ceux-cy le latin eſt different du françois. *Niemaſz tákiego coby ſię miáł w nienawiści. * Il ſe flatte. *Sibi blanditur.* *Podchlebuie ſobie. *Il s'épargne. *Sui ipſius oblivíſcitur.* *Ofszczędza ſię ochronia ſiebie ſamego. Zápomina o ſobie.

Souvent on n'exprime point en latin le *ſe* françois quand les verbes ſont neutres ou comme neutres. Często *ſe* francuſkie w łacińſkim ſię nie wyraża iáko w náſtępuiących ſpoſobach, ále wpolſkim ſię dokłada náprzykład. * Il ſe cache. *Delitéſcit.* * Kryie ſię. * Il s'endort. *Obdormíſcit,* * Záſypia. *Il ſe promene. *Deambulat.* *Przechodzi ſię. * Il ſe haſte. *Properat.* * Spieſzy ſię, ſpieſzy poſpieſza. * Il ſe fait grand bruit. *Fit, auditur magnus ſtrepitus.* * Wielki ſię ſtał haſas. *Ce livre ſe vend à Paris. *Hic liber venundatur Pariſiis.* *Przedaie ſię tá Kśięga w Paryżu, (álbo) przedaią w Paryżu tę kśięgę.

Quelquefois on le ſous-entend meſme avec les verbes actifs Comme s'abſtenir de quelque choſe. *Abſtinere ab aliquâ re.* Czaſem w łacińſkim nie dokłada ſię wyraźnie, iáko wſtrzymać ſię od czego.

Quelquefois on redouble en latin l'accuſatif *ſe* devant les verbes qui commencent part une voyelle. Czaſem powtarza ſię właćińſkim przed werbami iáko. * S'offrir. *Se ſe offerre.* *Ofiarować ſię. *S'abaiſſer. *Se ſe abjicere.* * Poniżyć ſię. *(Meſme quelquefois devant les verbes qui commencent par une conſonne.) *Cum jam defunctos ſe ſe periculis arbitrantur.* *Gdy iuż rozumieli że uſzli wſzelkiego niebeſpieczeńſtwa.

SE devant *Ennuyer & repentir,* s'exprime en latin par les pronoms rélatifs à l'accuſatif. Partyktula *ſe* przed temi ſłowami *tęſkno, żál,* w łacińſkim y wpolſkim wyraża ſię przez pronom relatyw w ſpadku *oſkarżaiącym* álbo też *dażaiącym* *Il s'ennuye de ton caquet. *Tuæ loquacitatis hunc ou illum tædet.* *Już go tęſkno Już mu ſię ſprzykrzyła twoia świegotliwość, iuż go tęſkno twey wyſzczekaney gęby. * Il ſe repent de ſa pareſſe. *Suæ eum deſidiæ pœnitet.* * Żál mu ſwoiey gnuſności. *Il dit qu'il ſe repent de ſa faute. *Ait ſe ſuæ culpæ pœnitere.* * Powiada że mu żal winy ſwoiey że żáłuie zá ſwoy wyſtępek.

SE'ANCE, ſubſt. fem. (*Rang dans une aſſemblée, où l'on eſt ordinairement aſſis.*) Seſſio,onis,fem. Conſeſſus, ûs,maſc. *Cic.* Siedzenie mieyſce wpoſiedzeniu. **Regler les ſeances.* Suum cuique locum aſſignare, præſtituere. *Sadzać y mieyſce káżdemu dáwać.

SE'ANT, maſc. SE'ANTE, fem. part. act. du verbe aſſeoir. Sedens, entis, omn. gen. *Cic.* SIEDZĄCY ſiedząca. **Se mettre à ſon ſeant.* Inhabitum ſedentis ſe erigere. * Uſiąść.

BIEN-SE'ANT, (*Qui ſied bien.*) Decens, entis, omn. gen. *Hor.* Decorus, decora, decorum. *Cic.* PRZYSTOYNY przyſtoyna co komu przyſtoi. * *Lecontraire eſt.* Indecens, indecens, indecorus, a, um. *Qui n'eſt point ſéant, qui ſied mal.* *Co nie przyſtoi komu niezdobi kogo.

Il vous euſt eſté bien ſeant à voſtre â ge de vous abſtenir de ces fautes & de ces fineſſes. Temperare iſtac ætate iſtis deceat artibus *ou* vacuum te eſſe iſtac ætate iſtis decebat noxiis. *Plaut.* Przyſtało by ci w tym wieku poprzestać tych ſztuk y figlow.

SEAU, ſubſt. maſc. (*Vaiſſeau à puiſer de l'eau.*) Situlus, ſituli, maſc. *Vitr.* Situla, æ, fem. *Plaut.* WIADRO kubeł do wody czerpania.

SEAU *dans les pompes qui éleve l'eau.* Modiolus acceptatorius. RURMUSOWE wiadro.

SEAUX *pour les incendies.* Situlæ incendiariæ, fem. plur. *ou* Situlæ ad incendia reſtinguenda. Wiádro ſkorzane do záiewania wody.

SEAU, *ou* Sceau *pour le diſtinguer de* Sceau *à puiſer de l'eau, quelqu'on le prononce de meſme.* (*Cachet.*) Signum, i, neut. *Cic.* PIECZĘĆ pieczątka. **Mettre* ou *appliquer le ſeau.* Signare, obſignare, ſigillare, act. accuſ. Sigillum in re aliquâ *ou* alicui rei imprimere. *Pieczęć przyłożyć przycisnąć.

GARDE DES SEAUX *en France.* Signorum regiorum princeps cuſtos, principis cuſtodis, maſc. PIECZĘTARZ w Francyi, co inſzego nie kanclerz, w Polſzcze toż ſamo co kánclerz.

L'Office de garde des ſeaux Sigillorum regiorum cuſtodis munus. PIECZERTARSKI urząd. Urząd w Polſzcze Kánclerſki.

SEC, maſc. SE'CHE, fem. (*Aride, qui n'eſt point mouillé.*) Siccus, aridus, a, um. *Hor.* Siccior & hoc aridius. Siciſſimus, ariditſſimus, a, um. SUCHY SUCHA. * *Donnez-moy un habit qui ſoit ſec, pendant que le mien ſéchera.* Da mihi veſtimenti aliquid aridi, dum mea areſcunt. *Plaut.* *Dáy mi ſuche iákie odzienie poki moie ſchną

ESTRE SEC, Arere, (eo ,es, arui.) BYC ſuchym. * *Devenir ſec.* Areſce, exareſcerere, ſco, ficceſcere. *Col.* *Schnąć ſuſzyć ſię.

Tirer les vaiſſeaux à ſec. Subducere naves in aridum. *Cæſ.* Wyciągnąć, łodź ſtatek ná ſucho, ná ląd.

SEC, (*Maigre, décharné.*) Macilentus, a, um. Macer, macra, macrum. *Plaut.* SUCHY chudy. * *Vn homme fort ſec.* Homo grandi macie torridus, a, um. *Plaut.* *Człowiek bardzo ſuchy ſucherlawy.

SEC en parlant d'*un diſcours.* Siccus. jejunus,aridus,a,um *Quint.* SUCHY co do mowy nieprzyiemny. * *Vn genre d'écrire ſec.* Genus orationis aridum, exile, aridum & exangue dicendi genus. *Cic.* *Styl ſuchy.

SEC *en ſes paroles & dans ſes réponſes.* Auſteri ſermonis homo *ou* parùm in ſermone comis. Oſtry przykry w ſłowach y odpowiedziach. **Vne reponſe fort ſéche.* Dura & auſtera reſponſio. *Odpowiedź bardzo ſucha nie przyiemna.

SEC, ſe dit proverbialement, *Employer le verd & le ſec, employer toutes choſes, ſe ſervir de tous les moyens imaginables pour faire réuſſir une affaire.* Nervos omnes & mentis corporis adhibere, *ou* omnem induſtriam adhibere, ut aliquid ſuccedat ſub manus. *Cic.* WSZYSTKICH ſpoſobow y zażyć ſił dlá dokazania czego. **Mettre quelqu'un à ſec,* pour dire *le ruiner entiérement, le deſpoüiller de tous ſes biens.* Aliquem bonis exhaurire, (io, is, exhauſi, exhauſtum.) *ou* exinanire, (io, is, ivi, itum.) act. acc. *Cic.* *Wniwecz kogo obrocić.

ON DIT *un homme boit ſec, il boit ſon vin pur.* Meracè bibit. *Plat.* PIIE dobrze.

SE'CHE, ſubſt. fem. (*Poiſſon de mer.*) Sepia, æ, fem. *Cic.* CZERNICA Ryba morſka.

PETITE SE'CHE. Sepiola, æ, fem. *Plaut.* KAŁAMARKA, ryba máła Czernica.

SE'CHEMENT, adv. Siccè, jejunè, exiliter. *Cicer.* SUCHO.

SE'CHEMENT, (*Durement.*) Duriùs, aſperiùs. *Cic.* SUCHO nieprzyiemnie oſtro.

SE'CHER, V. act. (*Faire ſécher.*) Siccare, exſicare, ficco, as, avi, atum.) Arefacere, (areſacio, is, feci, factum.) act. accuſ. *Plin.* SUSZYC.

SE'CHER *au ſoleil.* Inſolare. *Colum.* In ſole ſiccare. *Plin.* SUSZYC ná ſłońcu ná wietrze.

SE SE'CHER, (*Devenir ſec.*) Areſcere, exareſcere. *Cic.* Siccari, (or, aris, atus ſum.) paſſ. Exareſieri. *Colum. Plin.* Sicceſcere. *Colum.* SCHNĄC. **Laiſſer ſécher la ſueur.* Exſugere ſudorem, (exſugo,gis, exſuxi, exſuctum.) *Colum.* *Dáć oſchnąć potowi.

SECHER, ſe dit figurément comme *ſécher de douleur.* Tabeſcere dolore. *Cic. ou* Mœrore *Plaut.* Contabeſcere. *Cic.* SCHNĄC *niewłaśnie* ſchnąć od ſmutku. **Vn envieux ſéche de la proſpérité d'autruy.* Invidus rebus alterius opimis marceſcit. *Hor.* * Zázdrośnik ſchnie patrząc ná ſzczęście cudze. **La miſére & le chagrin me font ſécher ſur pied.* Me miſeria & cura contabeſacit. *Plaut.* * Nędza y ſmutek mię ſuſzy. **Cela luy eſt ſi ſenſible, qu'il en ſéche de douleur, & j'appréhende qu'il ne ſe laiſſe emporter à ſon reſſentiment, n'eſtant pas fait à ſouffrir des affronts.* Ipſi ita acerba, ut tabeſcat dolore, & timeo, ne inſuetus contumeliæ, dolori & iracundiæ pareat. *Cic.* *Ták go ro boli ze ſchnie od złości; y boię ſię żeby ſię nie uwiodł zá ſwoią paſſyą, gdyż niezwykł łatwo znoſić afrontow.

SE'CHERESSE, ſubſt, fem. Siccitas, arriditas, aris, ſem. *Cic.* Aritudo, inis, fem. *Var.* SUSZA ſuchość. * *Il a fait une grande ſéchereſſe cette année.* Siccitate eo anno plurimùm laboratum eſt. *Tacit.* *Wielkie ſuſze panowały wtym roku.

ON DIT au figuré *la ſéchereſſe d'un diſcours.* Orationis ſiccitas. *Cic.* Suchość mowy nieprzyiemność.

SECOND, maſc. SECONDE, fem. (*Déuxieme.*) Secundus, da, dum. *Cic.* DRUGI DRUGA wtory wtora.

Pour la ſeconde fois. Secundo, iterùm *ou* ſecundùm. Drugi ráz, powtore. **Labourer un champ pour la ſeconde fois.* Iterare arare agrum *Colum.* * Orać drugi raz przeorywać rolą.

UN SECOND *aprés moy.* Alter à me, ſecundus à me. *Plaut. Cic.* DRUGI po mnie.

UN SECOND, (*Qui aide un autre.*) Adjutor, oris, maſc. *Cic.* POMOCNIK ſekundant. **Il l'a pris pour ſon ſecond* ou *pour ſecond.* Illum ſibi adlegit adjutorem. *Cic.* *Przybrał go zá pomocnika.

SECONDEMENT, adv. (*En ſecond lieu.*) Secundò, deindè. *Cic.* POWTORE.

SECONDER, V. act. (*Aider quelqu'un.*) Aliquem juvare, adjuvare, (o, as, juvi, iutum.) Alicui ſubſervire, (io, is, ivi, itum.) *Cic. Ter.* POMAGAC komu ſekundować go. **Il faut que voſtre autorité ſeconde la mienne.* Veſtra auctoritati noſtræ ſit fautrix & adjutrix. *Ter.* *Trzeba áby powaga twoia pomocą była moiey. **L'ardeur des ſoldat ſecondoit l'eſpérance du Général.* Spei ducis militum ſtudia non deerant. *Cæſ.* *Ochota woyſka pomagała Intencyom Generała. **Si voſtre intelligence ſeconde noſtre induſtrie.* Si intelligentia veſtra ſit adjutrix noſtræ induſtriæ. *Ter.* *Jeżeli chęć waſza pomocą będzie dowcipowi náſzemu. **Si je le ſeconde dans ſa paſſion & ſi je relève le ſujet de ſa colére, c'eſt le moyen de devenir ſoû avec luy.* Si adjutor ſim illius iracundiæ, aut ſi augeam, cum illo. *Ter,* *Jeżeli mu pomocą będę w złości iego, y gorzey go poburzę, ieſt to ſtać ſię ſzalonym, ták iáko on ieſt. **Cejeune homme ne ſeconde pas les vœux de ſon pere.* Hic adoleſcens non reſpondet patris votis. *Cic.* * Ten młodzik nie ſtoſuie ſię do Jntencyi Oyca ſwego.

SECOUEMENT, ſubſt. m. (*L'action de ſecoüer.*) Concuſſus, ſuccuſſus, ûs, maſc. *Plin. Cic.* TRZĘSIENIE ſtrząſanie ſtrzęśnienie wytrzęſienie.

SECOÜER, V. act. (*Imprimer à un corps quelque mouvement, qui ébranle toutes ſes parties.*) Quatere, (quatio, tis, quaſſi, quaſſum.) Quaſſare, (o, as, avi, atum.) Concutere, excutere, ſuccutere, (cutio, is, cuſſi, cuſſum.) *Plaut. Ovid.* WSTRZĄSNĄĆ ſtrząſnąć trząſnąć wſtrząſnąć czym. **Secoüer un habit.* Veſtem excutere. *Plaut.* * Wytrząſnąć ſuknie wytrzepać zprochu.

ON DIT figurément *ſecoüer le joug, ſe mettre en liberté, refuſer d'obéir.* Excutere jugum à cervicibus ſuis. *Plin-Jun.* Exuere jugum *ou* ſe jugo *Liv.* Turpi jugo eripere colla. *Hor.* Exuere ſervitutem. *Liv.* Servitium. *Tacit.* Detrectare imperium. *Liv.* ZRZUCIC Jarzmo z karku wybić ſię z niewoli.

ON DIT encore *Je te feray ſecoüer comme il faut.* Te commorum reddam. *Ter.* WYTRZEPIĘ cię náležycie.

SECOURABLE, adject. maſc. & fem. Auxiliaris & hoc auxiliare, adject. Opitulans, antis, omn. gen. *Cic.* Ad ferendam opem promtus, a, um. Expeditus, a, um. POMOCNY pomocna pomocne.

SECOURIR, (*Donner ſecours & aſſiſtance à quelqu'un.*) Alicui ſuccurrere, (curro, is, curri, curſum.) Subvenire, (io, is, veni, ventum.) act. Opitulari, (or, aris, atus ſum.) Suppetias *ou* ſubſidium alicui ferre, *ou* afferre alicui opem & auxilium. *Cic. Paut. Cæſ.* Subſidio alicui venire. *Cic.* Manum alicui commodare. *Petr.* Præſto eſſe alicui. *Cic.* POMAGAC Pomoc przynośić. **Secourir un malade en luy donnant quelque remède dangereaux.* Ægrum adjuvare viâ temerariâ. *Celſ.* *Pomoc choremu do gorſzey choroby złą radą.

Je n'ay jamais eu d'autre but que de ſecourir les gens de bien, & de pouvoir leur eſtre utile. Id unum ſtudui, ut munificus ſim bonis, proſim probis *Plaut.* Nigdym nie miał inſzey intencyi tylko pomocą być poczciwym Ludziom, y być im pożytecznym w czym tylko mogę. ** Secourez-nous.* Commoda nobis manum *Petr.* *Ratuy nás. **En ſecourant les autres, il s'eſt incommodé, & ſa trop grande facilité luy a fait perdre ſon bien.* Dum alios ſervat, ſe impedivit interim, & rem benè partam comitate perdidit *Plaut.* *Ratuiąc y wſpomagaiąc inſzych ſam ſię wniwecz, obrocił, y zbytnia dobroć Jego do upadku go przywiodła.

SECOURS, ſubſt. maſc. (*Aide.*) Auxilium, ſubſidium, ii, neut. Suppetiæ, arum, fæm. plur. *Plaut. Cic.* POMOC ratunek. **Secours d'argent.* Argentarium auxilium. *Plaut.* *Pomoc pieniężna.

Aller ou *venir au ſecours de quelqu'un.* Ire alicujus ſubſidio *ou* in ſubſidium. *Cic. Cæſ.* Adjutorem venire alicui. Venire alicui ſuppetias. Venire alicui auxilio. *Liv.* Subſidio. *Cic.* Przybyć na ratunek ná pomoc komu. **Appeller quelqu'un*

à ſon ſecours, luy demander du ſecours. Vocare aliquem auxilio. *Virg.* Aliquem in auxilium ſuum invocare *Quint.* Opem alicujus implorare, inclamare, invocare ſubſidium. *Cic.* * Wezwać kogo náratunek ſobie. ** Courir au ſecours.* Currere ſubſidio. *Cic.* * Bieżyć ná pomoc. ** Donner ſecours à quelqu'un* ou *luy donner du ſecours.* Alicui auxilium, ſubſidium, ſuppetias ferre, afferre, dare, præbere. * Dáć pomoc komu. **Envoyer du ſecours.* Mittere ſubſidium. *Cæſ.* Auxilium. *Cic.* * Poſłać pomoc. ** Envoyer au ſecours.* Subſidio mittere. *Cæſ.* *Poſłać ná pomoc ná ratunek. ** Faire venir du ſecours.* Accerſere auxilia. *Cæſ.* *Sprowadzić ná pomoc.

Au ſecours, au ſecours, Meſſieurs les Citoyens! Ferte auxilium Cives! *Ter.* Rátuycie Dáycie pomoc Synowie Oyczyzny.

SECOUSSE, ſubſt. fem. (*Action de ſecoüer.*) Concuſſio, nis, fem. *Colum.* Succuſſus, ûs, maſc. *Cic.* Concuſſus, ûs, maſc *Plaut.* TRZĘSIENIE trząśnienie

ON DIT au figuré *les ſecouſſes de la fortune.* Fortunæ ſuccuſſus, motus. Fortunæ ludus, *Hor.* PRZYPADKI fortuny rozmaite ſzczęścia záchwianie.

SECRET, maſc. SECRETTE, fem. (*Ecarté, retiré.*) Secretus. Seductus, Sejunctus. Abditus, a, um. *Cic.* SKRYTY ſkryta oſobny daleki. **Des lieux ſecrets & retirez.* Loca abdita & ab arbitris remota. *Cic.* *Mieyſca oſobne skryte.

SECRET, (*Caché, qu'on taiſt & qu'on ne divulgue point.*) Tacitus, Secretus, Arcanus, a, um. *Cic.* SEKRETNA rzecz ſkryta rzecz taiemna.

Tenir une choſe ſecrte. Tacere. Silere aliquid. *Ter.* Trzymać co w ſekrecie chować ſekret. **Cela doit eſtre tenu ſecret.* Id nuſquam efferri opus eſt. *Ter.* *To trzeba trzymać w ſekrecie. **Tenez cela ſecret.* Hoc tu tecum habe. *Plaut.* *Trzymay to w ſekrecie miey to w ſobie. **Je vous le diray, pourveu que vous puiſſiez eſtre ſecret.* Scies, modò id tacere poſſis. *Ter.* *Powiem ci byle byś dotrzymał ſekretu. *Ongardera le ſecret.* Tacitum erit, celabitur. *Plaut.* * Sekret będzie dotrzymany, będzie to w ſekrecie. **Vn homme ſecret, qui garde bien un ſecret.* Arcanus homo. *Plaut. Le contraire eſt* Futilis homo. *Ter.* *Człowiek pewny dotrzymuiący ſekretu, nie łatwo ſię wygadaiący. **Vn homme qui ne ſçauroit garder un ſecret.* *Báy, plotka, gaduła co nic w ſobie niezatrzyma.

SECRET, ſubſt. maſc. (*Choſe cachée & ſecrette.*) Secretum, Arcanum, i, neut. *Ovid. Hor.* SEKRET táiemnica. **Découvrir* ou *dire ſon ſecret à quelqu'un.* Animi ſecreta alicui detegere. *Quint.* Arcanum prodere, aperire, patefacere. *Liv.* Sui ſecreti conſcium *ou* participem aliquem facere. *Cic.* *Wymowić ſię z ſekretem przedkim wydać ſię z ſekretem. **Découvrir un ſecret qu'on nous a confié.* Arcanum prodere, proferre. *Liv.* Effutire. *Cic.* Enuntiare quod concreditum eſt taciturnitati noſtræ. *Plaut. Cæſ.* * Wydać ſekret ſobie powierzony. **Découvrir le ſecret de quelqu'un, le deviner.* Mentis alicujus ſecreta detegere. *Quint.* *Doyść ſekre tu czyiego zgadaiąc go. ** Garder un ſecret* ou *le ſecret.* Secretum aliquod ſilere, tacere, tacitum premere. *Cic.* * Dotrzymać ſekretu, trzymać ſekret chować. ** Il eſt dangereux quelquefois d'eſtre trop curieux des ſecrets d'autruy.* Periculoſum eſt alienis intervenire ſecretis. *Petr.* * Niebeſpieczna rzecz czaſem zbytnie być ciekawym cudzych ſekretow. **Il n'y a perſonne plus ſecret que luy.* Nullus eſt illo tectior. *Cic.* *Niemaſz ſekretnieyſzego Człowieka nád niego.

SECRET *particulier, art de faire les choſes.* Arcana alicujus artis, orum, neut. plur. Præcepta, orum, neut. plur. Artis myſteria, orum, neut. plur. Intima alicujus artis diſciplina, æ, fem. SEKRET ſztuka ſpoſob czynienia czego. **Myron avoit trouvé le ſecret d'animer la figure des hommes & des animaux, qu'il jettoit en bronze.* Myron penè hominum animas, ſerarumque ære comprehenderat. *Petr.* *Miron doſzedł ſekretu w odlewaniu Poſągow z miedzi y ze ſpiży, że właśnie iák żywe odlewał poſtaci. **Les femmes qui ſçavent toûjours compoſer leurs viſages ſont heureuſes: car elles ont le ſecret de chagriner leurs maris, autant par leurs careſſes, que par leur mauvaiſe humeur.* Mulieres ſcenicæ mihi beatæ videntur, quæ jurgio & benevolentiâ terrent de ſubito viros. *Afran.* * Białogłowy ktore záwſze umieią układać twarz ſwoię ſą ſzczęśliwe, bo maią ſekret zmartwić Mężow nietylko złym humorem ſwoim, ále y dobrym. **Il a le ſecret de la compoſition du verre malléable.* Ille ſcit condituram vitrorum plurimæ tenacitatis. *Petr.* * Má ſekret robienia ſzkła nieſtłuczonego gdyby y młotem kował. * *Si le*

ſecret du verre malléable eſtoit connu, l'or & l'argent ne ſeroient plus eſtimez que de la bouë. Si hoc artificium vitri innotesceret, aurum & argentum vilescerent, quaſi lutum. *Petr.* *Gdyby ſekret ſzkła pod młotami nieſtłuczonego był znaleziony, Złoto y ſrebro zá śmiecie by nieſtało.

SECRET ou *Recette particuliére pour quelque maladie.* Singulare & arcanum remedium ad aliquem morbum, *ou* præcipua & peculiaris alicui morbo *ou* ad aliquem morbum medicina. SEKRET doświadczony ná chorobę iáką.

ON DIT *des menées ſecrettes.* Occulta, clandeſtina conſilia, orum, neut. plur. *Cic.* RADY ſkryte, zdrady ſztuki mánowić.

SE'CRETAIRE, ſubſt. maſc. (*Officier d'un grand Seigneur, qui expedie ſes commandemens & écrit ſes lettres.*) Scriba, æ, maſc. Amanuenſis, is, maſc *Curt. Suet.* Librarius, ii, maſc. *Cic.* Amanu, ab epiſtolis, *on ſous-entend* ſervus, *Suet.* SEKRETARZ od piora y liſtow u Pána. ** Cette lettre eſt écrite de la main de mon ſecretaire.* Epiſtola librarii manu eſt. *Cic.* *Ten liſt ieſt piſany ręką ſekretarza mego.

SE'CRETAIRE *du Roy.* Scriba regius. SEKRETARZ J.K.Mci. **Sécretaire d'Eſtat.* Sanctioris conſilii commentarienſis, is, m. * Sekretarz Páńſtwa Cáłego. ** Sécretaire des commandemens.* Regis à juſſibus. *Ordynans Pokojowy.

SECRETEMENT, adv. (*En ſecret.*) Arcanò. Secretò. Clam. *Cic.* Clanculum. *Ter.* SEKRETNIE ſkrycie.

SECTAIRE, ſubſt. maſc. (*Un hérétique, qui eſt attaché à quelque ſentiment particulier.*) Sectarii, maſc. Perverſis opinionibus imbutus, infectus, a, um. A fide chriſtianâ alienus. SEKTARZ kácerz Heretyk.

SECTE, ſubſt. fem. Terme collectif qui ſe dit *de ceux qui ſuivent les meſmes opinions & les meſmes maximes.* Secta. Familia. Schola, æ, fem. *Cic.* SEKTA iáka.

SECTION, ſubſt. fem. (*Parties en quoy on diviſe un ouvrage.*) Sectio, onis, fem. *Plin.* Pars, partis, f. PARAGRAPF rozdział.

SE'CULAIRE, *De ſiecle en ſiécle.* WIEKOWY co káżdego wieku bywa. **Les jeux ſéculaires, jeux chez les Anciens Romains qui ſe faiſoient tous les ſiécles.* Ludi ſeculares, ludorum ſecularium. *Plin. Hor.* *Jgrzyſka co wiek ſię odprawuiące u Pogan.

SE'CULIER, maſc. SE'CULIE'RE, fem. (*Qui vit dans le monde, Laïque*) Mundanus, Profanus, a, um *Cic.* SWIECKI SWIECKA w ſtanie światowym żyiący. **Les affaires ſéculiéres.* Civilia negotia. *Cic.* *Sprawy świeckie.

LES SE'CULIERS, Laici, arum, maſc. plur. SWIECCY ludzie.

LE BRAS SECULIER. (*La puiſſance ſéculiére.*) Civiliú magiſtratuum poteſtas, atiss, fæm. URZĄD zwierzchność świecka.

SE'CULIE'REMENT, adv. (*A la façon des ſéculiers.*) Hominum profanorum more, inſtituto. PO świecku po światowemu.

SE'CULARIZER *un Moine, le tirer de ſon convent pour le faire vivre de la vie commune des autres hommes.* Communi vitæ reddere aliquem. *Horace a dit.* Vitæ me redde priori. SWIATOWYM Mnicha uczynić.

SE'CURITE', ſubſt. fœm. (*Aſſurance, ſeureté dans les périls.*) Securitas, atis, fœm. *Cic.* BESPIECZENSTWO w niebeſpieczeńſtwie,

SE'DENTAIRE, *prononcez* SE'DANTAIRE, adj. m. & f. *Qui demeure toûjour au logis, qui ne ſort point.*) Sedentarius, a, um. *Colum.* DOMAK, co wſzyſtko w domu ſiedzi, á ni ſię wyruſzy.

SE'DIMENT, ſubſt. maſc. qui ſe dit *de la lie* ou *de la craſſe qui demeure au fond d'une liqueur.* Craſſamentum, ti, neut. Craſſamen, inis, neut. Fex, fecis, fœm. *Colum. Hor.* DROZDE plugaſtwo oſiadaiące ná ſpodku.

SE'DITIEUX, maſc. SE'DITIEUSE, fœm. Seditioſus, Factioſus, a, um. *Cic.* BUNTOWNY BUNTOWNA.

SE'DITIEUSEMENT, adv. Seditioſè. *Cic.* PRZET bunt, buntownie.

SE'DITION, ſubſt. fœm. (*Emotion* ou *Emeute populaire.*) Sedi'io, onis, fœm. Motus civicus, motûs civici, maſc. *Cic. Hor.* BUNT, rozruch. ** Appaiſer, calmer une ſédition.* Seditionem comprimere, ſedare. *Cic.* *Uſpokoić bubt. **Emouvoir, faire une ſedition, l'exciter.* Seditionem concitare. *Cic.* Concire. *Liv.* Commovere. Conflare, Facere. *Cic.* * Wznieć bunt, bunt uczynić. **Mettre la ſédition dans une Ville.*

In ducere ſeditionem in civitatem. *Cic.* Agitare Urbem ſeditionibus *Plin.* *Wſzczynać bunty w mieście.

SE'DUCTEUR, ſubſt maſc. (*Qui corrompt & induit un homme à mal faire.*) Corruptor, oris, maſc. Qui alios ſeducit. Prædator corporis. *Petr.* ZWODZCA co ná złe zwodzi zwodnik.

SE'DUCTRICE. ſubſt. fœm. (*Celle qui porte au mal.*) Corruptrix, icis, fem. *Cic.* ZWODNICA.

SE'DUIRE, V. act. (*Abuſer, corrompre, porter au mal.*) Seducere, (ſeduco, is, ſeduxi, ſeductum.) act. accuſ. *Cic.* Inducere aliquem in malum, (induco, is, induxi, inductum.) *Ter.* ZWIESC ná złe.

SE'DUIRE *les oreilles.* Inſidias auribus facere. *Petr.* ZWIESC uſzy. * *Séduire une fille.* Attentare pudicitiam virginis. *Cic.* *Zwieść dziewkę ná złe.

SE'DUCTION, ſubſt. fœm. Corruptela, æ, f. *Cic.* ZWIEDZENIE.

SE'LLER *une choſe, y apposer un ſceau.* Signare, Obſignare, (o, avi, atum.) act. accuſ. Sigillum in aliquâ re imprimere. *Cic. ou* alicui rei. ZAPIECZĘTOWAC co, pieczęć przyłożyć.

SE'GLE *ou* SEIGLE, ſubſt. maſc. (*Sorte de bled.*) Secale, ſecalis, neut *Plin.* ZYTO zboże.

SEGOVIE, (*Ville de Caſtille la vieille.*) Segovia, æ. fem. *Plin.* SEGOWIA Miaſto Kaſztylii ſtarey.

SEIDE, (*Ville & Port de Syrie.*) Sidon, Sidonis, f. *Cic.* SYDON Miáſto y Port Syrii.

DE SEIDE. Sidonius, a, um. *Cic.* SYDONSKI Sidońſka.

SEIER (On dit *ſier* ou *ſeier le bled, le couper.*) Frumentum ſecare, (ſeco, as, ſecui, ſectum. *Cæſ.* ZĄC zboże álbo też y Kośic.

SEIGNEUR, ſubſt. maſc. (*Maiſtre. Souvrain.*) Dominus, domini. *Cic.* PAN.

SEIGNEUR, (*Homme de qualité, de marque.*) Dynaſtes, æ m. Vir nobiliſſimus. PAN záćna oſoba. **Les Seigneurs d'un Royaume, les Grands.* Princeps, Optimates, tum maſc. plur. Proceres, procerum, maſc. plur. * Przedni Páńowie w Kroleſtwie iákim.

ON APPELLE *le grand Turc,* LE GRAND SEIGNEUR. Turcarum Imperator, oris, maſc. SOŁTAN Pádyſza Ceſarz Turecki.

SEIGNEURIAL, maſc. SEIGNEURIALE, fœm. (*Le droit Seigneurial.*) Jus Dominii, n. PANSKIE prawo.

SEIGNEURIE, ſubſt. fœm. (*Terre ſeigneuriale.*) Prædium multarum clientelarum, ii, neut. PANSTWO Máiętności.

SEIN, *prononcez* SAIN. ſubſt. maſc. (*La poitrine.*) Pectus oris, neut. Sinus, ûs, maſc. MOSTEK pierſi.

SEIN, (*Les mammelles* ou *la gorge des femmes.*) Ubera, uberum, n. pl. Mammæ, arum, f. pl. *ou* Mamillæ. f. *Plin.* PIERSI u białogłow. **Vne femme qui a bien du ſein* ou *de la gorge.* Mammoſa mulier, mammoſæ mulieris, f. * Białogłowa wielkich pierſi.

SEIN ARABIQUE. (*La mer rouge.*) Sinus Arabicus. Mare rubrum, maris rubri, neut. ODNOGA Arabſka,

ON DIT figurément, *La nouvelle de cette mort luy a mis le poignard dans le ſein.* Hac auditâ morte fuit graviter percuſſus *ou* perculſus. TĘ nowinę uſłyſzawſzy, tę śmierć ſtyſząc iákby go mieczem przebił. * *Il eſt mort dans le ſein de ſes amis,* c'eſt à dire *entre leurs bras.*) In ſinu amicorum mortuus eſt. *Umarł ná ręku przyiacioł.

SEINE, ſubſt. fœm. (*Riviere, qui prend ſa ſource en Bourgogne, paſſe à Paris, & ſe vien rendre dans l'Ocean entre Honfleur & Harfleur.*) Sequana, æ, f. SEKWANA Rzeka francuſka poczynaiąca ſię w Burgundii płynie przez Páryż wpada w Ocean między Honfleur y Harfleur miaſtami,

SEINE, (*Eſpéce de filet à prendre du poiſſon.*) Sagena, æ, fem *Manil.* NIEWOD do chwytania Ryb.

SEING, ſubſt. maſc. *Signature qu'on met au bas d'un acte.*) Chirographus, i, maſc. *Plin.* Chirographum, neut. *Cic. Quint.* Subſcriptum nomen manu propriâ. PODPIS.

SE'JOUR, ſubſt. maſc. (*Lieu où l'on habite.*) Manſio, remanſio, commoratio, onis, fem. MIĘSZKANIE zwyczayne gdzie kto zwyczaynie mieſzka. Rezydencyalne miaſta.

SE'JOURNER, V. neut. (*Demeurer* ou *s'arreſter en un lieu.*) Alicubi commorari, (or, aris, atus ſum.) Conſiſtere & commorari. Conſidere aliquo loco. *Cic.* MIĘSZKAC gdzie bawić zábawić zátrzymać ſię.

SEIZE,

SE'IZE, (*Adjectif numéral, qui ſe marque ainſi en chiffre Romain XVI. en Arabe* 16.) Sexdecim, adv. *Cic.* SZESNASCIE liczba, Kościelną liczbą XVI. proſtą 16.

SEIZE FOIS. Sexdecies. *Cic.* SZESNASCIE rázy.

SEIZIE'ME, (*Nombre ordinal.*) Decimus ſextus, a, um. *Cic* SZESNASTY ſzeſnaſta.

SEL, ſubſt. maſc. Sal, ſalis. maſc. & neut. SOL.

La fineſſe & le ſel des railleries de cette lettre, m'ont fait connoiſtre qu'elle eſtoit de vous. Eutrapelia *ou* ſales litterarũ fecit, ut intelligerẽ tuas eſſe. *Cic.* Koncepcie, y ſubtelnych żartach liſtu tego poznałem z czyiego piora pochodzi to ieſt że z twoiego. **Ces vers ont du ſel & de la beauté.* Verſiculi habem ſalem & leporem. *Catul.* *Wierſze z konceptem y piękne.

DU GROS SEL. (*Du ſel commun.*) Sal popularis, vulgaris. *Plin. Cat.* SOL gruba proſta. * *Sel blanc.* Sal candidus. *Cat,* Sal purus. *Hor.* * Sol biała przednia. * *Sel mineral* ou *ſel de mine.* Sal foſſilis. *Var.* Sal foſſitius. *Plin.* *Sol kopana, * *Sel artificiel* Sal factitius. *Plin.* * Sol robiona warzona, **Fleur de ſel* Flos ſalis. *Plin.* *Solna kurzawa.

SE'LEUCIE, (*Ville de l'ancienne Cilicie* ou *Iſaurie, aujourd'huy de Caramanie.*) Seleucia, æ, f. Olbia, Hyria, æ, f. SELEUCYA miáſto Káramanii,

SE'LEUCIE *ſur le Tigre,* (*Ville d'Aſie.*) Seleucia ad Tygrim. (Mr. Sanſon la prend pour *Bagdet* ou *Bagadet,* d'autres pour *Hollé*) SELEUCYA nád Tygrem Miáſto Azyi inſi ie zowią Bogdet.

SE'LEUCIE, (*Ville de Syrie.*) Pieria, æ, fœm. SELEUCYA Miáſto w Syrii.

SE'LEUCIE, (*Ville de Piſidie.*) Celeſtria, æ, fœm. SELEUCYA Miáſto Pizydii.

SELLE ſ. f. (*Banc, ſiége à s'aſſeoir.*) Sella, æ, f. *Cic.* STOŁEK doſiedzenia.

SELLE *de cheual.* Ephippium, ephippii, neut. *Cic.* Siodło kulbaka Terlica wſzelkie ſiedzenie ná konia.

SELLE *percée, à mettre un baſſin pour rendre ſes excremens.* Sella familiarica, fœm. *Var.* STOLEC z náczyniem do ſiadania ná potrzebę. **Aller à la ſelle* ou *au baſſin.* Alvum *ou* ventrem exonerar. *Mart.* Reddere alvum. *Celſ.* * Chodzić ná ſtolec **Faire aller à la ſeille.* Alvum ciere, ſolvere. *Plin.* Ducere, ubducere alvum *Celſ.* * Poruſzać ſtolce láxować. **Il y a pluſieurs jours que je ne vas point à la ſelle.* Multis diebus venter mihi non reſpondet *Petr.* Nihil reddit, nihil excernit *Celſ.* *Kilka dni iáko ſtolca niemiewam. * *Lorſqu'on n'apoint eſté à la ſelle de pluſieurs jours.* Cum alvus pluribus diebus non deſcendit. *Celſ.* * Kiedy kilka dni ná ſtolec ſię nie chodzi. **Faire beaucoup de vents allans à la ſelle.* Reddere alvum cum multo ſonitu. *Celſ.* * Wielkie wiatry miewać idąc ná ſtolec.

SELLE ſe prend auſſi *pour la décharge du ventre.* Dejectio, onis. STOLEC zá ſamo odbycie y chodzenie ſtolcem. *Faire faire deux* ou *trois ſelles par une médecine.* Unam aut alteram dejectionem medicamento moliri *ou* petere. *Celſ.* * Dwa álbo trzy ſtolce poruſzyć przez lekarſtwo,

SELLER *un cheval.* Equum ſternere, inſternere, (no, is, ſtravi, ſtratum) Equum ephippio inſtruere, (o, is, xi, ctum.) *Petr.* OSIODŁAC konia, okulbaczyć.

SELLIER, ſubſt. maſc. *Qui fait des ſelles à monter à cheval.*) Ephipiorum opifex, icis, maſc. SIODLARZ co ſiodła końſkie robi.

SELON *Prépoſition conditionelle & rélative.* Secundùm *avec l'accuſatif.* Ex, *ou* pro *avec l'ablatif.* WEDŁUG. **Vivre ſelon la nature.* Secundum naturam vivere. *Zyć według przyrodzenia. **Selon les loix.* Ex legibus. *Według prawa. * *Selon le temps & l'occaſion.* Pro tempore & pro re. *Cæſ.* *Według czaſu y okoliczności. **Selon les moyens de chacun.* Pro cujuſque facultatibus, *Colum.* * Według przepomożenia według możności káżdego. * *Chacun parle ſelon ſon reſſentiment.* Pro ſuo quiſque ſenſu ac dolore loquitur. *Káżdy mowi według affektu ſwego. * *Selon que la choſe le demande.* Pro ut res poſtulat. *Według tego iáko rzecz wyciąga. **Selon qu'il y aura de poiſſon, je veray ce que j'acheteray.* Ex copiâ piſcatoriâ, conſulere licebit, quod emam. *Plaut.* *Według tárgu, obaczę co kupię. **Selon que je puis voir.* Ut ego oculis rationem capio. *Ter.* *Według tego iák rozumieć mogę, ile poiąć y miarkować mogę. * *Selon mon génie.* Quanta mea ſapientia eſt. *Ter.* *Według humoru mego. **Selon mon ſentiment.* Meâ quidem ſententia. *Cic.* *Według zdania mego.

**Selon l'équité.* Ex æquo. *Liv.* *Według ſłuſzności.

SEMAILLES, ſubſt. fœm. (*Le temps qu'on ſéme.*) Sementis, tis, ſem. *Plin.* Sationis tempus, oris, neut. *Cic.* SIEW ſieyba czas ſiania. **Faire les ſemailles.* Sementem *ou* ſementes facere. *Cic.* Adminiſtrare ſementim *ou* ſementem. *Var.* *Siewy záſiewać.

Au milieu des ſemailles. Per mediam ſementim, mediâ ſementi. *Colum.* Wſrzod ſiewow.

SEMAINE, ſubſt. fœm. (*Le nombre de ſept jours.*) Hebdomas, adis, ſem. *Cic.* Hebdomada, æ, f. *Var.* TYDZIEN ſiedm dni w tygodniu.

SEMBLABLE, adject. maſc. & fem. Similis. Adſimilis. Conſimilis, & hoc ſimile ſimilior & hoc ſimilius. Similimus, a, um. PODOBNY podobna. **Il eſtoit aſſez ſemblable à Tibere.* Non abſimilis Tiberio fuit. *Tacit.* *Dośyć był podobny do Tyberyuſza. **Il vous ſera facile de faire voir qu'il eſt voſtre fils, vous eſtant parfaitement ſemblable.* Convinces facilè ex te natum, nam tui ſimilis eſt probè. *Ter.* * Łátwo tego dowiedzieſz że to twoy ſyn; ponieważ ci ieſt niewypowiedzianie podobnym. **Il ſera ſemblable à ſes Anceſtres.* Erit ſimilis majorũ ſuorũ. *Ter.* *Podobny będzie przodkom ſwoim, a rowna Przodkow ſwoich cnoty ſwoiemi. **Il a pris ma figure, auſſi bien que mon nom, & deux gouttes d'eau ne ſe reſſemblent pas mieux, que ce moy-là reſſemble à ce moy que vous voyez.* Formam meam abſtulit cum nomine, neque lac lacti magis eſt ſimile, quàm ille ego ſimilis eſt mei. *Plaut.* *Y Poſtać y Jmię moie ná ſiebie przeiął, áni kropla do kropli nie ták podobna, iáko on domnie. * *Ils ſont tous ſemblables, ils ſe reſſemblent tous.* Omnes congruunt, conſimiles ſunt moribus. *Ter.* * Wſzyſcy do ſiebie ſą podobni. **Une mort ſemblable, & qui répond parfaitement à une vie paſſée dans l'innocence.* Conſentanea mors vitæ ſanctiſſimè actæ. *Cic.* * Podobna śmierć Zyciu świątobliwemu y niewinnemu.

SEMBLABLE comme un ſubſtantif. *Chacun cherche ſon ſemblable.* Par parem quærit. *Phæd.* Similis ſimili gaudet. PODOBIENSTWO. Każdy ſzuka podobieńſtwa ſwego.

SEMBLABLEMENT, adv. (*D'une maniére ſemblable.*) Similiter. Pariter. Itidem. *Cic.* PODOBNIE.

SEMBLENCE, ſubſt. fœm. *mioux.* RESSEMBLANCE. Similitudo, inis, f. *Cic.* PODOBIENSTWO iedney rzeczy do drugiey.

SEMBLANT, ſubſt. maſc. Simulatio. Aſſimilatio, onis, f. *Cic.* POZOR podobieńſtwo ná podobieńſtwo co zmyślający udaiąc. **Faire ſemblant d'une choſe.* Simulare, aſſimulare aliquid. *Cic.* *Udawać ná pozor pokazać niby. **Faire ſemblant de dormir.* Małe *ou* ſimulanter dormire. Somnũ mentiri. *Petr.* *Udawać ſię ſpiącym czynić ſię ſpiącym. * *Faire ſemblant de penſer à autre choſe.* Simulare alias res agere. *Ter.* *Udawać iakoby myślał oczym inſzym. * *D'aller en voyage.* Simulatione itineris uti. *Cæſ.* *Udawać iákoby kto w drogę wyieżdżał. **Je ne faiſois pas ſemblant de les écouter.* Diſſimulabam me eorum ſermoni operam dare. *Plaut.* *Niepokazowałem po ſobie żem ich ſłuchał. **Il fait ſemblant d'eſtre ſou pour ne pas aller à la guerre.* Simulatione inſaniæ militiam ſubterfugit. *Cic.* *Nie powiadać że ná woynę ſię wybiera. **Je feray ſemblant de ne le pas connoiſtre.* Simulabo, quaſi non noverim. *Plaut.* * Pokażę iáko bym go nieznał.

SEMBLER, (*Paroiſtre*) Videri, (eor, eris, viſus ſum.) *Cic.* ZDAWAC ſię zdaie ſię widzi mi ſię. **Il ſemble que tu es ſourd.* (On traduit ſelon le tour des Latins.) *Tu me ſembles eſtre ſourd.* Tu videris eſſe ſurdus. *Zdaie ſię żeś głuchy zdaieſz mi ſię być głuchy.

Tu es un peu trop hardy ce me ſemble ou *comme il me ſemble.* Audacior es paulò, ut mihi quidem videris, *ou* mihi videris paulò audatior. Trochę ieſteś zuchwały, hardy, beſpieczny zbyt byſtry iáko mi ſię widzi. * *Je ne fais pas cela, comme il ſemble peut eſtre à quelques uns, par une feinte.* Non id facio, ut forſitan quibuſdam videor, ſimulatione. *Cic.* *Nie czynię tego zmyślaiąc iáko ſię komu zdawać może.

On peut auſſi traduire en latin, *il me ſemble* par les verbes *puto, arbitror* ou *exiſtimo.* Zdáie mi ſię, widzi mi ſię, rozumiem, mniemam, trzymam, ſądzę, kładę. *Il me ſemble que vous ſavez cela. Id tibi notum eſſe arbitror.* * Rozumiem że ci to wiadomo. *Il m'a ſemblé à propos de compoſer quelque choſe touchant la vielleſſe. *Mihi viſum eſt de ſenectute aliquid ſcribere.* Cic. *Zdało mi ſię rzecz ſłuſzna nápiſać co o ſtaroſci.

SEME', maſc. SEME'E, fem. part paſſif. Satus, ſata, ſatũ. *Voyez*

Voyez SEMER. SIANY, Siana, záſiany, záſiana, obſiany, obſiana, wyſiany, wyſiana.

SEMELLE, ſubſt. f. (*Morceau de gros cuir dont on garnit le deſſous du ſoulier.*) Solea, æ, f. Fulmentæ, arum, f. pl. Suppagmentum, ti, n. *Plaut.* PODESZWA gruba ſkora pod trzewikiem lub botem ná podeſzwe. **Faire mettre des ſemelles à ſes ſouliers.* Fulmentas jubere ſuppingi ſoccis. *Plaut.* *Podeſzwy kazać przyſzyć do trzewikow.

SEMENCE, ſubſt. f. *prononcez* SEMANCE. (*Matiére diſpoſée par la nature pour multiplier les eſpéces.*) Semen, inis, n. *Cic.* NASIENIE przyrodzone dla rozmnożenia.

SEMENCE *de l'homme.* Semen. *Suet.* Semen virile, *ou* genitale. *Virg.* Urina genitalis, urinæ genitalis, f. *Lucr.* Genitura, æ, f. *Plin.* NASIENIE przyrodzone ludzkie męſkie płemię.

SEMENCE *des autres animaux.* Virus, viri, m. *Virg.* Seminium, ii, n. *Var.* NATURA zwierząt, y beſtyi plemię.

ON DIT au figuré *La ſemence des vertus* Semen virtutum. NASIENIE cnot, plemię cnot. **Des guerres.* Belli ſemen. *Cic.* *Náſienie niezgod kłotni woien.

SEMER, V. act (*Jetter, repandre de la ſemence en terre.*) Serere, (ſero, is, ſevi, ſatum.) Saminare, (o, as, avi, atum.) act. accuſ. Terræ ſemina mandare. *Ovid.* Semenrum facere. *Var.* Spargere ſemen. Ingerere ſemen. *Colum.* Terræ ſemina committere. *Virg.* SIAC náſienie w ziemię wrzucać. **Semer ça & là.* Diſſeminare. Diſſerere. *Colum.* *Siać tu owdzie. **Semer devant.* Præſerere. *Siać przed ſobą. **Semer entre deux.* Interſere. *Colum.* *Siac wpoſrzodku między.

QUI *ſe ſeme.* Sativus, ſativa, ſativum. *Plin.* SIEWNY, ſianiu ſłużący.

SEMER, ſe dit au figuré *Semer des diſſenſions.* Diſcordias diſſeminare. *Cicer.* Serere. *Liv.* SIAC niezgody. **Semer la diſcorde parmi le peuple.* Inimicare populos. *Her.* *Siać niesnaſki między poſpolſtwem. **Des diſcours de guerre.* Bella ſermonibus occultis ſerere *Liv.* *Rozſiewać woynę. **Il avoit ſemé le bruit du ſecours des Romains.* Hoſtes impleverat famâ Romani auxilii adventantis. *Liv.* *Puścił rozſiał wieść o poſiłkach Rzymſkich **Il ſemoit par tout ces diſcours ſans ſe déclarer* Hæc omnibus referebat ſermonibus, neque ſe in ullã partem movebat. *Cæſ.* *To wſzędzie w mowie rozſiewał, áni ſię zá żadną ſtroną nie deklarował.

SEMESTRE, (*L'eſpace de ſix mois.*) Semeſtris & hoc ſemeſtre, adi. *Plin. Cic.* Semeſtrium, trii. *Colum.* Semeſtre tempus *Plin.* POŁROCZE ſześć miesięcy.

SEMEUR, ſubſt. m. Sator, ſeminator, oris, m. *Cic.* TENco ſieie, ſiewca.

SEMILLANT, m. SEMILLANTE, f. (Mot bas & populaire.) *Qui eſt remuant, qui ne peut ſe tenir en place.* Mobilis & hoc mobile. Irrequietus, a, um. *Plin.* NIESTATEK płochy nieſpokoyny.

SEMINAIRE ſubſt. maſc. (*Lieu où l'on éléve de jeunes clercs.*) Seminarium, ii, n. *Ciceron a dit* Seminarium Reipublicæ, ſeminarium triumphorum. SEMINARYUM mieyſce ná wychowanie duchownych młodych. Słowa właśnie Polſkiego niemaſz ná to ále, to łacińſkie w polſkim ieſt przyięte y znáczy Gniazdo Duchowieńſtwa ſkąd do rożnych urzędow Kościelnych oſoby zgodne w náuce, y obyczaiach wychodzić powinni.

SE'MINARISTE, ſubſt. maſc. (*Qui eſt élevé dans un ſéminaire.*) Qui in ſeminario inſtituitur. SEMINARZYSTA ná náuce do ſtanu duchownego y przyzwoitym do tego wychowaniu zoſtaiący.

SEMONCE, ſubſt. maſc. (*Invitation, convocation à quelque cérémonie*) Invitatio, convocatio, onis, fœm. Vocatus, invitatus, ûs, maſz. *Cic. Suet.* ZAPRASZANIE zwoływanie ſpraſzanie.

SEMONDRE, (Vieux Verbe.) *Inviter, prier à quelque cérémonie.* Vocare, convocare, invitare, (o, as, avi, atum.) ad aliquid. *Cicer.* ZAPRASZAC, ſpraſzać, ſtare ſłowo Francuſkie

SEMONEUR, ſubſt. maſc. (*Qui va inviter aux nôces.*) Vocator, oris, m. *Plin.* (Mot populaire.) SWAT álbo Druch ſpraſzaiący ná weſele.

SENAT, ſubſt. m. (*Aſſemblée des Sénateurs.*) Senatus, ûs, Senatorius ordo *ou* ampliſſimus ordo, inis, maſc. *Cic.* SENAT zgromadzenie Izba Senatorſka.

Aſſembler, convoquer le Sénat. Habere Senatum, citare, vocare, convocare, cogere ſenatum. *Cic.* SPROSIC zwołać Senat, zgromadzić zebrać.

Chaſſer quelqu'un du Sémat. Movere aliquem Senatu, è ſenatu rejicere. *Cicer.* Rugować kogo z Senatu. **Arreſt du Sénat.* Senatûs-conſilium, ti, neut. *Cic.* *Uchwała Senatu. Radna uſtawa. W Polſzcze zowią *Reſultatum.*

SE'NAT, (*Lieu où s'aſſemblioient les Sénateurs.*) Senatus, ûs, m. Curia, æ, f. *Cic.* SENAT Izba Senatorſka.

SE'NATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui eſt membre du Sénat.*) Senator, oris, maſc. *Cicer.* SENATOR Oſoba Senatorſka. **Eſtre fait Sénateur.* In Senatum. In ordinem ſenatorium venire. In Senatum legi. *Cicer.* Aſcribi. *Suet.* *Zoſtać Senatorem.

DE SE'NATEUR. Senatorius, ſenatoria, ſenatorium. *Cic.* SENATORSKI, Senatorſka, Senatorſkie.

SENATUS CONSULTE, ſubſt. maſc. (*Qu'on marque ſouvent de ces deux lettres* S. C. *Délibération, Arreſt du Sénat.*) Senatus conſultum, ti, neut. *Cicer.* SENATUS-CONSILIUM. Rada Senatu, álbo Uchwała z Rady Senatu poſtanowienie w Polſzcze REZULTATUM

SE'NE', ſubſt. maſc. (*Arbriſſeau qui vient du Levant, dont les feüilles ſont purgatives.*) Senna, æ, fœm. Folia orientalia, foliorum orientalium, neut. plur. SENES ziele rodzące ſię w Kraiach Wſchodnich; ktorego liście ieſt purguiące.

SENEçON, *prononcez* SENESSON. (*Herbe.*) Senecio, onis. Erigeron, rontis, m. & fœm. *Plin.* PRZYMIOTOWE ziele. Starzec inaczey názwane.

SENEGRE', (*Herbe.*) Fenum græcum, i, neut. Siliqua, æ, fœm. *Colum.* Telis, is, fœm. Buceras ægoceras. atos, fœm. *Plin.* KOZIOROZIEC ziele, Boza trawa, Fengrek.

SE'NECHAL, ſubſt. m. (*Chef de juſtice.*) Seneſcallus, ſeneſcalli, m. SĘDZIA główny we Francyi.

SE'NE'CHAUSSE'E, ſubſt. fœm. (*Siége de juſtice d'un Sénéchal.*) Seneſcalli curia, æ, f. URZĄD álbo y Rátuſz Sędziego głównego.

SE'NEVE', ſubſt. maſc. (*Graine dont on fait la moutarde.*) Sinapis, is, fœm *Plaut.* Sinapi, indecl. *Colum.* GORCZYCA ktorą trą ná muſztardę.

SE'NEVE' *ſauvage.* Thlaſpi, n. indecl. *Plin.* GORCZYCA polna dzika.

SENIGAGLIA, (*Ville Epiſcopale du Duché d'Vrbin en Italie.*) Sena gallica, æ, f. *ou* Senogallia, æ, f. SENIGALIA Miáſto y Biſkupſtwo Urbinateńſkiego Xięſtwa.

SENONOIS, ſubſt. maſc. (*Pays, dont Sens eſt la capitale.*) Senonenſis ager, Senonenſis agri, m. SENONENSKI Kray we Francyi.

SENS, *prononcez* SANS. (*Ville Archiepiſcopale ſur le confluent de la Venne & de l'Yonne.*) Senones, Senonum, m pl. Senonæ, arum, f. pl. Agendicum Senonum, Agendici, n. *Cæſ.* SENON Miáſto z Arcybiſkupſtwem nád ściekiem Wenny y Jonny rzek.

DE SENS. Senonenſis & hoc Senonenſe, adject. SENENON rodem.

SENS, *prononcez* SANS. ſubſt m. (*Organes corporel ſur leſquelles les objets extérieurs faiſant diverſes impreſſions ſe font connoiſtre à l'animal.* Senſus, ûs, m. *Cic.* ZMYSŁ zmyſły przez ktare rzeczy powierzchowne poymuiemy.

Le ſens de l'oüye. Audiendi, *ou* aurium ſenſus. *Cic.* Słuch. **Le ſens de la veuë.* Oculorum *ou* videndi ſenſus. *Cic.* *Widzenie. **Le ſens de l'odorat.* Odorandi ſenſus. *Powonienie **Le ſens du toucher.* Tangendi ſenſus. *Dotykanie.

Il a les ſens vifs & ſains. Senſus ſunt ipſi acerrimi & integerrimi. Zywe ma zmyſły, y zdrowe. **Reprendre ſes ſens* ou *ſes eſprits* Recipere animum *Terent.* Animam. *Quint.* *Wrocić ſię do zmyſłow, do ſił, do ſiebie przychodzić.

SENS, (*Faculté naturelle qu'on a à comprendre les choſes jugement, prudence*) Mens, entis, f Intelligentia, æ, f. Intelligendi vis. Judicium, ii, n *Cic.* ROZSĄDEK rozeznanie dowcip przyrodzony. **Vn homme de ſens, qui a du ſens & de l'eſprit* Pectus ſapientiâ plenum. *Petr.* Cui pectus ſapit, magni judicii vir, cordatus homo, intelligens judicium *Cic.* *Człowiek rozsądku y rozeznania pełny. **Je vois qu'ils ont du ſens.* Video ſapere. *Ter.* *Widzę że maią rozum po ſobie. **Il a un bon ſens & une bonne teſte.* Incolumi eſt ſenſu & capite. *Hor.* *Rozsądku y głowy dobrey.

SENS *commun.* Communis hominum ſenſus. Judicium commune. *Cic.* POSPOLITE wſzyſtkich rozumienie. **N'avoir pas le ſens commun.* Carere ſenſu communi. *Hor.* *Bez rozumny cale.

SENS ou *le bon ſens, bonne ſituation d'eſprit.* Sana mens, ſanæ mentis, ſanitas *ou* animi ſanitas, atis,f.*Cic.* ZDROWY rozum zmyſły zdrowe.

Eſtre en ſon bon ſens. Apud ſe eſſe, ſuæ mentis eſſe, conſiſtere mente *Cic* Mentis compotem eſſe *Cic* Sanum eſſe.*Plaut.* Bydź przy zdrowych zmyſłach, przy ſobie. **Vous n'eſtes pas en voſtre bon ſens.* Fugit te ratio. *Plaut.* Tu non es ſobrius. *Ter* Inſanis, ſanus non es, non te tenes. *Plaut. Cic.* *Nieieſteś przyſobie nie ieſteś ſobie przytomny. **Sortir de ſon bon ſens.* A mente, à ſe diſcedere *Cic* A ſe exire. *Petr.* *Od rozumu od zmyſłow odeyść. **Revenir en ſon bon ſens.* Redire ad ſe *ou* Ad ſanitatem. Reſipiſcere. *Cic.* *Wrocić ſię do zmyſłow do ſiebie przyiść.

QUI *eſt d'un ſens raſſis, qui ſe poſſede.* Compos animi,mentis, rationis. *Ter. Liv* PRZYTOMNYCH ſobie zmyſłow. **Qui a perdu le ſens.* Male ſanus inſanus.*Cic.* *Ten co zmyſły ſtracił, co od zmyſłow odszedł. **J'eſtois hors de mon bon ſens.* Deſipiebam mentis *Plaut.* *Niebyłem przy dobrych zmyſłach, nie byłem przy ſobie, nie wiedziałem o ſobie.

SENS. (*Sentiment.*) Sententia, æ, fœm. *Cicer.* ZMYSŁ zdanie. **Il eſt attaché à ſon ſens.* In ſententiâ firmus, pertinax, *ou* ſententiæ ſuæ tenax. * Przywiązany do zdania właſnego uparty zácięty.

A mon ſens, ſelon mon ſentiment. Ad meum ſenſum, meo quidem judicio, meâ ſententiâ, quantùm ego ſentio. *Cicer.* Według mnie według zdania mego.

SENS, (*Signification*) Significatio. Notio, onis,f. Intelligentia, æ, f. *Cic.* ROZUMIENIE wyrażenie iák co znaczy. **Ce mot a double ſens* Hæc vox duplicem habet intelligentiam *Cic.* *To ſłowo ná dwoie ſię rozumie, dwoiako znaczyć może. **C'eſt le ſens de ces paroles.* His verbis hæc ſubjecta eſt notio.*Cic* *To znáczą te ſłowa.

Nous donnons un mauvais ſens aux bonnes qualitez de nos amis Virtutes ipſas amicorum invertimus. *Hor.* Opak tłumaczemy dobre przymioty przyiaciół nászych. **Donner à des paroles le ſens que l'on veut.* Verba ad voluntatem interpretari *Liv* *Tłumaczyć ſobie ſłowa iák kto chce.**Quant à ce que vous me mandez de la Republique, vous donnez aſſez dans mon ſens, car je ne dois me relaſcher en rien de tout ce qui regarde ma dignité.* Quod ad me de Republicaâ ſcribis, à meis conſiliis ratio tua non abhorret, neque de ſtatu meæ dignitatis eſt recedendum. *Cic.* *Co mi piſzeſz względem Rzeczypoſpolitey, doſyć wpadaſz w myśl moię, gdyſz nienależy mi w niczym uſtępować tego,co ieſt z doſtoieńſtwa moiego powagą.

SENS ſignifie, *Maniére, biais, ſituation, dont on peut regardér les choſes,* comme *il a tourné ce criminel de tous les ſens, de tous les coſtez.* In omnem partem hunc ſontem verſavit. MIARA,ſpoſob,ſtrona. Ze wſzyſtkich ſtron tego zbrodnia obracał.

Des foſſez de quatre pieds en tous ſens. Scobes quaternarii, hoc eſt, quoquò versùs pedum quatuor.*Colum.* Rowy ná cztery łokcie w gorę ze wſzyſtkich ſtron.

SENS *deſſus deſſous,* Sens *devant derriere,* (phraſes adverbiales *pour marquer la confuſion & le déſordre,* comme *Mettre tout ſens deſſus deſſous*) Omnia invertere, pervertere, miſcere omnia. Omnia infima, ſummis paria facere. *Cicer.* ZAMIĘSZANIE ni początku, ni końca, ni końca, ni miary, wſzyſtko do gory nogami.

ON DIT proverbialement *Qui perd ſon bien, perd ſon ſens* ou *perd ſon ſang* Senſus & conſilium cum re fugiunt. *Ovid.* KTO ſtraci fortunę ſtraci y rozum. **Il a appliqué tous ſes cinq ſens de nature, toute ſon induſtrie.* Contendit omnes nervos, omnibus nervis contendit, & laboravit. *Wſzyſtkich ſił zmyſłow y ſpoſobow przyłożył.

SENSE', m. SENSE'E,f. *prononcez* Sanſé, (*Qui a du ſens & du jugement.* Cui pectus ſapit. Benè cordatus. *Plaut.* Sapiens, entis, omn. gen. *Cic.* Qui habet intelligens judicium *Cic.* ROZUMNY, Rozumna rozſądku wielkiego.

SENSE'MENT, *prononcez* SANSE'MANT. (*Avec ſens, d'une maniere ſage & judicieuſe.*) Sapienter. Prudenter. *Cic.* ROZUMNIE uważnie rozſądnie.

SENSIBLE, maſc & fœm. adject. *prononcez* SANSIBLE. (*Qui fait impreſſion ſur les ſens, qui frappe les organes.*) Senſibilis & hoc ſenſibile *Vitr.* Senſilis & hoc ſenſile, adject. *Lucr.* Sub ſenſum cadens, entis, omn.gen.*Cic.* POD Zmyſły podpadaiący.

LES CHOSES *ſenſibles qui tombent ſous les ſens.* Quæ ſenſibus percipiuntur, quæ ſenſu accipiuntur, *ou* ſentiuntur. *Cic.* RZECZY zmyſłom podległe, pod zmyſły podpadaiące.

SENSIBLE. (*Qui touche beaucoup, qui donne de l'émotion à l'ame.*) Senſum movens, afficiens, entis,omn.gen.*Cic.* DOTKLIWY dolegliwy przykrykry záłoſny. **La mort de voſtre frere m'a eſté fort ſenſible.* Mihi azerbiſſima fuit mors tui fratris. *Cic. ou* Tetigit me vehementer. Morte tui fratris graviter commotus. *Cicer.* *Smieré brata twego bardzo mię dotknęła. **Les hommes ſages ſont ſenſibles au des-honneur, & non pas aux coups de la fortune.* Sapientes turpitudine, non caſu, commoventur. *Cic.* *Rozsądnych ludzi dolega ochyda, á nie przypadki rożne szczęścia.

QUI *eſt ſenſible à la douleur.* Doloris impatiens. *Ovid.* NIECIERPLIWY ſmutku. **Au froid.* Impatientiſſimus frigoris *Plin.* *Niecierpliwy zimna. **Aux affronts.* Intolerans injuriarum. *Nie cierpliwy obelg ten co tego znieść niemoże. **S'il eſt ſenſible au plaiſir, il l'eſt auſſi à la douleur.* Si voluptatis ſenſum capit,doloris etiam capit.*Cic.* *Jeżeli czuie ucieche, czuć muſi y boleść.

SENSIBLEMENT, adv. *prononcez* SANSIBLEMANT. (*D'une maniére ſenſible, qui ſe fait ſentir, qui tombe ſous les ſens*) Ita ut res ſub ſenſum cadat *ou* ſenſibus percipiatur. OCZYWISCIE iáwnie.

SENSIBLENENT, (*Grandement. Beaucoup.*) Graviter. Vehementer. Cum acerbiſſimo doloris ſenſu *Cic.* SRODZE cięſzko bardzo. **Je ſuis ſenſiblement affligé de cela.* Illud vehementer doleo,*ou* doleo quàm maximè.*Ter.* *Cięſzko ſrodze ná to boleię.

SENSIBILITE', *prononcez* SANSIBILITE', ſubſt. fœm. (*Diſpoſition des ſens à recevoir les impreſſions des objets,*ce qui ſe dit *du corps & de l'eſprit.*) Mollitia, æ, fœm. Teneritas, atis, fœm Mollior & tenerior animus, animi tenerioris. *Cic.* MIĘTKOSC dotkliwość. **Il a trop de ſenſiblité aux atteintes de la douleur.* Mollior eſt in dolore. *Cic.* * Bardzo ieſteś miętki ná wſzelką przykrość, prędko ſię do żálu do płaczu wzruſzy.

SENSITIF, m. SENSITIVE,f. *prononcez* Sanſitif. (*L'appétit ſenſitif où ſont les paſſions.*) Pars animi quæ appetitus habet ZMYSLNY, Zmyślna do zmyſłow należący.

SENSUALITE', *prononcez* SANSUALITE', ſubſt. fœm. (*Paſſion qui fait rechercher les commoditez du corps & les plaiſirs des ſens.*) Naturalis proclivitas *ou* propenſio ad commoda corporis & oblectamenta. ZMYSLNOSC chęć do roſkoſzy y pieſzczoty ciała.

SENSUALITE'. (*Plaiſir ſenſuel. Plaiſir du corps.*) Voluptas ſenſum movens, *ou* voluptas corporea, voluptatis corporeæ,f. ZMYSLNA roſkoſz cieleſna.

SENSUEL, maſc. SENSUELLE, fœm. (*Qui regarde les ſens, l'appetit ſenſuel* ou *ſenſitif.*) Appetitus ſenſibilis, ûs ſenſibilis. maſc ZMYSLNY co do ządzy zmyślney należy.

Les plaiſirs ſenſuels. Senſuum voluptates, tum, fœm. plur. Zmyślne cieleſne uciechy.

SENSUEL, (*Qui eſt attaché aux plaiſirs & aux ſatisfactions des ſens.* Voluptuarius,a,um. Voluptuoſus,a,um. Voluptati deditus,a,um. *Cic. Plin.* ZMYSLNY człowiek zá zmyślnością idący. **Mener une vie ſenſuelle.* Vitam voluptatibus refertam *ou* inundatam ducere, trahere *ou* vitam Chiam gerere. *Petr.* *Zycie cieleſne prowadzić.

SENSUELLEMENT, adv. *prononcez* SANSUELLEMANT Libidinosè. *Cic.* CIELESNIE roſpuſtnie zmyślnie.

SENTENCE, *prononcez* SANTANCE. (*Parole qui porte un grand ſens,une belle moralité.*) Sententia,æ,f. SENTENCYA; kilka ſłow z ſobliwszym ſenſem, iákoby wyrok iáki pamiętny,z powszechną w poſpolitości náuką álbo przeſtrogą

Meſler quelques ſentences dans un diſcours. Sententiis illuſtrare orationem. *Cic.* Mięſzać ſentencye w mowie.

SENTENCE, (*Jugement qu'on rend d'une choſe.*) Sententia,æ,f. Judicium,ii,n.*Cic.* SENTENCYA Dekret zdanie **Donner, rendre* ou *prononcer une ſentence.* Sententiam dicere, ferre, pronuntiare,*ou* Judicium pronuntiare.*Cic.* *Wydać ſentencyą. **Donner une ſeutence au profit de quelqu'un.* Secundùm aliquem pronuntiare. Judicare, adjudicare cauſam alicui.*Cic.* *Wydać ſentencyą zá kim. **Mettre une ſentence au néant.* Rem judicatam reſcindere, *ou* quod factum eſt legibus.*Cic. Ter.* *Skaſſować ſentencyą. **Mettre une ſentence à exécution.* Rem judicatam exequi. *Przywieść ſentencyą do exekucyi.

SEN-

SENTENCE *définitive* ou *en définitive.* (Comme l'on parle au Palais.) Sententia litis decretoria. DEKRET náywyższy oſtatni konkludiący w ſprawie.

SENTENCE *renduë du conſentement des parties.* Sententia conſenſu partium conflata *ou* conſentientibus partibus. DEKRET zá zgodą ſtron.

SENTENCE *donnée par colluſion, & d'intelligence avec la partie.* Sententia coitione conflata. DEKRET zmowny.

SENTENCE *par forcluſion.* Sententia eremodicialis. DEKRET kontumacyiny.

SENTENCIER, *prononcez* SANTANCIER. (Terme de Palais.) *Donner une ſentence contre quelqu'un.* Contra aliquẽ dicere, pronunciare. DEKRETOWAC.

SENTEUR, *prononcez* SANTEUR, ſubſt.f. (*Odeur, qualité qui frappe le ſens de l'odorat.*) Odor, odoris. *Cicer.* ZAPACH wonia wonność **Bonne ſenteur.* Jucundus, ſuavis, gratus odor, jucundi odoris. *Zápach dobry zápach wdzięczny **Vne méchante ſenteur.* Malus, fœdus, *ou* teter odor. *Celſ.* *Zły zápach. **De l'eau de ſenteur.* Aqua odorifera *ou* odorata. *Wodka pachnąca.

DES SENTEURS ou *Parfums.* Odores, odorum, maſc. plur. Unguenta, orum. Aromata, tum, neut. plur. *Cicer. Colum.* ZAPACHY perfumy piżma. **Cette ſenteur me fait mal.* Iſto odore lædor. *Plin.* *Ten zápach mi ſzkodzi. **Je ne ſuis point d'avis que vous preniez des ſenteurs, parce qu'une femme ſent toûjours aſſez bon, quand elle ne ſent rien du tout.* Non cenſeo ungendam unguentis te eſſe, quia mulier rectè olet, ubi nihil olet. *Plaut.* * Nie życzę ci ſię piżmować, gdyż białogłowa záwſze dobrze pachnie, kiedy niczym nie pachnie.

QUI N'A *pas grande ſenteur.* Quod eſt parvi odoris *ou* anguſti odoris. *Plin.* RZECZ małego zápachu.

SENTIER, *prononcez* SANTIER, ſubſt. maſc. (*Petit chemin qu'on fait dans les terres pour la commodité des gens de pied.*) Semita, æ, fœm. Callis, is, maſc. Trames, itis, maſc Diverticulum, i, neut. *Cic. Plin.* SCIESZKA ſteczka dla pieſzych.

SENTIMENT, *prononcez* SANTIMANT, ſubſt. maſc. (*L'action de ſentir.* Senſus, ûs, maſc. *Cicer.* CZUCIE czuć. **Le corps n'a aucun ſentiment aprés la mort.* Nullus remanet ſenſus conditio. *Petr. On ſous-entend* corpore *ou* poſt martem. *Cicer.* *Ciało nic nie czuie po śmierci żádnych zmyſłow nie ma záżywania. **N'avoir aucun ſentiment.* Senſu carere *Cicer.* *Nieczuć bydź cale nieczułym iák bez zmyſłow. **Priver quelqu'un de ſentiment.* Orbare aliquem ſenſibus *Cic.* *Zmyſły komu odiąć.

SENTIMENT ſe dit en morale, des paſſions. SERCE affekt **Vne mére a de tendres ſentimens pour ſon fils.* Mater teneris affectibus complectitor filium. *Matka ma ſerca wielką ſkłonność ku dziecięciu. **Les ſentimens d'une mére ſont bien différens de ceux d'une maraſtre.* Longè alii ſunt ſenſus matris, novercæ. *Cæſ.* *Daleko inſze ieſt ſerce matki, á inſze macochy.

SENTIMENT, (*Opinion.*) Senſus,ûs,m. Sententia,opinio, onis,f. Mens, entis,f. Senſum, ſenſi, n. *Cic.* ZDANIE rozumienie

Mon ſentiment eſt celuy des autres, je ſuis de meſme ſentiment que les autres. Ea quæ ſentio ego, & alii ſentiunt. *Cæſ.* Idem ſentio cum aliis. In eâdem ſum mente, quâ reliqui omnes *Cicer.* Idę zá zdaniem drugich, trzymam z drugiemi. **Vn meſme homme ne peut eſtre une heure entiere dans les meſmes ſentimens, & il n'y a point de chaiſnes aſſez fortes pour retenir un Protée ſi changeant.* Iidem eadem probantes non poſſunt horam durare; Quo igitur nodo teneam Protea vultus mutantem? *Hor.* *Człowiek nie ſtateczny y ná godzinę iednę nic trwa w zdaniu ſwoim, y nie masz ták mocnych łańcuchow ktoreby nieſtatka takiego w iednoſtayności utrzymać mogły.

Je voudrois avoir voſtre age & que vous euſſiez mes ſentimens. Vellem ut mihi eſſet tua ætas, aut tibi hæc ſententia. *Ter.* Radbym bydź twego wieku, álbo ty żebyś był tego co ia rozumienia. **J'admiray le goût différent des femmes, & je conſideray comme une choſe monſtrueuſe, qu'une ſervante eût les ſentimens d'une Dame de qualité, & une Dame les inclinations d'une ſervante.* Miratus diſcordem mulierum libidinem, atque inter monſtra numerare, quòd ancilla haberet matronæ ſuperbiam & matrona ancillæ humilitatem. *Petr.* *Dziwowałem ſię humorowi białogłow, y uważałem z zadumieniem iáko to ſłużebnica iedna miała w ſobie fantazyą páńską á Pani ſłużebnicze ſentymenta. **Je ſuis d'un ſentiment contraire au voſtre.* Abs te ſeorsùm ſentio. *Plaut.* Tibi non conſentio. *Cic.* *Jeſtem przeciwnego zdania twoiemu. **Je ſuis de voſtre ſentiment.* Accedo tibi. *Cicer.* Tuæ opinioni *Quint* Tecum ſentio.*Cic.* *Zgadzam ſię z tobą przypadam ná zdannie twoie.**Je n'ay rien dit en cela contre mon ſentiment, je n'ay point trahi mon ſentiment.* Illud non dixi ſecùs, atque ſentiebam.*Cic.* *Nicem tu nie rzekł przeciwko zdaniu ſwemu, tom wymowił co rozumiem. **Parler contre ſon ſentiment, dire d'une maniére & penſer de l'autre.* Alia ſentire,alia loqui,*ou* aliud ſentire & loqui.*Cic.* *Mowić przeciwko ſercu przeciw myśli ſwoiey inaczey mowić á inaczey myślić.**Découvrir* ou *déclarer ſon ſentiment* ou *ſes ſentimens à quelqu'un.* Suam alicui ſententiam aperire, oſtendere. * Odkryć ſię z zdaniem ſwoim wymowić ſię z czym przed kim. **Découvrir, pénétrer les ſentimens de quelqu'un, les ſçavoir.* Ad ſenſum opinionemque alicujus penetrare. *Cicer.* *Dochodzić myśli,rád czyich.**Se rendre au ſentiment de quelqu'un.* Concederein ſententiam alicujus. *Liv.* *Uſtąpić zdaniu cudzemu poyść zá nim dać ſię nim ſkonwinkować. **Vous eſtes trop bon d'avoir ces ſentimens là de moy.* Bonus es, cum hæc de me axiſtimas. *Ter.* *Dobroć to twoia y łaſka ſprawuie, że ták o mnie wyſoko trzymać raczyſz. **Eſtre de different ſentiment.* Diſcrepare ab aliquo, *ou* diſſentire. Opinionum diſſenſione diſcrepare. *Cic.* *Rożnego bydź zdania od kogo. **Avoir de bons ſentimens.* Benè, præclarè ſentire. *Cic.* *Zdrowe mieć zdanie. **Avoir de bas ſentimens de ſoy.* De ſe humiliter ſentire.*Cic.* *Podło o ſobie rozumieć niſko o ſobie trzymać.

SENTINE, *prononcez* SANTINE, ſubſt.f. (*Le lieu le plus bas d'un navire*) Sentina,æ,f. *Cæſ.* STEK okrętowy.

ON DIT au figuré, *Purger la ſentine d'une Ville, en chaſſer tous les meſchants.* Sentinam urbis exhaurire. *Cic.* STEK ludzi wypędzić z miaſta, toieſt ſotrow hultayſtwo wygnać.

SENTINELLE, ſubſt. fœm. *prononcez* SANTINELLE, (*Soldat qui fait le guet.*) Excubitor, ſpeculator, oris, maſc. Excubiæ, vigiliæ, arum,f.pl. Vigiles, vigilum,m.pl.*Cic.Cæſ.* WARTA żołnierz ná warcie.

Eſtre en ſentinelle ou *faire ſentinelle.* Eſſe in ſtatione. *Cæſ.* Agere ſtationem. *Tacit.* Excubias, vigilias agere (*quand c'eſt la nuit.*) Bydź ná warcie odprawować wartę.

Faire ſentinelle ſur le port Excubare ad portum.*Cæſ* Bydź ná warcie nad Portem. **Aux portes.* Pro portis excubare.*Liv.* *U Bram, u wrot,u drzwi.**Relever les ſentinelles.* Vigilias deducere *Saluſt.* *Zluzować wartę *Viſiter les ſentinelles.* Vigilias circumire *Saluſt.* *Obchodzić warty.

ON DIT proverbialement. *Relever quelqu'un de ſentielle,* pour dire *le gourmander beaucoup, l'ayant trouvé en faute.* Probè aliquem increpare, exagitare. ZŁAIAC zhałasować zbasować nápapszy y zszedszy nád czym.

SENTIR, *prononcez* SANTIR, V. act. & neut. (*Avoir du ſentiment*) Sentire, ſentio, is, ſenſi, ſenſum) *Cicer. Plaut.* CZUC.

SENTIR *ſon mal.* Malum ſentire. CZUC ſwoie nieſzczęście álbo bol ſwoy. **La faim.* Famem. *Liv.* *Czuć głod. **De la douleur, de la joye.* Dolorem, lætitiam. *Cicer.* *Czuć żałość ſmutek radość. **Se ſentir bien d'une médecine.* Sentire medicinam. *Celſ.* *Dobrze ſię czuć po lekarſtwie. **Je ſens du mal par tout.* Totus doleo. *Plaut.* Opprimor totius corporis doloribus. *Cic.* *Wſzędzie wſzyſtko mię boli. **Je me ſens ſouvent de ce mal, quand le temps change.* Admoneor ſæpè hoc morbo, dum tempus mutatur. *Plin.* *Często ten bol czuię kiedy ſię odmienia ná dworze zá każdą odmianą pogody.

**Ce malade ne ſe ſent plus, il n'a plus de ſentiment.* Deductus eſt ſenſus membris *Lucr.* Senſibus orbatus eſt. *Cicer.* *Ten chory iuż ſię nie czuie. **Je ſçay combien la douleur que j'en ay ſenti, a eſté grande.* Scio quàm doluerit cordi meo. *Ter.* *Wiem iák wielki był ten żál tá boleść ktorąm czuł z tego.

SENTIR ſe dit figurément en ce ſens. *Si je juge que vous ne ſentiez pas ce que je fait pour vous, je me garderay bien de vous donner ſujet de vous moquer de moy.* Si ea ingrata tibi eſſe ſentiam,non committam,ut tibi inſanire videar. *Cic.* JEZELI to zá złe maſz co czynię dla ciebie; nie będę ták zrozumu obrany ábym ci ſię podawał za ſzalonego.**Ne point ſentir les paſſions de la jeuneſſe.* Non eſſe affinem earum rerum, quas ſert adoleſcentia. *Ter.* *Nie czuć w ſobie affektow do

ktorych pospolicie młodość iest skłonna. *Sentir, goûter la beauté des vers*, Sentire vim carminis. *Phæd.* *Znać się ná pięknych wierszach *La nature commence d'abord par nous rendre le cœur capable de ſentir les differents effets de la fortune.* Natura nos intùs priùs format ad omnem fortunarum habitum. *Horat.* *Natura ſama zaraz nám uformowała ſerce czuiące y tkliwe ná wſzyſtkie przemiany ſzczęścia. *Il eſt raiſonnable qu'un bon ſerviteur ſente tout ce que ſent ſon maiſtre & ſa maiſtreſſe, & accommode ſon viſage au leur; qu'il ſoit triſte, s'ils paroiſſent triſtes; & joyeux, s'ils le ſont.* Servus frugi debet ſic ſe inſtituere, proindè heri ut ſint, ipſe item ſit, vultum ex vultu comparet, & triſtis ſit, heri ſi triſtes: hilaris ſit, ſi gaudeant. *Plaut.* *Słuſzna áby ſłudzy Pánow ſwoich pioſnkę ſpiewali, y według nich ſwoy humor układali, ſmucáć ſię z ſmutnemi,cieſząc ſię z weſołemi.

SENTIR *par l'odorat.* Aliquid ſentire, odorari, (odoror, aris,atus ſum.) Olfacere, (olfacio,is, feci, factum.) *Cic.* CZUC węchem *Vne roſe nouvellement cueillie ſe fait ſentir de loin* Roſa recens è longinquo olet. *Plin.* *Rożą świeżo zerwaną czuć z daleka.

SENTIR, (*Rendre une odeur*) Sentire, olere, obolere, redolerere, (oleo,es, olui, olitum.) *Cic.* PACHNIEC pachnąć. *Sentir bon.* Benè, jucundè, Arabicè olerè. *Plaut.* Jucundum odorem ſpargere. *Phæd.* *Pięknie pachnąć. *Le contraire eſt* malè olere, tetrum odorem reddere,graviter ſpirare. *Cic. Virg.* Fœtere, fœteo, es, *ſans prétérit ni ſupin. Sentir mauvais.* *Przeciwna zaś trącić śmierdzieć cuchnąć ſzpetnie pachnąć.

SENTIR *fort.* Perolere. TRĄCIC czym potężnie mocno. *Tout le monde ne peu pas ſentir comme vous le muſc & l'ambre.* Non omnes poſſunt olere unguenta exotica, ut ut oles. *Plaut.* *Niewſzyſcy ták mogą trącić; iákoś ty piżmem balſamem maściami prześmiardł. *Sentir le gouſſet.* Hircum olere *Hor.* *Parkotem trącić. *Son haleine ſent ou il ſent.* Fœtet illis anima. *Plaut. ou* fœtorem redolet. *Cuchnie mu z uſt czuć mu zgęby. *Il ne ſent ni ſel ni ſauge, il ne ſent rien.* Nihil prorsùs olet. *Cic.* *Niczym nie pachnie. *Faire ſentir mauvais un lieu* Inodorare locum. *Colum.* *Záśmierdzić mieyſce iákie.

ON DIT au figuré en ce ſens. *Ce diſcours ſent l'antiquité*, ou *eſt d'un goût antique.* Hæc oratio ſapit, redolet antiquitatem. *Cicer* TA MOWA ſtaroświecczyzną trąci. *Elle ſentoit plus ſon bien que les autres.* Erat formâ præter cæteras honeſtâ & liberali. *Ter.* *Nád inſze coś się w niey pięknieyſzego y zácnieyſzego wydawało. *Vn enfant qui ſent ſon bien* Puer ingenui vultûs *Dziecię grzeczności wielkiey. *Je ſens du dégoût pour les beautez communes.* Tædet me quotidianarum formarum. *Ter.* *Sprzykrzyły mi się pospolite urody. *Il ſe ſent encore des mœurs de ſon pays.* Mores patrios adhuc ſervat, retinet, habet. *Jeſzcze znać po nim obyczaie kraiu własnego.

SE SENTIR. (*Participer à une choſe.*) CZUC dolegać bydź uczęſtnikiem *Tout le monde ſe ſent des calamitez publiques*, ou *ſent les malheurs public.* Calamitates publicas participant, *Cicer.* *Wſzyſzſtkich pospolite nieszczęśliwości dotykaią wſzyſtkim się czuć daią. *Se ſentir de la peſte.* Peſtem participare. *Cicer.* *Zárazic się powietrzem czuć w sobie zárazę morową. *Les valets ſe ſentent de la bonne fortune de leur maiſtre.* Servi de bonâ heri ſui fortunâ participant *ou* bonam fortunam *Plaut. ou* Participes fiunt de proſperâ heri ſui fortunâ. *Szczęście Panow ściąga się ná służących. *Je ne me ſuis point ſenti de voſtre libéralité.* Liberalitatis tuæ expers factus ſum. *Plin-Jun.* *Nie doznałem iá twoiey hoyności.

SE SENTIR. (*Se connoiſtre.*) Se noſcere. ZNAC się. *Je luy feray ſentir à qui il ſe joüe* Sentiet quem attentarit. *Phæd.* *Pozna on z kogo to żartować. *Il eſt tellement tranſporté de joye, qu'il ne ſe ſent pas.* Præ gaudio vix eſt apud ſe. *Terent.* *Ták rád ze się od radości nie czuie.

Je vous prie de luy faire ſentir que mon amitié luy a ſervi. Oro ſentiat, intelligat meam amicitiam ei profuiſſe. *Cicer.* Proſzę cię niech że zná że mu moia przyiaźń ná co przydała. *Quand on ne ſe ſent point coupable, on doit eſtre hardy à défendre hautement ſon innocence.* Qui non deliquit, decet eſſe cõfidẽter,& pro ſe & protervè loqui. *Plaut.* *Kto nic winien,śmiało y beſpiecznie przy swoiey niewinności ma stawać

ON DIT proverbialement, *Il ſent de loin, il a bon nez, il eſt prudent, il prévoit les choſes.* Longè proſpicit *ou* longè animo proſpicit. *Cic.* Sagaci nare res ſentit. *Lucan.* ZDALEKA widzi, roſtropny, ostrożny, baczny.

SEOIR, (*Se ſeoir.*) Sedere. SIEDZIEC.

SEOIR ſe dit auſſi à l'impersonnel & ſignifie *Eſtre convenable, convenir.* Convenire, (convenio,is,veni,tum.) Congruo, (is, congrui, *ſans ſupin.*) Decet *impersonnel.* PRZYSTOIC.

Cét habit me ſied bien. Decet me hæc veſtis. *Plaut.* Tá ſuknia mi przyſtoi, przyſtoyno mi w tym ſtroiu w tey ſukni *C'eſt voſtre beauté qui fait que cét habit vous ſied bien.* Virtute formæ id evenit, ut veſtis iſta te deceat. *Plaut.* *Twoia uroda czyni że ci pięknie w tym ſtroiu w tey ſukni. *Il luy dit que ces baſſeſſes ne ſioient point à un vieillard*, ou *bleſſoient ſa gravité.* Dixit non decere gravitatem ſenis tam humiles ineptias. *Petr.* *Mowił mu, że te podłości, nie przyſtały mu w tym wieku, znieważały ſędziwość iego.

SEP, ſubſt m. (On ne fait point ſonner le *p* en le prononçant.) *Pied de vigne.* Vitis, vitis. f. *Voyez* CEP. LATOROSL winna macica winna. Nie wymawia się p. w tym słowie Francuſkim ná końcu.

SE'PARABLE, adject m. & f. (*Qui ſe peut ſéparer.*) Separabilis & hoc ſeparabile,adj. *Cic.* Quod disjungi ac ſeparari poteſt. ROZDZIELNY co rozdzielić można.

SE'PARATION, ſubſt. fœm. (*Diviſion. Partage.*) Disjunctio. Secretio Diviſio, onis, fœm. *Cicer. Liv.* ROZŁĄCZENIE rozdzielenie.

SE'PARATION *de deux perſonnes qui ſe ſéparent, & qui s'en vont, l'un d'un coſté & l'autre de l'autre.* Disjunctio, onis,f Diſceſſus Digreſſus,ûs, maſc. Diſceſſio, onis,fœm *Cic* ROZŁĄCZENIE dwoch osob z ktorych iedna wiednę drugą w drugą stronę idzie.

SE'PARATION. (*Diviſion du mary d'avec la femme. D'un amy d'avec ſon amy, des-union, diviſion.*) Divortium, tii, neut. Disjunctio. Diſſotiatio. Diremptio, fœm. Diremptus, ûs, maſc. *Cicer.* ROZŁĄCZENIE Małżeńſtwa, męża od żony; rozerwanie przyiaźni,rozbrat między przyiaciołmi.

SE'PARATION *d'un lieu par quelque muraille ou cloiſon.* Sepimentum, ti, neut. *Cicer.* PRZEDZIELENIE przepierzenie ścianą.

SE'PARE'MENT, adv. (*A part.*) Separatim. Seorsùm. *Cic.* OSOBNO z osobna.

SE'PARER, V. act. (*Diviſer. Partager.*) Dividere. (divido,dis,diviſi, diviſum.) Partiri, (ior, iris, partitus ſum.) *Cic.* Diducere, (diduco, cis, xi,ctum.) Diſcludere, (diſcludo, is,ſi, ſum.) *Cæſ.* Diſtrahere, (ho,is,xi,ctum.) DZIELIC rozdzielać rozłączać. *Les Monts Pyrénées ſéparent la France de l'Eſpagne* ou *d'avec l'Eſpagne.* Hiſpaniam à Gallià Pyrenæi montes diſtrahunt, dirimunt, diſcludunt. *Cæſ.* Dividunt. *Cic.* *Gory Pireneyskie dzielą Francyą od Hiſzpanii.

SE'PARER *une choſe d'avec une autre.* Aliquid à re aliquâ ſeparare, diſſociare, disjungere, abjungere, dividere, diſtrahere. *Cic.* ROZDZIELAC iedno od drugiego.

SE'PARER *les perſonnes, les deſunir, les mettre mal enſemble.* Aliquem ab aliquo disjungere, ſejungere, divellere, abſtrahere, diſtrahere, diſſociare. *Cicer.* POROZNIC osoby iákie między sobą. *Si je viens à me ſeparer de vous, je ne puis plus ſouhaitter de vivre.* Si eo meæ fortunæ redeunt, ut à te diſtrahar, nulla eſt mihi vita expetenda. *Ter.* *Jeżeli mi kiedy przyidzie rozstać się z tobą niechcę iuż więcey żyć ná świecie. *Se ſéparer, faire divorce*, (parlant *du mari & de la femme.*) Divortium facere. *Cicero.* *Rozłączyć się co do małżeńſtwa rozwieść.

SE SE'PARER. (*Se quitter.*) Diſcedere, (diſcedo, is, diſceſſi, diſceſſum.) *Cic.* ROZEYSC się roziechać się. *Nous nous ſéparaſmes de telle ſorte, qu'il me déclara ne vouloir plus donner ſa fille à mon fils.* Ita tum diſcedo ab illo, ut qui ſe filiam neget daturum filio. *Ter.* *Roześliśmy się ná tym że iuż więcey niechciał corki swoiey dać zá mego syna. *Se ſéparer bruſquement d'avec un autre.* Ab aliquo ſe abrumpere *Cic.* *Rozeyść się nágle, y przykro z kim.

SE'PARER *des gens qui ſe battent.* Seponere aliquos extra certamen. *Liv.* Manu decertantes interpellare. ROZWADZAC biiących się z sobą.

SEPT *ou* SET, *comme il ſe prononce* Septem indéel. Septeni, ſeptenæ, ſeptena. SIEDM. *Sept nuits.* Septem *ou* ſeptenæ noctes. *Prop.* *Siedm nocy. *Sept lettres.* Septem *ou* ſeptenæ litteræ. *Plin.* (Ce nombre ſe marque ainſi VII. en chiffre Romain, en Arabe 7.) *Siedm liſtow Ta liczba ták się pisze VII. Rzymską liczbą, prostą záś ták 7.

QUI *a ſept ans.* Septuennis & hoc ſeptuenne. adject. *Plaut.*

Plaut. SIEDM lat máiący siedm mu lat iest w siodmym iest roku.

QUI *a ſept pieds de long.* Septempedalis & hoc ſeptempedale, adj *Plaut.* NA siedm stop długi.

SEPT *fois.* Septies *Cic.* SIEDM rázy, siedm kroć.

SEPT *cents.* Septingenti,æ,a. (*En chiffre Romain ainſi DCC. En Arabe ainſi 700.*) SIEDM set Rzymską liczbą DCC; prostą 700. *Troupeau de ſept cents beſtes.* Septingenarius grex. *Var.* *Trzodę o siedset owiec.

L'an ſept cents. Annus ſeptingenteſimus. *Var.* Rok siedmsetny.

SEPTANTE pour *ſoixante & dix.* Septuaginta. *indécl.* Septuageni, æ, a. *Cic. Colum.* SIEDMDZIESIĄT.

LES SEPTANTES *Interprétes qui traduiſirent l'Ecriture Sainte en grec par l'ordre de Ptolomée Philadelphe Roy d'Egypte.* Septuaginta Interpretes, tum, m.pl. SIEDMDZIESIĄT Tłomaczow, ktorzy przełożyli Pismo Swiętę ná Grecki Język z roskazu Ptolomeusza Filadelfa Krola Egipskiego.

SEPTEMBRE, *on prononce* SEPTAMBRE, subst. masc. (*Septieſme mois de l'année, à compter depuis l'Equinoxe du printempt, & le neuvieſme à commencer depuis Janvier.*) September, bris, masc *On ſous-entend* menſis *Hor.* WRZESIEN siodmy miesiąc w Roku rachuiąc od porownania dnia z nocą ná Wiosnę, á Dziewiąty rachuiąc od Stycznia.

SEPTENAIRE, adject m & f. (*Le nombre de ſept.*) Septenarius numerus, i, masc *Celſ* SIODMA liczba.

SEPTENTRION, *on prononce* SEPTANTRION, subst. masc. *Conſtellation celeſte compoſée de ſept eſtoiles, que les Aſtronomes appellent* LA PETITE OURSE. Septemtriones, um. *ou* Septemque triones *comme dans Virgile.* Ursa, æ, f. *Plin.* WOZ Niebieski, gwiazdy pewne ták názwane ná północy.

SEPTENTRION, est auſſi *la partie du Globe terreſtre, qui eſt depuis l'Equateur juſque à noſtre Pole. Ainſi on appelle Septentrion toutes les régions qui ſont du coſté de ce Pole, & particulierement la Suéde.* Pars Orbis Aquiloni ſubjecta, Partis ſubjectæ, fœm. Regio Aquilonaris, Regionis Aquilonaris, fem. Septentrio, onis. Aquilo, onis, masc. *Cic. Cæſ.* POŁNOC ná sferze od Ekwatora áż do Punktu nászego wszystkie tedy kraie około tegoż Punktu będące zowią Połnocnemi á osobliwie Szwecyą.

SEPTENTRION, est auſſi *le vent cardinal qui ſouffle du coſté de ce Pole.* Septentrionalis ventus, masc *Plin.* Septentriones venti, masc. plur *Cic.* WIATR połnocny.

SEPTENTRIONAL, masc. SEPTENTRIONALE, fem. (*Qui appartient au Septentrion.*) Septentrionale. Aquilonaris & hoc Aquilonare, adject. *Cic.* POŁNOCNY POŁNOCNA,

SEPTIER, *prononcez* SETIER, subst. m. (*Meſure qui eſt différente ſuivant les lieux*) Sextarium, ii,n. *Juv.* Miarka mokrych y suchych rzeczy, Szostak názwana, Jż w nim szosta część Gárca. Większa lub mnieysza według rożności krájow y Gárcy. Nászа kwarta dwudziestą uncyi większa niż ten szostak.

SEPTIESME, *on prononce* SE'TIEME, (*Adjectif numeral & ordinal.*) Septimus, ſeptima, ſeptimum. *Plin.* Siodmy siodma.

SEPTIESMEMENT, adv. *prononcez* SE'PTIEMEMANT. Septimùm. *Cic.* POSIODME.

SEPTUAGENAIRE, (*Qui eſt parvenu à l'âge de ſoixante & dix ans.*) Septuaginta annos natus. SIEDMDZIESĄT lát máiący.

SEPTUAGESIME. (*Sept ſemaines devant le grand jour de Paſques.*) Septuageſima,æ.f. *on prononce le P.* NIEDZIELA ſtarozapustna wymawia się w tym słowie Francuskim litera P.

SE'PULCRAL, masc. SE'PULCRALE, fem. (*Qui appartient aux ſépulcres.*) Sepulcralis & hoc ſepulcrale, adject. *Ovid.* GROBOWY GROBOWA.

SE'PULCRE, subst. masc. (*Tombeau. Monument.*) Sepulcrum, ſepulcri, neut. Monumentum, ti,neut. Tumulus, li, masc. Conditorium, ii, neut. Hypogæum, æi, neut. (*mot grec.*) *Petr.* Cella pro condiendis mortuis. GROB. Nágrobek.

Baſtir, élever un ſépulcre de pierre de taille. Sepulcrum è lapide quadrato exſtruere, facere, excitare. Wystawić grob z ciosanego kámienia.

SE'PULCRE *honoraire.* Tumulus honorarius, tumuli honorarii, masc. *Suet.* Cenotaphium, ii, neut. *Vlp.* NAGROBEK.

SEPULCRE *magnifique & ſuperbe.* Mausoleum, i, n. *Suet.* GROB wspaniały.

ON DIT figurément, *Ce n'eſt qu'un ſépulcre blanchi* (parlant *d'un homme qui paroiſt honneſte & de probité à l'extérieur, & qui en effet eſt tout rempli de vices*) *Dans l'Ecriture ſainte* ſepulcrum dealbatum, intrinſecùs autem plenũ oſſibus mortuorum, & *dans Horace* homo ſpecioſus pelle decorâ, introrsùm turpis. SZALBIERZ oszust mátacz obłudnik człowiek tyko ná pozor poczciwy.

SE'PULCRE se dit d'un vieillard. *Je tireray les vingt piſtoles de ce vieux ſepulcre.* Ex hoc ſepulcro vetere viginti minas effodiam. *Plaut.* Trup, Dziad, ſtarzec. Dwadzieścia grzywien wydrę od Tego Trupa.

SE'PULCRE, pour la mort. *Je ne ſuis pas ſi proche du ſépulcre, ni ſur le bord de ma foſſe; & quoique j'aye les cheveux gris, je ſuis d'un naturel fort vigoureux.* Non ſum adhuc acherunticus, nec capularis ſenex; & ſi albus capillus tibi videtur, mihi ineſt tamen amuſſitata indoles. *Plaut* GROB zá śmierć: nie ták ieſtem bliski grobu, áni stoię ieszcze iedną nogą w dole moim, á chociażem siwy postaremum bárdzo Czerstwy.

UN LIEU *remplis de ſépulcres, un Cimetiére.* Sepulcretum, ti, neut. *Catul.* CMĘTARZ okopisko.

SE'PULTURE, subst fœm. (*L'action d'enterrer les mots.*) Sepultura, æ, fœm. Humatio, onis, fem. *Cic.* POGRZEB pochowanie. *Donner la ſepulture a quelqu'un, l'inhumer* Humare, (o, as, avi, atum) Sepelire, (io. is, ivi, pultum,) Sepulturâ afficere, condere, condere ſepulcro. *Cic. Ovid.* *Pochować kogo pogrzeb mu uczynić,

QUI *n'a point eu de ſépulture.* Inhumatus. Inſepultus, a, um. *Virg. Cic.* NIEPOCHOWANY niepogrzebiony.

SEQUELLE, subst. fœm. (*Terme odieux & de cabale.*) Manus, ûs, fœm. *Cic.* SZARPACZ urwi poday słowo urażliwe.

SE'QUESTRE, subst. masc. (*Dépoſt d'une choſe litigieuſe en main tierce.*) Sequeſtrum, ſequeſtri, n. *Petr.* SEKWESTR, oddanie czego zá ręce.

SEQUESTRE se dit auſſi *de la perſonne à qui on confie un dépoſt.* Sequeſter, ſequeſtris, ſequeſtre. *ou* Hic & hæc ſequeſtris, & hoc ſequeſtre. adj. *Plaut. Petr.* Sekwestr osoba zá ktorey ręce co oddano.

Mettre une choſe en ſequeſtre. Rem ſequeſtri *ou* ſequeſtro dare. *Plaut.* Oddać co zá ręce.

SE'QUESTRER *une choſe, la détourner, la voler.* Rem aliquam involare *Petr.* Furari, subtrahere. *Plaut.* UKRASC co obrocić ná swoię stronę.

SE SE'QUESTER. (*Se retirer du monde, des compagnies.*) Se ſubducere, ſe ſubtrahere ab hominum ſocietate. Secernere ſe à populo. *Cic.* ODDALIC się od świata ná Osobne życie.

JE SERAY, (*le futur du verbe* ESTRE.) BĘDĘ przyszły czas od słowa Jestem. *Je ſeray ce que tu es, & tu ſeras ce que je ſuis.* Ego tu ſum, tu es ego, uni animi ſumus. *Plaut.* *Ja tobą będę á ty będziesz mną.

SEREIN, adject. masc. SEREINE, fœm, (qui ſe dit *du ciel quand il eſt clair & ſans nuages.*) Serenus. Sudus. Apertus, a, um. *Cic.* JASNY pogodny co do nieba. *Rendre ſerein.* Serenare. *Virg.* *Wyiaśnić wypogodzić.

Il fait ſerein, il fait beau. Diſſerenat *Liv.* Jáſno pogodno.

Pendant un temps ſerein. Sereno cœlo, ſereno tempore. *ou* Sereno *mis ſeul en ſous-entendant* cœlo. *Mart. Plin.* Serenâ tempeſtate. *Suet.* Podczas pogody, zá pogody, pogodnego czasu, o pogodzie. *Le ciel devint tout d'une coup ſerein.* Faciem ad ſerenam ſubito mutatur dies. *Phæd.* *Nágle się wypogodziło.

ON DIT en ce ſens figurement *Vn viſage ſerein, un viſage gay & ouvert.* Serena & aperta facies. Serenus vultus, frons tranquilla & ſerena *Cic.* Twarz weſoła pogodna,

SEREIN, subst. masc. (*Humidité froide & imperceptible qui tombe après le coucher du ſoleil.*) Veſpertini *ou* nocturni vapores *Hor.* Nocturni rores, m.pl. *P in* SRZON rosa wieczorna. *Il fait ſerein, le ſerein tombe.* Nocturnus, ros ſtillat, cadit. *Rosa wieczorna pada, srzon idzie. *Eſtre, demeurer, ou ſe tenir au ſerein ſans danger.* Sedere tutò ad rores nocturnos. *Plin.* *Siedzieć beſpiecznie ná rosie wieczorney. *Il craint le ſerein.* Nocturnos vapores formidat. *Hor.* *Boi się szrzonu strzeże się.

SERENADE, subst. fem. (*Concert qui ſe donne la nuit ou de grand matin devant la porte de quelqu'un.*) Nocturnus ad fores

fores concentus, nocturni concentûs, m. *ou* antelucanus concentus. MUZYKA w nocy lub nádednien pod oknami czyiemi **Donner une ſerenade à ſa maitreſſe.* Occentare oſtium amicæ *Plaut.* *Muzyce ná dobrą noc lub ná dobry dzień kazać grać pod oknami kochanki.

SE'RENITE' *du ciel, de l'air*, ſubſt. fœm. (*lorſque le ciel n'eſt point couvert de nuages.*) Serenitas, atis, fœm. Serenus aer, ſereni aeris, maſc. *Cicer.* POGODNOSC Nieba pogodne niebo pogoda piękna.

ON DIT au figuré, *Sérénité de l'eſprit.* Serenitas & tranquillitas animi, fœm *Liv ou* ſerenus animus *Ovid.* POGODNOSC umyſłu iáſność niepomięſzany umyſł.

SE'REUX, maſc. SE'REUSE, fœm. adject. (*Plein de ſérositez.*) Sero plenus, ſero abundans. WILGOTNOSCI złych pełny.

Le SE'REUX *du lait, le lait clair*, ſubſt.m. Serum lactis, neut SERWATKA od mleka.

SERF, Vieux mot pour dire *Eſclave.* Servus, a, um. *Cic.* PODDANY Niewolnik ſtare ſłowo Fracuſkie.

SERGEANT, *prononcez* SERJANT, ſubſt.m. (*Bas officier de Juſtice.*) Accenſus, accenſi, m. Apparitor, oris, maſc. *Cic.* SERZANT Kápral.

SERGEANT *à verge.* Apparitor urbanus & pedeſter. *Bud.* WACHMISTRZ pieſzych.

SERGEANT *à cheval.* Viatores peregrini & ſequeſtres. *Bud.* WACHMISTRZ konnych.

SERGEANT *dans les armées*, (ſe dit *d'un bas officier d'infanterie prépoſé pour dreſſer les files & les rangées parmi l'infanterie.*) Centuriæ inſtructor, oris. Ordinum ductor, oris, m. KAPRAL niższy Oficyer w woyſku dla porządkowania ſzeregow y ſzykow w piechocie.

SERGEANT *des les armées Romaines.* Speculator teſſerarius, ſpeculatoris teſſerarii, m. STRAZNIK polny.

ESTRE SERGEANT *en Juſtice.* Apparituram facere. *Suet* BYDZ Wachmiſtrzem w mieście.

ESTRE SERGEANT *dans l'armée.* Centuriæ inſtructoris munus obire, exequi. BYDZ Kapralem w woyſku. *Dans *l'armée Romaine.* Teſſerarii ſpeculatoris munus exequi. *Bydź Strażnikiem polnym.

SE'RIEUX, maſc. SE'RIEUSE, fœm. (parlant *d'un diſcours.*) Serius, ſeria, ſerium. *Cicer.* BEZ żartu do prawdy poważny. **Des paroles ſerieuſes.* Verba ſeria. *Tibul.* *Słowa nieżrtem powiedziane.

Tourner les choſes ſerieuſes en raillerie. Seria ludo vertere. *Hor.* Rzeczy poważne w żart obracac.

SE'RIEUX, (parlant *d'un homme qui a une mine grave & auſtere*) Gravis & hoc grave. Serius, auſterus, ſeverus, a, um. *Cic.* CZŁOWIEK poſtaci ſurowey groźney poważney.

SE'RIEUX, comme un ſubſtantif maſc. SUROWOSC oſtrość groźność. **Je n'ay jamais veu un plus grand ſérieux.* Nihil unquam vidi gravius. *Niewidziałem nigdy nic ſurowſzego groźnieyſzego poważnieyſzego. **Avec un grand ſérieux.* Graviſſimè, adv. *Cic.* *Zwielką powagą. **Il tient ſon ſérieux.* Servat gravitatem. *Przeſtrzega powagi ſwoiey. **Il prit ſon ſérieux* Gravem & auſterum vultum induit. Conſtrictam frontem, altumque ſupercilium induit. *Poſtawę ſobie poważną uczynił.

SE'RIEUSEMENT, adv. (*Tout de bon.*) Seriò. Remoto, amoto joco, ludo. Extra jocum. *Cic.* SZCZERZE nie żartem doprawdy.

SE'RIEUSEMENT, (*Gravement.*) Vultu gravi & ſevero. POWAZNIE.

SE'RIOSITE', ſubſt. fœm. (*Le ſérieux.*) Gravitas, ſeveritas, atis, fœm. (Ce mot eſt nouveau & n'eſt pas encore bien receu dans noſtre langue.) POWAGA ſurowość groźna twarz, Słowo Francuſkie nowotne y nieczewſzyſtkim przyięte w francuſkim.

SERIN, ſubſt.m. (*Petit oiſeau qui a un chant mélodieux.*) Achantis idis, f. *Plin.* Spinus ligurinus, i, maſc. CZYZ Czyżyk ptak.

SERINGUE, ſubſt.f. Clyſter, eris, mac. *Celſ.* Fiſtula, æ, f. Quâ immittitur anatina in anum *ou* liquor in aliquod vulnus DUDKA kryſterowa Rurka do dawania kryſtery.

SERINGUER, (*Faire entrer avec la ſeringue.*) Aliquid liquoris clyſtere agere in anum *ou* in vulnus immittere WPUSCIC przez durkę.

SERMENT, ſubſt. m. *prononcez* SERMANT. (*Action par laquelle on prend Dieu à témoin de la vérité de ce que l'on dit.*) Sacramentum, juramentum, ti, n. Jusjurandum, jurisjurandi, n. *Cic.* Jurandum, di. *Plaut.* PRZYSIĘGA biorąc Boga ná świadectwo prawdy.

Faire ſerment, jurer. Jurare, dejerare, (o, as, avi, atum.) *Cic. Ter.* Jure jurare. *Suet.* Przyſięgać przyſiądz. **Faire un faux ſerment.* Falſum jurare, perfidum ſacramentum dicere. *Hor. Le contraire eſt* veriſſimum ſacramentum jurare. *Krzywo przyſiądz, krzywo przyſięgać. **Jurer, faire ou preſter ſerment de fidélité au Prince.* Jurare in nomen principis, ſacramentum dicere principi. *Cæſ.* *Przyſięgać na wiernoſć Pánu poprzyſięgać wiernoſć. **Faire faire ou preſter le ſerment aux ſoldats.* Milites ſacramento *ou* jurejurando adigere *ou* ad jusjurandum. *Cæſ. Liv.* Milites ſacramento militiæ obligare. *Cic.* Sacramentum à militibus exigere. *Liv.* *Przyſięgać kazać woyſku przyſięgę od woyſka odbierać.

Il fit preſter ſerment à toute la province, tant en ſon nom qu'en celuy de Pompée. Provinciam omnem in ſua & Pompei verba per jusjurandum adegit. *Cæſ.* Kázał przyſięgać całey Prowincyi ná ſwoie Imię y Pompejuſza. **Garder ſon ſerment.* Jusjurandum conſervare. *Le contraire eſt* violare. *Cic.* *Dochować dotrzymać chować przyſięgę ſwoię. **Diſpenſer quelqu'un de ſon ſerment.* Sacramentum alicui remittere condonare. Sacramento aliquem ſolvere. *Plaut.* *Uwolnić kogo od przyſięgi. **Renouveller le ſerment au nom de quelqu'un.* Renovare ſacramentum in alicujus nomen. *Tacit.* *Ponowić przyſięgę ná Imię czyie, lub Imieniem czyim.

AVEC SERMENT. Adhibito jurejurando. *Cicer.* POD Przyſięgą.

SERMON, ſubſt. maſc. (*Prédication de la parole de Dieu.*) Sacra concio, ſacræ concionis, *ou* de rebus divinis ad populum oratio, onis, fœm, KAZANIE. **Faire un ſermon.* Habere de rebus divinis concionem ad populum. *Mieć Kázánie.

SERMONAIRE, ſubſt. m. (*Livre de ſermons.*) Concionum liber, libri, m. KAZANIA Kſięga kázań.

SERMONER, Mot ironique pour dire *faire de grands diſcours ennuyeux.* Aſſiduis & moleſtis ſermonibus aliquem ſubmonere, *ou* aures alicujus aſſiduis & odioſis ſermonibus obtunterc, opplere. GADAC prawić baiać długo y tęſkliwie.

SEROSITE', ſubſt.f. *Humeur ſéreuſe, qui ſe trouve dans le ſang & dans le lait.*) Serum, ſeri, n. *Plin.* SUROWOSC oſtrość wodniſtość we krwi y mleku ſerwatka.

SERPE, ſubſt. fœm. (*Outil de fer pour couper les branches.*) Arborea falx *ou* arboraria, falcis arboreæ, fœm *Colum. Cat.* NOZ ogrodniczy, álbo piłka do obcinania wilkow lub gałążek.

SERPENT, *prononcez* SERPANT, ſubſt. maſc. (*Animal venimeux, il y en a de pluſieurs eſpéces.*) Serpens, ſerpentis. Anguis, is. WĄZ gadzina rozmaitego rodzaiu zmiia.

La peau que les ſerpens quittent au printemps. Anguium vernatio, onis, fœm. Anguinæ vernationis membrana, æ, fœm. *Plin.* Wylina, wężowa ſkora ſtara, ktorą ná wioſnę zrzucaią wężę.

PETIT *ſerpent.* Anguiculus, li, maſc. *Cic.* WĘZYK wąż mały.

SERPENT ſe dit figurément *de ce qui eſt nuiſible & dangereux.* On dit d'un ingrat qu'on a élevé & qui fait de la peine. *C'eſt un ſerpent qu'on a nourri dens ſon ſein pour ſa perte.* Colubrum ſinu ſuo fovit contra ſe immiſericors. *Phæd.* WĄZ zły iák wąż: mowią o niewdzięcznym, wąż w záṕadrzu wychowany, lub iáſzczurka.

ON DIT d'*une femme médiſante, qu'elle a une langue de ſerpent* ou *de vipere.* Eſt malæ linguæ. *Petr.* O BIAŁOGŁOWIE obmowliwey y potwarliwey mowiemy, ma ięzyk iák zmiia iák iaſzczurka. **Il a un eſprit de ſerpent & il eſt double.* Colubrino eſt ingenio, & duplices habet linguas *ou* bilinguis eſt. *Plant.* *Chytry iák zmiia.

DE SERPENT. Anguinus, anguineus, a, um. *Ovid. Plin.* WĘZOWY Zmiiowy.

SERPENTER, V. n. (*Faire divers tours* parlant *des rivières comme les plis d'un ſerpent.*) Flexuoſo curſu ferri, (or, latus ſum.) Labi, (or, lapſus ſum.) WĘZYKIEM płynąć mowiąc o wodach. **Ce fleve va en ſerpentant.* Flavius flexuoſus, *ou* crebris flexibus curvatur, ſinuatur. *Plin.* *Ta rzeka wężykiem płynie, idzie. **La Lydie eſt arroſée par le fleuve Méandre qui va toûjours en ſerpentant.* Lydia perfuſa flexuoſis Mæandri recurſibus. *Plin.* *Lydyą oblewa Meander rzeka, wſzędzie wężykiem idąca.

SERPENTINE, (*Herbe médecinale.*) Dracunculus, i, m. *Plin.* ZMIIOWIEC, álbo zieięc, ziele, czyli wężownik.

SERPETTE, ſubſt.f. (*Petite ſerpe à tailler la vigne.*) Falcula, ſcirpicula, æ, f. *Plin.* Falx vinatica, falcis vinaticæ, f. *Cat.* NOZYK do obcinania winnicy.

SERPETTE *à tailler les arbres.* Falx arboraria, f. NOZ ogrodniczy do chędożenia drzew y obcinania.

SERPILIERE, ſubſt.f. (*Groſſe toille pour emballer les marchandiſes.*) Segeſtre, ſegeſtris, n. *Plin.* Serpileria, æ, f. (Mot de la baſſe latinité.) PŁOTNO grube ná pakow záwiianie płotno zgrzebne.

SERPOLET, ſubſt. maſc. (*Eſpéce de thim ſauvage.*) Serpyllum, li, neut. *Virg.* MACIERZANKA ziele podobne do ſzmeru.

SERRE, ſubſt.fœm. (*Lieu à l'abry où l'on met les orangers & les Arbuſtes pendant l'hyver.*) Cella arbuſtiva, æ, fœm. Cella in quâ hortulani defendunt à frigore myrtos. SCHOWANIE ná Drzewka, iáko ná Pomarańcze y inſze ná zimę. Figarnia Pomarańczarnia.

SERRE *où l'on garde les fruits pendant l'hiver.* Oporotheca, æ, fœm. *Var.* SCHOWANIE ná owoce zimie, piwnica ogrodowa, ſklep.

SERRES, ſubſt.f.pl. (*Les griffes des oiſeaux voraces.*) Ungues, *genit.* unguium, m. pl. *ou* falcati ungues, falcatorum unguium, m.pl. *ou* Falculæ, arum, f.pl. *Plin.* SZPONY, praſtwa drapieżnego pazury.

ON DIT dans le familier, *Cet eſcolier a eu le foüet bien ſerré.* Hic ſcholaſticus fuit egregiè virgis cæſus, fuit virgis eximiè uſtus. *Horat.* POTĘŻNE wziął plagi mocną chłoſtę wziął ten ſtudent. **Il gèle bien ſerré.* Aſtrictiùs gelat. *Tęgi mroz, mocno potężnie marźnie. **Il pleut bien ſerré.* Multum *ou* urceatim pluit. Po ężny deſzcz idzie iák z cebra ſię leie **Eſtant nuit ſerrée.* Multâ jam nocte. *Cæſ.* *W głęboką noc.

SERRER, (*Lier étroitement.*) Stringere, aſtringer e, conſtringere, (ſtringo, ſtringis, ſtrinxi, ictum.) act. accuſ. *Cicer. Plaut.* ZWIĄZAC ſkrępować. **Lier pieds & mains.* Quadrupedem conſtringere aliquem. *Plaut.* *Związać ręce y nogi.

SERRER, (*Preſſer de prez.*) Premere, (o, is, preſſi, preſſum) Arctare, (o, as, avi, atum.) Denſare, (o, as, avi, atum.) *Liv.* Condenſare. SCISKAC ściſnąć ſię ściſka ſię. **Serrer les rangs.* Ordines denſare. *Liv.* *Ściſkać ſzeregi ſzyki. **Serrer quelqu'un de prés, le preſſer en le pourſuivant.* Aliquem urgere, (eo, es, urſi) *ſans ſupin. Cic.* Anguſtiſſimè aliquē continere. *Cæſ.* *Ciaſno krotko kogo trzymać. **Eſtre fort ſerré pour aller au fourrage.* Anguſtiùs pabulari. *Cæſ.* *Ciaſne mieć paſtwiſka. **Les autres ſont d'avis de ſe ſerrer en un bataillon, & de faire un dernier effort.* Alii cuneo facto ut celeriter perrũpant, cẽſent *Cæſ.* *Inſi radzili oſtatniemi ſiłami przebić ſię przez nieprzyiaciela. **Se ſerrer, ſe mettre en un peloton.* Se ſe conglobare. *Liv.* *Zwinąć ſię w kłębek. **Cette lettre me ſerre le cœur, & jamais une cloche ne ſonne d'eſle-meſme, ſi quelqu'un ne la tire & ne luy donne le mouvement.* Epiſtola illa mihi concenturiat mentum, nunquam enim tinnit temerè tintinnabulum, niſi quis id tractat & movet. *Plaut.* *Ten liſt mi ſerce ściſka, nigdy ſam dzwon nie dzwoni, ále muſi bydź táki co by go pociągnął. **J'ay le cœur ſerré de vos diſgraces*, ou *vos diſgraces me ſerrent le cœur.* Tuis miſeriis coarctor. *Dolegaią mię twoie przeciwności boleię ná nie. **Vn cœur ſerré de douleur.* Dolore aſtrictum pectus. *Ovid.* *Serce ściśnione żalem.

SERRER, (*Preſſer.*) In anguſtũ cogere *Cic.* CISNĄC dolegać od ciaſności uciſkać. **Mes ſouliers me ſerrent les pieds.* Calceus meus anguſtior urit pedem. *Hor.* *Trzewiki mię ciſną. **Tenir une Ville ſerrée par le moyen d'une garniſon.* Urbem præſidiis devincire *Cic.* *Trzymać Miaſto w powinności oſadziwſzy w nim ludzi. **Mon habit me ſerre.* Anguſtè me veſtis habet. *Ciſną mię ſuknie ciaſno mi w nich.

ON DIT en ce ſens au figuré *Serrer un diſcours, le preſſer, l'abréger.* Orationem anguſtiùs concludere, *ou* premere, coarctare. *Cic.* SKRACAC mowę. **Vn diſcours plus ſerré.* Adductior oratio. *Plin.* Aſtrictior. *Cic.* *Mowa ſkrocona bardziey

SERRER parlant *du froid qui augmente, le froid ſerre tous les jours.* Augetur frigus in dies. ZIMA ſię co raz mocni gruntuie ſężeie. **Il a bien ſerré*, ou *bien gelé cette nuit.* Facta eſt hyems acrior hac nocte. Acriori frigore fuimus contricti hac nocte. *Potężnie marzło tey nocy.

ON DIT en terme de marine. *Serrer le vent.*, pour dire *s'approcher du vent.* Concipere ventum. *Plin.* KU WIATROWI ſię obrocić.

SERRER, (*Enfermer, mettre à part, à couvert & en un lieu ſeur.*) Condere, recondere, (do, dis, condidi, conditum.) Ponere, reponere, (o, is, poſui, poſitum.) act. accuſ. *Cicer.* SCHOWAC gdzie. **Serrer ſon or & ſon argent.* Nummos aurumque recondere. *Hor.* *Pochować ſwoie ſrebro y złoto. **Serrer des alimens pour l'hyver.* Reponere alimenta in hyemem. *Quint.* Hyemi. *Virg.* *Záchować ná zimę żywności náchować. **Serrer le buffet & partager les reſtes du ſoupé aux domeſtiques.* Argentum componere & dividere cœnæ reliquias pueris. *Petr.* *Sprzątnąć kredens á między domowych reſztę ze ſtołu rozdać.

Vn homme ſerré, chiche, avare, meſquin. Perparcus *ou* triparcus homo. *Plaut.* Skąpy ſknera, zmigroſz.

UN HOMME *ſerré, qui eſt peu communicatif.* Tectus & tacitus apud omnes. *Ter.* SKRYTY w ſobie, nie wydaiący ſię łatwo.

UN HOMME *ſerré, qui a le ventre dur, qui ne va point à la garde-robe.* Homo alvi durioris. *Hor. ou* Cui aſtricta eſt alvus. *Celſ.* ZATWARDZENIE żołądka cierpiący, trudny ſtolec maiący, álbo cale ſtolcow niemaiący.

ON DIT proverbialement *Serrer les pouces à quelqu'un pour luy faire dire la verité.* Tormentis veritatem ab aliquo extorquere, exigere. *Cicer. Plin.* WYCISNĄC ná kim prawdę, wybadać z niego przyciſnąć go áby prawdę powiedział.

SERRURE, ſubſt. fœm. (*Piece de fer qui ſe ferme avec une clef.*) Clauſtrum ẽ ferro duplici compactum. *Solin.* Sera, æ, fœm. *Petr.* ZAMEK co ſię kluczem zámyka kłotka. **La ſerrure tomba d'elle-meſme, & la porte s'eſtant ouverte elle entra.* Sera ſuâ ſponte delapſa cecidit, recluſæque ſubitò fores admiſerunt intrantem. *Petr.* *Kłotka ſama przez ſię upadła, á drzwi ſię ſame otworzyły y ona weſzła

SERRURIER, ſubſt maſc. (*Qui fait des ſerrures.*) Clauſtrorum ẽ ferro faber, fabri, m. Faber ferrarius, m. ferrarius, ii, m. SLUSARZ co zámki kłotki robi.

SERVANT, m. SERVANTE, f. part.act. Famulans, antis, omn. gen. SŁUZĄCY, Służąca.

SERVANTE, ſubſt. fœm. (*Celle qui ſert dans une maiſon.*) Ancilla, famula, miniſtra, æ, fœm. *Ovid.* SŁUZBISTA ſługa dziewka w domu.

PETITE *ſervante.* Ancillula, f. *Cic.* Ancillariola. æ, f. *Mart.* DZIEWCZYNA.

SERVANTE, ou *Demoiſelle ſuivante.* Pediſſequa, æ, f. *Cic.* Ancilla *Petr.* SŁUZEBNA Pánna Dworſka.

DE SERVANTE ou *qui convient à une ſervante.* Ancillaris & hoc ancillare, adject. *Cicer.* SŁUZEBNY ſłużebnicy ſłużącym należący.

SERVIABLE, adj.m. & f. (*Officieux, qui ſe plaiſt à rendre ſervice.*) Obſequioſus, officioſus, a, um. *Cic.* SŁUZEBNY, Służebna uſłużny uſłużna.

SERVICE, ſubſt. m. (*Condition d'un ſerviteur.*) Famulatus, ûsm. *Cic.* SŁUZBA. **Eſtre en ſervice chez quelqu'un, au ſervice de quelqu'un*, ou *à ſon ſervice.* Eſſe in alicujus famulatu, *ou* apud aliquem. *Cic.* In miniſterio alicujus. *Plin-Jun.* Servire apud aliquem. *Ter.* *Być w ſłużbie ukogo. **Qui eſt engagé au ſervice d'un maiſtre dur & faſcheux.* Apud herum aſperum duro ſervitio aſtrictum eſſe. *Var.* *W ſłużbie u Páná złego przykrego oſtrego zrzędnego będący **Il s'eſt mis en ſervice de ſon chef.* Ipſe dedit ſe in ſervitutem. *Petr.* *Sam ná ſłużbę przyſtał.

SERVICE, (*Culte, adoration, profond reſpect qu'on rend à Dieu.*) Cultus, ûs, m. Obſervantia, æ, fœm. *Cic.* NABOZENSTWO Kościelne ſłużba Boſka.

LE SERVICE *divin.* Res divina *ou* res ſacra, f. *Cic.* NABOZENSTWO Kościelne Mſza Nieſzpory y inſze Kościelne nábożeńſtwa. **Faire le ſervice divin.* Rei divinæ operam dare, rem divinam facere. *Cicer.* Operari, (or, aris, atus ſum, *mis ſeul ou* rei ſacræ operari.) *Juv.* Operari Deo. *Tibul.* *Odprawować nábożeńſtwo Kościelne. **Aſſiſter au ſervice divin.* Aſſiſtere ſacris. *Hor. ou* Adeſſe ſacris. *Cic.* Ad rem divinam. *Cat.* *Być ná nábożeńſtwie.

SERVICE *pour les morts, ſacrifice qu'on offerre pour le repos de leurs ames.* Feralia, feraliorum *ou* feralium, n.pl. Juſta funebria, orum, *ou* juſta exequiarum, n.pl. ZAŁOBNE nábożeńſtwo zá Duſze Exekwie. **Fonder un ſervice tous les ans pour un defunt.* Inferias annuâ religione alicui inſtituere. *Suet.* *Fundacyą uczynić zá duſzę. **Nous avons fait ſon ſervice.* Ipſi parentavimus, ritè manes ipſius condidimus. *Plin-Jun.* Supremo cadaver illius mandavimus offi-

cio. *Petr. B.* *Odprawiliśmy zá niego Exekwie.

SERVICE *qu'on rend au Prince & à la République.* Opera,æ,f. Miniſterium,ii, neut. *Cic.* SŁUZBA uſługa przyſługa Pánu Oyczyznie Rzeczypoſpolitey.

Il a dix années de ſervice dans les armées, il a ſervi dix ans le Prince dans l'armée. Decem ſtipendia meruit, per decem annos ſub ſignis militavit, ſtipendia fecit, confecit. *Liv. Cic.* Má dziesięć lat ſłużby w woyſku.

Il a vingt années de ſervice chez le Roy. Viginti annis operam dat regi aſſiduam. Dwadzieścia lat ſłuży Krolowi. **Il eſt de ſervice cette année.* Operam debet hoc anno. *Służy tego roku tego roku ſłużba ná niego. **Il a fait ſon ſervice.* Suam operam dedit, præbuit, functus eſt ſuo munere, obiit ſuum munus. *Odprawił ſłużbę ſwoię odbył ſkończył ią iuż po ſłużbie. *On congédia ceux qui avoient fait leur temps de ſervice* Dimiſſi fuerunt, qui juſta ſtipendia confecerant. *Tacit.* *Odprawiono tych co iuż ſłużby ſkończyli.

SERVICE, (*Aſſiſtance, ſecours qu'on ſe donne les uns aux autres.*) Opera,æ,f. Officium,ii,n. *Cic.* USŁUGA przyſługa pomoc ieden drugiemu. **Vous m'avez rendu un bon ſervice* Bonam dediſti mihi operam. *Plaut.* *Szczegulną mi przyſługę uczynił. **Je ſuis à voſtre ſervice.* Sum tuus totus, operâ meâ utere, ut voles. *Plaut.* *Jeſtem do uſług. **Il m'a fait mille offres de ſervices.* Detulit mihi plurimùm officii ou operæ *Cic.* *Tyſiączne mi ofiarował przyſługi. **Il s'eſt offert de uy rendre tous les ſercices imaginables* In omnia ſuam illi obtulit operam. *Liv.* *Ofiarował mu ſię do wſzelkich pomyślnych uſług,

Je ſeray pour voſtre ſervice tout ce qui ſera en mon pouvoir. Faciam pro copiâ & ſapientiâ mea, quæ te velle arbitrabor. *Plaut.* Uczynię dla przyſługi twoiey wſzyſtko co tylko będzie w mocy moiey. **Je fais ce que je puis pour aſſiſter de mes ſervices & de mes conſeils, ceux qui me ſont l'honneur de m'aimer.* Enitor, ut neque amicis operâ & conſilio deſim *Cic.* *Czynię co mogę dla przyſłużenia ſię uſługą y radą przyiaciołom. **J'attribue à un excés d'affection pour moy, la bonté que vous avez d'agréer les ſervices que je ne puis me diſpenſer de vous rendre ſans ingratitude.* Facis tu quidem abundantiâ quâdam amoris, ut etiã grata ſint ea,quæ prætermitti à me ſine nefario ſcelere non poſſunt. *Cic.* *Przyznaię to niewypowiedzianey ku mnie dobroci twoiey, że raczyſz zá wdzięczne mieć nieudolne przyſługi moie; od ktorych iá ſię chyba przez niewdzięczność oczywiſtą dyſpenſować nie mogę. **Ce ne ſont pas là des ſervices d'un homme du commun.* Non mediocris hominis hæc ſunt officia *Ter.* *Nie poſpolite to przyſługi. **Rendre ſervice à quelqu'un.* Officia in aliquẽconferre, operã ſuam alicui dare, præbere, cõmodare, bené mereri de aliquo *Cic.* *Przyſługę ſwoię komu oświadczyć **Je leur ay rendu ſervice dans la proſpérité, comme dans l'adverſité.* Habuerunt officia mea in ſecundis, habuerunt in adverſis. *Plin Jun.* *Służyłem w ſzczęściu y w nieſzczęściu. **Ils rendirent de grands ſervices en cette guerre.* Bonam fortemque operam in hoc bello præſtiterunt. *Liv.* *Dobrze y zácnie ná tey woynie ſłużyli.

SERVICE, (*Utilité, avantage qu'on tire des perſonnes* ou *des choſes.*) Utilitas, atis, fœm. fructus,ûs,m. Uſus,ûs,m. *Cic.* POMOC pożytek użyteczność iáka z czego. **Il m'eſt d'un grand ſervice dans toutes mes affaires, lorſqu'il ſe porte bien.* Mirabiles utilitates mihi præbet, cùm valet, in omni genere negotiorum meorum. *Cicer.* *Wielką mi ieſt pomocą we wſzyſtkich intereſſach kiedy zdrowy. **Je ne puis me paſſer de vos ſervices.* Tuis utilitatibus carere non poſſum. *Cicer.* *Nie mogę ſię obeyść bez twoiey pomocy. **Sacrifier ſa vie au ſervice de quelqu'un.* Suam vitam uſui alicujus impendere. *Tacit.* *Poświęcić życie ſwoie ná czyie uſługi. **Un homme qui eſt capable de rendre du ſervice en bien des choſes.* Homo qui magno uſui eſſe poteſt multis in rebus. *Le contraire eſt,* homo iners operâ. *Plaut.* *Człowiek ktory może bydź pomocą w wielu rzeczach: *przeciwna zaś* człowiek do niczego niepomocny. **On avoit préparé une choſe qui fut d'un grand ſervice.* Una erat magno uſui res præparata. *Cæſ.* *Nágotowano gotową miano rzecz iednę ktora była wielką pomocą.

ON DIT en terme de civilité, *Voilà un beau livre.* On répond *il eſt bien à voſtre ſervice.* Liber ſanè egregius. (Reſpondetur) tibi habeas, velim. MOWIĄ przez ludzkość *naprzykład*: piękna to kſięga; y ta ieſt do uſług WMci. **Si j'avois de l'argent, il ſeroit bien à voſtre ſervice.* Si haberem pecuniam, non negarem. *Plaut.* *Gdybym miał pieniądze całym ſercem bym ſię niemi przyſłużył.

SERVICE ſe dit d'*un certain aſſortiment de vaiſſelle d'argent qui ſert à table.* Supellex argentea, ſupellectilis argenteæ,f *ou* Argentum,ti,n *Petr. SERWIS.* ſtołowy,ſłużba ſtołowa ſrebrna, kredens ſrebra.

SERVICE *de linge, ce ſont des napes, ſerviettes, dont on ſert pareillement à table.* Lintea ſupellex, f. OBRUSY ſerwety ſtołowe.

SERVICE ſe dit auſſi *des plats qu'on ſert ſur table tout à la fois avec viandes & le fruit.* Fercula, ferculorum,n. plur. DANIE ná ſtoł, záſtawienie ſtołu. **Nous fuſmes traittez à pluſieurs ſervices.* Recepti ſuimus plurimis ferculis. *Petr.* *Częſtowano nas kilka razy záſtawuiąc. **Il a donné un repas à trois* ou *à ſix ſervices.* Cœnam trinis ferculis *ou* ſenis ferculis præbuit. *Suet.* *Częſtowano ná trzy álbo ná ſześć dania. **On apporta le premier ſervice.* Allata eſt guſtatio. *Petr.* *Już nieſiono pierwſze danie. **Le premier ſervice fut un cochon; on ſervit au ſecond du miel, & au troiſiéme du fromage.* In primo ferculo porcum; ſequens ferculum, mel. In ſummâ habuimus caſeum. *Petr.* *Ná pierwſze danie było proſię, ná drugie miod, ná trzecie ſer. **On leva ce ſervice.* Sublatum eſt illud ferculum. *Petr.* *Zdięto to danie. **Je ſuis joyeux de l'ordre du ſervice.* Lætus ſum illo methodio. *Petr.* *Cieſzę ſię z porządnego záſtawienia.

SERVIE, ſubſt f (*Province de Hongrie.*) Servia, æ, fœm. SERBIA Serbſka ziemia Prowincya Węgierſka.

SERVIETTE, ſubſt. fœm. (*Linge de table pour mettre devant ſoy & s'en eſſuyer la bouche & les mains par propreté.*) Mantile, is, neut. *Ovid.* Mantelum, li, neut. Mantelium, mantelii, neut. *Var.* SERWETA do ſtołu do ocierania uſt y rąk dla ochędoſtwa.

SERVILE, adj. m. & f. (*De valet, de ſerviteur.*) Servilis & hoc ſervile, adj. *Cic.* SŁUZEBNY ſłużebniczy podły. **Il a l'inclination ſervile.* Eſt illi ſervilis indoles. *Cic.* *Podłe w ſobie ma ſentymenta.

SERVILEMENT, adv. *D'une maniére ſervile,* (comme *un valet.*) Serviliter. *Cic.* PODŁO.

SERVIR, V. act. & n. (*Rendre ſervice premiérement à Dieu.*) Colere Deum, (colo, is, colui, cultum.) SŁUZYC náprzod ſłużyć Bogu. **Il ſert bien Dieu.* Inſignis eſt *ou* eximius Dei cultor. *Hor.* *Pięknie Panu Bogu ſłuży.

ON DIT *ſervir à l'autel, eſtre dans les cérémonies de la Religion.* Miniſtrare ſacris, (o, as, avi, atum.) SŁUZYC do Mſzy ſłużyć około ołtarza.

SERVIR *à pied, à cheval; dans l'infanterie, dans la cavalerie.* Mereri pedibus,equo,facere ſtipendia pedibus,equo. *Liv.* SŁUZYC pieſzo konno, u piechoty u konnych w woyſku. **Servir* ou *porter les armes ſous quelqu'un.* Mereri apud aliquem, ſub aliquo, dep. *Liv.* Stipendia facere. *Liv.* Militare ſub aliquo. *Plin.* *Służyć pod kim, pod czyią chorągwią pod znakiem pod kommendą.

SERVIR *quelqu'un, eſtre ſon valet, eſtre à ſon ſervice.* Servire, inſervire, (io, is, ivi, itum.) Apud aliquem. *Plaut.* Alicui *Cic.* Servire ſervitutem, famulari, ancillari, (or, aris, atus ſum.) Operam, operas dare alicui, præbere. *Plaut.* Alicui miniſtrare. *Cic.* SŁUZYC komu, u kogo ſłużyć, być ná służbie. **Il faut qu'un valet ſerve ſon maiſtre à ſon gré,* ou *ſelon qu'il le ſouhaite.* Servus hero ſerviat illius arbitratu. *Plaut.* *Suga ſłużyć powinien iák ſię Pánu podoba. **Servir quelqu'un à ſes deſpens.* Suo cibo alicui ſervire. *Plaut.* *Służyć komu koſztem własnym. **Servir qtelqu'un pour ſon pain, pour le veſtement & la nourriture.* Curare res alienas ſuo veſtimento & cibo. *Plaut.* *Służyć z iedney ſtrawy y barwy.

SERVIR *quelqu'un à table, luy couper & préſenter des viandes.* Aliquid cibi porrigere alicui, (porrigo, is, rexi, rectum.) *Cic.* Apponere, (o,is, poſui, itum.) *Plaut.* SŁUZYC komu u ſtołu podaiąc kraiąc. **Le jambon cuit du jour d'auparavant ſe peut ſervir froid, & j'ay donné ordre qu'on ne manquaſt pas de le ſervir.* Pernam quidem jus eſt apponi frigidam poſtridiè, ita fieri juſſi. *Plaut.* *Szynka wczorayſza może bydź ná zimno, y roſkazałem áby iey dać nie zápomniano.

Servir à boire à quelqu'un. Alicui pocula miniſtrare, præbere *ou* alicui cyatiſſare. *Plaut.* Podawać pić komu. **Ils ſervirent des viandes cruës.* Incoctos dederunt cibos. *Plaut.* *Dano potrawy ſurowe niedogotowane. **Servir des viandes en pyramides* ou *des pyramides de viandes.* Strutices parinarias concinare. *Plaut.* * Záſtawiać miſa ná miſie ſtuſowane miſy záſtawiać. **Servir des viandes ſur table avec profuſion.* Apponere cibos ampliter in mensâ. *záſtawiać ſtoły buczno hoynie. **Servir en vaiſſelle d'argent, de terre.* Argentũ apponere in vaſis fictilibus miniſtrare *ou* miniſtrare ad menſam. *Cic.* *Záſtawiać ná ſrebrze, ná glinie ná farfurach.

SERVIR *ſimplement* ou *ſervir ſur table.* Menſam *ou* cibos menſæ apponere, inſerre. *Plaut. Cicer.* Aliquid epulandum menſis apponere. *Virg.* ZASTAWIC ſtoł Dáć ieść do ſtołu. **Il nous ſervit bien à diſner.* Bonum nobis pranſoribus apposuit prandium. *Plaut.* *Dobry nám dáł obiad, **On a ſervi les entrées.* Fercula primarum menſarum jam appoſita ſunt. *Záſtawiono przyſtawki. **On ſervit légeremens à ſouper des viandes communes, mais fort ſucculentes.* Cœnula allata eſt, cibus ſcilicet plebeius, ſed ſuccoſus & nutritius *Petr.* *Dano ná wieczerzą máło potraw y proſtych ále ſmaczno. * **Allez-vous en manger, & que d'autres viennent ſervir.* Abite, ut alii veniant ad officium. *Petr.* *Jdzcie wyieść á inſi tu niech przyidą ſłużyć. * **Vn mets ſert pour deux ſoupés.* Explicat cœnas duas unica menſa. *Mart.* *Jedna potrawa ná dwa obiady. **Ayant donné ordre qu'on ſervit le deſſert.* Cum ſecundas menſas juſſiſſet afferri. *Petr.* *Roſkazawſzy áby wety dawano.

SERVIR *quelqu'un, luy rendre ſervice.* Alicui ſervire, deſervire, ſubſervire Officia, operam alicui dare, præbere, præſtare. *Cic Plaut.* PRZYSŁUŻYC ſię komu. **Servir quelun dans ſes amours* Amanti ſupparaſitari, ſubſervire amanti. *Plaut.* *Przyſługować ſię komu w zalotach kuplerem Rufianem czyim być. **Il ne ſervit pas ſon Prince de la langue, ni de la plume, mais de ſon bras & de ſon eſpée.* Non linguâ, nec verbis, ſed manu & armis Imperatori ſuo militavit. *Tacit.* * Nieſłużył Pánu piorem áni ięzykiem ále ręką y ſzablą. **Je vous ſerviray à l'avenir & par mes actions & par mes paroles.* Tibi, quoad potero, faciam & dicam. *Ter.* * Służyć ci będę od tąd y ſłowem rzeczą. **Je ne ſuis jamais occupé, quand il s'agit de ſervir mes amis.* Non ſum occupatus unquam amico operam dare. *Plaut.* * Nigdym nie ieſt zabawny gdzie idzie o przyſługę przyiacielſką.

SERVIR, (*Eſtre utile & bon à quelqu'un* ou *à une choſe.*) Alicui prodeſſe, (proſum, prodes, profui.) *ſans ſupin.* Proficere, (io, is, faci, fectum) Aliquem juvare, (o, as, juvi,jutum.) *Cic.* SŁUZYC zdać ſię ná co. **En voulant me ſervir, vous me déſervez.* Studio noſtri peccas. *Hor.* *Miasto przyſługi ná złość mi czyniſz. **La valeur des ſoldats & l'avantage du lieu ſervent beaucoup à la guerre.* In armis militum virtus & locorum opportunitas multùm juvant. *Cic.* *Męſtwo woyſka, y mieyſca wczeſność wielką ná woynie ſą pomocą. **Cela ne ſert de rien pour rendre la vie heureuſe.* Ad beatam vitam nullum momentum ea res habet. *Cic. ou* Nihil conferet ad beatam vitam, conducit. *Cic.* *To ſię cale ná nic nie zda do ſzczęśliwości życia. **Il ne vous ſervira de rien de vous altérer les poulmons à pouſſer ainſi des ſanglots, puiſque la mort eſt commune à tous.* Nihil proderit tibi gemitu pectus diducere, omnibus idem eſt exitus. *Petr.* * Ná nic ci ſię to nie przyda tym ięczeniem ſobie pierſi mordować, gdyż śmierć wſzyſtkim ieſt poſpolita. **Vn ſeul livre de Xénophon, qui traitte des vertus d'Agéſilaus de Sparte, a plus ſervi à ſa gloire, que tous les portraits & les ſtatuës des autres.* Unus Xenophontis libellus in Ageſilao laudando facilè omnes imagines ſtatuaſque ſuperavit *ou* plus contulit ad Ageſilai gloriã, aliorum imaginibus. *Cic.* *Hiſtorya Xenofonta o Agezylaſie Spartańſkim więcey mu ſprawiła ſławy, niżeli wſzyſtkie Obrazy y posągi od inſzych onemuſz wyſtawione. * **Cela ſert pour faire uriner.* Illud facit ad difficultatem urinæ. *Plin.* *To ieſt pomocne do uryny, pomocne od uryny, pobuza do niey.

SE SERVIR, (*Vſer.*) Re aliquâ *ou* rem aliquam uti, (utor, eris, uſus ſum) Rem aliquam adhibere, eo, bui, itum.) ZAŻYWAC czego. **J'ay la veuë fort bonne, je ne me ſers point de lunettes.* Clarè oculis video, conſpicillo non utor. *Plaut,* *Mám oczy dobre niezażywam okularow. **Je me ſers moins de cet œil cy, que de l'autre.* Iſtoc ego oculo utor minùs, quã altero. *Plaut.* *Mniey zażywam tego oka niż drugiego. **Se ſervir d'adreſſe.* Ingenio uti. *Petr. B.* * Żażyć ſztuki. **Je me ſers de ſa maiſon & de ſon bien auſſi librement, que ſi c'eſtoit à moy.* Domo & re illius utor, tanquam meâ. *Cic.* *Zażywam Domu y fortuny Jego iák ſwego własnego. * **Laiſſez les ſe ſervir de mon bien.* Sinc bona mea utantur. *Ter.*

*Niech zażywaią moicy fortuny. **Se ſervir d'injures baſſes & triviales.* Arripere maledictum ex trivio. *Cic.* * Zażywać ſłow podłych y karczemnych ſłow grubych, **Se ſervir d'une choſe à l'établiſſement de ſa domination.* Ad ſuam potentiam dominatumque convertere rem aliquam. *Cæſ.* *Zażyć czego ná ugrontowanie Pánowania ſwego. * **Cela ſervoit de pain, on en uſoit au lieu de pain.* Id pro pane erat, id ſimilitudinẽ panis efficiebat. *Cæſ.* * Zażywano tego miáſto chleba. * **Se ſervir de ſa jeuneſſe pour attraper des ſucceſſions.* Multas hæreditates officio ætatis extorquere *Petr.* *Pod Tytułem młodości rożne ná ſiebie ſukceſſye ściągać. * **Il ſervoit des principaux du pays dans ſes délibérations.* Ad deliberationes Principes civitatis adhibebat. *Cic.* *Zażywał przednieyſzych Oſob w Kraiu do rady ſwoiey. **Faire ſervir les loix à ſes intereſts.* Ad ſuum quæſtum legibus abuti. *Prawo do ſwoich Intereſſow nákręcać. * **Je me ſuis fort ſervi de luy en pluſieurs occaſions.* Ille fuit mihi magno uſui multis in rebus. *Cic.* *Bardzo mi wielką był pomocą w rożnych okazyach.

ON DIT auifiguré *Servez-vous des remédes que vous donnez aux autres, & repréſentez-vous qu'il n'y a point de douleur que la longueur du temps ne diminuë* ou *n'adouciſſe* Ea tute tibi ſupjice, atque apud animum pone, nullum eſſe dolorem, quem non longinquitas temporis minuat atque molliat. *Cic.* ZAZYI rády ſam ktorą Jnſzym daieſz y zmiarkuy że nie maſz ſmutku ktorego by czas nie umnieyſzył y nie pofolgował.

SERVIR *à la poſtérité d'un laſche flatteur.* Exemplum apud poſteros adulatorii dedecoris haberi. *Tacit* BYC przykładem potomności podłego y nikczemnego podchlebſtwa. **Je donneray ton corps aprés qu'il ſera brulé pour ſervir de paſture aux oiſeaux.* Ambuſtulatum corpus tuum obiciam avibus pabulum. *Plaut.* * Spalę cię y dám cię ptaſtwu ná paſtwę. * **La fortune éléve les uns & abaiſſe les autres pour ſervir d'exemple à ſon inſtabilité.* Magna documenta inſtabilis fortunæ ſummaque & iam miſcentis *Tacit.* *Szczęście tych podnoſi inſzych poniża ná dowod ſwoiey nieſtateczności. * **Servir de pere à quelqu'un.* Eſſe alicui pro patre *ou* loco patris. *Być ſtać ſię Oycem komu. **La Sicile ſervoit aux Romains non ſeulement pour les vivres, mais pour y avoir un tréſor.* Sicilia non ſolum pro penariâ cellâ, ſed etiã pro ærario Romanis fuit. *Cic.* *Z Sycyliy Rzymianie y chleb y pieniądze mieli.

SERVIR ſe dit proverbialement en quelque façon, *Il n'y a qu'un mot qui ſerve, il faut parler franchement & trancher le mot.* Verbum unum ſat eſt, non ambagioſè loquendum eſt. SŁUZYC przyſłowiem francuſkim. Tu iedno tylko ſłowo ſłuży powiedz krotko będzie albo nie. * **Servir quelqu'un à plats couverts.* Occultis artibus petere aliquem. *Sztuką kogo záżyć.

SE SERVIR *de la pate du chat pour tirer les marrons du feu.* Alterius induſtriâ ad ſuam utilitatem abuti. *Voyez* PATTE *ou* CHAT. KOCIEY łapki záżywać dlá dobywaia z ognia káſztanow francuſkie przyſłowie; w tym że rozumieniu polſkie nieſie, Przycudzym ogniu ſwoię pieczenią upiec wyrabiać ſwoie o cudzym.

SERVITEUR, ſubſt. m. (*Valet qui ſert quelqu'un.*) Servus. Famulus, i, maſc. Puer, pueri, maſc. *Cicer.* Alicujus ſervitio ſubjectus. *Liv.* SŁUGA ſłużący.

Vn bon ſerviteur, qui eſt bon ménager, qui fait le profit de ſon maiſtre. Famulus bonæ frugi *ou* ſervus frugi. *Plaut.* Dobry ſługa co Páńſkiego dobra y pożytku przeſtrzega. **Serviteur dans quelque métaire de campagne.* Mediaſtinus, i, m. *Colum.* *Podſtarości Adminiſtrator, Goſpodarz ná ſolwarku. **J'ay des ſerviteurs chez moy, nom pas pour me commander, quand je leur ſerois incommode. Si ce qui me plaiſt leur eſt déſagréable, je n'en demande pas leur avis, & je me gouverne là-deſſus à me mode.* Servientes ſervitutem ego ſervos induxi mihi, non qui mihi imperitent. Si illis ægrè eſt, mihi quod volupe eſt, meo remigio rem gero. *Plaut.* * Od tego ſług chowam żeby mię ſłuchali we wſzyſtkim. Jeżeli im ſię to nie zdaie co im roſkazuię, nie pytam, ſię o to iá nie ná radę ále ná ſłużbęm ich przyiął.

SERVITEUR dans les maniéres civiles & d'uſage parmy les gens qui ſçavent vivre. Il ſe dit ſouvent abſolument, *Serviteur, voſtre ſerviteur,* ou *je ſuis voſtre ſerviteur.* Salve, ſalvus ſis, ſalutem tibi dico, opto, volo, precor. *Cic.* SŁUGA potocznie y poſpolicie przez ludzkość y dobrę mánierę. Jeſtem twoy ſługa náyniższy uniżony. * **Je ſuis ſerviteur de**

toute voſtre maiſon, & amy particulier de Monſieur voſtre fils. Veſtræ familiæ amicus, & tuo ſummus gnato. *Ter.* * Jeſtem ſługą całego Domu całey familii, y partykularny ſługa ſyna twego. * *Serviteur tres humble à Parmenon.* Salute Parmenonem ſunm impertit Gnatho *Ter.* *Kłaniam uniżenie uniżoność moię Pámenowi. **Serviteur à Chremes.* Jubeo Chremetem *Kłaniam Chremetemu.*

SERVITEUR de quelque fille, *Celuy qui luy fait l'amour & la recherche en mariage.* Procus, proci, m. *Cic.* TEN co ſię ſtara o Pannę Káwaler iákiey Pánny.

SERVITUDE, ſubſt. fem. (*Eſclavage.*) Servitutes, utis, fem. *Cic.* Servitium, ii, neut *Hor.* Servitudo,inis, fem.*Liv.* NIEWOLA poddaństwo.

Eſtre en ſervitude ou *dans la ſervitude.* Servire ſervitutẽ. *Quint* Sub alapâ eſſe *Petr.* Być w niewoli. * *Jetter* ou *plonger quelqu'un dans une éternelle ſervitude.* Æternam alicui injangere ſervitutem, perpetuâ aliquem premere ſervitute, perpetuo ſervitio *ou* perpetuæ ſervituti aliquem addicere *ou* in ſervitutem. *Ter. Cæſ Cic.* *Wprawić kogo w wiekuiſtą niewolą. **Emmener en ſervitude.* Abſtrahere, abducere in ſervitutem. *Cicer.* *Zábrać záprowadzić w niewolą. **Supporter une ſervitude leborieuſe.* Laborioſam tolerare,pati ſervitutem. *Colum. Tacit.* Grave pati ſervitium.*Virg.* *Cierpieć ciężką niewolą. **Affranchir quelqu'un de la ſervitude.* Manu liberali aliquem aſſerere. *ou* In libertatem aliquem aſſerere *Plaut* *Wybić kogo z niewoli wyſwobodzić z niewoli * *Il y a bien à ſouffrir dans la ſervitude, & c'eſt un fardeau bien peſant & bien dur.* Multa iniqua expetunt in ſervitute. habendum hoc onus cum labore *Plaut.* * Wiele trzeba znoſić w niewoli, y ieſt to iárzmo bárdzo ciężkie y przykre. **Vous voyez la ſervitude marquée ſur leurs fronts, & des viſages libres ſe ſont volontairement ſoûmis à des flétriſſeures qu'ils n'ont point meritées.* Servitia ecce in frontibus cernitis, & vultus ingenuos volontariâ pœnarum lege proſcripros *Petr* * Widziſz niewolniczepiątna náczołach, y wolnych ludzi dobrowolnie w iárzmo idących,ná ktore nie zaſłużyli

SERVITUDE *qu'on met ſur quelque héritage.* Servitus fundo impoſita *Q int.* POWINNOSC włożona ná dobra, prawo poddaństwo.

SESAME, ſubſt maſc. (*Eſpece de bled ſelon Pline*, ou *de légume ſelon Columelle*) Seſamum, i, neut.*Plin.* Brzoſkiew ziele czyli ciemierzycznik.

SESELI, ſubſt. maſc (*Eſpéce de fenoüil tortu.*) Fœniculum tortuoſum, i, neut CZARNOGŁOW, łani czyściec, wielki kmin ziele liściem do kopru włoſkiego podobne.

(Il croiſt à Marſeille, on l'appelle *Seſeli Maſſilienſe, Fœniculi folio.*) Rośnie nayprzednieyſze to ziele w Maſſylii.

SESTERCE, ſubſt. maſc. Seſtertius, ii, maſc. *ou* Seſtertium, ii, neut. *Cic.* GROSZ Rzymſki połtrzecia maiący.

SE'VE, ſubſt fem (*Liqueur enfermée dans les plantes & dans les arbres, qui monte de la racine pour leur nourriture.*) Arborum glutinoſus humor, oris, maſc. *ou* Succus, ſucci, m. SOK miázga w drzewach y ziołach odkorzenia idący. **Coupez les branches d'en haut, afin que rien ne puiſſe faire monter la ſéve* Ramos uperiores præcidito, ne quid ſit,quo poſſit ſuccus evocari.*Col.* *Pozrzynay gałąski zwierzchu áby ſok zdołu nie ſzedł do gory.

SE'VE *du vin.* Vini ſaliva, æ, fem. *Plin.* MIAZGA ſok w látoroślach.

SE'VENNES, (*Montagnes du Languedoc.*) Gebenæ,arũ. *Voyez* CE'VENNES CEBENNY gory Okcytanii.

SE'VERE, adject & ſem. (*Rude. Rigoureux.*) Severus. Auſterus. Durus, a, um *Cic.* Severior & hoc ſeverius. Auſterior & hoc auſterius. Durior & hoc durius. Severiſſimus. Auſteriſſimus. Duriſſimus, a, um. Oſtry ſurowy groźny. **Fort ſévere à ſon fils.* Acerbè ſeverus in filium.*Cic.* *Bárdzo Oſtry groźny ná ſyna.

SEVEREMENT, adv. Severè. Auſterè. Aſperè. Duriter. *Ter. Cic* Oſtro ſurowo groź no.

SE'VE'RITE', ſubſt fem. (*Rigueur.*) Severitas. Auſteritas. Aſperitas. Duritas, atis, fem. Surowość.**Il paraiſt une morne ſévérité ſur ſon viſage, & beaucoup de bonne foy dans ſes paroles* Triſtis ſeveritas ineſt in vultu, & in verbis fides. *Ter.* *Surowość w oczach poczciwość wielka w ſłowach ſię wydaie * *Employer la ſéverité, s'en ſervir, en uſer.* Adhibere ſeveritatem. *Cic.* *Záżyć ſurowości.

SE'VE'RONDE *ou* SUBGRONDE, ſubſt. fem. (*C'eſt la partie de la couverture d'un baſtiment qui eſt en ſaillie.*) Subgrunda, æ, fem. *Var.* Subgrundia, orum, neut. plur. *Vitr.* OBDACH w budowaniu.

SEUIL, ſubſt. maſc Limen, inis, neut. PROG. **Le ſeuil d'en haut.* Limen ſuperum *Plaut.* *Nád prożek. **D'en bas.* Limen inferum. *Plaut.* *Prog.

SE'VILLE *ſur le Guadalquivir,* (*Ville d'Eſpagne capitale de l'Andalouſie, avec Archeveſché.*) Hiſpalis ad Bœtim, is, fem. *Plin.* Hiſpal, lis, fem. SEWILIA Miáſto Hiſzpańſkie ſtołeczne Andaluzyi z Arcybiſkupſtwem.

SE'VIR, V. neut. (*Punir, chaſtier, uſer de mauvais traitement envers quelqu'un*) In aliquem ſævire, (ſævio, iſi, ivi, *ou* ii, itum.) *Juv. Ovid* Afflictare aliquem aliquem ſævitiâ, ſævitiam in aliquem adhibere. *Tacit.* SROZYC ſię ná kogo, nád kim, paſtwić ſię nád nim.

SEUL, maſc SEULE,fem (*Qui n'eſt point accompagné.*) Soſus, ſola, ſolum SAM SAM ieden.

SEUL. (*Vnique.*) Unus, a, um *genit.* Unius, *dat.* Uni. Unicus, a, um. *genit.* unici, unicæ, unici. SAM iedyny. **Je n'ay ſoin que de luy ſeul.* Illum curo unum. *Ter.* *Nie mam tylko tego iednego * *C'eſtoit la ſeule conſolation que nous euſſions dans nos maux.* Hoc erat nobis unicum ſolatium in malis. Hac re unicâ ſuſtentabamur in malis. *Tá była iedyna pociecha w nieſzczęśliwościach náſzych,

PAS UN SEUL. Ne unus quidem, nemo unus. *Cic.* ŻADEN áni ieden.

SEUL. (*Abandonné. Deliſſé*) Solus. *Ter.* SAM ſama opuſzczony opuſzczona od wſzyſtkich.

SEULEMENT, adv. Solùm, Tantummodo, Duntaxat. *Cic.* TYLKO.

NON SEULEMENT, (*Mais encore*) Non ſolùm, verùm etiam. Non tantùm, non modo, ſed etiam *Cic.* NIETYLKO ále też.

SEUR, maſc. SEURE, fem. (*Aſſuré, ferme. ſur quoy l'on peut marcher en aſzûrance.*) Firmus, a, um. Stabilis & hoc ſtabile, adject Firmior & hoc firmius, ſtabilior & hoc ſtabilius, iſſimus, a, um. adject. *Cic.* PEWNY beſpieczny pewna beſpieczna.

Vn lieu ſeur où l'on peut aller en aſſurance. Locus tutus, ſecurus. *Cic.* Mieyſce beſpiecznie gdzie beſpiecznie chodzić iechać. **Je me ſuis retiré en un lieu ſeur.* In tutum me recepi. *Liv.* *Oddaliłem ſię ná mieyſce beſpieczne.

SEUR, (*Aſſuré, certain.*) Certus, a, um Certior & hoc certius Certiſſimus, a, um. *Cic.* PEWNY Pewna rzecz. **Je ne ſuis pas bien ſeur de cela.* Parum certum mihi eſt eà de re. *Plane ad Cic.* *Niebardzom o tym pewny. **Je ſuis ſeur de mon fait.* Certa ſunt quæ dico. *Pewny tego ieſtem. **Il eſt ſeur de ſon baſton, il eſt ſeur que ſon entrepriſe réuſſira.* De ſuſcepti conſilii eventu certus *ou* ſecurus eſt. *Pewny ieſt tego, niezawiedzie ſię ná tym. **Jouer à jeu ſeur,* ou *à coup ſeur.* Tuté ac certò agere. *Odważyć ſię ná pewne.

SEUR. (*Fidele, aſſuré, à qui on ſe peut fier.*) Amicus certus, fidus, a, um. *Cic.* PEWNY ktoremu wierzać y ufać można.

SEUREMENT, adv. (*D'une maniére ferme & ſolide.*) Solidè, firmiter *Plaut* BESPIECZNIE.

SEUREMENT, (*Aſſurement, d'une maniére & aſſurée.*) Certò, certiùs, certiſſimè. *Cic.* PEWNIE zápewne.

SEUREMENT. (*En auſſurance*) Tutè, tutò, tutiùs, tutiſſimè *Cic* PEWNIE nie zawodnie.

SEURETE', ſubſt. fem. (*Aſzûrance.*) Tutum, tuti, neut. *Cic.* Beſpieczeńſtwo. * *Je ſuis en ſeureté.* In tuto ſum, in portu navigo *Terent.* *Jeſtem beſpieczny. **L'affaire eſt en ſeureté* Res eſt in tuto, in vado *Ter.* *Już beſpieczna rzecz iuż intereſſa ubeſpieczone iuż w beſpieczeńſtwie rzeczy.**Soyez en ſeureté de ce coſtélà.* Securus & tutus ſis ab hac parte, nihil inde timeas. *Ter.* Te ab hac parte tutum ac ſecurum reddam *ou* præſtabo. *Cic* *Ztey miary bądź beſpieczny.

SEURETE' (*Précaution qu'on prend dans les affaires & avec les perſonnes*) Cautio, onis, f. *Cic.* Oſtrożność oſtrzeżenie ſwego beſpieczeńſtwa wtraktowaniu Intereſſow z kim. **Prendre ſes ſeuretez* ou *ſes aſſûrances.* Sibi cavere *ou* præcavere. *Cic. Ter.* *Beſpieczeńſtwo ſwoie obwarować. **Soyez en repos, je prendray bien mes ſeuretez en luy donnant cet argent.* Quietus eſto, temerè nunquam hanc pecuniam à me amittam. *Ter.* *Nie boy ſię obwaruię ſobie beſpieczeńſtwo te pieniądze daiąc,

SEVRER, (*Retirer de la mammelle.*) Pueros à mammâ disjungere *Var.* Auſerre uberibus fetum. *Plin.* à lacte, ab ubere, à matre depellere. Removere inſantem ab uberibus, à mammâ *ou* puerum initiare. *Terre.* OD PIERSI odſadzić dziecię.

ON DIT figurément *Sevrer quelqu'un d'une choſe, l'en priver.* Aliquem re aliquâ privare, orbare. *Cicer.* Odſadzić iák kotkę od mleka co komu odebrać.

SE'XAGENAIRE, adject. maſc. & fœm. (*Qui a ſoixante ans.*) Sexagenarius *ou* Sexagenus, a, um.*Var.* SZESCDZIESIĄT lát maiący

SE'XAGE'SIME, ſubſt. fœm. (*Soixante jours avant Paſques.*) Sexageſima, æ,fem. SZESCDZIESIĄTNA Niedziela Dni ſzeczdziesiąt przed Wielkąnocą.

SE'XE, ſubſt maſc qui ſe dit *de l'homme & de la femme.* Sexus, ûs, maſc *Cic.* PŁEC męska, białogłowſka.

Déguiſer ſon ſexe. Mentiri ſexum. *Cic.* Zmyślać płeć udawać ſię inſzey płci.

QUI A *les deux ſexes.* Androgynus, gini, Homo ambigui ſexûs, *ou* ambiguo inter marem & feminam ſexu. *Liv.* MIĘSZANIEC oboiey płci oſoba.

SI *particule conditionelle. Si* Jeżeli. *Si je veux eſtre tel, que vous avez voulu que je fuſſe. Si volo is eſſe, quem tu me eſſe voluiſti.* on peut dire auſſi *ſi velim.* * Jeżeli tákim mam być iákim chciałeś żebym był. *Si je ne mets ordre à ces affaires-là par quelque ruſe, elles perdront ou mon maiſtre ou moy. Hæc ſi non aſtu providentur, me aut herum peſſumdabunt.* Ter. *Jeżeli iáką ſztuką temu nie zábiegnę álbo ſiebie álbo Páná zgubię.

Si vous eſtiez en ma place, vous auriez bien d'autres ſentimens. *Tu ſi hic ſis, aliter ſentias* Ter. & non pas *Si hic es.* Gdybyś był ná moim mieyſcu ináczeybyś mowił, ináczeybyś ſądził.

SI aprés les verbes *Dire, connoiſtre, ſçavoir, demander, douter,* ſe rend par *An, utrum, ne.* Jeżeli czyli. *On demande ſi cela ſe fait ou non. Fiat, nec ne fiat, id quæritur.* Cic. *Pytaią ſię czy to robią czy nie. *Regarde ſi tu aimes mieux prendre cet argent *ou* penſer à défendre ta cauſe. *Vide utrum vis argentum accipere, an cauſam meditari tuam.* Ter. *Patrz co woliſz czy pieniądze, wziąć czy ſię prawować. *J'ay long temps douté ſi je l'acheterois *ou* non. *Diù dubitavi bos emerem, an non emerem.* Plaut. *Długom myślał czyli kupić czy nie kupić.

Je ne ſçay que faire, ſi je dois ſecourir Pamphile,ou obéir au vieillard. *Nec quid agam certum eſt? Pamphilum adjutem, an auſcultem ſeni* Terent. Niewiem co czynić, czy pomoc Temu czy ſłuchać ſtarca.

Si ce n'eſt ce que je ſoupçonne. *Niſi ſi id eſt, quod ſuſpicor.* Ter. Jeżeli nie to co rozumiem.

SI ſuivi d'un que *ou* devant les adjectifs s'exprime par *Ita, Tam, Adeò.* Tak, ták dalece, ták ſrodze. *Ce jour me ſembla ſi beau, que je penſois voir une image de la Républiſque comme renaiſſante. Ita mihi pulcher hic dies viſus eſt, ut ſpeciem aliquam viderer videre, quaſi revivíſcentis Réipublicæ* Cic. *Ten dzień ták mi ſię ſzczęśliwy widział, iż mi ſię prawie zdawało że poſtać iákoś odradzaiącey ſię Rzeczypoſpolitey widze *Elle avoit un viſage ſi modeſte, qu'il ne s'y pouvoit rien ajoûter. *Vultu adeò erat modeſto ut nihil ſuprà* Ter. *Ták ſkromney była twarzy, że nic nád to pomyślić ſię nie może. *La mort eſt elle donc un ſi grand mal *Vſque adeò ne mori miſerum eſt.* Hor. *Tákże to ieſt rzecz nieſzczęśliwa umierać. *Il n'y a rien de ſi commun que de n'eſtre pas ſage. *Nihil eſt tam valdè vulgare, quàm nihil ſapere.* Cic. *Nic poſpolitſzego, iáko nie rozum.

Tant de choſes ſi grandes & ſi importantes. *Tot tantæque res. Tam multæ res atque tantæ.* Cic. Tak wiele rzeczy, ták wielkich, ták poważnych.

SI *faut-il voir, encore faut-il voir la fin.* Sed tamen quis erit exitus, videamus Trzebaſz tedy ieſzcze reſztę widzieć.

MAIS SI, *que ſi.* Sin, ſin autem, ſin aliter. JESLI záś, ále ieżeli. **Si vous voulez me donner la femme que vous m'avez accordée, je l'épouſeray; que ſi vous voulez qu'elle demeure chez vous, le mar iage me demeurea.* Si vis mihi uxorem dare, quam deſpondiſti, ducam; ſin eſt, ut velis apud vos manere illam, hic dos maneat. *Ter.* *Jeżeli mi chceſz dać zá żonę tę ktorąś mi obiecał, wezmę ią. Jeżeli záś chceſz żeby przy tobie mięſzkała, poſag przy mnie niech będzie.

COMME SI. Quaſi,perinde quaſi, perinde ac Si. *avec un ſubjonctif. Cic.* JAKOBY, iákby.

SIBERIE, (*Grande Province de Moſcovie dans la Tartatarie déſerte, vers la Riviére d'Oby.*) Siberia, æ, fœm. SIBIERZ Syberya wielka Moſkiewſka Prowincya w Tátaryi puſtey ku rzece Obi.

SIBYLLE, ſubſt f. (*Certaines vierges payennes qui prédiſoient l'avenir.*) Sibilla, æ,f. *Cic.* SYBILLA wieſzczym duchem nápełniona białogłowa. Zá Pogan były Sybille.

DE LA SIBYLLE. Sibyllinus, ſibyllina, ſibyillinum. *Cic.* SYBILLOWY.

(Auguſte fit brûler plus de deux mille volumes des oracles des Sibylles, & il ne retint que ceux qui portoient leur veritable caractére, qu'il enferma dans deux coffres d'or, & qu'il mit ſous le pied d'Eſtal de la ſtatue d'Apollon Palatin.) Auguſt kazał popalić więcey nád dwa tyſiące kſiąg prorockich ktore udawano zá kſięgi Sybillow, y tylko te záchował ktore prawdziwe były Sybilline, zámknąwſzy ie w dwoch ſkrzyniach złociſtych ktore to kſięgi złożył pod ſłupcem Poſągu Apollina Palatinowego.

SICCITE', ſubſt. f. (*Qualité de ce qui eſt ſec.*) Siccitas, atis,f *Cic.* SUCHOSC.

SICILE, Sicilia, æ, f. *Iſle triangulaire de la Méditerranée, avec titre de Royaume, ce qui la fait nommer* Trinacria, æ, f. (Palerme en eſt la Ville capitale & le Siége d'un Viceroy pour le Roy d'Eſpagne.) SYCYLIA Oſtrow Troygraniaſty ná morzu ſrzodziemnym Kroleſtwo ſkąd ię wyſpę zowią troygraniaſta. Panorm ieſt ſtołeczne miaſto gdzie bywała Rezydencya Wice Reia ná miey cu Krola Hiſzpańſkiego, teraz záś od roku 1739. Má Krola ſwego własnego ktory ieſt Károl Krolewicz Hiſzpański z Xiężnicki Parmeńſkiey zrodzony Krolowa Sycyliyſka Zona Jego, Náyiaśnieyſza Krolewna Polſka Márya Ameilia.

(Ses trois Promontoires ſont le CAP PASSERO, *Pachynũ Promontorium.* Elle eſt diviſée en trois Provinces ou Valées, qu'on nomme *Val di Demona, Val di Nota,* & *Val di Muzara.* Mont *Etna* ou *Gibel* eſt dans cette Iſle, fameux par les flammes & les cendres qu'il vomit de temps en temps,& qui incommodent fort le pays.) Troygranie záś álbo trzy gory nádmorſkie Sycylii ſą Gora nádmorſka *Paſſero,*Gora nádmorſka *Boeo,*y *Pelor.* Dzieli ſię Sycylia ná trzy doliny;álbo Prowincye te u nich zowią *Val di Demona, Val di Nota, Val di Muzara.* W Sycylii ieſt Etna Gora ogniſta,ſławna Płomieńmi y ogniſtą kurzawą, ktora z niey czaſami wybucha, wielką ſzkodę krajowi czyniąca.

LE *Détroit de Sicile.* Fretum Sicilienſe *ou* Siculum. *Cic.* Kánał Sycyliyſki. **La mer de Sicile.* Mare Siculum. *Horat.* *Morze Sycyliyſkie.

DE SICILE. Siculus,a,um. Sicilienſis & hoc Sicilienſe,adject.*Cic.* SYCYLIYSKI, Sycyliyſka.

SICILIEN, maſc. SICILIENNE, fœm. (*Celuy* ou *celle qui eſt de Sicile.*) Siculus,li,m. Sicula,æ,f. *Cic.* SYCYLIYCZYK Sycyliyka.

SICLE, ſubſt m. (*Monnoye des Hebreux, qui valoit quatre drachmes Attiques* ou *quatre deniers Romains revenant à vingt deux ſols quatre deniers de noſtre monnoye.*) Siclus, Sicli, m. Hebræorum numiſma pondus habens quatuor drachmarum. SYKIEL żydowſki: moneta u żydow ſrebrna ważąca cztery dzięgi Attyckich,to ieſt cztery groſze Rzymſkie,náſze ſtare połtalera,to ieſt złotych dwa.

(On voyoit repréſenté d'un coſté une navette, petit vaiſſeau à mettre de l'encens, & de l'autre la figure de la verge d'Aaron. On tient que le *Sicle* eſt la premiere monnoye dont on s'eſt ſervi dans le monde, parce qu'il eſtoit en uſage du temps d'Abraham, mais il n'eſtoit point marqué alors, ſe donnant au poids.) Ná tym pieniądzu po iedney ſtronie była łodka od kadzidła, ná drugiey laſka Aronowa. Mniemanie ieſt że ta była moneta náypierwſza ná świecie ponieważ ieſzcze zá Abrama Patryarchy była w używaniu. Ale Sykiel czaſow Abramowych nie był ſtęplowany,ále tylko ná gwicht odważany.

SICYONE,(*Ville de Péloponneſſe,aujourd'huy* VASILICA) Sycyon, onis, fœm.*Cic.* SYCYON Miaſto Greckie dziś zowią Waſiłka.

SIDON, (*Ville maritime de Phénicie en Sirie, aujourd'huy* SAIDE.) Sidon, Sidonis, f. *Cic.* SYDO Miaſto Sydońſkie w Syryi dziś zowią: *Seyda.*

SIDONIEN, maſc. SIDONIENNE, fœm. Sidonius, a, um. *Cicer.* SYDONYANIN, SYDONIANKA, rodem z Sydonu.

SIDRE, *ou* SITRE ſubſt. maſc. (*Boiſſon faite de pommes ou de poires.*) Sicera, æ, fœm. Succus è pomis expreſſus, *ou* ex piris. JABŁECZNIK Trunek z Jábłek Gruſzecznik trunek z gruſzek.

SIE'CLE, ſubſt, m. *Eſpace de cent années*, ou *révolutions ſolaires. (ſelon l'opinion la plus commune.)* Seculum, ſeculi, neut. *Cic.* WIEK Przeciąg lat ſtu álbo rewolucya ſłoneczna według poſpolitego mniemania kiedy ſłońce w co rocznym biegu ſwoim nie dopełniwſzy zupełnie nád ſześć ſet pięćdzieſiąt y pięć dni ſześciu godzin z pełna oneſz w ſetnym roku dopełnia.

ON DIT figurément, *C'eſt le premier homme de tous les ſiécles & de toutes les nations.* Vir omnium ſeculorum & gentium princeps, pis, m. MOWIĄ *niewłaśnie* wſzyſtkich wiekow y czaſow człowiek náypierwſzy. **Les eſprits des premiers ſiécles* Primarum ætatum ingenia. *Quint.* *Pierwſzych wiekow rozumy. **Le plus ſçavant de noſtre ſiécle.* In noſtro ævo peritiſſimus. *Plin.* *Náyuczeńſzy ludzie wieku náſzego pamięci náſzey. **Vn ſiécle fécond en crimes.* Fecunda culpæ ſecula. *Hor.* *Wiek obfity w niecnoty. **Vn ſiécle barbare & ennemi de la vertu.* Sæva & infeſta virtutibus tempora. *Tacit.* *Wiek okrutny, y cnocie przeciwny.

SIE'CLE ſe dit par exaggération pour un long temps. WIEK chcąc wyrazić co nád zámiar bardzo długi. **Les femmes ſont un ſiécle à s'ajuſter, ſont fort long temps.* Mulieres dum comuntur, annus eſt. *Białogłowa wiekby ſię cały ſtroiła.

ON DIT *les gens du ſiécle, qui vivent dans le ſiécle, opposez à ceux qui vivent dans la retraitte.* Seculares homines *ou* hujus ſeculi homines, m. pl. Qui in vulgari hominum ſocietate vivunt. LUDZIE światowi świeccy dla rożności tych co żyią w Klaſztorach y oſobne prowadzą życie

(On les célébroit tous les cent dix ans, & duroient trois jours & trois nuits. Igrzyſka wieczne co wiek ſię wracaiące u Pogan odprawowano ie co ſto dzieſięć lat, y trwały trzydni y trzy nocy.

IL SIED. (*Il eſt ſéant*) Decet. Przyſtoi przyſtoyno ieſt

SIE'GE, ſubſt. maſc. (*Tout ce qui ſert à s'aſſeoir.*) Sedes, is, fœm Sedile, is, nut Sella, æ, fœm. *Cicer. Virg.* Subſellium, ii, neut. *Liv.* STOŁEK ſiedzenie wſzelkie mieyſce do ſiedzenia ſłużące.

PETIT *ſiege* Sedecula, æ, f. *Cic.* STOŁECZEK.

SIE'GE ou *la gros boyau*, (*l'anus, le fondement.*) Sedes, ſedes, fem. *Plin.* STOLEC, kiſzka, ſtolcowa odbytowa,

Le ſiege tombé. Procidua ſedes. *Plin.* Wydęty ſtolec. **La chute du ſiége.* Sedis procidentia, æ, fem. *Plin.* * Wydęcie ſtolca.

SIE'GE *d'une ville* Obſidio, onis, fem· *Cic.* Obſidium, ii, neut. *Tacit.* OBLEZENIE miáſta.

Aſſiéger ou *mettre le ſiége devant une ville.* Urbem obſidere, circumſidere. *ou* Circumſedere, obſidione *ou* copiis urbem cingere. *Cic.* Oblężeniem miáſto opaſać.

Lever le ſiége, Solvere obſidium, decedere obſidio. *Tacit.* Odſtąpić od oblężenia. **Faire lever le ſiége de devant une Ville.* Urbem obſidione eximere. *Liv.* Liberare. *Cic.* Obſidionem urbis ſolvere, *ou* urbem obſidione. *Cic.* * Ruſzyć oblężenie. **Fairer durer un ſiége, le tirer en longueur.* Trahere, protrahere obſidionenem in longius. *Quint.* * Oblężenie dłużey ciągnąć. **Soûtenir un ſiége.* Obſidionem ſuſtinere, ferre, tolerare *Quint-Curt.* * Wytrzymać oblężenie.

SIEN, maſc. SIENNE, fœm. (*Pronom.*) Suus, ſua, ſuũ. SWOY ſwoia ſwoie. **Il a perdu le ſien* ou *ſon bien.* Suum amiſit, proprium amiſit. *Strawił fortunę.

LES SIENS. (*Ses domeſtiques, ſa famille*) Sui, orum, maſc. Domeſtici, orum. maſc. Familia, æ, fem *Cic.* SWOI ludzie domowi.

SIENNE, (*Ville d'Italie en Toſcane ſituée au milieu des montagnes.*) Sena, æ, f. Senæ, arum, fem. plur. SYENNA Miáſto włoſkie w Toſkanii położone między gorami.

DE SIENNE Senenſis & hoc Senenſe, adject. SYENNENSKI ſyennenńczyk z ſyenny.

SIEUR, ſubſt. maſc. pour *Monſieur.* Dominus. MC: Pán Pán.

SIFFLEMENT, ſubſt. maſc. Sibilus, ſibili, m. ſibilum, i, neut. *Cic. Ovid.* SWISZCZENIE świſtanie ſykanie gwizdanie.

SIFFLER, V. act. (*Rendre un ſon aigu par le moyen de l'air comprimé, qui ſort par un conduit étroit.*) Sibilare, (lo,

las, avi, atum.) Sibilum edere. *Catul.* Mittere ſibila. *Ovid.* MISTAC świſzczeć ſykać gwizdać.

SIFFLER *un cheval pour le faire boire.* Sibilo equum allectare, ut libentius bibat. *Colum.* GWIZDAC koniowi poiąc go.

SIFFLER *quelqu'un par moquerie & pour luy faire inſulte.* Aliquem exſibilare. *Cic.* Sibilis conſcindere, proſcindere, conſectari. *Cic.* Sibilare. *Hor.* WYSWISTAC kogo wydrwić wyśmiać. **Il craint d'eſtre ſiffié.* Sibilum meruit. *Cic.* *Boi ſię pośmiewiſka. **Il n'a jamais eſté ſiffié.* Intactus eſt à ſibilo. *Cic.* *Nigdy gó nie wyśmiano,

SIFFLER *quelqu'un*, ou *ſiffler quelque choſe à quelqu'un.* Aliquid alicui ſuggerere, (gero, geris, geſſi, heſtum.) Submonere aliquem aliquid. *Cicer.* SZEPNĄC poſzepnąć co komu.

SIFFLET, ſubſt. maſc. (*Inſtrument de bois* ou *de buys, avec lequel on ſiffle.*) Fiſtula, æ, fœm. PISZCZAŁKA. **Donner un ſignal avec un coup de ſifflet.* Sibilo ſignum dare. *Dać znáć piſzczałką ſwiſnąć ná znak.

SIFFLET ſe dit auſſi *du conduit de la reſpiration, tant aux hommes qu'aux animaux.* Guttur, gutturis, n. *Juv.* Animæ canalis, lis, f. *Plin.* Canna pulmonis, f. Fiſtula, æ, fœm. *Plin.* GARDŁO, gardła ſzyia.

SIGILLE'E *ou terre* SIGILLE'E, adj f. (*Craye rouge de l'Iſle de Lemnos, dont on ſe ſert en peinture & en médecine.*) Rubrica Lemnia, æ, f. Sigillum Lemnium, n. Terra ſigillata, æ, f. (*dont parle Pline & Agricole.*) (C'eſt un antidote contre les venins) RUBRYKA ziemia álbo glinka cudzoziemska farbowana záżywaią do malarſtw y lekarſtw przerzwatywą ieſt od trucizny.

SIGNAL, ſubſt. m. (*Certain ſigne dont on eſt convenu pour quelque entrepriſe*, ou *pour donner quelque avis.*) Signum, ſigni, n. *Cicer.* ZNAK haſło, umowione ná co. **Donner le ſignal.* Signum dare, edere. *Ter.* *Dać znak.

SIGNALE', m. SIGNALE'E, f. (*Illuſtre. Conſidérable.*) Conſpicuus. Clarus, a, um. Inſignis. Illuſtris, & hoc illuſtre, adj. *Cic.* ZNACZNY, Znáczna.

SIGNALER, (*Rendre marquable, illuſtre.*) Illuſtrem & conſpicuum aliquem facere. ZNACZNYM uczynić oznaczyć. **Il a ſignalé ſon courage en cette occaſion.* Sui animi ſpecimen dedit in hac occaſione, *ou* illuſtrem & notum fecit ſuum animum. *Popiſał ſię z męſtwem ſwoim w tey okazyi.

La bataille de Pharſale a ſignalé le jour & le lieu où elle s'eſt donnée. Pugna Pharſalica & diem & locum, quo pugnatum eſt, famæ & memortæ dedit. Potrzeba Farſaliſka Dzieckow, y mieyſce ſławne y znaczne uczyniła.

SE SIGNALER *par quelque action extraordinaire & d'éclat.* Re aliquâ ſibi nomen facere, condere ſibi famam, conſpicuum ſe dare. *Cic. Phæd.* *ſławnym ſię uczynić, wſławić ſię iáką ſławą akcyą, **Ces deux perſonnages ſe ſont également ſignalez par la fidélité & par la perfidie envers le peuple Romain.* Inſignem utrumque perfidiâ in populum Romanum aut fide. *Tacit.* *ſławni obadwa wiernością y zdradą.

Chaque année eſt ſignalée par quelque défaite. Omnis annus cladibus & funeribus inſignitur. *Tacit.* Każdy rok znáczny zwycięſtwem iákim.

SIGNATURE, ſubſt. fœm. (*Seing.*) Chirographum, phi, neut. Signatura, æ, fœm. *Suet.* Manus, ûs, f. *Voyez* SEING. PODPIS.

SIGNE, ſubſt. maſc. (*Marque* ou *caractere viſible, qui fait connoiſtre une choſe.*) Signum, gni, neut. Indicium, indicii, neut. Symbolus, li, maſc. *Plaut.* Argumentum, ti, neut *Cic* ZNAK co oznaczaiący.

Je vous juſques à cette heure dans cette perſonne tous les ſignes de ſanté qui arrivent d'ordinaire, & qui doivent arriver. Adhuc quæ aſſolent, quæve oportet ſigna ad ſalutem eſſe, omnia huic eſſe video. *Ter.* Dotych czas w nim widzę wſzystkie znaki zdrowia ktore tylko bywaią zwyczaynie y być mogą. **Cela me pouvoit eſtre un grand ſigne de ſon innocence.* Hoc mihi maximo argumento ad hujus innocentiam poterat eſſe. *Cic.* *Mogłomi to być wielkim znakiem Niewinności Jego.

SIGNE, (*Certaine marque qu'on apporte en naiſſant en quelque endroit du corps.*) Nævus, nævi m. *Cicer.* Genitiva nota, æ, fem. *Suet.* ZNAMIĘ iákie przyrodzone ná ciele z ktorym ſię kto rodzi.

SIGNE, (*Préſage d'une choſe.*) Signum, gni, neut. Præſagium, gii, neut. *Cic.* ZNAK przeznacznie przyſzłego przypadku. **Si le ſoleil eſt clair e ſans ardeur à ſon lever, c'eſt ſigne*

ſigne qui le jour ſera beau. Purus oriens, atque non fervens, ſerenum diem nuntiat. *Plin.* * Jeżeli ſłońce wſchodząc ieſt jáſne y bez gorąca znak ieſt pogody.

SIGNE *céleſte, conſtellation.* Signum cæleſte *ou* ſidus, ſideris, neut. *Cic.* Znák Niebieſki gwiazdy.

SIGNE *qu'on fait de la teſte* ou *des yeux.* Nutus, ûs, m. Nictatio, onis, fem *Cic Plaut.* ZNAK dáć głową oczami. **M'ayant regardé, il me fit ſigne des yeux.* Ubi me aſpexit, oculis mihi ſignum dedit. *Plaut.* *Spoyrzawſzy ná mnie dáł mi znak oczami **Il me fait ſigne de la teſte & des yeux, que je me taiſe.* Nutat capite & nictat oculis ne loquar. *Plaut.* *Dał mi znak głową y oczami ábym zámilkł. **Je vous proteſte que je ne luy ay point fait ſigne.* Me iſti non nutaſſe fateor. *Poprzyſięgam ci żem mu znáku żadnego niedał. **Parler par ſigne* Loqui nutu ſignisque. *Ovid.* *Mowić ná migi. **Faire ſigne qu'on accorde une choſe à quelqu'un.* Aliquid alicui annuere. *Le contraire eſt* abnuere, *faire ſigne qu'on luy refuſe.* *Dáć znak że kto ná co pozwala. (Przeciwna ieſt) dáć znák że niepozwalamy, ná co.

SIGNER, V· act. (*Ecrire ſon nom de ſa main.*) Alicui rei ſignum, manum *ou* chirographum apponere, adſcribere, conſcribere, *ou* ſubſcribere. PODPISAC ſię. **Ceux qui ſignérent.* Qui ſcribendo adfuerunt. *Cic.* *Ci co ſię także podpiſali ná co.

SIGNET, ſubſt. maſc. Parvum ſignum, gni, neut. ZNACZEK.

SIGNIFICATIF, maſc. SIGNIFICATIVE, fœm. (*Expreſſif*) Significans, antis, omn. gen. *Quint.* WYRAZNY, wyraźna, wyraźliwy wyrażaiący.

SIGNIFICATION, ſubſt f. (*Dénontiation d'une choſe, l'action de la ſignifier.*) Significatio. Denuntiatio, onis, f. *Cic. Cæſ.* WYRAZENIE.

SIGNIFICATION, (*Le ſens d'un mot, expreſſion.*) Significatio, onis, fœm. Verbo ſubjecta notio, onis, ſœm. Intellectus, ûs, maſc. *Quint.* WYRAZENIE ſłowa znácznie. **Il y a des mots qui ont pluſieurs ſignifications* Verba quædam diverſos habent intellectus. *Quint.* *Są ſłowa ktore rozmaite maią rozumienie.

SIGNIFIER, (*Faire ſçavoir une choſe, la dénoncer.*) Aliquid alicui ſignificare, denuntiare, (o, as, avi, atum.) *Cicer.* DAC znáć o czym. **Signifier à que qu'un, & a ſon domicile qu'il ait à comparoiſtre.*) Denuntiare alicui donum, ut adſit inſiſtat ſe in judicium *ou* judicio. *Vlp.* *Donieść komu y oddać pozew do ſtawienia ſię.

SIGNIFIER, (*Renfermer, contenir quelque ſens.*) Significare. ZNACZYC wyrażać w ſobie co zámykać. **Il ne voit pas bien ce que ſignifie ce mot.* Hoc verbum quid valeat, non ſatis videt. Quæ ſignificatio ei verbo ſubjiciatur, non intelligit *Cic* *Nie wie y nie zna co znaczy to ſłowo.

SIGUENçA, (*Ville d'Eſpagne dans la nouvelle Caſtille.*) Seguntia, æ, fœm. SEGUNC Miaſto Hiſzpańſkie w Nowey Kaſztylii.

SIL, ſubſt. maſc. (*Terre minérale, à faire le rouge & le jaune.*) Sil, ſilis, neut. *Plin.* BRUNATNA glinka, farba do farbowania brunatnego.

DE SIL. Silaceus, a um. *Plin.* BRUNATNY Brunatnego purpurowego koloru ciemno.

SILENCE, ſubſt. m. *prononcez* SILANCE. Silentium, ſilentii, n *Cic.* MILCZENIE cichość. **Vn gard, un profond ſilence.* Altum ſilentium. *Hor.* *Głębokie milczenie cichość wielka. **Faire ſilence.* Facere ſilentium, facere audientiam. *Cic.* *Uciſzyć. **Faire faire ſilence.* Imperare ſilentium, jubere ſilentium *Cic.* *Kazać uciſzyć. **Garder le ſilence.* Silere, (ſileo, es, ſilui, *ſans ſupin.*) Tacere, (eo, es, tacui, tacitum.) Conticere, conticeſcere, favere linguis. *Cic. Plaut.* *Záchować cichość milczenie. **Domitien fut le premier des Empereurs qui fit crier par un Héraut*, FAITES SILENCE, PAIX LA. Favete linguis, facite auritum populum, juſſit primus Domitianus Imperator. *Domicyan Ceſarz okrutny pierwſzy był ktory przez woźnego ludziom nákazywał ábý cicho ſłuchali tyrańſkich iego roſkazow.

Garder le ſilence ſur quelqu'un, n'en rien dire, n'en point parler. Agere de aliquo ſilentium. *Quint.* Aliquem *ou* de aliquo ſilere, tacere. *Cicer.* MILCZEC o kim nic o nim nie mowić. **Garder le ſilence ſur une choſe, la taire, n'en rien dire.* Tacere aliquid, diſſimulare ſilentio. *Ter. Quint.* Aliquid ſilentio præterire, prætermittere, tranſire. *Cic. Tacit.* *Milczeć o czym zámilczeć nic nie mowić o czym.

SILENTIEUX, m. SILENTIEUSE, f. *prononcez* Silantieux (Mot du diſcours familier.) *Qui parle peu.* Tacitus, tacita, tacitum. Taciturnus, a, um. *Ter. Hor.* MILCZĄCY milcząca małomowiący małomowny.

SILER *montanum*, ſubſt. m. (*Arbriſſeau dont on ſe ſert en médecine.*) Siler montanum, ſileris montani, n *Virg.* CZARNOGŁOW ziele.

SILE'SIE, ſubſt fœm. (*Grande Province d'Allemagne.*) Sileſia, æ, fœm. SLĄSK Wielka Prowincya w Niemczech.

(Elle contient dix-ſept Duchez, & ſe diviſe en haute & baſſe Sileſie, qui fait aujourd-huy une partie des Eſtats du Royaume de Bohéme, ſa Capitale eſt Breſlaw qui appartient à la maiſon d'Auſtriche.) Má w ſobie ſiedmnaście Prowincyi álbo Xięſtw, dzieli ſię ná wyższy, y niższy Sląſk przyłączone do Kroleſtwa Czeſkiego; y Domu Auſtryackiego, kiedy Danet piſał, teraz przez Trakraty Wrocławſkie inſza Sląſka dyſpozycya.) Wrocław ieſt miaſto ſtołeczne.

DE SILE'SIE, Sileſius, a, um. SLĄSKI, Sląźácki.

SILIQUASTRE, ſubſt. m. (*Poivre d'Inde* ou *de Calecut.*) Siliquaſtrum, filiquaſtri, n. (*Pline l'appelle* piperitis.) PIEPRZYCA, pieprzna ſałſza ziele.

SILIQUE, ſubſt fœm. (*C'eſt le fruit des légumes & des plantes qui ont la fleur légumineuſe autrement gouſſe.*) Siliqua, æ, f. *Plin.* STRĄCZE ſtrączki owoc wſzyſtkich ziół ktore ſię w ſtrąkach rodzą.

SILLER, V. act. (*Remuer les paupieres.*) Nictare, (o, as, avi, *ſans ſupin.*) Et nictari, dep. *Plaut.* Claudere palpebras. MRUGAC migać.

SILLON, ſubſt. maſc. (*Ouverture qu'on fait à la terre avec la charruë.*) Porca. Lira, æ, fœm *Colum.* SKIBA w oraniu roli, pokład, ſkład. **Faire des ſillons.* Lirare, (o, as, avi, atum.) *Var. Colum.* *Skiby orać. **Par ſillons.* Liratim, adv. *Colum.* *Skibami.

SILLONS (*Marques qui reſtent ſur la peau aprés les coupt de foüets.*) Vibices, vibicum, fœm. plur *Perſ.* DZIĘGI pręgi ná ciele śmigi po plagach.

SILLONS. (*Rides qui viennent au viſage.*) Rugæ, arum, fœm. plur. *Cic.* MARSZCZKI po ſkorze.

SILLONNER (*Faire des ſillons.*) Lirare, (o, as, avi, atum.) *Colum.* SKIBAMI, w ſkiby układać.

SIMAGRE'E, ſubſt. fœm. (*Grimace, minauderie, affectation de geſtes, & d'une contenance ridicule.*) Ineptа & ridicula oris & vultûs compoſitio, onis, fem. Ineptus & putidus *ou* indecorus oris motus, Inepta & inſulſa oris conformatio, onis, fœm. WYKRZYWIANIE ſię umizganie.

Faire des ſimagrées. Flectere, torquere os in geſtus ridiculos & ineptos. Ineptè & inſulsè agere. Wykrzywiać ſię umizgać ſię. **Les faux dévots font mille ſimagrées.* Malè religioſi mille modis illudunt homines, *ou* fucum faciunt hominibus vultu & oculis. *Zmyśleni nábożnicy dziwne wykrzywiania robią.

SIMARRE. ſubſt. fœm. (*Habit de femme, qui a de longues manches pendantes.*) Syrma, æ, fœm. *Mart.* SZATA białogłowſka poważna. Czamara z długiemi rękawami wiſzącemi záżywaią y duchowni.

SIMILITUDE, ſubſt. f. (*Exemple qui ſert de comparaiſon*) Similitudo, inis, f. *Quint.* PODOBIENSTWO.

SIMONIAQUE, adject. maſc. & fœm. Simoniacus, a, um. SWIĘTOKUPIEC Swiętokupny, świętokupſtwem ſię bawiący.

UN SIMONIAQUE, (*Celuy qui donne de l'argent pour une choſe ſainte*, ou *pour quelque bénéfice.*) Simoniacus, i, maſc. Sacrilegus nundinator, ſacrilegi nundinatoris, maſc. SWIĘTOKUPSTWO popełniaiący.

SIMONIE, ſubſt fœm. (*Crime qu'on commet en traſiquant des choſes ſaintes.*) Simonia, æ, fœm. SWIĘTOKUPSTWO (*Symonia*) Handlowanie rzeczami świętemi.

(Mot conſacré qui vient de Simon Magus *ou* le Magicien dont il eſt parlé aux Actes des Apoſtres, qui voulut acheter des Apoſtres la puiſſance de faire des Miracles, *Sacrilega nundinatio, onis, fœm.*) Symonią ten grzech zowią od Symona Czarnokſięznika oktorym w dzieiach ieſt Apoſtolſkich że targował u Apoſtołow y chciał zá pieniądze kuplć dar czynienia cudow prawdziwych.

SIMPLE, adj. m. & fœm. (*Oppoſé à double.*) Simplex, icis, omn. gen. *Cic.* Simplus, a, um. *Plaut.* POIEDYNCZY poiedynkowy. **Vn habit ſimple, qui n'eſt point double.* Veſtis ex

simplici panno, *ou* simplex veſtis *On dit* ſimplicior & hoc ſimplicius ſimpliciſſimus *Suknia poiedyńcza nie podſzyta.

SIMPLE, *qui n'eſt ponit compoſé*. Simplex, icis, omn.gen. *Mart.* PROSTY nie mięſzany ſam przez ſię. **Vne viande ſimple*. Cibus ſimplex. *Mart.* *Potrawa proſta. **Vn mot ſimple*. Nomen ſimplex, n. Natura vocis ſimplex, naturæ vocis ſimplicis,f. *Słowo proſte.

SIMPLE, (*Modeſte, ſans ornement.*) Munditiis ſimplex. *Hor.* PROSTY ſkromny niewytworny. **Vn habit ſimple qui n'a aucun ornement*. Veſtis ſimplex & ſine ullo ornatu.*Stroy prosty **Vne narration ſimple*. Simplex & nuda narratio, aperta.*Cic.* *Powieść proſta.

SIMPLE ſe dit figurément *Vn homme ſimple, ſincére, qui eſt ſans façon, qui agit ſimplement*. Simplex & apertus homo. *Cicer.* Candidus.*Cicer.* PROSTY ſzczery człowiek bez przyſady.

UN HOMME *ſimple, un bon homme, qui va rondement, qui n'entend pas de fineſſe*. Homo minimè malus, ingenuus, & ſimplex. *Cicer.* PROSTY niewykrętny po proſtu idący człowiek.

LE SIMPLE *peuple, le menu peuple, la populace*. Vulgus, gi, m & n. *Cic.* Minutus populus, i,m. Imperita multitudo, imperitæ multitudinis,f. PROSTACTWO prości ludzie poſpolſtwo. **C'eſt un ſimple valet*. Servus purus putus. *Plaut.* *Prosty ieſt ſługa.

LES SIMPLES ou *les herbes médecinales*. Simplicia, ſimplicium, n.pl. *Plin.* Herbæ medicæ, herbarum medicarum, f. pl.*Claud* ZIOŁA poſpolite proſte.

QUI *connoiſt les ſimples*. Herbarius, herbarii, m. ZNAIĄCY ſię ná ziołach.

La ſcience de connoiſtre les ſimples. Ars herbaria. *Plin.* Náuka o ziołach.

SIMPLEMENT, adv. (*Sans ornement.*) Simpliciter, nullo ornatu, *ou* ſine exornatione. *Cic.* POPROSTU bez ozdob y okraſ. **Il eſt veſtu fort ſimplement*. Simpliciter veſtitus eſt. Modicus eſt cultu. *Plin-Jun.* *Po proſtu chodzi.

SIMPLEMENT (*Sans façon. Sans cérémonie.*) Simpliciter. Simpliciùs. Simpliciſſimè. *Cic.* POPROSTU bez ceremonii.

SIMPLEMENT. *Bonnement. Sincérement. A la franche marguérite* (comme l'on parlo populairement.) Simpliciter. Sincerè. Ingenuè. Apertè. Sine fuco & fallaciis. *Cicer.* PO Proſtu ſzczerze.

SIMPLEMENT. (*Naïvement.*) Parùm callidè. Incallidè. Incautè. Parùm prudenter. POPROSTU bez cherchelow y figlow.

SIMPLEMET.(*Seulement*) TYLKO. **Il ordonna ſimplement qu'on changeroit de place*. Ut tantùm loca moverentur, conſtituit. *Tylko z mieyſca ſię ruſzyć kazał.

SIMPLICITE', ſubſt. fœm. (*Qualité de ce qui eſt ſimple.*) Simplicitas, atis, fœm. *Plin.* PROSTOTA. **La ſimplicité des contes de table*. Fabularum convivialium ſimplicitas. *Tacit.* *Proſtota bajek.

SIMPLICITE'. (*Sincérité. Candeur d'ame.*) Simplicitas. Sinceritas. Nuda *ou* nivea ſimplicitas, ingenuitas, atis, fœm. PROSTOTA ſerca ſzczerość. **Vn homme d'une grande ſimplicité*. Verâ ſimplicitate bonus. *Mair.* *Człowiek wielkiey ſzczerości

SIMPLICITE', *trop grande naïveté*. Rudis ſimplicitas. *Ovid* PROSTOTA zbyteczna proſtość.

SIMULACRE, ſubſt maſc. (*Vieux mot*, qui ſignifie *idole, image, repréſentation.*) Simulacrum, cri,n. Effigies, ei,f. *Cic.* OBRAZ Poſąg Bałwan.

SIMULATION, ſubſt f. (Terme de Palais.) *Déguiſement* Simulation, onis,f. ZMYSLANIE udawanie.

SIMULER, V. act (*Déguiſer un acte* ou *quelque affaire.*) Simulare,(o,as,avi,atum.)*Cic.* ZMYSLAC udawać fałſzować.

Des dettes feintes & ſimulées. Simulata nomina, ſimulatorum nominum *Cic.* Długi zmyślone.

SINCE'RE, adject. maſc. & fœm. (*Franc, qui parle à cœur ouvert, qui a le cœur ſur les lévres*, (comme l'on parle dans le familier.) Simplex, icis, omn gen. Candidus, Verus. Apertus Ingenuus, a,um. *Cic.* SZCZERY rzetelny otwartego ſerca bez chytrości.

SINCE'REMENT, adv. (*D'une maniére vraye & ſincére.*) Sincerè. Ingenuè. Candidè. Apertè. Simpliciter. Sincerâ *ou* bonâ fide. *Cic.* SZCZERZE.

SINCE RITE', ſubſt.fœm. (*Maniére d'agir ſincére & ſans*

diſſimulation.) Ingenuitas, atis, fœm. Candor animi, oris, maſc. SZCZEROSC. **Il eſt d'une grande ſincérité, il a bien de la ſincérité*. Animus eſt illi candidior. *Hor.* Pectore candidus eſt, vir bonus & veritatis amicus. *Cic.* *Wielkiey ieſt ſzczerości.

SINGE, ſubſt. m. (*Animal qui approche aſſez de la figure humaine, & en contrefait les actions.*) Simia, æ, f. Simius, ſimii,m.*Cic.* MAŁPA beſtya maiąc doſyć podobieńſtwa ludzkiego, y ákcye ludzkie podrzeźniaiąca. **Petit ſinge*. Simiolus, ſimioli,m. *Cic.* *Małpeczka mała.

(Pline fait deux eſpéces de ſinges, l'une ſans queuë, que les Latins appellent proprement *ſimia*. Les autres qui ont une queuë, qui ſont nommez *Cercopitheci, orum, m.pl.* dont on fait auſſi, deux eſpéces, *Cynocephali*, qui ont une teſte de chien, & *Cercopitheci*. Singes ayant une queuë.) Pliniuſz dwoiaki rodzay małp opiſuie, iedne małpy bez ogonow które właśnie zowią małpami. Drugie z ogonami á te zowią koczkodany, te znowu dwoiakie, iedne o pśim łbie, drugie proſte koczkodany.

SINGE ſe dit figurément *de celuy qui contrefait un autre*. Simia.*Plin-Jun.* Simulator alicujus hominis. MAŁPA niewłaśnie w Francuſkim y Łacińſkim znáczy ſię o tym co podrzeźnia inſzych. Ale w Polſkim znáczy niewiaſtę nierządną z ktorą kto zwłaſzcza przeciwko ſtanowi małżeńſkiemu obcuie, koczkodan záś mowi ſię o tey co ieſt urody ſzpetney.

SINGERIE, ſubſt. f. (*Actions de ſinges.* Simiarum motus varii,m.pl. Geſticulationes ſimiarum, f.pl. PODRZEZNIANIE Jeſta małp.

SINGERIES ſe dit auſſi par extenſion *Des actions des hommes ſots, & badins, qui imitent les ſinges*. Mimicus geſtus,ûs, maſc. Mimicus corporis motus, maſc. Mimica geſticulatio, onis, fœm. Scurriles joci, jocorum ſcurrilium, maſc. plur. BŁAZNOWANIE kuglowanie letkie ákcye ludzi letkomyślnych. **Il fait mille ſingeries*. Agit mimum. *Juv. ou* Simiam. *Błazenkuie.

SINGLER, V. n. Verberare, (o, as, avi, atum.) *Le vent ſingle d'une grande force*. Nos ventus verberat acriter. SIECZE mie wiatr. **Il luy ſingla un coup de foüet*. Scuticâ illum verberavit. *Ciąć kogo chłoſtą, biczem.

SINGLER *en pleine mer*. In altum vela dare. *Virg.* Ferri in altum. Navigare in altum. *Saluſt.* PUSCIC ſię ná ſrzod morza z wiatrem.

SE SINGULARISER, (*Eſtre ſingulier dans ſes ſentimens, en ſes actions, faire le contraire des autres.*) Seorſum ab aliis ſentire, *ou* ſingulares adhibere agendi modos, *ou* in agendo ſingularem eſſe. OSOBLIWE ſwoie mieć maniery wymyſły wykwinty.

SINGULARITE', ſubſt. f. (*Maniére d'agir ſingulière & différente des autres.*) Singularis ab aliis agendi modus, i, maſc. *ou* Ratio, onis, fœm. *ou* à communi ſenſu aliena, diverſa agendi ratio. fœm. WYKWINTY wymyſły oſobliwe wytwory.

SINGULIER, m. SINGULIE'RE, f. (*Vnique. Seul.*) Singularis & hoc ſingulare,adj.*Cic.* JEDEN, poiedyńczy, iedynak oſobny,oſobliwy oſobliwa.

LE NOMBRE SINGULIER. *Qui ne parle que d'un ſeul.* (Terme de Grammaire.) Singularis numerus, maſc. *Var.* LICZBA poiedyńcza ſłow kiedy o iedney tylko rzeczy mowa nie o wielu.

UN COMBAT *ſingulier* ou *d'homme à homme*. Pugna ſingularis, fœm. ſingulare certamen, ſingularis certaminis, neut. *Macrob.* POTKANIE potyczka ſam ná ſam, poiedynkowa bitwa.

SINGULIER, (*Rare, excellent.*) Singularis & hoc ſingulare, eximius,a,um. Excellens, entis, omn. gen. *Cic.* OSOBLIWY rzadki niepoſpolity przedni wyborny. **Vne beauté ſingulière, rare*. Forma ſingularis, eximia. *Cic.* *Uroda niepoſpolita. **Vn homme d'un ſçavoir ſingulier*. Vir exquiſitiori doctrinâ, *ou* ſingulari doctrinâ conſpicuus. *Człowiek náuki niepoſpolitey.

SINGULIE'REMENT, adv. (*D'une maniére ſingulière.*) Singulariter. *Cic.* Præcipuè, unicè. OSOBLIWYM ſpoſobem wyśmienicie.

SINISTRE, adj. m. & f. (*Mal-encontreux.*) Siniſter, ſiniſtra, ſiniſtrum. Malus, a, um. *On dit* Siniſterior & hoc ſiniſterius. *Var.* Pejor & hoc pejus peſſimus, a,um. *Cic.* PRZECIWNY, Przeciwna nieſzczęśliwy.

SINISTREMENT, (*D'une maniére ſiniſtre & funeſte.*) Siniſtrè. Siniſtrè, adv. *Horat.* Infeliciter. *Liv.* NIESZCZĘSLIWIE przeciwnie.

SINON, adv. (*Qui ſert à excepter* ou *à menacer.*) Sin, alioquin.*Cic.* Jeżeli nie, inaczey, grożąc czym álbo ſobie co waruiąc.

SINOPLE, ſubſt. m. (Terme du Blazon.) *Le verd* ou *la couleur praſine*. Praſinus color, praſini coloris, maſc. *Petr.ou* Rubrica ſinopica,æ,f. *Vitr. ou* Sinopis,is,f. *Plin.* ZIELONE pole w herbie.

SINUEUX,m. SINUEUSE, f. (*Qui fait pluſieurs plis.*) Sinuoſus, a,um. *Quint.* FAŁDZISTY ſzeroki obłączyſty wężykowaty kręty.

SINUOSITE', ſubſt. f. (*Tours & retours que forment les rivières.*) Sinus,ûs,m. Volumen, inis, neut. *Virg.* KRĘTY jáko ſię rzeki kręcą, y krążą, krążenie.

SINUOSITE' *d'un ulcére*. Sinus ulceris,m. *Celſ.* SZEROKOSC rany do koſa.

SION, (*Montagne de Jeruſalem.*) Sion, Sionis,m. SYON GORA Jerozolimſka.

SION, (*Ville dans le Valais ſur le Rhoſne avec Eveſché ſuffragant de Tarentaiſe.*) Sedunum,i,n. SEDUN Miaſto we Francyi z Biſkupſtwem Suffraganią Tarentu.

SIPHON,ſubſt.m. (*Tuyau recourbé.*) Siphon,onis,m.*Juv.* CEWKA lewar krzywy.

SIPONTE, (*Ville ruinée dans le Royaume de Naples.*) Sipontum, *ou* Sipuntum, ti,n. SYPONT Miaſto ſpuſtoſzałe w Kroleſtwie Neapolitańſkim.

SIRE, ſubſt. maſc. (*Nom & tire d'honneur qu'on donne maintenant au Rey ſeul.*) Dominus *ou* Rex, regis, maſc. KROL. Tytuł ktory ſamemu Krolowi w Francuſkim ſię daie.

SIRACUSE aujourd'huy *Saragouſe, ville maritime de Sicile*. Saracoſa, æ, fœm. SYRAKUZA Miaſto Nádmorſkie w Sycylii.

SIRE'NES, ſubſt.f. (*Monſtres marins ſelon la fable, qui ont le viſage de femme & une queuë de poiſſon.*) Sirenes,ſirenum, f.pl. SYRENY potwory ná morzu bajeczne,z twarzą białogłowſką á ogonem rybim.

SIRMICH, (*Ville de Hongrie prez de l'embuchure de la Save.*)Sirmium,ii,n.Simis,is,f. SZYRMISZ Miaſto Węgierſkie nád uściem Sawy.

SIRTES, ſubſt. m. pl. (*Ce ſont des ſables mouvans, agitez par la mer, tantoſt amoncelez & tantoſt diſſipez, qui ſont ſouvent périr les vaiſſeaux.*) Sirtes, ſirtium. m. pl. RAFY baki ná morzu, zámieć piaſzczyſta, czaſem wyſypana przez fale, czaſem temiſz falami znieſiona y płaſzczyznę czyniąca ná ktorych częſtokroć oſiadaią álbo y roſtrącaią ſię okręty.

SISTRE, ſubſt.m. (*Inſtrument de Muſique.*) Siſtrum,ſiſtri, n.*Ovid Petr.* BRZĘKADŁO muzyka cymbał.

SISTERON, (*Ville Epiſcopale de Provence.*) Segeſtero, ſeguſtero, onis, fœm. SEGESTR Miaſto y Biſkupſtwo w Prowencyi.

DE SISTE'RON. Segeſteronenſis & hoc ſegeſteronense, adject. Z SEGESTRU Miaſta.

SITUATION, ſubſt. f. (*Aſſiéte d'un lieu, la maniére d'eſtre placé.*) Situs, poſitus,ûs,m. Poſitio, onis, fœm. *Cic.Tacit.* POŁOŻENIE mieyſca,álbo poſtawa czego.

ON DIT figurément, *Faire ſortir l'ame* ou *l'eſprit d'une perſonne, de ſa ſituation.*) Alicujus mentem è ſuâ ſede & ſtatu dimovere, deturbare. *Hor.* W ZŁOSC, álbo w ſzaleńſtwo kogo wprawić zmieſzać kogo. **Il eſt dans une belle ſituation, il eſt bien eſtabli*.Pulcherrimè exſtat *Cic.*W dobrym ieſt położeniu.**Dans la ſituation où ſont les choſes*.Quo in loco res ſitæ ſunt,*ou* In præſenti rerum ſtatu.*Cic.* *W tym położeniu w iákim ſię rzeczy znáyduią.

SITUE', maſc. SITUE'E, fœm. part. du verbe *Situer*. Situs, ſita, ſitum. Poſitus, a, um. *Cic. Liv.* POŁOZONY, Położona, zoſtaiący, zoſtáiąca.

SIX, (*Nom de nombre.*) Sex, indecl. *ou* ſeni, ſenæ, ſena, adj.*Cic.* SZESC liczba.

(On le marque en chiffre Romain par ces caractéres VI. en Arabe 6.) Rzymſką liczbą VI. proſtą 6.

SIX-FOIS, Sexies, adv. *Liv.* SZESC RAZY ſześć kroć.

SIX-CENS Sexcenti, ſexcentæ, ſexcenta. (En chiffre Romain DC. en Arabe 600.) SZESC-SET Rzymſką liczbą DC proſtą 600.

DE SIX CENS. Sexcenteſimus, a,um. SZESC SETNY.

SIX CENS FOIS. Sexcenties, adverb. *Cicer.* SZESC SET RAZY.

Si-tot illico, quam primum.

SIX MILLE. Sex millia, millium, *ou* ſexies mille. indécl. SZESC TYSIĘCY.

SIXAIN ou *la ſixieme partie* Sextans, antis, omn.gen. *ou* Sexta pars, ſextæ partis,f. SZOSTAK, ſzoſta część.

SIXIESME *en nombre*. Sextus, ſexta, ſextum. *Vitr.* SZOSTY, Szoſta.

POUR *la ſixieme fois*. Sextùm, adv. *Cicer.* POSZOSTE ſzoſty raz.

SMALAND, (*Province de Suéde.*) Smalandia,æ,f. SMALANDYA Prowincya Szwecka.

SMALKALDEN (*Ville d'Allemagne en Franconie.*)Smalcaldia, æ, fœm. SMALKALD Miaſto Niemieckie w Frankonii.

SMOLENSKO, (*Ville de Lituanie ſur les frontiéres de Moſcovie.*) Smolenſcium, ii,n. SMOLENSK Miaſto Litewſkie ná granicach Moſkiewſkich.

SMYRNE, (*Ville & port de mer de l'Anatolie ſur l'Archipel.*) Smyrna,æ,f.*Cic.* SMYRNA Miaſto Portowe w Anatolii nád morzem.

SOBRARBE, (*Contrée d'Eſpagne en Aragon vers la Catalogne.*) Sobrarbia, æ, fœm. SOBRARB Kray Hiſzpanii ku Katalaunii.

SOBRE, adject maſc. & fœm. (*Modéré dans le boire & das le manger, & en général dans tous les plaiſirs des ſens.*) Sobrius, moderatus, a, um. Temperans, antis, omn. gen. *Cicer.* SKROMNY wſtrzemięźliwy trzeźwy, ſkromny w piciu y iedzeniu, y co do inſzych uciech zmyślnych. **Il eſtoit fort ſobre*. Gulæ temperabat, ſumma fuit in ejus victu temperantia, æ, fœm. *Cicer.* *Skromny bardzo w iedzeniu. **Sobre dans le boire*. Sobrius, ficcus, a, um. *Cicer. Petr.* *Trzeźwy ſkromny w trunku.

SOBREMENT,adv. (*Avec modération.*) Sobriè, moderatè. adv.*Cic.* SKROMNIE pod miarą z pomiarkowaniem.

SOBRIE'TE', ſubſt. fœm. (*Modération dans le boire & dans le manger.*) Temperantia in victu, ſobrietas, *ou* vini moderatio, onis, fœm. *Sen.* WSTRZEMIĘŹLIWOSC zwłaſzcza w iedzeniu y piciu.

SORBIQUET, ſubſt. maſc. (*Epithéte burleſque qu'on donne à quelqu'un.*) Nomen nugatorium *ou* jocularium, nominis nugatorii,neut.*Plaut.* PRZYCINEK, ſłowko náſzczypliwe, przycinaiąc komu, przymowka. **Deshonorer quelqu'un par un ſobriquet*. Fœdare aliquem appellatione nugatoriâ *oe* mimicâ. *Cat.* *Skonfundować kogo przycinaiąc mu ſłowem przymowką go záwſtydzić.

SOC, ſubſt. m. (*Fer qu'on met au bout de la charruë pour entamer la terre en la labourant.*) Vomer, eris, *ou* vomis, eris,m *Virg* LEMIESZ płużyca płużne żelazo.

SOCIABLE, adj. m. & f. (*Qui aime la ſociété* ou *la compagnie.*) Sociabilis *ou* conſortio ſociabilis & hoc ſociabile, adj.*Liv.* Societatis amans, amantis, omn.gen. TOWARZYSKI kompanią ſpołeczność lubiący. **Il eſt d'une humeur ſociable*. Homo moribus ſociabilis, homo comis, & facilis *Liv. Plin. ou* facillimis moribus. *Człowiek towarzyſki do kompanii dobry.

SOCIABLEMENT, adv. (*D'une maniére ſociable & douce.*) Socialiter. *Hor.* TOWARZYSKO.

(On doute de l'uſage de ce mot dans noſtre langue.) To ſłowo Francuſkie wątpliwe ieſt w ięzyku Francuſkim.

SOCIE'TE', ſubſt. fœm. Societas, atis, fœm. Conſociatio, onis, fœm. *Cicer.* TOWARZYSTWO społeczność. **Entrer en ſociété avec quelqu'un*. Inire ſocietatem cum aliquo. *Cicer.* *Wnić z kim w społeczność ſtowarzyſzyć ſię z kim. **Faire ſociété avec quelqu'un*. Facere ſocietatem cum aliquo, inre ſocietatem. *Cicer.* Componere, copulare ſocietatem cum aliquo. *Plin.* *Społkować ſię z kim. **Rompre la ſociété*. Dirimere, tollere ſocietatem. Conſociationem diſſolvere. *Cicer.* *Zerwać społeczność y towarzyſtwo. **Entretenir la ſociété de bonne foy*. Societatem fide colere. *Cicer.* *Dotrzymywać towarzyſtwo poczciwie wiernie ſzczerze.

SOCQUE, ſubſt. f. (*Patin qui a deux* ou *trois doigts de haut.*) Soccus, ſocci,m.*Hor.* WYSOKI trzewik pantoflik.

(C'eſt auſſi une eſpéce de ſandale à l'uſage des Religieux de St. François.) Sculponeæ, arum, fœm. plur. Trepka drewniane obuwie ſandał.

SOEUR, ſubſt. f. Soror, oris, f. *Cic.* Germana, æ, f. *Virg.* SIOSTRA.

SOEUR *de pere, & de mere*. Soror germana, *ou* conſanguinea.

Żuinea. *Cornel. Nep.* RODZONA ſioſtra z oyca y z matki.

SOEUR *de pere ſeulement.* Soror ex eodem patre nata. SIOSTRA przyrodnia z oyca.

SOEUR *de mére.* Soror eâdem matre. Soror uterina. SIOSTRA przyrodnia z matki.

SOEUR *du mary.* Glos, gloris, f. *Feſt.* SIOSTRA mężowa ſtaroświeckim terminem świeść.

SOEUR *de la mére* Matertera, æ, f. Matruelis, lis, f. *Vlp.* SIOSTRA oyca ſtryenka.

SOEUR *du pere, la tante.* Amita, æ, fœm. *Cic.* SIOSTRA matki ciotka.

SOEUR *du biſayeul.* Abamita, æ, fœm. *Quint.* SIOSTRA Pradziadowa.

DE LA SOEUR Sororius, ſororia, ſororium. *Plaut.* SIOSTRZYN, Sioſtrzyński.

SOIF, ſubſt f (*Altération, extrême envie de boire.*) Sitis, is, f *Cic.* PRAGNIENIE chęć wielka do picia.

Avoir ſoif. Sitire, (ſitio, is ſitivi, *ſans ſupin.*) Mieć pragnienie, chcieć ſię pić. **Avoir bien ſoif* Siti ardere *Phæd.* Vehementi ſiti conflictari. *Celſ.* *Wielkie mieć pragnienie. **Eſtancher la ſoif.* Sitim expellere. Sitim potione pellere depellere *Hor. Cic.* Sedare ſitim ſlumine. *Claud.* Reſtinguere ſitim rivo. *Virg.* Sedare ſitim flumine *Luer.* Deponere ſitim in undâ. *Ugaſić pragnienie **Je n'en puis plus de ſoif, je meurs de ſoif.* Conſumor ſiti m gnâ. *Hor* Magna me ſitis exurit *Quint* Torret me ſitis. *Lucr.* *Już nie mogę ták mi ſię pić chce **Il a beu au de là de ſa ſoif,* Exceſſit ſitim potio *Celſ.* *Pił nád ſiły y nad pragnienie. **Aprés avoir beu le verre tout d'une haleine, il nous aſsûra qu'il n'avoit eu jamais ſi ſoif.* Siccato avidè poculo negat ſibi unquam aridiùs fuiſſe *Petr.* *Wypiwſzy ſzklenicę duſzkiem powiedział nam że mu ſię nigdy ták pić niechciało. * *Endurer, ſupporter la ſoif.* Sitim ſuſtinere, tolerare. *Cic.* *Wytrwać wytrzymać pragnienie.

SOIF ſe dit figurément en morale. *Deſir ardent d'une choſe* Sitis, is, f. *Cic.* PRAGNIENIE gorące czego. **On ne peut jamais ſatisfaire, ni eſteindre la ſoif de la cupidité.* Nunquam expletur, nec ſatiatur cupiditatis ſitis. *Cic.* *Łakomſtwa chciwości nigdy nienagaſiſz.

ON DIT en maniére de proverbe, *Garder une poire pour la ſoif.* Servare aliquid in hvemem. In vetuſtatem aliquid reponere. *Colum.* PRZYSŁOWIE Francuſkie; ſchować iabłko álbo gruſzkę od pragnienia. Záchować, zátrzymać co od potrzeby.

SOIGNER, V. act: & neut. (*Pancer avec ſoin.*) Aliquem ſtrenuè curare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* MIEC ſtaranie opatrować z pilnością.

SOIGNEUX. maſc. SOIGNEUSE, fem. adject. (*Vigilant, exact, qui a bien du ſoin.*) Studioſus, a, um. Diligens, entis, omn. gen. *Cic.* STARANNY ſtaranna pilny pilna czuły czuła. * *Il eſt fort ſoigneux de faire plaiſir.* Diligentiſſimus eſt omnis officii. *Cic.* *Bárdzo ieſt pilny w przyſłużeniu ſię. **Fort ſoigneux de conſerver ſon bien.* Diligentiſſimus rei familiaris. *Suet.* *Pilno chodzi około záchowania fortuny. * *Qui n'eſt point ſoigneux.* Indiligens, entis, omn. gen. *Cic.* *Niedbały. * *Il n'eſt plus ſi ſoigneux qu'autrefois.* De diligentiá remiſit. *Bal. ad Cic.* * Już nie ták ieſt ſtaranny iáko był przed tym.

SOIGNEUSEMENT, adv. Studioſè. Diligenter. Accuratè. *Cic.* PILNIE ſtarannie.

SOIN, ſubſt. maſc. (*Diligence, exactitude à faire les choſes.*) Cura, æ, f. Accuratio, onis, fem. Diligentia, æ, fem. *Cic.* STARANIE pilność. **Il avoit un ſoin merveilleux de bien arranger les choſes* Erat ipſi in componendis rebus mira accuratio. *Cic.* * Wielką miáł pilność w układaniu rzeczy. **Employer ſes ſoins à une choſe.* Ponere curam in re aliquâ. Conferre curas in rem aliquam. *Cic.* Impendere curam alicui rei. *Phæd.* *Przykładać obrocić ſtarania ſwoie do czego.

Il a tant de ſoin de manger aux deſtens d'autruy, qu'il vendroit volontiers ſa fille pour ſervir à ſon ventre. Adeo alienis eſcis ſtudet, ut ventris causâ filiam venderet. *Plaut.* Ták rad z cudzego żyie żeby własną corkę przedał áby tylko ſwoy brzuch nápchać mogł. **On aura ſoin de cela.* Hujus rei cura agetur. *Petr.* *Będzie ná to pamięć będzie o tym ſtaranie. **Dieu, qui avez ſoin des hommes, qui leur donnez les alimens & la vie, faites, s'il vous plaiſt, que je puiſſe recouvrer la liberté, comme la récompenſe de ma piété.* Deus, qui genus hominum colis aliſque, per quem vivimus, da quæſo liberta-

tem, ut præmium ſciam eſſe pietatis. *Plaut.* *Boże ktory plemię ludzkie maſz w ſwoiey pieczy, y one żywiſz, ſprawże to, niech odyſkam wolność iáko nágrodę pobożności moiey.

SOIN. (*Diligence qu'on apporte à conſerver les perſonnes & les choſes.*) Cura, æ, fœm. Studium, ii, n. *Cicer.* STARANIE, pilność, uſilność.

Avoir ſoin d'une choſe. Rem aliquam curare, rei curam habere, aliquid curæ habere *Cic.* Mieć ſtaranie o co; około czego. **De ſa ſanté.* Curare valetudinem ſuam Dare operam ſuæ valetudini. Inſervire valetudini. Adhibere curam in tuendâ valetudine. *Cic.* Omni cogitatione curaque in valetudinem ſuam incumbere *Cic.* Suæ valetudini indulgere, ſtudere. *Cic.* *Mieć ſtaranie o zdrowiu ſwoim. * *De ſon corps.* Deſervire corpori. *Cic.* Curare cuticulam. *Hor.* Otium dare corpori. *Phæd.* Pelliculam curare. Curare ſe & ætatem ſuâ. *Plaut.* *Mieć ſtaranie około oſoby ſwoiey około ciała, wygod y Jego wczaſow przeſtrzegać. * *Avoir ſoin de faire tenir de l'argent à quelqu'un.* Curare alicui pecuniam. *Cic.* *Starać ſię áby komu pieniędzy przyſyłać, dodawać. * *D'apprester à diſner* ou *le diſner.* Curare prandium *Plaut.* * Aby obiad nágotować. **Un valet qui a bien ſoin de ſon maiſtre, eſt un bon valet.* Cui dominus curæ eſt, is eſt profectò ſervus ſpectatus ſatis. *Terent.* *Sługa pilny około Páná dobry ſługa. **J'auray toûjours grand ſoin de vous, des voſtres, & de tout ce qui vous regarde.* Mihi tu, tui, tua omnia, maximæ curæ erunt, dum vivam. *Cic.* *Wielkie záwſze ſtaranie mieć będę o Tobie, o Twoich, y o wſzyſtkim co do ciebie náleży.

SOIN. (*Employ. Charge.*) STARANIE zlecenie urząd zábawa. **Donner le ſoin de ſes affaires à quelqu'un.* Negotiis ſuis aliquem præficere. * Zlecić komu ſtaranie około Interesſow ſwoich. **Il m'a appellé pour partager ſes ſoins.* In partem curarum me vocavit. *Tacit.* *Wezwał mię ábym mu dopomagał ſpolnie w urzędzie Jego. **Je laiſſay à mes yeux le ſoin d'expliquer ma paſſion naiſſante.* Oculorum nictu meus illi innotuit amor. *Petr.* *Zleciłem to oczom moim áby, nayperwſze początki inklinacyi moiey zá mnie wyraziły. Z oczu moich pierwſze paſſyi moiey wydały ſię początki,

SOINS. (*Chagrins. Inquiétudes.*) Cura, æ, fem. Sollicitudo, inis, fœm. Anxietas, atis. fœm. *Cicer.* STARANIE kłopot fraſunek turbacya. * *Les ſoins augmentent avec les richeſſes.* Cura pecuniam creſcentem ſequitur. *Hor.* * Przybywa ſtarania y kłopotu, ile przybywa fortuny mienia doſtatkow. **Perſonne ne ſe peut fuir, & le ſoin monte en croupe avec nous.* Nemo ſe fugit, & cura poſt equitem ſedet. *Hor.* *Nikt ſiebie ſamego uniknąć nie może, y kłopoty zánami chodzą iáko cień zá ciałem. * *Je l'ay délivré de tous ſoins, de toute inquiétude* Curas omnes ipſi ademi. *Ter.* Eripui curam omnem. *Celſ.* Curas ipſi exemi *Hor.* Hunc curâ levavi. *Cic.* *Uwolniłem go od wſzelkiey turbacyi y ſtarania. * *J'ay chaſſé tout ſoin.* Abegi curas. *Hor.* Abjeci. *Plaut.* * Wyrugowałem z myśli wſzyſtkie ſtarania. * *Donner mille ſoins à quelqu'un, luy donner bien de l'inquiétude.* Dare alicui multa millia curarum. *Prop.* *Tyſiącznych turbacyi komu nárobić

SOIR, ſubſt. maſc. (*La fin du jour, lors que le ſoleil eſt couché.*) Veſper, eris, *ou* veſperus, i, maſc. Veſpera, æ, f. Veſpertinum tempus, temporis veſpertini. *Cicer.* Serum, ſeri, neut. *Liv. Suet.* WIECZOR, ná ſchyłek dnia ku záchodowi.

AU SOIR. (*Sur le ſoir.*) Sero, veſperi *ou* veſpere. *Cic.* Sub veſperum. *Cæſ.* Primis ſe intendentibus tenebris. *Liv.* Ad veſperam. Flexo in veſperam die, veſperaſcente die, veſperaſcente cœlo. *Cic. Tacit. Cornel. Nep.* Veſpertinis, *ou ſous enrend* horis. *Plin.* Cum adveſperaſceret. *Cic.* WIECZOR wieczorem ná wieczor ná noc.

DU SOIR. Veſpertinus, a, um. *Cic.* (Serotinus *ſe trouve en ce ſens ſans exemple.*) WIECZORNY wieczorna.

SOIRE'E, ſubſt. fœm. (*Le temps du ſoir.*) Veſpertinum tumpus, veſpertini temporis, neut. WIECZORY cáłe cáłe odwieczerze.

SOISSONS, (*Ville Epiſcopale de l'Iſle de France, ſur la riviere d'Aiſne.*) Auguſta Sueſſionum, fœm. *ou* Sueſſiones, num, maſc. plur. SWESSYON Miáſto y Biſkupſtwo we francyi nád rzeką Ene.

DE SOISSONS, Sueſſionenſis & hoc ſueſſionenſe, adject. Swesyońſki.

LE SOISSONNOIS. (*Le pays d'alentour de Soiſſons.*) Sueſſiones, onum. *ou* Sueſſionenſis tractus, ûs, m. *Cæſ.* Swesyońskie, Okolica cáła ſwesyonu.

SOIT.

SOIT. (*Adverbe qui porte conſentement* ou *indifférence.*) Eſto. Sit ità. Age, ſit ità factum, ſit hoc etiam, ut lubet. *Cic.* NIECH będzie.

SOIT. (*Conjonction disjonctive.*) Sive, ſue. *Cicer.* CZYLI.

SOIXANTE. (*Terme numéral, compoſé de ſix dizaines.*) Sexaginta *indécl. Cic.* Sexageni, ſexagenæ, ſexagena. *Liv.* (En chiffre Romain LX. en Arabe 60.) SZESCDZIESIĄT. Rzymską liczbą LX. Proſtą 60.

SOIXANTE *fois.* Sexagies, adv. *Cic.* SZESCDZIESIĄT rázy.

SOIXANTIESME. Sexageſimus, a, um. *Cicer.* SZESCDZIESIĄTY.

SOL, *prononcez* Soù, ſubſt. maſc. (*Piéce de monnoye, qui vaut douze deniers.*) As, aſſis, maſc. Groſz ſrancuſki o dwunaſtu ſzelągach. **Je ne dois pas un ſou.* Aſſem ærarium nemini debeo. *Petr.* *Nikomum ſzeląga nie winien.

SOL, ſubſt. maſc. (*La place d'un baſtimen, la ſuperficie de la terre.*) Solum, ſoli, n. *Cæſ.* Area, æ, f. *Vitr.* Grunt plac do budowania.

SOLAIRE, adject. maſc. & f. (*Qui concerne le ſoleil.*) Solaris & hoc ſolare, adject. SŁONECZNY. * *Vne horloge ſolaire, cadran au ſoleil.* Solarium, ii, neut. *Var.* * Zegar ſłoneczny kompas.

LA FLEUR SOLAIRE, *le tourne-ſol.* Herba ſolaris. *Celſ.* Heliotropium, ii, neut. .*Plin.* SŁONECZNIK kwiat.

SOLDAT, ſubſt. maſc. (*Homme de guerre.*) Miles, itis, maſc. *Cic.* ZOŁNIERZ.

Simple ſoldat, Miles gregarius *ou* manipularis. *Cic.* Proſty zołnierz. **Vn jeune ſoldat* ou *nouveau ſoldat, qui ne fait que commencer à porter les armes.* Tiro, onis, *ou* miles tiro. *Cic.* *Młody zołnierz nowotny nowozaciężny. **Vn ſoldat vétéran* ou *un vieux ſoldat.* Veteranus miles *Cic.* * Zołnierz ſtary weteran. **Vn ſoldat qui a ſervi ſon temps.* Emeritus miles. *Liv.* *Zołnierz wyſłużony. **Il renvoya tous les ſoldats qui avoient achevé leur temps de ſervice.* Milites quibus jam ſtipendia emerita erant *ou* qui ſtipendia confecerant, dimiſit. *Liv.* *Wſzyſtkich po odſyłał ktorzy ſwoy czas wyſłużyli.

SOLDAT *ſur mer.* Claſſiarius miles. *Cæſ.* Epibata, æ, m. *Hirt.* ZOŁNIERZ okrętowy.

SOLDAT *armé à la légére.* Levis armaturæ miles. *Cic. Cæſ.* Expeditus miles. *Saluſt.* ZOŁNIERZ letki letko uzbroiony. **Le contraire,* Gravis armaturæ miles. *Liv. Soldat peſamment armé.* Ære dirutus miles. *Cic.* * Przeciwna ieſt Zołnierz Zbroyny Huſarz kiryśnik, lub Páncerny. * *Soldat qu'on a caſſé.* Exauctoratus miles. *Liv.* Expunctus ſtipendiis. *Paul.* *Zołnierz z rejeſtru wymazany wytrąbiony z woyſka, odſądzony.

Soldats ramaſſez à la haſte. Tumultuarii *ou* ſubitarii milites. *Liv.* Woyſko zbierana Drużyna.

SOLDATESQUE, ſ. f. (*Les ſoldats.*) Milites, tum, m. pl. ZOŁNIERSTWO.

SOLDE, ſ. f. (*Paye journaliére qu'on donne aux ſoldats.*) Stipendium, ii, neut. *Cic.* ZOŁD płaca woyſku codzienna.

SOLDATS *qui recevoyent double ſolde* ou *paye.* Duplicarii milites, maſc. plur. *Liv.* ZOŁNIERZ podwoyny żołd biorący, ná dwa konie ſłużący.

Eſtre à la ſolde de quelqu'un. Aliquo duce ſtipendia merere (eo, es, merui, *ou* mereor, eris, meritus ſum.) Zołd brać u kogo być ná żołdzie czyim.

SOLDOYER, *prononcez* SOUDOYER, (*Payer la ſolde.*) Milites afficere ſtipendio. *Cic.* Conſtituere ſtipendium militi. *Quint.* Numerare *ou* perſolvere ſtipendium militibus. *Cicer.* ZOŁD płacić woyſku, wypłacać rozdawać.

SOLE, (*Poiſſon de mer fort délicat.*) Solea, æ, fœm. Lingulaca, æ, f. *Plaut.* PŁASZCZKA ryba, Certa.

SOLE'CISME, ſubſt. maſc. (*Faute contre la grammaire.*) Soſœciſmus, i, m. *Aul Gel. Quint. ad Heren.* ZŁA mowa co do ſkładności więzyku iákim.

SOLEIL, ſubſt, maſc. (*Le grand luminaire, qui éclaire le monde & la plus brillante des ſept planetes.*) Sol, ſolis, m. *Cic.* SŁONCE wielki luminarz cały świat oświecaiący, náyiaśnieyſzy między ſiedmią Planetami.

LE SOLEIL *levant.* Sol oriens. *Cicer.* Exoriens. *Plaut.* Surgens ſol. *Hor.* SŁONCE wſchodzące, wſchod ſłońca.

AU SOLEIL *levant,* ou *au Levant.* Ad Orientem. NA wſchod ſłońca. **Au couchant, au ſoleil couchant.* Ad Occidentem. *Ná záchod ſłońca.

LE LEVER *du ſoleil.* Solis ortus, ûs, maſc. *Cic.* Wſchod

ſłońca. **Au lever du ſoleil, le ſoleil levant.* Sole noxo. *Virg.* Primo ſole. *Juv.* Sole orto. *Liv.* *O wſchodzie ſłońca.

LE SOLEIL *couchant.* Occidens ſol, cadens. *Virg.* Supremus ſol. *Hor.* Záchodzące ſłońca.

LE COUCHER *du ſoleil.* Solis occaſus, ûs, maſc. *Cicer.* ZACHOD ſłońca. **Au coucher du ſoleil.* Supremo ſole, ſole occiduo. *Hor. Ovid.* *O záchodzie ſłońca.

Il eſtoit quaſi ſoleil couchant, lorſqu'il arriva. Sole jam ferè occiduo venit. *Aul-Gel.* Już prawie o záchodzie było ſłońca kiedy przyiechał.

Le ſoleil fait ſon cours d'orient en occident. Ab ortu ad occaſum commeat ſol. *Cic.* Słonce od wſchodu ná záchod bieg ſwoy odprawuie.

Expoſer ou *mettre au ſoleil.* Inſolare, (o, as, avi, atum.) In ſolem, in apricum proferre. *Colum. Plin.* Wyſtawić ná ſłońcu, wywieść. **Lieu expoſé au ſoleil.* Apricus locus, i, *ou* ſolibus expoſitus locus. *Plin.* *Mieyſce ná ſamo ſłonce.

Se promener au ſoleil. Ambulare in ſole. *Celſ.* Apricari, (or, aris, atus ſum.) *Colum,* Spatiari in aprico. Przechadzać ſię ná ſłońcu. * *Se chauffer au ſoleil.* Apricatione caleſcere. *Cic.* *Grzać ſię ná ſłońcu. * *Le ſoleil eſt fort haut, il eſt dans ſon midy.* Jam ſol altiſſimus eſt. *Ovid.* *Słonce iuż ieſt bárdzo wyſoko, iuż ku południowi. **Le ſoleil baiſſe, s'en va.* Inclinat ſe ſol. *Liv.* Ruit ſol. *Virg.* * Słonce iuż ſię chyli iuż niżey chodzi. **Il fait un beau ſoleil.* Nitidiſſimus eſt ſol. Apriciſſimus dies. *Colum.* *Pieknie ſłońce świeci, piękna ieſt pogoda. **Les oiſeaux ſe réjouiſſent pendant un jour de beau ſoleil.* Apricitate dici geſtiunt aves. *Colum.* *Ptaſtwo ieſt weſołe kiedy ſłonce pogodne. **Il ne fait point de ſoleil.* Sol obſcuratur, cœlum nebuloſum eſt *ou* caliginoſum. *Cic.* * Niemáſz ſłońca, nie pokazało ſię ſłonce.

SOLEMNEL, maſc. SOLEMNELE, fem. *prononcez* Solannel. *Qui ſe fait avec pompe & cérémonie.* Solemnis & hoc ſolemne, adject. *Cicer. Hor.* SOLENNY SOLENNA uroczyſty uroczyſta.

SOLEMNELLEMENT, *prononcez* SOLANNELLEMANT, (*Avec pompe.*) Solemniter, cum apparatu & pompâ. *Liv.* SOLENNIE.

SOLEMNISER, *prononcez* SOLANNISER, (*Célebrer une feſte avec pompe.*) Solemni ritu diem feſtum agere, (ago, egi, actum,) Celebrare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* SWIĘCIC Uroczyſtość obchodzić.

SOLEMNITE', *prononcez* SOLANNITE', ſubſt. fœm. Solemnis ritus, ûs, m. Solemnis cærimonia, æ, f. UROCZYSTOSC.

SELEMNITE', (*Jour qui ſe célebre ſolemnellement.*) Solemne, is, neut. *Liv. au plurier.* Solemnia, ium, neut. plur. *Tacit.* SWIĘTO Uroczyſte.

SOLEURRE, (*Ville de Suiſſe, & capitale d'un Canton Catholique, entre celuy de Berne & celuy de Baſle ſur la riviere d'Ar.*) Saldorum, i, neut. *ou* Salodurum, i, neut. SALDUR miáſto ſzwaycarſkie, ſtołeczne Kántonu Kátolickiego między Kántonami Berny, y Bázyleiſkim nád Aar rzeką.

SOLIDAIREMENT, adv. (*Totalement.*) In ſolidum. *Vlp.* ZUPEŁNIE cale ze wſzyſtkim.

SOLIDE, adject. maſc. & fœm. (*Qui n'eſt point creux en dedans, maſſif.*) Solidus, ſolida, ſolidum *Cic.* ODLEWANY cáły niedęty.

SOLIDE, (*Ferme, ſtable.*) Solidus, firmus, a, um. Stabilis & hoc ſtabile, adj. *Cic.* GRUNTOWNY gruntowna ſtały.

SOLIDE, ſe dit au figuré pour *vray, aſſuré, certain.* Solidus, certus, verus, a, um. *Cic.* PRAWDZIWY rzetelny. * *Vne véritable & ſolide gloire.* Vera ſolidaque gloria. *Prawdziwa ſława. * *Vn amy ſolide, un veritable amy, ſur lequel on peut faire fond.* Amicus certus & fidelis. *Prawdziwy przyiaciel, ná ktorym ſię niezawiedzie. * *Vne raiſon ſolide.* Firma ratio. *Cicer.* * Umyſł ſtały. **Vn eſprit ſolide.* Mens ſolida, ſtabilis & firmus animus. *Cic.* * Rozum gruntowny umyſł ſtały. * *Il a un eſprit ſolide, une ſcience ſolide.* Homo certæ & exquiſitioris doctrinæ. * Má Rozum gruntowny. * *Les fortunes de ce monde n'ont rien de ſolide.* Caduca ſunt & fragilia omnia humana. Res humanæ fragiles & caducæ ſunt. *Cicero.* *Fortuny światowe nic ſtałego niemaią wſobie. * *Il faut aller au ſolide.* Quod certum & ſtabile eſt ſequi oportet, neque umbram rerum conſectari. *Co ieſt gruntownego y ſtałego tego ſzukać

ON DIT dans les affaires. *Cet homme veut voir du ſolide*, c'eſt à dire, *de l'argent comptant.* Opes certas & præſentes quærit. TEN człek chce coś fundamentalnieyſzego widzieć; to ieſt ná ſłowach y obietnicach nie przeſtaie, pieniędzy chce pieniędzy mu trzeba.

SOLIDEMENT, adv. (*d'une maniére ſolide.*) Solidè, firmiter. *Cic.* GRUNTOWNIE ſtale mocno fundamentalnie. **Sa fortune eſt ſolidement eſtablie, bien eſtablie.* Illius fortuna certa eſt & ſtabilis. *Szczęście iego gruntownie mocno ieſt uſtalone.

SOLIDEMENT, (*Par de bonnes & ſolides raiſons.*) Firmis rationibus. GRUNTOWNIE gruntownemi y mocnemi dowodami.

SOLIDITE', ſubſt. fœm. (*Dureté, fermeté des choſes.*) Soliditas, firmitas, ſtabilitas, atis. fem. GRUNTOWNOSC mocność ſtałość rzeczy.

ON DIT figurément, *Solidité de l'eſprit.* Mens ſolida, mentis ſolidæ, f. Firmus & ſtabilis animus, maſc. *Hor. Cic.* Firmitas animi *ou* firmitudo, inis, f. *Cic.* GRUNTOWNY rozum, ſtałość umyſłu.

SOLITAIRE, adj. m. & fem. & quelquefois comme un ſubſtantif. Solitarius, ſolitaria, ſolitarium. *Cic.* Puſtelnik Oſobny, oſobna.

UN SOLITAIRE, (*Qui vit dans la ſolitude, éloigné du commerce des hommes.*) Solitarius, ii. Ab occulis & hominum convictu remotus, a, um. *Cic.* Solitarius, ſolus homo. PUSTELNIK ná puſzczy.

SOLITAIREMENT, adv. (*Il vit ſolitairement.*) Solitariam vitam agit. NA uſtroniu; ná Oſobności żyiący.

SOLITUDE, ſubſt. fœm. (*Lieu déſert & inhabité.*) Solitudo, inis, fem. Solus locus, ſoli loci, maſc. Terra ſola, æ, f. *Cic. Plaut.* PUSTYNIA. * *Se confiner, ſe retirer dans la ſolitude.* Fugæ ſolitudinique mandare vitam *ou* confidere in ſolitudinibus. *Cic.* *Poyść ná puſzczą.

ON DIT *il y avoit une grande ſolitude devant la porte.* Erat ſolitudo ante oſtium. *Ter.* C'eſt à dire *on n'y voyoit perſonne.* PUSTKI wielkie przede drzwiami żywego ducha nikogo cale nie było.

SOLIVE, ſubſt. fœm. (*Piéce de bois dont on fait les planchers.*) Tignum, tigni, neut. *Cæſ.* BELKA ná układanie połapow.

SOLIVEAU, ſubſt. maſc. Tigillum, tigilli, neut. *Phæd.* Parvum tigillum, *le meſme.* KROKWY.

SOLLICITATION, ſubſt. fœm. (*Empreſſement qu'on a d'obtenir une choſe de quelqu'un.*) Sollicitatio, onis, Ambitio. f. Prenſatio, onis, f. *Cic.* NALEGANIE zábieganie uſilne troſkliwe ſtaranie ſię. **Faire des ſollicitations pour une choſe.* Sollicitationibus aliquid ambire, quærere. * Nálegać zábiegać o co.

SOLLICITATION *au mal.* Inſtigatio, onis, f. *Cic.* NAMAWIANIE podmawianie ná złe. * *A voſtre ſollicitation.* Te inſtigante, tuo, impulſu, tuo inductu. *Cic.* Te impulſore. *Cic.* *Zá twoią námową, zá twoią podmową podusżczeniem.

SOLLICITER, V. act. (*Preſſer, pouſſer, porter quelqu'un à une choſe.*) Ad rem aliquam aliquem ſollicitare, (o, as, avi, atum.) Inſtigare, (o, as, avi, arum.) Urgere, eo, es, *Cic.* NAMOWIC podmowić podusżczać kogo ná co. **Solliciter un proces pour quelqu'un.* Agere cauſam alicujus apud judices, jus litigantis apud cognitores *ou* judices perſequi. *Cic.* *Stawać od kogo w ſprawie, należeć od ſtrony iákiey w ſprawie. **Il le ſollicita de donner du poiſon dans l'eſpérance d'une grande récompenſe.* Hunc ad venenum dandum ſpe præmii ſollicitare cœpit. *Cic.* *NAMAWIAĆ go áby trucizny zádał, obiecuiąc wielką nádgrodę. **Solliciter quelqu'un à mal faire.* Aliquem de flagitio appellare *Liv.* *Ná mawiać kogo ná złe. **Vne fille de ſon honneur.* Attentare pudicitiam puellæ. *Plaut.* Appellare virginem de ſtupro. *Quint.* Rogare ſtuprum virginem *Petr.* *Námawiać oſobę ná nierząd.

ON DIT *ſolliciter un malade, l'aſſiſter dans ſa maladie.* Affidere alicui in morbo *Hor.* Ægrum curare. *Cic.* MIEC ſtáranie o chorym, około niego w chorobie chodzić.

SOLLICITEUR, ſubſt. maſc. (*Qui ſollicite quelqu'un d'une choſe.*) Sollicitator, oris, maſc. *Plaut.* Inſtinctor, oris, maſc *Tacit.* WYRABIAIĄCY co zákim, álbo ná kogo, lub też podmawiaiący do czego.

SOLLICITEUR *de procés.* Qui cauſam alterius agit apud judices. Cauſæ inſtitutor, oris, maſc. Cauſæ alienæ curator & pragmaticus, i, maſc. *Bud.* PATRON w ſprawach. Rzecznik ſtaroświeckie ſłowo Polſkie w tym rozumieniu.

SOLLICITEUSE, ſubſt. fœm, Inſtigatrix, icis, f. NAMAWIAIĄCA podmawiaiąca.

SOLLICITUDE, ſubſt. fem. (*Peine d'eſprit, inquietude.*) Sollicitudo, inis, fem. Anxietas, atis, fœm. *Cic.* TROSKA troſkliwość umyſłu fraſunek kłopot. * *Eſtre en grande ſollicitude.* Eſſe magnâ ſollicitudine, urgeri ſollicitudine. *Cic, ou* Torqueri ſollicitudine. *Hor.* * Być w wielkiey troſkliwości, troſkać ſię bardzo. **Entrer en ſollicitude* ou *en inquiétude d'une perſonne.* Adire ſollicitudinem pro aliquo. *Plin-Jun.* *Zácząć ſię troſkać fraſować o kogo. **Cela me met en ſollicitude*, ou *en inquiétude.* Hæc res mihi eſt ſollicitudini. *Ter.* Id me angit, *ou* malè habet. *Plaut.* *To mię nieſpokoynym czyni.

SOLME, (*Ville d'Allemagne dans la Vetéravie, capitale du Comté de meſme nom.*) Solma, æ, fem. SOLMA Miáſto niemieckie w Weterawii ſtołeczne Hrabſtwa Solmſkiego.

SOLSTICE, ſubſt. maſc. (*Le jour où le ſoleil eſt le plus éloigné de l'Equateur.*) Solſtitium, ii, neut. *Colum.* PRZESILENIE dnia z nocą Dzień kiedy ſłońce náydaley ieſt od Ekwatora. Dzień náykrotſzy zimie á náydłużſzy lecie, kreſ przeſilenia dnia álbo nocy.

(Il y a deux *Solſtices*, l'un d'*Eſté*, quand le ſoleil eſt parvenu au Tropique du Cancer, & l'autre d'*Hyver*, lors que le ſoleil a atteint le Tropique du Capricorne, qu'on appelle *Bruma, æ, fem.* & le Solſtice d'Eſté ſe nomme ſimplement *Solſtitium* Cic. Néanmoins Solin dit *Solſtitium hybernum*, pour le Solſtice d'hyver.) Dwa razy bywa przeſilenie dnia z nocą do roku, iedno lecie; kiedy ſłonce ná niebie przyſzedſzy do koła álbo Cyrkułu Raka odwrotny bieg zácżyna; drugie zimowe, kiedy ſłońce ſtanąwſzy w odwrotnym punkcie koziorożca wſtecznym znowu kołem ſię obraca.

DU SOLSTICE. Solſtitialis & hoc ſolſtitiale, adject. *Cic. Ovid.* NALEZĄCY do przeſilenia dnia y nocy,

DE SOLSTICE *d'hyver.* Brumalis & hoc ale, adject *Cic.* NALEZĄCY do przeſilenia zimowego.

SOLVABLE, adject. maſc. & fem. (*Qui a de quoy payer.*) Qui eſt ſolvendo, Quæ eſt ſolvendo. TEN co má ſkąd zápłacić.

SOLUTION, ſubſt. fem. (ou *réſolution qui eſt plus uſité.*) Enodatio. Explicatio, onis, fem. ODPOWIEDZ rezolucya ná co.

SOMBRE, adject. maſc. & fem. *Obſcur*, (en palant *du ciel, du temps.*) Obſcurus Nubilus, a, um. Nebuloſus. Caliginoſus, a, um. *Cic.* CIEMNY nie iáſny.

SOMBRE ſe dit figurément *de l'humeur & du tempérament.* Triſtis & hoc triſte. Taciturnus, a, um. *Cic.* Obſcurus, a, um. *Cic.* SMUTNY ſkryty okropny ſtraſzny przykry co do humoru y poſtaci. * *Il a je ne ſçay quoi de ſombre dans la phyſionomie.* Naturâ triſti & reconditâ. *Cic.* Neſcio quod triſte ineſt in vultu. * Coś okropnego ſtraſznego mu z oczu pátrzy.

SOMMAIRE, ſubſt. maſc. (*Abrégé.*) Summarium, Breviarium, ii, neut. *Quint.* KROTKI; krotko zebrany.

SOMMAIREMENT, adv. (*En abrégé.*) Summatim, adv. *Cic.* KROTKO zebrawſzy.

SOMMATION, ſ. f. (*L'action de ſommer & de dénoncer une choſe.*) Admonitio. Denuntiatio, onis, fem. *Cic.* UPOMNIENIE przeſtrzeżenie opowiedzenie ogłoſzenie czego.

SOMME *d'argent*, ſubſt. fem. Summa, æ, fem. Pecuniæ ſumma, fem. *Cic.* SUMA pieniężna.

La ſomme eſtoit de quatre cens écus. Summa quadringenties nummûm colligebat. *Plin.* Suma była Czterysta Tálerow. **Raſſembler toutes les ſommes.* Summas concipere. *Liv.* *Zebrać wſzyſtkie ſumy. * *Diminuer d'une ſomme.* Detrahere *ou* deducere ex ſummâ, *ou* Deceſſionem facere de ſummâ. *Cic.* *Uiąć co z ſumy, umnieyſzyć, urwać. **Il payent chaque année* ou *tous les ans une grande ſomme d'argent.* Ingentem pecuniæ ſummam pendent quotánnis. *Cic.* *Corok płacą wielką ſumę.

SOMME *tout*, ou *ſomme totale.* Summa ſummarum. *Sen.* SUMA ryczałtowa, wſzyſtka, zewſzyſtkim.

SOMME, (*Vne beſte de ſomme, une beſte de charge.*) Jumentum clitellarium, jumenti clitellarii, neut. *Colum. ou* Jumentum doſſuarum. *Var.* Sarcinarium. *Cæſ.* Saginarium. *Plin.* Vectarium. *Var.* ROBOTNE konie, bydło.

SOMME, (*Riviére de Picardie, qui prend ſa ſource en un lieu appellé* FOND-SOMME, *au deſſus de St. Quintin.* Somona, æ, fem. SOMONA Rzeka Pikardii.

SOMME,

SOMME, ſubſt. maſc. (*Sommeil.*) Somnus, ſomni, maſc. *Cicer.* Somnus, ûs, maſc. *Var.* (*le premier eſt plus uſité.*) SEN. **Il eſtoit dans ſon premier ſomme.* Primo ſopitus ſomno erat. *Phæd.* *W pierwſzym śnie był dopiero co záſypiał. **Faire un ſomme.* Edormiſcere unum ſomnum. *Plaut.* *Sen ieden przeſpać. **Dormez-vous la nuit tout d'un ſomme, juſques au jour?* ou *faites-vous la nuit tout d'une piéce?* (comme l'on dit familiérement.) Edormiſne noctem ad lucem? *Plaut.* *Czy wciąż ſypiaſz iednem ſnem przez noc całą.

SOMMEIL, ſubſt. m. Somnus, i, m. *Cic.* SEN.

Pandant le ſommeil. In quiete, in ſommis, ſecundùm quietem. *Cic.* Pod czas ſnu, ſpiący, przez ſen. **Apres le ſommeil.* A ſomno. *Celſ.* *Po ſpaniu. **Eſtre accablé d'un profond ſommeil.* Arctiùs dormire. *Cic.* Gravi ſomno premi, urgeri. *Celſ. Plin.* *Snem bydź zmorzony. **Interrompre le ſommeil de quelqu'un.* Abrumpere. Interrumpere alicujus ſomnum. *Plin Virg.* Avertere alicui ſomnum. *Hor.* Auferre, amovere alicui ſomnum. *Plaut.* Deſomnem aliquem facere. *Petr.* *Przerwać ſen komu. **Je commençois à goûter un peu la douceur du ſommeil.* Minimum veluti guſtum ſomni hauriebam. *Petr.* *Tylko com też záczął ſmaczno záſypiać.

SOMMEILLER, V. neut. (*S'aſſoupir, faire un petit ſomme.*) Dormitare, (o, as, avi, atum.) Somno connivere, (eo, connivi *plus uſité* connixi.) *Cic.* DRZYMAC zdrzymać ſię.

SOMMELIER, ſubſt. m. (*Officier chez les grands ſeigneurs qui fournit le vin & qui a ſoin de la cave.*) Cellarius, cellarii m. Vinipromus, vinipromi, m. Miniſtrator, oris, maſc. *Petr.* PIWNICZNY winny nádworny.

SOMMELERIE, ſubſt. fœm. (*Lieu où ſe diſtribuë le vin dans les grandes maiſons.*) Cella in quâ promus vina diſpenſat. Cella vinaria, æ, fœm. Apotheca vini, æ, f. PIWNICA winna

SOMMELERIE, (*La charge d'un ſommelier.*) Vini præfectura, æ, f. PIWNICZEGO winnego urząd Piwnictwo.

Il a eſté chaſſé de la ſommelerie. Ejectus eſt cellariâ, *ou* cellâ vinariâ. *Plaut.* Odpędzono go od piwniczowſtwa.

SOMMER, V. act. (*Ajoûter, mettre pluſieurs ſommes enſemble.*) Summam facere, conficere *Cic.* SUMOWAC zbierać rachuiąc ſumy do kupy. **Sommer le tout, aſſembler toutes les ſommes en une.*) Omnes ſummas colligere, & in unum componere, conferre. *Plin.* *Sumować wſzyſtko w raz.

SOMMER ſignifie auſſi *Demander à quelqu'un l'execution d'une choſe.* Monere, admonere aliquem aliquid *ou* de re aliquâ Apellare aliquem de re, denuntiare aliquid alicui. UPOMNIEC ſię ukogo o co, przypomnieć oſtrzedz, przeſtrzedz, opowiedzieć, donieść. **J'ay ſommé mon créancier qu'il eût à me payer.* Debitorem appellavi de pecuniâ. *Cic.* *Kázałem upomnieć mego dłużnika żeby mi záplacił. **Je vous ſomme de voſtre parole.* Exhibe vocis fidem, promiſſa à te repeto, flagito. *Phæd. Liv.* *Upominam ci ſię ſłowa twego.

SOMMER *une ville de ſe rendre.* Denuntiare urbi, uti ſe dedat. *Quint. Curt.* POSŁAC do miaſta z upomnieniem żeby ſię poddało.

SOMMERSET, (*Province d'Angleterre.*) Somerſetia, æ, f. SOMERSET Prowincya Angielſka.

SOMMET, ſubſt. maſc. (*La cime* ou *le haut des choſes.*) Cacumen, inis, neut. Faſtigium, faſtigii, neut. Culmen, inis, neut. Vertex, apex, icis, maſc. *Cicer. Hor.* WIDRZCH ſzczyt wierzchołek. **Le ſommet d'une montagne.* Montis cacumen. *Catul.* Jugum montis. *Cæſ.* Supercilium montis. neut. *Liv.* Montis vertex. maſc. *Virg.* *Wierzchołek gory ſam wierzch gory.

SOMMET ſe dit figurément en morale de la plus haute élévation des honneurs & de la fortune. WIERZCH ſam ſławy ſzczęścia punkt náywyżſzy do ktorego tylko ſzczęście kogo wynieść y podwyżſzyć może. **Il eſt parvenu au ſommet de la gloire, des honneurs.* Ad ſummum gloriæ, ad ſummos honores, ad ampliſſimos dignitatum gradus pervenit, *ou* ampliſſimos honores adeptus, conſequutus eſt. *Cic.* *Przyſzedł do naywyżſzego ſławy y godności ſtopnia.

SOMMIER, (*Vne beſte de ſomme.*) Equus ſarcinarius, onerarius, equi ſacrinarii, m. Sarcinarium jumentum, neut. *Cæſ.* ROBOTNE bydlę, ſzkapſko, wywłoka.

SOMMIER *d'orgues.* Canon muſicus, canonis muſici, m. *Vitr.* PISZCZAŁKI w organach, rejeſtr u organ.

SOMMIER, (*Gros matelas garni de crin* ou *de bourre, qui ſert de paillaſſe.*) Culcita jubis equorum *ou* tomento farta, æ,

fœm. MATERAC ſpodni; ſpodnik ná poſſanie włoſiany, pilśniany &c wor.

SOMMITE', ſubſt. fœm. (*Le ſommet, le haut.*) Cacumen inis, n. *Hor.* Summitas, atis, f. (*ſans auterité.*) WIERZCH ſam wierzchołek.

SOMNIFE'RE, adj. m. & f. (*Qui aſſoupit, qui fait dormir.*) Somnifer, fera, ferum. *Plin.* (Terme des Apotiquaires.) SEN ſprawuiący.

SOMPTUAIRE, adject. maſc. & fœm. (*Qui concerne la dépenſe*) Sumptuarius, ria, rium. *Cicer.* WYDATKOWY, Wydatkowa.

SOMPTUEUX, maſc. SOMPTUEUSE, fœm. (*Magnifique, qui ſe fait avec grande dépenſe.*) Sumptuoſus, ſumptuoſa, ſumptuoſum. KOSZTOWNY, drogi, bogaty, wielkiego koſztu y nákładu. **Vn feſtin ſomptueux.* Cena ſumptuoſa. *Cicer.* *Uczta koſztem wielkim ſprawiona, koſztem wielkim częſtować.

Vn homme ſomptueux, magnifique. Sumptuoſus, Magnificus, i, maſc. *Cicer.* Człowiek koſztem y nákładem wielkim żyiący koſzt wielki prowadzący.

SOMPTUEUSEMENT, adv. Sumptuoſè, magnis ſumptibus. *Cic.* KOSZTOWNIE bogato.

SOMPTUOSITE', ſubſt. f. Sumptuoſa magnificentia, æ, f. Luxus, ûs, m. *Cic.* KOSZT nákład wielki.

SON, SA. SON, (Pronom de tout genre en françois, qui commencent par une voyelle ou par une *H* muette. Car on dit *Son amitié, ſon héure, ſon héréditè.* Mais nous mettons le féminin *Sa* devant les autres noms féminins, qui commencent par des conſonnes, & meſme par des *H* aſpirées. *Sa prudence ſa foy, ſa harangue.* JEGO, ſwoy, ſwoia, ſwoie, Pronom francuſki; *Son* ſwoy wſzyſtkich rodzaiow w francuſkim, gdyż ſię kładzie ták z białogłowſkiemi iáko y z męſkiemi imionami poczynaiącemi ſię od *wokali*, y przed temi ktore ſię poczynaią od litery *H* kiedy nie ieſt *Konſoną* ále *Wokalą* iego przyiaźń, iego godzina, iego dzieciństwo. *Ale kładziemy* Sa *przed inſzemi ſłowami rodzaiu białogłowſkiego ktore poczynaią ſię od Konſony, álbo od litery H Konſony*: Jego roſtropność, iego wierność, iego mowa. *Il l'aime comme ſon propre pere. *Illum tamquam patrem ſuum amat.* *Kocha go iáko oyca właſnego. *Son valet le cherche. *Servus ſuus illum quærit.* *Sługa iego go ſzuka.

SON, ſubſt. maſc. (*Petite peau qui renferme là farine dans le grain.*) Furfur, furfuris, maſc. furfuri *ou* furfure. *Plaut.* PLEWA, ſzupina, ſkorka w ktorey ziarno ſamo ſię zámyka mączyſte.

Il ne luy donne que du pain de ſon. Furfuribus ipſi conſperſum panẽdat. *Phæd.* Nie daie mu tylko chleba z otrębow z plew. **Plein de ſon.* Furfuroſus, furfuroſa, furfuroſum. *Plin.* *Pełen otrębow, ości, plew.

SON ſignifie encore *Le bruit que font deux corps durs, qui ſe rencontrent & qui ſe frappent.* Sonus, ſoni, maſc. Sonitus, ûs, maſc. Sonor, oris, maſc. *Lucr.* GŁOS hałas trzaſk klaſk ſzum świſt krzyk ſkrzyp zgrzyt grom grzmot runienie &c.

SON *éclatant.* Sonus acutus. *Quint.* GŁOS przeraźliwy hałas trzaſk.

SON *des coups de foüet.* Plagarum crepitus. *Cic.* Tax, tax. *Plaut.* (Mot factice.) PLASK trzaſk od bicia, od plag, bicza mi trzaſkanie harapnikami &c.

SON ou *l'éclat des choſes qui ſe rompent.* Fragor, oris, maſc. *Virg.* TRZASK rzeczy łamiących ſię.

SON *des choſes tenduës & bandées.* Stridor, oris, m. *Virg.* SZKRZYP kſzyk świſtanie ſzum rzeczy nápiętych.

Le ſon des trompettes. Tubarum clangor, oris, m. Sonus tubarum. *Cic.* Głos trąb. **Rendre un ſon.* Sonum efficere. *Hor.* Dare facere ſonitum. *Virg.* *Głos hałas wydać.

SONAILLE, ſubſt. f. (*Clochettes que portent les beſtes de ſomme*) Tintinnabulum, tintinnabuli, n. DZWONKI iákie záwieſzaią mułom, lub innemu bydłu.

SOND ou SUND, (*Célébre détroit de l'Europe dans les Eſtats du Roy de Danemark, proprement entre la Province de Schonen & l'Iſle de Selande. C'eſt la clef de la mer Baltique*) Sundidicum fretum, i, neut. ZUNDY ſławna wyboy morſki Europeyſki w Państwie Krola Duńſkiego, właśnie między Prowincyą Szonen y Wyſpą Zálandii, wrota do morza Baltyckiego.

SONDE, (*Détroit de la mer des Indes, entre les Iſles de Sumatra & de Java, qui ſe nomment* ISLES DE LA SONDE.)

DE) Sondæ fretum, ti, neut. ZUND Zátoka morza Indyańskiego między Wyſpami Sumatra y Jawa zowią inaczey Wyſpy Zondowe.

SONDE, ſubſt. f. (*Petit ſtilet pour ſonder les playes.*) Specillum, ſpecilli, n. *Celſ.* Fiſtula, æ, f. SZPALET kannula Cerulicka do ran. **Porter la ſonde dans le conduit de l'urine.* Demittere fiſtulam in iter urinæ. *Celſ.* *Kánulę w Meat wprowadzić kędy uryna odchodzi.

SONDE, (*Piéce de plomb au bout d'un cordage, pour ſonder la pro ſondeur de la mer & des rivières.*) Perpendiculum nauticum perpendiculi nautici, n. Bolis, idis, f. *Lucil.* (*mot grec.*) KULA ołowiana ná ſznurze do probowania głębokości ná morzu. Głowienka zeglarſka.

SONDER, (*Jetter la ſonde pour voir la profondeur de la mer & des rivières.*) Tentare, explorare maris altitudinem perpendiculo nautico. PROBOWAC głębokości wody głowienkę puſzczaiąc w wodę.

SONDER *le gué*. Tentare vadum. *Cæſ.* PROBOWAC ſzukać brodu.

SONDER *une playe*. Vulneris altitudinem ſpecillo tentare, explorare, *ou* demittere ſpecillum in vulnus. *Celſ.* PROBOWAC rany ſzpaletem. **On l'a ſondé pour voir s'il n'a point la pierre.* Demiſſa eſt fiſtula in iter urinæ *ou* in veſicam, ut dignoſci poſſit, num calculo laboret. *Szukano mu kanulą kamienia.

SONDER ſe dit figurément dans ces expreſſions. Tentare pertentare, explorare, (o, as, avi, atum.) Scrutari, (or, aris, ſum.) PROBOWAC macać wyrozumiewać *niewłaśnie* dochodzić czego. **Sonder le ſentiment de quelqu'un.* Tentare ſententiam alicujus *Cic Ter.* *Probować wyrozumiewać zdania, iákiego kto ieſt zdania. **Les volontez des perſonnes.* Introſpicere voluntates *Tacit.* *Wyrozumiewać dochodzić woli czyiey iákiey ieſt woli y myśli. **Je l'ay ſondé pour voir quelle eſtoit ſa diſpoſition touchant ce mariage.* Perſpexi animum illius, ut ſe haberet ad nuptias *Ter.* *Mowiłem z nim ábym wyrozumieć co myśli o tym poſtanowieniu czy chce, czy niechce, czy go ſobie życzy, álbo nie. **Sonder le gué*, pour dire *preſſentir l'avis d'une compagnie.* Animos judicum explorare *Ovid.* *Probować brodu, niewłaśnie mowią francuzi, miaſto wyrozumiewać iákie ieſt zdanie oſob iákich záſiaduiących lub záſiadać maiących ná ſprawę iáką: Porozumieć pierwey iákiego ſą zdania. **Les deſſeins des ennemis.* Conſilia hoſtiū explorare *Cæſ.* *Dochodzić rad y zámyſłow nieprzyiacielſkich porozumieć ie przewáchać. **Ne ſondez point le ſecret de voſtre ami, & quand il vous l'aura confié luy-meſme, gardez-le dans le vin & dans la colére.* Arcanū ne ſcrutaberis amici tui, commiſſum teges & vino tortus, & irá. *Nie wypytuy ſię ciekawie o ſekretach przyiaciela ſwego, á ieżeli ci ię ſam czego zwierzy: Dochoway mu poczciwie ſekretu, ták przy winie, iáko też y w gniewie. **Sondez vous vous-meſme, exáminez voſtre eſprit de prés* Introſpice in mentem tuam ipſam, teque intuere. *Cic.* Concute te ipſum. *Horat.* *Zmiarkuy ſię ſam z ſobą porozumiey ſię ſam z ſobą. **Sondez voſtre courage.* Interroga audaciam tuam. *Petr.* *Pomiarkuy ſię z ſercem z ſiłami właſnemi.

SONGE, ſubſt. m (*Penſée confuſes qui viennent en dormant par l'action de l'imagination.*) Somnium, ii, n. Viſum, i, n. *Cicer* SEN co ſię śni y marzy w imaginacyi ſpiącego. **J'ay fait ce ſonge, j'ay ſongé cela.* Hoc viſum mihi objectum eſt dormienti *Cic.* *Miałem táki ſen, śniło mi ſię to. **Avoir des ſonges agréables* Uti ſomniis jucundiſſimis. *Cic.* *Mieć ſny ucieſzne weſołe ſny miewać. **Expliquer un ſonge.* Interpretari ſomnium. Explicare interpretatione ſomnia. *Cic.* *Tłomaczyć ſen wykładać ſny. **Epicure condamne par d'agréables raiſons les ſonges* ou *ces jeux du ſommeil.* Epicurus ſomniorum ludibria faceriſſimâ ratione condemnat. *Petr.* *Epikurus Filozof potępia ſny, y te marzącey myśli ludzkiey omylenia pięknemi bardzo racyami.

**Accablé d'un ſonge affreux.* Somnio turbulento circumactus, a, um. *Petr.* *Straſznym ſnem pomięſzany. **Interpréte des ſonges.* Somniorum conjector, oris. *ou* Interpres, interpretis, m. *Cic.* *Wykładaiący ſny tłomacz, ſnow, ſennik, bay co ſny wykłada.

ON DIT *c'eſt un ſonge que tout cela.* Somnium *(ſeul.) Ter.* Fabulæ. *Plaut.* SEN to wſzyſtko y mara bayki to ſame brednie.

SONGE-CREUX, ſubſt. maſc. (*Reſveur, mélancholique.*) Somnioſus, a, um. *Plin.* DZIWAK ktoremu ſię lada co przywidzi ktoremu ſię marzy.

SONGER, V. act. (*Reſver, ſe repréſenter une choſe en dormant.*) Somniare, (o, as, avi, atum.) act. accuſ. *Cicer.* Somniare ſomnium. *Plaut.* SNIC ſię śniło ſię bez ſen co widzieć. **Songer des ſottiſes.* Somniare ineptias. *Colum.* *Śnić ſię oladaczym.

SONGER ſignifie auſſi, *Faire une ſérieuſe attention à un ouvrage, à une affaire, à un deſſein, afin d'y réüſſir.* Attendere aliquid. Attentè aliquid meditari, (or, aris, atus ſum.) Reputare ſecum & cogitare aliquid. *Cic.* MYSLIC o czym pilno. **Songez deux fois à ce que vous entreprenez.* Tu etiam atque etiam vide, quid ſuſcipias. *Cicer.* *Pomyśl dwa razy pierwey niż ſię odważyſz ná co. **Il ne ſonge qu'aux préparatifs de la guerre.* Totam curam in belli apparatum intendit. *Liv.* Omnes cogitationes ad bellum intendit. *Niemyśli tylko o gotowościach ná woynę. **Songez à vous.* Tibi attende. *Cic.* * Myśl o ſobie. ** Vous ne ſongez tous les jours qu'à vous procurer de nouveaux tourmens.* Singulis diebus vos ultrò novis torquetis cruciatibus. *Petr. B.* *O niczym niemyśliſz codziennie tylko ábyś ſię bardziey co raz utrapił. **Chacun ſonge à ſes affaires.* Suam quiſque homo rem memnit. *Plaut.* Quiſque rebus ſuis videt. *Każdy o ſobie każdy o ſwoich rzeczach myśli.

SONGEUR, m. SONGEUSE, fœm. (*Qui fait des ſonges.*) Somnioſus, a, um. *Plin.* SENNIK ktoremu ſię często co oſobliwego śni, ktory rad ſny ſwoię powiada.

SONGEUR, (*Reſveur.*) Cogitabundus, a, um. MYSLĄCY o czym, głęboko zámyślaiący ſię zámyślony.

SONNANT, maſc. SONNANTE, fœm. (*Qui rend un ſon clair.*) Tinnulus, a, um. Tinniens, entis, omn. gen. *Ovid.* BRZMIĄCY, Brzmiąca, dźwięk wydaiący z ſiebie.

A MIDI SONNANT, *à midi précis, préciſément à midi.* Ipſiſſima meridie. O SAMYM południu w ſamo południe.

SONNER, V. act. & neut. (*Rendre un ſon.*) Sonare, (o, as, ſunui, ſonitum. Sonum *ou* ſonitum dare, edere, reddere. *Ovid. Hor.* BRZMIC głos wydawać. **Les trompettes ſonnérent.* Cecinerunt tubæ, tubæ dederunt ſonitum. *Plaut.* *Trąby hukneły.

SONNER *une cloche.* Æs campanum pulſare, agitare, verberare, movere. DZWONIC we dzwon zádzwonić.

SONNER *la charge.* Bellicum canere. *Liv.* Dare ſignum prælii. *Cæſ.* ZATRĄBIC do potrzeby do broni dać znak trąbą. **Sonner la retraitte.* Receptui canere. *Cic.* Signum receptui dare. *Liv.* *Zátrąbić ná odwrot. **Il fit ſonner la marche.* Profectionis ſignum dari jubet. *Liv.* *Kázał zatrąbić do marszu do ruſzenia ſię.

ON DIT *faire ſonner bien haut quelque ſervice, le vanter.* Venditare inflatiùs operam alicui præſtitam. GŁOSNO co wyſſawiać ſwoie záſługi przyſługi ſławić y wyſoce wychwalać. **Il fait ſonner fort haut qu'ils ſont libres & fort honneſtes gens.* Illos ingenuos honeſtoſque clamat. *Petr.* *Przechwalaią ſię y chlubią wyſoce że ſą wolni y wielkiey poczciwości ludzie.

Cela ſonne mal. Id malè auditur. Illud eſt abſonum. Złe ſłychać o tym.

ON DIT populairement, *il n'a pas ſonné mot, il n'a rien dit du tout.* Nihil quicquam mutire auſus eſt. *Ter.* Obmutuit illicò. SŁOWA poł ſłowa niepiſnął nietrunął.

ON DIT proverbialement & populairement, *On ne peut pas ſonner & aller à la proceſſion, on ne peut pas faire deux choſes à la fois.* Simul flare & ſorbere haud facile eſt. *Plaut.* FRANCUSKIE przyſłowie nieſie nie można w dzwonnicy dzwonić, y razem zá proceſſyi chodzić. Trudno dwie roboty rázem robić, trudno ię rozedrzeć. **Jamais une cloche ne ſonne d'elle meſme, ſi quelqu'un ne la tire.* Nunquam ædepol temerè tinnit tintinnabulum, niſi quis id tractat aut movet. *Plaut.* *Przyſłowie Francuſkie nie zádzwoni ſam dzwonek, chyba że kto pociągnie ſznura.

SONNERIE, ſubſt. f. (*Le ſon des cloches.*) Æris campani clangor, oris. Tinnitus, ûs, m. *Catul.* Campanarum pulſatio, onis, f. DZWONIENIE dzwonow odgłos.

SONNET, ſubſt. m. (*Piéce de Poëſie connuë dans noſtre langue & inconnuë aux Grecs & aux Latins.*) Carmen aliquod breve quod Galli *Sonnetum* vocant. SONNETT wiersza u Francuzow rodzay.

(Un ſonnet eſt compoſé de quatorze vers, dont les huit premiers doivent eſtre ſur deux rimes.) Jeſt to rytm o czterech naſtu wierſzach, z ktorych oſm pierwſze powinny bydź z kadencyą przeſtępową.

SON-

SONNETTE, ſubſt. fœm. (*Petit cloche.*) Tintinnabulum, i, neut. Cymbulum, li, neut. *Juv. Cicer.* DZWONEK mały.

SONNETTES, (*Machine de Charpentier, qui ſert à enfoncer des pilotis.*) Fiſtuca, æ, fœm. *Vitr.* BABA ſzlaga kafar do ubiiania palow y ſłupow w ziemie.

SONOUR, ſubſt. maſc. Tintinnaculus, li, maſc. *Plaut.* Campanarum pulſator, oris, m. DZWONNIK.

SONORE', adject. m. & fœm. (Vieux mot.) *Qui rend un ſon agréable.* Sonorus, ſonora, ſonorum. *Tibul.* GŁOSNY czyſto brzmiący ſłowo Francuſkie ſtare.

SOPHISME, ſubſt. m. (*Raiſonnement captieux.*) Sophiſma, atis, n. *Cic.* Captioſa & fallax argumentatio, cavillatio, onis, f. WYKRĘT wybieg pozorna racya ná podchwycenie.

SOPHISTE, ſubſt. maſc. Sophiſtes, ſophiſtæ, maſc. *Cic.* WYKRĘTARZ.

SOPHISTIQUE, adj. m. (*Qui eſt captieux.*) Captioſus, a, um. Callax, acis, omn. gen. *Cicer.* WYKRĘTNY wykrętarſki.

SOPHISTIQUER, V. act. (*Altérer les choſes.*) Adulterare, (o, as, avi atum.) act. accuſ. *Plin.* WYKRĘTAMI nárabiać.

SOPHISTIQUERIE, ſubſt. f. (*Meſlange de pluſieurs drogues, qui altérent la nature des choſes.*) Mercis adulteria, orum, n. pl. *Plin.* FAŁSZOWANIE ſzalbierſtwa oſzukanie nietylko w ſłowach ále y co do towarow lub trunkow.

SOPHITIQUEUR, ſubſt. m. (*Qui ſophiſtique les choſes.*) Adulterator, oris, m. FAŁSZERZ oſzukaniec oſzuſt ſzalbierz

SOPORATIF, maſc. SOPORATIVE, fœm. (*Qui endort comme le pavot.*) Soporifer, fera, ferum. *Stat.* SEN ſprawuiący.

SORCELERIE, ſubſt. f. (*Magie, art magique.*) Magice, magices, f. *Plin.* CZARY czarodzieyſtwo.

SORCE'LERIE, (*Enchantement.*) Cantio, onis, fœm. Incantamentum, ti, neut. Faſcinatio, onis, fœm. Faſcinum, faſcini, neut. *Cicer. Plin.* Cantamen, inis, neut. *Proper.* Cantus magicus, maſc. *Colum.* SZCZAROWANIE omamienie urzeczenie.

SORCIER, ſubſt m. (*Magicien, enchanteur.*) Magus, Veneficus, i, Præſtigiator, oris, m. *Petr.* CZAROWNIK.

SORCIE'RE, ſubſt. f. Saga, Venefica, æ, f. *Hor.* CZAROWNICA Baba. **Ces ſorciéres en ſçavent bien long, elles mettent tout ſens deſſus deſſous.* Iſtæ ſtriges ſunt mulieres plùs ſciæ, & quod ſursùm eſt, deorsùm faciunt. *Petr.* *Te czarownice przemądre wſzyſtko do gory nogami przewracaią.

SORDIDE, adject maſc. & fœm. (*Avare, craſſeux, vilain.*) Sordidus, a, um. *Cicer.* BRZYDKI plugawy ſknera niechluy.

SORDIDEMENT, adv. (*D'une maniére ſordide.*) Sordidè, adv *Cic.* BARDZO plugawie.

SORDIDITE', ſubſt. fœm. (*Meſquinerie.*) Sorditudo, inis, fœm. *Plaut.* Sordes, ſordium, fœm. plur. *Cicer.* SKĘPSTWO brzydkie ſknerſtwo. **Blaſmant ſa ſordidité.* Incuſans ejus ſordes. *Quint.* *Ganiąc iego ſkępſtwo przymawiaiąc ſknerſtwu iego.

SORNETTES, ſubſt. fœm. plurier. (*Diſcours vagues, ſottiſes, niaiſeries.*) Nugæ, ineptiæ, arum, fœm. plur. Gerræ, arum, fœm. plur. *Plaut.* BŁAZGONIENIE ladaczego prawienie. **Conter des ſornettes.* Nugas garrire. *Plaut ou* loqui. *Błazgonić ladaco.

SORT, ſubſt. m. (*La fatalité.*) Sors acerba, ſortis acerbæ ſors fati duriſſima, f. Fatum, fati, n. Fatalis neceſſitas, atis, f. *Cic.* Fatus, ti, m. *Petr.* LOS ſzczęścia lub nieſzczęścia co ná kogo paść może.

SORT, (*Hazard, ce qui arrive fortuitement.*) Fortuitus eventus, fortuiti eventûs, m. Frons, *ou* Sors, ſortis, f. *Cic. Hor.* PRZYPADEK trafunek traff iáki przypadkowy. **Tirer les provinces au ſort.* Sortiri provincias. *Cic.* *Loſy rzucać o kraie ktory komu ſię doſtanie. **Jetter les ſorts dans l'urne.* Cójicere ſortes in hydryam, *ou* ſorticula in urnam demittere. *Suet.* *Koſtki w kubek wrzucić, álbo w puſzkę. **On les punit en tirant au ſort.* Sortitione in eos animadvertitur. *Cicer.* * Skarano ich loſy im dawſzy ná ktorego kość padnie ábyby był karany. **Tandis que l'on tire au ſort.* Dum ſortio ſit. *Cic.* *Tym czaſem gdy ſię koſtkami rozrzucaią. **En tirent au ſort.* Sortiò, adv. Srrtione, ſortitu, abl. *Cic.* *Loſem, koſtki rzuceniem. ** Le ſort tomboit ſur les moins propres.* Sors deerrabat ad parùm idoneos. *Tacit.* *Koſtka padała ná nieſpoſobnych. **On vient à tirer au ſort.* Res revocantur ad ſortem. *Cic.* *Przyſzło do rzucenia koſtki.

SORT, ; (*Condition qu'on embraſſe à l'avanture* ou *autrement.*) Sors, ſortis, f. LOS ſtan ktory kto ſobie obiera álbo ſię ſzczęściem do niego doſtaie. **Perſonne n'eſt content de ſon ſort.* Nemo ſuâ ſorte contentus vivit. *Hor.* *Nikt nie ieſt kontent z loſu ſwego. **C'eſt le ſort de toutes les choſes de ce monde, d'eſtre caduques & periſſables.* Eſt rerum humanarum conditio, ut caducæ ſint. *Ten ieſt los ten przymiot y ſtan wſzyſtkich rzeczy świátowych że ſą znikome y przemiiaiące.

SORT ou *ſortilége, maléfice qu'on jette ſur les perſonnes & ſur les choſes.* Veneficium, maleficium, ii, neut. *Cicer.* OCZAROWANIE czary. **On luy a jetté quelque ſort.* Huic aliquid mali objectum eſt malâ manu. *Plaut.* Illum tetigit malâ manus. *Petr.* *Muſzą bydź czary muſieli go oczarować **Quelque ſorcier a jetté un ſort ſur voſtre famille.* Veneficus totam tuam familiam excantavit *ou* perturbavit perversè mentem tuæ familiæ. *Plaut.* *Czy czary iákieś ná twoy dom padły.

SORT en terme de Juriſprudence *eſt le capital d'une ſomme d'argent.* Sors, ſorris, fœm. *Terent.* KAPITAŁ ſuma. **J'ay perdu le ſort* ou *le principal & les arrérages.* Periit mihi ſors & uſura. *Plaut.* *Przepadła mi y ſuma y prowizye záległe.

SORTABLE, adject. maſc. & fœm. (*Convenable.*) Decens, conveniens, entis, omn, gen. Accommodatus, a, um. *Cic.* PRZYZWOITY przyſtoyny komu przyſtoyna rzecz.

SORTE, ſubſt. fem. (*Terme générique, qui marque pluſieurs eſpéces différentes, & individus de chaque nature.*) Genus, eris, neut. *Cic.* RODZAY gatunek; iákiego co ieſt rodzaiu gatunku. * *Des gens de cette ſorte.* Ejus generis homines. *Cic.* *Ludzie tego gatunku. **Il y a une ſorte de gens, qui veulent primer en tout.* Eſt genus hominum, qui eſſe primos ſe omnium rerum volunt. *Terent.* * Jeſt táki rodzay ludzi ktorzy wſzędzie gorować chcą y we wſzyſtkim (*gorą naſi.*) **Eſtre excellent en toutes ſortes d'arts.* In omni genere artium excellere, præſtare. *Cic.* * We wſzyſtkich náukach wyborny.

SORTE, (*Qualité, condition.*) Conditio, onis, fem. Ordo, inis, maſc. RODZAY urodzenie Kondycya. ** Vn homme de ſa ſorte, de ſa condition.* Homo ſui ordinis. *Terent.* * Człowiek iednegoſz z nim rodzaiu urodzenia kondycyi, **Il trouva un homme de ſa ſorte.* Suæ faſciæ hominem nactus eſt. *Petr.* *Nápadł ná Człeka ſwoiego rodzaiu.

SORTE, (*Façon, maniére.*) Modus, modi, maſc. Ratio, onis, fem. *Cic.* SPOSOB iák ſię co dzieie.

En telle ſorte & maniére que ce ſoit. Quoquo modo, quoquo pacto. *Cicer.* Jákim kolwiek bądź ſpoſobem. ** Je vous l'ay recommandé de la bonne ſorte.* De meliori notâ illum tibi commendavi. *Cic.* *Náleżycie ci go záleciłem.

DE *cette ſorte, ainſi.* Hoc modo, ità, ſic, hoc pacto. *Cic.* TAK ták im ſpoſobem w ten ſpoſob.

DE SORTE, *de maniere que.* Ità ut, adeò ut. *Cic.* TAK, że, w ten ſpoſob, że,

Faire en ſorte que. Efficere, elaborare ut. *Cic.* Operam dare ut, curare ut. Uczynić ták żeby.

SORTIE, ſubſt. fœm. (*L'action de ſortir.*) Egreſſus, egreſſûs, maſc *Cic.* Wyiście. **C'eſt ma prémiére ſortie depuis ma convaleſcence.* Ex quo convalui, primò pedem domo effero. *Cic.* * Pierwſze to wyiście, wyiechanie moie pierwſze po chorobie.

SORTIE *que font les aſſiégez ſur les ennemis.* Eruptio, inis, f *Cæſ.* WYPADNIENIE z ſortecy ná nieprzyiaciela wycieczka. **Faire une ſortie ſur les ennemis.* In hoſtes erumpere, eruptionem facere. *Cæſ.* * Wycieczkę uczynić wypaść wypadać ná nieprzyiaciela. * *Il crut qu'il falloit tenter une ſortie.* Conandum ſibi aliquid de eruptione exiſtimavit. *Cæſ.* * Sądził że trzeba ſprobować wycieczki. **Ils font une ſortie par un grend vent.* Portis foras erumpunt magno vento. *Cæſ.* * Wypadli z Miaſta záſzumem y wichrem wielkim. **Ils font une ſortie tout d'un coup, ſans donner le loiſir à l'ennemi de ſe reconnoiſtre.* Eruptione omnibus portis factâ, ſui colligendi hoſtibus facultatem nullam relinquunt. *Cæſ.* *Wypadli zewſzyſtkich ſtron, czaſu niedawſzy nieprzyiacielowi ábyby ſię mogł roſpatrzyć.

UNE SORTIE *en foule des villes.* Euffuſio hominum ex oppidis, onis, ſem. *Cic.* WYSYPANIE ſię wyſforowanie ſię ludu z miaſta.

SORTIE, *la fin d'une choſe.* Finis, is, exitus, ûs, m. *Cic.* KONIEC ná co co wychydzi wynidzie, wyniść może. * *Il meurt bien du monde à la ſortie de l'automne.* Fine *ou* exitu Autumni multi morbis pereunt. * Wielu umiera ná końcu Jeſieni. **A la ſortie de table.* A mensâ, ſublatâ mensâ, à cœnâ, poſt cœnam. *Ná końcu ſtołu obiadu wieczerzy gdy ſię ſtoł kończy ná wſtawaniu od ſtołu.

SORTIE, (*iſſuë, ouverture.*) Exitus, egreſſus, ûs. m. WYSCIE wrota drzwi wyſcie. * *Il y a deux ſorties à cette maiſon.* Ex ædibus duplici viâ exitur foras. *Dwá ſą weyścia do Domu tego.

Quand les humeurs du corps n'ont point de ſortie, elles cauſent pluſieurs maladies. Ubi nulli meatus patent corporum humoribus, tunc varios morbos concipiunt corpora, *ou* tunc varii morbi contrahuntur *ou* Ubi humores è corporibus permeare & tranſire non poſſunt, fiunt varii morbi. Kiedy humory niemaią żádnego wyiścia tedy w ciele ludzkim rożne ſprawuią choroby.

SORTILEGE, ſubſt maſc. (*Sort, maléfice, qui ſe fait par l'opération & le ſecours du démon.*) Carmen, inis, neut* Incantamentum, ti, veneficium, ii, neut. *Petr. Cic.* CZARY guſſa czarodzieyſtwa ſztuki ſzatańſkie. **Ce ſortilége achevé.* Hoc peracto carmine. *Petr.* *Te guſſa, te czary ſkończywſzy. **Il fut accuſé de ſortilége.* Inſimulatus fuit dirorum ſacrorũ rituum. *Tacit.* * Oſkarżono go, udano go, doniesiono go o czary

SORTIR, (*S'en aller d'un lieu.*) Exire, (eo, is, exivi, exitum.) Egredi, (ior, egrederis, egreſſus ſum.) depon. Excedere, (excedo, is, exceſſi, exceſſum.) Proficiſcor, (eris, profectus ſum.) depon. Abire, (abeo, abis, ivi *ou* abii, abitum.) Ex loco. *Cic.* Foras progredi, (ior, eris, greſſus ſum.) Procedere, exire foras, prodire. *Plaut. Ter.* WYNISC wyiechać wyiść ſkąd ruſzyć. * *Sortir bruſquement d'un lieu & avec précipitation.* Exilire loco, ſe foras proripere. *Cic. Ter.* *Wyniść ſkąd nágle y z popędliwością. **Sortir en foule au devant de quelqu'un.* Effundere ſe alicui obviam. Egredi alicui obviam. Procedere alicui obviam. *Liv. Cic.* * Wychodzić tłumem ná przeciw komu. * *Il n'eſt jamais ſorti une parole de ſa bouche, qui ait pû bleſſer quelqu'un.* Nullum verbum unquam ex ore ejus excidit, unde quiſquam poſſet offendi *Cic.* *Niewyſzło nigdy ſłowo żádne zuſt Jego, ktoreby mogło kogo obrazić. **Il ne ſortoit rien de ſa bouche que de bien à propos.* Nichil non conſideratum ex ore exibat. *Cic.* *Nie wychodziło nic z uſt Jego tylko przyzwoite káżde ſłowo.

SORTIR *en public avec une grande foule.* Effundere ſe in publicum maximâ frequentiâ. *Liv.* WYCHODZIC z wielką aſſyſtencyą tłumem ludzi. * *Sortir avec impétuoſité par les portes.* Erumpere ſe portis foras. *Cæſ.* * Wypadać nágle z bram. * *A peine fut-il ſorti, que la ſale tomba.* Vix pedem promoverat *ou* promorat, *ou* extulerat vix pedem domo, ruina cameræ oppreſſit cæteros. *Phæd.* *Tylko co wyſzedł Gmach upadł: záwaliła ſię ſala. **Il ne ſort point encore.* Pedem domo adhuc non effert, *ou* non prodit foras. *Jeſzcze niewychodzi z domu. **Il eſt ſorti, il n'eſt point au logis.* Foris eſt *Ter.* Foras abiit, exiit. *Cic.* *Wyſzedł niemaſz go w domu niemaſz go u ſiebie. **Je ne feray qu'entrer & ſortir, je ne ſeray là qu'un moment.* Mox hic ero. Mox redibo. *Plaut.* Mox huc revertare *Záraz ſię wrocę nie zabawię tám, tylko co wnidę y wynidę, ná moment ieden.

SORTIR ſe dit au figuré pour *ſe dégager & ſe tirer d'intrigue.* Exire, extrachere ſe, extricare ex aliquo periculo, WYNISC z czego niewłaśnie. **Sortir d'une affaire à ſon honneur* Pro ſuâ dignitate negotium conficere *Cic.* Se ex aliquo negotio extrahere, expedire, emergere. *Ter. Cic.* *Wyniść z czego z honorem, * *Sortez-moy de là, je vous prie.* Expedias hinc me, te rogo *Ter.* * Wyprowadź mię z tego proſzę. **Sortir d'embarras, s'en tirer.* Expedire ſe *ou* evolvere ſe turbâ *ou* ex turbâ. *Ter.* *Wyniść z kłopotu, z biedy. **Sortir victorieux ou vaincu.* Diſcedere ſuperiorem, aut inferiorem. *Cic* *Wyniść z wygraną, z przegraną.

SORTIR (*Eſtre hors. Venir, naiſtre.*) Prodire, exire. WYCHODZIC, pokazywać ſię, rodzić ſię rość urość wyniść. **Ce valet eſt ſort de condition, eſt hors de condition.* Hic ſervus exivit ſervitio, ab iſto hero. *Virg.* * Ten ſługa wyſzedł ze służby, służby niema.

Il eſt ſorti de l'enfance. Exceſſit ex ephebis. *Ter.* Exceſſit ex pueris. *Cic.* Wyſzedł z dzieciństwa z lat dziecinnych.

**Sortir de charge.* Abire magiſtratus. *Cic.* *Wyniść z urzędu skończyć ſwoy urząd.

SORTIR *du ventre de ſa mere.* Prodire utero matris *Ovid.* De gremio exire. *Quint.* WYNISC wychodzić z żywota máciérzyńskiego. **Les bleds commencent à ſortir de terre.* Frumenta germinant. *Cat.* *Zboża zaczynaią wychodzić wynikać z ziemi. **Le pus ſort.* Erumpit, fertur, exit pus. *Celſ.* *Ropa wychodzi do bywa ſię. **Faire ſortir la bouë d'une playe.* Exprimere pus ex vlnere. *Celſ.* * Wyciſnąć otok ropę gnoy z rany. **Vne fontaine ſort de la montagne.* Exit fons, emanat è ſinu montis, exilit fons, prorumpit. *Plin. Cæſ.* Oritur fons. *Zrzodło wychodzi wypada z gory. **Pluſieurs ſources ſortent de cette montagne.* Scaturit mons fontibus. *Colum.* *Kilka krynic wypada z tey gory.

SORTIR *de bas lieu.* Humili genere naſci *ou* infimo loco. *Cic.* Oriri Z PODŁEGO być urodzenia, podłego rodu.

FAIRE SORTIR *quelqu'un d'un lieu, l'en chaſſer.* Ex loco ejicere, expellere, exturbare, expeller aliquem. WYPĘDZIC kogo ſkąd, ruſzyć, wygnać, wyparować.

FAIRE SORTIR. (*Tirer, exprimer.*) Exprimere, elicere aliquid ex re aliquâ. WYCISNĄC co ſkąd. * *Faire ſortir la ſueur.* Elicere ſudorem. *Wyciſnąć pot. * *Les larmes des yeux.* Ciere lacrymas. *Virg.* Exprimere. *Ter.* Excutere alicui lacrymas. *Plaut* *Wyciſnąć łzy. * *Le feu d'un caillou.* Elicere *ou* excutere ignem è ſilice. *Plaut.* * Skrzeſać ogień z krzemienia. **Faire ſortir à force de coups.* Extundere, excutere. *Plin.* *Wybić wytrącić wytłuc wytrzepać wymłocić wybić tłukąc. **C'eſt vouloir faire ſortir de l'eau d'une pierre ponce* ou *de l'huile d'un mur.* Vis aquã, *ou* oleum extrahere ex pumice. *Plaut.* *Jeſt to chcieć z kámienia wodę wyciſnąć álbo oley ze ściany (*łacińſkie przyſłowie*) Rzecz niepodobnaſciać ná wodzie; z Piaſku bic zrobić: Scianę doić; **Faire ſortir les yeux hors de la teſte à quelqu'un, les luy jetter hors de la teſte.* Alicui caput exoculaſſere, oculos alicui eripere, *Plaut.* *Oczy komu wybić.

SORTIR *dehors, eſtre en ſaillie.* Eminere, extare, emicare. *Plin.* WYCHODZIC wyſtępować wydawać ſię w budowaniu wyſtępki.

Il ſort un pied & demy hors de terre. Extat è terrâ ſeſquipede *Colum.* Wychodzi z ziemi ná połtora łokcia.

RORTIR *de ſon devoir* ſe dit figurément en cette ſignification. Egredi ſuo officio. *Ter.* WYKROCZYC przeciwko powinności ſwoiey w czym. **Des bornes de la raiſon.* Fines æqui & boni tranſcendere. Finem & modum tranſire. *Cic.* *Wykroczyć przeciw rozumowi. **Sortir hors de propos.* Digredi à propoſito, abire à propoſito, *ou* excurrere. *Cic.* *Daleko odeyść od tego co ſię záłożyło w mowie. **Sortir de ſon ſujet ou de ſa matiére.* Abire à materiâ, ad aliam tranſire materiam. *Wyniść odbłąkać ſię od záłożonęy ſobie materyi, od rzeczy ſwoiey odſtąpić. **Sortir des bornes qu'on s'eſtoit preſcrites.* Egredi terminos ſibi propoſitos. *Tacit.* Excedere terminum, quem quiſque ſibi propoſuit. *Phæd.* *Wyniść zá kres opiſany wykroczyć.

SORTIR *hors de cadence en danſant.* Extra numerum ſe movere *Cic.* W TANCU Kádencyą pomylić,

ON DIT *ſortir hors de ſoy-meſme.* Exire à ſe. *Petr.* ZAPOMNIEC ſię odeyść od ſiebie ſamego. **De la vie.* Excedere vitâ, è vita. *Cic.* *Umrzeć.

SORTIR *ſon effet. Avoir ſon effet.* Erumpere in actum. *Cic.* Effectum habere, obtinere. DOKAZAC ſwego przyiść do ſkutku.

AU SORTIR. (*A l'iſſuë.*) WYCHODZĄC nákońcu czego, **Au ſortir du lit, lorſqu'il ſort du lit.* Cum ſurgit à lecto. *Wychodząc wſtawaiąc z łoſzka, ná wſtawaniu. **Au ſortir de l'hyver.* Hyeme jam præcipitante. *Cæſ.* Sub exitu hyemis, ſub finem hyemis. *Plin.* *Ná końcu zimy.

ON DIT proverbialement, *Ce qui entre par une oreille ſort par l'autre,* (*vous parlez à un ſourd.*) Canis ſurdis auribus. *Liv.* Surdo loqueris. Perfluunt aures dicta. *Quint.* (*Przyſłowie*) Co iednym uchem w nidzie, álbo wchodzi, drugim wynidzie; do pnia gadaſz, iák byś do ściany mowił. **La faim fait ſortir le loup du bois,* c'eſt à dire *la néceſſité contraint de travailler pour vivre.* Fames exigit Lupos paſtum. *Var.* * Głod wilka z laſa wyżenie, to ieſt potrzeba ná pędzi do pracy do ſtarania.

AU SORTIR *de là, au partir de là, incontinent après.* Statim atque. Wyſzedſzy z támtąd záraz po tym.

SOT, maſc. SOTTE, fem. Adjectif quelquefois ſubſtantif

(*Impertinent, fat.*) Fatuus, inſulſus, ſtultus, abſurdus, ineptus, ſtolidus, a, um. *Cic.* GŁUPI błazen ni-to; ni owo, nieważny. Nic do rzeczy.

Vous eſtes bien ſot de vous chagriner comme vous faites. Abſurde facis, qui te angas animi. *Plaut.* Nic dorzeczy że ſię ták frasuieſz. **Ce qui rend les eſcoliers ſi ſots dans les Colléges, c'eſt qu'on ne leur apprend rien de ce qui eſt de l'uſage ordinaire.* Adoleſcentuli ſtultiſſimi in ſcholis fiunt, quia nihil ex iis, quæ in uſu habemus, audiunt. *Petr.* *To co czyni w ſzkołach dzieci ták głupie ieſt że ich niczego nie uczą co ieſt w zwyczaiu poſpolitym. **Il m'a tenu de ſots diſcours.* Ineptos, ſatuos ſermones mecum habuit. *Nágadał mi wiele nic dorzeczy náprawił mi ni-to, ni-owo. * *Il a entrepris là une ſotte affaire.* Ineptam ſanè rem & ridiculam ſuſcepit. * Podiął ſię rzeczy bezrozumney głupiey, bezrozumnie, nieuważnie, nic do rzeczy głupie ſię podiął.

UN SOT. Ineptus. Inſulſus. GŁUPI, Błazen, człowiek nicdorzeczy.

SOTTEMENT, adv. Fatuè, ineptè, inſulsè. *Cic.* GŁUPIE, nicdorzeczy.

SOTTISE, ſubſt.f. (*Impertinence, bétiſe.*) Fatuitas, inſulſitas, ruſticitas, atis, f. *Cic. Plin* Stultitia, æ, f. Ineptiæ, nugæ, arum, f. pl. *Ter.* GŁUPSTWO.

Vous dites la de grandes ſottiſes. Maximas nugas agis. *Plaut.* Głupſtwa prawiſz ſame. **Nous avons fait là une grande ſottiſe.* Stultiſſimè factum eſt à nobis. *Ter.* * Wielkieśmy głupſtwo uczynili. **Se laiſſer dire des ſotiſes en face.* Os præbere ad malè audiendum. *Cicer.* Ad contumeliam *Liv.* **Dać sobie náplwać w kaszę* przyſłowie polſkie, dać ſobie ná łaiać bluźnić &c. **Eſt-ce la couſtume de ce pays de dire des ſottiſes aux étrangers?* An mos eſt ità hic, ut peregrino advenienti narrent fabulas, occinant fabulas? *Plaut.* *Jeſtże to zwyczay tego kraiu ták ladaiakiemi ſłowami przyimować cudzoziemcow.

SOU, *on écrit* SOL, ſubſt.m. (*Piéce de petite monnoye valant douze deniers.*) Solidus, ſolidi, m, Aſſis ærarius, aſſis ærarii, m. *Petr. Voyez* SOL. GROSZ Francuki czyniący coś więcey dwanaſtu ſzelągow naſzych.

Je n'ay pas le ſou chez moy. Neque intùs nummus ullus eſt mihi. *Plaut.* Nullus teruntius mihi eſt. *Cic.* Nihil eſt mihi in loculis. *Hor.* Nie mam áni ſzeląga przy ſobie

SOU *pour yvre.* Matæus, ci, m. *Petr.* PIJANY.

SOUABE ou SUAVE (*Province d'Allemagne, ayant la Baviére à l'Orient, le Rhin à l'Occident, la Suiſſe au Midy, & la Franconie au Septentrion.*) Suevia, æ, f. (*Ausbourg ſur le Lek en eſt la Capitale.*) SZWABSKA Ziemia Prowincya Niemiecka ktora ma od Wſchodu Bawaryą Ren od Záchodu Szwaycary od Południa. Francyą od Północy. Auſzpurg nád Leką ieſt ſtołeczne miaſto Szwabow.

LES PEUPLES *de Soüabe.* Suevi, orum, m. pl. SZWABOWIE národ.

SOUBRE SAUT, ſubſt. maſc. Subſultus, ûs, maſc. SKOK. **Faiſeur de ſoubre ſauts.* Petauriſta, æ, maſc. *Petr.* *Skoczek kuglarz.

SOUBRETTE, ſubſt. fœm. (*Servante.*) Ancilla, æ, pediſequa, famula, æ, fœm. *Petr. Cicer.* (Terme injurieux & de mépris) DZIEWKA proſta ſłowo Francuſkie uráźliwe.

SOUCHANTRE, Præfecti cantorum vicarius, vicarii, m. Præcentor, oris, maſc. (Mot conſacré dans l'Egliſe parmi les Chanoines) POD KANTORZY termin y urząd Farſki.

SOUCHE, ſubſt.f. (*Tronc d'arbre.*) Truncus, trunci, m. *Cic.* Stipes, itis, m. *Ovid.* PIEN u drzewa.

ON DIT figurément d'*un homme qui eſt ſans eſprit.* (*C'eſt une vraye ſouche.*) Stipes eſt. *Ter.* CZŁOWIEK iák pień, głupi, kołowaty.

SOUCHE *dans l'arbre de la généalogie,* ſe dit *des Auteurs d'une famille.* Stirps, ſtirpis, f. *Virg.* PRZODEK Domu Familii w Genealogii.

SOUCHET, ſubſt.m. (*Nom d'une plante qui croiſt dans les lieux humides, dont la racine eſt odoriférante.*) Cyperos, cyperi, m. & f. Juncus anguloſus, junci anguloſi, m. *Plin.* Cyperum, cyperin *Var. Colum.* OSTRYSZ wodny álbo koſzyczkowe ziele, roſnące w mieyſcach wilgotnych wodniſtych pachnącego korzenia.

Racine de ſouchet. Cyperis, Cyperidis, fem, *Plin.* Oſtrzyżowe korzenie.

SOUCI, ſubſt. maſc. (*Plante qui porte une fleur de meſme nom.*) Caltha, *ou* Calthula, æ, fem. *Plin.* NOGIETEK ziele y kwiat tegoſz Jmienia.

SOUCI, (*Chagrin, inquiétude d'eſprit, peut-eſtre à cauſe qu'il fait devenir les perſonnes jaunes* comme *la fleur de ſouci.*) Cura, æ, fem. Sollicitudo *ou* ſollicitudo, inis, ſubſt. fœm. *Cic.* Frasunek turbacya kłopot troſka zowią francuzi tymże názwiſkiem co y nogietek, Jż od frasunku żułknicią ludzie iáko kwiat nogietkowy. **Mettre quelqu'un en ſouci.* Injicere alicui curas *Ter.* *Kłopotu frasunku komu nárobić. **Délivrer quelqu'un de ſouci.* Alicui curas adimere. *Ter. ou* Abducere alicui curas. *Claud.* * Uwolnić wybawić kogo z kłopotu. **N'avoir point de ſouci.* Carere curâ. *Hor.* * Nie mieć żádney turbacyi, być bez frasunku. **Je ſuis en ſouci* ou *en inquietude de ce que ce peut eſtre.* Cura eſt negotii quid ſit. *Plaut.* *Turbuię ſię o to coby to być mogło.

Il n'a point de ſouci, il vit ſans ſouci. Homo curis vacuus *ou* ab omni moleſtiâ vacuus. *Cic.* Sine curâ. Felix curarum. *Cic. Stat.* Zyie bez náymnieyſzey turbacyi. **J'ay bien un autre ſouci dans l'eſprit.* Alia nunc cura impendet pectori. *Plaut.* Acceſſit mihi altior ſollicitudo. *Quint.* * Jnſzą dáleko mám turbacyą w głowie, mám iá ſię o co inſzego frasować. **Dormir ſans ſouci.* Dormire in utrumvis oculum. In utramvis aurem. Sine curâ, *ou* otioſè dormire. *Plaut. Cic. Ter.* *Spać ſpokoynie ná co nie frasuiąc ſię. **Cela me tient en ſouci.* Hoc me habet ſollicitum. *Cic.* *To mię turbuie. **Donner du ſouci à quelqu'un.* Curâ aliquem afficere. Sollicium habere alicui. *Cic.* Conficere alicui ſollicitudines. *Ter.* Struere ſollicitudinem. *Cic.* *Turbacyi komu nárobić.

SE SOUCIER, (*Avoir du ſouci.*) Sollicitum eſſe *ou* de re aliquâ angi, (angor, anxius ſum.) *Cic.* Frasować ſię troſkać ſię turbować ſię. **Cela me ſoucie fort.* Hoc me anxium & ſollicitum habet. *Cic.* *To mię bardzo turbuie.

SE SOUCIER. (*Se mettre en peine.*) Curare rem aliquã, laborare de re aliquâ. *Cic.* STARAC ſię o co dbać o co. **Il ne ſe ſoucie non plus des affaires de ſon maiſtre, que s'il n'eſtoit point à ſon ſervice.* Neque herile negotium plus curat, quàm ſi non apud illum ſervitute ſerviat. *Plaut.* * Tyle dba o rzeczy o Jntereſſa Páńſkie iákoby u niego nie był ná ſłużbie. **Ne ſe ſoucier point d'une choſe.* Animo æquo eſſe de re aliquâ. *Cic.* *Niedbać o co. **Il ne ſe ſoucie pas de vous.* Non tui ſtudet *Cic.* *Niedba o ciebie. **C'eſt de quoy le monde ſe ſoucie fort.* Id populus? *Ter.* *Właśnie o to ludzie dbaią. **L'homme content de ſa condition preſente, ne doit pas ſe ſoucier de l'avenir.* Lætus in præſens animus, oderit curare, quod ultra eſt. *Hor.* *Człowiek kontent z ſtanu ſwego, niemá ſię turbować o to co być może ná potym. **Il ne ſe ſoucie point d'avoir mauvaiſe réputation.* Non laborat, ſi malè audit. *Cic.* Parum abhorret famam. *Niedba ná to że zle onim mowią. **Je ne me ſoucie nullement de cela.* Id mihi curo. Id ſuſque deque habeo. *Plaut.* Per me iſta pedibus trahantur, licet. *Cic.* *Cale o to nic niedbam, cale mię o to głowa nie boli.

Je ne me ſoucie pas de ſçavoir cela. Id nihil facio ſcire. *Plaut.* Nie ſtoię nie dbam ábym to wiedział. **Je me ſoucie moins de toutes les inimitiez du monde, que ſi l'on dreſſoit une table devant moy, où il n'y eût rien deſſus.* Non inimicitias omnes pluris æſtimo, quàm ſi menſa inanis apponatur mihi. *Plaut.* *Ták dbam o wſzyſtkie gniewy ludzkie, iák o ſtoł na ktorym przedemną nic nie záſtawiono.

SOUCIEUX, m. SOUCIEUSE, f. (Mot bas & populaire.) Sollicitus. Anxius, a, um. *Cic.* FRASOBLIWY kłopocący ſię troſkliwy nieſpokoyny w Francuſkim, w zły tylko ſpoſob ſię mowi przyganiaiąc, zrzędny, gdera gderzący.

SOUDAIN, maſc. SOUDAINE, fœm. (*Subit.*) Subitus. Repentinus, a, um. *Cicer.* Properus. Feſtinus, a, um. *Colum. Horat.* NAGŁY nieſpodziany, nieſpodziewany. **Il eſt mort ſoudainement* ou *de mort ſubite.* Morte ſubitâ ſublatus eſt. *Umarł nagle. **Faire mourir quelqu'un de mort ſoudaine.* Morte ſubitâ aliquem ſternere. *Virg. Voyez* SUBIT. *Nágłą śmiercią kogo umorzyć.

SOUDAINEMENT, adv. Subitò. Repentè. Repentinò, adv. *Cic.* NAGLE nieſpodzianie.

SOUDE', maſc. SOUDE'E, f. (*Joint avec de la ſoudure.*) Ferruminatus, a, um. *Plin.* LUTOWANY, lutowana zlutowany zlutowana nitowany.

SOUDER, (*Joindre les métaux avec de la ſoudure.*) Ferruminare, (o, as, avi, atum.) *Plaut.* LUTOWAC zálutować. **Souder l'or.* Ferruminare aurum, *ou* agglutinare. *Plaut.* *Złoto nitować.

SOUS DE'PENSIER, ſubſt. m. (*Qui eſt ſous le Dépenſier dans un Monaſtere.*) Suppromus, ſuppromi.m.*Plaut.* PODSZAFARZY, ſzafarczyk.

SOUS-DIACONAT, *prononcez* SOUDIACONAT, ſubſt. m. (*L'ordre de Souſdiacre.*) Subdiaconatus,ûs,m. (Mot conſacré dans l'Egliſe.) SUBDYAKONAT święcenie.

SOUSDIACRE, ſubſt. m. (*Miniſtre qui ſert à l'autel pour lire l Epiſtre.*) Subdiaconus, ni, m. SUBDYAKON święcenie maiący do Kapłaństwa zbliżaiące.

SOUSDOYER, V. act. (*Payer la ſolde aux ſoldats.*) Stipendiari, (or,aris, atus ſum.) Afficere milites ſtipendio. Numerare, perſolvere militibus ſtipendium. *Cic.* ZOŁD płacić woyſku. **Il ſoudoye les ſoldats de ſes propres deniers.* Alit & tolerat ſuâ pecuniâ milites. *Cæſ. ou* Stipendiarios habet milites *Plin.* *Płaci woyſku własnemi pieniędzmi.

SOUDRE, V.act. (*Eclaicir une difficulté.*) Solvere, diſſolvere quæſtionem, difficultatem. Solvo, (is, ſolvi, ſolutum.) Expedire, (io,is.ivi, itum.) Enodare, (enodo, as,avi, atum.) act.acc *Cic.* SOLWOWAC kweſtyą odpowiedzieć ná co trudnego lub ná iákie pytanie dać rezolucyą.

SOUDURE, ſubſt. fœm. (*Matiére à ſouder les métaux.*) Ferrumen, inis, neut. Glutinum, i, neut. LIT. **Soudure d'or.* Glutinum auri. neut. Chryſocolla,æ,fœm. *Plin.* *Kley złotniczy Borax.

L'ACTION *de ſouder.* Ferruminatio,onis,f. *Paul.* LUTOWANIE, nitowanie.

SOUFFLE, ſubſt. maſc. (*Agitation de l'air preſſé qui cauſe le vent.*) Flatus, ûs, maſc. Flamen, inis, neut. Flabrum, bri, neut. Sufflatus, ûs, maſc. *Plaut.* WICHER wiatr Dech para wionienie zionienie.

SOUFFLE ſe dit *de l'haleine* ou *reſpiration.* Anima, æ, f. *Ter.* Spiritus, halitus,ûs,m.*Cic.* ODDECH para. **Rendre le dernier ſouffle* ou *le dernier ſoupir.* Efflare animam *ou* extremum halitum. *Cicer.* Ebullire animam. *Petr.* *Oſtatni dech wytchnąć ducha oddać, umrzeć wyzionąć duſzę.

SOUFFLEMENT, ſubſt. m. (*L'action de ſouffler.*) Sufflatio, onis,f. *Cic.* *Voyez* SOUFFLE. DMUCHANIE tchnienie oddychanie odethnienie.

SOUFFLER, V. act. & n. (parlant *du vent qui ſouffle.*) Spirare. Flare, (o,as,avi, atum.) Aſpirare, (o,as, avi, atum.) *Cic.* WIAC iáko wiatr wieie. **Le vent ſouffle conre doucement.* Leniſſimus flat ventus. *Cic.* *Wietrzyk łagodny wieie powiewa. **Le vent ſouffle contre les greniers.* Aſpirat ventus ad granaria. *Var.* *Wiatr wieie w ſtodoły do ſtodoł dla wiania zboża. **Il faut faire de petites ouvertures aux greniers par où le vent puiſſe ſouffler.* Granaria modicis feneſtellis inſpirenrur aquilonibus *Colum.* *Trzeba dymniczki dawać w ſtodołach áby wiatr mogł przechodzić. **Le vent ayant ceſſé de ſouffler, il ne pût tenir ſa route.* Vento intermiſſo curſum non tenuit *Cæſ* *Gdy wiatr uſtał wiatru nie maiąc nie mogł płynąć daley. **Les vents ſouffient impétueuſement.* Bacchantur venti *Hor.* *Wiatry panuią wieie wicher wieie. **Les vents ne ſoufflent pas ſi fort.* Vim ſuam deponunt venti. *Ovid.* *Już nie ták mocno wiatr powſtaie.

SOUFFLER *en ſens actif.* Inflare, ſufflare. (*Souffler le feu.*) Ipnem ſufflare. *Plin.* Excitare. *Cicer.* Ignem oris pleni ſpiritu accendere. *Plin.* DMUCHAC ná co dmuchać ná ogień poddymać dąć ná ogień. **Souffler quelque choſe dans l'œil avec une canule, faire entrer quelque choſe dans l'œil avec une canule.* Inſpirare aliquid oculis per fiſtulam. *Colum.* *Zásypać oko czym dmuchaiąc przez rurkę zádmuchnąć w oko czym. **Souffler à l'orgue.* Inflare folles organi pneumatici. *Miechy w organach podnosić do grania.

ON DIT en exaggerant, *Il ſoufflioit les ſoldats*, comme *le vent ſouffle les feüilles des arbres* ou *le duvet des roſeaux.* Difflabat milites ſpiritu, quaſi ventus folia aut panniculam tectoream. *Plaut.* ZDMUCHIWAŁ woyſka iák wiatr zdmuchuie liście álbo iák wicher trzciny miecie. **Souffler ce qui eſt trop chaud.* Calidiorem cibum ſpiritu oris refrigerare. *Dmuchać ná co gorącego.

SOUFFLER, (*Reſpirer.*) Spirare, reſpirare, (o, as, avi, atum.) Halitum *ou* ſpiritum ducere. *Plaut.* ODDYCHAC tchnąć zádyſzeć ſię zdyſzeć ſię. **Je ſouffle d'avoir couru.* Anhelitum ex curſurâ duco. *Plaut.* *Zdyſzałem ſię od biegania.

SOUFFLER, (*Enteindre en ſoufflunt.*) Extinguere, (extinguo, guis, extinxi, extinctum.) ZADMUCHNĄC zgaſić dmuchnąwſzy. **J'avois oublié de ſouffler la lampe.* Oblitus eram lucernam extinguere. *Plaut.* *Zápomniałem zádmuchnąć, zágaſić, lampę.

SOUFFLER *quelqu'un, luy ſuggérer ce qu'il doit dire.* Suggerere aliquid alicui (ſuggero, ſuggeris, ſuggeſſi, ſuggeſtum.) Subjicere, (ſubjicio, is, ſubjeci, ſubjectum.) POWIADAC komu ſtać zá nim poſzeptuiąc mu co ma mowić. **Souffiez moy, je vous prie, ſi la mémoire me manque.* Si memoria forte defecerit, tuum eſt ut ſuggeras. *Cicer.* *Proſzę ábyś zá mną chciał bydź, y przypomniał mi co mam mowić ieślibym gdzie ſtanął y zápomniał ſię.

SOUFFLER *aux oreilles de quelqu'un.* Aliquid inſuſurrare in aurem alicujus. *Cic.* POSZEPNĄC komu co do ucha ſzeptać mu w ucho.

ON DIT figurément *Souffler une ſédition.* Concitare ſeditionem. *Liv. Cic.* DMUCHAC w Ul (niewłaśnie) rozruch iáki hałas bunt ſwar kłotnią wzniecić.

ON DIT auſſi au figuré, *Si le vent ne ſouffle point en poupe nous pouvons dire auſſi qu'il ne nous eſt pas tout à fait contraire.* Si non agimur tumidis velis & ſecundo Aquilone, non tamen ducimus ætatem adverſis Auſtris. *Horat.* *NIEWŁASNIE* w Francuſkim mowią Jeżeli nam wiatr nie ſprzyia, nie ieſt nam teſz cale przeciwny, to ieſt áni nam ſzczęście nie zewſzyſtkim ſprzyia, áni nám ze wſzyſtkich nie ieſt przeciwne.

SOUFFLER, (*S'occuper à la chymie, & à chercher la pierre philoſophale.*) Operi chymico navare operam. ZŁOTO robić czego nikt nie dokazał, álchimią ſię bawić. **Il dépenſoit tout ſon bien à ſouffler.* Quidquid erat nactus, vertebat in cinerem & ſumum. *Horat.* *Wſzywkę ſwoię fortunę ná Alchimią łożył ná oſzukanie y záwod ſwoy właſny złota chcąc dokazać.

SOUFFLER *ſur une choſe pour en oſter la pouſſiére.* Sordes flatu decutere, excutere, diſſipare. ZDMUCHNĄC co z kurzu odmuchnąć kurzawę.

ON DIT *perſonne n'oſe ſouffler, n'oſe dire le moindre mot.* Nemo hiſcere audet, muſſare, mutire, muſſitare. *Terent.* NIESMIE nikt tchnąć, piſnąć, ſłowka nikt mowić nie śmie. **Tu ſouffles encore.* Etiamnum mutis. *Plaut.* *Jeſzcze mi gadaſz ieſzcze ſię odżywaſz.

ON DIT proverbialement *Souffler le froid & le chaud d'une meſme bouche, dire du bien & du mal d'une perſonne.* Eodem ore laudare & vituperare hominem, calidum & frigidum ſufflare. *PRZYSŁOWIE:* y ciepło, y zimno z iedney gęby, y dobrze y zle o kim mowić.

SOUFFLET, ſubſt.maſc. (*Inſtrument qui ſert à ſouffler le feu.*) Follis, follis, maſc. *Plaut.* MIESZEK miech rnaży do dmuchania ná ogień.

SOUFFLET *de mareſchal avec quoy il ſouffle ſa forge.* Follis fabrilis. *Liv.* MIECH kowalski do kuźni.

SOUFFLET *d'orgues.* Follis pneumaticus. MIECHY do organ

ENFLER *les ſoufflets.* Inflare folles. PODNOSIC miechy

SOUFFLET, (*Coup donné du plat de la main ſur l'a joüe.*) Afflicta alicui in malam palma, æ, f. POLICZEK pogębek uderzenie w gębę dłonią. **Donner des ſoufflets.* Comprecta *ou* porrecta palmâ ferire. *Plaut.* Ducere alicui alapam. *Phæd.* *Pogębkować w gębę kilka razy uderzyć, popyskować kogo (*iáko potocznie mowiemy.*) **Donner un grand ſoufflet.* Excuſſiſſimâ palmâ os alicujus pulſare, verberare, grandem alapam alicui impingere *ou* ducere. *Prop. Petr.* *Dać porężnie w gębę: (*buknąć w pyſk*) prosty y potoczny ſpoſob mowienia.

SOUFFLETER *quelqu'un, luy donner des ſoufflets,* (*voyez cy deſſus.*) Aliquem depalmare,os alicujus crebriùs palmâ verberare. *Quint.Lab.* POGĘBKOWAC, iáko wyżey.

SOUFFLEUR *d'orgues, qui leur donne du vent pour les faire joüer.* Qui inſpirat organum pneumaticum. KALKANCISTA do miechow organowych.

SOUFFLEUR, (*Qui ſouffle à quelqu'un, ce qu'il doit dire*) Monitor, admonitor, oris,m. *Plaut.* TEN co komu przypomina w mowie poſzeptuiąc co ma mowić

SOUFFRANCE, ſubſt. fœm. (*Peine, tourment qu'on endure.*) Cruciatus, ûs, m. Dolor, oris, m. Dolorum perpeſſio, onis, f. UTRAPIENIE męka cierpienie boleść bol. **Il eſt dans les ſouffrances.* Doloribuspremitur, torquetur. *Cic.* *Jeſt w bolach w boleściach zoſtaie.

SOUFFRANCE, (*Tolérance, ſupport des choſes.*) Tolerantia,æ, toleratio, onis, fœm. *Cic.* ZNOSZENIE cierpliwe rzeczy. Cierpienie czego nie ganiąc nie ſprzeciwiaiąc ſię.

**L'eſprit du ſage paroiſt dans la grandeur de ſes conſeils, dans la ſouffrance des choſes humaines, & dans le mépris de la fortune.* Sapientis animus magnitudine conſilii, tolerantiâ rerum humanarum & contemtione fortunæ cernitur. *Umyſł człowieka wielkość swoię wydaie ſię w wielkich radach, w znoſzeniu przypadkow, y pogardzie ſzczęścia nieſtatecznego.

SOUFFRE, *voyez* SOULFRE. SIARKA.

SOUFFRANT, maſc. SOUFFRANTE, fœm. Patiens, entis, omn. gen. *Cic.* CIERPIĄCY, CIERPIĄCA.

SOUFFRETEUX, m. SOUFFRETEUSE, f. (Vieux mot.) *Qui ſouffre de néceſſité.* Ærumnoſus,ærumnoſa, ærumnoſum. Calamitoſus, a, um. *Cic.* MIZERNY, Mizerna, biedak nędzny nędzarz nędznik żebrak ubogi.

SOUFFRIR, (*Endurer.*) Ferre. Perferre. Sufferre.) fero, fers, tuli, latum.) Tolerare, (o, as, avi, atum.) Suſtinere, (eo, es, ſuſtinui, ſuſtentum.) act. accuſ. Pati, (patior, eris, paſſus ſum) Perpeti, perpetior, perpeſſus ſum. depon. Concoquere, (coquo, coquis, coxi.) *Petr.* CIERPIEC ponoſić znoſić co ścierpieć wytrzymać

SOUFFRIR *de grandes douleurs.* Acerbiſſimis doloribus cruciari *Cicer.* CIERPIEC ponoſić wielkie bole. **Faire ſouffrir à quelqu'un de cruels ſupplices.* Aliquem acerbiſſimis ſuppliciis excruciare. *Cic.* *Zádawać komu okrutne męki.

SOUFFRIR *les fatigues de la guerre.* Laborẽ belli *ou* laborem militarem ferre. *Cic. Cæſ.* Tolerare. *Cicer.* PONOSIC, znoſić woienne trudy. **Souffrir les affronts, le froid, la faim, la ſoif.* Ferre. Perferre contumelias, frigus, famem, ſitum. *Cæſ Cic.* *Ponoſić znoſić trawić obelgi zimno wytrwać wytrzymać nácierpieć ſię zimna głodu ſię námrzeć.

Nous avons aſſez ſouffert. Pœnarum ſatis pertulimus. *Cic.* Pœnarum ſatis exhauſtum eſt à nobis. *Virg.* Doſyć eśmy ſię nácierpieli, doſyć wycierpieli.

SOUFFRIR, (*Supporter ce qui déplaiſt.*) Ferre. Tolerare. Suſtinere. *Cic.* PONOSIC znoſić cierpić co nieprzyiemnego. **Je vous ſouffre contre mon naturel.* Ego te adversùs meum ingenium fere. *Ter.* *Cierpię cię przeciwko naturze moiey. **Souffrir tout le monde.* Omnes perferre ac pati. *Terent. Cic.* *Ze wſzyſtkimi ſię zgadzać. **J'ay ſouffert avec bien de la peine voſtre départ d'auprés de moy.* Periniquo paſſus ſum animo te à me digredi. *Cicer.* *Z wielką ciężkością moią był twey odiazd odemnie. **De qui ſouffrira-t-il, s'il ne ſouffre de ſon pere?* Quem feret, ſi parentem non feret ſuum? *Ter.* *Od kogoſz cierpieć będzie kiedy nie od oyca. **Pourriez-vous me ſouffrir, ſi je diſois cela?* Ferres me, ſi ego id dicerem? *Cicer.* *Czy cierpiałbyś mi, gdybym ci to mowił, czy ścierpiał byśmi. **Ils aimeroient mieux tout ſouffrir,* ou *ſouffrir toutes choſes, que de ne ſe pas plaindre de ſes inſultes.* Quidvis perpeti mallent, quàm non de iſtius injuriis conqueri *Cic.* *Woleliby nie wiem co wytrzymać niżeli żeby ſię ná takie iego obelgi uſkarżać nie mieli. **Ce ſera moy qui en ſouffriray, & non pas toy, ſi je fais quelque choſe de mal à propos.* Mihi dolebit, non tibi,ſi quid ego ſtultè fecero. *Plaut.* *Já odpowiem zá to,nie ty:ieżeli co nie dobrze zrobię.

SOUFFRIR, (*Permettre, endurer beaucoup de choſes de quelqu'un, luy laiſſer faire.*) Multa alicui candonare, (o, as, avi, atum.) Indulgere, (eo, es, indulſi, indultum.) Permittere, (to,is, permiſſi, permiſſum.) WIELE ścierpieć komu wiele mu cierpieć wiele od niego znosić, wiele mu przebaczać. **Je luy accorde & luy ſouffre beaucoup de choſes.* Do, permitto, aſſentior,obſecundo in multis. *Ter.* *Wiele mu rzeczy wybaczam znoszę go w wielu rzeczach. **Souffrez que je vous réponde.* Sine, patere, ut tibi reſpodeam. *Cicer.* *Pozwol niech ci odpowiem day mi przynaymniey odpowiedzieć.

ON DIT proverbialement *le papier ſouffre tout, on écrit tout ce que l'on veut ſur le papier.* Charta non erubeſcit. PRZYSŁOWIE liſt wſzystko zniesie,karta ſię nie záwstydzi.

SOUFFERT, maſc. SOUFFERTE, fœm. SOUFFRIR. CIERPIANY, Cierpiana, wycierpiany cierpieć.

SOUHAIT, ſubſt.m. Optatum, votum,ti,n. *Cic.* Deſiderium, deſiderii, n. *Cic.* ZYCZENIE pragnienie czego co kto ſobie álbo komu życzy.

La fortune reſpond à mes ſouhaits. Optatis meis fortuna reſpondet. *Cic.* Szczęście moim ſprzyia zámyſłom. **La paix a toûjours eſté l'objet de mes ſouhaits.* Mihi pax fuit ſemper in optatis. *Cicer.* *Záwſzem iá pokoiu życzył. **Tout nous vient à ſouhait.* Omnia competunt ex voto. *Colum.* Fluunt ad voluntatem noſtram. Lepidè proſperèque omnia veniunt. Omnia optatò, peroptatò, ex ſententiâ veniunt. *Cic. Ter.* Nobis omnia quadrata currunt. *Petr.* *Wſzyſtko nam ſię powodzi wſzyſtko pomyślnie. **Garde ces ſouhaits pour toy.* Iſti capiti dicito. *Plaut.* *Schoway ſię z temi przeklęctwy ſchoway to dla ſiebie.

SOUHAITABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qu'on peut ſouhaitter.*) Optabilis, deſiderabilis & hoc le, adject. Optandus, deſiderandus, expetendus,a,um. *Cic.* CZEGO kto ſobie życzyć może.

SOUHAITTER. (*Deſirer.*) Optare, exoptare, peroptare, (o,as, avi, atum.) *Cic.* Cupere, (io,is, pivi, itum) *Cic.* Expetere, expeto, is, ivi, itum.) ZYCZYC, ſprzyiać komu czego. **Souhaitter une choſe avec ardeur, avec paſſion.* Rei alicujus cupiditate ardere, ardeo, es,arſi, arſum.) Flagrare, (gro,gras, avi.) *Cic.* *Zyczyć, pragnąć gorąco czego. **Je ſouhaitte paſſionnément de revenir à la ville.* Miro deſiderio me urbs afficit. Me mirum deſiderium urbis tenet. Flagro urbis deſiderio. *Cic.* *Uſilnie pragnę powrocić do miaſta. **Je ſouhaite du bien à celuy qui m'en ſouhaitte.* Benè fit illi, benè qui volt *pour* vult mihi. *Plaut.* *Temu ſprzyiam, kto mi ſprzyia. **Aprés que chacun ſe fut ſouhaitté réciproquement la ſanté de l'eſprit & du corps.* Poſtquàm omnes bonam mentem, bonamque valetudinem ſibi optarunt. *Petr.* *Powinſzowawſzy ſobie zobopolnie wſzyſcy zdrowia. **Souhaitter ſçavoir quelque choſe des beaux arts.* Appetere ſibi aliquid de preclariſſimis artibus. *Cic.* *Pragnąć co umieć z náuk. **C'eſt la choſe que je ſouhaitte le plus.* Illud mihi eſt maximè optabile, nihil mihi eſt optabilius, id mihi potiſſimum eſt in votis. *Cicer.* *To ieſt czego náybardziey życzę. **Le hazard fit ce que les uns & les autres ſouhaittoient.* Utriuſque partis vorum caſus adjuvit. *Petr.* *Przypadek ſprawił to czego wſzyſcy zobopolnie życzyli. **Avec l'argent comptant on n'a qu'à ſouhaitter, & l'on devient content.* Quid vis nummis præſentibus opta. *Petr.* *Zá pieniądze maſz wſzyſtko z żądze.

QUI *à ce qu'il ſouhaittoit.* Voti compos. *Cic.* MA CZEGO pragnął, czego ſobie życzył.

SOUILLE', maſc. SOUILLE'E, fœm. Inquinatus. Contaminatus,a,um. Inquinatior & hoc inquinatius. Contaminatior & hoc contaminatius. Inquinatiſſimus, Contaminatiſſimus, a, um. *Cicer.* ZMAZANY, ZMAZANA, ſpaſkudzony ſplugawion- zbrudzony pobrukany ubrudzony pokalany zeſpeczony.

SOUILLER, V. act. (*Gaſter. Rendre ſale.*) Inquinare, contaminare, ſpurcare, ſordidare, fœdare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Plaut.* Spurcari, dep. *Plaut.* ZMAZAC ubrudzić ſkalać. **Soüiller ſes mains de quelque crime.* Scelerare manus ſuas. *Plaut.* *Zmazać rękę zbrodnią iáką.

SOUILLER ſe dit figurément en choſes ſpirituelles & morales. **Soüiller la vérité par le menſonge.* Veritatem mendacio contaminare. *Cicer.* *PRAWDĘ kłamſtwem zeſzpecić **Se ſoüiller du meurtre de ſes enfans.* Maculare partus ſuos parricidio. *Liv.* *Zbroczyć ręce we krwi dzieci własnych. **Aprés s'eſtre ſoüillé dans toutes ſortes de voluptez permiſes & défenduës, & n'avoir rien laiſſé à une nouvelle débauche.* Poſtquam per licita atque illicita fœdatus eſt, nihilque flagitii reliquerit, nihilque libidinum omiſerit. *Tacit.* *Po wſzelakich roſpuſtach żádney nieopuściwſzy.

Vn homme ſoüillé de toutes ſortes de crimes. Homo turpiſſimus, ſceleratiſſimus & contaminatiſſimus, *ou* omni ſcelere, omni libidine impurus. *Petr.* inquinatus. *Cicer.* Zbrodzień wierutny.

SOUILLURE, ſubſt. fœm. Sordes, ſordium, fœm plur. Inquinamentum, ti, neut. *Cicer.* PLUGASTWO ſzpetność brzydkość. **Qui eſt ſans ſoüillûre.* Incontaminatus, a, um. *Var.* *Bez zmazy niezmazany.

SOUILLON, ſubſt.m. & f. (*Qui eſt mal propre, qui a ſes habits pleins de graiſſe.*) Viliſſimus culinæ miniſter *ou* ſpurciſſimus coquorum puer, ri.m. (Il ſe dit par mépris des petits valets & ſervantes de cuiſine.) KUCHTA kuchcik ſzurgot gnoiek nieochędożony ſmoluch. **On a pris une ſouillon, pour laver la vaiſſelle.* Sordida quaſillaria recepta eſt ad eluenda vaſa. *Przyięto ſmolucha do kuchni.

SOULAGEANT, maſc. SOULAGEANTE, fœm. *prononcez* Soulajant. ULZYWAIĄCY, Ulżywaiąca folguiący cieszący pomoc czyniący.

SOULAGEMENT, *prononcez* SOULAGEMENT, ſubſt. maſc. Levamentum. Allevamentum, i. Levamen, inis, neut. Levatio. Allevatio, onis, fœm. *Cic.* POMOC, folga, ulga, pociecha.

S'il y avoit à eſpérer quelque ſoulagement, ce ſeroit de vous ſeul. Si eſſet aliquod ſperandum levamen, id eſſet in te uno. *Cic* Gdyby ſię można iákiey ſpodziewać pociechy pewnie nie od kogo inſzego chyba w tobie nádzicia. **C'eſt un grand ſoulagement dans l'adverſité d'avoir du courage.* In re malâ animo ſi benè utare, adjuvat. *Plaut.* *Wielka to pomoc w przeciwnościach męſtwo y ſerce dobre. **L'entretien que j'ay tous les jours, m'eſt d'un grand ſoulagement.* Quotidianus ſermo magnæ mihi levationi eſt. *Cic.* *Poſiedzenie y rozmowy codzienne wielką mi ſą pociechą. **Je n'ay jamais empeſché perſonne de faire à table tout ce qui a pû le ſoulager.* Nullum vetui facere in triclinio, quod ſe juvet. *Petr.* *U ſtołu nigdym nikomu niebronił czynić co mu ſię tylko podoba.

Donner, apporter du ſoulagement à quelqu'un. Levamentum alicui afferre, præſtare. Levamento alicui eſſe. *Cic.* Pomoc komu pociechę przynieść.

SOULAGER, (*Aider celuy qui eſt chargé, le décharger d'une partie de ſon fardeau.*) Levare aliquem onere. *Cic.* Levare, allevare alicui onus. *Virg.* Levo, (as, levavi, levatum.) *Cic.* POMOC komu ciężaru dzwigać. **Soulager un vaiſſeau, alleger un vaiſſeau.* (En terme de riviére.) *Oſter une partie de ſa charge.* Allevare navem. *Ulżyć okrętowi.

SOULAGER ſe dit auſſi parlant *de l'allégement qu'on donne aux maux du corps & de l'eſprit.* Levare, ſublevare, allevare, adjuvare, act, acc. Alicui levationem afferre, *ou* alicui levamento, *ou* levationi eſſe. *Cic.* POMOC folga ulga ták do ciała iáko y umyſłu. **Cela ſoulage une affliction, quand on ſonge, que c'eſt une loy commune à quoy la condition humaine nous aſſujetit.* Levat dolorem communis quaſi legis & humanæ conditionis recordatio. *Cic.* *Pomoc to ieſt y ulga w ſmutku uważać że to ieſt prawo poſpolite ktoremu podlegli wſzyſcy zoſtaią. **Soulager de ſes biens la pauvreté de quelqu'un* Suis facultatibo alicujus inopiâ ſublevare *Cæſ.* Tolerare alicujus egeſtatẽ. *Plaut.* *Podzwignąć niedoſtatek czyi fortuną własną. **Soulager le peuple dans un temps de diſette, en luy fourniſſant du bled* Populum levare frumento ſuppeditato in caritate annonæ *Liv.* *Wſpomagać poſpolſtwo podczas głodu dodaiąc zboża. **Soulager quelqu'un dans ſa maladie.* Morbum alicui levare. *Plaut.* *Pomoc komu czynić w chorobie cieſzyć go. **Je me ſens tout ſoulagé, lors que je m'entretiens par lettres avec vous.* Allevor, cum loquor tecum abſens. *Wielką pomoc y owſzem zupełną pociechę odbieram ile kroć mi ſię piſanie od ciebie doſtanie. **Soulager ſon eſprit par l'exercice* Levare animum exercitatione. *Cicer.* *Rozerwać umyſł zábawą iaką.

SOULE'VEMENT *d'eſtomac*, ſubſt. maſc. Nauſea, æ, fœm. *Cicer.* ZGAGA ckliwość zwiianie ná żołądku. **Un léger ſoulévement.* Nauſeola, æ, fœm. *Cicer.* *Ckliwość nudność. **Empeſcher un ſoulévement de cœur.* Inhibere, diſcutere nauſeam *Plin. Colum.* *Odrazić ckliwość nudność. **Avoir un ſoulévement de cœur.* Nauſeare. *Cic.* *Mieć ckliwości zwiianie żołądka.

SOULE'VEMENT *d'un peuple, rebellion.* Defectio. Seditio, onis, f *Cic* BUNT poſpolſtwa rokoſz.

SOULEVER, V. act. (*Lever doucement quelque choſe.*) Sublevare, (o, as, avi, atum.) act. acc. *Auct. ad Heren.* PODNOSIC podnieść powoli.

SOULEVER ſe dit auſſi (de l'émotion du cœur à la veûë d'un objet qui cauſe du dégoût) Nauſeare, (eo, as, avi, atum.) ZWIIAC ſię ná żołądku cknić ſię, wzburzenie w ſobi czuć ná co weyrzawſzy. **Faire ſoulever le cœur à quelqu'un.* Facere alicui nauſeã. *Cic.* *Obrzydliwość nudność komu czynić.

SOULEVER ou *faire ſoulever un peuple.* Populum ad rebellandum incitare, ſeditionem commovere, concitare. *Liv.* BUNTOWAC zbuntować poſpolſtwo bunt wſzczynać. **Se ſoulever.* Seditionem facere, rebellare. *Cicer.* * Zbuntować ſię.

SOULEUR, ſubſt. fœm. (*Crainte violente & ſubite.*) Subitus pavor, ſubiti pavoris, maſc. ZATRWOZENIE ſię trwoga nágła zlęknienie.

SOULFRE, *prononcez* SOUFFRE, ſubſt. maſc. (*Minéral foſſile.*) Sulfur, ſulfuris, neut. *Plin.* SIARKA minera kopana z ziemi.

DE SOULFRE. Sulfureus, ſulfurea, ſulfureum. *Ovid.* SIARKOWY ſiarczany ſiarczyſty z ſiarki co.

Sources de ſoulfre. Sulfuroſi fontes, ſulfuroſorum fontium, maſc. plur. Siarczyſte zrzodła wody. **Miniére de ſoulfre.* Sulfuraria, æ, fœm. Sulfuris fodina, æ, fœm. * Siarczyſta Szyba.

SOULFRE', maſc. SOUFLRE'E, fœm. Sulfuratus, ſulfurata, ſulfuratum. *Celſ.* SIARKOWANY, SIARKOWANA.

SOULFRER *des tonneaux* ou *du vin.* Sulfuris vaporibus infuſcare vinum, *ou* ſulfure aliquid intingere, infumare. SIARKOWAC beczki, wino.

SOULIER, ſubſt. m. (*Chauſſure de cuir dont on ſe ſert à marcher.*) Calceus, ei, maſc. *Cic.* Calceamentum, i, neut. *Suet* TRZEWIK obuwie ná nogę.

PETIT SOULIER. Calceolus, li, m. *Cic.* TRZEWIK mały trzewiczek.

QUI *porte des ſouliers.* Calceatus, calceata, calceatum. *Cic.* W trzewikach chodzący, w trzewiki obuty. **Mon ſoulier me bleſſe.* Urit pedem calceus. *Hor.* Mihi pedem lædit. *Plaut.* *Trzewik mię uraża uciſka. **Me preſſe le pied.* Urget, premit pedem. *Uciſka mi nogę. **Mon ſoulier eſt plus large que mon pied, & il tourne.* Calceus pede major eſt, & malè hæret. *Trzewik wielki ná moię nogę obraca mi ſię ná nodze. **Il portoit des ſouliers un peu hauts, afin de paroiſtre plus grand.* Utebatur calceamentis altiuſculis, ut procerior, quàm erat, videretur. *Suet.* *Chodził ná trzewikach wyſokich áby ſię wyżſzym zdawał.

SOULOIR, (Vieux verbe.) *Avoir de couſtume.* Soleo, (ſoleo, es, ſolitus ſum.) *Cic.* NAWYKNĄC, mieć zwyczay, mieć w zwczaiu.

SOUPçON, *prononcez* SOUPSON, ſubſt. maſc. Suſpitio, onis, f. *Cic.* Suſpectio, onis, f. *Ter.* PODEYRZENIE porozumienie poſądzenie pomyślenie. **Sa vertu a toûjours eſté hors de ſoupçon.* Ejus virtutem nulla ſuſpicio violavit. *Cicer.* *Poczciwość iego nigdy niepodeyrzana. ** Il y a quelque ſoupçon qu'il s'eſt empoiſonné.* Suſpicio eſt illum veneno ſibi conſciviſſe mortem. *Cic.* * Podeyrzenie ieſt o nim że ſię or truł. **Donner du ſoupçon à quelqu'un.* Alicui dare, injicere, inferre ſuſpicionem. *Cic.* *Podeyrzenie komu czynić. **Effacer, lever, oſter tout ſoupçon qu'on peut avir de nous.* A ſe ſuſpicionem propulſare, removere, amovere, ſegregare. *Cicer. Plaut.* *Wſzelkie porozumienie opaczne ktoreby kto mieć mogł o ſobie wyperſwadować. **Il conceut un ſoupçon deſavantageux de luy.* Incidit ipſi ſiniſtra de illo opinio. *Terent.* *Przyſzło mu podeyrzenie o nim. **Entrer en ſoupçon de quelqu'un.* De aliquo ſuſpicionem habere. *Záczynać podeyrzenie mieć o kim.

SOUPçONNER, *prononcez* SOUPSONNER, (*Avoir du ſoupçon, entrer en ſoupçon.*) Suſpicari, (ſuſpicor, aris, atus ſum.) In ſuſpicionem venire. *Cic.* MIEC podeyrzenie. **Soupçonner quelque choſe de mal.* Aliquid mali ſuſpicari. *Cicer.* *O czym ſi złym mieć porozumienie. **Eſtre ſoupçonné de quelque crime.* Alicujus ſceleris ſuſpicionem habere. *Cornel. Nep.* Super aliquo ſcelere ſuſpectum eſſe *ou* de aliquo ſcelere, aliquo ſcelere, alicujus ſceleris ſuſpectum eſſe. *Cic.* *Być podeyrzanym o co złego. **Nous avons oüi dire que Torquatus l'avoit ſoupçonné d'avoir tué Panſa.* Audivimus eum venisſe in ſuſpicionem Torquato de morte Panſæ. *Cic.* *Słychać że Torkwat miał porozumienie ná niego iákoby zabił Panſę. **Ce n'eſt qu'une conjecture qui me fait ſoupçonner cela.* Tantummodo conjecturâ ducor ad id ſuſpicandum. *Cicer.* *Tylko ná domyſł to mam porozumienie. **Nous devons avoir ſoin que les gens de bien ne laiſſent point de ſoupçons faſcheux, ni de véritables reproches d'une mauvaiſe vie.* Bonos omnes nos accurare addecet, ſuſpicionẽ & culpã ab ſe ſegregent. *Plaut.* *O to nám ſtarać ſię należy, áby iáko poczciwi ludzie, áni podeyrzenia złego, áni ſłuſzney po ſobie nie zoſtawiliśmy nágany.

SOUPçONNE', maſc. SOUPçONNE'E, fœm. *prononcez* Soupſonné Suſpectus, ſuſpecta, ſuſpectum. PODEYRZANY, PODEYRZANA. **Soupçonné d'avoir violé une fille.* Suſpectus in aliquâ virgine. *Suet.* *Podeyrzany o nierząd o wſzeteczeńſtwo, o zgwałcenie Panny. **De crimes qui méritent la mort* Criminum capitalium ſuſpectus. *Tacit.* *Podeyrzany o zbrodnie główne.

SOUPçONNEUX, m. SOUPçONNEUSE, f. *prononcez* Soupſonneux, (*Qui eſt ſujet à prendre des ſoupçons.*) Suſpiciоſus, a, um Suſpicax, acis, omn. gen. *Cic. Tacit,* PODEYRZLIWY Podeyrzliwa, łátwo y prędko podeyrzeniem ſię uwodzący. **Toutes les perſonnes, qui ſont dans la mauvaiſe fortune, ſont plus ſoupçonneuſes que les autres.* Quibus res ſunt minùs ſecundæ, magis ſunt ſuſpicioſi. *Ter.* * Każdy w nieſzczęściu prędzey ſię podeyrzeniem uwodzi niż iaſi.

SOUPE, ſubſt. fœm. (*Tranche de pain mince.*) Tenuis offa panis. *Col.* GRZANKI do polewki.

SOUPE (*Plaſteurs tranches de pain mitonnées dans du bouillon.*) Panis offa jure medicata. POLEWKA wſzelaka mięśna lub inſza z grzankami wyſadzanemi przy ogniu. **Je n'ay point mangé de ſoupe* ou *de potage.* Non edi panem è jure. *Nie iádłem polewki, roſołu, potażu. *Tremper la ſoupe.* Jure perfundere panem. *Grzanki w roſoł włożyć y wyſadzać ná polewkę ná roſoł ná potaż.

ON DIT proverbialement & populairement, *Il eſt yvre comme une ſoupe.* Probè madidus eſt. *Plaut. ou* matæus eſt. *Petr.* Niewłaśnie upił ſię iák grzanka w roſole.

SOUPE'E, ſubſt. fœm. qui ne ſe dit qu'en compoſition. *L'aprés ſoupée, l'intervalle* ou *le temps depuis le ſoupé juſques au couché. On ſe réjoüit toutes les aprés ſoupées.* A cenâ oblectamur, *ou* poſt cenã. POWIECZERZY czas między wieczerzą y ſpaniem. Báwią ſię cieſzą przez całe powieczerze.

SOUPE' ou *le ſouper.* ſubſt. maſc. *Repas qui ſe fait le ſoir.*) Cœna. *Cic.* WIECZERA.

Un ſouper magnifique. Lautiſſima cena. *Plin-Jun.* Lautiores epulæ, arum. *Stat.* Wieczerza częſtuiąc Páńſko. ** Le ſoupé eſt-il bien tôt preſt* ou *cuit ?* Quam mox cocta eſt cena? *Plaut.* *Czy prędko będzie wieczerza. **On luy a commandé d'appreſter le ſoupé de meilleure heur.* Juſſus eſt parare cenã maturiùs *Phæd.* *Kázano mu wieczerzą wcześniey przygotować. **Pendant le ſouper.* Inter cenam *Suet.* *Podczas wieczerzy.

SOUPER ſe dit auſſi *de la viande préparée pour ſouper.* Cena, æ, f Obſonium, ii, neut. *Plaut.* WIECZERZA o tym co ná wieczerzą dáć máią lub zá wſzelakie iedzenie y ucztę. **Donner à ſoupé à quelqu'un.* Cenam alicui facere. *Plin-Jun:* *Częſtować kogo dáć mu ieść uſiebie. ** Mander à quelqu'un qu'il appreſte à ſouper.* Indicere alicui cenam. *Suet.* *Záprośić ſię do kogo ná obiad ná wieczerzą. **Inviter, prier quelqu'un à ſoupé.* Dicere alicui cenam. *Plaut.* Invitare aliquem ad cenam, *ou* vocare. *Cic.* * Záprośić kogo ieść do ſiebie.

SOUPER, V. neut. (*Prendre le repas du ſoir.*) Cœnare ou cenare JESC wieczerzą wieczerzać.

J'ay diſné légérement, je ſouperay mieux. Leviter admodùm prandi, largiùs cenabo. Máło co iádłem ná obiedzie, będę lepiey iádł wieczerzą.

Aller ſouper en ville, hors de chez ſoy. Cenare foris, ad aliquem ſe recipere ad cenam. *Plaut.* Apud aliquem foras *Cic.* Poyść gdzieindziey ná obiad ná wieczerzą. **Promettre d'aller ſouper chez quelqu'un.* Condicere alicui ad cenam. *Suet.* Promittere ad cenam foras. *Plaut.* *Obiecać ſię do kogo ná obiad ná wieczerzą. ** Il s'alla coucher ſans ſouper.* Ivit incenatus cubitum. *Poſzedł ſpać nie iadſzy.

SOUPLE, adject. maſc. & fem. (*Maniable, pliable.*) Flexilis, flexibilis. *Ovid. Virg.* GIBKI gięty co ſię da giąć.

ON DIT au figuré *il a un eſprit ſouple, il plie comme il veut.* Colubrino ingenio eſt. *Plaut.* Tractabilis eſt. *Cicer.* Człowiek co ſię umie ułożyć iák chce y iák mu trzeba. **Il n'y a rien de plus ſouple que luy.* Nihil eo tractabilius eſt. *Cic.* *Stroić ſię ułożyć umieć. **Il eſt plus ſouple que l'oſier.* Virgis filicis lentior. *Ovid.* *Ják wić nágnieſz go iáko chceſz. **Un eſprit ſouple.* Ad omnem comitatem & obſequium proclive ingenium. *Liv.* *Frant umieiący ſię ułożyć Oſtrożny.

SOUPLESSE, ſubſt. fœm. (*Agilité des membres & de corps.*) Agilitas, atis, fem. *Cic.* *PRĘDKOSC rázność zręczność chybkość chybić ciała.

TOURS *de ſoupleſſe, tours de main* ou *de paſſe paſſe.* Præſtigiæ, arum, fem. plur. *Cic.* FIGLE ſztuki obroty kuglarſtwa. **Faire des tours de ſoupleſſe.* Petauſtariam agere. *Kuglarſtwa robić.

QUI *fait des tours de ſoupleſſe.* Petauriſta, æ, maſc. *Petr.* KUGLARZ pływacz.

ON DIT au figuré *Il n'y a point de tours de ſoupleſſe qu'il n'ait fait pour reuſſir dans cette affaire.* Præſtigias & callidítates omnes adhibuit *Hor.* Niemaſz ſztuk figlow cherchelow ſzalbierſtw ktorych by nie zażył dlá dokázania ſwego; áby tylko ſwego dopiął.

SOURCE *d'eau*, ſubſt. f. Scatebra, æ, f. Scaturigo, f. *Plin. Colum.* Fons. *Cic.* ZRODŁO wody krynica. ** Le Nil dont la ſource eſt inconnuë, paſſe par des deſerts.* Nilus incertis fontibus ortus, it per deſerta. *Plin.* * Nil rzeka ktorey zrodło nikomu niewiadome płynie po puſtyniach.

Qui *abonde en ſources.* Scaturiginoſus locus. *Colum.* Zrzo-

dliſty zrodliſk wiele máiący.

SOURCE, dans le figuré *Origine, d'où une choſe procéde.* Origo, ginis, fem. Fons, fontis, maſc. *Cic.* ZRZODŁO początek ſkąd co pochodzi. ** Voila la ſource des malheurs qui ſont répandus parmi le peuple.* Hoc fonte derivata clades in populum fluxit. *Hor.* *To ieſt zrzodło wſzyſtkich nieſzczęśliwości. **Source des vices & du parjure.* Fons vitiorum & perjurii. *Plaut.* *Zrzodło niecnot y krzywoprzyſięſtwa. **Tout cela vient de la meſme ſource.* Ex eodem fonte hæc omnia fluunt. *Cic.* *Wſzyſtko to z tegoſz zrzodła pochodzi.

SOURCIL, ſubſt. m. *prononcez* SOURCI. (*Le poil qui vient au deſſus des yeux.*) Supercilium, ſupercilii, n. *Cicer.* BREW nád okiem.

ON DIT d'un homme ſévere *qui fronce le ſourcil.* Severi ſupercilii homo. *Ovid.* Brew ponura poſępna mowiemy o człowieku oſtrym ſurowym.

SOURCILLER, V. neut. (*Remuer les ſourcils.*) Supercilia movere, allevare. *Quint.* BRWIAMI ruſzać.

SOURCILLEUX, m. SOURCILLEUSE, f. (*Mot poëtique & figuré.*) Vultuoſus. Faſtoſus. Superbus, a, um. HARDY dumny wynioſły.

SOURD, maſc. SOURDE, fem. (*Qui n'entend point les ſons.*) Surdus, ſurda, ſurgum. GŁUCHY Głucha. **Devenir ſourd.* Obſurdeſcere. *Cic.* * Ogłuſzeć ogłuchnąć. ** Rendre quelqu'un ſourd.* Exſurdare aliquem. *Plin.* *Ogłuſzyć kogo. **Qui eſt ſourd & aveugle.* Auribus & oculis captus. *Cicer.* *Głuchy y ślepy.

QUI *eſt un peu ſourd. Qui entend dur.* Surdaſter, ſtra, ſtrum. *Cic.* Niedoſłyſzący niedoſłyſząca.

SOURD, Surdus, a, um *Vitr.* MIEYSCE ciche. ** Une trompette qui rend un ſon ſourd* Buccina ſurda. *Juv.* *Trąba cicha. **Des coups ſourds.* Ictus ſurdi, maſc. plur. *Plin.* *Uderzenie ciche.

SOURD ſe dit figurément, *Sourd à la verité.* Surdus veritatis. *Colum.* GŁUCHY na prawdę. **Sourd aux récompenſes.* Ad munera ſurdus *Ovid.* *Głuchy ná upominki nieużyty. **Il fut ſourd à ſes cris.* Immobilis vocibus fuit. *Tacit.* *Głuchy ná krzyki, ná głos, y płacz. **Faire courir un bruit ſourd d'une choſe.* Aliquid occultis ſermonibus ſerere. *Co potaiemnie rozſiewać.

SOURD ſe dit proverbialement, *Parler à un ſourd.* Surdis auribus canere. *Ter.* MOWIC do głuchego. **Il n'y a point de pire ſourd, que celuy qui ne veut point entendre.* Nullus eſt ſurdior, quàm qui eſſe vult. *Niemaſz gorſzego głuchego iáko ten co ſłuchać nie chce. ** Plus ſourd que les flots d'une mer irritée.* Æquoribus ſurdior. *Ovid.* *Głuſzy ſzy nád morſkie ſzumy, y náwałność.

SOURDAUT, m. SOURAUDE, f. (*Celui* ou *celle qui eſt un peu ſourd.*) Surdaſter. NIEDOSŁYSZĄCY Niedoſłyſząca, głuſzek głuch.

SOURDEMENT, adv. (*Secrettement & ſans bruit.*) Clam. Occultè, adv. *Cic.* GŁUCHO ſkrycie potaiemnie.

A LA SOURDINE. (*Sans bruit.*) Tacitè. Occultè. PO cichu ſkrycie ukradkiem nieznacznie.

SOURDRE, (en parlant *des fontaines qui ſortent de la terre.*) Scaturire. WYPADAC wytryſkiwać wybiiać co do zrzodeł.

SOURIS, ſubſt. f. (*Inſecte fort incommode dans les maiſons.*) Sorex. *Ter.* Muſculus. *Cic.* MYSZ domowa.

DE SOURIS. Soricinus, ſoricina, ſoricinum. *Plaut.* Myſzowy myſzy.

SOURISSIE'RE, ſubſt. fœm. (*Machine pour prendre les ſouris.*) Muſcipula, æ, fem. *Var.* ŁAPKA ná myſzy.

SOURNOIS, maſc. SOURNOISE, f. (*Qui eſt caché & diſſimulé.*) Tectus & tacitus. *Terent.* SKRYTY ponury mruk.

SOUS, Prépoſition, *Sub, ſubter.* POD.

SOUS *prétexte, ſous ombre.* Sub ſpecie. *Cic.* POD pozorem, pod pretextem, pod podobieńſtwem, udaiąc co.

SOUS *certaines conditions.* Certis conditionibus. POD pewnemi warunkami, pod kondycyami.

SOUS *peine* ou *ſur peine de la vie.* Sub mortis pœnâ. *Suet.* Pod gardłem, pod życiem, pod konfuzyią, pod utratą życia. **Je vous dis cela ſous le ſecret.* Secretò hoc audi & tecum habeto. *Cic.* *Powiedam ci to pod ſekretem.

J'ay combatu ſous vos enſeignes. Te duce pugnavi. *Cic.* Pod znakiem twoim podkomendą twoią ſłużyłem. **Il l'a pris ſous ſa protection.* In ſuam clientelam accepit. *Cic.* * Wziął go

go pod swoię protekcyą.

SOUS se dit encore matiére de déguiſement. POD Cudzym Jmieniem co udaiąc.

SOUS déſigne le temps. *Sous le regne de Louïs le Grand.* Sub Ludovico Magno Regnante Ludovico Magno. POD zá, kto rego czaſu. Zá Pánanowania pod panowaniem Ludwika wielkiego.

SOUS-TERRE. Subteraneus, ſubterrane, ſubterraneum. *Cic.* PODZIEMIĄ. * *Des maiſons ſous terre.* Subterraneæ domus, fem. plur *Domy mieſzkania podziemią. **Des animaux qui vivent ſous terre.* Subterranea animalia. *Plin.* *Wziemi żyiące beſtye, iáko kréty &c.

SOUSCRIPTION, ſubſt. fœm. (*Ce qui eſt écrit au deſſous.*) Subſcriptio *Cic.* PODPIS ná ſpodzie.

SOUSCRIPTION. (*Signature.*) Chirographum, i, n. *Cic.* PODPIS ręki czyiey.

SOUSCRIRE, (*Eſcrire au deſſous, ſigner au bas.*) Alicui rei ſubſcribere. *Cic.* PODPISAC.

SOUSCRIT, maſc. SOUSCRITE, fœm. Subſcriptus, ſubſcripta, ſubſcriptum. *Cic.* PODPISANY podpiſana,

SOUS ENTENDRE, V. act. *Concevoir quelque mot qu'on n'exprime point.*) Subaudire *Aſcon-Ped.* Dorozumiewać ſię, dorozumieć ſię domyślić ſię choć co niewyraźnie wymowią.

SOUS-FERMER, (*Donner à ferme une partie de ce qu'on a pris en général.*) Partem portoriorum alicui locare. PUSCIC podarendować. **La prendre à ferme.* Conducere ab aliquo. *Arendować wziąć w arędę.

SOUS-GOUVERNEUR, ſubſt. maſc. Vicarius moderator. POD KOMENDANT, Pod rządca.

SOUS LE'VEMENT, ſubſt. maſc. *Voyez* SOULE'VEMENT. BUNT.

SOUS LEVER. PONOSIC,

SOUS-LIEUTENANT, ſubſt. maſc. (*Officier de guerre, qui commande ſous le Lieutant.* Vicarius legatus. PORUCZNIK álbo námieſtnik.

SOUS-LOCATAIRE, ſubſt. maſc. (*Qui loüe une portion de maiſon d'un principal Locataire.*) Qui partem domûs locitat *ou* locat. *Ter Cic.* POD DZIERZAWCA.

SOUSMAITRE, ſubſt. maſc. Hypodidaſcalus. Anteſcholanus, i, maſc. *Cic. Petr.* Podmayſter Inſpektor.

SOUSMETTRE, (*Aſſujettir ſous ſoy.*) Subjicere. *Cic.* Poddać podbić ſobie. * *Se ſouſmettre à quelqu'un.* Subjicere ſe imperio ac poteſtati alicujus *ou* ſub poteſtatem alicujus. *Auct. ad Heren.* *Poddać ſię komu. **Il eſt preſt de ſe ſouſmettre à tout.* Paratus ad omnia deſcendere. *Cæſ.* * Gotow ná wſzyſtko ſię poddać. **Se ſouſmettre à quelqu'un dans les choſes contentieuſes, ſe rendre à ſon jugement.* Stare judicio alicujus. *Petr.* *Zdać ſię ná kogo ná czyi rozſądek ná czyie zdanie. **Je me ſouſmets à vous.* Me tibi permitto. *Ter.* * Zdaię ſię ná ciebie.

SOUSMISSION, ſubſt. fœm. (*Qu'on rend à quelqu'un, obéiſſance*) Obſequium. Obedientia. *Cic.* PODDANIE ſię poddanie ſię poddaństwo unižoność komu świadczona poszanowanie. **J'ay une grande ſouſmiſſion pour vous ordres.* Dicto tuo *ou* imperiis tuis ſum obedientiſſimus. *Plaut. Liv.* *Wielce ſobie káżdy twoy roſkaz wáżę.

SOUSMISSION, (*Humilité.*) Demiſſio, onis, fem. POKORA unižoność ſubmiſſya. **Faire des ſouſmiſſions à quelqu'un.* Submiſsè *ou* ſubmiſſiùs ſe gerere erga aliquem. *Cic.* *Submiſſyą komu oświadczać.

SOUSPESER *un ſardeau*, V. act. (*Le lever*) Onus humo ſublatum expendere. WAZYC co ciężar iáki podnioſzy z ziemi miárkować wiele waży,

SOUPIR, ſubſt. maſc. (*Air qu'on attire & qu'on exhale pour rafraîchir.*) Suſpirium, ii, neut *Cic.* Suſpiratio. Tchnienie Dech. **Juſques au dernier ſoupir.* Uſque ad extremum ſpiritum. *Cic.* *Aż do oſtatniego tchu.

SOUPIR ſe dit auſſi *pour un témoignage de triſteſſe & d'ennuy.* Suſpirium. WESTCHNIENIE wzdychanie żal ściśnienie ſerca ze ſmutku. * *Pouſſer des ſoupirs.* Ducere, trahere ſuſpiria. *Ovid.* *Wzdychać wzdychania robić.

SOUPIRAIL, ſubſt. m. *au plurier* SOUPIRAUX. (*Ouverture qu'on fait pour donner de l'air à des lieux bas.*) Spiramentum, ti, n. Spiraculum, li. n. *Virg.* DYMNIK dziury okna ſklepowe álbo piwniczne oddechowe dziury.

SOUPIRER, (*Pouſſer ſon haleine avec violence.*) Suſpirare. *Cic* WZDYCHAC weſtchnąć ciężko.

SOUPIRER *de regret & de quelque affliction.* Suſpirare, trachere, *ou* ducere ſuſpiria. *Cic. Ovid.* WZDYCHAC ięczyć od żálu od ſmutku od bolu.

SOUS-RIRE, V. neut. (*Donner un ſigne de joye par un viſage ouvert & riant.*) Arridere. Subridere. USMIECHAC ſię. **Sous-rire à quelqu'un.* Alicui leniter arriderre. *Cicer.* *Uśmiechnąć ſię do kogo.

SOUS-RIRE ou *ſous-ris*, ſubſt. m. Lenis riſus, ûs, m. *Cic.* USMIECHANIE ſię.

SOUSSE'CRE'TAIRE, ſubſt. maſc. (*Qui fait la fonction de Sécretaire.*) Proſcriba, æ, maſc. PODSEKRETARZY.

SOUSSIGNER, V. act. (*Souſcrire un acte, mettre au bas ſon nom & ſa ſignature.*) Subſcribere. Manum *ou* chirographum apponere. *Cic.* PODPISAC co. * LES NOTAIRES SOUSSIGNEZ. Notarii qui ſcribendo adfuerunt * Ci co podpiſali, świadkowie przytomni, pieczętarze, przyiaciele.

SOUSTRACTION, ſubſt. fem. (*Régle en Arithmétique qui apprend à deduire d'une ſomme.*) Deductio, onis, fem. *Sen.* SUBTRAKCYA odciągnienie liczby od liczby, część árytmetyki. **Faire une addition & une ſouſtraction.* Addere & deducere. *Cic.* *Uczynić addycyą y subtrakcyą.

SOUSTRAIRE, V. act. & neut. (*Oſter, enlever adroitement.*) Subducere. *Cic.* Subtrahere. *Plaut.* WZIĄĆ uięść uwieść odciągnąć oderwać, urwać kształtnie, umknąć umykać.

SOUSTRAIRE *la cavalerie, l'attirer à ſoy.* Equitatum ad ſe abducere. *Cic.* ODERWAC do ſiebie Jázdę.

ON DIT figurément *Souſtraire quelqu'un aux dangers.* Subtrahere aliquem periculis. *Cic.* Uwodzić uchronić kogo od niebeſpieczeńſtwa, uprowadzić. **Je l'ay ſouſtrait à l'envie.* Hunc invidiæ ſubtraxi *Plin.* *Ochroniłem go od zázdrości. **Se ſouſtraire de l'obéiſſance qu'on doit à quelqu'un.* Alicujus imperium detrectare. *Quint. Curt.* *Niechcieć być poddańszym umknąć ſię z pod czyiey zwierzchności. **Aux injures & aux affronts.* Convitiis & probris ſe ſubtrahere. *Tacit.* * Ubronić kogo od krzywd od ſromoty. **Souſtraire quelqu'un à une mort évidente*, ou *certaine.* Abducere aliquem certiſſimæ morti. *Petr.* *Z oczywiſtego niebeſpieczeńſtwa, z pewney zguby kogo wyprowadzić.

SOUTANE, ſubſt. fem. (*Habit long que les Eccléſiaſtiques & les Magiſtrats portent.*) Tunica talaris. SUTANNA ſuknia Xięża Rewerenda.

SOUSTENTABLE, *prononcez* SOûTENTABLE, adject. maſc. (*Ce qui ſe peut ſoûtenir.*) Quod ſuſtineri & defendi poteſt, quod propugnari poteſt. CO MOZNA bronić przyczym obſtawać przyczym ſię utrzymywać można.

SOUSTENANT, *prononcez* SOûTENANT. ſubſt. maſc. (*Celuy qui dans les exercices publics ſoûtient ceux qui ſont aſſaillants.*) Propugnator, oris, maſc. BRONIĄCY, utrzymuiący, záſtawiaiący ſię zákim, lub zá czym; obrońca, Popieraiący czego,

SOUSTENIR, *prononcez* SOûTENIR, V. act. (*Appuyer, ſupporter.*) Fulcire. Suſtinere. Suſtentare. UTRZYMAC, utrzymywać popierać bronić. **Les vignes en certains pays ſe ſoûtiennent ſans échalais.* Vineæ ſine adminiculis ſe ipſæ ſuſtinent quibuſdam in regionibus. *Plin.* *Winnice w niektórych kraiach ſame przez ſię ſtoią bez podpor bez zerdzi y podwiązania.

SE SOUSTENIR, (*S'empeſcher de tomber.*) Se ſuſtinere à lapſus. *Liv.* PODPIERAC ſię áby nie upáść. * *Ce malade eſt encore foible, il ſe ſoûtient avec un baſton.* Artus adhuc infirmos & titubantes baculo ſuſtinet æger ille. *Jeſzcze ſłaby podpiera ſię láską chodzi o láſce áby nie upadł, * *Se ſoûtenir ſur ſes genoux.* Excipere ſe in genua. *Sen.* *klęczeć ná kolanách ſię trzymać.

SOUSTENIR en termes de guerre, ſignifie *Réſiſter, s'oppoſer aux efforts & à la violence des ennemis.* Suſtentare. *Cic.* BRONIC ſię przeciwko nieprzyiacielowi. **Soûtenir un combat, les efforts des ennemis.* Pugnam, hoſtium impetum ſuſtinere. *Liv.* *Wytrzymać ſzturm ſiły impet nieprzyiacioł. **Il ſoûtint quelque temps avec eux le premier choc*, ou *la premiére ardeur du combat* Cum his primum ardorem pugnæ parumper ſuſtinuit *Liv.* *Wytrzymał czas niciaki z niemi pierwszy impet pierwszy ogień. **On ſoûtint avec peine l'aſſaut ce jour-là.* Ægrè eo die ſuſtentatum eſt. *Cæſ.* *Záledwie tego dnia ſzturm wytrzymano. **Ils eſſuyerent leur décharge & les ſoûtinrent ſans branler.* Tela miſſa exceperunt, & impetum hoſtium ſuſtinuerunt. *Hirt.* * Wytrzymali ogień; áni ſię zmieyſca ná krok nieruſzyli.

SOU-

SOUSTENIR *quelqu'un le défendre, le protéger.* Aliquem ſuſtinere, tueri, defendere, *ou* facere ab aliquo *Cic.* Patrocinari alicui *Quint.* Aliquem fulcire. *Cic.* BRONIC kogo ſtawać zákim obſtawać przykim, * *Soûtenir ſon parti.* Stare ab aliquo. *Utrzymywać czyią ſtronę trzymać ſtronę czyią. **Il ſoûtient le bon parti.* Bonarum partium ſtudioſus eſt ac defenſor. *Cic.* *Trzyma ſprawiedliwą ſtronę.

SOUSTENIR *quelqu'un en luy fourniſſant de quoy vivre.* Suſtinere, ſuſtentare, alere. *Liv. Ter.* SUSTENTOWAC kogo co do życia. **Il ſoûtient luy ſeul toute cette famille.* Solus ſuſtentat hanc familiam. *Ter.* *Sam całą familią ſuſtentuie, żywi, ná nich wſzyſtkich ſam ieden robi. **Se ſoûtenir par les ſecours d'autruy.* Subſidiis & liberalitate aliorum ſuſtentari. *Cic.* *Suſtentować ſię z ludzkiey łáſki, pomocy ziałmuzn, z tego co ukogo uprosi. **Ils ſe ſoûtenoient* ou *ſoûtenoient leur vie de poiſſon, & d'herbes.* Fluviatili piſce & herbis ſuſtinebantur. *Liv.* *Zyli rybami ziołami.

SOUSTENIR *une charge*, ou *quelque eſtat de la vie, la remplir comme il faut.* Suſtinere, implere. *Cic.* UTRZYMYWAC piaſtować należycie y godnie urząd iáki pięknie ſię w ſtanie ſwoim trzymać dobrze ſię rządzić. * *Eſtre capable de ſoûtenir quelque dignité.* Ferendo honori eſſe. *Liv.* *Umieć utrzymać godność iáką. **Il ſoûtient ſon caractére, ſon rang.* Dignitatem ſuam ſuſtinet, tenet, tuetur. * Utrzymuie powagę ſwoię ſtan ſwoy ſtopień ſwoy godne utrzymanie. **Il s'eſt ſoûtenu ſans envie dans une ſi haute élévation.* In ſublimi adeò fortunâ ſterit ſine invidiâ. *Zoſtawał ná ták wyſokim ſtopniu, y utrzymał ſię ná nim aż do końca bez zázdrości. **Soûtenir une négotiation importante.* Magnum aliquod negotium ſcitò, digne agere, tractare, gerere. * Prowadzić rozumnie iáki wielki interes, utrzymywać go godnie.

SOUSTENIR *un ſentiment, le défendre.* Opinionem ſuſtinere, defendere, tueri. *Cic.* UTRZYMYWAC zdanie iákie. **Je ſoûtiens fort & ferme que cela eſt, & luy me ſoûtient que non.* Ego illud ſedulò nego factum, ille inſtat factum. *Ter.* *Já utrzymuię mocno że to ieſt ták, á on mi przeczy że nie ták.

SOUSTENIR, ſe dit des actions qui ne ſe démentent point. UTRZYMYWAC niezawodzić dotrzymywać. * *Il faut que vous ſoûteniez vos paroles par vos actions.* Faciendum ut verbis tuis facta conſentiant, reſpondeant. * Trzeba żebyś ſłukiem dotrzymywał obietnic, to co mowiſz. * *Soûtenir l'attente qu'on a de nous, y correſpondre.* Suſtinere ac tueri expectationem ſui. *Cic.* *Niezawodzić nádziei o ſobie. * *Il ne ſe ſoûtient pas das l'eſtime que les hommes ont de ſa vertu.* Illius vita hominum opinioni non reſpondet. *Cic.* * Záwodzi opinią ktorą ludzie maią o nim.

SOUTERRAIN, m. SOUTERRAINE, fem. (*Qui eſt ſous terre.*) Subterraneus, ſubterranea, ſubterraneum. *Cicer.* PODZIEMNY podziemna ſklep podziemny.

SOUTIEN, ſubſt. maſc. (*Appuy.*) Adminiculum, fulcrũ, fulcimentum, ci, neut. Fultura, æ, fem. *Suet. Hor. Plaut.* PODPORA filar.

SOûTIEN ſe dit auſſi figurément *Le ſoûtien de ſa famille.* Columen familiæ ſuæ. *Ter.* PODPORA domu, filar familii. **Donner de puiſſants appuis à la République.* Subſidiis magnis Rempublicam fulcire. *Cic.* *Potężną pomoc mocną dáć podporę Rzeczypospolitey.

SOUVENIR, ſubſt. maſc. Momoria, æ, fem. Recordatio, onis, f. *Cic.* PAMIĘC przypomnienie Pámiątka, * *Le ſouvenir de cet homme paſſera dans tous let ſicles à venir.* Memoriam illius viri excipient omnes anni conſequentes. *Cic.* *Pámięć Jego poydzie po wſzyſtkiey potomności trwać będzie nieuſtanie. * *Je ne perdray jamais le ſouvenir d'un ſi grand perſonnage.* Nunquam ex animo diſcedet illius viri memoria. *Cic.* *Nigdy ták wielkiego człeka nie zápomnę. **Je vous ſuis bien obligé du bon ſouvenir que vous avez de moy, comme vos lettres le témoignent.* Grata mihi vehementer eſt memoria noſtri tua, quam ſignificaſti litteris. *Cicer.* *Dziękuię uniżenie zá łaſkawą pamięć ktorą czytam w liście twoim mi oświadczoną.

SE SOUVENIR, (*Garder l'idée d'une choſe dans ſa mémoire.*) Alicujus rei, rem aliquam meminiſſe, commeminiſſe. Recordari. Memoriâ aliquid tenere. *Cic.* PAMIĘTAC mieć w pamięci, chować w pamięci.

Il me ſouvient. Memini, redit animo, ſubit animum, recordor. *Cic.* Pámiętam przypominam ſobie. **Je ne me ſouviens point de l'avoir dit.* Non commemini dicere. *Plaut.* *Niepamiętam tego żebym to miáł mowić. * *Il faut ſe ſouvenir que nous ſommes hommes, & que nous ſommes venus au monde à condition que noſtre vie ſeroit expoſée à tous les traits de la fortune.* Homines nos eſſe meminerimus, & eâ lege natos, ut omnibus fortunæ telis propoſita ſit vita noſtra. *Cicer.* *Trzeba nám pámiętać ná to żeśmy ſię ludzmi porodzili ná ten świat, y żeśmy to záczęli życie doczeſne pod tą kondycyą, ábyśmy ſię widzieli ná wſzyſtkie przeciwności ſzczęścia wyſtawionemi. **On s'en ſouvient encore.* Extat adhuc memoria. *Cic.* *Jeſzcze pámiętaią. **C'eſt aſſez, je m'en ſouviendray.* Sat eſt, meminero *Ter.* *Doſyć ná tym będę pamiętał.

Faire ſouvenir quelqu'un d'une choſe. In alicujus memoriam redigere, revocare aliquid. Przypomnieć komu co.

SOUVENT, *prononcez* SOUVANT, adverbe (*Qui marque la répétition de quelque action*) Sæpè. Sæpiùs. Sæpiſſimè. Crebrò. Frequenter. Sæpenumerò. CZĘSTO CZĘSTOKROC.

SOUVENTEFOIS. Sæpè. Sæpiùs. Sæpenumerò. *Cicer.* CZĘSTOKROC.

SOUVERAIN, maſc. SOUVERAINE, fem. (*Le plus grand.*) Summus, ſumma, ſummum. Supremus, a, um. *Cic.* NAYWYZSZY, Náywyższa. * *Le ſouverain bien.* Summũ bonum. *Náywyższe dobro. **La ſouveraine felicité.* Suprema, ſumma felicitas. *Cic.* *Náywyższe ſzczęście.

SOUVERAIN, (*Prince ſouverain.*) Supremus Princeps, ſupremi principis, m. NAYWYZSZY Pán Monarcha Krol. **Vne puiſſance ſouveraine.* Summum imperium, ſuprema, poteſtas. *Pánowanie ſamowładne náywyższe. **Cour ſouveraine.* Suprema curia, ſupremus ſenatus, m. *Náywyższy ſąd głowny Ráda náywyższa.

SOUVERAIN, (*Efficace* «ui ſe dit *des remédes*) Præcipuus, præſentiſſimus, a, um. Efficax, afficacis, omn. gen. *Col.* SKUTECZNY przedni doświadczony náyprzednieyszy. **C'eſt un remède ſouverain contre la morſure des ſerpens.* Ad ſerpentum ictus, morſus *ou* contra ſerpentum morſus præſentiſſimum remedium. *Plin.* *Náyprzednieyſze y doświadczone lekarſtwo ná ukąſzenie od gádziny.

SOUVERAINEMENT, adv. (*D'une maniére ſouveraine.*) Summâ cum poteſtate, ſummo cum imperio. SAMOWŁADNE iedynowładne náywyższą władzą.

SOUVERAINETE', ſubſt fem. (*Pleine & entiére puiſſance.*) Summa poteſtas, ſummæ poteſtatis, fem. Summum imperium, ii, neut. SAMOWŁADNE Pánowanie.

SOUVERAINETE, (*Principauté independante, eſtat ſouverain.*) Principatus, ûs, maſc. *Cic.* XIĘSTWO Páństwo ſamowładne.

SOY pronom réciproque. *Sui, ſibi, ſe.* Cic. SIĘ ſobie ſiebie.

Se défier de ſoy meſme. Sibi diffidere. *Cic.* Nieufać ſobie ſamemu niedowierzać. **Se haïr ſoy meſme.* Se ipſum odiſſe. *Cic.* *Sámego ſiebie nielubić. **Cela eſt loüable de ſoy-même.* Id per ſe ipſum laudabile eſt. * To ſamo ſię chwali, * *Faire une choſe de ſoy-meſme.* Ex ſe aliquid facere *ou* proprio marte. *Z ſiebie ſamego dobrowolnie co uczynić. **Faire quelque choſe par ſoy-meſme.* Per ſe ipſum aliquid conficere. * Czynić co przez ſiebie ſamego.

SOYE, ſubſt. fem. Bombyx, bombycis, fem. *Plin.* JEDWAB.

DE SOYE. Bombycinus, ſericus, a, um. *Plin.* JEDWABNY, iedwabna. **Habillé* ou *veſtu de ſoye.* Sericatus, fericatum. *Suet.* *Ubrany w iedwabną materyą. **Etoffe de ſoye.* Bombycinus *ou* ſericus pannus. *Jedwabna máterya.

SOYE, ſe dit auſſi par antiphraſe *des longs poils des cochons.* Setæ, arum. *Cic.* SZCZEC świnia.

QUI A *des ſoyes comme le cochons.* Setoſus, ſetoſa, ſetoſum. *Virg.* SZCZEC ná ſobie maiący.

OUVRIER *en ſoye.* Operis bombycini textor, oris. Serici panni opifex, icis, maſc. JEDWABNE máterye y inſze ziedwabiu roboty robiący.

LIEU *où l'on travaille en ſoye.* Bombycini operis officina, æ, fem. WARSZTAT Jedwabnikow.

SPACIEUX, maſc. SPACIEUSE, fem. *Qui eſt grand, qui a de l'eſtenduë*, (parlant *des lieux.*) Spatioſus. Amplus. Laxus, a, um. *Colum. Cic.* OBSZERNY Obſzerna ſzeroki długi co do mieyſca.

Vn théatre fort ſpacieux. Theatrum magnitudine ampliſſimum. *Cic.* Plac widoku wielki. **Vne maiſon ſpacieuſe.* Domus ampla, laxa. *Cic.* *Dom, gmach wielki. **Des galeries ſpacieuſes.*

cieuſe. Ampla atria *Śále wielkie. *Des galeries ſpacieuſe.* Amplæ porticus *Virg.* *Ganki wielkie.

SPACIEUSEMENT, adv. (*Fort au large.*) Spaciosè. *Plin.* Laxè *Cic.* BARDZO obſzernie ſzeroko.

SPASME, ſubſt. maſc. (*Rétreciſſement des nerfs.*) Spaſmus, i, maſc. Nervorum contractio, onis, fem. *Plin.* Kurcz choroba, ſkurczenie tarnienie żył ſuchych.

SPATULE, ſubſt. fœm. & *mieux* ESPATULE comme l'Académie (*Inſtrument de fer* ou *de bois plat d'un coſté & rond de l'autre.*) Spathula, *ou* Spatha, æ, fem. *Celſ.* ŁOPATKA máła drewniana lub żelazna ſzpatela &c.

(Les Chirurgiens & les Apotiquaires's'en ſervent.) Cerulicy y Aptekarze potrzebuią.

SPE'CIAL, maſc. SPE'CIALE, fem. (*Particulier.*) Specialis Peculiaris, & hoc le, adject. *Quint. Aſcon Ped.* OSOBLIWY Oſobliwa Oſobny. Oſobna ſzczególny ſzczególna.

SPE'CIALEMENT, adv. (*Particuliérement.*) Peculiariter. *Plin.* Specialiter. *Colum.* OSOBLIWIE ſzczególnie.

SPE'CIEUX, maſc. SPE'CIEUSE, fem. (*Apparent.*) Speciosus, ſpecioſa, ſpecioſusm. *Cic.* POZORNY Pozorna.

SPE'CIEUSEMENT, (*D'une maniére apparente.*) Speciosè *Col.* POZORNIE ná pozor co.

SPE'CIFICATION, ſubſt. fem. (*L'action de ſpécifier.*) Deſignatio, onis, *ou* expreſſa deſignatio, fem. *Cic.* WYRAZENIE z Oſobna czego wyliczanie z oſobna, (*Specyfikacya.*)

SPECIFIER, (*Marquer diſtinctement les choſes.*) Res deſignare. Diſtincte exprimere. WYRAZIC wyliczyć z oſobna dokładnie.

Sans ſpécifier ni les perſonnes, ni les temps. Sine deſignatione perſonarum, aut temporum. *Cic.* Niewyrazaiąc czaſu áni oſob.

SPE'CIFIQUE, adj. m. & f. (*Qui ſpécifie diſtinctement.*) Diſtincte, nominatim deſignans, antis, omn. gen. WYRAZNY wyraźna.

Difference ſpécifique. Differentia ſpeciem rei conſtituens. Rozday czego rozność z oſobna káżdey rzeczy.

SPE'CIFIQUE. *Qui eſt propre & particulier à quelque maladie,* (parlant *d'un reméde.*) Singularis & hocſingulare, adject. *Plin.* WŁASNIE ná iáką chorobę ſłużące lekarſtwo.

SPECTACLE, ſubſt. maſc. Spectaculum. WIDOK widowiſka Igrzyſka komedye &c. *Je eſtime les ſpectacles de pures bagatelles.* Oramata tricas meras eſſe exiſtimo. *Petr.* *Widoki wſzyſtkie mám zá fraſzki. *Donner un ſpectacle de Gladiateurs.* Munus Gladiatorium edere. *Liv.* Exhibere. *Cic.* Dare Gladiatores. *Petr.* *Widok ſzermierſki wyprawić.

SPECTATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui regarde quelque ſpectacle.*) Spectator, oris, m. (*SPEKTATOR*) Gość ná widoku publicznym przypatruiący ſię. *Rendre quelqu'un ſpectateur & témoin des ſottiſes d'une perſonne.* Ineptiarum alicujus conſtituere teſtem & ſpectatorem. *Cic.* *Swiadkiem kogo uczynić głupſtwa czyiego.

SPECTATRICE, ſubſt. fem. (*Celle qui regarde.*) Spectatrix, icis, fem. *Plaut.* (*SPEKTATORKA*) Przypatruiąca z pilnością czemu.

SPECTRE, ſubſt. maſc. (*Fantoſme, viſion nocturne des démons ou des mauvais génies.*) Spectrum, ſpectri, n. *Cicer.* Larva umbratilis, larvæ umbratilis, f. *Plaut.* WIDOWISKO ſtraſzydło ſtrach mára.

SPE'CULAIRE (*Epithete qu'on donne à une ſorte de pierre, qui eſt tranſparente*) Lapis ſpecularis, lapidis ſpecularis, maſc. KAMIEN przezroczyſty.

SPE'CULATEUR, ſubſt. maſc. (*Qui s'attache a la contemplation*) Speculator, ſpeculatoris, maſc. Imſpector, oris, maſc. SPEKULAT co ſię ſpekulacyą kontemplacyą bawi.

SPE'CULATIF, maſc. SPE'CULATIVE, fem. adject. (*Qui conſiſte dans la ſpéculation*) In contemplatione, in inſpectione poſitus, a, um. *Sen. Quint.* DO ſpekulacyi ſamey należący. *Les arts qui conſiſtent dans la ſpéculation.* In inſpectione poſitæ artes. *Quint.* *Náuki ná ſamey ſpekulacyi ſię záſadzaiące.

SPE'CULATION, ſubſt. fem. (*Contemplation.*) Contemplatio. Conſideratio, Inſpectio, onis, fem. *Cic. Quint.* SPEKULACYA kontemplacya uwaga rzeczy pilnym y byſtrym umyſłem.

SPERMA *ceti.* (Terme de Pharmacie.) *C'eſt le mare de la cervelle de la balaine preſſurée.* Sperma ceti. (Ce mot eſt

latin & françois.) (*SPERMA ceti*) lekarſtwo olbrot.

SERMATIQUE, adj. m. & f. (*Ce qui eſt de la ſemence.*) Spermaticus, a, um. DONASIENIA przyrodzonego należący.

SPERME, ſubſt. maſc. (*Semence des animaux.*) Semen, inis, n, *Cic.* Seminium, ii, n. *Petr.* NASIENIE przyrodzone wſzyſtkich Rzeczy żyiących.

SPHE'RE, ſubſt. fem. (*Machine rond & artificielle, qui fait comprendre le mouvement des cieux.*) Sphæra, æ, fem. *Cic.* SFERA robiona dlá poięcia obrotow niebieſkich.

DE LA SPHE'RE. Sphæralis, & hoc ſphærale. *Macrob.* *ou* ſphæricus, a, um. SFEROWY do ſfery należący.

SPHE'RE *d'activité.* (*C'eſt l'eſtenduë dans laquelle Agent peut agir au tour de ſoy.*) Spatium in quo Agens poteſt agere *ou* operari. JAK dáleko dzielność y moc każdego záſiągnąć może.

ON DIT en ce ſens figurément, *Cette affaire eſt hors de ſa ſphére, elle eſt au deſſus de ſon intelligence & de ſes connoiſſances.* Captum illius longè ſuperat, excedit. *Quint.* NAD iego to ſiły nád rozum tá ſprawa: álbo mimo iego wiadomość ta rzecz, nic o tym nie wie.

SPHE'RIQUE, adject. m. & f. (*Rond.*) Sphæricus, a, um. OKRĄGŁY, Okrągła.

FIGURE *ſphérique* ou *ronde.* Schema ſphærides, n. *Vitr.* FIGURA w kołko okrągła.

SPHINGE, ou SPHINX, ſubſt. f. & *plus ſouvent* m. (*Monſtre fabuleux, que les Poëtes ont feint avoir eſté engendré par Typhon*) Sphinx, ſphingis, f. *Plin.* SFINX potwora baieczna według Poetow ſpłodzony z Tyſona.

(Ce monſtre n'a pû eſtre détruit ſelon la fable, qu'aprés qu'Oedipe eut expliqueé l'Enigme qu'il avoit propoſé: d'où vient qu'on a dit depuis parlant des Enigmes difficiles à entendre, *Que c'eſt l'Enigme de la Sphinge, qui a beſoin d'un Oedipe.* OEdipo conjectore opus eſt, qui Sphingis interpres fuit *Plaut.*) Tá potwora niemogła bydź znieſiona, poki Edyp nie zgadł gadki od niey záданey, ſkąd o trudnych do zrozumienia rzeczach, mowić ſię zwykło, Sfingowa to gadka trzeba by ná nię Edypa iákiego.

SPICA *nardi,* ſubſt. m. (*Herbe aromatique, qui eſt la meſme choſe que la lavende.*) Spica nardi. SPIKANARDA ziele páchnące, toż ſamo co lawenda.

SPIRAL, maſc. SPIRALE, fœm. (*Qui va en rond.*) In ſpiram *ou* in orbem convolutus. OKRĄGŁO dęty, w trąbę dany

SPIRE, (*Ville d'Allemagne prés du Rhin dans le bas Palatinat.*) Spira, æ. SPIRA Miaſto Niemieckie Falcgrabſtwa Rhenu.

SPIRITUALISER, *prononcez* SPIRITUALIZER. (*Ouvrir l'eſprit à une perſonne, luy former l'eſprit & le jugement.*) Alicujus ingenium *ou* induſtriam acuere. *Cicer. Phæd.* ZAOSTRZYC komu rozum, rozwiązać mu dowcip.

SPIRITUALISER *une penſée, luy donner un tour ſpirituel.* Ingenioſè aliquid interpretari. DOWCIPNIE co y rozumnie wyrazić.

SPIRITUALITE', ſubſt. f. (*La ſpiritualité de l'ame.*) Natura incorporalis *ou* corporis expers. DUCH.

ON DIT de une femme, qu'*Elle eſt dans la ſpiritualité.* Tota eſt in divinis. WSZYSTKA w duchu w nabożeńſtwach, w duchowieńſtwie.

SPIRITUEL, m. SPIRITUELLE, f. (*Qui n'a ni corps, ni matiére.*) Corporis expers. Incorporeus, a, um. *Cic.* DUCH ni ciała ni materyi niemaiący.

SPIRITUEL. (*Ingénieux. Subtil.*) Acutus. Ingenioſus. Subtilis & hoc ſubtile, adj. *Cic.* DOWCIPNY rozumny.

SPIRITUEL ſe dit d'*Vn homme dévot, qui eſt dans la vie ſpirituelle.* Rebus diebus divinis ac cœleſtibus addictus. DUCHOWNY duchowieńſtwem ſię bawiący.

SPIRITUELLEMENT, adv. (*D'une maniére ſpirituelle & avec eſprit.*) Ingenioſè. Acutè. Subtiliter. DOWCIPNIE pięknie rozumnie.

SPIRITUEUX, maſc. SPIRITUEUSE, fœm. (*Plein d'eſprit & de petits corps légers & volatils.*) Spirituum plenus. OGNIA pełen mocny tęgi.

SPLENDEUR, *prononcez* SPLANDEUR, ſubſt. fœm. (*Lueur éclatante.*) Splendor, fulgor. *Cic.* BLASK iáſność.

SPLENDEUR, (*Eclat, magnificence.*) Splendor, oris, m. Magnificentia, æ, f. *Cic.* Wſpaniałość okazałość pompa.

SPLENDIDE, adj. m. & fœm. *prononcez* SPLANDIDE. (*Somptueux, magnifique.*) Splendidus, magnificus, lautus, a, um.

um. OKAZAŁY bogaty zacny.

SPLENDIDEMENT, adv. Splendidè. Magnificè. Lautè. Lautiùs. *Cic. Plaut.* BOGATO hoynie záćnie okazale.

SPLE'NIQUE, *ou* SPLE'NE'TIQUE, (*Malade de la ratte*) Spleneticus, a, um. Splenis vitio laborans. Lienicus, lienoſus, a, um. *Plin.* NA SLEDZIONĘ choruiący, ſkłonny do bolow śledzioney.

La veine ſplénique ou *ſplénétique, qui a correſpondance avec la rate.* Vena ad ſplénem pertinent. Zyła śledzionowa z śledzioną ſię ſtykaiąca.

SPOLIATEUR, ſubſt. m. (*Qui dépouille, qui vole.*) Spoliator, oris, m. *Cic.* ZDZIERCA Łupieſzca.

SPOLIATION, ſubſt. fœm. (*Action par laquelle on dépouille quelqu'un.*) Spoliatio, onis, fœm. *Cic.* ZŁUPIENIE zdarcie odarcie.

SPOLIER, (*Dépoüiller quelqu'un de ſes biens.*) Spoliare, *Cic.* ZEDRZEC odrzeć złupić z dobr kogo.

SPONDYLE, ſubſt. m. (Terme d'Anaromie.) *Os qui fait partie de l'eſpine du dos* Spondylus, ſpondyli, m. Vertebra, æ, fœm. PACIERZE kość pacierzowa.

SPONDYLE *chez les Botaiſtes,* (*Plante qui croiſt dans les marais & ſur les montagnes, & qui eſt une eſpece de panais.*) Spondylium, ii, n NIEDZWIEDZIA ſtopa ziele.

SPONDYLE, (*Eſt auſſi un gros ver blanc, qui a une teſte noire.*) Spondylis is, fœm. *Plin.* GĄSIENICA wielka owad pſuiący liście ná drzewach.

SPONGIEUX, maſc. SPONGIEUSE, fœm. (*Qui a la nature de l'éponge, qui reçoit l'humidité.*) Spongioſus, ſpongioſa, ſpongioſum. *Plin* GĘBCZASTY, GĘBCZASTA, porowaty, nákſztaſt gębki w ſiebie wilgoć ciągnący. *Vne terre ſpongieuſe, qui boit l'eau comme une éponge.* Fiſtuloſa terra. *Plin.* *Dziurſtwiſty grunt zwerkowaty wodę w ſiebie ciągnący, bagniſte mieyſca ſzczerkwawy.

SPONTANE'E, adject. maſc. & fœm. (*Qui ſe fait de ſoy-meſme.*) Spontaneus, a, um. DOBROWOLNY, Dobrowolna, dobrowolne, co ſię dobrowolnie dzieie.

SPORTULE, ſubſt. fœm (Diſtribution de viande ou d'argent que les Anciens Romains faiſoient à leurs cliens, & à ceux qui venoient le matin à leur levé.) Sportula, æ, fœm. *Suet. mart.* PODARUNEK, datek zwłaſzcza od Pana ſłudze rękodaynemu ná zadatek dany; lub też zá powinſzowne w Polſkim rozmaicie zowiemy; to ieſt, kolęda śmiguſt, nowy rok, oduzdne, od konia rogowe od bydlęcia ná piwo &c.

SQUE'LETE, ſubſt. maſc. (*Vn corps mort qu'on a déſſéché, & où il n'y a plus que les os* ou *ſeuls* ou *avec le peau.*) Exſiccatum corpus. Larva umbratilis. *Plaut.* TRUP wywiędły ſkorę tylko y kości maiący ná ſobie ciało umarłe wyſuſzone umyślnie ſkorę tylko ná ſobie lub ſame kości bez ſkory maiące. *Vn ſquélete d'argent ajuſté de maniére, que les jointures de l'épine du dos avoient la facilité de ſe toürner.* Larva argentea ſic aptata, ut articuli ejus vertebræque laxatæ, in omnē partē verterentur. *Petr.* *Trup ſrebrny złożony w ten ſpoſob że ſię ſtawy wſzyſtkie y pacierze wnim obracały.

ON DIT parlant d'une perſonne fort maigre. *C'eſt un vray ſquélete.* Totus oſſa atque pellis. *Plaut.* MOWIĄ o bardzo chudym, właśnie iak śmierć iák trup chodzi.

SQUILLE, ſubſt. fœm. (*Oignon qui croiſt dans les lieux marécageux.*) Squilla, æ, f. *Var ou* Scilla, æ, f. *Plin.* CEBULA morſka ziele.

SQUINNANCIE, *le peuple dit* ESQUINANCIE, ſubſt. fœm. (*Maladie qui bouche les paſſages de la reſpiration, inflammation de la gorge* ou *du larinx, qui empeſche l'air d'entrer dans les poumons.*) Angina, æ, fœm. *Celſ. Plaut.* SLINOGORZ choroba. *Mourir de ſquinanecie.* Mori anginâ. *Plaut.* *Umrzeć ná ślinogorz.

ST, (*Terme indéclinable, dont on ſe ſert pour faire faire ſilence.*) St. *Terent.* Tace, ſilentium tenc. *Cicer.* ST. Cyt. cicho.

STABILITE', ſubſt. f. (*Solidité, fermeté.*) Stabilitas, firmitas *Cic.* STAŁOSC.

STABLE, adject. maſc. & fœm. (*Ferme, ſolide.*) Stabilis & hoc ſtabile. Firmus, a, um. *Cicer.* STAŁY mocny grunowny.

ON DIT figurément, *Vn eſprit ferme & ſtable.* Stabilis & firmus animus. *Cic.* UMYSŁ ſtały gruntowny.

STACTE', ſubſt. m. (*C'eſt la graiſſe qu'on retire de la myrrhe fraiſche pilée avec un peu d'eau* ou *preſſurée.*) Stacte, es, fœm. *Plin.* MIRROWY oleiek, robiony z mirry oleiek.

Squirre wzdma wątrobie.

STADE, ſubſt. fœm (*Meſure des Grecs qui a cent vingt-cinq pas géométriques de long. Il en faut huit pour faire un mille d'Italie.*) Stadium, ſtadii, neut. STAIE miara u Grekow 125. krokow wzdłuſz iákich ośm wchodzi w milę włoską

STADEN, (*Ville du Duché de Bréme dans la baſſe Saxe.*) Statio, onis, f. STADEN Miaſto w Xięſtwie Bremeńſkim w niżſzey Saxonii.

STAFANGER, (*Ville de Norvége au Roy de Danemark*) Staſangria *ou* Stavangria, æ, f. STAFANGER, Miaſto Norwegii Krola Duńſkiego.

STAFORD, (*Ville & Comté d'Angleterre.*) Staffordia, æ, fœm. STAFFORD Miaſto Angielſkie.

STAPHISAGRE, ſubſt. f. (*Plante médecinale,* ou *l'herbe aux poux.*) Herba pedicularis. f. GNIDOSZ ziele, ktore gnidy y wſzy wytraca.

STATERE, ſubſt. fœm. (*Nom qu'on a donné à la balance Romaine, qu'on appelle autrement peſon.*) Statera, æ, fœm. *Cic.* WAGA przezmianowa, przezmian.

STATION, ſubſt. fœm. (*Lieu où l'on s'arrête & où l'on ſe repoſe.*) Statio, onis, fœm. *Plaut.* SPOCZYNEK mieyſce wypocznienia, popas lub nocleg, lub koni świeżych przeprzężenia w drodze (*ſtacya*)

STATUAIRE, ſubſt. fœm. (*L'art de faire des ſtatuës.*) Ars ſtatuaria, f. *Plin.* SNICERSTWO Kamieniarſtwo Tokarſtwo kunſzt wſzelaki około rznięcia posągow.

STATUAIRE, ſubſt. maſc. (*Qui fait des ſtatuës.*) Statuarius, ſtatuarii, maſc. *Quint.* Fictor, oris, maſc. *Cicer.* SNICERZ.

STATUE, ſubſt. f. (*Figure de plein relief.*) Statua. *Cic.* Simulacrum. *Plin.* Imago. *Cicer.* POSĄG oſoba wydatnie rznięta.

STATUE *au naturel.* Statua iconica, *ou* ex hominis effigie expreſſa *Plin.* POSĄG iák żywy. oſoba iák żywa wydana.

STATUE *coloſſale,* ou *d'une grandeur extraordinaire.* Statua colloſſea *ou* ſignum colloſſicum. *Plin.* POSĄG wielki niezmierny. *Statuë équeſtre* ou *d'un homme à cheval.* Statua equeſtris. *Cic.* *Oſoba Rycerſka ná koniu wydana Posąg. *D'un homme à pied.* Statua pedeſtris *Plin.* *Oſoba ſtoiąca. *Statuë de bronze.* Statua ex ære, ſignum aheneum. *Horat.* *Posąg moſiężny, miedziany ſpiżowy, odlewany. *De marbre.* E marmore *ou* de marmore ſignum *Ovid.* *Oſoba z marmuru, z kamienia. *Dreſſer une ſtatuë à quelqu'un.* Statuam alicui ponere. *Phæd.* Statuere *Liv.* *Wyſtawić posąg komu.

PETITE *ſtatuë.* Sigillum, ſigilli, n. *Cic.* OSOBKA mała. *Faire la ſtatuë de quelqu'un en bronze.* Ducere aliquem ex ære. *Plin.* *Odlewać oſobę iáką ze ſpiży.

STATUER, *preſcrire ordonner.* Statuere, conſtituere. act. acc *Cic.* STANOWIC poſtanowić opiſać nákazać.

STATURE, ſubſt. f (*La taille d'une perſonne.*) Statura, æ, f. *Cic.* STATURA oſoba wzroſt.

STATUT, ſubſt. m. (*Réglement, ordonnance.*) Statutum, ſtatuti, n. Decretum, ti, n. *Cic.* STATUT prawo uſtawa.

SZTENAY, (*Ville forte de Lorraine ſur la Meuſe & unie à la Champagne depuis l'an 1633.*) Stenæum, Stenæi, neut. SZTENAY Forteca Lotaryngii nád Mozą zdawna do Szampanii przyłączona od roku 1633.

STE'RILE, adject. maſc. & fœm. (*Qui ne rapporte rien.*) Sterilis, & hoc ſterile, adject. Infecundus, da, dum. *Colum.* Hic, hæc, hoc infelix, adject. *Cicer.* CZCZY płonny nieurodzayny, pozytku żadnego nieczyniący. *Devenir ſtérile.* Sterileſcere, ſterileſco. *Plin.* *Wypłonieć.

ON DIT au figuré, *Vn eſprit ſtérile, qui ne peut rien produire.* Infelix ingenium PUSTA głowa. *Vn ſiécle ſterile de vertu.* Seculum virtutum ſterile. *Tacit.* *Wiek pusty cnot.

STE'RILITE', ſubſt. fœm. Sterilitas, infecunditas, atis, fœm. *Cicer.* NIEURODZAYNOSC niepłodność. *Ces eaux oſtent la ſtérilité aux femmes, & la folie aux hommes.* Sterilitatem feminarum, & virorum inſaniam abolent iſtæ aquæ. *Plin.* *Te wody oleczą niepłodność białogłow, y ſzaleńſtwo męſzczyzn.

STERLING, (*Province d'Ecoſſe vers le midy.*) Sterlinga *ou* Sterlinga, æ, fœm. STERLING Prowincya ſzkocyi ná południe.

STE'TIN, (*Ville de la Poméranie Suédoiſe ſur l'Oder dans le cercle de la haute Saxe.*) Stetinum, Stetini, neut. SZECIN Miaſto Pomeranii Szweckie nád Odrą w cyrkule wyższey Saxonii.

DE STETIN. Stetinenſis & hoc Stetinenſe, adj. SZCZECINSKI z Szczecina.

STE-

STERNUTATIF,m. STERNUTATIVE,f adj. (*Qui fait éternuer.*) Sternutationes movens. *Celſ.* KICHANIE pobudzaiący do kichania pobudzaiący.

STIGMATES, ſubſt. maſc. (*Marques, impreſſions, dont on marquoit les eſclaves.*) Stigma, atis, neut. (*mot grec.*) Nota inuſta, fœm. *Petr.* PIĄTNO Cecha ſromotna ktorą niewolnikow náznaczano. **Vn homme ſtigmatizé.* Compunctus notis,a,um. *Cic.* *Piątnowany cechowany człowiek pryſkowany, opryſzek.

STILE, ſubſt. maſc. (*Poinſon qui ſervoit de plume aux Anciens pour écrire ſur des tablettes enduites de cire.*) Stilus, li,m *Plaut.* RYLEC pioro żelazne, lub ſtalowe,lub z inſzey materyi, u ſtarożytności w używaniu; ktorym ná tablicach woſkiem powlekanych piſali.

STILE *d'un cadran au ſoleil, dont l'ombre ſert à marquer les heures.* Gnomon, gnomonis, maſc. *Plin.* Gnomon indagator umbræ. *Vitr.* INDEX u kompaſa żelazny do ſkazowania godzin, ſkażyciel.

STILE, (*Façon particuliére de parler & d'écrire.*) Stilus, ſtili,m. STYL mowy lub w piſaniu. **Vn ſtile ſerré, preſſé* ou *Laconique.* Stilus preſſus, conciſus. *Styl zwięzły. **Vn ſtile rampant.* Stilus demiſſus. *Styl podły. **Vn ſtile négligé.* Negligens ſtilus.*Cic.* *Styl proſty. **Vn ſtile Attique, élegant, poli, fleuri* Stilus Atticus, politus, elegans. *Styl piękny. **Vn ſtile ſublime* Stylus ſublimis. *Stil wyſoki.

STILE *du palais, la maniére de procéder en juſtice.* Uſus forenſis, uſûs forenſis,m *Vlp.* STYL Kancellaryi.

STILE, (*Maniére d'agir particuliere à chacun.*) Agendi ratio, rationis, fœm. STYL iákim kto ſobie poſtępuie maniera ſpoſob życia. **C'eſt ſon ſtile, c'eſt ſa maniére d'agir.* Sic eſt illius ingenium.*Ter.* *Ten ieſt ſtyl iego, ták żyie, ták ſobie poſtępuie ták ſobie poczyna.

STILER, V act (*Inſtruire, dreſſer quelqu'un à une choſe.*) Aliquem ad aliquid inſtruere, (uo, uis, xi, uctum.) Erudire, (io,is,ivi, itum.) *Cic.* WPRAWOWAC kogo w co **Nous nous ſommes ſtilez à ce genre de vie par les exemples.* Ad hanc vitæ rationem exemplis erudimur. *Plin. Jun.* *Wprawiliśmy ſię w to przez rożne przykłady. **Dreſſer les enfans ſelon les maximes de nos peres.* Inſtruere atque erudire filios ad majorum inſtituta. *Cicer.* *Wychowywać dzieci w ſtarożytnych prawach y we zwyczaie przodkow wprawiać.

ON DIT *Ce valet eſt ſtilé, il eſt fait à l'humeur de ſon maiſtre* ou *à ſon badinage* comme *l'on parle familiérement.* Hic ſervus conſuevit heri ſui moribus. Ad heri ſui genium multùm ſapit. JAKI Pán táki kram wycwiczony ſługa, ná Páńſkie kopyto iáko potocznie ſię mowi.

STILET, ſubſt. maſc. (*Petit poignard.*) Pugio, pugionis, pugiunculus, li, maſc. *Cicer.* SZTYLET grot, puinał, tuſich, nóż.

STILET, eſt auſſi *l'aiguille, dont on écrit ſur des tablettes.* Stilus, li, maſc. *Cicer.* OŁOWEK do piſania ná Tablicach.

STIPULATION, ſubſt f. (*Action par laquelle on convient des clauſes & conditions d'un contract*) Stipulatio, onis,f *Cic.* Stipulatus, ûs,m *Plin.* UMOWA ugoda zobopolna ná punkta iákiego kontraktu.

STIPULER, V n. (*Convenir des clauſes & conditions d'un acte judiciaire.*) Stipulari, (or, aris, atus ſum) *Cicer.* UMOWIC ſię między ſobą o punkta y kondycye.

STIRIE, ſubſt. f (*Province d'Allemagne, on la diviſe en haute & baſſe Stirie.*) Stiria, æ,f. STYRYA Prowincya Niemiecka dzieli ſię ná Styryą wyższą y niższą.

STOCKHOLM, (*Ville Capitale du Royaume de Suéde avec un port de mer au dégorgement du lac de Meler.*) Holmia, æ, fœm. SZTOKOLM Miaſto głowne Szwecyi z portem morſkim, álbo raczey zátoką Jeziora Morſkiego Meler u niech názwanego.

STOMACAL, maſc. STOMACALE, adj. (*Bon* ou *propre pour l'eſtomac.*) Stomacho idoneus, aptus, a, um. *Celſ.* Stomacho utilis, & hoc utile *Hor.* ZOŁĄDKOWY, żołądkowi służący pomocny ná żołądek.

STORAX, ſubſt.m. (*Gomme odorante, qui vient de l'Arabie* ou *de Syrte.*) Styrax *ou* ſtorax, acis, m. *Plin.* STYRAK żywica Arabſka pachniąca.

STRASBOURG, (*Ville d'Allemagne & Capitale de l'Alſace, prés du Rhin*) Argentoratum, ti, neut. Argentina, æ, fœm. Strasburgum, gi. Tribocum, Triboci, neut. STRASBURG Miaſto Niemieckie Głowne Alſacyi bliſko Renu.

DE STRASBOURG. Argentoratenſis & hoc Argentoratenſe,adj. STRASBURSKI, z Strasburka.

STRATAGESME, ſubſt. maſc. Stratagema, atis, neut. *Front.* Aſtus,ûs,m. *Ter.* SZTUKA woienna zdrada iaka zaſadzka. **Ils prirent cela pour un ſtratageſme.* Id ipſum ſui fallendi causâ ab hoſtibus factum exiſtimabant. *Rozumieli że to ná ſztukę czynili.

STRAUBING, (*Ville d'Allemagne dans le Duché de Baviere ſur le Danube.*) Straubinga,æ,f. STROBING Miaſto Niemieckie w Xięſtwie Bawarſkim nád Dunáiem.

STRIDON, (*Ville autrefois de la haute Pannonie aujourd'huy de la Stirie.*) Stridon, Stridonis, fœm. *ou* Strigna, æ, fœm. STRYDON Miaſto niegdyś wyższych Węgier, dziś Styryi ſtrzygna.

STRIGONIE *ou Gran,* (*Ville de Hongrie ſur le Danube.*) Strigonium, Strigonii, n. STRYGON Miaſto Węgierſkie nád Dunaiem.

STROMBOLI, (*Vne des Iſles de Lipari ſituée en la Mer de Toſcane, qui jette des flammes enſouffrées.*) Strongylæ,arum plur. STRĄMBOLI iedna z Wyſep Liparcyſkich ná morzu Toſkańſkim ogień ſiarczyſty z ſiebie wybuchaiąca.

STRUCTURE, ſubſt fœm. (*L'action ou la façon de baſtir.*) Structura, æ, fœm. *Colum. Liv.* ZŁOŻENIE ułożenie poſtawienie. **La ſtructure des yeux.* Oculorum compoſitura, æ,f. *Lucr.* *Złożenie oczu.

ON DIT auſſi *La ſtructure* ou *l'arrangement des paroles.* Verborum ſtructura, *Cic.* ZŁOŻENIE ſłow ułożenie. **La ſtructure d'un diſcours.* Orationis compoſitura. *Aul-Gel.* *Złożenie mowy. **Des vers.* Carminis ſtructura. *Ovid.* *Złożenie wierſzow.

STUC, ſubſt, m. (*Eſpéce de mortier fait avec de la chaux & de la poudre de marbre.*) Albarium opus. *Vitr.* Marmoratum,ti,n *Plin.* KIT Tynk mormurowy.

STUDIEUX, maſc STUDIEUSE,f. (*Qui aime l'eſtude.*) Studioſus, ſtudioſa, ſtudioſum. Doctrinarum ſtudioſus. *Cicer.* PILNY pilnuiący náuk chciwy do náuk.

STUPIDE,adj m. & f. (*Qui n'a point d'eſprit.*) Stupidus, a,um. *Cic.* Stipes, itis, m. *Ter.* Bardus,a,um. *Plaut.* GŁUPI głupiec nieuk tępy.

STUPIDITE', ſubſt. f. Stupiditas,atis,f. Stupor,oris,m. *Cic.* GŁUPSTWO tępość.

STYLOBATE, (Terme d'Architecture.) ſubſt. m. (*Piedeſtal, appuy, ſoûtien des colommes.*) Scamillus, ſcamilli, maſc. *Vitr.* Fulcimentum. PODSTAWEK ſtolec ſłupow ſnyczerſkich lub ſilarow.

SUAIRE, ſubſt. maſc. (*Drap, dont on enſevelit les morts.*) Sindon, ſindonis, f. *Mart.* PRZESCIERADŁO pogrzebowe w ktore trupa uwinąwſzy chowaią. U nas koſzul śmiertelnych zażywaią. Dlátego mowiemy koſzula śmiertelna

SUAVE, adj. m. & f. (*Doux, agréable aux ſens.*) Suavis & hoc ſuave,adj. Gratus, jucundus,a,um. *Cic.* WDZIĘCZNY miły przyiemny zmyſłom.

SUAVITE', ſubſt.fœm. (*Douceur agréable principalement à l'odorat.*) Suavitas, ſuavitatis, fœm. *Cic.* WDZIĘCZNOSC zwłaſzcza zápachu.

SUBALTERNE,adj.m. & f. (*Qui eſt ſous un autre.*) Inferior, & hoc inferius, inferioris. *Cic.* NIZSZY pod zwierzchnością czyią będący.

COUR *ſubalterne* Curia inferior. SĄDY niższe mnieyſze. **Juge ſubalterne.* Judex inferior. *Sędzia niższy od ktorego do wyższego ſądu idzie apelacya.

SUBDE'LEGATION, ſubſt f. (*L'action de ſubdéléguer quelqu'un en la place d'un autre.*) Vicaria delegatio. SUBDELEGACYA ná mieyſce czyie.

SUBDE'LE'GUER, V. act. (*Déléguer au lieu & place d'un autre.*) Delegare aliquem in alterius locum, *ou* ſufficere aliquem, ſubſtituere. SUBDELEGOWAC kogo ná czyie mieyſce,

SUBDIVISER, V. act. (*Diviſer une partie d'un tout déja diviſé.*) Iterum dividere. Partiri. ZNOWU dzielić część iáką ná mnieyſze cząſtki.

SUBDIVISION, ſubſt. fœm. (*Seconde diviſion d'une choſe déja diviſée.*) Iterata diviſio. ZONWU dzielenie.

SUBGRONDE *ou* SEVERONDE, ſubſt. fœm. (Terme d'Architecture.) Subgrunda, æ, fœm. *Var.* Suggrunda, æ, f. *Plin.* OBDACH.

(C'eſt la partie de la couverture d'un baſtiment, qui eſt en ſallie pour empeſcher que la pluye ne gaſte les murs.) Dach z wyſtawę od deſzczu.

SUBHASTATION, ſubſt fœm. (*Vente ſolennelle qui ſe fait à l'encan.* Haſta, æ, f. *Cic.* WYDANIE wyſtawienie ná przedaż ná podkup. **Les Romains avoient de couſtume de planter une javeline au lieu où ils vendoient les biens d'un Citoyen.* Haſtam in foro ponere, & bona voce præconis ſubjicere ſolebant Romani. *Rzymianie zwyczaynie pod kopią wyſtawioną wydawali y otrębowali dobra ziemſkie,lub ſprzęty obywatelow rafiały iákie ná przedaż. Unas w Grodach ná karcie podaią kiedy ſięy wyſtawuią.

SUBIR, V act. (*Souffrir de gré* ou *de force, le commandement* ou *la peine d'un ſuperieur*) Subire. *Cicer.* PONIESC ponieść co dobrowolnie lub poniewolnie ponoſić y cierpieć karę lub roſkaż zwierzchności.

SUBIT, m. SUBITE,f. (*Soudain, impreveu.*) Subitus, repentinus, ſubitaneus, a, um. *Cic. Colum. Plaut.* NAGŁY, nágła, nieſpodziany.

SUBITEMENT, adv. Subitò, repentè, derepentè, repentinò. *Cic* NAGLE nie podzianie.

SUBJUGUER, V. act. (*Soûmettre quelqu'un à ſon obéiſſance par les armes*) Populos ſubigere. Subjicere, ſubigere imperio. *Cic* PODBIC poddać pod moc ſwoię.

SUBLIMATION *des minéraux.* (Terme de Chymie.) *Action par la quelle on fait élever par le moyen du feu les plus ſubtiles parties d'un minéral.* Metallorum excoctio, onis, f. PŁAWIENIE y przetapianie kruſzcow dyſtylowanie ich.

SUBLIME', ſubſt. m. (*Compoſition d'argent vif & de ſel armoniac* ou *de nitre & de vitriol, dont on fait un poiſon fort violent.*) Venenum ex mercurio & ſale armoniaco excoctum, ti,neut. TRUCIZNA Arſzenik náygwałtownieyſza.

SUBLIME, adject. maſc. & fœm. (*Elevé par deſſus les autres.*) Sublimis & hoc ſublime, adject. Altus, alta, altum. *Cicer.* WYSOKI wyniesiony podwyższony wywyższony nád inſzych.

ON DIT *un eſprit ſublime, élevé.* Summum ingenium, ingenium excellens Altum & præſtans ingenium, neut *Cic.* WYSOKI rozum, dowcip.

Vne ſcience ſublime. Excellens & ſingularis ſcientia, æ, f. *Cic.* Wyſoka náuka. **Vn diſcours ſublime.* Oratio grandis, alta, & exaggerata. *Cic.* Elatio & altitudo orationis,f. *Wyſoka mowa. **Fortune ſublime haute fortune.* Fortuna ampliſſima. *Wyſokie ſzczęście.

LE SUBLIME, (*Le ſtile ſublime.* Sublime *ou* grande dicendi genus,n. WYSOKI ſtyl. **Vn ſublime outré* ou *guindé juſques aux nuës.* Facundia præceps *ou* ſublimis uſque ad vitium. *Hor. Quint.* *Piętrowane ſłowa; mowa nád zámiar wyſoka niezrozumiana.

SUBLIMITE', ſubſt. fœm. (*Elévation des choſes*) Altitudo, dinis, fœm. Sublimitas, atis, f. *Plin.* WYSOKOSC rzeczy.

LA SUBLIMITE' *de l'eſprit.* Alrum ingenium. WYSOKOSC rozumu. **La ſublimité d'un diſcours.* Elatio atque altitudo orationis,f. *Cic.* *Wyſokość mowy.

SUBLIMER, (Terme de Chimie) *Elever en haut.* Sublimare. *Solin.* PŁAWIC, przetapiać, dyſtylować.

SUBLUNAIRE, adject maſc. & fœm. Sublunaris & hoc ſublunare. Terrenus, terrena, terrenum. *Plin.* PODMIESĘCZNY, Podmieſięczna.

SUBMERGER, V. act. (*Noyer quelqu'un.*) Aliquem ſubmergere, undâ *ou* in undis. *Ovid.* TOPIC utopić zátopić.

SUBORDINATION, ſubſt. f. (*Terme rélatif qui marque les degrez de ſuperiorité.*) Ordo,inis,m. *Cic.* PODLEGŁOSC iednych pod wyższą zwierzchnością drugich ſubordynacya porządek między zwierzchnościami y urzędami.

SUBORDONNE'MENT, adv. (*Avec ſubordination.*) Ordinatim. *Cic.* Z SUBORDYNACYĄ z porządkiem.

SUBORDONNER, V. act. Res diverſas ſic inter ſe ordinare ac diſponere, ut aliis ſubjectæ ſint. SUBORDYNOWAC, porządek między zwierzchnościami czynić, iedne drugim poddaiąc. To ſłowo w Polſkim ſubordynować w inſzym ſię rozumieniu brać zwykło: to ieſt náprzykład ſubordynować ludzi ná kogo náſłać námowić náprawić záſadzki uczynić.

SUBORDONNER *les moyens à la fin.* Ordinare & diſponere res ad finem. SRZODKI do iakiego końca obrać y układać.

SUBORNATION, ſubſt. fœm. (*Séduction, corruption.*) Corruptela, læ, fœm. Corruptio, onis, fœm. NAPRAWIANIE ná co złego. **Travailler à la ſubornation des témoins.* Moliri corruptelam teſtium. *Cic.* *Náprawiać świadkow, námawiać podmawiać.

LA SUBORNATION *des femmes & des filles* Corruptela mulierum *ou* virginum. *Cic.* NAPRAWIENIE náprawa ná złe białogłow, podmowa námowa ná grzech.

SUBORNER, V. act. (*Corrompre, porter quelqu'un au mal.*) Subornare, (o, as, avi, atum.) act. accuſ. *Cicer.* NAPRAWIC ná co złego. **Vous avez avoüé avoir ſuborné des accuſateurs.* Confeſſus es à te accuſatores eſſe inſtructos & ſubornatos *Cicer.* *Przyznałeś ſię żeś náprawił potwarcow żeś ich námowił. **Vouloir ſuborner des témoins.* Attentare fidem teſtium. *Quint.* *Chcieć náprawiać świadkow.

SUBORNER *une fille.* Illicere virginem in ſtuprum. Offerre ſtuprum virgini. *Cic.* NAMAWIAC ná g zech **Taſcher de ſuborner une fille.* Moliri virginis corruptelam. *Cicer.* *Starać ſię námowić ná grzech oſobę iáką.

SUBORNEUR, ſubſt. maſc. (*Qui ſuborne, qui corrompt.*) Corruptor, oris.m. *Cic.* RUFIAN, kupler, co wſzeteczeńſtwu drugich nádſługuie.

SUBORNEUSE, ſubſt.f. (*Celle qui ſuborne les filles.*) Corruptrix. *Cic.* RUFIANKA, kuplerka, do nierządu przyſługę ſwoię czyniąca.

SUBRE'PTICE, adj m. & f. (*Obtenu par fraude* ou *ſous un faux expoſé.*) Subreptitius, a,um. KRADZIONY ukradkiem zdradą podſtępem otrzymany.

SUBREPTICEMENT, adv. (*D'une maniére ſubreptice.*) PODSTĘPNIE ukradkiem.

SUBREPTION, ſubſt. fœm. (*Surpriſe qu'on fait pour obtenir une choſe ſous un faux expoſé.* Subreptio, onis, fœm. PODSTĘP; ſztuką záyście ná otrzymanie czego przez fałſz y udanie opaczne.

SUBROGATION, ſubſt. f. (*Subſtitution en la place d'un autre.*) Subſtitutio,onis,f. *Paul. Juriſc.* ZASADZENIE poſtanowienie ná czyiem mieyſcu.

SUBROGER, V. act. (*Mettre quelqu'un au lieu & place d'un autre.*) Aliquem alteri *ou* in alterius locum ſubrogare. ZASADZIC poſtanowić ná mieyſcu czyiem **Se faire ſubroger en un procés.* Cauſæ ſuccedere. *Cic.* Litigatorem ſuccidaneum ſe offerre *Cic.* *Ná czyie prawo náſtąpić.

SUBSECUTIF,m SUBSECUTIVE,f. (*Qui vient en ſuite.*) Sequens, conſequens, ſubſequens, entis,omn.gen. *Plin.* NASTĘPUIĄCY, Náſtępuiąca po czym.

SUBSE'CUTIVEMENT, adverb. (*De ſuite.*) Conſequenter, continenter, continenti ſerie. *Vlp.* NASTĘPNIE ieden po drugim.

SUBSIDES, ſubſt. maſc. (*Mot général qu'on donne à toutes impoſitions qu'on met ſur les peuples, & ſur les marchandiſes.*) Vectigalia. *Cic. Suet.* Tributa. POBOR podarek **Lever* ou *mettre des ſubſides ſur les peuples.* Imponere, conſtituere vectigalia. *Cic.* *Podatki náłożyć ná lud.

SUBSIDIAIRE,adj.m. & f. (*Qui vient au ſecours.*) Subſidiarius, ſubſidiaria, ſubſidiarium. *Liv.* POMOCNIK pomocny ná pomocy będący; poplecznik.

SUBSISTENCE, *prononcez* SUBSISTANCE, ſubſt. fœm. (*Ce qui ſert à faire ſubſiſter* ou *faire vivre quelqu'un.*) Vitæ ſubſidia *ou* neceſſaria, orum, neut. plur. POMOCY ſpoſoby życia.

SUBSISTER, V.n. (*Eſtre, exiſter.*) Extare, eſſe in rerum naturâ, *ou* exiſtere. BYC. **Tant que cela ſubſiſtera.* Dum id extabit. *Cic.* *Poki to będzie, poki to trwać będzie.

SUBSISTER, (*Se ſoûtenir dans la vie.*) Se ſuſtontare,(to, as, avi, atum. *Cicer.* ZYC o czym. **Il ſubſiſte par les libéalitez de ſes amis* Amicorum liberalitate aut ſubſidio ſe ſuſtentatur. *Cicer.* *Zyie z łaſki przyiacioł. **Il ne ſubſiſte que de ſes brigendages.* Rapto vivit. *Quint.* Ex rapto. *Ovid.* *Nieżyie tylko zdzierſtwem.

SUBSTANCE, ſubſt. fœm. (*Eſtre réel, eſtre naturel qui ſubſiſte.*) Subſtantia, ſubſtantiæ, fœm. ISTOTA rzecz iſtotna. **Subſtance ſpirituelle.* Subſtantia materiæ expers *ou* ſubſtantia incorporea. *Iſtota Duchowna bez ciała. **Subſtance corporelle.* Subſtantia corporea. *Iſtota z ciała złożona.

SUBSTANCE, ſe dit *de ce qui eſt de plus pur & de plus ſubtil dans les corps.* Succus, ſucci, maſc. ISTOTA treść ſama rzeczy. **Tirer toute la ſubſtance des herbes.* Omnem herbarum ſuccum exprimere. *Petr.* *Treść wſzyſtkę z ziół wyciągnąć.

ON DIT auſſi *la ſubſtance d'un diſcours.* Orationis corpus, oris,n. *Cic.* ISTOTA mowy cała treść mowy.

SUBSTANCE, (*Les biens.*) Subſtantia, æ,f. *Quint.* SUBSTANCYA maiętność fortuna, dobra.

SUBSTANTIEL, m. SUBSTANTIELLE, f. Ad ſubſtantiam pertinens. ISTOTNY, Iſtotna.

C'eſt un des points ſubſtantiels de l'affaire. Unum eſt è præcipuis negotii capitibus. (On dit mieux *Eſſentiels.*) Jeſt to ieden z iſtotnych punktow tey ſprawy.

SUBSTANTER, *prononcez* SUSTANTER. (*Nourrir, fournir des alimens.*) Suſtentare. *Cic Ter.* SUSTENTOWAC żywić opatrować w potrzeby wſzelakie.

SUBSTANTIF, ſubſt. maſc. (*Nom ſubſtantif.*) (Terme de Grammaire) Verborum ſubſtantivum, verbi ſubſtantivi, n. ISTOTNE ſłowo co do grammatyki.

SUBSTITUER *quelqu'un à un autre, le mettre en ſon lieu & place.* Aliquem in alterius locum ſubſtituere. *Cicer. Liv.* ZASADZIC oſadzić poſtanowić ná mieyſcu czyiem.

SUBSTITUER, *quelqu'un ſon héritier.* Sufficere ſibi aliquem heredem proximum. *Phæd.* POSTANOWIC dziedzica ná mieyſce bliżſzego, ieżeliby go nieſtawało, álbo bezpomnie zeſzedł.

SUBSTITUT, ſubſt. m. (*Charge de judicature pour le ſoulagement des Procureurs généraux.*)Præcognitor regius. *Bud.* SUBSTYTUT, Subdelegat, Podſędek.

SUBSTITUTION, ſubſt. fœm. (*Action d'un teſtateur par laquelle il ſubſtitue un héritier à un autre,* ou *quelque bien qu'il luy laiſſe, & dont il n'a que l'uſufruit.*) Subſtitutio,onis, fœm. *Paul. Juriſc.* NAZNACZENIE dziedzica ná mieyſce bliżſzego, od przypadku: żeby ten bezpotomnie zeſzedł; álbo też puſzczenie mu iákich dobr nie dziedzicznym iednak prawem, poki dziedzic żyie, ále tylko co do intrat.

SUBTERFUGE, ſubſt. maſc. (*Faux fuyant, échapatoire, fuite.*) Effugium, gii, neut. Suffugium, ii, neut. Tergiverſatio, onis, fœm. *Cic. Quint.* WYBIEGI wykręty wycieczki ſztuki cherchele.

SUBTIL, maſc. SUBTILE, fœm. (*Délié.*) Subtilis & hoc ſubtile, adject. *Lucr.* SUBTELNY cienki drobny. **Les Atomes ſont des corps ſubtils.* Atomi exilia ſunt corpora. *Cic.* *Atomy ſą proſzki drobniuchne.

SUBTIL, (*Fin, adroit* parlant *de l'eſprit.*) Subtilis & hoc ſubtile, acutus, argutus, a, um. *Cicer.* SUBTELNY frant obrotny.

SUBTIL *de la main, habile joüeur de goblets.* Pernix & velox manibus præſtigiator,orin,m. SMYK ktoremu ná ręce patrzyć trzeba, kuglarz prędkością ręki nárabiaiący.

SUBTILEMENT, adv. Subtiliter, acutè, adv. *Cic.* Solerter, ingeniosè. *Cic.* SUBTELNIE mądrze przezornie obrotnie dowcipnie.

SUBTILITE', ſubſt f en parlant *des choſes minces & déliées.* Subtilitas, tenuitas, atis, f. *Plin. Cic.* SUBTELNOSC rzeczy, cienkość delikatność.

SUBTILITE' *de l'eſprit.* Ingenii ſubtilitas & acumen. *Cic.* SUBTELNOSC rozumu byſtrość.

SUBVENIR, V. n. (*Soulager la miſére d'autruy.*) Alicui ſubvenire. Opitulari. *Cic.* PODZWIGNĄC poratować záratować potrzebę nędzę ludzką. **Subvenir, entretenir, fournir à la dépenſe. On ne ſçait comment ce pauvre homme peut ſubvenir à la nourriture de tant d'enfans.* Ignoratur quâ ratione pauper ille poſſit cibos *ou* alimenta tantæ familiæ ſuppeditare. *Cicer.* *Wyſtarczać koſztem, niewiedzieć iák ten ubogi człowiek może wyſtarczyć ná tak wiele dzieci. **Les peuples ne peuvent plus ſubvenir aux dépenſes de la guerre.* Sumptus ad bellum neceſſarios populi ſuppeditare ampliùs non poſſunt. *Już lud wyſtarczyć nie może ná podatki woienne. **J'ay un peu d'argent dans ma bourſe pour ſubvenir aux beſoins de ma maiſon.* Mihi eſt paululùm in marſupio præſidii, qui familiarem vitam oblectem domi. *Plaut.* *Mam niewiele pieniędzy ná potrzebę domową.

SUBVERSION, ſubſt f. (*Deſordre, renverſement.*) Everſio, onis,f. *Cic.* PRZEWROCENIE Wywrocenie.

SUC, ſubſt. m. (*Subſtance liquide des plantes & des arbres.*) Succus, ſucci, maſc. *Cic.* Humor, oris,m. *Plin.* SOK miazga drzew ziół treść.

QUI A *bien du ſuc.* Succoſus,a,um.Succiduus,a,um. *Plaut.* SOCZYSTY, ſoczyſta. **Qui n'a point de ſuc.* Exſuccus, a, um. *Wyſchły wywiędły ſuchy.

SUCCE'DER *à quelqu'un, prendre ſa place.* Alicui ſuccedere *Cicer.* NASTĄPIC ná czyie mieyſce, mieyſce iego oſieść. **Succéder aux biens de quelqu'un.* In bona alicujus venire, ſuccedere. *Liv.* *Náſtąpić ná dobra po kim, poſieść dobra po kim.

SUCCE'DER (*Venir de ſuite.*) Succedere, excipere. *Cic. Cat.* NASTĄPIC náſtępować iedno zá drugim Iść. **Un âge ſuccéde à un autre.* Ætas ſuccedit ætati. *Cic.* *Wiek ieden zá drugim idzie,náſtępuie wiek zá wiekiem.

SUCCE'DER, (*Réüſſir bien* ou *mal.*)Succedere,procedere. UDAC ſię: zle, lub dobrze iść. **Tout luy ſuccéde, tout luy réüſſit:* Omnia illi proſpere cedunt. *Wſzyſtko mu ſię udaie wſzyſtko mu ſię wiedzie pomyślnie mu idzie wſzyſtko.

SUCCES, ſubſt m. (*Réüſſite.*) Succeſſus, eventus,ûs,maſc. Exitus,ûs,m. *Cic.* SUKCES pomyślny, powodzenie.

SUCCESSEUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui ſuccéde à un autre dans quelque charge*) Succeſſor, oris, m. *Cic.* SUKCESSOR náſtępca potomek.

NOS SUCCESSEURS, (*Ceux qui nous ſuccedent dans dans la vie.* Nepotes, nepotum. Poſteri, orum, m.pl. *Cic.* SUKCESSOROWIE náſi, potomkowie náſi, náſtępcy naſi.

SUCCESSIF, m. SUCCESSIVE, f. (*Qui vient l'un aprés l'autre.*) Continuus. Continuatus , a, um. NASTĘPNY, NASTĘPNA, ieden po drugim idący, po ſobie náſtępuiący nieprzerwanie.

SUCCESSIF, (*Qui vient par ſucceſſion,* comme *un droit ſucceſſif.*) Jus hereditarium, juris hereditarii, n. DZIEDZICZNE lub ſpadkowe prowo.

SUCCESSION, ſubſt. fœm. (*Suite de temps.*) Annorum continuata ſeries, continuatæ ſeriei, fœm. NASTĘPOWANIE czaſow y wiekow po ſobie idących ciąg. **Par ſucceſſion de temps.* Progreſſu temporis, *ou* procedente tempore. *Progrediente ætate. *Cic.* *Ciągiem wiekow náſtępuiących po ſobie, zá czaſem zá wiekami.

SUCCESSION, (*Héréditè.*) Succeſſio, onis, f. Hereditas, atis f *Cic.* SUKCESSYA dziedzictwo ſpadkowe prawo.

SUCCESSIVEMENT, adv. (*L'un aprés l'autre.*) Per vices *ou* vicibus. *Plin.* JEDEN zá drugim; ieden po drugim.

SUCCINT, maſc. SUCCINTE, fœm. (*Court, abrégé.*) Brevis & hoc breve *Cic.* KROTKI, krotko zebrany zwięzły.

ON DIT *un diſné ſuccint, ſimple.* Prandium plebeium *ou* ficcum. KROTKI obiad, proſty.

SUCCINTEMENT. adv. (*Briévement.*) Breviter, apte, Paucis verbis. KROTKO. **Je diray ſuccintement ce que j'ay propoſé.* Brevi *ou* paucis verbis complectar, quod propoſui *Cic.* *Wyrażę opowiem krotko com założył.

SUCCOMBER, V. neut. (*Ne pouvoir réſiſter à un travail* ou *à ſupporter un fardeau.*) Oneri ſuccumbere. *Liv.* UPADAC pod ciężarem niemodz go daley znosić.

SUCCOMBER, ſe dit figurément, *S'abbatre ſe laiſſer vaincre* Succumbere. *Cicer.* USTĄPIC poddać ſię. **Il ſuccombe,le viola gagné par la moindre parole.* Labaſcit, victus uno verbo. *Ter.* *Uſtępuie poddał ſię zá pierwſzym ſłowem záraz uſzedł y uſtąpił, dał ſię zwyciężyć záwoiować, záwoiowany ieſt.

SUCCUBE, ſubſt. maſc. (*Démon qu'on dit emprunter la figure d'une femme pour exciter les hommes au mal.*) Succubus, i,m. Dæmon ludificator, dæmonis lucificatoris. LATAWIEC czart nieczyſty.

SUCEMENT, ſubſt. maſc. (*L'action de ſucer.*) Suctus, ſuctûs,m *Plin* SSANIE pierſi.

SUCER, (*Tirer le ſuc des choſes avec les lévres.*) Sugere. SSAC, wyſſać.

ON DIT figurément *Nous avons ſucé l'erreur avec le lait de nos nourrices.* Cum lacte nutricis errorem ſuximus. *Cicer.* WYSSALISMY błąd od pierſi záraz.

ON DIT encore au figuré. *Sucer le ſang de quelqu'un,* Ebibere ſanguinem alicui. *Plaut.* SSAC krew ludzką.

SUCRE, ſubſt. m. (*Eſpéce de moëlle que l'on tire de certaines cannes des Indes, & qu'en fait cuire enſuite.*) Cannarum Indicarum ſuccus,i,maſc. CUKIER. Drzeń niektorych trzcin Indyiſkich przewarzany y przetapiany.

SUCRE *candy.* Saccharum, quod Candum vocatur. CUKIER przedni.

(On le fait cuire trois ou quatre fois pour lui donner cette blancheur éclatante) Trzy álbo czterykroć go przetapiaią ſzumuiąc coraz aż do doſkonałey przyidzie białości.

Un pain de ſucre. Sacchari meta,æ,f. GŁOWA cukru.

SUCRER, (*Aſſaiſonner avec le ſucre*) Saccharo condire, (io, is, ivi, ii, itum.) act. accuſ. CUKROWAC cukrem przyprawiać.

ON DIT au figuré, *Ils ſucrent toutes leurs paroles.* Melle *ou* ſaccharo contingunt verba. *Lucr.* NIEWŁASNIE; cukrują

krują ſłowa. **Des paroles ſucrées.* Mellita verba. *Cukrowane ſłowa.

SUCCRERIE, ſubſt. fœm. (*Lieu où l'on affine le ſucre.*) Officina in quâ ſaccharum excoquitur. CUKIERNIA Warſztat cukierniczy gdzie cukier robią.

SUCCRERIE, (Mot général qui ſe dit pour toutes ſortes de confitures ſeches ou liquides.) CUKRY. Ogolnie o wſzyſtkich cukrach robionych, ſuchych, lub mokrych, y ſmażonych (*Konfitury.*)

SUCCULENT,m. SUCCULENTE,f. (*Qui a bien du ſuc,* parlant *des viandes & des fruits.*) Succoſus, ſucci plenus, a, um. *Plin.Ter.* SOCZYSTY ſoku wiele w ſobie maiący.

SUD, ou *le vend du midy,* ſubſt.m. Auſter,auſtri,m. *Virg.* WIATR południowy.

LE VENT DU SUD-EST. (*Vent collatéral du Sud vers l'Eſt* ou *l'Orient.*) Euronotus, Euronoti, m. *Vitr.* WIATR południowemu poboczny ku wſchodowi wſchodowiec. **Vent du Sud-Oüeſt, du midy à l'Occident.* Africus, Africi,m. *Virg.* *Wiatr południowemu poboczny ku północny.

LA MER DU SUD, ou *mer pacifique.* (*Celle qui eſt à l'Occident de l'Amérique, & qui va juſques à la Chine.*) Mare pacificum, maris pacifici , neut. MORZE południowe , morze ſpokoyne od północney ſtrony Ameryki idące áſz do Chiny.

SUDORIFIQUE, adj. m. & f. (*Qui fait ſuer.*) Sudorem ciens, movens, eliciens, evocans, faciens, præſtans. POTY ſprawuiący pobudzaiący.

SUE'DE ou SWEDEN. (*Royaume héréditaire de la Scandinavie, en la partie Septentrionale de l'Europe.*) Suecia,æ,f. SZWECYA Kroleſtwo dziedziczne Skandyi, ná północ Europy leżące.

SUE'DOIS, maſc. Suecus, Sueci, m. SZWED.

SUE'DOISE , (*Celle qui eſt Suéde.*) Sueca, æ, fœm. SZWEDKA.

SUER, V n. & quelquefois actif. (*Jetter, pouſſer de la ſueur.*) Sudare, exſudare. *Cicer Plin.* POCIC ſię. **Suer de travail.* Exſudare laborem. *Liv.* *Zápocić ſię od pracy, pocić ſię od roboty. **Suer de crainte.* Madere metu. *Plaut.* *Pocić ſię od ſtrachu. **Les murailles ſuent dans un temps humide.* Muri illacrimant humido tempore. *Sciany ſię pocą podczas wilgoci. **Faire ſuer, provoquer la ſueur* Sudorem elicere. *Celſ.* *Do potow pobudzać, poty poruſzać. **Empeſcher la ſueur.* Sudorem reprimere, ſudores coercere, inhibere. *Plin.* *Poty zátrzymywać záſtanawiać.

QUI *eſt ſujet à ſuer.* Sudator, oris, maſc. *Plin.* SKŁONNY do potow.

L'ACTION *de ſuer.* Sudatio,onis, fœm. *Sen.* POCENIE ſię, poty.

SUER ſe dit figurement pour peiner beaucoup. *Il a bien fallu ſuer ſe tourmenter pour amaſſer tant de bien.* Sudore multo parta ſunt illa bona. POCIC ſię,zápocić ſię *niewłaśnie* Trzeba ſię było dobrze zápocić zbieraiąc tyle fortuny.

SUEUR, ſubſt f. (*Humidité qui ſort par les pores du corps*) Sudor,oris,m.*Cic.* POT wilgoć z ciała.

QUI *eſt tout en ſueur.* Sudans, antis. omn. gen. Sudore diffluens *ou* madens, entis. omn. gen. *Cic. Phæd.* WSZYSTEK w pocie, potem zálany.

SUFFIRE, (*Eſtre ſuffiſant.*) Sufficere, (ſufficio,is, ſuffeci, ſuffectum) *Cic.* DOSYC, czego doſyć iuż, ná czym doſyć. **Il leur ſuffiſoit de ſe retirer ſans recevoir aucun eſchec.* Satis habebant ſine detrimento diſcedere. *Cæſ.* *Doſyć im było ná tym żeby obronną ręką wyſzli bez ſzkody. **Suffire pour tout.* Sufficere omnibus *Cic.* *Doſyć ná tym ze wſzyſtkim. **Cela ſuffit.* Sat eſt, ſatis eſt. *Horat.* *Doſyć ná tym, dość tego.

SUFFIRE ſignifie auſſi, *Avoir aſſez de force pour une choſe* WYSTARCZYC, doſtawać. **Nous ne ſuffiſons pas pour leur réſiſter.* Nec obniti contra ſufficimus. *Virg.* *Nie wyſtarczemy im, nie ſtaie nie ſtarczy nie doſtaie nám ſił ná nich.

SUFFISAMMENT, adv. (*Aſſez.*) Sat, ſatis. DOSYC. doſtatecznie. **Plus que ſuffiſamment.* Plus quàm ſatis. *Cic.* *Nád-to áż nád-to.

SUFFISANCE, ſubſt. f. (*Ce qui peut ſuffire aux beſoins de la vie.*) Quod ſatis eſt, quod ſufficit. DOSTATECZNIE doſtatkiem mieć czego. **J'ay mangé ma ſuffiſance.* Quod mihi ſatis erat,edi. *Jádłem doſyć, doſtatecznie co potrzeba.

SUFFISANCE. (*Préſomption, Arrogance fondée ſur quelque faux mérite.* Confidentia. Arrogantia. *Cic.* ROZUMIE-

NIE o ſobie, zuchwałość.

SUFFISANCE. (*Capacité,érudition.*) Eruditio,onis.f. Varia doctrina,æ,f.*Cicer.* ROZUM,doſkonałość,tálent każdego,zá. eność ſpoſobność co do przymiotow. **Un homme qui a bien de la ſuffiſance.* Vir miræ & multiplicis eruditionis. *Cic.* *Człowiek wielkiey doſkonáłości pełen rozumu bardzo zacny.

SUFFISANT, maſc. SUFFISANTE, fœm. adject. (*Qui ſuffit.*) Sufficiens, entis, *ou* quod ſatis eſt. *Cicer.* DOSTATECZNY, DOSTATECZNA, doſtatni, doſtatnia, wyſtarczaiący. **Cette terre n'eſtoit pas ſuffiſante pour le nourrir.* Agellus ille non ſatis illum alebat. *Ter.* *Tá wieś ta maiętność nie wyſtarczała im ná wyżywienie. **N'ayant pas des forces ſuffiſantes pour ſoûtenir la dignité de Conſul.* *Non ſufficientibus viribus ad Conſularia munera obeunda. *Liv.* *Nie maiąc o czym wyſtarczyć ná Radziectwa naywyższego godność.

SUFFISANT, (*Préſompteux, qui s'en fait acroire.*) Sibi confidens HARDY dumny zuchwały o ſobie wiele rozumieiący y trzymaiący. **Il fait le ſuffiſant, le capable.* Paululæ ſcientiæ jactor. *Wiele o ſobie trzymał y udawał o ſpoſobności o talentach ſwoich.

SUFFOCATION, ſubſt. fœm. (*Qui empeſche la reſpiration, qui en bouche les conduits.*) Suffocatio.*Cic.* DUSZNOSC Duſzenie.

SUFFOCATION *de mere.* (*Maladie qui arrive au ſexe, cauſée par des vapeurs malignes & pourries qui s'elévent de la matrice, & preſſe le Diaphragme de l'eſtomac*) Vuluæ ſtrangulatio. Strangulatus , ûs, maſc. *Plin.* DUSZENIE maciczne.

SUFFOQUER , (*Faire perdre la reſpiration. Etouffer.*) Suffocare. *Cic.* Spiritum elidere.*Celſ.* DUSIC duſzność czynić záduſzać.

ON DIT au figuré. *Le trop manger ſuffoque l'eſprit* Cibis nimiis ſupprimitur, obruitur animus. *Plin.* ZBYTNIE iedzenie zátłumia,duſi rozum.

SUFFRAGE, ſubſt. maſc. (*Voix qu'on donne dans les aſſemblées.* Suffragium , ſuffragii, neus. *Cic.* GŁOS, kreſka, (*Wotum.*)

SUFFUMIGATION , ſubſt. fœm. (*L'action de faire fumer des parfums* ou *d'autres odeurs, pour faire entrer dans les corps par le moyen de la fumée de certains médicamens.*) Suffitio, onis. PODKURZANIE podkurzenie, kadzenie ſię.

SUFFUSION *de bile,* ſubſt. fœm. (*Epanchement de la bile entre cuir & chair.*) Bilis ſuffuſio, onis,f. *Seu.* ROZLANIE żołci żołtaczka.

SUGGE'RER, V. act (*Fournir à quelqu'un des penſées & des paroles.*) Aliquid alicui ſuggerere.*Cic.* PODDAWAC komu, podſzeptywać, przypominać.

SUGGE'RER *quelqu'un,* (*Luy dire tout bas certains mots qui le font ſouvenir du reſte*) Alicui dicenti verba inſuſurrare, NAPOMKNĄC komu o czym.

SUGGESTION, ſubſt f. (*L'action de ſuggérer.*) Suggeſtus,ûs,m. *Vlp.* Monitus, ûs,m. Admonitio, onis,f. *Cic.* NAPOMKNIENIE komu czego.

SUJET, maſc SUJET, fœm. (*Expoſé à une choſe.*) Subjectus. Objectus Obnoxius. *Cicer.* PODLEGŁY ſkłonny do czego. **La mer ſujette aux vents.* Ventis mare ſubjectum *Cicer.* *Morze podległe wiatrom ſzumom wichrom. **Un pays ſujet aux tempeſtes.* Regio procellis obnoxia. *Colum.* *Kray podległy náwałnościom.

SUJET, m. SUJETTE,f. (*Qui eſt ſoûmis par ſa condition à un Prince.* Subjectus,a,um *Cic.* PODDANY, PODDANA komu,pod władzą,zwierzchnością,panowaniem.

SUJET, (*Matiére dont on traitte.*) Argumentum,ti, neut. Materia, æ,f. *Cic.* Materies, ei,f. *Cic.* RZECZ o czym co ſię mowi, piſze, traktuie.

SUJET, (*Hiſtoire des tapiſſeries & des gravûres.*) Argumentum textilis ſcripturæ *ou* operis cælati. *Cic.* RZECZ do malowania,do wyſzywania podana,lub wzięta.

SUJET, (*Occaſion, cauſe, raiſon.*) Anſa, æ, f Cauſa,æ,f. Occaſio, onis, f. Locus, loci, m. *Cic.* OKAZYA przyczyna záczepka.

Il a donné ſujet de parler. Sermonis anſas dedit. *Cic.* Dał okazyą do mowienia. **Pour ce ſujet, pour cela, pour cette raiſon.* Proterea, ob eam cauſam, eâ de causâ. *Cic.* *Dla tey przyczyny z tey rácyi z tey okazyi.

SUJETTION, ſubſt. fœm. (*Oppoſée à la liberté. ſervitude, Dépendance.*) Servitus, utis, fœm. *Cicer.* PODDANSTWO, niewola. **Eſtre en ſujettion.* In alienâ eſſe poteſtate

Cicer. *Być, w niewoli być poddanym, podlegać komu. *Tenir quelqu'un en ſujettion.* Aliquem ſeueriore imperio coercere, continere, premere. *Trzymáć kogo w podległości, w poddáństwie w uniżoności w pokorze. *Se mettre hors de ſujettion* Exuere obſequium. *Tacit.* *Wybić ſię z niewoli, z poddáństwa, zrzucić iárzmo.

SUIF, ſubſt. maſc. (*Graiſſe de mouton & de bœuf fonduë.*) Sebum *ou* Sevum,i,neut. *Colum.* ŁOY bydlęca tłuſtość przetapiana.

QUI *reſſemble à du ſuif* Seboſus, ſeboſa, ſeboſum. Sevoſus a,um. *Plin.* ŁOIOWATY, iák łoy, podobny do łoiu.

FAIRE *des chandeles de ſuif.* Candelas ſebare, ſevare. *Colum.* Ex ſevo candelas ducere, conficere. ŁOIOWE świece robić.

SUIN, ſubſt maſc. (*Le ſuin de la laine, la ſueur des brebis qui s'attache à leur laine.*) OEſypum, œſypi, neut. *Ovid* WEŁNA niechędożona, wełny owczey plugaſtwo.

La laine avec le ſuin aux brebis. Lana ſuccida, æ,f. Weł. na zewſzyſtkim plugaſtwem niechędożona.

LE SUIN *des oreilles, les ordures qu'on en tire.* Aurium ſordes, ium,f plCic PLUGASTWO w uſzach materya.

SUINTER, V n (*Couler goute à goute.*) Sudare, (do, das, avi, atum) SĄCZYC ſię kroplami.

LA SUISSE (*Pays d'Allemagne diviſé en treize Cantons qui ſont autant de Republiques.*) Helvetia,æ,fem. *Cic. Zurich, Berne, Lucerne, Vri, Schwits, Vnderwal, Zug, Glari, Bâle, Fribourg, Soleure, Schaffouſe, & Appenzel.* SZWAYCARY Rzeczpoſpolita Niemiecka ná 13 Powiatow dzieląca ſię (Kantony Szwarſkie zowią) z ktorych każdy ieſt rzeczą poſpolitą Są záś Kantony náſtępuiące, to ieſt: Curych, Bern, Ury, Szwic, Undrwald, Cug, Glarys, Bal, Fryburg, Solur, Szafuz, Apencel

(Il y en a ſept Catholiques, & quatre Proteſtans & deux moytié Catholiques & moitié Hérétiques) Siedm z nich Katolickie cztery Proteſtanſkie; á dwa połową Katolikow, połową Poteſtantow oſadzone.

SUITE, ſubſt f. (*Enchaiſnement des cauſes ſecondes qui ſe ſu vent.*) Series,ei,f. Ordo, ordinis,m. Conjunctio,onis,f. *Cic.* PORZĄDEK rzeczy y przyczyn po ſobie idących. *Renverſer la ſuite des ſiécles.* Ætatum ordinem perturbare. *Cicer.* *Porządek wiekow pomięſzać, przewrocić.

SUITE. (*Ordre. Arrangement.*) Ordo. *Cic.* PORZĄDEK porządne rzeczy iedna po drugiey ułożenie. *J'ay mis les choſes de ſuite.* Ordine res diſpoſui. *Rzeczy porządkiem ułożyłem. *Vne longue ſuite de malheurs m'a endurcy à tous les nouveaux déplaiſirs.* Diuturnâ deſperatione rerum obduruit animus ad novum dolorem. *Cic.* *Długiem przeciągiem náſtępuiących po ſobie nieſzczęśliwości przywykłem do nowych coraz nieſmakow.

SUITE. (*Liaiſon.*) Conjugatio. Conjunctio. Copulatio, onis, fœm. *Cicer. Quint.* Contexus, ûs, maſc. *Quint.* SKŁADNOSC rzeczy trzymaiących ſię między ſobą iedna z drugą. *Ecrire tout de ſuite* Recto contextu ſcribere. *Quint.* Uno contextu. *Vlp.* *Pisać iednym ciągiem. *Son diſcours n'a nulle ſuite.* Diſſoluta eſt illius oratio, ſermo non cohæret *Cic.* *Mowa w ktorey iedno drugiego ſię nietrzyma.

SUITE. (*Ce qui ſuit d'une choſe.*) Effectus. Exitus. Eventus, *genit.* ûs,m. Eventum,ti,n. *Cic.* TO zá czym idzie, konſekwencya. *La ſuite a fait voir quelle a eſté la cauſe.* Quod effectum eſt, quæ fuerit cauſa demonſtrat. *Cic.* *To co zá tym poſzło, pokazało ſkąd y iáka była przyczyna. *Les ſéditions ont toûjours de mauvaiſes ſuites.* Seditiones conſequuntur graviſſima incommoda. *Bunty y rozruchy záwſze zá ſobą co niedobrego ciągną.

SUITE. (*Le train d'un Prince* ou *d'un grand Seigneur.*) Familia, Comitatus. Aſſeclarum, aſſectatorum turba,æ, fœm. ASSYSTENCYA, Orſzak ſług koło Pána. Dwor. *Il eſt de la ſuite du Roy.* Eſt in Regio comitatu. *Cic.* *Jeſt przy dworze Krolewſkim.

DE SUITE. *Tout de ſuite.* (Phraſes adverbiales, qui veulent dire ſans interruption.) Continenter, continenti *ou* continuâ oratione. *Cic.* JEDNYM ciągiem razem nieprzerywaiąc záraz záczym. *Dire beaucoup de choſes de ſuite ſans prendre haleine.* Uno ſpiritu multa dicere, *ou* continenter. *Cic.* *Wiele rzeczy bez wytchnienia mowić, powiedzieć.

DE SUITE. (*De rang.*) Ordine, *ablat.* PORZĄDNIE iedno po drugiem porządkiem ſwoim. *Il a rangé ſes livres de ſuite.* Ordine libros ſuos diſpoſuit. *Ułożył kſięgi porządnie, porządkiem ſwoim iák idą, iák iść powinny.

DE SUITE. (*Qui ſe ſuivent, deux jours de ſuite.*) Biduo continenti *Suet.* RAZ po raz, dzień po dniu. *Il ſouffrit la ſoif trois jours de ſuite.* Trium dierum ſitim continenter tulit. *Plin.* *Wytrzymał pragnienie nic nie piiąc dzień po dzień, trzy dni całe.

ENSUITE. Poſteà. Deindè. *Cic.* ZA TYM po tym záczym.

SUIVANT, maſc. SUIVANTE, fœm. (*Qui ſuit, qui vient aprés.*) Sequens. Conſequens, entis, omn. gen. IDĄCY zá czym náſtępuiący. *Les autres jours ſuivants.* Reliquis conſequutis diebus *ou* conſequentibus. *Cic.* *Náſtępuiących dni. *La nuit ſuivante.* Sequenti *ou* proximâ nocte. *Cic.* *Náſtępuiącey nocy.

UNE SUIVANTE, (*Celle qui ſuit ſa maitreſſe.*) Pediſſequa. Ancilla,æ,f. *Cic.* SŁUGA ſłużebnica zá Panią idąca.

SUIVANT. (Prépoſition conditionelle.) WEDŁUG, pogług, wedle. *Selon, à proportion.* Secundùm, juxtà, pro. *Według podług. *Vous les éleviez tous deux ſuivant ou ſelon vos moyens.* Illos duos pro re tollebas tuâ. *Ter.* *Wychowałeś oboie według przepomożenia ſwego.

SUIVRE, V. aſt. (*Aller aprés.*) Sequi. *Cic.* Veſtigiis ſequi. *Liv.* Ire veſtigiis alicujus. Conſequi veſtigiis aliquem. ISC zá czym zá kim chodzić lub náſtępować, wſtępować w ślady czyie.

SUIVRE *quelqu'un de prés.* Veſtigia alicujus tenere, *ou* perſequi, veſtigiis alicujus inſtare, inſiſtere. SLEDZIC zákim, ſzlakować go, chodzić zá nim. *Le ſuivre de fort loin.* Intervallo magno aliquem ſequi. *Iść zá kim z daleka, daleko bydź zá nim

SUIVRE ſe dit au figuré *pour imiter.* Sequi, conſequi. *Cic.* ISC zá; náśladować kogo *Suivre les traces de ſon pere.* Veſtigiis patris ingredi *Cic* Inſiſtere *Quint.* *Wtępować w ślady w ſtrzemię oycowſkie. *Suivre l'opinion du peuple, donner dans ſon ſentiment.* Abire ad vulgi opinionem, ſententiam vulgi ſequi. *Suet.* *Iść udać ſię zá zdaniem poſpolitym. *Suivre ſon inclination* ou *ſon génie.* Facere ingenium ſuum. *Terent.* *Iść zá ſkłonnościami ſwemi. *Suivre le bon parti.* Stare à bonis partibus. Stare à causâ bonorum. *Cicer.* *Iść zá dobrą ſtroną udać ſię zá nią.

SULFURE', m. SULFURE'E, f. (*Qui tient de la nature du ſoulfre.*) Sulfureus, a, um. *ou* Sulphuratus, a, um. *Stat.* SIARCZYSTY ſiarkowany ſiarkowaty ſiarkowata, ſiarkę w ſobie ſiarczyſtość maiący.

SULTAN, ſubſt. maſc. *Titre qu'on donne aux Empereurs d'Orient.* (*Ce mot eſt Turc & ſignifie Roy des Roys.*) Rex regum, regis regum, Solus Dominus. SOŁTAN, Padyſza ſłowo Tureckie Tytuł Ceſarza Tureckiego znáczące Krol nád Krolmi.

(Ce nom ſe donne encore aux principaux Bachas.) Sołtanami zowią także przednieyſzych Baſzow.

SULTANE. *Reyne.* (*La principale femme du grand Turc.*) Regina Turcarum, f. SOŁTANKA żona przednia Sołtana.

LA SULTANE VALIDE, (*C'eſt la vieille Sultane, mere de l'Empereur regnant.*) Regina mater, reginæ, matris, *ou* Sultana mater, f. SUŁTANSKA Mać.

SUMACH, ſubſt. m. (*Arbre ſemblable au petit cormier.*) Rhus, Rhuis, f. BOROWKI czerwone, krzewina.

SUPERBE, adj. m & f. *Grand, magnifique,* (*en bonne part.*) Superbus, magnificus, ſplendidus. PYSZNY wſpaniały w rozumieniu dobrym.

SUPERBE, (*Orgueilleux.*) Superbus, a, um. Glorioſus, a, um. *Cic. Plaut.*. PYSZNY dumny hardy- butę y zuchwałość w ſobie maiący.

SUPERBEMENT, adv. (*Magnifiquement.*) Superbè, magnificè, adv. *Cic.* PYSZNO wſpaniale.

SUPERBEMENT, (*Avec orgueil.*) Superbè. Arroganter. *Cic.* PYSZNO Hardo zuchwale.

SUPERBE, ſubſt. f. Superbia, æ, f. HARDOSC duma pycha wyniośłość.

SUPERCHERIE, ſubſt. f. (*Mauvaiſe foy tromperie, dol, fraude, mauvais tour fait à l'impourvû.*) Fraus, fraudis, Fallacia. Dolus. *Cicer.* ZDRADA chytrość podeyście ſztuka cherchel.

AVEC SUPERCHERIE. Dolo malo. Subdolè. Doloſè *Plaut.* ZDRADLIWIE chytrze.

SUPERFICIE, ſubſt. f. (*La ſurface des choſes.*) Superficies,ei,f. *Cic.* POWIERZCHNOSC rzeczy.

SUP-

SUPERFICIE, (*Teinture légére, connoiſſance légére de quelque art* ou *ſcience.*) POZOR rzeczy nauka nápozor.

CAR ON DIT figurément, *Il n'a que la ſuperficie des ſciences.* Leviter tantùm attigit litteras, ſcientias. *Suet.* NAPOZOR uczony. *Il donne dans la ſuperficie, il ne s'arreſte qu'à la ſuperficie, qu'à l'extérieur, qu'à l'écorce.* Specie tantùm ducitur. *Powierzchownie tylko y ná pozor rzeczy bierze.

SUPERFICIEL, m. SUPERFICIELLE, f. (*Qui appartient à la ſuperficie.*) Superficiarius, a, um. *Vlp.* POWIERZCHOWNY, powierzchowna.

ON DIT figurément, *Il eſt ſuperficiel, il n'eſt pas profend.* Leviter attingit omnia ſcientiarum genera. NA POZOR Człowiek.

SUPERFICIELLEMENT, adv. (*D'une maniére ſuperfi-cielle.*) Leviter, ſtrictim. *Cicer.* POWIERZCHOWNIE ná pozor lekko.

SUPERFLU, m. SUPERFLUE, f. (*Qui eſt de reſte, inutile, qui ne ſert de rien pour la néceſſité.*) Supervacuus, Supervacaneus, a, um. *Cic.* ZBYTNI zbyteczny niepotrzebny zbywaiący co ſchodzi.

SUPERFLUITE', ſubſt. f (*Ce qui eſt de trop.*) Superfluitas, atis f. Redundantia, æ, f *Cic. Plin.* ZBYTECZNOSC czego názbyt co zbywa co ſchodzi.

SUSE'RIEUR, maſc. SUPE'RIEURE, fœm. (*Qui eſt au deſſus*) Superior & hoc ſuperius. *Cic.* WYZSZY wyżey nád czym położony.

SUPE'RIEUR *par ſon rang, inférieur en fortune.* Superior ordine, inferior fortunâ. *Cic.* WYZSZY ſtopniem, niżſzy w fortunie.

Il a un eſprit ſupérieur. Extra omnem aleam ingenii poſitus. NIEPOSPOLITEGO człowiek rozumu.

SUPE'RIEUR, (*Qui eſt au deſſeus d'un autre en autorité, qui adroit de luy commander.*) Superior, oris, m. *Sen.* STARSZY zwierzchność maiący. Przełożony.

SUPE'RIORITE', ſubſt fœm. Præpoſiti munus, eris, neut. ZWIERZCHNOSC ſtarſzeńſtwo, przełożeńſtwo.

SUPERSTITION, ſubſt. fœm. (*Vaine & ſcrupuleuſe religion.*) Superſtitio. *Cicer.* GUSŁA Zábobon. *Vne ſuperſtition répanduë parmi les nations.* Superſtitio ſuſa per gentes. *Cic.* *Zábobon między ludźmi rozſiany.

SUPERSTITIEUX, m. SUPERSTITIEUSE, f. (*Qui tient de la ſuperſtition.*) Superſtitioſus, a, um. *Cic.* ZABOBONNY, Zábobonna.

UN SUPERSTITIEUX, (*Vn homme ſuperſtitieux.*) Superſtitioſus *ou* ſuperſtitione captus. *Liv.* Imbutus. *Quint.* CZŁOWIEK zábobonami ſię uwodzący zábobonow pełny.

SUPERSTITIEUSEMENT, adv. Superſtitioſè, adv. *Cic.* ZABOBONNIE, przez zábobon, z zábobonem.

SUPPLANTER *quelqu'un, luy oſter par fineſſe & par artifice la poſſeſſion d'une choſe, & l'empeſcher de l'avoir.*) Aliquem dolo malo, per fraudem, *ou* fraudulenter ab aliquo munere dejicere, depellere. *Cic.* Repellere. CHYTRZE kogo podcyść, w czym podſtępem go záżyć zdradzić.

SUPPLE'ER, V. act. & neut. (*Rendre une choſe complette.*) Supplere *Cicer.* DOPEŁNIC ná to mieyſce záſtąpić czego nie doſtaie *Supplée'er par ſa frugalité à ſon peu de revenu.* Quod ceſſat ex reditu, frugalitate ſupplere. *Plin. Jun.* *Záſtąpić oſzczędnością ſzczupłość dochodow; łatać ſię iák mogąc. *Son pere ſupplée à tous ſes beſoins.* Pater ipſa neceſſaria ſuppeditat. *Ociec go we wſzyſtkim záſtępuie podeymuie.

SUPPLE'ER *pour quelqu'un en ſon abſence, (faire ſon office, ſa charge.*) Abſentis munus explere, *ou* partes abſentis ſuſtinere. ZASTĘPOWAC zá kogo urząd, opędzać zá niego

SUPPLE'MENT, ſubſt. m. (*Ce qui ſert à ſupplée'er.*) Complementum. Supplementum. SUPPLEMENT. Dodawka przydatek do czego.

SUPPLIANT, maſc. SUPPLIANTE, fœm. (*Qui ſupplie.*) Supplex. *Cicer.* Supplicans. PROSZĄCY, Proſząca z pokorą y wielką uniżonością.

EN SUPPLIANT. Suppliciter, adv. *Cicer.* POKORNIE uniżenie.

SUPPLICATION, ſubſt. fœm. (*Tres-humble priére que l'on fait.*) Humilis ac ſuppellex obſecratio. SUPPLIKACYE pokorne y uniżone prożby.

SUPPLICE, ſubſt. m. (*Peine corporelle qu'on fait ſouffrir à quelque criminel.*) Supplicium. Pœna. Cruciatus. *Cicer.*

MĘKA kara ná ciele, lub ná życiu iákiego zbrodnia dręczenie ſkaranie katowanie.

Eſtre traiſné, ou *mené au ſupplice.* Trahi *ou* rapi ad ſupplicium. *Cicer.* Być prowadzonym ná śmierć, ná ścięcie, náplac ná ſzubienicę ná ſtracenie. *Envoyer quelqu'un au ſupplice.* Dedere aliquem ad ſupplicium *ou* dare. *Liv.* *Skazać kogo ná ſtracenie.

SUPPLICE ſe dit hyperboliquement de toute autre peine *ou* douleur qu'on ſouffre dans la vie. MĘKA. *La plus grand ſupplice des meſchans, eſt le remords de leur conſciencie* Summa Impiorum pœna, conſcientiæ ſtimulus & angor. *Cic.* *Náyokrutnieyſza y náyciężſza złych męka ieſt ich własne ſumnienie.

SUPPLICIER, V. act. (*Faire ſouffrir le ſupplice de mort à quelqu'un.* Ultimo ſupplicio aliquem afficere. *Cic.* STRACIC tracić złoczyńcę.

SUPPLIER, V. act (*Prier inſtamment quelqu'un.*) Alicui ſupplicare. Supplicibus verbis aliquem orare. *Cic.* PROSIC uſilnie o co.

SUPPLIQUE, ſubſt. f. (*Requeſte qu'on préſente au Pape, pour obtenir de luy quelque grace.*) Supplicatio, onis, f. SUPLIKA podana ná piſmie.

SUPPORT, ſubſt maſc (*Ce qui ſoûtient une choſe.*) Fulcrum, fulcri, fulcimentum, ti, neut. Fultura, æ, fœm. Columen, inis, neut. *Cicer. Terent.* PODPORA ná czym ſię co wſpiera. *C'eſt le ſupport de la famille.* Familiæ columen. *Ter.* *Podpora filar domu.

SUPPORT, (*Ayde, faveur.*) Favor, oris, m. Gratia, æ, f. *Cic.* PODPORA pomoc wſparcie plecy. *Avoir du ſupport.* Valere gratiâ & amicis *Cic.* *Mieć przyiacioł.

SUPPORTABLE, adject. m. & f. (*Qu'on peut ſupporter.*) Tolerabilis & hoc tolerabile, tolerandus, ferendus, a, um. *Cic.* ZNOSNY, znośna.

SUPPORTABLEMENT, adv. (*D'une maniére ſupportable.*) Toleranter *Cic.* JAKOSZKOLWIEK.

SUPPORTER, V act (*Soûtenir, porter un fardeau.*) Ferre, perferre. Tolerare. Suſtinere. *Cic.* ZNOSIC wytrzymać dzwigać ciężar iáki.

SUPPORTER, (*Endurer, ſouffrir.*) Ferre, perferre, ſufferre, ſuſtinere, tolerare, act. acc. Pati, paſſus ſum. Perpeti. *Cicer.* ZNOSIC cierpieć ponośić. *Je ſupporteray voſtre humeur, & vous la mienne.* Ego te & tu me feres. *Plaut.* *Znośić ſię będziemy, ty mnie, á ia ciebie.

Des corps qui ne peuvent ſupporter le travail. Intolerantiſſima laboris corpora. *Liv.* Słabi ludzie do pracy nietrwali niewytrzymali

SUPPORTER. (*Favoriſer.*) Alicui favere. *Cic.* SPRZYIAC komu.

SUPPOSE', maſc. SUPPOSE'E, fœm. (*Mis en la place d'un autre.*) Subditicius. *Terent.* Subditivus. Suppoſitus. *Cicer.* Supdoſitivus *Var.* PODŁOZONY podſtawiony podſadzony ná mieyſce drugiego podrzucony. *Des livres ſuppoſez, qu'on attribue fauſſement à quelqu'un.* Libri ſubditicii. *Quint.* *Kſięgi piſma podłożone podrzucone ktore komu niewłaśnie przypiſuią. *Vn enfant ſuppoſé.* Subditicius puer. *Plaut.* *Dziecię podrzucone, podrzutek.

SUPPOSE' *que* ſe dit adverbialement, ou *cela ſuppoſée.* Poſito quod, hoc ſuppoſito. JEZELI to ieſt, położmy, daymy to że ták ieſt.

SUPPOSER, V. act. (*Mettre au lieu & place d'un autre.*) Rem pro aliâ ſupponere. Subjicere. act. accuſ. *Cicer.* PODŁOZYC podkładać podſtawić podrzucić ná mieyſce inſzego.

SUPPOSER *un teſtament.* Teſtamentum ſupponere. PODRZUCIC teſtament.

SUPPOSER *des enfans.* Pueros ſubdere. *Plaut.* PODRZUCAC dzieci.

Qui ſuppoſe des teſtamens. Teſtamentorum ſubjector, oris, *ou* Suppoſtor, m. *Plaut.* Fałſzuiący álbo zmyślaiący Teſtamenta, podrzucaiący teſtamenta zmyślone, Praktykuiący Teſtamenta.

SUPPOSER. (*Poſer le cas.*) Ponere. POŁOZYC co dáymy to że. * *Suppoſé qu'il ſoit vaincu.* Pone eum eſſe victum. *Ter.* *Dáymy to że przegrał. * *Je ſuppoſe que vous ſoyez de loiſir.* Modò ſis otioſus. Modò id tibi liceat per otium. *Ter. Cic.* *Bylebyś miał czas.

SUPPOSITION, ſubſt. fem. (*L'action de ſuppoſer.*) Suppoſitio. PODRZUCENIE podrzucanie.

Supposititious / *Supnet lekarski*
Suppôt, Obrońca, Pomoc, Sługa

SUP-

SUPPRESSION, ſubſt. fem. (*Extinction, anéantiſſement d'une charge* ou *de quelque édit.*) Muneris alicujus aut edicti abrogatio. *Cic.* ZNIESIENIE ſkaſſowanie.

SOUPPRESSION *de larmes, de la douleur.* Lacrymarum cohibitio. *Stat.* PRZYTŁUMIENIE tłumienie w ſobie żału łez.

SUPPRESSION *d'urine.* Urinæ ſuppreſſio, quando urina non excedit. *Celſ.* TRUDNOSC uryny,

SUPPRIMER, (*Abolir une charge, un édit.*) Legem, munus, edictum ſupprimere. Abrogare. Reſcindere. Abolere. ZNIESC ſkaſſować.

SUPPRIMER. (*Etouffer, taire, ne point faire paroiſtre.*) Supprimere. ZATŁUMIC przyduſić utłumić pokryć utaić zmilczyć niepokazować.

SUPPURATIF, maſc. SUPPURATIVE, fœm. (*Qui fait ſuppurer.*) Suppuratorius, ſuppuratoria, ſuppuratorium. *Plin.* GNOIĄCY materyą wyciągaiący co do maści otok czyniących.

SUPPURATION, ſubſt. fœm. Suppuratio, onis, fœm. *Cicer.* ZEBRANIE zbieranie ſię materyi obranie obieranie ropy.

SUPPURER, (*Venir à ſuppuration.*) Suppurare. *Colum.* OBIERA ſię materya. **La playe ſuppure.* Erumpit, fertur, exit pus è vulnere. *Celſ.* *Obiera ſię rana, wychodzi zniey ropa otok idzie.

SUPPUTATION, ſubſt. f. (*Calcul.*) Computatio, onis, f. *Plin* RACHUNEK liczba.

SUPPUTER, (*Compter, calculer, nombrer.*) Supputare, computare. *Plin. Cic.* RACHOWAC liczyć zrachować porachować. **J'ay ſupputé ce qui me pouvoit bien revenir de cette affaire.* Enumeravi id quod ad me rediret ex hac re. *Ter.* *Porachowałem co mi z tego przyiść może.

SUR, m. SURE, f. (*Qui a un ſuc fort acide & qui agace les dents.*) Acidus, acerbus, a, um. *Cicer.* CIERPKI przykry bardzo kwaśny iáko tárki.

SUR, (*Ferme, aſſuré.*) *Voyez* SEUR. PEWNY, pewna, beſpieczny.

SUR, (Prépoſition qui marque le temps & le lieu.) *Super, ſuprà* NAD, ná. ná czym, nád czym, nád co. **Vne Ville ſur le Roſne.* Urbs ſuprà Rhodani ripam. *Miaſto nád Rodanem **Sur l'herbe verte.* Suprà fronde viridi. *Virg.* *Ná murawie ná trawie zieloney. **Impoſer un tribut ſur les Villes.* Civitatibus imperare tributa *Cic.* *Włożyć podatki ná Miaſta **Il fait ſes remercimens, en voyant lettres ſur lettres.* Gratias aliis ſuper alias epiſtolis agit. *Cic.* *Dziękuie liſt zá liſtem piſząc.

SUR *le milieu* pour *au milieu.* NA ſrzodku we ſrzodku, przez ſrzodek, ſrzookiem.

SUR *le chemin, dans le chemin* In itinere. *Ter.* In viâ. *Plaut.* NA drodze w drodze.

SUR, (*Environ.*) Circa. Circiter. Sub. *Cic.* NA, około, o. **Sur le midy, environ le midy.* Circa meridiem. *Ná południe, o południu, około południa, w południe. **Sur le milieu de la nuit.* Mediâ circiter nocte. *Cæſ.* *Około północy **Sur le point du jour* Primâ luce *Cæſ.* *O świcie. **Sur la fin de l'Eſté* Exactâ proprè æſtate. *Ná końcu lata. **Sur la fin de ſa lettre.* Extremâ cerâ æpiſtolæ. *Cic.* *Ná końcu liſtem.

SUR, (*Touchant.*) Super *ou* de. O OCZYM względem czego **C'eſt aſſez parler ſur* ou *de cela.* Super hac re nimis, *ou* ſatis ſuperque. *Cic.* *Doſyć iuż tego gadano o tym.

SUR *l'heure,* (*Sur le champ.*) E veſtigio. *Cæſ.* Continuò, extemplò. *Cicer.* ZARAZ wnet wlot w tym momencie nie bawiąc w tym punkcie do razu. **Vn diſcours fait ſur le champ* Extemporalis oratio. *Quint.* *Mowa do razu nápiſana.

SUR (Marquant le motif & la cauſe.) NA. **On le croit ſur ſa parole.* Ejus verbis fides habita eſt. *Uwierzono mu ná ſłowo iego. **Je ſçay cela ſur le rapport de la renommée.* Id famâ & rumore accepi *Cic.* *Wiem o tym z powieści. **Faites cela ſur ma parole.* Fac hoc meâ fide. *Plaut.* *Uczyń to ná moie ſłowo.

SUR *ces entrefaites.* In terim, intereà. *Quint. Curt.* TYM CZASEM pod ten czas. **Sur le bruit de ſa venuë.* Ejus adventu cognito. *Cæſ.* *Zá rozgłoſzeniem przybycia iego.

SUR *tout,* (*Principalement.*) Præcipuè. Præſertim. In primis. *Cic.* OSOBLIWIE nádewſzyſtko zwłaſzcza.

SURABONDANCE, ſubſt. f. Nimia abundantia. OBFITOSC wielka żyzność urodzay.

SURABONDANT, maſc. SURAABONDANTE, fœm.

Superabundans. *Vlp.* Redundans. *Cic.* OBFITUIĄCY, Obfituiąca w co.

SURABONDER, V. neut. qui ſe dit *de ce qui eſt trop abondant.* Superabundare. *Vlp.* Redundare. *Cic.* OBFITOWAC w co.

SUR-ACHETER, V. act. (*Acheter une choſe plus qu'elle ne vaut.*) Cariùs aliquid emere, *ou* nimis carè emere. *Cic. Hor.* PRZEKUPIC przepłacić co nád to.

SURANNE', maſc. SURANNE'E, fœm. (*Trop vieux, trop ancien.*) Antiquior & hoc antiquius. Exoletus. Vetuſtus, a, um. WYSTARZAŁY wywietrzały wywiędły ſprutchniały co do rzeczy zgrzybiały co do oſob. **Vne fille ſurannée, qui eſt desja vieille.* Exoleta virgo. *Plaut.* *Panna ſtara wywietrzała Panna.

SUR-ARBITRE, ſubſt. m. (*Tierce perſonne, qui termine un different à l'amiable.*) Superarbiter, ſuperarbitri, maſc. SĘDZIA Polubowny ſuperabriter Arbiter.

SURBAISSE', (*Vne voute ſurbaiſſée,* ou *en anſe de panier.*) Fornix delumbatus. SKLEPIENIE z koſzami.

SURCHARGE, ſubſt. f. (*Nouvelle charge.*) Novum onus. NOWY ciężar.

SURCHARGER, *quelqu'un.* (*Le trop charger.*) Gravius juſto alicui onus imponere. OBCIĄZAC zbytecznie.

SURCROIST, ſubſt. m. (*Augmentation.*) Acceſſio. *Cicer.* PRZYCZYNIENIE czego przybywa **Avoir un doigt de ſurcroiſt.* Uno digito redundare. *Cic.* *Przybyło ná palec.

ON DIT au figuré, *Ce ſera pour moy un ſurcroiſt d'obligation que je vous auray.* Beneficium tuum magno cumulo auxeris. ROSC obficie, y pomnażáć ſię będzie z tąd obligacya moia, nowy to dla mnie obowiąſkow pochop będzie.

SURCROISTRE, V. (*Croiſtre de plus.*) Succreſcere. *Col.* ROSC nadraſtać przyraſta czego.

SURDITE', ſubſt f. (*Maladie d'oreille, lorſqu'on n'entend point.*) Surditas. Aurium *ou* audiendi gravitas, tarditas, atis, f. *Plin.* GŁUCHOTA głuchość.

SUREAU, *prononcez* SURAU, ſubſt. maſc. Sambucus, ci, f. Sambucea arbor. BEZ drzewo.

DE SUREAU. Sambuceus, a, um. *Plin.* BZOWY, BZOWA ze Bzu.

SURE'ROGATION, ſubſt. f. (*Ce que l'on fait au dela de ce qu'on eſt obligé,* comme *une œuvre de ſurérogation.*) Opus ultrà debitum. NAD ZAMIAR nád powinność nád prawo.

SURET, m. SURETE, f. (*Vn peu ſur.*) Acidulus, a, um. *Plin.* CIERPKAWY trochę cierpki.

SURFACE, ſubſt. fœm. (*Superficie, eſtenduë en longueur & en largeur ſans aucune profondeur.*) Superficies, ei, fœm. *Cic.* POWIERZCHOWNA część rzeczy, płaſzczyzna, płaſk ſam bez miąſzſzości

SURFAIRE, V. act. (*Demander d'une marchandiſe plus qu'il ne faut.*) Merces æquo *ou* juſto pluris indicare. NADTO czynić co do kupna wyſoko záczyniać.

SURGEON, *prononcez* SURJON, ſubſt. m. (*Rejetton.*) Surculus, ſurculi, m. *Plin.* LATOROSL, Latorośka.

SUR INTEDANCE *des baſtimens,* ſubſt. f. Summo ædium regiarum præfecto. NAYWYZSZEGO budowniczego urząd.

SUR-INTENDANT *des finances.* Summus ærarii præfectus *ou* tribunus, i, m. Judex arcæ Galliarum. PODSKARBI wielki (*lub*) *Superintendent.*

SURMONTER, (*Surpaſſer quelqu'un en quelque choſe.*) Aliquem re aliquâ ſuperare, antecellere. *Cic.* ZWYCIĘŻYC kogo w czym przewyższać.

SURMONTER, (*Vaincre.*) Superare. Vincere. *Cicer.* ZWYCIĘZYC przezwyciężyć przebyć,

Taſcher de ſe ſurmonter. Certare ſecum, ſe ipſum vincere. *Cic.* STARAC ſię zwyciężać ſamego ſiebie. **Surmonter les difficultez.* Superare, exantlare, exſorbere difficultates. *Cic.* *Zwyciężać trudności.

Qu'on ne peut ſurmonter. Inſuperabilis & hoc inſuperabile adject. Invictus, invicta, invictum. *Virg. Cic.* Niezwyciężony niezwyciężona.

SURNAGER, V. n. (*Nager par deſſus quelque liqueur.*) Supernatare. PŁYWAC po wierzchu.

SURNATUREL, maſc. SURNATURELLE, fœm. (*Qui eſt au deſſus de la nature.*) Naturam ſuperans, antis, omn. gen. Quod eſt ſupra naturam. NADPRZYRODZONY, nádprzyrodzona.

SUR-NAISTRE, V. n. (*Naiſtre deſſus.*) Adnaſci. PRZYRASTAC przyczym przyrość.

SUR-

SURNATURELLEMENT, adv. (*Contre le cours ordinaire de la nature.*) Supra naturam, ſupra naturæ vires. NADPRZYRODZENIE.

SURNOM, ſubſt. maſc. (*Nom ajoûté au nom propre.*) Cognomen, inis, n. Cognomentum, ti, n. *Cic.* PRZEZWISKO drugie imię.

SURNOMMER, V. act. Cognomen alicui dare, imponere, addere. *Cicer.* PRZEZWAC kogo przezwać przezwiſko dać.

SURNUME'RAIRE, adj. m. & f. (*Qui eſt au delà du juſte nombre.*) Quod eſt extra, ſupra, *ou* ultra numerum. CO nád to, zbytni co ieſt nád liczbę.

SURPASSER, V. act. (*Avoir de l'avantage par la hauteur, groſſeur, & par quelque autre qualité.*) Superare. WYZSZYM być co do wzroſtu przewyższać lub y co do inſzey właſności y przymiotu.

SURPASSER *quelqu'un en quelque choſe.* Aliquem re aliquâ ſuperare, vincere. PRZEWYZSZAC kogo w czym zwyciężać kogo w czym

SURPASSER *ſes égaux.* Inter ſuos æquales longè præſtare. *Cicer.* ZWYCIĘZAC rowiennikow ſwoich. **Taſcher de ſurpaſſer quelqu'un.* Æmulari aliquem. *Cicer.* *Przeſadzać ſię nád kogo.

SURPLIS, ſubſt. maſc. (*Habillement de toile à l'uſage des Clercs dans l'office divin.*) Supparus, ſuppari, maſc. Lineum amiculum. KOMZA Xięża.

SURPLUS, ſubſt m. (*Ce qu'on donne par delà le prix des choſes.*) Corollarium *ou* auctarium, ii, neut. *Cicer.* PRZYDATEK nád ugodę nád umowę. **Je donneray le ſurplus.* Addam corollarium. *Dom przydatek.

Il donna aux pauvres le ſurplus de cette ſomme. Ex eâ ſummâ quod excurrebat, pauperibus erogavit. Dáł ná ubogie co nádto z ſummy zbywało.

AU SURPLUS. (*Au reſte.*) Ad hæc, præterea. Inſuper. NAOSTATEK.

SURPRENANT, m SURPRENANTE, f. (*Ce qui ſurprend & eſmeut l'eſprit qui ne s'y attendoit pas.*) Inſolitus. Novus, a, um. Inſolens, entis, omn gen. *Cic.* DZIWNY, Dziwna co podziwienie ſprawuie nádſpodziewanie.

SURPRENANT. (*Extraordinaire.*) Mirus. Supendus, a, um. DZIWNY cudowny cudowna niezwyczayny.

SURPRENDRE, V. act. (*Prendre quelqu'un au dépourveu.* Aliquem nec opinantem *ou* improviſo *ou* de improviſo occupare. *Cicer.* NIESPODZIEWANIE kogo záżyć nápaść ná niego niеſpodzianie; w czym go niеſpodzianie uprzedzić w dobry álbo zły ſpoſob. **Cettre maladie l'a ſurpris tout à coup.* Morbus Illum invaſit. *Plaut.* *Tá choroba go nieſpodzi nie nápadła. **La nuit nous a ſurpris.* Nox oppreſſit. *Ter.* Intervenit *Liv.* *Noc nás západła.

SURPRENDRE *des lettres, les intercepter.* Litteras intercipere *Cicer.* PRZEYMOWAC liſty. **Surprendre quelqu'un en menſonge.* Tenere aliquem manifeſtum mendacii. *Podchwycić kogo w kłamſtwie. **Eſtre ſurpris en des choſes honteuſes.* Tenèri manifeſtò in rebus turpibus. *Cicer.* *Ná uczynku złapanym. **Le Roy fut ſurpris de mort.* Mors Regem opprеſſit improviſò. *Liv.* *Krol nágle umarł.

SURPRENDRE. (*Tromper finement.*) Aliquem circumvenire. *Cic. Plaut.* PODEYSC podchwycić chytrze zdradliwie ſztuką.

SURPRENDRE, (*Eſtonner quelqu'un.*) Aliquem perculere, (percello, is, perculi, perculſum.) *Cic.* ZDZIWIC kogo záździwić záździwienie zdziwienie zdumienie mu uczynić. **Cette parole vous a ſurpris.* Hæc vox te perculit *Cic.* *Zdziwiłeś ſię ná to ſłowo; uczyniło ci podziwienie to ſłowo.

SURPRISE, ſubſt. fem. (*Action qui ſurprend.*) Res inopinata, improviſa. RZECZ nieſpodziana dziw zdumienie.

SURPRISE, (*Fineſſe, tromperie.*) Fallacia, æ, fem. Captio, onis, f. Captiuncula, æ, f. Dolus, doli, maſc. *Cic. Plaut.* OSZUKANIE zdrada podeyſcie ſztuka. ** Il n'y a point de ſurpriſe à cela, & je ne garderay point voſtre argent dix jours.* Nulla in eâ re captio eſt & non decem dies occupatum tibi erit argentum. *Plaut.* *Niemaſz w tym żádnego oſzukania pieniądze twoie umnie nád dzieſięć dni nie zábawią.

SURSAUT, ſubſt. maſc. qui ſe dit dans cette expreſſio ſe. ſile. *S'éveiller en ſurſaut.* Subitò & cum trepidatione expergiſci. NAGLE ſią porwać ze ſnu.

SUR-SE'ANCE, ſubſt. fœm. (*Terme, délay, qu'on accorde à un créancier.*) Dilatio, prolatio, onis, fem. *Cic.* DYLA-

CYA terminu zápłacenia długu, pozwolenie czaſu dálſzego.

SURSE'ANCE, (*Ceſſation.*) Ceſſatio. Intermiſſio. *Plaut.* PRZESTANIE poprzeſtanie.

SURSE'ANCE *d'armes,* (*Tréves.*) Induciæ, arum, fem. plur. *Cæſ.* PRZYMIERZE do czaſu záwieſzemie między ſobą woyny do czaſu.

SURSEMER, V. act. (*Semer par deſſus & tout de nouveau.*) Superſeminare. SIAC ná czym znowu.

SURSEOIR, V. act. (*Différer.*) Aliquâ re ſuperſedere. Rem ſuſtinere. Differre, act. accuſ. *Cic.* POPRZESTAC czego álbo przytrzymać zwłoczyć odkładać. **Faire ſurſeoir une choſe.* Rem inhibere. *Rzecz zátrzymać zwłoczyć. **Le jugement d'un procés.* Judicium litis ſuſtinere. * Zwłoczyć ſprawę.

SURTAXER *quelqu'un,* (*Le taxer trop haut.*) Deſcribere pecuniam ultra modum in aliquem. PRZETAXOWAC przeſzaczować oſzacować wyżey nád to co ſię warto wyſoko táxować. Przeładować kogo.

SUR-TOUT, (*Sur toutes choſes particuliérement.*) Imprimis, præſertim. NADEWSZYTKO oſobliwie zwłaſzcza.

SUR-TOUT, ſ. m. (*Groſſe caſaque* ou *manteau qui ſe met en Hiver par deſſus les habits.*) Lacerna, æ, fem. *Juv.* Zwierzchnia ſuknia wſzelakie zwierzchnie dlá ciepła lub od deſzczu álbo kurzu odzienie, Płaſzcz, opończa, kiereia, &c.

SURVEILLE, ſubſt. fœm. (*Le jour précédent de la veille d'une feſte.*) Dies antecedens pervigilium. PRZED wilią dzień.

SURVEILLER *quelqu'un,* (*Veiller ſur quelqu'un, prendre garde qu'il faſſe bien ſon devoir.*) Advigilare alicui, *ou* attendere. PILNOWAC ſtrzedz nád kim.

SURVENANT, maſc. SURVENANTE, fem. (*Qui ſurvient ſans eſtre attendu.*) Qui improviſus *ou* inexpectatus adeſt. PRZYPADKOWY przypadaiący nieſpodziewanie ſię trafiaiący.

SURVENDRE, (*Vendre plus qu'il ne faut.*) Aliquid æquo *ou* juſto cariùs vendere. PRZEDAC nád to drogo.

SURVENIR, V. neut. (*Arriver à l'improviſte, & ſans qu'on s'y attende.*) Intervenire *Cic.* Supervenire. PRZYPASC przyiechać przybyć nád ſpodziewanie nápaść.

SURVENIR, (*Fournir aux beſoins de quelqu'un.*) Subvenire. PODEYMOWAC kogo.

SURVIVANCE, ſubſt. f. (*Privilége que le Roy accorde pour ſuccéder à une charge.*) PRZYWILEY ná przeżycie. **Il a la ſurvivance de ſon pere, il doit ſuccéder à la charge de ſon pere.* Deſignatus eſt paterni muneris ſucceſſor, oris, m. *Má przywiley ná to po śmierci oyca.

SURVIVANT, m. SURVIVANTE, f. (*Celuy qui vit plus qu'un autre.*) Superſtes. *Cic.* TEN álbo ta co kogo przeżyie.

SURVIVRE, V. act. & n. (*Vivre plus qu'un autre.*) Álicui eſſe ſuperſtitem. PRZEZYC kogo.

SURVUIDER, V. act. (*Desemplir un vaiſſeau trop plein.*) Deplere. *Plin.* WYRZUCAC z okrętu ze ſtatku przeładowanego.

SUS, (Particule dont on ſe ſert pour exciter, & donner courage.) Age. Agite. Eia, age. DALEYZE, nuże. **Courir ſus à l'ennemi.* In hoſtem impetum *ou* impreſſionem facere. *Liv.* *Skoczyć uderzyć ná nieprzyiaciela.

SUSCEPTIBLE *de quelque choſe.*) adject. maſc. & fœm. Obnóxius, a, um. Facilis & hoc facile. *Cicer.* SKŁONNY podobny podległy łatwy prędki do czego. **Nous ſommes ſuſceptibles de pluſieurs défauts.* Faciles & cerei ſumus in vitium flecti. *Hor.* *Do wielu niedoſkonałości ſkłonni ieſteśmy wielu niedoſkonałościom podlegli.

SUSCITATION, ſubſt f. Impulſus. *Cic.* Inſtigatio. PODUSZCZENIE podmowienie podmowa námowa.

SUSCITER, V act. (*Faire venir au monde, faire naiſtre.*) Suſcitare *Cic.* WZBUDZIC wzniecić co.

SUSCITER. (*Faire naiſtre, émouvoir, exciter.*) Suſcitare. Excitare. Concitare Movere. Commovere. act. accuſ. *Cicer.* POBUDZIC do czego, podbudzić ná co.

SUSCRIPTION, ſubſt. fœm. (*L'addreſſe d'une lettre.*) Litterarum inſcriptio, onis, fœm. *Cic.* PODPIS ná wierzchu liſtu do kogo

SUSPECT, maſc. SUSPECTE, fœm. (*Dont on ſe doit défier, qu'on a ſujet de craindre.*) Suſpectus, ſuſpecta, ſuſpectum PODEYRZANY, Podeyrzana, komu álbo czemu niedowierzać trzeba. **Tout m'eſt ſuſpect.* Suſpecta mihi ſunt omnia. *Cicer.* *Wſzyſtko mi ieſt podeyrzane. **Avoir* ou *tenir quelqu'un*

qu'un pour ſuſpect. Suſpectum aliquem habere. *Virg.* *Mieć kogo zá podeyrzanego.

SUSPENDRE, *prononcez* SUSPANDRE. (*Attacher quelque choſe en haut, le faire pendre an l'air.*) Pendere, ſuſpendere. *Cic. Hor.* POWIESIC záwieſić obwieſić.

SUSPENDRE ſe dit figurement, *Arreſter, retenir, ſuſpendre ſon jugement, le retenir, l'arreſter.* Judicium, aſſenſionẽ à re aliquâ cohibere. *Cic.* ZAWIESIC zátrzymać niewłaśnie záwieſić zdanie ſwoie. **Ses larmes.* Lacrymas cohikere. *Cic.* Fletum ſuſpendere. *Ovid.* *Zátrzymać łzy. **Sa colére.* Cohibere iracundiam. *Cic.* *Gniew zátrzymać. **Son reſſentiment.* Doloris ſenſum. *Petr.* *Zemſtę.

SUSPENDRE *quelqu'un de ſa charge, l'empeſcher de l'exercer.* Submovere aliquem à ſuo munere. ZABRONIC komu urzędu ſprawowania odſądzić go ná czas od urzędu.

SUSPENS, *ou* SUSPENDU *de ſa charge.* A munere, ab officio ſummotus, a, um. OD URZĘDU ſuſpendowany ſuſpenſę maiący ná ſobie.

ESTRE EN SUSPENS, (*Incertain de ce qu'on doit faire.*) Animi *ou* animis pendere. *Ter.* BYC w wątpliwości w niepewności wáżyć ſię co czynić niewiedząc.

SUSPENDU, maſc. SUSPENDUE, fœm. *prononcez* SUSPANDU, (*Pendu en l'air.*) Suſpenſus, a, um. *Horat.* OBWIESZONY, Obwieſzona, powieſzony, powieſzona, wiſzący, wiſząca záwieſzony.

ON DIT figurément *Eſtre ſuſpendu entre la crainte & l'eſpérance* In ſpe & timore attentum *ou* ſuſpenſum animum habere. *Ter.* MIĘDZY nádzieią y boiaźnią wiſzący zoſtaiący.

SUSPENSION, *prononcez* SUSPANSION, ſubſt. f. (*L'action de ſuſpendre.*) ZAWIESZENIE.

SUSPENSION D'ARMES. (*Tréves.*) Induciæ, arum, fem. plur. *Cicero.* ZAWIESZENIE Woyny doczaſu przymierze.

SUSPICION, ſubſt fem. (*Soupçon. Défiance.*) Suſpicio, onis. SUSPICYA lekkie porozumienie podeyrzenie.

SUSTENTER, V. act. (*Nourrir.*) Suſtentare. SUSTENTOWAC żywić.

SUTURE, ſubſt f. (*Jointure des os de la teſte, du crane.*) Sutura, æ, f. Commiſſura cranii, æ, f. *Celſ.* SPOIENIE czaſzki w głowie ſzew ktory ſpaia części głowy ludzkiey.

SUYE. ſubſt. fem. Fuligo, ginis, fem *Cic.* SADZE.

SYCOMORE, ſubſt maſc. (*Arbre aſſez ſemblable au figuier.*) Sycomorus, ſycomori, fem. *Vitr.* FIGOMORWA drzewo.

SYLLABE, ſubſt f. (*Son articulé, formé d'une ou de pluſieurs lettres*) Syllaba, æ, f. *Cic.* SYLABA. **Dire ſyllabes à ſyllabes.* Dicere ſyllabatim, per ſingulas ſyllabas *Cic.* *Powiadać ſylaba zá ſylabą.

SYLLOGISME, ſubſt maſc. (*Argument compoſé de deux premieres propoſitions, dont l'une s'appelle* Majeure, *& l'autre* Mineure, (Parmi les Philoſophes.) Syllogiſmus, ſyllogiſmi, maſc. *Quint.* Ratiocinatio, onis, fem. Argumentum, ti, neut. SYLOGIZM Argument złożony z propozycyi z ktorych iedna zowie ſię Powſzechna y ogolny ſens máiąca druga oſobna y w partykularności co twierdząca álbo neguiąca.

SYMBOLE, ſubſt. maſc. (*Signe, type, eſpéce d'embleme, ou repréſentation de quelque choſe morale par les images* ou *les propriétez des choſes naturelles*, comme *le Lion eſt le ſymbole de la valeur.* Hieroglyphicæ notæ, arum, ſem plur. Effigies, ei, f. *Phæd.* WIZERUNEK obraz podobieńſtwo rzeczy do obyczaiow ludzkaich lub rzeczy przyrodzonych náleżące náprzykład Lew ieſt wizerunk, álbo obraz, álbo podobieńſtwo męſtwa.

SYMBOLE chez les Chreſtiens, *C'eſt un mémoire des articles de la Foy.* Symbolum, li, neut. (Mot conſacré.) SKŁAD Artykułow wiary wraz zebranych krotko.

SYMBOLISER, (*Avoir enſemble quelque convenance* ou *rapport.*) Alicui aliquâ re ſimilem eſſe, convenire inter ſe. SYMBOLIZOWAC z ſobą mieć podobieńſtwo między ſobą iedno zdrugim.

SYMMETRIE, ſubſt. f. (*Proportion, juſteſſe des parties d'un baſtiment.*) Symmetria, æ, f. Partium ſtructura, æ, f. *Col.*

SYMETRYA proporcya ſkładność części w budowaniu y w każdey rzeczy.

SYMPATHIE', ſubſt fem. (*Reſſemblance d'humeur & de tempérament,* ou *conformité des qualitez naturelles.*) Sympathia, æ, fem. *Plin.* SYMPATYA podobieńſtwo humorow zdanie ſkłonności oſob álbo rzeczy między ſobą zgodność zgodliwość przyrodzenia.

SYMPATHISER. (*Avoir de la ſympathie.*) Inter ſe convenire, *ou* ſympathiam habere. SYMPATYZOWAC mieć ſympatyą z ſobą.

SYMPATHIQUE, adj. maſc. & fem. (*Les qualités ſympathiques.*) Qualitates inter ſe convenientes & amicæ. WŁASNOSCI iákie w rzeczach między ſobą ſympatyczne y ſobie przyiazne.

SYMPHONIE, ſubſt. fem. (*Accord des ſons & des voix.*) Symphonia. SYMFONIA głoſow zgodnych przyiemność.

SYMPTOME, ſubſt. maſc. (Terme de médecine.) *Signe, accident qui arrive dans une maladie, par où on peut juger de ſa nature.*) Symptoma, atis. ZNAKI przybywania álbo ubywania choroby przypadki ktore ſię w chorobie trafiaią.

SYNAGOGUE, ſubſt. f. (*L'Egliſe Judaïque* ou *l'aſſemblée des Juifs.*) Synagoga. SYNAGOWA Zbor Zydowſki.

SYNCOPE, ſubſt fœm. (*Soudaine défaillance des facultez vitales.*) Animi defectio, onis. Deliquium, ii, neut. *Cic.* MDŁOSC zemdlonie omdlenie ná ſiłach wſzyſtkich.

SYNDERESE, ſobſt. fœm. (*Reproche ſecret que nous fait noſtre conſcience d'une choſe.*) Conſcientiæ ſtimulus, morſus, ûs, maſc. *Cicer.* SUMNIENIA ruſzenie zgryźliwość ſumnienia właſnego ſtrofuiącego y karczącego w złym, bodźiec ſumnienia.

SYNDIC, ſubſt. m. (*Procureur d'une Communauté.*) Publicæ rei Procurator. SYNDYK ten co ma ſtaranie y ná pieczy ſwoiey intereſſa iákiego zgromadzenia.

SYNDIQUER. (*Cenſurer. Reprendre.*) Carpere. Culpare. Reprehendere *Cic* STROFOWAC karczyć upominać.

SYNODE, ſubſt maſc (*Prélats aſſemblés pour les affaires de la Religion* ou *de la diſcipline de l'Egliſe.*) Synodus, Synodi, fœm. Concilium, ii, neut. SYNOD Zbor Seym Duchowny.

SYNODAL, m. Synodale, f. (comme *une harangue Synodale.*) Oratio habita in Synodo. SYNODALNY, Synodalna **Les Statuts Synodaux.* Synodarum ſtatuta, orum, n. pl. *Synodalne Konſtytucye uſtawy.

SYNONYME, a ject. maſc. & fœm. (*Qui a meſme nom & meſme ſignification.*) Idem ſignificans, antis *ou* Valens, entis, omn gen. *Quint.* JEDNEGOSZ imienia nazwiſka toż znaczące imię.

SYRACUSE, *aujourd'huy* SARRAGOSSE, (*Ville de Sycile.*) Syracuſæ, arum, fœm. plur. *Cic.* SYRAKUZY Miaſto w Sycylii.

SYRIE. (*Province d'Aſie qui comprend la Syrie propre, la Paleſtine* ou *la Terre Sainte & la Phénicie.*) Syria, æ, fœm. *Cic.* SYRYA Prowincya Azyi maiąca w ſobie właśnie Syryą, Paleſtynę to ieſt Ziemię Swiętą, y Fenicyą.

SYRIEN, (*Qui eſt natif de Syrie.*) Syrus *ou* Syrius, maſc. SYRYANIN z Syryi rodem.

SYRIENNE, (*Celle qui eſt native de Syrie.*) Syria, æ, fœm. SYRYANKA Syryika rodem.

SYROP, ſubſt. maſc. (*Jus exprimé des ſimples & cuit avec le ſucre.*) Succus florum ſaccharo conditus. Syrupus, ſyrupi, maſc. ULEPEK ſok zioł ſmażony w cukrze w miodzie &c.

SYRTES, ſubſt. maſc. (*Bancs de ſable qui ſe trouvent dans la mer Méditerranée, où les vaiſſeaux ſont ſouvent naufrage.*) Syrtes, Syrtium, fœm. plur. *Virg.* HAKI y Raſy ná morzu Srzodziemnym o ktore częſtokroć rozbiiaią ſię okręty.

SYSTEME, ſubſt. m. (Terme des Aſtronomes, qui veut dire *Compoſition, Arrangement.*) UKŁAD ſkład części gruntownych iákiey rzeczy y położenie między ſobą. **Le ſyſtéme du monde.* Mundi compoſitio, onis, f. Structura, æ, f. *Złożenie części świata.

T'lettre

T.

T.

T'Lettre conſonne & dix-neuviéme de l'Alphabet François. T Litera Dwoygłoſna dziewiętnaſta Alfabetu Francuſkiego.

Cette lettre ſe prononce ſouvent comme un *C*, quand elle eſt immédiatement ſuivie d'un *I*, qui eſt accompagné d'une voyelle. Ainſi on prononce *action, rédemption*, comme s'ils étoient écrits *accion, redempcion.* Tá litera częſtokroć wyraża ſię iáko C. kiedyzáraz poniey náſtępuie *I.* z inſzą wokalą iáko w tych ſłowach *action* uczynek *redemption* odkupienie wymawiamy iákoby ſię pisało accion redemcion.

Toutes les fois que le *D* eſt à la fin d'un mot, & que le ſuivant commence par une voyelle ou une *H* non aſpirée, nous le prononçons comme un *T*, & nous diſons par exemple, *grant eſprit, grant homme*, quoique nous écrivions, *grand eſprit, grand homme.* Jle rázy ieſt D ná końcu ſłowa, á zá nim náſtępuie ſłowo záczynaiące ſię od wokali álbo od *H.* nie twardo tchnionego, to wymawiamy D ná końcu ſłowa iáko T. náprzykład *grant eſprit* wielki rozum, *grant homme* wielki człowiek, chociaſz ſię piſze *grand eſprit, grand homme.*

Les noms qui finiſſent en *ment, ant* perdent la lettre *T* au plurier. Ainſi *ſentiment, bienfaiſant*, font à leur plurier *ſentimens, bienfaiſans*, & non pas *ſentiments, bienfaiſants.* Słowa ktore ſię kończą ná *ment.* ná *ant* tracą konſonę T. w większey liczbie, y ták *ſentiment* zdanie, *bien faiſant* dobrze czyniący, w większey liczkie ſię piſzą *ſentimens* zdania, *bienfaiſans*, Dobrze czyniący *ſentimenets bienfacians.*

T, eſtoit une lettre numérale chez les Anciens qui marquoit *cent ſoixante;* & lorſqu'on mettoit un tiret deſſus, elle vouloit dire *cent ſoixante mille.* T. U dawnych była literą znaczącą liczbę ſto ſześćdzieſiąt, á z tytłem ná wierzchu znáczyła ſto ſześćdzieſiąt tyſięcy.

TA, le féminin du pronom poſſeſſif, *Ton.* Ce mot eſt feminin en noſtre langue, qui ſuit en latin le genre des ſubſtantifs auſquels il eſt joint comme. Twoia. *Ta voix. *Twa voix. *Tua vox.* *Twoy głos. *Ta pudeur. *Tuus pudor.* * Twoia ſkromność. *On met *Ton* auſſi au féminin, quand le mot ſuivant commence par une voyelle. * w Francuſkim miaſta *ta* twoia, piſzą y mowią *ton* w białogłowſkim rodzaiu, kiedy ſię náſtępuiące ſłowo záczyna od wokali. **Ton inclination, ton honneſteté;* quand l'*H* aſpire, on retient *Ta* comme *Ta harangue, ta hauteur.* *Twoia ſkłonność, twoia poczciwoſc, ále kiedy H ieſt mocno tchnione to niepiſze ſię ton, ále *ta* twoia, Twoia mowa, twoia wyniosłość,

TABAC, ſubſt. maſc. (*Plante médecinale* appellée autrement *Nicotiane.*) Tabacum, tabaci, neut. TABAKA Tytun ziele.

La feüille de cette plante ſe prend en poudre, en fumée, ou ſe maſche.) Záżywaią Liści tytuniowych, álbo náproch utarſzy, álbo dymem kurząc, álbo też żuiąc.

PRENDRE *du tabac en poudre.* Tabacum in pulverem contuſum totis naribus trahere. ZAZYWAC proſzkowey tábaki, wąchać. **Prendre du tabac en fumée* ou *fumer (ſimplement)* Fiſtulâ tabacum haurire. *Kurzyć tytuń. **Prendre du tabac en machicatoire, le maſcher.* Tabacum mandere. *Żuć tytuń żwać.

TABATIERE, ſubſt. fem. Pixidula ad tabacum reponendum. TABAKIERKA puſzka ná tábakę.

TABELLION, ſubſt. maſc. (*Celuy qui anciennement groſſoyoit les actes en juſtice.*) Tabellio, onis, maſc. *Juſtin.* (Ce mot ne ſe dit point qu'en Province.) PISARZ to ſłowo francuſkie nie mowi ſię tylko w Prowencyi káncelaryſta.

TABERNACLE, ſubſt. maſc. (*Lieu où repoſoit l'Arche d'Alliance chez les Juifs, où Dieu eſtoit préſent & parloit à Moiſe.*) Tabernaculum, li, neut. PRZYBYTEK Arki przymierza *Tabernaculum.*

(Aujourd'huy on appelle Tabernacle dans l'Egliſe, la partie de l'Autel où l'on met le Corps de J. C. dans le Ciboire. *Tabernaculum, li,* neut.) Tábernakulum teraz zowią w Kościołach mieyſce w Ołtarzu ná wyſtawienie Nayśw: Sákramentu lub też ná ſchowanie.

TABIDE, adject. maſc. & fem. (Ce mot vient du latin *Tabes*, & eſt un terme de Médecine, qui ſe dit de ceux qui ſont malades de phtiſie.) Tabidus, tabida, tibidum. *Mart.* Suchotliwy w ſuchotach będęcy ſuchotnik.

TABIS, ſubſt, maſc. (*Sorte d'étoiffe de ſoye à ondes.*) Pannus ſericus undulatus, panni ſerici undulati, maſc. TABIN Máterya iedwabna w wodę.

TABISER *une étoffe.* Undantem pannum facere, *ou* undulatam veſtem facere. TABINOWAC máteryą, w wodę ią robić.

TABLATURE, ſ. f. (*Piéce de Muſique écrite ſur le papier, qui eſt en notes, en chiffres* ou *en lettres de l'alphabet pour joüer des inſtrumens.*) Notæ muſicæ. TABLATURA Párteſy nuty piſane Muzyka.

ON DIT proverbialement *Donner bien de la tablature à quelqu'un, luy donner de la peine & des affaires.* Plurimùm negotii alicui facere, multùm negotii exhibere. Biedy komu nárobić.

TABLE, ſubſt. fœm. (*Sorte de meuble, qui ſert à pluſieurs uſages, faite ordinairement de bois avec des pied à hauteur d'appuy.*) Tabula, æ, fem. Stoł, ſprzet domowy do rozmaitego záżywania: zwyczaynie z drzewa ná nogach wyſokości w pas álbo iák ſię człowiek oprzeć może.

TABLE *d'attente*, Tabula pura, *ou* vacua. TABLICA gołá czyſta ná ktorey nic piſano gotowa ná nápis iáki.

ON DIT au figuré, *C'eſt une table d'attente*, parlant *d'un jeune homme qui ne ſçait encore rien, mais qui a de grandes diſpoſitions à bien apprendre.* Nudum eſt illi ingenium & ad multa docile. MŁODY człowiek ieſzcze nic uczony ále nádzieią oſobie wielką y czniący.

TABLE *où l'on mange.* Menſa, æ, f. Menſa eſcaria. *Cic.* Stoł do iedzenia,

TABLE *qui n'a qu'un pied.* Monopodium, ii, neut. STOŁ o iedney nodze. * *Table qui a trois pieds.* Tripes menſa, menſæ tripedis, fem. *Hor.* Menſa Delphica. *Cicer.* * Stoł o tzech nogach.

Eſtre à table ou *eſtre aſſis à table.* Accumbere menſis, ad menſam *ou* ddiſcumbere. Być u ſtołu ſiedzieć u ſtołu. **Pourquoy n'eſtes-vous point à table?* Quare non recumbis? *Petr.* *Czemu nie ieſteś u ſtołu. **Dreſſer* ou *mettre la table.* Apponere. Inſtruere menſam. *Plaut. Cic.* *Nágotować do ſtołu. **Couvrir la table de mets exquis.* Exquiſſitimis *ou* conquiſitiſſimis cibis menſam inſtruere, extruere. *Cic.* *Záſtawić ſtoł delikatnemi potrawami.

TABLE, ſę dit auſſi *des viandes qu'on ſert deſſus.* Menſa, æ, ſem. *Cic.* STOŁ o ſamych potrawach, **Vne bonne table.* Lauta menſa. *Hor.* Opima menſa. *Sil-Ital.* * Stoł dobry. **Tenir table ouverte.* Rectam cenam dare *ou* liberam. *Petr. Suet.* *Trzymać ſtoł otwarty. **Donner ſa table à quelqu'un.* Menſæ aliquem adhibere. *Cic. Suet.* *Miewać kogo u ſtołu u ſiebie. * *Courir les tables.* Percurrere menſas. *Plin.* *Biegać po cudzych obiadach.

QUI *ſert ſur table, maiſtre d'hoſtel, qui arrange les plats ſur table.* Structor, oris, maſc. *Mart.* KUCHMISTRZ co ſtoł záſtawuie Trukczaſzy; Stolnik.

QUI *ſert à table.* Miniſter ad menſam. *Hor. Cic.* Służący do ſtołu.

TABLE *d'un livre, c'eſt un ordre alphabétique de de toutes les matiéres principales qui y ſont contenuës.* Index, indicis, com. gen. *Cic.* REJESTR księgi iákiey, Rejeſtr ná końcu księgi co ſię w całey księdze záwiera oſobliwſzego.

TABLE *d'un damier ſur laquelle on joüe aux dames & au trictrac.* Abacus, abaculus, i, maſc. Alveus luſorius, ii, m. *Plin.* TABLICA warcabnica ſzachownica.

TABLE, (*Petit ais de pierre* ou *d'airain ſur lequel anciennement on gravoit les loix.*) Tabula in qua leges inſculpebantur. TABLICA prawa, kámienna, lub miedziana tábliczka ná ktorey prawa u dawnych piſano. * *Ainſi l'Ecriture dit que Dieu donna à Moiſe deux tables de pierre, où il écrivit ſes commandemens.* Duas tabulas lapideas Moïſi dedit, in quibus leges inſcriptæ erant digito Dei. *Moyżeſzow, Bog dáł

cáł dwie kámienne Táblice przykazań ſwoich.

TABLE *à tracer des figures de Mathématiques.* Tabula Arithmetica, æ, f. TABLICA do ryſowania,

ON DIT proverbialement, *Ils ne ſont qu'un lit & une table.* Veſti contubernium faciunt. *Petr.* Bárdzo ſą w ściſłey z ſobą przyiaźni, iedno ciáło y iedna duſza w oboygu.

TABLEAU, ſubſt. maſc. (*Peinture, figures peintes, qui repréſentent quelque hiſtoire* ou *païſage.*) Tabula picta. Fictura. *Cic.* OBRAZ málowanie wſzelakie.

PETIT TABLEAU. Tabella, æ, fem. *Cic.* OBRAZEK máły. **Mettre un tableau dans ſon jour.* Tubulam in bono lumine collocare. *Cic.* *Ná dobrym widoku poſtawić lub zawieſić lub przybić lub wyſtawić obraz.

TABLEAU ſe dit figurément *Des deſcriptions* ou *des repréſentations qui ſe font de vive voix* ou *par écrit.* Virorum illuſtrium *ou* locorum picturæ, arum, fem. plur. OPISANIE czego do żywego z wyrażeniem iák by odmalował.

TABLEAU ſe dit d'*un quadre, qui contient les noms des perſonnes d'un meſme corps.* Album. *Cic. Suet.* REJESR oſob ſtanu iákiego. **Ecrire ſur le tableau.* In album mittere, referre. *Cic.* *Wpiſać w Rejeſtr. **Effacer quelqu'un du tableau* Albo eradere aliquem. *Tacit.* *Wymazać z Rejeſtru kogo.

TABLETTES, ſubſt. fem. plur. (*Aſſemblage de pluſieurs ais* ou *planhes diſpoſées par rangs à mettre des livres.*) Librorum loculamenta. Foruli. SZAFY ſzuflady półki ná ſtawianie Kśiąg.

TABLETTES au plurier ſe dit auſſi d'*Une eſpéce de petit livre* ou *d'agenda où il y a cinq* ou *ſix feuillets de parchemin* ou *de vélin préparé, ſur leſquelles on écrit avec une touche* ou *crayon, ce dont on veut ſe ſouvenir.* Adverſaria, adverſariorum, neut plar. *Cicer.* TABLICZKI kśiąſzki pámiętne (*Puyllares*) Kśiążeczki do piſania czego dlá pamięci z pargaminu lub ſkorki lub inſzey materyi w kilka kartek álbo tábliczek złożone, z ołowkiem proſtym lub ſrebrnym luby złotym do piſania.

TABLETTE chez les Apoticaires, (*C'eſt un électuaire ſolide & reduit à ſec qu'on taille en forme de petites tablettes.*) Tabella medicata frugibus & ſaccharo. TABLICZKI aptekarſkie, morſelki.

TABLETTERIE, ſubſt. fœm. (*L'art de faire des ouvrages de pieces de raport, des damiers.*) Muſivum, *ou* muſaicum opus Operis muſivi, neut. *Vitr.* MOZAIKOWA robota, wyſadzana iáko ſzáchownica warcabnice robią koſtkowa robota

TABLETTIER, ſubſt. maſc. (*Celuy qui fait des ouvrages de tabletterie.*) Muſivarius, ii, maſc. Teſſelator, oris, maſc. *Manil.* TEN co w koſtkę ſadzi.

TABLIER, ſubſt. maſc, (*Eſpéce de table quarrée à joüer aux Dames & aux Echets.*) Alveus luſorius. *Cic.* WARCABNICA gra.

TABLIER, (*Morceau de cuir que quelques Artiſans mettent devaut eux en travaillant.*) Periſcelis è corio, idis, fem. FARTUCH robotnikow ſkurzany

TABLIER *de cuiſine.* Sordidiſſimum linteum quo coquus præcingitur. *Petr.* FARTUCH kuchenny.

TABOURET, ſubſt. maſc. (*Eſpéce de ſiége fort bas.*) Imum ſubſellium, ii, neut. *Plaut.* TABORET ſtołeczek niſki.

TAMBOURIN, ſubſt. m. (*Petit tambour d'enfant.*) Parvum tympanum, i, neut. BĘBENEK dziecinny.

Battre le tambour ou *la caiſſe. celuy qui bat le tambour* ou *la caſſe.* Bić w bęben. Doboſz ten co bębni, w bęben lub Táraban.

TAC, ou TAC Tac *répeté deux fois.*) (*Mots qui expriment le ſon des coups.*) Tax. *Plaut.* PLASK, plaſk: odgłos bicia klaſk plaſk trzaſk. **On fera tac tac ſur mon dos, je ne m'en ſoucie guéres.* Tax, tax erit tergo meo, noncuro. *Plaut.* *Będzie klaſku plaſku po grzbiecie, ále nie dbam o to.

TACHE, ſubſt. fem. (*Soüillure.*) Macula, æ, fem. Labes. PLAMA.

PETITE TACHE. Labecula, æ, fem. *Cic.* Parva macula. PLAMKA máła.

TACHE *naturelle* ou *ſigne qui vient au corps.* Nævus, nævi, maſc. *Cic.* PLAMA ná ciele przyrodzona wada znamię.

TACHE *de rouſſeur qui vient au viſage.* Lenticula, æ, f. Lentigo. *Celſ. Plin.* Vari, *Celſ.* PIEGI ná twarzy. **Faire en aller les taches de rouſſeur du viſage.* Fugare ore maculas.

Ovid. Tollere varos è facie. *Celſ.* * Spędzać piegi. **Qui a des taches de rouſſeur.*) Lentiginoſus, a, um. *Plin.* *Piegowaty piegowata Piegawy piegawa.

TACHES *qui viennent aux jambes, pour eſtre trop auprés du feu.* Varietates igne factæ. *Plin.* PLAMY od ognia ná nogach ſię y goleniach przydaiące.

TACHE ſe dit figurément *de ce qui ſoüille la réputation* ou *l'honneur d'une perſonne.* Macula. Labecula, æ, fem. Labes, is, f. *Cic.* PLAMA niewłaśnie ſkaza, ná ſławie zákała.

TACHER. (*Salir. Gaſter. Soüiller.*) Maculare. Contaminare. *Cicer.* SPLAMIC ſkazić ſpaſkudzić.

TACHER ſe dit au figuré. Maculare alicujus famam, *ou* nomen. *Liv.* Inquinare famam. *Cic.* SPLAMIC ſławę czyią zákał komu ná ſławie uczynić.

TACHETER, V. act. (*Marquer de petites taches.*) Maculis variare. Diſtinguere, (guo, guis, xi, ctum.) *Plaut* CĘTKOWAC znaczyć Cętkami Cętkowany Cętkowana.

TACITE, adject. maſc & fem. (*Qu'on taiſt, qui n'eſt point exprimé,*) Tacitus, tacita, tacitum. *Quint.* DOMYSLANY niewyraźny, dorozumiewany, ſkrycie ſię nie wyraznie znayduiący, ſkryty, ukryty, taiemny.

TACITEMENT, adv. (*Sans s'exprimer.*) Tacitò. Tacitè. *Cic.* NIEWYRAZAIĄC.

TACITURNE, adject. maſc. & fem. (*Qui parle peu, qui eſt morne.*) Taciturnus, taciturnum. *Hor.* CICHY máłomowiący.

TACITURNITE', ſubſt. f. (*Humeur* ou *tempérament de celuy qui parle peu.*) Taciturnitas, atis, fœm. *Cic.* CICHOSC małomowność.

TACT, ſubſt. maſc. (*Qui eſt le premier & le plus exquis de tous les ſens.*) Tactus, ûs, maſc. *Cicer.* DOTKIENIE zmyſł náypierwſzy y náywybornieyſzy.

(On l'appelle auſſi le ſens du *toucher.* Dotknienie, toż ſamo, zmyſł dotknienia.

TAFETAS, ſubſt. m. (*Sorte d'é offe de ſoye fort déliée & fort mince.*) Pannus ſericus levidenſus, i, m. KITAYKA materya iedwabna bardzo cienka y wietcha.

TAIE, *ou* TAYE, ſubſt. f. (*Petit corps qui ſe forme ſur la prunelle de l'œil.*) Albugo, ginis, fœm. Glaucoma, atis, n. *ou* Glaucoma, æ, fœm. *Plaut. Plin.* BIELMO ná oku ſkaza ná zrzenicy.

TAILLABLE, adject. maſc. & fœm. (*Qui eſt ſujet à la taille.*) Vectigalis & hoc vectigale. Stipendiarius, a, um. PODATKOWY podatkowaniu ſłużący. **Vne ville taillable, qui eſt à la taille.* Stipendiarium oppidum, n. *Plin.* *Miaſto podatkuiące.

TAILLANDIER, ſubſt. m. (*Ouvrier qui travaille en gros fer, qui fait des haches, des béches, des hoyaux.*) Faber ferrarius, fabri ferrarii, m. KOWAL

TAILLANT, ſubſt. m. (*Ce qui coupe dans un couſteau.*) Acies, ei, f. *Plin.* OSTRZE w nożu.

TAILLE, ſubſt. fœm. (*La ſtature,* ou *la grandeur d'une perſonne.*) Statura, æ, fœm. *Cicer.* WZROST oſoba. **Un homme de bonne mine & de belle taille, qui a la taille belle.* Homo formâ & ſtaturâ appoſitâ ad dignitatem. *Pięknego wzroſtu, piękna oſoba.

TAILLE. (*Morceau de bois fendu en deux, dont les parties ſe rapportent l'une à l'autre, ſur leſquelles on fait des hoches* ou *crans pour marquer la viande & le vin qu'on prend à crédit.*) Talea, æ, fœm. *Var.* KARB; dwa kawały drewna do karbowania ſchodzące ſię z ſobą.

TAILLE ſe prend en cette ſignification pour *l'impoſition, qui fut miſe ſur le peuple, durant le regne du Roy St. Loüis par forme de ſubſide, pendant les guerres d'outre-mer, & qui ſont devenuës fixes du regne de Charles VII.* Vectigal, lis, n. *Cicer.* POBOR podatek.

Eſtre à la taille, payer la taille. Inter ærarios referri. Vectigalem, *ou* ſtipendiarium eſſe. *Cic. Liv.* Podatkować podatek dawać. **Mettre quelqu'un à la taille.* Ærarium aliquem *ou* vectigalem facere, inter ærarios aliquem referre. *Cic. Cæſ.* *Podatek ná kogo włożyć. **Lever les tailles.* Tributum exigere. *Cic. Cæſ.* *Wybierać podatki. **Augmenter les tailles.* Augere vectigalia. *Cæſ.* *Podatki podwyższyć. **Les diminuer* Minuere vectigalia. *Cæſ.* *Podatki zniżyć. **Décharger quelqu'un de la taille.* Levare aliquem vectigali. *Cicer.* *Uwolnić od podatkow kogo.

*Ser-

Sergent des tailles, qui léve la taille. Vectigalium exactor. *Cæſ.* STRAZNIK ſługa ſkarbowy.

Collecteur des tailles. Quæſtor. Poborca Deputat komiſarz.

TAILE. (*Coupûre. Decoupûre.*) Sectura. Inciſura. *Pliu. Colum.* OBCINANIE rznięcie wyrzynanie.

Taille de la vigne & des arbres. Vitis *ou* arborum putatio. *Cic.* OBCINANIE winnić drzew.

TAILLE *du marc du raiſin, qu'on coupe & qu'on retourne ſur le preſſoir.* Uvarum & folliculorum acinorum circumciſio, onis, f. *Var.* OBIERANIE gron do praſy.

PIERRE DE TAILLE. Saxum ſectile. KANIEN ciosany.

Taille d'une perſonne qui a la pierre. Sectio. *Cic.* Rznięcie wyrzynanie kamienia oſobie iákiey.

TAILLE *douce* ou *image en taille douce.* Scalpro molliùs imago expreſſa. RZNIĘCIE ná blaſze, koperſztych, Obraz ná blaſze rznięty.

TAILLER, V. act. (*Couper. Séparer. Diviſer.*) Secare. Inſecare. Incidere. ODKRAWAC kraiać ciąć rznąć obcinać.

TAILLER *les arbres, la vigne.* Arbores, vitem putatre, amputare, exputare. *Horat.* OBCINAC winnicę latorośle. **Tailler long la vigne pour luy faire pouſſer du bois.* Sarmentum in materiam ſubmittere. *Cicer* *Wyſoko obcinać winnicę áby w latorośle roſła. **Tailler court la vigne pour luy faire porter plus de fruit.* Imperare vitibus geminatum reditum. *Colum.* *Obcinać krotko winnicę áby gron więcey wydawała.

TAILLER *une figure en marbre, faire une figure de marbre.* Effingere ſtatuam de marmore. WYRZYNAC z marmuru z kamienia wyciosać oſobę iáką. **Tailler des pierres.* Lapides ſecare. *Horat.* *Kamienie ciosać. **Tailler le marc des raiſons.* Circumcidere folliculos acinorum. *Obierać grona winne do praſy.

TAILLER *quelqu'un de la pierre.* Alicui per ſectionem *ou* per inciſionem calculum eximere. WYRZYNAC komu kamień.

Tailler un habit. Pannum ad veſtem conficiendam ſecare. Skraiać ſuknią. **Vne plume.* Calamum ſcalpello acuere, exacuere. *Pioro po piſania zárznąć ſkroić zrobić. **La tailler menu.* Aptare pennam in acutum mucronem. *Cienkie pioro zrobić. **La tailler gros.* In latum mucronem aptare. *Grube pioro zrobić.

TAILLER ſe dit figurément, *Défaire les ennemis, les tailler en piéces.* Hoſtes concidere *Cæſ.* WYCIĄC w pień nieprzyiaciela. **Vne armée taillée en piéces.* Cæſus, conciſus exercitus. Cæſæ copiæ. *Cic.* *Woyſko w pień wycięte.

ON DIT auſſi *Tailler quelqu'un en pieces,* ou *ſa réputation.* Concidere aliquem. *Cic.* ROZSIEKAC kogo lub ſławę ná ſztuki poſzarpać.

ON DIT *il eſt le maiſtre, il rogne & il taille,* c'eſt à dire *il diſpoſe de tout à ſon gré* Omnia ut lubet *ou* uti libitum eſt, tractat, *ou* pro ſuâ libidine adminiſtrat, gerit. PAN robi co chce iak mu ſię podoba.

ON DIT proverbialement *Il luy a taillé des croupieres,* ou *il luy a taillé de la beſogne,* c'eſt adire *il luy a ſuſcité bien de mauvaiſes affaires.* Duras illi dedit. *Terent.* NAROBIŁ mu wiele licha; *skroił mu kurtę* proſte potoczne przyſłowie.

TAILLE', maſc. TAILLE'E, fœm. Sectus, ſecta, ſectum. RZNIĘTY rzezany ciosany.

Vn homme bien taillé, bien fait. Omnibus ſuis membris expreſſus homo. *Quint.* Człowiek pięknego wzroſtu.

TAILLEUR *d'habits.* Sarcinator. KRAWIEC.

TAILLEUR *de pierres.* Quadratarius. Lapidarius. *Petr.* KAMIENIARZ.

Tailleur d'hommes. Sector hominis ad evellendum calculũ. Cyrulik co ludziom kamień wyrzyná.

TAILLIS, ou *bois taillis, qu'on coupe de temps en temps.* Cædua ſilva, cæduæ ſilvæ, fœm. *Plin.* SZPALERY, drzewa, lub gay obcinany czaſami.

ON DIT proverbialement & populairement, *Gagner le taillis, ſe cacher, ſe mettre en lieu de ſeureté.* Tenebroſius nemoris latibulum penetrare. *Petr. B.* Recipere ſe fuga in portum *ou* in tutum aliquem locum. *Cicer.* UCIEC ſchronić ſię.

TAILLON, ſubſt. m. (*Seconde taille* ou *nouvelle impoſition.*) Tributi acceſſio. DUPLA trypla kwadrupla podatek wedwoynaſob álbo podwyższony w potrzebie.

TAIRE, V. act. (*Ne point parler d'une choſe.*) Aliquid *ou* de re aliquâ tacere. ZAMILCZYC nie mowić o czym.

SE TAIRE, (*Garder le ſilence.*) Tacere. Conticere. Obticere. Conticeſcere. Silere. Silentium dare, facere. MILCZEC milczenie chować.

FAIRE *taire le monde, faire ſilence pour écouter.* Audientiam facere. *Auct. ad Heren.* Facere ſilentium. *Quint.* UCISZYC wſzyſtkich dla ſłuchaniá.

FAIRE *taire quelqu'un, luy commander de ſe taire.* Silentium alicui imperare *ou* indicere. *Plin.* MILCZYC komu kazać.

FAIRE *taire quelqu'un, luy tenant teſte,* ou *l'obliger de ſe taire.* Linguam alicui occludere, comprimere. *Cicer.* USTA komu zámknąć gębę zátkać rácyami. **Le faire taire par argent.* Alicui linguam præcludere pecuniâ. *Gębę komu zátkać datkiem.

FAIRE *taire le monde, l'empeſcher de parler.* Sermones hominum retundere, reprimere. *Cic.* LUDZKIE gęby zátkać, zámknąć gębę ludziom.

TAISSON, ſubſt m (*Blereau, animal ſauvage.*) Taxus, taxi, maſc. *Plin.* Mæles, mælis, fœm. *Vitr. Stat.* ZBIK, Kot dziki, zdeb.

TALC *ou* TALQUE, ſubſt. m. (*Sorte de minéral,* ou *pierre tranſparente & luiſante.*) Perlucidus lapis Talcum vocant. TALK gips kamień przezroczyſty.

TALEMOUSE *ou* TALMOUSE (*L'un & l'autre ſe dit.*) Placenta triquetra. PLACEK, pirog.

(C'eſt une ſorte de petite patiſſerie qui eſt en triangle, faite de fromage mou avec des œufs.) Ciaſto z twarogu y iaiec.

TALENT, *prononcez* TALANT, ſubſt. m. Talentum, ti, n. *Plaut.* TALENT waga pieniężna lub też pieniądz w ſobie wielką wagę maiący.

(Le talent valoit tantoſt un poids, & tantoſt une ſorte de monnoye. Le talent valoit différemment. Le talent Attique valoit cinquante mines Attiques, qui ſelon l'opinion commune faiſoit 2313. livres de noſtre monnoye. Le talent de l'Iſle d'Egine valoit le double du talent Attique. Le talent de l'Iſle d'Eubée, qu'on appelle aujourd'huy Négrepont, valoit. 56. mines Attiques & environ 2600. livres de noſtre monnoye. Le talent d'Egypte eſtoit de pareille valeur. Le talent Babylonien & celuy de Perſe valoit 70 mines, & celuy de Syrie en valoit. 25 Le talent Attique d'argent le plus commun valoit 60. livres, c'eſt la moitie de celuy des Hebreux & des Romains ſelon Heſychius, c'eſt autant que ſix cens écus monnoye de France, & le talent d'or valoit ſix mille ſept cens cinquante écus.) Tálent rozmaitego był waloru. Atycki tálent miał w ſobie piędziesiąt grzywien Attyckich to ieſt. 2313. Liwrow álbo Frankow Francuſkiey monety, náſzych trzy tyſiące oſmdziesiąt cztery Tynſow. Tálent Wyſpy Eginy tyle drugie co Attycki. Tálent Wyſpy Ewbeyſkiey dzis Negropont zowią ważył 56. grzywien Attyckich á około 2600. Liwrow Francuſkich Náſzych Tymff: 3466. Szoſ: 2 Tálent Egipſki był tegoſz waloru. Babiloński y Perſki. 70. grzywien, Syryiſki 25. grzywien. Tálent Srebrny Attycki poſpolity 60. Funtow, połowa Zydowſkiego y Rzymſkiego Talentu wynoſi ſześć ſet tálerow monety Francuſkiey, Tálent záś złoty ważył ſześć tyſięcy ſiedm ſet pięćdziesiąt talerow.

TALENT ſe dit figurément *en morale des qualitez naturelles & acquiſes pour réuſſir en quelque choſe que ce ſoit.* Dos, dotis. Facultas, atis, fœm. *Cicer. Ovid.* TALENT przymiot ſpoſobność. **Il a du talent pour parler en public.* Facultatem habet in dicendo, *ou* dicendi. *Plin-Jun. Quint.* *Ma talent w mowieniu.

Les talens de l'eſprit Ingenii dotes. *Ovid.* Tálenta rozumu

ON DIT *faire valoir le talent.* Son facultatem quæſtui habere. *Ter.* POZYTKU ſwego ſzukać z czego co kto pnie.

TALION, ſubſt. maſc. (*Punition égale à l'offenſe qu'on a faite, la peine du talion, dent pour dent, œil pour œil,*) Talio, onis, f *Cic.* WET ZA WET karanie odwetowne.

TALISMAN, ſubſt m. Taleſma, atis, n. TALIZMAN.

(Ce mot eſt Perſan, qui ſignifie graveure conſtellée, avec de certains caractéres ſur les diſpoſitions des Aſtres. Monſieur Ducange croit qu'il vient à *Talamaſca litteris,* qui ſont des chiffres & des lettres ſecrettes, *ou* caracteres inconnus, dont ſe ſervent les ſorciers à cauſe que *Talamaſca,* ſignifie *illuſion.* Słowo Perſkie rznięcie z konſtellacyą iáką z charakterami

pewne-

pewnemi oznáczaiącemi położenie y dyſpozycyą gwiazd rozumicią że ſię Talizman zowie od liter ſkrytych y charakterow taiemnych nie każdemu zrozumianych, iákich zážywaią czarownicy gdyż Tálamaz znáczy oſzukanie omámienie.

TALMUD, ſubſt. maſc (*Livre qui contient les loix & les couſtumss des Juifs, leur droit civil & canonique & leurs traditions*) Ritualis Judæorum liber, bri, m. TALMUD Kſięga praw obyczaiow y bałamuctw żydowſkich.

(Il y a deux Talmuds, celuy de Jeruſalem, & celuy de Babylone, qui eſt le plus eſtendu, qu'on lit d'ordinaire, & qui a le plus de cours parmi les Juifs.) Dwa talmudy żydowſkie ſą. Jerozolimſki y Babiloński: ten ieſt obſzernieyſzy y między żydami bardziey záżywany.

TALOCHE, ſubſt. fœm. (Vieux mot & fort populaire, pour dire un coup de main.) *Il luy a donné une taloche.* Ictum ipſi impegit. *Petr.* UDERZENIE plaśnienie, plaſnął go ręką, uderzył go.

TALON, ſubſt. maſc. Talus, tali, maſc. PIĘTA. **Le talon d'un ſoulier.* Calcei poſtica pars, poſticæ partis, fœm. *Korek u trzewika.

ON DIT *Marcher ſur les talons de quelqu'un, le ſuivre de fort prés.* Alicujus veſtigiis inſtare. *Tacit.* BLISKO zákim iść. **Vous me marchez ſur les talons.* Calces deteris mihi. *Plaut.* *Nádeptuieſz mię, przydeptałeś mię.

ON DIT proverbialement & populairement *Montrer les talons à quelqu'un, ſe retirer, s'en aller.* Abire. Diſcedere. POYSC precz od kogo odwrocić ſię od niego y odeyść.

Joüer des talons (*S'enfuir.*) Terga vertere, convertere. *Liv. Cic. Plaut.* Fugam capere, capeſſere. *Cæſ. Liv.* UCIEC *Nożka Pan*; tył podać.

TALONNER, V act. (*Donner des coups de talon* ou *donner des deux.*) Equum calce ferire. *Quint.* Cædere equum calcibus *Plaut.* ZEWRZEC konia nogami piętami oſtrogami.

ON DIT figurément *Talonner quelqu'un, le preſſer fort, eſtre toûjours à ſes trouſſes pour obtenir une choſe de luy,* ou *la luy faire faire* Aliquem urgere, alicui inſtare. *Cic.* NAPRZYKRZAC ſię komu, pokoiu mu niedać, nalegaiąc o co.

TALONNIER, ſubſt. maſc. (*Qui fait des talons de ſouliers.*) Calcaneorum opifex, icis, maſc. SZEWC co korki do trzewikow robi.

TALONNIERES, ſubſt. f. (*Aiſles que les Poëtes ont donné à Mercure aux pieds & à ſa teſte pour aller par l'air porter les ordres de Jupiter.*) Talaria, ium, n. pl. SKRZYDŁA u koſtek y ſkroni Merkuryuſza od Poetow przydane.

TALUS, *prononcez* TALU, ſubſt. m. (*La pente qu'on donne à une muraille.*) Acclivitas. Declivitas, atis, f. *Cæſ.* POCHODZISTOSC ſpadziſtość ściany.

QUI *eſt fait en talus.* Acclivis *ou* declivis & hoc acclive, declive, adj. *Cic. Cæſ.* POCHODZISTO ſpadziſto dana ściana.

TALUTER *une muraille, y donner du talus* ou *de la pente* Declivem murum ſtruere. POCHODZISTO ſpadziſto ścianę dawać.

TAMARISC *ou* TAMARIS, ſubſt. maſc. (*Arbre d'une moyenne hauteur.*) Tamarix altera folio tenuiore. TAMARYSZEK, TAMARYSZKA, Tamaryſzkowe drzewo pomierná krzewina.

TAMBOUR, ſubſt. m. *Caiſſe.* (Mot plus uſité parmi les ſoldats.) Tympanum, ni, n. *Phæd. Horat.* BEBEN taraban. **Battre le tambour* ou *la caiſſe.* Tympanum ferire. *Bić w bębny w tarabany uderzyć.

TAMBOUR *de baſque.* Tympanum Cantabricum, i, neut. BRZĘKADŁO, Tołombaſik álbo Cymbał.

Joüer du tambour de baſque. Pulſare, quatere, verberare digitis tympanum Cantabricum. W Tołumbaſy bić, grać w Tołumbaſy w brzękadła w Cymbały.

TAMBOUR *d'une horloge.* Tympanum, n. CYMBAŁ u zegara.

(C'eſt une boëte ronde, où eſt enfermé le grand reſſort.) Kooperta wielka ktora ſztuki wſzyſtkie do koła opaſuie.

ON DIT proverbialement & dans le familier, *Ce qui vient de la flute, s'en va par le tambour,* pour dire *qu'on dépenſe avec profuſion ce qu'on a acquis avec facilité, par de mauvaiſes voyes.* Malè parta, malè dilabuntur. *Cic.* JAK przyſzło ták odeſzło, letkie nábycie, łatwe ſtracenie.

Mener quelqu'un tambour battant, pour dire *Avoir un grand avantage ſur luy, ſoit dans la diſpute* ou *dans le jeu.* Probè exagitare aliquem aut in diſputando aut in ludo. Zá-

woiować kogo całe.

TAMBOUR, ſubſt. m. (*Celuy qui bat la caiſſe* ou *le tambour*) Tympanotriba, æ, m. *Plaut.* DOBOSZ.

TAMIS, ſubſt. m. (*Saz avec quoy on paſſe de la fariue.*) Farinarium *ou* pollinarium cribrum, i, n. Incerniculum, li, n. *Plin.* SITO do przeſiewania mąki.

TAMISER, (*Paſſer la farine par le tamis.*) Farinam cribro ſuccernere, (no, is, crevi, cretum.) *Plin.* SIAC przeſiewać mąkę.

TAMISE, ſubſt. f. Tameſis, is, m. *Cæſ.* TAMIZA.

(L'un des plus grands fleuves d'Angleterre, qui ſort de deux ſources aſſez eloignées l'une de l'autre, ſçavoir Thame & Iſe, leſquelles ſe joignent vers Oxfort, & font la Tamiſe, laquelle aprés avoir arroſé la ville de Londres, ſe va rendre dans la Manche.) Jedna z náywiękſzych rzek Angielſkich, z dwoch zrzodeł doſyć od ſiebie dalekich wypadaiąca to ieſt z Zrzodła Tame, y Ize, ktore ſię łączą ku Oxfordzie y tám rzekę Tamizę czynią ktora oblewa miaſto Londyn, y w pada w Zátokę morſką.

TAMPON, ſubſt. maſc. (*Ce qui ſert à boucher un vaiſſeau.*) Obturamentum, ti, neut. *Plin.* PAKUŁY wſzelakie do utykania Okrętow, mech &c.

TAMPONNER, V. act. (*Boucher avec un tampon.*) Obturare, (ro, ras, avi, atum.) *Hor.* UTYKAC okręt.

TAN, ſubſt. maſc. (*Ecorce des jeunes chefnes miſe en poudre, qui ſert à la préparation des cuirs.*) Tannum, tanni. ZOŁA, kora dębu młodocianego, ktorey záżywaią Garbarze do ſkor wyprawiania.

TANAIS, ſubſt. maſc. (*Riviére de l'ancienne Europe & de l'Aſie, qui s'appelle aujourd'huy le* DON, *& eſt dans la Moſcovie, & la petite Tartarie.*) Tanais, is, maſc. *Horat.* DUNAIEC Donec rzeka w Moſkwie y małey Tartaryi.

TANCHE, ſubſt. f. (*Poiſſon d'eau douce.*) Tinca, æ, f. *Auſon.* LIN Ryba rzeczna.

TANDIS QUE. (*Pendant que.*) Interim dum *ou* Interea dum. *Cic.* TYM CZASEM gdy.

TANE', (parlant *d'une étoffe brune, qui eſt de couleur de tan.*) Leucophæus, a, um. *Plin.* POPIELATY myſząty ſzarzyzna.

QUI *eſt veſtu de gris tané.* Leucophæatus, a, um. *Mart.* CHODZĄCY w ſzarzyznie.

TANER *les cuirs, les mettre au tan.* Querneo puivere coria craſſiora perficere. *Plin.* ZOŁOWAC ſkory, wyprawiać ie w zole.

ON DIT figurément *Taner quelqu'un, luy faire de l'ennuy & du chagrin.* Moleſtum eſſe alicui *ou* eſſe dividuæ. *Plaut.* KŁOPOTU biedy komu nárobić.

TANERIE, ſubſt. fœm. (*Le lieu où l'on tane les cuirs.*) Officina ubi querneo pulvere perficiuntur coria. WARSZTAT Garbarſki

TANEUR, ſubſt. m. Coriarius craſſiorum coriorum perfector. GARBARZ.

TANIERES, ſubſt. fœm. (*Retraittes des beſtes fauves.*) Ferarum cubilia, lium, neut. plur. *Cicer.* Latibulum, li, neut. *Catul.* ŁOZYSKA Knicie gdzie ſię dziki zwierz chowa

TANSER, V. act. (Mot un peu vieux dans la langue.) *Reprendre, reprimender, gronder.* Aliquem increpare. Objungere. KARCZYC ſtrofować łaiać kogo.

TANT, qui ſe dit des nombres. TYLE. **Prendre tant de peine pour un tel fils.* Tantum laborem capere, *ou* tantum laboris ob talem filium. *Terent.* *Tyle pracy tyle kłopotu podiąć dla ſyna tákiego. **Ils ne ſont pas tant que l'on croit.* Non eſt tantus eorum numerus, quantus creditur. Non tot ſunt, quot putantur eſſe. *Nie tyle ich ieſt iák rozumieią.

TANT mis dans le diſcours pour *Tellement, ſi fort, ita, tam, & adeo.* TAK, ták wiele, ták bardzo, ták dalece: tyle **Tant il eſtoit important de baſtir,* ou *de fonder l'Empire Romain.* Tantæ molis erat Romanam condere gentem. *Virg.* *Ták wiele ná tym należało áby było Rzymſki národ fundować. **Et quoy les dévots ſont-ils ſi coléres?* Tantæ ne animis cæleſtibus iræ? *Virg.* *Ták bardzoſz ſię to y Swięci gniewaią. **Eſt-ce une choſe ſi faſcheuſe que de mourir?* Uſque adeo ne mori miſerum eſt? *Virg.* *Także to rzecz ieſt nieſzczęśliwa umierać.

TANT mis pour *Autant,* ſe rend par *tantus, quantus,* comme *Je n'avance pas tant,* ou *autant que je voudrois.* Non tantùm proficio, quantùm volo. *Cicer.* TYLE ile, nie tyle

ták mi ſię wiedzie iák bym ſobie życzył. **Je me ſouviendray de ce plaiſir, tant que je vivray.* Hujus beneficii meminero, dum vivam. *Cicer.* * Pámiętać będę poki życia mego o tey łaſce pamiętny tey łaſki będę.

TANT eſt quelquefois rélatif & conjonctif. *Il a fait un grand voyage, tant par mer, que par terre.* Magnum iter confecit tùm terrâ, tùm mari *ou* & terrâ & mari. TAK, iáko. Wielką podroż odprawił ták morzem iáko y lądem.

TANT *s'en faut que, qu'au contraire.* Tantum abeſt, ut. NIETYLKO nie; ále też owſzem.

TANT *que, pendant que, tandis que.* Dum, *ou* Quo ad. POKI. **Tant que nous vivons icy bas.* Dum hic vivimus. *Cic.* *Poki tu żyiemy ták długo iák tu żyiemy. **Tant qu'il a eſté à la ville.* Quo ad fuit in urbe. *Cic.* *Poki był w mieście.

ON DIT proverbialement *Tant vaut l'homme, tant vaut ſa terre.* Ut eſt homo, ita res illius ſunt. JAKI Pán táki kram (*przyſłowie.*)

TANT *ſoit peu.* Parumper. *Plaut.* TROCHĘ Troſzeczkę

TANTE, ſubſt. f. (*Sœur du pere.*) Amita, æ, f. *Cic.* STRYJENKA ſioſtra oyca. **Tante ſœur de la mere.* Materera, æ, f. *Cic.* *Wuienka ſioſtra matki.

TANTOST. (*Il n'y a pas long-temps,* en parlant *du meſme jour.*) Paulò ante, modò, adv. *Cic.* DOPIERO niedawno.

TANTOST. (*Par fois*) Modò, modò, adv. *Cicer.* CZASEM, raz czaſami. **Entendre tantoſt une choſe, & tantoſt une autre.* Modò hoc, modò illud audire. *Cic.* *Raz to drugi raz co inſzego ſłyſzeć.

TAON, TAHON *ou* Ton, (comme *on prononce* ſubſt. maſc. Aſilus, li, maſc *Virg.* OEſtrus, tri, maſc. *Plin. ou* OEſtrum, tri, n. *ſelon Feſte.* Tabanus, i, maſc. GIEZ bąk.

TAPE, ſubſt. fœm. (Mot bas & populaire) pour dire *Un coup de la main.* Ictus, ûs, maſc *Cæſ. Phæd.* UDERZENIE ręką. **Il luy donna une tape.* Illum ictu manûs percuſſit, dedit *ou* impegit illi alapam. *Uderzył go plaſnął go.

ON DIT populairement *Mon cœur fait tape tape,* ou *bat de joye & de peur.* Cor crebriùs ſalit *ou* micat in pectus. SERCE biie we mnie.

TAPER. (Mot bas & populaire.) *Voyez* DONNER *une tape* Manu aliquem percutere, ictum impingere. *Voyez* FRAPER. UDERZYC ręką plaſnąć kogo.

EN TAPINOIS, adv. (*Mot vieux & burleſque,* qui veut dire *En cachette, ſecrettement.*) Latenter, ſuſenſo gradu, clanculùm. *Ter.* SKRYCIE potaiemnie ukradkiem.

SE TAPIR, (*Se cacher, ſe dérober à la veûë en ſe cachant derriére quelque choſe, pour n'eſtre point apperceu.*) Obſcuro loco abjicere ſe negligenter. *Phæd.* Latitare, latere abditè. *Cicer.* KRYC ſię ſkryć ſię zá co ſchować ſię kędy kryć ſię.

TAPIS, ſubſt. m. Tapes, etis, maſc. *Virg.* KOBIERZEC Dywan.

TAPIS *brodé à l'aiguille.* Tapes acu pictus. KOBIERZEC wyſzywany. **Tapis velu de deux coſtez* Amphitapa, æ, f. *Var.* *Kobierzec ná obie ſtrony. **Tapis de Turquie.* Turcicus *ou* operis Turcici tapes. *Kobierzec Turecki. **Tapis où ſont repréſentez des animaux.* Belluata tapetia, n. pl. *Plaut.* *Kobierzec w oſoby w zwierzęta robiony.

TAPIS *verd* ou *tapis de gazon qu'on dreſſe dans les jardins* Gramineus tapes, m MURAWA w ogrodach wyścełana.

ON DIT proverbialement *Tenir quelqu'un ſur le tapis parler de luy en mauvaiſe part.* Siniſtrum ſermonem de aliquo habere, Siniſtris ſermonibus carpere aliquem. *Plin-Jun.* GADAC o kim, wziąć go na ięzyki.

Mettre une affaire ſur le tapis, venir à en délibérer. De re aliquâ inſtituere, habere, inſerre ſermonem. *Cic.* Rádzić o czym. **L'affaire eſt ſur le tapis* ou *ſur le bureau.* Res tractatur *ou* cognoſcitur. *Sądzi ſię ſprawa.

ON DIT *Amuſer le tapis, (lors qu'on parle de choſes, qui n'en valen pas la peine.)* Detinere aliquē nugis. FRASZKAMI ſamemi bawić czas y wytrzymywać.

TAPISSERIE, ſubſt. f. Peripetaſma, atis, m. *Cic.* Aulæum, ei, n. Tapes, etis, m. *Virg.* Pictura textilis, picturæ textilis, f. *Cic.* OBICIE.

TAPISSERIE *à perſonnages.* Pictura textilis homines repræſentans. OBICIE w oſoby ſzpalery. **Tapiſſeries d'animaux, où l'on dépeint des animaux.* Belluata tapetia, neut. pl. Aulæa depictas animantes habentia. *Obicie w zwierzęta. **Tapiſſeries de verdure,* ou *une verdure.* Aulæa topiarium opus deſcriptum habentia. *Szpalery w drzewa gaie &c. ro-

bione. **Tapiſſeries à païſage.* Aulæa amœnorum locorum deſcriptionem complectentia. *Obicia w pola łąki ogrody wioſki dane. **Vue tenture de tapiſſeries.* Aulæorum *ou* peripetaſmatum ſerics & ordo. *Obicie całe, poła, ſztuka obicia. **Travatller en tapiſſerie.* Peripetaſmata texere, conficere. *Robić obicia.

TAPISSER, V. act. (*Orner de tapiſſeries.*) Locum aliquē tapetibus ornare. Peripetaſmatibus *ou* aulæis veſtire. OBHAC obicie przybiiać.

TAPISSIER, ſubſt. maſc. Aulæorum opifex, icis, maſc. *ou* Textor. *Juv.* OBITNIK, ſzpalernik co koło obicia robi.

TAPISSIERE, ſubſt f. Picturæ textilis textrix, icis, f. *Tibul.* TA co koło obicia robi.

TAQUIN, maſc. TAQUINE, fœm. (*Vn vilain avare.*) Sordidè avarus, a, um. *Cic.* Sordidus, a, um. *Plaut.* SKNERA ſkąpiec zmigroſz.

TAQUINERIE, ſubſt. fœm. (*Avarice ſordide, meſquinerie.*) Sordes, ium, fœm. plur. *Cic.* SKNERSTWO ſkępſtwo ſproſne.

TARABUSTER *quelqu'un.* (Terme populaire.) *Tourmenter fort quelqu'un.* Moleſtare *ou* exagitare aliquem. Moleſtum & odioſum eſſe alicui. *Plaut,* DRĘCZYC męczyć kogo ſtraſznie o co ná niego nálegaiąc aż do uprzykrzenia.

TARANTULE, ſubſt. f. (*Inſecte venimeux.*) Phalangium, ii, n. *Plin. ou* Tarentula, æ, f. *On écrit auſſi* TARENTULE TARANTULA ówad iádowity.

TARD, adv. (*Hors d'heure, au delà du temps*) Tardè. Serò. POZNO nierychło co do czaſu. **Il eſt tard, il ſe fait tard.* Serò eſt, jàm adveſperaſcit. *Cic. Ter.* *Już pożno ieſt iuż wieczor iuż noc.

Il le payera toſt ou *tard.* Seriùs, ocyùs ſolvet *ou* pœnas dabit. Zápłaci on to kiedyſzkolwiek nie poydzie mu to ná ſucho. **Il ſe repentira toſt ou tard.* Aliquando illum pœnitebit. *Záłować tego będzie kiedyſzkolwiek. **Le ſoleil ſe léve plus tard en Hyver qu'en Eſté.* Sol Hyeme tardiùs oritur, quàm Æſtate. *Nierychley ſłońce wſchodzi zimie niż lecie.

TARDER, V. n. (*Demeurer trop à venir,* ou *à faire quelque choſe.*) Morari. Cunctari. *Cic.* DŁUGO bawić gnieść ſię nierychło co czynić álbo nierychło przybyć. **Sans tarder.* Sine morâ. *Cic.* Statim. *Niebawiąc.

ON DIT *Il me tarde que je ne le voye. Je ſuis dans l'impatience de le voir.* Nec mihi longiùs quidquam eſt, quàm illum videre. *Cic.* DŁUGO go niewidać, aż mi ſię przykrzy że go niewidać ták długo.

TARDIF, maſc. TARDIVE, fœm. (*Qui vient tard.*) Tardus, a, um. (*au comparatif.*) Tardior & hoc tardius. POZNY, POZNA, opożniony ſpożniony opożniaiący.

Des fruits tardifs. Poma ſerotina, n. pl. Seræ maturitatis fructus, uum, maſc. pl. *Liv* Spożnione owoce, pożne owoce. **L'année eſt tardive.* Serotinus eſt annus. Serus annus. *Spożnione pory roczne

TARDIF ſe dit *de ce qui eſt lent & peſant.* Tardus, Lentus a, um. LENIWY tępy. **Vn eſprit tardif.*) Tardum ingenium, n. *ou* Tarditas ingenii, f *Cic.* *Rozum tępy.

TARDIVEMENT, adv. Tardè. Łentè. Tardo gradu. LENIWO, powoli z opożnieniem nierychło opieſzale.

TARDIVETE' *de l'eſprit.* (*La lenteur.* Ingenii tarditas, atis, f. *Cic.* TĘPOSC rozumu dowcipu.

TARE, ſubſt. fœm. (Mot d'uſage parmi les Négotians.) *Diminution, déchet du poids.* Interrimentum, ti, n. *Liv.* Deceſſio. Diminutio, onis, f. *Cic.* STRATA ná wadze między kupcami.

TARE, (*Défaut qui ſe trouve aux marchandiſes.*) Vitium tii, n. STRATA ſzkoda w towarze.

TARGE, ſubſt. f. (*Sorte de boucler ancien à l'uſage des Romains & des Amazones, fait en façon de croiſſant.*) Pelta, æ, f. *Suet.* TARCZA pawęza puklerz.

TARIF *des Monnoyes,* ſubſt. m. (*Table* ou *petit livre qui marque la valeur des eſpéces qui ont cours, & qui en ſuppute les ſommes.*) Index monetalis, indicis monetalis, m. TARYFKA waloru monety kſiążeczka.

TARIF *des Droits qu'on paye aux Doüannes.* (Tableau qui indique ce qu'on doit payer pour les entrées des marchandiſes.) Index portorii, quod pro ſingulis mercimoniis ſolvitur. TARYFFA Cełł ſkarbowa y wſzelkich podatkow.

SE TARGUEUR *d'une choſe,* (*Se tenir fort, ſe prévaloir d'une choſe, en faire comme ſon bouclier.*) Aliquid prætendere. *Plin-Jun.* MOCNO ſię upierać przyczym zásadzać ſię ná czym mocno nie odſtępuiąc. TA-

TARIR. (*Deſſécher la ſource d'une fontaine.*) Arefacere, exarefacere. *Plin.* WYSCHNĄĆ wyſuſzyć zrzodła. **Les fleuves ſont taris.* Aruerunt fluvii,*ou* amnes. *Cic.* *Rzeki powyſychały.

TARRIERE, ſubſt. fœm. (*Outil de fer à percer le bois.*) Terebra, terebræ, fœm. *Colum.* SWIDER do świdrowania do wiercenia drzewa. **Percer avec la tarriere.* Terebrâ aliquid perforare, *ou* terebrare, act. accuſ. *Colum.* *Przewiercić przewiertywać świdrem. **L'action de percer ovec la tarriere.* Terebratio, onis, fœm. *Colum.* *Wiercenie przewiertywanie.

TARTANE, ſubſt. fœm. (*Vaiſſeau de voiture par mer.*) Vectorius limbus, vectorii limbi, m. CZOŁN podrożny bat po morzu.

TARTARES, (*Peuple de la Tartarie.*) Tartari, Tartarorum, m. pl. TATAROWIE národ Tatarſki.

TARTARIE, ſubſt. f. Tartaria, æ, f. TATARY kray Tatarſki.

TARTE, ſubſt. fœm. (*Piéce de four faite avec de la creſme.*) Scriblita, tæ, f. *Mart.* TORT ciaſto od pieca z śmietany robione.

TARTELETTE, ſubſt. f. (*Petite tarte fort délicate à manger.*) Tartula, æ, f. TORCIK tort mały torciki.

TARTRE, ou LE SEL DE TARTRE, ſubſt. maſc. (*Sel qui s'éleve des vins fumeux, & qui forme une croute qui s'attache aux tonneaux.*) Sal nitroſum è vino. Vini arida fex, aridæ fecis, fœm. SOL winna, biały proſzek ktory ſię około beczek wewnątrz po wątorach robi y zoſtaie z win dymkowatych iáko ſkorupa iáka.

TARTUFFE, ſubſt. m. (*Faux dévot, un hypocrite.*) Pietatis larva, f. *ou* Simulachrum, n. OBŁUDNIK zmyślaiący nábożeńſtwo Faryzeuſz.

TAS, ſubſt. maſc. (*Monceau.*) Acervus, i, m. *Cic.* KUPA gromada czego.

TAS ſe dit auſſi de pluſieurs perſonnes viles & mépriſables *Vn tas de coquins.* Multitudo facinoroſorum, inis, f. HUŁTAYSTWO ſtek. **Vn tas de crimes.* Acervus criminum, m. *Cic* *Zbrodni ſtek.

METTRE *en un tas.* Acervare. Accumulare. *Plin.* Congerere. NA KUPĘ ułożyć.

PAR TAS. Acervatim, adv. *Cic.* KUPAMI kupkami.

TASCHE, ſubſt. f. (Allongez la premiere ſyllabe.) (*Ce qu'un ouvrier peut faire par jour.*) Penſum, penſi, n. *Cic.* Juſta opera, juſtæ operæ, f. *Col* ROBOTA dzienna iák wiele bez dzień ná oſobę ſwoię robotnik wyrobić może. (*Achever ſa taſche.* Penſum abſolvere. *Var.* *Skończyć robotę ſwoię dzienną. **Faire ſa taſche avec grand ſoin.* Penſum accurare *Plaut.* *Pilnie ſwoię robotę robić. **Prendre, entreprendre un ouvrage à ſa taſche* Aliquod opus faciendum ſuſcipere, redimere *Cic.* *Podiąć ſię roboty.

ON DIT figurément, *Prendre une choſe à taſche, s'efforcer de la faire.* Contendere. *Cic.* PODIĄĆ ſię czego dokazać, wziąć co ná ſwoie ſtaranie.

TASCHER, V. n. (*S'efforcer de faire une choſe, faire ſes efforts pour en venir à bout.*) Contendere. Elaborare, act. acc. Conari. *Cic.* STARAC ſię uſilować.

TASCHER *à une choſe, s'y eſtudier.* Alicui rei operam dare *ou* in aliquid ſtudere, totâ mente omnique animi impetu, toto ſtudio incumbere in aliquid, *ou* alicui rei. *Cic. Quint. Plin* O CO ſię uſilnie ſtarać wſiłować.

TASSE, ſubſt. f. (*Vaſe à boire.* Crater. *Cic.* Patera. Scyphus. CZARA czarka náczynie do picia.

TASSE *faite en eſcargot.* Cantharus, canthari, maſc. *Plaut.* KONEWKA Dzbanek.

TASTER, V. act. (*Exercer la faculté du taſt,* ou *du toucher*) Tangere. Tractare. Attrectare. Contrectare. *Cic. Phæd.* DOTYKAC ſię, macać, dotykać ſię. **Taſter le poux à quelqu'un.* Alicui venas tangere. *Perſ.* Venarum pulſum attingere. *Tacit.* *Macać ſpatrzać pulſow komu.

TASTER ſe dit auſſi du ſentiment du gouſt & ſignifie *Eſſayer, avaler un peu d'une choſe pour goûter.* Aliquid guſtare, deguſtare, libare, tentare, explorare, act. accuſ. *Ovid.* SKOSZTOWAC ſprobować co do ſmaku. **Taſter au vin.* Vinum guſtare, cenſuram vini facere. *Plin.* *Sprobować wina. **Il taſte le premier à tout ce qu'il apporte.* Prælambit, præguſtat omne quod affert. *Horat.* *Wſzyſtkiego ſam pierwey koſztuie co tylko przynieſą. **Taſter, ſonder le terrain d'un lieu.* Tentare, explorare ſolum aliquod. *Spatrzyć grunta iákie ſą ſprobować ziemi roli gruntu.

TASTER ſe dit figurément en choſes morales pour *Sonder quelqu'un, voir ſes ſentimens, ſonder ce qu'il a dans l'ame, voir ce qu'il a dans le ventre.* (Comme l'on patle populairement & familiérement.) Aliquem tentare. *Cicer.* Deguſtare mentem ſenſumque alicujus. *Cic.* POMACAC pulſow komu, porozumieć pomiarkować. **Je veux taſter voſtre pere ladeſſus.* De eâ re tangam tuum patrem. *Ter.* *Chcę porozumieć w tym oyca twego.

TASTER *d'une profeſſion, en gouſter, voir ſi elle nous accommode.* Deguſtare aliquod vitæ genus. *Cic.* SPROBOWAC profeſſii iákiey obaczyć czy ſię podobać będzie.

TASTONNER, V. act. & neut. (*Chercher le chemin à taſtons.*) Iter prætentare. Viam tentare, *ou* iter. *Horat.* MACAC mackiem chodzić macaiąc przed ſobą.

ON DIT figurément, *Il taſtonne toûjours, il eſt toûjours incertain de ce qu'il doit faire.* Semper incertus fertur & anceps *ou* incertus animi. *Terent.* ZAWSZE iákby przed ſobą macał, nie wie co ma czynić ná co ſię odważyć rozmyślić ſię ná nic nigdy nie może.

A TASTONS. Porrectis incertum manibus. O MACKU. **Marcher à taſtons.* Iter prætentare manibus *ou* pedibus. Incerto, & dubio paſſu incedere. *Chodzić o macku.

ON DIT figurément, *Marcher à taſtons dans les affaires les plus claires.* Cæcutire in rebus perſpicuis. W RZECZACH oczywiſtych ieſzcze powątpiwać. **Je vas à taſtons dans ces choſes.* Caligat ad eas res mens mea. *Plin.* *Po o macku w tych rzeczach poſtępuię, dochodzę ieſzcze ſię nie przeyrzałem.

TAUDIS, ſubſt. m. (*Cabane, petit logement étroit fort ſale & fort mal-propre.*) Tugurium, tugurii, n. Tuguriolum, li, n. *Phæd.* CHAŁUPA chata proſta.

TAVELE', maſc. TAVELE'E, fœm. (*Marqué de diverſes taches.*) Maculoſus, varius, a, um. *Plin.* CĘTKOWANY Cętkowana.

TAVELURE, ſubſt. f. (*Moucheture.*) Maculæ, arum, f. pl. *Plin.* Varietates, tum, f. CĘTKOWANIE.

TAVELER, (*Mouchetter*) Maculis variare. Diſtinguere. Interſtinguere. *Plin.* CĘTKOWAC.

TAVERNE, ſubſt. f. (*Cabaret.*) Caupona, popina, æ, f. *Cic.* Vinaria taberna, æ, f. KARCZMA Gościniec Dom gościnny Auſterya.

PETITE TAVERNE. Cauponula, æ, f. *Cic.* Oenopolium, ii, n. *Plaut.* KARCZEMKA.

DE TAVERNE, Cauponius, a, um. *Plaut.* KARCZEMNY, Karczemna.

TAVERNIER, Caupo, onis, m. *Hor. Cic.* KARCZMARZ Goſpodarz Gościnny.

TAUPE, ſubſt. f. (*Petit animal de la groſſeur d'un rat qui vit ſous terre.* Talpa, æ, f. KRET ziemny ſzczur.

TAUREAU, ſubſt. m. (*Le maſle de la vache.*) Taurus, tauri, m *Cic.* BYK, Buiak.

DE TAUREAU, Taurius. Taureus, a, um. *Ovid.* BYKOWY.

TAUREAU, (*Second ſigne du Zodiaque.*) Taurus, i, maſc. *Plin.* BYK znák niebieſki.

TAURUS, ſubſt. maſc. (*La plus grande montagne du monde qui ſépare l'Aſie en deux. Elle prend pluſieurs noms ſelon ſes différentes ſituations.*) Mons Taurus, montis tauri, maſc. TAURUS gora ná świecie náywiększa dzieląca Azyą ná dwoie, rozmaite ma názwiſka według rożnego położenia ktorym ſię ciągnie.

TAUX, ſubſt. maſc. (*Le prix eſtabli pour les daurées.*) Æſtimatio, taxatio, onis, fœm. *Cicer.* Indicatio, onis, fœm. *Plaut.* TAXA publiczna rzeczy poczemu kupuią, y przedaią. **La marchandiſe vous appartient, c'eſt à vous d'y mettre le taux, ou de dire combien vous la voulez vendre.* Tua merx eſt, tua eſt indicatio. *Plaut.* *Twoy ieſt towar otaxuy powiedz od czego być nie może.

TAXER, (*Mettre le prix aux daurées.*) Taxare, æſtimare, indicare pretium annonæ. TAXOWAC rzeczy.

TAXER, (*Impoſer une taxe ſur quelqu'un* ou *ſur les choſes.*) Imponere alicui pecuniæ ſummam, imperare. OTAXOWAC kogo ná co włożyć ná niego ſummę iáką. **Taxer chaque arpent à trois mines.* Decidere ſingula jugera ternis medimnis. *Cic.* *Włożono ná káżde ſtaie po trzy grzywny.

TAXER *les deſpens d'un procés.* Æſtimare litem. *Cic.* Rationes ſumpturias litium inire & arbitrari. OTAXOWAC expenſa prawne.

TAX-

TAXER, ſignifie encore, *Accuſer, noter.* Aliquem taxare. *Plin.* Arguere, (arguo, is, argui, argutum.) *Cicer.* TAXOWAC kogo Cenzurować przyganiać mu.

TAYE, ſubſt. fem. (*Tunique blanche qui vient dans l'œil.*) Albugo. Glaucoma, æ, fem. *Plaut.* ŁUSKWA Łuſzczka ná oku ſtaza.

TEIGNE, *ou* TIGNE, ſ. f. (*Galle épaiſſe qui vient à la teſte.*) Porrigo, ginis, fem. *Celſ.* Scabies, ſcabiei, f. PARCHY ná głowie.

TEIGNEUX, maſc. TEIGNEUSE, fem. Affectus *ou* fœdus porrigine, a, um. Scabioſus, a, um. *Plin.* PARCHATY PARCHATA Parſzywy parſzywa oparſzały.

TEIGNON, *ou* TIGNON, ſubſt. maſc. (Mot bas.) pour *une teſte mal propre & mal peignée.* Caput impexum, capitis impexi, neut. KUDLISKA nie ſczeſana głowa, warchoł.

TEILLER *le chanvre, en briſer l'écorce.* Cannabim decorticare, (o, as, avi atum.) *Plin.* MIĘDLIC konopie.

TEINDRE, V. act. (*Donner quelque couleur aux étoffes.*) Aliquid tingere, Inficere aliquid aliquo colore. Colorare, (o, as, avi, atum.) FARBOWAC máterye. **Teindre la laine.* Sufficere lanam medicamentis. *Cic.* *Fárbować weſnę. **Teindre en violet.* Tingere conchylio. *Cicer.* *Fárbować Fiałkowo.

ON DIT figurément, *Teindre ſes mains dans le ſang de ſes ennemis.* Inficere, tingere manus hoſtium ſanguine. *Ovid.* Zbroczyć ręce we krwi nieprzyiacielſkiey.

TEINT, maſc. TEINTE, fem. Tinctus, infectus à, um. *Plin.* FARBOWANY farbowana. **Vne laine teinte.* Lana medicata fuco. *Weſna farbowana. **Qui n'eſt point teint.* Cui nullus color incurſaverit. *Plin.* *Niefarbowany niczym. **Des toiſons teintes en verd.* Hyali fucata colore vellera. *Virg.* *Runa zielono farbowane. **Vn ſue dont on teint.* Infector ſuccus, i, maſc. *Plin.* *Farba do farbowania.

TEIN, ſubſt. maſc. (*La couleur & la délicateſſe de la peau du viſage.*) Oris color, oris, maſc. *Cic. Ter.* CERA kolor y piękność twarzy. **Il a le teint vif & un embonpoint merveilleux.* Eſt ipſi color verus, corpus ſolidum & ſucci plenū. *Ter.* *Cera czerſtwa y poſtać á tucz zdrowa. ** Reprendre ſon teint.* Sumere colorem. *Ovid.* * Cera mu ſię wraca. **Son teint ſe paſſe.* Evaneſcit color. *Lucr.* * Uroda miia.

TEINTURE, ſubſt, fem. (*L'art de teindre.*) Tingendi ars. Tinctura, æ, fem. *Plin.* FARBIERSTWO Rzemieſſo kunſzt farbierſki.

TEINTURE. (*Couleur qu'on donne aux choſes.*) Color, oris. Fucus, fuci, maſc. *Cicer.* FARBA kolor ktorym farbuią.

TEINTURE ſe dit figurément dans les expreſſions ſuivantes. *Ils donnent la teinture qu'ils veulent aux tendres eſprits.* Teneros ac rudes animos inficiunt ut volunt. *Cicer.* Z MŁODEGO wieku co chceſz to ulepiſz. **Donner une mauvaiſe teinture* ou *de mauvaiſes mœurs à quelqu'un.* Inficere aliquem pravis moribus. *Liv.* *Złe obyczaie złe wychowanie komu dać. **Comme je deſtine mon fils aux affaires de ma maiſon, je luy ay acheté quelques livres de droit, pour luy en donner quelque teinture.* Ut filium volo ad domûs rationem. (*On ſous-entend* inſtituere.) emi aliquod rubricatos libros ut de jure aliquid guſtet. *Petr.* *Chcąc ſyna mego do intereſſach domowych ſpoſobić kupiłem mu kſięgi prawne, áby ſię w prawie trochę przeyrzał.

TEINTURIER, ſubſt. m. Infector, oris, m. *Plaut.* FARBIERZ Farbiernik.

BOUTTQUE *de Teinturier.* Infectoris officina, æ, fœm. Taberna tinctoria, æ, fœm. WARSZTAT Farbierſki Farbownia Farbiernifi.

TEL, maſc. TELLE, fœm. Talis & hoc tale. *Cicer.* TAKI, TAKA, Takie. **Nous paroiſſons tels, que nous ſommes en effet.* Quales ſumus, tales videmur. *Cicer.* *Takiemi ſię pokazuiemy iákiemi ieſteśmy w ſamey rzeczy. **Tel maiſtre, tel valet.* Qualis Dominus, talis ſervus. *Petr.* *Táki Pán táki ſługa. **Je ſeray tel que vous voudrez.* Ut voles eſſe me, ita ero. *Ter.* *Takim będę iákim zechceſz.

TEL ſe met auſſi en noſtre langue pour *ſi grand, Tantus, tanta, tantum,* comme *Je reſſens une telle joye.* Tantâ lætitiâ efferor. *Cic.* TYLI ták wielki tyla; ták wielka, ták wielką radość czuię.

TEL QUEL, maſc. TELLE QUELLE, fœm. *Médiocre.* (*Ce qui ſe dit par mépris.*) Qualiſcumque & hoc qualecumque. JAKI TAKI, JAKO TAKO, nie bardzo co poważaiąc.

TELLEMENT *que* (ta ut, adeò ut, ſic ut *avec le ſubjonctif.* TAK-ZE. **Il fut tellement battu, qu'il en mourut.* Ita fuit multatus, ut vitam amiſerit. *Cic.* *Tak go zbito że umarł.

TELLEMENT *quellement, (par maniére d'acquit.* Utcumque. Qualitercumque. *Ter.* JAK-TAK byle zbyć: byle-byle.

TE'ME'RAIRE, adj. m. & f. (*Inconſidéré dans ſes entrepriſes.*) Temerarius. Inconſideratus conſilio præceps. *Cicer.* PŁOCHY nieuważny lekkomyślny.

TE'ME'RAIREMENT, adverb. (*Inconſidérément.*) Temerè. Inconſideratè. Inconſultè, adv. *Cic.* NIEUWAZNIE lekkomyślnie.

TE'ME'RITE', ſubſt. fœm. Temeritas, atis, fœm. Inconſiderantia, æ, fœm. *Cicer.* PŁOCHOSC lekkomyślność nieuwaga.

TE'MOIGNAGE, (*Témoin.*) SWIADECTWO Swiadek

TEMPE'RAMENT, *prononcez* GAMPERAMANT, ſubſt. maſc. (*Complexion de l'homme, ſa conſtitution naturelle.*) Corporis temperatio, onis, fœm. Habitus corporis, ûs, maſc. Habitudo, inis, fœm. *Cicer. Terent.* TEMPERAMENT Komplexya poſtanowienie przyrodzenia. *Il eſt d'un bon tempérament.* Eſt optimâ corporis temperatione *ou* naturâ bonâ. *Terent.* * Dobrego trwałego ieſt temperamentu.

TEMPE'RAMENT ſe dit au figuré, *Des adouciſſemens, des biais qu'on trouve dans les affaires.* Temperamentum, ti, neut. Modus, modi, maſc. *Cicer.* POMIARKOWANIE ſpoſob ſrzodek. **Il parla dans un tempérament à a doucir les eſprits.* Apta temperandi animis diſſeruit. *Tacit.* *Mowił z tákim pomiarkowaniem, żeby ukoić umyſły pomięſzane.

TEMPE'RANCE, *prononcez* TAMPERANCE, ſubſt. fœm. (*Vne des vertus Cardinales qui regle & qui bride nos appetits ſenſuels.*) Temperantia, temperantiæ, fœm. *Cicer.* WSTRZEMIĘZLIWOSC iedna z cnot głownych czterech ktorą miarkuiemy pożądliwe skłonności y zmyślność w ſobie.

AVEC TEMPE'RANCE. Temperatè. Temperanter. *Cic. Tacit.* WSTRZEMIĘZLIWIE.

TEMPERANT, *prononcez* TAMPERANT, maſc. Tempérante, fœm. (*Qui eſt modéré dans les plaiſirs du boire & du manger.*) Temperans, antis, omn. gen. Abſtinens, entis, omn. gen. WSTRZEMIĘZLIWY ſkromny pomiarkowany zwłaſzcza w iedzeniu y piciu.

TEMPE'RATEURE *prononcez* TAMPE'RATEURE, ſubſt. fœm. (*Qualité de l'air.*) Cœli temperatura, æ, f. *Var.* Temperatio. *Cic.* POMIARKOWANIE powietrza, powietrze pomiarkowane.

TEMPE'RE', *prononcez* TAMPE'RE', maſc. Tempérée, fem. (*Modéré.*) Temperatus, a, um. POMIARKOWANY Pomiarkowana. **Vn air temperé, qui n'eſt ni trop chaud, ni trop froid.* Temperatus aër. *Cic.* *Powietrze pomiarkowane.

ON DIT *un homme tempéré.* Homo temperatus, moderatus. Człowiek pomiarkowany w paſſyach.

TEMPERER, *prononcez* TAMPE'RER, V. act. (*Modérer, adoucir.*) Temperare. Attemperare, acc. MIARKOWAC Umiarkować pomiarkować.

TEMPE'RER ſe dit figurément en morale, pour *Reprimer, modérer les faillies, les mouvemens des paſſions.* Temperare. Cohibere. Continere. Moderare. *Cic.* MIARKOWAC námiętności popędliwość páſſyi.

TEMPESTATIF, m. TEMPESTATIVE, fem. *prononcez* Tampêtatif. (*Qui tempeſte, qui crie, qui fait du bruit.*) Clamoſus. Turbulentus. *Quin.* HAŁASNY HAŁASNA hałaśliwy.

TEMPESTE, *prononcez* TAMPE'TE, ſubſt fem. (*Orage excité par les vens & par la pluye.*) Tempeſtas, atis, fem. Procella, æ, fem. *Cic. Plaut.* NAWAŁNOSC wichrow y Deſzczow. **Exciter des tempeſtes.* Commovere, excitare tempeſtates. *Cic.* *Poruſzać náwałności.

TEMPESTE ſe dit figurément *Des troubles & des perſécutions qui nous arrivent.* Procellæ, arum, fem. plur. Temſtates, tum, fem. plur. *Cic.* NAWAŁNOSC fala (*niewáśnie*) o nieſzczęściach y przypadkach przeciwnych. **Regardez les tempeſtes qui nous menacent de tous coſtez, ſi vous n'y donnez ordre.* Circumſpice procellas omnes, nobis impendent, niſi provideris. *Cic.* * Patrz iakie nám grożą y wiſzą nád námi zámięſzania ieżeli im rádą ſwoią nie zábieżyſz.

TEMPESTER, *prononcez* TAMPE'TER, (*Crier, faire bien*

bien du bruit, comme ceux qui ſont fort en colére.) Debachari. Vociferari Tumultuari. Furere. HAŁASOWAC wrzeſzczeć krzyczyć hałaſu trzaſku nárobić iáko ci co ſą w wielkim gniewie.

TEMPESTUEUX, m. TEMPESTUEUSE, f. *on prononce* TAMPE'TUEX TAMPE'TUEUSE. Procelloſus, a, um. *Liv.* NAWAŁNY náwalna náwalnica.

TEMPLE, *prononcez* TAMPLE, ſubſt. fem. (*Partie double de la teſte de l'homme.*) Tempora, temporum, neut. plur SKRONIE z obu ſtron głowy ludzkiey.

TEMPLE, ſubſt maſc. (*Grand baſtiment élevé en l'honneur de quelque divinité chez les Payens, & au vray Dieu ſous l'invocation de quelque Saint dans l'Egliſe Catholique.*) Templum, pli, neut. Delubrum, bri, ntut. Ædes, is, fem. *Cic* KOSCIOŁ Báłwochwalnia u Pogan. Kościoł, Swiątnica prawemu Bogu wyſtawiona pod Imieniem Jákiego Swiętego u Chrześcian.

TEMPOREL, (*Periſſable. Paſſager.*) Fluxus. Caducus, a, um *Cicer.* DOCZESNY doczeſna znikomy przemiiaiący upływny marny.

Les biens temporels. Fluxa & caduca bona. *Cic.* Dobra doczeſne.

JURISDICTION *temporelle* Juriſdictio civilis. ZWIERZCHNOSC Urząd świecki. **Seigneur temporel & ſpirituel d'un lieu.* Loci alicujus Dominus juriſdictione tùm civili, tùm eccleſiaſticâ * Pán obiedwie zwierzchności maiący w iákim mieyſcu to ieſt y duchowną y świecką.

TEMPORISEMENT, *prononcez* TAMPORISEMANT, ſubſt maſc *Aban,* (*L'action de temporiſer.*) Cunctatio, onis. fem *Cæſ* ZWŁOKA zwłoczenie odkładanie.

TEMPORISER, V n. *prononcez* TAMPORISER. (*Vſer de remiſes.*) Cunctari. Procraſtinare. *Cic.* ZWŁOCZYC odkładać

TEMPORISEUR, *prononcez* TAMPORISEUR. (*Qui temporiſe.*) Cunctator, oris, maſc. *Cic.* ZWŁOCZYCIEL Zwłaczaiący, zwłokami nárabiaiący. Odkładaiący nieſkwapliwy rozmyślny.

TEMPS, *prononcez* TANS, ſubſt. maſc. (*Cette durée qu'on meſure par des momens, des heures, des jours, des mois, des années & des ſiécles.*) Tempus, temporis, neut. *Cic.* CZAS wymiar iák długo co trwa, przez momenta godziny dni mieſiące lata y wieki.

TEMPS. *Siécle dans lequel nous vivons.*) Tempus, oris, neut. Ætas, ætatis, fem Ævum, ævi. Seculum, li, neut. *Cic.* CZAS wiek w ktorym żyiemy. **Ce n'eſt pas un homme du temps.* Haud ſanè temporum homo *Quint-Curt.* * Nie náſzych nie teraźnieyſzych czaſow człowiek.

DE TOUT TEMPS Poſt hominum memoriam, ex quo homines meminerunt. *Cic.* PO WSZYSTKIE czaſzy y wieki. **De noſtre temps.* Noſtrâ memoriâ. Noſtrâ ætate. Noſtris temporibus *Cic* *Czaſow náſzych. * *Juſques à ce temps.* Ad hoc ævi. *Plin.* *Aż do tego czaſu.

En peu de temps. Cis paucos dies. Intra paucos dies. W krotkim czaſie zá kilka dni. **Devant ce temps-là.* Ante hunc diem, *ou* hoc tempus. *Przedtym pierwey, wprzod. **Pendant ce temps-là* Interea. Interim. Inter moras. *Cic. Plin.* *Tym czaſem. * *Vn temps viendra, que.* Venit dies, tempus erit. *Cic.* *Przyidzie ten czas.

TEMPS (*Saiſon pour faire le choſes.*) Tempus, n. CZAS ſpoſobność. * *Il ſcait prendre le temps pour luy parler.* Scit molliſſima tempora fandi. *Virg.* *Umie swoy czas wziąć, zna czas kiedy z nim mowić.

QUI *ſe fait & qui arrive dans le temps qu'il fait.* Tempeſtivus Maturus, a, um. WCZESNY wcześnie właśnie swego czaſu w ſam czas. * *Le contraire eſt.* Præmaturus. Præproperus, a, um. *Qui arrive hors de temps, de ſaiſon. Cic.* *Nie swego czaſu nienależytego czaſu wstecznie. **Avant le temps, prématurément, hors de ſaiſon.* Intempeſtivè. Præpoſterè. *Cic.* * Skory przed czaſem.

TEMPS (*Saiſon de l'année.*) Tempus, neut. Tempeſtas, atis, fœm *Cicer.* CZAS pora roku. **Le temps de l'Eſté, la ſaiſon d'Eſté.* Tempus æſtivum. *Cicer.* *Czas lata pora letnia lato.

TEMPS *pour un beau jour, un beau temps, un temps ſerein.* Bonum tempus, tempeſtas bona, cœlum ſudum, ſerenum: CZAS piękny pogoda. *(*le contraire eſt*) Mala tempeſtas, *Vn mauvais temps.* *Czas brzydki niepogoda. **Vn temps coy, un temps calme, où il ne fait point de vent.* Si-

lens *ou* tranquillum cœlum. *Pogoda cicha bez wiatru spokoyny dzień.

UN LONG-TEMPS. Longum, longinquum tempus, longa dies. *Cicer.* CZAS DŁUGI. **Qui a veſcu long-temps.* Qui diù vixit. *Ten co żył długo. **Qui dure long-temps.* Diutinus. Diuturnus, a, um. *Cicer.* *Długo trwaiący. **Il y a long-temps que.* Jam dudum, jam diù, jam pridem eſt, ex quo. *Cic. Ter.* *Już dawno ieſt iáko.

DE TEMPS *en temps.* Identidem. Ex intervallo. *Cic.* Subindè. *Hor.* CZASEM czaſami.

TEMPS, *loiſir* comme. CZAS, mieć czas, álbo nie mieć.

DONNER *ſon temps à ſes amis.* Reddere amicis tempora, vacare amicis. *Phæd.* DAROWAC co czaſu dla przyiaciół. **Donner ſon temps à ſes affaires domeſtiques.* Impedere curam rei domeſticæ. *Phæd.* *Dać czas swoim zábawom interesſum domowym.

Vn ſoldat qui a fait ſon temps, qui a ſervi le temps qu'il faut. Qui juſta ſtipendia confecit. *Cic. ou* Emeritus miles, m. *Lucr.* Żołnierz wyſłużony.

PERDRE *du temps* ou *ſon temps, l'employer mal.* Tempus abſumere, terere, conterere fruſtrà. *Cic.* DAREMNIE swoy czas tracić, marnie czas trawić.

TENABLE. Adject. maſc. & fœm. (*Qui peut tenir bon, qui ſe peut défendre,* parlant *de quelque place de guerre.*) Arx quæ defendi & propugnari poteſt. FORTECA w ktorey się bronić można.

TE'NACE, adject. maſc. & fœm. (*Gluant. Viſqueux.*) Tenax, acis, omn. gen. *Virg.* CHWYTAIĄCY się lepiący się lipki.

ON DIT au figuré *Vn homme ténace, fort avare.* Tenax & parcus *Cic.* SKĄPY skąpiec sknera.

TENAILLE, *ou* TENAILLES plurier ſubſt fœm. (*Inſtrument de fer à tenir* ou *à arracher quelque choſe*) Forceps, ipis, fœm. *Plin.* KLESZCZE żelazne do trzymania y wyrywania obcęgi.

TENAILLER *quelqu'un.* (*Luy arracher* ou *couper quelque partie du corps avec des tenailles.*) Forcipe membra alicujus diſcerpere, dilaniare, convellere. KLESZCZAMI kogo szarpać targać.

TENANT, m. TENANTE, f. Tenens, entis, omn. gen. TRZYMAIĄCY, trzymaiąca.

LES TENANS *& aboutiſſans d'un fonds de terre.* Fundi *ou* prædii alicujus fines, ium, m. GRANICE gdzie się stykaią grunta z gruntami kończąc się.

ON DIT figurément en ce ſens. *Je ſçay tous les tenans & les aboutiſſans de cette affaire.* Rem omnem enucleatè novi. ZNAM wſkroś y wiem doſkonale tę sprawę od końca do końca.

TENDON, ſ. m. (*Subſtance nerveuſe des Muſcles.*) Tendo tendonis, m *Celſ.* SCIĘGACZ w Muśzkułach.

TENDRE, V. act. & neut. (*Bander avec effort.*) Tendere, contendere, intendere. CIĄGNĄC wyciągnąć mocno nápiąć nátężyć náſtorczyć.

TENDRE *les voiles.* Pandere vela. *Quint.* Explicare. ŻAGLE rościągnąć rozwinąć rospuścić. **Tendre des tapiſſeries* Aulæa parietibus obtendere. *Obicie przybiiać, rozbiiać obicia. **Il fit tendre ſon pavillon ſur le rivage de la mer.* Tentorium ſecundùm littus conſtituit. *Mart.* *Námiot swoy rozbić kazał nád brzegiem morskim.

ON DIT figurément *Tendre des piéges à quelqu'un.* Tendere alicui inſidias. *Saluſt.* Dolos *Hor.* Caſſes. *Tibul.* DOŁKI pod kim kopać fidła ná niego záſtawiać.

TENDRE *la joue, préſenter la joue.* Offerre, præbere os, (*ſoit en bien, ſoit en mal.*) PODAC lice do pocałowania. **Tendre la main pour recevoir quelque choſe.* Manum tendere, porrigere. *Podać rękę wyciągnąć ná przyięcie. **Tendre les mains au ciel, les préſenter, les élever au ciel.* Tendere ad cœlum. *Saluſt.* *Wyciągać podnosić ręce do nieba.

TENDRE, (*Aſpirer, viſer à une choſe.*) Tendere, ſpectare ad aliquid *Cic.* ZMIERZAC do czego dokąd zámierzać zámyślać.

ON DIT figurément, *Tendre les mains* ou *les bras à quelqu'un dans ſa miſére, le ſecourir.* Alicui dextram tendere *ou* manum porrigere. *Cic.* PODAC rękę komu w nieszczęściu w potrzebie ratować.

ON DIT auſſi figurément, *Tendre, bander ſon eſprit à une choſe.* Tendere animo ad aliquid, animo contendere, contendere omnibus nervis ad aliquid. *Cicer.* NAPIĄC swoy umyſł

umyſł ná dokazanie czego wszystkiemi siłami się uwziąć wszystkie siły nápiąć.

TENDRE, adject. maſc. & fœm. (*Qui n'eſt pas dur.*) Tener, tenera, tenerum. Mollis & hoc molle, adject. *Hor.* MIĘTKI kruchy nie twardy.

TENDRE ſe dit figurément de ce qui eſt jeune & délicat. *Age tendre.* Tenera ætas. *Ovid.* Tenella ætas. *Plaut.* DELIKATNY, młody, wiek młody.

Dés ſa plus tendre jeuneſſe, ou *dés ſon enfance.* A teneris, à tenero, à teneris unguiculis. *Cic.* De tenero ungui. *Hor.* Od náymłodszych lát swoich.

TENDRE *aux pleurs qui pleuriaiſement.* Lacrymis mollis. *Prop.* SKŁONNY łátwy do łez dopłaczu prędki. **Tendre au malheurs d'autruy, qui en eſt aiſement touché.* Mollis in calamitate aliorum. *Tacit.* *Czuiący y tkliwy ná cudze nieszczęście kompassyą miętkie serce maiący.

TENDREMENT, adv. (*D'une maniére tendre & paſſionnée.*) Tenerè. Teneriter. *Plin.* UPRZEYMIE z serca.

TENDRESSE, ſubſt. fem. (*Senſibilité de cœur.*) Tener animus. *Cic.* MIĘTKOSC serca.

LA TENDRESSE *d'un pere* ou *d'une mere pour ſes enfans.* Amor paternus *ou* maternus in liberos. *Cic.* MIŁOSC Oyca Mátki ku dzieciom.

ON DIT *Tendreſſe de conſcience, délicateſſe de conſcience.* Conſcientia bona & religioſa, æ, fem. DELIKATNOSC sumnienia.

TENDRON, ſubſt. maſc. (*Ce ſont dans les animaux de petits os tendres, qui ſont comme des cartilages.*) Tenera oſſicula, orum, neut. plur. CHRZĄSTKI miętkie kosteczki.

TENDRON *de la vigne, ce avec quoy elle s'attache.* Clavicula, æ, fem. *Cic.* Capreolus, li, maſc. *Var.* WITECZKI ktoremi się chwyta latorośl.

TENDRON *des choux.* Cyma, æ, fem. Cymata, tum, neut. plur. *Colum.* PODCZOS od kapusty.

TENDU, maſc. TENDUE, fœm. (*Bandé.*) Tenſus, *ou* tentus, a, um. NACIĄGNIONY wyciągniony nápięty náſtorczony.

TE'NE'BRES, ſubſt. fœm. plur. (*Entiére obſcurité, privation de lumiére.*) Tenebræ, arum, fœm. plur. *Cic.* CIEMNOSC ciemności.

TE'NE'BREUX, maſc. TE'NE'BREUSE, fœm. (*Obſcur.*) Tenebroſus. Tenebrioſius, a, um. Tenebricus, a, um. *Var. Cic.* CIEMNY, Ciemna.

TENEUR, ſubſt f. (*Le contenu d'une lettre* ou *de quelque autre écrit.*) Ipſiſſima epiſtolæ verba, exemplum, pli, n. *Cic.* TENOR czego co wſobie rzecz ma náprzykład tenor liſtu co w ſobie liſt zámyka.

TENIR, (*Avoir en ſes mains, poſſéder.*) Tenere in manu tenere, habere. TRZYMAC mieć w ręku swoich.

TENIR. (*Prendre. Recevoir.*) Tenere. Habere. Accipere. *Cicer. Terent.* TRZYMAC wziąć mieć od kogo odebrać. **Tenez, prenez cela pour vous.* Tene, habe tibi, accipe. *Ter.* *Naści weźmiy to sobie. **Tenez voilà ce que je vous devois.* Accipe hem, quantùm debui. *Ter.* *Naści bierz com ci winien.

TENIR. (*Eſtre bien lié.*) Hærere Adhærere, (hæreo, es, hæſi, hæſum.) TRZYMAC mocno siedzieć. **Ces ſolives tiennent enſemble par des chevilles, elles dureront long-temps.* Hæc tigna fibulis colligata, æternam habebunt firmitatem. *Cæſ.* *Tebelki trzymaią mocno y dobrze siedzą trwać będą długo. **Faire tenir une choſe à chaux & à ſable.* Calce & arenâ aliquid coagmentare. *Vitr.* *Uiąć co wapnem y piaskiem rozczynionym áby mocniey trzymało.

TENIR. (*Comprendre. Renfermer.*) Capere. Continere. *Cicer.* TRZYMAC w sobie zámykać mieć w sobie mieścić. **Noſtre maiſon ne pourra pas tenir tant de monde.* Ædes noſtræ omnes vix capient. *Ter.* *Dom nasz niepomieści w sobie tyle ludzi.

TENIR. (*Retenir, empeſcher de tomber.*) Tenere. TRZYMAC kogo áby nie upadł uchwycić kogo.

TENIR, (*Retenir.*) Tenere. Continere. Coercere. Cohibere. *Cic.* TRZYMAC utrzymać trzymać w sobie zátrzymać **Tenir quelqu'un dans ſon devoir.* Aliquem in officio continere *Cic.* *Utrzymać kogo w powinności. **Tenir ſon haleine ſon vent.* Animam tenere, comprimere. *Ter.* *Utrzymać w sobie duch wiatr.

TENIR *une choſe de quelqu'un, l'avoir receuë de luy.* Habere aliquid ab aliquo. *Cic. Terent.* TRZYMAC co z łaski czyiey mieć co z łaski iego.

TENIR *de quelqu'un, luy reſſembler en quelque choſe.* Aliquem re aliquâ referre. *Plin.* PODOBNYM być do kogo: mieć co podobnego z nim. **Il tient de ſon pere, en ce qu'il eſt fort ſage.* Ingenium patris haber, quòd ſapit. *Ter.* *Ma to z oyca że ieſt bardzo rozumnym. **Vous ne tenez point en cela de voſtre pere.* Paternum haud iſtud dediſti, haud patriſſas. *Ter.* Patrem non refers. *Plin-Jun.* *Nienaśladuiesz w tym oyca swego.

TENIR *pour quelqu'un, tenir ſon party, eſtre pour luy.* Pro aliquo, ab aliquo, cum aliquo ſtare. *Cic. Liv.* TRZYMAC zá kim trzymać zá czyią stroną.

TENIR, (*Subſiſter, réſiſter.*) Sustinere. Substare. *Cic. Cæſ.* WYTRZYMAC ſtrzymać utrzymać dotrzymać. **Il deſpecha vers luy pour l'avertir, qu'il ne pouvoit tenir long-temps, s'il n'eſtoit ſecouru.* Nuntios ad illum miſit, ni ſubſidium ſibi mittatur, eſſe diutiùs ſuſtinere non poſſe. *Cæſ.* *Wyſłał daiąc znać że nie długo wytrzymać może ieżeli mu pomoc nienádeydzie.

TENIR, (*Soûtenir.*) UTRZYMYWAC utrzymać co. **Tenir bon dans une réſolution.* Obſirmare ſe in propoſito ſuſceptoque conſilio *ou* perſtare, permanere. *Cic.* *Utrzymywać się stać przy swoim przedsięwzięciu.

TENIR *quelqu'un,* (*l'arreſter, l'amuſer.*) Tenere. Detinere. Morari, acc. *Cic. Ter.* TRZYMAC kogo bawić go zábawiać go. **Je ne vous tiendray pas plus long temps.* Non te tenebo pluribus, non te diutiùs morabor. *Cic.* *Nie zábawię nie będę cię dłużey bawił.

Tenir à quelqu'un qu'une choſe ne ſe faſſe. Per aliquem ſtare, quominùs aliquid fiat. *Cic.* Gdyby nie on, gdyby nie ty **Il n'a tenu qu'à vous, que cela ne ſe ſoit fait.* Per te ſolum ſtetit, quominùs hoc effectum ſit, huic rei ſolus obſtitiſti, *Pert.* *Gdyby nie ty toby się stało, od ciebie to samego záwiſło ná twoiey to woli było żeby się ták stało sameś temu winien tyś sam przyczyną że do tego nieprzyszło.

Tenir, (*Eſtimer, tenir compte.*) Habere. Æſtimare. *Cicer.* Trzymać mieć zácz. **Tenir quelqu'un pour ennemi.* Aliquem in hoſtium numero habere, ducere. *Cicer.* *Trzymać zá nieprzyiaciela mieć kogo zá niechętnego. **Ne point tenir compte de ſoy.* Abjicere ſe, nauci ſe facere. *Plaut.* *Zánic się mieć. **Je tiens cet homme là perdu ſans reſſource.* In deſperatis habeo hunc hominem. *Plaut.* *Mam go za zginionego bez nádziei.

TENIR *pour certain,* (*Eſtimer, avoir pour certain.*) Aliquid certum, pro certo habere *ou* perſuaſiſſimum, certiſſimum habere. *Cic.* TRZYMAC zápewne, mieć zá pewną rzecz.

Tenir des diſcours avantageux d'une perſonne, parler à ſon avantage. De aliquo bonos habere ſermones. *Cic.* Mowić o kim dobrze z záleczeniem iego. **Vous me tenez un autre langage maintenaut que je n'ay plus rien.* Aliam nunc mihi orationem deſpoliato prædicas. *Plaut.* *Inaczey teraz zemną mowisz, inaczey śpiewasz kiedy iuż nic nie mam.

TENIR, (*Garder ſa parole.*) Servare fidem, ſtare in fide. Fidem non fallere. *Cicer. Terent.* *DOTRZYMAC słowa. **Tenir ſecret ce qu'on a entendu.* Audita continere. *Ter.* *Dotrzymać dochować w sekrecie co się słyszało.

SE TENIR *à l'opinion de quelqu'un.* Alicujus ſententiæ ſuffragari, cum aliquo ſentire. *Cicer.* TRZYMAC się zdania czyiego zostawać przy nim. **Il ne s'en tiendra pas là.* Non huic judicio acquieſcet. *Suet.* *Nie przestanie on ná tym.

TENIR *un chemin, le ſuivre.* Iter aliquod ſequi, curſum tenere. *Cæſ.* TRZYMAC się drogi iákiey, iechać drogą iáką udać się nią.

Tenir la main à une choſe, avoir ſoin qu'elle ſe faſſe. Faciendum aliquid curare, dare operam ut aliquid fiat. *Cicer.* Pilnować dopilnować czego. **Tenir la main à un enfant qui apprend à écrire.* Pueri ſcribere diſcentis manum manu ſuperimpoſitâ regere. *Quint.* Ducere manum. *Prowadzić rękę dziecięciu pisać go ucząc.

Tenir compte. Odpowiadać zá co.

Tenir quelque profeſſion. (*La faire, l'exercer.*) Habere. Exercere. Bawić się czym, stanem iákim. **Tenir école.* Habere ſcholas. *Cicer.* *Bawić się szkołą, trzymać szkołę uczyć. **Tenir cabaret.* Artes cauponias exercere. *Juſt.* *Bawić się karczmą ná karczmie być. **Tenir marché.* Mercatum habere. *Bawić się tárgiem handlować. **Tenir les Eſtats.* Conventus habere, agere. *Cæſ.* *Trzymać radę. **Tenir l'audience.* Exercere judicium. *Cicer.* *Záſiadać ná sądach. **Tenir boutique.* Exer-

Exercere tabernam. *Vlp.* *Kupiectwem kramarſtwem ſię bawić.

Tenir, (*Entretenir, avoir à ſes gages.*) Trzymać płacić mieć ná koſzcie ſwoim. **Ce Prince tient des Ambaſſadeurs dans toutes les Cours.* Hic princeps legatos habet apud Reges. *Ten Pán trzyma poſłow po wſzyſtkich Dworach.

SE TENIR, (*Demeurer en quelque ſituation, ſoit du corps ou de l'eſprit.*) Stare, manere. *Cicer.* Tenere ſe. *Plin-Jun.* TRZYMAC ſię zoſtawać co do poſtawy ciała lub co do umyſłu. **Se tenir à genoux.* Aſtare in genua. *Plaut.* *Trzymać ſię klęcząc, być klęcząc, zoſtawać. **Se tenir ſur un pied.* Stare in uno pede *Horat.* *Trzymać ſię ná iedney nodze. **Sur le bout des doigts.* Inſiſtere digitis. *Plin.* *Ná palcach ſtać **Se tenir propre* ou *nettement.* Munditer ſe habere. *Terent.* *Trzymać ſię czyſto koło ſiebie. **Se tenir ſur ſes gardes.* Sibi cavere diligenter. *Trzymać ſię mieć ſię ná oſtrożności. **Se tenir les coſtez de rire.* Riſu diſſolvere ilia. *Petr.* *Chwytać ſię zá boki od śmiechu.

SE TENIR, (*Demeurer, habiter.*) Tenere. Manere. Habere. Habitare. MIĘSZKAC kędy bawić zoſtawać. **Nous luy commandons de ſe tenir chez luy.* *Roſkazaliśmy mu áby ſię trzymał u ſiebie nie wychodząc.

Se tenir fort de l'amitié de quelqu'un, de ſon autorité. Confidere alicujus benevolentiæ, auctoritati. Ufać czyiey przyiaźni záſadzać ſię mocno ná niey.

Tenir une affaire en eſtat. Suſtentare rem. *Cic.* Rzecz w porządku porządnie trzymać.

Cela me tient au cœur. Idhæret mihi in viſceribus. *Cicer.* Illud mihi cordi eſt. *Hor.* Ægrè eſt. *Cic.* Tego bym życzył álbo to mię boli to mi markotno ieſt.

ON DIT figurément & proverbialement. *Tenir quelqu'un en échec, en haleine.* Tenere aliquem ſollicitum. *Ter.* Trzymać kogo w ſtrachu w boiazni w wątpliwości w niepewności.

TENIR *ſon bon Ange par la main* ou *tenir Dieu par les pieds* (omme l'on parle populairement.) Tener dextrâ genium. *Plaut.* TRZYMAC Pána Boga zá nogi iáko potocznie mowią.

ON DIT populairement. *Il croit tenir Dieu par les pieds, il ſe croit ravi au troiſiéme Ciel.* Se cœlum Jovis tenere arbitratur. *Petr.* Rozumie że Pána Boga zá Nogi uchwycił.

TENIR *la bride courte à quelqu'un.* Arctè contentéque aliquem habere. *Ter.* TRZYMAC kogo w prożney nádziei, uwodzić go nádzieią prożną.

TENIR *quelqu'un au filet, l'amuſer* Spe lactare *ou* ducere aliquem. *Ter.* TRZYMAC kogo w nádziei.

TENIR *le loup par les oreilles*, pour dire *que la poſſeſſion d'une choſe ne nous eſt guéres aſſurée.* Auribus lupum tenere. *Ter.* NIEPEWNEGO co trzymać.

QUI *tient les livres de compte.* Ratiocinator, oris, maſc. *Cic.* TEN co rachunki trzyma Reieſtra,

TENTATEUR, *prononcez* TANTATEUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui tente, qui ſollicite au mal.*) Tentator. *Hor.* POkuſa do złego Poduſzczenie podmowca.

TENTATRICE, ſubſt. f. *prononcez* TANTATRICE, (*Celle qui induit au mal.*) Quæ inſtigat *ou* impellit. POKUSA námawiaiąca ná złe.

TENTATION, *prononcez* TATATION, ſubſt. fem. (*L'action de tenter.*) Sollicitatio. Inductio. Impulſio. Inſtigatio, onis. *Cic.* POKUSA poduſzczenie do złego.

TENTATIVE, *prononcez* TANTATIVE, ſubſt. fem. (*Eſſay Epreuve.*) Tentatio. Periclitatio. *Cic. Liv.* TENTYWA ſprobowanie iák ſię uda.

TENTE, *prononcez* TANTE, ſubſt. fem. (*Pavillon dont on ſe ſert en guerre, quand on campe.*) Tentorium. *Cic.* Papilio. *Plin* NAMIOT Zołnierſki.

TENTE *faite de linge qu'on met dans une playe.* Turunda, æ, fem. *Cat.* Penicillum. *Plin.* FLEYTUCH do rany.

TENTER, *prononcez* TANTER. (*Porter, ſolliciter au mal.*) Ad malum aliquem tentare, ſollicitare. *Cic.* KUSIC námawiać poduſzczać ná złe.

TENTER. (*Eſſayer. Sonder. Eprouver.*) Tentare, periclitari. *Cic.* PROBOWAC Tentować.

TENTER *le hazard d'une bataille.* Certaminis fortunam, *ou* aleam periclitari, experiri. SPROBOWAC ſzczęścia ná Woynie wydać bitwę ná ſzczęście.

ESTRE *tenu d'une choſe, y eſtre obligé.* Ad aliquid teneri, eor, eris. POWINIEN być.

TE'RE'BENTTINE, ſubſt. fem. *prononcez* THE'RE'BANTINE. (*Eſpéce de réſine, qui découle du terébinthe.*) Therebentina reſina, æ, fem. *Plin.* TERNTYNA guma.

TE'RE'BINTHE, ſubſt. maſc. (*Arbre d'où découle la Térébenthine.*) Terebintus, i, fem. TERPENTYNOWE drzewo,

DE TE'RE'BINTHE. Terebintinus, a, um. *Plin.* TERTYNOWY.

TERGIVERSATION, ſubſt. fem. (*Défaite, ſubterfuge.*) Tergiverſatio, onis, fem. *Cic.* WYBIEG wykręt.

TERGIVERSER, V. neut. (*Vſer de tergiverſation.*) Tergiverſari, (or, aris, atus ſum.) depon. *Cic.* WYKRĘTAMI nárabiać.

TETME, ſubſt. maſc. (*Mot particulier d'une langue.*) Verbum, verbi, n. Vox, vocis, fem. Vocabulum, vocabuli, neut. *Cic.* TERMIN ſłowo właśne w ięzyku iákim.

LES TERMES *du Palais.* Verba fonenſia, berbum forenſium, neut. plur. TEMINY prawne.

ON DIT en ce ſens figurément, *Se tenir dans les termes, dans les bornes de l'honneſteté.* Intra fines honeſti ſe continere, honeſtatem & decus conſervare. *Cic.* Termin granica, trzymać ſię wgranicach poczciwości.

TERME, ſ. m. (*Temps arreſté pour faire les choſes, & pour le payement de ce qu'on doit.*) Præfinitum *ou* præſtitutum tempus, oris, n. Dies pecuniæ ſolvendæ. TERMIN czas zápłacenia, álbo uczynienia czego.

TERME ou *le temps que les femmes groſſes acouchent.* Tempus pariendi. TERMIN położniczy czas. **Vous eſtes à terme.* Jam tibi acti *ou* exacti ſunt menſes. *Plaut.* *Jeſteś ná czaſie. **Se délivrer avant terme & faire périr ſon fruit.* Abortioni operam dare & enecare puerum. *Plaut.* *Poronić umyślnie przed czaſem.

TERME (*Eſtat des choſes.*) Satus, ûs. Locus, loci, maſc. *Cic.* TERMIN ſtan rzeczy wiakim zoſtaią ſtanie, w iakich terminach.

TERMINAISON, ſubſt. fem. (*Derniéres letres ou ſyllabes d'un mot, ce qui le termine & finit.*) Verborum finis, *ou* exitus, exitûs, maſc. *Quint. Cic.* TERMINACYA ná ktorą ſię ſłowa kończą.

Des mots qui ont une meſme terminaiſon, qui finiſſent de meſme. Verba ſimiliter definentia, cadentia, *ou* quæ ſonos habent in exitu ſimiles. *Cic.* Quæ eundem referunt in cadendo ſonum. *Quint.* Słowa iednakowo ſię kończące.

TERMINER. (*Borner des bornes.*) Germinare. Definire. OPISAC ograniczyć ocyrklować.

TERMINER. (*Finir un ouvrage.*) Terminare aliquod opus, manum extremam operi imponere. *Cic. Virg,* SKONCZYC zákończyć co. **Terminer un différent.* Controverſiam dirimere, finire. *Cic.* *Zákończyć kłotnią differencyc.

TERMINER. *Aboutir. Finir.* WYCHODZIC ná co.

TERNAIRE, ſubſt. maſc. (*Le nombre de trois.*) Ternarius numerus, ternarii numeri, maſ. POTROYNA liczba.

TERNIR, V. act. (*Faire perdre l'élat des choſes.*) Nitorem rerum obſcurare, infuſcare. PRZYCMIC przytłumić zgaſić przygaſić. * *Le polit des miroirs ſe ternit.* Speculorum fulgor hebetatur. *Plin.* * Glanc zwierciadeł pełznie. * *La beauté ſe ternit par les maladies.* Formæ dignitas morbo defloreſcit. *Cic.* *Utroda pełznie przez choroby.

Il a terni les belles actions de ſa jeuneſſe, par les infamies de ſa vieilleſſe. Bona juventæ, ſenectus flagitioſa obliteravit. *Tac.* Sławę z młodych lat nábytą ſromotnie w ſtarości ochydził.

TERRASSE, ſubſt. f. (*Lieu élévé fait de terre.*) Terrenus agger, terreni aggeris, maſc. *Suet.* GROBLA ubita z ziemi, wał ſypany.

TERRASSER, V. act. (*Mettre de la terre au pied d'un mur.*) Murum aggerere, (aggero, is, aggeſſi, aggeſtum.) *Colum.* OKOP dać koło murow wał. * *Terraſſer les vignes, y mettre de nouvelle terre au pied.* Aggerere vites. *Okopywać winnice. **Terraſſer la vigne, la coucher en terre.* Vineas in terram proſternere. *Colum.* * Położyć winnicę y ognoiem pokryc ná zimę.

ON DIT figurément en ce ſens, *Terraſſer quelqu'un, le jetter par terre.* Aliquem ſternere, proſternere, *ou* humi proſternere. O ziemię kogo uderzyć.

TERRE, ſubſt. fem. (*Globe ſublunaire.*) Terræ Globus, i, m. *Cic* ZIEMIA okrąg pod miesięczny.

LA TERRE *eſt ſolide & ronde, ſituée au milieu du monde.* Terra locata eſt in mediâ ſede, ſolida & globoſa. ZIEMIA ieſt nieporuſzona, okrągła wpoſrzodku świata.

TERRE. (*Le monde. Les hommes.*) ZIEMIA Swiat ludzie.

CHEMIN *par terre.* Terrenum *ou* terreſtre iter, terreni *ou* terreſtris itineris, n. *Cic.* PODROZ ziemią lądem. **Prendre terre, venir, aborder quelque part.* Appellere ad littus. *Cic.* *Przybić do lądu.

TERRE-FERME. (*Vn continent.*) Continens, entis. *Plin.* ZIEMIA ląd.

TERRE. (*Pays.*) Solum. ZIEMIA kray. * *Il eſt entré à main armée ſur les terres ennemies.* In terras hoſtiles impetum fecit. *Liv.* * Wſzedł zbroyną ręką w kray nieprzyiacielſki.

TERRE. (*Champ qu'on laboure.*) Terra, æ, fem. Ager, agri, maſc. Solum, ſoli, neut. ZIEMIA rola. * *Terre graſſe.* Pingue ſolum. n. *Cic.* * Ziemia tłuſta. * *Terre maigre.* Jejuna terra. *Colum.* * Ziemia chuda. * *Terre noire.* Terra & pulla. *Colum.* *Rola czarna.

TERRE *fertile, bonne terre.* Fertilis ager, terra ferax *Cic.* ZIEMIA buyna urodzayna. **Terre ſtérile.* Terra ſterilis, infecunda. *Ovid.* *Ziemia płonna rola. * *Terre labourée, cultivée.* Terra culta, cultus ager. * Rola wyprawna nieſiana. **Terre labourée où il n'y a encore rien de ſemé.* Arvum, arvi, n. *Var.* *Płonnik ugor. **Terre en friche & inculte.* Solum incultum & derelictum. *Cicer.* *Odłog puſtka zároſſe grunta leżące nieorane.

TERRE *à bled.* Ager frumentarius, terra habilis frumentis. *Col.* Ager ad frumentum. *Var.* *Rola ná zboże. * *Terre à vin.* Ager ad vitem. *Var.* *Rola ná wino dobra. **Terre à pot* ou *à potier.* Terra figularis. *Colum.* Argilla, æ, fem. *Cic.* Creta figularis. *Plin.* *Glina glinki ziemia ná garki.

TERRES au plurier pour *Champs, métairiers.* Prædia, orũ, m. Ager, agri, m. *Cic.* WSI dobra máiętność folwark.

DE TERRE, *fait de terre.* Terreus, terrenus, a, um. *Cic. Cæſ.* Z ZIEMI gliniany.

Vaiſſelle de terre. Fictilia vaſa, fictilium vaſorum, neut. plur. *Cic.* Naczynie glinianc.

L'ART DU POTIER. Figlina, æ, f. *Ou ſous-entend* Ars. GANCARSTWO Zdunſtwo.

POTIER DE TERRE. Figulus, figuli, maſc. *Plin.* GANCARZ Zdun.

TANT *vaut l'homme, tant vaut ſa terre* Ut homo ſic res illius ſunt, aut bonæ, aut tenues. JAKI Goſpoparz, takie dobra.

TERREIN, ſubſt. m. *prononcez* TERRAIN. (*Le ſol de la terre.*) Terrenum, i, n. *Col* Humus, i, ſœm. *Cic.* ZIEMIA pole grunt. **Gagner peu à peu le terrein.* Paulatim ſolum terræ occuparc. *Pole plac powoli otrzymywać. **Diſputer le terrein.* Defendere ſolum. *Bronić plau. **J'ay trouvé le moyen de diſputer le terrein.* Aliquam reperi reſiſtendi viam. *Cic.* *Znalazłem ſpoſob oparcia ſię.

ON DIT figurément *Il connoiſt le terrein de la Cour.* Novit Aulicorum mores, *ou* agendi rationes. ZNA ię ná ſztukach dworſkich, zná Dwor.

TERRER. V. act. (*Mettre de la terre au pied des arbres & des vignes.*) Arbores & vites adobruere terrâ. *Col.* OKOPYWAC drzewa winnice.

SE TERRER. (*Se cacher enterre.*) Sub terrâ ſe abſcondere. ZAKOPAC ſię w ziemię.

TERREUR, ſubſt. f. (*Paſſion de l'ame excitée par la préſence d'un objet affreux.*) Terror, terroris, m. *Cic.* STRACH boiaźń. **La terreur s'empara de l'armée.* Incidit terror exercitui. *Cæſ* *Strach opanował woyſko.

TERRIBLE. Adject. maſc. & fœm. (*Qui donne de la terreur.*) Terribilis & hoc terribile, adject. Horrendus, a, um. *Cic.* STRASZNY ſtraśliwy. **Choſe terrible à voir.* Res aſpectu terribilis. *Strach y widzieć.

TERRIBLEMENT, adv. Terribilem, horrendum in modum. *Cic* STRASZNIE, ſtraſzliwie.

TERRIER, ſubſt. m. (*Trou dans la terre où ſe retirent les lapins.*) Cuniculus, li, m. Cubile, lis, neut. *Cic.* JAMA Krolikow &c.

TERRINE, ſubſt. fœm. (*Vaiſſeau de terre fort large.*) Cymbium fictile, cymbii fictilis, n. DONICA gliniana.

TERRITOIRE, ſubſt. m. *Juriſdiction. Reſſort.*) Territorium, territorii, n. *Cic.* JURYDYKA moc władza.

TERROIR, ſ. m. (*La terre conſidérée ſelon ſes qualitez.*) Terra, æ, f. Solum, ſoli, n. GRUNT iáki.

TESMOIGNER, *prononcez* TE'MOIGNER. V. act. (*Porter témoignage.*) Teſtimonium dicere, reddere, perhibere. *Cic.*

Quint. SWIADCZYC.

TESMOIGNER, (*Marquer, montrer.*) Teſtari, (or, aris, atus ſum.) Significare. Demonſtrare. Indicare. *Cicer. Terent.* OSWIADCZYC pokazować. **Cela me faſche un peu, mais je n'ay pas voulu luy teſmoigner.* Non nihil moleſta hæc ſunt mihi, ſed oſtendere me ægrè pati illi nolui. *Ter.* *To mię bardzo boli, ále nie chciałem tego pokazać po ſobie.

TESMOIGNAGE, (*Dépoſition d'un temoin.*) Teſtimonium. teſtimonii, n. *Cic.* Teſtimonii dictio, onis, f. *Ter.* SWIADECTWO świadka.

TESMOIGNAGE *que nous rend noſtre conſcience d'avoir veſcu & d'avoir bien fait.* Conſcientia benè actæ vitæ & recordatio benefactorum. *Cicer.* SUMNIENIA dobrego świadectwo.

TESMOIGNAGE, (*Marque que l'on donne de ſon amitié.*) Teſtificatio. Significatio, onis, f. *Cic.* OSWIADCZENIE affektu przyiaźni.

La nature, la qualité du terroir. Soli qualitas, atis, f. Soli ingenium, ii, n. Soli natura, æ, fœm. Soli habitus, ûs, m. *Colum.* Gruntu przyrodzenie. **Ce vin ſent le terroir.* Hoc vinum ſapit ſoli naturam. *Wino to ziemią trąci.

TERTRE, ſ. m. (*Petite Eminence.*) Tumulus, tumuli, m. *Cæſ.* GORKA zwyſzka pagorek.

TESMOIGNAGE, *prononcez* TE'MOIGNAGE, *en élevant le premier* E', ſubſt. maſc. (*L'action de témoigner en Juſtice ou ailleurs.*) Teſtificatio, onis, fœm. *Cic.* SWIADECTWO urzędownie dane.

TESMOIN, ſubſt. maſc. *on prononce* TE'MOIN. (*Qui porte & rend teſmoignage d'une choſe.*) Teſtis, teſtis, maſc. *Cicer.* SWIADEK. **Teſmoin digne de foy, teſmoin irréprochable.* Teſtis gravis. Locuples. Idoneus. Integer. Incorruptus. *Cic.* *Swiadek godny wiary niepodeyrzany. **Teſmoin oculaire, qui a veu une choſe.* Oculatus teſtis. *Plaut.* *Swiadek oczywiſty. **Teſmoin qui ne ſçait que par ouïr dire.* Auritus teſtis. *Plaut.* *Swiadek z ſamego tylko ſłyſzenia. **Teſmoin ſuborné, appoſté.* Falſus teſtis. *Juv.* Appoſitus. *Cicer.* *Fałſzywy świadek podmowiony náprawiony.

PRODUIRE, (*Faire venir des teſmoins*) Evocare Appellere teſtes. Producere. *Cic.* Edere. *Liv.* WYPROWADZAC świadkow. **Prendre quelqu'un à teſmoin de ce que l'on dit.* Citare aliquem teſtem in rem aliquem. *Cic.* *Brac kogo zá świadka co ſię mowi. **Prendre Dieu à teſmoin.* Teſtari Deum. Teſtem Deum appellare. *Cicer.* *Boga wziąć ná świadectwo.

TEST, ſ. m. (*Le crane de la teſte.*) Calva, æ, f. Calvaria, calvariæ, f. *Celſ* CZASZKA głowy.

TEST, (*Morceau d'un pot de terre caſſé.*) Teſta, Teſtula, æ, f. Teſtaceum fragmentum, ti, neut. *Hor. Ovid.* SKORUPA ſtłuczona.

TESTAMENT, ſubſt. m. (*Acte authentique par lequel un homme déclare ſa derniere volonté à ſa mort.*) Teſtamentum ti, n *Cic.* TESTAMENT.

DRESSER, (*Faire un teſtament.*) Facere. Conſcribere. Componere. Obſignare teſtamentum. *Cic.* PISAC Teſtament **Changer un teſtament.* Mutare teſtamentum. *Cic.* *Odmienić teſtament. **Caſſer un teſtament.* Irritum facere teſtamentum. *Cic.* *Skaſſować teſtament. **Ouvrir un teſtament.* Reſignare teſtamentum. *Cic.* *Otworzyć teſtament.

LE VIEUX ou L'ANCIEN TESTAMENT, *qui contient l'ancienne Loy donnée de Dieu à Moyſe & au peuple Juif.* Vetus Teſtamentum. STARY Teſtament, ſtáry zákon prawo ſtaro zakonne. *LE NOUVEAU TESTAMENT ou *la Loy nouvelle donnée de J. C. à ſes Apoſtres & à tous les Fidéles.* Novum Teſtamentum. *NOWY Teſtament dany od Chryſtuſa Apoſtołom y wiernym wſzyſtkim.

TESTAMENTAIRE, *prononcez* TESTAMANTAIRE, adject. (*De teſtament.*) Teſtamentarius, a, um. *Cicer.* TESTAMENTOWY. **La Loy teſtamentaire.* Lex teſtamentaria. *Prawo o teſtamentach. **Exécuteur teſtamentaire.* Curator teſtamenti. *Exekutor teſtamentu.

TESTE, *prononcez* TE'TE, élevant l'E faiſant entendre l'S à demi, ſubſt. f. (*La partie ſuperieure de l'animal.*) Caput, itis, n. *Cic.* GŁOWA.

PETITE TESTE. Capitulum, capituli, neut. *Plaut.* GŁOWKA.

Avoir mal à la teſte, avoir un mal de teſte. Dolore capitis conflictari. *Cic.* Boli głowa bolenie głowy mieć.

AVOIR *la teſte couverte.* Operto eſſe capite. *Cic.* MIEC ná-

nąć rytą głowę. **Caſſer la teſte à quelqu'un.* Comminuere alicui cervicem *Terent.* Imminuere alicui caput. *Plaut.* Diminuere alicui cerebrum. *Terent.* *Głowę komu rozbić ránić w głowę. **Aller donner de la teſte contre le mur.* Impingere caput parieti *Plin. Jun.* Offendere caput ad parietem. *Quint.* *Głowę ſtłuc o ścianę. **Ce vin donne dans la teſte.* Illud vinum tentat caput. *Plin.* *To wino idzie w głowę.

TESTE ſe prend pour l'*homme entier.* Caput, neut. GŁOWA cała oſoba. **Ils payent dix écus par teſte.* In ſingula capita decem nummos conferunt. *Płacą dziesięć tálerow od głowy. **Autant de teſtes, autant d'avis,* ou *autant d inclinations différentes.* Quot capita, totidem ſententiæ. *Ter.* *Ile głow, tyle rozumow.

TESTE ſe dit ſouvent *pour la vie, qui ſe prend avec la teſte.* Caput, neut vita, æ, fœm. *Cic.* GŁOWA życie. **Il y va de ſa teſte.* De illius capite agitur. *Mart.* Periclitatur capite. *Mart.* *Idzie o iego głowę o życie.

TESTE, (*Eſprit, fantaiſie.*) Animus, i, maſc. *Cic.* GŁOWA myśl fantazya. **Se mettre en teſte d'aimer quelqu'un.* Animum inducere ad aliquem. *Terent.* *Záprzątnąć ſobie głowę miłością. **Se mettre quelqu'un dans la teſte* ou *dans l'eſprit* Sibi hominem in animum inſtituere. *Tereut.* *Nábić ſobie głowę kim **Avoir une choſe en teſte* ou *dans l'eſprit.* Agitare. Volvere aliquit animo, in animo aliquid habere. *Liv.* *Mieć czym nábitą głowę. **Il a la teſte mal faite, mal timbrée.* Non eſt ſanum illi ſinciput. *Plaut.* *Czegoś mu wgłowie niedoſtaie. **La teſte luy a tourné dans une ſi haute elévation.* Magnam fortunam non benè tulit. *Horat.* * W głowę záſzedł od wielkiego ſzczęścia. **Voilà une belle teſte, c'eſt dommage qu'elle n'ait point de cervelle.* Pulchra ſpecies, cerebrum non habet. *Phæd.* *Piękna głowa ſzkoda że bez mozgu.

Il a fait un coup de ſa teſte, ſans demander conſeil à perſonne. Nemine in conſilium adhibito rem egit. Sam ſwoią głową uczynił nikogo ſię nie radząc. **Il a bien du vent dans la teſte.* Ventoſus homo eſt. *Horat.* *Wiatr w głowie puſta głowa. **Il s'eſt mis des chimeres dans la teſte.* Vaniſſima & inania ſibi finxit. *Nábił ſobie głowę dziwactwem. **Il ne ſçait où donner de la teſte.* Quò ſe vertat neſcit *ou* incertus fertur. *Terent.* *Nie wie co począć. **Faire teſte* ou *tenir teſte à quelqu'un, luy réſiſter.* Alicui obſiſtere, reſiſtere, obniti contra *ou* adversùs aliquem. *Cicer. Virg.* *Oprzeć ſię, ſprzeciwić ſię komu rozumu.

TESTE ſe dit dans ces façons proverbiales. *Avoir des dettes par deſſus la teſte, eſtre noyé de dettes.* Ære alieno obrutum eſſe. Animam debere. Non liberos capillos habere. *Plaut. Petr.* MIEC długow po nád głowę. **Il a la teſte à l'évent, il a une teſte de linotte, il a des chambres vuides dans la teſte.* Cucurbita eſt. *Petr.* *Puſta głowa. **Il a des rats, il eſt fou, il a la teſte légére, la teſte verte, mal timbrée* ou *demontée.* Larvæ & intemperiæ illum agitant, plenus larvarum eſt, deſipit mentis. *Plaut.* *W głowę záſzedł. **Il a la teſte pres du bonnet,* pour dire, *il ſe faſche aiſement.* Cerebroſus eſt. *Plaut.* Iraſci celer. *Horat.* Iram in promptu gerit. *Plaut* *Himeryk prędko ſię o lada co rozgniewa dziwaczek **Ce ſont deux teſtes dans un bonnet, ce ſont deux intimes amis, qui n'ont qu'une ſeule & meſme volonté.* Concordes inter ſe iſti & unanimes, *ou* eadem habent ſtudia. *Wielcy ſobie przyiaciele. **Cela vous met martel en teſte.* Id tibi cerebrum urit. *Plaut.* *To cię gniewa.

TESTE *à teſte,* comme un ſubſtantif maſculin. *Il luy a accordé un teſte à teſte,* ou *une converſation de ſeul à ſeul.* Facultatē conceſſit conferendi capita ſimul. DALI ſobie miey-ſce y godzinę ſam a ſam ſię widzieć z ſobą.

TESTE ſe dit auſſi pour *les cheveux, qui ne ſervent que d'ornement à une teſte.* Cæſaries, ei, fœm. *Ovid.* PERUKA włoſy do ſtroju. **Il a acheté cette teſte* ou *la coupe de ces cheveux dix écus.* Hanc cæſariem emit decem nummis. *Kupił tę perukę zá dziesięć tálerow.

TESTE ſe dit auſſi *du bois de cerf.* Ramoſa cervi cornua, uum, neut. plur. *Phæd.* ROGI Jelenie. **Les cerf mettent tous les ans leurs teſtes bas* ou *leur bois.* Cervi quotannis deponunt *ou* abjiciunt ramoſa cornua. * Jeleń co rok rog, roni.

TESTE ſe dit *des corps politiques.* Frons, frontis. Caput itis, n GŁOWA czoło przodek.

TESTE, ou *le commencement, le frontiſpice d'un livre.* Frons libri, frontis, fem. CZOŁO początek ſam kſięgi.

TESTER, V. neut. *l'S ſe prononce (Faire un teſtament, diſpoſer de ſes biens.)* Teſtari. TESTAMENT czynić. Wyraża ſię S. w tym ſłowie francuſkim.

TESTICULES, ſubſt. maſc. (*Parties doubles de l'animal, qui ſervent à la génération.*) Teſticuli. Teſtes. *Plaut.* JĄDRA u każdego zwierzęcia przyrodzone nerki rodzeniu y płodzeniu ſłużące.

TESTU, *prononcez* TE'TU, maſc. Teſtuë, fem. (*Opiniaſtre.*) Cerebroſus, cerebroſa, cerebroſa, cerebroſoſum. Capito, onis, maſc. *Hor. Cic.* UPARTY zácięty uparta zácięta krnąbrny krnąbrna.

TETTE, ſubſt. fem. (*Pis de vache, de chévre & des autres animaux qui ont du lait.*) Mamma, æ, fem. Uber, uberis, neut. *ou* ubera, ureberum, neut plur. *Celſ. Plin.* CYC Cycek pierś u krowy, u koz u owiec y wſzelkiego inſzego bydlęcia lub zwierzęcia pokarm w ſobie maiące.

TETTER. (*Prendre, ſuçer la mammelle.*) Lac ſugere. Ubera ſugere. *Ovid.* SSAĆ u Cycka być. **Donner à tetter.* Dare, præbere alicui mammam. *Ter.* Nutrire aliquem admovendo ubera. *Phæd.* Admovere alicui ubera. *Virg.* Lactare aliquā. *Var.* *Kármić, pierſi dawać.

QUI *tette encore, qui eſt encore à la mammelle.* Lactens, entis, omn. gen. *Var.* Jeſzcze przycycku zoſtaiący. Ofyſek. *Faire tetter les agneaux.* Admittere agnos ad matres. *Przyſadzać Jágnięta do maciorek do owiec przyſadzać áby ſſały.

TETINE *de vache,* ſubſt. fem. Mamma, mammæ, fem. Sumen, inis, neut *Plaut.* WYMIĘ krowie.

TETON, ſubſt. maſc. (*Mammelle, partie éminente du ſein, où ſe forme le lait.*) Mamma, æ, fem. Mammilla, æ, fem. Uber, uberis, neut *Cic.* CYCEK Cyc pierś białogłowſka gdzie ſię pokarm formuie.

TETRARQUE, ſubſt. maſc. (*Gouverneur de la quatriéme partie d'une Province.*) Tetracha, æ, m *Cic.* TETRARCHA Staroſta nád iedną czwartą częścią káżey iáki prowincyi lub kraiu,

TETRIQUE, adject. maſc. & fem. (*Qui eſt d'une humeur ſombre & noire.*) Homo teter, triſtis, & auſterus. Tetricus. TETRYK melancholik ponurego humoru ſęp ſmutny záwſze

TEXTE, ſubſt. maſc. (*Les paroles meſmes d'un Auteur ſans gloſe, ni interprétation.*) Pura puta ſcriptoris alicujus verba. TEXT ſam Autora, ſłowa właſne, Kſięgi, lub piſma iákiego bez wſzelkiego wykładu y gloſy.

THALICTRUM, ſubſt m. (*Plante dont la racine eſt ſibreuſe, ayant des feüilles larges & anguleuſes.*) Taliętrum maius ſiliquâ angulosâ, tri, neut. STULISZ, leczywrzod wrzodowiec ziele korzenia odnożek wiele máiącego liścia ſzerokiego winklowatego.

THÉ', ſubſt. m. (*Arbriſſeau des feüilles duquel on fait un breuvage fort ſalutaire pour la teſte.*) Thea, theiæ, f. THE ziele (*Herbatą*) potocznie zowią, z ktorego liścia warzoną wodę odcedziwſzy piią bardzo ſkutecznie dlá głowy.

THE'ATRAL, maſc. THE'ATRALE, fœm. (*De théatre*) Theatralis & hoc Theatrale, adject, *Cic.* TEATRALNY Teatralna do placu widokow należący.

THE'ATRE, ſubſt. m. (*Lieu élevé d'où l'on repréſente des Comédies & des tragédies.*) Theatrum, tri, neut. *Cic.* TEATRUM, plac widokow wſzelaki iáko to Komedii Tragedii.

PETIT THE'ATRE. Theatridium, ii, neut. *Var.* TEATRUM máłe.

THE'ATRE. (*L'art de compoſer des piéces de théatre en général.*) Fabula, æ *Terent.* Comœdia, æ, fœm. Tragœdia, æ, fœm. SPOSOB náuka kunſzt piſania Komedyi Trajedyi.

THE'BAIDE, ſubſt. f. (*Partie Méridionale de l'ancienne Egypte.*) Thebais, Thebaidis, f. *Plin.* TEBAIDA część południowa dawnego Egiptu.

DE LA THEBAIDE. Thebaicus, a, um. *Plin.* Z TEBAIDY.

THE'BAIN, ſm (*Celuy qui eſt de Thébes.*) Thebanus, Thebani, m. TEBANIN z Tebow.

THE'BAINE, ſubſt. fœm. (*Celle qui eſt de Thébes.*) Thebana, æ, fœm. *Cicer.* TEBANKA ta co ieſt z Tebow.

THEBES, (*Ville d'Egypte.*) Thebæ, arum, fœm. pl. *Plin.* Thebe, es, f. *Ovid.* TEBY Miaſto Tebańſkie.

(Il y a pluſieurs Villes de ce nom en divers pays, mais la plus fameuſe eſt celle de Béotie baſtie par Cadmus, & célébre par la naiſſance de Bacchus & par la mort d'Oedipe.) Jeſt wiele miáſt tego názwiſka, ále náyſławnieyſze ieſt Miáſto Tebańſkie w Beocyi záłożone od Kádmuſa, ſławne narodzeniem Báchuſa, y śmiercią Edypa.

THEME, ſubſt. maſc. (*Le ſuiet, la matiere d'un diſcours.*) Argumentum. TEMA mowy iákiey o czym rzecz álbo od ktorych ſłow ſię rzecz záczyna záłożonych.

THEME *qu'on donne à faire aux Eſcoliers.* Scribendi argumentum, ti, neut. NAZNACZONA rzecz do piſania lub komponowania ſtudentom w ſzkole. Tema. Kompozycya ſtudentſka.

THE'OGONIE, ſubſt. f. Theogonia, origo deorum. *Cic.* BOGOW pochodzenie.

THE'OLOGAL, maſc. THE'OLOGALE, fem. (*Qui concerne la Théologie.*) Theologicus, a, um. TEOLOICZNY.

LES VERTUS THE'OLOGALES. (*Le Foy, l'Eſperance, & la Charité.*) Virtutes Theologicæ, Fides, Spes, Charitas. CNOTY Teoloiczne, wiara, nádzieia miłość.

THE'OLOGAL, ſubſt maſc. (*Celuy qui enſeigne dans les Chapitres la Théologie morale aux jeunes Chanoines.*) Theologus, gi, *ou* Doctor Theologus, m. SCHOLASTYK co uczy Teologii młodych Kánonikow w Kápitułach.

THE'OLOGIE, ſubſt. fem. (*La ſcience de Dieu & de ſes divins Attributs.*) Theologia, æ, fem. Scientia de Deo & de divinis Attributis. TEOLOGIA náuka o Pánu Bogu y Przymiotach Boſkich.

THE'OLOGIEN, ſubſt. maſc. (*Qui ſçait la Théologie.*) Theologus, gi, m. *Cic.* TEOLOG Uczony biegły w Teologii.

Profeſſeur en Théologie. Theologus Profeſſor, *ou* Doctor Theologus. Profeſſor Teologii ten co uczy Teologii.

THE'ORIE, ſubſt. fem. *Spéculation.* (Terme de l'Art.) Contemplatio. Inſpectio, onis, fem. SPEKULACYA ſama wiadomość poznawanie y dochodzenie rzeczy dowcipem bez praktyki y czynienia.

THE'RIAQUE, ſubſt fem. (*Remède contre les venins.*) Theriaca, æ, *ou* Theriace, es, fem. *Plin.* DRYAKIEW lekarſtwo od trucizny robione.

THERMES, ſubſt. m. pl. (*Baſtimens antiques deſtinez pour les bains.*) Thermæ, arum, fem. plur. *Cic.* ŁAŹNIE. Łáźienki Páłac Gmach budynek ná Łáźnie wyſtawiony umyślnie cieplice.

THESSALIE, ſubſt. fem. (*Province d'ancienne Grece ſur la mer Egée.*) Theſſalia, æ, fem *Cic.* TESSALIA Prowincya Grecka nád morzem chwaleńſkim.

DE THESSALIE. Theſſalicus, ca, cum. Theſſalus, a, um. *Lucan. Hor.* TESSALSKI Teſſalſka.

THESE, ſubſt. fem. (Terme dogmatique.) *Propoſitions qu'on ſoûtient & qu'on défend dans les Ecoles.* Theſis, is, fem. ſingul. *ou* Theſes, Theſium, fem. plur. KONKLUZYA Propozycya iáko konkluzya Teologiczna w iákiey máteryi co trzymaią y náuczaią Teologowie co ich ieſt zá zdanie rozumienie oczym.

THESSALONIQUE, (*Ville de l'ancienne Macédoine.*) Theſſalonica, æ, fem. *Cic.* TESSAŁONYKA Miáſto dáwney máccdonii.

(On l'appelle aujourd'huy *Salonique.*) Dziś zowią ſałonika.

THIONVILLE, (*Ville fort de Flandres dans le Duché de Luxembourg ſur la Moſelle avec un beau pont.*) Theodonis villa, æ, fem. TYĄWIL Forteca we Flandriy w Xięſtwie Luxemburſkim nád mozellą z pięknym bardzo moſtem mogł by z Polſka názwać *Teopol.*

THON, ſubſt. maſc. (*Grand & gros poiſſon de mer, dont la chair reſſemble aſſez à celle de veau.*) Thunnus *ou* Thynnus, i, maſc. *Ovid. Plin.* WYZ Ryba morſka wielka, ktorey mięſo cielęcemu doſyć podobne zowią wyziną.

THORAX, ſubſt maſc. (Mot d'Anatomie.) *La poitrine aux hommes.* Thorax, acis, maſc. *Plin.* KADŁUB tułow ciała ludzkiego.

THRONE, ſubſt. maſc. (*Sur quoy ſont aſſis les Rois.*) Thronus, Throni, maſc. Solium, ſolii, neut. *Plin. Virg.* TRON Máieſtat wyſtawiony dlá Krola ná ktorym Krolow ſadzaią.

THYM, ſubſt. maſc. (*Herbe odoriférante.*) on prononce THYN. Thymum, thymi, neut. *Virg.* DZIĘCIELINA ziele ſzmer włoſki.

DE THYM. Thyminus, a, um. *Colum.* DZIĘCILINOWY ſzmerowy. **Du vin où on a fait tremper du Thym.* Thymite, m. *Col.* * Wino przyprawne ſzmerem.

THYRSE, ſubſt. maſc. (*Baſton armé d'un dard environné de Pampres de vigne, que les Poëtes donnent à Bacchus.*) Thyrſus, Thyrſi, maſc. *Sen.* BACHUSOWE berło. Darda otoczona latorośłą.

TIARE, ſubſt. fem. (*Bonnet à triple couronne qui ſont les une ſur les autres en forme de cercles & un globe au deſſus auce une croix ſur le haut de ce globe.*) Tiaras, tiaræ, m. *Virg.* Tiara, æ, f. *Juv.* Kámaur, o Koronach trzech ná głowę noſzenie z iábłkiem y krzyżem ná wierzchu. Korona Pápieſka

Le Pape Boniface VIII. fut le premier qui mi deux couronnés. Et Benoiſt XII. en ajoûta une troiſiéme, pour marquer qu'il avoit droit ſur l'Egliſe Militante d'icy bas, ſur la Souffrante dans le Purgatoire, & ſur la Triomphante dans le Ciel. Bonifacyuſz VIII. pierwſzy był ktory ná Inſule Papieſkiey przydał dwie korony ná znak mocy Piotrowi Świętemu rozwiązania y záwiązania co do Duſzy y ſumnienia ná ziemi y ná Niebie daney od Chryſtuſa. A Benedykt XII. Trzecią przydał ná znak zwierzchności Duchowney nád kościołem woiuiącym ná ziemi, cierpiącym Duſz w mękach czyſcowych. y Tryumfuiącym w niebie.

TIBRE, ſubſt. maſc. (*Petit fleuve qui paſſe à Rome.* TIBERIS Tyber Rzeka przechodząca przez Rzym.

DU TIBRE. Tiberinus, Tiberina, Tiberinum. *Virg.* TYBROWY Tybrowa.

TIE'DE, adject. maſc. & fem. (*Mediocrement chaud.*) Tepidus. Egelidus. LETNI wylecony wolny wolne ciepło w ſobie máiący.

TIE'DE, ſe dit figurément, *pour celuy qui ſe ralentit dans ſa dévotion, qui n'a plus tant d'ardeur pour les choſes de pieté.* Tepidus, Remiſſus, a, um. WOLNY oziębły oſtudzony co do Nábożeńſtwa.

TIE'DEUR, ſubſt. fem. (*Qualité de ce qui eſt tiéde, & moderément chaud.*) Tepor, teporis, maſc. *Plin. ou* Egelidus tepor. *Catul.* LETNOSC wolność niegorącość.

TIE'DEUR *de l'ame dans ſes exercices de pieté.* Animi remiſſio, onis, fem. OZIĘBŁOSC oſtygłość w Nábożeńſtwie w pobożności.

TIE'DEMENT, adv. (*Avec tiédeur.*) Remiſsè. Languidè. *Cic.* OZIĘBLE oſtygle.

TIE'DIR, (*Laiſſer tiédir.*) Sinere tepeſieri. WYWOLNIC wylecic oſtudzić.

SE TIE'DIR. Moderatè tepeſcere. *Hor.* WOLNIC oſtudzać ſię ſtudzić ſię ziębnąć.

TIEN, maſc. TIENNE, fem. (*Pronom poſſeſſif de la ſeconde perſonne.*) Tuus, tua, tuum. TWOY TWOIA twoie.

TIERCE, ou *main tierce.* Sequeſter, ſequeſtris, ſequeſtre. *ou* hic & hæc ſequeſtris & hoc ſequeſtre. *ou* Sequeſter, ſtra, ſtrum. *Cic.* ZARĘCE zá trzecie ręce ſekweſtrzem rzecz oddana.

FIEVRE *tierce.* Tertiana, æ, fem. *ou* Tertiana febris, f. *Cic.* TERCYANA Frebra, Trzeciaczka trzeciodniowka przez trzeci dzień przypadaiąca.

IERCE *dans l'Egliſe.* Tertia, æ, fem. (Mot conſacré.) TERCYA, godzina w pacierzach Káplańſkich y inſzych godzinkach zwyczaynych.

TIERCELET, ſubſt maſc. (*Le maſle des oiſeaux de proye.*) Accipiter mas, accipitris maris, maſc. JASTRZĄB kobuz ptak myśliwſki.

TIERCER, (Mot d'Agriculture.) (*Labourer une terre pour la troiſiéme fois, luy donner trois façons.*) Agrum tertiare, (o, as, avi, atum) *Colum.* PRZEORYWAC rolą trzeci raz koło niey robiąc.

TIERS, ſubſt. maſc. (*Vne troiſiéme partie.*) Tertia pars, tertiæ partis, fem. TRZECIA część.

ON DIT *prendre un tiers* ou *une troiſiéme perſonne pour régler quelque différent.* ZDAC ſię w czym ná kogo trzeciego. **Si vous ne pouvez pas vous accorder, prenez un tiers.* Si non poteſtis has lites componere inter vos, tertium aliquē ſcligite. *Jeżeli nie możecie ſię zgodzić weście kogo trzeciego obierzcie ſobie trzeciego zdaycie ſię ná niego.

TIGE, ſubſt. fem. (*Partie d'une plante qui ſort de terre.*) Caulis, caulis, maſc. *Plin.* Scapus, pi, maſc. *Col.* GŁĄB kłącze wychodzące z ziemi, ſtopka ná czym ziele ſtoi y rośnie w Zbożu mowiemy ná pniu ſtoi. **Qui n'a qu'une tige.* Unicaulis, & hoc unicaule. *Plin.* *O Jedney ſtopce.

QUI A *pluſieurs tiges.* Multicaulis & hoc multicaule, adj. *Colum.* ZIELE o kilku ſtopkach.

TIGE *creuſe des oignons.* Thallus, thalli, m. *Colum.* CEBULA zielona łodyga cebulna.

TIGE *des laittues.* Thyrſus, thyrſi, maſc. *Plin.* GŁĄBIK ſałaciany **Monter en tige.* Caulem emittere, decaulescere *Plin.* *Wyraſtać w głąbiki ſałata.

TIGE *d'une colomne.* Scapus, ſcapi, meſc. *Vitr.* SŁUPIEC.

TIGE *d'une race* ou *famille.* Stirps, ſtirpis, f. *Cic.* ROD Rodzina pochodzenie familij początek.

TIGNE, ſubſt. fem (*Ver qui ronge les habits.*) Tinea, æ, f. *Vitr.* MOL w ſuknie w ſzatach.

TIGRE, ſubſt. maſc. (*Fleuve d'Aſie extrémement rapide, qui prend ſa ſource dans les montagnes d'Arménie.*) Tigris, is, maſc. *Quint Curt.* TYGRIS rzeka bardzo byſtra w Azyi wypadaiąca z Gor Armenii.

TIGRE, (*Beſte féroce & cruelle.*) Tigris, is, fem. *Hor. ou* idis, *Ovid.* Tigride *à l'ablatif. Suet.* TYGRYSS Zwierz dziki okrutny.

TIGRESSE, ſubſt. fem (*La femelle d'un tigre.*) Tigris femina, fem TYGRYSSICA ſamica Tygryſſa.

DE TIGRE, Tigrinus, a, um. *Plin.* TYGRYSSOWY Tygryſſowa. **Des tables marquetées comme un tigre.* Menſæ tigrinæ. *Plin.* *Stoły wyſadzane Cętkowane.

TILLAC, ſubſt. maſc. (*Le plus haut pont d'un vaiſſeau.*) Fori, forum, maſc. plur. *Cic.* CHODZENIE ná okręcie pokład ſztab.

TILLEUL, TILLOT *ou* Tilleau, ſubſt. maſc. (*Grand arbre qui porte des fleurs dont on uſe en medecine.*) Tilia, tiliæ, fem. *Virg.* LIPA LIPINA drzewo ktorego kwiat ſłuży do lekarſtw.

DE TILLEUL. Tilliaccus, a, um. *Col.* LIPOWY LIPOWA z lipy z lipiny.

TIMBALES, ſubſt. fem. plurier, (*Eſpéce de petis tambours d'airain pour la cavalerie.*) Tympana ænea, orum, neut plur. KOTŁY międziane bębny tarabany zażywa Jarda w woyſku.

TIMBALIER, ſubſt. maſc. (*Qui bat des Timbales.*) Tympanotriba, æ, maſc. Æneator, oris, maſc. DOBOSZ do kotłow

TIMBRE, ſubſt. maſc. (*Cloche ſans battant qu'on frappe avec la main*) Tintinabulum, li, neut. *Plaut.* DZWON bez ſerca w ktory ręką biią brzękadło.

TIMBRE dans le blaſon. (*Caſque qu'on met au haut des armes*) Caſſis, idis, fem. SZYSZAK ná wierzchu w Herbie.

ON DIT populairement *Ce vin donne dans le timbre, dans le caſque, dans la teſte.* Hoc vinum it in cerebrum, *ou* tentat caput. *Petr. Plaut.* WINO piane w głowę biiące.

ON DIT figurément *C'eſt un eſprit mal timbré, mal fait.* Infelix cerebri *Hor.* W GŁOWIE zle ułożono

TIMIDE, adject. maſc. & fem. (*Craintif.*) Timidus, timida, timidum. BOIAZLIWY boiaźliwa.

TIMIDITE, ſubſt. fem. (*Crainte, appréhenſion.*) Timiditas, atis, fem. *Cic.* BOIAZN,

TIMIDEMENT, adv. (*D'une maniere craintive.*) Timidè. *Cic* BOIAZLIWIE.

TIMON *d'une charrette* ou *d'un carroſſe*, ſubſt. maſc. Temo, onis, maſc. *Var. Phæd.* DYSZEL wſzelaki u woza Kárety.

TIMON ou *le gouvernail d'un vaiſſeau.* Clavus, clavi, maſc. Gubernaculum, li, neut. *Cic.* MASZT ná okręcie.

TIMONNIER, ſubſt. m. (*Cheval qui eſt au timon d'une charrette.*) Junctus, alligatus ad temonem equus. DYSZLOWY koń

TIMORE', maſc. TIMOREE, fem. (qui ſe dit *d'une conſcience craintive & ſcrupuleuſe.*) Timidus, a, um. BOIAZLIWY co do ſumnienia.

TINTAMARRE, ſubſt. maſc. (*Grand bruit, tumulte.*) Strepitus. Tumultus *Cic.* HAŁAS zgiełk.

TINTEMENT, ſubſt. maſc. (*Son des cloches, bruit qu'on entend dans les oreilles.*) Tinnitus, ûs, maſc. *Virg.* Tinnentum, ti, neut. *Plaut.* DZWONIE mi teńteń w uſzach.

TINTER, V. act. (*Rendre un ſon clair.*) Tinnire, (io, is, ivi, itum.) *Var.* DZWONIC we dzwon w iednę tylko ſtronę iák ná gwałt álbo ná znák iáki.

TINTER *une cloche, ne la faire ſonner que d'un coſté.* Æs campanum ab unâ parte pulſare letè. BRZĘKAC we dzwon wieduę tylko ſtronę biiąc.

ON DIT *les oreilles me tintent.* Mihi aures tinniunt. *Catul.* Tinnimentum eſt auribus. *Plaut.* DZWONI mi w Uſzach.

TINTOUIN, ſubſt. maſc. (*Bruit ſourd qu'on entend dans les oreilles.*) Tinitus, ûs, maſc. *Ovid.* DZWONIENIE w uſzach.

TINTOUIN ſe dit figurément de l'inquiétude qu'on a dans l'eſprit. *Cic.* TURBACYA ſraſunek kłopot. **Il a du tintouin dans la teſte.* Cura hunc angit, excruciat. *Turbuie ſię o co.

TIQUE, ſubſt. fem. (*Inſecte noir qui s'engendre dans la chair, & qui ronge les oreilles d'un chien.*) Ricinus, ricini, maſc. *Petr.* KLESZCZ, robak z właſzcza pſom w uſzach ſię łęgnący y w uchu gryzący.

TIRADE, ſubſt fem. (*Ce qui ſe fait tout d'une tire.*) Contextus, ûs, m. Continuatio, onis, fem. CIĄGIEM Ciąg co ſię ciągiem iednym wiedzie. **Tout d'une tirade.* Uno contextu. *Vlp.* *Jednym ciągiem.

TIRAGE, ſubſt. maſc. (*L'action de tirer un baſteau ou une planche.*) Tractus, ûs, maſc. *Plin.* CIĄGNIENIE czego ciągnąć ſobą lub zá ſobą.

TIRAILLER, V. act. (*Tirer çà & là.*) Moleſtè aliquem huc & illuc trahere. CIĄGNĄC tám ſam.

TIRANT, m. TIRANTE, fem. Trahens, entis, omn. gen. CIĄGNĄCY Ciągnąca.

ON APPELLE *un homme tirant, qui tire de l'argent des perſonnes, & qui en exige à tous momens, comme les Procureurs font de leurs parties.* Rapax *ou* harpax, acis omn. gen. *Plaut.* CHCIWY łákomy, rád dátkowi, ná ręce, ná wziątek pátrzący.

LE TIRANT *d'une bourſe.* (*Cordon qui ſert à la fermer & à l'ouvrir.*) Lorum ductile, is, neut. Funiculus ductilis, m. ZAMEK u worka lub ſznurek do odmykania y zámykania.

TIRE. (*Tout d'une tire.*) Uno ductu, *ablat.* Continenter. Uno tenore. CIĄGIEM iednym ciągiem. **Voler à tire d'aiſles.* Celeri volatu ferri per aëra. *Latać ſzybko lecieć.

ON DIT proverbialement, *Boire à tire l'arigot.* Tingomenas facere. *Petr.* Pergrœcari, (or, aris, atus ſum.) *Plaut.* PIC Duſzkiem podpiiać ſobie iednym tchem kielichy wielkie wychylać.

TIRER. WYCIĄGNĄC. **Je ne puis pas tirer un ſoſt d'eux.* Ab illis movere nummum nequeo. *Cic. ou* Aliquid nummulorum exprimere. *Cic.* *Nie mogę ſzeląga odnich wyciągnąć.

TIRER. (*Amener, attirer à ſoy.*) Trachere, (traho, is, xi, ctum.) act. acc. *Cicer.* CIĄGNĄC pociągnąć do ſiebie.

TIRER. (*Amener, attirer à ſoy.*) Trahere, (traho, is, xi, ctum.) act. acc. *Cic.* CIĄGNĄC pociągnąć do ſiebie. **Tirer quelqu'un par les cheveux.* Crinibus aliquem trahere. *Virg.* *Ciągnąć kogo zá łeb zá włoſy. * *Tirer quelqu'un à quatre chevaux.* Equis aliquem diſtrahere, lacerare, dilacerare, diſcerpere. *Końmi kogo rozſzarpać. **Tirer les vaiſſeaux à bord.* Naves ad terram detrahere, deducere. *Cæſ.* *Wyciągnąć ſtatki na ląd.

TIRER. (*Mettre dehors.*) Trahere, extrahere, efferre. Exerere, Eruere. Educere. *Cic. Plaut.* WYCIĄGNĄC dobyć ſkąd wyprowadzić. * *Tirer le monde du néant.* Educere mundum ex nihilo. *Cic.* * Wyprowadzić świat z niczego. **L'eau d'un puits.* E puteo aquam trahere *Cic.* *Wyciągnąć wodę ze ſtudni. **Du vin d'un tonneau.* E dolio vinum promere, depromere. *Cic. Hor.* Eximere vinum de dolio. *Cat.* *Náciągnąć uciągnąć wina z Beczki, álbo też ściągnąć wino. **Des pierres de la carriére.* E terrâ lapides excidere. *Cic.* Eximere. *Plaut.* * Dobywać kámienie z gor kopiąc. **Tirer ſon armée hors du camp.* Caſtris educere exercitum. *Plaut.* Producere. *Cicero.* * Wyprowadzić woysko w pole. * *Tirer au ſort.* Sortes trahere, ducere. *Cicer.* * Los o co rzucić, rozrucić ſię w koſtki o co. * *Tirer du feu d'un callou.* Lapidem conflictu atque attritu ignem elicere. *Cic.* *Ogień ſkrzeſać.

TIRER *quelque choſe de quelqu'un de gré* ou *de force.* Aliquid ab aliquo ecicere. Extrahere, extorquere, (extorqueo, es, extorſi, extortũ.) Exprimere, act. acc. *Cic.* WYMODZ co ná kim wyciągnąć co ná kim, wyciſnąć. * *Tirer de l'argent de quelqu'un.* Ab aliquo pecuniam exprimere. au ferre pecuniam ab aliquo. *Cic. Plaut.* *Wyciągnąć ná kim pieniędzy. **Tirer la verité de quelqu'un.* Exigere ab aliquo veritatem. Elicere, *ou* exculpere ab aliquo verum. *Plaut. Terent.* *Wyciſnąć prawdę ná kim.

TIRER. (*Traire les animaux qui ont du lait.*) Vaccam mulge-

mulgere, immulgere. Ubera palmis preſſare. *Virg.* DOIC mleko, doić krowy &c. **Tirer les larmes des yeux de quelqu'un.* Alicui lacrymas excutere, elicere. *Plaut* Exprimere lacrymas ab aliquo. *Ter.* Excire alicui lacrymas. *Plaut.* * Wyciſnąć łzy komu z oczu. * *Je n'ay pû tirer une parole de luy.* Verbum ullum ex illo nunquam elicere potui. *Cic.* *Nie mogłem ná nim ſłowa wymoc.

ON DIT en cette ſignification au figuré, *Tirer les vers du nez à quelqu'un, tirer ſon ſecret.* Arcana alicujus elicere. Sekretu ſię dowiedzieć u kogo, wyciągnąć kogo ná ſłowo áby ſię z czym wygadał.

ON DIT encore en ce ſens au figuré, *Tirer quelqu'un d'un danger* Aliquem ex aliquo periculo extrahere, eripere, expedire. *Cic.* WYPROWADZIC wydzwignąć wyrwać kogo z niebeſpieczeńſtwa. **Tirer quelqu'un d'un mauvais procès.* Eripere aliquem atris litibus. *Hor.* *Z złey z kłotliwey ſprawy kogo wyprowadzić.

SE TIRER. (*Sortir à ſon honneur d'une affaire.*) Abire honeſtè à re aliquâ. *Ter.* Expedire ſe de re aliquâ. *Cic.* WYNISC wybrnąć ſzczęśliwie z honorem z czego. **Il s'en tira mieux que je ne penſois.* Melius, quàm putabam, expedivit ſe. *Petr.* *Wyſzedł z tego lepiey niżem ſię ſpodziewał nad ſpodziewanie.

SE TIRER *d'embarras.* Se exolvere, extricare. *Plaut.* Se evolvere ex turbis. *Ter.* WYPLĄTAC ſię z czego. **Je ne ſçay comment je me tireray de cet embarras.* Quomodo me expeditum ex impedito faciam, neſcio. *Plaut.* * Niewiem iákom z tego wyſzedł. **Se tirer de la foule.* Expedire ſe ex turbâ. *Ter.* *Wyciſnąć ſię z cizby wyniść dobyć ſię.

TIRER. (*Recueillir du profit, de la gloire d'une choſe.*) Capere. Percipere, (io, is, percepi, perceptum.) act. accuſ. *Cic.* ODBIERAC mieć co ſkąd. * *Il tiroit tous les ans mille écus de ſes terres.* Ex prædiis talenta argenti bina quotannis capiebat. *Ter.* *Odbierał co rok tyſiąc tálerow z dobr ſwoich. **Tirer ſa gloire de ſes Anceſtres.* Habere gloriam à majoribus. *Odbierać ſławę ſpadaiącą z przodkow ná ſiebie.

TIRER. (*Décharger des armes.*) Mittere. Emittere. Diſplodere. Wyſtrzelić broń ſtrzelać. **On tira tout le canon.* Diſploſa ſunt omnia tormenta bellica. * Wyſtrzelono wſzyſtkie armaty. **Tirer des fléches.* Sagittas emittere. *Plin.* *Strzały wypuſzczać puſzczać ſtrzały z łuku. * *Toute la cavalerie tira ſur luy.* Equites emiſerunt in eum glandes plumbeas. *Wſzyſtka káwalerya ognia ná niego dawała. * *Tirer au blanc.* Collineare. Collimare. *Strzelać do Celu do Tarczy. **Tirer des oiſeaux en volant.* Volantes aves transfigere. *Liv.* *Strzelać ptaki w lot. **Tirer l'épée.* Stringere gladium, nudare. *Cic. Liv.* *Wyciągnąć dobyć ſzpadę.

TIRER. (*Aller vers un lieu.*) Aliquò tendere, *ou* in aliquem locum contendere, iter aliquò dirigere, aliquem locum petere. *Cic. Cæſ.* CIĄGNĄC dokąd w drodze.

TIRER en termes de Géométrie, *Tirer une ligne.* Ducere lineã. *Plin.* Wyſtawić zrobić wyciągnąć wáł grobla. **Un foſſe.* Foſſam ducere. *Cæſ.* *Foſę kopać ſzaniec ſypáć. **Il fit tirer de grandes traverſes dans les ruës garnies de pieu par dedans.* Foſſas tranſverſas viis perduxit atque ibi ſudes, ſtipiteſque defigit. *Cæſ.* *Kázał po przekopywać ulice w poprzecz y pale pozábiać. * *Il faiſoit tirer une digue de part & d'autre à l'endroit du port, qui eſtoit le plus étroit.* Qua fauces erant anguſtiſſimæ portûs, molem atque aggerem ex utraque parte littoris conſtituit. *Cæſ.* *Kázał támę bić od końca do końca tám gdzie Port był náyciaśnieyſzy.

EN CHYMIE on dit, *Tirer des eſſences, des ſels des minéraux & des herbes.* Extrahere, exprimere ſuccos herbarũ. *Petr.* WYCIĄGAC przez Alchimią eſſencye z ſoli z kruſzcow z zioł. **De l'huile.* Oleum. *Plin.* * Wyciągać wybić oley.

EN MEDECINE on dit, *Tirer du ſang par la ſaignée.* Sanguinem alicui detrahere. *Celſ. Voyez* SANG. KREW puścić **Tirer une dent, l'arracher.* Dentem citare, evellere, eruere. *Plin.* *Ząb wyrwać, * *Tirer la pierre de la veſſie.* Veſicâ calculum extrahere, eximere. *Celſ.* * Kámień dobyć komu.

ON DIT *Tirer du cœur* ou *au cœur, vomir.* Vomere, (vomo, is, vomui, vomitum.) *Cic.* ZRZUCAC. * *L'eſtomac tire, quand il eſt vuide.* Vacuus ruit ſtomachus. *Hor.* *Ckni ſię ná żołądku ná czczo.

TIRER *à la fin, expirer.* Animam agere, efflare. *Cicer.* Ducere horas extremas. *Mart.* Reddere animã. *Virg.* KONAC.

EN termes de Marine on dit, *Tirer à la mer*, pour dire, *Prendre le large, s'éloigner de terre.* Dare vela in altum. *Virg.* Puścić ſię ná głąb.

ON DIT qu'*un vaiſſeau tire* ou *fait eau*, pour dire *qu'il eſt ouvert.* Navis accipit aquam. *Virg.* SĄCZY ſię okręt wodę w ſiebie ciągnie dziurawy ieſt. **Mes ſouliers tirent l'eau.* Calecei aquam contrahunt. *Trzewiki buty złe wodę w ſiebie ciągnące.

EN peinture, & en ſculpture on dit, *Tirer une perſonne, faire ſon portrait.* Exprimere tabellâ aliujus effigiem. *Mart.* Exprimere *ou* reddere aliquem. *Plin-Jun.* Odmalować kogo. **Tirer des figures dans le marbre* ou *dans l'airain. Ablan.* Statuas ex marmore, ex ære ducere. *Plin.* *Wyſtawić oſobę czyią z Marmuru z miedzi. * *Il s'eſt fait tirer en marbre.* Effigiẽ ſuã ex marmore duci curavit. *Kázał ſię wyciosać wyſtawić wyrobić z Márnuru. **Tirer un patron.* Ducere ſimilitudinem ex re aliquâ. *Cic.* *Model formę ná co zrobić, wziąć model.

TIRER *raiſon d'une injure.* Injuriam ulciſci. *Cic.* Upomnieć ſię krzywdy dochodzić ley.

TIRER *une conſequence d'une choſe.* Ex re aliquù aliquid concludere, inferre. *Cic.* CO záczym wywodzić wyprowadzać konſekwencyą náſtępuiącą záczym co idzie pokazować.

TIRER *ſur quelque couleur.* Ad aliquem colorem accedere, referre aliquem colorem. *Plin.* PODAC ſię ciągnąć ná iáki kolor. **Cette pierre précieuſe tire ſur le violet.* Hæc gemma definit in violã. *Plin.* *Ten kámień drugi podaie ſię ná farbę fiołkową.

QUI *tire ſur le blanc.* Subalbidus, ſubcandidus, a, um. Subalbicans, antis, omn. gen. *Celſ. Var. Plin.* NAKSZTAŁT białego. **Sur le noir.* Subniger, gra, grum. *Var.* *Nákſztałt czarnego Białawy, czarniawy.

TIRER *les bas, les habits à quelqu'un, les luy oſter, le deshabiller.* Detrahere alicui tibialia, veſtem. *Ter.* ROZBIERAC zdeymować ściągać mu trzewiki, pończochy. **Illuy tira ſon anneau du doigt.* Detraxit annulum de digito. *Ter.* * Zdziął mu ściągnął mu pierścień z palca.

TIRER *quelqu'un à part, le prendre en particulier.* Aliquem educere, ſubducere. *Cic.* Seducere aliquem à turbâ. *Petr.* ODPROWADIC kogo ná ſtronę, ná bok, ná oſobne mieyſce. **Tirez-vous d'icy, allez vous en.* Hinc vos amolimini, abſcedite, abite. *Ter. Plaut.* * Jdź precz z tąd.

Tirer quelqu'un de ſes occupations, l'en diſtraire. Avocare, abſtrahere aliquem à ſuis occupationibus. Oderwać kogo od zábaw odprowadzać go od nich odwodzić. **De ſes eſtudes.* A ſuis ſtudiis. *Cic.* *Odwodzić od náuk.

Tirer une affaire en longueur. Rem trahere, extrahere, protrahere. *Cicer. Liv.* Zwłoczyć co odwłokami w czym nárabiać.

Tirer parole de quelqu'un. Fidem habere ab aliquo. Słowo ná kim wymoc. * *J'ay tiré parole de luy.* Mihi fides apud hunc eſt. *Ter.* *Już mi dał ſłowo.

Tirer une choſe par les cheveux, la faire venir de loir. Aliquid longiùs petere, arceſſere. *Cic.* Coś zdaleka prowadzić iák zá łeb ciągnąc do ſwego. **Cela paroiſt trop tiré.* Iſtud longiùs arceſſitum eſt. * To coś zdaleka iák przymuſił do ſwego.

TIRER ſe dit figurément & proverbialement dans les façons ſuivantes. *Tirer ſon épingle du jeu.* Salvis rebus ab aliquo negotio diſcedere. OBRONNĄ ręką wyniść z czego; nic ſtraciwſzy, nic zyſkawſzy, bez ſzkody wyniść.

Aprés cela il faut tirer l'échelle. Voyez ECHELLE, pour dire *On ne peut pas aller plus loin, ny dire rien de mieux.* Nihil ſupra *Ter.* Jużdaley Już lepiey niepodobna.

Ne vous faites point tant tirer l'oreille, faites cela de bonne grace. Libenter iſtud faxis *ou* facias. Nie day ſię ták bardzo proſić.

On tireroit auſſi-tôt de l'huile d'un mur, que de luy arracher de l'argent. Ex muro oleum potius exprimas, quàm ab eo pecuniam. Scianę doić á od niego pieniędzy doſtać iedna praca. **Tirer ſa poudre aux moineaux, perdre ſa peine & ſon temps.* Impenſas inanes agere. *Cicer.* Sumptus facere ſine luero. *Voyez* POUDRE. *Daremnie czas ſwoy y koſzt tracić.

Se tirer de la preſſe ou *de la foule, ſe tirer de pair* ou *du commun.* Attollere ſe ſupra cæteros. Ab humili ad ſummũ venire. *Cicer.* Podnieść głowy między ludźmi urość.

TIREUR-D'OR. ſubſt. maſc. Bractearro, oris, maſc. *Firm.* Bractearius, ii, maſc. *Bud.* TEN co złoto ná liſtki ciągnie lub ná blaſzki.

TIRET, ſubſt. maſc. (*Petite & courte ligne tirée avec la plume.*) Ducta lineola, æ, fœm. LINIYKA pociągniona piorem

TIROL, ſubſt. maſc. (*Province en la partie Méridionale d'Allemagne à la maiſon d'Auſtriche.*) Tirolis, tirolis, fœm. TYROL Prowincya Niemiecka ná południe Domu Auſtryckiego

(C'eſt le plus grand Comté de l'Europe; car il a prés de vingt cinq lieuës du Midy au Septentrion, & prés de quarante quatre d'Orient en Occident, Inſpruck ſur l'Inn en eſt la capitale.) Jeſt to náywiękſze Hrabſtwo całey Europy, ma bowiem w ſobie około 25. mil od południa áż ná północ iádąc, á około czterdzieſtu czterech od wſchodu ná záchod Inſpruk nád Inną rzeką ieſt ſtołeczne Tyrolu.

TISANE, ſ. f. (*Boiſſon d'eau & de réglisſe avec des racines*) Piſanarium, piſanarii, n. TYSANNA trunek z wody z lukrecyi y z korzonkow lub zioł.

TISON, ſubſt. maſc. (*Morceau de bois brulé par le bout.*) Titio, onis, maſc. *Celſ.* GŁOWNIA opalone drewno. **Vn tiſon allumé.* Porris ambuſtus. *Virg.* *Głownia kurząca ſię. **Tiſon éteint.* Titio ſopitus. *Petr. ou* Titio ſeul dans *Celſe.* *Głownia zagaſzona

ON DIT figurément d'un méchant homme, *C'eſt un tiſon d'en fer* Acheruntis pabulum, i, n. *Plaut.* O ZŁYM człowieku niewłaśnie mowią: własna głownia piekielna.

TISSERAND, ſubſt. maſc. (*Qui fait de la toile.*) Telæ tentor. *Cic.* TKACZ co płotno robi płociennik.

Le métirer de tiſſerand. Texendi ars. Tkactwo płociennictwo.

TISSERANDE, ſubſt. f. (*Celle qui fait de la toile.*) Telæ textrix *Sen.* PŁOCIENNICZKA ta co płotno robi.

L'OUVROIR *d'un tiſſerand.* Textrinum. Textrina, æ, f. *Plin.* WARSZTAT tkacki tkalnia.

TISSU, m. TISSUE, f. Textus, a, um. TKANY tkana dziany dziana.

UN TISSU, *une étoffe tiſſuë.* Textum. *Ovid. Plin.* Textile *Liv.* TKANA rzecz.

ON DIT figurément *le tiſſu d'un diſcours, la ſuitte.* Orationis contextus *Quint.* MOWY układ, kształt, ułożenie.

TISSURE, ſubſt. f. Textura, æ, f. *Licr.* TKANIE.

TISSUTIER, ſubſt. maſc. (*Rubanier.*) Textor & Limbolarius. *Plaut.* TASIEMKARZ co taſiemki robi lub Pasamonik

TISTRE, (*Faire de la toile.*) Telam texere. TKAC tkactwo robić.

TITHYMALE, ſ. m. (*Herbe qui jette un lait fort cauſtique.*) Tithymalus. WILCZY mlecz ziele ſoku mlecznego pełne bardzo gorzkiego cierpkiego y ſzczypiącego.

TITRE, ſ. m. (*Inſcription d'une choſe.*) Titulus. Inſcriptio. *Cic.* TYTUŁ napis iákiey rzeczy.

Titre d'honneur qu'on donne à quelqu'un. Titulus, i. *Liv.* Tytuł dla powagi y poſzanowania iáki ſię komu daie.

Titre, (droit à une choſe.) Jus. Tytuł prawo do czego.

ON DIT *A juſte titre, à bon droit.*) Jure *ou* Meritò. SŁUSZNYM prawem.

Titres, (Papiers, enſeignemens.) Tabulæ. Inſtrumenta. *Cic.* Prawa dokumenta, papiery, dowody, obrony prawne.

TOC, TOC, Mot factice qui ſe dit *du bruit que ſont deux coups ſolides,* ou *des coups qu'on donne à une porte pour la faire ouvrir.* Tat, tat. *Plaut.* STUK, puk, huk, ſzczęk, brzęk, trzask, plask, klask, &c. Słowa wynalezione ná wyrażenie podobieńſtwa hałasu ktory bywa kiedy ſię dwie rzeczy iedna o drugą uderzą, ſtuk ſtuk ſię zwłaſzcza mowi o kołataniu we drzwi.

TOC-SING, ſubſt. maſc. (*Son d'une cloche qu'on ſonne à coups redoublez pour appeller du ſecours.*) Conclamatio auxiliaris iterato campanæ pulſu. DZWONIENIE ná gwałt.

TOILE, ſubſt. fœm. (*Sorte de tiſſu de diverſes matieres*) Tela, æ, fœm. PŁOTNO. **Toile de chanvre.* Tela cannabina. *Płotno konopne. **Toile de lin.* Tela linea. *Płotno lniane; **Toile de ſoye.* Tela ſerica *ou* bombicina. *Jedwabna materya. **Toile fine.* Tela ex tenuiſſimo lino contexta. *Płotno przednie cienkie.

MARCHAND *de toile.* Telarum mercator. PŁOCIENNIK kupiec.

FESEUR *de toile.* Telæ textor. PŁOCIENNIK Tkacz.

FAIRE *de la toile.* Texere telam. *Ter.* PŁOTNO robić.

Toile d'arraignée. Aranеæ tela, fœm. Aranea, æ, f. Paięczyna.

TOILES au plurier. (*Filets de chaſſeur.*) Plagæ. Retia. *Horat.* POŁY záſtawione, ſieci. Obierze Łowcze. **Pouſſer les ſangliers dans les toiles avec une meute de chiens.* Trudere apros multo cane in obſtantes plagas. *Horat.* *Wpędzić dzika do ſieci pſami go między poły wparować.

TOILETTE, ſubſt. fœm. Mundus muliebris. *Petr.* GOTOWALNIA białogłowſka. **Caſſette à ſerrer la toilette* Mundi muliebris theca, æ, fœm. *Skrzyneczka ſzkatułka ná gotowalnią.

TOISE, ſubſt. fœm. (*Meſure de ſix pieds.*) Orgyia, æ, fœm. Pertica ſex pedum. SĄZEN miara ſześć krokow to ieſt trzech łokci.

TOISER, (*Meſurer à la toiſe.*) Orgyiâ *ou* perticâ ſexpedali metiri, dimetiri. WYMIERZAC ſążniami mierzyć.

TOISON, ſ. f. (*La laine qu'on oſte de deſſus les moutons au printemps.*) Vellus, velleris, n. *Var.* RUNO Runa z owiec ſtrzyżonych ná wioſnę.

ORDRE *de la Toiſon d'or en Eſpagne.* Aurei velleris equeſter ordo. ORDER złotego runa.

CHEVALIER *de la Toiſon d'or.* Aurei velleris torquatus eques, torquati equitis, maſc. KAWALER orderu złotego runa.

TOIT, ſubſt. maſc. (*La couverture d'un baſtiment, le comble.*) Tectum, tecti, neut. *Cic.* DACH nákrycie Domu. **Toit couvert de tuiles.* Tectum imbricatum. *Dach z Dachowki. **Toit couvert de bardeau.* Tectum ſcandulare. *Apul.* *Dach z gontow gonciany dach.

TOLE'RABLE, adj. m. & f. (*Supportable.*) Tolerabilis & tolerabile. *Cic.* ZNOSNY, znośna.

TOLE'RABLEMENT, adv. Toleranter, tolerabiliter. adv. *Cic.* ZNOSNIE.

TOLE'RANCE, ſ. f. (*Souffrance d'une choſe.*) Tolerantia. *Cic.* ZNOSZENIE czego ponoſzenie ponieſienie.

TOLE'RER, (*Souffrir, ne dire mot, ne ſe pas plaindre d'une choſe*) Tolerare. Ferre. Sufferre. Suſtinere. Pati. *Cic.* ZNOSIC cierpieć ponoſić co nie żaląc ſię nie uſkarżaiąc ſię.

TOMBANT, maſc. TOMBANTE, fœm. part. Cadens, entis, omn. gen. PADAIĄCY, Pádaiąca ſpadaiący upadaiący lecący ná doł.

TOMBE, ſubſt. fœm. (*Pierre qu'on met ſur la foſſe d'un mort.*) Lapis. NAGROBEK kamień nágrobny.

TOMBEAU, ſubſt. maſc. (*Edifice magnifique de marbre ou de pierre qu'on éléve à la mémoire de quelque perſonne de conſideration.*) Tumulus, tumuli, maſc. *Cicer.* GROB z marmuru nágrobek lub z kamienia ná pámiątkę iákiey zácney oſoby wyſtawiony.

Vn vain tombeau, un cénotaphe, où le corps n'eſt point enfermé. Honorarius tumulus, honorarii tumuli, maſc. *Suet.* Nágrobek z marmuru lub z kamienia w ścianę wprawiony z nápiſem.

ON DIT encore *Fouiller dans les tombeaux,* pour dire *Ecrire & invectiver contre les morts, troubler leurs cendres, faire injure à leur mémoire.* Inurere dolorem cineri atque oſſibus mortuorum. *Cic.* UMARŁYM náwet pokoiu niadać piſząc ná nich lub grabiąc lub plądrząc ich groby.

TOMBER, V. n. (*Cheoir*) Cadere. Decidere. Concidere. *Cic.* UPASC upadnąć upadać. **Il tomba mort.* Mortuus concidit. *Cic.* Decidit examinis. *Virg.* Concidit *ſeul dans Colum.* *Upadł ná mieyſcu umarłym. **Les fruits meurs tombent d'eux-meſmes.* Matura poma decidunt. *Cic.* *Doyrzałe owoce ſame upadaią.

FAIRE *tomber quelque choſe.* Excutere. diſcutere, (io, is, cuſſi, cuſſium.) Dejicere, (jo, is, dejeci, dejectum.) act. acc. ZRZUCIC co. **Le vent fait tomber les fruits.* Ventus fructus diſcutit. *Llin.* *Wiatr owoce zrzuca zmiata z drzew.

TOMBER ſe dit auſſi *des météores qui deſcendent de l'air en terre.* Cadere. *Horat.* PODAC co do záwieruch deſzczow śniegow ná powietrzu ſię formuiących. **Il tombe de la pluye de la neige, de la greſle.* Imber cadit *ou* pluit, ningit *ou* nix cadit, grando cadit. *Cicer.* Grandinat. *Pada deſzcz, śnieg, grad pada.

ON DIT *La nuit tombe tout à coup, vient tout à coup.* Nox citò venit, intervenit. *Horat.* NOC ſpadła západła noc **Le vent eſt tombé, il ne fait plus de vent.* Venti concidunt. *Hor.* *Ustał wiatr.

TOMBER, *Se rendre, ſe décharger,* parlant *des rivieres qui ſe jettent dans d'autres.* Influere. WPADAC iáko rzeki wpadaią iedna wdrugą. **Ce fleuve tombe dans le Rhin, il s'y rend.* Funditur in Rhenum fluvius. *Plin.* *Ta rzeka w pada w Ren.

TOMBER ſe dit figurément *des dangers* ou *des maux qui nous arrivent.* In pericula, in mala cadere, incidere, incurrere, act. WPASC zágaść. **Tomber malade.* In morbum cadere, incidere. *Cicer.* *Zápaść w chorobę wpaść w nią. **Je ſuis preſque tombé ſans y penſer dans une meſchante affaire.* Jocularių in malū inſciens penè incidi. *Ter.* *Małom żartem nie wpadł w biedę. **Il eſt tombé, il eſt devenu pauvre.* Lapſus eſt. *Cicer.* Lapſus eſt facultatibus. *Vlp.* De fortunis deturbatus. *Cicer.* *Upadł podupadł zubożał. **Il eſt tombé, il eſt décheu de ſon élévation.* Gradu, honore dejectus eſt. *Cic.* *Upadł wypadł z wyſokiego ſzczęścia.

TOMBER *ſous les ſens.* Cadere ſub ſenſus. *Cicer.* PODPADAC pod zmyſły. **Sous la veuë.* Sub oculos, ſub aſpectum. *Podpadać pod oczy, **Sous noſtre connoiſſance.* In intelligentiam noſtram *Cic.* *Podpadać pod poięcie nášze pod poznanie ludzkie. **Cela ne tombe pas ſeulement dans la penſée.* Hoc ne in cogitationem quidem cadit. *Cicer.* *To y w myśl ni komu nie wpadnie. **La converſation venant à tomber.* Ubi moritur ſermo. *Cicer.* Sermo ubi friget. *Terent.* *Spadła mowa na to.

Tomber, Venir hors d'uſage parlant *d'une mode* ou *de quelque couſtume.* Cadere. Fluere. Defluere. Upaść wyniść zezwyczaiu, ſkończyć ſię. **Son credit eſt tombé.* Cecidit illius auctoritas. *Cic.* *Upadła powaga iego.

Tomber ſur quelques diſcours, venir à parler des choſes ou *des perſonnes.* In aliquem ſermonem incidere, delabi. *Cicer.* Wpaść w dyſkurs o czym.

Tomber entre les mains des ennemis. Incidere in hoſtes in manus hoſtium. *Cic.* *Wpaść wręce nieprzyiacielſkie. **Tout la faute tombe ſur vous.* Omnis culpa in te reſidet, *Cic.* Culpa hæret. *Ter.* *Wſzyſtka wina ná ciebie ſpada.

TOMBER, (*Echeoir, arriver.*) Incidere. Cadere. Incurrere. PRZYPADAC ná kiedy. **Ce la tombe le jour de voſtre départ.* Id in diem tui diſceſſus *ou* tuæ profectionis cadit, incidit, incurrit. *Cicer.* *To właśnie przypada ná dzień wyiazdu twego.

Tomber dans l'embuſcade, y donner. Devenire in inſidias. *Plaut.* Wpaść w záſadzki. **Tomber dans la naſſe, eſtre pris à quelque piége.* Decidere in caſſes. *Ovid.* *Wpaść w łapkę.

ON DIT proverbialement & populairement, *Tomber de fiévre en chaud mal, de mal en pis.* Ex aliquo malo, in aliud gravius delabi, incidere. WPASC nátrafić z deſzczu pod rynnę z iednego złego w gorſze.

SOUVENT on dit qu'*Vn homme ne ſçauroit tomber que debout, qu'il retombe toûjours ſur ſes pieds, lorſqu'il a beaucoup d'appui, & qu'il eſt hors des inſultes de la mauvaiſe fortune.* Merſes profundo, pulchrior evenit. *Horat.* proprement *ou* amicorum præſidio præfidens, adverſis malis deprimi non poteſt. NIE padnie tylko ná nogi, ſzczęśliwy nic mu nie zrobiſz; ma przyiacioł: trzyma ſię mocno nie obaliſz go: top kaczkę poſtaremu ona wypłynie.

I eſt tombé de ſon haut, il a eſté extrémement ſurpris. Totus obſtupuit. *Ter.* Wſzyſtek ſię zdumiał iákby go ścioł.

Si le ciel tomboit, il y auroit bien des aloüettes priſes. Quod ſi cœlum ruat. *Terent.* Si cœlum rueret, multæ caperentur alaudæ. Gdyby niebo upadło, wſzyſtkieby ſkowronki przytłukło.

Ce diſcours ne tombera point à terre, quelqu'un le relevera. Aliquis iſta verba releget. Nie padnie prożno ta mowa, ktoś przecię ią weźmie w uwagę.

TOMBEREAU, ſ. m. Plauſtrum, plauſtri, n. *Col.* KARA do wywożenia gnoiow błot plugaſtw śmieci.

TOME, ſ. m. (*Volume d'un livre.*) Tomus, tomi, m. *Mart.* Volumen, inis, n. *Cic.* TOM kſięgi iáki.

TON, pronom poſſeſſif TWOY.

TON, ſ. m. (*Terme de Muſique, inflexion de la voix, qui marque diverſes paſſions de l'ame.*) Vocis ſonus, ſoni, maſc. TEN głos nuta co do muzyki rozmaite náklonienie głoſu zwyrażeniem rożnych affektow.

ON DIT figurément, *Le prendre ſur un ton plus haut avec quelqu'un.* Superbiùs *ou* inflatiùs aliquem alloqui, appellare. HARDZIEY dumniey ſobie z kim poſtąpić.

La crainte du chaſtiment, vous fera changer de ton. Vertes modum fuſtis formidine. *Hor.* Spuściſz ty ná kwint: niech ci tylko pogrożą czym inaczey ſpiewać będzieſz.

TONDEUR *de draps,* ſubſt, maſc. Pannorum lanecrum

tonſor, oris, maſc. POSTRZYGACZ ſukien.

TONDRE, (*Retrancher, couper le poil.*) Tondere, (tondeo, es, totondi, tonſum.) Detondere. Attondere. *Cic. Plaut.* STRZYDZ oſtrzygać poſtrzygać oſtrzydz. **Tondre ſur le peigne.* Per pectinem attondere. *Plaut.* *Strzydz po grzebieniu **Tondre fort prés, fort raz.* Strictim attondere. *Plaut.* Caput alieujus tondere ad cutem. *Celſ.* *Bardzo niſko oſtrzydz przy ſamey ſkorze.

ON DIT figurément & populairement *Tondre quelqu'un, le ruiner, le dépoüiller de ſon bien par ſes fourberies.* Attondere aliquem doctis dolis. OSTRZYDZ ogolić kogo dożywego ze wſzyſtkim go zábrać zruinować. **J'ay eſté tondu dans mon ſentiment, je n'ay point eſté ſuivi.* Mihi non eſt aſſenſum. *Cicer.* *Wſzyſcy ſię odemnie przerzucili ná inſzą ſtronę zá inſzym zdaniem poſzli.

TONNE, ſubſt. f. (*Gros tonneau* qu'on appelle *Foudre* en Allemagne.) Culeare dolium. KUFA Beczka wielka kilka lub kilkanaście beczek w ſobie trzymaiąca.

Tonne à mettre du vin. Vinarium, ii, neut. *Plaut.* Beczka winna

Tonne ou *Tonnelle de jardin.* Pergula hortenſis, pergulæ hortenſis, f. CHŁODNIK w ogrodzie.

TONSEAU, ſubſt. maſc. (*Vaiſſeau à mettre du vin* ou *autres liqueurs.*) Dolium, dolii, neut. *Var.* Cadus, i, maſc. Vinarium, ii, neut. *Plaut.* BECZKA ná wſzelkie likwory.

PETIT TONNEAU. Doliolum, li, n. *Colum.* BECZUŁKA

DE TONNEAU. Doliaris & hoc doliare. adj. *Plaute dit au figuré* Doliaris anus. *Vne vieille qui eſt groſſe comme un tonneau.* BECZKOWY; Bábſko grube iák beczka.

ON DIT proverbialement d'un grand diſſipateur de biens. *C'eſt un tonneau percé.* In pertuſum dolium bona ingerit. BECZKA wor dziurawy utratnik

TONNELIER, ſubſt. maſc. (*Celuy qui fait des tonneaux*) Doliarius, doliarii, m. BEDNARZ co beczki robi.

TONNER. Tonare, (tono, as, tonui, tonitum.) *Cicer.* GRZMIC. **Il tonne, il fait du tonnerre.* Tonat. *Cic.* Tonat cœlum. *Plin.* *Grzmi.

TONNERRE, ſubſt. maſc. (*Bruit qui ſe fait dans l'air par le choc de deux nuées*) Tonitru. Tonitrus, ûs, maſc. *Ovid.* Tonitruum, ûs, tonitrui, neut. *Cæl. ad Cicero.* GRZMOT.

Il a fait un grand coup de tonnerre. Validè tonuit. *Plaut.* Potężnie zágrzmiało.

Tonſure, (*La coupe des cheveux de la teſte.*) Crinium tonſura, æ f. Strzyżenie poſtrzyżenie poſtrzyżyny.

TONSURE, (*Petite couronne que les Clercs portent derriere la teſte comme une marque de la clericature.*) Clerici tonſura in modum corollæ. *ou* Corolla clericalis. TONSURA Korona ktorą Duchowni ná głowie goloną maią ná znak ſtanu duchownego.

TONSURE, (Terme Eccleſiaſtique.) *C'eſt l'entrée dans les ordres.* Aſcriptio alicujus in Clerum. TONSURA poſtrzyżyny ná ſtan Duchowny.

Tonſurer, (Donner la tonſure.) Aſcribere aliquem in Clericorum numerum. Poſtrzydz kogo ná duchowieńſtwo.

TOPAZE, ſubſt. fœm. (*Pierre prétieuſe qui tire ſur l'or.*) Topazius, ii, f *Plin.* TOPAZ Kamień drogi złotawy.

TOPIQUE, adj. m. & f. *Vn remede topique, qui ne s'applique qu'à l'extérieur.* Remedium quod exteriùs adhibetur, admovetur. *ou* Remedium externum, i, n. LEKARSTWA ktore tylko powierzchownie przykładaią.

TOPOGRAPHIE, ſ. f. (*Deſcription particuliere d'un lieu.*) Topographia. Deſcriptio loci alicujus. OPISANIE Miaſt wſi y mieyſc z oſobna.

TORCHE, ſubſt. fœm. (*Baſton de ſapin* ou *d'autre bois réſineux entouré de cire & de meſche.*) Teda, æ, fœm *ou* Cerata tela. Fax, facis, fœm. *Cicer.* Fumale, lis, neut. *Virg.* SMOLANA pochodnia lub ſosnowa pochodnia woſkiem álbo żywicą lub ſmołą polewana z wierzchu.

Torcher, (*Nettoyer.*) Tergere, abſtergere, detergere, extergere. Utrzeć ucierać.

TORCHIS, ſubſt. maſc. (*Terre graſſe meſlée & paiſtrie avec de la paille dont on fait des cloiſons en pluſieurs Provinces où il n'y a point de plaſtre.*) Lutum paleatum, luti paleati. *Colum.* PECZYNA. Glina z plewami y ſłomą deptana y mięſzana do polepiania. **Ouvrage de torchis.* Opus luteum, operis lutei, neut. *Ovid.* Lutamentum, ti, n. *Cat.* *Lepianka robota.

TORCHON, ſubſt. m. (*Gros linge pour frotter ce qui eſt ſale*) Peniculus,i,m. *ou* Peniculum, li,n. *Celum.* ŚCIERKA proſta do pocierania.

Tordre, (*Preſſer une choſe circulairement.*) Torquere,contorquere, diſtorquere intorquere, obtorquere. *Cicer.* Kręcić krzywić.

Tordre la bouche. Os diſtorquere. *Terent.* Torquere. *Cic.* Kręcić gębę uſta krzywić. **Tordre le coû* Collum torquere. *Liv.* *Szyię kręcić ukręcić.

Se tordre le pied, ſe donner une entorſe. Diſtorſione pedem ſibi luxare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* Wykręcić nogę wywinąć nogę.

ON DIT au figuré, *Tordre le ſens d'un paſſage, y donner une violente interprétation.* Perverſè *ou* perperam interpretari ſcriptoris aliquem locum. WYKRĘCAC kręcić nákręcać ná ſwoie.

TORDU, m. TORDUë,f. Tortus, torta, tortum. *Mart. Ovid.* KRĘCONY, Kręcona ſkrzywiony.

TORGAW, (*Ville d'Allemagne dans le Duché de Saxe.*) Torgavium,ii,n. TORGAW Miaſto Niemieckie w Xięſtwie Saſkim.

TORMENTILLE, ſubſt.f. (*Plante médecinale, qui a les feüilles arrangées ſept à ſept.*) Tormentila, æ. f. Septifolium, ii,n. PĘPAWA kurze ziele.

TORPILLE, ſubſt. fœm. (*Poiſſon de mer, qui jette une humeur ſi froide, qu'elle engourdit la main de celuy qui la prend.*) Torpedo. *Cic.* DRĘTWIK ryba morſka, od ktorey ręka drętwiecie uchwyciwſzy ią ná wędę.

TORRENT, ſ. m. (*Ravine d'eau qui tombe du haut des Montagnes avec impétuoſité.*) Torrens,entis,m.*Cic.* POTOK byſtro z gory lecący.

Le torrent de la couſtume. Æſtus conſuetudinis, ûs,m. *Cic.* Moc zwyczaiu.

Suivre le torrent, ſe laiſſer aller au torrent de ſes paſſions. Libidinibus ſuis abripi. Iść zá pędem zá impetem zá náwałnością paſſyi ſwoich.

TORS, maſc TORSE, fœm. (*Qui eſt tortillé.*) Tortus, torta, tortum. KRĘCONY ſkręcony ſpleciony. **Colomne torſe.* Columna tortilis *ou* ex arte torta. *Sſłup kręcony.

TORT, ſubſt. maſc. (*Injure accompagnée de quelque injuſtice.*) Injuria, æ, f. *Cic.* KRZYWDA nieſłuſzność. **Faire tort a quelqu'un.* Alicui facere, inferre damnum, injuriam. *Cicer.* Injurium eſſe alicui. *Ter.* *Krzywdę komu czynić. **Empeſcher qu'on ne faſſe tort à quelqu'un.* Ab aliquo propulſare injuriam. *Cic.* *Niedać komu krzywdy czynić. **Se faire tort à ſoy-meſme.* In ſinum ſuum conſpuere. *Petr.* *Sobie ſamemu ſzkodę krzywdę czynić.

Avoir tort, (*Eſtre en faute.*) Eſſe in culpâ. *Cic.* Być winien. **Vous n'avez point eu de tort en toute cette affaire, tout le mal vient de luy.* Nullam de his rebus culpam commeruiſti, ab illo ſunt exorta omnia. *Ter.* *Nic ty cale temu wſzyſtkiemu nie winienes, ále on. **Tout le monde vous donne le tort.*Te culpant omnes *Cic.**Wſzyſcy ná ciebie winę kładą. **Mettre quelqu'un dans ſon tort* Animadvertere ab aliquo injuriam. *Terent.* Alicujus rei invidiam in aliquem vertere. *Quint.* *Złożyć winę ná kogo z ſiebie zwalić winę ná niego.

A DROIT *ou à tort.* Quo jure, Quâve injuriâ. *Terent.* SŁUSZNIE czy nieſłuſznie, prawnie czy nie prawnie

A tort & ſans raiſon. Injuriâ. Immeritò.*Ter.* Nieſłuſznie y bez uwagi.

PARLER *à tort & à travers.* Dicenda, tacenda loqui. *Hor.* GADAC prawić co było nie było.

TORTICOLIS, ſubſt m (*Qui panche la teſte d'un coſte.*) Qui obſtipo eſt capite. Qui caput obſtipum fert. (mot bas.) KRZYWOGŁOWKA ná iednę ſtronę nákrzywioną głowę maiący.

Tortiller, (*Tordre pluſieurs fois.*) Contorquere, Convolvere *Cic.* Kręcić ſkręcić.

TORTURE, ſubſt. fœm. (*Geſne.*) Tormentum, tormenti, neut Cruciatus, ûs, maſc. *Cicer.* TORTURA męki. **Donner la torture à un criminel.* Abripere ſontem in cruciatum. Torquere aliquem. *Cicer.* * Ná tortury wziąć złoczyńcę.

TORTU, maſc. TORTUE, fœm. (*Qui n'eſt pas droit.*) Tortus. Contortus. Diſtortus, a, um. *Cicer.* KRZWY, KRZYWA.

QUI *a les pieds tortus.* Loripes, edis,m. *Petr.* KOSZLAWY krzywonogi kulawy.

TORTUE, ſubſt f. (*Poiſſon teſtacée qui vit ſur la terre & dans l'eau, & qui eſt de mer & de riviére.*) Teſtudo, inis, f. *Cicer.* ZOŁW ſkorupiaſta ryba w wodzie y ná ziemi żyiąca morſki y rzeczny.

ON DIT *Vn pas de tortuë, un pas lent.* Teſtudineus gradus. *Vn pas de fourmy.* ZOŁWI krok leniwy.

TORTUEUX,m. TORTUEUSE,f. Tortuoſus, a,um. *Cic.* KRĘTY, Kręta.

TORTUER, V.act. (*Rendre tortu.*) Torquere. Depravare, act. acc. *Plin.* ŚKRZYWIC po krzywić wykrzywić pokrzywić pokręcić.

TOSCAN, ſubſt maſc. (*Qui eſt de Toſcane.*) Thuſcus *ou* Tuſcus,i,m. FLORENTCZYK Toſkanin.

TOSCANE, (*Celle qui eſt de la Toſcane.*) Thuſca,æ, fœm. FLORENTKA Toſkanka.

LA TOSCANE, ſubſt. fœm. (*Duché en Italie entre le Tibre, la mer & le mont Appennin; ſa ville Capitale eſt Florence.*) Thuſcia, æ, f. TOSKANIA Xięſtwo we Włoſzech, miedzy Tybrem, Morzem, y Apenninem gorą leżące, ktorego miaſto ſtołeczne Florencya

DE Toſcane. Thuſcanus, tuſcanicus, a,um. *Vitr.* Toſkańſki, toſkańſka z toſkanii.

TOST, *prononcez* Tôt.adverbe de temps.(*De bonne heure*) Citò. Maturè adv.*Cic.* PRĘDKO wcześnie.

BIEN-TOST. Statim. Jam. Mox. Jam-jam. *Cic.* ZARAZ prędko w krotce.

TOST ou TARD. Seriùs ocyùs. *Horat.* PRĘDZEY lub pożniey.

AUSI-TOST, (*Incontinent*). Conſeſtim. Statim. Continuò. Sine morâ. *Plaut.* JAK prędko záraz dorazu niebawiąc w tym momencie.

AUSSI TÔT QUE. Statim atque. Ut primùm. Cum primùm. ZARAZ iák.

AUSSI-TÔT DIT, AUSSI-TOST FAIT. Dictum factum. *Ter.* CO TYLKO wymowił, ledwie co wymowił ſtało ſię.

AU PLUSTOST. Quamprimùm. Primo quoque tempore. CO PRĘDZEY, iák náyprędzey.

PLUSTOST, (*Lorſqu'il s'agit de quelque préférence.*)Potiùs.*Cic.* RACZEY bardziey prędzey.

PLUSTOST, (*En égard au temps.*) Citiùs. Ocyùs. Celeriùs,adv. *Compar. Cic.* PRĘDZEY co do czaſu.

TOTAL, m. TOTALE,f. (*Univerſel.*) Univerſus. Totus. *Cic.* CAŁY ze wſzyſtkim cała.

TOTAL, ſubſt. maſc. *ou* LA TOTALITE', fœm. (*Payer le total.*)Solidum ſolvere. WSZYSTKO zápłacić kapitał ze wſzyſtkim ſummę.

TOTALEMENT, adv. (*Entiérement.*) Ex toto. In totum. *Quint. Curt. Plin.* Omninò. CALE zupełnie ze wſzyſtkim.

TOUCHANT, m. TOUCHAHTE,f. (*Propre à toucher, à attendrir, & à émouvoir, pathétique.*) Movendis *ou* commovendis animis idoneus.*Cic.* PORUSZAIĄCY wzbudzaiący do żalu do miłości &c.

TOUCHANT, (Prépoſition dont on ſe ſert pour *De*, ou *à l'égard.*) WZGLĘDEM czego, o czym. **Il n'a rien dit touchant cette affaire* ou *de cette affaire.* Hac de re ne verbum quidem ullum. * Nic o tym, nic w tey mierze, nic względem tego nie mowił.

TOUCHE, ſubſt. fœm. (*Stilet pour écrire ſur des tablettes, & dont ſe ſervent les enfans qui apprennement à lire.*) Stilus, ſtili,m. *Col.* SKAZOWKA do czytania do piſania ná táblicach iglica.

LES TOUCHES *de l'orgue.* Organi pneumatici pinnæ, arum, f. pl. *Vitr.* KLAWISZE u organ do przebierania palcami.

ON DIT au figuré *il craint la touche, il craint les réprimandes & les chaſtimens.* Animadverſionem & pœnas reformidat. BOI ſię połaiania ſkarania

PIERRE *de touche,*(*Pierre noire qui ſert pour éprouver la bonté de l'or ou de l'argent.*) Lydius lapis. *Plin.* KAMIEN probierſki złotniczy,kapela złotnicka,ná ktorey probuią złota lub ſrebra.

TOUCHER,V.act (*Exercer le ſentiment du tact, Manier*) Tangere. Attingere. Contingere. DOTYKAC ſię, dotknąć ſię.

Toucher quelqu'un, (*Le toucher, le frapper.*) Attingere aliquem.Pulſare. Verberare.*Plaut.* Tknąć kogo, uderzyć go trącić go. **Toucher les chevaux avec le foüet.* Equos flagel-

lo agere. *Cic.* Admovere equos flagello. *Col.* *Ruſzyć konie biczem. **Toucher, chaſſer devant ſoy une beſte de voiture.* Jumentum agere, agitare. *Liv.* *Pędzić przed ſobą biczem ſzkapſko iákie wozowe.

ON DIT abſolument (*Touche, Cocher, au logis.*) Equos age domum, Auriga. JEDZ do domu woźnico.

Toucher dans la main à quelqu'un en ſigne d'amitié. Dextram dextre committere, dare. Jungere dextras. *Ovid. Plaut.* Zá rękę ścſnąć ná znak przyiaźni.

TOUCHER *une playe, y porter la main.* Tangere vulnus. DOTKNĄC ſię rany. **Je ſens de fort grandes douleurs, lorſqu'on y touche.* Cooriuntur magni dolores, ubi quis tetigit manu. *Plaut.* *Bardzo mię boli kiedy ſię kto dotknie.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Toucher un ulcére, renouveller la mémoire d'une choſe faſcheuſe.* Ulcus tangere, obductam jam cicatricem refricare. *Ter.* TKNĄC ſię tego co boli przypominać co nieprzyiemnego y przykrego.

Toucher un luth, en joüer. Cytharâ *ou* fidibus canere. Grać ná lutni.

TOUCHER ſe dit figurément, *pour émouvoir l'ame & le cœur.* Tangere. Movere. Commovere. *Cicer.* DOTYKAC dolegać wzbudzić y poruſzyć co w umyśle przerazić. **Vos malheurs me touchent.* Tua infortunia me lædunt. *Horat.* Tangunt. *Nieſzczęście twoie mię dotyka dolega tkliwość mi czyni. **Il eſt touché de ma douleur.* Meo dolore movetur. *Cicer.* *Boli go żal moy. **Nul ne ſera plus touché de mon bonheur que luy.* Hunc ſcio mea ſolidè gaviſurum gaudia. *Terent.* *Żaden ſię ták nieucieſzy z ſzczęścia mego iáko on. **Touché de repentir.* Mutatus in pœnitentiam. *Tacit.* *Zdięty żálem **Cette fille m'a touché le cœur.* In hac virgine commotus ſum.*Terent.* Ta oſoba mi w ſerce weſzła, afektem ſię ku niey czuię uwiedzionym.

Toucher une choſe légérement, n'en parler qu'en paſſant. Aliquid leviter tangere, attingere, perſtringere. *Cicer.* Letko w dyſkurſie czego dotknąć. **Je luy en ay touché un mot en paſſant.* Unum verbum hac de re illi feci,*ou* cum illo habui. *Námieniłem mu o tym ſłowem iednym mimoiazdem. **Il a touché cet endroit fort légérement.* Leviter hunc locum perſtrinxit *Cic.* *O tym bardzo mało co wſpomniał. **Il n'eſtoit pas à propos de toucher cette corde* ou *de toucher cela.* Nihil minùs utile fuit, quàm hoc ulcus tangere. *Ter.* *Nietrzeba było o tym wſpominać. **Vous avez touché le point.* Rem acu tetigiſti. *Ter.* *Trafiłeś w rumel.

Toucher (*Eſtre proche, eſtre contigu.*) Tangere, contingere *Cic.* STYKAC ſię bliſko iedno drugiego być.

ON DIT en ce ſens au figuré. *Toucher quelqu'un de parenté.* Contingere aliquem propinquitate. *Liv.* BYC krewnym bliſkim. **Toucher quelqu'un da fort prés.* Propiùs aliquem contingere. *Hor.* *Należeć bliſko do kogo.

Toucher, (*Eſtre proche d'arriver.*) Bliſko być tykać ſię prawie. **Nous touchons au Printemps, à l'Hiver.* Jam Ver appetit. *Cæſ.* Inſtat Hyems *ou* eſt in propinquo, imminet. *Już bliſko Wioſna iuż ſię iey prawie tykamy, álbo zimy.

TOUCHER. (*Regarder quelqu'un ou une choſe.*) Attinere, ſpectare. *Cicer.* TYKAC ſię co ſię tycze co należy względem.

Cela me touche ou *me regarde.* Hæc res me attingit, ad me attinet. *Cicer.* *To ſię mnie tycze. **Cela ne touche en rien mon affaire, cela n'a rien de commun avec mon affaire.* Nihil contingitur eo facto cauſa mea. *Liv.* *To nic nie należy do moiey ſprawy.

Ne pas toucher au bien d'autruy. Abſtinere manum alieno.*Cic.* Nie tykać nie ruſzać cudzego.

Toucher de l'argent, en recevoir. Accipere pecuniam. Odebrać pieniądze.

Le toucher. (*Le ſens du toucher.*) Tactus,ûs,m.*Cic.* Dotykanie dotknienie zmyſł.

L'action du toucher. Tactio, onis,fœm. *Cicer.* Tykanie ſię dotykanie.

L'OJET DU TOUCHER. (*Ce qui peut eſtre touché.*) Quod in tactum cadit. *Cic.* DOTYKALNY, Dotykalna czego ſię dotykać można.

TOUFFE, ſubſt.fœm. (*Amas de feüilles.*) Sertum florum, ſerti. Floris ſertum, n. *Tibul.* GĘSTWA liści.

TOUFFE *de chevaux.* Cirrus, cirri, maſc. *Var.* PUKLE włoſow.

TOUFFU, maſc. TOUFFUë, fœm. *Epais*, (en parlant

d'un bois.) Denſus. Opacus. Spiſſus, a, um. *Cicer.* GĘSTY, gęſta w liście co do gaiow.

Vne chevelure touffuë. Coma ſpiſſa. *Hor.* (*Qui a les cheveux touffus.*) Cirratus,a,um. Włoſy gęſte.

Vn arbre touffu, qui fait bien de l'ombre par quantité de branches. Patula arbor, opaca. *Virg. Cic.* Drzewo gałęziſte liścia wiele maiące cień czyniące.

Toupet de cheveux. ſubſt. m. Cirrus, cirri, m. *Var.* Pukiel włoſow kręconych z przodu ná czele.

TOUPIE,ſ.f. (*Joüet d'enfant.*) Turbo, turbinis,m. *Virg.* KRĘZEL gra dziecięca. **Joüer à la toupie.* Turbinem circumagere, verſare. *Grać w kręzel.

TOUR, ſubſt. maſc. (*Inſtrument de Tourneur.*) Tornus, torni, maſc. TOKARSKIE dłoto. **Il avoit accouſtumé de faire au tour des coupes de bois Thérébinthe.* Calices ex Therebintho ſolitus torno facere. *Plin.* *Robiwał z Tamaryſzki toczone kubki.

QUI *eſt fait au tour.* Tornatus,a,um. TOCZONY.

Tour dans les maiſons Religieuſes. Verſatile tympanum, verſatilis tympani,n. KOŁO u Zákonnic, przy forcie do podawania y wydawania rzeczy.

TOUR, ſubſt. fœm. (*Baſtiment fort élevé, qui eſt ordinairement de figure ronde.*) Turris, turris, fœm. *Cicer.* WIEZA wſzelaka.

QUI *porte une tour.* Turriger, gera, gerum. *ou* Turrifer, fera, ferum. *Ovid. Virg.* WIEZE maiący z wieżami zwłaſzcza w koło będący wieżyſty.

PETITE TOUR *ou* TOURELLE. Turricula, æ,f. *Mart.* WIEZYCZKA.

QUI *eſt garni de tours.* Turritus,a, um. *Ovid.* WIEZAMI przybrany.

TOUR, ſubſt. maſc. (*Circuit.*) Circuitus. Ambitus, ûs. Gyrus. *Cicer. Ovid.* KOŁO około wkoło obeyście. **Avoir ſoixante pieds de tour.*Colligere ſexaginta pedes ambitu.*Plin.* *Mieć ſześćdziesiąt krokow w koło.

La Sicile a de tour (ſelon Agrippa) ſix cens dix-huit milles. Sicilia circuitu patet, ut auctor eſt Agrippa, ſexcenta & octodecim millia paſſum. *Plin.* Sycylia ma w około według opiſania Agryppy ſześćſet ośmnaście mil.

Tour d'une roüe. Rotæ orbis,ambitus,circuitus.*Plin.* Koła wozowego okrąg ſame dzwona do koła.

TOUR *du Soleil.* Circuitus orbium Solis. *Cicer.* OBROT ſłoneczny ktory Słońce odprawuie biegiem ſwoim bieg, obieg ſłoneczny. **La Lune fait le tour de la terre.* Terram curſus Lunæ ambit. *Cicer.* *Xiężyć około ziemi bieg ſwoy odprawuie.

ON DIT *Faire deux ou trois tours de promenade.* Duas aut ternas ambulationes conficere. PRZECHADZKĄ ſię bawić przechodzić ſię kilka razy. **Aprés deux ou trois tours de promenade.* Duobus tribuſve ſpatiis confectis.*Cic.* *Przeſzedſzy ſię kilka razy.

ON DIT encore *Faire un tour en Province, y aller pour quelque temps.* Ad aliquod tempus ire in Provinciam, *ou* Proficiſci. ZNOWU wyiechać dokąd ná czas znowu ſię kędy przeiechać. **Je m'en vas faire un tour à la place.* Ad forum ibo *ou* tranſcurram. *Terent.* *Przeydę ſię trochę ná targ ná rynek. **Faites un tour juſques icy, ſi vous en avez le loiſir.* Si tibi eſt otium, huc tranſcurre,advola, accurre.*Cic.* *Wſtąp tu po drodze kiedy ci czas pozwoli.

ON DIT en guerre, *Faire demi tour à droit, demi tour à gauche.* Dextrorſum vel ſiniſtrorſum ſe obvertere. W PRAWĄ w lewą ſię obrocić co do munſtry woyſkowey.

TOUR D'ESPRIT. (*Certaine maniére de dire & d'exprimer les choſes.*) Facies,ei,f. Color,oris,m. *Phæd.* OBROT rozumu.

LE TOUR *du viſage.* Oris ſpecies,f.Os,oris,n. POSTAC pozor twarzy.

Le tour de la langue Françoiſe eſt bien différent de la Latine. Gallica elocutio longè alia eſt à Latinâ. Obrot mowy Francuſkiey y kſztałt,daleko rożny ieſt od Łacińſkiego.

TOUR, (*Fineſſe pour ſurprendre quelqu'un.*) Fallacia,æ,f. Dolus,doli,m.*Cic. Ter.*OBROT ſztuka ná kogo licho.**Ce ſont là de vos tours.* Tuo conſilio id factum eſt ac dolis.*Ter.* *To ſą ſztuki twoie, (*álbo*) twoia to ſztuka. **Il m'a joüé un vilain tour.* Deludificat me indignis modis. *Plaut.* *Plugawą mię ſztuką zażył,brzydko ná mnie ſztuką zázdrzył. **Il me jouëra quelque mauvais tour.* Mihi dabit magnum malum. *Zrobi on mi licho iákie. **C'eſt un tour d'un maiſtre fripon.*

Per-

Pergraphici ſycophantæ hæ ſunt artes ac doli. *Jeſt to ſztuka hultaia.

ON DIT *Des tours de main, des tours de paſſepaſſe, des tours de gibeciére, des tours de ſoupleſſe.* Præſtigiæ & fallaciæ arum,f.pl.*Cic.* SMYK, porywanie ſztuki zdrady figle.

TOUR. (*Rang. Ordre.*) Ordo, ordinis,m. Gyrus, gyri,m. Vicis,vicis, viciſſitudo, inis,f. *Cic.Terent.* KOLEY. *Toutes choſes ont leur tour.* Omnium rerum eſt viciſſitudo. *Wſzyſtkie rzeczy koleyno idą. *Chacun aura ſon tour.* Simili gyro venient aliorum vices. *Phæd.* *Przyidzie ná każdego koley. *Tour à tour, chacun à ſon tour.* Viciſſim, per vices, vicibus, quiſque ordine *Cic. Plin.* *Koleyno ieden zá drugim.

EN *un tour de main, en auſſi peu de temps qu'il en faut pour tourner la main, en un moment.* Puncto *ou* momento temporis. W oka mgnieniu.

TOUR *de lit.* (*Ce qui ſe met au tour d'un lit.*) Velum lecto circundatum. záſłona płotek około łoſzka firanki.

UN TOUR *de plumes.* Plumarum circulus, li,m. PIORO ná kapeluſz. *Vn tour de cheveux.* Corymbium,ii,neut. *Petr.* *Włoſy ná głowę robione dla ſtroiu.

TOUR *de coû.* Focale, lis,n. *Plin.* KOŁNIERZ ná ſzyię lentwal z ſtaroświecka.

TOUR *du baſton* (*Profit, ſouvent mauvais, qu'on tire d'une charge, outre ſes appointemens.* Tacitum emolumentũ, ti, neut. ZAROBEK ná ſtronę ſwoię nieſſuſzny nad záſługi. *Cet employ rapporte mille écus, ſans le tour du baſton.* Ex hac provinciâ mille nummûm percipiuntur tacitis adventitiis fructibus. *Ten urząd czyni tyſiąc talerow intraty procz inſzych zárobkow ktore kto z induſtryi ſwoiey wymyślić y wynaleść ſobie może złe lub dobre.

TOURBILLON, ſubſt. maſc. (*Vent impétueux,qui s'élève tout à coup.*) Turbo, turbinis, maſc. Ventorum turbo. *Cicer. Lucr.* WICHER nágle powſtaiący ſzturm ſzum záwierucha.

TOURBILLON ſe dit auſſi d'*Vn endroit fort profond dans les rivieres, où l'eau s'engouffre en tournoyant.* Vortex, vorticis,m. *Quint.* WART ná wodzie wir przepaść.

TOURELLE, ſubſt.f. (*Petite tour.*) Turricula,æ,f. *Mart.* WIEZYCZKA.

TOURET, ſubſt. maſc. (*Inſtrument de Tourneur à creuſer l'yvoire.*) Ceſtrum, ceſtri, n. *Plin.* DŁOTKO tokarſkie do drelowania kości ſłoniowey.

TOURMENT, *prononcez* TOURMANT, ſ.m. (*Douleur qu'on ſouffre dans ſon corps.*) Tormentum, tormenti, n. Cruciatus,ûs,m. Cruciamentum, ti, neut. Dolor, doloris,m. *Cic.* MĘKA boleść ná ciele dręczenie dolegliwość. *Eſtre dans les tourmens.* Eſſe in tormentis *Cic.* *Zoſtawać w mękach.

TOURMENT ſe dit au figuré *Des peines & des chagrins de l'eſprit.* Cruciatus,ûs. Dolor, oris,m. Crux, crucis,f. Afflictatio, onis,f. *Cic.* MĘKA Dręczenie.

TOURMENTE, *prononcez* TOURMANTE, ſubſt.fœm. (*Orage qui ſe forme par l'émotion de l'air & des flots.*) Procella, æ, fœm. Tempeſtas,atis, fœm. *Cicer.* NAWAŁNOSC ſzturm ná wodzie. *Vne mer ſujette aux tourmentes.* Procelloſum mare. *Sen.* *Morze ſzturmom y náwałnościom podległe.

TOURMENTER, V.act. (*Faire ſouffrir quelque peine* ou *tourment.*) Aliquem torquere. Cruciare, excruciare. MĘCZYC dręczyć kogo.

Eſtre tourmenté de la goutte. Magnos articulorum dolores habere. Dręczony podagrą nápaſtowany podagrą, ktorego ta choroba nápada, álbo kto ią cierpi y w nicy zoſtaie. *D'un grand mal de teſte.* Conflictari doloribus capitis. *Bol ciężki głowy cierpiący. *De maladie.* Angi morbo.*Cic.* *Chorobą zmęczony.

TOURMENTER quelqu'un ſe dit figurément pour *Faire de la peine, du chagrin à quelqu'un, l'affliger.* Torquere, vexare, cruciare, excruciare, percruciare, angere aliquem, moleſtiam alicui exhibere, moleſtiâ aliquem afficere. *Cicer.* TRAPIC kogo martwić przykrość mu czynić. *Se tourmenter* Torquere ſe *Phæd.* Se excruciare. *Plaut. Ter. ou* Diſcruciari *au paſſif.* *Trapić ſię ſam w ſobie. *Je ſuis tourmenté en mon eſprit.* Afflictor. *Cic.* *Sam ſię w ſobie trapię gryzę.

TOURNANT, maſc. TOURNANTE, fœm. (*Qui tourne.*) Verſatilis & hoc verſatile, adject *Plin.* OBRACAIĄCY ſię obracaiąca ſię. *Des meules tournantes.* Molæ verſatiles. *Młyny obracaiące ſię.

ON DIT figurément, *Vn eſprit tournant, changeant, qui tourne à tout vent, qui donne à tout* ou *dans tout.* Ingenium ad omnia verſitale. *Liv.* NIESTATEK iák wiatr.

UN TOURNANT, (*Lieu où l'on tourne.*) Viarum flexus, ûs,m. KRĄG drogi gdzie krążąc droga obraca.

TOURNAY, (*Ville Epiſcopale de Flandres ſur l'Eſcaut.*) Tornacum, Tornaci,n. TORNAK miaſto z Biſkpſtwem we Flandryi nád Skaldą.

TOURNE-BROCHE, ſubſt.m. Vertibulum,li,n. KOŁOWROT kołowrotek kuchenny do obracania pieczeni.

TOURNE', m. TOURNE'E, f. Verſus. Converſus. Obverſus, a,um. *Plin.* OBROCONY, obrocona do kąd.

DU VIN TOURNE', (*Qui eſt gaſté, qui eſt changé de couleur.*) Vappa, æ, fœm. *Hor.* Vinum fugiens *ou* evanidum. WINO zepſute zwietrzałki.

TOURNELLE, ſubſt.f. (*Petite Tour.*) Turricula,æ,f. *Mart.* WIEZYCZKA.

LA TOURNELLE *ou* LA CHAMBRE DE LA TOURNELLE, *où l'on juge les procés criminels.* Rerum capitalium Tribunal, *ou* Quæſitorum Tribunal. n. SĄD głowny woyowſkie ſądy gdzie kryminalne ſprawy ſame ſądzą.

LES CONSEILLERS *de la Tournelle.* Quæſitores, Quæſitorum,m pl. RAYCY Aſſeſſorowie ſądow kryminalnych.

TOURNER, V. act. & n. (*Se mouvoir circulairement.*) Se circumagere. In orbem volvi. Verſari. OBRACAC ſię. *Cela tourne avec une extrême viteſſe.* Id ſummâ celeritate ſe convertit & torquet, *ou* movetur, vertitur. *Cicer.* *To ſię bardzo prędko obraca z niewymowną ſzybkością.

TOURNER, (*Arrondir, polir au tour.*) Tornare. Torno aliquid facere. *Plin.* TOCZYC tokarską robotą.

TOURNER, (*Se mouvoir de coſté.*) Vertere ſe *ou* flectere in latus *ou* digredi in latus. OBROCIC ſię dokąd w ktorą ſtronę. *Tourner un chariot.* Currum contorquere, flectere. *Cic.* *Skręcić woz ná bok. *Tourner à gauche, à droit.*) Vertere iter *ou* flectere ad dextram, vel ad ſiniſtram, *ou* dextroverſum, vel ſiniſtrorſum. *Obrocić w prawą w lewą.

ON DIT auſſi en ce ſens, *Tourner le dos, s'enfuir.* Vertere. convertere terga. *Cæſ.* TYŁ obrocić, tył podać, uciec.

TOURNER *bride, tourner viſage contre l'ennemy, revenir à luy & luy tenir teſte.* Obvertere ſigna in hoſtem. *Liv.* ZNOWU ſię wrocić ná nieprzyiaciela.

TOURNER *les armes contre quelqu'un.* In aliquem arma vertere. *Liv.* Bellum intendere. *Liv.* OBROCIC ſię z woyſkiem ná kogo. *Tourner la colére de quelqu'un contre ſoy.* Derivare iram alicujus in ſe. *Ter.* *Obrocić gniew czyi ná ſiebie. *Il tourna ſon chagrin contre cet enfant.* Flexit convitium in puerum. *Petr.* *Obrocił gniew ſwoy ná to dziecię

TOURNER *une rouë, la mouvoir, la faire alle.* Verſare. Torquere, agere rotam, *ou* volvere. *Cicer.* OBRACAC koło. *Tourner la broche.* Verſare veru ad ignem. *Obracać pieczenią obracać rożen.

TOURNER, (*Se mouvoir en tournant* parlant *des rivieres dont le cours n'eſt pas droit, mais tortueux.*) Tortuoſis finibus *ou* flexibus decurrere, fluere. *Plin.* KRĄZYC iáko rzeki krążą nie proſto płynąc.

TOURNER *d une langue en une autre.* Vertere. Convertere ex unâ linguâ in aliam. *Cic.* Z IEDNEGO języka ná drugi przewrocic przełożyć przetłomaczyć.

Les jeunes gens tournent en raillerie les plus grands ſujets de triſteſſe. Gemitum in riſus adoleſcentes transferunt. In jocum vertunt. *Plin.* Młodzi wſzyſtko ſobie w śmiech obracaią by też rzeczy náyokropnieyſze. *Tourner en ſerieux, ce qu'on a dit pour rire.* Convertere in ſerium, quod per jocum dictum eſt, ſeria ludo vertere. *Horat.* *Zá prawdę brać to co ſię ná śmiech wymowiło do prawdy ſię o to urażać zá prawdę poczytać. *Tourner une choſe à loüange.* Vertere aliquid in laudem. *Poczytać co zá pochwałę. *A folie.* Vertere aliquid ſtultitiæ. *Plaut.* *Poczytać zá ſzaleńſtwo.

TOURNER, (*Donner un tour aux choſes.*) Res vertere. Verſare. OBROT iáki dać rzeczom udać.

TOURNER, (*Changer ſoit en bien* ou *en mal.*) Vertere. Convertere. Mutare. Immutare. OBROCIC odmienić w zły lub dobry ſpoſob.

TOURNER *une choſe à mal.* Aliquid invertere. *Hor.* Recte facta detorquere, malè *ou* perversè interpretari. NA ZŁE obrocić opacznie obracać tłomaczyć. *Tourner une choſe à ſon profit, à ſon avantage, à ſon utilité.* In rem ſuam aliquid vertere. *Vlp.* *Obrocić co ná ſwoy pożytek.

ON DIT, *que la teſte tourne à un homme, lorſqu'il eſt ivre de ſa fortune.* Caput illius velut turbine circumagitur. *Suet.* AZ WGŁOWE záſzedł od ſzczęścia wielkiego. *La teſte luy a tourné dans la proſpérité.* Proſperis rebus immutatum eſt illius ingenium, immutati ſunt mores, *ou* alius planè factus eſt. *Przewrociło mu ſzczęście głowę ſam ſię nie zná ná ſobie, áni ná drugich nie wie ná ktorą nogę ſtąpić od dumy wielkiey w tym ſzczęściu zápomniał ſię.

ON DIT *Tourner caſaque, changer de party.* Ab aliquo deficere. *Cic. Voyez* CASAQUE. PRZEKINĄC ſię ná inſzą ſtronę przerzucić ſię álbo ſię dać odwieść ná ſtronę cudzą. *Tourner le dos à quelqu'un.* Deſerere aliquem. *Cic.* Averſari aliquem. *Liv.* *Tył komu podać uciec. Tyłem ſię do kogo obrocić odwrocić ſię od niego porzucaiąc go.

TOURNER ſe dit proverbialement en ces façons de parler *Tourner autour du pot, uſer de longs diſcours & de longs circuits pour dire une choſe.* Ambages agere, circuitione uti. *Terent.* CHODZIC około drzwi á do drzwi niechcieć trafić, z ogrodkami z okoliczeniem co ná mieniać nie wyraźnie.

ON DIT parlant d'un homme inconſtant & léger, qu'*Il tourne comme une giroüette, qu'il tourne à tout vent.* Mobilis ad omnem auram. *Liv.* NIESTATEK z niego iák wiatr iák kurek ná dachu zá lada wionieniem inaczey ſię obraca.

ON DIT d'un homme embarraſſé & dont les affaires ſont déconſuës, qu'*Il ne ſçait plus de quel coſté ſe tourner.* Quo ſe vertat, neſcit, *ou* quid conſilii capiat. *Terent.* O TYM co cale podupadł y nie ma ſię czego chwycić mowią nie wie w ktorą ſtronę uderzyć, nie wie w co ſię daley ma obrocić.

TOURNE-SOL, ſubſt. maſc. (*Fleur qui repréſente le ſoleil.*) Heliotropium, heliotropii, n. *Plin.* SŁONECZNIK Kwiat.

TOURNEUR, ſ.m. Qui tornat, *ou* qui torno aliquod opus facit. TOKARZ.

TOURNOIS, UN DENIER TOURNOIS, (*Petite monnoye valant un denier.*) Denarius turonenſis,denarii turonenſis,m. PIENIĄDZ.

TOURNOY, ſubſt. maſc. *qui fait au plurier* TOURNOIS. (*Exercice & divertiſſement militaire des Anciens Chevaliers qui s'exerçoient à la lance & à la courſe des cheueaux.*) Ludicra equeſtria certamina, ludicrorum equeſtrium certaminum, neut. plur. Ludicræ exercitationes. GONITWY konne rycerſkie ſtarożytne.

TOURNOYEMENT, ſ.m. Flexus, ûs, m. Flexio, onis, f. *Cic.* KRĄZENIE kręcenie zákręt.

Tournoyement de teſte, (*Vertige.*) Vertigo, ginis, f. *Plin.* Zákręt záwrot głowy.

Tournoyer, (*Aller en tournant.*) Agere gyros, volvi in orbem *ou* agi,in gyros ire. *Ovid.* Krążyć.

Tournoyer au tour du pot, ſe dit proverbialement *parmi le peuple.* Circuitione uti, (utor, eris, uſus ſum.) *Ter.* Krążyć około czego chodzić około płota.

TOURTE, ſubſt. f. (*Sorte de patiſſerie qu'on fait* ou *de viande* ou *de confitures.*) Torta, tortæ, (Mot de la baſſe latinité.) TORT ciaſto od pieca mięśny lub też z konfitur.

TOURTE, *ou* TOURTELLE, ſubſt. f. (*Oiſeau ſemblable au pigeon qui ſe perche dans les foreſts.*) Turtur, turturis,m. SYNOGARLICA ptak.

TOURTIERE, ſubſt. fœm. *Vaiſſeau de cuivre rond & plat propre à faire cuire des tourtes.*) Artopta,æ, fœm. *Plaut.* Vas aeneum coquendis tortis aptum. BLACHA od tortow robienia.

TOUSJOURS, adverbe de temps, *prononcez* TOûJOURS (*Qui marque un temps ſans fin* ou *d'une longue durée.*) Semper, æternùm, perpetuùm. *Cic.* ZAWSZE.

QUI *eſt tousjours de meſme.* Uniuſmodi homo, perpetuò idem. ZAWSZE iednakowy. *Il y faut tousjours penſer.* Hæ omnium horarum curæ ſunt, omnium dierum & horarum commentario. *Zawſze o tym myślić trzeba záwſze pamiętać

A TOUSJOURS. Æternùm. In æternum. In ævum. Omne ad tempus. NA ZAWSZE ná wieki.

La touſſaints ou *la feſte de tous les Saints qu'on ſolemniſe dans l'Egliſe Catholique.* Omnium Sanctorum feſtum,ti,neut. Swięto wſzyſtkich Swiętych.

TOUSSER, V. neut. (*Avoir la toux.*) Tuſſire, (tuſſio, tuſſis, tuſſivi, tuſſitum.) *Hor. Petr.* KASZLAC mieć kaſzel chorować ná kaſzel.

FAIRE *touſſer.* Tuſſim movere. *Cæſ.* KASZEL ſprawować kaſzel czynić pobudzać do kaſzlu.

TOUSSEUR, ſubſt.maſc. TOUSSEUSE, ſubſt. fœm. (*Celuy* ou *celle qui touſſe.*) Tuſſiens,entis,omn.gen. KASZLĄCY Kaſzląca.

(Mot bas & populaire.)

TOUT, m. TOUTE, f. *au plurier.* TOUS, m. Toutes,f. Totus,a,um.adject.gen. WSZYSTEK, Wſzyſtka, wſzyſtko.

TOUT *le monde.* Omnes, omnes homines. Omnes mortales. *Cic.* WSZYSCY ludzie świat wſzyſtek. *Tout le monde y eſt.* Adſunt omnes, nemo deſideratur. Nemo non adeſt. Wſzyſcy iuż są.

Tout le monde, toute la terre. Mundus univerſus, totus terrarum orbis, univerſus terrarum orbis, maſc. *Cic.* Swiat cały. *Toute la Province.* Cuncta Provincia. *Kray wſzyſtek. *Tout le peuple.* Cunctus populus. *Cic.* *Lud wſzyſtek. *Tuoute la terre.* Cuncta terrarum, n.pl. *Hor.* *Wſzyſtka ziemia.

Vn homme tout compoſé de fourberies & de menſonges. Homo totus ex fraude & mendacio factus. *Cicer.* Wſzyſtek złożony z ſztuk y ſzalbierſtw.

Il demeure tout le jour au logis ſans rien faire. Domi deſidet totos dies. *Plaut.* Cały dzień ſiedzi w domu prożnuiąc.

TOUT ſe prend auſſi ſubſtantivoment. *Cet homme n'a point de ſecret, il dit tout.* Nihil poteſt hic tacere, omnia effutit *ou* cuncta ipſi efflunt. *Ter.* NIC W SOBIE nie ſtrzyma, wſzyſtko wypowie, wyplecie, wybaie, ze wſzyſtkim ſię wyda przed każdym iek morze nic w ſobie nie utai.

TOUT ſe dit auſſi dans la morale. *Cet enfant eſt ſon tout, il n'aime que luy.* Tapanta illius eſt puer iſte. *Petr.* WSZYSTKO (*niewłaśnie*) To dziecię zá wſzyſtko u niego.

Il n'a rien du tout, il ne poſſéde rien. Nihil habet omnino. *Hor.* Nic á nic cale niema.

Cet homme donne dans tout, donne à tout. Quid vis ſoquitur. Ad nutum aliorum circumfertur. *Quint. Cic.* Człowiek iák ciaſto co chceſz to z niego zrobiſz Ciaſtoch.

Le tout eſt de bien commencer. Plurimum proderit, ſi rectè inceperis. Náywięcey nátym należy ábydobrze zácząć. *Tout bien conſideré.* Re omni perſpectâ & cognitâ, re exploratâ. *Cic.* *Wſzyſtko zważywſzy.

Il eſt venu tout à propos. Venit in tempore, opportunè *ou* commodè ſe obtulit. *Ter. Cic.* Właśnie w ſam czas trafił, ná ſam czas przyſzedł.

PAR TOUT. Quocunque. WSZĘDZIE. *PAR TOUT. Ubicunque. *Cic.* *Wſzędzie.

SUR-TOUT. Præſertim. In primis. Maximè Præcipuè. *Cic.* OSOBLIWIE zwłaſzcza.

TOUT *à coup, ſubitement.* Subitò, repentè, de improviſo. *Cic. Ter.* Nágle nieſpodzianie.

TOUT *à la fois, tout d'un coup, en meſme-temps.* Simul, uno eodemque tempore. *Cic.* RAZEM.

TOUT *in continent.* Statim, mox. *Cicer.* ZARAZ wnet wlot.

ON *fait tout du mieux que l'on peut.* Fit ſedulò. *Terent.* Ják náylepiey mogą ták robią. *Chacun fait tout de ſon mieux.* Pro ſe quiſque, id quod poteſt, edit. *Plaut.* *Każdy ile możności rádby iák náylepiey.

TOUT *de bon, ſerieuſement.* Seriò. *Ter.* DO PRAWDY bez żártu. *Tout de nouveau.* De integro. *Ter.* *Swieżo teraz dopiero dopieruſieńko.

TOUT *beau ne luy dites point d'injures.* Compeſce in illum injuſtè dicere. *Plaut.* DAY pokoy,nie ſzkaluy go. *Tout beau ne vous faſchez pas.* Bona verba quæſo, age paulo mitiùs, compeſce iram *Cic.* *Dáy pokoy,nie gnieway ſię.

EST-CE *la tout, n'y a-t-il rien davantage?* Tantùm eſt ne? A CZY iuż wſzyſtko niemaſz co więcey. *C'eſt tout.* Tantùm eſt *Plaut.* *Wſzyſtko iuż.

C'EST TOUT UN. (*C'eſt la meſme choſe.*) Idem eſt. WSZYSTKO to iedno zá iedno.

Qu'il m'aime ou qu'il ne m'aime pas, ce m'eſt tout un. Sivè me amet, ſive non, mihi perinde eſt. *Cic.* Czy mię kocha czy nie kocha wſzyſtko mi to zá iedno.

TOUT *riche qu'il eſt, il eſt fort avare.* Quamvis dives, tenaciſſimus eſt. Bogatyć ále ſrodze ſkąpy. *Tout malade qu'il eſtoit, il ne laiſſoit pas de ſervir ſes amis.* Licet æger, amicis tamen operam dabat. *Choć ſam chory, iednakże przyiaciołom ſwoię czynił przyſługę.

EN TOUT *& par-tout.* Uſque-quaque. *Cic.* WE Wſzyſtkim y wſzędzie.

A TOUT *bout de champ, à tout moment.* Singulis momentis, in ſingula momenta. *Cic.* CO moment co raz.

A

Tout-à-fait. Omnino.

A TOUT *rompre, tout au plus.* Ad ſummùm, *ou* Summũ. *Cic. On ſous entend* Ad. Przynaymniey.

TOUT ſe dit proverbialement en ces façons de parler. *Vn valet qui ſe met à tout, valet à tout faire.* Omnium operum ſervus. SŁUGA do wſzyſtkiego. **Il fourre ſon nez par tout, il ſe meſle de tout.* Omnibus ſe immiſcet, magnus eſt ardelio. *Phæd.* *We wſzyſtko ſię wrazi wſzędzie nos wrazi natręt

Mettre le tout pour le tout, n'eſpargner rien pour venir à bout d'une choſe. Omnia profundere, ne res aliqua conficiatur. By też y wſzyſtko ſtracić áby przecię ſwego dokazać.

MONNOYE *fait tout. Qui de l'argent a des piroüettes* (comme l'on parle populairement.) Cum re, quidlibet opta. Cuncta dat cenſus Cum re quidquid optaris, habeas *Hor.* KTO má pieniądze, má wſzyſtkiego z żądze.

TOUTE BONNE, ſubſt. fem. (*Herbe potagére.*) Hominum, homini, neut. *Plin.* ZWIESINOSEK ziele warzywne.

TOUTE FOIS. (*Neanmoins.*) Tamen. Attamen. Verumtamen. Nihilominùs *Cic.* JEDNAKZE przecię.

TOUTE-PUISSANCE, ſubſt. fem. (*Souverain pouvoir.*) Omnipotentia. *Sen.* WSZECHMOCNOSC.

TOUT-PUISSANT, maſc. TOUTE-PUISSANTE, fem. Omnipotens, entis, omn. gen. *Plaut.* WSZECHMOCNY Wſzechmocna.

TOUX, ſubſt. fem. (*Humeur acre qui tombe du cerveau, & qui incommode fort la poitrine & les poulmons.*) Tuſſis, is, fem. *Ter.* KASZEL wilgoć ſpadaiąca z głowy z ciężkość w pierſiach y płucach czyniąca. **Vne toux ſéche, qui ne fait point cracher.* Tuſſis ſicca, quæ nihil emolitur, *ou* excernit. *Celſ.* *Suchy kaſzel bez odchodzenia flegmy. **Avoir la toux* Tuſſire, (io, is. ivi, itum.) Tuſſi laborare. *Kaſzel mieć. **Je me ſuis défait d'une meſchante toux.* Malam tuſſim expuli pectore *Catul.* *Pozbyłem bardzo złego kaſzlu. **Le vinaigre empeſche une toux invétérée.* Veterem tuſſim acetum inhibet. *Plin-Jun.* *Ocet wſtrzymuie kaſzel zaſtarzały.

Petite toux. Tuſſicula, æ, f. *Plin-Jun.* Mały kaſzel.

TOY, pronom perſonnel de la ſeconde perſonne, qui ne ſe dit qu'en parlant à des inferieurs. Tu, *genit.* Tui, *dat.* Tibi, *acc.* Te. TY mowiąc do kogo niżſzego od ſiebie.

TRACAS, ſ. m. (*Embarras des affaires du monde.*) Operoſa & moleſta, impedita negotia, orum, n. pl. Operoſæ occupationum, f. pl. KŁOTNIE zábaw światowych. **Il eſt dans le tracas d'affaires.* Operoſis ac moleſtis negotiis diſtinetur, hunc diſtringit rerum varietas. *Phæd.* *Rożnemi zákłocony intereſſami.

TRACASSER, V. nent. (*Eſtre toûjours dans l'embarras & dans l'agitation que donnent les affaires.*) Moleſtiſſimis occupationibus diſtringi. *Phæd.* KŁOCIC ſię uſtawicznie iákiemi zábawami.

ON DIT populairement *Tracaſſer ſa vie, agir qui çà qui là pour pouvoir vivre.* Operosè victum quærere, quæritare. Tolerare. *Ter.* WYMIERZIONE prowadzić życie, z biedą y pracą z ciężkością pożywienia doſtaiąc.

TRACASSER *quelqu'un, luy faire de la peine.* Moleſtum & gravem eſſe alicui, *ou* moleſtiam exhibere. *Cic.* KŁOCIC kogo.

Tracaſſer, (*Barguigner.*) Tricas agere. Tricari, (or, aris, atus ſum.) *Cic* Kłocić ſię, zrzędzić.

TRACASSIER, m. TRACASSIE'RE, f. (Mot populaire.) *Celuy & celle qui tracaſſe, qui barguigne.* Qui *ou* quæ tricatur. ZRZĘDNY, Zrzędna.

TRACE, ſubſt. f. (*Veſtige, marque de la plante du pied des hommes & des animaux.*) Veſtigium, gii, n. *Cic.* SLAD ſzlak tor zwłaſzcza ślad ludzkiey ſtopy, álbo kopyt bydlęcych. **Sentir à la trace.* Odorari veſtigiis. *Cic.* *Śledzić czuć poznáć zwierzyć po śladzie.

TRACE ſe dit figurément *Pour la trace qui reſte d'une choſe.* Veſtigium, ii, neut. SZLAK koley tor ślad. **Il laiſſe par tout des traces de ſa cruauté.* Ubique crudelitatis ac fævitiæ veſtigia relinquit. *Cic.* *Wſzędzie ślady okrucieńſtwa swoiego zoſtawuie. **Il ne paroiſt aucune trace de ſa fuite.* Nullum veſtigium illius fugæ extat. *Quint-Curt.* *Ani śladu po nim żádnego doſtać nie można. **Marcher ſur les traces* ou *aller ſur les traces de quelqu'un, le ſuivre.* Veſtigiis alicujus ingredi. inſiſtere. *Ruint. ou* Perſequi aliquem veſtigiis. *Cic. ou* Alicujus veſtigia tenere. *Lucan.* *Zá śladem czyim iść tropić go gonić zá nim.

TRACEMENT, ſ. m. (*L'action par laquelle on trace le Plan d'un édifice.*) Ichnographiæ deſcriptio, onis, fœm. *Vitr.* RYSUNEK ryſowanie abryſs.

Tracer le Plan d'un édifice. Ædificii Ichnographiam lineis deſcribere. Ædificium aliquod delineare. Ryſować odryſować abryſować budowanie iákie. **Il traça ſur nos frons l'inſcription dont on marquoit d'ordonnaire les eſclaves.* Implevit frontes fugitivorum epigrammate *ou* notum fugitivorum epigramma liberali manu per totam faciem duxit. *Petr.* *Wyryſował ná czołach náſzych nápis iákim zwyczaynie piątnowano niewolnikow y zbiegow.

ON DIT figurèment *Tracer le chemin de la gloire à quelqu'un.* Pandere, patefacere, aperire alicui iter ad gloriam. *Cic.* UTOROWAC komu drogę do ſławy.

TRADITION, ſubſt. f. (*Ce que nous avons receu de main en main de nos peres, & qui n'eſt point écrit.*) Traditio, onis, f. *Aul-Gel.* PODANIE od ſtarſzych. **Vne doctrine receuë par tradition de nos Anceſtres.* Doctrina quam à majoribus accepimus, *ou* nobis tranſmiſſa à majoribus. *Náuka wzięta przez podanie od ſtarſzych podana od przodkow

TRADUCTEUR, ſ. m. (*Qui traduit, tourne quelque choſe d'une langue en une autre.*) Interpres, interpretis, maſc. *Cic.* TŁOMACZ.

TRADUCTION, ſubſt. fœm. (*Verſion d'un livré* ou *de diſcours d'une langue en une autre.*) Interpretatio, onis, fœm. *Cicer.* Converſio, onis, fœm. *Quint.* TŁOMACZENIE przetłomaczenie przełożenie z iednego ięzyka ná inży.

TRADUIRE, V. act. (*Tourner quelque écrit* ou *livre d'une langue en une autre.*) Vertere. Convertere, (verto, tis, verti, verſum.) act. accuſ. *Cicer.* TŁOMACZYC. **Traduire un Auteur mot à mot.* Scriptorem ad verbum exprimere, vertere convertere, *ou* aliquid de verbo, è verbo exprimere. *Cicer.* *Tłomaczyć ſłowo w ſłowo.

Traduire quelqu'un en ridicule. Aliquem traducere in ora hominum. *Liv.* Ná pośmiech kogo podawać.

TRADUIRE ou *mener quelqu'un en juſtice.* (Mot d'uſage au palais.) Ducere aliquem in jus. *Cicer.* DO prawa do ſądu kogo pociągnąć.

TRAFIC, ſ. m. (*Commerce, exercice de la marchandiſe.*) Negotiatio, onis, f. *Petr.* Commercium, ii, n. Mercatura, æ, f. Mercatus, ûs, m *Cic.* HANDEL kupczenie. **Faire trafic.* Negotiari, (or, aris, atus ſum.) Mercaturam facere. *Cicer.* *Handlować handel prowadzić handlem ſię bawić. **Le trafic ne va plus ſur mer.* Conquieſcit mercatorum navigatio. *Cicer.* *Uſtały handle ná morzu. **Il a quitté le trafic, il s'en eſt retiré.* Se ſuſtulit de negotiatione. *Petr.* * Porzucił handel; odſtąpił handlu przeſtał kupiectwa.

TRAFIQUER. (*Faire le commerce.*) Mercaturam facere. *Plaut.* Negotium facere. *Quint.* Negotiari, (or, aris, atus ſum.) *Cic.* HANDLOWAC kupiectwem ſię bawić. **Trafiquer ſur mer.* Navibus mercaturam facere. *Plaut.* *Handlować morzem. **Envoyer quelqu'un trafiquer* ou *en marchandiſe.* Abigere aliquem ad mercaturam. *Plaut.* *Posłać kogo ná kupiectwo. **Il gagne ſa vie honneſtement en trafiquant.* Honeſtè rem gerit mercaturis faciendis. *Cicer.* *Przyſtoynie ſobie zarabia handlem. **Ils ont trafiqué les premiers en encens.* Primi turis commercium fecerunt. *Pliu.* *Oni náypierwey kadzidłem handlować zaczęli

Vn trafiquant. (*Vn Négotiant.*) Negotiator, oris, maſc. *Cic.* Kupiec.

TRAGE'DIE, ſubſt. fœm. (*Poëme dramatique qui repréſente quelque action ſignalée, qui a pour l'ordinaire quelque funeſte événement.*) Tragœdia, æ, fœm. *Cicer.* TRAJEDYA udanie iákiey poważney rzeczy, hiſtoryi lub prawdziwey lub zmyśloney ktora ſię kończy okropnym iákim y záłoſnym ſkutkiem.

TRAGE'DIE, ſe dit figurément *pour un événement ſanglant & funeſte.* Tragœdiæ, arum, fœm. plur. TRAJEDYA niewłaśnie przypadek okropny y záłoſny. **Exciter des tragédies.* Excitare, efficere, movere tragœdias. *Cicer.* *Traiedye záczynać hałas y kłotnie.

Trahir. (*Tromper quelqu'un, qui a de la confiance en nous.*) Aliquem prodere, (do, dis, prodidi, proditum.) *Cic.* Zdradzić kogo ofzukać. **C'eſt ſe trahir ſoy meſme.* Nihil eſt aliud quàm ſe ipſum proſcribere. *Petr.* *Jeſt to ſamego ſiebie zdradzać ofzukiwać záwodzić. **Le plus grand des crimes eſt, de trahir ſon Roy, ſon pays & ſon amy.* Nullum deteſtabilius crimen, quàm prodere Regem, patriam, amicum. *Náygſownieyſza to zbrodnia zdradzać Krola Pána ſwego, kray ſwoy, y przy-

y przyiacioł. **S'ils vous avoient trahis.* Si fidem proditione læſiſſent. *Petr.* *Gdyby cię byli zdradzili. **Je crains que le papier ne me trahiſſe.* Charta iſta ne nos prodat, pertimeſco. *Boię ſię áby mię liſt nie zdradził. **Vos paroles ont trahi voſtre cœur.* Verba tua cor prodiderunt. *Słowa twoie wydaią ſerce twoie.

ON DIT au figuré *Il a apris dés ſon enfance à trahir ſes ſentimens.* A rudibus annis didicit affectus omnes abſcondere. *Tacit.* OD MŁODOSCI przywykł y náuczył ſię pokrywać myśl ſwoię nie wydawać ſię z tym co myśli.

TRAHISON, *on prononce* TRAHIZON, ſubſt. fœm. (*Perfidie, défaut de fidélité à ſon Prince, à ſon amy.*) Proditio, onis, fœm. ZDRADA niewierność ku Pánu lub przyiacielowi. **Accuſer quelqu'un de trahiſon.* Poſtulare aliquem proditionis aliquem de proditione poſtulare. *Cic.* *Oſkarżyć kogo o zdradę.

TRAHISON ſe dit encore *des ſurpriſes qu'on fait à quelqu'un, & dont il ne ſe défie point.* Inſidiæ, arum, fœm, plur. *Cicer.* ZDRADY podeyście chytrość. **Agir par trahiſon.* Agere ex inſidiis. *Chytrze ſobie y zdradziecko poſtąpić. **Braſſer une trahiſon à quelqu'un.* Inſidias alicui ſtruere, inſtruere, moliri. *Cicer. Liv.* *Zdradę komu knować zdradę warzyć.

TRAJET, ſubſt. m. (*Le paſſage d'une riviére.*) Trajectus. Transjectus, ûs, m. PRZEWOZ przez rzekę. **Il périt au trajet.* In trajectu fluminis ſubmerſus eſt. *Liv.* *Utonął ná przewozie.

UN TRAJET *de mer.* (*Vn bras de mer.*) Fretum, freti, n. *Cicer.* ODNOGA morſka.

TRAJET ſe prend auſſi *pour l'eſpace* ou *le chemin qu'il y a d'un lieu à un autre.* Spatium, tii, n. ODLEGŁOSC daleko ść mieyſca od mieyſca wiele drogi dokąd. **Il y a un grand trajet d'icy là.* Longo ſpatio disjungitur iſte locus. *Daleko bardzo z tąd, tam; nie mała droga, nie mała przechadzka, nie mała przeiażdżka.

TRAIN, ſubſt. maſc. (*Ce qui ſert à traiſner un carroſſe,* comme *l'eſſieu, les roües.*) Traha, trahæ, fœm. *Plin.* POWOZ wſzyſtko do powozu należące zwłaſzcza ſpod wſzyſtek iáko to oſi koła.

TRAIN. (*Allure & la maniére dont on marche.* Gradus. Greſſus, ûs, maſc. *Cicer. Ovid.* CHOD iázda droga. **Aller bon train.* Citato gradu properare, *ou* Grallatorio gradu. *Plaut.* * Jechać dobrze ſpieſzno prędko kłuſem czwałem truchtem &c.

TRAIN. (La partie de devant & de derriére des animaux.) PRZOD lub zád zwierząt bydląt. **Le train de devant.* Prior pars. *Cwierć przednia przod. **Le train de derriére.* Poſterior pars tis, f. *Cwierć zádnia wſzyſtek zád.

TRAIN ſe dit auſſi *de l'équipage & de la ſuite d'un grand Seigneur.* Familia, æ, fœm. *Phæd.* Comitatus. Famulatus, ûs, maſc. Servorum grex, gregis, maſc. *Cicer. Colum Terent.* ORSZAK aſſyſtencya Dwor kawalkata iazda. **Son train eſt fort leſte.* Familia illius elegans eſt & lauta. *Letko bardzo iezdzi, z nie wielą ludzi. **Avoir grand train* ou *grande ſuitte.* Magno comitatu incedere. *Mieć wiele ludzi z ſobą z wielaſſyſtencyą iezdzić z wielkim dworem. **Retrancher ſon train.* Circumcidere comitatum. *Umnieyſzyć dworu ſwego aſſyſtencyi ſwoicy.

Train. (*Maniére d'agir.*) Agendi ratio, onis, f. *Cic.* SPOSOB, życia, obyczaie náłog zwyczay maniera poſtępowanie ſobie, iák kto ſię rządzi, iák ſobie poczyna y poſtępuie. **Je vous vois replongé derechef dans le meſme train de vie comme auparavant.* In eandem vitam te denuò revolutum video eſſe. *Ter.* *Widzę żeś znowu do ſwego dawnego zwyzaiu ſię wrocił.

Suivre toûjours un meſme train de vie. Tenere curſum *ou* eundem vitæ tenorem. *Cic.* Záwſze ſobie iednakowo poſtępować. **Eſtre engagé dans un certain train de vie.* Implicari certo curſu vivendi. *Cic.* *Wprawić ſię álbo wdać ſię w życie iákie w ſtan iáki.

ON DIT en mauvaiſe part *Il y a du train dans ce logis,* pour dire *il y a des filous & des filles de mauvaiſe vie.* Ibi eſt nequitiæ ſtabulum, æ. Fornix, icis, m. lupanar, aris, n. *Quint.* HULTTYSTWA w tym domu pełno, Gieřda ſamych niecnot złodzieiow nierządnic.

TRAIN ſe dit auſſi *Du mouvement qu'on donne aux affaires.* Curſus, ûs, maſc. *Cicer.* BIEG rzeczy iákiey dzieiącey ſię o czym rzecz ſprawa ſię agituie. **L'affaire eſt en train.*

Res eſt in curſu. *Cicer.* *Rrecz ta ieſt ná kobiercu o niey traktuią, aituie ſię rzecz.

L'affaire eſt en bon train, ou *va bien.* Res bellè procedit, *ou* res it rectè. *Cic.* Dobrze rzecz idzie. **Vous voyez le train des affaires, & quelle en ſera l'iſſuë.* Perſpicis qui curſus rerum, & quis exitus futurus ſit. *Cic.* *Widziſz iák rzeczy idą, y co zá koniec ich będzie. **Quelque train que prennent les affaires.* Quomodocunque ſeſe res habeant. *Cic.* *Jákoſzkolwiek rzeczy ſię udadzą, obrocą.

Train. (*Diſpoſition où l'on ſe trouve de faire une choſe.*) Wdanie ſię w co. **Lors qu'on eſt bien en train d'eſtudier, il eſt faſcheux de ſe voir interrompu.* Odioſum eſt interturbari, ubi attentiori animo fertur quis in ſtudia. *Kiedy kto mocno ſię uda w náuki kiedy głęboko w nie wnidzie, bardzo rzecz przykra ieſt być od nich oderwanym, álbo iáką mieć przeſzkodę. **Je ne ſuis pas en train de rire.* Non eſt quod rideam. *Nie bardzo mi do śmiechu. **Se mettre en train de faire une choſe.* Accingi ad rem aliquam. *Liv.* *Záwinąć ſię do czego, wziąć ſię do czego.

Tout d'un train. Unâ eâdemque operâ. *ablat.* Une tenore. *Cic.* Jednym ciągiem.

TRAIN *de bois.* (*Radeau de morceaux de bois attachez enſemble, qu'on fait flotter ſur les rivieres.*) Ratis, ratis, *ou* rates, ratis, fœm. *Cicer.* TRATPY kłodzina lub inſze drzewo zbiiane y gleniami lub poięciami ſpuſzczane wodą.

Traire les vaches & les autres animaux qui ont du lait. Mulgere. Doić krowy &c. doić mleko.

TRAINEAU, ſubſt maſc. (*Aſſemblage de pluſieurs pieces de bois propres à traiſner des fardeaux.*) Traha, fœm. *Virg.* SANIE.

TRAISNEAU *qu'on faiſoit paſſer anciennement ſur les eſpis de bled avant l'uſage des fleaux, pour en faire ſortir le grain.* Tribula, æ, fœm. Tribulum, li, neut. *Virg.* SANIE ſanki gumienne, wozek do młocby, ktorego záżywano do młocki ciągnący po kłoſach wprzod niżeli cepy wynáleziono.

Traiſneau. (*Sorte de filet à prendre les perdrix.*) Tragula, æ, f. *Plin.* Sidełka ná kuropatwy.

TRAISNE'E *de poudre à canon,* ſubſt. fœm. Sulphurati *ou* nitrati pulveris ductus, ductûs, maſc. DYM z prochu zápalonego ſtrzelaiąc ciągnący ſię.

TRAISNER. (*Tirer une choſe aprés ſoy.*) Trahere, attrahere, extrahere. *Cicer. Liv.* CIĄGNĄC wlec co zá ſobą prowadzić. **Vne vieille chaſſieuſe ayant autour de ſoy un torchon ſale, & des Sabots de ſa pareillez à ſes pieds, traiſnoit un grand dogue, & l'animoit contre nous.* Anus præcipuè lippa ſordidiſſimo linteo præcincta, ſoleis ligneis imparibus canem ingentis magnitudinis catenâ trahebat & in nos inſtigabat. *Petr.* *Baba kaprawa, maiąca u paſa ſzorgot brzydki, y kurpiſka nierowne ná nogach, wiedła kondliſko, y ná nás ſzczwała.

SE TRAISNER *comme font les ſerpents.* Serpere, proſerpere. Reptare. Repere, prorepere. *Horat.* CZOŁGAC ſię iáko wąż.

Traiſner. (*Avoir à ſa ſuite.*) Ducere. Trahere. *Liv.* Prowadzić zá ſobą.

TRAISNER. (*Agir lentement dans les choſes.*) Trahere, ducere. *Cic.* WLEC opieſzale ſobie w czym poſtępować. **Ce mal fait quelque fois trainer long-temps, ceux qui en ſont attaquez, & quelquefois les fait mourir.* Illud malum interdùm ægrotos trahit, interdum præcipitat. *Celſ.* * Tá choroba czaſem długo ſię wlecze, á czaſem też prędko od niey umieraią. **Si quelqu'un a long-temps traiſné dans cette ſorte de maladie.* Si quis in eo morbo diutiùs traxit. *Celſ.* * Jeżeli komu długo ſię powlekło w tey chorobie.

TRAISNER ſe dit figurément en choſes morales. *Vn Orateur dont le ſtile traiſne, ne touche point.* Orator languenti ſtilo, & verba trahens, neminem afficit aut movet. ROZWLOKŁA mowa nieprzyiemna.

TRAISNER *les choſes en longueur.* Trahere rem. *Saluſt.* In longius trahere. *Quint.* In ſerum rem aliquam trahere. *Liv.* Extrahere. *Cæſ.* ZWŁOCZYC rzeczy zwłoki czynić.

Ce débiteur a traiſné mon payement plus de deux ans. Hic debitor ſolutionem debiti mei traxit, duxit per duos annos. Zwłoczył mię ten dłużnik więcey niż lat dwie. ** Il croyoit qu'on pouvoit aiſément traiſner la guerre en longueur dans cette Iſle avec des vaiſſeaux & des vivres.* In eâ inſulâ frumento navibuſque comparatis duci bellum, non difficile exiſtima-

ſtimabat. *Cæſ.* *Rozumiał że woynę długo pociągnąć można będzie ná tey wyſpie y Okrętow y żywności maiąc doſyć.

TRAISNER (parlant de ce qu'on néglige, & qu'on laiſſe dans les ordures.) *Ses livres traiſnent de tous les coſtez.* Jacent libri in ſordibus *ou* neglecti jacent. Libros habet neglectui. WLEC ſię tám y ſam ſię poniewierać. Kſięgi iego wſzędzie ſię poniewieraią. **Sa robe eſt ſi longue qu'elle traiſne à terre.* Adeò promiſſa eſt illius veſtis, ut humum verrat. *Suknia ták długa że áſz ſię wlecze kołó niego.

TRAISTRE, ſubſt. maſc. (*Perfide qui trahit.*) Proditor, oris, maſc. *Cic.* Perfidioſus, a, um. *Cic.* ZDRAYCA.

TRAISTRE, (*Qui prend quelqu'un en trahiſon.*) Inſidiator, oris, m. *Cic.* Záſadnik z záſadzek ná kogo nápadaiący

TRAITESSE, ſubſt. f. Perfida, æ, fem. ZDRAYCZYNA.

TRAIT, ſubſt. maſc. (*Fléche.*) Sagitta, æ, fem. Telũ, ſpiculum, li, neut. Miſilis ſagitta. *Cicer. Cæſ.* STRZAŁA grot.

LES GENS *de trait, qui tirent des fléches avec l'arc.* Sagittarii, orum, m. plur. *Cæſ.* STRELCY Sáydaczni. * *Ils ſont meilleurs gens de trait.* Miſſilibus ſagittis meliores ſunt. *Cæſ* *Náylepſi z nich ſtrzelcy do łuku do ſtrzał wyborni ludzie.

A LA PORTE'E *du trait.* Ad teli jactum. *Cæſ.* O STRELENIE z łuku.

TRAIT ſe dit en ce ſens figurément & poëtiquement des bleſſures que fait l'amour & les autres paſſions dans l'ame. RAZ uraz rána. **Il a ſenti les traits de ſa colere.* Iram illius expertus eſt. *Poczuł ſtrzały gniewu Jego. **La vie des hommes eſt expoſée aux traits de la fortune & de l'envie.* Vita hominum fortunæ aut invidiæ telis expoſita eſt. *Cic.* *Życie ludzkie wyſtawione ná cel do ktorego godzi ſzczęście y zázdrość, **Tous les traits de la conjuration ont porté ſur moy, & j'en ay eſté le but.* In me omnia tela conjurationis adhæſerunt *Cic.* *Jám był ná celu wſzyſtkiego buntu tego. **Elle l'a bleſſé de ſes traits.* Illius amore ſaucius eſt. *Miłością ſwoią go raniła.

TRAIT, (*Ligne qu'on tire avec la plume ou le pinceau.*) Linea calamo *ou* penicillo ducta, æ, fem. LINIYKA piorem lub pędzlem pociągniona. **Faire* ou *tirer les premiers traits d'un tableau Portraire groſſiérement, croquer un deſſein.* Picturam adumbrare. *Quint.* Delineare. *Plin.* Primas lineas tabulæ ducere. *Quint.* *Odryſowac po proſtu pierwſzy ryſunek proſty uczynić.

ON DIT figurément en ce ſens qu'*Vn Auteur a donné à quelqu'un quelque trait en paſſant, quelque brocard, quelque mot ſatirique.* Aliquo ſcommate illum perſtrinxit, *ou* maligně vellicavit. *Cic. Hor.* Dociął mu ſłowem piorem.

TRAIT ſe dit *des linéamens & des traits du viſage.* Oris ductus, ûs, maſc. Lineamenta, torum, neut. plur *Cic.* LINEAMENTA twarzy uroda. **L'âge n'a point gaſté ſon viſage, elle a encore de beaux traits.* Ætas vultum non deturpavit, *ou* deformavit, elucent adhuc in illâ eximia lineamenta. * Wiek nic nie zepſował Jey urody ieſzcze piękne ſą Jey lineamenta. **En changeant la couleur du viſage, on n'en fait pas diſparoiſtre les traits.* Solus color figuram non poteſt pervertere. *Petr.* * Odmieniaiąc cerę nieodmieniamy urody. **Vne couleur artificielle gaſte le corps, mais elle ne le change pas.* Color arte compoſitus inquinat corpus, non mutat. *Petr.* *Farba ſmarnie twarz ále Jey nie odmiewia urody.

TRAIT *d'eſprit.* Acutè dictum, acutè dicti. n. *Cic.* DOWCIP koncept. **Il y avoit de beaux traits d'éloquence dans ce diſcours.* Erant multa eleganter & ornatè dicta in hac oratione. *Bardzo pięknę koncepta, ſłowa y rzeczy były w tey mowie. **Il y a des traits piquans dans ſes ſatieres.* Videtur acer in ſatirâ *Hor.* * Uſzczypliwe ſą wierſze w Jego ſatyrach. **C'eſt un trait d'un eſprit bas, malin & vain tout enſemble.* Illud eſt puſilli animi & ipsâ malevolentiâ jejuni atque inanis *Cic.* *Jeſt to podłego złośliwego y nikczemnego umyſłu koncept.

TRAIT, (*Action.*) Facinus, oris, neut. *Cic.* SPRAWA uczynek. * *Il a fait un trait de jeune homme.* Juvenile facinus dedit, exhibuit. *Zrobił iák młody człowiek. **Vous me faites en cela un trait d'ami.* Amicè hac in re mecum facis. *Cic.* Amicè amico operam dediſti. *Plaut.* * Oświadczaſz mi w tym dowod przyiaźni. **C'eſt un trait d'une grande ſageſſe de ſe retirer du jeu ſur ſa perte.* Summæ eſt prudentiæ, ab aleâ ſe revocare, ubi damnosè luditur. *Jeſt to wielkiego rozeznania, gry poprzeſtać, przegraiąc.

TRAIT *d'hiſtoire.* (*Vn endroit de quelque hiſtoire.*) Locus ex hiſtoriâ petitus, loci petiti, maſc. MIESCE rzecz iáka punkt Hiſtoryi.

TRAITS, (*Les reſnes avec leſquelles on conduit les chevaux.*) Lora, lorum, neut. plur. Habenæ, arum, fem. plur. *Tibul* CUGLE od koni lece.

ON DIT *Boire à longs traits.* Longis hauſtibus bibere. Trahere pocula. *Hor.* Exſiccare. *Pleut.* PIC wielkiemi ſzklenicami. **Boire à petits traits.* Exiguis hauſtibus bibere. *Ovid.* *Pić máłemi kieliſzkami. **Boire tout d'un trait, ſans prendre haleine.* Tractim *ou* uno hauſtu bibere. * Pić duſzkiem nie odetchnąwſzy.

TRAITTABLE, adject. m. & f. (*Docile, facile à gouverner.*) Tractabilis & hoc tractabile, adject. Facilis & hoc facile. Commodus, a, um. *Cic.* UCZYNNY użyteczny ktorego użyć można, ktory da ſię użyć grzeczny. **Il n'y a rien de plus traittable.* Nihil eo tractabilius eſt. *Cic.* * Nic grzeczniey ſzego nie máſz. **Il ſe rend fort traittable.* Commodiſſimis & facillimis eſt moribus. *Czyni ſię bardzo grzecznym. **Nous devenons tous les jours plus traittables.* Quotidiè demitigamur. *Cic.* *Codzień ſię grzeczniey ſzemi ludźcieyſzemi ſtaiemy, codzień ſię łatwieyſzemi pokazuiemy.

TRAITTABLE, *qu'on peut traitter* ou *penſer.* Sanabile, adject. Quod curari poteſt. *Cic.* PODOBNY do uzdrowienia do uleczenia podobne.

TRAITTANT, ſubſt. maſc. (*Celuy qui traitte avec le Prince des impoſts publics.*) Vectigalium redemptor, oris, m. *Cic.* Pactor, oris, maſc. *Cicer.* NAYMUIĄCY zákupuiący árenduiący ſkarbowe dochody.

TRAITTE, ſubſt. fem. (*Diſtance d'un lieu en un autre.*) Iter, itineris, neut. Via, æ, fem. ODLEGŁOSC dalekość droga ſkąd do kąd. * *Nous avons fait aujourd'huy une longue traitte.* Longum iter hodiè confecimus. * Dziſieśmy długą drogę odprawieli kilka kilkanaście mil uiechali. **Nous ſommes venus icy tout d'une traitte.* Huc continenter, *ou* continenti *ou* continuo itinere acceſſimus, venimus. *Przyiechaliśmy tu iednym ciągiem, bez wytchnienia bez popaſu.

TRAITTE ſe dit auſſi du tranſport des marchandiſes d'un lieu en un autre. *On a défendu la traitte des bleds.* Frumentorum exportatio vetita eſt. WYWOZENIE dowożenie dowozić, wywozić, podwozić, zákazano wywozić zboże.

TRAITTE', ſ. m. (*Convention, accord.*) Conventum, ti, n. Pactum, ti, n. Pactio, onis, fœm. *Cic.* ZGODA ugoda umowa. **Traitté de paix.* Pacis compoſitio, onis, f. *Cicer.* *Traktaty pokoiu. **Faire des traittez.* Facere pactiones, fœdera ferire, icere fœdius. *Cic.* *Traktaty czynić. **Garder un traitté.* Servare pactum. *Dochować traktatow. **Le rompre.* Frangere, violare fœdus, pactum. *Cicer.* *Zerwać złámać traktat.

TRAITTE ſe eit auſſi d'*Vn ſujet ſur lequel on écrit.* Tractatus. ûs, m. *Plin.* Diſputatio. Commentatio, onis, f. *Cic.* TRAKTAT oczym ſię piſze mowi &c.

TRAITTEMENT, ſubſt. maſc. (*L'action de penſer & de traitter un malade.*) Ægri curatio, onis, fœm. OPATRYWANIE chorego iáko cerulicy opatruią lub ſtaranie około niego iáko Doktorowie. **Aprés avoir pourveu au traittement des malades & des bleſſez.* Ægrorum & ſauciorum habitâ ratione. *Cæſ.* *Staranie około chorych y ránnych uczyniwſzy.

Traittement, (*Bon* ou *mauvais accueil qu'on fait à une perſonne.*) Tractatio, onis, f. *Cic.* Przyimowanie złe álbo dobre przyięcie komu uczynione. **Je vous prie de luy faire le meilleur traittement que vous pourrez pour l'amour de moy.* Velim honoris mei causâ, quàm honorificentiſſimè & quàm liberaliſſimè eum tractes. *Cic.* *Proſzę przyimiy go iák náylepiey ieżeli cokolwiek mam łaſki.

TRAITTER, V. act. & n. (*Faire commerce d'une choſe.*) Agere. Tractare comme *Traitter la paix* ou *de la paix.* Agere de pace. *Cic.* TRAKTOWAC oczym traktować o pokoiu. **Envoyer quelqu'un traitter d'une affaire.* Allegare aliquem rei alicui. *Plaut.* *Posłać kogo áby traktował o czym. **Traitter avec quelqu'un d'une affaire importante.* Agere cum aliquo rem maximi momenti. *Ter.* *Traktować z kim o iákiey znaczney ſprawie. **Il traitta publiquement avec luy à vingt mille écus.* Seſtertiis decem cum illo pactus eſt. *Hert.* *Zgodził ſię z nim publicznie zá dwadzieścia tyſięcy talerow.

Traitter quelqu'un, luy faire un bon ou mauvais accueil. Benè vel malè tractare aliquem *ou* habere. *Cic.* Przyimować przyiąć kogo mile chętnie lub nie chętnie. **Traitter quelqu'un*

qu'un doucement. Clementer aliquem tractare. *Łaſkawie ſię z kim obchodzić. **Le traitter durement.* Acerbiùs, duriùs, inclementiùs aliquem tractare, habere. *Surowo ſię z kim obchodzić oſtro groźno. **Avec injuſtice, injuſtement.* Iniquè facere erga aliquem. *Plaut.* *Niełuſznie ſię z kim obchodzić. **Il ſera traitté icy de la meſme maniére que vous m'aurez traitté.* Uti tu me hic habueris, perindè ille curabitur. *Plaut.* *Jak ſię ty zemną tu obchodziſz ták on tam traktowany będzie. **Bon Dieu, comment traitterez-vous les impies, ſi vous traittez ainſi les innocens?* Quid habebunt ſibi impii poſt hac ſi ad hunc modum honor eſt innoxiis apud te, bone Deus! *Plaut.* *O Boże coż będzie z bezbożnemi, ieżeli ták obchodziſz ſię z niewinnemi. **Il eſt raiſonnable que chacun ſouffre d'eſtre traitté, comme il a traitté les autres.* Sua quiſque exempla debet æquo animo pati. *Phæd.* *Słuſzna áby każdy zá złe niemiał kiedy ſię ták z nim obchodzą iáko on ſię obchodzi z drugiemi. **De quelque maniére qu'il m'ayt traitté, je ne laiſſe pas de l'aimer.* Ut erga me meritus eſt mihi tamen eſt cordi *Ter.* *Jákoſzkolwiek między námi co było poſtaremu iá go kocham.

Traitter quelqu'un, luy donner à manger. Apparatis epulis accipere aliquem. Aliquem cenæ, epulis adhibere. *Quint. Suet.* Traktować kogo częſtować. **Se bien traitter.* Habere benè ætatem ſuam, *ou* benè curare ſe. *Plaut.* *Żyć pięknie ſtoł piękny miewać. **Traitter ſes amis le jour de ſa naiſſance* Natalitia amicis dare. *Cic.* *Ná Imieniny ſwoie częſtować.

Nous avons eſté traittez à un écu par teſte. Nummum in ſingula capita ad cenam dedimus. Zápłaciliśmy po táleru od oſoby zá ſtoł. **Il ſe traittoit comme un Roy.* Sic cenebat quaſi rex. *Petr.* Baſilico victu ſe accipiebat. *Plaut.* *Żył po Krolewſku.

TRAITTER, (*Pancer* ou *Penſer un malade.*) comme veut l'Académie. Curare. Procurare. Tractare ægrum, (o, as, avi, atum.) *Cicer. Plaut.* OPATRYWAC chorego. **Traitter une maladie.* Curationem morbo adhibere *Cicer.* *Kurować chorobę iáką. **Il s'eſtoit fait traitter de cette maladie pour le prix de cent écus.* Centum nummis elocaverat in eo morbo curandum ſe ſe. *Plin.* *Ná wyleczenie ſię z tey choroby wydał ſto tálerow. **Je n'approuve point la maniére de traitter de ce médecin.* Curationes hujus medici non probo. *Cicer.* *Nie podoba ſię ſpoſob kuracyi tego Doktora. **Traitter une playe* Curare vulnus. *Quint.* Medicas manus ad vulnera adhibere. *Virg.* *Opatrywać ranę kurować ráne iáką.

TRAITTER *une matiére, une queſtion.* Tractare materiam, *ou* de re aliquà agere, diſputare, diſſerere. *Cicer.* TRAKTOWAC o czym piſać mowić. **Traitter une choſe en paſſant.* In tranſitu aliquid tractare. *Quint.* * Mimoiázdem o czym traktować powierzchownie tylko. **A fonds & avec étenduë.* Plenius *ou* ſuſius aliquid tractare. *Cicer.* *Traktować o czym gruntownie obſzernie. **Je vous envoye un livre où cette matiére eſt traittée à fond.* Eum librum tibi mitto ſcriptum, in quo res illa planiſſimè ſcribitur. *Cicer.* *Poſyłam ci kſiąſzkę gdzie ta máterya zgruntu ieſt traktowana opiſana wyrażona.

TRAITTEUR, ſubſt. maſc. (*Qui donne à manger.*) Cocus, i, *ou* Coquus, i, maſc. *Cicer.* Obſonator, oria, maſc. *Plaut.* Caupo, onis, maſc. *Petr.* TRAKTYER gárkuchnią lub ſtoł gościnny trzymaiący goſpodarz gościnny. **Faire appreſter à ſouper par un traitteur.* Cauponi mandare cœnæ officium. *Petr.* *Kázać u traktyera ieść gotować. **Ce traitteur nous a bien ſervi à diſner.* Bonum nobis coquus apposuit prandium. *Plaut.* *Ten traktyer dziwnie nás dobrze częſtował.

TRAME, *ou* TREME, ſubſt. fœm. (*Le fil que le Tiſſérand fait paſſer pour faire de la toile.*) Trama, æ, fœm. *Var.* Subtegmen, ſubtegminis, neut. *Terent.* WĄTEK Tkacki nić ná łodkę náwiniona ktorą puſzcza przez ſrzodek przędzy.

TRAME, (*Complot, deſſein qu'on prend clandeſtinement pour faire quelque mauvais coup.*) Conſilium clandeſtinum, ii, n. *Cic.* KNOWANIE zdrady iákiey, zmowa, námowa ná co podeyrzanego.

Tramer, (*Faire la trame de la toile.*) Subtegmen nere, (neo nes, nevi, netum.) *Ter.* Prząśdź.

Tramer un complot, ou quelque mauvais deſſein pour nuire à quelqu'un. Conſilium habere clandeſtinum contra aliquem. Alicujus exitium *ou* perniciem clandeſtinò meditari, machinari. *Cic.* Zmawiać ſię ná co złego.

TRAMONTANE, ſubſt. fœm. ſe dit *Du vent du Nord ſur la Mer Méditerranée.* Aquilo, onis, maſc. *Hor.* WIATR połnocny.

ON DIT au figuré *Perdre la tramontane* ou *là préſence d'eſprit, ne ſçavoir plus où l'on en eſt.* Turbari. Perturbari, (or, aris, atus ſum.) *Cicer.* W GŁOWĘ záyść kiedy komu nie ſtaie rady y nie wie iuż co ma czynic. * *Il perd ſouvent la tramontane en parlant.* Effluit ipſi mens ſæpè in dicendo, *ou* excidit. *Cic.* *Często ſię zápomina w mowieniu.

Faire perdre la tramontane à quelqu'un, le demonter. De mente aliquem deturbare, dejicere, demovere. *Cic.* Z rozumu kogo wyprowadzić.

TRANQUILLE, adject. maſc. & fœm. (*Calme, paiſible, qui n'eſt point agité.*) Tranquillus, quietus, pacatus, ſedatus, placidus, a, um. *Cicer.* SPOKOYNY, SPOKOYNA ciehy nie pomięſzany.

Avoir l'eſprit tranquille. Conſiſtere tranquillo animo, tranquillo *ou* ſedato eſſe animo; mente quietâ conſiſtere. *Cicer.* Mieć umyſł ſpokoyny. **Je ſuis fort tranquille là-deſſus, cela ne me fait point de peine.* De hoc quietus ſũ. *Ter.* *Cale ieſtem z tey miary w tey mierze uſpokoiony cale ſię oto nie turbuię.

TRANQUILLEMENT, adverb. (*Paiſiblement.*) Tranquillè. Quietè. Sedatè. Tranquillò. *Cicer. Plin.* SPOKOYNIE. **Vivre tranquillement.* Quieto animo vivere. *Cic.* *Żyć ſpokoynie.

TRANQUILLITE', ſubſt. fœm. (*Calme. Bonace.*) Tranquillitas, atis, fœm. *Cicer.* SPOKOYNOSC cichość pogoda. **La tranquillité de la mer.* Maris tranquillitas, *ou* malacia, æ, fœm. *Spokoyne morze. **Il y a une grande tranquillité dans ce lieu.* Locus eſt quietis & tranquillitatis pleniſſimus. *Cicer.* *Mieyſce bardzo ſpokoyne wielka tám ſpokoyność.

TRANQUILLITE' *d'ame, d'eſprit.* Animi tranquillitas. *Cic.* SPOKOYNOSC umyſłu.

Tranquillizer quelqu'un. (*Calmer ſes agitations, & ſes peines.*) Quietum aliquem reddere. *Ter.* Tranquillare aliquem, (tranquillo, as, avi, atum.) *Hor,* Sedare alicujus animum. *Cic.* Uſpokoić kogo. **Je vous tranquilliseray là-deſſus, je vous mettray l'eſprit en repos de ce coſté-là.* De hac re in tranquillo te ſiſtam. *Plaut.* *Uſpokoię cię w tym zupełnie.

TRANQUILIZER *ſes paſſions, les calmer.* Sedare, compeſcere animi perturbationes. *Cicer.* USPOKOIC ſię w paſſyach ſwoich.

TRANSACTION, ſubſt. fœm. (*Ecrit ſigné des parties qui plaident, pour s'accommoder à l'amiable.*) Tranſactio, onis, f. *Scævol. Vlp.* Amicabilis compoſitio, onis, f. TRANZAKCYA ugoda ſpiſana.

TRANSCENDANT, *prononcez* TRANSçADNT, maſc. TRANSCENDANTE, fœm. Tranſcendens, entis, omn. gen. PRZECHODZĄCY, PRZECHODZĄCA, przewyższaiący wyższy.

ON DIT figurément *Vn eſprit tranſcedant, un eſprit ſupérieur, qui eſt élevé au deſſus des autres.* Eximium, præſtantiſſimum *ou* excellens ingenium, ii, neut. *Cic.* ROZUM umyſł wyższy nád inſze wielkiego umyſłu człowiek.

TRANSCHIN, (*Province dans-la haute Hongrie avec titre de Comté à la maiſon d'Autriche dont la Ville capitale port le meſme nom.*) Tranſchinium, ii, n. TRANCZYN Prowincya Węgierſka Hrabſtwo Domu Auſtryńckiego ſtołeczne miaſto tymże imieniem zowią Traczyn.

Tranſcrire, (*Copier, décrire quelque écrit.*) Deſcribere, exſcribere, tranſcribere, (fribo, bis, pſi, ptum.) act. acc. PRZEPISYWAC.

TRANSE, ſubſt. fœm. (Mot populaire.) *Crainte, appréhenſion pleine d'angoiſſe.*) Anxius timor, anxii, timoris, maſc. *Cicer.* STRACH boiaźń trwoga lękanie ſię. **Il eſt toûjours en tranſe.* Anxio ſemper eſt animo. *Cic.* *Záwſze w trwodze záwſze w boiáźni zoſtaie uſtawicznie ſię lęka.

Tranſférer. (*Tranſporter, emporter d'un lieu en un autre.*) Tranſferre, (fero, fers, tuli, latum.) Tranſportare, (to, tas, avi, atum.) act. acc. *Cic. Cæſ.* Przenieść przenoſić z mieyſca ná mieyſce.

TRANSFIGURATION, ſ. f. (*Changement en une autre figure.*) (*Ce mot ne ſe dit dans noſtre langue que du Myſtére de la Tranſfiguration de* JESUS-CHRIST *ſur le Mont Tabor*) Transfiguratio, onis, fœm. PRZEMIENIENIE w inſzą poſtać. To ſłowo w Francuſkim nie mowi ſię tylko o Przemienieniu Páńſkim zbawiciela náſzego ná Gorze Tabor.

TRANSFIGURER. (*Donner une autre figure.*) Transfigu-

figurare, novam formam inducere, *ou* alienâ formâ induere. *Plin.* PRZEMIENIAC przemienić.

SE TRANSFIGURER *en ſcorpion.* In ſcorpionem transfigurari. PRZEMIENIC ſię w węża. * *Il ſe transfigura en loup & commença à heurler.* Lupus factus eſt & ululare cœpit. *Petr.* *Przemienił ſię w wilka y wyć zaczął.

TRANSFORMATION, ſubſt.f. (*Changement de forme.*) Transformatio. Transfiguratio, onis, fem. *Plin. Sen.* Przemienienie przewrocenie obrocenie przedzierzgnienie.

TRANSFORMER, (*Donner une autre forme* ou *figure.*) Transformare. Transfigurare. PRZEMIENIC przewrocić w co inſzego obrocić, * *Se transformer en oiſeau.* Se transformare in avem. *Ovid.* *Obrocić ſię w ptaka. **Eſtre transformé en loup en hibou.* In lupum, in noctuam transformari. *Quint.* *Obrocić ſię w wilka, w ſowę. **Nous devons croire certainement qu'il eſt faux, que les hommes ſoient transformez en loups, & que leur premiére forme leur ſoit renduë.* Homines in lupos verti, rurſumque reſtitui ſibi, falſum eſſe confidenter exiſtimare debemus. *Plin.* *Wierzeć temu nie trzeba żeby ſię ludzie álbo w wilki mieli obracać álbo do ludzkiey znowu poſtaci wracać.

TRANSFUGE, ſubſt. maſc. (*Soldat qui quitte un parti pour un autre.*) Transfuga, perfuga, æ, m. *Cic.* ZBIEG.

TRANSFUSER. *Faire paſſer le ſang artériel d'un animal dans les veines d'un autre.*) Animantis ſanguinem in alterius venas transfundere *Col.* KREW z żył iednego bydlęcia do drugiego lub z bydlęcia do człeka przetoczyć.

TRANFUSION, ſubſt. fem. (*L'action par laquelle on fait couler le ſang artériel d'un animal dans les veines d'un autre.*) Transfuſio, onis, fem. *Plin* PRZETOCZENIE wyprowadzenie krwi z iednego bydlęcia do drugiego.

TRANSGRESSER, (*Violer une loy, un commandement, paſſer outre.*) Præcepta. violare. Juſſa exuere. *Tacit.* WYKROCZYC przeciwko prawu.

TRANSGRESSEUR, ſubſt. m. (*Violateur d'une loy, d'un commandement.*) Infractor, violator, oris, maſc. *Ter. Liv.* PRZESTĘPCA prawa.

TRANSGRESSION, ſubſt. fem. Infractio,onis, fem. *Cic.* Przeſtępſtwo.

TRANSIGER, V. neut. (*Faire une tranſaction pour aſſoupir un procès, un différent par quelque accommodement.*) Cum aliquo tranſigere. *Cic.* TRANZAKCYĄ uczynić o co ugodę umowę zgodę. **On ne pouvoit tranſiger avec des particuliers à moins d'argent.* Cum privatis non poterat tranſigi minore pecuniâ *Cic.* * Nie można było z oſobna inaczey ſię z każdym zgodzić zá mnieyſze pieniądze. **Tranſiger ſur quelque different.*) Controverſiam tranſigere. *Cic.* *Pogodzić Intereſs iáki roznoſi iákie poroznienie.

TRANSIR *quelqu'un de froid.* Frigoris vi aliquem propè exanimare, *ou* gelu rigentem, *ou* torpentem facere Zimnem przeiąć. **Eſtre tranſi de froid.* Frigore aſtringi. *Plin.* * Zimnem przeięty wſkroś.

ON DIT au figuré, *Je ſuis tout tranſi de peur.* Totâ mente *ou* totis artubus contremiſco. *Cic.* Dirigui pavore, horrore totus ſtupeo, *ou* Perfuſus ſum. Wſzyſtkiego mię ſtrach przeiął przeraził ogarnął.

TRANSITOIRE, adject. maſc. & fem. (*Paſſager.*) Tranſitorius, tranſitoria, tranſitorium. *Suet.* PRZEMIAIĄCY przemiiaiąca.

TRANSLATER, (*vieux mot*) qui ſignifie *Traduire un Auteur d'une langue en une autre.* Transferre Auctores. *Quint.* TŁOMACZYC przełożyć z iednego ięzyka ná drugi.

TRANSLATION, ſubſt. fem. (*L'action de tranſporter une choſe d'un lieu en un autre.*) Tranſlatio, onis, fem. *Cic.* PRZENIESIENIE z mieyſca ná mieyſce.

TRANSMETTRE. (*Faire paſſer une choſe entre les mains d'un autre.*) Aliquid alicui tranſmittere. *Plin Jun.* Transferre aliquid ad aliquem. *Cic.* PRZENIESC z rąk do rąk, przenieść co ná kogo zdać co komu.

ON DIT au figuré *Cette doctrine a eſté tranſmiſe à la poſtérité.* Hæc doctrina ad poſteros manavit, dimanavit. *Cic.* Poſteritati tranſmiſſa eſt. Tá náuka podana ieſt potomnym. **Souvent les pareus tranſmettent à leurs enfans leurs vices ou leurs vertus.* Sæpè parentes vitia aut virtutes transferunt in filios. *Częſtokroć od Rodzicow ná dzieci przenoszą ſię dobre lub złe przymioty.

TRANSMIGRATION, ſubſt. fem. (*Tranſport des peuples conquis dans un autre pays.*) Tranſmigratio, onis, fem. ZAPROWADZENIE w niewolą zábranych y zá woiowanych z kraiu do kraiu.

TRANSMISSION, ſ. f. (*L'action par laquelle on tranſmet une choſe à un autre.*) Tranſlatio unius rei ad aliquem. *Cic* SPUSZCZENIE zdanie komu czego Przeniefienie ná kogo

TRANSMUABLE, adject. maſc. & fem. (*Qui peus eſtre changé & tranſmué.*) Mutabilis & hoc mutabile, adject. *Liv.* ODMIENNY przemienny zámienny.

TRANSMUER, (*Changer.*) Tranſmutare. *Lucr.* ODMIENIC wymienić przemienić.

TRANSMUTATION, ſubſt. fem. Immutatio, onis, fem. *Cic.* ODMIANA wymiana przemiana.

TRANSPARENCE, *prononcez* TRANSPARANCE, ſ. f. *Qualité d'un corps diaphane.*) Corpus perlucidum, translucidum, corporis perlucidi, n. PRZEZROCZYSTOSC wſkroś.

TRANSPARENT, *prononcez* TRANSPARANT, maſc. TRANSPARENTE, fem. Translucens, entis. Translucidus, pellucidus, perlucidus, a, um. *Cic.* PRZEZROCZYSTY wſkroś przezroczyſta. **Eſtre tranſparent, voir au travers.* Pellucere, perlucere, tranſlucere. *Cicer.* *Być wſkroś przezroczyſty.

TRANSPERCER. (*Percer d'outre en outre. De part en part.*) Tranſfodere. Transfigere. Trajicere. *Cic.* PRZEBIC wſkroś. **Tranſpercer quelqu'un d'une épée.* Transfigere gladio aliquem per pectus. *Liv.* *Przebić ſzpadą.

TRANSPIRABLE, adject. maſc. & fem. (*Qui peut tranſpirer.*) Meabilis, & hoc meabile, adject. *Plin.* POROWATY porowata porzyſty. **Nos corps ſont tranſpirables* ou *tranſpirent.* E corporibus noſtris humores tenuiores exeunt per meabiles tranſitus. * Ciáła náſze ſą porowate.

TRANSPIRATION, ſubſt. f. (*Action par laquelle la nature pouſſe au dehors les mauvaiſes humeurs des corps.*) Expiratio, onis, fem. *Cic.* Meatus, ûs, maſc. *Plin.* ODCHODZENIE przez pory, parowanie.

TRASPIRER, (*Faire ſortir les mauvaiſes humeurs des corps par les pores.*) Humores per meatus corporis, tranſmittere *Plin.* PRZEZ pory wychodzić wywodzić, wyprowadzić.

TRANSPLANTEMENT, ſubſt. m. (*L'action de tranſplanter les arbres.*) Arborum tranſlatio, onis, fem. *Plin.* PRZESADZANIE drzew.

TRANSPLANTER, (*Déplanter un arbre, & le planter ailleurs.*) Arbores transferre. *Var. Colum.* PRZESADZAC drwa.

TRANSPORT, ſubſt. maſc. (*L'action de tranſporter une choſe d'un lieu en un autre.*) Evectio, advectio, onis, f. Evectus, ûs, maſc. *Tacit. Cic.* Deportatio. Exoportatio, onis, fem *Plin.* PRZENIESIENIE przewożenie przeſſanie rzeczy z mieyſca ná mieyſce.

TRANSPORT ou *ceſſion de quelque droit.* Ceſſio, Tranſcriptio, onis, fem. *Cic.* SPUSZCZENIE prawa wlanie wlewek prawa ná kogo.

TRANSPORT *de quelque paſſion violente, emportement.* Animi impotentia, æ, fem. Impotentis animi effrenatio. JMPET Páſſyi iákiey gwałtowney nieutrzymany.

TRANSPORT *de colére.* Iracundia vehementior, iracundiæ vehementioris, fem. JMPET gniewu niepochamowany zdięcie gniewem popędliwość gniewu.

TRANSPORT *de joye.* Impotentis animi, lætitia æ, *ou* immodica, nimia lætitia. RADOSC niezmierna niepoięta. **J'ayſenti des tranſports de joye aprés avoir leu vos lettres.* Tuis perlectis litteris exilui gaudio. *Cic* * Niezmierna mię radość zdięła przeczytawſzy twoy liſt.

TRANSPORT *qui ſe fait au cerveau,* (*lors qu'une humeur maligne s'y porte & fait extravaguer.*) *Il s'eſt fait un tranſport au cerveau.* Malignus vapor ivit in cerebrum. SZALENSTWO w głowę záchodzenie. * *Que ne luy donnez-vous quelque remède, devant que le tranſport de ſa folie ſe faſſe davantage au cerveau?* Quid ceſſas dare aliquid potionis, priuſquâ percepit inſania? *Plaut.* *Czemu mu nie dáſz lekarſtwa iákiego wprzod niż go ſzaleńſtwo większe wezmie.

TRANSPORTE', maſc. TRANSPORTE'E, fem. Deportatus. Exportatus, a, um. *Suit.* PRZENIESIONY przeniesiona.

TRANSPORT ſe dit au figuré *Des paſſions qui nous enlevent hors de nous.* Animi impotens. Animi impos, adj. Sui non compos. *Cic. Plaut.* ZDIĘTY uwiedziony paſſyą iáką gwałtowną. **Tranſporté de colére.* Iræ impotens *ou* irâ elatus, percitus, a, um. *Cic.* *Zdięty gniewem. * *Tranſporté de joye.* Gaudio & lætitiâ elatus, a, um. *Cic.* * Zdięty rádością.

TRANSPORTER, V. act. (*Porter une choſe d'un lieu en un autre.*) Transferre. Tranſportare, deportare, exportare. Evehere, convehere, tranſvehere. *Cic.* PRZENOSIC co przenieść z mieyſca ná mieyſce.

SE TRANSPORTER *en quelque lieu.* (*S'y en aller.*) Aliquò ſe conferre. PRZENIESC ſię dokąd. **Se tranſporter ſur les lieux.* In rem præſentem venire. *Cicer.* *Poiechać aż ná mieyſce.

SE *tranſporter de quelque paſſion,* ou *en eſtre tranſporté* comme *De joye.* Lætitiâ efferri. *D'amour.* Differri amore. *Plaut.* PASSYĄ iáką być zdięty rádością miłością. **La colére me tranſporte de telle ſorte, que je ſuis tout hors de moy.* Vix ſum compos animi, ádeò ardeo iracundiâ. *Ter.* *Taka mię złość bierze że ſię prawie nie czuię. **Il ne parut ni étonné ni tranſporté de ſa fortune.* Nullũ turbati aut exultantis animi motum proditit. *Tacit.* * Ani ſię zdumiał áni pomięszany ſzczęściem ſwoim nie zoſtał.

Tranſporter une choſe à quelqu'un. Aliquem alicui tranſcribere *ou* aliquid alicui *ou* aliquâ re cedere. *Cic.* Spuścić co ná kogo przenieść zlać wlewek ná niego uczynić.

Tranſporter des mots. (*Mettre l'un devant l'autre.*) Verba trajicere. *Cic.* Verba invertere. Przewracać ſłowa iedne drugie przed drugiemi przekładać. **Des paroles tranſpoſées.* Invrſa verba. *Ter.* *Słowa przekładane.

TRANSILVANIE, ſubſt fœm. (*Principauté de la Turquie en Europe*) Tranſilvania, æ, f. SIEDMIOGROD Xięſtwo Tureckie w Europie.

DE TRANSILVANIE. Tarnſilvanus, a, um. SIEDMIOGRODZKI.

TRAPE, ſubſt.f. (*A prendre des oiſeaux.*) Decipula, æ, f. POTRZASK ná ptaki.

TRAPE *à fermer une cave.* Trapa, æ, f. DRZWI ſpuſzczane do zámykania piwnic lub ſklepow z gory.

TRAPU, m. TRAPUE, f. (*Qui eſt d'une taille courte & groſſe.*) Curtus, brevis, & compactus. Z SIADŁY w ſobie co do wzroſtu niſki odukały. **Vn homme trapu.* Homo curtâ & compactâ ſtaturâ. *Człowiek zſiadły w ſobie odukały.

TRAQUENARD, ſubſt. maſc ſe dit d'*Vn cheval qui va l'amble.* Equus qui alternis crurum voluminibus curſum ſuum impedit, expeditque. JEDNOCHODNIK koń: ieſt ten ktory iednakowo záwſze chodzi lub człapią lub kroczą y nigdy chodu nie mieni.

Traquenard, (*Piége que les chaſſeurs tendent aux animaux nuiſibles* comme *Aux Renards, aux Blairaux*) Pedicæ arum, f. pl *Plin.* Zelaza zaſtawione ná ſzkodliwe zwierze iáko ná liſy tchorze kuny.

Traquet de moulin. Piſtrini crepitaculum, li, n. Koło palczaſte we młynie.

TRAVAIL, *nu plurier* TRAVAUX, ſubſt. m. (*Peine, Occupation fatigante.*) Labor, oris, m Opera, operæ, f. PRACA trud robota trudząca **Celà demanda beaucoup de ſueur & de travail.* Id multi ſudoris eſt & laboris *Cic* *To wiele pracy y trudu potrzebuie. **Ils ſont accouſtumez au travail. Cic.* Ad laborem. *Sen.* *Zwyczayni ſą do pracy. **Qui ſouffre volontiers le travail.* Patiens laborum *Quint.* *Chętnie prace y trud ponoſzący. **Se tuer de travail.* Frangere ſe laboribus. *Cic.* *Zábiiać ſię pracą wniwecz ſię obracać. **Il s'excuſe d'abord ſur ſon travail, & ſur les engagemens de ſa profeſſion.* Ille excuſare laborem & mercenaria vincla *Hor.* *Záwſze ſię wymawia pracami ſwemi trudnościami, y ſtanu ſwego zábawami.

TRAVAIL ſe dit *De la douleur que les femmes ſouffrent dans l'enfantement.* Puerperii dolores. *Terent.* BIEDZENIE ſię przy rodzeniu, bole matek rodzących. **Eſtre en travail* ou *en mal d'enfant, ſentir les douleurs de l'enfantement.* Laborare è dolore *Terent.* Parturire. *Ter.* *Czuć bole rodzenia. **Elle eſt en travail.* Utêro exorti ſunt illi dolores. *Plaut.* Cœpit parturire. *Ter. ou* parturit. *Rodzi ieſt ná czaſie połog odprawuie.

Travail, (*Ouvrage des mains & du corps.*) Opus, operis, n. Opera, æ, f. Robota wſzelaka ręczna powierzchowna. **Il vit de ſon travail.* Huic opera vita eſt. *Ter.* *Zyie z pracy z wyrobku rąk ſwoich.

TRAVAUX ſe dit au plurier en guerre, *des machines, & des retranchemens qu'on fait pour attaquer ou pour ſe défendre.* WAŁY rowy ſzańce okopy y inſze roboty wyſtawione dla obrony, lub do ſzturmu miaſt y fortec. **On ſe diſpoſoit à former le ſiége, & on avoit commencé les travaux.* Obſidio parabatur & opera oppugnationum fieri cœpta. *Liv.* *Zábierano ſię do oblężenia y iuż około tego robić záczynano. **Ils abandonnerent leurs travaux & y mirent le feu.* Relicta ſunt opera, igniſque injectus. *Liv.* *Okopy y parkany ſwoie porzucili y ogień pod nie podłożyli.

TRAVAIL ſe dit *des ouvrages de l'eſprit.* Opus, operis, neut. Doctus labor, docti laboris, maſc. *Phæd.* PRACA robota co do piſania y rozumu. **J'ay cru que je devois entreprendre un travail qui fût utile aux perſonnes ſtudieuſes.* Putavi mihi ſuſcipiendum laborem ſtudioſis utilem. *Cic.* *Mniemałem że ſię podeymię roboty pożyteczney ludziom uczonym. **Entreprendre un travail d'une grande application, & qui demande un grand loiſir.* Magnum quid aggredi, & multæ cogitationis atque otii. *Cic.* *Wziąć przed ſię robotę ktora wielkiey pilności y wiele czaſu potrzebuie.

Travailler, (*Faire quelque ouvrage des mains.*) Aliquid operis, opus aliquod facere *Ter.* Aliquid operari, (or, aris, atus ſum.) dep *Plin.* Robić robotę iáką ręczną. **Il travaille maintenant comme un perdu.* Nunc cum maximè aliquid operis facit. *Terent.* *Pracuie teraz iák bydię. **Gagner ſa vie à travailler en laine & en toile.* Lanâ ac telâ victum quæritare. *Ter.* *Zyć z wełny z płotna. **Il ne trouve point à travailler.* Neminem reperit, cui operam ſuam locet. *Aul. Gel.* *Nieznayduie roboty. **C'eſt pour vous que vous travaillez, vous en tirerez tout le profit.* Tibi aras, tibi ſeris, tibi item metis. *Plaut.* Quidquid diſcis, tibi diſcis *Petr.* *Dla ſiebie to ſamego robiſz tobie to ná dobre tobie ſamemu ná pożytek wynidzie ſobie zorzeſz ſobie zbierzeſz

Travailler ſoigneuſement à une choſe. Elaborare & Elucubrare aliquid. *Cic.* Uſilnie pilno koło czego pracować z pilnością co robić. **Travailler à ſes affaires.* Dare operam ſuis negotiis *Plaut.* Rei. *Ter.* *Chodzić koło ſwoich zábaw koło ſwoich intereſſow pracować. **Travailler pour ſoy.* Sibi vacare. *Dla ſiebie robić ná ſiebie robić. **A ſon profit.* Inſervire ſuis commodis. *Ná ſwoy pożytek. **A ſa ſanté.* Valetudini inſervire. *Cic.* *Około zdrowia ſwego chodzić.

TRAVAILLER (*Soigner, prendre peine*) Operam ponere, curare. STARAC ſię około czego, chodzić około czego ſtaranie czynić,

TRAVAILLER *quelqu'un,* (*Luy faire de la peine, le fatiguer.*) Aliquem exercere, (eo, es, exercui, exercitum.) Defatigare, vexare, (o, as, avi, atum.) *Cic* MORDOWAC kogo, trudzić, utrudzić trapić. **Pourquoi travailler inutilement ma vieilleſſe par le reſſentiment de ſes deſordres.* Cur meam ſenectutem ſollicito hujus amentiâ. *Ter.* *Za coż ſtárość moię trapię turbuiąc ſię zá Jego głupſtwa.

Eſtre travillé de maladie. Morbo laborare. Chorować chorobę cierpiec ponoſić. **De faim, de froid.* Fame, frigore laborare. *Colum.* *Głod pragnienie cierpieć głod mrzeć. **De la gravelle.* Calculo laborare. * Kamień cierpieć. **De la goutte.* Podagrâ *ou* podagræ doloribus laborare, cruciari. *Cic.* *Podagrę cierpieć. **Cette médecine m'a fort travaillé* Hoc remedio defatigatus ſum. *To lekarſtwo mię bardzo oſſabiło *On fut travaillé d'une grande peſte.* Peſtilentiâ laborarum eſt. *Liv.* *Wielkie panowało powietrze.

Travailler ſon eſprit. Torquere ſe *ou* ſpiritum ſuum. *Phed.* Myślić mocno o czym, pracować myślą nád czym. **Il travailloit ſon eſprit pour joindre les autres villes.* Animo laborabat, ut reliquas civitates adjungeret. *Cæſ.* *Myślił mocno iákoby inſzych miaſt doſtać do ſiebie przyłączyć.

TRAVAILLEUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui travaille aux fortifications dans un ſiege.*) Munitor, oris, maſc. *Liv.* Qui pro opere ſtat. *Quint-Curt.* ROBOTNIK robotnicy około fortec.

TRAVERS, ſubſt. maſc. (*Piéce de bois qui ſe met de travers.*) Lignum tranſverſum *de l'adjectif* tranſverſus, a, um. *Cicer.* SZTUKA, drzewo poprzeczne, poprzecz ſztuka dana Tragarz.

Il porte ſa robe de travers. Toga impar diſſidet. *Hor.* Ná Bakier ſuknią noſi.

TRAVERS ſe dit adverbialement dans les maniéres ſuivantes, *Des ſolives miſes de travers.* Tranſverſa tigna. *Cæſ.* PO-PRZECZNE balki Tragarze. **Marcher de travers.* Obliquè in latus procedere. *Plin.* *Chodzić krzywo. **Regarder de travers.*

Limis oculis aſpicere, in tueri, *ou* tranſverſa tueri. *Plaut.* In obliquum aſpicere, torvo vultu intueri. *Cicer.* *Patrzać krzywo, poglądać zyzem.

ON DIT figurément, *Il fait tout de travers* ou *tout à rebours de bien.* Perverse *ou* perperàm cuncta agit. WSZYSTKO opak czyni. **Il eſt né avec un eſprit de travers.* Siniſtrâ naturâ natus eſt *ou* illum ſiniſtra natura in lucem extulit. *Phæd.* *Opak w głowie, opaczny umyſł wſzyſtko opacznie bierący.

Cela m'a mis l'eſprit de travers. Me tranſverſum hæc res abſtulit. *Plin.* To mi przewróciło wſzyſtek rozum. **Prendre les choſes de travers, de mauvais ſens.* Res perperàm, perverse, ſiniſtrè accipere, interpretari. *Cic.* *Opacznie rzeczy brać rozumieć. **Il ne faut pas s'éloigner d'un travers de doigt* ou *le moins du monde des ſentimens de ſa conſcience.* A rectâ conſcientiâ tranſverſum unguem non oportet diſcedere. *Cic.* *Ani ná palec ſię od tego co ſumnienie dyktuie oddalać nietrzeba. **Il n'a pas dit juſques icy une parole de travers.* Nequicquam adhuc verborum loquutus eſt perperàm. *Plaut.* *Słowa dotąd złego niepowiedział.

AU TRAVERS, (*Prépoſition.*) Trans. Per, *avec l'accuſatif.* PRZEZ, w ſkroś. **La lumière paſſe à travers le verre.* Lumen per vitrum tranſmittitur. *Plin.* *Swiatło przechodzi przenika bez szkło. **Regarder au travers* ou *à travers d'une jalouſie.* Per tranſennam aſpicere. *Cicer.* *Pátrzać przez kratkę. **Il luy paſſa ſon eſpée au travers du corps.* Hunc gladio tranſfixit. *Liv.* *Przeszył go szpadą przebił go. **Il donna à travers les écueils.* Ad medios ſcopulos navem impegit. *Quint.* Illiſit, fregit. *Ter.* *Uderzył ſtatkiem o rafy, o ſkały ſię rozbił.

TRAVERSE, ſubſt. fem. *Chemin de traverſe.* Tranſverſum iter, tranſverſi itineris, neut. Tranſverſus trames, tranſverſi tramitis, maſc. *Liv.* DROGA poprzeczna krzyżowa droga. **De là ayant pris la traverſe, il retourna à Préneſte* Preneſte tranſverſis itineribus regreſſus eſt. *Liv.* *Ztamtąd udawszy ſię poprzeczną drogą przyiechał do Preneſtu.

TRAVERSE ſe dit figurément en morale, & Signifie un obſtacle à la reuſſite de nos affaires. *Vn malheur vient ſouvent à la traverſe, lorſqu'on y penſe le moins, & le ſort eſt toûjours au deſſus de noſtre prévoyance.* Quod non expectes ſit ex tranſverſo, & fortuna ſuper nos negotia. *Petr.* Przeciwność przeszkoda trudność. Nieszczęście częstokroć będzie przeszkodą, gdzie ſię go mniey ſpodziewamy, y przypadki zawsze są nád ſiłę ludzkiey przezorności.

Il ſe jette toûjours quelqu'un à la traverſe, qui empeſche mon avancement Semper eſt aliquis, qui noſtræ dignitati obeſt. *Cic.* Záwsze kroś muſi przeszkodzić nászemu szczęściu. **Il ſe rencontre toûjours quelque traverſe qui ruine mes deſſeins.* Mihi mala res ſemper objicitur, quæ meum comprimit conſilium *Plaut.* *Zawsze iákaś muſi záchodzić trudność ktora mi wszyſtkie szyki mięsza.

TRAVERSÉS ſe dit au plurier *Des divers accidens de la vie* Adverſus caſus, adverſi casús, maſc. Adverſa fortuna, æ, fem. PRZECIWNOSCI y przygody rożne życia tego. **J'ay eu bien des traverſes dans ma vie, ma vie a eſté bien traverſée.* Variis fortunæ caſibus fuit mea vita jactata, conflictata. Ad varios fortunæ caſus fuit objecta vita mea. *Cic.* *Miáłem rozmaite przypadki wżyciu moim, życie moie pełne było przypadkow.

TRAVERSER. (*Paſſer à travers un lieu.*) Aliquem locum permeare, (meo, as, meavi, atum.) *Plin.* PRZEIECHAC mieysce iákie, przeminąć, przebrnąć, przepłynąć, przeprawić przechodzić.

TRAVERSER *une riviére à la nage.* Tranſnare. Tranare. Tranſnatare flumen. *Cic Liv.* Przepłynąć rzekę. **La traverſer en bateau, ſur un pont, ou à cheval* Tranſire flumen. *Cic.* *Przeprawić ſię łodzią, przeciechać bez moſt, álbo wbrod ná koniu **La riviére traverſe la ville.* Flumen oppidum interfluit *Plin.* *Rzeka przechodzi przez miasto.

TRAVERSER, ſignifie figurément en morale, *Faire obſtacle à quelqu'un.* Obſtare, (obſto, as, ſtiti, itum, & atum) Obſiſtere, (ſto, is, ſtiti, ſtitum.) *Cic.* PRZESZKODĄ być komu. **Traverſer les deſſeins de quelqu'un.* Conſiliis alicujus obſiſtere *Cic.* * Przeſzkadzać zámyſłom czyim. * *Il me traverſe en tout.* Mihi in omnibus adverſatur. * We wszyſtkim mi ieſt przeszkodą. **Il reſolut de le retenir, & de le traverſer en tout.* Coercendum cum, atque deterrendum quibuſcumque rebus poſſet, ſtatuit. *Cicer.* * Postanowił uſiebie

zátrudniać go y we wszyſtkim mu przeszkadzać. **Il eſt traverſé de mille ſoins.* Pluribus curis diſtrahitur. *Cic.* Divellitur. *Hor.* *Tyſiączn emu przeszkadzają kłopoty,

TRAVERSIN, ſubſt. maſc. Tranſverſum lecti cervical, tranſverſi lecti cervicalis, neut. WAŁ ná łoszko pod głowę.

TRAVESTIR *quelqu'un*, (*Le faire changer d'habit.*) Alienam veſtem alicui dare, *ou* alienâ veſte aliquem veſtire, induere. PRZEBRAC kogo w inszy stroy inaczey go przestroić.

SE TRAVESTIR, Alienam veſtem induere, (induo, is, indui, indutum.) *Cic.* PRZEBRAC ſię inaczey przestroić ſię. **Il ſe traveſtit en berger.* Paſtoralem cultum induit. *Val-Pateeul.* *Przebrał ſię po pasterſku ubrał ſię za pastuszka.

TRAVESTIR ſe dit figurément *Pour déguiſer ſes ſentimens, ſes penſées.* Senſus ſuos fingere, diſſimulare, obtegere. *Cic.* PRZEBIERAC udawać inaczey rzecz swoię nie wydaiąc ſię z tym co kto prawdziwie myśli.

TRAU (*Ville & Port de mer de Dalmatie aux Vénitiens.*) Tragurium, ii, neut. TRAGUR Miásto y port morſki wenetow w Dálmacyi.

TRE'BISONDE, *prononcez* TRE'BIZONDE, (*Ville de Cappadoce dans l'Aſie mine ſur le point Euxin.*) Trapezus, Trapezuntis, fem. *Pomp Mel.* TRAPEZUNT Miásto Káppadocyi w Azyi mnieyszey nád czarnym morze álbo Jeziorem Tárarskim.

TRE'BUCHER, V, neut. (*Broncher, faire un faux pas* ou *une chute.*) Ceſpitare, (ceſpito, as, avi, atum.) Labi, (labor, eris, lapſus ſum.) POTKNĄĆ ſię potykać ſię utykać źle ſtąpiwszy,

ON DIT figurément & populairement *Son maiſtre eſt ſi ſévére, qu'il ne faut pas trébucher* ou mieux, *broncher le moins du monde devant luy.* Adeò auſterus eſt illius magiſter, ut labi *ou* vel minimum coram illo peccare non liceat. TAK ostrego má Páná że ſię przedniem áni potknąć trzeba.

TRE'BUCHER, (*Emporter l'Equilibre* en parlant *des choſes qu'on peſe.*) Preponderare, (ro, ras, avi, atum.) Przeważać ná iednę stronę.

TREBUCHET, ſubſt. maſc. (*Petite balance à peſer l'or.*) Trutina, trutinæ, fæm. quâ appenditur aram. WASZKA ná czerwone złote,

TRE'BUCHET, (*Eſpéce de cage à prendre des oyſeaux.*) Decipulum, neut. *Ppul.* POTRZASK ſzlakowka łapka ná ptaki

ON DIT populairement, (*Prendre quelqu'un au trébuchet.*) Dolo *ou* aſtu aliquem decipere. *Cic.* Uchwycić kogo w łápkę,

TRE'FLE, ſubſt. m. (*Herbe qui a trois feüilles.*) Trifolium, lii, neut. *Plin.* KONICZYNA ziele o trzech liſtkach,

(Il y a du tréfle qui vient dans les prés, appellé *Trifolium pratenſe*, un autre qu'on nomme *Alleluya* en latin *Trifolium acetoſum*, & un troiſiéme qui rend de l'odeur, qui ſe nomme *Cytiſus, ſi, maſc.*) Jeſt koniczyna polna, co ná łąkach rośnie, insza koniczyna ktorą zowią włacińskim Alleluya, po naszemu szczawik álbo záięczy szczaw; trzecia koniczyna álbo komonica páchniąca.

TREILLE, ſubſt. fæm. (*Qui ſoûtient la vigne.*) Pergula *ou* Trichila, æ, f. *Col.* KRATA około wina robiona dlá pięcia ſię látorośli.

TREILLES *de vignes.* Vincarum juga, neut. plur. *ou* jugatæ vites, fæm. plur. *Col.* KRACENIE okracenie winnic.

TREILLIS, ſubſt. m. (*Barreaux de fer* ou *de bois.*) Cancelli, cancellorum, maſc. plur. *Var.* KRATA wżelaka o kracenie kratki,

TREILLIS, (*Toile gommé.*) Tela gummi illita, æ, fæm. PŁOTNO gumowane. * *Treillis tabizé.* Tela gummitione undulatim colluſtrata. *Płotno gumowane w wodę w morę Astrachanią zowią.

TREIZE, *Voyez* TREZE. TRZYNASCIE.

TREMBLAMT, *prononcez* TRAMBLANT, m. Tremblante, fem. (*Qui tremble.*) Tremens, entis, omn. gen. Tremulus. Tremebundus, a, um. *Cicer. Auct. ad Heren.* DRZĄCY Drżąca,

TREMBLE, *prononcez* TRAMBLE. (*Arbre qui vient fort haut dans les lieux humides.*) Populus, populi, fæm. *Plin.* TOPOLA drzewo wysokie rosnące w mieyscach wilgotnych.

DE TREMBLE. Populeus. Populneus, a, um. *Virg. Col.* TOPOLOWY Topolny

TREMBLAYE, *prononcez* TRAMBLAYE, ſubſt. fem. (*Lieu planté de trembles.*) Populetum, populeti, neut. *Plin.* TOPOLINA mieysce topolami záſadzone,

TREMBLEMENT, *prononcez* TRAMLEMANT, ſubſt. m. (*Lorſqu'on tremble de froid* ou *de peur.*) Tremor. Horror, oris, m. DRZENIE od zimna. * *Je fus ſaiſi tout d'un coup d'un tremblement.* Invaſit me ſubitus tremor. *Ovid.* *Nágle mię drżenie nápadło, **Il me prit un tremblement dans les mains.* Incidit manibus tremor. *Hor.* *Drżeć mi ręce poczęły,

TREMBLEMENT *de terre.* Terræ motus, ûs, m. *Cic.* Terræ tremor, oris, maſc. Terræ quaſſatio, onis, fæm *Sen.* DRZENIE ziemi trzęsienie ziemi. * *Il y eut un grand tremblement de terre.* Terra ingenti concuſſa eſt motu. *Liv.* Factus terræ motus horribilis. *Cicer.* *Wielkie było ziemi trzęsienie,

TREMBLER, *prononcez* TRAMBLER. (*Branler, n'eſtre pas ferme*) Tremere (tremo, is, tremui *ſans ſupin*) *Toute la Sicile trembla.* Intremuit Trinacria. *Virg* DRZEC trząść ſię; cała Sycylia ſię trzęsła. **Les Aples tremblerent extraordinairement.* Motibus inſolitis tremuerunt Alpes *Virg.* *A pes gory nádzwyczay ſię trzęſły, * *Tout trembla auſſi-tôt.* Tremere cœperunt omnia. *Phæd.* * Wszyſtko ſię trząść poczęło. *La terre trembla dans les places publiques*, Terra movit in foris publicis. *Liv.* *Ziemia ſię po rynkach trzęsła.

TREMBLER. (*Eſtre agité d'un mouvement involontaire cauſé par la peur* ou *par le froid*) Tremere, (o, is, tremui *ſans ſupin.*) Contremiſcere, (ſco, is, mui.) Intremere, intremiſcere, horrere, (horreo, horres, horrui.) WZDRGAC ſię drzeć od ſtrachu od zimna. **Je tremble de tout mon corps* ou *tout mon corps tremble, lors que je commence à parler en public.* Toto corpore *ou* totis artubus contremiſco in principio dicendi. *Cic.* *Wszyſtek zádrżę kiedy mi przychodzi publicznie záczynać mowę, **Je tremble de peur.* Timore perculſus contremiſco. *Cic.* *Drżę od ſtrachu, * *Il tremble de froid.* Tremulo frigore corpus illius quatitur. *Cic.* Concutitur. *Drży od zimna **Trembler en ſoy meſme.* Tremere animo. *Cicer.* *Drżeć lękać ſię w ſobie ſamym.

FAIRE *trembler quelqu'un de peur.* Terrere aliquem *ou* terrefacere. Metum, timorem alicui incutere, injicere. Terrore aliquem percellere, (cello, cellis, perculi, perculi, perculſum) *Cic.* ZASTRASZYC kogo áżby zádrżał. **Son viſage fait trembler.* Vultu *ou* aſpectu terret. *Hor.* *Spoyrzawſzy tylko ná twarz, iego zádrżeć trzeba. **Il fait trembler ſes ennemis.* Hoſtibus ſuis terrori eſt. *Liv.* *Drży przed nim nieprzyiaciel

Trembler la fievre. (*Avoir le friſſon.*) Febrę mieć, drżeć trząść ſię od febry **Il tremble la fiévre.* Horror febris quatit eum, horrore febris moventur illius membra. *Ovid.* Febris horrore concutitur *Febra go trzesie.

TREMBLEUR, *prononcez* TRAMBLEUR, ſubſt. maſc. (*Qui tremble, qui a peur de ſon ombre*) Timidus, timida, timidum. *Cicer.* Pavidus, a, um. *Ovid.* BOIAZLIWY trwożliwy.

Tremblotter, prononcez *Tramblotter. Verbe fréquentatif.* Crebriore concuſſu intremere, tremulo frigore quati, (ior, eris, quaſſus ſum.) Często zádrżeć.

TREMIE, ſubſt. fœm. *Vaiſſeau de bois en façon de pyramide renverſée.*) Infundibulum, li, n. *Vitr.* RURKA Aptekarſka leiek apteczny.

SE *tremouſſer*, **S'agiter beaucoup, ſe donner bien des mouvemens pour la réüſſite d'une affaire.*) Multa agere, verſare ſe, *ou* movere ſe, trepidè concurſare. *Phæd. Cic.* Mocno koło czego chodzić kręcić ſię kłocić ſię koło czego.

TREMPE, ſubſt f. *prononcez* TRAMPE. (*Qu'on donne au fer.*) Temperatio, onis, f. Temperatura, æ, f. *Plin.* HARTOWANIE żelaza hart. **Donner la trempe trop aigre au fer, & le rendre caſſant.* Durare ferrum infragilitatem. *Plin.* *Hartować żelazo ażby ſię kruszyło

TREMPE ſe dit figurément, comme *La trempe de l'eſprit les qualitez de l'eſprit.* Natura humani ingenii. *Quint.* ZACNOSC godność przymiotow lub też podłość nikczemność. **C'eſt une bonne trempe d'eſprit.* Eſt ipſi benigna vena ingenii, æ, fœm. *Hor.* Ornatus eſt bono ingenio. Benè eſt ingeniatus. *Plaut.* *Pięknego rozumu pięknych przymiotow człowiek.

TREMPEMENT, ſubſt. maſc. (*L'action de tremper.*) Maceratio, onis, fœm. Intinctus, ûs, maſc. *Plin. on prononce*

TRAMPEMENT. MOCZENIE, námoczenie, nálanie, wymoczenie.

TREMPER, *prononcez* TRAMPER, V. act. & neut. Intingere, (go, gis, xi, ctum.) Macerare, (ro, ras, avi, atum.) acc. *Cic. Cat.* MOCZYC námoczyć nálać wymoczyć

FAIRE *tremper des choux dans l'eau.* Macerare braſſicam in aquâ. NALAC kapuſtę wodą. **Du pain dans le vinaigre* Intingere panem in acetum. *Cic.* *Námoczyć chleb w occie. **Faites tremper comme il faut ce qui eſt ſalé, de maniére qu'il ne perdre point trop ſon ſel.* Salſamenta hæc fac macerentur probè. *Ter.* *Wymoczyć náleżycie ſłone mięſo áby nie zbyt wymokło. **Mettez tremper le jambon dans l'eau.* Fac pernam in aquâ jaceat. *Plaut.* *Námoczyć wędzonkę.

Tremper le fer. (*Luy donner la trempe qu'il faut, en le jettant tout rouge dans l'eau ou dans quelque liqueur*) Ferrum temperare. *Plin.* Hartować żelazo rospalone w wodę lub inszy likwor puszczaiąc.

Tremper ſon vin. (*Y mettre de l'eau.*) Vinum aquâ diluere *ou* miſcere aquâ. *Plin.* Lymphâ merum temperare. *Prop.* Wino z wodą mięszać.

Tremper, (*Moüiller.*) *Si la terre eſt trop trempée des pluyes d'hiver.* Si hybernis pluviis terra permaduerit. *Col.* Mokrym być; Jeżeli zbyt mokra ziemia po zimie. **Il eſt tout trempé.* Totus madidus *ou* uvidus eſt. *Plaut* *Wszyſtek zmokły przemokł.

TREMPER ſe dit figurément en choſes morales. *Tremper dans un crime.* Alicujus ſceleris eſſe affinem, participem, ſocium *ou* conſcium. *Cicer.* WCHODZIC w co być winnym czego być winnym zbrodni iákiey.

TREMPER *long-temps en priſon.* Diù carcere attineri. *Tacit.* In cuſtodiâ retineri. *Cic.* (Façon de parler populaire.) GNIC w więzieniu długo.

TRENCHANT, *prononcez* TRANCHANT, m. TRANCHANTE, f. *voyez* Trencher. KRAIĄCY, KRAIĄCA, kraiać.

TRENCHANT, ſubſt. maſc. (*La partie d'un outil qui couppe.*) Acies, ei, fœm. OSTRZE żelaza, kroy. **Aiguiſer un trenchant.* Aciem excitare. *Plin.* Náostrzyć. **Emouſſer le trenchant.* Aciem hebetare. *Plin. on* præſtringere. *Plaut.* * Przytępić ostrze. * *On a trouvé des pierres en Italie qui donnent un trenchant aux outils, lors qu'elles ſont moüillées d'eau.* Repertæ ſunt in Italia coticulæ æquâ trahentes aciem. *Plin.* *Ználeziono we Włoszech Kamienie do ostrzenia służące wodą ie polewaiąc.

ECUYER TRENCHANT. (*Qui coupe la viande à table*) Sciſſor, oris, maſc. Carpus, carpi, maſc. *Petr.* Scindendi obſonii magiſter, tri, m. *Sen.* KRAYCZY urzędnik stołowy.

TRENCHE, *prononcez* TRANCHE, ſubſt. fœm. (*Morceau de chair coupé.*) Offula, offella, æ, fœm. *Mart. Colum.* ZRAZ mięsa, pieczeni, szynki &c.

Trenche d'un livre. (*L'extrémité des feüilles d'un livre par où on le rogne.*) Libri foliorum exterior ſectura *ou* extima inciſura, æ, f Kſiąszki brzeg obrzynany oberźnięcie. **Vn livre doré ſur trenche.* Liber in exteriori ſecturâ inauratus. *Kſięga wyzłacana pobrzegach. **Dorer un livre ſur trenche.* Exteriorę libri inciſuram inaurare, margine inaurare librum. *Wyzłacać złocić kſięgę po brzegach.

TRENCHE'E, ſubſt. fœm. *on prononce* TRANCHE'E. (*Foſſe qu'on creuſe dans les terres pour écouler les eaux.* Incile, incilis, neut. *Col.* BROZDA row dla ścieku.

TRENCHE'E en guerre *Eſt un foſſé qu'on creuſe & qu'on garnit de paliſſades.* Foſſa vallo munita, æ, f. *Cæſ.* SZANIEC row kopany foſſa woienna z ubianemi palami. **Faire des tranchées.* Foſſam & vallum ducere. *Cæſ.* *Szańce robić. **Fortifier ſon camp par des tranchées.* Vallo & foſsâ caſtra munire. *Cæſ.* *Uzbroić oboz otaczaiąc do koła szańcami. **Travailler aux trenchées.* Foſſæ & vallo operam dare. *Liv.* *Robić około szańcow około wałow. **Forcer la tranchée.* Foſſam & vallum perrumpere. *Plin.* *Dobywać wałow szańcow.

Trenchées ou *Douleurs des inteſtins.* Tormina, torminum, n. pl. Torſiones, orum, f pl. *Celſ.* Inteſtinorum dolores, m pl. *Sulp. ad Cicer.* Rznięcie gryzienie w żołądku. **Avoir des trenchées.* Affici torminibus. *Plin.* Torqueri *Rznięcie żołądka cierpieć.

ON DIT d'une femme preſte d'acoucher, *Elle eſt dans les trenchées.* Utero laborat. *Hor. ou* puerperio. *Plaut.* BIAŁOGŁOWA ná czasie.

TRENCHER, *prononcez* TRANCHER. (*Couper.*) Secare,

care, (ſeco, as, ſecui, ſectum.) Scindere, (do, dis, ſcidi, ſciſſum.) act. accuſ. KRAIAC. *Couper les viandes.* Scindere *ou* lacerare carnes. *Petr.* *Pokraiać mięſo, pieczyſte, &c. rozbierać.

Trancher la teſte. (*La coupper.*) Abſcindere caput cervicibus, alicui caput detruncare. *Cic.* UCIĄC głowę.

TRANCHER ſe dit en Médecine, *Donner des trenchées dans le ventre.* Torminibus aliquem afficere. *Plin.* Torquere alvi doloribus. *Cic.* RZNIĘCIE w żołądku ſprawować.

Trencher. (*Décider une difficulté.*) Nodum ſolvere, (ſolvo, ſolvis, ſolvi, ſolutum.) Expedire. (expedio, dis, expedivi, expeditum.) Perrumpere, exorbere difficultatem, act. acc. *Horat. Cicer.* Decydować ſolwować trudność. **Vn bon juge trenche tous les procès.* Bono judice lites ſecantur. *Hor.* *Sędzia dobry wſzyſtkim kłotniom koniec czyni.

Trencher. (*Abréger, dire en peu de mots.*) Paucis dicere, abſolvere. Rem in pauca conferre. *Plaut.* Skracać krotko mowiąc iednym ſłowem. **Je trancheray court là-deſſus.* De his pauca dicam, *ou* loquar. *Krotko o tym mowić będę, námienię krotko. **Pour vous trencher court.* Ne multis vos morer. *Petr.* detineam. *Krotko mowiąc.

ON DIT ironiquement d'un fanfaron, & de ceux qui affectent de paroiſtre autres qu'ils ne ſont. *Il trenche de l'homme de conſequence, il tranche du grand.* Nimiò plus ſibi arrogat, ſe magnificum facit. Pro homine magnifico ſe gerit, ſe circumfert. ZAKRAWAC ná Pána; coś z Páńſka.

TRENCHET, *prononcez* TRANCHET, ſubſt. m. (*Outil de cordonnier à couper du cuir.*) Scalprum ſutorium, ſcalpri ſutorii, n. *Hor.* GNYP noż ſzewcki.

Trenchoir. (*Rond de bois à couper de la viande.*) Quadra, quadræ, f. Srolnica do ſiekania lub kraiania mięſa.

TRENTE, *prononcez* TRANTE. (*Ville du Comté de Tirol ſur l'Adeſſe.*) Tridentum, tridenti, n. (*L'Evêque en eſt le Seigneur & Prince de l'Empire.*) TRYDENT Miaſto Hrabſtwa Tyrolſkiego. Biſkup tameczny ieſt Pánem miaſta y Xiążęciem Elektorem Páńſtwa Rzymſkiego.

(Cette Ville eſt recommandable par le fameux Concile Oecuménique qu'un y a tenu depuis l'an 1545. juſques en 1563. ſous les Pontificats de Paul III. Jules III. & Pie IV.) Sławne to miaſto owym walnym zborem álbo Koncilium Trydeńſkim powſzechnym ktory ſię odprawował od Roku 1545. aż do 1563. przez lat oſmnaście zá Papieżew Páwła III. Juliuſza III y Piuſa IV.

De trente. Tridentinus, a, um. Trydeńſki z Trydentu.

TRENTE. (Terme numéral, *qui contient trois dixaines.*) Triginta, *indecl.* TRZYDZIESCI liczba.

Trente perſonnes. Trendeni, trendenæ trendena. *ou* Tricenni, tricenæ, tricena *Cic.* Trzydzieści oſob.

(Trente en chiffre Romain XXX. En Arabe ſe marque 30) Trzydzieści liczbą Kościelną XXX. proſtą 30.

Trente fois. Tricies *Cic.* Trigeſies. *Vitr.* Trzydzieści rázy.

Trente-huit. Duodequadraginta *indécl.* Duodequadrageni, æ, a, *Plin.* Trzydzieści oſm.

TRENTE-*huittéme.* Duodequadrageſimus, a, um. *Liv.* TRZYDZIESTY Oſmy.

TRENTE *neuf.* Undequadraginta *indécl. Liv.* TRZYDZIESCI dziewięć.

Trente-neuf fois. Undequadragies, adv. *Plin.* Trzydzieści dziewięć razy.

DE TRENTE. Tricenarius, tricenaria, tricenarium. *Virg.* Trzydzieſtowy trzydzieſtowa.

TRENTIE'ME. (*Adjectif numéral & ordinal.*) Trigeſimus, *ou* triceſimus, a, um. *Cicer.* TRZYDZIESTY, Trzydzieſta.

TRE'PAN, ſubſt. maſc. (*Outil de Chirurgien à percer le crane.*) Terebra, terebræ, ſœm. *Celſ.* SWIDER Cerulicki do wiercenia głowy ludzkiey zwłaſzcza czaſki lub ſkroni.

Trépan. (*Creux fait en canon & dentelé par le bout.*) Modiolus, modioli, m. *Celſ.* Piaſta.

TRE'PANER. (*Ouvrir* ou *percer le crane.*) Calvariam terebrâ *ou* modiolo forare, perforare. *Celſ.* PRZEWIERCIEC głowę.

TRE'PAS, ſubſt. maſc. (*Décez. Mort.*) Obitus, ûs, m. *Voyez* DECEZ. (Mot bas & populaire.) SMIERC.

TRE'PASSER. (*Mourir. Déceder.*) Obire, *ou* diem, mortem obire, (obeo, obis, obii, obitum.) *Cic.* UMRZEC.

TRE'PASSE', maſc. TRE'PASSE'E, ſœm. DE'CEDE', maſc. DE'CEDE'E, ſœm. Defunctus, *ou* fato functus, a, um. *Quint.* Mortuus, a, um. *Cicer.* UMARŁY, Umarła, zmarły zeſzły.

LES TRE'PASSEZ *ou* LE JOUR DES MORTS. (*Feſte qu'on célébre tous les ans dans l'Egliſe Catholique.*) Feralia, feraliorum *ou* feralium, n. pl. DZIEN Záduſzny Uroczyſtość Kościelna y nábożeńſtwo zá Duſze.

TRE'PIDATION, ſubſt. ſœm. (Terme de Médecine.) qui ſe dit *d'un tremblement des nerfs.* Nervorum ſpaſmus, i, maſc. *ou* Spaſma, atis, n. *Plin.* (*mot grec.*) DRZENIE żył tarnienie.

TRE'PIE', ſubſt. maſc. (*Inſtrument de fer à trois pieds.*) Inſtrumentum ferreum tripes. TRZYNOG dynáreg ſtátek.

(Trépié chez les anciens Payens eſtoit une petite table à trois pieds, ſur laquelle les Preſtres des Idoles & les Sibylles s'aſſeyoient pour rendre des oracles.) Tripus, Tripodis, maſc. Cortina, æ, ſœm. *Virg.* Stoł o trzech nogach ná ktorym wieſzczkowie y Sybille ſiadały kiedy ſwie wrożby y wieſzczby czynili.

TRE'PIGNEMENT, ſubſt. maſc. (*Action de trépigner.*) Tripudium, ii, n *Cic.* PLĄSANIE wyſkakiwanie.

TRE'PIGNER, (*Verbe qui ſe dit proprement des chevaux qui batteut la terre de leurs pieds.*) Tripudiare, (io, as, avi, atum.) *Cicer.* Terram pedibus tundere, proterere. (*Il ſe dit auſſi des perſonnes qui frappent la terre decolére.* Tripudiare.) NOGĄ tupać o ziemie iáko konie tupaią y grzebią nogą po ziemi; álbo y ludzie nogą o ziemię biią od złości.

TRES, particule qui eſtant jointe à des adjectifs, eſt la marque d'un ſuperlatif, comme *Vn homme tres-ſçavant.* Homo doctiſſimus. BARDZO náy Człowiek bardzo mądry náy mędrſzy.

TRES ſe joint encore à pluſieurs adverbes pour augmenter la ſignification des mots. *Je feray cela tres volontiers.* Id faciam libentiſſimè *ou* quàm libentiſſimè. Z WIELKĄ chęcią ochotnie bardzo rad uczynię.

TRES ſe met auſſi avec les noms ſubſtantifs, comme *Il connoiſt le fonds & le tres-fonds de l'affaire.* Rem penitiſſimè novit. *ou* Penitùs cognovit. *Cic.* WSKROS y zgruntu zná tę ſprawę.

TRE'SOR, ſubſt. m. (*Amas d'or & d'argent, de richeſſes & autres choſes précieuſes.*) Theſaurus, i, m. Gaza, æ, f. *Phæd. Hor.* SKARB.

(Cacher, enfoüir, enterrer ſon treſor. *Obruere theſaurum.* Zákopać ſkarb w ziemi zágrzebać ſkarb. **Litteræ theſaurum eſt.* La ſcience eſt un vray tréſor.) *Náuka ſkarb drogi ſkarb prawdziwie nieoſzacowany.

Ce ne ſont point les tréſors qui banniſſent les chagrins de l'eſprit. Gazæ non ſubmovent miſeros mentis tumultus. *Horat.* Nie wybiią ſkarby y zbiory frafuaku z głowy. **Je ne cherche point à amaſſer des tréſors pour les enfoüir comme un avare, ou les diſſiper comme un prodigue.* Haud paravero quod terrâ premam, ut avarus, aut perdam ut diſcinctus nepos. *Hor.* *Nie pragnę zbiorow y bogactw ábym ie gdzie zá kopał iáko ſkąpiec álbo marnował iáko marnotrawca.

ON DIT figurément *La mémoire eſt un tréſor. qui renferme tout.* Theſaurus rerum omnium memoria. *Cicer.* PAMIĘC ieſt to ſkarbiec wſzyſtko w ſobie záwieraiący.

Tréſor public. Ærarium, ærarii, n. *Cic.* SKARB publiczny.

Tréſor de l'épargne. Ærarium ſanctius. *Cic.* Skarb ochrony od oſtatniey potrzeby záchowany.

TRE'SOR LES CHARTRES *ou* LA CHAMBRE DU TRE'SOR *où l'on garde les titres & papiers publics* ou *d'une grande maiſon.* Tabularium, tabularii, neut. *Cicer.* PAPIERY dokumenta ſkarbiec ná papiery y dokumenta prawne Kancellarya Lamuz domowy.

Tréſor dans les Egliſes où l'on garde les Reliques & les autres choſes précieuſes. Rerum Sacrarum *ou* Reliquiarum Sacrarium, ſacrarii, n. Skarbiec Kościelny ná ſchowanie Relikwii y ſreber kościelnych.

TRE'SORIER, ſubſt. m. (*Officier qui manie les deniers des Roys & des Princes.*) Quæſtor Diſpenſator, oris, m. Arcarius arcarii, m. *Liv. Petr. Cod.*. PODSKARBI.

La compagnie ou *le corps des Tréſoriers.* Quæſtorum collegium, gii, neut. Skarbowi ludzie kámera ſkarbowa izba. **L'office de tréſorier.* Quæſtura, æ, f. *Cic.* *Urząd ſkarbu Podſkarbiński urząd.

Tréſorier de l'Epargne. Arcarius ſummus, ii, maſc. Ærarii ſanctioris quæſtor. Podſkarbi ſkarbu ochrony.

Tréſorier d'un chapitre. Theſaurarius, ii, maſc. Theſauri

ſacri cutos, odis, maſc. Podſkarbi ſkarbny kapitulny.

Tréſoriére dans une paroiſſe, qui reçoit les aumoſnes des fidéles pour les pauvres. Theſauraria mulier, eris, f. (*Plaute appelle les voleurs d'un tréſor.* Theſaurarii fures.) Podſkarbina w Parafii lub Bractwie u ktorey ſkładaią iáłmużny ná ubogie. Skarkowi złodzieie.

TRESSAILLEMENT, ſ. m. (*Mouvement ſubit, qui ſe fait dans le corps, cauſé par une humeur acre & cauſtique, qui attaque les nerfs.*) Motus tremulus, motûs tremuli, maſc *Lucr.* DRZENIE wezdrgnienie wzdryganie. **Il a ſouvent des treſſaillemens.* Motibus tremulis ſæpè membra illius concutiuntur. *Częſte ma wezdrgnienia wzdrygania ograſzkę miewa.

TRESSAILLEMENT *de joye.* Exultatio, onis, f. *Quint.* SKAKANIE pląſanie od radości.

TRESSALIR, V. n. Exilire. Subſilire, (io, is, ſilui, ſultum.) Tremulis motibus concuti, (tior, eris, concuſſus ſum.) Skakać pląſać od radości wyſkakować. **Mon cœur commença à treſſaillir dans moy* Cor meum cœpit in pectus emicare. *Plaut.* *Serce ſię we mnie radować y od radości ſkakać poczęło.

Treſſaillir de joye. Gaudimonio deſilire. *Petr.* Gaudio exilire, lætitiâ geſtire, (io, is, ivi, itum.) Lætitiâ exultare. *Cicer.* Skakać od radości.

Treſſe de cheveux. Cirri decuſſatim inter ſe inplexi *ou* impliciti. Ploty włoſow, warkocze.

Treſſer des cheveux. Cirros decuſſatim implicare, (co, as, avi, *ou* ui, atum, *ou* itum.) Spleść ſplecać włoſy.

TRETEAU, ſubſt. maſc. (*Petit chevalet à ſoûtenir une table.*) Fulmentum, ti neut. Treſtellum, treſtelli, neut. (Mot de la baſſe latinité.) NOSZKA do podparcia ſtolika roſkładanego.

TRE'VE, ſubſt ſœm. *ou* TRE'VES *au plurier.* (*Suſpenſion d'armes ceſſation d'hoſtilité entre deux partis ennemis.*) Induciæ, arum, ſœm. plur. *Cæſ.* PRZYMIERZE pokoiu ná czas iáki.

Faire une tréve. Facere, pangere inducias. *Cicer. Liv.* Inire inducias. *Plin Jun.* Przymierze uczynić. **Ils obtinrent une tréve pour trente ans,* ou *de trente ans.* Inducias in triginta annos impetrarunt. *Cicer.* *Wyiednali przymierze ná lat trzydzieści. **Le temps de la tréve eſtoit desja expiré.* Jam induciæ exierant *ou* tempus induciarum exierat. *Liv.* *Już czas przymierza był wyſzedł.

TRE'VE, (*Relaſche d'une douleur.*) Remiſſio, Levatio, onis, ſœm. Levamentum, ti. neut. *Cicer.* POFOLGOWANIE folga w bolach **Sa douleur luy donne quelque tréve de temps en temps* Remittit ſe dolor identidem. *Cic.* *Czaſami mu bol pofolguie.

ON DIT proverbialement, *Tréves de raillerie, ceſſez la raillerie.* Mitte ridicularia. *Plaut.* DAY pokoy temu day pokoy żartom, przeſtań tych żartow. **Tréves de bagatelles.* Omitte *ou* aufer nugas. *Plaut.* *Day pokoy tym fraſzkom. **Treves d'injures.* Jurgia aufer. *Plaut.* Scordalias de medio. *Petr.* *Poprzeſtań tych ſwárow tych ſłow złych ladaiakich.

Tréves, (*Ville Archiépiſcopale d'Allemagne ſur la Moſelle.*) Trevirorum Auguſta, æ, f. Trewir Miaſto y Arcybiſkupſtwo w Niemczech nád Mozellą.

QUI EST *de Tréves.* Trevir, Treviri, maſc. *Cæſ.* Z TREWIRU rodem.

DE TRE'VE'S. Trevirenſis & hoc Trevirenſe, adject. TREWIRSKI.

TREZE, (*Nom de nombre.*) Tredecim, indécl. *Vitr. Cic.* Ternideni, ternidenæ, ternidena. *Liv.* TRZYNASCIE liczba.

(En chiffre Romain XIII. En Arabe 13.) Liczbą Kościelną XIII. proſtą 13.

TREZE FOIS Tredecies, indél. *Cicer.* TRZYNASCIE razy.

TRE'ZIESME, Decimus & tertius, a um. *ou* tertius decimus *ſans conjonction.* TRZYNASTY, trzynaſta trzynaſte.

TRIAGE, ſ. m. (*Choix des choſes.*) Lectio, onis, ſœm. *Liv.* WYBRANIE wybor rzeczy.

TRIANGLE, ſubſt. maſc. (*Figure compriſe ſous trois angles.*) Triangulum, trianguli, neut. *Quint.* Trigonum, trigoni, neut. *Var.* Trigonus, ni, m. *Vitr.* TROYGRANIE figura o trzech graniach.

Vn triangle, qui a un angle droit. Trigonum orthogonium Troygranie o iednym graniu proſtym.

UN TRIANGLE *qui a les coſtez égaux.* Trigonum paribus lateribus. *Vitr.* TROYGRANIE o wſzyſtkich trzech graniách rownych.

TRIANGULAIRE, maſc & ſœm. adj. (*Qui eſt en forme de triangle.*) Triangulus, a, um. *Cic. Col.* Triangularis & hoc triangulare, adj. *Colum.* Triquetrus, tra, trum. *Col.* TROYGRANIASTY.

TRIBADE, ſubſt. ſœm. (*Femme fort laſcive, amoureuſe de ſon ſaxe.*) Tribas, adis, ſœm. *Phæd.* Fricatrix, fricatricis. Mulier maſculæ libidinis, f. *Hor.* SWYWOLNA roſpuſtna wſzeteczna ſodomka niewiaſta.

TRIBU, ſubſt. ſœm. (*Certain nombre de familles Romaines conſidérées ſelon le quartier où elles demeuroient.*) Tribus, tribûs, ſœm. *Cic.* POWIATOWI. Powiaty, pewna liczba Familii Rzymſkich według mieyſca wyrachowanych, y do iednegoſz powiatu należących.

QUI EST *d'une meſme Tribu.* Tribulis, *genit.* tribulis, m. & ſœm. POWIATU iednegoſz. **Il eſt de voſtre tribu.* Tribulis tuus eſt. *Cic.* *Waſzego powiatu.

(Le peuple Juif eſtoit diviſe en douze Tribus, & le peuple Romain en trente cinq.) Lud Zydowſki dzielił ſię ná dwanaście Powiatow lub Pokolenia, á lud Rzymſki ná Powiatow trzydzieści pięć.

Appeller les Tribus pour ſçavoir leurs ſentimens. Tribus edere. *Cic.* Zebrać zwołać powiaty ná rádę.

TRIBULATION, ſubſt. ſœm. (*Affliction, adverſité.*) Adverſæ res, rerum adverſarum, ſœm. plur. *Cicer.* UTRAPIENIE kłopot dolegliwość. **Eſtre dans la tribulation.* Rebus adverſis afflictari, miſeriis & ærumnis premi. *Zoſtawać w dolegliwościach.

TRIBUNAL, ſubſt. maſc. au plurier TRIBUNAUX Tribunal, tribunalis, neut. Sella, ſellæ, ſœm. *Cicer.* TRYBUNAŁ ſąd. **Le juge prononce aſſis ſur ſon tribunal.* Prætor de ſellâ *ou* de tribunali pronuntiat. *Cic.* *Sędzia ſądzi záſiadszy ná Trybunale.

TRIBUNE, ſubſt. ſœm. (*Lieu élevé d'où on haraguoit le peuple Romain.*) Roſtra, roſtrum, neut. plur. Suggeſtum, ti, neut. *Cicer.* KATEDRA z ktorey mowę miewano do polpolſtwa Rzymſkiego.

(Parce que ce lieu eſtoit orné des becs des navires pris par les Romains ſur les Antiates.) Było to mieyſce álbo katedra przybraną w przody álbo noſy náw záwoiowanych y zábranych od nieprzyiacioł Ancyadow.

TRIBUT, ſubſt. m. (*Impoſt.*) Tributum, ti, n. Vectigal, vectigalis, neut *Cicer.* PODATEK pobor. **Payer tribut* Vectigal pendere. *Cicer.* *Płacić podatek. **Exiger, lever, faire payer tribut.* Vectigal, tributum exigere. *Cicer.* *Wybierać podatek. **Impoſer un tribut.* Tributum imponere, impetare, indicere, inferre, irrogare alicui. *Cicer.* *Náłożyć złożyć podatek nážnaczyć. Podatek płaci ſię od oſob cło lub myto od rzeczy y towarow.

ON DIT figurément *La mort demande le tribut à toute la nature.* Mors flagitat homini debitum *Phæd.* SMIERC dług ſwoy czyli podatek wybiera od wſzelkiego ſtworzenia.

TRIBUTAIRE, adj. (*Qui paye tribut.*) Tributarius, ria, rium Vectigalis, & hoc vectigale, adj. *Plin. Cic.* HOŁDOwnik podatkuiący poddany. **Il rendit ſa Province tributaire* Vectigalem provinciam ſuam fecit. *Cicer.* *Poddał ſię z Páńſtwem z kraiem ſwoim w hołdownictwo.

TRICHER, V. act. (Mot populaire.) *Joüer de mauvaiſe foy.* Tricari cum aliquo, (tricor, aris, atus ſum.) Fallaciter ludere. SZALBIEROWAC w karty oſzukiwać.

TRICHERIE, ſubſt. ſœm. (Mot populaire.) *Tromperie au jeu, filouterie.* Fallacia, æ, ſœm. *Terent.* Tricæ, arum, ſœm. plur. *Cic.* OSZUKANIE ſzalbierſtwo w karty w grze wizelakiey.

TRICHEUR, ſ. m. Fallacioſus, a, um. *Aul-Gel.* OSZUST Filut Szuler.

TRIC-TRAC, ſ. m. (*Jeu meſlé de dames & de dez.*) Scruporum & Teſſerarum ſimul ludus, ludi, m. TRYTRAK gra w Arcaby y kości.

TRIC-TRAC, (*Damier ſur lequel on joüe au tric-trac.*) Alveus luſorius, alvei luſorii, m. TABLICA Arcabnica do gry Trytraku.

TRIENNAL, maſc. TRIENNALE, ſœm. (*De trois ans.*) Triennis & hoc trienne, adject. *Ovid.* TRZYLETNI, trzyletnia.

TRIER, V. act. (*Faire un triage* ou *choix des choſes.*) Legere. Eligere. Seligere, (go, is, legi, lectum.) act. acc. *Cic.* WYBIERAC obierać wybrać co zmiędzy iákich rzeczy ná ſwoię część

TRIGAUD, m TRIGAUDE, f. (*Qui ne va pas droit dans les affaires qui blaiſe.*) Cui eſt ingenium multiplex & tortuoſum, *ou* homo ingenii multiplicis ac tortuoſi, m. *ic.* Verſutiloquus, a, um. *Cic.* Vafer, vafra, vafrum. WYKRĘTARZ nieſzczerze chytrze idący y nátę y nátę ſtronę galący chytry obłudny

TRIGAUDER. Non rectè, ſed ſubdolè agere, doloſè, malitioſè agere cum aliquo. (Mot bas & populaire.) NIESZCZERZE ſobie poſtępować.

TRIGAUDERIE, ſubſt. f. (Mot populaire.) Vaframentum, ti, n. *Val-Max.* Subdolæ artes, f pl. NIESZCZEROSC chytroſć obłuda.

TRINGLE, ſubſt. fœm. (*Verou de fer* ou *de bois.*) Regula, æ, fœm. *Vitr.* ZASUWKA Rygiel żelazny lub drewniany.

TRINQUER, (Mot bas & populaire.) (*Faire débauche de vin, en faire carrouſſe*) Potitare, (to, as, avi, atum.) Pergræcari, (or, aris, atus ſum) *Plaut.* Tingomenas facere. *Petr* PODPIIAC ſobie chłyſtać ſłowo podłe y proſte łykać. **Nous trinquaſmes comme il faut*, ou *nous fiſmes carrouſſe d'un vin de Champagne.* Vino è Campaniâ inundamur. *Petr.* *Chłyſneliśmy łykneliśmo dobrze wina Szampańſkiego

TRINQUET, ſ m. (*Maſt & la voile de Miſene ſur la Mer Méditerranée*) Surrectus ad proram malus, li, maſc. SZTYBROWY żagiel y maſzt ná okręcie.

TRIOMPHAL, maſc. TRIOMPHALE, fœm. adject. (*Qui appartient au triomphe*) Triumphalis & hoc triumphale, adject. *Cicer* ZWYCIĘSKI, ZWYCIĘSKA. **La porte triomphale à Rome.* Porta triumphalis. (*Par où entroient ceux qui triomphoient à Rome.*) *Brama zwycięſka w Rzymie. ktorą wieżdżali po zwycięſtwie Hetmani Rzymſcy.

TRIOMPHANT, m. TRIOMPHANTE, f. (*Qui triomphe*) Triumphans, antis, omn. gen. *Cic.* ZWYCIĘSKI, Zwycięſka, z zwycięſtwem wiezdżaiący

TRIOMPHATEUR. ſubſt. m. (*Celuy qui triomphe* ou *qui a l'honneur du triomphe.*) Triumphans, antis, omn. gen. *Cic,* ZWYCIĘSCA.

TRIOMPHE, ſubſt. m. (*Entrée magnifique d'un Général d'Armée aprés quelque grande victoire remportée ſur les ennemis.*) Triumphus, triumphi, maſc. *Cic.* WIAZD zwycięſki.

DE TRIOMPHE. Triumphalis & hoc triumphale. *Cic.* ZWYCIĘSKI **Char de triomphe.* Currus triumphalis. *Plin.* *Woz zwycięſki do wiazdu zwycięſkiego ſłużący. ** Habit de triomphe.* Habitus triumphalis. *Quint.* Veſtis triumphalis. *Plin.* *Stroy zwycięſki. **Les ornemens du triomphe.* Triumphalia, orum, *ou* ium. neut. plur. *Tacit.* * Ozdoby zwycięſkie

TRIOMPHER, (*Avoir l'honneur du triomphe.*) Triumphare, (o, as, avi, aum) De aliquo triumphum agere. *Cic.* ZWYCIĘSKI wiazd odprawić. ** Triompher de ſes ennemis.* Agere triumphum ex inimicis. *Cic.* * Zwycięſtwo mieć nád nieprzyiaciołmi.

TRIOMPHER. (*Eſtre dans la joye d'une choſe*) Triumphare *ou* triumphare audio, exultare lætitiâ *Ter Cic.* CIESZYC ſię niezmiernie z czego. **Triompher de la ruine de quelqu'un, s'en rejoüir, en eſtre bien aiſe.* Exultare in ruinâ alterius. *Cic.* *Cieſzyć ſię z upadku czyiego. **Vous triomphez pendant que tout le monde eſt dans l'affliction.* Lætaris tu in omnium gemitu & triumphas. *Cic.* * Ty ſię cieſzyſz á wſzyſcy wżálu y utrapieniu zoſtaią.

TRIPAILLES, ſubſt. f. (*Nom collectif qui ſe dit de tous les inteſtins des corps.*) Exta, orum, neut. plur. Interanea, eorum, n. plur. Viſcera, viſcerum, neut. plur. *Plaut. Cicer.* JELITA wſzyſtkie wnętrzności.

TRIPES, ſubſt. f. plur. Exta, orum, neut. plur. Omaſum, omaſi, neut. *Cic. Hor.* FLAKI. **Il ne mangeoit qu'un plat de tripes à ſon ſouper, il n'avoit qu'un plat de tripes pour ſon ſouper.* Cenabat omaſi patinas. *Hor.* * Same tylko flaki miewał ná wieczerzą. ** Je me ſuis foulé de tripes là dedans.* Intùs extis ſum ſatur. *Plaut.* *Obiadłem ſię tám flakow.

TRIPE MADAME, ſubſt. fœm. (*Herbe qui ſe mange en ſalade.*) Sempervivum, ſempervivi, neut. Sedum majus, ſedi majoris, neut. *Plin.* ROSCHODNIK ziele ktory do ſałaty wchodzi

TRIPIERE, ſubſt. fæm. (*Femme qui vend des tripes aux coins des ruës.*) Quæ ovium & boum exta promercalia habet. PRZEKUPKA co z flakami z garami ſiada po rogach ulic.

TRIPLE, adject. maſc. & fœm. (*Quantité compoſée de trois nombres.*) Triplex, icis, omn. gen. *Cicer.* POTROYNY potroyna.

LE TRIPLE, (*Trois fois autant.*) Triplum, tripli, n. *de l'adjectif.* Triplus, tripla, triplum. *Cicer.* TRZY razy tyle trzykroć, tyle we troynáſob.

TRIPLEMENT, adv. Triplici ratione. *ou* triplici modo. *Plaut.* TRZY krotnie we troynáſob.

TRIPLER, V. act. (*Multiplier par trois.*) Triplicare, (co, as, avi, atum.) *Plin.* (*On trouve ſeulement le participe* Triplicatus *en uſage.*) In triplum augere, (augeo, es, xi, TRZY przez trzy razy ráchować, multyplikować przez trzy.

TRIPOT, ſubſt. maſc. (*Jeu de paume.*) Sphæririſterii, ſphæriſterii, neut. *Plin.* MIEYSCE gdzie piłę graią.

ON DIT au figuré, (*Cette affaire eſt de mon tripot* ou *de ma compétance.* Res vertitur in meo foro, *ou* eſt intra præſepes meas. *Plaut.* Moia to rzecz, do mnie do moiego urzędu władzy zwierzchności iuryſdykcyi należąca.

TRIPOTER, V. act. (Terme populaire.) *Meſler, brouiller, meſlanger, verſer une liqueur d'un vaiſſeau daus un autre.* Permiſcere, (miſceo, es, miſcui, miſtum) Eluctiare, (elutrio, as, avi, atum.) *Plin.* KŁOCIC mięſzać trunki ieden zdrugim wiednymże náczeniu zlewać przyprawiać.

TRISTENT, adject. maſc. & fem. (*Melancolique de ſon naturel.*) Triſtis & hoc triſte, adject. *Cicer.* SMUTNY ſmutna.

TRISTE *par accident*, (*Affligé.*) Triſtis. Mœſtus, a, um. Mœrens, entis, omn. gen. *Cic.* ZASMUCONY záſmucona w ſmutku iákim z przypadku będący.

UN *peu triſte.* Subtriſtis & hoc ſubtriſte, adject. *Ter.* Triſticulus, a, um *Cic.* Przyſmutny trochę.

ESTRE *triſte.* Mœrere, (eo, es, mœſtus ſum.) *Cic.* BYC ſmutnym ſmucić ſię.

ESTRE *triſte d'un choſe.* Aliquâ re *ou* aliquid mœrere, dolore aliquid. *Cic.* SMUCIC ſię o co. ** Qui eſt triſte du bien d'autruy.* Alienis bonis mœrens. *Cic.* * Smucić ſię z dobra cudzego. ** La muſique rend l'eſprit triſte.* Animum contrahit muſica. *Cic.* *Muzyka záſmuca umyſł.

TRISTEMENT, adv. Mœſtè. Dolenter. *Cic.* SMUTNO żałośnie.

TRISTESSE, ſubſt. fem. (*Paſſion de l'ame qui reſſerre le cœur & qui eſt cauſée par la crainte* ou *par quelque perte.*) Triſtitia, æ, fem. Mœſtitia, æ, fœm. Mœror, oris, maſc. Ægritudo *ou* animi ægritudo, inis, fœm. *Cicer.* SMUTEK Páſſya ściśnienie ſerca ſprawuiąca pochodząca z boiaźni lub ſtraty iákiey. **Se laiſſer aller* ou *abattre à la triſteſſe.* Triſtitiæ ſe tradere, ægritudini ſe dedere. *Cic.* *W ſmutek wpaść. **Eſtre accoblé de triſteſſe.* Opprimi *ou* debilitari ægritudine. *Cic.* *Smutkiem być ściśniony **Chaſſer & bannir la triſteſſe.* Ægritudinem depellere. Repellere. *Cic.* * Oddalać ſmutek roſpędzać rozbiiać ſobie ſutek. ** Cauſer de la triſteſſe à quelqu'un.* Aliquem ægritudine afficere. Mœrorem alicui afferre *Cic.* *Sprawować ſmutek ſmutku dodawać. ** Cacher ſa triſteſſe* Abſtrudere, premere triſtitiam. *Cic.* * Pokrywać ſumtek. **Elle fit durer ſa triſteſſe auſſi long-temps que ſa vie.* Quandiù vixit, in luctu, eodemq; etiam confecta conta-buit. *Cic.* * Przez całe życie ſię ſmuciła, w ſmutku trwała ſmuciła ſię poki życia.

TRITON, ſubſt. maſc. (*Monſtre marin, demi-homme & demipoiſſon.*) Triton, onis, maſc. *Cic.* TRYTON potwora wodna, zwłaſzcza ná morzu: mięſzanice morſki poł człowieka poł ryby. Topieleć.

TRIVIAL, maſc. TRIVIALE, fem, (*Commun.*) Trivialis & hoc triviale, adject. Communis & hoc communæ, adj. Vulgatus. Pervulgatus, a, um. *Suet. Cic.* POSPOLITY pospolita potoczny proſty.

TRIUMVIR, ſubſt. maſc. (*Trois hommes enſemble.*) Triumvir, triumviri, maſc. *Cicer.* TRZEY mężow náywiżſzy urząd.

(Ceſar, Marc-Antoine & Lepidus furent appellez *Triumvirs*, parce qu'ils partagerent entre eux le Gouvernement de la Republique Romaine.) Cezar, Marek Antoniuſz, y Lepidus nazwani byli Trzey mężowie, iż między ſobą podzielili całą Rzpltę Rzymſką y wſzyſtkie Oyczyzny rządy.

TRIUMVIRS MONETAIRES, Triumviri monetales. TRZEY mężowie ſkárbowi.

(Qui avoient ſoin de la fabrique des Monnoyes du temps de la République.) Urzędnikow trzech do ktorych wſzyſtkie ſkárbowe

ſkarbowe ſprawy zwłaſzcza bicie pieniędzy należało zá czaſow Rzeczypoſpolitey Rzymſkiey.

TRIUMVIRAT, ſubſt. maſc. Triumviratus, ûs. maſc. *Cic.* TRZEY mężow Urząd Pánowanie lub przywłaſzczenie ſobie wſzyſtkich Rządow między trzema Oſobami.

TROC, ſubſt. maſc. (*Eſchange d'une choſe pour une autre.*) Permutatio, onis, fœm. *Cic.* SZTYCH frymark mieniánie ſię ná co.

TROCHISQUE, ſubſt, maſc. (Terme de Pharmacie.) (*Compoſition ſéche en forme de pilule.*) Trochiſcus. Paſtillus, li, maſc. *Celſ.* KOŁACZKI Aptekarſkie lekarſkie.

TROESNE, ſubſt. maſc. (*Arbriſſeau qui fleurit blanc.*) Liguſtrum, tri, neut. *Virg.* LUBSZCZYK ziele biało kwitnące Liguſtr.

TROGNE, ſubſt. fœm. (Terme bas & burleſque.) qui ſe dit *d'un viſage gros & boutonné.* Tuberoſa, *ou* rubicunda facies, tuberoſæ facici, fœm. *Ter. Petr.* TWARZ nábrzmiała kroſtawa trędowata.

TROIE, (*Ville capitale de la Troade.*) Troja, æ, fœm. TROIA Miáſto głowne Troady.

(La forteresſe de Troye ſe nommoit *Ilium, Ilii, neut.*) Sáma forteca Troiańſka zwała ſię Jlium.

TROIE LA NEUVE. Troas Alexandri. (Ville de Phrygie qu'Alexandre le Grand fit baſtir prés des ruines de l'ancienne Troie.) TROIA Nowa Miáſto Frigii wyſtawione przez Alexandra wielkiego, niedaleko obalin dawney Troie.

TROIE SUR SEINE, (*Ville capitale du Comté de Champagne avec Eveſché.*) Trecæ, arum, f. plur. *Voyez* TROYE *par* Y. TROIA álbo Treka nád Senną Miáſto Hrábſtwa Szampanii z Biſkupſtwem.

DE TROIE *de Phrygie.* Trojanus, Troius, a, um. *Virg.* TROIANSKI Troiańſka.

TROIENS. (*Les peuple de Troïe, ville de Phrygie.*) Troes, um, maſc. plur. Trojanus, a, um. *Virg.* TROIANIE Trojanowie.

TROIS. (*Terme numéral.*) Hi & hæ tres & hæc tria. TRZY liczba. **Je vous veux dire trois mots.* Tribus verbis te volo. *Plaut.* *Mám ci trzy ſłowka powiedzieć

De trois jours en trois jours, tous les trois iours. Tertio quoque die. Co trzy dni, co trzeci dzień. **En trois façons.* Tripliciter. *Auct. ad Heren.* Trifariam. *Liv.* * Troiako troiakim ſpoſobom.

TROIS *fois.* Ter. *Cic.* TRZY razy. ** Trois fois autans.* Tria tantum. n. plur. *Plaut.* *Trzy razy tyle.

TROIS *ans.* (*L'eſpace de trois ans.*) Triennium, ii, neut. *Cic.* TRZY lata. ** Agé de trois ans.* Trimatus, ûs, m. *Col.* *Trzy láta máiący. ** Qui a trois ans.* Trimus, trima, trimũ. *Plaut. Hor.* *Trzy látek we trzech leciech będący w trzecim roku. **Il a trois ans paſſez.* Trimatum exceſſit. *Col.* * Już mu trzy lata minęło.

TROIS *mois* ou *l'eſpace de trois mois.* Spatium trimeſtre, neut. *Plin.* TRZY Mieſiące.

TROIS *nuits.* (*Eſpace de trois nuits.*) Trinoctium, ii, neut. *Aul-Gel.* TRZY nocy.

QUI *a trois pieds.* Tripedalis & hoc tridedale, adject. Tripedaneus, a, um. *Liv. Plin.* O trzech ſtopach trzy ſtopni co domiary.

QUI *a trois teſtes.* Triceps, tricipitis, omn. gen. *Cic.* O trzech głowach. ** Qui a trois cornes.* Tricornis & hoc tricorne, adj. *Plin.* *O trzech rogach. ** Qui a trois fourchons.* Trifurcus, a, um. *Col.* *O trzech widłach.

TROISIE'ME, (*Adjectif numéral.*) Tertius, tertia, tertium. *Cic.* TRZECI trzecia.

Pour la troiſiéme fois. Tertiùm. *Cic.* Tertiò. *Ter.* Trzeci raz po trzeci raz.

TROISIE'MEMENT, adv. (*En troiſiéme lieu.*) Tertiò, adv. *Cic.* PO trzecie.

TROKI, (*Ville & Palatinat de Pologne.*) Troca, æ, fem. *ou* Trocum, i, neut. TROKI Miáſto y Woiewodztwo do Polſki należące,

TROMPE *pour* TROMPETTE ne ſe dit que dans cette expreſſion. *Faire publier une choſe à ſon de trompe.* Aliquid per præconem adhibitâ tubâ proclamare. TRĄBA do trąbienia co o trąbić kázać obwołać trąbę.

TROMPE, ſubſt. fœm. *Qui ſert de main aux Eléphans pour prendre leur boire & leur manger.*) Proboſcis, proboſcidis, f. *Quint Curt.* Manus, ûs, f. *Plin.* TRĄBA ſłoniowa ktorey záżywa iák ręki ſłoń.

TROMPER, V. act. (*Abuſer quelqu'un, le joüer.*) Aliquem fallere, (fallo, fallis, feſelli, falſum.) Decipere, (cipio, pis, decepi, deceptum.) Circumvenire, (venio, is, veni, ventũ facere. OSZUKAC omylić kogo odrwić zwodzić zwieść. **Il y a aſſez long-temps que vous nous trompez* ou *que vous joüez aprés nous avoir donné voſtre parole.* Jám ſatis diù dediſti verba, ſat adhuc tua nos fruſtrata eſt fides. *Ter.* *Już to długo nás zwodziſz dawſzy nám ſłowo ſwoie.

TROMPER *quelqu'un avec adreſſe.* Fallare aliquem doctis dolis *ou* accuratè. OSZUKAC kogo ſztuką. **Il eſt difficile de le tromper.* Ei verba dare difficile eſt. *Ter.* * Ciężko go trudno go oſzukać.

TROMPER *quelqu'un en une choſe qu'on luy fait perdre.* Aliquem re aliquâ fraudare, defraudare. *Cicer.* OMYLIC kogo w czym w nádzieci. **Ils n'ont de l'eſprit que pour tromper leurs maiſtres.* Ad heri fraudationem callidum ingenium gerunt. *Plaut.* *Nie máią rozumu tylko ná Oſzukanie Pánow. **Se laiſſer tromper par des promeſſes.* Promiſſis in fraudem impelli. *Cic.* *Dáć ſię złudzić zwieść uwieść nádzieią obietnicami. **Tromper quelqu'un au jeu.* In ludo facere alicui fallaciam *ou* technam. *Oſzukiwać kogo we grze. **Se tromper ſoy-meſme.* Se infraudem induere. *Cicer.* * Oſzukać ſamego ſiebie.

SE TROMPER, (*S'abuſer. Se méprendre.*) Falli, (fallor, eris, falſus ſum.) Allucinare *ou* hallucinari, (or, aris, atus ſum.) Erare, (ro, ras, avi, atum. *Cic. Plin.* OMYLIC ſię oſzukać ſię. **Si je ne me trompe.* Niſi me fallo, niſi me fallit animus, niſi quid me fallit. *Cic.* * Jeśli nie mylę. **Je me ſuis trompé.* Falſus ſum. *Plaut.* *Omyliłem ſię. **Je crains que ma veuë ne me trompe.* Timeo oculorum fidem. *Petr.* *Boię ſię ábym mię oczy moie nie omyliły. **Le front, les yeux, & tout le viſage trompent ſouvent.* Frons, vultus, oculi perſæpè mentiuntur. *Cicer.* * Twarz oczy czoło częſtokroć zawodzi.

TROMPERIE, ſ. f. (*Fourberie.*) Fallacia, æ, f. Dolus, *ou* Dolus malus, i, m. Thecna, æ, f. *Cic. Plaut.* OSZUKANIE obłuda zdrada ſztuka.

TROMPERIE *qui porte dommage à celuy qui eſt trompé.* Fraus, fraudis, dis, fœm. Fraudatio, onis, fœm. *Cic. Terent.* ZDRADA z ſzkodą y zpodeyściem czyiem.

TROMPERIE *pour rire.* Ludificatio, onis, fœm. *Plaut.*, ZDRADA ná żárt oſzukanie zwiedzenie zártem.

TROMPETTE, ſubſt. fœm. (*Inſtrument à vent.*) Tuba, æ, fœm. Buccina, æ, fœm. *Cic.* TRĄBA do trąbienia dęty Inſtrument. ** Le ſon de la trompette.* Tubæ ſonus, i, maſc. Buccinæ cantus, ûs maſc. *Cic.* Tubæ ſonitus, ûs, maſc. *Auct. ad Heren.* Claſſicum, claſſici, neut. *Cæſ. (ſe dit ſur Mer.)* *Głos trąby. **Sonner de la trompette en guerre pour animer les ſoldats au combat.* Claſſicum *ou* bellicum canere. *Cæſ. Liv.* *Zátrąbić ná pobudkę ná ochotnika.

TROMPETTE, ſubſt. maſc. (*Celuy qui ſonne de la trompette.* Buccinator. Æneator, oris, maſc. *Cic. Suet.* Tubicen, inis, maſc. *Ovid.* TRĘBACZ.

TROMPETTER *quelque choſe.* (*La publier par tout.*) Deblaterare, (deblatero, as, avi, atum.) *Plaut.* (Mot bas en ce ſens.) car on ne dit pas bien dans la langue. OTRĘBOWAC ogłaſzać co wſzędzie. **Trompetter une choſe* pour *La publier à ſon de trompette.* *Otrębować co.

TROMPEUR, ſubſt. maſc. Fallax, acis, omn. gen. *Cic.* OSZUST oſzukaniec zwodziciel. **Les trompeurs ſont ſouvent trompez aux-meſme.* Captatores ſæpè captari poſſunt. *Petr.* *Zwodziciele y oſzuſtowie częſtokroć ſię ſami oſzukują.

QUE *les eſperances des hommes ſont trompeuſes!* Quàm fallaces ſunt hominum ſpes! *Perf.* O iák omylnę ſą ludzkie nádzieie!

TROMPEUR. (*Affronteur.*) Fallax. Fraudator, oris, m. Fraudulentus, a, um. Deceptor, oris, m. *Cic. Sen.* Sycophanta, æ, maſc. *Plaut.* Fallacioſus, a, um. *Aul-Gel.* OSZUST oſzukuiący ſzalbierz.

TROMPEUSE, ſubſt. fœm. (Fallax mulier *ou* fraudulenta, æ, fœm. *Cicer.* SZALBIERKA ſgarka faſſzywa niewiaſta.

ON DIT proverbialement *à trompeur trompeur & demi.* Dolo dolus compenſatur. Contra vulpem vulpinandum eſt. (*Ce verbe eſt de Varron,*) comme ſi l'on diſoit, *Il faut ruſer avec les renards.* ZDRADA zá zdradę ſztuka zá ſztukę odkrocić zá ſwoie y z przydatkiem z liſzką chytrze ſobie poſtępuy.

TRONC, ſubſt. maſc. (*Tige d'un arbre.*) Truncus, ci, maſc.

maſc. *Cic.* Caudex, icis, maſc. *Virg.* Stipes, itis, maſc. *Quint. Curt.* PIEN Drzewa ściętego.

TRONÇON, *prononcez* TRONSSON, ſubſt. maſc. (*Partie détachée d'un tout.*) Trunculus, li, maſc. *Celſ.* Fragmentum. Segmentum, ti, neut. *Plin.* KAWAŁ ſztuka od cięta od czego ſzmat

TRONÇONNER, *prononcez* TRONSONNER. Aliquid in trunculos, in fruſta diffringere, (go, gis, fregi, fractum.) *Plant* NA ſztuki pokraiać.

TRONQUE', m. TRONQUE'E, f. (*Mutilé.*) Detruncatus. Decurtatus. Mutilus. Mutilatus, a, um. *Cicer. Liv.* UCIĘTY ucięta obcięty.

TRONQUER. *Mutiler.*) Detruncare. Mutilare, (o, as, avi, atum.) act accuſ. *Liv. Ter.* OBCIĄC uciąć oberznąć.

TROP. (*Adverbe & ſubſtantif qui marque l'excés.*) Nimis Nimium. Nimioperè. Nimiò plus. Plus æquo. Plus ſatis Plus juſto. Extra modum. *Cic. Ter. Celſ.* NAZBYT zbyt.

QUI *a trop de babil.* Impendio loquacior. *Aul-Gel.* Zbyt gadatliwy plotka gaduła. * *Vous en ſçavez trop.* Nimium multùm ſcis. *Názbyt to wiele rozumieſz. *Ni trop, ni trop peu.* Nec nimium, nec parùm. *Cic.* *Ani názbyt áni máło. *Je parle trop long-temps.* Nimis diù & longũ loquor. *Plaut.* *Już zbyt długo mowię.

Je n'ay que faire de deux valets, je n'ay que trop de toy. Mihi quidem uno te plùs etiam eſt, quàm volo. *Plaut.* Nic mi po dwoch ſługach názbyt mám y ciebie iednego.

TROP. (*Pour exceſſif*) Nimiùs, nimia, nimium. *Cicer.* ZBYTNI zbytnia zbyteczny.

Une trop grande oiſiveté. Nimium otium, ii, n. *Ter.* Zbyteczne prożnowanie.

Il eſt trop long Juſto longior. *Quint.* Przydłużſzy álbo zbyt długi. * *Il a trop depaſſion pour la gloire.* Eſt avidior, quàm ſatis eſt, gloiræ. *Cic.* *Zbytecznie ſławy chciwy.

TROPHE'E, ſubſt maſc. (*Armes des ennemis vaincus amoncelées ſur le champ de bataille.*) Tropæum, tropæi, neut. *Cic.* ZNAK zwycięſtwa z łupow nieprzyiacielſkich w kupę złożonych wyſtawiony. *Dreſſer un trophée.* Statuere, ponere tropæum *Cic.* *Wyſtawiać znáki zwycięſtwa.

FAIRE *trophée d'une choſe, s'en venter, s'en glorifier.* Re aliquâ triumphare, ſibi plaudere de re aliquâ. *Ter. Cic.* Sibi valde placere *Petr.* SZCZYCIC ſię czym przechwalać ſię z czego chlubić ſię.

TROPIQUES, ſubſt. m. plur. (*Ce ſont deux cercles de la Sphére artificiele à 23. degrez & demi de l'Equateur.*) Solſtitiorum circuli, orum, m. plur. *Plin.* Tropici, corum. maſc. plur. DWA paſy ſfery árty ficialney odwrotne álbo wſteczne o 23. graduſy y poł páſa álbo punktu porownania dnia z nocą będące, gdzie ſię Przeſilenie dnia z nocą odprawuie.

TROPIQUE *de l'Ecreviſſe* ou *d'Eſté.* Tropicus æſtivus. *Hygin* PAS odwrotny álbo wſteczny Ráka niebieſkiego przeſilenie dnia y nocy lecie.

TROPIQUE *du Capricorne* ou *d'Hyver.* Tropicus hiemalis *ou* brumalis *Hygin.* PAS odwrotny álbo wſteczny kozioroſca. Przeſilenie dnia z nocą zimowe.

TROQUER *une choſe contre une autre, la changer.* Aliquid aliquâ re permutare, (to, as, avi. atum.) *Plin.* MIENIAC ſię ná co frymarczyć przeſztychować ſztychować ſię z kim ná co wymieniać.

TROSNE, ſubſt. maſc. (*Siege élevé où ſe placent les Roys.*) Solium, ſolii, neut. Sedes, ſedis, fœm. *Virg.* Thronus, i, m. *Plin. Voyez* THRONE. TRON. Máieſtat ſiedzenie dlá Krola

TROT, ſubſt. m. (*Allure d'un cheval qui ſecoue ſon homme.*) Equi ſuccutientis gradus citatior, *ou* ſuccuſſaris gradus, ûs, maſc. Equi ſuccuſſus. KŁUS trzęſąc y chod końſki trucht

TROTTER, (*Aller le trot.*) Citatiore gradu feſſorem ſuccutere *ou* ſuccuſſare. TRUCHTEM iechać álbo chodzić kłuſem trzęść.

TROTTER, (*Aller çà & là.*) Circumcurſare. Diſcurſare, (o, as, avi, atum.) *Plin. Plaut.* BIEGAC tám y ſam tu y owdzie.

TROTTEUR, (*Un cheval qui va le trot.*) Succuſſator equus, equi ſuccuſſatoris, m. Equus ſuccuſſor. *Lucil.* KŁUSAK koń ciężko noſzący.

TROTTIN, (Mot bas & de mépris.) *Petit laquais qui ſert à aller çà & là pour faire des meſſages.* Salutigerulus, ſalutigeruli, maſc. *Plaut.* CHŁOPIEC do poſełania tám y ſam biegun.

TROTTINER, (Mot bas.) Huc & illuc curſitare, (to, tas, avi, atum.) *Hor.* BIEGAC tám y ſam,

TROU, ſubſt. m. (*Qui ſe fait en parçant avec quelque outil.*) Foramen, inis, neut. *Col. Ovid.* Terebratio, onis, fœm. *Col* DZIURA robiona Inſtrumentem iákim.

TROU *de l'oreille.* Foramen auditûs. *Plin.* DZIURA w uchu.

TROU *du derriere par où ſe purge le ventre.* Foramen ad excrementa corporis. *Plin.* Podex, icis, fem. *Juv.* Anus, ani, m. *Cic.* STOLEC odbytowa dziura.

TROU, (*Creux où ſe retirent les beſtes.*) Cavum, cavi, neut. Cavus, cavi, maſc. *Phæd.* LOCH kędy ſię chowaią beſtye iáma,

TROU *à la teſte.* Capitis vulnus, eris, neut. *ou* Cavum capitis vulnus. DZIURA w głowie. *Tron à la jambe.* Cruris vulnus cavum, *ou* cavum ulceris in crure. *Dziura w goleni,

QUI A *deux trous.* Biforis & hoc bifore, biforis. O Dwoch dziurach,

QUI A *quatre trous.* Quadriforis & hoc quadrifore. adj. O CZTERECH dziurach * *Qui a pluſieurs trous.* Multiforis & hoc multifore, adj. *O wielu dziurach.

TROU PUNAIS, (*Le trou d'un égout.*) Cloaca, æ, f. *Cic.* WYCHODKOWA ſtekowa dziura.

TROU ſe dit proverbialement en ces phraſes. *Vne ſouris qui n'a qu'un trou eſt bientoſt priſe,* pour dire qu'il *faut avoir pluſieurs reſſources dans les affaires pour y entrer & en ſortir.* Sorex unius cavi facilè capitur, ſpe duplici utendũ eſt. *Plaut.* DZIURA iáma francuſkim przyſłowiem. Myſz ktora tylko má iednę iámę łatwo ią złapać, to ieſt trzeba mieć rozne obrot w rzeczach áby ſwego dokazać lub wyniść szczęśliwie.

ON DIT familiérement, *Ils craignent ſi fort leur maiſtre, qu'il les feroit mettre dans un trou.* Ita herum verentur, illos ut in rutæ folium conjiciat. *Petr.* proprement. TAK ſię boią Pánow ſoich żeby ſię przedniemi w myſzą iámę ſchowali, * *Qu'il les feroit mettre ſous une feuille de rue.* In rutæ folium cojicere. * Ze rádziby ſię pod ruciany liſtek gdy by można ſkryli przed niemi.

ON DIT *Faire un trou pour en boucher un autre,* c'eſt proprement *payer une dette en ne faiſant que changer de créancier, emprunter à gros intéreſts pour payer une dette.* Verſuram facere. *Cic. ou* Verſurâ ſolvere, diſſolvere. *Ter.* Dziurę robić żeby dziurę załatać. To ieſt zapłacić dług iednemu zaciągnąwſzy u drugiego, álbo zapożyczać ſię ná lichwę

Il boit comme un trou. Madidus eſt, uſquedum bibit, *ou* egregiè bibit. Piie iák w doł iák w przepaść leie. *Il a fait un trou à la nuit, il a fait banqueroute, il s'en eſt allé.* Conturbavit rationes ſuas *Plaut.* *Uciekł uſzedł uſkrobał umknął

Autant de trous que de chevilles. Facilè ſolvit quidquid ei objeceris Quidquid apprehendero, ſtatim accuſator extorquet de manibus. *Cic* Ná wſzyſtko má obrot odpowiedź gotowa ná wſzyſtko, co dziura to dołek.

TROUBLE, adject. m. & f. (*Qui n'eſt point clair.*) Turbidus. Turbulentus, a, um, *Cic. Phæd.* MĘTNY mętna nie czyſty nie klarowny, * *Vn air trouble.* Turbidum cœlum. *Plin. Jun.* *Powietrze poſępne. *Eau trouble.* Turbulenta aqua. *Phæd.* *Woda mętna,

TROUBLE comme un ſubſtantif mac. *Je vois trouble & les jambes me manquent d'inantion.* Tenebræ oboriuntur mihi & inediâ genua ſuccidunt. *Plaut.* CMI mi ſię w oczach y nogi podemną ſłabieią,

TROUBLE, ſ. m. (*Confuſion, déſordre, diſſenſion dans un Eſtat, dans une famille.*) Turba, æ, fœm. Tumultus, ûs, m. Tumultuatio, onis, fœm. POMIĘSZANIE zámięſzanie Rozruchy poſpolite w Páńſtwie.

QUI *cauſe des troubles* Turbator, oris, m. *Liv,* KŁOTNIK zámięſzanie czyniący mięſzaiący.

CELLE *qui cauſe de trouble.* Perturbatrix, icis, fœm. *Cic.* KŁOTNICA niepokoy czyniąca.

TROUBLES au plurier ſe dit *des guerres civiles.* Res turbidæ. Motus civici *ou* civiles. Tumultus, ûs, m. *Cic.* ROZRUCHY roſterki woyny domowe

TROUBLE ſe dit figurément *Des émotions & des déſordres de l'ame, cauſées par les paſſions.* Animi perturbatio, onis, f. *Cic. Hor.* POMIĘSZANIE paſſyi affektow ſerca rozumu. *Il eſt dans un grand trouble.* Magnâ animi perturbatione commovetur. *Cic.* *W wielkim ieſt pomięſzaniu. *Jetter quelqu' un dans le trouble.* Afferre alicui perturbationem. *Cic.* *Zmięſzać kogo w pomięſzanie go wprawić. *Calmer les eſprits qui ſont dans le trouble.* Motus animi tranquillare, ſedare. *Cic.* *Uſpokaiać pomięſzane umyſły.

TROUBLE-FESTE, ſ. m. (*Vn faſcheux qui vient troubler à contre-temps la joye & les divertiſſemens de quelque compagnie.*) Lætitiæ interpellator. *Cic.* NIEPOKOY Burda co dobrą mięſza kompanią: co mąci.

TROUBLE', maſc. TROUBLE'E, f. part. paſſ. & adject. Turbatus. Turbidus. Turbulentus, a, um. *Cic.* ZMĄCONY, Zmącona, pomięſzany pomięſzana.

ON DIT au figuré *Vn eſprit troublé.* Turbidus, commotus animus, i, m. *Cic.* UMYSŁ pomięſzany. *Troublé de crainte.* Perturbatior metu. *Cicer.* *Pomięſzany boiaźnią. *Troublé de colére.* Irâ turbidus *Stat.* *Pomięſzany gniewem. *Il voit ſa maiſon troublée d'une eſtrange ſorte.* Totam miris modis videt turbatam familiam. *Plaut.* *Widzi dom ſwoy w dziwnym zámięſzániu.

Troubler, (*Cauſer du trouble.*) Turbare. Perturbare, (o, as, avi, atum.) excitare, concire turbas. *Cic. Quint. Plaut.* Pomięſzać zámięſzać ſkłocić zákłocić. *Il a tout troublé, il a mis le trouble & la confuſion par tout.* Turbavit & miſcuit omnia *Cic Ter.* Omnia infima ſummis paria fecit *Cicer.* *Wſzyſtko pomięſzał y pokłocił.

TROUBLER, ſe dit figurément *de l'eſprit & des ſens.* Perturbare animos, mentis, *Cæſ. Cicer.* POMIĘSZAC co do rozumu y zmyſłow. *Le vin luy a troublé la teſte* Vinum caput ipſius tentavit. *Horat.* *Wino mu pomięſzało głowę. *Il me fera troubler l'eſprit.* Me ad inſaniam adiget, me inſaniam verbis ſuis concintabit. *Ter.* *Zrozumu mie wyprowadzi do ſzaleńſtwa przywiedzie.

Vne peur qui trouble l'eſprit & le met hors des gonds. Lymphaticus pavor, maſc. *Liv* Boiáźń z rozumu wyprowadzaiąca. *Des ſonges qui troublent l'eſprit.* Lymphatica ſomnia. *Plin.* * Sny mięſzaiące rozum. *Se troubler d'une choſe.* Aliquâ re perturbari, conturbari, vehementer commoveri *ou* percelli. *Cicer.* * Mięſzać ſię o co trapić ſię frafować turbować ſię.

Troubler. (*Interrompre, empeſcher la continuation d'une choſe.*) Interpellare, (pello, as, avi, atum) *Cicer.* Pomięſzać przerwać. *Troubler quelqu'un en parlant, le troubler dans ſon diſcours.* Interpelare aliquem *Cicer.* Obloquutorem eſſe alicui. *Plaut.* *Przerywać mowę komu. *Troubler la paix.* Turbare pacem. *Liv.* * Pomięſzać pokoy. *Le repos de quelqu'un.* Quietem alicujus turbare. *Prop.* *Przerywać komu ſpokoyność ſpoczynek. *Ses plaiſirs.* Obturbare alicujus voluptates *ou* interpellare. *Przerywać mu y przeſzkadzać w iego uciechach rozrywkach. *Sa ſolitude.* Solitudinem alicujus obturbare. *Cic.* *Przeſzkadzać mu ná oſobności.

TROUER, (*Percer avec quelque outil.*) Forare. Perforare. Terebare. *Colum. Virg. Plaut.* PRZEDZIURAWIC przekłoć przebić czym.

TROUPE, ſubſt. f. (*Multitude de gens.*) Turba, æ, f. Grex, gregis, m. caterva, æ, f *Cic.* Multitudo, inis, f. Chorus, chori, m. *Cic.* KUPA gromada orſzak gmin mnoſtwo ludzi. *Vne troupe de jeunes gens.* Chorus juventutis. *Cic.* *Orſzak młodych ludzi. *Vne troupe de valets.* Servorum examen. *Cicer.* *Kupa ſług. *Vne troupe d'Eſclaves nez dans la maiſon d'un maiſtre.* Turba vernarum. *Hor.* *Gmin poddanych niewolnikow urodzonych w domu u pana. *Troupe de Comédiens* Grex Comœdorum. *Gmin Komedyantow lub orſzak. *D'Orateurs.* Grex Oratorum. *Gmin Mowcow lub orſzak.

Troupes de gens de guerre, au plurier. Turma. Caterva, æ, f. *Cæſ.* Połk rotha. *Troupes de cavalerie.* Equitum turmæ. *Hor.* *Jazda. *D'infanterie.* Peditum turmæ. *Hor.* *Piechota. *Troupes auxiliares.* Auxilia, auxiliorum, n. pl. *Tacit. Suet.* Cohortes auxiliares, cohortium auxiliarium, fœm. pl. *Cic. Cæſ.* *Woyſka poſiłkuiące.

Troupes. (*Armée.*) Copiæ, arum, f pl. Exercitus, ûs, m *Cic.* Woyſko woyſka. *Lever de troupes.* Copias contrahere. Conſcribere exercitum. *Cæſ.* *Woyſko záciągać ſpiſywać żołnierzy záciągi czynić.

Par troupes. Catervatim, gregatim, turmatim. *Cicer. Cæſ.* Kupami gromadami (*kompaniami*) *bandami.*)

TROUPEAU, ſubſt. maſc. *prononcez* TROUPAU. Grex, gregis, maſc. *Cicer.* TRZODA owieczki. *Troupeau de gros bétail* ou *de bœufs & vaches.* Armentorum grex *ou* armentius grex *ou ſimplement* Armentum, ti, neut. *Virg.* * Stado bydła.

Troupeau de beſtes à laine. Ovillus grex, pecorum grex. *Liv. Ovid.* Trzoda owiec koz baranow &c. *Il a force troupeau.* Huic res eſt pecuaria ampla. *Cic.* *Ma piękne trzody wiele owiec. *Pays où l'on nourrit force troupeaux de gros bétail.* Regio armentoſiſſima. *Aul-Gel.* *Kray gdzie wiele owiec bydła.

Du troupeau. Armentivus. Armentitius, a, um. *Plin. Var.* Trzodowy trzodny.

QUI *garde des troupeaux de gros bétail.* Armentarius, ii, m. *Var.* Paſturż od bydła. *Des beſtes à laine.* Opilio, onis, m. *Col.* *Paſterz od owiec.

TROUSSE, ſubſt. f. (*Carquois garni de fléches.*) Pharetra, pharetræ, f. *Virg.* SAYDAK ná ſtrzały.

TROUSSE ſe dit en ce ſens comme *Il eſtoit toûjours à ſes trouſſes.* Illi ſemper aſſidebat *ou* erat aſſiduus comes. Erat illi comes individuus. ZAWSZE zá nim, nigdy go nie odſtąpił wſzędzie zá nim chodził w też tropy tuż

ON DIT en guerre *Avoir les ennemis à ſes trouſſes.* Ab hoſtibus premi. MIEC nieprzyiaciela tuż zá ſobą. *Il envoya auſſi-toſt ſa cavalerie à leurs trouſſes.* Statim equitatum miſit, qui eos inſequeretur. *Cæſ.* *Poſłał zá nimi w pogoń iázdę ſwoię. *Se mettre aux trouſſe de quelqu'un.* Aliquem inſequi, conſequi, ſubſequi. *Cæſ.* *Gonić zá kim ſzlakować ſzukać ścigać poyść zá kim w pogoń śledzić.

ALLER *en trouſſe,* ou *eſtre en croupe derriere quelqu'un.* Tergo equi poſt equitem ſedere. Inſidere equiti. SIEDZIEC ná koniu zá drugim, iechać ná iednymże koniu wſiadſzy zá kim ieden zá drugim.

TROUSSEAU, ſubſt. maſc. (*Ce qu'on donne à une fille outre ſa dot, en linge, en hardes & bijoux.*) Paraphernа, orum n. pl. *Vlp. On ſous-entend* bona. Wyprawa oprawa Panny zá mąż procz poſagu.

Trouſſeau de clefs. (*Pluſieurs clefs attachées enſemble.*) Clavium faſciculus, i, m. Kołko kluczy klucze wſzyſtkie w ráz ná kołko zebrane, pęk kluczy.

TROUSSER. (*Relever ce qui pend.*) Colligere, (ligo, gis, legi, lectum.) *Cicer.* POKAZAC podnieść co wiſzącego. *Trouſſer la robe qui traiſne.* Diffluentem veſtem colligere. *Plaut.* *Podnieść podwinąć podkaſać ſzaty. *Se trouſſer pour eſtre plus en eſtat de faire voyage.* Accingere ſe itineri, ſe expedire ad iter. *Ter.* *Podkaſać ſię do drogi dla ſpoſobnieyſzego chodzenia.

QUI *a ſa robe trouſſée pour marcher plus à ſon aiſe.* Alticinctus, ſuccinctus, a, um. *Plaut. Phæd.* PODKASANY, podkaſana zákáſany wyſoko.

UNE *robe trouſſée.* Collecta veſtis. *Plaut.* SUKNIA podkaſana zákaſana.

Trouſſer ou *Plier bagage.* Vaſa colligere, ſarcinas colligere, conſtringere. *Plaut.* Zwinąć chorągiewkę uciec wybrać ſię zábrać ſię zábierać ſię.

ON DIT populairement au figuré, *Cette maladie l'a trouſſé en peu de jours.* Intra paucos dies hoc morbo ſublatus eſt. TA Choroba zábrała go w krotkim czaſie.

Trouver ce qu'on cherche. Invenire. Repetire. *Cic.* Nanciſci, (or, eris, nactus ſum.) dep. acc *Ter.* Ználeść znaydować doſtać co kto ſzuka. *J'ay trouvé du poiſſon à ravir.* Nactus ſum preces ex ſententiâ. *Ter.* *Doſtałem ryb wyśmienitych. *La beauté ſe trouve rarement avec la ſageſſe.* Raram facit miſturâ forma cum ſapientiâ. *Petr.* *Uroda y rozum zrzadka ſię razem znayduią.

Trouver. (*Inventer.*) Invenire, adinvenire, reperire, excogitare *Cic.* Wynaleść wymyślić zmyślić,

TROUVER. (*Eſtimer.*) *Les hommes trouvent un lingot d'or cent fois plus beau, que tous les ouvrages d'Appelles & de Phidias.* Hominibus formoſior videtur maſſa auri, quàm quidquid Appelles & Phidias fecerunt. *Petr.* MIEC zá co ſądzić rozumieć ſzacować ważyć. Ludzie ciegielkę złota więcey ważą niż wſzyſtkie roboty náydoſkonalſzych ſztuk w kunſzcie malarſkim lub ſnycerſkim.

Aller trouver quelqu'un. Ad aliquem ire, pergere. *Cicer. Ter.* Aliquem convenire. *Cic.* Poyść do kogo áby ſię z nim widzieć iść z kim ſię obaczyć. *Il faut que j'aille trouver cet homme.* Convento illo homine opus eſt. *Cicer.* *Muſzę ſię z nim poyść obaczyć.

SE TROUVER *en un lieu, y eſtre.* Adeſſe. Intereſſe, præſto eſſe alicubi. *Cicer.* ZNAYDOWAC ſię kędy być kędy.

**Se trouver à un feſtin.* In convivio intereſſe. *Cicer.* *Znáydować ſię ná traktamencie ná uczcie ná ochocie. **Trouvez-vous demain icy à huit heures du matin.* Fac, ut craſtinâ die hic præſto ſis horâ octavâ matutinâ. *Cicer.* *Bądź tu iutro o oſmey rano.

Se trouver bien en un lieu. Alicubi benè eſſe. *Ter.* Dobrze ſię mieć ná iákim mieyſcu.

Se trouver bien de quelqu'un ou *d'une choſe.* Pożyteczno być. **Je me ſuis toûjours bien trouvé d'avoir ſuivi vos conſeils.* Tuis paruiſſe conſiliis mihi ſemper optimum fuit. *Cic.* *Záwſze mi pożyteczno było iść zá radą twoią. **Je me trouve mieux de ma maladie.* Meliùs me habeo ex morbo *ou* meliùs mihi eſt *Cic.* *Trochę mi lepiey pochorobie. **Se trouver mal.* Graviter ſe habere. *Cic.* *Źle ſię mieć.

Trouver bon ce qu'on mange. Cibos guſtare, (o, as, avi, atum.) act. accuſ. *Plaut.* Smakować w tym ſobie co kto ie. **Je ne trouve rien de bon lorſque je mange chez moy, & je trouve bon le peu que je mange ailleurs.* Nihil quicquam me juvat, quod edo domi; foris aliquantulùm quod guſto, id beat. *Plaut.* * Nic mi nieſmaczno co tylko u ſiebie iem, á wſzyſtko mi ſmakuie co iem u kogo inſzego. **Cela fait trouver le vin bon.* Id commendat vinum ſuo ſucco. *Plin.* *To do wina ſmak náprawuie.

TROUVER *bon une choſe,* (*L'approuver.*) Probare. approbare. Laudare, (o, as, avi, atum.) act. accuſ. *Cicer.* POCHWALIC co nie miec zá źle mieć zá wdzięczne zá przyiemne. **Je ſuis bien aiſe que vous trouviez bon ce que j'ay fait.* Meum factum probari abs te gaudeo. *Cicer.* *Cieſzę ſię że mi nie maſz zá źle to com uczynił. **Si vous le trouvez bon.* Si id tibi brobatur, ſi id tibi placet. *Jeżeli ci ſię to podobać będzie ieżeli zá źle mieć nie będzieſz. **Je trouvay cela fort bon alors.* Placuit tùm id mihi. *Ter.* *Bardzo mi ſię to ná tenczas podobało.

SE TROUVER *en peine,* (*Eſtre en inquietude.*) Solicitum eſſe & anxium, in ſolicitudine eſſe. TURBOWAC ſię fraſować ſię o co.

Se trouver en peine d'une perſonne ou *d'une choſe,* ou *dans la peine pour une choſe.* De re aliquâ vehementer laborare. Angi *ou* ſolicitum eſſe de aliquo *ou* de re aliquâ. *Cic.* Turbować o co o kogo zá co bać ſię o kogo o co.

SE TROUVER *en peine* ou *en danger.* In periculo verſati *Cicer.* Anguſtiis premi. *Cæſ.* BYC w niebeſpieczeńſtwie w kłopocie.

TROUVER *à dire* ou *de manque.* Aliquid deſiderare. NIEDOSTAIE co. **On ne trouva à dire qu'une petite ſtatuë de cuivre.* Nihil quicquam præter unum perparvulum ſignũ ex ære, deſideratum eſt. *Cicer.* *Nic niedoſtawało procz iedney oſobki miedzianey. **On ne trouva a dire aucun vaiſſeau d'une ſigrande flotte.* Ex tanto navium numero, nulla omnino navis fuit deſiderata. *Cæſ.* *Z ták wielkiey floty żáden nie zginął okręt.

TROUVER *à redire, reprendre, blaſmer.* Reprehendere, (do, dis, di, ſum.) Carpere, (po, pis, pſi, ptum.) Culpare, vituperare, (o, as, avi, atum.) Arguere, (arguo, guis, gui, gutum.) act. accuſ. *Cicer.* ZNALESC co do przygany godnego przyganiać ſtrofować przymowić. **Je trouve à redire à voſtre conduite.* Tuam agendi rationem reprehendo, culpo, non probo *Cicer.* *Nie chwalę tego co czyniſz. **Je ſerois bien faſché qu'on trouvaſt à redire à mon ouvrage.* Operam meam accuſari non ſinam. *Plaut.* * Bardzobym ſię gniewał żeby kto miał robocie moiey przyganiać.

TROUVER. (*Sembler.*) Videri. *Cic.* ROZUMIEC zdaie ſię. **Trouvez-vous que cela s'accorde avec des noces.*? Nũ videntur hæc convenire nuptiis. *Ter.* *Ják ci ſię zdaie czy zgádza ſię to z weſelem. **Trouvez vous que j'entende aſſez la force des mots?* Satiſne videor vim verborum tenere? *Cic.* *Ják rozumieſz czy dobrze poymuię moc ſłow y każdę ich wyráżenie. **J'ay trouvé voſtre harangue pitoyable.* Oratio tua mihi miſeranda viſa eſt. *Cic.* *Cale mi ſię opłakana zdawała mowa twoia.

TROUVER ſe dit proverbialement dans les phraſes ſuivantes. *Se trouver en deux paroles, ne point tenir ce qu'on a promis.* Ambiguâ *ou* ſubleſtâ eſſe fide. *Plaut.* NIEDOTRZYMAC ſłowa.

Vous me trouverez en voſtre chemin, je vous traverſeray dans toutes vos affaires. Omnibus tuis in rebus te interlabo, tibi adverſabor, tibi *ou* fortunæ tuæ obſtabo & officiã. *Cic. Pel.* Wſzędzie ci y we wſzyſtkim będę ná przeſzkodzie.

Il croit avoir trouvé la pie au nid. Se cœlum attingere putat. *Cic.* Rozumi że Pána Boga zá nogi obłapił.

Il ne s'eſt jamais trouvé à telle feſte, à telles noces, pour dire *Il a eſté fort maltraité.* Perquam indignis modis fuit acceptus exceptus, habitus, a, um. Nigdy ſię ná tákiey ochocie ná tákim tráktamencie, nie znáydował, porraktowano go niezgorzey.

UN ENFANT *trouvé, un enfant expoſé, dont on ne connaiſt ni le pere ni la mere.* Puer expoſititius, pueri expoſititii, maſc. *Plaut. ou* Puer ſuppoſiititius. *Var.* NAYDEK dziecię podrzucone.

TROYES, (*Ville capitale & Epiſcopale de Champagne.*) Trecæ, Trecarum, fœm. plur. Trecaſſium Auguſta *ou* Auguſto bona, æ, fœm. TREKI Miaſto głowne y Biſkupſtwo Szampanii.

TRUCHEMENT, ſ. m. (*Interpréte.*) Interpres, interpretis, m. *Plin.* TŁOMACZ. **Parler par truchement.* Verba facere per intem. *Cæſ.* *Mowić przez tłomacza.

TRUCHER. (Mot bas & populaire.) *Gueuſer de porte en porte, demander ſa vie.*) Mendicare, (mendico, as, avi, atum.) *Cic.* ZEBRAC chodzić od domu do domu żebrząc.

TRUELLE, ſubſt. f. (*Outil de maſſon à employer le plaſtre.*) Trulla, æ, f. *Var.* KIELNIA Mularſka do wapna.

TRUFFE, ſubſt. f. (*Eſpéce de champignon, qu'on trouve dans la terre.*) Tuber, tuberis, n. *Plin.* GDULA ziemna, Jelenia gęba Tartofle zowią.

TRUITE, ſubſt. fœm. (*Poiſſon de riviére.*) Truta, trutæ, fœm. *Platina de Obſon.* PSTRĄG ryba rzeczna. **Truite ſaumonée.* Truta guttata, æ, fœm. *Pallad.* *Pſtrąg cętkowany czerwono.

TRUYE, ſubſt. fœm. (*La fémelle d'un verrat* ou *porc maſle.*) Sus, ſuis, fœm. *Var.* Porca, ſcroſa, æ, f. *Virg. Var. Col.* SWINIA.

ON DIT proverbialement *Tourner la truye au foin,* pour dire, *Eviter de répondre à ce qu'on nous demande.* Ad quæſita non reſpondere, & aliud loqui. NIEODPOWIADAC do rzeczy chodzić w koło płota. **Vous tournez la truye au foin.* Aliud mihi reſpondes, ac rogo. *Koło płota chodziſz nie odpowiadaſz ná to o co cię pytaią.

TU, (Pronom de la ſeconde perſonne, dont on ſe ſert en françois en parlant à des perſonnes beaucoup au deſſous de nous, ou avec leſquelles nous ſommes fort familiers.) Tu, *genit.* Tui, *dat.* Tibi, *accuſ.* Te. TY w Francuſkim ſię nie mowi chyba do oſob bardzo podłych y niższych od ſiebie, álbo też do tych z ktoremi kto w ściſłey poufałości zoſtaię.

TUANT, m. TUANTE, fœm. (*Qui tuë.*) Occidens, entis, omn. gen. ZABIIAIĄCY, Zábiiaiąca.

TUANT, maſc. TUANTE, fœm. (*Fatiguant pénible.*) Operoſus. Moleſtus, a, um. *Cicer.* MORDUIĄCY zámorduiący.

TUBE, ſubſt. maſc. (*Tuyau.*) Tubus, tubi, maſc. *Cicero.* RURA. **Petit tube.* Tubulus, tubuli. maſc. *Rurka mała cewka.

TUBE'REUSE, ſubſt. f. (*Oignon qui porte une tige chargée de fleurs blanches fort odoriférantes.*) Flos cui à tubere nomen eſt. Tuberoſa, æ, f. TUBEROSA kwiat z cebulki roſnący bardzo pachniący.

TUBE'ROSITE', ſubſt. fœm. (*Boſſe* ou *tumeur qui vient à quelque partie du corps.*) Congylus, condili, maſc. *Mart.* SZYSZKI krosty po ciele.

TUBINGUE. (*Ville d'Allemagne dans le Duché de Wirtemberg ſur le Neker.*) Tubinga, æ, f. TUBING Miaſto Niemieckie w Xięſtwie Wittemberſkim nád Nekrą

TUDESQUE *ou* LA LANGUE TUDESQUE. (*Le langage des anciens Allemands.*) Lingua Teutonica, æ, f. JĘZYK Niemcow dawnych.

TUER, (*Faire mourir de mort violente.*) Occidere. ZABIC zámordować zátracić życie odebrać.

SE TUER *ſoy-meſme.* Se ipſum interimere, occidere. *Cic.* ZABIC ſamego ſiebie. **Il le fit tuer.* Ipſum tollendum, interficiendumque curavit. *Cic.* *Kázał go zábić. **Les Médecins l'ont tué.* Medici illum perdiderunt. *Petr.* *Doktorowie go zábili.

TUER, ſignifie hyperboliquement *Travailler avec excés, ſe donner bien de la peine.* ZABIIAC ſię pracować robić nad ſiły. **Voſtre ſilence me tue.* Enecat me miſerum tua reticentia *ou* me mactat. *Plaut.* *Milczenie mię twoie zábiia. **Il ſe tue de travailler.* Impenſiùs laborat, nimio labore ſe conficit,

ficit, frangit ſe laboribus *Cicer.* *Zábiiać ſię od pracy. **Le chagrin me tue.* Conficit me mœror. *Cicer.* * Smutek mię zábiia

Tuer le temps, le paſſer en divertiſſemens. Lacerare, *ou* conficere diem. *Plaut.* Czás zbywać.

TUERIE, ſubſt. fœm (*Maſſácre de pluſieurs perſonnes.*) Cædes, is, fœm. Strages, ſtragis, ſœm. *Cicer.* ZABOY, mord krwawy.

TUERIE, (*Lieu où l'on tuë les animaux chez les bouchers.*) Laniena, æ, fœm. *Plaut.* SZLACHTUZ gdzie bydło rzeznicy biią wołownia Rzeźnia.

TUF, ſ. m. (*Sorte de pierre poreuſe, légére & peu dure.*) Tofus, tofi, m. *Ovid.* KAMIEN dziarſtwiſty.

DE TUF. Tofinus, a, um. *Suet.* DZIARSTWISTY.

TUILE, ſubſt. fœm. (*Terre cuite dont on couvre les baſtimens.*) Tegula, æ, fœm. DACHOWKA ná pokrycie **Tuile plate.* Tegula plana. * Dachowka płaſka. ** Tuile creuſe.* Imbrex. * Dachowka záginana. **Tuile à crochet,* Tegula hamata. *Vitr.* *Dachowka z kruczkiem.

Faire des tuiles. Ducere tegulas. *Vitruve dit.* Ducere lateres. *Faire des briques.* Dachowkę robić; cegłę robić.

TUILEAU, ſubſt. m. *Quelques-uns ecrivent & prononcent* TUILOT. (*Morceau de tuile caſſée.*) Teſta, teſtæ, fœm. *Plin.* SKORUPA.

TUILLERIE, ſubſt. f. (*Lieu où l'on fait de la tuile.*) Tegularum officina, æ, f. CEGIELNIE.

TUILLIER, ſubſt. m. (*Celuy qui fait de la tuile.*) Tegularum opifex, icis, m. *ou* Tegularum figulus, li, m. STRYCHAZ co cegły co dachowki robi.

TULIPE, ſubſt. fœm. (*Fleur qui fait comme un calyce & qui a peu d'odeur, mais fort eſtimée par la varieté de ſes couleurs.* Tulipa, æ, f. TULIPAN Kwiat nákſztałt kielicha roznością farb známienity.

SE TUMEFIER, (*S'enfler.*) Intumeſcere, (ſco, intumui *ſans ſupin.*) (Mot de l'Art & de Médecine.) WZDYMAC ſię nádymać ſię nábrzmieć puchnąć.

TUMEUR, ſubſt. fœm. (*Enfleure.*) Tumor oris, maſc. *Celſ.* Tuber, tuberis, neut. *Terent.* NABRZMIAŁOSC puchlina wzdęcie.

TUMULTE, ſ. m. (*Emotion d'une multitude ſéditieuſe.*) Tumultus, ûs, m. Tumultuatio, ouis, f. *Cic. Liv.* TUMULT roztruch. **Faire* ou *exciter du tumulte.* Facere tumultum. *Saluſt.* Tumultuari. *Tumult wſzczynać. **Appaiſer un tumulte.* Comprimere, ſedare, compeſcere tumultum. *Cicer.* *Uſpokoić tumult **Faire tout en tumulte* Omnia tumultuosè agere. *Cæſ.* *Wſzyſtko w tumulcie w hałaſie robić.

TUMULTUAIRE, adject maſc. & fœm. (*Qui ſe fait à la haſte & tumultuairement.*) Tumultuarius, a, um. *Liv.* NAGŁY nágle zrobiony.

TUMULTUEUSEMENT, adv. Tumultuosè. *Liv.* Z TUMULTEM z hałaſem.

TUMULTUEUX, maſc. TVMULTUEUSE, fœm. (*Plein de tumulte.*) Tumultuoſus, a, um. *Cicer.* HAŁASNY pełen tumultu.

TUNIS, (*Royaume d'Afrique en Barbarie, ſa Capitale eſt de meſme nom ſur le bord du lac de la Goulette, où il a un Eveſche.*) Tunes, etis, maſc. *Liv.* TUNIS Kroleſtwo w Afryce.

TUORBE *on* TEORBE, ſubſt. m. (*Inſtrument de muſique à cordes.*) Tiorba, æ, f. (Mot Italien & Latin. TYORBA Inſtrument muzyki z ſtronami.

TURBAN, ſubſt. maſc. (*Coëffure des Orientaux & des Machometans.*) Pileus populorum Orientalium, pileus Turcicus. ZAWOY ná głowę Turecki Turbant.

TURBIT, ſubſt. maſc. (*Racine longue & groſſe comme le doigt, griſe en de hors & blanche en dedans, qui eſt un violent purgatif.*) Turphetum, ti, neut. TURBIT Korzeń y ziele bardzo purguiące.

TURBOT, ſubſt. m. (*Poiſſon de mer plat, qui eſt un mets friand qu'on ſert ſur les bonnes tables.*) Rhombus, i, m. *Horat.* PŁASZCZKA ryba Fląderka.

TURBULEMMENT, *prononcez* TURBULAMMANT, (*D'une maniére turbulente.*) Turbulentè. Turbulenter, adv. *Cicer.* HAŁASNIE zámięſzanie. **Agir turbulement.* Agere, facere aliquid turbulentè *ou* turbulenter. *Cic.* *Z Hałaſem burzliwie czynić..

TURBULENT, maſc. TURBULENTE, fœm. *prononcez* TURBULANT. (*Qui ſe plaiſt dans le trouble & dans l'agitation, qui aime à broüiller.*) Turbulentus. BURZLIWY hałaśny zámięſzanie lubiacy. **Il eſt d'un naturel turbulent & inſociable.* Eſt præceps & inſociabilis *ou* præceps animi. *Tacit.* Eſt turbulentiori animo. *Przyrodzenia burzliwego niepokoy.

TURC, maſc. TURQUE, fœm. (*Celuy & celle qui eſt de Turquie.*) Turca, æ, maſc. *Pomp. Mel.* Mulier Turca. TURCZYN, Turczynka.

DE TURC. Turcicus, Turcica, Turcicum. TURECKI, Turecka.

LE TURC ou *la langue Turque.* Turcica lingua, æ, fœm. TURECKI Język.

ON DIT proverbialement *Traitter quelqu'un de Turc à More.* Inhumaniter agere cum aliquo. *Cic.* OKRUTNIE ſię z kim odchodzić.

ON DIT d'un homme inexorable, & qui ne fléchit point. *Il eſt Turc là-deſſus.* Durus & inexorabilis eſt ſuper eâ re. *Cic.* NIEUZYTY.

TURLUPIN, ſubſt. maſc. (*Bouffon fade.*) Inſulſus Sannio inſulſi Sannionis, maſc. *Cic.* BŁAZEN błazenek.

TURLUPINADES. ſubſt. f. pl. (*Bouffonneries fondées ſur des pointes & des équivoques ridicules & fades.*) Scurriles & ſcienæ dicacitates, tum, f pl. *Quint.* Inſulſitates, tum, f. pl. *Cic.* BŁAZNOWANIE ſzydzenie.

Turlupiner quelqu'un, (*Le railler, lé brocarder.*) Jacere, mittere ridiculum in aliquem. *Cic.* Błaznować z kogo ſzydzić z niego.

TURPITUDE, ſubſt. fœm. (*Ce qui eſt honteux & contre la pudeur.*) Turpitudo, inis, fœm. *Cicer.* SPROSNOSC ſromota hańba wſtyd.

TURIN, (*Ville d'Italie ſur le Pô, Capitale de Piémont, le ſéjour des Ducs de Savoye*) Taurinum, i, neut. Auguſta Taurnorum, æ, f. TURYN Miaſto W oſkie nád Padem głowne Pedemontu Rezydencya Xiążąt Sabaudyi.

DE TURIN Raurinenſis & hoc Taurinenſe, adject. TURYNSKI, turyńſka, turyńſkie.

TURINGE, (*Province d'Allemagne du Landgraviat, ſituée dant la partie Occidentale de la haute Saxe.*) Turingia, æ, fœm. TURYNGIA Prowincya Niemiecka wyżſzey Saxonii.

A LA TURQUE, (*A la façon des Turcs. Comme les Turcs.*) Turcarum more *ou* ritu. PO TURECKU.

TURQUESQUE, (*De Turc.*) Turcicus, a, um. TURECKI, turecka.

TURQUESTAN, ſubſt. m. (*Grand Pays d'Aſie entre la grande Tartarie & l'Empire du grand Mogol.*) Turcheſtania, æ, fœm. TURKESTAN Kray wielki w Azyi między Tartaryą y Państwem Mogola.

Turquie ou *l'Empire des Turcs ſort eſtendu.* Turcarum Imperium. Tureckie Państwo.

(Cet Empire eſt diviſé en vingt cinq Gouvernemens, dont il y en a un en Egypte, ſept en Europe, & dix ſept en Aſie, La ville de Conſtantinople en eſt la capitale.) Dzieli ſię ná dwadzieścia pięć Sieraſkierow z ktorych ieden ieſt Egiptu. Siedmiu w Europie á ſiedmnaſtu w Azyi; miaſto głowne całego Páńſtwa ieſt Konſtantynopol

TURQUOISE, ſubſt. f. (*Pierre précieuſe d'un bleu Turquin* ou *foncé.*) Callais, idis, fœm. Jaſpis aeri ſimilis. *Plin.* TURKUZ Kamień modry.

TUTE'LAIRE, adject. maſc. & fœm. Tutelaris & hoc tutelare. adj *Vlp.* Cuſtos, odis, com. gen *Cic.* OBRONCA záſzczycaiący.

LES DIEUX *Tutélaires,* ou *Les Dieux proſecteurs.* Dii Tutelares. OBRONCY Bogowie domowi.

TUTELLE, ſubſt. fœm. (*Protection.*) Tutela, æ, fœm. *Cic.* OBRONA opieka záſzczyt.

TUTELLE, (*La charge d'un tuteur qui a ſoin du bien des mineurs.*) Tutela, æ, fœm. OPIEKA. **Eſtre en tutelle* ou *ſous la puiſſance d'un tuteur.* Eſſe in alicujus tutelâ. In tutoris poteſtate eſſe. *Cicer.* *Zoſtawać w opiece. **Eſtre hors de tutelle.* Venire in ſuam tutelam. *Fabol.* Sui juris eſſe. *Wyniść z opieki. **Il eſt hors de tutelle.* Factus eſt ſuæ tutelæ. *Vlp.* *Wyſzedł z opieki.

TUTEUR, ſubſt. m. (*Qui a ſoin de la perſonne & des biens d'un pupile.*) Tutor, oris, m. *Vlp.* OPIEKUN.

Tuteur inſtitué par teſtament. Teſtamentarius Tutor. *Vlp.* Opiekun naznaczony teſtamentem.

QUI EST TUTEUR *conjointement avec un autre.* Con-

tutor,

tutor, oris, maſc. *Vlp.* WSPOŁ OPIEKUN z kim.

TUTRICE, ſubſt. f. Quæ curat pupilli bona & illius perſonam. OPIEKUNKA.

TUTHIE, ſubſt. f. (*La vraye tuthie eſt ce qui s'éléve du cuivre lors qu'on le fond, & qu'on le purifie.*) Tutia, æ, fœm. TUCYA prawdziwa perz miedziany,

Tuthie fauſſe, eſt la calamine & propremeut le. Spondium, ii, neut. TUCYA faſzywa ſadze z hut miedzianych.

Tutoyer on prononce *Tutayer.* (*Traiter quelqu'un d'une maniere incivile en luy parlant par toy.*) Inurbanè aliquem appellere. TYKAC komu mowić mu ty.

TUYAU, ſubſt. maſc. (*Le montant du bled qui eſt creux*) Calamus. Culmus, i, maſc. *Virg. Cicer.* SŁOMA kłącze zboża zdzbło ná ktorym ktoś ſtoi.

Tuyau. (*Canal.*) Tubus, tubi, m. *Var.* Rura.

PETIT TUYAU. Tubulus, tubuli, m. *Colum.* RURKA.

TUYAU DE TERRE. Tubulus fictilis. *Colum.* RURKA gliniana. **De plomb.* Tubus plumbeus. *Ołowna.

Tuyau de plume. (*Ce qui eſt creux dans une groſſe plume d'oiſeau.*) Pennæ caulis, m. & f. *Plin.* Pioro.

Tuyau d'orgues. Tubus, i, m. Fiſtula, æ, fœm. Piſzczałki w organach Rejeſtr.

TYKOCZIN, (*Ville forte de Pologne dans la Podlaquie.*) Tykocinum, i, n. TYKOCIN Miaſto Polſkie obronne ná Podlaſzu.

TYMPANISER *quelqu'un.* (*Luy faire des reproches en public.*) Aliquem convitiari. *Plaut.* Gravia & turpia probra altâ voce jacere in aliquem. *Petr.* Convitio aliquem proſcindere. *Suet.* Convitiis conſectari. *Cicer.* Verberare convitio os alicujus. *Hor.* ZŁAIAC koko publicznie zgromić zbeſztać ſkalwakować, zelżyć przy ludziach.

TYPE, ſ. m. (*Copie d'un modéle.*) Typus, i, m. *Cic.* MODEL kſztałt.

TYR, (*Ville de Phénicie.*) Tyrus, Tyris, f. *Cic.* TURECKIE Miaſto.

TYRAN, ſubſt. maſc. (*Uſurpateur d'un Eſtat.*) Tyrannus, i, maſc. TYRAN gwałtem ſobie przywłaſzczaiący Páńſtwo, lub kray iáki.

TYRAN ſe dit auſſi *d'un Prince qui abuſe de ſon autorité, & qui traite durement ſes ſujets.* Tyrannus, i, m. TYRAN okrutny ciężki poddanym.

TYRANNE, ſubſt. f. (*Femme qui agit en Tyran & avec un empire abſolu.*) Tyrannica mulier, quæ durè & imperiter imperat. TYRANKA okrutnica.

TYRANNIE, ſubſt. fœm. (*Empire illégitime, cruel & violent.*) Tyrannis, tyrannidis, fœm. *Cicer.* TYRANSTWO Pánowanie gwałtowne poniewolne nieſłuſzne. **S'emparer de la tyrannie.* Occupare tyrannidem imperio improbo. *Phæd* *Tyrańſtwem opanować. **Détruire la tyrannie.* Deſtruere tyrannidè. *Quint.* *Zrzucić iarzmo tyrańſkie znieść Tyranią.

Tyrannie de nos paſſions. Libidinum impotens dominatus, ûs, m. Tyrańſtwo paſſyi własnych.

TYRANNIQUE, adj. m. & . Tyrannicus, ea, cum. *Cic.* TYRANSKI.

TYRANNIQUEMENT, adv. Tyrannicè. Durè. *Cicer.* TYRANSKO.

TYRANNIZER. In aliquem tyrannicè sævire. Durè, & crudiliter aliquem vexare, divexare. TYRANNIZOWAC okrutnie się z kim obchodzić.

TYRNAW, (*Place forte de Hongrie.*) Tirnavia, æ, fœm. TYRNAW Forteca Węgierſka.

(Elle eſt dans le Comté de Presbourg.) Leży to miáſto w Hrabſtwie Preſzburſkim.

V.

V.

V' Vingtiéme Lettre de l'Alphabet & la cinquiéme des voyelles. Il y a des *V* conſonnes qui ſont marquez ainſi dans les Grammairiens *V.* La prononciation de l'*u* telle que nous l'avons, vient de l'ancien Gaulois, car tous les peuples du Ponant prononcent *ou.* V Dwudziesta w Francuſkim dwudziesta w tora w Alfabecie Polſkim y litera łácińſkim piąta między wokalami ieſt W álbo V. Konſona U. Wokala: prononcyacya tey litery w Francuſkim rożni ſię od wſzyſtkich innych záchodnich národow, y pochodzi z ſtaroświeckiey Francuſzczyzny, inſze záś wſzyſtkie narody záchodnie U twardo wymawiaią.

V eſt une lettre numérale qui vaut cinq cens & quand il y a un tiret deſſus, elle marque cinq mille. V. litera liczbę znáczyła u dawnych ſco. á z tytlem znaczyła ſoco. teraz liczbą Kościelną 5 znaczy.

VA, (*Troiſiéme perſonne du verbe* ALLER.) IDZ. **Je vas, tu vas, il va. Tout va bien chez voſtre mere, & j'en prends ſoin.* Apud matrem rectè eſt, apud matrem eſt ut volumus, eaque mihi curæ eſt *Cic.* *Idę idzieſz idzie wſzyſtko dobrze u matkiwoiey ſię wiedzie y iá mám ſtáranie oniey. **La choſe va autrement que vous ne penſez* Longè aliter ſe res habet, ac tibi videtur *Cic.* *Inaczey ſię rzecz ma niż myśliſz.

VA eſt auſſi la ſeconde perſonne de l'impératif. *Va devant je te ſuis.* I præ, ſequar. *Terent.* IDZ wprzody iá zá tobą. **Va devant, ſi tu es ſi preſſé.* I ſanè, ſi quid feſtinas magis. *Idźże ſobie kiedy ci iák pilno. **Va-t-en, retire toy d'icy.* Abi, abeas. *Ter.* *Idź precz won z tąd.

VA ſe met ſouvent comme une interjection. *Va, tu es un brave homme.* Abi, virum te judico. *Terent.* IDZ nie praw. Idź niczego ci **Va, tu ne ſçais pas empaumer les gens.* Abi, neſcis ineſcare homines *Terent.* *Idź nie umieſz z ludźmi poſtąpić nieumieſz ich ująć użyć.

VACANCES, ſubſt f. (*Suſtenſion d'affaires & d'eſtudes.*) Vacatio, onis, f. Feriæ, arum, f. pl. *Var. Phæd.* WAKACYE od ſpraw od náuk.

VACANCE, *d'une charge, d'un bénéfice.* Munus vacuum, muneris vacui, neut. WAKUIĄCY urząd wákuiące *beneficium.*

VACANT, maſc. VACANTE, fœm. (*Qui vaque.*) Vacuus, vacua, vacuum. *Cic.* WAKUIĄCY wakuiąca prożny pusty.

Vne terre vacante. Prædium vacuum, prædii vacui, neut. FOLWARK pusty, grunt pusty. Puſtka.

VACARME, ſubſt m. (*Bruit, tintamarre, tumulte qu'on fait.*) Convitum, convitii, neut. Turbæ, arum, fœm. plur. Tumultus, ûs, maſc. *Cic.* HAŁAS zgiełk tumult trzask niepokoy

FAIRE *vacarme* ou *du vacarme.* Convitium facere, tumultuari, Turbas facere. *Cicer.* HAŁAS czynić.

VACATION, ſubſt. fœm. (*Métier.*) Ars, artis. Artificium, ii, neut *Cic Petr.* WOKACYA ſtan Profeſſya kunſzt Rzemieſło kondycya,

ESTRE *de quelque vacation.* Artem *ou* artificium aliquid exercere, factitare. *Cic. Hor.* BYC iákiego konſztu bawić ſię iákim kunſztem lub Rzemioſłem. **J'ay réſolu de luy faire apprendre quelque vacation.* Deſtinavi illum artificium docere. *Petr.* *Myślę go dać uczynić kunſztu iákiego.

VACATION, (*Action par laquelle on vaque à quelque affaire.*) CZAS dány ná co. **On a employé deux vacations à voir ce procés.* In hac lite cognoſcendâ duæ horæ inſumptæ ſunt, *ou* per duas horas huic liti cognoſcendæ vacavimus. *Dwa dni záſiadano nád tą ſprawą.

VACATIONS ſe dit auſſi *au Palais pour vacances, lorſque le Palais ceſſe.* Juſtitium, juſtitii, neut. *Cic.* LIMITA ſądow kiedy odwołuią ſądy ná iáki czas, y wakuie Trybunał, Grod &c. Ze ſię nieſądzą ſprawy áż do pewney záłożoney kádencyi.

PUBLIER *lés vacations.* Juſtitium edicere & intermittere jurisdictionem. *Cic.* OBWOŁAC limitę.

Pendant les vacations. Prolatis rebus. *Plaut.* Dum judicia ſilent. *Cic.* Juſtitio indicto. Podczas limity zá limity.

VACHE, ſubſt. fœm. Vacca, vaccæ, *Cic.* Bos, bovis, f. *Virg.* Bos lactaria, bovis lactariæ, fœm. *Col.* Bos fœmina,

Bovis fœminæ, fœm. KROWA klępa,

VACHE *qui a bien du lait.* Lactaria bos, fœm. *Colum.* KROWA wiele mleka daiąca. **Vache ſtérile.* Vacca ſterilis. *Virg.* Tura, æ, fœm *Colum.* *Krowa iáłowa. **Vache pleine.* Horda hordæ, *Var.* *Krowa cielna. **Vache qui a velé.* Vacca fœta, fœm. *Virg.* *Krowa ocielona krowa po cielęciu.

JEUNE *vache.* Vitula. Bucula. Juvenca. Vaccula, æ, fœm. *Virg. Plin.* JAŁOWICA Jáłoſka.

DE VACHE, Vaccinus, a, um. *Plin.* KROWI Krowia.

ON APPELLE vache dans les marais ſallans, *des Meulons de ſel.* Strues ſalinarum, *genit.* Struis ſalinarum, fœm. Salis congeſti acervus. SOL ná kupie z ſypowana kupy ſoli.

ESTABLE *à vache.* Bubile, lis, n. *Colum.* Bovile, is, n. *Phæd.* OBORA ſtaynia ná krowy.

LAIT *de vache.* Lac vaccinum. Bubulum, neut. *Plin.* MLEKO krowie.

ON DIT proverbialement qu'*Vn homme a mangé de la vache enragée*, pour dire qu'*il a bien patis & ſouffert.* Multa dura ſuſtinuit. Nácierpał ſię doſyć.

Il viendra un temps que les vaches auront à faire de leurs queuës, pour dire qu'*on aura beſoin un jour de ceux qu'on mépriſe.* Erit aliquando, cùm opera illius quem negligimus, nobis erit uſui. PRZYIDZIE ten czas że ſię krowie ogon przyda ná co; przyſłowie francuſkie: to ieſt że nie trzeba nikogo ták poſponować áby ſię niemiáł kiedy ná co przydać.

Faire une vache à lait d'une affaire, la tirer en longueur pour dire en avoir plus de profit. Rem protrahere quæſtûs *ou* emolumenti causâ. Zwłoczyć rzecz dlá pożytku ſwego.

La où la vache eſt liée, il faut qu'elle broute, pour dire qu'*il ſe faut contenter de ſon eſtat.* Suâ quiſque ſorte contentus vivit *Hor.* Contentus ſit ſuis ſedibus *ou* velit pati quod natura dedit. *Phæd.* Każde bydlę niech ie użłobu gdzie ie poſtawią, á przed drugim niech nie ſiąga paſzy to ieſt niech każdy ſwoim ſię ſtanem y ſzczęściem kontentuie.

VACHER, ſubſt. maſc. *Qui garde les vaches.*) Bubulcus, bubulci, maſc. *Phæd.* PASTUCH. **Eſtre vacher.* Bubulcitari, (or, aris, atus ſum.) *Plaut.* * Być páſtuchem.

VACHE'RE, ſubſt. f. (*Celle qui garde les vaches.*) Bubulca, æ, fœm. PASTERKA

VACHERIE, ſubſt f. (*Eſtable à vaches.*) Bubile, bubilis, neut *Colum.* OBORA ná krowy.

VACIET, ſubſt. maſc. (*Troeſne qui fleurit noir*) Vaccinium, *ou* Vacinium, ii, neut. *Virg.* KWIAT márcowy Jácynt; bronatno kwitnący.

VACILLANT, maſc. VACILLANTE, f. (*Qui branle, qui n'eſt pas ferme.*) Vacillans, antis, omn. gen. *Lucr.* CHWIEIĄCY ſię chwiciąca ſię nie ſtały.

VACILLANT, ſe dit au figuré, *Pour celuy qui eſt irréſolu, & qui ne ſçait à quoy ſe déterminer.* Vacillans, Titubans, antis. Incertus animi. *Cic.* CHWIEIĄCY ſię *niewłaśnie* wáżący ſię wątpliwy nierozmyślony u ſiebie, y niewiedzący czego ſię trzymać, na co ſię odważyć.

VACILLATION, ſubſt. fœm. (*Variation dans ſes réponſes & dans ſon ſentiment.*) Vacillatio, Varietas, varietatis, fœm. *Cic.* MYLĄCY ſię myſkuiący w ſłowach.

VACILLER, (*Branler, n'eſtre pas ferme.*) Vacillare, Titubare *Quint.* CHWIAC ſię trząść ſię nie być ſtałym trząść ſię. **Il vacille, il chancéle d'avoir bon.* Ex vino vacillat, titubat. *Quint.* * Zátacza ſię od piiáństwa. ** Les teſmoins ne vacillent point dans leurs réponſes.* Fides teſtium in reſponſis non vacillat, ſibi conſtant teſtes. *Zgadzáią ſię świadkowie w świadectwach ſwoich. ** Il vacille dans ſon ſentiment.* In ſuâ ſententiâ incertus fertur. * Nieſtateczny nieiednoſtayny w zdaniu w przedſięwzięciu ſwoim, chwieiącego ſię y nie iednoſtaynego umyſłu.

VACUITE', ſubſt. fœm. (*Le contraire de la plénitude*) Inanitas, atis, fœm. *Plaut.* Vacuitas, atis, fœm. *Cic.* PROZNOSC czczość iako náczynie prożne nie ná pełnione niczym.

VAGABOND, maſc. VAGABONDE, fœm. (*Qui erre çà & là, qui n'a ni feu ni lieu.*) Erro, erronis, maſc. *Hor.* Homo vagus. *Cicer.* Vagabundus. *Sen.* BŁĄKACZ tułacz błąkaiący ſię. **Eſtre vagabond.* Vagari, (or, aris, atus ſum.) Errare, (erro, as, avi, atum.) *Cic. Plaut.* * Błąkać ſię tułać ſię.

VAGUE, ſubſt. f. (*Elévation de la ſurface de l'eau, qui ſe fait par l'agitation des vents.*) Fluctus, fluctus, maſc. *Cicer.* FALA ná wodzie od wichrow.

La mer fait des vagues. Fluctuat mare. *Plaut.* Ná morzu fale powſtaią.

VAGUE, adject. maſc. & fœm. (*Qui s'eſtend trop loin, ſans eſtre déterminé.*) Vagus, vaga, vagum. *Cicer.* PROZNY mowa prożna nic pewnego áni wyraźnego w ſobie nie maiąca.

VAGUE, ſe dit en ce ſens au figuré, *Vn diſcours vague & trop eſtendu.* Vaga oratio. *Cic.* MOWA prożna ſłow nic wyraźnie nie znáczących pełna. **Il ne fait que des diſcours vagues qui n'aboutiſſent à rien.* Sermones vagos & inanes loquitur & ſine re. *Prożna tylko mowa nic nieznacząca.

VAGUER, (Mot bas & poupulaire.) *Errer çà & là, eſtre vagobond.* Vagari, (or, aris, atus ſum.) depon. *Plaut.* BŁĄKAC ſię tułać ſię.

VAHAL, ſ. m. (*Fleuve des Pays-Bas, qui eſt une branche du Rhin qu'on nomme à Nimégue le* VAHAL.) Vahalis, is, maſc. WAHAL rzeka w Niemczech odnoga Renu pod Nemauzem płynąca.

VAILLAMMENT, adv. (*D'une maniére courageuſe & hardie.*) Strenuè. Viriliter. Animosè. intrepidè. *Cic.* SMIAŁO odważnie mężnie.

VAILLANCE, ſubſt. fœm. (*Bravoure.*) Virtus bellica, virtutis bellicæ, f. Fortitudo, inis, fœm. *Cic.* ODWAGA ſerce śmiałość męſtwo.

VALLANT, maſc. VALLANTE, fœm. (*Brave, qui a de la vaillance & de la bravoure.*) Fortis & hoc forte. Strenuus, a, um. Animoſus, a, um. *Cic.* ODWAZNY mężny ſerca dobrego.

VAILLANT. *Sorte de participe du verbe* VALOIR, maſc. (*Ce que chacun poſſéde.*) Quod quiſque poſſidet *ou* habet in loculis. TYLE ták wiele maiący ważący. **Nous n'avions pour tout vaillant, que deux petites pieces de monnoye, que nous deſtinions à acheter des lupins* Sed præter unum dipondium, ſicilicumque quibus lupinos deſtinaveramus mercari, nihil erat ad manum. *Petr.* *Że wſzyſtkim niemicliśmy tylko dwa pieniążki y tyle wſzyſtkiego náſzego, y tośmy iuż náznaczyli ſobie ná kupienie bobu. **Il n'a pas vaillant un double.* Huic haud peculi nummus eſt plumbeus. *Plaut.* Y ſzeląga niema.

VAIN, maſc. VAINE, fœm. (*Qui n'eſt point ſolide.*) Vanus, vana, vanum. Inanis & hoc inane. Caſſus, caſſa, caſſum. *Cic.* PROZNY nikczemny bez fundamentu ná czym ſię záſadzać niemożna. **De vaines penſées.* Inanes cogitationes. *Cic.* *Prożne myśli. **Vne craine vaine.* Vanus metus. Timor vanus & inanis. *Cicer.* * Prożna baiaźń. **Vne vaine eſpérance.* Spes vana. *Quint.* Spes inanis, futilis, fallax. *Cic.* *Prożna nádzicia.

VAIN en morale ſignifie *Glorieux, qui a bonne opinion de ſoy.* Vanus. *Juv.* Glorioſus, a, um. Inanis gloriæ avidus, cupidus, ſtudioſus, a, um. *Cic. Plaut.* PROZNY człowiek o ſobie wiele trzymaiący chluby prożney y wyſokiego o ſobie rozumienia pełny.

EN VAIN, (*Inutilement.*) In vanum. *Quint-Curt.* Inutiliter, incaſsùm, fruſtrà, nequicquam. *Cic.* PROZNO, Daremnie, niepotrzebnie.

VAINCRE, (*Surmonter en guerre.*) Vincere, (vinco, vincis, vinci, victum) Devincere. Superare Debellare. act. acc. *Cic. Liv.* ZWYCIĘZYC zwycięſtwo otrzymać záwoiować.

SE CONFESSER *vaincu.* Se victum fateri, *ou* herbam dare. DAC ſię zá zwyciężonego.

S'EN ALLER *vaincu.* Diſcedere inferiorem, pro victo abire *Cic.* ODEYSC z przegraną. **Aiſe à vaincre.* Vincibilis & hoc vincibile, adj *Ter.* *Ktorego łatwo zwyciężyć.

VAINCRE *quelqu'un, le ſurpaſſer en quelque choſe.* Aliquem re aliquâ vincere, ſuperare, excellere, præire, præcurrere. *Cic.* ZWYCIĘZAC przezwyciężać w czym kogo przechodzić go przewyższać w czym.

VAINCRE, (*Applanir, ſurmonter.*) Vincere. Superare. ZWYCIĘZYC przebyć przekonać przemoc. **Vaincre les difficultez des lieux* Difficultates locorum vincere. *Cæſ.* *Przebyć trudne przeprawy.

VAINCRE ſe dit figurément en choſes morales. Animum vincere. *Plaut.* ZWYCIĘZYC ſiebie ſamego w czym. **Vaincre l'envie qu'on a de ſe venger.* Amorem vindictæ ſuperare. *Petr.* *Zwyciężyć ſię w zemście. **Se laiſſer vaincre à la douleur.* Dolori ſuccumbere. *Cic.* *Dać gorę nád ſobą żalowi. **J'ay vaincu ſon opiniaſtreté.* Expugnavi illius pertinaciam. *Cicer. Petr.* *Zwyciężyłem przekonałem upor iego.

Elle laiſſe vaincre ſa conſtance. Paſſa eſt frangi ſuam pertinaciam. *Petr.* *Dała ſię náoſtatek zwyciężyć w uporze.

VAINNEMENT, adv. (*Inutilement.*) Fruſtrà. Inutiliter. Incaſſum. *Cic.* PROZNO nádaremnie.

Vainement, (Par vanité.) Glorioſè, *ou* glorioſiùs. *Cic.* Prożno z prożnością z chlubą prożną.

VAINQUEUR, ſ.m. (*Qui ſurmonte ſon ennemy.*) Victor, oris, m *Cic.* ZWYCIĘSCA.

VAISSEAU, ſubſt. maſc. (*Vtencile creux de quelque matiére que ce ſoit dans lequel l'on met des choſes ſéches ou liquides.*) Vas, vaſis, neut. *Cicer.* Vaſa, orum, neut. plur. *Cicer.* NACZYNIE wſzelakie głębokie ná rzeczy ſuche lub mokre.

Vaiſſeau d'airain. Æreum vas. *Plin.* Náczynie ſtátek. miedziany. *D'argent.* Argenteum. *Colum.* *Srebrny. *D'eſtain.* Stanneum. *Cynowy. *De terre.* Fictile, Figlinum. Luteum. Teſtaceum. *Plin. Cic.* *Gliniany ſtatek.

Vaiſſeau à mettre du vin. Vinarium vas. *Cicer.* Náczynie ſtatek winny. *Vaiſſeau à mettre du lait.* Sinus, ûs, maſc. Sinũ, ſini, neut. *Plaut. Virg.* *Náczynie mleczne bánia ná mleko.

Si un vaiſſeau n'eſt bien net, tout ce que vous y mettez, s'aigrit. Niſi vas ſincerum ſit, quodcunque infundis, aceſcit. *Hor* Jeżeli ſtatek nie będzie czyſty wſzyſtko co w niego wleieſz kwaśnieie.

PETIT *vaiſſeau.* Vaſculum, li. neut. *Plin.* NACZYNKO małe.

Vaiſſeau ſur mer. Navis, is, fœm. Navigium, gii, n. *Voyez* NAVIRE. STATEK okręt ná morzu.

Vaiſſeau de charge ou *vaiſſeau marchand.* Navis oneraria, æ, f *Cic.* Navis gravis *ou* frumentaria. *Cæſ.* Corbita, æ, f. *Plaut.* STATEK Kupiecki.

VAISSEAU *de paſſage.* Navis actuaria, fœm. *Cicer.* Navigium actuarium. neut. *Cæſ.* STATEK Bat Barka do przeprawy. *Vaiſſeau de guerre.* Navis præſidiaria. *Cæſ.* *Statek woienny.

Vaiſſeau pour aller à la découverte des ennemis. Navis ſpeculatoria. *ou* Cataſcopium, ii, neut. *Cic.* *Barka podiazdowa ſzpiegowa czatowa.

VAISSEAU *de pirate.* Navis prædatoria. *Liv.* Piratica, *Quint.* Myoparo, onis, maſc. *ou* piraticus myoparo. *Cycer.* BARKA morſkiego náiezdnika łodź Rozboynicza Okręt náwa ſtatek rozboyniczy.

Baſtir un vaiſſeau. Návem ædificare, conſtruere, inſtituere, inſtruere. *Cicer.* Mieć kilkanaście naw gotowych ze wſzyſtkim porządkiem wyſtawić ſtatek okręt ſzkutę náwę &c. *Briſer ſon vaiſſeau au port, échoüer.* Evertere. Frangere navem in portu. *Cicer.* *Rozbić okręt ſtatek ná lądzie utonąć. *Equiper un vaiſſeau.* Armare. Adornare navem. *Cæſ.* *Porządkiem y wſzelakiemi potrzebami okręt ſtatek &c. opatrzyć *Mettre les vaiſſeaux en mer.* Moliri naves à terrâ. *Liv.* Trahere ſiccas carinas. *Horat.* Siccas naves. *Cæſ.* *Ná wodę z lądu okręty ſpuſzczać. *Monter ſur ſes vaiſſeaux.* Conſcendere navem, in navem. *Cic.* *Wſiąść ná okręt &c. *Se retirer ſur ſes vaiſſeaux.* Confugere in naves. *Cæſ.* *Uciekać do ſwoich okrętow.

VAISSELLE, ſubſt f. (Terme collectif.) *Vaſes dont on ſe ſert à table & à la Cuiſine.* Vaſa, vaſorum, neut. pl. *Cic.* NACZYNIA wſzelakie ſtołowe kuchenne.

Vaiſſelle de cuiſine. Coquinaria vaſa. Náczynia ſtatki kuchenne. *Vaiſſelle de table.* Convivalia vaſa. *Liv.* *Náczynie ſtołowe.

VAISSELLE *d'argent.* Argentea vaſa. *Hor.* Argentum factum. *Suet.* NACZYNIA ſrebrne ſrebra ſtołowe, *Vaiſſelle terre.* Samia vaſa Factilia vaſa. *Náczynie ſtatki gliniane.

VAL, ſubſt. maſc. VALON. (*Vallée.*) Vallis, is, fœm. DOLINA padoł,

VALABLE, adjct. maſc. & f. (*Juſte, légitime.*) Juſtus. Legitimus, *Plin.* DOBRY ważny iák ſię należy przyzwoity,

VALABLEMENT, adv. Juſtè. Legitimè. *Cic.* PRZYZWOICIE należycie ważnie.

VALE'RIANE, ſubſt. f. (*Plante médecinale qui croiſt en France ſur les montagnes.*) Valeriana, æ, fœm. Nardus ſilveſtris, nardi ſilveſtris, fœm. *Plin.* WALERYANA ziele nardus leśny.

VALACHIE *ou* VALAQUIE. (*Principauté de l'Europe, qui faiſoit partie de l'ancien Royaume de Hongrie.*) Valachia, fœm. WOŁOSKIE Páństwo wołoſka ziemia zdawna część Kroleſtwa węgierſkiego. Wołochy,

VALET, ſubſt. maſc. (*Serviteur.*) Famulus. Servus, i, maſc. Miniſter. tri, maſc. Puer, pueri, maſc. *Cic.* *Plaut.* SŁUGA. *Voſtre valet.* Puer abs te. *Cic.* *Sługa twoy, ſługa uniżony.

VALET *de Chambre.* Cubicularius, ii, maſc. *Petr. Cic.* SŁUGA Jzdebny, pokoiowy *Kamerdyner.*

PREMIER *valet de Chambre.* Cubicularium decurio, onis, maſc. Cubiculo præpoſitus. *Suet.* STARSZY Jzdebny,

VALET *de la garderobe* ou *de garderobe.* Supellecticarius, ii, maſc. *Petr.* SŁUGA ſzatny,

VALET *de pied.* Servus à pedibus (*mis ſeul, en ſous-entendant* ſervus.) Servus ad pedes. *Mart.* Circupedes. *Mart.* Curſor, oris, maſc *Petr.* SZTAFIR, ſługa pieſzo ſłużący. Lokay, Páchołek, Háyduk,

VALET *d'écurie* ou *d'étable.* Stabularaius, ii, maſc. *Var.* MASZTALERZ ſtaienny ſługa.

VALET ou *Enfant de cuiſine.* Puer coquorum. Miniſter culinarius, miniſtri culinarii, maſc. KUCHENNY Poſługacz, chłopiec kuchenny, kuchta,

VALET *d'armée.* Calo, calonis, maſc. *Cic.* CIUROWIE obozowi,

MAISTRE *valet.* Servus atrienſis, m. *Ter.* SŁUGA odzwierny álbo wrotny,

ESTRE *valet.* Servire apud aliquem, ſervire ſervitutem apud aliquem. *Ter.* Servire alicui ſervitutem. *Plaut.* Eſſe ſub aliquo. *Petr.* SŁUZYC, być ſługą. * *C'eſt un fort bon valet.* Servus haud illiberalis, ſervus pergraphicus. *Plaut.* Servus ex ſententiâ. *Ter. Plaut.* *Bárdzo dobry zniego ſługa, * *Il y a beaucoup à ſouffrir lors qu'on eſt valet.* In ſervitute experiunt multa iniqua. *Plaut.* *Kto ſłuży wiele cierpić muſi, **Il ne fait pas bon eſtre valet d'un homme riche.* Opulento homini hoc ſervitus dura eſt, hoc magis miſer eſt divitis ſervus. *Plaut.* *Tym gorſza ſłużba im większemu Pánu im bogatſzemu ſłużyſz, **Les femmes qui ont apporté beaucoup en mariage, veulent que leurs maris ſoient leurs valets.* Mulieres ſibi viros ſubſervire poſtulant feroces & dote fretæ. *Plaut.* *Biáłogłowy ktore w małżeńſtwie wielki wnioſek máią; Mężow ſwoich nie zá mężow ále zá ſług pieniędzmi záphaconych poczytaią,

Tel maiſtre, tel valet. Planè qualis dominus, talis & ſervus. *Petr.* Domini ſimilis ſervus. *Ter.* Jáki Pán, iáki ſługa,

VOSTRE *valet* (*mis abſolument*) *Adieu.* Valc *au ſingulier*, valete *au plurier.* Náyniższy ſługa,

ON APPELLE un valet de carreau, *Vn homme de néant, un malheureux.* Homo nauci *ou* nihili. *Plaut.* Homo dupondiarius. *Petr.* HULTAY łádaco,

VALETAILLE, ſubſt. f. (*Nom collectif, troupe de valets.*) Servorum grex, gregis, m. (Mot trivial & de mépris.) CZELADZ ſłudzy,

VALETER, (Mot bas & de mépris,) *Faire le bon valet, ramper, faire ſervilement ſa cour à quelqu'un pour avoir quelque choſe de luy.* Serviliter alicui famulari, ancillari, (or, aris, atus ſum.) *Plaut.* Nádſkakiwać komu iáko ſługa náy podleyſzy,

VALE'TUDINAIRE, adject. maſc. fœm. (*Infirme, ſujet à des infirmitez.*) Valetudinarius, a, um. *Celſ.* Valetudine infirmus, a, um CHORY chorowity ſłaby często západaiący, **Qui eſt valetudinaire.* Infirmâ *ou* incommodâ valetudine. *Cic.* *Chory chorowity ſchorzały choruiący,

VALEUR, ſubſt. fœm. (*Vaillance, grandeur de courage.*) Virtus bellica, *ou* virtus (*ſeul.*) *Cic.* MĘSTWO, odwaga, ſerce. **La valeur eſt d'un prix ineſtimable, & eſt préférable à toutes choſes.* Virtus præmium eſt optimum, & omnibus anteit. *Plaut.* *Męſtwo rzecz ſzacunku wielkiego nád inſze wſzyſtkie záchnieyſza.

VALEUR. (*Le prix d'une choſe, ce qu'elle vaut.*) Pretium, pretii, n. CENA ſzacunek, po czemu co warto, **On vous donnera la meſme valeur en argent.* Argentum argento exæquabitur. *Plaut.* *Tęż ważność odbierzeſz pieniędzmi gotowemi, **Vn homme de nulle valeur.* Trioboli homo, homo nauci & nullius pretii. *Plaut.* * Człowiek nic wart nic nieważący nikczemny

ON DIT *ce jardin contient la valeur de trois arpents* ou *la quantité de trois arpents.* Hic hortu complectitur tria jugera. TEN ogrod má w ſobie trzy ſtaia. **Il luy a tiré la valeur,* (*ou mieux en françois*) *la quantité de trois onces de ſang.* Detraxit ipſi tres uncias ſanguinis. * Trzy uncye krwi mu upuścił.

ON

ON DIT auſſi *Mettre une terre en valeur, la bien cultiver & l'amender.* Agrum colendo feracem reddere. GRUNT rolą do pożytku przyprowadzić.

VALEUREUSEMENT, adv. ſtrenuè. Fortiter. *Cic.* ODWAZNIE śmiało mężnie.

VALEUREUX, maſc. VALEUREUSE, fœm. (*Qui a de la valeur & du courage.*) Generoſus, a, um. MĘZNY odważny śmiały.

VALIDE, adject. maſc. & fœm. (*Vigoureux, qui eſt ſain & entier.*) Valens, entis, omn. gen. Validus, a, um. *ou* corpore validus. *Tacit.* ZDROWY, czerſtwy, duży ſilny potężny.

VALIDE. (*Valable en terme de Palais.*) Validus, a, um. Letigimus, a, um. Ratus, a, um. *Cicer.* WAZNY ſłuſzny.

VALIDEMENT, adv. (*Legitimement.*) Juſtè. Legitimè. *Cic.* SŁUSZNIE ważnie.

VALIDER. (*Rendre valable, faire ſubſiſter un acte en juſtice.*) Efficere aliquid firmum ac ratum *ou* facere ratum ac firmum. (Terme de Pratique.) POTWIERDZIC co prawem ſądem.

Validité d'un acte en juſtice. Rata auctoritas, ratæ auctoritatis, f. *Cic.* Ważność dekretow praw w ſądzie.

VALISE, ſubſt. fœm. Hippopera, æ, fœm. *Sen.* Vidulus. viduli, maſc. *Plaut.* TŁOMOK Baul waliza ſkrzynka okrągła w ſkorę obita.

VALLE'E, ſubſt. f. Vallis, vallis, f. *Cic* DOLINA padoł. **Vallée entre les montagnes.* Convallis, is, f. *Dolina między dwiema gorami row parowa. **Vallée d'arbres.* Condenſa vallis arboribus. *Liv.* *Laſek w dolinic.

VALOIR. (*Eſtre d'un certain prix qui tombe ſous l'eſtimation.*) Valere, (valco, vales, valui, itum.) *Cicer.* WAZYC co być wart.

Le boiſſeau de bled ne vaut que trois deniers. Ternis denariis eſt tritici modius. *Cicer.* Korzec zboża po trzy pieniąſzki. **Ne donner qu'un denier de ce qui en vaut dix.* Emere denario, quod ſit mille denariûm. *Cicer.* *Kupić zá groſz co ſię dziesięciu ſtoi.

Valoir. (*Rendre. Rapporter.*) Ferre. Reddere. *Ter. Var.* Przynoſić czynić co do pożytku. **Cette terre me vaut* ou *me rapporte tous les ans mille écus, j'en retire tous les ans mille écus.* Ex his prædiis talenta argenti bina quotannis capio. *Ter.* *Ta wieś ten folwark czyni mi co rok tyſiąc talerow. **Cette terre vaut beaucoup mieux qu'autrefois.* Ager nunc multo pluris eſt, quàm tunc fuit. *Cic.* *Ta wieś więcey lepiey czyni niż przedtym. **Il n'y a point de terre ni meilleure ni d'un plus grand revenu.* Non eſt ager melior, nec pretii majoris. *Ter.* *Nie maſz wſi lepſzey áni intratnieyſzey **Il ſçait faire valoir le talent.* Artem ſuam maximo quæſtui habet. *Umieć ſobie pożytek uczynić.

VALOIR. (*Eſtre de prix.*) Valere. WAZYC być wartym. * *J'ay crû en moy-meſme que vous valiez beaucoup.* Te maximi pretii eſſe judicavi. *Ter.* *Rozumiałem u ſiebie ze coś wiele ważyſz żeś coś ſiſa wart. **Il vaut ſon peſant d'or, il vaut trop.* Hunc hominem decet auro expendi. *Terent.* *Nieoſzacowany. **Il valoit mieux au bout de ſon petit doigt, que vous ne valez en tout voſtre corps.* Hujus unguis pluris erat, quem tu totus es. *Petr.* *Więcey u niego ważę obrzynek paznokcia niż ciebie całego. **Vn ſeul témoin oculaire vaut mieux que dix, qui ne ſçavent les choſes que par oüi-dire.* Pluris eſt oculatus teſtis, quàm auriti decem. *Terent.* *Jeden świadek oczywiſty więcey waży niż dziesięciu co tylko ſłyſzeli. **Il ne vaut pas l'eau qu'il boit* Non valet lotium ſuum. *Petr.* * Niewart śmieci po ktorych chodzi nie wart wody ktorą pije.

Celuy qui eſt pareſſeux vaut moins que rien. Nimis nihil eſt, qui piger eſt. *Plaut.* Leniwy nic nie wart. **Cela ne valoit pas la peine.* Hæc res non tanti fuit. *Cicer.* *To nie warto było y pracy żal ſię Boże y pracy.

FAIRE *valoir une choſe.* Venditare, jactare aliquid. *Cic.* Aliquid magnum facere. *Cic.* UDAWAC co, udawać ſwoią rzecz umieć ſwoie udać umieć czego záżyć ſzczycić ſię z czym **J'ay fait valoir la faveur que vous m'avez fait.* Beneficium à te acceptum magnificè prædicavi. extuli. *Szczyciłem ſię głośno łaſką twoią. **Faire valoir à quelqu'un un bienfait imaginaire.* Imputare alicui vanum beneficium. *Ter.* *Jákieś dobrodzieyſtwa komu wymawiać y udawać do ktorych ſię on nie zna. **Il ſçait faire valoir les choſes.* Novit rebus addere

pretium. *Plin.* *Umie ſwoie udać wie gdzie y iák czego záżyć ná pożytek. **Je n'ay jamais connu perſonne, qui ſit ſi bien valoir ce qu'il diſoit, quoiqu'il ne dit rien qui vaille.* Nec cognovi quemquam, qui majori auctoritate nihil diceret *Cic.* *Niewidziałem nigdy człowieka ktoryby lepiey ſwoię rzecz udał choć nic do rzeczy powiada iáko on.

Valoir mieux. Longè præſtare. Lepſza ieſt lżeyſza znośnieyſza rzecz. **Il vaut mieux mourir, que de vivre avec deshonneur.* Mori ſatius eſt, quàm turpiter vivere. *Cic.* *Lepſza ieſt umrzeć niżeli żyć w ſromocie hańbie y ochydzie.

NE VALOIR *rien (parlant des choſes.)* Vitioſum aut deterius eſſe. *Cicer.* RZECZ nic warta. **Ces poſteaux ne valent rien, ils ſont tous vermoulus par le pied.* Hi poſtes vitioſi ſunt, improbi, *ou* carioſi. *Plaut.* *Te podwoie nic nie warte wſzyſtkie ſpruchniałe od ſpodu. **Ces fruits ne valent rien, ils ſont pourris.* Carioſa ſunt illa poma *ou* vitioſa. *Plaut.* *Te owoce nic niewarte zgniłe zrobaczałe. **Vne marchandiſe qui ne vaut rien.* Mala *ou* improba merx. *Plaut.* Vitioſa. *Towar nic warty.

NE *rien valoir (parlant des perſonnes.)* Nequam eſſe, impurum eſſe, inſignitè improbum eſſe nequiſſimum eſſe. *Plaut. Terent.* NIC wart nic dobrego ladaco co do oſob. **Il n'a rien fais qui vaille.* Improbè, perperam fecit omnia. *Cicer.* *Nic potym nic do rzeczy zrobił. **Il n'a rien dit qui vaille.* Nihil rectè loquutus eſt. *Nic do rzeczy powiedział.

VALLON, ſubſt. maſc. (*Petite vallée.*) Vallis, is, f. *Cic.* DOLINKA.

VAN, ſ. m. (*Inſtrument d'oiſter à vanner & à netoyer la bled.*) Vannus, vanni, m. Ventilabrum, ventilabri, n. *Virg. Var.* PRZETAK opałka do chędożenia y wyſiewania zboża.

VANDAISE, ſubſt. fœm. (*Poiſſon d'eau douce, qu'on nomme Dard.*) Jaculus, jaculi, maſc. STRZELEC ryba rzeczna.

VANEAU, ſubſt. maſc. (*Oiſeau de la groſſeur d'un pluvié, qui a les plumes de pluſieurs couleurs & le ventre blanc.*) Vanellus, vanelli, maſc. KULIK Ptak podobny do czayki.

VANITE', ſubſt. f. Vanitas. Inanitas, atis, f. *Cic.* PROZNOSC marność. **Il n'y a rien de plus honteux, que la vanité.* Nihil vanitate turpius. *Cic.* *Nic niemaſz ſromotnieyſzego iedna prożność.

VANITE'. (*Vaine gloire, orgueil.*) Vanitas. Oſtentatio, gloria, jactantia, æ, fœm. *Cicer.* PROZNA chwała prożna chluba. **Vn eſprit noble n'eſt point ſuſceptible de vanité.* Generoſior ſpiritus non amat vanitatem. *Petr.* * Umyſł zácny prożną ſię chlubą nie unoſi. **Il eſt rempli de vanité.* Plenus gloriarum eſt. *Plaut.* *Pełen prożney chluby y dumy **Connoiſſant voſtre vanité comme je fais, je croy que vous aimez mieux eſtre conſulté par Ceſar, qu'enrichy par luy.* Quæ tua eſt gloria, puto te malle à Cæſare conſuli, quàm inaurari. *Cic.* *Znáiąc twoię prożną chlubę, wiem żebyś wolał żeby cię Cezar do ſwey rady przypuścił, niż do ſkarbow. **Ces hommes avoient bien de la vanité en élevant ces Piramides.* Multa circa illas piramides vanitas illorum hominum fuit. *Plin.* *Muſiała być wielka w tych ludziach prożna chluba ktorzy te koloſſy y Piramidy wyſtawowali. **Des lettres pleines de vanité.* Jactantes & glorioſæ epiſtolæ. *Plin.* *Liſty chełpliwe y pełne prożney chluby.

LES VANITEZ *du monde, du ſiécle.* Vanæ & fugaces mundi inanitates. PROZNOSCI marności światowe.

VANDALES, (*Peuples Septentrionaux.*) Vandali, Vandalorum, maſc. plur. WADALI Wandalowie národ północny.

PAYS DES VANDALES. Vandalia, æ, f. WANDALSKI Kray.

Vanner du bled. (*Le néttoyer avec un van.*) Frumentum ventilare, (o, as, avi, atum.) *Plin.* Ventilabris ſubjactare. *Var.* Chędożyć przeſiewać zboże wyſiewać ie.

VANNIER, ſubſt. maſc. (*Qui fait des vans & autres ouvrages d'oiſer.*) Viminecorum operum opifex, icis, m. Textor, oris, maſc. SITNIK co ſita przetaki y tym podobne roboty robi.

VANTER, VANTERIE, *voyez* VENTER. Venterie. CHEŁPIC ſię cheſpienie ſię.

VAPEUR, ſubſt. f. (*Exhalaiſon.*) Vapor, oris, m. Exhalatio, aſpiratio, onis, f. *Cic.* WAPOR Exhalacya wilgoć paruiąca z ziemi y z inąd.

Jetter, pouſſer des vapeurs. Vapore, (vaporo, as, avi, atum.) *Plin.* Ejectare vaporem, efflare. *Stat.* exhalare. *Virg.*

WA-

WAPORY wypuſzczać wydawać. *Exciter des vapeurs.* Suſcitare vapores. *Vitr.* Excitare. *Cic.* *Wápory wzbudzać poruſzać.

Vapeurs qui s'élévent de la rate, & qui incommodent beaucoup. Lienis, vapor, *ou* Fumus, i, m. Kłocie parcie w śledzioney wiatry wapory. **Avoir des vapeurs, eſtre ſujet aux vapeurs.* Cor lienoſum habere. *Plaut.* Lienis vaporibus cruciari *Miewać wiatry ná wiatry chorować.

VAPORATION, ſubſt. f. (*L'action de la vapeur.*) Vaporatio, onis, f. *Plin.* WAPOROW poruſzenie.

VAQUER, (*Eſtre vacant, n'eſtre point rempli.*) Vacare, (vaco, as, avi, atum.) *Cæſ.* WAKOWAC prożnować być prożnym.

VAQUER ſignifie auſſi *Ceſſer de travailler, n'avoir rien à faire.* Vacare Otioſum eſſe *ou* Vacuum. *Cicer.* Feriari, (ferior, aris, atus ſum.) *Cic.* WAKOWAC prożnować nie mieć do czynienia.

VAQUER *à quelque choſe, s'y employer.* Alicui rei vacare, operam dare, ſtudere. Impendere curam alicui rei. *Cicer. Ter Phæd.* BAWIC ſię czym robić około czego zábawiać ſię około iákiey rzeczy. **Vaquer à l'eſtude.* Deſervire ſtudiis *Plin Jun.* Se totum in ſtudiis ponere *Cic.* *Báwić ſię náuką **Aux choſes divines*, Deſervire rebus divinis. *Cic.* *Bawić ſię nábożeńſtwem.

VARADIN ou GRAND WARADIN, (*Ville de Hongrie ſur la Drave.*) Varadinum, varadini, n. WARADYN Miaſto Węgierſkie nád Drawą.

VARIABLE, adj m. & f. (*Changeant.*) Varius, varia, varium. Mutabilis & hoc mutabile, adj. Mobilis & hoc mobile. *Cic. Liv.* ODMIENNY, Odmienna odmieniaiący ſię. **Vne femme eſt fort variable & fort changeante.* Varium & mutabile ſemper fœmina. *Virg.* *Białogłowa każda ſrodze ieſt odmienna nie iednoſtaynego zdania woli y rozumienia. **Vne amitié variable.* Amicitia deſultoria, non conſtans. *Cicer.* *Przyiaźń odmienna nieſtateczna. **Les eſprits du peuple ſont fort variables.* Mutabiles vulgi animi *Liv.* Mobile eſt vulgus. *Claud.* *Poſpolſtwo ſrodze w umyśle ſwym nieſtateczne. **Vne fortune variable.* Varia fortuna *Cic.* *Szczęście odmienne.

VARIANT, maſc. VARIANTE, fœm. (*Qui varie, qui change.*) Varians, antis, omn. gen. *Plin.* NIESTATEK odmieniaiący ſię coraz.

ON DIT au figuré *Il eſt fort variant dans ſes réſolutions.* In conſiliis varius & mobilis, ſibi non conſtans. *Cic.* BARDZO nieſtateczny w tym co zámyśli.

VARIATION, ſubſt. fœm. (*Changement.*) Variatio. Mutatio, onis, fœm. *Liv. Cicer.* ODMIANA odmienność.

VARICE, ſubſt fœm. (*Enfleure des veines des jambes remplies d'un gros ſang aduſte & mélancholique.*) Varix, icis. m *Celſ.* ZYŁA ociekła nádęta obrzmiewaiąca náywięcey w goleniach.

VARIE', m. VARIE'E, f. (*Diverſifie.*) Varius. Variatus, a, um *Cic.* CĘTKOWANY nákrapiany.

VARIE' *de diverſes couleurs.* Varius. *Terent.* Verſicolor, Diſcolor, oris, m *Cic.* CĘTKOWANY pſtry tarantowaty ſrokaty mienionego koloru.

VARIER, (*Diverſifier, faire de diverſes couleurs.*) Variare, (o, as, avi, atum.) act acc. *Cic.* CĘTKOWAC mieniono malować lub robić.

Varier, (*Eſtre different.*) Variare, Diſcreparc. Roznić ſię nie iednakowym być. **Les exemplaires grecs varient ou ſont différents là deſſus.* Græcorum exempla *ou* exemplari variant ſuper his. *Plin.* *Exemplarze Greckie w tey mierze ſię nie zgadzaią. **Les auteurs varient ſur le ſujet de ſa mort.* Variant multi de illius morte Auctores. *Liv.* *Autorowie niezgadzaią ſię o śmierci iego.

Varier, (*Charger, eſtre tantoſt d'un ſentiment & puis d'un autre.*) Variare. Niciednoſtaynie mowić niciednoſtaynego być zdania ráz ták wnet inaczey. **La crainte les a fait varier dans leur ſentiment.* Sententiam variavit timor. *Liv.* *Boiaźń ſtrach ich przywiodł że ſię odmienili w zdaniu ſwoim **Si les témoins varient.* Si teſtes ſibi non conſtant. *Cic.* *Jeżeli świadkowie nie iednoſtaynie świadczą. **Les opinions varient.* Sentiis variantur. *Liv.* Non conſtant ſententiæ. *Plin.* *Zdania rożne nie iednoſtayne.

VARIE'TE', ſubſt. f. (*Diverſité.*) Varietas, Diverſitas, atis, f. *Cic. Plin. Jun.* ROZNOSC rozmaitość

ON DIT *la varieté des eſprits.* Animorum varietas. *Cicer.*

ROZNOSC umyſłow humorow rozmow głow zdania. **Des opinions* Sententiarum varietas. *Cic.* *Rożność zdania głoſow

VARSOVIE, *Voyez* WARSOVIE. WARSZAWA.

VASE, ſ. m. (*Vaiſſeau à mettre des liqueurs.*) Vas, vaſis, *au plurier.* Vaſa, vaſorum, n. Vaſus, vaſi, m. *Petr.* Vaſum, i, n. *Plaut. Hor.* NACZYNIE ſtatek ná co. **J'ayme les vaſes d'argent* In argento planè ſtudioſus ſum. *Petr.* *Lubię náczynia ſrebrne.

PETIT VASE. Vaſculum, vaſculi, n. *Quint.* STATEK mały.

VASE ſubſt. fœm. (*La bourbe, le limon d'un eſtang.*) Limus, limi, maſc. *Virg. Phæd.* MUŁ muliſko ił w ſtawie ſzlam.

VASSAL, ſubſt. maſc. (*Mot gothique qui vient de* VASSEL *& ſe dit au plurier* VASSAUX.) Vaſſallus, vaſſalli, m. WAZAŁ mań mańſtwem trzymaiący Hołdownik.

(Ce mot ſignifie celui qui tient quelque fief à foy & hommage, ſujet de quelque Souverain. *Cliens, entis, maſc.*) Ten co mańſtwem y hołdowniczym prawem co trzyma.

VASSALE, ſubſt. f. (*Sujette, celle qui relève & dépend de quelque Seigneur.* Cliens, entis, Vaſſalla, æ, fœm. WAZAŁ hołduiący komu z Páńſtwa y kraiu ſwego.

VASSELAGE, ſubſt. maſc. Clientela, æ, fœm. HOŁDOWNICTWO Mańſtwo.

VASTE, adject. (*Qui eſt d'une grande eſtenduë.*) Vaſtus, vaſta, vaſtum. Amplus, ampla, amplum. *Cic.* OBSZERNY ſzeroce wielki.

ON DIT au figuré *Vn eſprit vaſte.* Vaſtus animus. *Salluſt.* immenſus animus. OBSZERNY rozum.

VAU DE ROUTE, ſubſt. fœm. *Vne armée miſe à vau de route.* Fuſus ac profligatus exercitus. *Cic.* SKRETESZEM. woyſko ſkreteſzem zniesione. **Mettre une armée à vau de route.* Fundere, profligare exercitum. *Cæſ.* *Skreteſzem znieść woyſko.

VAU DE VILLE, ſubſt. maſc. (*Chanſon triviale, qui ſe chante par les Carfours.*) Cantilena è trivio, æ, f. PIOSNKA ktorą po rynkach ulicach y goſpodach ſpiewaią poſpolicie z cenzurą álbo przymowką ná kogo zwłaſzcza ná Panow y rządy poſpolite lub przypadki iákie nákſzałt paſzkwilu.

A VAL & A VAU, adv. (*En deſcendant.*) Secundùm flumen *parlant d'un bateau qui ſuit le couraut de l'eau.* NA doł idąc z rzeką; nie pod rzekę do gory, mowiąc o ſtatkach ná doł zá wodą idących ktore z hyſem woda ſama nieſie.

ON DIT figurément d'une affaire & des choſes qui ne reuſſiſſent point. WSZYSTKO przepadło. **Il a envoyé tous mes ordres à vau l'eau.* Mandata mea fregit. *Hrr.* *Z Wiatrem wſzyſtko poſzło z wodą popłynęło.

VAURIEN, ſubſt. maſc. (*Fripon, libertin.*) Homo nequam *ou* nequiſſimus. HULTAY nic dobrego ladaco nicnota.

VAUTOUR, ſubſt. maſc. (*Oiſeau de proye.*) Vultur, uris, maſc. *Phæd.* Vulturius, ii, maſc. *Liv.* SĘP ptak dziki drapieżny.

DE VAUTOUR. Vulturinus, a, um. *Plin.* SĘPI Sępowy ſępowa.

VEAU, ſubſt. maſc. *prononcez* VAU *ou* Vo. (*Le petit d'une vache.*) Vitulus, vituli. *Cic.* CIELĘ. **Veau de lait.* Vitulus lactens. *Ovid.* *Oſyſek cielę przy cycku.

DE VEAU. Vitulinus, a, um. *Cic.* CIELĘCY cielęca.

VEAU *de mer* ou *veau marin, ſorte de poiſſon.* Vitulus marinus, i, maſc, Phoca, phocæ, fem. *Plin.* CIELĘ morſkie.

ON DIT proverbialement & populairement, *C'eſt une bride à veaux, (lorſqu'on donne de meſchantes raiſons dont on amuſe les ſimples.)* Ad populum phaleras. Phalerata verba alicui dare. Przyſłowie Francuſkie nieſie o tych co pozornemi racyami y ſłowami proſtakow zwodzą, ná cielęta z tym munſztukiem, po náſzemu mogłby wyrazić Jeſt to ná wroble opłoch, (*álbo*) Dzieci dziadem ſtraſzyć.

ON DIT encore *Adorer le veau d'or*, (faiſant alluſion au Veau d'Or que les Iſraëlites adorérent dans le deſert,) c'eſt à dire, *Faire ſa cour à un homme riche, aller à l'adoration de ſes richeſſes.* Alterum Plutona ſerviliter adorare & lenocinari, *ou* ruere ſerviliter ad alicujus obſequium ob divitias, *ou* omni obſequio graſſari. Kłániać ſię cielcowi złotemu, to ieſt Bogactwa y fortunę czyią w kim ſzanować nie oſobę Jego.

SE VEAUTRER, (*S'eſtendre tout de ſon long & ſe rouler ſur la terre & dans la pouſſiere comme font les veaux.* Se volutare,

lutare, (to, tas, avi, atum.) *ou* volutari (volutor, aris, atus ſum.) *Cic.* TARAC ſię po ziemi po piaſku &c. iák długi. **Se veautrer dans ſon lit.* In toto cubili corpus jactare, verſare. *Lucan.* *Tarać ſię po poſſaniu ſwoim. **Se veautrer dans la boüe, dans la pouſſiere.* In luto, in pulvere volutari. *Cic. Var.* *Tárać ſię wałać ſię po błocie w prochu.

ON DIT figurément *Se veautrer dans toutes ſortes de crimes* ou *de voluptez.* In omni genere ſcelerum volutari, *ou* in cœno voluptatum. *Cic.* Tárać ſię w ſzelakiey roſpucie zbrodniach niecnotach.

VEDETTE, ſubſt. fœm. (*Sentinelle à cheval.*) Equeſtris ſpeculator, oris, maſc. *Cic.* RUNT konny obwach Czata.

VEDETTE, ſubſt. fœm. (*Echauguette d'où l'on fait ſentinelle.*) Specula, æ, fœm. *Cicer.* BUDKA wyſtawiona dlá wárty

VE'GE'TATIF, maſc. VE'GE'TATIVE, fœm. (*Qui reçoit nourriture*, ou *accroiſſement.*) Quod vivit, quod viget. Vigens, viaens, entis, omn. gan. Vegetativus, a, um. ROSNĄCY wzroſt tucz bierący.

(Mot des Philoſophes.) Słowo Filozoficzne.

L'AME VE'GE'TATIVE. Anima vegeta, *ou* quæ veget, vivit (*Ce mot eſt de Ciceron dans une ſignification un peu éloignée.*) Anima plantis inſita, quâ vigent. *Voyez* AME. ZYCIE ktorym żyią Drzewa zioła kwiaty krzewiny miazgę tyko y wilgoć máiące z ktorey wynikaią podnoszą ſię w zgorę y rozraſtaią ſię ále nic nieczuiące mogłby názwać: Czerſtwość ſama bez czucia.

VE'GE'TATION. ſubſt. fœm. (*Action par laquelle les plantes & les arbres reçoivent la nourriture.*) Vegetatio, onis, fœm. *Apul* CZERSTWIENIE czerſtwość rośnienie wzwyż wgrubſz kwitnienie owocow wydawanie Drzew zioł krzewin &c.

VE'GE'TAUX, ſubſt. maſc. (*Nom collectif ſous lequel l'on comprend les arbres & les plantes.*) Vegeta ſemina, neut. plur. DRZEWA zioła kwiaty.

VE'HE'MENCE, *prononcez* VE'HE'MANCE, ſubſt. f. (*Impétuoſité*) Impetus vehemens, impetûs vehementis, m. GWAŁTOWNOSC impet náwałność,

AVEC VE'HE'MENCE. Vehementer, acriter. *Cic.* Z-IMPETEM gwałtownie.

VE'HEMENT, maſc. VE'HE'MENTE, f. *prononcez* VE'HE'MANT, (*Impetueux.*) Vehemens, entis, omn. gen. Acris & hoc acre, adject. *Cic.* GWAŁTOWNY gwałtowna nágły potężny żwawy.

VE'HE'MENT ſe dit au figuré des paſſions. *Vn diſcours véhément.* Vehemens oratio *Cic.* MOWA potężna żwawa.

VEILLE, ſubſt. fœm. (*Action de veiller.*) Vigilia, æ, fœm. *ou* Vigiliæ, arum, fœm. plur. *Cic.* CZUCIE nieſpanie. **Les corps affoiblis de travail & de veilles.* Affecta labore & vigiliis corpora. *Ciała ſtrudzone pracą y nieſpaniem.

VEILLES. *Ce que l'on fait en veillant (parlant des ouvrages de l'eſprit.)* Lucubratio, onis, fœm. *Cic.* NIESPANIE niedoſpanie co kto robi niedoſypiaiąc nocy. **Vn ouvrage de pluſieurs veilles.* Opuſculum lucubratum *Cic.* Lucubrata nox. *Mart.* *Praca wiele niedoſpanych nocy koſztuiąca.

VEILLE, (*parlant des heures de la nuit.*) WART y ſtraży nocney luzowanie, **Il partit de ſon camp à la troiſiéme veille de la nuit*, c'eſt àdire *à minuit avec trois légions.* De tertiâ vigilia cum tribus legionibus è caſtris profectus eſt. *Cæſ.* *Ruſzył z obozu o trzeciey ſtraży to ieſt o połnocy z trzema połkami. **Voſtre laquais m'eſt venu trouver environ à la ſeconde veille*, c'eſt à dire *à neuf heures du ſoir.* Puer tuus ad me ſecundâ ferè vigiliâ venit. *Sługa twoy przyſzedł do mnie o wtorey ſtraży, to ieſt około dziewiątey wieczor.

(Les Romains partageoient la nuit en quatre veilles, & chaque veille comprenoit trois heures, commençans la nuit à ſix heures du ſoir.) Rzymianie noc dzielili ná cztery ſtraże káżda ſtraż miáła godzin trzy, á záczynali ie rachować od godziny ſzoſtey wieczorney.

VEILLE. (*Le jour qui précéde quelque feſte chez les Payens, comme parmi les Chreſtiens.*) Pervigilium, ii, neut. *ou* Vigilia, æ, fœm. *Petr. Plaut.* WILIA dzień przed Swiętem iákim.

Souvenez vous en, la veille de feſte des Carfours. Tu pridiè Compitalia memento. Pámiętayże o tym w wilią Krzyżownic, lub świąt tretowych: były to święta ktore ná część Bożkow ſwoich progowych po przecznicach y ulicach lub drogach krzyżowych Rzymianie odprawowali.

QUI *eſt de la veille ou du jour de devant.* Pridianus, a, um. *Suetone a dit* Pridianus cibus, *Ce qu'on a mangé la veille.* WCZORAYSZY wczorayſze iedzenie. **Diſcours qu'on a tenu la veille.* Pridiana diſputatio. *Wczorayſza mowa dyſkurs. **Vn travail de la veille.* Pridianus labor. *Wczorayſza robota.

ON DIT *Nous ſommes à la veille d'une grande guerre.* Magnum bellum inſtat, imminet, impendet nobis. *Cicer.* BLISKO ſię obawiamy wielkiey woyny wiſi wielka nád námi woyna. **Il eſt à la veille de ſe marier.* Jam propè eſt, ut ducat uxorem. *Blisko nie długo ſię ma żenić. **Je ſuis à la veille de perdre mon principal.* De ſorte nunc venio in dubium. *Ter.* *Już mi bliſko do ſtracenia kapitału ſwego.

VELLE'E, ſubſt. fœm. (Mot d'uſage dans la campagne.) *Le temps de la nuit qu'on paſſe à veiller.* Vigilia, æ, fœm. STROZA ſiedzenie wnocy przenocowanie bezſenne czuć nie ſpać pilnować w nocy być ná ſtroży. **Eſtre à la veillée.* Viglias agere. *Być ná ſtroży.

VEILLER, (*Ne point dormir, paſſer la nuit ſans dormir.*) Vigilare, (lo, las, avi, atum.) CZUC nieſpać w nocy. **Il a veillé toute la nuit.* Noctem pervigilavit. *Plaut. ou* Duxit inſomnem. *Virg. ou* pernoctavit. *Cic.* Noctes vigilavit ad ipſum mane. *Hor.* *Nieſpał całą noc. **Il faudra veiller cette nuit.* Mihi hoc noctu agitandum eſt vigilias. *Plaut.* *Trzeba będzie nieſpać tey nocy.

Vailler bien avuant dans la nuit. Vigilare ad multam noctem. *Cic.* Długo w noc ſiedzieć nieſpiąc. **Veiller le Prince qui dort.* Ad vigilare ſomno Principis. *Stat.* *Pilnować Pána w nocy gdy ſpi być ná warcie.

VEILLER, *Avoir ſoin, prendre garde, eſtre attentif.*) Vigilare. Attendere, pro re alterius excubare *ou* animo excubare. *Cicer.* STRZEDZ pilnować przeſtrzegać czego. **Veiller à ſes affaires.* Vigilare pro rebus ſuis. Invigilare *ou* attendere rebus ſuis. *Cicer. Plin.* *Pilnować intereſſow ſwoich. **On veille pour amaſſer des richeſſes, & non pas pour acquerir la vertu.* Excubatur rerum, non animi pretiis. *Plin.* *Z Pilnością ſzukamy doſtatkow ále nie zbioru cnot **Il faut veiller ſur les actions de ce jeune homme, il faut l'éclairer de prez.* Videndum diligentiùs, accuratiùs quid agat ille adoleſcens. *Trzeba tego pana młodogo mieć ná oku. **Il faut veiller les nuits, & boire la fumée de la lampe en eſtudiant.* Vigilandæ noctes, & ſuligo lucubrationum bibenda. *Quint.* *Nocy niedoſypiać y kopeć od świec w ſiebie brać nád tym przyſiadaiąc trzeba.

VEINE, ſubſt. f. (*Vaiſſeau qui renferme le ſang dans le corps.*) Vena, æ, f. *Cic.* ZYŁA krwawa. **Battement des veines.* Venarum pulſus, percuſſus, ûs, m. *Plin.* *Bicie żył puls. **Ouvrir les veines.* Exolvere venas. *Tac.* Ferire. *Celſ.* Incidere. *Cicer.* Intercidere. *Plin.* Pertundere. *Otworzyć żyły przeciąć krew puścić. **Il ſe fit ouvrir les veines.* Sibi venas abrumpi juſſit. *Tac. Juv.* *Kazał ſobie żyły po otwierać kazał ſobie krew z żył puścić.

VEINE ſe dit *des différentes qualitez de la terre.* Vena. ZYŁA ſzyb kruſzczowy. **Veine d'or & d'argent.* Auri argentique vena. *Cic.* *Zyła złota ſrebrna ſzyb złoty ſrebrny. **De marbre.* Marmoris vena. *Stat.* *Szyb marmurowy. **D'airain.* Æris vena. *Szyb miedziany ſpiżowy. **D'eau.* Aquæ vena. *Ovid.* *Zrzodło wody.

VEINES qui ſe trouvent dans certains bois, comme *dans la noyer.* Venæ, arum, f. plur. *Plin.* FLADER w drzewach niektorych iáko w orzechu ſłoiowatość.

Veine poëtique, génie poëtique. Vena, æ, f. *Hor.* Poetica facultas atis, f. Wena ochota do wiersza.

VEINEUX, maſc. VEINEUSE, fœm. (*Plein de veines.*) Venoſus, venoſa, venoſum. *Plin.* ZYŁOWATY żyliſty żyliſta.

VELETRI, (*Ville d'Italie dans la Campagne de Rome.*) Velitræ, arum, f. pl. *Liv.* WELITR Miaſto Włoſkie w okolicy Rzymſkiey.

VE'LOCITE', ſubſt. fœm. (*Viteſſe promptitude.*) Velocitas, atis, fœm. *Cic.* PRĘDKOSC chybkość ſzybkość.

VELOURS, ſ. m. (*Drap de ſoye velu d'un coſté.*) Ser. cus pannus alterâ parte villoſus, i, m. AKSAMIT materya iedwabna po iedney ſtronie nie ſtrzyżona.

VELU, maſc. VELUë, fœm. (*Couvert de poil.*) Piloſus, a, um. *Cic.* KOSMACZ, Koſmaty, koſmata, kutnerowaty kutnerowata obroſły.

VELU en parlant *de divers animaux.* Villoſus, a, um. *Col.*

(*ce qui ſe dit des chiens, des ours &c.*) KOSMATE obroſſe kłudłate zwierzę iáko pies, niedźwiedź.

QUI *eſt fort velu, ayant de longs poils & fort ruden.* Hirtus, hirſutus, hiſpidus, a, um. *Plin.* KOSMATY ieżowaty náieżony kudłaty.

VENAISON, ſubſt. fœm. (*Chair des beſtes fauves.*) Ferina caro ferinæ carnis, fœm. *ou* ferina. *Saluſt.* ZWIERZYNA.

ON DIT proverbialement *Toute chair n'eſt pas venaiſon.* Aliter catuli longe olent, aliter ſues. *Plaut.* NIE KAZDE mięſo zwierzyna inaczey pſa inaczey dzika czuć.

(Façon de parler proverbiale.) Spoſobem przyſłowia ſię mowi.

VENAL, maſc. VE'NALE, fœm. (*Qui ſe vend à prix d'argent.*) Venalis & hoc venale, adject. *Cic.* PRZEDAYNY, PRZEDAYNA. **C'eſt un homme vénal, une ame venale.* Venalis eſt, hujus lingua venalis eſt *ou* habet linguam addictam pretio. *Cic.* Anima venalis eſt. *Sil-Ital.* *Przedayna duſza, przedayna gęba ten co ſię datkiem uwodzi. **Il eſt eſtimé homme vénal & capable de tout.* In omnem libidinem venalis habetur. *Tacit.* *Przedayna to duſza ná wſzyſtko ſię odważyć gotow tylko mu zápłacić. **Avoir une foy vénale.* Habere fidem venalem. *Cic. ou* Fidem punicam. *Być zdraycą dać ſię przekupić. **Le peuple eſt vénal auſſi bien que le Sénat.* Venalis populus, venalis Curia patrum. *Lud poſpolity y Senat przekupić łatwo.

VE'NALEMENT, adv. (*D'une maniére vénale.*) Venaliter. *Sen.* PRZEZ przekupienie.

VE'NALITE' *des charges.* ſubſt. f. Magiſtratuum nundinatio, onis, ſ. Magiſtratuum emtio, venditio, onis, fœm. Magiſtratus venales, magiſtratuum venalium. PRZEKUPSTWO urzędow.

VENDANGE, *prononcez* VANDANGE, ſubſt. fœm. (*La récolte du vin.*) Vindemia, æ, f. *Cic.* WINOBRANIE zbieranie wina.

PENDANT *les vendanges, dans les vendanges, dans le temps des vendanges.* Per vindemiam. *Colum.* PODCZAS winobrania ná winobranie w winobranie. **Faire vendanges.* Vindemias adminiſtrare, vindemiam facere. *Var.* Vindemiare. *Plin.* *Zbierać wino winnice ſprzątać.

VENDANGE *pris pour le raiſin.* Vindemia, æ, fœm. Uvæ, uvarum, f. *Plin.* WINA obrodzenie grona. **Fouler la vendange ou les raiſins.* Uvas calcare. *Cat. Var.* *Deptać wino tłoczyć wyciſkać.

De bonnes vendanges ont bien raccommodé ſes affaires, c'eſt à dire Vne bonne recolte de vin. Optima vindemia recorrexit coſtas illius. *Petr.* Wina obrodzenie poprawiło trochę intereſſa iego.

VENDANGER, *prononcez* VANDANGER. (*Faire la vendange.*) Uvas vindemiare, uvas legere. *Plin. Var.* Rei vinariæ operam dare, operi vinario incumbere atque inſtare. WINOBRANIE robić wino zbierać.

VENDANGEUR, *on prononce* VANDANGEUR. Vindemiator, oris, maſc. Vindemitor, oris, maſc. *Ovid.* ZBIERACZ wina.

DE VENDANGEUR. Vindominatorius, a, um. *Var.* DO Zbierania win należący.

VENDEUR, *prononcez* VANDEUR, ſ.m. Venditor, oris, m. KUPIEC przekupień.

Vendeur d'allumettes. Inſtitor mercis ſulphuratæ, oris, m. *Mart. ou* Ramentorum ſulphuratorum. *Plin.* Przekupień co ſzczepki lub ſiarkowane nitki przedaię.

Vendeur de ſauciſſons ou *de boudin* Fartor, oris, maſc. *Hor.* Przekupień co kiełbaſy kiſzki ma ná przeday.

Vendeur d'huile (*Huilliер.*) Olearius, ii, maſc. *Hor. Petr.* OLEIARZ co oley przedaie.

Vendeur de marée. Cetarius, cetarii, maſc. *Cic.* Przekupień ryb ſuchych.

VENDEUR *de diamans.* Gemmarius, ii, maſc. Gemmarum mango, onis, maſc. *Plin.* JUBILER przekupień kamieni drogich.

VENDEUR *de toutes ſortes de daurées dans le marché.* Macellarius, ii, maſc. *Suet. Var.* PRZEKUPIEN wſzelakich rzeczy ná rynku.

Vendeur de merrein ou *de douves à faire des tonneaux.* Materiarius, materiarii, m. *Plin.* Przekupień klepek wątorow ná beczki.

VENDEUR *de vin.* (*Marchand de vin.*) OEnopola, æ, maſc. Vinarius, ii, maſc. *Suet.* WINIARZ co wino przedaie.

VENDEUR *D'herbes.* Olitor, oris, maſc. *Colum.* PRZEKUPIEN Wárzywa wſzelakiego y ogrodowych rzeczy.

Vendeur de fruits. (*Fruitier.*) Pomarius, pomarii, m. *Hor.* Przekupień owocow.

VENDEUR *de fruits confits au ſel.* Salgamarius, ii, maſc. *Colum.* PRZEKUPIEN owocow ſolonych przyprawnych. iáko to ogorkow &c.

Vendeur de ſaline. Salſamentarius, ii, maſc. Salarius, ii, m. *Mart.* Przekupień rzeczy roſołowych.

Vendeur de Mitridate, (*Charlatan.*) Qui venditat antidotum falſo nomine. *Phæd.* OSZUST Szalbierz.

VENDICATION, *prononcez* VANDICATION, ſubſt. fœm. (*L'action par laquelle on demande reſtitution d'une choſe uſurpée.*) Vendicatio, onis, fœm. *Vlp.* UPOMNIENIE ſię o ſwoie.

VENDIQUER, *prononcez* VANDIQUER. (*Redemander une choſe volée.*) Vindicare, act. accuſ. *Voyez* REVENDIQUER, *qui eſt plus en uſage.* UPOMINAC ſię o ſwoie.

VENDITION, *prononcez* VANDITION, ſubſt. fœm. (*Action de vendre.*) Venditio, onis, fœm. *Cicer.* PRZEDAZ przedawanie.

VENDRE, *prononcez* VANDRE. Vendre, (do, dis, vendidi, venditum.) act. acc. Venumdare, (do, das, venumdedi, datum.) act. acc. *Plin.* PRZEDAWAC. **Vendre à vil prix.* Vili pretio vendere. Malè vendere. *Cic.* *Przedać tanio **Vendre le plus cher qu'on peut.* Quàm plurimo vendere. *Cic.* *Przedać iák można náydrożey. **J'ai vendu ſon prix ou ce qu'elle vaut.* Hanc vendidi ſuo pretio. *Plaut.* *Przedałem co warto co ſię ſtoi. **Vendre auec promeſſe de garentie.* Dare mancupio. *Plaut.* *Przedałem zá to co warta. **A condition de rachat* ou *demeré,* (comme l'on parle en Droit.) Fiduciam committere. *Cic.* *Przedać dać co ná záſtaw puścić prawem zaſtawnym. **Elle vendit ſes ornemens nuptiaux, pour les employer en des conjurations magiques.* Cultus dotales venūdedit, quo pecuniam magicis ſacris contegeret. *Tacit.* *Przedała ſtroie ſwoie weſelne ná czary. **Si vous n'eſtes point preſſé de la vendre, je ne ſuis point preſſé de l'achetter.* Si tibi ſubiti nihil ſit, quod vendas, tantumdem mihi quod emam. *Plaut.* *Tobie nie nágle przedać á mnie nie nágle kupić. **J'ay vendu à mon mot toutes les marchandiſes que j'avois.* Omnes merces ut volui, vendidi ex ſententiâ. *Plat.* * Przedałem do ſłowa wſzyſtkie towary iákem tylko záczynił. **Je ne ſuis pas preſſé de vendre: je ſuis pauvre, mais je ne dois rien.* Res urget me nulla, meo ſum pauper in ære. *Hor.* *Nic mię nie nágli ábym przedał. Chudy páchołek ieſtem, álem nikomu nic niewinien.* **Si vous ne vendez cette maiſon à celuy-cy, vous ne la vendrez à perſonne.* Aut hoc emptore vendes pulchrè has ædes, aut alio non potes. *Plaut.* * Jeżeli Jemu nie przedaſz to nikomu ſię przedać nieſpodzieway.

VENDRE *une choſe à l'Encan.* Aliquid haſtæ ſubjicere. *Cic.* In propatulo vendere. CO wyſtawić ná podkup, **Eſtre vendu à l'Encan.* Subire ſub haſtâ. *Plaut.* *Być wydany ná podkup, * *Il faiſoit ouvertement un trafic, qu'une perſonne privée auroit eu honte de fair, achettant de certaines choſes pour les vendre plus cher par aprés.* Negotiationes vel privato pudendas propalam exercuit, coemendo quædam tantùm, ut pluris poſteà diſtraheret. *Suet.* *Táki iáwnie handel wiodł iákiego by żádna náliźſza prowadzić niechciała oſoba ku, pułąc niektore rzeczy, áby niemi przekupczył y ná nich drożey zarabiał. **Ce tableau repreſentoit un marché où l'on vendoit des eſclaves, ayans tous de petit écriteaux pendus au coû.* Erat in hac tabulâ venalitium titulis pictum. *Petr.* *Obraz wyrażaiący targ ludokupcow ná ktorym brańcow przedawano z ktorych każdy miał ná ſzyi tábliczkę z nápiſem. **Vendre une choſe peu.* Aſſe venditare aliquid. *Catul.* *Tánio co przedawać zá małe pieniądze.

Eſtre vendu. (Veneo, is, venivi, *& mieux* venii, venire.) *Cic.* Venum ire. *Saluſt.* Dari venum. *Claud.* Przedaie ſię co poczemu. **Eſtre vendu fort cher.* Venire quàm plurimo. *Cic.* *Przedaie ſię bardzo drogo być w targu wyſoko.

VENDRE ſe dit au figuré, *Vendre ſon honneur,* (parlant *d'une fille qui s'abandonne.* Quæſtum facere corpore. *Plaut.* PRZEDAC przedawać przedać wſtyd o nierządnicy mowiąc. **Vendre ſa foy & ſa religion pour de l'argent.* Fidē & religionem pecuniâ commutare. *Cic.* *Wiarę y poczciwość zá pieniądze

niądze záprzedać. **Vendre ſa patrie, ſa voix.* Vendere patriam, ſuffragia. *Cic. Juv.* *Przedać oyczyznę przedać głos ſwoy kreſkę ſwoię. **Le peuple vend ſa voix comme le confeiller.* Venalis populus, venalis Curia Patrum. *Petr.* *Wſzyſcy ſię przekupić dadzą y ubożſi y Pánowie. **La Juſtice ſe vend aujourd'huy à prix d'argent.* Judicium nihil eſt niſi publica merces. *Petr.* *Temi czaſy ná podkup ſprawiedliwość dana; kto więcey łoży tego ſprawa ieſt wygrana. **Ses affaires ayant mal tourné, de peur que ſes creanciers ne s'allaſſent imaginer qu'il n'y donnoit aucun ordre, il fit afficher ce qui ſuit.* JULE PROCULE VENDRA TOUT CE QUI NE LUY EST PAS NECESSAIRE, AFIN DE PAYER SES DETTES. Inclinatis rebus ſuis, cum timeret ne Creditores illum conturbare exiſtimarent, hoc titulo auctionem proſcripſit. JULIUS PROCULUS AUCTIONEM FACIET RERUM SUPERVACUARUM AD SOLVENDA DEBITA. *Petr.* *Podupadłszy cale obawiaiąc ſię áby ſię tego niedomyślili dłużnicy; táki nápis kazał wywieſić: Juliuſz Prokuluz wſzyſtko co mu zbywa rzeczy niepotrzebnych, ná zápłacenie długow wyſtawi ná podkup.

A VENDRE. (*Adverbial.*) comme *mettre ſur un écriteau: Maiſon à vendre.* Proſcribere ædes venales pretio, inſcribere ædes. *Ter.* NA PRZEDASZ nápis, náprzykład; Dom ná przedaż.

Il eſt à moy a uendre & à dépendre. Totus meus eſt *ou* in ære meo eſt. *Cic.* Wſzyſtek odemnie záwiſł do mnie należy wolno mi go y przedać, lub co chcieć z nim uczynić.

VENDREDY, *prononcez* VANDREDY. Dies Veneris, dici Veneris. *Dans l'Egliſe.* Feria ſexta, æ, fœm. PIĄTEK dzień piątkowy.

LE VENDREDY SAINT. Sacra Chriſti patientis dies. PIĄTEK Wielki.

VE'NE'FICE, ſ.m. (*Empoiſonnement.*) Veneficium, ii, n. *Cic.* CZARY trucie przez czary.

VE'NE'NEUX, maſc. VE'NE'NEUSE, fœm. Venenoſus. Venenatus. Veneficus, a, um. *Plin.* JADOWITY, Jádowita záraźliwy.

VE'NE'RABLE, adj. m. & f. (*Digne de vénération, reſpectable.*) Venerandus, a, um. Venerabilis & hoc venerabile, adj. *Ovid. Hor.* POWAZNY czci poſzanowania wſzelkiego godny. Wielebny, Wielebna.

VE'NERATION, ſubſt. f. (*Reſpect profond qu'on a pour les perſonnes & pour les choſes.*) Veneratio, onis, fœm. *Cic.* POSZANOWANIE uwielbienie.

VE'NE'RER. (*Reſpecter.*) Venerari, (or, aris, atus ſum) act. acc. *Cic.* SZANOWAC czcić poważać wielce ważyć.

VE'NE'RIE, ſubſt. fœm. (*L'art de chaſſer au gibier.*) Venatio, onis, f. *Cic.* Venatus, ûs, m. *Ovid.* MYSLIWSTWO polowanie.

VE'NE'RIEN, maſc. VE'NE'RIENNE, fœm. Venereus. Venerius, a, um. *Cic. Plaut.* NIECZYSTY lubieżny wſzeteczny ſprośny ſzpetny.

LE MAL VE'NE'RIEN *ou la* MALADIE VE'NE'RIENNE. (*La groſſe vérole.*) Lues venerea, luis venereæ, fœm. NIECZYSTA choroba ſzpetna choroba.

VENEUR, ſ.m. (*Chaſſeur.*) Venator, oris, m. *Cic.* MZSLIWIEC Łowczy.

VENGEANCE, *prononcez* VANJANCE, ſubſt. fœm. (*L'action de ſe venger.*) Vindicatio, ultio, onis, f. *Cic* Vindicta, æ, f. *Aſcon-Ped. Quint. Flor-Rom. Phæd.* ZEMSTA pomſta. **La vengeance eſt facile à un homme d'eſprit.* Vindicta facilis pater ſolertiæ. *Phæd.* *Nic łatwieyſzego iáko zemſta rozumnemu człowickowi. **Sacrifier une perſonne à ſa vengeance.* Mactare aliquem ultioni. *Tacit.* * Zemście ſwoiey kogo poświęcić. **Ne pouvant ſouffrir cet affront, il tira vengeance de la bleſſure qu'il avoit receuë au deſſus de l'œil par mille coups qu'il donna.* Contumeliæ impatiens creberrimis ictibus ſupercilium ſuum vindicavit. *Petr.* *Zemśćił ſię rány ktorą mu pod okiem zádano tyſiącznemi razami nie mogąc znieść tákiey obelgi.

VENGER, *prononcez* VANGER. Ulciſci, (ulciſcor, eris, ultus ſum.) depon. accuſ. Vindicare, (o, as, avi, atum.) *Cic.* (*& non pas* vendicare.) MSCIC ſię zemścić ſię zemſtę wziąć z kogo. **Venger une injure.* Injuriam ulciſci. * Pomścić ſię krzywdy. **La pudicité violée.* Contrectatam pudicitiam ulciſci. *Tacit.* *Pomścić ſię zá wſtyd zgwałcony. **Je ne cherche point tant a me venger d'eux, qu'à les guérir.* Hos ego quidem non tam ulciſci ſtudeo, quàm ſanare. *Cic.* * Nie ták zemſty z nich pragnę iáko ich poprawy.

VENGER *la mort de quelqu'un.* Mortem alicujus ulciſci. *Cic. ou* necem. *Ovid.* POMSCIC ſię śmierci czyiey.

SE VENGER *de quelqu'un.* Aliquem ulciſci, *Ter.* Vindicare ſe de aliquo. *Plin-Jun.* ZEMSCIC ſię nád kim. **La Republique s'eſt vengée par la mort du Tyran des injures qu'elle avoit receuës.* Reſpublica ulta eſt injurias ſuas interitu tyranni. *Zemściła ſię Rzplta, y we krwi Tyrana obmyła krzywdy ſwoie poniesione. **Les Dieux ont vengé ſes crimes ſur nos ſoldats.* Illius ſcelera Dii immortales in noſtros milites expiarunt. *Cic.* *Bogowie ſię zá te zbrodnie, nád woyſkiem náſzym pomścili. **Venger les fautes de quelqu'un ſur un autre.* In aliquem ſcelera alterius vindicare. *Cic.* * Mścić ſię zemścić ſię pomścić ſię ná kim inſzym zá ſwoie. **Cherchant à me vouloir venger de peu de choſe, j'ay trouvé la ſervitude.* Parvæ vindictam rei dum quæro, ſervitutem reperi. *Phæd.* *Chcąc ſię pomścić zá fraſzkę, wpadłem w niewolą.

VENGERESSE, *prononcez* VANGERESSE, ſubſt. fœm. Ultrix, icis, fœm *Cic.* Vindex, icis, f. *Stat.* MSCIWA mścicielka pomſty chciwa,

VENGEUR, *prononcez* VANGEUR, ſubſt maſc. Ultor, oris, maſc. Vindex, icis, maſc. *Cic.* MSCICIEL.

VE'NIEL, maſc. VENIELLE, fœm. (*Digne de pardon.*) Veniâ dignus, a, um. Condonandus, a, um. Venialis & hoc veniale, (*en Théologie.*) POWSZEDNI grzech,

VENIMEUX, maſc. VENIMEUSE, fœm. Venenatus. Virulentus, a, um. *Cic. Aul Gel.* JADOWITY ziadliwy záraźliwy.

VENIN, ſubſt. m. (*Suc venimeux, poiſon.*) Venenum, toxicum, i, neut *Cic. Phæd.* Virus, neut, indéclinable. Jád trucizna záraza,

Chaſſer le venin du corps. Agere membris venena. *Virg.* TRUCIZNĘ záraze z ciała wypędzić. * *Rompre la force du venin.* Expugnare, Extinguere venenum. Hebetare. *Plin.* *Złamać przezwyciężyć truciznę.

VENIN, ſe dit figurément comme *il a jetté tout ſon venin contre luy.* Omne acerbitatis virus in eum evomuit, effudit. *Cic.* JAD trucizna niewłaśnie wſzyſtek iád ná niego wyrzucił. **Il a encore du venin ſur le cœur des injures qu'on luy a dit.* Odium injuriam in illum nondum omne effudit. *Cic.* *Jeſzcze má ſtrute ſerce od urazy.

VENIR, (*Arriver.*) Venire. Advenire. (venio, is, veni, ventũ.) Accedere, (do, dis, acceſſi, acceſſum.) *Cic.* PRZYISC przybyć, przyiechać **Venir à pied* Venire. Accedere pedibus. *Przyiść przybyć pieſzo. * *A cheval.* Equo. * Przyiechać konno. * *En carroſſe.* Rhedâ. * Przyiechać káretą. **En batteau.* Cymbâ advehi. * Przypłynąć wodą ſtatkiem łodzią bátem &c. * *Je n'ay pas pû venir plus viſte, quand j'aurois volé.* Non ocyus quivi: Si me Dædaleis tuliſſem remigiis. *Niemogłem prędzey ſtanąć gdybym też y ptakiem leciał.

(Plaute fait alluſion en cet endroit, à la fable de Dedale qui ſe ſauva du labyrinthe avec des aiſles de Cire.) Alluzya do fabuły o Dedalu, ktory z labiryntu wyleciał przyprawiwſzy ſobie ſkrzydła woſkowe,

S'il vous vient de plus fortes néceſſitez, il y a un lieu là dehors pour vous recevoir; une chaiſe percée & le reſte des autres petites propretez. Si quid plùs venit, omnia foras parata ſunt, Łaſanum, & cetera minutalia. *Petr.* Jeźli by ci przypadła pilna potrzeba, ieſt tám nádworze ſtolec y inſze wſzyſtkie wygody.

VENIR *au devant de quelqu'un.* Alicui ire *ou* venire obviam. *Cic.* Venire alicui adversùm. *Plaut.* ZAYSC, záiechać drogę komu wyniść wyiechać náprzeciw komu.

VENIR, (*S'approche d'une perſonne, l'aller trouver.*) Accedere ad aliquem. Aliquem convenire. *Cic.* ZBLIZYC ſię do kogo.

VENIR *ſouvent.* Ventitare, (to, as, avi, atum.) *Tacit.* Aſſiduè venire. *Virg.* CZĘSTO bywać przyieżdżać. **Venezicy, je vous veux dire un mot.* Ades dum, paucis te volo. *Ter.* *Podź ſam mám ci coś powiedzieć. **Faire venir* ou *mander quelqu'un.* Advocare. Arceſſere, accire aliquem. *Cic.* * Poſłać po kogo ſprowadzić kogo. **Faire venir un médecin pour un malade.* Medicum ægro advocare. *Cic.* *Sprowadzić Doktora dlá chorego, lub do chorego. **Vn maiſtre pour ſon fils.* Doctorem filio accire. *Cic.* * Sprowadzić kogo ná náukę do ſyna. **Faire venir la fievre.* Adducere febres. *Hor.* * Sprowadzić ſprawić gorączkę. **Il ſe portoit n'agueres ſi bien, cette*

maladie luy eſt venuë tout à coup. Quàm valuit prius; & derepentè tantus morbus incidit, *ou* illum invaſit, illi advenit. *Plaut.* *Miáł ſię bárdzo dobrze, nágle západł w tę chorobę.

VENIR *pour parler à quelqu'un.* In colloquium ad aliquem venire. *Liv.* In ſermonem alicui venire. *Cic.* PRZYIECHAC przyiść przybyć áby ſię z kim rozmowić. * *Venir pour ſe moquer.* Venire deriſum. *Przyiść áby ſobie żártować drwić áby ſię náśmiewać. **Pour achetter.* Venire emptum. *Przyść dlá kupienia. * *Pour prier.* Venire oratum. *Cic. Cæſ.* *Przyiść dlá proſzenia. * *Venir chez quelqu'un pour faire la débauche.* Venire ad aliquem, comeſſatum. *Plaut.* * Stáwić ſię przyiść przybyć ná ochotę **Venir ſe rendre.* In deditionem venire. *Cæſ.* *Przyiść áby ſię poddać. * *Venir en danger de perdre ſa reputation.* In diſcrimen exiſtimationis venire. *Cic.* *Przyiść do niebeſpieczeńſtwa utracenia dobrey ſławy.

VENIR *à parler de quelqu'un.* Sermonem habere de aliquo. Mentionem facere de aliquo. *Cic.* WPASC w dyſkurs o kim. **On eſt venu à parler tout d'un coup de ſes nôces.* De improviſo nuptiarum mentio facta eſt. *Ter.* *Wpadł nieſpodzienie dyſkurs o Jego weſelu, **Je viendray enſuite à parler de cela.* Poſt iſtuc veniam. *Ter.* * Potym przyidzie mi mowić o tym rzecz, mowę zátrzymuię ſię z tym dáley.

VENIR (*Eſtre ſur le point d'arriver.*) Venire. Inſtare. JECHAC być bliſko przybywać przychodzić. **L'hyver vient.* Hyems venit. *Cic.* Propè adeſt hyems. *Przychodzi náſtępuie zima. **Vn jour viendra quand je me vangeray de luy.* Erit tibi illũ ulciſcar probè *ou* veniet dies. *Ter.* *Przyidzie ten czas kiedy mu oddam zá ſwoie.

VENIR *au monde,* (*naiſtre.*) In vitam venire, naſci, (or, eris, natus ſum.) In lucem venire. *Cic.* PRZYISC ná świat urodzić ſię.

VENIR, (*Tirer ſon origine de.*) Ab aliquo oriri, (otior, iris, *ou* eris, ortus ſum.) Proficiſci, (or, eris, profectus ſum.) Originem ducere, trahere. *Cic.* POCHODZIC co do urodzenia lub inaczey, **Qu'ils ſe ſouvienent d'où ils ſont venus.* Meminerint ſe ſe unde oriundi ſunt. *Plaut.* *Niech pamięttaią ſkąd pochodzą, ſkąd wyſzli, ſkąd idą. **Il eſt venu d'une naiſſance fort obſcure & fort pauvre.* Loco obſcuro tenuique fortunâ ortus eſt. *Liv.* *Wyſzedł z urodzenia bárdzo podłego y nieznacznego.

VENIR *à bien.* (*Réuſſir.*) Feliciter venire, ſuccedere. *Cic.* UDAC ſię ſzczęśliwie Poyść dobrze uſzło Poſzło udało ſię. **Tout ce que je fais me vient à ſouhait, me réuſſit.* Quidquid ago, lepidè omnia proſpereque veniunt, negotium omne mihi ſuccedit ſub manus. *Plaut.* *Wſzyſtko mi ſię ſzczęśći powodzi udaie. * *Tout me vient mal, rien ne me réuſſit.* Nihil mihi procedit, vertunt mihi res malè. *Liv.* * Wſzyſtko mi ſię nie wiedzie nic mi ſię nie udaie,

VENIR. (*Croiſtre, proffiter.*) Venire, creſcere. *Cic. Virg.* PRZYCHODZI co, udáie ſię rodzić ſię obradzać. * *Les vignes viennent bien en ce lieu.* Ibi veniunt feliciùs uvæ. *Virg.* *Winnice bardzo dobrze tám ſię udaią, **Toute ſorte de bois y vient, horſmis le heſtre & le ſapin.* Materia cujuſque generis eſt, præter fagum atque abietem. *Cæſ.* *Wſzelakie drzewo tám ſię udaie procz buczyny, y Jedliny, **Les biens luy viennent de tous les coſtez.* Effusè affluunt ipſi opes. *Liv.* * Pieniądze mu zewſząd idą, **Il eſt venu de rien, & il n'y a pas fort long temps qu'il portoit des ſardeaux ſur ſon dos.* De nihilo crevit, *ou* ab aſſe crevit, ſolebat modò collo ſuo ligna portare. *Petr.* *Z niczego prawie wyſzedł wyniknął, niedawno poki dźwigał ná plecach, * *Il eſt venu tout en une nuit comme un champignon, toûjours preſt à tirer avec les dans un liard du milieu de la boué, c'eſt ainſi qu'il a fait fortune, & a laiſſé en mourant cent mille écus tout argent comptant.* Ab aſſe crevit & paratus fuit quadrantem de ſtercore mordicùs tollere. Itaque crevit, puto illum reliquiſſe ſolidûm centum, & omnia in nummis habuit. *Petr.* *Zá iednę noc prawie iák grzyb uroſł, z błota by y gnoin ſzeląg rád wygrzebał nie dawno, á tym czá em niewiedzieć ſkąd do tákiey fortuny przyſzedł że ſto tyſięcy tálerow gotowizny zoſtawił umieráiąc. **Du petit il eſt venu au grand, la fortune l'a elevé par degrez* Ab humili venit ad ſummum. *Cic.* Fortuna ipſi mentum fuſtulit. *Petr.* *Powoli roſł w ſzczęściu y po ſtopniach przyſzedł od náyniższego áż ná wyſokich záiáśniał. **Venir riche.* Creſcere in multas opes *Liv.* *Przyiść do bogactw do fortuny wielkiey. **Venir en reputation.* Inclarescere. *Suet.* *Przyiść do ſławy

VENIR. (*Eſtre ſéant & commode.*) Convenire. WYGODNYM być przyſtać przyſtroć dobrze. **Ce ſoulier vient bien à mon pied.* Hic calceus ad pedem aptè convenit. *Dobre te trzewiki ná moie nogi. **Cet habit vous vient bien.* Hæc te decet veſtis. *Dobrze ci w tych ſukniach w tym ſtroiu. **Cela ne vient pas bien à ce ſujet.* Huic rei illud non convenit. *Cic.* *To ſię do tego nie zda, nie zeydzie, nie ſtoſuie, nie ſtoſownie nie przyſtoi nie ſzykuie. **Cela ne vient pas à noſtre deſſein.* Hoc à propoſito alienum, *ou* non conducit propoſito. *Cicer.* *To ſię do náſzey rzeczy niezda nie ſzykuie.

Venir, (*Tirer du profit.*) *Il vous en viendra du profit.* Ex eâ re emolumentum capies, *ou* ad te redibit. Przychodzić, pożytek czynić, przyidzie ci z tąd iáki pożytek. **Il vient de la pluſieurs avantages à la République.* Hinc ad Rempublicam plurima commoda veniunt. *Cic.* *Ztąd wiele pożytkow przychodzi Rzeczypoſpolitey. **Venir au deſſus de ſes entrepriſes.* Provehi ad optatos exitus. *Cicer.* *Dokazać ſwego. **Venir au deſſus de ſes affaires.* Cogitata perficere *ou* aſſequi. *Cicer.* *Wyniść ná ſwoie dokazać.

Venir, (*Paſſer.*) Comme *cela eſt venu en proverbe.* Vulgatum illud in proverbium venit, ceſſit. *ou* In proverbii conſuetudinem. *Liv. Cic.* Poyść. Poſzło to w przyſłowic.

VENIR *à bout.* Perficere. Efficere. *Cicer.* DOKAZAC czego. **Quand je ne puis venir à bout d'une choſe, je m'en chagrine & cela me fait vieillir.* Cum id quod volo efficere nequeo, id mihi morbo, id mihi ſenio eſt. *Plaut.* * Kiedy czego dokazać nie mogę o to ſię gryzę w ſobie, ztego choruię y od tego ſię ſtarzeię.

VENIR *dans l'eſprit.* In mentem venire. *Cicer.* PRZYISC ná myśl, do głowy. **Toutes les fois que vous venez à penſer à cela,* ou *toutes ſes fois que cela vous vient dans l'eſprit.* Quoties in eam cogitationem venis, quoties id mentem tuam ſubit, quoties hæc ſubit animum cogitatio. *Cic.* *Ile rázy ci to ná myśl przyidzie.

Venir ſur le marché de quelqu'un, enchérir ſur luy. Liceri contra aliquem. *Cicer.* Podkupować kogo poddać co więcey nád niego. **Je ſuis venu ſur ſon marché, je luy ay enlevé ce qu'il marchandoit.* Hoc illi præmercatus ſum. *Plaut.* *Podkupiłem go podſzedłem go w targu.

Ecoutez où j'en veux venir. Audi quò rem deducam. *Hor.* Słuchay dokąd rzecz prowadzę dokąd zámyślam do czego ciągnę.

VENIR, dans ces maniéres de parler. *Je viens de faire cela, je viens de le ſaluer, de luy parler.* Modò, paulò, paulò antè. Modò illud faciebam, paulò antè illum ſalutavi, modò illum alloquebar. DOPIERO od tego idę, dopierom to czynił, dopieron ſię widział z nim, dopierom mu kłaniał dopiero co z nim mowiłem. **Il ne vient que de venir.* Modò venit. *Tylko co przyſzedł. **Je ne ſais que de venir de la proviſion.* Modò ab obſonatu redeo. *Plaut.* *Tylko co z ſkupowania powracam. **Je ne ſaiſois que de venir d'Arpinum, lorſqu'on m'a rendu vos lettres.* Tantùm quòd ex Arpinati venerã cũ mihi à te litteræ ſunt redditæ. *Cic.* *Tylko com powrocił z Arpinu iák mi liſty od ciebie oddano.

S'il vient à ſçavoir comme la choſe s'eſt paſſée. Si rem ipſam, ut ſit, reſciverit. *Cicer.* Jeżeli ſię dowie iák rzecz ſię ſama ſtała. * *Si je viens à vous dire le moindre mot, vous croyez auſſi-toſt que je vous trompe.* Si quid narrare occœpi, continùo me tibi verba dare cenſes. *Ter.* *Bylem cokolwiek do ciebie mowił záraz rozumieſz że cie chcę oſzukać.

NE PLUS VENIR. *Ne couler plus* (parlant *des fontaines & des liqueurs.*) JUZ nie idzie woda. **Le vin ne vient plus, la fontaine ne vient plus.* Non fluit amplius vinum, nec fons. *Już nie idzie z beczki już nie idzie woda

VENIR ſe dit proverbialement dans les expreſſions ſuivantes. *Aprè la pluye vient le beau temps.* Non ſemper imbres nubibus manant in agros. *Hor. ou* Poſt udum, ſudum. PO DESZCZU będzie pogoda mowiemy przyſłowiem

Vn malheur ne vient jamais ſeul. Ad malum multa ſe mala agglutinant. *Plaut.* Nigdy nieſzczęście ſamo nie chodzi *Faire venir quelqu'un à jubé, le ranger à la raiſon.* Ad rationem aliquem redigere. *Suet.* Adducere. *Przywieść kogo do rozumu do powinności.

VENISE, (*Ville & République tres-conſidérable d'Italie avec Archeveſché, qui eſt auſſi Patriarchat.*) Venetiæ, arum, fœm. plur. WENECYA Miáſto y Rzeczpoſpolita bardzo znáczna we Włoſzech z Arcybiſkupſtwem ktore ieſt tákże Pátryarchią.

LE GOLPHE DE VENISE. (*La mer Adriatique.*) Sinus Adriatiaticus, ſinûs Adriatici, m. ODNOGA morſka Weneckie morze.

Les vénitiens. (*Les peuples ſujets de cette République.*) Veneti, orum, m. pl. *Plin.* WENETOWIE.

VENT, *on prononce* VANT. (*Agitation de l'air, ſelon Anaximander* ou *des exhalaiſons ſeches agitées, ſelon Ariſtote.*) Ventus, venti, m. *Cic.* Ventus, ûs, m. *Pleut.* WIATR poruſzenie powietrza y mieſzanie ſię według Anaxymena Filozofa: álbo poruſzenie waporow ſuchych ná powietrzu mięſzaiących ſię według Aryſtoteleſa.

VENT *d'Orient qui vient de l'Orient Equinoctial, vent d'Amont ſur l'Océan, & Levante ſur la Méditerranée.* Apeliotes, æ, maſc. (*en grec.*) Solanus, i, maſc. (*en latin.*) *Vitr.* WIATR Wſchodni prawy. **Eſt quart de Sud-Eſt.* Subſolanus, i, maſc. *Vitr.* *Wiatr Wſchodnemu poboczny ku południowy.

EST *Sud Eſt.* Ornithiæ. Eteſiæ, arum, maſc. pl. *Colum. Cic.* WIATR północny prawy.

SUD-EST (*Nord d'Eſt, quatr d'Eſt.*) Elioturus, ri, m. Meſaurus, ri, m. WIATR północny.

SUD-EST *en l'Océan.* Eurus, Euri, maſc. *Plin.* WIATR północny ná morzu.

SUD EST, (*Quart de Sud-Eſt.*) Vulturnus, vulturni. *Col.* WIATR między wſchodowem ſrzedni ku południowi.

SUD *Sud-Eſt.* Euronotus, euronoti, m. TENZE ſam wiatr poboczny wſchodowemu ku południowi.

SUD (*Quart de Sud-Eſt.*) Altanus, i, maſc. *Plin.* WIATR południowy ſrzedni.

SUD, (*Vent du Midy, vent d'Aval ſur la Méditerranée.*) Auſter, auſtri, m. Notus, noti. *Virg.* WIATR ſrzedni między południowem ku záchodowi.

SUD (*Quart de Sud-Oueſt.*) Hyponotus, ti, m. WIATR południowemu poboczny ku záchodowi.

SUD *Sud Oueſt.* Libonotus, libonoti, maſc. *Plin.* WIATR między południowym ná morzu.

SUD-OUEST *ſur l'Océan.* Africus, Africi, m. *Virg.* CZĘSC wiatru z ſtrony záchodowey.

OUEST (*Quart de Sud-Oueſt.*) Subveſperus, i, m. WIATR záchodni.

OUEST, (*Vent Occidental.*) Favonius. Zephyrus, i, m. *Cic. Hor* WIATR záchodnemu poboczny ná północy.

OUEST (*Quart de Nord-Oueſt.*) Circicus, circii, m. *Sen.* WIATR ſrzedni między pobocznym záchodowym ná północy.

NORD D'OUEST, (*Quart d'Oueſt.*) Leuconotus, ti, maſc. Albicaurus, cauri, m. WIATR północny prawy.

NORD-OUEST, Argeſtes, æ, m. Caurus, cauri, m. *Vitr.* WIATR północnemu poboczny.

NORD, (*Biſe, ſur l'Océan.*) Tramontana. *En la Mediterranée* Boreas, æ, m. Septentrio, onis, m *Cic. Vitr.* WIATR północnemu poboczny ná morzu.

NORD, (*Quart de Nord-Eſt.*) Hypoboreas, æ, Gallicus, gallici, m. WIATR ſrzedni między północnym pobocznym y północnym ſamym.

NORD, (*Nord-Eſt.*) Aquilo, onis, maſc. *Vitr.* WIATR północny prawy.

NORD-EST. (*Quart de Nord.*) Subaquilo, onis, maſc. WIATR północnemu prawie poboczny.

NORD-EST, (*Barbonne ſur l'Océan.*) Cæcias, æ, maſc. Japyx, japygis, m. *Plin.* WIATR północny ná morzu.

NORD-D'EST, (*Quart d'Eſt.*) Hypocæcias, æ, m. WIATR północnemu prawie poboczny.

Vn jour qui ne fait de vent. Dies à vento ſilens. Dzień bez wiatru.

Le vent ſe léve. Naſcitur, ſurgit, conſurgit ventus. *Plin.* Wiatr powſtaie. **Il fait vent, il fait du vent, le vent ſouffle.* Flat ventus, ſpirant flamina. *Ovid.* **Wiatr wieie. **Le vent eſt fort violent.* Veſanit, bacchatur, furit ventus. *Cic. Suet. Hor.* *Wiatr ieſt bardzo gwałtowny. **Le vent augmente, ſe renforce.* Increbreſcit ventus. *Cic.* *Wiatr coraz ſię fili mocnieyſzy coraz wiatr powſtaie. **Le vent eſt appaiſé, eſt tombé ne ſouffle plus.* Concidit ventus. *Hor.* Reſedit flatus. *Virg.* Se remiſit, ſilet, tacet ventus. *Cæſ.* Ponunt venti. *Ovid.* *Wiatr uſtaie iuż nie wieie. **Le vent s'eſtoit relaſché, mais il ſe renforça tout à coup.* Jam ventus ſe remiſerat, ſed idem increbuit. *Cæſ.* *Uſtał trochę był wiatr ále znowu rázem mocny powſtał. **Ils n'oſoient relaſcher en haute mer, quand les vents ſouffloient avec violence.* Cum ſævire ventus cœpiſſet, ſe alto committere non audebant. *Cæſ.* * Nie śmiał náſrzod morza ſię puſzczać kiedy wiatry gwałtownie wiały ná morzu. **Les vaiſſeaux ayant mis les voiles au vent, il ſurvint tout d'un coup un ſi grand calme, qu'ils ne purent les remuer.* Jam converſis navibus quò ventus ferebat, tanta ſubitò malatia & tranquillitas extitit, ut ſe loco movere non poſſent. *Cæſ.* *Puściwſzy okręty z wiatrem podżaglami nágle táka cichość náſtąpiła że ſię z mieyſca ruſzyć niemogły. **Il leva l'ancre avec vent & marée, & vint moüiller ailleurs.* Ventus & æſtum uno tempore nactus ſecundum, ſublatis anchoris naves aliò conſtituit. *Cæſ.* *Rázem y wiatrt y burzenie morſkie máiąc ruſzywſzy kotwić ná inſzym mieyſcu ſtanął, **Vn coup de vent l'enleva dans la mer, d'où eſtant revenu, le tourbillon luy fit faire quelques tours, & un gouffre l'engloutit.* In mare ventus excuſſit, repetitumque infeſto gurgite procella circumegit, atque hauſit *Petr.* *Wiatr go porwał na wodę gdzie go fala wiatrem zákręciwſzy pogrążyła w głąb.

AVOIR *le vent favorable.* Ventos ſecundos habere. *Le contraire eſt.* Ventis adverſis uti. *Cic.* *Avoir les vents contraires.* MIEC wiatr dobry ſprzyiaiący, miec wiatry przeciwne. * *Ayant le vent favorable, il fit voile ſur la minuit.* Nactus idoneam ad navigandum tempeſtatem, tertiâ vigiliâ ſolvit. *Cæſ.* *Gdymu wiatr poſłużył rozwinął żągle o północy y ruſzył z mieyſca * *Il partit vers le ſoleil couchant par un petit vent du Sud, qui ceſſa ſur le minuit.* Ad ſolis occaſum naves ſolvit leni Africo provectus, qui mediâ circiter nocte intermiſſus eſt. *Cæſ.* *Ruſzył ſię o záchodzie ſłońca z małym wiatrem záchodowym ktory o poł-nocy uſtał, **Avoir le vent en pouppe.* Sinuatis velis provehi in altum. *Cic.* *Mieć wiatr w tył. **Il faut déployer les voiles, quand le vent eſt bon.* Vela explicanda ſunt, cùm ventus operam dat. *Plaut.* *Trzeba żągle rozwinąć, kiedy wiatr ſłuży.

ON DIT au figuré en cette ſignification *Avoir le vent en pouppe.* (*Eſtre en fortune.*) Proſperâ uti fortunâ. *Cic.* Blandientem habere fortunam. SZCZĘSLIWIE ſię wiedzie, mieć wiatry ſprzyiazne. **Eſtre au deſſus du vent, eſtre au deſſus de ſes affaires.* Extra fortunæ aleam poſitum eſſe. *Cic.* In portu navigare. *Ter.* *Zyć ſpokoynie bez boiaźni nád wſzyſtkie niebeſpieczeńſtwa ſię wynieść żádnego ſię więcey nie obawiać przypadku. **Nous n'avons pas un vent qui nous ſouffle en pouppe, mais il ne nous eſt pas tout à fait contraire. Si nous ſommes aprés les premiers en force, en eſprit, en vertu, en naiſſance & en biens, nous avons la conſolation de n'eſtre pas des derniers.* Non agimur ſecundo Aquilone, non tamen adverſis adverſis Auſtris ducimus ætatem, ingenio, virtute, loco & re extremi primorum, extremis uſque priores. *Hor.* * Nie mámy wiatrow ſprzyiaznych, áni też cále nám nieſą przeciwne. Jeżeli wielu widziemy przed ſobą wyższych w ſiłach, rozumie cnocie, urodzeniu, y ſzczęściu. widziemy oraz wielu zá ſobą y mámy tę konſolacyą że nieieſteśmy oſtatniemi.

AVOIR *vent d'une choſe, en apprendre quelque nouvelle.* Inaudire. Reſciſcere aliquid. *Ter. Plaut.* ZWIETRZYC co dowiedzieć ſię o czym. * *Il a eu le vent que j'avois un treſor.* Inaudivit mihi eſſe theſaurum domi. *Plaut.* *Doſzedł go wiatr że mam ſkarb. **Il faut prendre garde que mon pere ne vienne à voir vent de cela.* Cavendum eſt, ne id reſciſcat pater ne aliquâ ad patrem hoc parmeet. *Ter.* *On ſous-entend viâ.* *Trzeba ſię ſtrzedz áby o tym oyca mego wiatr niedoſzedł áby g to nie doſzło nie doleciało.

VENT ſe dit proverbialement dans les manieres ſuivantes. *Avoir bien du vent dans la teſte.* Ventoſum eſſe. *Hor.* Ventoſiſſimum eſſe. *Cic* WIATR puſtki wgłowie,

Il tourne à tout vent. Mobilis ad omnem auram. *Liv.* Ják trzcina zá lada wionieniem wiatru obraca ſię.

Selon le vent la voile; on tend les veiles du coſté que vient le vent. Utcumque eſt ventus, exin velum vertitur. *Plaut.* Ad id unde aliquis flatus oſtenditur, vela do. *Cic.* C'eſt à dire. Od wiatru żągle, iák wiatr ſię obroci ták żągle obracać náleży, **Je me ſers des avantages qui ſe preſentent.* (Expreſſion figurée.) *Ják ſzczęście poſłuży ták ſię rządzę, * *Il ne faut point aller contre vent & marée.* Dandus eſt fortunæ locus. *Cic* *Trudno przeciwko wodzie y burzy płynąć. **Autant en emporte le vent, c'eſt comme ſi vous ne diſiez rien.* Das verba in ventos. *Ovid,* Profundis verba. *Lucr.* * Wſzyſtko to ná wiatr wſzyſtko z wiatrem nádaremno

VENT, (*Souffle, haleine.*) Flatus, halitus, ûs, maſc. Anima, æ, fem. Spiritus, ûs, maſc. *Cic. Phæd.* WIATR dech oddech pára, **Tirer ſon vent par le nez.* Ducere. Trahere ſpiri-

ſpiritum naribus. *Oddychać noźdrzami. *Retenir ſon vent.* Animam comprimere. *Ter.* *Dech w ſobie zátrzymać. *Comme il retenoit ſon vent, il s'en trouva ſi gonflé, qu'il éternua par trois fois d'une telle force, que le lit en trembla.* Cellectione ſpiritûs plenus ter continuò ita ſternutavit, ut grabatum concuteret. *Petr.* *Dech w ſobie zátrzymawſzy, ták potężnie trzy razy kichnął áż ſię łoſzko znim zátrzęſło, *Laiſſez-moy prendre mon vent.* Sine reſpirem *ou* recipiam animam. *Plaut.* *Dáy mi odetchnąć. * *Je ne puis prendre mon vent.* Animam nequeo vertere *Plaut.* *Nie mogę odetchnąć, *J'ay de la peine à prendre mon vent.* Vix ſuffero anhelitũ. *Plaut.* *Ledwie tchnę,

VENT, (*Air.*) Aër, aeris. Aura, æ, fem. Ventulus, li, maſc. *Ter.* WIATR powietrze,

Prens cet évantail, & fais luy du vent. Cape flabellum & ventulum huic facito. *Ter.* Weźmiy ten wachlarz á wiey ná niego chłodź go wiatr mu czyń.

Donner du vent, de l'air à un tonneau. Ventilare vinum, perforare dolium quò interſpiret. *Col. Cat.* Lufft zrobić w beczce dlá oddechu,

VENTS *qu'on a dans le corps.* Flatus, ûs, maſc. *Suet.* Spiritus, ûs, maſc. *Celſ.* WIATRY w ciele, * *Rendre une médecine avec bien des vents, faire beaucoup de vents en rendant une médecine.* Reddere alvum cum multo ſpiritu. *Celſ.* *Z wielkiemi wiatrami chodzić ná ſtolec po lekarſtwie. *Faire un vent* Flatum ventris emittere. *Suet.* *Trzaſnąć wiatr przyrodzony wypuścić.

VENTER, *prononcez* VANTER. (*Faire du vent.*) Flare, (flo, as, avi, atum.) *Voyez* VENT. WIAC wiatr wieie,

Venter les perſonnes ou *les choſes.* Laudare. Prædicare, (o, as, avi, atum.) act. acc. Aliquem laudibus efferre, effero, effers, extuli, elatum.) *ou* extollere. *Cic.* Wychwalać przechwalać ſławić rzeczy oſoby wynoſić wyſławiać chełpliwie. *Venter ſort ſes richeſſes.* Amplos cenſus jactitare. *Petr.* *Przechwalać ſię z bogactw z doſtatkow ſwoich. *Venter ſon eſprit.* Ingenium jactare. *Quint.* *Przechwalać ſię wynoſić ſię z rozumu.

Se venter d'une choſe, s'en glorifier, entirer vanité. In aliquâ re *ou* de re aliquâ jactare ſe, gloriâ & prædicatione ſe efferre. Aliquâ re. de re, in re aliquâ gloriari. *Cic.* Chwalić ſię z czego chlubić ſię prożno przechwalać ſię wynoſić ſie. *Il ſe vente de l'avoir extremement aſſiſté, parce qu'il l'a un peu favoriſé dans ſes méchantes affaires.* Magno ſe prædicat auxilio fuiſſe, quia paululùm in rebus difficillimis aſpiraverit. *Cic.* Adjuverit. *Przechwala ſię że mu wielkie pomocy czynił że mu trochę coś ſprzyiał w nieſzczęściu.

SE VENTER. Efferre ſe ſermonibus & verbis. *Cicer.* Efferre ſe inſolentiùs. *Cicer.* Jactare ſe intolerantiùs. WYNOSIC ſię chlubić ſię chełpić ſię prożną. *Il ſe vente par trop.* Paulò eſt jactantior. *Horat.* *Zbytecznie ſię wynoſi y chwali. *Qui ſe vente.* Jactans ſui. Jactantor, oris, m. *Quint.* *Chełpliwy darmochwał co ſię ſam chwali.

VENTE, *prononcez* VANTE, ſubſt. f. Venditio, onis, f. Alicujus rei alienatio. *Cic.* PRZEDAŻ przedawanie.

Expoſer, mettre une choſe en vente. Venditare aliquid. *Cicer.* Wyſtawić co ná przedaż. *Mettre ſes eſclaves en vente.* Producere ac venditare ſervos. *Terent.* *Wyprowadzić niewolnikow ná przedaż.

Mettre en vente la juſtice. Exæquare omnia jura pretio. *Cic.* Przedawać ſprawiedliwość. *Il a mieux aimé que tout ſon bien ait eſté mis en vente, que de faire attendre ſes créanciers.* Venire omnes ſuas poſſeſſiones maluit, quàm ullam moram fieri cuiquam creditorum ſuorum. *Wolał roſprzedać całą ſubſtancyą, niż żeby dłużnicy iego czekali.

LOS *de ventes.* (Terme de Droit.) Obventiones ex venditione fundi cenſualis, onum, f. pl. *Vlp.* SUMMA cała taxa ſubſtancyi przedayney.

VENTERIE, *prononcez* VENTERIE, ſubſt. f. (*Diſcours trop avantageux de ſoy-meſme.*) Jactatio. Gloriatio. Oſtentatio. Venditatio, onis, f. *Cic.* Jactantia, æ, f. *Quint.* CHEŁPLIWA mowa prożna.

VENTEUR, *prononcez* VANTEUR, ſ. m. (*Qui ſe vente.*) Jactator, oris, m. *Quint.* CHEŁPLIWY prożno ſię chełpiący chwalibursa.

VENTEUX, maſc. VENTEUSE, fœm. *prononcez* VANTEUX. (*Sujet aux vents* parlant *de la mer & d'un pays.*) Ventoſus, a, um. *Plin. Horat.* NAWALNY náwałnościom wichrom podległy.

VENTEUX, (*Qui cauſe des vents, flatueux*, parlant *de certains alimens.*) Flatus ciens, movens, entis, omn. gen. WIATRY ſprawuiący odymaiący wzdęcie przynoſzący. *Vne viande qui cauſe des vents.* Cibus inflans, *ou* inflationem habens. *Celſ.* *Jedzenie wiatry ſprawuiące potrawa odymaiąca.

VENTOSITE'S, *prononcez* VANTOSITE'S, ſubſt. fœm. (*Vents enfermez dans le corps.*) Flatus, ûs, maſc. *Suet.* Incluſus inteſtinis ſpiritus, incluſi ſpiritûs, maſc. WIATRY w ciele.

VENTOUSE, *prononcez* VANTOUSE, fœm. (Terme de Médecine.) *Eſpece de bouteille de verte qui a un gros ventre.* Cucurbitula, æ, f. *Celſ.* Tumido ventre cucurbita. *Prop.* BANKA ſzklanna do krwi. *Appliquer les ventouſes ſur quelque partie du corps.* Cucurbitulas admovere, adhibere, imponere. *Celſ.* *Báńki ſtawiać.

VENTOUSER *un malade*, prononcez VANTOUSER. Ægro cucurbitulas admovere. *Voyez* VENTOUSE. BANKI choremu poſtawić.

VENTRE, *prononcez* VANTRE, ſubſt maſc. (*Partie de l'animal, qui enferme dans ſa capacité les inteſtins.*) Venter, ventris, maſc. *au genitif plurier* ventrium. Uterus, uteri, maſc. *Celſ.* Alvus, alvi, fœm. *Pliu.* BRZUCH część ciała záwieraiąca w ſobie wnętrzności. *Il donnoit à ſon ventre inſatiable tout ce qu'il avoit amaſſé, il mettoit tout ſon bien dans ſon ventre.* Donabat avaro ventri quidquid quæſierat. *Hor.* Demittebat cenſum in ventrem, inviſcera. *Ovid.* *Wſzyſtko co tylko mogł zyſkać tkał w brzuch ſwoy nienaſyconý.

Donner des coups de poing dans le ventre de quelqu'un. Pugnos in ventrem alicujus ingerere. *Ter.* Pięściami kogo bić po brzuchu. *Danſer, marcher à deux pieds ſur le ventre.* Pedibus ventrem alicujus conterere, concullare, proculcare. *Cic.* *Deptać chodzić tańcować komu po brzuchu.

Qui a un gros ventre, qui a une groſſe bedaine. Ventrioſus ventroſus. ventricoſus, aum. *Plaut.* Kałduniaſty brzucha wielkiego. *Son gros ventre le rendoit difforme.* Obeſitate ventris erat deformis. *Suet.* *Kałduniſko go ſzpeciło. *Il a un peu de ventre.* Eſt ventre paulò obeſo. *Suet.* Panſa aliquantulùm. *Plaut.* *Trochę brzuchaty.

ON DIT au figuré *Paſſer ſur le ventre des ennemis.* Hoſtes proterere, hoſtium copias conculare, proculcare. *Cicer.* NIEPRZYIACIELA Końſkiemi kopytami zetrzeć.

COURS ou *Bénéfice de ventre.* Fluor ventris, fluoris ventris, maſc. *Celſ.* Profluvium, ii, neut. Fluxio, Solutio ventris. *Plin* Alvi reſolutio, onis, fœm. *Celſ.* WOLNY ſtolec lub biegunka. *Arreſter le cours de ventre, reſſerrer.* Flaxiones ventris ſiſtere. *Plin.* Ventrem aſtringere, comprimere, ſupprimere, cohibere. Contrahere alvum. Tenere ventrem. *Celſ.* *Biegnukę záſtanowić zátrzymać. *Laſcher le ventre.* Alvum ciere, movere, ſolvere, mollire, trahere. *Celſ. Plin.* Liquare. *Celſ.* *Laxować wolne ſtolce ſprawować. *Décharger ſon ventre.* Alvum reddere. *Celſ.* Ventrem exonerare. *Mart.* Vacuare, exinanire alvum. *Plin.* *Chodzić poyść na ſtolec, wyprożnić ſię. *Douleurs de ventre.* Inteſtinorum dolores. Alvi dolores. Vermina, orum, neut. plur. *Plin.* Verminationes, num. *Plin.* *Bolenie żołądka brzucha bolenie.

ON DIT populairement. *Il nous a donné une bonne careleure de ventre, un bon repas.* Bonum appoſuit nobis prandium. *Plaut.* DAŁ nám ieść dobrze. *Qui eſt ſujet à ſon ventre, qui fait un Dieu de ſon ventre.* Qui ventre ducitur. Ventri & gulæ deditus. *Cic.* Cui Deus venter eſt. *Obżarty obżartuch. *C'eſt un ventre inſaciable.* Eſt ipſi abdomen inſaturabile. *Cicer.* *Brzuch nienaſycony nienapchany kałdun. *Il n'a que ſon ventre en recommandation.* Abdomini natus. *Cicer.* *Niemyśli tylko o ſwoim brzuchu iednym. *Il a le ventre plein, il a la panſe pleine.* Habet in ventre confidentiam. Satur eſt. *Plaut.* *Náiadł ſię náładował brzuch, nápchał kiszkę. *Le ventre me contraint à ſouffrir toutes ces miſéres. Je ne ſaurois me défendre d'oüir toutes ces extravagances, de peur que mes dens ne croiſſent en ma bouche, & il faut par néceſſité que j'adhére à toutes ces menteries.* Venter creat omnes has ærumnas: Auribus peraudienda ſunt hæc, ne dentes dentiant, & aſſentandum quidquid mentibitur. *Plaut. pour* mentietur. *Nieſzczęśliwy brzuch tey wſzyſtkiey nędzy mi ieſt przyczyną, muſzę to wſzyſtko ſtrawić dla mizerney ſtrawy, muſzę wiele zgryść, żeby mi zęby nie po wyraſtały od głodu, y muſzę wſzyſtkich tych kłamſtw, y ſzalbierſtw ſłuchać z potrzeby.

VEN-

VENTRE ſignifie auſſi *l'Eſtomac où eſt ſitué le cœur.* En cette ſignification on dit *mon ventre crie.* Crepitat mihi venter, inteſtina murmurant. *Plaut.* ZOŁĄDEK. Kruczy mi w żołądku.

ON DIT populairement & proverbialement *Tant que le cœur me battra dans le ventre* ou *au ventre*, pour dire *tant que je vivray.* Uſque dum ſpiravero, dum animâ ſpirabo meâ. *Cic.* quandiu vivam. POKI życia mego poki tchu we mnie ſtawać będzie. *C'eſt luy arracher le cœur du ventre, que de luy oſter celle qu'il aime.* Cordolium illi facis, dum hunc abſtrahis ab illâ, dum hunc ab illâ divellis. *Jákby mu wnętrzności wydzierał ktoby go z nią chciał rozłączyć. * *Remettre le cœur au ventre à quelqu'un, luy redonner du courage.* Animum dare alicui *ou* animos. Facere alicui animos. *Cic.* * Serca ochotę komu dodawać. * *Mettre le feu ſous le ventre à quelqu'un.* Inflammare. Inſtigare aliqurm *Ter.* *Podżegać podmawiać podſzczuwać kogo.

VENTRE *affamé n'a point d'oreilles.* Jejunus venter non audit verba libenter. GŁOD uſzu nie ma nie ſłucha perſwazyi. *Battre un homme dos & ventre, luy en donner ſur le ventre & par tout.* Ventrem & lumbos alicujus fuſte dolare. *Plaut.* *Zbić kogo cale ze wſzyſtkim od ſtop do głowy. *Boire à ventre déboutonné.* More græco bibere. Pergræcari, (or, aris, aſum.) Bibere egregiè. *Plaut.* *Pić bez miary do roſpuku. *Rire à ventre déboutonné.* Suſtollere cachinnum. Tollere cachinnum. *Hor.* *Smiać ſię do roſpuku. *Demander pardon le ventre contre terre.* Humi proſtratus veniam orare. Multis & ſupplicibus verbis petere veniam. *Cic.* *Przepraszać padszy pokornie ná twarz.

ON DIT *Sonder quelqu'un, voir ce qu'il a dans le ventre.* Hominem excutere. *Suet.* WYROZUMIEWAC co z kogo.

VENTRE ſe dit *des creux & des cavitez qui ſont dans la terre*, comme. *Le mont Gibel fait ſortir des flammes de ſon ventre* ou *de ſon ſein.* Veſuvius eructat è ſinu ſuo globos flammarum. LOCH iáſkinia wnętrzności. Gora Wezuwiuſz płomienie z lochow ſwoich wybucha. *L'avarice des hommes a foüillé dans le ventre de la terre pour en tirer l'or.* Homimum avaritia aurum deſodit è viſceribus terræ. *Chciwość ludzka pokopała y poryła wnętrzności ziemi ſzukaiąc złota.

ON DIT en maçonnerie qu'*Vne muraille fait ventre, quand elle pouſſe en de hors.* Facit ventrem murus. *Alp. Furiſ.* WYSTĘPUIĄCA ściana wychodząca zá drugie.

VENTRE'E, *prononcez* VANTRE'E, ſubſt. fœm. (*La portée d'une femelle.*) Fetus, Partus, ûs, maſc. Fetura, æ, fœm. *Cicer.* PŁOD okocenie oſzczenienie ozrzebienie ocielenie porodzenie. *Elle a eu deux enfans d'une ventrée* ou *elle eſt accouchée de deux enfans.* Geminos filios pueros peperit, *ou* geminam prolem edidit, Uno partu duos ſimul peperit. *Plaut.* *Jednym porodzeniem dwoie dzieci wydała ná świat.

VENTRICULE, *prononcez* VANTRICULE. Ventriculus ventriculi, m. *Cic.* ZOŁĄDEK.

VENTRU, maſc. VENTRUE, fœm. *prononcez* VANTRU. (*Qui a bien du ventre, qui l'agros.*) Ventroſus, a, um. Cui eſt venter faliſcus. *Plaut. Stat.* BRZUCHATY, Brzuchata káłduniaſty.

VENU, maſc. VENUë, fœm. part paſſ. du verbe *Venir* Qui *ou* quæ venit (*parlant d'une femme.*) TEN co przyſzedł przyſzła. *Soyez le bien-venu.* Optatò venis, advenis. Optatò nobis te offers. *Ter.* *Witamy. witay byway ſzczęśliwie.

Eſtre bien venu aupres d'une perſonne. Eſſe gratioſum & acceptum apud aliquem. *Cicer.* Magnâ apud aliquem gratiâ pollere, plurimùm valere. *Cic.* Wdzięcznie być przyiętym być wdzięcznym gościem ukogo.

VENUE, ſubſt. f (*Arrivée.*) Adventus, ûs, m. *Cic. Voyez* ARRIVE'E. PRZYIAZD przybycie.

VE'NULE, ſubſt. f. (*Petite veine.*) Fibra, fibræ, f. *Plin.* ZYŁKA mała.

VE'NUS, ſubſt. fœm. (*Fauſſe Diviníté des Payens & Déeſſe des Amours.*) Venus, veneris, f. WENUS Bałwan fałſzywe Bożyſzcze miłości.

(Et quelquefois Maſculin, la conſidérant de deux ſexes avec Macrobe, parce qu'on la peignoit comme *un homme, ayant de la barbe au menton,* ce qui fait qu'Ariſtophane la nomme tantoſt *androditon & aphroditon.*) Wenus mowi ſię w męſkim rodzaiu á Wenera w białogłowſkim iż oboiey płci

ią malowano iáko Makrobiuſz piſze á czaſem iáko męſzczyznę z brodą zároſłą ſkąd ią grecy náżywaią mieſzańcem.

VENUS ſignifie quelquefois *Grace, agrément.* Veneres, venerum, fœm. plur. *Cicer.* WENUS znáczy też urodę gładkość przyiemność. *Il y a une certaine Venus répanduë dans tous ſes ouvrages* Sunt quædem veneres ſparſæ in illius operibus. *Wewſzyſtkich kſięgach iego iákáś oſobliwa znayduie ſię przyiemność wdzięk oſobliwſzy.

VENUS. (*La treiſiéme partie de noſtre Syſtéme qui tourne autour du Soleil.*) Venus, fœm. WENUS Trzeci Płaneta wedłuk náſzego mniemania y podania obrot ſwoy wkoło ſłońca maiący.

(Venus Orientale eſt la meſme choſe que Lucifer ou l'Aſtre du point du jour. *Lucifer, eris maſc. Sidus Luciferi, neut.* Cic Plin. Jutrzenka. *Venus Occidentale eſt la meſme choſe que *Veſper* ou *Heſperus*, l'Eſtoile du Berger, parcequ'alors les Bergers ramement leurs troupeaux à la bergerie. *Heſperus, i, m.* Virg. ou *Heſperugo, ginis, f.* Sen.) *Gwiazda záchodnia zwierzęca gwiazda.

VER, ſubſt. maſc. (parlant *de toutes ſortes d'inſectes qui s'engendrent dans les corps aimez, dans le terre, dans la bois & dans les fruits*) Vermis, is, maſc. *Plin.* ROBAK owad wſzelaki czerw wdrzewie.

PETIT VER. (*Vermiſſeau.*) Vermiculus, li, maſc. *Plin.* ROBACZEK.

Ver de terre. Vermis terrenus, m. Limbricus, ci, m. *Colum.* Robak ziemny gliſta.

Ver qui s'engendre dans les inteſtins des enfans. Tineæ, earum *ou* tæniæ, arum, fœm. *Plin.* Lumbrici, orum, maſc. pl. *Celſ.* Ventris animalia, lium, n. plur. *Plin.* Robaki ná ktore dzieci choruią gliſty.

Ver qui s'envelope dans les feüilles de la vigne, ver coquin. Convolvolus, li, maſc. *Plin.* Involvolus, li, maſc. *Plaut.* Volucra, æ, f. *Colum.* Gliſta, winna gąſienica, robak winnicę toczący.

Ver qui s'engendre dans le figuier. Ceraſtes, æ, maſc. *Plin.* Gąſienica figowa co ſię w figowym liściu wiąże.

VER *qui s'engendre dans cette ſorte de cheſne que les Latins appellent.* Æſculus, i, f. Galba, æ, f. *Suet.* GĄSIENICA bukowa.

Ver ride qui s'engendre dans le bois. Coſſus, i, maſc. *Plin.* Czerw co drzewo toczy.

VER *qui ronge les livres & les habits.* Tinea, æ, fœm. *Plin.* Teredo, dinis, fœm. *Plin.* MOL w ſukniach y kſięgach.

FRUIT *qui eſt ſujet aux vers.* Pomum vermiculationi obnoxium. *Plin.* OWOCE robaczywe.

Ver luiſant. Cicindela, æ, f. Lampyris, idis, f. *Plin.* Złotnik robaczek.

VER *à ſoye.* Bombyx, icis. (*Quand il eſt encore chenille.*) (*on le nomme*) Eruca, æ, fœm. (*Quand il file ſa ſoye.*) Bombylius, ii, maſc. (*Quand il eſt en papillon.*) Necydalus, li, maſc. *Plin.* JEDWABNY robaczek co iedwabnie z ſiebie, zowią gąſiemicą kiedy ſię dopiero wiąże. robaczkiem iedwabnym kiedy z ſiebie kłębek wiie, á záś motylem kiedy ſię wywiie y wylatuie.

ON DIT proverbialement *Tirer les vers du nez de quelqu'un.* Aliquid ab aliquo expiſcari, exprimere, elicere. *Cicer. Voyez* NEZ. WYROZUMIEWAC co z kogo wybadać wypytywać ſię wywiadywać.

VERBAL, maſc. VERBALE, fœm. comme *Nom verbal, qui vient du verbe.* Nomen à verbo deductum, nomen verbale. (dans les Grammairiens.) SŁOWNY, SŁOWNA, uſtny uſtna.

FAIRE *une promeſſe verbale.* Verbo promittere. *Cicer.* Słownie uſtnie przyobiecać.

PROCE'S *verbal.* Scripta rei geſtæ acta, orum, neut. plur. INKWIZYCYA ſpiſana.

VERBALEMENT, adverb. (*De bouche.*) Verbo. *Cicer.* USTNIE.

VERD, m. VERTE, f. adj. Viridis & hoc viride, adj. *Cic.* ZIELONY, Zielona.

VERD *gay.* Lætè virens. JASNO zielony. *Verd paſſe.* Viridè pallens. *Blado zielony.

Verd de poireau. Praſinus, a, um. Ciemno zielony.

Verd d'herbe. Herbaceus. Herbeus, a, um. *Plin.* Trawiaſty.

Verd de gris. Ærugo, æruginis, fœm. *Plin.* Gryſzpan.

Verd de terre. (*Sorte de minéral*) Terra viridis. Chriſocolla,æ,f. *Plin.* Zielona farba.

DEVENIR *verd.* Vireſcere. *Colum.* Z ZIELENIEC ozielenieć.

Eſtre verd. Virere. *Colum. Cicer.* Byc zielonym.

VERD, (*Qui n'eſt point encore meur.*) Immaturus, ra, rum. Immitis & hoc immite, adject. *Plin. Hor.* ZIELONY niedoyrzały.

Du vin verd. Vinum ex immaturis & immitibus uvis. Wino z iagod zielonych wyciśnione kwaſek.

Verd (*Vigoureux*) Viridis & hoc viride. Crudus, cruda, crudum. *Virg. Tacit.* Czerſtwy.

Vne vieilleſſe verte ou *vigoureuſe.* Cruda & viridis ſenectus. *Tac.* Starość czerſtwa.

ON DIT d'un jeune homme qui eſt mort jeune, *Qu'il a eſté pris ſur le verd.* Immaturâ morte periit *ou* peremptus eſt MŁODO w kwitnącym wieku umarł.

VERDASTRE, *prononcez* VERDATRE, adject. m. & f. (*Qui tire ſur le verd.*) Subviridis & hoc ſubviride, adj. *Plin.* ZIELONAWY, Zielonawa.

VERDAUD, maſc. VERDAUDE, fœm. (*Qui eſt un peu verd, qui n'eſt pas tout à fait meur.*) Subacerbus, a, um. *Plin.* CIERPKI kwaſkowaty ieſzcze niedoyrzały obrzazgowaty.

VERDELET, (*Qui eſt un peu verd.*) Subviridis & hoc ſubviride. Subacerbus, a, um. *Plin.* ZIELONAWY zielenieiący ſię trochę.

ON DIT dans le familier d'un vieillard qui a encore de la vigueur, *Il eſt verdelet.* Nondum exaruit ex amœnis voluptatibus. *Plaut.* Eſt adhuc ſalax. *Petr.* CZERSTWY rzeźwy ſtarzec.

VERDET, ſubſt.m. ou *Verd de gris.* Ærugo,ginis,f. *Plin.* GRYSZPAN.

VERDEUR, ſubſt. fœm. (*Aſpreté des fruits qui ne ſont pas encore meurs.*) Acerbitas, atis, fœm. Acerbus ſapor,oris, maſc. CIERPKOSC owocow niedoyrzałych.

Ce vin a un peu de verdeur. Vinum acerbi ſaporis,*ou* guſtu acerbum,*ou* acidulo ſapore. *Plin.* To wino má trochę cierpkości w ſobie.

Verdeur ou *le verd montant qui eſt dans le vin.* Vini ſapor viridis,m. Cierpki ſmak wina ſurowizna.

VERDIER,ſ.m. (*Garde bois.*) Viridarius,ii,m. *Vlp.* Saltuarius,m. Nemorum cuſtos, odis,m. *Plin.* LESNICY Gaiowy ſtrož.

Verdier. (*Sorte de crapaut.*) Rubera, æ, f. *Plin.* Żaba ziemna lub wodna.

Verdir, (*Devenir verd.*) Virere, (vireo, vires, virui, *ſans ſupin* Zielenieć ſię.

VERDOYANT, maſc. VERDOYANTE, fœm. Vireſcens, entis, omn. gen. Viridans, antis, omn. gen. *Plin.* KWITNĄCY zielenieiący ſię.

VERDUN, (*Ville de Lorraine ſur la Meuſe.*) Virodunũ, Virdunũ,i,neut. WERDUN Miaſto Lotaryngii nád Mozą.

DE VERDUN. (*Du Dioceſe.*) Virodunenſis & hoc virodunenſe, adj. WERDUNSKI.

De verdun. (*De la ville de Verdun.*) Virodunæus, a, um. Werdunianin.

VERDUN, (*Petite ville de Gaſcogne pres de la Garonne.*) Virodunũ ad Garumnam. Werdun miaſto w gaſkonii nád Gárumną.

VERDUN, (*Ville de Bourgogne ſur le Doux.*) Virodunum ad Dubim. WERDUN miaſto Burgundii.

VERDURE, ſubſt. f. (*La couleur verte des plantes.*) Viriditas, atis,f. *Cic.* ZIELNNOSC may drzew.

OUVRAGES *de verdure qu'on taille ſur le buys & ſur certains arbriſſeaux, leur donnant diverſes figures.* Topiarum opus, topiarii operis,neut. *Plin.* Topia,topiorũ, neut.pl. *Vitr.* SZPALERY kwatery wzory ná bukſzpanach murawie y krzewiu pokwaterach álbo y drzewach wyſtrzyganie miſterne.

TRAVAILLER *en ouvrages de verdure.* Topiariam facere. *Cicer.* KWATERY ſzpalery wyſtrzygać wyrabiać w ogrodach

L'ART *de faire de ces ſortes d'ouvrages de verdure.* Topiaria,æ,f. *Cic.* WIRYDARSTWO ogrodnictwo.

CELUY *qui y travaille.* Topiarius, ii, m. *Plin.* WIRYDARZNIK ogrodnik.

VEREUX, m. VEREUSE, f. (*Où il s'engendre des vers.*) Verminoſus,a,um. *Plin.* Vermibus ſcatens, entis, omn. gen.

Col. ROBACZYWY, Robaczywa.

UNE *noix vereuſe.* Nux vitioſa. *Petr.* ORZECH robaczywy.

VERGE, ſubſt.f. (*Houſſine, baguette.*) Virga,æ,ſœm. *Cic.* ROZGA pręt wić bicz.

PETITE *verge.* Virgula, æ,f. *Plin.* ROSZCZKA.

VERGE *de terre.* (*Vne certaine eſtenduë de terres*) Quarta jugeri pars, quartæ partis,ſœm. PRĘET ziemi laſka czyli morga.

VERGE ſe dit auſſi *du foüet des Cochers.* Flagellum, flagelli, neut. *Phæd.* Verber, verberis, n. *Ovid.* BICZ woznicki biczyſko,

VERGE. (Terme d'Anatomie.) qu'on appelle autrement *Le membre viril.* Virga,æ, f. Penis, is, m. *Plin.* Membrum virile, membri virilis. *Cic.* Membrum genitale, neut. *Catul.* Członek męski przyrodzony,

VERGES, ſubſt. fœm. plur. (*Aſſemblage de pluſieurs brins de bouleau* ou *d'oſier.*) Virgæ, arum, fœm. plur. *Cicer.* Rozgi miotełki,

Battre, foüetter quelqu'un de verges. Aliquem virgis cædere. *Cic.* Rozgami ſiec bić.

On uſera les verges ſur ton dos. Morientur intergo virgæ. *Plaut.* Wyſieką nie iednę rozgi o twoy grzbiet.

Les faiſceaux de verges, que les Lictеurs portoient devans les Conſuls Romains.. Virgarum faſces. *Cicer.* PĘKI rozg ktore ſłudzy y oprawcy micyſcy noſili przed náywyżſzemi Radcami Rzymſkiemi.

VERGER. ſubſt. m. (*Jardiu planté d'arbres fruitiers.*) Pomarium,ii,n. Viridarium,ii,n. *Hor. Cat.* SAD ogrod drzewami owocorodnemi ſzczepiony.

VERGETTE, ſubſt.f. (*Epouſſette avec quoy on nettoye les habits.*) Veſtiaria ſcopula, æ, f. Scopæ, ſetis compactæ, arum, f.pl. MIOTEŁKA do chędożenia ſukien ſzczotka.

VERGETTER *des habits,* (*Les nettoyer avec des vergettes.*) Scopis *ou* ſcopulis veſtes purgare, mundare. CHĘDOŻYC ſuknie.

VERGLAS, ſubſt. maſc. (*Glace qui ſe forme ſur la ſur face de la terre aprés une pluye ou de la neige fonduë.*) Repentina & lubrica glacies, ei, fœm. SLIZGAWICA gołoledź poziemi po deſzczu ná mrozie,

VERGOGNE, ſubſt. f. (*vieux mot*) qui ſe dit pour *Pudeur, honte.* Verecundia, æ, fem. *Cic.* WSTYD ſtare ſłowo francuſkie.

VERIFICATEUR, ſubſt. maſc. (*Celuy qui vérifie des écritures.*) Scripturarum probator, oris, m. TEN co świadectwem ſwoim podpiſuie kárty iákie y tranzakcye dlá wiary, u nás w Kánceiaryach Lekta korekta.

VERIFICATION, ſubſt. fem. (*Examen d'une écriture, dont on doute.*) Alicujus rei probatio, confirmatio,onis,fœm. *Quint-Curt.* PODPISANIE dokumentu iákiego dlá wiary iáki Lekta,korekta.

VE'RIFICATION d'*Vn Edit émané du Prince.* Edicti comprobata auctoritas, atis, fem. PODPISANIE Uniwerſału Krolewſkiego,

VE'RIFIER *une choſe.* Aliquid comprobare. POTWIERDZAC twierdzić co upewniać o czym ſprawdzić, **La cruauté de ce fils inhumain vérifia le ſonge de la mere.* Matris ſomnium immanis filii crudelitas comprobavit. *Cic.* * Okrucieństwo tego bez ludzkości ſyna ſprawdziło ſen mátki Jego.

VE'RIFIE *un Edit.* Edicti auctoritatem comprobare. Edictum ratum facere. PODPISAC Uniwerſał dlá wiary,

VE'RITABLE, adject. maſc. & fœm. Verus. Sincerus, ra, rum. *Cic.* PRAWDZIWY iſtny rzetelny,

Il eſt véritable, il dit toûjours la vérité. Varax eſt *ou* veridicus, cultor veritatis. *Cicer.* Prawdziwy ieſt rzetelny prawdę záwſze mowi, **Il eſt véritable comme l'Evangile.* Veritatis omes numeros in ſe habet. *Cic.* *Prawdę záwſze mowi wierzać mu trzeba iák Ewangelii. **Tenez cela pour auſſi véritable que tous les oracles d'Apollon.* Hæc ex oraculo Apollinis edita tibi puta: nihil poteſt eſſe verius. *Cicer. ou* ex oraculo dici arbitrare. *Cic.* *Micy to zá rzecz prawdziwą iák wſzyſtkie Appollinowe wyroki.

VE'RITABLEMENT, adv. Verè. Sincerè, adv. *Cicer.* Ptawdziwie ſzczerze.

VE'RITE', ſubſt. fœm. Veritas, atis, f. Verum, veri, neut. *Cic.* PRAWDA.

Le monde eſt ainſi baſti, il juge peu de choſes par la vérité, &

& beaucoup par l'opinion. Sic eſt vulgus, ex veritate pauca ex opinione multa exiſtimat. *Cicer.* Táki ieſt świat máło co o czym ſądzi według prawdy o wſzyſtkim według ſamego pſopolitego trzyma mniemania. **J'aime la vérite, & je veux qu'on me la diſe toûjours.* Verum amo, verum volo mihi dici. *Plaut.* * Kocham prawdę y chcę żeby mi ią záwſze mowiono. **Acquieſcer, ſe rendre à la vérité.*) Concedere veris. *Uſtąpić prawdzie. **La vérité eſt pour luy.* Facit cũ illo veritas. *Cic.* *Prawda ieſt z Jego ſtrony. **Diſtinguer le monſonge de la vérité.* Diſtinguere falſum à vero *Hor.* *Rozenać kłamſtwo od prawdy. **Je ne parle point par hyperboles, je dis la vérité. Ce que je dis n'eſt point une hyperbole, c'eſt la pure vérité.* Non Hiperbolicè, ſed veriſſimè loquor. *Cic.* * Bez przyſady ſamę iſtną prawdę powiadam. **Cela eſt fort éloigné de la vérité.* Illud procul à vero eſt. Longiſſimè à vero abeſt. *Cic.* *Dáleko to od prawdy, **Qui aime la verité.* Veritatis amicus *ou* Cultor, oris. maſc. *Cic.* *Kochaiący ſię w prawdzie.

Ami de Platon, ami d'Ariſtote, mais encore plus ami de la vérité. Amicus Plato, Amicus Ariſtoteles. ſed magis amica veritas. Przyiaciel Plato Przyiaciel Aryſtoteles, ále więkſzy przyiaciel prawda, **Rien n'empeſche de dire la vérité en riant.* Ridendo dicere verum, nihil vetat. *Hor.* *Nie záwadzi prawdę żartuiąc powiedzieć. **Eſtre recherché pour n'avoir pas dit la vérité.* Laborare à veritate. *Liv.* * Zminąć ſię z prawdą.

EN VERITE', (*Certainement.*) Certè. Equidem. Profectò. PRAWDZIWIE ſzczerze mowię.

A LA VERITE'. Revera. Re quidem ipsâ. *Cic.* ZAPRAWDĘ po prawdzie prawdziwie.

VERITE' ſe dit proverbialement. *Les véritez ſont odieuſes.* Veritas odium parit. *Ter.* PRAWDA ieſt nienawiſtna, **Dire les véritez à quelqu'un, luy reprocher ſes défauts & ſes vices en face.* Multa vera alicui objectare, exprobrare, objicere. *Cic.* *Prawdę komu w oczy wymowić.

ON DIT burleſquement, *La vérité eſt dans le vin, dans les pots.* In vino veritas. Veritas in poculis. *Petr. ou* Aperit præcordia Liber. *Horat.* PRAWDA w winie w garcu we flaſzy w ſzklance.

VERJUS, ſubſt. m. Omphacium, ii, neut. *Plin.* KWAS kwaſek Agreſtowy ſok.

ON DIT proverbialement *Mettre quelqu'un à la pile & au verjus.* Maledictis *ou* convitiis aliquem lacerare, protelare, protere. *Voyez* PILE. ZELZYC kogo z błotem go wniwecz zmięſzać.

VERMEIL, maſc. VERMEILLE, fem. (*De couleur de roſe, rouge meſlé de banc.*) Roſeus,a,um. *Couleur vermeille.* Candore miſtus rubor, oris,m. ROZOWY kolor, czerwoność z przebiiaiącą ſię białością, **Elle a les lévres vermeilles comme une roſe.* Labra roſis æmula. *Mart.* * Uſta rożowe.

VASE *de vermeil doré.* Vas ex argento inaurarum. NACZYNIE Lázurowane.

VERMEILLER, (parlant *du ſanglier qui remuë la terre avec ſon boutoir pour chercher des vers.*) Roſtro lumbricos effoderc. RYC iáko odyniec ryie pyſkiem ziemię ſzukaiąc robakow,

(Terme de chaſſe.) Słowo myśliwſkie.

VERMILLON, ſubſt. maſc. (*Couleur d'un rouge éclatant, dont les Anciens peignoient leurs Divinitez.*) Minium, ii. Purpuriſſum, i, neut. *Plin. Plaut.* MINIA Rożowa farba przednia iáką ſwoie báſwany málowali Poganie. **Elle a les joüés couvertes de vermillon.* Buccas habet purpuriſſatas. *Plaut.* *Lice rożane. **Elle a mis du vermillon ſur ſon viſage, & a couvert ſa peau de cire.* Buccas rubricâ, & cerâ corpus omne intinxit. *Plaut.* *Twarz ſobie umalowała y uwoſkowała ſobie ſkorę, ubryzowała ſię.

VERMINE, ſubſt. fem. *Eſt un nom collectif qui ſe dit de toutes ſortes d'inſectes qui nuiſent à l'homme & animaux, & ſignifie plus communement les Poux.* Pedes, pedum, maſc. *Var.* Pediculi, pediculorum, maſc. plur. *Col.* ROBACTWO wſzelakie, gad, zwłaſzcza wſzy,

QUI *a de la vermine* ou *des poux.* Pedibus oblitus, a, um. Pedicoſus, Pediculoſus, a, um. *Plaut.* WSZAWY wſzywy záwſzony,

ON DIT au figuré *Il remarque une petite vermine ſur ſon prochain, & il n'en voit pas une plus conſidérable ſur luy, qui le ronge.* In alio pediculum videt; in ſe ricinum non videt. *Petr.* Ládaco widzi do drugich do ſiebie większych rzeczy niewidzi.

(Cette ſentence a du raport avec celle qui ſe lit dans ſaint Matthieu, dont l'Antitheſe eſt d'un feſtu & d'une poutre. *Feſtucam vides in oculo fratris tui, trabem in oculo tuo non vides.* Seneque a dit dans le meſme ſens *aliena vitia in oculis habemus, à tergo noſtra nobis ſunt.* Tá ſentencya wychodzi ná owę przypowieść ktorą czytámy u Mátcuſza Swiętego o zdzieble y balce, to ieſt że obłudnicy w oku bliźniego ſwoiego láda proſzek poſtrzegaią, ále w oku ſwoim y belki niewidzą: ſeneca záś powiada że cudze defekta przed ſobą á właſne záſobą w tyle mamy,

VERMISSEAU, ſubſt. maſc. (*Petit ver.*) Vermiculus, vermiculi, maſc. *Cic.* ROBACZEK.

VERMOULU, maſc. VERMOULUE, fem. (*Piqué de vers,* parlant *du bois.*) Carioſus, carioſa, carioſum. *Colum.* ZROBACZAŁY SPROCHNIAŁY od robactwa ſtoczony mowiąc o drzewie. **Eſtre vermoulu.* Carie infeſtari. *Colum.* *Zrobaczały ſtoczony od robakow.

VERMOULURE, ſubſt. fœm. (*Piqueure de vers.*) Caries, ei,fœm. *Plin.* STOCZENIE od robakow. **Le cedre n'eſt point ſujet à la vermouleure.* Cariem non ſentit cedrus. *Plin.* *Cedrowe drzewo nigdy niepruchnące robak mu nieſzkodzi,

VERNIS, ſubſt.maſc. (*La gomme du génévrier détrempé dans de l'huile de noix, dont on ſe ſert pour donner du luſtre à la peinture.*) Juniperi lacrymâ, æ, f. *ou* Gummis,is, fem. Vernix, icis, fœm. *Hermol. Barb.* POKOST żywica iáłowcowa dyſtylowana w oleiu orzechowym od pokoſtowania obrazow.

VERNISSER *du bois,* (*Paſſer un vernis deſſus.*) Aliquid vernice, juniperi lacrymâ lenire. POKOST dáć ná drzewo.

VERNISSER *un tableau.* Juniperi lacrymâ picturam illuminare. Splendorem picturæ afferre. POKOST dać ná obrazie.

VERNISSURE, ſubſt. fœm. (*L'action de mettre un vernis ſur une peinture.*) Vernicis Juniperi *ou* gummis illitus, ûs, maſc. POKOSTOWANIE.

VE'ROLE, (*Lapetite vérole qui arrive d'ordinaire aux enfans, qui eſt un mal contagieux.*) Varuli *ou* varioli, orum, maſc. plur. *Plin.* Rubentes puſulæ, rubentium puſularum, fœm. plur. OSPA krosty co dzieci miewaią. **Avoir la petite vérole.* Rubentibus puſulis variari. *Chorować ná oſpę mieć oſpę.

GROSSE VE'ROLE, (*Le mal vénérien.*) Lues venerea, luis venereæ, fœm. SZPETNA choroba Franca.

VE'ROLE', m. VE'ROLE'E. fœm. (*Qui a eu la petite vérole.*) Puſulis varius, a, um. OSPOWATY OSPOWATA.

VE'ROLE', m. VE'ROLE'E. f. (*Qui a eu la groſſe vérole.*) Lue venereâ contactus, a, um. FRANCOWATY Francowata.

VE'RON, ſubſt. maſc. (*Poiſſon de riviére, qui eſt blanc par le ventre & tacheté de noir.*) Varius, ii, m. PSTRĄG ryba.

CHEVAL VE'RON, (*Qui a un œil différent de l'autre.*) Equus oculis diſparibus. KON Jáſkrawy co má iedno oko inakſze á drugie inákſze,

VE'RONE, (*Sur l'Adige, Ville de l'Eſtat de Veniſe.*) Verona, Veronæ, fœm. WERONA Miáſto Weneckie.

DE VE'RONE, Veronenſis & hoc Veronenſe, adject. Z WERONY,

VE'RONIQUE, (*Herbe aux ladres.*) Veronica, æ fœm. *Plin.* WERONIKA ziele.

VERRAT, ſubſt, maſc. (*Porc maſle.*) Verres, verris, maſc. *Horat.* KIERDA Wieprz cały nie czyſzczony nie káſtrowany,

DE VERRAT. Verrinus,a,um. *Plin.* Kierdowy.

VERRE, ſubſt. maſc. (*Corps diaphane qu'on fait en table ou en piece.*) Vitrũ, vitri, neut, *Cic.* SZKŁO, w táfle w ſztuki.

Il parut autrefois un ouvrier qui inventa une nature de verre ſi ſolide, qu'il ne ſe caſſoit non plus que l'or & l'argent. Faber fuit qui vitrea vaſa fecit tenacitatis tantæ, ut non magis quàm aurea, vel argentea frangerentur. *Petr.* Był niegdyś táki rzemieślnik co ſzkło wynałazł nigdy nieſtłuczone. Właśnie iák ſrebro lub złoto.

Comme il eut fait une taſſe de ce meſme verre, il la jetta ſi rudement contre le pavé, que la matiere la plus ſolide & la plus dure ne ſeroit pas demeurée: mais l'ouvrier la relevant fit voir qu'elle n'eſtoit que boſſuée, & alors tirant un petit mar-

teau

teau de ſa ceinture, il redreſſa le verre fort adroittement frappant deſſus à coups redoublez, & le racommoda trés-bien. Cũ phialam de vitro hujuſmodi fabricaſſet, eam validiùs projecit in pavimentum tanto impetu, ut nec ſolidiſſima & conſtantiſſima æris materia maneret illæſa, ſed ille de terrâ ſuſtulit phialam, quæ erat tantum colliſa, deinde martellum de ſinu proferens vitrum correxit aptiſſimè, & crebris ictibus reparavit. *Petr.* Zrobiwſzy czarkę z tákiego ſzkła uderzył ią ták mocno o bruk żeżeczby też náytwardſza ná tákie uderzenie w całości by nie zoſtała,ále rzemieślnikow podnioſzy ią pokazał że tylko ſię była zágięła y dobywſzy młoteczka z kieſzeni znowu ſzkło bárdzo ſprawnie wyproſtował kilka rázy młotkiem uderzywſzy bárdzo pięknie wyrownał. **Si le verre ne ſe caſſoit point, je l'eſtimerois plus que l'or.* Si vitrum non frangeretur, mallem quàm aurum. *Petr.* *Gdy by ſię ſzkło nie tłukło ważył bym ie nád złoto.

VERRE ou *taſſe à boire.* Vitreus calix, vitrei calicis, *ou* calix, de vitro, phiala de vitro. *Petr.* Cyathus vitreus, maſc. SZKLANKA czara kielich kieliſzek wſzelkie náczynie ſzklane do picia *Boire dans un meſme verre* Uno cantharo potare. *Plaut.* *Pić z iedney ſzklanki, **Si quelqu'un change de verre, il payera l'amende.* Si quis demutaſſit poculum, multabitur *Plaut.* *Kto odmieni ſzklankę zápłaci ſztroff. * *Préſenter le verre à quelqu'un pour boire, luy donner à boire.* Cyatiſſare alicui ut potet. *Plaut.* *Podawać pić komu. **Jetter un verre à la teſte de quelqu'un.* Impingere alicui calicẽ. *Cic.* Immittere calicem in faciem alicujus. *Plaut.* * Rzucić komu ſzklankę o łeb,

TOUTES *ſortes de vaiſſeaux de verre.* Vitrea vaſa, orum, neut. plur. Pocula vitrea. *Petr.* Vitreamina, minum, neut. plur. *Plant.* SZKŁO wſzelakie náczynie ſzklane.

BOIRE *un verre de vin.* (*Vn verre pleina de vin.*) Cyathum *ou* calicem vitreum exhaurire. PIC wypić ſzklankę wina. **Demander un verre de vin.* Pateram acinam poſcere. *Petr.* *Kázać ſobie dać ſzklankę wina proſić o ſzklankę wina. **Hier parmi les verres* ou *dans la débauche, vous vous mocquates de ce que j'avoit dit.* Illuſeras heri inter ſcyphos, quod dixeram *Cic.* *Wczoray między kieliſzkami pray ochocie drwiłeś ſobie y śmiałeś ſię z tego com mowił.

Ils ſe font donner ou *ſervir à boire dans de grands verres.* Poſcunt majoribus poculis. *Cic.* Káżą ſobie wielkiemi ſzklenicami Kielichami dawać.

DE VERRE, Vitreus, ea, um. *Cicer.* SZKLANY ſzklana.

VERRE *de cryſtal.* Cryſtallinus calix, maſc. *ou* ſcyphus cryſtallinus *ou* poculum cryſtallinum. SZKLENICA kryſztałowa,

VERRERIE, ſubſt. fem. Vitri *ou* vitreorum officina, æ, fœm. HUTA ſzklanna,

VERRIER, ſubſt. maſc. (*Qui travaille aux verres* ou *à faire du verre.*) Vitriarius, ii, maſc. Qui ſpiritu vitrum in habitus plurimos format. *Sen.* Ampularius, ii, maſc. *Plaut.* Hutnik co ſzkło robi,

VERRIER, (*Celuy qui vend des verres.*) Qui vitrea vendit *on ſous-entend* Vaſa. Vaſorum vitreorum propola, æ, m. SZKLARZ co ſzkło przedaie.

VERROUIL, ſubſt. maſc. (*Piece de fer coulante à fermer une porte par dedans.*) Peſſulus, peſſuli, maſc. *Plaut.* ZASUWKA żelazna rygiel do zámykánia. **Fermer une porte au verroüil.* Foribus obdere peſſulum. *Plaut.* *Zámknąć ná rygiel. * *La fermer aux deux verroüils,* Ambobus peſſulis fores obdere, occludere. *Plaut.* * Zámknąć ná dwa rygle.

VERROUILLER *une porte.* (Mot bas.) *Fermer une porte au verroüil.* ZAMYKAC ná rygiel.

VERRUE, ſubſt. fœm. (*Petit durillon dur & élevé qui vient ſur la peau.*) Verruca, verrucæ, fœm. *Hor.* BRODAWKA ná ciele,

PETITE *verruë.* Verrucula, æ, fœm. *Colum.* BRODAWKA máła.

QUI A *des verruës* ou *des poireaux.* Verrucoſus, a, um. *Cic.* Brodawki máiący,

VERS, (*De coſté.*) Verſus *ou* verſum, ne ſont plus que des. *Brunduſium verſus. Vers les Alpes.* In forum verſus. *Vers la place.* KU ku álbom ku Rynkowi. **Nous avons d'excellens généraux & de bonnes troupes vers l'Occirent, du coſté de l'Occident.* Firmos omninò duces habemus ab Occidente & exercitus. *Cic.* * Mámy bárdzo dobrych Generałow y woyſka dobre ku záchodowi. * *Le tronc de l'arbre de*

la myrrhe eſt plus gros vers la racine qu'ailleurs. Myrrha craſſior ab radice, quàm reliquâ ſui parte. *Plin.* * Pień drzewa Myrrowego grzebſzy ieſt ku korzeniowi niż indziey,

Lorſqu'ils s'apperçurent que l'armée venoit vers eux. Ubi animadvertêre ad ſe versùm exercitum pergere. *Saluſt. paur* animadverterunt. Poſtrzegſzy że woyſko ku nim idzie.

VERS, ſubſt. maſc. (*Aſſemblage de certaines meſures des paroles.*) Verſus, ûs, maſc. Carmen, inis, n. *Cic.* WIERSZ wierſze.

Des vers bienfaits, de beaux vers. Concinni verſus, luculenti. *Cicer.* Lepidi verſus. *Catul.* Piękne wierſze.

Des vers mal faits, mal polis. Inculti verſus, malè nati, malè tornati, impoliti, inculti, inconcinni verſus. *Cic. Hor.* Ladaiakie wierſze złe.

Des vers tendres. Teneri verſus. *Hor.* Wierſze delikatne ładne.

Durs, rudes. Duri, confragoſi verſus. *Horat.* Wierſze proſte grubiańſkie.

Il n'y a pas dans ce poëme un vers qui ſoit de bon goût, & tout l'ouvrage eſt également mauvais, & ne parviendra jamais à une heureuſe vieilleſſe. In hoc poemate ne carmen quidem ſani coloris enite cit, ſed omnia eodem cibo paſta, non poterunt uſque ad ſenectutem canescere. *Petr.* Ani iednego wierſza dobrego niemaſz wtey kſiędze wſzyſtko ladaco y nie warto pamięci ludzkiey.

Des vers faits à la haſte, & ſans beaucoup de travail. Operæ nimium celeris & curæ carentis verſus. *Hor.* Wierſz nágle piſany ná prędce.

ECRIRE ou *mettre quelque choſe en vers.* Dicere aliquid verſu. *Hor.* Verſibus de re aliquâ dicere. *Cic.* Exponere aliquid verſibus *Hor.* Scribere verſibus. *Cic.* PISAC co wierſzem wierſzami wyrazić co.

Faire ou *compoſer des vers.* Scribere. Componere verſus. Carmina condere, facere carmen, verſus conficere, claudere, concludere verſus. *Cic Hor.* Pisać wierſze.

Faire des vers à la loüange de quelqu'un. Alicujus laudes carminibus celebrare. *Cicer.* Componere carmen in aliquem. *Virg.* Pisać wierſze ná czyią pochwałę.

Il fit des vers contre le Prince, & les recita dans un feſtin. Probroſa adversùs Principem carmina factitavit, vulgavitque celebri convivio. *Tacit.* Contumelioſa condidit carmina in Principem. Nápiſał wierſze ná Pána y mowił ie ná publiczney uczcie

Faire des vers ſur le champ. Verſus ex tempore fundere. *Cic.* Do razu wierſze mowić piſać.

La paſſion de faire des vers a trompé bien des gens, car dès qu'ils ont ajuſté la cadence des pieds & renfermé quelque belle penſée dans un certain tour de paroles, ils s'imaginent d'eſtre parvenus au ſommet du Parnaſſe. Multos carmen decepit; nam ut quiſque verſum pedibus inſtruxit, ſenſumque teneriorem verborum ambitu intexuit, putavit ſe continuò in Heliconem veniſſe. *Petr.* Paſſya piſania wierſzy wielu zawiodła, bo ledwie co tylko kadencye iákieś ſłow wynaydą y myśl iáką podobną wyrażą myślą záraz że ſtaneli ná ſamym wierzchołku Parnaſſu.

Faiſeur de vers, verſificateur, qui fait de vers aiſément. Verſificator, oris, maſc. Wierſzopis Rymopis.

Il eſtoit plus grand faiſeur de vers, qu'il n'eſtoit bon Poëte. Verſificator quàm Poeta melior erat. *Quint.* Większy wierſzopiſz z niego niż Poeta.

VERSAILLES, (*Ville & Palais Royal, lieu de plaiſance, qu'on peut appeller une des merveilles de l'Art, par ſa ſtructure, ſes eaux & ſes jardins.*) Verſaliæ, arum, f. pl. WERSAL Pałac y Miaſto Krolewſkie ośobliwe.

VERSE-EAU *ou* Verſeur D'EAU. (*Signe céleſte.*) Aquarius, ii, m. *Cic.* WODNIK znák niebieſki.

Verſer, (*Repandre.*) Fundere, effundere, infundere, profundere, (do, dis, fudi, fuſum.) act. acc. In aliquid, *ou* in re aliquâ. *Cic. Col.* Lać wylać rozlewać nálewać.

Verſer du poiſon à quelqu'un. Infundere alicui venenum. *Ovid.* Wlać trucizny komu, nálać trucizny, podać mu trucizny.

Verſer dans les narines. Infundere in naribus. *Col.* In nares. *Cic.* Wlać w nozdrze.

Verſer de l'huile goutte à goutte ſur des choux. Inſtillare oleum caulibus. *Hor.* Po kropli oliwą polać kapuſtę.

Les valets nous verſerent de l'eau à la glace ſur ſes mains &

& d autres en firent autant à nos pieds, nous nettoyant les ongles avec adreſſe. Pueri aquam in manus nivatam infundebant alii ad pedes, & paronyphia cum ingenti ſubtilitate tollebant. *Petr.* Słudzy nám zimney wody iák lod nálewali ná ręce inſi ná nogi y około paznokci ochędoſtwo bardzo ſprawnie czynili

VERSER *à boire à quelqu'un.* Pocula alicui miniſtrare, alicui ciatiſſare. *Plaut.* Infundere alicui pocula. *Hor.* NALEWAC pić komu.

ON DIT an figuré *Verſer des larmes.* Fundere, effundere, profundere lacrimas *Cic.* ŁZY lać wylewać łzy.

Verſer ſes déplaiſirs dans le ſein d'un amy. Dolores ſuos apud fideliſſimum amicum deponere, deferre. *Tacit.* Z żálami ſwemi przed przyiácielem ſię wynurzyć żálow mu ſię ſwoich y przykrości zwierzyć.

Nous verſons non reproches dans un tonneau percé, c'eſt perdre noſtre peine, que de luy faire des reproches. In pertuſum dicta dolium ingerimus. Operam ludimus. *Plaut.* Jak do pnia mowił mnie z uſt á iemu kołoſzu uſzu ſzuſt.

Verſer, (*Renverſer.*) Evertere, (everto, is, everti, everſum.) Obalić ſtłuc wywrocić położyć.

Les bleds furent verſez par de pluyes continuelles. Aſſiduis imbribus ſegetes procubuerant. *Cæſ.* Leżały ſtłuczone zboża uſtawicznemi deſzczami.

ON DIT figurément en ce ſens, *Malverſer dans un employ, ne le pas exercer avec la fidélité requiſe.* Perperam ou perversè aliquam gerere provinciam, adminiſtrare. ZLE ſię y niewiernie obracać, ſprawować ná ſwoiey powinności.

ON DIT proverbialement, *Il n'eſt point de ſi bon chartier qui ne verſe,* (*Il n'eſt point de ſi habile homme qui ne faſſe des fautes.*) Sapiens non omnibus horis ſapit. *Plin.* Quandoque bonus dormitat Homerus *Hor.* (*PRZYSŁOWIEM mowią.*) Nie maſz ták doſkonałego woźnicy ktoryby kiedy niewywrocił. To ieſt nie maſz ták doſkonałego człowieka ktoryby w czym kiedy niepokawił.

VERSE', maſc. VERSE'E, f. Fuſus. Effuſus, a, um. WYLANY, wylana rozlany.

Verſé, (*Renverſé.*) Everſus, a, um. *Voyez* Verſer. Wywrocony wywrocona obalony położony.

Verſé. (*Exercé, accouſtumé.*) In re aliquâ verſatus, exercitatus, exercitus, a, um. Ad rem exercitatus, exercitus, multâ lectione exercitus. *Verſé dans la lecture, qui a beaucoup de lecture.* Swiadomy biegły zwyczayny czego praktyk wiele czytał świadomy wielu kſiąg.

Il eſt fort verſé dans le Droit. Apud eum uſus Juris eſt. *Cicer.* In longo Juris uſu exercitus. *Cicer.* Bardzo ieſt biegły w prawie.

VERSET, ſubſt. m. (*Partie d'un Chapitre.*) Verſiculus, li, m. *Quint.* WIERSZ punkt rozdziału iákiego.

VERSIFICATEUR, ſubſt. m. Verſificator, oris, m. *Quint.* RYMOPIS Wierſzopis.

VERSIFICATION, ſubſt. fœm. (*La maniére de faire des vers, le tour qu'on ieur donne.*) Verſificatio, onis, f. *Quint.* PISANIE wierſzow.

VERSION, ſubſt. fœm (*Traduction d'une langue en une autre.*) Interpretatio, onis, fœm. *Cicer.* CZERSTWY rzeźwy rzeſki.

VERT, maſc. VERTE, fœm. (*Qui eſt jeune & vigoureux.*) Viridis & hoc viride. Crudus, da, dum. Succi plenus, a, um. *Plaut. Voyez* VERD. CIERPKI zielony przykry kwaśny kwaśne.

VERT, (*Qui n'eſt pas encore meur.*) Acerbus, a, um. Immaturus, ra, rum Immitis & hoc immite. *Cic.* NIE doyrzały cierpki kwaśny co do owocow.

VERT ſe dit proverbialement de celuy qui mépriſe une choſe, parce qu'il ne la peut avoir. *Autant en dit le renard des raiſins, je ne veux pas les manger, ils ne ſons pas meurs.* Nondum matura eſt, nolo acerbam ſumere. *Phæd.* KWASNE; mowi ſię przyſłowiem o tym: ktory udaie że niedba o co kiedy czego doſtać lub dokazać niemoże, *Ták też właśnie liſzka o iabłkach iágodach mowiła; niechciałam ich kwaśne też były:* w Polſkim to przyſławie wyraża ſię inaczey, to ieſt: *Powrozy* to były, nie kieſbaſy.

ON DIT populairement & proverbialement, *Il nous en a donné des plus vertes* ou *des plus ſéches*, pour dire *Il nous en a fait bien accroire.* Magnidicis mendaciis nobis impoſuit. *ou* Fucum fecit. *Terent.* UDAŁ że nám ſwoię rzecz iák iſtotną y ſamą prawdę, gładko nás oſzukał, aniśmy ſię poſtrzegli.

Il a employé le vert & le ſec, pour dire *qu'il a employé toutes choſes pour faire réuſſir une affaire.* Omnem movit lapidem, ut ipſi feliciter res ſuccederet. Żadnego ſpoſobu nieopuścił wſzyſtkich ſił y ſpoſobów zażył.

VERTÉBRE, ſubſt. f. (*Os de l'épine du dos.*) Vertebra, æ, f. *Plin.* PACIERZOWA kość pacierze.

FAIT *en forme de vertébres.* Vertebratus, a, um. *Plin.* PACIERZOWY iáko kość pácierzowa.

VERTEMENT, adverb. (*Avec vigueur.*) Validè. Acriter. Aſperè. *Cicero.* PRZYKRO oſtro kwaśno ſurowo mocno nieprzyiemnie.

VERTICAL, maſc. VERTICALE, fœm. (Terme d'Aſtronomie.) *Le point du Ciel qui répond directement ſur noſtre teſte, qu'on appelle autrement* ZENITH. Cœli vertex, icis, maſc. *Virg.* PUNKT Nieba nád głową náſzą proſto

VERTIGE, ſ. m. (*Tournoyement de teſte.*) Vertigo, ginis f. *Plin.* ZAWROT głowy. **Il a des vertiges.* Vertigine laborat. *Miewa zawroty głowy.

VERTU, ſubſt f. (*Habitude de l'ame à faire le bien.*) Virtus, virtutis, f. *Cic.* CNOTA piękny przymiot umyſłu.

La vertu eſt une excellente récompenſe. Virtus præmium eſt optimum. *Cicer.* Cnota ſama ſobie wyborną ieſt nádgrodą.

Voſtre vertu vous a donné plus d'avantage, que la fortune ne vous en a oſté. Plus tibi virtus tua dedit, quàm fortuna abſtulit. *Cicer.* Więcey ci dała cnota niżeli ci odięła fortuna.

Embraſſez la vertu & chaſſez la pareſſe de voſtre cœur. Cape ſis virtutem animo, & corde expelle deſidiam. *Plaut.* Chwyć ſię cnoty á wyrzuć z ſerca gnuſność.

Au temps paſſé lors qu'on cheriſſoit la vertu ſans déguiſement, les Sciences & les Arts paroiſſoient dans leur perfection. Priſcis temporibus cum adhuc nuda virtus placeret, vigebant artes ingenuæ. *Petr.* Przeſzłych wiekow gdy cnota ſłynęła zupełnie, náuki y konſzta wſzyſtkie w ſwoicy zupełne zoſtawały ozdobie y doſkonałości.

S'enveloper de ſa propre vertu. Involvere ſe ſuâ virtute. *Hor.* Sámą ſię własną ſzczycić y cieſzyć cnotą.

Si elle fait tout ce qu'elle dit, elle eſt d'une vertu à toute épreuve. Næ iſta, ſi vera loquitur, ex amuſſim eſt optima. *Plaut.* Jeżeli to wſzyſtko czyni, co mowi, cnota iey muſi być ná wſzyſtkie okazye doświadczona.

Vn homme d'une grande vertu. Vir ſingulari *ou* eximiâ virtute præditus. *Cic.* Człowiek wielkiey poczciwości.

Le premier dégré de la vertu, c'eſt de fuir la vice: & le premier dégré de la ſageſſe, c'eſt de n'avoir plus de folie. Virtus eſt, vitium fugere: & ſapientia primâ, ſtultitiâ caruiſſe. *Hor.* Pierwſzy ſtopień cnoty ieſt wyſtrzegać ſię wyſtępku; á záś pierwſzy ſtopień mądrości ieſt żádnemu nie podlegać ſzáleńſtwu.

La vertu eſt la ſeule & véritable nobleſſe. Nobilitas vera eſt, atque unica virtus. *Juv.* Cnota ſama prawdziwe ſzlachectwo.

Vertu, (*Puiſſance d'agir, qui eſt dans tous les Eſtres naturels.*) Virtus, virtutis, f. Vis, vis, f. Efficientia, æ, f. *Cic.* Moc dzielność cnota ſkuteczność.

Herbe qui a la vertu d'échauffer. Herba cui ineſt vis excalfactoria. Ziele maiąc moce rozgrzewania.

Vn remède d'une grande vertu. Remedium efficax *ou* efficaciſſimum. *Plin.* Remedium potens. *Virg.* Lekarſtwo wielkie ſkuteczne.

Il y avoit une femme à Epheſe dont la vertu faiſoit tant de bruit, qu'elle fit naiſtre aux femmes des Provinces voiſines la curioſité de la voir. Matrona quædam Epheſi notæ erat pudicitiæ, ut vicinarum quoque gentium feminas ad ſui ſpectaculum evocaret. *Petr.* Była w Efezie Matrona ták wielkiey cnoty y ſławą ták ſłynąca, że wſzyſtkie okolicznie Niewiaſty ciekawość brała áby ią widzieć y poznać mogły.

Vertu, (*Force, courage.*) Virtus, tis, fœm. Fortitudo, inis, f. Animus, animi, m. *Cic.* Cnota męſtwo dzielność ſerce odwaga.

Il faut bien de la vertu pour ſoûtenir ce malheur.) Multâ opus eſt virtute, quâ illa toleretur, ſuſtineatur calamitas. Trzeba wielkiego męſtwa y ſerca áby to znoſić nieſzczęście.

VERTUEUSEMENT, adv. (*D'une maniere vertueuſe.*) Sanctè.

Sanctè. Integrè Expræſcripto virtutis. *Cic.* CNOTLIWIE poczciwie záćnie świątobliwie pobożnie.

VERTUEUX, m. VERTUEUSE, f. (*Qui a de la vertu.*) Virtute præditus, ornatus, a, um. Virtutis compos, otis, com. gen. CNOTLIWY, Cnotliwa.

Il y en a peu qui déſtrent eſtre vertueux, & plus en effet, qui deſtrent ſeulement de le paroiſtre. Virtute ipsâ non tàm multi prædici eſſe, quàm videri volunt. *Cic.* Mało ieſt tákich coby pragnęli być prawdziwie cnotliwemi, náywięcey záś tákich co pragną udawać ſię zá cnotliwych poczciwych y bogoboynych.

VERVE, ſubſt. fœm. (*Enthouſiaſme, fureur poëtique.*) Futor, oris, maſc Mens divina, mentis divinæ, fœm. *Horat.* Quaſi furentis animi vaticinatio, onis, fœm. *Petr.* OCHOTA porywaiąca y nágle przypadaiąca do wierſza wena.

VERVEINE, ſubſt fœm. (*Herbe qui jette pluſieurs tiges.*) Verbena,æ,fœm. Verbenaca,æ,fœm. *Terent. Plin.* BLUSZCZ ziele.

(Elle eſt appellée *Herbe Sacrée*, parce que les Payens s'en ſervoient dans leurs Sacrifices,& à purifier leurs maiſons Zowią ie w Łacińſkim Ziele Swięte. Iż Bałwochwalcy náywięcey tego ziela záżywali w ofiarach ſwoich y poświęcaniach Domow.

VERVINS, (*Ville de Picardie dans la Tieraſche.*) Verbinum,ni,n WERWIN Miaſto Pikardyi.

VERVE, (*Ville d'Italie & des Eſtats du Duc de Savoye, ſituée ſur le Pô.*) Verua, Veruæ, fœm. (*comme on le lit dans une inſcription qui eſt ſur la porte de la ville.*) WERWA Miaſto Włoſkie nálcżące do Państw Xięcia Sabaudyi leżące nád Pádem rzeką.

VERULAM ou WERLAN, (*Place en Angleterre où on a eſtabli le Monaſtére de ſaint Alban.*) Verolantium *ou* Verulamium ii,n. WERULAM Opactwo w Aglii.

VESCE *ou* VESSE, ſubſt. fœm. (*Sorte de grain qu'on ſéme pour les pigeons.*) Vicia,æ,f. *Plin.* WYKA ziarno ktore ſieią dla gołębi.

VE'SEL,f.m. (*Fleuve de Weſtphalie.*Viſurgis,is,m.*Voyez* WESSEL. WEZEL rzeka Weſtfalii.

VE'SICAIRE,f f (*Herbe médecinale.*) Veſicaria,æ,f.*Plin.* MIECHUNKI ziele lekarſkie.

VE'SICULE, ſubſt. fœm. (*Petit vaiſſeau qui enferme le fiel dans le corps de l'animal.*) Veſicula, æ,f.*Cic.* PĘCHERZ w ktorym żołć w człowieku w bydlęciu.

Veſſer. Faire un veau,(parlant des vaches.) Vitulum edere,parere. Cielić ſię ocielić ſię.

VESLIN, ſubſt. maſc. (*Parchemin fait de la peau d'un veau.*) Velinum, i, n. PARGAMIN ſkorka cielęca ná Pargamin wyprawna.

VESPE'RIE, ſubſt, f. (*Réeprimende qu'on fait à un inferieur*) Objurgatio,onis,f. Reprehenſio,onis,f.*Cic.* POŁAIANIE złaianie ſtrofowanie.

Faire une veſpérie à quelqu'un. Objurgare aliquem *ou* aſperioribus verbis aliquem caſtigare, reprehendere.*Cic.* Zbeſztać ſfugę lub kogo niższego, y podleyſzego od ſiebie złaiać ſfukać zgromić.

VESPE'RISER *quelqu'un*, (*le meſme.*) ZŁAIAC ſfukać

VESPRE, ſubſt. maſc. (*Le ſoir.*) Veſpera, æ, fœm. Veſper, veſperi, maſc *Cicer.* Wieczor noc.

Veſpere ſurgente. Hor *Primo veſpere.* Cæſ. Gdy nádchodził wieczor gdy noc naſtawała.

Sur le ſoir, *Sub veſperam, ſub veſperum.* Liv. *Veſper & veſpere,adv.*Cic. Le ſoir. Pod wieczor wieczorem z wieczora ku wieczorowi.

Veſpres dans l'Egliſe. (*Priéres qui ſe doivent dire vers la fin du jour.*) Veſperæ, arum,f.pl. NIESZPOR godziny Kościelne nábożeńſtwo odwieczorne.

VESPRIM, (*Ville de Hongrie, & Eveſché ſuffragant de Strigonie.*) Veſprimium, ii, n. WESZPRYM Miaſto Węgierſkie.

VESSE, ſubſt. fœm. (*Vent qui ſort ſans bruit du corps, & qui ſent mauvais.*) Flatus ventris malè olens, flatûs ventris malè olentis. ZAKURZENIE ciche przyrodzona ſmrod bździna.

Faire une veſſe. Flatum ventris malè olentem emittere. *Suet.* Reddere. *Plin.* Zabździć *(po proſtu)* zákurzyć ſmrodliwie

VESSER, *Faire une veſſe (la meſme ſignification.) Le valet d'Eumolpe levoit quelquefois la jambe & remplif-*

ſoit le chemin d'un vilain bruit, & d'une tres-mauvaiſe odeur. Mercenarius Eumolpi tollebat ſubindè altiùs pedem, & ſtrepitu obſcœno ſimul atque odore viam implebat. *Petr.* KURZYC ſmrod przyrodzony wydawać ſługa, Emolpiego podnoſił czaſami nogę y drogę bardzo brzydkim ſmrodem zárażáł.

VESSIE, ſubſt. fœm. (*Membrane qui reçoit l'urine des reins.*) Veſica, æ, fœm. *Plin.* PĘCHERZ przyrodzony gdzie ſię ściąga uryna.

VESTALE,ſubſt. f.(*Prêtreſſe de la Déeſſe Veſta, qui avoit ſoin d'entretenir le feu ſacré des Romains.*) Veſtalis,is,f. *Cic. Voyez* VESTALE dans mon DICT. DES ANTIQ. WESTALNA Panna Xieni Bogini weſty maiąca ſtaranie o ogniu świętym y niezgaſſym u Pogan.

VESTE, ſubſt. fœm. Tunica,æ,f. *Cicer.* SUKNIA ſzata. **Veſte à manches.* Tunica manicata, manuleata. *Cic.* *Suknia ſzata z rękawami.

VESTEMENT, ſubſt. maſc. (*Habillement en général.*) Veſtimentum, ti, neut. Veſtitus, ûs, maſc. Veſtis, veſtis, fœm. *Cicer.* Veſtiarium, ii, neut. ODZIENIE wſzelakie ogolnie.

Vn maiſtre doit le veſtement à ſon valet. Dominus debet ſervo veſtiarium. *Cilum.* Pán powinien ſłudze dać odzienie.

VESTIAIRE, ſubſt. maſc. (Mot d'uſage chez les Moines ſeulement, ce qu'on appelle chez les Grands GARDE ROBE.) *Lieu dans les Monaſtéres, où l'on garde les habits des Moines.* Veſtiarium, ii, neut. WESTYARZ w Klaſztorach. Garderoba z francuſka u Pánow, po polſku właśnie Szatnia, ſchowanie ſkarbiec mieyſce ná Szaty.

VESTIBULE, ſubſt. maſc. (*L'entrée d'un temple, d'une maiſon.*)Veſtibulum,li,n,*Cic.* PRZYSIONEK weyście wchod dokąd.

VESTIGE, ſ. m. (*Proprement marque d'un pied imprimé ſur la terre.*) Veſtigium, ii, n. *Plin.* (*& par métaphore*) *Veſtige, marque qu'on laiſſe d'une choſe.* Veſtigium.*Cic.* SLAD ſtopa trop znák.

On voyoit encore quelques veſtiges ou *des marques de la République mourante.* Manebant etiam tum veſtigia morientis libertatis. *Tacit.* Jeſzcze iákieś ślady y znaki pozoſtałe widzieć było umieraiącey y dokonywaiącey Rzeczypoſpolitey.

Il marche ſur les veſtiges de ſes Anceſtres, il ſuit leurs traces. Majorum ſuorum veſtigiis inſiſtit. *Quint. ou* perſequitur veſtigia. *Cicer.* Wſtępuie w ślady przodkow ſwoich idzie ich torem y poſtępuie ſobie ná wzor ich przykładem.

VESTIR, *prononcez* VE'TIR élevat l'*E.* (*Habiller.*) Veſtire, (io,is,ivi, itum.) act. acc. Induere alicui veſtem, induere aliquem veſte. *Plaut.* UBIERAC ubrać.

SE VESTIR. (*S' habiller.*) Induere ſe veſte. *Terent.* Sibi veſtem. *Plaut.* UBIERAC ſię ſtroić ſię chodzić w czym.

Elle eſtoit veſtuë ſimplement & en habit de dueil. Mediocriter erat veſtita veſte lugubri. *Terent.* Chodziła po proſtu ubrana w żałobie.

Elle n'avoit qu'une petite ſervante veſtuë de haillons & fort mal propre. Una erat illi ancillula pannis obſita,immunda illuvie. *Ter.* Jednę tylko dziewczynkę miała w gałgany ubraną y bardzo nieochludną.

Elle eſt veſtuë proprement,d'une maniére galante & toute nouvelle. Veſtita eſt lepidè, concinnè, novè. *Plaut.* Pięknie ſię czyſto y modno noſi.

Il n'eſt pas bien veſtu. Cultu haud ſpecioſus eſt. *Petr.* Zle ubrany.

Il eſt bien nourri, bien chauſſé, bien veſtu. Benè ventri eſt, lateri, pebibuſque. *Horat.* Dobrze iáda dobrze ſię noſi y ſtroi.

VESUVE, ſ. m. (*Le mont Véſuve.*) Veſuvius, ii,m. *Liv.* WEZUWIUSZ gora.

(Montagne d'Italie à cinq ou ſix lieuës de Naples, qui jette quelquefois des feux comme le Mont Gibel.) Gogra o ſześć mil lub o pięć mil Włoſkich od Neapolim ktora czaſami wybucha ogniem iáko y gora Etna.

VE'TE'RAN, (*Qui a ſervi ſon temps dans quelque employ.*) Veteranus,veterani,maſc. WYSŁUZONY záſłużony weteran.

Vn ſoldat vétéran qui a ſervi ſon temps dans les armées.

Miles veteranus.*Cic.* Qui ſtipendia confecit. *Liv.* Wyſłużony żołnierz.

Conſeiller vétéran, qui a fait le temps preſcrit par les loix. Senator veteranus, qui legitimum in munere obeundo tempus confecit. Wyſłużona Rada ten ktory w Rádzie czas prawem opiſany wybył.

VE'TE'RAVIE, (*Pays d'Allemagne entre la Heſſe & le Rhin.*) Veteravia,æ, fœm. WETERAWIA kray Niemiecki między Heſſyą y Renem.

VETILLE, ſubſt. fœm. (Proprement un outil fait de deux branches de cuivre percées, par où paſſent pluſieurs anneaux, qu'on ne peut ouvrir ſans beaucoup d'addreſſe & une longue patience, & de là il ſe prend figurément pour de vaines occupations de ceux qui s'amuſent à des bagatelles, comme à demeſſer les entrelacemens des broches d'une Vetille.) Nugæ, arum. Ineptiæ, arum, fœm. Inaniæ, arum, fœm. plur. *Plaut. Petr.* KŁODKA fortelna trudna do otwierania ſkąd ſię tego ſłowa w Francuſkim záżywa chcąc wyrazić fraſzki iákie y prożne á niewarte czaſu y uwagi rzeczy.

VETILLER, (*S'amuſer à niaiſer* ou *à la bagatelle.*) Nugari. Tricari, (or, aris, atus ſum.) Nugis detineri. FRASZKAMI ſię bawić.

VEU,m. VEUE,f. Viſus, viſa, viſum. (*Participe paſſif du verbe* VOIR.) WIDZIANY, Widziana.

TOUT *veu & conſidéré.* Inſpectâ omni re. *Plaut.* Viſis omnibus & expenſis. WSZYSTKO zważywſzy y przeyrzawſzy.

Veu la requeſte. Viſo libello ſupplice. Zważywſzy prożbę ſupplikę.

VEU eſt auſſi une conjonction cauſale & ſignifie *Eu égard* Zważywſzy zmiarkowawſzy.

Veu ſon grand âge. Ætatis habitâ ratione. Zważywſzy wiek iego ſędziwy.

Il ne parloit pas mal, veu le ſiécle où il vivoit. Non erat indiſertus, ut temporibus illis, ut erant illa tempora, ut in tali tempore. *Cic.* Nie zle ieſzcze mowił, zważywſzy wiek y czaſy zá ktorych żył.

Veu l'heure qu'il eſt. Ut diei tempus eſt. *Ter.* Zważywſzy ile ktora ieſt godzina.

Il a eſté aſſez bien élevé, veu le ſiécle où nous ſommes. Ut nunc ſunt mores, ut nunc ſunt tempora, ſatis liberaliter fuit inſtitutus. *Ter.* Doſyć to że y tákie miał wychowanie zważywſzy wiek teraźnieyſzy.

AU VEU *& au ſceu de tout le monde.* Omnibus conſciis in oculis omnium,palàm omnibus.*Cic.* W OCZACH wſzyſtkich y iawnie przed wſzyſtkiemi.

VEU QUE, (*Attendu que.*) Cùm *avec le ſubjonctif.* PONIEWAZ, ile że.

VEUE, ſubſt. f. (*L'action du plus noble des cinq ſens de la nature.*)Viſus,viſûs,m.Videndi ſenſus,ûs,m.*ou* Facultas fœm. Oculorum ſenſus. *Cicer.* WZROK widzenie zmyſł z piąciu zmyſłow náyprzednieyſzy.

Avoir bonne veuë. Clarè oculis videre. *Plaut.* Oculos acres atque acutos habere.*Cic.* Valere oculis.*Aul-Gel.* Mieć wzrok dobry.

Il a fort bonne veuë. Eſt ipſi oculorum ſenſus acerrimus. *Cic.* Valent illi oculi. *Plaut.* Bardzo dobry ma wzrok.

Il a la veuë tendre, foible, délicate. Mollis eſt ipſi oculorum acies,mollibus & teneris eſt oculis.*Ovid.* Má wzrok ſłaby oczu ſłabych.

Il n'a pas la veuë bonne, il l'a baſſe. Oculis cominùs proſpicit. *Plaut.* Cominùs oculi illius proſpiciunt. *Terent.* Niſi propè admota non,cernit. *Plin.* Krotkiego nie dobrego wzroku tępego.

Il a la veuë courte. Luſciolus, luſcicioſus eſt. *Plin.* Krotkiego wzroku.

Eblouir la veuë. Oculos, oculorum aciem perſtringere.*Cic.* Záćmić zátłumić wzrok od blasku.

Eclaircir la veuë. Aciem oculorum exacuere.*Cic.* Exacitare.*Plin.* Náprawić wzrok záoſtrzyć wzrok.

Perdre la veuë. Amittere viſum oculorum. *Plin.* Oculos. *Cæſ.* Lumina oculorum. *Cornel-Nep.* Aſpectum. *Cic.* Stracić wzrok.

VEUë. (*Aſpect. Regard.*) Aſpectus. Conſpectus, ûs, maſc. Oculi, oculorum, maſc. *Cic.* WZROK widzenie ſpoyrzenie poyrzenie.

Agréable à la veuë. Ad aſpectum venuſtus. Præclarus, a, um.*Cic.* Przyiemny ná weyrzenie nád pozor.

Avoir la veuë ſur une choſe. Cernere, aſpicere aliquid oculis *Cic.* Mieć oko ná co.

J'ay toûjours la veuë ſur luy, je le regarde ſans ceſſe. Ejus in vultu habitant oculi mei, illius oculos in oculis habeo meis. *Cic. Ter.* Mám záwſze oko ná niego uſtawicznie go mam ná oku.

Il jetta ou *porta la veuë ſur cela ſans y penſer.* In rem iſtam oculorum imprudentiam adjecit. *Cic.* Spoyrzał ná to nie myśląc nieoſtrożnie.

Tourner la veuë vers quelqu'un. Vertere, convertere oculos ad aliquem *ou* reſpicere ad aliquem. *Ter.* Obrocić oczy ná kogo.

Je crains que ma veue ne me trompe. Timeo oculorum fidem.Boię ſię żeby mię tylko oczy nie łudziły nie záwiodły.

VEUë. (*Aſpect qu'on a d'un lieu.*) Aſpectus. Proſpectus, ûs, maſc. *Cicer.* PROSPEKT poyrzenie wypuſzczenie oka.

Vne galerie qui a une belle veue. Porticus pulcherrimo proſpectu. *Cic.* Galerya ná pięknym proſpekcie.

Vne galerie à perte de veue. Porticus longior, quàm ut tota oculorum acies poſſit pervadere *Vitr.* Galerya okiem nieprzeyrzana tákiey dalekości długości.

Sa maiſon de campagne eſt baſtie ſur le ſommet d'une montagne, & a veuë ſur la mer. Villa ſummo monte poſita proſpectat *ou* proſpicit mare.*Phæd.* Dwor Pałac ná wzgorku z proſpektem ná morze.

Empeſcher, derober la veuë. Impedire proſpectum. *Cæſ.* Adimere.*Liv.* Eripere.*Sil Ital.* Záſłaniać záćmiać przeſzkadzać widoku.

VEUE ſignifie auſſi *les feneſtres.* Lumina, luminum, n.pl. WIDOK okna światło.

Il la menaça de luy oſter ou de luy boucher ſes veuës. Se luminibus ejus obſtructurum minatus eſt.*Cic.* Groził iey że iey miał wſzyſtkie światło odebrać zátkać.

VEUE, *Préſence.* WIDOK oglądanie widzenie obaczenie bliskość.

Les deux armées campérent vis à vis & ne ſe perdirent jamais de veuë. E regione caſtra caſtris poſuerunt, & uterque exercitus utrique erat exercitui in conſpectu. *Cæſ.* Obadwa woyſka przeciwko ſobie ſtáły áni ſię z oka nie ſpuściły.

Perdre quelqu'un de veuë. E conſpectu ſuo aliquem amittere.*Ter.* Już kogo niewidać.

On avoit desja perdu de veuë une galére qui fuyoit. Evolaverat jam è conſpectu fugiens quadriremis. *Plaut.* Już niewidać było galery iedney uciekaiącey.

A NOSTRE *premiére veuë, lorſque nous nous verrons.* Primo congreſſu *ou* in congreſſum noſtrum. *Cicer.* DO pierwſzego obaczenia z ſobą.

VEUE ſe dit figurément des deſſeins, des motifs & de l'intention qu'on a en faiſant les choſes. INTENCYA ná iáki koniec kto co zámyśla co ſobie ułożył y czego chce.

J'avois eu cette veuë il y a long-temps. Id ego videram jam diu. *Cicer.* Miałem tę intencyą dawno zámyślałem dawno o tym.

Porter ſa veuë de dans l'avenir. Futura proſpicere. *Cic.* Zámyſły ſwoie ná dal puścić.

Il eſt bien éloigné de ſes veuës. Longè à deſtinatione ſuâ jacet. *Petr.* Pomięſzały mu ſię ſzyki dáleko odpadł od tego gdzie ſobie zámierzył, dáleko ſię odſtrzelił od celu ſwego.

Je n'ay point fait cela dans la veuë de vous offenſer, c'eſt l'amour qui m'y a forcé. Hoc non feci contumeliæ causâ,ſed amoris.*Ter.* Nieuczyniłem tego abym cię chciał obrazić niezczłości, y owſzem z affektu y chcąc ci ſię przyſłużyć.

Il fait tout dans la veuë de vous plaire. Studet in omnibus tibi placere, oculis tuis in omnibus inſervit. Wſzyſtko czyni nie myśląc tylko o twoiey przyſłudze.

ON DIT encore au figuré *La choſe eſt ſi ſubtile, qu'elle ſe dérobe à noſtre veüe.* Tanta eſt ejus tenuitas, ut fugiat aciem. *Cic.* Ták ieſt rzecz ſubtelna że iey prawie okiem niedoyrzy. **La grandeur du gain déroboit à ſa veüe la grandeur du danger.* Magnitudo lucri obſcurabat periculi magnitudinem.*Cic.* *Przed wielkością zyſku y pożytku, niewidział wielkości niebeſpieczeńſtwa. **Il a la veüe mauvaiſe pour voir ſes propres defauts, & il eſt clair-voyant pour voir ceux de ſes amis.* Mala ſua pervidet inunctis oculis, & acutũ cernit in amicorum vitiis. *Hor.* *Tępy má wzrok w widze-

niu y upatrowaniu własnych niedoskonałości, ále w podstrzeganiu drugich ostrowidź z niego.

VEUE se dit adverbialement dans les phrases suivantes, *Connoistre un homme de veüe.* Noscere, *ou* noviſſe aliquem de facie. ZNAC kogo z widzenia ſamego tylko. **Je le connois de veüe.* Oculis meis familiaris. *Petr.* *Znam go z widzenia ſamego.

D'UNE *seule veüe, tout d'une veue.* Uno aſpectu, uno oculorum intuitu, conjectu. *Cic.* JEDNYM poyrzeniem, iednym oka rzuceniem.

A VEUE *d'œil.* Oculorum judicio. *Cic.* NA Oko, ná pozor ná weyrzenie z weyrzenia z poyrzenia.

ON DIT proverbialement *Diſcourir à parte de veüe.* Quidlibet garrire. *Hor.* Multa temerè & confusè loqui, multa pro ut in buccam veniunt, effutire. PRAWIC ni to-ni owo bez uwagi, bez pámięci.

Faire une choſe à boule veüe, ſans prendre des meſures Temerè & inconsultò aliquid agere. Czynić co łap cap, bez uwagi nicrozmyślnie nieuważnie.

VEUF, ſubſt. maſc. (*Homme qui a perdu ſa femme.*) Vir viduus, i, maſc. *Ovid.* WDOWIEC.

VEUVE, ſubſt. fœm. (*Femme qui a perdu ſon mari.*) Vidua, æ, (*on ſous-entend* mulier.) *Plaut. Cic.* WDOWA. **J'aimerois mieux eſtre veuve toute ma vie, que de ſouffrir vos déſordres.* Me meam ætatem à te viduam eſſe mavelim, quàm iſtæc tua flagitia pari. Quin vidua vivam, quàm tuos mores perferam. *Plaut.* *Wolałabym całe życie moie być. wdową niżeli ná te twoie nierządy patrzyć.

VEUVAGE, ſubſt. maſc. (*La viduité.*) Viduitas, atis, fœm *Cic.* WDOWSTWO; wdowi ſtan.

VEXATION, ſubſt. fem. (*Perſécution, mauvais traitement.*) Vexatio, onis, fœm. *Cicer.* PRZESLADOWANIE wexa.

VEXER *quelqu'un*, (*Le mal-traitter, le perſecuter.*) Aliquem vexare, divexare, (o, as, avi. atum.) *Voyez* PERSECUTER. PRZESLADOWAC wexować kogo przeciwić ſię.

UGENTO *ou* UGENTI. (*Ville d'Italie en la terre d'Otrante.*) Uxentium, ii, neut. UXENT Miaſto Włoſkie w Otranto.

VIAGER, maſc. VIAGE'RE, fœm. (*Pour la vie*, ou *durant la vie. Penſion viagere* ou *durant la vie.*) Penſio ad vitæ tempus, onis, fœm. DOZYWOTNI Dożywotnia poki życia pensya dochod dożywotny.

VIANA, (*Petite Ville autrefois appanage des fils ainez des Roys de Navarre*) Viana, Vianæ, fœm, WIANA Miáſteczko nawarry, oprawa niegdyś synow ſtarſzych Krolow návarry.

VIANDE, ſubſt. f. (*Tout ce qui ſert généralement pour la nourriture de l'homme.*) Cibus, cibi, m. Eſca, æ, fœm. Cibaria, cibariorum. *Cicer.* POTRAWA, iedzenie wſzelaka ſtrawa. **Viande commune, mais ſucculente, qui a bien du ſuc & nourrit beaucoup.* Cibus plebeius, ſed ſuccoſus & nutritivus. *Petr.* *Potrawa pospolita ále ſoczyſta y tuczna. **Viandes légéres, qui ſe digérent aiſément.* Leves cibi, *ou* faciles cibi, levium *ou* facilium ciborum, maſc. plur. *Cic.* *Potrawy lekkie do ſtrawienia łátwe. **Le contraire eſt.* Operoſi cibi, operoſorum ciborum. *Plin. Des viandes de dure digeſtion.* *Przeciwnie záś potrawy trudne do ſtrawienia ciężkie. **Viande à pauvres gens.* Cibus illiberalis. *Plin.* *Ubogich ludzi potrawa. **Viande fort nourriſſante.* Cibus robuſtus. *Celſ.* Nutritivus *Petr.* *Potrawa bardzą ſytna tuczącą. **Qui eſt affre à la viande.* Cibi avidus. *Terent.* *Łákomy obżarty. **Il ne mangeoit que des viandes communes & en petite quantité.* Cibi minimi erat & vulgaris *Suet.* *Proſte potrawy tylko ſame iádał, y nie wiele.

UN JOUR *de viande.* (*Vu jour gras.*) Dies cibarius, dici cibarii, maſc. In quo veſci carnibus licet. Mięśny dzień mięśny niepostny.

VIANDE de careſme ſe dit *de ce qui ſe mange en careſme*, comme *légumes, poiſſon.* Quadrageſimalia cibaria, omn. neut. plur. Edulia quibus veſci licet quadrageſimali tempore. POSTNA potrawa iáko warzywo legumina ryby.

VIANDE ſe dit figurément & proverbialement. *Ce n'eſt pas là ma viande, ce n'eſt pas ce que je mange, ce n'eſt pas là mon ragouſt.* Hoc non eſt mihi eſca. *Ovid.* Hoc genere cibi non utor, non ſapit palato mihi iſte cibus. POTRAWA (*niewłaśnie y przyſłowiem*) Nie moia to potrawa nie dlá mnie to potrawa nie dlá mnie to gotowano.

VIANDER. (Terme de Vénerie, en parlant du Cerf, lorſqu'il va paiſtre.) *Aller à la paſture.* Paſci, (or, eris, paſtus ſum.) *Cic.* NA Zerowiſko termin Myśliwſki Jelen idzie ná zerowiſko.

VIANDIS, ſubſt. maſc. (*Paſture du Cerf.*) Cervi pabulum, pabuli, neut. Paſtio, onis, fœm. ZEROWISKO Jelenie &c.

VIANDIS. (*Le lieu où paiſt le cerf.*) Cervi paſcua, paſcuorum, neut. plur. ZEROWISKO mieyſce gdzie ſię ieleń lub zwierz paſie.

VIATIQUE, ſubſt. maſc. (*Argent qu'on donne pour faire un voyage.*) Viaticum, ci, neut. *Cic.* WIATYK pieniądze ná drogę podrożny.

(Mot bas en ce ſens qui ne ſe dit qu'à l'égard des Religieux qui vont en voyage.) Słowo w tym rozumieniu proſte w francuſkim, co ſię tylko o Zákonnikach mowi w drogę wyprawionych.

ON DIT dans l'Egliſe *Donner le Viatique à un mourant, luy donner le Corps de J. C. pour faire le grand voyage de l'autre monde.* Corpus Chriſti in Viaticum morienti præbere. Dáć Wiatyk Swięty Choremu; to ieſt Náyświętſzą Kommunią oſtatnią ná ſzczęśliwą wyprawę w podroż wieczności.

VIBRATION, ſubſt. f. (*Mouvement, agitation.*) Motus, ûs, maſc. Agitation, onis, fem. *Cic.* (Terme dogmatique.) Porusenie rzucenie ciśnienie,

VICAIRE, ſ. m. (*Qui fait les fonctions à la place d'un autre.*) Vicarius, m. Qui alterius vices gerit. *Cic.* WIKARY námieſtnik czyi.

VICARIAT, ſ. m. Vicarii munus, eris, n. *Cic.* WYKARYAT námieſtnictwo,

VICE, ſubſt. maſc. (*Défaut des perſonnes & des choſes.*) Vitium, vitii, neut. *Cic.* WADA co do rzeczy y osob niedoſkonałość. **Le menſonge n'eſt pas mon vice.* Non eſt mentiri meum. *Ter.* * Kłámſtwo nie moia wada nie mam zwyczaiu kłamać. **En voulant éviter un vice, on tombe dans un autre.* Dum vitium vitant homines, currunt in contrarium. *Hor.* *Jedney wady ſię chroniąc wpadaią ludzie wdrugą.

VICE, (*Crime, mauvaiſe action.*) Vitium, *Cic.* Flagitiú. *Cic.* ZBRODNIA wina grzech wykroczenie. **Des vices profondement enracinez.* Vitia prævalida & adulta. *Tacit.* *Grzechy wády głęboko wkorzenione. **Il s'eſt défait de ſes vices il s'eſt tourné à bien.* Emerſit è vitiis, ſeque ad bonam frugem recepit. *Cic.* * Bozbył złych náłogow ſwoich y udał ſię ná dobre. **En me reprenant de mes vices, vous m'entraiſnez dans un plus mauvais chemin.* Objurgans me à peccatis, rapis deteriorem in viam. *Plaut.* *Strofuiąc mię z niedoſkonáści moich w gorſze mię wprowadzaſz.

VICENCE *ou* VICENZA, (*Ville d'Italie de l'Eſtat de Veniſe capitale d'un petit Pays dit le Vecentin qui eſt entre le Tirol, & le Veronis.*) Vicentia. Vicetia, æ, ſœm. *Plin. Tacit.* WICENCYA WICENCA Miáſto Włoſkie w Páństwie Weneckim ſtołeczne máłey iedney Prowincyi názwaney Wicenckie Páństwo między Tyrolem y Weroneńſkim.

DE VICENCE. Vicentinus, a, um. Z WICENCYI Wiceńſki,

VICH *ou* VIQUE, (*Ville d'Eſpagne en Catalogne.*) Vicus, Vici, ſœm. Aquæ Voconiæ, aquarum, ſ. plur. WIK wody miaſto Hiſzpańſkie w Kátalonii.

VICEROY, ſubſt. m. (*Gouverneur d'un royaume au nom du Roy.*) Prorex, Proregis. WICE-REY Wice-Krol námieſtnik Krolewſki.

VICIEUX, m. VICIEUSE, f. (*Qui a quelque défaut ou quelque imperfection.*) Vitioſus, vitioſa, vitioſum. *Cic.* SKAZONY, Zły, wádę máiący, ládaco.

VICIEUX, (*Porté au vice.*) Vitioſus. Flagitioſus, a, um. *Cic.* LADACO człowiek do wyſtępkow ſkłonny wyſtępkow pełny.

VICIEUX ſe dit auſſi *des actes de Juſtice, dans leſquels il y a quelque défaut de formalité.* Vitioſus. Mendoſus, a, um. *Plin.* DEFEKT iáki w ſobie máiący, dokument Pápier, lub Dekret.

VICISSITUDE, ſ. f. (*Changement, révolution, qui arrive dans les ſaiſons.*) Viciſſitudo, inis, Veriectas, atis, fœm. Mutatio, onis, f. *Cic.* ODMIANY przemiany rożne przypadkowe.

VICISSITUDE *qui arrive dans les temps & dans les affaires publiques.* Rerum *ou* temporum viciſſitudo, mutatio, onis, fœm. *Cic.* ODMIANA przemiana.

VIC-

VICOMTE, ſubſt. maſc. Vicecomes, Vicecomitis, maſc. WICE Hrabia.

VICOMTE'. Vicecomitatus, ûs, maſc. WICE Hrabſtwo.

VICTIMAIRE, ſubſt. maſc. (*Celui qui égorgeoit la victime dans les ſacrifices du Paganiſme.*) Victimarius, ii, maſc. *Val Max.* OFIARNIK Pop pogańſki.

VICTIME, ſubſt. fœm. (*Hoſtie, animal que les payens immoloient à leurs fauſſes divinitez.*) Victima. Hoſtia, æ, f. *Cic.* OFIARA iáką ofiarowali Poganie ná rześ Báłwanom. **Sacrifier une victime.* Mactare. Litare victimam. *Cic. Suet.* *Bić ná rześ ofiarę.

VICTIME ſe dit au figuré Victima. OFIARA. ** Vouloir eſtre victime pour quelqu'un.* Præbere ſe alicui victimam. *Chcieć ſtać ſię ofiarą zá kogo ná ofiarę ſię zá kogo wydać. **Soit que nous ſoyons riches ou pauvres, nous ſerons toûjours la victime de la mort impitoyable.* Sive dives aut pauper, victima tamen eris nihil miſerantis Orci. *Hor.* *Bogaci czy to ubodzy ná ofiarę śmierci wſzyſcy idziemy.

VICTOIRE. ſubſt. fœm. Victoria, æ, fœm. *Cic.* ZWYCIĘSTWO. **La victoire eſt à nous, elle eſt entre nos mains.* Victoria in manibus nobis eſt. *Saluſt.* Habemus victoriam in manibus. *Liv.* *Zwycięſtwo náſze, w ręku ieſt náſzych, zwycięſtwo mámy w ręku. **Cette victoire nous couſte la vie de pluſieurs viaillans hommes.* Conſtat nobis victoria multorum virorum fortium morte. *Cæſ.* *To zwycięſtwo wiele nás zácnych ludzi koſztuie. ** Cette victoire nous a couſté beaucoup de ſang & de bleſſures.* Multorum ſanguine ac vulneribus ea nobis victoria ſtetit. *Liv.* *To zwycięſtwo koſztowało nás wiele krwi y rán. **Il gagna la victoire ſans verſer de ſang.* Incruentam victoriam adeptus eſt. *Saluſt.* *Wygrał zwycięſtwo bez krwi wylania. **Arracher la victoire des mains des ennemis.* Victoriam hoſti extorquere. *Liv.* Victoriam ex manu hoſtili eripere. *Wydrzeć zwycięſtwo z ręku nieprzyiácielowi. **La victoire nous eſt eſchapée en quelque façon des mains.* Victoria nobis quodammodo excidit è manibus. *Cicer.* *Wyśliznęło ſię nám iákoś zwycięſtwo z ręku. **La victoire fut long temps en balance.* Diù anceps victoria fuit. *ou* Dubia, incerta fuit victoria. *Długo ſię ná obiedwie ſtrony wáżyło zwycięſtwo.

Qui a remporté pluſieurs victoires. Plurimarum palmarum homo. *Cic.* Plurimis palmis nobilis *Hor.* Victoriosus, i, m. *Cat.* Ten co wiele zwycięſtw wygrał y odniosł z nieprzyiaciela. **Il ne doit pas ſes victoires à des cabales ni à des trahiſons, mais à ſon ſeul courage.* Virtute, non ambitione, neque perfidiâ tot victoriis potitus eſt. *Plaut.* *Nie zdradą áni podeyściem ále męſtwem tyle zwycięſtw otrzymał.

Victoire ſe dit figurément en choſes morales. Victoria. Zwycięſtwo zwyciężanie ſię co do obyczaiow. **Le ſage remporte toûjours la victoire ſur ſes paſſions.* Sapiens reſponſat ſemper ſuis cupidinibus. *Hor.* In affectibus dominatur. *Quint.* *Rozumny człowiek záwſze nád paſſyami ſwoiemi má zwycięſtwo.

VICTORIEUX, m. VICTORIEUSE, f. (*Qui a remporté la victoire.*) Victor, oris, m. victrix, icis, f. (*parlant de celle qui eſt victorieuſe.*) ZWYCIĘSCA zwycięſki ten álbo ta co odebrała zwycięſtwo.

Victorieuſe de ſes convoitiſes. Libidinum victrix. Zwycięſtwo nád pożądliwością maiąca.

VIDAME, ſ. m. (*Titre de Seigneurie, qu'on donne à quelques gentils hommes.*) Vicedominus, vicedomini, m. NAMIESTNIK Adminiſtrator Kommiſſarz Dobr Biſkupich.

(Les Viandes ont eſté inſtituez pour défendre le bien des Eveſchez.) Urzędnik ochronę dobr Biſkupich maiący.

VIDUITE', ſubſt. f. (*L'Eſtat des veuves.*) Viduitas, atis, f. *Cic.* WDOWI ſtan.

VIE, ſubſt. f. (*Eſpace de temps qui s'écoule entre la naiſſance & la mort.*) Vita, æ, f. Ævum, ævi, n. Vitæ curſus, ûs, m. Curriculum, li, n. *Cic.* ZYCIE przeciąg czaſu od urodzenia do śmierci. **Souvenez-vous que la vie eſt bien courte.* Vive memor, quàm ſis brevis ævi *Hor.* *Pamiętay o życiu że ieſt bardzo krotkie. **Cela me fait trouver la vie ennuyeuſe, me chagrine & me vieillit.* Hæ vitæ me ſaturant & mihi ſunt dividiæ & ſenio *Plaut.* *To mi życie czyni tęſkliwe, to mię gryzie y to mi zdrowie y czerſtwość traci. **J'ay conſumé, j'ay employé toute ma vie à amaſſer du bien.* Contrivi in quærendo vitam atque ætatem meam. *Plaut.* *Całe życie ſtrawiłem ná zbieraniu fortuny. **Dieu vous donne une bonne & longue vie.* Benè valete & vivite. *Plaut.* *Niech ci Bog da zdrowie

y życie długie. **Il eſt encore en vie.* Vivit, ſpirat adhuc. *Cic.* *Jeſzcze żyie. **Les médecins font trafic de nos vies.* Animas noſtras negotiantur medici. *Plin.* *Doktorowie handel ſwoy prowadzą z życia y zdrowia naſzego. **Mener une vie voluptueuſe.* Gerere vitam. Chiam. *Petr.* Voluptuariam vitam ducere ac deliciis plenam, refertam. *Prowadzić życie w roſkoſzach.

(*Vita Chia.* Vie voluptueuſe, à cauſe que les habitans de l'Iſle de Chio eſtoient fort voluptueux.) Zycie roſpuſtne ſwywolne.

Je ne tiens la vie que de vous. A te habeo vitam. *Cic.* Tobiem ſamemu życie powinien. **Sur peine de la vie.* Propoſitâ capitis pœnâ *Cæſ.* *Pod gardłem pod utratą życia. **Chacun d'eux eût ſouhaitté luy pouvoir rendre la vie aux deſpens de la ſienne.* Illum ſanguine ſuo, ſi poſſent, ab Acheronte cuperent redimere. *Cornel-Nep.* *Káżdyby zá niego dał rád życie áby on nie zginął. **Dans un combat un homme de cœur qui donne la vie à ſon ennemi eſt doublement vainqueur.* Vir ſtrenuus qui in prælio hoſtem non jugulat, victor ſolet abire. *Petr.* *W ſpotkaniu ſię człowiek ſerca wielkiego ktory życiem daruie nieprzyiaciela dwoiakim ieſt zwycięſcą.

Vie, (*Maniére dont les hommes ſe gouvernent.*) Vita. Zycie iákie kto prowadzi iák ſię rządzi iák życie. **Conſiderer la vie des hommes comme dans un miroir, & prendre exemple ſur eux pour ſe régler.* Inſpicere, tanquam in ſpeculum, in vitas hominum, atque ex aliis ſumere ſibi exemplum. *Ter.* *Uważać życie ludzkie y przypatrować iák w zwierciedle ich obyczaiom náprzykład dla ſiebie iáko ſobie poſtępować. **Il menoit une vie dure, & menageoit avec grand ſoin ce qu'il avoit acquis.* Aſper erat & attentus quæſitis. *Hor.* Aſperam vitam trahebat. *Ter.* *Zył mizernie y ſtrzegł pilnie tego co zebrał. **Prendre un train de vie libre.* Liberioris vitæ iter quærere. *Ovid.* *Zyć ſobie ſwobodnie. **Comme la vie eſt ſort diverſe, les fortunet changent auſſi d'ordinaire en peu de temps; nous nous ſouvenons bien qu'il eſtoit riche, & que nous eſtions pauvres; mais la roue a tonrné.* Varia ut vita eſt, actutum fortunæ ſolent mutari: nos cum divitem meminimus, atque pauperes nos; vertit ſe rota viciſſim. *Plaut.* *Jáko to rożnie bywa w tym życiu y co raz ſię rzeczy mienią, pamiętamy że on był Pánem á my chudzi pachołcy, ále ſię kołko obrociło ináczey.

VIE ſe dit *des alimens & des choſes néceſſaires pour vivre.* Victus, ûs, m. *Ter.* ZYCIE pożywienie. **Demander ſa vie.* Victum quærere. *Ter.* *Zebrać pożywienia. **Il eſt de grand' vie.* Eſt multi cibi, *ou* multæ eſcæ. *Cic.* Maximæ eſcæ. *Plaut.* *Zycie po Páńſku. **Gagner ſa vie à filer.* Vitam colo tolerare. *Ter.* Nendo vitam quærere. *Zyć z przędzy.

ON DIT populairement *Faire la vie, faire la débauche, ſe bien divertir.* Benè ſibi facere. *Plaut.* OCHOTKI bankiety uczty ſtroić.

ON DIT encore populairement *Faire une vie à quelqu'un, le quereller, tempeſter contre luy.* Debacchari in aliquem. *Ter.* Duriùs aliquem inclamare, increpare. HAŁASOWAC ná kogo łaiáć.

MA VIE, *mon cœur.* (Mot de flatterie.) Mea vita, meum corculum. *Plaut.* MOIE życie moie ſerce moia duſzo ſłowa affektu lub podchlebne.

EAU *de vie. Voyez* EAU. GORZAŁKA.

VIEIL ou VIEUX, maſc. VIEILLE, fœm. adject. Vetus, veteris, omn. gen. antiquus, antiqua, antiquum. *Cicer.* STARY, Stara.

(*Vn vieil homme*, ſelon M. Vaugelas, ou *un viex homme* ſelon M. Ménage, qui aſſure que le mot *Vieil* n'eſt d'uſage que dans ces mots, *le vieil Adam, le vieil homme.* Vetus homo.) Stary człowiek ſtarzec. W Francuſkim kweſtya ieſt czy ſię ma mowić *Viel homme* Stary ſtarzec czy *vieex homme* twierdzą niektorzy że trzeba mowić *vieux homme* w tym rozumieniu właśnie: á záś *vieil homme* nieznáczy właśnie ſtarca ále w duchownym rozumieniu ſtarego człowieka to ieſt co do grzechu od ktorego nás odnáwia ná nowe ludzie łaſka Chryſtuſowa iákoż poſpolicicy mowiemy *vieux homme* ſtarzecz nie *vieil-homme.*

UNE *lettre fort vieille.* Pervetus epiſtola. *Cic.* LISTY ſtare dawne dawno piſane daty dawney. **De vieilles noix.* Perveteres nuces. *Plin.* *Stare orzechy. **De vieille graiſſe.* Pervetuſtus adeps. *Plin.* *Stara tłuſtość łoy ſadło ſtare. **Vne vieille mazure.* Vetus maceria, veteris maceriæ, fœm. *Stare murzyſko.

VIE-

VIEIL,m. VIEILLE,f. *parlant de l'âge.* Senex, ſenis, m. STARY, Stara co do wicku.

DE VIEILLE, Anilis & hoc anile, adj. *Quint.* BABSKI.

EN VIEILLE, Aniliter,adv. *Cic.* POBABSKU.

VIEILLARD, ſ. m. (*Vu homme ſur le déclin de ſon âge.*) Senex, enis,vetulus,annoſus,i,m. DZIAD ſtarzec ná ſchyłku będący wieku ſwego. **Vn vieillard décrépit*,ou *qui eſt ſur le bord de ſa foſſe.* Senex capitularis *ou* Acheronticus. *Plaut.* *Dziat zgrzybiały iedną nogą iuż wgrobie ſtoiący.* **De vieillard.* Senilis & hoc ſenile,adj. *Cic.* *Do ſtarości należący. **En vieillard.* Seniliter,adv *Quint.* *Po ſtaruſzkowemu.

VIEILLERIES, (*Vieilles hardes.*) Veteramenta, torum,n. ŁACHMANY gałgany ſtare rupiecie płatki.

VIEILLESSE, ſubſt. f. (*Age avancé, le dernier âge de la vie.*) Senectus, ſenectutis,f. STAROSC wiek podeſzły. **Je ſuis accablé de vieilleſſe, j'ay le corps chargé d'années, & les forces me manquent,la légéreté m'abandonne: c'eſt ſans doute une meſchante marchandiſe qu'un grand âge.* Conſectus ſum ſenectute, onuſtum corpus gero, vires reliquerunt, pernicitas deſerit,tum ætas mala merx eſt tergo. *Plaut.* *Już mi ſtarość y lata dokuczaią ſiły mi uſtaią rzeźwość mię odbiegła zápewne zły to towar wiek podeſzły. **Extreme vieilleſſe.* Exacta *ou* extrema ætas. *Oſtatnia ſtarość wielka ſtarość. **La vieilleſſe vient ſans qu'on s'en apperçoive.* Obrepit non intellecta ſenectus. *Juv.* *Starzeiemy ſię áni ſię poſtrzeżemy ſtarość przychodzi nieſpoſtrzeżona,

VIEILLIR,(*Devenir vieux.*)Seneſcere.Cóſeneſcere.STARZEC ſię ſtarzeie ſię. **Je ſuis tellement vieilli de triſteſſe & de chagrin, que je ne ſuis plus connoiſſable.* Præ mœrore atque ægritudine ita conſenui, vix ut dignoſci poſſim. *Plaut.* *Tákem ſię zeſtarzał od ſmutku y kłopotu że mię áni poznać **Il vieillit d'envie d'amaſſer du bien.* Amore ſeneſcit habendi *Hor* *Starzeie ſię y ſiwicie od łakomſtwa. **Vieillir de chagrin & à force de repandre des larmes.* Conſeneſcere mœrore ex lacrymis. *Starzeć ſię od kłopotow y od łez wylania. **Vieillir ſous les armes.*Conſeneſcere in armis *Hor.* *Starzeć ſię ná woynie oſiwieć pod zbroią w pancerzu. **Dans la lecture des Rhéteurs.* In commentariis Rhetorum conſeneſcere. *Quint.* *Zeſtarzeć ſię ná czytaniu kſiąg.

Vieillir.(*en parlant des chéſes.*) Veteraſcere.*Col.* Zeſtarzeć ſię mowiąc o rzeczach. **Ce mot à vieilli.*Obſolevit vetuſtate iſtud verbum.*To ſłowo ſię zeſtarzało. **Cette opinion eſt vieillie par un long-temps.*Exaruit vetuſtate hæc opinio. *Cic.* *To zdanie wywietrzało od dawności.

VIEILLE,ſubſt.f.(*Inſtrument harmonieux,dont on jouë avec une manivelle.*)Manuleata ſambuca, æ,f. KORBA do grania inſtrument graiący obracaiąc korbą harfa, z korbą.

Vielleur.(*Qui jouë de la vieille.*) Sambucen,ſambucinis,m. Harfiſta ten co gra korbą ná korbie.

Vieilleuſe, (*Qui jouë de la vieille.*) Sambucina,æ, *ou* Sambuciſtria,f *Plaut Liv.* Tá co gra korbą ná korbie.

VIENNE (*Ville Capitale du Viennois & Archevéſché ſur le Rhoſne.*)Vienna,æ,f *ou* Vienna Allobrogum,f. WIEDEN Miaſto we Francyi z Arcybiſkupſtwem leżące nád Rodanem ſtołeczne Wiennenſkiey Prowincyi.

VIENNE (*ſur le Danube en Allemagne, Capitale de l'Autriche & ſejour de l'Empereur.*) Vienna, Juliobona, Flaviana, æ f. Flavianum,i,n. WIEDEN Miaſto ſtołeczne Rákuz rezydencya Ceſarza Auſtryackiego Domu nád Dunaiem w Niemczech.

La Vienne, (*Riviere de France, qui paſſe au deſſous de Limoges, & ſe jette dans la Loire en Anjou.*)Vigenna,æ,m. Wigenna rzeka we Francyi idąca pod Lomowikiem wpadaiąca w Ligerę pod Andegawem.

Le Viennois, (*Païs dans la Province du Dauphiné.*) Ager *ou* tractus Viennenſis, maſc. Wienneński Kray w Delfinacie Prowincyi.

VIERGE,ſubſt,f.(*Fille qui a encore ſa pudicité.*)Virgo,virginis, fœm. *Cic.* PANNA wſtydu nienaruſzonego dziewica.

VIERGE, (Mot qui ſe dit par excellence de la SAINTE VIERGE Mere de JESUS CHRIST.) Sanctiſſima Virgo. PANNA Náyświętſza Mátka Pána Zbawiciela náſzego.

(SAINTE VIERGE) *nous vous prions ma compagne & moy d'avoir pitié de deux malheureuſes, qui toutes baignées de larmes & proſternées à vos pieds embraſſent voſtre autel, daignez-nous recevoir ſous voſtre protection & nous défendre.* Alma Virgo, ambæ te obſecramus aram amplexantes hanc tuam, lacrymantes, genibus nixæ nos in cuſtodiam tuam ut

recipias, & tuere. SWIĘTA Dziewico ciebie proſiemy iá y towarzyſzka moia, racz mieć politowanie nád dwiema nieſzczęśliwemi ſierotami, ktore oblane łzami u nog twoich leżąc padaią przed świętym obrazem twoim. Racz nas przyiąć pod twoią świętą obronę y záſzczycać.

(Plaute fait faire cette priére à Venus par deux filles eſchappées d'un naufrage.) Tá modlitwa ieſt u Plautuſa iákoby ią czyniły dwie Pánny, do wenery uſzedſzy ſzczęśliwie utonienia.

DE VIERGE, Virginalis & hoc virginale, adject. Virgineus, a, um. *Cicer Virg* DZIEWICZY Pánieński.

VIERGE, (*Signe du Zodiaque où le ſoleil entre au mois de Septembre.*) Virgo, *Petr.* PANNA znák niebieſki.

HUILE VIERGE, (*La mere goutte de l'huile, qui diſtille des olives.*) Flos olei, floris olei, maſc. *Plin.* OLIWA przednia ſama przez ſię.

VIEUX, maſc. VIEILLE, fœm. (*Ancien.*) Vetus, veteris, omn. gen. Vetuſtus, a, um. Antiquus, a, um. Annoſus, a, um *Cic. Virg.* STARY, STARA, **Vn vieux arbre, un vieil arbre.* Annoſa arbor. *Virg.* *Stare drzewo. **De vieux mots.* Antiqua, vetuſta verba. *Stare ſłowa.

VIEUX, (*Agé.*) Senex, Senis, vetulus, ætate provectus *ou* grandis natu. *Cic.* STARY podeſzły w leciech.

QUI *eſt fort vieux.* Declivis ætate, decrepitus, maſc. *Cic.* STARY zgrzybiały. **Il eſtoit ſi vieux & ſi foible qu'un ſouffle l'eût fait tomber par terre.* Erat adeò decrepitus, & languidus, quem ſi ſufflaſſes, cecidiſſet. *Petr.* *Ták ſtary bardzo był że zá lada dmuchnieniem by ſię obalił.

VIEUX, (*Vſé, qui a long-temps ſervi.*) Uſu tritus, detritus, a, um STARY záżywany długo,

ON DIT dans le familier *C'eſt un homme du vieux temps.* Homo moribus antiquis. *Plaut.* Człowiek ſtaroświecki.

VIF, maſc. VIVE, fœm. *Qui a vie.*) Vivus, viva, vivum. *Var.* ZYWY ZYWA, Zyiący. **Couper, tailler juſques au vif.* Ad vivum reſecare. *ou* vivo tenus. *Cic.* Ad vivas partes circumcidere. *Plin.* * Ciąć rznąć do żywego. * *Bruler quelqu'un vif.* Vivum aliquem comburere. *Cic.* * Zpalić żywcem. **Je ne ſuis ni mort, ni vif & la crainte me rend immobile. Je ſuis comme une pierre ſans me pouvoir remuer.* Neque vivus neque mortuus ſum & timore totus torpeo, Lapideus ſum, & commovere me non poſſum. *Plaut.* * Anim żyw áni umarły od boiaźni ſtoię iák wryty iák kámień z mieyſca ſię ruſzyć niemogąc.

VIF ſe dit figurement *de ce qui a de l'ardeur & de la vivacité.* Acer, acris, acre. Vividus, a, um. *Cic.* ZYWY rzezwy ogień żywość w ſobie máiący. * *Vn eſprit vif.* Acre ingenium. *Cic.* *Dowcip żywy. * *Des yeux vifs.* Acres oculi. *Cic.* *Wzrok weyrzenie byſtre. **Il a l'eſprit vif & pénétrant.* Vir acris ingenii *ou* acri ingenio. *Cic.* Acri & perſpicaci ingenio pollet. *Cic.* *Dowcip żywy przenikaiący.

UN PORTRAIT *tiré au vif, au naturel.* Ad vivum expreſſa tabella, æ, fœm. OBRAZ iák żywy odmalowany.

VIF ſe dit auſſi *de l'éclat & du brillant des choſes.* Micans, antis. Nitens, entis, omn. gen. ZYWY czerſtwy. **Il a le teint vif & vermeil.* Eſt ipſi color verus & ſucci plenus. *Ter.* *Cera żywa czerſtwa płeć,

VIF comme un ſubſtantif. *Le vif des yeux.* Flagrantia oculorum, fœm. *Cic.* ZYWOSC oczu rzeźwość.

LE VIF *d'une colomne en Architecture* pour dire *ſon fuſt.* Scapus,ſcapi,m *Vitr.* STOLEC ſłupa,Kolumny fundament.

VIGILANCE, ſubſt. fœm. (*Veille & ſoin exact de faire les choſes.*) Vigilantia, æ, fem. *Cic.* PILNOSC ſtaranie czułość. **C'eſt un homme d'une grande vigilance.* Eſt homo mirificâ vigilantiâ. *Cic.* *Człowiek wielkiey pilności czułości.

VIGILANT, maſc. VIGILANTE, fem. Vigilans, antis, omn. gen. *Cic.* (*Au Comparatif.*) Vigilantior & hoc vigilantius (*& au Superlatif.*) Vigilantiſſimus, a, um. PILNY czuły. **Si nous voulons que nos affaires aillent bien, il faut eſtre vigilant, & ne pas attendre qu'on nous avertiſſe de noſtre devoir.* Vigilare decet hominem, qui vult ſua officia tempori conficere, nec expectare debet dum ad ſuum ſuſcitetur officium. *Plaut.* *Jeżeli ſobie życzemy ábyrzeczy náſze ſzły dobrze trzeba pilności nieczekaiąc żeby nás przeſtrzegano oniey.

VIGILE, ſubſt. f. (*La veille de quelque grande feſte.*) Vigilia, æ, fem. *Plaut.* Pervigilium, ii, neut. *Plaut.* WILIA przed świętem lud dniem iákim.

VIGILES, (*Prieres qui ſe diſent pour les morts la veille de*

leur enterrement.) Funebris nænia pro mortuis, funebris næniæ. WILIE zá umarłych przy ciele przed pochowaniem.

VIGNE, ſubſt. fœm. Vinea, æ, vitis, vitis, fœm. *Colum.* WINNICA.

JEUNE VIGNE, (*Nouveau plant de vigne nouvellement plantée.*) Novella vitis, f. *Virg.* Novelletum, ti, n. *Paul-Juriſc.* WINNICA młoda nowo ſadzona. * *Vigne d'un bon plant.* Uvæ generoſæ vinea. *Ovid.* * Winnica ſzczepienia wybornego. **Vigne plantée pour en manger le raiſin.* Vitis ad eſcam depoſita. *Colum.* * Wino ſadzone po ogrodach dlá gron do iedzenia.

VIGNE *en treille.* Pergulana vitis. *Colum.* WINNICA podwiązana. * *En berceau.* Arcella vitis. *Colum.* * Tyczona winnica Tyczna.

VIGNE *ſauvage, qu'on appelle Lambruche.* Labruſca, labruſcæ, f. WINNA mácica dzika,

PLANTER *la vigne.* Vitem *ou* vites inſtituere, ponere, pangere. *Virg.* Depangere. Conſerere. *Col.* SADZIC ſzczepić winnicę,

TAILLER *la vigne.* Vitem putare. *Virg.* Caſtrare vites. *Cat.* Compeſcere vitem. Attondere vitem. OBCINAC okrzeſywać káſtrować winnicę, **Epamprer la vigne.* Vitam pampinare. *Col.* *Zápuſzczać liście w winnicy. **Hoüer la vigne.* Vineam paſtinare. *Col.* *Kopać winnicę. **Provigner, peupler la vigne.* Frequentare vitem. Propagare. *Col.* * Krzewić winnicę. **Eſchalaſſer la vigne, y mettre des eſchalas.* Vineam pedare, impedare, *Col.* Statuminare. *Plin.* *Podwięzywać winnicę.

DE VIGNE, Vineaticus, a, um. *Col.* WINNY. **Plant de vigne.* Semen vineaticum *Col.* * Látorośl ſzczep winny.

TERRES *à vignes* ou *propre à planter la vigne.* Terra vinealis *Col.* Terra vitifera, æ, fem. *Plin.* GRUNT winny ſpoſobny do ſzczepienia winnic y ſadzenia.

VIGNERON, ſ. m. Vinitor, oris, m. *Cic.* WINIARZ ſadowy, ogrodnik od winnicy winniczny,

DE VIGNERON, Vinitorius, vinitoria,vinitorium, adj. *Col.* WINNICZNY winniczna.

VIGNETTE, ſ f. (*Ornemens faits de pampres & de raiſins qu'on met au haut de la prémiere page d'un livre.*) Viticulæ, viticularum, f plur. Encarpi, encarporum, m. plur. Frondes fructuariæ, frondium fructuariarum, fœm. plur. *Vitr.* WITECZKI rznięcie w witeczki ozdoba do kśiąg w druku.

VIGNOBLE,ſ m.(*Pays planté de vignes.*) Vinetũ,vineti, n. *Cic.* KRAY winem ſadzony. **Vn pays de vignoble.* Regio vitifera,f. *Plin.* *Kray w wino obfituiący winnic wiele maiący

VIGOUREUSEMENT, adv. (*D'une maniére ferme & vigoureſe, avec vigueur.*) Validè. Fortiter. Strenuè. Nervosè. *Cic.* MOCNO odważnie.

VIGOUREUX, m. VIGOUREUSE, f. (*Qui a de la vigueur.*) Vegetus. Validus, a, um. MOCNY potężny ſilny tęgi. **Il a une ſanté vigoureuſe.* Athletice *ou* pugilice valet. *Plaut.* *Tęgiego ieſt zdrowia.

VIGUEUR,ſubſt f. Robur, oris,n. MOC ſiła tęgość władza potęga. **Il a eu de la vigueur juſques dans ſon extréme vieilleſſe.* Ad extremam ſenectutem viridis vixit. *Cic.* *Siłę y czerſtwość miał w ſobie áż do oſtatniey ſtarości. **On a moins de vigueur à ces âges.* Minus roboris ſubeſt illis ætatibus. *Celſ.* *Mniey iuż ſiły bywa w tym wieku. **Il n'a plus de vigueur* Effetæ ſunt in corpore vires. *Virg.* *Już żadney w ſobie rzezwości niema. **Prendre de la vigueur.* Sumere robur corporibus *Liv* *Nábywać ſiły rzeźwości. **Il a encore de la vigueur & il n'eſt pas entiérement inſenſible aux plaiſirs.* Aliquantùm habet humoris in corpore, neque dum exaruit ex amœnis rebus & voluptuariis. *Plaut.* *Jeſzcze ſię czuie ná mocy y nie ze wſzyſtkim ſtracił do rozrywki ochotę.

VIGUEUR ſe dit au figuré *de l'eſprit & du courage.* Vigor m. Robur,n. MOC ſiła czerſtwość umyſłu y ſerca.

VIL, m. VILE, f. (*Mépriſable, abjet.*) Vilis & hoc vile. PODŁY wzgardzony nikczemny ládaiaki. **Acheter à vil prix,vendre à vil prix.* Vili vendere. *Mart.* *Ladaiakim targiem kupować bardzo podło kupować.

VILAIN,m. VILAINE,f.adj. (*Sale, mal propre.*) Fœdus. Sordidus. Spurcus. Immundus. Squalidus,a,um. PLUGAWY plugawa brzydki nieczyſty niechluy nieochludny.

Vilain, (*Deſ-honneſte, ſale, obſcene.*) Inhoneſtus. Spurcus. Obſcœnus. Impurus,a,um. Plugawy brzydki ſprosny nieprzyſtoyny nieczyſty nierządny.

Vilain, (*Chiche, ſordidement avare.*) Sordidus, a, um. *Cic.* Skneŕa ſkąpiec brzydki.

Vilain, (*Qui n'eſt point agreable.*) Ingratus, Inamœnus, Injucundus,a,um. Brzydki nie miły nieprzyiemny niewdzięczny. **Vn vilain pais.* Inamœna regio, inamabilis. *Ovid.* *Brzydki kray. **On dit Il fait valain,il fait un mauvais temps* Sudum non eſt tempus. *Brzydko ſzpetnie ná dworze. **Il fait vilain marcher à cauſe des pluyes.* Iter corruptius factum eſt aſſiduis imbribus. *Cæſ.* *Szpetnie chodzić zle chodzić dla deſzczow.

VILAINEMENT,adv. (*Honteuſement, indignement.*)Turpiter.Inhoneſtè. SZPETNIE ſprośnie ſromotnie brzydko plugawie.

VILEBREQUIN, ſ.m. (*Outil de menuiſier qui ſert à percer.*)Terebellum,terebelli,n. *Vitr.* SWIDER.

VILENIE, ſubſt. f. *prononcez* VILNIE. (*Choſe indigne & deshoneſte.*) Dedecus, dedecoris,n SZPETNOSCI plugaſtwa ſproſności ſromoty brzydkości rzeczy niegodziwe y nieprzyſtoyne.

Vilenie, (*Saleté,ordure.*) Sordes, ſordium,f.pl. Plugaſtwa śmiecie.

Vilenie,(*Deshoneſteté.*) Obſcœnitas,atis,f. Sproſności nieczyſtość wſzeteczeńſtwa.

Vilenie, (*Chicheté, avarice ſordide.*) Sordes, ium,f. Sproſne brzydkie ſknerſtwo.

VILETE',ſubſt.f. (*Qualité de ce qui eſt à bas prix.*) Vilitas, atis, f. *Cic.* PODŁOSC ladaiakośc taniość zá nic prawie rzecz.

VILLAGE, ſ. m. (*Habitation des payſans qui n'eſt point fermé de murs.*) Pagus, vicus, i, m. WIES. **Petit village*, (*Hameau.*) Viculus, viculi,m. *Wioſka ſolwarczek.

ON DIT populairement & familiérement *Vous eſtes bien de voſtre village, vous eſtes bien ſot* ou *bien ſimple de vous tourmenter ainſi.* Abſurdè facis, qui te angas animi. *Plaut.* MUSISZ być wielki proſtaczek że ſię ták o to turbuieſz. **De village.* Ruſticanus, Paganus. Paganicus, a, um. *Cicer. Mart.* *Wieśniak.

VILLAGEOIS,m.VILLAGEOISE,f. *prononcez* VILAJOIS Vilajoiſe. (*Celuy ou celle qui habite les villages.*) Vicanus, paganus, ruſticus, ruſticanus, m. WIESNIAK, Wieśniaczka ze wſi.

VILLE, ſubſt. f. Urbs, urbis, f. MIASTO. **Petite ville.* Oppidulum, i, n. *Cic.* *Miaſteczko mieścina. **Ville capitale d'un Royaume.* Caput Regni. *Miaſto głowne ſtołeczne w Páńſtwie iákim. **Ville fort peuplée.* Frequens populis urbs. *Lucan.* *Miaſto ludne bardzo. **On dit qu'un homme diſne en ville,qu'il diſne hors de chez luy* Cenat foris. *Plaut.* *Je gdzie indziey záproſzony nie ufiebie ieſt ná obiedzie. **Il eſt en ville.* Foris eſt. *Ter.* *Wyſzedł nie maſz go w domu wyſzedł do miaſta wyiechał z domu. **Ville pour les habitans.* Urbs. Civitas,atis,f. *Miaſto obywatele miaſta. **Toute la ville ſortit au devant de luy.* Tota civitas obviam ei proceſſit. *Cic.* *Cáłe miaſto wyſzło przeciwko niemu. **Retenir une ville dans ſon devoir.* Civitatem in officio continere *Cæſ.* *Trzymać miaſto w porządku y powinności. **Ville pour le corps des officiers, qui régiſſent la Police d'une ville.* Urbis curatores,ædiles,ædilium.m. *Miaſto urząd ſtarſzyzna mieyſka.

ON DIT proverbialement *La ville eſt bonne,on nemanque de rien dans cette ville.* Urbs obſoniis opulenta. *ou* Oportunior eſt. DOBRE miaſto porządne wſzyſtkiego w nim doſtanie. **De la ville.* Urbanus,Urbana,Urbanum. *Cic.* *Mieyſki mieyſka z miaſta. **De ville en ville.* Oppidatim. Municipatim,adv. *Suet,* *Od miaſta do miaſta. **Qui eſt de meſme ville que moy.* Civis meus. *Cic.* *Z tegoſz miaſta zemną z tegoſz miaſta co y iá. **Vilne*, (*Capitale de Lituanie.*)Vilna,æ,fœm. *Wilno miaſto ſtołeczne litwy.

VIN,ſ.m. (*Liqueur qu'on tire des raiſins.*) Vinum, vini,n. *Cicer.* WINO nápoy z gron winnych. **Vin pur.* Merum, meri,n. *Hor.* *Wino czyſte ſamo przez ſię. **Boire ſon vin pur.* Vinum meracius bibere, ſumere. *Celſ.* *Pić wino ſamo przez ſię. **Qui boit ſon vin pour.*Merobibus,a,um adj. *Plaut.* *Ten co ſamo przez ſię wino piie. **Vin trempé, vin meſlé d'eau.* Vinum dilutum *ou* aquâ dilutum. *Plaut.* *Wino z wodą rozczyniane mięſzane. **Boire ſon vin trempé.* Vinum dilutius bibere. *Cic.* *Pić wino z wodą. **Tremper ſon vin.* Infuſcare vinum. *Plaut.* *Mięſzać wino z wodą. **Qui boit du vin.* Vini potor,oris,m. *Wino rad piiący. **Le contraire eſt,* Vini abſteminus. *Qui ne boit point de vin.Var.* *Wina nie piiący.

Qui eſt plein de vin, Qui a bien beu.) Temulentus. Madidus Opiły. *Le contraire eſt* ſiccus, a, um. *Qui n'a point beu. Plaut.* *Ná czczo co nie cale nie pił. *Vin nouveau.* Novitium *ou* novum vinum. *Nowe młode wino. *(*Le contraire.*) vetus vinum. *Du vin vieux.* *Stare wino. *Vin qui a bien de la force.* Vinum ingentium virium *Mocne tęgie vino. *Le contraire* vinum nullarum virium. *Calf.* *Słabe wino. *Vin qui n'a point cuvé.* Muſtum, muſti. *Wino nie wyſtałe mętne ktore niewyrobiło mocz. *Vin de mere goutte, qui n'a point eſté ſous le preſſoir.* Vinum protopum *ou* ltxivum. *Plin. Cat.* *Wino z ſuchych iagod ſamo przez ſię troſzczone. *Vin comme il vient de la vigne.* Vinum, ut matre natum eſt. *Plaut* *Wino w gronach proſto z winnicy.

VIN *de preſſoir* ou *de preſſurage.* Muſtum circumeidaneum. *Cat.* Circumeiſitium vinum. *Col.* WINO tłoczone wino z prasy. *Vin dur* ou *rude.* Durum vinum. *Plin.* Auſterum, aſperum vinũ. *Wino oſtre przykre cierpkie. *(*Le contraire*) vinum molle. *Virg* Lene vinum. *Cic.* *Wino łagodne, *Vin ferme, qui eſt de garde.* Firmiſſimum vinum. Vinum firmum & conſiſtens. *Plin.* Vinum quod vetuſtatẽ fert. *Wino ná chowanie. * (*Le contraire*) vinum exoleſcens *ou* fugiens vinum. *Cic.* *Wino nie ná długie chowanie,

VIN *délicat & friand* Vinum generoſum, nobile. *Hor.* WINO delikatne ſzczypiące ſmaczne wino. * *Vin ſouffré.* Medicatum ſuffitione vinum. *Col.* *Wino pred Pana ſamego *Vin de la bouche, deſtine pour le maiſtre.* Vinum dominicũ. *Petr.* * Wino dlá Pána chowane. * *Vin qui tient à l'eſſay.* Vinum conſiſtens. *Plin.* * Wino lipkie uſiadaiące ſię. * *Vin pouſſé.* Vappa, vappæ, f. *Plaut.* *Wino zwietrzałe. *Vin qui tire ſur l'aigre.* Vinum aceſcens *Hor.* * Wino kwaſkowate. *Vin tourné.* Mutatum vinum, *Hor.* *Wino robiące. *Du petit vin, de ginguet.* Villum, villi, n. *Plaut.* *Winko cienkie lurka *Vin de dépenſe* ou *de la piquette.* Lora, loræ, f. *Cat.* Vinum acinaceum *Vlp.* *Wino ſtołowe ordinaryine. * *Vin qui eſt aigre* Vinum acidum *Cat.* *Wino kwaśne. *Vin pour les valets* Vinum operarium. *Plin.* *Wino czeladne, * *Vin de pays.* Vinum indigena, vini indigenæ, n. *Plin.* * Wino domowe ſwoyſkie w kraiu ſwoim ſię rodzące, * *Vin qui ſent le terroir* ou *le goût du terroir,* Vinum reſipiens virus terrenum. *Wino ziemią trącące. *Vin qui eſt dans ſa boite, qui eſt bon à boire, qui eſt préſent à boire.* Vinum promptuarium. *Var.* *Wino teraz dopicia dobre właśnie. *Ce vin veut eſtre beu, il eſt temps de le boire.* Vinum illud promi ſe poſtulat. *Var.* *To wino trzeba wydawać áby ſię nie pſowało, * *Vin qui donne dans la teſte.* Vinum quod tentat caput. *Plaut.* * Wino piane wgłowę biiące, *Chaque vin a ſa ſéve particuliére.* Sua cuique vino ſaliva *Plin.* *Każde wino má ſwoy ſmak oſobliwy. *Ces vins ne ſont point de garde.* Vetuſtatem non ferunt iſta vina. *Cicer.* *Nie ná długie chowanie wino. *Vin de montagne.* Collinum vinum. *Col.* * Wino pogorach pogorkach roſnące, * *Vin de l'année.* Vinum hornum *ou* anniculum. *Hor.* *Wino latoroſie, *Vin de deux feuilles.* Vinum bimum. *Wino o dwoch liściach. * *Vin de trois feüilles.* Vinum trimũ. *Hor.* *Wino o trzech liściach. *Vin blanc.* Vinũ albũ. *Plaut.* *Wino białe. *Vin fort blanc.* Vinũ admodùm exalbidũ. *Plin.* *Wino bárdzo białe. *Vin rouge.* Rubrũ vinũ. *Plin.* *Wino czerwone. *Vin fort rouge.* Vinũ atrũ. *Plaut.* *Wino bardzo czerwone. *Vin clairet.* Vinũ rubellũ. *Mart.* *Wino żołtawe. *Vin paillet.* Vinũ helvũ, n. *Var.* *Wino klaret. *Vin cuit.* Defrutũ, ti, n. *Col.* *Wino podwarzane. *Faire du vin cuit.* Defrutare vinum. *Col.* *Podwarzać wino.

ON DIT dans le familiar *Du vin à deux oreilles, de mauvais vin, qui fait ſecoüer les oreilles lorſqu'on le boit.* Vinũ notæ deterrimæ. Wino bardzo ladaiakie. *Le contraire.* Vinum generoſæ notæ. *Du vin à une oreille, qui fait pencher l'oreille, en ſigne qu'on le trouve bon.* *Wino przednie bardzo. *Ce vin n'a que la cappe & l'eſpée.* Infirmi admodùm ſaporis vinum. *Wino nic nie warto.

Vin muſcat. Vinũ ex uvâ Appianâ. *Plin.* *Wino Muſzkatelowe Muſzkatella. *Vin d'abſynthe.* Vinũ abſinthites, vini abſinthitæ. *Wino piołonkowe, * *Vin d'hyſope.* Vinum hyſopites. *Col.* *Jzopowe wino, *Vin d'auroſne.* Vinum abrotonites, *ou* vinum factitium ex abrotono, *Col.* *Wino przyprawne z Bożego drzewka, * *Vin de thim* Vinum thymites. *Wino przyprawne robione zdzęcieliną. *Vin de fenoüil.* Vinum marathrites *Col.* *Wino koprowe, *Vin poivré.* Vinũ piperatum *Col.* *Wino przyprawne pieprzem. *Vin meſlé de réſine. Plin.* Reſinatum vinum. * wino przyprawne żywicą. *Vin de ſcille, (*qui eſt une eſpéce d'oignon.*) Vinum ſcilliticum. *Plin.* *Wino cebulą morską záprawne. * *Addonné* ou *ſujet au vin.* Vino deditus, devotus, a, um, *Phæd.* * Lubiący wino lubiący ſię nápić wina. *Qui aime fort la bonne chere & le vin.* Cibi vinique appetentiſſimus. *Suet.* *Lubiący bardzo zieść dobrze y nápić ſię. *Il beuvoit tres-peu de vin.* Vini erat pariſſimus. *Suet.* * Máło bárdzo wina piiał. * *Le vin découvre les ſecrets les plus cachez, & oſte aux cœurs abbatus le peſant fardeau de leurs inquietudes.* Vinum operta recludit, & onus eximit ſollicitis animis. *Hor.* *Wino ſekreta náy ſkrytſze ná wierzch wynurza, y myśl wypogadza zachmurzoną. *C'eſt aux hommes à mederer la force du vin & non pas au vin à regler les paſſions des hommes, qui doivent ſe ſervir de leur raiſon.* Non vinum hominibus moderari, ſed homines vino debet, qui quidem probi ſunt. *Plaut.* * Nie wino áni trunek żáden ludźmi rządzić nie powinien, ále ludzie trunkami rządzić maią, od tego máiąc rozum. *Il a perdu le jugement pour avoir trop pris de vin.* Vini vitio impos animi eſt. *Plaut.* * Rozum przepił ná winie. * *Il a l'eſprit broüillé du vin qui luy eſt monté à la teſte.* Planè matæus eſt, vinum illi in cerebrum abiit. *Petr.* * Pomiętzaną má głowę od trunku. *Le vin ne m'a jamais fait prendre querelle à table.* Neque per vinum unquam ex me ortum eſt diſſidium in convivio. *Plaut.* *Nigdym ták niepił wiele, ábym ſię miáł kłocić u ſtołu. *La chaleur du vin me ſert de fourrure.* Calda potio, veſtiarius eſt. *Petr.* * Wino gdy zágrzeie głowę; ſtanie zá ſutro nowe.

ON DIT proverbialement & populairement *Aprés avoir beu, dodo,* c'eſt à dire *il faut s'aller couchrr.* De Triclinio, rectà ire in cubiculum. *Petr.* Quies ſequitur vina. *Ovid.* Mowią potocznie y poſpolicie: *Napiwſzy ſię tulu:* ſpać.

Il a mis de l'eau dans ſon vin, il n'eſt plus ſi comporté, il a réfléchy. Tractabilior factus eſt, animo mitior factus eſt. *Hor.* Już nic tak ieſt zły iuż ſię dużo uſpokoił uśmierzył zreflektował upamiętał, iuż nic ták impetem ſię uwodzi.

VIN, (*Pot de vin qu'on donne au delà de la ſomme principale en vendant quelque choſe.*) Acceſſiones, acceſſionum, f. NA PIWO przydatek nád zápłatę.

VINAIGRE, ſ. m. Acetum, aceti, n *Hor.* OCET. *Du meſchant vinaigre.* Moriens acetum. *Perſ.* *Ládaiaki ocet. *De fort vinaigre, qui eſt piquant.* Acre acetum. *Hor.* *Mocny tęgi ocet. *Donner de la force au vinaigre.* Acetum axacuere. *Plin.* *Tęgości octem przydawać.

VINAIGRER, (*Mettre du vinaigue dans les ſauces.*) Acceto aliquid perfundere. OCTEM przyprawiać.

VINAIGRETTE, ſubſt. f. (*De la viande* ou *des herbes aſſaiſonnées avec du vinaigre.*) Acetaria, orum, neut. plur. *Plin.* MIESO lub zioła przyprawne ná ſałatę.

VINAIGRETTE, (*Eſpéce de chaiſe roulante traiſnée par un homme ſeul.*) Chiramaxium, ii, n. *Petr.* Genus modici plauſtri unius hominis capax, ſolitum â ſervis trahi. LEKTYKA lub wozek ná iednę oſobę ludźmi ciągniony.

(Sorte de petite chaiſe, ou il ne peut tenir qu'un homme, tirée par un valet, comme ſont celles dont on on ſe ſert à Verſailles pour ſe promener dans les jardins, ou celles qu'on voit à Paris où il y a un reſſort dedans.) Wozeczek ná iednę oſobę robiony przez iákiego z ſług ciągniony iákie bywaią w Werſalu dla przeiazdzki po ogrodach, y w Paryżu ná ſprężynach wozek do wożenia ſię.

VINAIGRIER, ſ. m. (*Qui vend du vinaigre.*) Acetarius, ii, m. TEN co octem przedaie przekupień octu. *Vinaigrier, (*Petit vaſe à mettre du vinaigre.*) Acetabulum, i, neut. *Plin.* *Octniczka náczynie ná ocet.

VINCENNES, (*Maiſon de nos Roys à une lieuë de Paris.*) Vincennæ, arum, f. WINCENNY Páłác Krolow Francuſkich o milę od Paryża.

WINCHESTER, (*Ville capitale du Comté de SoutHampton*) Vintonium, i, n. WINKESTER Miaſto głowne Hrabſtwa Sutampton w Anglii.

VINDAS, ſ. m. (*Machine compoſé d'un moulient propre à monter de grands bateaux.*) Ergata, æ, f. *Vitr.* WINDA ſtoiąca do ſpuſzczania okrętow ná wodę.

VINDICATIF, m. VINDICATIVE, f. (*Qui eſt porté à la vengeance.*) Ultionis cupidus, avidus, a, um. MSCIWY, mściwa

VINDISCH. (*Ville autrefois Epiſcopale dans le Canton de Berne en Suiſſe.*) Vindoniſſa, æ, f. WINDYSZ Miaſto niegdyś z Biſkupſtwem w Kantonie Berneńſkim w Szwaycaryi.

VINDISCH-MARSCH. (*Province d'Allemagne, & partie Duché*

Duché de Carniole.) Vindorum Marchia, æ, f. WINDYSZ MARSZ Prowincya Niemiecka część Kięſtwa Karnioli.

VINEUX, m. VINEUSE, f. (*Qui a le goût de vin.*) Vinoſus, vinoſa, vinoſum. *Col.* WINNY, Winna ſmak winny w ſobie maiący.

VINGT, (*Nom de nombre compoſé de deux dixaines.*) Viginti, *indécl.* Viceni, vicenæ, vicena. *Col.* DWADZIESCIA liczba z dwoch dziesiątkow złożona.

(Depuis vingt juſques à cent, ſi l'on met une conjonction entre les deux nombres, le plus petit ſe met le premier, comme *Vnus & viginti,* vingt & un; ſi l'on ne met point de conjonction on dira ſimplement *Viginti unus.* Au deſſus de cent on ſuit toûjours l'ordire naturel, ſoit ſans la conjonction ou avec elle, comme *Centum unus, Centum & unus.* Et cette diſpoſition ſe garde de meſme dans le nombre ordinal, *Viceſimus primus,* ou *Primus & viceſimus,* Dans le diſtributif, *Viceni ſinguli,* ou *Singuli & viceni.*) W Łácińſkim od liczby záczynáiąc dwudziesty áż do ſta kiedy tá konjunkcya (y) kładzie ſię między dwiema liczbami to mnieyſza liczba kładzie ſię wprzody á większa poſlednicy náprzykład: *Ieden y dwadzieścia, dwa y dwadzieścia* &c. W Polſkim y Francuſkim záś przeciwnie ſię mowi to ieſt: *Dwadzieścia y ieden, Dwadzieścia y dwa* &c. ále od liczby ſetney tymże porządkiem kładzie ſię y wyraża liczba w łacińſkim iáko y w polſkim y francuſkim náprzykład: *ſto y ieden, ſto y dwa* nie záś *ieden y ſto* &c. Toż ſię w łacińſkim záchowuie y w liczbie porządkowey dwudziesty pierwſzy dwudziesty drugi, iáko też w liczbie podzielaiącey co dwadzieścia co trzydzieści &c.

Vingt fois. Vicies. Indecl. *Cic.* Dwadzieścia rázy dwadzieściakroć. *Vne vingtaine de perſonnes.* Viceni homines, *ou* Viginti homines. *Dwadzieścioro ludzi dwadzieścia oſob.

VINTIMILLE, (*Ville d'Italie ſur la coſte de Genes.*) Vintimilium, ii, n. *Var.* WINTYMILLA Miaſto Włoſkie nád brzegiem Genueńſkim.

VIOLATEUR, ſ. m. (*Qui viole* ou *qui trangreſſe ſa parole,* ou *les loix.*) Violator, oris, m. *Liv.* PRZETĘPCA prawa gwałciciel wyſtępca wiarołomca ſłowa niedoſtrzymuiący.

Violateur de la pudicité des filles, raviſſeur. Pudicitiæ corruptor, oris, m. *Ter.* Gwałciciel wſtydu Białogłowſkiego porubnik.

VIOLATRICE, ſubſt. f. Corruptrix, icis, f. *Cic.* Przeſtępnica gwałcicielka wyſtępna.

VIOLE, ſubſt. f. (*Inſtrument de muſique à cordes.*) Fides, ium, f. pl WIOLA Inſtrument do muzyki.

VIOL *& mieux* VIOLEMENT, ſ. m. (*L'action de violer une fille, de faire violence à ſa pudeur.*) Stuprum, i, neut. *On peut ajoûter* Illatũ *ou* oblatũ mulieri, virgini *Plaut.* GWAŁCENIE Pánny wſtydu gwałtem odebranie gwałt.

VIOLEMMENT, *prononcez* VIOLAMMANT. (*Avec violence.*) Violenter. adv. Per vim *Cic.* GWAŁTEM gwałtownie.

VIOLENCE, *prononcez* VIOLANCE, ſ. f. Violentia, æ. f. GWAŁT. *Exercer de grandes violences ſur quelqu'un.* In aliquem ſævitiam, vim, violentiam adhibere. *Cic.* *Wielkie gwałty komu czynić. *Menacer quelqu'un d'uſer violence.* Denuntiare vim alicui. *Cic.* *Grozić komu gwałtem. *Il faut craindre qu'on on vienne à quelque violence.* Vis nobis timenda eſt *Cic.* *Trzeba ſię obawiać żeby do iákiego gwałtu nieprzyſzło. * *Faire violence à ſon eſprit.* Tormentũ ingenio admovere. *Gwałt ſwoiey głowie uczynić. *Elle luy fit tous les reproches imaginables des violences qu'il luy avoit faites chez luy.* Turpia probra jecit in illius libidinoſos impetus in propriis ædibus in ſe factos. *Petr.* *Beſztała go niezmiernie zá wſzyſtkie gwałty ktorey iey czynił przyniewalaiąc ią w iey właſnym domu. *Annibal défendit de faire aucune violence ſur les terres de Fabius.* In agro Fabii vim omnem abſtinere juſſit Annibal *Liv.* *Annibal zákazał áżeby żádnego gwałtu nie czynić w Dobrach Fabiuſza *Faire violence à une fille, la forcer.* Vim virgini facere, inferre. *Cicer. Plaut.* *Zgwałcić Pánnę zniewolić ią ná nierzad.

VIOLENT, *prononcez* VIOLANT, m. VIOLENTE, f. adj. Violens, entis, omn gen. GWAŁTOWNY, Gwałtowna *Vn vent violent* Ventus fævus & vehemens. *Cicer.* *Wiatr wicher gwałtowny. *Les douleurs de la goutte ſont violentes.* Acutiſſimi ſunt dolores arthriticorum. *Cic.* *Bole podagryczne ſą bardzo gwáłtowne *Vn homme violent.* Homo vehemens & violentus. *Cic.* *Człowiek gwałtowny gniewliwy impetyczny zły. *Je ſuis violent de mon naturel, & j'ay de la peine à me retenir.* Naturâ calidus ſum & vix me teneo. *Petr.* *Jeſtem zły z przyrodzenia y utrzymać ſię w paſſyi ſwoiey nie mogę.

VIOLENTER, *prononcez* VIOLENTER. (*Faire violence à quelqu'un.* Vim alicui afferre, inferre, adhibere, facere. *Cic.* GWAŁT komu uczynić przymuſić przyniewolić. *J'ay eſté violenté à cela.* Coactus id feci. *Ter.* *Byłem gwałtem przymuſzony do tego. *Violer, (*Tranſgreſſer une loy, ſa parole.*) Violare, Perrumpere. Perfringere legem, fidẽ. *Cic.* *Zgwałcić wykroczyć prawo nie dotrzymać ſłowa. *Violer les ſépulchres de ſes Anceſtres.* Sepulcra Majorum temerare, violare. *Cic.* *Groby przodkow ſwoich zgwałcić ſprofanować. *Violer une fille* ou *une femme, luy faire violence.* Vim afferre virgini. *Cic.* *Zgwałcić Pánnę białogłowie gwałt uczynić.

VIOLET, m. VIOLETTE, f. (*Sorte de couleur.*) Violaceus. Ametyſtinus, a, um. *Plin.* FIAŁKOWY Fiałkowa.

Violet ou *couleur violette.* Violaceus color, oris, maſc. *Plin.* Fiałkowy kolor. *Robe de pourpre violette.* Veſtis janthina. *Szata fioletowa.

VIOLE'TTE, ſubſt. f. (*Fleur printanniére fort odoriférante*) Viola, violæ, f. *Virg.* Fiałek kwiat z wioſny bardzo wdzięcznie pachnący. *Cueiller de la violette.* Tondere violas manu. *Prop.* *Zbierać fiałki.

VIOLIES, ſ. m. (*Petite plante qui porte des violettes.* Violarium, ii, n *Virg.* FIAŁKI krzaczki ná ktorych fiałki rośną.

VIOLON, ſ. m. (*Inſtrument à cordes, qui ſe joüe avec l'archet.*) Fides, ium, f. pl. SKRZYPCE Inſtrument do muzyki.

VIOLON, ſ. m. (*Celuy qui joüe du violon.* Fidicen, inis, m. *Plaut.* SKRZYPEK co ná ſkrzypcach gra.

VIORNE, ſubſt. f (*Arbriſſeau fort flexible.*) Viburnum viburni. *Virg.* HORDOWID krzewina prącia bardzo gibkiego.

VIPE'RE, ſubſt. f. (*Petit ſerpent, dont la morſure eſt venimeuſe.*) Vipera, æ, f. *Phæd.* ZMIIA ktorey ukąſzenie bardzo iádowite.

ON DIT figurément *Nourrir une vipére dans ſon ſein, faire du bien à un homme qui déchire noſtre réputation.* Viperam ſub alâ nutricare *Petr.* ZMIIĘ w zánádrzu chowac, dobrze czynić niegodnikowi co náſzą ſławę ſzarpie *De vipére.* Vipereus. *Zmiiowy *Les petits d'une vipére* Viperæ catuli lorum, m. pl. *Plin.* *Małe od żmii żmiięta.

VIRE, (*Ville de la Baſſe Normandie ſur la riviére de Vire.*) Viria, æ, f. WIR Miaſto Niższey Normandyi nád rzeką tegoż imienia.

VIRER, (*Tourner en rond.*) Gyrare, (o, as, avi, atum.) Gyros agere. *Plin. Sen.* KRĄZYC do koła obchodzić.

VIRER ſe dit figurément *de ceux qui ſe tournent de tous coſtez pour faire réuſſir une choſe.* Se ſe agere in omnes partes *ou* circumagere ſe. KRECIC ſię około czego áby dokazáć

VIRGINAL, m. VIRGINALE, f. (*De vierge.*) Virginalis & hoc virginale, adject. PANIENSKI Pánieńſka dziewiczy dziewicza

LA VIRGINIE, (*Pays de l'Amérique Septemtrionale entre la Mer du Nord, la Floride & le Canada.*) Virginia, æ, fœm. WIRGINIA Kray Ameryki Połnocney między morzem Połnocnym Florydą y Kanadą leżący. *On l'appelle la nouvelle *Angleterre* *Zowią ten kray nowa Anglia.

VIRGINITE', ſubſt. f. (*Pureté virginale.*) Virginitas, atis, f. *Cic.* PANIENSTWO Dziewictwo czyſtość Pánieńſka.

VIRGULE, ſubſt. f. (*Qui ſe marque ainſi (,).* *Ce n'eſt qu'une légére reſpiration & une courte poſe appellée des Grecs komma, & des Latins.*) Inciſum. *Cic.* KOMKA ktora ſię ták piſzę (,) krotkie wytchnienie w mowie, názwana z Grecka koma, z łacińſkiego ucinek, álbo przecięcie ſenſu.

VIROLE, ſubſt. f. (*Piece de fer en rond comme un anneau.*) Carchebus, ci, m. *Vitr.* KOŁKO żelazne do windowana.

VIRIL, m. VIRILE, f. (*Qui convient* ou *qui appartient à l'homme.*) Virilis & hoc virile, adj *Cic.* MĘSKI do mężczyzny należący. *Vn courage viril.* Virilis animus. *Cic.* *Serce odwaga męſka.

LE MEMBRE Viril. (*La verge.*) *Voyez* VERGE. CZŁONEK męski przyrodzony.

VIRILEMENT, adv. Viriliter. Magno & forti animo. Strennè. *Cic.* MĘZNIE odważnie.

VIRILITE', ſubſt. f. (*L'Age viril, âge d'homme.*) Ætas virilis, ætatis virilis, f. MĘSKI wiek.

VIS *d'un preſſoir.* ſubſt. f. (*Piéce de bois cannelée en rond comme de certaines cequilles.*) Cochlea, æ, f. *Vitr.* SZRUBA u prafy wał prafy obartel po wale praśnym chodzący. *Eſcalier fait en vis.* Scalæ cochleæ in modum ſtructæ. *Schody kręco-

kręconę. *Façonné en vis.* Cochleæ in modum ſtriatus,a,um. *Kręcony. *Vis a vis, (A l'oppoſite.)* E regione, ex adverſo. *Ná przeciwko. *Ils campérent tous deux vis à vis l'un de l'autre* Uterque è regione caſtris caſtra contulerunt. *Celſ.* *Stancli obozem obadwa ieden ná przeciw drugiego.

VISAGE, ſ. m (*La face.*) Facies, ei,f. TWARZ oblicze. *Vn beau viſage.* Inſignis & pulchra facies. *Phæd.* * Piękna twarz * *Le contraire)* Turpis facies *ou* improba. *Plaut. Vn viſage laid* *Szpetna twarz. *Vn viſage modeſte.* Modeſtus vultus *Twarz ſkromna. *Vn viſage de ſanté, de proſpérité, de jubilation.* Integer & ſanus vultus,proſper vultus. *Twarz zdrowa czeſtwa weſoła cera. *Viſage gay.* Vultus hilaris, & lætus. *Twarz weſoła. *Viſage de mort, viſage d'un trépaſſé.* Cadaverosa facies *Plaut.*Cera iák trup. *Vn viſage nocturne qui n'oſe ſe montrer que la nuit de peur qu'on ne puiſſe voir ſes défauts* Os nocturnũ *Petr.*Kryiący ſię z twarzą ſwoią nie śmiejąc icy ná świat pokazać. *Celles qui n'ont que des viſages propres à les faire voir aux flambeaux.* Quæ habent ora nocturna *Petr.* *Te ktore nie maią twarzy do widzenia chyba przy świecach. *Viſage balafré*, ou *plein de cicatrices.* Cicatricoſa facies *Quint.* *Twarz porąbana paragrafow pełna. *Viſage haut en couleur.* Rubofior facies. *Claud.* *Twarz zápalona zbytnie czerwona. *Viſage couperoſé, boutonné.* Tuberoſa facies. *Quint.* *Twarz kroſtawa ſzyſzkowata. *Viſage aſſuré* Interritus vultq *Tacit* *Twarz beſpieczna niezmięſzana

ON DIT figurément, *C'eſt un homme à deux viſages, qui fait bonne mine, & mauvais jeu.* Homo eſt bilinguis,aliud in ore promptum, aliud in pectore clauſum habet. *Saluſt.* NIESZCZERY obłudny co inſzego w ſercu co inſzego w uściech. *Faire bon viſage, bonne mine à tout le monde.* Nulli lædere os,omnibus arridere.*Ter.* *Weſoło przyiemnie wſzyſtkim ſię ſtawiać pokazować miło ſię ſtawiać. *Son viſage ſe dément, ſe démonte.* Vultũ ad omnes affectus verſatilẽ & mobilem habet. kim *Coraz mu ſię twarz mieni. * *Il prenoit le viſage de chacun* Exprimebat omnes vultus. *Cicer.* * Wſzyſtkich poſtać brał ná ſiebie * *Pour quoy avez-vous changé voſtre viſage de peur?* Quid vultu extimuiſtis? *Cic.* *Czegoś ſię uląkł.

FAUX viſage (*Maſque de théatre.*) Larva,æ, fœm. MASZKARKA udatna twarz. *Violà un beau viſage, c'eſt dommage qu'il n'ayt point de cervelle.* Quanta ſpecies cerebrum non habet!*Phæd.* *Piękna twarz ſzkoda że rozumu paſz.

VISCE'RES,ſ.m.pl. (Terme d'Anatomie.) *Les entrailles.* Viſcera,viſcerum,n. *Cic* WNĘTRZNOSCI.

VISCOSITE', ſubſt f. (*Humeur gluante.*) Glutinoſus humor,glutinoſi humoris,m. LIPKOSC lipkowatość.

VISE'E, ſubſt. f. (*Action par laquelle on conduis ſa viſée.*) Oculi adſignum propoſitum intentio, onis,f. CELOWANIE zmierzanie okiem.

VISE'E ſe dit figurément, *But qu'on ſe propoſe dans ſes actions* Conſilium, propoſitum,i,n. CEL dokąd kto zmierza w zámyſłach ſwoich *C'eſtoit la ſa viſée.* Id intendebat, eò ſpectabant illius conſilia. *Cic.* *Ten był cel iego do ktorego zmierzał. *Viſer au blanc.* Oculi intentu ad metam, ſagittã dirigere. *Strzelać do celu do tárczy do mety.

Il donne juſte où il viſe. Certo ictu deſtinat, ferit. *Curt.* Trafia gdzie tylko zámierzy.

VISER ſe dit figurément *pour tendre à une choſe.* Aliquid ſpectare, aliquid intendere. *Cicer.* ZMIERZAC do czego celować.

VISIBLE, adj. m. & fœm. (*Qui peut eſtre veu.*) Aſpectabilis & hoc aſpectabile. WIDOMY widoczny.

LES CHOSES VISIBLES. (*Les objets de la veuë.*) Res quæ ſub aſpectum veniunt *ou* cadunt, ea quæ videmus, quæ oculis percipi poſſunt, quæ in cernendi ſenſum cadunt. *Cic.* RZECZY widome pod oczy podpadaiące.

VISIBLE, (*Manifeſte.*) Manifeſtus. Apertus. Clarus. Perſpicuus,a,um. *Cic.* WIDOMY oczywiſty iáwny.

VISIBLEMENT, (*Sous une forme viſible.*) Aſpectabili ſpecie. WIDOMIE widocznie.

VISIBLEMENT. (*D'une maniére qui ſe voit des yeux du corps*) Ita ut res ſub aſpectum veniat Aſpectu, oculis ſentiatur,percipiatur.*Cic.* Widomie widocznie oczywiście.

VISIBLEMENT. (*Manifeſtement.*) Apertè. Manifeſtè. Perſpicuè, non obſcurè.*Cic.* OCZYWISCIE widomie.

VISIE'RE, ſubſt. f. (*Ouverture d'un caſque, la petite grille qui s'abbat devant les yeux.*) Buccula, æ,f. *Juv.* KAPTUR u Szyſzaka ktory ſię otwiera ſpuſzcza y podnoſi.

ON DIT figurément *Rompre en viſiére à quelqu'un.* Oppugnare alicui os. *Plaut.* Reniti alicui coram *ou* in os. *Liv.* (Renitor, eris, niſus *ou* nixus ſum.) W OCZY komu ſię ſprzeciwić.

VISION, ſubſt f. (*L'action de voir.*) Aſpectus, ûs, maſc. Oculorum contuitus, obtuitus, intuitus, ûs,m. *Cicer. Quint.* WIDZENIE patrzanie.

VISION, (*Apparition de quelque objet extraordinaire.*) Viſio, onis,f. Viſum, viſi,n. Obiecta oculis *ou* animo ſpecies, *ou* forma,æ,f *Cic.* WIDZENIE obiawienie.

VISION. (*Chimére.*) Inanis viſio, onis, f. Spectrum, ſpectri, neut. PRZYWIDZENIE Chimera. * *Il eſt ſujet aux viſions.* Inanibus viſis *ou* imaginibus deluditur. *Często mu ſię przywidzi. *Viſions nocturnes qui troublent l'eſprit.* Lymphationes nocturnæ. *Plin.* *Strachy nocne widowiſka mięſzaiące rozum.

VISIONNAIRE. (*Qui eſt ſujet aux viſions.*) Lymphaticus. Fanaticus,a,um. *Plin.* DZIWAK pomięſzanego rozumu y zmyſłow.

VISITATION, ſubſt.fœm. (*La viſite que la ſainte Vierge rendit à ſa Couſine ſainte Elizabeth.*) Beatæ Mariæ Virginis Elizabeth inviſentis dies feſtus. NAWIEDZENIE Náyśw: Pánny do Elzbiety Swiętey.

(Ce mot n'eſt d'uſage en François qu'en cette ſeule ſignification.) To ſłowo w Francuſkim tylko ſię w tym iednym wyrozumieniu mowi.

VISITE, ſubſt.f (*Action de civilité par la quelle on va voir quelqu'un.*) Officioſus ad aliquem aditus, ûs, m. WIZYTA náwiedzenie przyiacielſkie. *Il paſſe tout ſon temps à faire des viſites & à en recevoir.* Omne tempus mutuis ſalutationibus conſumit *Cic.* *Wſzyſtek ſwoy czas trawi ná wizyt przyimowaniu y oddawaniu. *Faire des viſites.* Viſere, inviſere aliquem. *Wizyty oddawać. *Ceux qui nous rendent des viſites de civilité.* Salutatores,rum,m.pl *Cic.* *Ci co nás z ludzkości náwiedzaią.

Viſite que l'on fait d'un lieu ou *d'une marchandiſe.* Inſpectio. Spectatio, onis, f *Cic.* Rewidowanie towarow mieyſca.

Viſiter quelqu'un. (*L'aller voir, luy rendre viſite.*) Aliquẽ *ou* ad aliquem viſere, inviſere, (ſo,is, ſi,ſum.) Aliquem viſitare.(to,tas,avi,atum) *Cic Plaut.* Oddać wizytę komu.

Viſiter un lieu, une marchandiſe.) Inſpicere locum, mercem.*Cic.* Rewidować mieyſce, towary iákie.

VISITEUR,ſ.m *Qui viſite un lieu.*) Inſpector, oris,maſc. *Plin.* WIZYTATOR Rewizor.

VISQUEUX, m. VISQUEUSE,f.adj. (*Gluant.*) Glutinoſus,a,um. *Plin.* LIPKI, Lipka.

VISTE, adj. m. & f *prononcez* VITE. (*Prompt.*) Celer, celeris,celere Citus,cita,citum.*Cic.* Celeris & hoc celere.*Ter.* (*Au comparatif.* celerior & hoc celerius: *au ſuperlatif* celerimus,a,um.) PRĘDKI prędka.

QUI *va trop viſte.* (*Qui agit avec précipitation.*) In agendo præceps, præcipitis. *Cic.* TEN co wſzyſtko prędko popędliwie nieuważnie robi. *Il va trop viſte en parlant.* Eſt ipſi præceps indicendo celeritas. *Cicer.* *Prędko gadaiący. *Lire une choſe viſte & comme en courant.* Oculo veloci aliquid percurrere *Hor.* *Czytać co prędko.

ON DIT proverbialement, *Viſte comme le vent, viſte comme un éclair, viſte comme un trait d'arbaleſte.* Vento citiùs, veloci ſagittâ citiùs.*Virg.* PRĘDKI popędliwy iák wiátr iák łyſkawica iák ſtrzała. *Il va viſte en beſogne.* Quidquid agit, properat omnia *P.* *Wſzyſtko prędko nágle łap cap popędliwie

VISTE. *Adverbe pour* VISTEMENT. PRĘDKO. *Ouvrez viſte la porte quelqu'un* Aperite aliquis actutum oſtium *Ter Voyez* Viſtement.*Niechtám kto prędko otworzy,ktoś ieſt

Vn peu plus viſte. Celeriuſculè, adv. *Auct. ad Heren.* Prędzey trochę.

VISTEMENT,adv. *prononcez* VITEMENT. Citò Citiùs. Citiſſimè. Properè. *Cicer.* Properanter. Celeriter. Actutum. (*Plaute joint ces deux adverbes.*) PRĘDKO prędzey.

VISTULE, ſubſt f. *ou* WEISSEL. Viſtula,æ,f. Iſtula. Viſula,æ,f. Viſtulus,i,m.*Plaut.* WISŁA Rzeka.

(Fleuve de Pologne, qui a ſa ſource en Siléſie au pays de Teſchen, entre dans la Pruſſe, & ſe diviſe en deux bras,dont l'un ſe jette dans le Golphe de Friſch-Haff, l'autre dans la mer Baltique.) Rzeka Polſka początek ſwoy maiąca w ſłąſku w Pánſtwie Teſzyńſkim, w chodząc w Prusy dzieli ſię ná dwie części, iedna część wpada w odnogę morską Friſzhaff álbo Haff názwaną, druga w morze Baltyckie.

VISTESSE, *prononcez* VITESSE,ſ.f. (*Promptitude à marcher*

cher & à faire les choſes.) Celeritas, velocitas, atis. PRĘDKOSC w czynieniu chodzeniu, *On dit *La viteſſe des penſées.* Cogitationũ velocitas. *Plin.* *Prędkość dowcipu konceptu.

VISUEL, m. VISUELLE, f. (*De la veuë.*) *Vn rayon viſuel.* Oculi radius *ou* luminum noſtrorum radius, ii, maſc. *Suet.* WIDOKOWY wzrokowy promień widokowy,

VITAL, m. VITALE, f. (*De la vie*) Vitalis & hoc vitale, adj. *Cic* ZYWOTOWY Żywotny do życia należący ożywiaiący. *La chaleur vitale.* Calor vitalis *Cic.* * Ciepło przyrodzone ożywiaiące. * *Les parties vitales,* comme *le cœur, le foye, le poulmon &c.* Vitalia, vitalium, n. plur. *Quint.* *Części ożywiaiące iako to ſerce wątroba płuca.

VITERBE, (*Ville Epiſcopale de la Province dite le Patrimoine de St. Pierre.*) Viterbium,ii, n. WITERB miaſto y Biſkupſtwo we Włoſzech.

VITRAGE, ſubſt. m. (*Nom collectif pour toutes d'un baſtiment.*) Vitreamina, num, n. plur. *Paul-Juriſc. ou* vitrea, corum, n. plur. *Plaut.* SZKŁO okna wſzyſtkie w Gmachu iákim.

VITRAY, (*Ville de Bretagne.*) Vitræum *ou* Vitriacum, n. WITRE miáſto Bretanii.

VITRE, ſubſt.f. (*Piéce de verre qu'on met aux feneſtres.*) Vitrea lamina, *ou* lamella, æ, fœm. SZKŁO ſzyba do okna.

VITRER, (*Garnir de vitres*) Vitreis laminis feneſtras cancellare, *ou* objicere feneſtris vitreas laminas. SZYBY wprawować wokna, ſzkło dáwać.

VITRIER,ſ.m. (*Faiſeur de vitres.*) Qui feneſtris obducit vitreas laminas. SZKŁARZ co okna robi &c.

VITRIOL, ſ. m. (*Sel foſſile qu'on tire par art des glébes des métaux.*) Chalcanthum, i, n. Atramentum ſutorium, atramenti ſutorii,n.*Celſ.Plin.* KOPERWAS. *Vitry le François,* (*Ville du Petrois en Champagne.*) Vitriacum *ou* victoriacum Francicum,i, n. *Witry Francuſkie miáſto w ſzampanii.

(Il y a une autre petite Ville aſſez proche appellée VITRY LE BRULE', *Victoriacum incenſum,* que FRANÇOIS I fit bruler, & enſuite en fit rebaſtir une autre ſur la riviere de Marne: qu'on nomma de ſon nom VITRY LE FRANÇOIS.) Jeſt y inſze miáſteczko nie dáleko támże tegoż názwiſka ktore zowią *Witry ſpalone* gdyż Franciſzek I. Krol kázał Je ſpalić, á náto mieyſce wyſtawił inſze nád Márną názwane od ſiebie *Witry Franciſzk opol.*

DE VITRY. Victoriacus, a, um. Z WITRY miáſta.

VIVACITE', ſ. f. (*Chaleur interne, qui donne de l'action, du mouvement & du vif.*) Vivacitas, atis, f. *Col.* ZYWOSC. *Vivacité de l'eſprit.* Ingenii vis, *ou* ignis ingenii. *Żywość rozumu dowcipu. *Vivacité des yeux, le feu qui paroiſt dans les yeux.* Flagrantia oculorum, æ, f. * Żywość oka weyrzenia. *Il a employe dés ſes premieres années la vivacité de ſon eſprit à peindre & à graver, enſuite à la muſique & au manége.* Puerilibus ſtatim annis vividum animum in alia detorſit, pingere & cælare, cantus aut regimen equorum exercere. *Tacit.* * Pierwſze láta ſwoie y dowcipu żywą porę obrocił do malowania wyrzynania potym do muzyki y uiezdżania koni. *Il a beaucoup de vivacité pour attaquer & pour repouſſer.* Eſt ipſi celeritas & brevitas & reſpondendi & laceſſendi *Cicer.* *Wielką żywość má w náſtępowaniu y odporu dáwaniu.

VIVANDIER, ſ m. (*Qui porte des vivres pour une armée & les vend aux ſoldats.*) Annonarius caſtrenſis, annonarii caſtrenſis, m. Cibarius, cibarii, m. Qui cibaria importat in caſtra, qui caſtris annonã *ou* cibaria ſubminiſtrat. OBOZNY Owſiany koniuszy polowy co dlá żywności y futerazu ieździ dlá woyſka Márkietan.

VIVANDIE'RE, ſ. f. Annonaria caſtrenſis, æ, f. MARKIETANKA.

VIVANT, m. VIVANTE, f. (*Qui eſt en vie.*) Vivens, entis, omn. gen. Vivus, a, um. *Cicer.* ZYIĄCY ZYIĄCA żywy.

DE SON VIVANT, (*Pendant ſa vie.*) Illo vivente. Dũ vita ipſi ſuppetit. *Cic.* ZA ZYCIA ſwego.

VIVE, (*Le féminin de l'adjectif* VIF.) Viva,æ,f. ZYWA żywy.

VIVE *le Roy,* (*Exclamation populaire, lorſqu'on voit le Prince.*) Vivat Rex & ſit ſemper felix. *Suet.* WIWAT Krol.

ON DIT *vive Paris pour la bonne chére,* c'eſt à dire, *il n'y a qu'à Paris qu'on faſſe bonne chére, car on y trouve de tout, & de trés-habiles cuiſiniers.* Nullus locus prælucet Lutetiâ, ut ſis benè, nullibi meliùs cuiquam eſt, quàm Lutetiæ. Niemaſz życia iák w Páryżu gdzie wſzyſtkiego y kucharzow wyśmienitych doſtanie.

VIVE, ſ. f. (*Poiſſon de Mer.*) Viva, vivæ, f. Draco marinus, draconis marini, maſc. *Plin.* JASZCZUR ryba morſka.

VIVEMENT, adv. (*D'une maniere vive & ſenſible.*) Graviter. Acriter. Acerbè. Vehementer. *Cicer.* ZYWO tkliwie.

VIVIER, ſ. m. (*Reſervoir d'eau vive où l'on met du poiſſon.*) Piſcium vivarium, vivarii, neut. *Plin.* Piſcina, æ, f. *Cic.* SKRZYNIA fadz ná ryby.

VIVIFIER, (*Donner la vie.*) Dare vitam. *Cic.* Vitam indere, infundere. OZYWIAC ożywić.

VIVOTER, (Mot populaire.) (*Vivre avec peine de ce qu'on gagne chaque jour.*) Victitare, (victitor, as, avi, atũ.) *Plaut. ou* Utcumque victitare. ZCIĘSZKOSCIĄ ſię pożywić.

VIVRE, (*Eſtre en vie, eſtre vivant,avoir vie.*) Vivere, vivo, is, vixi, victum.) Spirare, (ſpiro, as, avi, atum) Spiritum ducere, (duco, is, duxi, ductum) Vita frui, (or, eris, fruitus ſum, *ou* fructus ſum.) Auram communem hauriré, (haurio, hauris, hauſi, hauſtum.) *Cic. Quint.* ZYC być żywym. *Tant que je vivray.* Dum vivam, dum animâ ſpirabo meâ. *Cic.* *Poki żyć będę, poki życia mego, poki mi życia ſtanie. *Nous avons peu de temps à vivre.* Exiguum nobis vitæ curriculum natura circumſcripſit.*Cic.* * Krotki czas życia, niewiele żyć mamy. *Perſonne ne ſçait combien de temps il a à vivre* Incertum eſt, quàm longa noſtrûm cujuſque vita futura ſit. *Cic.* *Nikt niewie wiele má ieſzcze żyć. * *Il ne peut pas vivre longtems.* Diu in hac vitâ eſſe non poteſt. *Cic.* *Niemoże żyć długo. * *Je crains que vous ne viviez pas longtemps, & que quelque Grand Seigneur ne vous empoiſonne.* Ne ſis vitalis metuo, & ne quis Majorum te frigore feriat.*Hor.* *Boię ſię ábyś nie żył długo ábyć cię ktory z panow nie otruł. *Il a veſcu fort vieux dans une parfaite ſanté.* Vixit ad ſummam ſenectutem valetudine optimâ.*Cic.* *Żył bardzo długo y w dobrym bardzo zdrowiu.

VIVRE ſignifié auſſi *Prendre des alimens pour entretenir la vie.* Vivere. ZYC o czym. *Vivre de fromage.* Vivere caſeo. * Żyć ſerem. * *De legumes* Oleribus. * Żyć leguminami.*De gros pain.*Pane ſecundo.*Hor.* *Żyć chlebem proſtym grubym *Je ne vis que d'olives & de chicorée.* Me olivæ, me cichorea paſcunt. *Hor.* *Sámemi tylko oliwkami y cykoryą żyię. *On vit fort bien de peu.* Parvo benè vivitur. *Horat.* *Może kto bardzo dobrze żyć o niewielu rzeczach. *Ils ne vivoient que d'orge gaſté & de vieux millet.* Panico vetere atque hordeo corrupto alebantur. *Cæſ.* Vitam ſuſtentabant. *Nieżył tylko Jęczmieniem zepſowanym y ſtarym proſem. *Ils ne vivent que de laitage, & de la chair de leurs troupeaux.* Victus eorum in lacte & carne conſiſtit. *Cæſ.* *Mlekiem tylko nábiałem żyią y mięſem trzody ſwoiey. * *Nous vivons de noſtre gain, de ce que nous gaignons.* De lucro vivimus. *Cic.*Zyiemy z wyrobku rąk właſnych náſzych. *De rapine.* Ex rapto. *Ovid.* *Zyiemy z zdzierſtwa ſamego. * *De nos larcins de nuit.* Veſperi noſtro vivimus. *Plaut.* * Z rozboiow nocnych.*Vivre aux deſpens d'autruy.* Alieno cibo vivere, edere alienum cibum. *Plaut.* * Żyć o cudzym koſzcie. *Vivre au jour la journée.* In diem vivre. *Cicer.* *Żyć dzień po dniu co ſię ná dzień może zarobić.*Cette ſcience donne à vivre.* Habet hæc res panẽ. *Petr.* *Tá náuka daie oczym żyć. *Vivre en paraſite* ou *en écornifleur.* Paraſitando ventrem ſuũ paſcere. *Plaut.* Eſcis alienis vivere, ſtudere. *Plaut.* Alienâ vivere quadrâ. *Hor.* *Żyć cudzych kominow pátrząc iáko Páſorzytowie.

VIVRE (*Paſſer ſa vie dans quelque exercice.*) Vivere, vitam agere. Ætatem *ou* vitam degere. *Cic.* ZYC życie náczym trawić pędzić. *Vivre en homme de bien.* Inſtituto bonorum vivere. * Żyć poczeiwie. *Dans l'exercice des belles lettres.* In literis vivere. *Zycie pędzić ná náukach. * *Dans la pauvreté.* Degere tempus ætatis fine mageſtate. *Cic.* *Żyć w uboſtwie. *Sans chagrin.* Degere tempus ætatis ſine moleſtiâ *Cic.* *Zycie prowadzi bez ſmutku bez kłopotu. *J'eſpére vivre de maniére que je ne ſeray pointle joüet de perſonne.* Spero me ſic vivere, ut nemini jocus ſim. * Ták ſię ſpodziewam żyć że nikomu ſię poſmiewiſkiem nie ſtanę. *Elle vit de

ſes façons. Quæſtuoſa eſt *ou* corpus alit corpore. *Plaut.* *Zyie z nierządu.

VIVRE *ſelon la nature.* E naturâ vivere. *Cic.* Convenienter naturæ vivere *Hor.* *Zyć według przyrodzenia. **Vivre dans toutes les regles de l honeſteté.* Vitâ perſequi diſciplinam rectè vivendi. *Cic.* *Zyć według wſzelkiey przyſtoyności. **Nous cherchons par mer & par terre les moyens de vivre heureux.* Navibus atque quadrigis petimus benè vivere. *Hor.* *Szukamy morzem y lądem ſpoſobow żyć ſzczęśliwemi. **Vivere pour ſoy.* Vivere ſibi. *Zyć dlá ſiebie. **Pour autruy.* Alicui vivere *Cic.* * Zyć dlá drugich. * *Vivre ſelon Dieu & la raiſon.* Rectè & ſanctè vivere, æquum & bonum colere. *Cic.* *Zyć według Boga y rozumu. **Selon la volonté d'autruy.* Vivere ex more alterius *Ter.* Degere ætatem ſub nutu alicujus. *Lucr.* *Zyć po cudzey woli.

VIVRE, ſ. m. (*La nourriture.*) Victus, victûs, m. *Cic.* ZYWNOSC żywności.

VIVRES au plurier ſe dit généralement *de tous les alimens.* Cibaria, orum, neut. plur. *Cic.* ZYWNOSCI wſzelakie.

PROVISION *de vivres pour chaque année.* Annona, æ, f. PROWIANT roczny ná cały rok opatrzenie żywności. **Charté des vivres.* Annonæ caritas *Cic.* *Káryſtya drogość drożyzna. **Rareté des vivres.* Siccitas. *Petr.* *Skąpość trudność niedoſtatek żywności. **Bas prix des vivres.* Annonæ vilitas *Cic.* * Tániość wſzyſtkiego. * *Difficulté d'avoir des vivres.* Annonæ difficultas, gravis, *ou* durior annona. *Cicer.* Annonæ gravitas, acris annona. *Tacit.* *Trudność żywności. **Les vivres augmentent tous les jours.* Ingraveſcit annona quotidiè, durior, arctior fit annona. *Cic. Suet.* * Co dzień drogość większa co raz idą żywności wgorę. **Faire enchérir les vivres.* Incendere annonam, *ou* excandeſacere. *Var.* Annonæ caritatem inferre. *Plin.* * Drogość uczynić podrożyć. **Les vivres ſont hors de prix.* Non habet pretium annona. *Cic.* *Niewiedzieć iák ſię y dokupić czego ták wielka drogość. **Alors les vivres ſe donnoient pour rien, & eſtoient à ſi grand marché, que deux hommes preſſez de la faim, n'euſſent pas mangé un pain entier, qui ne couſtoit qu'un ſou. A preſent ceux qu'on vend au meſme prix ſont ſi petits, que j'ay veu des bœufs dont les yeux eſtoient plus grands.* Illo tempore annona pro luto erat. Aſſe panem quem emiſſes, non potuiſſes cum altero devorare, nunc oculum bubulum vidi majorem. *Petr.* *Ná ten czas táka była taniość iż prawie zá nic chleba doſtał, á dwoch ludzi gdy by też náygłodnieyſzych, doſyć mieli chleba zá groſz, y tego zieść niemogli wedwoch, teraz zás chleba zá groſz ták omale, że u wołu drugiego większe oko niż chleba bułka.

VIVRES *pour une armeé.* Commeatus, commeatûs, m. *Cic.* Zywności Prowianty dlá woyſka.

COUPER *les vivres à l'ennemy.* Hoſtes re frumentariâ, commeatu, *ou* frumento & commeatu intercludere. *Cæſ.* ZAMKNĄC páſy nieprzyiacielowi od żywności * *On leur commanda de prendre des vivres pour trois mois.* Trium menſiũ molita cibaria ſibi quemque domo efferre jubent. *Cæſ.* * Kázáno im nábrać żywności ná trzy mieſiące. * *L'armée manquant de vivres.* Summâ difficultate rei frumentariæ affecto exercitu. *Cæſ.* Gdy nie ſtawało żywność woyſku.

VIVRES *qu'on donnoit aux eſclaves par jour.* Diaria, diariorum, neut. plur. *Cic.* STRAWA ſtrawunek ſtrawne ná dzień dla niewolnikow. **Par mis.* Demenſum, demenſi, n. *Ter.* *Miárka ná káżdego.

VIZZEGRAD, (*Ville de Hongrie ſur le Danube.*) Viſſegradia, æ, f. WISSOGRAD Miáſto Węgierſkie nád Dunaiem.

ULADISLAW, (*Ville de Pologne ſur la Viſtule avec Eveſché ſuffragant de Gneſene, & Capitale de la Province de Cujavie.*) Uladiſlavia, æ, f. WROCŁAWEK Inowrocławek Miáſto Polſkie z Biſkupſtwem ſtołeczne Kuiaw.

ULCE'RATION, ſubſt. f. (*Déchirure de la peau.*) Ulceratio, onis, f. *Sen.* ZADARCIE zdarcie ſkorki.

ULCE'RE, ſubſt. m. Ulcus, eris, n. *Cic.* WRZOD. **Un ulcére profond.* Ulcus altum. * Wrzod głęboki. * *Les bords d'un ulcére.* Ulceris margines, num. f. plur. *ou* Labra, orũ, n. pl. *Plin.* *Brzegi rany wrzodu.

PETIT *ulcere.* Ulcuſculum, li, neut. *Celſ.* WRZODEK. **Plein d'ulcéceres.* Ulceroſus, a, um. * Wrzodowaty pełen wrzodow.

ULCERER, (*Cauſer un ulcére.*) Ulcus facere. *Plin.* WRZOD uczynić robić.

ULCE'RER, (*Bleſſer, entamer la peau.*) Ulcerare, (or, ars, avi, atum.) *Plin.* Zádraſnąć zdrapać ſkorkę.

ON DIT figurément *Un cœur ulceré.* Exulceratus animus. *Cic.* MOWIĄ niewłaśnie ſerce zranione zákrwawione ſerce. **Son eſprit eſtoit ulceré & préoccupé, de quelques ſupçons odieux.* Saucius erat ejus animus, & inſederant quædã odioſæ ſuſpiciones. *Cicer.* * Miáł ſerce iákiemis ſuſpicyami zranione

ULME, (*Ville Imperiale ſur le Danube en Suabe.*) Ulma, æ, f. ULM Miáſto Ceſarſkie nád Dunaiem w ſzwabii.

ULTONIE, (*Vne des quatre parties d'Irlande ou d'Hibernie.*) Ultonia, æ, f. ULTONIA iedna z czterech części Irlandii álbo Hibernii.

ULTRAMONTAINS, (*Peuples qui habitent au dela des Alpes.*) Ultramontani, orum, m. pl. Ci co zá gorami Alpes mieſzkaią w tę od nás ſtronę.

ULTZEN, (*Ville d'Allemagne dans le Duché de Lunebourg.*) Ultza, æ, f. ULCEN Miáſto niemieckie w Luneburſkim.

UMBRATICO, (*Ville du Royaume de Naples, en la Calabre citérieure.*) Umbriaticum, i. Umbratyko miáſto Neapolitańſkie w Kálabrii.

UN, m. UNE, f. (*Le premier & le moindre des nombres.*) Unus, una, unum. *gen.* JEDEN iedna pierwſza y náymnieyſza liczba.

Tous ſans en excepter un ſeul. Omnes ad unũ. *Cic.* Wſzyſcy áni iednego nie wyiąwſzy. * *Qui en connoiſt un, les connoiſt tous.* Unum cognôris, omnes noveris. *Ter.* * Kto zná iednego znich zna wſzyſtkich.

UN ET DEUX, Unus & alter. JEDEN y dwoch. * *Vn & puis un autre.* Unus & item alter. *Ter.* *Jeden á potym drugi. **Il les appella un à un.* Singulos citavit. *Liv.* *Wołoał ich ieden po drugim.

L'UN *des deux.* Alteruter, alterutra, alterutrum, *genit.* Alterutrius, *dat.* Alterutri. JEDEN ze dwoch álbo ten álbo ten. **Nous nous demandons l'un à l'autre.* Alius alium percontamur. *Plaut* *Pytamy ſię ieden drugiego.

L'UN ET L'AUTRE. Utereque, utraque, utrumque, *genit.* utriuſque, *dat* utrique. OBADWA y ten y ten.

NI L'UN *ni l'autre.* Neuter, neutra, nutrum. *genit.* neutrius, *dat.* neutri. ZADEN áni ten áni ten.

UN *mis apres les noms de nombre* comme *dans vingt & un jour.* Altero & vigeſimo die, uno & vigeſimo die. ZA dwadzieści dni y ieden.

L'UN ou L'AUTRE, Alteruter, alterutra, alterutrum, *genit.* alterutri. ALBO ten álbo ten, ieden zedwoch iedno z dwoyga.

L'UN POUR L'AUTRE. Alter pro altero. JEDEN zá drugiego iedno zá drugie. **Vous dites du bien les uns des autres.* Inter vos benè dicitis. *Plaut.* *Jeden odrugim dobrze mowicie ſobie chwalicie ſię ſami. **L'un eſt pire que l'autre.* Alius alio nequior. *Cic.* *Jeden groſzy od drugiego

TOUT *revient à un.* Eodem omnia recidunt, redeunt. Wſzyſtko to ná iedno wychodzi wſzyſtko do iednego idzie.

CE *m'eſt tous un.* Æque iſtud facio, mihi perinde eſt. *Plaut.* Wſzyſtko mi to zá iedno zá rowno mi to ná iedno wydzie.

PAS *un ſeul.* Nullus, nullus unus. ANI ieden. * *Pas un ſeul homme.* Nemo unus vir. * Ani ieden człowiek, áni iedna żywa duſza.

UN ſe dit proverbialement & populairement, *Il n'en eſt pas reſté la queuë d'un, il n'en eſt pas reſté un ſeul.* Ne unus quidem ſuperfuit. ANI ieden nie zoſtał.

Il m'en a donné d'une, il m'en a fait accroire. Mihi facũ fecit. *Ter.* Udaie mi ſwoią rzecz oſzukał mię odrwił mię.

UNE FOIS *pour toutes.* Semel & in perpetuum. *Flor.* RAZ ná záwſze.

UNANIME, adj. m. & f. (*Qui n'a qu'une ame & qu'un eſprit avec un autre.*) Unanimis, & hoc unanime, adject. *Catul.* Unanimus, unanima, unanimum. *Liv.* JEDNOSTAYNY iedno myślny iednego zdania ſerca y rozumienia z drugim.

UNANIMEMENT, adv. (*D'un commun conſentement.*) Uno animo. *Ter.* Uno conſenſu. *Cicer.* JEDNOSTAYNIE zgodnie.

UNANIMITE', ſubſt. fœm. (*Accord mutuel.*) Unanimitas, atis, fœm. *Plaut.* ZGODA iednoſtayna.

UNDERWALD, (*L'un des Cantons Catholiques des Suiſſe*) Undervaldienſis pagus, gi, m. UNDERWALD ieden z katolickich Kantonow Szwaycarſkich.

UNI, maſc. UNIE, f. (*Plain, qui n'eſt point raboteux.*) Æquus. Planus, a, um. *Cic.* Æquatus, a, um. ROWNY rowna wyrownany gładki nie chropawy nie przykry.

UNI, (*Joint, lié d'amitié avec une perſonne.*) Amicitiâ cum aliquo conjunctus, conjuncta, conjunctum. *Cic.* ZŁĄCZONY ſercem przyiaźnią z kim. **Les freres ſont rarement unis enſemble.* Rara eſt fratrum concordia. *Ovid.* * Rzadka zgoda między bracią rzadka iedka iedność przyiaźń y ſerca złączone.

UNI, (*Tout ſimple, qui eſt ſans ornement.*) Simplex, ſimplicis, omn. gen. Sine ullo ornatu. PROSTY bez przyſady bez wytworow.

UN HOMME *uni dans ſa vie, qui mene une vie réglée, & qui ne change point.* Æquam in omnibus vitam trahens *ou* uno eodemque exemplo. CZŁOWIEK iednoſtaynego życia porządnie życie wiedący y nigdy zwyczaiu ſwego nieodmieniaiący.

UNIESME, adj. (*Numéral, ôrdinal, qui ne ſe met point ſeul comme vingt & unieſme.*) Vigeſimus unus, unus & vigeſimus, primus & viceſimus. *Cic.* Y JEDEN Liczba ktora ſię ſama nie kładzie iáko áni pierwſzy ále záwſze z inſzą liczbą iáko náprzykład dwadzieścia y ieden, dwudzieſty pierwſzy.

UNIFORME, adject. maſc. & fœm. (*Tout ſemblable.*) Similis. Conſimilis & hoc conſimile. JEDNOSTAYNY ze wſzyſtkim podobny iednakowy. **Leur vie eſt uniforme* Uno exemplo omnes vivunt, congruunt vitâ & moribus. *Cic. Ter.* Unus & idem tenor vitæ. *Plin.* *Zycie ich ieſt iednakowe ze wſzyſtkim podobni ſobie życiem.

UNIFORMEMENT, adv. (*D'une meſme maniére.*) Uno eodemque modo, eâdem ratione, ſimiliter. *Cic.* JEDNAKOWO rowno podobnie ze wſzyſtkim.

UNIFORMITE', ſubſt. f. Una eademque ratio, ſimilis ratio, onis, f. JEDNOSTAYNOSC podobieńſtwo we wſzyſtkim. **Il garde une uniformité de vie, il meme une vie uniforme.* Eundem vitæ tenorem, *ou* eandem vitæ rationem ſervat, tenet. *Jednoſtaynie záwſze życie prowadzi.

UNIMENT, adv. (*D'une maniere unie, & qui n'eſt point raboteuſe.*) Æquè. Æqualiter. Planè. GŁADKO rowno.

UNIMENT, (*Simplement, ſans façon.*) Simpliciter. POPROSTU, bez przyſady.

UNION, ſubſt. f. (*Concorde, intelligence qui eſt entre les perſonnes.*) Unaminitat, atis, f. Concordia, æ, f. Voluntatum conſenſio, onis, f. Conſenſus, ûs, m. *Cic.* ZGODA zgodliwość iedność. **Vivre dans une parfaite union avec quelqu'un.* Cum aliquo concordiſſimè, vel conjunctiſſimè vivere, alicui concordiâ conjunctiſſimum eſſe. *Cic.* *Zyć w doſkonáłey iedności z kim.

Vnion de volontez. Voluntatum conſenſio, conjunctio, conſpiratio, onis, f. *Cic.* Unanimitas, atis, f. *Liv.* Jedność ſerc chęci umyſłow złączenie.

UNIQUE, adj. m. & f. (*Qui eſt ſeul.*) Unicus, unica, unicum. *Cic.* JEDYNY, Jedynak ſam ieden. **Fils unique.* Unicus filius, m. *Syn iedyny iedynak. **Vnique Singulier.* (*Remede unique à mes incommoditez.*) Meis incommodis remedium unum *ou* ſingulare. *Plin.* *Jedyny ſzczegulny, iedyne ná wſzyſtkie przykrości moie lekarſtwo.

UNIQUEMENT, adv. Unicè. JEDYNIE.

UNIR, (*Applanir ce qui eſt raboteux & inégal.*) Æquare. Coæquare. Exæquare, (o, as, avi, atum.) Complanare. Explanare, (o, as, avi, atum.) ROWNAC gładzić co niegładkiego chropawego. **Vnir ce qui eſt rude au toucher.* Levigare. *Var.* Levare. *Stat.* act acc. *Gładzić co chropawego przykrego.

ON DIT figurément *Vnir les perſonnes & les eſprits.* Jungere. Conjungere. Copulare. Conſociare. Connectere animos. *Cic* JEDNOCZYC łączyć ſkoiarzyć ſerca umyſły ánimuſze iednać.

S'UNIR *enſemble,* (*Conſpirer à un meſme deſſein.*) Conſpirare ad aliquid. *Cic.* ZŁĄCZYC ſię z ſobą ná co ſpiknąć ſię. **Tout le monde s'eſt uni pour conſerver l'autorité du Sénat.* Omnes ad Senatûs auctoritatẽ conſpirarunt. *Cic.* *Wſzyſcy ſię złączyli ſpikneli áby utrzymać powagę Senatu. **S'unir avec quelqu'un, faire ſocieté avec luy.* Societatem cum aliquo facere, inire. *Cic.* *Złączyć ſię z kim ſpołkować ſię z kim. **S'unir d'amitié.* Amicitiâ cum aliquo conjugi. *Cic.* *Złączyć ſię przyiaźnią.

UNITE', ſubſt. f. Unitas, atis, f. *Sen.* JEDNOSC.

UNIVERS, ſubſt. maſc. (*Tout le monde, qui comprend le Ciel, la terre & les autres élémens.*) Univerſus mundus, i, m. *ou* rerum univerſitas, atis, f. *Cic.* SWIAT cały Niebo ziemia Elementa ogolnie.

UNIVERSEL, maſc. UNIVERSELLE, fœm. (*Qui s'eſtend à tout.*) Univerſus, ſa, ſum. *Cic.* Univerſalis & hoc univerſale, adject. *Auct. ad Heren.* OGOLNY, Ogolna powſzechny powſzechna.

ON DIT figurément *Vn homme univerſel, un eſprit univerſel, qui ſçait tout & ſe connoiſt à tout.*) Rerum omnium, omniſque doctrinæ ſcientiſſimus. CZŁOWIEK we wſzyſtkim wſzyſtkich náuk wiadomości y doſkonałości pełen.

HE'RITIER *Vniverſel.* Heres ex aſſe. *Heriter de tout le bien.* DZIEDZIC ogolnie wſzyſtkiego.

UNIVERSELLEMENT, adv. (*D'une maniére univerſelle, & générale.*) Universè. Generatim. Generaliter. *Cic.* OGOLNIE powſzechnie.

UNIVERSITE', ſubſt. fœm. (*Academie où l'on enſeigne les ſciences.*) Univerſitas, atis, fœm. Univerſitas ſtudii. Academia, æ, fœm. ARADEMIA gdzie wſzyſtkich náuk uczą.

L'UNIVERSITE' *de Paris eſt la prémiére & la plus ſçavante de toutes les Vniverſitez.* Univerſitas ſtudii Pariſienſis aliarum primaria & doctiſſima. AKADEMIA Paryſka náypierwſza ze wſzyſtkich Akádemii náuką náyſławnieyſza. Jey Sioſtra ieſt w Polſzcze Akdemia Krakowſka.

VOCABULAIRE, ſubſt. m. (*Dictionaire de tous les mots d'une langue.*) Vocabulorumindex, indicis, m. Vocabulariũ. Dictionarium, ii, n. WOKABULARZ Dykcyonarz ſłownik wſzyſtkich ſłow języka iákiego zebranie

VOCAL, m. VOCALE, f. (*Qui ſe fait de vive voix.*) Vocalis & hoc vocale, adj. *Var.* GŁOSNY, Głośna uſtny uſtna.

VOCAL, (*Qui a voix dans les Elections,*) Qui jus habet ſuffragii. GŁOS y votum maiący w Elekcyach.

VOCATIF, (Terme de Grammaire.) *Le cinquieſme cas des noms pour appeller.*) Vocativus, i, maſc. Vocandi caſus, m. *Var.* WZYWAIĄCY ſpadek termin Grammatyki piąty ſpadek ſłow wzywaiący, lub wołaiąc kogo.

VOEU, ſ. m. (*Promeſſe qu'on fait à Dieu des choſes, dont on peut diſpoſer.*) Votum, voti, n. *Cic.* SLUB Przyſiąga Bogu uczyniona o iákiey rzeczy w mocy náſzey. zoſtaiący.

Faire un vœu. Votum facere, nuncupare, vovere aliquid. Obligare votis caput. *Cicer.* Slub uczynić. **Faire un vœu à Dieu.* Vota ſuſcipere Deo *Plaut.* *Slubować co Bogu. **Accomplir ſon vœu, s'acquiter de ſon vœu.* Votum reddere, ſolvere, perſolvere, diſſolvere. *Liv. Cicer.* Fidem voti ſolvere. *Ovid.* *Oddać ślub uczyniony Bogu, záośyć uczynić ślubowi ſwemu.

VOEU ſignifie encore, *Souhait, priére.* Votum. PRAGNIENIE czego kto życzy z chęci. **Faire des vœux pour un malade* ou *pour la ſanté d'un malade.* De aliquo ægroto vota facere. *Cicer.* *Modlitwy czynić zá chorego. **On faiſoit des vœux par tout pour la ſanté du prince.* Vota ubique pro incolumitate Principis nuncupabantur. *Tacit.* *Wſzędzie modlitwy czyniono zá zdrowie Pána. * *Dieu à exaucé nos vœux.* Deus annuit votis noſtris. *Claud.* *Bog wyſłuchał prożby náſze.

VOGUE, ſubſt. f. (*Proprement le cours d'une galére entraiſnée par la force des rames.*) Triremis acta remis. *genit.* triremis actæ. SZYBOWANIE płynienie Okrętu roſpędzonego wioſłami.

VOGUE ſe dit ſihurément *du cours de la réputation & de l'eſtime.* Celebritas, atis, f. Nomen, inis, n. *Cic.* SŁAWA ſłynienie.

Avoir la vogue, eſtre en vogue. Florere, (floreo, es, florui, *ſans ſupin.*) Gratiâ florere, vigere. *Cic.* Nomen decuſque gerere. *Virg.* Słynąć kwitnąć. **Se mettre en vogue & en réputation.* Vela dare ſuæ famæ. *Mart.* Celebritatem ſermonis hominum conſequi. *Cicer.* *Imię ſobie y ſławę ſprawić. **Ce mot eſt fort en vogue.* Hoc dictum fertur im primis. *Ter.* *To ſłowo bardzo ſłynie.

VOGUER, (*Aller à force de rames.*) Triremem remis impellere. *Cic.* PŁYNĄC ſzybować ná wodzie. **Voguer à voiles & à rames.* Velis & remis navigare. *Cicer.* *Płynąć wioſłami y żaglami. **Voguer heureuſement.* Secundis ventis ferri, pleniſſimis velis navigare. *Cicer.* *Płynąć ſzczęśliwie. **Il vogua contre eux plein d'eſperance & de réſolution.* Plenus ſpei bonæ atque animi adversùs eos proficiſcitur. *Cæſ.* Vela fecit. *Puścił ſię przeciwko nim ná okrętach pełen nádziei y odwagi.

ON DIT figurément, *Pendant que vous voguez en pleine*

mer, & que vous avez le vent favorable, empechez qu'il ne change, & ne vous recule. Dum tua navis in alto eſt, hoc age, ne mutata aura te ferat retrorſum. *Hor.* KIEDY ci wiatry ſłużą, y pomyślna ci ſię wiedzie żegluga, ſtrzeż że ſię áby ſię inaczey wiatr nie obrocił y wſtecz cię nie porwał.

VOICY, (*Adverbe de temps & de lieu, qui marque ce qui eſt préſent* ou *voiſin.*) Ecce, en. OTO.

ON DIT proverbialement & dans le familier, *Le voicy, le voila,* (parlant *d'un homme irréſolu qui veut tantoſt une choſe & tantoſt l'autre.*) Varius & mutabilis eſt, æſtuat & vitæ diſconvenit ordine toto. *Hor.* Mutat quadrata rotundis, *ſe dit au figuré. Hor.* MOWIĄ przyſłowiem potocznie owoſz tu był tu go nie maſz, mowiąc o człowieku nie iednoſtaynym ktorcmu ſię wnet tego wnet czego inſzego zachce.

VOILA, (*Adverbe qui ſert à indiquer.*) Ecce, En. En tectum, en tegulas. *Voilà le toit, voilà les tuiles.* OTO. Oto dach, oto dachowka.

Voila tout ce que j'avois à vous dire. Tantùm eſt. *Plaut.* Otoż wſzyſtko com ci miał powiedzieć. **Voilà qui va bien.* Benè ſanè, benè habet. *Plaut.* *Otoſz teraz dobrze idzie.

VOILE, ſubſt. maſc. (*Morceau d'étoffe claire dont on ſe couvre la teſte.* Velum, veli, n. *Plin-Juv.* WELUM záſłona ná głowę nákryeie.

Voile dont ou voiloit auciennement les mariées chez les Romains. Flammeum, ei, n. *Petr. (parce qu'il eſtoit de couleur de ſe.)* Zołty rąbek ktorym zákrywano Mężatki u dawnych

VOILE ſe dit au figuré en cette ſignification pour *prétexte, couverture dont on couvre quelque meſchante action.* Involucrum. Integumentum, ti, neut. Obtentus, ûs, maſc. *Civ Liv.* ZASŁONA pretext ochraniaiąc co złego pokrywaiąc broniąc.

Voile des navires ſubſt. f. Velum, veli, n. *Cic.* Zágiel maſztowy okrętowy.

Voile de fin lin. Carbaſus, i, fœm. *au ſingulier, & neutre au plurier.* Záglel cienki z płotna cienkiego, *Deducere carbaſa. *Abbatre les voiles. Virg.* *Zágle ſpuścić.

Aller à pleines voiles Plenis velis vavigare. *Cicor.* Płynąć pełnemi żáglami. **Mettre la voile au vent.* Vela facere, vela dare *Cic.* *Roſpoſtrzeć żágle rozwinąć żágiel. **Mettre à la voile, tandis que le vent eſt bon.* Velum explicare, dum ventus operam dat. *Plaut.* *Rozwiiać żágle kiedy wiatr ſłuży. **Caler, baiſſer, abaiſſer les voiles.* Vela contrahere. *Cic.* *Zwinąć żagle zwiiać żagle.

ON DIT figurément *caler la voile, ſe retenir, ſe moderer ne rien dire.* Comprimere ſe, contrahere vela. *Cic.* NIEWŁASNIE; zwinąć żágiel w Francuſkim; znáczy pomiarkować ſię uśmierzyć ſię uſkromić zmilczyć uſtąpić.

VOILES au plurier pour les navires meſmes. *On avoit veu en meſme temps plus de huit cens voiles.* Naves ampliùs octingentæ erant viſæ uno tempore. *Cæſ.* ZAGLE miaſto okrętow widziano rázem ná oſmſet żáglow ná ten czas. **Denx cens voiles des plus leſtes & des mieux équipées ſortirent du Port, & ſe rangerent en bataille devant les noſtres.* Naves ducentæ paratiſſimæ atque omni genere armorum ornatiſſimæ è portu profectæ noſtris adverſæ conſtituerunt. *Cæſ.* *Dwieście okrętow náyſprawnieyſzych y náyporządnieyſzych ruſzyły od Portu, y ſtanęły w ſzyku przeciwko náſzym.

VOILER, (*Couvrir d'un voile.*) Velare, (velo, velas, avi, atum.) act. acc. Velo amicire, (amicio, is, amicivi, amictum.) *Cic* ZASŁONIC záſłoną.

Le ſoleil s'eſt voilé ou *s'eſt couvert d'épaiſſes tenébres.* Sol obſcuravit ſe Nitor ſolis obſcuratus eſt. Słońce ſię záſłoniło záſłonione ſłońce grubemi chmurami.

VOILER ſe dit figurément *Cacher, déguiſer.* Velare, obtendere *ou* oprendere velis aliquod crimen *Cic.* ZASŁANIAC pokrywać udawać. **Il a voilé ſa faute de ce nom* Hoc nomine culpā prætexit. Záſłonił pokrył błąd ſwoy tym Imieniem.

Voilier. Bon voilier (en parlant *d'un navire qui va bien à la voile.*) Navis citatiſſima, navis quæ velis fertur. Szybki okręt pod żáglem.

Voir, (*Avoir la faculté de voir.*) Videre, (video, vides, vidi, viſum.) Cernere, (cerno, cernis, crevi, cretum.) act. accuſ. *Cic.* Widzieć oczyma ná co patrzyć. **Je vois moins de cet œil-cy que de l'autre* Iſthoc ego oculo minus utor. *Plaut.* *Mniey widze ná to oko niż ná drugie. **Voir fort clair.* Clarè oculis videre. *Plaut.* Clariſſimè cernere. *Cicer.* *Widzieć dobrze iáſno. **Ne voir pas bien, n'avoir pas bonne veuë.* Parùm videre. *Plaut.* Parùm proſpicere. *Ter.* *Nie dobrze widzieć niedowidzieć nie mieć dobrego wzroku. **Je crois ce que je vois.* Quod video, id credo. *Plaut.* *Wierze temu co widzę.

Voir de travers. Perversè videre. *Plaut.* Krzywo patrzać. **Ne voir goutte, eſtre aveugle.* Cæcutire, (cæcutio, cæcutis, ivi, itum.) Luminibus orbum eſſe. *Plin.* *Nic y odrobiny niewidzieć być ślepym. **On ne voit goutte, il eſt encore nuit.* Nondum luceſcit. *Liv.* *Nie widać ieſzcze noc.

**Le temps eſtoit ſi couvert, qu'on ne voyoit goutte.* Adeo ſpiſſæ intenderant ſe tenebræ, ut ſupprimerent lucem, obruerent diem. *Ták mgliſty był czas że cale nic nie widać było.

ON DIT en ce ſens au figuré, *Il ne voit goutte dans les choſes les plus évidentes.* Caligat ad res evidentes. *Plin.* Caligat in ſole. *Quint.* ANI odrobiny nie widzi nie zna ſię ná rzeczach nic á nic. **Pour moy je ne vois goutte à tout ce que l'on fait.* Quidquid agitur, mihi tenebræ ſunt. *Cicer.* *Co iá cale nic á nic nie poymuię nie rozumiem co to robią. **Dites-moy ce que c'eſt, car je n'y vois goutte.* Quæſo quid hoc eſt, ad id verò caligat mens mea. *Plin.* *Powiedz mi co to ieſt bo cale nic tego nierozumiem.

Voir. (*Regarder*) Videre, cernere, aſpicere, inſpicere, aſpectare. Contueri. Intueri, (eor, eris, contuitus ſum.) *Cicer.* Widzieć patrzać. **Voir devant ſoy.* Aſpicere. *Widzieć przed ſobą. **Derriere ſoy.* Reſpicere. *Pátrzać za ſobą.

Voir. (*Appercevoir.*) Videre. Widzieć poſtrzedz. **Voir l'avenir.* Futura videre. Proſpicere. *Ter. Cic.* *Widzieć przyſzłe rzeczy. **Voir dans l'avenir.* Videre in futurum. *Cicer.* *Widzieć przeyrzeć co ná potym w przyſzłe czaſy ma náſtąpić. **Je vois plus d'eſpérance que je ne veux.* Plùs ſpei video quàm volo. *Ter.* *Więcey coś nádziei widzę niżelibym ſobie życzył.

Voir. (*Conſidérer, regarder, diſcerner.*) Videre, attendere, diſcernere. Widzieć oglądać uważać rozeznać. **Voir celuy qui a la meilleure cauſe.* Diſcernere utra pars juſtiorem habeat cauſam. *Cæſ.* *Obaczyć kto ma lepſzą ſprawę. **Voyez un peu ce que fait l'avarice!* Avaritia, vide, quid faciat! *Ter.* *Patrz tylko y obacz czego nieczyni łakomſtwo. **Voyez un peu comme il marche!* Vide ut incedit! *Plaut.* *Patrz tylko iák to chodzi.

Voir. (*Prendre garde, aviſer.*) Videre, cavere. *Ter.* Patrzać oſtrożnie około czego ſtrzegąc ſię. **Voyez à ne vous pas faire de la réputation aux deſſens de ma vie.* Hoc vide, in meâ vitâ, ne tu tibi eas laudem quæſitum. *Ter.* *Patrzayże żebyś ty ſławy nie ſzukał, z niebeſpieczeńſtwem zdrowia y życia mego.

Voir, (*Viſiter quelqu'un.*) Videre. Viſere. Inviſere aliquē *Cic.* Wiedzić ná wiedzić kogo. **Il vint pour me voir & pour me ſaluer.* Venit mihi ſalutandi & inviſendi causâ. *Cic.* *Przyſzedł mię náwiedzić.

FAIRE VOIR, (*Montrer une choſe, la faire paroiſtre.*) Oſtendere, planam facere rem, act. acc. *Cic.* POKAZYWAC co pokazać. **Je vous feray voir, qu'en cela, vous avez plus de tort que moy.* Te plura in hanc rem, quàm ego peccare oſtendam. *Ter.* *Pokażę ci, że w tym większa ieſt nieſłuſzność twoia, niż moia: więcey ſię myliſz niż ia. **Je vous feray entendre & voir ſes crimes de vos proprer yeux.* Faciam ut ejus crimina, non auribus tantùm, ſed etiam oculis & manibus teneas. *Cic.* *Pokażę ci ná oko niecnoty iego.

ON DIT figurément, *Voir quelqu'un de prés, l'examiner, l'éprouver.* Inſpicere aliquem propiùs. *Plin-Jun.* PRZYPATRZYC ſię komu z bliſka, examinować go, wyrozumieć zmiarkować.

VOIR *un femme* ou *une fille,* (*La connoiſtre charnellement*) Rem habere cum muliere. MIEC ſprawę z niewiaſtą z Pánną cieleśnie z nią grzeſzyć. **Cette femme n'a point veu d'autre homme que ſon mary.* Rem tantùm habuit mulier iſta cum viro. *Tá białogłowa nigdy ſprawy z nikim nie miała procz męża ſwego.

VOIR, (*Commander, avoir autorité ſur quelqu'un.*) *Vous n'avez que voir ſur moy, ſur mes actions.* Nihil eſt quod in me inquiras, nullum habes in me imperium, nihil juris habes in me. PATRZYC kogo podſtrzegać ſtrofować; Nie náleży to do ciebie ábyś mię patrzył y ſpraw moich ábyś mię podſtrzegał nie maſz nic do mnie.

VOIR ſe dit proverbialement. *Je luy ay bien fait voir du pays,* pour dire, *Je luy ay bien donné de l'exercice.* Illum verſavi probè, *ou* exercui. *Plaut.* DAŁEM mu do czynienia do zrozu-

zrozumienia. **Nous en avons bien veu d'autres, cela ne nous épouvente pas.* Alios vidimus. Nietákieśmy ſraſzki widzieli. **Il ne voit pas plus loin que ſon nez.* Parùm cautus eſt, nec providus aut ſagax. *Proſtaczek z niego dudek. **Il ne le voit pas à demi, il ne le croit pas où il le voit.* Illum fert in oculis. *Cicer.* *Nie może ſię go ná patrzyć, nie może ſię nim na cieſzyć. **Quatre yeux voyent mieux que deux.* Plus vident oculi, quàm oculus. *Cztery oczy lepiey widzą niż dwa. **Qui voit l'un, voit l'autre.* Utrumlibet noris, ambo noveris. *Kto iednego widział widział drugiego. **Je voudrois bien voir cela.* Iſtud volo ipſum experiri. *Ter.* *Radbym to widział.

VEU, m. VEUE, f. part. paſſ. *Du verbe.* VOIR. Viſus, viſa, viſum. WIDZIANY, Widziana.

VOIRE, ſubſt. f. (*Lieu où l'on jette les immondices d'une ville.*) Cloacæ, æ, f. Aggeſtæ platearum ſordes, ium, f. Congeſta viarum purgamenta, orum, n. pl. *Cic.* KLOAKA kanał ſtek gdzie śmiecie plugaſtwa wſzelakie wyrzucaią. **Jetter un corps à la voirie.* Alicujus cadaver in cloacas projicere, in gemonias abjicere. *Tac.* *Wrzucić trupa do kanału do kloaki

VOISIN, m. VOISINE, f. (*Proche.*) Vicinus. Finitimus, a, um. Confinis & hoc confine, adj. SĄSIAD, ſąſiadka. **On avoit fait des cours es dans le pays voiſin.* Excurſiones in confinem agrum factæ erant. *Liv.* *Podiazdem wpadano w kray ſąſiedzki. **Nous ſommes voiſins de ces peuples.* Sumus finitimi his populis, *ou* ſumus confines. *Plin.* *W Sąſiedztwie ieſteśmy z tym národem.

Voiſin, (*Qui demeure proche.*) Vicinus. Proximus, a, um. *Cic.* Sąſiad co w podle mięſzka. **Il eſt mon proche voiſin.* Vicinus meus eſt. *Cic.* *Bliſki moy ſąſiad.

VOISINAGE, ſ. m. Vicina, æ, fœm. *Ter.* Vicinitas, atis, f. *Cic.* SĄMSIEDZIECTWO.

VOISINER, (Mot du diſcours familier.) *Hanter ſes voiſins.* Frequentare vicinos. *Tac.* KULIGIEM iezdzić po ſąmſiadach.

VOITURE, ſubſt. f. (*Le port d'une choſe ſur une charette,* ou *ſur un cheval.* Vectura, æ, f. Vectio, onis, fœm *Cic.* FURA podwoda woz. **Beſtes de voiture, de charge,* comme *un cheval* ou *mulet.* Jumentum, ti, n. *Col.* *Konie wozowe lub muły ośły wſzelaki ſprzężay. **Gaigner ſa vie à faire des voitures.* Vellaturam facere. *Var.* *Furmanką żyć

ON DIT proverbialement & populairement *Adieu la voiture.* Perii, planctum percuti. *Plaut.* PRZEPAAŁO wſzyſtko zginęło iużci po furze.

(Proverbe pris des Payſans, qui ne connoiſoient point autreſois de plus grand malheur dans leur trávail, que de renverſer une charette aprés l'avoir chargée.) Przyſłowie wzięte od chłopow ktorzy zdawna zá náywiększe poczytali nieszczęście wywrocić ſię z furą y z tym co ná furze mieli.

VOITURER, (*Tranſporter des marchandiſes* ou *des perſonnes.*) Vectare, (vecto, as, avi, atum.) act. accuſ. Furmanić furmanką ſię bawić. **Gaigner ſa vie à voiturer.* Vecturam facere. *Zyć furmanką z furmanki żyć.

VOITURIER *par eau,* ſubſt. m. Exercitor, oris, m. *Vlp.* PRZEWOZNIK ná rzece. **Voiturier par terre.* (*Qui conduit des marchandiſes par terre.*) Qui terrâ vellaturam *ou* vecturam facit *Furman.

VOIX, ſubſt. f. Vox, vocis, f. *Cic.* GŁOS. **Voix d'homme.* Vox virilis. *Głos męſki. **Voix de femme.* Vox muliebris, vox feminea. *Cic. Quint.* *Głos białogłowſki.

Voix claire & nette. Vox clara *Cicer.* Głos czyſty. **Voix éclatante & réſonnante.* Vox canora *Cic.* *Głos wyſoki. **(Le contraire) Voix ſourde & qu'on a peine d'entendre.* Vox ſubſurda, fuſca *ou* obtuſa. *Quint.* *Głos cichy ktory cięszko y trudno uſłyſzyć.

Voix groſſe & pleine. Vox magna & plena *Cic.* Głos gruby. **Une groſſe voix qui fait la baſſe en Muſique.* Vox gravis. *Głos gruby baſs. **(le contraire)* Vox acuta. *Vne voix perçante, un deſſus* ou *un ſuperiùs en Muſique.* *Głos alt wyſoki.

PETITE VOIX. Vox parva. *Cic.* Vox exigua. *Virg.* Vox puſilla. *Quint.* GŁOSEK cienki ſubtelny głos. **Voix greſle.* Vox exilis. *Quint.* *Głos ſłaby cieniuchny. **Voix délicate.* Tenerrima vox. * Głos ſłaby. * *Voix flexible.* Vox flebilis. *Głos nucący. **(Le contraire.)* Vox rigida. *Cic.* **Vne voix inflexible.* *Głos nic cale nienucący nákłonienia niemaiący. **Voix douce.* Vox dulcis, ſuavis. *Cic.* *Głos miły.

QUI A *de la voix.* Vocalis & hoc vocale, adj. *Plin.* Głoſny głośna.

HAUSSER ou *élever ſa voix.* Tollere. Attollere. *Ter.*

Cic. PONOSIC podnieś głoſu. ** La voix ſe perd dans les grands lieux.* Amplis locis devoratur vox. *Plin.* *Głos ginie w gmachach wielkich.

FLE'CHISSEMENT *de la voix.* Flexus vocis, ûs, maſc. *Quint.* Nákłoniene głoſu. **Douceur de la voix.* Suavitas vocis *Quint.* *Przyiemność wdzięczność głoſu. **Beauté, netteté de la voix.* Jucunditas, claritas vocis. *Quint.* *Piękność czyſtość głoſu. **Elevation de la voix.* Contentio. Intentio vocis. *Cic.* *Wyniesienie głoſu. **(Le contraire)* Vocis remiſſio, onis, f. *Quint. L'abbaiſſement de la voix.* *Spuſzczenie głoſu. **Diverſité des voix.* Diſcrimina vocum, neut. plur. *Quint.* *Rożność głoſow. ** Voix* ou *gémiſſemens, cris qu'on pouſſe dans la douleur.* Voces, cum. f. pl. *Głos ięczenie w chorobie ſtękanie w bolu w żálu. ** Pouſſer, faire entendre ſa voix au Ciel.* Effundere voces ad æthera. *Virg.* * Jęczyć wzdychać głoſy pod niebioſa wydawać. **Voix,* (*Conſeil, précepte, commandement.*) Paruit meis præceptis *ou* præceptis meis, dictis meis fuit obediens, mihi fuit morigerus, auſcultavit me *Plaut.* *Głos ráda roſkaz uſłuchał głoſu mego.

VIVE VOIX. Viva vox. *Quint.* ZYWY głos uſtnie mowiąc. ** Je reſerve cela à la vive voix* ou *lorſque nous nous verrons.* Sed de his coram. *Záchowuię to ſobie do uſtney rozmowy do obaczenia ſię.

VOIX, (*Suffrage.*) Suffragium, ſuffragii, n. *Głos. **Il a eſté fait conſul tout d'une voix.* Conſul factus eſt omnibus *ou* cunctis ſuffragiis. *Cic.* *Stanął náywyższym Radzcą (*Konſulem*) iednoſtaynemi wſzyſtkiemi obrany głoſami. ** Il n'a pas eu ſept voix pour luy.* Suffragiorum puncta non tulit ſeptem. *Hor.* *Nie było y ſiedmiu głoſow ná niego, niemiał y ſiedm głoſow ná ſiebie. ** Il y eut quinze voix qui furent pour Curion & quatre cens d'avis contraire & la choſe de la ſorte.* Homines ad quindecim Curioni aſſenſerunt, ex alterâ parte cccc quadringenti fuerunt, acta res eſt. *Cic.* * Pietnáście było głoſow zá kuryonem á Czteryſta przeciwnych y ták rzecz ſię ſtała.

VOL, ſ. m. (*L'action de voler parlant des oiſeaux.*) Volatus, ûs, m. *Cic.* LOT látanie praſtwa.

VOL (*Chaſſe de l'oiſeau de proye.*) Accipitris aucupium, ii, neut. BUIANIE ptaka.

Vol, (*L'action de voler & de prendre le bien d'autruy.*) Latrocinium, latrocinii, n. *Cic.* Kradzież kradnienie. **Faire un vol.* Latrocinari, (or, aris, atus ſum.) *Cic.* *Kradzież popełnić.

VOL ſe prend auſſi *pour la choſe volée.* Ablatum, ti, neut. KRADZIEZ rzecz kradziona.

VOLAGE, adj. m. & f. (*Inconſtan, léger.*) Levis & hoc leve, adj. LETKI letkomyślny płochy. **Des eſprits volages.* Ingenia mobilia. *Liv.* *Umyſły letkomyślne płoche; głowy puſte. **Vn homme volage.* Inſtabilis homo. *Liv.* *Człowiek płochy nieſtatek letkomyślny.

VOLAILLE, ſubſt. f. (*Terme collectif, qui ſe dit des oiſeaux qu'on éleve dans les baſſes Cours.*) Volatile pecus, volatilis pecoris, n. DROB ptaſtwo domowe folwarczne. **Manger de la volaille.* Cohortalibus avibus veſci *ou* beſtiis volatilibus. *Cic.* *Jeść drob domowy. **Lieu où l'on nourrit de la volaille.* Aviarium, aviarii, n. *Cic.* *Kurnik mieyſce ſadz ná kury gęſi y inſzy drob folwarczny. **Celuy qui éléve & qui nourrit de la volaille.* Aviarius, ii, m. *Col.* *Goſpodarz goſpodyni dziewka folwarczna do drobiu.

VOLANT, m. VOLANTE, f (*Qui vole dans les airs* parlant *des oiſeaux.*) Volans, antis, omn. gen. *Cic.* LECĄCY, Lecąca, lataiący, lataiąca po powierzu. **Volant, (Vn pont volant, pont portatif à l'armée, pour paſſer des rivieres.)* Ponto, onis, m. *Cæſ.* *Moſt promowy ſkorzany przeznoſzony mieyſca ná mieyſce.

CAMP VOLANT, (*Vn corps de cavalerie, dont les mouvemens ſont faciles.*) Equitum expedita manus, expeditæ manûs, f. *Quint. Curt.* PODIAZD wyprawa woyſkowych ltka.

PASSE VOLANT, ſ. m. ſe dit d'*Vn ſoldat qui paſſe à la montre, ſans eſtre enrôlé.* Extra numerum miles, itis, maſc. (C'eſt auſſi *un écornifleur qui vient à un repas ſans y eſtre invité.*) Umbra, æ, f. *Hor.* Paraſitus, ti, m. *Plaut.* ZOŁNIERZ nád rejeſtr: lub też paſorzyt co cudzych obiadow patrzy.

VOLANT, ſ. m. (*Petit tuyau garni de plumes qu'on pouſſe en l'air avec des raquettes.*) Tubulus pennatus, tubuli pennati, m. WOLANT gra, piłka náſadzona piorkami, ktorą rákietami toieſt rączkami plecionemi przebiiaią graiąc.

VOLATIL, m. VOLATILE, f. (*Qui vole.*) Volatilis & hoc volatile, adj. LATAIĄCY, Lataiąca, lotny lotna. **Les vola-*

volatiles. Beſtiæ volatiles.*Cic.* *Látaiące ptaſtwo wſzelkie.

SEL *volatile, qui s'évapore aiſément.* Sal volatile, ſalis volatilis,n. SOL robiona apteczna prędko wietrzeiąca.

VOLCAN, ſ.m. (*Feux volants qui ſortent des montagnes.*) Ignes volatiles, ignium volatilium,m. OGNIE wybuchaiące z gor.

VOLE'E,ſubſt f. (*L'action de voler.*) Volatus, ûs, m. *Cic.* LOT Lecenie latanie. **Volée* ou *troupe d'oiſeaux.* Avium grex, avium gregis,m. *Stado ptaſtwa lecącego.

Volée de Canon Tormentorum bellicorum emiſſiones,num, ſœm pl. Wyſtrzelenie z Armaty.

ON DIT auſſi dans le familier *Vne volée de beaux eſprits.* Ingenio & eruditione clariſſimi viri, præſtantes ingenio viri. *Cicer.* ROZUMU wyſokiego y náuki ludzie. **Il s'en faut beaucoup qu'il ſoit de la volée de ces gens là pour la naiſſance & pour l'eſprit.* Multo erat illis inferior genere ingenio, *ou* erat diſpar. *Hor.* *Daleko od nich w urodzeniu y rozumie.

ON DIT proverbialement & figurément *Prendre la bale à la volée, prendre l'occaſion aux cheveux.* Oblatam occaſionem arripere, tenere, opprimere, capere, captare. *Plaut.Cic.* Chwytać ſię ſpoſobności podaney.**Faire les choſes à la volée les faire inconſidérément.* Temerè cuncta agere·*Cæſ.* *Ladaiáko mimoiázdem ná prędce co robić nieuważnie.

VOLER *par l'air.* Volare, (volo, volas,avi, atum.) *Cicer.* LATAC popowietrzu.

Faire voler l'oiſeau ſur le gibier. Accipitrem emittere in avem *ou* immittere. Spuſzczać ptaka ná łow. **Il cherche ſa nourriture en volant.* Sibi cibum quærit advolans,*Cic.* *Szuka ſobie żeru latáiąc.

VOLER ſe dit figurément, *Venir viſte, accourir.* Volare Advolare *Cicer.* LECIEC *niewłaśnie* ſpieſzyć prędko. **Le temps vole & s'enfuit.* Volat ætas,*Cic.* Fugit tempus *ou* fluit, *Cic.* *Czas ucieka y ulatuie.

ON DIT proverbialement *Il veut voler ſans avoir des aiſles.* Volat ſine pennis. *Plaut.* MOWIą przyſłowiem: chciałby latać ále ſkrzydeł mu nieſtaie. **Il n'eſt pas aiſé de voler ſans plumes, & mes aiſles n'en ont point du tout,* (Comme on dit dans le familier.) Sine pennis volare haud facile eſt, meæ alæ pennas non habent. *Plaut.* *Trudno latać bez pierza, á moie ſkrzydła z niego opadły y cale ſię wypierzyły.

ON DIT auſſi *Faire voler la cervelle à quelqu'un* pour dire *luy caſſer la teſte.* Excutere alicui cerebrum, *ou* diſpergere cerebrum. *Plaut.* MOZG komu roſtrząſnąć, wyſtrzelić z głowy, ſtrzelić mu wſeb álbo uderzyć áż mu mozg wyſkoczy.

VOLER, (*Prendre le bien d'autruy.* Latrocinari,(or,aris, atus ſum.) *Cic.* KRASC. **Voler quelqu'un.* Aliquem opibus ſpoliare. *Okraść kogo. **Voler un temple.* Compilare templum, ſpoliare. *Cic.* *Okraść Kościoł. **Voler, piller une province.* Expilare. Compilare. Diripere provinciam.*Cic.* *Splądrować zrabować ſpuſtoſzyć kray.

VOLERIE,ſubſt.f. (*Vol, brigradage.*) Latrocinium,latrocinii,n *Cic.* KRADZIEZE łupieſtwa rábunki rozboie.

VOLERIES ſe diſent *des concuſſions qui ſe font par des particuliers ſous l'autorité du Prince, dont ils abuſent.* Expilatio. Deprædatio, onis, ſ. ZDZIERSTWA ludzi ubogich od urzędnikow ſkarbowych.

VOLET,ſ.m (*Aſſemblage d'ais dont on ferme une feneſtre*) Feneſtræ foricula,æ,f. OKIENNICE z deſek.

VOLEUR,ſ.m. Latro,onis. ZŁODZIEY łupieſca zdzierca. **Voleur de nuit.* Percuſſor *ou* fur nocturnus. *Cic.* *Zboyca rozboiem po nocy ſię bawiący graſſant nocny. **Voleur de grands chemins.* Graſſator,oris,maſc.*Cic.* *Zboyca graſſant po drogach publicznych.

VOLEUR,(*Concuſſionnaire.*)Expilator,oris,m. ZDZIERCA z urzędu ſkarbowego nád ſłuſzność z ludzi wyciſkaiący wymagaiący. Piiawka ludu ubogiego.

VOLHINIE, ſubſt.f. (*Province de l'Vkraine, qui eſt quelquefois compriſe ſous les dépendances de la Lituanie.*) Volhinia,æ,f WOŁYN Prowincya Kroleſtwa Polſkiego ná ukrainie

VOLIE'RE, ſubſt. f. (*Lieu où l'on élève des oyſeaux de pluſieurs eſpéces.*) Aviarum, ii,n. *Cic.* KLATKA ná chowanie y gniazda ptaſtwa rożnego.

VOLONTAIRE,adj m. & f. (*Qu'on fait librement.*) Voluntarius, ria,rium.*Cic.* DOBROWOLNY, Dobrowolna.

ON DIT dans ſes ármées *Vn volontaire, qui y ſert volontairement, & ſans appointement.* Voluntarius, rii,m. *on ſousentend* miles *Cæſ.* WOLUNTARYUSZ żołnierz dobrowolny o ſwoim koſzcie bez żołdu ſłużący.

VOLONTAIREMENT, (*Librement, ſans contrainte.*) Ultrò. Sponte. Suâ ſponte & voluntate. *Cicer.* Voluntariè. Voluntariò.*Cæſ.* DOBROWOLNIE ſamo chcąc z chęci ſwoiey właſney.

VOLONTE', ſubſt f. (*Puiſſance de l'ame, qui ſe porte d'elle-meſme à la pourſuite du bien ou du mal.*) Voluntas, atis, f. WOLA ſiła duſzy náſzey ſama z ſiebie náklaniaiąca do złego álbo dobrego. **Toutes choſes ſont gouvernée par la volonté divine.* Dei nutu & arbitrio omnia reguntur. *Cicer.* *Wſzyſtkiemi rzeczami rządzi wola Boſka.

Faire ſa volonté, faire ce que l'on veut. Ingenium ſuum facere, more ſuo vivere, morem ſuo ingenio gerere. *Plaut.* Czynić wolą ſwoią co ſię podoba. **Il n'y a rien de plus caché que la volonté des hommes* Nihil obſcurius, occultius hominum voluntate. *Cic.* *Nic nie maſz ſkrytſzego nád ſerce y chęć ludzką.

BONNE *volonté, qu'on a pour quelqu'un, envie qu'on a de luy faire du bien.* Voluntas, f. Sudium erga aliquem, benevolentia,æ,f *Cic.* CHĘC ſkłonność wola dobra ktorą kto ma do kogo. **Avoir de la bonne volonté pour quelqu'un.* Benè velle alicui, benevolum eſſe alicui. *Cicer.* * Mieć chęć y przychylność do kogo. **(le contraire.)* Male velle alicui, malè animatum eſſe erga aliquem *ou* affectum. *Cicer. Avoir mauvaiſe volonté pour quelqu'un.* *Mieć nie chęć złe ſerce do kogo nieprzyiężne.

VOLONTIERS, adverbe. Lubenter. Libenter. Libenti, lubenti animo. Animo volenti. *Cicer.* Z CHĘCIĄ chętnie ochotnie. **Il n'y a rien que je faſſe plus volontiers.* Nihil eſt æquè, quod faciam libentiùs. *Plaut.* Libens *ou* non invitus. *Cicer.* Nihil eſt quod velim magis. *Nie maſz nic cobym rad chętniey uczynił.

VOLSQUES, (*Anciens peuples du Latium.*) Volſci, volſcorum, maſc. plur. *Cicer.* WOLSKOWIE dawny Národ w Lacyum.

VOLTE *qu'on fait faire à un cheval.* Equi circumactus, ûs,m. JEZDZENIE ná koniu w kołko.**Faire faire des voltes à un cheval,* Equum in gyros agere, circumagere. *Koniowi kazać kołka wyſkakiwać.

ON DIT au jeu de Cartes *Faire la volte,* ou *la vole ſelon l'Académie, lever toutes les cartes de ceux qui joüent.* Omnes ferre chartas luſorias. Omnium chartarum agmen inter luſum conſumere. *Petr.* WSZYSTKIE karty wegrze wygrać.

VOLTE-FACE en guerre,(*Préſenter la face à l'ennemy.*) Ora vertere ad hoſtem. Hoſti frontem obvertere. CZOŁEM ſię do nieprzyiaciela obrocić.

VOLTERRE, (*Ville de Toſcane en Italie avec Eveſché ſuffragant de Florence.*) Volaterræ, arum, f. pl. *Cic.* WOLATERRA Miáſto Toſkanii z Biſkupſtwem Suffraganią Florentſką.

VOLTIGER, (*Faire divers tours & retours à cheval.*) Circumvolitare,*ou* gyros agere. Tu y owdzie ná koniu biegać. **Apprendre à voltiger ſur un cheval de bois.* Diſcere artem equitandi, & circumagendi ſe in equo. *Uczyć ſię biegać ná koniu.

VOLUBILITE', ſubſt. f. (*Facilité de ſe mouvoir.*) Volubilitas, atis, f. *Cic.* Obrotność byſtrość czego. **La volubilité de la langue.* Linguæ volubilitas, atis, f. *Cic.* OBROTNOSC byſtrość czego. **La volubilité de la langue.* Linguæ volubilitas. *Cic.* *Obrotność języka. **Vne volubilité de paroles.* Volubilitas verborum. *Cic.* *Byſtrość ſłow.

VOLUME, ſ. m. Volumen, inis, neut. Liber, libri, m. *Cic.* KSIĘGA wielka caſa.

(Les Anciens appelloient leurs livres *volumina,* parce qu'ils les rouloient en effet pour les fermer & les dérouloient pour les lire. D'où vient *Evolvere librum.* Lire un livre.) Kſięgi właćińſkim zowią (*Volumina*) álbowiem dawni nie zámykali ále zwiiali kſięgi, y znowu ie rozwiiali do czytania, y od tego zwiiánia y rozwiiania názwali kſięgi *Volumina* niby *zawite* álbo *rozwite* karty.

VOLUPTE', ſ. f. (*Plaiſir ſenſuel & charnel.*) Voluptas, atis. ſœm. *Cic.* ROSKOSZ cieleſna roſpuſta uciecha.

VOLUPTUEUX, m. VOLUPTUESE, f. Voluptuoſus. Voluptuarius, a, um. Mollis & hoc molle. *Cic.* ROSKOSZAMI ſię bawiący bawiąca Roſpuſtny Roſpuſtna uciech tylko y roſkoſzy patrzący cieleſny ſwywolny. **Vne vie voluptueuſa.* Vita Chia. *Petr.* (*Parce que les peuples de l'Iſle de Chio eſtoient fort voluptueux.*) Vita delitiis plena. *Cic.* *Zycie roſpuſtna lud ná wyſpie *Chio* ieſt bardzo roſpuſtny y lubieżny.

Un

Un *voluptueux.* Homo voluptuarius *ou* Epicureus,*ou* voluptati deditus. *Cic.* Roſkoſznik. **Les gens de ce pays-là ſont fort voluptueux, & grands beuveurs.* Homines ſunt voluptuarii & potatores maximi. *Plaut.* *Ludzie w tym kraiu ſą wielcy roſkoſznicy roſpuſtnicy y piiacy.

VOLUPTUEUSEMENT,adv.(*D'une maniére voluptueuſe*) Libidinosè.*Cic.* ROSKOSZNIE roſpuſtnie lubieżnie.

VOLUTE, ſubſt.f (Terme d'Architecture, *qui fait partie des chapiteaux de l'ordre Ionique & Compoſite.*) Voluta, æ, f. TOK Kapitelow kſztáłtu porządku Jońſkiego y ſkładanego w Architekturze.

VOMIR. (*Rendre par la bouche ce qu'on a dans l'eſtomach.*) Vomere,(vomo,vomis,vomui,vomitum.) ZRZUCAC rzygać. **Il penſa vomir tripes & boyaux.* Penè inteſtina ſua vomuit. *Petr.* *Ledwie wnętrzności y Jelit z ſiebie nie wyrzucił.**Il vomit ſon poulmon.* Pulmeum vomitum vomit. *Plaut.* *Zrzuca płuca uſtami. Płuca z niego idą, płucami womituie. **Vomir du travail de la mer.* Exonerare ſtomachum nauſeâ gravem. *Petr.* *Zrzucać z niezdrowia ná morzu. **Avoir envie de vomir.* Nauſeare, (eo, as,avi, atum.) *Zbierać ſię ná womit, zwiiać ſię ná żołądku.

VOMIR *contre quelqu'un le feu de ſa colere* ſe dit au figuré. Iram in aliquem evomere. *Ter. ou* omne acerbitatis virus emovere. *Cic.* WYRZUCIC ná kogo gniew wybuchnąć ná niego iádem y złością zápalaną wypaść z zápalczywością przeciwko komu. **Lorſqu'il vit que tout eſpoir de ſalut luy eſtoit oſté, il vomit des imprécations eſtudiées contre Tibére.* Cum exſpes vitæ fuit, meditatas diras Tiberio imprecabatur. *Tacit.* *Straciwſzy nadzieię życia, umyślone u ſiebie dawno przeklęctwa ná Tyberyuſza wyzionął.

VOMISSEMENT, ſ. m. Vomitus,ûs,m. Vomitio, onis,f. *Cic. Celſ.* ZRZUCANIE rzyganie womitowanie. **Arreſter le vomiſſement.* *Zátrzymywać womity. **Cauſer un vomiſſement.* *Sprawować womity.

VOMITIF, m. VOMITIVE f. (*Qui fait vomir.*) Vomitorius, vomitoria, vomitorium. *Plin.* NA WOMITY rzecz lekarſtwo.

UN VOMITIF. (*Remède qui fait vomir.*) Vomitorium remedium,ii,n. LEKARSTWO ná wymiot.

VORACE, adj. m. & f. (*Qui mange goulement & ſans maſcher,* comme *font quelques animaux*) Vorax, acis. omn. gen *Cic.* (Mot bas.) OBZARTY co łakomo ie łykaiąc tylko bez żucia iáko niektore beſtye.

VORACITE', ſubſt. fœm. Voratitio, onis, fœm. *Catul.* OBZARTOSC.

VOS, (*Le plurier de* VOSTRE.) Tui, tuæ, tua, (*ſi l'on parle à un ſeul.*) Veſtri, veſtræ, veſtra, (*Si l'on parle à pluſieurs.*) WASI Twoi waſze twoie.

VOTIF, m. VOTIVE,f. (*Qu'on voüe.*) Votivus, votiva, votivum.*Cic.P.aut.* SLUBNY, Slubna, poślubiony poślubiona ofiarowany ofiarowana.

VOUER, (*Faire vœu.*) Vovere, (voveo,voves,vovi,votũ.) *Cicer.* SLUBOWAC ślub uczynić. **Se vouer,* (*Se donner à quelqu'un,s'attacher entierement à ſon ſervice.*) Se alicui devovere,*ou* adjicere. *Cicer.* *Cale ſię poświęcić oddać poślubić ofiarować.

VOUGE,ſubſt,f. (*C'eſt l'épieu d'un chaſſeur.*) Venabulũ li,n.*Cic.* OSZCZEP myśliwſki.

VOULOIR. (*Avoir la volonté de faire une choſe.*) Velle (volo, vis, volui, *ſans ſupin.*) *le contraire.* Nolle, (nolo, non vis,nolui,) *ou* non velle.*Ne vouloir pas.* CHCIEC niechcieć **Il eſt mal-aiſé de ſçavoir s'il veut une choſe ou s'il ne la veut pas.* Velit,nolit,ſcire difficile eſt.*Cic.* *Cięſzko ſię ná nim do pytać chceli czy nie chce,cięſzko,z trudnością ſię od niego dowiedzieć. **Je connois l'humeur des femmes, elles veulent toûjours ce qu'on ne veut pas,& ne veulent jamais ce que l'on veut.* Novi ingenium mulierum; nolunt, ubi velis; ubi nolis cupiunt ultro *Ter.* *Znam humor y fantazyą niewiaſt,záwſze wtedy chcą,kiedy niechcemy,á niechcą kiedy chcemy. **Puiſque ce que vous voulez ne ſe peut faire, tachez de vouloir ce qui ſe peut.* Quoniam id fieri quod vis non poteſt, velis id quod poſſis.*Ter.* *Ponieważ to czego życzyſz ieſt niepodobna ſtárayże chcieć to co być może. **Vouloir parler à quelqu'un.* Velle aliquem.*Plaut.* *Chcieć mowić z kim. **Ne me voulez-vous rien davantage?* Nunquid me vis amplius?*Plaut.* *Niemaſz nic więcey niekażeſz nic więcey. **Que leur voulez-vous?* Quid eos quæris? *Plin.* *Czego po nich chceſz czego żądaſz życzyſz potrzebuieſz. **On dit il veut tout emporter, il veut tout ce qu'il veut.* Quidquid vult, obſtinatè, obſtirmatè vult. *Uparty koniecznie chce tego dopiąć ná co ſię uweźmie. **Vouloir du bien à quelqu'un.* Bene velle alicui,*ou* cupere alicui cujus causâ *ou* cupere alicui.*Cæſ.* *Życzyć komu dobrze. **Je luy voudrois bien faire du bien* Volo omnia illius causâ benè volo illi facere. *Plaut.* *Rádbym mu dobrze uczynił.

EN VOULOIR *à quelqu'un.* Alicui eſſe offenſum *ou* infenſum. *Cic.* MIEC urazę do kogo mieć ſerduſzko ná kogo. **Il en veut à tout le monde.* Omnibus eſt male-volus.*Cic.* *Ze wſzyſtkiemi ſię kłoci ze wſzyſtkiemi ſię uiada ná wſzyſtkich zły ná wſzyſtkich ſię gniewa. **On n'en veut qu'à moy.* Unũ me petunt. *Cicer.* *Tylkoć ná mnie wſzyſcy kraczą. **Dieu veüille avoir l'ame de mon patron.* Patrono meo oſſa benè quieſcant. *Petr.* *Niech Bog będzie miłościw Duſzy Dobrodzicia mego. **Dieu vous en veüille garder.* Quod Deus omen avertat *ou* averruncet. *Cic.* *Niech cię Bog záchowa. **Dieu veüille que cela ſoit.* Ita Deus faxit. *Day Boże żeby to było.

ON DIT *Je n'ay pas aſſez compris ce que vouloient dire ces paroles.* Non ſatis intellexi, quid ſibi iſta verba vellent. *Cic.* Nie dobrzem zrozumiał co by te ſłowa znáczyły. **A qui en voulez-vous, à qui vous en pernez vous?* Quem petis, quĕ accuſas? *Ná kogoſz nárzekaſz kogo winnieſz. **Mais je veux qu'il ait perdu ſa cauſe.* Verùm pone eum eſſe victum. *Ter.* *Ale daymy to że przegrał ſprawę.

VOULOIR, ſubſt. m. (*Action de la volonté.*) Voluntas, atis,f. CHCENIE wola. **Tel eſt noſtre vouloir.* Sic volumus ſic jubemus Ita libet. *Táka ieſt wola naſza.

VOUS, (*Pronom perſonnel de la ſeconde perſonne.*) Tu, *gen.* Tui,*dat.* Tibi,*accuſ.*Te. (*Si l'on parle à un ſeul.*) (Vos, veſtri, veſtrum, *ſi l'on parle à pluſieurs.*) TY Waſzeć wy.

VOUTE,ſubſt.f. (*Baſtie en arcade.*)Camera,æ,f. SKLEP. **Voute en arceau,* Fornix,icis,m. *Sklepienie. **Voute en dos de tortuë.* Teſtudo,inis,f. *Sklep. **Fait en voute.* Cameratus. Concameratus. Teſtudinatus. Teſtudineatus. Fornicatus, a, um. *Vitr. Plin. Var. Col.* *Sklepiony ſklepiona. **Faire une voute.* Concamerationes inſtituere. *Vitr.* **Sklepić.

VOUTE', m, VOUTE'E, f. (*Fait en voute, voyez cy-deſſus.* SKLEPIONY, ſklepiona.

VOUTE', *Courbé,* (*parlant de certains vieillards que le grand âge fait courber.*) *Ter.* Incurvus, a, um. *Ter.* ZGARBIONY od ſtarości.

VOUTER, (*Faire une voute, une arcade.*) Camerare, *ou* Concamerare, (ro, as, avi, atum.) act. acc. Formicare. *Vitr.* SKLEPIC.

VOYAGE, ſ. m. Iter, itineris, n. *Cic.* DROGA podroż. **Faire un voyage.* Iter habere. Iter facere. *Cic.* *Podroż odprawić. **Voyage dans les Pays eſtrangers.* Peregrinatio,onis, fœm. *Quint.* *Podroż wyiechanie do cudzych kraiow. **Aller faire voyage dans les pays eſtrangers.* Iter habere in exteras nationes, peregrinari, (or,aris,atus ſum) *Jechać do cudzych kraiow.**Voyage d'outre mer.* Tranſmarina peregrinatio,onis,f. *Płynienie iechanie zá morze.**Je ſuis ſur le point de faire un grand voyage,* Mihi longum iter inſtat. *Cicer.* *Mam wielką podroż przed ſobą. **Voyager.* Iter facere, habere. *Jezdzić. **Voyager dans les pays eſtrangers* In exteras nationes peregrinari. *Cicer.* *Po cudzych kraiach ieździć. **Voyager à pied.* Iter pedibus conficere.*Cic.* *Drogę pieſzo odprawić.

VOYAGEUR,ſ.m. Viator oris,m. *Cic.* PODROZNY.

VOYE,ſubſt f.(*Chemin.*) Via,viæ,f. DROGA. **Se faire une voye dans des lieux inacceſſibles.* Per loca invia ſibi patefacere, aperire, pandere. *Quint. Liv.* *Drogę ſobie uczynić przez bezdroża przez mieyſca niedoſtępne.

VOYE, (*Moyen.*) Via, æ, f. DROGA ſpoſob ſrzodek dla dokazania czego.**Il eſt parvenu aux honneurs par la voye qui eſt ouverte à tout le monde.* Ad honorem eo curſu venit, qui ſemper cunctis patuit.*Cic.* *Przyſzedł do honorow drogą ktora wſzyſtkim otwarta **Il a acquis du bien par des voyes honneſtes.* Bonis & honeſtis rationibus rem ſuam fecit, auxit, amplificavit. *Cicer.* *Nábył ſłuſznemi ſpoſobami y poczciwą droga fortuny.

VOYE ſe dit auſſi pour chemin au figuré.*Il eſt revenu dans la bonne voye, dans le bon chemin.* Frugi factus eſt, rediit in viam bonam, ad frugem bonam ſe recepit. DROGA *niewłaśnie* Powrocił ná dobrą drogę.

VOYE, (*Commodité.*) DROGA ſpoſobność. **Il luy a fait tenir des lettres par la voye de la poſte.* Miſit ad eum litteras per Tabellarium. *Oddał mu liſty przez pocztę. **Il a pris la voye du carroſſe pour re.ourner en ſon pays.* Rhedâ rediit in

in patriam. *Káretę náiąć chcąc powrocić do kraiu ſwego. *Il m'a fait tenir mon argent par la voye des Banquiers.* A Trapezitâ habui argentum, *ou* accepi. *Pieniądze mi odeſłał przez bankierza.

UNE VOYE *de fumier.* (*Vne charrette chargée de fumier*) Stercoris vehes, vehis, f *Col.* FURA gnoiu.

ON DIT *que deux perſonnes ſont en voye d'accommodement* ou *ſur le point de s'accommoder.* Viam pacis ineunt. Jâ jam pax inter illos conficietur. DO zgody ſię maią ſtrony.

VOYELLE, ſubſt. f. Vocalis littera, vocalis litteræ, fœm. *Quint.* LITERA ſamo brzmiąca *Wokala* iákich ieſt ſześć, a, e, i, o, u. y.

VOYER, ſ. m. (*Officier qui a ſoin des grands chemins.*) Curator viarum, & cloacarum, curatoris, m. *Cic.* URZĘDNIK co ma ſtaranie o náprawie drog moſtowniczy.

UPLAND, (*Province de Suéde.*) Uplandia, iæ, f. UPLAND Prowincya Szwecyi.

UPSAL, (*Ville capitale de la Province d'Vpland.*) Upſalia æ, f. UPSAL Miaſto głowne Uplandu.

VRAY, m. VRAYE, f. (*Véritable. Certain.*) Verus, Certus, a, um. *Cic.* PRAWDZIWY, Práwdziwa, iſtny.

VRAY, (*Propre.*) Verus. Germanus. Genuinus. Purus putus, a, um. *Cic. Plaut.* PRAWDZIWY właſny. *C'eſt ſon vray nom, ſon véritable nom.* Genuinum eſt *ou* germanum illius nomen. To ieſt iego Imię właſne prawdziwe. *C'eſt un vray calomniateur.* Purus putus eſt ſycophanta. *Plaut.* *Prawdziwy potwarca.

VRAY. (*Sincére.*) Verus. Sincerus, a, um. *Cicer.* PRAWDZIWY ſzczery nię obłudny. *Le vray. (La vérité.)* Verum, veri, n. *Cic.* *Prawda. *Diſcerner le vray* ou *la vérité du menſonge.* Verum falſo dijudicare. *Cic.* *Rozeznać prawdę od fałſzu. *Dire le vray* ou *la vérité.* Verum dicere. *Cicer.* *Mowić prawdę.

VRAYEMENT, adv. (*En vérité.*) Certè. Profectò. Sanè. *Cic.* PRAWDZIWIE.

VRAY-SEMBLABLE, adj. m. & f. Veriſimilis & hoc veriſimile, adj *Cic.* DO PODOBIENSTWA. *Cela n'eſt pas vray-ſemb able.* Hoc non fit veriſimile. *Ter.* *To niepodobna. *Cela eſt plus vray-ſemblable.* Illud propius eſt fidem. *Liv.* *To podobnieyſza.

VRAY-SEMBLABLEMENT, adv. (*Comme il eſt vray-ſemblable*) Ut veriſimile eſt. DO PODOBIENSTWA.

VRAY-SEMBLANCE, ſubſt. f. Veriſimilitudo, inis, fœm. PODOBIENSTWO.

URBANITE', ſubſt. f. (*Politeſſe, civilité qui ſe trouve parmi les gens du beau monde.*) Urbanitas, atis, f. Civilis & urbana agendi ratio, f. LUDZKOSC.

URETE'RES, ſubſt. m. (*Sont deux conduits par où paſſe l'urine des reins dans la veſſie.*) Urinæ meatus, ûs, m. ZYŁA urynna meat ktorędy uryna idzie do pęcherza.

URGEANT, m. URGEANTE, f. *prononcez* URJANT, Urjante. (*Preſſant.*) Urgens, urgentis, omn. gen. *Cic.* NAGŁY nágle pilny.

URI, (*Vn des treize Cantons Suiſſes, qui eſt tout Catholique, au pied des montagnes le long du Ruſſi.*) Urienſis pagus, gi, m. URY ieden z trzynaſtu Kantonow Szwaycarſkich cały Katolicki pod gorami po nád Ruſſą.

URINE, ſubſt. f. Urina, æ, f. *Celſ.* URYNA mocz przyrodzony ſzczyna. *Flux d'urine, (Lorſqu'elle coule d'elle-meſme.)* Urinæ profluvium, ii, n. *Cieczenie uryny niewſtrzymanie uryny. *Rétention d'urine.* Urinæ difficultas, atis, f. *Plin.* *Zátrzymanie uryny nieodchodzenie uryny. *Cela eſt bon contre la rétention d'urine.* Hoc facit ad difficultatẽ urinæ, *ou* diſcutit urinam. *Plin.* *To ieſt dobre od zátrzymania uryny. *Vriner. Piſſer. (Faire ou laſcher de l'eau, aller à un petit beſoin.)* Meiere, (meio, meis, minxi, mictum, *ou* mingere.) URYNĘ puſzczać. *Aller uriner.* Aquam petere. *Petr.* *Iść z wodą z uryną. *Avoir en vie d'uriner.* Micturire, (rio, ris, *ſans préterit ni ſupin.*) *Juv.* *Chcieć ſię ná urynę. *Il n'urine que goute à goute, & ſans le ſentir.* Deſtillat paulatim ſine voluntate urina. *Celſ.* *Tylka kroplami uryna odchodzi y to nieczuie ſię. *Faire uriner.* Urinã ciere, citare, impellere, trahere *Celſ.* *Pobudzać urynę. *Il ne ſcauroit uriner.* Urina non excedit. *Celſ.* *Nie może puſzczać uryny.

URNE, ſubſt. f. (*Vaſe à conſerver autrefois les cendres des corps qu'on bruloit.*) Urna, urnæ, f. TRUNNA.

(C'eſtoit auſſi où l'on jettoit les balotes dans les Jugemens & les Elections.) Loſowy ſtarek. *Jettez les ſorts dans l'urne.*

Conjicere ſortes in urnam. *Plaut.* *Wrzucić loſy w puſzkę w kubek w ſtatek.

USAGE *bon* ou *mauvais qu'on fait des choſes*, ſ. m. Uſus, usûs, m. *Cicer.* ZWYCZAY dobre lub złe záżywanie rzeczy. *Faire un bon uſage des choſes.* Rebus benè uti. (*le contraire*) malè rebus uti, *ou* abuti. *En faire un mauvais uſage.* *Dobrze rzeczy záżywać, zle rzeczy záżywać. *L'uſage des choſes n'eſt donné à perſonne à perpétuité, & un héritier pouſſe un héritier comme un flot pouſſe un autre flot. A quoy ſervent les grandes richeſſes, ſi la mort que tout l'or du monde ne ſçauroit fléchir, moiſſonne grands & petits, riches & pauvres.* Perpetuus nulli datur uſus rerum; heres heredem, velut unda undam, ſupervenit. Quid divitiæ proſunt, ſi metit Orcus non oxorabilis auro, grandia cum parvis? *Horat.* *Nikomu wiecznością záżywać rzeczy nie pozwolono y Dziedzic idzie dziedzicem iáko fala iedna pędzi zá drugą. Coż po tych doſtatkach ieżeli śmierć ktorey ſię złotem nikt nie okupi zábiera wielkich y małych: ubogich zárowno z bogatemi ſgrzątaiąc.

USAGE, (*Pratique receuë.*) Uſus, usûs, m. ZWYCZAY co weſzło zwyczaiem. *Des mots d'uſage, qui ſont en uſage.* Verba uſitata, uſu recepta, orum, neut. *Słowa w używaniu w zwyczaiu będące. *(le contraire.)* Vocabula inuſitata, inſolentia, ab uſu abhorrentia, obſoleta verba. *Cic. Des mots hors d'uſage, qui ne ſont plus d'uſage.* *Słowa ktore wyszły ze zwyczaiu. *Il faut éviter les mots bas, & qui ſont hors d'uſage.* Abjecta & obſoleta verba fugienda ſunt. *Cic.* *Strzedz ſię trzeba ſłow podłych y ktore ſą w zwyczaiu. *L'uſage eſt le pére des mots.* Genitor vocabulorum uſus. *Hor.* *Zwyczay ieſt Prawodawca ſłow. *Se ſervir des mots qui ſont en uſage.* Uſitatè loqui. *Cic.* *Zażywać ſłow zwyczaynych.

USAGE, (*Joüiſſance des choſes, la permiſſion qu'on a de s'en ſervir.*) Uſus, ûs, m. Uſura, æ, f. *Cic.* ZAZYWANIE wolne czego władanie. *N'avoir pas l'uſage de ſes membres.* Membris inertem *ou* captum eſſe. *Plin.* *Niewładnąć członkami ſwemi. *Cette ſervante n'eſt pas à noſtre uſage, nous n'avons beſoin que d'une fille qui ſache paiſtrir, & appreſter à manger.* Illa ancilla ex uſu noſtro non eſt, opus eſt nobis ancillâ, quæ molat & quæ quotidianum familiæ coctum cibum habeat *Plaut.* *Nie zda nám ſię tá ſługa trzeba nám dziewki ktoraby umiała chleb piec y ieść gotować. *Condamner l'uſage des viandes & du vin.* Ciborum & vini uſum damnare, prohibere. *Plin.* *Zákazać záżywania mięſa y wina. *Vous ne ſçavez pas ce que vaut l'argent, & à quel uſage il eſt bon.* Neſcis quo valeat nummus, & quem uſum præbeat. *Horat.* *Niewieſz co koſztuią pieniądze y ná co ich záżyć.

USAGE, (*Exercice.*) Uſus & exercitatio. ZWYCZAY wprawienie przyzwyknienie. *Qui a l'uſage de la guerre.* Uſu bellorũ exercitus *Cic.* *Zwyczayny do woyny. *Avoir l'uſage de bien des choſes* Uſum multarum rerum habere. *Cic.* *Do wielu rzeczy zwyczayny y wprawiony.

USAGES au plurier, ſe dit *Des communes où les habitans d'un lieu ont droit de faire paiſtre leurs beſtiaux.* Compaſcuus ager, agri compaſcui, maſc. PASTWISKA poſpolite paſtewniki.

USAGE ſe dit proverbialement, *Il a mis tout en uſage, il a employé le vert & le ſec.* Omnes machinas adhibuit, omnem movit lapidem. *Cic.* WSZYSTKICH ſpoſobow záżył nic nie opuścił.

USE', m. USE'E, f. Attritus. Detritus, a, um. *ou* Uſu detritus. *Quint. Mart.* ZAZYWANY wytarty wypotrzebowany ſchodzony &c.

ON DIT au figuré, *Vſé, conſumé de maladie, de travail, de courſes, de chagrin, de douleur, de vieilleſſe.* Confectus morbo, labore, concurſationibus, curis, dolore. ſenio. *Cic.* WNIWECZ obrocony chorobą, pracą, trudem, zgryzotami, bolami, ſtarością laty.

USE'. (*Caſſé, ruiné par le vin, & par les femmes.*) Vino, luſtriſque confectus. *Cic.* WNIWECZ obrocony piiáńſtwem nierządem.

POMPE'E, *de qui le ſur nom de* GRAND *s'uſe peu à peu eſt beaucoup haï.* In multo odio eſt noſter. MAGNUS cujus cognomen nunc ſeneſcit. *Cic.* POMPEIUSZ ktorego przezwiſko WIELKIE powoli co raz drobnieie; y uſtaie, ieſt w wielkiey u wſzyſtkich nienáwiści.

USER, (*Conſumer, détruire par l'uſage.*) Terere, atterere. Uſu deterere, (tero, teris, trivi, tritum.) Abſumere, conſumere, (ſumo, ſumis, ſumpſi, ptum.) act. accuſ. *Cicer. Plaut.* SPOTRZEBOWAC ſchodzić zedrzeć zepſować od záżywania.

nia. *Les habits s'uſent en les portant toûjours.* Veſtes teruntur uſu aſſiduo. *Lucr.* *Suknie ſię ſpuią uſtawicznie ich záżywaiąc. *Les bœufs uſent la corne de leurs pieds par deſſous.* Boves ſubterunt pedes. *Plin.* *Woły rog ſpuią u nog.

ON DIT en ce ſens au figuré *Vſer, paſſer, conſumer ſa vie ſon temps, ſes jours dans une choſe.* Ætatem, vitam, tempus, diem operam in re aliquâ conterere, inſumere, conſumere. *Cic.* STRAWIC życie wiek dni ſwoie ná czym.

USER. (*Prendre, ſe ſervir.*) Uti re aliquâ, *ou* rem aliquâ. Utor, (eris, uſus ſum.) *Cic.* Adhibere aliquid ad aliquid. *Cic.* ZAZYC záżywać brać. *Vſer d'un peu de vin.* Vino modicè uti. *Celſ.* *Zażywać potroſze wina. *De vin pur.* Sumere merum meracius. *Plaut.* * Záżywać wina ſamego przez ſię. *De légumes.* Uti oleribus, *ou* adhibere olera ad victum. *Záżywać legumin. *Laiſſez-les uſer de mes biens* Sine mea bona utantur. *Ter. ou* meis bonis. *Cicer.* *Niech záżyią dobra mego. *Vſer de ſon temps.* Uti horis ſuis. *Cic.* *Záżyć czaſu ſwego. *De ſon droit.* Uſurpare quod noſtrum eſt *ou* jus ſuum uſurpare. *Liv.* *Záżyć prawa ſwego.

USER *de diligence.* Diligentiam adhibere. *Cicer.* *Záżyć pilności. *De précaution* Cautionem adhibere. *Záżyć oſtrożności. *D'artifice.* Artem. * Záżyć ſztuki. *De hardieſſe.* Audaciam. *Cæſ.* *Záżyć śmiałości odwagi.. *De flatteries.* Blanditias. *Ovid.* *Záżyć podchlebſtwa. *De cruauté envers une perſonne.* Sævitiam in aliquem *ou* in aliquo. *Záżyć okrucieńſtwa ná kogo. *De modération.* Modum *ou* moderationem. *Záżyć pomiarkowania.

EN BIEN USER, (*En bien agir avec les perſonnes,*) Benè agere cum aliquo. DOBRZE ſię poczciwie z ludzmi obchodzić. *Vous en avez bien uſé, bien agi avec moy.* Benè mecũ egiſti. *Cic.* *Dobrześ ſię zemną obſzedł. *Il en a uſé en homme d'honneur.* Egit ut virum probum decet. *Poſtąpił ſobie w tym iáko mu poczciwość kazała.

USITE', m. USITE'E f. Uſitatus. Uſu receptus, a, um. *Cic.* ZWYCZAYNY, Zwyczayna.

USUFRUIT, ſubſt. maſc. (*Joüiſſance des fruits d'un fonds*) Uſusfructus, ûs, maſc. *Cicer.* PROWENT prowentu záżywanie dochodu odbieranie bez właſności rzeczy. *L'uſufruit de cette terre luy appartenoit parle teſtament de ſon mary* Uſus & fructus fundi teſtamento viri ejus erat. *Cic.* *Dochod z tych dobr do niey należy teſtamentem męża.

USUFRUITIER, ſ m. (*Qui a l'uſufruit d'un fonds.*) Uſufructuarius, ii, m. *Paul. Juriſ.* DZIERZAWCA.

USUFRUITIE'RE, ſubſt. f (*Celle qui a l'uſufruit*) Uſufructuaria f. *Pomp. Jun.* DZIERZAWCZYNA.

USUIRAIRE, adj. m. & f. (*Où il y a de l'uſure.*) Feneratorius, a, um. *Val-Max.* LICHWIARSKI.

USURE, ſubſt. f. (*Qui ſe fait par l'uſage qu'on fait des choſes.*) Tritus, ûs, m. *Plin.* UZYWANIE.

USURE, ſubſt. f. (*Gain, profit illégitime & injuſte.*) Uſura, æ, f. Fenus, fenoris, n. Fenerario, onis, f. *Cic.* LICHWA niegodziwy pożytek zárobek nieſłuſzny.

USURE *à un pour cent.* Unciarium fenus. *Tacit.* LICHWA po iednemu od ſta. *A quatre pour cent.* Trientiarũ fenus. *Po cztery od ſta. *A cinq pour cent.* Quincunx uſura. *Lichwa po pięć od ſta. *A ſix pour cent.* Semiſſis uſura. *Scavol.* *Po ſześć od ſta.

USURE *de tous les mois* Menſtrua uſura *Cic.* LICHWA ná káżdy mieſiąc. *L'uſure eſt montée de quatre à huit pour cent.* Fenus ex triente, factum eſt beſſibus *Cic.* *Poſzła lichwa do gory od czterech do ośmiu od ſta. *Vſure de l'uſure, (quand on convertit les arrérages en ſort principal.)* Anatociſmus. *Cic.* *Lichwa od lichwy. *Emprunter de l'argent à groſſe uſure pour payer une dette.* Magno & iniquiſſimo fenore verſuram facere. *Cic.* *Záciągnąć gdzie pieniędzy ná wielką lichwę dlá płácenia długu. *Donner ſon argent à uſure.* Dare argentũ fenori, *ou* in fenus *ou* fenerari alicui argentum. *Cic. Plaut.* *Dáć pieniądze ná lichwę. *Prendre de l'argent à uſure.* Sumere argentum fenore. *Ter.* *Brać pieniądze záciągać ná lichwę. *Payer tous les ans l'uſure de l'uſure.* Renovare in ſingulos annos uſuras *Cic.* *Płacić co rok lichwę od lichwy. *Eſtre accablé d'uſures.* Fenore laborare. *Liv.* * Ten ktory wiele má lichwy płacić co rok obciążony lichwami. * *Chercher de l'argent à uſure.* Quærere argentum in fenus. *Plaut.* *Szukać gdzie pożyczyć ná lichwę. * *Le temps marqué pour payer l'uſure.* Feneralia, ium, neut. plur. *Liv.* *Termin płacenią lichwy. *Avec uſure.* Feneratò. *Plant.* * Z Lichwą.

USURAIREMENT, adv. (*D'une maniére uſuraire.*)

Feneratò. *Cic.* PO Lichwiarſku.

LES LOIX USURAIRES, ou *Touchant les uſures.* Leges fenebres. *Liv.* PRAWA o Lichwic.

USURIER, ſ. m. (*Qui preſte à uſure.*) Fenerator, oris, m. *Cic.* LICHWIARZ co ná lichwę daie. * *Vn petit uſurier.* Feneratorculus. *Lichwiarek.

USURIE'RE, ſ. f. (*Celle qui preſte à uſure.*) Feneratrix, icis, f. LICHWIARKA.

USURPATEUR, ſ. f. (*Injuſte poſſeur du bien d'autruy.* Iniquus boni alieni poſſeſſor, oris, m. Przywłaſzczaiący ſobie cudze Ten co nieſłuſznie opanował dobra cudze. *Vzurpator.*

USURPATRICE, ſ. f. (*Celle qui uſurpe.*) Quæ aliena bona occupat. Przywłaſzczaiąca ſobie cudze Tá co nieſłuſznie opanowała prawo cudze. *Vzurpatorka.*

USURPATION, ſ. f (*L'action d'envahir & de s'emparer du bien d'autruy.*) Injuſta occupatio, uſurpatio, onis, fœm. Przywłaſzczenie ſobie cudzego uzurpacya. *Vſurper, (S'emparer injuſtement du bien d'autruy.)* Rem alienam iniquè uſurpare, occupare, (o, as, avi, atum.) * Przywłaſzczać ſobie cudze nieſłuſznie opanować cudze. *Vſurper, prendre la qualité de Roy.* Uſurpare, adſciſcere ſibi nomen Regium. *Przywłaſzczyć ſobie Tytuł Krolewſki brać go ſobie. *Vſurper un mot, s'en ſervir.* Verbum uſurpare. *Cicer.* * Zázywać częſto ſłowa iákiego.

UTENCILES, ſ. m. (*Toute ſorte de meubles de cuiſine, & d'une maiſon.*) Utenſilia, utenſilium, neut. plur. STATKI wſzelakie zwłaſzcza kuchenne, y ſprzęt wſzelki domowy.

UTENCILES *de cuiſine.* Coquinaria vaſa, neut. plur. STATKI kuchenne miedziaki kotły garki patelnie rądle &c. *Menus utenciles de ménage.* Frivola, frivolorum, neut. pl. *Juv.* *Drobiazgi domowe goſpodarſkie. * *J'ay acheté des utenciles* ou *de la batterie de cuiſine.* Lamellas paravi. * Ná kupiłem miedzi kuchenney.

UTE'RIN, m. UTE'RINE, f. (comme *Les freres Vtérins qui ſont nez d'une meſme mere, & non pas d'un meſme pere.*) Fratres uterini, Fratres ex eadẽ matre nati. BRACIA przyrodni nierodzeni, z iedney matki rodzeni ále nie z iednego oyca. *Sœurs Vtérines.* Sorores uterinæ. *Juſt.* *Sioſtry przyrodnie.

UTILE, adj. m. & f. (*Avantageux.*) Utilis & hoc utile, adj. *Cic.* POZYTECZNY pożyteczna. *Il n'eſt utile à rien.* Homo ad nullam rem utilis. *Cic.* *Człowiek do niczego,

Rendre une choſe utile. Adducere ad utilitatem rem aliquam. *Cic.* Pożyteczne co uczynić. * *Cela eſt utile à voſtre ſanté.* Id ſaluti tuæ conducit. *Cic.* *To ieſt pożyteczna rzecz zdrowiu twemu. * *Ces choſes ſont utiles pour la nourriture.* Conducunt hæc ad ventris victum. *Plaut.* *To ſą rzeczy pożyteczne dla poſiłku. * *Cela vous eſt utile & avantageux.* Id in rem tuam rectè conducit. *Plaut.* * To nám ieſt rzecz pożyteczna y pomocna. *Meſler l'utile avec le délectable.* Utile dulci miſcere. *Hor.* *Pożytek łączyć z tym co ieſt przyiemne.

UTILEMENT, adv. (*D'une maniére utile.*) Utiliter, adv. *Cic.* POZYTECZNIE.

UTILITE', ſ. f. (*Profit, avantage.*) Utilitas, atis, fœm. *au genitif plurier* utilitatium, *dans Tite-Live*, & utilitatum *par ſyncope* (*plus uſité*) POZYTEK z czego zyſk Korzyść.

UTIQUE, (*Ville d'Afrique.*) Utica, æ, f. *Cic.* UTYKA miaſto Afryki.

D'UTIQUE. Uticenſis & hoc Uticenſe, adj. *Cic.* Z UTYKI rodem.

UTRECHT, (*Ville & Seigneurie des Pays-Bas, & une des dix-ſept Provinces*) Trajectum inferius, Trajecti inferioris, neut. *ou* Trajectum ad Rhenum. Utriceſium, ii, n. *Am-Marcel.* Antonina, æ, f. *Ferr.* UTRECHT miáſto y Páńſtwo niższych niemiec iedna z ſiedmnaſtu Prowincyi.

D'UTRECHT. Ultrajectenſis, Ultrajectenſe, adj. Z UTRECHTU rodem.

VUIDANGE, ſ. f. (*Evacuation.*) Exinanitio, onis, fœm. *Plin.* WYPROZNIENIE wylanie wyſypanie wyniſzczenie &c.

VUIDANGES, (*Ce qu'on tire des puits & des retraits.*) Egeſtus, ûs, m. Egeſtio, onis, f. *Plin.* Egeries, ei, f. *Solin.* CHĘDOZENIE ſtudzien kloakow ſzlam.

VUIDE, adj. m. & f. (*Qui n'eſt point rempli.*) Vacuus, vacua, vacuum. Inanis & hoc inane, adj. PROZNY czczy nic w ſobie niemaiący. *Vn eſtomach vuide.* Jejunus ſtomachus. *Hor.* *Zołądek prożny czczy.

Tout le haut de la maiſon eſt vuide, ou *n'eſt point occupé*. Tota domus ſuperior vacat. *Cic.* Cała gora w Domu ieſt próżna nikt nie ſtoi ná gorze.

ON DIT au figuré, *Vuide de toute prudence*. Inaniſſimus prudentiæ. *Cic.* PROZNY uwagi. **Vn eſprit vuide de toute vertu*. Vacuus virtute animus. *Cic.* *Próżny cnoty. **Vuide de toutes bonnes choſes*. Inanis omni re utili. *Cicer.* *Próżny wſzyſtkiego dobrego.

ON DIT proverbialement, *Il a des chambrds vuides dans la teſte, il eſt un peu fou*. Putidum cerebrum habet. *Hor.* Cerebro laborat. *Plaut.* Infelix eſt cerebri. PUSTKI w głowie. **Horace a dit* ſelix cerebri, *pour dire Vne bonne teſte.* *Głowa dobra.

VUIDER. (*Deſemplir.*) Vacuare, evacuare, (o, as, avi, atum.) Inanire, exinanire, (io, is, ivi, itum.) Deplere, (depleo, es, deplevi, depletum.) act. accuſ. *Plin. Colum.* WYLAC wyſypać wyprożnić.

Vuider des animaux & des poiſſons les éventrer, les habiller. Animalia, piſces exenterare, (ro, ras, avi, atum.) *Ter.* Sprawić ryby, oprawić bydlę cielę wołu wieprza &c.

Vuider ſon ventre. Evacuare alvum, inanire, exinanire. *Plin.* Iść ná ſtolec wyprożnić ſię.

Il ſe vuide, parlant d'un corps qui laiſſe tout aller ſous luy. Egerit, ejectat omnia. *Plin.* Ciecze przez niego pod niego.

VUIDER *la bourſe de quelqu'un*. Exenterare marſupium alicujus, *ou* opes argentarias. *Plaut.* Exinanire aliquem. *Cic.* WYPROZNIC ſzkatułę czyią worek.

VUIDER *les lieux*. (*En oſter les meubles, en ſortir.*) Evacuare loca, cedere loco. *Cæſ. ou* excedere. *Cic.* USTĄPIC zkąd wyniść wywozić ſię wyprowadzać ſię.

Faire commandement de vuider les lieux. Pro imperio loco ſubmovere aliquem. *Liv.* (Terme de Pratique.) Kázać ſię uſtępować wyprowadzać.

Viduer ſes mains, (*Se deſſaiſir de ce qu'on a entre ſes mains*) Emittere manibus *ou* de manibus. *Cicer.* Oddać z rąk co kto ma wſzyſtko.

VUIDER (*Terminer, finir un différent, une affaire.*) Controverſias, rem dirimere, componere. *Cic.* SKONCZYC zákończyć prawo kłotnią &c.

VULGAIRE, adj. m & f. (*Commun, ordinaire.*) Vulgaris & hoc vulgare communis & hoc commune, adj. *Cic.* POSPOLITY, Poſpolita.

LE VULGAIRE, (*La populace, le menu peuple.*) Vulgus, vulgi. (Neutre dans Ciceron & maſculin dans Varron & dans Saluſte.) POSPOLSTWO

VULGAIREMENT, adv. (*Communément.*) Vulgò. *Cic.* Vulgariter *Cic* POSPOLICIE.

LA VULGATE, (*Interprétation latine de l'Ecriture Sainte que le Concile de Trente a déclaré authentique, ayant eſté retouchée par ſaint Jeroſme.*) Vulgata Scripturæ ſacræ interpretatio, onis, fœm. PISMO Swięte prawe powſzechne wſzyſtkim wiernym y Kościołowi całemu powſzechnemu, ku poſpolitemu zażywaniu przez Swięte Koncylium Trydeńſkie podane.

WAGEREN, (*Petite Province du Royaume de Dannemark dans le Duché de Holſtein vers la mer Baltique.*) Vagria, æ, fœm. WAGR Prowincya niewielka Kroleſtwa Duńſkiego w Xięſtwie Olſztyńſkim ku morzu Baltyckiemu.

WALDECK, (*Ville d' Allemagne dans la Heſſe, fertile en bled & en vin*) Valdecum, ci, n. WALDEK Miaſto Niemieckie w Haſſyi obfituiące w zboża y winny urodzay.

WALLONS, (*Peuples de Flandre entre l'Eſcaut & le Lys.*) Walones, um, maſc. plur. Flandro-Galli, orum, maſc. plur. WALONOWIE Národ leżący między Skaldą y Ligerą.

LE PAYS *des Wallons*. Gallo-Flandria, æ, f. WALONSKI kray niby Podole Flandro Francuſkie.

WANGEN, (*Ville Impériale d' Allemagne dans la Souabe*) Vangena, æ, f. *ou* Vimania, æ, f. WANGEN Miaſto Ceſarſkie w Szwabii.

WARDHUSS, (*Chaſteau ſitué dans une Iſle de meſme nom vers la coſte Septentrionale de Norvege.*) Vardhuſium, ii, neut. (*L'Iſle ſe nomme* Varda, æ, f.) WARDHUZ Zámek w Norwegii.

WARMERLANT, (*Pays de la Pruſſe Royale en Pologne.*) Varmia, æ, f. WARMIA Kray Pruſs Polſkich.

WARSOVIE, (*Grande Ville de Pologne ſur la Viſtule, reſidence des Rois.*) Warſowia, æ, fœm. WARSZAWA Miaſto

znáczne Polſkie nád Wiſłą Rezydencya Krolow.

WARTE, (*Riviére de la Baſſe Pologne, qui ſe va rendre dans l'Oder.*) Varta, æ, f. WARTA Rzeka w Wielkiey Polſzcze wpádaiąca w Odrę.

WARWICK, (*Ville Capitale & Comté d'Angleterre.*) Varvicum, ci, n. Verovicum, ci, n. WARWIK Miaſto Stołeczne Hrabſtwa Anglii.

WASSENBOURG, (*Ville de la Haute Baviére.*) Waſſeburgum, gi, neut. WASSENBURG Miaſto Wyżſzey Bawaryi.

WASSI, (*Petite Ville de la baſſe Champagne.*) Vaſſeium, Vaſſei, n. WASSI Miaſteczko Szampanii.

WEILBOURG, (*Ville d'Allemagne dans la Vétéravie.*) Vilburgum, gi, n. WEILBURG Miaſto Niemieckie w Weterawii.

WEIMAR, (*Ville du Duché de Mecklebourg ſitué ſur la mer Baltique.*) Vimaria, æ, fœm. WEIMAR Miaſto Xięſtwa Mekleburſkiego nád morzem Baltyckim.

WEISSEMBOURG, (*Ville de Tranſilvanie.*) Alba Julia, æ, f. *autrefois* Apulum, li, n. WESENBURG Miaſto Siedmiogrodzie Białogrod.

WEISSENBOURG, (*Dans la Baſſe Alſace.*) Alba Sebuſiana, æ, f. Vemburgum, gi, n. WESENBURG Miaſto niżſzey Alzacyi.

WEISSENBOURG, (*Dans la Baviere au delà du Danube.*) Viſſemburgum, gi, neut. WESENBURG w Bawaryi zá Dunaiem.

WESEL, (*Ville hanſeatique d'Allemagne au delà du Rhin dans le Duché de Cleves.*) Veſalia, æ, fœm. WEZEL Miaſto Anzeatyckie Niemiec zá Renem w Xięſtwie Kliwii.

WESER, (*Fleuve d'Allemagne qui a ſa ſource dans la Franconie, & ſe jette dans l'Ocean Germanique.*) Viſurgis, Viſurgis, m *Plin.* WEZER Rzeka Niemiecka záczynaiąca ſię w Frankonii wpadaiąca w morze Niemieckie.

WESE, (*Riviére des Pays-Bas, qui ſe jette dans la Meuſe au deſſus de Liege.*) Viturgis, is, m. *Plin.* WEZA Rzeka niżſzych Niemiec wpadaiąca w Mozę zá Leodyum.

WESTPHALIE, (*Province d'Allemagne, & un des dix Cercles de l'Empiere, dont la capitale eſt Munſter.*) Veſtphalia, æ, f. WESTFALIA Prowincya Niemiecka iedna z dzieſięciu Cyrkułow Niemieckiego Páńſtwa. Stołeczne Miaſto Munſter ſię zowie álbo Monaſter.

WESTMINSTER, (*Ville d'Angleterre jointe à Londres, où ſont les tombeaux des Roys d'Angleterre.*) Veſtmonaſterium, ii, neut. WESTMINSTER Miaſto Angielſkie złączone z Londynem, gdzie ſą groby Krolow Angielſkich.

WILDESHUSEN, (*Ville d'Allemagne en Veſtphalie.*) Vildhuſia, æ, fœm. WILCHUZEN Miaſto Niemieckie w Weſtfalii.

WIMPFEN, (*Ville Impériale d'Allemagne dans la Souabe ſur le Nekar.*) Vimpina, æ, f. WIMFEN Miáſto Ceſarſtwa Niemieckiego w Szwabii nád Nekrą rzeką.

WINCHESTER, (*Ville d'Angleterre.*) Wintonia, æ, fœm. WINKESTER Miaſto Anglii.

LE WIRTEMBERG, (*Grand pays d'Allemagne dans la Souabe.*) Virtembergenſis Ducatus, ûs, maſc. *Vitr.* WIRTEMBERG kray wielki niemiecki w Szwabii.

WITEMBERG, (*Ville Capitale du Duché de Saxe.*) Witemberga, æ, fœm. WITEMBERG Miaſto Głowne Xięſtwa Saxonii.

WOERDEN, (*Petite Ville des Pays-Bas dans la Nort Hollande.*) Voerda, æ, f. WERDEN Miaſteczko niżſzych Niemiec w Połnocney Holandyi.

WOLGA, (*Fleuve de Moſcovie, qui ſe rend dans la mer Caſpienne.*) Rha, Rhæ, fœm. WOŁGA Rzeka Moſkiewſka wpadaiąca w morze czarne.

WOLODIMIR, (*Ville de Moſcovie.*) Volodimiria, æ, f. WŁODZIMISZ Miaſto Moſkiewſkie.

WORCESTER, (*Ville d'Angleterre.*) Vigornia, æ, f. Brannovium, ii. n. WOLCESTER Miaſto Anglii.

WORMES, (*Ville Imperiale ſur le Rhin.*) Wormatia, æ, fœm. Borbetomagus Vangionum, f. WERMES Miáſto niemieckiego Páńſtwa nád Renem.

UZE'S, (*Ville Epiſcopale du bas Languedoc.* Uſetia, Uſetica, æ, f. *ou* Caſtrum Uſeticenſe. UZECZ Miáſto y Biſkupſtwo w niżſzey Okcytanii.

D'UZE'S. Uſeticenſis, & hoc Uſeticenſe, adject. Z UZECZA rodem.

X.

X'Lettre double qui vaut autant que *CS*. St. Iſidore témoigne, qu'elle n'a point eſté en uſage avant le temps d'Auguſte, & Victorin dit que Nigidius ne s'en voulut jamais ſervir. Grégoire de Tours nous apprend que Chilperic fils de Clotaire I. ordonna que la Lettre *X.* ſeroit ajoutée à l'Alphabet, & qu'elle ſeroit enſeignée aux Enfans. X. Litera podwoyna tyle ważąca co C S S. Izydor powiada że tey litery nigdy niezażywano przed czaſami Auguſta Ceſarza, à Wiktoryn świadczy że Nigidius Grammatyk nigdy iey niechciał zażywać. S. Grzegorz Turoński świadczy że Chilperyk ſyn Klotaryuſza pierwſzego kazał ábyliterą X była przydana do obiecadła Francuſkiego, y ábyſię iey dzieci uczyły.

X eſt une lettre numérale qui vaut dix, & quand on met un tiret deſſus elle vaut *dix mille*. X ieſt litera liczby znaczęca dzieſięć á z tytłem ná wierzchu znáczy dzieſięć tyſięcy.

XAINTONGE, *on prononce* Saintonge, (*Province de France*) Sanctonenſis ager, agri, m. XANTĄŻ Prowincya Francyi.

XAINTES *prononcez* SAINTES, (*Ville Epiſcopale & Capitale de Xaintonge.*) Santonum Mediolanum, i, n. XANTON Miáſto z Biſkupſtwem ſtołeczne Xántżſkiego.

DE XAINTES. Santonenſis & hoc Santonenſe, adject. Z XANTONU rodem Xantozanie.

XAINTONGEOIS, (*Qui eſt de Xaintonge.*) Scnto, Sentonis m XANTOZANIN, Xantożanka.

LE XAINTONGEOIS, (*La Province de Xaintonge.*) Santonenſis tractus, ûs, m. XANTĄSKA Prowincya.

XALON, (*Riviere d'Eſpagne, qui prend ſa ſource danc la Caſtille vieille, paſſe par l'Arragon & ſe rend dans l'Ebre.*) Salo, Salonis, m. XALO Rzeka Hiſzpańſka poczynaiąca ſię w Kaſztylii ſtárey, przechodzi przez Arragonią y wpada w rzekę Hebr názwaną.

XANTHE, (*Fleuve de Troye.*) Xanthus, Xanthi, m. *Virg.* XANT Rzeka Troyańſka.

(Il n'y a point de doute que ce nom ne ſoit toûjours maſculin, quand il ſe prend pour un fleuve, de ſorte que quand Virgile a dit *Xanthus perfuſa liquore*. Il y a plus d'apparence de dire qu'il parle là de la Ville qui eſt marquée dans tous les Anciens Géographes & Hiſtoriens comme dans Hérodote, Pline, & Dion.) Xántus łacińſkie ile kroć znáczy rzeka ieſt rodzaiu męſkiego bez wſzelkiey wątpliwości, á lubo czytamy w Wirgiliuſzu *Xantus perfuſa liquore*. Xántus oblana likworem: to ſię ma rozumieć o mieście o ktorym wſpominaią wſzyſcy dawni Geografowie, y Hiſtorycy iáko to Herodot, Pliniuſz, Dyon.

Xativa, (*Ville d'Eſpagne dans le Royaume de Valence.*) Zativa, æ, f. Xatywa Miaſto Hiſzpańſkie w Kroleſtwie Wálencyi.

XENIL, (*Riviére du Royaume de Grenade & d'Andalouſie qui ſe décharge dans le Guadalquivir.*) Singulis, Singulis, m. XENIL Rzeka Kroleſtwa Granateńſkiego.

XERES *de la Fontera*, (*Ville d'Eſpagne dans l'Andalouſie.*) Xera, æ, f. XERES Miáſto Hiſzpańſkie w Andaluyyi.

Xioca, (*Riviére de la vieille Caſtille, qui ſe rend dans le fleuve Xalon.*) Xiloca, æ, f. m. Xioka Rzeka Hi zpańſka w Arragonii.

XUCAR, (*Riviére de la vieille Caſtille, qui ſe rend dans la Méditerranée.*) Sucro, Sucronis, m. XUKAR Rzeka ſtarey Kaſtylii wpadaiąca w morze ſrzodziemne.

Y.

Y'Sixiéme voyelle, qui ſe mettoit dans les mots grecs. Nous en ſervons particuliérement en noſtre langue dans tous les mots, qui terminent en *i*, comme *Epy, Fourmy*. Y Szoſta z liter ſamobrzmiących w ſłowach Greckich zwyczayna. W Francuſkim ma mieyſce w ſłowach kończących ſię ná *i*, iáko: *Epy* Kłos, *Fourmy* Mrowka.

Y eſt une lettre numérale qui ſignifie cent cinquante ſelon Baronius; ſi l'on ajoûte un tiret deſſus, elle marquera, *cent cinquante mille*. Y: ieſt litera liczbę znáczęca ſto pięćdzieſiąt według Baroniuſza, á z tytłem ná wierzchu znáczy ſto pięćdzieſiąt tyſięcy.

Y s'employe ſouvent pour les pronoms inuſitez, *iceluy* & *icelle*, comme. J'ay receu voſtre lettre & j'y ay répondu, *pour* j'ay répondu à icelle. *Tuas litteras accepi, iiſque reſcripſi.* Cic. Zá niezwyczayne ſtare pronomy *iceluy, icelle*, ten, ta, ktory, ktora, w Francuſkim kładzie ſię *(y)* ſamo. iáko odebrałem liſt WMC. y odpowiedziałem odpiſałem nań.

Y adverbe relatif qui marque le lieu. *Ibi, Illic* (en ſignification de repos) *Huc, Illuc, Eò* (en ſignification de mouvement.) Y w Francuſkim znáczy relatyw mieyſca. *J'y demeure. *Ibi maneo.* J'y vais, *ou* j'y vas. *Illuc* ou *eò vado*, pour je vas là *Tám mieſzkam tám ſtoię tám idę.

Y ſignifie, *Cela*. Je n'y ay pas penſé je n'ay pas penſé à cela. *Id ne cogitavi quidem* Cic. Y w Francuſkim znáczy o tym, o czym, niemyślałem o tym.

YEUSE, ſubſt. f. autrement appellée (*Cheſne verd.*) Ilex, icis, f. *Virg.* ILM drzewo *D'yeuſe* ou *de bois d'yeuſe*. Iligneus Ilignius Iliceus, a, um. *Col. Plin. Stat.* *Ilmowy, Ilmowa z Ilminy. **Vn lieu planté d'yeuſes*, ou *un bois qui en eſt tout rempli*. Ilicetũ, ti, n. *Mart.* *Ilmina mieyſce ilmą ſadzone.

YEUX, ſ. m. le plurier du mot OEIL. Oculi, oculorũ, m. pl. OCZY. **Il a des yeux éveillez* In oculis eſt hilaritudo. *Plaut.* *Ma oczy żywe. **Elle a des yeux plus brillans que ne ſont les aſtres dans une nuit obſcure*. Oculi illius ſunt clariores ſtellis fulgentibus. *Petr.* *Oczy iáśnieyſze nad gwiazdy iſkrzące w nocy. **De gros yeux. (Des yeux à fleur de teſte.)* Oculi eminentes. *Cic.* *Oczy wydatne wypukłe. **Des yeux qui regardent curieuſement par tout*. Oculi emiſitii, m. pl. *Plaut.* *Oczy ciekawe wſzędzie záyrzeć. **J'apprehende que des qu'il me verra, ſes yeux ne luy faſſent changer d'avis, & que ſon extrême beauté ne le porte à mépriſer la mienne*. Metuo ne oculi ejus ſententiam mutent, ubi me viderit, atque ejus elegantia meã extemplò extinguat. *P.* *Boię ſię ábyobaczywſzy mię nie odmienił woli y ábyprzy urodzie iego oſobliwey moia mu nieſpodłała. **Je l'ay renvoyé à cauſe de ſon mal d'yeux*. Illum remiſi, quod ab oculorum valetudine impediebatur. *Cic.* *Odeſłałem go dla oczu chorych. **S'il ſe fût bien porté de ſes yeux* ou *de ſon mal d'yeux, il ſeroit venu avec moy*. Oculi ſi valerent, mecum veniſſet. *Plaut.* *Gdyby nie był západł ná oczy gdyby był zdrow ná oczy przyiechałby był zemną. **Arracher les yeux à quelqu'un*. Exculpere alicui oculos, *ou* emungere. *Oczy komu wydzierać. **Perdre les yeux à force de plourer*. Efflere oculos. *Quint.* *Oczy wypłakać wzrok ſtracić od płaczu.

ON DIT au figuré, *Elle luy a donné dans les yeux* ou *dans la veuë. Il en a eſté pris par les yeux*. Placita eſt illi, ut vidit. *Ter.* WLEPIŁA mu ſię w oczy w oczy mu we zła. **Elle le couve des yeux*, pour dire *Elle ne ſe laſſe point de le regarder*. Geſtat illũ in oculis, in illius vultu habitant oculi. *Ter.* *Oczy w niego wlepiła oka z niego nieſpuści nie może ſię go napatrzyć. **Elle n'a des yeux que pour luy*. Suos oculos in oculis illius habet, eſt illi in oculis. *Ter.* *Niepatrzy tylko ná niego. **Il luy fait les yeux doux*. Comibus oculis illi blanditur, *ou* comibus oculis illam ad ſe allicit. *Umizga ſię do niey uśmiecha ſię układa oczy do niey. **L'amour luy met un bandeau ſur les yeux*. Amor faſcinat oculos. *Miłość go záślepia. **Aimer quelqu'un plus que ſes yeux* ou *comme la prunelle de ſes yeux*. Aliquem amare plus oculis ſuis. *Catul.* *Kochać ſię w kim iáko w źrzenicy oka ſwego.

ON DIT poćtiquement, *Clorre, fermer les yeux à quelqu'un qui vient d'expirer*. Claudere & premere alicui oculos. *Virg.* ZAMKNĄĆ oczy komu po ſkonaniu zámknąć mu powieki. **Il a les yeux clos, il eſt mort*. Quies dura urget oculos. *Virg.* *Już przywarł powieki iuż ie záwarł iuż ſkonał.

ON DIT proverbialement *Deux yeux voyent mieux qu'un*, pour dire *que les affaires ſont mieux examinées par pluſieurs perſonnes, que par une ſeule*. Plus vident oculi, quàm oculus. PRZYSŁOWIEM mowiemy: Lepiey dwoie oczy widzą niż iedno to ieſt lepiey kilku może poradzić niżeli ieden. **Que cela ſoit dit entre quatre yeux*. Illud dictum ſit inter te & me *ou* inter nos dictum ſit. *Ter.* *Niech to będzie między námi dwoma, niech to daley nie wychodzi. **On dit que les gens ſ'ma-*

mangent le blanc des yeux, pour dire qu'*ils ſont continuellement à ſe dire des injures*, Semper inter ſe rixantur. *Plin.* *Uſtawicznie ſię gryzą z ſobą kłocą ſwarzą uiadaią.

ON DIT encore qu'*Vne choſe frape les yeux, qu'elle ſaute aux yeux, qu'elle crève les yeux*, pour dire *qu'elle eſt claire & évidente.* Res iſta ſubjicitur oculis *Quint.* TO w oczy prawie kole ták ieſt iáwna y oczywiſta.

ON DIT populairement, *Il a les yeux pochez au beurre noir, (quand il a les yeux meurtris & livides de coups.)* Oculos habet liventes & cruentatos. OCZY má podbite w okularach chodzi podbito mu oczy.

YONNE, ſ. f. (*Riviére qui prend ſa ſource dans le Duché de Bourgogne & ſe va rendre dans la Seine à Montreau.*) Icauna, æ, f. YONNA Rzeka záczynaiąca ſię w Xięſtwie Burgundyiſkim, wpadaiąca w ſekwanę.

YORCK, (*Ville Capitale du Duché de meſme nom dans la partie Septentrionale d'Angleterre.*) Eboracum, Eboraci, n. YORK, Eborak Miaſto y Xięſtwo w ſtronie połnocney Anglii.

YPRES, (*Ville Epiſcopale du Comté de Flandres.*) Ipræ, arũ, *ou* Hypræ, f. pl. IPR Miaſto y Biſkupſtwo Hrabſtwa Flandryi *D'ypres* Iprenſis & hoc Iprenſe, adj. *Ipreyſki, Ipreyſka.

YVERDUN, *ou* YVERDON, (*Ville du Canton de Berne en Suiſſe ſur le Lac de Neuf-Chaſtel.*) Ebrodunũ, Ebroduni, n. IWERDUN álbo Ebroduń Miáſto Kantonu Berny w Szwaycaryi nád Jeziorem Nowkaſtel.

YVOIRE, ſ. m. (*Dent d'Elephant.*) Ebur, eboris, neut *Cic.* SŁONIOWA kość ząb ſłoniowy. *D'yvoire. Eburnus. Eburneus. Eboreus, a, um. *Cic. Virg. Plin.* *Z Słoniowey gości. *Vne ſtatuë d'yvoire.* Signũ ex ebore. *Cic.* *Oſoba z ſłoniowey kości. *Garni ou couvert d'yvoire.* Eburatus, eburata, eburatũ *Plaut.* *Słoniową kością ſadzony powleczony. *Vn flageolet d'yvoire.* Eburnea fiſtula. *Cic.* *Flaſzeczka z ſłoniowey kości.

YVROYE, ſ. f. (*Mauvaiſe graine qui croiſt dans le bled.*) Loliũ, lolii, n. *Virg.* KĄKOL záraza w zbożu koſtrzewa. *C'eſt une choſe étrange que tu manges du pain d'yvroye, qui obſcurcit la veuë, pendant que le froment eſt à ſi bon marché.* Mirũ eſt lolio victitare te, quod luſcitioſos facit, tã vili tritico. *Plaut.* *Dziwna rzecz że z koſtrzewy chleb ieſz ktory ſzkodzi oczom á pszenica ták tánia w tárgu. *Crible à paſſer l'yvroye.* Cribrũ loliariũ. *Col.* *Sito do przeſiewania koſtrzewy lub przetak.

YVRE, adj. m. & f. (*Qui a trop beu.*) Ebrius. Vinolentus. *Plaut.* PIJANY, Pijana.

YVRESSE, ſ. f. Ebrietas, atis, f. *Celſ.* PIJANSTWO.

YVROGNE, ſ. f. (*Qui aime à boire, & qui ſe prend ſouvent de vin.*) Ebrioſus. Vinoſus, a, um. *Cic.* PIJAK Pijanica co ſię rad upija chłyſtek. *Yvrogneſſe.* Bibacula *ou* Bibula vini. *Plaut.* Pijaczka. *Yvrogner*, (*Boire avec excés & ſouvent.*) Pergræcari, (or, aris, atus ſum.) *Plaut.* Upijać ſię pijáńſtwem ſię bawić.

Z.

Z Vingt-troiſiéme & derniere letre de l'Alphabet françois, qui eſt conſonne & qu'on prononce *Zede*. Z Dwudziesta trzecia litera y oſtatnia Alfabetu francuſkiego dwoygłoſna wymawia ſię w francuſkim. *Zed.*

Z eſt une letre numérale & ſignifie deux mille; quand on marque un trait deſſus, elle veut dire deux mille fois mille. Z w Liczbie z náczy dwa tyſiące á z tytlem ná wierzchu znaczy dwa miliony.

ZAMORA *ou* CAMORA, (*Ville d'Eſpagne dans le royaume de Leon.*) Zamora, Zamoræ, f. Sentica, Senticæ. ZAMORA lub Camora Miáſto Hiſzpanſkie w Kroleſtwie Legionſkim.

ZAMOSKI, (*Ville de la Ruſſie noire.*) Zamoſcium, Zamoſcii, neut. ZAMOSC Miáſto ná Ruſi.

ZANTE, (*Iſle de la Grece moderne vers la Coſte Occidentale de la Morée, qui appartient à la République de Veniſe.*) Zacynthus, Zacynthus, Zacynthi, f. *Virg.* ZACYNT Wyſpa Grecyi teraźnieyſzey ná záchodney ſtronie Morei do Rzeczypoſpolitey Weneckiey náleżąca,

ZELAND, (*Iſle du Royaume de Dannemark dans la mer Baltique.*) Zelandia, æ, f. ZELANDYA Wyſpa Kroleſtwa Duńſkiego ná morzu Báltyckim.

ZELANDE, (*Vne des Provinces-Vnies, qui conſiſte en pluſieurs Iſles*) Zelandia, æ, f. ZELANDYA iedna z ſiedmnaſtu Prowincyi máiące w ſobie kilka wyſep.

ZELE, ſ. m. (*Ardente affection pour les choſes & pour les perſonnes.*) Ardens ſtudium, ardentis ſtudii. *Acre ou flagrans ſtudium. Cic.* GORLIWOSC uſilne przywiązanie y chęć do Oſob y rzeczy iákich.

AVEC ZELE. Ardenter *ou* ardenti ſtudio. *Cic.* GORLIWIE z gorącą chęcią.

ZELE', maſc. ZELE'E, f. Studio ardens. Inflammatus. Incenſus, a, um. *Cic.* GORLIWY Gorliwa. *Eſtre zelé pour quelqu'un.* Studio alicujus ardere, inflammari. *Zákim gorliwie ſię wdawać.

ZE'PHYRE, ſ. maſc. (*Vent d'Oüeſt.*) Zephyrus, Zephyri, m. Favonius, favonii, m. WIATR záchodowy prawy, álbo też wiatr záchodniemu poboczny od połnocy.

ZERO *en chiffre* ſ. m. ſe dit pour *Vn homme qui ne ſert de quoi que ce ſoit* Nullo numero homo. *Cic.* CYFFRA zá nic, człowiek zá Cyffrę człowiek nic ſtoiący.

ZEST, ſubſt. m. (Pellicule qui eſt au milieu de la noix qui s'employe dans ces façons de parler figurées.) SKORKA ſzupina ná orzechu y wſelakim iedrze orzechowym to ſłowo francuſkie rozumie ſię y mowi przyſłowiem iáko. *N'eſtimer pas un Zeſt, pour dire* n'eſtimer rien du tout. *Nauci non facere.* *Niemiec zánic niemiec záplewę zá ſzupinkę. *Je n'en donnerois pas un zeſt. *Ciccum non interduim.* Plaut. (*Ciccum* la perite peau qui ſépare les grains de grenade, & les Anciens vouloient dire par cette expreſſion qu'ils ne donneroient pas cette peau qui eſt de nulle valeur, pour marquer le mépris qu'ils faiſoient de la choſe.) * Niedałbym zá to plewy ſzczupinki złomaney babki. * Un homme timide ne vaut pas un zeſt. *Homo timidus nauci eſt.* Plaut. * Człowiek boiaźliwy niewart niczego nie ſtoi zá plewę.

ZODIAQUE, ſubſt. maſc. (*Grand cercle de la ſphére artificielle, que le ſoleil parcourt en un an.*) Orbis ſignifer, orbis ſigniferi, m. *Virg.* Signifer circulus, m. *Plin.* Zodiacus, ci, m. *Aul-Gel.* PAS wielki koła niebieſkiego pas zwierzęcy ktory ſłonce biegiem ſwoim corocznie raz obchodzi.

ZONE, ſubſt. fem. (*Portion du globe de la terre.*) Zona, æ, f. PASY ná ktore ſię dzieli okrąg ziemi.

(Il eſt partagé en cinq Zones, ſçavoir *une Torride, deux Tempérées, & deux Froides* ou *Glaciales.*) Dzieli ſię okrąg ziemi ná pięć paſow: to ieſt, ieden Pás Gorący, dwa Pomiarkowane, á dwa zimne álbo lodowate.

LA ZONE TORRIDE, c'eſt l'eſpace, qui eſt entre le *Tropique du Cancer* & le *Tropique du Capricorne.* Zona Torrida, exuſta flammis. PAS GORĄCY ieſt ſpacyum wſzyſtkie świata między punktem odwrotnym Ráka, áż do punktu odwrotnego koziorożca.

LES ZONES TEMPERE'ES, dont l'une qui eſt la *Zone Tempérée Septentrionale* eſt entre le Cercle du *Pole Arctique*, & le Cercle du *Tropique du Cancer;* l'autre qui eſt la *Zone Tempérée Méridionale*, eſt entre le Cercle du *Tropique du Capricorne*, & le Cercle du *Pole Antarctique.* Zonæ temperatæ. PASY Pomiarkowane z ktorych ieden ieſt Pas pomiarkowany Połnocny między punktem, oſi połnocney niebieſkiey y Páſem álbo punktem wſtecznym Ráka; Drugi ieſt pás pomiarkowany południowy położony między punktem odwrotnym koziorośca y Cyrkułem bieguna álbo punktu oſi niebieſkiey południowym.

LES ZONES FROIDES ſont entre les Cercles *Arctique & Antarctique & les Poles.* Zonæ rigentes. *Plin.* PASY zimne álbo lodowate ſą między punktami Oſi połnocney y południowey.

ZURICH, (*Ville qui donne le nom à un Canton Suiſſe.*) Tigurum, Tiguri, neut. ZURICH álbo Curyg Miáſto od ktorego ſię názywa Kánton ieden ſzwaycarſkiey.

LE CANTON *de Zurich.* Tigurinus pagus, Tigurini pagi, m. ſc. KANTON Curyg w Szwaycaryi.

ZUTPHEN, (*Vne des Provinces-Vnies, qui fait partie du Duché de Gueldres*) Zutphaniẽſis, tractus m. ZUTFEN álbo Cutfen iedna z Prowincyi Holenderſkich ſprzymierzonych.

ZUTPHEN, (*Ville de ce Comté.*) Zutphania, æ, fœm. ZUTFEN. Cutfen Miáſto tám że w tey Prowincyi.

ZWOL, (*Ville de la Seigneurie d'Over-iſſel dans les Provinces-Vnies.*) Zwolla, æ, fem. ZWOL. Cwol Miáſto Páſtwa Oweryſelſkiego w Holandyi.

KONIEC.

FIN.